Q

R

REVERENDISsimi P. F. Francisci Leuchetti de Brixia: ordinis minorum observantissimi: theologi subtilissimi ac toti⁹ Seraphici Francisci ordinis Generalis Ministri meritissimi in Johan. Duns Sco. sup Primo. Secundo. Tertio ꝛ Quolibetis Clarissima Comentaria: subtilium difficultatuʒ perpulchre solutiones: apparentium prelii antiscoti cōtradictionū solutiones: demum opinionū multaruʒ scotico dogmati obviantium destructiones: feliciter incipiunt.

¶ Veneunt apud preclarum bibliopolam Joannem Granion apud clausum brunellum. signo magni Junci appendente:

Frater Franciscus Lychetus Brixianus ordinis Minorum obseruantie Maximiliano Imperatori semper augusto Salutem Plurimam Dicit.

CUm superioribus annis Joanne sacratissime Aragonum ⁊ Sicilie Regine iussis Neapoli iustum triennium: ⁊ concionatus: et publice Theologiam professus fuissem. Et in primum sententiarum Scoti librum commentarios cudissem: quos ⁊ eius maiestas/non solum vt Reipubli. christiane (quod tamen putabat prodesset: verum potius vt nomini meo consuleret: quaqꝫ posset immortalitate me donaret: in apertum dimittendos censuit: non potui Cesar inuictissime innumeralia per humane quippe per illā in me collata beneficia dissimulare: ipsosqꝫ sub sacratissimi eiusdem nominis: ⁊ titulo: ⁊ auspicio dimisi: nec putaui tamen sic plenam me satis fidem agniturum. Tanti em̄ nec me/nec mea estimo: illud tm̄ curaui: ne ingratitudinis nota prorsus inurerer. Et eo presertim ꝙ ipsorum voluminis mille Regij sui erarij impensa formulis imprimi: ⁊ passim in litteratos orbis totius liberaliter rogari voluit. Dicatione per me illius Serenitati sic facta: Et typis iam excusis Cōmentarijs ipsis iam vulgatis dedicationem illam meam egre tulit: verita ne sibi procurata fortassis iudicaretur. Et de conquisita gloria aliquando succenseretur: sic semper modestiam summam professa est diua pudicissima. Quoniam vero dimissis iam voluminum eorum plurimis: voluntas illius nitida restitui non poterat. vt de me mecum conquesta est aliquandiu: nec pudenter quidem minus ꝙ̄ decore illud monuit precepitqꝫ: ne decetero peccarē si eueniret aliquando (quod euenturū sperabat) ꝙ noui quicqꝫ vltra cuderem: ederemqꝫ illud (quicquid futurum esset) sub tuo diuino nomine publicarem: sic enim ⁊ rem tutissimis auspicijs merito dimitti: ⁊ meipsum nomini meo sic sane consulturum asseuerabat. Ecce imperator maxime vt ex tempore illo in ocio nunqꝫ fuimus. Sed in Scoto ipso enarrando assidue insudauimus. (quod fecundarum doctrinarum cultores solent veluti ⁊ ingenia ipsa vt diutius sublima sunt: sic acuuntur magis fulgidiusqꝫ renitent) Commentarios illos non in primum duntaxat: sed in reliquos auctoris eiusdem: ⁊ Sententiarum/⁊ Quodlibetorum libros non auximus modo: sed ⁊ nouos conflauimus: quos tam sacre regine monitis iussisqꝫ: vt sub felicissimo patrocinio recumbant perspiciendaqꝫ semper maiestate cōstent: celsitudini tue dico: auspicatissimoqꝫ sub nomine tuo passim legēdos dimitto. Inconsulte profecto agere videbar: quando (quod fateor) dedicatio hec mea summopere mihi conductura sit si preceptis tam sanctis non paruissem. Boni igitur consulat celsitudo tua: cui humillime me commendo. Ex Gymnasio nostro in prouincia Brixie. xvi. Februarij. M. D. xvij.

Ad Maximilianum Cesarem Semper Augustum
Baptista Fiera Mantuanus.

Si sit fas homini deum teneri,
Et si relligio superbit olim
Scoto interprete ꝙ seuera constat
Nec iam perfidiam veretur vltra.
Scoto relligio: deusqꝫ debent.
Sed si fors Scotus ante senticosus
Obductis fuit abditus tenebris
Et te vindice nunc agat serenus.
Ima conspicue patens medulla.
Lycheti vt nitida resultat aura:
Quenam laus tibi/queve habenda Cesar
Sit par gloria ꝙ Lychetus exit?
Jam debent tibi Maximiliane
Christus/relligio/Scotus/Lychetus.

Reuerendissimo Patri. F. Francisco Leuchetto ordinis Seraphici Francisci obseruantissimo eiusdemqꝫ Ministro generali meritissimo/ac summa quaqꝫ laude dignissimo: Frater Baptista de Castilliono Mediolanensis eiusdem ordinis atqꝫ instituti professor. S. P. D.

COgitantem me atqꝫ animo letabundo repetentem. Francisce
Pater Reuerendissime/ordinis nostri Minoritani felicissima/te antistite vigilãtissimo incremẽta.
solidissimis fundamentis stabilita: vt plus ꝙ trabalibus clauis cõuincta/duplex cura subijt: Alte-
ra qua(quod lubens facio) deo optimo maximo/a quo omne datum optimum ⁊ omne donum per
fectum gratias pro virili mea detentis concordie ⁊ laudabilium studiorum bonis agerem precesqꝫ
funderem; vt ea perpetua faciat: neqꝫ ob ingratitudinem aut culpam paucorum: hũc tante religio-
nis/modestie/charitatis/eruditionis/⁊ omnis probitatis zelum: hancqꝫ ad pia studia alacritatẽ te-
pesceri aut in deteriora verti sinerat. Altera/ qua eandem tetre ingratitudinis notam/ne aduersus. P. tuam cum
totꝰ ordinis iactura incurrerẽ/grauiter ac sedulo cauerem. Memini siquidem ⁊ plurima ⁊ maxima per te beneficia
in vniuersum ordinem generatim: ⁊ in me tuorum minimum/speciatim ac peculiariter collata. Inter queᷓ illud primũ
memorie occurrit/ꝙ studijs assiduis ⁊ columbina simplicitate ac serpentina prudentia preditus/ patiẽsqꝫ laboris per
triginta annos omnibus erudiendis vnius Christi Jesu stipendijs salutarem et sanam impẽdisti doctrinam: vt ne
viua tm̃ voce (cui tamen energie plurimum inest) duntaxat viuis ac presentibus prodesses: scripsisti admirabiles et
plane diuinos Cõmentarios: ad absentium posteriorũqꝫ eruditiõem in argustissima ⁊ verissima/ sed non vsqꝫ quaqꝫ
omnibus obuia ⁊ intellecta/ Fratris Joannis Duns Scoti Doctoris cognomento subtilis/⁊ Theologorum omniũ
facile longeqꝫ principis. in libros sententiarum atqꝫ alia scripta: quibus illius mentem ita explicas ⁊ omnia doctri-
ne fundamenta ita demonstras/vt qui tua cum illius scriptis accurate legerit/desperationis scopulis immorari nul
lus possit: sicqꝫ tanti viri doctrinam/quam quia non intellexerant emuli conuellere conati sunt/dissolutis illoꝝ obie-
ctis/sinceram et catholicam ostendis: vt nemo non videat/nisi qui solem in meridie (dum sudum est) non agnoscat.
Quibus beneficijs sic vniuersum diui Francisci ordinem demeruisti: vt nisi te presidem ⁊ Generalem Ministrum de-
legisset etiam ipe cecutire putari posset. In me autem seorsum ⁊ propria collatorum beneficiorum/id vnum vt cetera
nunc tacere permittas (memorauero/ꝙ tuo pater indulgẽtissime ⁊ iussu ⁊ permissu ad clarissimã Parisiorum missus
sum Achademiam: vt Scoticis lucubrationibus per tuam sapientiam elucidatis erudirer. Quare vt grati discipuli
⁊ boni filij specimen preberem: curaui pro totius ordinis commodo/ luculentissima scripta tua in Gallia/Hispania
⁊ ceteris transmontanis prouincijs plurimum desiderata/⁊ quotidianis ferme conuicijs efflagitata impressioni man-
dare/sciẽs id toti ordini fore perqꝫ gratum/⁊ sperans tue paterne celsitudini non iniucundum: quando (vt Ciceronia
nus inquit Lelius) fructus ingenij et virtutis omnisqꝫ prestantie tum maxime capitur/ cum in proximum quemqꝫ
confertur. Boni itaqꝫ pater optime ac Reuerendissime consule/ ⁊ me reuerentie tue deditissimum/ac obsequentissi-
mum filiolum solito fauore prosequere: longamqꝫ ac sanctam vt cepisti/ vitam viue. Ex Ceuobio Minoritanorum
apud Parisios degentium. Anno. M. D. xx. sub Resurrectionis Dominice augustissimam solennitatem. Mensis
Aprilis die vigesimaquinta.

MArcus Saracho Archiepiscopus Naupatensis Reuerendissimi in Christo patris. d. d. Paulizane dei ⁊
apostolice sedis gratia Episcopi Brixien. Vicarius generalis ⁊ locum tenens: vniuersis ⁊ singulis pre-
sentes litteras: vel eius exemplum lecturis pariter ⁊ auditurts: salutẽ in saluatore peroptatã. Quia sacro
approbante concilio Lateranensi nuperrime: sed etiam anno prope preterito celebrato: a sede apostolica
statutum est vt nullus valeat libros impressioni tradere: nisi prius per episcopum: vel alium habentem
peritiam scientie libri imprimendi. Et per inquisitorem heretice prauitatis a prefata sede deputatum: illius ciuitatis
vel diocesis in quibus Auctor libri vel impressor commorentur: examinentur: ⁊ approbentur vt patet ex bulla deci-
me sessionis celebrate anno dominice incarnationis. M. D. xv. quarto nonas Maij. Pontificatus Sanctissimi Leo-
nis Pape decimi anno tertio ⁊c. Ideo visis commentarijs editis per. R. P. fratrem Frãciscum Leuchetum de Bri-
xia ordinis Minorum de obseruantia sacre Theologie lectorem celeberrimum: ⁊ prouincie Brixie vicarium super
primo/secundo/⁊ tertio libris Sentẽtiarum: ⁊ quodlibetis Docto. subtilis in Magistrum. Et habita etiam relatio
ne aliquorum in eadem facultate. Et scientia peritorum super huiusmodi examinatione ⁊ approbatione. Commen-
taria ipsa quantum ad nos ⁊ alios peritos: a quibus relationẽ accepimus pertinet: Approbamus tanqꝫ omni laude
commendatione ⁊ fide dignissima ⁊ a viro probatissimo ⁊ in sacra Theologia doctissimo edicta: cuius doctrine ea
fides adhibenda est: que solet alijs doctoribus approbatis adhiberi. In quorum fidem ⁊ testimonium presentes litte
ras nostras manu propria subscriptas ⁊ sigillo proprio munitas dedimus in episcopali palacio Brixie die primo
Februarij. Millesimo Quingentesimo Decimo Septimo.
Ego Marcus Saracho suprascriptus propria manu subscripsi cum sigillo nostro secreto.

F. Francisci de Frangepan. Minorita ni ad Reverendissimũ. P. F. Frãciscum Leuchetum Theologorum maximum: Ac totius ordinis Minorum Generale mministrum Meritissimũ Carmen.

Haud merito inuideam felicia secula priscis:
Nil est quod nostris patribus inuideam
Cuncta petenda pater per te Leuchete tenem⁹
Quosq; dabant titulos plurib⁹/ vn⁹ habes
Quos fecunda viros claros produxerit etas
Equiparas: vno progenitore minor
Cedit Alexander solidus: Richardus abundãs
Et quisquis Scoti carpere nisus opus
Si fuit Euphorbus mutato corpore plures
Alter et idem vnus sepe nouatus homo.
Tu Scotus, primo Scoto sapientior alter
Quot nequijt primus, tu reserare potes.
Est vigor ingenij simul et solertia vtriq;
Mi tua lucidior gloria maior erit.
An Pater/ an doctor pastorue vocaberis/ herēt.
Qui dignum titulo quolibet esse sciunt.
Tu cura pater es/ vigili moderamine pastor.
Doctrine celebris munere doctor eris.
Viue vale/ viuantq; tui hec monumēta laboris
Longaq; perdurent tempora/ Viue: Vale.
F I N I S

INcipiũt elegantissima Cõmentaria Reuerendissimi P. F. Francisci leuchetti de Brixia / ordinis minorum / regularis obseruantie totius seraphici Francisci ordinis / generalis ministri theologi profundissimi: in primũ Sco. super primum Señ. In nomine domini nostri Jesu christi.

¶ Questio Prima.

VTrum homini pro statu isto sit necessarium aliquam doctrinam specialē supernaturaliter inspirari ad quam vȝ non possit attingere lumine naturali intellectus? ¶ Titulus huius questionis sic debet intelligi. Posito ꝙ homo sit ordinatus ad eternam beatitudinem: de qua sancti et catholici loquuntur: et velit eam efficaciter: an ad ipsam adipiscendam sit ipsi homini pro isto statu (q̇ est statꝰ vie) necessaria aliqua specialis cognitio: ad quam via naturali attingere non possit. Intelligiť ergo de necessitate suppositionis et non de necessitate absoluta: quia posito ꝙ velit beatificari: an sit necessaria talis cognitio supernaturalis.

In ista questione videtur esse controuersia inter philosophos ⁊ theologos Opinio philosophoꝝ ē: ꝙ omnis noticia necessaria ad vlti-

mam perfectionem hominis ex causis mere naturalibus potest acquiri. Et hic nota ꝙ si vltima perfectio hominis consisteret in sola speculatione abstractiua substantiarum separatarũ: de qua Aristo. 10. ethic. nulla esset difficultas quia ad illam acquirendã non requiritur aliqua cognitio mere supernaturalis: sed loquendo de felicitate de qua sancti loquuntur: que est in clara visione deitatis et fruitione eiusdem: tunc questio habet difficultatẽ. Et si philosophi teneant absolute ꝙ omnis cognitio necessaria homini volenti acquirere felicitatem quam catholici expectant: potest acquiri ex causis mere naturalibus. Contra hanc opi. Doc. specialiter arguit tribus medijs satis euidentibus. quibus probat ꝙ homini pro statu isto agenti propter vltimam felicitatem quam expectamus sit necessaria aliqua cognitio mere supernaturalis.

Prima ratio est ibi. Contra istam positionem potest argui tripliciter.

Et ratio breuiter stat in hoc. Omne agens propter finem aliquem: si agit per cognitionem de necessitate cognoscit finem propter quem agit: sed homo pro statu isto non potest ex puris naturalibus distincte cognoscere vltimum finem propter quem agit. ergo est sibi necessaria aliqua cognitio supernaturalis qua cognoscat distincte vltimum finem propter quem agit. Maior sillogismi patet in littera Doctoris: et probatio stat in hoc: quia agens propter finẽ agit ex appetitu finis: modo nihil põt appeti nisi ꝓcognoscatur vel ab ipso appetente si est cognoscens: vel ab alio dirigente ipsum ad talem finẽ: vt patebit. 3. d. 2. q. 1. In proposito. homo est agens per cognitionem et per se agẽs: vt patet secundo phy. t. c. 50. hoc est per formam propriam. si ergo agit propter finem vltimũ agit ex appetitu talis finis: et debet intelligi de appetitu rationali qui sequitur cognitionem: vt patet a docto. in plurib[9] locis. Minor patet in littera docto. que satis clara est et stat in hoc. Aut eni philosophus sequens viam naturalem posuit vltimum finem hominis consistere in sola speculatione substantiarũ separatarum et tunc errauit quia (vt dixi) finis vltimus hominis est in visione clara dei et fruitione eiusdem. Vel posuit vltimum finem hominis vt christiani ponunt: et hoc nõ apparet ex dictis eius: nec aliqua naturali ratione hoc probauit. Aut fuit dubius de vltimo fine hominis: vt patet per illud primo ethicorum. c. 13. vbi dubitando ait. Siquidem igitur. ꝛc. Ista auctoritas sic exponitur a Commẽ. Ibi enĩ philosophus dubitando querit: an felicitas sit res scibilis per intellectum: an acquiscibilis per assuetudinem: aut alio modo adipiscendi vt per prouidentiã diuinam: aut per fortunam et casum. Sed manifestũ est quoniam si fuerint hic res alique: quas largitur deus hominibus: dignius est vt sit felicitas ab eo donata ipsorum: maxime cum sit prestantior rerum que pertinent hominibus. hec ille. Sequitur ergo ꝙ tunc philosophus non cognouit distincte vltimum finem hominis: quia si distincte cognouisset nullo modo dubitaret. Si ergo Aristo. princeps omnium philosophorum non cognouit distincte vltimũ finem hominis propter quẽ homo agit. stat ratio docto. ꝙ sit ei necessaria aliqua cognitio distincta de fine vltimo: que via naturali haberi nõ possit.

posse alicui nãe iesse p̃t dupliciter intelligi.

¶ Secundo probatur eadem minor per rationem. Hic Doc. probat eandem minorem per rationem sumptam a posteriori: et minor est ista. Sed homo pro statu isto nõ potest cognoscere distincte vltimum finem propter quẽ agit: et probatio est satis clara in littera: presupponendo vnũ. s. ꝙ aptitudo alicuius nature ordinate vel apte ad aliquem finem potest dupliciter cognosci inesse tali nature. s. vel per cognitionem perfectam ꝛ distinctam talis nature per quã arguimus talem aptitudinem inesse: sicut per cognitionẽ distinctam hominis concludimus aptitudinem ad ridendũ de ipso homine: vel per operationez talis nature: sicut per actum ridendi hominis concludimus ipsam proprietatem inesse homini. Ad propositum. Docto. presupponit ꝙ pro statu isto non possumus via naturali cognoscere distincte et sub ratione propria aliquam substantiam: vt probat. 3. d. 3. q. 3. Ideo omittit istum modum cognoscendi aptitudinẽ ad finem propriũ inesse tali substantie: et accipit scd̃m modum cognoscendi. s. a posteriori et per operationem. cognoscimus enim talem herbam esse ordinatam ad talem finẽ puta ad talem sanitatem inducendam propter operationem ipsius et sic clara est ratio docto. quia nullam operationem experimur in nobis propter quam possimus concludere hominem ordinari ad claram visionem dei et fruitionem eiusdem: vt patet. Et posito ꝙ hoc concludi possit: tamen loquendo de fine vltimo et perfectissimo hominis ꝛ completiuo qui vltra visionem et fruitionem dei includit perpetuitatem ipsius visiõis vt clare patebit ĩ quarto. 49. dist. ad concludendum via naturali talem finem posse inesse homini: oportet concludere via naturali animam esse immortalẽ: qđ tñ sola fide tenemus vt probat doc. in. 4. d. 43.

Dubitatur de ista propositione oĩ agenti p cognitionem necessaria est cognitio distincta sui finis. Primo quia fidelis agit propter vltimum finem: et tamen non est ei necessaria cognitio distincta vltimi finis: quia talis de communi lege non habetur: vt patet a doc. presenti. q. — Quedã dubia ad noticiã p̃me rõnis docto. necessaria.

Dico ꝙ ꝓpositio doc. debet sic intelligi: ꝙ est necesse cognoscere distincte an. a. sit finis vel ne: et non est necesse vt cognoscat distincte. a. ĩ se. Vult ergo dicere ꝙ agens efficaciter propter finem vltimum puta propter fruitionem dei est ei necesse scire distincte an fruitio dei sit vltimus finis vel ne: quod tamen non potest scire ex puris naturalibus sed tantum per reuelationem: posito modo ꝙ per reuelationẽ sciat fruitionem esse finem vltimum: non est postea necesse vt cognoscat distincte illam in se: nec obiectũ illius ad hoc vt possit efficaciter agere propter illam. Si enim esset neuter: puta ꝙ nesciret determinate an fruitio sit vltimus finis vel ne: non posset agere propter ipsam: oportet enim ꝙ distincte et determinate sciat ipsam esse vltimum finem si efficaciter agit ad illam: licet illam non cognoscat in se distincte. Et sic intelligitur propositio et ratio doctoris. — Responsio ad primum

¶ Secundo dubitatur de illa ꝓpositione. s. ꝙ philosophus soli rationi naturali innitendo: vel errabit circa vltimum finem hominis vel dubius remanebit: quia philosophus secundum rationem naturalem habuit ponere finem vltimũ perfecte quietare potẽtiã beatificabilẽ: patet qr btitudo est bonũ perfectũ: habuit etiam illã ponere in ente perfectissimo: vt patet. 10. ethic. via etiam naturali potuit scire ꝙ cognitio distincta primi obiecti in se sit perfectior omni alia et magis obiectũ esse per se quietatiuũ vt ꝑfecte cognitũ et perfecte amatum: ergo ponendo felicitatem in tali obiecto sic cognito non errasset quia nec nos erramus s̃m fidẽ: nec dubius fuisset. Nec valet dicere ꝙ via naturali non potuit cognoscere primum distincte. quia nec nos possumus cognoscere de lege cõmuni. — Secundum dubium.

Dico ꝙ si philosophus cognouisset eẽ possibile homini sic posse cognoscere et amare primum. non errasset nec dubius fuisset. sed non potuit via naturali cognoscere. ħ esse possibile homini. — Ad scd̃m.

¶ Tertio dubitatur de illa propositione. s. vltimus finis non potest cognosci ex actibus quos experimur. esse conueniens nobis. Primo dubitatur qr doc. in primo. d. prima. q. 2. dicit ꝙ vltim[9] finis est obiectum beatificum sub ratione perfectissima. hoc idem in. 4. d. 49. vult etiam in primo. d. secunda. q. prima. in quarto ratione de infinitate primi. ꝙ voluntas nr̃a actu elicito non potest vltimate quietari nisi ĩ ente ĩfinito: ꝛ hoc cognoscit homo per actus suos: quia dicit doc. presenti. q. ꝙ pro statu isto tñ per actus quos experimur cognoscim[9] potentiam ordinari ad tale obiectum: si ergo voluntas per quẽcũq; actũ elicitũ circa ens finitũ experitur se non quietari et hoc erit notum intellectui: ergo intellectus naturaliter poterit scire voluntatem ordinari ad ens infinitum: et sic põt cognoscere naturaliter. — Tertiũ dubiũ p̃ncipale.

¶ Secũdo sic supponẽdo qđ dicit doc. in. q. prima prologi: ꝙ intellectus habet naturalem inclinationem ad omne ens et naturaliter cognoscit ħ per actus suos: quia data cognitione cuiuscũq; entis finiti adhuc appetit cognoscere ens perfecti[9] sicut dictum est de volũtate supra: ergo naturaliter scit se appetere perfectissimum ens: patet per ph̃m in prohe. meth. qui facit hãc consequentiam. omnes homines naturaliter scire desiderant. ergo maximam scientiam maxime desiderabunt: maxima autem sciẽtia est circa maxime scibilia cuiusmodi sũt subẽ separate: ergo homo per actus suos scit se non posse quietari nisi ĩ ente perfectissimo ꝑfectissime cognito: ꝫ nãliter scit finem suum sibi nãliter conuenire ex actib[9] suis: ꝫ illum finem in se non cognoscat distincte quem nec nos etiam illuminati distincte cognoscimus. ¶ Tertio appetitus noster naturalis appetit summam beatitudinem summe et in particulari. vt pꝫ a doc. in. 4. d. 49. ergo intellectus noster potest scire per actus suos se naturaliter appetere illã: quia posito quocunq; actu circa alia a summa beatitudine non quiescit.

¶ Respondeo ad primum concedendo propositiones Doc. et dico ꝙ ratio concluderet si intellectus — Ad tertiuꝫ principale.

via naturali posset scire obiectum infinitum vt clare visum esse possibile homini: Quis sciat ꝙ maior perfectio est in obiecto vt clare viso. nescit tamen an talis visio possit conuenire homini. Cum dicitur voluntas vult illud: ergo. ⁊c̄. Dico ꝙ ex hoc solo ꝙ vult non concluditur illud esse possibile

Volūtas ē ipossibiliū.

illi: quia etiam voluntas est impossibilium vt probat doc. in. 2. d. 6. q. 1. Cum dicitur appetitus naturalis appetit illud vt sic: et appetitus naturalis non est ad impossibile: vt doc. concedit in. 4. d. 43. q. 2. Dico vt dicit ibi doc. ꝙ oporteret prius probare illud esse possibile: quod non probatur via naturali. ¶ Ad secundum concedo propositionē doc. s. ꝙ intellectus naturaliter potest scire se habere appetitū etiam respectu entis perfectissimi: sed naturaliter non potest scire se habere appetitum naturalem circa illud perfectum qualitercūq; cognitum: quia oporteret probare ꝙ appetitus naturalis esset ad cognitionem perfectissimam: cuiusmodi est clara visio. Et posito etiam ꝙ inesset ei talis appetitus naturalis adhuc non sequitur ꝙ intellect⁹ cognoscat illum sub illa ratione qua appetit illum finem sub ratione perfectissima: quia oporteret cognoscere relationem illius appetit⁹ que terminatur ad illum finem: que cognosci non potest non precognito termino. Primo tamē respōsio videtur melior. Et cum dicit ꝙ intellectus habet naturalem inclinationē ad omne ens concedo: sed oportet probare ꝙ habeat naturalem inclinationē vt intuitiue cognoscibile a tali potentia. Sicut etiam non sequitur intellect⁹ habet naturalem inclinationē ad cognoscendū ens infinitum ⁊ illud est cognoscibile cognitione formaliter infinita. ergo naturaliter appetit sic cognoscere: non sequitur. quia hoc est simpliciter impossibile. ¶ Ad tertium dico ꝙ non in

Quō btitudo appetit in ꝑticulari

telligit de beatitudine in particulari de qua sancti loquuntur: sed loquitur de beatitudine in esse vere reali: quia non appetit illam sic in communi quia non esset actu existens: sed appetit aliquod bonum summum vltimate quietatiuū: et posito ꝙ appetat id in particulari: non tamen sequitur ꝙ appetat illud naturaliter vt clare visuz. Dico etiā ꝙ tantum appetit illud vt bonum commodi: obiectum autē non beatificat nisi vt vt clare visum et amore amicitie principaliter amatū. Et posito etiam ꝙ sic appetat adhuc non sequitur ꝙ intellectus cognoscat illum appetitum sub illa ratione qua sic appetit: et sic ptz.

4. dubium principale.

¶ Dubitatur de illo quod dicit. s. ad efficaciter inquirendū finem vltimum est necesse scire ꝙ perpetuo possit conuenire homini in anima et corpore. Contra quia vltim⁹ finis sub sua ratione formali est simpliciter appetibilis: ergo sufficit ad efficaciter operandum cognitio illius finis. ergo non est necesse scire sub ratione perpetuitatis. Secundo quia conditio per se obiecti primi est perfectior q̄ conditio eius per accidens: patet qꝛ si finis vltimus est beatitudo nostra erit magis beatitudo sub ratione formali q̄ accidentali.

rn̄sio ad. 4. principale.

¶ Respondeo ꝙ aliud est loqui de fine vltimo in se clare viso et aliud vt obscure cognito: primo modo homo efficacissime moueretur ad illū etiam si sciret ipsum durare tantum per instans. Secundo modo non. quia cōmuniter quis nō mouetur efficaciter puta ad sanitatem si sciat parum duraturam. sic de fine vltimo etiam nobis reuelato nisi sciret ipsum perpetuo habere non moueretur saltem ita efficaciter ad illum acquirendum. Dico secundo ꝙ doc. non dicit expresse ꝙ quis nō moueret efficaciter ad finē vltimū nisi sciret illum dari perpetuo in anima et in corpore: sed ꝙ non ita efficaciter: quia ille conditiones reddunt illum finem appetibiliorem.

Secunda ratio principalis que est ibi. ¶ Secundo sic. omni cognoscēti agēti. ⁊c̄. Hic doc. intendit probare ꝙ homini volenti efficaciter vltimum finem: sit necessaria cognitio mediorū ad finem: quia nunq̄ aliquis agit efficaciter propter aliquē finem acquirendum: nisi cognoscat media necessaria ad illum finem. Sed homo via naturali non pōt media huiusmodi cognoscere. ⁊ tota ratio est. Quia meritum ordinatum ad talem finem consistit in sola acceptatione diuine volūtatis: vt diffusius probabit. j. d. 17. Posito ergo ꝙ homo via naturali cognosceret vltimum finem distincte (cuius tamen oppositum probatū est in prima ratione) adhuc est sibi necessaria cognitio: qualiter talis finis possit acquiri. Non enim posset ex puris naturalibus cognoscere: ꝙ talis finis est sic vel sic acquisibilis: puta per talem vel talem operationem hominis: qꝛ collatio talis p̄mii est ex sola determinatione voluntatis diuine. Et posito ꝙ etiam hoc cognosceret: adhuc ignoraret que et quot opera requirunt: et an illa sufficiāt. cum hec omnia consistant in sola acceptatione voluntatis diuine mere libere et contingenter sic vel sic acceptantis: ⁊ sic patet ratio doc. ¶ Sed hic occurrit dubium. Q: ex quo

Dubium.

voluntas diuina declarauit vitam eternam posse acquiri per obseruantiam preceptorū dei: et homo ex puris naturalibus potest scire si obseruat precepta dei vel ne: vt patet. et sic sequitur ꝙ possit certitudinaliter scire via naturali: se esse dignum vita eterna: cuius oppositum sancti tenent.

Rn̄sio.

¶ Respondeo ꝙ ad hoc vt quis sciat se esse dignū vita eterna per obseruantiam preceptorū: oportet scire se obseruasse in charitate: et ex instinctu charitatis. Omnis enim actus meritorius elicitur libere a voluntate et hoc charitate ad huiusmodi actum inclinante voluntatem vel partialiter concurrente cum volūtate vt alia causa partiali: vt patet a doc. j. d. 17. et patet per communiter doc. sed hoc scire non potest.

Ibi. contra istas duas rationes instatur. ⁊c̄. vt clarius doc. intelligatur: hunc ordinem intendo seruare: videlicet ꝙ exposito argumento contra dictum doc. ad illud immediate respondebo: notando semꝑ locum responsionis in doctore. Deinde exponam secundum argumentum: et immediate exponam responsionem ad illud: et sic deinceps. ¶ Arguit ergo doc. primo contra primam rationē: probando ꝙ homo ex puris naturalibus potest distincte cognoscere suum vltimum finem: cuius oppositum prima ratio ostendit. Prima ergo ratio est ibi. Omnis natura creata essentialiter dependet. ⁊c̄.

Dubitatur de illa propositione Doc. s. ꝙ ex causato cognito potest demonstratione quia quelibet eius per se causa cognosci: quia pono. a. causatū: si ex

Dubia d̓ demonstratione quia.

cognitione. a. potest cognosci eius per se causa: aut hoc est: quia immediate effectus causat cognitionem cause: ⁊ hoc est impossibile: quia tunc effectus virtualiter contineret entitatē cause: vt patet a docto. in primo. d. 2. q. 1. d. 8. q. 1. in secūdo. d. 5. q. 10. in q̊li. q. 14. aut qꝛ cognitio effect⁹ est cā cognitiōis cause: ⁊ hoc hꝫ minorē ꝓbabilitatē cū cognitio cause sit perfectior: aut premisse vt cognite ⁊ ꝯtractate: ita ꝙ minor recte sumatur sub maiori: et hoc non: quia mediū quod est effectus in tali demonstratione quia non cōtinet virtualiter notitiam cause: que causa scitur ꝑ demonstrationem. ergo per effectū nullo modo scitur demōstratiōe qꝛ. ipsa per se causa. ¶ Secūdo si per effectum scitur eius per

Secundū dubium.

se causa: aut scitur per effectum inq̄tū depēdet ab illa causa. aut per effectū in se absolute cognitū. Non p̄mo cū talis dependentia sit relatio: que non cognoscitur non precognito termino: vt patet a Doc. p̄nti. q. ⁊. q. 3. d. 8. q. 1. ⁊ in quol. q. 14. art. vlti. Tum etiā quia talis dependentia cognita non est ratio cognoscendi terminū ad quē nec fundamentum: vt ostendit Doc. contra Hen. d. 8. q. 1. Non secundo patet quia in tali effectu in se absolute cognito cuꝫ nullo modo virtualiter contineat causam non sequitur cognitio cause: quia semper queritur a quo causatur talis cognitio. et tamē ex alia parte si ex causato cognito nō possit cognosci eius per se causa non demonstratur per effectū demonstratione quia: et sic perit doctrina p̄hi primo poste. et p̄mo physi. ⁊. 1. metaph. et alibi.

Responsio ad primum

¶ Rn̄sio ꝙ nec effectus nec cognitio effectus in se est causa cognitionis cause distincte: sed si est causa: erit tm̄ causa cognitionis cause in conceptibus comunibus: sicut etiam expositum est de deo. d. 3. q. 1. quomodo per creaturas cognoscitur in conceptib⁹ cōmunibus.

Quō causa cognoscit ꝑ effectum.

Secundo dico ꝙ per effectum deuenimus in cognitionem cause: sic ꝙ cognito aliquo effectu: intellectus querit causam illius effectus: puta diuidendo: vt cum cognosco hominem esse risibilem q̄ro causam imediatā illius effectus diuidendo: puta si est effectus. ergo ab aliquo ente non ab ente in cōi: quia tunc oē ens posset esse cā non ab ente quod est subā: et sic diuidendo vsq; ad aīal rationale: et hoc mō procedo ab effectu ad causam: qua cognita tunc demonstratione quia per effectum demonstratur causa de homine: sed illa causa prius cognoscitur: licet postea demōstretur inesse homini per effectum.

Rn̄sio ad. 2.

¶ Ad secundum dico ꝙ ꝑ effectum in se absolute cognitum inuestigatur causa: vt supra dixi. Si vero cognoscitur sub illa dependentia distincte: qua dependet a causa. Dico ꝙ per illam non acq̄ritur

Quō demōstratio qꝛ: p̄supponit cognitionē cause.

cognitio cause in se: imo illa cognitio dependentie dependet a cognitione tam effectus q̄ cause: prius enim cognoscitur terminus et fundamentum q̄ cognoscatur relatio: et sic prehabita cognitione distincte tam cause q̄ effectus et cognitione ipsius dependentie: potest postea demonstratio

ne quia: cognosci causa de effectu. sic arguendo. a. depen-
det in esse a deo ergo deus est causa. a. vel sic cognosco di-
stincte. a. dependere a deo vt efficiente. ergo cognosco di-
stincte deum esse causam. a. Ex his patet sensus illius pro
positionis: qua declarata adduco primã rationem doc. que
vt clarius intelligatur. Doc. supponit aliqua. Primo ꝙ de-
pendentia causati est idem realiter cũ ipso causato: et hoc
quando terminatur ad talem causam: sine qua impossibile
est causatum habere esse. vt patet ab ipso in secundo di. 1.
et sic dependentia qua homo dependet a prima causa: est
eadẽ res realiter ꝙ homo. Secundo supponit ꝙ cognoscẽs
dependentiã aliquam et hoc distincte. cognoscit etiam ter-
minum talis dependentie. patet quia omnis dependentia
causati ad causam est relatio: et relatio non potest distin-
cte cognosci nisi distincte cognoscatur terminus ad quem
est talis relatio vt patet. Tertio supponit ꝙ dependentia
hominis causati a prima causa terminatur ad absolutum
in prima causa puta ad deum sub ratione deitatis: patet
in aliis relationibus: nam paternitas in creaturis non ter-
minatur ad filiationem sed terminatur ad rem absolutam
que est filius. et hoc patebit a doc. Infra. d. 30. et in. 3. d. 8.
Patet etiam ꝙ deitas sub ratione deitatis est terminus
dependentie creature ad ipsam/ vel saltem illud quod est
ratio formalis creãdi. vt patet a doc. in quolibe. q. 9. His
presuppositis formatur ratio sic. Cognoscens aliquam na
turam distincte cognoscit et relationẽ eandẽ sibi realiter:
et per consequens cognoscit terminum talis relationis di
stincte. vt patet ex tertio presupposito. Sed natura huma
na est naturaliter cognoscibilis ab ipso homine: ergo de-
pendentia ipsius ad deum est naturaliter cognoscibilis er-
go ⁊ deitas que est terminus talis dependentie erit natu-
raliter cognoscibilis. Et sic patet ratio doc. que tenet com
parando naturam vt dependentem in ratione causati effe
ctiue ad ipsum deum causantem. Potest hec ratio docto.
etiam formari comparando naturam humanam ad ipsum
deum: vt ad vltimum finem. Nam dependentia nature hu-
mane vt terminata ad deum in ratione vltimi finis: est idẽ
realiter cum ipsa natura humana. et sic naturaliter cogno
scens talem dependentiam: naturaliter potest cognoscere
deum in ratione vltimi finis: et eodem modo formetur ra-
tio sicut prima: posito etiam ꝙ talis relatio que dicitur de-
pendẽtia sit realiter distincta adhuc stat ratio: quia cogno
scens aliquam naturam vt causatam vel vt ordinatam ad
aliquem finem ad quem dependet vt a causa finali potest
cognoscere talem dependentiam. et per consequens termi-
num dependentie. ¶ Ibi. Confirmatur ratio. Ista confir-
matio clara est. quia si per cognitionem alicuius nature in
ferioris natura humana cognoscitur eius finis: similiter per
cognitionem nature humane cognoscitur vltimus finis ip
sius: patet similitudo: quia natura inferior puta lapis in ra
tione finiti non minus dependet ad suum proprium finem:
ꝗ̃ natura humana finita ad suum finẽ. ¶ Ibi. Ex hac etiã
ratione. Ista littera clara est ex declaratis. s. in probatiõe
minoris prime rationis. Ubi dixi ꝙ potest cognosci aptitu-
do ad finem proprium: vel ex cognitiõe substantie apte ad
talem finem: vel ex actibus illius substantie. vide. s. ¶ Ibi
Si autem dicatur. ⁊c. Quia posset dici ad rationem ꝙ con
cludit de fine naturali hominis: puta de felicitate naturali
ter acquisibili. De qua philosophus. 10. ethico. sed non con
cludit de fine supernaturaliter acquisibili: qui est clara visio
dei. ¶ Ibi. Contra Augu. Hic doc. intẽdit probare ꝙ etiã
talis finis sit naturaliter acq̃sibilis. Et ratio clara erit qui-
busdam presuppositis. Primo ꝙ natura humana et poten
tia siue aptitudo ad aliquid sunt vna res realiter: et per cõ
sequens cognoscens naturaliter naturam humanã: natu-
raliter cognoscit aptitudinem illius: et cum omnis aptitu
do sit formaliter relatio: sequitur ꝙ cognoscẽs naturaliter
aptitudinẽ aliquam: naturaliter cognoscit terminũ ad quẽ
est. Secundo presuppono ex dicto Augu. primo de prede-
stinatione sanctorũ. ꝙ homo naturaliter habeat aptitudi-
nem ad fidem et charitatem: dicente Augu. Posse habere
fidem et charitatẽ nature est hominũ. Tertio presuppono
ꝙ fides habeat deũ sub ratione deitatis pro obiecto. vt pro
bat ipse in. 3. d. 23. et similiter charitas. vt pꝫ ab ipso vbi. s.
di. 27. Et sic sequitur ꝙ cognoscens distincte fidẽ et chari-
tatem cognoscit etiã distincte obiectũ fidei et charitatis.
Formatur ergo sic ratio. Cognoscẽs naturaliter naturam
hominis et hoc distincte. naturaliter cognoscit aptitudinẽ
ad fidem et charitatẽ: cum sit eadẽ res cum natura huma-
na et per consequens cognoscit ipsam fidem et charitateꝫ
naturaliter. Et vltra sequitur ꝙ naturaliter possit cogno-
scere ipsum deum sub ratione deitatis. vt patet ex tertio
presupposito. ¶ Uel sic põt formari. Cognoscẽs naturali
ter dispositionem ad vltimũ finem naturaliter cognoscit il
lum. Sed fides et charitas disponunt ad vltimum finem
hominis. ergo naturaliter cognoscens fidem et charitateꝫ
naturaliter cognoscit vltimum finem hominis: posito etiã
ꝙ talis aptitudo esset realiter distincta adhuc sequitur ꝓ-
positum: quia cognoscens naturam humanam potest co-
gnoscere eius aptitudinem. ¶ Ex ista ratione fundata su
per dcõ. Aug. apparet quomodo. Quidam nouus exposi- Nouus ex-
tor prime par. sum. s. Tho. nõ recte intellexit rationẽ Sco. positor.
quia fundamentum rationis stat in hoc: ꝙ posse habere fi-
dem naturaliter inest homini. i. ꝙ natura hominis habet
naturalem aptitudinem ad fidem et charitatem: nam si nõ
haberet talem aptitudinẽ nunꝗ̃ posset eam recipere. Et
quod dicit ille expositor ꝙ homo tm̃ est in potentia obedi-
entiali ad fidem et charitatem: et sic dꝫ intelligi dictum
Aug. Hoc nichil est: quia omnis potẽtia obedientialis p̃-
supponit aptitudinẽ. i. nõ repugnãtiã ad illd̾ ad qd̾ est i põ Improba-
obedientiali: et talis aptitudo cui in est: naturaliter inest: tio.
stat eni aliqd eẽ aptũ ad. a. ⁊ nõ nãliter inclinari ad illud:
si eni esse sursum nõ repugnat. b. ergo. b. est aptũ natũ esse
sursum: ⁊ tñ talis aptitudo nõ potest dici naturalis inclina
tio. Et sic stat rõ doc. ꝙ cognoscens talem aptitudinẽ nãl'r
ad fidem et charitatẽ nãliter cognoscit fidem ⁊ charitatẽ.
Dico etiam ꝙ homo habet naturalem inclinationem ad fi
dem et charitatem: ita ꝙ non tantum est in potentia obe-
dientiali ad illas vt dicit ille expositor: sed etiam in poten-
tia naturali quia natura humana habet naturalem incli-
nationem ad perfectionem sibi conuenientem. vt patet.
¶ Secundo arguit doc. Ibi. Item homo naturaliter ap-
petit finem istum. ⁊c. Ratio doc. stat in hoc supponẽdo ali-
qua. Primo ꝙ appetitus naturalis est realiter idem ꝙ na
tura appetens. vt probat ipse in. 4. d. 49. Secundo ꝙ ap-
petit⁹ naturalis hoĩs est ad summã ꝑfectionẽ: et in ꝑticu-
lari: vt ipse ꝓbat vbi. s. et ꝙ volũtas nõ põt ꝑfecte q̃etari
nisi in ente infinito: vt ipse ꝓbat in ꝑmo. d. 1. q. 1. ⁊. d. 2. par
te. 1. q. 1. et in. 4. d. 49. Istis presuppositis arguitur sic. Ho
mo nãliter potest cognoscere seipsum: ergo sub illa rõne
qua appetit vltimum finem: cum ille appetitus sit idem ꝙ
homo: ergo naturaliter potest cognoscere vltimum finem
ad quẽ ordinatur. patet quia talis appetitus naturalis
siue inclinatio naturalis terminatur ad illum finem: et sic
patet ratio doc. ¶ Tertio arguitur. Ibi. Iteꝫ naturaliter potẽtia nõ
cognoscibile est. Ista ratio satis clara est in littera et po- quietat' nisi
test multipliciter formari. Nam potentia quelibet non po in perfectis-
test perfectissime quietari nisi in optimo contento sub ade- simo.
quato obiecto illius potentie. Si ergo potentia visiua na-
turaliter cognoscit adequatum obiectum: naturaliter po-
test cognoscere quodcunꝗ̃ contentum sub illo. vt patebit
infra in ista. q. Quia cognoscere obiectum vt adequatum.
est cognoscere illud vt inclusum in omni per se contento: et
sic est cognoscere quodlibet cõtentũ. Hoc idem dico de in-
tellectu respectu entis inꝗ̃tum ens. et sic patet ratio doc.
Et confirmatio sequens tenet ex hoc fundamento ꝙ omnis
potentia cognitiua habet naturalem inclinationẽ ad suũ
obiectum et per consequens si perfecte cognoscit se ipsam
perfecte cognoscit se vt inclinatam ad tale obiectum: ⁊ sic
tandem cognoscit obiectum ad quod naturaliter inclinat'.
et sic patet tota ratio. ¶ Ibi. Cõtra secundam rationem.
Hic Doc. arguit contra secundam rationem principalem
qua probat esse necessariam cognitionem mediorum ad fi-
nem vltimum acquirendum et illa secunda ratio supponit
(vt s. visum est) ꝙ via naturali possit cognosci natura hu-
mana sub illa ratione qua ordinatur ad vltimũ finem et ꝙ
finis vltimus possit cognosci: et licet hoc sit falsum. vt s. pa
tuit: tñ hoc supposito. adhuc probat Doc. ꝙ saltem est ali-
qua doctrina supernaturalis necessaria homini que erit
respectu mediorum. et ratio patet. s. Nunc doc. probat ꝙ
si naturaliter cognoscitur hõ ⁊ vltimus finis hoĩs: ꝙ etiam
naturaliter cognoscuntur omnia media necessaria ad illuꝫ
finẽ acquirendum. Arguit ergo sic. cognoscens naturaliter
extrema inter q̃ cadit mediũ. naturaliter cognoscit mediũ
inter illa. pꝫ si eni cognoscit extrema sub rõne extremorũ
q̃ vt sic icludũt media ĩter illa nec̃io cognoscit illa media:
ergo nãl'r cognoscẽs hoiem et vltimũ finẽ ipsi⁹: nãl'r põt co
gnoscere omnia media ordinata ad talem finem: maxime

quia necessitas mediorum accipitur a fine vt.ī.patebit.q. de praxi. ¶ Confirmatur ratio.ita enim in proposito entium ad finem.s.vltimum videtur necessaria connexio ad ipsum finem vltimum quia talis finis non videtur posse acquiri sine illis mediis a quibus necessario dependet: vt patet de sanitate et de mediis ad illam.modo propter talem connexionem in aliis finibus ad media ex cognitione talium finium cognoscuntur talia media. ergo et in proposito ex cognitione vltimi finis hominis cognoscunt omnia media ordinata ad illum finem. ¶ Deinde respondet doc.ad ista argumenta.Ad primum licet procedat de fine qui est causa finalis. Dat Doc. duas responsiones ad primam rationem. Prima est ꝙ ratio illa concludit de fine qui est causa finalis. Nota ꝙ deus potest dici finis hominis dupliciter. Vel vt causa finalis: et sic dicitur finis omnium rerum inquantum mouet metaphorice voluntatem suam ad causandum res ad extra. Et mouet inquantu amatus et desideratus et hoc modo dicitur finis qui est causa finalis: quia voluntas diuina amando et desiderando ipsum deum producit omnia in ordine ad ipsum. Et sic doc.concedit ꝙ ratio concludit de isto fine. Et finis huiusmodi non est finis beatificatiuus: quia vt sic lapis beatificaretur in deo cum sit causa finalis ipsius. Sed non concludit ratio de fine attingibili per operationem. sicut dicimus ꝙ finis vltim⁹ potentie visiue in quo quietatur perfecte est perfectissimus color vt attingibilis per visionem Et hoc modo finis beatificatiuus ex hoc dicitur beatificatiuus potentie inquantum natus est perfecte attingi per operationem talis potentie. ¶ Sed occurrit dubiu. Videtur enim ꝙ homo naturaliter possit cognoscere deum sub ratione deitatis si illa ratio concludit de vltimo fine qui est causa finalis. patet quia dependentia ipsius finiti terminatur ad ipsum deum absolute vt dixi.s. in ratione prima: ergo cognoscens talem dependentiā naturaliter: poterit naturaliter cognoscere ipsum deum sub ratione propria: et tunc vltra: si cognoscit deum sub ratione propria: potest etiam cognoscere ipsum esse vltimum quietatiuum hominis vel non: et sic tandem naturaliter poterit ipsum cognoscere sub ratione finis attingibilis per operationem hominis. Similiter in illa ratione prima potest concludi ꝙ naturaliter potest cognosci deus vt primum effectiuum et sic sub ratione propria. patet per dictu doc. q.8.quoli. ꝙ illud est ratio terminandi dependētiam causati quod est ratio formalis producendi illud: sed voluntas diuina est ratio formalis causandi: vt patet ab ipso in pluribus locis: ergo erit ratio formalis terminandi talem dependentiam. Et sic naturaliter cognoscens dependentiam causati ad primam causam: naturaliter poterit cognoscere terminum illius dependentie. Ideo responsio doc.non videtur multum efficax. ¶ Dat ergo aliam responsionem negando minorē.s. ꝙ homo naturaliter possit cognoscere seipsum sub ratione propria: et sub ratione illa qua ordinatur ad vltimum finem vt attingibilem per operationem: et littera plana est. ¶ Sed ex ista responsione oritur difficultas contra Doc. et videtur stare argumentum primu. Nam ipse vult expresse in.q.14.quolibe. ꝙ anima separata non possit ex puris naturalib⁹ cognoscere deum sub propria ratione: et tamen certum est ꝙ ipsa anima separata perfectissime cognoscit seipsam sub ratione propria. ergo ⁊ dependentiam ipsius ad deu: et per consequens ipsum deum sub ratione propria. Et formetur ratio.vts. ¶ Deinde vult ipse expresse ꝙ angelus ex puris naturalibus non possit cognoscere deum sub ratione propria: vt patet in.2.distin.3.q.10. et tamen ipse concedit ꝙ angelus possit cognoscere seipsum distinctissime et perfectissime et hoc ex puris naturalibus: vt probat in.2.d.3.q.9.et alibi. ¶ Dico ergo ꝙ posito ꝙ homo cognoscat seipsum distictissime: et similiter angelus ⁊ anima: adhuc non sequitur ꝙ cognoscat distinctissime dependentiā qua depēdet ad deu vt efficiētē: vel vt cām finalē. Et tota rō stat i hoc: qꝛ nulla relatio pt distincte cognosci nisi pcognito termino: vt pꝫ a doc.in ista.q.peñ. plo.⁊.d.8.pmi. Mō deus sub rōne deitatis via nāli non pōt cognosci. g nec relatio terminata ad ipsum. Et cum dicit ꝙ talis relatio est idē realiter cu tali nā: et per ꝯñs cognoscens naturam cognoscit et relationem. Negatur consequentia: quia sufficit ꝙ distinguatur formaliter: et sic talis relatio: formaliter distinguitur a fundamento: vt patet a doct.in secundo.distictione.1. ¶ Si iterum dicatur

Qualr de⁹ duplicit pos sit dici finis hominis.

Dubium.

Difficultas

Quō angelus non cognoscit deu

Responsio.

Nulla creatura distinctissime cognoscit relationē dependentie sue ad deu.

ꝙ ex quo angelus cognoscit seipsum intuitiue: ⁊ cognitio intuitiua terminatur ad rem existentem inquantuꝫ existens vt patet a Doct.in primo.distinctione.1.et.distinctio.8.et alibi. Sed que sunt idem realiter dicunt eandem existentiam. ergo si angelus cognoscit se intuitiue: etiam intuitiue cognoscet talem relationem: et per consequens terminum relationis. ¶ Dico ꝙ cognitio intuitiua talis relationis dependet non solum a fundamento: sed etiam a termino. Dico vltra ꝙ licet talis relatio dicat eandem existentiam realiter: non tamen dicit formaliter. ¶ Sequitur nunc littera Doct. Et dicit in littera Ad primum argumentum: ꝙ nec anima nec natura nostra potest cognosci naturaliter pro statu isto sub ratione propria et quiditatiua sed tantum sub rationibus generalibus. puta ꝙ est ens vel substantia finita et huiusmodi. Et quomodo sic cognoscatur exponetur.infra.distinctione.3.questio.3. Modo anima inquantum ens vel substantia non ordinatur ad talem finem: quia si hoc conueniret sibi ratione entitatis vel ratione substantie: tunc quelibet substātia sic posset ordinari: quod est falsum. ¶ Ad secundum dicendum ꝙ mens siue anima est eadem sibi et proportionabilis sibi in ratione entitatis: cum sit penitus eadem anima siue intellectus: sed non est proportionabilis sibi pro statu isto in ratione obiecti. Vult dicere ꝙ licet intellectus sit penitus idem sibi: non tamen p statu isto pōt intelligi sub rōne ppa: qꝛ nō proportionatur sibi in ratione obiecti: qꝛ pro statu isto non est in proxima dispositione vt possit intelligi. Et ratio est: quia pro statu isto vt patebit.ī.distinctione.3.que.3.nichil potest mouere intellectum nisi tantu sensibile. ¶ Ad tertiu dōꝫ ꝙ anima vel intellectus est proportionabilis sibi in ratione obiecti non sub ratione propria sed sub ratione generali abstracta a sensibilibus puta sub ratione entitatis: quia sensibile mouet intellectum pro statu isto: non tantum ad cognitionem sui: sed etiam ad cognitionem omnium superiorum: vt patebit. infra.distinctione.3.quest.3. ¶ Ad confirmationem dico. In ista littera Doct.concedit vnum quod est valde ponderandum.scilicet. ꝙ ex cognitione alicuius substantie potest cognosci finis proprius illius substantie. Si absolute hoc intelligeretur non posset euadi quin angelus ex puris naturalibus possit cognoscere deum sub ratiōe deitatis: supponendo ꝙ finis proprius et vltimatus ipsius sit deus sub ratione deitatis. ¶ Dico ergo ꝙ hoc dictum sic debet intelligi: ꝙ ex cognitione substantie potest cognosci finis proprius illius substantie: si cognoscatur sub illa ratione qua ordinatur ad talem finem: et sic angelus licet naturaliter cognoscat seipsum sub ratione propria et absoluta: non tamen sub illa ratione qua ordinatur ad vltimum finem. ¶ Ibi. In proposito auteꝫ deficit vtraqꝫ via. idest ꝙ finis vltimus hominis non potest naturaliter cognosci: nec per cognitionem distinctam ipsius hominis: quum non possit haberi pro statu isto: nec per aliqꝫ operationem ipsius hominis: quia vt supra patuit per nullam talem possumus concludere naturaliter talem finem conuenire homini. Et hoc est quod dicit ī. ibi. Sed probatio minoris tetigit. idest ꝙ probatio minoris prime rationis facte pro opi.propria (que minor fuit talis: sed homo pro statu isto non potest naturaliter cognoscere vltimum finem) tetigit vnam viam de ignorantia actus: quia scilicet nullum actum experimur in nobis per quē cōcludere possumus talem finem sic posse conuenire: supponendo aliam viam de ignorantia nature in se scilicet posito ꝙ natura humana non possit in se cognosci et per consequens nec finis vltimus illius: aliquis posset dicere ꝙ talis finis posset cognosci per cognitionem alicuius operationis humane: et hoc excludit in probatione illius minoris. ¶ Ad secundum de Augustino: littera patet ex supradictis. Dicit enim ꝙ illa potentia habendi caritatem vt ipsa scilicet caritas est dispositio respectu dei in se sub propria ratione idest vt ipsa disponit ad amorem dei in se et propter se: vt patet in tertio. distin. 28.⁊.29. quia inclinat primo ad amorem dei in se: vt patet ibi: et habet deum sub ratione deitatis pro obiecto vt patet: vbi.supra.et.27.distinctione.3. et sic potentia habendi caritatem sub ista ratione conuenit homini secundum rationem specialem non communem sibi et sensibilibus. ⁊ ideo non est illa potentialitas naturaliter cognoscibilis de homine scilicet sub illa ratione speciali qua sic respicit caritatem. et posito ꝙ natura humana possit na-

Cognitio tuitiua.

Nulla natura p statu isto cogsci pt sub ppa ratione.

Quō ītelligit dictum Doct. ꝙ cognita sbā pt cogsci finis

turaliter cognosci in se sub ratione propria: non tamen sequitur possit naturaliter cognosci sub illa relatiõe qua ordinatur ad charitatem: vt ipsa charitas disponit.

¶ Ibi. Et ita respondeo. Dicit doct. ꝙ ista responsio est ad propositionem oppositã minoris prime. Nam minor prime rationis est: sed homo naturaliter non potest distincte cognoscere vltimum finem: et opposita minoris est ista: homo potest naturaliter cognoscere vltimum finem: quod probatum fuit per auctoritatem Augu. s. potẽs cognoscere hominem inquantum potest habere fidem et charitatem. &c. Sed postea negat istam. sed homo potest cognoscere naturam humanam naturaliter inquantum ordinatur ad fidem. &c. Sed inquantum adducitur contra illam responsionem de potentia naturali et supernaturali. &c. Dicit doctor ꝙ auctoritas Augusti. potest immediate adduci contra minorem prime ratiõis. Et patet respõsio. vtš. Vel potest adduci contra responsionem datam ad primam rationem factam cõtra conclusionem docto. que dicit ꝙ illa ratio bene concludit hominem naturaliter posse cognoscere suũ finem naturalẽ: non aũt supernaturalem. Modo auctoritas Augusti. potest adduci ad cõcludendum etiam de fine supernaturali: et inquantum sic

Quõ deus est finis nãlis hois. adducitur. Respondet doctor. ibi. Cõcedo deum esse finẽ naturalem hominis. Hoc sic debet intelligi ꝙ deus sub ratione deitatis est finis naturalis hominis. i. ad quem naturaliter inclinatur: sed talis finis non potest naturaliter attingi. i. ꝙ intellectus ex puris naturalibus non potest ipsum deum cognoscere distincte: nec cognitione intuitiua: nec cognitione abstractiua.

Dubium. **Sequitur in tex. Et hoc probat ra**tio sequens de desiderio natural' quam concedo.

Sed videtur ꝙ ratio Doc. de desiderio naturali non sit soluta: quia licet homo pro statu isto non possit se cognoscere naturaliter sub illa ratione qua naturaliter inclinatur ad vltimum finem: quia nec seipsum distincte: vt patet. s. tamen ratio videtur concludere ꝙ saltem anima separata possit cognoscere vltimum finem distincte: quia distincte cognoscit seipsam. ergo et inclinationem naturalem ad vltimum finem: cum illa nihil addat supra naturam anime: vt patet a Docto. 49. 4.

Responsio. **Dico breuiter ꝙ nõ cognoscit distin**cte et sub ratione propria illam inclinationem naturalem vt terminatam ad vltimum finem: quia talis non põt pfecte cogñsci nisi vltim⁹ finis ad quẽ termiat distincte pcogñscat

Ibi. Ad aliud negandum est illud ꝙ assumitur. Hic Doc. ex hoc negat hominem pro statu isto posse cognoscere vltimum finem sub ratione propria: quia sub obiecto intellectus ipsius non continetur talis finis: vt patet in littera. Et videtur innuere ꝙ si pro statu isto haberet ens inquantum ens pro obiecto adequato: posset nãlr cognoscere vltimum finem sub rõe ppria.

Nonnulla dubia sunt videnda. **Circa aliqua dicta docto. sunt ali**que difficultates. Prima in hoc quod dicit. licet mens sit eadem sibi: non tamen pro statu isto est proportionabilis sibi in ratione obiecti intelligibilis. hoc enim videtur repugnare. ponere animam perfecte presentem intellectui et non posse cognosci ab illo cum ad cognitionẽ nihil aliud requiratur nisi presentia obiecti vel in se: vel in specie intelligibili. hoc enim facit perfectam memoriam. vt patet a doc. Infra distinctione secunda parte questione tertia et distinctione tertia questione septima. Si ergo anima est in se pñs intellectui proprio: poterit i eo causare speciem intelligibilez sui: et sic abstractiue intelligi: sicut etiã essentia angeli vt presens intellectui suo potest saltem in eo partialiter causare speciem intelligibilem: vt patet a doc. in secundo. d. 3. q. 11. Si etiam est in se presens potest intuitiue cognosci: cum ibi tantum requiratur presentia obiecti in se: vt patet a doc. Infra. d. 1. q. 2. d. 8. q. 3. Nec valet dicere ꝙ non est presens in ratione obiecti intelligibilis: quia quero quid sit esse presens in ratione obiecti intelligibilis. si in cognitione abstractiua sufficit species intelligibilis si in intuitiua sufficit presentia in se: et si aliquid aliud requiratur: assignet illud secundũ eni doc. obiectum dicitur esse presens in ratione obiecti intelligibilis quando intellectus et tale obiectum sic sunt sufficienter approximata: ꝙ nullum apparet impedimentũ quin actio sequatur. Nec oportet fugere ad sensibilia: quia intellect⁹ in cognoscendo non dependet a sensibus: et quis secundũ doc. Infra. d. 3. q. 1. prima motio sit a sensibilib⁹: non tamen sequitur ꝙ facta prima motione quin possit se intelligere propter perfectam presentiam.

Ad istam instantiam dico breuiter Rñsio. ꝙ et si anima sit intellectui proprio perfecte presens cum sint idem realiter: non tamen est presens in ratione obiecti intelligibilis actu (quod tunc est: quando potest mouere potentiam ad sui cognitionem: vel aliorum virtualiter vel essentialiter contentorũ in eo vt habet rationem obiecti intelligibilis) et nulla alia ratio assignari potest: nisi quia deus ordinauit intellectũ nostrum nihil pro statu isto posse naturaliter intelligere nisi sensibilia in se vel essentialiter vel virtualiter inclusa in sensibilibus: vt patet a doc. Infra. d. 3. q. 3. non tamen sibi repugnat: nec vt est in se: patet quia separata a corpore perfecte itelligit: nec vt in corpore absolute: patet quia vt in corpore glorioso perfecte intelligit se. Est ergo ex sola ordinatione diuina que disposuit tantum cooperari sensibilibus ad motionẽ intellectus: non autem insensibilibus.

Quare aĩa nõ cognoscitur se intuitiue.

Secunda difficultas est circa hoc Dubium. quod dicit ꝙ per actus quos experimur concludimus potentiam respicere tale ens pro obiecto. Ex hoc infero ꝙ tunc per talem actum concludimus naturaliter vltimum finem esse conuenientẽ nobis: patet quia ex cognitione entis imperfecti intellectus appetit naturaliter cognoscere perfectissimũ: quia tantum in illo perficitur. Secundo ex actibus arguitur ꝙ intellectus habet naturale desideriũ ad omne ens. ergo ad perfectissimum ens. ergo ex actibus potest scire perfectissimũ ens esse obiectum conueniens sibi: habet etiam naturalem inclinationẽ ad omnem cognitionẽ: vt patet. j. pñti. q. et hoc cognoscit se hr̃e talẽ iclinationẽ p act⁹ suos ad pfectissimã cognitionẽ q̃ ẽ de pfectissimo obõ: pz qr quacũq; alia posita: et ista nõ posita nõ q̃etat. g̃ si p act⁹ nr̃os ꝯcludim⁹ tale obm̃ eẽ cõueniẽs põe: ꝯcludim⁹ ẽt de ĩfinito. ¶ Rñdeo ad pmũ ꝯcedẽdo ꝙ cognito ente ipfectõ hz desideriũ ad cogñscẽdũ pfectissimũ: nõ tñ seq̃t ꝙ sub ratione perfectissima nisi prius pbet ꝙ talis cognitio possit ꝯuenire hoi: qd nãlr pbari nõ pt. Concesso ẽt ꝙ sit ei possibile sic appetere cognoscẽ ẽt intuitiue illd: negat postea ꝙ itells p actũ suũ possit nãlr cogñscere se hr̃e tale desideriũ sub illa rõne q̃ iclinat ad illud. Ad sz dico ꝙ illa ppositio nõ itelligit de q̃cũq; cognitiõe. s. ꝙ iclinet nãlr ad cognitõnẽ pfectissimã cuiuscũq; entis: et posito ꝙ sic inclinet: nõ tñ ad ituitiuã primi entis: nisi pbet illã esse possibilem hoi: posito ẽt ꝙ sic iclinet nõ sequitur ꝙ intellectus per actum suum possit naturaliter cognoscere sic se inclinari. Hoc idem dico ad illam propositionez doc. scilicet intellectus naturaliter inclinatur ad omnem cognitionem et quacunq; naturaliter perficitur.

Rñsio.

¶ Tertia difficultas sic est in hoc Apparens cõtradictio quod videtur concedere respõdendo ad Auer. ꝙ si intellectus haberet ens inquantum ens pro obiecto adequato ꝙ naturaliter posset in quodcunq; ens: et sic naturaliter posset cognoscere vltimum finem: et in hoc videtur sibi cõtradicere. quia expresse vult ꝙ intellectus separatus non potest ex puris naturalibus distincte cognoscere vltimum finẽ in se: vt patet. q. 14. quol. et d. 3. q. 9. 2. Et tamen cõcedit ipse ꝙ ens inquantum ens est obiectum adequatum intellectus nostri: et hoc ex natura intellectus: vt patet. j. d. 3. q. 3. et d. 1. et alibi. g̃ ex puris naturalib⁹ potest cognoscere deũ sub ratiõe deitatis. Solutio. ¶ Rñdeo, et dico prio ꝙ ista stãt simul ꝙ intellect⁹ habeat ens inquãtũ ens pro obiecto adequato: et ꝙ naturaliter nõ cogñscat quodlibet ens contentuz: quia ad cognitionez obiecti non tantum requiritur potentia: sed etiaz requiritur presẽtia obiecti vel i se vel in aliquo representatiuo: vt patet. j. d. 3. q. 6. Et etiam requiritur ꝙ tale obiectum concurrat actiue ad cognitionem illam: vel aliquid supplens vicem obiecti: vt patet ab ipso infra distinctõe tertia questiõe septima. et i quolibe. q. 14. et 15. Sed tamen ista conceditur potest cognoscere ens inquantum ens vt adequatum obiectum intellectus ergo potest cognoscere quodlibet contentum: sed in proposito negatur ista: ꝙ intellectus separatus possit cognoscere ens inquantum ens naturaliter: licet habeat ens inquantum ens pro obiecto adequato. ¶ Si dicatur per Alia cõtradictio.

dictum doct. in ista questione: ꝙ cui naturaliter nota est aliqua potentia ei naturaliter notum est obiectum illius potentie. Cum ergo intellectus separatus naturaliter cognoscat seipsum sub ratione propria et distinctissima: ergo naturaliter notum erit ei ens inquantum ens: cum sit eius obiectum adequatum.

Solutio.

Dico ꝙ ista propositio debet sic intelligi: ꝙ si alicui nota est aliqua potentia sub ratione distincta: et sub illa ratione qua respicit obiectum adequatum ꝙ ei notum erit tale obiectum. Sed in proposito licz intellectus separatus cognoscat seipsum sub ratione distinctissima: non tamen sub illa ratione qua respicit ens inquantum ens sub ratione adequata. Et sic patet quomodo doctor sibi non contradicit.

Act⁹ pmus Act⁹ secundus qd sint

¶ Infra. Quod autem additur de August. in confirmatione illius rationis. Dictum Augu. est ꝙ mens est sibi nota. Et dicit Doct. ꝙ hoc est verum de actu primo ex se sufficiente ad actum secundum. Nam actus primus pro nunc est principium operationis: actus secundus est operatio. Et in proposito: intellectus est sufficiens principium producendi cognitionem sui nisi impediatur. Modo pro statu isto impeditur exire in cognitionem sui sub ratione propria: quia pro statu isto natus est tantum moueri a sensibilibus: vt dixi. supra. Et est simile sicut de colore qui est sufficiens principium mouendi potentiam visiuam: et moueret nisi impediretur. Sic intellectus est sufficiens principium causandi cognitionem sui: et statim causaret nisi impediretur. Impeditur autem pro statu isto vt dixi: et sic patet expositio ista.

Intellect⁹ tm̄ mouet a sensibili.

Ibi. Si obiiciatur contra ista. homo in statu nature potuit cognoscere naturam suam: igitur finem nature ex deductione prime rationis.

Respondet Doct. ꝙ oporteret scire qualis fuerit cognitio ipsius: sed in presenti loquitur de homine pro statu nature lapse. Dico etiam ꝙ posito ꝙ Adam potuerit distincte cognoscere naturam suam absolute: non tamen sequitur ꝙ naturaliter potuerit illam cognoscere sub illa ratione qua ordinatur ad vltimum finem: quia etiam hoc forte negaret Doct. vt patet in quolibet. questio. 14. nisi forte dicatur ꝙ aliud est cognoscere naturaliter a. esse vltimum finem et aliud est ipsum. a. distincte cognoscere in se. licet ergo Augusti. non possit naturaliter cognoscere vltimum finem distincte et in se puta deum sub ratione deitatis: vt probat in quolibet. vbi supra. forte tamen potest naturaliter cognoscere ipsum deum vt clare visum esse vltimum finem et perfectissimaz beatitudinem natam conuenire creature rationali: et forte etiam hoc potuit cognoscere Adam naturaliter: licet nec Angelus nec Adam potuerint illum naturaliter i se cognoscere et distincte: nec intuitiue nec abstractiue.

Ibi. Item contra respōsionem ad rationem vltimam. si ideo non cognoscitur quid sit primū obiectum intellectus quia non cognoscitur intellect⁹ sub ratione propria sub qua respicit tale obiectum. ergo non potest cognosci de quocūqz ꝙ ipsum sit intelligile: quia nō cognoscitur potentia sub illa ratione sub qua respicit quodcūqz vt obiectum intelligibile.

Quid sit obiectū potētie qūo cognoscitur

Concedit Doc. ꝙ pro statu isto non habetur cognitio ita distincta de anima vel potentia anime. ꝙ ex tali cognitione possit cognosci tale obiectum sic correspondere: sed tm̄ a posteriori arguimus potentiam respicere tale pro obiecto quia experimur in nobis tales actus terminari ad tale et tale obiectum: ita ꝙ obiectum potentie non concluditur ex cognitione potentie sz ex cognitione actus quem experimur: sed de obiecto supnaturali neutram cognitionem possumus habere scilicet nec per cognitionem potentie nec per actum quia nō experimur in nobis aliquam cognitionem terminari ad obiectum supernaturale: ideo deficit ibi vtraqz via cognoscendi finem proprium illius nature scilicet per cognitionem nature in se et per actus nostros.

Nō hic.

Sed nota in responsione in qua dicit ꝙ cognitio vltimi finis excedit facultatem naturalem nature scilicet lapse: quasi velit inferre ꝙ non excedit facultatem nature institute: cuius tamen oppositum tenetur: quia nec angelus ex puris naturalibus potest habere talem cognitionem vt dixi.

Dico ꝙ Doc. non intendit inferre ꝙ natura instituta hoc possit: sed quia in presenti questione tantum loquitur de natura lapsa: ideo nō est presentis speculationis de natura instituta: an possit ex puris naturalibus. &c. Et sic patet responsio.

Medium ex nā rei quid sit ꝛ mediū ad placitū.

Ibi. Ad argumentum contra secūdam rationem patet: quia supponit quoddam negatum: scilicet ꝙ finis vltimus cognoscatur naturaliter et similiter ꝙ cognoscatur ordinatum ad talem finem sub propria ratione. Ad confirmationem. &c. nota ꝙ media ex natura rei sunt illa quibus absolute positis ponitur finis. quibus non positis impossibile est finem poni: vt patet de agente naturali quod non potest immediate iducere animam intellectiuam nisi prius transeat per omnia media: quia prius acquiritur vegetatiua et post sensitiua: sed media ad placitum sunt illa que si etiam non ponantur finis absolute posset acquiri: patet ꝙ non sic media ex natura rei requirantur quia sicut deus ordinauit dare beatitudinem per merita: ita potuisset dare sine aliquo merito: vt patet a doc. i pluribus locis: sunt ergo merita precise media ad placitum diuine voluntatis.

¶ Tertio principaliter arguit doc. cōtra opinio. philosophorum probando: ꝙ via naturali non possumus acquirere cognitionem vltimi finis: maxime necessariam agentibus propter illum finem.

Hic aduerte ꝙ doc. nō intendit probare per hanc rationem tertiam ꝙ naturaliter non possumus cognoscere primam substantiam in se et sub ratione propria et sub proprietatibus sibi tm̄ competētibus: quia etiam hoc negat ab ipso angelo: vt patet. q. 14. quolibe. hꝫ etiam patet per illud quod dicit ibi. Contra tres rationes simul. &c. sed intendit probare ꝙ via naturali non possumus concludere ꝙ prima substantia sit vltimus finis noster sub illis proprietatibus que sibi tm̄ conueniunt cum omnino ignoremus illas: vt puta ꝙ beatificat vt in tribus personis vel ꝙ beatificat tm̄ contingenter. Si enim naturaliter concludimus hoc. etiam naturaliter possumus concludere primam substantiam esse vnam in tribus: vel agere mere contingenter / licet non possumus naturaliter illam cognoscere in se: et hoc est quod doc. intendit in ista tertia ratione: si eni deus vt in tribus tm̄ beatificet: oportet prius scire ꝙ prima substantia sit trina et vna licet hoc in se non cognoscatur: ꝛ secundo ꝙ vt sic sit obiectum conueniēs creature rationali vt huiusmodi. Et sic primo adducitur prima ratio ibi. Cognitio substantiarum separatarum est nobilissima. &c.

Ut ista ratio clarius intelligatur: Presuppono primo ꝙ vltimus finis hominis est beatificatiuus sub ratione nobilissima. Cognitio enim nobilissima debet esse de nobilissimo obiecto sub ratione nobilissima: patet quia ponimus cognitionem substātiarum separatarum esse nobilissimam quia circa nobilissimuz genus: vt patet. 6. Metha. t. c. 2. honorabilissimam inquit scientiam oportet circa honorabilissimum genus esse. hec ille: ergo erit de prima substantia principaliter sub ratiōe nobilissima: quod est ipsam cognoscere non precise in conceptibus communibus nobis et sensibilibus sed sub proprietatibus que tm̄ ei conueniunt. ꝛ precipue ipsam cognoscere sub ratione propria: vt patebit. J. q. 3. Secundo presuppono ꝙ voluntas hominis si recte vult beatificari: debet velle illum finem sub illa ratione qua vere ē beatificatiuus. Sed non potest ipsum velle sub tali ratione: nisi vt sic pcognoscatur ꝛ ostēdat. sibi ab intellectu: sz ītellectus pro statu isto non potest cognoscere vltimum finē sub rōe nobilissima. ergo ad hoc vt voluntas possit agere pp illū: ē sibi necessaria cognitio talis finis. Et ꝙ non possit haberi via naturali: patet probatio in littera docto. duplici via. Prima: quia si propria substantie separate via naturali possent cognosci: precipue talis cognitio tradita eēt i metaphisica: sed hoc non: vt claret ex littera doct. quia huiusmodi propria non includuntur virtualiter in primo subiecto meth. vt patebit. J. q. presenti. tractat enim de omnib⁹

Dubitatio

in communi non in particulari.

¶ Sed hic occurrit dubium. Quia doc. vult ꝙ subiectum metathysice sit ens inquantum ens: vt pate. j. distin. tertia q. 2. et in sua metaphysica. Tunc arguo sic. Perfectus metaphysicus perfecte cognoscit subiectum metaphysice: ergo perfecte cognoscit ens inquantum ens. probatur consequentia: quia per doc. vbi supra quod est subiectum adequatum metaphysice est obiectũ adequatum intellect⁹. Tunc vltra si naturaliter potest cognoscere ens inquantũ ens: ergo naturaliter potest cognoscere quodlibet contẽtum: vt supra deduxi.

Responsio

¶ Respondeo ꝙ eo modo quo quis est perfectus metaphysic⁹: eo modo cognoscit subiectum methaphysice: et cum perfectus metaphysicus versetur precipue in cognitione valde vniuersaliũ: ideo metaphysicus cognoscit ens inquantum ens demonstrando de ipso passiones vniuersales: siue incomplexas. vt vnum bonum. etc. siue disiunctas vt actus vel potentia: finitum vel infinitum. vnum vel multa. et cetera. Nam methaphysicus maxime considerat ista vniuersalia abstracta tamen a sensibilibus. Et quando dicitur ꝙ methaphysicus cognoscit ens inquantum ens. Concedo ꝙ cognoscit illud inq̃tum est subiectum metaphisice: quia vt sic ens inq̃tum ens dicit vnum conceptum realem communem omni enti et indifferentem. et ex hoc non sequitur ꝙ cognoscat quodlibet contentum. Et quando dicitur: quod est adequatum subiectum metaphysice est adequatum obiectum intellectus. Dico ꝙ hoc non est verum quo ad omnia. Est enim verum quo ad hoc: ꝙ sicut subiectum metaphysice est commune omni enti reali et predicatur in qd de illis: vel saltem est predicatum vniuocum. sic et obiectum intellectus. Sed non est verum quantum ad hoc ꝙ sicut quodlibet ens inq̃tum ens est obiectum intellectus ꝙ similiter quodlibet ens sit subiectũ methaphysice. Et ideo ly inq̃tum stat specificatiue: quando dicimus ens inquantum ens est subiectum methaphysice: quia tantũ specificat rationem formalem entis. idest ꝙ ens sumptũ in sua ratione formali et quiditatiua non descendendo ad aliquod inferius est subiectum metaphisice: sed stat reduplicatiue quando dicimus ens inquantum ens est obiectum adequatum intellectus: et sic ly ens non solum accipitur in sua ratione formali: sed etiam accipitur pro quolibet ente contento vt patet. infra. distinctione tertia.

Ens inq̃tũ ens stare p̃t reduplicatiue et specificatiue

Ubi sbm̃ nõ hꝫ diffinitionẽ entitas sbi ẽ rõ demonstrãdi de illo proprietatem.

¶ Ibi. Secundo probo ratione: quia non cognoscuntur talia cognitione propter quid. Nam nulla proprietas demonstratur de aliquo subiecto ꝓpter quid: nisi precognoscatur de subiecto quid sit: vt patet in primo poste. et diffinitio subiecti est medium demonstrandi propter quid: vt patet in secundo poste. et si subiectum non habet diffinitionem tunc entitas subiecti est ratio demonstrandi proprietatẽ de illo: vt patebit a Doc. j. in. q. de subiecto theologie. Sed in proposito homo pro statu isto non potest cognoscere primam substantiam in se: vt patet. Tum q2 nec aliq̃ substãtiaꝫ creatam sub ratione ꝓpria ergo multo minus increataꝫ. Tũ q2 p̃ma sub[stantia] est obiectũ tantum voluntarium: vt patet a Doc. in quolibe. q. 14. et alibi. Tum quia que maxime sunt remota a sensibus nostris sunt difficilima ad cognoscendum: vt patet in prohe. metaphy. et sic patet ratio Doc. quomodo pro statu isto homo non potest cognoscere aliq̃ proprietatem de substantiis separatis: et hoc propter quid.

Sbã p̃ma ẽ obm̃ voluntarium.

Effect⁹ nõ sũt a deo vt trinus est.

¶ Deinde probat ꝙ nec etiam potest cognoscere demonstratione quia. s. ab effectu ed causam: quia effectus magis du[c]unt in errorẽ: et littera satis clara est. Et quod dicit ibi: ꝙ effectus non sunt ab ipso deo inquantum trinus. hoc dicit propter vnitatem rationis formalis quia ratio formalis producendi omnes effectus in deo est tantũ vna: ideo dicit Doc. dist. 4. q. 2. ꝙ ista est vera: deus creat intelligendo subiectum pro hoc deo existente in natura diuina non intelligendo aliquod suppositum in illa natura vel incommunicabile: quia incõicabilitas non est rõ taliũ actuũ: cetera patent.

Dubium.

Circa aliqua dicta doct. dubitatur

Primo circa hoc quod dicit. proprietas prime nature ad extra est causare contingẽter: et ad oppositum huius magis effectus ducunt in errorem. Contra. videtur enim sibi contradicere quia. q. 2. d. 2. huius. probat per effectum primum agere contingenter. hoc idem. d. 8. q. vltima: et d. 39. vbi dicit. di. 8. ꝙ alique illarum rationum non possunt solui a philosophis: et precipue illa que accipitur. d. 2. et 39. primi. que procedit ab effectu.

Responsio.

¶ Dico primo ꝙ illa ratio probat primum agere contingenter: supponendo ꝙ sit ordo essentialis inter causam primam et secundam (quod forte non est notum naturaliter: vt ipse dicit in theore. cõclusione. 16. non potest inquit probare ordinem essentialem esse in efficientibus: et aliam propositionem etiam ibi adducit. Non potest inquit probari deum coagere omni cause secunde aliqua actione propria sibi) et ideo si negaretur ordo essentialis: per effectum contingenter productum non posset probari primum agere contingenter.

Or2 lo essentialis ĩ nãliter est notus iter primam et secundã cãm.

Dico secundo ꝙ si teneretur ꝙ voluntas creata sit totalis causa sui actus non concurrente prima causa. vt videtur tenere vna opi. recitata a docto. in secundo. d. 37. tunc ratio docto. dist. 2. non probaret deum agere contingenter. Supponit ergo in illa ratione voluntatem creatam depẽdere a primo ente tam in esse et cõseruari q̃ etiam in agẽdo et ꝙ voluntas creata non sit totalis causa sui actus ꝑ remotioneꝫ prime cause. Dico tertio ꝙ doctor in presenti quest. non dicit absolute ꝙ effectus ducit in errorem vꝫ in necessitatem agendi in primo ente: sed hoc tm̃ dicit scd̃m opi. philosophorum. Et si dicatur: philosophi supponunt ordinem essentialem causarum. ergo per rationem doct. d. 2. possumus cognoscere primum agere contingenter ꝑ effectum: et sic videtur posse concludi ꝙ via naturali possumus cognoscere hanc proprietatem de primo ente. Respondeo ꝙ si illa ratio doc. d. 2. concludit contra philosophos oportet concedere ꝙ per effectum possumus cognoscere demonstratione quia. primum agere contingenter: et in hoc sibi non contradicit: quia in presenti questione videtur tm̃ loqui s̃m opinio. philosophorum: et in distin. 2. absolute loquitur contra philosophos: sicut etiam distin. 8. q. vlti. Et cum infertur ꝙ tunc talis proprietas posset sciri naturaliter. Dico ꝙ hoc potest dupliciter intelligi. Uno modo de aliquo ente primo confuse cognito. Alio modo de primo ente vt distincte cognito: primo modo conceditur: sed secundo modo negatur.

Scire nãlr deuꝫ agere cõtingẽter potest dupliciter itelligi.

Si iterum dicatur. quomodo isti effectus ducunt in necessitatem primi agentis: cum isti effectus inferiores sint tm̃ possibiles: est enim implicatio causam agere de necessitate et causatum esse possibile. Dico ꝙ necessitas primi agentis non probatur per qualẽcũq̃ effectum: sed probatur per effectum necessarium: tenendo opi. Auer. et Ax. vt patebit. j. d. 8. q. vlti. Uel potest dici et melius ꝙ s̃m viam philosophoꝝ nõ potest esse nouitas in effectu sine nouitate cause: et sic a prima causa non potest immediate produci effectus nouus: et si contingenter ageret sequeretur ꝙ a prima causa posset esse effectus nouus sed de hoc alibi. Si iterum dicatur. Si per rationem naturalem absolute loquendo et nõ precise secundum opinio. philophoruum: potest cognosci ista proprietas de primo ente: que est contingenter agere ad extra. ergo ista ratio destruitur: qua probatur ꝙ substãtia separata non potest cognosci quantum ad eius propria. Dico primo ꝙ proprietas incomplexa non potest distincte cognosci de prima substantia: et hoc naturaliter. Dico secundo ꝙ posito ꝙ illa cognoscat͛: adhuc ratio doc. stat: quia in tali ratione non intendit absolute de quacũq̃ ꝓprietate: sꝫ de ꝓprietate ꝑfectissima scd̃ꝫ quã p̃mũ ens natum est esse obiectum beatificum: vel etiam scd̃m ꝙ beatificatur: quia licet persone non sint rationes formales obiecti beatifici: tamen nunq̃ obiectum illud beatificat nisi vt in tribus: et talis proprietas via naturali sciri non potest.

Contra istam rationem arguitur ab Hen. i sua summa: q2 in ista tertia ratiõe doct. probauit ꝙ non possumus via naturali distĩcte cognoscere aliq̃ proprietatem de prima substãtia: puta ꝙ sit trina et vna et sic de aliis. Nũc specialiter arguit argumento Hen. ꝯtra istam. probãdo ꝙ via naturali possumus cognoscere istã propositioneꝫ. deus est trinus et vnus: et sic de aliis veritatibus necessariis. Et ratio stat ĩ hoc: quia si naturaliter possum cognoscere termĩos alicuius propositiõis necessarie: possuꝫ naturaliter cognoscere illam propositionem patet quia talis ꝓpositio si est immediata cognoscitur cognitis terminis: vt patet p̃mo posteriorum. textu commenti sexti. Si vero mediata: tunc cognoscendo terminos possum cognoscere medium inter illos: et sic coniungere illud medium cum vtroq̃ extremo: et sic habebo duas propositiões immediatas: et per illas cognoscitur mediata. Exemplum hec est mediata. homo est risibilis: tũc

Argumẽtũ Hen. ꝯ doc.

cognoscendo hominem distincte et risibile distincte possuȝ
cognoscere medium inter hominē et risibile: puta animal
rōnale: et coniungendo illud medium cum risibilitate ha-
beo istam immediatam. animal rōnale est risibile: et cum
homine a parte predicati habeo aliam immediatam. sci-
licet homo est animal rōnale: et sic statim sequitur ista me
diata. ergo homo est risibilis. Sic in proposito tu dicis ꝙ
ista. deus est trinus et vnus: est tantum reuelata et nullo
modo naturaliter nota: et ego probo ꝙ sit naturaliter no-
ta. Et arguo sic. Termini istius propositionis sunt natura
liter noti. patet quia fidelis et infidelis non contradicunt
de ista veritate (puta ꝙ fidelis dicit ꝙ deus est trinus et
vnus: et infidelis negat) nisi naturaliter cognoscant termi
nos quia non disputant de nominibus tantum: sed de con-
ceptibus significatis per illa nomina: deus trinus et vnus
Et sic patet quomodo isti termini sunt naturaliter noti.
Probatur modo consequentia. scilicet ꝙ ista propositio de
us est trinus et vnus sit naturaliter nota: quia aut est im-
mediata. et tunc cognosco cognitis terminis: aut est me-
diata et tunc concipiendo terminos possum concipere me
dium inter illos et coniungere cum extremis: vt dixi. supra
¶ Ibi. Ad illud respōdeo de substantiis separatis. ꝛ cete
ra. Nota primo ꝙ Doc. in ista propositione. deus est trinus
et vnus non concedit ꝙ termini sub rōne distincta cogno-
scantur naturaliter: puta ꝙ deitas in se et trinitas in se:
quia si quis cognosceret deitatem in se distincte naturalit:
statim posset cognoscere omnem proprietatem de illa na-
turalier: vt patuit in tertia ratione: sed bene naturaliter
possum cognoscere hunc conceptum. s. deum et similiter tri
num sic in confuso: puta ꝙ aliquod ens est trinum et vnum
Declaratio littere fidelis affirmat hoc et infidelis negat. ¶ Modo expona-
mus litteram que habet aliqualem difficultatem. Ibi. Ac
cipio tunc aliq̃ veritatem talem primam et immediatam:
puta si sit aliqua veritas immediata et singularis: tūc om
nes veritates que particulariter enunciant communia ad
predicatum de communibus ad subiectum sunt mediate: ꝛ
habent euidentiam ab illa immediata. Exemplum. pona-
mus ꝙ hec sit immediata. s. Franciscus est primo hoc sen-
sibile. a Francisco possum abstrahere hominem: animal: et
sbām que sunt communia ad Fran. ab hoc sensibili possum
abstrahere sensibile in cōmuni: viuens et corporeum: que
sunt cōmunia ad hoc predicatum: quod est hoc sensibile.
Dico tunc ꝙ possum formare multas propositiones medi-
atas que habebunt euidētiam ab illa immediata: puta a-
liqua sbā est sensibilis: aliquod animal est sensibile. aliquis
homo est sensibilis. Nam iste propositiones mediate sunt
particulares et enunciant siue predicant cōmunia ad pre-
dicatum propositionis immediate: de cōmunibus ad sbm̄
propositionis immediate: vt patet intuenti. Nam cum di-
co aliquod animal est sensibile: ly animal: est commune ad
Franciscum: et sensibile est cōmune ad hoc sensibile. ¶ Et
nota ꝙ dicit doc. ꝙ huiusmodi propositiones mediate sum
pte ab aliqua singulari immediata enūciāt particulariter.
idest ꝙ tm̄ sunt particulares: patet quia ab vna immedia-
ta singulari non potest inferri vna mediata vniuersalis.
Modo applicando ad propositum. Supponamus ꝙ hec
sit immediata: deitas est trina et vna: et isti termini sint no
bis naturaliter ignoti: et per cōsequens et ipsa propositio
Ab ista immediata possunt accipi multe mediate mō pre-
exposito: puta abstrahendo a deitate sbām: vel ens: q̃ sunt
cōmunia illi: et similiter ab hac trinitate singulari abstra-
hendo trinitatem in cōmuni: tunc pn̄t formari multe pro-
positiones mediate: vt h̄ aliquod ens est trinum et vnum
vel aliqua substantia est trina et vna. Et quia immediata
est nobis naturaliter ignota: sequitur ꝙ omnes mediate
sint nobis naturaliter ignote: cum noticia illarum depende
at a noticia propositionis mediate. Et sic littera clara est
vsq̧. ¶ Ibi. Per hoc ad argumentum. Nego maiorē. Scȝ
ꝙ quorūcūq̧ necessariorum terminos naturaliter cognosci
mus: ꝛ illa necessaria reuelata naturaliter cognoscim⁹. Et
ad probationem dicit doc. distinguendo de medio: quia me
mediū duplex dium potest capi dupliciter. Nam est quodam medium essē
tialiter ordinatum inter extrema quod vȝ adequatur illis
extremis: et cum illis extremis conuertitur: ꝛ tale medium
vel est passio prior respectu passionis posterioris: vel est
diffinitio subiecti vel passionis demōstrabilis. Quomodo
cunq̧ accipiatur tale medium siue pro passione priori siue
pro diffinitione subiecti: siue pro diffinitione passionis de-
mōstrabilis: sic est inter extrema essentialiter ordinatum:
ꝙ cognitis illis extremis. s. subiecto et passione demonstra

bili de subiecto: statim cognoscit̄ illud. Et assignat rationē.
¶ Ibi. Concedo igittur. ꝛc̄. Et ratio ꝙ statim cognoscatur
est: quia intellectus eius. s. talis medii includitur in altero
extremo si est passio. i. ꝙ si ponatur passio prior pro medio
demonstrandi passionem de subiecto: talis passio includit̄
in subō conuertibiliter. Vel si ponatur medium quod sit dif
finitio siue quod quid est alterius extremi: erit idem cum ta
li extremo. Nam si diffinitio subiecti est medium in demon
stratione potissima: est idem cum subiecto. Vel si ponatur
diffinitio passionis demonstrabilis (vt ponunt quidam Al
bertiste) similiter talis diffinitio erit idem cum passione: lo
quendo de diffinitione quiditatiua passionis. Cognitis er-
go extremis puta homine et risibilitate statim cognoscitur
passio intermedia: si ponitur medium essentialiter ordina-
tum: per quam demonstratur risibilitas vniuersaliter de oī
homine. Si vero medium sit diffinitio sibi vel diffinitio pas
sionis: patet ꝙ cognitis illis extremis. s. subiecto et passio-
ne demonstrabili cognoscitur tale medium. Aliud est me-
dium non essentialiter ordinatum inter extrema vniuersa-
lia cuiusmodi est mediuȝ particulare sub illis extremis: tūc
non sequitur ꝙ cognitis extremis: puta aliqua passione in
communi: ꝛ aliquo subiecto in communi: ꝙ cognoscatur ta
le medium: vt patet per exemplum doc. ibi positum. Sic in
proposito. Ista conclusio est nobis reuelata: deus est trin⁹
et vnus: non ꝙ distincte cognoscam deitatem sub rōne dei
tatis: quia talis cognitio de lege cōmuni nulli reuelatur:
quicquid sit ex speciali priuilegio. Hec propositio est medi-
ata et dependet ab aliqua immediata: quam non cognosci
mus nec via naturali nec per reuelationem (semper loquē
po de lege communi) vt. I. exponam in. q. de subiecto theolo
gie in illa. q. An theologia sit scientia. Et sensus huius p-
positionis mediate. s. deus est trinus et vnus: est iste. Ali-
quod ens quod nominam⁹ deum est trinum et vnum. Non
ergo sequitur ꝙ cognito ente: ꝛ cognita vnitate et trinitate
ꝙ cognoscam medium inter illa: quod est essentia diuina vt
hec essentia. Et sic patet littera doc. ¶ Ibi. Hec ratio ter-
tia potissime concludit de prima subā immateriali: q: eius tā
q̃ȝ obiecti beatifici potissimum est cognitio necessaria. Ista
tertia ratio est illa quam supra fecit ꝙ subē separate non
possunt naturaliter cognosci a nobis q̃ȝtum ad earum pro-
prietates. ¶ Sequitur. Et tūc rn̄sio ista ad obiectionem cō
tra ipsam. i. responsio quam fecit cōtra rationē Hen. factaȝ
contra illam tertiam rationem. Ista vȝ responsio supponit
ꝙ nunc naturaliter non concipimus deū nisi in conceptu ge
nerali cōi sibi ꝛ sensibilibus. i. ꝙ qn̄ Doc. dixit ꝙ hec proposi
tio necessaria: deus est trinus et vn⁹: est nobis mediata sup
ponendo ꝙ cognoscamus ens dici de ipso deo: ꝛ tunc dici-
mus ꝙ deus est aliquod ens quod est trinum et vnum. Si
enim naturaliter possemus cognoscere deū sub ratione dei
tatis: tunc ista propositio. deus est trinus et vnus: esset na
turaliter cognoscibilis: ꝛ cognitis illis extremis statim co-
gnosceretur medium inter illa: non sic quando concipimus
deum tm̄ in conceptu communi: vt puta aliquod ens quod
nominamus deum vel quod predicatur de deo in quid: est
trinum et vnum. Sequitur. Si etiam negetur suppositum
Videlicet ꝙ non tm̄ deus cognoscitur ex creatura in conce
ptu communi: sed etiam ꝙ ex creatura possit cognosci i cō-
ceptu particulari. Sequitur. Oportet dicere conceptū. ꝛc̄.
Idest ꝙ etiam posito ꝙ cognoscatur in particulari ex crea-
tura: tamen conceptus ille erit imperfectior conceptu ha-
bito de deo virtute voluntatis diuine: et sic pȝ littera doc.

Occurrit difficultas in hoc quod di Difficult.

cit doc. ibi. Si autem negetur illud suppositū adhuc opor-
tet dicere conceptum qui potest fieri de deo virtute creatu
re esse imperfectum. Sicut ergo dictum est de conceptu ge
nerali et speciali: ita dicatur scdm aliam viam de imperfe
cto et perfecto conceptu. Ut clarius intelligant̄ instantie
declaro hanc litteram per duo dicta. Primum ponendo
ens esse commune deo et creature: et est tale aliquod ens
est trinum et vnum: veritas huius propositionis cuius ter
mini abstrahuntur a sensibilibus dependet ab aliqua imme
diata singulari: puta ab ista: deitas est communicabilis tri
bus suppositis: ꝛ contra hoc dictum non intendo instare.
Secūdū est fm opi. Hen. ꝙ veritas huius: aliquod ens est
trinum et vnum: includit conceptum entis nō vt cōem deo
et creaturis: sed vt tm̄ analoguȝ: ita ꝙ talis cōceptus en-
tis tm̄ dr̄ de deo et causat̄ a creatura: ꝛ scdm Henri. cogni-
tio huius propositionis dependet a creatura: et sic conce-
ptus huius propositionis inq̃ȝtum causatur a creatura est

imperfectus: et si causaretur virtute essentie esset perfecti
or: et sic euidentia talis conceptus imperfecti debet accipi
ab euidentia conceptus perfecti: vult ergo dicere Doc. ꝙ si
iste conceptus aliquod ens est trinum et vnum posset cau
sari virtute creature: tunc erit neuter et non euidens et fie
ret euidens per conceptum causatum virtute essentie diui
ne. Et sic contra hoc dictum multipliciter instatur vt clari
us intelligatur illa littera. primo: quia videtur sibi contra
dicere in illa. q. an theologia sit scientia vbi sic dicit. pnci=
pium immediatum de linea potest esse euidens intellectui
moto a linea: et clarus euidens intellectui moto a verbo
ad notitiam linee: tamē principium vno modo cognitum
non demonstrat se alio modo cognitum: sed vtroqꝫ modo
est per se notum licet clarius sic vel sic. Ex hoc infero ꝙ quam
uis conceptus huius aliquod ens est trinum et vnū sit im
perfectior vt causatur virtute creature et perfectior vt cau
satur virtute essentie: non tamē sequitur ꝙ habeat euiden
tiam a conceptu causato virtute essentie: sicut et de linea.
ꝛc. secundo videtur etiam sibi contradicere. Si enim iste
conceptus potest haberi virtute creature quamuis imperfe=
ctior: sequitur ꝙ cognitio huius: aliqđ ens est trinū et vnū
non sit supernaturalis: nec erit simpliciter necesse ꝙ habea
tur talis cognitio supernaturalis virtute essentie. Nā hoc
modo ipse doc. arguit cōtra Tho. psenti. q. in hoc ꝙ Tho.
dicit ꝙ hec conclusio potest sciri et medio naturali et me=
dio supernaturali: et arguit Doc. ꝙ si potest haberi medio
naturali non erit simpliciter necessaria cognitio supernatu
Responsio ralis. ¶ Respondeo ad primam instantiam: dico ꝙ conce=
ptus huius aliquod ens est trinū et vnum est tm̄ euidens
loquendo de euidentia ex natura rei et conceptu qui habe
tur virtute deitatis. Et dico ꝙ non est simile hic et de linea
quia in proposito sunt due propositiones: quarum vna est
euidens propter euidentiam alterius: ibi vero est tm̄ vna
propositio que in alio et alio lumine perfectius et imperfe
ctius videtur: sed ista aliquod ens est trinū: est vna media
ta que habet euidentiam a perfectiore noticia: puta hui9
immediate deitas vt deitas est trina et vna: vel saltē illa
que est virtute essentie est euidentior: etiā loquendo de re=
uelata: et quia in hoc saltem voluntas reuelans supplet
vicem obiecti supernaturalis. ¶ Ad secundam. dico ꝙ et
si ista propositio aliquod ens. ꝛc. possit haberi virtute crea
ture: quia termini illius concipiuntur virtute creature: nō
tamē est euidens virtute creature: sed ex natura rei est eui
dens a conceptu qui habetur virtute essentie: nec per ali=
quod medium naturale potest euidenter demōstrari: licet
ergo argumentū doc. concludat contra Tho. qui posuit eā
dem conclusionem posse habere euidentiam ex medio na=
turali et medio supernaturali: hic autē ponitur tm̄ habere
euidentiam ex medio supernaturali: et sic patet quid dicē=
alia diffic. dum. ¶ Secundo occurrit difficultas in hoc quod dicit: ꝙ
omniū necessariorū reuelatorū terminos naturaliter co=
gnoscim9: quia accipio hanc. deus est trinus et vnus: que=
ro quomodo isti termini accipiuntur: aut pro vocibus tm̄:
aut pro conceptibus: aut pro rebus significatis: non primo:
quia tunc esset tm̄ disputatio de vocibus. non secundo: quia
aut illi conceptus accipiuntur pro rebus conceptis aut pro
actibus quibus concipiuntur: si primo habetur propositum
quia tunc tales termini signāt ipsas res: et sic naturali=
ter intelliguntur. si secūdo: cōtra: quia nomina significant
res: vt probat doc. primo perhier. quero modo quod est si=
gnificatū huius termini deus: aut est deitas ipsa: et sic po=
terit naturaliter cognosci: aut significat aliquod ens in cō
fuso quod nominamus deum: et tunc hoc predicatum tri=
num in personis et vnum in essentia non verificatur de ta=
li subiecto: patet quia talis proprietas non conuenit enti
sic in confuso concepto: ergo si significata horum termino=
rum naturaliter cognoscimus: sequitur ꝙ cognoscimus il=
la distincte: patet quia cognoscens aliquid sub illa ratione
qua aliquid significat cognoscit et ipsum significatū: patet
per doc. in simili cognoscens naturam sub illa ratione que
ordinatur ad vltimum finem cognoscit et vltimum finem:
sed isti termini naturaliter cognoscuntur sub illa ratione
Responsio qua significant deum distincte. ꝛ cetera. ¶ Respondeo pri
mo: ꝙ significant deū inconfuso. i. ꝙ hoc nomē deus signāt
michi aliqđ ens in confuso qđ nominam9 deū: ꝛ sic res il=
la in confuso signātur: ꝛ cū dr̄ ꝙ hoc pdicatū trinus ꝛ vnus
ꝛc. non verificatur de deo cōfuse accepto: conceditur ꝙ non
immediate verificatur vt sic ppositio immediata: verifica=
tur enim pro quanto verficatur prius de deo in se ꝛ sub pro=
pria ratione. ¶ Dico secundo: ꝙ significatum huius nomi= Alia rn̄sio
nis deus est ipsa deitas in se: et cum dicitur ꝙ posset natu=
raliter cognosci: dico ꝙ non sequitur: quia plus contingit si=
gnificare quam intelligitur: vt pz a doc. in primo. d. 22. et sic ab a=
liquo potest imponi ꝙ hoc nomen deus significet deitatem
sub propria ratione: et tamen non cognoscat illud significa
tum. Et tunc negaretur ꝙ viator possit cognoscere hoc no=
men deus sub illa ratione siue relatione qua distincte signi
ficat deitatem: quia tunc oporteret preconcipere deitatem
in se et distincte: quia non potest cognosci distincte aliqua
relatio nisi precognoscantur termini relationis: vt patet a
doc. pn̄ti. q. et. q. pe. et alibi. ¶ Tertio dubitatur in hoc qđ Alia diffic.
dicit: ꝙ cognoscens extrema propōnis necessarie potest co
gnoscere mediū essentialiter ordinatum inter illa. Nam ex
trema propositionis mediate cognoscuntur pro statu isto:
vt patet de homine et risibilitate: ꝛ tamen non cognoscitur
diffinitio essentialis que ponitur medium essentialiter or=
dinatum inter illa extrema: quia pro statu isto ignoratur vl
tima differētia: ꝛ per consequens diffinitio essentialis. Se
cundo si tale mediū pro statu isto pōt cognosci quero a quo
causatur cognitio distincta talis medii: non a subiecto: pz quia
tm̄ cognoscitur confuse: nec apparet ꝙ pro statu isto aliquid
aliud causet illā cognitionē medii: quia sola sensibilia mo=
uent intellectum pro statu isto: et nulla differentia subālis
in se cognoscitur cum nulla moueat intellectum: vt patet a
doc. j. d. 3. q. 3. ¶ Respondeo: ꝙ conclusio doc. debet intelli= Rn̄sio.
gi de medio quale potest haberi pro statu isto: et concedo
ꝙ non cognoscitur vltima differētia: tamen cognitis extre
mis illis potest inuestigari diffinitio conuertibilis cū vtro= Ultima dif
qꝫ extremorum: ꝛ hoc per viam diuisionis eo modo quo do ferētia no=
cet Arist. 2. Poste. Dico secundo ꝙ si extrema distincte co= scitur.
gnoscerentur: statim sciri posset medium essentialiter or=
dinatum inter illa quod ponitur causa precisa et adequata
inherētie passionis ad subiectū. Sed hoc nō seqtur de me=
dio particulari quod ponitur mediū inferius ad vtrūqꝫ ex=
tremum: vt supra patuit: cum non possit esse essentialiter or
dinatum inter talia extrema communia: quia tunc conuer=
teretur cum vtroqꝫ extremorum aliter non poneretur me=
dium essentiale et adequatum inter illa.

Quarto principaliter arguitur sic. S. Tho.

Homini volenti efficaciter vltimam felicitatem necessaria
est sibi aliqua cognitio supernaturalis: ꝛ ratio stat in hoc.
Quia ex quo creatura naturalis ordinatur ad vltimum fi=
nem ad quem ex se. i. ex natura propria est indisposita: ne=
cesse est ipsam disponi ad habendum illum finem: sed talis
dispositio fit per cognitionem supernaturalem. ¶ Ibi. Si
instetur ꝙ agens perfectum: puta deus potest statim re=
mouere imperfectionem et statim agere. Littera sequens
clara est.

Quinto arguitur sic. Deinde Hen. i sum. sua arguit probando illud Hen.

idem qđ Tho. et ratio stat in hoc dicto: ꝙ anima intellecti=
ua pro statu isto nō potest excedere actionē intellect9 agen
tis: ꝛ intellectus agens de se est limitatus ad cognitionem
habitam per viam sensus: sed volenti vltimum finem ne=
cessaria est cognitio aliquorum que non cadunt sub sensu.
¶ Ibi. Hec ratio videtur concludere contra eum qui fecit
eam. Hic doc. deducit Hen. ad hoc inconueniens: ꝙ si intel
lect9 agens habet tm̄ actionē circa ea que cadunt sub sen=
su: ex hoc sequitur ꝙ nullam actionem poterit habere circa
sinceram veritatem: quia talis veritas secundum eum non
potest haberi via sensuum ab intellectu agente sine specia
li illustratione dei. Et sic lux increata non poterit vti intel
lectu agente vt instrumento ad cognitionem alicuius since
re veritatis: sed de hoc. j. patebit. di. 3. q. 4. vbi est specialis
questio: an sincera veritas possit haberi via naturali.
¶ Ibi. Iste due rationes non videntur plurimū efficaces
Prima enim vz facta a sancto Tho. supponit vnum quod
adhuc non est probatum sufficienter: vz ꝙ homo ordinatur
finaliter ad cognitionem supernaturalem. Et etiā posito
ꝙ sic ordinaretur oporteret ostendere ꝙ cognitio naturalis
non potest sufficienter disponere pro statu isto ad cognitio
nem supernaturalem consequendam. ¶ Ibi. Secunda ra=
tio. s. Hen. petit duo que indigent probatione scz ꝙ cogni=
tio aliquorum que non possunt cognosci per viam sensuum
sit necessaria. Secundo petit ꝙ lumen intellectus agen=
tis sit ad talia cognoscibilia sensibilia limitatū: sic nō possit
habere actionem aliquam circa insensibilia.

Ad. q. Doc. Respondēdo ad. q. Primo premittit aliqua. Deinde ostendit propositum vʒ: ꝙ sit homini pro statu isto volenti beatificari: necessaria aliqua doctrina supernaturalis. Primo ergo premittit distinctionem potentie naturalis: violente: et neutre. Naturalis si naturaliter inclinetur potentia. Violenta dicitur si sit contra inclinationem naturalem: vt patet de graui extra centrum. Et neutra si neqꝫ inclinatur ad istam formam neqꝫ ad oppositam: sicut superficies non magis inclinatur ad albedinem q̄ʒ ad nigredinem: immo nullam naturalem inclinationem habet ad huiusmodi accidentia. Materia vero prima dicitur potentia neutra: et tamen inclinatur naturaliter ad omnes formas substantiales: de qua naturali inclinatione materie prime patebit. infra. distin. 1. questio. 1. Et de naturali inclinatione absolute que opponitur violento. Vide Doc. in. 2. dist. 18. ¶ Sequitur in littera. In hac autem comparatione. ⁊ cetera. Dicit doct. ꝙ comparando receptiuum ad perfectionem ad quam est in potentia receptiua naturali: vel ad perfectionem ad quam est in potentia neutrali: vel ad illud ad quod nullam habet inclinationem naturalem: nulla est ibi supernaturalitas. cū ex natura sua sit in potentia receptiua ad huiusmodi: et sic intellectus vt comparatur ad quamcunqꝫ cognitioneʒ ad quam est in potentia receptiua: nulla est ibi supernaturalitas. Habet enim naturalem inclinationem ad omnem cognitionem: cum cognitio q̄ʒtuncunqꝫ minima sit perfectio intellectus et qualitas absoluta: vt probat Doc. in q̄l. que. 14. Sed supernaturalitas attēditur ex comparatione ad agens: ita ꝙ illa perfectio dicitur supernaturalis: que nullo modo potest causari ab agente naturali. Et agens naturale pro nunc est omne aliud adeo: et per consequens omnis perfectio que subest causalitati agentis naturalis dicitur naturalis. vt ly naturale distinguitur contra supernaturale. ¶ Ibi. Pro statu autem isto. Hic dicit Doct. ꝙ intellectus possibilis est tantum natus moueri ab intellectu agente et fantasmate: et sic sola illa cognitio est naturalis que ab istis agentibus imprimi potest. ¶ Et quomodo pro statu isto dicuntur fantasmata mouere intellectum patebit. ī. dist. 3. que. 1. 2. ⁊. 3. vbi hoc diffuse declarabitur. Phatasmata enim tantum mouent intellectum possibilē causando in eo partialiter tantum speciem intelligibilem Non enim mouent ad cognitionem alicuius obiecti. vt docet Doct. ī. in. 1. dist. 3. quest. 7. ⁊ que. 15. quoli. Et quod dicit de intellectu agente: verum est ꝙ ad causationem speciei intelligibilis vna cum fantasmate concurrit: vt patet a Doct. ī. dist. 3. q. 6. et pe. Et nullo modo concurrit intellectus possibilis. vt patet a Doct. in. quest. 15. quoli. Sequit̄. Virtute autem istorum. s. intellectus agentis et fantasmatis: potest haberi omnis cognitio incomplexa que secundum legem communem habetur a viatore. ¶ Ex hoc apparet ꝙ pro statu isto: nec via naturali nec supernaturali (loquēdo de communi lege) habemus noticiam incomplexam distinctam de aliqua substantia: nec de substantiis separatis: nec de materia prima: nec de aliquo singulari sub ratione singularitatis: quia virtute fantasmatis habetur tantum cognitio eorum que essentialiter vel virtualiter includuntur in sensibilibus quorum tantum habemus fantasmata. Modo nulla subā mouet intellectum nostrum ad sui cognitionem. vt probat Doc. ī. di. 3. q. 3. Et vltra de subā habemus tantum conceptum qui essentialiter continetur in aliquo sensibili: vt probat Doc. ī. d. 3. q. 3. ⁊ hoc idē de materia prima: nec de aliquo singulari habemus conceptus distinctos sub ratione singularitatis: vt ipse probat. in. 7. metha. sue. q. 15. Tantum ergo illa complexa pro statu isto cognoscuntur que virtute fantasmatum et intellectus agentis habentur: et sunt omnia sensibilia in se. ⁊ omnia essentialiter et virtualiter contenta in eis. Sequitur. Et ideo licet deus. Dicit doct. ꝙ q̄ʒuis ex speciali priuilegio possit reuelari alicui simplex noticia et distincta deitatis: vt in raptu aliquo: non tamen hoc est secundum communem legem: quia fides est proprie de complexis nobis reuelatis: quorum termini possunt fieri nobis noti virtute fantasmatum et intellectus agentis. vt ī. patebit in. q. de subiecto theolog. In illa. s. q. An theologia sit de omnibꝰ: et quando reuelatur nobis hoc complexū: deus est trinus et vnus: non habemus notitiam simplicem deitatis et incomplexam et distinctam: sed tantum cognoscimus per reuelationem ꝙ est aliquod ens, quod nominamus deum quod est trinum et vnum.

De q̄bꝰ hr̄ notitia ⁊ de q̄bus non

¶ Ibi. De complexis autem veritatibus secus est. Hec littera clara est hic et ex supra declaratis. ¶ Ibi. Vtrum autem post primam traditionem. Doc. in. 3. d. 23. docet quomodo aliquis naturaliter potest assentire articulis fidei reuelatis / et hoc idem in. q. 14. quolibe. Et isti articuli fidei dicuntur supernaturaliter traditi: quia tm̄ per reuelationem diuine voluntatis. ¶ Ibi. Aliter etiam potest dici supernaturalis. Doc. declarat quomodo cognitio reuelatorū necessariorum potest aliter dici supernaturalis: ex hoc ꝙ supplet vicem obiecti supernaturalis. Nam essentia diuina vt cognita: nata est facere vel causare noticiam huius complexi: deus est trinus et vnus: q꞉ vt. ī. declarat doc. in. q. de sbō theologie noticia theologica habēs euidētiā ab obō hʒ euidētiā ab illo prio noto. ⁊ sic si eēntia dina eēt i se cognita ab aliquo intellectu: tūc vt sic causaret noticiam huius cōplexi: deus est trinus et vnus: saltem quantum est ex parte sua comparando illam ad intellectum quem potest suo modo mouere: qui est solus ītellectus diuinus vt declarat doc. in quolib. q. 14. Et forte etiam diceretur ꝙ noticia essentie diuine causata a voluntate diuina: non causaret immediate noticiam alterius. Sed hoc reseruo declarandum. in. q. 15. quoli. Noticia ergo huius: deus est trinus et vnus diceretur supernaturalis: q꞉ eēt solū a volūtate diuina: que sola supplere potest vicem essentie diuine non in ratione obiecti intelligibilis: q̄si hec propositio cognoscatur per volūtatem diuinam vt primo cognitam: sed sic dicitur supplere quia immediate causat talem noticiam. ¶ Deinde declarat doc. ꝙ aliquando perfecte supplet: aliquando imperfecte. Perfecte cōtingit dupl'r. Vno modo abstractiue. Alio modo intuitiue. Nam si causat distinctam cognitionem huiꝰ complexi: deus est trinus et vnus: loquendo de cognitione abstractiua: tūc perfecte supplet: quia entitas vel cognitio distincta subiecti illiꝰ cōplexi in quocūqꝫ intellectu causaret partialiter saltem remote noticiam huius cōplexi: deꝰ est trinus et vnus: loquendo de intellectu quē posset mouere. Vel si deus esset presens in aliqua specie intelligibili ipsum distincte representante in ratione obiecti intelligibilis: vt videt̄ ponere doc. in. 2. d. 3. q. 9. talis species esset partialiter causa noticie abstractiue distincte deitatis: ⁊ forte esset causa cognitionis huiꝰ cōplexi. Deus est triniꝰ et vnus Vel saltem deus vt sic distincte cognitus esset causa cognitionis talis complexi in illo intellectu: ⁊ sic voluntas diuina causando talem noticiam distinctam vel speciem intelligibilem distincte representantem deum sub ratione deitatis in ratione obiecti intelligibilis: diceretur pfecte supplere vicem obiecti supernaturalis. Secundo modo dicit̄ perfecte suppere vicem obiecti supernaturalis in cognitione intuitiua: quia essentia diuina vt in se intuitiue cognita quantum est ex parte sua: nata esset causare noticiam ītuitiuam huius complexi: deus est trinus et vnus. Si ergo volūtas diuina īmediate causaret noticiā intuitiuā ipsiꝰ deitatis: vel noticiam complexam intuitiuam huius: deus est trinus et vnus: diceretur perfecte supplere: immo perfectissime vicem obiecti supernaturalis. Tertio potest dici supplere imperfecte vicem obiecti supernaturalis: vt quando causat in aliquo cognitionem confusam huius cōplexi: deꝰ est trinus ⁊ vnus: quia tunc talem noticiam causaret qualē obiectū si esset in se, presens vel in specie intelligibili nō causaret. Nam vt sic tantum natum esset causare noticiam abstractiuam sui distinctam. Si vero esset in se presens natū esset causare noticiā intuitiuā distinctam. ¶ Ibi. Pro q̄ʒto igit̄. hec noticia obscura siue confusa in illa clara includitur eminenter sicut imperfectū i perfecto. ꝑ tanto releuās hāc obscurā supplet vicē obiecti il ius clare noticie causatiui: supplet quidē imꝑfecte: semꝑ intelligendo mō preexposito. ¶ Ibi. Nec veritatū talium. ⁊c̄. Dicit ꝙ voluntas diuina non posset supplere vicem alicuius obiecti inferioris puta entis creati: respectu harū veritatū. patet: quia in hoc dicitur supplere vicem obiecti perfecte quando causat talem notitiam qualē ipsum obiectum natū esset causare: si esset in se presens vel in specie intelligibili: vel dicitur supplere imperfecte: quando non causat noticiam ita distinctā qualem tale obiectum si esset in se presens: vel in specie intelligibili natum esset causare. Si ergo respectu harum veritatum potest supplere vicem alicuius obiecti inferioris seq̄retur ꝙ tale obiectū inferius siue creatū: si esset presens alicui intellectui in propria existentia natum esset causare notitiam intuitiuā huius, Deus est trinus et vnus: vel si esset

Volūtas diuina q̄t modis pōt dici supplē vicē essentie

presens in specie intelligibili distincte representāte ipsum: tunc natum esset vt cognitū causare noticiam abstractiuā distinctam omniū veritatū necessariarum de deo: quod est impossibile. quia si sic: tunc creatura virtualiter contineret ipsam deitatem: vt.ĵ.patebit.d.3.q.1.et.d.8.q.14. quolibe. et in.2.d.3.q.10. ❡ Ibi. Differentia istorū duorum modorū ponendi supernaturalitatem notitie reuelate. patet separando vnum ab alio.⁊c̄.1.ꝙ hec notitia: deus est trinus et vnus: potest dici dupliciter supernaturalis. Primo qꝛ tantum est ab agente supernaturali. Secundo qꝛ est ab agente supplente vicē obiecti supernaturalis: et si ista duo possent separari: esset manifesta distinctio supernaturalitatis Si enim notitia hec tantum esset a voluntate diuina: non supplente vicem obiecti supernaturalis: tunc diceretur supernaturalis tantū primo modo. Et ideo doc. ponit exemplū in alio: vt puta voluntas diuina imediate causat in aliquo intellectu noticiam huius: homo est risibilis: tunc talis noticia diceretur supernaturalis primo modo. non autē secundo modo: quia tantum suppleret vicem obiecti naturalis. Et nota ꝙ primus modus supernaturalitatis non infert secundū modum supernaturalitatis: sed bene econtra Primum patet: quia non sequitur. causat talem noticiam immediate supernaturaliter: ergo supplet vicem obiecti supernaturalis: non sequitur vt patet in exemplo de cognitione huius: homo est risibilis. Secundū patet: quia bene sequitur supplet vicem obiecti supernaturalis: ergo causat noticiam supernaturaliter: et sic patet littera.

Dubium. **Dubitatur in hoc quod dicit:** ꝙ intellect⁹ possibilis q̄cunqꝫ cognitione naturaliter perficitur / et ad quamcunqꝫ naturaliter inclinatur. ❡ Contra: quia si naturaliter inclinatur ad omnē: ergo non magis ad vnam q̄ ad aliam: consequens est contra philosophum in prohemio meth. vbi arguit: omnes homines natura scire desiderant: ergo maximam scientiā maxime desiderabūt: probatur consequentia per doc. in.4.d.49. vbi vult ꝙ inclinatio naturalis sit semper necessario et summe: quia non est in potestate inclinantis naturaliter intense vel remisse inclinari: et per ꝯsequēs sequitur ꝙ si intellectus ita intense inclinatur ad vnam et ad obiectū illius sicut ad aliam: ꝙ ita perfecte quietatur in imperfecta sicut in perfecta: quia in vtraqꝫ totus eius appetitus saciatur habito desiderato. ❡ Respondeo. Et dico

Rn̄sio. primo posito ꝙ de facto non magis inclinetur ad vnum q̄ ad aliud quia fm̄ totum conatū inclinatur ad omnia: ad huc diceretur magis inclinari ad perfectius: non accipiendo magis.i.intensius: sed sic presentibus duobus: quorum vnum sit perfectissimum et aliud imperfectius prius appeteret perfectissimum et intensissime / quamuis etiam appeteret aliud intensissime. Dico etiā ꝙ si talis iclinatio pos set intendi respectu perfectissimi esset in intensissima ⁊ re-

Alia rn̄sio spectu minus perfecti esset minus intensa. Dico secundo ꝙ non sequitur eque intense appetit vnum sicut aliud: ergo eque quietatur in vno sicut in alio: quia illud perfecte quietat quod est perfecte quietatiuum: quietatio enim vera se tenet ex parte obiecti quietatiui: q̄uis ergo minus perfectum bonū eque intense appetatur: sicut et perfectum bonum cum non sit in potestate appetentis magis et minus appetere: non tamen sequitur ꝙ ita in vno quietetur sicut in alio: exemplū de appetitu sensitiuo puta visiuo: ita enim intense appetit videre visibile vt.4. sicut visibile vt.8. cum non sit in potestate eius respectu cuiuscūqꝫ visibilis magis et minus appetere: tamen tantū perfecte quietatur in perfectissimo visibili: quia illud natum est perfectissime quietare: sic in proposito. Ad consequentiā philosophi debet intelligi ex parte obiecti: quia si.a.vt.4. est naturaliter appetibile: q̄.b.vt.8. erit magis appetibile licet ex parte appetētis eque intense inclinetur ad vnum: sicut ad aliud: perfectius enim appetibile includit rationē maioris appetibilitatis q̄ minus perfectū: ideo ex ratione sui est natum magis appeti. ❡ Secundo principaliter dubitatur de isto.s.

Aliū dub. ꝙ supernaturalitas accipitur quando receptiuum comparatur precise ad agens supernaturale. Dubitatur supponēdo ꝙ angelus potest docere hominem pro statu isto etiam de articulis fidei: vt patet a doc. in.2.d.11. et suppono ꝙ angelus possit naturalit̄ cognoscere hanc: deus est trinus et vnus saltez habita specie intelligibili deitatis: de qua doc. in.2.d.3.q.9. sequitur ꝙ angelus possit docere hominē hāc veritatem: et hoc nāl'r: ḡ ista veritas deus est trinus. ⁊c̄. nō erit supernaturalis: qꝛ ab agente naturali.s. angelo docēte

❡ Si dicatur ꝙ et si angelus possit illam cognoscere natu- Obiectio raliter prehabita specie intelligibili deitatis: nō tñ pōt illā docere naturaliter: qꝛ nō pōt causare i intellectu nr̄o ꝓ statu isto immediate aliquā cognitionē alicuius mere intellectualis: vt ptꝫ a doc. in.2.d.11. ❡ Dico ꝙ hoc parum valet: Solo. quia et si hoc non posset: tñ non pōt negari qn̄ possit docere per aliqua signa: vt docet Doc. vbi.s. scd̄o arguitur: qꝛ non videt̄ ꝙ supnaturalitas p̄cise sumat̄ incōparatiōe ad agēs supernāle: qꝛ dicit doc. in. q. p̄nti. ꝙ intellect⁹ nr̄ fit proportionat⁹ supernāliter et ꝑ aliud in rōne mouētis: et ꝑ aliud in rōne forme: et sic videtur dicere assensum quo intellect⁹ formal'r assentit illi veritati sit supnālis: et nō per cōparationem ad agens supnāle. ❡ Rn̄deo ad pmā instātiā. Et Rn̄sōsio dico primo ꝙ angelus ex puris nālib⁹ nō pōt cognoscere il- alia rn̄sio lam: vt pꝫ a doc q.14. qli. ❡ Dico secūdo: ꝙ etiā posito ꝙ possit natural'r cognoscere: adhuc non sequitur ꝙ possit illam docere: quia aliud est causare certitudinē in intellectu viatoris respectu alicuius mere intelligibilis: et aliud est proponere aliqua signa ordinate. primo modo non posset causare. licet secūdo modo. Si dicatur saltem potest causare certitudinem huius: aliquod ens est trinum et vnum: quod non est mere intelligibile. Dico: ꝙ et si posset causare vel docere hominem hanc propositionez aliquod ens.⁊ cetera non tamen potest causare euidentiam: quia euidentia illius dependet ab aliqua immediata mere intelligibili. ❡ Dico tertio: ꝙ etiam posito et non concesso ꝙ ange- alia rn̄sio lus posset causare certitudinem illius: non tamen sequitur ꝙ possit causare assensum respectu illius: tamen respōsio secunda est melior. ❡ Ad secundam instantiam: dico ꝙ nullam includit difficultatem: quia et si talis assensus dicatur supernaturalis in ratione forme: ista tamen supernaturalitas est tantum in comparatione ad agens supernaturale sed dicitur supernaturalis in ratione forme ex hoc ꝙ est aliqua forma supernaturalis que est quedam inclinatio informans intellectum: sicut etiam si aliqua cognitio esset supernaturaliter causata diceretur supernaturalis per comparationem ad agens supernaturale.

Tres rationes prime quibus innititur ista solutio: confirmantur per auctoritates. Prima ratio que erat de ignorantia vltimi finis: probatur per auctoritatē Aug. que est clara in littera. Secūda ratio qua erat de ignorantia mediorum ad finem: confirmatur per Aug.11. de ci. dei: littera clara est. Tertia ratio que erat de ignorantia proprietatum primi entis. confirmatur ꝑ aug.11. de.ci. dei.c.2. Et patet tota ista littera

Contra istas ratiōes instatur simul. ꝙ seipsas destruant. Hic doc. per hanc rationem intendit ꝓbare ꝙ tres rationes prius facte: aut tantum procedūt ex fide: aut si non procedunt ex fide: tunc ex ipsis concluditur oppositum eius quod probant. Nam per primā probatur ꝙ cognitio vltimi finis sit necessaria. Per secundam probatur cognitio mediorum ad vltimum finem esse necessaria. Et per tertiaꝫ probatur ꝙ cognitio proprietatis dei: puta ꝙ sit trinus et vnus: sit necessaria: et ꝙ horum cognitio.s. vltimi finis: mediorum ad finem: et proprietatum dei via naturali haberi non possit. Modo hic Doc. probat ꝙ per has rationes concluditur ꝙ via naturali potest haberi cognitio predictorum: patet: quia quod ostenditur esse necessarium cognoscendum. hoc ostenditur esse verum: sed ꝑ has rationes ostenditur cognitionem predictorum esse necessariā. Et si hoc ostenditur via naturali. sequitur ꝙ potest haberi. Et sic iste tres rationes concludunt oppositū eius quod probant: vꝫ concludunt ꝙ naturaliter talis cognitio potest haberi: et tamen dicit. ꝙ per has tres rationes intendit probare ꝙ huiusmodi cognitio non possit naturaliter haberi. Si enim demonstratur via naturali ꝙ cognitio vltimi finis sit necessaria: sequitur ꝙ via naturali scitur et cognoscitur talis finis: sicut si demonstratur naturaliter hominem esse risibilem naturaliter scitur hominem esse risibilē. Sic̄r si nāliter demr̄at̄ ꝙ cognitio medioꝝ ad finē est nec̄ia: demr̄ans nāliter hm̄oi cognoscit illa nāliter: impossibile est enī demōstrare ꝙ.a. est nec̄iū. Fr̄cisco nisi cognoscat ipsuꝫ.a. Simil'r dico de tertia rōe: qꝛ si nāl'r demōstro ꝙ hōi est nec̄ia cognitio pme sb̄e quo ad eius proprietates necessario cognosco illam primā sb̄am quo ad eius propria: aliter esset impoīe hoc demonstrare ꝙ sit nec̄ium scire viatori. Cū ḡ iste tres rōnes ꝓcedant via naturali statum destruunt seipsas: patet quia per illas demonstro ꝙ homo via naturali non pōt cognoscere vltimū finem quo

ad primã:nec media ad finẽ vltimũ quo ad scdam:nec ꝓprietates prie substantie quo ad tertiã: ⁊ tñ dũ hmõi demonstro posse sciri naturalr̃ ꝑ illas demõstrationes scio ⁊ cognosco illa necessaria:vt.s̃.dixi. Si ꝟo ꝓcedũt ex fide nihil ꝯcludũt cõtra phõs vt ptz. ¶ Ibi. Rñdeo naturali rõne oñdit. Sẽsus huius lr̃e est. Naturali rõne põt demonstrari: vcz ꝙ agenti ꝓpter fruitionẽ tanq̃ finem vltimũ acquirendũ: est necessariũ scire alterã partem determinate.s.an fruitio sit finis vltimus: vel nõ sit finis vltim⁹. Si eñ nesciret ipsam esse finem vltimũ/nõ ageret ꝓpter finem vltimũ. Et sic necessarium est ad sciendũ an sit finis vel nõ: ꝙ in tali ꝓblemate nõ est mere dubius nec neuter: scz ꝙ nõ sit ei necessariũ scire determinate an ipsa fruitio ꝓpter quã agit: sit finis ei⁹ vel nõ: ⁊ hoc mõ tres rõnes predicte sunt naturales: ptz discurrendo per illas. Sed vt cõcludũt alterã partẽ determinate(puta ꝙ ipsa fruitio est finis)sunt theologice: ⁊ sic dz intelligi ista litera. ¶ Dico ergo ꝙ iste tres rõnes ꝓcedũt via naturali: ⁊ tñ nõ sequit̃ ꝙ via naturali cognoscant̃ illa. De pria ptz: qꝛ ꝑ eam demonstro ꝙ agenti ꝓpter vltimũ finem est ei necessariũ cognoscere vltimũ finem: nõ in se: sed ꝙ cognoscat. puta ꝙ fruitio dei clare visi.sit vltim⁹finis: ⁊ tñ nõ cognoscit illũ in se: sz ꝙ fruitio talis sit vltim⁹ finis hois nõ scitur via naturali.si.eñ agit efficaciter ꝓpter vltimũ finem: puta ꝓpter.a.opz eum scire ꝙ.a.scit vltim⁹finis vel ne: qꝛ si nesciret.a.esse vltimum finem nõ ageret efficaciter ꝓpter illũ: ⁊ sic pria ratio nõ demonstrat ꝙ cognitio vltimi finis in se sit necessaria: sz demõstrat ꝙ si agit ꝓpter.a.tanq̃ ꝓpter finem ꝙ opz scire distincte an.a.sit finis vel ne: ita ꝙ nõ sit neuter nec dubius. Silr̃ secũda rõ demonstrat ꝙ agenti ꝓpter finem opz scire media ad finem illũ ordinata nõ in se/ sed ꝙ sciat an.a. sit mediũ vel ne: puta an charitas sit mediũ necessariũ vel ne: nõ eñ probat ꝙ sit necessariũ scire charitatez in se distincte: sed demõstrat ꝙ opz euz scire distincte an charitas sit medium ordinatũ ad finem talem vel ne; ita ꝙ respectu talis mediȷ̃ nõ dz esse neuter aut dubius: aliter efficaciter nõ ageret ꝓpter talem finẽ: sed hmõi mediũ non põt naturaliter sciri: hoc idem dico de tertia rõne: ⁊ sic ptz quõ demonstrãt naturaliter ꝯtra phõs quilibet eñ phũs ꝯcederet istã ꝙ agenti ꝓpter finez est ei necessariũ cognoscere distincte an.a.sit finis vel ne: nõ ꝙ sciat illum finem in se: ⁊ sic dico de mediȷ̃s.

Ad argumenta pro opinio. Ari. Nunc exponenda sunt argumenta pro opinio. phõꝝ ⁊ soluẽda. Prio arguit̃ pro opi.phõꝝ. ¶ Ibi. In ista qõne videt̃ esse ꝯtrouersia inter phõs ⁊ theologos. Actiuo naturali ⁊ passiuo debite a ꝓximatis ⁊ non impeditis necessario sequit̃ actio. Sed i aĩa est actiuũ naturale ⁊ passiuũ respectu cuiuscunq̧ cognitionis: qꝛ intellectus agens ⁊ possibilis: qꝛ agens est oĩa facere ⁊ possibilis oĩa fieri siue recipere q̃ causantur ab agente: vt patet.3.de aĩa.t.c.18. est inquit intellectus hic quidez talis in oĩa fieri: ille ꝟo in oĩa facere: hec ibi ⁊ ptz lr̃a. ¶ Dicit actiuũ naturale nõ vt distinguit̃ cõtra supernaturale: sed vt distinguit̃ cõtra actiuũ a ꝓposito: siue cõtra actiuũ liberũ. Accipit̃ ergo hic actiuũ naturale pro actiuo agente per modũ nature ⁊ de necessitate nature: tale eñ si est ꝑfecte approximatũ passo: remoto oĩm impedimento: de necessitate nature producit effectũ. Nõ sic est de agente libero: cũ actio eius sit in ptãte sua. ¶ Et ꝙ dicit ꝙ actio non depẽdet essentialiter nisi ab actiuo ⁊ passiuo vt a causis prioribus: sic dz intelligi ꝙ talis actio siue effectus dependet ab actiuo vt a cã effectiua: ⁊ a passiuo vt a cã receptiua. Si ꝟo effectus sit ꝑ se subsistens sicut ignis ꝓductus: ⁊ actiuũ requirat passum in qd̾ agat: tunc tale passum cõcurrit vt cã receptiua: nõ effectus per se subsistentis: sed forme substantialis que est pars essentialis talis effectus: que recipit̃ in materia quã presupponit actiuũ. Minor rõnis est clara.s.sed intellectus agens est actiuus oĩs intellectionis respectu cuiuscũq̧ intelligibilis: ⁊ intellectus possibilis est receptiuus earum. ¶ Ibi. Confirmatur ratio. omni potentie passiue naturali ⁊c. ¶ Ista confirmatio clara est.

Actiuum nãle dupliciter.

Ad hoc argumentum respõdet Doc. Ibi. Ad argumenta pro opinio. Ari. ¶ Ad primũ dico ꝙ cognitio dependet ab aĩa cognoscente ⁊ ab obiecto cognito. Doc.cõcedit maiorem.s. ꝙ oĩm actiuo ⁊c.loquendo semꝑ de actiuo totali: sed negat minorẽ scz ꝙ intellectus agens sit actiuus vt cõparatur ad oĩa intelligibilia: intelligendo de actiuo totali. Nam ad cognitionez obiecti requirunt̃ due cause partiales integrantes vnã totalem: vt subtiliter declarat doc.j.dist 3.q.7.⁊.8.⁊ in quolibe. q.15. ⁊ sic q̃uis intellectus agens possit esse partialis causa respectu cuiuscũq̧ cognitionis: cognitio tñ haberi non põt nisi obiectum intelligibile cõcurrat vt alia cã partialis: mõ essentia diuina est obiectũ mere voluntariũ: vt probat Doc. q.14. quoli. Et qd̾ hic dicit de intellectu agente ꝙ cõpetit sibi actio respectu cognitionis. An sibi hoc cõpetat vel intellectui possibili. vide in.q.15.quolibe. ¶ Ibi. Ad ꝯfirmationem rõnis dico. Ad maiorẽ. Hic Doc.dicit ꝙ natura põt capi duplr̃. Primo vt est pricipiũ motus ⁊ quietis: sicut describitur.2.physi.tex.cõ.3.est inquit natura principiũ alicuius ⁊ cã mouendi ⁊ quiescendi in eo in quo est primũ ⁊ ꝑ se: ⁊ non ſm accidens.hec ibi. Scd̾o vt distinguit̃ ꝯtra agens a ꝓposito qd̾ est agens liberũ: vt ptz.2.physi. Si primo mõ accipiat̃ naturale principiũ intrinsecũ passiuo. Ista ꝓpositio est falsa scz ꝙ oĩm passiuo naturali.i.qd̾ inclinat̃ naturalr̃ ad aliquaz ꝑfectionem: correspondet principiũ naturale intrinsecũ. Na materia prima est passiuũ naturale: qꝛ inclinat̃ naturalr̃ ad oẽm formã substantialem: ⁊ tñ in tali materia nõ est principiũ naturale intrinsecũ ꝓductiuũ forme substantialis: vt ptz a Doc.in.ij.di.xviij. Si etiã accipiat̃ principiũ naturale vt distinguit̃ cõtra principiũ actiuũ libeꝝ: siue sit intrinsecũ passiuo siue sit extrinsecũ: adhuc ista maior est falsa.s. ꝙ oi passiuo naturali.i.naturaliter inclinato ad aliquã ꝑfectionẽ correspondeat sibi aliqd̾ principiũ naturale actiuũ: accipiendo naturale actiuũ pro actiuo creato. Nã aĩa intellectiua naturaliter inclinat̃ ad clarã visionem dei ⁊ fruitionem eiusdẽ: ⁊ ad cognitionem abstractiuã distinctã deitatis: ⁊ ad oẽm habitum ꝑficientem ipsam cuiusmodi sunt habitus infusi: qui sunt valde ꝑfectiores acquisitis: ⁊ tñ nullum istoꝝ põt causari ab agente naturali creato. Si ꝟo intelligat̃ sic de principio actiuo naturali: puta ꝙ est ens in natura: cõcedit doc. ꝙ oĩm principio naturali passiuo respectu cuiuscũq̧ ꝑfectiõis ad quã inclinat̃ correspondet aliqd̾ actiuũ in natura.i. in tota coordinatione entium: ⁊ tale erit deus.

due cause partiales

Nã duplr̃ capitur.

Sed in ista litera occurrunt due parue difficultates Prima quia Doc. hic videtur exponere Arist.2.physi. vbi dicit ꝙ natura est principiũ motus ⁊ quietis: ꝙ ipsa natura dicat̃ de principio actiuo intrinseco: ⁊ tñ in.2.distin.18. exponit dictũ Arist.sic: ꝙ natura q̃ est principium motus ⁊ quietis dr̃ de principio passiuo: qd̾ scz hz naturalem inclinationem ad motũ ⁊ quietem: vt ptz de graui qd̾ naturaliter inclinat̃ ad motũ ⁊ ad quietem respectu centri. ¶ Dico ꝙ q̃uis natura sic diffinita ab Aristo. dicat̃ de principio passiuo: nõ negat tñ quin etiã possit dici de principio actiuo. ¶ Dico vltra ꝙ hic Doct.nõ intendit exponere Arist.sed intendit tm̃ loqui de principio actiuo naturali intrinseco: qd̾cũq̧ sit illud: sicut dicim⁹ ꝙ grauia nõ tm̃ dicunt̃ entia naturalia qꝛ habent naturalem inclinationem ad motum ⁊ quietem: sed etiã qꝛ habent principium intrinsecũ sui motus ⁊ quietis: vt grauitas ipsa: vt ptz a doc.in.2.dist.2.in illa.q. An angelus possit se mouere. Accidit ergo principio naturali passiuo habere in se principiũ sui motus: vt ptz de medico sanante se. ¶ Scd̾a difficultas est in hoc qd̾ dicit ꝙ passiuo naturali respectu cuiuscũq̧ ꝑfectionis ad quã naturaliter inclinat̃ correspondet actiuũ naturale vt distinguitur cõtra agens a ꝓposito: ⁊ sic ex rñsione cõcedit ꝙ tali passiuo respectu ꝑfectionis supnaturalis correspondet principiũ supnaturale actiuũ: ⁊ hoc est falsum: qꝛ tale actiuũ supnaturale nõ distinguitur ꝯtra agens a ꝓposito. Immo est tm̃ agẽs a ꝓposito respectu coꝝ q̃ fiunt ad extra. vt innuit doc.in multis locis. ¶ Dico prio ꝙ doc. nõ dicit sic absolute ꝙ cuicũq̧ passiuo naturali correspondeat actiuũ naturale vt distinguitur ꝯtra agens a ꝓposito/sed ꝙ sibi corrñdet saltem aliquod agens qd̾ dr̃ ens naturale.i.ens in natura siue in tota coordinatione entiũ. ¶ Posset etiã dici agens naturale vt distinguitur ꝯtra agens a ꝓposito: accipiẽdo agens naturale pro eo qd̾ supplet vicem agentis naturalis: ⁊ sic deitas ipsa si sibi nõ repugnaret agere ad extra naturalr̃: ageret in intellectu creato clarã visionem sui ⁊ fruitionẽ eiusdem. Et qꝛ voluntas diuina supplet vicem hmõi agentis: hoc mõ põt dici agens naturale: lz mere libere agat. Et ꝙ hoc non sit incongruũ dicere. ptz idem in sibi a doc.in.14.q.quoli. ⁊ aliqualiter in.15. ¶ Ibi. Cum ꝓbatur maior. dico ꝙ potentia passiua nõ est frustra. Dicit doc. ꝙ lz potentia passiua aĩe nostre nõ possit cõplete reduci ad actum nisi ꝑ agens supnaturale: puta ad beatitudinẽ: vel ad aliqd̾ supnaturale: põt tñ disponi ad ipm actum. Si doc.intelligat ꝙ ipsa aĩa vel ꝙ aliquod agens naturale possit causare aliquã dispositionez ad clarã visionem dei: vel ad distinctam cognitionem abstractiuam dei: vel ad quodcũq̧ aliud supnaturale: sic ꝙ talis dispositio sit ex natura rei: nõ credo esse verũ. Nã doc. sibi ꝯtradiceret. Dico ergo ꝙ loquẽdo de dispositiõe q̃ est ex determinatiõe agentis supnaturalis: talis dispositio põt causari ab agente naturali: vt ptz/ qꝛ deus ordinauit attritionẽ esse dispositio-

Difficultas.

Rñsio.

Alia difficultas.

Rñsio.

Quõ passiuo nãli corrñdet actiuũ naturale.

Ad cognitionẽ obiecti requirũtur

b

Duplex dispositio

nem ad gratiā. talis attritio pōt causari ab aīa ex puris naturalibꝰ: vt ptꝫ a doc. in. 4. dist. 14. q. 2. Et qñ doc. loquiꝛ ꝙ dispositio ad actū supnaturalem pōt causari ab agente naturali: dꝫ intelligi tm̄ de dispositione q̄ est ex sola determinatione agentis supnaturalis. De qua dispositione ptꝫ a Doc. in 1. dist. 17. ⁊ in. 4. dist. 1. q. 1. ⁊. 4. ⁊ di. 14. ⁊ alibi sepe. ¶ Ibi. Si aūt obijciaꝛ ꝙ illud vilificat naturā ꝙ ipsa nō possit ꝯsequi pfectionem suā ex naturalibꝰ: cū natura minꝰ deficiat in nobilioribꝰ ex scdo celi. tex. cō. 59. ¶ Dicit doc. ꝙ si felicitas nr̄a tm̄ ꝯsisteret in speculatione illa suprema quā posuit Aristo. 10. ethi. non diceret theologus naturā deficere in necessarijs: qꝛ certū est ꝙ illa potest haberi a nobis: sꝫ qꝛ ponimꝰ aliā eminentiorem posse naturaliter recipi: ergo in hoc magis dignificaꝛ natura q̄ꝫ in oppositū. ⁊ sic satis ptꝫ ista litera.

Apparēs contradictio.

¶ Hic quidā volūt reprehendere Doc. dicētes sibiipi ꝯtradicere. qꝛ in. 4. dist. 49. subtiliter pbat ꝙ homo ex puris naturalibꝰ non pōt attingere felicitatē ad quā ordinaꝛ. Et hic dicit ꝙ illa felicitas eminentior pōt naturalr̄ recipi. ¶ Dico ꝙ in materia de btitudine loquiꝛ de principio actiuo naturali. Hic vo loquiꝛ de principio passiuo naturali. Cū dicit naturaliter pōt recipi. i. est pfectio ad quā ipsa aīa est in potentia naturali receptiua. ¶ Ibi. Illud aūt qđ addiꝛ de. 2. celi. s. ꝙ natura minꝰ deficit in nobilioribꝰ. t. c. 50. ſm aliā trāslationem. Dicamus inquit ꝙ extra rationē est vt natura ponat stellas motas ⁊ non dedit eis instr̄m motus: natura aūt nihil ponit ociose sine cā. ⁊ impossibile est vt natura esset ingeniata in aīalibꝰ ⁊ dimisisset hec corpora habentia vitales dispositiones ⁊ abstulisset eis ea p que possent moueri p se. i. ab intrinseco: ⁊ remouit eas a rebꝰ habētibus instr̄m motus hec ibi. ⁊. t. c. 59. ſm aliā translationem. Et iam declarauimꝰ inquit ꝙ stelle non mouenꝛ oīno p se: ⁊ ꝙ natura nihil facit ociosum ⁊ sine fine: recte ergo fecit ea q̄ non mouētur figura īmobili oīno: stella aūt non mouet: qꝛ nihil hꝫ ex instrumentis motus. hec ibi. Si ergo natura inferior aīa pōt naturaliter attingere pfectionem ad quā ordinaꝛ: multo magis aīa cū sit pfectior poterit attingere naturaliter ad oēm pfectionem ad quā ordinaꝛ.

Quō nā nō deficit in necessarijs.

¶ Dicit Doc. ꝙ phūs loquiꝛ ibi de organis correspōdentibꝰ potentie motiue. Nā si natura dedisset stellis potentiā motiuā respectu motus pgressiui: etiā dedisset eis organa p que stelle possent moueri motu pgressiuo ptꝫ. Si em̄ nature inferiori dedit potentiā motiuā ⁊ organa necessaria ad motū pgressiuū: multo magis dedisset stellis: si eis dedisset potentiā motiuā: cū natura minꝰ deficiat in nobilioribus ſm phm̄ vbi. s̄. Et qđ dicit in nō orbatis: dico ꝙ lꝫ natura multis aīalibꝰ impfectis dederit potentiā motiuam: tm̄ pṗt eoꝝ ipfectionē nō dedit organa. Sequiꝛ. Sꝫ in pposito. Dico ꝙ data est hoī pō / sed nō organica: cū intell'ᵓ nō sit pō organica: nō tm̄ sunt nāliter data oīa alia pter potētiā cōcurrētē ad actū. i. lꝫ aīa habeat potētiā ad actū: nō tm̄ hꝫ oīa reqsita ad illum: qꝛ ad actū requiriꝛ etiā obiectuꝫ. vt. s̄. dixi. ¶ Ibi. Aliter tm̄ posset dici. Sensus huiꝰ litere est: ꝙ sumēdo potentiā passiuā vt refertur correlatiue ad actiuā: sic actiua est naturalis: sed qñ cōparaꝛ ad actū receptū a potentia actiua: tunc nō referꝛ correlatiue: ⁊ p ꝯñs nō est necessariuꝫ sibi correspōdere potētiā actiuā naturalem.

Pō passiua duplex.

Quia ergo ista potētia passiua dꝛ naturalis respectu actus: qꝛ ipsum recipit naturalr̄: ⁊ nō diciꝛ naturalis respectu agentis. Ideo nō sequitur ꝙ si potētia passiua sit naturalis ꝙ etiam actiua sibi correspōdens sit naturalis. ¶ Ibi. Posset aūt tertio mō facilius dici ad minorē. Qñ dicebaꝛ ꝙ intellectꝰ possibilis est receptiuus oīs intellectionis. Dicit doc. ꝙ lꝫ intellectus absolute sumptus sit naturalr̄ receptiuꝰ intellectiōis supnaturalis: nō tm̄ pro statu isto: qꝛ p statu isto tm̄ recipit cognitionem sensibiliū ⁊ ꝯtentoꝝ in eis essentialiter vel vtualiter: vt .j. patebit. di. 3. q. 1. 2. ⁊. 3.

Terminatio itellectus nr̄i p statu isto.

¶ No. tm̄ ꝙ qñ dicit Doc. pro statu isto nō pōt recipere ⁊c. Debet intelligi semp accipiendo statum istū: vt status iste accipitur pro stabili pmanētia / legibꝰ diuine sapiētie firmata: qbus legibꝰ stabilitū est: ꝙ intellectus noster nō intelligat pro statu isto nisi illa quoꝝ spēs relucēt in fantasmate: ⁊ hoc siue pṗter penā originalē pcti: siue propter naturalē ꝯcordiā potētiaꝝ aīe in operādo. vt dicit doc. .j. dis. 3. q. 3. ¶ Si dicatur. Nonne deꝰ pōt infundere homini existēti in isto mūdo notitiā distictā deitatis? ¶ Dico ꝙ sic. Sed tūc intellectꝰ nō diceret recipe vt i statu isto: qꝛ vt in statu isto recipit mediātibꝰ fantasmatibus: ⁊ de hoc vide Doc. in. 2. di. 11. Et sic ptꝫ solutio ad primum argumentum.

Secundo principaliter arguitur pro opi. phi. ¶ Ibi. Preterea. vj. metaph. tex. c. ij. Quare inquit tres erūt phie theorice: mathematica: phisica: theologia. Et Cōmen. ibi. modi phie speculatiue sunt tres: scꝫ scientia rerū mathematicarū: naturaliū: ⁊ diuinarū: scilꝫ substantiarū: in quaꝝ diffinitiōe accipiꝛ deus: hec ille. Et rō stat in hoc. Intellectus pōt pfici naturaliter omi sciētia speculatiua ⁊ omi practica: ergo nō est ei necessaria aliqua alia notitia specialis ⁊c. Añs ptꝫ: qꝛ scientia speculatiua sufficienter diuiditur in metaphysicā ⁊ phicam: siue naturalem ⁊ mathematicaꝫ: q̄s naturalr̄ hr̄e possumꝰ. Et silr̄ practica sufficiēter est diuisa in practicā actiuam ⁊ factiuā quas naturaliter hr̄e possumus: ergo. Practica actiua est cognitio q̄ tm̄ dictat de praxi elicienda que stat in sola actione immanente: vt cognitio que dictat de oī actu virtutis qui primo eliciꝛ a volūtate conformiter tali cognitioni: lꝫ etiā actus impatꝰ in potentia sensitiua dicaꝛ materialiter actus vtutis: vt ptꝫ a doc. in. 2. disti. xlij. ⁊ in. 3. dist. 14. Et breuiter illa cognitio q̄ dictat de operatiōe nō transeūte in materiā extra dꝛ practica actiua: illa vo q̄ dictat ad opus recipiendū extra: vt ars domificatoria vel fabrilis dꝛ practica factiua: qꝛ dictat de ope extra. de his patebit in. q. vlt. de praxi. ¶ Rñdet Doc. Ibi. Ad scdm dꝛ ꝙ diuersa rō scibilis diuersitatem scientiaꝝ inducit. Hec est rñsio scti Tho. in. 1. parte sum. q. 1. arti. 1. Et rñsio scti Tho. stat in hoc ꝙ eadem ꝯclusio pōt sciri p aliud ⁊ aliud mediū: ⁊ diuersitas medioꝝ inducit diuersitatem notitiarū eiusdē conclusionis: vt ptꝫ in ista conclusione: terra est rotūda: que ab astrologo pbatur p mediū mathematicū: puta sic arguendo Omne illud a cuiꝰ centro ad circūferentiā eiusdeꝫ: oēs linee educte sunt equales: est rotundū: sed a centro terre ad circūferentiā eiusdem oēs linee dicunꝛ equales: ergo terra est rotunda. Phisicus vo siue naturalis pbaret p mediū circa materiā cōsideratū: vt sic arguendo. Illud est rotundum cuius ptes mouenꝛ circa centrū: sed ptes terre sunt hmōi: ergo ⁊c. ¶ Ibi. Cōtra. hic Doc. arguit cōtra Tho. Primo: qꝛ si cognoscibilia in theologia pñt sciri medio theologico ⁊ medio naturali: sequiꝛ ꝙ istoꝝ nō sit simplr̄ necessaria notitia supnaturalis: qꝛ naturalis est sufficiēs: ⁊ ptꝫ lr̄a. ¶ Ibi. Dicta aūt rñsio ad scdm exponiꝛ sic. Hec rñsio est ad aliud argm̄. s. quo pbatur ꝙ alius ⁊ alius habitꝰ specie distinctꝰ nō potest esse eiusdē ꝯclusionis siue eiusdē obiecti. ptꝫ / qꝛ sciētia specificatur ab obiecto: ergo sciētie specie distincte erūt obiectorum specie dstinctoꝝ: ⁊ silr̄ cōclusionū specie distinctarū. Rñdet Tho. pria. 2. q. 54. ar. 2. ⁊ Goffre. quolib. 14. ꝙ habitus sciētie pōt duplr̄ ꝯsiderari. Uno mō vt est habitus. ⁊ sic hꝫ distinctionem ab obiecto: ⁊ sic distincti habitus specie sunt distinctoꝝ obiectoꝝ specie. Alio mō inquantū est forma: ⁊ sic hꝫ distinctionē a principijs q̄ sunt cause effectiue habitus scientifici.

Habitus scie pōt duplr̄ cōsiderari.

Licet ergo vbi est eadem ꝯclusio nō sit distinctio habituū p obiecta: pōt tm̄ esse distinctio habituū circa eandem cōclusionem p diuersa principia: siue p diuersa media q̄ sunt cause effectiue notitie ¶ Ibi. Cōtra istud Doc. improbat hanc responsionem: ⁊ primo in hoc qđ dicit ꝙ lꝫ eiusdem ꝯclusionis nō sit alius ⁊ alius habitꝰ in rōne habitꝰ: tm̄ eiusdem ꝯclusionis pōt esse alius ⁊ alius habitꝰ in rōne forme: sic ꝙ habitus vt hꝫ rōnem forme pōt esse aliꝰ ⁊ alius. vt vo hꝫ rōnem habitus erit tm̄ vnꝰ respectu vnius ꝯclusionis: ⁊ doc. pbat hoc eē impossibile: qꝛ est impossibile ꝙ aliqua distinguanꝛ in supiori: ⁊ nō distinguanꝛ in inferiori: vt ꝙ hō ⁊ ~~asinꝰ~~ distinguanꝛ in aīali siue in rōne aīalis: ⁊ ꝙ nō distinguanꝛ in rōnibus prijs. Cū ergo oīs habitus sit forma ⁊ nō ecōtra. est īpossibile ꝙ habitus dicaꝛ distingui in rōne forme: ⁊ non in rōne habitus. Et certe isti non pñt rñdere ad istud argm̄ nisi aliter exponant rñsionem Tho.

arpn

¶ Ibi. Preterea. supponit ꝙ principia distinguāt in alio genere q̄ꝫ in genere cause efficiētis. Hoc Tho. nō supponit loco. s̄. allegato. Sed hoc supponit in prima. 2. q. 1. ar. 3. vbi vult ꝙ obiecta distinguāt habitus in genere cause formalis vel finalis. Dicit em̄ ꝙ obiectū est forma extrinseca ipsius habitus: ⁊ dat ei speciem. Et hoc iprobat Doc. vt ptꝫ in lr̄a. ¶ Et nota ꝙ Doc. accipit principia p obiectis non pro premissis: aliter nihil ꝯcluderet ꝯtra Tho. qꝛ ponit alias ⁊ alias premissas respectu alterius ⁊ alterius sillogismi: etiaꝫ ſm Doc. principia ergo distincta siue media distincta quibus distinguuntur scientie accipiūtur pro alio ⁊ alio obiecto. ⁊ Tho. vult ꝙ hmōi obiecta distinguāt formaliter: vt. s̄. dixi. Et Doc. hoc improbat subtiliter: qꝛ si hmōi obiecta habēt rōnē aliquā distinguēdi habitū nullā aliā habere pñt nisi effectiuam: qꝛ sciētia causaꝛ ab obiecto ⁊ ex hoc specificatur ab illo: ⁊ sic accipit distinctioneꝫ ab illo: ⁊ de hoc vide que dicit Doc. .j. dist. 3. q. 7. ⁊ vide q̄ ibi exposui. ¶ Ibi. Preterea. Semp stat ratio: qꝛ quantūcūq̄ possent poni habitus cognoscitiui distincti: nō tm̄ saluaꝛ necessitas vnius habitus quasi alias cognitio sit impossibilis ponendo possibilitatem alterius habitus vndecūq̄ distincti. ¶ Ibi. Ideo respondeo. Dicit Doc. ꝙ lꝫ in illis scientijs speculatiuis tractetur de oībus speculabilibus saltem in cōmuni: nō tamen

tractatur de oībus quo ad multa alia: puta quo ad ꝓprieta=
tes incomplexas prime substantie.

Aliq̄ ex= positores dicunt. **Sed aliqui** expositores theologie dicūt ꝙ Tho. non
intendit ꝙ ꝑ mediū reuelatū solū sciātur
ea que in aliis scientiis hūanitus inuentis tradunꝭ: immo
multe alie necessitates sunt ad quas intellectus non potest
aspicere nisi supnaturaliter adiutus. Vult ergo dicere ꝙ de
eisdem rebus possunt esse diuerse sciētie: ſm ꝙ eadem res po
test cōsiderari ſm diuersa media. Et addūt ꝙ etiā posito ꝙ
eadem res possit sciri ꝑ medium naturale ꝛ theologicū: tñ
theologia nō supfluit ꝛc. ¶ Sed hec rñsio nō soluit. Quia
Solo de= claratōis exponētꝫ rōnem. s. Thome. nō cōcludiꝭ necessitas simplr alicuiꝰ supnaturalis. vt ptꝫ in=
tuenti. ¶ Ad aliud de habitū ꝛ forma. Dicunt ꝙ non in=
tendit aliqua distingui in ratione superioris / puta forme: ꝛ
nō distingui in ratione inferioris / puta habitus. Sed inten
dit ꝙ habitus possunt distingui ſm modū distinctionis for
marū: ꝛ ſm modū distinctionis propriū habitibꝰ. ¶ Sed
hec rñsio nō euacuat rōnem Doc. Primo qꝛ Tho. nō intē
dit vt isti exponūt. vt pꝫ pria. 2. q. 54. ar. 2. vide ibi. Scdo qꝛ
modus forme in plus se habet ꝗꝫ modus habitus: vt ptꝫ. et
sic ratio Doc. adhuc stat. Et vltra nō querit Tho. de distin
ctione habituum ſm modum: sed ſm rem. scꝫ quomodo isti
habitus distinguntur ꝛc.

Tertio principaliter arguiꝭ pro opi. phōꝝ. ¶ Ibi. Pre
terea. potens intelligere naturalr̄ principiū ꝛc.
Hec ratio stat in hoc ꝙ naturaliter cognoscens principia ꝑ
se nota: naturaliter pōt cognoscere oēs ꝯclusiones virtuali
ter inclusas in tali principio. Sed naturaliter intelligimus
principia prima in quibꝰ virtualiter includūtur oēs ꝯclusio=
nes scibiles: ergo naturaliter possumꝰ cognoscere istā ꝯclu=
sionem: deꝰ est trinꝰ ꝛ vnꝰ: ꝛ sic de aliis. Et ꝓbatio ma. ꝛ mi.
pꝫ in lrā. ¶ Aliqualiter tñ expono ipsam literā. Cū dicit ꝙ
sciētia ꝯclusionū nō depēdet nisi ex intellectu principii: ꝛ ex
deductione ꝯclusionū ex principio: vt ptꝫ. 1. poste. t. c. 5. Tūc
scire opinamur vnūqdqꝫ ꝛ nō ſm accidēs ꝛc̄. Notitia eñ cō
clusionis īmediate causaꝭ a notitia principioꝝ ꝛ a deductio=
ne ipsoꝝ. Et tūc intelligiꝭ deductio: qñ minor actu sumitur
sub maiori: siue qñ premisse sunt ꝯtractate: qd̄ est ipsas po=
nere in modo ꝛ figura: vt ptꝫ. 1. prioꝝ. Et tūc notitia p̄missa
rum sic dispositaꝝ est cā notitie ꝯclusionis: ꝑtialis tñ ꝛ alia
ꝑtialis est intellectꝰ. Et ꝙ sit cā ptꝫ: qꝛ inducens statim co=
gnoscit. i. ꝯtractās p̄missas in debito mō ꝛ figura: statim co
gnoscit ꝯclusionē: ptꝫ ꝑ diffinitionem sillogismi ꝑfecti q̄ po
nitur. 1. prioꝝ. t. cō. 1. vcꝫ. Sillogismꝰ ꝑfectus est q̄ nulliꝰ in=
diget ad hoc vt sit euidēs siue ꝑfectus. i. ꝙ nō indiget redu=
ci ad aliū sillogismū: puta ꝑ ꝯuersionē premissarū vel ꝯclu=
sionis: vel ꝑ transpositionē. de quibꝰ vide. 1. prioꝝ: ꝛ sic ptꝫ
maior. ¶ Ibi. Probatio prie ꝑtis minoris. Pria ꝑs mino
ris est ista. Naturalr̄ intelligimꝰ p̄ncipia pria. Et hāc ꝓbat
qꝛ termini primoꝝ principioꝝ sunt cōmunissimi: ergo istos possu
mus naturalr̄ intelligere: qꝛ cōmunissima a nobis primo intelli
gūtur. vt ptꝫ. 1. phi. t. cō. 2. Innata est nobis via ex notioribꝰ
nobis ꝛ certioribꝰ in certiora nature ꝛ notiora. An hoc intel
ligaꝭ de cognitione ꝯfusa vel distincta. vide. 1. dist. 3. q. 2. vbi
diffuse exposui hanc materiā. Tunc sic: si possumꝰ naturali=
ter cognoscere terminos alicuiꝰ ꝓpositiōis ꝑ se note: ꝛ natu
raliter possumꝰ cognoscere ipsam ꝓpositionē: vt ptꝫ. 1. poste.
t. c. 6. Et de ꝓpōne ꝑ se nota multa exposui. 1. di. 2. q. 2. huiꝰ.
¶ Ibi. Probatio scd̄e ꝑtis minoris. Scd̄a pars minoris ē
ista. In quibus supple principiis virtualiter includuntur
omnes conclusiones scibiles. Probat istam partem ex hoc:
quia termini primorum principiorū sunt cōmunissimi: ꝛ sic
quando distribuuntur: distribuuntur pro omnibus conce=
ptibus inferioribus: ꝛ accipiuntur tales termini vniuersa=
liter in primis principiis: vt pꝫ de isto principio. De quoli
bet dicitur esse vel non esse: et de nullo ambo eorum simul.
¶ Respondet Doctor ad hoc argumentū. Ibi. Ad tertium
respondetur sic. Et primo adducit respōsiones quorūdam:
Henri. in sum. ꝛ scd̄o dat respōsionem propriā. Prima respōsio est Henri.
in sum. qui dicit ꝙ prima principia tñ possunt applicari ad
cōclusiones sensibiles. Tum qꝛ termini eorum sunt abstra=
cti a sensibilibus: nam pro statu isto intellectus noster tñ
determinaꝭ ad sensibilia vel ad inclusa virtualiter vel essen
tialiter in eis: vt etiam vult Sco. 1. dist. 3. q. 3. Et sic Henri=
cus diceret ad minorem ꝙ naturaliter cognoscimus prima
principia: scilꝫ illa quorum termini abstracti sunt a sensibi=
libus. ¶ Ibi. Contra. Hic arguit Doctor contra Henri.
probando ꝙ prima principia etiāꝫ verificantur de insensibi
libus: ꝛ ptꝫ in litera: nō eñ magis dubitatur ꝙ cōtradicto=
ria nō sunt simul vera de eodem imateriali ꝗꝫ materiali: sed
pro quo instanti dicanꝭ ꝯtradictoria in deo an pro instanti
eternitatis: vel tpis: vel nature: vel originis: vide que no=
taui in. 2. d. 2. de mensura angeloꝝ ꝛ videbis multa bona et
ponderanda. ¶ Dico tñ vnum ꝙ si Henri. intelligat ꝑ pri
ma principia via naturali tñ possunt sciri cōclusiones sen=
sibiles supple: quoꝝ termini vel sunt in se formaliter sensibi
les: vel virtualiter vel essentialiter cōtinentur in sensibilibꝰ
ꝙ Henri. bene dicit: nec in hoc Doc. reprehendit Henri. qꝛ
et ipse Doct. expresse vult ꝙ ꝓ statu isto tñ cognoscamꝰ sen
sibilia: vel in se formaliter vel q̄ continentur virtualiter vel
essentialiter in sensibilibus. Si vero Hen. intelligat. ꝙ pria
principia nullomodo pn̄t applicari insensibilibꝰ: loquendo
de intellectu nostro ex natura intellectus. hoc ptꝫ esse falsuꝫ
cum intellectꝰ noster ex natura intellectus: possit naturalr̄
cognoscere multa insensibilia ꝛ imaterialia vt subtiliter. ptꝫ
1. a Doc. di. 3. q. 3. ꝛ ibi diffuse glosaui. Si etiā loquatur de
intellectu nostro pro statu isto ꝙ non possit applicare pria
principia cōclusionibus īmaterialibus: quaꝝ termini non
habentur virtute sensibilium. i. nisi termini illi p̄cise habeā=
tur virtute sensibiliuꝫ: ita ꝙ si illi termini: puta huius cōclu
sionis Deus est trinus ꝛ vnus cognoscerētur distincte ꝑ re
uelationē tñ adiuti. adhuc cōclusioni tali nō possemꝰ appli
care primū principiū: puta hoc: aut deus est trinus ꝛ vnus
aut non: qd̄ dependet ab isto de quolib. ꝛc̄. tunc ratio Doc.
euidēter concludit cōtra Hen. qꝛ si deꝰ reuelaret mihi disti
cte deitatē ꝛ proprietates ipsius: statiꝫ possem applicare ali
quod primū principiū. De lege tñ cōmuni vt. s̄. dixi. etiā lo
quendo de theologia reuelata: prima principia tantum pn̄t
applicari cōclusionibꝰ: quaꝝ termini habentur ex sensibili=
bus. ¶ Ibi. Et ideo aliter dr̄. Hec est respōsio Prepositiui Prepositiuꝰ p̄me ꝑtis sum.
parte prima sum. qui dicit ꝙ primū principiū tñ pōt appli
cari decē generibus vel cōtentis in eis: patet qꝛ cōmunitas
principii sumiꝭ a cōmunitate terminoꝝ. Sed terminus pri=
mi principii quod est ens cū dicimus de quolibet ente dr̄ es
se vel non esse, quod tantū diuiditur in decē genera. ¶ Ibi
Hoc nihil valet. qꝛ nō magis dubitamus ꝙ contradictoria
non sunt simul vera de deo ꝗꝫ de alio. Hec tñ rñsio debet ex
poni sicut rñsio Henri. Certū est enim ꝙ via naturali non
possumus applicare hmōi cōtradictoria deo: cū non cogno
scamus ipm in se: bene sic pn̄t applicari: dubitando de aliq̄
ente. An sit btm̄ an nō beatū: ꝛ isti termini abstrahūꝭ a sen Guilhel. var. lib. I. q. 5.
sibilibꝰ. ¶ Ibi. Alia daꝭ rñsio. hec ē rñsio Guil. var. li. 1. q.
5. q̄ dicit ꝙ ex maioribus solū: non sequunꝭ cōclusiones sed
cū minoribus adiunctis. Sed minores nō sunt naturaliter
manifeste q̄ debent illis maioribus adiungi. ¶ Contra ar
guit Doc. Minores sumē de sub primis principiis: ꝓdicanꝭ
de sumptis sub terminos subiectos primoꝝ principioruꝫ. i.
quod subiiciꝭ in maiori predicaꝭ minori: vt hec. De quolibet
ente verū est dicere ꝙ est vel nō est. Sed oē aial est ens. ergo
de quolꝫ aiali verū est dicere qd̄ est vel nō est. Et sic patꝫ ꝙ
si primū p̄cipiū sit notū naturaliter: ꝙ etiā minores q̄ sub
sumunꝭ erunt note naturalr̄: cū notū sit: terminos primorū
p̄cipioꝝ dici de quolꝫ qꝛ sunt cōissimi. ¶ Ibi. Ideo rñdeo
Nunc Doc. dat rñsionē propriā concedendo maiorē absolu
te ꝛ primā ꝑtē minoris: negādo scd̄am ꝑtem minoris. i. istaꝫ
ꝙ in primis p̄ncipiis includunꝭ virtualiter oēs cōclusiones
scibiles. ¶ Ibi. Ad ꝓbationē dico. Rñsio stat in hoc: ꝙ ex
quo terminus p̄dicatus in prio p̄cipio est cōissimus: ideo
virtute primi principii: de quolꝫ subiecto cōtento sub subie=
cto primi principii verificanꝭ p̄dicata cōia dicta de subiecto
primi p̄cipii. exēpli gratia. De quolꝫ ente dr̄ esse vel nō esse
Sed aial est ens: ergo de aiali dr̄ esse vel nō esse. Nō eñi vir
tute talis p̄cipii pōt cōcludi aliqua ꝓprietas inferior p̄di
cato p̄mi p̄cipii: vt puta ꝙ sit sensibile vel viuens. ꝛ hmōi:
et ꝙ tñ predicata cōia dicta de subiecto p̄mi p̄ncipii possint
verificari de quolibet contento sub subiecto primi principii
ꝯndit ratione. Qꝛ mediū non pōt esse ꝓpter quid respectu
passionis. nisi q̄ includiꝭ virtualiter in ratione illius medii:
sicut patet de risibilitate q̄ demonstraꝭ de hoīe ꝑ rationale:
ī quo virtualr̄ ꝛ adequate includiꝭ. Sed certū est ꝙ in rōne
subiecti p̄cipii cōissimi: nō includitur ꝓpter qd̄ aliqua pas
sio ꝑticularis: sed tñ cōissima. sicut etiā ī ratione aialis nō
includiꝭ risibilitas virtualiter: qꝛ tunc per rōnem aialis de
monstraretur prio de aiali: ꝛ deinde de oī inferiori ad aial
quod est īpossibile. Sic in ꝓposito: lꝫ in subiecto primi prin
cipii cōissimi includanꝭ passiones cōissime ꝛ cōuertibiles cū
ipo: nō tñ includunꝭ passiones inferioꝝ: ꝛ sic ptꝫ q̄ secūda
pars mi. est manifeste falsa. ¶ Ibi. Secunda ratio logica
est. Quare vcꝫ per primū principiū non possint demonstra
ri ꝑticularia p̄dicata de cōtentis sub subiecto p̄mi p̄ncipii: sꝫ
tñ demōstranꝭ cōissima p̄dicata. Hoc ptꝫ ꝑ rationē logicā:
qꝛ sub p̄dicato vlis affirmatiue: nō cōtingit descēdere ad ali

qua inferiora: q2 descensus esset manifeste falsus. exēplum.
Ois hō est aial: nō pōt descēdi sub aiali: vt descēdendo sic.
Et hec sunt oia aialia: ergo ois hō est hoc aial: cōmittit eīn
fallacia ɔn̄tis a pōne ɔn̄tis ad pōnez an̄tis. Quicq̊d aliȷ̄ di-
cant ꝙ lȝ sub p̄dicato stāte ɔfuse tm̄ nō liceat descēdi copu-
latiue nec disiūctiue sȝ forte disiūctim: vt sic descēdendo: er-
go oīs hō est hoc vel hoc vel hoc aial: ⁊ sic de singulis: qꝺ
certe nō est itelligibile. Teneo ei ad mentē Doc. hic: ⁊ ĩ. dis.
21. ꝙ nō liceat descēdere quouismō. Si ergo sub p̄dicato pri
mi p̄ncipiȷ̄ nō lȝ descēdere: sequit̄ ꝙ p primū p̄ncipiū tm̄ disti-
cat̄ predicatū cōissimū de quolibet ɔtēto sub subiecto primi
principiȷ̄. ¶ Ibi. Cōtra illud obȷ̄cit̄. Hic arguit pbando ꝙ
sub p̄dicato p̄mi p̄ncipiȷ̄ ɔtingat descēdere: ptȝ/ q2 bn̄ sequit̄
de quolibȝ ente affirmatio vel negatio est de necessitate vera
ergo de necessitate sequit̄ hoc eē albū vel nō albū ⁊c. Rn̄det
Doc. ꝙ ista ppō. De quolibet affirmatio vel negatio: valet
istā de quolibet cuiuslibȝ ɔtradictionis: altera ps est vera: al
tera falsa: vbi est duplex distributio ex pte subiecti. s. de q̂li-
bet vez ente: ⁊ cuiuslibȝ. s. ɔtradictiōis. ⁊ sic sub vtroqȝ lȝ de-
scēdere: q2 ista est vera. De q̂libet ente cuiuslibet ɔtradictio-
nis altera pars est vera ⁊ altera est falsa: igit̄ de hoc ente cu
iuslibet ɔtradictionis altera pars est vera altera est falsa. Li
cet ergo descēdat̄ sub subiecto duplr̄: nō tm̄ pōt descendi sub
predicato: q2 semp stat ɔfuse tm̄. Licet ergo sequat̄: ergo de
hoc ente huius ɔtradictionis altera pars est vera ⁊ altera
est falsa. nō tm̄ sequit̄: ergo ista pars est vera. Et sic ptȝ respō
sio ad argumenta pro opinione philosophoꝝ.

Ibi ad argumenta principalia. ¶ Prīo arguit sic: q2 potentia hn̄s aliqꝺ cōe
pro obiecto adequato ⁊ naturali. vt naturale distiguit̄ ɔtra
supnaturale: pōt in q̄ꝺlibȝ ɔtētū sub illo: ptȝ ista: q2 sicut ade
quatū potētie nō excedit̄ a pō. i. ꝙ pō nō pōt in aliq̄d aliud:
alr̄ excederet̄ a pō: nec excedit pōm. i. ꝙ nihil ɔtinet̄ sub tali
cōe q̄n pcipi possit a tali pō: vbi ergo saluat̄ rō talis cōis il-
lud pōt pcipi a pō: cuiꝰ est tale obiectū: sȝ ens inq̄ntū ens est
adequatū obiectū ⁊ nāle intellectꝰ nr̄i: ptȝ p Aui. 1. meta. c. 5.
Ens ⁊ res p̄ma impssi ōe ip̄rimunt̄ in aiam nec pn̄t manife-
stari ex aliȷ̄s: cōissimū ei qꝺ imediate ip̄rimit̄ in aia est ens.
¶ Ad p̄mū argm̄ factū, in p̄ncipio qōis rn̄dit doc. prīo ad-
ducēdo rn̄sionē Guil. var. li. 1. q. 2. q̄ distinguit maiorē: qn̄ dr̄
ꝙ pō hn̄s aliqꝺ cōe p obiecto nāli: nāliter pōt in q̄ꝺlȝ ɔtē-
tū sub illo. Dicit ꝙ si intelligat̄ obiectū nāle illud ad qꝺ pō
naturalr̄ inclinat̄: lȝ ex causis nālibꝰ nō possit attigere ad il
lud: talis pō pōt in q̄ꝺlibet ɔtentū. i. ꝙ hȝ nālem inclinatio
nem ad cognitionē cuiuscūqȝ ɔtēti: ⁊ in hoc nō rep̄hēdit̄ a
doc. Vel accipit obiectū nāle illud qꝺ pōt attigi a pō ex cau
sis nālibꝰ: ⁊ sic negat̄ ista: ꝙ hn̄s aliqꝺ cōe p obiecto adequa
to qꝺ pōt ex puris causis nālibꝰ attigere cāndo naturalr̄ co
gnitionē illiꝰ: qꝺ possit nāliter attigere ad q̄ꝺlibȝ ɔtētū: si-
ue ꝙ ex puris nālibꝰ possit causare cognitionē cuiuscūqȝ cō
tenti sub rōne ppria. Et assignat rōnē: q2 stat ꝙ itellectꝰ pos
sit nāliter causare cognitionē alicuiꝰ obiecti adequati (vt pu
ta entis inquantū ens qꝺ est adequatū obiectū intellectus)
⁊ ꝙ tm̄ nō possit causare cognitionem cuiuscūqȝ ɔtēti. ¶ Et
dicit ꝙ ɔcessa minore in vtroqȝ sensu. s. ista. Sȝ itellectus hȝ
ens inquātū ens p obiecto naturali hāc ɔcedit: q2 ⁊ intelle-
ctus hȝ nālem inclinationē ad ens inquātū ens: ⁊ ex puris
naturalibꝰ pōt attingere ad cognitionē entis inquātū ens.
Et in primo sensu ɔcedit ɔclusionem. s. ꝙ si intellectus na-
turaliter inclinat̄ ad ens in quātū ens: ergo naturaliter in-
clinatur ad qꝺcūqȝ ɔtentū sub ente. Sed in secūdo sensu ne-
gat ɔclusionez sequi. s. ꝙ si intellectus possit attingere ex pu
ris naturalibꝰ cognitionem entis inquantū ens: ergo ex pu
ris naturalibus potest attingere ad cognitionem cuiuscūqȝ
cōtenti sub ente. Negat̄ ista ɔn̄a: ⁊ ratio negationis patuit
supra. ¶ Doc. ɔtra decisionem huius doc. arguit. Ibi. Con
tra hanc ɔclusionem arguo: q2 destruit seipsam. Et primo
declarat quid sit obiectū adequatū potētie. Dicimꝰ eīn illud
esse adequatū obiectū potētie visiue qꝺ predicat̄ de om̄i pce-
ptibili a potētia visiua: ⁊ nihil potest pcipi a potentia visiua
in quo non sit ratio illius obiecti adequati. Et quō hec ade
quatio debeat intelligi ⁊ s̄m quā primitatē vel cōitatis vel
virtualitatis: prolixe exposui. ĩ. dist. 3. q. 3. vide ibi. ¶ Dein-
de dicit ꝙ est impossibile aliquid esse obiectū primū natura-
liter alicuius potentie q̄n q̄ꝺlibet ɔtentū sub illo sit p se ob-
iectū naturaliter: q2 si nō: tūc non esset adequatū naturali-
ter: sed excedēs. Et nota bene hanc literā: q2 importat mul
tas difficultates quas declaraui. ĩ. dist. 3. q. 3. vide ibi. ¶ Ibi.
Ratio autem que adducit̄ pro rn̄sione: fallit s̄m fallaciam
figure dictionis cōmutando hoc aliquid in quale quid. Cū
arguit ens est nāliter intelligibile: ergo ens vt p̄mū obiectū
hoc est adequatū: est naturalr̄ attigibile. nō sequit̄. Licet ei
ens in cōi acceptū: dicat̄ vnū de numero itelligibiliū: q2 sic
possum cōcipere ens in se vnica intellectione: sicut etiā sub-
stantiā in cōi. Nō tm̄ sequit̄: naturalr̄ possum cognoscere cō
ceptū entis in cōi: ergo naturaliter possum cognoscere ens
vt adequatū obiectū intellectus: nō sequit̄: q2 vt est adequa
tum obiectū intellectꝰ considerat̄ vt ratio eius p se includit̄
in quolȝ intelligibili. Et iō si naturalr̄ possuȝ itelligere ens
inq̄ntum ens: sub illa rōne q̄ includit̄ in quolȝ p se itelligibi
li: sequit̄ de facto ꝙ naturalr̄ possum intelligere quodlibet
intelligibile. Nec valet rn̄sio Franci. in plo. ꝙ possum intel
ligere quodlibet p se intelligibile sub rōne entis ⁊ non sub
ratione ppria. q2 si cognosco ens inq̄ntū ens eē obiectū ad-
equatum naturale: hoc est inq̄ntū ratio entis ɔtinet̄ in quolȝ
per se intelligibili: certū est ꝙ naturalr̄ non possum cogno-
scere ip̄m vt sic adequatū: q̄n naturalr̄ possim cognoscere
quodlȝ ɔtentū sub rōne ppria. ¶ Ibi. Ad argumētū igit̄ est
alia rn̄sio realis. Hic doc. dat rn̄sionē ppriā negando mi. ꝙ
ens inq̄ntum ens sit adequatū obiectū intellectꝰ naturaliter
attingibile a causis naturalibꝰ. Vult ei Doc. ꝙ obiectū ade
quatū intellectꝰ nostri p statu isto naturalr̄ attingibile sit
quiditas rei sensibilis: accipiēdo sensibile vel in se formalr̄
vel inclusum essentialr̄ vel ɔtualiter in sensibilibꝰ: vt patȝ a
doc. ĩ. d. 3. q. 4. Si vero loquamur de itellectu ex natura in
tellectꝰ: adhuc opȝ dicere ꝙ ens inq̄ntū ens vt est cōe enti li-
mitato ⁊ illimitato: nō est adequatū obiectū: naturalr̄ attin
gibile: itellectꝰ creati ex natura itellectꝰ. vt ptȝ a doc. q. 14.
quolib. Quid ergo erit obiectū adequatū itellectꝰ creati ex
natura itellectꝰ: Dico vt dicit doc. vbi. s̄. ꝙ est ens limitatū
Deinde dicit ꝙ ens inq̄ntū ens: vt etiā est cōe enti limitato ⁊
illimitato est adequatū obiectū intellectꝰ: etiā p statu isto.
Obiectū dico naturale: intelligēdo naturale ad qꝺ potētia
naturalr̄ inclinat̄. ¶ Ibi. Cōfirmat̄ rn̄sio p Ansel. de li. ar.
arguit hic a fortiori: si nulla potētia maxie cognitiua ex se
sola nō p̄t in actū respectu alicuiꝰ obiecti nō ɔcurrente tali
obiecto vel aliquo supplēte vicē: q̇d mirū: si i obiectū mere
supnaturale nō possit ex causis mere naturalibꝰ: est ergo ar
gumentum a magis ad minus negatiue: quia magis vide-
tur ꝙ ex se sola possit cāre actum cognitionis respectu albe
dinis (q2 talis potētia est pfectior albedine: ⁊ iō magis vide
tur ɔtinere illā virtualr̄) q̄ꝫ ꝙ possit cognoscere obiectū me
re supnaturale ex puris causis naturalibꝰ: q2 tunc seq̄ret̄ ꝙ
iperfectiꝰ posset ɔtualr̄ ɔtinere pfectiꝰ. vt ĩ. patebit. d. 3. q. 1.
Sed non pōt in actū respectu albedinis ex se sola: ergo nec
in obiectum supernaturale ex causis mere naturalibus.

Sed occurrit hic aliqua difficultas. Quia si ad ens inq̄ntū ens intellectꝰ nr̄ hȝ naturalē in
clinationē. Quero: aut cognoscit̄ via naturali aut supnatu
rali. Si via naturali: ergo naturalr̄ poterit ɔcludi ꝙ hō or
dinatur ad pfectissimū ens sub rōne pfectissima: ⁊ sic pote-
rit cognoscere via naturali vltimū finē sub rōne pfectissima
pbat̄ ɔn̄a vltima: q2 si cognosco. a. sub illa rōne qua ordina
tur ad. b. ⁊ hoc via naturali: naturalr̄ ēt possum cognoscere
ip̄m. b. sub illa rōne qua est terminꝰ talis relationis qua po
tentia ordinat̄ ad illud. ¶ Dico p̄mo ꝙ naturalr̄ nō cogno
scit̄ ꝙ aliqua potētia creata habeat naturalē iclinationē ad
ens inq̄ntū ens vt obiectū adequatū: q2 tūc nō posset pfectis
sime quietari nisi in pfectissimo ente vt. s̄. dixi. Oporteret ei
pbare ꝙ intellectꝰ creatꝰ possit quietari in ente pfectissimo
sub rōne pfectissima: q2 appetitꝰ naturalis nō est ad ipossi-
bile. vt. ĩ. patebit. di. 3. q. 3. ⁊ in. 4. d. 43. ¶ Dico scđo ꝙ etiā
posito ꝙ sit notū naturalr̄ ꝙ intellectꝰ creatꝰ habeat natu-
ralē inclinationē ad ens iq̄ntū ens. ⁊ p ɔn̄s ad pfectissimum
contentū sub ente: nō tm̄ sequit̄ ꝙ possit attingere illud pfe-
ctissimū via naturali vt ptȝ. Et cū dr̄ ꝙ cognoscens natura
liter. a. sub illa rōne qua ordinat̄ ad. b. cognoscit etiā natura
liter ip̄m. b. Cōcedo: sed postea negat̄ ꝙ via naturali cogno
scat̄ ꝙ intellectꝰ creatꝰ sit ordinatꝰ ad vltimū finē: ita ꝙ co-
gnoscat̄ sub illa rōne qua ordinat̄ ad vltimū finē: q2 talis re
latio ordinis nō p̄t cognosci: termino nō p̄cognito: vt. s̄. di
xi. Lȝ ḡ sit cognitū via naturali ꝙ intellectꝰ creatꝰ habeat
naturalē inclinationē ad p̄mū ens: non tm̄ est notū via na-
turali ꝙ sit ordinatū ad tale ens sub rōne vltimi q̇etatiui:
ita ꝙ relatio illiꝰ ordinis naturalr̄ cognoscat̄. ¶ Dico vlti-
mate: ꝙ ⁊ si via naturali notū. sit itellectū creatū naturalr̄ i
clinari ad qꝺcūqȝ ens: ⁊ ꝙ nō possit q̇etari nisi i ente pfectis
simo: nō tm̄ est notū via naturali ꝙ tale ens sit sic vel sic q̇e-
tatiuū: puta vel vt est terminꝰ visionis itutiue vel fruitiōis
⁊ hmōi. Sȝ de ista materia i. 4. d. 49. ¶ Scđo p̄ncipalr̄ ar
guit p argumētū a minori affirmatiue. si sensus ex puris na-
turalibꝰ pōt i oēm pfectionē ad quā ordinat̄: ḡ a fortiori ⁊

Guilhel. var. lib. 1. q. 2.

Frāci. in plo.

Quid sit obiectum intellectꝰ pro statu isto.

Difficultas.

Rn̄sio.

intellectus:ptz ꝯña ꝑ phm̄.3.de aïa.t.c.45.vbivult ꝙ nã nõ agit frustra:nec deficit necessarijs. Et arguit ibi phūs a fortiori:ꝙ.s.si nã nõ deficit i necessarijs in ipfectis:si tñ nõ sint orbata:multo min⁹ deficiet in pfectis: ꝗ videt̃ ꝙ intellectus naturalr̃ possit in oẽm pfectionẽ ad quã ordinat̃. ¶ Rñdet doc.negãdo ꝯñam ꝗ rñsio.s̃.patuit:rñdẽdo ad ꝯfirmationem primi argumẽti in rñsione ꝑ opi.phi. vbi oñsum est ꝙ supiora ordinant̃ ad pfectionẽ maiorẽ passiue recipiendã ꝗ̃ ipsa possint actiue ꝑducere. ¶ Tertio principalr̃ arguit sic. Si talis doctrina sit necessaria hoc erit qꝛ põ erit iproportionata obiecto sic cognoscibili:ꝛ sic fiet ꝑ aliud ꝓportionata:ꝛ tūc q̃ro aut illud aliud est nãle aut supnãle. Si primo: ergo totū.s. potẽtia ꝛ illð aliud erit iproportionatū obiecto ꝛ sic ꝑ aliud fiet ꝓportionatū. Si scðo:ergo erit ei iproportionata:ptz/qꝛ ponit̃ iproportionata tali doctrine supnaturali:ꝛ sic ꝑ aliqð aliud fiet ꝓportionata: ꝛ sic quero de illo alio:aut est nãle aut supnãle. Si prio arguat̃ vt pri⁹ qꝛ totū esset iproportionatū obiecto. Si scðo:erit ꝓcessus i infinitū: aut opꝫ stare in prĩo dicẽdo ꝙ potẽtia itellectiua sit ex se ꝓportioata oi cognoscibili:ꝛ sm̄ oẽm modū cognoscibilis.s. abstractiue/intuitiue/intense/remisse/ꝛ hmõi:ꝛ ꝙ nõ sit ꝓcedere infinitū.ptz.ꝗ.met.t.c.5. ¶ Rñdet doc. Ibi ad tertium dico. Et ꝗuis ista lr̃a sit satis clara:tñ ipsam aliqualr̃ declaro. Cū dicit ꝙ veritati cõplexe alicui firmiter tenende intellectus possibilis est iproportionat⁹:puta huic veritati deus est trin⁹ ꝛ vnus:siue cognitioni hui⁹ veritatis. Sequit̃. Hoc est nõ est ꝓportionabiliter mobile respectu taliū agentiū ꝗ ex fantasmatib⁹ ꝛ ex lumine naturali intellect⁹ agentis non pñt cognosci.i.nõ est ꝓportionalr̃ mobile ad ea ꝗ ex fantasmatib⁹ ꝛ ex lumine intellect⁹ agentis nõ pñt cognosci: solū eñi illa põt nãliter cognoscere ꝗ̃ꝟtute fantasmatū ꝛ ꝟtute intellectus agẽtis cognosci pñt.vt.s̃.patuit.ꝛ nõ magis patebit.ꝗ.di.3.q.1.ꝛ.3. Dicit ergo doc. Licet itellect⁹ possibilis sit potẽtia passiua ꝓportionata:qꝛ hꝫ nãlez inclinationẽ ad cognitionẽ hui⁹ veritatis:de⁹ est trin⁹ ꝛ vn⁹. Nõ tñ est ꝓportionata in rõne mobilis respectu taliū agẽtiū ꝛc. Sequit̃. Cuz aūt arguis.igit̃ fit ꝓportionat⁹ ꝑ aliqð aliud.i.ꝙ si nõ est ꝓportionat⁹ huic cognitioni/de⁹ est trinus ꝛ vn⁹: fiet ꝓportionatus ꝑ aliqð aliud:ꝯcedo ꝙ fit ꝓportionat⁹ ꝑ aliud in rõne mouẽtis:qꝛ ꝑ mouẽs supnaturale reuelãs: supple hanc cognitionẽ siue hanc veritatẽ:assentit illi veritati. Sequit̃. Et ꝑ aliud in rõne forme.i.ꝙ intellect⁹ possibilis fit ꝓportionatus tali veritati in rõne forme:qꝛ ꝑ istum assensum factū in ipso qui est quasi quedã inclinatio in intellectu ad illud obiectum ꝓportionans illud illi. Nã primo intellectus possibilis recipit supnaturaliter hanc cognitionem qua cognoscit deū esse trinū ꝛ vnū. Reuelare eñi hanc veritatẽ alicui intellectui:est causare in illo notitiã illius veritatis. vt patebit a doc.in scðo di.9. Deinde supnaturalr̃ causat̃ assensus i intellectu quo assentit huic veritati:ꝛ alius est actus quo cognosco hanc veritatem:ꝛ alius quo assentio illi veritati:lꝫ enim aliquis possit naturaliter habere cognitionem de ista ꝓpositione/deus est trinus ꝛ vnus:nõ potest tñ firmiter assentire illi vt simpliciter vere. Nam tam infidelis ꝗ̃ fidelis cū dispu tant de ista: vterqꝫ cognoscit illã.i.cognoscit q̃d importat̃ ꝑ illam.sed fidelis assentit:infidelis ꝟo nõ.ꝛ loquit̃ hic doc. de primo simpliciter assensu: qꝛ ego possum assentire illi adhibendo fidem dictis sctõꝝ.sed nõ facta reuelatione alicui primo nemo firmiter posset assentire. Dicit ergo Doc. ꝙ fit ꝓportionatus illi veritati per aliud in ratione forme : qꝛ per istum assensum factum in ipso. Sequitur. Cum vltra de illo alio queris.an sit naturale vel supnaturale. Dico ꝙ supnaturale. siue intelligatur de agente siue de forma.i. ꝙ agens ꝓportionans effectiue intellectū tali veritati in rõne mobilis est supnaturale: qꝛ sola voluntas diuina causans cognitionem ꝛ assensum illius veritatis. Et silr̃ assensus quo assentit illi veritati:est supnaturalis. Sequit̃. Cū infers:ergo intellectus est improportionatus ad illud ꝛ per aliud ꝓportionatur.i.ꝙ si agens ꝓportionans effectiue sit supnaturale.ergo intellectus erit improportionatus illi: ꝛ ꝑ ꝯñs ꝓportionatur per aliud aliquid:puta ꝑ aliud agens. Et tunc quero de illo vt prius:ꝛ sic fiet ꝓcessus in infinitū. Silr̃ si forma siue assensus est supnaturalis:ergo intellect⁹ possibilis erit sibi improportionatus:ꝛ tunc fiet proportionatus ꝑ aliquid aliud:ꝛ sic in infinitum. Dicit Doc. ꝙ intellectus possibilis ex se est in potentia obedientiali ad agens supernaturale : ꝛ ita sufficienter ꝓportionatus illi ad hoc vt ab ipso moueat̃.i. ꝙ quecūqꝫ potentia receptiua est in potẽtia obediẽtiali ad primum agens respectu cuiuscūqꝫ receptibilis in eo. Et intellectus possibilis est in potentia receptiua cuiuscunqꝫ cognitionis et cuiuscunqꝫ assensus: ideo cum sit in potentia obedientiali ad primuz agens poterit imediate moueri ab illo respectu cuiuscūqꝫ cognitionis ꝛ cuiuscūqꝫ assensus. Sequitur. Silr̃ ex se est capax illi⁹ assensus cãti a tali agente: etiã naturalr̃ capax. Hoc dicit qꝛ intellect⁹ possibilis:ꝛ si sit in potẽtia obediẽtiali ad ꝑmū agẽs:nõ tñ est in potẽtia obedientiali respectu eoꝝ:quoꝝ nõ est capax:sed tñ respectu eorum:quoꝝ est capax. Et qꝛ est capax talis assensus ꝛ naturaliter capax:(.i.ꝙ hꝫ naturalẽ inclinationẽ ad recipiendū illum)iõ respectu talis assensus est mere i potẽtia obediẽtiali ad ꝑmū agens. Et sic nõ reqrit̃ aliqð aliud mediū ꝓportionãs intellectū possibilẽ tali agenti. Sequit̃. stat̃ igit̃ in.2. non in.1. Qꝛ veritas ista reuelata nõ est sufficiẽter inclinatiua intellect⁹ ad assentiendū sibi:ꝛ ita est in ꝓportionabile agens ꝛ passuꝫ sibi iproportionabile.i.ꝙ veritas illa supnaturalr̃ cãta:non põt sufficiẽter mouere intellectū possibilez cãndo in eo assensum quo formalr̃ assentiat illi ꝟitati. Sed agẽs supnaturale est sufficiẽter iclinatiuū intellect⁹ ad istã veritatẽ:qꝛ solū agẽs supnaturale põt imediate cãre assensum quo intellect⁹ formalr̃ ꝓportionat̃ tali ꝟitati: ita ꝙ nõ opꝫ intellectū ꝑ aliud ꝓportionari tali agenti:cū sit in pfecta potẽtia obediẽtiali ad illud. Nec opꝫ ꝓportionari ꝑ alið forme.i.assensui ab ipo ipresse vel ipresso:qꝛ agens supnaturale est sufficiẽs ad imediate cãndum talẽ assensum. Sequitur:sicut opꝫ ipm̄ supple intellectū possibilẽ proportionari tali obiecto: puta huic veritati deus est trinus ꝛ vnus : per aliud duplici modo predicto.i.per aliud in ratione agentis et per aliud in ratione forme.vt.s̃.expositum est.

¶ Q̃onem scðam nõ exponimus qꝛ nimis est facilis.

Circa tertiã q̃stionẽ querunt̃ tria. Primo an theologia sit de deo tanꝗ̃ de subiecto supple adequato: de quo demonstrent̃ ꝟitates theologice. Scðo an sit de deo sub aliqua rõne spãli : puta vt sit de deo tanꝗ̃ glorificatore vel taꝗ̃ gubernatore.ꝛ hmõi. Tertio an scia theologica sit de omnibus ex attributione ipsorum ad primum subiectum.

De primo dico. ¶ Hic Doc.ꝑmo declarat quid sit aliqua cognitio i se: ꝛ ẽ illa ꝛc. Et sentẽtia lr̃e est:ꝙ cognitio in se est illa quã facit obiectū de se:ꝛ hoc duplr̃. Nã qñ obiectū est in se pñs sm̄ ꝓpriã exñtiã cognitio ꝗ est ab intellectu ꝛ tali obiecto sic pñte dr̃ cognitio intuitiua in se:qꝛ talis est qualẽ obiectū vt sic pñs natū est facere de se. Qñ ꝟo obiectū nõ ẽ i se pñs:sꝫ relucet in aliqua spẽ intelligibili cãta ab intellectu agẽte ꝛ fantasmate illius obiecti: vt.ꝗ.patebit.d.3.q.6. Cognitio cãta a tali obiecto vel a spẽ intelligibili supplẽte vicẽ talis obiecti: dr̃ cognitio abstractiua in se. Qꝛ talis est qualẽ tale obiectū sic pñs natum est de se facere. Si vero obiectum nõ est presens nec primo nec secundo modo. sed tantum habeo cognitionem de illo ex aliqua reuelatione:talis cognitio dicitur cognitio in nobis:qꝛ est talis qualis nata est haberi de tali obiecto nullo modo pñte:nec primo nec scðo mõ:nec ꝯtento eminenter vel ꝟtualr̃ in alio repñtatiuo. Qð dico ꝑꝑ essentiaꝫ diuinã: ꝗ non tm̄ est rõ cãndi cognitionẽ cuiuscūqꝫ obiecti: vt patebit.ꝗ.q.pe.plo. sed ẽt est rõ repñtandi pfectissime oĩa entia in rõne obiecti: vt patebit.ꝗ.d.2.ꝛ.d.39. ꝛ sic intellect⁹ beati cognoscẽs hmõi obiecta i essentia diuina: talis cognitio dr̃ i se:qꝛ talis est q̃lis nata est fieri ab obiecto: vel ab aliquo virtualiter ꝯtinente ipm̄:de quo.ꝗ.d.3.ꝛ.d.8.ꝛ in.2.d.3. ¶ Scðo doc.declarat qð sit scĩa theologica in se: ꝛ qð i nobis. Nã cognitio theologica in se ꝛc. Hic dico duo. Prio ꝙ cognitio theologica ꝗ est de obiecto theologico:aut est intuitiua:ꝛ sic dr̃ cognitio ituitiua in se qñ est ab obiecto theologico in se pfecte pñte:vel ab aliquo pfecte supplente vicez talis obiecti. Qð dico ꝑꝑ voluntatẽ diuinã: ꝗ imediate saltem partialiter:ꝛ vt cã principalis causat cognitionẽ intuitiuam obiecti theologici. Et tūc pfecte supplet vicẽ talis obiecti:qñ causat cognitionẽ vt terminatã ad tale obiectū in se pfecte pñs. Scðo dico:ꝙ qñ tale obiectū est pñs intellectui creato ꝑ spẽm intelligibilẽ repñtantem ipm̄ in rõne obiecti cognoscibilis(ꝗ a solo deo vt a causa totali põt immediate causari:de qua ptꝫ a doc.in.2.d.3.q.10.)cognitio causata ab intellectu creato ꝛ a tali spẽ intelligibili:vt a duabus causis partialibus integrantibus vnã totalem:de q̃bus a doc.vbi s̃.dr̃ cognitio abstractiua in se talis obiecti theologici: quia talis est qualem natum est facere obiectum theologicum vt sic pñs in specie intelligibili. ¶ Et nota ꝙ differentia est inter cognitionẽ intuitiuam in se obiecti theologici vt cõparatur ad intellectum creatū:ꝛ vt cõparatur ad intellectum diuinũ. Nam cognitio primo modo:non causatur imediate

Declaratio lr̃e.

Reuelare aliqð est cãre notitiã illius.

Intellectus possibilis est i potentia obediẽtiali ad ꝑmū agens respectu eorum tantuꝫ quoꝝ est capax.

cognitio intuitiua ꝛ abstractiua qð sit.

cognitio theologica intuitiua.

cognitio intuitiua theologica est duplex.

ab illo obiecto: puta a deitate: q2 vt sic causaret de necessitate: cuius oppositū pꝫ a doc. in pluribꝰ locis: ſ3 a volūtate diuina supplēte pfecte vicē ⁊c̄. vt dixi. s̄. Cognitio ꝟo scd̄o mō est īmediate ab essentia diuina vt essentia saltē ꝑtialiter: vt pꝫ a doc. ꝭ. q. pe. dist. 2. dis. 39. ⁊ alibi. Scd̄o differūt: q2 cognitio primo mō nullo mō est cōprehēsiua talis obiecti: cu3 sit finita ⁊ obiectū infinitū. scd̄o ꝟo mō est vere cōprehēsiua cū sit eque infinita sicut ⁊ obiectū. De qua cōprehensione vide doc. in quoli. q. 14. Et multe alie dr̄ie possunt assignari.

Cognitio theologica in nobis.

Cognitio ꝟo theologica in nobis est illa quam intellectus noster natus est habere de obiecto theologico: nullo predictorum modorum presente. s. nec in se nec in specie intelligibili sed tm̄ est per reuelationem. Et sic pt3 ista distinctio de theologia in se ⁊ in nobis.

De secundo dico ꝙ rō primi subiecti ⁊c. Hic doc. intendit declarare rōnē p̄mi subiecti scientie. dicens ꝙ rō eius est ꝯtinere in se primo ꝟtualiter oēs veritates illius habitus cuiꝰ est. Pro maiori intelligentia premitto aliqua. Primo ꝙ veritates in sciētia sunt in duplici genere: quedā sunt note ex terminis: vt oēs ꝓpositiōes ꝑ se note: ⁊ quedā sunt note precise ꝓpt ꝓpositiōes ꝑ se notas. P̄me dicunt ꝯtineri in subiecto nō precise virtualr̄: ſ3 q2 subiectū ꝯtinet essentialr̄ ⁊ formalr̄ diffinitionem: ideo hec est vna immediata: oīs hō est aial rōnale: ⁊ q2 diffinitio est cā immediata ⁊ adequata respectu passionis demōstrande. hec erit īmediata. aial rōnale est risibile. Et sic vt subiectū cōparat ad diffinitione3 ꝯtinet hanc īmediatā formalr̄ ⁊ essentialr̄: vt ꝟo cōparat ad passionē ꝯtinet illā ꝟtualr̄: q2 rō formalis subiecti est cā īmediata ⁊ precisa illiꝰ: ⁊ vt sic: p̄t etiā dici virtualr̄ ꝯtinere istā: aial rōnale est risibile. Scd̄e sunt ꝯclusiones demonstrate q̄ virtualr̄ ⁊ īmediate ꝯtinent a premissis ꝑ se notis: q2 ex illis īmediate inferunt: remote ꝟo ꝟtualr̄ ꝯtinent in subiecto demōstrationis.

Quō in scia accipit ꝟitas.

Scd̄o premitto ꝙ veritas in sciētia non accipit ꝑ notitia ꝓpōnis nec ꝑ ipsa ꝓpōne: sed precise ꝑ habitudine predicati ad subiectū siue pro ꝯformitate predicati ad subiectū. vt. ꝭ. patebit di. 3. q. 4. ⁊ si talis habitudo est euidens ex terminis erit veritas ꝑ se nota: si ꝟo est tm̄ euidens ꝑ alias ꝓpōnes ꝑ se euidentes erit veritas nota ex alio cuiusmodi est veritas oīs ꝯclusionis demōstrate. Dicitur ergo subiectū ꝟtualiter ꝯtinere hmōi veritates: q2 includit essentialr̄ cām precisam ⁊ adequatā passionis demōstrabilis: ⁊ sic quasi remote ꝯtinet ꝟtualr̄ habitudinē euidētem huiꝰ. aial rōnale est risibile: imo subiectū ꝓprie virtualr̄ ꝯtinet ⁊ nō rōnale: q2 rōnale ꝓprie est rō formalis ꝯtinendi ⁊ iō se h3 vt quo: subiectū ꝟo vt qđ: ⁊ q2 euidētia illius immediate ꝯtinet īmediate euidētiā ꝯclusiōis: sequit ꝙ subiectum remote ꝯtinet ꝟtualr̄ euidētiā siue euidētē hitudinē predicati ad subiectū ipsiꝰ ꝯclusiōis. Et sic pꝫ quō subiectū virtualr̄ cōtinet oēm veritate3 illiꝰ habitꝰ cuius est.

In demōstratione nō demōstrat ꝯclusio nec passio ſ3 hitudo passionis ad subiectum.

Tertio p̄mitto ꝙ cū dicimꝰ ꝙ veritates scientifice demōstrant de subiecto sciē nō intelligit ꝙ demōstretur ipsa ꝯclusio: q2 illa nō predicat de subiecto: nec p̄cise intelligit ꝙ demōstret passio de subiecto: ſ3 demōstrat ꝓprie inherentia siue habitudo passiōis ad subiectū: nō ꝙ talis habitudo siue inherētia in se demōstret de subiecto. sed demōstrat ꝙ passio dicit necessariā habitudinem siue inherentiā ad subiectū ꝓpt diffōnem subiecti: q̄ est precise cā talis hitudinis nec̄ie. ita ꝙ posito oī alio ⁊ sola diffinitione subiecti circūscripta nulla eēt hitudo nec̄ia passionis ad subiectū: ſ3 posita illa ⁊ oī alio circūscripto: qđ nō est de formali rōne illiꝰ eēt p̄cisa cā talis hitudis nec̄ie.

Hitꝰ scie duplr̄ accipit.

Quarto p̄mitto ꝙ hitꝰ scie pōt duplr̄ itelligi: vno mō ꝑ notitia cō clusiōis demōstrate. alio mō ꝑ illa hitudie nec̄ia passionis ad subiectū. Scd̄o mō subiectū est p̄cisa ⁊ adequata cā illiꝰ hitus siue hitudinis nec̄ie. qua remota eēt ipossibilis talis hitudo nec̄ia. nisi dicat ꝙ intellr̄s diuīꝰ sit cā: q2 oēs termini sunt p̄cise suo mō ꝓducti ab actu intellr̄s dīni. vt. ꝭ. patebit di. 3. q. 4. ⁊ di. 36. 43. ⁊ sic q̄si remote ꝯtinet illā ꝯformitatem ⁊ hitudinē: si tm̄ subiectū eēt circūscriptū: talis hitudo nullo mō posset hr̄i ⁊ stāte rōne subiecti ⁊ oī alio remoto statim posset hr̄i. De hitu ꝟo primo mō. s. de notitia ꝯclusionis certū est ꝙ illa posset cāri a volūtate dina: sic tm̄ intelligēdo ꝙ nō posset illā īmediate causare in aliquo intellectu vt sibi euidentē ꝓpt aliud: nisi saltē priꝰ nā cāret i illo intellectu notitiā ꝓpositionis īmediate. ꝓpt quā est euidēs illi ītellectui. Aliud est ei cāre notitiā ꝯclusiōis absolute: ⁊ aliud est ipa3 cāre vt euidētē: euidētia ei notitie est simplr̄ ꝓpt euidentia3 principiorum: licet ergo posset illam absolute causare sine principiis nō tm̄ posset illā causare vt euidentem sine eis.

Quō deꝰ nō posset cāre notitiam ꝯclusionis.

Et ideo posita voluntate diuina: ⁊ circūscripta omni rōne principiorum ⁊ notitia eorum: non posset causari in intellectu nostro notitia euidens vt euidens a sola voluntate diuina: sed per impossibile ipsa circūscripta ⁊ posita sola rōne p̄ncipiorum ⁊ notitia eorum īmediate notitia cōcl̄onis vt euidēs posset cāri: loquēdo sp de euidētia ꝑ aliud ⁊ de euidentia ꝑ discursum sillogisticū q̄ est p̄cise a tali subiecto ⁊ talibus p̄ncipiis: qđ dico ꝑ intellectū diuinū q̄ cognoscit hāc euidētissime. s. hō ē risibilis: ſ3 nullo mō est cāta nec est sibi euidēs ꝑ discursū sillogisticū: vt. ꝭ. pꝫ. q. pe. q̄ est an theologia sit scia sit em̄ īmediate sibi euidēs ab essentia diuina: non ei est sibi euidēs ꝑ euidētiā alicuiꝰ p̄ncipii: q̄ oīa bn̄ nota. Ex his ꝗ pꝫ qūo subiectū dr̄ ꝯtinere p̄dicatū. s. passionē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝓpōnem īmediatā q̄ ꝯstat ex diffinitione ⁊ passione: ⁊ ꝑ illā immediatā. Silr̄ pꝫ qūo dr̄ p̄mo. i. adequate ꝯtinere vt effectū adequatū vt cā adequata ⁊ hmōi ⁊ quo ad notitiā ꝯclusionis euidentē: ⁊ quo ad hitudinē necessariā.

Sequit litera.

Ibi. Contra istud arguit duplr̄. Hic doc. adducit duas instātias: quibus intēdit ꝓbare ꝙ subiectū scie nō ꝯtineat ꝟtualr̄ oēs ꝟitates. Prima stat i hoc: q2 cōe nō cōtinet ꝟtualr̄ ꝟitates inferiorum: pꝫ q2 ꝯtinere ꝟtualr̄ dicit ꝑfectionē incōtinente: ⁊ si cōtinet equoce dicit simplr̄ maiorē ꝑfectionē cōtento: sed subiectū scie: puta philosophice est cōe ad oīa cōtēta in illa scia probat ꝑ simile: sicut se h3 obiectū potētie ad potentiā sic se h3 obiectū scie ad sciam: sed obiectū potētie est cōe ad oīa ꝑ se ꝑceptibilia a tali potentia: ꝗ ⁊ subiectū scie erit cōe ad oīa cōsiderata in tali scia. Scd̄o arguit: q2 in sciētiis assignatur cōiter ꝓ subiecto p̄mo aliqđ cōe: ⁊ per ꝯn̄s tale cōe non poterit ꝟtualr̄ ꝯtinere passiones inferiorū: sicut nec ipa inferiora. Ibi. Rn̄deo ꝙ ꝓportio obiecti ad potētiā est proportio motiui ad mobile siue actiui ad passiuū: si ei obiectū cōparat ad actū est ibi ꝓportio cause ad effectū: vt ꝟo ꝓducit saltē ꝑtialr̄ actū illū i potētia: est tūc ꝓportio motiui ad mobile: dr̄ em̄ obiectū mouere potētiā ꝑ q̄to ꝓducit aliqđ in potētia ⁊ potētia dr̄ moueri ab obiecto ꝑ q̄to aliqđ recipit ab illo: ⁊ qn̄ aliqđ agēs agit in aliqđ passiu3: qđlibet eiusdem rōnis pōt agere in tale passum: ⁊ silr̄ qn̄ aliqđ passum pōt pati ab aliquo qđlibet eiusdē rōnis pōt pati ab illo: et etiā pati a quol3 eiusdē rōnis cū illo: exēplū si aliqđ visibile pōt agere in aliquā potētiā visiuā qđlibet visibile eiusdē rōnis pōt silr̄ agere: ⁊ silr̄ si aliqua potētia nata est pati ab aliquo visibili q̄libet eiusdē rōnis nata est pati ab illo visibili ⁊ a quol3 eiusdē rōnis cū illo visibili: ⁊ sic seqtur ꝙ prima extrema ꝓportionis actiui ad passiuū sunt cōia ad oīa ꝑ se extrema illiꝰ ꝓportionis: ⁊ hec ꝓpō plixiꝰ est exposita in. 2. d. 9. vbi adduxi multas istātias ꝓ maiori declaratione ꝓportiōis. vide ibi.

Quid sit obiectum mouet potentiam.

In ꝓposito. obiectū ad hitū p̄cise se h3 vt cā ad effectū. iō nō sequit ꝙ si cā cōis p̄t cāre aliquē effectū: ꝙ ēt cā ꝑticularis possit illū cāre: ⁊ accipit hitū nō tm̄ ꝓ notitia cōcl̄onis demōstrate: ſ3 ēt ꝓ illa hitudine necessaria passionis ad subiectū: nō ei sequit ꝙ si hō in cōi mediāte sua dr̄ia specifica pōt adequate cāre passionē ⁊ iherētiā illiꝰ ad subiectū. ꝙ Jo. possit illā cāre. nec silr̄ sequit ꝙ si hō pōt cāre euidentē notitiā illiꝰ cōcl̄onis ꝙ Jo. possit: pꝫ vt. s̄. q2 circūscripto oī alio ab hoie: stante rōne formali illiꝰ hoīs pōt cāre euidentiā huiꝰ: hō est risibilis: ⁊ posito oī alio et ipo circūscripto non pōt euidenter sciri: vt. s̄. exposui. Et iō non valet: iferiora pn̄t cāre notitiā superiorum ꝗ hitū scientificū: nō seqt: q2 l3 possint cāre notitiā incōplexā supiorum: nō tm̄ pn̄t īmediate cāre notitiā cōplexā nec euidentē ex terminis nec euidentē ex p̄missis: pꝫ de euidētibꝰ ex terminis: q2 talis euidētia dependet p̄cise a rōnibꝰ terminorum. vt. ꝭ. pꝫ. d. 2. q. 2. ⁊ d. 3. q. 4. l3 ꝗ notitia terminorum ꝓpōnis īmediate possit cāri ab aliquo iferiori: tm̄ non pōt īmediate cāri vt euidēs cū talis euidentia sit ab illis terminis q̄ hn̄t necessariā hitudinem adinuicē. Hoc idē dico de euidētia ꝯclusionis: positis enim terminis ꝓpositionis per se note p̄sentibus alicui intellectui ⁊ circunscripto omni alio: includerent euidentem habitudinem ⁊ euidentem notitiam illius propositionis. sed posito omni alio: ⁊ ipsis circunscriptis non esset intellectui creato propositio euidens. Et similiter dicendum est de euidentia conclusionis. Et ex his pt3 quomodo Doc. tantum loquitur de subiecto scientie respectu passionu3: quas vt causa precisa ⁊ adequata continet: ⁊ sic commune non continet passiones inferiorum nec primo nec per se: nec inferiora cōtinent passiones superiorum primo: licet contineant per se. Ad secundum patet: quia subiectum quod virtualiter cōtinet ⁊c. comparatur tantum ad passiones conuertibiles cū illo: quas adequate continet. Et licet ponatur aliquod subiectum commune: puta in physica abstractum a pluribus subiectis: illud tamen non ponitur continere passiones subiectorum inferiorum: sed precise passiones conuertibiles cum illo: vnde quot species continentur sub illo tot scientie specifice possunt haberi: quia quelibet virtualiter continet

Nõ hanc dc'aratio nem.

ꝓprias passiones vere demonstrabiles ꝑ diffinitionẽ illarũ specierũ. Sicut ergo ab istis subiectis particularibꝰ habentibus vnitatẽ specificã põt abstrahi vnũ subiectũ cõe cõmunitate generica: ita ab illis scientiis specificis põt abstrahi vna scientia cõis cõitate generis: ꝛ sic pꝫ ista litera quam bene pondera. ¶ Et qꝛ multi arguũt ꝯtra positionẽ Doc. vt clarius intelligaꝛ pono aliquas cõclusiones Doc. Quarũ prima. Subiectũ scientie ꝟtualiter cõtinet ꝑdicatũ: quod est supple passio demonstrabilis. ¶ Secũda ꝺm aliquos ad mentem Sco. Notitia subiecti cõtinet notitiã predicati siue passionis: ꝛ per ꝯñs cõtinet etiã notitiã ꝓpositionis imediate: ꝛ notitia ꝓpositionis imediate continet notitiã cõclusionis. ¶ Tertia cõclusio. Deꝰ sub rõne deitatis est subiectum theologie necessarioꝝ: tã theologie in se ꝙ̃ in intellectu beato. Et hoc subiectũ vt ꝑmo notũ cõtinet ꝟtualiter veritates theologicas necessarias. Ad presens hec conclusiones sufficiant. Et vide Sco. in questione. 3. prologi.

Greg. de Ari. ꝯtra doc. de cõtinẽtia vir tuali

Cõtra tñ primam cõclusionẽ arguunt multi ꝛ maxime Greg. de Arimi. in ꝓlo. q. 4. vbi vult ꝙ sibi subiectũ cõtinet ꝟtualiter passionẽ: ꝙ ꝺm dicta Sco. sit cã effectiua illiꝰ passionis: ꝛ per ꝯñs ipsa passio sit alia res a subiecto. Et ꝙ sic intelligat Sco. s. ꝙ ꝟtualiter cõtinere: puta. a. ẽ effectiue causare illð. Dicit Greg. sic. Itẽ Sco. manu ꝓpria postꝙ̃ exposuerat q̃d est primo continere ꝟtualiter: magis hoc ipm declarans addidit in margine. Idẽ inquit est. a. vt hitualr̃ cognitũ cõtinere. b. qð ẽ speciẽ. a. in mẽoria posse gignere speciem. b. in intelligentia. Ptꝫ ergo ꝙ loquiꝛ in hac materia de cõtinentia ꝟtuali cause effectiue. et sic passio erit simpliciter alia res a subiecto: quod est impossibile. s. ꝙ subiectũ ꝟtualr̃ ꝯtineat hmõi passionẽ realr̃ distictã. Et ꝓbat.

Expõ

Sed anteꝙ̃ rñdeam argumẽtis istiꝰ. Expono primo quid itelligat Sco. ¶ Dico primo ꝙ si loquamur de propria passiõe: que est talis aptitudo fundata in tali natura. puta risibilitas in hoie: ꝙ illa realiter non distinguiꝛ ab ipsa natura. Et de tali Doc. proprie loquitur ¶ Et quum dicit Greg. ꝙ Doc. dicit in illa. q. ꝙ subiectum virtualr̃ cõtinet huiusmodi passionem. Hoc expresse nõ dicit: qꝛ dicit Sco. ꝙ subiectũ virtualiter continet predicatuꝫ: qð referri dꝫ ꝺm aliquos Parisienses: ꝙ virtualiter cõtinet notitiam ꝑdicati simplicem ꝛ etiã virtualr̃ cõtinet notitiam diffinitionis simplicẽ. s. ex hoc ꝙ continet eẽntialiter diffinitionẽ: que est ratio formalis causandi notitiã distinctã subiecti: que notitia distincta est de subiecto ꝺm oẽs partes eẽntiales illius: ac per ꝯñs cõtinet virtualiter notitiã ꝓpositionis imediate cõstitutã ex diffinitiõe ꝛ ꝓprietate. ideo Doc. parum. i. addit. Obiectũ aũt siue subiectũ qð idem est: se habet ad habitũ sicut causa ad effectũ. Et etiã pꝫ hoc ex litera doc. in margine quã adducis: qꝛ spẽs intelligibilis obiecti i memoria causat spẽꝫ intelligibilẽ passionis in intelligentia siue i ipso intellectu. ergo loquiꝛ Doc. ꝙ subiectũ cõtinet notitiam ꝑdicati virtualiter. Si mõ vis inferre ꝙ virtualiter cõtineat ipm predicatũ effectiue. Hoc expresse nõ habeꝛ ibi. Posito tñ ꝙ Sco. hoc dicat ꝙ subiectũ ꝯtinet virtualiter et effectiue ꝓpriã passionẽ. Dico ꝑmo ꝙ hoc verũ ẽ de illo subiecto qð respicit passionẽ realiter distictã ab ipso: sed hmõi aptitudines nõ distiguꝛ realiter a naturis eaꝝ: que tñ sunt ꝓprie passiões. Et ꝙ sic Doc. intelligat ptꝫ in illa. q. vbi expresse dicit. ꝙ si ꝓprietates diuine: vt puta bonitas vel sapiẽtia realiter differrent ab essentia: ipsa essentia realiter esset causa eaꝝ: ergo sicut differunt ratione: ita essentia de sua ratione hꝫ rationẽ incausati. Ille aũt ꝓprietates: lꝫ ꝑ identitatem cũ essentia sint incausate: non tñ ꝺm suam rõnem formalem ꝑmo includũt incausationẽ sui. hec ille. Et sic ptꝫ ꝙ qñ Sco. loquiꝛ de causa ꝓprie effectiua passionis: loq̃tur qñ illa passio realiter distinguiꝛ ab illo subiecto: cuiusmodi sunt multe qualitates absolute: quas Doc. in multis locis noiat ꝓprietates: vt caliditas in tãto gradu ẽ ꝓprietas ignis causata imediate a substantia ignis ꝛ realiter distincta: vt ptꝫ a Sco. si bene recolo in. 4. di. 12. Et hmõi passiones nõ sunt proprie demonstrabiles de subiecto. sed bñ ille aptitudines que sunt idẽ realiter cũ illo. ¶ Si tñ Greg. vult ꝙ omnino Doc. dicat ꝙ subiectũ cõtinet virtualiter effectiue ipsam passionem: põt cõcedi ꝙ eo modo quo passio põt habere esse a subiecto: eo modo causaꝛ ab illo. Sed qꝛ realiter nõ põt distingui a subiecto: ideo non põt causari ab illo realiter: quia vero ipa distinguiꝛ formaliter a subiecto: subiectũ habꝫ simpliciter rationẽ incausati ꝺm suam rõnem formalẽ ꝛ quiditatiuã. et passio hꝫ rõnem causati ꝺm suam rõnẽ formalem: sed non ꝺm suam entitatẽ realẽ cum sit eadeꝫ res realiter cũ subiecto. Et hec est intentio Doc. vt pꝫ. s̃. vbi dixi de ꝓprietatibus diuinis. ¶ Si dicaꝛ ꝙ causa effectiua ꝓducit aliud

Solutio argumen toꝝ grego. cõtra sco.

Obiectio

inq̃tum aliud. ¶ Dico ꝑmo ꝙ illud intelligiꝛ de cã factiua que ꝓducit aliud in materiã extrinsecã: non de causa actiua cuiusmodi est subiectũ: qꝛ producit passionẽ in subiecto. Et hec expositio pꝫ a Doc. in. 2. d. 25. Secũdo dico ꝙ ꝓducere aliud inq̃tũ aliud: aut reduplicat aliam ꝛ aliaꝫ rõnem. ꝛ sic cõcedo. Si ꝟo reduplicat aliã ꝛ aliã rem. Negaꝛ vniuersalr̃ Primo mõ sensus ẽ: ꝙ cã ꝓducit effectũ a se formalr̃ distinctũ: ita ꝙ ista alietas accipiatur ꝑcise ꝺm rõnem formalẽ: sic ꝙ alia sit formalitas in subiecto: ꝛ alia in passiõe. Scðo mõ sensus est: ꝙ causa ꝓducat aliã rẽ realr̃ distinctã. isto mõ negaꝛ vniuersalr̃ ꝺm aliquos: vt pꝫ i. 1. d. 3. q. 7. ꝛ si semꝑ ꝓducit aliud hoc non erit vniuersalr̃ nisi vbi agẽs ꝛ patiẽs sunt distincta subiecto. Hec expositio ptꝫ a Sco. Dico tertio ꝙ duplex est causa effectiua: quedã est physicalis q̃ agit ꝑ motuꝫ vel mutationẽ: ꝛ talis producit effectũ realr̃ distinctũ: q̃daꝫ ẽ metaphysicalis q̃ abstrahit a motu ꝛ mutatiõe: ꝛ talis nõ est necesse ꝙ habeat effectũ realiter distictũ: cuius nõ eẽ aliqñ ꝑcesserit. Quarto dico vt aliq̃ volunt intelligere: ꝙ subiectũ dꝛ causa effectiua passionis: accipiẽdo effectiuã ꝓ pullulatiua. Et illud qð pullulat ab alio: nõ est necesse realiter distingui ab illo: vt dicunt ipsi. Hoc idẽ diceret Sco. qꝛ ipse vult in. 2. dist. 16. ꝙ potẽtie anime pullulãt ab ipsa aĩa: ꝛ tñ sunt ideꝫ realiter cuꝫ ipsa. ¶ Et ex his pꝫ quõ Greg. in hac parte non hꝫ mentem Doc. Et sic argumẽta sua nõ sunt ad propositũ. Posito tñ (licet non ad mẽtem Sco.) ꝙ ipsa passio sit alia res a subiecto ꝛ effectiue causata ab illo: argumẽta sua contra hanc positioneꝫ nihil concludunt. ¶ Arguit eñ in primo sic: accipiendo lineam rectam que est diuisibilis in duo media: illa diuisibilitas ẽ propria passio linee recte. Tunc sic. Vel est aliqua passio actu existẽs in ipsa linea: qua ipa linea formaliter est diuisibilis: que dꝛ diuisibilitas: ita ꝙ habeat illam diuisibilitatem actu: vel ꝙ tantũ habeat potẽtia. Nõ ꝑmo: quia tunc deꝰ posset facere lineã sine diuisibilitate. Non secundo: qꝛ quãdo linea diuideretur causaret diuisionem in seipsa: quod est absurdum. ¶ Certe hec ratio nullius est vigoris. Primo quia ipsa diuisibilitas nõ est aliqua res positiua / sed est tantum negatio vnionis partium. Patet enim ꝙ quando linea actu diuiditur ꝙ nihil nouum aduenit. Posito etiam ꝙ sit alia res. Dico ꝙ est alia res respectiua tãtũ. Cum dicis. ergo deus potest facere lineam sine ipa. Negatur ꝯña: qꝛ nõ posset facere aliqð subiectũ actu existere sine relatiõe: q̃ de necessitate nature cõsurgit. Sicut non ꝑt facere duo alba sine similitudine: ꝛ tñ silr̃tudo est realiter disticta ab illis. Sic dico ꝙ stãte aliq̃ linea recta: de necessitate cõsurgit ista aptitudo ad diuidi. Scðm ẽt non seq̃ꝛ. Si linea est diuisibilis i potẽtia. ꝑ causat diuisionẽ actu in se: Nõ eñ sequiꝛ ꝙ si aliqua natura causat de necessitate nature in se aliꝙ̃ aptitudinẽ ad aliquẽ actũ: ꝙ etiã in se causet actũ. Hoc ei nõ est vlr̃ veꝝ. Nã materia ꝑma causat i se istã aptitudinẽ: quod est eẽ informabile a forma. ꝑ actu iformat seipam? Et similr̃ natura itellectualis causat i se: ꝛ i eodẽ instanti quo est: aptitudinẽ ad btificari. ꝑ causat in se actũ beatificũ? Sic in ꝓposito. linea causat i se hãc possibilitatẽ qua posset diuidi. ergo in se causat actualẽ diuisioneꝫ. ¶ Scðo arguit ad idẽ: aut talis diuisio recipiꝛ in linea anteꝙ̃ sit diuisa: aut post: aut simul. Dico ꝙ ipa diuisibilitas q̃ est passio linee est ꝑmo passio quãtitatis cõtinue: ita ꝙ q̃titas cõtinua est ꝑmo ꝛ ꝑ se diuisibilis. Et data quacũꝙ̃ q̃titate: illa est ꝑ se diuisibilis ꝛ non ꝑmo. Detur ergo q̃titas. b. Dico ꝙ esse diuisibile competit illi ꝑ se. Cũ queriꝛ tunc. Diuisio actualis aut est in ipsa linea ante diuisionem: aut post: aut simul. ¶ Respondeo ꝙ hoc est nihil dicere: qꝛ talis separatio partis a parte nihil est in se: ideo non opꝫ querere in quo recipitur. Dico scðo ꝙ esse diuisuꝫ ab alio dicit quendam respectum: ita ꝙ sunt duo respectus fundati in duabus partibus ita ꝙ vnus fundaꝛ in parte. a. ꝛ terminatur ad partem. b. ꝛ econtra. ꝛ sic ratio nihil concludit. ¶ Item arguit: qꝛ esse annihilabile est passio cõmunis oĩ creature. ergo si passio est alia res a subiecto: põt deus facere creaturã absꝙ̃ eo ꝙ sit annihilabilis. ¶ Dico ꝙ quando doc. loquiꝛ de passione que est alia res a subiecto: loquitur de illa que est res cuiusmodi est visibilitas. annihilabilitas enim nihil est: pꝫ quia talis relatio terminaꝛ ad nihil. Et hmõi relatio que terminatur ad nihil est nihil. vt pꝫ a Doc. in secundo. d. vl. ꝛ. d. 7. Dico secundo ꝙ si accipiatur pro aptitudine ad annihilari ꝙ non sequitur: ꝙ si talis aptitudo sit realiter distincta: ꝙ possit facere ipsam rem sine aptitudine tali: quia ꝛ si posset facere absolutum sine alio absoluto: a quo realiter distinguitur: non sequitur ꝙ possit ipsum facere sine omni respectu a quo realiter distinguitur: vt. s̃. patuit. ¶ Item arguit sic. Nulla creatura cõtinet ꝑmo aliquã rẽ ꝟtualr̃. ꝑ nec

Rñsio

Primum argm̃ Grego.

Rñsio

Scðm argumentũ

Rñsio.

Rñsio.

Tertiũ argumentũ

Rñsio.

Quartũ argumentum.

subiectũ passionẽ. añs pȝ: qꝛ cã scđa nõ põt ꝓducere aliq̃ rẽ
Rñsio: q̃n et illa causeť etiã a deo saltẽ ꝑtialr̃. ¶ Dico ꝙ hoc nihil
est. Nõ em̃ Sco. diceret ꝙ sic ɔtinet ꝑmo: ꝙ ꝑma cã nõ ɔcur
rat: sȝ eo mõ q̃ aliq̃ cã scđa põt ꝑmo ɔtinere aliq̃d: nõ exclu-
deddo causas supiores. Sic silr̃ subiectũ continet passionẽ.
Obiectio: ¶ Si hic dicať. Si subiectũ ɔtinet passionez effectiue. ergo deꝰ
posset facere passionẽ sine subiecto. pȝ: qꝛ põt supplere causa
litatẽ cuiuscũq̃ cause scđe: hoc eẽt fortiꝰ argumẽtũ q̃ argu-
Rñsio: mẽtũ Gre. ¶ Dico ꝙ subiectũ respectu passiõis hȝ duplicez
rõnẽ. Unã ꝙ ẽ cã effectiua illiꝰ nisi ĩpediať ⁊ ꝑueniať a ꝑma
cã. Aliã qꝛ est de necessitate receptiuũ passiõis: et passio hȝ
necessariã habitudinẽ ad subiectũ tanq̃ ad receptiuũ: sicut et
posito ꝙ albũ possit cãre similitudinẽ: lȝ deꝰ posset supplere
hãc causalitatẽ: tñ similitudo nõ posset cãri nisi reciperet in
albo: cũ habeat necessariã habitudinẽ ad illud: ⁊ hoc pȝ sim
pliciter a Docto. in quarto distinctio. II. Et sic patȝ ex his:
ꝙ etiaȝ posito ꝙ ipa passio sit alia res a subiecto (nõ tñ ad mẽ
tem Sco. nec ꝺm veritatẽ) tñ argumẽta istiꝰ minime ɔcludũt
Ultimuz.: eẽnt em̃ alia argumẽta mltõ efficaciora. ¶ Ultimo arguit
Greg. qꝛ spericitas est passio de celo ⁊ astris demõstrabilis
scđo celi. t. c. 22. ⁊. 48. ⁊ tñ celũ nõ est cã effectiua sue speri
tatis cũ illa sit eterna: ⁊ res eterne ꝺm Ari. nõ hñt cãm agen
Rñsio: tem. ¶ Rñdeť ꝑmo: ꝙ subiectũ nõ est ꝓprie cã vt dixi. s. Se
cũdo ꝙ etiã si ponať ꝓpria cã: nõ sequiť ꝙ eternũ nõ habeat
ꝓpriã cãm effectiuã: vt pȝ a Sco. in. 2. d. I. q. 3. ⁊ in ꝑmo. d. 8.
Cã effectiua est ĩ duplici genere: q. vlti. etiã ad mẽtẽ Aristo. Verũ est ꝙ cã effectiua ẽ in dupli
ci genere. Quedã est q̃ ꝓducit aliđ ꝑ motũ vel ꝑ mutationẽ:
⁊ talis non ẽ alicuiꝰ eterni: qꝛ esse talis ꝓducti de necessitate
ꝑcessit nõ esse illiꝰ duratiõe: vt pȝ a Sco. in. 2. Alia est q̃ ꝓ-
ducit aliđ nõ ꝑ motũ vl ꝑ mutationẽ: ⁊ tale ꝓductũ ꝑt eẽ eter
nũ: vt singlr̃ ꝓbat Sco. in. I. di. 8. q. vl. ⁊. in. 2. d. I. q. 3. ⁊ alibi.

Alfõ. tol. ĩ plo. q. 6: **Secundo** ꝑncipalr̃ arguit Alf. Tol. in ꝓlo. q. 6. ꝓban
do ꝙ subiectũ nõ ɔtinet ꝟtualr̃ ꝑdicatũ: siue
ꝓpriã passionẽ: sic: qꝛ nũq̃ ꝑdicatũ est ꝑfectiꝰ subiecto: sicut
pȝ q̃n demonstrať ꝙ forma substãtialis põt informare mate
Rñsio: riã ⁊ impfectiꝰ nõ ɔtinet ꝟtualiter ꝑfectiꝰ. hec ille. ¶ Sȝ iu-
dicio meo in hac ꝑte nõ hȝ mentẽ Doc. Mens em̃ Sco. est
ꝙ ꝓpria passio demõstrabilis de subiecto ɔtineať ꝟtualiter
in illo: ⁊ sic ptȝ ꝙ ꝓpria passio non ẽ forma ipsiꝰ materie. Et
cũ dicit ꝙ demonstrať formã substãtialẽ posse ĩformare ma
teriã. Dico ꝙ hec est ꝓpria passio materie: ꝙ sit informabilis
In eodez potest esse formaruz pl'itas: mediate vel ĩmediate forma substãtiali. Et dico mediate ꝓ-
pter pluritatẽ formaꝝ: q̃ pñt esse in eodẽ: vt pȝ a Sco. in. 4.
dist. 12. Ista aptitudo ꝙ est eẽ informabile: est ꝓpria passio
materie ⁊ demõstrabilis de ipsa et nõ forma substãtialis: vt
ptȝ intuẽti. Sicut etiã dicimꝰ ꝙ eẽ btĩficabile obiecto beatifi
co: ẽ passio creature rõnalis. ergo obiectũ beatificũ ẽ passio
illiꝰ ⁊ nõ valet. Silr̃ eẽ beatificabile beatitudĩe formali ẽ pas
sio ipsiꝰ. ergo btĩtudo illa: puta fruitio: est passio ꝓprie sum-
pta demonstrabilis de subiecto: sȝ hoc eẽ falsum: qꝛ q̃n de-
monstrať passio de subiecto demonstrať necessitas inherẽtie
vniꝰ ad aliud: cuȝ demõstratio ꝓprie sumpta ⁊ a priori sit de
necessarijs saltẽ de cõplexis: pȝ a Sco. in ꝓlo. Sic est in ꝓpo
sito de mã. Hoc idẽ dico de forma. Nã forma substãtialis est
apta nata informare materiã: ⁊ hec est passio demõstrabilis
de illa. ergo materia est passio ipsiꝰ forme: pȝ eẽ falsum: ⁊ sic
nihil ɔtra Doc. ¶ Multi etiã alij ɔtra primã ɔclusionẽ ar-
guũt: vt Guil. ochã. in ꝓlogo. ⁊ multi alij posteriores quorũ
argumenta ex dictis supra facilime soluuntur: quia parum
vel minime discrepant ab argumentis Greg. ⁊ Alfon.

Guillel. ocham in prolo. Primum argm̃: **Contra** scđam ɔclusionẽ arguit Greg. vbi. s. ꝓbãdo ꝙ
notitia subiecti non ɔtineat ꝟtualiter notitiaȝ
passiõis: ⁊ sic deinceps vt dixi in ɔclusione. s. ¶ Et ꝑmo ar
guit sic. Ois notitia ꝑmo ɔtinẽs ꝟtualiter aliã notitiã: cõti-
net ꝑmo ꝟtualiter oẽm aliã notitiã: sine qua cãliter illa ha-
beri non põt: sed notitia subiecti non sic cõtinet notitiã pas-
sionis: ptȝ de multis: qꝛ eẽ informabile est passio materie: eẽ
btĩficabile passio rõnalis creature: esse risibile passio hoĩs: ⁊
sic de alijs. Iste sunt passiones ɔnotatiue: qꝛ ɔnotãt res di-
stinctas a subiecto: vt eẽ ĩformabile ɔnotat formã distinctã
a materia: eẽ btĩficabile ɔnotat beatitudinẽ vt rẽ distinctã a
rõnali creatura: eẽ risibile ɔnotat actũ ridẽdi: ⁊ sic de alijs
Cõstat aũt ꝙ notitia materie nõ ɔtinet notitiã forme ꝑmo
virtualiter: cuiꝰ notitia cãliter ꝑexigiť ad notitiã illiꝰ passio
nis. Similiter nec notitia creature rõnalis ꝑmo ꝟtualr̃ cõ-
tinet notitiã btĩtudĩs: nec notitia hoĩs actũ ridendi. Et hec
oĩa ꝓbanť: qꝛ nulla notitia vniꝰ rei ɔtinet ꝑmo ꝟtualiter no-
titiã alteriꝰ: qꝛ aut intuitiua ɔtinet intuitiuaȝ: ⁊ hoc nõ: qꝛ ꝑ
notitiã intuitiuã vniꝰ rei nõ põt haberi ĩtuitiua alterius rei
Tũ qꝛ multomagis hmõi notitia põt cãri ab ipsamet re cu-
ius est intuitiua: ⁊ ꝑ ɔñs non ꝑmo ꝟtualiter ɔtineť a notitia
intuitiua alteriꝰ. Aut notitia abstractiua vniꝰ ɔtinet notitiã
intuitiuã alteriꝰ: ⁊ hoc non vt ptȝ. Tũ qꝛ abstractiua non ꝑt
eẽ ꝑma: nec ꝑ ɔñs ꝑmo ɔtinere. Tũ qꝛ multominꝰ ꝑ abstra
ctiuam vniꝰ rei põt haberi intuitiuã alterius: q̃ ꝑ intuitiuã:
et scđm non est possibile: vt ꝓbatũ ẽ. ergo. Aut intuitiua vniꝰ
continet abstractiuã alteriꝰ: ⁊ hoc non: qꝛ vel abstractiuam
cõem ɔfusam: ⁊ hoc non: qꝛ talis etiã ab alio poterit causa-
ri: vel ꝓpriã ⁊ distictã: ⁊ hoc nõ: qꝛ nulla talis ꝑt haberi ni-
si prehabita intuitiua eiusdem rei. Aut. 4. abstractiua vniꝰ
continet abstractiuam alterius: et hoc non propter causas
iam dictas. hoc est eorum Achilles contra Sco.

Rñdetur. Sed anteq̃ rñdeam expono ɔclusionẽ Doc. — Expõ cõclusionis Sco.
Cõclusio em̃ nr̃a scđa potest triplicẽ hr̃e sen
sum. Primũ ꝙ notitia habitualis vnius ɔtinet notitiã habi
tualem alteriꝰ. Et hic sensus est verꝰ: ⁊ hoc pȝ a Sco. vbi. s.
Et ꝑ illud qđ scripsit in margine manu ꝓpria sic expono cõ
clusionẽ istã. ¶ Subiectũ em̃ ꝓprie passionis ex quo ɔtinet
eẽntialiter diffinitionẽ põt causare spẽm intelligibilẽ sui re
presentãtem se ⁊ oĩa supiora: vel põt causare alia ⁊ alia spẽz
respectu alteriꝰ ⁊ alteriꝰ superioris: vt satis pȝ a Doc. in. I. d.
3. q. I. Similiter dico ꝙ respectu ꝓprie passiõis hȝ vnã ⁊ eã-
dẽ spẽm intelligibilẽ representãtẽ ipam sub rõne obiecti in-
telligibilis: vel aliã ⁊ aliã cãtas tñ ab ipso. ¶ Scđo. suppo-
no ꝙ notitia hĩtualis nihil aliud est nisi obiectũ in se vel in — Notitia hĩtualis quid sit.
specie intelligibili ꝑfecte pñs intellectui: ita ꝙ obiectuȝ in se
ꝑfecte pñs intellectui ⁊ in sua existẽtia dr̃ notũ habitualiter
qꝛ statim intellectꝰ cũ illo obiecto vt due cause partiales pñt
causare cognitionẽ intuitiuã: ⁊ q̃n illđ obiectũ in se pñs cõ-
tinet plura alia ꝟtualiter ⁊ ꝑfecte: illa alia ɔtenta: ꝑ pñtiam
obiecti dicunť nota habitualiter: qꝛ ipm obiectũ ꝑtialiter ꝑt
cãre notitiã ĩtuitiuã illoꝝ si nata sint cognosci intuitiue. Si
militer q̃n obiectũ non ẽ pñs in se intellectui: sed in spẽ ĩtel-
ligibili repñtãte ipm dr̃ notũ habitualiter notitia abstracti
ua. Et silr̃ ɔtenta in illo eẽntialiter vel ꝟtualiter ꝑfecte sunt
nota habitualiter notitia abstractiua: qꝛ talis spẽs vna cum
intellectu: põt cãre notitiã abstractiuã tã obiecti q̃ ɔtentoꝝ
eẽntialr̃ vel virtualr̃. (Si tñ illa ɔtenta non habeãt ꝓprias
spẽs intelligibiles) qꝛ ꝓpria spẽs intelligibilis vna cũ intelle
ctu nata est causare notitiã illius cuiꝰ est: vt satis pȝ a Sco.
in. I. d. 3. q. 6. ⁊ pe. ac. 17. di. I. Et tñ possumꝰ dicere ꝙ notitia
hĩtualis obiecti ɔtinet ꝟtualr̃ notitiaȝ habitualẽ cõtentoꝝ:
qđ est q̃n spẽs ĩtelligibilis ɔtẽtoꝝ depẽdet ab hmõi notitia
¶ Nota tñ ꝙ si sumꝰ in statu isto ꝙ notitia hĩtualis ɔtẽtoꝝ
põt duplr̃ intelligi vel ꝓpinq̃ vel remota. Propinq̃: si spẽs
ĩtelligibilis obiecti causat ꝑtialr̃ cũ ĩtellectu agẽte spẽs ĩtel-
ligibiles ɔtẽtoꝝ ꝟtualr̃ vel eẽntialr̃ ĩ tali obiecto: ⁊ hoc nõ — Notitia hĩtualis duplr̃.
hẽo ꝓ incõueniẽti: ꝙ vna spẽs ĩtelligibilis ꝑtialr̃ possit cãre
aliã: vt satis pȝ a Sco. in. 2. d. 9. Remota. vt fantasma obie- — Una species ĩtelligibilis potest aliam causare.
cti vna cũ ĩtellectu agẽte põt cãre spẽm ĩtelligibilẽ ɔtẽtoꝝ:
tñ ꝑus cãt spẽm ĩtelligibilẽ ipsiꝰ obiecti: vt pȝ a Sco. in. I. d.
3. q. I. ⁊. 2. qꝛ cã naturalr̃ ꝓducit effectũ nobiliorẽ quẽ ꝑt pro-
ducere. Sic ẽt obiectũ hȝ duplicẽ notitiã hĩtualẽ. Remotã:
q̃n hȝ eẽ ĩ fantasia ꝑ aliqđ fantasma: ⁊ ꝓpinquã q̃n hȝ eẽ in
intellectu ꝑ spẽm ĩtelligibilẽ ipm repñtantẽ. hoc pȝ a Sco.
in. I. d. 3. q. 6. Et sic seq̃ť ꝙ notitia hĩtualis obiecti ɔtinet no — Obiectuȝ habet duplicẽ notitiam habitualem.
titiã hĩtualẽ eẽntialr̃ ɔtẽtoꝝ ⁊ ẽt virtualr̃. Seq̃tur etiã ꝙ si
virtualr̃ ɔtinet notitiã illoꝝ hĩtualẽ: ꝙ ẽt ꝟtualr̃ ɔtineat no
titiã illoꝝ actualẽ. Si ergo ɔtinet ꝟtualr̃ notitiã diffõnis ⁊ vir
tualr̃ notitiã passiõis. seq̃tur ꝙ ꝟtualiter ɔtinet notitiã pro
põnis ĩmediate: cũ illa depẽdeat a notitia termĩoꝝ: vt ista.
aĩal rõnale est risibile. hec aũt notitia ꝑncipij ɔtinet notitiã
conclusionis: ⁊ sic sequiť a primo ad vltimũ ꝙ notitia habi
tualis obiecti nõ solũ ɔtineat ꝟtualr̃ notitiã sui actualem.
sed etiam notitiã terminoꝝ ⁊ ꝓpõnũ ⁊ cõclusionũ que perti
nent ad demõstrationẽ: ꝑ quã demõstranť passiões de ipo
subiecto. ¶ Alius sensus est ꝙ notitia actualis subiecti con
tineat ꝑmo ꝟtualr̃ notitiã actualẽ passionis: ⁊ sic deinceps
vt exposui ¶ Deinde suppono ꝙ obiectũ virtualiter cõti-
nere notitiã alterius habitualẽ vel actualẽ: potest duplici-
ter intelligi. Unomodo vt causa totalis: ⁊ hoc non: qꝛ nec
etiã continet notitiã sui habitualem abstractiuã nec actualẽ
pȝ quia ad habitualem de necessitate concurrit intellectus
agens vt causa principalis: vt pȝ a Sco. in primo. d. 3. q. 6.
⁊. q. pen. in. 2. d. 3. q. vl. nec etiam ad actualem abstractiuam
concurrit vt causa totalis: qꝛ concurrit intellectus agens
vel possibilis: vel vterq̃ simul. De intellectu in communi pȝ
a Sco. in prolo. q. I. d. 3. q. 7. pe. ⁊ vl. primi. in scđo. d. 3. q. 10.
⁊. II. ⁊. di. 9. De vtroq̃ intellectu ptȝ in quolibe. q. 15. Si er-
go obiectum non continet cognitionem sui habitualem
vt causa totalis (cũ etiã ad hmõi cognitionẽ habitualẽ pos-
sit cõcurrere angelus cũ fantasmate ⁊ intellectu agẽte: vt pȝ

a Sco.in scđo.di.ii.)nec etiā sui actualem: multomin⁹ cōti-
nebit cognitionē habitualē vel actualē aliorum cōtentoruz
virtualr̄ vel essentialiter vt causa totalis. ¶ Alius sensus ē:
ꝙ obiectū sic cōtinet cognitionē sui habitualem vel actualē
vt causa partialis ⁊ cōtentoꝝ in ea virtualiter: ꝙ ipsa causa
partiali nō concurrēte primo: notitia talis obiecti nec cōtē-
torum ꝟtualr̄ ⁊ perfecte in illo posset causari vel haberi ab
aliquo itellectu creato: vt satis ꝓbaui in scđo.di.3.q.10.glo-
sando ibi Doc. Nō debem⁹ ergo sic intelligere ꝙ ꝯtinēs vir-
tualiter notitiā alteri⁹ ꝙ sic cōtineat vt causa totalis vt nul
la alia cōcurrat: sed sic cōtinet ꝑtialiter ꝙ ei⁹ causalitas par
tialis a nullo possit suppleri: nisi forte a deo. Addo etiaz ꝙ
qñ est aliqua passio cōnotatiua q̄ dicit relationē cuiusmodi
est risibilitas/beatificabilitas/informabilitas/ tristabilitas/
⁊ hmōi. non pōt haberi nisi precognoscant̄ fundamentuz ⁊
terminus. Ideo dicit doc. in.q.1.plo. ꝙ via naturali nō pos-
sum⁹ cognoscere relationē ad deū sub rōne deitatis nisi p̄co
gnoscam⁹ ipām deitatē. Nō vult ergo Doc. ꝙ obiectū sic cō
tineat ꝟtualr̄ notitiā alteri⁹: ꝙ nihil aliud cōcurrat ab illo:
sed sic habet determinatā causalitatem respectu illius: ⁊ pri
mo ꝙ a nullo potest suppleri nisi forte a deo.

Solutio obiectōis Greg. cō-tra Sco.

Ex his declaratis intelligēdo.s. ꝙ notitia hītualis ob-
iecti ꝯtinet virtualr̄ notitiā actualē vel habitua
lem ꝓprie passionis: ptz ꝙ totū argumētū Greg. totalr̄ ruit
⁊ sequētia: qñ dicit. aut cognitio intuitiua ꝯtinet intuitiuam
⁊c. Nō sunt ad ꝓpositū. Ptz etiā qñ dicit ꝙ materia nō pōt
causare cognitionē forme: ꝙ nō intelligit mentē Doc. vt. s̄.
exposui: q2 nō negam⁹ ꝙ nō possit haberi ꝑfecta cognitio i-
formabilitatis nisi ꝯcurrat ipsa forma: sed bñ dicim⁹ ꝙ ipsa
materia sic ꝯcurrit ꝑtialr̄ ad cognitionē illi⁹ ꝓprietatis: ꝙ a
nullo talis causalitas suppleri pōt. ¶ Si instaret̄ (lz ipe nō
dicat.) ḡ forma ꝯtinet ꝟtualr̄ ꝑtialr̄ cognitionē illi⁹ ꝓp̄etatꝫ.
Cōcedit̄. ḡ sic pōt demonstrari illa iformabilitas de forma
sicut de materia: ⁊ sic de aliīs. Negat̄ ꝯña: q2 tūc seq̄ret̄ ꝙ ma
gis posset demonstrari de itellectu cū p̄ncipali⁹ ꝯcurrat. Di
co ergo ꝙ ad subiectū demonstratiōis duo req̄runt̄. Primo

Ad subiectū demō-strationis req̄rūtur duo

ꝙ rō formalis ipsius subiecti sit rō ꝯtinēdi ꝟtualr̄ ꝓprietatē.
scđo ꝙ sit rō ꝓxima ⁊ formalis recipiēdi illā i subiecto de q̄
demonstrat̄. lz ḡ rō formalis ipsi⁹ forme sit rō ꝯtinēdi ꝟtua
liter ꝑtialr̄ cognitionē illi⁹ ꝓprietatꝫ: nō tñ illa ꝓprietas p̄t
demonstrari de forma cū in forma nō sit aliq̄ rō ꝓxima reci
piendi ipām in ipsa forma. Et sic pz ꝙ hoc argumētū qđ est
Achilles eoꝝ ac multoꝝ alioꝝ p̄cedētiū ⁊ seq̄ntiū: nihil con
tra Doc. concludit. ¶ Si ꝟo teneat̄ scđs sensus.s. ꝙ notitia
actualis obiecti possit ꝯtinere ꝟtualr̄ notitiā alteri⁹ actualē.
Dico (lz forte nō ad mentē Sco. q2 ꝟba illi⁹ hoc expsse nō as
serūt) ꝙ non hz p incōueniēti ꝙ notitia actualis obiecti sub
rōne ꝓpria ⁊ ꝑfectissima ꝯtineat ꝟtualr̄ notitiā ꝓprietatꝫ ⁊c.
ita ꝙ illa notitia actualis vna cū intellectu pōt cāre notitiā
passionis: loq̄ndo de cālitate ꝯpetēte sibi: lz alia aliqua cau
salitas ꝯcurrat: sicut ad cognitionē hui⁹ ꝓprietatis q̄ ē in-
formabilitas ꝯcurrit forma vel notitia ipsi⁹ forme. Et cū di
cis. Aut ituitiua p̄t cāre intuitiuā ꝓprietatis. Dico ꝙ sic: q2
notitia intuitiua subiecti pōt cāre intuitiuā passiōis: sustinē
do ꝫm mentē doc. et veritatē ꝙ ipsa passio est eadē res cum
subiecto. Et cū dicis ꝙ cognitio intuitiua non pōt cāre aliā
intuitiuā: habes hoc ꝓbare. Cū ꝟo addis ꝙ illa ituitiua p̄t
hr̄i ab obiecto intuitiue cognito. Dico ꝙ si accipis obiectū
intuitiue cognitū ipsam passionē seorsum sumptā. Hoc non
pōt dari cū sit eadē res ⁊ existētia cū subiecto. Et obiectū i-
ꝗtū exñs ac pñs in ꝓpria existētia vt sic causat cognitionez
intuitiuā: vt pz a Sco. in primo.d.1.⁊.d.3. in scđo.d.3.⁊.9. in
quarto.d.10.⁊.49.⁊ in q̄li.q.13.⁊ alibi. Si dicat̄ hic (lz non
ipse dicat) sicut notitia intuitiua subiecti pōt cāre intuitiuā
passiōis: ⁊ passio dicit eādē rē cū subiecto. ḡ intuitiua passio
nis pōt causare intuitiuā subiecti. Negat̄ ꝯña: q2 lz sint eadē
res: tñ subiectū ꝓprie ꝯtinet passionē p idētitatē ⁊ nō ecōtra
Sicut eēntia diua ⁊ paternitas p eos etiā. sunt eadē res sim
pliciter tñ dicim⁹ ꝙ ipā eēntia diua ꝯtinet paternitatē ⁊ nō
ecōtra. Sic ē in ꝓposito. hoc subtilr̄ ptz a Doc. in.1.in.2.⁊ in
q̄li. in multis locis. Dico etiā ꝙ posito ꝙ passio sit distincta

Relatio ñ p̄t cāre cognitionez sui intuitiuam

realiter (loq̄ndo de passionib⁹ ꝯnotatiuis q̄ includūt relatio
nem: vt btīficabilitas: iformabilitas ⁊ hmōi) ꝙ notitia sub-
iecti intuitiua pōt cāre ꝑtialr̄: vt. s̄. exposui notitiā intuitiuā
hmōi passionis. Et cū dicis ꝙ intuitiua illi⁹ passionis: puta
informabilitatis pōt hr̄i ab ipā. Negat̄: q2 relatio nō potest
causare cognitionē intuitiuā sui: vt pz a Sco. in plib⁹ locis.
¶ Si etiā dicat̄ (qđ tñ ipse nō forte cogitat) ꝙ subiectū sicut
pōt cāre cognitionē intuitiuā sui: ita ⁊ ꝓprietatis: ⁊ sic noti
tia intuitiua subiecti nō causabit notitiā intuitiuā passiōis.
Dico ꝙ hoc nō est incōueniēs. Possuz ēt dicere ꝙ imediate
non pōt cāre nisi pri⁹ causet ituitiuā sui: vt ēt pz in simi a doc.
in.d.9.2. ¶ Tertio possuz dicere ꝙ subiectū nō p̄t cāre no-
titiā intuitiuā passiōis nisi mediāte ituitiua sui. Si loq̄mur
de notitia abstractiua: eodē modo possum dicere ꝙ notitia
abstractiua subiecti p̄t ꝑtialr̄ cāre abstractiuā passionis. Et
hoc nō iprobat ipe Gre. nec iprobare posset: ⁊ eedē difficul-
tates possent fieri de notitia abstractiua: sicut de ituitiua fa
cte sunt. ⁊ applica ad ꝓpositū. Cuz ēt dicit ꝙ intuitiua nō p̄t
cāre abstractiuā. Hoc credo manifeste falsuz: q2 aliq̄ cogni-
tio intuitiua pōt ꝑtialr̄ cāre ituitiuā sui ⁊ ēt abstractiuā. Si-
cut etiā eēntia angeli pōt ꝑtialr̄ cāre i intellectu ipsi⁹ cogni
tionē sui intuitiuā ⁊ abstractiuā: vt ptz a Sco. in.2.d.3. Nō
etiā dt ꝙ cognitio abstractiua nō p̄t cāre intuitiuā. Veꝝ ē ꝙ
abstractiua alicui⁹ obiecti nō p̄t causare ituitiuā eiusdē obie
cti: sed bñ pōt cāre intuitiuā suiipsi⁹ cū habeat ꝓpriā exñtiā
in itellectu. Idē dico ꝙ intuitiua alicui⁹ obiecti forte nō pōt
cāre abstractiuā illi⁹: sed bene respectu suiipsi⁹ potest causa-
re abstractiuā ⁊ intuitiuā: vt dixi. s̄. in simi p Sco. de essentia
angeli. Et sic ptz solutio isti⁹ arg. qđ tñ videbat̄ insolubile.

Solutio achillis ipugnātiū Scotum.

Secundo p̄ncipalr̄ arguit ꝓbando ꝙ notitia subiecti
nō ꝯtineat ꝟtualr̄ passiōis notitiā: ⁊ dat duo
exēpla: q2 posse cāre calorē i corpe illuminabili ⁊ calefacti-
bili ē passio corpis radiosi. Scđm. eē purgatiuū colere ē pas
sio reubarbari. Et addit ꝙ q̄lz haꝝ est imediata.s. oē radio-
sum est calefactiuū: ⁊ oē reubarbaꝝ ē purgatiuū colere: ⁊ tñ
notitia corpis radiosi nō ꝯtinet p̄mo notitiā passiōis: q2 nō
ꝯtinet p̄mo notitiā caloꝝ. Silr̄ notitia reubarbari nō ꝯtinet
p̄mo notitiā colere. ḡ nec passionē illi⁹. ¶ Rñdet̄ lz sit rñsuz
s. Eodē em̄ mō pōt rñderi vel loq̄ndo de notitia hītuali ob
iecti: vel etiaz de notitia actuali ipsi⁹: ⁊ eodez mō dicat̄ sicut
ad p̄mū argm̄. Posset tñ addi ꝙ si passio subiecti est q̄d abso
lutuz: vt puta purgatiuū colere notitia ipsi⁹ passiōis nō de-
pendet a notitia colere: vel a colera: pz in simi. Est aliq̄ albe-
do ꝓ¬ducta a cā effectiua: ḡ nō pōt cognosci in se: vel ipā al-
bedo nō p̄t cāre cognitionē sui absolutā in aliq̊ intellectu ni
si ꝯcurrat cā illi⁹ albedinis. Nō seq̄t̄. Pōt em̄ absolute cāre
ꝑtialr̄ notitiā sui: aliter seq̄ret̄ ꝙ nullū ens creatū posset cau
sare cognitionē sui nisi simul vl̄ pri⁹ causaret̄ cognitio cuius-
cūq3 cause: ⁊ sic oporteret simul vel pri⁹ cognoscere deū in se
⁊c. Sic dico i ꝓposito. Et hoc est q2 notitia albedinis non
depēdet eēntialr̄ a notitia sue cāe. ¶ Dico ēt ꝙ lz cognitio
colere p̄req̄rat̄ ad cognitionē passiōis reubarbari. ḡ tūc seq̄
tur ꝙ notitia reubarbari nō ꝯtinet ꝟtualr̄ notitiā passiōis:
nisi ēt ꝯtineat ꝟtualr̄ notitiā colere: ptz hoc eē falsū: q2 ista
p̄nt esse duo ordinati effect⁹: puta notitia coler̄ ⁊ notitia pas
siōis reubarbari a diuersis tñ cāis. Et sic pz ꝙ notitia subie
cti si ꝯtinet notitiā passiōis reubarbari: ex hoc nō seq̄t̄ ꝙ vir
tualr̄ ꝯtineat notitiā colere: sz solū seq̄t̄ ꝙ non p̄habita noti
tia colere nō p̄t imediate hr̄e notitiā passiōis reubarbari ꝑ-
fectā: ⁊ ptz i exēplo ꝓ statu isto: q2 itellect⁹ agēs nō p̄t ime
diate cāre spēm itelligibilē alicui⁹ obiecti: quā tñ hz i ꝟtu-
te sua cū fantasmate: vt pz a Doc. i.1.d.3.q.pe.⁊ i.3.d.8. ḡ cō
tinet ēt ꝟtualr̄ spēm sensibilē exteriorē illi⁹ obiecti: Nō seq̄
tur. q2 spēs sensibilis tm̄ p̄exigit̄ vt effect⁹ p̄or: q̄ est alteri⁹
cāe: ad effectū posteriorē: q̄ est alteri⁹ cāe. Silr̄ spēs itelligi
bilis: puta albedinis ꝯtinet ꝟtualr̄ notitiā illi⁹ vna cū itel-
lectu agēte vel possibili: q̄ tñ nō p̄t hr̄i nisi p̄habeat̄ act⁹ fan
tasie: q2 opz itelligētē fantasmata speculari. 3. de aīa. ḡ seq̄t̄
ꝙ spēs itelligibil: vel ꝙ notitia obiecti q̄ nō p̄t hr̄i sine actu
fantasie ꝙ ꝯtineat ꝟtualr̄ notitiā illā fantasticā. Hec ēt rñ
sio p̄t applicari ad p̄mū argumētū. ¶ Et qđ dicit iste Doc.
ꝙ iste ꝓpōnes sunt imediate.s. oē radiosum ē calefactiuū: ⁊
oē reubarbaꝝ ē purgatiuū colere. hz ꝓbare. Aut ei sunt no-
te p se ex notitia distīcta termioꝝ: aut ꝯfusa: sz nec sic nec sic
ḡ. Nā si distīcte cognoscat̄ reubarbaꝝ sub rōne ꝓpria: diffini
tio reubarbari erit imediata cā ipsi⁹ passiōis reubarbari: ⁊
sic p diffōnē reubarbari poterit demōstrari purgatiuū cole
re esse passionē reubarbari. Hoc idē dico de corpe radioso:
nec ēt sunt p se note terminis ꝯfuse ꝯceptis: q2 apphēsis ter
minis imediate itellect⁹ nō assentit huic: nisi velis dicere ꝙ
ꝓpō imediata sit duplex.s. q̄dā est imediata p expientiā et

Duplicit̄ ꝓpositio immediata vel p se nota.

quo ad sensum: ⁊ hoc modo iste p̄nt dici imediate. Et simili
ter hec erit immediata: ignis est calefactiuus: q2 notum est
per experientiam ꝙ semper ignis calefacit apposito calefa
ctibili: sed non sequitur modo. sunt note per sensum vel per
experientiā ⁊ immediate. ergo sunt simplr̄ ⁊ absolute imme
diate. negatur ista ꝯña: q2 quo ad sensum aliquod p̄dicatuz
ē imediatū de aliquo subiecto: qđ simplr̄ tñ inheret illi sub-
iecto per rationē formalez illius subiecti: vel p aliq̄d aliud.
¶ Tertio principaliter arguit sic. q2 si notitia subiecti cōti
net virtualiter notitiam passiōis: sequit̄ ꝙ notitia solis cōti-

net virtua^{r} notitiam huius passionis solis: q̃d est esse calefactiuum: quod videt̃ falsum: qꝛ notitia calefactiui dependet a notitia caloris. ¶ Addit etiã multa alia que idẽ ↄcludũt: ꝛ oĩa argumenta facta cõtra cõclusionẽ potuissent fieri vni co argumẽto. ꝛ ꝑ dicta supi⁹ pꝫ rñsio ad illa argumẽta ꝛ silia.

Guillel. ocham et Alf. to.

Contra eadem cõclusionem arguũt Ocham in plo. et Alfon. tole. in plo. q̃ argumẽta eodem mõ solutuntur sicut ꝛ argumẽta Grego. lꝫ aliqua pauca verba addant q̃ tamen nõ requirunt specialẽ solutionem: sicut ꝙ luna sit ecclypsabilis. Naꝫ notitia lune nõ continet virtua^{r} notitiam passionis: que est eẽ ecclypsabile: qꝛ etiã cõtineret virtualiter notitiã terre: qꝛ luna ecclypsatur per iterpositionẽ terre inter solem ꝛ lunã: ꝛ sic pꝫ quõ eodẽ mõ soluit̃ hoc argumẽtũ.

Idẽ Gre. arguit.

¶ Deinde ipse Greg. arguit ↄtra ꝑticulas ſcde cõclusiõis. Et pmo ꝓbat ꝙ notitia passiõis ꝛ notitia subiecti nõ sint vel nõ cõtineãt ṽtua^{r} notitiã ꝓpõnis imediate. Et dat exemplũ de multis ꝓpositionibus: que sumunt̃ per viaꝫ sensus: vt ista. omne reubarbaꝫ purgat colerã. et constat ꝙ quis põt habere notitiã incõplexam distinctam de reubarbaro ꝛ de colera: etiã ꝛ de eo ꝙ est purgare: q̃ tamen nõ cognosceret ꝙ omne reubarbarũ est purgatiuũ colere. Et licꝫ nouerit ꝙ hoc singulare reubarbaruꝫ est purgatiuũ colere: ꝛ illud ꝛ illð: ꝛ sic de pluribus. Ad habendã tñ notitiaꝫ vniuersalẽ ꝙ oĩe reubarbaruꝫ ꝛc̃. necessario requirit̃ quedam alia notitia vniuersalis nõ causata ab illis singularib⁹: qualis est ẽm aliquos si aliqð absolutuꝫ vel ꝓprietas ꝑñs absolutum competit alicui indiuiduo: cuilibet indiuiduo eiusdeꝫ rationis potest aliquod simile competere.

Rñsio

¶ Respondeo ꝛ dico primo ꝙ cũ ipse dicit ꝙ hec oĩe reubarbarũ est purgatiuũ colere est imediata. Hoc habet ꝓbare: quia purgatiuũ colere est demonstrabile de reubarbaro per rationes formales reubarbari. Et qð dicit ꝙ non oĩs ꝓpositio imediata est per se nota. Si intendit de imediatione cause. negatur ista: qꝛ hec. aĩal rõnale est risibile est imediata imediatione cause. Cum aũt rõnale sit imediata causa risibilitatis: hec erit (.s. aĩal rõnale est risibile) ꝑ se nota. Si vero intelligat imediatione subiecti cuiusmodi est ista. oĩs hõ est risibilis: qꝛ hõ est imediatum subiectum risibilitatis: talis est vere demonstrabilis per rationẽ subiecti: nõ habet nec est per se nota. Et si intelligat ꝙ hec. omne reubarbarũ ꝛc̃. ẽ imediata imediatiõe cause. hoc habet ꝓbare. Et supposito ꝙ sit imediata imediatione cause: habet ꝓbare ꝙ nõ sit per se nota. Nã apð Sco. d. 2. q. 2. primi esset ꝑ se nota. Supposito etiaꝫ ꝙ sit imediata imediatione cause. Tunc dico ꝙ notitia talis tñ dependet a notitia terminoꝝ. Et cũ dicit ꝙ presupponit aliã notitiã alterius ꝓpositionis. Dico ꝙ notitia ꝓpositionis vniuersalis ꝓ̃supponit notitiam^{r} terminorũ in vniuersali: que tñ sumit̃ ex multis particularib⁹ ꝛ notis ꝑ experientiã. Nam via sensus primo cognoscim⁹ hoc singulare qð est hoc reubarbaꝫ eẽ purgatiuũ colere: ꝛ hoc ꝛ hoc: et sic de aliis: ꝛ tandẽ cõcludimus simile de oĩbus: ꝛ habita notitia in vniuersali ꝙ omne reubarbaruꝫ ꝛc̃. que est sumpta ꝑ multa experimenta: tunc intellectus si habet illam ꝓpositionem imediatam cognitis terminis illius: statim cognoscit illam: qꝛ notitia ꝓpositionis imediate imediatione cause: tñ dependet a notitia terminorum. Non sequitur. ergo notitia subiecti ꝛ predicati nõ continet notitiã propositionis immediate. Negatur ꝑñs vt. s̃. patuit. Si vero hec oĩe reubarbarũ ꝛc̃. est imediata imediatione subiecti: pꝫ ꝙ non cognoscitur cognitis terminis: sed est demonstrabilis per alias ꝓpositiones imediatas: ꝛ hic est ꝓcessus quem facit Ari. primo metaph. in pmo phi. in. 2. poste. Nam prius procedimus per viam sensus a multis particularibus ad vniuersale. ꝛ deinde procedimus a priori a causa ad effectum: licet tamen hoc totum argumẽtũ vnico verbo solui posset. qꝛ quãdo doc. dicit ꝙ notitia subiecti cõtinet notitiã predicati: per ꝑñs notitiaꝫ propositionis imediate loquitur de notitia habituali subiecti: vt dictũ est. s̃. Si etiã loquatur de actuali: pꝫ ꝙ nihil cõcludit ex superi⁹ habitis.

Greg. idẽ

¶ Deinde ipse Greg. arguit cõtra vnũ qð doc. nõ dicit. Probat enĩ Greg. ꝙ vnũ pncipiuꝫ non cõtinet aliud eiusdẽ demonstrationis: sic notitia vnius pncipii non cõtinet notitiam alterius principii in eadem demonstratione. Sed hoc Doc. non dicit: sed solũ dicit ꝙ subiectũ cõtinet predicatũ: ꝛ sic continet ꝓpositionem imediatam: ꝛ imediata cõtinet cõclusionẽ: nõ autem dicit ꝙ vna imediata cõtineat aliã. Vult enĩ Doc. ꝙ propositio imediata sit ꝑ se nota: cuiusmodi sunt due premisse in demonstratione potissima: ꝛ omnis ꝓpositio per se nota est nota ex notitia terminorum.

Idẽ Gre.

¶ Deinde Greg. arguit quo ad illã particulã ꝙ notitia subiecti nõ cõtinet primo ṽtualiter ꝓpositiones immediatas ergo nec cõclusionẽ: pꝫ ꝑñs: qꝛ ꝓpositiones imediate continẽt virtualiter cõclusionẽ etiam ẽm Sco. igitur vel ipe premisse cõtinent primo ṽtualiter cõclusionẽ: ꝛ si sic. igitur subiectũ non cõtinet primo: cũ ẽm Sco. standũ sit in tali ordine cognoscendi ad vnũ primum: vel nõ cõtinet primo: ꝛ tunc deducitur eoꝝ continentia in aliud: aut igitur in aliud a subiecto: ꝛ habet̃ propositũ. s. ꝙ subiectũ non primo cõtinet: vel reducit̃ in subiectum: ꝛ tunc sequit̃ ꝙ subiectũ cõtinet primo ꝓpositiones imediatas: qð non est verũ. Tum qꝛ subiectum principii nõ continet primo passionẽ: vt pꝫ ex prima cõclusione. Nec notitia subiecti notitiã passionis: vt paꝫ ex ſcdã. igit̃ nec notitiã principii cũ notitia principii nõ possit sine notitia subiecti et predicati haberi: et multa alia verba dicit.

¶ Rñdetur breuiter ꝙ notitia subiecti habitualis: vel etiã actualis tenẽdo ſcdam viam cõtinet primo ꝛ virtualiter notitiam ꝓpositionũ immediatarũ: ꝛ vltimo continet notitiam cõclusionũ. Et sic cõcedo ꝙ continentia ꝓpositionis immediate reducit̃ ad subiectũ: quod primo cõtinet. Et quod dicit ꝙ subiectum principii non primo cõtinet passionem: nec notitia subiecti notitiaꝫ passionis. Hec oĩa sunt manifeste falsa: vt. s̃. patuit.

Ultimuꝫ argũ.

¶ Deĩde sic arguit. Si qðlibꝫ subiectũ continet primo virtualiter oẽm veritatem scie: igit̃ vel ↄtinet primo notitiã cuiuslibet cause vel effectus p̃ quã cõclusio demonstrat̃: vel nulla scia haberet̃ per causam vel effectum.

Rñsio.

Dico ꝙ virtua^{r} continet notitiam passionis tãq̃ effectum: ꝛ notitiã propositionũ imediatarũ tanq̃ causam: ꝛ ille notitie notitiam ↄclusionis. Et qð dicit ipse ꝙ nec res creata continet primo virtua^{r} primã notitiam alteri⁹ rei: puta notitiam incõplexam. vnde nec notitia cause cõtinet primo notitiam effectus: nec ecõtra. Alioq̃n ad oĩa cognoscẽda ꝓducibilia a sole sufficeret notitia incõplexa solis: qð est falsum. Hoc idẽ argumentũ facit Guil. ocham in ꝓlogo. ac alii multi.

¶ Dico ꝙ habet ꝓbare hoc: ꝙ notitia cause non contineat virtualiter notitiam alicuius effectus: maxime qñ talis cã est sic ꝑcisa ꝛ adequata ꝙ est impossibile ipsum effectum fieri ab alio non concurrente tali causa saltem in rõne subiecti: ꝛ vltra quãdo talis effectus est sic cõuertibilis cum causa ꝙ est ĩpossibile ipm effectũ alteri inherere q̃͂ sue cause sicut est in ꝓposito. Passio enĩ subiecti demõstrabilis de illo: sic necessario depẽdet a subiecto ꝙ est ĩpossibile ipam esse sine subiecto vt. s̃. dixi: ꝛ adequate cõuertitur cũ illo: ꝛ de necessitate inheret illi: ꝛ fluit a pncipiis illius subiecti: ꝛ maxie qꝛ nos tenemus ꝙ ipsa sit idẽ rea^{r} cũ subiecto. Et posito ẽt ꝙ distingueret̃ realiter: vt dixi. s̃. adhuc sic ↄuertibiliter inhereret subiecto ꝙ est ĩpossibile ipam esse sine subiecto ꝛ nõ inherere illi: ꝛ sic pꝫ ꝙ incõueniẽs adductũ de sole nullius est vigoris: qꝛ effectus ꝓductus a sole extra nec inheret sibi nec cõuertit̃ cũ illo: nec sic ꝑcise ꝛ adequate est a sole: quin possit fieri saltẽ a causa pma nõ cõcurrente sole: nec in rõne cause: neqꝫ in rõne subiecti: nec est ideꝫ rea^{r} cũ ipo sole. Si vero diceret̃ ꝙ posse sic vel sic ꝓducere est passio solis. Admittatur: ꝛ tunc dico ꝙ notitia solis disticta: virtualiter cõtineret notitiã illius passionis. Et multa alia Gre. dicit contra istam conclusionem: que breuitatis causa transeo: cum ex superius habitis facillime solui possint.

Hoc ideꝫ Guillel. ocham.

Ex dictis patet rñsio ad pmã. q. Hic doct. ponit vnã cõclusionẽ. vcꝫ ꝙ theologie ĩ se respectu necessarioꝝ solus de⁹ est subiectũ. Et prio ꝓbat ꝑ diffinitionẽ subiecti. Cõtinẽs virtua^{r} oẽs veritates theologicas ꝛ necessarias est subiectũ theologie ĩ se respectu necessarioꝝ: sꝫ de⁹ est hmõi. g. Maior pꝫ ꝑ diffinitionẽ subiecti positã. i. 2. art. Probatio minoris: qꝛ nihil aliud a deo cõtinet illas veritates: nec vt cã: nec vt illud ad qð habeãt attributionẽ. Primũ pꝫ: qꝛ nihil aliud a deo põt cãre notitiã veritatis theologice necessarie: vt puta isti⁹. de⁹ est trin⁹ ꝛ vn⁹: q̃a si virtualiter cõtineret talẽ veritatẽ siue notitiã: etiã virtua^{r} cõtineret entitatẽ de qua est talis notitia: vt pꝫ a Doc. ĩ. d. 3. q. 1. et d. 8. q. 1. ꝛ in. 2. d. 3. q. 9. Qꝫ cõtinẽs virtua^{r} notitiã alicui⁹ ꝛ virtua^{r} ẽt cõtinet entitatẽ illi⁹. Et vide ibi bonã glo. Pꝫ g̃ ꝙ nihil aliud a deo virtua^{r} cõtinet notitiã ṽitatis necessarie theologice. Scðm ꝓbat doc. in lr̃a. s. ꝙ nec cõtinet ꝑ attributionẽ: ꝛ pꝫ. Nã si ṽitas hui⁹ ꝓpositionis. de⁹ est trin⁹ et vn⁹ hẽret attributionẽ ad aliqð aliud a deo: sequeret̃ ꝙ etiã ipe de⁹ vere attribueret̃ alteri: qð est falsuꝫ.

Cõtinẽs virtualit̃ notitiã cõtinet entitatem.

¶ Ibi. Nec aliud continet eas vt effect⁹ demõstratione qa. Quia aliqs posset dicere ꝙ per notitiã alicuius effectus possum⁹ deuenire in cognitionẽ veritatis theologice necessarie. Sed hoc excludit dicens: ꝙ nullus effectus demonstrat deum trinuꝫ. Et hoc diffuse declaratum est. s̃. q. 1.

Sed in ista li tera oriuntur due difficultates. Prima circa hoc quod dicit: ꝙ nichil aliud vt causa continet veritatem necessariã theologicam.

Difficultas pma.

¶ Contra. qꝛ ipse vult in .ij. dis. 3. q. 9. ꝙ angelus hñs spēm intelligibilē deitatis: potest causare notitiā ipsius deitatis. Et vltra: potēs cognoscere deitatē distincte: pōt cognoscere veritates necessarias de deo: vt pȝ ab ipso. hic ⁊. q. 1. ⁊. j. di. 3. ergo. ¶ Dico ꝙ doc. negat ꝙ aliqd aliud a deo via naturali possit cognoscere deitatē sub rōne deitatis. Et qñ dicis ꝙ habēs spēm ⁊c. Dico ꝙ talis spēs ē supnaturaliter causata: vt pȝ a do. in scdo. di. 3. q. 9. Sed hec rñsio non videt̄ euacuare difficultatē: qꝛ lȝ talis spēs supnaturaliter causata sit tñ ipa naturaliter agit: vt patet a Doc. in simili in pluribꝰ locis: ⁊ sic intellectꝰ angeli cū spē que est aliud a deo: videt̄ virtualiter continere veritatē theologicā necessariā: ⁊ sic vt cā. Dico ꝙ volūtas diuina causando talē spēm supplet vicē obiecti theologici: qꝛ nisi talis spēs causaret̄: esset īpossibile intellectū angeli naturaliter cognoscere deū distincte.

Rñsio

¶ Secunda difficultas est in hoc qd̄ dicit ꝙ effectus non demonstrat. Nā ꝑ effectū deuenimus in cognitionē pluriū veritatū necessariarū de deo. patet / qꝛ ꝑ effectū demonstramꝰ primaȝ causam esse: ⁊ ipsam eē necesse esse: ⁊ esse summum ens. ⁊ esse simpl'r independentē: ⁊ oēs iste veritates sunt necessarie.

Difficultas scda.

¶ Ad hoc dico ꝙ veritates necessarie que sunt de deo non possunt sciri ꝑ aliquē effectū: ex quo eñ ꝑ effectū non possumus cognoscere deū distincte: seq̇tur ꝙ nec etiā p̄dicatū cōpetens ei necessario pōt cognosci. ¶ Et cū dr̄ de prima causa ⁊c. Dico ꝙ bene demonstratione qꝛ. ⁊ ꝑ effectū possumus cognoscere ꝙ aliqd̄ ens est summū: vel ꝙ aliqd̄ ens est prima causa: vel ꝙ aliqd̄ ens est necesse esse: vel independēs: sed qd sit illd̄ ens in se: naturaliter nō potest cognosci.

Rñsio

Per nullū effectū possumus distincte deum cognoscere.

¶ Scda rō est ibi. Scdo sic. Hec ratio ē satis euidēs: sed est ponderāda. Hec rō ꝯcludit theologo: q̇ habet ꝯcedere ꝙ multa in theologia ꝯsiderātur: q̄ nullomodo pñt esse intellectui creato naturaliter nota: vt ly natural'r distinguit̄ ꝯtra supnatural'r: q̇ a prima substantia a nullo intellectu creato pōt cognosci distincte quo ad eius ꝓprietates incomplexas: vt ꝓbat Doc. in quoli. q. 14. ar. 2. ⁊ patebit etiā. j. di. 3. q. 1. Et si ista theologica fiūt intellectui creato nota hoc erit tm̄ per reuelationem. Concludit etiā ex hoc: qꝛ obiectū theologicū respectu intellectus diuini natural'r est motiuū illius: et est īpossibile ipm mouere natural'r ītellectū creatū: sed si mouet tm̄ volūtarie mouet: vt pȝ a Doc. ī quoli. q. 14. ⁊ iō theologia in se: ⁊ ī intellectu diuino est de aliq̄bꝰ: q̄ soli intellectui diuino sunt naturaliter nota: ⁊ si aliqua soli illi intellectui sunt naturaliter nota erit subiectū illius scientie cum sit ꝑfectissimū consideratū in tali scientia: ⁊ sic erit de deo vt de subiecto. Dicit ergo sic. Primo ꝙ theologia supple in se est de his rebus: q̄ soli deo sunt natural'r note: patet ista: qꝛ ex quo cognitio theologica est suprema cognitio ⁊ supnaturalis respectu oīs itellectus creati: seq̇tur ꝙ erit de aliquo obiecto intellectui creato non naturaliter noto. ergo erit de obiecto soli intellectui increato naturaliter noto. Et probatio in litera clara ē. Addit Doc. Sed solꝰ deus est sibi naturaliter notus: vt satis patet in. q. 1. ⁊ in di. 39. ⁊ in quoli. q̄one. 14. ¶ Tertia ratio est ibi. Tertio sic. ⁊ deducit ista ratio ad hoc inconueniēs: scȝ ꝙ si deus non eēt subiectum theologie in se eēt subiectū in alia scientia: patet / quia solus deꝰ est sibi naturaliter notꝰ. ⁊ multe ꝓprietates de solo deo verificant̄. Et sic ista scia eēt semꝑ theologia in se: qd̄ est falsum. Qȝ aūt esset supioꝛ ptȝ: qꝛ subiectuȝ quod ē deꝰ est simpl'r nobiliꝰ. ¶ Si dicat̄ ꝙ q̄uis deꝰ non sit subiectū theologie in se: tñ notitia de deo traditur in theologia in se. ¶ Cōtra hoc arguit Doc. qꝛ cognitio subiecti in aliqua scia est magis distincta q̄ cognitio alteriꝰ considerati in illa scientia qd̄ non est primo subiectum illius. hoc patet: qꝛ ex quo subiectū vel notitia subiecti: virtualiter continet notitiā cuiuscūq; considerati in illa sciētia: seq̇tur ꝙ cognitio subiecti erit distinctioꝛ: ⁊ sic patet lr̄a. ¶ Ibi. Preter aūt istas tres rōnes. Deinde doc. probat intentū p̄ncipale ꝑ quasdam ꝑsuasiones. Et prima satis clara est. Et qd̄ dicit ꝙ theologia ꝓ aliqua parte sui est sapientia. Verꝫ est vt cognitio theologica est de eternis: et ꝓ aliqua parte sui est sciētia: ⁊ hoc verꝫ est vt est cognitio tēporaliū: etiā vt habēt attributionem ad eterna. ¶ Ibi. Scda ꝑsuasio Qȝ dicit de portiōe supiori ⁊c. Naȝ ꝑfectio portionis superioris in intellectu est cognitio eternoꝝ: qꝛ intellectꝰ dr̄ portio supioꝛ stricte loquēdo inq̄ztū respicit eterna. De hoc vide diffuse in Doc. in scdo di. 24. ⁊ ī tertio. di. 15. ⁊ lr̄a ptȝ.

Portio superioꝛ

¶ Ibi. Tertia ꝑsuasio ē hec Persuasio ex hoc tenet qꝛ fides hȝ deuȝ sub ratione deitatis pro obiecto: vt ꝓbat Doc. in tertio di. 22. cetera patent.

Fides hȝ deum sub rōne deitatis pro obiecto.

Exhis dictis respōdeo ad scdam quest. Litera clara est vsq; ibi. Cōtra istas omnes positiones. Anteq̄ declaremus improbationes Doc. declaro vnum ꝙ scȝ aliud est loq̇ de subiecto alicuiꝰ sciētie: et aliud de rōne formali illiꝰ subiecti. Dr̄ eñ subiectū scīe de quo ꝓprietas aliq̄ demōstrat̄: vel de quo est demonstrabilis: ratio ꝟo formalis subiecti dicitur illa q̄ ꝯstituit aliquid in esse subiecti. sicut si querat̄. hō est subiectū in aliqua sciētia: vtputa in illa qua scit̄ hoīeȝ esse risibilem: sed qd est illud qd̄ ꝯstituit ipm in esse tali. Dico ꝙ est quiditas hoīs: puta aīal rōnale: ⁊ breuiter diffinitio est rō formalis ꝯstituēdi aliquid in esse subiecti scientie: si illud hȝ diffinitionē qd rei: lȝ aliqui exponētes Doc. dicāt ꝙ diffinitio rei non est rō formalis subiectiua: sed hoc nō videt̄ ad mentē Doc. vt patebit. j. in rñsione ad argumēta. Si ꝟo subiectū non habet diffinitionē: sicut deus q̇ est subiectū theologie: ⁊ ens inq̄ztuȝ ens subiectū metaphisice: tūc ratio formalis explicat̄ sub noīe abstracti: puta deꝰ sub rōne deitatis: et ens sub rōne entitatis: vel sub aliqua alia rōne: que non est diffinitio nec q̇ditas illius: sicut aliq̇ dicūt ꝙ deus sub rōne bonitatis est subiectū theologie: sed quicq̇d sit. ꝓ nunc sufficiat ꝙ opȝ ponere deū subiectum theologie sub aliqua rōne formali subiectiua.

Dr̄ia īter subiectū ⁊ rōnē formalē subiecti.

¶ Vñ aliq̇ dicūt ꝙ deus sub rōne entis ī cōi: vel sub rōne entis īfiniti: vel sub rōne entis necessarij: est subiectum theologie: ita ꝙ vel entitas in cōi est rō formalis subiectiua: vel entitas infinita: vel entitas necessaria. ¶ Cōtra quā positionē arguit Doc. ⁊ prima ratio stat in hoc. Rō formalis subiecti est ratio continēdi ꝟtualiter oēs veritates in illa sciētia. pȝ ista ⁊ diffuse exposita est in scdo ar. sed entitas in cōmuni vel entitas necessaria: non ē ratio formalis cōtinēdi oēs veritates theologicas. ergo deꝰ sub tali rōne non est subiectū theologie. Probat̄ minoꝛ ꝑ oppositū: qꝛ si est ratio continendi veritates theologicas. ergo naturaliter quis potest cognoscere veritates theologicas: qd̄ est falsum. Probatur consequētia: qꝛ cognoscēs natural'r rationē formaleȝ alicuius subiecti: que ꝯmuniter est mediū in demonstratiōe potissima: vt pȝ in scdo poste. potest cognoscere passionē demonstrabilē de subiecto: cuius est talis ratio formalis. Exēplū: quia si quis cognosceret aīal rationale cognosceret etiā risibilitatē: ⁊ sic haberet hanc ꝓpositionē imediatā aīal rationale est risibile: qua cognita posset statim cognoscere ꝓpositiones mediatas cōtentas ꝟtualiter in illa. Sic in ꝓposito cū entitas ī cōi: siue entitas necessaria possit via naturali demonstrari saltē arguēdo ab effectu: vt patet ꝑ philosophos: qui demonstrāt esse aliquod summū ens: vel aliqd̄ ens necesse esse (non dico de ente infinito: qꝛ multi dubitāt an philosophi hoc demonstrauerint: vt patebit. j. d. 2.) ergo cognoscens illam natural'r poterit naturaliter cognoscere ꝓprietates: q̄ insunt subiecto theologie ꝑ illā rationē formalē: ⁊ sic ꝯiūgēdo ꝓprietatem cū rōne formali habebit illā ꝓpositionē imediatā ⁊ ꝑ se notā: ⁊ ex īmediata sequūtur mediate: q̄ virtualiter cōtinent̄ in illa. Et sic tota theologia pōt sciri via naturali: qd̄ ē falsuȝ. ¶ Ibi. Scdo qꝛ ex quo cōceptus cōmunes nō sunt soli deo natural'r noti: pȝ / qꝛ etiā cognoscunt̄ natural'r a creatura etiā loquēdo de ꝯceptibꝰ ꝯplexis (quoꝝ termini incōplexi abstrahunt̄ a creaturis) qui appropriant̄ primo enti vt ens necessariū ⁊ hmōi. sȝ theologia in se est de veritatibꝰ soli deo naturaliter notis cū sit simpl'r suprema. ⁊ tales veritates nō includunt̄ virtualiter in hmōi ꝯceptibꝰ creature naturaliter notis: qꝛ tūc ⁊ veritates ille possent naturaliter cognosci: qd̄ est falsum: ergo. ¶ Ibi. Cōtra aliā positionem. Fuit alia opi. ꝙ deus sub rōne bonitatis vel sub rōne alteriꝰ attributi est subiectū theologie. Cōtra quā opi. pōt argui ꝑ rōnes superius factas. Tū qꝛ bonitas summa: via naturali pōt cognosci: ⁊ sic formetur argumentum vt prius. Tum qꝛ nō est soli deo naturaliter nota.

Qȝ deus sub rōne bonitatis vl' alteriꝰ attributi nō sit subiectū theologie in se.

¶ Ibi. Sed adhuc arguo. Nunc arguit per rōnes speciales. Et prima stat in hoc: qꝛ ex quo cognitio de subiecto est distinctioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ in aliqua scientia q̄ cognitio alicuius: qd̄ nō est subiectum in illa scientia: vt patuit. s̄. ergo tale subiectū nō potest poni nisi sub ratione formali ꝑfectissima quam potest habere: ptȝ / qꝛ cognitio perfectissima et distinctissima subiecti est ex ratione formali et quiditatiua illius: sed cognitio illius sub aliqua ratione attributali non est perfectissima: vt patet. s̄. ¶ Secunda ratio. Ibi. Secundo quia si ille ꝓprietates. Primo declaro literam: ⁊ post formabo rōneȝ. Primo dicit ꝙ si ille proprietates: puta bonitas vel sapientia realiter differrent ab essentia: essent vere causate ab essentia. Ex hoc dicto aliqui volunt ꝙ ꝓpria passio sit realiter distincta a subiecto: cuius oppositū tenet Doc. Et probant ex dicto Doc. j. in ista. q. vbi dicit ꝙ subiectū non tm̄ se habet vt receptiuum passionis: sȝ etiam est causa effectiua eiusdem. Sed quid sit de intentione Doc. diffuse exposui in secūdo arti. Secundo dicit ꝙ ex quo differunt ratione ab essentia: saltem ꝫm rationem dicuntur causari: et hoc tenet per illam propositionem Doctoris in quolib. qualis est ordo inter aliqua vbi realiter distinguunt̄

talis est vbi tm̄ rõne distinguunṫ. Et q̄d dicit ꝙ iste ꝓprieta-tes sola rõne distinguunṫ ab essentia: nõ dicit ſm intentionē ꝓpriã: q: etiã distinguũtur plusq̄ rõne: vt patebit. ĩ. distin. 8. q. pe. ¶ His declaratis formo sic rõnem. Nihil q̄d hȝ rõneȝ causati vel quasi causati ab aliquo subiecto potest esse rõ formalis illius: ptȝ q: ratio formalis subiecti ꝓprie vel est prior subiecto: vel saltem est simul: ⁊ vltra est mediũ demõstrandi causatũ vel quasi causatũ a subiecto: vel a rõne formali illi⁹ subiecti: sed iste ꝓprietates saltem ſm rõnem sunt causate ab essentia: ergo nõ possunt esse ratio formalis subiecti theologie (qui est deus.) ¶ Tertia ratio est ibi. Tertio q: illud ſm ꝓpriã rõnem. Hic presupponiṫ ꝙ ex quo subiectũ est magis ens ⁊ actualius q̄ ꝓprietas vt ptȝ rõ formalis illius subiecti ꝑ quã est tale ens in actu erit magis ens: ⁊ magis in actu q̄ aliqua ꝓprietas. Illud ergo erit magis rõ formalis subiecti q̄d est magis in actu: sȝ essentia dĩna vel deitas est magis in actu q̄ ꝓprietas attributalis: ptȝ/q: essentia diuina est oĩno incõicabilis ad extra: imo repugnat sibi: nõ sic repugnat ꝓprietati attributali: ⁊ si sibi repugnat: ex hoc est: q: est idem realiter essentie dĩne. ¶ Ibi. Si ꝟo dicaṫ ⁊c. ꝙ quelibet ꝓprietas est infinita: ⁊ iõ incõicabilis ꝓpter infinitatē. Cõtra. Infinitas ista est in eis ꝓpter idẽtitatē earũ cũ essentia: sicut ex radice ⁊ fundamẽto oĩs ꝑfectionis intrinsece: vt clarius patebit. ĩ. dist. 8. q. pe. ⁊ ĩ quoli. q. 5. ¶ Sed hic oriṫ aliqualis difficultas: q: quero an rõni formali bonitatis existentis in deo repugnet cõicabilitas ad extra. si sic: est ita actualis sicut essentia dĩna. si nõ: tũc arguo sic ⁊ accipio bonitatē. Bonitas dĩna formalr̃ distinguiṫ ab essentia dĩna: vt ptȝ a doc. ex intẽtione. ĩ. dist. 8. q. pe. ergo infinitas est gradus intrinsecus illius bonitatis cũ sit formalr̃ infinita: vt ptȝ a doc. vbi. s̄. ⁊ infinitas est gradus intrinsecus: vt ptȝ ab ipso in quoli. q. 5. imo infinitas bonitatis eodẽ mõ distinguiṫ ab essentia sicut ⁊ bonitas: vt põt ꝓbari ex dictis Doc. ĩ. dist. 8. ergo bonitati cũ sit formalr̃ infinita repugnat cõicari ad extra. ¶ Ad hoc dico ꝙ rñsio doc. stat in suo robore: ⁊ hoc est ꝓpter identitatē realem: sicut eñ bonitas ſm suã entitatem pullulat ab essentia dĩna: ita ⁊ infinitas ipsi⁹: vt ptȝ a doc. in plurib⁹ locis: ⁊ si nõ esset idẽ realiter cũ illa: nõ posset pullulare vt infinita: alioq̄n essent plura infinita realiter distincta in actu: q̄d est ĩpossibile: vt ptȝ a doc. ĩ. di. 2. par. 1. q. vl. ⁊ dist. 8. ⁊ alibi ¶ Ibi. Cõtra viã etiã de respectib⁹. Opi. aliquoꝝ fuit ꝙ de⁹ sub rõne glorificatoris vel gubernatoris: q̄ dicũt respectum ad extra sit subiectũ theologie. Cõtra quã arguit Doc. trib⁹ mediĳs. ¶ Ibi. Sed facio rõnes ſpãles. Hic doc. intẽdit ꝓbare ꝙ deus sub aliquo respectu ad extra nõ põt esse subiectuȝ theologie. prĩo q: ſcĩa realis est de obiecto reali: sȝ respect⁹ ad extra est tm̄ ens rõnis: vt ptȝ a doc. in. 1. dis. 30. ⁊ alibi sepe Hic no. ꝙ si subiectũ ſciẽtie in se sit ens reale: a fortiori ratio formalis subiecti erit ens reale: ptȝ/q: ꝓpṫ taleȝ rõnē hȝ ꝙ sit subiectũ. vt. s̄. patuit. Nota etiã ꝙ quelibet ſciẽtia in se formaliter est entitas realis: ptȝ in nobis: q: poniṫ habit⁹ in predicamẽto qualitatis: ⁊ oĩs cognitio in se est formalr̃ ens absolutũ tam in nobis q̄ in deo: vt ptȝ a Doc. in quoli. q. 14. aliqua tñ dicitur realis denoĩatione extrinseca: q:. s. est de obiecto reali: vt physica ⁊ metaphysica. aliquã ꝟo dr̃ precise rationalis: q: est de ente rationis: vt logica q̄ ꝑ se est de ſcđis intẽtionib⁹: in se tñ est realis. Nota etiã ꝙ est ĩpossibile nobilissimã ſciẽtiã esse de obiecto sub ratione ignobilissima: cuiusmodi est relatio rõnis. ergo theologia erit de deo sub rõne vere reali. ergo nullomõ sub rõne: puta glorificatoris: vt quidã dicũt. ¶ Scđo arguit ⁊ ratio stat in hoc: q: ſcientia ꝑ se tam denoĩatione extrinseca q̄ intrinseca est de obiecto ꝑ se: ptȝ/ tum q: effectus ꝑ se est a causa per se: ſcientia est effectus sui obiecti primi: vt. s̄. patuit. ergo. Tum q: alie ſcientie dicunṫ per se: q: respiciũt obiectum ꝑ se: ideo subalterna denoĩatione extrinseca dr̃ per accidens: q: respicit obiectũ sub ratione accidentali. Cum ergo theologia sit ſcientia per se ⁊ ꝑfectissima: a fortiori habebit obiectũ ꝑ se: sed absolutũ ⁊ respectiuum faciũt tm̄ vnũ ꝑ accidens: q: aggregatũ ex rebus diuersorũ generũ: ptȝ etiã q: si ex eis esset vnum per se: sequereṫ ꝙ cõstitutũ nõ esset nec ens absolutũ: nec ens respectiuũ per se. ptȝ/q: constitutũ dependet in esse a partib⁹ ꝯstituentibus. si eñ esset absolutum: ergo respectus esset de essentia absoluti. Si etiã esset respectiuũ: ergo absolutũ esset de essentia respectiui: ⁊ sic nõ esset nec absolutũ: nec respectiuũ: ergo theologia in se nõ est de deo sub rõne alicui⁹ respect⁹. Et preterea theologia in se est tm̄ vna ſcĩa: vt ab oĩb⁹ ꝯcediṫ: ergo est tm̄ de vno subiecto ⁊ sub vna rõne ꝯsiderato: ptȝ ꝯña: sȝ si esset de ente ꝑ accidẽs nõ esset vnũ subiectũ: nec vna ſciẽtia: ptȝ/q: ſciẽtia q̄ est de ente ꝑ accidẽs vt subalterna supponit duas ſcientias tractantibus de partibus illius totius separatim: vt si de homine albo esset ſcientia: tunc illa ſcientia presupponeret vnã q̄ esset de hoĩe: ⁊ aliã q̄ esset de albedine. sic ĩ ꝓposito. ¶ Tertio arguit ibi. Tertio null⁹ respect⁹ ad extra ⁊c. Rõ stat in hoc. Illud q̄d est rõ demõstrandi aliq̄d de aliquo necessario: ita ꝙ. a. dicatur necessario ꝯuenire. b. ꝓpter rõnē. c. ipm̄. c. necessario ꝯueniet ipsi. a. pȝ q: q̄d ꝯuenit. a. cõtingẽter nõ põt eē rõ ꝙ aliq̄d cõueniat ipsi. a. necessario: q: tunc esset maior necessitas ĩ effectu q̄ in cã. Sed multe ꝓprietates demonstranṫ in esse deo de necessitate: vt pȝ. g̃ rõ formalis demõstrãdi magis necessario ꝯueniet ipsi deo. Cũ g̃ rõ formalis subiecti sit mediũ in demõstratiõe potissima: seq̄tur ꝙ nullus respect⁹ ad extra poterit eē formalis rõ subiecti theologie in se: de quo multe ꝟitates necessarie demonstranṫ. imo si ꝑ talē responsum ad extra demonstrarenṫ hmõi ꝟitates: tales ꝟitates nullomõ essent necessarie: sed ꝯtingẽtes. ¶ Ibi. Concedo igiṫ quartũ mẽbrũ. Et sit ꝑ ꝯclusione Doc. ꝙ subiectũ theologie ĩ se respectu necessarioꝝ est de⁹ sub rõne deitatis: siue sub rõne qua hec eẽntia: vl' sub rõne qua hec deitas q̄ idẽ ĩportãt: q: sicut subiectũ ſcĩe loquẽdo semꝑ de subiecto hñte vnitatē specificã est ꝑfectissimũ ꝯsideratum in illa ſcientia: ita ⁊ rõ formalis talis subiecti dȝ eē ꝑfectissima ⁊c.

Deitas ē magis in actu q̄ ꝓprietas.

Difficultas.

Rñsio.

Quõ bonitas diuina nõ eēt infinita.

Nõ hic aliq̄ bona de subiecto ſcĩe et ſcientia.

Quare ex absoluto ⁊ respectiuo non fit vnũ ꝑ se

Sciã subalterna supponit duas ſcĩas.

Opi. doc. de subiecto theologie in se ⁊c.

Gregorius de Arimi. peritissimus sustinendo opini. Egi. de roma: que est ꝙ deus sub ratione respectus ad extra: puta sub rõne glorificatoris est subiectũ in theologia. Rñdet in ꝓlo. q. 4. ad obiectiões q̄s Doc. facit ꝯtra opi. Egi. Et oẽs rñsiões stãt ĩ vno dicto: vcȝ ꝙ cũ dico sub rõne glificatoris: nihil re vel rõne ĩtelligiṫ addi ipsi deo q̄d sit ꝯtractiuũ ipsi⁹ dei: q̄d sit subiectũ theologie: sȝ ꝑ rõneȝ specialē intẽdit ipammet rationē ꝟitatis: q: ſm oẽm ꝟitateȝ de ipsa ſcibilē. natura nõ sic obĳciṫ alicui ĩtellectui creato: sȝ intẽdit ipaȝ deitatē restrictã in rõne obiecti ad determinatũ gradũ veritatũ: q̄ de ipsa sciri pñt. Et si de⁹ non absolute sumptus: sed sub ista rõne ꝯtractus dr̃ subiectũ. Per illa eñ aduerbia absolute ⁊ ꝯtracte nõ daṫ intelligi talis specialis ratio addita. hec ille. Et sic pȝ solutio ad argumenta Doc.

Greg. de Ari. nititur rõnes doc. soluere in ꝓlo. q. 4.

Sed ista expositio nõ videtur sufficere. Tum q: multe veritates necessarie demonstrantur de deo et non sub rõne glorificatoris: vt ꝙ pr̃ generat: vel ꝙ spũsſctũs ꝓcedit a pr̃e ⁊ filio. Nõ eñ iste ꝟitates demonstranṫ de deo vt ꝯtracto in ratione glificatoris. ¶ Et cũ dicit ꝙ non ꝯsideratur vt subiectũ theologie sub illa rõne qua oẽs ꝟitates sunt ſcibiles de deo: q: intellect⁹ creat⁹ sub illa rõne non põt ipm̄ cognoscere. Sed semꝑ salua reuerẽtia tãti viri hoc haberet ꝓbare: ꝙ intellect⁹ beati non possit sic eũ cognoscere. Credo eñ ꝙ possit ipsum cognoscere sub oĩ rõne qua oĩs ꝟitas est ſcibilis de eo: vt hȝ aliũde ꝓbari: nec sequiṫ ꝙ ex hoc cõprẽderet deũ: q: ad actũ cõprensiuũ requiriṫ aliđ q̄ cognoscere ipsum ſm oẽm modũ cognoscẽdi: vt diffuse declarabo. ĩ. d. 5. et deo duce in. q. 14. quoli. ¶ Verũ est tñ ꝙ rationes Doc. ꝯtra Egi. ꝯcludũt si rõ glorificatoris dicat respectũ additũ. aliter non: sed an necessario dicat respectũ: diffuse hȝ ꝑtractari. ĩ. di. 30. ¶ Itẽ rñdet ad rõnes quas facit Doc. ꝓbãdo ꝙ de⁹ sub rõne deitatis sit subiectũ. Et rñsio sua stat in hoc ꝙ non est de rõne subiecti ꝯtinere ꝟtualiter: ⁊ ꝑ ꝯñs rõ formalis subiecti non est rõ ꝯtinendi ꝟtualiter. Sed hec materia de ꝯtinentia ꝟtuali diffuse est ꝑtractata in exponendo articulũ ſcđm. ¶ Et addit ꝙ etiaȝ posito ꝙ de rõne subiecti sit ꝯtinere virtualr̃. Dicit ꝙ hoc est veꝝ loquẽdo de subiecto ſciẽtie ꝓprie dicte: sed theologia non est ſcĩa ⁊c̃. Sȝ iudicio meo hec rñsio non euacuat: q: si theologia sit sapiẽtia ꝓut est de eternis. tñ hȝ oẽs ꝯditiones ſcĩe vt cõparaṫ ad ĩtellectũ creatum: cũ sit notitia certa ⁊ euidens: ⁊ de obiecto necessario: ⁊ causata per discursum sillogisticũ vt patebit. ĩ. q. pe.

Rñsio ad rationes Grego.

Responsio Gregorii

Confutatio rñsionis Gr.

Ad primam questionem de theologia nr̃a. Pro intelligentia hui⁹ litere nota primo ꝙ obiectũ habit⁹ virtualr̃ ꝯtinet illũ habitũ: vt diffuse exposui in ſcđo arti. ¶ Scđo nota ꝙ qñ dicit Doc. ꝙ obiectũ habit⁹ existẽtis in nobis ⁊ hñtis euidentiã ex tali obiecto: tale obiectũ nõ tm̄ absolute continet illũ habitũ virtualr̃: sed etiã vt prĩo notũ intellectui ꝟtualiter ꝯtinet. Et hoc potest hr̃e duplíceȝ sensum in hoc q̄d dicit ꝙ ꝯtinet vt p̃mo notũ. Nã duplex ē notitia obiecti. s. habitualis ⁊ actualis: ⁊ intelligo ꝓ nũc notitiã habitualē p̃ncipiũ ꝓductiuũ talis notitie. Exẽplũ. hõ est pñs intellectui ꝑ ſpẽm intelligibilē: tũc dr̃ habitualiter not⁹ q: sicut hñs habitũ acq̄sitũ ex frequẽtatis actib⁹ faciliter p̃t exire in actũ: sic hñs ſpeciē intelligibilē obiecti statim potest causare cognitionē illi⁹: q: illa ſpẽs intelligibilis ⁊ intellectus sunt due cause ꝑtiales integrãtes vnã totalē respectu cognitionis abstractiue: vt pȝ ex dictis Doc. in p̃mo. d. 3. q. 8. ⁊ dist. 17. ⁊ in ſcđo dist. 3. q. vlti. ⁊ expſſe in quol. q. 13. art. 2. Et tale obiectũ vel pñs in se: vel in specie intelligibili dr̃ ꝯtinere

Conditiones vere ſcientie.

Notitia obiecti habitualis ⁊ actualis.

ad memoriā:q̄ nihil aliud est nisi intellect⁹ habēs obiectuz
presens:vt ptz a doc.in prio.di.2.3.6.7.⁊ alibi. Et talis me
Memoria secunda quid sit. moria apud doc.multotiens vocaꝛ sciētia vel notitia habi-
tualis:vt ptz dist.2.3.6.27.primi ⁊ alibi. Notitia ꝟo actua-
lis obiecti est cognitio actualis illius. Quādo ergo doc.di
cit ꝙ habitus (puta notitia actualis cōclusionis qua scitur
hoiem esse risibilē) est in aliquo intellectu hñs euidentiam
ab obiecto:ita ꝙ nō hꝫ illā notitiā ex aliqua reuelatione vł
credulitate:tunc notitia talis obiecti virtualr̄ cōtinet noti-
tiam cōclusionis:sic intelligēdo ꝙ notitia habitualis obie-
cti:puta spēs intelligibilis hoīs existens in intellectu Frā-
cisci:q̄ dicitꝛ notitia habitualis.virtualr̄ ꝯtinet notitiā hui⁹
ꝯclusionis:ꝙ hō est risibilis:vt.s̄.exposui in art.2. Uel si lo
quatur de notitia actuali obiecti: tunc opꝫ dicere ꝙ notitia
actualis illius obiecti virtualr̄ ꝯtinet notitiā cuiuscūqꝫ con
clusionis. Qñ ergo obiectū nō est presens intellectui habē
ti habitū nec in se nec in specie intelligibili virtualr̄ ꝯtinet
habitum:qꝛ quantū est ex se:si esset pñs itellectui ꝑduceret
saltem vt cā partialis illū habitū. Cū ꝟo est pñs intellectui
tunc respectu habitus pōt habere hanc duplicē ꝑmitatez:
scꝫ vt primū virtualr̄ ꝯtentiuū:⁊ vt etiā primo notū. ¶ Se-
cundo principalr̄ Doct.hoc applicat ad ꝓpositū de habitu
theologie in nobis. Et dicit primo ꝙ q̄uis de⁹ sub rōne dei
tatis virtualr̄ contineat oēs veritates theologicas necias:
qꝛ quantuz est ex se si esset ꝑfecte presens alicui intellectui:
vel vt cā totalis:vel vt partialis posset causare in intellectu
illo veritates necessarias de ipso. Scđo dicit ꝙ deus sub ra
tione deitatis nō est notus intellectui nostro pro statu isto
⁊ ꝑ ꝯñs cognoscens hanc veritatē necessariā. deus est trin⁹
⁊ vn⁹ nō est sibi euidēs ex obiecto: cū nō cognoscat illud di
stincte:sꝫ tm̄ vel est sibi reuelata vł credita alicui docēti ⁊c̄.
¶ Tertio dicit ꝙ theologia nostra respectu necessariorum
cum nō sit euidēs ex obiecto nō hꝫ aliquod obiectū virtua-
liter ꝯtinēs talē habitū illa duplici ꝑmitate : q̄ requiritur
ad habitū habentē euidētiā ex obiecto. ¶ Quarto dicit ꝙ
si loquamur de ꝑmo obiecto habit⁹ theologici in nobis nō
vt hñte hāc duplicē ꝑmitatē:sꝫ de prio obiecto.i.de prio no
to vel ꝑfectissimo noto : dicit ꝙ est ens infinitū de quo tāqꝫ
de ꝑfectissimo noto nobis:demostram⁹ veritates theologi-
cas necessarias:nō ꝙ aliquo mō ꝟtualr̄ cōtineat eas: nec vt
in se absolute:nec vt primo noto:qꝛ solus deus sub rōne dei
tatis sic continet:⁊ sic ptꝫ litera doc.

Difficultas. Sed circa dicta istius doc.occurrūt alique difficulta-
tes. Et prio ꝯtra hoc qđ dicit ꝙ de⁹ sub rō-
ne infiniti ē subiectū theologie nr̄e:accipiēdo ipm subiectū
nō vt ꝯtinēs virtualr̄ ⁊c̄.sed vt primo notum nobis.

Jo. āgli. bacchōis ꝯtra doc. primo arguit in p̄lo.q.3. Contra hoc arguit Joā.anglicus in p̄lo.q.3.⁊ arguit
sic. Aut nālr̄ cognoscim⁹ ꝯceptū infinitū de
deo:aut supnaturalr̄. Nō prio mō:qꝛ vt sic nō est subiectum
in theologia nr̄a:sed theologie phoꝝ. Si scđo mō.ergo ita
bene pōt cognosci deus sub rone deitatis:sicut ꝯceptus en-
tis infiniti.⁊ sic deus sub rōne deitatis erit magis subiectuz
Scđo arguit. theologie nostre q̄ꝫ sub rōne entis infiniti. ¶ Scđo arguit
ꝯtra illud qđ dicit doc.ꝙ ens infinitū est primū notū nobis
de deo:aut eñ intelligiꝛ de primo noto ſm q̄d nois:aut ſm
quid rei. Si primū cū in theologia nr̄a presupponaꝛ q̄d no
minis dei:sequiꝛ ꝙ deus sub rone deitatis erit subiectuz in
theologia nr̄a. Si scđo mō.hoc est falsum:qꝛ diffinitio infi-
niti in ꝑfectione non est capabilis ab intellectu nr̄o : ⁊ hoc
est cōtra naturā subiecti:qꝛ cognitio q̄d nois solū presup-
Tertio arguit. ponitur. ¶ Tertio arguit sic. Illud est prius notum nobis
de quo formaꝛ q̄stio q̄ꝫ illud qđ queriꝛ : sꝫ de deo q̄rimus in
theologia:vtrū sit infinitus in ꝑfectione ⁊ vigore: sꝫ conce
ptus infiniti nō est prim⁹ ꝯcept⁹ sicut ꝯcept⁹ dei amor.ptꝫ/qꝛ
in oi ꝓpōne prius cōcipim⁹ subiectū q̄ꝫ predicatū qđ de illo
predicam⁹:sꝫ illud de quo querim⁹ est subiectū: qđ queritur
est predicatū:vt cū queriꝛ:vtrū deus sit infinitus.hec ille.

Declaratio opi. Grego. Pro responsione ad ista argumēta premitto duo
Primū ꝙ qñ Doc. dicit ꝙ ens
infinitū:siue aliqđ ens sub rōne infinitatis est subiectū theo
logie. Hoc dicit ꝓpter ꝯceptū infinitatis:qꝛ ꝯcept⁹ ꝑfectior
qui possit haberi pro statu isto (loquendo semꝑ de lege cōi:
qꝛ certū est ꝙ de⁹ posset causare cognitionē deitatis distin-
ctā abstractiuā:vt ptꝫ in scđo.di.3.q.9) est ꝯceptus infinita
De⁹ possꝫ cāre cognitionez distictam deitatis. tis:vt ptꝫ ab ipo in.1.di.3.q.1. Scđm ꝙ eo mō quo aliq̄d po-
nitur rō subiecti illud est ꝑfectius inter oia q̄ cōsideranꝛ in
tali sciētia vt ptꝫ. Nā sicut subiectū vt vere cōtinet virtualr̄
cōsiderata in tali sciētia in se est ꝑfectius ipsis cōsideratis:
vt ptꝫ a doc.pñti.q. Sic illud qđ poniꝛ subiectū vł rō subie-
cti in aliqua sciētia nō habēte euidentiā ex tali subiecto po
nitur perfectius inter oia cōsiderata ab intellectu habente

hmōi sciētiā:⁊ ptꝫ/qꝛ eo mō quo poniꝛ rō subiecti: eo mō ꝑ
illā demōstranꝛ ꝓprietates de subiecto:cui⁹ est talis rō. Si-
cut ergo rō formalis ꝯtinendi virtualr̄ veritates est mediū
demōstrandi ꝓprietates de subiecto in scia hñte euidētiam
ex tali subiecto vel rōne formali : sicut ptꝫ de rōne subiecti
theologie in se:sic in scia nō hñte euidētiā ex subiecto: sicut
est theologia i nobis:rō formalis subiecti talis scie: ⁊ si nō
sit vera rō ꝯtinēdi virtualr̄ veritates in tali scia theologica
cōsideratas:tm̄ erit nobis rō demōstrandi hmōi veritates:
qꝛ nobis nihil est notius ⁊ ꝑfecti⁹ ꝑ qđ possint demonstrari
q̄ꝫ rō talis subiecti:ꝯ ipsa est rō demōstrādi ⁊c̄. Ex hoc in-
fero cū rō entis infiniti sit ꝑfectior ꝯcept⁹ ꝯsiderat⁹ in theo-
logia nr̄a nō hñte euidētia ex subiecto:vt patuit.s̄.a doc.se-
quitur ꝙ erit rō demōstrandi veritates necessarias theolo-
gicas:q̄uis nō ꝯtineat eas prio virtualr̄.⁊ illud qđ sic est rō
demōstrandi est rō formalis subiecti:sequiꝛ ꝙ infinitas in-
tensiua erit rō formalis subiecti theologie in nobis. Nihil
eñ est nobis notius ꝑ qđ possimus ꝯcludere de aliquo ente
qđ sit trinū ⁊ vnū:sicut est infinitas intēsiua talis entis:si tm̄
illud ens posset distincte in se cognosci : entitas illa notior
Ad primū arg. Joā. angl. bacchonis. esset in demōstratione. ¶ His p̄missis rñdeo ad argumēta
magistri Jo.anglici. ¶ Ad primū pōt dari vtrūqꝫ mēbrū:
vcꝫ ꝙ naturalr̄ cōcludim⁹ infinitatē de aliquo ente. Et cum
dicit. Illud est subiectū sciētie phoꝝ. Cū supportatiōe hoc
indiget ꝓbatione:qꝛ subiectū in metaphysica est ens inquā
tum ens.nisi accipiaꝛ subiectū pro nobiliori cōsiderato in
tali sciētia:⁊ sic ens infinitū est nobilissimū cōsideratum in
sciētia phoꝝ. Et cum inferꝛ.ergo nō est subiectū theologie
nostre.negaꝛ ꝯñā. Et cum dicit ꝙ theologia nostra est sciē-
tia supnaturalis:ꝯcedo.ergo ⁊ cognitio subiecti theologie
nostre est supnaturalis.negaꝛ ꝯñā: qꝛ theologia nr̄a nō est
de terminis incōplexis:sꝫ de ꝓpositionib⁹: vt patuit.s̄.q.1.
¶ Si arguaꝛ sic ꝑ argumentū doc. factū ꝯtra opi.primam
de rone formali subiecti:qui sic arguit in snia. Cognoscens
naturalr̄ rationē formalez alicuius subiecti ꝑ illā naturalr̄
pōt scire oēs veritates in tali sciētia.ergo si via naturali pos
sumus cognoscere rōnem formalem subiecti theologie no-
stre:sequiꝛ ꝙ possum⁹ cognoscere naturalr̄ ꝟitates cōsidera
tas in theologia nostra:qđ est falsum. ¶ Dico ꝙ hoc verū
esset si tale subiectū cōtineret virtualr̄ hmōi veritates : ⁊ vt
sic esset notum nobis:vt ptꝫ a doc.vbi.s̄.⁊ pōt elici ex dictis
ipsius in.q.1.prologi.⁊ dist.3.q.1.primi. Sed in ꝓposito ra-
tio formalis subiecti theologie nostre vt nostre:no est ratio
cōtinendi virtualiter veritates theologicas vt dixi. ¶ Si
dicatur. Si ꝑ rōnem infinitatis demonstro deum esse tri-
num ⁊ vnū: vel aliquod ens esse trinū ⁊ vnū:quare philoso
phi qui ꝑfectius hoc cognouerūt nō potuerunt demonstra
re hmōi infinitatem. ¶ Dico ꝙ nec etiā nos absolute pos-
sumus demōstrare talem veritatem ꝑ rōnem infinitatis : sꝫ
habita reuelatione huius ꝙ deus est trinus ⁊ vnus: si volu-
mus alicui fideli hoc ꝑsuadere nihil notius ē nobis ad hoc
ꝑsuadēdum q̄ꝫ infinitas intensiua talis entis: ita ꝙ demon
stratio trinitatis ꝑ rōnem infiniti tm̄ valeret credenti arti-
culis fidei:sed puro philosopho nihil valeret: sed diceret ꝙ
oino repugnaret tali nature esse formaliter in trib⁹ suppo-
sitis. ¶ Si etiā detur secūdum membrū: videlꝫ ꝙ cognitio
entis infiniti sit supnaturalis:adhuc nō sequiꝛ ꝙ dicit ꝙ ita
bene posset cognosci deus sub ratiōe deitatis:⁊ sic esse sub-
iectū theologie nostre. ¶ Dico ꝙ si aliquis intellectus ha
beret cognitionem distincta supnaturalem ipsius deitatis:
ꝙ theologia in tali intellectu haberet deū sub ratione dei-
tatis pro subiecto: vt ptꝫ a doc.respondendo ad secundā.q.
Sꝫ qꝛ de cōi lege nō traditur cognitio supnaturalis distin-
cta ipsius deitatis: ⁊ per ꝯñs nō erit ratio formalis subiecti
Cōcept⁹ īfiniti est ꝑfectior quē possumus hr̄e pro statu vie d̄ quouis ente. theologie nostre:⁊ qꝛ ꝑfectissimus cōceptus quem possum⁹
habere de aliquo ente via naturali:siue etiā via supnatura-
li loquendo semꝑ de cōi lege:est ꝯceptus entis infiniti:ideo
magis ꝑ hmōi infinitatem cognitā demonstramus verita-
tes theologicas q̄ꝫ per rōnem deitatis in se:cum illa sit no-
bis ignota. Concludimus enim multa de deo per rationez
infinitatis. Quia si queratur quare est trinus ⁊ vnus: quia
infinitus:quare est necesse esse.qꝛ infinitus. quare oipotens
siue loquēdo de oipotentia mediate siue immediate. de qua
Doctor.7.q.quolibe.qꝛ infinitus ⁊ nō qꝛ deus. ¶ Si dica
tur. An ens infinitū siue entitas infinita distincte cognosca
tur an cōfuse:nō distincte:vt ptꝫ si confuse.ergo nō erit ra-
tio demonstrandi: vel si sic:sequitur ꝙ ita bene deus confu
se cognitus erit ratio demonstrandi veritates theologicas
in theologia nostra. Dico ꝙ loquendo de entitate forma-
liter infinita in particulari: ꝙ non potest distincte cogno-
sci via naturali:nec etiā via supnaturali de cōmuni lege: ꝙ

ſic cognoſcerēt deitas diſtīcte: qꝛ ſola deitas eſt entitas for maliter infinita. Si ꝟo in cōi: puta ꝙ ſit aliqđ ens infinitū: ſic pōt cognoſci ꝯfuſe tn̄. Et cū dicit/ergo deꝰ ita ꝯfuſe cognitus pōt eſſe ſubiectū. Dico ꝙ nō ſequit: qꝛ cognitio entis infiniti videt terminari ad ꝑfectiorē cōceptū: ꝛ hoc quo ad nos/q̄ cognitio cōfuſa ipſius dei. ꝛ ideo ens infinitum erit magis ſubiectū in theologia nr̄a q̄ deꝰ ſub rōne deita-

Ad ſcđm argm̄. tis: ꝛ ſic ptꝫ rn̄ſio ad primū argumentū. ¶ Ad ſecūdū argumentum cū dicit de primo noto de deo. aut illud ens infinitum eſt prīo notū ſm qđ noīs/ aut ſm quid rei. Dico ꝙ ſm quid noīs. Et cū infertur ꝙ ita deꝰ eſt ita notꝰ nobis. vel ſaltem ita pōt eē. Dico primo ꝙ cū deus nō habeat diffinitionem niſi ſm qđ noīs. Nō ſeqtur ꝙ de cōi lege ita poſſit eſſe notus nobis: ſicut ens infinitum: ſed poſito ꝙ ita poſſit eſſe notus nobis: nō tn̄ ſequit ꝙ ſit rō formalis ſubiecti theologie noſtre: qꝛ ꝑ ens infinitū ꝑfectior cōceptus innoteſcit nobis q̄ ꝑ ipm̄ deum ſic notum ſm quid noīs. Et qꝛ ꝯceptus ꝑfectior in theologia noſtra eſt nobis ratio euidentior demonſtrandi veritates theologicas in theologia nr̄a: vt. s̄. diffuſe expoſui: ideo ꝯceptus entis infiniti erit magis ratio formalis ſubiecti theologie noſtre: q̄ ꝯceptus ipſius dei in-

Ad tꝫtiuꝫ argm̄. diſtincte cogniti. Et ſic ptꝫ rn̄ſio ad argumenta iſtius doc. quam rn̄ſionem bene nota. ¶ Ad tertiū cum dicit ꝙ illud eſt prius notū de quo querit q̄ illud qđ querit. cuꝫ ergo ens infinitū in theologia noſtra querit de deo: qꝛ querimus an deus ſit ens infinitū. ergo deus de quo querit erit prius notum in theologia noſtra. ¶ Rn̄deo ꝙ aliud ē loqui de ſubiecto ſciētie: ꝛ aliud de rōne formali illius. Et ſic cōcedo ꝙ deus eſt prīo notū in theologia noſtra. Et ſic ꝯcedo ꝙ deus eſt primo notū in theologia nr̄a: ꝛ ſic ꝯcedo ꝙ eſt ſubiectū. Sꝫ querēdo de rōne formali ipſius ſubiecti. Dico ꝙ eſt entitas infinita. Nō q̄rit ḡ in theologia nr̄a ens īfinitū de deo vt aliqđ demōſtrabile de ipo cū nō ſit demōſtrabile ī theologia nr̄a. ſꝫ ſi q̄rit: q̄rit vt rō formalis illiꝰ vel vt rō ꝑfectiſſima ipſiꝰ dei. Sicut etiā q̄rimꝰ an hō ſit aīal rōnale: nō querimus vt aliquid vere demōſtrabile ꝓpter quid de ipſo hoīe. Scđo dico ꝙ etiā in theologia nr̄a non ꝓprie querimꝰ. An deus ſit ens infinitū. ſed magis querimus. An illud ens qđ noīamus deum: qđ tn̄ eſt nobis ignotū in particulari ſit infinitū: ꝛ nō querit infinitas vt demonſtrabilis ꝓpter qđ de ipſo: ſꝫ magis querit/an alicui entitati quā noīamꝰ deum cōueniat infinitas intenſiua: ꝛ ſic ptꝫ reſponſio.

Nunc autem videndum eſt. ¶ Hic Doc. tractat de ſubiecto theologie reſpectu veritatum cōtingentiū: ꝛ litera ſatis clara eſt. Et primo dicit ꝙ veritates cōtingentes nō cōtinent virtualiter in aliquo ſubiecto:

Cōtingētes veritates nō cōtinent in aliq̄ ſubiecto. qꝛ cōtinentia virtualis ſubiecti de qua in ꝓpoſito loquimur hꝫ neceſſariā habitudinem ad virtualiter ꝯtentum. Nā ſubiectum virtualr̄ cōtinens demonſtrabile de ipſo. in duplici habitubine ſe hꝫ ad illud: vcꝫ in habitudine receptiui: ꝛ ī habitudine efficiētis de neceſſitate: vt patebit a doc. ī. Sed predicatū qđ pōt cōtingenter ineſſe ſubiecto nō de neceſſitate producit ad aliud ſubiectū. Scđo dicit ꝙ inter ꝓpōnes cōtingentes eſt ordo: ita ꝙ vna erit prima loquendo ſemꝑ de cōtingētibus ad eandē materiā ꝑtinētibus: vt hec erit prima cōtingens/deus vult Franciſcū ſaluum fore. ex qua ſequūtur multe alie contingentes: vcꝫ/ergo vult ipm̄ eſſe in gratia. ꝛ ſimiliter: ergo vult ipm̄ mereri. Silr̄ in alia materia. Hec erit prima cōtingens/verbū eſt incarnatum: ergo natum/verberatū/paſſum/ꝛ hmōi. ¶ Tertio dicit ibi. Dicitur aūt primū ſubiectū prime veritatis cōtingētis: qđ viſuꝫ vt tale natum eſt primo videri cōiungi cum predicato illo. Exemplū. Si quis intuitiue videret deū in ordine ad hec predicata: puta velle predeſtinare frāciſcū: velle dare gratiam: velle mereri: velle ipſuꝫ actu glorificare: ſtatum eſt ſibi notum: ꝙ velle ipſum predeſtinare: eſſet imediatius ipſi deo q̄ predicata ſequentia: qꝛ alia predicata preſupponūt hoc predicatū: ꝛ ideo in iſta materia. hec eſſet prima cōtingens/deus vult Franciſcū predeſtinare. Nam ordinate volens: prius vult finem alicui q̄ velit media ad finem: ꝛ ſic prius vult homini beatitudinem q̄ media ad cōſecutionem ipſius: vt pꝫ a doc. in iſto primo. d. 41. ꝛ in ſcđo. d. 7. q. 3. ꝛ in

Quecūq̄ abſtrahunt ab exn̄tia nō ſunt ꝓpe ꝯtigētis. ſcđo. d. 20. q. 2. ꝛ alibi. Et nota ꝙ dicit doc. intuitiue: qꝛ ꝓpoſitio cōtingens ſemꝑ eſt reſpectu predicati ꝯtingenter exiſtentis. Nam quecūq̄ abſtrahūt ab exiſtentia nō ſunt proprie cōtingentia: ꝛ ideo ſi intellectus meus nunc abſtractiue cognoſceret parietem ꝛ albedineꝫ: neſciret tn̄ an paries ſit albus: niſi actu videret vnionem albedinis ad ſubiectū qđ nō poteſt eſſe ſine intuitiua cognitione. ¶ Quarto dicit ibi. Ex his ad ꝓpoſitum. ſ. ꝙ diuina eſſentia eſt primum ſubiectum theologie cōtingentis: qꝛ omnes cōcluſiones cōtingentes demonſtrabiles reſoluunt in aliquas ꝓpōnes cōtingentes primas ꝛ predicata earum primo inſunt deitati. Quomō aūt demonſtrent ptꝫ/ qꝛ ſicut a fine ſumunt principia practica: ꝛ cōcluſiones ꝛ multa alia q̄ ſequunt: vt patebit in. q. de praxi. ſic ꝑ hoc ꝙ videmus deum velle finem vltimum: puta Joanni. ſtatim cōcludimus ipſum velle tale ꝛ tale medium ad illum finem acquirendū: non ꝙ neceſſario cōcludamus hoc: qꝛ tunc ſi deus vellet mihi beatitudinem: ſequeretur ꝙ neceſſario vellet mihi dare gratiam: ꝛ neceſſario vellet me mereri: qđ eſt falſum: ptꝫ/ qꝛ poſſet abſolute me beatificare ſine gratia ꝛ ſine merito: vt ptꝫ a doc. in primo. d. 17. ꝛ in ſcđo. d. 5. q. 2. Poſito ergo ꝙ voluntas diuina velit dare beatitudinem mediante gratia ꝛ merito: concludimus ex fine illo neceſſitatem gratie ꝛ meriti: neceſſitatem dico cōſequente nō cōſequentis. Et cum dicit parū. ī. ꝙ eo modo eſt ſubiectū theologie contingentiū quo eſt ſubiectū neceſſarioꝝ. Hoc nō debet intelligi quantū ad cōtinentiaꝫ virtualem: qꝛ tm̄ reſpectu neceſſarioꝝ eſt ſic ſubiectū ꝛ non cōtingentium: ſed quantū ad hoc eſt ſimile ꝙ ſicut de deo per rōnem deitatis demonſtrantur veritates neceſſarie: ita de deo ꝑ rōnem deitatis demonſtrantur veritates contingentes. Et addit parum. ī. ꝙ hoc eſt verum de theologia cōtingentiū in intellectu dei ꝛ btōꝝ qui vident ipſam deitatē intuitiue: ꝛ per ꝯn̄s ꝑ rōnem deitatis demonſtrant omnes

Viſio eſſentie diuine ſicut cognitio metaphyſica entis. veritates tam cōtingētes q̄ neceſſarias. ¶ Ibi totius theologie ꝛc̄. Hic nō in litera quod dicit Doc. ſ. ꝙ viſio eſſentie diuine eſt ſicut cognitio metaphyſica entis. i. ſicut cognitio entis in metaphyſica terminat ad ens tanq̄ ad terminum incomplexum. ſic viſio deitatis terminatur ad deitatem vt ad terminū incōplexuꝫ. Et addit ꝙ beata viſio nō eſt theologia: qꝛ ſcientia theologica tm̄ reſpicit complexa: lꝫ talis viſio ſit ſuꝑnaturalis ꝛ ꝑtineat ad cognitionem theologicam incomplexoꝝ in theologia: non tamen dicitur ſcientia theologica: que vt ſic eſt reſpectu cōplexoꝝ. ¶ Ibi. ſubiectū ꝟo theologie noſtre. Dicit doc. ꝙ ſicut deus ſub ratione entis infiniti eſt ſubiectum theologie noſtre reſpectu neceſſariorum: qꝛ vt tm̄ primo notū ꝛ nō vt virtualr̄ continēs: ſicut diffuſe. s̄. expoſuimus: ſic ſub rōne entis infiniti eſt ſubiectū theologie cōtingentium. Nā veritates cōtingentes ī theologia magis ꝑſuaderi poſſunt nobis ꝑ rōnem entis infiniti q̄ ꝑ rōnem deitatis abſtractiue ꝛ cōfuſe cognite: ſicut. s̄. expoſuimus de veritatibꝰ neceſſariis. ¶ Ibi. Contra. Hic arguit doc. ꝓbando ꝙ deus ſub rōne deitatis nō ſit ſubiectuꝫ theologie cōtingētiū immo magis ꝟbū: qꝛ illud ponit ſubiectum cōtingentiū: de quo primo verificant veritates ꝯtingentes: ſꝫ de ꝟbo oēs articuli reparationis nr̄e immediate verificant: ptꝫ de oībꝰ articulis ꝑtinētibꝰ ad redēptionē. ergo. Et qđ dicit de veritatibus tam in ſe q̄ in intellectu diuino. Exēplum ꝟitas huius ꝟbum eſt mortuum: hoc cognitum ab intellectu diuino dicit ꝟitas in intellectu diuino: qꝛ intellectus diuinꝰ ab eterno cognouit hoc cōtingēs. ſ. ꝙ verbum eſt mortuū. ꝟitas ꝟo huiꝰ in ſe: eſt qn̄ realr̄ verificatur de ꝟbo puta qn̄ mors inſuit in cruce. ¶ Ibi. Reſpondeo. Aliqđ cōtingēs pōt dici primo de ꝟbo ꝛ aliqđ de ſpūſctō ꝛ aliqđ de deo trino. Exēplum primi. ꝟbū eſt incarnatū. Exēplum ſecūdi. ſpūſſanctus apparuit in ſpecie columbe ꝛ miſſus fuit aplīs in linguis igneis. Exēplū tertij. deus creauit mundū: deus ꝓdeſtinat: deus glorificat. ptꝫ etiā de patre: qꝛ vox patris audita eſt ꝛc̄. Et ſic tres ꝑſone poſſunt dici quaſi ꝑtes ſubiecti: ꝛ dicit quaſi: qꝛ ibi nō eſt ꝓprie pars: cū tale dicat imꝑfectioneꝫ: ſed deus ponit ſubiectū: qꝛ cōis tribus

Solo appārētꝫ cōtradictionis ꝺ quaſi parte. ꝑſonis. Aduerte tn̄ cum dicit hic quaſi pars nō ꝯtradicit ſibi in hoc ꝙ dicit. ī. diſt. 5. q. 2. ꝙ in deo nō eſt pars nec quaſi pars cū dicant imꝑfectionē: qꝛ ibi loquit de parte cōponēte ſiue quaſi cōponēte: ꝛ ſic ꝑſona nō eſt cōpoſita nec quaſi cōpoſita: hic aūt tm̄ loquit de parte ſubiectiua. Si dicatur ꝙ etiā illa dicit imꝑfectionē. Dico ꝙ ſi eſſet pars vel quaſi pars nature diuiſibilis vel quaſi diuiſibilis eſſet ibi imꝑfectio: ſꝫ ponitur ibi quaſi pars nature tm̄ cōicabilis: ꝛ nullo modo nec vere nec quaſi diuiſibilis.

Ibi. Ex predictis apparet improbatio illius opī. ſcilꝫ in ꝓlo. q. 1. q̄ ponit xp̄m eſſe primū ſubiectū: ꝛ hoc improbat qꝛ ad nullā ſciētiā ꝑ ſe ꝑtinet aliq̄ ꝟitas niſi ſit de ſubiecto primo: vel de ꝑte eius ſubiectiua: vel integrali vel eſſentiali vel de aliq̄ ad ſubiectū eſſentialr̄ attributo. Exēplū ī phyſica vbi mlt̄e ꝟitates demōſtrāt ꝺ ſubiecto prīo: puta mobilitas de corꝑe mobili: ꝛ alie paſſiōes q̄ ꝯuertūt cū corꝑe nāli. Et multe demōſtrāt de mā ꝛ forma q̄ ſunt ꝑtes eēntiales corꝑis nālis: puta ꝙ mā ē ſubiectū gn̄atōis: vel ꝙ mā ē ꝑfectibilis prīo a forma ſubſtātiali: ſilr̄ de forma: puta ꝙ det eē māe: puta eē formale: vl ꝙ ſit

principiū rerū naturaliū: vel ꝙ ſit terminꝰ formalis genera
tionis. Alique etiā demōſtrant de ptibꝰ integralibꝰ: puta ꝙ
pars itegralis corporis phyſici: eſt ita diuiſibilis ſicut ⁊ to
tū corpus: ⁊ eſt ita cōpoſita ex materia ⁊ forma ſicut totum
cōpoſitū: ⁊ ꝙ includat q̄titatē ⁊ hmōi. De ptibꝰ etiā ſubie=
ctiuis: ptꝫ/qꝛ multe veritates demōſtrant de elemētis ⁊ mi=
xtis ⁊c̄. De his etiā q̄ habēt eſſentialē attributionē ad cor=
pus nāle: q̄ tñ nō ſunt nec ptes eſſentiales: nec integrales:
nec ſubiectiue illiꝰ: multe veritates demōſtrant. vt pꝫ de mo
tu/trāſmutatione/⁊ de multis alijs. Sed in ꝓpoſito. Si xp̄s
eſſet ſubiectū theologie: illa de quibꝰ demōſtrant multe ve=
ritates theologice/vel eſſent ptes ſubiectiue/vel eſſentiales
vel integrales xp̄i. vel haberēt ordinez eſſentialē attributio=
nis ad xp̄m. Sed de patre demōſtrat ꝙ gn̄at filiū. ⁊ de ſpiri
tuſctō ꝙ ꝓcedit a patre ⁊ filio. De patre etiā demoſtrat iſta
cōtingēs. ſ. ꝙ creat ꝑ filiū. et de ſpūſancto ꝙ tpaliter miſſus
eſt. ⁊ tñ nec pater nec ſpūſctūs ſunt ptes xp̄i nec ſubiectiue
nec integrales nec eſſentiales. vt ptꝫ. nec hn̄t eēntialr̄ attri=
butionē ad ipꝫ. qꝛ tūc depēderent ab ipō. qđ eſt impoſſibile.
Et vltra ſequeret ꝙ eternū hr̄et eſſentialē attributionez ad
tpale/ptꝫ/qꝛ xp̄s vt xp̄s includit naturā diuinā ⁊ hūanaz. ⁊
ſic xp̄s eſt xp̄s tm̄ ex tpe: ⁊ ſic tpale eēt prius eēntialiter eter
no: qꝛ qđ hꝫ eēntialiter attributionē ad aliud eſt eēntialiter
poſterius illo. Et aduerte ꝙ xp̄s nō ſolum non poteſt poni
vt ſubiectum ſpecificū cōtinens virtualiter oēs veritates: qꝛ
ptꝫ hoc eſſe ſimplr̄ impoſſibile: ſed nec etiā pōt poni vt ſub=
iectum quaſi habens vnitatē genericā: de quo dixi. ſ. qꝛ ta=
le ſubiectū ſic ſe hꝫ ꝙ oīa ꝯtenta in tali ſciētia: de quibꝰ im
mediate demonſtrant alique veritates: vel ſunt partes ſub
iectiue vel eſſentiales ⁊c̄. vt. ſ. ⁊ ſic Doc. ꝓbat de vtroq̄ ſub
iecto. ¶ Ibi. Tum qꝛ xp̄s ſm̄ diuinitatem nō habet aliquā
talem prioritatē ſm̄ quā poſſet pater vel trinitas attribui:
ptꝫ/qꝛ vbi eſt talis prioritas ⁊ poſterioritas: ibi ē ordo eſſen
tialis: qualis nō eſt in diuinis ad intra: qꝛ dependens eſſen
tialiter eſt iꝑfectiꝰ ⁊c̄. ¶ Cōtra etiā eſtā opi. ſunt due rōnes
vltime de reſpectibꝰ ad extra: qꝛ ꝟbū eſſe incarnatū dicit tm̄
reſpectū rōnis: vt patebit in. 3. diſt. 1. q. 1. ⁊ ſic theologia q̄ eēt
de ꝟbo ſub tali reſpectu nō eēt realis: nec ſilr̄ eēt vna ꝑ ſe ſcia
nec etiā poſſet demonſtrari aliqua veritas necīa: qꝛ talis re=
ſpectus ineſt tm̄ contingenter: hec omnia ſunt expoſita. ſ.
¶ Ibi. Cōtra idem tſt prima rō poſita ad ſolutionē prie. q.
qꝛ veritates necīe de patre ⁊ de ſpūſctō ⁊ de trinitate ipoſ=
ſibile eſt cōtineri virtualiter prio in xp̄o: qꝛ ſi ꝟbū incarna=
tum nō fuiſſet ille veritates necīe nihilominꝰ fuiſſent. Alie
rōnes ſequētes ſunt ꝑ ſe clare in lr̄a. ¶ Videt igit dicēdū ꝙ
ſicut tota iſta lr̄a ſtat in hoc: qꝛ ſi totiꝰ medicine ponat cor=
pus humanū vt ſubiectū de quo demonſtrant paſſiones pri
mo: puta ſanitas: tunc corpus inferius: puta corpꝰ ſanabile
ſanguineū vel colericū nō poterit poni pro ſubiecto primo ⁊
adequato: pꝫ qꝛ ſanitas in cōi nata ē prius ſciri de corꝑe ſa=
nabili i cōi. Si ei hoc totū corpꝰ ſanguineū ſanū ponat ſub=
iectū adequatū in medicina: tūc pticulare eēt ſubiectum ma
gis adequatū q̄ꝫ cōe corpꝰ. Tuꝫ etiā qꝛ tale includit aliquā
paſſionē demōſtrandā de corꝑe: q̄ nō pōt eē rō ſubiecti: ptꝫ
qꝛ ſicut ſubiectum eſt prius natura paſſione: ita rō formalis
ſubiecti erit ꝓor natura. ſi ḡ paſſio poneret rō formalis ſub=
iecti: tūc idem eēt prius ſeipō: ptꝫ qꝛ rō formalis ſubiecti eſt
prior paſſiōe demōſtrabili: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſi paſſio poneret rō for=
malis eēt ꝓor ſeipā. Sequit in lr̄a ibi. Et breuiter q̇cq̇d di=
ceret de aliq̄ medicina tradita. ſ. ꝙ eēt de tali pticulari: ⁊ de
ente ꝑ accn̄s: puta de corꝑe ſanguieo ſano: ſaltē eēt ipoſſibi
le primā ſciētiā de corꝑe hoīs eē prio de corꝑe hoīs ſangui=
neo: ptꝫ/qꝛ rō corꝑis hoīs in cōi eſt ſimplr̄ prior rōne hoīs
ſanguini: ⁊ ideo eēt aliqua ſcientia pria de corpore hoīs in
cōi q̄ꝫ de corpore hoīs ſanguineo: ſicut ptꝫ. Hoc idem dico
de prima ſcientia theologica: ꝙ erit prio ⁊ adequate de ali=
quo alio q̄ꝫ de xp̄o. prius eñ natū eſt ſciri aliquid de verbo
abſolute q̄ꝫ de verbo vt incarnato: qꝛ ab eterno ⁊ ante oēm
cōparationem ad extra ſcitur verbū gigni a patre: qꝛ ꝓdu=
ctio ad intra eſt necīo prior oī ꝓductione ad extra: tam ſim=
pliciter q̄ꝫ ſm̄ quid: vt probat Doc. in ſcđo diſt. 1. q. 2. Simi=
liter erit aliqua ſcīa ſimplr̄ prior de pr̄e ⁊ de ſpūſancto ⁊ de
ipſo deo trino ⁊ vno q̄ꝫ ſit de ipſis ſub aliquo reſpectu ad ex
tra: ⁊ ꝑ ꝯn̄s cū xp̄s dicat duas naturas: ita ꝙ verbū dicit re
ſpectū paſſionis ex tpe ad naturā aſſumptā de ipſo non po
terit eſſe ſimplr̄ prima ſcientia vt ptꝫ. erit ergo theologia de
deo vt de primo ⁊ adequato ſubiecto: vt ipſe deꝰ eſt cōis tri=
bus pſonis. ⁊ tunc ſaluabit ꝙ oīs veritas theologica vel eſt
de prio ſubiecto: puta q̄ ineſt deo ꝑ rōnem dei. vt iſta veritas
ſiue proprietas: ꝙ eſt infinite bonitatis: vel ꝙ eſt cōicabilis
tribus: ⁊ breuiter oīs proprietas dicens ꝑfectionem ſimpli
citer vel quaſi de parte ſubiectiua p̄mi ſubiecti: vt generare
patri generari filio: ſpirari patri ⁊ filio: ſpirari. ſ. ſ. ⁊ multe
alie q̄ ſunt ratione pſonaꝝ: vel erit de aliquo quod attribui
tur ad ſubiectū primū: puta de creatura que attribuit deo
q̄ꝫtum ad reſpectū quem hꝫ ad deū vt deus eſt: quia depen=
dentia creature terminat ad deū vt deꝰ eſt: ⁊ de multis alijs
vel per attributionem ad quaſi partem ſubiectiuam: vt ptꝫ
de natura aſſumpta q̄ꝫtum ad reſpectuꝫ quē hꝫ ad verbū ter
minās illū reſpectuꝫ: vt patebit in. 3. d. 1. q. 1. ⁊. q. 19. quolibe.

Aliter tñ ponit xp̄m eſſe ſubiectū p̄mū. ¶ Hic Doc. re=
citat opi. Linconienſis in exameron/q̄ ponit chri
ſtum eſſe ſubiectū theologie ſub triplici reſpectu ſiue vnita
te p̄ma ad patrē ⁊. ſ. ſ. ſcđa verbi ad naturā aſſumptā. tertia
xp̄i capitis ad mēbra. ⁊ ꝑ iſta opi. videtur eſſe p̄ma ratio ad
primā. q. q̄ eſt de ꝯtinentia virtuali: ⁊ ſic xp̄s q̄ꝫtū ad huma
nitatē cōtinet ſeptē articulos: ⁊ q̄ꝫtū ad naturā diuinā rea
liter cōtinet alios ptinētes ad diuinitatē. ſcđo arguit: quia
partes integrales vel ſubiectiue theologie nō cōtinent ſub
deo. ptꝫ ꝑ glo. ſup Oſee. d. ꝙ materia libri Oſee ſunt. 10. tri=
bus q̄ nō ſunt aliq̇d dei. tertio qꝛ i aliquo libro ſcripture ni=
hil de deo narrat. ḡ. ¶ Reſpōdeo p̄mo. ꝙ veritates contin=
gentes in nullo ſubiecto virtualr̄ cōtinent: vt. ſ. patuit: hn̄t
tm̄ aliquod ſubiectū de quo imediate enuntiantur. Et p̄mo
illud eſt verbū: loquēdo de veritatibꝰ ptinentibꝰ ad huma
nitatē. Nā veritates theologice de incarnatione paſſione/
natiuitate: ſunt iſte. verbū eſt factū hō. verbū eſt homo na=
tus. verbū eſt hō paſſus: cū dicis paſſio inheret ſm̄ naturaꝫ
humanitatꝭ. Reſpōdeo. hūanitas nō eſt ratio p̄mi ſubiecti
ad quod ſtet vltima reſolutio: ſꝫ eſt quaſi paſſio ꝓor mediās
inter verbum ⁊ alias paſſiones vt natus: ⁊ hmōi: ptꝫ enim
ꝙ hūanitas nō pōt eſſe ratio ſubiecti reſpectu paſſiōis p̄me
q̄ eſt eſſe incarnatū: q̇a illđ dꝛ de ꝟbo nō p̄intellecta hūani=
tate in ipſo vt in ſubiecto: pꝫ: qꝛ ⁊ ſi in eodem inſtanti aſſum
pſerit totū ⁊ partes ſimul: vt pꝫ in. 3. d. 2. tñ ſicut ptes intelli
guntur eſſe i toto: ſic etiā quaſi prius quodāmō itelligitur
aſſumere partes q̄ꝫ totū: vt ptꝫ in. 3. vbi. ſ. ⁊ quia caro eſt pri
or humanitate: ideo quaſi prius verbū dꝛ eſſe incarnatum
q̄ꝫ habere humanitatē: lꝫ ſimul oīa aſſumpſerit: vt ptꝫ in. 3.
vbi. ſ. ſicut etiā dicimꝰ ꝙ Jo. priꝰ intelligit eſſe ens deinde
ſubſtantia: ⁊ ſic deſcendēdo ſic in ꝓpoſito. Vel aliter ſm̄ ali
quos poſſet dici: lꝫ forte nō ita ad ſenſum litere. poteſt ergo
etiā ſic itelligi q̄ꝫtū ad vnionē: q̇a p̄us intelligit vnionē ter
minari ad ꝟbū q̄ꝫ hūanitas intelligat ibi. Vnio eñ illa cau
ſatur imediate a deo ⁊ fundat in humanitate ⁊ terminat ad
verbū. Si ḡ verbū dicat incarnatū: qꝛ terminat talē vnionē
tunc erit p̄us incarnatū q̄ꝫ intelligat humanitatē p̄dicari de
illo. Prius eī intelligit vnio albedinis ad ſubiectū q̄ꝫ intel=
ligat albedinē p̄dicari de ſubiecto. nec diceremus ſubiectuꝫ
terminare vnionē albedinis rōne ipſiꝰ albedinis: cū p̄us in
telligat vnionē illā terminari q̄ꝫ intelligamꝰ albedinē eſſe
in ſubiecto vt in ſubiecto. i. q̄ꝫ priꝰ denominet ſubiectū. Sic
dico in ꝓpoſito: ꝙ verbū prius intelligit terminare vnionē
nature hūane q̄ꝫ vnione dicat ſimplr̄ incarnatū: ⁊ q̄ꝫ intelli
gat hūanitas i illo vt in ſubiecto. i. vt denoīans ſuo mō ſub
iectū. Nō eī eſt ibi vt accn̄s in ſubiecto cū nō iformet verbū
nec aliquo mō ꝑficiat: vt ptꝫ a Doc. i. 3. d. 1. q. 1. ſed dꝛ p̄dicari
de ꝟbo denoīatiue vt p̄dicatio denoīatiua diſtinguit cōtra
q̇ditatiuā: nō vt diſtiguit cōtra ſubſtātialē qua dicimꝰ vnā
ſubſtātiā p̄dicari de alia: lꝫ vna nō ſit de eſſētia alteriꝰ. vide
Sco. in. 3. d. 7. q. 1. ¶ Ibi. Ad ſcđm dico: ꝙ ſufficeret ne ſcie
ſubiectoꝝ ptialiū attributio ad p̄mū ſubiectū: qualis attri=
butio pōt ſaluari reſpectu cuiuſcūq̄ materie aſſignate ꝑ il=
las gloſas. Aliter tñ pōt dici ꝙ materia cuiuſlibet libri eſt
deꝰ: de quo ibi narrat: q̄mō genꝰ humanū gubernauerit: ſed
gēs gubernata ē materia remota: ⁊ ita intelligēde ſunt glo.
tales. Per idē ptꝫ ad tertiū: qꝛ lꝫ ſit aliq̇s liber nullū conti=
nens miraculū: tñ q̇libet cōtinet gubernationē ⁊ prouiden
tiam dei circa hoiem in cōi vel determinatam gentem ⁊c.

Nunc reſpondendum eſt ad argumenta principalia pri
me. q. de ſubiecto theologie. Pria rō ꝯſtat in hoc
quia forma ſimplex ſubiectū eſſe nō pōt. ꝑ Boe. p̄mo de tri.
ſed deꝰ eſt forma ſimpliciſſima: vt patebit. i. d. 8. ḡ. Reſpōdet
Doc. ꝙ auctoritas Boe. eſt vera de ſubiecto accidentis ſiue
inheſionis. tale eñ ſubiectū non eſt ſimplex. Si dicatur ꝙ
aīa eſt ſubiectū etiā accidentiū ſpūalium: ⁊ tñ eſt forma ſim
plex. Dico ꝙ ſumme ſimplex nec eſt in ſe compoſituꝫ nec al
teri cōponibile. ſicut ex ſubiecto ⁊ accidente fit vnū compoſi
tum ꝑ accn̄s: lꝫ forte poſſet etiam aliter exponi: ſed hoc ſuffi
cit ꝓ nūc. Certū eſt aūt ꝙ ſubiectū ꝯſiderationis pōt eſſe etiā
ſumme ſimplex: qꝛ tale nihil icludit ptinēs ad cōpoſitionē.
¶ Secūdo arguit: qꝛ ſubiectū ſcientie eſt efficiens ſcientiā.

Hō p̄dicatur ð deo denoīatiue

vt.s̄.patuit:⁊ ex alia pte si ponit̄ subiectũ hꝫ rõnez materie: q̄ rõnem receptiui ꝓprietatis demonstrabilis:sed idem numero nõ põt esse mã ⁊ efficiens.vt ptꝫ ꝑ phm̃.2.phi.t.c.70. vbi vult ꝙ multotiens forma ⁊ efficiens ⁊ finis coincidant in ideꝫ:sed materia cum nullo istoꝝ coincidit.ergo.

Quõ mã ⁊ efficiẽs coĩcidunt

¶ Rñdet Doc.ꝙ phũs intelligit de materia ex qua fit res naturalis:vt ptꝫ ibi:cum dicit in princi. illius tex. Quoniã autem cause quatuor sunt de oibus physico cognoscere ⁊c̄. ⁊ sic verum est ꝙ materia talis nullo modo est efficiens: nec finis: nec forma.sed nõ loquitur de materia in qua:que.s. est receptiua accidentis: q̄ talis est vltimate substantia: cũ accidẽs nõ recipiatur immediate in materia/vt alias patebit.⁊ multotiens subiectum accidẽtis erit causa efficiens accidentis vt ptꝫ de substantia ignis que est immediata causa caloris sui.vt patebit a Doc. in quarto dist.12. materia etiam circa quã est aliqua scientia:potest esse causa efficiẽs alicuius/puta passionis demonstrabilis de illa. ¶ Nota tamen q̄d dicit de subiecto scientie. Hic Doc. vult expresse ꝙ subiectum scientie dicat̄ subiectum in ratione cause efficiẽtis.i. ꝙ subiectum sciẽtie est causa effectiua saltem partialis notitie cõclusionis demonstrabilis/sustinendo ꝙ entitas subiecti sit causa effectiua scientie. Uel si dicatur(vt.s̄.exposui)ꝙ notitia subiecti est causa effectiua notitie conclusionis demonstrabilis.remota tamen/ quia notitia principiorum est immediate causa.Et sic hac via de notitia subiecti magis saluatur subiectum logice. quia certum est ꝙ sillogismus qui ponitur subiectum logice a Doc. vt ptꝫ in vl̃ibus. nõ ꝯtinet virtualiter notitiam cõclusionis demõstrabilis. patet/quia ens rationis non potest esse causa effectiua nec totalis nec partialis alicuius scientie: que est qualitas absoluta.vt diffuse patet a Doc.q.13.quoli.⁊ dist.14. Si tamen diceretur ꝙ notitia sillogismi ꝯtinet remote virtualiter notitiam cõclusionis demonstrabilis in logica vt notitiam huius:ꝙ sillogism⁹ habet tres terminos.Sed tunc esset questio de notitia subiecti logice:sed quia nõ est presentis speculationis. alias dicetur.Dicit tamen Doc.ꝙ per quandam similitudinem potest dici materia: ⁊ litera satis clara est. Dicitur em̃ subiectum scientie materia propter quandã similitudinem ad factionem vbi simul cõcurrunt ratio obiecti circa q̄d:et ratio materie susceptiue: q̄ factio est actus transiens extra id est ꝙ terminatur ad aliq̄d productum/ q̄d non recipitur in ipso faciente:sed recipitur in materia extra.vt pꝫ de faciẽte domũ/vbi forma dom⁹est in materia extra. sed nõ est sic de actu proprio scientie.qui actus est actualis notitia ꝯclusiõis scite:dicit̄ tñ trãsire: q̄ nõ terminat̄ in se:ſꝫ ad obiectũ circa q̄d est.manet em̃ ĩ sciẽte. Si dicat̄.Nõne factio est subiectiue in faciente ⁊ terminat̄ ad materiã extra. Dico ꝙ factio respect⁹ dr̄ ꝓprie terminari ad materiã extra: q̄ ꝑ ipsaꝫ acquirit̄ aliq̄d in materia extra.vt ptꝫ de forma dom⁹. Productio ꝟo respect⁹ q̄ terminat̄ ad actũ intelligendi ꝓductuꝫ dicit̄ actio ĩmanens: q̄ intellectio ꝓducta recipit̄ in ipso ꝓducente: q̄ tñ talis ĩtellectio terminat̄ ad obiectũ. tunc tale obiectũ põt dici materiã circa quã. ¶ Ad tertiã rõnez.ibi. Ad illud de primo poste.Tertio p̃ncipaliter arguit̄: q̄ subiectũ scientie hꝫ ptes/principia/⁊ passiones/vt ptꝫ.1.poste.t.c.43.vna inquit scĩa est q̄ est vnius generis quecũq; ex primis.s.principijs cõponit̄ ⁊ ptes ⁊ aut passiones horũ sunt ꝑ se.hec ille.Sed de⁹ nõ hꝫ ptes nec integrales : nec subiectiuas:vt patet:nec principia: q̄ nõ diffinit̄:immo est simpliciter primũ principiũ:vt.ĩ.patebit.d.2 .pte.1.q.1. nec passiones cuꝫ tales sint extra essentiã subiecti:in deo aũt nihil est extra suã essentiã. ¶ Rñdet doc.ꝙ phũs loquit̄ d̄ subiecto sciẽtie naturalr̄ inuẽte: q̄ tale ꝓp̃e hꝫ ptes subiectiuas. Est em̃ sciẽtia ſm ip̃m de vl̃ibus primo ⁊ ꝑ se:lꝫ de singularib⁹ sit ꝑ se ⁊ nõ primo:hꝫ etiã principia supple intrinseca : cũ tale sit vere diffinibile ⁊ passiones primo ⁊ ꝑ se de ipso demõstrabiles.Et hoc mõ quantũ ad duas primas cõditiones non ponit̄ deus subiectũ:vt ptꝫ: q̄ ⁊ si deus sit cõicabilis pluribus personis:nõ tñ est diuisibilis in illis : q̄ tunc ibi essent tres nature diuine:nec ꝓprie diffinibilis: vt patebit.ĩ.dis.8. q.2.⁊ in quolib.q.1.posset tñ dici ꝙ ꝑsone diuine sunt quasi partes subiectiue:⁊ hoc intellige vt.s̄.exposui.Q̄d aũt additur de passionib⁹.ꝙ ibi nõ sit passio:dicũt aliqui.s. Guil. varro.lib.1.di.2.ar.1.⁊.2. ꝙ attributa sunt quasi passiones huius essentie.Sed hoc non valet: q̄ consideratio attributorum a nobis naturaliter intelligibiliũ est cõsideratio metaphysica ⁊ nõ theologica. Nã q̄d dicim⁹ illud quod noiamus deũ est summe sapiens summe bonũ ⁊ hmõi põt a vero metaphysico sciri:⁊ sic talia attributa dicuntur proprietates demonstrabiles de deitate a metaphysico.Et addit:nisi sint aliqua attributa ꝑ se tm̃ conuenientia huic essentie vt hec:⁊ non vt a nobis nunc naturaliter intelligitur confuse.Forte sunt multe ꝓprietates: que tm̃ sunt nate cognosci per rationem deitatis distincte cognite vt hec deitas: ⁊ tales proprietates possunt dici quasi passiones demonstrabiles.que tamen ꝓprietates nõ cognoscunt̄ de deitate vt confuse cognita:vt puta vt cognoscitur inq̄ʒtum ens vel inq̄ʒtum est aliquod ens summum ⁊ hmõi: sed inq̄ʒtũ est hec essentia. ¶ Ibi.Quod autẽ accipitur: ꝙ passio ẽ extra essentiam subiecti.Dicit ꝙ hoc verũ est vbi passio est realiter causata a subiecto ⁊c.Hic multi volũt intelligere ꝙ mẽs Doc. fuerit:ꝙ in creaturis passio est realiter causata a subiecto: et ex hoc ꝙ sit realiter distincta a subiecto:cuius oppositũ expresse tenet Doct.ꝙ non sit realiter distincta a subiecto. Aliqui tamen faciunt magnam differentiam inter distinctionem essentialem ⁊ realem:cõcedentes ꝙ lꝫ passio distinguatur realiter a subiecto:non tamẽ essentialiter:⁊ sic intelligendo subiectum nõ potest separari a passione. Sed quicquid sit:in.2.art.exposui quomodo subiectũ est causa passionis.vide ibi.Multi tamen Parisini accipiunt notitiã passionis ꝓ passione:supple ꝙ notitia passiõis est realiter causata a subiecto:⁊ sic realiter distincta : ipsa tamen passio est realiter causata. ¶ Sed postea esset difficultas:quia dicit Doctor ꝙ illud quod habet rationem passionis in diuinis non est realiter causatum:quod nõ potest intelligi de notitia illius: q̄ ĩ intellectu beato talis notitia est realiter causata:nisi dicatur ꝙ in intellectu diuino non est realiter causata:sic exponendo ꝙ notitia illius vt habet rationẽ passionis in diuinis respectu intellectus diuini non est realiter causata: q̄ est simpliciter idẽ ꝙ essentia diuina realiter ⁊ essentialiter:vt pꝫ a Doc.ĩ.d.2. ¶ Ibi. Quod tertio dicitur. Nota hanc responsionem: q̄ dicit Doc.ꝙ nõ est necesse subiectum habere principia intrinseca:per que demonstrentur passiones de ipso:sicut de hoĩe demõstratur risibilitas per diffinitionẽ ipsius que est principiũ intrinsecum ipsius hominis:sed sufficit ꝙ tale subiectũ sit pricipiũ suo modo effectiuũ passionis demõstrabilis:⁊ sic ex ratione talis subiecti (lꝫ nullo modo ex pte rei distincta a subiecto)possum demõstrare passiones de ipso:vt ptꝫ de ente respectu suaꝝ passionum. ¶ Ibi.scd̄a via est ostẽdere ꝙ aliud est hic subiectum. non ḡ deus.añs ꝓbatur primo ꝑ Aug. de doctrina xp̃iana. Ois doctrina est reꝝ vel signoꝝ.ḡ res vel signũ est hic subiectũ.Scd̄o.scriptura hꝫ quatuor sensus : sed cuilibet sensui correspondet aliquod subiectũ primũ.ḡ quatuor substantia p̃ma. ¶ Rñdet Doc.ad Aug.ꝙ loquitur de materia remota sciẽtie:sicut dicimus ꝙ physica ex quo est sciẽtia realis ꝙ erit de rebus:sed postea specificatur de quibus rebus:⁊ tandem erit de rebus naturalib⁹:⁊ sic erit de aliquo primo cui omnes res naturales habent attributionẽ. Sic in ꝓposito theologia cũ sit scientia realis erit vel de rebus significatis vel de ipsis signis significantibus res: sed post queritur de quibus reb⁹.erit de diuinis:⁊ per ꝯñs de aliquo primo:cui oia in tali sciẽtia cõsiderata hñt attributionem aliquo modo:⁊ tale primum erit deus. ¶ Ad scd̄m dicit:ꝙ licꝫ aliqua

Exẽpluꝫ de mĺtiplici sẽsu scripture sacre reducibili ad vnum.

pars scripture habeat quatuor sensus : tñ tota scriptura hꝫ omnes sensus istos ꝓ literali:quia quicũq; sensus ĩ vna parte scripture nõ est literalis:in alia parte erit literalis : quia sensus moralis in vna parte scripture erit ille sensus ad literam in alia pte.sicut cũ dicitur Lu.15.abijt in regionem longinquã:moraliter.i.recessit ꝑ peccatũ a gratia dei:siue a salute anime:hic sensus moralis erit literalis in alio loco scripture:puta in isto.Lõge a peccatoribus salus:⁊ sic de alijs. ¶ Tertio arguitur auctoritate Commen.s.Eustrachij super primo ethi.in prolo.qui vult ꝙ sciẽtia moralis sit de homine quo ad animam:⁊ medicinalis de homine quo ad corpus.Tunc sic. Sciẽtia practica hꝫ ꝓ subiecto p̃mo illud cui acquiritur finis sciẽtie practice.cũ ergo finis sciẽtie moralis qui est felicitas naturalis acquirat̄ hoĩ quo ad aĩaꝫ ip̃a aĩa erit subiectũ moralis sciẽtie:⁊ silr̄ finis medicine:q̄ est sanitas acq̄ritur hoĩ q̄ ad corpus:ip̃e hõ quo ad corp⁹ erit subiectũ medicine. Sic dico in ꝓposito cũ theologia sit sciẽtia practica:vt patebit.ĩ.q.vl. ꝓlo.⁊.d.38.⁊ finis illius q̄ est clara visio dei ⁊ eiusdẽ fruitio acquiratur homini quo ad animam.sequitur ꝙ homo quo ad aĩaꝫ erit subiectũ theologie ¶ Ibi.Itẽ aliter ⁊ redit quasi in idẽ.finis sciẽtie est ꝑ actũ suũ attingere obiectũ p̃mũ inducendo in ip̃m formã principalr̄ intẽtã a scĩa.puta ĩ speculatiua ĩducere ĩ subiectũ eẽ cognitũ:q̄a cognitio ibi intẽdit̄.habit⁹ ei sciẽti hc⁹ ĩclinat p̃ncipalr̄ ad cognitõnẽ obiecti vt ꝑ ip̃aꝫ attigat̄ obiectũ q̄d tũc attingit̄ cũ hꝫ esse cognitũ.Et finis scĩe practice ẽ inducere formã:ad quã ordinatur ei⁹ praxis:q̄ est bonitas moral̄ q̄ in theologia p̃ncipalr̄ intẽdit̄ vt inducat̄ in hoĩe q̄ ad aĩaꝫ.

¶ Respondet doc. ⁊ responsio stat in hoc: ꝙ ideo homo est subiectũ scientie moralis: qꝛ virtualiter cõtinet quo ad aĩaꝫ oẽs veritates in illa cõtentas. nã ꝑ rõneꝫ aĩe ꝯcludiṫ talis finis moralis scientie ꝯuenire hoĩ: puta felicitas naturalis: ⁊ habita cognitione finis: ꝑ aĩam ꝯcluduntur oĩa media ad illũ finem: cuiusmodi sunt virtutes morales q̃ ordinantur ad felicitatẽ naturaleꝫ vt ad finem: ⁊ sic ꝑ rõnem formalem aĩe cõcludimus ⁊ finem sic natum cõuenire homini: ⁊ oĩa ad illũ finem ordinata. Et hoc magis patebit in. q. de praxi. Cum ergo ꝑ rõnem formalem aĩe nõ possit ꝯcludi vltimũ finem theologie cõuenire homini: qꝛ tunc via naturali cognosceretur vltimus finis hoĩs. cuius oppositũ probatũ est. q. 1. ꝓlogi. sequitur ꝙ homo nõ erit subiectũ theologie. immo si poneretur subiectũ ꝯtineret ṽtualiter vltimũ finem theologie: nõ tm̃ quo ad cognitionem illius: sed etiã quo ad entitatẽ. vt. ĩ. patebit dist. 3. q. 1. ⁊ dist. 8. q. 2. ¶ Ibi scđo. Sic hõ est finis ⁊c. Hic intendit ꝓbare ꝙ magis deus sit subiectũ theologie qꝛ finis vltim⁹: ptꝫ a siti: qꝛ homo vt finis vltim⁹ sciẽtie moralis ponitur subiectũ eius quo ad aĩaꝫ: ptꝫ qꝛ amor cõcupiscentie presupponit amorẽ amicitie vt finem ad quẽ ordinatur: vt magis patebit in scđo dist. 6. q. 2. cũ ergo felicitas naturalis ametur amore cõcupiscentie: ptꝫ/ qꝛ ꝓpter hominem amatũ amore amicitie: sequitur ꝙ homo sic amat⁹ erit vltimus finis moralis scientie: ⁊ sic subiectũ eius. cum ergo deus sit simpl'r vltimus finis theologie cum sit tm̃ amabilis ꝓpter se: imo repugnat formaliter esse amabile ꝓpter aliud vt ꝓbat Doc. in. 4. di. 49. ⁊ oĩa in theologia ꝯsiderata sint tm̃ ꝓpter ipsum diligibilia sequitur ex ista rõne ꝙ erit magis subiectũ theologie. ¶ Ad aliud ptꝫ: qꝛ illa ꝓpõ est falsa. s. ꝙ finis sciẽtie est inducere formã ⁊c. Finis em̃ ꝓprie sciẽtie est tm̃ attingere obiectũ illius sciẽtie ꝑ actum suũ ꝙ nihil aliud est nisi actum scientie terminari ad tale obiectum ⁊c.

Solum oritur vna difficultas in hoc qđ dicit in rñsione ꝙ aĩa hoĩs virtualiter cõtinet rationem felicitatis naturalis: qꝛ si sic: cum talis felicitas cõsistat in speculatione prime substantie separate: vt vult Arist. 10. Ethico. Sequitur ꝙ virtualiter cõtinebit talem speculationem: ⁊ si sic: sequitur vltra ꝙ virtualiter cõtinebit talem speculationẽ sic sequitur vltra ꝙ virtualiter ꝯtinebit entitatem prime substantie separate: ⁊ cõsequentia vltima patet a Doc. in primo dist. 3. ⁊ in secũdo dist. 3. in materia de cognitione angelorũ ⁊ subtiliter hoc probat in quoli. q. 14. Sed hoc est impossibile ꝙ virtualiter cõtineat hmõi entitatem: vt ipse probat in locis preallegatis.

Respondeo ꝙ eo modo quo virtualiter aĩa intellectiua cõtinet cognitionem substantie separate: eo modo cõtinet entitatem illius substantie: sed tm̃ virtualiter vel essentialiter continet cognitionem substantie separate quantum ad conceptus cõmunes sibi ⁊ nobis: et sic virtualiter vel essentialiter continet huiusmodi conceptus. De prima enim substantia (vt in dist. 3. declarabitur: ⁊ partim declaratum est. s̃. q. 1.) non cognoscuntur alique ꝓprietates de ipsa: sed tantum cognoscitur ꝙ est aliquod ens infinitum: aliqua causa prima ⁊ huiusmodi. ¶ Secundo dico ꝙ animam virtualiter continere felicitatem naturalem potest dupliciter intelligi. Primo ꝙ per rationem anime potest concludi ꝙ talis felicitas: puta speculatio substantie separate nata est inesse anime intellectiue: vt vltima felicitas naturalis ipsius. Secundo ꝙ virtute naturali possit ꝑuenire ad hmõi felicitatem: ⁊ vterqꝫ sensus est verus.

Ad argumenta alterius questionis in qua querebatur. Utruꝫ theologia sit de deo sub aliqua ratione speciali. ¶ Primo arguitur ꝙ theologia non sit de deo sub ratione absoluta deitatis: sed sub aliqua alia ratione speciali: vt patet per Hugo. de sacramẽtis in principo: qui vult ꝙ deus sit hic subiectum vt restaurator ⁊ per Cassio. super Psal. qui vult ꝙ Christus caput cũ mẽbris sit hic subiectum: ergo vt caput ecclesie ponitur subiectum. ¶ Respondet Doctor ꝙ isti loquuntur tantum non de ratione formali: sed de materia proxima: materia enim proxima subiecto theologie (specialiter loquendo de theologia contingentium: que respiciũt restaurationem) est christus vt restaurator: ⁊ vt caput ecclesie. ¶ Secundo arguitur: probando ꝙ deus non sit subiectum sub rõne absoluta dei: siue deitatis: sed sub aliqua alia speciali ratione: qꝛ est subiectuꝫ metaphysice sub ratione absoluta dei: vt patet. 6. metaphy. t. c. 2. honorabilissimaꝫ inquit scientiam: oportet esse circa honorabilissimuꝫ genus: qualis est metaphysica: vt ibi ptꝫ. ergo si deus ponitur subiectũ theologie erit subiectum sub aliqua alia rõne speciali. ¶ Rñdet Doc. prio negando añs ad ꝓbationẽ dicit ꝙ phũs nõ intendit ibi ꝙ de⁹ sit adequatũ subiectũ metaphysice: sed ens inquantum ens tamen deus est nobilissimũ consideratum in metaphysica: et nobiliori modo cõsideratur ĩ metaphysica q̃ꝫ in alia sciẽtia naturaliter inuẽta: licet ibi cõsideretur precise in cõceptibus cõmunibus: vt. s̃. patuit in. qõ. 1. ꝓlogi. Dicit scđo ꝙ opꝫ esse aliquam cõissimam in qua demõstrentur passiones cõmunes oĩ enti: ⁊ talis est metaphysica que cõsiderat principaliter de ente ⁊ passionibus entis. habet em̃ subiectum cõe omnibus subiectis aliarũ sciẽtiarum: ⁊ passiones cõissimas cõuertibiles cũ subiecto. de quibus. ĩ. d. 39. ¶ Tertio principaliter arguitur auctoritate Com̃. qui vult ꝙ genus substãtiarum separataꝝ sit subiectũ metaphysice. vnde ipse reprehendit Aui. ponenteꝫ metaphysicam ꝓbare primã causam esse: qꝛ nulla sciẽtia probat subiectũ suum. sed supponit. vbi dicit sic p̊mo phy. com̃. vlt. sed notãdum est ꝙ istud genus entiũ. s. esse separatũ a materia nõ declaratur nisi in hac sciẽtia naturali. ⁊ qui dicit ꝙ p̊ma philosophia. s. metaphysica nititur declarare entia sepabilia esse: peccat. hec em̃ entia sunt subiecta p̊me philosophie: ⁊ declaratũ est in posterioribus analeticis: ꝙ ĩpossibile est aliquã sciẽtiaꝫ declarare suũ subiectum esse: aut qꝛ manifestũ per se: aut qꝛ declaratũ in alia sciẽtia. vñ Aui. peccauit maxime cũ dixit: ꝙ primus philosophus demõstrat primum principiũ esse et ꝓcessit in hoc suo libro de sciẽtia diuina ꝑ viam quã existimauit esse necessariã et essentialem in illa scientia: ⁊ peccauit peccato manifesto. hec ille. ¶ Rñdet Doct. sustinẽdo Aui. ⁊ ex hoc improbando positionẽ Cõmẽtatoris. Dicebat em̃ Auer. ꝙ substantie separate sunt subiectũ metaphysice. Ratio qꝛ nulla scientia probat suum subiectũ esse: sed supponit esse ꝓbatum in alia sciẽtia. modo substãtie separate ꝓbantur esse in sciẽtia naturali: vt pꝫ. 8. physi. ergo metaphysicus nõ demonstrat illas esse: sed supponit illas. Et cõtra hoc arguit Doc. qꝛ tunc sequeretur ꝙ sciẽtia naturalis eẽt simpl'r prior tota metaphysica: pꝫ qꝛ ipsa ostẽderet de subiecto metaphysice si est. Hoc autem est valde incõueniens: qꝛ tũc physica esset prior prioritate ꝑfectionis: pꝫ qꝛ cognitio subiecti ĩ aliqua sciẽtia sub ratiõe ꝓpria est ꝑfectissima: vt patuit. s̃. ꝙ physicus qui probat subiectum metaphysice esse: esset nobilior metaphysico. Et vltra sequeretur ꝙ physica esset etiã simpl'r prior tota metaphysica: quod est incõueniens: etiam loquẽdo de p̊oritate durationis: lꝫ em̃ quo ad nos physica sit prior: tm̃ simpliciter ⁊ absolute metaphysica est simpliciter prior: cũ sit simpliciter de rebus eternis ⁊c. ¶ Ibi scđo. Qꝛ ꝑ oẽm conditionẽ effectus potest demonstrari de causa: quia est. ¶ Hic Doc. intẽdit probare ꝙ etiã metaphysicus demonstrat primam substãtiam separatam esse: arguẽdo ab effectu. Et ratio clara est in litera: qꝛ per oẽm conditionem effectus (quã impossibile est inesse effectui nisi causa sit) potest demõstrari de causa: qꝛ est. hec est manifesta. Sed in metaphysica considerantur multe ꝓprietates effectuum: que nõ possunt inesse effectibus nisi causa sit: vt pꝫ: qꝛ effectus depẽdet: ⁊ ideo arguimus ꝙ est aliquod indepẽdens ⁊c. vt pꝫ in litera. ⁊ sic cõsideratur p̊ma causa a metaphysico vt circunscribitur a motu ⁊ mutatione: quia cõsideratur inquãtum est producẽs et non inquantum transmutãs: ⁊ ꝙ aliquid possit intelligi tãtum producere: vt productio abstrahit a motu ⁊ mutatione patebit. ĩ. a Doc. d. 2. ⁊. 5. primi. Et sic per rationem effectibilis potest demonstratione quia: demonstrari primum effectiuum esse: vt subtiliter demõstrat Doc. in isto primo. d. 2. q. 1. ⁊ tamẽ effectibile inquantum effectibile abstrahit a motu ⁊ mutatione: pꝫ quia secunda intelligentia sm̃ Aui. est vere producta a prima: ⁊ tamen nec per motum: nec per mutationem. Hoc idem sm̃ Aristo. vt diffuse doc. exponit in isto primo. d. 8. q. vlt. ⁊. q. 7. quolib. ¶ Si dicatur: ꝙ non possumus cognoscere aliquid effectibile vt abstrahit a motu et mutatione: quia omnis nostra cognitio ⁊c. Et breuiter omne medium sumptum a metaphysi. videtur habere euidentiam ab aliquo naturali sensibili: ⁊ sic primam substantiam esse non potest demonstrari nisi per medium physicum. Dico ꝙ licet cognitio abstractiua terminorum dependeat aliquo modo saltem occasionaliter a cognitione sensitiua eorundem: tamen habita cognitione abstractiua terminoruꝫ possunt formari multe ꝓpositiones necessarie: vt abstrahũt ab oĩbus conditionibus materialibus. Licet em̃ intellectus pro statu isto nõ cognoscat rationẽ totius ⁊ partis: nisi presupposita cognitione sensitiua totius ⁊ partis: tm̃ habita cognitione abstractiua totius ⁊ partis: potest formare hanc propositionem. Omne totum maius est sua parte: etiam nullo sensibili existente. Et de hoc vide diffuse Doctorẽ in primo. distin. 3. qõe. 4. de sinceris veritatibus: ⁊ aliqualiter in quolibetis. Primam etiam substantiam esse: potest mul-

tipliciter ꝓbari a metaphysico: vt hꝫ diffuse videri a doc. in primo. dist. 2. q. 1. vbi probat primū effectiuū esse: ⁊ primū in eminentia: ⁊ vltimū finitiuum: etiā circūscribendo naturalia sensibilia. vide ibi. Et ex his ptꝫ quomō metaphysicus per medium abstractum a materia sensibili probat primaꝫ substantiam eē. Non dico tamen ꝙ tale medium sit abstractum sm esse: qꝛ omne effectibile generabile ⁊ corruptibile apud phm̄ dependet a materia: sed p mediū abstractum sm ꝯsiderationem eo modo quo doc. arguit in primo di. 2. q. 1. ¶ Ultimo arguit ꝓbando ꝙ deus sub ratione finis sit subiectum: qꝛ ratio finis est nobilissima: vt ptꝫ p Aui. 6. meta. c. vlti. si scientia esset de oibus causis: illa que esset de fine esset nobilissima. Ex hoc ꝯcluditur ꝙ sit subiectum sub ratione boni: qꝛ ratio boni est ratio finis: vñ phūs. 2. meta. ca. 8. vult ꝙ qui ponit infinitatem in finibus: ꝙ destruat naturaꝫ boni: qꝛ ratio boni est ratio finis. Uñ phūs. 2. meta. t. cō. 8. vult ꝙ qui ponit infinitatem in finibꝰ ꝙ destruat naturā boni: qꝛ ⁊ naturā finis. Uñ sm aliā translationem illi inqt qui faciūt causas infinitas auferūt naturā boni ⁊ non ꝑcipiunt. Et ibi Com. ⁊ faciētes causas finales esse infinitas destruūt finem: ⁊ qui destruunt finem / destruūt omne bonum ⁊ nihil ꝑcipit: nihil em̄ dicit esse bonū nisi p causas finales. hec ille.

Finis formaliter vł fundamētaliter.

¶ Rñdet Doct. ꝙ finis potest accipi pro illo respectu quo formaliter aliqd dicit finis: vel p fundamento. Secūdo modo: deus sub ratione deitatis dicitur finis: ⁊ sic scientia de illo est nobilissima. Ad illud de bonitate: dicit ꝙ bonitas potest dupliciter accipi: vel pro bonitate formaliter: que ī deo ponit attributum: vel pro bonitate essentiali ⁊ quiditatiua: que ponit radix et origo bonitatis attributalis. Secundo modo est ꝑfectior / ⁊ per cōsequens habet magis rationem finis. De hoc patebit. ī. disti. 1. q. 2. dist. 8. q. penul. ⁊ specialiter in quolibe. q. prima.

Ad tertiam questionem in qua querebat. An theologia sit de oibꝰ scibilibus.

¶ Iste titulus questionis sic intelligit. Ex quo subiectum theologie est deus sub ratione deitatis: loquendo de theologia in se: ⁊ illa dicunt ꝑtinere ad scientiā theologicam que virtute subiecti theologici ostendi possunt vel cognosci. vt. ī. ptꝫ a Doc. an mō sit de oibus scibilibꝰ querit. Hoc declarato dicit ab Hen. quoli. 3. q. 9. ꝙ non est de oibꝰ scibilibus: qꝛ quiditates relucentes in essentia diuina mouent intellectum diuinū virtute propria ad notitiā veritatū in ipsis virtualiter contentarum: ita ꝙ essentia diuina non mouet intellectum diuinum ad notitiam illarum quiditatum: nec ad notitiam veritatum inclusarum.

Improbatio hē.

¶ Ibi. Contra illud. Hic doctor improbat hanc opinionem quantum ad hoc: scilꝫ ꝙ huiusmodi quiditates possint mouere intellectum diuinum: qꝛ si sic: intellectus diuinus vilesceret: quia tunc pateretur ab aliquo alio ab essentia sua: qꝛ ille quiditates effectiue causarent notitiam veritatum inclusarum: ⁊ sic ab illis reciperet aliquam ꝑfectionem: quod est impossibile: quia talis notitia causata esset vere realiter distincta ab intellectu diuino: ⁊ per cōsequens vere reciperetur ab illo: ⁊ multa alia incōuenientia sequerentur. ¶ Ibi. Secundo sic. In ista ratione Doctor supponit vnum. scilꝫ ꝙ obiectuꝫ adequatum intellectus diuini est essentia diuina singularissima: et non aliquod cōmune loquendo semper de obiecto motiuo: ⁊ hoc est cōmuniter ab omnibus cōcessum. Sed si intellectus diuinus esset actuabilis a diuersis obiectis: siue perfectibilis ab illis: tūc aliquod cōmune esset obiectum illius. Hoc patet de omnibus aliis potentiis: quia enim potentia visiua nata est moueri a pluribus coloribus: ideo ponitur aliquod cōmune pro obiecto adequato. Et quod dicit. nec obstat ꝙ obiecta alia attribuuntur ad essentiā suam ⁊ ita dicitur primū obiectum propter talem attributionem. Doctor instat contra: quia tunc sequeretur ꝙ substantia esset primum obiectum intellectus nostri: quia omnia alia accidentia attribuuntur substantie. vt patet quinto metaphy. ⁊ tamen substantia non ponitur primum obiectum intellectus: vt. ī. patebit dist. 3. q. 3. Et ratio est: quia alia accidentia habent propriam rationem mouendi intellectum ad sui cognitioneꝫ. Sic erit in proposito: ꝙ si alia obiecta possunt mouere intellectū diuinum causando partialiter in illo cognitionem sui. ab omnibus illis poterit abstrahi aliquod commune quod erit primum obiectum intellectus diuini: sed de hoc diffuse pertractabitur in isto primo distinctio. 3. ¶ Ibi. Tertio: quia si essentia diuina est primum obiectuꝫ non erit primum primitate predicationis: patet qꝛ non predicatur de omnibus per se intelligibilibꝰ ab intellectu diuino. ergo erit primū primitate virtutis: veꝫ quia virtualiter continet notitiam omnium per se intelligibiliū ab intellectu suo. aliter non diceretur primū virtute. Si ergo alia obiecta possunt causare notitiam sui in intellectu diuino: ⁊ per consequens mouere ipsum causando ibi talem notitiā: ipsa non erit adequatū obiectū in ratione motiui respectu intellectus diuini. hoc aūt est falsum apud communiter omnes.

Opinio Docto.

Ibi. ideo dico aliter.

In ista litera sunt notāde multe propositiones. Prima est. Diuina theologia est de omnibus cognoscibilibus: quia obiectum primū theologie dei facit oia alia actu cognita in intellectu suo. i. ꝙ essentia diuina producit oia obiecta secundaria in eē cognito respectu intellectus diuini: ⁊ intellectus diuinus habet cognitionē omniū a sola essentia diuina.

Difficultas.

¶ Sed circa hanc ꝓpositionem occurrunt alique difficultates ex dictis Doct. Prīo qꝛ ipē vult expresse in p̄mo. d. 3. q. 4. respōdendo ad questionē: ꝙ omnia obiecta secundaria: siue omnes veritates sincere sunt ab actu ītellectus diuini. hoc idē in. 36. dist. ⁊. 43. ⁊ in scd̄o. d. 1. q. 1. ⁊ in quolib. q. 14. Si sic: tunc ista obiecta sunt nota intellectui diuino: non per essentiam: sed per actum intellectus sui: ⁊ sic videtur sequi ꝙ veritates iste non sunt note per rationem obiecti theologici.

Rñsio.

¶ Respondeo primo ꝙ ⁊ si huiusmodi entia sint ꝓducta in esse cognito ab actu intellectus diuini tanꝗ̄ a causa quodāmodo imediata: tñ ab essentia diuina vt a causa remota suo modo dicuntur esse producta in tali esse cognito: vt expresse ptꝫ a doc. in isto primo. d. 3. q. 4. vbi vult ꝙ sincere veritates reluceāt in essentia diuina vt in causa remota. ⁊ hoc ideo est: qꝛ essentia diuina est ratio formalis ꝓducendi cognitionem sui in intellectu suo: ⁊ tunc ipse intellectus ⁊ essentia mediante tali actu: sunt ratio formalis ꝓducendi omnia alia in esse cognito.

Essentia diuina et obiecta secundaria eadem cognitione cognoscūtur.

Secundo dico ꝙ ⁊ si talia obiecta tantum habeant esse per actū intellectus diuini: qui producit illa ī esse cognoscibili: essentia tamē diuina facit illa actu cognita in intellectu diuino. Dico etiam ꝙ quando Doc. dicit ꝙ ꝓducuntur per actum intellectus diuini: non semper accipit actū pro actuali intelligentia siue actu intelligendi sed p actu quo ꝓducuntur in tali esse: qui actus pertinet magis ad genus actionis: ⁊ ideo differunt actus intellectus et actus intelligendi: qꝛ omnis actus intelligendi est actus intellectus: non econtra: ptꝫ qꝛ actus quo elicitur actus intelligendi dicitur actus intellectus: ⁊ tamen nō dicitur intellectio: vt ptꝫ. ¶ Nota tamen ꝙ cū dico ꝙ essentia diuina facit obiecta secundaria actu cognita in intellectu diuino: nō est intelligendum ꝙ causet aliam cognitionē a cognitione prima: qua intellectus diuinus cognoscit etiam: cum in re tantum sit ibi vna cognitio. vt infra patebit in isto primo. d. 2. q. 1. ⁊. d. 39. Sed facit illam cognitionem primam terminari ad obiecta secundaria: ita ꝙ sm aliam ⁊ aliam terminationem ad alia ⁊ alia obiecta dicitur diuersificari: in re tamen tantum est vna cognitio simplicissima: ⁊ hoc diffuse patebit. ī. d. 39.

Alia difficultas.

¶ Secunda difficultas est de cognitione contingentium. Nam si virtute essentie diuine contingētia cognoscuntur ab intellectu diuino: tunc videtur expresse ꝙ Doct. sibi contradicat in multis.

Rñsio.

Primo quia expresse vult ꝙ essentia diuina non contineat virtualiter veritates contingētium: vt patuit. s̄. ⁊ tamen si notitia talium veritatum virtute essentie fieret in intellectu diuino: tales veritates virtualiter continerentur in essentia diuina: quia continēs virtualiter notitiam alicuius: etiam virtualiter continet entitateꝫ illius: vt ptꝫ expresse a doc. in isto primo. d. 3. ⁊. d. 8. in scd̄o. d. 3. q. 9. in quolibe. q. 14.

Itē alia

Secundo sibi contradiceret: quia expresse vult ꝙ essentia diuina de necessitate nature moueat intellectum diuinum respectu cognitionis ab ipsa causate: et sic si essentia diuina moueret intellectum diuinum respectu veritatis contingentis: sequeretur ꝙ intellectus diuinus necessario intelligeret hanc partem contradictionis fore veram: ⁊ ita posset errare vel oppositum nō posset euenire: ⁊ tunc non esset contingens sed necessariuꝫ illud quod ponitur esse contigens. hec sunt verba formalia doc. q. 14. quolibe. ¶ Respondeo ꝙ essentia diuina vt essentia nō mouet intellectum diuinum respectu veritatis contingentis: quia tunc sequerentur inconuenientia supradicta: sed quia essentia diuina mouet intellectum diuinum ad notitiam terminorum huius veritatis contingentis: et postea voluntas diuina determinat de oibus contingentibus: tunc p̄suppo sita determinatione diuine voluntatis respectu contingentium: essentia diuina facit illa contingentia actu cognita in intellectu diuino: siue facit notitiam intellectus diuini actu terminari ad cōtingentia. Et hoc pꝫ expresse a Doc. in isto. 1. d. 39. ⁊ sic intelligendo doctorē: pꝫ ꝙ sibi non cōtradicit. Esset tñ aliqualis difficultas in ista rñsione / sed breuitatis causa ipam differo vsqꝫ ad. 39. di. primi. Expono

tñ aliqualr hãc lrãm. cũ dicit ꝙ eẽntia diuina in p̃mo signo nature est eẽntia sua p̃mo cognita in itellectu suo/ ꝛ ratio ẽ: q₂ obiectũ naturale pfecte p̃ns potentie de necessitate ꝓducit pri⁹ sui notitiam tanꝙ̃ quasi effectum perfectissimũ. esset em̃ impossibile ipam prius eẽ rõnem ꝓducendi notitiã aliorum. Et in isto signo nature (lꝫ possint etiã plura signa itelligi. vt exposui in.2.di.1.q.1) eẽntia diuina ẽ simpliciter rõ cognoscẽdi oĩa alia intrinseca: puta personas ꝛ relatiões ꝛ oĩa alia que sunt ibi ex natura rei. sequit̃: ꝛ in scdo signo nature quiditates ꝟtualiter continẽtes veritates ꝓprias siue ꝓprietates cognoscunt̃ per rationẽ essentie diuine. Aduerte tñ ꝙ eẽntia diuina est causa imediata talis cognitionis ꝛ nõ notitia: nõ em̃ intellectus cognoscit quiditates illas p notitiã eẽntie diuine vt p rõnem formalẽ illius: sed sola essentia est ratio formalis quasi causandi talẽ cognitionẽ: licet tamen prius sit ratio causandi cognitionem sui. Sequitur: in tertio autẽ signo sunt iste ꝟitates siue ꝓprietates ꝟtualiter cõtente in illis quiditatib⁹ note: sic intelligẽdo ꝙ ipa eẽntia ẽ precisa ratio cognoscẽdi hmõi ꝓprietates sub rõne sua absoluta ꝛ nõ inquantũ cognita: q₂ vt dixi. s̃. illa cognitio nõ est ratio formalis cognoscẽdi; nec similiter cognitio illarũ quiditatũ est ratio formalis cognoscẽdi illas ꝓprietates sed p̃cise eẽntia vt hec essentia: intellige tñ ꝙ eẽntia tm̃ cõcurrit ptialr vt. ĩ. patebit. d.2.p.2.q.3. Si q̃rat̃ an poterit ipa eẽntia pri⁹ causare cognitionẽ ꝓprietatum ꝙ̃ quiditatuꝫ: dico ꝙ nõ q₂ est cã mere naturalis: ꝛ ideo pri⁹ natura ẽ ratio formalis producendi notitiã quiditatũ cũ sint pfectiores ꝛc. Ibi tñ ille quiditates finite nullam ꝟtutem habent respectu intelllectus diuini immutandi: q₂ intellect⁹ diuinus non est natus perfici ab illis quiditatib⁹. i. non est nat⁹ recipere aliquã pfectionẽ ab aliquo: cuiusmodi est cognitio: q₂ ille itellectus est infinitus: ꝛ ille quiditates finite: et infinitũ a finito nullo modo pficitur: hoc dꝫ sane intelligi: q₂ si per ipossibile daretur vna q̃ditas ĩfinita essentialiter distĩcta a tali intellectu nõ seq̃ret̃ ipm̃ posse perfici a tali quiditate: q₂ tunc nõ esset formaliter infinitus: q₂ potentia receptiua repugnat infinito intensiue cũ illa eẽntialitter includat impfectionẽ: dꝫ ergo itelligi ꝙ nõ potest suo modo perfici nisi ab obiecto formaliter infinito qđ sit idẽ sibi realiter: cuiusmodi est eẽntia diuina: ita ꝙ si eẽntia diuina in tertio signo nõ moueret ad cognitionẽ talium ꝓprietatum: nũꝙ̃ intellectus intelligeret eas. Seq̃tur: sic ergo de⁹ de oibus cognoscibilibus solũ habet notitiam theologicã: q₂ tm̃ virtute primi obiecti theologici actuantis intellectũ eius: nõ ꝙ sit receptiuus alicui⁹ pfectionis: q₂ oĩs perfectio in tali intellectu ẽ simplr eadeꝫ subiecti: nõ iter recipiẽs ꝛ receptũ est realis distinctio: dicitur tamẽ perfici q₂ vltima pfectio intellect⁹ diuini est ĩ actu scdo quo cõiungitur optimo siue eẽntie diuine. vt. ĩ. patebit. d.2.p.2.q.3. ¶ Scda ꝓpõ ẽ. Ibi. Sꝫ de itellectib⁹ creatꝫ beatorum aliter est. Et hec ꝓpõ includit duas ptes. Prima ꝙ põt cognoscere q̃ditates creatas ꝛ ꝟitates in illis cõtentas ex motione ꝓpria taliũ quiditatũ: ꝛ talis cognitio est cognitio in gñe proprio. Quõ autẽ intellect⁹ beati possit moueri ab hmõi quiditatib⁹ habꝫ diffuse videri in.2.d.3.q. vlt. ꝛ in 4. dist. 45. Scda pars est ꝙ intellect⁹ beati põt habere cognitionẽ theologicã de veritatibus inclusis in ipsis quiditatibus vt ostensis in eẽntia diuina. ¶ Sed circa hãc partem occurrit difficultas. Q₂ quero aut hmõi veritates fiunt note intellectui beato creato ꝟtute essentie diuine: aut virtute volũtatis diuine: nõ primo q₂ essentia diuina vt essentia non põt mouere aliquẽ intellectũ creatũ: vt subtiliter pꝫ a Sco. in.q.14. ꝛ.15. quoli. Nõ scdo: q₂ tũc non fieret note virtute obiecti theologici qđ est sola essentia diuina. Dico ꝙ fiunt note p voluntatẽ diuinã. Et cũ dr̃ ꝙ non essent ꝟitates theologice: q₂ nõ note virtute obiecti theologici. Dico ꝙ sufficiat ꝙ fiant note virtute alicuius qđ est simplr ideꝫ obiecto theologico: vel virtute alicui⁹ perfecte supplentis vicem obiecti theologici: cuiusmodi est volũtas diuina: ꝛ hoc ptꝫ a doc. in quoli. q.14. ꝛ p̃sertim in.q.15. ꝛ sic ptꝫ ad difficultateꝫ ꝛ quõ doc. sibi nõ cõtradicat. ¶ Ibi. Sed dubiũ est. Hic doc. q̃rit posito ꝙ aliqua alia sciẽtia puta metaphysica vel physica sit de q̃busdã cognoscibilib⁹: ita ꝙ talia cognoscibilia possint ostẽdi in tali per rõnem subiecti illius: vel per rõnẽ ꝓpriam talium cognoscibiliuꝫ. An stante hoc: theologia sit de oib⁹. Distinguit doc. de theologia in se ꝛ theologia in intellectu beati. primo modo est de oibus: q₂ oĩa entia virtute obiecti theologici p̃nt cognosci: mõ tamẽ preexposito: ita ꝙ eẽntia diuina est ratio cognoscendi oĩa cognoscibilia quãtuꝫ est ex parte sua: ꝛ de facto est ratio cognoscendi oĩa intellectui diuino: lꝫ respectu intellect⁹ creati nõ possit eẽ ratio cognoscendi oĩa cum nullum intellectũ creatum possit mouere: et

Difficultas.

Solutio

posito ꝙ possit mouere adhuc oporteret r̃ndere an sit capax oĩm intelligibiliũ simpliciter nec est incõueniens: ꝙ idẽ sciatur in alio ꝛ alio lumine. vt patebit in.q. imediate sequẽti. secũdo mõ dicit ꝙ p̃t eẽ de oib⁹ scibilibus: q₂ scibilia nõ sunt infinita. ¶ Sed hic occurrit difficultas. Q₂ doc. in isto.1.d.2.q.1. vult expresse ꝙ intelligibilia sunt actu infinita in itellectu diuino: et ab intellectu creato successiue cognosci p̃nt. ¶ Iteꝫ in.3.d.14.q.2. dicit ꝙ aĩa xp̃i potest videre infinita in eẽntia diuina. ergo. Paucis respondeo s̃m aliquos exponentes hic doctorem: ꝙ nõ loq̃tur hic de obiectis infinitis in numero: quia illa sunt infinita: sed de obiectis infinitis ĩ entitate: accipiẽdo infinitũ extra genus prout ꝟtualiter vel eminẽter cõtinet omnẽ entitatem: et plura talia infinita nõ possunt cognosci ab itellectu creato: licet ab intellectu diuino possint cognosci. Sed loquẽdo de infinito in genere qđ nõ cõtinet oẽm entitateꝫ: puta si dare t̃ linea infinita vel numerus infinitus: certũ est ꝙ non ꝯtinerent eminẽter entitatem hois vel angeli ꝛc. ꝛ plura talia ĩfinita p̃nt intelligi ab intellectu creato: sed de hoc differat̃ vsꝙ̃ ad.39. di.1. Posset etiã dici ꝛ forte magis ad itentionẽ Doc. ꝙ et si intellectui diuino sint actu infinita intelligibilia q₂ essentia diuina oĩa intelligibilia actu facit itelligibilia: ita ꝙ nõ vnũ post aliđ: ꝛ sic intellectus diui n⁹ respicit illa vt actu infinita intelligibilia: sed itellectui creato non sunt actu oĩa itelligibilia: q₂ tunc infinita essent actu intelligibilia intellectui creato: qđ repugnat ei: sed actu sunt finita intelligibilia lꝫ potẽtia possint esse infinita itelligibilia numero. ¶ Ibi. De theologia aũt nostra. Hic Doc. duo dicit de theologia nostra: vnum quid sit de facto aliud q̃d de possibili. De p̃mo dicit ꝙ theologia nostra de facto nõ ẽ actualiter oĩm scibiliũ: sed sicut theologia btõꝝ de facto hꝫ terminũ ex voluntate dei reuelãtis: ita ꝛ nr̃a ꝛ termin⁹ p̃fix⁹ a volũtate dĩa quãtũ ad reuelationẽ generalẽ est eoꝝ que sunt in sacra scriptura. lꝫ ex speciali priuilegio possit esse pluriũ intelligibilium. Ibi. De possibilitate theologie nostre ꝛc. Dicit Doct. ꝙ theologia nostra nõ potest esse simpliciter de oibus cognoscibilibus: et hoc loquẽdo de cõi lege. Nã deus si vellet posset causare cognitionẽ distinctam cuiuscũꝙ̃ cognoscibilis: sed hoc nõ facit. Q₂ autẽ s̃m cõem legem non possit eẽ de oibus ꝓbat dupliciter. Primo q₂ theologia nostra tantum est de complexis reuelatis: vt. s̃. exposui: ꝛ est tãtum de illis cõplexis: quorum termini sunt nobis naturaliter noti: vt puta ꝙ de⁹ est trinus ꝛ vnus: non em̃ habet̃ cognitio deitatis sub ratione deitatis via naturali: nec trinitatis sub ratione trinitatis vt theologi loquuntur: sed habetur notitia de istis terminis in cõfuso ꝛ vt accipiuntur a sensibilibus: vt puta sic dicendo: aliquod ens quod nominamus deũ est trinũ et vnũ ꝛc. Scdo probat. Ibi. Tum ꝓpter defectum theologie nostre. Nam theologia nostra est tantum de reuelatis ꝛ dicitur fides: multa autem cognoscimus pro statu isto non per reuelationem sed ex euidẽtia rei: modo fides siue reuelatio ꝛ cognitio euidens nõ possunt simul esse respectu eiusdem obiecti s̃m aliquos. Cũ dicit ibi s̃m aliquos loquitur s̃m opinionem ꝓpriam. vt patebit. in.3. dist.24. cõtra. s. Tho. ¶ Sed hic occurrit difficultas. Q₂ notitia theologica nostra inest nobis per rationem obiecti theologici: aliter nõ diceretur notitia theologica: sꝫ vt. s̃. patuit obiectũ theologie nostre est deus sub ratione infinitatis: ꝛ tale non cõtinet virtualiter ꝛc. vt. s̃. exposui. Tũ etiam: quia pro statu isto nõ possumus habere notitiam distinctam obiecti theologici: ergo nec per virtutem illius habetur notitia theologica nostra. ¶ Respõdetur lꝫ pateat solutio ex supradictis in.q. de subiecto theologie: pro nunc tamẽ dico ꝙ sufficit ꝙ theologia nostra insit nobis per aliquid imperfecte supplens vicem obiecti theologici. vt exposui in.q.1. ꝓlog. ¶ Ibi. Tamen omnis theologia ꝛc. Hic dicit Doc. ꝙ theologia tam beatorum ꝙ̃ nostra potest esse de oibus cognoscibilibus quantum ad aliquos respectus: vt q₂ includunt respectum terminatum ad deũ sub ratione deitatis: ꝛ talis respectus nõ potest cognosci nisi deo precognito: vt. s̃. exposui. in.q.1. et diffuse pertractat Doc. in quolibe. q.14. ꝛ sic cognitio oĩm scibilium quantũ ad illos respectus dicitur cognitio theologica. ¶ Ibi. Sic ergo vt vere dicatur theologia est de omnibus: ꝛ est omnis cognitio nõ includens imperfectionem: ꝛ ideo in intellectu dei est omnis cognitio vt. s̃. patuit qui nõ potest habere aliquam cognitionem imperfectam: puta confusam vel abstractiuam: vel successiuam: vel quouis modo limitataꝫ. Non est aũt omnis cognitio in intellectu creato: q₂ potest cognoscere lapidem etiam per motionem propriam: ꝛ ideo nõ precise virtute essentie diuine. Est etiam cognitio omniũ quantũ ad respectus: puta creatiõis

Plura ĩfinita p̃nt ĩtelligi ab intellectu finito.

Fides et euidẽs cognitio nõ sunt respectu eiusdẽ

Difficultas.

Rñsio.

qui terminat ad eētiam diuinaʒ vt hec: si tñ eētia vt hec
terminet respectū creature ⁊ nō sub rōne alicuius attributi
nobis naturaliter noti: lʒ hic dubie loquat: alibi tñ tenet ꝙ
termineṫ ad essentiā vt hec: vt pʒ in.2.d.1.⁊ in quo.q.8.⁊ ali=
bi: ⁊ hic etiā tenet idem. vt patet per verba sequētia cū dicit
Et ista est forte vna rō. quare nō possum⁹ scire de intellectu
creato ꝙ ordinatur ad hunc finē vt hunc: q̄ nō possum⁹ co=
gnoscere respectū fundatū in natura intellectuali ad istam
eētiam tāq̄ȝ ad finē ꝓprium: q̄ nec extremū ad qđ est respe
ctus. s. essentiā vt hec: sequiṫ ideo nec rōnem imaginis respe=
ctu illius nature in se sicut sancti loquunṫ de imagine: pʒ/ q̄
cognoscens imaginē sub illo respectu quo refertur ad trini
tateʒ necessario cognoscit illū respectū quē distincte nō pōt
cognoscere nisi precognita distincte trinitate: vt pʒ a doc. in
Primum dubium. quoli.q.14.art.3. nec etiam cōfuse nisi p̄cognita trinitate sal
tem cōfuse quod tātū fit ꝑ reuelationē. vt. s̄. patuit. pñti.q.⁊
q.1. Hinc tñ occurrūt aliqua dubia. Primuʒ: q̄ si theologia
nostra est de oibus scibilibus quantū ad respectus supradi=
ctos. Quero aut intelligit: ꝙ est de oibus de facto: ⁊ tūc se=
quitur ꝙ est de oib⁹ respectib⁹ creature ad deū de facto. Aut
loquitur de possibili: ⁊ tūc quero. aut talis cognitio theolo=
gica est de oibus illis respectibus vt distincte cōceptis: aut
cōfuse cōceptis. Si primo mō: tunc deus sub rōne deitatis
poterit disticte cognosci a nobis: pʒ/ q̄ respectus nō pōt di=
stincte cognosci: nisi ⁊ termin⁹ distincte cōcipiaṫ: vt patet a
Doc.q.14. quoli. ⁊ si deus potest a nobis disticte cognosci
sub ratione deitatis tunc disticte possunt cognosci a nobis
veritates theologice virtualiter incluse in deo. Sed hoc nō
est de cōi lege vt. s̄. patuit: ⁊ sic contradiceret sibi parum. s̄.
q̄ dixit ꝙ de possibili ⁊ cōi lege: ē tñ de his cōplexis quoꝝ
termini naturaliter a nobis cōcipiuntur. Et hoc idē in.q.1.
Rñsio ꝓlo. ⁊ in.3.d.23. ⁊ in quoli.q.14. Si scđo mō: tunc sicut talis
respectus cōfuse cōcipitur: ita ⁊ termin⁹ respectus. ¶ Dico
primo ꝙ de facto est de oibus: loquēdo de respectib⁹ confu=
se cōceptis: q̄ in theologia nostra cognoscimus ꝙ oēs crea
ture dependēt a deo: ita ꝙ talis respectus est relatio creatu=
re ad creatorē. Dico scđo ꝙ potest esse de oibus etiā disticte
cōceptis: sed nō de cōi lege: sed magis ex speciali priuilegio
Dico tertio ꝙ potest esse de oibus: ita ꝙ notitia taliū respe=
ctuum confusa dr̄ theologica ⁊ sicut illi respectus cōfuse cō=
cipiūtur: ita et termin⁹ respectus: q̄ cōcipitur aliquod ens
quod nominamus deū terminare respectū creature ad ipm
et posito ꝙ ipsa creatura cognoscaṫ in se ꝑfecte adhuc nō se
quitur ꝙ relatio creature ad ipm deū cognoscatur q̄ cogni
tio talis nō tātuʒ dependet a fundamēto sed etiā a termio:
iō cognosciṫ tñ ꝑ reuelationē: q̄ cognitio tal' hr̄ ꝟtute pmi
Scđz dubium. obiecti theologici: vel virtute alicuius supplentis vicē talis
obiecti: de quo. s̄. dixim⁹. ¶ Scđm dubiū est. q̄ videṫ ꝙ co=
gnitio talis respectus nō sit p̄cise theologica. ꝓbaṫ. Q̄ non
habeṫ precise virtute obiecti theologici vel virtute alicuius
Rñsio supplentis. ꝓbatur. q̄ cognitio respectus nō tñ dependet a
termino: sed etiā a fundamēto: vt pʒ a Doc. hic. ¶ Rñdeo
ꝙ dr̄ cognitio theologica quātum ad hoc ꝙ dependet a deo
sub rōne deitatis: lʒ etiā depēdeat a fundamēto: vt tamē ab
illo dependet nō dr̄ theologica. ⁊ sic pʒ lr̄a huius q̄stionis.

Juxta hoc quero. Utrū theologia in se sit scientia. Di
cit doc. ꝙ quantum ad istam conditionē ꝙ
Scia per discursuʒ habita dicit impfectionem sit ꝑ discursum sillogisticū: theologia in se nō est scia: ꝓpter
duplicē impfectionē. Tū quia scia causata ꝑ discursum sil=
logisticū est effectus equiuocus: ⁊ per ꝯñs icludit impfectio
nē: pʒ q̄ ex quo causa equiuoca est eētialiter ꝑfectior effe=
ctu: vt pʒ a doc.d.12.4. seq̄tur ꝙ effectus erit eētialiter im=
perfectior: sed scia theologica nō icludit impfectionē: patet
de theologia in intellectu diuino. Q̄ʒ autēʒ scia causata per
discursum sit effectus equiuocus: pʒ q̄ causaṫ a notitia pre=
missarū ⁊ a forma sillogistica: sed notitia p̄missarū distigui=
tur spē a notitia cōclusionis: pʒ. Tū q̄ talis notitia p̄missa=
rum vocaṫ ab Ari.1. poste. intellect⁹: q̄ tñ p̄supponit cogni
tionē terminoꝝ. Tum etiā: q̄ notitia p̄missarū dr̄ notitia ꝓ=
pter se: q̄ intellect⁹ assentit p̄missis ꝓpter se: notitia vero cō
clusionis scite ꝑ discursum sillogisticū diciṫ scia et est ꝓpter
aliud: q̄ intellectus assentit cōclusioni ꝓpter p̄missas. Secū
do dicit impfectionē ex parte intellectus: q̄ scia vere causa=
ta cū sit accidēs recipiṫ in intellectu cuius est: ⁊ sic itellect⁹
Theologia ī se nl'lomō est causata. est in potentia receptiua ad illā: ⁊ hoc est impfectionis. Sʒ
theologia in se siue in intellectu dīno nullo mō est causata:
q̄ tunc distingueretur eētialiter ab eētia ⁊ intellectu di=
uino: nec etiā intellectus diuin⁹ est in potētia receptiua ad
illā: cū talis scia sit simpliciter idem qđ intellect⁹ diuin⁹: vt
subtiliter ꝓbat doc. in hoc.1.d.2.q.1. Diciṫ tamē scia quo ad
tres alias cōditiones q̄ est cognitio certa: de cognito neces

sario causata a causa euidente intellectui: q̄ notitia ꝓprieta
tum indiuinis depēdet suo mō ab essentia diuina vt a causa
siue quasi causa. vt. s̄. patuit. ¶ Ibi. Utrū aūt scia sit q̄ȝtum
⁊c. Videṫ hic doc. ad hoc declinare ꝙ in intellectu beatoꝝ
theologia possit dici scia: etiā quantū ad illā quartā condi
tionē: q̄ potest acquiri ꝑ causam applicatā scito per discur
sum sic: ꝙ intellect⁹ beati videns in essentia diuina: puta q̄di
tatem hois: ex quo talis quiditas vt visa in essentia diuina
virtualiter cōtinet veritates ⁊c. ⁊ ꝑ ꝯñs talis veritas cōclu
sionis siue notitia cōclusionis pōt vere causari a notitia p̄=
missarū. Nam sicut intellectus distincte cognoscens hoiem
potest statim formare p̄missas ⁊ applicare illas cōclusioni:
ita videns ipm hoiem in essentia diuina pōt idem facere: vt Discurs⁹
patet in lr̄a Doc. ¶ Scđo dicit doc. ꝙ discursus q̄ formali nō requi
ter est illatio ꝯñtis ex āñte: ⁊ fundamētaliter est duc p̄misse rit succes
formate in debito mō ⁊ figura: ⁊ terminatiue ipsa cōclusio) sionē tpis
nō requirit successionē tpis sed nature tñ. i. ꝙ nō est necesse sed natu
vt prius tpe sciātur p̄misse: ⁊ posterius tēpore conclusio: vel re tñ.
ꝙ prius tempore sciatur vna premissa et posterius tempore
alia premissa: q̄ talis successio tñ est in intellectu impfecto
cuiusmodi est intellect⁹ noster cōiunctus. Sed sufficit ad ve
rum discursum successio nature: ita ꝙ notitia premissaꝝ siue
euidētia prius natura habeaṫ q̄ȝ notitia vel euidētia conclu
sionis. Et vltra in discursu sillogistico ꝑ quem acquiriṫ ve=
ra scientia req̄ritur ꝙ premisse sint magis note vel euidētio
res: ⁊ cōclusio sit nota per notitiam premissarū siue per eui
dentiam premissarū: ⁊ sic pʒ quō beatus pōt scire hoieʒ esse
risibilem videndo quiditatē hois in lumine essentie diuine
et sic discurrere applicādo cām per discursum sillogisticum
ad ipsum scitum. Et cuʒ dicitur ab Augu.15. de tri.c.16. vel
41. s. ꝙ sciam nr̄am vel obiectū scie vnico intuitu videbim⁹:
dico ꝙ Aug. loq̄tur dubie cū dicit fortassis ⁊c. nec illud in=
tēdit asserere: sed ꝙ verbū nostrū. i. cognitio distincta eēn=
tie ⁊ cōtentorum in ea virtualiter vel identice non sit equa
le verbo dei. i. notitie genite que proprijssime dicitur verbuʒ
dei que notitia perfectissime exprimit memoriam secundaʒ
vt. j. patebit distinctione.27. et sic non negatur talis discur
sus a beato intellectu cui vna proprietas potest esse euidēs
ex euidentia quiditatis ⁊c̄. ¶ Et ex his patet quomodo in Quō discursus ē
intellectu diuino non sit proprie discursus: videlicet qui sit intellectu
a magis noto ad minus notum: quia hoc dicit imperfectio diuino.
nem: pōt tamen ibi esse discursus sillogisticus: sic ꝙ prius
natura aliquid cognoscaṫ: ⁊ posterius natura aliud: pʒ quia
intellectus patris prius natura cognoscit essentiam diuinā
et oēm perfectionem intrinsecam: ⁊ posterius natura quidi
tates: vel ꝙ prius natura cognoscit quiditatē hois ⁊ poste=
rius natura veritates inclusas in quiditate hominis: nō ta
men ibi est discursus: ita ꝙ procedatur a magis noto ad mi
nus notū: ⁊ ꝙ notitia vnius sit causa notitie alterius: cum
hec oīa includant imperfectionem. ¶ Sed hic occurrunt Sūt hec
alique difficultates ex dictis Doc. Prima q̄ Doc. vult ī.q. tres diffi
de subiecto theologie: ꝙ deus sub ratione deitatis sit subie= cultates
ctum theologie dei: ⁊ ibi vult ꝙ theologia dei sit euidens notande.
ex subiecto: ita ꝙ subiectum vt primo notū continet verita=
tes necessarias theologicas: ergo videtur ꝙ intellectus di=
uinus vere discurrat a magis noto ad minus notū. ¶ Pre Scđa dif
terea in illa.q. An deus sit subiectū theologie sub aliqua ra ficultas
tione speciali: dicit ꝙ cognitio subiecti est perfectissima in
scientia cuius est subiectum: ⁊ in.q. imediate precedēte vult
ꝙ cognitio subiecti in aliqua scientia sit simpl'r distinctior
cognitione cuiuscunq̄ȝ alterius cōsiderati in tali scientia: et
ꝑ ꝯñs talis scientia erit notior: ⁊ sic poterit discurrere a
magis noto ad minus ⁊ notum. Nec valet dicere ꝙ non est
ibi successio s̄ʒ pri⁹ ⁊ posteri⁹ natura: q̄ oppositū ꝓbatū est
s̄. ex dictis Doc. ¶ Dico ꝙ ad verum discursuʒ in quo pro Prima
ceditur a magis noto ad minus notum requiritur s̄m ali= responsio
quos: ꝙ notitia conclusionis sit vere causata a notitia pre=
missarum: tota autem cognitio theologica in intellectu di=
uino est tantum vna intellectio eadeʒ sibi: vt pʒ in isto.1.d.
2. lʒ posset diuersificari s̄m alium ⁊ alium respectū ad aliud
et aliud obiectū: vt pʒ a doc. in p̄mo.d.39. ⁊ sic eadē notitia
nō pōt dici magis ⁊ min⁹ nota. ¶ Dico scđo: ꝙ ⁊ si ī theo= Scđa.
logia in se possint formari p̄misse ⁊ ex his educi ꝯclusio: ita
ꝙ notitia premissarū sit euidentior notitia cōclusionis: hoc
tantum erit verum vt comparatur intellectui creato: qui
potest habere aliam et aliam notitiam respectu premissa=
rum et conclusionis: tamen hoc non est verum in intelle=
ctu diuino qui tantum potest habere vnam notitiam om= Tertia
nium. ¶ Dico tertio: ꝙ etiam posito ꝙ intellectus beatus
creatus vna simplici cognitione possit cognoscere pre=
missas et conclusionem: et similiter intellectus diui=

nus : tamen intellectus creatus poterit discurrere a magis
noto ad minus notum : ita ꝙ eadem notitia vt terminatur
ad premissas erit euidentior se ipsa vt terminatur ad cõclu=
sionem: q̄ꝛ euidentia cõ clusionis est ab euidentia premissaꝝ
et prius natura tali s notitia põt terminari ad p̄missas ⁊ po
sterius natura ad cõclusionem. Licet ergo realiter nõ dicaꝶ
magis vel minus euidens: ſm tñ diuersas terminatiões põt
dici magisvel minus euidens. Ex hoc em̄ ꝙ terminatur ad
propositionem per se notaꝫ dicitur propter se euidens. vt ve
ro terminatur ad cõclusionem nataꝫ fieri euidẽtem ab alio:
dicit propter aliud euidens. Et ꝙ intellectus beatus crea=
tus possit vnico actu simplici cognoscere oĩa in eẽntia diui=
na. pꝫ a Doc. in. 3. di. 14. q. 2. ⁊ in quoli. q. 15. Intellectus ve=
ro diuinus et si vnico ⁊ simplicissimo actu cognoscat oĩa et
premissas ⁊ cõclusiones: ⁊ quodãmodo prius natura p̄mis=
sa ⁊ posteriꝰ conclusiões: nõ tamẽ ꝑoterit dici magis vel mi
nus euidens: nec in se realiter: nec ꝓpter aliã ⁊ aliã termina
tionem/ q̄ꝛ om̄e quod sonat iperfectioneꝫ excludendũ est ab
intellectu diuino. Nã essentia diuina imediate mouet intel=
lectum diuinũ ad cognitionẽ oĩm: ita perfecte ad cognitio=
nem vnius sicut alterius: ita ꝙ cognitio vniꝰ nõ dꝛ euidens
propter cognitionẽ alterius. ¶ Dico vltra ꝙ intellectus di
uinus cognoscit oĩa vt in essentia diuina clare visa: ⁊ nõ vnũ
per aliđ. vt dicit doc. q. 15. quoli. Essent etiã alique alie dif=
ficultates quas breuitatis causa pertrãseo: ⁊ forte alias de
clarabũtur. ¶ Ibi. Sed aliud dubiũ est. An cognitio ꝯtin
gentiũ dicatur scientia theologica : cuꝫ theologia tam nr̃a
q̄ꝫ beatoꝝ cõsideret etiã cõtingẽtia/ vt. s̄. patuit. videꝶ ꝙ non
cũ non sit de obiecto necessario vt pꝫ. Dicit doc. duo primũ
ꝙ ꝑfectionis est in sc̄ia ꝙ sit euidens ⁊ certa: sed ꝙ sit de ob
iecto necessario hec nõ est cõditio sc̄ie: pꝫ/ q̄ꝛ aliq̄n corrũpiꝶ
in nobis sed est cõditio obiecti qđ respicit siue ad qđ termi
natur illa: ergo cognitio q̄ est certa ⁊ euidens ⁊ que q̄ꝫtũ est
de se ꝑpetua. in se est formaliter ꝑfectior illa q̄ ẽ de obiecto
necessario q̄ tamen ex se nõ est ꝑpetua: qualis est sciẽtia no=
stra obiectiue tñ illa q̄ est de obiecto vere necessario erit ꝑfe
ctior: mõ cõtingentia vt ꝑtinent ad theologiã nata sunt ha
bere cognitionẽ certã ⁊ euidentẽ ⁊ q̄ꝫtũ est ex ꝑte sui euidẽ=
tiam perpetuã: hoc pꝫ quia oĩa cõtingentia theologica na
ta sunt videri in p̄mo obiecto theologico: nõ tamen ex na=
tura rei: q̄ꝛ nec contingentia in se cõtinentur in tali obiecto
cũ sint tm̄ a determinatiõe diuine volũtatis vt. ĩ. patebit. d.
39. sed positis cõtingentibus ex determinatione voluntatis
diuine: tunc videnꝶ ab intellectu diuino ꝑ essentiã. i. ꝙ essen=
tia diuina est rõ formalis causandi euidentẽ notitiam taliuꝫ
cõtingentiũ in intellectu suo. vt patebit. ĩ. d. 39. videnꝶ etiam
ab intellectu beato in essentia diuina sed virtute voluntatis
diuine. in hoc supplẽtis viceꝫ essentie diuine vt dixi. s̄. ⁊ hec
ẽ certissima cognitio : q̄ꝛ nõ tm̄ videnꝶ ꝯtingẽtia illa: ſꝫ etiã
videtur causa taliũ contingentiũ. s. determinatio voluntatis
diuine: ꝓpter quaꝫ determinationẽ dicũtur h̄re suo mõ eui=
dentiaꝫ: lꝫ notitia illoꝝ sit ab essentia diuina: vt talis cogni
tio ꝯparaꝶ ad intellectũ diuinũ: ⁊ a voluntate diuina supplẽ
te vicem essentie diuine vt cõparaꝶ intellectui creato ꝑfecte
supplente vt cõparaꝶ ad intellectũ beatũ ⁊ imꝑfecte supplẽ
te vt cõparatur ad intellectũ viatoris q̄ꝛ tm̄ per reuelationẽ
obscurã: ⁊ hoc de cõi lege. Seq̄tur ibi: visio aũt extremoruꝫ
veritatis cõtingẽtis ⁊ vnionis eoꝝ necessario causat euidẽ=
tem certitudinẽ de tali veritate euidente. i. ꝙ essentia diuina
in intellectu suo primo causat notitiã terminoꝝ. sc̄do volun=
tas determinat velle vnire illos terminos in re: puta ꝙ anti=
christus erit existens. tertio eẽntia diuina causat visionẽ hu
ius vnionis determinate a voluntate diuina ad quã visionẽ
clarã statim seq̄tur certitudo illiꝰ contingentis: ⁊ sic intelle
ctus diuinꝰ scit ab eterno certitudinalr̃ antichristũ fore: vt
magis patebit. ĩ. d. 39. Hoc idẽ dico de itellectu beato q̄ꝛ vo
luntas diuina supplẽdo ꝑfecte vicẽ essentie diuine causat no
titiam terminoꝝ huius cõtingentis verbũ est incarnatũ. se=
cundo causat visionẽ vnionis nature humane ad verbũ: qua
habita: seq̄tur certitudo huiꝰ cõtingẽtis. Hoc idẽ erit in in=
tellectu viatoris excepto ꝙ de cõi lege termini contingentis
reuelate accipiuntur siue cognoscunꝶ virtute intellectꝰ agẽ=
tis ⁊ fantasmatis. vt. s̄. patuit/ ⁊ post voluntas diuina causat
notitiam vnionis terminoꝝ: (obscure tñ) ⁊ post causat assen=
sum. vt patuit in prima. q. ⁊ sic in nobis nõ habetur certitu=
do de hoc reuelato nisi priꝰ causetur i nobis assensus: q̄ꝛ no
titia talis vnionis nõ est mihi euidens ex natura rei: ⁊ sic pꝫ
de ꝑpetuitate quia nata est esse perpetua: imo est in intelle=
ctu diuino rõne eẽntie: ⁊ in intellectu beato virtute volunta
tis diuine supplentis ꝑfecte vicem eẽntie: ⁊ in intellectu no
stro supplente imꝑfecte ⁊c. ¶ Ibi. Sed nũquid eoꝝ cogni=

Intellectus creatus vnico actu p̄t cognoscere om̄ia

Intellectus diuinus intelligẽdo differt a creato

Alia responsio.

In viatore quomõ causaꝶ notitia cõtigentium.

tio est scientia ⁊c̄. pꝫ r̄n̄sio in lr̃a. Et qđ dicit circa vltimuꝫ de
notitia contingẽtium diffuse declaraui. s̄. Et q̄n dicit in vlti
mo ꝙ notitia cõtingẽtium in ea magis assimilaꝶ intellectui
principioꝝ: hoc dicit. q̄ꝛ euidentia de cõtingentibꝰ nõ ẽ cau
sata a prioribꝰ siue p̄missis in sillogismo : ⁊ ideo notitia ta=
lis magis assimilatur intellectui qui est notitia premissaruꝫ
q̄ꝫ sc̄ie q̄ ẽ notitia ꝯclusionũ demõstrataꝝ ꝑ notitiã p̄missaꝝ.

Ad secundam questionẽ dico. Hic doc. intẽdit ꝓba= re duo. Primũ ꝙ theologia in se non
sit sciẽtia subalternata nec subalternãs. ⁊ hoc pꝫ per cõditio
nes sciẽtie subalternate. Nã scientia subalternata capit sub=
iectum sub subiecto sciẽtie subalternãtis: ita ꝙ oportet ꝙ sit
minus cõmune ⁊ ꝙ addat tali subiecto differentiã acciden=
talẽ: ⁊ ꝙ accipiat p̄ncipia sua a sciẽtia subalternante: vel sal
tem aliquam premissarũ: sicut dicimus ꝙ perspectiua sciẽtia
subalternatur geometrie: q̄ꝛ subiectũ geometrie ẽ linea: sub=
iectum vero ꝑspectiue nõ erit linea in cõi: sed linea determi
nata ꝑ differẽtiam accidẽtalẽ. s. linea visualis: ⁊ ꝑspectiuꝰ ad
probãdum cõclusiones in ꝑspectiua sciẽtia accipit principia
a geometria. i. p̄missas: vel saltẽ vnam accipit: ita ꝙ cõclusio
demonstrata in geometria erit vna p̄missa ad demonstran=
dum coclusionẽ in ꝑspectiua: vel plures cõclusiones demon
strate in geometria erunt p̄misse ad demonstrandũ cõclusio
nem in ꝑspectiua : ita ꝙ notitia taliũ premissarũ in ꝑspecti=
ua erit causa notitie ꝯclusionis in ꝑspectiua: ⁊ notitia hm̄õi
premissarum erit causata a notitia premissarũ in geometria
Et ex his seq̄ꝶ ꝙ premisse in sciẽtia subalternata nõ sunt ꝑ se
note: q̄ꝛ nõ sola cognitione termioꝝ: sed sunt note a p̄missis
i sciẽtia subalternãte. ideo habẽs sciẽtiam subalternatã nõ
dicit proprie demonstrare ꝓpter quid: vt pꝫ p̄mo poste. quia
nõ procedit ex p̄missis ꝑ se notis. ¶ His presuppositis pꝫ ꝙ
theologia in se non est alicui sciẽtie subalternata. Et hoc ꝓ=
bat doc. q̄ꝛ si alicui eẽt subalternata: maxime subalternareꝶ
metaphysice cuiꝰ subiectuꝫ est cõmunissimũ: ⁊ predicatur de
subiecto theologie in se in quid. Licet ergo habeat primam
cõditionẽ. s. h̄re subiectũ sub subiecto: tamen due alie ꝯditio=
nes deficiunt: pꝫ de differẽtia accidẽtali: q̄ꝛ nõ ponimꝰ deuꝫ
sub aliqua rõne accidentali: subiectũ theologie in se: sed sub
propria rõne ⁊ q̄ditatiua. s. deũ sub rõne deitatis/ vt patuit. s̄.
Tertia etiã cõditio sibi deficit: q̄ꝛ non põt demonstrari ali=
qua ꝓprietas theologie in se de subiecto theologico ꝑ prin=
cipia metaphysicalia. q̄ꝛ si sic: illa proprietas posset sciri na=
turaliter: ⁊ sic de illa non esset cognitio theologica sed natu
ralis. Dicit etiam Doc. ꝙ theologia in se nullã aliam scien
tiam sibi subalternat: quia nulla alia sciẽtia accipit p̄ncipia
ab ipsa: ptꝫ q̄ꝛ omnis scientia naturaliter habita resoluitur
ad aliqua p̄ncipia imediata naturalr̃ nota. ¶ Ibi. Cõtra
Resolutio ⁊c. Doc. in ista ratione intendit ꝓbare ꝙ theolo=
gia in se potest sibi subalternare alias scientias: supponẽdo
vnum: ꝙ cognitio quiditatis in verbo est cognitio theolo=
gica: vt. s̄. patuit: q̄ꝛ talis cognitio nõ potest haberi nisi vir
tute p̄mi obiecti theologici: vel virtute alicuius supplentis
vicẽ talis obiecti: hoc stante: ꝓbat intentum. Et ratio stat
in hoc. Q̄ꝛ ex quo notitia cõclusionis resoluitur in notitiã
premissarum: ⁊ notitia p̄missarum in notitiam terminorum
ita ꝙ sicut notitia terminoꝝ ẽ causa notitie p̄missaꝝ: ita no=
titia premissaꝝ est causa notitie cõclusiõis: ⁊ sic vna notitia
depẽdet ab alia : sicut notitia cõclusionis que est iperfecta
⁊ minus euidens dependet a notitia p̄missaꝝ perfectiori et
euidentiori. Sicut ergo notitia: puta hoĩs in verbo est no=
tior notitia hoĩs vt in lumine naturali: sic notitia huius ꝓ=
positionis: animal rationale est risibile: vt in verbo: est eui=
dentior se ipsa vt in lumine naturali cognita. Hoc idẽ dico
de ista cõclusione: hõ est risibilis: ⁊ sic poterit demonstrari
hoĩem esse t risibilẽ per animal rationale vt p̄ncipium theo
logicũ: ⁊ sic sciẽtia de ista ꝯclusione: hõ est risibilis: videtur
subalternari notitie theologice qua cognoscitur animal ra
tionale esse risibile: vel poterit subalternari notitie eiusdem
cõclusionis vt vise in verbo. ¶ Doc. r̄n̄det. Ibi ad hoc re=
spondeo: ꝙ ⁊ si metaphysicus ⁊c. Et nota hic singularem
r̄n̄sionem. Eadem em̄ ꝓpositio potest esse per se nota termi=
nis distincte cõceptis ⁊ etiã confuse conceptis. vt patebit. ĩ.
in isto. 1. d. 2. q. 2. ⁊ d. 3. q. 4. Nã geometer hꝫ hanc ꝓpositio
nem per se notam: linea est longitudo sine latitudine: termi
nis confuse conceptis : q̄ꝛ non cognoscit distincte ad quod
predicamentum vel ad quam speciem p̄dicamenti ꝑtineat.
et an sit ens absolutum vel respectiuuꝫ: hec enim magis spe
ctant ad metaphysicum: ideo metaphysicus habebit ist[am]
per se notam ex conceptu distincto terminorum: quia disti n
cte sciet ad quod genus ⁊ ad quam speciem pertineat: et an
absolutum an respectiuum. Geometer ergo habebit hanc

Ad sciam subalternatã tria req̄runꝶ.

Theologia in se nõ est subalternata

Theologia in se non est subalternans.

Nota hic

propositionem per se notam. linea ⁊c. ex solo conceptu confuso terminorum: nec probatur per istā metaphysici. hoc est per notitiam habitā ex ꝯceptu distincto terminoꝝ. Licet ergo vna sit perfectior alia: nō tamē imperfectior ꝓbatur ꝑ perfectiorem: ⁊ dat Doc. clarū exēplum: ꝙ si eadem cōclusio: puta homo est risibilis: possit ꝓbari per diuersa media a diuersis: ita ꝙ vnus ꝓcedat per p̄missas per se notas terminis cōfuse cōceptis: ⁊ alius ꝓcedat ꝑ premissas ꝑ se notas terminis distīcte ꝯceptis: et ꝙ talis ꝯclō ita distīcte sciat̄ ab vno sicut ab alio: lꝫ tamē nō clarius: eēt exēplum valde ad ꝓpositum. Sic in proposito: q̄uis hō via naturali ꝓbet hoiem eē risibilem distincte cognoscendo illā cōclusionē: et silr eandem cōclusionē cognoscat in verbo distincte: clarius tamē in verbo q̄ꝫ in lumine naturali non tamē notitia que habet̄ in verbo erit causa notitie que habetur de ista cōclusione in genere ꝓprio: nec vna notitia scitur per aliā.

Opini. s. Tho.

¶ Scōm principale est ibi. Sed quid de theologia nr̄a. Hic Doc. recitat opi. Sancti Tho. qui dicit ꝙ theologia nostra est sciētia ꝓprie dicta: ⁊ subalternatur theologie dei ⁊ beatoꝝ. pꝫ ī prima pte q.2. arti.2. Et modꝰ ponēdi. S. Tho. pōt reduci ad tria puncta sicut reducit Alfonsus Tol. in ꝓlo. q.2. arti.3. vcꝫ ꝙ sciētie etiā ꝓprie dicte sunt in duplici ordine.

Alfon. Tol.

Quedam ꝓcedūt ex pricipijs in eisdeꝫ euidenter notis: sine recursu ad aliquā sciam superiorem: sicut geometria et vniuersal'r omnis scia subalternans. Quedam ꝟo ꝓcedunt ex principijs notis euidenter / nō tamen in eis sed in scia superiori / sicut sciētie subalternate / ⁊ ex hoc elicitur. Primus punctꝰ. ꝙ de rōne sciētie ꝓprie dicte non est habere principia in eadem euidenter nota. Scōs punctus est / ꝙ habitus theologicus reuelatus possibilis viatori: de lege cōi non ꝓcedit ex p̄ncipijs primo modo notis: q2 articuli fidei qui ponunt̄ principia dicti habitus: non sunt nobis in via euidēter noti sed tantū crediti. Tertius punctꝰ est ꝙ habitus theologie reuelate ꝓcedit ex principijs notis. scdo mō euidenter: q2 articuli fidei qui nobis in via sunt crediti tm̄: in sciētia vero dei ⁊ beatorū sunt euidēter noti: ex istis elicitur ꝙ habitus theologie reuelate in nobis sit scientia proprie dicta subalternata scientie dei et beatorum.

Doct. arguit ꝯtra Tho.

¶ Contra quam opi. arguit doct. multis medijs primo. Ibi. Contra hoc arguit̄ sic. Et reducit ipsuꝫ ad cōtradictionē: q2 alibi dicit ꝙ sciētia ⁊ fides nō stant simul de eodem obiecto. i. ꝙ aliquis vere sciat: puta hanc ꝯclusionem deus est trinus ⁊ vnus: ⁊ ꝙ simul habeat fideꝫ de eadē conclusione. Cum ergo theologia nostra sit reuelata ⁊ tota stet cū fide vel est fides: ⁊ ex alia parte dicat ꝙ theologia nostra est scia ꝓprie dicta: ergo stat cum fide ⁊ non cum fide q2 theologia nostra stat cum fide cuꝫ sit de articulis reuelatis: ⁊ nō stat cū fide cuꝫ sit sciētia proprie dicta: que s̄m cos non stat cū fide. ¶ Scda rō est. Ibi Preterea. scia dei. Certum est apud oēs ꝙ sciētia subalternans ⁊ scia subalternata sunt due sciētie: q2 alterius ⁊ alterįꝰ subiecti saltē obiectiue distincti. Tum q2 ex alijs ⁊ alijs principijs ꝓcedūt. Tum q2 subalternans demonstrat simpl'r ꝓpter quid: subalternata vero non. Sed theologia in quocunqꝫ intellectu est tm̄ vna scientia. Tum q2 vnius subiecti sub eadem rōne formali ⁊c. ergo nō pōt esse subalternata theologie beatoꝝ: q2 tūc eēnt due sciētie distincte: ⁊ sic essent distictoꝝ subiectoꝝ. ¶ Tertio arguit. Ibi. Preterea sciētia s̄m rōnem cause. Hic Doc. supponit vnū. s. ꝙ scientia subalternata dependet a scientia subalternante: saltem q̄ꝫtum ad hoc ꝙ cognitio p̄ncipiorum subalternate sit causata a notitia principiorū subalternantis: vel saltem ab obiecto illius scientie vel a principijs. Sed certuꝫ est ꝙ notitia theologica nobis reuelata: puta notitia huius deus est trinus ⁊ vnus: nō est aliquo mō causata a notitia beatoꝝ que est clara visio huius. deus est trinus ⁊ vnꝰ: vt pꝫ. ergo nō subalternat̄ ei. Et cū dicit doct. Nulla sciētia dependet ab aliquo vt a ꝓprimo: nisi ab obiecto suo de quo est ⁊ intellectu. s. a quo ⁊ in quo est: ⁊ lumine. i. a forma sillogistica: ⁊ p̄missis: vt quidā Scotiste exponūt de illo lumine

Theologia nostra nō dependet a theologia btōrū vt a cā effectiua.

Et debet addi de ꝓprimo: q2 talis scientia dependet a volūtate diuina vt a causa remota. Sed certū est: ꝙ notitia theologica nostra nō dependet a visione beatorū vt a causa effectiua: nec vt ab obiecto: nec vt a luie: q2 talis visio nō est forma sillogistica vel p̄misse. ¶ Quarta rō est. Ibi. Preterea scia subalternans et subalternata. Hec rō pꝫ ex supradictis q2 vbi subalternans desinit ibi subalternata incipit. i. ꝙ cōclusio demonstrata in subalternāte est premissa in subalternata vt dixi. s̄. et per ꝯn̄s subalternans et subalternata non sunt primo de eisdē predicatis. nō em̄ subalternata demonstrat ꝓprietatem demonstratam in subalternāte: vt pꝫ q2 cōclusio in subalternāte est premissa in subalternata: sed theologia dei beatoꝝ ⁊ nostra est precise de eisdem predicatis (lꝫ nostra sit de eisdē per reuelationē: illa ꝟo beatoꝝ per demōstrationē ⁊ forte etiaꝫ ꝑ discursum: sed illa que ē dei lꝫ sit de eisdem simpl'r predicatis: nō tamen ꝑ demonstrationē vt. s. patuit) mō si nostra esset subalternata nō posset esse primo de eisdem predicatis: siue ꝓprietatibus. ¶ Quinta rō est. Ibi. Habēs scientiaꝫ subalternantē ⁊c. Et rō stat in hoc ꝙ h̄n̄s sciaꝫ subalternatā pōt h̄re subalternātē: resoluendo p̄missas subalternate i p̄missas subalternātis. q2 p̄ncipia subalternātis sūt vl'iora: ⁊ sic ordīe cognitiōis itellectualis p̄ꝰ nota: q2 ibi vt huiusmodi nō ꝓceditur a magis notis a sensu et ecōuerso: habēs subalternātem pōt habere subalternatā accipiendo cōclusionē subalternātis: ⁊ ꝓbādo per eam conclusiones subalternate. Sed deus ⁊ btūs nō pōt habere nostram theologiaꝫ: q2 nos solū obscure ⁊ fide credimꝰ: ⁊ deꝰ et beati clare vident: modo fides repugnat visioni: neqꝫ ecōuerso viator potest habere visionē de cōi lege: ergo theologia dei et beatoꝝ nō subaltet nat sibi theologiam nostram.

Deꝰ ⁊ beatus nō pt h̄re theologiā nostram.

Tho. Gaie. de Vio.

Nouus expositor sancti Thom̄. respondet ad rationes Sco. cōtra Tho. de subalternatiōe theologie. Ad illud de vnitate theologie dicit. Primo ꝙ sciētia de deo adequata nō pōt esse nisi vna: inadequata vero potest multiplicari: ⁊ talis est theologia. Scdo dicitur ⁊ melius vt ipse dicit / q̄uis in ideꝫ redeat / ꝙ antecedēs est falsum: qm̄ ad vnitatem sciētie requirit̄ vnitas rōnis formalis obiecti vt res: ⁊ vnitas rōnis formalis obiecti vt obiectuꝫ q̄uis ḡ deitas sit rō formalis obiecti vt res respectu vtriusqꝫ theologie: alia tamen ⁊ alia est ratio formalis eiusdē obiecti vt obiectuꝫ est in vtraqꝫ theologia: qm̄ deus vt clare visus obijcitur beatis. Deus autem vt reuelatꝰ abstrahendo a claritate et obūbratione: obijcitur theologie nostre absolute sumpte. ¶ Ad secunduꝫ dicit ꝙ theologia nostra ⁊ beatoꝝ non sunt de eisdē veritatibus: ꝓut manifeste pꝫ de veritatibꝰ articuloꝝ fidei: de quibus est theologia beatoꝝ nō nostra. Et per hoc pꝫ r̄n̄sio ad formā argumēti: ꝙ subiectū theologie nr̄e addit ad subiectum theologie beatorū: q2 addit esse reuelatū: q2 deus vt reuelatus est subiectū theologie nr̄e. Pōt etiam dici ꝙ non est necesse subiectū scientie subalternate addere aliq̄d subiecto scientie subalternātis: sed ꝙ scientia subalternata capiat subiectū sub subiecto scientie subalternantis: hec ille.

Contra Tho. Gaie.

Sed hec responsio non satisfacit. Cuꝫ dicit̄ ꝙ subiectū theologie beatoꝝ est deus vt clare visus: quia hec ē rō formal' obiecti vt obiecti. i. vt obijcit̄: hoc ei nihil ē. Tum quia obiectū actu obijci: dicit tantū relationē rationis: ⁊ tunc aliquid sub ratione entis rōnis esset subiectum scie realis vt realis: cuiꝰ oppositū ꝓbatū est. s̄. Tum quia nihil ponitur subiectū alicuius scientie nisi sub illa ratione q̄ precedit illam scientiā: sed deus vt clare visus non p̄cedit visionē intellectus beati: pꝫ q2 visione illa dicitur visus. Tū quia quero quō ponitur subiectū theologie dei. Si sub ratione deitatis absolute: cui tm̄ accidit actu videri: eodē modo debet poni respectu theologie beatoꝝ. Si vero vt clare visus: ergo sub ratione alicuius posterioris deitate: ⁊ sic sub ratione alicuius quasi accidentaliter erit subiectum theologie dei: quod est falsum. Tū etiam: q2 non esset assignare aliquod subiectū theologie beatoꝝ sub aliqua per se ratione sed tantū accidentali: ⁊ sic scientia beatorū diceretur per accidens. Tum etiā: q2 ex quo cōiter ponitur subiectū sciētie subalternate addere differentiā accidentalem subiecto sciētie subalternantis: quero an subiectū scientie subalternantis ponitur subiectū sub aliqua ratione accidentali. Si sic ergo non differret a subiecto scientie subalternate. quod est falsum: q2 presupponitur subiecto subalternate. Si vero addat differentiā per se. i. ꝙ subiectū scientie subalternātis est subiectū sub aliqua per se ratiōe formali. sequitur ꝙ cū deꝰ vt clare visus dicat tantū rationē formalem ꝑ accidēs: nō erit subiectū theologie beatoꝝ: et per ꝯn̄s theologia beatorum non erit subalternans respectu theologie nostre. Multe alie rationes possent assignari: tm̄ breuitatis causa illas omitto. Tum etiā: q2 ista positio nō tantuꝫ est improbata a Sco. sed etiā a multis alijs. vt ab Alfon. Tole. ⁊ ab alijs q̄ꝫ plurimis. ¶ Ad aliam r̄n̄sionem. vbi dicit ꝙ theologia nostra non est de eisdē veritatibus: de quibus theologia beatorum. Quero theologia nostra est de ista veritate deus est trinus ⁊ vnus: ⁊ similiter theologia beatoꝝ: idem enim est obiectū respectu vtriusqꝫ: aut em̄ theologia nostra est de illa vt reuelata: ⁊ theologia beatoꝝ vt clare visa. Sed hoc nihil est: q2 si theologia beatoꝝ est de ista veritate vt clare visa: tunc sic: aut scientia theologica beatoruꝫ terminatur ad istam. deus est trinus ⁊ vnus in se absolute: ⁊ sic habet̄ propositum ꝙ non sub ratione qua clare visa. Aut terminatur ad ipsam vt clare visam: ergo beatus prius videt illā: ⁊ post

Actu obijci est relatio tantū rationis.

alia visione videt illā: ꝛ sic secūda visio erit tm̄ actus reflexꝰ. Probaṫ/qꝛ nulla cognitio terminaṫ ad obiectū vt cognitū nisi prius sit cognitum: sic in proposito. ergo illa prima visio huiꝰ/deus est trinus ꝛ vnus: nō erit theologica: qꝺ nullus diceret. Tum etiā qꝛ oīs veritas theologica q̄ dicit conformitatem predicati ad subiectū precedit ꝑceptionē illiꝰ: ergo ista vt visa siue vt clare ꝑcepta nō diceret simpl'r veritas theologica respectu intellectꝰ beati. Sed de hoc magis patebit in tertio dist.23. Et qꝺ dicit ꝙ subiectū scie subalternate nō addit ꝛc̄. Hoc est manifeste falsum: ꝛ ꝯtra cōem viā tam phōꝝ ꝗ̄ theologoꝝ: nec opꝫ in hoc insistere: qꝛ est ꝯtra ctandū in.1. poste. ¶ Alias aūt rōnes doc. magis euidētes nō soluit. Et multe solutiones huius noui expositoris accipiuntur a Capreolo: vt ptꝫ intuenti opa Capreoli.

¶ Questio.4. Prologi.

Opatio bona vel mala praxis dicit.

Circa quartā qōnez Doc. querit duo. Primo. An theologia sit scientia practica. Scdo a quo scia dicaṫ practica. ¶ Ibi ad istas questiones soluendas ꝛc̄. Hic premittiṫ ꝙ praxis idez est ꝙ opatio: ꝛ ꝓprie loquendo illa opatio que ex se bene vel male fieri pōt dr̄ praxis: qꝛ talis opatio requirit scientiā directiuaz. Et nota ꝙ quedā est scientia practica factiua: ꝛ est illa que dirigit ad opus qꝺ recipiṫ in materia extra: vt ars domifica tiua ꝛ hmōi: ꝛ qꝛ tale opus pōt bene vel male fieri: ideo indiget in intellectu sciētia directiua. Alia dicit practica actiua: q̄ dirigit in opus nō receptiuū in materia extrinseca sed receptū in ipso operante: vt scientia q̄ dirigit ad actus q̄ bene vel male moraliter possunt fieri: ꝛ ideo tales actus dicūtur praxes: qꝛ ad hoc ꝙ bene fiant requirunt scientiā directiuā in intellectu. Et sic sciētia practica taz factiua ꝗ̄ actiua est semꝑ directiua alteriꝰ potentie ad agendū. Speculatiua ꝟo scia stat in sola ꝯsideratione nō dirigendo aliquam aliā potentiā ad recte vel nō recte agendū: sicut est scientia physicalis ꝛ metaphysicalis ꝛ hmōi: q̄ solū stat in cōsideratione ꝯsideratoꝝ in tali scientia. Et sic ptꝫ ꝙ dicit Doc. hic ꝙ habitus practicus aliquo mō extendiṫ ad praxim: q̄ extēsio nihil aliud est nisi dirigere opationē ad quā extēditur vel est dirigere potentiā opatiua ad recte vel nō recte agēdum: ꝛ tunc diciṫ recte agere cū elicit actū cōformiter rōni recte: ꝛ diciṫ nō recte agere cū elicit difformiter. Hoc ꝓmisso sequitur declarare primo quid sit praxis.

Scia practica factiua.
Practica actiua.
Speculatiua.

Diffinitio praxis

Ibi dico igitur primo. Hic Doc. ponit diffinitionē praxis ad quā extendiṫ cognitio practica: ꝛ dicit ꝙ praxis est actus alterius potentie ꝗ̄ intellectꝰ naturaliter posterior intellectione: natus elici cōformiter rōni recte ad hoc vt sit actus rectus. Et singule particule huiꝰ diffinitionis exponunṫ a docto. Prima conditio est ꝙ praxis est actus alterius potentie ꝗ̄ intellectus. ¶ Ad qꝺ intelligēdū: accipio dictū Arist.3. de aīa.t.c.49. vcꝫ ꝙ intellectꝰ extensione fit practicus: intellectus eñ acceptus ꝯm suā entitatem nō diciṫ extendi: vt ptꝫ. sed si extendiṫ hoc totū est denoīatiue: eo ꝙ in se recipit aliquā intellectionem q̄ est vere directiua in actū alterius potentie. Nā ꝑ cognitionem practicā siue directiuā in praxim receptā in intellectu diciṫ denoīatiue practicus: ꝛ qñ recipit cognitionem q̄ nullo mō est directiua in actus alterius potentie: diciṫ speculatiuꝰ denoīatiue a tali cognitione speculatiua. Sequiṫ ergo ꝙ qñ intellectꝰ stat precise in actibꝰ suis: siue sillogizando siue diuidendo siue discurrendo: ꝛ hmōi: nunq̄ diciṫ practicus denoīatiue: cū dicaṫ practicus extensione. Extendere eñ est extra se tendere: opꝫ ergo ꝙ dicatur practicus ex hoc ꝙ recipit aliquem actū dirigentem potentiam extra intellectū in opationem: ꝛ ex hoc dr̄ extensione practicus: ꝛ hoc ptꝫ: qꝛ vt tm̄ stat in actibꝰ cognoscendi qui vere nō sunt directiui alteriꝰ potētie in opationē sp dr̄ speculatiuus. Et ex hoc apparet ꝙ q̄uis intellectꝰ ꝑ vnū actum intelligendi dicaṫ extendi ad aliū actū: vtputa ꝑ notitiā premissarū dr̄ extēdi ad notitiā ꝯclusionis: tñ nō dr̄ practicus: al'r logica diceret scia practica qꝺ cōiter nō teneṫ: ꝛ si aliqui oppositū teneant. Et ꝙ logica nō sit scia practica: vide illaz qōnem quā facit Anto.and.in.1.meta. ꝛ etiā Doct. ¶ Ibi. Scda cōditio ꝛc̄. Scda ꝯditio praxis est: ꝙ talis actus siue opatio q̄ dr̄ praxis: est natural'r posterior intellectiōe. Pro declaratiōe huiꝰ lr̄e nota prio ꝙ ex quo praxis dr̄ opatio bona vel mala: ꝛ iō semꝑ indiget cognitione directiua: ꝛ directiuū natural'r est prius directo: sequiṫ ꝙ oēs illi actus qui natural'r sunt priores cognitiōe directiua: siue q̄ nullo mō ex natura sua pñt dirigi cū nec bene vel male fieri pñt: tales actus nō dicunṫ praxes: ꝛ hmōi sunt oēs actus qui non pñ subesse impio volūtatis: cuiusmodi sunt actus vegetatiue et virtutis digestiue ꝛ nutritiue ꝛ hmōi. Nota scdo ꝙ sunt multi actus potētie sensitiue: q̄ quantū ex pte sua sunt natural'r priores intellectiōe: cū oīs cognitio/pro statu isto/intellectiua presupponat cognitionē sensitiuā: vt sunt actus potentie visiue/gustatiue/tactiue/auditiue/ꝛ olfatiue/qꝛ tñ isti actus vel saltem multi pñt bene vel male fieri etiā moral'r: qꝛ possunt subesse impio volūtatis: vt ergo eliciunṫ a potētia sensitiua ex impio volūtatis ꝯformiter se hñtis cognitioni practice: ꝛ vt sic eliciti possunt dici praxes: vt ꝟo sunt priores cognitione practica nullo mō dicunṫ praxes. Exēplū: pono ꝙ aliq̄s primo videat pauperem ante oēm actū elicitū volūtatis vel intellectus: ista visio nullo mō est praxis: qꝛ vt precedit actum volūtatis ꝛ intellectus: nō pōt nec bene nec male moral'r fieri: vt ptꝫ a doc.in.2.di.42. ꝛ in.3.di.33. postea intellectus cognoscit illū pauperē vt valde indigentē cui subueniendū est ex pietate: talis cognitio dirigit volūtatem vt velit subuenire pauperi: illud velle conformiter elicitū tali cognitioni dicitur primo praxis: vt.j.patebit. Et si talis voluntas sic directa imperat potentie visiue vt velit ipsum videre oculo pio: talis visio sic imperata dicetur praxis. Et sic ptꝫ ꝙ vt diciṫ praxis est posterior intellectione directiua ¶ Ibi. Ex his duabꝰ cōditionibꝰ ꝛc̄. Hic doc. infert vnum correlariū.s. ꝙ oīs praxis de qua.s̄.est actus volūtatis elicitus vel īperatus. Ratio qꝛ praxis est essentialiter posterior ipsa intellectione practica. Sed solus actus elicitus voluntatis vel impatus est essentialiter posterior. De actu elicito ptꝫ/qꝛ volūtas nō pōt elicere actū nisi circa obiectū precognitum: nec sil'r pōt impare potentie visiue vt videat pauperem nisi pauꝑ precognoscaṫ ab intellectu: ꝛ sic ptꝫ ꝓpositū. ¶ Et nota ꝙ ꝓprie actus elicitꝰ voluntatis est actus immediate procedens a voluntate ꝛ receptus in ea. Actus ꝟo imperatus voluntatis est actus alteriꝰ potētie: elicitus a tali potentia ex iperio volūtatis: vt visio impata dr̄ actus imperatus. ¶ Ibi. Quicūq̄ alius detur aliq̄s eiusdē rōnis cum illo posset esse prior. Hic remouet vnā instantiam ꝯtra hoc qꝺ dixit.s. ꝙ solus actus volūtatis elicitus vel impatus est essentialiter posterior intellectione: qꝛ aliquis actus potentie visiue pōt esse posterior intellectione: ꝛ tñ nō erit neq̄ elicitus neq̄ īperatus a volūtate. Exemplū: si aliquis priꝰ cognouerit albedinē: ꝛ post ꝑ horā potentia visiua videat illam nullo imperio volūtatis precedente: talis visio albedinis erit posterior intellectione eiusdem. Dico ꝙ ex rōne visionis nō est ꝙ sit posterior eēntial'r: qꝛ si visio vt visio esset eēntial'r posterior itellectiōe: puta visio albedis. quelꝫ visio eiusdez rōnis eēt eēntial'r posterior qꝺ est falsuꝫ. Nā aliqua visio albedis est necio ꝑor itellectiōe albedis: qꝛ ꝓ statu isto itellectus nō pōt hr̄e scientiā de albedine nisi prius videaṫ a potentia visiua: ꝛ sic ptꝫ ad instātiā. Solus ergo actus volūtatis elicitus vel impatus est essentialiter posterior intellectione: qꝛ nullus talis pōt dari nisi sit essentialiter posterior intellectione. ¶ Ibi. Hoc ptꝫ a scdo sic. Hec est scda rō qua ꝓbat doc. ꝙ praxis est actus volūtatis elicitus vel imperatus. Probat ex.6.ethi. qꝛ artifex eget virtute.i. arte ad recte agendū: nō aūt indiget ꝟtute respectu illiꝰ qꝺ nō est in ptāte sua.i. nisi eñ artifex habeat in ptāte sua opꝰ. nullo mō indiget arte vt recte agat illud opus. Si eñ opus de necessitate sit: ad quid indiget arte siue sciētia practica directiua in tale opus. ex hoc eñ ꝙ pōt bene vel male fieri (qꝺ nō cōtingeret nisi opus esset in ptāte agentis) iō indiget aliqua arte siue scientia practica directiua in opus. Et si artifex hꝫ in ptāte sua factionem siue opus: quāto magis prudens hꝫ in ptāte sua opationē virtuosaz qua est formaliter ꝟtuosus prudentia eñ est ꝟtus vl'is in intellectu q̄ dirigit volūtatez ad actum virtuosuꝫ: qui actus nunq̄ posset dici bonꝰ vel malus moraliter: nisi esset in ptāte volūtatꝫ: nec sil'r aliqua operatio sensitiua posset dici bona vel mala moraliter nisi eēt in ptāte voluntatis. Et iō vt voluntas recte agat eliciendo actum in se vel imperando actuꝫ alterius potentie indiget prudentia siue scientia practica actiua. Et sic ptꝫ ꝙ praxis est actus elicitus vel impatus a volūtate. ¶ Ibi. Cōtra istā cōclusionem. Hic arguit Doc. reducendo vnū dictū cōtra aliud: qꝛ ex quo praxis est actus elicitus vel impatus volūtatis: ergo actus intellectus pōt esse impatus a volūtate: et ꝑ cōsequens erit praxis: ꝛ hoc dictū ꝯtradicit dicto supiori vcꝫ ꝙ praxis est alterius potentie ꝗ̄ intellectꝰ. ergo. ¶ Ibi Rn̄deo. Nota in ista rn̄sione duo. primū. Ibi. Licet speculatio ꝛc̄. Dicit doc. ꝙ lꝫ aliqua speculatio sit impata a voluntate/ vt qñ volūtas imperat intellectui vt speculeṫ de ente vel de passionibꝰ entis nō tñ est praxis prout doc. loquitur de praxi que est terminus alicuius cognitionis practice siue di

Actꝰ q̄ nō subsūt volūtatis imperio nō dicuntur praxes.

Actꝰ potētiaꝝ sensitiuarum pñt dici praxes: lꝫ sint ꝑores praxi.

Actꝰ elicitus vel imperatꝰ volūtatis est praxis.

Actus elicitus.

Actus imperatus.

Non oīs actꝰ potētie sensitiue prior ē itellectione.

Intellectus practicus.

Intellectꝰ speculatiuus.

Logica nō est sciētia practica.

Prudentia est ꝟtꝰ vl'is i itellectu.

Opatio nō dr̄ bona vel mala moral'r nisi libera.

rectiue: cuȝ talis speculatio vt sic nõ possit dici nec bona nec mala moraliter: q꞉ nec circa obiectũ ꝓpͥe opabile. Dicit secundo. Ibi. Cum dicitur intellectio est impata a voluntate ergo est praxis. Dicit doc. ꝙ intellectio impata a voluntate dicitur praxis vel practica: q꞉ nata est denoĩari quasi accidentaliter a praxi ad quã est extensib lis: nõ tñ est terminꝰ talis extensionis: nullus eñ actus intelligendi est praxis: cum nõ sit actus alterius potentie lȝ possit dici practicus: q꞉ denoĩatur a praxi: puta pro quãto actus elicitus volũtatis siue praxis extendit ad ipm actũ impatũ dicet practicusvel forte nõ dȝ intelligi de omni cognitione impata: q꞉ nõ ois est extensibilis ad praxim. Sed de cognitione impata que

Que cognitio dicat practica.

nata est extendi ad praxim: vt qñ volũtas iperat intellectui vt querat media ad aliquẽ finem: tunc cognitio medij ordinati ad finez intentũ a volũtate q̃ ab ipsa est impata: ex quo nata est dirigere volũtatem in praxim: puta in electionem talis medij: talis cognitio sic iperata potest dici denoĩatiue practica ⁊ nõ praxis: cũ nõ sit terminus extensionis practice. ❡ Ibi. Tñ ecõuerso bene cõcedit ꝙ ois praxis est actus elicitus volũtatis vel impatus. Sed ex ista ꝓpositione inferre: ergo ois actus elicitus vel impatus a volũtate est praxis: cõmittitur fallacia ꝯñtis: a positione ꝯñtis siue magis cõis: ad positionem añtis siue minus cõis. Nam actus elicitus vel imperatus a voluntate in plus se habet q̃ꝫ praxis.

Difficultas.

❡ Hic tñ oritur vna difficultas. Quia ois operatio bona vel mala moraliter videt praxis: sȝ multe intellectiones imperate a volũtate possunt esse bone vel male moralr. vt clare ptȝ a doc. in scđo dist. 42. ⁊ in multis alijs locis põt elici vt in. 6. ⁊. 17. ⁊. 27. primi. vt in dist. 6. 7. scđi. ⁊ in. 3. ⁊ in. 4.

Rñsio.

❡ Dico ꝙ ⁊ si multe cognitiones impate sint bone moralr q꞉ tñ ille cognitiones impate si sunt de fine vel de his q̃ sunt ad finem sunt vere directiue in praxim: q̃ ꝓpͥe est actus alterius potentie q̃ꝫ intellectus: magis dicunt practice q̃ꝫ praxes. ❡ Ibi. Tertia cõditio ⁊c. Tertia cõditio praxis est ꝙ actus qui dicit praxis eliciat vel impetur a volũtate cõformiter rõni recte. i. cognitioni practice: que tunc dicit recta quando nõ tm̃ dirigit in actũ: sed etiã dirigit de oĩ circunstantia faciente pro rectitudine actus: ⁊ ꝓbat ꝑ dictũ Arist. 6. Ethi. c. 3. ꝙ electio recta necessario reqͥrit rõnez rectã: qđ nõ tm̃ verũ est de electione stricte sumpta q̃ ꝓpͥe est respectu medioꝝ ad finem: sed pari rõne de qualibet volitione recta siue sit respectu medioꝝ ad finem siue respectu ipsius finis. vt. ĩ. patebit. cõtra Hen. Ois aũt praxis vel est volitio siue actus elicitus a volũtate vel sequens volitionem. i. actũ impatũ: ⁊ sic ptȝ ꝙ ois praxis dȝ elici cõformiter rõni siue cognitioni recte. Item ex dicto Aug. 15. de tri. c. 7. Intellectus intelligit sibi ⁊ alijs. i. ꝙ sicut intellectus põt iudicare de actibus suis: ita ⁊ de actibus alterius potẽtie. s. quõ sint eliciendi ad hoc vt dicant recti vel morales: ⁊ sic de actu voluntatis naturalr posteriore ipa intellectione põt iudicare anteq̃ꝫ eliciat: puta cognoscendo actum volũtatis sic vel sic esse eliciendũ: q꞉ cognitio practica nõ tm̃ iudicat de actu vt absolute a volũtate eliciendo: sed iudicat etiam de oĩ circunstantia requisita ad actum moralem: ⁊ ꝑ ꝯñs si recte iudicet. i. si talis notitia recte dirigit: oportet illum actum volũtatis cõformiter elici tali cognitioni recte ad hoc vt dicat formalr rectus. Et ex hoc ptȝ ꝙ a doc. tm̃ diffinit praxis recta: q꞉ ois opatio que elicit a volũtate vel impatur vt cõformiter rõni recte dicit recta: vt ptȝ a doc. in isto. 1. di. 17. in. 2. dist. 7. 40. 42. in. 3. di.

Praxis recta tm̃ diffinitur a docto.

❡ Ibi. Ex duabꝰ cõditionibus vltimis. Dicit doc. ꝙ ex quo praxis est essentialr posterior intellectione: ⁊ scđo ꝙ ad hoc vt dicat recta: oportet ꝙ sit elicita cõformiter rõni recte: sequit ꝙ actus elicitus a volũtate erit primo praxis: q꞉ ille solus est simplr posterior essentialiter intellectione. actus ꝟo aliarũ potentiarũ: si dicunt posteriores intellectione: hoc est inquantũ imperant a voluntate sequente cognitionem: ⁊ silr solus actus volũtatis elicitus est simplr primo cõformis rõni recte: actus ꝟo aliaruȝ potentiarũ nõ possunt dici ꝯformes rõni recte: nisi inquantum sunt impati a volũtate: primo sequente rõnem rectam vt ptȝ hic a doc. ⁊ in multis alijs locis.

Prio praxis ẽ actꝰ a volũtate elicitus.

❡ Ibi. Tunc vltra. Hic doc. ex precedentibus intendit inferre ꝙ si actus elicitus volũtatis cõformiter rõni recte separet ab actu imperato volũtatis adhuc erit vere praxis: ⁊ ꝓbat doc. hoc duplici rõne. Et hoc ꝓbat ꝯtra eos qui dicunt ꝙ actus volũtatis elicitꝰ nõ est praxis nisi ĩ ordine ad actũ impatũ in alijs potentijs. vt diffuse patebit. ĩ. ❡ Et prima probatio est. Ibi. Qñcũq̃ꝫ aliquid est primo tale cõiunctum cũ aliquo posteriori si põt separari ab illo adhuc esset tale. Ista ꝓpositio est manifesta. ⁊ dicit ꝙ talis actus elicitus volũtatis vt conformis rõni recte põt esse sine actu impato in alia potentia puta sensitiua: vt ptȝ de obiectis immaterialibꝰ: circa q̃ voluntas põt habere actum rectũ sine quacũq̃ꝫ opatione exteriori: ptȝ/q꞉ hmõi obiecta nõ sunt obiecta circa que potẽtie sensitiue opari possint. Nõ negat tñ doc. quin etiã actus voluntatis possit rõni recte ꝯformiter elici a volũtate etiaȝ circa sensibilia sine actu alterius potentie sensitiue. siue interioris siue exterioris. ❡ Scđa rõ est. Ibi. Scđo hoc ideȝ probatur. Et ratio stat in hoc principaliter: ꝙ sicut potentia sensitiua vere põt cõcupiscere aliquid vt gustatiua cibũ ⁊ tñ actu nõ comedit ⁊ tñ ille actus ꝯcupiscendi vt sequitur cognitionem directiuã põt dici praxis. ergo a fortiori potẽtia volitiua põt velle puta comedere absq̃ꝫ hoc ꝙ sequatur comestio in potentia gustatiua. Et sic tale velle erit vere praxis. Probat mõ Doc. ꝙ talis volũtas hȝ rõnem principij motiui cum intellectu ⁊ rõne: ⁊ ꝑ ꝯñs talis actus productus a volũtate cũ rõne: erit vere praxis. Exponit ergo lr̃a sic in principio. Ibi. Tertio de aĩa vbi Arist. inquirens principiũ motiuũ ⁊c. Dicit ibi ꝙ duo sunt motiua vcȝ appetitus ⁊ rõ: ⁊ hoc sic intelligendũ est: ꝙ ratio siue cognitio practica põt dici causa partialis volitionis: ⁊ appetitus rõnalis alia causa. sustinendo illã opi. quã ponit doc. in. 25. dist. 2. ꝙ cognitio obiecti sit partialis causa actus volũtatis. Si ꝟo volũtas est totalis causa sui actus: tunc põt dici ꝙ ratio siue cognitio practica est causa talis actus nõ effectiua: sȝ cã sine qua nõ: q꞉ est impossibile volũtatem habere actum circa aliqđ obiectũ nõ precognitũ. Et ꝙ sic possit poni vt causa sine qua nõ. Vide doc. in. 2. vbi. s̃. Potest etiã dici ꝙ ratio est principiũ motiuũ respectu actus volũtatis: nõ ꝙ effectiue siue partialiter siue totaliter causet illum: sed q꞉ talis ratio siue cognitio est directiua volũtatis in talem actũ: q꞉ talis actus nõ esset rectus nisi esset elicitus a volũtate ꝯformiter tali cognitioni recte dirigenti ipsam voluntatem in actum. Hoc illud idem posset dici de appetitu sensitiuo sequente cognitionem sensitiuam: q꞉ appetitus sensitiuus est causa sui actus puta cõcupiscendi: vt ptȝ a doc. in. 1. dist. 17. Nõ curo modo disputare an sit causa partialis vel totalis.

Appetitꝰ sensitiuꝰ causa sui actus.

Et sic cognitio sensitiua põt dici principiũ motiuũ respectu talis actus cõcupiscendi aliquo istoꝝ trium modoꝝ qui s̃. patent. ❡ Ibi. Intellectus nõ mouet sine appetitu: volũtas aũt appetitus est. Hic accipit intellectꝰ pro intellectione. Et tunc sensus est: ꝙ sustinendo intellectionem esse causam partialem actus volũtatis: ⁊ voluntatem esse aliã cãm partialem: nõ põt causare actum volũtatis sine voluntate. Vel sensus est ꝙ intellectio nõ potest dici directiua potentie sensitiue in aliquem actũ: nisi volũtas sequens talem cognitionem moueat potentiã sensitiuã ad actum imperando illi ⁊c. Alij sensus possent dari: sed q꞉ nõ multuȝ faciunt ad ꝓpositũ nostrũ: ideo omitto illos. ❡ Ibi. ⁊ ꝯñr ostendit ꝙ appetitus duo qñq̃ꝫ sunt sibi cõtrarij: ideo est ponere quasi vnũ mouens specie: q꞉ duobꝰ appetitibus cõis est ratio speciei intermedie: vcȝ ratio appetitus ⁊c. Qđ dicit ꝙ duo appetitus sunt qñq̃ꝫ ꝯtrarij: ptȝ de appetitu rõnali ⁊ sensitiuo: nam sensitiuus puta gustatiuus actu concupiscit potũ: ⁊ voluntas actu elicit actũ contrariũ: ⁊ sic isti duo appetitus dicuntur cõtrarij in appetendo. Et hic doc. loquit tm̃ de appetitu rationali qui sequitur cognitionez intellectiuã ⁊ de appetitu sensitiuo q̃ sequit cognitionẽ sensitiuã: q꞉ isti multotiens sunt cõtrarij in suis opationibꝰ circa vnũ ⁊ idẽ obiectũ. De appetitu ꝟo naturali volũtatis ⁊ naturali potentia sensitiua nõ est presentis speculationis. Et qđ addit ꝙ appetitus predicat de appetitu rõnali ⁊ sensitiuo ꝫm rõnez speciei intermedie. Hoc dicit q꞉ sufficiebat Aristoteli dicere tm̃ ꝙ in hoĩe sunt duo motiua: vcȝ ratio ⁊ appetitus. qui appetitus postea distinguit in appetitũ rõnalem ⁊ sensitiuum.

In hoĩe sunt duo motiua. s. rõ ⁊ appetitus.

Sequitur in litera. Vult ergo expresse ꝙ sicut appetitus sensitiuus hȝ rõnem principij motiui cum sensu ⁊ fantasia: ita volũtas habet rõnem principij motiui cum intellectu ⁊ rõne ⁊c̃. Et hec litera ex supradictis satis clara est. Litere sequentis sensus talis est. Sicut ergo potẽtia sensitiua põt cõcupiscere aliquid sine actu exteriori: (sicut potentia gustatiua cõcupiscit cibum: ⁊ tñ nõ ꝓsequitur illum:) ⁊ illa cõcupiscentia est vere praxis: si ipsam precedit cognitio directiua. Sic ⁊ volitio sine actu imperato exterioris potentie erit vere praxis: si sit elicita cõformiter rationi recte: et sic patet primus articulus.

Io. Anglicus bacho. ĩ plo q. 4.

Multi tamen ꝯtra diffinitionem praxis datã a Doc. subtiliter arguũt: precipue Io. anglicus Bacho. in plo. q. 4. qui videtur tenere ꝙ praxis est sola operatio intellectus ⁊ nullo mõ volũtatis. Ideo ad argumenta Doc. rñdet. ❡ Ad primũ dicit ꝙ hic textus nõ habetur ab Aristo. vcȝ ꝙ intellectus extensione sit practicus. ❡ Scđo

dicit: ꝙ etiam hoc posito: talis extensio non debet intelligi circa aliam potentiam: sed circa obiectum. Nam si intellectus tendit in obiectum in ratione simpliciter scibilis dicitur speculatiuus. Si vero in ratione operabilis dicitur practicus: ⁊ talis cognitio que sic tendit in tale obiectū dicitur praxis. ¶ Ad aliud quando Doc. dicit ꝙ prima praxis est operatio que est in potestate nostra. dicit ꝙ dictare de operabili quid conueniens ⁊ quid disconueniens maxime est in potestate intellectus: ⁊ sic talis cognitio dictatiua dicitur praxis. Et si dicatur ꝙ voluntas est primum principiū artificialiū ⁊ operabilium: vt patet. 3. de anima. 6. meta. ⁊. 6. ethi. et sic prima praxis est in volūtate. Dicit ꝙ volūtas facit ad praxim antecedēter: ita ꝙ disponit intellectum ad praxim iperando cognitionem que est vera praxis. Facit etiam consequenter quia voluntas prosequitur quod est dictatum ab intellectu siue a cognitione: ⁊ sic debet intelligi Aristo. tamen neuter actus voluntatis. s. antecedens ⁊ cōsequens est quiditatiue praxis: sed actualis dictatio intellectꝰ est quiditatiue praxis ⁊ hoc probat: per Arist. qui dicit. 6. ethi. c. 3. quod est in mente affirmatio ⁊ negatio: hoc in appetitu est prosecutio ⁊ fuga. Ari. eñ ibi distinguit affirmationē ⁊ negationem in intellectu practico contra prosecutionem imperatam a voluntate: sed talis actualis dictatio est quiditatiue praxis. ¶ Secūdo probat quia phūs. 6. ethi. determinat ꝙ intellectus practicus ē qui affirmat aliquid ⁊ negat: finaliter Com. 21. concludit. Sunt vtiq; quibus verū animam affirmando ⁊ negando: quinq; sunt ſm numerū: ars / scientia / prudentia / sapiētia / intellectus. Sed ista epilogatio nō valeret nisi in intellectu precise cōcluderet praxim: quia isti quinq; habitꝰ sunt intellectuales. ¶ Tertio arguit idē per diffinitionem praxis. pmo ethi. com. 1. que talis est. Praxis quod consueuerunt transferre in actū: est ſm electionem hois euergeya. i. operatio. Et vult Com. ꝙ praxis ⁊ euergeya cōmuniter accepte sunt idē. sed praxis specialiter addit supra euergeyam: qd est operatio ſm electionem: electio vero vt ait Com. est de duobus propositis iudicium hominis hoc prealtero preponens. Et subditur in com. Sequitur autē post electionem motus ⁊ impetus ad actum. Et sic patet ꝙ electio precedit motionem voluntatis ⁊ talis electio dicitur vere praxis. Et multa alia dicit q̄ quodāmodo in idem incidunt: ideo omitto.

Rñsio ad dicta Bacho. contra doct.

Respondeo et dico primo ꝙ solutiones date contra rationes doc. non cōcludunt. Quod dicit ꝙ hic textus nō reperitur in Ari. ⁊c. Dico ꝙ cōmuniter a doctoribus sic allegatur. Dicit eñ sic tex. vt patet. t. com. 49. Et intellectus operatiuus ⁊ est cogitans in re differt a speculatiuo in perfectione. s. fine ſm alium textum. Omne eñ desiderium est desiderium ad aliquid. Desideriū eñ non est principium intellectus speculatiui: sed ille alius est principium intellectus ⁊ cogitatio apud actionem. Desiderium eñ mouet: ⁊ ideo cogitatio mouet quia est desideratiua eiusdem. Ibi. Commē. Intellectus operatiuus differt a speculatiuo perfectione ⁊ fine. Finis eñ speculatiui est scire tm̄: opatiui aūt opari. Et qꝛ oē desideriū est ad aliqd: idō desideriū nō est pricipiū mouens intellectū opatiuū: sed illud desideratum mouet intellectum: ⁊ tunc desiderabit intellectus: ⁊ cū desiderauerit: tunc mouebitur homo. s. a virtute desideratiua que est intellectus: aut imaginatio ⁊c. Ex his apparet expresse ꝙ intellectus non dicitur proprie operatiuus siue practicus: nisi extendatur ad praxim. Ex hoc eñ eliciunt exponentes philosophum istam propositionem scꝫ intellectus extensiōe fit practicus. ¶ Et quod addit ꝙ talis extensio debet intelligi circa obiectum ⁊c. Hoc pꝫ nō esse verum in exponendo. s̄. tex. Aristo. presertim sicut itellectus dicitur speculatiuus denominatiue a cognitiōe speculatiua tendente in obiectū solū speculabile: sic debet denominari practicus a notitia practica dirigente voluntatē circa obiectuꝫ operabile. Non eñ dicitur intellectus practicus denominatiue a praxi sed a notitia practica. que notitia non dicitur notitia nisi inq̄tum dirigit aliquā potētiaꝫ in veram praxim: ⁊ nō videtur primo dirigere aliam potētiam nisi voluntatē ⁊c. ¶ Si vult dicere ꝙ talis notitia practica dicitur practica ex hoc ꝙ dirigit intellectum in veraꝫ praxim ita ꝙ cognitio sequens notitiam practicā dicatur praxis. Et hoc non: quia ita bene prima cognitio tēdit in obiectum operabile sicut et secunda: et sic non est maior rō ꝙ vna dicatur praxis q̄ȝ alia circa obiectū operabile. ¶ Preterea: apud Aristo. ⁊ etiam apud cōmuniter omnes. electio recta est vera praxis: ⁊ tamen ipsa est actus volūtatis: quia primo actus voluntatis dicitur rectus: quia cōfesse. i. cōformiter se habet rationi recte vt patet. 6. ethico. Nec possumus dicere ꝙ electio sit actꝰ intellectus: quia tunc talis electio esset elicita ab intellectu vt conformis rationi siue cognitioni. Et sic quereretur de illa ratione siue cognitione. an sit praxis vel ne. Si sic. ergo presupponit aliam rationeꝫ cui conformetur: ⁊ sic in infinitum. Si non: statim cōtradicit sibi: qui vult ꝙ ratio siue cognitio tendens in obiectum operabile dicatur praxis. Et quod dicit ꝙ electio est tantū actus intellectus: negatur cōiter ab omnibus. Et dictum Com. s. electio est de duobus propositis iudiciuꝫ hominis hoc prealtero preponens. Debet sic exponi. s. ꝙ electio est actus voluntatis conformiter elicitus iudicio recto: ita ꝙ hic non est predicatio formalis. s. electio est iudiciuꝫ hois. ¶ Et qd dicit: ꝙ post electionem sequitur motus ⁊ impetus ad actū. Verum dicit: sed nō eo modo quo ipe exponit qꝛ hic appetitꝰ accipitur pro appetitu psecutiuo. i. ꝙ facta electione ſm iudicium rectū: supple cū voluntas actu elicito efficaciter eligit: puta velle ambulare: statim sequitur psecutio imperando appetitui sensitiuo ⁊c. ¶ Et similiter secunda solutio non cōcludit: quia tantū innitiꝛ prime solutioni quā dedit. Male etiā exponit illā auctoritatē. s. ꝙ voluntas est primū principiū artificialiū ⁊ opabiliū: quia certum est ꝙ nunq; cōtingit operari circa aliqua: nisi volūtas primo actu elicito velit sic operari: ⁊ quādo efficaciter vult tunc iperat potentijs sensitiuis. Et pprie tales actus dicūtur in potestate volūtatis: ⁊ nō actus dictatiuus opandi in intellectu. Patet eñ ꝙ nullus actus intellectus vt precedit actum voluntatis est in potestate ipsius: cum intellectꝰ sit potentia mere naturalis ⁊ agens de necessitate nature. Si dicatur: ꝙ ideo tales actus sunt in ptāte intellectꝰ vt sunt impati a voluntate: ⁊ vt sic dicātur praxes: seqtur ꝙ actꝰ voluntatis elicitus quo impat erit magis praxis: quia ille est magis in ptāte opantis: vt pꝫ. Ad aliā aucto. de. 6. ethi. s. de affirmatione ⁊ negatione in intellectu: ⁊ psecutione ⁊ fuga in voluntate. Concedo ꝙ ibi Ari. accipit affirmationem in intellectu practico: que negatio vel affirmatio est cognitio dictatiua: puta cognitio qua intellectus cognoscit ꝙ bonū est amādū: talis cognitio diciꝛ affirmatiua: qꝛ dictat bonuꝫ esse amandū. Et ideo talis cognitio diciꝛ practica: qꝛ dirigit voluntatem. vt psequatur bonū ipsum diligendo. Siꝛr cognitio qua intellectus cognoscit malū non esse amandū diciꝛ cognitio dictatiua negatiua: ⁊ est cognitio vere practica: qꝛ dictat volūtati fugā siue nolitionē mali. Et talis nolitio cōformis tali cognitioni est vere praxis: ad quā nolitionē efficacē in volūtate vel volitionē seqtur imperiū volūtatis in potētijs sensitiuis q̄tū ad fugā vel psecutioneꝫ. ¶ Et ad aliā auc. ꝙ intellectꝰ practicꝰ est qui affirmat ⁊c. ⁊ ꝙ oēs isti habitꝰ sunt in intellectu. Conceditur totū. Et ꝙ talis affirmatio vel negatio est vere in itellectu: siue talis cognitio affirmatiua vel negatiua: ⁊ cōcedo ꝙ ab illa denominatur practicus: sed postea nego ꝙ talis cognitio dicatur vera praxis: sed tm̄ dicitur practica. vt. s̄. exposui. Et ex his que dixi: possunt multa similia solui.

A notitia practica nō a praxi dꝛ intellectꝰ practicus.

Jo. an. Bacho ꝯtradicit sibi.

Qui actꝰ dñr in potestate volūtatis et qui non.

Volitio seu nolitio cōformis cognitioni dictatiue intellectꝰ diciꝛ praxis.

Secundo principaliter. Cōtra descriptionem praxis datā a Doc. arguit Alfon. Tol. in plo. q. 6. ¶ Et primo ꝙ hec descriptio nō est cōuertibilis cū descripto: pꝫ qꝛ est aliqua opatio voluntatis elicita cōformiter rōni recte ⁊c. que tm̄ non est praxis: vt pꝫ de dilectione vltimi finis: ⁊ ꝙ talis dilectio nō sit praxis pbat. Qꝛ ois praxis vel est electio vel ſm electionē: electio vero nō est respectu finis. ¶ Scdo arguit ex dictis doc. Qꝛ ois opatio ad quā inclinat virtꝰ appetitiua est vere praxis. hoc pꝫ a doc. in. q. de scia practica: sed aliqua virtꝰ appetitiua inclinat ad ꝟtuose studendū ⁊ speculandū: puta amor habitualis q̄ est virtꝰ appetitiua: ⁊ tm̄ opatio intellectꝰ ſm doc. non pōt dici praxis: vt patuit. s̄. ¶ Ad scdm argumentū. ptꝫ rñsio ex supradictis. Concedo eñ ꝙ ois opatio ad quā inclinat virtus appetitiua sit praxis: loquendo de opatione q̄ non est actus intellectꝰ. Dico scdo ꝙ ꝟtus appetitiua pprie inclinat ad actū elicitū volūtatis: oporteret etiā pbare ꝙ virtus moralis inclinet ad actū studij vt sic: qꝛ ille actꝰ absolute nō diceretur formaliꝛ moralis: q̄cqd sit: rñsio pma magis videtur ad ppositum. ¶ Ad pmum. Dico ꝙ dilectio finis pōt esse praxis. vt patebit a doc. in pñti. q. Et cū dicit ꝙ electio nō est respectu finis. Negaꝛ hoc. Et sensus illiꝰ auctoritatis de electione patebit. j. a doct. ¶ Multi etiam alij vt Guil. Ochā. ⁊ Greg. de Ari. arguūt cōtra eandē diffi. praxis. Sed quia eorum argumenta paruꝫ differūt a rōnibus alioꝝ supradictis: ⁊ ex declaratis. s̄. facillime solui possunt Ideo pro nunc sufficiant que dixi.

Alfon. Tol. i plog. q. 9. argumento pmo.

Scdm argumentū

Guillel. ocham ⁊ Greg. de Ari.

Ex hoc arti. patet secundus. ¶ Secundus ar. est: quia dictū est. s̄. ꝙ scia practica dꝛ ex-

Scientia practica

duplicem habitudinem aptitudinalez dicit.

tensione practica. Queritur modo in isto articulo qualiter dicatur extendi ad praxim. Hic dicit doct. duo. Primo ꝙ scĩa practica dr̃ practica ab extẽsione aptitudinali: qr vcʒ ẽ apta nata extẽdi ad praxim: siue qr est apta nata dirigere volũtatem in praxim: ⁊ dicit ꝙ talis extensio siue directio aptitudinalis includit duplicẽ habitudineʒ siue relationeʒ ad ipsam praxim: vcʒ prioritatis ⁊ cõformitatis. prima habitudo: patet quia notitia practica ſm esse ẽ prior ipsa praxi. vt. s̃. patuit. Secũda patet: quia notitia practica est vere regulatiua praxis siue volũtatis in praxim. ad notitiam ergo practicã requirit̃ ista duplex habitudo. ¶ Ibi. De cõformitate autem ⁊c. Quod dicit parũ. j. Ueritas cõsiderationis practice est cõfesse se habens appetitui recto. ly confesse siue ꝯformiter debet accipi sic. Appetitus rectus siue praxis recta elicita a volũtate ad hoc vt sit recta cõfesse. i. cõformiter se debet habere cõsiderationi practica.

Expositio litere.

¶ Expono tamen hanc litterã cum dicit ꝙ neutra relatio reqͥritur actualis. i. ꝙ actu sit prior: ⁊ ꝙ actu sit dirigens: qr tũc notitia nõ esset practica nisi actu dirigeret in praxim: ⁊ sic quando actu nõ dirigeret nõ esset practica.

Differentia inter habitum practicuʒ ⁊ actum.

Nota ꝙ aliud est loqui de habitu practico ⁊ actu: actus eñ practicus dũ est semper actu dirigit nisi ponatur ĩpedimẽtũ ex parte potentie dirigibilis: qr dirigere cõuenit ei necessario: nõ debemꝰ ergo imaginari ꝙ eadẽ notitia practica actualis quãdoqʒ dirigat quãdoqʒ nõ cum semper dum cõtinuat̃ semꝑ dirigat: habitus vero dicitur actu dirigere nõ ex se qr habitus in se nõ dirigit potentiaʒ sed dicitur dirigere inq̃ʒtũ vel ĩclinat ad actꝰ intellectũ similes: ex q̃bus generat̃ vel inquantũ causat partialiter hmõi actus directiuos. quando habet ergo actũ actu dirigit ⁊ quãdo non habet actũ actu nõ dirigit: si ergo habitꝰ practicꝰ precise diceretur practicus qr actu extẽditur siue actu dirigit sequeret̃ ꝙ idem habitus esset quãdoqʒ practicus ⁊ q̃nqʒ non: sufficit ergo duplex relatio aptitudinalis. hic declarat̃ quia cõiter cõcedit̃ cognitionẽ practicam extẽdi ad praxim vt directiuã ad directum siue vt regulatiuã ad regulatum. Cognitionẽ autẽ esse priorẽ praxi naturaliter ⁊ cõformẽ. i. cõformatiuã seu regulatiuã praxis nõ est ipsam esse cõformatã praxi quasi priori. i. ꝙ practica cognitio non dr̃ practica ex hoc ꝙ actu cõformetur praxi quasi priori regule quasi dicat̃ dirigi ab ipsa praxi sed est ipsam cognitionẽ practicã esse cõformatiuam praxis quasi posterioris. i. ꝙ cognitio vere practica ẽ proprie regula ⁊ forma directiua ⁊ regulatiua praxis: ⁊ sic praxis dicit̃ simpliciter regulari a tali cognitione pro q̃ʒto praxis conformiter elicitur tali cognitioni practice. i. quia volũtas eomõ elicit praxim sicut cognitio practica dictat esse eliciendũ. Utrum aũt sic dirigere volũtatẽ in praxim dicat aliquã efficiẽtiam respectu praxis. i. an cognitio practica sit causa effectiua partialis vel totalis ipsius praxis. De hoc erit sermo. in scdo. d. 25. a quo causetur actus volũtatis. vide ibi. Ex isto scdo patet ⁊c. Hic dicit Doc. ꝙ practicum ⁊ speculatiuũ non sunt differentie essentiales scientie vel notitie in cõi que est quoddã absolutũ: vt ꝓbat doc. q. 13. quolt. Et assignat rõnem: quia practicũ formaliter dicit illam duplicẽ relationem: de qua. s̃.

Relatio nõ põt eẽ dĩa essentialis constitutiua alicuiꝰ absoluti.

Relatio autem nõ potest esse differentia essentialis cõstitutiua alicuius absoluti: qr tale cõstitutũ esset absolutũ et respectiuũ essentialr̃. Et speculatiuũ dicit negationem illius duplicis habitudinis siue relationis. Negatio vero non põt esse constitutiua alicuius entis absoluti. Scĩa tamen practica cõstituitur in esse practico ꝑ differentiam essentialẽ per quam conuenit sibi illa relatio ⁊ specifice cõstituitur in esse tali per differẽtiam essentialem: ꝑ quam ꝯuenit sibi illa duplex negatio.

Circa tertium arti. sunt opiui. In isto arti. Doct. respondet ad secũdum quesituʒ: qđ erat. An scientia practica diceretur practica per se ex ordine ad praxim vt ad finẽ. Et sensus tituli questionis est: vcʒ A quo sciẽtia habet vt dicat̃ practica. An a fine: an ab obiecto an ab aliquo alio: ⁊ non queritur hic de ꝓncipio formali a quo formaliter dicatur practica: quia certum est ꝙ sciẽtia practica formaliter ⁊ intrinsece dicitur practica ab extẽsione aptitudinali: de qua. s̃. Sed queritur hic a quo sciẽtia habet ipam extensionem aptitudinalem: siue q̇d est illđ qđ dat scientie vt sit extensiua ad praxim: an praxis an obiectum: an aliquid aliud. Et tandem Doc. concludet ꝙ sciẽtia practica a quo habet entitatem effectiue: ab eodem etiã habet talem extensionem. Sed quia ab obiecto operabili habet entitatem: ita ab illo habet quod est esse practicuʒ: et sic ſm doct. dr̃ practica ab obiecto circa quod est. ¶ Sed anteqʒ probet opi. suam prius recitat opi. varias in ista positione; quarum prima est Gottifredi de fontibus.

Gottifredi de fontibus.

Et quia positio istius doc. est satis difficilis: ideo expono illã: vt facilius intelligatur. ¶ Ibi. Una est talis: ꝙ ab alio dicitur intellectus practicus ⁊ ab alio habitus vel actus. ¶ Ad qđ intelligendum suppono. Primo ſm istum ꝙ intellectus vt nudus omni cognitione non dicitur neqʒ practicus: neqʒ speculatiuus: quia est sicut tabula rasa ⁊c. Secundo suppono ꝙ intellectus consideret sanitatem vt bonum cõueniens ⁊ consideret ens inq̃ʒtum ens: vel physicalia vt huiusmodi vel mathematicalia vt huiusmodi. Prima consideratio dicetur practica: quia circa operabile. Nam sanitas est veruʒ operabile quia nata acquiri in nobis. Secunda consideratio dicetur speculatiua quia circa tantum speculabile ⁊ nullo modo operabile. Nam physicalia et mathematicalia: vt huiusmodi non ordinantur ad opus. i. ꝙ consideratio eorũ non dirigit voluntatem vt talia acquirat sibi. Nam talis cõsideratio est sola speculatio illorum. Operabile ergo vt huiusmodi: ⁊ speculabile vt huiusmodi: distinguũt per se actũ practicum ⁊ actum speculatiuum: ⁊ ex consequenti habitũ practicum ⁊ speculatiuũ qui causantur ex illis actibus. Habitus ergo practicus ⁊ actus dicũtur per se practici ab obiecto operabili. Et habitus speculatiuus ⁊ actus dicuntur speculatiui ab obiecto nullomodo operabili: sʒ ab obiecto omnino speculabili. Tertio suppono ꝙ intellectus practicus dicitur ab alio practicus q̃ʒ ab illo habitu vel actu practico. Nam primo intellectus considerat sanitatem vt bonũ conueniens. Secuudo voluntas appetit illam explicite; et media ordinata ad illam implicite. Tertio imperat intellectui vt discurrat per media ordinata ad acquisitionem sanitatis: quousqʒ ostendat sibi medium cõueniens ad sanitatẽ acquirendam: et sic intellectus tandem inuenit ꝙ dieta est medium conueniens: talis cognitio que dictat voluntati vt eligat dietam si vult acquirere sanitatẽ dicitur practica accidentaliter: quia ordinat sanitatem ad opus: ⁊ accidit sibi sic ordinari: ⁊ a tali cognitione ⁊ similiter a cognitione sanitatis vt actu ordinatur ad opus dicitur vel denominatur intellectus practicus et hoc est ꝙ dicit ꝙ intellectus practicus includit in suo actu non essentialiter: sed tantum connotando ordinem ad desiderium finis explicite et eorum que sunt ad finem implicite: id est ꝙ cognitio practica accidentaliter que est cognitio diete ordinat ad sanitatem vel includit sanitatem. vt supra. connotando scilʒ ꝙ voluntas velit explicite sanitatem: et media implicite ⁊c. ¶ Ibi. Quapropter cum speculabile ordinari ad opus ⁊c. Dicit ꝙ itellectus practicus non dicitur practicus a consideratione sanitatis in se: ⁊ nõ ordinate ad opus: immo vt sic dicitur intellectus speculatiuus. Accidit eñ sanitati actu nõ ordinari ad opus: et talis consideratio que est ad sanitatem cum non ordinatur ad opus dicitur accidentaliter speculatiua: ab illa dicitur accidentaliter intellectus speculatiuus. Sed consideratio respectu sanitatis vt actu ordinate ad opus: modo prius exposito est practica accidentaliter: quia denominatur ab illo quod accidit sanitati in se. s. ordĩari ad opꝰ et tali consideratiõe dicitur intellectus practicus. Sed habitus ⁊ actus practici ⁊ speculatiui per se distinguuntur penes obiecta formalia per se: quia practicus dicitur ab operabili per se vt a sanitate speculatiuus dicitur a speculabili per se vt ab ente. ¶ Ibi. Nec intellectus illo habitu diceret̃ practicus ⁊c. Dicit enim Doc. ꝙ videtur incõueniens ꝙ aliquis habitus qui est per se practicus subiectetur in intellectu: ⁊ tamen intellectus ab illo nõ denominetur practicus: sicut ꝙ albedo sit in homine: ⁊ ꝙ per illam non dicatur albus. ¶ Ibi. Respondet ad primum ꝙ sciẽtie practice finis est opus ⁊c. Exemplum: obiectum a quo denominatur sciẽtia practica: ⁊ similiter actus illius scientie est operabile ꝑ se vt sanitas in se. Finis illius scientie est opus in potentia quia sanitas est apta poni in opus et ordinari: ꝙ auteʒ actu ordinetur accidit ei: et cõsideratio illius obiecti operabilis vt huiusmodi: est consideratio illius tantum in vniuersali: et talis consideratio non sufficit ad hoc vt sanitas acquiratur: patet vt. s̃. ideo requiritur consideratio particularis et in actu que est consideratio diete. vt. s̃. Ista cõsideratio est per alium habitum a scientia practica. Nam est per habitũ acquisitum ex actibꝰ practicis accidentaliter vt dixi supra. Et ista cognitio et habitus denominant ipsum intellectuʒ practicuʒ. i. ꝙ per huiusmodi denominatur practicus ⁊ hoc tantũ accidentaliter: mõ preexposito. ¶ Ibi. Ad scdm dicitur ꝙ denoĩatiue ⁊c. Doc iste dicit ꝙ ille habitus q̇ est ꝑ se practicus denoĩat habitualr̃ ipsuʒ intellectũ: in quo est nõ simpliciter: sed tãtum ſm quid. i. ꝙ per illũ habitũ nõ dicit̃ intellectus simpliciter practicus: nec ꝑ actum practicũ ꝑ se dicitur intellectꝰ actualiter practicus sed tm̃ ſm q̇d: sed dr̃

Expō positionis Gotti de verbo ad verbum.

simpliciter practicus habitualiter ab habitu practico accidentaliter. Similiter dicitur simpl'r practicus et actual'r ab actu practico accidētaliter: vt dixi. s. ¶ Expono tamē hanc l'am de verbo ad v'buz. Cū dicit primo ꝙ ab alio dr intellect⁹ practicus ⁊ ab alio habit⁹ vel act⁹ practicus. i. ꝙ intellectus non dicit' practicus ꝓprie ab habitu vel actu p se practico qui habitus vel act⁹ p se practicus dicit' p se practicus ab obiecto per se practico: ⁊ a tali intellectus nō dicitur practic⁹ sed ab alio. s. habitu vel actu puta ab actu accidētaliter practico: vt. j. patebit. Sequitur: quia verū operabile ⁊ nō operabile. i. obiectū per se operabile siue aptū natum attingi per opus. vt sanitas: ⁊ obiectū p se non operabile. i. obiectū nullomō ordinabile ad op⁹ siue nullomō attingibile siue acq̄sibile p opus. vt obiecta per se speculabilia vt celum siue astra: ⁊ hmōi talia obiecta sunt obiecta specialia formaliter diuersa. i. ꝙ obiectū ordinabile ad op⁹ ⁊ obiectū nullomodo ordinabile ad opus sunt formaliter ⁊ essentialiter distincta per ꝓprias rōnes formales ⁊ specificas cōstituentes in tali esse obiectali. s. operabili ⁊ speculabili. Sequitur: ideo per se distinguūt illa que p se respiciūt ipsa. i. ꝙ habitus practicus h3 ab obiecto per se operabili ꝙ dicatur per se practicus: ⁊ per ꝯñs hab3 ab ipso effectiue. s. ꝙ distinguatur per se ab habitu speculatiuo: ⁊ similiter habitus speculatiuus: sicut habet effectiue ab obiecto speculabili: ꝙ sit talis ita effectiue habet ab ipso vt p se distiguat' ab habitu practico: dicit ergo ꝙ illa obiecta. s. ens verū operabile ⁊ ens verum nō operabile per se distinguūt sc3 effectiue illa. i. habitus ⁊ actus practicos ⁊ speculatiuos que. s. habitus ⁊ actus p se respiciunt ipsa. s. obiecta ⁊ respiciuntur. i. vel ordinātur vel causantur ab ipsis obiectis. Sequitur: sed intellectus nō dicit' practicus nisi sit operatiu⁹ qualis nō est nisi illud qđ apprehēdit ordinet ad opus. i. ꝙ intellectus nō dicitur practicus ab illo habitu per se practico qui per se respicit operabile per se. q2 per talem habitum vel actū nō dicit' intellectus operatiuus: tunc eñ dicit' operatiuus quando obiectū quod actu apprehēdit puta sanitatem ordinat ad opus. i. ꝙ quādo hab3 cognitionē actu directiuā ad opus puta ad media ad sanitatē: tūc per illas dicitur operatiuus. Sequit': ꝙ non fit nisi motus ex appetitu finis. i. ꝙ nunq̄ȝ habetur cognitio medij ordinati appetierit ad finem puta ad sanitatē nisi prius voluntas petierit ipsam sanitatē: q2 stante tali appetitu īperat intellectui vt querat media ad illā acquirēdā: quibus inuentis cognitio talium mediorū dicitur vere practica: ⁊ per illā intellectus dicit' vere practicus ⁊ vere opatiuus q2 habet cognitionem actu dirigentē ad opus. Seq̄tur: ita ꝙ practic⁹ intellectus includit in suo actu. s. vere practico (qui est cognitio mediorum ad finē) non formaliter vt aliq̄d de essentia actus sed cōnotando: ordinē necessario ad desideriu3 finis explicite ⁊ eoꝝ que sunt ad finē implicite. i. ꝙ actus quo intellect⁹ dicitur practicus necessario cōnotat ordinē ad desiderium finis. i. ꝙ voluntas prius vult finē explicite: ⁊ postea que sunt ad finē implicite: prius eñ vult sanitatē explicite ⁊ post media implicite: ⁊ ideo imperat intellectui vt inueniat media explicite ordinata ad sanitatē: ⁊ sic talis ordo voluntatis ad finē explicite ⁊ medioꝝ implicite includitur in actu vere practico siue necessario preexigit': ⁊ talis ordo nō ē de eēntia act⁹: q2 ordo talis ad desideriu3 finis ⁊c. est in voluntate appetente ⁊ act⁹ practicus in intellectu: sed tantū preexigitur: nisi eñ prius volūtas vellet sanitatē explicite ⁊ media implicite nō haberet' cognitio medij explicite que dicitur actus v'e practicus. Seq̄tur: quapropter cu3 speculabile ordinari ad op⁹ accidat speculabili l3 ei nō accidat ordinabile esse. hic non accipit speculabile simpl'r qđ nullomodo ordinabile est ad opus sed accipit speculabile ſm quid. s. pro omi eo qđ actu nō ordinatur ad opus: licet tamen sit ordinabile: sic sanitas in se cōsiderata dicit' speculabilis ⁊ accidit sibi ꝙ actu ordinetur ad op⁹: quod tūc cōtingit quādo voluntas prius vult ipsam explicite ⁊ media implicite: ⁊ habita cognitione medij necessarij: tūc talis cognitio est ordinatiua sanitatis ad opus. i. dirigit voluntatem ad volendū efficaciter medium: p quod acq̄ritur sanitas: ⁊ sic ordinari actu accidit sanitati: ordinabile vero nō accidit: sicut actu ridere accidit homini: l3 risibile non accidat. Seq̄tur: differentia inter intellectum practicū ⁊ speculatiuum inde ꝓueniens erit accidētalis: ⁊ per respectu3 ad aliquid extra intellectū. i. ꝙ cognitio sanitatis vt actu ordinatur ad opus est accidentalis quia respicit sanitatem nō absolute sed sub isto respectu accidētali ꝙ est actu ordinari ad opus: ⁊ dr' practica accidentalis: ⁊ cognitio sanitatis vt actu nō ordinatur ad opus est accidētalis: q2 respicit sanitatem sub illo respectu: ꝙ est actu non ordinari ad opus: sicut cōsideratio hoīs sub isto respectu ꝙ est actu ridere. vel sub isto respectu: ꝙ est actu nō ridere. est consideratio accidentalis: dicit ergo ꝙ differentia inter cognitionē qua cognoscitur: puta sanitas vt actu ordinatur ad opus: ⁊ cognitionem qua cognoscitur ipa sanitas vt actu non ordinatur ad opus est tm̄ accidentalis: ⁊ prima dicitur practica accidentalis: ⁊ secūda dicit' speculatiua accidētalis: a prima dicitur intellectus proprie ⁊ simpliciter practicus: a secunda vero dicitur speculatiuus tātū: ſm quid: quia p respectū ad aliquid extra intellectum. s. p respectum ad nō ordinari ad desideriū finis explicite: ⁊ eoꝝ que sunt ad finem implicite: ⁊ sic dicitur cognitio practica accidētalis vel no includendo talem ordinem. q2 tunc est considerare sanitatem vt actu nō ordinat' ad op⁹. Seq̄t': l3 differētia actuū ⁊ habituū sit formalis ſm differentiā formalē obiecti opabilis ⁊ non operabilis. i. ꝙ differentia habitus p se practici et habitus p se speculatiui: differētia. s. essentialis siue formalis accipitur effectiue. s. ab obiecto p se operabili ⁊ ab obiecto per se speculabili: vt. s. patuit: ⁊ loq̄tur hic de speculatiuo simpliciter qui respicit obiectu3 nullomodo ordinabile ad opus. Seq̄tur: vnde ī tertio de anima. tex. com. 49. dicitur ꝙ intellectus speculatiuus ⁊ practicus differunt fine: que auctoritas potest intelligi de fine remoto: et sic accipitur habit⁹ practicus per se ⁊ speculatiuus per se ⁊ simpl'r: qui differūt fine remoto. s. obiectis: q2 finis remot⁹ habit⁹ per se practici est verū operabile: ⁊ finis speculatiui verum nullomodo opabile: potest etiā intelligi de fine proximo: ⁊ sic habitus accidentaliter practicus respicit verum operabile vt actu ordinatur ad opus: modo preexposito: ⁊ habitus accidentaliter speculatiuus respicit verum operabile vt actu nō ordinatur ad opus. vt. s. dixi. vel potest tertio exponi: ꝙ habitus vere practicus a quo intellectus simpliciter denominatur practicus respicit verū operabile: puta sanitatē nō tantum vt bonum conueniens nature sed vt tale bonū actu ordinatur ad opus: ꝙ tunc est quādo stante desiderio sanitatis explicite et mediorum ad sanitatem implicite dictat voluntati de medio necessario ad sanitatem: et sic cōnotat ordinem: de quo supra. Et habitus speculatiuus non per accidens: de quo supra. nec simpliciter speculatiuus quia talis respicit obiectum nullomodo operabile. sed speculatiu⁹ secundum quid licet non per accidens: qui respicit puta sanitatem vt simpliciter bonum conueniens nature: speculatiuus vero ſm quid ⁊ nō per accidens respicit sanitatem vt actu non ordinatur ad opus: actu eñ non ordinari accidit sanitati vt. s. dixi. habitus ergo ꝓprie ⁊ simpliciter practicus sed non per se practicus sed tantū accidentaliter practicus differt fine ab habitu ſm quid speculatiuo: licet non per accidens: quia finis practici simpliciter est sanitas vt actu ordinatur ad opus et finis speculatiui ſm quid est sanitas vt bonum conueniens nature. Sequitur. ⁊. 6. ethi. c. 3. Bonum intellectus practici est verum confesse se habēs appetitui recto: que sic debet intelligi finis intellect⁹ practici (accipit eñ ibi bonum pro fine) est verum siue ens verum operabile cōfesse. i. conformiter se habens appetitui recto. i. ꝙ talis finis: puta sanitas est regulatiua siue cōformatiua appetitus recti. i. ꝙ voluntas non potest recte velle nec recte imperare potentijs alijs: nisi in eliciendo actu3 conformetur primo fini vt regulatiuo remoto ⁊ considerationi finis vt regulatiuo min⁹ remoto et cōsiderationi mediorum ad finem vt regulatiuo proximo: que consideratio mediorum dicitur simpliciter practica: et ex multis talib⁹ considerationibus causatur habitus simpliciter practicus primum tamen conformatiuum siue regulatiuum appetitus recti est finis operabilis vel consideratio illius finis (q̄ dicitur practica per se et ex multis talibus causatur habitus per se practicus. vt. s. dixi quasi in principio) quia a fine operabili sumuntur principia per se practica et conclusiones p se practice: et etiam ab ipso fine concluduntur omnia media ad finez ordinata: et cognitio mediorum dicitur simpliciter practica. vt. s. dixi. Bonum vero siue finis intellectus speculatiui simpliciter erit verum nullomodo operabile: nec per consequens conformatiuu3 siue regulatiuū alicuius appetitus: sed erit precise in speculatione talis finis ⁊c. Sequitur: exemplum intellectus speculatiuus ſm quid tantum apprehendit sanitatem vt bonum cōueniens id est ꝙ apprehensio sanitatis vt boni cōuenientis est speculatiua ſm quid: ⁊ ab illa apprehensione intellectus dicitur speculatiuus ſm quid et appetitus. s. voluntas appetit illam vt bonum sibi cōueniens: ⁊ sequitur aliquomodo consilium intellectus practici ꝙ sanitas est acquirenda. i. ꝙ

Speculabile accipit' dupl'r

Tripl'r pt intelligi auctoritas phi ꝙ speculatiuu3 ⁊ practicū differūt fine

Quid sit ꝯsiliū intellectus. cōsideratio sanitatis vt boni cōuenīētis dictat volūtati vt velit illam: ⁊ nota ꝙ cōsilium intellectus practicus (quod nihil aliud est nisi cōsideratio practica simpliciter) nō est dictare absolute de sanitate: quia de fine nō est consilium: sed est dictare de medijs ad sanitatem: consilium ergo intellectus practici est cognitio mediorum ad finem que dictat voluntati vt si vult sanitatem efficaciter ꝙ eligat talia media, ⁊ ab ista consideratione dicitur intellectus simpliciter practicus. Sequitur: stante ergo desiderio finis: intellectus practicus: ex hoc principio scilꝫ illud per quod melius potest acquiri est procurandum: procedit discurrendo: ⁊ terminatur discursus in vltima conclusione consilij. Ista enim sunt per ordinem. primo est apprehensio sanitatis vt boni conuenientis: ⁊ talis apprehensio dicitur speculatiua ſm quid: secundo voluntas appetit sanitatem distincte ⁊ media confuse tm̄: quia intellectus ostendit primo ꝙ sanitas est bonum acquisibile per media. tertio intellectus habet propositionem quiescentem in ipso: ꝙ illud medium est procurandum siue efficaciter volendum ꝑ quod melius potest acquiri sanitas: ⁊ lꝫ talis cognitio sit practica: qꝛ tamen non est immediate ordinatiua ad opus non dicitur simplicitur practica: nec ab illa dicitur intellectus simpliciter practicus. Quarto voluntas imperat intellectui vt discurrat per omnia media ⁊ ostendat sibi medium cōuenientius. Quinto intellectus sic discurrit: ⁊ tandem inuento medio in fine discursus: tunc consulit volūtati vt eligat tale medium: et illud consilium nihil aliud est nisi cognitio illius medij que est regulatiua siue dictatiua voluntati vt eligat medium tale si vult sanitatem: ⁊ talis cognitio cum sit īmediate ordinatiua ad opus dicitur simpliciter practica ⁊ ab ista dicitur intellectꝰ simpliciter practicus. vt. s̄. dixi: ⁊ nunꝙ̄ iste nominat intellectum practicum nisi per huiusmodi cognitionem. Et lꝫ quandoqꝫ videatur nominare intellectum practicum ante hanc cognitionem: non tamen nominat ipsum actualiter practicum nisi habita ista. lꝫ sit practicus ante istam tm̄ in potentia: et quandoqꝫ remota vt cum tm̄ considerat finem: ⁊ quandoqꝫ proxima vt cum discurrit per media. Sequitur. Et totus ille discursus qui scꝫ est per media: sicut sumunt principiū ex apprehensione finis desiderati qui est primum obiectū intellectus practici: ptꝫ/quia cognita sanitate vt bono conueniente voluntas vult illam ⁊ imperat intellectui vt inueniat media: tunc intellectus a tali fine sic desiderato sumit principium discursus: ⁊ vnum principium erit. s. illud per quod sanitas melius potest acquiri est efficaciter eligēdum: stante hoc principio. discurrit per omnia media: ⁊ ipo inuento/concludit: sed per hoc medium melius potest sanitas acquiri: ergo hic medium est eligendum. Et hoc est qd̄ sequitur: ita vt ista inuenta. s. media ad finem operetur. i. ꝙ intellectus practicus inuentis medijs dictat voluntati vt eligat illa media quibus finis acquiritur ⁊ tale dictare est ad finem operari: qꝛ est ordinare media debita ad finem: et ideo voluntatem finis presupponit. s. ipse intellectus practicus: ⁊ ad electionem sequentem cōsilium ordinatur. i. ꝙ intellectus practicus siue cognitio simpliciter practica que ꝑ tanto dicitur cōsilium pro quanto dictat de electione mediorum ipsi voluntati que electio proprie sequit̄ consiliū.

¶ Ibi. Contra hanc opi. Hic doc. contra duo arguit. primo cōtra illud ꝙ habitus per se practicus ⁊ per se speculatiuus dicuntur tales per se ab obiectis: contra hoc arguit doc. qꝛ. 2. meta. t. c. 2. finis speculatiue est veritas: practice autem opus. ergo dicuntur tales a fine: nō autez ab obiectis ⁊ hec instantia est tm̄ ad hoiem: qꝛ Doc. vult ꝙ habitus dicatur per se practicus ab obiecto ⁊ nō a fine in ratione finis

Finis est duplex. sed a fine in rōne obiecti. vt. j. patebit: ⁊ habet ipsam soluere. s. ꝙ finis est duplex. s. remotus qui est obiectū: ⁊ proximꝰ qui est opus siue praxis: que elicitur circa obiectum: ⁊ de hoc. j. Tamen pro quanto auctoritas est cōtra opi. Gotfr. Respondet ipse Got. distinguendo ꝙ duplex est opus. s. in potentia ⁊ in actu: ⁊ vult dicere ꝙ cognitio per se practica siue habitus per se practicus respicit obiectum: puta sanitatem vt est obiectū simpliciter operabile. i. vt est aptum acquiri per opus: ⁊ a tali obiecto dicitur per se practicus: et hoc modo opus in potentia siue obiectum illud vt operabile est finis habitꝰ practici. Cognitio vero que respicit opus in actu. i. qui respicit obiectum: puta sanitatem vt actu ordinatur ad opus (ꝙ tunc fit quando talis cognitio est respectu medij vt. s̄. dixi. a tali cognitiōe dicitur intellectus simpliciter practicus: qꝛ per talem cognitionem dicitur operatiuus: modo preexposito. Prima em̄ cōsideratio que respicit tm̄ sanitatem vt precise ordinabilem ad opus nō sufficit: ad hoc vt obiectum subijciatur operationi in actu et in particulari: ptꝫ/qꝛ talis cognitio nullo modo dictat de medijs: per que obiectum actu acquiritur siue per que finis desideratus a voluntate actu acquiritur: qꝛ ergo actus melior est potētia in bonis (melius est em̄ simpliciter esse actu iustum ꝙ̄ potentia) ideo requiritur talis consideratio particularis ⁊ in actu. i. que dictet de medio particulari: per qd̄ in actu acquiratur finis qui erat acquisibilis in potentia. Dicitur enim consideratio actualis ⁊ particularis: ex hoc hoc solo quia dictat de medio particulari ⁊c. Et lꝫ consideratio finis in se sit particularis: non tamen dictat de medio particulari. per quod acquiritur finis: ideo ponit considerationem medij esse simpliciter practicam ⁊ habitum causatum ex huiusmodi considerationibus esse simpliciter practicum. ⁊ a tali dici intellectum simpliciter practicum. Et sic ponit duplicem habitum practicum scilꝫ per se practicū qui respicit operabile vt aptū ordinari ad opus ⁊ a tali dicitur intellectus ſm quid practicus: ⁊ practicum per accidens qui respicit obiectum vt actu ordinatur ad opus: vt supra exposui: ⁊ sic ipsuꝫ ponit penes finem qui accidit obiecto: id est ꝙ ponit eum circa opus in actu quod accidit obiecto: accidit em̄ obiecto sic actu ordinari ad opus. ⁊ talis habitus dicitur simpliciter practicus: ⁊ ab ipso intellectus simpliciter dicitur practicus. Et hoc est secundū principale: scilꝫ de habitu simpliciter practico: ⁊ de habitu per accidens speculatiuo qui respicit finem qui accidit obiecto: id est qui respicit obiectum sub illo respectu ꝙ est actu non ordinari: vt. s̄. dixi. ¶ Ibi. Similiter tunc habitus practicus. Hic Doctor arguit contra illud: quia Gotfre. dixit ꝙ intellectus non dicitur practicus ab habitu per se practico arguit contra deducendo ad duplex inconueniens. primum ꝙ tunc esset habitus practicus in intellectu speculatiuo: ⁊ ratio stat in hoc: quia omnis habitus existens in intellectu denominat intellectuꝫ: vt patet: sed habitus per se practicus est in intellectu: aut ergo talis intellectus denominatur a tali habitu speculatiuus: aut practicus. Si secundo habetur intentum. Si primo ergo ab habitu per se practico denominaretur speculatiuus: quod est inconueniens. secundum qꝛ sequeretur ꝙ habens talem formā non denominaretur a tali forma: ⁊ sic habens in se formaliter habitum practicum non denominaretur formaliter practicus: qd̄ est incōueniens. ¶ Ibi. Ad secundum dicitur. Respondet Gotfre. ꝙ intellectus dicitur denominatiue practicus a tali habitu: non simpliciter: sed tm̄ ſm quid practicus. ¶ Ibi. Contra. Doctor arguit contra hanc rationem deducendo ad incōueniens: quia tunc sequeretur ꝙ actus per se practicus esset in intellectu speculatiuo. id est ꝙ denominaret intellectum speculatiuum simpliciter: patet/quia intellectus a tali habitu cum sit vera qualitas simpliciter denominatur: aut ergo simpliciter denominatur practicus aut simpliciter speculatiuus. Si primo/ habetur intentum. Se secundo/sequitur inconueniens ꝙ ab habitu per se practico dicitur simpliciter speculatiuus: ⁊ ꝙ sequatur/ patet: qꝛ si denominatur simpliciter ⁊ per se denominatur ſm qd̄ practicus: ergo ab illo denominatur simpliciter speculatiuus: modo actus vel habitus per se practicus potest esse in intellectu sine tali relatione ad actum voluntatis: id est ꝙ potest esse consideratio per se sanitatis in intellectu absqꝫ hoc ꝙ voluntas velit illam explicite ⁊ media ad illam implicite. Sed iste Gotfre. consequens concederet: scilꝫ ꝙ talis habitus per se practicus posset esse in intellectu absqꝫ tali relatione ad voluntatem: sed alium habitum poneret posse haberi in intellectu practico ex actibus non tm̄ practicis: sed ex actibus intellectus practici generatum. Habitus generatus ex actibus practicis est habitus per se practicus qui respicit obiectum per se operabile: et illi actus generantes ipsum dicuntur per se practici: quia respiciunt obiectum per se operabile: ⁊ tales actus nō dicuntur actus intellectus practici: quia non sunt nati denominare simpliciter intellectum practicum: actus vero intellectus practici: id est qui nati sunt simpliciter denominare intellectum practicum sunt illi qui respiciunt obiectum vt actu ordinatur ad opus: ut supra exposui: et habitus generatus ex talibus actibus denominat simpliciter intellectum practicū. (Dr̃ia inter actū practicū ⁊ actū intellectus practici.)

¶ Ibi. Contra: habitus practicus. Hic Doctor intendit probare ꝙ habitus per se practicus est sufficiens ad denominandum simpliciter intellectum practicū: qꝛ sufficit ad ea ad que ille habitus generatꝰ ex actibus intellectus practici: ptꝫ/qꝛ cognita sanitate vt bono ꝯuenienti nature pōt intellectꝰ a tali fine accipere oīa ordinata ad taleꝫ finē (si tm̄ virtualiter includantur in tali fine vt. j. patebit) absqꝫ hoc ꝙ

voluntas eliciat aliquem actum: ⁊ posito ꝙ etiam eliciat tamen ex hoc non dat considerationi aliquam rōnem qua dicat talis consideratio: ptz/qꝛ illā etiā haberet nullo actu voluntatis prius elicito: ⁊ quantū ad hoc discordat Doc. a Got. ¶ Ibi. Tunc multa accidentia eiusdez speciei essent in eodem: nō eñ ꝑpter ordinem volūtatis ⁊ nō ordinez (de quo.s̄.) pōt poni distinctio specifica huius actus ⁊ illius. Sed hoc argumentum est tm̄ ad hoiem qui simpliciter negat duo accidentia solo numero dr̄ia posse esse in eodem: sꝫ hoc nō esset inconueniens apud Sco. vt ptz in.5.meta. sue. Aduerte tamen ꝙ si Gotfredus sic accipit ꝙ intellect⁹ nō dicitur simpliciter ⁊ ꝓpꝛijssime practicus: nisi ꝑ habitum vel actum ꝓpꝛijssime practicum: quod fit ꝑ singularia dictamina ⁊ finis ⁊ eoꝝ que sunt ad finem simpliciter dictando vel de ꝓsecutione vel fuga: non deueniat a Sco. vt ptz.j. Nam talis cognitio sic in particulari dictatiua est propꝛijssime ⁊ completissime practica. Et vltra: si poneret intellectum ꝑ se denominari practicum ab habitu per se practico. lꝫ tamē non ita complete diceretur practicus a tali habitu: qui est tm̄ respectu sanitatis vt opabilis: sed complete diceret practicus ab habitu: vt.s̄.dicto. Et sic intelligendo denominationem illam quā vocat ſm quid: dici ſm quid: qꝛ nō ita cō plete facit intellectū practicū sicut alij habitus. duo prima argumenta Sco.s.de.2.meta. ⁊ de denoīatione habit⁹ practici non essent cōtra eum. Sed quia ipse Gotfredus vult ꝙ talis habitus ꝓpꝛijssime practicus habeat hoc ꝑ respectū ad volūtatem ⁊c. Et quia voluntas nihil tribuit cognitioni nec facit ipsam esse magis vel minus practicam: ideo secundum argumentum est contra eum.s.ꝙ ille habitus generatus ex actibus per se practicis sufficeret ad ea ⁊c. Non vult Sco. ꝙ hmōi habitus in se sufficeret: sed ꝙ habita cognitione sanitatis per se ordinabilis ad opus: potest sine actu voluntatis tandem deuenire in verissimam cognitionem practicam dictando ꝓsequi vel fugere: ⁊ de medijs ordinatis. ¶ Ibi subiectum magis denominatur a ꝑ se conditione sui accidentis essentiali: q̄ꝫ ⁊c. exemplum. magis homo dicitur albus ex ratione ꝑ se albedinis q̄ꝫ ex ratione aliqua accidentaliter competente albedini. Supposito ꝙ esse ꝑ se actum practicū cōpetit actui ex rōne formali actus: qꝛ vt talis actus est ꝑ se ab obiecto ꝑ se opabili: tunc sicut tale obiectum causat talem entitatem actus: ex cōsequenti dicit causare ꝓprietatem illius actus: qd̄ est esse practicū: esse ei practicū formaliter est a rōne formali actus: lꝫ effectiue sit ab obiecto: esse ergo practicum ꝑ se cōuenit actui siue habitui per se secūdo modo: ⁊ cōsequitur essenntiā actus vel habitus: esse ꝟo practicū ex hoc ꝙ talis actus includit ordinem ad voluntatem finem explicite appetentem ⁊ media ad finem implicite: accidit actui: qꝛ tm̄ conuenit ei ꝑ respectum ad voluntatem sic appetentem ⁊ nō ex ratione formali ipsius actus: ideo intellectus magis debet denominari simpliciter practicus ab habitu ꝑ se practico qd̄ est cōtra eum quantū ad hoc: ꝙ non vult intellectū dici ꝑ se practicum a tali habitu: sed tm̄ ſm quid nō tm̄ cōcluderet accipiēdo practicū magis ⁊ minus complete. Et sic patet.

Quō gotfre. pt cōcordari cū Sco.

Hen. q̊li. 8.q.1.

Aliter dicitur. Hec est opinio Hen. quolib.8.q.1.q̇ dicit ꝙ habitus practicus siue act⁹ practicus: dicit practicus ex hoc ꝙ est extensibilis ad praxim vt ad finem. qꝛ praxis est vltim⁹ finis. i. est illud vltimū ad qd̄ dirigit notitia practica: ⁊ ꝓbat hanc opi. tribus medijs qui postea soluentur loco suo.

Sco. improbat Hen.

Contra istam positionem. Hic Doc. probat ꝙ notitia practica non habeat a praxi ꝙ sit practica. ¶ Et primo probat sic: qꝛ.s̄. probatum est ꝙ notitia dicit practica ꝑpter extensionem aptitudiualem. Aptitudo eñ que conuenit alicui nature ⁊ repugnat alteri: connenit sibi per aliquod absolutum sibi intrinsecum: si talis natura est absoluta: cuiusmodi est notitia: vt ptz a docto. q.13. quolibe. Si ꝟo non est absoluta conuenit sibi per aliquod intrinsecum: ptz discurrendo per aptitudines que conueniunt vni ⁊ repugnant alteri. Illud aūt intrinsecum communiter est ipsa entitas nature: vel aliquid ꝑtinens ad essentiā ipsius. Sed certum est ꝙ ex quo talis notitia habet aptitudinem extendendi ad praxim est vere causata cum sit qualitas absoluta: vt ptz a doc.s̄. ergo ⁊ conditio per quam sibi conuenit talis aptitudo erit causata ab eisdem causis a quibus ⁊ notitia. Sed notitia est causata ab intellectu ⁊ ab obiecto vt probat Doc.j.dist.3.q.7.⁊.15.q.quolibe. ergo ⁊ aptitudo talis inerit sibi effectiue ab intellectu vel ab obiecto nō ab intellectu: quia tunc omnis consideratio esset practica: cuꝫ omnes sint in intellectu. ⁊ omnium sit vnus intellectus: ergo erit effectiue ab obiecto: ⁊ sic notitia practica denominatur practica (denominatione tamen extrinseca) ab obiecto a quo depēdet in esse ⁊ cōseruari: ergo non a praxi: cū praxis sit posterior tali notitia practica. ¶ Sꝫ hic orit vna parua difficultas: quia ex quo notitia practica est effectiua ab intellectu: immo intellectus est principalis causa vt comparatur ad obiectum imperfectius: vt patet a docto.j. distin.3.q.penul. ⁊ alibi sepe. ergo talis notitia dicitur practica ab intellectu. ¶ Ad quam respondeo ꝙ ⁊ si entitas notitie ⁊ quantum ad substantiam ipsius: ⁊ quantum ad intensionem sit principaliter ab intellectu: tamen quantuꝫ ad specificationem: puta ꝙ dicatur talis vel talis: vel ꝙ distinguatur specie ab alia: habet principaliter ab obiecto Unde Doctor dicit.j.distin.3.q.7. ꝙ omnis scientia specificatur ab obiecto: ⁊ sic patet ad difficultatem. Et de hmōi specificatione vide singularem glosam quam feci super.q. 10.distin.2. ¶ Ibi. Si dicatur ꝙ etiam finis est causa prior immo prima inter omnes ſm Auicen.6.meta. ⁊ ita ab ipso fine potest esse conditio talis nature vt ei conueniat talis aptitudo: ⁊ sic a praxi vt a fine notitie practice: poterit esse talis aptitudo: vel ab aliquo alio fine accipiendo finem pro causa finali: que inter omnes causas est simpliciter prima in causando: ergo talis conditio non erit precise ab obiecto. ¶ Ibi. Contra. Finis non est causa ⁊c. Hic Doctor arguit ꝙ notitia practica nō sit practica a fine siue a cā finali: quod ideo dico: quia Doctor.j. vult ꝙ omnia principia practica sumantur a fine: ⁊ per consequens notitia practica dicatur practica a fine: vt patebit: ⁊ verum est ꝙ dicitur practica a fine vt habet rationem obiecti: non autem a fine qui est causa finalis: quorum differentia infra patebit. Et argumentum Doctoris hic est satis clarum: quia certum est ꝙ causa finalis non mouet efficiens: nisi inquantuum amata ⁊ desiderata: siue modo talis finis ametur: siue non ametur: adhuc talis notitia erit practica: ergo ab aliquo alio: quod erit obiectum circa quod erit talis notitia.

Difficultas.

Rn̄sio.

Scīa q̄ꝫuis sit principal'r ab intellectu specificat tm̄ ab obiecto.

Difficultas.

Sed insurgit aliqualis difficultas. Quia certum est ꝙ obiectum est per se causa cognitionis saltem partialis: vt patet a Doctore.j.distinc.3.q.7. Et per se causa agit propter finem: vt patet secundo physicorum. ergo est impossibile ꝙ talis notitia sit effectiue ab obiecto: nisi causa finalis moueat obiectum vt amata ⁊ desiderata ad producendum huiusmodi cognitionem: ergo talis notitia dependet a fine. hoc idem dico de intellectu. Nec obstat de volūtate si esset separata ab intellectu ⁊c. qꝛ intellectus nō posset agere per se nisi propter finem.

Finis vt cā finalis nō mouet nisi metaphorice. Finē mouere efficiens est efficiēs finem amare.

Respondeo primo ꝙ ⁊ si obiectum non possit agere nisi propter finem inquantum amatum ⁊ desideratum: posito tamen ꝙ talis finis actu non ametur adhuc obiectum ageret ex necessitate nature talem vel talem notitiam: cum ipsa in essendo non dependeat a fine vt a causa finali: qꝛ vt sic habet esse tm̄ ſm quid: ⁊ non mouet nisi tantum metaphorice: ⁊ nullo modo realiter: vt patebit infra.distin.1.q.4. ¶ Dico secundo ꝙ etiam posito ꝙ non possit agere nisi propter finem: tamen talis notitia ſm rem nihil accipit a fine vt a causa finali: patet/ quia finis qui est causa finalis: tm̄ mouet efficiens non causando aliquid in ipso efficiente: quia finez mouere efficiens nihil aliud est nisi efficiens amare finem: propter quem finem amatum ꝓducit talem vt talem effectum: vt patet a doctore.j. disti.2. q.1. Nec finis ⁊ efficiens dicuntur cause essentialiter ordinate: quia finis non est causa efficientis: ⁊ sic non potest argui ꝙ quicquid est causa cause est causa causati: quia hoc valet in eodem genere causarum essentialiter ordinatarum. ¶ Dico tertio ſm aliquos hic exponentes Docto. ꝙ hic loquitur de praxi vt de fine. quia talis notitia non dependet a praxi vt a causa finali: nisi vt amato ⁊ desiderato. Siue modo voluntas amet siue non amet: adhuc talis notitia erit practica ab obiecto. Tum etiam quia praxis est posterior notitia practica: ⁊ sic posset applicari litera sequens. Ibi. scilꝫ Si dicas ⁊c. ¶ Uel potest dici quarto ꝙ Doctor loquitur de supposito producente notitiam practicam: ⁊ non de intellectu simpliciter: cum actiones sint suppositorum: quia si tale suppositum siue actu volūtatis amet finem: siue non amet: adhuc vna cum obiecto potest producere notitiam practicam. Et sic pōt applicari litera sequēs de fine aptitudinali: ſm quālibet responsionem. Credo tamen ꝙ due prime respōsiones sint efficaciores. ¶ Ibi. Si dicas finis est aptus natus amari anteq̄ꝫ aptitudo ista insit cognitioni. i. posito ꝙ finis vt actu amatus sit posterior notitia practica. ⁊ per cōsequens vt sic nō sit causa talis aptitudinis in notitia practica: tm̄ finis vt est aptus amari erit prior: ⁊ vt sic erit causa talis aptitudinis. Contra: quia ni-

hil dicitur causare inquantũ precise est aptum natum causare: nõ em̃ dicitur calor actu calefacere: ex hoc solo ꝙ est aptus natus calefacere: causa em̃ in actu simul est cũ effectu in actu: ⁊ effectus nunq̃ est in actu nisi cã sit in actu: vt ptz ꝑ phm̃. 2. phi. t. c. 37. ⁊ 5. meta. c. de cã. t. c. 3. Cum ergo finis nõ dicat actu causa finalis nisi inquantum est actu amatus ab efficiente. sequit ꝙ talis aptitudo siue entitas cuiꝰ est talis aptitudo nõ poterit esse a fine vt apto nato amari: q2 vt sic nõ ponitur causa actualis alicuius effectus. ¶ Ibi. Preterea. aut finis vt elicitus extra ⁊c̃. Nota hoc argumentũ: q2 est multum efficax. Quia si isti dicant ꝙ finis sciẽtie faciat scientiã practicã. Iste finis põt cõsiderari tripliciter. Uno modo vt est elicitus ⁊ ꝓductus extra: ⁊ sic est posterior sciẽtia practica: modo prius non potest dependere a posteriori in nullo genere causarũ: vt ptz. Aut iste finis accipit inquantum est intentus a ꝓducente scientiã practicã: puta inquantum amatus ⁊ desideratus: ⁊ hoc improbatum est. s̃. q2 siue ametur siue nõ: adhuc erit talis scientia. Aut tertio modo cõsideratur finis vt cognitus ab intellectu: ⁊ sic h3 rõnem obiecti cognoscibilis. Et sic concedo ꝙ obiectũ circa qđ est talis scientia dicitur finis: ⁊ ab ipso fine vt ab obiecto intelligibili vna cum intellectu simplr̃ dependet scientia practica: specificat tamen ab obiecto: vt dixi. s̃. ¶ Ibi. Preterea si scientiam practicã: ⁊ ordinari ad praxim vt ad finem cõuertant. Quia dixit Hen. ꝙ scientia dicitur practica: q2 ordinatur ad praxim vt ad finez: ⁊ ꝑ ꝯñs scientiã ordinari ad praxim vt ad finem dicit ipsam esse practicã: ergo illa scientia que nõ ordinat ad praxim vt ad finem nõ erit practica; nec ꝑ ꝯñs scientia moralis que nõ ordinatur ad praxim vt ad finem: maxime ſm ipsum: qui vult ꝙ respectu finis dicat practica: vt patebit. ĩ. Cum ergo scientia moralis habeat felicitatem pro fine: ad quem scientia practica nõ dirigit praxim vc3 actum voluntatis: vt. ĩ. patebit. sequit ꝙ scientia moralis nõ erit practica: qđ est cõtra phm̃. 1. ethi. c. 3. ⁊. 10. c. 11. Posuit em̃ phũs felicitatem in sola speculatione substãtie separate: vt pt3. 10. ethi. c. 10. ¶ Ibi. Si dicat ꝙ felicitas est finis remotus: sed finis propinquus est praxis. s. dirigere in actum virtutis ꝓpter felicitatem. Diceret forte Hen. ꝙ sciẽtia moralis nõ dicit practica ex hoc ꝙ sit directiua volũtatis in felicitatem: cum illa tñ cõsistat in speculatione. Sed dicit practica ex hoc ꝙ dirigit voluntatem vt eligat actus virtutis: qui ordinant ad felicitatem: sicut media ad finem: ⁊ sic dicit practica ex hoc ꝙ dirigit volũtatem circa media ad finez. ¶ Ibi. Cõtra. Ad dirigere nõ ordinat necessario nisi aptitudinaliter ⁊c̃. Sensus huius lr̃e est. Si em̃ notitiã esse directiuã aptitudinaliter in praxim ⁊ esse practicã sunt penitus idẽ: tũc q̃ ita erit de notitia directiua: sicut de practica. Sicut em̃ q̃rit a quo dicat practica: ita q̃rit a quo dr̃ directiua: ⁊ ita ꝓbare notitiã eẽ practicã: q2 directiua est ꝓbare idẽ ꝑ idẽ. Sicut ecõtra ꝓbare notitiã a quo h3 vt sit directiua q2 practica: est ꝓbare idem ꝑ idem. Et hoc intendit. ¶ Ibi. Item. Dirigere est actus intellectus: q2 eius est habitus. s. prudentia a quo est iste actus elicitus: oĩs ei actus directiuus vel est causatiuꝰ habitus prudentie (vt oẽs actꝰ precedentes habitum prudentie) vel est effectus suo modo ipsius habitus prudentie: vt oẽs actus directiui sequentes habitũ prudentie: de quo magis patebit. ĩ. dist. 17. ⁊ certum est ꝙ oĩs actus directiuus in praxim ꝑtinet ad prudentiã. Aduerte tñ ꝙ si ipse Henri. ponit ipsam extensionem: siue ipsum dirigere qđ idem est: esse praxim que est actus volũtatis: q2 extensio illa tm̃ ꝑtinet ad actum intellectus. hec ratio tenet. Si v̓o acciperet ipsum dirigere pro actu intellectus: ⁊ praxim pro termino illius extẽsionis siue directionis: qui terminus est actus volũtatis: nõ teneret ratio contra Hen. Sed ex dictis Hen. videt doc. tenere primo modo nõ secũdo mõ. Ideo ratio cõtra ipsum tenet. ¶ Ibi. Ideo dicitur aliter ꝙ finis scientie moralis sicut ⁊ prudentie est actus virtutis moralis ad quem ordinatur: ⁊ ille actus est praxis. ¶ Cõtra hoc arguit doc. nõ negando ꝙ actus virtutis sit praxis: cum ſm doc. oĩs actus virtutis appetitiue sit praxis. Sed cõtra hoc arguit: qđ dicit ꝙ scientia practica ordinatur ad actum virtutis tanq̃ ad finem: ⁊ arguit. ¶ Ibi. Cõtra. Non oĩs cognitionis practice finis est praxis. aliqua em̃ est cognitio practica respectu praxis potentie inferioris puta appetitus sensitiui visiue potentie: vt cũ imperatur aliqua visio a volũtate regulata a cognitione recta: vel motiue potentie: vt cum imperat aliquis motus progressiuus a volũtate regulata a cognitione recta vt motus ad ecclesiã: nullus aũt actus potentie sensitiue est nobilior aliquo actu intellectus: vt pt3: q2 si potentia est essentialiter nobilior: ⁊ eiꝰ oꝑatio erit essentialr̃ nobilior. Et dicit specialiter de actu potentie inferioris: q2 de actu voluntatis pt3 ab ipso in. 4. dist. 49. ꝙ est nobilior actu intellectus. De actu ergo potentie sensitiue loquit. Potest em̃ esse actus virtutis in parte sensitiua: vt pt3 a doc. in. 3. dist. 33. ⁊ talis actus erit vere praxis: ⁊ certum est ꝙ erit ignobilior notitia intellectiua practica. mõ nobiliꝰ nõ potest ordinari ad ignobilius vt ad finem. Sed q2 doc. dicit ꝙ nobilius nõ potest ordinari ad ignobilius vt ad finem ꝓpter hoc dictum. Ut clarius intelligat distinguo de fine. Nã prĩo accipitur finis vt est causa finalis: ⁊ hic põt accipi pro respectu siue pro relatione causantis: ⁊ sic non est semꝑ nobilior: vel pro fundamento illius: ⁊ tale fundamentũ ſm suã entitatẽ aliqñ eq̃ nobilius efficiente ⁊ effectu: vt qñ volo aliqđ propter deum amatũ ⁊ desideratũ. Aliqñ est nobile: vt quãdo idem est simplr̃ efficiens ⁊ finis: vt qñ deus producit effectũ propter semetipm̃. Aliqñ est nobilior efficiente: vt quando hõ vult medicinã ꝓpter sanitatem amatam: homo em̃ in se est nobilior sanitate. Dico tñ ꝙ vbi causa finalis est alia res ab efficiente quem mouet ad agendũ: quantũ ad hoc est nobilior efficiente distincto ab ipsa: q2 mouet ipsum ad agendum. Nã mouens vt hmõi est nobilius moto vt hmõi. Secundo accipit finis vt est ꝑfectio ordinati ad finem: ⁊ hoc vt ꝑfectio intrinseca: ⁊ hoc mõ oꝑationes potentiarũ dicunt fines illarũ: fines dico ꝑficientes ipsas: ⁊ sic intelligere est finis intellectus: ⁊ velle finis volũtatis: ⁊ videre finis potentie visiue. Et vbi talis finis distinguit realiter a potentia ſm suã entitatem: est ignobilior potentia: vt pt3. tñ semper est nobilior inquantum ꝑficit potentiã: q2 ꝑficiens est semꝑ nobilius ꝑfectibili: vt sic. Potest etiã dici nobilius denominatione extrinseca. s. inquantu3 vnit potentiã nobilissimo obiecto vt cognitio dei. Et quanto nobiliori mõ vnit tanto nobilior: vt visio dei in se. Licet ergo homo in se sit nobilior fruitione qua clare fruitur deo: tn est ignobilior inquantũ ꝑficitur ab ea accidentaliter: ⁊ inquantũ vnitur ꝑ ipsam deitati. Tertio accipit finis terminatiue: vt obiecta q̃ terminant oꝑationes potentiarũ: ⁊ talis inquantũ simpliciter terminat vt hmõi est nobilior re terminata: ⁊ forte q2 dat oꝑationi quandam ꝑfectionem extrinsecã: q̃ est ꝙ vna intellectio potest dici nobilior alia: q2 terminat ad nobiliꝰ obiectum. Quarto accipit pro illo qđ vltimate quietat potentiam ⁊ replet capacitatem illius: ⁊ sic dico ꝙ talis finis in se aliqñ est nobilior potentia: vt deitas q̃ est ratio formalis quietandi. Aliqñ est ignobilior: vt ꝑfectissimꝰ color qui vltimate quietat potentiam visiuã: ⁊ tamen est in se ignobilior illa: potest tamen dici nobilior inquantũ quietans ⁊ satians. Quinto accipit finis pro effectu cause: sicut dicimus finis efficientis est producere effectum sibi similem. Si efficiens eq̃ equiuocũ: finis est ignobilior. Si vniuocũ: est nobilis. Sexto accipitur finis in respectu ad media ordinata ad acquisitionem illius: sicut virtus ordinat ad beatitudinem ⁊ potio ad sanitatem: ⁊ hoc mõ respectu eiusdem medij dicetur nobilior ⁊ ignobilior. Nam inquantũ est id ad quod ordinat medium est nobilior: s3 inquantũ ꝓducit a tali medio est ignobilior. In se aũt si mediũ est causa equiuoca est nobilior: si vniuoca est eq̃ nobilis. Silr̃ dico de virtute respectu beatitudinis naturalis: ipa em̃ beatitudo cũ sit principaliter bonũ cõmodi est ignobilior virtute: q̃ principaliter est bonũ honesti: hoc pt3 a doc. in. 2. dist. 26. ⁊ in. 4. dis. 46. tamen est nobilior inquantũ virtus ordinat ad illam ⁊ sic pt3 de fine. Licet multa alia essent dicenda: sed ꝓ nunc sufficiant ista. Certum est autem ꝙ actus moralis in parte sensitiua nullo istoꝝ modoꝝ põt dici finis. Tota em̃ rectitudo in illo depẽdet a rectitudine cognitiõis practice. ¶ Ibi Dicitur ꝙ l3 intellectio sit nobilior i esse nature q̃ oꝑatio potentie inferioris: nõ tñ in gñe moris. q2 meliꝰ moralr̃ est fortiter agere q̃ cogitare fortiter agere. ¶ Contra hoc dupliciter. Hic doc. improbat hanc rationem. Primo q2 falsum supponitur. Supponit em̃ ꝙ intellectio practica non possit esse bona moraliter. Nam ipsa notitia est rectitudo a qua depẽdet oĩs actus moralis. ⁊ hoc diffuse patebit a docto. ĩ. di. 17. huius. ⁊ in dist. 7. ⁊. 40. ⁊. 42. ⁊ in. 3. dis. 33. ⁊ in. 4. di. 14. ⁊ alibi sepe. ¶ Ibi. Cõfirmatur. q2 prudentia est simpliciter nobilior virtute morali vt talis virtus est in appetitu sensitiuo: pt3/q2 ⁊ potentia intellectiua est simpliciter nobilior: ergo sicut habitus est nobilior formalr̃ alio habitu: ita ⁊ actus siue precedens habitũ: siue sequens erit nobilior actu alterius habitus. ergo actus practicus etia3 in esse moris erit simpliciter nobilior actu virtutis in parte sensitiua. An mõ prudentia sit nobilior virtute morali: vt ponitur in volũtate nõ est p̃ntis speculationis: posset tñ absolute dici ꝙ virtus moralis in volũtate est simplr̃ nobi

Margin notes:

Argumẽ. multum efficax.

Actꝰ virtutis eẽ põt in pte sensitiua.

Finis dr̃ multiplr̃.

Finis nõ sp est nobilior efficiente.

Finis potẽtiaꝝ est actꝰ scd̃us earum.

Hõ ptr dici nobilior ⁊ ignobilior fruitione dei

Finis est põm q̃etare.

Uirtꝰ nobilior est btitudine q2 bonũ hõesti nõ cõmodi ꝑfert.

Intellectio practica põt esse bona moralr̃.

lioꝛ prudentia: ſʒ forte ſm̄ quid poſſet dici ignobilioꝛ pro quanto dicitur moralis: qꝛ cõformis prudentie. de hoc iſto primo diſt. 17. ⁊ in quarto diſt. 49. ¶ Ibi. Ex hoc pʒ ꝙ dictare ſm̄ prudentiã de fortiter agere. i. cognitio q̃ dictat de fortiter agere in potentia ſupple ſenſitiua vt in potentia motiua eſt ſimpl'r nobilioꝛ ꝙ̃ fortiter agere: qꝛ fortiter agere nõ eſt bonũ moraliter niſi pro quanto ſit imperatũ a voluntate cõformiter ſe habente illi cognitioni dictatiue de fortiter agere: ⁊ ideo actus ꝑfecte moralis ⁊ formaliter moralis eſt actus elicitus voluntatis: qui dicit̃ formaliter moralis: qꝛ primo cõformiter elicitur cognitioni recte: q̃ cõformitas eſt ratio actus moralis: vt. ĩ. patebit diſt. 17. actus ꝟo moralis in potentia ſenſitiua dicit̃ tm̄ natural'r moralis. de quo patebit in. 2. diſt. 42. ⁊ in. 3. diſt. 34. ⁊ in. 4. di. 14. ⁊ in quoli. di. 17. ⁊. 18. Et qꝛ dicit ꝙ doc. ꝙ qñ querit̃ excellentia vnius ad alterũ nõ dʒ cõparari optimũ ad infimũ: ſʒ optimum ad optimũ: forte eſſet dubium an infima cogitatio ſit formaliter nobilioꝛ in eſſe moris optimo actu morali in potentia ſenſitiua. De hoc al's erit ſermo: nõ em̄ opʒ hic multũ immorare cũ nõ ſit preſentis ſpeculationis. ¶ Ibi. Cõfirmatur: qꝛ prudentia ⁊c̄. Hec lr̃a pʒ vſqꝫ ibi: ſcdo. rñſio illa nõ videt̃ ad ꝓpoſitũ. ¶ Hic doc. improbat illam rñſionem in qua dr̃ ꝙ intellectio eſt nobilioꝛ in eſſe nature: nõ tamen in genere moris: qꝛ querit̃ vnde intellectio ſit practica. i. a quo habet vt ſit practica nõ ſupponendo eam eſſe practicã qꝛ nec ſupponit̃ de ipſa prima circũſtantia que eſt finis: ſed illa circunſtantia inquirit̃: ⁊ ꝑ ꝯñs cũ querit̃ de cognitione practica: ⁊ prima circũſtantia a qua foret practica: ipſa tm̄ accipit̃ in eſſe nature. i. cum querit̃ an intellectio talis dicat̃ practica: ⁊ ſi dicit̃ practica: a quo fine dicitur practica: pʒ ꝙ quãdo ſic querit̃ tm̄ querit̃ de intellectione in eſſe nature: nõ aũt de intellectione in eſſe moris. Si quereret̃. An intellectio in eſſe moris ſit practica: ⁊ a quo fine ſit practica: eſt querere qð ſupponit̃. Naʒ cũ dico notitia in eſſe moris: ſuppono ipſaʒ eſſe practicã: ⁊ ſuppono circũſtantiã finis a qua dicatur practica. Sicut cũ dico. An volitio ꝑfecte moralis ſit ꝓpter finem: ſupponit̃ qð queritur. Nam cũ dico volitio ꝑfecte moralis includit fineʒ vt primã circũſtantiã: ⁊ ſic eſt querere qð ſupponitur. Diſtinguere em̄ intellecctioneʒ practicã in eſſe nature ⁊ in eſſe moris eſt preſupponere qð queritur: qꝛ cum dicit̃ intellectio moralis ſtatum ſupponit̃ ipſaʒ eſſe practicã: ⁊ vltra eſt diſtinguere aliquid prout cõſideratur preciſe ſub alio membro diſtinctionis. Nam intellectio vt practica eſt moralis. Diſtinguere em̄ intellectionem practicã in eſſe nature ⁊ in eſſe moris: eſt diſtinguere illud qð preciſe cõſiderat̃ ſub vno extremo diſtinctionis. Hui⁹ eniʒ diſtinctionis ſunt duo extrema. ſ. in eſſe nature ⁊ in eſſe moris: ſed notitiã eſſe practicã preciſe ꝑtinet ad hoc extremũ: qð eſt in eſſe moris: ⁊ ſic pʒ lr̃a. ¶ Ibi. Ideo corrigit̃ iſta opi. ab aliꝫ. Hec eſt opi. Io. rodithon qui dicit ꝙ habitus dicitur practicus a fine. qui eſt ꝯſideratio practica. i. ꝙ habitus practicus cauſatus ex frequentatis actibus dicit̃ practicus a cõſideratione actuali practica. ¶ Ibi. Sed cõtra illud. Hic doc. arguit cõtra hanc poſitionem: qꝛ eadem eſt queſtio de cõſideratione practica: q̃ ⁊ de habitu practico. Querit mõ doc. a quo talis cõſideratio dicat̃ practica: aut a fine illius cõſiderationis: ⁊ hoc improbatum eſt. ſ̃. aut ab obiecto: ⁊ habetur intentum.

Inter q̃ dʒ fieri cõparatio.

Opi. Io. rodithõ in ꝓlo. q. 6. arti. 2. Var. lib. 1. q. 4.

Alf. tol.

Alfonſus Tol. in ꝓlo. q. 10. rñdet ad rõnes doc. quibus ꝓbat ꝙ habitus practicus dicatur practicus nõ a fine / ſed ab obiecto. Et primo negat ꝙ habitus practicus dicatur formaliter practicus illo duplici reſpectu prioritatis videlʒ ⁊ conformitatis aptitudinalis. Dicit enim ꝙ habitus practicus inquantum practicus eſt actiuus vel factiuus: ſed nulla relatio eſt principium actiuum vel factiuum ⁊c̄.

Rñſio.

Dico ꝙ quando Ariſt. diuidit habitũ practicũ in actiuũ ⁊ factiuũ: nõ intelligit ꝙ actiuus ſit vere principiũ alicuius operationis: ſed ſic intelligit ꝙ habitus practicus actiuus ideo dicitur actiuus: qꝛ dirigit in opationem q̃ manet in operante: puta in volitionem aliquam que manet in volũtate eliciente illam: ⁊ dicitur factiuus eo ꝙ dirigit in opus nõ receptũ in agente ſed in paſſo extrinſeco: ſicut habitus practicus dirigit: puta ad nauẽ fabricandã. ¶ Dico ſecũdo ꝙ poſito ꝙ habitus practicus actiuus ſit principiũ alicuius opationis ſaltem partiale: puta alicuius actus voluntatis: nõ tamen dicit̃ actiuus inquãtũ practicus formaliter: qꝛ tunc relatio eſſet principiũ opationis realis: ſʒ bene inquantũ eſt quedã qualitas abſoluta: cui ineſt illa aptitudo prioritatis ⁊ ꝯformitatis eſſet actiua ſaltem partialiter: ⁊ hoc ſufficit. Nõ em̄ habitus practicus inquantũ practicus eſt principiũ alicuius opationis realis: vt ly inquantum accipitur reduplicatiue: qꝛ tunc notaret̃ ꝙ ratio formalis practici: que eſt illa aptitudo ⁊c̄. eſſet cauſa inherẽtie huius predicati: vcʒ ꝙ eſt principiũ actiuum ad ſubiectum: qð eſt falſum. Sed bene ꝓcedimus (ſuſtinendo opinioneʒ ꝙ cognitio actualis ſit partialis cauſa actus volũtatis: vt dixi ſ̃.) ꝙ habitus vel actus practicus vt eſt quedã qualitas abſoluta ſit principiũ ⁊c. ¶ Deinde rñdet ad primũ argm̄ qð facit doc. ꝓbando ꝙ talis aptitudo inſit habitui practico ab obiecto vt a cauſa efficiente: vt ibi expoſui. Et cõcedit ꝙ talis aptitudo ineſt habitui ꝑ aliquã cõditionem intrinſecam ipſius habitus: ⁊ ꝙ effectiue eſt ab obiecto. Prima tñ cauſa eſt cauſa finalis a qua denoĩatur practicus. Et in hoc parum diſcrepat (vt credo) ab opi. Doc. vt. ſ̃. expoſui. Si tñ intelligat ꝙ preciſe dicatur practicus a fine: tunc habet reſpondere ad argumenta doc. que relinquit inſoluta: ⁊ iudicio meo ſolui non poſſunt.

Capolus

Item Io. Tholo. dictus Capreolus nititur in. q. 2. ꝓlo. ſoluere argamenta doc. ⁊ tm̄ reſpondet ad aliqua dicta Doc. ſʒ minime rõnes principales euacuat: immo nec tangit. Dicit em̄ ꝙ prioritas aptitudinalis ⁊ cõformitas de qua. ſ̃. nõ ſufficiũt ad hoc vt habitus ſit ſimpliciter practicus: ſed requirit̃ ꝙ ordinet̃ habitualiter ad finẽ: qui ſit opatio extra intellectũ ꝑ volũtatem ꝓponentem operari ꝑ talem habitum. ¶ Sed vt pʒ ex ſupradictis hec ſolutio non euacuat rõnes Doc. Et qꝛ ex dictis ſupra facilime rñdetur ad dicta Capreoli breuitatis cauſa tranſco.

Solo rationum.

Opi. doc. a quo hʒ ſcia: vt. ſ. dicat̃ practica.

Concedo ergo ꝙ habitus nõ dicitur primo practicus ab actu ꝓprio ⁊c. ¶ Hic doc. intendit oſtendere ꝙ habitus practicus dicitur practicus a fine ipſi⁹ praxis. nõ tñ inquantum eſt finis: ſed inquantũ eſt primũ obiectum. Primũ pʒ: vcʒ ꝙ dicatur practicus a fine. Et ſil'r ſecundũ pʒ: ꝙ dicitur practicus a fine nõ inquantũ finis: ſed inquantũ obiectũ: vt. ſ̃. declaraui. Et vt clarius hoc intelligatur pono exemplũ: quõ a fine ſumunt̃ principia practica ⁊ cõcluſiones: ⁊ multa ordinata ad finem acquirendum. Deus qui eſt finis vltimus hoĩs attingibilis ꝑ opationem virtualiter cõtinet hoc predicatũ qð eſt diligibilis ſuꝑ oĩa: cõtinet dico: puta ꝑ rationem formalem ipſius dei: tunc ſic. Ens infinitũ eſt ſuꝑ oĩa diligibile. deus eſt hmõi. ergo. Cognitio entis infiniti eſt vere practica: vt. ĩ. patebit: ⁊ cognitio huius principij. Ens infinitum eſt ſuꝑ oĩa diligibile eſt vere practica: ⁊ ſimiliter cognitio cõcluſionis deducte: qua cognoſco deum eſſe ſuꝑ oĩa diligibilem eſt vere practica: qꝛ directiua in praxim: puta in amorem ipſius dei. Ex iſta cõcluſione multa alia poſſunt ſequi: vtputa: ergo eſt ei obtemperandum. ergo eſt laudandus ⁊ honorandus ⁊ hmõi. Et cognitio horum ſequentium dicit̃ vere practica: qꝛ eſt directiua in praxim: ⁊ ſic pʒ quõ cognitio principioꝝ ⁊ concluſionum practicabiliũ ſumitur ab ipſo fine: ſic vt talis finis virtualiter includit notitiã tam principioꝝ ꝙ̃ cõcluſionum ⁊ ſequentiũ ab illis. ¶ Vel ponatur aliud exemplũ in ſciẽtia morali que eſt vere practica. Nam finis ſcientie moralis eſt felicitas naturalis: ⁊ ſic notitia pricipioꝝ practicabiliũ in ſcientia morali ſumitur a felicitate naturali: ita ꝙ felicitas naturalis vel notitia eiuſdem virtualiter includit notitiam principioꝝ practicabiliũ ⁊ cõcluſionum: ⁊ oĩm deducendorũ ex principijs ⁊ cõcluſionibus in tota ſcientia morali. ⁊ hoc ſi talis finis nõ cõtineatur virtualiter in ſubiecto ſcientie moralis: qꝛ ſi ſibi virtualiter cõtineretur: tunc ꝑ rationem ſubiecti continentis concluderetur finis ille in tali ſcientia: ⁊ ſic ab ipſo ſumerẽtur oĩa principia practica ⁊ cõcluſiones practice in tali ſciẽtia: vt. ĩ. patebit preſenti q̃one. Secundũ pʒ. ſ. ꝙ ſcientia practica ſumatur a fine vt habet rõnem obiecti: nõ tamẽ accipitur a fine vt habet preciſe rationem finis: ſiue vt habet rõnem cauſe finalis. ¶ Ibi. Nũc Doc. probat ſecundũ principale: vcʒ ꝙ principia practica ⁊ cõcluſiones: ⁊ ſi ſumũtur a fine: nõ tamen a fine inquantum finis: ſed a fine inquantũ obiectum. Exempluʒ. Principia practica in ſciẽtia morali ſumunt̃ a felicitate naturali: qui eſt finis ſcientie moralis: ſed nõ ſumunt̃ ab ipſa inquantuʒ eſt finis: ſiue inquantũ eſt cauſa finalis: qꝛ vt ſic nõ dicitur finis niſi inquantũ amata ⁊ deſiderata a volũtate: ſed ſiue voluntas amet illam ſiue nõ amet adhuc notitia principioꝝ practicabiliũ poſſunt accipi a felicitate: qꝛ felicitas vt preſens intellectui virtualiter includit notitiam talium principiorum. Nam vt cauſa partialis concurrente intellectu vt alia cauſa partiali talem cauſat notitiam principioꝝ dando ei aptitudinem: de qua. ſ̃. dixi. ¶ Nunc expono literam cum dicit. Ideo em̄ finis praxis dat talem aptitudinem: ſiue naturam habentem talem aptitudinem: puta felicitas:

Cognitio principioꝝ concluſionũ ꝙ̃ practicabiliũ a fine ſumũtur.

ideo causat talem naturā.i. talem notitiā habentem talem aptitudinem: puta prioritatis ⁊ conformitatis. Sequitur. Quia vt obiectum primū includit principia.i.qꝛ ipsa felicitas in rōne primi obiecti intelligibilis virtualiter includit principia practica in scientia morali. Sequit̃. Non autē inquantū finis.i.ꝙ felicitas naturalis in scientia morali non includit principia practica: siue notitiā principioꝝ inquantum finis: supple inquantū causa finalis vt amata ⁊ desiderata a volūtate: ⁊ ptꝫ/qꝛ priusꝙ ametur a volūtate includit notitiā talium principioꝝ. ❡ Ibi. Tum qꝛ quodcūꝙ aliud includeret virtualiter talem notitiā: eodem mō daret notitie cōformitatem talem. Probat em̃ doc.ꝙ finis in ratione obiecti cōtinens virtualiter notitiā talium principioꝝ: puta felicitas naturalis cōtinens virtualiter notitiam principiorum in scientia morali: dat tali notitie ꝙ sit directiua in praxim: ⁊ ꝙ det ex hoc ꝙ cōtinet virtualiter. probat: quia si aliud a felicitate virtualiter cōtineret notitiā principioꝝ in scientia morali: daret tali notitie directiuitatem in praxim. ergo similiter ⁊ finis ꝯtinens virtualiter hmōi notitiā. Sequitur. Puta si ipsa praxis includeret primo in genere isto talem notitiā: vel illud circa qd̃ est talis opatio: puta obiectum circa qd̃ est opatio. Sequit̃. Homo em̃ forte est subiectum tam moralis scientie ꝙ medicine: nō aūt felicitas vel sanitas.i.ꝙ respectu medicine homo quantū ad corpus est subiectum medicine: qꝛ virtualiter cōtinet notitiā eoꝝ que in medicina cōsiderant̃. Nam ꝑ corpus humanuꝫ sic vel sic mixtū cōcluditur talis vel talis sanitas. Et sic ratio sanitatis vel notitia eiusdem virtualiter cōtinetur in corpore humano. Similiter homo quantū ad aīam forte est subiectū scientie moralis: qꝛ virtualiter cōtinet notitiā eoꝝ q̃ in sciētia morali cōsiderant̃: ⁊ etiā finis scientie moralis cōcludit̃ ꝑ rōnem hōis quo ad aīam: qꝛ em̃ homo viuit aīa intellectiua: ideo rōne aīe cōgruit sibi talis vel talis felicitas. Et sic ratio finis vtriusꝙ.i. scientie moralis ⁊ medicine includitur in rōne illiꝰ circa qd̃ est praxis.s. in rōne hōis circa quē siue ꝓpter quem elicitur vltimate praxis: ita ꝙ respectu sciētie moralis duplex est finis.s. primꝰ ⁊ remotus. Proximꝰ est felicitas naturalis: ꝓpter quā homo elicit actum virtutis. Finis vō remotus est ipse homo: ad quem vltimate ordinatur ip̄a felicitas: vt.s̄. patuit in.q. de subiecto theologie. Silr̃ respectu medicine duplex est finis: primꝰ: vt sanitas: remotus vt homo. ❡ Ibi. Si dicatur ꝙ p̄ncipia p̄ma practica semp sumunt̃ a fine: ergo semp finis p̄mo includit virtualiter notitiā eoꝝ. Et qꝛ doc. videtur declinare ad hoc ꝙ notitia p̄ncipioꝝ ⁊ ꝯclusionū practicabiliū in aliqua sciētia. nō sumitur semp a fine talis scientie: sed aliqñ a subiecto illius: vt ptꝫ de medicina ⁊ scientia morali: ⁊ per ꝯñs finis in tali scientia nō includit virtualr̃ notitiā talium p̄ncipioꝝ: ideo hic arguit ꝙ finis scientie practice includat virtualiter notitiā p̄ncipioꝝ ⁊ conclusionū practicabiliū: ⁊ arguit sic. Prima p̄ncipia practica semp sumunt̃ a fine. ergo semp finis p̄mo includit virtualiter notitiaꝫ principiorum. ❡ Rñdet ibi. Si ꝯcederet̃ ꝯñs. Dicit doc. ꝙ pōt ꝯcedi ꝯñs ⁊ añs. vcꝫ ꝙ p̄ma ꝯncipia virtualiter includūtur in ip̄o fine nō in rōne finis: sed in rōne obiecti: ⁊ tunc rñdet tacite obiectioni: qꝛ dictum est parū.s̄. ꝙ homo quantū ad animaꝫ virtualiter cōtinet notitiam p̄ncipioꝝ ⁊ cōclusionū in sciētia morali: ergo finis scientie moralis cuiusmodi est felicitas nō cōtinet talem notitiā. Dicit ꝙ finis cōtinet ⁊ si non primus saltem remotus: ⁊ sic homo in scientia morali dicitur finis remotus: ⁊ continet nō in rōne finis vt dixi: siue inquantū finis: sed in ratione obiecti siue inquantum obiectum. ❡ Ibi. Q꞉ si negaretur ꝯñs.s. hoc. ergo semper finis p̄mo includit virtualiter notitiam eoꝝ. ❡ Sequit̃. Negandum esset añs vlr̃ sumptum.s. hoc. Prima p̄ncipia practica semp sumuntur a fine. Sequit̃. Qd̃ particulariter est verū: vbi.s. rō finis non cōcluditur ex aliquo ꝑtinente ad cognitionem practicā. ❡ Sensus huius lr̃e est. Si teneat̃ ꝙ principia practica sumant̃ a fine scientie practice: loquendo de fine praxis primo ⁊ nō remoto. Dicit doc. ꝙ hoc añs ē particulariter verū: qñ.s. rō illius finis nō includit̃ virtualiter in aliquo ꝑtinente ad cognitionem practicā: sicut patet in exemplo prius posito. Principia em̃ practica in sciētia morali nō sumūtur p̄mo a fine primo illius scientie: puta a felicitate naturali: sed sumūtur ab ipso hōie quo ad aīam: qꝛ notitia talis finis primi virtualiter includit̃ in ipso hōie: ⁊ ꝑ ꝯñs scientia moralis practica concluditur ex rōne hōis. Ubi vō finis scientie practice nō cōtinetur virtualiter in aliquo ꝑtinente ad scientiaꝫ practicā: tunc principia practica in tali scientia sumūtur a tali fine. Et ideo hoc añs est tm̃ particulariter verū: ꝙ p̄ncipia practica sumūtur a fine: qñ scꝫ talis finis nō includit̃ virtualiter in aliquo alio ꝑtinente ad scientiā practicā. Et sicut añs est particulariter verū: ita ⁊ ꝯñs. ❡ Ibi. Uel aliter posset exponi añs sic. Prima p̄ncipia practica semp sumūtur a fine ⁊c. Dicit doc. ꝙ p̄ma p̄ncipia practica sumūtur a fine ⁊c. Pro intelligentia huiꝰ litere pono exemplū de actu nudo ⁊ circūstantionato: ⁊ accipio istam ꝓpositionem. Bonū est diligendū. Dilectio boni pōt ꝯsiderari nude: vt.s. est tm̃ quedā dilectio nō considerando sup qd̃ obiectuꝫ transeat. Scd̃o talis dilectio potest circūstantionari circūstantia obiecti: qd̃ fit quando transit sup debitū obiectum: puta sup bonū: ⁊ sic dr̃ bona ex circunstantia ex genere. Si vō transiret sup malū diceret̃ mala ex circūstantia ex genere: qꝛ transit sup obiectū indebitū. Et de hoc vide plixe in scd̃o. di. 7. ⁊ in quoli. q. 18. Tertio talis dilectio q̃ est bona ex genere dꝫ circūstantionari circūstantia finis: q̃ est p̄ma inter oēs circūstantias p̄supposita circūstantia ex genere. vt ptꝫ a doc. in. 2. dist. 40. Et sic vlterius talis dilectio pōt circūstantionari aliīs circūstantijs: puta circūstantia cause/loci/tp̄is/modi ⁊c. Dicit ergo doc. ꝙ cognitio siue notitia p̄cedens dilectioneꝫ vt praxim: si talis cognitio dictat absolute dilectionem esse eliciendam: talis cognitio nō est ꝓp̄e practica: qꝛ nec talis dilectio est ꝓp̄e praxis. Si vō dictat dilectionem ex genere: tunc dicit̃ practica: qꝛ directiua in praxim: puta in dilectionem transeūtem sup debitū obiectū. Et ꝙ sic dictet hꝫ ab obiecto sup qd̃ transit talis dilectio. Si vō dictet bonū esse diligendū ꝓpter deum ita ꝙ dictet de circūstātia finis: tūc rectitudo illius notitie erit a fine. Et hoc est qd̃ dicit Doc. hic. ❡ Expono tamen aliqualiter literā cum dicit p̄ma p̄ncipia practica sumūtur a fine: verum est inter illa q̃ sumūtur ex circūstantijs moralibus presupposita circūstantia ex genere.i. ꝙ illa p̄ncipia practica: siue cognitio talium p̄ncipioꝝ que dictat praxim esse eliciendā cum aliȷ̄s circūstantijs p̄ter circūstantiā ex genere: ꝙ talis cognitio semp sumitur a fine. Nam p̄supposita circūstantia ex genere: que est circūstantia obiecti debiti: prima circūstātia saltem p̄mitate ꝑfectionis ⁊ intentionis est circūstantia finis: loquendo ergo de actu bono scḋm genus: sic obiectū est circūstantia: immo prima circūstantia. Sed p̄supposita ista circūstantia ⁊ loquendo de aliȷ̄s circumstantijs: obiectū nō est circūstantia: vt ptꝫ. Sequit̃ alio mō accipiendo actum nude sic obiectū est circūstantia.i. ꝙ actus vt nude cōsideratus est p̄mo circūstantionabilis circūstantia obiecti. ista em̃ est simpliciter p̄ma ⁊ necessario p̄supponitur oībus aliȷ̄s. si em̃ actus nō transiret sup debitum obiectum nunꝙ posset esse ꝑfecte moralis quacūꝙ alia circunstantia posita. Sequitur. Ex hoc videt̃ añs improbatū: vcꝫ ꝙ p̄ncipia practica: siue cognitio taliū semp sumitur a fine: ptꝫ hoc esse falsum: qñ cognitio simpliciter dictat de p̄ma circūstantia: que est circūstantia obiecti. talis em̃ cognitio sumit̃ ab obiecto: qꝛ obiectū dicitur prius quocūꝙ alio: ⁊ ꝑ ꝯñs prima dictatio est a circunstantia obiecti. obiectū em̃ causans partialiter talem notitiā dat ei illam aptitudinem ad reuelandum de p̄ma circūstantia: ⁊ ptꝫ litera.

Marginal notes: Nō quō dicat̃ subiectū medicine et sciētie moralis. — Finis primus ⁊ remotus. — Obiectio tacita. — Actus nudus. — Actꝰ circūstātionatus.

Ex hoc patet solutio scd̃e questionis ꝓposite: cuius teneo partem negatiuā: vcꝫ ꝙ sciētia practica nō sumitur a fine inquantū finis: vt.s̄. patuit. Sequitur. Sed p̄mā relationem.s. cōformitatem hꝫ ꝑ se ab obiecto: quod vel est rectitudo praxis supple formaliter: vl̃ aliquid virtualiter includens ipsam rectitudinem. Nā ꝓp̄e loquendo de cognitione practica: que est notitia cōclusionis practice hꝫ duplex obiectū.s. cōplexum ⁊ incōplexū. Complexum est ipsa cōclusio. Incōplexum est subiectū cōclusionis. Et sic ꝯclusio: puta ista. ergo primus est diligēdus: potest dici rectitudo formaliter: qꝛ notitia que immediate terminatur ad illā cōclusioneꝫ dicitur directiua praxis: ⁊ obiectum dicitur rectitudo virtualiter: quia virtualiter cōtinet hmōi notitiam: ⁊ dicitur formaliter rectitudo: quia terminatur ad cōclusionem: ita ꝙ nō dependet a conclusione nec in esse nec in fieri: sed tm̃ formaliter terminatur ad ipsaꝫ: qꝛ vō talis notitia virtualiter ꝯtinetur in obiecto: sequitur ꝙ erit virtualiter rectitudo. Est em̃ talis notitia formaliter recta: cum talis rectitudo sit formaliter in tali notitia ⁊ formaliter denoīet ipsam: sed dicitur virtualiter rectitudo: qꝛ talis rectitudo est ab obiecto partialiter causante taleꝫ notitiam ⁊ rectitudinem eius. Sequitur. Et ideo cognitioni illi: que supple est recto vel virtualiter vel formaliter: praxis est cōformabilis vt sit recta: qꝛ cognitio est talis cogniti: supple cognitio dicitur formaliter rectitudo: qꝛ est talis cogniti. puta cōclusionis cognite: vel virtualiter rectitudo: qꝛ talis obiecti cogniti: qd̃ virtualiter cōtinet hmōi notitiam ⁊ rectitudineꝫ eius. ❡ Sequitur. Sed de alia relatio-

Marginal notes: Obiectuꝫ cōplexuꝫ. Obiectuꝫ icōplexū.

ne.s. de prioritate est dubiũ vnde cõueniat cognitioni. Dicit Doct. ꝙ quãuis rectitudo notitie practice sit ab obiecto: aptitudo tñ prioritatis nõ videt esse ab obiecto: sed magis ex ordine potentiarũ: qꝛ volũtas nõ põt elicere praxim nisi presupponat cognitionẽ directiuã. Sequitur. Sed nõ semper ista intellectio prior est practica: sed tñ quando est determinatiua rectitudinis respectu ipsius praxis: ⁊ hoc formaliter vel virtualiter. Dicit doc. ꝙ nõ oĩs intellectio que est prior praxi elicienda dicitur vere practica: sed tñ illa intellectio q̄ est directiua in praxim: siue illa intellectio q̄ est rectitudo praxis siue virtualiter: vt. s̄. dixi. ¶ Ibi. Quando etiã in apprehensione preuia est determinatio de rectitudine praxis: sed potentia cuius est praxis non est aliquo modo determinabilis aliũde ⁊c. Dicit doc. ꝙ loquendo de notitia ꝓprie practica requirit has cõditiones. s. ꝙ sit prior praxi: scdo ꝙ ex se sit cõformitatiua ⁊ directiua in praxim: ⁊ tertio ꝙ respiciat voluntatem: que est apta nata determinari ⁊ dirigi a tali notitia respectu praxis. Et hoc ideo dicit doc. forte respectu voluntatis diuine: qꝛ ⁊ si aliqua cognitio in intellectu diuino sit prior praxi: ⁊ quantum est ex parte sua sit directiua praxis: forte tñ volũtas diuina non est determinabilis nec dirigibilis: ⁊ sic talis notitia nõ diceretur plene practica. ¶ Ibi. Potest igit dici ꝙ lꝫ absolute ex natura intellectus ⁊ voluntatis sit cognitio prior: tñ ꝙ cognitio cõformis sit prior: hoc est simul ex obiecto ⁊ ordine potẽtiarũ. Nam ex ordine potentiarũ habet ꝙ dicat prior cõformatiua: ⁊ ꝙ sit vere cõformatiua: hoc habet ab obiecto: ⁊ tertio ꝙ dicat vere cõformatiua ex rõne potentie sic practicantis: scꝫ volũtatis: q̄ sit aliquo mõ regulabilis aliũde. Sequit. Hoc aũt accidit qñcũqꝫ determinata rectitudo praxis est cognoscibile necessariũ: siue vt principiũ ꝑ intellectũ: siue vt cõclusio per scientiam. Cognoscibilia practica ⁊ necessaria sunt cõplexa necessaria: ⁊ istoꝝ quedam sunt principia ꝑ se nota: quedã sunt ꝯclusiones. Exẽplum primi. Summũ bonũ est sup oĩa diligendũ. Exẽplũ secundi. Ergo deus est summe diligendus: ⁊ hec cognitio dicitur practica respectu alicuius principij practici ꝑ se noti necessarij: vel cõclusionis practice necessarie. Sed cognitio principioꝝ dicit intellectus: vt ptꝫ. 1. poste. Cognitio ꝓo conclusionis dicit scientia: vt ptꝫ ibidem. ¶ Ibi. Quando aũt rectitudo determinata cõtingenter cõuenit praxi. Hec litera stat in duobꝰ dictis vel in tribus. Primum ꝙ aliqua rectitudo cõuenit praxi necessario: sic intelligendo ꝙ talis notitia vndecũqꝫ sit causata de necessitate est recta: vt notitia huius. Bonũ est diligendũ: siue deus est diligendus dicit necessario recta: qꝛ stante tali notitia ꝓ quocũqꝫ tẽpore. sic necessario est recta ꝙ praxis cõformiter elicita erit necessario recta: ⁊ hoc contingit ꝙ sit necessario recta qñ talis rectitudo causatur ab obiecto: siue a fine inquantum habet rõnem obiecti: tale eñ obiectũ causans talem notitiã necessario causat talem rectitudinem. Scđm dictũ ꝙ rectitudo scientie practice aliqñ dicitur cõtingens: qꝛ talis rectitudo põt inesse ⁊ nõ inesse: ⁊ hoc cõtingit qñ rectitudo illa non est ab obiecto: sed ab aliqua volũtate sic cõtingenter determinante. Exemplũ. Cognosco ꝙ adultera recte dꝫ lapidari: qꝛ hoc est statutũ a legislatore: talis notitia dicit esse recta ex hoc ꝙ dictat cõformiter legislatori: nõ tñ necessario recta: ptꝫ/ qꝛ si legislator statueret adulterã nõ esse lapidandam: cognitio dictans ipsam esse lapidandã nõ esset recta. Breuiter ergo dico ꝙ oĩs rectitudo qui est a volũtate determinante cõtingenter dicitur cõtingens. ¶ Ex his elicio duo correlaria. Primũ ꝙ notitia practica q̄ dictat obseruantiã preceptoꝝ prime tabule est necessario recta: qꝛ illa rectitudo sumit ab vltimo fine inquantũ hꝫ rõnem obiecti. Et ideo Doc. in. 3. dist. 37. dicit ꝙ deus nõ põt dispensare ꝯtra principia practica ꝑ se nota: nec cõtra cõclusiones deductas ex talibꝰ principijs: ⁊ sic precepta prime tabule sunt de lege nature ꝓprijssime sumpta. vide ibi. Scđm est ꝙ notitia practica circa oĩa precepta scđe tabule non est de necessitate recta: qꝛ talis notitia sic recta nõ sumit ab obiecto necessario sic causante: sed a volũtate diuina cõtingenter dante talem rectitudinem. Ideo eñ obseruantia preceptoꝝ secũde tabule dicit recta: qꝛ sic determinatũ a voluntate diuina: ⁊ si cõtrariũ determinasset talis notitia nõ dicerent recta. Tertiũ est ꝙ notitia puta preceptoꝝ secũde tabule dꝛ recta cõtingenter ⁊ determinatiua praxis: ⁊ hoc loquendo de intellectu in cõi: ⁊ volũtate in cõi: qꝛ hoc nõ est verũ de quocũqꝫ intellectu: ⁊ de quacũqꝫ volũtate. Nã talis notitia vt est in intellectu humano dicit recta ⁊ conformatiua praxis eliciende a volũtate in eodẽ supposito: vt vero talis notitia est in intellectu diuino non dicit directiua

Tres cõditiones cognĩs practice.

Nõ bñ de rectitudine praxis

Primum correla.

Precepta prĩe tabule sũt de lege nature.

volũtatis diuine in praxim eliciendam ab ipsa: patet/ quia tota rectitudo preceptoꝝ secũde tabule est a determinatione diuine voluntatis precedente cognitione talium preceptorum. ⁊ sic patet litera doctoris.

His visis respondendũ est ad primã. q. vbi sunt quinqꝫ vie tenentes partem negatiuã. vcꝫ ꝙ theologia: siue scientia theologica nõ sit scientia practica. Prima est Henr. in summa. ¶ Ista opi. stat in duobus dictis. Primũ ꝙ respectu vltimi finis nõ opꝫ ponere in intellectu notitiã practicã directiuã praxis circa vltimũ finem: ptꝫ/ qꝛ ponitur notitia practica circa qđ cõtingit voluntatẽ posse errare: ⁊ ideo talis volũtas ne erret in eliciendo actũ indiget directiuo: siue scientia directiua: sed nõ cõtingit voluntatem aliquã errare circa vltimũ finem. ergo. Cognitio ergo vltimi finis est speculatiua: ⁊ tñ requirit vt ostensiua finis: nõ aũt directiua volũtatis circa finem: ⁊ ideo scientia theologica qꝛ principaliter respicit vltimũ finem dicit speculatiua. Secundũ dictũ est ꝙ notitia q̄ dirigit voluntatẽ circa ea q̄ sunt ad finem dicitur vere practica: qꝛ ꝯtingit voluntatem errare in eliciendo actum circa ordinata ad finẽ. ideo ne erret indiget sciẽtia directiua. Et quãuis sciẽtia theologica que est directiua in praxim circa ordinata in vltimũ finem quantũ ad hoc possit dici practica: absolute tamẽ loquendo scientia theologica dicit vere speculatiua propter causam superius dictã. Et ꝙ dicat speculatiua probat auctoritate ⁊ rõnibus: que patent in litera. ¶ Doctor aũt cõtra hanc positionem multis medijs arguit ⁊ intendit probare ꝙ scientia que est ostensiua vltimi finis dicat vere practica. ¶ Prima rõ est ibi. Cõtra hoc sic arguit. primo rõnem positionis eoꝝ duco ad oppositũ quadrupliciter. Et prima rõ est satis clara in litera. Et quod dicit Doc. ꝙ sm eos cõtingit errare circa finem in particulari ptꝫ. Nam et multi philosophi circa illũ errauerũt: vt ptꝫ. 1. ethi. vbi recitantur diuerse opi. de felicitate vltima: quã aliqui posuerunt in honoribus: aliqui in voluptatibꝰ ⁊c. Ptꝫ etiã: quia sm Aui. 9. meta. vltima intelligentia vltimate quietatur in alia quã in prima. Ne ergo erret voluntas circa finem in particulari: oportet ponere in intellectu notitiã veri finis dirigentem voluntatem ad illũ: ⁊ talis notitia est vere practica. Et similiter in modo diligendi forte posset contingere error: qꝛ si voluntas diligeret vltimũ finem vt tñ bonũ cõmodi erraret. Si etiã diligeret illuꝫ tñ amore mercenario similiter erraret. Si etiã minus diligeret quã tenet: erraret. ¶ Secũda ratio est ibi. Preterea habitus directiuus. Hec ratio est satis clara: ⁊ qđ dicit de substãtia actus ⁊c. ptꝫ/ qꝛ dilectio sm substãtiam cõsideratur vt est tñ dilectio: ⁊ dilectio sm intensionem cõsideratur vt sic vel sic intensiua: q̄ dilectio sm substantiã vel sm intensionem est circũstantionabilis: ⁊ circũstantia obiecti: ⁊ oĩbus alijs circunstantijs: vt. s̄. exemplificaui. Dicit ergo doc. ꝙ ⁊ si voluntas esset determinata ad substantiã actus tendentis in finẽ in particulari: puta ꝙ ipsa dilectio vt est circa finẽ in particulari non posset dici mala quantũ ad substantiã dilectionis: cum trãscat sup obiectũ debitũ: ꝓpter tamen alias circũstãtias ponitur scientia directiua: vt. s̄. exemplificaui: ⁊ patet litera. ¶ Tertia ratio est ibi. Preterea tertio sic. Cuius dilectio principaliter intendit extra genus cognitionis: eius cognitio principaliter intendit intra genus cognitionis ⁊c. Ista ratio formetur sic. Illud est subiectũ in aliqua scientia: cuius cognitio principaliter intendit intra genus cognitiõis Sed in theologia cognitio finis principaliter intenditur intra genus cognitionis. ergo finis est subiectum in theologia. Tunc vltra. Sed a fine sumuntur principia practica: ⁊ principia practica cõcludunt practicas conclusiones. ergo theologia erit scientia practica. Probat minor primi syllogismi sic. In quacunqꝫ scientia dilectio finis principaliter intendit extra genus cognitionis: in illa principalr intenditur cognitio eiusdem finis ptꝫ: sed in theologia (sm eos) principaliter intendit dilectio finis extra genus cognitionis: ita ꝙ talis dilectio nõ ꝑtinet ad potentiã cognitiuam: sed tñ volitiuã. Nam dilectio naturalis intellectus cũ sit sola inclinatio naturalis nõ sufficeret ad praxim: cũ illa nõ sit in ptãte nostra. Et nota ꝙ qñ dicit doc. ꝙ finis est primũ obiectũ theologie: dꝫ intelligi de fine inquantũ est obiectũ ⁊ sic deus sub rõne deitatis est finis totius theologie a quo sumunt principia practica theologie: nõ inquantũ finis: sꝫ inquantũ obiectum. ¶ Quarta ratio est ibi. Preterea ad idem genus sm praxim vel speculationem ꝑtinent principia ⁊ cõclusiones: qꝛ a fine sumunt oĩa ordinata ad finem. Si ergo cognitio medioꝝ sit practica: etiam cognitio finis erit practica: cum cognitio medioꝝ resoluat in cognitionẽ

Henri. in sum. arti. 9. q. 2. in solutione ad. 3. ar.

finis. Si ergo ꝯclusiones sumpte a fine sunt practice. ergo
⁊ principia sumpta a tali fine erunt practica. ergo ⁊ cogni=
tio finis. Expono aliqualiter literā: cū dicit ad idem gen⁹ — Expositio lre.
ſm praxim vel speculationem ꝑtinent principia ⁊ ꝯclusio=
nes.i.ꝙ oīa principia practica ⁊ ꝯclusiones practice simpli
citer ꝑtinent ad scientiā practicā: ita ꝙ est impossibile con
clusionē practicā resolui in principia speculatiua: qꝛ si prin=
cipia sunt practica ⁊ ꝯclusiones virtualiter ꝯtente in illis
erunt practice: ⁊ ecōtra. Similiter si principia sunt specula
tiua: ⁊ ꝯclusiones in illis virtualiter ꝯtente erunt specu=
latiue: ⁊ ecōuerso. Sequit̄.ergo cum cognitio finis sit dire=
ctiua in actibus circa ea q̄ sunt ad finem: nō ꝙ cognitio fi=
nis in se sit imediate directiua circa mediū ad finem: sed qꝛ
ꝑ cognitionem finis ꝯcludimus: cognitionem eoꝝ que ad
finez illum ordinant̄: ⁊ cognitio medioꝝ est directiua actuū
volūtatis circa illa media ad finem: ideo dicim⁹ ꝙ cognitio
finis est directiua in actibus circa ea q̄ sunt ad finez: vel bre
uius: cognitio medioꝝ ad finem immediate ⁊ formaliter est
directiua actus volūtatis circa talia media. Sed cognitio
ipsius finis est tm̄ directiua remote ⁊ virtualiter: qꝛ cogni=
tio medioꝝ virtualiter includit̄ in fine vel in cognitione fi=
nis: ⁊ hoc est qđ sequitur: ⁊ cognitio eoꝝ que sunt ad finem
sit quasi inclusa.s. virtualr̄ in cognitione finis quasi princi=
pij: nō ꝙ finis in se dicat principiuz practicū cū sit terminus
incōplexus: sed est talis entitas a qua primo accipit̄ princi=
pium practicū: sicut etiā dicimus ꝙ principiū speculatiuuz
sumitur a primo subiecto scientie: sicut hoc principiū. oē
aīal rōnale est risibile sumit̄ a quiditate hoīs. Et addit. Si
cognitio eoꝝ q̄ sunt ad finem sit cognitio ꝯclusionū practi
carū: qꝛ tunc talis cognitio virtualiter ꝯtinet̄ in cognitiōe
finis: ⁊ si cognitio taliū eēt tm̄ cognitio ꝯclusionū speculati
uarum: talis cognitio nō includeret̄ in cognitiōe finis. Se=
quitur. ergo cognitio finis erit cognitio practica: qꝛ de prin
cipio practico: sic intelligēdo ꝙ finis dicit̄ principiū practi=
cum: qꝛ ab eo sumit̄ prima ratio principij practici. si ergo co
gnitio principij practici sumpti a fine sit practica. sequitur
ꝙ cognitio ipsius finis erit practica. aliter cognitio practi=
ca virtualiter includeret̄ in cognitione speculatiui. sicut etiā
si cognitio principij speculatiui sit speculatiua: sequit̄ ꝙ co=
gnitio subiecti a quo sumit̄ cognitio principij sit speculati=
ua: nō em̄ datur mediū: qꝛ aut est practica aut speculatiua
nō practica: qꝛ tunc cognitio principij speculatiui virtuali=
ter contineretur in cognitione practica: quod est falsum.
¶ Ibi. Sic ptz rn̄sio ad rōnem eius primā. Nunc Doc. sol
uit rōnes factas pro opi. Hen. quib⁹ probat ꝙ sciētia theo=
logie sit simpliciter speculatiua. Et prima ratio sua est ista.
Nulla cognitio est practica q̄ ordinat̄ ad opationez in qua
nō ꝯtingit error ⁊ recte agere: ptz/qꝛ notitia practica ideo
ponitur ne volūtas in operando erret. ⁊ ideo si volūtas cir
ca aliquid nō posset errare: lꝫ respectu illius requiratur co
gnitio vt ostensiua talis obiecti: qꝛ volūtas nō fertur nisi in
precognitū: nō tn̄ requirit̄ vt directiua: sed volūtas nostra
nec beatoꝝ potest errare circa vltimū finem. ergo cognitio
vltimi finis ⁊ si requiratur vt ostensiua nō tn̄ vt directiua.
¶ Rn̄det doc. ⁊ dat duas rn̄siones. Prima ꝙ volūtas crea
ta potest errare circa vltimum finem saltem in particulari:
vt.s̄. patuit: pōt etiā errare circa circūstantias actus: vt.s̄.
patuit. nō em̄ volūtas creata est determinata ad actū rectū
respectu cuiuscūqꝫ obiecti: nō em̄ vt elicit actū necessario il=
lum elicit vt rectū: hoc em̄ soli volūtati diuine cōpetit: vt pꝫ
a doc. in isto prīo. di.1.q.1. ⁊ dist.39. ⁊.44. ⁊ in.2.di.23. ⁊ ali
bi. Scđo respondet ꝙ posito ꝙ sit determinata respectu vl
timi finis.i.ꝙ in volendo illum necessario recte velit: ⁊ nul
lo modo possit errare: adhuc cognitio vltimi finis erit ve=
re practica: ⁊ hoc probant due vltime rationes que patent.
¶ Scđo arguit Hen. auctoritate Aug. in sermone de Ja=
cob ⁊ Esau. Oīa īquit opa nostra sunt vt mūdetur oculus
interior quo videat̄ deus. ergo videtur ex ista auctoritate ꝙ
visio dei sit vltimū ad qđ opa nostra ordinant̄: ⁊ sic talis vi=
sio nō erit practica sed mere speculatiua. ¶ Rn̄det doc. dā=
do duas rn̄siones. Prima ad hoīem: qꝛ ex ista auctoritate
videt̄ ꝯcludi ꝯtra eos: ꝙ visio dei sit vltimus finis theolo=
gie: qđ tn̄ ipi nō ꝯcederent: qꝛ volūt ꝙ vltim⁹ finis theolo=
gie sit dilectio dei clare visi. Scđo rn̄det exponendo aucto
ritatē: ꝙ Aug. loquit̄ de opationib⁹ exterioribus q̄ sunt ieiu
nia: vigilie ⁊c. qꝛ actus q̄cūqꝫ exterior natus est conformari
alicui interiori: a quo hꝫ suam bonitatem. iste em̄ actus ex=
terior.s. vigilare nō est bon⁹ moraliter nisi sit impatus ad
actu elicito volūtatis primo bono moraliter. prius em̄ vo=
lūtas elicit siue determinat ieiunare: ⁊ hic actus est primo
bonus moraliter: vt.s̄. patuit: ⁊ post impat actum exterio=
rem: qui tm̄ est bonus materialiter: ⁊ bonus pro quanto est
cōformis actui elicito: vt ptꝫ a doc. pn̄ti. q. ⁊.j. dist.17. ⁊ in.2.
dist.7.40.42. ⁊ in quolibe. q.17. Et vltra actus elicitus vi
gilie vel ieiunij ordinat̄ ad aliū actum interiorem: puta ad
ꝑfectiorem cognitionem dei: sicut sancti faciunt: ⁊ tandem
illa cognitio ordinat̄ ad amorem dei. Sancti em̄ ideo que=
runt magis ac magis cognoscere deū vt ipm̄ magis ament:
⁊ sic tandē actus interiores: quib⁹ volūtas impat actus ex=
teriores ordinant̄ vt ꝑueniat̄ ad visionem dei: ⁊ illa visio vl
timo ordinat̄ ad amorem ipsius dei: ⁊ sic auctoritas est ma=
gis ad ꝓpositum q̄ʒ ad oppositū. ¶ Tertio arguit Hen. qꝛ
vbi nō pōt esse error ibi nō requiritur scientia vt directiua
sed sancti ⁊ beati nō possunt errare circa vltimū finem. er=
go theologia btōꝝ nō erit practica. ergo nec nostra: qꝛ nec
nos possum⁹ errare circa vltimū finem. ¶ Rn̄det doc. ꝙ si=
cut agens ꝑ se intendit formā inducere: ⁊ ꝑ accidens inten=
dit remotionem ꝯtrarij: ptꝫ de igne qn̄ corrūpit lignū. non
em̄ intendit ꝑ se corrūpere lignū: sed ꝑ se intendit inducere
formā ignis in materia ligni: ⁊ qꝛ forma ignis inducēda est
incōpossibilis forme ligni: ideo ꝑ accidens intendit corru
ptionem forme ligni. Si em̄ ille forme essent cōpossibiles
in eadem materia nunq̄ʒ nec ꝑ se: nec ꝑ accidens intenderet
corruptionem forme ligni. Sic in ꝓposito habitus theolo=
gie ꝑ se dirigit.i.ꝑ se intendit dirigere volūtatem in opatio
nibus suis ne in opando erret: sed ꝑ accidēs excludit erro=
rem tanq̄ʒ aliquid incōpossibile sibi. Si ergo habitus sit ꝑ=
fectus oēm errorem excludit: imo si nō excluderet esset im=
ꝑfectus. Beati igit̄ lꝫ nō possint errare: nō sequit̄ ꝙ nō ha=
beant habitū ꝑ se directiuū: qꝛ eo ꝑ impossibile circūscri=
pto errare possent: si em̄ nō haberent distinctā notitiā vlti
mi finis: possent etiā illum in ꝑticulari errare: sed posito ta
li habitu ꝑfecto vel ꝑfecta visione illius finis nō possunt er
rare. ¶ Quarto ⁊ vltimo arguit̄ ab Hen. quolibe.5.q.4.
⁊ quolib.8.q.1. qꝛ deus nō habet scientiā practicā: maxime
aūt habet istam.s. theologicā: vel solus supple habet: qꝛ so
lus habet eam ꝑfectissime cum habeat eā ex seipso. Si er=
go in deo nō est practica: ergo nec in aliquo alio. ¶ Rn̄=
det doc. remittendo se ad dicenda in ꝑsenti.q. vbi fiet spe=
cialis mentio. an theologia in intellectu diuino sit practi=
ca. Et posito ꝙ ibi nō sit practica: qꝛ forte voluntas diuina
nullo modo est regulabilis ꝓpter sui maximā ꝑfectionem:
non tamen sequitur ꝙ in intellectu creato nō sit practica:
qꝛ voluntas creata etiā ꝑfectissima: est ex se regulabilis ⁊
determinabilis: vt ptꝫ a doc. in pluribus locis.

Secunda via ponit ꝙ lꝫ dilectio finis recte possit
elici ⁊ nō recte: negat tn̄ dilectionem
finis esse praxim: qꝛ nō est circa obiectū cōtingens: ⁊ hec est — Gul. var.
opi. Gul. var. quā probat multis rōnibus: que postea sol= — li.1.q.4.
uentur. ¶ Ibi. Cōtra istam viam est quarta ratio posita
cōtra Hen. vꝫ ꝙ si cognitio medioꝝ ad finē sit practica: ꝙ
etiā cognitio finis erit practica: q̄uis finis sit obiectū mere
necessariū. Hec ratio exposita est.s̄. ¶ Ibi. Item vere pra
xis est illa opatio ad quā inclinat virtus appetitiua: vt vir=
tus q̄ existit in appetitu: vt amicitia in voluntate (dūmodo
talis opatio nō sit actus intellectus: qꝛ nullus talis potest
dici praxis: vt.s̄. patuit) qꝛ quelibet talis virtus appetitiua
est habitus electiuus ex secundo Ethi.c.5. electio autez est
praxis: vt patet sexto Ethi. ⁊ etiam.j. patebit: sꝫ ad dilectio=
nem vltimi finis nō tm̄ inclinat charitas: sed etiā amicitia
acquisita: vt patebit.j. dist.17. ⁊ in tertio. dist.27. est em̄ ha= — Amicitia
bitus amicitie habitus appetitiuus: ⁊ ꝑ cōsequens habitus — inclinat
electiuus.i. inclinans ad electionem. — ad dile=ctionem.

Tertia via ponit ꝙ vel volitio nō est ꝓprie praxis: sꝫ tm̄
actus ea posterior vel si ipsa est praxis: hoc non
est nisi in ordine ad actum aliquem impatū potentie infe=
rioris: puta appetit⁹ sensitiui vel potentie motiue: vel hmōi
⁊ hec est opi. Heruei natal. quoli.1.q.3.ar.4. quā ꝓbat mul= — Herue⁹.
tiplici medio. ¶ Ibi. Cōtra illud ⁊c. Hic doc. arguit ꝯtra
opi. Heruei. ⁊ intēdit ꝓbare ꝙ etiā act⁹ volūtat⁹ elicit⁹: etiā
nō habens ordinem ad aliquem actū impatū potentie infe
rioris sit vere praxis. Et ratio stat in hoc qn̄ dicit Aristo.
6. Ethi.c.2. ꝙ electio nō est recta sine rōne recta ⁊ habitu
virtutis. Si em̄ habitus virtutis requirit̄ ad electionem re=
ctam: certū est ꝙ ille habitus erit causatus ex multis ele=
ctionibus: vt ptꝫ de habitu fortitudinis vel temperātie. Si
em̄ esset causatus tm̄ ex actibus posterioribus electione: pu
ta ex actibus impatis potentijs sensitiuis: tunc talis habi=
tus nō requireret̄ ad electionem rectā: ptꝫ/qꝛ ad illam in=
clinaret. Habitus em̄ inclinat tm̄ ad similes actus ex qui=
bus generatur. Si ergo electio recta sit a ratione ⁊ habitu
virtutis: sequit̄ ꝙ talis electio ſm habitū virtutis erit vere

praxis. Et nota ꝙ hic accipit habitus pro habitu virtutis
moralis: que virtus moralis primo ⁊ principaliter est invo
luntate: vt ptꝫ a doc. in.3.dist.33.

Apparēs contradictio. **Sed hic occurrit** dubium in hoc ꝙ dicit Doc. ꝙ
electio recta siue actus virtutis
qđ idem est: est ab habitu virtutis: q̄r expresse dicit.j. di.17.
ꝙ pōt esse habitus virtutis ⁊ electio recta: lꝫ nō sit genera
ta ab habitu virtutis. hoc idē in scđo ⁊ in tertio. ⁊ precipue
in quarto. di.14.q.2. dicit ꝙ nō est de rōne actus moralis
ꝙ sit generatus ab habitu virtutis: nec ꝙ sit generatiuus
Solō. virtutis. ⁊ tñ oppositū hic dicit. ¶ Dico ꝙ doc. nō negat
esse electionem rectā nullo habitu virtutis presupposito:
sed aliquis nō dicit ꝓprie virtuose agere ⁊ ꝑfecte: nisi agat
ꝑ habitū virtutis: cum habitus faciat prompte faciliter
⁊ expedite opari. Actus etiā qui simpliciter elicit a volun-
tate ⁊ ab habitu est valde ꝑfectior: vt ptꝫ a Doc.j. dist.17. ⁊
in.3. di.27. ¶ Ibi. Preterea. sub alia forma arguit: q̄r ha-
bitus ex eisdem actibꝰ generat: ad quos inclinat ex.2. ethi.
c.2.⁊.3. actus eñ precedentes habitū ⁊ sequentes ipm̄ sunt
semꝑ eiusdem rōnis: ⁊ si differūt: differūt precise sicut ꝑfe-
ctum ⁊ impꝑfectū: q̄r cōiter actus sequentes habitū sunt ꝑ-
fectiores. ⁊ hoc si fiant a potentia equali conatu: vt patebit
j. dist.17. Sed virtus moralis q̄ primo ponit in volūtate: vt
iustitia ⁊ tēperantia: primo ⁊ ꝑ se inclinat ad electiones re
ctas vtputa iustitia inclinat volūtatē ad volitiōes iustas et
rectas: ꝙ aūt sic inclinet ptꝫ.2. Ethi.c.5. vbi ponitur ꝙ vir
tus moralis sit habitus electiuus. i. habitus inclinans ad
electiones: ⁊ electio ꝓprie est circa ea q̄ sunt ad finem: ⁊ sic
virtus ꝓprie moralis: vt iustitia/temperātia/ ⁊ fortitudo est
circa media ad finem: vt patebit in tertio. Sequitur ergo ꝙ
si ꝑ se inclinat ad electiones: ꝙ etiā sit ꝑ se generata ex ele-
ctionibus: ⁊ tales electiōes sunt vere praxes: vt ptꝫ.6. ethi.
c.3. ⁊ ꝑ ꝯñs nō tm̄ actus electionem sequentes (cuiusmodi
sunt actus impati in potētijs sensitiuis) sunt praxes. ¶ Ibi.
Nō solū falsum est negare electionē esse praxim: cum actus
volūtatis elicitus cōformiter rōni recte sit simpliciter pri-
mo praxis: vt.s̄. patuit in.1. arti. ⁊ potest separari ab actu ex
teriori: qui si separet adhuc erit praxis: q̄r qđ est primo tale
cōiunctum alicui posteriori: adhuc erit tale si a tali poste-
riori separetur. vt.s̄. patuit. ⁊ ratio ptꝫ in lr̄a cū dicit de pe-
cunijs vt presentant in fantasmate pōt eligere velle dare
eas liberalr̄ ⁊c. Nō intelligas ꝙ pecunie prout sunt in fan
tasmate possint esse presentes intellectui in ratione obiecti
actu intelligibilis: q̄r vt ibi presentes non possunt mouere
intellectū: sed tm̄ vt presentes ꝑ speciem intelligibilem: vt
pꝫ a doc.j. di.3.q.6.⁊.7. ⁊ alibi. Uel ergo hic loquit ꝛm opi.
Hen. vel si ꝛm opi. ꝓpriā debet exponi ꝙ nō possunt natu-
raliter esse presentes intellectui pro statu isto nisi prius fue
rint presentes in aliquo fantasmate vel virtute fantastica:
quicquid sit nō est presentis speculationis. ¶ Ibi. Preter
ea. Ordo iste electionis ad actū impatū non potest esse nisi
vt cause ad causandū effectū. Uult dicere ꝙ ordo electiōis
ad actum impatum est ordo ipsius electionis vt cause ad
actum imperatū vt ad causatum ab ipso actu elicito: media
te tamen pro quanto volūtas ipso actu elicito impat potē-
tie sensitiue vt eliciat talem actum: ⁊ q̄r vult ꝙ electio dica
tur praxis ex tali ordine vt cause ad causatū: sequit ꝙ ele-
ctio habebit ab actu impato in potentia sensitiua vt dicat
praxis: ⁊ sic electio vt in se talis aut prior actu causato non
erit praxis: qđ tamen est incōueniens: q̄r causa nihil habet
ab effectu: neqꝫ ex ordine ab ipsum effectū: ⁊ maxime pro-
prietatem aliquā: qualis est actum esse praxim: causa eñ vt
prior quocūqꝫ suo effectu habet ꝓprietates suas: ⁊ precipue
illas habere nō potest ab effectu quem ꝓducit: neqꝫ ex ordi
ne ad ipsum effectū: ⁊ hoc est qđ intendit: ⁊ specialiter ni-
hil recicipit ab effectu in eo ꝙ causat ipsum. ¶ Ibi. Tunc
ad auctoritatem.6. Ethi. Hic doc. soluit rationes Heruei.
Rōnum heruei solutiones. Prio eñ arguebat sic Herueus ibi quasi ī principio tertie
vie. Quia omnis praxis sequit electionem. si sic: cum solus
actus impatus in potentia inferiore ꝓprie sequat electionē
volūtatis: solus actus sic impatus erit praxis. Et ꝙ praxis
sequat electionem ptꝫ.6. ethi.c.3. Actus principium est ele
ctio. i. electio est principiū actus. Sequitur. nō cuius gratia
sed vnde motus: i. ꝙ electio nō đr finis talis actus: sed vere
est principiū effectiuū. ⁊ sic electio naturaliter precedit ipꝫ
actum. ¶ Rñdet doc. ibi. Tunc ad auctoritatē sexti ethi. di-
co ꝙ ibidem phūs statim subdit. Electionis aūt appetitus
⁊ ratio q̄ gratia alicuius. i. practica: sunt supple principium
vꝫ ꝙ appetitus. s. voluntatis vt informata virtute morali:
puta temperantia est principiū eligendi actū temperantie:
vna tñ cum rōne: que est gratia cuiꝰ: que. s. ratio est ḡra ele-

ctionis: q̄r ordinat ad rectitudinem eius: ⁊ talis ratio siue
cognitio est practica. ¶ Nunc exponit litera cum dicit ibi
Neqꝫ sine habitu morali est electio. s. recta. Hoc dꝫ intelli-
gi vt.s̄. exposui de electione ꝑfecte recta: ⁊ cū alijs cōditioni
bus quas dixi.s̄. Sequitur. Igitur virtus supple moralis
habet actū elicitūꝫ īmediatiorem sibi q̄ꝫ sit actus ille cuius
electio est principiū vt imperans: ⁊ talis actus īmediatus
nō pōt esse nisi actus elicitus a volūtate. ¶ Ibi. Neqꝫ sine
habitu est electio. Subdit phūs. Bona actio eñ sine more
nō est. i. ꝟtute: sed si ista sit maior ad probandū qđ predixit
de electione. s. ꝙ electio nō sit recta sine virtute in volūtate
⁊ rōne in intellectu. Sumetur ista minor. Bona electio est
bona actio. Et vt clarius intelligat fiat sic argumentūꝫ ad
ꝓbandū ꝙ electio dicitur recta a virtute ⁊ rōne: ⁊ arguit Actio nō
sic. Ois bona actio est a more. i. virtute: qđ nō est sine rōne đr bona
preuia: sꝫ bona electio est bona actio: ergo bona electio erit nisi a ꝟtu-
a ꝟtute ⁊ rōne: ⁊ ptꝫ lr̄a. ¶ Ibi. Preterea. Habitus practi te ⁊ rōne.
cus. scđo arguit Herueus sic: q̄r habitus practicus genera-
tur ex praxibus: sed habitus practicus generat ex actibꝰ se-
quentibus electionē. igitur illi actus sunt praxes. ¶ Rñdet
doc. ꝙ habitus practicus generat ex electionibꝰ: sicut predi
ctū est de eligente frequenter liberaliter dare: ⁊ ptꝫ litera:
⁊ qđ dicit de habitu practico dꝫ intelligi de habitu morali
existente in volūtate: qui ex hoc dicit practicus q̄r generat
ex praxibus: improprie tñ dicitur habitus practicus: q̄r pro
prie habitus practicus est ille qui generat ex actibꝰ practi-
cis: ⁊ tales sunt ꝓprie actus intellectus: vel habitus mora-
lis pōt dici habitus practicus: pro quanto est cōformis ha-
bitui prudentie: qui ꝓprie dicit habitus practicus. Sed q̄c-
quid sit parū curandū est de noīe qñ res cōstat. ¶ Ibi. Ad
tertium. Ad Cōmen. Hic doc. rñdet ad argm̄ Gul. var. qui
sic arguebat ibi. Dicit aūt Cōmē.1. Ethi. ꝙ praxis est ope-
ratio ꝛm electionem. electio etiā est tm̄ circa cōtingēs ex.3.
ethi. q̄r est appetitus cōsiliatiuus. i. ꝙ electio est appetitꝰ cō
siliatiuus: ex hoc supple ꝙ ad hoc vt sit recta circa media
ad finem preexigit in intellectu consiliū de electione medij.
Modo cōsiliū nō est nisi de cōtingente. ¶ Rñdet doc. ibi.
Ad tertiū ad Cōmen. Oportet ꝙ ly ꝛm nō sit ibi nota cau
se efficientis: si descriptio dꝫ esse ꝯuertibilis cū descripto. s.
descriptio electionis q̄ talis est. Electio recta cōformiter se
hꝫ rōni recte: qđ ergo primo elicit a volūtate ꝯformiter ra-
tioni recte est electio recta: ⁊ ecōtra. s. Electio recta ꝯfor-
miter elicitur rōni recte. Sequit. Sed dꝫ intelligi ly ꝛm ef-
fectiue vel formalr̄. Effectiue: qñ electione ipat actꝰ in ꝑte
sensitiua: ille actus đr praxis ꝛm electionē: q̄r hoc hꝫ ab ele
ctione recta inquantū ab ipsa impat. Formalr̄ ꝟo praxis đr
ꝛm electionem. i. ꝙ est ipsa electio primo ꝛm ꝙ cōformatur
cōsilio intellectus. Sequit. Uel accipit electio pro elicione
actus volendi: qui nō est electio vel volitio aliqua: sꝫ actio
de genere actionis. Nā elicio ideꝫ est ꝙ ꝓductio actus: sicut Elicio ē
dicimus. volūtas elicit actum volitionis. i. ꝓducit. Sequit. ꝓductio.
Scđm istā elicionē quasi ꝛm pricipiū actiuū est oīs praxis
id est ꝙ praxis est primo a volūtate tanq̄ꝫ a ꝓncipio forma-
li fundamētali ꝓductiuo. ⁊ est ab ipsa elicione siue ꝓductiōe
tanq̄ꝫ a principio formali quo ꝓducēs đr ꝓductione ꝓducēs
siue quo eliciens đr elicione eliciens. Sequit. Q̄r actio de
genere actionis reducit ad ꝓncipiū reductiuū: nō ꝙ vere sit
principiū ꝓductiuū: sꝫ q̄r terminat ad ꝓductū: vel est via ad
ꝓductum: dicitur reduci ad principiū ꝓductiuum.

Iste tres vie ponunt theologiā esse purā speculati-
uam. s. Heñ. Herueus ⁊ Gul. sed diuer
simode. vt.s̄. patuit in illis vijs. Que quidē vie videntur in
hoc cōcordare ꝙ sit aliqua opatio in ptāte hois: que nō di
catur praxis: ptꝫ/q̄r prima via ponit ꝙ dilectio vltimi finis
in particulari nō est praxis: cum tñ illa dilectio sit in ptāte
voluntatis: qđ etiā ipse Hen. cōcedit. Scđa via dicit ꝙ dile
ctio finis vltimi non dicitur praxis: quia lꝫ sit in potestate
hois: tñ nō est circa obiectū cōtingens: qđ requirit in pra-
xi. Tertia via dicit ꝙ aliquis actus volūtatis qui est vere in
ptāte hois nō dicitur praxis: vt actus elicitus immediate a
volūtate: qui nō includit ordinem ad actū impatum in potē
tia inferiori. Et ꝓbatur ꝙ aliquis actus in ptāte hois nō sit
vere praxis: ⁊ ꝑ ꝯñs cognitio q̄ extendit ad hmōi actū non
dicit practica: vt ptꝫ de cognitione vltimi finis ꝛm duas pri
mas opinione. Et similiter de cognitione precedente actū
voluntatis nō habentem ordinem ad actum impatum. Et
si oīs talis cognitio que extenditur ad huiusmodi actum
esset practica: tunc quelibet cognitio esset practica: ptꝫ/q̄r
quālibet sequitur aliqua dilectio vel delectatio. Similiter
10. Ethi.c.10. Felix est dei amantissimus: ⁊ tamen istam fe-
licitatem ponit phūs speculatiuā non practicam.

Impugnatio positionis Heruei ⁊ Guliel.

Contra hanc cõclusionem cõem istis tribꝰ vijs instat. ¶ Hic doc. dicit ꝙ si dilectio finis nõ esset vere praxis: ꝙ duo sequerentur incõuenientia. Primo sequeretur ꝙ esset aliquis actus humanꝰ qui nõ esset praxis: dicit actus humanus ꝓprie qui ꝓcedit ab hoie: vt homo: sic intelligendo qꝛ ille actus qui ꝓcedit a volũtate humana libere

Actꝰ humanꝰ q̄d sit.

⁊ a rõne hoĩs dicitur actus humanꝰ: ⁊ sic dilectio finis cuz ꝓcedat libere a volũtate mediante rõne diceret actus vere humanus: ⁊ tñ nõ esset praxis: qđ videt incõueniens. Scđo sequeretur ꝙ cognitio directiua in dilectione: siue volitione quacũqꝫ nõ sit practica: qđ est incõueniens: ptꝫ/qꝛ talis cognitio est veritas cõfesse .i. cõformiter se habens appetitui recto .i. ꝙ talis cognitio est ꝯformatiua appetitus recti .i. ꝙ appetitus nõ põt recte elicere: nisi in eliciendo cõformiter se habeat tali cognitioni: ⁊ sic ista auctoritas dꝫ exponi. talis em̃ veritas siue rectitudo formalis vel virtualis talis cognitionis dicit ꝓprie opus .i. ꝓpria opatio mẽtis practice .i. intellectus practici: qꝛ intellectus ꝑ hmõi cognitionẽ est vere practicus: ⁊ ꝙ sit ꝓpria opatio intellectꝰ practici: ptꝫ. 6. ethi. c. 3. ¶ Ibi. Qđ addit de delectatione nõ est ad ꝓpositum: qꝛ delectatio nõ est opatio: sed tm̃ cõsequitur ꝑfectaꝫ opationem: vt .j. patebit di. 1. q. 3. ⁊ in. 4. di. 49. Siue talis delectatio sit de speculatione: siue de obiecto speculato: vt cum quis cognoscendo solem: delectat ⁊ de sole cognito: ⁊ de cognitione solis: talis em̃ delectatio cõsequens illã operationem põt quodãmõ dici amor cõplacentie quo intellectus cõplacet ⁊ obiecto ⁊ cognitioni obiecti. sufficit ꝙ non est opatio: nec ꝑ ꝯñs praxis: ⁊ sic notitia ad quã cõcomitat talis delectatio nõ erit practica: cũ notitia vere practica sit directiua in praxim: vt. s. patuit. Amare aũt obiectũ cognitum vel etiã cognitionem obiecti. ⁊ hoc sic vel sic circũstantionabilem: puta circũstantia obiecti ⁊ alijs circũstantijs: erit vere praxis: ⁊ ꝑ ꝯñs cognitio q̄ dirigit in hmõi dilectionem siue obiecti cogniti: siue cognitionis obiecti erit vere practica. ¶ Ibi. Qđ aũt additur de felicitate: ꝙ est speculatiua: qꝛ felix est dei amantissimꝰ: dꝫ sic intelligi ꝙ felix est valde amatus a deo: nõ aũt debet sic intelligi ꝙ felix maxime amat. Et ꝙ passiue intelligat ptꝫ ibi: cum subdit phũs. Si quidez cura humanoꝝ. Sic exponitur talis auctoritas. Si a dijs .i. deo vel angelis: qui dicuntur dij a philosophis sit aliqua cura humanoꝝ .i. ꝙ diligant vel odiant actus hominũ ⁊ bona hoim (qꝛ multoꝝ hoim opinio fuit: ꝙ nec dij scirent nec curarent opa hoim) rõnabile est ipsos deos gau-

Actꝰ potentiꝝ dicunt optimi.

dere optimo ⁊ cognatissimo .i. de eo ꝙ exercemꝰ nos in actibus intellectus ⁊ volũtatis: q̄ sunt optime potentie: ⁊ optimi actus: ⁊ cognatissimi dijs .i. cognati deoꝝ sumus ꝑ illas potentias: eo ꝙ vniuoce tam potẽtie q̄ꝫ actus illarũ sunt in angelis deo ⁊ hoĩbus. Rationabile est deos rebeneficiare hoĩes sic se exercentes in illis actibus vt amicos. Ex quo vltimo ptꝫ ꝙ nos passiue amamur a deo ƒm phm̃ eo ꝙ nos ipse rebeneficiat. Et qđ dicit doc. parũ. s. de delectatione: siue de obiecto speculatiuo: siue de speculatione: certuz est ꝙ iste delectationes sunt abinuicem separabiles: vt ptꝫ in dãnatis. Si tñ ꝑmittunt aliqualiter delectari: qꝛ de cognitione detentionis ignis possunt delectari: lꝫ de detentione illa nõ delectentur cũ odiant illam. vt patebit a doc. in. 4. dist. 44. Aliqñ cõtingit delectari simul ⁊ de speculatione ⁊ obiecto speculabili: vt ptꝫ: ⁊ sunt due delectationes realiter distincte: vna q̄ terminat ad speculationem: ⁊ alia q̄ terminatur ad obiectum speculabile. ¶ Ibi. Sed pretermissa auctoritate illa nũquid felix speculatiuus ⁊c. Hic doc. querit an felix speculatiuꝰ amet finem actu elicito: vt distinguitur ꝯtra delectari .i. ille quem Arist. ponit felicem in speculatione substãtie separate: vt. vt ptꝫ. 10. ethi. c. 10. amet ipsaz substantiã separatã quã speculatur: videtur dicere ꝙ sic: vt ptꝫ. 12. meta. t. c. 3. vbi vult ꝙ principium mouens mouet vt amatũ: ⁊ sic intelligentia inferior amat principiũ: ⁊ tñ felicitas eius cõsisteret: nõ in amore sed in speculatione illius: vt ptꝫ. 10. ethi. ⁊ tñ talem speculationez diceret esse practicã q̄ꝫuis talis speculatio extendatur ad talem amorem. Cũ ergo sciẽtia tã practica q̄ꝫ speculatiua accipiatur ab ipso: quare ergo nõ tenetur in hoc: vcꝫ ꝙ speculatio siue notitia vltimi finis q̄ꝫuis extendat in amorem illius nõ esse practicã sꝫ mere speculatiuã: sicut ipse tenet. ¶ Ibi. Respõdeo. Illud amare qđ poneret in intelligentia poneret necessitate naturali volũtati in esse. Hec litera est satis clara: ⁊ videt Doc. declinare ad hoc ꝙ fuerit mens Arist. ꝙ felix speculatiuus vere amet actu elicito obiectũ felicitatis: ⁊ ꝙ speculatio talis obiecti dicatur practica: presertim loquendo nõ de substantijs separatis: sed de felicitate quã habemus in hac vita: loquendo ꝟo de felicitate in substantijs separatis; diceret ꝙ cognitio vltimi finis nõ esset vere practica: qꝛ intelligentie necessitate naturali diligũt vltimum finem: ⁊ ꝑ ꝯñs circa talem dilectionẽ nõ contingeret errare nec recte agere: ⁊ litera ptꝫ. ¶ Ibi. Igit melius est theologo qui hat et ab eo discordare in minori. Vt cognoscant maior ⁊ minor formetur sic sillogismus. Nulla scientia q̄ ordinat ad dilectionem finis: in qua dilectione nõ cõtingit errare: nec recte agere est vere practica: sed in dilectione intelligentie inferioris circa vltimũ finem nõ cõtingit errare nec recte agere cũ diligant de necessitate nature. ergo scientia illius nõ erit practica. Theologus em̃ hꝫ ꝯcordari cum philosopho in maiori: sꝫ discordare in minori: ⁊ ꝑ ꝯñs hꝫ discordare in cõclusione tenendo ꝙ talis scientia finis sit vere practica. est igitur melius theologo: qui hꝫ a philopho discordare in minori. discordare etiã in cõclusione q̄ꝫ cõuenire in cõclusione: quã cõclusionem ipse phũs nõ poneret si minorem cũ theologo teneret. scꝫ ista: sed intelligẽtia inferior in intellectione vltimi finis põt recte ⁊ nõ recte illũ diligere: ⁊ nõ diligit ipm necessitate naturali. Sequit. cum igitur dicis ꝙ ab ipso accipimꝰ rõnem speculatiui ⁊ practici: dicit ꝙ bene cõuenimꝰ cũ ipso in maiori in qua ponit rõ formalis scie practice: sꝫ postea discordamꝰ in minori. accipimꝰ em̃ ab ipso rõnem sciẽtie practice: ⁊ sic nõ discordamus ab ipso.

Bonauẽ. ⁊ Egidiꝰ

Quarta via. Hec est opi. Bonauẽ. lib. 1. in ꝓlog. q. 3. Et Egi. li. 1. qui dicit theologiã esse affectiuã. que opi. si intelligat sic ꝙ sit affectiua ex hoc ꝙ talis scientia dirigit in amorem: siue ex hoc ꝙ dirigit potentiam affectiuã .s. volũtatem in amorẽ siue in affectũ. verũ dicit ⁊ cõcordat cũ opi. Doc. Si ꝟo ponat affectiuã tertiũ mẽbrum inter practicã ⁊ speculatiuã hoc est cõtra primũ articulum vbi ostensum est dilectionẽ etiã vltimi finis esse verã praxim: ⁊ ꝑ ꝯñs sciam theologie ad ipm amorem dirigentẽ esse vere practica. Est etiã ꝯtra multas auctoritates: q̄ ponunt sciam p̃cise distingui in practicã ⁊ speculatiuam.

Guliel. var.

Quinta via que est Gul. var. lib. 1. q. 4. dicit theologiã esse ꝯtemplatiuã. Pro qua via adducitur Aug. 13. de tri. c. 14. vbi vult ꝙ sapiẽtia est respectu cõtemplationis. scientia ꝟo respectu actionis: sꝫ theologia est ꝓprijssime sapientia cũ sit ꝑncipaliter de eternis. ergo theologia erit sciẽtia cõtemplatiua. ¶ Ibi. Rñdeo. Aug. 12. de tri. c. 4. dicit ꝙ iste due portiones aie inferior ⁊ supior non distinguũtur nisi penes officia .i. ꝙ portio superior respicit eterna: ⁊ inferior tpalia. idem em̃ intellectus vt cognoscit eterna ꝑ talem cognitionem dr̃ portio supior: ⁊ vt idem cognoscit tpalia ꝑ talem cognitionem dr̃ portio inferior: ita ꝙ in tali intellectu ante hmõi cognitiones nõ est distinguere ex natura rei portionẽ supiorem ⁊ inferiorem. Hoc idem dico de volũtate q̄ vt diligit eterna dr̃ portio supior: vt ꝟo diligit tpalia dr̃ portio inferior. Sed de hmõi portionibꝰ vide Doc. in scđo di. 24. ⁊ in. 3. dist. 18. ⁊ vide q̄ ibi ꝓlixe exposui p̃cipue in scđo dist. 24. Sequit. In vtraqꝫ portiõe est trinitas: sed in supiori ꝓprie est imago trinitatis. de quo vide .j. Doc. di. 3. q. 9. siue vltima. ⁊ in. 2. dist. 16. ⁊ dist. 24. ⁊ q̄ ibi exposui. Sola igit portio supior est ꝯtẽplatiua cũ respiciat eterna. igit ista cõtemplatio de qua Augu. loq̇tur non determinatur ad speculationem intra genus sciẽtie .i. ꝙ cõtemplatio illa nõ includit p̃cise notitiã de eternis: ita ꝙ tm̃ statur in speculatione illoꝝ. Sed illud cõtemplatiuũ continet memoriam/intelligentiam/⁊ volũtatez: accipit hic memoriam ꝓ ꝑfecta fecunditate: que vt sic includit intellectũ ⁊ volũtatem: vt .j. patebit dist. 3. q. vlt. ⁊ intelligentiã ꝓ actuali intellectione eternoꝝ: ⁊ voluntatem ꝓ actuali amore eternorum: vt .j. patebit dist. 3. q. vlti. ⁊ sic patet ꝙ contemplatio illa non stat p̃cise in cognitione: sed etiam in amore rei cognite. ⁊ sic cognitio eternoꝝ ordinatur ad amorem illoruꝫ ⁊ ꝑ consequens erit vere practica.

Gotfre. quoli. 13. q. 1.

Alia est opi. vcꝫ Gotfre. discordans a p̃cedẽtibus in conclusione: q̄ dicit ꝙ theologia nec est tota speculatiua nec tota practica: sed ꝑtim practica ⁊ partim speculatiua: qꝛ in theologia aliqua considerant vt sunt opabilia. alia ꝟo vt sunt speculabilia: ⁊ ꝓbat ibi. Scđo sic ꝓbatur. ¶ Expono istã literã. Nulla speculatiua cognitio distinctius tractat de opationibus q̄ꝫ eoꝝ cognitio sit necessaria ad speculationem .i. ꝙ si aliqua scientia speculatiua tractet de aliquibus opabilibus: tantũ de eis tractat quantuꝫ cognitio eoꝝ est necessaria speculationi: qꝛ non considerat illa opabilia nisi tm̃ speculatiue. Sequitur. Nec practica distinctius tractat de speculabilibus q̄ꝫ eoꝝ requiratur cognitio ꝓpter praxim ad quã extendit .i. ꝙ ⁊ si scientia practica tractet de aliquibꝰ speculabilibus: ex eo tractat de illis inquantũ eoꝝ cognitio est necessaria ꝓpter praxim: ⁊ nõ ali-

ter tractat. Sequit. Ista aūt suppple theologia tractat de opabilibꝰ distinctius ꝙ̄ cognitio eoꝝ reqrat ad speculationem.i.ꝙ theologia ita disticte tractat de opabilibꝰ acsi cognitio eoꝝ nullo mō reqrat ad speculationē: ꝛ ꝑ ꝯn̄s vt sic tractat de opabilibꝰ in se dr̄ practica. Et silr ita distincte tractat de speculabilibꝰ acsi eoꝝ cognitio nullo mō requireretur ad cognitionem practicā: ꝛ ꝑ ꝯn̄s vt sic tractat de illis dr̄ speculatiua: ꝛ ptz ista lr̄a. ¶ Ibi. Cōtra istā opi. arguitur sic. Hic doc. arguit cōtra istā opi. ꝛ precipue contra hoc: qr̄ videt ponere theologiā esse duplicem habitū.s. practicū ꝛ speculatiuū. Certuꝫ est eñ ꝙ theologia nr̄a tm̄ dicit vnus habitus non numero: sed forte genericus. Et qr̄ ista opi. videt ponere distinctos habitus theologie ꝓpter distincta obiecta cōsiderata in illa: ita ꝙ ꝓpter opabilia dr̄ practica: ꝛ ꝓpter speculabilia speculatiua. Cōtra hoc arguit doc. Quia illi habitꝰ distinguunt ex obiectis q̄ habēt euidētiā ex illis: pꝫ/ qr̄ sicut entitas sciētie est ab obiecto ita ꝛ vnitas ꝛ distinctio. Nam scie ꝓprie q̄ habēt euidentiam ab obiecto specificant ab illo. Sed theologia nr̄a nō hꝫ euidentiaꝫ ex obiecto cū sit tm̄ reuelata: vt diffuse exposui in.q. de subiecto theologie: ergo nō hꝫ distinctionem ex obiecto opabili ꝛ ex obiecto speculabili. Et qd̄ dicit doc. tunc eñ oporteret ponere duas fides infusas.i.ꝙ si theologia haberet distinctionem ex illis obiectis ex quibꝰ nō hꝫ euidentiā: oporteret ponere duas fides infusas.i. vnā de speculabilibus ꝛ aliā de opabilibꝰ. ¶ Ibi. Preterea. Illa opi. de duobꝰ habitibus. Dicit doc. ꝙ ꝛ si possit habere ꝓbabilitatē de theologia nr̄a: nullā tñ hr̄e pōt de theologia in se. ꝛ ptz lr̄a. ꝛ presertim ex.s̄. dictis in.q. de subiecto theologie. ¶ Ibi. Preterea. Deduco rōnem eius ad oppositū. Et rō Doc. stat in hoc: vcꝫ ꝙ theologia nō tractat distinctiꝰ de speculabilibꝰ ꝙ̄ cognitio eoꝝ requirat ad cognitionē practicā vel praxim dirigendā.i.ꝙ precise tractat de speculabilibꝰ: pro quanto eoꝝ cognitio est necessario ad praxim dirigendā: ꝛ hoc probat ibi. Quelibet cognitio de cōditionibꝰ appetibilitatis finis: ꝛ de cōditionibꝰ eoꝝ q̄ sunt ad finem quatenus sunt ad finem. Et tertio de cōditionibꝰ quibuscūqꝫ huius.s. appetibilitatis finis: vel illoꝝ.s. medioꝝ ad finem: circa quas supple cōditiones ꝯtingit potentiā opatiuā errare nisi dirigatur; est necessaria ad practicā cognitionē: sꝫ nulla est cognitio hic tradita de fine: nec de his q̄ sunt ad finem quin sit talis; ergo ꝛc. Et quō circa finē cōtingit errare: ꝛ circa ea q̄ sunt ad finem.s̄. patuit. Cōditiones finis nr̄i (qui est deꝰ in se) reddentes ipm̄ appetibiliorem sunt iste: ꝙ finis noster vltimus est creator/ gubernator/ redēptor/ ꝛ hmōi. Cōditiōes ꝓo finis (que est beatitudo nostra formaliter) puta clara visio essentie vel fruitio eiusdem sunt ꝑpetuitas/ securitas/ et hmōi. ꝛ ptꝫ ista litera vsqꝫ ad finem.

Ab obiecto scie ē entitas scie vnitas ꝛ distinctio.

Cōditiones reddētes finē appetibiliorem.

S.Tho.

Alia opinio tenet eandem cōclusioneꝫ: sed ponit cū hoc theologiam esse simpliciter vnum habitum: ꝛ hec est opinio. S.Tho.1.pte sum.q.1.arti.4.

Opi.doc. ꝓpria.

Ad questionem ergo rn̄deo. Hic doc. intendit ꝓbare ꝙ theologia sit simplr̄ practica: ꝛ ꝓbatio sua principalis stat in hoc: loquendo de theologia necessarioꝝ. Ois notitia q̄ naturaliter est prior praxi ꝛ cōformis siue cōformatiua ipsius dicit practica: sed notitia theologica necessarioꝝ est hmōi: ergo talis notitia erit practica: maior ptꝫ.s̄. ꝑ descriptionem notitie practice: minor ꝓbatur a doc. ibi. Probatio minoris. qr̄ primū subiectū theologie ꝛc. Hic duo faciam. Primo ꝓbabo minorem in forma: deinde exponaꝫ literā. Probat ergo minor. Ois notitia virtualiter cōtenta in aliquo primo obiecto virtualr̄ cōformatiuo.i. habente virtutē dandi rectitudinē notitie: est vere practica: sed notitia theologie necessarioꝝ est hmōi Nā vt ꝓbatū est in.q. de subiecto theologie: notitia theologica oim̄ necessarioꝝ virtualr̄ cōtinet in deo sub rōne deitatis: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝓprietas talis notitie etiā ibi virtualr̄ continet. Et talis ꝓprietas notitie theologice est rectitudo formalis siue directiuitas in praxim siue cōformatiuitas. Qꝫ autem hic sit a deo sub rōne deitatis: ꝓbatur: quia deus sub rōne deitatis est finis simplr̄ vltimus qui est amabilis sup omnia ꝓpter se: ꝛ omnia alia ꝓpter ipsum: ꝛ sic sequit ꝙ est virtualiter directiuus siue conformatiuus: qr̄ causando notitiam theologicam necessarioꝝ dat illi directiuitatem formalr̄. Secundo expono lr̄am. Cū dicit: qr̄ primū subiectū theologie est virtualr̄ cōforme volitioni recte.i.ꝙ volitio recta ex hoc dr̄ recta: qr̄ conformis tali obiecto supple sit cognito Sequit. Quia a rōne eius sumunt principia prima rectitudinis in volitione.i.ꝙ a rōne formali primi obiecti theologie vel a notitia eiusdem: sumunt principia prima.i. notitie primoꝝ principioꝝ in theologia: q̄ notitia dat rectitudineꝫ volitioni. qr̄ volitio ideo dr̄ recta: qr̄ cōformiter elicit cognitioni ꝑncipioꝝ formalr̄ recte: siue cognitioni ꝯclusionis formaliter recte. Et vt clarius hoc intelligat pono exemplū. Nam deitas est ratio formalis qua deus dr̄ finis totiꝰ theologie presertim necessarioꝝ: cognita tali deitate in se: ꝛ per ꝯn̄s cognito ipso deo: ꝛ silr̄ cognito primo predicato de ipa deitate: puta diligibilitate q̄ virtualiter cōtinet in deitate: statim possunt formare hoc ꝓrincipiū. Quicquid includit deitatem sub rōne deitatis: est sup oia diligibile. deus includit deitatem sub rōne deitatis: ergo deus est sup oia diligibilis. Notitia istarū premissarū virtualr̄ cōtinetur in deitate vel in notitia deitatis: ꝛ talis notitia est vere directiua in praxim: dictat eñ imediate illud esse sup oia diligibile quod formaliter includit deitatē. Et silr̄ notitia ꝯclusionis Et sic ex ista maiore pn̄t subsumi multe mi. puta: sꝫ pater includit formalr̄ deitatem: iō est sup oia diligibilis. Et sic de aliis ꝑsonis. Et breuiter rō diligibilitatis sup oia: de quocūqꝫ cōcluditur in deo: rōne deitatis cōcluditur. Ex quo ergo notitia principioꝝ dr̄ formaliter recta ab obiecto: puta a deo sub rōne deitatis: sequit ꝙ deus sub rōne deitatis est virtualiter rectitudo praxis: vel notitia ipsius deitatis qr̄ hꝫ in virtute sua notitiā principioꝝ ꝛ conclusionū: ꝛ per ꝯn̄s hꝫ in ꝟtute sua notitiā taliū necessarioꝝ. Sequit in lr̄a Ipsum etiā supple obiectum theologicū determinat intellectum creatum ad notitiaꝫ rectitudinis determinate ipsiꝰ praxis quo ad oia theologicalia necessaria prius naturaliter ꝙ̄ aliqua voluntas creata velit: alr̄s nō esset necessaria. ¶ Ut hoc clare intelligat: pono ꝙ intellectus creatus habeat deum sub rōne deitatis ꝑfecte presentem. Certum est ꝙ in intellectu tali prius causatur notitia: puta huius conclusionis/ pater est sup omnia diligibilis: ꝙ̄ voluntas eliciat actum circa talem conclusionem: talis notitia dicitur formaliter determinatiua siue directiua siue rectificatiua praxis eliciende: ꝛ qr̄ talis notitia virtualiter continet in deo sub ratione deitatis: dicimus ꝙ ipse deus sub ratione deitatis determinat talem intellectum ad notitiam rectitudinis determinate ipsius praxis: qr̄ causat in tali intellectu huiusmodi notitiam que est formaliter rectitudo rectificatiua praxis eliciende. Si ergo deus sub ratione deitatis prius causat talem notitiam ꝙ̄ volūtas eliciat actū: sequit ꝙ talis notitia erit prior praxi elicienda. Confirmatio sequens clara est ex supradictis. ¶ Hic tñ occurrūt aliqua dubia q̄ faciunt difficultatem ꝓpter dicta doc. Primū circa hoc qd̄ dicit ꝙ obiectum theologicū virtualiter cōtinet notitiam rectitudinis respectu intellectus creati: qr̄ dicit ꝙ determinat ipsum ad notitiam rectitudinis ꝛc. Si simpliciter loquitur de oi intellectu: hoc est difficile sustinere: qr̄ theologia nostra respectu necessarioꝝ: ex quo nō hꝫ euidentiā ab obiecto theologico: puta a deo sub rōne deitatis vt ptꝫ ab ipso in qōne de subiecto theologie. sequit ꝙ talis notitia nō habeat rectitudinem respectu praxis a tali obiecto: ptꝫ/ qr̄ ab eadem cā simplr̄ est notitia ꝛ rectitudo eius: vt.s̄. patuit.q. pn̄ti. Patet etiā qr̄ tota theologia nostra respectu necessarioꝝ.i. ois notitia theologica de necessariis in intellectu viatoris est simpliciter reuelata: loquēdo semper de cōmuni lege: vt ab ipō ptꝫ in qōne de subiecto theologie. Sequitur ergo ꝙ cognitio theologica nostra nō dicatur rectitudo formaliter ab obiecto theologico: cum ab illo nō habeat euidentiā. ¶ Dico primo ꝙ hic doc. loquit absolute de intellectu creato: nō determinando se ad intellectum viatoris vel cōprehensoris: intelligendo sic ꝙ si in aliquo intellectu creato esset notitia ipsius deitatis sibi ꝑfecte presentis. ꝛ per cōsequens si haberet notitiam huius principii. quod includit deum sub ratione deitatis est super omnia diligibile: statim talis notitia diceretur formaliter rectitudo ab obiecto a quo habet euidentiam. Et certum est ꝙ notitia theologica necessariorum in intellectu comprehensoris est formaliter rectitudo respectu praxis eliciēde: ita ꝙ talis rectitudo est a tali obiecto. ¶ Si dicat quomodo hoc est possibile cum ad talem notitiam non cōcurrat aliquo modo deitas sub ratione deitatis: vt subtiliter probat Doc. in.q.14. quolibe. ꝛ si sic: ergo nec notitia nec rectitudo illius virtualiter cōtinetur in tali obiecto. ¶ Dico vt alias dixi: ꝙ sufficit ꝙ sit ab aliquo perfecte supplente vicem talis obiecti: cuiusmodi est voluntas diuina. Si dicatur ꝙ etiam hoc potest sequi in intellectu nostro: qr̄ voluntas diuina saltē imperfecte supplet vicem obiecti theologici: ꝛ sic habita tali notitia possum formare principia ꝛ conclusiones ꝛ multa alia. ¶ Dico ꝙ non est simile: qr̄ oēs articuli fidei de necessariis sunt simplr̄ reuelati: nec credo vnū articulū ꝓpter aliū: vt subtiliter ptꝫ a doc. in.2. di.24.

Deitas ē formalis rō q̄ deꝰ dicatur finis totiꝰ theologie.

Dubia.

Solo.

Obiectio

Rūsio.

Alia obiectio.

Solo.

Notitia theologica est practica.

Sed q̄cq̄d sit dico paucis ꝙ oīs notitia theologica est simplr̄ practica a quocūqꝫ causet siue ab obiecto siue a supplēte vicē obiecti: q̄ notitia theologica est simplr̄ talis obiecti primi: ꝙ si esset imediate ab illo haberet euidentem rectitudinem respectu praxis eliciende.

Greg. de Ari. q. 5. arti. 2.

Hic quidam doc. arguit cōtra hoc dictū Doc. Vcꝫ ꝙ habitus practicus dicat practicꝰ ab obiecto virtualr̄ cōtinente illū: ꝛ ꝙ theologia necessarioꝝ dicat sic practica. Cōtra hoc arguit.

Pria rō.

Quia tunc sequeretur ꝙ metaphysica de deo esset practica ꝛ non speculatiua: qḋ etiā videt falsuꝫ ſm Sco. qui in soluendo quoddā argm̄ in principio q̄ōnis factū ad ꝓbandū theologiā nō esse practicam ex auctoritate Boe. assignantis tres ꝑtes sciētie speculatiue: quarū vna est theologia: ait sic. Dico ꝙ Boe. intelligit ꝑ theologiā metaphysicā: hinc vt apparet nō vult negare Boe. sed exponere. ¶ Preterea. Qꝫ hoc consequens sit falsum. scꝫ ꝙ metaphysica sit scientia practica arguit sic.

Scd̄a rō.

Nā cuiuscūqꝫ scientie practice actus ꝓprius elicitus est notitia practica: ptꝫ/q̄ ex actibꝰ practicis generat habitꝰ practicus ꝛ actus sequentes habitum similes sunt precedentibus: ex quibus est genitus. Sed nullus actus ꝓprius metaphysice (ꝛ loquor de metaphysica q̄ acquirit ex studio libri metaphysice) est notitia practica: qḋ ptꝫ/q̄ nulla talis conclusio est formaliter directiua praxis. ¶ Item arguit sic.

Tertia rō

Quia si habitus practicus diceret practicus: q̄ virtualiter cōtinetur in obiecto ꝛc. sequeret ꝙ de nulla re mundi posset haberi scientia speculatiua. Cōsequens reputo sic absonum: vt nec curem ꝓbare: nec expedit cum ipse aliquas sciētias ponat speculatiuas. ꝯn̄a ptꝫ: qm̄ nulla res est in mūdo que non sit bona: ꝛ ꝑ ꝯn̄s que nō contineat virtualiter aliquam notitiā directiuā oꝑationis voluntatis circa ipsam.

Cōfirma.

¶ Cōfirmat istud. Quia etiam notitia q̄ est simplex apprehensio rei: est notitia ſm istuꝫ doc. taliter directiua quanto magis aūt notitia cōplexa qua cognosceret rem esse bonā: talem aūt quelibet res de se pōt causare cōcurrentibꝰ aliȷ̄s partialibus causis. hec ille. ¶ Deinde arguit contra aliud dictum qḋ imponit doctori: vcꝫ ꝙ simplex apprehensio obiecti pōt dici practica: ꝛ arguit sic.

Cōtra aliud dictū arguit Greg. vbi supra. 2° ar.

Oīs notitia practica affirmat aut negat aliquid circa qualitatem oꝑationis. Sed notitia incōplexa nō est hmōi: ergo. Probat maiorem per Aui. ꝛ ꝑ phm̄. ¶ Item sic arguit. Si aliqua talis notitia incōplexa esset ꝓprie practica: multo magis notitia cōplexa medicine theorice esset practica: ꝯn̄s ptꝫ falsum ꝑ Aui. i. lib. medicine. ꝛ ꝑ rōneꝫ ptꝫ illud ꝯn̄s esse falsum: q̄ tūc nō esset distinctio iter practicā ꝛ speculatiuā.

Cōfir.

¶ Cōfirmat. Si em̄ simplex apprehēsio alicuius herbe vel aromatis est practica: multo magis illa cōplexa: qua scitur illā herbaꝫ esse calidaꝫ vel frigidā. Nam ex ista pōt immediatius ꝛ melius quid dirigi ad oꝑandum: ꝛ tamen ista nō est ꝓprie practica cū nihil dicat de qualitate oꝑationis.

3° ar.

¶ Ulterius ſm hoc oīs notitia cuiuscūqꝫ rei esset practica: ꝛ nulla speculatiua ptꝫ/q̄ ſm ipsum Sco. notitiā esse practicam nihil aliud est q̄ꝫ ipsam esse directiuā. Sed notitia incōplexa nō est directiua nisi quatenus est manifestatio obiecti: ꝛ cum oīs notitia complexa sit etiam manifestatio obiecti: quelibet erit directiua praxis alicuius.

4° ar.

¶ Preterea. Qua rōne notitia simplex vnius rei est directiua praxis circa illā rem vt dilectionis vel alterius: eadē rōne cuiuslibet rei notitia simplex erit directiua dilectionis aut odiȷ̄ vel alterius praxis circa eā. Et maxime hoc pꝫ si (sicut ipe dicit) simplex notitia de deo qualis est visio beatifica: sit directiua praxis. s. dilectionis circa ipm: ac ꝑ hoc practica. Sic em̄ ꝛ cuiuslibet creature notitia est directiua dilectionis circa eam: ꝛ ꝑ consequens ſm eum practicam. hec Grego.

Rn̄sio ad rationes grego.

Ad istas rationes rn̄deo. Et prio qn̄ dicit ꝙ tūc sequeret ꝙ metaphysica esset scientia practica que cōsiderat de deo vt est prima cā: primū independens: esse infiniti vigoris: summe sapienteꝫ ꝛ hmōi. ¶ Dico primo ꝙ hoc nō sequitur. Unde pro intelligentia huius ꝙ de eodem sub alia ꝛ alia rōne cōsiderato: pōt esse notitia practica ꝛ speculatiua. Exemplū. Nam de hoie ſm corpus vt sic vel sic mixtū pōt esse scientia practica vt medicina. silr̄ cōsiderato sub rōne aīe intellectiue nate beatificari pōt esse scientia moralis: ꝛ etiā vt cōsiderat ipsa aīa vt tm̄ est actus corporis physici: vel vt id quo sumꝰ intelligimꝰ ꝛ mouemur motu ꝓgressiuo ꝛ hmōi: pōt esse scientia speculatiua. Nam in lib. de aīa cōsiderat aīa ꝛ potentia illius et oꝑationes ꝛ ꝓprietates: vt sunt tales vel tales entitates: et hmōi cōsideratio dicitur speculatiūa: vt ꝟo cōsideratur vt est quoddā bonū creatū ordinatum ad talem vel talem finē vt ꝓpter aliud diligibile ꝛ hmōi: potest dici notitia practica. Sic dico in ꝓposito: ꝙ deus multipliciter pōt ꝯsiderari: vt est simplr̄ primū indepēdēs: prima cā ꝛc. ita ꝙ talis cōsideratio nō respicit deū ꝛ obiectū oꝑabile: siue vt amabile: ꝛ talis cōsideratio pōt esse methaphysicalis ꝛ mere speculatiua. Si ꝟo theologice ꝯsideratur: pꝫ ꝙ talis ꝯsideratio erit practica: q̄ nō tm̄ sistit in hmōi cōsideratiōe: sꝫ etiā talis cōsideratio dirigit in praxim.

Difficultas incidēs talis: sed valde notanda.

¶ Sed occurrit nō parua difficultas. Q̄ pono ꝙ quis cognoscat ꝑfecte q̇ditatē aīe: an notitia talis sit practica an speculatiua. Si dicat ꝙ sit specplatiua. Cōtra. Q̄ q̇ditas aīe cū sit substātia ꝑfecta ꝛ cā ꝑtialis notitie: ꝛ ꝑ ꝯn̄s videt ꝙ det rectitudinē talis notitie: ꝛ sic practica. Si dicat ꝙ talis notitia sit practica: non est intelligibile ꝙ de vnō ꝛ de eodē obiecto sub eadē rōne cōsiderato: possit esse notitia practica ꝛ speculatiua: q̄ notitie habeāt euidentiā ab obiecto ꝛ virtualiter includātur in illo. Si dicat ꝙ ipā aīa intellectiua pōt ꝯsiderari sub dupli ci bonitate. s. essentiali ꝛ quiditatiua: ꝛ sub bonitate que nō tm̄ sit passio entis: sꝫ sit quedā bonitas cōsequēs naturam indiuidui. Ut primo mō cōsideratur talis cōsideratio erit speculatiua. Scd̄o ꝟo modo erit practica. Sꝫ hoc nihil est: q̄ etiā deus sub rōne deitatis vt etiam suo mō prescindit a bonitate attributali: adhuc est obiectū ꝑfectissimū suꝑ oīa diligibile: ꝛ est rō ꝑfectissima obiecti fruibilis: vt ptꝫ a doctō in dist. i. primi. q. 2. ¶ Preterea. Arguo sic. Nam obiectum agit ſm vltimū potentie sue ad cognitionem sui: ꝛ similiter intellectus qui est altera causa partialis: ergo ꝓducit notitiā suam ꝑfectissimā quantum potest. Aut ergo illa notitia est practica aut speculatiua. Si primo: ergo nō potest agere ad cognitionem sui speculatiuā. Si secundo: ergo nō potest ꝓducere notitiā sui practicā: presertim cū notitia specificet ab obiecto.

Solo.

¶ Oportet ergo dicere ꝙ si de eodem obiecto possit esse notitia practica ꝛ notitia speculatiua: ꝙ in illo sit alia ꝛ alia ratio: ſm quas alia ꝛ alia cognitio accipi possit. Et sic ab aīa intellectiua vt est tm̄ quedam entitas quiditatiua causat imediate notitia speculatiua: et vt est quedam bonitas ꝑfectionalis causatur notitia practica. Exemplum. Nam fantasma albedinis causat specieꝫ intelligibilem in intellectu: nō tm̄ ipsius albedinis: sed oīm contentoꝝ essentialiter vel virtualiter in ea. s. albedine. Et sic species intelligibilis albedinis tm̄ causat cognitionem ipsius speculatiuā: ꝛ similiter species intelligibilis coloris causat notitiam speculatiuam ipsius. Species ꝟo boni contenti in albedine causat notitiā practicā ipsius boni: ita ꝙ dirigit voluntateꝫ in dilectionem bonitatis albedinis.

Idē cōtinet ꝟtualr̄ plēs spēs intelligibiles.

Et nō habeo pro incōuenienti ꝙ idem sub eadem ratione formali virtualiter cōtineat plures species itelligibiles: quarum vna sit partialis causa cognitionis speculatiue: ꝛ alia cognitionis practice. ¶ Si ꝟo teneat ꝙ vna ꝛ eadem species intelligibilis possit partialiter causare cognitionē obiecti cuius est: ꝛ omniū contentoꝝ tam virtualiter q̄ꝫ essentialiter. Dico ꝙ potest esse ꝑtialis causa respectu vnius cognitionis practice: ꝛ respectu alterius speculatiue. Exemplum: homo virtualiter cōtinet ꝓprias passiones: silr̄ taleꝫ vel talem bonitatem: cognitio causata a specie intelligibili hoīs vt tm̄ terminat ad quiditatē ipsius absolute pōt dici speculatiua. Cognitio ꝟo bonitatis hoīs ſm quā est diligibilis causata ab eadem specie intelligibili dicit practica. Silr̄ si obiectū esset in se pn̄s in cognitione intuitiua: non solū posset causare cognitionem sui intuitiuā: sed etiā oīm cōtentoꝝ virtualiter in eo: vt ptꝫ a doc. i̅. dist. 8. q. pen̄. ꝛ in quoli. ꝛ alibi. Et sic cognitio intuitiua hoīs absolute sumpti posset dici speculatiua: cognitio ꝟo bonitatis hoīs ſm quaꝫ est diligibilis posset dici practica: q̄ directiua in praxim. Et quando doc. dicit ꝙ cognitio practica habet rectitudinem ab obiecto: ꝛ silr̄ speculatiua habet ab obiecto vt dicatur speculatiua. Debet sic intelligi ꝙ idem obiectū ſm aliud ꝛ aliud virtualr̄ vel essentialr̄ cōtentū causat aliam ꝛ aliā notitiā: ita ꝙ si illud cōtentū esset ꝑ se ꝛ haberet virtutem causandi notitiā: tm̄ causaret notitiā vel practicam vel speculatiuā. Si em̄ bonitas obiecti esset ꝑ se ꝛ esset causatiua notitie sui: talis notitia esset practica. Si mō a cōtinente illam causaretur eadem notitia esset similiter practica. Hoc patet a Doc. vbi. s̄. in simili.

Hic soluunt istātie Greg. ꝛ Gul.

Et ex his patet ad omnes instantias quas facit Grego. vbi. s̄. ꝛ Gul. ocham in ꝓlog. q. 4. principali que est. io. in ordine. Qn̄ inferunt ꝙ si notitia practica diceretur practica ex hoc ꝙ virtualiter continet in obiecto ꝛc. ꝙ tunc notitia de omni re esset practica: ꝛ sic de triangulo/lapide/herba/ꝛ hmōi. Responsuꝫ est ꝙ non est incōueniens de eadem re ſm aliam ꝛ aliā ꝓprietatem accipere scientiam practicā ꝛ speculatiuā. Et silr̄ quando dicunt

ꝙ tunc metaphysica siue cognitio metaphysicalis q̄ est de deo sub rōne infiniti: prime cause independētis ⁊ hmōi: ꝙ esset practica negatur. ❡ Et dico primo ꝙ si cognitio istoꝝ tm̄ sumaṫ a sensibilib⁹: ꝙ ꝓprie nō diceṫ practica. Si vero esset ab ipso deo virtualiter cōtinente: nō haberem ꝓ incōueniē ti ipsam esse practicā: q₂ talis notitia haberet cōformitatē directiuam ab ipso deo in veram praxim. Cognitio autem metaphysicalis nō est nisi de cōceptibus sumptis a sensibilibus. vt. s̄. patuit. ❡ Dico etiam ꝙ non haberem pro incōuenienti ꝙ aliqua notitia immediate causata a deo vel a voluntate dei supplente vicem obiecti ꝙ dicaṫ speculatiua: et aliqua ꝙ dicaṫ practica. Exemplū. Si deus causaret in me notitiā puta prime independentie: vel notitiā silitudinis ⁊ equalitatis ꝑsonarū: vel notitiā paternitatis vel filiatōis diuine: vel notitiā cōceptus entis. qui predicatur de deo: ꝙ hmōi notitie dicanṫ speculatiue. Nam si oīa ista ꝑ se essent ⁊ causarent notitiā sui: certū est ꝙ talis notitia esset tm̄ speculatiua. Si vero causaret notitiā bonitatis dei: vel notitiā patris includentis bonitatem infinitā formaliter ⁊ hmōi: tales notitie essent practice: quia si hmōi obiecta ꝑ se essent ⁊ possent causare cognitionem sui: nō causarent nisi notitiā practicā. Et sic ptȝ ꝙ nō sequunṫ tot incōuenientia vt isti dicunt. ❡ Dico vltra ꝙ non est incōueniens aliquā cognitionem metaphysicalem esse practicam. Sed hoc pro nunc transeat. ❡ Ad alia q̄ dicit Greg. contra doc. ꝙ non sit aliqua notitia simplex ⁊ incōplexa practica. ❡ Dico primo ꝙ nō inuenio ꝙ doct. dicat absolute ꝙ sit aliqua notitia simplex ⁊ incōplexa practica: sic intelligendo ꝙ illa dicaṫ notitia incōplexa q̄ terminaṫ ad obiectū incōplexum. Nā notitia dei absolute sumpti nō est directiua alicuius actus voluntatis: qui terminet ad obiectū simpl'r incōplexum. Sed est directiua in hoc obiectū ꝙ deus est bonū diligibile: vel ꝙ deus sit in se diligibilis. Et sic talis notitia dictat deum esse diligendum. Si vero intelligat ipse ꝙ notitia practica dicatur cōplexa circa qualitatem opis: puta ꝙ dictet sic vel sic opari: hoc haberet ꝓbare. Sed quicquid sit: si a doc. ponitur notitia simplex ⁊ incōplexa practica debet intelligi de practica large sumpta: q₂ ꝓprie notitia practica dictat de aliquo vere agibili: ⁊ sic notitia cōclusionis circa agibile dicitur ꝓprie practica: ⁊ precipue quando dictat in particulari vt. ī. patebit. ❡ Dico vltra ꝙ si notitia simplex obiecti dicatur practica potest dici practica virtualiter: quia a notitia obiecti sumitur notitia principioꝝ practicabilium: et a notitia principiorum sumitur notitia conclusionum: ⁊ sic talis notitia simplex obiecti magis recedit a vera cognitione practica ⁊ accedit ad cognitionem speculatiuam: vt patet ꝑ rationē Doc. ī. ⁊ sic patet ꝙ instantie facte a Grego. contra doc. nihil concludunt.

De deo ꝑt eē notitia practica ⁊ speculatiua.

Notitia practica large vel ꝓprie.

Ibi. Sed obijcitur

q₂ ex. q. precedente deus non est hic primū subiectū inquātum finis. Hic Doc. arguit contra superius dicta. ⁊ primo cōtra hoc qđ dixit ꝙ scientia theologica respectu necessarioꝝ sumiṫ a subiecto theologico: siue a deo sub rōne deitatis. Cōtra hoc arguit: q₂. s̄. in p̄nti. q. dixit Doc. ꝙ oīa p̄ncipia practica sumunṫ a fine: sȝ deus sub rōne finis nō est subiectum theologie necessarioꝝ: vt. s̄. patuit in. q. de subiecto theologie. ❡ Rn̄det ad hoc argm̄ ibi. Ad p̄mū dico. Rn̄sio clara est: ⁊ stat in hoc p̄ncipia practica in theologia non sumunṫ a fine inquātū finis: supple inquantū includit illū respectū ꝙ est amari ⁊ desiderari: siue sm̄ aliū respectū. sed sumūtur a fine inquantum hȝ rōnem obiecti. Et tunc finis a quo sumunṫ principia practica in theologia: est tm̄ sub ratione deitatis. ❡ Scđo arguit doc. ꝙ cognitio finis vltimi nō sit vere practica. Ibi. Item cognitio finis vltimi non est immediate cōformis siue cōformatiua: nec nata est esse conformis siue cōformatiua īmediate praxis eliciende: ptȝ/q₂ cognitio propinque practica est de conclusione practica. ❡ Rn̄deṫ. ibi. Ad scđm dico. Et rn̄sio stat in hoc. Nā obiectum diciṫ cōforme. i. cōformatiuū praxis eliciende virtualiter ⁊ remote: ⁊ notitia practica ab eo ꝓducta dr̄ ꝯformis. i. conformatiua formaliter ipsius praxis: q₂ ab obiecto recipit ipsam rectitudinem a qua formaliter dr̄ conformatiua praxis: vt. s̄. dixi. Et talis notitia q̄ formaliter dr̄ cōformatiua praxis. ⁊ hoc ꝓpinque: est ꝓprie cognitio conclusionis practice: q₂ voluntas cōformiter elicit velle: puta deū diligere sup oīa: cognitio vero subiecti diciṫ cōformatiua remote ⁊ virtualiter: ⁊ sic cōcedit ꝙ cognitio talis finis in se est remote practica. ❡ Tertio arguit ꝓbando ꝙ sit aliqua cognitio theologica respectu necessarioꝝ que nō dicitur vere practica sed speculatiua: vt cognitio huius: deus est trinus: vel pater generat filiū. Et lr̄a clara est ex supradictis. ❡ Rn̄detur ibi. Ad tertiū dico. Hic doc. concedit absolute ꝙ oīs cognitio theologica que habetur virtute obiecti theologici est practica: quia noticia ipsius dei ⁊ cuiuscunq₃ intrinseci per ipsum cogniti: conformis est praxi aptitudinali siue conformatiua praxis: ⁊ etiam est prior si cognitū sit necessarium. Et hoc non contradicit his que superius dixi. s. ꝙ aliqua cognito que habetur virtute dei sit speculatiua: vt de cōceptu entis de p̄rnitate: silitudine: ⁊ eq̄litate. Ista eī sm̄ suas rōnes formales sunt vere speculabilia. Et qđ dicit ꝙ notitia cuiuscūq₃ intrinseci que habeṫ virtute dei est practica. Hoc dȝ intelligi de notitia complexa siue de notitia obiecti cōplexi: vt puta de ista pater est equalis filio ⁊ ecōtra. Debet etiam intelligi de notitia obiecti includētis bonitatem diuinam vel inclusi in tali bonitate. Non enim notitia paternitatis vt paternitatis dicitur ꝓprie theologica: sed magis methaphysica. Et si intelligat hic Doct. ꝙ oīs notitia que habetur virtute obiecti theologici siue complexa siue incomplexa: siue inclusa in bonitate diuina: siue circunscribendo ipsam sit practica: tunc teneaṫ illud qđ. s̄. dixi. ꝙ notitia q̄ habetur virtute dei est practica: ⁊ omittatur qđ dixi de p̄rnitate silitudine ⁊ equalitate. Prima tn̄ expositio magis videṫ ad mentē doc. vt ptȝ hic in lr̄a: vbi expresse vult ꝙ essentiale est ratio absolute terminandi actū amādi: ⁊ ꝑ ꝯn̄s si paternitas intelligereṫ circū scribi a ꝑfectione diuina essentiali magis dicereṫ obiectū speculabile: q₂ vt sic nō esset rō terminandi actū amandi. ❡ Ibi. Cum instatur de illis veritatibus q̄ videntur maxime theologice et nō metaphysice. vt deus est trin⁹: pater generat filiū: dicit ꝙ sunt practice. prima em̄ includit virtual'r notitiā rectitudinis dilectionis tendentis in tres personas: ita ꝙ si actus eliceretur circa vnā excludendo alias: sicut infidelis eliceret: esset actus nō rectus. Hic aduerte primo ꝙ hec veritas cōplexa deus est trinus ⁊ vnus nō diciṫ ꝓprie cōtinere notitiam rectitudinis ⁊c. q₂ notitia cōclusionis demonstrabilis virtualiter cōtineṫ a principijs vel a notitia principioꝝ vt. s̄. patuit de subiecto theologie: sed dicitur cōtinere virtualiter rōne subiecti. s. ipsius dei a quo principal'r accipiṫ rectitudo tam p̄ncipioꝝ q̄ȝ conclusionū practicabiliū. vt. s̄. patuit: ⁊ sic deitas vel notitia deitatis virtualiter cōtinet rectitudinē notitie hui⁹: deus est trinus ⁊ vn⁹. i. ꝙ ex se necessario causat notitiā triū vt rectā. Nota scđo ꝙ pōt eē notitia recta q̄ precise regulet in dilectionē vni⁹ ꝑsone: ptȝ/q₂ viator pōt recte frui vna ꝑsona non fruendo alia: vt ptȝ a doc. dist. 1. q. 2. huius. ⁊ in. 2. dist. 43. lȝ em̄ illa notitia excludat actu alia ꝑsonā: non excludit tn̄ habitual'r: vt. ī. patebit di. 1. q. 2. tunc em̄ esset actus nō rectus si simpl'r excluderet alias ꝑsonas. Sequiṫ: ibi. scđa includit notitiā rectitudinis sm̄ ꝙ actus est circa duas ꝑsonas: quarū vna est sic ab alia nō em̄ hec veritas pater generat filiū. prīo includit virtualiter talem notitiā sic rectā: sed deus sub rōne deitatis: eo mō quo. s̄. exposui aliā ꝓpositionē. Pōt etiā breuiter dici ꝙ includere rectitudinem notitie pōt dupl'r intelligi: vȝ originatiue ⁊ terminatiue. primo mō rectitudo notitie ab eo est originatiue a quo est talis notitia: ⁊ sic a solo deo sub ratione deitatis est primo originatiue. Secūdo mō ipsa veritas cōplexa diciṫ virtual'r cōtinere rectitudinem notitie ꝑ quanto talis notitia terminaṫ ad tale cōplexū: ideo em̄ est recta: q₂ est talis cōplexi: sicut dicim⁹ etiā ꝙ ideo actus est bonus ex genere: q₂ transit siue terminaṫ ad tale obiectū: vt ptȝ a doc. in. 2. dist. 7. ❡ Ibi. Si obijciatur ꝯtra hoc sic. Hic doc. arguit ꝓbādo ꝙ notitia de ꝑsonalibus sit simpliciter speculatiua: q₂ nō regulat volūtatem in dilectionē ꝑsonalium: ptȝ/q₂ rō terminandi actū dilectionis est bonitas essentialis: solum em̄ essentiale qđ dicit ꝑfectionem in diuinis est diligibile: personale autem cum nullam perfectionem formaliter dicat (vt patet a doc. ī. dist. 26. ⁊ alibi sepe) non erit ratio terminandi actum dilectionis: modo theologia magis est de personalibus q̄ȝ de essentialibus: q₂ essentialia plurima possunt a nobis in metaphysica cognosci: ergo theologia erit magis speculatiua q̄ȝ practica. ❡ Rn̄det doc. ꝙ aliud est loqui de termino dilectionis vt quo: et aliud vt quod. siue aliud est loqui de ratione formali terminandi actum dilectionis: ⁊ aliud est loqui de re que terminat. primo modo ponitur ꝑfectio sua bonitas siue essentialis siue attributalis ratio formalis terminandi actum dilectionis. scđo mō ponūtur ꝑsone terminare: sed tn̄ nō sufficit ad rectitudinem actus ꝙ habeat rōnē formalē ꝯuenientem in obiecto: sed etiā requiriṫ ꝙ habeat obiectū cōueniēs in quo sit talis rō formalis. ❡ Quarto p̄ncipaliter arguit doc. ibi. Itē tūc scīa dei esset practica. Et deducit ad incōueniens ꝙ notitia theologica in intellectu diuio posset di-

De ꝯformatiuo praxis ꝓpinque et remote.

Aduerte ne ꝯtradictionē putes.

Includere rectitudinem dupl'r p̄t intelligi.

Obiectio

Solo.

ci vere practica. ¶ Rñdet. ibi. Ad quartũ posset cõcedi ꝙ theologia dei de necessarijs sit practica. Hec lr̃a clara est hic ⁊ ex supradictis. Vult em̃ ꝙ possit dici practica ex his cõditionib⁹: vꝫ qꝛ prior praxi siue volitione diuina: ⁊ qꝛ talis cognitio quantũ est ex se est cõformatiua ⁊ directiua praxis quantũ ad volũtatem determinabilem siue rectificabilem: sed quantũ ad volũtatem indeterminabilem ⁊ irrectificabilem nõ põt dici practica: qꝛ cognitio ꝓprie practica ex supra habitis tres ꝯditiones requirit ꝙ sit prior praxi: ꝙ sit cõformatiua praxis: ⁊ ꝙ respiciat voluntatem determinabilem: ⁊ hoc vltimũ deficit in diuinis: ⁊ hec est expresse mens doc. vt. ĩ. patebit. ⁊ loquor semꝑ de cognitione dei respectu necessarioꝝ: qꝛ illa necessario ꝑcedit actũ diuine voluntatis. Secus est de notitia cõtingentium: qꝛ sequitur actum diuine volũtatis: vt ptꝫ in presenti. q. ⁊. ĩ. di. 39. ⁊ in quoli. q. 14. ⁊ litera clara est. ¶ Ibi. Tum qꝛ intellectus diuinus nõ discurrit. Per istam rõnem sicut ⁊ ꝑ priores ꝓbat ꝙ notitia necessarioꝝ i diuinis precedat actũ volũtatis: qꝛ intellectus diuinus nõ discurrit: ideo cognito primo obiecto: in eodem instanti oĩa necessaria sunt sibi nota. Et dicit doc. ꝙ hoc argm̃ minus cõcludit ꝙ̃ alia precedentia: qꝛ ⁊ si ibi non sit discursus: põt tñ intellectus diuin⁹ prius intelligere vnũ ⁊ posterius aliud: vt diffuse exposui. s. in illa. q. an theologia sit scientia. ¶ Sed in hoc qđ dicit doc. ꝙ intellectus diuin⁹ prius cognoscit oĩa necessaria in diuinis ꝙ̃ voluntas diuina velit illa. Occurrit aliqualis difficultas: tum qꝛ ſm ipsum disti. 1. primi. q. 2. ⁊ alibi sepe: intellectio ⁊ volitio diuina cum sint ꝑfectiones simpl'r: precedunt oẽm ꝓprietatem hipostaticã: ⁊ ꝑ ꝯñs volitio diuina intelligitur prior ista veritate necessaria: pater generat filiũ. Et doc. cõcedit. ĩ. dist. 6. ꝙ pater volens generat filium. Quero tunc: an pater in illo priori quo vult generationem filij intelligat generationem filij: ⁊ si sic: quero qua notitia an abstractiua: an intuitiua: nõ abstractiua qꝛ est imꝑfecta: non intuitiua: qꝛ illa sequit̃ existentiã obiecti presentis. Sed qꝛ hec difficultas est discutienda in dist. 10 huius primi rñdendo ad vltimũ argumentum principale. Ideo solutio hui⁹ differatur vsqꝫ ibi. ¶ Ibi. Si obijciat̃ ꝙ tunc voluntas diuina nõ erit prima regula sui in actib⁹ suis si eius actũ precedat notitia cui in agendo dꝫ cõformari ad hoc vt recte agat. Hic doc. facit tres rõnes cũ vna cõfirmatione: ꝓbando ꝙ notitia theologica dei respectu necessariorum: nõ dicatur vere practica: ⁊ dat duas rñsiones: ⁊ in prima cõcedit ꝙ sit vere practica: qꝛ hãt et tres cõditiones. s. qꝛ prior praxi: directiua praxis: ⁊ voluntas est practicabilis Sic intelligẽdo ꝙ ex ꝑfectione volũtatis est ꝙ ipsa tñ nata est conformiter agere potentie priori in agendo: hoc est: ꝙ tñ nouit prius quantum posset nosse: nõ aũt ꝙ sit determinabilis ab intellectu: qꝛ hoc dicit imꝑfectionem. Scđa rñsio est ꝙ talis notitia nõ dicatur ꝓprie practica: qꝛ deficit sibi tertia cõditio: qꝛ voluntas diuina nullo modo est potẽtia practicabilis: ⁊ hanc secundã responsionem videtur magis approbare: ⁊ lꝫ tota litera clara sit vsqꝫ ad secundũ arti. Expono tñ aliqua dicta in ista litera. Cum dicit primo ꝙ sicut libertas stat cum apprehensione obiecti preuia. i. ꝙ stante apprehensione obiecti volũtas circa illud põt libere elicere actum: lꝫ talis apprehensio sit simpliciter necessaria ⁊ ita summa libertas stat cum summa apprehẽsione preuia: apprehensio aũt praxis ꝑfectissima siue apprehensio obiecti ꝑfectissima: circa qđ voluntas nata est elicere praxim) includit notitiã cõformitatis quãdo ipsa necessario conuenit praxi. i. ꝙ talis apprehensio est vel formaliter vel virtualiter ipsa rectitudo praxis: vt. s. exposui: ⁊ hoc qñ ipsa scilꝫ apꝑ̃hensio necessario conuenit praxi. i. qñ ipa necessario est recta: nõ est aũt necessario recta nisi ab obiecto necessario qđ dat necessario rectitudinẽ praxi: vt. s. dixi. ⁊ dr̃ ꝯuenire necessario praxi: qꝛ hꝫ ab obiecto necessario hãc rectitudinem cui praxis cõformiter est elicienda. Sequit̃. Cũ addit̃ ꝙ tunc volũtas sit determinata aliunde. i. a tali apꝑ̃hẽsione obiecti. negandũ est: loquendo de determinatione que fit ꝑ agens sufficiens: sicut dicimus ꝙ cã ꝓ̃ma determinat scđaꝫ ad agendũ vel ꝙ calor in ligno sufficienter determinat ipm̃ ad agendũ: ⁊ hoc mõ apꝑ̃hensio nõ determinat volũtatẽ diuinã ad volendũ rem apꝑ̃hensaꝫ: qꝛ hoc repugnaret ꝑfectissime libertati: ⁊ posito ꝙ talis apꝑ̃hensio cõcurrat vt ꝑtialis cã ad actũ volũtatis tenendo illã tertiã positionẽ. di. 25. scđi. adhuc nullo mõ determinaret: qꝛ semꝑ volũtas diuina esset principalior cã sui actus: ⁊ hoc est qđ dicit parũ. ĩ. lꝫ em̃ nõ possit dissentire ⁊c. Sequit̃: sed ex ꝑfectione volũtatis est ꝙ ipsa tñ nata est ꝯformiter agere potentie priori in agendo quãdo illa prior prius ꝑfecte agit circa obiectũ: vult dicere ꝙ quãdo intellect⁹ diuinus cognoscit obiectũ vt diligibile volũtas diuina ex sua summa libertate diligit illud cõformiter tali notitie: sequit̃: hoc est tñ nouit prius supple intellectus diuinus quantũ potest nosse: qđ dico ꝓpter cõtingentia quarũ intellectus diuinus nõ hꝫ oẽm notitiã ante actum voluntatis diuine: vt ptꝫ a doc. ĩ. distin. 39. ideo circa illa: nõ opꝫ volũtatem diuinã cõformiter agere vt potentie priori cum cognitio talium sit simpl'r posterior: qꝛ ipsa. s. potẽtia intellectiua nõ prius ꝯformiter nouit tale obiectũ. i. ꝙ cognitio talis cõtingentis in intellectu diuino nõ est prior nec absolute: nec vt cõformatiua actu voluntatis diuine. Sequitur. sed semꝑ aliter accidit circa cognoscibilia necessaria ex se: qꝛ talis cognitio precedit vt prior absolute: ⁊ vt prior in conformando: ⁊ dicit necessaria ex se qualia sunt oĩa intrinseca ipsi deo: quiditates ꝟo que sunt ab eterno sunt tñ necessarie ſm quid: ⁊ in tali etiã esse dependent ab intellectu diuino: vt ptꝫ a doc. ĩ. dist. 3. q. 4. dist. 35. 36. 43. ⁊ in secũdo dist. 1. q. 1. ⁊ in quoli. q. 14. Et qđ etiã dicit ꝙ volũtas diuina necessario conformatur tali apprehensioni necessarioꝝ. nõ necessario conformatur vt cause necessario producenti ⁊ determinanti: sed hoc est ex sua infinita perfectione ꝙ quando ostenditur sibi ab intellectu obiectũ formaliter infinitum ⁊ infinita dilectione diligibile. necessario diligit illud. vt magis infra patebit distin. 10. Sequens litera non indiget expositione cum hic sit clara ⁊ etiam ex supradidictis.

Secundus arti. questionis est de theologia contingentium. Dicit doc. in presenti arti. duas conclusiones. ¶ Prima ꝙ theologia contingentium in intellectu creato est simpliciter practica: puta notitia huius filius dei est incarnatus. Talis notitia: quia prior praxi: quia directiua in praxim: quia respicit voluntatem creatam determinabileꝫ ⁊ rectificabilem: sequitur ꝙ sit vere practica. ¶ Scđa conclusio est ꝙ notitia theologica cõtingentium: in intellectu diuino non est practica: tenendo ista duo. Primum ꝙ cognitio practica ⁊ praxis ad quam extendit̃ sint simpl'r in eodem supposito. Scđm ꝙ in deo nõ ponat̃ tertia potentia alia ab intellectu ⁊ volũtate: q̃ ſm aliquos dicit̃ potẽtia executiua sequẽs determinationẽ volũtatis. ¶ Ibi. Illud primum est dubium. Dicit Doc. est dubium ꝙ ad hoc vt aliqua notitia dicat̃ practica oportet ꝙ sit simpliciter in eodem supposito in quo praxis elicit̃ siue a quo praxis elicit̃. Probat tamen hoc duplici rõne: videlꝫ ꝙ talis notitia q̃ nõ respicit praxim in eodeꝫ supposito nõ sit vere practica: qꝛ si esset practica sequeret̃ ꝙ cognitio mea de hoc ꝙ est deum creare mundũ esset practica. Nam cognitio est in me: ⁊ creatio mundi que dicitur praxis suo modo est in deo. Similiter ista cognitio esset practica qua cognosco intelligentiã mouere celũ: mouere em̃ celũ effectiue est in supposito intelligentie: ⁊ notitia qua cognosco est in me. ¶ Ibi. Saltem videtur hoc concludere ꝙ cognitio practica nõ potest esse alicuius intelligentis inferioris operante superiore ſm illam praxim. Supple ſm quam operatur superius: nisi forte ſm illam praxim superioris inferius cuius est cognitio aliquid est operet̃: qꝛ tunc forte posset concedi practica. ¶ Secũda ratio est ibi. Item si cognitio practica. ⁊ ratio stat in hoc qꝛ ex quo cognitio practica videt̃ habere causalitatem respectu praxis eliciende: sed cognitio mea qua cognosco angelũ mouere celum nullã causalitatẽ hꝫ respectu talis motus: si ergo hꝫ aliquã causalitatem tñ habebit respectu praxis eliciende a supposito in quo est cognitio talis: ⁊ sic nõ erit practica respectu praxis eliciende in alio supposito. ¶ Ibi. Contra. Hic arguit Doc. ꝙ si cognitio illa qua cognosco intelligentiã mouere celum non est practica: ergo erit speculatiua: ⁊ tamen cognitio qua intelligentia cognoscit se mouere celum: erit practica: vt patet. Et sic de eadem conclusione poterit esse notitia practica ⁊ speculatiua: quod est inconueniens. Et declaro istam literam. Cum dicit. Igitur de eodem: puta obiecto vel conclusione. vnus intellectus haberet notitiã practicam. s. ille intellectus: cuius supposítũ habet in potestate sua actionẽ vel praxim. Alius speculatiuam scilꝫ ille intellectus cuius suppositũ nõ habet in potestate sua praxim: sicut est de ista. Cognosco angelum mouere celũ. Ista cognitio nõ erit practica: qꝛ praxis que est mouere celũ nõ est in potestate mea. Secus si talis praxis posset esse in potestate mea. Et hoc est quod sequitur. Si praxis esset possibilis vni intelligenti ⁊ non alij. Respondet Doc. ibi. Ad hoc potest dici ꝙ ꝑfecta rectitudo praxis includit circũstantiam operantis sicut ⁊ alias circunstantias. Hic Doc. expresse concedit: ꝙ quevis notitia sit in vno supposito: ⁊ praxis in alio supposito:

Notitia ꝓprie practica hꝫ tres cõditiones.

Dubium.

Solo dat̃ alibi.

Expositio litere.

Quõ voluntas diuina necessario diligit.

Pr̃ia cõclusio.

Scđa cõclusio.

ꝙ talis notitia erit vere practica si dictet de circunstantijs ⁊ vna de circūstantijs que requirit̄ est circūstantia cause si- ue opantis: vt ptȝ a doc. in. 2. dist. 40. ⁊ sic cognitio qua co gnosco deum esse amandū: puta ab angelo est vere practi ca: qꝛ est directiua quantū est de se in praxim. Et similiter cognitio qua angelus cognoscit homini esse ieiunandū: et silr cognitio qua deus cognoscit homini esse ieiunanduȝ. Et sic cōcedit doc. ꝙ pma ꝓbatio infert tanꝗ incōueniens id est ꝙ cōcedit hoc ꝙ cognitio mea: de hoc qđ est deū crea re mundū: vel de hoc qđ est intelligentiā mouere celuȝ sit vere practica: qđ ibi inferebat̄ tanꝗ inconueniens. ¶ Ibi. Et si obijciat̄ ꝙ non saluat̄ prioritas practice cognitionis ad praxim: prius enim dilectio dei respectu sui est recta ꝗ homo vel angelus possit intelligere ꝙ deus est amandus a voluntate. ¶ Rn̄detur a doc. ibi. Rn̄deo ista ꝓoritas. Di cit Doc. ꝙ ꝗuis cognitio qua cognosco deuȝ esse amandū a diuina voluntate sit actu posterior volitione diuina: quia tamen quantū est ex parte obiecti ⁊ intellectus nata est esse prior: qꝛ deus quantum est ex ꝑte sua natus est respectu cu- iuscūqȝ intellectus causare notitiā huius: deus est aman- dus a quacūqȝ voluntate. priorem omni volitione: etiā vo

Obiectio litione diuina. ¶ Et si hic dicat̄ ꝙ prior est volitio diuina ꝗ cognitio huius in intellectu creato: etiā si intellect⁹ crea tus esset ab eterno: imo vt dicit doc. in di. 1. q. 1. 2. Prior est ꝓductio ad intra quacunqȝ ꝓductione ad extra siue simplr siue quid. Volitio auteȝ diuina cum sit ꝑfectio simpliciter

Solo. simplex est prior omni ꝓductione ad intra: vt vult Doc. in pluribus locis. ¶ Dico ꝙ solutio est facilis: qꝛ obiectum quantū est ex ꝑte sua si esset presens intellectui in rōne obie cti intelligibilis: semꝑ natum est ꝓducere notitiā sui prius ꝗ voluntas habeat actū circa illud. Et si modo voluntas prius de necessitate elicit actū priorem omni notitia creata hoc nō est ex rōne formali volūtatis: sed ex hoc qꝛ necessa rio est prior ꝓductio ad intra tam respectu opationis ꝗ re- spectu ꝑsone: ꝗ sit aliqua actio ad extra: ⁊ de hoc vide dif- fuse in doc. di. 1. q. 1. scđi. ⁊ in quoli. q. 14. ¶ Ibi. Ad aliam obiectionē. Hic rn̄det doc. ad secundā rōneȝ qua ꝓbauit ꝙ cognitio de praxi alterius volūtatis nō est practica: qꝛ co- gnitio practica hȝ aliquā causalitatem respectu praxis eli ciende: sed talis cognitio nō pōt causare actum voluntatis existentis in alio supposito. Dicit doc. ꝙ si loquamur de co gnitione stricte sumpta: que est īmediate applicabilis ad opus quantū est ex identitate suppositi cognoscentis ⁊ ope

Exposi- tio litere. rantis: cognitio mea de praxi alterius volūtatis nō erit sic practica: nō tn̄ negat̄ quin sit vere practica. ¶ Hanc tn̄ li- terā expono ꝙ loquendo de practica ꝓprie sumpta (tenēdo ꝙ practica ꝓprie sit cā vel totalis vel ꝑtialis praxis elicien de) opȝ ꝙ tam cognitio ꝗ praxis elicienda sint in eodē sup posito: qꝛ cognitio in vno supposito nō videt̄ causa praxis eliciende ab alio supposito: ⁊ posito ꝙ sic possit esse (qꝛ non habeo pro incōuenienti ꝙ cognitio puta angeli existens in intellectu aīe separate possit partialiter causare volitionem illius in voluntate alterius: cōcurrente tamen illa volunta te vt posset patere ex his que posui in scđo dist. 9.) adhuc nō diceretur forte ꝑfecte practica: qꝛ perfecte practica requirit identitatem suppositi intelligentis ⁊ opantis: qualem de- nominationem denotat infinitiuus signans praxim cōstru ctus cum scire: sicut dicimus Fran. scit opari moraliter: ibi nō tm̄ notatur ꝙ Fran. habeat notitiā de opatione morali sed ꝙ scit elicere opationem moralem. Et sic conceditur ꝙ solus deus scit se diligere infinite: lȝ angelus sciat ipsum in- finite a se diligendum. Nam cum dico scit se infinite dilige- re denotatur ꝙ habeat in se formaliter scientiam ſm quam scit elicere actum infiniti amoris: ⁊ sic denotatur identitas suppositi scientis ⁊ amantis: sicut etiā dicimus pater in di- uinis scit generare filium. i. ꝙ habet scientiam qua scit gene rare filium: ⁊ ideo lȝ filius in diuinis sciat generationem pa tris: nō tamen scit generare: qꝛ in primo tm̄ denotat̄ ꝙ fili⁹ cognoscit generationem qua pater generat. in scđo non tm̄ notatur scientia: sed etiā notat̄ ꝙ ipse vere possit generare ⁊ sciat vere generare. Et sic lȝ angelus sciat deum a se. s. deo diligendū infinite: nō tn̄ scit diligere deum infinite: qꝛ tunc notaret̄ ꝙ haberet scientiā qua sciret diligere deū infinite: quod est falsum: qꝛ deus tm̄ a seipso est diligibilis infinite. ¶ Ibi. Qui sic rn̄det. In ista lr̄a intendit duas cōclusiōes

Pria cō- clusio. prima est tenendo ꝙ scientia practica possit esse in vno sup posito: ⁊ praxis elicienda in alio supposito: tunc oēs verita tes de praxibus agentiū causatoꝝ possunt cognosci a quo- cūqȝ intellectu practice: qꝛ respectu illarū possunt prius co gnosci ꝗ eliciant̄. ptȝ / qꝛ intellectus meus vt intellectus etiā creatus quātū est ex se pōt cognoscere oēs veritates de pra xibus omnium causatoꝝ anteꝗ eliciant̄: ⁊ silr ab intellectu diuino: immo ab intellectu diuino prius necessario cogno scunt̄: cognouit eī̄ ab eterno me velle ieiunare hodie ⁊c.

Secunda cōclusio est ꝙ oēs veritates de volitione diuina necessarie sunt practice: puta ista / deus est summe diligen- dus a se. An modo in oī intellectu sint practice: dico ꝙ in intellectu increato essent practice si voluntas diuina esset regulabilis: tn̄ quantū est ex ꝑte sua sunt practice: qꝛ habēt ab obiecto rectitudinem ⁊ directiuitatē: in intellectu etiā creato quantū est ex se possunt dici practice: tenēdo ꝙ scie- tia practica nō requirat necessario idētitatem suppositi co gnoscentis ⁊ opantis: qꝛ talis cognitio nata est ex obiecto habere rectitudinem. Sed contingentes de volitione diui na: puta de ista / volūtas diuina vult me diligere Io. non sunt practice: qꝛ ante istā praxim ad quā extendunt̄ nō ha- bent cōformitatem. i. non sunt cōformatiue praxis: immo iste veritates de volitiōe diuina sunt simplr posteriores vo litione diuina qua vult illas. exemplū: deus practice cogno scit homini esse penitendū: qꝛ talis cognitio nata est dirige re in actū pnīe: ⁊ hȝ rectitudinem nō ab obiecto sed simpli citer a determinatione volūtatatis diuine: vt. s̄. patuit (te- nendo etiā ꝙ notitia practica nō requirat identitatē sup- positi cognoscētis ⁊ opantis) sed non cognoscit practice ꝙ deo est volendum hoiem penitere: qꝛ talis cognitio nullo mō precedit talem volitionē. ¶ Ibi. Si q̄ris qualis ē theo logia ꝯtingētiū an. s. simplr practica an speculatiua: ⁊ hoc loquendo de theologia in se nō cōparando alicui intelle- ctui. Dicit ꝙ talis est in se qualis est ex obiecto: nō est aūt ex obiecto ꝯformis. i. ꝯformatiua praxis: qꝛ ex obiecto nul la nata est haberi notitia determinate rectitudinis cōtin- gentis: vt. s̄. patuit: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ex obiecto nō est practica: ⁊ ꝑ ꝯn̄s in se erit speculatiua. Huic cōgruit ꝙ in intellectu diuino nō sit practica: sic intelligendo ꝙ in tali intellectu non sit practica ex obiecto neqȝ de volitione diuina respectu con- tingentiū neqȝ de volitione creata respectu cōtingentium: tenendo vt. s̄. practicā requirere idētitatē suppositi cogno scentis ⁊ volentis: mō talis videt̄ esse in re in se qualis est in ꝑfecto genere illo nō in imꝑfecto: ⁊ qꝛ in intellectu diui no nullo mō est practica ex obiecto neqȝ de volitione diui na: ideo simplr ⁊ in se nullo mō est practica: ꝑcipue loquen do de practica ex obiecto: ergo si in intellectu diuio est spe culatiua: ergo simpliciter ⁊ ī se erit speculatiua. ¶ Ibi. Si obijciat̄. Hic doc. instat ꝯtra hoc qđ dixit. s. ꝙ theologia cō tingentiū est in se speculatiua ⁊ ex alia ꝑte ꝯcedit ꝙ in in- tellectu creato est practica: vt. s̄. patuit: ⁊ ꝑ ꝯn̄s sequitur ꝙ practicū nō repugnat speculatiuo: ⁊ sic idem erit practicuȝ ⁊ speculatiuū. ¶ Dicit ꝙ esse practicū ex obiecto ⁊ esse per se speculatiuū ex obiecto ꝑ se opponūtur: ⁊ sic eadem scien tia nō pōt ꝑ se esse practica ⁊ speculatiua ꝑ se ex obiecto: sed bene aliqua cognitio que ex se est speculatiua potest di ci practica non ex illo obiecto quod respicit nec ex alio sȝ aliunde: puta a voluntate determinante intellectum ad no titiam praxis. i. ꝙ voluntas diuina determinat hanc pra- xim esse rectam. s. adorare christū in eucharistia: ⁊ tunc co- gnitio illius erit practica: qꝛ vere regulatiua in actum re- ctum ex determinatione voluntatis diuine. Si eī̄ nō esset sic determinatū: talis adoratio nō diceretur recta: ⁊ ꝑ cō- sequens cognitio talis nō esset practica: sed speculatiua ex tali obiecto: dicit̄ ergo practica tm̄ ꝑ accidens: qꝛ a determi natione volūtatis diuine: ⁊ tale practicū nō repugnat spe- culatiuo in se. ¶ Ibi. Contra hoc. Hic doc. instat ꝓbando ꝙ notitia cōtingētiū nullo modo nec ꝑ se nec ꝑ accidēs ꝑt dici practica: quia cui conuenit vnum oppositorum ꝑ se si- ue primo modo siue secūdo modo dicendi per se: aliud op- positum nec per se nec per accidens conuenit: exemplū de primo modo: rationale conuenit ꝑ se primo modo homi- ni: irrationale non conuenit sibi nec ꝑ se nec per accidens. exemplū secundi: risibile cōuenit ꝑ se secundo modo homi ni: rudibile nec per se nec per accidens conuenit: cum ergo practicum ⁊ speculatiuū sint opposita: sequitur ꝙ si notitie contingentium conuenit per se esse speculatiuum: ꝙ esse practicum nec per se nec ꝑ accidens possit conuenire. Re- spondeo: licet antecedens posset exponi de per se primo mo do vel secundo modo: non autem tertio modo: prout dicit idem quod solitarie. ¶ Sensus huius litere est ꝙ hoc an- tecedens. s. Cui conuenit vnū oppositorum per se: ei aliud oppositū nec per se nec per accidens cōuenit: non debet sic exponi vt ly per se accipiat̄ pro ꝑseitate tertij modi prout idem est qđ solitarie conuenire: qꝛ si vnum oppositum con- uenit solitarie alicui nō cōuenit sibi aliud: ⁊ sic accipiendo ly per se: aīs non habet difficultatem. Potest etiam expo-

ni: q₂ aliquid conuenire alicui est predicari de ipso. Ideo illud non conuenit sibi ꝑ se tertio modo: q₂ vt sic tm̄ est ꝓpositio de secũdo adiacente: non de tertio. ¶ Ibi. Tamen concedo ꝙ nullo modo inherendi inheret opposituũ predicati huius qꝺ est ꝑ se esse speculatiuũ: q₂ theologia cõtingens ꝑ se secũdo modo est ꝑ se speculatiua: ita ꝙ inherentia sit ꝑ se ⁊ predicatũ determinetur ꝑ se: vult dicere ꝙ esse ꝑ se speculatiuũ inest ꝑ se secundo modo theologie contingentium: sicut dicendo: homo ꝑ se secũdo modo est risibilis ꝑ se. i. ꝙ hoc predicatum risibile inest homini ꝑ se secũdo modo: ita ꝙ predicatum sit ꝑ se ⁊ ꝑ se inhereat: est enim aliquod predicatum ꝑ se: quod tamen ꝑ se non inheret: sicut hic homo est albus album est suo modo vnum predicatum per se: q₂ ꝑ se potest predicari de isto albo: ⁊ isto: non tamen inheret ꝑ se homini. Sequitur. Sed ꝑ accidẽs esse practicum. per accidens non opponitur illi. i. ꝙ practicum ꝑ accidens. quale est a voluntate diuina: vt. s̄. dixi. non opponitur speculatiuo nec per se nec ꝑ accidens: immo stant simul. sed practicum per se quod est ex obiecto opponitur speculatiuo: ideo tale nec ꝑ se nec per accidens inest speculatiuo. ¶ Ibi. Si arguitur per se est speculatiua per se: ergo ꝑ se est speculatiua: vult dicere. si theologia contingẽtium ꝑ se scilicet secũdo modo est speculatiua per se: id est speculatiuum per se inest theologie contingentium ꝑ se secundo modo: ergo per se: ⁊ simpliciter est speculatiua: conceditur: sed tunc practicum per accidens. de quo supra dixi: non repugnat tali scientie speculatiue ꝑ se: sed bene practicum per se simpliciter repugnat. ¶ Ibi. Si ꝓ alterum istorum que tenet ista responsio nõ teneatur: id est ꝙ si nõ teneatur ꝙ scientia practica requirat identitatem suppositi cognoscentis ⁊ operantis quo ad primum: sed teneatur ꝙ possit esse practica respectu praxis eliciende in alio supposito: ptꝫ ꝙ tam in intellectu diuino q̄ʒ creato potest dici practica: siue nõ teneatur: quo ad secundum: ꝙ nõ sit in deo potentia executiua alia a volitiua: sed teneatur ꝙ vltra volitiuam sit etiam in deo potentia executiua: ptꝫ ꝙ in deo potest esse scientia practica de contingentibus: q₂ lꝫ cognitio dei nõ sit prior actu voluntatis respectu contingentium: est tamen prior actu potentie executiue: ⁊ sic ptꝫ. Doc. tamen in litera sequenti videtur declinare ad hoc ꝙ theologia in intellectu diuino nullo modo sit practica nec respectu necessariorum: q₂ voluntas diuina est ex se determinata ad rectitudinem actus circa essentiam diuinam: nec respectu contingentium: loquendo semꝑ de practica que requirit identitatem suppositi cognoscentis ⁊ operantis: q₂ non videtur poni ibi alia potentia executiua ⁊c.

Ad argumenta ꝓ̄ncipalia ꝓ̄me questiõis. Primũ argumentum cuꝫ sua r̄nsione clarum est. ¶ Primo em̄ arguit sic Io. 20. hec autem scripta sunt vt credatis. i. ꝙ ista ordinantur ad credere ⁊ tale credere est speculatiuum: ptꝫ / q₂ ei succedit visio clara. vt patebit in quarto. distin. 49. ¶ R̄ndet ꝙ fides non est habitus speculatiuus: patet / quia ad actum practicum inclinat: q₂ ad credere quod dirigit voluntateꝫ in praxim respectu creditorum: nec credere est speculatiuum: ptꝫ / quia ordinatur ad veram praxim: puta ad dilectionem credendorum: nec similiter clara visio ptꝫ q₂ visio deitatis est directiua in fruitionem obiecti clare visi. ¶ Secundo arguit ibi. Preterea. Practica ponitur esse circa cõtingẽs. tertio de aĩa. t. c. 49. Sed obiectũ theologie non est cõtingens: ergo ⁊c. ¶ R̄ndet doc. ibi. Ad secundum dico. Hec r̄nsio stat in hoc: ꝙ lꝫ obiectum agibile qꝺ presupponitur cognitiõi practice: aliquando sit necessariũ in se: vt in ꝓposito de subiecto theologie: tamen q₂ finis agibilis obiecti est actio ⁊ illa cõtingenter causatur: scientia practica est circa illam actionem cõtingentem quã dirigit ⁊ regulat: ⁊ talis actio dꝛ obiectum ꝯtingens scientie practice. ¶ Ibi. Cõtra hoc arguit primo. q₂ scientia est necessarioꝝ: vt ptꝫ. 1. poste. t. c. 51. similiꝛ 6. ethi. Scientificum distinguit a ratiocinatiuo. i. practico penes necessariũ ⁊ cõtingens. ¶ Preterea. Si theologia est circa contingens agibile. ergo est habitus actiuus cum rõne vera: ⁊ hec est diffinitio prudentie: vt dicit. 6. ethi. c. 6. ergo theologia est prudentia: ⁊ non scientia. ¶ R̄ndet doc. ad primũ ibi. Ad ꝓ̄mum r̄ndeo. Et ꝓ intelligentia huius r̄nsionis nota ꝙ scientia est tm̄ de necessario cõplexo: vt. s̄. patuit in illa. q. an theologia sit scientia: ita ꝙ ex ꝑte sua requirit tm̄ necessitatem inherentie predicati ad subiectum: ⁊ nõ requirit necessario subiectum illius cõplexi esse in se necessarium. Nota etiam ꝙ obiectum immediatũ notitie practice (qꝺ est operatio) lꝫ in se sit mere cõtingens: põt tamen de illa operatione aliquid concludi de necessitate: puta q₂ demonstrat ipsam necessario esse rectam si conformiter eliciatur cognitioni practice recte. ⁊ sic scientia practica lꝫ sit circa cõtingens in se: est tm̄ de complexo vt de necessario: ⁊ dicitur cõplexum necessariũ q₂ omnino infalsificabile: ⁊ sic ptꝫ litera doc. ¶ Ibi. Tunc ptꝫ ad auctoritatem. 1. poste. Scientia est necessariꝫ dicti de cõtingente. i. ꝙ est de aliqua ꝓprietate respectu alicuius subiecti cõtingẽtis in se: ⁊ nõ oportet intelligere ipsam ꝓprietatem esse necessariam in se: sed ꝙ necessario inhereat. Sequit in litera. Et ita veritates necessarie includũtur in veritate cõtingentis vel cõcluduntur de aliquo qꝺ est cõtingens ꝑ rationes alicuius ꝓ̄oris necessariꝫ. Nam iste veritates necessarie in sciẽtia practica cõcluduntur de aliquo cõtingente ꝑ rationeꝫ alicuius ꝓ̄oris necessariꝫ nõ in se necessariꝫ: q₂ si subiectum nõ est necessarium nec inclusum erit necessariũ: debet ergo sic intelligi ꝑ rationem necessariꝫ. i. necessario sibi cõuenientis. ¶ Ibi. Per idem ad auctoritatem. 6. ethico. hec r̄nsio patet ex supradictis. Quia em̄ habitus ꝑtis ratiocinatiue id est potentie practice est circa actum inquantũ cõtingenter elicitur. aliter ille actus nõ esset in potestate agentis: et sic artifex nõ indigeret virtute ad recte agendũ: vt expositum est in ꝓ̄mo arti. Sed habitus scientificus. i. ꝙ talis habitus practicus vt dicitur scientificus est circa eũdem actũ nõ absolute: sed inquantũ de eo aliquid necessario concluditur: cõcluditur em̄ ꝙ necessario sit rectus: si elicitur conformiter tali habitui. ¶ Ibi. Si obꝫcit ⁊c. ĩ. ad hoc r̄ndet. ¶ Ibi. Ad secundũ. s. de prudentia. Et dicit doc. ꝙ diffinitio prudentie debet intelligi de habitu actiuo primo: qualis est habitus acquisitus ex actibus. Unde sicut circa factibilia ars se habet ad habitũ exꝑti: ita circa agibilia se habet scientia moralis ad habitũ prudentie. Nã habitus vno modo accipit ꝓ habitu acquisito in vlĩ. i. qui nõ acquirit ex hoc actu ꝑticulari vel hoc: vt ꝙ vnus homo est ordinabilis ad beatitudinem: ⁊ hoc siue de actionibꝰ immanentibꝰ: siue transeũtibus. Alio mõ pro habitu acquisito ex actibus practicis. i. dictaminibꝰ in ꝑticulari vt ꝙ domus debeat sic vel sic edificari. ⁊ sic talis habitus ꝓprie dicit prudẽtia. De hoc vide doc. ĩ. dist. 17. Et ex hoc ptꝫ ꝙ ratio Gul. ochaꝫ in ꝓlo. q. 4. que est. 11. in ordine: quã facit cõtra hoc qꝺ dicit Doc. de habitu prudentie nihil concludit: vt patet intuenti eam. ¶ Tertio principaliter arguit doc. ꝑ auctoritatem Boetꝫ. de trinita. vbi assignat tres ꝑtes speculatiue. quarum vna est theologia s̄m eum: q₂ dicit ibi ꝙ subiectũ huius est prima substantia: de qua dicit ꝙ substantia dei caret materia. ¶ R̄ndet doc. ꝙ Boe. intelligit de meta. quã vocat diuinã sicut etiã phũs. 6. meta. t. c. 2. dicit meta. diuinã: q̄ apud ip̄m est speculatiua: q₂ diuidit ibi speculatiuã in mathematicaꝫ naturalẽ ⁊ diuinã. Et qꝺ addit Boe. de subiecto huiꝰ ꝙ est ꝓ̄ma substantia ⁊c. verũ est ꝙ deꝰ cõsiderat in metaph. ꝑfectissime quas in aliꝫs scientꝫs humanitꝰ acquisitis cõsiderari põt: tm̄ vt ibi ꝓcise ꝯsiderat in ꝯceptibꝰ cõibus sensibilibꝰ hoc est ab ipsis sensibilibꝰ abstractis: nõ em̄ cõsiderat ibi vt obiectũ attingibile ꝑ actũ volũtatis: sicut in theologia consideratur: ⁊ certũ est vt. s̄. dixi cõtra Greg. ꝙ de eodẽ obiecto vt diuersimode ꝯsiderato põt esse habitꝰ practicus ⁊ speculatiuus: ⁊ hoc est qꝺ dicit doc. parũ. s̄. in illa obiectiõe. s. ꝙ nõ est idẽ obiectũ habitus sciẽtifici ⁊ rõcinatiui: quõ idẽ obiectũ põt esse pluriũ habituũ: tm̄ diuersimode cõsideratũ: idem tm̄ habitus nõ põt esse pluriũ obiectoꝝ: q₂ tunc idem dependeret a duobus obiectis: qꝺ est ĩpossibile: vt alꝛs ostẽsum est. ¶ Quarto ꝓ̄ncipalꝛ arguit ibi. Omni practica aliqua speculatiua est nobilior: nulla aũt est nobilior theologia: ergo theologia nõ est practica. Probatio maioris. Tũ q₂ speculatiua est sui gr̄a: q₂ est in sola speculatione. practica ꝟo est gr̄a vsus: q₂ ipsa ordinatur ad opus. Tũ q₂ speculatiua est certior: vt ptꝫ. 1. meth. in ꝓlo. R̄ndet doc. ⁊ ꝓ̄mo dicit vnũ notabile: scꝫ ꝙ nobilitatis est inferiori attingere suum superius s̄m phm̄. 7. poli. c. 14. vel. 9. ⁊ accipit ibi attingere pro ordinari: ⁊ sic sensitiua in homine q₂ immediate ordinatur ad intellectiuã est nobilior sensitiua in bruto. potentia enim sensitiua exterior ordinatur ad sensitiuam interiorem: ⁊ interior ad intellectiuam: ideo intellectiua pro statu isto dependet a sensibus saltem occasionaliter: vt. ĩ. patebit dist. 3. q. 4. ⁊ sic illa sensatio est simpliciter nobilior que ordinatur ad nobiliorem operationem respectu potentie nobilioris. Sequitur ꝙ illa cognitio erit nobilior que ordinatur ad actum voluntatis q̄ʒ illa que nullo modo ordinatur: quia actus voluntatis est nobilior: quia nobilioris potentie: hoc supponit vt verum. Et probat hoc subtiliter in quarto distinc. 49. Secundo dicit ꝙ phũs non ponit aliquam scientiam esse cõformem praxim. i. cõformatiuã pra-

praxis volūtatis circa finē: q2 poſuit volūtatē circa finē hēre
tm̄ quādā motionē naturalē: ſiue quādā naturalē inclina=
tionē: ⁊ ꝑ ꝯñs reſpectu illius non poſuit ſciētiam directiuā
Si tamen poſuiſſet aliquam praxim circa finem. Uult di
cere breuiter: ꝙ ſi philoſophus poſuiſſet aliquam praxim
circa finem vltimum: non negaſſet ſcientiam practicam re
ſpectu iſtius praxis eſſe nobiliorem ſpeculatiua ſciētia cir
ca idem: puta ſi aliqua eſſet ſpeculatiua circa illa circa q̄ ē
ſcientia moralis non diceret iſtam ſpeculatiuam eſſe nobi
liorem morali ſcia ⁊c. ¶ Ibi. Ad ꝓbationem primam. Di
cit doc. ꝙ illa eſt nobilior ſcientia: que eſt gratia alicuius
actus potētie ſuperioris ſe: qualis eſt theologia q̄ eſt gr̄a
praxis eliciende a volūtate: que eſt nobilior intellectu. Il
la vero que eſt tm̄ gratia actus inferioris potentie ē igno
bilior illa: que eſt gratia ſui: et hoc ſi illa que eſt gratia ſui
ſit nobilioris potentie. ¶ Ad aliam ꝓbationem de certi=
tudine dicit Doc. duo. Primum: ꝙ quelibet ſcientia reſpe
ctu ſui obiecti: eſt eque certa ſm̄ proportionem: quia que=
libet reſoluitur in ſua principia īmediata: ⁊ patet etiā ſu=
pra. q. de ſubiecto theologie: ꝙ ſcientia eſt certa ⁊ infalli=
bilis notitia de obiecto neceſſario per cauſam euidentem
applicatam per diſcurſum ſyllogiſticum: et ideo quelibet
ſcientia vt ſcientia eſt eque certa: non eſt tamen eque cer=
ta ſm̄ quantitatem. i. ꝙ vna poteſt eſſe perfectior alia. illa
enim que eſt obiecti perfectioris ⁊ certioris eſt certior. Et
ſic quia philoſophus poſuit ſcientiam practicā tātum cir
ca media ad finem: vt patet de practica actiua ⁊ factiua: et
aliquam ſpeculatiuam ponit circa ipm̄ finem: ⁊ circa ſub=
ſtantias ſeparatas: ideo poſuit aliquam ſpeculatiuam no=
biliorem ⁊ certiorem om̄i practica ab ipſo poſita. Sȝ nos
ponimus cognoſcibile operabile. i. natum attingi ꝑ ope=
rationem que eſt vera praxis: eſſe maxime cognoſcibile:
quia ponimus deum ſub ratione deitatis. ¶ Ultimo ar=
guitur ſic: quia theologia eſt inuēta oībus neceſſariis exi=
ſtentibus ꝓpter fugā ignorantie. ergo eſt ſpeculatiua. Sic
enim arguit philoſophus primo metaphy. in ꝓhe. proban
do metaphyſicam eſſe ſpeculatiuam. ¶ Reſpondet doc. ꝙ
hec eſt inuenta propter neceſſaria intrinſeca non extrinſe
ca: nam hec docet moderari paſſiones ⁊ operationes: nec
eſt inuenta ad fugam ignorantie: patet quia q̄plurima tra
di potuiſſent in ſcriptura ſacra: ſed hec eadem frequenti⁹
replicantur vt inducatur auditor ad operationem eorum
que ibi perſuadentur.

Ad argumenta ſecunde. q. Iſta argumēta cū ſuis
reſponſionibus ſunt clara hic: et
ex ſuperius diffuſe declaratis. Tamen pro maiori declara
tione aliqualiter adduco illa. Primo arguit ꝓbādo ꝙ ſciē=
tia practica non dicatur practica ab obiecto: quia. 3. de ani
ma. t. c. 49. intellectus practicus differt fine a ſpeculatiuo.
cum ergo que ſunt pn̄cipia diſtinguendi ſint pn̄cipia eſſen
di. ſequitur ꝙ finis erit pn̄cipium eſſendi practicum nō ob=
iectum. ¶ Secundo arguit: quia practica eſt minus nobi=
lis q̄ȝ ſpeculatiua: quia practica eſt gratia vſus: vt patet. 1.
met. in ꝓlog. Hec ratio non teneret niſi vſus eſſet ꝑ ſe finis
illius habitus: patet/ quia ſcientia ab eo habet ſuam nobi
litatem a quo habet ſuam denominationē vltimaȝ: ſed de=
nominatur practica: quia gratia vſus. ergo talis vſus erit
per ſe finis illius habitus ⁊ nō obiectum: patet/ quia non
dicitur per ſe practica gratia obiecti: vt patet per philoſo=
phū. ¶ Tertio arguit auctoritate philoſophi. 2. meta. tex.
c. 3. Finis ſpeculatiue veritas: finis practice opus. ergo di=
citur practica ab ope: ſiue a praxi: vt a fine. ergo non ab ob
iecto praxis. ¶ Reſpondet doctor ad primum: ꝙ philoſo=
phus tertio de anima loquiẗ de fine cognito. i. de obiecto
operabili cognito: ⁊ patet quia intellectus ratiocinans: ſi
ue diſcurrēs ratiocinatur ꝓpter finem cognitū: ⁊ vt eſt pn̄=
cipium demonſtrationis: patet nam prius cognoſcit obie=
ctum operabile natū dare rectitudinem actus: quo cogni=
to accipit principia practica ab illo cognito: ⁊ tandē a pn̄=
cipiis diſcurrit ad concluſiones que virtualiter includūtur
in illo: ⁊ precipue concludēdo ex talibus principiis media
neceſſaria: quibus obiectum opabile poſſit attingi: ⁊ ſic tā=
dem ratiocinatur a pn̄cipiis ad media: ſiue ad cognitioneȝ
mediorum que formaliter erit rectitudo praxis qua attin
gitur obiectum opabile vt prius cognitum: ⁊ ſic patet quō
practica differt fine. i. obiecto opabili cognito a ſpeculati
ua. ¶ Ad ſecundum dicit: ꝙ practica non eſt gratia vſus
vt ꝑ ſe finis: ſed obiectum cognitū eſt ꝑ ſe finis practice: ob=
iectum dico natum dare rectitudinem tali notitie. Addit
ꝙ ipſa practica habet aliquam habitudinem ad vſum: ſiue
ad operationem qua obiectum poſſit attingi: ſic ꝙ vſus ſit
per ſe obiectum eius: vel aliquid includens virtualiter ipm̄
vſum. Si ponitur ꝙ vſus ſiue opatio: ſiue praxis: ſit per ſe
obiectum talis notitie practice debet intelligi vt talis opa
tio habet rationem obiecti cogniti: non vt habet rationeȝ
cauſe finalis. i. ꝙ ſcientia practica denominatur a praxi ha
bente rationem obiecti: ſiue a praxi vt cognita: nō vt a pra
xi habente rationem cauſe finalis: ſiue vt actu amata. Si
vero ponitur obiectum vſus: quod melius ⁊ magis ad intē
tionem Doc. videtur poni: patet quomodo denominaẗ ab
illo vt obiecto. Sequitur. Quale phūs non poſuit eſſe ali=
quod ens niſi ens ad finem. obiectum eñ ſciētie practice po
nitur tm̄ ens finitum ⁊ ordinatum ad finem: ⁊ ſic vſus pra=
ctice tm̄ ponitur circa ens ad finem: ⁊ omne tale obiectum
eſt ignobilius ente ſpeculabili: nō tamen vult ꝙ omne ob=
iectū ſpeculatiue ſit ſimpliciter nobilius quolibet obiecto
practice: ſed ꝙ aliquod obiectū ſcientie ſpeculatiue eſt ſim
pliciter nobili⁹: patet vltimo fine ⁊ de ſubſtātiis ſeparatis:
ideo aliqua ſpeculatiua eſt ſimpliciter nobilior omni pra=
ctica cum practica habeat tantuȝ ſm̄ phm̄ pro obiecto ens
ad finem. ¶ Ad tertium dicit Doc. ꝙ practica ⁊ ſpeculati
ua habent diuerſos fines: loquēdo de per ſe finibus infra
genus cognitionis: quia habitus ſpeculatiuus habet ꝓ fi=
ne īmediato actum cognoſcendi ſpeculatiuū: practicus ve
ro habitus habet actum practicum. i. ꝙ habitus ſpeculati=
uus immediate ordinatur ad ipam ſpeculationeȝ in ſe: pra
cticus vero immediate ordinatur ad cognitionē practicā:
que vltra ordinatur in praxim: ⁊ ſic ſpeculatiue finis diciẗ
veritas. i. cognitio puta concluſionis dicitur finis ſpecula=
tiue vt eſt in ſimplici ſpeculatione: finis vero immediatus
practice eſt opus. i. cognitio que immediate dirigit in op⁹
Sed iſti fines nō diſtinguunt pm̄o: patet/ quia habitus illi
cauſantur ex ſimilibus actibus. illi ergo actus habēt pm̄o
ab obiecto ꝙ dicātur practiti vel ſpeculatiui: ⁊ ſic habitus
illi primo diſtinguuntur per obiecta: ⁊ ſic patet ſolutio.

Ad rationes pro opi. oppoſita. Nūc Doc. ſoluit ar=
gumenta facta ab Henri. quol. 8. q. 1.
quibus ꝓbat: ꝙ ſcientia practica diciẗ practica a fine ⁊ nō
ab obiecto: et illa argumenta ponūtur iuxta tertium arti.
ibi. Aliter dicitur: ꝙ illud a quo habitus ⁊ actus dicuntur
practici eſt finis ⁊ extenſio cognitionis practice ad praxim:
que eſt extenſio ad finem. ¶ Et primo arguit Heñ. ibi. Ar
guitur etiam per rationes ſic primo: ⁊ deducit ad hoc incō
ueniēs: quia ſi habitus diceretur practicus ab obiecto. tūc
de eodem obiecto poſſet eſſe notitia practica ⁊ ſpeculatiua
ptȝ/ q2 ītellect⁹ extenſione fit practicus: qꝺ nō eſt verum ni
ſi de eodē intellectu pri⁹ ſpeculatiuo: ⁊ poſtea practico ex=
tenſo ad opus. ¶ Rñdēt doct. ibi. ad primum dico: ꝙ non
pōt eſſe circa idem obiectuȝ habitus ſpeculatiuus ⁊ practi
cus. Cum ꝓbatur: quia intellectus extenſione fit practicus
Dicit ꝙ Ari. poſuit tres gradus intellectus: primus eſt cō
ſiderare ſpeculabilia tm̄. Secundus conſiderare agibilia:
puta ſanitatem in ſe nō dictando ꝓſequi: ⁊ hoc efficaciter:
licet eñ cognitio ſanitatis in ſe dictet volūtati vt velit ſani
tatē: nunq̄ȝ tamen dictat efficaciter niſi dictet de mediis nō
in vniuerſali: ſed in ꝑticulari: vt patet a doc. in. 2. d. 6. q. 2. ⁊
in. 4. d. 49. ⁊ in p̄ſenti. q. Tertius vt dicit: quando ampli⁹
extendēdo ſe iubet ꝓſequi vel fugere: ⁊ ſic in iſto tertio gra
du dictat de mediis in ꝑticulari: quibus efficaciter volūtas
poteſt attingere ſanitatem: ⁊ cognitio iſto tertio modo pōt
dici perfecte practica: cognitio vero in ſecūdo gradu licet
ſit ꝓ̄e practica: nō tm̄ ꝑfecte practica ⁊ q2 vt ſic recedit a ꝑfe
cte practica p̄t dici ſpeculatiua: ⁊ hoc ē qꝺ dicit. Cōceſſo tm̄
ꝙ intellect⁹ ſpeculatiu⁹ extenſione fiat practicus: nō eſt ad
propoſitum: q2 diſtinguendum eſt vel aptitudinali extēſio
ne vt in ſecundo gradu vel actuali vt in tertio gradu: quia
vtroq̄ȝ modo eſt practicus: licet cōpletius in tertio q̄ȝ in ſe=
cundo: ⁊ ſic negatur cōſequentia. Et quod dicit doc. ꝙ pra
cticum ⁊ ſpeculatiuum ſunt differentie accidentales intel=
lectus: quia vt expoſui. ſ̄. itellectus dicitur practicus: quia
recipit notitiam practicam: ⁊ ſpeculatiuus q2 recipit ſpecu
latiuam: ⁊ hec accidūt ſibi. Et quod dicit ꝙ practicū ⁊ ſpe
culatiuum ſunt differentie eſſentiales habituuȝ et actuum.
hoc debet ſane intelligi: quia ille differentie dicūtur eſſen=
tiales: non ꝙ ſint de eſſentia habituum: vt. ſ̄. patuit in ſecū
do ar. ſed quia neceſſario cōſequuntur eſſentiam habituuȝ:
neceſſario ſibi inſunt primo ꝑ rationes eſſentiales: quibus
practica ⁊ ſpeculatiua cōſtituitur eſſentialiter in tali eẗ. ali
ter doc. ſibi cōtradiceret. ¶ Secundo principaliter arguit
Heñ. ꝓbando ꝙ de eodem obiecto poſſit eſſe ſciētia practi=
ca ⁊ ſpeculatiua: vt patet de medicina que diuiditur in pra=
cticam ⁊ ſpeculatiuam: ⁊ tamen eſt de eodem corpore ſana

Tres gradus intellectus.

bili. ¶ Respondet doc. ibi. Ad illud de medicina. Hic recitat opi. Hen. quoli. 6. qui dicit ꝙ habitus vniuersalis est speculatiuus: sed quando ex eo acquiritur habitus particularis: tunc fit practicus. ¶ Contra hanc responsionem arguit Doc. Quia sequeretur ꝙ ex principijs speculatiuis posset sequi cōclusio practica: quod. s. improbatum est ibi. Ideo aliter dicendum est. Nota hanc singularem responsionē quomodo medicina possit dici speculatiua ⁊ practica: ⁊ hec litera satis clara est. ¶ Ibi. Ad aliud de bonitate ⁊ malicia. Hic doc. dat triplicem responsionem ad vltimam rationem Hen. Prima responsio pꝫ hic: ⁊ clariꝰ. s. vbi declarauimus ꝙ bonitas actus accipitur a fine inq̄tū habet rationem obiecti. Et similiter secunda responsio patet hic: et clarius. s. vbi declaraui de bonitate ex genere. Tertia tandem responsio est magis ad propositum: vt patet in litera. ¶ Ibi. Contra istud arguitur. Hic Doc. facit duas rationes speciales: quibus ꝓbat habitus non distingui per obiecta: quia omne formaliter tale est tale per aliquid intrinsecū sibi quiditatiue: sicut homo est formaliter rationalis per differentiam quiditatiuam. ergo habitꝰ practicus erit formaliter talis per aliquam differētiam essentialem ⁊ intrinsecam: sed obiectum non est intrinsecum habitui vt patet: modo que sunt principia cōstituendi formaliter sunt principia distinguēdi formaliter: sed obiecta nō sunt principia constituendi intrinsece habitus. ergo nec p̄ncipia distinguendi formaliter. ¶ Secunda ratio est: ꝙ obiectum non distinguit habitū nisi effectiue: patet quia habitus tm̄ habet eē ab obiecto effectiue. ergo ⁊ tm̄ distinctionem ab ipso effectiue: quia eo modo quo aliquid dat esse: eo modo distinguit: si essentialiter: essentialiter: si accidentaliter accidentaliter: si effectiue effectiue: vt patꝫ a Doc. in pluribꝰ locis. Sed cause efficientes non distinguunt effectus specie: patet / quia cause specie distincte possunt ꝓducere effectus eiusdem speciei: vt patebit. j. di. 2. parte. 2. q. 2. vbi probat Doc. ꝙ possunt esse duo effectus eiusdē speciei: quorum vnus sit a causa equiuoca: puta vnus mus a sole: ⁊ alius a causa vniuoca: puta ab alio mure. ¶ Ad primum respondet Doc. ꝙ habitus habet illam aptitudinalem relationem per causam formalem ⁊ intrinsecā: ⁊ sic notitia practica distinguitur formaliter quiditatiue a speculatiua per suam entitatem quiditatiuam. Sed quia illam entitatem habet effectiue ab obiecto: et per consequens et illam proprietatem: ideo ab obiecto habet vt effectiue siue originatiue distinguatur a speculatiuo. ¶ Ad secundū dicit Doc. in sententia: ꝙ quādo sunt due cause specie distincte: sed vniuoce suis effectibus: ⁊ hoc vel vniuocatione completa quādo ꝓducit effectum similem in substantia: vt quādo homo producit hominem: tunc homo productus est similis i forma: quia in humanitate: ⁊ i modo essendi forme: quia sicut humanitas in qua est similitudo realiter existit in homine producente: sic realiter existit in homine producto. sed vniuocatione diminutiua quādo effectus est similis in forma: sed non in modo essendi forme: vt quando domus extra est similis domui in mente. Domus enim extra est suo modo a domo intra: ⁊ sic conueniunt in domo: quia domus in mēte est domus: licet sm̄ quid: ⁊ domus extra est domꝰ simpliciter: differunt tamen in modo essendi: quia domus in mēte habet tantum esse cognitum. domus vero extra habet verum esse reale. Et sic patet quomodo ibi ē similitudo in forma domus: sed in modo essendi forme nulla est similitudo. Dicit Doc. ꝙ tales cause sicut specie distinguūtur: ita producunt effectus specie distinctos. Et tales cause semꝑ sunt obiecta specie distincta: que producūt notitias specie distinctas: nam lapis vt presens in ratione obiecti intelligibilis de qua. j. distin. 3. q. 6. producit seipsum in esse cognito: qꝛ producēdo notitiam sui: producit seipsum in esse cognito. ⁊ sic lapis vt in ratiōe obiecti intelligibilis est similis lapidi in esse cognito: quia vterqꝫ est lapis: licet extra sit lapis simpliciter: ⁊ vt cognitus tantum sm̄ quid: ⁊ sic differunt in modo essendi. Et licet notitia sit absolute sumpta alterius speciei a lapide: tamen vt ꝑ ipsum dicitur lapis cognitus: ⁊ specificatur ab ipso dicitur effectus saltem diminute vniuocus. ¶ Multorū enim opiniones recitassem in hac materia de theologia practica aut speculatiua cum plurime sint ⁊ varie: ne tamen studentum ingenijs fastidium nimia prolixitate afferrem ea que magis ad propositum faciunt perstringendo prout potui: superflua sicco pede pertransiui.

Undeetiam quidam nouus expositor prime partis S. Tho. dicit: ꝙ theologia est magis speculatiua q̄ꝫ practica. Tum quia principalius agit de rebus diuinis q̄ꝫ de actibus humanis. Tum quia agit de humanis actibus propter dei speculationem: quia in speculatione consistit eterna beatitudo ⁊c. Tho. de vio Caietanus.

Sed hoc improbatum extat a Scoto: vt patet in ista questiōe: nec egent alia nostra impugnatiōe. Et rationes Sco. satis euidentes sunt. ¶ Addit insuper ille expositor modernus rationes Scoti non concludere theologiam esse practicam: sed si valent: concludunt eam duntaxat esse vel practicā: vel eminenter continere practice rationē. ¶ Addit etiam ꝙ non potest inferri ꝙ theologia sit speculatiua aut practica: vt vna contra aliam distinguatur: sed vel est speculatiua ⁊ eminenter continēs rationē practice: vel est practica et eminenter continens rationem speculatiue. hec ille. ¶ Sed ex rationibus Sco. luculētissime apparet positionem hanc non esse veram: nec vllo modo tale firmitate stari posse. Tum quia ipse non soluit rationes Sco. Dicta hec sufficiant pro dilucidatiōe huius vltime. q. Et sic finis prologi. Rn̄sio.

¶ Libri primi Distin. pme. Qō pma.

Vtrum per se obiectum fruitionis sit vltim⁹ finis. ¶ Titulus questionis sic debet intelligi. An entitas vltimi finis sit per se ratio formalis terminandi fruitionē ordinatam. Et nota φ aliud est loq̄ de obiecto p se terminatiuo fruitionis: et aliud de rōne formali talis obiecti. Exemplū. Deus est obiectū terminātis fruitionē: ꝛ deitas est rō formalis: q꞉ dicimus φ deus terminat fruitionē sub rōne deitatis: ꝛ illud dr̄ p se terminare qđ per se includit rōnem formalē terminandi. Et illud dr̄ p accidēs terminare qđ nō ex sua rōne formali terminat: sed ex rōne formali alterius: ꝛ sic dꝫ intelligi titulus questionis.

Circa primum articulū dicit Doc. duo. Primum φ fruitio ordinata est illa que habet debitas circūstantias de quibus circunstantijs actus moralis diffuse patet a doct. ĩ. d. 17. et in. 2. d. 7. ꝛ. 40. ꝛ in quol. q. 18. Secundum est φ fruitio in cōi est: siue habeat illas circūstantias: siue nō. Hic Doc. non intelligit φ fruitio in cōi dicat̃ fruitio inordinata: vt videt̃ exponere Alfon. tol. qui arguit contra Doc. d. 1. primi. Sed doc. sic intelligit: φ ex quo determinauit de fruitiōe ordinata ꝛ determinata que habet debitas circūstantias: illa dicat̃ cōiter sumpta: siue habeat: siue nō habeat: ꝛ nō accipit ibi in cōmuni vt declarat Alfon. pro indifferēti ad inordinatā ꝛ ordinatam ꝛ doctores multotiens vtuntur isto modo loquendi: quo Doc. hic vtitur.

Alfon. non recte hꝫ mentē docto. de fruitione in cōi.

Quātum ad secūdum videt̃ esse opinio Aui. Opi. Auiceñ. fuit. 9. meta. c. 4. φ secūda intelligentia immediate pducit tertiā q̃tum ad totū suū eē: quā opi. diffusius ptractat Doc. in. 4. d. 1. q. 1. Et ideo voluit φ quando aliq̄s effectus ꝫm totū suū esse depēdet ab alio in esse ꝛ conseruari: natus est pfecte quietari in illo a quo sic dependet. Et pbat per propositionem Proculi. 35. quia naturaliter effectus redit ad suam cām. hoc est φ sicut producitur in esse a tali causa: ita habet naturalēꝫ inclinationē redeūdi ad illam ꝛ quietari in illa. ¶ Contra istud. Hic doc. intendit pbare φ tm̄ in ente pfectissimo intellectus creat⁹ natus est pfectissime quietari: et rationes sunt satis clare in lr̃a: ꝛ maxime pma ꝛ. 2. ratio. ¶ Primo arguit sic. Quādo potētia habet aliqđ cōmune p obiecto non pfecte quietatur: nisi in perfectissimo contento: patet ista. Tum quia in isto pfectissimo contento pfectissime reperitur ratio illi⁹ obiecti cōis. si ergo potētia naturaliter inclinatur ad pprium obiectū: tunc pfectissime inclinatur ad pfectissimum cōtentū. pꝫ hoc p pñam philosophi pmo meta. in phe. si oēs hoīes natura scire desiderant. ergo maximam sciam maxime desiderabūt. maxima autem scia est circa maxime scibilia q̄ sunt substantie sepate: vt pꝫ. 6. meta. Sic arguo de volūtate q̄ naturaliter inclinat̃ ad bonum. ergo ad summū bonū summe inclinat̃. ergo in illo tm̄ summe quietatur. Tū etiā quia pfectio vltimata potentie est in actu scđo quo vnitur optimo cōtento sub obiecto illius potentie: vt pꝫ a doc. ĩ. d. 2. pte pma. q. 1. ergo potentia nō erit pfectior in actu secundo nisi illo actu attingat siue vniatur pfectissimo cōtento: Cū ergo voluntas ꝫm Aui. 1. meta. c. 1. habeat ens inq̃tum ens p obiecto saltem in rōne terminatiui. seq̄tur φ voluntas nō poterit pfecte quietari nisi actu suo terminetur pfectissimo enti: et p illū vniat̃ sibi. ¶ Scđa ratio supponit vnum. s. φ potentia dicat̃ pfici ĩ hoc φ attingit obiectum p se illi⁹ potentie: potētia em̄ visiua pficitur in hoc φ actu suo attingit visibile: ꝛ quot sunt obiecta p se. i. que p se includūt rōnem pmi obiecti: tot nata sunt pficere potētiam mō predicto. s. p q̄to attinguntur a tali potētia p̄sertim si talia p se obiecta includūt pfectionem: qđ dico ppter relationes diuinas ꝛ forte creatas: que nullam formaliter includunt pfectionem: que tamen p se cōtinentur sub ente. Tūc arguo sic. Potentia que plura p se respicit obiecta (. i. que respicit plura obiecta: q̄ p se continentur sub primo obiecto illi⁹ potentie) nō pōt in vno illorum pprie quietari nisi eminenter vel v̄tualiter cōtineat pfectionem illoꝝ obiectorum: patet q꞉ dū respicit vnū illorum diminute pficitur: quia nō continet pfectionē alteri⁹: quā etiam respicit: ideo singulū semp diminute perficit. Si ergo vnum illoꝝ debeat vltimate ꝛ cōpletiue pficere: oportet ipm̄ cōtinere pfectionem alioꝝ virtualiter vel eminēter sed voluntas creata respicit siue inclinat̃ ad omne ens sicut ad p se obiecta: q꞉ hꝫ ens cōe pro obiecto: vt patꝫ a Doc. ĩ. d. 3. q. 3. ꝛ in. 4. d. 49. ꝛ p̄cipue inclinatur ad entia que includunt aliquā bonitatē: q꞉ obiectū fruibile: siue amabile sp̄ icludit vel bōitatē eēntialē vel attributalē: vt exposui. s̄. q. vi. plogi. ꝛ infra magis patebit. d. pñti. q. 3. ḡ talis volūtas nō potest vltimate perfici ꝛ completiue ꝛ perfecte q̄etari seu saciari: nisi a perfectissimo ente: ꝛ tale est primum ens quod continet virtualiter ꝛ eminenter perfectionem oīm aliorum. ¶ Tertia ratio clara est: q꞉ si itelligētia inferior videt superiorē vt finitam. ergo potest appetere perfectiorem ꝛ sic non quietari in illa finita. si videt eā vel credit infinitam ꝛ nō sit. ergo decipitur: ꝛ sic nō beata: aut videt eam nec finitam nec infinitam. ergo nō perfecte videt: ꝛ sic nō beata. ¶ Quarta ratio stat in hoc: q꞉ secunda intelligentia finit actum fruitionis tertie nō virtute propria sed virtute alteri⁹. s. prime. i. φ hꝫ a prima entitatem talem que possit esse obiectū fruitionis: ꝛ tunc illa que dat talēꝫ entitatē videtur magis habere rationē obiecti fruibilis: et sic tertia magis quietabitur in prima q̄ꝫ in secunda. Et hec quarta rō tenet: supponendo φ prima intelligentia contineatur sub primo obiecto tertie intelligentie.

In hoc passu voluerunt quidam dicere dist. 1. q. 4. φ Doc. intendit hoc probare rationibus naturalib⁹: ꝛ dicūt φ iste rōnes hoc non cōcludunt via naturali.

gul. ochā i p̄. dist. 1. q. 4.

Ad quod dico primo φ Doc. supponit vnum in pma et secūda ratione: φ intellectus creatus: ꝛ similiter voluntas creata habēt ens inquantū ens pro obiecto adequato: ꝛ si hoc esset notum via naturali: rationes doctoris euidēter naturalr̃ cōcluderent: vt pꝫ intuenti: supponendo vnū φ duplex est perfectio potentie: vcꝫ intrinseca: vt operatio ipsius. extrinseca: vt obiectū terminans illā operationē. hoc pꝫ a Doc. in ista q̄stione. ꝛ in q̄rto dist. 49. Sicut ergo potētia nō dicit̃ perfectissime quietari ĩ aliqua pfectione intrinseca: nisi in pfectissima operatione nata sibi cōuenire: sic nō dicitur perfectissime quietari in pfectione extrinseca: nisi in obiecto pfectissimo nato attingi a tali potentia: cū ergo sub ente inquātum ens cōtineatur ens infinitum: sequitur φ potentia habens ens inquātum ens pro obiecto: nō potest perfectissime quietari nisi ĩ ente infinito. Et ideo admitto distinctionē quam facit. G. Ochā de obiecto adequato intellect⁹. s. φ talis adequatio sic itelligatur: φ q̄đlꝫ cōtentū in particulari ꝛ sub ppria rōne est apprehensibile ab intellectu: vel talis adequatio sit alicui⁹ cōmunissimi inter oīa que pñt apphēdi ab aliqua potētia: nec pōt apprehēdi aliq̄d a tali potētia: nisi de quo ipm̄ predicatur. Et dicit φ intellect⁹ creatus nō hꝫ ens inq̄tū ens pro obiecto adequato primo: sed bene scđomodo. Et sic nō seq̄tur φ si cognoscam ens ĩ sua maxima cōitate: φ possim cognoscere q̄đlꝫ cōtētū sub rōne ppria. Modo rōnes doc. presupponūt de adequatiōe entis pmomō: ꝛ in hoc nō deuiat a Doc. tamē forte posset pbari via naturali ens inq̄tū ens esse obiectū adequatū: intellectus creati: ꝛ hoc ex natura intellectus: vt patebit. ĩ. a Doc. d. 3. ꝛ. d. 8. ꝛ in. 2. d. 2. ꝛ ĩ quoli. q. 14. ¶ Ad scđam rationē respōdet idē: φ ista ppositio deberet pbari; vcꝫ φ potentia non quietat̃ nisi in pfectissimo cōtento sub obiecto cōi: quia si sensus pōt habere delectationē respectu pluriū sensibilium: si esset aliqđ sensibile minus pfectum qđ semp approximaret̃ illi sensui: necessario semp quietaret illū sensuꝫ: q꞉ excluderet oēm tristitiā cōtrariaꝫ illi delectationi. ¶ Rñdeo. φ lꝫ rō illius habeat aliqualē appentiā: non tamē cōcludit contra rōnem Doc. quia bene cōcedit̃ φ stante tali approximatione quietaret̃: nō tamē sequit̃ φ pfectissime: q꞉ in pfectiori obiecto sibi approximato magis quietaret̃. Et qđ dicit φ talis delectatio excludit tristitiā oppositam: cōceditur. Sed ex hoc non sequitur φ excludat oēm tristitiā. Et vltra posito etiā φ excluderetur oīs tristitia: adhuc non seq̄tur φ perfectissime quietaret̃ quietatiōe de qua loq̄mur in pposito. Nam aliq̄d quietari in alio cōtingit duplr̃. Vnomodo positiue. s. p positionē obiecti pfectissime quietatiui. Aliomō p exclusionē actualē tristitie. de pma quietatione intēdit loqui doc. ꝛ patebit. ĩ. ¶ Tertio arguit Doc. contra opinionē Auiceñ. ibi Item intelligentia inferior videns superiorem ꝛc. Et ratio clara est. ¶ Ad hanc rōnem rñdet qui. s̄. duplr̃ cōcedēdo φ tertia intelligentia videat scđam etiā finitam: ꝛ φ videat aliquid pfectius ea: ꝛ tamen nō seq̄tur quin sit pfecte quietata in scđa. Et cum dicit̃ a Doc. φ tertia intelligentia pōt appetere illud pfectius. Dicit ille φ non ostēditur φ possit recte appetere. ¶ Sed iudicio meo hoc nihil ē: supponendo mihi vnuꝫ. φ aliud est loqui de beatitudine quā potētia est apta nata habere. ꝛ aliud est loqui de beatitudine q̄ tm̄

Rñsio.

Duplex pfectio potentie.

gul. ochā vbi. s̄.

Rñsio.

Idem. Rñsio.

[illegible]

est in potestate dantis: ⁊ certū est ꝙ isto secūdo modo potētia tm̄ pōt recte appetere ꝗtum volūtas recta dātis vult eā appetere ⁊ nō plus: vt patebit in. 4. d. 49. Sed loquēdo pmo mō: hoc est euidēs ꝙ volūtas pōt recte velle illud qd̄ est obiectū quietatiuū. ⁊ sic rn̄sio illa data contra Doc. parū ꝯcludit. ¶ Dat aliam respōsionē: ꝙ intelligētia tertia nō cognoscit primā: ⁊ ꝑ ꝯn̄s non potest appetere. Dico ꝙ si via naturali ꝓbari posset aliqd̄ ens esse infinitū: illud maxime intelligeretur a tertia intelligētia. Dico scd̄o: ꝙ si tertia intelligētia videndo secundam: aut videt ipsam esse primam: ⁊ sic decipitur: aut videt ipsam esse secumdam et productam ab alia. ergo potest intelligere producentem: ⁊ producens equiuocum est simpliciter nobilius producto: ⁊ per consequens potest appetere illam. ¶ Ultimo arguit Doct. ducedo rationem Auicē. ad oppositū: ibi. Itē duco rōnem ad oppositū. ¶ Ad hanc rōnem rn̄det. Idē vbi. s. dicens ꝙ nō sequitur intelligentia scd̄a finit rōne alterius finis. ergo nō quietat: sicut dicere: sensibile nō delectat ni si in virtute alterius: qd̄ tm̄ non delectat: ⁊ tamē quietat appetitū sensitiuum. ¶ Hoc nihil est ꝯtra rōnē doc. Supponendo pmo: ꝙ tertia intelligētia possit intelligere primaꝫ: vt etiā philosophi ꝯcederēt. Secūdo ꝙ ratio formalis obiecti quietatiui dicit entitatē ꝑfectā ⁊ absolutaꝫ: vt patebit. j. a Doc. seqtur ergo: ꝙ si secūda intelligētia causat tertiaꝫ in virtute prime (cū entitas illius depēdeat a pma in esse et cōseruari, ꝙ non pōt quietare nisi in virtute pme (cuꝫ ratio quietatiua depēdeat in esse ⁊ cōseruari a prima intelligentia.) Et vltra seqtur ꝙ ratio qetatiua scd̄e est imꝑfectior ratione quietatiua pme: ⁊ tertia intelligentia est capax illius prime: vt ꝓbatū est. s. ergo stat rō doc. ꝙ nō pōt ꝑfecte qetari nisi in pma. Quedā alia adducūtur ꝑ. s. arguentē ꝯtra doc. ꝗ ex dictis. s. facile soluunt. Et quia rōnes Sco. ꝓbāt etiā ꝙ intellect⁹ noster non potest ꝑfecte quietari: ⁊ hoc ex natura potentie: nisi in ꝑfectissimo ente: ⁊ hoc in se ⁊ in ꝑticulari: cum non sit maior ratio de intellectu nr̄o ex natura intellectus ꝗꝫ de intellectu intelligentie scd̄e. Et iste due rati ōes ꝗs facit doc. i. 4. q. 49. q. 8. sunt etiā ꝓ ista via. Ideo hic adduxi eas vt clari⁹ videat opinio ista et euidentior sit.

Augu. suesse.

Insuper

vt appareat ꝙ iꝓbatio quā facit quidā nouus interpres philosophi nihil cōtra Sco. valeat: qui nouus expositor sic dicit ꝙ Sco. ꝓbat rōne naturali intellectū nostruꝫ non posse quietari nisi i cognitiōe intuitiua summi intelligibilis: ⁊ adducit duas rōnes quas dicit esse Sco. in. 4. d. 49. q. 8. Prima q᷑ totuꝫ ens est obiectū intellectus nr̄i. igit nō quietat nisi in cognitiōe summi intelligibilis in se. Declaratur: q᷑ nō qetatur in cognitione illius in vniuersali: q᷑ sic illū cognoscere nō est illum cognoscere: igit in cognitione ipsius dei in se. ¶ Scd̄o arguitur: q᷑ qd̄ est simpl'r ꝑfectionis in aliquo genere: si ꝯpetit inferiori i illo genere etiā opꝫ vt supiori cōpetat: sed cognitio intuitiua cōpetit sensui: igit multomagis itellectui. hec Sco. Sꝫ iste rōnes vt dicit ille expositor friuole sunt. Primo quidē quia siue ens sit obiectū intellectus siue nō: semp cōcept⁹ entis cuiusuis causatus est a qditate materiali ꝑ fantasmata representata: ⁊ ita ens est obiectū itellect⁹ vt causatuꝫ a quiditate materiali ꝑ fantasmata repn̄tata. ¶ Ad scd̄am ꝯcedo ꝙ cognitio intuitiua est possibilis intellectui: sed nō respectu oīs cognoscibilis: q᷑ nō respectu substātie: nec respectu materie: solū aūt respectu obiecti ꝓportionabilis. Et sic nō oportet eē ita in oibus si est de vno q᷑ pōt itellect⁹ aliqd̄ cognoscibile cognoscere ituitiue ⁊ abstractiue: nō aūt oē ꝓpter defectū ꝓportionis. Ampli⁹ contra exteroꝝ principē argui pōt: q᷑ ipse tꝫ nō posse naturali rōne demonstrari intellectū esse perpetuū: igitur nec ipm esse capacē talis beatitudinis: q᷑ vt ipse dicit in alia. q. eiusdem lib. mortalitas repugnat saltē effectual'r felicitati: q᷑ si exteri tenent rōne naturali nō posse ꝓbari anime imortalitatem: cogūtur dicere non posse ꝓbari rōne naturali aīam posse tali mō beatificari. hec expositor ille super scd̄o meta.

Rn̄sio et iꝓbatio Augu. suesse.

Respondeo

ad nouū expositorē. Primo ꝙ non recte intelligit Sco. q᷑ non dicit Sco. ꝙ ꝓ statu isto possit naturali rōne ꝓbari intellectū humanuꝫ non posse beatificari nisi in cogniti ōe intuitiua summi intelligibilis. Sco. dicit ꝙ loquēdo de intellectu ex natura intellectus: pōt naturali rōne demonstrari ipsum nō posse beatificari nisi i tali cognitiōe intuitiua obiecti summi. Et iō dicit. d. 49. q. 8. quarti. sic videt tm̄ mihi ꝙ ꝑ rōnem naturalē pōt ꝓbari sublata imꝑfectione status istius quo ad cognitionē ⁊c. Et sic apparet quō non recitat fideliter opi. Sco. et ꝙ sic intelligat de intellectu ex natura potentie: ⁊ nō de intellectu vt ꝓ isto statu ptꝫ expresse ab ipso Sco. in ꝓlo. q. 1. ⁊ in pmo. d. 3. q. 3. vbi vult ꝙ ens inquātum ens nō sit obiectum adequatū intellectus nostri pro statu isto: sed bene est obiectum adequatum intellectus nostri ex natura intellectus: vt pꝫ. d. 3. q. 3. pmi. ⁊ ideo nō pōt qetari nisi in ꝑfectissimo cōtento. Et sic pꝫ ꝙ loquēdo de tali intellectu ex natura intellectus: nō habet quiditatē rei materialis ꝓ obiecto adequato. Sed hoc diffusius exposui. j. d. 3. q. 3. ¶ Ad scd̄m quando dicit ꝙ cognitio intuitiua nō est possibilis intellectui respectu oīs intelligibilis. Hoc pꝫ esse manifeste falsuꝫ loquendo de summo intelligibili: cū illud sit summe existētie: ⁊ cognitio intuitiua terminat ad rem existentē inquantū existēs est: vt ptꝫ a Sco. in pluribus locis. Et silr̄ falsum est ꝙ intellectus humanus ex natura intellectus: nō possit intuitiue cognoscere substātiā ⁊ materiam primam: vt posset faciliter deduci cū includāt ꝓpriā existētiā. ¶ Et qd̄ addit de imortalitate aīe. Hoc nihil est: q᷑ lꝫ sit tm̄ creditū aīam esse imortalē: nec hoc possit rōne naturali ꝓbari: vt ptꝫ a Sco. in. 4. di. 43. sublata tm̄ imꝑfectione huius stat⁹ quo ad cognitionē (quia tm̄ ꝓ statu isto natus est moueri intellectus a sensibilib⁹: vt pꝫ a Sco. d. 3. q. 3. 1.) si anima intellectiua duraret tm̄ per diem ex natura potētie itellectiue habet ens pro obiecto adequato: nō posset quietari vltimate nisi i ente ꝑfectissimo: ⁊ hoc in se viso. Nō em̄ ē de essentia beatitudinis ꝙ sit ꝑpetua: vt ꝓbat Sco. in. 4. dist. 49. Posset em̄ quis esse ꝑfecte beatus: loquēdo de beatitudine essentiali tm̄ ꝑ instans: vt pꝫ a Sco. vbi. s. Et qd̄ addit ſm̄ Sco. ꝙ mortalitas repugnat beatitudini saltēꝫ effectual'r. Dico ꝙ nō intelligit mentē nec ꝟba. Sco. vt pꝫ intuenti ipsum in. 4. d. 49. q. 12. vbi ꝑtractat hāc materiaꝫ. Vult em̄ ibi: ꝙ nō sit repugnātia formalis: sed tm̄ virtualis: q᷑ si esset repugnantia formalis. s. mortalitatis ad beatitudinē: tunc in xp̄o non potuissent fuisse simul: qd̄ nō est verum. Fuit em̄ ꝑfecte btūs ⁊ tamen mortalis: de hoc vide ibi. Et vltra dico ꝙ positio istius noui interpretis philosophi multa falsa cōtinet. Primo q᷑ dicit ꝙ fantasmata causant cōceptū entis. Hoc iꝓbatū est. j. d. 3. q. 7. a Sco. ⁊ in quol. q. 15. ⁊ vide ibi expōnē. Scd̄o q᷑ hoc posito statim sequitur (vt Sco. arguit i. 4. d. 49. q. 8.) ꝙ felicitas itellect⁹ nostri esset in aliquo conceptu qui est imperfectior cōceptu rei sensibilis per actum sensitiuū: ptꝫ q᷑ concept⁹ cātus de deo ex sensibilibus est imꝑfectior eis ꝗꝫ actus cognitionis sensitiue: pꝫ q᷑ impossibile est intellectū agentē cū obiecto suo causare cōceptū perfectiorē suo perfecto verbo: q᷑ realiter ē effect⁹ sibi adequatus: sed vnus effectus est adequat⁹ vni cause. ergo nō potest perfectiorem illo causare de deo. Et si sic: tunc ista positio destruit phm̄: qui ponit in ꝑfectissima cognitione btitudinem: ⁊ hāc ponit illius prime substātie. ¶ Ad istā obiectionē rn̄det ille expositor: ꝙ hec cognitio de deo: ꝗ cōpositiōe plurīū ꝯceptuū habetur est perfectior sensitiua: q᷑ fantasma nō principaliter cōcurrit: sed instrumētal'r: ⁊ ita pōt effectus esse perfectior sua causa: q᷑ esse potest virtute ꝑfectioris agētis. Sed hec rn̄sio parum valet. tum q᷑ oportet ipsum assignare illud agēs perfecti⁹ aut ponitur itellectus: aut res sensibilis: aut fantasma: aut species intelligibilis: ⁊ quocūqꝫ istorum dato. stat rō Sco. Si em̄ ponitur intellectus: sequeret ꝙ non esset differētia cognitionū inter se: cū sint eque oēs ab itellectu. vt patuit a Sco. in pmo. d. 3. q. 7. si fantasma vel res sensibilis vel materialis pꝫ intentū. Si spēs intelligibilis: pꝫ etiam ꝙ talis species nō causat conceptum ꝑfectiorem conceptui sui primi obiecti: vt ostēsum est in. 1. d. 3. q. 2. ⁊. 1. vide ibi expositiones quas feci. ¶ Dico etiā scd̄o principal'r: ꝙ si loquamur de obiecto ad quod potentia habet naturalem inclinationem (qd̄ est ens inꝗtuꝫ ens: vt pꝫ a Sco. in ꝓlo. q. 1. ⁊ in ql. q. 14.) ꝙ rationes Sco. concludūt via naturali intellectuꝫ humanum nō posse quietari ꝑfecte nisi in ente perfectissimo: sublata tamen imꝑfectione hui⁹ status quo ad cognitionem: quia ꝓ statu isto nō potest videre in se obiectū ꝑfectissimum: sed tm̄ habet aliquā cognitioneꝫ abstractiuam alicuius cōis illi perfectissimo ⁊ sensibilibus. Et stat ratio prima ꝙ habens aliquod cōe pro obiecto adequato: ad qd̄ habet naturalē inclinationē: nō potest ꝑfecte quietari nisi in perfectissimo contento attingendo illud in se: vt pꝫ. hoc idem dico de scd̄a ratione. Et sic patet quomodo rationes Sco. nō sunt friuole vt dicit iste expositor: sed non sunt bene intellecte ⁊c. Sed quō rationes ille facte in. 4. concludant de angelo vel de anima separata existentibus in puris naturalibus: vide que ibi exposui.

Aug. suesse Rn̄sio.

Deinde

adducit Doc. rationes aliorum contra Auic. Prima est. S. Bonauenture: qui in. 1. di. 1. ar. 2. q. 3. arguit sic. Quod est capax dei. i. qd̄ potest deū attin-

Rō Bo. ꝯtra Aui.

Margin notes (left column): Idem; Rn̄sio.; Idem; Rn̄sio

gere suis operationibus: q̄b⁹ in obiectis aīa quietaꝛ: nō sa-
ciatur nisi in deo: pꝫ quia in illo solo pfecte saciatas reperi
tur. Sed anima est capax: qꝛ ad imaginē ipsius: vt ptꝫ per
Aug. 14. de tri. c. 8. vel. 15. et hec rō concludit de deo nō in
conceptibus cōibus sed de deo sub rōne deitatis: qꝛ vt sic
pfectissime quietat. ¶ Rn̄det doc. ꝙ minor nō est notavia
naturali. s. ꝙ cognoscaꝛ imago sub illo respectu quo referꝛ
ad imaginatum: vt clare pꝫ a doc. in quoli. q. 14. vbi vult ꝙ
nec angel⁹ ex puris naturalib⁹ possit se cognoscere vt ima-
Obiectio ginem trinitatis. i. sub illo respectu quo refertur ad trinita
tem. Si dicatur ꝙ etiā rōnes Doc. nō concludūt: qꝛ suppo
Sol. nunt ens in̄finitū ens esse obiectū intellect⁹: pꝫ rn̄sio ad ob-
iectiones factas ab Ocham. Dico vltra ꝙ concludūt ꝯtra
Difficultas. Auicen̄. qui concedit ens in̄finitū ens esse obiectū adequatū
intellectus. ¶ Hic occurrit difficultas: qꝛ doc. vult expsse
ꝙ ratio imaginis ꝯsistat in actibus primis ꝛ secūdis: vt pꝫ
ab ipso. j. d. 3. q. vlt. ꝛ in secūdo. d. 16. que oīa sunt absolu-
Rn̄sio. ta: vt patuit. s. ꝛ sic seq̄tur ꝙ ratio imaginis nō icludit ali
quem respectū. ¶ Facilis est responsio: qꝛ imago pōt capi
dupliciter. Uno modo formaliter: ꝛ sic dicit similitudineꝫ
imaginis ad imaginatū: que similitudo siue ꝯformitas fun
datur in illis absolutis. Alio modo fundamentaliter: ꝛ sic
imago tantum includit absoluta: licet ergo aliquis ex pu-
ris naturalibus posset cognoscere imaginem secundo mo
do non cognito deo trino et vno. non tamen posset cogno
scere primo modo non precognito deo trino et vno: et sic
intendit Doc. vt patet in quol. q. 14. arti. 3.

Tho. prima parte sume art. 1. q. 12. **Alij arguunt** cōtra rationē eius. ¶ Hec litera pla
na est cum sua īprobatiōe. Arguit eī
sic Tho. Aia īmediate creatur a deo. igitur in deo īmedia
te quietaꝛ. Dicit doc. pmo: ꝙ aīs est tm̄ creditū: ꝛ negareꝛ
ab Aui. qui posuit aīam imediate creari ab vltima intelli-
Nota. hic gentia. Sed an Ari. negaret: q̄ posuit. 16. de aīalibus aīam
īmediate esse a deo: ꝛ de nihilo. Dico ꝙ negaret adhuc ip-
sam creari: qꝛ voluit ipsam pduci precise pductione totius
compositi. De hoc vide doc. in. 2. d. 17. et in. 4. dist. 43. ꝛ q̄
ibi exposui. secūdo dicit ꝯn̄am non valere: quia ratio finis
attingibilis p operationē accidit efficienti vt efficiēs. acci-
dit em̄ ꝙ efficiens vt efficiēs. a. sit finis quietatiuus ipsi⁹. a.
quia aliter sequereꝛ ꝙ aīa sensitiua posset īmediate q̄etari
in deo: attingēdo ipm̄ p operationē propriā: quod ē īpossi-
bile: nam ipa ſm aliquos est īmediate creata a deo: ꝛ qd̄ di
cit ſm aliquos: dicit etiā ſm propriā opi. vt pꝫ in. d. 16. ꝛ ali
Difficultas. bi. Sed occurrit difficultas in lr̄a doc. in qua dicit: ꝙ acci-
dit ꝙ cōiungātur in eodē ratio pmi effectiui ꝛ vltimi finis.
Nā ipse doc. j. d. 2. par. 1. q. 1. probat ipm̄ deū esse infinite en-
titatis ex hoc ꝙ simul potest efficere infinitos effectus quo-
rum quilibet requirit specialē pfectionem in causa. ¶ Se-
cundo probat ibi ꝙ ex quo est pmū effectiuum ꝙ cōtineat
eminenter vel virtualr̄ causalitatē cuiuscūqꝫ cause secunde.
Hoc idē probat in. d. 8. q. vlt. ¶ Tertio vbi. s. d. 2. pbat ipꝫ
esse pmū eminentia ex hoc ꝙ est pmuꝫ effectiuū equiuo-
cū. Ex his ergo pꝫ ꝙ rō pmi effectiui necessario includat
Rn̄sio. rationē vltimi finis: ꝛ sic accidentaliter non cōiungantur.
¶ Rn̄deo ꝙ doc. bene concedit ꝙ ratio pmi effectiui iclu
dat rationem vltimi finis. Sed quia pmuꝫ effectiuum nō
dicitur vltimate quietare in̄finitū effectiuū: qꝛ vt sic tm̄ efficit:
sed dicitur quietare in̄finitū est obiectū perfectissimū: ꝛ ratio
pfectissima terminandi actū potentie nate quietari in tali
obiecto: ꝛ sic Doc. debet intelligi.

De tertio art. Hic Doc. notat triplicē finem fruitio-
nis in cōi. Primus dicitur finis verus ꝛ
existēs ex natura rei: in quo vere est ratio oīs boni ꝛ nul-
la ē ratio alicuius mali. Secūdus dr̄ finis apparēs: in quo
vere non est ratio oīs boni: sed tm̄ apparenter: vt pꝫ de feli
citate: quā multi philosophi posuerūt: quos Arist. recitat
1. ethi. qꝛ quidam posuerūt vltimū finem hōis in volupta-
tibus: quidam in honoribus ꝛc. Terti⁹ dicꝛ finis prefixus
siue ꝯstitutus a volūtate: ꝛ est ille in quo non est ratio oīs
boni: neqꝫ vere: neqꝫ apparēter. Exēplum. Auarus cogno
scit pro certo ꝙ pecunie nō sunt finis ei⁹ vltim⁹: qꝛ cogno-
scit ꝙ in pecuniis nec vere: nec apparēter est ratio oīs bo-
ni: ꝛ tamen ex amore inordinato constituit ibi suū vltimuꝫ
finem: ꝛ ꝙ talis finis prestitut⁹ possit esse. pbat doc. vbi. s. ꝛ
Videꝛ ꝙ doct. sibi ꝯtradicat. litera clara est. ¶ Videtur aūt ꝙ Doc. hic ꝯtradicat sibi.
Nam hic dicit ꝙ in cuiuscūqꝫ potestate est agere in ei⁹ po-
testate est mod⁹ agendi. Et vult hic ꝙ sicut voluntas potest
absolute velle ꝛ nō velle: ita pōt velle sic ꝛ nō velle sic. Et
Rn̄sio. tamen. j. d. pn̄ti. q. 2. expresse hoc negat: vbi vult ꝙ licꝫ sit in
potestate volūtatis frui vel non frui: non tamen est in pote
state eius frui sic vel nō frui sic. ¶ Respondeo. ꝙ si diligē-
ter intueatur litera doct. nulla est cōtradictio: qꝛ qn̄ dicit
ꝙ non est in potestate volūtatis frui sic vel nō frui sic: puta
frui vna persona clare ostensa ꝛ non frui alia: loq̄tur ibi de
fruitione ordinata: qꝛ certū est ꝙ volūtas nō potest ordina
te frui vna psona nō fruēdo alia: ꝛ hoc stāte determinatio-
ne diuine volūtatis qua determinauit ꝙ fruens vna psona
fruatur ꝛ alia. Tota em̄ rectitudo fruendi sic vel non fruen
di sic: est a voluntate diuina que est regula oīm actuum hu
manoꝝ. vt pꝫ a Doc. q. vlti. plo. ꝛ. d. 44. pmi ꝛ alibi sepe:
loquendo tamen de fruitione in cōi. Dico ꝙ sicut est in po
testate volūtatis frui vel nō frui: ita est in potestate ei⁹ frui
sic vel non frui sic: qꝛ certuꝫ est ꝙ est in ptāte eius absoluta
frui patre nō fruēdo filio: ꝛ sic patet ꝙ nō est cōtradictio: ꝛ
hoc loquēdo de fruitione viatoris: qꝛ de fruitione cōpre-
hēsoris forte non est in potestate talis voluntatis frui sic
vel non frui sic: vide ibi.

De quarto arti. Hic doct. distinguit de fine vltimo
fruitiōis ordinate. Nam talis finis pōt
cadi formaliter: ꝛ sic tm̄ est relatio rōnis: quia vt sic nihil
aliud est nisi q̄dā relatio obiecti fruibilis ad potentiā fruē
tē: vel accipiꝛ fundamētaliter. s. p ipo obiecto fruibili. Exē
plum secundi. deitas sub rōne deitatis est obiectū vere frui
bile. Exēplum pmi. deitas in̄finitum terminat vel in̄finitū
finit actū fruitionis. Nam terminare vel finire: siue esse ter
minatiuū vel finitiuū actus fruitionis est relatio rōnis: et
sic pꝫ litera doc. vsqꝫ ibi. Respectu ergo fruitionis ordina-
te dicit doc. ꝙ accipiendo finem p relatione rōnis: talis fi
nis seq̄tur siue cōcomitaꝛ obiectum fruibile. Et hoc pꝫ: qꝛ
talis relatio fit ex cōparatione obiecti fruibilis ad potētiā
fruētē ꝛ talis finis tā obiecti ꝓe fruibilis q̄ apparēter frui
bilis cōiter precedit actū fruitionis: ꝓsertim vt accipitur ī
rōne finitiui vel terminatiui: lꝫ sequatur actū fruitiōis vt
accipitur in rōne actu terminātis: siue finientis ipm̄ actuꝫ
fruitionis: sed accipiendo finem prefixum. Dicit doc. ꝙ ta-
lis finis semp seq̄tur actum. qꝛ vel dicit modū act⁹: vel mo
dum obiecti: ꝛ hoc ptꝫ exemplo. Nā pecunia que nō inclu-
dit rationē oīs boni nec vere nec apparenter: nō est dili
gibilis ppter se: nec vere nec apparēter: ꝙ tamen voluntas
auari diligat ipam ppter se nō referendo illam ad aliud:
tunc ex tali dilectione tribuit pecunie rōnem finis vltimi:
ꝛ sic talis finis dicit modū obiecti: qui mod⁹ est non refer-
ri ad aliud: vel dicit modū actus: qꝛ talis actus dicꝛ actus
amicitie ex hoc ꝙ elicitur a voluntate propter se: in̄finitum
supple terminatur ad pecuniam propter se.

Ultimo loco Doc. arguit cōtra cōclusionem pncipa
lē que talis est: ꝙ fruitio ordinata hꝫ tm̄ vlti
mum finē pro obiecto: intelligēdo de fine vero ꝛ existente
ex natura rei. Primo arguit supponēdo vnū probatū. d. 2.
pmi. s. ꝙ tm̄ sit vnus vltim⁹ finis. arguit ergo p auctoritateꝫ
Aug. ꝙ fruendū est bonis inuisibilib⁹ que sunt plura. ergo
fruitio non est tm̄ respectu vltimi finis. ¶ Rn̄det ibi. Ad
pmū principale ꝛ dat duas respōsiones. Prima ꝙ Aug.
accipit ibi frui p amore honesti: ꝛ sic fruimur ꝟtutibus: q̄
dicūtur bona honesti. Dat aliā rn̄sionem: ꝙ bona inuisibi
lia nō accipiūtur vt dicūt pluralitatē essentiaꝝ: quia vt sic
tantū est vnum bonū inuisibile vere ꝛ ppter se fruibile: sed
accipitur talis pluralitas p pluralitate pfectionū diuina-
rum: puta p bonitate: sapiētia: ꝛ sic de aliis attributis: que
adinuicem distinguunꝛ formaliter: vt patebit. j. dist. 8. q. pe.
¶ Scd̄o principaliter arguit ibi. Iteꝫ capacitas fruentis
est finita. Et argumentū claruꝫ est. Respondetur. ¶ Ibi.
Ad secūdum dico. Et dicit plura in ista lr̄a. Primū ꝙ ali- Aliqua
qua relatio finita necessario est ad terminū infinitum: hoc relatio fi-
patet quia relatio creature que est finita necessario termi- nita neces
natur ad deū: vt patet a doc. in. d. 1. 2. Similiter relatio en- sario ē ad
tis finiti necessario terminaꝛ ad ens infinitū etiā si talis re- terminuꝫ
latio sit oīno prima fini: ita ꝙ finitū in quo fundatur talis infinitum
relatio īmediate attingat ipsum finem: semp talis relatio ē
finita: qꝛ quod est ad finē necessario est finitum. Scd̄m di-
ctum est: ꝙ relatio finis ad quē finitum īmediate est funda
tur in ente infinito. hoc est verū si infinitas pōt reperiri ī en
tibus de quo patebit. d. 2. q. 1. Si infinitas repugnaret en-
titati: tūc haberemus dicere ꝙ relatio finis vltimi funda-
retur in summo ente possibili. Tertiū ꝙ inter potentiam ꝛ
obiectum cōiter non est relatio similitudinis: vt pꝫ: qꝛ iter
intellectum ꝛ lapidē: vel deū: vel angelū: que sunt obiecta
ipsius nō est pprie similitudo: et hoc magis patebit. j. d. 3.
sed est relatio pportionis que magis requirit dissimilitu-
dinem extremi ad extremū. Et hic no. vt potest colligi ex
5 Eucli. ꝙ semp inter extrema pportionis est dissimilitudo Quō iter extrema
licet inter extrema proportionalitatis sit similitudo. Exē-

ꝓportio= plum ꝓ̄ ni. quatuoꝛ ad duo est proportio dupla: ⁊ extrema
nis sit dis huius ꝓportionis sunt dissimilia q̄ sunt quatuoꝛ et duo: vt
sim litu= patet. Similiter tria ad duo ē ꝓportio sex q̄ altera: ⁊ tamē
do ⁊c. extrema huius ꝓportionis q̄ sunt tria ⁊ duo sunt dissimilia
Exemplū de ꝓportionalitate que fundatur sup duabꝰ ꝓportionibꝰ: vt puta. Sicut se habēt quatuoꝛ ad duo: ita sex ad tria: sed quatuoꝛ ad duo est ꝓportio dupla. ergo sex ad tria erit ꝓportio dupla. ⁊ sic pꝫ ꝙ extrema ꝓportionalitatis sunt similia: qꝛ vtraqꝫ dicunt ꝓportionē duplā. ¶ Tertio arguit ibi. Itē aliquid ē maius capacitate aīe: vt deus qui sufficit sibi ipsi: ⁊ aliq̄d est minꝰ capacitate eiꝰ: vt corpꝰ. ergo aliq̄d est mediū. s. equale capacitati eiꝰ: illud erit minus deo. ¶ Rn̄det doc. ⁊ ratio stat in hoc: ꝙ licet deus sit maioꝛ in rōne entitatiua cū sit infinitus: nō tamen est maioꝛ in rōne obiecti attingibilis: qꝛ vere potest ab intellectu aīe intelligi sub rōne propria: oporteret eñ ꝓbare ipm̄ eē maiorē in ratione obiecti intelligibilis: sicut dicimus ꝙ ē maioꝛ potentia sensitiua non tm̄ ratione entitatis sue: sed etiā rōne attingibilitatis: cū nullo mō possit ab ipa attingi. Dicit secūdo ꝙ aliq̄d esse maius aīa pōt dupl'r ītelligi. Uno modo in ratiōe obiecti attingibilis. Alio mō qꝛ maiori mō attingibile. ꝑmo modo nihil est maius ipa anima cū qdl'z ens etiā infinitum sit attingibile ab ipa. secūdo modo ipse deꝰ est qui maius: pꝫ qꝛ ipse est natꝰ intelligi intellectione intēsiue infinita: ⁊ sic tm̄ potest attingi ab intellectu formaliter īfinito: qꝛ intellectio formaliter infinita: nō potest esse nisi a potētia formaliter infinita. Et exēplum in litera clarū est. ¶ Quarto arguit ibi. Itē quecunqꝫ forma naturalis. Hec ratio clara est cū sua rn̄sione: q̄ tamen responsio diffuse declaratur a doc. in. 4. d. 49. Et nota ꝙ dicit ibi de violento: qꝛ ꝓprie loquendo aliquid dicit̄ eē violenter sub aliquo: puta sub. a. qn̄ determinate ⁊ naturaliter inclinat̄ ad oppositū puta ad. b. ⁊ rn̄sio doc. sic debet ītelli
De violē= gi: ꝙ quādo. a. sic naturaliter inclinat̄ ad. b. ꝙ nullo modo
lento. inclinatur ad. c. si. a. esset sub. c. esset ibi violēter: modo in ꝓposito: lꝫ materia prima naturaliter īclinet̄ puta ad formā ignis: nō tamen erit violēter sub forma aque: qꝛ etiā naturaliter inclinatur ad illā. Et quod dicit ibi. ad vltimum dico. ¶ Nota bene hāc responsionē in qua vult: ꝙ tot sint ap
Nota de petitus naturales in materia quot sunt forme receptibiles
appetitu qꝛ Doc. in. 49. d. 4. vult ꝙ appetitꝰ naturalis nihil addat
naturali. ad naturā appetentē: sed est ipsa natura appetēs: ⁊ sic videretur sequi ꝙ tot essent materie ꝑme quot forme receptibiles: qd̄ est falsum. Dico ꝙ doc. intelligit ꝙ appetitus naturalis nihil addit distinctū essentialiter vel realiter ad naturā appetentē: sed bene addit aliquā realitatē vel formalitatē sicut cetere aptitudines: vt pꝫ de risibilitate ⁊c. ⁊ sic concedit̄ ꝙ in vna materia numero tot sunt realitates vel formalitates distincte: quot sunt appetitus ad distinctas formas. ¶ Quinto ⁊ vltimo arguit ibi. Itē firmiꝰ assentit ⁊c. Rn̄det̄ ibi. Ad quintū dico ⁊ rn̄sio clara est que stat in hoc: qꝛ tam intellectus q̄ȝ obiectum respectu assensus sunt cause mere naturales: iō nō est in ptāte intellectus magis vel minus assentire. Hoc dꝫ intelligi inquātū intellectus ⁊ eius assensus precedūt oēm actū volūtatis: qꝛ volūtas imperio suo posset intendere assensum firmando intellectum in tali assensu: ⁊ etiā remittere: vt pꝫ a doc. in. 2. d. 42.
Apparēs Sed in hoc Doc. videtur sibi cōtradicere: quia vult
contradi= d. 3. primi. q. 7. ꝙ maioꝛ conatus intelle
ctio. ctus facit actū imperfectiorē: ⁊ per cōsequēs maiorē assensum: ⁊ minoꝛ conatus minorē: sed maioꝛ conatus ⁊ minoꝛ
Solutio. sunt ab intellectu: vt pꝫ per ipm̄. ergo. ¶ Dico ꝙ nulla est contradictio: quia stante intellectu qualiter disposito ⁊ similiter obiecto nō est in ptāte sua maiori vel minori conatu assentire. Et quod dicit doc. d. 3. sic debet intelligi ꝙ quādo est magis dispositus stante eodē obiecto ex se magis conatur: ⁊ quādo minus minus: ⁊ ex hoc intēdit ibi probare Doc. ꝙ intellectus cōcurrat actiue ad intellectionem: vel intellectus dicitur assentire maiori vel minori conatu: non ex parte intellectus cuꝫ equaliter ex parte sua assentit: sed quia volūtas potest eum magis vel minus firmare i cognitione talis obiecti: q̄ȝto magis firmatur ibi tanto magis intelligit: quia tunc iperio voluntatis magis applicatur obiecto vt cause partiali: qua applicatiōe maiori facta seq̄tur maioꝛ conatus in intelligendo. ita ꝙ intellectio q̄ȝtum ad subiectum et q̄ȝtum ad intēsionem est causata ab intellectu ⁊ obiecto: sed perfectius ab ipso q̄ȝto perfectius a voluntate firmatur in cognitiōe illius obiecti: ⁊ hoc patere potest a doc. in secundo. distin. 42.

Questio Secunda.

Secundo queritur. Utrum vltimus finis habeat tm̄ vnam rōnem fruibilitatis. ¶ Ut titulus huiꝰ questionis clarius intelligat̄ declaro aliqua. Primū ꝙ ratio fruibilitatis dicitur illa que cōstituit aliquid in esse fruibili: sicut etiā ratio obiectalis est illa que constituit aliq̄d in esse talis obiecti. Exēplum primi. Deus est vltimū obiectū fruibile: ⁊ deitas est ratio formalis. quare dicatur deus obiectuꝫ fruibile: qꝛ dicimus deus sub rōne deitatis vel sub ratiōe qua hec essentia est vltimū obiectum fruibile. Exemplum secundi. Sonus est obiectum auditus: et quiditas soni est ratio formalis cōstituens sonum in esse talis obiecti. Secūdum declarādum est: ꝙ tres persone in diuinis sunt obiecta fruibilia ⁊ similiter attributa: puta sapiētia/ bonitas/ charitas: ⁊ hmōi. De ydeis videbitur. 3. d. 35. Et sic patꝫ ꝙ sunt plura obiecta fruibilia: vt pater/ filius/ et spūs sanctus. et similiter attributa. ¶ Queritur modo: an ista plura obiecta fruibilia habeant tm̄ vnam rōnem formalem fruibilitatis cōem eis. an plures: ita ꝙ pater hēat vnā sibi ꝓpriā: ⁊ filius aliam sibi ꝓpriam: ⁊ sic de alijs: ⁊ sic pꝫ titulꝰ q̄ōnis.

De primo dico. Hic doc. intendit ꝓbare duo. Primū ꝙ viatoꝛ (qui pro nunc dicitur ille qui est in statu vie: in qua pōt mereri vel demereri: ⁊ vltra q̄ nō est cōprehensoꝛ) potest ordinate frui essentia diuina nō fruendo aliqua persona. Et ratio Doc. stat in hoc. Essentia diuina pōt distincte concipi a viatore: aliqua persona nō cognita. ergo volūtas viatoris potest ordinate frui essentia nō fruendo aliqua ꝑsona: cōsequētia pꝫ: quia essentia diuina est summū bonū ⁊ ꝑfectissima ratio fruibilitatis. antecedens ꝓbatur: qꝛ essentia diuina est ens absolutū prius quacunqꝫ relatione: ⁊ sic relatio diuina nō pōt esse de cōceptu siue de quiditate essentie diuine: ⁊ ꝙ ipsa sit ens absolutuꝫ ⁊ prius relatione probatur ꝑ Aug. ⁊ sn̄ia Aug. stat in hoc: ꝙ oē qd̄ relatiue dꝛ est aliq̄d excepto relatiuo. i. ꝙ oē relatiuum est aliq̄d: supple aliqd̄ absolutū: excepto relatiuo. i. excepta relatiōe: ⁊ sensus est breuiter ꝙ oē relatiuum dicit aliquod absolutū: qd̄ est fundamentū relationis s̄m quam relatiue dicit̄. Exēplum. simile nō tm̄ dicit silitudinem: sed etiā fundamentū silitudinis: puta albedinē. ideo dicit Augu. si essentia relatiue dr̄ nō est essentia: idest si essentia diui
Septi de trin. c. 1. ve[...] na vere dicat̄ relatiue. tūc non erit essentia: pꝫ/ qꝛ si relatiue dicitur: dicit relationē ⁊ fundamentū absolutū. Quero ergo de fundamento si est essentia diuina non dꝛ relatiue: qꝛ fundamentū relationis nō dꝛ relatiue ad aliud: sed solum illud qd̄ cōstat ex fundamento ⁊ relatione: ⁊ sic pꝫ dictum Aug. ⁊ qd̄ dicit infra. c. 3. Quapropter si pater nō sit aliq̄d ad se: nō erit aliquid qd̄ ad alterū dicatur. Sensus est: ꝙ si pater nō dicit aliq̄d ad se. i. aliqd̄ fundamentum relationis absolutū: sed tantū dicat paternitatē: tunc pater nō relatiue refertur: patet qꝛ paternitas nō refert̄. ergo oportet ꝙ illud quod relatiue dicitur ad aliud dicat duo. s. fundamentum absolutū relationis ⁊ ipsam relationē: ⁊ sic intēdit ꝓbare ꝙ essentia diuina sit vere fundamentū paternitatis et
Prima difficul. filiationis: ⁊ per consequens prioꝛ origine: ⁊ sic patꝫ ratio doctoris. ¶ Sed occurrūt due difficultates. Prima: quia videtur ꝙ Doc. sibi contradicat in hoc quod dicit: ꝙ omne relatiuum loquendo semper de relatiuo reali: includit aliquod absolutum. Nam s̄m ipsum proportionalitas est relatio vere fundata in alia relatione. s. in proportione vt declaraui in. q. 1. huius dist. ergo proportionale erit relatiuum: et tamen nō includit aliquod absolutū. ¶ Preterea. Ipse vult in isto ꝑ. distinctio. 19. q. 1. ⁊ distinctio. 31. ⁊. q. 6. quoli. ꝙ equalitas: similitudo: ⁊ idētitas trāsferātur ad alia predicamenta q̄ȝ ad substātiā in qua ꝓprie reperit̄ idētitas: ⁊ quātitatem in qua ꝓprie reperit̄ equalitas: ⁊ qualitatē in qua ꝓprie reperit̄ similitudo: vt pꝫ a phō. 5. metaph. c. ad aliquid. sed certū est ꝙ vna paternitas est similis alteri paternitati: ⁊ equalis s̄m magnitudinē ⁊ vere idē alteri: ⁊ sic sequitur ꝙ paternitas erit īmediate fundamētū similitudinis realis ⁊ equalitatis ⁊ identitatis: ⁊ sic simile vere re
Scd̄a difficultas. latiue dꝛ: et tm̄ nō dicit aliquid ad se. ¶ Scd̄a difficultas
Rn̄sio ad primam. est: posito ꝙ viatoꝛ vere cōcipiat essentiā diuinā ⁊ etiā ꝑsonas simul: an ordinate possit frui essentia diuina nō fruendo aliqua ꝑsona: ¶ Ad primā difficultatē rn̄deo: ꝙ doc. ītelligit ꝙ nullū ens relatiuū est qd̄ nō dicat de necessitate aliqd̄ fundamētū absolutū: ⁊ hoc mediate vl' imediate. Nā impossibile est apud ipm̄ in quarto in materia de eucharistia: ⁊ in quoli. aliquam relationē esse sine fundamento absoluto. Et ꝯcedo ꝙ ꝓportionalitas: similitudo: equalitas: ⁊ identitas possunt imediate fundari in relatione: media
Ad scd̄a[...] te tm̄ fundatur in aliquo absoluto. ¶ Ad scd̄aꝫ difficultatē

dico: ꝙ non eſt incouueniens ꝙ aliquis actu fruatur eſſen
tia diuina: ⁊ hoc ordinate non fruendo aliqua perſona: ſi
tamen habitualiter fruat ipſa perſona: vt patebit. J. a doc.
in ſimili. Nam in aliquo inſtanti poteſt frui eſſentia diui=
na: ⁊ in tempore imediato illius inſtātis poſtea frui perſo
na. ¶ Scōm dictum principale eſt ibi. Secundo etiā dico
ꝙ viator poteſt frui vna perſona. In iſta lr̄a dicit duo. Pri
mum ꝙ viator pōt diſtincte cōcipere vnam ꝑſonam nō cō=
cipiendo aliā: ⁊ ſic ordinate frui vna (cū in ipſa ſit ꝑfectiſſi
ma ratio fruibilitatis rōne deitatis incluſe in ipā) nō fruē
do alia. Secūdū eſt vt pōt elici ex intentione doc. ꝙ etiam
poſito ꝙ viator ſimul cognoſcat perſonas diuinas: adhuc
ordinate pōt frui vna non fruendo alia: qđ dictum pōt ha=
bere duplicē ſenſum. Primus eſt: ꝙ viator actu fruatur pa
tre amādo illum ꝓpter ſemetipm: ⁊ ꝙ actu nō eliciat amo=
rē erga filiū: ſed ſit in ꝓxima diſpoſitione vt ipſum diligat
et ſemꝑ habitualiter diligat ipm: et hic ſenſus eſt verus et
multotiēs hoc cōtingit. Nā multi deuoti eliciūt actū amo
ris erga filiū: vt in ſacramēto euchariſtie ⁊ actu nō eliciūt
erga patrem: ſunt tamen parati et prōpti diligere ipſum.
Secūdus ſenſus eſt: ꝙ viator pōt actu frui patre nō fruen=
do filio: ita ꝙ negatio fruitionis erga filiū non tm̄ accipia
tur pro nō diligere: ſed ꝓ odire: ita ꝙ aliquis actu diligat
patrem: ⁊ actu odiat filiū: ⁊ hic ſenſus eſt manifeſte falſus:
vel etiam ꝙ actu diligat filiū ⁊ ꝙ nō velit diligere ſpm̄ſan=
ctum: quia nō diligere nō eſt odire: vt patebit.

Guliel. ochā. d. I. pmi. q. 5. Rn̄ſio ocham.

Et ex his apparet ꝙ quidā non recte improbat doc.
vt nititur improbare qui dicit. Primo: ꝙ ē
impoſſibile cōcipere eſſentiā non cōcipiendo ꝑſonam. Et
quādo Sco. dicit: ꝙ relatio nō eſt de cōceptu eſſentie diui=
ne. ergo pōt concipi eſſentia nō cōcipiendo perſonam. Re
ſpondet ipſe ꝙ licet nō ſit de intellectu ipſius: eſt tamen idē
realiter ipſi: ⁊ que ſunt idē realiter vnū nō poteſt concipi
alio nō concepto. Sed hoc habet ꝓbare ⁊ non ꝓbat. Nam

Improbatio reſpōſionis ocham.

apud doc. ſubiectū ⁊ propria paſſio ſunt idem realiter: ⁊ ta=
men ſubiectū poteſt precognoſci quid ſit nō ſimul cognita
paſſione. Hoc idē de eſſentia ⁊ relatione: ⁊ multa ibi dicit
que concludunt ex iſto fundamento: ꝙ qn̄ aliqua ſunt idē
realiter: ipoſſibile eſt vnū concipi alio nō concepto. ¶ Ad
aliam rationē Doct. qua ꝓbat ꝙ vna perſona pōt cōcipi a
viatore alia nō ꝯcepta: quia ſunt articuli diſtincti reſpectu
perſonarū. ¶ Rn̄det ꝙ nō ſequitur ex hoc ꝙ vna perſona

Ocham.

poteſt concipi ſine alia: ſed poteſt credi cōcipi vna perſona
ſine alia qꝛ ad diſtinctionem articulorum ſufficit diſtinctio ſi=
gnorum: ſiue conceptuū: ſiue vocū: ⁊ ideo poſſunt eſſe tres
articuli reſpectu triū ꝑſonarum: ex quo ꝑſone diſtinguūtur
realiter: nō tn̄ pōt vna intelligi alia nō intellecta. hec ille.
¶ Sed reſponſio iſta nō euacuat rationē doc. qꝛ poſito ꝙ

Rn̄ſio ocham nō ſatiſfacit.

vnū correlatiuum nō poſſit diſtincte intelligi alio nō intel
lecto: vt ipſe Ocham infert rn̄dendo: tn̄ ex quo pater inq̄n=
tum pater nō dicitur relatiue ad ſpm̄ſanctū. ergo pater pōt
intelligi ſpūſancto non intellecto: vt deducit Doct. Multi
alij inſtāt contra poſitionem doc. ſed qꝛ eorum inſtātie ex ſu=
pra declaratis facile poſſunt ſolui: nō illas tranſeo.

De ſecundo arti. Hic doc. duo ꝑncipaliter intendit.
Primo recitat opi. Hen. tenētis eſſe im
poſſibile comprehēſorē de potentia dei abſoluta poſſe vide
re eſſentiā non videndo ꝑſonā: nec per cōſequens frui eſſen
tia nō fruendo ꝑſonis. reducit aliquas rationes. Secūdo
doc. ꝓbat hoc eſſe ipoſſibile de potentia dei abſoluta. Sed
primo adducit rationes doc. ⁊ poſt ratiōes Hen. ⁊ ſolutio=
nes earum. Doc. ergo. ibi q̄ntum ad iſtū art. de potentia ab
ſoluta dei intēdit ꝓbare ꝙ non eſt cōtradictio ꝙ aliquis vi
deat eſſentiā diuinā nō videndo perſonā: vel ꝙ clare vide
at vnam perſonā nō videndo aliā. Et hoc ꝓbat primo ꝙ
ſi non eſt implicatio reſpectu patris: ꝙ ꝓ aliquo inſtāti vi
deat eſſentiā: ⁊ ꝓ illo nō videat filium: hoc idem pōt ꝓba=
ri de quolibꝫ comprehenſore. Probat ḡ hoc pmo de patre
ibi. Pater prius origine q̄ꝫ generet filiū eſt perfecte beat⁹.
¶ In iſta lr̄a ſunt plura dicta: ex quib⁹ ſequitur intentū.
primū ꝙ in quocūq; inſtanti pater eſt perfecte beatus: in
eodē inſtanti perfecte videt eſſentiā ⁊ fruit ea: vt pꝫ. Secū
dum ꝙ in aliquo priori originis q̄ꝫ generet filium eſt perfe
cte beatus. ergo ſequitur ꝙ illo priori nō videt eſſentiam
⁊ fruatur ea: ⁊ per conſequēs in illo priori non videt eam
vt cōicatam filio. ergo in aliquo priori pōt videre eſſentiā
⁊ frui ea nō vidēdo filiū: ⁊ hoc eſt inq̄ntū lr̄a ſonat.

Difficultas.

Sed circa ſecundū dictū occurrunt alique difficulta
tes. ¶ Prima eſt: ꝙ ſi pater prius origi=
ne ſit beatus q̄ꝫ generet filiū videtur ſequi ꝙ poſterius ori=
gine generet filiū: ⁊ ſic erit contradictio in dictis ſuis: quia
ipſe in. 2. d. I. q. I. ⁊ in quoli. q. 8. vult ꝙ pri⁹ origine dicat re
ſpectu huius qđ eſt a ſe: et poſterius origine dicat reſpectu
huius qđ eſt ab alio. Si ergo poſterius origine generaret
filiū. ergo ab alio haberet ꝙ generaret filiū: qđ eſt falſum.

Expoſitio ſcotiſtarum.

¶ Aliq̄ periti viri i iſto paſſu exponūt Doc. ⁊ dicūt ꝙ hic
prius origine debet accipi ꝓ priori natura: ita ꝙ pater i ali
quo priori natura q̄ꝫ generet filiū eſt ꝑfecte beat⁹: ⁊ i poſte=
riori natura generet filiū. Sꝫ ſaluo meliori iudicio nō cre

Improbatio

do ꝙ hoc ſit ad intentionē doc. Ratio qꝛ ſuſtinendo ꝙ pa=
ter cōſtituatur in eſſe ꝑ paternitatē: vt ſic eſt tm̄ prior ori=
gine filio: vt expreſſe pꝫ a Sco. in. I. d. 26. ⁊. 28. in. 2. d. I. q. I.
in quol. q. 4. 8. ⁊ alibi ſepe. Cū ergo beatitudo pr̄is preſup
ponat pr̄em habere eſſe: ⁊ pater tm̄ eſt prius origine filio:
ſeq̄tur ꝙ nō erit prior natura beat⁹ q̄ꝫ generet filiū. Si ve=
ro dicat ꝙ pater ꝯſtituitur in eſſe ꝑ abſolutū (vt vult. S. Bo
nauentura) ⁊ vt ſic eſt prior natura filio: ad qđ videt decli=
nare Doc. in. I. d. 26. Dico ꝙ hoc nō eſt ad ꝓpoſitū Doc. qꝛ
hic nō habet determinare: an pater ꝯſtituatur ꝑ abſolutū:
ſed ſupponit cōem opi. ꝙ cōſtituatur in eſſe ꝑ paternitatē.
Si vero dicatur ꝙ qn̄ dicit doc. ꝙ pater pri⁹ origine eſt bea
tus ⁊c. nō accipit ibi pr̄em inq̄ntū pater eſt: ſed accipit ꝑn=
cipale eſſe pr̄is qđ eſt deus: ⁊ ſenſus ē: ꝙ de⁹ in aliquo prio
ri natura eſt in ſe beat⁹ q̄ꝫ generet filiū: ⁊ hic ſenſus lꝫ ſit ve
rus (qꝛ om̄e dicens ꝑfectionē in diuinis eſt pri⁹ natura ꝑſo
nis diuinis: vt pꝫ a Doc. in plurib⁹ locis) forte tn̄ non eſſet
ad intentionē doc. ⁊ ideo eſt difficile hic declarare inten=
tionem doc. Nā videtur expreſſe iplicatio dicere pater pri⁹

Videtur hic exp̄ſſe contradictio.

origine eſt btūs q̄ꝫ generet filiū: cū generare prius inſit pr̄i
q̄ꝫ beatitudo: pꝫ/ qꝛ ꝑ generationē actiuā cōſtituitur in eſſe
pr̄is: ſuſtinendo cōem opi. de ꝑſona vt exp̄ſſe patet a Doc.
in. I. d. 28. q. 3. ſiue vltima. ⁊. d. 26. ⁊. q. 4. ql̄. ¶ Dico ergo
ſaluo ſemꝑ meliori iudicio ꝙ dictū Doc. ſic debet intelligi.

Explanatio huius ꝙ. ſ. pr̄ prius origie eſt btūs q̄ꝫ generet filium.

Pater prius origine eſt beatus q̄ꝫ generet filiū. i. q̄ꝫ habeat
filiū genitū: ita ꝙ in aliquo priori originis pater eſt ꝑfecte
beatus: ⁊ in aliquo poſteriori originis fili⁹ habet eſſe geni=
tum. Quod ſic expono qꝛ in quo inſtanti pater hꝫ eſſe i eo
dem inſtanti habet oēm ꝑfectionem diuinā: ⁊ quia in ali=
quo priori originis habet eſſe ꝑ generationem actiuā: ſiue
per paternitatem qđ idem eſt: ſeq̄tur ꝙ in illo priori eſt ꝑfe
cte beatus: ⁊ ſic in illo priori ꝑfecte videt eſſentiam non vi
dendo eam vt in filio: qꝛ in illo priori filius non eſt: ⁊ ſic ha
betur intentum. Et dico ꝙ ipſum genarare patris eſt vere
prius ipſo filio: qꝛ ꝓducens non tm̄ eſt prius producto: ac=
cipiendo ipſum ꝓ abſoluto ꝓducentis: ſed etiam ꝓducens
inq̄ntum actu producit eſt prius producto: vt patet a Doc.
in. 2. di. I. ⁊. 25. Sic in propoſito pater vt producit filium eſt
prior ipſo filio: et quia conſtituitur in eſſe per productionē
actiuā: ſequitur ꝙ talis productio actiua eſt prior ipō filio.

Videt implicatio.

Sed tunc videt cōtradictio in dictis Doc. quia ipſe
vult q̄uis pater prius origine ꝓducat crea
turā ⁊ filius poſterius origine: nō tn̄ ſequitur ꝙ in aliquo
priori ſit poſita in eſſe a patre: in quo non ſit poſita in eſſe
a filio: ſed quia tm̄ pater hoc hꝫ a ſemetipſo ⁊ filius a patre
⁊ hoc expreſſe pꝫ a doc. in. 2. d. I. q. I. ⁊ in quoli. q. 8. Si ergo
pri⁹ origine dicat aliqđ pri⁹ i q̄ poſteri⁹ nō ē ſeq̄t ꝙ creatura
ſiue i eſſe cognito ſiue volito ſiue in eē realis exn̄te: erit ꝓdu
cta a pr̄e i aliq̄ inſtanti: i quo nō erit ꝓducta a filio: ⁊ tūc
ſi ꝓducitur a filio in poſteriori originis: erit bis ꝓducta:
qđ eſt impoſſibile. ¶ Similiter videtur ſequi ꝙ ſpūſſctūs
ſit vere ꝓductus a patre in aliquo priori: in quo nō produ=
catur a filio: quia pater prius origine producit ſpiritūſan=

Solutio

ctum et filius poſterius origine: quod patet a Doc. d. 12. pri
mi. ¶ Reſpondeo ꝙ aliud eſt loqui de priori origine quo
pater producit filiū in eſſe ſimpliciter: ⁊ quo producit crea
turam vel ſpiritumſanctum: quia quando producit filium
cōparatur ad ipm: ſic ꝙ eſt ſimpliciter prior ſm principiuꝫ
formale productiuuꝫ: ⁊ ſm productionem qua conſtituitur
in eſſe: ⁊ ſic non tantū dicitur prior origine quia producit
a ſemetipſo: ſed etiam poſito per impoſſibile ꝙ hoc nō ha=
beret a ſemetipſo: adhuc ſic ꝓduceret filiū: ⁊ inq̄ntum ꝓdu=
ceret eſſet prior filio producto: ſed non eſt ſic quando cōpa
ratur ad creaturam ⁊ ſpm̄ſanctū: qꝛ ſimpl'r eadē ratio for=
malis producendi creaturam ⁊ ſpm̄ſanctum eſt in filio: ſed
tunc tm̄ dicitur pater pri⁹ origine ꝓducere: qꝛ a ſemetipſo:
et filius poſterius origine: qꝛ a patre: ⁊ tamen in quocunq;
inſtāti ponitur creatura in eſſe ⁊ ſpūſſanctus a patre: i eo=
dem ponitur a filio: ⁊ ſic pꝫ quō nulla eſt ꝯtradictio in di=
ctis Doc. Et ex iſta ſolutione facilime omnia dicta Ochā
in. diſtin. I. primi. q. 5. ⁊ Greg. de Ari. ⁊ Alfon. Tole. et mul
torum aliorum ſolui pn̄t: que dicta cauſa breuitatis non ad
duco. ¶ Ibi. Rn̄detur ꝙ pater habet eſſentiam vt in trib⁹

f

personis. Hic Henri. rñdet ad rõnem doc. q̃ ꝓbat ꝙ pater priꝰ origine videat essentiã ꝗ̃ generet filiũ: ꝛ ista rñsio stat in hoc ꝙ pater habet essentiaʒ ꝓ obiecto non absolute: sed vt cõicatam tribus personis: ita ꝙ pater nõ intelligit ipaʒ in se et absolute: sed intelligit vt cõicatam tribus: prius tñ origine filio: qꝛ pr̃ a semetipso ꝛ filiꝰ a pr̃e: sʒ nullo mõ priꝰ vt exposuimꝰ de priori. ¶ Ibi. Cõtra: quelibet ꝑsona. Hic intendit ꝓbare ꝙ pater intelligit essentiam nõ vt cõicataʒ filio: et ratio stat in istis. Primo ꝙ si aliq̇d intelligit aliud formaliter: habet in se formaliter intellectionem ꝛ intellectũ: hoc pʒ ꝛ diffuse patebit a doc. ĩ. d. 3. q. 7. et in. 4. d. 43. Secundo ꝙ intelligens aliq̇d formaliter habet ipm̃ intelligibile pñs vt patet: qꝛ ad intellectionẽ req̇ritur pñtia obiecti: vel aliq̇d supplens pñtiam talis obiecti: vt pʒ in ꝓlo. q. 1. ꝛ alibi: ꝛ si est ꝑfectissimũ intelligens: nõ tñ habet ꝑfectissimũ obiectum in se pñs: sed etiã habet illud in se formaliter: hoc patet/qꝛ si non tunc ipsum obiectũ ꝑfectissimum esset aliud ab intellectu et intellectione: q̇d est cõtra phm̃. 12. metaphysice. Ex his seq̇tur: ꝙ ex quo pater ꝑfectissime intelligit essentiam: ꝛ vt intelligens habet in se formaliter intellectionem ꝛ intellectũ: ergo ex secũdo dicto vt intelligens habet in se formaliter essentiã: ꝛ vt sic intelligens nõ intelligit ipam vt cõicatam filio. Expono tamen istã lr̃am cum dicit quelibet ꝑsona intelligit formalr̃ intellectu: hec ꝓpositio potest habere duplicẽ sensum. P̃mo ꝙ ꝑsona intelligat formaliter intellectu vel vt principio formali ꝓductiuo intellectionis: sicut dicimꝰ ignis calefacit calore formaliter. i. ꝙ calor sit ratio formalis calefaciendi ipsi igni: vel vt p̃ncipio receptiuo siue formali rõne recipiendi ipsaʒ intellectionem: sicut dicimꝰ ꝙ substantia est alba sup̃ficie formaliter. i. ꝙ sup̃ficies est ipsi substantie formalis ratio recipiendi albedinem: et vtroq̃ mõ semꝑ inest formaliter. De primo patet a doc. in isto. 1. di. 3. q. 7. ꝛ. 8. ꝛ. d. 17. ꝛ in. 2. d. 3. q. 8. ꝯtra Tho. De scd̃o etiã pʒ ĩ pluribꝰ locis. Propositio ergo doc. est simplr̃ vera vtroq̃ modo: pʒ/qꝛ intellectus ẽ formalis ratio ꝓducendi intellectionẽ ipsi persone: qꝛ intellectꝰ ꝯcurrit vt ꝑtialis causa: ꝛ ꝑsona ipso intellectu ꝓducit intellectionẽ. Est etiã intellectꝰ ipi ꝑsone ratio for̃alis quasi suo modo recipiẽdi intellectionẽ qua formaliter ꝑsona dicitur intelligens. Si ergo pater intelligit formaliter intellectu vtroq̃ mõ exposito: seq̇tur ꝙ intellectus erit formaliter in patre: ꝛ silr̃ intellectio: nec dꝛ formaliter intelligere intellectu vt est in filio: sicut nõ dicimus ꝙ ignis calefacit formalr̃ calore existẽte in ligno: sed calore formaliter existente in ipso: sic in ꝓposito de patre: vñ Aug. 15. de tri. ca. 7. vel. 9. q̃libet ꝑsona intelligit sibi. i. intelligit formalit̃ intellectu ꝛ intellectione formalr̃ existentibꝰ in illa. Sequitur: ibi. igit̃ ita videtur ꝙ q̃libet intelligit ꝑfecte per se itelligendo essentiaʒ vt est in se formaliter. i. si pater intelligit formaliter intellectu essentiã vt in pr̃e formalr̃ existente: sequitur ꝙ pater per se intelligat essentiã vt est in se formalr̃ i. ꝙ ꝑfecte intelligit essentiã vt in se absolute ꝛ non vt cõicatam filio: siue: seq̇tur ꝙ intelligẽdo essentiam ꝑfecte habeat illã in se for̃aliter ꝛ ꝑfecte presentẽ ꝛ non vt cõicatam filio. Si ei pater est ꝑfectissime intelligẽs essentiã: statim seq̇tur ꝙ si habet in se formalr̃ intellectum: ꝙ etiaʒ in se hebeat formaliter ipsaʒ essentiã in rõne obiecti actu intelligibilis. Et quod dico de pr̃e idem dico de alijs ꝑsonis. ¶ Ibi cõfirmatur. hic doc. adducit duo incõueniẽtia si pater intelligeret beatifica visione essentiã vt in filio: primũ ꝙ pater aliq̇d reciperet a filio vel ab aliquo vt in filio. ꝛ tũc intellectus patris vt pr̃is vilesceret recipiendo aliq̇d ab alio: vt pʒ per argumẽtũ philosophi. 12. meta. t. c. 51. quo ꝓbat deũ nõ intelligere aliq̇d aliud a se: ꝛ sic pater nõ haberet oẽm ꝑfectionẽ a se. Scd̃m qꝛ seq̇tur ꝙ nõ oñis perfectio simplr̃ sit prior ꝓprietatibus: qꝛ visio si tñ esset in patre ab essentia vt cõicata filio: illa visio esset posterior ꝓprietatibus.

Dubiũ. ¶ Hic tñ occurrit aliqua difficultas: qꝛ nõ videtur ꝙ rõ doc. cõcludat de patre si intelligeret essentiaʒ vt in filio: sicut concludit si intelligit creaturã. Qꝛ vt doc. declarat. q. pe. ꝓlogi. Intellectus diuinꝰ vilesceret si moueret̃ ab aliquo extra ipm̃. In ꝓposito nõ est sic: qꝛ essentia diuina nõ est aliud ab intellectu paterno: nec extra ipsum.

Solutio ¶ Dico ꝙ ratio Doc. cõcludit si recte itelligatur. Nã essentia diuina partialiter quasi causat intellectionẽ sui in intellectu patris. vt pʒ a Doc. hic parũ. ĩ. ꝛ in. q. pe. ꝓlo. ꝛ. ĩ. d. 2. 6. ꝛ. 7. ꝛ alibi sepe: cuʒ ergo filius distinguatur realiter a patre: si essentia vt in filio quasi moueret intellectũ patris vt patris: tunc quasi reciperet intellectionẽ ab aliquo q̇d est extra intellectũ patris vt patris: qꝛ ab essentia vt in filio. ¶ Secũdum incõueniens est ibi. Immo q̇d est maius incõueniens. Nam si pater reciperet visioneʒ beatificam ab essentia vt in filio: ergo nõ habet omnẽ perfectionem simplr̃ a semetipso: patet/qꝛ suppositũ nullo modo dicit aliquã rationẽ agendi: sed tñ est conditio agentis: vt pʒ a doc. d. 3. q. 6. ꝛ. d. 7. sed tota rõ agendi est a principio formali. Et ex hoc dicimꝰ ꝙ pater generat filiũ a semetipo: qꝛ rõnem formalẽ generãdi hʒ a semetipo ꝛ nõ dicimus ꝙ filius spirat spiritũsanctũ a semetipso: qꝛ rõnem formalẽ spirãdi non hʒ a semetipso. Si ergo pater quasi reciperet visionẽ beneficam ab eẽntia vt in filio: tunc nõ haberet illã a semetipso: sicut nec filius dꝛ habere esse a semetipso: qꝛ illud esse hʒ a memoria fecunda vt in patre. ¶ Immo sequitur aliud incõueniẽs. Ibi. Aliud ꝙ nõ oĩs ꝑfectio simpliciter. In isto dicto supponit vnũ manifestũ apud oẽs theologos: qꝛ oĩs ꝑfectio simplr̃ aliquo modo dꝛ prior omi ꝓprietate ypostatica: ꝛ hoc est satis clarũ apud Doc. in. d. 38. huius primi. ꝛ in quoli. q. 1. Si ergo pr̃ quasi reciperet visionẽ essentie ab ipa essentia vt in filio: sequit̃ ꝙ talis visio sit posterior ipso filio: et sic perfectio simpliciter erit posterior proprietate ypostatica: quod ẽ absurduʒ.

Ad istas

rationes respondet Ochã. vbi. s̃. ¶ Ad primam exponit dictũ Aug. quod debet sic intelligi. s. ꝙ persona patris nõ intelligat intellectu vt in alia persona: ita ꝙ intelligat illa persona: quia tũc esset illa ꝑsona. (Guliel. Ocham. i ꝑmo. d. 1. q. 5.) ¶ Sed ista expositio nõ videtur ad mentem Aug. qꝛ quando Aug. dicit ꝙ pater intelligit sibi ꝛ filius similiter: vult dicere ꝙ illam intellectionem habet pater in se formaliter: ꝛ similiter vt intellectu intelligit sibi habet ipsum intellectum in se formaliter. (Ochã nõ recte exponit augusti.) Hoc idem dico de filio ꝛ spiritu sancto. Et si intelligit formaliter intellectu: sequitur ꝙ habet essentiam intellectã in se formaliter: hoc idem de filio: ꝛ de spiritusancto. Et quod dicit doc. ꝙ in perfecte intelligente se: non minus requiritur ꝙ habeat in se obiectum vt formaliter intelligibile: ꝗ̃ ꝙ habeat intellectum in se quo intelligat Dicit Ochã ꝙ hoc nõ est simile: quia intellectꝰ requiritur vt realiter ꝛ formaliter idem cum intellectione: et realiter cum intelligente: ꝛ nõ vt formaliter ideʒ. ¶ Et vltra dicit ꝙ aliquod intelligibile nõ requiritur vt formaliter idem cum intellectione: ꝛ potest realiter distingui ab intelligente: vt patet de persona filij: que est intelligibilis a patre: que tamen nõ est formaliter idem cum intellectione patris: nec realiter idẽ cuʒ patre. (Istantia Ocham) Et ideo nõ oportet ꝙ omi eodẽ modo intelligens habeat intelligibile quod habet intellectũ. hec ille. ¶ Respondeo ad Ochã. Primo ꝙ haberet probare ꝙ intellectio ꝛ intellectus sint idem formaliter: cuius oppositũ patebit a Doc. ĩ. d. 8. q. pe. sed quicquid sit nõ curo: qꝛ intẽtio Doc. nõ est ꝙ oĩ mõ quo habet̃ intellectus: habeat̃ ꝛ intelligibile: sed ꝙ in ꝑfectissimo intelligente se habeat̃ intelligibile vt ꝑfecte pñs sibi: ꝛ vt idẽ sibi vt existens formaliter in illo: ꝙ modo sint ideʒ formaliter non est presentis speculationis. (Rñsio ad Och.) ¶ Et quod dicit de filio ꝙ est intelligibilis a patre ꝛc. Hoc non est ad propositum: qꝛ doc. loquitur de obiecto motiuo: cuiusmodi nõ est filius: vt patet a doc. hic. Sed essentia diuina non tñ quasi mouet intellectum patris ad cognitionem sui: sed etiam ad cognitionẽ cuiuscũq̃ alterius: vt ptʒ a doc. in pluribus locis: loquit̃ etiam de obiecto beatificatiuo in quo vltimate perficit̃ per actũ secundũ vt. ĩ. patebit. d. 2. parte. 1. q. 1. in illis preambulis. ¶ Deinde Ocham respõdet ad cõfirmationẽ: ꝛ ad incõueniẽtia. (Idem Ocham.) Sed vt euidens est intuenti respõsionem ipsius: illa nõ euacuat rõnem doc. vt patere potest ex declaratione rationis.

Deinde

declarat doc. modũ quomodo comprehensor potest videre essentiam: ꝛ frui ea non videndo personas: nec fruẽdo eis: qui modus ponitur. ibi. Modus ponendi est iste. Licet ista litera sit satis clara: tamen pro imperitis in via doc. declaro aliqua. Primo qñ dicit actus habens primũ obiectũ a quo eẽntialr̃ depẽdet. Hoc sic dʒ intelligi: qꝛ ex quo ipe vult. q. 1. ꝓlo. ꝛ. d. 3. q. 7. huiꝰ. ꝛ in. 2. d. 3. q. 10. ꝛ. 11. ꝛ in quoli. q. 15. ꝙ actus cognoscendi siue abstractiue siue intuitiue causatur ab obiecto ꝛ ab intellectu vt a duabus causis partialibus. Actũ ergo causari partialiter ab obiecto est essentialiter dependere ab illo. Secundo dicit ꝙ idem actꝰ qui est obiecti secundarij: essentialr̃ nõ dependet ab illo: ꝛ per consequens idem actus potest manere respectu obiecti primarij a quo essentialiter dependet absq̃ hoc ꝙ maneat respectu obiecti secũdarij a quo essentialiter non dependet: sed non ecõuerso: non enim idẽ actꝰ potest manere respectu obiecti secũdarij si non maneat respectu primarij: quia a primario simpliciter dependet in eẽ et in conseruari: vt patebit. ĩ. distin. 3. q. vlti. quomodo intellectio est in continuo fieri: hoc idem in. 2. distin. 2. quest. 4.

d.3.q.8.in quoli.q.13.Hic Doc.vocat obiectū primariū qd
Obiecta ꝓmaria ꝛ scđaria. est causa illius actꝰ: ꝛ scđariū qd cognoscitur virtute obie-
cti primarij ꝛ non virtute ꝓpria: ꝛ sic essentia diuina apud
ipsum: est obiectū om̄ino primariū virtute cuius oīa obie-
cta scđaria cognoscūtur: vt pꝫ ab ipō hic.ꝛ.q.pe. ꝓlo.ꝛ.39.
huius ꝛ alibi. Obiecta aūt scđaria sunt oēs creature ꝛ om
nes relatiōes diuine siue cōes siue ypostatice. ¶ Sed hic
oritur difficultas. Qꝛ dicit ꝙ essentia diuina ē obiectū pri-
Diffi. mariū respectu visionis ipsiꝰ cōprehensoris. Quia si sic: se-
quitur ꝙ talis visio partialiter causat ab essentia: ꝛ tūc eēn
tia īmediate poterit aliqd causare ad extra qd expresse ē cō
tra ipsum: vt pꝫ ī q̊li.q.8.ꝛ.q.14. ¶ Dico ꝙ talis visio īme
Rñsio diate causatur a volūtate diuina: ꝛ in hoc supplet vicē obie
ti perfecte. Nam dicit doct. in.q.1. ꝓlo. ꝙ voluntas diuina
qñ causat cognitionem essentie diuine in aliquo intellectu
nō ostēdendo eā in se: tūc supplet vicē essentie diuine īper
fecte: qñ vero causat ostendendo eā in se: tūc supplet perfe
cte. Requiritur ergo essentia diuina in tali visiōe nō vt cau
sans ipsam: sed vt terminans in ꝓpria presentialitate ꝛ exi
stentia. Sed de hoc diffusius dicetur in.4.d.49. ¶ Ter-
tio dicit ꝙ eadeꝫ visio primo pōt esse obiecti primarij: puta
essentie diuine: deinde obiecti scđarij: puta ꝑsone diuine.

Contra hoc arguit Ochā.vbi.s. Quia nō est transi
tus de cōtradictorio in cōtradictorium sine
Guliel. Ochā in 1.d.1.q.5. ꝯtra doc. mutatione. Si ergo idē actus priꝰ nō terminabatur ad ꝑso
nam: nūc aūt terminatur ad ipam: ergo erit aliqua muta-
tio vel in ꝑsona vel in actu: ꝛ talis mutatio erit acquisitiua.
Vel ergo acq̄ritur aliqd absolutū nouum: ꝛ hoc est falsuꝫ:
vel aliqua relatio rōnis noua. ꝛ hoc nō potest esse nisi per
Solutio rationis Ocham nouū actum: et sic nō manet idē actus. ¶ Rñdeo ꝙ nulla
est mutatio sed tm̄ noua terminatio: qꝛ talis visio priꝰ non
terminabatur ad ꝑsonam: nunc aūt terminatur. Et sic con
cedo ꝙ ꝑsona diuina priꝰ nō habuit esse visum ꝛ post hꝫ eē
visum: ꝛ cōcedo ꝙ ī ꝑsona est aliqua relatio rationis noua:
et tm̄ ſm illam nō dicitur mutari. Sicut ꝛ nunc nō dꝛ deus
mutari qñ prius nō amabatur a me ꝛ nūc amatur: vt ptꝫ a
Doc.ſ.in.d.30. Et qñ dicit ꝙ talis relatio rōnis siue termi
natio passiua est ꝑ nouū actum. Negatur ꝯña. ꝛ pꝫ ꝑ exem
plum. Qꝛ posito ꝙ tm̄ habeā vnā visionē qua possim vide-
re decē obiecta: ꝛ nouē nō sint pñtia et post fiūt presentia.
illa priꝰ nō hēbāt esse visum: nūc aūt hñt esse visum: ꝛ tñ nō
per nouū actū videndi. Sic in ꝓposito volūtas diuina priꝰ
nō presentabat ꝑsonas vidēti essentiaꝫ: nūc autē illas facit
esse presentes: et in eodem instanti quo fiūt presentes talis
visio terminatur ad eas: ꝛ sic nunc habent aliqd esse visum
quod prius non habebant: ꝛ tamen non per nouum actum
videndi: ꝛ sic patet ꝙ ratio Ocham non concludit.

Hen. qli. 2.q.7. Deinde in isto scđo articulo adducūtur argumēta Hē.
ꝯtra positionē. Doc. ꝛ solnūtur a Doc. Et pri
mo arguit Heñ. ꝙ est impossibile cōprehēsorē videre eēn-
tiam nō videndo ꝑsonam: ꝛ ꝓma ratio est talis ꝙ si videret
essentiā non vidēdo ꝑsonas. illa visio esset cōfusa qꝛ precise
Rñsio. alicuius cōis tribus ꝑsonis. ¶ Rñdet Doc. ꝙ cognitio cō
munis diuisibilis in plura qd cōe abstrahitur ab illis plu-
ribus dꝛ confusa qꝛ vniuersalis: sed essentia diuina q̄uis sit
cōis tribus ꝑsonis: nō tamen diuiditur nec habet rōnē vni
uersalis cum vt sic sit singularissima. Dicit scđo ꝙ aliud est
cōe cognoscere in se ꝛ aliud ꝯtenta cognoscere ꝓcise in illo
primo mō natura cōis potest distincte cognosci ꝛ diffiniri
ꝛ nō cōfuse. sicut cognoscens naturā humanā vt priorē oī
singularitate. secūdo modo dicunt singularia ꝓcise cogno
Nota hāc distinctionem. sci ꝯfuse quādo cōparātur ad naturā diuisam in illis et tūc
cognoscēs naturā ēt in se distincte: tūc cognoscit cōfuse oīa
singularia cōtenta sub illa cū sit nata diuidi vel actu sit di
uisa in illis: sed cognoscens distincte naturā diuinam in se
nō cognoscendo actu ꝑsonas diuinas nō dicitur cognosce
re illas ꝑsonas ꝯfuse: qꝛ talis natura nō est diuisa in illis.
Si etiā cōcederetur ꝙ videns essentiā diuinā in se non vidē
do ꝑsonas ꝙ cognoscat illas ꝑsonas cōfuse: sic intelligēdo
ꝙ videat aliquid qd natū est ꝓdicari de illis ꝛ natuꝫ est esse
constitutiuum quiditatiue illoꝝ forte nō esset incōueniens
lꝫ hoc non sit multū in vsu. Et cū dicit parū.ſ.ꝙ non opꝫ in
essentia distincte cōcepta ꝑsonam distincte concipi: qꝛ ꝑso-
na non est primus terminꝰ visionis: ex hoc nō dꝫ inferri ꝙ
si ꝑsona nō distincte concipitur essentia distincte concepta
ergo persona confuse concipitur concepta essentia: qꝛ cōfu
se sic concipi requirit naturā vt diuisam ꝛc. ¶ Scđo ꝓnci-
paliter arguit ad idē cognitio intuitiua est tm̄ existentis vt
existens est: ꝛ vt pñs in sua existētia: sed essentia diuina nō
existit nisi in ꝑsonis: ġ nō pōt videri sine ꝑsonis. Vel sic for-
mer rō: q̄ ꝓcise dicūt vnā exñtiā impossibile est videre vnū
nō vidēdo aliud. sed eēntia ꝛ ꝑsona dicūt precise vnā exñ-
Rñsio. tiā: ergo. ¶ Rñdet doc. ꝙ aliđ est loqui de exñtia ꝛ aliđ de
incōicabili subsistentia: qꝛ cognitio intuitiua bñ terminat
necessario ad exñs vt exñs: eēntia aūt diuina vt ꝓor ꝑsonis
est vere exñs exñtia ꝓpria: imo exñtia q̄ est de rōne forali
eēntie diuine: vt.ſ. patebit.d.2.ꝑte.1.q.2.ꝛ in quoli.q.1. Sed
nō est necesse ꝙ cognitio intuitiua terminet ad incōicabile
subsistēs: ꝛ exēplum pꝫ. Cū dicit Doc. ad formā argumen
ti: ꝙ lꝫ nō sit visio nisi existētis inq̄ꝫtū exñs ꝛ nō est exñs ni
si in ꝑsona: nō sequit: igit est existētis inq̄ꝫtū est in ꝑsona.ı.
ꝙ rō terminādi visionē sit ipa ꝑsona in qua eēntia existit:
vel qd sit ipa eēntia sub illa rōne ꝓcise qua existit in ꝑsona
ita ꝙ si ꝑ impossibile esset sine ꝑsona nō posset terminare
visionē: ꝛ iste intellectꝰ est maniste falsus: sicut pꝫ de albedi
ne actu nō exñte nisi in pariete que tñ non terminat sub il-
la rōne qua dꝛ existere ī pariete.ı. ꝙ existētia vel subsistētia
parietis sit rō terminādi: si em̄ albedo esset separata a pa-
riete posset perfecte videri intuitiue. Dꝫ ergo inferri ꝙ vi
sio vel est alicuiꝰ subsistētis vel alicuiꝰ existētis in subsistē-
Itē Hē. te.ı. ꝙ est alicuiꝰ vere existētis: qd tñ non existit nisi in aliq̄
supposito subsistente: sed tale suppositū: in quo existit nul
lo mō est ratio terminandi hmōi visionē. ¶ Tertio ꝓnci-
paliter arguit ad idē: qꝛ non pōt aliqd ꝑfecte intuitiue vi-
deri in quo sunt plura distincta ex natura rei: nisi etiā illa
distincte videantur: pꝫ de albedine existēte in pariete: que
non pōt intuitiue videri nisi oēs ꝑtes eiꝰ intuitiue videātur:
sed ꝑsone diuine sunt ī essentia diuina ex natura rei: ergo.
¶ Rñdet doc. ꝙ aliud est loq̄ de ꝑtibus ex natura rei inte
Rñsio. graliter cōstituētibus aliqd totū. ꝛ aliud de ꝑsonis tm̄ sub-
sistentibꝰ in aliqua natura. ꝓmo mō nō potest videri albuꝫ
nisi videātur partes in q̄bus est diuisuꝫ: sed nō seq̄tur secū-
do modo: qꝛ essentia nō est diuisa ī ꝑsonis. ¶ Et nota qd
dicit in rñsione ꝙ vniuersale diuiditur: qūo hoc cōtingat:
diffuse exposui: exponēdo.d.3.2. Et qd dicit ꝙ essentia di-
Subtilis obiectio ꝯtra doc. uina est de se hec: diffusiꝰ patebit.ſ.d.5.q.2.ꝛ.2 6.ꝛ in quol.
¶ Sed in rñsione Doc. (in qua cōcedit ꝙ cognitio intui-
tiua est existentis inq̄ꝫtū exñs est: ꝛ hoc idē vult.ſ.d.3.ꝛ.di.
8.q.pe.ꝛ in.2.d.5.ꝛ in.4.d.10.ꝛ.49.q.12.ꝛ in quoli.) videt
maxima difficultas. Qꝛ ex quo essentia diuina dicit totuꝫ
esse existētie ꝑsonaꝝ: ita ꝙ essentia dīna ꝛ ꝑsona est tm̄ vna
existētia: vt ptꝫ expresse a doc. in pluribꝰ locis: ꝛ ꝑ Aug. de
tri. vbi vult ꝙ pater est ipa deitate: lꝫ dicatur pater pater-
nitate. Tunc arguo sic. Quecūq̄ꝫ dicunt tm̄ vnā existentiā
impossibile est videre vnū non vidēdo aliud: sed ꝑsona di-
Solutio obiectionis. uina ꝛ essentia sunt hmōi: ergo est īpossibile videre eēntiā
nō videndo ꝑsonā. ¶ Rñdeo ꝓ nunc: ꝙ lꝫ essentia ꝛ ꝑsona
siue ꝓprietas ypostatica dicāt vnam existentiā tm̄ realiter:
formalr tamen nō dicūt eandē existentiā: imo ex quo sunt
distincte formalitates ex natura rei: etiā dicūt distictas exi
stentias ex natura rei: ꝛ nō est incōueniens apud Doc. ꝙ ī
deo sint plures existentie ex natura rei formalr distincte.
Nā.ſ.d.8.q.pe. expresse cōcedit: ꝙ in deo pñt esse plura infi
nita ex natura rei formalr distincta: infinitas aūt non pōt
cōpetere alicui ex natura rei nisi formaliter existenti. Sed
ista materia diffusius ꝑtractabit.ſ.d.2.ꝑte.2.q.1. que tñ est
4. in ordine. in rñsione ad primum articulū. Esset tñ valde
incōueniens ponere plures existētias in deo ex natura rei
realiter distinctas. ¶ Ibi. Ex his arguitur ad ꝓpositum.
Ex predictis arguit hē. Deinde arguit Hen. probando ꝙ voluntas cōprehensoris
non possit frui essentia nō fruendo personis nec vna ꝑso-
na non fruendo alia: quia volūtas nō potest magis abstra
here obiectuꝫ suū q̄ꝫ intellectus ostendere.ı. ꝙ si intellectꝰ
nō potest videre.a.sine.b. ꝙ etiaꝫ volūtas non poterit vel-
le.a.sine.b. Sed intellectus cōprehēsoris (accipitur hic cō
prehensor pro clare vidente essentiā: non autem ꝓ compre-
hensore ꝓprie sumpto: quia vt sic a solo intellectu diuino cō
prehendi potest) nō potest videre essentiā non videndo ꝑso
nas. ergo. ¶ Cōfirmatur: quia si in obiecto nulla ē distin-
ctio nec re nec ratione: voluntas non potest velle vnuꝫ sine
alio: patet: sed ꝑsona nec re nec ratiōe distinguitur ab essen
tia: non re: pꝫ/ quia tunc essent quatuor res quia tres ꝑso-
ne et vna essentia: nō ratione quia distinctio ratiōis est tm̄
respectu distinctorum prius. Si em̄ intellectus ratione di-
stinguit.a.a.b. prius apphendit.a.ꝛ.b. vt disticta. ¶ Respō
det Doc. ad ꝓmam rationem: posito ꝙ intellectꝰ nō videat
essentiam sine ꝑsona adhuc volūtas potest frui essentia nō
fruendo ꝑsona. Ad ꝓbationem dicit ꝙ intellectus potest vi
dere aliquod obiectū primū: puta aliquod totū in quo vni-
tiue plura ꝑ se obiecta cōtinētur: sicut hō est vnū obiectum
primū ꝛ totale: in quo plura ꝑtialia ꝑ se cōtinent. vt oīa su
periora q̄ vnitiue cōtinent in illo ꝓmo: qꝛ qđlꝫ natū est ꝑ se

Isto rō ē multum apparet.

terminare actum intellectus cū quodlʒ sit per se intelligi-
bile: lʒ ergo intellect⁹ p̄mo videat illud totū obiectū ⁊ oīa
obiecta ꝑ se vnitiue ꝯtēta ī illo: volūtas tñ p̄t hr̄e actū circa
vnū ⁊ nō circa aliud: ⁊ pʒ exēplū de ep̄atu: in quo ostēditur
sacerdotiū: pōt enī volūtas hr̄e actū elicitū circa ep̄atū ⁊ nō
circa sacerdotiū. Si dicatur ep̄at⁹ nō potest haberi sine sa-
cerdotio cū ꝑ se īcludatur in illo. Dico ꝙ volūtas pōt ha-
bere actū etiā circa impossibile: vt pʒ a Doc. in. 2. d. 6. q. 2.
Dico etiā ꝙ aliud est hr̄e actū simpl'r circa ep̄atū nō habē-
do tñ actū circa sacerdotiū: ⁊ aliud est velle ep̄atū efficaci-
ter (qd̄ est velle oīa reqsita ad ep̄atū) p̄mo mō pōt hr̄e actuʒ
circa ep̄atū. s. actū cōplacētie simplicē ⁊ non efficacē. secun
do modo non pōt: vt pʒ a Doc. in. 2. vbi. s̄. ⁊ Doc. intelligit
primo mō. Sed in ꝓposito posset velle efficaciter eēntiam
non volēdo ꝑsonas (loquēdo de potentia dei absoluta) qꝛ
in volitione eēntie efficaci nō includeretur necessario voli
tio ꝑsonarū cū tota ratio obiecti volibilis sit eēntia: aliter
pater in p̄mo signo originis nō esset ꝑfecte btūs cū beati-
tudo sit fruitio efficacissima vltimi finis. Dico tñ ꝙ qñ vult
ep̄atum. totū ostensum non est tm̄ ep̄atus sed est quoddam
totū includens ep̄atū: sacerdotiū: diaconatū ⁊c. ⁊ ideo pōt
velle vnū non volēdo aliḋ. Et sic vt eēntia cū ꝑsonis osten
ditur: ostēditur vt quoddā quasi totū ꝯtinēs essentiā ⁊ ꝑso-
nas: ideo volūtas pōt velle essentiā nō volendo ꝑsonas: non
tñ ecōtra: qꝛ in ꝑsona includit̄ eēntia vt rō obiecti volibilis:
⁊ ideo est dissimile de ep̄atu: qꝛ nec ep̄at⁹ est rō quare sacer
dotiuʒ sit obiectū volibile nec ecōtra. ¶ Ad ꝯfirmationē.
Dicit Doc. ꝙ ꝑsone nō distinguūtur re: qḋ si intelligat ꝙ
nullo mō distinguant̄ p̄ter opus intellect⁹. hoc nō dicit ſm
intentionē ꝓpriā cū oppositū teneat. ī. d. 3. pte. 2. q. 1. ⁊ d. 8.
q. pe. ⁊ alibi sepe. sed loqtur ſm opi. alioꝝ: tenēdo tñ ꝙ sola
rōne distinguant̄ nō seqtur ꝙ intellect⁹ pri⁹ hēat illa sicut
obiecta distincta: sed sufficit ꝙ in p̄mo obiecto ꝯcipiat ali-
quid: puta ꝙ in essentia ꝯcipiat ꝓprietatē: sicut etiā dicim⁹
ꝙ homo vt ī subiecto differt a se vt in predicato: ⁊ silr hō vt
in cōcreto differt tm̄ ratione a se vt in abstracto: ⁊ sic hr̄e ⁊
habit⁹ distinguunt̄ tm̄ ratione vt. ī. pʒ a Doc. in. d. 8. q. pe. nō
eī ē necesse ꝙ illa q̄ rōne distiguūt̄ ꝙ pri⁹ ꝯcipiāt̄ vt obiecta
distincta. ¶ Ultimo loco arguit Hen. rōne fruitionis: et
vtraqꝫ rō stat in hoc: qꝛ si aīa xp̄i fruitur ꝑsona p̄ris ⁊ non
fruit̄ ꝑsona filij nō videt̄ ꝑfecte qetata in p̄re: qꝛ ꝑsona filij ē
obiectū fruibile. nec ꝑsona p̄ris ꝯtinet eminenter ꝑsonā filij
cū sint eiusdē simpl'r ꝑfectiōis: ⁊ tūc vltra sit potest frui ꝑso
na filij aut eadē fruitione qua fruit̄ p̄re. aut alia nō eadē qꝛ
eadē fruitio non videt̄ eē respectu duoꝝ obiectoꝝ fruibiliū
eq̄ ꝑfectoꝝ: nō alia qꝛ iste due fruitiones aut sunt īcōpossi-
biles: ⁊ tūc fruitio nō eēt ꝑpetua qꝛ qñ vna inest alia ꝓpter
incōpossibilitatē: aut sunt incōpossibiles: et tūc duo actus
eiusdē sp̄ei sunt in eodem subiecto: qḋ est ꝯtra phm̄. 5. meta.
¶ Dico breuiter vt dixi in declarādo titulū. q. ꝙ tota ratio
obiecti vltimate fruibilis est essentia diuina ⁊ in quocūqꝫ ē:
est semꝑ ratio talis obiecti: ⁊ qꝛ tm̄ vna est in trib⁹ ꝑsonis:
ideo tm̄ ī eis est vnū obiectū fruibile: qḋ est ratio formalis
terminandi actū fruitionis: ⁊ sic ita ꝑfecte qetat potentiaʒ
fruentē in vna ꝑsona sicut in tribus. qꝛ ipsa sola est tota ra-
tio quietandi nec ꝑsonales ꝓprietates aliquid addunt: non
enī magis qetat vt in se q̄ȝ vt in ꝑsona: ⁊ sic negatur ꝙ tres
ꝑsone sint tria obiecta ꝑ se fruibilia sed bñ sunt tria suppo
sita hñtia eādē rōnē obiecti fruibilis qꝛ eādē eēntiā: ⁊ ideo
termināt actū fruitiōis vt qḋ: sed nō vt quo siue vt rō for-
malis terminādi. Et cū q̄rit̄: aut eadē fruitiōe fruit̄ ꝑsona fi
lij qua ⁊ ꝑsona p̄ris. Dico ꝙ simpl'r eadē: qꝛ fruitio tm̄ depē
det ab essentia diua: bñ veꝝ est ꝙ talis fruitio pōt hr̄e aliaʒ
⁊ aliā terminutionē respectu alteri⁹ ⁊ alteri⁹ ꝑsone: ⁊ sic di-
uersificari hʒ aliū ⁊ aliū respectū rōnis. De quo alias: essen
tia enī diuina est obiectū primuʒ a quo essential'r dependet
actus fruitionis: ⁊ ꝑsone sunt obiecta sc̄daria: vt. s̄. patuit.

Quantum ad tertiū articlʒ. In ista lr̄a plura notant̄
a doc. Primū ꝙ ostēsa essentia diua ⁊ ꝑso-
nis nō est in ptāte volūtatis create ordinate frui sic vel nō
frui sic: puta frui essentia nō fruēdo ꝑsonis: vel vna ꝑsona
⁊ nō alia: ⁊ hoc stāte ordinatione diue volūtatis: q̄ ordina
uit vt cōprehēsor fruatur essentia vt ī trib⁹ ꝑsonis: ⁊ lr̄a cla
ra est. Scḋʒ est ibi. Sʒ de ptāte absoluta volūtatis. Et vult
Doc. ꝙ volūtas de ptāte sua absoluta nō pōt frui vna ꝑso
na nō fruēdo alia: siue ordinate siue inordinate: ⁊ assignat
rōnē. Qꝛ posito ꝙ volūtas cōphēsoris absolute possit vel-
le frui: qḋ tñ ille act⁹ fruitionis p̄cise terminetur ad essentiā
in se ⁊ non vt in trib⁹: vel ꝙ p̄cise terminetur ad essentiā in
vna ꝑsona ⁊ nō ad essentiam vt in alia ꝑsona: hoc tm̄ est in
ptāte dei. ⁊ exēplum positū est satis ad ꝓposituʒ: ⁊ assignat
rōneʒ Doc. ibi. Act⁹ aūt fruitiōis quantū est ex natura sui
primi obiecti nat⁹ est vt sit triū ꝑsonaꝝ in eēntia: qꝛ ex quo
essentia est rō formalis obiecti fruibilis: ⁊ ipsa essentia ꝑfe
ctissime est in trib⁹ ꝑsonis: seqtur ꝙ q̄ȝtū est ex natura essen
tie ꝙ act⁹ fruitionis sit ipsi⁹ essentie vt in tribus ꝑsonis. Et
addit ꝙ nisi ponatur miraculū ex ꝑte obiecti act⁹ fruitiōis
erit ex se triū ꝑsonaruʒ. Sed de⁹ de ptāte sua absoluta pōt
facere ꝙ talis act⁹ precise terminetur ad essentiā ⁊ non ad
ꝑsonas: vel ad essentiā vt in vna ꝑsona ⁊ nō vt in alia: ⁊ hec
est intentio Doc. ¶ Ibi. Si dicas ꝙ ista rō. Propter hoc
Doc. arguit ꝯtra hoc qḋ dixit: qꝛ si act⁹ fruitionis sit de se
essentie vt in trib⁹: videtur ꝙ nō sit in ptāte dei ꝙ act⁹ frui
tionis sit tm̄ eēntie vt in se ⁊ nō vt in trib⁹: vel ꝙ sit tm̄ essen
tie vt in vna ꝑsona ⁊ nō in alia. Licet rñsum sit parū. s̄. di-
cit tñ ꝙ act⁹ alicui⁹ creature est in ptāte dei q̄ȝtū ad aliquaʒ
ꝯditionē: puta ꝙ sic referatur vel nō sic referatur: ⁊ exēplū
est satis ad ꝓpositū: lʒ aliqbus sit dubiū: qꝛ posito ꝙ aliqs
eliciat actū homicidij: posito tali actu nō est in ptāte sua vt
vtatur illo actu ad deū: puta referēdo ipm̄ ad deum: pʒ qꝛ
eliciēs actū homicidij fruitur ipso actu: qꝛ oīs peccans vt
sic semꝑ fruitur actu pc̄ti: ⁊ hoc declarabit̄. ī. q. vlt. hui⁹. di.
⁊ clarius in. 2. Et tñ est in ptāte dei absoluta referre actuʒ
homicidij ad se: īmo posset illū actum acceptare vt dignuʒ
vita eterna: vt posset ꝓbari ex dictis Doc. i. d. 17. p̄mi. ⁊ ex
dictis Francisci May. in eadē. d. et Ochā in eadē. ⁊ in q̄li.
¶ Ibi dimittatur exemplū illḋ ⁊ teneatur rō ⁊c. Nō omit
tit hoc exemplū: ex hoc ꝙ nō sit ad ꝓposituʒ: sed ex hoc ꝙ
aliqbus videtur dubiū ꝙ act⁹ pc̄ti referatur ad deū ab vna
potētia puta dei: ⁊ nō ab alia puta a creatura. Assignat er-
go rōnem quare sit in ptāte dei absoluta: vt act⁹ fruitionis
sic terminetur vel nō sic terminetur: qꝛ accidens necessario
ꝯñs actum positū: pōt non inesse manente actu. Naʒ acci-
dit actui fruitionis ꝙ sic terminetur ad essentiam vt in tri
bus personis: ⁊ tale accidēs dicitur inesse actui necessario
non tamen necessitate absoluta: qꝛ tunc non posset separa-
ri: sed de necessitate cōditionata: qꝛ impossibile est ex ꝑte
creature quin talis actus sit eēntie vt in tribus: ⁊ ꝑ ꝯñs ex
parte creature necesse est vt sit ipi⁹ eēntie vt in trib⁹: tñ ex
ꝑte dei nō est necesse vt tale accidēs siue talis cōditio: pu
ta ꝙ actus terminet̄ ad essentiā vt in tribus.

Quantum ad quartū arti. de facto. Hic articul⁹ cla
re pʒ in lr̄a. Et vult doc. hic ꝙ in p̄ria de
facto erit tm̄ vna fruitio ⁊ vna visio triū personaꝝ: qꝛ erit
eēntie vt in tribus ꝑsonis. Et ꝓbat ꝑ auctoritates Aug. q̄
sunt clare. Ad illā ī qua dicit oēm sciam nostrā vno simul
conspectu forte videbimus: ⁊ accipit sciam habitualem nō
ꝓ habitu acqsito vel infuso: sed ꝓ obiecto p̄ñte intellectui:
sic enī multotiēs accipit sciam ꝓut obiectū hʒ esse in intel-
lectu: vt memoria vel pars mēorie: v. ī. patebit. d. 2. pte. 2. q.
vlti. ⁊ d. 6. ⁊. 27. Et qḋ dicit forte: dʒ referri ad obiecta se
cūdaria relucētia in ṽbo: qꝛ forte nō vidēt illa vnico intui-
tu: īmo forte vidēt ṽitates ꝯtētas in illis virtual'r discurrē
do: vt. s̄. patuit. q. illa. An theologia sit scia: vt ṽo cōparā-
tur ad eēntiā diuinā: illā ⁊ ꝑsonas vnico intuitu videbim⁹
⁊ sic etiā illa fruemur in trib⁹ ꝑsonis. Scḋo p̄ncipal'r dicit ꝙ
loquēdo de viatore ꝙ viator lʒ de facto possit frui ordina-
te vna ꝑsona nō fruēdo alia: tñ cū illa de facto stat fruitio
habitualis respectu aliarū personaꝝ: qꝛ ex quo hñt eandē
essentiā q̄ est tota rō obiecti fruibilis: nō pōt qs ordinate
frui vna persona nō fruēdo alia saltem habitual'r. i. vt sit ī
proxima dispositione ad fruendū: ⁊ nō accipitur hic habi-
tualiter sic ꝙ habeat habitū: sed sicut habēs habitū acqui
situm potest prōpte et faciliter operari sic fruens actu vna
ꝑsona debet esse dispositus de primo vt cū ostensa sibi fue-
rit alia persona ꝙ semꝑ paratus sit ita frui illa sicut alia: et
licet de facto nō fruatur illa ostensa sufficit ꝙ sit paratus
frui illa loco ⁊ tempore: ⁊ nō ponat obicem puta odiendo
illam vel determinando velle non frui ea: et hoc intendit
Doctor in isto articulo.

Ultimo sunt soluenda argumenta principalia: quib⁹
primo probat ꝙ in deo sunt plures rationes
fruibilitatis: ⁊ primū argumētum est in principio questio-
nis ⁊ stat in vno fundamēto. s. Quod dicit rationē bonita
tis ꝓprie dicit rationem ꝓprie fruibilitatis. sed paternitas
in diuinis ⁊ filiatio dicūt ꝓpriam rationē bonitatis: ergo.
Probatio minoris est manifesta in litera ꝑ philosophū et
Cō. c. 7. p̄mi ethi. vbi habetur ꝙ bonū equal'r dicitur enti:
⁊ dicit ibi Cōmē. ꝙ sicut ens ⁊ vnū sunt in oī gñe ita ⁊ bo-
num. ¶ Rñdet Doc. ibi ad argumenta principalia. ¶ Et
rñsio stat in hoc. Qꝛ obiectū vere fruibile dicit bonitatem
perfectam: in qua nō potest esse vere ratio alicuius defe-

Duplex velle volūtatis.

Itellēē.

Rñsio

ctus:ſed vere eſt ibi rō oīs boni: q̄uis ergo paternitas ſit
bonū vt bonū cōuertit cū ente: nō tñ eſt tale bonū de quo
loq̄mur in ꝓpoſito:ꝛ pꝫ lr̄a. ¶ Scđo arguit ibi. Preterea
ſicut vnū cōuertit cū ente. Et rō ſtat in hoc:ꝙ ex quo vnū
ꝛ bonū cōuertunt:eo mō quo vnū repit in diuinis ꝛ bonū
ſꝫ vnū in diuinis eſt eēntiale:q2 cōe trib⁹ ꝑſonis:pꝫ q2 di-
cim⁹ꝙ tres ꝑſone ſunt vn⁹ de⁹vel vna eſſentia:vel vna na
tura:eſt etiā ꝑſonale: pꝫ q2 dicim⁹ ꝙ pater eſt vna ꝑſona:
ꝛ talis vnitas cōpetit tm̄ pr̄i:et fili⁹ eſt vna alia ꝑſona. Et
vltra ſeq̄tur ꝙ ſicut in deo ſunt tres vnitates.ꝛ ꝑ ɔñs tres
bōitates.ergo ſūt ibi tres rōnes fruibilitatꝭ. ¶ Rn̄r ꝑmo
ab Hen.ibi. Ad ſecūdū dr̄. Et lr̄a clara eſt. Et vult ꝙ vnū
ꝑtim dicat eſſentiale ꝛ ꝑtim notionale: q2 ſm̄ vnā rōnem
dr̄ de eſſentia:ꝛ ſm̄ aliā de ꝑſona. Nā vnū dicit indiuiſionē
ꝛ eo mō quo aliquid eſt vnū eo mō eſt indiuiſum: ſicut em̄
Frā.eſt vnū nūero: ita eſt indiuiſus:nūeraliter: ꝛ ſicut hō
eſt vnū ſpecie:ita eſt indiuiſus ſm̄ ſpēm. Sic in ꝓpoſito eēn
tia diuina eſt vna ſubſtantia:ideo eſt indiuiſa ſm̄ ſubſtātiā:
vel eſt vna natura ideo eſt inndiuiſa ſm̄ naturā:ꝛ q2 eſſen-
tia eſt cōis tribus:ꝛ ꝑ ɔñs eſſentiale: ergo et vnitas eēntie
eſt cōis tribus:ꝛ ſic talis vnitas eſt q̇d eſſentiale. Sed pater
eſt vna ꝑſona:ideo eſt indiuiſus ſm̄ ꝑſonalitatē:ꝛ q2 pater
eſt vnū notionale:ſeq̄tur ꝙ vnitas pr̄is erit notiōalis: ꝛ ſic
pꝫ intentio Heñ. q̄uo vnum dicatur eſſentiale ꝛ notionale.
¶ Ibi. Sed ɔtra iſti⁹ cām q̄rit argumentū. Supple argu-
mentū factū q̄rit cām quare vnuꝫ non dicatur ſic eſſentiale
ſicut bonuꝫ cum eꝗ ſint ɔuertibilia. Et Heñ. non aſſignat
cām. Dicit em̄ ipſe ꝙ bonū eſt tm̄ eſſentiale: ꝛ doc. q̄rit cuꝫ
bonum cōuertatur cū vno: quare vnū nō dicatur eēntiale:
et ſil'r qñ dicit ꝙ vnū eſt partim eēntiale ꝛ partim notiona
le: quare nō ſic bonū cū ſint eꝗ ɔuertibilia. ¶ Doctor er-
go rn̄det ad argumentum ibi. Ideo eſt alia rn̄ſio. Et nota
iſtam lr̄am doc. in qua plura dicit. Primo ꝙ rō ſuppoſita-
lis ſiue ꝑſonalis nec eſt formalis rō agendi:nec eſt forma-
lis rō termini alicui⁹ actiōis. Hoc declaro ſic. q2 rō forma
lis agendi ſemꝑ dicit ꝑfectionē vt notū eſt:ſed rō ſuppoſi-
ti nullā ꝑfectionē dicit: q2 in creaturis dicit tm̄ negationē
duplicis dependentie.ſ.actualis ꝛ aptitudinalis: vt diffuſe
pꝫ a doc. in.3.d.1.q.1.ꝛ ī quol.q.9.ꝛ.19. vel dicit negationeꝫ
duplicis cōicabilitatis.ſ.vt quo ꝛ vt q̄d. vt patebit.ꝭ.d.2.pte
2.q.1.in corpe.q.ꝛ talis negatio nō dicit aliquā ꝑfectioneꝫ
nec rōnē agendi. Rō vero ſuppoſiti in diuinis vel dicit il-
lā duplicē negationē.de qua.ſ̄.vt dubitatiue loq̄tur doct.
ꝭ.d.23.ꝛ.28.vel accipitur ꝓ aliquo poſitiuo vt aſſertiue lo-
quitur doc. in.3.d.1.q.1.ꝛ quōcūꝗ accipiatur:claꝝ ē ꝙ nul-
lam ꝑfectionē quiditatiuā dicit. Et declaro ꝑ exēplū. Naꝫ
hic hō generat hoiem:humanitas eſt ratio formalis gene
randi eū ꝛ q̇ditatiua: ꝛ ſuppoſitū ipſi⁹ hois eſt cōditio ip-
ſius gn̄antis. Sil'r humanitas in hoīe gn̄ato eſt rō forma-
lis terminādi gn̄ationē: ſiue termin⁹ formalis gn̄ationis:
et rō formalis qua genitū dr̄ ſuppoſitū eſt ɔditio ipſi⁹ ge-
niti. Scđo dicit ꝙ ex quo rō formalis obiecti fruibilis: ſi-
ue ratio formalis terminādi fruitionē q̄d idē ē: eſt ꝑfectio
q̇ditatiua: vt pꝫ q2 ꝑfectio fruitionis ꝑ̄ncipaliter accipitur
a rōne formali obiecti fruibilis: ideo dicit doc. ꝙ bonitas
que eſt rō formalis terminādi actū fruitionis:de neceſſita
te eſt ꝑfectior q̇ditatiua. Tertio dicit ꝙ vnitas poteſt eſſe et
Unitas accipitur dupl'r. ꝑfectio q̇ditatiua ꝛ ratio ſuppoſiti:q̄d dꝫ intelligi de vnita
te fundamētali. ſicut dicim⁹ ꝙ natura diuina ē vna:tunc ta
lis vnitas eſt vnitas q̇ditatiua q2 eēntia diuina eſt entitas
ꝑfectionalis ꝛ q̇ditatiua:aliqñ accipitur vnitas ꝓ rōne ſup
poſiti:eo mō quo dicim⁹ ꝙ paternitas eſt vna. Et ſic poſſu-
mus dicere ꝙ eēntia diuina eſt bonitas q̇ditatiua:ꝛ ſil'r vni-
tas q̇ditatiua:ꝛ vt ſic eſt rō obiecti fruibilis:paternitas ꝟo
nec dicit vnitatē q̇ditatiuā nec bonitatē:ꝛ ſic pꝫ litera doc.
¶ Tertio ꝛ vltio arguit doc. ibi. Preterea. Act⁹ nō teriat
ad obiectū. Ut hec rō clarius intelligat formo eā ſic. Ois
act⁹ q̄ teriat ad obiectū inq̄ꝫtū obiectū nūerat:rō formalis
illi⁹ obiecti numerat. Sꝫ act⁹ fruēdi teriat ad tres ꝑſonas
inq̄ꝫtū tres ſiue inq̄ꝫtū tria obiecta.ergo. Probatio mino
ris credim⁹ in deū inq̄ꝫtū trin⁹. ergo videbim⁹ deū inq̄ꝫtū
trin⁹:q2 viſio ſuccedit fidei ſm̄ totā ei⁹ ꝑfectiōeꝫ.i.ꝙ ſi cre
dim⁹ nūc in deū vt trinū: ꝙ tūc erit viſio dei vt trini:tunc
vltra videbim⁹ deū vt trinū. ergo fruemur deo vt trino:
q2 fruitio ſeq̄tur viſionē. ¶ Rn̄det doc. ibi. Ad tertiū dico
Dicit ꝑmo doc. ꝙ ly inq̄ꝫtū pōt capi dupl'r. Pmo vt deno-
Inq̄ꝫtum pōt capi dupl'r. tat illud q̄d imediate ſeq̄tur accipi ſm̄ ſuā rōnem formaleꝫ.
Exēpluꝫ. Hō inq̄ꝫtū rōnalis eſt alb⁹: ſenſus eſt ꝙ homini
ſumpto in rōne formali rōnalitatis nō repugnat albedo:
et hoc modo. ly inq̄ꝫtū accipitur ſpecificatiue: q2 tm̄ ſpecifi-
cat rationē formalē illius q̄d imediate ſeq̄tur. Scđo acci-
pitur ly inq̄ꝫtum: vt non tm̄ ſpecificat rationē formalē illi⁹
quod imediate ſeq̄tur:ſed etiam denotat illud q̄d imediate
ſeq̄tur eſſe cām inherentie ꝑ̄dicati ad ſubiectū:ſiue illud re
duplicatū ſumatur ꝓ ſeipſo toto ꝑmo. Exēplum. hō inq̄ꝫtū
homo eſt riſibilis:ſiue ſumatur ꝓ aliquo quod ɔcluditur ī
intellectu ſubiecti. Exēplum. hō inq̄ꝫtū rationalis eſt riſi-
bilis:ꝛ hoc modo ly inq̄ꝫtuꝫ accipitur reduplicatiue. Hoc
declarato rn̄detur ad argumentū. Qꝫ ſi ly inq̄ꝫtū accipia-
tur reduplicatiue et ſpecificatiue ſimul (nā qñ accipitur re-
duplicatiue ſemꝑ accipitur ſpecificatiue.) Dicit Doc. ꝙ ma
ior eſt vera:ꝛ ſenſus maioris eſt: ꝙ ſi obiectuꝫ numerari eſt
cauſa quare hoc ꝑ̄dicatū.ſ.ꝙ ratio formalis obiecti nume-
retur:inſit ſubiecto. ꝓpoſitio eſt ꝟa:ſed minor eſt falſa. Et
ſenſus eſt ꝙ trinitas ſit cā inherentie ꝑ̄dicati ad ſubiectū.ſ.
fruitionē vel viſionē:ꝛ formetur ſic vt clari⁹ intelligatur.
Sed tres ꝑſone inq̄ꝫtū tres terminātactū fruitionis.i.ꝙ
trinitas ꝑſonarū inq̄ꝫtū trinitas:eſt cā quare hoc ꝑ̄dicatuꝫ
inſit ſubiecto:hic ſenſus falſus ē:ꝛ ſic pꝫ rn̄ſio ad argumen
tum. ¶ Deīde arguit Doc. ad oppoſitū. ibi. Ad oppoſituꝫ
in ordine eſſentiali ꝛc. Hic intendit ꝓbare ꝙ tantū ſit vna
ratio formalis vltimi finis:ꝛ poſtea rn̄det ad iſta argumē-
ta ꝙ ſint plures rationes formales. Pro intelligentia iſto
rū argumentoꝝ ꝛ ſolutione. Nota ꝙ qñ Sco. loq̄tur ꝙ tm̄
eſt vna ratio formalis obiecti fruibilis: intendit ſimplicit'
de rōne formali cōſtituente obiectū in eſſe fruibili:ꝛ ſic tm̄
eſt vna.ſ. ipſa deitas:ꝛ qñ hic ɔcedit ꝙ ſunt plures: intelli-
git de rationib⁹ tm̄ terminatiuis nō cōſtituentib⁹ aliq̄d in
eſſe fruibili:et ſic pater terminat fruitionē meā vt q̄d: non
tñ paternitas eſt ratio formalis dans patri ꝙ ſit obiectum
fruibile:ſed eſt ſola deitas. Et hoc declarato patent argu
menta cū ſuis reſponſionibus. Et ſic finis hui⁹ queſtionis.
¶ Iſtas tñ rationes deduco rn̄dendo ſingilatim ad eas.
primo arguitur ſic in ordine eēntiali finitū eſt tm̄ vn⁹ finis
vltimate ꝛ ille eſt ratio fruitiōis:ergo ē tm̄ vna ratio frui-
tionis ſiue obiecti fruibilis. ¶ Dicit Doc. ꝙ eſt tm̄ vnus fi-
nis in ſe qui.ſ. ſit ratio obiecti fruibilis: tñ habet ī ſe diſtin
ctas rationes.i. ꝓprietates ꝑſonales q̄ nō ſunt formaliter
rōnes vltimi finis.i.q̄ nullo mō ꝑtinēt ad formaleꝫ rōnem
obiecti fruibilis cū nullā dicant ꝑfectionē formaliter:ꝛ ſic
poſſibile eſt frui eo ſub rōne vltimi finis formal'r nō fruen
do illo ſub illis rōnib⁹.i. ꝙ poſſibile eſt frui eſſentia abſo-
lute nō fruēdo ea vt ī trib⁹ ſiue vt hn̄te in ſe ꝓprietates ꝑ-
ſonales cū nullo mō ꝑtineant ad rationē obiecti fruibilis.
¶ Secundo ſic:ſicut eſt tm̄ vnum primum efficiens:ita tm̄
vn⁹ vltimus finis:hoc ꝓbatur a Doc.ꝭ.d.2.q.1. Cū ergo ſit
tm̄ vnū efficiēs ꝑmū ſub rōne formali tm̄ ergo tm̄ vn⁹ finis
vltim⁹ ſub vna rōne tm̄. Rn̄det doc. ꝑmo. ꝙ ꝑmo efficienti
accidit ꝙ ſit etiaꝫ ꝑm⁹ finis:vt.ſ̄.patuit:ꝛ ideo nō ſeq̄tur ꝙ
ſi in ꝑmo efficiēte ſit tm̄ vna rō:ꝙ ēt in vltimo fine ſit tm̄ vna
Scđo dicit ꝙ de facto vltim⁹ finis hꝫ tm̄ vnā rōnē loq̄ndo de
rōne obiecti fruibilis/ſꝫ in ipa vna rōne q̄ ponit deitas pn̄t
eſſe plures rōnes ꝑſonales q̄ ꝛ ſi nō ꝑtinēt ad rōnē obiecti
fruibilis: pōt tñ eēntia terminare actuꝫ fruitionis vt actu
eſt ſub illis: quod tūc ɔtingit qñ fruitio terminatur ad ꝑſo
nas: poteſt etiā eſſentia abſolute terminare actum fruitio-
nis abſꝗ hoc ꝙ perſone terminent: ꝛ ſic in illa poteſt potē
tia fruēs quietari vt in rōne obiecti ꝑ ſe fruibilis abſꝗ hoc
ꝙ q̄etetur in illa vt in ꝑſonis. ¶ Confirmatur: q2 ſicut vna
ꝑſona non pōt efficere ſine alia: vt pꝫ in.2.d.1.q.1. ſic vna
non poterit finire ſiue terminare actū fruitionis ſine alia.
¶ Rn̄det negādo ſimilitudinē:q2 eadē rō formalis ē neceſſa
rio in trib⁹:iō ex natura rei vna nō pōt efficere ſine alia:ſꝫ
terminare actū fruitiōis quo q̇s fruit nō eſt ex ꝑte ipſi⁹: pꝫ
q2 fruēs deo elicit actū referēdo illū in deū:ꝛ iō poſſum eli
cere vnū actū referēdo ꝑ̄ciſe in vnā ꝑſonā ꝛ nō in aliā: bn̄
tñ ſequit ꝙ vna ꝑſona ex natura rei nō eſt finis niſi alia ꝑſo
na ſit finis: pꝫ q2 finis ex natura rei q̇ eſt eēntia diuina eſt
realiter in trib⁹ ꝑſonis. nō tñ ſequit. ergo q̄lꝫ ꝑſona ex na
tura rei eſt finis vltim⁹:q2 q̄libꝫ includit deitatē. ꝙ potētia
fruēs nō pōt elicere actū circa deū abſolute vel circa vnā
ꝑſonā:ꝛ nō circa aliā nō ſequit. ¶ Ultimo arguit in deo
eſt tantū vna maieſtas:ſꝫ ꝑꝑ vnā maieſtatē debet ei vna tm̄
adoratio:ꝛ per ɔñs vna tm̄ fruitio. ¶ Rn̄det ꝙ tm̄ eſt vna
maieſtas q̄ ex natura rei eſt rō formalis obiecti adorabilis ꝛ
illa eſt deitas proprie in qua tñ deitate poſſunt eſſe plures
ꝓprietates vt dixi.ſ̄. ꝛ ſic de poſſibili poteſt adorari eſſen-
tia abſꝗ perſonis ꝛ vna perſona abſꝗ alia: de facto tamē
eſt vna adoratio habitualis oīm. licet de facto poſſit etiam
eſſe tm̄ vna actu reſpectu vnius perſone vt dixi.ſ̄.

bonā glo. quā feci. ¶ Ultio arguūt ibi. Itē Aug. Rñdetur
ibi. Ad auctē Aug. Et addit duas rñsiões. In pria dicit ꝙ
Aug. nō loquitur de volitione actuali: ſ; de habituali: siue
de inclinatiōe naturali: ⁊ sic oēs necessario volūt btificari:
q̄: talis inclinatio naturalis necessario inest oī hoī: ⁊ talis
inclinatio nullū actū elicitū volūtatis dicit: vt subtilr ꝓbat
Doc. in. 4. di. 49. In pñti ṽo loquit de actu elicito volūta
tis. ¶ Scda rñsio est ibi. Silr auctas nō est ad ꝓpositū. Di
cit doc. ꝙ si auctas Aug. ꝯcludit de actu elicito volūtatis:
ꝙ tm̄ ꝯcludit de actu ꝯcupiscētie: siue de amore ꝯcupiscētie
⁊ nō de amore amicitie. Nā amor amicitie ē alicui⁹ obiecti
ꝓpter se amati. Amor ṽo ꝯcupiscētie est alicui⁹ obiecti ꝓpt
aliud amati: q̄ dña clare ptʒ a doc. i. 2. di. 6. q. 2. Fruitio ṽo
dicit amorē amicitie: ptʒ ꝑ Aug. q̄: frui est amore inherere
alicui rei ꝓpt semetipsā. cū ergo act⁹ btificus sit fruitio: vt
ꝓbat doc. in. 4. di. 49. sequit ꝙ erit amor amicitie: ⁊ nō est
notū ꝙ oēs velint vltimū finē ꝓpter se: diligēdo illū ꝓpter
seipm: ſ; si oēs volūt vltimū finē. volūt illū vt bonū sufficiēs
eis: ⁊ sic diligūt illū ordinādo ipm ad bonū ꝓpriū amatus
amore amicitie. ¶ Quantū ad scdm arti. hec lra clara est
vsq; ibi. ¶ Quantū ad tertiū ar. q̄ est de fine clare viso. Di
cūt ꝙ volūtas informata charitate necessario fruit tali fine
q̄: ibi nulla est rō alicui⁹ mali nec defectus boni: ⁊ hoc si vi
deat illū finē visione practica: q̄. s. sit directiua praxis in ta-
lem finē: q̄: isti volūt. ꝓcipue Tho. ꝙ cognitio practica ne-
cessario causet actū volūtatis. De hoc vide q̄ dixi in. 2. dist.
7. ⁊. 25. vbi iprobat Tho. ꝓcipue in di. 7. Et addūt ꝙ est tā
ta necessitas ⁊ cōnexio. s. visiōis practice ⁊ fruitiōis ꝙ deus
de potētia absoluta nō posset separe visionē a fruitiōe: sic
ꝙ stet visio practica deitatis: ⁊ volūtas nō fruat. ¶ Quā-
tum ad quartū ar. q̄ erat de volūtate nō eleuata ꝑ charita-
tem respectu vltimi finis clare visi: dicūt ꝙ ipossibile est vo
lūtatē charitate nō eleuatā frui fine etiā viso. q̄: agere pre-
supponit esse. ergo agere supnaturale p̄supponit esse supna-
turale. volūtas aūt illa nō hʒ esse supnaturale. ergo nō pōt
hre actū supnaturalē. Itē tūc posset talis volūtas esse bea
ta sine charitate. ꝯñs falsum: q̄: tūc charitas nō erit neces-
saria ad btitudinem. ꝯña ptʒ / q̄: frui fine clare viso est btitu
do. ¶ Ibi. cōtra scdm ar. arguit ꝑ rōnes eoꝝ: q̄: si volūtas
necessario fruit fine in vli apprehēso obscure: multo magis
fruitur fine in pticulari obscure viso: cum ibi tota rō finis in
vli includat imo magis. ergo tertia rō magis ꝓbat de fine
pticulari. Silr scda rō magis ꝓbat de fine pticulari: ptʒ / q̄:
creaturā esse pticipātē dicit depēdentiā essentialē: q̄ nō est
nisi ad ens pticulare. pticipās em̄ hʒ pticipatū ꝑ cā vel pro
mēsura a qua essentialr depēdet. depēdentia em̄ entitatis
realis nō est nisi ad ens reale: ⁊ ita de singulare: ⁊ loqtur
hic de dependētia q̄ fundat in ente reali actu exñte: q̄: talis
nō est nisi ad ens reale actu exñs: qd dico: q̄: in genere aīa-
lis spēs realr mēsurant a pfecta spē illi⁹ gñis: ⁊ sic essentia-
liter depēdēt ad mēsurā: nō tñ ṽe realr. ¶ Ibi. Cōtra ter-
tiū arti. Rō doc. vt clari⁹ intelligat. Suppono mihi aliqua
Primū ꝙ apud doc. j. di. 17. ⁊ in. 3. di. 27. ita hitus charita-
tis dr principiū elicitiuū act⁹ siue ꝓductiuū: qd idē est: quē-
admodū ⁊ volūtas: lʒ vtrūq; sit ꝓncipiū ptiale ipsi⁹ actus:
q̄: em̄ volūtas est cā ꝓncipalis ⁊ vtit ipso hitu charitatis lʒ
em̄ charitas ex se necessario agat: ⁊ sit ꝓncipiū ꝑ modū na-
ture: q̄: tñ nō agit nisi ꝑ quanto volūtas vtitur tali hitu: ⁊
q̄: volūtas libere pōt ipso vti: ⁊ nō vti ad agēdū siue ad co-
opandū / ideo dr ꝙ chatitas vt sic elicit actū cōem sibi ⁊ vo-
lūtati libere. scdm ꝙ respectu ipsi⁹ actus ⁊ quātū ad substā
tiā: ⁊ quātū ad intētionē volūtas est cā ꝓncipalis: ⁊ vtit ipo
habitu charitatis: ⁊ ꝑ ꝯñs talis act⁹ dr mere ꝯtingēter ꝓdu
ctus: vt ptʒ a doc. j. 17. dist. Et ꝓbat doc. ꝙ si talis hit⁹ esset
cā ꝓncipalis ⁊ determinās volūtatem ad agendū: nunq̄ ṽo
lūtas diceretur ꝯtingēter agere respectu eoꝝ q̄ simul eliciū
tur a volūtate ⁊ ab habitu. Istis suppositis declaro rōnem
doc. q̄ stat in vno ꝓncipali. Q̄ hñs idē ꝓncipiū elicitiuū: eo
mō quo tale ꝓncipiū est elicitū: eo mō ꝯm illud agit si neces
sario / necessario: si ꝯtingēter / ꝯtingēter: ⁊ hoc pʒ: q̄: tota ꝑ-
Tota pfe ctio ag en di sumit a rōne for- mali. fectio agēdi silr necessitas vel ꝯtigētia agēdi semꝑ sumitur
a rōne formali agēdi siue a ꝓncipio elicitiuo: qd idē est. Fa
cio em̄ dñam inter ꝓncipiū ꝓductiuū siue elicitiuū: ⁊ ꝓnci-
piū agens siue eliciēs: q̄: ꝓmū noiat rōnē formalē agendi
siue eliciendi. ⁊ scdm noiat ꝓncipiū qd: siue suppositū agens
vt ptʒ a doc. in plurib⁹ locis ꝓsertim in dist. 2. 3. 5. ⁊. 7. hui⁹
ꝓmi. Et iō de rigore ſmonis hec est falsa: ꝓncipiū elicitiuū
elicit vel agit: q̄: ly agere verificatur tm̄ de supposito. ⁊ silr
hec est falsa. suppositū est rō formalis agēdi. vt patuit. s̄. q.
2. hui⁹ di. Ex hoc arguit doc. ꝙ ex quo volūtas hñs chari-
tatē vt. s̄. est ꝓncipiū elicitiuū act⁹ ꝯtingētis. ergo hñs ean-
dem in pria erit silr ꝓncipiū elicitiuū ꝯtingēter act⁹ fruitio
nis: cū nulla sit facta mutatio ex pte eius. ¶ Sʒ in lra doc. Difficul tas.
occurrit q̄dā difficultas: q̄: ipe vult expresse in. 3. dist. 31. q.
vnica. ⁊ in. 4. dist. 49. ꝙ volūtas hñs eādem charitatē hic
⁊ in patria: ꝙ eliciat hic actum fruitionis distinctum spe-
cie ab actu fruitionis elicito in patria. ⁊ hoc propter aliā
⁊ aliam presentiam obiecti: de qua vide ibi. Sic posset dici
in ꝓposito ꝙ voluntas vt in patria lʒ hēat eādē charitatē
quā hʒ in via: tñ nō seqtur ꝙ eodē mō sit ꝓncipiū elicitiuū
q̄: si sic: tūc seqretur ꝙ fruitio elicita in via ⁊ elicita in pria
essent eiusdē spēi. ¶ Dico ꝙ ly eodē mō: non dʒ referri ad Rñsio.
actū pfectū ⁊ inpfectū: siue eiusdē spēi siue alteri⁹ spēi: q̄:
vt sic nō eodē mō se hʒ: q̄: alia pñtia obiecti cōcurrit in pa
tria ⁊ alia in via: ſʒ dʒ referri ad modū agēdi: puta necessa
rio vel cōtingēter: q̄: si remanet eadē volūtas in patria ha
bēs simpliciter eādē charitatē quā ⁊ in via: seqtur ꝙ si in
via est principiū elicitiuū cōtingēter: ꝙ similiter ⁊ in pria.
Sʒ lʒ alia ⁊ alia pñtia obiecti faciat ad maiorē vel minorē
pfectiōem act⁹: nō tñ dat volūtati q̄uocūq; habituate ꝙ sit
pricipiū elicitiuū necessario vl ꝯtingēter. ¶ Ad hāc rōnē
Doc. multi rñdēt ⁊ vidētur incidere in idē: ⁊ maxie rñdet Nuic rō ni Gul.
Ochā negādo ꝙ volūtas in pria hñs eādē charitatē eodē ochā rñ
mō sit ꝓncipiū elicitiuū fruitionis: sicut in via: q̄: ad actū dct i. 1. di.
fruitionis in patria cōcurrit visio essentie diuine vt causa 1. q. vlt.
ptialis: in via ṽo nō. ¶ Sʒ iudicio meo hec rñsio non sol-
uit rōnē Doc. q̄: posito ꝙ talis visio concurrat vt cā ptia
lis ad actū fruitiōis: q̄: tñ erit cā min⁹ ꝓncipalis q̄ volun-
tas habēs charitatē: vt ptʒ a doc. ex intētione in. 2. dist. 25.
sequit ꝙ actus fruitiōis erit mere ꝯtingēter elicit⁹ vt expo Impu gnatio rñ siōis gul.
sui. s̄. ¶ Preterea. Si rñsio Ocham ꝯcluderet: sequeret ꝙ
volūtas vt in via frueret de necessitate: pʒ / q̄: sicut visio cla
ra essentie diuie ꝯcurrit actiue ad fruitionē in pria: ita co-
gnitio eiusdē essentie vt in via ꝯcurrit actiue ad fruitionē
in via: cū nō sit maior rō hic ⁊ ibi. ergo si in pria erit frui-
tio necessario elicita: hoc silr erit in via: qd est falsum ⁊ cō
tra ipm. ¶ Ibi. Itē qd dicit in isto art. Arguit Doc. ꝯtra
vnū dictū istoꝝ qd tale est: ꝙ tāta est ꝯnexio inter visionē
essentie diuie ⁊ fruitionē eiusdē: ꝙ ipossibile est visionē eē
sine fruitiōe. Et arguit sic. Q̄: natura absoluta prior alia
natura absoluta pōt esse sine tali posteriori: ⁊ hoc est clarū:
⁊ diffuse declarat doc. in. 2. dist. 12. q. 2. ⁊ vide expōnem quā
feci ibi. Sed visio ⁊ fruitio sunt due nature absolute. ergo.
Et lʒ doc. hic nō ꝓbet istā minorē satis tñ patebit in siñ. ꝗ.
dist. 3. q. vlt. ⁊ diffuse ꝓbat Doc. in quoli. q. 13. ⁊ in. 4. di. 10.
¶ Ibi. Rñdetur ꝙ maior est vera de illis absolutis. Dicit Hen. qli. 12. q. 5.
Heñ. ꝙ lʒ vnū possit esse sine altero vbi nō est dependētia
essentialis vni⁹ ad aliud: tñ qñ ambo causant de necessitate
a tertio est ipossibile vnū esse sine altero: sic in ꝓposito vi-
sio ⁊ fruitio necessario causant ab essentia diuia: nō ꝙ cau-
set necessario visionē: sed causata visione necessario causat
a volūtate diuia fruitio. ¶ Ibi. Cōtra. si nō depēdēt a ter Contra Henri.
tio. Dicit doc. ꝙ si de⁹ nō causat necessario ambo. i. visionē
⁊ fruitionē: nec vtrūq;: lʒ causet alterū: ⁊ certū est ꝙ de⁹ nō
causat ambo de necessitate: q̄: tūc seqretur ꝙ necessario cau
saret visionē: qd ipsi negant: nec etiā causat vtrūq; si alteꝝ
causat. i. ꝙ nō est necesse deū causare fruitionē: lʒ causet vi-
sionem. Et hoc ꝓbat: q̄: si de⁹ pōt causare fruitionē imedia
te ⁊ ꝯtingenter: etiā pōt causare illā ꝯtingēter mediante vi
sione ꝯtingenter causata vt cā scda. Hic doc. supponit ꝙ vi-
sio essentie diuie sit cā fruitiōis saltē ptialis. Nā si causata
visione de⁹ necessario causaret fruitionē: sequeret vnū ab-
surdū ꝙ cā pria possit determinari ad agendū a cā scda: qd
est ꝯtra rōnē cause prime determinari a cā scda ad agēdū.
¶ Ibi. Cōtra quartū art. Dicūt isti ꝙ ipossibile est volūta
tem nō habētē charitatē frui fine vltimo clare viso. Et rō
doc. stat in hoc ꝙ si volūtas nō possit frui obiecto clare vi
so: sed tm̄ mediāte charitate: seqretur ꝙ ipsa charitas esset
simplr potētia volitiua: vel pars illi⁹ potētie: qd est incōue
niens. Nā illud est potētia quo simplr possum⁹ agere: sicut
dicim⁹ ꝙ calor est potentia calefactiua: q̄: hñs illū pōt illo
simplr calefacere. Sic in ꝓposito illud erit potentia fruiti
ua: quo aliqs simplr pōt frui. ergo si volūtas simplr fruitur
mediante charitate: charitas erit potentia fruitiua: qd est
incōuenientēs: q̄: sola volūtas est potētia fruitiua. ¶ Sʒ hic Difficul.
orit vna diffic. q̄: ex lra doc. habetur ꝙ ipsa charitas nō sit
potentia fruitiua: nec pars potentie fruitiue. Cōtra hoc q̄:
ipse vult expresse. j. dist. 17. ⁊ in. 3. dis. 27. ⁊ in. 4. dist. 49. ꝙ
ipa charitas est cā ptialis act⁹ volūtatis meritorij: ⁊ sic etiā
actus fruitiōis. ergo videt ptinere ad potentiā fruitiuam. Rñsio.
Dico breuiter ꝙ ipsa volūtas dr simplr potentia fruitiua:
qua habens illam potest frui: q̄: ipa est causa substātie actꝰ

absolute: ꝛ habitus si necessario ponitur non ponitur propter substantiā actus: sed propter ꝑfectionem actus: vt ptȝ a doc. ſ. dist. 17. Sequentia clara sunt.

Ibi. Contra primū arti. arguo prīo sic. Hic doc. intendit ꝓbare ꝙ volūtas pōt frui ꝛ non frui vltimo fine in vlī obscure viso: ꝛ rō stat in hoc ꝙ si est i ptāte volūtatis frui vltīo fine ꝛ nō frui illo mediāte aliquo qđ est in ptāte illiꝰ: sequit̄ ꝙ erit in ptāte illiꝰ īmediate frui tali fine vel nō frui: ꝛ hoc ptȝ: qꝛ si īmediate nō est in ptāte eiꝰ: seq̄ret̄ ꝙ posset necessitari ad fruēdū mediāte illo qđ ē in ptāte illius. Sȝ volūtas mediāte actu intellectꝰ pōt frui vltimo fine: puta impando intellectionē vltimi finis: vel firmādo intellectū in tali cognitione: vt ptȝ. Et silr̄ est in ptāte illiꝰ nō frui mediāte illo qđ est in ptāte eiꝰ/ qꝛ pōt auertere intellectū a cognitione vltimi finis. ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō frui eo. ergo sequit̄ ꝙ ostenso vltīo fine in vlī: ꝛ obscure est in ptāte volūtatis frui ꝛ nō frui. ¶ Scđo ꝓbat idē ibi. Cōfirmatur ista rō. ꝛ ꝯfirmatio clara est in lr̄a q̄ stat in hoc: ꝙ volēs de necessitate finē: necessario remouet oē ꝓhibēs si pōt. ſȝ ꝓhibens volitionē finis est nō cōsideratio finis: qꝛ volūtas nō fert̄ nisi ī ꝑcognitū: cū ergo volūtas possit remouere hmōi nō cōsiderationē: sequit̄ ꝙ de necessitate remouebit. Et sic de necessitate faciet intellectū sp̄ stare in ꝯsideratiōe finis: cuiꝰ oppositū sepe expimur. ¶ Tertio arguit ad idē ibi. Oē necessario agēs. hec rō cū sequenti clara est in litera.

Ocham Alfō. tol. Capͦlus ꝛ Thom. Caie.

Contra cōclusionez ꝛ rōnes doc. arguit Ochā di. 1. q. 6. ꝛ Alf. tol. in ꝑmo di. 1. ꝛ Capreolus: ꝛ q̄dā noui expositores. S. Tho. ꝛ multi aliȷ̄: ꝛ qꝛ rōnes eoꝝ ꝛ rn̄siones quodāmō in idē īcidūt: ꝓ nūc adduco rōnes Ochā qui sic dicit. Quāuis ꝯclōnes doc. vt credo sint tenende: tn̄ rōnes eiꝰ nō vident̄ ꝓbare sufficiēter. iō arguo ꝯtra eas. Et prīo ꝯtra rōnē factā in ꝑnci. ibi. q. Ad oppositū necessitas naturalis nō stat cū libertate. q̄ rō satis clara est: cum ergo volūtas velit finē ꝯtingēter: seq̄tur ꝙ nullo mō necessario: ꝙ aūt velit ꝯtingēter ꝓbat sic. Ea q̄ sunt ad finē vult cōtingēter. ergo ꝛ finē: qꝛ eadē potētia nō pōt velle libere aliq̄d ꝛ aliud necessario: qꝛ necessitas naturalis nō stat cū libertate in eadē potētia: ergo volēs finē de necessitate esset alia potētia a volēte ꝯtingēter ordinata ad finē. Et sic nulla est potētia q̄ posset velle aliq̄d ꝓpter finē. ptȝ/ qꝛ velle ꝓpt̄ finē ꝑsupponit volitionē ipsiꝰ finis. ¶ Cōtra hāc rōnez arguit Ochā ꝛ ꝑncipalr̄ ꝯtra hoc: ꝙ necessitas naturalis agendi nō stat cū libertate: ꝛ dicit ipse ꝙ eadē res oīno indistincta ex pte rei pōt agere de necessitate ꝛ libere ꝛ cōtingēter. Et ptȝ ꝑmo de volūtate diuia: q̄ de necessitate vult essentiā diuinā: ꝛ creaturas vult mere ꝯtingenter. ¶ Sed breuitatis cā singillatim rn̄debo ad rōes ipsiꝰ. Et dico ꝑmo ꝙ nō est silr̄ de volūtate diuina ꝛ creata ꝛ priꝰ declaro aliqua: prīo ꝙ volūtas diuia est de necessitate absoluta rectissima: vt pȝ. scđo ꝙ essentia diuia ex quo est formaliter infinita est diligibilis etiā amore infinito. tertio ꝙ si volūtas diuia posset deficere ab vno gradu rectitudinis posset nō esse deus: qđ est īpossibile. Ex his sequit̄ ꝙ ex quo volūtas diuia est infinita: ergo tenet̄ diligere essentiā diuinā amore infinito: qꝛ sic est diligibilis a tali volūtate. Si ergo volūtas diuia posset nō diligere: posset deficere a rectitudine quā tenet̄ hr̄e. ꝙ ḡ diligat essentiā de necessitate: hoc nō est ex rōne volūtatis vt volūtas: sed ex hoc ꝙ ipsa est formalr̄ infinita ꝛ respicit obiectū formalr̄ infinitū ꝛ hec est rō quā facit doc. ſ. dis. 10. Sȝ ꝙ eadē volūtas velit creaturas ꝯtingēter ex hoc est: qꝛ creature sunt formalr̄ finite ꝛ nullo mō tenet̄ illas diligere: vt dicit doc. ſ. di. 10. ꝛ. 41. ꝛ alibi sepe. Nō est ergo silr̄ de volūtate creata: qꝛ cū nō sit infinita nō hȝ necessario oēm ꝑfectionem quā pōt hr̄e: nec silr̄ oēȝ rectitudinē: ꝛ q̄uis teneat̄ diligere deū: si tn̄ nō diligit: lȝ deficiat a rectitudine quā tenetur hr̄e: nō tn̄ deficit a suo esse quiditatiuo sicut volūtas diuia deficeret: vt exposui. s̄. ¶ Scđo ꝑncipalr̄ dico: ꝙ non est silr̄: qꝛ essentia diuia vt cognita ab intellectu diuino de necessitate absoluta suo mō causat amorē sui in volūtate diuia lȝ partialr̄: ſȝ tn̄ forte ꝑncipalr̄ vt possit elici a doc. ſ. di. 2. 6. 7. ꝛ in. 2. di. 1. q. 1. ꝛ in quoli. ꝛ ex alia pte ipa voluntas tenet̄ de necessitate hr̄e oēȝ rectitudinē quā pōt hr̄e ꝛ de facto hȝ illā: ergo diligat de necessitate nō est simplr̄ ex rōne volūtatis vt volūtas: ſȝ qꝛ tenet̄ hr̄e oēm rectitudinē quā pōt hr̄e: vt dixi. s̄. ꝛ vltra ꝙ essentia diuia de necessitate absoluta mouet eā ad sui amorē. Sȝ vt cōparatur ad creaturas mere cōtingēter diligit illas: qꝛ nulla creatura quantūcūq ꝑfecta pōt de se mouere ad sui amorē: vt ꝓbat doc. ſ. dist. 41. Sȝ in ꝓposito vltimꝰ finis q̄uis sit obiectū diligibile sup oīa: non tn̄ īmediate mouet aliquā volūtatē ad sui amorē: qꝛ tūc de necessitate moueret: ſȝ volūtas vltimi finis est illa q̄ mouet ꝛ si mouet contingenter mouet. Multe alie rōnes possent addi quas nūc trāseo. ¶ Scđo arguit ad idē ꝓbādo ꝙ idē oīno indistinctū pōt de necessitate agere ꝛ libere: qꝛ voluntas ſm Sco. vult libere: ꝛ intellectꝰ necessario causat intellectionē: ꝛ tn̄ intellectꝰ ꝛ volūtas ſm ipm̄ Ochā sunt penitꝰ indistīcta ex pte rei: vt asserit se velle ꝓbare. ſ. ergo idē oīno ex parte rei pōt agere ꝑ modū nature ꝛ ꝑ modū libertatis.

Idē ochā vbi. s̄.

¶ Dico ꝙ intellectꝰ ꝛ volūtas nō tm̄ distinguūtur ex natura rei adinuicē: ſȝ etiā formalr̄: lȝ nō realiter: vt ptȝ a doc. in. 2. di. 16. ꝛ pōt elici ex multis dictis eius: vt in ꝑmo dis. 2. 3. 6. 7. 17. 39. 42. ꝛ alibi.

Rn̄sio.

¶ Tertio arguit ꝓbando ꝙ non tm̄ idem pōt esse cā diuersoꝝ specie: vniꝰ ꝑ modū nature: et alteriꝰ ꝑ modū volūtatis: sed etiā pōt esse cā pluriū solū numero differentiū. vniꝰ. s. ꝑ modū nature ꝛ alteriꝰ ꝑ modum cōtingentie. Et ꝓbat ex dictis doc. nā doc. vult ꝙ voluntas creata causat cōtingenter volitionē quā ipsa recipit: ꝛ in volūtate alterius causat volitionez suimet de necessitate ꝛ ꝑ modū nature: ptȝ qꝛ doc. vult in. 2. di. 25. ꝙ obiectū est causa ꝑtialis: nō tm̄ actus intelligendi: ſȝ etiā actꝰ ipsiꝰ volendi. Pono ergo casum ꝙ voluntas sit p̄n̄s alicui intellectui in rōne obiecti: certū est ꝙ ipsa erit cā ꝑtialis intellectiōis sue vt pōt elici a doc. in. 1. di. 3. q. 7. ꝛ in. 2. dist. 3. ꝛ. 25. Et sic cognita pōt esse presens volūtati alteriꝰ: ꝛ sic ꝑtialr̄ causabit dilectionē sui in illa volūtate. Et nō est dicendū ꝙ libere: qꝛ obiectū vt obiectū nō videt̄ cōcurrere libere ad aliquez actū. ergo ꝑ modū nature. Nā si causaret illā volitionē cōtingenter: tūc illa volitio esset in ptāte sua: ꝛ ꝑ ꝯn̄s esset in ptāte sua nō diligi ab illa volūtate ſm suū libitū: qđ est falsum.

Idem Ocham.

¶ Rn̄deo ꝛ dico prīo ꝙ nō habet̄ expresse a doc. ꝙ obiectū sit cā ꝑtialis volitiōis: nec etiā ꝙ intellectio actualis sit cā ꝑtialis eiusdē. Nā in. 2. dist. 25. vbi diffuse ꝑtractat istā materiā: tandē dicit ꝙ si obiectū ꝯcurrit ad volitionē: ꝙ tm̄ ꝑtialr̄ ꝯcurrit. ¶ Scđo dico ꝙ qn̄ doc. loquit̄ de obiecto respectu volitiōis: forte loquit̄ de intellectiōe illiꝰ obiecti: ꝙ talis intellectio actualis est ꝑtialis cā. Sȝ quicquid sit saltē vt dicit Ochā: ipsa volūtas vt in se p̄n̄s intellectui erit cā ꝑtialis intellectiōis sue ꝛ nō nisi necessario: ꝛ erit cā libera volitiōis: ergo idē indistinctū ex pte rei pōt agere ꝑ modū nature ꝛ ꝑ modū libertatis. Dico ꝙ si loquamur de cognitione abstractiua: ipsa volūtas nō est cā talis cognitionis: ſȝ aliq̄ spēs intelligibilis: vt ptȝ a doc. ſ. disti. 3. q. 6. ꝛ 7. ꝛ di. 17. ꝛ in. 2. di. 3. ¶ Si dicat̄ ꝙ saltē ipsa volūtas erit cā ꝑtialis speciei intelligibilis ꝛ nō nisi naturalis: ꝛ hoc vt cōparat̄ intellectui separato: qꝛ vult doc. in. 2. di. 3. q. 11. que est vltima: ꝙ obiectū respectu intellectꝰ separati pōt esse cā partialis īmediata spēi intelligibilis. Dico ꝙ nō semꝑ species intelligibilis alicuiꝰ obiecti causat̄ a tali obiecto: ſȝ aliquādo causat̄ ab alio cōtinente illud vel virtualr̄ vel essentialiter: vel saltē ꝑ identitatē realem: vt ptȝ a doc. ex intentione dist. 3. primi. Et sic in ꝓposito talis species intelligibilis esset īmediate causata ab aīa intellectiua cōtinente potentias suo mō virtualr̄ ꝛ ꝑ realē idētitatē: vt ptȝ a doc. in. 2. di. 16. Utrū mō sit tm̄ vna spēs aīe ꝛ intellectꝰ ꝛ volūtatis: an plures nō est p̄n̄tis speculatiōis: qꝛ hoc nō facit ad ꝑncipale intentū. Si ꝟo loquamur de cognitiōe intuitiua. Dico breuiter ꝙ talis cognitio nō pōt īmediate causari a volūtate vt volūtas: ſȝ īmediate causat̄ ab aīa intellectiua: qꝛ ex quo cognitio intuitiua īmediate causat̄ saltē ꝑtialr̄ ab obiecto vt existente ꝛ p̄n̄te: sequit̄ ꝙ cū aīa dicat totā existentiā ipsius volūtatis: ꝙ ipsa īmediate causabit talē cognitionē.

Spēs intelligibil̄ non sp̄ ab ipso causatur.

¶ Si adhuc querat̄: si volūtas esset realr̄ distincta ab aīa. ergo posset īmediate causare cognitionē intuitiuā: qꝛ tunc haberet ꝓpriā existentiā. ergo saltē ſm rōnē: lȝ sit idē realr̄ cū aīa poterit causare: ptȝ ꝯn̄a ꝑ vnā ꝓpōnez doc. q. 1. ꝛ. 4. quoli. vcȝ. Qualis est ordo inter aliq̄ si essent distincta realr̄ talis est vbi solū rōne distinguūtur. ¶ Rn̄deo ꝙ posito tali casu: lȝ hoc sit impossibile: ipa volūtas pōt duplr̄ considerari. Uno mō vt est potētia libera ꝛ indiuiduū potētie libere. Alio mō vt est indiuiduū entis vel indiuiduū substātie. isto scđo mō causaret cognitionē sui: nō primo mō. ¶ Dico vltimo ꝓ oibꝰ istis: ꝙ adhuc nō est ꝓbatū euidenter ꝙ ipsa voluntas vt est obiectū intellectꝰ vel alteriꝰ volūtatis agat de necessitate. Possumꝰ eñ dicere ꝛ facilr̄ ꝑsuadere ꝙ ipsa volūtas respectu cuiuscūq actionis ꝓprie siue recepte in se: siue in alio: ꝙ tm̄ hȝ vnū modū agendi. s. libere. ¶ Et qn̄ dicit Ochā ꝙ si est in ptāte volūtatis mee causare amorem in alia volūtate: tūc esset in ptāte mea posse diligi ad libitū et nō diligi. Dico ꝙ hoc ꝯcluderet si volūtas mea esset cā totalis: cuiꝰ oppositū tenet Doc. ꝛ etiā ipse Ochā. Posito eñ ꝙ volūtas mea vt cognita sit ꝑfecte presens aliȷ̄ volūtati: ꝛ ꝙ velit causare dilectionē in alia volūtate: tn̄ si alia voluntas

Solēnlis solō de libertate volūtatis cōtra ochā.

nō cōcausat partialr̄: nūꝗ̄ sequit̄ talis dilectio. Et nō est mirū ꝙ eadē volūtas ⁊ vt volūtas ⁊ vt obiectū libere agat qꝛ ⁊ volūtas diuiā ⁊ vt volūtas ⁊ vt obiectū siue quōcūꝗ̄ cōparet̄ intellectui creato vel volūtati create semꝑ libere ⁊ ꝯtingenter agit. Pōt etiā dici ꝙ posito ꝙ volūtas sit totalis cā sui actus: ⁊ ꝙ causet vt totalis cā actū amoris in alia volūtate: ita ꝙ illa alia volūtas se tm̄ habeat ī potētia passiua siue receptiua. adhuc nullū videt̄ sequi incōueniēs. Et cū dicit̄ ꝙ tunc esset in ptāte volūtatis tali diligi ⁊ nō diligi ab illa alia volūtate. Dico ꝙ diligi ⁊ nō diligi ab illa alia pōt duplr̄ intelligi. p̄rio ꝙ illa alia diligat formalr̄ ꝑ actū receptū a volūtate illa: ⁊ nō diligat formalr̄: qꝛ nō hꝫ ab illa actū receptū ⁊ hoc mō nullū est īcōueniēs. scd̄o ꝙ sit in ptāte volūtatis cāntis actū diligi libere ab illa alia volūtate: ita ꝙ illa dicatur libere diligere: ⁊ ꝙ faciat illā elicere actū quo libere diligat: ⁊ hoc esset incōueniens. De hac tm̄ materia vide q̄ diffuse exposui in .2. dist. 9. q. de locutiōe angeloꝝ vbi multa singularia notaui. ¶ Nūc Ochā rn̄det ad argumēta doc. ⁊ p̄rio negat illā ꝓpōnem: ꝙ si volūtas pōt velle aliq̄d ꝯtingenter mediante actu suo. hoc idē pōt īmediate. Et dicit ꝙ si voluntas vult aliqđ añs de necessitate vult ꝯñs scitū esse ꝯñs: ita ꝙ stāte volitione añtis: lꝫ ꝯtingēter eliciat̄: necessario stabit volitio ꝯñtis. lꝫ ergo habeat in ptāte sua velle ꝯñs mediāte volitiōe añtis: nō tm̄ sequit̄ ꝙ possit velle illud ꝯtingēter īmediate: ⁊ hoc stāte volitione añtis. Sic ad ꝓpositū q̄uis sit in ptāte volūtatis velle fineꝫ vltimū mediante actu suo: puta mediāte cognitione finis: tm̄ stāte tali cognitiōe de necessitate vult finē: sicut est in ptāte volūtatis velle potionē amarā ⁊ nō velle mediante volitione efficaci sanitatis vel nolitione: tm̄ stāte volitiōe sanitatis de necessitate vult ipsam potionē amarā. Dico breuiter ꝙ hec nō sunt ad ꝓpositū: qꝛ in volitione alicuiꝰ finis efficaci virtualr̄ īcludit̄ volitio eoꝝ q̄ sunt ad finē: ⁊ silr̄ in volitione alicuiꝰ añtis virtualr̄ īcludit̄ volitio ꝯñtis si scit̄ esse ꝯñs. Et precipue si vult efficaciter añs: nec est simplr̄ verū ꝙ volens añs necessario velit ꝯñs: etiā forte posito ꝙ ꝯñs sit de intellectu añtis: ⁊ nō loquor de volitione efficaci. ⁊ de hoc vide doc. in .2. di. 6. q. 2. in rn̄sione ad vltimū argm̄ p̄ncipale Sed in cognitione alicuiꝰ obiecti nō includit̄ virtualr̄ volitio eiusdē. alr̄ voluntas de necessitate vellet oē obiectū sibi p̄ñs in rōne obiecti cogniti. Qñ ergo doc. dicit: si aliq̄ volūtas pōt velle aliq̄d mediāte actu suo pōt etiā illud velle immediate. hoc dꝫ intelligi nisi talis volitio v̄tualr̄ ⁊ de necessitate includat̄ in tali actu. Dico scd̄o ꝙ doc. loquit̄ absolute de necessitate: qꝛ isti dicūt ꝙ fine sic app̄hēso de necessitate volūtas fruit̄ illo: ita ꝙ sit sibi simplr̄ īpossibile nō frui illo: si sic: tunc sequeret̄ ꝙ volūtas de necessitate firmaret intellectū in cognitione talis finis: ita ꝙ nō esset in facultate eiꝰ quouismō auertere intellectū a tali cōsideratiōe: vt ipse declarat in ꝯfirmatiōe sequēti: ⁊ sic talis actꝰ intellectꝰ non esset plene in ptāte volūtatis. Stat ergo rō doc. ꝙ si volūtas pōt mediāte actu suo ⁊c. ¶ Et ex his patent sequentia Ochā parū valere ꝯtra rōnē doc. Omitto nunc quasdā rōnes factas ab Alfon. tol. in .1. dist. 1. ꝯtra hoc qđ dicit doc. de fruitione btōꝝ: que lꝫ faciliter solui possint: qꝛ tm̄ magis ptinent ad materiā de beatitudine: ideo deo duce soluent̄ ibi.

Gul. Ochā nunc ad doc. argumenta rn̄det.

Destructio rn̄sionis Gul. Ocham.

Ad argumenta p̄ncipalia. ¶ Ad p̄mū dicit doc. ꝙ finis siue obiectū q̇etatiuū aptitudinalr̄ cōuenit appetitui siue naturali: siue libero referēdo singula singulis: puta voluntati summū bonū: ⁊ lapidi puta centrū: ⁊ sic dꝫ intelligi dictū Auicē. ꝙ talis finis necessario ꝯuenit. Tale etiā q̇etatiuū semper cōuenit actualr̄ appetitu naturali: nisi ponat̄ impedimentū ab extrinseco: puta si lapis teneat̄ sursum: qꝛ nō est in ptāte talis appetitus nālis descēdi vel nō descēdi in centrū: nō tm̄ sꝑ cōuenit actualr̄ volūtati: qꝛ posito ipō ꝑfecte p̄ñte volūtati: adhuc est ī facultate volūtatis velle ipm̄ vel nō velle: vt patuit. s̄. ¶ Ibi. Ad secūdū dico. lr̄a clara est. Nota tm̄ drīam inter mouere metaphorice ⁊ mouere ꝓprie siue realr̄. Dicimus em̄ ꝙ finis mouet efficiēs metaphorice nō causando aliq̄d in efficiēte realr̄: sꝫ dr̄ tm̄ mouere intētionaliter inquātum amatꝰ ⁊ desideratꝰ ab efficiēte: ⁊ sic finē amari ab efficiēte est finem mouere ipm̄ efficiens: vt pꝫ. ī. a doc. d. 2. q. 1. Sed mouere realiter aliq̄d est aliq̄d realiter causare in illo qđ mouet̄. ¶ Nota scd̄o in lr̄a: ꝙ efficiens naturale vt distinguit̄ ꝯtra agēs a ꝓposito de necessitate mouet̄ a fine ꝑꝑ quē agit: qꝛ talis finis de necessitate amat̄ a tali efficiēte: loquēdo semꝑ de amore naturali: qui est tm̄ inclinatio naturalis sed agens a ꝓposito: siue volūtariū hꝫ in ptāte sua diligere finem ꝓpter quē agit: vel nō diligere: ⁊ iō finis mouet necessario ⁊ metaphorice efficiens naturale: sꝫ tm̄ ꝯtingēter efficiens a proposito. Tertia ratio cum rn̄sione est satis clara. ¶ Et qñ dicit in rn̄sione ibi. Ita hic volitiones nō presupponūt aliquā volitionē vnā īmobilē. Qꝛ Tho. dicit ꝙ volitiones respectu eoꝝ q̄ sunt ad finem: q̄ dicunt̄ mobiles ⁊ variabiles presupponūt vnā īmobilē ⁊ inuariabileꝫ: q̄ est volitio ipsiꝰ finis. Dicit doc. ꝙ si hoc esset verū: tunc sequeret̄ alterū istoꝝ incōuenientiū: vel vcꝫ volūtas volēs aliqđ ordinatū: puta diligēs Franciscū necessario simul diligeret vltimū finem: ⁊ sic nunꝗ̄ posset velle aliqđ creatū: quin simul velit vltimū finē: qđ est manifeste falsum: ⁊ pꝫ ꝙ hoc sequatur: qꝛ si volitio entis ad finem est variabilis ⁊ nō pōt inesse volūtati nisi eideꝫ insit volitio ipsiꝰ finis: q̄ est oīno inuariabilis: ergo sequit̄ ꝙ nō pōt velle aliqđ ens ad finem nisi simul velit ⁊ ipm̄ finem: vel saltem sequit̄ hoc incōueniens (qꝛ si negaretur ipsam esse simul sub duobus actibꝰ: qꝛ voluntas eodem actu quo vult aliq̄d ꝓpter finē vult ⁊ ipm̄ finem: qꝛ adhuc nō est decisum a doc. an eodē actu: an pluribꝰ actibus: ⁊ sunt varie opi.) Dicit doc. ꝙ hoc posito ꝙ Fran. velit. a. ꝓpter finem. b. vno actu referendo ipm̄. a. ad. b. actualiter: nō tm̄ sequit̄ ꝙ volens aliqđ ens ad finē in se ⁊ absolute aliqua volitione: ꝙ ipm̄ eadeꝫ volitione simul referat ad finem. Et tamen tenendo qđ dicit Tho. ꝙ volitio entis ad finem presupponit de necessitate volitionem inuariabilem ipsius finis posito ꝙ sit eadem volitio: sequitur ꝙ nunꝗ̄ posset velle aliquod ens ad finem in se ⁊ absolute: nisi semꝑ eodem actu referat actu ipsum ens ad finem ad ipsum fineꝫ cuius oppositum experimur.

Hic exp̄sse pꝫ ꝙ falsa sit ꝓpō Tho. s. de imobilitate volitionis finis.

¶ Questio Quinta.

Queruntur quinꝗ̄ circa vltimā. q. huiꝰ prime dist. primo vtrū deo cōueniat frui. scd̄o an viator fruat̄. tertio an peccator fruatur. quarto an bruta fruantur. quinto an omnia fruantur.

Ibi. Ad solutionem istarū. q. Hec lr̄a non indiget expōne: qꝛ de se clara est. ¶ Ibi. Ex his ad presuppositas qōnes. Dico ꝙ frui nihil dicit nisi actū inherendi obiecto ꝓpter se: quē cōcomitatur delectationis quietatio: siue qui actus est supple ipsa quietatio. hoc est actꝰ vltimate terminās potentiā ⁊c. Hec lr̄a est satis difficilis. Et nota ꝙ doc. hic tm̄ loquit̄ de fruitione in se: vt se extendit ad ordinatā ⁊ inordinataꝫ. Et qñ dicit ꝙ actus. s. fruitiōis vltimate terminat potentiā. s. fruentem inquantū potentia seipsam terminat actu suo. i. ꝙ fruitio est actus qui vltimate terminat. i. quietat potentiaꝫ: qꝛ ipsa potentia elicit illū ꝓpter se: ⁊ inquantū potētia seipsaꝫ terminat actu suo. i. inquantū potentia libertate sua vult se vltimate. i. ꝓpter se quietari actu suo. Ita ꝙ de rōne fruitionis nō videt̄ esse ꝙ ipsa quietet potentiā quātū est ex parte obiecti: sed quantū est ex ꝑte potētie obiecto ꝓpter se inherentis. Et sensus huiꝰ lr̄e est: vcꝫ ꝙ non est de rōne formali fruitionis: ꝙ quietet potentiā: illa. s. quietatione vera q̄ nata est esse ab obiecto vere quietatiuo: sed illa quietatio est ex sola potentia seipsam sic determinante. s. suo actu inherendo alicui obiecto etiā fruito ꝓpter se: vt pꝫ de volūtate fruēte fine prefixo vel prestituto: de quo. s̄. dixi. q. 1. huiꝰ dist. Cuꝫ dicit: volūtas diuiā fruitur essentia diuina simplr̄. i. ꝑfectissime. Dicitur necessario: vt necessitas opponitur cōtingētie nō vt opponitur libertati: summa em̄ libertas stat cū necessitate: lꝫ em̄ stet cū coactione: vt. ī. pꝫ di. 10. q. vnica. Dicitur ꝑ se: nō ꝙ fruitio insit volūtati diuine in aliquo mō dicendi ꝑ se nō in primo: qꝛ nō est de essentia sua cū sit opatio eiusꝫ nec in scd̄o mō cū nō sit ꝓpria passio. ⁊ si etiā ponatur quasi passio volūtatis diuine: nō hoc mō hic accipitur ꝑ se: sꝫ accipitur ꝑ se vt noīat ly ꝑ se: vel p̄ncipiū ꝑ se elicitiuū: vel per se receptiuū. Exēplū p̄mi. Calor est per se. i. ex sua rōne formali p̄ncipiū calefaciēdi. Exēplū scd̄i. Superficies est per se receptiua coloris. i. ex natura sua est p̄ncipiū receptiuū siue rō formalis recipiēdi colorē. ⁊ sic volūtas dr̄ per se p̄ncipiū elicitiuū fruitiōis: qꝛ ex sua rōne formali hꝫ vn̄ sit p̄ncipiū ꝑ se elicitiuū fruitiōis: est etiam suo mō rō formalis quasi recipiendi fruitionē: imediate em̄ fruitio est in voluntate: lꝫ in diuinis nō sit p̄ncipiū receptiuū: nec quasi: qꝛ hec noīant impꝑfectionē: vt pꝫ. ī. di. 5. q. 2. Et cū dr̄ p̄mo: nō accipitur ibi p̄mo vt accipit̄ p̄mo post. sed accipitur hic p̄mo: qꝛ a seipsa hꝫ ⁊ non ab alio realr̄ distincto: nec in fruendo ab alio depēdet: sicut dicimꝰ ꝙ terra est primo grauis. i. ꝙ hoc hꝫ ex sua natura intrinseca ⁊ ex sua formali rōne ꝙ sit grauis. In btīs v̄o btī fruūtur ꝑ se: qꝛ p̄ncipiū ꝑ se ꝓductiuū est volūtas charitate informata: nō p̄rio: qꝛ hoc habēt a volūtate diuiā īmutabilr̄ nō ex natura rei: qꝛ talis fruitio non dr̄ formalr̄ necessaria: vt pꝫ in .4. dist. 49. sed imutabilr̄ ex

determinatione diuine volūtatis q̄ determinauit nunq̄ cōcurrere ad actū oppositū fruitionis: vt ptꝫ a doc. in. 4. di. 49. ⁊ in. 2. di. 5. ⁊. 24. De volūtate viatoris habēte charitatē ptꝫ ꝙ fruiꝛ ꝑ se: q꞉ hꝫ charitatē: sed nō imutabiliꝛ: q꞉ illam amittere pōt. Pctōr ꝟo nullo mō quiescit in vltimo fine ⁊c. ¶ Ibi. Sꝫ tūc est dubitatio. In ista lr̄a doc. vult ꝙ pctōr nō fruaꝛ actu suo: vꝫ peccādo: sed fruaꝛ seipso ꝓpter quē elicit actū peccādi. Exponō tamen hanc lr̄am cum dicit ꝙ pctōr fruitur seipso ⁊ nō obiecto: q꞉ obiectū sui actus amat amore cōcupiscētie. Exemplū: q̊s peccat inordinate circa obiectū delectabile: qḋ dicitur obiectū actus pctī. i. circa quod eliciꝛ actus pcti peccans diligit illud obiectum amore cōcupiscentie: ptꝫ q꞉ vult illud inordinate: siue diligit illud sibi inordinate: ergo talis amor inordinat⁹ cōcupiscentie presupponit amorē inordinatū amicitie: q꞉ nunq̄ est deordinatio in actu cōcupiscentie nisi sit prius inordinatio in amore amicitie: vt patꝫ a Doc. in. 2. dis. 6. q. 2. ⁊ sic peccans circa obiectū qḋ vult ꝓpter se amatuꝫ amore amicitie nō fruiꝛ obiecto: q꞉ illud vellet simpl̄r ꝓpter se: nec fruitur actu illo quo vult obiectū in ordine ad seipm̄: ptꝫ/ q꞉ nō primo reflectitur volūtas sup illo actu volēdo illum ꝓpter se. primo eñ volūtas peccādi vult delectabile sibi: ⁊ post vult illā volitionē: ⁊ tandē vult seipsam velle: ⁊ sic prio nō vult illū actū ꝓpter se nec ꝓpter aliud: q꞉ in illo instāti quo vult obiectū: volūtas nullū actū hꝫ circa volitionē obiecti: fruiꝛ ergo seipso cui amat tale obiectū delectabile. Et dicit doc. cōiter: q꞉ cōiter peccātes diligūt se amorē amicitie inordinato: qui est radix oīs actus inordinati: vt ptꝫ a Doc. in. 2. di. 6. q. 2. posset tñ peccādo frui aliquo alio: q꞉ posset quis inordinate amare filiū ꝓpter seipm̄ nō diligendo in ordine

Apparēs contradictio. ad seipm̄ vt dilectū prius. ¶ Sꝫ in hoc videꝛ sibi ꝯtradicere: q꞉. s̄. q. 2. p̄ntis di. dixit ꝙ pctōr nō pōt referre actū pctī in deū: q꞉ fruitur illo. Hoc idē videtur velle in p̄nti. q. vbi querit an pctōr fruatur. Dico prio ꝙ in illa. q. 2. nō videtur assertiue loqui: vt ibi ptꝫ. Scḋo dico ꝙ qñ doc. dicit ꝙ pctōr fruitur actu peccādi: iproprie loq̈tur de fruitiōe q̄ est amore inherere alicui rei ꝓpter seipsam: sed q꞉ pctōr elicit actū peccandi nullo modo referibilem a tali potētia ad obiectū vere fruibile: ideo peccator dicitur frui illo: sed loquēdo de fruitione ꝓpria lꝫ inordinata peccator fruitur seipso: ⁊ sic patet quomō doc. sibi non cōtradicit.

Ad questionem

penul. Nota q̇d sit inherere negatiue: ⁊ q̇d ꝯtrarie. Inhere eñ ne-

Inherere negatiue. gatiue alicui obiecto nihil aliud est nisi nō ꝯsiderare illud obiectum: nec vt referibile alteri: nec vt irreferibile: sed tm̄ absolute adherere illi. i. nec amādo illud propter se: supple appreciādo illud esse amabile ꝓpter se ⁊ actu nō referre ad aliud: nec etiam amando ꝓpter aliud: scilicet referendo ad aliud: sꝫ tm̄ est amare illud absolute istis cōditiōib⁹ circūscriptis.

Inherere cōtrarie. Sꝫ ꝯtrarie inherere est amare ꝓpter se aliqḋ obiectum appreciādo ip̄m esse amabile ꝓper se. Ista eñ ꝯtrariātur. s. appreciare obiectū ꝓpt se: ⁊ appreciare ꝓpt aliud amare: ergo obiectū ꝓpter se cōtrarie est appreciare illud ꝓpt se ⁊ nullo mō esse referibile ad aliud. Isto scḋo mō bruta non p̄nt frui: lꝫ forte primo mō. Et ꝙ non possint vere frui: ptꝫ etiā q꞉ amore nō īherēt: q꞉ nō ꝓprie amāt loquēdo de amore: qui vere est actus elicitus libere ꝓductus. Nec sil̄r ꝓprie inherent: q꞉ inherere ꝓprie obiecto fruibili est vi potentie inherentis. i. ꝙ illa potētia ꝓprio inheret obiecto fruibili: q̄ vi sua libere elicit actū quo attingit obiectū: vel quḋ inheret sibi: vt. s̄. exposui. q. 3. p̄nti dist. ⁊ ꝙ nō sic inhereat ptꝫ/ q꞉ potentia bruti q̄si infigitur in obiecto delectabili vi ipsi⁹ obiecti: q꞉ nō ducit se in illud: sꝫ ducitur ſm̄ Dam̄. lib. 2. c. 24. Nec est intelligēdū ꝙ potētia bruti nō sit cā saltē ꝑtialis sui act⁹ quo inheret siue quo infigitur in obiecto: q꞉ in hoc sibi ꝯtradiceret: vt ptꝫ. ī. di. 17. sꝫ intelligitur sic: ꝙ lꝫ sit cā ꝑtialis sui actus: q꞉ tñ nō elicit illū libere: sꝫ ex necessitate nature obiecto p̄nte: iō nō ducit se in tale obiectū: sꝫ magis ducitur vi illius obiecti. ⁊ sic exponit doc. ī. dist. 17. ¶ Ibi. Ex

Appetit⁹ nālis non fruitur. his ptꝫ ad vltimā. q. Hic doc. ōndit quō appetit⁹ nālis non fruitur ꝓprie: q꞉ appetitus nālis vt hmōi nō inheret alicui amore q̄ ponitur actus elicit⁹ cū appetit⁹ nālis nullo mō sit potētia elicitiua: sꝫ precise inclinatio naturalis: q̄ realr̄ nō distinguiꝛ a natura cui⁹ est: vt ꝓbat doc. in. 4. dis. 49. q. 9. Nec etiā fruiꝛ abusiue eo mō quo bruta fruunꝛ. illa eñ eliciūt actū sequentē cognitionē sensitiuā: appetit⁹ ꝟo nālis tm̄ naturalr̄ inclinaꝛ: q̄ inclinatio nullā cognitionē sequiꝛ.

Ad argumenta

principalia. ¶ Et arguit sic doc. Fruitio est respectu finis: ptꝫ/ q꞉ ē amore inherere alicui rei ꝓpter se: ⁊ sic amatū amore amicitie hꝫ rōnē finis: sed de⁹ nō hꝫ finem cū sit vltim⁹ finis. ergo no pōt frui. ¶ Rn̄det doc. ⁊ rn̄sio stat in hoc: ꝙ accipiēdo finem pro obiecto vere fruibili ⁊ nō ꝓ respectu fundato in illo: vt. s̄. exposui. q. 1. essentia diuiā pōt dici fruibilis respectu volūtatis diuine. ¶ Ibi. Nō tñ pōt sibi cōpetere rō finis respectu sui: sicut nec respectu sui est finis. Sensus hui⁹ lr̄e est: q꞉ si essentia diuiā includeret respectū finis respectu volūtatis diuine: tūc videretur ꝙ volūtas diuina esset ens ordinabile ad finē. Naꝫ finis vt sic semꝑ videꝛ esse nobilior his q̄ sunt ad finē: mō essentia diuia nō est nobilior volūtate cū sint penit⁹ idē realiter ⁊ formalr̄: vt ptꝫ a Doc. ex intētione. ī. di. 8. q. pe. ⁊. q. 1. q̇uoli. Tum etiā q꞉ volūtas diuina est ita formaliter infinita: sicut est essentia diuina: vt ptꝫ a doc. ī. di. 8. q. penul. ¶ Ibi. Si obijciaꝛ. Hic doc. arguit deducendo ad incōueniens: q꞉ si de⁹ nō hꝫ finem quō poterit agere ꝓpter finē: ⁊ sil̄r quō erit vera illa ꝓpositio. s. supioris agentis est supior finis. ¶ Rn̄det ad primā instantiā ꝙ de⁹ agit ꝓpter finē effect⁹: ordinādo. s. effectū ad ad seipm̄ amatum ⁊ nō agit ꝓpter fineꝫ sui. Nā si haberet cām finalem nō esset simpl̄r primū effectiuū ⁊ ineffectibile: q꞉ cui⁹ est cā finalis ei⁹ semꝑ est cā efficiens: vt ptꝫ. ī. di. 2. par. 1. q. 1. ⁊ vide que ibi exposui. ¶ Ad secūdā instantiā dico ꝙ dꝫ intelligi de fine effect⁹: q꞉ agens supius ordinat nō se: sꝫ effectū ad fineꝫ vniuersaliorē vel supiorē: ⁊ ita ille finis supior est agentis nō vt finis eius: sed ad quē ordinat illud qḋ agit.

Ad argumentum

scḋe. q. vbi doc. arguit sic. ꝓbādo ꝙ viator non fruaꝛ: q꞉ frui est act⁹ amicitie ⁊ nō act⁹ desiderij: ptꝫ/ q꞉ frui est amor amicitie: ⁊ nō desideriū: sꝫ viator tm̄ hꝫ actū desiderij respectu vltimi finis: pꝫ/ q꞉ desideriū est respectu absistētis. ¶ Rn̄det doc. ꝙ viator preter actū desiderij (qui est respectu nō habiti quo viator iustus appetit deū actu cōcupiscentie) hꝫ iust⁹ aliū actū amicitie volēdo deo ī se bene eē. lꝫ de⁹ sit absens ⁊ hic actus amicitie est fruitio: nō aūt ille q̄ est desideriū: ⁊ actus amicitie ꝓprie est charitatis: q꞉ charitas primo inclinat ad amorem dei ꝓpter se: vt ptꝫ a doc. in. 3. dist. 28. ⁊. 29. actus ꝟo desiderandi nō est ꝓprie actus charitatis: sed magis actus spei: vt patebit in tertio dist. 26.

Ad primum

argm̄ tertie. q. Dicit doc. ꝙ pctōr actu peccandi nō quietaꝛ simpl̄r: q꞉ quietatio simpl̄r ⁊ vltimate nō tm̄ sumiꝛ ꝑ cōparationē ad actum fruitionis: sed etiā ꝑ cōparationē ad obiectū vere fruibile: imo ꝑ̄ncipalr̄. lꝫ ergo pctōr actu peccādi querat se quietari q꞉ tñ illo actu nō inheret imobili siue obiecto vere quietatiuo: iō simpl̄r nō quietaꝛ. ¶ Ibi. Nec hic dꝫ intelligi quietatio summa. Dicit doc. ꝙ quietatio summa ꝓprie erit ī patria: de qua erit sermo in. 4. di. 49. Sed debet intelligi hic summa suo mō ꝓpter actū irreferibilē ita acceptantē obiectuꝫ. ¶ Ibi. Scḋo arguiꝛ sic. Qui vult aliū vti actu suo nō fruitur eo. ptꝫ/ q꞉ nō appreciaꝛ illū vt summū bonū: sꝫ peccator vult deū vti actu suo: ptꝫ/ q꞉ vult illum actū esse: ergo vult illū actū esse a deo: cū nihil possit esse nisi a deo: ⁊ per ꝯn̄s vult deū vti actu illo: q꞉ deus tm̄ vtitur oī creatura volendo illam in ordine ad seipsuꝫ: ⁊ hoc est ꝓp̄e vti. ¶ Rn̄det doc. dicēs ꝙ ista pōt negari. s. q̇ vult aliū vti actu suo nō fruitur eo: ⁊ hoc loquēdo de fruitione inordinata. possum eñ inordinate amare aliqḋ obiectū ꝓpter se ⁊ sic frui illo: ⁊ tñ aliū velle amare illud nō ꝓpter se: sed ꝓpter aliud: imo possum amare aliqḋ obiectuꝫ ꝓpter se: ⁊ sic frui eo: ⁊ tñ velle a nullo amari nec ꝓpter se nec ꝓpter aliud (⁊ sic min⁹ appreciatur illud obiectū q̄ꝫ volēdo alium amare illud in ordine ad aliud) vt ptꝫ in zelotipia. Et tūc dicā ad ꝓbationē maioris ꝙ lꝫ fruens apprecietur fruibile tanq̄ summū bonū: non tñ vult illud ab oīb⁹ sic appreciari: qñ inordinate sic fruitur: nō igitur sequitur: vult illud vel amat illud vt summū bonū ergo vult alios illud amare vt summū bonū. ¶ Ibi. Aliter pōt rn̄deri negando minorē. Dicit doc. ꝙ nō seq̈tur aliquis vult fruibile esse: ergo vult illḋ esse a deo: ⁊ rō defect⁹ est q꞉ nō opꝫ volētē an̄s velle ꝯn̄s qñ ꝯn̄s nō includiꝛ ꝑ se in an̄te. sicut si volo hoīem esse de necessitate volo ip̄m esse aīal: q꞉ hoc ꝯn̄s est de per se intellectu an̄tis. Sed qñ nō est de intellectu an̄tis vel saltem realr̄ nō includiꝛ in illo: nō seq̈tur ꝙ si volo an̄s ꝙ velim ꝯn̄s: sic in ꝓposito nō sequitur: volo hoc fruibile esse: ergo volo illud esse a deo: sed tm̄ sequitur ꝑ locum intrinsecū: qui est ab effectu cause efficiētis ad causam efficientem. Sed de isto an volens an̄s necessario velit ꝯn̄s: etiaꝫ posito ꝙ ꝯn̄s sit de per se intellectu an̄tis: vide q̄ dicit doc. in. 2. dist. 6. q. 2. in rn̄sione ad quartum argumentum factum pro opi. scti Tho.

Ad argumentum

q̄ōnis vltime. Dicit doc. ꝙ appetitus naturalis non inheret alicui cōtrarie: ⁊ hoc vt in plurib⁹: q꞉ forte esset dubiuꝫ de

appetitu naturali volūtatis vel intellectus. an alicui possit inherere cōtrarie: lꝫ hoc nō possit sustentari apud Doc. qꝛ appetitus naturalis semꝑ est respectu boni cōmodi: vt ptꝫ ab ipso in scđo di. 6. q. 2. ⁊ 49. 4. posito tñ ꝙ possit sic inherere: nō tamen actu elicito amoris: qꝛ appetitus naturalis nullum actum elicitum dicit: sed tm̄ naturalem inclinationem: vt patuit. s̄. q. 4. ⁊ diffuse in quarto dist. 49. modo frui est amore inherere: amore dico elicito a voluntate.

¶ Finis prime distin.

¶ Dist. secunde. Questio secūda.

Circa dist. secūdā Doc. querit duo. primū an deū esse sit ꝑ se notuꝫ. secundū an ista ꝓpositio / deꝰ est: sit ꝑ se nota: ⁊ p̄mo Doc. rñdet ad secundum.

Ibi. Quoniam sm̄ phm̄. Quia ista lr̄a est satis difficilis. Primo notandū est de ꝓpōne ꝑ se nota: ꝙ ly ꝑ se nō accipit̄ ꝓp̄e loquendo vt distinguit̄ ꝯtra ꝑ accidēs: qꝛ nō dicimꝰ ꝙ ꝑ se notū predicetur de aliq̄ ꝓpōne in p̄mo vel in scđo mō dicēdi ꝑ se: vt ptꝫ: sed ly ꝑ se accipit̄ vt distinguit̄ ꝯtra ly ꝑ aliud: ita ꝙ ꝑ se excludit quācūqꝫ aliā notitiā preter notitiā terminoꝝ: qꝛ. 1. poste. ꝓpō ꝑ se nota imediate cognoscit̄ cognitis terminis. Et iō dicit doc. ꝙ in ꝓpōne ꝑ se nota excludit̄ q̄cūqꝫ cā ⁊ rō que est extra ꝑ se cōceptum terminoꝝ ꝓpositionis ꝑ se note. ¶ Et si dicat̄. Nōne notitia ꝓpōnis ꝑ se note causat̄ aliūde q̄ꝫ a terminis saltē ꝑtialr̄: qꝛ ab ītellectu: vt posset ꝓbari ex dictis doc. ī. dist. 3. q. 4. ⁊ 7. ⁊ in quoli. q. 15. Immo talis notitia causatur saltē ꝑtialr̄ a volūtate dina: vt patebit. ī. di. 3. q. 4. ¶ Dico ꝙ ly ꝑ se nō excludit cām efficientem notitie ꝓpōnis ꝑ se note: qꝛ certū est ꝙ intellectꝰ cōcurrit effectiue: sꝫ excludit quācūqꝫ aliā notitiā preter notitiā terminoꝝ: ita ꝙ cognitis terminis statim intellectꝰ causat euidentem notitiā illius ꝓpōnis: ita ꝙ nō hꝫ necesse ad hoc vt talis notitia sit euidēs: ꝙ depēdeat ab alia notitia preter notitiam terminoꝝ: sicut hꝫ necesse in ꝓpōne nō ꝑ se nota. Pōt etiaꝫ dici ꝙ aliud est loqui de euidentia ꝓpōnis: ⁊ aliud de notitia talis euidentie. Primo mō dico ꝙ sicut euidētia ꝓpōnis ꝑ se note est formalr̄ a terminis: ita notitia eiusdē vt euidēs est a notitia termīoꝝ. lꝫ ergo notitia ꝓpōnis ꝑ se note absolute sumpta sit ꝑtialr̄ ab intellectu: tñ vt euidēs est a notitia terminoꝝ. Si dicat̄. Nōne volūtas diuina pōt īmediate cāre notitiā ꝓpōnis vt euidenteꝫ. Dico ꝙ pōt causare īmediate notitiā terminoꝝ: post notitiā ꝓpōnis. nō em̄ esset possibile cognoscere aliquā ꝓpōnem terminis nō precognitis vl̄ saltē simul cognitis: illa tñ notitia nō esset euidens intellectui nisi a notitia terminoꝝ: qđ bene nota. ¶ Deinde doc. diffinit ꝓpōnem ꝑ se notā ibi. Dicit̄ igit̄ ꝓpō ꝑ se nota: q̄ ex terminis ꝓpꝛijs: q̇ sunt aliq̇d eiꝰ. h. d. qꝛ nō qualescūqꝫ termini possunt facere ꝓpōnem ꝑ se notā: sed ꝓpꝛij ⁊ sp̄ales termini faciūt illā: vt ip̄e declarat parū. ī. sequit̄: vt sunt eiꝰ. i. eo mō quo ponūtur illi termini ꝓpꝛij ī ea: vt in cōcreto vel in abstracto distincte vel confuse. Nā aliqñ ꝓpō est ꝑ se nota qñ ponit̄ terminꝰ distincte in ea: vt aīal rōnale est risibile. nā aīal rōnale distincte importat ꝙ hō ꝯfuse. Aliqñ ponit̄ terminꝰ cōfuse ⁊ nō erit ꝑ se nota: vt hō est risibilis. nā ly hō ponit̄ cōfuse. Aliqñ etiā erit ꝑ se nota terminis ꝯfuse cōceptis: ⁊ patebit. ī. iō dicit doc. vt sunt eius. ¶ Deinde declarat q̇ sunt termini ꝓpꝛij ꝓpōnis ꝑ se note. ibi. Ulterius. Et dicit ꝙ alius terminus est diffinitio ⁊ aliꝰ diffinitū: non sicut intelligēdo ꝙ termini ꝓpōnis ꝑ se note: puta p̄dicatū ⁊ subiectū sicut se habeāt: ꝙ subiectū sit diffinitū ⁊ p̄dicatū diffinitio subiecti: vel ꝙ subiectū sit diffinitio ⁊ p̄dicatum diffinitū: qꝛ tūc ista nō eēt ꝑ se nota. aīal rōnale est risibile: nec ista. oē totū est maius sua parte: ⁊ multe alie. Nā aliqñ subiectū distincte īportatū qđ est diffō facit ꝓpōnē ꝑ se notā cū alio termino. vt in ista. aīal rōnale est risibile: qꝛ cognitis istis terminis est euidēs aīal rōnale esse īmediatā ⁊ p̄cisam cām ipsiꝰ risibilitatis: nō sic esse de hoīe respectu risibilitatis. Aliqñ etiā accipiūtur termini cōfuse ab aliquo artifice: q̇ ex illis īmediate habebit ꝓpōnē ꝑ se notā. ¶ Deinde declarat doc. ꝙ terminꝰ diffōnis ⁊ terminꝰ diffiniti siue accipiant̄ pro ipsis vocibꝰ siue pro cōceptibꝰ: ꝙ semꝑ differūt: ⁊ hoc intēdit ꝓbare ꝓpter hoc: qꝛ si essent penitꝰ idē: nunqꝫ posset esse ꝓpositio ꝑ se nota terminis distincte acceptis: q̄ nō esset ꝑ se nota terminis cōfuse acceptis: ⁊ sic ista: hō est risibilis / esset ita ꝑ se nota: sicut ista. aīal rōnale est risibile. ⁊ ꝓbatio ꝙ isti termini differant satis ptꝫ in lr̄a: qꝛ si diffinitio ⁊ diffinitū essent penitus idē: in demōstratione potissima esset petitio pꝛincipij: ptꝫ qꝛ vnꝰ modus petitionis p̄ncipij est qñ ꝓbamꝰ aliq̇d ꝑ eque notū. Si ergo hō ⁊ aīal rōnale sunt penitus idem. ergo ista ꝓpō / hō est risibilis est eque nota sicut ista / aīal rōnale est risibile. ¶ Item in demōstratione potissima essent tm̄ duo termini: si diffinitio ⁊ diffinitum essent penitus idem. ¶ Ultimo hoc idem ꝓbat ꝑ Ari. 1. phy. t. c. 5. qꝛ noīa sustinēt ad diffinitionem hoc ꝙ totū ad partes. i. ꝙ diffinitū sic hꝫ ad diffinitionē: sicut totū ad partes: sꝫ totū pꝛius cognoscit̄ cōfuse ⁊ post ꝑ ꝑtes distincte: sic ⁊ diffinitū pꝛius cognoscitur cōfuse: ⁊ post ꝑ diffinitionem distincte. diffinitio ergo distincte īportat hoc qđ diffinituꝫ importat cōfuse. Si ergo diffinitio ⁊ diffinitū essent penitꝰ idem: tunc vel vtrūqꝫ idē īportaret distincte vel cōfuse: qđ est manifeste falsum. ¶ Ibi. Ex duobus declaratis. Dicit doc. hic: ꝙ declarata ꝓpōne ꝑ se nota. Et scđo quō alius ē terminꝰ diffinitiōis: ⁊ aliꝰ est terminꝰ diffiniti infert vnā cōclusionē: ꝙ nunqꝫ est aliqua ꝓpositio ꝑ se nota de quiditate cōfuse accepta: nisi eadē sit ꝑ se nota de quiditate distincte accepta. Nam sm̄ doc. oīs ꝓpō q̄ est ꝑ se nota terminis cōfuse acceptis: erit etiā ꝑ se nota si termini distincte cōcipiant̄ nō tñ ecōtra. s. ꝙ nō oīs ꝓpō ꝑ se nota terminis distincte cōceptis: erit ꝑ se nota terminis cōfuse cōceptis: ⁊ hoc ꝓbat tripl̄r. ¶ Primo ibi. Hec etiā eadē conclusio ꝓbat̄. Et sn̄ia lr̄e est: ꝙ si oīs ꝓpō que est ꝑ se nota terminis distincte acceptis esset ꝑ se nota terminis ꝯfuse cōceptis: tūc ꝓpositio in qua supꝛius predicat̄ de inferioꝛi: vt hec / hō est aīal vel substantia: in qua termini cōfuse cōcipiūtur esset ꝑ se nota: qđ est falsum. Si tñ termini distincte accipiātur erit ꝑ se nota: qꝛ tūc manifestū erit ꝙ vnū extremū includit aliud. ¶ Secūdo. Ibi. Silr̄ alias q̄libet ꝓpositio esset ꝑ se nota in scientijs specialibꝰ quā metaphysicus posset hr̄e ꝑ se notā ex diffinitionibꝰ extremoꝝ: qđ nō est verū: qꝛ geometer nō vtitur aliq̇bus p̄ncipijs tanqꝫ ꝑ se notis: nisi q̄ habēt euidentē veritatem ex terminis cōfuse cognitis: puta ꝯcipiendo lineā cōfuse: euidens est ꝙ linea est longitudo sine latitudine: nō cōcipiendo adhuc distincte ad qđ genꝰ ꝑtineat linea: sicut cōsiderat metaphysicus: alias aūt ꝓpōnes quas metaphysicus posset cognoscere: puta ꝙ linea est species quantitatis cōtinue distincta cōtra supficiem ⁊ corpus ⁊ hmōi tales ꝓpōnes nō hꝫ geometer ꝓpter se notas. Seq̇tur ergo ꝙ diffinitio distinguit̄ a diffinito: ⁊ si nullo mō distinguerētur: tunc geometer habens ꝓpositionem ꝑ se notā terminis cōfuse cōceptis statim haberet ꝑ se notā terminis distincte cōceptis: cuius oppositū ptꝫ in litera: ⁊ aliqua ꝓpositio pōt esse per se nota terminis distincte conceptis: que non erit ꝑ se nota terminis confuse conceptis. ¶ Tertio. Ibi. Patet hoc tertio. Scilꝫ ꝙ non omnis ꝓpositio per se nota de quiditate distincte accepta: puta de diffinitione: est per se nota de quiditate confuse accepta: puta de diffinito: ptꝫ / nam risibile est per se notū de aīali rōnali: vt est quiditas hoīs distincta: ⁊ tñ nō est ꝑ se notū de hoīe q̇ est diffinitū: ptꝫ / qꝛ est demōstrabile de ipso. Silr̄ hr̄e tres angulos equales duobus rectis est per se notū de diffinitiōe trianguli q̄ est ista Oīs figura plana tribus lineis ꝯtenta habet tres angulos equales duobꝰ rectis: ⁊ tñ illa passio q̄ est habere tres ⁊c. nō est per se nota de triāgulo: imo demonstrat̄ per diffinitionē trianguli. Cōcludit g̃ doc. ꝙ illa dr̄ ꝓpō ꝑ se nota: q̄ hꝫ euidentē veritatem ex ꝓpꝛijs terminis eius vt sunt eius ita ꝙ quicūqꝫ intellectus perfecte concipit tales terminos statim hꝫ euidentem veritatē de vnione terminoꝝ: qꝛ sunt tales termini qui quātū est ex parte eoꝝ semꝑ nati sunt facere euidentē veritatē de vnione eoꝝ cuicūqꝫ intellectui cōcipienti illos. ¶ Ibi. Ex hoc pꝫ. Hic Doc. improbat opi. Tho. in pꝛima parte. q. 2. arti. 1. in solutione pꝛincipali. vbi dicit ꝙ contingit aliquid esse ꝑ se notū dupl̄r. Uno mō sm̄ se: ⁊ nō quo ad nos. Alio mō sm̄ se: ⁊ quo ad nos. Ex hoc em̄ aliqua ꝓpositio est ꝑ se nota qꝛ predicatū includit̄ in ratione subiecti: vt hō est aīal: nā aīal est de rōne hoīs. Si igitur notū sit oībus de predicato ⁊ de subiecto q̇d sit: ꝓpositio illa erit oībus ꝑ se nota. Si aūt apud aliquos notum sit de predicato ⁊ subiecto q̇d sit ꝓpositio quantū in se est: erit ꝑ se nota: nō tñ apud illos qui predicatū ⁊ subiectū ꝓpositionis ignorant. hec ille. ¶ Cōtra hoc instat Doc. qꝛ ꝓpositio ꝑ se nota ⁊ ꝑ se noscibilis idem sunt. Nō em̄ ꝓpositio dr̄ ꝑ se nota: qꝛ ab aliquo intellectu actu cognoscit̄ per se. si em̄ nullus intellectus eā cognosceret: tunc nulla ꝓpositio erit ꝑ se nota. Dicit̄ em̄ ꝑ se nota: qꝛ quātū est de natura terminoꝝ nata est habere euidentē veritatē siue euidentē cōformitatē predicati ad subiectū vt magis. ī. patebit dist. 3. q. 4. ¶ Ibi. Ex his ptꝫ. Hic etiā doc. improbat Tho. vbi. s̄. qui facit distinctionē inter ꝓpositionem ꝑ se notā in se ⁊ in nobis: qꝛ quecūqꝫ est ꝑ se nota. cuicūqꝫ intellectui erit ꝑ se nota; lꝫ nō actu cognita: tñ quantū est ex terminis est euiden-

Nō bene.

Improbatio. s. tho.

ter nota si termini concipiantur. ¶ Ibi. Item propter idē. Hic doc. improbat opi. Tho. vbi. s. qui distinguit propositionem per se notam sapientibus vel insipientibus. Quedam inquit sunt animi conceptiones ⁊ per se note apud sapientes tm̄: vt incorporalia in loco nō esse: ⁊ adducit Boe. de ebdo. Cōtra quam arguit doc. quia hoc totum pertinet ad cōceptionem terminoꝝ: que presupponit ad intellectum ꝓpositionis per se note. habet em̄ ꝓpositio ꝑ se nota euidē tem veritatem rōne terminoꝝ: ꝙ modo cōcipiant vel ꝙ nō cōcipiantur accidit ei: nō em̄ dicit ꝑ se nota: q2 concipit: q2 si non conciperet: adhuc esset per se nota. ¶ Ibi. Nec illa distinctio valet. Hic improbat vnā distinctionē Gu. var. li. 1. di. 2. q. 8. qui vult ꝙ alique sint ꝑ se note primi ordinis: alique secūdi ordinis: q2 quecūq3 in suo ordine h3 euidentē veritatem. ita em̄ ista/aīal rōnale est risibile est ꝑ se nota cō cipienti terminos: sicut ista. omne totū est maius sua parte erit euidens terminis conceptis: omnes em̄ sunt simpliciter euidentes ex suis terminis.

Ochaz de ꝓpōne ꝑ se nota cōtra doc.

Inter quas reuereñ. magister Gul. ochā arguit cōtra aliqua dicta Docto. de propositione per se nota: presertim cōtra hoc quod dicit doc. ꝙ aliqd est per se notum de diffinitione: quod non est per se notum de diffinito. Nam hec est per se nota. aīal rationale est risibile. ⁊ hec non est per se nota. homo est risibilis: ⁊ probat ꝙ hec non sit per se nota: animal rationale est risibile. ⁊ accipit vnum dictum Doc. dist. 2. q. 1. primi. qd̄ predicatum nō est per se notum de aliquo subiecto composito nisi sit per se notum partes illius subiecti vniri. Sed Ocham addit minorem: sed non est per se notum partes diffinitionis per se vniri. Probat quia in diffinitione proprie dicta exprimuntur partes realiter distincte ipsius diffiniti: ⁊ tales partes possunt cognosci: q̄uis non sit per se notum illas vniri.

Rō pma Gul.

Rō scda.

¶ Item quelibet talis vnio partium est contingens: vt patet de materia ⁊ forma: ergo vna pars non est per se nota de alia. Si dicatur (vt aliqui dicunt) ꝙ vnio actualis est contingens: sed non potentialis. ¶ Contra hoc arguit: quia per diffinitionem non exprimit vnio potentialis: sed actualis: sicut dicimus ꝙ homo est animal rationale ⁊ non dicimus ꝙ potest esse animal rationale. ¶ Ultimo arguit dicens ꝙ si aliquod predicatum est per se notum de diffinitione ⁊ non de diffinito maxime ipsum diffinitum esset ꝑ se notum de diffinitione: quod est falsum.

Ultia rō.

Solō rōnū Gul.

¶ Respondetur primo ꝙ eo modo quo aliquid diffinitur: eo modo partes diffinitionis vniuntur. Nam si homo diffiniatur physicaliter partes diffinitionis considerantur vt physicaliter vniunt: sicut dicimus ꝙ homo physicaliter est quid cōstans ex anima ⁊ corpore. Si vero diffiniatur metaphysicaliter: nō diffinitur proprie per rem ⁊ rem: sed magis per realitatem et realitatem: que realitates abstrahuntur ab alia et alia re. si diffinitum sit vere compositum: vel ab alia ⁊ alia realitate sic diffinitum sit simplex vt albedo. ⁊ hoc pt3 a Doc. in. 1. dist. 8. Dico ergo ꝙ diffinitio proprie dicta datur tm̄ de diffinito in cōmuni primo ⁊ per se vt prescindit ab omni existē tia: ⁊ tunc dico ꝙ notum est intellectui concipienti partes diffinitionis illas vniri: nō ꝙ vna predicetur per se de alia nec ꝑ se primo modo: nec secūdo modo: vt pt3 a doc. 7. sue meta. ⁊ dist. 3. ⁊. 8. primi. nec hoc est necesse ꝙ vna pars que nota est vniri alteri per se predicetur de alia. vt pt3 in multis: sed sufficit hoc ꝙ cognoscens illas abstractiue sit sibi euidens vnio illarum partium. Et quando dicit ꝙ ille partes realiter distinguntur. Dico ꝙ ⁊ si physicaliter considerate ⁊ ꝛm ꝙ existunt realiter distinguātur: tamen vt considerantur ꝛm realitates ꝛm quas proprie diffiniuntur: vt cū dicimus: homo est animal rationale. dico ꝙ ⁊ si formaliter distinguantur: nō tamen realiter etiā quando sumuntur a diuersis rebus. Et posito etiā ꝙ realiter distinguantur adhuc nō sequitur quin sit notum vnam vniri alteri. Nam ꝛm multos ꝓpria passio realiter distinguitur a subiecto ⁊ diffinitione subiecti: ⁊ tamen est ꝑ se nota de subiecti diffinitione.

Nō pulchra solō ꝯtra Aug. Sues. de ptib9 diffinitionis.

¶ Item pars realiter distinguit a toto: q2 pōt manere toto destructo: ⁊ tm̄ hec est ꝑ se nota totū est maius sua pte. ¶ Item qñ dicit ꝙ hec vnio est cōtingens. negat: immo dico ꝙ sicut homo quiditatiue sumptus est necesse esse saltem necessitate ꝛm quid: ita ⁊ vnio partiū est necessaria: diffinit em̄ homo (vt dixi) vt prescindit ab om̄i existentia actuali: et sic cōcedo ꝙ talis vnio est actualis: ⁊ ꝙ actu homo est aīal rōnale: ⁊ hec fuit vera ab eterno: ⁊ quō homo dicatur cōponi sic in cōmuni ⁊ dicatur diffiniri ⁊c. vide diffuse Doc. in tertio dis. 22. Et quando vltimo dicit ꝙ hec esset magis ꝑ se nota vbi diffinitum predicatur de diffinitione vt hec. animal rationale est homo. Dico breuiter ꝙ ꝓpositio per se nota presupponit predicationem ꝑ se rectam. recta aūt predicatio nō est diffiniti de diffinitione: sed ecōtra. Nam in ꝓpositione ꝑ se nota est euidentia predicatum euidenter vniri subiecto: modo nō dicimus diffinitum ꝓprie vniri diffinitioni sed econtra.

Ex his ad. q. Hic doct. declarat intentum pricipale: vc3 quō ista ꝓpositio/de9 est. sit ꝑ se nota: supple intellectui distincte apprehendenti terminos. Et rō doc. principal'r in hoc consistit. s. ꝙ exñtia predicet ꝑ se prio mō de deo. Nā si quis distincte videret deitatem et ipsam existentiā: statim esset sibi euidens vnio ⁊ cōformitas huius predicati qd̄ est esse. ad subiectū qd̄ est deus. Hoc idē vult. q. 1. quoli. ꝙ exñtia sit de essentia dei. ¶ Ex his dictis aliqui volunt ꝙ intentio doc. sit ꝙ oīs ꝓpositio primi modi sit ꝑ se nota ex hoc qd̄ doc. dicit ꝙ hec ꝓpō est ꝑ se nota de9 est: q2 existentia predicat de deo in primo modo. Sed certū est ꝙ nō est intentio doc. ꝙ oīs ꝓpō ꝑ se primi modi sit ꝑ se nota vt multi exponūt doc. Nā. s. in arti. 1. dixit ꝙ hec non est ꝑ se nota homo est aīal: aliqua tm̄ pōt esse ꝑ se nota. Dico scdo ꝙ nō haberem pro incōuenienti: ꝙ oīs talis ꝓpositio dicatur ꝑ se nota terminis distincte cōceptis. Na3 si q̇s distincte cōciperet hoīem ⁊ distincte cōciperet aīal: statim esset sibi euidens ⁊ manifesta inclusio essentialis ipsi9 aīalis in hoīe. Et sic dico de quocūq3 supiori: puta ꝙ homo sit substantia.

Impugnatio aliqrū

Obiectio

¶ Si dicat ꝙ hec pōt demonstrari sic arguendo: om̄e aīal ē substātia: oīs hō est aīal. ergo oīs hō est substantia. Et si sic. nō erit ꝑ se nota. ¶ Dico ꝙ multe sunt ꝓpositiones syllogizabiles: q̄ tm̄ nō sunt demonstrabiles sicut est de ista. Nā ꝓpō demōstrat ilis nō tm̄ infert a premissis: sed etiā op3 ꝙ euidentia talis ꝓpōnis sit causata a premissis: vel saltem a notitia premissarū. Et ꝙ oīs ꝓpositio ꝑ se primi modi sit per se nota hoc etiā tenet expresse sanctus Tho. prima pte. q. 2. arti. 1. ⁊ Egidius in primo dist. 3. q. 2.

Rñsio.

Thom. et Egi. de ꝓpōne ꝑ se nota.

Contra quā opi. arguit Greg. de Ari. q2 hec nō est ꝑ se nota intellectus est substātia vel intellectus est qualitas: cum sit multa altercatio inter sapientes an sit substantia vel qualitas. ¶ Dico primo ꝙ loquendo de intellectu vt est potentia nature intellectualis: substātia non predicat ꝑ se primo mō de illo q2 nō est in recta linea predicamentali: vt pt3: ⁊ tm̄ illa q̄ sunt in recta linea predicamētali recipiunt predicationem predicati ꝑ se: alia ꝓ̄o nō. Nō em̄ genus predicat ꝑ se de dr̄ia: vt pt3. 7. meta. Secūdo dico ꝙ posito ꝙ sit predicatio ꝑ se pmo mō: adhuc esset ꝑ se nota intellectui distincte cōcipienti terminos: ⁊ si sapientes possent distincte cōcipere terminos illos nulla esset inter eos altercatio. ¶ Addit ipse magister Greg. multa alia incōuenientia: videl3 ꝙ hec esset per se nota rosa est flos: albedo est color: ⁊ si sic: tunc cecus haberet illam per se notam. ¶ Sed ex dictis supra patet ꝙ ista non concludunt: quia semper dicam ꝙ si distincte conciperentur tales termini: tales propositiones essent per se note intellectui distincte cō cipienti terminos.

Greg. de Ari. arguit contra.

Rñsio.

Addit ēt Grego.

Secundo principaliter. Al: qui sequentes vestigia doctoris subtilis dicūt ꝙ existentia non est de essentia dei: sed tm̄ est gradus intrinsecus ⁊ mouentur tali medio. Quia ex quo existentia est communis existentie increate ⁊ existentie create: sequitur ꝙ existentia creata ⁊ increata sunt eiusdem rationis: si sic: cum existentia creata nō sit de essentia creature sed gradus intrinsecus: sequitur ꝙ existentia increata erit tantum gradus intrinsecus. ¶ Cōfirmatur: quia ex quo sapientia creata ⁊ increata sunt eiusdem rationis cum conueniant in quid in sapientia communiter sumpta: sequitur ꝙ si sapientia creata non est de quiditate alicuius substantie: nec etiam gradus intrinsecus s3 sibi aduentitia: ergo ⁊ increata similiter.

Itē alī.

¶ Dico primo ꝙ vbi habetur mens Doctoris per verba ipsius expressa: ⁊ in pluribus locis: nō debet retorqueri in aliud qd̄ expresse nō dicit. ¶ Secūdo dico ꝙ nec ratio nec cōfirmatio istoꝝ concludunt cōtra doc. Nam aliqua esse eiusdem rōnis pōt dupliciter intelligi: aut eiusdem rōnis specifice: aut eiusdem rōnis transcendenter. primo mō cōcedit ꝙ si vnū extremū non est de quiditate alicuius: sic silr nec alterū: sed secundo modo negatur: ⁊ pt3 instantia in multis. Nam aīa intellectiua ⁊ angelus sunt eiusdem rōnis transcendenter: q2 cōueniunt in ente quiditatiue. vt patet a doc. in primo distin. 3. ⁊. 8. ⁊ tamen nō sequitur ꝙ si aīa pōt informare materia3 ꝙ similiter angelus. vt pt3 a docto. in quolibe. q. 9. Similiter substantia diuina ⁊ substantia ꝑ se corporea cōueniūt quiditatiue in substantia nō generica sed transcendenti. vt patere pōt a doc. in primo di. 8. ⁊ tm̄ nō sequit ꝙ si substātia ꝑ se corporea sit ꝑ se ⁊ prio cōposita: ꝙ silr ⁊ substātia dina.

Rñsio.

Hic no. de idētitate.

Et multa alia exēpla possent adduci. Sic dico in pposito q posito q existētia dei ⁊ existētia creature ꝯueniāt qditatiue in existētia in cōi ⁊ transcēdenti: nō tñ cōueniūt in aliqua existentia habente tm̄ vnitatem specificā. ¶ Dico tertio q aliqua esse eiusdez rōnis pōt adhuc duplr̄ intelligi: aut q2 tm̄ cōueniunt in aliquo cōceptu cōi: aut q2 cōueniunt in aliqua realitate. Primo modo deus ⁊ creatura possunt dici eiusdē rōnis: sed nō scdo mō: immo scdo mō sunt primo diuersa: vt ptz a doc. in primo dist. 8. ¶ Et si forte ꝯcedat q illa q̄ sunt eiusdem rōnis scdo mō sic se habeāt q quicqd p se cōuenit vni extremo cōuenit ⁊ alteri: nō tñ si sunt eiusdem rōnis primo mō. In pposito aūt ⁊ si existentia creata ⁊ increata forte cōueniāt in existentia transcendenti quiditatiue tanq̄ in cōceptu cōi: negat tñ q cōueniant in aliqua realitate. vt faciliter pbari pōt p dicta doc. in primo dist. 3. 8. ⁊ 26. Et sic ptz quō nihil cōcludit cōtra doc. ¶ Ibi. Sed si querit an esse ⁊c. Dicit doc. an illa ppositio sit p se nota in qua esse predicatur de aliquo cōceptu dicto de deo: quem nos pro statu isto cōcipimus ⁊ forte via naturali. Nā cōcipimus nos aliqd ens necesse esse aliqd ens infinitū: ⁊ isti cōceptus predicant de deo: vt dicendo deus est ens infinitum. deus est ens necesse esse. Queritur ergo an hec sit per se nota. ens necesse esse est. vel ista ens infinitum est ⁊ hmōi. Respondet doc. q nulla istarū est per se nota ⁊ pbat tripliciter Primo ibi. primo q2 quelibz talis. Hec litera stat in duobus dictis principalr̄. Primū ibi. Quicquid primo ⁊ imediate cōuenit alicui de quolibet qd est in eo siue sibi superiori siue inferiori vel de passione pōt demōstrari ppter quid p illud cui primo cōuenit tanq̄ p mediū. Hec lr̄a nō dz equaliter intelligi de superiori ⁊ inferiori ⁊ de passione: ita q quādo a. primo ⁊ imediate cōuenit. b. pōt demonstrari de quolibet supiori tanq̄ particulariter: ⁊ de quolibet inferiori vniuersaliter ⁊ de passione illius subiecti etiā vniuersaliter ⁊ hoc p diffinitionem subiecti si hz: vel p ipm subiectū si non hz diffinitionē. Exemplū. risibile imediate demōstrat de hoīe p aīal rōnale. ergo de quolibet hoīe. ergo de aliquo aīali aut aliq̄ substātia pticulariter. ergo ⁊ de disciplinabilitate vlr̄. Exemplū primi. Oē aīal rōnale est risibile: oīs hō est aīal rōnale: ergo oīs hō est risibilis. Exemplū scdi. Oē aīal rōnale ē risibile: aliqua substātia ē aīal rōnale: ergo aliq̄ substantia ē risibilis. Nō em̄ p rōnem hoīs pōt cōcludi risibile de substantia vlr̄. vt ptz. Exemplū tertij. posito q disciplinabile sit scda passio hoīs: tūc bene sequit. Omē aīal rōnale ē risibile. oē disciplinabile ē aīal rōnale. ergo oē disciplinabile est risibile. Scdm dictū est ibi. Esse aūt prio ꝯuenit huic essentie vt hec. ergo de quolibet qd ē in hac essentia qd pōt a nobis cōcipi siue sit quasi superius: vt dicēdo ens infinitū vel ens necesse esse: siue quasi passio. vt summū bonū: summe sapiens. nā attributa dicūtur quasi passiones dei. vt ptz a doc. in. q. de subiecto theologie: de tali supiori vel passione pōt demōstrari esse p hanc essentiā ppter qd. Exemplū primi. Quicquid est essentia dīna vt hec ē exn̄s: q2 ly esse accipitur pro existētia actuali: sz ens infinitū vel ens necesse esse est hec essentia diuina. ergo oē tale ē existēs. Exemplum de quasi passione. Quicqd est hec essentia diuina ē simpliciter exn̄s: sed summuz bonū siue summe sapiens est hec essentia diuina. ergo. Secunda ratio est ibi. Secūdo sic. Hec ratio clara ē in lr̄a: q2 certū est q infinitū ens esse vel sola fide tenemus vel demōstramus: hoc idē dico de summo bono: ⁊ p ꝯn̄s nō sunt per se note. ¶ Tertia ratio ē ibi. Tertio: q2 nihil ē per se notū. Ista litera cōtinet plura. Primo nō accipitur hic cōceptus simplr̄ simplex qui nō resoluit in priores cōceptus: ⁊ q̄ vel totalr̄ scitur vel totalr̄ ignorat: vt pz a doc. in. 1. di. 3. q2 hoc mō deus nō est cōceptus simplr̄ simplex: ptz/ q2 pōt resolui in ens quiditatiue: sz magis dz accipi cōceptus simplr̄ simplex pro cōceptu p se ⁊ incōplexo: ⁊ nō simplr̄ simplex pro cōceptu cōplexo: q̄uis alij velint exponere de cōceptu primo mō: qd nō videt s̄m intentionem Doc. vt ptz in lr̄a ipsius. Scdo dicit q nullus ꝯceptus quē habemus de deo pprius sibi est simplr̄ simplex: ptz/ discurrendo per omnes conceptus dictos de deo a nobis ⁊ proprios sibi. Nam ens bonū ⁊ hmōi nō sunt cōceptus proprij deo: sed isti cōceptus ens infinitū: ens necesse esse: ens summū ⁊ hmōi: sunt cōceptus nō simpliciter simplices ⁊ pprij deo. Et breuiter oīs cōceptus pprius deo quem pro statu isto cōcipimus est cōceptus cōplexus: vt diffusius declarabo. 3. dist. 3. q. 1. Tertio dicit q de tali cōceptu cōplexo nullum predicatum est p se notum nisi sit per se notum partes illius cōceptus per se vniri. Et hoc probat in simili: q2 sicut ratio in se falsa de nullo pōt esse vera: vt pz. 5. meta. c. de falso. t. c. 34. sicut isto/ homo irrationalis cum sit in se penitus falsa de nullo pōt vere predicari: ⁊ similiter nihil pōt vere predicari de aliqua rōne in se falsa. nam dicendo: homo irrationalis est aīal. ly aīal nō pōt vere predicari: cuz homo irrationalis nihil penitus sit: similiter de cōceptu per accidens nihil per se pōt predicari. Nam ista/ homo albus est aīal nullo modo est p se: vt ptz in lr̄a. Sic in pposito nulluz predicatum pōt esse per se notū de aliquo cōceptu nō simpliciter simplici nisi sit per se notū partes illius conceptus per se vniri: sed non est p se notuz partes huius conceptus ens infinitum posse adinuicem vniri: q2 dubium est an entitas ⁊ infinitas sint in aliquo: ⁊ similiter an entitas ⁊ necessitas: ⁊ sic ptz ratio. Si tamen volumus dicere q conceptus nō dicitur simpliciter simplex ex eo q est incōplexus: sz q2 in ipso non includunt plura obiecta essentialiter p se cōceptibilia: ⁊ sic ens ⁊ passiones eius sunt cōceptus simpliciter simplices: ⁊ similiter vltime differentie: ⁊ homo ⁊ asinus nō sunt simpliciter simplices: adhuc stabit ratio doc. nō em̄ hec erit p se nota/ aīal rōnale est risibile nisi sit p se notum partes illius subiecti vniri: est aūt p se notum rōnale esse p se cōtractiuum aīalis ⁊ aīal esse vere cōtrahibile p rōnale sed in pposito cum dico infinitū ens est: partes huius subiecti. infinitū ens. nō est per se notuz vniri. ptz. Tum q2 nō est notum per se infinitatem esse in entibus: immo vel demonstratur vel saltem psuadetur: ⁊ adhuc nō per se notum partes adinuicem esse cōpossibiles. Tum q2 nō est per se notū vnā cōtrahi per aliam ⁊c. ¶ Ibi. Ex ista rōne vltima ptz ad quasdā instantias cum arguit. hec est p se nota: necesse esse est: q2 oppositū predicati repugnat subiecto: si em̄ nō est nō est necesse esse. hec etiā est per se nota. deus est: q2 s̄m expositionē quā ponit Dam. lib. 1. c. 12. deus dicit ab opatione actuali: ergo idem est: deus est: sicut operans actu est: q2 oppositū predicati repugnat subiecto: repugnat em̄ q sit operans actu ⁊ q nō sit. ¶ Ibi. Dicit q hec ppositio operans actu est. Hec lr̄a huius opi. sic dz intelligi. s. cuz dicimus actu operans est: si predicat secundū adiacens: sensus est: q operans actu nunc existit: vt vero predicat tertiū ⁊ hoc habitualiter. sensus est: actu operans. i. aptum natum opari est. primo modo nō est per se nota: sed secūdo modo. Sed doc. improbat hanc rn̄sionem. ibi. Sed hoc nō est logice dictū: q2 s̄m phm̄. 2. pher. in principio esse nō predicat tertiū nisi qn̄ tertiū adiacet sibi tanq̄ predicatū: qn̄ aūt nullū sibi adiacet tertiū: predicat esse ppriū qd est predicari secūdū adiacens Et sensus litere est: q illa ppositio pprie predicat secunduz adiacens in qua nullū aliud predicatū est q̄ ens subintellectum in ly est. Exemplū. homo est. Illa vero predicat tertium adiacens que hz aliud predicatū q̄ ly ens subintellectū: vt homo est substantia. ¶ Ibi. Ideo aliter rn̄deo ad instantias. Dicit doc. q nō sufficit ad ppositionem p se notā q oppositū predicati repugnet subiecto: sz duo requirūtur. Primo q sit p se notum oppositū predicati repugnare subiecto ⁊ hoc ptz p Aristo. 1. poste. vbi vult q sicut primū principiū est notissimū in veritate: ita oppositū primi principij erit notissimū in falsitate. Scdo etiā requirit q sit p se notum partes subiecti p se vniri. si nō dicit conceptum p se simpliciter simplicem. ¶ Ibi. Cōtra istud. Pro intelligentia huius litere declaro illam per exemplū: homo est aīal: tunc sic: homo est: ergo aīal est. Oppositū ꝯn̄tis est non aīal. Nam ista repugnant q homo sit ⁊ aīal non sit. Si ergo nō aīal repugnat homini: ergo si homo est aīal est. Et quando dicit q ꝯn̄a erit bona. s. ponendo subiectū in aūte: puta subiectū huius ppōnis homo ē aīal: sic dicendo homo est: ⁊ ponēdo. i. affirmando predicatū illius ppōnis in ꝯn̄te. s. ergo aīal est. Ista em̄ ꝯn̄a homo est ergo aīal est: tenet virtute illius cathegorice: vcz homo est aīal. Sic in pposito cum dicit doc. a. est necesse esse: ergo. a. est. intelligendo p. a. ipsum deū: puta deus ē necesse esse: ergo deus est: hec ꝯn̄a tenet virtute huius cathegorice deus ē necesse esse: q2 talis cathegorica vnit ista extrema in aūte ⁊ ꝯn̄te: vcz ista cathegorica: deus ē necesse esse: ergo deus ē: vel dicendo necesse esse ē deus: ergo necesse esse ē: ergo deus est. Idem dico qn̄ dicimus operās actu est. Doctor rn̄det ad hanc obiectionem ibi. Rn̄deo: qn̄ in aūte. Et litera satis clara est vsq̄ ibi. Ita in pposito. includuntur duo opposita: sicut hic homo irrationalis: ⁊ qn̄ infertur ꝯn̄s ex tali aūte/ ꝯn̄s dico verum, nō infertur rōne totius aūtis: pz/ q2 aūs est simpliciter impossibile ⁊ incōpossibile: ⁊ p ꝯn̄s ex tali non pōt inferri essentialiter ⁊ formaliter ꝯn̄s verum. lz em̄ ex falso possit sequi verum: nunq̄ tamen ex falso essentialiter ⁊ formaliter siue p se pōt sequi verum: ⁊ si aliqn̄ sequat p accidens: ⁊ sic dz intelligi ppositio philosophi. 1. prior: q ex falso pōt sequi verum de qua als. si ergo hoc ꝯn̄s verum. s. ergo aīal est. infertur ex illo aūte;

Aliq̄ esse eiusdē rōnis pōt dupl'r intelligi.

Nō bn̄ de existētia creata ⁊ icreata.

Cōceptus simpliciter simplex hic accipitur p ꝯceptu incōplexo ⁊ non alr̄.

Opi. gul. var. lib. 1. dist. 3.

Impugnatio Gul. var.

Itez istat Gul. var.

Quō ex falso non pōt sequi verum.

ptz q precise inferk rone partis extremi no totius extremi
sequik em aial esse ex vtraqz parte extremi seorsum sumpta
sed no vt vnitis: na sequik/irrationale est ergo aial est: silr
homo est: ergo aial est: z sic tales ons vere tenent rone alte
rius z alterius cathegorice vere. s. roe istius: homo est aial:
ideo bene sequitur homo est: ergo aial est: silr irronale est
aial: ideo sequik irrationale est: ergo aial est: sic in pposito:
si ppositio habeat extremu puta subiectum no simplr sim=
plex cuius partes no sunt p se note vniri/sicut in ista infini=
tum ens est. iste ptes. s. infinitu z ens: no sunt note p se vni=
ri: vt. s. patuit) si ex tali extremo no simplr simplici inferk
aliqd ons non inferk simplr nisi rone alterius ptis extremi
que includit illud qd inferk in onte. z ideo tenet in virtute
cathegorice coniugentis illa duo: altera. s. partem antis z
alteram partem ontis: ita est hic. esse est: no aut necesse esse
Soluitur obiectio Gu. var. est. Et sensus est q istud ons. s. ergo deus est: no inferk ra=
tione totius subiecti. s. necesse esse est: sed tm rone vnius par
tis. s. rone esse. Sunt em ibi due partes: scilz necesse z esse: z
qz non sunt note vniri per se (vt dixi. s.) ideo ly est tm infer=
tur ratione ipsius esse. sic arguendo. Deus est esse siue essen
tia: ergo deus est. ¶ Ibi per idem ad aliud: si non est actu
non est operans: ergo per oppositum si est operans est ens
actu. Respondeo in subiecto includuntur plura: quoru alte
rum est precise ratio cosequentie: no autem totu: z ideo no
est ppositio necessaria vniedo totu extremu antecedetis cu
extremo ontis vt si arguak sic. Deus est ens actu operas: g deus
est. Dicit doc. q hoc ons euideter inferk no ratione totius
extremi cum no sit notum partes illius extremi adinuicem
vniri: sed infertur precise ratione illius partis que euiden=
ter includit illud qd infertur in cosequente. Et sic infertur
rone huius extremi. s. ens siue esse: z sic arguik deus est ens
siue esse: ergo deus est: que ona tenet virtute huius cathe=
gorice. deus est existens: siue deus est esse: siue deus est qui=
ditatiue existentia: z sic patet litera.

Ad argumenta principalia. Antequam respondeam
ad primu argumentu declaro ali
qua. Primo doc. in corpore qonis declarauit q hec est per
Deuz esse est p se notu z no est p se notu. se nota deus est: z rndendo ad primu argumentum videtur
negare q sit p se nota. Ideo est dicendu q deum esse est per
se notum intellectui distincte cocipienti terminos. Sz nul=
lus intellectus via naturali pot distincte cocipere ipsuz deu
vt subtiliter ptz a doc. q. 14. quoli. Et ideo respodendo ad
primu argumentu dicit: q hec no est p se nota deus est: sup=
ple via naturali. Secudo pro rnsione argumenti declaro q
aliquid esse per se notum cotingit duplr. Primo ex sola co
Per se notum dupliciter. gnitione terminoz: ita q euidentia talis ppositionis no sit
demonstrabilis nec a priori nec a posteriori: z illa dr ppe
ppo p se nota. vt ptz a doc. Scdo aliq dr p se nota ex hoc q
arguedo a posteriori stati fit nota. Sicut aliqd est effectuz:
ergo aliqua prima ca est: vel aliquod est depedes ergo est
aliquod primu independens. Et hoc modo iste. aliqua pri
ma causa est: aliquod primu independens est possunt dici
ppositiones p se note in coceptibus tamen cofusis: z sic de
bet intelligi responsio Doc. ad primu argumentu. ¶ Ibi.
Preterea illud quo zc. Secudo principaliter arguitur. Il
lud quo maius cogitari non potest est per se notu. deus est
id quo maius cogitari no potest sm Ansel. psolo. 2. illud
autem est infinitu: ptz/qz si esset finituz maius cogitari pos=
set: qz infinitum est maius: ergo deum esse infinitum est per
se notum. Si dicatur q deum esse infinitum est tm in intel=
lectu siue in cogitatione z no in re. Cotra: quia tunc no es=
set maius quo cogitari possit: maius est em esse in re q so=
lum in cogitatione: qz vt in cogitatione precise est ens sm
quid denominatione intrinseca. esse vo in re est ens simpli
citer denominatione intrinseca. Sequitur ergo q infinitu
esse in re sit simpliciter per se notum. ¶ Respondet doc. q
Ansel. no dicit illam ppositionez. scz deus est quo maius zc.
esse per se nota: ptz/qz nihil est per se notum cuius euiden=
tia dependet ex euidentia alterius ppositionis: siue cuius
euidentia potest demonstrari syllogistice. Sed ista/summu
ens est maius quo cogitari potest: ostenditur saltez p duos
syllogismos. Primus syllogismus est. omni non ente ens
est maius. summo nihil est maius: ergo nullum summu est
non ens. Secundus est: qd non est non ens est ens: summu
non est non ens: ergo summu est ens: z sic patet quomo esse
siue existentia demonstratur de ente summo: et sic hec non
est per se nota summu ens est: non em notum est has partes
per se vniri. s. summu z ens. Hoc idem potest argui de infi=
nito per similes syllogismos: arguendo sic: omni non ente
ens est maius sed infinito nihil est maius: ergo nullum in=
finitum est non ens. Tunc vltra: quod non est non ens est
ens: infinitum non est non ens: ergo infinitum est ens. ergo
infinitum ens esse non est per se notum zc. ¶ Ad tertiam
rationem dantur due responsiones. ibi. Ad tertium dico.
Prima responsio talis est/quia non sequitur veritatem esse
in comuni est per se notum: ergo deum esse est per se notu.
comittitur fallacia ontis a positione cosequentis ad posi=
nem antis: ac si argueretk. aial est: ergo homo est: sic in ppo=
sito no sequitur veritatem in comuni esse est p se notu: ergo
hanc veritatem esse est per se notum. ¶ Secuda responsio
est ibi. Aliter pot negari maior. Et nota q est vna regula
insolubiliu quando est aliqua ppositio includens cotradi=
ctoria ipsa est neganda in omni casu: qz solum casus possibi
les debent admitti: z sic ista ppositio nulla veritas est: falsi
ficat seipsam: qz si nulla veritas est tuc nec ipsa est vera: z si
verum est q nulla veritas sit: tunc ipsa est vera: qz signifi=
cat ita esse sicut est. ergo ipsa est vera z non vera simul. Et
sic quando arguitur a ppositione de inesse que includit in=
copossibilia ad modalem de vero no sequitur: vt in pposi=
to quando dicitur nulla veritas est: ergo nullam veritatem
esse est veru: no sequik vt patuit. s. z. j. patebit. Et ex hoc et
Improbatio Tho. Gaie. ex sequentibus apparet q ille nouus expositor Scti Tho. no
arguit ad ppositum cotra Doc. cum dicit q hic non comit
titur fallacia cosequentis sed est vera cosequentia: qz quan
do arguitur a ppositione vera de inesse ad sua modalem de
vero: est optima ona: quia bene sequitur sortes currit: ergo
sortem currere est veru. Sic in pposito nulla veritas est: er=
go nullam veritatem esse est veru: ptz q no intelligit Doc.
qz hic no arguik a ppositione vera de inesse: vt ptz in litera
Doc. Et sequentia que dicit iste expositor pcedunt ex malo
intellectu eoz que hic dicuntur. Et ppter literam doc. est
notadum q ista negatiua nulla veritas est: habet duas cau
sas veritatis. s. q nulla veritas est in re. secundo q nulla ve
ritas est in intellectu coponente vel diuidente. Nam illa ne
gatiua pbatur per istas duas veritates: qz bene sequitur si
nulla veritas est in re nec in intellectu: igitur nulla veritas
est absolute. Quando ergo arguit: ergo verum est q nulla
veritas est: hec ppositio est vera accipiendo veritatem in re
z no pro actu intellectus componente hanc: q verum est q
nulla veritas est: z sic arguik a negatiua habente duas cau
sas veritatis ad affirmatiuam que est vna illarum. Est em
sensus: nulla veritas est: scz nec in re nec in intellectu: ergo
in intellectu vere componitur propositio ista nulla veritas
est: ibi veritas no potest stare nisi pro veritate in re: cum di=
citur ergo verum est q nulla veritas est. qz hoc ons. s. ergo
verum est q nulla veritas est: supponit q veritas sit in in=
tellectu: z sic ptz responsio Doc. Vel dicatur z melius q cau
se veritatis istius: scz nulla veritas est sunt iste. scz no est ve
rum aliquam veritatem esse: vel est verum aliqua veritate
no esse: z hic secuda est affirmatiua: lz ergo sequatur nulla
veritas est nec in re nec in intellectu: ergo no est verum ali
quam veritatem no esse: arguitur em a ppositione habente
duas causas veritatis ad affirmatiua illaru. Et lz prima ex=
positio q est aliquoz exponentiu doc. sit pbabilis: tn secuda
magis videk ad intentionem lre z magis sm veritatem. Ul
tima ratio cum sua responsione clara est in litera ex superi9
dictis z magis patebit. j. dist. 3. q. 4.

¶ Scde distin. Questio prima.

Queritur vtru in entibus sit ali=
quid actu existens in
finitu. Titulus qonis dz intelligi de
infinito intensiue siue sm perfectio
nem entitatiua: non aut de infinito
xtensiue.

Ibi. Ad primam qonem
sic pce=
ditur. In ista lra. Primo dicit q ee
siue actualis existetia non est demo
strabilis de ente infinito a nobis pro statu isto: z hoc demo
stratione ppter quid: z ratio est qz mediu in tali demostra
tione no cognoscitur a nobis pro statu isto: quod est deus
sub rone deitatis: vt patuit. s. q. de subiecto theologie: et
medium potissimu ad demonstradum existentia de ente in
finito est ipsa deitas: vt patuit. s. in illa. q. An ista sit per se
nota deus est. Secundo dicit q esse siue existentia est demo
strabilis in se de ente infinito z pp qd: qz deitas est mediu
potissimu in tali demonstratione: nam si quis distincte co=
gnosceret deitate statim posset demonstrare esse de ente in
finito sic arguendo. Quicquid est deus est existens: sz ens
infinitu est deus: ergo infinitu est existens. Tertio dicit q
esse de ente infinito pot a nobis demostrari demostratioe
qz: siue a posteriori. Et hoc dz sane intelligi: qz Doctor no

diceret ꝙ absolute sic posset demonstrari: sed supposito ꝙ ens infinitum sit possibile in entibus: potest illud demonstrari a nobis demonstratione qꝛ. Nam .J. non dicit doctor ꝙ ens infinitū esse sit demōstrabile a nobis: sꝫ bn̄ pōt psuaderi aliq̄bus psuasiōibꝰ ꝙ infinitas nō repugnat in entibꝰ vt .J. patebit in pn̄ti .q. Quarto dicit ꝙ ꝓ̄petates entis infiniti relatiue ad creaturas: īmediatius se habēt ad illa q̄ sunt media in demōstratione qꝛ: q̄̄ ꝓprietates absolute: ptꝫ qꝛ p creaturas ⁊ ꝓprietates eaꝝ demonstrāt de p̄mo ente: puta qꝛ creatura est efficabilis: ergo est aliq̄d p̄mū effictiuū: qꝛ depēdēs: ergo indepēdēs: ⁊ hm̄ōi. ⁊ sic ꝓprietates entis infiniti ⁊c. ¶ Sed nota exēplū p̄mo de ꝓprietatibꝰ relatiuis infiniti entis q̄ sunt iste: ens infinitū est p̄mū effectiuū: p̄mū finitū: p̄mū indepēdēs: p̄mū eminēs: ⁊ hm̄ōi. Exēplum de absolutis ꝙ ens infinitū sit infinite intellectionis ⁊ volitionis: ⁊ ꝙ habeat intellectū formal'r infinitū: ⁊ sil'r volūtatē: ⁊ ꝙ vna intellectione intelligat se ⁊ oīa alia: ⁊ ꝙ sua intellectio ⁊ volitio tam respectu sui q̄̄ alioꝝ sit real'r ⁊ eēntial'r eadē sibi ⁊ hm̄ōi: q̄ oēs ꝓprietates entis infiniti tā relatiue q̄̄ absolute .J. in ista .q. diffuse ostēdūtur.

Propꝫetates relatiue entis infiniti.

Propꝫetates absolute infiniti entis.

Quantum ad p̄mū articl'z. Ista l'ra clara est vsq̄ ibi q̄d addit de cā exēplari ⁊c. Cā em̄ talis nihil aliud ē nisi eē cognitū rei fiende siue cognitio practica rei exēplate. Exemplū domꝰ extra fit a domo intra vt a cā exēplari. Domꝰ em̄ intra vel accipit ꝓ esse cognito ipsius vel ꝓ notitia illiꝰ q̄ dr̄ notitia practica directiua in praxim respectu domꝰ extra fiēde. Si mō ponat cognitio obiecti eē effectiua saltē partial'r ipsius praxis (q̄ est p̄ncipalis ratio mouendi potētias exteriores. nā volūtas actu suo elicitō ipat potētꝰ ꝓsecutionē domꝰ fiēde) ptꝫ quō cā exēplaris ptinet ad genꝰ cause efficiētis: si etiā nō ponat causa effectiua sed tm̄ directiua in praxim. adhuc pōt suo modo dici causa efficiēs ꝓ quāto dirigit volūtatē in opus vt pꝫ in .q. de praxi: si vero accipiat cā exēplaris ꝓ agēte a ꝓposito siue per intellectū: tūc volūtas ⁊ itellectꝰ sunt cā exēplaris: accipiēdo intellectum nō nude sed informatū notitia practica que notitia practica (vt dixi) vel concurrit actiue partialiter cū voluntate vt alia causa partiali ⁊ principali ad praxim eliciendam vel tm̄ dirigendo: ptꝫ quid dicendū. Prima conclusio istarum est ista ꝙ aliquod effectiuum sit primum simpliciter: ita .s. ꝙ non sit effectibile nec effectiuum virtute alterius a se: ⁊ hec ratio satis clara est. Et cum dicit parum .J. si em̄ negetur negatio ponitur affirmatio .i. quando querit si est effectibile ab .a. aut .a. est primuꝫ ⁊ habetur ꝓpositum. Si negetur negatio .s. hec. aut .a. non est primum. ponitur affirmatio .s. ꝙ est effectibile ab aliquo ⁊ detur illud alterū ⁊ sit .b. de quo arguit sicut de .a. argutū est .s. an .b. sit primum effectiuū aut non. Si primo habetur propositum. Si secundo / ergo erit effectibile ab alio ⁊ sit illud .c. ⁊ ita aut ꝓcederetur in infinitū: quoꝝ quodlibet respectu prioris erit secundū .i. ꝙ si .a. est .a .b. si .b. nō est primū erit secundū respectu prioris puto .c. ⁊ querit. aut .c. est primū ⁊ habetur ꝓpositū. aut non: ergo erit effectibile .a .d. ⁊ .c. respectu .d. erit secundū: ⁊ sic semꝑ ascendendo in infinitum quocūq̄ dato: si nō est primū erit secundū respectu prioris a quo est effectibile: infinitas aūt est impossibilis in ascendendo .i. in essentialiter ordinatis: ergo si talis infinitas sit impossibilis: primitas in tali ordine: scꝫ causarū ⁊ causatorum erit necessaria: qꝛ non habens prius nullo priore se est posterius .i. ꝙ si .a. est simpliciter prius ⁊ .b .c .d. sunt simpliciter posteriora .a. ipsum .a. non erit essentialiter posterius .b. vel .c. vel .d. quia tunc idem respectu eiusdem esset simpliciter ⁊ essentialiter prius ⁊ posterius. si enim .b. sit essentialiter causatum ab .a. a. erit essentialiter prius .b. ⁊ .b. essentialiter posterius. si ergo .a. sit causatum a .b. a. erit essentialiter prius ⁊ posterius .b. ⁊ econtra .b. erit essentialiter prius ⁊ posterius .a. ⁊ sic in causis essentialiter ordinatis esset circulus: qnod est impossibile. ¶ Ibi. Contra instatur dupliciter. Hic doc. adducit duas instantias ꝓbando primo ꝙ infinitas in ascendendo sit possibilis s'm phōs qui ponūt exēplum de generationibus infinitis vbi nullum est primum sed quodlibet secundū: modo preexposito: ⁊ tamen hoc ab eis sine circulo ponit: ptꝫ / qꝛ dicerent ꝙ .a. sit. a .b. ⁊ .b .a .c. ⁊ c .a .d. ⁊ sic semꝑ ascendendo in infinitum: non aūt dicerent ꝙ si .a. sit a .b. possit esse ab .a. ⁊ sic de aliīs. ¶ Secundo arguit contra hoc q̄d dixit .s. ꝙ demōstratione: qꝛ demonstrātur alique ꝓprietates relatiue de ente infinito: ⁊ hoc ꝑ creaturas: puta ꝙ sit primū effectiuum primū independens et hm̄ōi: quia demonstratio siue ꝓpter quid: siue quia: semper ꝓcedit ex necessariīs ⁊ nō ex contingentibꝰ: vt ptꝫ .1. poste. Hic autem ꝓcedit a premissis cōtingentibꝰ: qꝛ premisse assumunt esse de aliquo causato: accipiunt em̄ esse existentie q̄d est contingens: vt cum dr̄ aliquod ens est effectibile: esse em̄ effectibile est effectibile s'm esse existentie: ptꝫ / qꝛ nihil ꝓprie efficitur nisi s'm ꝙ ꝓducitur in actuali esse existentie.

Nō hunc passuz nō satis planū in l'ra.

¶ Ibi. Ad primā instantiā excludēdā: dico ꝙ philosophi nō posuerūt infinitatē possibilem in causis essential'r ordinatis: sed tm̄modo in causis accidētal'r ordinatis: sicut ptꝫ ꝑ Aui. 6. meta. c. 5. vbi loquitur de infinitate indiuiduoꝝ in specie. Et ad ꝓpositū melius ostendendū: est sciendum que sunt cause essential'r ordinate ⁊ q̄ accidental'r ordinate. Hic Doct. intendit p̄io declarare ordinē essentialem causaꝝ ⁊ ordinem accidentalem earū. Scd̄o ostendere quō infinitas sit simpl'r impossibilis tam in causis essentialiter ordinatis q̄̄ accidentaliter. De primo plura dicit. primo de causis ꝑ se ⁊ ꝑ accidens: cause ꝑ se sunt ille q̄ agunt ꝑ ꝓpriam formam: ita ꝙ talis forma sit ratio formalis agendi: ⁊ iste sunt in duplici dr̄ia: quedā em̄ dicunt ꝑ se non tm̄: qꝛ agunt per formā que est ratio formalis agendi: sed etiā includunt illam formā ꝑ se ⁊ quiditatiue. exemplum. ignis ꝑ se causat ignem: qꝛ forma substantialis ignis est ratio formalis ꝓducendi ignem: vt ptꝫ a doc. in scd̄o dist. 16. ⁊ vide q̄ ibi exposui. ⁊ in quarto distin. 12. ⁊ talis forma est de essentia ignis. Quedā v̄o dicūtur ꝑ se cause eo ꝙ in se habent formā que est ꝑ se ratio formalis agendi: lꝫ nō includant illā per se et quiditatiue ⁊ sic ignis ꝑ se calefacit lignū: qꝛ calefacit mediante calore qui est per se ratio calefaciendi: sed cause per accidens dicūtur ille q̄ nullo mō attingunt effectū nec sunt rōnes formales attingendi: sed qꝛ accidunt alicui cause per se modo preexposito: ⁊ sic dicimus ꝙ album calefacit: qꝛ albedo accidit cause per se calefacienti: ⁊ hoc modo loquitur phūs de cā ꝑ accidens. 5. meta. t. c. 2. ⁊ 2. phy. t. c. 33. vbi dicit ꝙ polycletus est causa statue ꝑ accidens: accidit em̄ artifici ꝑ se facienti statuā ꝙ dicatur polycletus: nō em̄ per se efficit statuā qꝛ polycletus: sed qꝛ habet artem que ꝑ se est ratio formalis faciendi statuā. Est tn̄ ordo in causis per accidens: qꝛ vna est ꝓpīquior cause per se ⁊ alia remotior: ptꝫ ꝑ phm̄. 5. met. t. c. ⁊. vbi phūs vult ꝙ polycletꝰ respectu statue faciende sit ꝓpinquior q̄̄ album. Dicit ergo doc. ꝙ aliud est loqui de causis ꝑ se aut ꝑ accidens: ⁊ aliud est loqui de causis essentialiter ordinatis. siue de causis accidentaliter ordinatis: nā in primo est tm̄ cōparatio vnius ad vnū. scꝫ cause a causatū: causa em̄ ꝑ se precise cōparat ad effectū quē causat vt cum ignis ꝓducit ignem. ⁊ q̄d dicit ꝙ causa ꝑ se est que causat s'm naturā ꝓpriā. hoc sic debet intelligi de rōne formali causandi: qꝛ illud est ꝑ se ratio formalis causandi q̄d s'm ꝓpriā naturā est ratio formalis causandi: sicut calor dicitur s'm rōnem formalem caloris ratio formalis causandi ⁊ nō dicit ratio formalis causandi ꝓpter aliq̄d sibi accidens: vel si exponatur de causa ꝑ se vt q̄d: tunc illa dr̄ ꝑ se vel que includit quiditatiue aliq̄d q̄d ē simpl'r rō formalis causandi: vel que includit aliquid accidentaliter q̄d tn̄ est ꝑ se ratio formalis causandi. Per accidēs q̄d includit aliquid q̄d nullo mō est ratio formalis causandi: inest tn̄ alicui q̄d est ꝑ se causa. Sequit. In secūdo est cōparatio duarū causarum inter se inquantū ab eis est aliquid causatū: vt cū cōparantur. deus sol ⁊ homo ad hoiem genitum que dicūtur cause essentialiter ordinate: vel vt cōparant ad Jo. genitū pater / auus / abauus. ⁊ sic ascendendo: ⁊ isti dicuntur cause accidentaliter ordinate. Ibi ⁊ differūt cause essentialiter ordinate a causis accidentaliter ordinatis. tripliciter. Hic ponit cōditiones requisitas ad causas essentialiter ordinatas quibus cognitis: ptꝫ quō differūt ab accidentaliter ordinatis. Prima cōditio est ꝙ in causis essential'r ordinatis causa secūda inquantū causat dependet a prima .i. ꝙ causa scd̄a in causando dependet a prima. nō ꝙ aliquid recipiat a prima dum causat: vt ptꝫ a doc. in quarto di. 1. q. 1. sed p̄ia nō agente / scd̄a agere nō pōt: ⁊ sic scd̄a in agendo dependere a prima: ⁊ hoc magis patebit in respōdendo ad obiectiones Ochā .J. Et cōiter cā que dependet in agendo ab alia (⁊ loquor de illa que simpl'r dependet) dependet etiam in essendo: vt ptꝫ a doc. in scd̄o dist. 3. q. 10. In causis v̄o ꝑ accidens ⁊ si vna possit dependere ab alia in essendo sicut Jo. a Frā. nō tamen in agendo: qꝛ Jo. posset generare mortuo Frā. Aduerte tamen ꝙ si dependeret in esse ⁊ conseruari: forte etiam dependeret in causando: sed effectus precise dependet in esse a causa secūda pro illo primo instanti quo accepit esse a tali causa: sed pro toto tꝑe sequente dependet precise a p̄ia causa in esse ⁊ cōseruari: vt ptꝫ a doc. in scd̄o dis. 2. parte p̄ia. q. 4. Scd̄a cōditio est ꝙ in essentialiter ordinatis ē causalitas alteriꝰ rōnis ⁊ alteriꝰ ordinis qꝛ superior est ꝑfectior .s. essential'r ⁊ quiditatiue. in accidental'r ordina

Esse cām ꝑ se cōtingit dupl'r

Diuersus ordo cōparatio causarū.

Filius nō depēdet a p̄re nisi ꝑ instātias.

tis nō. est em̄ ipossibile ꝙ inter idiuidua eiusdē spēi sit talis ordo causarū essentialr̄ ordinatarū: cū inter illa non sit ordo essentialis: vt pꝫ exp̄sse a philosopho. 3. met. t. c. 11. In indiuiduis inq̄t eiusdem spēi: non est hoc prius. s. essentialr̄: illud ꝓo posterius. s. essentialr̄. Oportet ergo ꝙ cause essentialr̄ ordinate differant specie: nec sufficit ꝙ differant vt species specialissime q̄ adinuicem sunt disperate: q2 due species specialissime eiusdem generis nō vniūtur adinuicem ad ꝓductionem alicuius effectus vt cause ꝑ se essentialiter ordinate: vt pꝫ a doc. in scđo dist. 3. q. 8. vide ibi. Et cū dicit ꝙ inter illas est causalitas alterius ordinis ⁊ alterius rōnis: est causalitas alterius ordinis: q2 supior in alio ordine causandi causat: puta q2 causat respectu scđe independenter ⁊ est mouens nō mota: inferior ꝓo dependenter ⁊ mouet inquantū mouetur a prima: ⁊ sic est mouens mota: ⁊ per ꝯn̄s causalitas cause supioris est alterius ordinis a causalitate inferioris: est etiā causalitas superioris alterius rationis a causalitate inferioris: q2 superior est essentialiter ꝑfectior: causalitas em̄ dicitur alterius rōnis: que cōsequitur entitatem alterius rationis: sicut ergo causa superior est essentialiter ꝑfectior ⁊ quiditatiue causa inferiori: ita causalitas superioris erit essentialiter ꝑfectior causalitate inferioris. Nisi teneat̄ ꝙ ad ordines essentialiter causarū sufficit alius ⁊ alius modus habendi formaꝫ eiusdem speciei: vt videtur Doc. tenere in scđo me. q. 5. vide que ibi exposui. Sed in accidentaliter ordinatis non est talis ordo essentialis: ⁊ hoc dependet ex p̄ma ꝯditione causarū accn̄taliter ordinatarū: videlꝫ q2 secūda nō dependet in agendo a prima. nulla em̄ causa eiusdem rōnis cum alia eiusdem specie specialissime dependet essentialiter ab illa in causando: q2 (vt dixi) non est isti ordo essentialis: nam in causatione alicuius sufficit vnū vnius rōnis: pꝫ/q2 calores qui ponunt̄ eiusdem rationis ad causandū calorem in ligno sufficit vnus calor. Non em̄ oportet ponere duos calores ad causandum calorem in ligno: sed si essent essentialiter ordinati vnus nō sufficeret sine alio. Nec valet instantia de patre ⁊ matre que sunt eiusdem speciei: ⁊ tamen necessario cōcurrunt ad eundem effectum. vt pꝫ a Doc. in tertio di. 4. q2 nō ponūtur cause accidentaliter ordinate: sed tm̄ ponūtur vt due cause partiales integrantes vnā totalem. De hoc patebit. i. dist. 3. q. 8. ⁊ in secūdo dist. 3. Tertia cōditio est ꝙ oēs cause per se essentialiter ordinate simul necessario requiruntur ad causandum: nō sic intelligendo ꝙ sicut inferior non pōt ꝓducere effectum nō concurrente superiore: ita nec superior potest producere inferiore nō cōcurrente. Sed ꝙ inferior nullo modo cōcurrit superiore nō agente ad eūdem effectum cōmunem: nō tamen ecōtra. Si tamen teneatur ꝙ simplr̄ oēs cōcurrant: adhuc oportebit dicere ꝙ semper superior concurrit vt mouens nō mota ⁊ vt alterius ordinis ⁊ rationis in causando: q2 semper secunda agit in virtute prime q̄uis prima nō possit sm̄ phm̄ attingere immediate effectum nouum nō concurrente simul secūda ⁊ particulari: semp tamē secunda attingit effectū in virtute prime ⁊ in causando dependet a prima sed nō ecōtra. Et ꝙ simul cōcurrant ad effectum: pꝫ/q2 aliter aliqua per se causalitas deesset effectui Si em̄ necessario dependet ab. a. b. c. d. vt a causis essentialiter ordinatis ad illum effectum: si posset ꝓduci ab vna tm̄: alie per se causalitates deessent: immo nullo modo posset ꝓduci nisi teneat̄ ꝙ causa superior eminenter continet causalitatem omniū inferiorū: vt. i. patebit: ⁊ sic superior ꝑ se sufficeret. primus modus sm̄ viam theologorum ⁊ sm̄ veritatem est verus: secundus vero modus sm̄ viam philosophorum est probabilis: immo necessarius. de quo. i. dist. 8. q. vlt. ⁊ in quolibet. q. 7. Sed in accidentaliter ordinatis non sic q2 non requiritur simultas earum ad causandum: vt patet/ quia si sic: sequeretur ꝙ hic homo non posset generare nisi simul cōcurrerent pater eius/auus/abauus/ proauus: ⁊ sic ascendendo vel in infinitum vel ad primum hominem: puta vsq̄ ad Adam.

Quō cā supior eēntialr̄ ē alteri⁹ ordinis ⁊ rōis

Et ex hoc apparet improbatio illi⁹ quod dicit Ochom cōtra Docto. de cā per se ⁊ per accidens in primo dist. 2. q. 10. Ubi vult ꝙ ita hec si per se album calefacit sicut calidum calefacit: q2 tam album q̄ȝ calidū supponūt pro aliquo supposito: vel vtraq̄ȝ sit per accidens. Cum tam albedo q̄ȝ caliditas accidat supposito. Et ita non est maior ratio q̄ȝ calidum per se calefaciat q̄ȝ ꝙ albus per se calefaciat: cū vtrunq̄ȝ accidat supposito calefacienti. Sed hec nō est mens Doctoris: vt patuit s. Diceret enim Doctor ideo calidum per se calefacit: quia suppositum habens caliditatem que est per se ratio formalis calefaciendi sm̄ illam calefacit. Et album per se non calefacit: q2 suppositū habēs albedinē sm̄ illā: nullo mō pōt calefacere cum nō sit ratio formalis calefaciendi.

Impro= cham.

Contra primam differentiam arguit Ocham vbi. s. sic dicens. Quero quid est causam secundaꝫ dependere a prima in causando: aut hoc est q2 sine ea causare non potest: aut q2 in suo esse dependet a prima: aut q2 recipit virtutem a prima: vel aliquam influentiā a prima. Primū non: q2 in multis sicut causa secūda non pōt causare sine prima: ita nec ecōuerso: pꝫ/q2 sicut multa agentia particularia nō possunt causare effectum suū sine sole: ita sol sine ipsis. Nec secundū: q2 aliquando causa dependet in esse ⁊ cōseruari ab aliqua alia sine qua si causa cōseruaretur a deo nihilominus posset effectus esse. Nec potest dari tertiū q2 talis influentia vel motio non posset esse: nisi sit vel motus localis vel aliqua forma substantialis vel accidentalis. Sed pꝫ ꝙ frequenter causa secunda in agendo nec motum localem: nec formā absolutā recipit a prima. ¶ Preterea. Scđm Sco. alibi. s. in primo dist. 3. q. 7. ⁊ in secundo dist. 3. q. vlti. ⁊ diffuse in quolib. q. 15. Obiectū ⁊ intellectus sunt due cause ꝑtiales respectu intellectionis: ⁊ tamen sm̄ eū neutra dependet ab alia in causando sed vtraq̄ȝ agit virtute propria: vt pꝫ ab ipso Sco. in primo dist. 3. q. pe. ⁊ alibi sepe. Et tunc querit Ocham: aut sunt essentialiter ordinate aut accidentaliter. Si primo: ergo nō semper secūda depēdet a p̄ma in causando. Si secūdo: ergo secūda potest agere sine prima: vt pꝫ. Et confirmat hoc: q2 sm̄ Sco. intellectus respectu intellectionis est causa principalis ⁊ vl̄is: et illimitata: ⁊ tamen obiectum in causando non dependet ab ea. ¶ Pro rn̄sione ad rationem Ocham premitto vnū dictum Sco. in quarto di. 1. q. 1. in rn̄sione ad vltimū argumētum principale. Ubi sic dicit: ꝙ nihil potest agere in quocūq̄ȝ ordine agendi nisi ꝓpria virtute. Nisi em̄ habeat formā actiuā ⁊ intrinsecā non pōt oīno agere: ita etiā nisi habeat propriā virtutem intrinsecā: q2 illa forma est virtus. Quō si prius nō habuit formā ⁊ virtutē: ⁊ nūc agit in aliquo ordine: opꝫ ꝙ nūc de nouo habeat formā ⁊ virtutem in illo ordine. Eadē em̄ natura manens absq̄ȝ oī mutatione: nullo mō est nunc actiua nūc nō actiua: sꝫ tn̄ agēs dependens ab ab alio dr̄ agere in ꝟtute alterius: q2 virtus agentis dependentis nō sufficit sine illa virtute a qua dependet. Et parū i. Causaꝫ etiā secūdā (. i. que hꝫ formā actiuā in esse quieto) agere in virtute alterius nō est recipere tunc aliquid ab illo altero: sed tm̄ habere ordinem inferiorem ad illud alterum agens in suo ordine simul. Et parū. i. Et ex hoc pꝫ ꝙ cause prime in causam secūdā ꝓprie dictā qn simul agunt: nō est influentia noua: q̄ sit creatio alicuius inherentis cause secūde. Sed influētia ibi est determinatus ordo istarū causarū in agēdo effectum cōem. hec ille. ¶ Et ex hoc pꝫ rn̄sio ad rōnem Ochā. Nō em̄ dicit̄ causa scđa dependere a prima in agendo ex hoc ꝙ nō potest agere sine prima: tum q2 aliqn̄ sm̄ ipm̄ nec prima pōt agere sine scđa: nec ex hoc ꝙ scđa hꝫ suum esse ⁊ cōseruari a prima. Nec ex hoc ꝙ secunda in causando aliquid recipit a prima. Sed dicit̄ dependere a prima in agendo ꝓpter determinatū ordinem inferioris cause ad ordinem cause superioris. Posito ergo ꝙ causa superior nō possit agere sine inferiori: non tamen sequitur ꝙ in agēdo dependeat ab inferiori: sed supior simul causando cum inferiori, semꝑ in agendo habet ordinem superiorem ⁊ inferior inferiorem. ¶ Dico secundo ꝙ ꝓprie loquendo nulla dicit̄ causa scđa respectu alicuius p̄me: nisi illa scđa etiā dependeat a p̄ma in esse ⁊ cōseruari vt posset deduci ex dictis Doc. in p̄senti dist. ⁊ dist. 8. q. vlti. ⁊ in secūdo dist. 37. ⁊ in quoli. q. 7. In causis ꝓo accidentaliter ordinatis ⁊ si vna dependeat ab alia esse: non tamen dependet totaliter ab illa in suo conseruari: sed a solo deo. Et posito ꝙ sic dependeret: vltra hoc requiritur determinatus ordo in agendo: videlꝫ supioris ⁊ inferioris: qualis nō est in causis accidentaliter ordinatis cum ille sint eiusdeꝫ speciei specialissime. Et sic patet instantia de sole: que non concludit: tum quia posito ꝙ sol non possit agere sine causa inferiori: non tamen in agendo dicitur dependere: quia in esse suo non dependet ab inferiori. ¶ Dico tertio ꝙ cause essentialiter ordinate sic se habent ꝙ impossibile est secundam agere sine prima: etiam per impossibile prima circumscripta: propter determinatum ordinem quem habet secunda in agendo ad primam. Et ideo per impossibile circumscripto primo ente: et existente sole. Impossibile est solem aliquid producere: precipue cum effectus necessario in esse ⁊ conseruari dependeat a prima causa: et ideo ipsa circumscripta esset simpliciter impossibilis talis effectus: sed non econuerso circumscriptis causis secundis: quia prima continet virtualiter et

Gul. Ocham arguit ꝯtra doc. de depēdētia a prima cā.

Rn̄sio ad rōnez Ocham.

Pulchra declaratio quō cā scđa dependet a pria iagēdo.

Obiectio eminenter causalitates oĩm scdaꝝ causarũ. ¶ Si dicat̃ cũ agere sequat̃ esse: ⁊ sol hꝫ formã ꝓpriã ⁊ ꝟtutem ꝓpriaꝫ qua agere põt: cũ hoc sit verũ de oĩ cã scda: vt patuit.s̃.ꝑ doc.
Rñsio. videt̃ ꝙ possit agere circũscripta pria. ¶ Dico ꝙ vltra ꝟtutem propriã quaꝫ hꝫ requirit ordinem determinatũ qui est agere in virtute sup̃ioris: ⁊ in agendo dependere a sup̃iori Effectus eñi nõ tñ dependet a causa secũda: sed etiã a prima. Et ideo nõ credo absolute ꝙ inter causas inferiores ⁊
Circũscripto celo ignis põt gñare. celum sit simpliciter ordo essentialis in causando: qꝛ ꝑ possibile celo circũscripto adhuc ignis posset calefacere: ⁊ posset corrũpere aliud ⁊ generare aliam substantiã: vt subtiliter deduci põt ex dictis doc. in dist. 48.4.q.2. vbi vult expresse ꝙ cessante motu p̃mi mobilis adhuc aliquid inferiꝰ
Obiectio moueri põt: vide ibi. ¶ Si dicatur ꝙ etiam ꝑ possibile vel impossibile circũscripta omni causa secunda: p̃ma nõ posset agere omnem effectum cause secũde: ptꝫ/qꝛ philosophi volunt ꝙ imꝑfectio effectus tñ attribuat̃ cause secũde: q̃uis ille effectus dependeat etiã a prima. Et dicũt ꝙ impossibile est primã causam agere immediate effectũ imꝑfectũ.
Solo. ¶ Rñdeo ꝙ hoc bene concluderet si ꝓbatum esset ꝙ causa prima agat tñ de necessitate nature: vt ptꝫ subtiliter a doc. in p̃mo dist.2.q.1.⁊ dist.8.q.vlti.⁊.q.7.quolibe. Sed ex quo primuꝫ agens tñ agit cõtingenter ad extra. dico ꝙ immediate posset ꝓducere oẽm effectũ nulla secũda causa cõcurrente: vt ptꝫ cõiter ꝑ doc. Et presertim a doc. subtili vbi.s̃.
Itẽ alia. ¶ Dico secũdo ꝙ posito ꝙ prima causa non possit agere: circũscripta omni secũda adhuc esset ordo essentialis inter illas: ⁊ oĩs causa secũda in agendo depẽderet a prima: ⁊ de necessitate ageret in virtute prime: cum prima eminenter ⁊ virtualiter cõtineat causalitatem cuiuscũqꝫ secũde: vt subtiliter ptꝫ a doc. in locis vbi.s̃.allegatis. ⁊ in secundo dist. 37. Et sic ptꝫ quõ ratio Ochã nõ cõcludit ꝯtra doc. ¶ Ad
Ad aliam rõnẽ gul. ocham. aliud de intellectu ⁊ obiecto. Dico ꝙ nõ sunt due cause essentialiter ordinate: sed due cause partiales respectu effectus cõmunis: lꝫ vna sit ꝑfectior: tamen neutra in agendo agit in virtute alterius: nec vna illarũ eminenter cõtinet totam causalitatem alterius. Sed vt dicit doc. in primo dist. 2.q.8. causa imꝑfectior aliquid addit intantum ꝙ effectus nõ solum nõ põt esse ꝑfectior a causa ꝑfectiori plusq̃ ab imperfectiori: immo nõ potest esse plus a perfectiori tñ q̃ ab imꝑfectiori tñ. Sunt ergo cause essentialiter ordinate tñ vno modo: videlꝫ ꝙ vna est simpliciter ꝑfectior altera: ita tamen ꝙ vtraqꝫ in sua partiali causalitate est ꝑfecta nõ de-
Ad aliam rõnem. pendens ab alia. Hec Sco. sed non sunt cause essentialiter ordinate: vt.s̃.exposuimus. ¶ Ad aliud cum dicit ꝙ intellectus est causa vniuersalior ⁊c. Hoc verũ est vt dicit doc. in p̃mo dist.3.q.8. Quia intellectus partialiter cõcurrit ad intellectionem cuiuscũqꝫ obiecti: ⁊ obiectũ est tñ causa determinate intellectionis: loquendo de obiectis creatis. Sed inter illa nõ est essentialis ordo sic ꝙ partialis causa imperfectior in agendo depẽdeat a perfectiori: nec ꝙ agat in virtute ꝑfectioris: sed tñ dicitur ordo essentialis inter illa ex hoc ꝙ vna causa essentialis sempꝫ est ꝑfectior: ⁊ aliquando respectu intellectionis intellectus est causa imꝑfectior q̃ obiectũ: ⁊ aliquando econtra obiectũ est causa ꝑfectior: vt
Scdo arguit gul. ochã ꝯtra doc.i.1.di. 2.q.10. ptꝫ a Doc. in p̃mo dist.3.q.8. ¶ Secũdo p̃ncipaliter arguit Ocham vbi.s̃.cõtra secundã differentiã quã doc. ponit inter causas essentialiter ordinatas ⁊ accidentaliter ordinatas: que est ꝙ cause essentialiter ordinate sunt alterius rationis ⁊ alterius ordinis: qꝛ superior est ꝑfectior: ⁊ arguit sic. Aut accipit̃ superioritas pro prioritate ẜm ꝑfectionem: aut pro prioritate ẜm illimitationem. Non primo modo: qꝛ esset petere principiũ ꝙ cause essent alterius rationis: qꝛ superior: qꝛ idem est acsi diceret̃: qꝛ perfectior est perfectior. Nõ secũdo modo: qꝛ causa illimitatior non est sempꝫ perfectior limitata: ptꝫ de corpore celesti: quod est imperfectius aĩali: vt dicit Doc. in secũdo dist.18. Et tamen corpus celeste est causa illimitatior. Silr̃ qñ intellectus humanus intelligit essentiã angeli intellectus est causa illimitatior essentia angeli: ⁊ tamen essentia angeli est causa ꝑfectior respectu intellectionis: qđ etiã tenet doc. in primo dist.3.q.7. ⁊ alibi. ¶ Dico ꝙ sup̃ioritas ista amplectit̃ vtrũqꝫ simul:
Rñsio. vcꝫ ꝙ causa sup̃ior sit ꝑfectior ⁊ illimitatior: nec hoc est petitio principij: vt ptꝫ intuenti lr̃am Doctoris: sed est ad maiorem declarationem illius quod dicit.

Ex his ergo declaratis Doctor probat intentũ principale. Et primo ꝓbat ꝙ infinitas essentialiter ordinatoꝝ est simpliciter impossibilis. Et prima rõ est ibi. Tum qꝛ vniuersitas causatoꝝ est causata: ⁊ lr̃a clara ẽ. Si eñi tota vniuersitas causatorũ sit causata: ⁊ certũ est ꝙ nõ ab aliquo illius vniuersitatis: qꝛ tunc idem causaret seipsum. ptꝫ: si eñi illud est de numero illius vniuersitatis: et per ꝯñs de numero causatoꝝ: ⁊ tota illa vniuersitas est causata ab illo: ergo illud causabit seipsum. Et ꝙ tota vniuersitas causatoꝝ essentialiter ordinatoꝝ sit causata ptꝫ: qꝛ illud qđ est simplr̃ in causatum ponit̃ extra illã vniuersitatẽ: nec valet dicere ꝙ tota illa vniuersitas causatorũ essentialr̃ ordinatoꝝ nõ sit causata: sed in infinitũ causabilis. Contra
si.a. ꝑtinens ad vniuersitatem causatorũ essentialiter ordinatoꝝ sit essentialr̃ causatum.a.b.⁊.b.a.c.⁊.c.a.d.⁊ sic ascẽdendo. si.a. est in actu causatũ: sequit̃ ꝙ oẽs cause sup̃iores que ꝑtinent ad vniuersitatem illam sint actu causate: ptꝫ/ qꝛ.a. est actu causatũ: ergo oẽs cause a quibꝰ essentialr̃ depẽdet erunt in actu. quãdo.a. actu causat̃: ptꝫ ꝯña: qꝛ effectus in actu nõ põt esse nisi a causa in actu: vt ptꝫ ꝑ phm̃.2.phy. t.c.37.⁊.5.meta.c. de cã.t.c.3. Et tunc quero aut ille cause superiores sunt causate in actu aut aliqua illarũ nõ est causata. Si secũdo habetur intentũ. Si primo ergo erunt oẽs causate ab aliquo illius vniuersitatis: ⁊ sic idem erit causa suijpsius: nec valet dicere ꝙ bene.a. est causatũ.a.b.⁊.b.a.c. ⁊.c.a.d. nõ tñ.a. erit causatũ. nec a.c. nec a.d. sed precise.a.b.⁊ b. precise a.c.⁊.c. precise a.d.⁊ sic ascendendo. Dico primo ꝙ nõ sequitur qꝛ in causis essentialr̃ ordinatis quicquid est causa cause est causa causati. Dico secũdo ꝙ hoc posito adhuc nõ habetur intentũ: qꝛ adhuc oportet ponere aliquid esse causa ꝙ sit extra illã vniuersitatem: vt ptꝫ: sufficit mihi ꝙ si tota vniuersitas causatoꝝ sit causata ꝙ quicqđ est illius vniuersitatis erit causatũ ⁊ nõ ab aliquo illius vniuersitatis: qꝛ quocũqꝫ assignato: quero aut est causatum ab aliquo illius vniuersitatis aut a nullo aut ab aliquo extra illã vniuersitatem: nõ primo: qꝛ oportet concedere ꝙ idem esset tandem causatũ a seipso. nõ secũdo: qꝛ nõ ens nõ potest esse causa entis: vt ptꝫ. si tertio/ habetur ꝓpositũ ꝙ erit status in essentialr̃ ordinatis. ¶ Secũda rõ est ibi. Tum scdo. Et rõ stat in hoc. Quia cũ cause essentialr̃ ordinate simul cõcurrant si est ꝓcessus in infinitũ in talibꝰ causis in ascendendo: ergo erũt infinite cause in actu: cũ nihil agat nisi sit in actu
Sed apud Doc. forte nõ est incõueniens ꝙ dentur infinita in actu. Dicit eñi in tertio dist.14. ꝙ posset poni animã xp̃i simul posse recipere infinitas visiones: ⁊ nõ tñ hoc: sed etiã simul elicere illas: hoc tamen esset incõueniens apud phõs ⁊ etiã Doc. hoc assertiue nõ dicit: vt ptꝫ ibi. esset tamen incõueniens ꝙ darent̃ infinita in actu inter que esset ordo essentialis: ita ꝙ inter illa sit essentialis depẽdentia causati ad causam. ¶ Tertia ratio est ibi. Tum tertio. Et ratio stat ĩ hoc. vbi est ordo essentialis inter aliqua ibi necessario est prius ⁊ posterius essentialr̃: ptꝫ/qꝛ nõ est ordo inter aliqua inter que nõ sit ratio prioris ⁊ rõ posterioris: loquendo de quocũqꝫ ordine essentiali. Si eñi est ordo essentialis inter perfectionis necessario vna ꝑfectio erit prior prioritate ꝑfectionis. Si est ordo durationis inter aliqua necessario vnum erit prius ⁊ aliud posterius duratione. Si ergo inter causas sit ordo essentialis necessario vna erit essentialiter prior vt ptꝫ. Cum ergo inter causas essentialr̃ ordinatas necessario sit prioritas ⁊ posterioritas essentialis. Sequit̃ ꝙ si in essentialiter ordinatis nõ sit status: ita ꝙ nõ sit aliqua prima: ꝙ in essentialr̃ ordinatis nõ sit prius ⁊ posterius: ptꝫ qꝛ vbi nõ est primũ ibi nõ est prius qꝛ prius est qđ est primo ꝓpinquius: vt ptꝫ ꝑ phm̃.5.me.t.c.16. ⁊ si ibi nõ est prius: ergo nec ordo essentialis: ⁊ sic ponere ordinem essentialeꝫ in causis ⁊ negare ibi prius est negare ordinem essentialem: negat̃ aũt prius vbi negatur primũ. ¶ Ibi. Tum quarto. qꝛ sup̃ior cã est ꝑfectior in causando ex dĩa scda. ergo in infinitũ sup̃ior est in infinitũ ꝑfectior: ⁊ ita infinite ꝑfectionis in causando: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ causans in virtute alterius: qꝛ quelibet talis in ꝟtute alterius causans est imꝑfecte causans: qꝛ
Dubium. est dependens ab alio in causando. Sꝫ quõ teneat ista rõ ꝙ sit status est aliqualr̃ difficile: qꝛ forte cõcederet̃ ꝙ in infinitũ sup̃ior est in infinitũ ꝑfectior: sꝫ nõ sequit̃ ex hoc ꝙ detur p̃ma sꝫ data quacũqꝫ alia daret̃ superior ⁊ ꝑfectior. Di-
Solo. co ꝙ ratio doc. euidenter cõcludit: si recte intelligat̃. pono eñi ꝙ.a. causet̃ a causis essentialr̃ ordinatis: certũ est ꝙ oẽs simul actu cõcurrũt ex tertia dĩa posita supra ⁊ superior est ꝑfectior. ex scda dĩa: ⁊ in infinitũ sup̃ior in ĩfinitũ ꝑfectior ergo illa q̃ in infinitũ est sup̃ior actu ꝯcurrit ad.a. effectum ergo ibi erit status: ptꝫ/qꝛ illa q̃ in infinitũ est ꝑfectior (quecũqꝫ sit illa nõ curo) si ponit̃ causata nõ erit in infinitũ ꝑfectior: qꝛ causa illiꝰ erit ꝑfectior: ergo illa causata nõ fuit in infinitũ ꝑfectior. silr̃ in infinitũ ꝑfectior nõ ꝯcurrit ad.a. depẽdẽdo ab alio: qꝛ si in agẽdo depẽderet nõ esset in infinitũ ꝑfectior: vt ptꝫ/ ergo ibi erit statꝰ ad illã q̃ in infinitũ est superior: qꝛ illa nõ erit causata nec aget in ꝟtute alterius: sed

Quõ i essentialr̃ ordinatis ne cessario o[...] uenit ad vnũ p̃mu[...] in causati[...]

Infinita ĩ actu pñ poni.

oīno independenter: ergo simplr̄ p̄ma: nec valet dicere: ꝙ
illa p̄ma non pōt assignari: qꝛ data siue assignata quacūqꝫ
adhuc superioꝛ erit assignabilis ⁊ assignata illa superioꝛe:
adhuc alia superioꝛ erit assignāda. ⁊ sic in infinitum: quia
quero a te an oēs cause eēntialiter oꝛdinate simul actu cō-
currant ad effectū. a. si non: ergo nō erūt essentialiter oꝛdi
nate qđ est contra suppositū: si sic ergo danda est aliqua in
actu que sit in infinitū superioꝛ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s in infinitū ꝑfectioꝛ
quecūqꝫ sit illa: ⁊ ibi necessario erit status: qꝛ illa non erit
causata nec dependens ab alia: ergo p̄ma. ¶ Quinta eui-
dentioꝛ alijs est ibi. Tum q̇nto. Qꝛ effectiuū nullā imꝑfe-
ctionem ponit necessario. Et ratio qꝛ effectiuū vt huiusmo
di necessario includit limitationē: patet / qꝛ datur aliquod
simpliciter ꝑfectū ⁊ summū qđ si ex natura sua diceret imꝑ
fectionem in nullo esset ꝑfectissimū. Sicut si ens vt ens ne-
cessario includeret iperfectionē: vbi esset in illo semꝑ dice-
ret imꝑfectionem: ⁊ sic nō posset esse ꝑfectissimū ens. Sic
in ꝓposito si effectiuū vt effectiuum necessario includeret
imꝑfectionē: nullum eēt ꝑfectissimū effectiuū: quod est fal
sum ⁊ si daꝛ ꝑfectissimū effectiuū illud in agendo nō potest
dependere ab alio. Si sic: ergo illud erit primū: ⁊ sic habe
tur ꝓpositum. ¶ Ibi. b. ꝓbatur sic. Hic Doc. intēdit ꝓbare
ꝙ nisi ponatur statꝰ in causis essentialiter oꝛdinatis: ꝙ est
īpossibilis infinitas in accidētaliter oꝛdinatis. Et vis istiꝰ
rōnis stat ī hoc ꝙ dicit ꝙ nulla difformitas ꝑpetuaꝛ nisi in
ꝟtute alicuiꝰ ꝑmanētis. qđ nō est aliq̇d illiꝰ successiōis: sed
est aliquid priꝰ essentialiter: qꝛ qđlꝫ successionis dependet
ab ipso. Exēpluꝫ de difformitate ⁊c. Nā impossibile est mo
tum ꝑpetuari nisi ab aliquo ꝑmanēte qđ sit alteriꝰ speciei: ⁊
hoc ꝓpter difformitatē in motu: qꝛ est essentialr̄ successiuꝰ:
in quo est semꝑ nouū prius ⁊ nouum posterius. Silr̄ est de
Perpulcra deductio ad ꝓbādū statū in cōi. hoibus. Nam ꝙ ꝑpetuētur infiniti hoīes successiue: hoc nō
pōt esse ab vno illoꝝ: ergo ab aliquo alteriꝰ speciei a quo to
ta successio indiuiduoꝝ speciei hūane essentialr̄ dependeat.
Si eñ successio hoim̄ ꝑpetuaꝛ: ergo est statꝰ in causis essen
tialiter oꝛdinatis: pꝫ nā cause essentialiter oꝛdinate necessa
rio simul cōcurrunt. Pono ergo ꝙ hic hō / sol / deꝰ: ⁊ sic in
infinitū sint cause eēntialr̄ oꝛdinate respectu soꝛ. ⁊ simul cō
currant. Nunq̇d oēs cōcurrēt in generatione alteriꝰ ꝓdu-
cti a soꝛ. si sic: ergo iste cause variaꝛ maxime ꝓxime. Opoꝛ
tet ergo ꝙ cōtinuētur ab aliqua natura ꝑmanente: qꝛ cause
saltē ꝓxime cū deficiant nō pn̄t ꝑpetuare. Pōt etiā dici et
foꝛte melius ꝙ doc. in ista scđa cōclusione nō intēdit abso-
lute ꝙ nisi ponatur statꝰ in essentialr̄ oꝛdinatis nō pōt po-
ni infinitas in accn̄taliter oꝛdinatis: sed ꝙ nisi ponaꝛ oꝛdo
essentialis causaꝝ in quo est statꝰ (vt ꝓbatū est q̇nqꝫ rōnibꝰ)
nō poterit poni infinitas in accn̄talr̄ oꝛdinatis: ⁊ ꝙ sic itel-
ligat videtur ex tertia cōclusiōe vbi dicit ꝙ ⁊ negādo oꝛdi
nem essentialē causaꝝ nō erit infinitas talis: ergo videꝛ vel-
le in scđa ꝯclōne ꝙ nisi ponaꝛ oꝛdo eēntialis cāꝝ ⁊c. ¶ Ibi
ꝓbaꝛ etiā ⁊c. Dicit doc. ꝙ si negeꝛ oꝛdo essentialis in causis
adhuc infinitas est ipossibilis i accn̄talr̄ oꝛdiātis. Et sensus
lr̄e stat ī hoc. s. ꝙ si vis dicere ꝙ successio hoīꝫ pōt ꝑpetuari:
tūc sic: aut ab aliquo eiusdē spēi: aut alteriꝰ spēi: si scđm: er-
go ponis oꝛdinē essentialē: qꝛ cām alterius spēi a qua essen
tialiter depēdebit tota successio. Si primū: ergo cū natura
humana in aliquo indiuiduo sit causata ⁊ in alio nō causa-
ta habetur ꝓpositū ꝙ erit ibi statꝰ. s. in illo in quo nō ē cau
sata. Si ꝟo ponaꝛ in quolꝫ indiuiduo cāta: ergo ab aliquo
alteriꝰ spēi: vt pꝫ: ⁊ sic ponis oꝛdinē essentialē causaꝝ: ⁊ sic
pꝫ hec lr̄a. ¶ Ibi. Ad scđam instantiā. hec lr̄a clara est. Et
qđ dicit accipiēdo possibile vt diuidiꝛ contra necessariū: qđ
idē est ꝙ ꝯtingens ad vtrūlibet. Nā possibile vt diuidiꝛ cō-
tra ipossibile pōt stare cū necessitate: pꝫ de filio dei q̇ dꝛ pos
sibilis vt diuidiꝛ cōtra īpossibile. i. ꝙ nō est ens ipossibile:
et tñ est necesse esse vt diffuse patebit. ī. pte. 2. ¶ Ibi. Secū-
Scđa cōclusio de p̄mo effectiuo. da cōclusio de p̄mo effectiuo est ista. Qꝫ p̄mū effectiuuꝫ est
oīno icausabile oī gñe causaꝝ: vcꝫ efficiētis finalis materia
lis ⁊ foꝛmalis. Et ꝓbat p̄mo ꝙ non sit cābile cā finali: ⁊ ꝓ-
batio est ibi. Et vlteriꝰ cōcludiꝛ. Et rō stat in hoc. Primuꝫ
effectiuū est oīno imꝑfectibile: aliter nō esset primum: ergo
est oīno infinibile. ꝓbatur ꝯn̄a sic. Cuiꝰ est cā finalis eiꝰ est
causa efficiēs pꝫ. Nō eñ dꝛ cā finalis ipsiꝰ efficiētis sed ipiꝰ
effectꝰ: qꝛ cā finalis p̄supponit efficiēs ⁊ mouet ip̄m tm̄ me-
taphoꝛice ad ꝓducēdum effectū: qꝛ inq̄ztū amata ⁊ desidera
ta ab efficiente efficiēs ꝓducit effectū ꝓpter finē sic amatuꝫ
⁊ desideratuꝫ: ⁊ q̇d sit mouere metaphoꝛice exposui. s̄. d. 1.
q. 4. Tūc sic. Om̄e hn̄s cām finalē est effectibile: sed p̄muꝫ
effectiuū nō est effectibile ergo p̄mū effectiuū nō hꝫ cām fi-
nalem. Itē ꝙ nō sit causabile intrinsece nec a cā materiali
nec foꝛmali. ⁊ ꝓbat. Ibi. Due aūt alie ꝯn̄e. ¶ Et prima ꝓ-
batio stat in hoc. Qꝛ cā extrinseca. s. efficiēs ⁊ finalis nul- Oꝛdo cāꝝ cuiuslꝫ cōpositi.
lā imꝑfectionē includit de necessitate: aliter nō posset esse
esse in p̄mo ente: cā ꝟo intrinseca. s. materia ⁊ foꝛma cuꝫ sit
pars alicuiꝰ cōpositi: necessario includit imꝑfectionē: ergo
rō cause extrinsece erit prioꝛ naturaliter rōne cause intrin
sece ⁊ prioꝛ ē causalitas cause extrinsece q̄ꝫ intrinsece: vt pꝫ
quia finis p̄mo mouet efficiens: ⁊ efficiēs ꝓducit foꝛmā in
materia: ⁊ sic ꝓducit cōpositū. Cū ergo a p̄mo efficiēte ne-
getur cālitas passiua. s. efficiētis ⁊ finalis vt patuit. s̄. ergo
ab ipso negaꝛ causalitas cause materialis ⁊ foꝛmalis cū sit
necessario posterioꝛ. ¶ Scđo probat idē ibi. Alr̄ probātur
eedē ꝯn̄e. Et lr̄a clara est. Cause eñ intrinsece vt materia
⁊ foꝛma pn̄t duplr̄ intelligi causari ad q̄ꝫtū aut entitatē ca
rū ꝓpꝛiā: aut q̄ꝫtū ad aliqueꝫ respectū: puta ꝙ materia di
caꝛ actu materialr̄ causare cōpositū intrinsece ⁊ foꝛma di-
catur actu causare foꝛmalr̄ cōpositū intrīsece. p̄mo mō cau
saꝛ a solo deo: loq̇ndo de materia qꝛ ip̄a imediate creaꝛ:
vt pꝫ a Doc. in. 2. d. 12. q. 2. Foꝛma ꝟo causaꝛ ab agēte natu
rali: nō tñ causatiōe distincta a causatiōe cōpositi: vt pꝫ a
doc. in. 2. d. 17. scđo mō materia ⁊ foꝛma semper causaꝛ ab
agente: non eñ materia hꝫ ꝙ posset materialr̄ causare nisi
ab agente inducēte foꝛmā in materia qua inducta tam foꝛ-
ma q̄ꝫ materia dicuntur causare intrinsece cōpositū: sed de
hoc erit sermo in. 4. di. 1. q. 1. Si ergo tā materia q̄ꝫ foꝛma
non sunt cause intrinsece nisi ab efficiēte moto a fine: ergo
causalitas efficientis erit simpliciter prioꝛ causalitate ma-
terie ⁊ foꝛme: ⁊ ꝑ ꝯn̄s si. a. sit cātū a materia ⁊ foꝛma ītrin-
sece: ꝫ ab aliquo efficiēte p̄oꝛi a qua tā materia q̄ꝫ foꝛma de
pēdēt in causando: ⁊ ꝑ ꝯn̄s si p̄mū effectiuū eēt causatū in-
trīsece a materia ⁊ foꝛmā hēret aliđ efficiēs priꝰ: ⁊ sic p̄mū
effectiuū nō eēt p̄mū. ¶ Ibi. Tertia ꝯclō. Hic ꝓbat doc. Tertia cōclō de primo effectiuo
ꝙ primū effectiuū est i actu exn̄s. Hec lr̄a clara est vsqꝫ ibi.
Et ip̄m pōt esse. sicut pꝫ ex q̇nta rōne posita ad. a. ꝙ p̄mū
effectiuū possit esse. ꝓbaꝛ ex q̇nqꝫ rōnibꝰ: q̇bꝰ ꝓbat statū in
causis eēntialr̄ oꝛdinatis. ⁊ ad ꝓbādū ꝙ p̄mū effectiuū sit
in actu: ille q̇nqꝫ ꝓbatiōes sumūtur ex ꝯtingētibꝰ. Prima
sic. Uniuersitas cātoꝝ est cāta ⁊ actu exn̄s. ꝫ p̄ma cā a qua
depēdet est exn̄s: pꝫ qꝛ nō exn̄s nihil realr̄ pt̄ cāre: ⁊ sic per
tractētur alie rōnes sequentes. ¶ Ibi. Uel si accipiaꝛ de
natura ⁊ q̇ditate ⁊ possibilitate sunt ex necessarijs. i. si ille
q̇nqꝫ rōnes sic ꝯtractenꝛ nō arguēdo de actuali exn̄tia: sꝫ
de possibilitate: ille rōnes ꝓcedēt ex necessarijs: vt si sic ar-
guaꝛ. Uniuersitas cāndoꝝ est effectibilis. ꝫ ab aliquo vel a
nullo vel a se: et sic de alijs. ¶ Ibi effectiuū simplr̄ p̄mum
pōt eē a se: ꝫ est a se. Hec lr̄a vsqꝫ ibi. Istud vltimū ⁊c. Et
deduciꝛ sic. Cui repugnat esse ab alio si pōt eē (hoc dicit ꝓ-
pter ens ipossibile cuiusmodi est figmentū) pōt esse a se: pꝫ /
qꝛ nō ab alio cū sibi repugnet esse ab alio. Et si pōt eē a se:
ergo est a se: ꝓbatur ꝯn̄a sic: si. a. pōt eē a se: aut ergo ab ali
quo qđ non est ipsum. a. aut ab aliquo qđ est ipsum. a. aut a
nullo. Non p̄mo modo: quia. s̄. probatū ē ꝙ sibi repugnat
esse ab aliquo alio a se. Nō secūdo mō: qꝛ idē causaret seip̄ꝫ
et nihil est qđ gignat seip̄m: vt inq̇t Aug. primo de tri. Nō
tertio mō: qꝛ illud qđ in se nihil est nō pōt aliq̇d realr̄ cau
sare: seq̇tur ergo ꝙ si p̄mū effectiuū pōt eē a se: ergo ē a se. i.
ꝙ est eēntialiter quedaꝫ entitas necessaria q̄ est sua exn̄tia:
que nec ab alio nec a seipsa nec a nullo dependet sed est in
se talis: litera sequens est satis clara. vt patet intuenti.

Iuxta tres cōclusiones. Hic doc. ponit tres alias cō
clusiones. Prima aliqđ finitiuū est sim-
pliciter p̄mum: hoc est nō est ad aliud oꝛdinabile nec i vir-
tute alterius natū finire alia: ⁊ hoc pōt ꝓbari q̇nqꝫ rōnibꝰ Pria cōclusio.
positis ad. a. q̄ sic deducunꝛ. ¶ Prima sic deduciꝛ. Uniuer
sitas causatoꝝ est finita: ergo dependet ab aliquo tanq̄ꝫ a fi
ne: nō ab aliquo illiꝰ vniuersitatis qꝛ idē esset finis suijpsiꝰ
ergo ab alio extra illā vniuersitatē: ⁊ sic arguatur vt prius
mutando nomen causati in nomē finiti: et sicut ibi dicebaꝛ
aut illud ē causatū a se: aut ab alio ⁊c. ita hic dicaꝛ. illđ aliđ
aut est finitū a se: aut ab alio ⁊c. Scđa sic deducitur. Si nō
est status in finibus: ergo actu erunt infiniti fines. quod est
ipossibile. Tertia sic deducitur. Aliq̇d ē ꝓpinq̇us fini: ergo
est p̄mū finitiuū. Quarta deducitur sic. Supioꝛ finis ē ꝑfe-
ctioꝛ in finiēdo: ergo in infinitū superioꝛ erit in infinitū ꝑfe
ctioꝛ: ⁊ ita infinite ꝑfectionis in finiendo: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō finiēs
in virtute alteriꝰ: ⁊ sic primū finitiuū. Quinta sic. Esse finē
alicuius nō includit de necessitate imꝑfectioneꝫ: sed si esset
finis in virtute alteriꝰ necessario includeret imꝑfectionem
quia dependentiā finis: ergo in aliquo dꝫ poni sine imꝑfe-
ctione: ergo erit in aliquo finis nō ī virtute alterius: sed in
virtute ꝓpꝛia: ⁊ sic p̄mū finitiuū. ¶ Ibi. Secūda ꝯclusio
est hec. Primū finitiuū est incausabile: hec ꝯclusio satis ꝓ-

batur in lr̃a. Et ratio stat in hoc: cuiꝰ non est ꝑ se agens eiꝰ nõ erit aliqđ agens: pꝫ/ qꝛ nõ oportet fugere ad agens per accñs (quasi dicẽdo et si nõ habet agẽs ꝑ se: tñ agens hꝫ ꝑ accñs: vt pꝫ de casu: ꝛ fortuna q̇ tm̃ sũt effectꝰ ꝑ accñs qꝛ oĩs effectꝰ ĩ re positiuꝰ neĉ̇o hꝫ cãm ꝑ se agẽtẽ: ꝛ si casus ꝛ fortuna respectu alicuiꝰ cãe intẽdẽtis ꝑ se aliũ effcm̃ dicãꝛ effectus ꝑ accñs: tñ respectu alteriꝰ cause ꝑ se erunt effectus: vt pꝫ a doc. ĩ. d. 2. pte. 2. scđi in quol. q. vlti. hic est ꝙ Ari. reducit casuꝫ ꝛ fortunã ad agẽs ꝑ se: vt pꝫ. 2. phi. t. c. 66. 67. reducit em̃ illos ad naturam ꝛ ad intellectum. i. ad agens per se vel per modum nature ꝛ per modum intellectus. siue ad agens naturale ꝛ ad agens a proposito. Sed primi effectiui nullum est per se agens. vt. s̃. probatum est. nec per se nec per accidens: de per se patet. de per accidẽs pꝫ: qꝛ cuius est agens ꝑ accidẽs eius erit aliqđ ꝑ se agẽs vt. s̃. patuit. ergo nullũ erit agens ipsiꝰ pmi effectiui. Tũc vltra. cuius nõ est aliqđ agens eius non est aliq̃s finis. ꝓbatur qꝛ oẽ ꝑ se agẽs agit ꝓpter finẽ. ex. 2. phi. t. c. 47. 61. 70. vbi vult phũs etiã hic de natura de qua minꝰ videtur qꝛ nõ cognoscit finẽ nec amat actu elicito sed tm̃ habet naturalẽ inclinationẽ: ergo multo fortius agẽs a ꝓposito siue agens ꝑ intellectuꝫ agit propter finẽ. Tũ qꝛ cognoscit illũ. Tũ: qꝛ actu elicito volũtatis amat illũ. Tuꝫ: qꝛ actu elicito ordinat effectũ ad finẽ quẽ actu elicito amat. cuiꝰ ergo est causa finalis eiꝰ erit causa efficiẽs: patet/ qꝛ efficiens agit aliqđ propter finẽ. s. ordinando illũ effectũ ad finẽ quẽ diligit: nõ est ergo cã finalis respectu pmi efficiẽtis qꝛ pmum efficiẽs mouetur metaphorice ab vltimo fine ad ꝓducendũ effectũ: inq̃ntum em̃ amat vltimũ finẽ ꝓducit effectũ illũ amatũ ꝛ desideratũ: sed primũ efficiẽs nõ põt agere propter aliũ finẽ a seipso: vt pꝫ: ergo agit propter seipm̃ tanq̃ ꝓpter finẽ. si ergo pmũ efficiẽs haberet finẽ aliũ ad quẽ ordinaretur haberet aliquod efficiens qđ causaret illđ in ordine ad illũ finẽ: pꝫ ergo ꝙ si primũ effectiuũ est simpl'r in effectibile ꝙ erit etiã simpl'r infinibile: et si est simpl'r incausabile cã finali statim: seq̇tur ꝙ erit pmũ finitiuũ: sicut etiã arguimꝰ si est simpl'r in effectibile: ergo erit pmũ effectiuũ. ¶ Ibi. Tertia cõclusio est. Primũ finitiuũ est actu exñs: ꝛ probatur sic. Cui repugnat esse ab alio si põt esse põt esse a se: ergo est a se: sed pmo finitiuo repugnat esse ab alio: ꝓbatur: qꝛ cuius nõ est cã finalis eiꝰ nõ est causa efficiẽs. vt pꝫ. s̃. sed pmi finitiui nulla est cã finalis: ergo primũ finitiuũ est simpl'r ineffectibile: ergo vt põt esse: põt esse a se: ergo actu est a se: ista ꝯña deducaꝛ vt priꝰ.

Tertia cõclusio.

Conclusionibus

tribus. Hic Doctor ponit tres alias ꝯclusiões. ¶ Prima. Aliqua natura eminens est simpl'r pma ꝫm ꝑfectionem. Et ꝓbat per dictũ Ari. ꝙ forme se habẽt sicut numeri in ordine essentiali. Dicit doc. in ordine essentiali: qꝛ. s̃. probauit ꝙ superior essential'r est alteriꝰ rõnis siue alteriꝰ spẽi: mõ forme specifice se hñt sicut numeri: qꝛ q̃to aliqua est superior tanto est ꝑfectior: ꝛ hec cõclusio ꝓbaꝛ illis q̇nq3 rationibꝰ positis ad. a. Et formeꝛ sic prima. Uniuersitas causatoꝝ de necessitate includit imꝑfectionẽ: ergo reducitur ad aliqđ simpliciter ꝑfectũ non ad aliqđ eiusdẽ vniuersitatis qꝛ idẽ reduceretur ad seipm̃. ꝛ sic ideꝫ respectu eiusdẽ esset ꝑfectũ et imꝑfectũ: ergo ad aliud nõ eiusdẽ vniuersitatis: ꝛ illđ dicatur. a. tunc sic. Aut. a. ẽ simpliciter ꝑfectũ aut nõ. Si pmum habetur ꝓpositũ. Si scđm arguaꝛ vt priꝰ. Secũda sic. Si in ꝑfectionibꝰ essential'r ordinatis nõ est statꝰ ad aliquã pmaꝫ ergo in actu sunt infinite ꝑfectiones essentialiter ordinate ꝛ sic infinite spẽs essentialiter ordinate: qđ est ĩpossibile: ergo stãdum est ad aliquã pmã. Tertia sic. In ꝑfectionibus essentialiter ordinatis vna est prior alia: ergo daꝛ pma: qꝛ priꝰ est qđ est pmo propinquiꝰ. Quarta sic. Quãto ꝑfectio supior tanto ꝑfectior: ꝫ in infinitũ supior erit in infinitũ: ꝫ erit infinite ꝑfectiõis ꝛ illđ nõ reduciꝛ ad ꝑfecitꝰ: qꝛ nõ eẽs infinite ꝑfectiõis: ꝫ ibi erit statꝰ. Quinta sic. Ens simpl'r ꝑfectũ necessario nõ includit imꝑfectionẽ: al's in nullo reperireꝛ ꝑfectissime: ꝫ ĩ aliq̊ dꝫ ꝑfectissime reperiri: sꝫ si reducere tur ad ꝑfectiꝰ nõ eẽt ĩ illo ꝑfectissime ĩ q̇ ẽ ꝑfectissime: ꝫ ibi erit statꝰ in ꝑfectiõibꝰ. ¶ Ibi. Scđa ꝯclo ẽ ista: ꝛ hec clara est in lr̃a. Et rõ stat in hoc: qꝛ pmũ effectiuũ ẽ simpl'r incãbile. ꝓbaꝛ sic qꝛ est infinibile: ꝫ est simpl'r incãbile. ꝓbatur ꝯña cuiꝰ nõ est cã finalis eiꝰ nõ erit causa efficiens. ꝛ cuiꝰ nõ est causa efficiens: eius nõ est cã materialis nec formalis. oẽs iste ꝯñe patẽt. s̃. ꝓbaꝛ añs: qꝛ si primũ in perfectione hẽret finẽ ad quẽ ordinareꝛ nõ esset simpl'r pmũ in perfectiõe: pꝫ qꝛ excederetur a tali fine. Aduerte hic ꝙ nõ quelꝫ finis dicitur ꝑfectior ordinato ad finẽ. vt. s̃. declaraui. in. q. de praxi: loq̇ꝛ ꝫ doc. hic đ fine ex nã rei ad quẽ alia ex nã rei ordinãtur siue de fine ꝑexñte et nõ de fine acq̇sibili ꝑ opatiõẽ. Et

Pma ꝯclo.

Scđa ꝯclo.

pmuꝫ effectiuũ ẽ simpl'r ex natura rei infinibile q̃cũq3 rõne finibilitatis ꝛc. ¶ Ibi. Tertia cõclusio. Suprema natura est aliqđ actu existens: et probatur sic. Cui repugnat eẽ ab alio si põt esse a se: ergo erit a se: sed pmo eminẽtissimo repugnat esse ab alio al's nõ esset primũ eminentissimum: ergo ꝛc. et deducatur hec consequentia vt prius.

Tertia cõclusio.

Quantum

ad secũdum articulum. Hec lr̃a huiꝰ articuli clara ẽ: ꝛ circa finẽ articuli presupponit vnũ probandũ diffuse in. 4. d. 12. Qꝫ cã equiuoca est essentialiter nobilior suo effectu: cũ ergo pmum effectiuuꝫ sit causa effectiua equiuoca omniũ causatoꝝ ꝛ hoc mediate vel imediate: seq̇tur ꝙ essentialiter erit eminẽtiꝰ eis: ꝛ per consequens inter oĩa entia simpl'r erit eminentissimum: et hoc est quod Doctor intendit in hoc articulo.

Quantum

ad tertiuꝫ arti. In isto arti. doc. intendit duo ꝓbare. Primo ponit vnũ preambulũ scꝫ ꝙ primũ effectiuũ est oĩno necesse esse: ꝛ probat. ¶ Ibi. Ex hoc arguo sic. Et rõ stat in hoc: ꝙ nihil põt destrui nisi per aliqđ sibi incõpossibile positiue vel ꝓuatiue. Exẽplũ pmi. Albedo nõ põt destrui nisi ꝑ nigredineꝫ: que ẽ sibi incõpossibilis positiue. Et lꝫ albedo posset a deo destrui sine positione nigredis in subiecto: vt patet a doc. in. 4. d. 43. tñ posito ꝙ sit aliqđ ꝙ nullo mõ possit destrui nisi ꝑ aliqđ incõpossibile sibi: sicut priuatio nõ põt destrui nisi ꝑ habitum tanq̃ ꝑ aliqđ positiuũ incõpossibile sibi: illđ nõ posset destrui nisi per positiuũ illud. Exemplũ scđi. Uisio nõ destruitur nisi ꝑ cecitatẽ q̇ ẽ sibi incõpossibilis ꝓuatiue. Si ergo primũ effectiuũ põt nõ esse: hoc erit ꝑ aliqđ sibi incõpossibile ꝓuatiue vel positiue: ꝛ certũ est ꝙ priuatiue nihil est sibi incõpossibile: vt pꝫ: qꝛ ꝓuatio est in subiecto apto nato sed in pmo effectiuo nõ est aliqđ subiectũ qđ sit receptiuuꝫ habitꝰ ꝛ priuatiõis: qꝛ pmũ effectiuũ nullo mõ est cõpositũ vt patuit. s̃. Esset em̃ necesse: ꝙ si entitas pmi effectiui: posset destrui priuatiue ꝙ talis ꝓuatio in aliquo reciperetur: quod est ĩpossibile. Nec ẽ destruibile ꝑ aliqđ sibi incõpossibile positiue: qđ posset sibi inesse: ꝛ ꝓbo ꝑ oĩa ĩcõpossibilia positiua: puta cõtrarie: relatiue: disperate ꝛ hm̃oi: ꝛ incõpossibile dicatur. a. illud. a. nõ põt destruere. b. positiue nisi positiue insit. Nã albedo nõ põt destruere nigredinẽ nisi enti hñti nigredinẽ. Sic. a. nõ põt destruere. b. nisi insit enti in quo est ipm̃. b. ꝛ tũc q̃ro aut. a. ẽ a se: ꝛ cũ. b. sit a se. ꝛ. a. non põt destruere. b. nisi. a. insit: ꝛ si sic. alterũ incõuenientũ seq̇tur. Uel ꝙ duo oĩno incõpossibilia sint simul: qđ est ĩpossibile. vel ꝙ neutrũ eoꝝ sit: qꝛ vtrũq3 destruit esse alterius cũ sint equalis ꝟtutis: qꝛ vtrũq3 a se: ꝛ hec ĩcõpossibilitas positiua debet intelligi incõpossibilitas formalis: sicut due forme formal'r repugnãt inter se: ita ꝙ non possint esse simul in eodẽ: eo ꝙ vna formaliter expellit aliã: vt pꝫ de cõtrarijs. Si ꝓo dicatur ꝙ. a. est incõpossibile. b. nõ formaliter: sed virtualiter: de qua incõpossibilitate ꝟtuali patebit. ĩ. in rñsione ad primuꝫ arg. pncipale huius. q. ꝛ in. 4. d. 49. q. 12. Et sic dicimꝰ ꝙ. a. ẽ incõpossibile. b. ꝟtualiter: qꝛ habet in virtute sua aliquẽ effectũ q̇ formaliter est incõpossibilis ipsi. b. sicut dicimꝰ ꝙ aqua virtualiter ẽ ĩcõpossibilis caliditati: qꝛ virtualiter ꝯtinet frigiditatẽ que ẽ incõpossibilis formaliter caliditati: ꝛ hoc est qđ dicit Doc. hic. Aut. a. ꝑ effectũ ipsiꝰ põt destruere ipm̃. b. q̇ effectus sit formaliter incõpossibilis ipsi. b. ꝛ hoc nõ qꝛ effectꝰ. a. ẽ simpl'r imꝑfectior ipso. b. ꝛ imꝑfectius nõ põt destruere ꝑfectiꝰ: ꝛ sic patet lr̃a doc. ¶ Scđo pncipaliter doc. probat ꝙ tm̃ sit vnum primũ effectiuũ. Ibi. Ex hoc vltra ꝓpositum. Et ista rõne supponit vnũ ꝙ quecunq3 differũt: per aliud differũt adinuicem: ꝛ per aliud cõueniũt: patet/ qꝛ Fran. ꝛ Jo. differunt ꝑ differentias indiuiduales ꝛ cõueniũt in humanitate. Si ergo essent duo prima necesse esse que dicãtur. a. ꝛ. b. differant et conuenirent: et tunc quero aut. a. ꝛ. b. sunt simpliciter primo diuersa: aut sunt vere differentia. non primo modo quia due nature perfecte nõ pñt esse primo diuersa: vt patebit. ĩ. d. 3. Si scđo modo: tũc. a. differt a. b. ꝑ aliquaꝫ rationẽ formalẽ que dicatur. c. ꝛ ꝯuenit cũ. b. ꝑ aliqđ aliud a. c. ꝛ illud dicatur. d. ꝛ certũ est ꝙ illud in quo cõuenit non includit formaliter illud ꝑ quod differt: nec ecõtra: vt pꝫ de aĩali ꝛ rõnali. ¶ Querit mõ vltra doc. aut. c. ꝛ. d. sunt necesse esse: q̇ formal'r differũt adinuicẽ: aut nõ. Si primo. ergo. a. erit necesse esse ꝑ duas rões formales necessario essendi: ꝛ sic circũscripto. d. erit necesse esse ꝑ. c. ꝛ ex alia pte non erit necesse esse circũscripto. d. cũ sit ratio formalis necessario essendi: et sic. a. erit necesse esse ꝛ nõ necesse esse. Si secũdo. s. si. a. ꝛ. b. sunt possibilia tm̃ vel vnũ illoꝝ. ergo. a. non erit necesse esse: quia nihil erit necesse esse per aliquod possibile quod in sua ratione formali includitur. Et hoc ẽ

Quõ destruiꝛ aliquid positiue ꝛ aliquid priuatiue.

Ochami pmo. d. 2. q. 10. istat ꝯtra doc. Secundo arguit.

quod dicit Doc. in ista ratione.
Contra hanc rōnez arguit vnꝰ doc. Primo sic: qꝛ deꝰ ⁊ creatura cōueniūt in ente ⁊ differūt suis ꝓ
Ocham i 1.d.2.q.10 istat ꝯtra doc. ꝓprijs rōnibus. ergo si ratio Doc. eēt bona includeret duas rōnes formales: ⁊ tūc ille aut sunt necesse esse: aut possibiles: ⁊ arguatur vt doc. arguit. Secūdo arguit in hoc quod
Scdo arguit. dicit doc. ꝙ ille due rationes formales formaliter differūt: sed in deo sunt plura formaliter distincta ſm Sco. in pmo d.8.q.pe. ⁊ etiā ſm ipsum Ochā relatio ⁊ essentia differūt formaliter in deo: ⁊ tūc arguatur vt priꝰ: aut illa formalr distincta sunt rationes formales necessario essendi aut nō: et sic arguatur vt priꝰ. ¶ Pro rñsione ad argumenta istiꝰ
P rñsione nota. Doc. pmitto aliqua. Primo ꝙ essentia. a. ⁊ b. a qua abstrahitur ens cōe est in actualissima existētia: que exñtia ē de essentia. a. ⁊ b. vt patet a doc. pñti. d. q.2. ⁊ in quol. q.1. Primum eñ effectiuū. s. a. ⁊ similiter aliud primū effectiuū. s. b. habēt aliā ⁊ aliam entitatē actualissimā ⁊ perfectissime existentē: ⁊ nullo modo realiter ꝯtractā: vt patebit. ī. a Doc. d. 5. ⁊. 26. et iste due ētitates siue nature actualissime: aut sunt eiusdē spēi specialissime: aut alterius spēi. Non scdo: qꝛ vna spēs necessario est ꝑfectior alia essentialiter: vt pꝫ. 8. met. qꝛ forme se hñt sicut nūeri: ⁊ sic vna illaꝝ esset eminētior essentialiter: ⁊ si sic. esset ꝯtra presuppositū: qd est ꝙ ista duo necesse esse sint simpliciter eminētissima. Si primo: stat arg. Doc. qꝛ iste due nature realiter cōueniūt in aliqua natura specifica: sicut dicimꝰ ꝙ natura sortis ⁊ natura Pla. conueniunt in hūanitate: ⁊ vltra hoc differūt ꝑ suas differentias ⁊ sic sortes ꝯstat ꝑ suā humanitatē ⁊ differentiā indiuidualem. Sic in ꝓposito: natura. a. ꝯuenit quiditatiue cum natura. b. ⁊ vltra hoc differt ab ipo. b. nō per id quo cōuenit: sed per aliquaz rationē formalē distinguentē. a. a. b. ⁊ tunc stat arg. doc. Secūdo pmitto ꝙ lꝫ a natura. a. ⁊ a natura. b. possit abstrahi cōceptus cōis entis: q̄ tñ conceptꝰ est posterior ipo. a. ⁊. b. ⁊ ꝑ ꝯñs nullo mō est ratio ꝯstituendi. a. ⁊. b. vt pꝫ. et ꝙ talis ꝯceptꝰ sit posterior: patebit. ī. a Doc. d. 8. ⁊ sic nullo mō est ratio ꝯstitnēdi priꝰ. nō sic est de ꝯceptu specifico: qꝛ talis p̄supponit naturā cōem indiuiduis et priorē ipsis: vel est ipsa natura sic essentialr prior. Et sic si darētur duo prima effectiua. scꝫ. a. ⁊. b. illa de necessitate cōuenirēt in aliqua natura cōi priore. a. ⁊. b. ⁊ distinguerent ꝑ. c. ⁊. d. ⁊ cum vna ratio nō includat formaliter aliā: si ille rōnes sunt ne-
Obiectio cesse esse: tūc arg. Doc. stat i suo robore. ¶ Si dicatur hic: ꝙ non seqtur ꝙ. a. erit necesse esse duplici necessitate: qꝛ necessitas p̄supponit entitatē: sed ipꝫ. a. hꝫ esse ꝑ istas duas rationes formales q̄ sunt rōnes formales necessario essendi: ita ꝙ sicut vna non dicit totā entitatē ipsius. a. seqtur ꝙ nūc etiam necessitatē simpliciter ipsiꝰ. a. sicut si hō diceretur habere necesse esse saltē ſm q̄d: non diceretur necesse esse ꝑ rationē aīalis: qꝛ si sic: posset argui vt Doc. arguit: ꝙ duplici
Rñsio. necessitate esset necesse esse: sic i ꝓposito. Dico ꝙ ⁊ si necessitas p̄supponat entitatē: tñ sicut ē impossibile aliq̄d esse ens duplici entitate ⁊ vltimata: sic est ipossibile aliq̄d eē simpliciter necesse esse duplici necessitate simpliciter: qꝛ circūscripta vna adhuc esset necesse esse ꝑ aliā: ⁊ ex alia parte nō eēt necesse esse: qꝛ eēt circūscripta ratio simplr necessario essendi: in ꝓposito iste entitates q̄ cōstituūt ipm. a. sunt simpliciter necesse esse sicut ⁊ ipm. a. qꝛ qd est necesse eē in pmo ente ē ibi necesse eē in vltima necessitate. Non eñ dātur gradus ibi necessitatis ſm quos vna dicat maior: ⁊ altera minor: et ideo stat argm̄ doc. ꝙ si. a. esset necesse esse illa duplici necessitate circūscripta vna ⁊c. Et sic cōcedo ꝙ si aīal est simpliciter ratio necessario essendi hoī: ⁊ similiter rōnale: tūc homo exñs necesse esse ista duplici necessitate simpliciter ⁊
Pma diffi. vltimate: ꝑ impossibile circūscripta vna eēt necesse esse ⁊ nō necesse esse: sic dictū Doc. de necessitate pmi effectiui dꝫ itelligi. ¶ Sed occurrit difficultas duplex. Prima in hoc qd dixi ſm Doc. ꝙ ꝯceptꝰ entis ē posterior entitate pmi effecti-
Rñsio. ui: si sic. videt sibi ꝯtradicere: qꝛ ipse vult in pmo. d. 3. ⁊. d. 8. ꝙ p̄dicetur in q̄d: ⁊ si sic: tūc seqtur ꝙ ē prior illo q̄ditatiue et de q̄ditate eius. ¶ Dico ꝙ ille ꝯceptus ex hoc p̄t dici de q̄ditate ⁊ pōr: qꝛ sumit ab entitate diuina q̄ditatiua: tñ i se
Scda dif. ille cōceptꝰ entis est posterior: nec dicit aliq̄d pertinens ad q̄ditatē dei. Et ex hoc qd dixi pñt solui multe obiectiōes.
Rñsio. ¶ Scda difficultas est. an ꝯceptus entis sit posterior creatura: cū etiā sumatur a tali creatura. ¶ Dico ſm aliquos exponētes doctorē: ꝙ cōceptꝰ entis q̄ est p̄dicabilis de deo ⁊ creatura in q̄d est simpliciter pōr oī creatura: cū talis cōceptus pmo sumat ab eētia pmi effectiui: pōt tñ dici quodāmodo posterior ꝓut a creatura abstrahit: ꝓprie tñ predicatur in q̄d de creatura vt prior. Posset tñ dici ꝙ cōceptꝰ entis ex natura rei nō ē prior q̄ditatiue ⁊ eētialiter creatura: nec ꝓprie de q̄ditate eius: et hoc ex natura rei: sed qꝛ abstrahitur ab ipsa creatura q̄ditatiue: ideo p̄dicatur in q̄d
Hic patet euidēs solutio argumētoꝝ Gu. cōtra doc. de illa. ¶ Ex his pꝫ rñsio ad pmū argumentū Ochā: quia ⁊ si deus ⁊ creatura ꝯueniāt in cōceptu entis: nō tñ ille cōceptus cū sit posterior deo potest dici rō necessario essendi ipsiꝰ ⁊c. Si etiā. a. ⁊. b. essent due nature spē distincte (qd nō credo esse veꝝ: vt patebit ꝑ argumentū Doc. pñti. d. q. illa. An tm̄ sit vnꝰ deus: qd ēt argm̄ recitat magister Ochā vbi s̄. acceptādo illud tāq̄ veꝝ: ⁊ affirmādo ꝙ. a. ⁊. b. nō differūt spē: qꝛ vnū eēt ꝑfectiꝰ alio eētialr: sed differūt solū nūero vide ibi) adhuc argm̄ doc. ꝯcluderet qꝛ. a. de necessitate hēret vnaz realitatē q̄ ꝯueniret cū. b. ⁊ aliā qua differret a. b. q̄ realitates essent priores ipso. a. ⁊ tūc formet argumentū. vt prius illis realitatibus. ¶ Si dicat ꝙ hoc videt seq̄ vt cōparat ad creaturā: qꝛ certū est ꝙ hꝫ aliq̄d in quo ꝯuenit cū creatura: qꝛ ens p̄dicatur in q̄d de vtroq̄: vt pꝫ a Doc.
Obijcit cōtra se. ī. d. 3. q. 8. ⁊ etiā hꝫ aliq̄d quo differt a creatura vt manifestū est: et sic formet argumētū de illis realitatibꝰ vt prius. ¶ Dico breuiter ꝙ si. a. cōueniat cū creatura in aliquo cō-
Soluit ceptu: nō tñ cōuenit cū ipa in aliq̄ realitate: vt pꝫ a Doc. d. 8. ⁊ sic. a. seipso differret a creatura. ¶ Si dicat saltez illud a quo accipitur cōceptus entis in quo conuenit cum crea-
Obiectio tura differunt ab illo a quo accipitur ratio differentie qua differt a creatura: ⁊ sic formetur argumentū vt priꝰ de illis
Rñsio. duobꝰ. ¶ Rñdeo: ꝙ si singularitas essentie diuine esset extra illā formaliter: forte argumētū heberet aliqualē apparentiaz: sed essentia diuina est de se formalr hec: vt patet. ī. a
Rñsio ad argumentū Ochā. Doc. d. 5. q. 2. ⁊. 26. Et sic dico ꝙ essentia diuina seipsa tm̄ realiter differt a creatura: ⁊ cōceptꝰ entis accipit ab ipsa vt est formaliter hec: q̄ conceptus vt dixit. s̄. est posterior ipsa. ¶ Ad aliud argumentū illius dico breuiter de attributis: ꝙ ⁊ si formaliter sint necesse esse: ita ꝙ sapiētia sit necesse eē simplr alia necessitate formaliter a bonitate: tñ non seqt ꝙ circūscripta vna illaꝝ ipse deꝰ esset necesse esse et nō necesse esse: qꝛ sicut entitas dei nullo mō est ab entitate attributoꝝ cū sit prior illis: vt pꝫ a Doc. in pmo ⁊ i quol. ita nec necessitas dei est ab illis: imo si ꝑ impossibile oīa attributa diuina essent circunscripta: ita esset necesse esse sicut ipsis non circūscriptis. Ratio ergo cōcluderet ꝯtra Doc. si huiusmodi attributa essent rōnes necessario essendi ipsiꝰ dei: qd nō est verū: imo ⁊ si ipsa attributa sint formaliter necesse esse: originaliter tñ ⁊ ꝓpter realē idētatē quā habēt cū essentia ab ipa sunt necesse esse: vt pꝫ a doc. ī. d. 8. q. pe. ⁊ in quol. Quod dicit ipe de essentia ⁊ rlone patebit. ī. pñti. d. ꝙ rlo nō est formaliter necesse esse: sed tota necessitas illiꝰ est ꝓpter idētitatem realē cuꝫ essentia diuina. ¶ Et qñ dicit Ocham vbi. s̄. ꝙ si essentia est necesse esse ⁊ rlo similiter. ergo datur ibi aliqua cōpositio essentie ⁊ relationis cū essentia sit prior relatione: ⁊ ꝑ ꝯñs videt ꝙ sit in potētia ad illā. ¶ Dico ꝙ dato ꝙ relatio esset formaliter necesse esse: adhuc essentia diuina nō est aliquo mō in potētia ad illā cū sit simpliciter in vltima actualitate: ⁊ magis relatio dicitur esse in actu ꝑ essentiā q̄ ecōtra: ⁊ de hoc vide diffuse Doc. i. 1. d. 5. q. 2. ⁊. d. 26. ⁊ in quol. Et sic patꝫ qualiter argumentū doc. est euidens. ¶ Scdo principaliter arguit Doc. ꝓbādo ꝙ nō pñt eē plura prima effectiua. Ibi. Scdo ꝓbatur idem: qꝛ due nature eminētissime ⁊c. Et ratio stat in hoc: qꝛ sicut vnitas addita numero variat spēm: (pꝫ qꝛ si ternario additur vna vnitas
Differentia inter gradꝰ indiuiduales ⁊ specificos. erit numerꝰ quaternariꝰ ⁊ alia spēs a ternario et ꝑfectior) sic in gradibus ꝑfectionalibꝰ ⁊ specificis. Nota tñ ꝙ quidā sunt gradus ꝑfectionales indiuiduoꝝ. i. cōseq̄ntes esse indiuiduale: ⁊ talis gradus additꝰ alteri nō variat indiuiduum: pꝫ qꝛ si albedini vt duo addatur aliꝰ gradus erit eadē albedo: sed ꝑfectior. Alij sunt gradꝰ perfectionales specifici. i. vltimate cōstituētes aliq̄d in esse specifico: vt vltima differentia hoīs: ⁊ si illi vltime differentie adderetur vnꝰ alius gradꝰ specificus ipi hoī: iam nō esset hō: sed alia spēs perfectior hoī. Isti eñ gradus semꝑ variāt spēs quibꝰ adueniūt ita ꝙ d̄ necessitate vna erit ꝑfectior alia. Si ergo repugnat
Obiectio duas naturas nō vltimate ꝑfectas esse equales in ꝑfectio-
Rñsio nibus specificis distinctis: a fortiori repugnat ꝙ dētur due nature eminētissime spē distincte q̄ oīno essent equales. Si dicatur ꝙ ille due nature essent eiusdē spēi: ⁊ solo numero differrēt. Tūc primū argu. de necesse esse euidēter ꝯcludit: vt patuit. s̄. ⁊ vltra hoc est argm̄ doc. ī. pñti. d. ⁊. 2. q. quol. ꝙ si aliqua natura cōis cōpatitur secū plura indiuidua q̄tum est ex parte sua pōt esse in infinitis: ⁊ sic cōcludit doc. ibi: ꝙ actu essent infiniti dij: vide ibi: ⁊ presertim in quol. q. 2. vbi diffuse ꝑtractat illam ꝓpōnem. ¶ Ibi. Hoc pꝫ tertio ꝑ rōnē de ratione finis. Et ratio stat in hoc supponēdo ꝙ tm̄ sit vnū vniuersum: qd ab oībus conceditur ⁊ tota coordinatio

entiū vniuersi est tm̄ ad vnū finem: vt pꝫ.12.met. Sed si eēnt
plura prima essent plures fines vltimi ⁊ eque perfecti. ergo
essent due coordinatiões entiū in vniuerso. Probatur ꝯña
qꝛ vltimus finis terminat coordinationem entiū vniuersi: ⁊
ali⁹ qui etiā ponitur vltim⁹ finis aut terminat eādē coordi
natione: aut aliā. si scd̓o habetur ꝓpositū ꝙ erūt due coordi
nationes entiū in vniuerso: qd̓ est cōtra positū. Si p̄mo. er-
go seq̄tur ꝙ idem ens simpl'r pōt simul h̄re duos fines: siue
duas cās finales totales: qd̓ est ipossibile: qꝛ si.a. hꝫ necessa
rio duas causas totales: seq̄tur ipm̄ esse ⁊ nō esse: sic qꝛ posi
ta vna cā totali alicui⁹ ponitur illd̓. ⁊ ipsa remota remoue
tur: ⁊ posita alia idē ponitur. ergo idē simul esset ordinatū
ad finē vltimum ⁊ nō esset ordinatū. ⁊ loquor de causa tota
li eiusdem ordinis: ꝓ cuius intelligētia dico ꝙ cā efficiens
eiusdē ordinis ⁊ totalis est illa q̄ est eiusdē speciei specialissi
me ⁊ eque ꝑfecta: ⁊ dꝛ totalis: qꝛ ad sui causalitatē nihil in
diget: et sic duo ignes eque ꝑfecti respectu ignis generādi
dicūtur due cause i genere cause efficiētis eiusdē ordinis: ⁊
totales: qꝛ vtraqꝫ est ꝑ se sufficiēs ad generādū eundē ignē
nō em̄ sunt cause ꝑtiales illi⁹ nec etiā vna in cāndo depen-
det essential'r ab illa cū sint eiusdē spēi. Cause ꝟo efficiētes
vel finales alterius ordinis sunt cause alteri⁹ spēi: ⁊ ꝑ ꝯñs
alteri⁹ ꝑfectionis eēntialis: ⁊ dicūtur totales: qꝛ qlibꝫ ꝑ se
est sufficiēs causare effectū in suo ordine. i. ꝙ ad causandū
nō requirit aliqd̓ qd̓ sit eiusdē spēi: qñ tm̄ sunt alteri⁹ ordi-
nis: ⁊ adinuicē eēntial'r ordinate ⁊ totales: vna nō pōt im
mediate cāre effectū nō ꝯcurrēte alia: nō ꝙ illa alia det vl'
suppleat quouismodo causalitatē alteri⁹ eq̄ em̄ ꝑfecte i sua
spē causat hō effectū: sicut p̄ma causa i suo ordine: siue spē:
et eque hō dꝛ cā totalis illi⁹ effect⁹ sicut p̄ma cā) sꝫ qꝛ inter
illas est simpl'r essntialis ordo: sic ꝙ talis effectus presup
ponat necessario talē ordinē eēntial'r: iō vna nō pōt illum
effectū causare nō cōcurrētib⁹ oib⁹ essential'r ordinatis ad
illū effectū: ita ꝙ qlibet ꝑ se vt totalis causa in suo ordine
dine attingat illū effectū: lꝫ illa attingat illū in ꝟtute alte-
rius ⁊ dependēter. Nec credo esse verū qd̓ aliqui asserūt ꝙ
cause eēntialiter ordinate cōcurrāt ad effectū tantū ꝑtiali-
ter. Si em̄ ꝑtialiter tm̄: seq̄retur ꝙ p̄ma nō produceret effe-
ctū vt totalis cā. d̓ hoc alias. Nec valet dicere ꝙ si.a.ē.a.b.c.
d. vt a tribus causis totalibus ꝙ.a. esset ⁊ nō esset: qꝛ posita
causa totali alicui⁹ effectus poniꝛ effect⁹ ⁊ ipsa remota non
ponitur. posito ergo.b. ponitur.a. remoto.b. remouetur.a. ⁊
ex alia ꝑte posito.c. ponitur.a. ergo.a. simul esset ⁊ nō esset.
Dico ꝙ hoc nō seq̄tur de causis eēntialiter ordinatis. qꝛ.b.
⁊ si sit cā totalis ⁊ eque ꝑfecta in suo ordine sicut ⁊.c. i suo:
tm̄ est ipossibile.b. causare circūscripto.c. ⁊.d. ꝓpter ordinē
essentialē eaꝝ: ita ꝙ effectus. s.a. non tm̄ dependet in suo eē
a.b.c.d. vt a causis totalibus alterius ordinis: sed dependet
inq̄tū vna agit i virtute alteri⁹: esset tm̄ impossibile ꝙ idem
effectus dependeret a duobus ordinib⁹ causaꝝ essentialiter
ordinataꝝ: qꝛ posito vno ordine causaꝝ respectu effectus.a.
statim ponitur.a. ⁊ ipso remoto remouetur: ⁊ posito alio or
dine ponitur.a. ergo.a. simul esset ⁊ nō eēt: ⁊ sic dꝫ Doc. in-
telligi. Similiter ipossibile ꝙ ideꝫ effect⁹ sit a duab⁹ causis
totalib⁹ eiusdē ordis siue eiusdē spēi: puta ꝙ Jo. sit a Fran
cisco ⁊ Antonio vt a duab⁹ causis totalibus: qꝛ bene seq̄tur
Jo. fore simul ⁊ nō fore: qꝛ posito Fran. ponitur: nō posito
nō ponitur: ⁊ posito Anto. ponitur. Si tm̄ inter Franciscuꝫ
⁊ Antoniū esset ordo essentialis: qd̓ est ipossibile. Jo. simul
esset ab illis. Ad ꝓpositū: si essent duo fines vltimi: illi eēnt
eiusdē ordinis ⁊ spēi ⁊ ꝑfectionis: ⁊ sic idē simul eēt ordina
tum ad finē vltimū ⁊ nō ordinatū: qꝛ posito vno esset actu or
dinatū ad illū: ⁊ alio remoto non esset ordinatū. Et ex hoc
patet cōfirmatio sequens: qꝛ nulla duo possunt esse ꝑ se ter-
minantia alicuius eiusdē si illa duo sunt terminantia eius-
dem ordinis ⁊ eiusdem rationis: ⁊ arguatur vt prius.

Ostenso esse de ꝓprietatib⁹ relatiuis p̄mi entis. Doc.
in isto arti. intendit quedam preambula: que
multū faciūt ad ꝓbandū infinitatē primi effectiui. Primuꝫ
preambulū est ꝙ p̄mū effectiuū est intelligēs ⁊ volēs: ⁊ ꝓ-
bat tribus rōnibus. Prima ibi. Primū agens est ꝑ se agēs
Et ratio p̄ncipaliter stat in hoc. Om̄e agens ꝑ se indepen-
denter ꝓpter finē est cognoscēs ⁊ volēs: sed p̄mū effectiuū
est hm̄ōi. Maior ꝓbatur ibi. Oē agens naturale precise ⁊c.
Probat ergo maiorē ex hoc: ꝙ si eēt aliqd̓ agens naturale
precise cōsideratū ex necessitate agēdi: si illud agēs ageret:
independēter: eque ageret etiā si ꝓpter nullum finē ageret.
Ignis em̄ vt simpl'r cōsiderat⁹ ex necessitate naturali agen
di ita calefaceret cōbustibile etiā si ꝓpter nullū finē ageret.
Si ergo ignis agit ꝓpter finē: ex hoc agit qꝛ in agendo de-
pendet ab aliquo amāte ⁊ cognoscēte illū finē. Probatur.
Quia om̄e agens ꝓpter finē agit ex appetitu finis. 2. physi.
Sed nunqꝫ posset appetere finē: nisi ille finis esset precogni
tus ⁊ amatus: vel ab ipso agente ꝓpter finē: vel ab aliquo a
quo dependet in agendo. ⁊ sic pꝫ illa maior. Minor ꝓbatur
q̄ntum ad primā partē. s. ꝙ primū est ꝑ se agens: qꝛ si est pri-
mum agens simpliciter sequiꝛ ꝙ est per se agēs: qꝛ si esset ꝑ
accñs agēs nō esset primū agēs: patet/ qꝛ causa ꝑ accidens
semꝑ reducitur ad aliqd̓ agens ꝑ se: vt pꝫ. 2. phy. ¶ Ibi. se-
cundo p̄ncipal'r arguitur. Et ratio stat in hoc: ex quo p̄mū
efficiēs agit ꝓpter finē. ergo inq̄tū amat finē: qꝛ cā finalis
mouet efficiēs ad ꝓducendū effectū inq̄tū est amata ab ip-
so efficiente: aut ergo inq̄tū amata actu voluntatis: et si sic.
ergo primum efficiens est intelligens ⁊ volens: qꝛ volūtas
nō fertur nisi in precognitū. Si vero vt amata tantū amo-
re naturali: tūc quero: aut p̄mum efficiēs naturaliter amat
aliū finem a se: ita ꝙ aliud a p̄mo efficiēte vt amatuꝫ amore
naturali moueat p̄mū efficiēs ad efficiendū aliquē effectuꝫ:
⁊ tunc esset imperfectio in ipso: qꝛ naturaliter inclinareꝛ ad
aliqd̓ aliud a semetipso vt ad finē: ⁊ sic esset aliquo mō ens
ad finē. Si ꝟo tm̄ natural'r amat finē qui ē ipse. i. aut ipēmet
vt amat⁹ amore naturali a seipso mouet seipsum ad ꝓducen
dum effectū: ⁊ hoc nihil est nisi ipm̄ esse ipm̄: patꝫ/ qꝛ amor
naturalis nihil ē nisi natura q̄ sic amat: vt pꝫ a Doc. in. 4.
d. 49. ⁊ hoc nō saluat rationē cause finalis: qꝛ cā finalis vt
cā finalis vt amata mouet efficiens ad ꝓducendū aliquid.

Sed in hoc occurrūt aliq̄ difficultates. Primo qꝛ si- Primum
cut dicit doc. in. 2. d. 6. q. 2. ⁊ in ꝓlo. q. de
subiecto theologie. ⁊ in primo. d. 1. ⁊ in. 4. d. 49. et alibi. ꝙ
amor cōcupiscētie q̄ est amare aliqd̓ non ꝓpter se sed ꝓpter
aliud: de necessitate presupponit amorē amicitie: q̄ est ama-
re aliqd̓ ꝓpter se. Amās ergo aliqd̓ ꝓpter seipm̄ ordinando
illud ad se: talis amor p̄supponit amorē suimet: eodem mō
dico de amore naturali. qꝛ aliquando agens naturale pro-
ducit aliquē effectū quē amat amore naturali ꝓpter semet-
ipsum amatū amore naturali: ptꝫ/ qꝛ multa agentia natura-
lia: que esse suum amore naturali amāt: ideo ꝓducūt q̄ntum
p̄nt illa q̄ p̄nt cōseruare esse suū: ⁊ sic nō videtur incōueniēs
ꝙ idē amatū amore naturali a seipso moueat seipm̄ ad ꝓ- Secūdū
ducenduꝫ effectum. Secūdo dicit doc. s̄. d. 1. q. 4. ꝙ efficiēs dubium.
naturale (hoc est agens de necessitate nature) si est ꝑ se effi-
ciens causa finalis mouet ipsum metaphorice de necessita-
te nature. i. vt amata necessario ab efficiente amore natura
li. Sustinendo ergo opi. philosophorum ꝙ primuꝫ agens
agat de necessitate nature: seq̄tur ꝙ agit effectū ꝓpꝛ aliqueꝫ
finē necessario amatū: ⁊ nō est verisimile ꝙ agat ꝓpter aliū
finē a semetipso. Tertio: qꝛ hoc idē videꝛ seq̄ de amore elici
to a volūtate: sustinēdo ꝙ iter eēntiā diuinā ⁊ volūtatem di Itē aliud
uinam ⁊ dilectionem eiusdē: nō sit aliqua distinctio extra i
tellectū: vt est quasi cōis opi. tunc si volūtas diuina ꝓducit
aliqd̓ ad extra. ḡ ꝑꝑ finē amatū ⁊ nō nisi ꝑꝑ eēntiā diuinā
vt amatā actu volūtatis: ⁊ eēntia diuina est idē penitus qd̓
volūtas diuina ⁊ amor diuin⁹. ḡ nihil aliud est nisi ipsam Rñsio.
esse ipam. ¶ Rñdeo ḡnaliter ad ista argumēta presuppo-
nēdo qd̓ dixi. s̄. ꝙ agēs ꝑ modū nature si nō est intelligens
neqꝫ volens eque ageret: si ꝑꝑ finē nō ageret: sicut si ꝓpter
finē ageret. ḡ si per se agēs vt hm̄ōi agit ꝓpter finē: ex hoc
agit: qꝛ in agendo depēdet ab aliquo cognoscēte ⁊ amante
talē finē: ⁊ si talis finis nō cognosceret nihil ageret ꝑꝑ finē
cum ergo primum agens agat propter finem ⁊ in agendo
a nullo depēdeat: sequiꝛ ꝙ cognoscit ⁊ amat primū finem
actu elicito volūtatis: qui sequiꝛ cognitionē ⁊ nō amore na-
turali q̄ nullo mō sequiꝛ cognitionē: vt ptꝫ a doc. in. 1. met.
sue. ¶ Rñdeo ergo ad primū argumētū ⁊ cōcedo ꝙ aliqd̓ Ad p̄mū
agēs naturale ꝓducit aliquē effectū ꝑꝑ seipm̄ amatū amo-
re naturali: qꝛ ordinat illū tātū ad sui cōseruationē. Et sic
nō sequiꝛ ꝙ si ꝓducit effectū ꝑꝑ seipm̄ amatū amore natura
li: ꝙ ipm̄ tm̄ sit ipm̄: ⁊ nō sit cā finalis: qꝛ ꝑꝑ cōseruationem
sui esse naturalit' amatā ꝓducit effectū: ⁊ hoc sufficit ad rō
nem cāe finalis: sꝫ in p̄mo effectiuo hoc nō sequiꝛ: qꝛ a nul-
lo est depēdēs: nec penit⁹ indiget aliquo ad sui cōseruatio-
nē cū sit simpl'r necesse esse: ⁊ ideo ipm̄ amare se amore na
turali nihil aliud est nisi ipm̄ esse ipm̄: imo vt sic amatum
nihil penit⁹ ꝓduceret. ¶ Dico scd̓o ꝙ agēs naturale possꝫ Itē alia
esse cā finalis vt amatū amore naturali: qꝛ oē tale hꝫ natu-
ralē inclinationē ad ꝑfectionē suā vel intrinsecā vel extrin
secā ordinādo illā ad seipsam sic amatā: sicut lapis ꝓducit
motū deorsum ad centrū: ⁊ suo mō quietē in centro ordinā
do centrū vt bonuꝫ extrinsecū: ⁊ quietē in centro vt bonum
intrinsecū ad seipsum vt amatū amore naturali: et sic nō se-
quitur ꝙ si ꝓducat aliqd̓ ꝓpter seipsum amatū amore natu
rali: ꝙ ipsum sic amatū non sit causa finalis: sed nō est sic in

primo agente: qꝛ primū agēs nō habet naturalē inclinatio
nem ad aliqͦd obiectū extra vt bonū sibi extrīsecū: nec ad
opationē aliquā circa aliud a se vt bonū intrinsecū: sed tm̄
habet naturalē inclinationē ad seipm̄: ꝛ ideo ipm̄ sic amatū
a seipso amore naturali nihil aliud esset nisi ipsuꝫ esse ipm̄:
Ad scdm. et sic nō haberet rōnē cause finalis. ¶ Ad scdm argumētū
Dico pͥmo ꝙ nō est simile de agēte secūdario ꝛ de agēte pri
mo ꝓpter causas.s̄.dictas. Dico scdo ꝙ si primū agens ꝓdu
cit aliqͥd de necessitate ad mentē phōꝝ: ꝓducit illud ꝓpter
finē de necessitate amatū: ꝛ hoc amore elicito. Et dicit Aꝛ.
ꝙ volūtas pͥmi si ꝓduceret aliqueꝫ effectū imediate: de ne=
cessitate ordinaret illū ad essentiā suā amore elicito necessa=
rio amatā: ꝛ hoc ꝑꝫ in cōfirmatione sequēti in hoc qͦd dicit
primū dirigere ꝛc. Nā si ꝑ impossibile primū nō esset intelli
gens neqꝫ volens: cū tm̄ se amaret amore naturali et ad ni=
hil aliud īclinaretur: nihil penitus ꝓduceret. Et si dicat̄: ꝙ
ex quo pͥmū de necessitate ꝓducit effectū imediate sm̄ mentē
phōꝝ: vt ꝑꝫ a Doc.ī.d.8.q.vlt.ꝛ.7.q.quoli. ergo videt̄ ꝙ ne
cessario inclinetur ad illū: ꝛ ꝑ ꝯñs illū amabit amore natu
rali: ꝛ si sic eodē modo sequitur ꝙ ꝓducit illuꝫ ꝓpter seipm̄
amatū amore naturali. Dico ꝙ inclinatio naturalis vel est
ad esse suū: vel ad aliquā ꝑfectionē sui esse: vt patere pōt a
Inclinatio naturalis vel est ad eē suuꝫ vel ad pfectionē sui esse. Doc.in.4.49.d.mō nullū creatuꝫ pertinet ad esse: siue ad
cōseruationē primi effectiui: nec pōt eē aliqua ꝑfectio ipsiꝰ
neqꝫ extrinseca neqꝫ intrinseca: ꝛ sic ad nihil aliō extra se na
turalr̄ īclinat̄: ꝛ lꝫ ꝓducat illū de necessitate nature hoc nō
erit ex inclinatiōe ad illū: sed ex summa ꝑfectione ipsius: q̄
necessario redūdatur ꝛ cōicatur alteri: vt patet ꝑ doc.ī.d.8.
q.vlti. exponentē dictū Aui. Et ex his ꝑꝫ rñsio ad tertium
argumentū. ¶ Tertio pͥncipaliter arguit Doc.ibi. Itē ter=
tio arguitur sic. Et rō stat in duobꝰ dictis. Primū ꝙ aliqua
causa scda producit aliquē effectū cōtingēter: intelligendo
cōtingenter ad vtrūlibet: qꝛ.s.est in ptāte sua illū ꝓducere ꝛ
nō producere. Aliter si oīs causa scda ꝓduceret effectū suū
de necessitate: tūc oīa euenirēt de necessitate: ꝛ sic nō opor=
teret consiliari ꝛ hmōi: vt inqͭ Aꝛ.1.ꝑyar. Scdm dictū est:
ꝙ secunda cā ꝓducit effectū in virtute pͥme cause: ita ꝙ pri=
ma causa attingit illū effectū: imo magis ꝙ̄ scda causa: qꝛ ī
libro de causis. Prima cā plus influit in effectū ꝙ̄ scda. ꝛ nō
sustinendo illā opi. quā Doc. improbat in.2.d.37. q̄ dicit ꝙ
volūtas creata est totalis ꝛ imediata cā sui effectus. ꝛ deus
causat tm̄ mediate: sed dicitur agere in virtute pͥme: qꝛ in eē
ꝛ in cōseruari dependet a pͥma. His dictis declaratis ꝑꝫ ar
gumētū Doc. qꝛ si impossibile est secūdā cām agere effectuꝫ
nisi inqꝫtū mouetur a pͥma siue in ꝟtute pͥme. seqͭur ꝙ si se=
cunda cā cōtingenter agit ꝙ prima causa magis cōtingen=
Primum dubium. ter agit cū in agendo dependeat a prima. ¶ In ista tamē
rōne occurrunt duo dubia. Primū in hoc qͦd dicit: ꝙ secū=
da causa nō causat nisi inqꝫtū mouetur a prima. Et in hoc
videtur sibi cōtradicere: qꝛ in.d.1.q.1. qͬti vult expresse qͦd
secunda cā in agendo nihil penitus recipiat a prima: et tm̄
īpossibile est aliqͥd moueri ab alio: nisi saltē motū recipiat.
si tm̄ localiter mouetur: vel si alio mō mouetur: tunc reci=
piet aliqͦd absolutū: qꝛ motus ex.5.phy. est tm̄ ad substātiā
quantitatē qualitatē ꝛ vbi. ¶ Scdm dubium est in hoc qͦd
dicit: ꝙ scda agit in ꝟtute pͥme: si per ꝯñs cum secūda agat
Scdm dubium. aliqͥd cōtingenter: seqͭur ꝙ etiaꝫ prima cōtingenter agit.
qꝛ ex quo prima causa prius agit ꝙ̄ secūda: aut ergo in illo
priori attingit effectū secūde cause aut nō. Si primo mō. er
go cū scda causa in illo priori nihil agat: ꝛ si ī aliquo signo
posteriori agit ad illū effectum: seqͭur ꝙ ideꝫ erit bis ꝓdu=
ctū. si scdo mō. ergo prima causa nihil agit: qꝛ agere ad effe
Rñsio ad primum. ctū est attingere illū. ¶ Ad pͥmum dubiū dico: ꝙ cām secū
dam moueri a pͥma in agendo: nō intelligitur ꝓprie moue
ri: qꝛ argumentū bene concluderet. Sed intelligit̄ moueri
ex hoc qͦd dicit ordinē inferiorē ad primā cām: ita ꝙ īpossi
Cām moueri a prima duplr̄ pōt capi. bile est ipsam agere pͥma nō agente. ¶ Scdo dico ꝙ scdam
cām moueri a pͥma pōt duplr̄ intelligi. Primo ꝙ in se mo=
ueat̄. Scdo ꝙ nihil p̄t agere respectu effectꝰ siue mouere: ni
si pͥma causa simul agat vel moueat ad eundeꝫ effectum. Et
isto scdo modo veꝝ est dictū doc. Sed vt sic nihil recipit in
Rñsio ad secundum se. ¶ Ad scdm dubiuꝫ dico breuiter: ꝙ prima causa nō agit
in aliquo priori: sed simul cū scda causa. Et si dicatur: qꝛ in
lib. de causis dr̄: ꝙ pͥma causa prius agit ꝙ̄ secūda. Dico ꝙ
sic debet intelligi prius.i.ꝑfectius: vt ꝑꝫ a Sco.in.2.d.37.
quia pͥma causa independēter agit. Et scda dependēter. et
ibi vide singularē glo. de ista materia. ¶ Ibi. Cōtra istam
rōnem instatur. pͥmo ꝯtra primā ꝯñam: qꝛ per nostrū velle
posset aliqͥd cōtingēter causari: et ita nō reqͥritur ꝙ prima
causa illud contingēter causet. ¶ Itē phūs antecedēs cō=
cessit.s. ꝙ aliqͥd cōtingenter causatur: ꝛ negauit ꝯñs intelli
gendo de velle dei.s. ꝙ prima cā contingenter causet: posuit
eīm cōtingentiā in inferioribꝰ: nō ꝓpter hoc ꝙ deus ꝯtingē
ter velit: sꝫ ex motu: q̇ necessario causatur inqꝫtū vniformis
sꝫ difformitas seqͭur ī ꝑtibꝰ eiꝰ: ꝛ ita cōtigētia. ¶ Cōtra se
cundā ꝯñam si causat cōtingēter ergo volēs. ista ꝯñ nō vi=
detur tenere: qꝛ aliqua naturalr̄ mota pñt īpediri: ꝛ ita op=
positū cōtingēter ꝛ violēter pōt euenire. ¶ Et nota qͦd di=
cit de vniformitate motꝰ ꝛc. Nā motꝰ pͥmi mobilis q̇ est ab
oriēte in occidēs: qui alio noīe vocat̄ motꝰ diurnus semper ē
vniformis ꝛ simplr̄ inuariabilis. Et primū mobile mediate
mouetur a pͥma causa: et imediate ab aliqua intelligentia:
vt ꝑꝫ.8.phy.t.c.78. Et ꝙ hec sit intētio Aꝛ. vcꝫ ꝙ mouens
infinitū moueat celū mediate: ꝛ mouens finitū imediate: ꝑꝫ
per Com.12.meta.com.41. et respectu istiꝰ motus nulla sit
cōtingentia in effectibus: sed cōtingētia in effectibꝰ accidit
in difformitate motus: ꝛ difformitas accidit in aliis partibꝰ
celi: vt ꝑꝫ de motu solis. Vñ Aꝛ. pͥmo de gñatione. Sol in
circulo obliquo.i.in codiaco sm̄ ꝙ ē in alio ꝛ alio signo vel
gradu: vel in minuto talis signi ē causa diuersoꝝ effectuum
sm̄ eīm phm̄ pͥma difformitas est in partibꝰ alicuiꝰ sempiter
ni: lꝫ sit vniformis sm̄ totū: quia eīm motꝰ ille est vniformis
ex vniformi habitudine mobilis ad mouēs. ideo hꝫ partes
nonas difformes: ꝛ ex hac difformitate partiū pōt vlterius
seq̇ alia difformitas vel varietas in substantiis genitis illo
mō. ꝛ sic a causis vniformibꝰ: puta ab intelligentia ꝛ celo se
vniformiter hñtibus causatur pͥmo aliqͥd vniforme cōstans
ex partibꝰ difformibꝰ vt motus: ꝛ mediante illo alia diffor=
mitas simplr̄. Hec Sco.in.4.d.48.q.2. ¶ Ibi. Ad pͥmuꝫ
dicēdum est. Dicit doc. ꝙ tenēdo ꝙ deꝰ sit pͥmum mouēs re=
spectu volūtatis nostre ideꝫ seqͭur de ipsa voluntate qͦd de
aliis: qꝛ siue imediate necessario moueat eā siue mediate. sic
intelligendo ꝙ si.a. necessario mouet.b.ꝛ.b. necessario mo=
tum mouet.c. qꝛ motuꝫ ab.a. seqͭur ꝙ.b. necessario moueat
c. Dicit ergo doc. ꝙ si deꝰ mouet imediate voluntatē necessa
rio ad actū suū: seqͭur ꝙ ipsa necessario moueat seipsaꝫ ad
actum suū. Et cū dicit: ꝙ si deꝰ est primū mouēs respectu vo
luntatis.i.posito ꝙ sit sic: qꝛ adhuc nō determinauit: an vo=
luntas nostra sit imediata ꝛ totalis cā sui actus nō ꝯcurrē=
te volūtate diuina. hoc eīm determinabit̄ in.2.d.37. vbi ꝓbat
duabus rōnibus ipsam cōcurrere ad oēm effectum volunta
tis nr̄e. hoc ergo posito seqͭur intentū. Supponit etiā ī ista
rōne ordinē essentialē causaꝝ: lꝫ hic non probet illū: imo in
suis theoreumatibꝰ: dicit ꝙ non pōt probare ordinē essen=
tialē esse in efficientibꝰ: vt patet in ꝓpōne: siue cōclusione:
siue theoreumate.16. ꝛ ibi dicit non pōt probari deū coage
re omī cause secūde aliqua actione propria sibi. ¶ Ibi. Ad
secundū dico. Hic doc. facit differentiā: ꝙ aliō est cōtingen
ter causari: ꝛ aliud est aliquē effectum esse possibilē.i. nō eē
sempiternū. Nā cōtingenter causari ꝓprie est qñ effectꝰ fit
tūc: qñ pōt nō fieri: quia cā etiā vt causat est prior effectu: vt
patet a doc.in.2.d.1. Causa ꝟo naturalis qñ causat effectū:
sic de necessitate causat illuꝫ: ꝙ talis effectꝰ non pōt fieri: p̄t
tm̄ dici ꝯtingēs quia in se nō est necessariꝰ ꝛ sempiternꝰ: sed
nō pōt dici cōtingenter ꝓductus: qꝛ nō potuit non causari
stante ꝑfecta dispōne cause ꝛ passi. ¶ Ibi. Nūc dico ꝙ phi=
losophꝰ ꝛc. Sensus huius lr̄e est: qꝛ sm̄ Aꝛ.12.meta. Intel=
ligentia applicata orbi suo necessario mouet illum. ergo il=
le motꝰ erit simplr̄ necessariꝰ: ꝛ sicut totus ē simplr̄ necessa
rius: ita ꝛ quelꝫ pars eiꝰ cum totū nō possit esse necessariuꝫ
partibus nō necessario existētibꝰ. Et sic illa pars motus in
circulo obliquo: vel alibi: necessario causabit effectuꝫ: cū sit
agens mere naturale: siue motꝰ causet: siue natura cuiꝰ est
talis motꝰ: vt puta natura solis: qͦd magis videt̄. Nō eīm cre
dendū est motū posse causare substantiā: sed qꝛ ꝑ motum sol **Motꝰ nō p̄t substātiā cāre.**
fit in alia et alia ꝑte circuli obliqui: qꝛ in vna parte signi p̄t
esse causa gñationis alicuius effectꝰ: ꝛ in alia parte nō po=
terit esse cā generationis eiusdeꝫ: ꝛ tm̄ ipse sol de necessitate
causat. ¶ Ad tertiū dicit: ꝙ si aliqua cā pōt impedire: hoc
erit in virtute supioris cause. Pono eīm ꝙ cōiunctio Iouis
et Saturni in aliquo gradu Cācri (cōcurrēte ꝑticulari cā)
sit cā alicuiꝰ effectꝰ. totꝰ iste ordo causaꝝ erit virtute cause
supioris ꝛ tandē pͥme. Si mō esset alia cōiūctio puta Solis
cū marte ī aliquo signo ꝛ gradu posset vna cū causa ꝑticula
ri īpedire actionē pͥme cōiūctiōis ꝓducēdo effectū oppositū
effectui ꝓducendo a pͥma cōiūctione: hoc nō esset nisi in vir
tute cause supioris necessario mouētis illas cās ad talē effe
ctum oppositū: ꝛ illa supior in virtute supioris ꝛ tandeꝫ in
virtute pͥme: ꝛ sic si ille effectꝰ impeditus fuerit: erit pͥmo a
causa pͥma: ꝛ hoc est qͦd dicit. ¶ Seqͭur. Si ergo videt̄ tri=
plici via ostensum esse: ꝙ primū agens est intelligens ꝛ vo=
lens. Nota tm̄ ꝙ forte iste non sunt rōnes demonstratiue: qꝛ

doc.in suis theore.theo.14. sic dicit: nõ põt pbari deũ esse: sapientẽ vel intelligentẽ. Et cõmentando illã ppositionem dicit: ꝛ p ɔñs nec pscientẽ: nec predestinãtẽ: nec p artẽ: siue p ydeas: siue quocũqꝫ modo intellectualr aliqd pducentẽ. Deinde ponit aliã ppõnem. Nõ põt inqt pbari deũ esse volentẽ. Et in com̃.suo nec p ɔñs amante: nec iustũ nec misericordẽ: nec p ɔñs iudicẽ meritoꝝ vel demeritoꝝ. hec ille. Et ideo istẽ rões doc. sunt multũ ponderãde. nec doc. dicit illas esse demonstratiuas: tamen sunt multũ efficaces.

Secundum preambulũ ad infinitatez primi effectiui ostendendaz: est ꝙ intellectio et volitio primi effectiui nõ est aliud ab essentia ipsi⁹. ¶ Et pbat ibi. Nũc vlterius. Et ratio ista stat in hoc. vz ꝙ de⁹ dicitur causa finalis vt est actu amat⁹ a volũtate sua: et causatio cause finalis est metaphorice siue intẽtionaliter mouere voluntatem suã ad pducẽdũ effectũ. ergo ad hoc ꝙ volũtas diuina producat effectũ necessario presupponit causalitatez vltimi finis ꝛ ei⁹ causationẽ. i. ꝙ necessario psupponit amorẽ finis: aliter nõ pduceret propter finẽ: tunc arguit̃ sic. Om̃e simplr incausabile ꝛ iproducibile necessario est idẽ primo effectiuo (patet. s̃. qꝛ om̃e tale est simplr independẽs ꝛ est a se: ꝛ pbatũ est ꝙ tm̃ est vnũ primũ incausabile/ sed amor quo volũtas diuina amat deũ est hmõi: pz/ qꝛ si ille amor est causat⁹. ergo est causat⁹ a volũtate diuina. ergo ab ipsa amãte deũ. ergo ille amor causat⁹ presuppõit aliũ amorẽ respectu finis amati. vel ergo erit pcessus in infinitũ in amoribus: qđ est incõueniens: vel standũ est ad primũ amorem qui volũtas diuina amat deũ: ꝛ sic erit penit⁹ incausabilis ꝛ indepẽdẽs: et vt simplr idẽ qđ primũ effectiuũ: ꝛ sic pz sensus huius rationis. ¶ Ibi. Hoc ostendit Ar. 12. meta. ꝛ. s̃. Iste rationes philosophi pñt declarari. ¶ Pro declaratione hui⁹ lr̃e supponenda est primo differẽtia potentie actiue ꝛ factiue. Nã potẽtia actiua pprie dr illa cuius op⁹ recipit̃ in illa. Et factiua: cui⁹ op⁹ recipit̃ in materia extrinseca. Exẽplũ primi. Intellectus est potẽtia actiua: qꝛ operatio intellect⁹: puta itelligere recipit̃ in ipso intellectu. Exẽplũ scđi. Ignis est potẽtia factiua: qꝛ productũ ab igne recipitur in materia extra sed de differẽtia ista patebit. i. pñti. d. parte. 2. ꝛ diffusius patet a doc. in quoli. q. 13. ꝛ vide que ibi plixe exposui. Intellect⁹ ergo pprie dr potẽtia actiua. ¶ Scđo dicit ꝙ vltima pfectio entis in actu primo est in actu scđo vt vnit̃ optimo. Actus pmus est pncipiũ opationis. Actus ṽo scđs est ipsa opatio: ꝛ potẽtia opatiua nõ põt vniri optimo obiecto nisi medainte opatione sua: vt pz de potẽtia visiua: q̃ nullo mõ vnit̃ pfectissimo visibili nisi mediãte visiõe illi⁹. Ideo doc. vult in. 1. d. 1. q. 1. ꝙ duplex est pfectio potentie opatiue: vna extrinseca que est obiectũ pfectissimũ illius potẽtie. alia intrinseca: que est opatio optima: qua potẽtia attingit tale obiectũ. Et sic potẽtiã vniri obiecto mediãte opatiõe nihil aliud est nisi ipsam attingere obiectum p opatiõem: vt pz a doc. in quoli. q. 13. ꝛ in. 4. d. 49. Et sic pfectio optima pfectissime potẽtie est opatio pfectima illi⁹: ꝛ talis dr esse q̃ terminat̃ ad optimũ obiectũ: ꝛ sic vltima perfectio intellectus diuini erit cognitio essentie diuine. Si ergo talis cognitio esset realr distincta ab intellectu diuino: siue ab ipso deo: tũc optimo illius essentie esset aliud: qđ est incõueniẽs qꝛ sequeret̃ ꝙ substantia pmi posset existere sine sua vltima perfectione: vt posset pbari p ppositionẽ doc. in. 1. d. 1. q. 4. et in. 2. d. 12. q. 2. vez absolutũ prius alio ꝛ realiter distinctuz ab illo potest esse sine posteriori ꝛc.

Differentia iter potẽtiã actiuã ꝛ factiuam. *(margin, beside "ponenda est primo differẽtia …")*

In ista tñ lr̃a Doc. videt̃ ꝙ sibi contradicat. Primo in hoc qđ dicit intellectũ esse potentiaz actiuam. Nã. i. parte scđa hui⁹. d. pductuz in esse simplr ab intellectu diuino nõ est in ipso intellectu. ergo nõ est potẽtia actiua. Similiter expresse vult in. 2. d. 9. de locutiõe angeloꝝ: ꝙ intellectus vni⁹ angeli põt causare actũ intelligendi in intellectu alteri⁹ angeli: ꝛ silr spẽm intelligibilẽ: pz etiã de intellectu diuino qui actu suo pducit obiecta scđaria in esse ꝭm quid: vt pz a Doc. in. 1. d. 3. q. 4. ꝛ. 35. d. 36. ꝛ. 43. et in. 2. d. 1. q. 1. ꝛ diffuse i quol. q. 14. ꝛ tñ illa obiecta secũdaria nõ sunt formaliter in intellectu diuino. ¶ Rñdeo ꝙ nõ habeo pro incõuenienti eandẽ potentiã respectu diuersoꝝ terminoruz diuersimode appellari. Nã si terminus pductus est extra: ipsa dicetur pductiua: vt eñ intellectus pducit aliqd qđ ṽe recipit̃ in materia extrinseca respectu illius põt dici potentia factiua: vt ṽo producit aliqd qđ non recipitur formaliter in ipso intellectu: nec in aliqua materia extrinseca: sed illud productũ erit in se subsistẽs: tũc dicitur potentia pductiua: vt patet a doct. i. parte. 2. huius. d. vt ṽo pducit aliqd vel quasi pducit: qđ tm̃ est in ipso formaliter dicit̃ potentia opatiua siue actiua: vñ doct. i. parte. 2. d. 1. q. 1. secũdi: vult expresse ꝙ intellectus dicatur ex pte intellectionis potentia opatiua: ꝛ respectu filij producti in diuinis potẽtia pductiua. ¶ Secũda difficultas est in hoc qđ dicit: ꝙ vltima pfectio primi entis est in actu secũdo quo cõiungitur optimo. Nõ eñ aliquid vnitur alteri nisi icludat relationẽ qua formaliter dicitur vniri terminatã ad illud cui vnitur ꝛ cõiũgitur. Vñ doc. expresse. q. 13. quol. vult ꝙ operatio beatifica icludat de necessitate relationẽ realẽ terminatã ad obiectũ vt exñs est. Et in hoc videtur sibi cõtradicere. qꝛ. q. prealle gata: vult ꝙ actus beatificus intellect⁹ diuini nullã relationem includat terminatã ad ipsam essentiã: que ẽ obiectum beatificũ ꝛ non tm̃ relationez realẽ: sed nec etiã relationem rõnis: ꝛ tñ hic cõcedit ꝙ ṽe vnitur ꝛ cõiungit̃ obiecto optimo ꝛc. ¶ Rñdeo ꝙ qñ est vnio inter aliqua realiter distincta ꝛ habẽtia esse realis exñtie includũt relationẽ realem: ꝛ qñ est inter extrema hñtia esse ꝭm qđ: vel saltẽ vnum illoꝝ: tũc nõ est necesse ꝙ includãt relationẽ realẽ: vt patet de cõgnitione abstractiua: q̃ vnitur obiecto hñti esse tantum ꝭm quid: vt pz a Doc. q. 13. quol. Qñ ṽo est iter extrema sic realiter eadẽ: ꝙ vnũ illoꝝ vnitiue ẽ in alio ꝭm oĩmodã idẽtitatem realez: tũc ibi nulla est relatio nec realis: nec rõnis. Et sic act⁹ beatificus intellect⁹ diuini nullã relationẽ includit ad essentiaz vt obiectũ beatificum: vt Doc. exponit. 13. q. q̃l. Hic ergo debet intelligi vnio potẽtie ad obiectuz p vnione fundamentali. s. ꝙ ipsa potentia p opationẽ absolutã ṽe attingit optimũ obiectũ: sicut etiã Doc. vult expresse in. 4. d. 10. ꝛ. 49. ꝛ. q. 13. q̃l. ꝙ vltima perfectio potentie intellectiue est illa qua vnitur optimo: ꝛ illã vocat opationẽ absolutã: ꝛ si ad ipsam cõsequatur aliqua relatio ad obiectũ: ex hoc ẽ quia talis opatio realiter distinguitur ab obiecto: et sic pz quõ non ẽ ɔtradictio. ¶ Ibi. scđa ratio. Qꝛ dixit Ar. ꝙ si intelligere pmi esset aliud ab ipso eẽt laboriosa ei⁹ cõtinuatio. ꝛ doc. vbi. s̃. assignat rõnẽ: quia potẽtia solũmõ receptiua est potẽtia cõtradictiõis: vt patet: qꝛ si tm̃ se habet receptiue: seqtur ꝙ nullam necessitatẽ dicat respectu recepti: vt patet a doc. in plo. q. de subiecto theologie. et sic intellect⁹ primi posset esse aliqñ intelligens: ꝛ aliqñ non: ꝛ hoc ẽ qđ dicit. ¶ Ibi. Aliter oñditur ppositũ. Hic ponit rõnẽ Tho. in. 1. d. 3. ꝛ Egi. d. 2. pmi. ꝛ ratio stat in hoc: qꝛ obiectũ ꝛ potentia intellectiua sunt idẽ. ergo intellectio qua talis intellect⁹ intelligit illud obiectũ. Doc. dicit hanc rõnẽ nõ cõcludere: ꝛ pz p instãtia de intellectu angeli ꝛ ei⁹ essentia: q̃ q̃uis sint realiter idẽ: nõ tñ intellectio realiter idẽtificatur illis. ¶ Ibi. Hec ɔclusio scđa: vez ꝙ essentia dei sit idẽ ꝙ volitio sua secũda est correlariũ. pmo seqtur ꝙ volũtas sit idẽ essentie diuine. Tũ qꝛ si velle est simplr incausabile: vt. s̃. patuit. ergo a fortiori ꝛ volũtas cuius ẽ tale velle. si eñ posterius ẽ simplr incausabile. ergo ꝛ prius. cũ ergo sit tm̃ vnuz simplr incausabile: vt. s̃. patuit. seqtur ꝙ si volũtas sit incausabilis: ꝙ illa erit realiter ipsa pma natura oĩno incausabilis. secũdo seqtur ꝙ intelligere pmi respectu sui sit idẽ illi nature: quia simplr necesse esse: pz/ qꝛ si velle sit necesse esse: a fortiori intelligere: cũ oĩno psupponatur ipsi velle: sed tm̃ ẽ vnum necesse esse: vt. s̃. patuit: si itelligere sit necesse esse: erit realiter ipsa pma natura: que ẽ simplr necesse eẽ. Tũ etiã qꝛ intelligere videtur ppinqui⁹ nature diuine q̃ꝫ velle. ergo si velle ẽ idẽ illi: a fortiori ꝛ intelligere. tertio seqtur ꝙ itellectus sit idẽ illi nature: et arguatur sicut. s̃. argutũ est de volũtate et velle. quarto seqtur ꝙ ipsa rõ intelligendi sit idẽ sibi: qꝛ illa necessario presupponitur intellectioni ꝛ volitioni: ꝛ accipit rõnẽ intelligẽdi p formali rõne causandi vel quasi causandi intellectionẽ in rõne formali obiecti intelligibilis q̃cq̃ sit illa. ¶ Ibi. Oñso de intelligere se ꝛ velle se. Hic doc. intendit pbare: ꝙ intellectio pmi effectiui respectu alioꝝ intelligibiliũ a se sit eadez cum ipso. ꝛ pbat: qꝛ nullũ intelligere primi est accñs sibi: sed si eẽt distinctuz realiter de necessitate esset accñs: vt pz de oĩ alio intelligere. Probo aũt ꝙ non possit esse aliud a pmo. Et psuppono ꝙ pmum effectiuũ possit realiter causare hoĩem: certũ est ꝙ non posset illũ causare: nec voluntas illũ velle nisi preintelligeret̃: vt patz. Quero tunc aut intellectio hoĩs est idẽ cum pmo effectiuo: aut ẽ aliud. Si primũ habeo tunc ppositũ. si scđm ergo illud itelligere erit causabile: qꝛ om̃e aliud a primo effectiuo est causabile: sed volũtas nõ posset illud velle nisi preintelligeret̃: et tũc quero de illa alia intellectiõe: aut est idem aut aliud. Si primuz. ergo ꝛ pma intellectio erit idẽ: cũ non sit maior rõ de scđa q̃ꝫ de pma. Si scđm. tũc erit pcessus in infinitũ in intellectionib⁹ respectu eiusdẽ hoĩs causabilis: vel standuz est ad pmã itellectionẽ hoĩs: ꝛ sic formet̃ ista rõ sicut illa de velle pmi effectiui: lꝫ Doc. hanc rõnez nõ sic expresse ponat in ista lr̃a formetur ergo sic exponendo lr̃am doc. Primum

Margin notes: apparẽs contradictio. (beside "In ista") — Differentia iter potentiã factiuã pductiuã ꝛ operatiuã. (beside "diuersimode appellari…") — Dubium. (beside "Nõ eñ aliquid vnitur…") — Solutio (beside "Rñdeo ꝙ qñ est vnio…")

effectiuũ ex quo est oĩno incausabile hꝫ ex se hoc ẽ ex natu-
tura ꝓpria vnde possit causare q̃ꝺcunq̃ causabile: saltem vt
prima causa illi⁹ causabilis: qꝛ ſm philosophos non posset
causare effectũ impfectũ scd̃a causa nõ ꝯcurrẽte. hꝫ ergo ex
se posse cãre vt pͥma causa oẽ causabile circũscripto quocũq̃
alio quod non est idẽ sibi: vt ptꝫ: sed circũscripta cognitio-
ne causabilis nõ posset illꝺ vt pͥma cã causare vt pꝫ in lr̃a. er
go seq̃tur ꝙ talis cognitio sit idẽ pͥmo effectiuo. ¶ Sed in
Apparẽs expssa cõtradictio. hoc videt̃ cõtradicere: qꝛ expresse vult in pͥmo. d.39.⁊.40.⁊
magis expsse in ql̊.q.14. ꝙ volũtas diuina pri⁹ vult ⁊ deter-
minat de quocũq̃ causabili illꝺ foꝛe q̃ꝫ intellect⁹ diuin⁹ co-
gnoscat illꝺ. ergo circũscripta cognitiõe hu⁹. Fran. est ꝓdu
cibilis ad extra ſm eẽ exñtie. adhuc volũtas diuina põt illꝺ
Rñsio ꝓducere. ¶ Rñdeo breuiter: ꝙ doct. in locis supradictis bñ
cõcedit ꝙ volũtas diuina pͥus determinat de ꝓpõne cõtin-
genti: ⁊ post intellect⁹ cognoscit illã: ⁊ q̃ꝫtũ ad hoc nõ prere
quirit̃ cognitio illi⁹ cõtingẽtis: sed cognitio terminoꝝ ꝓpõ-
nis ꝯtingẽtꝭ ꝺ necessitate p̃cedit deteriatiõẽ volũtatꝭ diue
nisi eñi fran. vt cognit⁹ ⁊ exñtia Frã. vt cognita cẽnt pñtia
volũtate diñe: nũq̃ volũtas diña posset determiare ꝙ Frã.
actu existat: ⁊ sic dictũ Doc. ĩ isto loco dꝫ ĩtelligi ꝺ cognitõe
Notã. difficultas. terminoꝝ ꝯplexiõis ꝯtingẽtis ꝙ illa circũscripta ⁊c. ¶ Se
cundo occurrit dubiũ in ista ꝯña. Primũ effectiuũ nõ hꝫ ex
se vñ possit causare: puta causabile a circũscripta cognitiõe
ipsi⁹. a. ergo talis cognitio nõ est aliꝺ a pͥmo effectiuo: tũ qꝛ
nõ seq̃tur angel⁹ nõ põt causare. puta. a. circũscripta cogni
tione ipsi⁹. a. g̃ talis cognitio est idẽ cũ ipso. a. ĩmo ſm theo-
logos realiter distinguit̃: tũ etiã posito ꝙ ĩpossibile sit pͥmũ
effectiuũ non hr̃e cognitionẽ lapidis: nõ seq̃t̃ ꝙ talis cogni
tio sit idẽ cũ primo effectiuo: qꝛ diceret̃ ꝙ talis ĩpossibilitas
Rñsio nõ eẽt ex rõne ĩtrinseca talis entitatꝭ: sꝫ magis ex rõne ex-
trinseca qꝛ de necessitate cãt illã. ⁊ hoc ptꝫ a doc. ĩ.2.d.1.q.5.
rñdẽdo ad.q. ¶ Ad pͥmũ argm̃ rñdeo ꝙ rõ Doc. ꝯcludit ĩ
pͥmo effectiuo: qꝛ volitio alicui⁹ cãbil̃ de necessitate p̃suppo
nit cognitionẽ eiusdẽ: ⁊ cũ talis volitio sit idẽ cũ pͥmo effe-
ctiuo: vt patuit. s̃. magis seq̃t̃ ꝙ tal̃ ĩtellectio p̃supposita sit
idẽ. Vel sic ⁊ magis ad ꝓpositũ lr̃e si talis ĩtellectio ẽ aliꝺ a
pͦ effectiuo: ⁊ ip̃a circũscp̃ta ĩ ĩpossibile pͥmũ effectiuũ posse
cãre aliq̃ꝺ cãbile. g̃ si cãndo aliq̃ꝺ cãbile nec̃io p̃req̃rit̃ tal̃
cognitio vt alia a pͥmo effectiuo: seq̃tur ꝙ pͥmũ effectiuũ in
causando depẽdet ab aliq̃ ente creato: vel ĩ gñe cause efficiẽ
tis: sustinendo ꝙ cognitio obiecti ꝑtial̃r cõcurrat ad actuꝫ
volũtatis: vt pꝫ in.2.d.25. vel vt a cã sine qua nõ: vt pꝫ vbi. s̃.
⁊ vtrũq̃ est simpl̃r incõueniens: qꝛ pͥmũ effectiuũ posse ex se
causare oẽ cãbile vt pͥma cã a nullo alio a se depẽdet. Si di
catur ꝙ nõ põt ĩ effectũ impfectũ sine scd̃a cã. ergo aliquo
mõ depẽdet ab illa in cãndo. Negat̃ ꝯña: qꝛ ĩ oꝛdie pͥme cau
se nullo mõ depẽdet a scd̃a. Nõ eñi hꝫ a scd̃a nec vt a cã effe-
ctiua: nec vt a cã sine qua nõ: vt sit pͥma cã ⁊ agat oĩno ide-
pendẽter. Et ex his pꝫ solutio ad scd̃ꝫ. ¶ Ibi. Scd̃o ꝓbatur
idẽ. Quia oẽs intellectiões eiusdẽ intellect⁹ hñt silẽm habi
tudinẽ ad intellectũ ſm identitatẽ essentialẽ vel accidẽtaleꝫ
sicut pꝫ de oĩ intellectu cãto ⁊ ei⁹ intellectionib⁹: qꝛ vidẽtur
ꝑfectiões eiusdẽ gñis: iõ si aliq̃ hñt receptiuũ ⁊ oẽs: ⁊ si ali
qua ẽ accñs ⁊ q̃lꝫ: sed aliqua nõ p̃t esse accñs in pͥmo ex p̃ce-
dente ꝯcl̃one: qꝛ nõ intellectio suĩ ipsi⁹. ergo nulla est sibi ac
cidens. ¶ Ibi. Tertio sic. Hic Doc. deducit ad hoc incõue
niens: ꝙ si intelligere pͥmi respectu alteri⁹ obiecti a se non
esset idẽ: tũc recipet̃ in intellectu ipsi⁹: ⁊ cũ intelligere pͥmi
respectu suĩ ipsi⁹ sit idẽ realiter cũ ip̃o intellectu: tũc illꝺ aliꝺ
Bona difficultas. intelligere reciperet̃ in pͥmo intelligere: q̃ꝺ est incõueniẽs.
Sed dubitat̃ in ista ꝯña: qꝛ nõ videt̃ seq̃: ꝙ si pͥma intellectio
sit realiter idẽ cũ ĩtellectu pͥmi effectiui: ⁊ scd̃o intellectio re
cipit̃ in tali intellectu. g̃ recipit̃ in pͥma ĩtellectiõe: ⁊ pꝫ instã
tia intellectio qua ĩtelligo lapidẽ recipit̃: ĩmediate in ĩtelle-
ctu meo: sed volũtas est idẽ real̃r cũ intellectu: vt ptꝫ a doc. ĩ
Rñsio. 2.d.16. g̃ ĩtellectio recipit̃ in volũtate: nõ seq̃tur: qꝛ si sic. vo
lũtas foꝛal̃r ĩtelligeret. ¶ Preterea. Accñs recipit̃ in crea
tura: ⁊ rl̃o creature ad deũ ẽ idẽ real̃r cũ illa. g̃ recipit̃ ĩ illa
hoc ẽ manifeste fl̃m. ¶ Dico ꝙ nõ habereꝫ ꝓ incõueniẽti ꝙ
Volũtas real̃r itelligit. volũtas sit real̃r receptiua ĩtellectiõis cũ sit eadẽ res q̃ ĩtel-
lect⁹. Et cũ infert̃. g̃ ĩtelligit. Cõcedit̃: sic ꝙ real̃r ĩtelligat:
qꝛ ip̃a realiter est res q̃ est intellectus: sed nõ cõcedit̃ ꝙ foꝛ
maliter intelligat: vel ꝙ foꝛmal̃r sit receptiua intellectiõis
qꝛ sumpta ſm suã foꝛmalitatẽ distinguit̃ a foꝛmalitate intel
lectus: vt pꝫ a Doc. in.2.d.16. Et nõ est incõueniẽs ꝙ aliq̃d
eiusdẽ generis cuꝫ alio sit receptiuũ alteri⁹ generis: sꝫ bene
esset valde incõueniens ꝙ aliq̃d eiusdẽ generis ĩmo eiusdẽ
rõnis sit receptiuũ alteri⁹ eiusdẽ generis: ⁊ ꝙ denoĩet̃ ab il-
lo. Sic est in ꝓposito de intelligere primi effectiui respectu
suimet: ⁊ de intelligere eiusdẽ respectu alioꝝ: seq̃ret̃ eñi ꝙ si-
cut intellectus pͥmi vere intelligit: sic ⁊ pͥmũ ĩtelligere si eẽt
receptiuũ scd̃i intelligere ꝙ intelligeret: q̃ꝺ est valde absur
dum. ¶ Ad aliud de relatiõe dico ꝙ hec esset vera realiter
relatio est alba: qꝛ real̃r est res q̃ est alba: foꝛmaliter tñ non
esset vera: qꝛ foꝛmal̃r distinguitur a creatura: vt pꝫ a Doc.
pͥmo. d.1. Et vltra nullo mõ esset eiusdẽ generis: cẽt bñ val-
de incõueniens ꝙ sit receptiua aliq̃d eiusdẽ generis. ¶ Si Obiectio
dicatur. Nõne aliqua creatura que realiter includit relatio
nem ad creatoꝛeꝫ vt eadẽ sibi est realiter pater: ergo pater-
nitas recipitur in tali relatione que sunt eiusdem generis.
¶ Dico ꝙ paternitas ẽ de gñe relationis: sed relatio crea- Rñsio
ture ad creatoꝛẽ in nullo genere cõtinetur: sed ẽ simpliciter
transcendẽs: vt dicit Doc. in scd̃o. ⁊ credo in.4. Ad euitan
dum ergo hoc incõueniẽs: vꝫ ꝙ aliq̃d eiusdẽ generis sit re- In deo ẽ tantũ vnũ ĩtelligere respectu omnium.
ceptiuũ alteri⁹ eiusdẽ generis simpl̃r concedit̃ ꝙ intelligere
respectu alioꝝ in pͥmo effectiuo sit idẽ cũ ipso. ¶ Ibi. q̃rto
sic. Hic ꝓbat ꝙ tm̃ sit vnũ intelligere pͥmi effectiui respectu
oĩm: ⁊ dicit ꝙ vnũ intelligere põt esse pluriũ obiectoꝝ oꝛdi-
natoꝛum: pꝫ/qꝛ vna intellectione intelligo ꝓpositionẽ ⁊ ter
minos ꝓpositionis: ⁊ q̃ꝫto intelligere est ꝑfectius tanto erit
pluriũ obiectoꝝ: cũ ergo intelligere primi sit simpliciter ꝑ-
fectissimũ. ergo erit oĩm obiectoꝝ: ⁊ sic tm̃ erit vnũ intelligo
re pͥmi: ⁊ cũ ĩtelligere se ĩ pͦ ente sit idẽ. g̃ intelligẽ respectu
alioꝝ erit idẽ cũ pͥmo ente: cũ sit penit⁹ idẽ ĩtelligere q̃ꝺ itel
ligere sui. ¶ Ibi. 5°. posset sic arg. Hic recitat vnã rõnẽ ma
gistri Alex. de alexã. ĩ.1.d.35.q.2. Iste ĩtellect⁹ nõ ẽ nisi q̃ꝺ-
dã ĩtelligere. sꝫ iste intellect⁹ ẽ idẽ oĩm: ita ꝙ nõ põt eẽ ali⁹
respectu alteri⁹ obiecti. ergo nec intelligere est aliud. ergo ẽ
idẽ intelligere omniũ. ¶ Ibi. Sophisma ẽ accñtis. Et de-
claratur sic ista lr̃a ꝑ exẽplum. aĩal ⁊ homo sunt idẽ absolu-
te: qꝛ hõ est aĩal: ⁊ tñ non seq̃tur. si aĩal est gen⁹. ergo hõ est
genus: qꝛ hõ ⁊ animal vt aĩal predicatur de hoĩe extranean
tur ipsi generi: qꝛ genus nõ cõuenit aĩali: vt aĩal predicatur
de hoĩe: sed tm̃ in suppositione simplici: et vt sic nõ predicat̃
de hoĩe. Sic in ꝓposito intellectus est q̃ꝺdã intelligere: sed
intellect⁹ est idẽ oĩm intelligibiliũ. g̃ ⁊ intelligere: nõ seq̃t̃: qꝛ
intellect⁹ ⁊ ip̃m intelligere vt p̃dicat̃ de ĩtellectu extraneant̃
huic q̃ꝺ ẽ eẽ oĩm ĩtelligibiliũ. Accidit eñi ĩtellectui ꝙ sit itel
ligere q̃ꝺ ẽ oĩm. Sil̃r ẽ de ĩtelligere ⁊ velle. vꝫ eĩ diuisim sic.
ĩtelligẽ ẽ idẽ q̃ꝺ velle: puta intelligẽ dei ⁊ velle ipsi⁹. g̃ si in-
telligere termiat̃ ad. a. ⁊ velle terminat̃ ad. a. nõ seq̃t̃ cõiũctĩ
i. ꝙ vtrũq̃ terminet̃ ad. a. sed bene sequit̃ diuisim. i. ꝙ velle
est aliq̃d q̃ꝺ terminatur ad. a. qꝛ velle est ip̃m intelligere q̃ꝺ
termiat̃ ad. a. Et sic pꝫ ista lr̃a. ¶ Ibi. Intellect⁹ pͥmi. Aliĩ
ꝓbant aliter. i. ꝙ sit tm̃ vnũ intelligere primi respectu oĩm
qꝛ intellectus pͥmi hꝫ vnũ actũ adequatũ sibi ⁊ coeternuꝫ:
scꝫ intelligere se q̃ꝺ est idẽ sibi. igit̃ non põt hr̃e aliũ. Dicit
doc: ꝙ nõ seq̃t̃: pꝫ/qꝛ lꝫ intelligere pͥmi adequet̃ ipsi intelle
ctui diuino: ⁊ essentie diuine. s. intensiue: qꝛ illa intellectio
tãta est q̃ꝫtum obiectũ est intelligibile: ⁊ iõ nõ põt hr̃e aliã
respectu talis obiecti: nõ tñ adequat̃ extẽsiue. s. ꝙ nõ possit
hr̃e aliquã aliã respectu alterius obiecti. Et pꝫ ꝑ exẽplum
doct. qꝛ intellectus bti hꝫ actũ adequatũ. s. visionẽ dei: ade-
quatũ dico intẽsiue: qꝛ ꝑfectioꝛẽ: nec eque ꝑfectã hr̃e põt:
⁊ tñ cũ hoc stat ꝙ etiã videt alia: ⁊ hoc est qꝛ visio dei non
adequat̃ sibi extensiue. ⁊ si foꝛte intẽsiue ponẽdo ꝙ videat
deum ſm totã capacitatẽ illius intellectus. i. ꝙ habeat tan
tam visionẽ intẽsiue quantã põt creari: sicut pꝫ de intelle-
ctu aĩe xp̃i. de quo vide doc. in.3. q.14. q̃ etiaꝫ alia obiecta
videt alia intellectione real̃r distincta a visione beatifica.
¶ Ibi. Itẽ arguit̃. Aliĩ arguũt ad idẽ: qꝛ intellectus pͥmi Egi. de Roma
hꝫ in se ꝑ idẽtatẽ. s. realẽ ꝑfectiõe maximã intelligẽdi. s. in-
tellectioneꝫ qua se intelligit q̃ est ꝑfectissima intellectio. g̃
habet per identitatẽ omnẽ aliam. s. alioꝛuꝫ obiectoꝛum. Di
cit doc. ꝙ nõ seq̃tur: quia maxima intellectio est simpliciter
incausabilis: ⁊ per cõsequens idem. qꝛ non possunt esse duo
incausabilia perfectissima: vt. s̃. patuit: minoꝛ vero intelle-
ctio: puta intellectio lapidis est vere causabilis. ergo põ eẽ
alia ab illa maxima. ¶ Ibi quarta ꝯclusio est: ꝙ intellect⁹
primi ĩtelligit semꝑ ⁊ distincto actu ⁊ necessario quodcũq̃
intelligibile: ⁊ etiam prius naturaliter q̃ꝫ illud intelligibi-
le sit in se. s. in actuali existentia. Prima particula. s. ꝙ intel
ligat semper: patet. s̃. qꝛ intellectio primi respectu omnium
intelligibilium est eadem sibi. ergo semper: ⁊ sic etiam patꝫ
tertia particula. s. necessario: quia si primũ est necesse esse et
intellectio oĩm intelligibiliũ est eadẽ sibi. g̃ erit necesse esse.
Scd̃a ꝑticula ptꝫ: qꝛ nulla impfectio ponẽda est in pͥmo vt
ab oĩb⁹ ꝯcedit̃: ⁊ q̃cquid ibi ponit̃: ponit̃ sub rõne perfectissi
ma. modo intelligere aliquid cõfuse est ĩꝑfectiõis: ⁊ intelli
gere distincte ꝑfectionis. ergo si intelligere respectu omniũ
intelligibilium sit in intellectu primi erit omniũ distinctissi

me.q̄rto ꝑticula.s.ꝙ tale intelligere sit pri⁹ obiecto īntellecto producto ad extra in ee reali (quod dico: qꝛ forte nō est necesse ꝙ prius intelligatur anteq̄ ꝓducatur ab intellectu diuino in eē diminuto siue obiectiuo: vt exposui in.2.d.1.q.1.)
Obiectuȝ intelligit̄ anteq̄ sit probat tripl'r. p̄mo qꝛ intelligere respectu omniū est necesse esse vt. s̄. patet. ergo prius ipso causato quod tm̄ habet esse possibile. secūdo qꝛ om̄e aliud a primo dependet a primo vt a causa: vt. s̄. patet. sed primū nō est sufficiens causa alicui⁹ nisi preintelligat illud: vt. s̄. patet. ergo cū causa formaliter sumpta sit naturaliter prior effectu: ⁊ etiā q̄libꝫ necessario requisitū ad causam: seq̄tur ꝙ intellectio effect⁹ sit prior naturaliter ipso effectu. tertia rō probat scdam ⁊ quartam ꝑticulam qꝛ artifex perfectus distincte cognoscit omnia agenda anteq̄ fiant: aliter nō perfecte operaretur: qꝛ cognitio artificis est mensura siue exēplar iuxta quod operatur. i. cui cōformatur in operando: vt patet in. q. de praxi: qꝛ habit⁹ perfecte practicus perfecte dirigit ⁊ cum ipo nō stat error: et per ꝯn̄s distincte dictat de operabili: quod nō ē nisi talis notitia eēt distincta. Cū ergo deus sit omniū artifex ⁊ ꝑfectissimum: seq̄tur ꝙ om̄ia prius ⁊ distincte cognoscat q̄ ꝓducat. ¶ Ibi. Contra istam. Hec litera ponit exēplum. Dico tamen ꝙ non concludit contra istam tertiam rationem: quia ars vniuersalis nō sufficit ad singularia producenda: vt patet a doc. in p̄mo meta. q.5. ⁊ per philosophum in. phe. meta. vbi vult ꝙ expertus certius operetur circa singulare artifice inexperto ⁊c. ¶ Sed in hoc quod dicit: ꝙ om̄is intellectus est ipsius entis cōmunissime sumpti videt̄ sibi con-
apparens contradictio. tradicere: qꝛ in quoli. q.14. expresse tenet ꝙ intellect⁹ creatus habet tm̄ ens creatū pro obiecto adequato. ¶ Dico ꝙ loquit̄ ibi de obiecto attingibili ab intellectu creato ex cau-
Solo. sis naturalibus. hic autem loquitur de obiecto ad quod intellectus habet naturalem inclinationem a quocunq̄ causetur cognitio talis obiecti: vt satis exposui in. q.1. ꝓlogi. et etiā patet expresse in quol. vbi supra. Sequentia clara sunt.

Ostensis igitur his preambulis arguo infinitatē quatuor viis. Et premitto vnum: vcꝫ posito ꝙ infinitas intensiua nō repugnet esse in entibus: qꝛ hoc demōstratiue sciri nō potest: sed tm̄ per quasdam persuasiones: vt patet a Doc. arguendo ad quartā viam: tunc rationes doc. concludunt infinitatem de primo effectiuo. Ex hoc presupposito patet: qualiter multi reprehēdentes Doc. ⁊ nitentes
Ex hoc pꝫ quā friuole īpugnāt doc. soluere rationes quas facit de infinitate p̄mi effectiui: ⁊ credentes ipm̄ velle demonstratiue ⁊ absolute hoc probare via naturali nō ita perfecte intelligūt sensum doct. Stante ergo illo presupposito ꝙ infinitas nō repugnat in entibus ꝓbatur ipsa infinitas: p̄mo ex parte efficientis. Et arguit sic. Primū mouet motu infinito. ergo habet potentiam infinitam. hoc dictum Ar. 8. physi. t. c.78. ⁊.12. meta. t. com.41. ⁊ 42. diuersimode exponitur. Hec ratio coloratur q̄tum ad
Hen. q̄li. 4. q.3. antecedens sic: ⁊ eque cōcluditur propositū si potest mouere ꝑ īfinitū sicut si moueret ꝑ infinitū: qꝛ eq̄ opꝫ eē ī actu: pꝫ/ qꝛ ꝑfectio agētis nō ē ex hoc ꝙ actu agit: sꝫ ex hoc ꝙ hꝫ potentiam ad agendū: ⁊ in hoc ista opi. bene dicit: nec iprobatur a Sco. stante hoc probatur consequentia. si primum potest mouere motu infinito (actu em̄ non mouet motu infinito: vt probat philosoohus. 8. phy. t. c.78.) ergo si ex se et nō virtute alterius mouet motu infinito. ergo ī virtute sua habet totum effectum simul ⁊ independenter: ⁊ sic habet in virtute sua infinitos effectus: patet/ qꝛ habet in virtute sua oēm effectum natum causari per infinitum motum ⁊ per infinitū tempus: tales sunt infiniti: qꝛ generatio perpetua est ⁊ infinita si motus primi mobilis est infinitus. Si ergo primum habet in virtute sua infinitum effectum. i. infinitos effectus per motuꝫ producendos: ⁊ sic successiue in infinitum. sequit̄ ꝙ primum erit infinitum. Et sic patet ratio huius opi. si tamen sic intelligat per infinitū effectū infinitos effectus successiue per motum ꝓducēdos: vt tenet opi. īmediate sequēs Si ꝟo intelligat per infinitum effectū ipsum motum infinitum duratione. Tūc doc. improbat illam consequentiam. s. ꝙ non sequitur potest mouere motu infinito. i. motu durante in infinitum. ergo est infinite virtutis: nō sequitur: qꝛ duratio maior non facit rem perfectiorem ergo primū ita erit perfectum producendo effectum durantem tm̄ per horam: sicut si ꝓduceret vt duranteꝫ perpetuo. nihil ergo cō cludit̄ nisi ꝙ primū mouens diuti⁹ mouet ⁊ ex se: sed ex hoc nō cōcluditur infinitas ipsius: nisi dicatur ꝙ si ex se mouet motu infinito ꝙ erit eternus: ⁊ qꝛ eternus ideo infinitus: sed hoc est probandum. s. ꝙ per eternitatē possit concludi infinitas intensiua. ¶ Ibi. Secunda declaratio consequentie. Contra secūdam expositioneꝫ. s. de effectibus infinitis: pꝫ ꝙ nō concludit: qꝛ virtus que pōt producere effectuꝫ perfectum vt duo in vno tempore pōt in alio ꝓducere similem effectuꝫ ⁊ ꝑ cōsequens tanta est perfectio in ꝓducendo vnū in vno tēpore: sicut ꝓducendo mille equalis ꝑfectionis cū p̄mo in mille temporib⁹. perfectio em̄ agentis attenditur in hoc ꝙ potest ꝓducere ꝑfectiorem effectū: ⁊ q̄to ꝑfectiorem inten- In īdiuiduis eiusdē spēi nō ordo eēntialis.
siue: tanto agens ꝑfecti⁹ modo in indiuiduis eiusdē spēi: non est ordo essentialis. non em̄ vnum est essentialiter ꝑfectius alio: vt patet ꝑ philosophum. 3. meta. t. c.11. Sed infinitas non est nisi in indiuiduis eiusdem speciei inter que est ordo accidentalis: sed non in speciebus: quia non possunt esse infinite species nec actu nec potentia: quia vna essentialiter est perfectior alia. ergo in infinitum perfectior erit infinita intensiue: ⁊ per cōsequens non causata: qꝛ repugnat infinito posse causari. hec patent subtiliter a doct. in secūdo lib. metaphysice sue. ¶ Ibi. Si quis autem alius ꝓbat infinitatem specierū. Pro intellectione huius lr̄e declaro vnū. vcꝫ si omnia corpora celestia possent redire ad vniformitatem: puta celum stellatum inceperit moueri in p̄mo gradu arietis: ⁊ sic cōsequēter omnia corpora inferiora in eodem gradu. tamen qꝛ corpa inferiora ꝑficiunt cursum suū trā seū do circulum obliquū diuersimode: vt patet: quia sol in vno anno. Luna in vno mēse ⁊ sic de aliis: ⁊ si omnia ista corpora simul possent redire ita ꝙ in p̄ncipio Arietis omnia cōiungerentur: non possent esse infinite species: qꝛ ſm̄ Ptholomeum redirent omnes effectus priores: qꝛ redeūte eadeꝫ causa redit isdem effectus. Si ꝟo isti motus essent incōmensurabiles. i. ꝙ corpora ista nunq̄ simul cōiungantur: puta ī principio arietis. ergo erunt infinite cōiunctiones: puta qꝛ sol tm̄ ꝑficit cursum suum in vno anno: ⁊ Saturnus in.30. annis pōt coniungi cum Saturno in eodem signo gradu ⁊ minutis totiēs ꝙ cōtingit ꝑtransire zodiacū: ita ꝙ aliquādo cōiungitur in p̄ncipio Arietis: aliq̄n in Cancro: ⁊ sic de aliis planetis: ⁊ sic pꝫ quō pn̄t esse infinite cōiūctiōes spē distincte: ⁊ sic cārēt infinitos effect⁹ spē distictos. ¶ Ibi. Vltima ꝓbabilitas. Probatio stat in aliquibus presuppositis Primo ꝙ causa equiuoca est essentialiter perfectior effectu: vt ꝓbat subtiliter doc. in. 4. d.12. Scdo ꝙ effectus ꝑfectior equiuoce ꝓductus requirit necessario causam ꝑfectiorem. Tertio ꝙ species sunt sicut numeri: vt pꝫ. 8. meta. tex. c.10. ita ꝙ vna species semper addit gradum perfectionis ad aliam: non enim possunt esse due species equalis perfectionis. Si ergo vna causa q̄tum in se est pōt ꝓducere mille species: erit perfectior illa que tm̄ pōt cētum: quia quelibet requerit specialē perfectionē in causa. ergo si aliqua pōt simul ꝓducere infinitas q̄tum in se est erit actu infinita. licet em̄ sit impossibile esse infinitas spēs: nec actu: nec potētia: vt ꝓbat doc. in. 2. meta. ꝓpter incōpossibilitatē talium effectuū: tm̄ si primū potest q̄tum in se est illas ꝓducere erit eque infinitū: qꝛ ista impossibilitas nō erit ex parte p̄mi effectiui: sꝫ ex ꝑte effectuū. Sꝫ p̄mū effectiuū est hmōi. Hoc tm̄ doc. in ista rōne nō ꝓbat. Vult ergo doc. ꝙ si ꝯn̄a ista. primū mouet motu infinito: ergo est infinitum aliquo modo teneat ꝙ specialiter tenet: qꝛ primū pōt ꝓducere infinita simul q̄tum in se est: quorum quodlibet requirit specialem perfectionē in causa ꝓductiua. ¶ Ibi. Ex istis pōt ꝓpositum sic ostendi. Hec ratio tenet supponēdo vnū. s. cābilia lꝫ simul non possint poni: si tm̄ sint talia ꝙ virtual'r contineātur in aliqua causa: ita ꝙ quodlibet causabiliū requirat specialem perfectionē in causa: ⁊ infinita talia possint in causis cōtineri. Sed hic forte est dubiū. s. ꝙ infinita cābilia: quorum quodlibet requirit spālem perfectiōem in causa possint contineri in aliqua vna causa: vel in plurib⁹ Et si sint talia causabilia lꝫ actu non possint esse simul: tūc ratio doc. concludit ⁊ stat in hoc: vcꝫ ꝙ continentia virtualis vel eminētialis est perfectior: vel saltē eque ꝑfecta continētia formali. Ex hoc em̄ sol dr̄ ꝑfectior: qꝛ ꝟtualiter cō- ꝯtinentia ꝟtualis ē ꝑfectior vl eq̄ ꝑfecta formali.
tinet calorē q̄ si formaliter esset calidus: ⁊ sic ꝑfectius ē in primo effectiuo qd̄ virtualiter ꝯtineat causalitatē oīs cause secūde q̄ si formal'r haberet illā. cū ergo p̄mū effectiuū ex quo est eminentissimū ⁊ simpl'r independens: ⁊ oīs cā secunda in agendo dependeat ab illo: vt. s̄. patuit. seq̄tur ꝙ oīs causalitas scda ꝟtual'r vel eminēter cōtinet̄ in p̄mo effectiuo: ⁊ cālitates cāe scde sunt infinite saltē successiue. ergo cōtinēs illas virtual'r erit infinite ꝟtutis: qꝛ ꝑfectio agēdi sumitur ex hoc ꝙ agens potest: ⁊ non ex hoc ꝙ actu agat: vt pꝫ a doc. 7. q. quoli. ⁊ sic stat rō Doc. ¶ Ibi. Si obiicit̄. Doc. facit vnā instantiā ꝓbando ꝙ lꝫ p̄mū virtual'r ⁊ eminēter cōtineat cālitatē oīm scdaꝝ causaꝝ: non tm̄ sequit̄ ꝙ simul possit ꝓducere infinita causabilia: quia opꝫ ꝓbare ꝙ totalis cā oīm illoꝝ: qd̄ tm̄ nō ꝓbat̄: diceret̄ em̄ ꝙ lꝫ hō depēdeat a p̄mo effectiuo vt a cā p̄ma nō tm̄ vt a cā totali: qꝛ ad

productionem hominis: requiritur etiam alia causa maxime prima: quia homo dependet ab homine vt a cā prima. ¶ Rñdet doct. dicēs. pmo ꝙ hoc nihil obstat quia si causa prima haberet simul vnde esset totalis causa ⁊c. Posset etiā formari ista ratio sicut ⁊ rō prima de infinitis effectibus solo numero distinctis ꝙ si eque perfecte pōt simul producere infinitos sicut quēlibet seorsuz ꝙ erit infinitū vt.ī.pz. rñdēdo ad obiectiones Achilini ⁊ Francisci mayronis. vide ibi Id est ꝙ prima causa inꝗtū prima si includeret in se formaliter oēm causalitatē cause scde: esset formaliter causa totalis omniū: qꝛ haberet in se causalitatez ignis hoīs ⁊ hmōi: tamen nō esset perfectior ꝙ nūc est pma causa.i. vt continet virtualiter oēm causalitatē secūdam.i. vt sit illud in cui⁹ virtute oīs causa scda agit. ¶ Ibi. Tū etiā quia ille scde cause ⁊c. Sensus est: si eñ cause secūde reqrerentur ad maiorez pfectionem habendā in causando: tūc sequeretur ꝙ effect⁹ qui distanti⁹ causatur a pma causa.i. ad quē plures secunde cause cōcurrunt esset perfectior: qd est falsum. imo effectus qui esset īmediate a pma causa ꝫm viam philosophoꝝ esset perfectissimus: qꝛ effectus impfectus non pōt īmediate esse a pma causa. Nā tota impfectio est a causis secundis vt patuit.s. Phi eñ volunt ꝙ pmū effectiuum agat quicqd agit de necessitate nature: ergo ꝓducit effectū perfectū ꝙtū pōt: ⁊ sic ab ente pfectissimo agente ꝫm totā virtutē suā non potest īmediate esse impfectio effectus: ⁊ si aliquis effectus est imperfectus erit a scda causa ⁊ nō a prima: vcz ꝙ ꝙuis ille effect⁹ sit a prima causa sicut a secūda: impfectio tamen tm̄ secūde cause attribuitur. ¶ Ibi. Tū etiā quia tote pfectiones causarū secūdarū. Pro intelligentia huius lr̄e pono tale exēplum. ꝙ ad causanduz puta.g. reqrantur iste causē spē distincte.s.a. vt pma.b. vt scda. ⁊ sic deinceps.c. tertia ⁊c. ⁊ ꝙ in.b. sit formaliter pfectio causandi vt quatuor: puta ad causandū.g. calidū vt quatuor: sic calor in.b. vt quatuor: ⁊ in.c. sit calor vt tria si totus iste calor ponatur formalr̄ ī.a. vcz calor vt septem: quid erit perfectius an habere in virtute sua totū ipm calorē ⁊ esse id in cuius virtute.b.⁊.c. agunt: ꝙ tm̄ habere in se formaliter illum calorē: Certū est ꝙ primū arguit maiorē perfectionē: qꝛ vt sic non tm̄ erit causa equiuoca respectu.g.⁊ respectu.b. que semp est pfectior effectu: sed etiam erit illud in cuius virtute.b.⁊.c. agunt: sed si poneret formaliter in.a. tunc a ratione illius caloris esset tantū causa vniuoca: ⁊ hoc est quod dicit Doc.

cōtinētia ꝟtualis ē perfectior formali

Achilin⁹ bononiē.

Sed aliqui in hoc passu dicunt rationes doc. per viā efficientie non cōcludere infinitatē intensiuam de primo effectiuo. Tum: quia ad cōcludendam talē infinitatem oporteret cōcludere ꝙ infinite spēs sint possibiles: et ꝙ virtualiter cōtineantur in primo. quia qlbet spēs requirit aliam ⁊ aliā perfectionē in agēte. Sed philosophi negarent infinitatē specierū esse possibilem neqꝫ simul neqꝫ successiue. ¶ Si diceretur ꝙ si darentur infinita indiuidua in actu puta infiniti hoīes: tunc essent infinite pfectiones in actu ⁊ equiuoce continerentur in pmo effectiuo: ⁊ sic posset concludi infinitas primi effectiui. ¶ Unus doc. satis subtilis respondet ꝙ pfectio indiuiduorū aut mensuratur penes distantiam a non gradu spēi: ⁊ tunc cōceditur antecedēs et negatur ꝯña. Aut mensuratur penes distantiā a non gradu pfectionis: ⁊ tunc cōceditur ꝯña.s. ꝙ primū esset infinite virtutis: ⁊ negatur añs.s. si infiniti hoīes existerent infinite pfectiones eēnt. ¶ Sed quicquid sit de ista respōsione: dubiū nullo modo euacuatur: qꝛ effect⁹ eqͥuocus de necessitate arguit pfectionem in causa: loquēdo de effectu absoluto: ⁊ posito ꝙ duo hoīes sint equales in pfectione: ⁊ ꝙ tāta pfectio reqratur in productione vnius ꝙta in productione alteri⁹ ⁊ sic eadē vt.g. q̄ reqritur ad ꝓductionem vnius est sufficiēs ad ꝓductionē alterius: et sic eadē esset ratio ꝓducendi etiam infinitos homies. ¶ Sed difficultas stat in hoc: an maior perfectio requiratur in agente qñ ꝓducit duos effectus simul eqꝫ bñ ⁊ eqꝫ pfecte sicut si tm̄ vnū ꝓduceret: qꝛ si duos pōt producere simul eqꝫ bene sicut ⁊ quēlibet seorsum: seqtur ꝙ simul posset producere infinitos eqꝫ bene sicut vnum illoꝝ: ⁊ ꝙ hoc sequatur alias ꝓbaui exponendo.q.10.d.3. secundi. Sed hoc videtur incōueniens: ⁊ sic ptz ꝙ responsio huius doc. nō euacuat difficultatē. ¶ Et ex hoc pz rñsio illorum minusqꝫ sufficiens: ꝙ lz posset ꝓducere infinitos effectus successiue: ergo ⁊ simul: ⁊ tamen nō esset infinite virtutis: qꝛ si calori apponerētur successiue in infinitū calefactibilia causaret infinitos calores successiue: ergo ꝙtum est ex parte sua ⁊ simul causaret: pz/ qꝛ causato primo calore non aduenit sibi noua pfectio ad causandū ꝫm calorem. ¶ Respondeo cuz supportatione tanti viri ꝙ ꝙuis in causatione secūdi caloris nō adueniat calori causanti nec reqratur noua perfectio: tm̄ si posset causare duos calores simul eqꝫ pfecte sicut ⁊ vnum illoꝝ: dico ꝙ reqreretur maior virtus: et sic si non esset impedit⁹ cum sit agens naturale eqꝫ bñ causaret infinitos sicut ⁊ vnū illorum: sed qꝛ experimentaliter videmus ꝙ nō ita eqꝫ bene simul causat duos amoto quicunqꝫ impedimento sicut vnum illoꝝ signū est ꝙ maior virtus reqrit: ⁊ si īfinitos eqꝫ bñ: infinita virt⁹ reqrit. Nec iudicio meo ad euitādū infinitatē nō valēt iste instantie de sole si duraret in infinitū causaret effectus infinitos: ⁊ cū hēat totā virtutē simul virtualiter ꝯtinet illos simul. Et silr̄ intellect⁹ noster pōt partialr̄ ꝓducere infinitas intellectiōes successiue: ⁊ semp remanet eadē ꝟtus: ergo simul virtualr̄ continet illas: ⁊ tñ non est formaliter infinitus. ¶ Patet rñsio ex supradictis ꝙ tm̄ cōtinet illos successiue ⁊ si cōtineret duos eque bene ⁊ eque perfecte sicut vnum illoꝝ esset maioris perfectionis: ⁊ sic non oporteret recurrere ad vitādas istas instātias: ꝙ scda causa in alio ⁊ ī alio instāti hz aliam ⁊ aliā virtutē a deo: vt pz ꝑ Augu.8. super Genesim. Et de hoc vide Sco.in.2.d.1.⁊.2.⁊.q.12. quolib. Et sic respectu alteri⁹ ⁊ alteri⁹ effect⁹ erit alia ⁊ alia virt⁹: sed sic nō erit de primo effectiuo: sed patet ex supradictis ꝙ si etiam eadem virtute posset producere infinitos effectus successiue: non tñ sequit ꝙ simul. ¶ Ibi. Iuxta istam viam. Hic doc. adducit rōnes quorūdam ad demonstrandum infinitatem primi effectiui: ⁊ ꝓbant sic primo. Primū effectiuum hz virtutē creatiuam: ergo est infinite potētie: pz ꝯña: quia inter extrema creationis.s. esse ⁊ nō esse est distantia infinita. ¶ Ibi. Sed hoc añs. Pro ista lr̄a nota ꝙ hoc añs.s. ꝙ deus pōt creare.i. de nihilo aliquid facere: si exponat sic ꝙ potest facere aliquid de nihilo vt ly nihil precedit duratione ipm esse: tūc est tm̄ creditum: qꝛ philosophi simpliciter negarēt aliqd de nouo posse fieri ex nihilo. Nam qcqd de nouo fit: qd nō sit sempiternū nec necesse esse: de necessitate erit a scda causa cōcurrēte tñ pma: ⁊ scda cā semp ꝓsupponit materiā in sua actione. ¶ Si dicat ꝙ aīa intellectiua est īmediate a deo: ⁊ de nihilo ⁊ de nouo ꝓducit: vt pz ꝑ philosophos: ergo vere creatur. ¶ Dico ꝙ nō ꝟe creatur qꝛ aīa intellectiua non alia actione ꝓducitur in esse ꝙ ꝓducatur totum cōpositum: vt alias exposui in secūdo. ⁊ diffusius exponetur in.4.d.43. vbi ista materia copiose pertractatur a Doct. Aut exponitur sic vt ly nihil precedit esse in aliquo instanti nature tantū non durationis: tunc ꝫm Aui. hoc antecedens non erit creditum: quia secūda intelligentia est sic causata a prima: ⁊ sic non esse ipsius in aliquo instanti nature precessit esse: intelligēdo tamē de instanti nature priuatiue non positiue. vt habet exponi.ī. distin.8.qō. vlti. et clarius declarat Doc.ī.2.dist.1.q.2. Nam si in instāti nature positiue nō esse precederet esse: sequeretur ꝙ etiā precederet duratione vt alias exposui.s. dist.3. tertij senteñ. Sed hoc non sequitur accipiendo tantum priuatiue: ⁊ sensus est ꝙ si in instanti.a. intelligentia secunda non haberet esse: non esse ꝙtum est ex se precederet ipsum esse: accipiendo ergo hoc antecedens sic. Aliquid producitur de nō esse ad esse ergo creatur: negatur consequentia: quia creare ꝓprie requirit extrema mutationis.i. ꝙ mutetur de non esse prius duratione ad esse posterius duratione: et quando nō esse non precedit duratione ipsum esse: ibi nulla est mutatio siue nouitas. Hoc etiam patet de filio dei. Nam non esse eius prius origine precessit esse eius: quia tamen non precedit prius duratione: ideo non dicitur mutari nec creari. ¶ Ibi. Sed quicquid sit de antecedente: consequentia nō probatur. Ista litera doc. continet aliqua dicta valde notabilia: et litera clara est.

Rich. ⁊ Hen.

Improbatio.

Obiectio.

Solutio

Quō itelligit hic ꝯña. aliqd ꝓducitur de nō est. ꝙ creatur.

erroneum est hoc ... fuit determina... in concilio ...

Ostenso proposito. Hic doctor intendit probare infinitatem primi effectiui ex hoc ꝙ distincte intelligit omnia intelligibilia: ⁊ dicit plura in ista litera ex qbus infert propositum. Primum est ibi. Intelligibilia sunt infinita. et hoc actu in intellectu omnia intelligente. Hanc ꝓpositionem probat parum.ī. ibi. Antecedens sic. Quecunqꝫ sunt infinita in potentia ⁊c. Hic vult probare ꝙ infinita intelligibilia actu sunt in intellectu diuino: ⁊ probatio stat in hoc: quia intellectus creatus potest successiue īfinita intelligere accipiendo vnum post aliud: puta si generatio indiuiduorum in infinitum continuaretur: ⁊ intellectus creatus in infinitum duraret: posset infinita indiuidua successiue intelligere: et sic in tali intellectu non essent simul actu omnia intelligibilia: nec actu simul omnia intellecta. sed bene in intellectu diuino/ sunt actu infinita intelligibilia simul. et etiam infinita intellecta que tamen successiue sunt ī in intellectu creato. ¶ Secundum est ibi. Consequentia primi enthimematis sic probo. Infert ergo Doctor ꝙ in-

telligere primi effectiui ex quo est actu infinitorum intelli-
gibilium sit infinite ꝑfectionis: et hoc est quod dicit in ista
Infiniti litera. ¶ Nota tamen ꝙ quando dicit ꝙ infinita intelligi-
hoies sūt bilia sunt actu in intellectu diuino puta infiniti homies vel
actu ī itel infiniti lapides: hoc nō dꝫ intelligi ꝙ sint ibi intelligibilia
lectu dino ex natura rei: qꝛ sola essentia diuina est sic intelligibilis ab
intellectu diuino: qm̄ intelligibile ꝓprie ex natura rei semꝑ
precedit actum intelligendi: quia tale ꝑtinet ad memoriaꝫ
que est ꝓductiua actus. Sunt em̄ om̄ia intelligibilia creata
actu intelligibilia per actū intellectꝰ diuini: ꝙ em̄ lapis di-
catur esse intelligibilis: hoc hꝫ ab actu intellectus diuini:
quia ante illū actum nullum esse habet: nec simpl'r: nec sm̄
quid: nec possibile. vt diffuse patet a Doc. in. 1. d. 3. q. 4. di.
35. 36. d. 43. ⁊ in. 2. d. 1. q. 1. in quoli. 14. ⁊ diffusiꝰ. q. 15. ⁊ sic
quia oīa intelligibilia actu intellectus diuini simul ꝓducun
tur in esse tali: ⁊ qꝛ illa sunt infinita vt dixi. s̄. seq̄tur ꝙ īfini-
ta intelligibilia actu sunt in itellectu diuino ⁊ actu sunt co
gnita. Ut vero ista intelligibilia cōparantur ad intellectū
creatum sunt ibi intelligibilia ex natura rei cum precedant
actū intellectus creati: ⁊ possunt ꝑtinere ad memoriā ꝓdu-
ctiuam ꝟbi siue intellectionis ꝑfecte: vt patet a doc. in. 1. d.
3. q. 2. ⁊. 27. d. ⁊ in quol. q. 15. ⁊ in. 2. d. 3. in materia de cogni
tione āgeloꝝ. ¶ Item in hoc qđ dicit Doc. ꝙ intellectꝰ di-
uinus actu intelligit infinita: lꝫ multi credentes sequi viam
Ari. dicant primuꝫ effectiuum nihil intelligere extra se: tm̄
Doc. ꝓ nunc supponit ꝙ ꝑfectissime intelligat oīa intelligi
bilia: ⁊ aliqualiter ꝓbat in ꝓlogo in illa. q. an theologia sit
de oībus entibus. Sꝫ diffuse hoc ptꝫ in p̄mo. d. 3. q. 4. d. 15.
⁊. 30. ⁊. 39. in. 2. d. 1. q. 1. ⁊ in quoli. ¶ Istis p̄suppositis pꝫ ꝙ
intellectio p̄mi effectiui est formaliter infinita: ⁊ arguo sic.
Continens virtualiter vel eminenter infinitas ꝑfectiones
est formaliter infinitū: sed intellectio p̄mi effectiui vt est in-
finitorum intelligibiliū cōtinet eminenter infinitas intelle-
ctiones: pꝫ/quia qđlibet itelligibile natū est intelligi ꝓpria
intellectione ab intellectu creato: ⁊ illa dicit ꝑfectionē cum
sit entitas absoluta de p̄dicamento qualitatis. vt pꝫ subtili-
ter a Doc. q. 13. quolib. ¶ Circa hoc tm̄ occurrit difficultas
Diffi. de qꝛ tunc videtur sequi ꝙ visio aīe xp̄i que simul pōt esse infi
visiōe ani nitoꝝ obiectoꝝ vt pꝫ a Doc. in. 3. d. 14. q. 2. possit esse forma
me xp̄i. liter ifinito. ¶ Dico ꝙ hoc nō seq̄tur: quia nō necessario ex
Rn̄sio. ꝑfectione sua esset obiectorū secūdarioꝝ: posset em̄ esse visio
vniꝰ obiecti ⁊ tm̄ nō alterius: sed visio diuina ex ꝑfectione
sua est necessario sui ⁊ aliorum: ⁊ sic rn̄det Doc. in. 3. vbi su-
pra. ¶ Sed ista rn̄sio videtur cōtradicere ꝓbationi qua ꝓ-
Videt' cō- bat intelligere p̄mi esse infinitū. In tertio em̄ dicit ꝙ ex ꝑfe
tradictio. ctione sua necessario est alioꝝ: ⁊ per ꝯn̄s infinitorū: ⁊ hic di
cit ꝙ ideo est infinite perfectionis qꝛ est infinitoꝝ obiectoꝝ.
Solutio. ¶ Dico ꝙ nō est cōtradictio aliqua si recte intelligat'. Naꝫ
quando dicit in tertio ꝙ ex ꝑfectione talis actus de necessi
tate est alioꝝ obiectoꝝ: sic debet intelligi ꝙ ille actꝰ etiam ꝑ
possibile vel impossibile circūscripto om̄i alio intelligibili a
se nullā imꝑfectionem includit: imo summā ꝑfectionem. cū
intelligere p̄mi quod est optimū ens sit penitus idē cū ipso
primo: ⁊ ex tali perfectione seq̄tur ꝙ sit omniū intelligibi-
lium: ita ꝙ si darentur aliqua intelligibilia ⁊ non esset illo-
rum: ad ip̄m cōcomitaretur aliqua iperfectio. vt patebit in
p̄mo. d. 39. Hic ꝟo probat ꝑfectionem p̄mi intelligere tm̄ a
posteriori. Sicut etiā ꝓbatur ꝑfectio p̄mi effectiui sic. Infi-
nita ꝓducibilia pn̄t simul ꝓduci a p̄mo effectiuo: ergo ē in-
finite perfectiōis. Sic similiter infinita intelligibilia simul
actu sunt intellecta ꝑ intelligere: p̄mi ergo illud est infinitū.
Obiectio. ¶ Si dicatur ꝙ hec ꝓbatio videtur a priori: qꝛ per causaꝫ:
tum quia actus intelligendi specificatur ab obiecto. vt pꝫ a
doc. in p̄mo. d. 3. q. 7. tū etiam: qꝛ obiectū ꝯcurrit actiue ad
intellectionē: vt patet a Sco. in ꝓlo. q. 1. ⁊ vlti. ⁊. d. 3. q. 7. ⁊
Solo. alibi sepe. ¶ Dico breuiter ꝙ hoc verū est de obiecto ex na
tura rei ꝑtinente ad memoriā quod est motiuū intellectus:
sed hmōi intelligibilia respectu intellectus diuini nō sunt
obiecta ex natura rei: nec per ꝯn̄s possunt mouere intelle-
ctū diuinū: sola em̄ essentia diuina mouet intellectū diuinū
(loquēdo de motione tm̄ extensiua qꝛ non ꝓprie mouet) ad
cognitionē sui ⁊ alioꝝ vt clare pꝫ a doc. in ꝓlog. q. penul. et
d. 39. primi. ¶ Secūdo dubitatur quia nō videtur sequi ꝙ
Diffi. si intelligere primi est infinitorū obiectorum: ergo est infini
te perfectiōis. Sicut etiā sm̄ multos nō seq̄tur: p̄mū effecti
uum vt causa equiuoca simul virtualiter cōtinet infinitos ho
mines: ergo est infinite ꝑfectiōis: nō seq̄tur vt dixi. s̄. Opor
teret g̃ hic ꝓbare ꝙ intelligere p̄mi virtualiter continet vel
eminenter infinitas intellectiōes: quarū quelibet specialeꝫ
includit ꝑfectionem intelligere p̄mi: et hoc nō pōt esse nisi
ille intellectiones spē distinguātur. Nā si tm̄ numero: videt'
sequi ꝙ si intelligere primi sit ꝑfectū vt. 8. et ꝑfecte sit vniꝰ
hominis: ita videtur ꝙ etiaꝫ infinitorum hominū: patet/qꝛ
intellectio puta Francisci nata est esse vt quatuor: ⁊ simil'r
Jo. vt quatuor: ⁊ sic de aliis: nō sic qn̄ spē distinguūtur: qꝛ
vna necessario est ꝑfectior alia. ¶ Respōdeo pariformiter Rn̄sio.
ad dicta superius: ꝙ maior perfectior req̄ritur in aliqua in
tellectiōe q̄ ex natura sua eq̄ distincte et eque perfecte simul
est duoꝝ obiectorum solo numero differentiū sicut est vniꝰ
tm̄: ⁊ si infinitoꝝ eque ꝑfecte: erit infinite perfectiōis: Quis
ergo vnū intelligere quod pōt esse pluriū obiectorum: non
eque perfecte sicut vnius tm̄: non requirat necessario maio
rem perfectionē: non tamen sic est quādo ita bene: ⁊ ita ꝑfe
cte: ⁊ ita distincte est pluriū sicut vnius tm̄: in proposito au
tem intelligere p̄mi eque bene ⁊ eque perfecte ⁊ eque distin
cte est infinitorum intelligibiliū solo numero differentium
sicut vnius tm̄. ergo. ¶ Dico scđo ꝙ non haberē pro incō- Alia re-
ueniente ꝙ intelligere p̄mi sit actu infinitorum obiectorum sponsio.
specie differentiū etiā sustinendo viā naturalium: qꝛ innu-
meris est processus in infinitum: ⁊ quilibet numerus spē di
stinguitur ab alio numero: ⁊ cū infiniti numeri sint successi
ue intelligibiles ab intellectu creato: infinite erunt spēs nu
merorū actu intelligibiles: imo actu intellecte ab itellectu
diuido. Sed hoc differatur vsqꝫ ad di. 39. huius primi vide
tamen que exposui in. 2. met. Doc. s. quō intelligitur ꝙ non
possunt esse infinite species: nec simul nec successiue: qꝛ in ifi
nitū perfectior esset formaliter infinita: ⁊ an hoc intelligat'
de speciebus numeroꝝ. ¶ Ibi. Consimiliter etiam de ipsa
ratione intelligendi ⁊c. Hic doc. intendit probare: ꝙ etiam
ratio intelligendi respectu intellectus diuini sit formaliter
infinita. Sed primo declaro quid sit ratio intelligendi: eo-
dem modo potest declarari ratio intelligēdi sicut declara-
tum est de ratione formali subiecti. Quando hic Doc. dicit
ratio formalis intelligendi debet sic accipi: videlicet ꝓ ra-
tione formali obiecti intelligibilis: sicut dicimus homo est
obiectum intelligibile. Si queratur que est ratio formalis
constituendi ipsum in tali esse? Oportebit dicere ꝙ erit qui Rō for-
ditas ꝓpria. Ratio ergo formalis intelligendi est ratio for malis in-
malis obiecti intelligibilis: ⁊ hoc potest dupliciter intelli- ligēdi q̄
gi cōformiter ad obiectum. Primo dicitur rō formalis re- sit.
presentatiua obiecti. i. que facit obiectuꝫ esse presens potētie
in ratione obiecti. Sicut dicimꝰ ꝙ spēs intelligibilis est rō
formalis rep̄sentandi hoiem in rōne obiecti intelligibilis:
et hoc in cognitione abstractiua: in cognitiōe ꝟo intuitiua:
dicimꝰ ꝙ ratio formalis representatiua hoīs erit ꝓpria exi
stentia hominis vel forte ꝓpria quiditas hoīs: in esse tamē
reali: nō aūt in esse obiectiuo siue sm̄ quid: de hoc vide que
prolixe tractaui ⁊ difficultaui in quolib. vbi de hac materia
sunt singularia dubia. ¶ Nota tamen ꝙ ratio representan
di est duplex tam in cognitione abstractiua q̄ꝫ in cognitiōe
intuitiua: vꝫ formalis ⁊ virtualis: vt pꝫ a doct. q. 14. quoli.
Formalis in cognitione abstractiua est spēs intelligibilis
causata ab obiecto cuiꝰ est: vel a fantasmate illius. Virtua Rō repre-
lis est species intelligibilis causata ab aliquo virtualiter sentandi ē
continente entitatē obiecti: cuius est talis species. Sed for duplex.
malis in cognitiōe intuitiua est ꝓpria entitas (sub ratione
qua actu existit) obiecti intuitiue cognoscibilis. Sꝫ virtua
lis est entitas virtual'r siue eminēter cōtinēs entitatē alte-
rius obiecti intuitiue cognoscibilis: quia tūc imediate pōt
causare cognitiōem intuitiuam talis obiecti: ⁊ sic essentia
diuina est ratio formalis non tm̄ representatiua sui in rō-
ne obiecti sed etiam cuiuscūqꝫ alterius tam respectu cogni
tionis abstractiue q̄ꝫ intuitiue: sic tamen intelligendo ꝙ re
spectu intellectus sui ex natura sua est tm̄ sui representiua:
⁊ hoc solū respectu cognitionis intuitiue: respectu vero in-
tellectꝰ creati essentia diuina nec sui nec alteriꝰ est repn̄tati
ua: vt ptꝫ a doc. q. 14. ⁊. 19. quoli. Sed sola voluntas diui-
na pōt ipsam perfecte representare tam in cognitione ab-
stractiua causando speciē intelligibilē in intellectu creato:
vt ptꝫ in angelis. de qua specie Doc. in. 2. d. 3. q. 9. q̄ꝫ etiā in
cognitione intuitiua: ⁊ tūc dꝫ repn̄tare in cognitione intui
tiua qn̄ actu causat visionē illius in intellectu creato: ⁊ sic i
tellectus creatus hꝫ ipsam essentiam presentē nō in se ⁊ ab-
solute: sed vt visam. vt pꝫ a Sco. in quoli. q. 14. ⁊. 18. Scđo
p̄ncipaliter ratio intelligendi siue ratio obiecti intelligibi-
lis pōt accipi ꝓ rōne formali ꝓductiua actus intelligendi
⁊ hec ratio posset pariformiter distingui sicut prima: sed
breuitatis causa hoc relinquo: vtraqꝫ tamē ratio includit
perfectionem aliquam. Posset ergo argui infinitas essen-
tie diuine primo ex hoc ꝙ est rō formalis representandi in
finita obiecta in cognitione abstractiua: quia q̄tum est ex
parte sua posset causare infinitas species intelligibiles infi

nitorum hominum: ⁊ sic esset formaliter infinita. Probat ei Doct.in.2.dist.3.q.9.contra Hen. ꝙ si aliquis habitus esset representatiuus infinitorū obiectorū esset formaliter infinitus. Secūdo ꝓbatur idē ex hoc ꝙ est ratio formalis cuiuscūꝗ obiecti intelligibilis q̄tū ad hoc ꝙ pōt causare cognitionem tam abstractiuā q̄ intuitiuā cuiuscunꝗ intelligibilis: ⁊ formetur ratio vt prius. ¶ Ibi. Scđo iuxta istam viā. Totaista ratio stat in hoc. Potēs causare cognitionē infinitorū obiectoꝝ: quorum q̄ꝺlibet requirit aliquā ꝑfectionem (dicit specialē perfectionē vt est ratio formalis causandi intellectionem sui in aliquo intellectu) est perfectiōis infinite: et hoc si pōt causare eque distincte ⁊ eque ꝑfecte sicut obiecta illa possent causare. Sed essentia diuina in itellectu diuino est hmōi: q₂ actu ꝓducit siue quasi ꝓducit non tm̄ cognitionē sui sed simpliciter cognitionē omniū intelligibiliū. Hec

Dubium. est manifesta ex supradictis. ¶ Sed dubitatur quia ex hoc videtur posse cōcludi ꝙ intellectus creat⁹ sit formaliter infinitus sicut aliqui cōtra doc. instant: q₂ supponendo quod dicit doc.in.d.3.q.7.1.⁊ in.15.q.quolib. ꝙ intellectus cōcurrat actiue ad cognitionē omniū obiectoꝝ etiā specie differētiū loq̄ndo ꝓ nūc de obiectꝫ creatꝫ: tūc sic si ponerent̄ in vniuerso infinite spēs: intellectiones illarū essent spē distincte. vt patꝫ: ⁊ essent infinite si actu intelligerētur ille spēs: ita ꝙ quelibet cōcurreret ad sui cognitionē: ergo videt̄ ꝙ intelle

Rn̄sio ctus creatus virtualiter ꝯtineat infinitas intellectiones spē distinctas: ⁊ sic formal'r infinitus. ¶ Dico ꝙ si contineret

Dubium. illas vt causa totalis posset concludi infinitas illius: sed tm̄ cōtinet vt causa ꝑtialis. ¶ Si dicatur ꝙ saltem cōtinet illas vt causa principalis. Cōcedo cōparando intellectū ad obiecta imꝑfectiora: q₂ si obiectū esset ꝑfecti⁹ intellectu eēt principalis causa intellectionis: vt p₃ a doc.in.1.d.3.q.1.tūc vltra si cōtinet vt causa p̄ncipalis: ergo videtur ꝙ sit infinitus: p₃ ꝯn̄a: q₂ entitas specifica intellectionis principaliter erit ab intellectu cū sit causa principalis. ¶ Dico primo ꝙ

Rn̄sio. nō est veꝝ nisi de causa totali. Scđo dico ꝙ q̄uis intellect⁹ sit p̄ncipalis causa intellectiōis ⁊ q̄tū ad substantiā illius ⁊ q̄tum ad intensionē tamen vnitas specifica intellectiōis ē principaliter ab obiecto. vt pt₃ a doc.i.1.d.3.q.7.vbi vult ꝙ intellectio specificetur ab obiecto: imo vult expresse doc.in 2.d.25.⁊ in.3.d.21.⁊ in.4.d.49. ꝙ alia ⁊ alia p̄ntia obiecti causat alium ⁊ aliū actū spē distinctū. Nam si obiectū est in se presens causat cognitionē intuitiuam: si vero est tm̄ presens in specie intelligibili causat cognitiōem abstractiuam que cogntiones spē distingūtur: vt p₃ a doc.d.25.scđi. ⁊ tm̄ semp er remanet idem intellect⁹ respectu vtriusꝗ intellectionis: specificatio ergo intellectionis ē ab ipso obiecto principaliter. Hoc vide clarius in secundo. distinctio.2.qō.10.

Tertia via Hic doc. per rōnem finis ꝓbat primū effectiuum esse infinite ꝑfectiōis ⁊ ratio stat

Achillin⁹ bono in hoc: q₂ appetitus naturalis nullo modo est ad impossibile: vt p₃ a doc.in.4.d.45. Sed volūtas naturalis naturaliter appetit infinitu₃ bonum: vt pt₃: q₂ dato quocūꝗ bono finito nō summe q̇etatur: nā si bonum infinitū non esset cōueniens volūtati naturali statim illud refugeret: cuius oppositū experimur. Dicit etiā ꝙ loquendo de volūtate rōnali: sic experimur in nobis ꝙ sine quocūꝗ habitu acq̇sito vel infuso valde delectabil'r appetit ⁊ vult actu elicito i ente infinito quietari: q₂ dato quocūꝗ ente finito adhuc delectabiliter appetit infinitū. ¶ Nec iudicio meo soluūt rationē doc. illi qui dicūt rn̄dendo ad hanc rōnem Doc. ꝙ oporteret prius ꝓbare ens infinitū esse possibile ad hoc vt appetitus naturalis possit illud appetere: ⁊ similiter cū dicūt de appetitu rōnali ꝙ ratio Doct. non cōcludit: q₂ volūtas pōt esse impossibiliū: vt p₃.3.ethi.c.5.⁊ hoc expresse vult doc.in 2.d.6.⁊ in.4.d.49. De appetitu naturali nō est necesse ꝓbare illi an appetibile ab ipso sit possibile cū talis appetit⁹

Quō voluntas p̄t eē īpossibilium. simpl'r precedat oēm cognitionē: vt pt₃ a Doc.in.1.meta.⁊ i 2.⁊ in.4.senten. Preterea. Cū inclinatio naturalis sit maior quacūꝗ inclinatione cuiuscūꝗ habitus. vt p₃ a Doc.in 4.d.49.⁊ valde inclinamur ad bonū infinitū: seq̇tur ꝙ tale bonum est possibile in reru₃ natura. Et cū vltra dicūt ꝙ etiā voluntas rōnalis est impossibiliu₃: verum est: loquēdo de volitione ꝯditionata siue de volitiōe nō efficaci: vt doc. declarat in.2.d.6.⁊ in.4.d.48. sed loquendo de volitione sequente sillogismū practicū siue de volitione efficaci nō est respectu īpossibiliū vt ꝓbat doc.vbi.s̄.cū ergo intellectus ex natura intellectus habeat ens inquantū ens ꝓ obiecto adequato saltem ad qđ naturaliter inclinatur: vt patuit in. q.1. ꝓlog.⁊ Doc.etiā declarat in.14.q.quoli. cū intellectus ergo non abhorreat bonum infinitum: imo delectabiliter illi assentiat: sequitur ꝙ volūtas sequendo talem cognitionem intellectus in volendo huiusmodi bonum non erit respectu impossibilis sed respectu possibilis.

Quarta via ex ꝑte eminentie. Hec ratio stat in vno principali: vc₃ ꝙ infinitas intensiua nō repugnat entitati: quo presupposito: sequitur ꝙ p̄mum eminentissimū non erit ꝑfectissimum ens nisi sit infinitum: quia finitum potest excedi ab infinito: ⁊ sic nō erit perfectissimū: et patet litera. Et ꝙ infinitas nō repugnet entitati. Doc. sic persuadet. ibi. Minor huius consequentie ⁊c. Et dicit p̄mo ꝙ non potest ostendi a priori ꝙ infinitas cōpetat enti vel ꝙ nō repugnet entitati: patet in simili: q₂ sicut repugnantia ex suis rationibus proprijs repugnant nec possunt per aliquid manifestius probari: patet de cōtrarijs: quare eīm duo contraria repugnant simul in eodem: hoc non pōt probari per aliquid notius q̄ per rationes terminorum: vt puta q₂ albedo est talis nature ⁊ nigredo talis ꝙ adinuicem repugnant in eodem: sic nō repugnantia siue cōpossibilia nō videntur per aliquid notius probari q̄ per rationes terminorum: puta quia hoc est tale ⁊ illud tale: ens autē per nihil notius explicatur: ⁊ infinitū intelligimus per finitum: vt patet in litera: ⁊ sic deducit principale intentum: q₂ omne cōpossibile est ponēdum: cuius non apparet incōpossibilitas: sed ꝙ entitati competat infinitas nō apparet aliqua incompossibilitas: quia si aliqua apparet: maxime hoc esset: vel q₂ finitas est de ratione entis: vel passio cōuertibilis cu₃ ente: ꝙ sit de rōne entis hoc nō videtur q₂ tunc nō oporteret insistere an aliqđ ens sit infinitū: q₂ manifestū esset q̄ꝺlibet ens esse simpliciter finitū: nec est passio entis: vt pt₃ / q₂ passiōes entis ꝯuertibiles cū illo sunt natural'r note: vt p₃ de vnitate bonitate ⁊c. Ibi. Item suadetur sic. infinitū suo modo non repugnat quantitati. i. in accipiendo partē post partē: ergo nec infinitu₃ suo modo repugnat entitati. i. in perfectione simul essendo. Si intelligit ꝙ infinitū ꝯtrarie actu non repugnet quantitati molis: hoc est impossibile ſm ipsum in scđo meta. sue. Si aūt loquit̄ de infinito ꝯtrarie in magnitudine: ⁊ hoc de possibili: ita ꝙ in infinitu₃ possit additio in magnitudie: adhuc (loq̄ndo ſm intētionē phi) tale infinitū nō pōt esse: q₂ ſm ipm quantā magnitudinē ꝯtingit esse in potentia tantam contingit esse in actu: vt p₃.3.phi.t.c.69. Loquēdo vero ſm theologos adhuc est dubiū si quātitas per diuinā potentiā possit augeri in infinitum: quia sicut forma intensibilis non pōt intēdi i infinitū: vt dicit doc. in 3.d.13. ita forte videt̄ ꝙ magnitudo nō possit in infinitum augeri: si eīm i infinitū posset augeri: actu simul posset a deo ꝓduci: sicut etiam ꝓbat doc. vbi.s̄. de forma intensibili ꝙ si posset in infinitū intendi posset simul ꝓduci actu infinita intensiue. Si vero loquit̄ de infinito in quātitate: ⁊ hoc ſm multitudinē: pt₃ ꝙ tale pōt esse in potentia: tm̄ vt ꝓbat scđo meta. ita ꝙ accipiēdo vnā partē alicui⁹ quāti cōtinui post aliā semꝑ restat extra aliquid accipiēdū in infinitū: ⁊ hoc loquendo de partibus ſm ꝓportionem: q₂ quodlibet continuū est diuisibile in infinitas partes ꝓportionales. De hoc vide q̄ exposui super scđo doc.d.2.q.9.⁊ super scđo metaph. doc. Sicut ergo quātitati non repugnat infinitas ſm ꝑtes ꝓportionales: ita entitati nō repugnat infinitas intensiua ⁊ ſm gradus perfectionales. Vel breuiter dicēdū ꝙ hic: si loquit̄ de infinito ꝯtrarie in quātitate molis ⁊ de infinito in actu: ꝙ non loquit̄ ſm opi. ꝓpriā: ⁊ hoc sequendo viam philosophi: imo simpl'r vult in.2. meta. ꝙ tale infinitū sit impossibile in actu: ⁊ forte etiā in potentia. tm̄ ſm multos q̄ volunt ꝙ forma intensibilis pōt intendi in infinitū: etiam quātitas augmētabilis posset augeri in infinitū. Et sic applica ꝑsuasionem sequentē. Vltima persuasio forte est melior q₂ si infinitū intēsiue esset simpl'r impossibile esset multum disconueniens intellectui: imo statim apprehenso illo dissentiret intellectus: tm̄ oppositum experimur ꝙ.s. suo modo delectabiliter assentit illi. ¶ Ibi. Per illud pōt colorari illa rō Ansel. Hic doc. exponit illā auctoritatē Ansel. que talis est. Deus est quo maius cogitari nō pōt: ⁊ exponit sic: deus est vnum cogitabile: quo cogitato sine contradictione maius cogitari nō pōt sine cōtradictione: ⁊ ꝙ debeat addi sine contradictione: p₃ q₂ si tale cogitabile includeret ꝯtradictionē: sicut dicimus de chimera: tūc non esset vnum cogitabile: cum vna pars non possit contrahere aliam cum sint oīno incōpossibiles: vt patebit.ī. a doc.i d.3.in.q.de vestigio trinitatis. ¶ Ibi summū cogitabile predictum sine contradictione esse in re ⁊c. Hic probat doctor ꝙ illud cogitabile summum sit in re. Et primo quantū ad esse quiditatiuū siue quātū ad esse obiectiuū qđ idē est: q₂ in tali ente q̇ditatiuo sūme quiescit intellect⁹: loquēdo de cognitōe abstractiua q̄ cognitio abstractiua termiat̄

tantum ad ens in esse obiectiuo siue quiditatiuo: nō ad ens inꝗ̃tū existit: vt ptꝫ a Doc. in multis locis. Scđo probat ꝙ illud summū habeat verū esse exñtie: qꝛ si illud summū tantum haberet esse in intellectu cogitāte esset cōtradictio: pꝫ/ qꝛ illud est magis pfectū qđ est in re ꝙ̃ illud qđ tm̄ habꝫ eē in intellectu cogitante: vt pꝫ. Sūmū ergo cogitabile a nullo pōt causari ⁊ a nullo dependet: et ex alia parte si tm̄ esset in intellectu cogitante tūc dependeret a tali intellectu: qđ est contradictio. ❡ Ultimo īfert de summo cogitabili. ibi. Uel aliter coloratur: ⁊ nō stat in hoc ꝙ illud est pfectiꝰ cognoscibile siue cogitabile qđ pōt cognosci cognitiōe intuitiua ꝙ̃ illud qđ tm̄ pōt cognosci cognitione abstractiua: sꝫ

Tho. 1. p̱tesum. q. 7. ar. p̱ri. cognitio intuitiua terminatur ad rem existentē inꝗ̃tuꝫ existens: ergo summū cogitabile erit actu existens.

Ultimo Hic doc. inducit rōnē alteriꝰ Doc. qua nitit̄ pbare primum esse infinitum. Et ratio stat in hoc. s. quia deꝰ nō est causa intrinseca formalis nec est cōmpositū ex materia nec ē in materia: ergo ē infinitū: ptꝫ ꝯña: quia si eēt in materia terminaretur ad ipsam et finiretur p ipsam. i. qđ includit materiā includit limitationē: ergo p locū ab oppositis qđ nō includit materiā nec est natuꝫ esse in materia erit illimitatū ⁊ infinitū intensiue. deꝰ est hmōi. Dicit doc. ꝙ hic ratio nō cōcludit: ⁊ ptꝫ instantia de angelo ꝗ ƀm Tho. est simpl'r īmaterialis: ⁊ tn̄ nō ē infinitꝰ. Nec Tho. pōt dicere ꝙ lꝫ angelus sit īmaterialis: tn̄ est finitꝰ in entitate: qꝛ essentia angeli finitur p eius esse exñtie. Cōtra hoc arguit Doc. quia esse exñtie ƀm eum: est real'r distinctuꝫ ab essentia ⁊ est posteriꝰ ipsa essentia ⁊ accñs essentie: ẜ essentia angeli in illo priori cū sit simpl'r īmaterialis esset infinita formaliter: ⁊ p ꝯñs non erit finibilis per aliqđ posterius. Qđ eīn formaliter est tale p nullū posterius pōt fieri nō tale. Dicit ergo doc. ꝙ q̄libet entitas hꝫ intrinsecū sibi gradū sue pfectionis in quo est finitū si est finitū vel infinituꝫ si est infinitū: ⁊ tale per nullū sibi posteriꝰ variatur. ❡ Et qđ dicit. ĩ. de fallacia ꝯñtis. Corpꝰ finitur ad corpꝰ: ergo qđ non est ad corpꝰ est infinitū: dicitur ꝙ ē fallacia ꝯñtis: vt patet 3. phi. t. c. 31. ⁊ inde: nō eīn seq̄tur. Oīe corpꝰ terminatuꝫ ad corpus est finituꝫ: ergo corpus qđ nō terminatur ad corpꝰ erit infinitū: non seq̄tur: ⁊ pꝫ instantia: qꝛ primū celum non terminat̄ ad corpꝰ ƀm supficiem ꝯnexā: ⁊ tn̄ nō est infinitū: et est sil'e ac si argueret̄. Oē aīal ē substātia: ẜ qđ nō est aīal non ē substantia. Lignū non ē aīal ergo non erit substātia.

Ad primum argumentū huius questionis p̄ncipale. Nota in primo argumento differentiam cōtrariorum formaliter ⁊ virtualiter: siue differentiaꝫ

Repugnare formaliter. repugnātiū formaliter ⁊ virtualiter. Illa dicūtur repugnare formal'r que sic se habēt ꝙ vnuꝫ formaliter expellit aliđ: ita ꝙ vnū formaliter succedit alteri: sicut caliditas ⁊ frigi-

Repugnare ṽtualit̄. ditas: priuatio ⁊ habitꝰ: ⁊ hmōi. Illud ṽo dicitur repugnare virtualiter alteri qđ habet in virtute sua aliquē effectum qui formaliter repugnat alteri: ⁊ sic aqua dicitur repūgnare virtual'r caliditati: qꝛ hꝫ in ṽtute sua frigiditatē que formaliter repugnat caliditati: similiter ignis virtual'r repugnat frigiditati: qꝛ habet in virtute sua caliditateꝫ que formaliter repugnat frigiditati: ⁊ ex his pꝫ argumentuꝫ doc. ꝙ si datur infinitū bonū in vniuerso: de necessitate destruet oīe malū ⁊ hoc formaliter si ipsum repugnat malo formaliter: vel saltē virtualiter: vt ptꝫ in exēplo de sole. Rñdetur ibi. Ad primū argumentū. Et rñsio facilis est. ❡ Ibi. Cōtra nunq̇d philosophi ponētes deū agere ex necessitate nature nō ponebāt aliqđ esse malum in vniuerso. Dicit doc. ꝙ philosophi sic ponentes nō potuerūt saluare aliqđ malum fieri cōtingenter in vniuerso: vt. s̄. patuit. arguendo ꝙ volūtas diuina quicq̇d vult ad extra cōtingēter vult: ⁊ hoc ideꝫ diffuse patebit in isto. 1. d. 8. vlti. ⁊ in. 2. d. 1. q. 1. ⁊. 37. d. et in quol. q. 2. Sed quō malū cōtingebat in vniuerso ƀm phōs: loquendo semp de malo vt est priuatio alicuius pfectionis quod est malū nature: dicerēt philosophi ꝙ quando essent duo ordines causarū agentiuꝫ de necessitate nature: tunc si aliq̇d natum esset recipere aliquam pfectionem naturalem ab vno ordine causarū: ⁊ de necessitate recipet cū ageret de necessitate nisi īpedimētū eēt si aliꝰ ordo fortior de necessitate pduceret oppositū illius perfectionis tunc malū contingeret. Exēplum: si luna ⁊ sol ⁊ aliqua stella fixa vt cōiunguntur in aliquo puncto: puta canchri si non impediantur de necessitate pducent aliquā perfectionē: sed si alius ordo causarū fortior puta Mars Saturnus ⁊ Uenus vt cōiunguntur in aliquo signo zodiaci: et talis ordo esset fortior et natꝰ de necessitate pducere ī eodē susceptiuo oppositū pfectiōis alteriꝰ ordis: si tūc pduceret tūc malū nāe ꝯtigeret ī vniuerso. ❡ Ibi. Quid āt phī pñt dicere đ libero arbitrio nostro et de malitia moris. Hoc diffuse habet ptractari in 2. d. 37. ❡ Scđo principaliter arguit. ibi. Itē corpꝰ infinitū nullū aliud corpꝰ secū cōpatit̄ ⁊c. Rñdetur ibi. Ad scđm argumentū. Hec rñsio satis clara est in lr̄a nec idiget expositione. ❡ Tertio arguit ibi. Preterea. Qđ ita est hic ꝙ nō alibi est finitū respectu vbi. Argumentū clarū est cum sua responsione. ❡ Quarto ⁊ vltimo arguit ibi. Item. 8. phi. t. c. 79. Uirtus infinita si esset moueret in nō tpe: modo nulla virtus pōt mouere in nō tpe: qꝛ motꝰ ppꝛie dictus necessario est in tpe: qꝛ tp̄s est mensura motus: vt pꝫ. 4. phi. t. c. 99. ⁊. 100. ❡ Rñdetur ibi. Ad vltimū dico. Nota hanc rñsionē Doc. ⁊ stat rñsio in ista ꝯña. Uirtus infinita est in magnitudine: ergo mouet in nō tpe: tam añs ꝙ̃ ꝯñs includūt contradictionē. de añte: pꝫ/ qꝛ si est virtꝰ infinita: certū est ꝙ mouebit corpꝰ in instāti in quo est talis ṽtꝰ ⁊ ex alia pte qꝛ est in corpe siue in magnitudine corpis extensa p accidens mouebit illud in tpe ppter duas causas: quia habebit vnā partem corpis ppinquiorē ⁊ aliā remotiorē. Secūdo qꝛ tale corpꝰ aliqualiter resistit sibi: sed ista duo. s. resistentia ⁊ diuersa approximatio ptium mobilis ad ipm mouens faciūt successionem esse in motu et corpus ppꝛie moueri: ergo ex hoc ꝙ in añte illo ponitur virtus in magnitudine: seq̄tur ꝙ proprie mouebit: ⁊ ita iungendo ista duo simul: qđ est infinituꝫ et in magnitudine: seq̄tur ꝙ ppꝛie mouebit ⁊ in nō tpe: qđ est cōtradictio: qꝛ motus ppꝛie dictus de necessitate est in tpe: qꝛ ergo virtꝰ in magnitudine mouebit in tpe: ⁊ qꝛ infinita mouebit in nō tpe: ⁊ sic contradictio in tali añte: similiter: patꝫ cōtradictio in ꝯñte: vcꝫ ergo mouebit in nō tpe. Naꝫ ꝙ motus sit in nō tpe est īplicatio cōtradictionis: qꝛ oīs motꝰ fit in tpe: sed nō seq̄tur hoc de virtute infinita ⁊ nō in magnitudine: qꝛ illa pōt agere in instanti: non tn̄ mouere in īstanti: quia est implicatio cōtradictionis. Sequentia clara sunt et si quid difficultatis est clare exponetur. ĩ. d. 8. q. vlt. Et sic finis huius questionis. — Motus ī nō tpe ī expsse cōtradictio.

❡ Questio Tertia.

TErtio queritur. An sit tm̄ vnus deus. Titulus qōnis clarus est ⁊ nō est necesse querere. An possit esse aliꝰ deꝰ siue possint esse duo dīj: qꝛ si possent esse necessario actu eēnt: vt pꝫ. s̄. q. p̄ma huius di. in qua declaratū est ꝙ cui repugnat esse ab alio: si potest esse pōt a se: ⁊ si potest esse a se actu est a se.

In ista. q. Hic recitat opi. Gul. var. q̇ dicit ꝙ tm̄ esse vnū deū est tm̄ p fidem acceptum: sed doct. septē vīꝭ pbat tm̄ esse vnū deū: ita ꝙ via naturali hāc conclusionē demōstrat. ❡ Ibi. Prima via ex parte intellectꝰ infiniti. Hec ratio satis clara est in littera. Et quādo dicit doc. ꝙ cognoscere aliquid per essentiam: sic debet intelligi

Gul. var. li. 1. d. 2. q. p̄ma. ꝙ essentia sit ratio formalis cognoscendi: et sic erit ratio formalis mouendi intellectū ad sui cognitionem ⁊ hoc patet a docto. in. 2. distinctio. 3. qō. 8. Ubi querit an angelus possit se cognoscere per essentiā suā: ⁊ sic si. b. possit cognosci ab. a. per essentiā. b. tūc. b. saltē partialiter causaret in. a. cognitionē sui: quod pꝫ a doc. vbi. s̄. quia aliquid cognosci per essentiā ppꝛiā est saltem partial'r causare cognitionem sui in intellectu cognoscente: ⁊ sic sequit̄ qđ dicit doc. ꝙ cognitio qua cognoscit̄. b. est naturaliter posterior ipso. b. qꝛ causata ab ipso. b. ⁊ ita. a. nō erit deus: qꝛ tūc esset in potentia receptiua ad cognitiōeꝫ. b. qꝛ talis cognitio nō esset idē quod deus neqꝫ esset idē cū. b. Et qđ tangit. ĩ. ibi. Qꝫ aūt actus ipsius. a. sit posterior ipso. b. Hic dicit ꝙ si talis actus cognoscendi non esset naturaliter posterior obiecto sed eēt prior vel simul natura: tunc talis actus posset intelligi sine

Apparēs ꝯtradictio. obiecto: sicut etiam obiectum sine actu. ❡ Sed in hoc videtur sibi contradicere quia in. q. 14. quol. vult ꝙ aliquis potest cognoscere actum beatificum: et tamen non cognoscit obiectum beatificum. Item in. q. 13. vult ꝙ actus cognoscendi sit qualitas absoluta lꝫ includat aliquam relationem ad obiectum: sed talis qualitas potest eē sine tali relatione: er

Solutio. go ⁊ sine obiecto. ❡ Dico ꝙ hic nulla est cōtradictio: quia quando doc. dicit ꝙ si actus esset simul natura vel prior natura obiecto posset esse sine tali obiecto: nō sic debet intelligi ꝙ actus causatꝰ non possit in aliquo intellectu cōseruari saltem a prima causa sine obiecto: qꝛ deus oēm intellectionem saltē obiecti creati posset conseruare ipsis obiectis destructis: sed debet intelligi ꝙ talis actus posset habere verꝫ esse obiecto non concurrente ad tale esse: quia si simul natura: nullo modo posset causari ab ipso obiecto nec vt a causa totali nec partiali: quia causa etiam quando causat semper est prior natura causato: vt patet a Doctore in secundo distinctio. prima questio. 3. ⁊. 25. distinctio. ergo si actus co-

Opposi. gnoscen/di.b.est simul natura cū.b.nō dependeret in esse ab
ipso.b. ¶ Si dicatur ꝙ nō est necesse dependere ab ipso.b.
in esse: qꝛ nō oīs actus cognoscendi dependet in esse ab ob=
iecto cuius est actus: ptȝ/qꝛ intellectus diuinus cognoscit
creaturam: ⁊ tn̄ talis cognitio nō dependet a creatura nec
quasi dependet: sed ille actus est ab essentia dīna ꝟtualr̄ vel
Rn̄sio. eminenter cōtinente creaturā. ¶ Cōcedo ꝙ aliq̄s actꝰ pōt
causari aliūde ab obiecto cuiꝰ est: sed tūc tale obiectum vir
tualiter vel eminēter cōtinetur in causante actum: sȝ in pro
posito.b.nec actualiter nec eminenter continetur in.a.quia
tunc esset imperfectius.a.⁊ per cōsequens non esset deus: ⁊
sic patet ratio doctoris.

Ochā i.1.q.ḡli.istat ꝯtra doc. **Ad istam** tamen rōnem rn̄det Ochā in.1.q. quolib.
Et p̄rio dicit ꝙ qn̄ Doc.dicit ꝙ intellectꝰ
est infinitus: hoc est tm̄ creditū ⁊ nō naturali rōne ostēsum.
Rn̄sio. ¶ Sed hoc nihil cōtra doc. qꝛ hoc posito adhuc sequitur
intētū doc.qꝛ si.a.⁊.b.essent duo dīj vtrūqꝫ esset ꝑfectissimū
ens: ita ꝙ nec.a.esset ꝑfectiꝰ.b.nec ecōtra.⁊ hoc posito sta=
Idem Ocham. tim stat ratio doc.vt ptȝ intuenti. ¶ Ideo Ochā dat aliā
rn̄sionem ⁊ dicit ꝙ etiā posito ꝙ sit formaliter infinitꝰ ad=
huc est tantū creditū ꝙ.a.cognoscat.b.ꝑfectissime: qꝛ dice=
ret phūs ꝙ deꝰ nihil extra se cognosceret. Sed iudicio meo
Confutatio. videtur esse notū ⁊ apud Arist.⁊ Cōmen.⁊ multos alios ꝙ
deus cognoscat aliq̄d aliud extra se. Tum qꝛ ipse.12.meta.
t.c.51.cōcludit ꝙ est intelligēs. Tum qꝛ in causis essentialr̄
ordinatis necesse est primā causam simul agere: sed nō nisi
cognoscendo ⁊ amando. Tum qꝛ cā supior agit ꝓpter finē
superiorem.s.ordinādo effectū ad finem superiorem: qd̄ nō pōt
esse nisi cognosceret ista inferiora. Item ad hoc faciunt ra
tiones quas doc.facit.q.1.huiꝰ dist.qn̄ ꝓbat ꝙ primū effecti
uum est intelligens ⁊ volens. Verūtamen est ꝙ nō cogno=
scit aliquid extra seipsum: ita ꝙ recipiat cognitionē ab ob=
iecto extra: qꝛ tunc talis intellectꝰ vilesceret: sed qꝛ hoc re=
quirit diffusum tractatū pro nunc omittaṫ: ⁊ sic ptȝ ꝙ.a.ꝑfe
Idem Ocham. ctissime cognoscit.b. ¶ Dat etiā Ochā aliam rn̄sionem di=
cens ꝙ ratio doc.non cōcludit qn̄ querit doc.aut.a.cogno=
scit.b.ꝑ essentiā.b. Dicit Ochā ꝙ ly ꝑ pōt dicere circūstan
tiam obiecti cogniti ꝑ taleȝ cognitionē: sic intelligendo ꝙ
b.est obiectū cognitionis ipsius.a.siue terminans hmōi co
gnitionem: ⁊ in hoc verū dicit: aut ly ꝑ essentiā dicit circū=
stantiā cause efficientis: ⁊ hoc mō negat ꝙ.b.possit causare
hmōi cognitionem in intellectu.a.⁊ si talis cognitio causa=
retur: concediṫ esse posterior ipso.b. ¶ Sed iudicio meo nō
Confutatio. soluit rōneȝ doc.qꝛ vt dicit doc.nihil ꝑfectissime cognosciṫ
nisi cognoscaṫ ꝑ essentiā ꝓpriā vel ꝑ aliquid virtualiter vel
eminenter cōtinens illud: sed.b.non contineṫ in.a. Et vltra
nā causans cognitionem ꝓpriā alicuius obiecti nō pōt cau
sare nisi virtualr̄ cōtineat entitatem talis obiecti: vt ptȝ a
doc.in.1.di.3.q.1.⁊ dist.8.⁊ in.2.dis.3.q.10.⁊ in quoli. q.14.
Nec valet dicere ꝙ notitia.a.equiualet notitie ꝓprie ⁊ sim=
plici ipsius.b.vt dicit Ochā ita ꝙ.a.ꝑ suam vnicā cognitio
nem ⁊ simplicem pōt eque sufficienter iudicare inter.a. et
b.sicut si.a.haberet vnam propriā cognitionem qua cagno
sceret se: ⁊ aliā qua cognosceret.b. Certum est ꝙ hoc nō va
let. Tum qꝛ ꝑ hmōi cognitionem nō cognosceret ꝑfectissi
me ipsum.a.qꝛ talis cognitio nec virtualiter nec eminenter
posset includere cognitionem ꝓpriā.b.sicut dicimus ꝙ co=
gnitio dei equiualet omni cognitiōi simplici creaturarum:
hoc ideo est qꝛ virtualr̄ ⁊ eminenter cōtinet hmōi cognitio
nem: ⁊ nō posset cōtinere nisi creature eminenter contine=
rentur in essentia diuina: sed.b.non contineretur in.a.⁊ per
consequens nec cognitio propria.b.contineretur in cogni
tione propria ipsius.a.

Alfō.tol.i.1.di.2.q.1.arti.2. **Hanc etiam** rōnem doc.nititur soluere reuerendus
magr̄ Alfon. Tolle.⁊ dicit ꝙ.a.cogno=
scit.b.sed nō ꝑ essentiā ipsius.b.cogniti, sȝ ꝑ essentiā ipsius
a.⁊ ad ꝓbationem doc. qn̄ dicit ꝙ nihil cognosciṫ ꝑfectissi=
me nisi cognoscaṫ ꝑ essentiā suā vel ꝑ aliquid includens es=
sentiam suam perfectius q̄ȝ ipsa sit in seipsa. Dicit ꝙ hoc est
falsum: qꝛ lȝ qd̄ cognosciṫ ꝑfectius q̄ȝ in seipso necessario co
gnoscatur ꝑ aliquid representans essentiā suam ꝑfectius q̄ȝ
ipsa sit in seipsa: sicut ptȝ de cognitiōe qua creatura cogno=
scitur in ꝟbo: ad cognoscendū tn̄ aliquid ita ꝑfecte sicut co=
gnoscitur in seipso sufficit ꝙ cognoscaṫ ꝑ aliquid represen=
tans essentiā suā ita ꝑfecte sicut ipsa est in seipsa: ⁊ sic esset
in ꝓposito, hec ille. Et addit dicens: posset etiam cōcedi ꝙ
vnus deus cognoscit aliū ꝑ essentiā dei cognitā. Et qn̄ dici
tur ꝙ oīs actus cognoscendi q̄ nō est idem obiecto est poste
rior obiecto: nō est verū si sit idem alteri obiecto qd̄ nō est
posterius illo: ⁊ sic esset in ꝓposito. Sed salua semꝑ reueren

tia tam reuerendi magistri. Dico primo ꝙ est impossibile Improbatio.
vnū deū ꝑfecte representare in rōne obiecti intelligibilis
alium deū nisi virtualr̄ ⁊ eminenter cōtineat illū: ⁊ hoc pȝ
tam in representatiuo s̄m quid q̄ȝ simplr̄. Dicimꝰ em̄ ꝙ spe=
cies intelligibilis hoīs representat ipm̄ hoīem in rōne ob=
iecti intelligibilis: lȝ vt ibi habeat tm̄ esse s̄m quid: nihil tn̄
posset causare speciem intelligibilem ipsiꝰ hoīs si nō conti=
neret virtualiter vel eminenter entitatem ipsius: vt ptȝ. Nā
esse rōnē repn̄tādi aliq̄d in rōne obiecti intelligibilis dicit
ꝑfectionem maxime si tale representatiuū est virtualr̄ vel
eminenter representatiuū: ptȝ etiā in representatiuo simplr̄
qd̄ est in cognitione intuitiua: qꝛ nihil pōt esse ratio forma
lis representandi aliq̄d in rōne obiecti intelligibilis intui=
tiue: (ita ꝙ faciat tale obiectū esse actu intelligibile in potē
tia ꝓpinqua intuitiue) nisi cōtineat in se entitatem illius vir
tualiter vel eminenter. hoc subtiliter ptȝ a doc.in.2.di.3.q.
10.⁊ vide ibi singularem glo. Si ergo in ꝓposito vnꝰ deus
esset rō formalis representandi aliū deū in rōne obiecti in=
telligibilis intuitiue cōtineret illum virtualr̄ vel eminen=
ter. ¶ Scd̄o dico ꝙ etiā posito ꝙ.a.esset rō formalis repre
sentandi.b.in rōne obiecti intelligibilis intellectui ipsius
a. Quero tunc cū ipsum.b.sit presens intellectui.a.ante co=
gnitionem ipsius.b.a quo immediate causat talis cognitio
Si ab essentia.b.stat rō doc.si ab ipso.a.ergo.a.cōtinet vir=
tualiter vel eminenter ipm̄.b.qꝛ cōtinens notitiā distinctaȝ
alicuius obiecti necessario virtualr̄ vel eminenter cōtinet
ipsum obiectū.vt patuit.s̄. Nunq̄ȝ em̄ deus posset causare in
intellectu diuīo distinctā notitiā hoīs nisi virtualr̄ vel emi
nenter cōtineret ipm̄ hoīem: lȝ em̄ aliqua substantia sit ꝑfe
ctior accidente: ⁊ ꝑ ꝯn̄s lȝ homo sit ꝑfectior cognitione asi
ni.nunq̄ȝ tn̄ posset causare īmediate distinctā cognitionem
Alia ꝯfutatio Alf. asini nisi entitatem asini virtualiter vel eminenter cōtine=
ret: ⁊ singularem rationem huiꝰ vide in Sco.q.14.quolib.
¶ Et ad aliud qd̄ vltimo dicit magr̄ Alfon. cōcedendo ꝙ
a.pōt cognoscere.b.ꝑ essentiā ipsius.b.cogniti ⁊c. Et post
dicit ꝙ talis cognitio (etiā posito ꝙ nō esset idem cū ipo.b.
dūmodo sit idem cū.a.) non erit naturalr̄ posterior.b. Hoc
totū cōcediṫ: posito ꝙ talis cognitio sit idem cū.a. sed hoc
indiget ꝓbatione: qꝛ quero quid intelligis ꝑ essentiā ipsius
b.si intelligis ꝙ.b.ꝑ essentiā suā causat totaliter vel partia
liter cognitionem sui in intellectu.a.est impossibile ꝙ talis
cognitio sit idem qd̄.a.qꝛ si sic: tunc ipm̄.a. esset in se causa=
tum a.b.vel vt a cā totali vel vt a partiali. Si ꝟo intelligis
ꝑ essentiā.b.terminatiue tm̄.i. ꝙ talis cognitio termineṫ ad
essentiā.b. Hoc est valde improprie dictū: ⁊ etiā hoc posito
adhuc stat principalis difficultas: cū cognitio ꝑ Augu.sit
a cognoscēte ⁊ cognito: a quo ḡ causaṫ talis cōgnitio: cer=
tū est ꝙ vel ab obiecto cognito vel ab alio virtualr̄ vel emi
nenter cōtinente obiectū cognitū: ⁊ sic sequiṫ idem qd̄ priꝰ.
¶ Deinde doc. ꝓbat principale intentū alia rōne sumpta
Quō idē actꝰ nō pt̄ hr̄e duo obiecta. ex pte intellectus infiniti.ibi. Scd̄o ex pte intellectus argui
tur sic. Et qn̄ dicit ꝙ idem actus non pōt hr̄e duo obiecta
adequata: pōt sic exponi ꝙ non possit hr̄e duo obiecta ad=
equata in rōne motiui: ⁊ hoc verū est: qꝛ tunc simul depen=
deret in esse a duobꝰ obiectis: ⁊ sic vno circūscripto simul es
set ⁊ nō esset: esset quidē posito vno a quo dependet in esse
vt ab obiecto totali: ⁊ nō esset alio circūscripto a quo depē
det in esse vt ab obiecto totali siue adequato. Sequereṫ etiā
ꝙ idem actus esset simplr̄ causatus ⁊ nō causatus: esset qui=
dem causatus vt est ab alio deo cognito: ⁊ nō esset causatus
vt est a primo deo cognoscente: qꝛ tunc distingereṫ reali=
ter ab ipso cuius oppositū probatū est.s̄. Vel pōt sic expo
ni ꝙ idem actus pōt terminari ad duo obiecta adequata: ⁊
sic dependere a duobus obiectis adequatis in rōne termi=
ni: ⁊ hoc silr̄ est impossibile: qꝛ tunc idem actus simul termi
naretur adequate ⁊ non terminareṫ adequate circūscripto
vno illoꝝ obiectoꝝ: ⁊ arguaṫ vt.s̄. Sequereṫ etiā ꝙ vt ter=
minareṫ ad essentiā dei cognoscentis nō includeret aliquā
relationem nec realem nec rōnis ꝓpter realem identitateȝ
ipsius actus ⁊ essentie: vt ptȝ a Sco.in quoli.q.13. vt ꝟo ter=
minaretur ad alium deū vt ad obiectū adequatū necessario
includeret relationeȝ realem ad ipm̄: qꝛ cognitio intuitiua
vt terminaṫ ad obiectū actu existens ⁊ realr̄ distinctū inclu
dit relationem realem ad illud. vt ꝓbat doc.q.13.quolibe.⁊
ex hoc sequerentur multa incōuenientia: vt patet intuenti.
¶ Vel tertio pōt sic exponi ꝙ aliquis intellectus vno ⁊ eo
dem actu pōt adequate quietari in duobꝰ obiectis adequa=
tis in rōne quietatiui: ⁊ hoc est impossibile: qꝛ circūscripto
vno illoꝝ adequate quietareṫ ⁊ nō quietareṫ: ⁊ formeṫ ra=
tio: vt.s̄. Silr̄ sequereṫ ꝙ vt quietareṫ in essentia sua nullam

relationem nec realem nec rationis necessario includeret: vt ptꝫ a Sco. in quoli. vbi. ſ. vt ꝓ in alio quietaret̃ necessario includeret relationē realē ad illud: vt ptꝫ a Sco. vbi. ſ.

Rñ. Gul. ochā non satisfacit.

Ex his ptꝫ ꝙ rñsio magr̃i Guli. ochā ad argm̃ doc. in q. 1. quoli. nō euacuat nec soluit. Dicit eñ ipse ꝙ idem actus nō pōt habere duo obiecta adequata ſm̃ p̄dicationē: pōt tñ hr̃e duo obiecta adequata ſm̃ ꝑfectionē ⁊ sic esset in ꝓposito: ⁊ dicit ꝙ hmōi obiecta sufficiēter quietarent: sed nō rñdet ad difficultates. ſ. expositas: vt ptꝫ in lr̃a sua. Magr̃ tñ Alfon. tole. loco p̄alle. dat duas rñsiōes

Pria rñsio Alfō.

Prima ꝙ deus cognosceret illum aliū deū nō ꝑ essentiā alterius dei: sed ꝑ ꝓpriam essentiā: ⁊ sic ꝑfectissime in essentia sua cognosceret aliū deū: ⁊ sic ille alius deus nō esset obiectum adequatū. Sed ista rñsio supra est iꝓbata. Dat aliā

Secunda eiusdē rñsio.

rñsionem ꝙ si vnus deꝰ cognosceret aliū deum ꝑ essentiā alterius dei: ꝙ ille actus cognoscendi nō haberet duo obiecta adequata: siue intellectus vnius dei non haberet duo obiecta adequata sed aliquid cōe vtriqꝫ deo esset obiectum adequatū. ¶ Sed ptꝫ ꝙ ista rñsio nō infringit rōnem doc.

Rō doc. adhuc stat.

Tum qꝛ loqnēdo de obiectis quietatiuis: certū est ꝙ illud cōmune nō est adequatū quietatiuū qꝛ nec ꝑfectissimū: vt ptꝫ: cum ergo vterqꝫ deus esset summe ꝑfectus: ita adequate vnus esset quietatiuus sicut ⁊ alius. Tum etiam qꝛ loquēdo de obiecto motiuo: certū est ꝙ intellectus diuinꝰ nō hꝫ aliqđ cōmune: vt ptꝫ cōiter ꝑ doc. ⁊. ſ. ostensuꝫ in. q. penul. ꝓlo. ⁊ sic nō posset euadere quin isti duo dij̄ essent obiecta adequata in rōne motiui. Et vltra posito ꝙ obiectum adequatū intellectus diuini esset aliqđ cōe adhuc stat argm̃ doc. qꝛ illud cōe nō moueret intellectū ad cognitionem aliquā sed cōtenta sub tali cōmuni. Quero tunc an eadem cognitio diuina possit simul esse a duobꝰ obiectis cōtentis: si sic: ergo eadem erit causata ⁊ incausata: dependens ⁊ independens: vt dixi. ſ. si non: sed alia ⁊ alia respectu alterius ⁊ alterius dei. ergo vnꝰ deus habebit duas cognitiones realiter distinctas: ⁊ sic nō esset deꝰ vt dicit doc. Et multa alia possent adduci ⁊ elici ex supradictis cōtra rñsionem istorū que breuitatis cā omitto. ¶ Ibi. Quantū ad secūdā viam que sumit̃ a volūtate infinita. Hec ratio clara est: ⁊ qđ dicit doc. ibi ꝙ quodlibet naturalr̃ plus diligit esse suū ꝙ̃ esse alterius cuiꝰ nihil est vt pars vel effectus. Hoc dicit qꝛ aliqui dicūt ꝙ pars naturalr̃ plꝰ diligit esse totiꝰ ꝙ̃ suū esse ꝓpriū qđ est esse partis: lꝫ doc. hoc improbet in. 3. dist. 27. ⁊ ꝙ effectus naturalr̃ plus diligit esse cause ꝙ̃ esse proprium: qđ tñ improbat vbi. ſ. tñ ad excludendū oīm instantiā dicit doc. ꝙ nisi sit pars vel effectus plus diligit esse suū: sed si essent duo dij̄ vnꝰ nō esset pars nec effectus alterius. ¶ Item qđ

Apparēs contradictio.

dicit ibi. Sed volūtas libera qñ est recta cōformat̃ volūtati naturali. videt̃ cōtrariū dicere alibi: vt ptꝫ in. 2. di. 6. q. 2. ⁊. 49. quarti. ⁊ etiā. 50. Immo volūtas recta ⁊ libera ad hoc ꝙ sit recta opꝫ in multis agere cōtra suū appetitū naturalem ⁊ velle cōtrariū naturali inclinationi: vt ptꝫ in multis.

Cōcordātia.

¶ Dico ꝙ aliud est loqui de volūtate recta ꝑ essentiā: cuiusmodi est sola voluntas dei q̄ est regula oīs rectitudinis create: vt ptꝫ a doc. q. vlt. ꝓlo. ⁊ di. 44. primi. ⁊ alibi sepe. Et aliud est loqui de volūtate creata q̄ ad hoc vt dicatur recta opꝫ cōformari regule volūtatis diuine siue determinationis diuine: vt ptꝫ a Sco. in pluribꝰ locis. Volūtas scđo

Volūtas creata tenet̃ agere aliqñ contra iclinationē naturalem.

mō accepta pōt agere cōtra suā inclinationem naturalem: immo ⁊ tenetur agere qñ volūtas dīna sic ⁊ sic determinauit: tenetur eñ velle mortem qñ deus vult ipsam mori: ⁊ tñ inclinatio sua naturalis est totaliter ad oppositū. Sed loquendo de prima volūtate tenet̃ cōformari sue inclinationi naturali cuꝫ vtraqꝫ sit rectissima vna in esse nature. ſ. inclinatōis naturalis: alia i esse actꝰ libere eliciti: ⁊ sic pꝫ ratio doc. quō volūtas vnius dei tenetur plus diligere se ꝙ̃ aliū deum: ⁊ si nō plus diligeret nō esset rectissima. Cum ergo teneatur diligere aliū deum amore infinito: ⁊ plus se teneatur diligere: sequitur ꝙ dabitur amor maior infinito. quod est impossibile.

Alfon.

Ad hanc rationem rñdet magr̃ Alfon. vbi. ſ. ꝙ natura ꝑfectissima nō plus tenet̃ diligere se ⁊c. qꝛ in statu beatifico ꝓpter eius ꝑfectionem tantū gaudet quilibet beatus de bono alterius quantum de ꝓprio: ⁊ ꝑ ꝯñs tm̃ diligit ipm̃. ¶ Sed hec euasio nō

Confutatio.

cōcludit cōtra rōnem doc. Tum qꝛ si vnꝰ tantū diligit bonum alterius quantū bonū ꝓpriū: hoc erit vt cōformetur voluntati diuine sic determinanti. Tum etiā qꝛ vnus beatꝰ plus diligit bonū suū intensiue ꝙ̃ bonū alterius: immo ad hoc tenetur. lꝫ extensiue posset plus diligere bonū alterius

Ochā. q. 1. quoli.

si in re sit maius: sed hoc requirit prolixiorem expositionē: ⁊ ideo differat̃ vsqꝫ ad dist. 50. quarti. ¶ Gul. ꝓ Ochā aliter rñdet. Et primo dicit ꝙ nō est notū naturalr̃ deū diligere aliquid extra se. Sed hoc. ſ. improbatuꝫ est. ¶ Aliter rñdet ꝙ nō est demonstratum ꝙ vnus deus diligat infinite alium deū: qꝛ nō pōt demonstrari ꝙ vterqꝫ sit infinitus intensiue. ¶ Hec rñsio nō soluit rōnē doc. qꝛ posito ꝙ vterqꝫ

Improbatio.

deus nō sit infinitus: vterqꝫ tñ est summe ꝑfectionis possibilis simplr̃: ⁊ sic sequeret̃ ꝙ vnus summe teneretur diligere aliū: ⁊ qꝛ magis tenet̃ diligere seipm̃: ergo posset dari dilectio maior summa. qđ est iꝓssibile. ¶ Ideo aliter rñdet ꝙ

Idem Ocham.

ista ꝓpositio: quilibet naturalr̃ tenet̃ plus diligere se ꝙ̃ alia est vera si naturaliter diligit se: alia ꝓ libere: deus aūt ſm̃ phōs oīa naturalr̃ diligit. ¶ Dico ꝙ etiā philosophi con-

Improbatio.

cederēt ꝙ libere diligeret se ⁊ alia: qꝛ ſm̃ eos est intelligēs ⁊ volens vt ꝓbatū est. ſ. lꝫ cum dilectione libera stet necessitas dilectionis: ⁊ ꝙ possit stare diffuse patebit a doc. q. 16. quoli. sed dilectio naturalis in ꝓposito nō est actus volūtatis libere elicitus: sed est sola inclinatio naturalis: de qua hic doc. loquit̃. Et ideo deus magis inclinat̃ ad esse suū ꝙ̃ ad esse alterius dei: ⁊ ꝑ ꝯñs magis tenet̃ diligere se actu elicito: ⁊ sic stat ratio doc. ¶ Ideo dat etiaꝫ aliā rñsionem ꝙ dato ꝙ. a. libere diligat. b. adhuc volūtas libera cōformat̃ voluntati naturali: aliter eñ voluntas nostra ⁊c. Sed ptꝫ rñsio in exponendo rōnem doc. ¶ Ibi. Scđo sic de voluntate. Aut. a. fruitur. b. Hec ratio ptꝫ ex se ⁊ ex supradictis: lꝫ Ocham nitatur soluere eā: ⁊ qꝛ solutio est eadem cum solutione ad secundā rōnem prime vie: ideo hic par. formiter dicatur cōtra rñsionem Ochā sicut ibi rñsum est. ¶ Ibi. De tertia via hec ratio clara est. ¶ Ibi. Quantū ad quartam

Ochā nitit̃ soluere rōnē doc.

viā. Hec via est satis clara. Et Ochā rñdet ad hanc rōneꝫ vbi. ſ. vcꝫ ꝙ cā totalis pōt duplr̃ intelligi. Primo ꝙ illud dicatur cā totalis quo posito omni alio circunscripto pōt effectus sufficienter ꝓduci: ⁊ illo mō cā totalis dicit̃ cā efficiens. Scđo đr cā totalis illud qđ pōt aliquem effectū sufficienter ꝓducere: ⁊ sine quo nō pōt talis effectꝰ ꝓduci: ⁊ isto mō causa totalis ⁊ causa precisa idem sunt. Primo mō ideꝫ effectus simul pōt esse a duabus causis totalibꝰ: sicut idem calor numero pōt simul ꝓduci a sole ⁊ ab vno igne vel a duobus ignibus. ¶ Sed iudicio meo hoc videt̃ simplr̃ impossi-

Ratiōes Ochā cōtra doc. nihil ꝓficiunt.

bile: vt ptꝫ in lr̃a doc. ꝙ idem calor sit totalr̃ a duobꝰ ignibꝰ simul: qꝛ circūscripto vno adhuc ille calor esset ab alio igne ⁊ ex alia pte nō esset circūscripto alio igne a quo essentialr̃ dependet. ¶ Hic rñdet Ochā ꝙ ille calor adhuc esset circūscripto illo igne ⁊ illo posito. Et cū dicitur ꝙ nō esset circūscripto illo igne. Dicit ꝙ hoc verū esset si essentialiter depēderet ab igne circūscripto: sed essentialiter nō dependet qꝛ sufficienter esset ab igne nō circūscripto. ¶ Sed hoc videt̃ simplr̃ contra rōnem ꝙ vnus ⁊ idem effectus sit totaliter a duabus causis: qꝛ vel vna illarū nihil ꝓduceret: vel idē bis ꝓduceretur: ꝙ eñ due actiones totales in eodē ordine causarum terminent̃ ad eūdem effectū videtur oīno contra rationem cū effectus ꝑ vnam actionem totalem simplr̃ capiat totum suū esse: ergo vel alia supflueret vel idem bis caperet esse. Multe alie rōnes possent adduci quas relinquo alijs peritis lectoribus. Ibi. Iuxta idem. Hec rō silis est rationi precedenti ⁊ eodem modo formetur. ¶ Ibi. De sexta via. Hanc rōnem cum instantijs cōtra eam vide in. 2. q. quolib. vbi doc. eam prolixe declarat ⁊ oēs instantias cōtra eā soluit: ⁊ ex dictis ibi patebit ꝙ rñsio quā facit Ocham contra istam rōnem nō soluit ipsam. ¶ Ibi. Scđo argno sic. Hec ratio exposita est. ſ. presenti dist. q. 1. arti. 3. Et ibi patent solutiones cōtra instantias factas ab Ocham in primo dis. 2. ⁊ in quoli. q. 1. ⁊ silr̃ ad instantias magr̃i Alfon. in p̄mo dis. 2. q. 1. arti. 3. ¶ Ibi. De septima via dicit doc. ꝙ loquēdo de oīpotentia vt theologi loquūtur. ſ. ꝙ primū possit in omnē effectū immediate: ita ꝙ possit ꝓducere omne ꝓducibile nulla causa scđa cōcurrente sicut exponit doc. in isto primo di. 42. ⁊ diffusius in quolib. q. 7. hoc mō accipiendo oīpotentiam negarent philosophi primū effectiuū esse oōs: qꝛ non ꝯcederent effectū imꝑfectū posse immediate ꝓduci a primo effectiuo. vt. ſ. exposui in. q. 1. p̄ñtis dist. Sed hoc tm̃ est creditū quo credito posito: aliq̇ sic arguūt. Si. a. est oōs: ergo pōt destruere alium deū. ſ. b. Dicit doc. ꝙ hec rō nō valet: qꝛ oīpotentia respicit tm̃ possibile: vt clare ostendit doc. in isto primo dis. 20. ⁊. 42. ⁊. 7. q. quoli. vide ibi. Ibi. Ideo ex oīpotentia. Et hec lr̃a clara est vsqꝫ in finem art.

Ad illa que sunt pro alia opi. rñdeo ad auctoritatem rabi Moysi. ¶ Hic doc. respondet ad argumenta facta pro opi. Gul. var. posita. ſ. ⁊ rñsio ad auctoritatem clara est in lr̃a. ¶ Ibi. Ad secūdam rōnem de singulari. Pro expositione huius lr̃e nota ꝙ sin-

Singulare pōt accipi triplr̃.

gulare pōt triplr̃ accipi. Primo vt est scđa intentio. ſ. vt est

quedã predicabilitas tm̄ de vno solo: siue vt est vna secũda
intẽtio nata tm̄ applicari alicui de seipso tm̄ potente predi
cari. Scd̃o pro fundamento talis secũde intentionis: puta
pro Francisco. Tertio pro ratione indiuiduali determina-
tiua nature ad singularitatem que est quidam actus adue-
niens nature faciens ipsam esse singularem: de qua singula
ritate patebit in isto primo dist.5.q.2.⁊.26.di. sed clarius ⁊
prolixius in.2.di.3. Tunc dico ꝙ singulare primo mõ sum-
ptum.s. pro secũda intentione põt in se cõcipi: ⁊ tunc est ob-
iectum conceptũ: põt etiã cõcipi sub modo vniuersali vt di-
cendo singulare est vl'e. Nam hoc qd̃ dico predicari de vno
solo tm̄: est cõmune ad hoc predicari de vno solo: ⁊ ad hoc
predicari de vno solo: ⁊ sic de aliis. Predicari aũt predica-
tione signata: ꝑ se cõpetit secũdis intentionib⁹: ⁊ ꝑ accidẽs
primis intẽtionib⁹: vt ptꝫ a Doc. in suis vniuersalib⁹: ⁊ isto
modo ibi obiectũ conceptũ est singulare: sed modus cõci-
piendi est vl'e: q2 sub mõ vli cõcipit᷑. Si ṽo singulare primo
mõ sumptũ accipiat᷑ simul cũ fundamento: puta cũ Franci
sco: tunc totũ obiectũ conceptũ est Franciscus cũ singula-
ritate primo modo sumpta: ⁊ singularitas illa est pars cõ-
ceptus. Si ṽo accipiat᷑ tm̄ Franciscus pro obiecto cõcepto:
tunc singularitas primo mõ sumpta est modus cõcipiendi
q2 cum dico Franciscus est singulare: sensus est ꝙ cõcipio
Franciscũ sub modo singularitatis. Sic dico in ꝓposito de
essentia diuina. si cõcipitur essentia diuina: vel põt cõcipi vt
obiectum cõceptũ: ⁊ tunc via naturali tm̄ cõcipitur in vli ⁊
nullo modo vt hec. Si ṽo cõcipiatur singularitas p̃io mõ
sumpta q̃ predicat᷑ denoĩatiue de essentia diuina: ⁊ de qua-
libet re singulari: tunc ipsa singularitas est obiectũ conce-
ptum: ⁊ vt sic est cõis omni enti singulari. Si ṽo cõcipiatur
vt pars cõcepti puta cõcipiendo aliquã essentiã primã sin-
gularem: hoc potest esse. Si ṽo cõciperem essentiã singula-
rem sub modo singularitatis.i. sub ꝓpria singularitate ⁊ sub
propria incõmunicabilitate ad plura: in quib⁹ diuidat᷑ hoc
nõ est possibile via naturali: sed fit fallacia vt ptꝫ. Nam ar
guendo sic. Frãciscus põt cognoscere.a. singulare: ita ꝙ sin
gularitas ipsius.a. sit cõcepta vt obiectũ vel pars obiecti: er
go põt cognoscere.a. sub mõ singularitatis seu sub ratio-
ne formali singularitatis. Nõ sequitur: sed fit fallacia figu-
re dictionis cõmutando rem in modum.

Ad rationes principales. Prima rõ cũ sua r̃nsione
ptꝫ in l'ra. Ibi. Ad secũdã dico. ¶ Hec
r̃nsio est satis clara in l'ra: ⁊ stat in hoc ꝙ numerus no dicit
precise modũ significandi grãmaticaliter quales alii modi
grãmaticales. vt masculinũ ⁊ femininũ ⁊c. que precise dicũt
modũ cõcipiendi rem absq3 aliquo reali correspondenti ta
li mõ cõcipiendi: ptꝫ in isto exemplo: deus est generis ma-
sculini: lꝫ eñ deus cõcipiatur sub isto modo: nõ tñ deus est
masculus: sed numerus singularis vel pluralis nõ tm̄ dicit
modũ cõcipiendi rem: sed opꝫ ꝙ ipsa res cõcepta correspõ-
deat mõ tali. Nam cũ dico hoies currũt/est numeri plura-
lis: hic numerus pluralis qui est modus cõcipiẽdi rem sub
modo pluralitatis hꝫ conceptũ sic in re: ideo hec esset falsa:
homo est numeri pluralis: q2 modus repugnat rei conce-
pte: sic est in ꝓposito: nam cũ dico dii sunt numeri pluralis:
dico ꝙ ille modus repugnat huic ꝯcepto: q2 impossibile est
ꝙ sint duo dii in re: ⁊ sic plurale hoc modo includit rõnem
in se falsam: cũ eñ dico deus est singularis numeri: hec ra-
tio est in se vera: q2 includit rem.s. deum ⁊ modum sibi con
uenientem qui est numerus singularis: cũ ṽo dico dii sunt
pluralis numeri: hec ratio est in se falsa: q2 icludit rem sim
pliciter incõpossibilẽ: est eñ incõpossibile esse plures deos
ideo nõ sequitur ꝙ si singulare primo mõ possit vere predi-
cari de singulari: ꝙ etiã plurale possit vere predicari de plu
rali quando res pluralis est incõpossibilis. vt in proposito.
¶ Tertia ratio cũ sua r̃nsione satis clara est. Et cũ dicit de
ꝑfectione simpl'r ⁊c. Unum tm̄ nota pro nunc: q2.ĩ. in p̃nti
dist. ꝑte.2.q.1. illius partis in responsione ad illam questio
nem diffuse ꝑtractabitur de perfectione simpl'r. Hic tñ pro
Que sint ꝑfectiões simpl'r ⁊ que nõ. ista l'ra doc. nota ꝙ passiones entis cõuertibiles cũ ipso: vt
vnum verum bonũ ⁊c. ⁊ sil'r oĩa transcendentia q̃ dicũt ꝑfe-
ctionem ⁊ ex sua rõne formali nullam necessario includunt
imꝑfectionem: vt intellectus/volũtas/sapientia/spũs/sub-
stantia/transcendens ⁊ hmõi: oẽs iste ꝑfectiones dicuntur
ꝑfectiones simpl'r: q2 eis nõ repugnat infinitas vel in se vel
in suis inferiorib⁹: ptꝫ/q2 datur infinitũ bonũ infinitus spi
ritus ⁊ sic de aliis. Omnia ṽo entia de se limitata vt sunt oĩa
genera ⁊ cotenta in eis non possunt esse ꝑfectiones simpl'r:
q2 in se ⁊ in suis inferioribus repugnat infinitas: vt ptꝫ: q2
impossibile est ens limitatũ esse infinitum intensiue: iõ redu
ctio ad hmõi entia nõ est reductio ad simpl'r ꝑfectũ: sed re-
ductio ad entia primo mõ: puta hoc ens ad ens: vel hoc bo
num ad bonũ ⁊ hmõi: est reductio ad simpl'r ꝑfectum: cum
ens ⁊ bonũ dicãtur ꝑfectiones simpl'r mõ preexposito: ⁊ pꝫ
litera doc. ¶ Ibi. Ad vltimũ d2. Aliqui respõdent ad hoc
argumentũ: vcꝫ ꝙ plura bona finita sunt meliora paucíori-
bus: sed nõ plura bona infinita: quia illa sunt impossibilia.
¶ Ibi. Sed hoc nõ videt᷑ r̃ndere ad argumentũ. Et vt ista
litera clare intelligat᷑ formetur sic argumentum. Quecũq3
plura bona si essent essent meliora: ponenda essent in vni-
uerso: sed si essent plura infinita essent plura bona meliora:
ergo plura infinita essent ponenda in vniuerso. ¶ R̃ndeo
ꝙ si ly si: replicat incõpossibile maior est falsa: q2 cũ plura
incõpossibilia nõ possint esse ergo nec meliora: ⁊ minor est
vera.i. si plura bona infinita essent cõpossibilia essent me-
liora. Si ṽo ly si replicaret cõpossibilitatẽ maior est vera.i.
quecũq3 plura bona si essent cõpossibilia essent meliora: et
illa essent ponenda: ne vniuersum careat sua ꝑfectiõe. ⁊ mi
nor est falsa.s. sꝫ plura bona infinita essent cõpossibilia. Et
sic finis huius prime ꝑtis presentis distinctionis. Sequen
tes questiones ꝑtinent ad trinitatem personarum.

¶ Sup secundã partem distinctionis secunde. primi.
q.4. in ordine.

SUper questionem quartã. In q̃
doct. q̃rit qua-
tuor. Primo an possibile sit cũ vnitate essen
tie diuine stare pluralitatem ꝑsonarũ. Se-
cundo an sint tm̄ tres ꝑsone in essentia diui
na. Tertio an essentia diuina possit stare in
aliquo ⁊ ipm̃ esse ꝓductum. Quarto an sint
tm̄ due ꝓductiones intrinsece. Et doc. primo respondet ad
tertiã.q. ⁊ primo declaro titulũ questiõis: in qua querit᷑ an
essentia diuina possit stare in aliquo ⁊ ipm̃ esse ꝓductum.

Pro cuius intellectiõe presuppono aliqua. Primo
ꝙ essentia diuina ex semetipsa est in par-
te.i. ꝙ ꝓprietas cõstituens primã ꝑsonã sine quacũq3 ꝓdu-
ctione imediate oritur ab essentia diuina: ⁊ est ratio forma
lis cõstituens primã ꝑsonã in esse ꝑsonali: ⁊ hoc diffuse pa
tebit in isto primo dist.28. Scd̃o suppono ꝙ essentia diuia
nõ põt esse terminus formalis alicuius ꝓductionis: nisi ꝑ
veram ꝓductionem sit cõmunicata alicui supposito accipiẽ
ti esse ꝑ ꝓductionem: qd̃ clare patebit.ĩ. dist.5.q.2.⁊.26. dist.
Et q2 suppositũ productũ cui essentia diuina cõmunicatur:
realiter distinguitur a supposito ꝓducente. querit doc. quõ
essentia diuina cum sit singularissima ⁊ ꝑfectissime existẽs
in prima ꝑsona: eadem possit cõmunicari alteri supposito
realiter distincto a prima ꝑsona: quin ⁊ ipsa vt in scd̃a ꝑso-
na real'r nõ distinguat᷑ a seipã vt in p̃ma ꝑsona: q2 vt in p̃ia
ꝑsona est ratio formalis cõmunicandi seipsam ꝑ ꝓductionẽ
⁊ in secũda ꝑsona est terminus formalis siue terminus cõi-
catus ꝑ ꝓductionem: cum in creaturis semꝑ ratio formalis
ꝓducendi aliquid realiter distinguat᷑ a termino formali ꝓ-
ductionis: siue a termino formali cõmunicato producto ꝑ
rationem formalem ꝓducendi: vt patebit.ĩ. ⁊ ideo doc. pri⁹
declarat productionem esse possibilem in diuinis: quã pro
bat multiplici ratione. ibi.

Quia sicut dixi ⁊c. Et anteq3 exponã rõnes do
cto. premitto vnũ ꝙ hic doc.
nõ intendit probare trinitatem ꝑsonarũ via naturali vt ali
qui volunt imponere Doc. vt Alfon. in primo dist.2. ⁊ sil'r
Ocham ⁊ multi alii. Doc. eñ presupponit ꝓductionem ꝑso-
narũ esse possibilem in diuinis tanq3 articulum fidei: hmõi
tamen possibilitatem ꝑ has rõnes intendit ꝑsuadere tam fi
deli q̃3 infideli: nec intendit hoc demonstrare via naturali
q2 statim sibi cõtradiceret. Nam expresse.q.14. quolib. pli
xe declarat quõ est impossibile cuicunq3 intellectui creato
etiã angelico posse natural'r cognoscere distincte ipsam tri
nitatem. Hoc idem in secũdo distin.3.q.9. Si tñ sint alique
rõnes possibiles ad hoc ꝑsuadendũ: precipue sunt iste posi
te a doc. q̃ ita subtiles sunt ꝙ videntur cõcludere euidenter
ꝓpositũ: ⁊ ex hoc multi moti sunt ad imponendũ doctori
ꝙ his rõnib⁹ intendat natural'r demonstrare trinitatẽ ꝑso
narũ nõ intelligẽtes mentẽ ipsius: iõ incipiam⁹ declarare
has rõnes: quarũ prima ponit᷑ ibi. Quia sicut dixi ⁊c. Pri-
ma ratio est hec. Quicq̃d de ratione sua formali est princi-
piũ ꝓductiuũ illud in quocũq3 est a se ⁊ sine imꝑfectione in
eo est principiũ ꝓductiuũ. Istud totum intellectus habens
obiectũ ⁊c. Sed q2 ista minor quantũ ad oẽs terminos.ĩ. in
ista.q. r̃ndendo ad quedã dubia diffuse declarat᷑: pro nunc
omitto illã: sed declaro maiorem q̃ cõtinet multas particu
las. Prima ibi. Quicq̃d de rõne sua formali est principiuꝫ
ꝓductiuũ. Q2 tota ꝑfectio ⁊ rõ ꝓducẽdi est a principio for-

mali: sequit̄ ꝙ illud tale ex sua rõne formali et quiditatiua hꝫ ꝙ dicat̄ principiū formale ꝓducendi. Exemplū. dicimus ꝙ calor puta in ligno dat ipsi ligno vt possit calere: ⁊ ideo dicitur ꝙ calor est rõ formalis calefaciendi: ⁊ ꝙ sic sit ratio formalis calefaciendi est ex sua rõne formali ⁊ quiditatiua sicut etiā dicimus ꝙ albedo det homini esse albū: vel sit ratio formalis qua hõ dicatur albus: hoc est de sua rõne formali ⁊ quiditatiua: ꝙ ergo aliquid sit alteri ratio formalis agendi: puta supposito in quo est. hoc hꝫ ex sua rõne formali ⁊ quiditatiua. Sequitur in lr̄a. Illud in quocūqꝫ est a se ⁊ sine imꝑfectione in eo est principiū ꝓductiuū. In ista maiori doc. intendit loqui de ꝓductione q̄ est in aliquo sine imperfectione. i. que terminat̄ ad aliqđ in se vere subsistens. Si em̄ ꝓducens esset in potentia receptiua respectu producti: sicut intellectus noster respectu intellectionis quā ꝓducit: ibi ꝓductio esset cū imꝑfectione: qꝛ cū potentialitate recipiendi terminū ꝓductū. Si etiā ꝓductū reciperetur in materia extrinseca: sicut ignis ꝓducit calorem in ligno: adhuc ꝓductio esset cū imꝑfectione: qꝛ nõ posset habere ꝓductum ꝑfectū: sed esset cum potentialitate ad recipi in materia extrinseca. Intelligit ergo ꝙ respectu ꝓductionis ꝑfecte ratio formalis ꝓducendi sit in aliquo supposito sine om̄i imꝑfectione: ⁊ sit ꝓducti ꝑfecte in se subsistentis: cui⁹ ꝓducti terminus formalis nõ recipiatur in aliquo: sicut est in generatione naturali qua generat̄ cõpositū. vbi terminus formalis. s. forma q̄ est pars cõpositi: recipitur in materia. Et qđ addit a se: intēdit simplr̄ ꝙ tale principiū ꝓductiuū nõ preshabeat productū tanqꝫ terminū sibi adequatū. Nā in filio in diuinis est idem simplr̄ principiū productiuū qđ in patre: qꝛ simplr̄ eadem memoria fecūda q̄ est principium ꝓductiuū filij. vt patebit in p̄nti. q. ⁊ tn̄ filius mediante illo principio nõ potest ꝓducere aliū filium: qꝛ hmõi principiū vt in filio preintelligit̄ habere ꝓductū sibi adequatū. s. ip̄m filiū. Et si in filio nõ haberet terminū sibi adequatū: etiā in illo esset vere ꝓductiuū alterius notitie genite. Et qꝛ pater habet illud principiū a se: ideo in illo priori ꝑ illud põt ꝓducere: cū in illo priori vt in patre non habeat ꝓductū sibi adequatū. Et si fieret instantia de sp̄ūsancto: qꝛ filius hꝫ principium ꝓducendi spiritūsanctū nõ a se/sed a patre: ergo fili⁹ nõ põt ꝓducere spiritūsanctum: qđ est falsum. Ideo dixi ꝙ doc. ꝑ illud a se principalr̄ intendit excludere ꝙ illud principiū nõ preintelligatur in quo est habere ꝓductum vt sibi adequatū: ⁊ sufficit sibi exemplificare ꝑ illud a se: qđ clarū est in patre respectu filij. Et ex his ptꝫ ꝙ instantia quam fa-

Ex dictis soluuntur instantie Alfonsi. ⁊ Gu.

cit Alfon. tol. in. 1. dist. 2. q. 1. arti. 3. ⁊ silr̄ ad instantiā quam facit Ochā in. 1. dist. 2. ⁊ sic ptꝫ ista maior. Sed minor doc. est ibi. Istud totū. s. intellectus habens obiectū intelligibile sibi presens: ex rõne sua formali est principiū ꝓductiuum notitie genite: sic est intellectus diuin⁹ ⁊c. Ad hanc minorē rn̄det Alfõ. vbi. s̄. ꝙ philosophi hoc negarēt: nec hoc põt demonstrari via naturali. Dico ꝙ nec doc. intendit hoc demõstrare naturalr̄: sꝫ quātū possibile est hoc ꝑsuadere: qꝛ si memoria nostra fecūda põt esse principiū formale ꝓductiuum notitie genite cui accidit vt recipiatur in ipso ꝓducente: a fortiori in diuīs memoria fecūda poterit esse principiū ꝓducendi notitiā genitā ꝑ se subsistentem. ¶ Ibi. Contra istam rõnem insto vt declaretur. Hic doc. adducit aliquas rões cõtra minorem prime rõnis: ⁊ hoc vt illa minor magis enucletur. ⁊ prima ratio satis clara est. Ad istam primā rõnem rn̄det doc. ibi. Istas rões excludendo cõfirmo rationem. Et dicit ꝙ intellectus noster respectu notitie genite dicit rõnem receptiui ⁊ rõnem ꝓductiui. Primū est imꝑfectionis qꝛ dicit potentialitatē respectu notitie a qua ꝑficitur. Secundū est ꝑfectionis: qꝛ ratio ꝓductiui vt hmõi nõ includit necessario aliquā imꝑfectionem: qꝛ si sic nõ posset reperiri in primo ente: vt. s̄. declaraui in. 1. q. huius dist. Et ꝙ intellectus noster dicat rõnem ꝓductiuā respectu notitie patebit. i̅. di. 3. q. 7. Et an hoc ꝯueniat intellectui agenti vel possibili nõ est necesse hic declarare: sed in quoli. q. 15. prolixe declarabit: vbi videtur declinare ad hoc ꝙ tam possibilis q̄ agens sit ꝓductiuus: agens tn̄ principalr̄ ⁊ possibilis minus principalr̄: qꝛ ergo intellectus noster de necessitate includit imꝑfectionem cū sit ens limitatū: ideo imꝑfectionis est ꝙ sit receptiuus alicui⁹ ꝑfectionis: lꝫ ꝑfectionis sit ꝙ sit ꝓductiuus eiusdē. cū ergo intellectus diuinus sit ꝑfectissimus ⁊ formalr̄ infinitus: ⁊ silr̄ essentia diuia: vt. s̄. ꝓbatuꝫ est. q. 1. p̄ntis dist. sequitur ꝙ nulla põt ibi esse imꝑfectio: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nõ põt esse in potentia receptiua alicui⁹ notitie qua ꝑficiatur sicut est intellectus noster: ⁊ ex alia ꝑte ipsa memoria fecūda dei est ratio formalis ꝓducendi notitiā sui. Probo qꝛ hoc cõpetit memorie nostre: ⁊ hoc est ꝑfectionis non includentis necessario imꝑfectionem: ergo talis ratio producendi ꝑfectissime reperitur in memoria diuina: ⁊ qꝛ non põt ꝓducere illam notitiā in seipso: qꝛ tunc intellectus diuinus esset in potentia receptiua ad illā. sequitur ergo ꝙ poterit ipsam ꝓducere vt ꝑ se stantem: siue in se subsistentem: ⁊ talis notitia genita in diuinis nihil aliud est realiter ⁊ formaliter: nisi idem ꝙ filius siue verbū in se subsistens ⁊ nulli inherens nec aliqđ ꝑficiens: sed res in se ꝑfecta ⁊ ꝑfecte in se subsistens realr̄ distincta a supposito diuino ꝓducēte: nõ realiter tn̄ distincta a principio ꝓductiuo: qđ est intellectus ⁊ essentia diuina: vt aliqualr̄ patuit. s̄. et magis patebit. i̅. ¶ Ibi. Quandocūqꝫ in aliquo cõcurrūt duo ꝑ accidens: siue separabilr̄. Hic doc. intendit ꝓbare ꝙ si illud qđ est rõ ꝓducendi vere separetur ab illo qđ est rõ patiendi cui accidentaliter cõiungitur ip̄m separatū adhuc erit vere rõ ꝓducendi: ⁊ ptꝫ de medico sanante se. 2. phy. tex. cõmē. 2. ⁊. 86. qꝛ si infirmitas separet̄ a medico: q̄ est rõ patiendi. adhuc medicina siue ars medicine in medico erit rõ sanandi: vt pꝫ/qꝛ mediante illa poterit aliū sanare: qꝛ accidit medico vt medicus est ꝙ sit infirm⁹. cū ergo in diuinis rõ ꝓducendi notitiam genitā necessario sit separata a rõne patiendi. sequit̄ ꝙ intellectus diuin⁹ q̄ est rõ ꝓducendi hmõi notitiam q̄uis nõ sit receptiuus eiusdem: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec rõ patiendi ab illa: qꝛ hec sibi repugnant: tn̄ adhuc est ꝑfectissima rõ ꝓducendi notitiā genitā: ⁊ hoc est qđ dicit. Si dicat̄ hic vt multi dicunt ꝙ intellectus diuinus est bene rõ nõ ꝓprie ꝓducendi: sed quasi ꝓducendi notitiā essentialem: q̄ tn̄ nõ dicit̄ vere producta: qꝛ nõ distinguat̄ realiter a supposito habente talem intellectū: sufficit em̄ intellectui diuino ꝙ habeat notitiam qua ꝑfectissime intueat̄ essentiā suā. ¶ Contra: qꝛ adhuc stat ratio doc. qꝛ si intellect⁹ noster est simplr̄ rõ ꝓducēdi notitiā essentialem: ⁊ hoc ꝑfectionis est nõ includentis necessario aliquā imꝑfectionem: multo magis intellect⁹ diuinus (in quo oīs ꝑfectio q̄ nõ necessario includit imꝑfectionem ꝑfectissime ⁊ formalr̄ reperitur) poterit esse rõ ꝓducendi: no dico sm̄ quid: sed simplr̄ notitiā essentie diuine: ⁊ sic cum talis notitia sit vere ꝓducta: erit necessario in se subsistens: vt patuit. s̄. ¶ Ibi. Exemplū hui⁹ ptꝫ: qꝛ si in intellectu nostro esset cõcreata: vel cõsubstantialis notitia sui. sm̄ ꝙ quidā intelligūt Augu. de notitia cõdita. 14. de trinita. Hen. q̄l. 9. q. 15. Var. li. dist. 3. q.
Exemplū hoc est valde ad ꝓpositū: qꝛ posito ꝙ aīa habeat notitiā sui cõcreatā: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ingenitā: tn̄ si ipsa aīa põt habere aliqđ obiectū: puta actu intelligibile: ⁊ aliqđ passiuum sibi approximatū: puta ꝙ ipse intellectus ⁊ ipsa aīa in rõne obiecti intelligibilis sint ꝑfecte presentes alteri intellectui lꝫ nõ possit ꝓducere notitiā sui in se cum habeat illā vt concreatū: tn̄ erit ratio ꝓducendi notitiā sui in alio intellectu in quo põt recipi: ⁊ hoc diffuse patebit a doc. in. 2. dist. 9. de locutione angeloꝝ. Nam ibi habet̄ posito ꝙ angelus perfecte cognoscat se tn̄ approximatus intellectui alterius angeli: ipse angelus in rõne obiecti põt causare notitiā sui in intellectu alterius angeli: vt diffuse ibi glosaui. Sic dico ī ꝓposito ꝙ q̄uis intellectus diuinus habeat notitiā ingenitam essentie diuine; habens tn̄ essentiā diuinā vt obiectum presens in rõne intelligibilis poterit vere ꝓducere notitiā: ita ꝙ essentia diuina cocurrat in rõne obiecti: talis notitia erit vere genita: ⁊ nõ poterit esse formalr̄ in supposito ꝓducēte illā ꝑ intellectū: cū habeat aliam ingenita qua ꝑfectissime cognoscit essentiam: nec talis notitia poterit recipi in alio intellectu creato: vt ptꝫ/qꝛ talis notitia erit adequata essentie diuine formaliter infinita: de qua ꝓducit̄: ⁊ sic infinita: vt ptꝫ p̄nti dist. ⁊ i̅. dist. 10. ⁊. 38. ⁊ in. 2. di. 1. q. 1. ⁊ in quoli. ⁊ alibi sepe. Modo notitia infinita nõ põt recipi in intellectu limitato ⁊ finito: ergo talis notitia genita erit ꝑ se subsistens: qđ est propositū: ⁊ sic dꝫ intelligi lr̄a doc. ¶ Ibi. Ad cõfirmationem illius glo. ⁊c. Cõfirmatio illius rõnis erat ista: qꝛ si in diuinis poneretur notitia genita frustra poneretur: qꝛ notitia ponit̄ ad hoc vt intellect⁹ ꝑficiatur tali notitia: vel vt suppositū habens intellectū ꝑficiatur illa notitia ⁊ in nobis intellectus noster vere ꝑficitur notitia genita: qꝛ realr̄ distinguitur ab illa: ⁊ est in potentia receptiua ad illā sed si notitia genita poneretur in diuinis intellectus diuinus vel suppositū habens hmõi intellectum nõ posset ꝑfici ab illa: qꝛ tunc esset in potentia receptiua ad illam: qꝛ esset realiter distincta a tali supposito: sed suo modo intellectus diuinus vel suppositū habens intellectū dꝛ ꝑfectus ꝑ notitiam ingenitā eandem sibi realiter: ⁊ sic ptꝫ ꝙ talis notitia genita frustra poneretur in diuinis. ¶ Ad hanc ergo instantiā siue ad cõfirmationem rn̄det Doc. ibi. Ad cõfirmationem illius glose. Et rn̄sio est ꝙ in omni genere principij nõ includentis imꝑfectionem est status ad aliqđ simplr̄ ꝑfe

Nō hanc declarationem.

ctum. Et dicit nō includentis imꝑfectionem: qꝛ aliqua includunt imꝑfectionem. s. illa que agūt dependēter. ⁊ silr illa q̄ ꝑficiūtur actionib⁹ suis: ⁊ hoc vel in se formalr vt intellectus noster ⁊ alie potentie cognitiue ⁊ appetitiue in rebus: vel in suo simili: vt homo ꝓducit hoīem vt cōseruetur species humana saltem in suo silr: vel si tale principium est pars vniuersi: tunc ꝓducendo aliquā speciem in vniuerso ꝑ quā ipsum vniuersum fit ꝑfectius ꝑficitur cū sit pars vniuersi: qꝛ quanto totū est ꝑfecti⁹: tanto ptes sunt ꝑfectiores oīa ista agētia includūt imꝑfectionē. Aduerte etiā ꝙ hec ꝓpō forte pōt intelligi ex parte producti. s. ꝙ in oī ordine principiandi nō includentis imꝑfectionem nec ex parte principij: nec ex parte principiati est status ad vnū simplr ꝑfectū scꝫ tam principiū q̄ꝫ principiatū. In ꝓposito tñ magis videtur regula applicari primo mō. Et dicit ꝙ tale principium simplr ꝑfectū agit ex plenitudine ꝑfectionis. i. ꝙ est tante ꝑfectionis: ꝙ suam ꝑfectionem alij cōmunicat quantū pōt. Et dr agens ex libertate ꝫm Aui. 6. meta. c. vlti. ⁊ sic ptꝫ in diuinis ꝓducendo filiū erit summe liberalis accipiendo liberalitatem pro hoc solo qđ cōicat suā ꝑfectionem quantū pōt filio: nihil ex tali cōicatione expectando: non ꝙ cōicet ex liberalitate q̄ est actus volūtatis: qꝛ ꝓducit filiū ꝑ modū nature ⁊ nō ꝑ modū volūtatis: vt. j. patebit: nisi dicatur ꝙ pater bene ꝓducit filiū volens: nō ꝙ volūtas sit principium formale ꝓductiuū filij: vt ptꝫ. j. disti. 6. In ꝓposito tñ accipitr liberalitas summa pro cōicatione qua aliquid cōicatr alteri: nō expectando ex tali cōicatione quo perficiatr: siue mō illa cōicatio fit ꝑ modū nature qualis est generatio filij: siue ꝑ modū volūtatis qualis est spiratio spūssancti. Tunc vltra ad ꝓpositū: sed intellectus ⁊ volūtas sunt principia non includentia imꝑfectionem: ⁊ hoc loquendo de intellectu ⁊ volūtate transcendēter: qꝛ vt sic nullā includūt imꝑfectionem: qꝛ si sic: tunc intellectus diuinus esset imꝑfectus: ⁊ nō loquendo de intellectu limitato: qualis est oīs intellectus creatus. Si ergo intellectus vñ intellectus est agens non includens imꝑfectionem. ergo in rerū natura erit in existētia reali aliquis intellectus ꝑfectissime actiuus: ⁊ talis erit qui erit ꝓductiuus alicuius ꝑ se stantis cui cōicabit seipsuꝫ ꝑfectissime: ⁊ tale ꝓductū erit notitia genita nō ꝑficiens intellectum: sed ꝑ se stans. Hoc idem dico de volūtate. Nota etiā cū dicit esse standū ad aliqđ simplr primū ꝑfectum: nō debet intelligi ꝙ stetur precise ad actū simplr ꝑfectū: quia sunt duo principia simplr ꝑfecta ⁊ prima. s. volūtas diuina ⁊ intellectus: sed dꝫ intelligi in eodem ordine: puta in ordine agentiū ꝑ modū nature status est ad vnū simplr primū ꝑfectum: ⁊ tale est intellectus diuinus: ⁊ silr in ordine agētium ꝑ modū volūtatis status est ad primā volūtatē simpliciter ꝑfectam: vel sic in ordine agentiū ꝑ modū libertatis status erit ad vnum simplr primū ꝑfectuꝫ. Et sic ptꝫ ista rō doc. ¶ Ibi. Cum aūt arguitr post de impossibilitate. Nunc doc. respondet ad secundā partem illi⁹ cōfirmationis. Prima pars erat ꝙ talis notitia genita poneretr frustra q̄ soluta est. Scđa pars ꝙ erat impossibile ponere talem notitiam genitā: q̄ impossibilitas duplici rōne probatr ibi. prima stat in hoc ꝙ ex quo intellectus diuin⁹ hꝫ notitiā essentie diuīe quasi productā ⁊ talis notitia in rōne quasi ꝓducti adequatur intellectui diuino vt principio quasi ꝓductiuo: si sic: ergo nō pōt habere vlteriorem notitiā genitā essentie diuine qꝛ illa alia esset sibi adequata in rōne ꝓducti: qđ videtr impossibile. Secūda ratio impossibilitatis erat. Ibi. Secūdo probatr. qꝛ intellectus est potentia actiua nō factiua ⁊c. ⁊ ꝑ ꝯñs nō potest ꝓducere hmōi notitiā: qꝛ tunc esset receptiu⁹ eiusdem: ⁊ sic esset in potentia receptiua: qđ est impossibile: qꝛ hoc esset imperfectionis. ¶ Ad istas duas rōnes rñdet doc. Ad primā ibi. Cum aūt arguitr post de impossibilitate duco ad oppositū. Et rō stat in hoc supponendo vnum ꝙ sicut impossibile est idem principiuꝫ quasi ꝓductiuū notitie genite habere duo quasi ꝓducta sibi adequata siue duas notitias quasi ꝓductas respectu eiusdem obiecti sibi simpliciter adequatas: sic est impossibile idem principiū vere ꝓductiuū habere duo vere ꝓducta: puta duas notitias vere ꝓductas simplr sibi adequatas respectu eiusdem obiecti. Sed nō est impossibile ꝙ si habet vnā quasi ꝓductā sibi adequatam: ꝙ nō possit habere aliā vere ꝓductam sibi adequatam. ⁊ ideo argumentū est ad oppositū: qꝛ stante prima quasi ꝓducta: adhuc est principium vere ꝓductiuū alicuius notitie vere ꝓducte. ¶ Ad secūdam rōnem rñdet. Ibi. Cum arguitur vlterius de actiuo ⁊ factiuo. Et nota hanc respōsionē: dicit eñ doc. ꝙ potentie vere ꝓductiue accidit ꝙ dicatr actiua vel ꝙ dicatur factiua: qꝛ hoc nō est ex rōne formali potentie ꝓductiue: sed accidit sibi ex aliquo posteriori: qꝛ si ef

Actiuū et factiuum sūt dñie accidētales

fectus ꝓductus natus sit tm̄ recipi in ipso ꝓducente dicitr potentia ꝓductiua actiua. Si ꝟo effectus ꝓductus tm̄ sit nat⁹ recipi in materia extrinseca dr potētia ꝓductiua factiua. Nā potentia ꝓductiua hꝫ tm̄ ꝓductū pro termino ⁊ tm̄ respicit illum: ꝙ modo ꝓductū recipiatr in ipso ꝓducente: vel in materia extrinseca: hoc nō est ex rōne formali ꝓducti vt ꝓducti: vel ꝓducentis vt ꝓducentis: sed ex rōne accidentali. Et vide doc. in. q. 13. quolib. vbi diffuse declarat differentiā potentie actiue ⁊ factiue. Si ꝟo potentia ꝓductiua habeat ꝓductum in se subsistens: ita ꝙ in nullo recipiatr: tunc talis potentia tm̄ dicitur ꝓductiua: ⁊ sic est in ꝓposito: qꝛ memoria fecūda in diuinis est tm̄ productiua notitie genite: qꝛ talis notitia genita nō est nata recipi i aliquo tanq̄ꝫ in subiecto: sed erit in se vere subsistens: ⁊ sic ptꝫ ista responsio quā bene nota. Stat ergo ratio prima doc. in robore suo: ⁊ rōnes posite cōtra fuerunt pro maiori declaratione minoris prime rationis.

Secunda ratio

principalis qua doc. ꝓbat productionem esse in diuinis est ibi. Secundo principalr ad cōclusioneꝫ principalem ⁊c. ¶ Et pro intelligentia hui⁹ rōnis q̄ est satis difficilis aliqua sunt notanda. Prio declarabo terminos: postea declarabitur ratio de verbo ad verbū. Dico ergo ꝙ intelligentia aliquando accipitur pro portionē supiori intellectus: q̄ tm̄ respicit eterna: ⁊ sic angeli dicuntr intelligentie vt vniti eternis ꝑ actum intelligendi. Aliqñ accipitr pro intellectu informato cognitione obiecti. Aliquādo pro cognitione sola producta. Et hoc duplr. s. vel pro notitia siue cognitione ꝓducta nō in se subsistente: sed tm̄ habente esse in intellectu producente ⁊ realiter ꝑficiente ipm: cuiusmodi est in nobis: vel ꝑ notitia in se subsistente ⁊ ꝑ se stante: ⁊ talis intelligētia accipitur in ꝓposito q̄ nihil aliud est nisi filius siue verbū diuinū. ¶ Scđo est notādū ꝙ memoria aliqñ accipitr pro potentia memoratiua q̄ est intellectus: vt ptꝫ a doc. in. 4. dist. 45. ⁊ hoc mō nō accipitr hic. Aliqñ accipitur pro principio productiuo notitie actualis: ⁊ sic memoria includit tm̄ intellectū ⁊ obiectū ꝑfecte presens vt duo principia partialia respectu notitie genite: ⁊ insimul sunt vnū totale: ⁊ tale ꝓprie dr memoria. ¶ Tertio est notandū ꝙ dñia est inter principiū ꝓductiuū qđ: ⁊ principiū ꝓductiuū quo: ⁊ hoc loquendo in diuinis ad intra. Nā principiū ꝓductiuū qđ semꝑ distinguitur realr a ꝓducto: vt pater in diuinis qui est principium qđ: distinguitur realr a filio. principiū ꝟo quo (qđ est ipsa memoria) tm̄ distinguitur vel rōne vel ex natura rei a filio: ⁊ idem principiū quo vt in patre est rō cōicandi se filio eadem ergo memoria vt in patre dr principiū cōicatiuū sui ⁊ vt in filio dr cōicatū: ⁊ in diuinis inter cōicans ⁊ cōicatū tm̄ est distinctio rōnis. ¶ Quarto est notandū ꝙ in nobis obiectū aliqñ tm̄ hꝫ esse in intellectu ⁊ in notitia eiusdē obiecti ꝫm quid: qꝛ qñ est pñs intellectui tm̄ ꝑ spēm intelligibilem: tunc est presens tm̄ ꝫm quid. ⁊ silr qñ intelligitr vt sic presens hꝫ esse ꝫm quid in tali cognitione abstractiua. ⁊ vltra hoc semꝑ est differens vel ab vtroq̄ꝫ: qñ obiectū nō est ipsemet intellectus: vel saltem a notitia: qꝛ semꝑ distinguitr realiter ab obiecto. Si ꝟo obiectū sit in se presens tam intellectui q̄ꝫ notitie ꝓducte: tunc habebit esse simplr ibi: cū non sit ibi ꝫm silitudinem tm̄: sed ꝫm ꝓpriā existentiā: tñ hꝫ esse differens realiter vel ab vtroq̄ꝫ qñ. s. ipse intellectus nō est obiectū sui: vel saltem a notitia intuitiua q̄ semꝑ distinguitr realiter: in deo aūt essentia diuina: ⁊ est ꝑfectissime presens intellectui paterno ⁊ ꝑfectissime existens in intelligentia. i. in ꝟbo diuino: ⁊ nō realr differens: nec ab intellectu paterno: nec ab intelligētia. s. a filio siue ꝟbo: immo vt in ꝟbo dat esse simplr illi. Dicit ergo sic. Obiectum vt in memoria. i. vt pars memorie (que vt dixi consistit ex intellectu ⁊ obiecto presente) ꝓducit seipm vt est in intelligentia. i. ꝙ cōicat seipsum vt est in intelligentia. i. vt est in verbo hꝫ esse proprie cōicatum: ⁊ in patre est rō cōicandi se: ⁊ hoc est qđ dicit: vt est rō ꝓducēdi seipm vt est in intelligētia referendo. s. ꝙ vt est in patre est rō cōicandi: ⁊ vt in filio hꝫ esse cōicatū. Sequitur. Qꝫ aūt obiectū ⁊c. Clarū est ex dictis ꝙ si memoria esset ꝑfecta (que tunc est qñ. s. obiectū ⁊ intellectus sunt simpliciter ideꝫ ⁊ obiectū ꝑfectissime presens intellectui) ⁊ intelligentia ꝑfectā. i. notitia genita: siue verbū: siue filius: q̄ notitia tunc est ꝑfecta: qñ obiectū est simplr idem cum tali notitia genita. Ergo ablata omni imꝑfectione ⁊c. obiectuꝫ simplr idem memorie gignet. i. ꝙ intellectus ⁊ obiectum vt sunt simplr idē cōstituētia ꝑfectissimā memoriā gignet. i. cōmunicabit vt partiale cōmunicatiuū aliqđ. i. seipm in intelligētia. i. in filio siue verbo: cui filio siue intelligentie est simplr idem. Et sic habeo propositū ꝙ est ibi productio: qꝛ

Hec rō ē multū intricata in litera.

Quot modis accipitur intelligentia.

Pricipiuꝫ quo ⁊ principiū qđ.

Declaratio rōnis.

essentia diuina nõ posset cõicari filio nisi ꝑ ꝓductionẽ filij: sicut nec natura hũana põt cõicari: puta Fra. nisi ꝓcedẽdo suppositũ cui cõicetur: ⁊ sic ptꝫ euidentia argumenti.

Tertia ratio principals est ibi. Preterea. 3. sic in qualibet cõditione entis ⁊c. Pro itelligentia huiꝰ lr̃e premitto aliqua.

Quedam coditiões entis necessario icludũt impfectionem.

Primo ꝙ cõditiones entis de quibꝰ doc. nunc intendit sunt cõiter passiones disiuncte ipsius entis: quarũ quedã includunt ꝑfectionez sine imꝑfectione aliqua: quedã ṽo necessario includũt impfectionem. Exemplũ primi. Causatiuũ: productiuũ: independẽs infinitũ: intensiue: ⁊ hmõi. ptꝫ ꝙ ista nõ includũt necessario aliquã impfectionez. alis nõ essent formalr̃ ⁊ ꝑfectissime in primo ente. Exemplũ secũdi. Causabile: dependẽs: finitũ positiue: necessario includũt impfectionẽ: ideo iste nõ possunt formalr̃ esse in p̃io ente. Scdo premitto qd̃ dicit doc. ꝙ qñ ens diuiditur ꝑ opposita: alterũ diuidẽtiũ est ꝑfectionis in ente: alterũ impfectionis.

Notabilis passus.

Hoc dictũ nõ dꝫ absolute intelligi: qꝛ nõ verificatur in multis diuidentibꝰ ens ꝑ opposita: ptꝫ / qꝛ productiuũ dicit ꝑfectionem simplr̃: ⁊ tñ producibile nõ necessario includit impfectionem: ptꝫ de filio dei qui est vere producibilis. Aliqui ergo exponentes doct. in isto passu dicũt ꝙ hoc nõ dꝫ intelligi de diuidentibꝰ ens ꝑ oppositũ relatiuũ: sed de diuidentibꝰ ens ꝑ oppositũ cõtrarie cõtradictorie ⁊ priuatiue: qꝛ tunc cõiter vnũ diuidentiũ est ꝑfectionis simplr̃: aliud ṽo impfectiõis. ¶ Deinde addit doc. ꝙ in qualibet cõditione entis: q̃ nõ est ex rõne sua impfecta: necessitas est simplr̃ ꝑfectiõis: igitur in productiuo: qꝛ illud nõ dicit ex se impfectionem: ⁊ ptꝫ / qꝛ sicut necessariũ est ꝯditio ꝑfectionis in ente inquantũ ens: ita etiã est ꝑfectionis in quolibet diuidente ens: qd̃ nõ est ex se necessario impfectũ siue limitatũ. Sicut eñ qñ ens diuiditur per opposita alterũ diuidentiũ est ꝑfectionis in ente: alterũ impfectionis: ita in quolibet qd̃ est impfectionis cuiuslibet diuisionis illud membrũ est possibile: qd̃ est ꝑfectionis est necessariũ. Producens aũt inquantũ tale nõ includit impfectionem: ergo ꝓducens nõ est ꝑfectum in rõne producentis nisi sit necessario producens. Producens aũt primũ nõ potest esse necessario producẽs aliud a se ad extra: ergo ad intra. quod est propositum.

Primum dubiũ.

In ista litera sunt multa dubia. Primo in hoc qd̃ dicit: in diuidentibus ens immediate cõiter vnũ membrũ est ꝑfectionis: ⁊ reliquũ impfectionis. ¶ Cõtra. primo qꝛ ens prima sui diuisione diuidit̃ ꝑ quantum ⁊ nõ quantũ: vt ptꝫ a doc. in quoli. q. 3. ⁊ tñ ens nõ quãtum nullã impfectionem dicit: vt ptꝫ de relationibꝰ diuinis s̃m ipsum. ¶ Scdo si ens quantũ ex se nullã includit impfectionem: sed tñ ꝑfectionem. ergo quodlibet ens quantũ erit ꝑfectionis simplr̃: ⁊ sic lapis erit ꝑfectionis simpliciter

Itẽ aliud

¶ Rñdeo ad primũ ꝙ doc. tñ loquitur de diuidentibꝰ ens quantũ: vt ptꝫ.

Rñsio.

¶ Dico ad secundũ ꝙ lapis põt cõsiderari duplr̃.

Rñsio ad aliud.

Primo vt suppositũ substantie limitate: ⁊ sic repugnat sibi ꝑfectio simplr̃. Scdo vt suppositũ entis quanti: ⁊ sic nõ repugnat sibi ꝑfectio simplr̃: qꝛ nec enti quanto: hoc ptꝫ a doc. p̃ti dist. pte. 2. q. 1. ⁊ dist. 8. ⁊ in quoli. q. 5. ¶ Secundo dubitat̃ circa eandem cõclusionem. qꝛ productiuũ ⁊ producibile diuidũt immediate ens quantũ: ⁊ tñ producibile nõ necessario includit imperfectionem: ptꝫ de filio dei.

Scdm dubium.

Itẽ aliud

Secũdo causatiuum vniuoce ⁊ causabile vniuoce diuidunt ens transcendenter: ⁊ tñ causabile vniuoce est tante ꝑfectionis quante causatiuũ cum sint eiusdem nature.

Rñsio.

¶ Rñdeo ad primũ ꝙ ꝓducibile vt ꝓducibile includit impfectionem: cum semꝑ includat possibilitatem. Et cũ dicis de filio dei. dico ꝙ vt est suppositũ ꝓducibilis nõ repugnat sibi aliqua ĩperfectio: vt ṽo est suppositũ in natura diuina nullã includit impfectionem. Accidit eñ producibili vt producibile: ꝙ sit suppositũ in natura diuina: sicut etiã homini inquantuꝫ suppositũ substantie generice nõ repugnat esse insensibilez: vt suppositum tñ nature intellectualis repugnat sibi. Dico secũdo ꝙ productiuũ aut cõparatur ad ꝓducibile alterius nature: aut ad ꝓducibile eiusdem nature singularis. Scdo modo ꝓducibile est eiusdem ꝑfectionis: nec hoc modo sunt proprie diuidentia ens quantũ. primo mõ necessario includit imperfectionem.

Ad aliud

Ad aliud dico ꝙ causabile posito ꝙ sit eiusdem nature specifice cuꝫ causatiuo semꝑ includit impfectionem: qꝛ possibilitatem ⁊ potentialitatẽ ⁊ dependentiã.

Dubitatio.

¶ Scdo ꝑncipaliter dubitatur circa aliud dictum doc. vꝫ qñ dicit. s. in predicta lr̃a ꝙ in qualibet ꝯditione entis: que nõ est ex rõne sua impfecta: necessitas est simpliciter perfectionis. Ista lr̃a põt habere duplicez sensum. primũ ꝙ illud qd̃ nõ includit impfectionem aliquaꝫ sit formaliter necessariũ in se. Secũdũ ꝙ illud qd̃ nullam impfectionem includit in rõne supradicta entitati ꝑfecte: sicut esse ꝓductiuum causatiuũ que nullã impfectionem includũt: ita ꝙ ꝓductiuũ includit necessitatem ꝓducendi ⁊c.

Dubium.

¶ Cõtra primũ sensum occurrit dubium: qꝛ relatio in diuinis nullam includit impfectionem: ⁊ tamen non est formalr̃ necesse esse: sed tñ identice: ex hoc ꝙ identificat̃ cum essentia diuina: vt patebit. ĩ. a doc. p̃ti di.

Rñsio.

¶ Dico ꝙ dictũ doc. dꝫ intelligi ꝙ illud includat ꝑfectionem nõ includẽdo necessario imperfectionem: modo relatio diuina ⁊ si nullaꝫ includat imperfectionem formaliter: tñ nõ includit aliquam perfectionẽ formaliter.

Alf. tol.

¶ Contra secũdũ sensum arguit Alfon. tol. in primo dist. 2. ⁊ dicit ꝙ ista positio est nimis periculosa: qꝛ tunc sequeret̃ ꝙ cum deus sit perfectissimum ꝓductiuũ necessario ꝓduceret creaturam: qd̃ est incõueniens.

Solo instantie Alfon. cõtra Sco.

¶ Dico breuiter ꝙ dictũ doc. dꝫ sane intelligi: ⁊ verum est ꝙ ex quo esse productiuũ dicit ꝑfectionẽ sine impfectiõe aliqua includit necessitatem producendi: sed non sequitur modo. includit necessitatẽ ꝓducendi. ergo includit respectu cuiuscũqꝫ ꝓducibilis. Sufficit eñ ꝙ perfectissimũ ꝓductiuum includat necessitatem producẽdi saltem respectu alicuius ꝓducibilis: sicut etiã dicimus ꝙ ꝑfectissima voluntas de necessitate includit actum amoris: sed non circa quodcũqꝫ amabile: sed tñ circa summũ amabile: vt ꝓbat Sco. ĩ. dist. 10. ⁊ in quoli. q. 16. Dico secundo ꝙ ꝓductiuũ quod ex se nullam includit imperfectionem: dicit necessitatem producendi. hoc verum est vt cõparatur ad productionẽ: que nullam imperfectionẽ includit tã ex pte principij ꝓductiui q̃ ex pte ꝓducti. cum ergo in entibus reperiat̃ summũ ꝓductiuũ. ergo ⁊ summa ꝓductio: sꝫ nõ põt eẽ sũma ꝓductio nisi terminet̃ ad summum ꝓducibile. cũ ꝓductio capiat denoĩationem a ꝓducto. Et sic tale ꝓductiuũ includit necessitatez ꝓducendi. ⁊ sic dꝫ doc. intelligi. Ut ṽo ꝓductiuũ cõparat̃ ad ꝓductionẽ necessario includentem impfectionem ex pte ꝓducti: ptꝫ ꝙ non includit necessitatem ꝓducendi: ⁊ sic vt ꝓductio diuina cõparatur ad creaturã: necessario includit impfectionem ex parte creature. ⁊ ideo doc. optime se limitat in litera qñ dicit ꝙ nõ est ꝓducens ꝑfectum in rõne ꝓducentis nisi sit necessario ꝓducens. ꝓducens aũt primũ nõ põt esse necessario producens aliud a se: ex hoc dicit qꝛ talis ꝓductio necessario includeret impfectionem: vt ṽo cõparatur ad intra nullam impfectionem includit.

Obiectio

Si dicatur ꝙ prima causa s̃m phõs necessario ꝓducit aliud se: ⁊ tamen talis ꝓductio non erit ꝑfectissima: imo includit impfectionem cũ terminet̃ ad ꝓductũ limitatũ ⁊ dependens.

Rñsio.

Dico s̃m doc. ĩ. di. 8. q. vlt. ⁊ in scdo dist. 1. q. 3. ꝙ est implicatio cõtradictionis primã causam producere: aliud de necessitate nature.

Quarta ratio principalis doc. est ibi. Preterea relationes opposite de secũdo modo. ¶ Pro intelligentia litere nota ꝙ eadẽ natura creata põt fundare in se aliquas relationes secũdi modi q̃ ponũtur. 5. meta. c. de ad aliquid: vt sunt oẽs relationes q̃ nõ requirũt naturã esse cõicatiuã in se ⁊ cõicataꝫ: siue q̃ nõ requirũt naturam esse rõnem formalem cõicandi se alicui supposito: et eandem esse terminũ formalem ꝓductionis suppositi: quod idem est ꝙ eandeꝫ naturã esse actu cõmunicatã: sed tñ iste relationes respiciũt aliq̃d aliud a natura vt ꝓductũ ab illa ⁊ receptũ in illa: sicut sunt multe relationes mouẽtis ⁊ mobilis: q̃ possunt fundari in eodem simplr̃ sed respectu tertij: sic intelligendo qd̃ idem nõ põt mouere se absolute: sed sic intelligendo qd̃ idem vt cõparat̃ ad effectũ quem ꝓducit et ad quem est in potentia receptiua: ⁊ sic idem põt esse fundamentum relationis mouentis ⁊ mobilis. Nam vt producit effectũ in seipso: tunc hꝫ relationez mouentis: vt ṽo recipit illum hꝫ relationem mobilis. ⁊ sic due relationes vere reales secũdi modi possunt fundari in eadem natura.

Dubium.

Si dicat̃ ꝙ relationes reales opposite sunt inter extrema realia realiter distincta: sed ideꝫ realiter nõ potest distingui a seipso ergo ⁊c.

Rñsio.

Dico ꝙ hec materia requirit ꝓlixiorem tractatum ideo differatur vsqꝫ ad dist. 27. huius primi. vbi doc. aliqualiter ꝑtractat hanc difficultatem ⁊ aliqualr̃ exposuit super 25. dist. secũdi. Sed pro nunc sufficiat ꝙ due relationes opposite secũdi modi possunt fundari in eadem natura vt relationez mouentis ⁊ mobilis: nõ tñ relationes ꝓducentis ⁊ producti possunt fundari in eadeꝫ natura creata: qꝛ eandẽ naturã posse fundari hmõi relationes est ipsam ꝑ ꝓductionem esse sui cõicatiuã: siue rõnem formalem cõicandi se alicui supposito: ⁊ silr̃ ꝑ ꝓductionẽ esse actu cõicatã. Nã inquãtum fundat relationem ꝓducentis est esse cõicatiuã: siue rationem formalem cõicandi se: ⁊ inquantũ fundat relationẽ producti est ipsam esse cõicatã producto: ⁊ tunc de necessitate erit in duobꝰ suppositis: qꝛ vt cõicatiua sui erit in sup

posito pducente: ꝛ vt cōicata erit in supposito pducto: mō vna natura numero in creaturis non pōt esse in duob⁹ sup-positis: ꝛ hoc pꝑter impfectionem ꝛ limitationē talis na-ture. ¶ His declaratis infert doc. intentū principale. vꝫ ꝙ eadeꝫ natura diña pōt imediate fundare relationes pdu centis ꝛ pducti. ꝛ est quodāmō argumentū a fortiori. Nam si natura creata eadem pōt fundare duas relationes oppo sitas secūdi modi: lꝫ cum impfectione nature: qꝛ impfectio-nis est fundare relationem mouentis ꝛ mobilis: qꝛ vt fun-dat relationem mobilis includit potentialitatem recepti-uam alicuius ꝫm ꝙ formaliter dꝛ mobilis. cum ergo rela-tiones producentis ꝛ pducti q̄ ptinent ad eūdem modū re-latiuoꝝ nō includant ex se aliquam impfectionem in fun-damento: sequit a fortiori ꝙ natura diuina que est pfectis-sima: poterit immediate fundare relationes producentis ꝛ producti: ꝛ si sic: sequitur ꝙ pductio erit in diuinis. ¶ Ibi. Cōfirmatur rō. Hec est bona cōfirmatio ꝛ stat in hoc. infi-nitas diuine essentie: siue illimitatio eiusdem incōparabi-liter pl⁹ excedit quācūqꝫ aliā illimitationē ꝙꝫ repugnātia quarūcūqꝫ relationū scđi modi excedat repugnantiā qua-rūcūqꝫ aliarū eiusdē modi. Ut hoc intelligat pono dictuꝫ doc. in. 25. dist. 2. ꝛ alibi. ꝙ alique relationes nō sunt repu-gnantes neqꝫ in eadem natura: neqꝫ in eodem supposito vt relationes mouētis ꝛ moti: qꝛ idem suppositū numero pōt mouere se: vt pbat doc. in isto pmo dist. 3. q. 7. ꝛ in scđo dist. 2. q. 10. Alie sunt relationes q̄ nō repugnant in eadem na-tura: sed bene in eodem supposito: vt relationes pducentis ꝛ pducti q̄ possunt imediate fundari in natura diña: sed nō in eodem supposito: qꝛ relatio pducentis fundat in pducen-te: ꝛ relatio pducti in pducto. Alie sunt relationes eiusdem modi repugnantes in eodem supposito ꝛ in eadem natura numero: vt relationes causantis ꝛ causati: ꝛ hoc qꝛ causa semꝑ pducit aliud ī natura: suppositū em̄ causatū dicit sim-pliciter aliā naturā saltē numero distinctā a natura suppo siti causantis: oēs iste relationes ptinēt ad scđm modū: re-pugnantia ergo relationū causantis ꝛ causati est maior re-pugnantia ꝙꝫ repugnātia relationū pducētis ꝛ pducti: ꝛ mo uētis ꝛ mobilis: pꝫ/qꝛ relationes causantis ꝛ causati repu-gnāt in eodē supposito ꝛ in eadē natura: relatiōes ꝟo pdu-cētis ꝛ pducti repugnāt tm̄ in eodē supposito ꝛ nō in eadeꝫ natura: ꝛ relationes mouentis ꝛ mobilis adhuc min⁹ repu gnāt: qꝛ nō repugnāt nec in eadē natura: nec in eodē suppo sito. Dicit ꝫ doc. ꝙ illimitatio eēntie diñe plus excedit oēm aliā illimitationem (cū in infinitū excedat. Nā inter finitū ꝛ infinitū est distātia simpl'r infinita: vt patuit. s. a doct. q. 1. pñtis dist.) ꝙꝫ repugnātia relationū secūdi modi excedat re pugnantiā aliarū relationū eiusdeꝫ modi. hoc ptꝫ. Si ergo natura creata: qꝛ aliqual'r illimitata pōt fundare relatiōes oppositas scđi modi vt relationes mouētis ꝛ mobilis: quā-to magis natura diuina q̄ est in infinitū illimitatior omni illimitatione creata: poterit fundare relationes pducentis ꝛ pducti: que vt dixi ex sua ratione formali nō repugnat si-mul esse in eadem natura: lꝫ repugnet simul esse in eodem supposito: ꝛ hoc est quod doctor intendit. ¶ Ibi. Confir-matur etiam ratio: qꝛ oīa relatiua opposita equaliter inclu dunt cōtradictionem: sed aliqua secūdi modi nō includūt contradictionem: igitur nec alia.

Fundare relationē mouētis ꝛ mobilis quō dicit impfectionem,

Hic quidam sic exponūt ꙗ relationes secūdi modi equal'r cōtradicūt: sꝫ nō eque distāt. di centes ꝙ inter ꝯtradictoria est maior ꝛ minor distātia. Sed quicq̇d sit de ista distantia parū curo. Dico tñ ꝙ dictū doc. sic dꝫ intelligi: ꝙ oēs relatiōes scđi modi equal'r cōtradicūt ptꝫ de oībus: qꝛ sicut īpossibile est ꝙ idem sub eadeꝫ rōne ꝛ respectu eiusdem sit cā ꝛ causatū: ꝛ efficiens ꝛ effectū: sic est impossibile ꝙ idem sub eadē rōne ꝛ respectu eiusdem sit mo uens ꝛ mobile: lꝫ em̄ idem real'r possit esse mouens ꝛ mobi le: nō tñ idem sub eadem rōne ꝛ respectu eiusdem: ptꝫ qꝛ vo luntas vt est mouens accipit vt est in actu virtuali: vt ꝟo est mota accipit vt est in potentia formali: siue receptiua effe-ctus pducti: sed est impossibile ꝙ eadem vt in actu virtuali sit mouens ꝛ mota. ¶ Et qđ dicit doc. Sed alique relatio-nes scđi modi nō includūt cōtradictionem. Hoc nō dꝫ re-ferri ad eūdem modū cōtradictionis quē posuit: qꝛ equal'r oēs repugnāt: sed magis dꝫ referri ad fundamentū absolu tum: vcꝫ ꝙ alique relationes q̄ includūt ꝯtradictionē respe ctu vni⁹ ꝛ eiusdē ꝛ sub eadē rōne cōsiderata: nō tñ includūt cōtradictionem quin possint fundari in eadem natura nu-mero vt relationes mouētis ꝛ mobilis nō cōtradicūt in ea dem natura. ergo nec relationes pducentis ꝛ pducti ꝯtradi cūt in eadē natura: lꝫ in eodē supposito: alique tñ magis re pugnant ꝛ minus repugnant: vt dixi. s. ꝛ sic patent rōnes

doc. q̄ sunt valde singul. ¶ Ibi. Arguit aliter quidā doct. sic ꝛc. Hic doc. introducit aliquas rōnes alioꝝ quib⁹ pbāt pductionē esse in diuinis. Prima rō est ista. Prima psona cōstituit p relationē ad secūdā. ꝛ ratio clara est ꝛ sil'r rōnes sequētes. Sed qꝛ iste rōnes nō vidētur multū efficaces nec fideli nec infideli: ideo doc. soluit illas. ibi. Iste rōnes non declarant ppositū p manifestius. Et ptꝫ/qꝛ infideli esset mi nus notum aliqđ p se subsistens cōstitui in esse tali p rela-tionem ꝙꝫ pductionem esse in diuinis: ptꝫ/qꝛ philosophi di cerent esse simpl'r impossibile: ꝛ magis impossibile aliquod suppositū esse p se ens: siue p se subsistens p aliquā relatio-tionem ꝙꝫ ꝙ natura diuina p pductioneꝫ sit cōicata alicui supposito. Nam sola substantia singularis est p se subsistēs vt etiā prescindit ab omni accidente. Et hic quidā volunt dicere ꝙ doc. intendebat per rōnes prius factas ostensiue demonstrare phis trinitatem personaruꝫ: sed vt dixi. s. in princi. q. tm̄ intendebat adducere fortiores psuasiones si q̄ essent: ꝛ ita rationes doc. magis psuaderent infideli produ ctionem diuinā ꝙꝫ rationes hic posite. ¶ Ibi. Si etiā vult psuadere fideli. Certum est ꝙ illa ratio pcedit ex minus no to: est em̄ magis notum pductionem esse in diuinis cum sit simpl'r articulus fidei ꝙꝫ psonam cōstitui p relationem: non em̄ est articulus fidei ꝙ psona sit simpl'r cōstituta p relatio nem: ꝛ facilius sustineri pōt ꝙ est cōstituta p absolutum ꝙꝫ p relationem: vt diffuse patebit in isto pmo dist. 26. Et an cōstituatur psona p relationem originis ad aliam psonam hec materia plene tractatur a doc. in pmo di. 28. ꝛ in quoli. q. 4. tota lr̄a sequens est in se clara: vt ptꝫ intuenti.

Hen. q̄lib. 6. q. 1. S. Bona. li. 1. d. 2. q. 2.

Ochā. i. 1. ꝛ. 14. q̄l. ꝛ Alf. tol.

Tenendo igitur quatuor rationes primas ꝛc. Nunc Doct. respondet ad argumenta principa-lia. Pro responsione primi nota ꝙ necessarium in se potest capi dupl'r. Primo quiditatiue ꝛ originatiue. i. ꝙ tale neces sarium est in se formal'r ꝛ quiditatiue necessariū ꝛ etiam ta lis entitas sic necessaria a nullo originatur nec pducitur: ꝛ isto modo solus deus dicit necessarius: qꝛ talis entitas ne-cessaria est simpl'r incausabilis: vt. s. patuit. q. 1. huius dist. ꝛ hoc modo oīs persona diuina est sic necessaria originatiue accipiendo originari pro causari: nō aūt pro produci: quia oēs psone sunt simpl'r incausabiles: ptꝫ/qꝛ sunt eiusdē natu re: que est oīno incausabilis: filius tñ ꝛ spūssanctus sunt p-sone pducte: nō tñ causate: ꝛ sic sustinendo opi. phōꝝ ꝙ ce-lum ꝛ alie intelligentie sunt necesse esse: ꝛ tñ causate: habe-rent dicere ꝙ talia formaliter ꝛ quiditatiue dicerent entita tem necessariā: ꝛ hoc modo essent ex se necesse esse: nō tñ di cerentur ex se necesse causatiue cum talia sint vere causata ꝛ sic sicut a primo effectiuo habent effectiue entitatem: ita ꝛ necessitatem. In pposito de filio dei dicit Doct. ꝙ est for-maliter ex se necesse esse. i. ꝙ filius dei formaliter includit entitatem vere necessariā: nō tamen est ex se necesse esse ori ginatiue: qꝛ talem entitatem nō hꝫ a semetipso: sed hꝫ a pa tre ipm̄ pducente. Hoc ideꝫ dico de spūsancto. ¶ Et addit vnū doc. ꝙ filius dei est magis necesse esse ꝙꝫ aliqua alia in telligentia causata: qꝛ vltra hoc ꝙ sit necessario pductus: etiam formaliter includit eandem naturā quam ꝛ pater a quo pducitur. intelligētia ꝟo ꝛ si sit necessario causata a pri mo effectiuo: tñ dicit aliam naturā specie distinctā a natu-ra primi effectiui. Sꝫ an sit possibile aliquid esse necessariū ꝛ ab alio causatū hꝫ videri. I. in isto primo dist. 8. q. vlti. ꝛ in scđo dist. 1. q. 3. ꝛ in quolib. q. 7. vbi doc. pbat ꝙ est implica tio contradictionis aliquid esse necesse esse ꝛ esse causatum. Sed difficultas est ex quo filius est ex se formaliter neces-se esse. ergo cōstituentia filium sunt rōnes necessario essen-di filium: ꝛ sic videtur ꝙ filiatio que est vltima ratio consti-tuendi filium sit ex se necessarium: qđ nō videtur. Solutio huius difficultatis differatur vsqꝫ ad solutionem vltimi ar gumenti principalis ad primam. q. huius secunde partis. ¶ Ibi. Ad secundā pbationem maioris. Nota in ista respō sione duplex esse possibile: scꝫ possibile logicum ꝛ possibile reale. Primū nihil aliud est nisi non repugnantia termi-norum: ꝛ sic dicimus deum esse deum est possibile: ꝙꝫuis sit summe necesse esse. Secundum scilꝫ reale. dicit Doctor ꝙ possibile reale est quod accipitur ab aliqua potentia in re sicut a potentia inherente alicui vel terminata ad illud si-cut ad terminū. Et dicitur possibile reale accipi a potentia inherente. i. a potentia actiua transmutatiua: qua median-te dicit aliqs posse trāsmutare aliud essentialiter a se distin ctum. Et aliqñ possibile reale dicit accipi a potentia termi nata ad illđ. i. a potētia passiua: qua mediāte illud dꝛ posse trāsmutari ab alio eēntial'r distīcto. Loquēdo đ possilitate reali pᵒ mō fili⁹ nō dꝛ possibilis cū nō sit pō actiua trāsmu-tatiua. Nec scđo mō dꝛ poss'is qꝛ nō recipit suū eē ab aliq̄ eēn

Neciuꝫ tñ se pōt dupl'r accipi.

Dubium.

Alibi soluitur.

Possibile logicum.

Duplex possibile reale.

tialiter distincto: sed tm̄ ꝑsonalr̄: vꝫ a patre qui simplr̄ hꝫ eādē essentiā cū filio: lꝫ realr̄ siue ꝑsonalr̄ distinguat a prē. Et ꝯcedit doc. ꝙ filiꝰ est terminꝰ ꝓductiōis: siue gn̄atiōis: ⁊ hoc mō pōt dici possibilis. ¶ Sꝫ in hoc videt ꝙ doc. sibi ꝯtradicat: qꝛ tūc videt ꝙ nō sit ex se formalr̄ necesse eē. Qꝛ in cuiꝰ cōceptu q̇ditatiuo nō cadit eē illud formalr̄ ⁊ q̇ditatiue nō est necesse eē: sꝫ si filiꝰ hoc mō sit possibilis: qꝛ ꝓducibilis ab alio ī suo ꝯceptu q̇ditatiuo nō īcludit eē. hoc pꝫ in sili: qꝛ sustinēdo ꝫm opi. ꝓhoꝝ: ꝙ scd̄a intelligētia sit necesse esse: ⁊ cū hoc causata: ⁊ ꝑ ꝯn̄s possibilis. dicit doc. in dis. 8. q. vl. arguēdo sic ꝑ Aui. si intelligentia scd̄a est ab alio. g̃ in ꝯceptu eiꝰ q̇ditatiuo nō cadit esse. g̃ est de se possibile esse ⁊ nō existēs. hoc idē in scd̄o di. 1. q. 2. ⁊ etiā patere pōt ī. d. 3. Dico ꝙ qn̄ doc. dicit ꝑ Aui. ꝙ intelligētia q̄ est ab alio non includit in suo ꝯceptu q̇ditatiuo eē siue exn̄s: nō sic dꝫ ītelligi ꝙ esse intelligētie nō sit formalr̄ in illa: sꝫ sic dꝫ intelligi ꝙ tale esse siue exn̄s nō habet ab illa a semetipsa: sꝫ qꝛ est capax talis eē vt habeat illud ab alio: sequit ꝙ nō sit q̇ditatiue illud. ⁊ sic doc. intelligit. Pariformiter pōt dici de filio qꝛ tm̄ intelligētia ex hoc ꝙ hꝫ tale esse: lꝫ ab alio cōicatū. dꝛ ex se necesse eē formalr̄: sic dico de filio. ¶ Ibi. Ad tertiā ꝓbationē. Rn̄det doc. ad argm̄ dādo duplicē rn̄sionē quarū vna nō noīat expsse: qn̄ dicit ꝙ ꝓducēs est priꝰ ꝓducto: trāseat: qꝛ ꝯcedo ꝙ saltē est prius origine. Et cū infert. g̃ ꝓducens in illo ṗori pōt intelligi esse ꝓducto nō intellecto. Dico ꝙ si ꝓducēs ꝯstituat in esse ꝑ relationē ad productū (qꝺ doc. tenet sustinēdo ꝙ ꝑsone ꝯstituātur ꝑ relatiōes: vt pꝫ in ṗmo di. 28. ⁊ in quol. q. 4.) tūc ꝓducēs nō pōt intelligi ꝓducto nō intellecto. Alia rn̄sio est ista: q̄ ptꝫ in lr̄a: vꝫ ꝙ si ꝑsona cōstituat in esse ꝑ absolutū ꝙ ꝑsona ꝓducēs pōt intelligi esse: ꝓducta nō intellecta. Et cū infert. si ꝑsona ꝓducēs pōt intelligi esse ꝑsona producta nō intellecta. ergo ꝑsona ꝓducta pt̄ intelligi nō esse. Negat ꝯn̄a: qꝛ tūc in tali abstractione cōmittit mendaciū: sicut hic: pōt intelligi hō nō intellecta risibilitate. g̃ hō pōt esse sine risibilitate: sic est in ꝓposito. ¶ Ibi. Ad quartā ꝓbationē. Dico ꝙ illa ꝑsona ⁊c. In ista lr̄a dꝫ accipi ꝑsona ꝓ ꝓprietate ꝑsone: qꝛ nō dicimꝰ ꝓprie ꝙ ꝑsona sit in essentia: sꝫ ꝙ proprietas ꝑsonalis est in essentia. Et cū dꝛ ꝙ circūscripta ꝓductiōe essentia dīna nō hꝫ ꝓductū: siue ꝓprietatē hipostaticā ipsius ꝓducti: dicit ꝙ essentia dīna nō includit formalr̄ ⁊ q̇ditatiue ꝓprietatē hipostaticā. Et sustinēdo ꝙ ꝓprietas hipostatica sit relatio. ꝑ textū Aug. probat ꝙ eēntia dīna nō includit illā q̇ditatiue: q̇ tex. s̄. expositꝰ est di. 1. q. 2. huiꝰ ṗmi. Si ṽo ꝓprietas hipostatica sit q̇d absolutū: adhuc essentia dīna nō includit illam q̇ditatiue: qꝛ talis ꝓṗetas ex sua rōne formali nō dicit aliquā ꝑfectionē q̇ditatiue: ⁊ patebit a doc. 26. d. huiꝰ ṗmi. Et. ĩ. dicit doc. ꝙ nō sequit mutatio sic arguēdo. Essentia diuina de se formalr̄ ⁊ q̇ditatiue nō includit ꝓprietatē: ⁊ illā ꝑ productionē hꝫ. ergo mutat. Nō seq̇tur: qꝛ ad hoc vt aliquid mutet: req̇rit ꝙ priꝰ fuerit sub opposito eiꝰ ad qꝺ dꝛ mutari: sicut dicimꝰ ꝙ materia mutat a ṗuatiōe vniꝰ forme ad ipsaꝫ formā. i. ꝙ ṗus in aliquo instāti duratiōis fuerit sub priuatione: ⁊ post fiet sub forma. Nā si in eodē instāti in quo ṗuatio nata esset iesse materie: ab agēte forma ꝓduceret in materia: tūc materia nō diceret mutari: qꝛ in re ṗuatiuo nō infuisset ṗus duratiōe: lꝫ infuisset nisi agēs extrinsecū ṗuenisset ꝓducēdo formā in ipa materia. Sꝫ de hmōi mutatione: vide bonā glo. quā feci sup di. 3. tertij. ⁊ sup di. 39. ṗmi. doc. ī ꝓposito nunq̄ fuit aliqꝺ instās duratiōis ī quo essentia diuina nō haberit ꝓṗetatē hipostticā. ¶ Ibi. Ad q̇ntā probationē dico ꝙ in gn̄atione in creaturis ꝯcurrūt due rōnes. s. ꝙ ipsa est mutatio ⁊ est productio: vt est mutatio est forma subiecti mutati: vt est productio est termini producti vt via. ¶ Nota pro sensu huiꝰ lr̄e. Nā in gn̄atione in creaturis dicimus ꝙ aliq̇d vere transmutat a ṗuatione alicuiꝰ forme ad ipsam formā: ptꝫ qn̄ ex ligno gn̄atur ignis: tūc materia ligni q̄ erat priuata forma ignis vere transmutat siue mutatur a ṗuatione illiꝰ forme ad ipsaꝫ formā: ⁊ sic gn̄atio ignis includit mutationē aliquā. i. materiā mutari a ṗuatione ad formā: ⁊ qꝛ materia vere mutatur. seq̇tur ꝙ ipa est subiectū mutationis: ⁊ sic gn̄atio sumpta pro mutatiōe est forma denoīans ipsam materiā siue subiectū gn̄ationis ⁊ hoc est imꝑfectionis: qꝛ si agens esset ꝑfectissimū posset ignem generare sine mutatione subiecti. Qn̄ ṽo accipitur gn̄atio vt est productio: tūc talis ꝓductio tm̄ respicit ꝓductū pro termino: ⁊ nō includit aliqꝺ subiectū mutari. Et hoc mō gn̄atio vt est ꝓductio trāsfertur ad dīna: ⁊ sic pater in dīnis vere ꝓducit filiū: nō ṗsupponēdo in tali ꝓductiōe aliqꝺ subiectū vel materiā priꝰ mutari a ṗuatiōe ad formā. nihil em̄ ibi ṗsupponitur nisi natura dīna: q̄ ī gn̄atiōe filij nō est materia

Apparēs ꝯtradictio

Rn̄sio.

Quid sit ꝓpꝛe mutari.

Nō dr̄iam inter gn̄ationē creatam ⁊ diuinā.

nec q̄si materia. nec potētia receptiua: nec q̄si potētia receptiua: vt. ĩ. doc. declarat dist. 5. q. 2. ⁊ dis. 27. q. 1. ¶ Ibi. Ad scd̄m ṗncipale. Doc. hic dicit ꝙ q̄uis filiꝰ ꝓducat a patre: nō tm̄ depēdet a prē: qꝛ depēdentia seq̇tur entitatē vꝫ quiditatiuā. i. ꝙ oē depēdens ꝓpꝛe loquēdo de depēdētia semꝑ dicit aliā entitatē essentialē ab entitate illiꝰ a quo depēdet: ⁊ sic cū filius habeat eandē entitatē essentialē quā pater hꝫ scꝫ naturā diuinā: ideo nō depēdet a patre. ¶ Ibi. Ad vltimū dico. Licet hec lr̄a sit clara. Nota tm̄ qn̄ dicit ꝙ gn̄atio ē ꝑfectior alijs mutatiōibꝰ: vt em̄ gn̄atio ⁊ alie mutatiōes. s. alteratio loci: mutatio: augmentatio ⁊ hmōi. cōparant ad terminū a quo denoīant: generatio est ꝑfectior: qꝛ ⁊ terminus est ꝑfectior. Nā generatio ex. 5. phy. terminat ad substātiam: ⁊ silr̄ ex. 7. meta. terminat ad cōpositū. Alie ṽo mutationes tm̄ terminant ad aliqꝺ accidēs: vt augmētatio ad quantitatem: alteratio ad qualitatē: loci mutatio ad vbi: vt ṽo generatio ⁊ alie mutationes cōparant ad subiectū in quo sunt: generatio vt est mutatio nō vt est ꝓductio est imꝑfectior: qꝛ supponit subiectū magis in potentia: ptꝫ/qꝛ ipa fundat in materia q̄ est in potentia ad formā substantialē: ⁊ vlterius ad alias formas. Alie ṽo mutationes sunt in subiecto in actu: puta in cōposito qꝺ tm̄ est in potentia ad formas accidentales: ⁊ loquor semꝑ de generatione vt est mutatio. Et sic finis huius questionis.

Et depēdēs ꝓpꝛe dicit aliā entitatē eēntialē ab illo ⁊c.

¶ Sup q̄ōne quarta: in ordine tamen septima.

AD quartam q̄ōnem de numero ꝓductionū ptꝫ veritas: quia sunt tm̄ due ꝓductiones. Hoc declaratur ab aliquibꝰ sic: scꝫ ab Hen. quoli. 6. q. 1. Actus notionales fundant sup actus essentiales: sꝫ tm̄ sunt duo actus essentiales manentes intra: qui sunt intelligere ⁊ velle. ergo tm̄ sunt duo actus notionales qui sunt ꝓductiui ad intra. ¶ Ibi. cōfirmat ratio. Actus notionales sunt ꝓprie ꝓprietates ꝑsonarum: sicut generatio actiua patris: ⁊ generatio passiua filij: ⁊ spiratio passiua spūssancti. Et tenendo ꝙ ꝑsona constituat ꝑ relationes: tūc generatio actiua patris est ꝓṗetas ipsius cōstituēs ipm̄ patrē: ⁊ in re nullo mō differt a prn̄itate. Hoc idem dico de gn̄atione passiuo filij ⁊ filiatione: vt clare patebit. ĩ. 28. di. ⁊ in quoli. q. 4. Pōt etiā dici ꝙ spiratio actiua sit actꝰ notionalis: vt distinguit ꝯtra actū essentialē. Essentiale em̄ in diuinis dꝛ ꝙ est cōmune tribus. Et ꝑ oppositū qꝺ nō est cōe tribus pōt dici notiōale: ⁊ de hoc vide Sco. ṗma. q. quoli. ⁊ in hoc doc. non cōtradicit Hen. Sed qn̄ dicit ꝙ actus notionales fundatur sup essentiales Hoc non est ad mentē doct. vt patebit: nisi sic intelligat ꝙ actꝰ notionales: puta generatio ⁊ spiratio preexigūt actꝰ essentiales. s. intelligere ⁊ velle. Si em̄ sic intelligeret non discordaret a Sco. vt patebit. ĩ. sed hec nō est mens Hen. Et cum dicit ꝙ actus notionales adequātur actibus essentialibus. Si sic intelligat: ꝙ sicut intellectus diuinus habet tm̄ vnum intelligere respectu essentie. ergo tm̄ vnā generationē: ⁊ silr̄ voluntas tm̄ hꝫ vnū velle. ergo tm̄ vnum spirare. Hoc verū est: sed ipse Hen. nō sic intelligit hmōi adequationem: sed sic intelligit ꝙ generatio adequat intelligere in rōne principij. Vult em̄ ꝙ intelligere dei sit ratio formalis ⁊ adequata respectu generatiōis filij: vt. ĩ. patebit Et sic cū tm̄ sit vna intellectio tm̄ erit vna generatio: lꝫ dicat ꝙ velle nō sit rō ꝓducendi spm̄sctm̄: sꝫ ipa voluntas. Et doc. hoc improbat inferiꝰ. s. ꝙ intelligere sit rō formalis generādi filiū: vt patebit in p̄nti. q. Hoc idē improbat dist. 5. q. 2. ⁊. d. 6. ⁊. 7. ⁊ spālr̄ in. 27. d. q. 1. ⁊ in. 2. d. 1. q. 1. ⁊ similiter in quoli. ¶ Ibi. Et modus ponit iste. Et parum. ĩ. ibi. Tam intellectꝰ q̄ volūtas in quocūq; habēt esse ꝓpter separationē illoꝝ a materia. i. ꝙ sunt potētie īmateriales ⁊ ī oꝑando nō indigēt aliquo organo sicut alie potētie: ⁊ qꝛ īmateriales iō sunt reflexiue sup se ⁊ sup actꝰ suos. Seq̇tur ī lr̄a. Postq̄ hūerint eē in actu suo ṗmo simplicis intelligētie aut volitōis. i. ꝙ intellectꝰ dꝛ eē ī actu suo ṗmo ꝑ simplicē intellectionē: ⁊ dꝛ simplex intellectio vt distinguit ꝯtra intelllectionē cōuersiuā: ⁊ qꝛ termiat ad obiectū simplex a quo totalr̄ causat. vt vult ipē Hen. vt. ĩ. patebit. dist. 3. q. 7. Hoc idē dico de volitiōe simplicis volūtatis. Et qꝺ dicit ꝙ ꝑ intellectionē simplicē hꝫ esse in actu ṗmo. hoc iō est: qꝛ ꝫm ipm̄ vt. ĩ. patebit: ipsa notitia simplex est actus ṗmus siue ratio formalis ꝓducendi verbum: quicquid dicat de votione saltez hoc tenet de notitia simplici. Et q̄tum ad hoc quod dicit ꝙ notitia simplex totaliter est ab obiecto vel a fantasmate improbatur a docto. ĩ. d. 3. q. 7. Et quod dicit ꝙ

Declaratio Hen.

Spiratio actiua pōt dici notionalis.

in tellectio simplex est rō formalis ꝓducēdi ỽbū etiā in nobis: iꝑrobat doc. ī. di. 27. ¶ Seqtur. Sunt supra se cōuersiue ⁊c. i. ꝙ intellectꝰ habita cognitione simplici obiecti: post ea cōuertitur supra se seipm̄ cognoscendo: ⁊ sup cognitionem simplicem illā cognoscēdo: ⁊ sup obiectū cognitū relucens in cognitiōe simplici. Et in hoc doc. sibi nō ꝯtradicit. Seqtur. Intellectus em̄ nō solū intelligit verū simplici intelligentia: sed etiā intelligētia ꝯuersiua intelligendo se intelligere: ⁊ cōuertendo se sup obiectū intellectū ⁊ sup actuz simplicē intelligendi ⁊ sup se intelligentē ꝑ actū suū cōuersiuū: qꝛ notitia scd̄a q̄ est in verbo nō solum scit ⁊ intelligit rem: sed sic scit ⁊ intelligit rem vt sciat se scire ⁊ intelligere eam. In ista lr̄a Hen. vult ꝙ ỽbū dicaꝶ esse a notitia simpli-

In quib⁹ bene dicit Hen. ci: ⁊ hoc postq̄ cōuersus est ad ea ad q̄ cōuertitur: tunc verbum causatur ab intellectu informato notitia simplici: ita ꝙ verbū est declaratiuū obiecti ⁊ intellectus vt informati notitia simplici: ⁊ verbuz nihil aliud est nisi qꝛ scio me hoc scire: ⁊ hoc est qđ dicit ꝙ nō solū itelligit rē notitia simplici sꝫ etiā mediāte notitia ꝯuersiua: qꝛ notitia scd̄a siue cōuersiua accipiēdo i abltō: q̄ notitia est in ỽbo. i. ad quā imediate seqtur ỽbū de re cognita. mediāte ergo tali notitia scd̄a. s. cōuersiua nō tm̄ scit ⁊ intelligit rē: sꝫ etiā scit se scire ⁊ intelligere eā: totū hoc est bene dictū: excepto hoc ꝙ verbū necessario reqrat notitiā cōuersiuā: vt patebit. ī. a doc. 27. dist. ¶ Seqtur. silr̄ volūtas nō solū vult bonū ⁊c. Hec lr̄a clara est vsq̄ ibi. Sed ista ꝯuersio partim vno ⁊ eodem mō cōuenit intellectui ⁊ voluntati: ⁊ partim alio ⁊ alio mō. Snia huius lr̄e est ꝙ intellectus habita notitia simplici obiecti. vi sua cōuertit se supra se ⁊ sup intellectionez simplicē: ⁊ sup rem cognitā. Silr̄ voluntas habita volitione simplici obiecti. virtute sua ꝯuertit se supra se ⁊c. ¶ Ibi. Sed alio ⁊ alio mō quantū est ex parte obiectoꝝ ad q̄ se ꝯuertit. Dicit ꝙ volūtas ⁊ intellectus vt cōparanꝶ ad obiecta ad q̄ se ꝯuertūt differunt: qꝛ intellectus vt nudus recipit notitiā genitā ab obiecto ad qđ se cōuertit ⁊ a seipō vt informato notitia simplici: ita ꝙ intellectus vt formatus notitia simplici ⁊ obiectum ad qđ intellectus ỽtute sua se ꝯuertit sunt actiua notitie genite: ita ꝙ ipsam imprimūt in intellectu nudo. i. ꝙ ipē intellectus vt recipit notitiā genitaz a seipso vt informato notitia simplici ⁊ ab obiecto mō preexposito cōsideraꝶ vt nudus ⁊ vt quoddā purū potentiale. ¶ Ibi. Volūtas autē postq̄ conuersa est ⁊c. Sententia huius lr̄e est: ꝙ voluntas postq̄ virtute sua cōuersa est sup seipsam volentem ⁊ sup volitionē simplicem ⁊ sup rem volitā: ipsa volūtas vt nuda se habet pure actiue in productione sp̄ūssancti: sed ipsa volitio simplex ⁊ res volita ⁊ ipsa vt volens se habent quasi materia. i. ꝙ volūtas vt nuda de seipsa volente: ⁊ de volitiōe simplici: ⁊ de re volita. ꝓducit amorem incentiuum. i. sp̄m̄ssanctum. In ꝓductione ỽbo filij fit mō ꝯtrario: qꝛ intellectus intelligens notitia simplici: ⁊ ipsa notitia simplex ⁊ essentia cognita nō se habent vt quasi materia: sed sunt vere ꝓductiua notitie genite: ⁊ intellectus vt nudus se habet mere passiue Sequiꝶ. Qui hꝫ esse a ꝓducētib⁹ ipm̄ nō ꝑ informationē eius de quo est q̄si subiectiue: nec ꝑ aliquā imp̄ssionez factā eidem. i. ꝙ sp̄ūsctūs q̄ hꝫ esse a ꝓducētib⁹ ipm̄. s. a volūtate nuda: q̄ est rō ꝓducēdi ipm̄: hꝫ dico esse est nō ꝑ informationem ei⁹ de qua est quasi subiectiue: qꝛ sp̄ūsctūs est de voluntate vt informata volitiōe simplici vt de quasi materia prima: vt dicit. s̄. Nō tn̄ ille sp̄ūsctūs subiectaꝶ ibi: nec imprimitur in ipsa volūtate vt informata amore simplici: sed ꝑ quādam quasi excussionē vel expulsionez: aut ꝓgressum: aut magis ꝓprie loquendo ꝑ quandā expressionem ꝓducti de eo de quo subiectiue ꝓduciꝶ. i. ꝙ q̄uis volūtas vt nuda ꝓducat spiritūsanctū de seipsa vt informata amore simplici vt de quasi subiecto: nō tn̄ ꝓducit illū ita ꝙ subiecteꝶ in tali volūtate: sed magis exprimit illum vt ꝑ se stantem: ⁊ nullo mō receptum in tali volūtate. ¶ Ecōtrario est de notitia genita: que ꝓduciꝶ ab intellectu informato notitia simplici de ipso intellectu vt nudo vt de quasi materia: ⁊ imprimitur ibi per quandā informationem: ita ꝙ talis notitia genita nō diciꝶ ꝓprie ꝑ se stare: sed esse in intellectu nudo tanq̄ in subiecto. Et tota lr̄a seq̄ns ptꝫ vsq̄ ibi. Et hic apparet dr̄ia intellectus vt intellectus: ⁊ intellectus vt natura. Ista lr̄a stat in duob⁹ dictis: q̄n accipitur intellect⁹ vt intellect⁹ accipitur vt mere passiue se hꝫ tam respectu notitie simplicis q̄ respectu notitie genite: respectu em̄ vtriusq̄ tm̄ passiue se hꝫ: sꝫ intellectus vt natura accipitur vt est principiū actiuū vel ꝓductiuum verbi. Et qꝛ vt dixi. s̄. notitia simplex est rō formalis ꝓducendi ⁊c. tunc intellectus vt informat⁹ tali notitia simplici: qꝛ vt sic est vere ꝓductiu⁹ rōne notitie simplicis: ideo sic dꝛ intellect⁹ vt natura cū natura sit quedā vis insita rebus ex similib⁹ sīa ꝓcreans. Dicit etiā in ista lr̄a ꝙ notitia simplex ⁊ notitia genita siue ỽbū sunt vna res ƀm rem: sꝫ tm̄ differūt ỽbū a notitia simplici: qꝛ ỽbū ꝓcedit ab ea vt declaratiua eius: verbū em̄ tm̄ valet sicut scio me hoc scire. Expono tn̄ aliqualr̄ hanc literā de ỽbo ad ỽbū. Cū dicit. Et hinc Expō lr̄e de ỽbo ad verbum. apparet dr̄ia intellectus vt intellect⁹ ⁊ intellect⁹ vt natura vocat intellectū vt intellectum ipsum intellectū vt nudum ⁊ mere passiuū: ⁊ intellectuz vt natura vocat intellectū informatum notitia simplici obiecti. sequiꝶ declaratio q̄d sit intellectus vt nudus ⁊ vt natura. dicit em̄ qꝛ intellectus vt in patre existens in actu intelligendi suā essentiā. i. simplici notitia essentie: quem actū siue quā notitiā opaꝶ ipsa essentia in ipso intellectu suo: vt talis intellectus est quasi ī potentia. s. receptiua ad notitiā essentialez: siue notitiā simplicem ipsi⁹ essentie: ⁊ vocat notitiā essentialē: qꝛ est cōis oīb⁹ ꝑsonis: ⁊ vt distinguiꝶ a notitia notionali: q̄ est ỽbū diuinū Sequiꝶ ƀm rōnem intelligendi. i. ƀm illā notitiā essentialē ipse intellectus patris est fecūdus fecūditate naturali (nā est fecūditas ꝑ modū nature ⁊ fecūditas ꝑ modū volūtatis: ⁊ dꝛ aliq̄d fecūdū q̄n est ꝑ̄ncipiū ꝓductiuū dispositū ⁊ nō impeditū) ad ꝓducendū de seipō. s. intellectu nudo: ⁊ ꝑ impressionem: vt dixi. s̄. aliquid sibi silr̄e: ad qđ. s. ꝑ̄ncipiū formale ꝓductiuū: (qđ est ipse intellectus formatꝰ notitia simplici) est quasi in potētia receptiua. i. ꝙ intellect⁹ nudus est quasi receptiu⁹ notitie genite ab ipso intellectu formato: q̄ intellectus formatus dꝛ p̄ricipiū ꝓductiuū: ꝑ hoc ꝙ est actu sub illa notitia essentiali: qꝛ illa notitia vt dixi. s̄. est ratio formalis ꝓducendi notitiā genitā ƀm ipm̄ Hen. Intellect⁹ em̄ vt est quedā notitia essentialis. i. vt est habēs talem notitiā ƀm actū. i. ꝑ illā est in actu principiandi: qꝛ ƀm illam dꝛ natura ⁊ ꝑ̄ncipiū actiuū: quo p̄ricipio. s. actiuo pater de eodē intellectu. s. nudo ⁊ puro: ⁊ vt est tm̄ intellect⁹ (qđ idē est ꝙ esse nudū) vt đ puro passiuo siue receptiuo: vt dixi. s̄. format notitiā. i. gignit notitiā quā recipit in ipso intellectu nudo ⁊ talis notitia est verbū: q̄ ƀm rem est eadē notitia cū illa de qua formaꝶ: siue q̄ est ꝑ̄ncipiū formale ꝓducendi: q̄ est notitia essentialis siue simplex: ⁊ differt tm̄ ƀm rōnē: vt dixi. s̄. ¶ Sequiꝶ. Et ꝑ oēm eūdem modū. Hic declarat quō verbum nostrū ꝓduciꝶ in nobis: ⁊ vult ꝙ eodem mō ꝓducatur sicut ⁊ diuinū. Cognitū em̄. i. obiectuz cognoscibile primo simplicem sui notitiā imprimit. s. intellectui representādo se illi vt pure passiuo. i. ꝙ obiectuz imprimit intellectui nr̄o vt pure passiuo notitiā sui simplicē ꝑ quā ipsum obiectū est actu presens intellectui: qꝛ intellectio est similitudo obiecti cui⁹ est. Seqtur. Intellect⁹ aūt sic ꝑfect⁹ notitia simplici obiecti (⁊ talis notitia ƀm ipm̄: vt. ī. ptꝫ p̄nti. q. ⁊ dist. 27. q. 1. est notitia cōfusa obiecti) siue formatus tali notitia ꝑ ipm̄ obiectum cognitū siue cognoscibile (qꝛ obiectū vt cognitū nō causat notitiā: sed vt cognoscibile) qđ obiectū cognitū cōtinet ipse intellectus formatus notitia simplici: cōtinet dico nō ꝑ impressionem: qꝛ obiectū cognitū nō recipiꝶ formalr̄ in intellectu cognoscente: sed cōtinet expressiue. i. ꝙ intellectus formatus tali notitia est suo modo declaratiuus ⁊ expressiuus sui obiecti. ⁊ talis intellectus sic formatus factus est fecūdus ⁊c. Applica sequentia sicut prius de formatiōe verbi dei. ¶ Doc. tamen improbat primo ꝙ verbū nostrū sic ꝓducatur vt ipse ponit: vt patebit. ī. dist. 27. Scd̄o improbat ꝙ volūtas de seipsa vt īformata amore simplici de quasi subiecto vel materia ꝓducat sp̄m̄sanctū: vt patebit. ī. dis. 5. q. 2. admittit tn̄ ꝙ ipsa est principiū formale ꝓductiuū sp̄ūs sancti saltem partiale: vt patebit. ī. a doc. dist. 10. q. 1. Tertio improbat ꝙ intellectus vt informatus notitia simplici dicatur natura accipiendo naturā vt est ratio formalis ꝓducendi ꝑ modū nature: vt ptꝫ in ista. q. ⁊ di. 6. ⁊. 7. ⁊. 13. ⁊. 27. ⁊ alibi. Quarto iꝑrobat ꝙ intellectus patris vt nudus informetur notitia genita: vt ptꝫ in p̄nti. q. ⁊ dist. 5. q. 2. ex intētione. ⁊ dist. 27. huius. q. 1. Quinto improbat doc. ꝙ intellectus nudus sit de quo ꝓducaꝶ verbū siue ꝑ impressionem siue nō ꝑ impressionem: vt ptꝫ. ī. dist. 5. q. 2. Sexto quando dicit ꝙ intellectus virtute sua se cōuertit supra se ⁊c. Si hoc intelligat ꝙ cognitio cōuersiua sit totaliter causata ab intellectu obiecto nō cōcurrente: vel aliquo alio vice obiecti: nō tenetur apud Doc. vt ptꝫ ex intentione in quoli. q. 14. ⁊ aliqualiter. q. 15. Hoc idem dicerem de voluntate tenendo illā opinio. ꝙ obiectum vel cognitio obiecti sit causa partialis volitionis: de quo in secūdo disti. 25. ⁊ sic ptꝫ positio huius doc. quam bene nota.

In quib⁹ Sco. iꝑrobat Hen.

Ista opinio ponit tres articulos: quos nō credo eē veros. Hic doctor primo improbat istā conclusionem ꝙ intellectus vt nudus conuersus super intellectum formatū notitia simplici formetur ab eo notitia

genita: vt clarius dicā hāc ꝯclusionē ꝯtra quā arguit doc.
notitia genita siue verbū in diuinis formaꝫ siue ꝓducitur ab
intellectu pr̄is vt informato notitia simplici: ⁊ hoc vt intel-
lectus nudus prius cōuertitur sup seipm̄ formatū: ⁊ talis no-
titia genita recipitur in intellectu nudo. ¶ Contra hanc ar-
guit doc. ibi. Hoc iprobo sic. Intellectus nō ꝯuertitur nisi vt
est i aliquo supposito. Nā itellectū ꝯuerti sup seipm̄ forma
tū notitia simplici est ipm̄ se intelligere vt habentē notitiā
simplicē: ⁊ hoc cū dicat actionem erit alicuius suppositi.
Querit mō doc. qđ est illud suppositū qđ actione sua ꝯuer-
tit se sup intellectū formatū notitia simplici. Certum est ꝙ
nō est suppositū filij: pꝫ / qꝛ esset filius ante filiū. Nā ista cō-
uersio sup intellectū formatū notitia simplici precedit ge-
nerationē filij. vt. s̄. pꝫ. ergo si intellectꝰ vt in filio sic ꝯuer-
titur: tūc erit filiꝰ ante filiū. ¶ Ibi. Si aūt vt cōuertitur sup
intellectū formatū est ipsius pr̄is: tūc arguo sic. Cuiꝰ est ⁊c.
Tota ista rō in hoc ꝯsistit. Si pater mediāte intellectu nu
do conuertitur sup intellectum formatū notitia simplici. s. vt
ꝓductiuū notitie genite. ꝓductiuū dico ipsius notitie geni
te de intellectu nudo ꝑ impressionem ipsius notitie genite
in intellectu nudo. (Nā ꝓprie ꝓducere de aliquo ꝑ impres-
sionem ꝓducti in illo est ipm̄ ꝓductū formalr̄ inesse illi de
quo ꝓducitur: sicut de materia ligni ꝓducitur forma ignis ⁊ reci
pitur formaliter in illa materia) est ipm̄ intellectū nudū vt
in patre formaliter existentē suo mō recipe illā notitiā ge
nitā ꝓductā ab intellectu formato notitia simplici: qđ in si-
mili pꝫ: si eñ intellectus meus pure passiue se haberet ad
a. obiectū vt actiuū: tunc intellectus meꝰ reciperet notitiā
illius obiecti. a. tanꝗ̄ a cā ꝓductiua illius notitie: ⁊ sic intel
lectus meus informaretur tali notitia: ⁊ ꝑ ꝯn̄s esset forma-
liter intelligens ꝑ illam notitiā in intellectu meo receptā.
Sic est in ꝓposito. si intellectus patris vt patris habeat in-
tellectū formatū notitia simplici: vt ꝓductiuū illiꝰ notitie:
iprimendo illā in intellectu patris vt patris. ergo pater for
maliter haberet in se illā notitiā: ⁊ ꝑsona filij esset formalr̄
in patre. ⁊ ꝑ ꝯn̄s pater esset formaliter filiꝰ. sicut paries ha
bens formalr̄ albedinē est formalr̄ albus. Et hic est sensus
totius lr̄e. hanc tñ vt clarius intelligatur expono de v̄bo ad
verbū. ¶ Ibi. Tunc arguo sic. Cuiꝰ est vt ꝯuertitur. i. cuius
suppositi est intellectꝰ nudus vt ꝯuertitur sup seipm̄ forma-
tum notitia simplici. Seqtur. eiꝰ est vt notitia genita forma
tur. i. intellectꝰ nudus est eiusdē suppositi inquātū ille intel
lectꝰ tali notitia genita formatur. Ista ꝓpō sic declarata ꝓbatur
a doc. ibi. Assumptū ꝓbandū. ꝓbo sic. Cuiꝰ est vt ꝯuertitur
sup intellectū formatū. eiꝰ est vt hꝫ intellectū formatū ꝓ ob-
iecto actu p̄n̄te. i. cuiꝰ suppositi est vt intellectꝰ nudus ꝯuer-
titur sup intellectū formatū eiusdē suppositi est intellectus
nudus vt hꝫ itellectū formatū ꝓ obiecto actu p̄n̄te. ergo eiꝰ
est vt ab illo obiecto formatur. i. ergo eiusdē suppositi est itel-
lectus nudus vt ab illo obiecto. i. ab illo intellectu formato
notitia simplici informatur. s. notitia genita. Seqtur. ꝓbatio
huius ꝯn̄e: vcꝫ ꝙ eiusdē suppositi est intellectꝰ nudus vt ab
illo obiecto formatur: qꝛ passiuū ꝓportionatum dispositū ⁊
approximatū actiuo sufficiēti ꝓportionato natū est imedia-
te ꝑfici ab illo actiuo. ꝑ ph̄m. 9. me. Seqtur par. ꝫ. intellectꝰ
nudus ⁊ ꝯuersus hn̄s intellectū formatū vt obiectū p̄n̄s est
passiuū dispositum ꝓportionatū ⁊ approximatū intellectui
formato vt obiecto sufficiēter actiuo. hoc pꝫ ꝑ Hen. vbi. s̄.
q̇ vult ꝙ intellectꝰ nudus p̄missa ꝯuersiōe sit passiuū natura
le respectu notitie genite. Et iō intellectus formatꝰ notitia
simplici est actiuū naturale iprimens notitiā genitā in in-
tellectu nudo ꝯuerso. Sequitur: ergo intellectꝰ nudus vt con
uersus nulla facta variatiōe circa ipm̄ eē subsistētie. i. circa
ipm̄ suppositū subsistēs. vel cuiuscūqꝫ entitatis vt sic formatur
notitia genita. Cū ergo intellectꝰ nudus vt est pr̄is ꝯuertatur
sup intellectū formatum vt passiuū ad actiuū a quo recipit
notitiā genitā: ergo in patre erit formalr̄ notitia genita: et
sic pater formalr̄ erit filiꝰ: pꝫ ꝯn̄a: qꝛ si in hoīe est formalr̄
quātitas ⁊ albedo sit formalr̄ in quātitate ergo hō erit for
maliter albꝰ: sic i ꝓposito. ¶ Ibi. Hic posset poni vna rn̄-
sio ꝙ intellectꝰ nudus ꝑ hoc ꝙ de seipo actualr̄ formatur illa
notitia: siue ex hoc ꝙ est q̄si materia informata notitia geni
ta hꝫ esse in ꝑsona genita. Sꝫ nota ꝙ hec rn̄sio nō euacuat
argumētū Sco. qꝛ si intellectꝰ vt nudus ꝯuertitur ad intelle-
ctū formatū notitia simplici. q̄ro cui ꝑsone ꝯuenit iste actꝰ
cōuersiuꝰ aut ꝑsone filij aut patris: ⁊ arguo vt prius argutū
est in argumento p̄cedente. Sꝫ si absolute diceret ꝙ intelle
ctus nudus vt de quo formatur notitia genita siue vt suo mō
recipiens notitiā genitā: siue se habens quasi materiā est fi
lij. i. ꝙ vt est filij hꝫ illā notitiā: nō loquendo de illa conuer-
sione intellectꝰ nudi sup intellectū formatū. Si ergo Hen.

Hic iprobatur positio Hen.

Hic exponitur lr̄a d̄ v̄bo ad v̄bum.

Sco. ꝯtra Hen.

sic intelligat dicit doc. Ibi. Sed ꝯtra istā rn̄sionē sunt duo
argumenta prima q̄ ponentur dist. 5. q. vlt. cōtra opi. de quasi
materia q̄ ibi sp̄aliter iprobabitur: vide ibi vbi diffuse ꝓbat ꝙ
essentia siue intellectꝰ diuinꝰ tm̄ habetur in filio vt terminꝰ for
malis gn̄ationis: ergo nō pōt ibi esse vt materia nec quasi
materia: ⁊ ꝑ ꝯn̄s vt in filio non formatur notitia genita: qꝛ vt
sic haberet rōnem materie vel vt q̄si materie: qđ est ipossibi
le vt ꝓbat doc. hic ⁊ hoc idē in. 27. di. huiꝰ. q. 1. ¶ Ibi. Se-
cundus articulus est ꝙ intellectꝰ informatꝰ notitia actuali
essentiali est p̄ncipiū actiuū ⁊ elicitiuū notitie genite. Quia
dicit Hen. vbi. s̄. ꝙ notitia simplex siue essentialis in intel-
lectu patris est rō formalis ꝓducēdi notitiā genitā. Cōtra
quē articulū arguit doc. multis medijs. ¶ Primo ibi. Hoc
iprobo sic. Hec rō stat in hoc. habēs formalr̄ p̄ncipiū ꝓdu-
ctiuū notitie genite pōt illo formalr̄ ꝓducere. sꝫ pater habꝫ
formaliter memoriā fecūdā q̄ est p̄ncipiū ꝓductiuū v̄bi: pꝫ
ꝑ Aug. qꝛ v̄bū gignitur a memoria: ergo pater formalr̄ ꝓdu-
cit notitiā genitā memoria vt p̄ncipio ꝓductiuo: ⁊ nō intel-
ligentia siue notitia simplici qđ idē est: ⁊ hic est sensus huiꝰ
lr̄e. Declaro tñ hanc literā cū dicit ibi: ergo lꝫ in patre con
currant memoria / intelligentia ⁊ volūtas: pater nō gignet
verbū formalr̄ intelligētia vt quo. Formaliter eñ genera-
re vt quo est in se hr̄e formalr̄ principiū siue rōnem forma
lem generandi: sicut dicimꝰ ignis formaliter calefacit calo
re vt quo: qꝛ hꝫ in se formalr̄ calorem qui est ratio forma-
lis calefaciendi: sic pater dr̄ formalr̄ generarare memoria
vt quo: qꝛ habet in se memoriā formaliter q̄ est p̄ncipiū ge
neratiuū siue rō formalis generandi. Sequitur. vt aūt hꝫ no-
titiam actualem est in actu intelligentie. i. ꝙ pater per intel
ligentiā actualem in actu intelligentie. i. ꝙ tm̄ ꝑ ipsam est
formaliter intelligens omne intelligibile: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑ ipsam
non est formaliter ꝓducens verbū: cum talis notitia sit sim
pliciter finis potentie. ꝓpter hoc tm̄ ponitur vt ꝑ ipsam obie-
ctum intelligatur nō vt ꝑ ipsam aliquid generetur. Seqtur: sed
vt est in actu memorie. i. vt hꝫ obiectū intelligibile presens
intellectui suo ⁊c. Memoria eñ apud docto. vt. j. patebit est
intellectus habens obiectū ꝑfecte presens: ⁊ hoc in rōne in
telligibilis non vt actu intellecti: quia vt intellectus habet
obiectum presens in rōne intellecti magis dr̄ intelligentia
ꝓpter actualem intellectionem quā habet: ⁊ vt sic nō est ve
re ꝓductiuus: vt v̄o hꝫ obiectū p̄n̄s in rōne itelligibilis hoc
totū dicitur memoria: qꝛ hoc totū est p̄ncipiū formale ope-
randi siue intelligendi: ⁊ est p̄ncipiū formale ꝓducendi ver-
bum: ⁊ hoc totū dicitur actus p̄mus respectu actus secundi
Actus eñ primus vt sepe dictū est / est p̄ncipiū actionis vel
oꝑationis: actus v̄o scđs est ipa oꝑatio siue actio siue gene-
ratio ⁊ hmōi. ¶ Ibi. scđo sic. Scđo ꝓbat doc. intentū. s. ꝙ
notitia simplex nō est p̄ncipiū ꝓductiuū filij: pꝫ / qꝛ p̄ncipio
ꝓductiuo correspōdet ꝓductum vt finis siue terminus ꝓdu-
ctionis: sed notitie simplici nō corrn̄det aliquod ꝓductum
per ipsam vt finis vel terminus ꝓductionis: patet ista: quia
intellectio est vltimus terminus ꝓductus ab intellectu ⁊ fi-
nis vltimus intentus ab intellectu ⁊ ab obiecto. Intenditur
eñ ab intellectu talis notitia vt per ipsam obiectum tm̄ in-
telligatur: sed ꝓductio intenditur nō vt sibi sistatur: sed vt ꝑ
ipsam ꝓductum habeatur: ⁊ sic actus primus (cuiusmodi est
memoria) est principiū ꝓductiuū ⁊ nō actus secundus: cu-
iusmodi est intellectio. ¶ Ibi. Tertio sic. Ista ratio stat in
vno dicto: videlꝫ ꝙ habens principium ꝓductiuū cui nō cor
respondet ꝓductum adequatum pōt illo ꝓducere: sed pater
habēs intellectū ⁊ obiectū ꝑfecte presens intellectui habet
principiū formale ꝓductiuū filij: ergo si filius ꝑ tale princi-
pium nō est ꝓductus: adhuc pater illo principio pōt ꝓduce-
re. Si ergo ꝑ Hen. pater ꝓducit filiū notitia simplici vt p̄n-
cipio ꝓductiuo: ergo pater hꝫ filiū ante filiū: qꝛ memoria vt
memoria est p̄ncipiū formale ꝓductiuū verbi. vt pꝫ ꝑ Aug.
⁊ experimentaliter pꝫ in nobis: qꝛ verbū nostrū (qđ est in-
tellectio ꝑfecta obiecti) imedeate ꝓducitur a memoria videlꝫ
ab intellectu ⁊ obiecto p̄n̄te: vt patebit. j. distin. 27. ⁊ multe
sunt auctoritates Aug. ꝙ verbū est a memoria vt memoria.
Si ḡ s̄m Hen. ipm̄ verbū pōt esse a notitia simplici: ⁊ cū etiā
possit esse a memoria: vt dixi. ergo pater habebit duo ver-
ba siue duos filios: quoꝝ vnū correspōdet memorie ⁊ aliud
notitie simplici: qđ est incōueniens: ⁊ hoc intēdit doctor in
ista litera. ¶ Ibi. Preterea. Verbū est illius immediatius
verbū a quo immediatius exprimitur. Hic doc. arguit con
tra Hen. deducendo ad vnū incōueniens: videlꝫ ꝙ verbum
esset immediatius expressiuum notitie simplicis q̄ꝫ essentie
diuine: ⁊ ꝙ sit incōueniens pꝫ etiā in nobis: qꝛ v̄bū nostrū
siue intellectio ꝑfecta obiecti imediate exprimit ⁊ manife-
stat declaratqꝫ ipm̄ obiectū a quo specificatur vt pꝫ: ⁊ non dr̄

Attende hāc declarationem. Quid sit generare vt quo.

Quid sit actꝰ p̄mꝰ ⁊ secūdus.

Dr̄ia īter intellectionē ⁊ ꝓductionē.

Verbū in nobis est manifestare seu notitiā obiecti declarare.

exꝓmere siue manifestare aliā notitiā obiecti. Sic in ꝓposi
to notitia genita: ſm cōiter loquētes dr̄ imediate exꝓssiua
obiecti siue eēntie diuine siue mēorie fecūde. Si ḡ talis noti
tia genita imediate exꝓmeret a notitia simplici vt a princi=
pio formali ꝓductiuo: tūc ab ipā specificaret ⁊ nō a memo
ria fecūda: ⁊ sic magis ⁊ imediatiꝰ esset expressiua ⁊ mani=
festatiua notitie simplicis ꝗ̄ obiecti siue essentie diuine. Naꝫ
q̄lꝫ notitia ꝓprie loquēdo est semꝑ exꝓssiua illiꝰ a quo spe=
cificat. Vñ notitia simplex dr̄ imediate declaratiua essentie
diuine cū ab ipsa specificet: vt pꝫ a doc.ī.d.27. cū ergo notitia
genita apud oēs sit imediate exꝓssiua essentie diuine siue me
morie: sequit ꝙ imediate exꝓmit ab illa ⁊ nō a notitia sim=
plici. ¶ Ibi. Preterea. Si actualis itellectio pr̄is. Quito
siue vltio arguit doc. ꝯtra Hen. Et supponit duo in isto ar
gumento. Primū ꝙ actualis notitia est ab eēntia diuina vt a
ꝑncipio ꝓductiuo: qd̄ etiā ipse Hen. ꝯcedit vt. s̄. patuit ⁊ pꝫ
etiā rōne: qꝛ si actualis notitia simplex nō eēt imediate ab
eēntia: sꝫ ab alia notitia: tūc q̄ro de illa alia aut est imedia=
te ab eēntia aut nō. si ꝑmū nō ē maior rō de vna ꝗ̄ de alia.
si scd̄m ergo erit ꝓcessus in īfinitū in notitijs. Stat ergo ꝙ
notitia simplex sit ab eēntia siue a memoria. Scd̄o suppōit
ꝙ notitia genita ⁊ notitia essentialis sunt eiusdē rōnis: pꝫ/
qꝛ nō variat rō formalis ex hoc ꝙ est esse cōicatū ⁊ nō cōi=
catuꝫ: qꝛ tūc essentia diuina esset alterius rōnis vt in patre et
vt in filio: qꝛ in patre nō est cōicata ꝑ ꝓductionē: in filio est
cōicata ꝑ gñatiōeꝫ. Dicit ergo doc. ꝙ si notitia simplex eēt
realr̄ disticta a pr̄e talis notitia eēt ṽe ꝓducta ⁊ ṽe genita:
ergo cū eēntia diuina sit ꝑncipiuꝫ formale ꝓductiuū notitie
simplicis q̄ ṽe nō ꝑncipiat: qꝛ realr̄ nō distinguit a supposi
to principiante: adhuc esset ꝑncipiū ꝓductiuū eiusdē si vere
principiaret: ergo notitia genita q̄ vere ꝑncipiatur a pr̄e est
ab essentia diuina: siue a memoria fecūda vt a principio for
mali productiuo ⁊ nō a notitia simplici: vt dicebat Hen.

Primum dubium.

Sed circa hoc qd̄ dicit notitiā genitaꝫ ⁊ notitiā sim=
plicem esse eiusdē rōnis occurrunt aliqua
dubia. Prīo qꝛ notitia simplex est formalr̄ ꝑfectio simplr̄:
notitia ṽo genita nō ē formalr̄ ꝑfectio simplex: primū pꝫ a
doc.ī. pñti dist. 8. ⁊ in quol. Itē in ꝑmo dist.1.q.2. qꝛ intelle=
lectus paternꝰ est formalr̄ beatus in visiōe deitatis. hoc idē
in.q.14. quoli. q̄ visio est notitia ingenita siue simplex. non
pōt aūt eē btūs formalr̄ in aliquo qd̄ nō ē ꝑfectio simplicit
ptꝫ etiā in isto ꝑmo dist.2.q.1. ⁊ in quol.q.14. ꝙ intelligere
filij est optimū illius substātie: ergo. Scd̄m ptꝫ. s. ꝙ notitia
genita nō sit ꝑfectio simplr̄ formaliter: qꝛ si sic: cuꝫ ipā ne=
cessario includat relationē cōstituētem ipsam: ergo relatio
includeretur formalr̄ in aliquo qd̄ est ꝑfectiōis simplr̄: qd̄
est falsum. Tum qꝛ talis relatio nullā ꝑfectionem dicit. illō
mō qd̄ nō dicit aliquā ꝑfectionem non est de formali rōne
perfectiōis simplr̄. Tum etiam qꝛ q̄cq̄d formalr̄ includitur
in ꝑfectione simplr̄ est ꝑfectio simplr̄: vt ptꝫ a doc. in quoli.
sed relatio nō est ꝑfectio simplr̄: vt ꝓbat doc.q.1. quol. ergo
Tunc vltra. Que sic se habēt ꝙ vnū ex sua rōne formali est
ꝑfectio simplr̄ ⁊ aliud nō: nō sunt eiusdem rōnis: vt ptꝫ: sed
notitia genita ⁊ notitia simplex sunt hmōi. ergo. Si ṽo di=
catur ꝙ bene cōcludit si notitia genita esset ꝯstituta ꝑ rela
tionem: sed diceret ꝙ esset ꝯstituta ꝑ ꝓprietatem absolutam.
Sed hoc nihil est: qꝛ adhuc talis ꝓprietas nullā ꝑfectionē
diceret: vt ptꝫ a doc.ī.di.26. ¶ Scd̄o dubitat qꝛ notitia in=
genita est entitas absoluta: vt ptꝫ a doc.q.14. quoli. ⁊ dist.
10. quarti. Sed notitia genita ē entitas relatiua: modo ab=
solutū formaliter ⁊ relatiuū formaliter nō sunt eiusdem ra
tionis: ergo nec notitia genita et ingenita. ¶ Rñdeo ꝙ di
ctū doc. dꝫ sane intelligi. Non eīn vult ipse ꝙ de facto noti
tia genita ⁊ ingenita sint simplr̄ eiusdē rationis: vt patet ꝑ
argumenta superius facta: sed ex hoc dicuntur eiusdem ra
tionis: qꝛ si notitia simplex esset realiter distincta a supposi
to producente: tunc esset vere notitia genita ⁊ eadē que nūc
Et similiter si notitia genita nūc esset ideꝫ realiter cuꝫ pro=
ducēte: esset simpliciter eadē ꝙ notitia simplex: ⁊ ex hoc di
cerentur eiusdem rōnis. ¶ Sed quō est possibile ꝙ idem vt
realr̄ distinctū dicat vere genitū ⁊ formaliter relatiuū: ⁊ ꝙ
nō sit ꝑfectio simplr̄: et ꝙ si illud idem esset realiter idem ꝙ
dicatur absolutum ⁊ ꝑfectio simplr̄. ¶ Dico breuiter ꝙ vt
notitia est realr̄ idē cū supposito producēte necessario pul=
lulat ab essentia diuina vt ꝑfectio simplex ⁊ vt entitas absolu
ta: vt ṽo realr̄ distinguitur a supposito ꝓducēte necessario
ꝓducit vt entitas relatiua. Accidit ergo notitie diuine ꝙ di
catur entitas absoluta formalr̄: qꝛ hoc hꝫ ꝓpter idētitatem
realem cū supposito ꝓducente: accidit etiaꝫ ꝙ dicatur enti=
tas relatiua: qꝛ hoc est ꝓpter realē distinctionē a supposito
producēte. Si dicat nōne paternitas est idē realr̄ cū suppo=
sito ꝓducēte? Dico ꝙ sic: ergo erit entitas absoluta ⁊c. Di=
co ꝙ sunt alique entitates q̄ diuersimode pullulāt ab essen
tia diuina: quedā eīn simplr̄ pullulāt vt entitas absoluta: ⁊
quedā vt entitas relatiua. Et si querat rō diuersitatis: nul
la alia est assignāda: nisi qꝛ hec est talis entitas ⁊ illa talis
⁊ sic notitia simplex est talis entitas ꝙ vt est idem realr̄ cū
supposito necessario pullulat ab essentia vt entitas absolu=
ta: ipā eadē entitas est talis entitas ꝙ si realr̄ distingueret
a supposito ꝓducēte esset vere genita ⁊ vere entitas relati=
ua: ⁊ paternitas est talis entitas ꝙ vt est idem realr̄ cū sup=
posito patris oritur de necessitate vt entitas relatiua: ⁊ est
talis entitas ꝙ si etiam esset distincta realiter nō esset vere
genita nec esset entitas absoluta: ⁊ sic ptꝫ ad difficultatem.
¶ Ibi. Tertius articulus est. Hic instat contra tertiū arti
culum. vbi Henri. vult ꝙ cōuersio intellectus nudus suꝑ se
formatū est necessario ad hoc vt intellectus nudus formet
ab intellectu formato. i. ꝙ intellectus formatus notitia sim
plici nō pōt esse ꝑncipiū imediate ꝓductiuū verbi siue noti=
tie genite q̄ dr̄ ꝓprie ṽbū nisi prius ꝯuertat suꝑ notitiā sim=
plicē ⁊ suꝑ obiectū cognitū ⁊ suꝑ se cognoscētē. doc. instat
ꝓbando ꝙ talis ꝯuersio nō est necessaria: qꝛ sola memoria
sufficit q̄ tm̄ includit itellectū ⁊ obiectū ꝑfecte pñs: ⁊ sic in=
tellectꝰ pr̄is habēs essentiā vt obiectū intelligibile sibi pñs
est naturale ꝑncipiū. i. ꝑncipiū ꝑ modū nature nō solū oꝑa
tiuū respectu itellectiōis pr̄is: sꝫ etiā ꝓductiuū respectu no=
titie genite circūscripta illa reflexiōe: sola eīn memoria ꝑfe
cta sufficit. ¶ Ibi. Scd̄s etiā articulus est falsus in nobis.
Quia in scd̄o arti. dixit ꝙ notitia simplex obiecti est ꝑnci=
piū ꝓductiuū ṽbi: ⁊ qꝛ hoc etiam ꝯcedit de ṽbo nr̄o: ⁊ vult ꝙ
notitia simplex obiecti cōfusa tm̄: est ꝑncipiū ꝓductiuū noti
tie distincte eiusdē obiecti: ⁊ deducit ad alterū incōuenien=
tiū: vcꝫ vel ꝙ simul in eodem intellectu respectu eiusdē ob=
iecti esset cognitio ꝯfusa ⁊ distincta: vel aliq̄d qñ nō est cau
sabit: ptꝫ ꝑmū incōueniens: qꝛ si notitia cōfusa causat noti=
tiā distinctā: ergo in eodē instanti quo causat notitia distin
cta in eodem instanti est notitia cōfusa: ptꝫ/ qꝛ causa etiam
qñ causat adhuc est prior natura effectu: vt ptꝫ a Sco. in.2.
di.1. Sicut etiā hoc idē exposui ibi.15.di. Si ṽo in eodē in=
stanti quo est notitia distincta nō est notitia ꝯfusa: ergo no
titia cōfusa causat distinctā qñ nō est: sꝫ de ista materia dif
fusius ꝑtractat doc.ī.di.27. ¶ Ibi. Tertius articulus etiā
est falsus in nobis. Quia Hen. dixit in.3. arti. ꝙ ṽbū nostrū
generat ꝑ actum reflexū siue cōuersiuū suꝑ actū primū vt ꝑ
illud sciat q̄s se scire: ⁊ sic videt ꝙ tale ṽbū habeat imediate
pro obiecto actū rectū quo obiectū est sibi pñs. Exēpli grā
primo cognosco lapidē. scd̄o reflecto me suꝑ illā cognitio=
nem ⁊ suꝑ lapideꝫ cognitū: ⁊ ex tali reflexione causat ṽbum
ꝑ qd̄ scio me scire lapidem: ⁊ sic illud ṽbū imediate respicit
primā cognitionē lapidis: sed hoc nō est verū: qꝛ in patria
beati habebūt ꝑfectissimū ṽbū: ergo si illud verbū esset cau
satum ꝑ actum reflexū: tunc haberet visionem qua videret
deitatem pro obiecto imediate: ⁊ talis visio est quid crea=
tum ergo verbū terminaret ad aliqd̄ creatū: ergo nō esset
ꝑfectissimū: qꝛ verbū ꝑfectissimū immediate terminat ad
obiectum increatū: ⁊ sic ptꝫ improbatio opi. Hen.

Dico tunc ad.q. Hic doc. aliter probat ꝙ tm̄ sint due
ꝓductiōes in diuinis: ⁊ ꝑ ꝯñs tm̄ due ꝑso
ne ꝓducte: qꝛ vni productioni adequate corrñdet vnū ꝓdu=
ctū adequatū. Nota tū ꝑmo in ista lr̄a ꝙ illa ꝓpositio. s. oīs — Ōis pluralitas est reducēda ⁊c. multiplr̄ intelligitur.
pluralitas est reducenda ad vnitateꝫ ⁊c. pōt multiplr̄ intel
ligi: vel. s. ꝙ oīs pluralitas aliquoꝝ eiusdē rōnis sit reducē=
da ad vnum eiusdem rōnis. ⁊ sic nō est vlr̄ vera: ptꝫ/ qꝛ plu=
ralitas indiuiduoꝝ eiusdem speciei nō reducitur ad vnum
illius speciei: qꝛ inter illa nō est aliquis ordo prioris ⁊ po=
sterioris nisi forte ꝑ accidens. Nec similiter est vera in cau=
satis ꝙ pluralitas causatoꝝ reducitur ad vnū causatū ⁊c. qꝛ
tunc idē reduceret ad seipm̄: vt ptꝫ: ⁊ posito ꝙ nō reducere=
tur ad seipm̄ adhuc talis pluralitas nō reducit ad vnum il
lius pluralitatis. Est tū vera ꝙ pluralitas oīm causatoruꝫ
reducitur ad aliqd̄ extra illā pluralitatem: qꝛ ad vnitatem
cause. s. ꝑme a qua depēdet illa pluralitas. Est etiā ꝓpositio
semꝑ vera in essentialiter ordinatis. s. ꝙ oīs pluralitas essen
tialiter ordinatoꝝ reducit ad vnū ꝑmū illius pluralitatis:
qꝛ in essentialiter ordinatis nō est ꝓcedere in infinitū: sꝫ sta
tur ad vnum ꝑmū: vt pꝫ ꝑ phm̄.2. meta. t.c.5. ⁊ ꝓbat hoc ibi
text. cō.6. ⁊ de hoc vide docto. in.2. meta. ⁊ que ibi exposui
⁊ sic in causis effectiuis deueniendum est ad vnum primum
effectiuum: ⁊ similiter in finibus: in mensuris: ⁊ hmōi. Est
etiam vera in speciebus dicētibus formaliter ꝑfectionem:
nā pluralitas taliū specierū reducit ad vnā primā cū nō sit
ꝓcedere in infinitum in illis vt ꝓbat Doctor.2. meta. ⁊ vi=

Scd̄ꝫ dubium. (beside "diceret: vt ptꝫ a doc.ī.di.26.")

Rñsio. (beside "solutū formaliter")

Tertiū dubium. (beside "cerentur eiusdem rōnis")

Rñsio. (beside "dicatur absolutum")

Nota hic dr̃iam iter spēs nūerop̄ ⁊ alias spēs.

de q̄ ibi notaui. Et dixi de speciebus dicentib⁹ formalr̄ pfectionē ꝓpter spēs numeroꝝ: qꝛ vna spēs dr̄ pfectior alia nō simplr̄ ⁊ formalr̄: sed qꝛ cōtinet materialr̄ plures vnitates: vt notaui sup. 2. met. doc. ❡ Scdo nō cū dicit ꝙ pluralitas ꝑncipioꝝ actiuoꝝ vel ꝓductiuoꝝ reducit̃ ⁊c. possunt esse due reductiones. vna respiciēs modū indeterminatū ꝓducendi scꝫ vel p modū nature vel p modū volūtatis: alia respiciēs modū determinatū ꝓducēdi. primo mō pluralitas oīm ꝑncipioꝝ actiuoꝝ vel ꝓductiuoꝝ reducit̃ saltē ad duo nō numeraliter: sed ſm genus. s. ad ꝑncipiū actiuū vel ꝓductiuū tm̄ p modū nature: sub quo cōtinent̃ oīa alia principia ꝓductiua p modū nature: reducit̃ etiā ad pꝛīcipiū ꝓductiuū p modum voluntatis: sub quo cōtinent̃ oīa principia ꝓductiua p modum volūtatis. scdo mō erit reductio ad vnū numero sic intelligendo. Pluralitas oīm principioꝝ ꝓductiuoꝝ p modum nature reducit̃ ad vnū principiū primū p modū nature: ⁊ tale est essentia respectu intellect⁹ diuini: vt ꝓbat doc. in quoli. q. 14. arti. 2. Et hoc loquēdo de pꝛīcipio q̄si ꝓductiuo ⁊ ptiali respectu prime intellectionis diuine. Loquēdo ꝟo de ꝑncipio vere ꝓductiuo quo ꝓducit̃ aliqd realr̄ distinctū nō ab illo principio sꝫ a supposito habēte illud ꝑncipiū: tale principiū est ipsa essentia cum intellectu diuino. Silr̄ pluralitas oīm principioꝝ ꝓductiuoꝝ p modū voluntatis: reducit̃ vltimo ad vnū primū. s. ad volūtatem diuinā: que sola primo ⁊ pfectissime agit libere. ⁊ nullo modo per modū nature: ⁊ sic ptꝫ ista ꝓpositio. ❡ Tertio nota ꝓbationem qua ꝓbat ꝙ necessario sunt duo in genere: qꝛ pꝛīcipiare p modū nature ⁊ p modū volūtatis sunt modi simpliciter repugnātes in eodeꝫ oīno ex natura rei indistincto: ita ꝙ est simplr̄ repugnās ꝙ idē formalr̄ acceptū agat p modū nature ⁊ p modū volūtatis: ꝓbat/qꝛ ꝑncipiū p modū nature inclinat̃ ex se ad agendū naturaliter. i. ꝙ precise agit ſm impetū nature: ita ꝙ eius actio nullo mō est ī ptāte sua nec intentio nec remissio actionis: sed principiū p modū voluntatis tm̄ libere agit ⁊ hꝫ in ptāte sua actionē: vt ptꝫ de volūtate nr̄a: ⁊ silr̄ de volūtate diuina ad extra. Et lꝫ ad intra sit principiū necessario ꝓductiuū: tm̄ cuꝫ tali necessitate stat libertas volūtatis: ita ꝙ nullo mō est productiua p modū nature. Et hoc magis patebit. ī. di. 10. ⁊ singulariter ī quoli. q. 16. ❡ Quarto nota cū dicit ꝙ intellectus inquantum opatiuus ⁊ inquantū ꝓductiu⁹: hoc ptꝫ. ī. s. quō dicitur opatiuus ⁊ quō productiu⁹. Nota etiā quō est productiuus notitie infinite. vide glo. quā feci sup dist. 10. hui⁹ primi. arti. 1. ❡ Ultimo infert doc. ꝓpositū. s. ꝙ tm̄ sint due psone producte siue tm̄ due productiones numero: qꝛ ibi sunt tm̄ duo ꝑncipia productiua alterius rōnis: qꝛ vnū p modū nature: scꝫ intellectus cū obiecto: ⁊ aliud p modū volūtatis. s. ipa volūtas: ⁊ vtrūqꝫ hꝫ ꝓductionē sibi adequatā: ita ꝙ intellect⁹ tm̄ vnā: ⁊ volūtas tm̄ vnā: ergo tm̄ sunt ibi due productiones: ⁊ p ꝯn̄s tm̄ duo producta. Sed quō nō possunt esse plures ꝓductiones eiusdē rōnis: puta plures generationes vel plures spirationes patebit. q. 2. quoli.

Obicitur cōtra istā deductionē. Hic intēdit doc. ꝓbare ꝑmo ꝙ sint tria ꝑncipia productiua in diuinis: duo p modū nature. s. essentia diuina ⁊ intellect⁹ ⁊ aliud p modū libertatis. s. volūtas. Si ergo sunt tria ꝑncipia productiua: ergo ⁊ tres productiones: ⁊ cum cuilibet productionū corrn̄deat productū: erūt tria producta: ⁊ hoc est qđ intendit probare p istā rōnem ꝑmā. Ad istā ꝑmā rationem rn̄det doc. ibi. Ad ꝑmū rn̄deo ꝙ hoc totū ⁊c. Et dicit ꝙ intellectus ⁊ essentia sunt duo ꝑncipia ptialia p modū nature ⁊ integrant vnū totale: ⁊ sic tm̄ est vnū ꝑncipiū per modū nature: ⁊ lr̄a clara est. ❡ Scdo doc. arguit ꝯtra hoc qđ dixit ꝙ sunt duo actus productiui. s. productio filij p modum nature: ⁊ productio spūsscti p modū libertatis: ⁊ argumentum stat in hoc. quō est possibile ꝙ intellectus habeat duos actus diuersarū rationū: quoꝝ vn⁹ dicatur productiuus siue productio: ⁊ aliud dicatur opatiuus siue opatio q̄ est ipa intellectio: qꝛ tunc videretur ꝙ intellectus esset due potentie: qꝛ potētie distingūtur p act⁹. 2. de aīa. t. c. 33. Hoc idem dico de actu productiuo volūtatis: ⁊ de actu opatiuo qui dr̄ velle: ergo videtur ꝙ iste due potentie habeant tm̄ actus opatiuos siue essentiales. s. velle ⁊ intelligere. Et nota istū terminū de actu productiuo. dicitur em̄ gn̄atio actus productiuus nō ꝙ sit rō formalis producendi: qua suppositum vere producit: sed est id quo suppositū producēs formaliter producit. Et pro maiori intelligentia nota ꝙ vtimur istis vocabulis diuersimode. s. esse producēs ⁊ esse productiuū. Primū tm̄ cōpetit supposito: qꝛ tm̄ illud producit vel generat. Secundū tm̄ cōpetit rationi formali producēdi: que dicitur potentia productiua. Exemplū. Pater producit filiū: memoria fecūda est potentia ꝓductiua qua mediante pater ꝓducit. Aliqn̄ accipit̃ potētia ꝓductiua tm̄ formaliter: ⁊ tunc nihil aliud est nisi ꝓductio relatio: ⁊ dr̄ potentia ꝓductiua nō ꝙ sit ratio formalis ꝓducendi: sed quia terminat̃ ad ꝓductū. Iste ergo ꝓpositiones sunt vere pater ꝓducit filiū mediante memoria fecūda vt principio formali fundamentali ⁊ absoluto. Alia. Pater ꝓducit filium ꝓductione relatione vt principio tm̄ formali quo denoīat̃ actu ꝓducens: sicut dicimus ꝙ Fran. est silis Petro albedine vt principio fundamentali silr̄itudinis: ⁊ dr̄ silis silitudine vt principio tm̄ formali. ❡ Argumentū secūdū. s. ꝙ nō debeāt poni isti actus ꝓductiui est ibi. secūdo: dubiū est de istis actibus ꝓductiuis. ❡ Rn̄det doc. ibi. Ad secūdū dubiū dico ꝙ memoria ī patre est ꝑncipiū opatiuū patris: quo. s. vt actu primo pater formalr̄ intelligit vt in actu secūdo: est etiam eadem memoria patri principium ꝓductiuū: quo pater existens in actu primo ꝓducit vt in actu secūdo notitiā genitā. ❡ Pro intelligentia hui⁹ lr̄e presuppono. Primo ꝙ actus primus q̄ suppositū agit est forma q̄ est principiū ꝓductiuū alicuius: ⁊ actus secūdus est actus ꝓduct⁹ vel ipsa ꝓductio: ita ꝙ suppositū non dr̄ actus primus ꝓprie: q̄uis dicat̃ ꝓducere: sed tm̄ ratio formalis ꝓducendi existens in supposito dicitur actus primus: qꝛ suppositum mediante illa ꝓducit: Secūdo dico ꝙ memoria fecūda in patre: q̄ est intellectus ⁊ essentia diuina pfecte presens in rōne obiecti intelligibilis est principiū opatiuū respectu intellectionis: qꝛ intellectio ꝓprie dr̄ opatio q̄ est finis potentie operantis: dicitur etiā principiū ꝓductiuū respectu ꝓductionis filij: nō ꝙ talis ꝓductio sit vltimus finis principij ꝓductiui: sed est productum per talem ꝓductionem: ⁊ sic vt est principiū opatiuū patris est id quo pater vt actu primo formaliter intelligit vt in actu secundo. i. est id quo mediante vt actu ꝑmo pater formaliter intelligit vt in actu secundo. i. quo pater habet intellectionē vt actū secundū: ⁊ sensus breuis est ꝙ memoria fecūda vt ꝑncipiū opatiuū est actus primus patri quo mediante hꝫ intellectionem siue opationem vt actū secundum: hoc idem dico vt est ꝑncipiū ꝓductiuū est id quo pater vt actu ꝑmo ꝓducit vt in actu secūdo. i. ipsa memoria vt est ꝑncipiū ꝓductiuū est patri actus primus quo mediante ꝓducit in actu secūdo: ⁊ illa ꝓductio terminat̃ ad notitiam genitā: ⁊ sic ptꝫ sensus istius litere. Sequit̃ in litera ibi. Et actus prim⁹ prior est ꝑoritate originis actu secūdo. i. ꝙ memoria vt principiū opatiuum est prius origine ipsa operatione: ⁊ vt principium ꝓductiuū est prius origine ꝓductione ⁊ producto. Sequitur: nō fundatur igitur actus productiuus super actum essentialem qui consistit in actu secundo: videlꝫ qui est operatio. Dicit doctor ꝙ q̄uis generatio filij preexigat necessario cognitionem essentie in intellectu patris: non tamen illa cognitio est ratio formalis ꝓducendi filium vt dicebat Henri. sed est ipsa memoria fecūda: immo si per impossibile nō esset talis cognitio adhuc intellectus patris vt habens essentiam pfecte presentem in ratione obiecti intelligibilis esset ꝑncipium vere ꝓductiuū: sunt ergo isti actus. s. actus opatiuus ⁊ actus ꝓductiuus quasi effectus ordinati eiusdem cause: ita ꝙ actus opatiuus prius est q̄ꝫ actus productiuus: ⁊ tamen vterqꝫ ab eadem memoria: ⁊ exemplum patet in litera q̄ clara est.

Actus primus opatiuus vel ꝓductiuus est prior actu scdo.

Sed oritur vna difficultas in hoc qđ dicit ꝙ actus primus est prior origine actu scdo: puta ꝙ memoria productiua in patre est prior origine ipsa productione. Videtur em̄ ꝙ doc. sibi cōtradicat tenendo ꝙ psone cōstituant̃ in esse per relationes: vult em̄ ipse expresse in 28. di. 1. q. vlti. que est tertia in ordine. ⁊ 4. q. quoli. ꝙ pater cōstituat̃ in esse psonali p paternitatem: ⁊ per ipsum doct. idem est patrem cōstitui in esse psonali p paternitatem: sicut ⁊ p generationem actiuaꝫ cum sit penitus idem. Si ergo principium ꝓductiuū siue generatiuum est prius origine generatione: ergo suppositum habens illud principiū quo vere generat erit prius origine ipsa generatione: ergo pater qui est suppositum generans per tale principiū erit ꝑor origine ipsa generatione actiua: ⁊ sic cōstitutum essentialiter erit prius origine cōstitutiuo essentialiter: qđ nō est intelligibile. ❡ Rn̄deo ꝑmo ꝙ quando doc. dicit ꝙ ꝓductiuum in diuinis est prius natura ꝓductione: ⁊ sic ex argumento facto pater erit prius origine productione. Dico ꝙ potest exponi de ꝓductione passiua: ⁊ sic nulla est difficultas: quia etiam pater inquantum pater in diuinis est prior origine filio: ⁊ similiter pater inquantum generans est prius origine genito: vt pōt deduci ex dictis doc. in ꝑmo dist. 26. ⁊ 28. ⁊ in quolibe. q. 4. Scdo dico ꝙ bene principium productiuum est prius origine productione actiua qua constituitur

Difficul.

Solutio.

Act⁹ ꝓductiu⁹ qd sit

Esse ꝓducēs ⁊ eē ꝓductiuum differunt.

pater in esse ꝑsonali. Et cū dicitur ꝙ pater generat filium vt
habens tale principiū ꝓductiuū: concedo: sed postea ne
Instātia. gatur ꝙ pater sit prior origine ꝓductione actiua. ¶ Si di
catur gñatio actiua necessario presupponit principiū ꝓdu
Rñsio. ctiuū ⁊ suppositū producens ſm illud p̃ncipiuȝ. ¶ Dico ꝙ
bene gñatio actiua p̄supponit principiū ꝓductiuū.s. memo
riam fecundam: non tñ presupponit suppositū producens:
⁊ hoc ptȝ a Sco. expresse in quol. q.4. in rñsione ad primū
argumētū. vbi dicit ꝙ actio necessario presupponit esse sim
pliciter: nō autem esse incōicabile: p̄cipue qñ suppositū in
cōmunicabile esse per hmōi actioneȝ. Sic est in ꝓposito de
generatione in diuis: q2 ip̄a generatio vere p̄supponit esse
simpliciter.s. memoriā fecundā: sed nō presupponit supposi
tum incōicabile: q2 ꝑ illā generationē tale suppositū consti
Apparēs tuitur in esse. ¶ Sed contra hoc. Videt̄ eñ ꝙ doc. sibi con
contradi- tradicat in hoc qd̄ dicit ꝙ generatio actiua non presuppo
ctio. nit suppositū generās: q2 in isto p̄mo. d.7. dicit exp̄sse ꝙ ge
rūdiuū constructū cū potentia notat actū vt egredientē ab
eodē supposito cui attribuitur potētia: hec sunt v̄ba forma
lia doc. Cū ergo memoria fecūda sit potētia generandi ipsi
patri: vt pȝ a doc. in pluribꝰ locis: ergo generare ē actꝰ egre
diens a supposito hñte talē potentiā generandi: ergo p̄sup
ponit suppositū: ⁊ ideo dicit doc. ꝙ memoria fecūda nō est
potentia generādi filio: q2 tunc actus generationis actiue
intelligeretur a supposito filij egredi. ¶ Rñdeo ꝙ doct. in
eadē di. in rñsione ad p̄mū argumentū factū ↄtra p̄mā opi
Cōcordā nionem dicit ꝙ generatio actiua qñ respicit p̄ncipiū produ
tia. ctiuum ꝑ se existēs potest īmediate elici a tali p̄ncipio cuius
modi est deus: ⁊ cōcordat cū hoc: qd̄ dicit i quoli. vbi. s̄. nec
vult doc. in illa. d.7. p̄mi ꝙ generatio presupponat̄ supposi
tū generās: cū in eadē. q. ↄtrariū dicat. Dico ğ ꝙ actū gña
tionis egredi a supposito pōt dupl'r intelligi. Primo mō ꝙ
vere sit a supposito. Alio mō ꝙ egrediatur a p̄ncipio ꝓdu
ctiuo vt actu exñte in supposito. Primo modo nō egredit̄ a
patre: sed bene scd̄o mō: q2 memoria fecūda a qua īmedia
te pullulat generatio actiua ↄstituens p̄rem in esse ꝑsonali
primo inest patri ⁊ ꝑ p̄rem inest filio. ¶ Sed si querat si a
memoria fecunda īmediate pullulat gñatio actiua: ergo in
eodē instāti erit filiꝰ: et ꝑ ↄñs pater vt prior origine nō ꝓdu
cit filium: īmo nec diceretur generare formaliter. ¶ Dico
ꝙ illa gñatio pullulat a memoria fecunda vt posterior ori
gine: ⁊ in eodē instāti originis constituit p̄rem in esse ꝑsona
sed in eodē instanti originis quo ↄstituit p̄rem non hȝ ꝓdu
ctum: sed in alio instanti posteriori originis: ⁊ sic pater for
maliter generat vt prior origine: ⁊ dicit̄ generare formal'r
ꝑ generationē actiuā constituentē ip̄m in esse ꝑsonali: ⁊ hoc
modo dictū doc. in. d.7. primi. dȝ intelligi de actu egredie
te a supposito ⁊c. ¶ Ibi. Tunc ad illud. 2. de aīa de distin
ctione potentiarū per actꝰ ⁊c. Hec rñsio nota est ex p̄ceden
tibus. ¶ Ibi. Alia rñsio esset de intellectu agente ⁊ possibi
bili: q2 si agens esset ꝓductiuus ⁊ possibilis operatiuus: patȝ
ꝙ actꝰ ꝓducēdi cōueniret intellectui agēti ⁊ actꝰ operādi
intellectui possibili: ⁊ sic isti duo actꝰ distiguerēt intellectū
agentē ⁊ intellectū possibilem a posteriori tamen. ¶ Ter
tio doc. arguit ↄtra illud qd̄ dixit. s. ꝙ pluralitas p̄ncipiorū
non potest reduci ad vnitatē principandi: ⁊ argumentū est
ibi. Tertio. Probatio illa nō videt̄ valere q̄ adducit̄ ad ostē
dendū dualitatē ⁊c. Et rō stat in hoc: q2 lȝ principiare con
tingenter ⁊ principiare necessario sint oppositi modi prin
cipiandi tñ hec dualitas potest reduci ad vnitatem. Posito
ꝙ aliqua creatura principiet necessario et alia ↄtingenter:
tñ hec dualitas reducetur ad vnitatē ⁊ illd̄ vnū necessario
principiabit. ¶ Rñdet doc. Ibi. Ad tertiuȝ dico. Et rñsio
satis clara est: que stat in hoc ꝙ qñ vnus modꝰ p̄ncipiādi
est impfectior pōt reduci ad modū principiandi pfectiorē:
⁊ ptȝ q2 modus p̄ncipiādi ꝑ modū nature in creaturis ꝓpt
sui impfectionē reducit̄ ad moduȝ p̄ncipiandi cōtingenter
in diuinis: q̄ nullā includit impfectionē: ⁊ pȝ/q2 modꝰ p̄n
cipiandi in creaturis essential'r dependet a modo p̄ncipian
di cōtingēter in deo: vt pȝ a doc. ex intensione p̄nti. d. q.1. ⁊
ī. d.8. q. vlt. ⁊ in. 2. d.1. ⁊ in quol. q.7. sed qñ vnꝰ modus p̄n
cipiandi nullā includit impfectionē: ⁊ aliꝰ modus p̄ncipiā
di oppositꝰ sil'r nullam includit: nullus modꝰ nō pōt redu
ci ad aliuȝ: ⁊ sic est in ꝓposito: de mō principiandi libere in
diuis. ⁊ de mō p̄ncipiandi ꝑ moduȝ nature. Et qd̄ addit: ꝙ
nec ambo p̄nt reduci ad vnū tertiū modū ꝓpter duas rōnes
Prima q2 isti modi includerēt impfectionē si possent redu
ci qd̄ est cōtra p̄suppositū. Scd̄a q2 ille tertiꝰ modꝰ hr̄et tm̄
vnū modum principiandi. s. vel ꝑ modum nature vel ꝑ mo
dum volūtatis: cuȝ ista sint īmediata. Nō eñ pōt dari aliq̄s
modꝰ principiandi qui nō sit aut ꝑ modum nature aut per

modū volūtatis: ⁊ tūc si ambo reducerētur ad tertiū vnum
reduceret̄ ad aliđ et idē ad seip̄m. ¶ Quarto p̄cipal'r ar
guit doc. ↄtra illd̄ qd̄ dictū est priꝰ: ꝙ vtrūq3 principiū ꝓdu
ctiuum hȝ ꝓductioneȝ sibi edequatā ⁊ coetrrnā: ergo stante
illa non potest habere alia: q2 si intelligat adequatū exten
siue: tūc petitur p̄ncipiū. s. q2 nō ꝓbat hoc: sed supponit esse
veꝝ: qd̄ tñ est dubiū. Si intensiue adhuc nō seq̄tur: q2 lȝ p̄n
cipiuȝ ꝓductiuum habeat productū adequatū intensiue: tñ
stante illo producto potest habere aliud: vel eq3 perfectum
vel minus pfectum: sicut ptȝ in causa vniuoca: que posito ꝙ
producat vnū effectū sibi adequatū intensiue: adhuc potest
habere aliū similē: pȝ etiā q2 lȝ visio v̄bi adequetur poten
tie aīe xp̄i: (q2 pfectior non potest haberi: tenēdo ꝙ talis vi
sio ita pfecta ꝙ pfectior nō pōt creari: vt videt̄ tenere doct.
in. 3. d.14.) tamē pōt noscere actu elicito aliđ intelligibile:
vt pȝ a doc. ī. 3. d.14. Similiter deꝰ nouit se notitia adequa
ta intēsiue: q2 talis notitia est ita formal'r infinita sicut deꝰ
vt. s̄. patuit p̄nti. d. q.3. ⁊ tamen nouit etiā alia a se vt. s̄. pa
tuit p̄nti. d. q.1. ⁊ magis patebit. ī. d.39. ergo sic erit in ꝓposi
to. ¶ Quito arguit. ⁊ ratio stat in hoc: q2 p̄ncipiuȝ produ
ctiuum vt tale est priꝰ p̄cipiato: īmo qñ actu p̄ncipiat: ad
huc intelligitur priꝰ vt pȝ subtiliter a doc. in. 2. d.1. ⁊. d.25. ⁊
alibi. Et vide q̄ ibi exposui. Si ergo priꝰ: seq̄tur ꝙ nō muta
tur ratio principij: ꝑ hoc ꝙ nunc hȝ productū: pȝ/q2 rō for
malis prioris non mutatur ꝑ aliqđ posteriꝰ: ergo si tale p̄n
cipiū (si sit pfectum) si potuit hr̄e aliđ principiatū: puta. b. si
non fuisset principiatū. a. videtur ꝙ simul possit habere. a.
⁊. b. vt duo p̄cipiata cum ꝑ. a. p̄cipiatū nō tollatur a p̄n
cipio ratio principiandi. ¶ Doct. remittit se ad dist.7. hu
ius primi. Quia tamen ibi nō soluit has duas rationes ex
presse: immo clarius possunt solui ex dictis. in. quest.2. quo
libe. aliqualiter soluo eas. Ad primā que est quarta in ordi
ne: dico ꝙ genitū adequat̄ p̄ncipio ꝓductiuo intēsiue: quia
est ita perfectū: cū includat eandē perfectionē: īmo sibi cōi
catur tota perfectio p̄ncipij ꝓductiui: adequat̄ etiā extēsiue
Cū dr̄ ꝙ hoc nō ꝓbat. Dico ꝙ hoc ostēdit. ī. d.7. ⁊ in quol.
q.2. vbi doct. hic ꝓbat ⁊ argumēto ostēsiuo: ⁊ argumento
ducēte ad impossibile. vide ibi ⁊ q̄ ibi exposui. ¶ Ad scd̄m
dico breuiter ꝙ p̄ncipiū ꝓductiuū eiusdē rōnis in diuinis:
est ita precise p̄ncipiū respectu illiꝰ productiōis: ꝙ si nō esset
illius precise nullo mō posset esse alteriꝰ: ⁊ illa productio si
lij est ita necesse esse in diuinis: ꝙ si illa p̄cise non esset esset
simpliciter ipossibile posse esse aliā: vt subtiliter ostēditur a
doc. in. q.2. quol. Et sic dico ꝙ tale principiū productiuum
(quis sit priꝰ producto) sic p̄cise determinatur ad illđ pro
ductum ꝙ simpliciter repugnat ei posse habere aliud pro
ductum: etiā posito ꝙ nō haberet priꝰ productum. Cū er
go dr̄: ꝙ cum sit priꝰ non variatur rō principij productiui.
Dico ꝙ lȝ in se nō varietur: tñ in illo priori nō habebit ra
tionē principij ꝓductiui respectu alteriꝰ producti: cū sit de
terminatū ad tale ꝓductū. De hoc vide singularia doct. in
quol. q.2. ⁊ aliqualiter. ī. d.7. et p̄cipue aliqua a me ibi ex
posita. ¶ Vltimo doc. adducit aliquas īstātias ↄtra mul
ta dicta in ista. q. que instātie sunt ibi. Cōtra ista instatur. ⁊
p̄mo sic. Intelligētia est in p̄re. Hic arguit cōtra vnū dictū
superius ↄtra Hē. dicebat eñ doc. si intellectꝰ nudus vt pa
tris cōuertitur sup intellectum formatū ⁊c. Ibi deducebat
ergo notitia genita siue verbū esset formaliter in p̄re: qd̄ ē
falsum: sed hic ꝓbat isto argumēto ꝙ v̄bum sit formaliter ī
patre ⁊ ꝓbat sic. Intelligentia est formaliter in p̄re: ⁊ intel
ligentia est v̄bum: ergo v̄bum est formaliter in p̄re. ¶ Ad
hanc rationem respondet doc. Ibi. Ad p̄mum dico. Sentē
tia huius lr̄e est: ꝙ pater habet in se formaliter memoriam
intelligentiā siue notitiam simplicē ⁊ voluntatē: que oīa di
cunt pfectionem ⁊ eedē sunt formaliter in filio ⁊ sp̄ūsancto.
Non eñ pater intelligit ꝑ filium: nec diligit ꝑ sp̄m sanctum
quasi filiꝰ sit formaliter intellectio p̄ris. et sp̄ūssanctus sit
formaliter amor p̄ris. sȝ intelligit ꝑ intelligentiam formali
ter sibi inexistentē que nō est notitia genita. et amat ꝑ amo
rem sibi formaliter inexistentē qui amor non est formaliter
sp̄ūssanctus: ⁊ probat ꝑ auctoritatē Aug. que clara est. Ibi.
Intelligit igit̄ ꝙ p̄r formaliter est memoria sibi. i. ꝙ memo
ria est formaliter in patre. ⁊ sic intelligentia ⁊ voluntas siue
volitio: ⁊ hec oīa sunt formaliter in filio ⁊ in sp̄ūsancto: cū
dicant pfectionem simpliciter. Seq̄tur in lr̄a. Et in hoc est
dissimilitudo inter ꝑsonas ⁊ ptes imaginis in nobis ſm ip Dissimili-
sum: pȝ/q2 imago ī nobis (vt patebi. ī. d.3. q. vlt.) hȝ tres ptes tudo ima-
scȝ memoriā perfectā comprehendendo etiā voluntatē que ginis in
attribuitur patri. ⁊ hȝ intelligentiam pfectaȝ que attribuit̄ ꝑsonis di-
filio. ⁊ amorē pfectum q̄ attribuitur sp̄ūsancto. sȝ nō seq̄tur uinis ⁊ in
ꝙ oīs pfectio que est in vna pte imaginis: sit in alia forma- nobis.

liter. sicut ē in psonis diuinis. nec similiter dicimus ꝙ scđa
pars imaginis sit formaliter memoria: nec formaliter volū
tas siue amor. nec similiter dicim⁹ ꝙ voluntas siue amor sit
formaliter memoria ⁊ intelligētia: sicut dicimus in diuinis
ꝙ filius est memoria sibi intelligentia sibi et voluntas sibi:
hoc idem dicim⁹ de patre ⁊ spūsancto. Seq̄tur in lr̄a. Cum
igitur dicitur ꝓprius actus intelligentie est v̄bum: nego: cuꝫ
Nen. s̄. de rōne v̄bi sit ꝙ sit notitia genita. ¶ Ibi. Cum dicis. suffi
cit ꝙ sit notitia declaratiua. Dicerēt isti ꝙ ex quo v̄bū ē de
claratiuum obiecti vel memorie cuius est: videt ꝙ notitia
actualis cum sit vere declaratiua memorie siue obiecti in=
telligibilis cuius est sit verbum. ¶ Rn̄det doc. negādo ibi.
Nego intelligēdo ⁊c. Sn̄ia huius lr̄e: est ꝙ notitiā esse de=
claratiuā memorie patris siue essentie diuine: vt pn̄tis in=
tellectui patris pōt dupl'r intelligi. Uno modo ꝙ declara=
re dicat tm̄ relationē rōnis qua relatione pater mediante
tali notitia declarat essentiā: ⁊ sic intellectio simplex est ꝑ
fecte declaratiua. Alio modo vt dicit relationē realem ad
ad personā dicentem: ita ꝙ talis notitia nō tm̄ includit re
lationē declarantis ad obiectū declaratū: sed etiā includit
relationē realem ad personam dicentem siue exprimentē:
⁊ talis notitia ꝓprie dr̄ verbū diuinū. Alia v̄o notitia sim=
plex: ⁊ si dicat relationem rōnis ad obiectū declaratū: et
q̄ntum ad hoc posset dicit verbū: q² tm̄ nō dicit relationem
realem ad aliquam personam dicentē siue exprimentē: ideo
non dr̄ ꝓprie verbū: de quo in presenti loquimur: ⁊ de hac
materia ꝓlixius declarat doc. ĩ. d. 27. q. 2. ¶ Scđo p̄nci=
paliter arguit doc. ꝯtra aliud dictū superius: vꝫ ꝙ notitia
simplex ⁊ actualis nō pōt esse rō formalis ꝓducendi noti=
tiā genitā: ⁊ hic ꝓbat ꝯtrariū ꝑ dictū Aug. Ibi. Preterea.
Visio ca= Aug. 15. de tri. Dicit ꝙ v̄bū est visio de visiōe: ergo visio siue
pitur mul actualis notitia est rō formalis producēdi visionē siue no
tipliciter. titiā genitā. ¶ Rn̄det doc. ibi. Cū v̄o dr̄ scđo: ꝙ est notitia
de notitia. Sensus lr̄e est ꝙ visio pōt capi dupliciter. Uno
modo actual'r. s. pro notitia actuali simplici. Alio mō habi
tualiter: ⁊ hoc dupliciter. s. vel pro habitu infuso siue acq̄si
to ex pluribus actibus: vel pro ipsa memoria fecunda. Dꝫ
ergo sic intelligi in nobis visio obiecti siue actualis notitia
illius est vere ꝓducta de visione habituali: accipiēdo viso=
nem habitualē pro memoria fecunda. Et ꝙ Augu. sic intel
ligat probat ꝑ aliđ dictum Augu. Ibi. Tūc em̄ est verbum
simillimum rei note: de qua gignitur supple in rōne obiecti
intelligibilis: et imago eius supple ipsius obiecti intelligi=
bilis qn̄ de visione scientie visio cogitatiōis exoritur: ⁊ di=
cit doc. ꝙ iste cōstructiones sunt intransitiue. Nā visio sciē=
tie est ip̄a sciētia: ⁊ visio cogitatiōis est ipsa cogitatio: ⁊ ac=
cipitur ibi sciētia habitualiter nō ꝑ habitu infuso vel acq̄=
sito ex plurib⁹ actibus sciēdi: sꝫ pro memoria fecūda: que di
citur scīa habitualis ex hoc ꝙ sicut hn̄s habituꝫ scīe causa=
tum ex freq̄ntatis actibus faciliter pōt exire in actum scien
di: ita habēs memoriā fecundā (qđ est hr̄e obiectum ꝑfecte
pn̄s intellectui) ꝓ̄pte et expedite pōt producere v̄bum qđ
erit imago ⁊ sil'itudo obiecti pn̄tis in memoria: ⁊ sic patꝫ ꝙ
qn̄ Aug. dicit visio cogitatiōis exoritur de visione scīe: sen
sus ē ꝙ cogitatio in nobis siue actualis notitia in nobis ꝓ=
prie dicitur v̄bum qn̄ exoritur de visione sciētie. i. de scien=
tia habituali. s. de ipsa memoria fecūda: cuius memorie ip̄a
cogitatio siue v̄bum est similitudo et imago: pariformiter
est dicendum de verbo diuino: qđ exprimitur de scīa pr̄is. i.
Scīa ha de memoria ipsi⁹ pr̄is. Sequentia clara sunt. ¶ Et qđ ibi
bitualis. dicit. Si pōt esse in aīa sciētia sempiterna ⁊c. Hoc dꝫ intel=
ligi de scientia habituali que est in mēoria ⁊ accipit ibi sciē
tiam habitualeꝫ pro obiecto ꝑfecte presente intellectui qđ
obiectū sibi pn̄s dicitur esse in memoria: q² vt sic ꝑtinet ad
memoriā fecūdem: ⁊ obiecto sic ꝑfecte pn̄ti magis attribui
tur ratio memorie q̄ꝫ itellectui: q̄uis vtrūq̄ꝫ sit pars memo
rie: q² notitia est ꝓprie declaratiua ⁊ manifestatiua ipsius
obiecti cū p̄ncipal'r specificetur ab ipso vt. s̄. exposui. Et ꝙ
Aug. accipiat sciam sempiternam ꝓ memoria ptꝫ paꝝ ĩ. per
expositionē doc. Nota etiā cū dicit scīa sempiterna nō dꝫ in
telligi scientia habitualis sempiterna proprie nisi accipien
do sempiternū ꝓ coeterno: ⁊ hoc qn̄ aīa est sibi pn̄s siue in=
tellectui suo in rōne obiecti intelligibilis actu: q² vt sic est
ꝑtinens ad memoriam ⁊ lꝫ sit semp pn̄s entitatiue: q² idem
realiter qđ intellectus: non tm̄ est pn̄s saltem pro statu isto
in rōne obiecti actu intelligibilis. vt ptꝫ. s̄. q. p̄ma. ꝓlo. Et
ideo Aug. loq̄tur ꝯditional'r cum dicit si pōt esse in aīa sciē
tia sempiterna ⁊c. Et posito ꝙ sit: tm̄ intelligentia. i. actua=
lis intellectio eiusdem aīe non erit sempiterna: ptꝫ / q² actu
nō semp se intelligeret. Sed q̄cq̄d sit sufficit ꝙ habetur ab
Aug. quomodo accipit aliq̄n sciētiaꝫ pro obiecto pn̄te itel

lectui: ⁊ hoc in ratiōe obiecti actu intelligibilis. ¶ Tertio
p̄ncipaliter arguit doc. cōtra idē. Ibi. Preterea. Non videt
differentia inter memoriam ⁊ intelligentiaꝫ in pr̄e. Argm̄.
stat in hoc: ex quo memoria ⁊ intelligētia patris sunt peni
tus eadē res: quomodo est possibile ꝙ memoria sit ratio ꝓ=
ducendi ⁊ nō intelligentia? ¶ Rn̄det doc. Ibi. Ad tertiaꝫ
instantiaꝫ: illi aduersarij. s. tenētes ꝙ preter opus intellect⁹
nulla est distinctio inter intellectū ⁊ volūtatē vt magis pa=
tebit. ĩ. d. pn̄ti. q. 1. huius ꝑtis scđe ⁊. d. 8. q. pe. adhuc isti hn̄t
cōcedere tātā distinctionē inter intellectū ⁊ voluntatem vt
intellect⁹ dicatur p̄ncipium productiuū filij ⁊ non. s. s. ⁊ sil'r
voluntas p̄ncipium productiuū. s. s. ⁊ nō filij: si em̄ essent pe
nitus idē esset impossibile ꝙ si intellectus est p̄ncipiuꝫ filij:
q̄n etiā ⁊ volūtas. Sic dicit in ꝓposito de memoria ⁊ intelli
gentia: ꝙ posito ꝙ nō distinguātur real'r. i. p̄ter opus intel=
lectus: vt accipit hic real'r: adhuc ēt ſm istos erit salteꝫ per
intellectū tāta distinctio ꝙ vnū erit rō formalis ꝓducēdi ⁊
non aliđ. Et ista respōsio doc. est: tenendo opi. eoꝝ. s. ꝙ nul
la sit distinctio preter opus intellectus. Tn̄ Rn̄dendo ſm
opi. ꝓpriam ⁊ ſm veritatem hꝫ dicere ꝙ intellectus ⁊ volū
tas distinguūt saltē ex nā rei alit' itellect⁹ nō eēt real'r p̄nci=
piū ꝓductiuū filij ⁊ nō spūssancti. Si em̄ eēnt penit⁹ idē pre=
ter opus intellectus: si vnū ex natura rei est principium ali
cuius ⁊ reliquū erit similiter ex natura rei: sed hoc magis
patebit. ĩ. d. 8. q. penul. ⁊. d. 13. ⁊ alibi sepe: sic est dicēdum de
memoria ⁊ intelligentia: ꝙ ita distinguūtur ꝙ aliquid con
uenit vni qđ non alteri. Et ꝓbat ꝑ Augu. 15. de trinit. c. 8.
Talis est em̄. s. distinctio ꝙ si pater esset memorialiter no=
scens: non aūt intelligens non esset perfectus. i. ꝙ si pater
haberet tm̄ sciam habitualē accipiēdo sciam habitualem
pro memoria vt dixi. s̄. ⁊ nō haberet intelligentiam. i. no=
titiam actualem obiecti relucentis in memoria: tunc pater
esset imperfectus vt pꝫ per phm̄. 12. meta. t. c. 51. q² per actū
secundū siue per notitiam actualē coniungitur optimo. vt
s̄. patuit. q. 1. huius. d. exponendo dictum phi: pꝫ ergo q̄uo
memoria et intelligentia non sunt penitus idē: quia ꝑ me=
moriam solam non dr̄ ita perfectus: sicut per intelligentiaꝫ
¶ Quarta instantia est: quare pater isto actu. s. ꝓductiuo
ꝓducit notitiam genitam ⁊ non illo. s. operatiuo nō videt
rō: cum vterq̄ꝫ sit actus scđus ⁊ principietur virtute eiusdē
actus primi: quia tam intellectio actualis q̄ꝫ generatio filij
est a memoria fecunda patris vt a principio formali produ
ctiuo. vt. s̄. patuit. ¶ Rn̄det doc. ꝙ sunt alique ꝓpōnes cō
tingentes imediate: sicut ista calor calefacit: ⁊ lꝫ calor ne=
cessario calefaciat quādo est pn̄s passo: dicitur tamen con= Propō cō
tingens: q² est de actuali operatione q̄ non semp necessario tingēs im
inest: ⁊ dicitur imediata: quia nō pōt probari ꝑ aliaꝫ: vt pꝫ: mediata.
sed hec est imediata necessaria. s. calor est calefactiu⁹ cū nō
possit probari ꝑ aliam: ⁊ hoc forte accipiendo calorē pro ra
tione formali caloris si hꝫ aliquā: et tunc hic esset mediata
⁊ illa imediata. s. a. est calefactiuū: ⁊ accipit. a. pro rōne for=
mali ⁊ q̄ditatiua ipsius caloris: ⁊ hoc pꝫ: q² passio ē demō
strabilis de subiecto: ⁊ rōni formali subiecti inest imediate:
vt ptꝫ a doc. s̄. pn̄ti. d. q. 2. Sic dico in proposito: hec est ꝑ se
⁊ imediata. s. oꝑatio vt oꝑatio est non est productiua: pꝫ / q²
ip̄a ē finis potētie oꝑatiue ⁊ ꝑfectio oꝑantis. nā oꝑans ꝑ suā
oꝑationē ꝑficit foral'r ⁊ hoc si oꝑatio real'r distinguat: sicut
pꝫ i nobis de itellectu q̄ ꝑficit sua oꝑatiōe. s. cognitiōe: ⁊ sil'r
de alijs potētijs siue cognitiuis siue appetitiuis: mō produ=
ctio nō est formaliter ꝑfectio producentis: pꝫ / q² tunc deus
perficeretur formaliter producēdo creaturā: ⁊ similiter pa=
ter in diuinis formaliter perficeret generatione filij: sed ip̄a
productio tm̄ hꝫ productū extra essentiā seu entitatē produ
centis. i. ꝙ tm̄ terminatur ad productū extra essentiam pro
ducentis. i. realiter distinctum a producente: ⁊ hoc mō acci
pitur hic extra essentiā: vel saltē non includitur formaliter Produ=
in persona producentis. Hic tm̄ nota ꝙ productio in nobis ctio vt po
si capit ꝑ respectu ꝓducēt' ad ꝓductū: talis respect⁹ ē foral'r sterior
in ꝓducēte sed ē posterior ꝓducto: accipiēdo ꝓductū ꝑ re v̄e producto
producta vt exposui in scđo. di. 1. Si v̄o accipitur productio est rō: sed
vt p̄or producto ⁊ nō pro respectu producentis: talis produ vt prior ni
ctio in se nihil est. producere eniꝫ nihil aliđ est nisi ꝙ habēs hil est.
p̄ncipium productiuū imediate ponit productuꝫ in esse: ita
ꝙ nullo mediante ponitur productum: et tunc talis produ=
ctio sicut in se nihil est formaliter: ita nec in alio: qđ bene
nota. Et sic productio isto scđo modo nihil est formaliter i
ꝑsona producente. Et si accipitur p̄mo mō nihil est in per
sona producente supple perficiens ip̄am sicut operatio per
ficit. ¶ Ibi. Quare igit actus secūdus quo pater intelligit
vel operatur formaliter (operari formaliter est hr̄e in se for
maliter operationē) nō producit: dicit ꝙ nō est assignanda

alia rō nisi qꝛ intelligere ex rōne sua formali ē operari patris ⁊ non producere: ⁊ patet litera. Et rńsio clara est in litera ⁊ similiter quarta instātia cum sua rńsione. Nunc sunt soluenda argumenta pncipalia.

Ad primum argumentum pncipale. Anteq̄ʒ doc. soluat argumenta Auerro. quibꝰ videtur probare ꝙ est ipossibile ꝙ eadem natura possit cōicari vniuoce ⁊ equiuoce. Primo declarat ꝙ Auer. in. 8. phi. cōmēt. 46. cuius textus incipit. Utrū aūt vnūqdq̄ʒ mouētiū que nō mouētur ⁊c. videtur loq̄ de natura perfecta contra Auicen. quia Aui. videtur dicere ꝙ anial perfectū: cuiusmodi est hō: equus: ⁊ similia: potest vniuoce ⁊ equiuoce causari: ita ꝙ vnus homo pōt causari vniuoce. s. per propagationē: vt qñ causatur ab alio hoīe mediante semine: et aliꝰ hō potest causari equoce non ab alio hoīe: sed ab alia causa equoca puta a sole: ⁊ si Auer. sic intelligat verū dicit ⁊ doct. in hoc sibi non contradicit. Si vero intelligat: ꝙ etiā entia imperfecta non possunt generari vniuoce ⁊ equiuoce: q̄ntum ad hoc doc. sibi contradicit: ⁊ pbat ꝙ eadeʒ natura potest cōicari equoce ⁊ vniuoce: sic intelligendo ꝙ natura specifica in vno indiuiduo pōt esse per ppagationē: ⁊ hoc quādo generatur ab alio indiuiduo eiusdem spēi: sicut vnus mus generaṫ ab alio mure: ⁊ in alio indiuiduo pōt esse equoce: ⁊ nō per ppagationē: vt qñ cōicatur alteri indiuiduo eiusdem spēi ab alio alterius spēi: vt qñ vnus mus generaṫ puta a sole mediāte putrefactione alicuius: puta equi vel alicuius alterius: ⁊ sic duo īdiuidua eiusdē nature specifice et impfecta sic se hñt ꝙ vnū pōt gñari equoce: hoc est non ab aliquo eiusdē spēi: ⁊ aliud potest generari vniuoce: vcʒ ab aliquo eiusdē spēi. Non aūt sic debet intelligi ꝙ vnū ⁊ ideʒ numero possit equiuoce ⁊ vniuoce generari: qꝛ hoc nō ptinet ad intentionē questionis: lʒ non heberē pro incōueniēti ꝙ si mus qui nunc est generatus ab alio mure vniuoce: si fuisset generatꝰ a sole: adhuc esset idē mus numero q̄ nunc est qñ generaṫ ab alio mure: ⁊ hoc expsse pʒ a doc. in. 2°. d. 20. q. 2. ❡ Ibi. Qʒ cōclusio sua sit falsa. Hic doc. p auctoritates ⁊ rōnes intendit pbare ꝙ eadē natura specifica iperfecta tñ: possit cōicari equiuoce ⁊ vniuoce: ita ꝙ vni indiuiduo ab alio alterius spēi ⁊ sic equiuoce: ⁊ aliȷ̄ indiuiduo ab alio eiusdem spēi ⁊ sic vniuoce: vt. s̄. exposui. pbat pmo per Aug. qui vult ꝙ generatū p putrefactionē qd est equiuoce generatū ppagat alia qd est vniuoce generare: qꝛ mus qui generaṫ p putrefactionē puta a sole ppagat aliuʒ murem. i. generat aliū murem mediante semine: et tñ isti duo mures sunt eiusdē spēi ergo. ❡ Ibi. Qʒ si negat Auer. assumptuʒ de apibus ⁊ aialibus. Qꝛ forte diceret ꝙ oēs apes generantur p putrefactionē ⁊ nulla p ppagationē. Et silr forte diceret ꝙ oēs mures generanṫ p ppagationē. Dicit doc. ꝙ saltem hoc non pōt negare de plātis: qꝛ experientia notuʒ est ꝙ vna planta generatur equiuoce ⁊ nō ex semine: ⁊ tñ eadē producit semina: ex quibꝰ generantur alie plāte eiusdē speciei cū planta generante p semina. ❡ Ibi. Cōtradicit etiā ei Aug. Lr̄a sequens est satis clara vsq̄ʒ ibi. Qʒ aūt oīa p̄dicta generata equiuoce sint eiusdē spēi cum gñatis vniuoce hoc pbat a posteriori. Dicimꝰ ei ꝙ duo mures sunt eiusdē spēi: qꝛ vnus hʒ similē operationē: ⁊ circa idem obiectuʒ ⁊ ab eodē nutritur ⁊ conseruatur: ⁊ sic de aliȷ̄s: ita tñ ꝙ oēs iste particule debēt accipi collectiue et non diuisiue: qꝛ nō seq̄tur hō videt albedinē per potētiā visiuam: ⁊ silr mus videt eandē per potētiam visiuā ⁊ sic visio hoīs videṫ silis visioni muris: ⁊ tamen mus ⁊ hō non sunt eiusdē spēi: ⁊ ideo oportet ꝙ oēs iste cōditiones et plures alie collectiue accipiantur. ❡ Itē probat idem ꝙ sint eiusdem spēi. ibi. Habēt etiā hic ⁊ illa mēbra eiusdem spēi: ⁊ mēbra leonis nō differunt a mēbris cerui: nisi qꝛ aīa ab anima. pmo de aīa. c. 53.

Diffi. ❡ Sed hic oritur vna parua difficultas: qꝛ doct. videṫ expresse tenere ꝙ multe partes organice specie distinguantur abinuicem: ergo si anima est ratio distinguendi vnā partē organicam ab alia: oportet ponere plures aīas in pluribꝰ partibus organicis.

Rńsio. ❡ Rńdeo: ꝙ hoc dictū nō debet sic intelligi: sed sic ꝙ vna aīa req̄rit alias ⁊ alias partes organicas: vt puta aīa hoīs: et alia puta aīa eq̄ requirit alias ptes organicas spē distinctas a partibꝰ organicis hoīs: et sic dʒ intelligi ꝙ mēbra leonis differūt a mēbris cerui: qꝛ anima differt ab aīa. ❡ Ibi. Cōtradicit etiaʒ sibi magister suꝰ. 7. meta. vbi vult ꝙ aliqua pñt generari ab arte q̄ erunt eiusdē spēi cū generatis a natura: ⁊ tamē ars ⁊ natura distinguūtur spē: puta qñ materia est similis ⁊ similiter disposita per ingeniū artis: ⁊ ita similiter est disposita per naturam: tunc possunt eadeʒ fieri: supple si applicat ars materiā suis actiuis ⁊ passiuis: ita bene pducūtur naturalia sicut si a natura producerentur. Similiter vult Ari. vbi. s̄. ꝙ aliqua possunt fieri a casu eiusdē spēi cum his que fiūt a natura pʒ: vt cum aliquid fit ab arte et a casu. s. aliq̄s effectus pōt produci sm propositū ⁊ intentionē artificis: ⁊ aliꝰ effectus eiusdem spēi poterit pduci a casu: supple preter intentioneʒ ⁊ ppositum artificis: ⁊ ex his ptʒ quomodo sit possibile natura eiusdem speciei impfectam posse diuersimode. i. equiuoce et vniuoce cōicari indiuiduis eiusdeʒ speciei. ❡ Ibi. Ad primū rńdeo Primū argumentū quod facit Auer. quo probat ꝙ natura eiusdem speciei non pōt equiuoce ⁊ vniuoce cōicari: que ratio est in pncipio questiōis. Et rō stat in hoc ꝙ ex quo materie diuerse necessario corrńdent diuersis agētibus seq̄tur ꝙ ille materie sint alterꝰ spēi: ḡ et forme q̄ sunt in illis materiȷ̄s erūt alterius spēi: patet/qꝛ alterius materie est altera forma: ⁊ sic alia materia hʒ aliam formā sibi ppriam: aliter tūc qdlibet gñaretur ex quolibet: vt patet. ❡ Rńdet doc. ⁊ responsio stat in hoc: ꝙ accipiēdo materiaʒ que realiter inexistit cōposito: verū est ꝙ materie eiusdem speciei hñt formas eiusdem speciei: ⁊ materie alterꝰ speciei hʒ formas alterius speciei. Si aūt accipiatur materia p opposito ex quo transmutato corrupto fit res ⁊ nō inest rei: sicut cū dicimꝰ ꝙ ignis fit ex aere tāq̄ʒ ex opposito. i. ꝙ ignis agēdo in aerē tanq̄ʒ in oppositū corrūpit formaʒ aeris ⁊ in materia aeris producit formā ignis: ⁊ sic intelligendo nō est verū: ꝙ forme eiusdem spēi sint a materiȷ̄s eiusdē speciei: pʒ/qꝛ ignis generatur ex aere corrupto: et similiter ex terra corrupta ⁊c.

❡ In ista lr̄a doc. occurrit vna parua difficultas. Uidetur enī sibi doc. ꝯtradicere qꝛ in. 2. d. 14. vult ꝙ oēs materie sint eiusdem rōnis loq̄ndo de materiȷ̄s q̄ insunt rei. Nā dicit ibi contra cōem opi. ꝙ si in celo esset materia esset simplr eiusdem rōnis cum materia istoꝝ inferiorum. Si ergo oēs materie sunt eiusdem rōnis: ergo et forme recepte per dictum doc. — Apparēs contradictio.

❡ Rńsio est facilis qꝛ ibi loq̄tur de materia prima denudata ab omī forma: ⁊ sic sunt eiusdem rōnis: hic vero loquitur de materia scđa que est in vltima dispōne ad recipiē dam formaʒ specificam: sicut dicimus ꝙ materia receptiua aīe intellectiue est corpus organicū humanū: ⁊ materia receptiua forme asini erit tale corpꝰ organicū: ⁊ qꝛ hmōi materie sunt alterꝰ rationis: seq̄tur ꝙ forma hoīs ⁊ forma asini sunt alterius rōnis: et qꝛ oīa corpora humana sunt eiusdem rōnis: seq̄tur ꝙ omēs aīe intellectiue sunt eiusdem rationis. — Unio dictorum Scoti.

Sed tunc postea esset alia difficultas: sustinēdo ꝙ celum sit aiatum aīa intellectiua. cuius oppositū non probat doc. imo dubitatiue de hoc loq̄tur: vt ptʒ in scđo. d. 14. q. 1. Si ista est vera ꝙ materie alterius rōnis tñ sint receptiue formaꝝ alterius rōnis: cum corpus celeste ⁊ corpus humanum sint alterius rōnis: vt ptʒ: ergo aīa intellectiua informans corpus celeste ⁊ aīa informans corpꝰ humanū erunt alterius rōnis: sed de hoc alr̄s: qꝛ non est pñtis speculatiōis. ❡ His declaratis negaṫ ista ppositio. Materie eiusdeʒ rationis sunt tñ ab agente eiusdem rōnis: quia corpꝰ vniꝰ muris pōt esse ab agente equoco per putrefactionem: et corpꝰ alterius muris pōt esse ab agente vniuoco per ppagationē ⁊ sic p illam ppositionem Auer. s. materie alterius rationis sunt ab agentibus alterius rōnis: ergo ⁊ materie eiusdē rationis sunt ab agentibus eiusdem rōnis: non seq̄tur: vt ptʒ per exempluʒ de mure. ❡ Scđm argumentū Auer. est ibi. Scđo arguitur ex opposito inferendo ꝙ eadē spēs tunc eēt a natura ⁊ a casu. Et argumētū est satis clarū in lr̄a. ❡ Ad qd respondet doc. Ibi. Ad sm dico. Et rńsio stat in hoc: ꝙ non dicitur aliq̄d fieri a casu ex hoc ꝙ fit raro: et non fieri a casu ex hoc ꝙ fit vt in pluribus. Ex hoc enī dicitur aliquid fieri a casu quia nō habet cām determinatam sed fit preter intentū cause: sic intelligendo ꝙ illud dicitur fieri a casu vt cōparatur ad aliquā cām intendenteʒ aliquē effectuʒ a quo īpediṫ. — Aliqd fieri a casu quid sit.

Exēplū. Aliq̄s fodit terrā vt īueniat thesauꝝ: īuētio thesauri ē effectꝰ intentꝰ: ⁊ fodiendo inuenit aquā ⁊ inuētio aque non est effectꝰ intentus a fodiente. ideo dicimus ꝙ inuentio aque fit a casu: quia non hʒ ipm fodientē vt cām determinatā. i. intendentē talem effectū: vt vero inuentio aque cōparatur ad aliam cām potest esse effectus intentꝰ ab illa alia causa: ⁊ sic respectu illiꝰ cause non erit a casu: sed de ista materia diffuse. vide in doc. q. 21. que est vltima quol. hoc ē qd doct. dicit in ista lr̄a. Et quod dicit ibi parū. j. Accipitur etiam raro vel vt in pluribus put disiungit inter opposita contradictorie: nō prout inter disparata disiungit. Nam in diuisione philosophi. 2. phy. que talis est: omīs effectus vel fit raro vel vt in pluribꝰ: membra diuidentia. s. raro ⁊ in pluribus sunt cōtradictoria nō disparata nec cōtraria: qꝛ hoc qd dico vt in pluribꝰ tñ valet sicut ex determinata intentione: ⁊ hoc qd dico vt raro: tñ valet sicut non ex determinata — Raro fieri vel vt ī pluribus sunt contradictoria.

intentione modo fieri ex determinata intentione et fieri nō
ex determinata intentione sunt ꝯtradictoria: ⁊ cū dico effe
ctus fit vt in pluribꝰ.i.ex determinata intētione vel effectꝰ
fit raro.i.nō ex determinata intentione:et hoc modo raro:
⁊ vt in pluribus dicūtur cōtradictoria:et sic ꝑ ly raro nihil
positiuū intelligitur: ptʒ quia oē positiuū in effectu casuali
est ex determinata intentione nature:qꝺ idem est sicut cē
vt in pluribus. Si ergo raro ⁊ vt ī pluribꝰ essent disparata
tunc raro diceret aliqꝺ positiuū ⁊ illud esset ex determina
ta causa:⁊ ꝑ ꝯn̄s vt in pluribus: accipiuntur ergo tm̄ con-
tradictorie. Seqᷓtur ibi. Cū igitur arguitur generabile hoc
si generatur equiuoce vel nō ex semine:aut igitur ex necessi
tate aut in pluribus vel raro ex necessitate:concedo ꝙ non
aut in maiori parte vel raro:concedo ꝙ in maiori parte.i.si
queraꝛ an genitū ꝑ putrefactionē ⁊ ꝑ ꝓpagationem fiat ex
necessitate vel vt in pluribꝰ vel raro. Dicit doc.ꝙ tale non
fit ex necessitate:et vltra dicit ꝙ si illud fiet ex intentione fit
vt in pluribꝰ:si ꝟo non fit ex intentione fit raro. ¶ Ibi. Et
etiam vt est disiūctio ⁊c. Dicit doc.ꝙ etiā cōparādo effectū
equiuocū ad causam equiuocā sub disiūctione ⁊ ꝯtradicto-
rie:adhuc effectꝰ equiuocus fit vt ī pluribꝰ a causa eq̄uoca.
Iste cōtradictorie sunt ex semine ⁊ nō ex semine:vt effectus
pōt fieri naturaliter non ex semine: ita ꝙ ista est vera effe-
ctus equiuocus vt in pluribꝰ fit nō ex semine.i.ꝙ cā eq̄uoca
nō agēs ꝑ semen est cā determinata agens ex intentioē ꝓ
posito. Seqᷓtur. Licʒ rariꝰ eueniat hoc qꝺ gn̄aꝛ nō ex semi-
ne q̄ʒ qꝺ generatur ex semine:vt vcʒ cōparanꝛ adinuicē duo
disparata.i.vt mus comparatur ad causam equiuocam: et
mus vt comparatur ad causam vniuocam:causa equiuoca ⁊
vniuoca sunt duo disparata. Sil'r effectus equiuocus ⁊ effe
ctus vniuocus: nō tn̄ vt cōparātur adinuicē vnus dicꝛ eq̄-
uocus ⁊ alius vniuocus cū sint in ꝓposito eiusdem spēi:sed
sic dicūtur ꝓ q̄ʒto cōparantur ad cām equiuocam ⁊ vniuo-
cam: isti duo effectꝰ vt cōparantur ad suas causas: effectus
equiuocus rariꝰ eueniet: qꝛ cōiter sunt plures mures q̄ ge-
nerātur ꝑ ꝓpagationē ⁊ vniuoce q̄ʒ qui generanꝛ sine ꝓpa-
gatione ⁊ eq̄uoce:tn̄ effectus eq̄uocus vt cōparatur ad effe-
ctum vniuocuʒ:lʒ dicatur fieri raro in numero:non tn̄ dicꝛ
fieri a casu: qꝛ semꝑ fit a causa determinata intendēte hmōi
effectū ⁊ sicut est disiunctio inter cōtradictoria fit vt in plu-
ribus: vt. s̄.exposui. ¶ Ibi. Cū arguꝛ.3.de motu et termi-
no. Deinde doc.arguit cōfirmādo dictum Auer.vcʒ ꝙ duo
effectus eiusdem spēi sic se habeāt ꝙ vnus illorū non potest
produci equiuoce ⁊ alius vniuoce sed vterq; vniuoce: qꝛ di-
uersorū motuū siue diuersaꝝ ꝓductionum specie sunt diuer
si termini specie siue diuersa ꝓducta specie.5.phi.t.c.31. Iaʒ
inq̄t igitur alius specie denigratio et dealbatio: ois autem
dealbatio om̄i dealbationi idem ſm speciē erit ⁊ om̄is deni
gratio om̄i denigrationi hoc idem.t.c.48.sed ꝓductio eq̄-
uoca ⁊ ꝓductio vniuoca differūt specie:ergo ⁊ ꝓducta diffe
runt specie:⁊ sic erit ī proposito applicādo ad diuina: quia
productio filij ⁊ ꝓductio spūssancti sunt simpliciter alteriꝰ
rōnis:vt pʒ a doc.j.d.13.⁊ plixe.2.q.q̄li.ergo filiꝰ ⁊ spūssctūs
sunt alterius spēi:⁊ sic sunt diuerse nature in illis:quod est
falsum. ¶ Rn̄det doc. Ibi. Cū arguꝛ tertio de motu ⁊ ter-
mino. Dicit doc.ꝙ ista propositio motuū differentiū specie
sunt termini specie differētes: nō est īmediata sed depēdet
Declaratio huius motuū spē differētiuʒ ⁊c. primo ab ista:vcʒ ꝙ motuū differentiū spē sunt fluxus diffe-
rentium specie vel forme ſm quas sunt fluxus differunt spe-
cie. Exēplū. Nam due calefactiones que sunt fluxus forme
dicūtur eiusdem spēi: qꝛ forme ſm quas sunt iste calefactio
nes siue fluxus sunt eiusdē spēi.pʒ. Scḋa ꝓpositio est ista ꝙ
forma fluens vel forma ſm quā est fluxus est eiusdem rōnis
cū forma terminante:calefactio terminatur ad calorem in
esse quieto siue ad calorē permanentē:dicimus ergo ꝙ due
calefactiones sunt motus eiusdē spēi: quia ⁊ fluxus istaruʒ
sunt eiusdē spēi. Fluxus eīm in calefactione est acq̄sitio par
tis post partē: ita ꝙ semꝑ includit respectuʒ partis prioris
ad partē posteriorē: ⁊ forma ſm quā est fluxus est ipe calor
qui successiue acq̄ritur: ⁊ terminus talis motus siue calefa
ctionis est calor in esse q̄eto siue ꝑmanente: sed frigefactio
⁊ calefactio differūt specie: qꝛ termini ad quas sunt differꝛ
specie:q̄ sunt calor ⁊ frigus in esse q̄eto:⁊ ēt fluxus differūt
spē:qꝛ forme ſm quas sunt differunt spē.s.frigus ⁊ calor in
esse successiuo:⁊ sic stat ꝙ diuersoꝝ motuū spē distinctorum
sunt diuersi termini: vcʒ qn̄ forme ſm quas sunt isti fluxus
differūt spē ⁊ termini ad quos terminanꝛ similiter differūt
specie. Et hoc expresse intēdit phūs vbi.s̄.t.c.48.dicꝛ in-
quit vnusq̄sq; supple motus in qꝺ mutat magis q̄ʒ ex quo vt
sanatio in sanitatē:egrotatio aūt in egritudinē. Et ibi Cō
men. Et qꝛ inquit substātia motꝰ est de natura cuius ad qꝺ
est nō eius ex quo est:ideo motꝰ denominaꝛ ab illo cū dicꝛ
ꝙ motus de albedine ad nigredinē est nigrificatio nō albi
ficatio: hec ille: lʒ ergo generatio eq̄uoca ⁊ generatio vni-
uoca differant spē: nō tamen seq̄tur ꝙ termini differūt spe
cie:quia nō sunt eiusdē rōnis cū generatione: sicut dicimꝰ
ꝙ terminꝰ calefactionis ⁊ terminꝰ frigefactionis differunt
specie: qꝛ sunt eiusdē rōnis cū motibꝰ siue cū formis fluen-
tibus:sed mus genitꝰ equiuoce non est eiusdem rōnis cum
generatiōe:qꝛ natura muris est quid absolutū ⁊ gn̄atio ꝓ-
prie dicta quid respectiuū:⁊ similiter mus genitus vniuoce
nō est eiusdem rōnis cū generatione vniuoca ꝓpter causaʒ
supradictaʒ: hoc idē dico in dinis ꝙ q̄ʒuis ꝓductio filij ⁊ ꝓ-
ductio spūssancti sint alteriꝰ rōnis:non tn̄ filius ⁊ spūssan-
ctus sunt alterius rōnis:qꝛ terminus formalis ꝓductionis
filij (q̄ est essentia dina: vt patebit.j.d.5.q.2.) nō est eiusdē ra
tionis cū productiōe:que est sola relatio: hoc idem dico de
spūsancto. ¶ Ibi. Qʒ aūt sit falsa qn̄ alterū illorum est fal
sum ⁊c. Hic ꝓbat doc. ꝙ ista ꝓpositio est falsa motuū diffe-
rentiū specie sunt termini spē differentes: et hoc qn̄ altera
illarū cōditionū deficit:pʒ/qꝛ idem vbi pōt acq̄ri ꝑ motum
circularē ⁊ rectū qui motꝰ differūt spē:vt pʒ.7.phi.t.c.21.et
lr̄a clara est. ¶ Ibi. Qualitercunq; sit de exēplo. Hic dicit
doc.ꝙ q̄ʒuis hoc exēplum nō sit forte ad ꝓpositum: tn̄ illa
ꝓpositio nō est vera nisi ꝓ q̄ʒto depēdet ex alijs duabus su-
pradictis:⁊ ꝙ exēplū non sit ad ꝓpositū: pʒ/qꝛ exponendo
Ari.diceret ꝙ motꝰ circularis ad vbi est vbi fluens:⁊ motꝰ
rectus ad vbi est sil'r vbi fluens:mō vbi fluens et vbi termi-
nans siue vbi ꝑmanens sunt eiusdem rōnis:⁊ ꝑ ꝯn̄s motus
circularis ⁊ motꝰ rectus:vt sunt quidaʒ fluxus ſm vbi:sunt
eiusdem speciei: lʒ rectū ⁊ circulare q̄ accidunt linee seu ma
gnitudini suꝑ quā mouētur nō sint eiusdeʒ rōnis: ⁊ ptʒ lr̄a.
¶ Ibi. Sed adhuc videꝛ remanere difficultas istoꝝ argu-
mentoꝝ Auer. Dicit doc.supponendo ꝙ Fran. possit esse a
causa eq̄uoca ⁊ Io.a cā vniuoca:non tn̄ ista duo indiuidua
pn̄t fieri eq̄uoce ⁊ vniuoce ab aliq̄ eiusdē spē:pʒ/qꝛ cā eq̄uo
ca ꝓducens Frā.eq̄uoce esset superior et ꝑfectior tota natura
humana ⁊ sic de necessitate esset alterius spēi:sed in ꝓposito
filius in diuinis ⁊ spūssanctꝰ producūtur productionibꝰ al-
terius rōnis vt dixi. s̄. ergo natura diuina non pōt cōicari
filio ⁊ spūsancto a supposito eiusdē rōnis:sed pr̄ est eiusdeʒ
rationis cū filio ⁊ spūsancto qꝛ eiusdē spēi: g̃ nō pōt cōicare
naturā diuinā filio ⁊ spūsctō ꝓductionibꝰ oīno alterius rō
nis. ¶ Ibi. Rn̄deo natura creata nō pōt ⁊c. Hec est singu
laris rn̄sio q̄ stat in hoc ꝙ suppositū vniꝰ nature create nō
pōt cōicare eandē naturā alteri indiuiduo eq̄uoce:ptʒ/qꝛ si
equiuoce posset illā cōicare:puta Fran.tūc natura cōicata
in Fran.esset essential'r imꝑfectior ⁊ alterius rōnis a natu-
ra suppositi cōicantis:vt pʒ in dinis ꝟo est oppositū:qꝛ ⁊ si
pr̄ sit eiusdē rōnis cuʒ filio ⁊ spūsancto:tn̄ includit ꝑncipia
alteriꝰ rōnis eque ꝑfecta.s.intellectū ⁊ voluntatē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s
productiōes ſm intellectū ⁊ voluntatē sunt alteriꝰ rōnis:
⁊ sic idē suppositū pōt cōicare eandē naturā ꝓductionibus
alteriꝰ rōnis filio ⁊ spūsctō:non dico tn̄ ꝙ filius dicꝛ ꝓdu-
ci vniuoce ⁊ spūssctūs eq̄uoce cuʒ vterq; sit eiusdē rōnis cuʒ
pr̄e ꝓducente:sed bn̄ veꝝ est ꝙ alia ꝓductione alteriꝰ rōnis
producꝛ filiꝰ ⁊ alia spūssanctus:⁊ hoc est ꝓpter diuersitatē
ꝑncipioꝝ. ¶ Ibi. Vlterior rō eiꝰ qꝺ supponꝛ hic de dupli-
ci principio. Hec est rō satis singularis: quare hō ꝑ intelle
ctum ⁊ volūtatē non pōt diuersimode cōicare naturā suaʒ:
⁊ tn̄ pr̄ in dinis naturā quā hʒ ꝑ intellectū ⁊ volūtatē diuer
simode cōicat:r clara est in lr̄a nec indiget alia expōne.

Ad argumenta que probāt ꝙ non sunt tm̄ in deo duo principia ꝓductiua. Ista ar-
gumēta sunt.s̄.in principio.q. ¶ Ibi. Qʒ non tm̄ sint due
probo: qꝛ phūs.2.phy.t.c.49. Sunt inquit ꝓpter hoc q̄-
cunq; ab intellectu vtiq; aguntur ⁊ quecunq; a natura: hec
ille. Distinguit ergo naturā ⁊ intellectū tāq̄ʒ diuersa ꝑnci-
pia actiua: vtriusq; aūt rō.s.intellectꝰ ⁊ nature iueniꝛ ī deo
qꝛ neutrū includit imperfectionē: ergo sunt tria principia
ꝓductiua.s.intellectus volūtas ⁊ natura diuina. Cōfirmaꝛ
ꝑ phm̄.9.meta.t.c.3.palā qꝛ ⁊ potētiaꝝ alie esse irrōnales
alie cum rōne:ipm̄.j.⁊ q̄ quidē cū rone oēs contrarioꝝ sunt
eedem:⁊ hoc ꝓbat qꝛ scia est oppositoꝝ:causa autem:quia
rō est sciētia:rō aūt eadem ostendit rem ⁊ priuationē. hec
ille. Hic arguit ꝙ ex quo intellectꝰ est indeterminatus ad
opposita ⁊ natura est determinata ad vnū: ergo intellectꝰ
hʒ aliā rōnem principij q̄ʒ natura: ⁊ sic natura ⁊ intellectꝰ
sunt duo principia ⁊ voluntas aliud:ergo ⁊ plures produ-
ctiones q̄ʒ due. ¶ Pro intellectiōe huius lr̄e in qua rn̄det
ad argumentū ⁊ confirmationē. Primo nota ꝙ qn̄ Ari.di
stinguit agens in naturam ⁊ intellectū:per agens ꝑ intelle

lectū non excludit voluntatem. Artifex eñ agit a pposito siue per intellectū: ita q intellectus cōcurrit ad agendū cū voluntate: qd pōt dupl'r intelligi: vel q actus intellectus sit partialis causa actus volūtatis quo vult aliqd: vel q talis actus intellectus sit directiuus voluntatis in opatione. Primus sensus pōt stare tenēdo opi. quā supradixi: q ponitur in .2.d.25. q cognitio obiecti sit partialis causa actus volūtatis. Si scōus sensus teneatur verus est et magis ad ppositū vt satis patuit .s.in.q.de praxi. Et sic qñ dicimus q itellect⁹ ocurrit cū volūtate alter o istoꝝ modoꝝ oꝫ intelligi vel vtroqꝫ mō: vꝫ q talis cognitio nō tm̄ sit directiua in praxim: sed etiā q sit causa partialis praxis. Idez est ergo simpl'r apud Ari. agere per intellectū ꝛ agere a proposito: agere per volūtatē ꝛ agere per potentiā rōnalem: de quo vide diffuse in .q.16. quoli. ¶ Scōo nota. ibi. Ad quā dico q intellectus cōparatur ad suam naturā ꝛc. Hic dicit doc. in sniā q intellectus vt cōparat ad suā pmā opationē putā ad opationē que precedit actū volūtatis est mere agēs a natura: ꝛ de necessitate nature agit qñ obiectū est presens: quia tunc sunt due cause partiales integrantes vnā totalē et agētē simpl'r de necessitate nature: de quibus .ī.d.3.q.7.ꝛ 8. vt vero cōparatur ad actū voluntatis non dicit sic agens a natura vel p modū nature: qꝛ aliqñ actus intellectus ē imperatus a voluntate non q ille actus eliciatur a volūtate: sed ex hoc dicit impari: aut qꝛ firmat intellectū in cognitione obiecti: ꝛ tunc talis cognitio sic firmata a volūtate intēditur: aut qꝛ remouet intellectū ab vno obiecto cognito et conuertit ad aliud obiectū: ꝛ sic dicit impare illū actū quo intellect⁹ conuertit ad aliud obiectū cognoscēdo illud: sed de hoc vide diffuse in .2.d.42. vbi singulariter hanc materiā ptractat. ¶ Ibi. Nono met.c.4. Potētia rōnalis ppe dicitur intellectus ꝛ potentia rōnalis pticipatiue dicit voluntas: vt pꝫ a Doc. in quol.q.16. Dicit ergo q potentia rationalis non pōt ex se exire in actū: quia tunc simul exiret i opposita: hoc manifeste pꝫ: quia si in intellectu ponāt plures spēs itelligibiles: puta albi: nigri: calidi: frigidi: ꝛ huiusmodi. q̄tū est ex parte sue exiret in cognitionē oim obiectorum relucētiū in illo p spēs intelligibiles: qꝛ oibus per modū nature coopatur vt particularis cā: ꝛ q̄tū est ex se simul oīa intelligeret qd non est possibile p statu isto q̄ cōd sit de statu: al's ptractabit: ꝛ simul etiā exiret in oppositum illorum vt .s. dixi: qꝛ scia ostendit rem ꝛ priuationez ei⁹. Si ergo intellect⁹ determinatur ad aliud obiectū: aut hoc ideo est qꝛ spēs vni⁹ obiecti intelligibilis fortius mouet: vt patebit .ī.d.3. aut qꝛ voluntas pōt ipm determinare ad aliđ ꝛ ad aliud obiectū: hoc tm̄ non dꝫ sic absolute intelligi: qꝛ voluntas non posset determinare intellectū ad cognoscendū vnū obiectū non prius cognitū: cū nō habeat actū neqꝫ elicitū: neqꝫ impatū nisi circa precognitū: sed sic debet intelligi q voluntas potest firmare intellectū in cognitione vni⁹ obiecti: q̄ tamen intellect⁹ q̄tum est ex pte sua exiret simul i oia obiecta: vel qꝛ potest ipm remouere a cognitione vni⁹ obiecti ꝛ conuertere ad cognitionē alterius: q̄ tamen intellect⁹ q̄tum est ex parte sua nūq̄ remoueretur a cognitione illius obiecti cū sit agens mere naturale: ꝛ multa alia potest volūtas circa intellectū: que breuitatis cā omitto: ꝛ sic volūtas determinatiua intellect⁹ dicitur potentia rōnalis pticipatiue: tamen ꝛ dico determinatiua mō preexposito. ꝛ itellect⁹ dicitur potentia determinata rōnalis: p essentiam: ꝛ dicitur determinata modo preexposito. Sil'r si itellectus determinatur ad oppositū alteꝝ puta q determietur ad obiectū vel ad priuationē ipsi⁹ hoc erit a volūtate: qꝛ ipse intellect⁹ q̄tū in se est: esset rei ꝛ pūationis ipsi⁹. ꝛ sic phūs ɔcludit vbi. s. q preter potētiā intellectiuā: q̄ de se est oppositoꝝ: oportet ponere aliam .s. appetitum. Ille inqt contrarioꝝ .s. potētie rationales: quare simul facient contraria .s. si agerēt approximata passiuo sine aliquo determinante. hoc autē ipossibile. Necesse ergo alterum aliquid esse quod propriū est. Dico autez hoc appetitum aut proheresim. hec ille. Et ibi Com. hoc inquit principium quod facit magis agere alterum contrariorum est appetitus ꝛ voluntas. appetitus eñ cum fuerit alterius contrarioꝝ: tunc actio agentis pendet ex illo contrario: ꝛ similiter a volūtate. hec ille. Ex quo patet q voluntas determinat intellectum ad alterum oppositorum. ¶ Et quod dicit in vltimo de voluntate productiua alicuius adequati ꝛc. Diffuse pertractatur a Doct. in 2.dist.1.q.1.ꝛ in quolib.

Intellectum ɔcurrere ad agēdum cū voluntate hꝫ duplicē sensum.

Nota q̄ itellectus determinat ad vnū obiectum.

Volūtas ē rōnalis pticipatiue. intellectus ꝓ p essentiam.

¶ Questio secunda huius secunde partis dist. ꝛ tamen quinta in ordine totius dist.

Ad questionem scđam cum queritur de trinitate psonarū in diuinis: an tm̄ sint tres persone. Hic doc. primo probat q tm̄ sint due persone pducte Secundo q tantū est vna improducta: ꝛ sic tm̄ tres. prunū ptꝫ: ꝛ primo probat q vna sit producta p intellectū: ꝛ alia p voluntatem. secūdo q psona pducta p intellectū sit necessario alia a psona producta per voluntatē. De primo ptꝫ: qꝛ intellectus vt est pfecta memoria .i. vt habens obiectū actu intelligibile sibi pñs (dicitur actu intelligibile ꝛ nō vt actu intellectū: quia vt sic nō habet rōnē princip̄ij pductiui: cū sic habeat tm̄ esse diminutū: qꝛ esse cognitū: sed precise vt actu intelligibile .i. vt sit in potētia proxima ꝛ dispositū ad pductum) per aliquez actum sui .i. per actum productiuū est productiuus termini adequati (hic accipit termin⁹ adequat⁹ nō pro termino formali .s. p essentia tm̄: sed pro tota psona pducta q̄ includit essentiā ꝛ pprietatē: q termin⁹ adequat⁹ siue totalis dicitur infinit⁹: eo q includit vt terminū formalē essentiam diuinā formal'r infinitam) nihil autem seipm producit ex primo de tri. ergo qd producitur actu intellectus aliquo mō distinguitur a producēte: nō essential'r: cū procedens ꝛ productū habeāt eandē essentiā. ergo real'r accipiendo realiter personaliter: vt pꝫ rñdendo ad argumenta pncipalia pme.q. huius .2. ptis. Et dicit q distinguitur real'r a psona producēte ꝛ nō a pncipio productiuo: qꝛ hoc est speciale in diuinis .s. q pncipiū productiuū nō distinguatur realiter a producto. qꝛ illud idē pncipiū qd est in pre cōicatur filio: i creaturis aūt semp pncipiū productiuū real'r distinguitur a producto: ꝛ hoc magis patebit .ī.d.5.q.2. in solutiōe dubiorum: pꝫ ergo quō est aliqua psona producta actu intellect⁹. Consimiliter arguitur de producto actu volūtatis: aliqualiter tñ differenter qꝛ hic voluntas hꝫ essentiā pñtem nō p proprium actum sed p actum intellect⁹ diuini. actū dico intelligendi: qꝛ voluntas nō pōt hr̄e aliquē actum neqꝫ operatiuum: neqꝫ pductiuum circa aliqd obiectū nō precognitum: an mō essentia prius tñ cognita (non q esse cognitū sit rō formalis pncip̄ij productiui sed q tm̄ preexigatur: vt .s. sit pñs per esse cognitū) ɔcurrat cū volūtate ad productionem spūssancti. an cognitio essentialis ipsius essentie cōcurrat: an sola voluntas sit totale pncipiū productiuū spūssancti. De hoc al's erit smo .s.d.10. huius pmi .ꝛ.q.16. ql. sufficit pro nunc q actu voluntatis siue totaliter siue partial'r habetur aliqd pductum. ¶ Scōm huius pmi mēbri .s. q psona producta actu intellect⁹ sit alia a psona pducta actu voluntatis. Probat doc. qꝛ pri⁹ ostēsum est q tm̄ sunt due productiones in diuinis. Si ergo psona filij nō esset alia a psona spūssancti. seqret q eadē psona eēt producta duab⁹ productionib⁹ totalibus et sufficientib⁹: qd est ipossibile: quia tunc posita vna productione poneret psona. ꝛ alia p ipossibile circūscripta nō esset illa eadē persona: ꝛ sic simul esset ꝛ nō esset. Deide pbat q non pñt esse plēs q̄ due producte: qꝛ vt ostēsum est .s. tm̄ sunt due productiones .s. vna p modū nature ꝛ alia p modum voluntatis: ꝛ hoc magis patebit in 7.d. hui⁹. ꝛ subtil'r probatur in ql. q.2. ꝛ vide q̄ ibi exposui. Si ergo sunt due productiōes. q̄ tm̄ duo producta: pꝫ quia vni productioni correspōdet tm̄ vnum productū: lꝫ eñ idez principium formale productiuum possit hr̄e plura producta: vt pꝫ de sole: nō tamen eadē productiōe pōt producere plura: qꝛ vna productio est tm̄ vni⁹ producti. ¶ Ibi. Nunc restat probare q tm̄ sit vna nō producta. Hic ostendit scōm pncipale. ꝛ pmo recitat opi. Hen. quol.6.q.1. q illud ostenditur sicut ostēditur vnitas dei. Hoc etiā ostendit p Hyla. c.5. de synodo. vbi vult q q̄ dicit duos innascibiles ɔfitetur duos deos. Itē probat: qꝛ nō sunt plura supposita absoluta: qꝛ tunc natura diuina eēt diuisa in illis: qꝛ illa supposita absolute non possent esse nisi tres substantie. erunt ergo plura relatiua .i. plura supposita cōstituta in esse supposita li p rōnes: aut ergo erunt cōstituta rōne mutua inter se .i. q sicut pater ɔstituit p paternitatē: ita ꝛ fili⁹ p filiatiōem q̄ sunt rōnes mutue: aut ad alia .s. supposita. Sꝫ si essent plura supposita nō producta non distinguerentur relatiue .i. p rōnes ad alia supposita: qꝛ non p rōnem ad alia supposita producētia qꝛ nulla sunt ex hypothesi .s. posito q sint plura nō pducta illa nō pducta nō sunt pducibilia: qd tm̄ seqret: si distinguerent p rōnes ad alia pducētia: tunc eñ essent vere pducta: sicut si filius distinguitur filiatione a pre producente seqtur q filius sit product⁹. Nec sil'r illa plura nō producta nō distinguūtur p relationē ad alia producta: qꝛ tūc haberent eandē relationez ad illa producta: qꝛ si .a.ꝛ.b. sint producta .a.c.ꝛ.d. tunc .c.ꝛ.d. referuntur eadē relatiōe ad .a.

ꝛ.b.ꝛ si.c.ꝛ.d. cõstituerẽtur in esse ꝑ relatiões ad producta tunc.c.ꝛ.d.essent constituta eadẽ relatione: ꝛ ꝑ ɔñs.c.ꝛ.d. essent simpliciter idẽ suppositum: qꝛ haberẽt idem ꝑncipiũ formale cõstitutiuũ.ꝛ ꝙ.c.ꝛ.d. haberẽt eandem relationem probat qꝛ pr̄ ꝛ filiꝰ habent eadẽ relationẽ spirationis actiue ad spiritumsanctum.ergo relatione inter se distinguerentur id est ꝙ ꝑma persona ꝑcise distinguitur ꝑ relationeȝ ad secundam: ꝛ secũda precise ꝑ relationẽ ad primam: ꝛ tertia ꝑ relationẽ ad primam ꝛ secũdam: q̄ sunt relatiões originis id est q̄ notant vel ꝑsonam originare aliã: vel originari ab alia: et sic habet̃ propositũ ꝙ tm̃ sit vna ꝑsona nõ ꝓducta.

Doc. ip̄ro batꝫ rationes Hen. et sic pꝫ ratio Hen. ¶ Contra. Doc. arguit ɔtra opi. dicẽs ꝙ probationes iste nõ sunt sufficientes. prima nõ: pꝫ/quia vnitas dei ꝓbatur ex hoc: ꝙ diuina infinitas nõ diuiditur in plures essentias: vt.s̄.patuit.q.1.ꝛ.3.ꝑme partis huiꝰ.d. Non aũt ita manifestũ est ꝙ ratio ĩgeniti nõ sit in pluribꝰ suppositis. Tũ qꝛ rõ innascibilis nõ dicit aliquã ꝑfectionẽ simpliciter: vt pꝫ.ĩ.d.26.ꝛ in quol.q.1.ꝛ.5.modo vnitas dei probatur specialiter ex hoc ꝙ nõ possunt esse plura ĩfinita intensiue vt specialiter pꝫ.q.3. ¶ Similiter auctoritas Hylarij.dicit ꝙ ita est.non tñ ꝓbat ita eẽ: quasi dicat: nõ sufficit dicere ita esse nisi ꝓbet: ideo locꝰ ab auctoritate debilis est: ꝛ maxime qñ doctrina alicuius doc. non est in totũ approbata ab ecclesia: ita ꝙ cõtradicens illi de facto cõtradicat determinationi eccl'ie. ¶ Ad rõneȝ dicit doc. ꝙ nõ plures esse ꝑsonas absolutas nõ est magis notuȝ cõclusione,s. ꝙ non sint plura ingenita: imo qui tenent ꝑsonas cõstitui per absoluta negãt expresse posse eẽ plura ingenita: vt magis pꝫ.ĩ.d.26.ꝛ.d.28. nec seq̄tur diuisio nature in illis absolutis: vt pꝫ.d.26.huius. Cũ vltra accipit ꝙ illa plura ingenita nõ distinguũtur relationibꝰ inter se: quia hoc nõ esset nisi ꝑ relationes originis. Hanc cõsequẽtiam oportet ꝓbare.s. ꝙ nõ distinguãtur nisi per relationes originis. hoc em̃ ɔcesso statim haberet̃ ꝓpositum: vt.s̄.patuit. Sed q̄ diceret esse plura ingenita haberet dicere ꝙ cõstituerẽtur non per relationes originis sed per aliq̇d aliud: puta ꝑ negationeȝ nascibilitatis. De hoc erit sermo.ĩ.d.28.q.vlt. ¶ Aliter ꝑsuadeo conclusionẽ intentã sic. Et ratio stat in hoc ꝙ quãdo aliq̇d potest diuidi in plura supposita eiusdẽ rationis: si non determinatur ad certuȝ numerũ suppositoꝝ ꝑ aliud a se quantũ est ex se potest esse in infinitis. Si ergo ingenitũ põt esse in pluribꝰ suppositis eiusdẽ rationis cũ non possit determinari ad certũ numerũ suppositoꝝ.cũ hoc sit contra rationem ingeniti ꝙ sit determinabile ab alio. ergo in diuinis possunt esse infinita ingenita: et si possunt esse necessario actu sunt infinita: quia nihil est possibile in diuinis ad intra quin actu sit ibi necesse esse.

Respõdet Ochaȝ ad rationem Doc. **Sed Ocham** rñderet hic sicut respõdet.q.1.prologi ꝑmi. ꝙ non est demõstrabile ꝙ species plurificabilis non determinat se ad certũ numerũ indiuiduorũ: quia non potest demonstrari q̇n aliqua astra sint eiusdem spẽi: ꝛ tamen illa ſm phõs determinant sibi certũ numerũ indiuiduoꝝ sub qualibet spẽ: ita ꝙ per nullam potentiam possunt plura fieri sub illa specie. ¶ Sed hec ratio non cõcludit: qꝛ ꝛ si plura indiuidua ſm certum numerum cõtineantur sub aliqua specie: hoc non erit ſm naturã illius speciei: sed ꝑ aliquod extrinsecũ. Doct. aũt loquitur q̇d ẽ ex se plurificabile in plura eiusdẽ rõnis ex se nõ determinatur ad certũ numerũ indiuiduoruȝ: et si determinetur hoc erit aliunde. ¶ Deinde quãdo dicit Ocham ꝙ nõ potest demonstrari: ꝙ aliqua species astrorum si potest esse in pluribus indiuiduis ꝙ etiaȝ possit esse in infinitis: haberet hoc probare ꝙ non possit demonstrari: sed ista materia dimittatur vsq̄ ad.q.2.quol. Sco. quia ibi diffuse pertractat̃: et clarius patebit ꝙ responsio Ochã ad argumentũ Doc. non euacuat illud. Sequentia clara sunt.

Ad argumenta ꝑncipalia. Primũ argumentũ cũ sua rñsione clarum ẽ. Et quod dicit de relationibꝰ in cõi: difficultas est. an a pluribus relationibus ꝓductiui possit abstrahi vnũ cõe: puta ꝓductiuũ: et si sic. possumꝰ dicere ꝙ producẽs vna relatione refertur ad ꝓductum: sub qua tamen relatione in cõi continent̃ due relationes producentis ad duo producta: ꝛ similiter a duabus relationibus productorum potest abstrahi relatio ꝓducti in cõmuni: sub qua tamen continentur due relatiões duorum productorum. Et sic potest respõderi ad argumentum: ꝙ sicut relatio producentis constituit ipsum producens in esse personali: ita relatio producti in diuinis constituit ip̄m productum in cõmuni: sed non sequitur modo de relationibus in particulari: quia duo producta constituuntur in esse per aliam ꝛ aliam relationem. ergo ꝛ due relationes ꝓducentis constituũt aliud ꝛ aliud producens: non seq̇t quia vna ꝑsona tantum cõstituitur in esse per ꝑmam relationem originis.s.per productionem filij. ¶ Ibi ad secũdã rationem. Dicit doc. ꝙ relationes ꝓducti possunt distingui ꝓpt' distictas rõnes ꝓducẽdi q̄ sunt in ꝓducente: licet sit idẽ suppositum producens. Nam generatio passiua et spiratio passiua distinguuntur per distinctas rationes producendi iste distincte rationes producendi sunt intellectus ꝛ voluntas: ꝛ sic vna productio est per modum nature que est ab intellectu: ꝛ alia que est per modum libertatis: est a voluntate: ꝛ iste due relationes sic distincte distinguunt etiã formaliter intrinsece duo producta: ꝛ que sunt ꝑncipia distinguẽdi formaliter: sunt etiam ꝑncipia constituendi formaliter: vt patuit.s̄.in.q. de praxi. Si dicatur. nonne etiam generatio actiua ꝛ spiratio actiua distinguuntur. Dico ꝙ sic. Et ꝑ quid distinguuntur: Dico ꝙ per intellectum ꝛ voluntatem in patre: ꝛ loquor semper de distinctiõe originatiua. Sicut em̃ generatio passiua et spiratio passiua dicuntur distingui originatiue siue ꝑncipiatiue per intellectum ꝛ voluntateȝ: formaliter vero seipsis distinguuntur: sic generatio actiua et spiratio actiua. Sed vltra nõ sequitur. generatio actiua et spiratio actiua distinguuntur propter diuersas ratiões produeendi. ergo constituunt aliud ꝛ aliud suppositũ. Nõ sequitur: quia ille due relatiões sunt formaliter in vno supposito: ꝛ similiter principia productiua sunt in eodeȝ: ꝛ tãtum per primam suppositũ constituitur in esse. ¶ Ibi. Ad tertium. Quod dicit Doc. ꝙ ideo potentia infinita non potest habere plures terminos adequatos: puta intellectus: quia semper habet vnum adequatum in produci: et hec est bona responsio. Sed posito per impossibile ꝙ non habeat sempvnum adequatnm in produci: an possit habere plures terminos: vel plures productiones eiusdem rõnis. Dico ꝙ non: qꝛ memoria fecunda sic est determinata ad hanc generationem vt hanc: ꝙ si ꝑ impossibile illa nõ esset nullã aliã posset habere: vt pꝫ subtiliter a doc.ĩ.q.2.q̇l. Et sic finis.q.

¶ Prima.q.huius secunde partis distin.ꝛ tamẽ quarta in ordine totius distin.

AD primam q̇õnem in qua querebat̃. An possibile sit cum vnitate essentie diuine stare pluralitatẽ ꝑsonaꝝ. In ista.q. Doc. declarat ꝑmo rõnem suppositi: ꝛ deinde ꝓbat intentũ ꝑncipale. ¶ Primũ ibi. Ad videndũ aũt istam incõpossibilitatem vidẽda est rõ extremoꝝ.s.nature ꝛ suppositi. Et vt ista littera clariꝰ intelligatur premitto aliqua Primũ. ista differunt inter se indiuiduũ siue singulare q̇d idem est: suppositũ: ꝛ persona. Indiuiduũ ꝓprie siue singulare in creaturis est quid cõstitutũ ex natura ꝛ hecheitate. ita ꝙ hecheitas est quedã entitas positiua actualis cõtrahens naturam ad esse singulare: siue ad esse incõicabile vt quod: vt subtiliter patet a doctore.ĩ.d.5.q.2.ꝛ magis diffuse in.2.d.3.in q̇õnibus de indiuiduatiõe. Nã esse incõicabile ꝓprie vt q̇d. est nõ habere aliquod inferius de quo possit predicari in recto siue predicatione dicente hoc est hoc: et hoc modo quodlibet singulare in quocunq̄ predicamento est simpl'r incõicabile vt q̇d: vt patet. Et dixi de singulari in creaturis: quia nulla natura creata est de se hec: hoc est ex sua rõne formali: sed est cõtrahibilis ꝑ aliã ꝛ aliam hecheitatẽ: vt clare exposui sup.d.3.secũdi. Doc. In diuinis vero non ponimus singularitatẽ posse determinare vel cõtrahere naturã diuinã vt dicat̃ singularis: qꝛ ipsa de se et de sua rõne formali est hec: vt subtiliter pꝫ a doc.ĩ.d.5.q.2.ꝛ.di.26.ꝛ.q.1.quolibe. ¶ Sed si dicat̃. ex quo singulare est incõicabile vt q̇d. ergo essentia diuina erit incõicabilis vt q̇d: q̇d est falsum. Nam hec est vera. pater est deus: filius est deus ꝛc. ¶ Rñdeo ꝙ ideo locutus sum de singularibus in creaturis: qꝛ est impossibile dari aliquod singulare q̇d sit cõicabile pluribus singularibus: nõ sic est de essentia diuina q̄ est pluribus suppositis cõicabilis de quibus essential'r predicat̃. Si dicat̃. nõne albedo est singularis: ꝛ tñ hec albedo põt alteri cõicari vt q̇d: cũ hec sit vera. hic paries est albus hac albedine. Dico vt dixi.s̄. ꝙ cũ dico singulare est incõicabile vt q̇d dꝫ intelligi quiditatiue ꝛ ẽential'r.i. ꝙ nõ possit cõicari alteri vt sit de essentia ꝛ quiditate illius: non aũt dꝫ intelligi denoĩatiue ꝛ accidẽtal'r: ꝛ sic pꝫ de rõne singularis. Suppositũ vltra singularitatẽ qua est incõicabile vt q̇d. addit etiã negationẽ cõicabilitatis vt quo. ita ꝙ suppositum ꝓprie est incõicabile vt quo ꝛ vt q̇d: dicit em̃ entitatem ꝑ se exñtem ꝛ subsistentẽ oĩno incõicabilem ꝛ vt quo ꝛ vt quod. sicut Franciscus ꝛ Johan. hic lapis: ꝛ hmõi: et

Right margin notes: Quid sit incõicabile vt quod · Dubium. · Rñsio. · Obiectio. · Solo. · Quid addit suppositum vltra singularitatem

sic suppositū tm̄ reperit in predicamēto substātie. Sed an vltra singularitatē que est ens positiuū ratio suppositi vltimata dicat aliquā entitatē positiuā constituētem in eē suppositali an tm̄ dicat negationē cōicabilitatis ⁊c. Hoc diffuse exposui sustinendo vtrāq̄ partem sup.q.1.d.1. tertij doc. ⁊ deo duce subtiliter exponam in isto p̄mo.d.23.vel.28.q2 ibi erit ad magis ꝓpositū: sed ꝓ nunc sufficiat ꝙ suppositū sit simpliciter incōicabile ⁊ vt quo ⁊ vt qd. et q̄d sit cōicari vt quo. dico cōicari ꝓprie vt quo cōtingit dupl'r. Uno modo ꝑficiendo. Alio mō vt aliq̄d ꝓprie vnitur alteri: non tñ perficiendo illud. Primo mō dicimus: ꝙ ōis forma partis siue substātialis: siue accidētalis pōt cōicare alteri ꝑficiendo illud ita ꝙ sit actus formās ⁊ ꝑficiens: sicut dicim⁹: ꝙ corp⁹ est aīatū hac aīa: ⁊ hic paries est alb⁹ hac albedine. Scd̄o mō vt aliqua natura singularis apta nata supponi vnit alteri supposito: nō tamē informādo: aut ꝑficiendo illud: sicut natura hūana vnitur supposito diuino: ita ꝙ tm̄ ibi sustentatur; sed nullo mō ꝑficit illud: ⁊ sic dicim⁹ ꝙ verbū est homo hūanitate. Si etiā natura hūana singularis vniret alteri supposito: puta alicui alio nō ꝑficeret: neq̄ informaret illud: repugnat em̄ nature singulari nate suppositari in se: vel in se subsistere: ꝙ sit forma informās: siue perficiens aliud suppositū: vt p3 a doc.q.9.quol. Est tñ differentia inter illd qd ꝓprie cōicat vt qd: ⁊ ex ꝯñti cōicat vt quo: ⁊ inter illud qd cōicatur iꝓprie vt qd ⁊ iꝓprie vt quo. Q2 p̄mo modo illd qd cōicatur vt qd: dicit totā eēntiā illius cui cōicatur in concreto: ⁊ illd tale vt dicit cōicari vt quo: dicit totā essentiā in abstracto: totā dico si est spēs specialissima. partē vō essentie: si est gen⁹ vel differētia. Exēplū. Frācisc⁹ est homo q̄ditatiue: ⁊ dr̄ hūanitate hō. Scd̄o vō modo illd quod cōicatur vt qd iꝓprie non est de eēntia: nec de q̄ditate illi⁹ cui cōicatur: ⁊ dr̄ cōicari vt quod qñ ꝑdicatur de illo in ꝯcreto: ⁊ dr̄ ꝯmunicari vt quo iꝓprie qñ illud sumptū in abstracto non est de essentia nec de quiditate illius. Exēplum. Frāciscus est alb⁹ albedine: vel verbū est homo humanitate: ⁊ de istis multa vide in expositione quam feci super.1.q.d.1.tertij doc. Ex his p3 differētia inter singulare ⁊ suppositū: q2 singulare pōt ꝯmunicari vt quo: differenter tñ: q2 singulare qd est aptū natū ꝑ se subsistere si ꝯmunicatur alicui supposito vt quo: nō tñ informat nec ꝑficit illd: singulare vō quod nō est aptū natū in se subsistere: si ꝯmunicatur alteri vt quo ꝑficit ⁊ informat illd: ⁊ sic oē singulare est ꝯmunicabile vt quo: suppositū vō nec vt q̄ nec vt qd est aliquo mō ꝯmunicabile. Sed ꝑsona vltra rōnem suppositi addit ꝙ sit alicui⁹ intellectualis: ita ꝙ persona ē suppositū in substātia intellectuali ⁊ ē incōicabilis ⁊ vt quo ⁊ vt qd: sicut Franciscus vel Joan. ita ꝙ Frāciscus vt est suppositū substātie predicamētalis dr̄ tm̄ suppositū: vt vero cōsideratur vt suppositū nature intellectualis dr̄ persona. ¶ His premissis patet lr̄a doc. Quia tñ sunt ibi aliqua difficilia in verbis tm̄ declaro illa incipiendo ibi. Ubi notandū ꝙ natura non se habet ad suppositū: sicut vniuersale ad singulare. i. ꝙ natura vt singularis siue cōtracta ꝑ singularitatē: ⁊ natura vt contracta ad suppositū nō sunt idē: patet/ q2 vnum pōt reperiri sine alio q2 natura singularis pōt reperiri sine ratione suppositi: vt patet in oib⁹ accidentib⁹ q̄ sunt cōmunicabilia vt quo: ⁊ patet etiā de natura nostra athoma i. singulari assumptā a vbo: ⁊ si ꝯmunicet: vt quo sed vbi ē ratio suppositi nullo mō est ꝯmunicabile vt quo nec vt qd. Uel sic natura ad suppositū nō se habet: sicut vniuersale ad singulare. i. ꝙ non eo modo distinguit natura a supposito: sicut vniuersale a singulari: ita ꝙ suppositū dicat precise singulare: q2 stat aliq̄d esse singulare ⁊ non suppositum: vt hec albedo est singularis ⁊ non suppositū. Sequitur. Neq̄ se h3 natura ad suppositū sicut quo ad quod. i. ꝙ suppositū nature non dicitur ꝓpriū quod ipsius nature: ⁊ sic suppositū ⁊ natura non dicūtur precise distingui vt quo ⁊ vt quod: ita ꝙ suppositū sit ꝓpriū qd vel ipsi⁹. Nam cuicūq̄ quo correspondet ꝓpriū quod vel q̄s: sicut dicim⁹ ꝙ hūanitati correspondet ꝓpriū quod: quod est homo: q2 hō est hūanitate homo. Seq̄tur. Et ita sicut natura est quo vt hūanitas vel deitas: ita habet ꝓpriū quod vel q̄s vt hō vel de⁹. Seq̄tur. Quod non ꝯtrahitur ad suppositum. i. ꝙ illud quod est ꝓpriū nature non includit rōnem suppositi. Nam deus est ꝓpriū quod vel q̄s respectu nature diuine vel deitatis: vt p3 a Doc. J. d. 4. q. 2. ⁊ tamē nō est suppositū nec includens rationē suppositi: ⁊ sic d3 itelligi. Seq̄tur. Et sicut suppositū est quod vel q̄s: ita habet suū quo ꝓpriū, quo subsistit. Exēplū. hoc subsistēs hac subsistentia subsistit: vel ratione hac formali subsistendi subsistit: vel hoc suppositū hac suppositalitate ē suppositū: siue hac rōne suppositali est suppositū

Cōicari vt quo cōtingit dupl'r.

Differētia iter cōicari ꝓprie vt qd ⁊ q̄ ⁊ iꝓprie

Quid addit ꝑsona vltra suppositum.

Nota tñ ꝙ suppositū includit duplex quo: cui rñdet ꝓpriū quod: vnū est rō essendi q̄ditatiue: ⁊ aliud est tm̄ rō subsistēdi. Exēplum p̄mi. hoc suppositū est homo hūanitate. Exēplū secūdi. hoc suppositū est suppositū suppositalitate. Sequitur. Et tamen suppositū concomitāter de necessitate est singulare: q2 ratio formalis suppositi tm̄ inest nature singulari: vt exposui in.3.d.1.q.1. Seq̄tur. Et etiā non potest esse quo respectu alterius. Et parū .J. ibi. Ubi sciendum ꝙ ꝯmunicabile dicitur aliq̄d vel ꝑ identitatē: ita ꝙ illud cui cōicatur sit ip̄m. i. ꝙ ꝯmunicabile ꝓprie vt quod sic ꝑ identitatē cōicatur vt illud cui ꝯmunicatur dicat ip̄m in recto q̄ditatiue ⁊ essential'r: sicut dicim⁹ ꝙ hō ꝯmunicatur Francisco vt quod et tūc sensus est ꝙ Franciscus est homo eēntialiter et quiditatiue. Seq̄tur. Uel ꝑ informationē: ita ꝙ illd cui cōmunicatur sit ip̄o non ip̄m. i. ꝙ illud quod ꝓprie ꝯmunicat vt forma ꝑficiens dr̄ quo respectu illi⁹ cui ꝯmunicatur ⁊ nō quod: sic intelligendo ꝙ nō sit ip̄m ꝑ identitatē essentialē ⁊ quiditatiuā. Exēplum. Aīa cōicatur corpori ⁊ sic est quo respectu corꝑis: non tñ est quod illius essential'r ⁊ quiditatiue: q2 hec est falsa: ꝙ corpus sit aīa: vel ꝙ corpus essentialiter ⁊ quiditatiue sit aīatū. Seq̄tur. Nā igitur quecunq̄ et q̄ātum est ex se ⁊ de rōne nature ē ꝯmuniabilis vtroq̄ mō. vc3 pluribus suppositis: quoꝝ qdl3 sit ip̄3: ⁊ etiā vt quo tanq̄ forma non tamē informans: sed tanq̄ forma qua singulare vel suppositū sit ens quiditatiue: et sic patet lr̄a Doct. ¶ Ibi. Ex his declaratur ꝓpositum ⁊c. Scd̄m p̄ncipale in isto art. est: ꝙ natura diuina est cōicabilis plurib⁹ suppositis: ita ꝙ qdlibet sit ip̄m supple essential'r ⁊ q̄ditatiue. vc3 ꝙ hec sit va. pr̄ est quiditatiue deus ⁊ filius sil'r ⁊ spūssanctus. Et hoc probat tribus medijs ⁊ vno exēplo. ¶ Prima ratio stat in hoc: ꝙ quel3 natura est plurib⁹ cōicabilis ꝑ identitatem. ergo ⁊ natura diuina cū sit ꝑfectissima: ⁊ remouet vnū dubiū: q2 aliq̄s posset dicere qd est pluribus cōmunicabile est diuisum in illis: hoc patet/ q2 homo cōicat pluribus suppositis. ⁊ ꝑ cōsequēs quot sunt supposita hoīs tot sunt realiter hūanitates o p3 ergo ꝙ cōicabile plurib⁹ sit vniuersale. Hoc dubiū remouet cū dicit ꝙ natura diuina est simpl'r indiuisibilis cū sit ipossibile eē plures naturas dinas: vt ꝓbatum est. s̄. in. q. 1. p̄ntis. d. cu3 ergo sit cōicabilis: seq̄tur ꝙ erit cōicabilis tm̄ ꝑ identitatē: ita ꝙ sit simpliciter eadem in plurib⁹ suppositis. Scd̄a rō est ibi. Hoc etiā arguit ⁊c. S3 q2 hoc argumētū cōcludit ex rōne ꝑfectiōis simpl'r: vt clarius intelligat aliq̄liter declaro q̄d sit ꝑfectio simpl'r cū dicit. ꝙ q̄cq̄d inest nature diuine vt natura est: est ꝑfectio simpliciter. i. q2 natura dīna vt sic est p̄or natura oib⁹ ꝓp̄etatib⁹ q̄cq̄d inest in illo p̄ori nāe est ꝑfectio simpl'r: ⁊ sic insunt sibi oīa dicētia ꝑfectionē: nā ōis ꝑfectio dīna est p̄or o i ꝓp̄etate ꝑsonali: vt p3 a doc. q. 1. quoli. ⁊ ꝑ ꝯñs q̄cq̄d inest nature diuine in illo p̄ori nature est ꝑfectio simpl'r. Post sequit declaratio ꝑfectiōis simpl'r. Ubi no. ꝙ duplex est ꝑfectio. s. simpliciter: ⁊ est illa q̄ ex sua rōne forāli excludit oē3 impfectionē. Alia est ꝑfectio limitata ⁊ dr̄ illa q̄ ex sua rōne forāli sp includit impꝑfectionē: vt oīe ens creatū ⁊ depēdēs ab alio qdcūq̄ sit illd. Et no. ꝙ illa res dr̄ nō includere ex sua rōne forāli aliquā impꝑfectionē: q̄ vt i sūmo accepta excludit oē3 impꝑfectionē ⁊ realiter includit oēm ꝑfectionē: vel saltē formaliter dicit ꝑfectionē3 infinitam: ⁊ illa res dr̄ ex sua rōne forāli includere imperfectionē: q̄ in summo accepta adhuc includit impꝑfectionē. Exēplū p̄mi. Ens vnū verū bonū res intellect⁹: volūtas: itellectio: volitio: sapiētia: ⁊ hmōi. Ista em̄ accepta in summo: vt puta: sūma entitas: sūma vitas ⁊c. oēm excludūt impꝑfectionē: ⁊ oēm ꝑfectionē simpliciter includūt saltē per eminētiā. Exēplū scd̄i. natura āgelica ⁊ nā humana etiā in summo accepta nō excedēdo limites nature angelice semper includūt impꝑfectionē: quia limitationē ⁊ dependentiā. Tertio nota: ꝙ omnes perfectiones simpliciter sunt cōpossibiles in eodē realiter: hoc est de se notū: q2 si det infinitū ens illd realiter erit infinitū bonū: infinitū sapiens: ⁊ hmōi. similiter si detur infinitum bonum illud erit realiter infinitū ens. Quarto nota: ꝙ aliquid esse perfectionē alicui⁹ ꝯtingit dupliciter: aut vt est suppositū nature limitate: aut vt est suppositū nature oīno illimitate: puta entis boni veri ⁊ hmōi. p̄mo mō aliq̄ ꝑfectio limitata est melius tali supposito q̄3 ꝑfectio simpliciter i sūmo accepta: p3 q2 melius est lapidē vt est suppositū lapidis esse albū q̄3 sapientē: q2 p̄mū est ꝑfectio sibi cōueniens. ⁊ scd̄m est ꝑfectio oīno repugnās. nō em̄ dr̄ aliq̄d esse meli⁹ ꝑ aliqd qd oīno sibi repugnat. scd̄o vō mō vt est suppositū nature illimitate: tūc oīs ꝑfectio simpliciter nata est cōpetere illi: p3 q2 meli⁹ est frāciscū inquātū suppositū entis esse substātiā infinitā q̄3 finitā: patet: q2 infinitas nō repugnat entitati: nec per ꝯñs

Suppositū icludit duplex q̄.

Duplex ꝑfectio.

Declaratio ꝑfectionis simpl'r.

Aliq̄d ꝑfectiōe3 alteri⁹ cōtingit dupl'r.

alicui supposito entis inꝗ̄tuz entis. Quinto no. ꝙ qñ dicitur perfectio simpliciter est meliꝰ ipsum ꝗ̄ nō ipsum ⁊c. dz accipi ly nō ipsum ꝓ suo incōpossibili: nō aūt ꝓ cōtradictorio: vt notat doc. in. q. 5. q̄l. patet/ qꝛ meliꝰ est lapidē esse ꝗ̄ nō eē ⁊ tñ lapidē esse nō est ꝑfectio simpliciter sed limitata: incōpossibile ergo est ꝑfectioni simpliciter oē illud qd ex sua ratione formali includit imꝑfectionem. Et sic dico ꝙ oīs ꝑfectio simpliciter ē cōicabilis cuicūqꝫ supposito nature oīno illimitate ⁊ trāscēdētis: pz/ qꝛ accipiendo qdcūqꝫ ens vt suppositū entis sibi nō repugnat aliqua ꝑfectio simpliciter. cū etiā illa nullo modo repugnet entitati. Perfectio ḡ simpliciter. s. excludēs ex sua rōne formali oēm imꝑfectionē ⁊ includens oēm ꝑfectionē in summo est meliꝰ ipm ꝗ̄ nō ipsuz: siue ꝗ̄ suū incōpossibile. i. est meliꝰ simpliciter ipaz eē in q̄lz supposito absolute ꝯsiderato ꝗ̄ non esse. i. meliꝰ est simpliciter suppositū hr̄e illā ꝗ̄ suū incōpossibile: qꝛ habēdo illaz ē meliꝰ simpliciter: habēdo ꝟo suū incōpossibile puta qdcūqꝫ ens limitatū nō est meliꝰ simpliciter: sed tm̄ ꝫm qd ⁊ limitate. ¶ His declaratis pz ratio doc. qꝛ ex quo natura dīna ē ꝑfectio simpliciter: si ipsa esset incōicabilis: tūc nō esset melius ipam esse in q̄lz supposito ꝗ̄ non esse: ⁊ sic nō eēt perfectio simplicit ⁊ pz rō. ¶ Tertia ratio ē ibi. Hoc etiā arguitur ex ꝑte rōnis suppositi. Et qd dicit ibi, non opz illā rōnē includere ꝗ̄lz rationē entis ꝑ idētitatē. i. ꝙ non opz rōnem suppositi includere ꝗ̄lz rōnem entis ꝑ idētitatē. Hoc dicit doc. ꝓpt ꝑfectionē simpliciter: qꝛ ꝑfectio simplr̄ i quocūqꝫ est ꝑ idētitatē realē icludit oēm entitatē q̄ est in illo: vel ipsa est inclusa realr̄ in oī alio qd est in illo. Exēplū. eēntia diuina est ꝑfectio simplr̄: ⁊ includit realr̄ qcqd est in deo: ⁊ similiter sapīa dīna est idē realiter cū oī illo qd est in deo: rō aūt suppositi puta filij in dīnis non icludit realr̄ oēz entitatē q̄ est in deo: pz/ qꝛ non icludit realr̄ paternitatē nec spirationē passiuā cū realiter distiguat̄ ab illis. ḡ iste tres rōnes suppositales: cū vna non icludat aliā realiter: pñt esse ibi. s. in essentia dīna vt realiter distincte. ḡ ⁊ ꝯstituta ꝑ istas relationes suppositales: ⁊ sic pz ꝙ non repugnat nature diuine simplicissime ꝑfectissime ⁊ singularissime eē in pluribꝰ suppositis: et hoc itēdit Doc. in ista rōne. ¶ Ibi. Hoc. quarto declaratur ex infinitate ⁊c. Ista ꝑsuasio est ꝑ qddā exēpluz satis clarū ⁊ ad ꝓpositū ꝓcedit a fortiori: qꝛ. s. essentia dīna est simplr̄ illimitata: ⁊ hoc rōne sue infinitatis. Dicit ḡ. aīa intellectiua q̄ est aliqualiter illimitata in ꝑficiēdo ꝑtes corporis indiuisibiliter. i. ꝙ nullo mō extēditur nec ꝑ se: sicut quātitas q̄ est ꝑ se. i. rōne sui p̄cise extēsa: nec ꝑ accñs: sicut albedo extēditur: qꝛ ad extēsionē ꝗ̄titatis. ⁊ dr̄ aliqd extēdi ꝑ accñs duplr̄: vel qꝛ recipit ꝗ̄titatē ⁊ sic forma substantialis corpalis vt forma ignis extenditur per accidens: vel qꝛ recipit̄ in ꝗ̄to ꝑtibiliter tñ: ita ꝙ vna ꝑs recepta pōt signari in vna parte ꝗ̄ti: ⁊ alia in alia: nullo istorū modoruz aīa intellectiua extēditur. imo tota īdiuisibiliter est in q̄lz ꝑte corporis: ⁊ hoc mō dr̄ aliqualr̄ illimitata: qꝛ sine sui diuisione ꝑficit plura ꝑfectibilia: ⁊ notanter dicit de aīa intellectiua: qꝛ alie aīe forte extēdūtur ꝑ accñs ꝫm multos ⁊ p̄cipue ꝫm ipm: lz etiaz albedo cubitalis ꝑficialis pl̄es ꝑtes: tamen qꝛ ꝑficit illas ꝑtes tm̄ ꝫm aliā et aliā sui partē nō dicitur aliquo mō illimitata qꝛ vna pars signata p̄cise ꝑficit illam signatā. Dicit etiā doc. ꝙ ꝑficere plures ꝑtes sine sui diuisiōe est simplr̄ ꝑfectionis: qꝛ aīa intellectiua ponit̄ forma ꝑfectissima inter oēs formas naturales: nō ꝙ sit ꝓducta ab agēte naturali dicit̄ naturalis cū a solo deo imediate ꝓducatur: vt pz ꝑ phm̄. 16. de aīalibꝰ: sed dr̄ naturalis qꝛ ꝑficit corpꝰ naturale: ⁊ quōvide doc. in. 4. d. 43. Dicit etiā ꝙ ꝑficere materiā est imꝑfectiōis: nō ē imꝑfectiōis ex hoc solo ꝙ ꝑficit: sed magis cōcomitāter: qꝛ forma ꝑficiens materiā depēdet a materia: ⁊ vltra est pars alicuiꝰ cōpositi: et ista sunt imꝑfectionis. Silr̄ partes corꝑis vt partes dicunt imꝑfectionē vt pz. j. d. 8. q. 2. ⁊ etiā pñti. d. q. 1. Si ergo tollatur a ꝑtibꝰ corꝑis rō ꝑtis: sed ꝙ sint ꝑ se supposita subsistētia in eadē natura: ⁊ similiter tollat̄ ab aīa ꝙ formaliter ꝑficiat illas ꝑtes: ⁊ hoc ꝑ informationē ⁊ inherētiam. erit exēplū multū ad ꝓpositū: qꝛ tūc eadē natura numero erit cōicata pluribꝰ suppositis: ita ꝙ illa supposita erūt subsistentia in tali natura: intelligendo etiā ꝙ ille partes nullū esse supple quiditatiuū ⁊ dicēs ꝑfectionē habeāt in se vltra ipsam aīam: sed ꝙ tm̄ includāt ꝓprietatē ypostaticā qua subsistūt in tali natura: sicut etiā ꝑsone diuine vltra essentiā in qua subsistūt nullū esse quiditatiuū dicēs ꝑfectionez includunt: sed tm̄ ꝓprietatē personalē: ita ꝙ ipe persone dicunt̄ simplr̄ habere esse ⁊ totā perfectionē eēntialē: qꝛ hñt essentiam diuinā. Sed dico etiā ꝙ ille partes corporis q̄ ponuntur per se existere ⁊ nō partes alicuiꝰ: ⁊ q̄ ponūtur subsistere in aīa: debēt intelligi ꝙ nullū aliud esse includāt preter proprietates: ita ꝙ precise ille ꝓprietates ypostatice sint rationes subsistendi in natura ipsius aīe. aliter exemplum nō esset ad propositum: ⁊ hoc magis patebit. j. d. 5. q. 2. ⁊ d. 26.

Duplex extēsio ꝑ accidens.

No. hic d aīa sensitiua.

¶ Sed circa aliqua dicta doc. in istis rōnibus superiꝰ positis occurrūt alique diffi. Prima difficultas est in p̄ma ratione: vbi dicit ꝙ quecūqꝫ natura est in pluribꝰ cōicabilis. nā ex hoc videt̄ sequi: ꝙ natura solis sit pluribꝰ cōicabilis: qd est cōtra mentem phōꝝ: ⁊ sic de alijs stellis. Sed de hac difficultate parū est curandum: qꝛ apud doc. ⁊ apud cōiter theologos nō negaret̄ quicqd sit de mente phōꝝ: nō eñ est presentis speculatiōis hoc ꝑtractare. Sed maior difficultas videt̄ sequi: qꝛ si natura dīna est pluribꝰ cōicabilis ꝗ̄tū est ex natura sua: seqtur ꝙ sit in īfinitis suppositis cōicabilis per argumentū doc. in p̄mo. d. 2. q. 1. ⁊ in quol. q. 2. ⁊ alibi: qd est indeterminatū ad plura eiusdē rōnis nisi aliunde determinet̄ ꝗ̄tū est ex parte sua pōt eē in īfinitis. si ḡ essentia diuina est indeterminata ad plura supposita ꝗ̄tuz est ex parte sua. ergo pōt esse in infinitis nisi aliūde determinet̄: ⁊ si pōt esse. ergo actu est. hanc ꝯñam vltimā facit doc. vbi. s̄.

Pria dif cult. circa rōnes docto.

¶ Rñdeo. ꝙ eēntia diuina ē simplr̄ determinata ad certuz numeꝝ suppositoꝝ: ita ꝙ est īpossibile ipsam esse in pluribꝰ vel in paucioribꝰ. Et cuz q̄ritur a quo determinat̄? Dico ꝙ ꝑꝑ duplicē rōnē foalez ꝓducēdi est tm̄ ī vno filio ⁊ tm̄ ī vno spūsctō: ita ꝙ intellectꝰ est ita determinatꝰ ad hanc ꝓductionem filij: ꝙ est īpossibile hr̄e aliā etiaz ipsa circūscripta. hoc idē dico de volūtate respectu ꝓductionis spūssancti: et hoc ꝑtz subtil̄r a doc. i. 2. q. q̄l. ⁊ qꝛ nō p̄t eē in ꝑsona ꝓducta: nisi de necessitate sit ī ꝑsona nō ꝓducta: iō tm̄ ē ī tribꝰ. Si q̄rat̄ vñ ē determinata tm̄ ad vnā ꝑsonā īproductā: ita ꝙ nō ad pl̄es? Dico ꝙ a semetipsa: qꝛ ē talis nā ꝙ ē simplr̄ īpossibile ipaz posse eē in pl̄ibꝰ suppositis nō ꝓductis. Et de hoc patebit. j. d. 28. Est etiā alia ratio q̄ est Doc. in. 2. q. huiꝰ ꝑtis: q̄re non pōt esse in pluribus ꝓductis ꝗ̄ in duobꝰ tm̄: qꝛ illa ꝓducta sunt adeq̄ta potentijs ꝓductiuis ⁊ semper sunt in producı ⁊ in producto esse: quod clarius patebit. j. d. 9. ¶ Secunda difficultas est in hoc qd dicit: ꝙ ex quo diuina natura est ꝑfectio simplr̄: ideo pōt esse in pluribꝰ suppositis. Ex hoc videt̄ seq̄ ꝙ possit eē in supposito lapidis ꝑ dictū Doc. hic: qꝛ ꝑfectio simplr̄ est meliꝰ ipsum ꝗ̄ non ipsum in quolz supposito entis: qꝛ entitati nō repugnat infinitas: vt dixi. s̄. ergo lapidi vt supposito entis nō repugnat ꝑfectio nature dīne: qd videt̄ incōueniēs. ¶ Diceret̄ ꝙ nō ē incōueniēs: et tūc sensus ē ꝙ huic supposito entis iꝗ̄tū ētis nō repugnat talis ꝑfectio: sz bñ repugnat lapidi vt ē suppositū lapidis.

Scda d

Sed hic restat vlterior difficultas. Hic doctor itēdit ꝓbare ꝙ inter essentiam diuinaz et proprietatem personalem sit aliqua distinctio preter omnem actuz intellectꝰ. s. ꝙ nullo modo sit causata per actum collatiuū intellectus nec alteriꝰ potētie. Expono tamē aliqualiter lr̄az cū dicit ꝙ sine assertione ⁊c. Non dz intelligi ꝙ hic nō sit determinata itētio doc. Tū qꝛ iste rōnes ꝯcludūt euidēter ꝓpositū: supposito hoc articulo: ꝙ essentia est realiter in tribꝰ suppositis realr̄ distinctis. Tū etiā qꝛ. d. 8. q. pe. hoc asserit esse simplr̄ necessariuz. hoc idē in pluribus alijs locis. Seq̄tur. Et ꝓbo sic. p̄muz suppositū. s. pater habet realr̄. i. preter oē opꝰ intellectus entitatē cōicabilē. s. naturam diuinā. alioquin non posset eam cōmunicare nisi haberet in se eam formaliter: non eñ habet eaz virtualiter eo modo quo causa habet effectum: si eñ non haberet eaz realiter non esset realiter deus: habet etiā realiter entitatē positiuā entitatē incōicabilē. s. ꝓprietatē personalem qua cōstituitur in esse personali ⁊ incōicabili: alioq̄n non esset positiue ⁊ in entitate reali suppositū. Et quomodo ꝓprietas ꝑsonalis siue suppositalis in diuinis sit necessario positiua licet in nobis tm̄ dicat negationez: vide que exposui super. 3. Doc. d. 1. q. 1. ⁊ aliqualiter. j. d. 28. et sic ꝑtz ratio ista. que stat in hoc: qꝛ si sunt penitus idē preter oēm actū intellectus qd competit vni preter actū intellectꝰ siue ex natura rei de necessitate ꝯpetit ⁊ alteri: sed eēntie dīne ꝯpetit ex natura rei vt sit cōicabilis pluribꝰ suppositis: ⁊ hoc repugnat ꝓprietati personali: ⁊ similiter ꝓprietati personali ꝯpetit esse incōicabile ex natura rei: et hoc repugnat essentie dīne. Seq̄tur ergo ꝙ inter se distinguuntur aliqua distinctione: que non est per actuz intellectus diuini ecꝫ creati. ¶ Ibi. Si dicas. ꝙ ante omne opus intellectus in patre nulla est distinctio essentie et proprietatis. Contra: quia tunc pater totum cōmunicaret: patet/ quia pater realiter ⁊ preter oīe opus collatiuum intellectus generat filiuz: ⁊ in tali generatione realiter cōmunicat sibi naturam diuinam: que ponitur terminus formalis generationis: vt patebit. j. dist. 5. q̄ō. 2. si enim

Hic exponitur lr̄a.

realiter nõ cõicaretur ꝑ talẽ generationẽ: tũc ĩ diuinis nõ
eẽt generatio realis: et per ꝯñs nec genitũ reale: q̃ oĩa sunt
absurda. Si cõicatur natura diuina realiter filio ⁊ ꝓprietas
p̃ris preter om̃e opꝰ intellectꝰ est idem nature diuine. ergo
real'r pater cõicat ꝓprietatẽ filio: ⁊ sic filius erit realiter ꝑso
na p̃ris. ¶ Ibi. scd̃o arguitur sic. Pro intelligentia huius
lr̃e nota ꝙ distinctio in intellectu que tm̃ ẽ penes diuersum
modũ concipiendi idem tm̃ dependet ab intellectu sic consi
derante: ⁊ in re nullam penitus presupponit distinctionẽ sꝫ
illa distinctio que est in ĩtellectu penes diuersa obiecta for=
malia de necessitate p̄supponit in re ante oẽm cõsideratio=
nem aliquã distinctionẽ illoꝝ obiectoꝝ formaliũ. Nota se=
cundo ꝙ obiecta formalia nata sunt ꝯcipi distinctis actibꝰ
intellectꝰ vt. ĩ. patebit. d. 8. Nã q̃ sic se habẽt ꝙ sunt obiecta
formalia vnũ distincte põt cõcipi alio nõ cõcepto: sed hoc
diffuse ꝑtractari habet. ĩ. d. 8. q. 2. in r̃nsione ad p̄mum arg.
principale. ¶ His declaratis infert Doc. p̄ncipale intẽtũ:
vcꝫ ꝙ ꝓprietas personalis et eẽntia distinguãtur ex natura
rei: siue preter oẽm considerationem intellectus. Et rõ stat
in hoc. pater in p̄mo signo originis in quo habet a se q̇cq̇d
habet ⁊ in quo est p̄or filio: intelligit essentiã q̃ dicatur. a. ⁊
proprietatẽ q̃ dicatur. b. vt diuersa obiecta formalia mõ p̄=
exposito: aut intelligit. a. ⁊. b. vt idem obiectuꝫ formale: sed
sub alio mõ cõcipiendi sicut naturã hũanã sub modo con=
creti vel abstracti. Si scd̃o modo. ergo. b. nõ erit ibi distictũ
preter opꝰ intellectus ab. a. ⁊ sic ex natura rei ita. b. erit cõi=
cabile sicut. a. ⁊ per ꝯñs persona p̃ris ex natura rei erit pre=
cise natura diuina: ⁊ sic pr̃ preter opꝰ intellectꝰ nõ erit distin
ctus a filio: pꝫ/qꝛ si. b. est idẽ ex natura rei qd̃. a. ⁊. a. ex natu=
ra est ita in filio sicut in p̃re. ergo pater ⁊ filius ex natura ni
hil aliud includũt nisi naturã diuinã: ⁊ sic pater et filiꝰ sunt
simpliciter ideꝫ inter se ex natura rei: ⁊ sic non erũt due ꝑso
ne realiter disticte: cuiꝰ oppositũ tenet ecclesia. Si p̄mo mo
do pater intelligit. a. ⁊. b. vt duo obiecta formalia. s. ex natu
ra rei. seq̃tur ꝙ. a. ⁊. b. erũt ibi actu existentia. ⁊ p̄ter oẽ opus
ĩtellectus distincta. Probat supponendo vnũ. s. ꝙ cognitio
intuitiua ẽ exñtis vt exñs in ꝓpria existẽtia: ⁊ p̃ntis ĩ ꝓpria
p̃ntia: vel p̃ns in alio in quo virtual'r ꝯtinetur: sicut creatu=
ra cognoscitur intuitiue ab intellectu diuino: sed non vt in
ꝓpria exñtia: qꝛ etiã cognouit ab eterno: sed sufficit ꝙ crea
tura virtualiter ꝯtineatur ĩ eẽntia dĩna: ⁊ tale ỽtualiter cõ

Solꝰ deꝰ ꝯtinet virtualiter s̄m totam entitatem.

tentũ nõ hꝫ eẽ mere ꝑ opꝰ collatiuũ intellectꝰ. Et qd̃ dicit
ꝙ ꝯtinetur eminẽter siue ỽtualiter s̄m totã entitatẽ. hic be
ne nota: qꝛ nulla creatura cõtinet aliã ỽtualiter ⁊ eminen
ter s̄m totã eiꝰ entitatẽ: vt exposui. s̄. in. 2. d. 3. q. 10. In ꝓpo
sito tñ nihil ẽ in deo: qd̃ ỽtualiter siue eminẽter ꝯtineatur
in alio etiã intrinseco ipsi deo: qꝛ tale sic cõtentũ est ens ꝑ
participationẽ: ⁊ ꝑ ꝯñs includẽs limitationẽ. Stat ergo ꝙ
b. nõ cõtinetur in. a. Si ergo pr̃ intuitiue intelligit. b. vt ob
iectũ formale distinctũ ab. a. ꝙ. b. terminabit illã cognitio
nem intuitiuã s̄m eiꝰ ꝓpriã exñtiam: ⁊ sil'r. a. terminabit s̄m
ꝓpriã exñtiam: ⁊ ꝑ ꝯñs. a. ⁊. b. erũt ibi distincta preter opus
intellectꝰ. ¶ Et nota ex ista litera q̃uo est necesse cõcedere
proprietates dĩnas dicere ex natura rei aliã exñtiaꝫ ab exi
stentia nature dĩne: ⁊ nõ est hoc incõueniẽs: eẽt tm̃ incõue

Dubium.

niens: si essent ibi tales exñtie realiter distincte. ¶ Dubita
tur tñ in hoc qd̃ dicit ꝙ intellectus p̃ris q̇cq̇d cognoscit co
gnoscit intuitiue: ⁊ cognitio intuitiua terminatur ad rẽ exi
stentẽ ⁊ p̃ntẽ in actuali exñtia: ⁊ hoc in se vel in alio eminẽ=
ter cõtinente totã entitatẽ ipsiꝰ. Nã relatio rõnis ꝑfecte co
gnoscitur ab intellectu dĩno: ⁊ tñ nõ est p̃ns in actuali exi=
stentia: nec in se vt pꝫ: nec ĩ alio ꝯtinẽte eminẽter: qꝛ relatio
rõnis non põt eminenter ꝯtineri in alio: qꝛ oẽ tale sic cõtẽ
tum est ens reale. Sed hanc difficul. diffuse pertractabit. ĩ.

R̃nsio datur alibi.

d. 30. ¶ Nota etiã in illa lr̃a quõ doc. cõcedit exp̄sse esse in
deo plura obiecta formalia ex natura rei: q̃ s̄m ꝓpriã exi=
stentiã terminãt cognitionẽ intuitiuã intellectꝰ diuini: q̃ tñ
existẽtie lꝫ sint aliquo mõ distincte preter oẽm actũ intelle
ctus cõsiderãtis: tñ sunt vna res real'r et eẽntialiter. ¶ Si

Dubium.

dicatur cũ paternitas ⁊ filiatio sint realiter distincta ⁊ ter=
minent cognitionẽ intuitiuã s̄m ꝓpriã exñtiam. g̃ inter se ve
re realiter distinguũtur vt due res exñtes. qd̃ videt̃ incõue=

R̃nsio

niens. ¶ Dico ꝙ si sic ꝯcederet̃: adhuc nõ esset incõneniẽs
qꝛ cũ essentia dĩna dicũt vnã ⁊ eãdem exñtiam real'r: lꝫ for
maliter distinctã. Dico scd̃o ꝙ res aliq̃n accipitur ꝓ eẽntia

Res accipitur multipliciter.

ꝑfecta: siue pro aliqua natura dicente ꝑfectionẽ aliq̃n acci
pitur pro entitate ꝯceptibili ⁊ exñte nullã imꝑfectionẽ iclu
dente. Primo mõ p̃ñitas et filiatio sunt tm̃ vna res et vna
exñtia. Scd̃o mõ p̃nt dici plures res. i. plures q̇ditates cõ=
ceptibiles extra intellectũ exñtes: ⁊ sic res accepta pro q̇di
tate simpliciter incõicabili nõ est incõueniens in dĩnis esse
plures res existentes s̄m propriã existentiaꝫ. ¶ Ibi. Si di=
cas ꝙ essentia de se facit vnuꝫ ꝯceptũ in intellectu p̃ris ⁊c.
Essentiam de se facere vnũ conceptum in intellectu patris
nihil aliud est q̃ꝫ ipsam in ratiõe obiecti intelligibilis qua
si producere vnã cognitionem intuitiuã ĩmediate represen
tantem essentiam diuinã. Et ista opi. dicit ꝙ intellectꝰ pa=
tris fabricat circa ipsam essentiã sic cognitã diuersas ratio

Cõceptus põt accipi tripl'r.

nes ⁊c. Sed hec positio clariꝰ hꝫ perscrutari. ĩ. d. 8. q. 3. No
ta tamen ꝙ conceptus potest accipi vel pro obiecto intelli
gibili: vel pro obiecto actu cognito. vel pro intentione: vt
patet a doc. in theoreumatibus. Essentiam ergo de se face=
re vnũ conceptum potest intelligi ꝙ faciat vnaꝫ notitiam
precise terminatam ad vnũ cõceptũ ex natura rei ⁊ ad vnũ
obiectũ ex natura rei: vel si facit de se plures conceptus. i.
vnam notitiam cum tm̃ sit vna in diuinis: terminataꝫ tamẽ
ad plures conceptus. i. ad plura obiecta formalia ex natu=
ra rei. Et iste secũdo modo intẽdit doc. ꝙ pater habet no=
titiam intuitiuam: ⁊ vnam tm̃ terminatam: tamen ad plura
obiecta formalia ex natura rei. Sed Heñ. intelligit tm̃ pri
mo mõ. Ideo doc. instat ꝯtra ipsum ibi. Cõtra q̇cquid ĩtel
lectus causat sine actiõe obiecti circa obiectũ. ¶ Pro in=
telligentia lr̃e est notandũ. Primo ꝙ intellectus diuinus ⁊
essentia diuina p̃nt dupl'r cõsiderari. Uno modo cõsiderat̃
intellectꝰ vt intellectꝰ: ⁊ vt pars memorie ⁊ essentia cõside=
ratur vt in rõne obiecti intelligibilis et vt est pars memo=
rie. Alio mõ ꝯsideratur intellectꝰ vt actu intelligẽs siue cõ
siderans essentiã ⁊ essentia consideratur vt actu cognita ab
intellectu diuino. Primo modo intellectus diuinus ⁊ essen
tia diuina dicuntur principium operatiuũ alicuius vere rea
lis: puta cognitionis intuitiue: ⁊ similiter dicũtur p̄ncipiũ
productiuũ alicuius suppositi vere realis: vt patuit. s̄. Sed
secundo modo nõ sunt principiũ nec rõ formalis ꝓducendi
aliqd̃ reale: cũ vt sic tm̃ cõsiderentur hr̃e esse s̄m q̇d siue di=
minutũ: pꝫ/qꝛ cognitum inq̃ꝫtũ cognitũ dicit tm̃ relationeꝫ
rõnis: ⁊ similiter considerans inq̃ꝫtuꝫ considerans. Ex his
infert doc. Si intellectus vt considerãs aliq̇d operat̃ circa
essentiam vt cognitam inq̃ꝫtum hm̃õi illud operatũ erit tã=
tum ens rationis: ⁊ sic ꝓprietas p̃ris erit relatio rõnis: ⁊ ꝑ
consequens vltimũ cõstitutiuũ p̃ris in esse ꝑsonali erit tm̃
ens rõnis: qd̃ est incõueniens: ⁊ hoc intẽdit doc. in p̃nti ra=

Declaratio litere.

tione. Declaro tñ lr̃aꝫ cũ dicit ibi. Quicq̇d intellectꝰ causat
sine actione obiecti circa obiectũ precise: hoc est ỽtute ꝓp̄a
intellectus: et hoc loquẽdo de obiecto vt hꝫ esse cognitum
in intellectu precise: ⁊ de intellectu vt cõsiderans est. illud
supple causatũ est precise relatio rõnis. hec lr̃a clara est ex
s̄. dictis. Sequit̃. Nũc astt illa rõ. i. cõceptus siue obiectũ
intelligibile quẽ facit essentia de se ꝓ quãto ex natura rei
est perfecte p̃ns intellectui suo in rõne obiecti actu intelligi
bilis: põt etiã hic accipi rõ ꝓ notitia terminata ad ꝯceptũ
siue obiectũ. ⁊ hoc dupl'r: vel vt termiat̃ precise ad vnũ obie
ctũ ex natura rei: ⁊ sic dꝛ vna rõ ⁊ formal'r ⁊ termiatiue: vt
tenet Heñ. vel terminat̃ ad plura obiecta formalia ex natu=
ra rei: ⁊ sic tm̃ erit vna formal'r: sꝫ plures terminatiue. ratio
primo modo siue ꝓ notitia: siue ꝓ obiecto: pꝫ ꝙ est absolu=
ta. i. ꝙ talis cõceptus quẽ facit essentia de se est vere absolu
tus: aliter non beatificaret intellectum patris: supple vt in
obiecto. Intellectus eñi patris beatificat̃ in essentia vt in
obiecto: sed in cognitiõe essentie formal'r beatificat̃ cũ ha=
beat illã in se formaliter. Sequit̃ ergo p̄ter istã rõnem ab=
solutam siue conceptũ essentie absolutũ: nulla est alia in re
ante actũ intellectus: al's haberet̃ ꝓpositũ. s. ꝙ essent plura
obiecta formalia: siue plures cõceptus p̄ter om̃e opus col=
latiuũ intellectus. Sequit̃. nulla etiã. s. rõ siue cõceptus est
in intellectu patris per te: nisi ꝑ actũ intellectꝰ negociantis
⁊ nõ per impressionẽ factã ab obiecto: qꝛ non imprimit ꝑ te
scꝫ ex natura rei nisi vnũ cõceptũ realẽ: qd̃ põt intelligi: vel
ꝙ obiectũ nõ inprimit eandẽ notitiã vt terminatã ad aliud
obiectũ formale ex natura rei: ⁊ sic erit alia nolitia a noti=
tia essentie nõ alia formaliter sed terminatiue: vt. s̄. dixi.
Uel potest intelligi ꝙ nõ imprimit in intellectu aliũ cõce=
ptum siue obiectũ. ⁊ hoc obiectiue tm̃ ⁊ nõ formal'r: siue per
informationẽ: sic ꝙ ỽtute essentie ip̄m imp̄mat̃ obiectiue in
tellectui p̃ris. i. ꝙ fiat p̃ns intellectui patris in rõne obiecti
actu intelligibilis: vel vt virtute eiusdẽ essentie imprimatur
obiectiue aliud obiectũ formale: puta ꝓprietatas persona=
lis que dicatur. a. i. ꝙ virtute essentie. a. fiat p̃ns intellectui
p̃ris in rõne obiecti actu intelligibilis. ⁊ hoc ex natura rei.
mõ ꝑ Heñ. nullꝰ cõceptꝰ hꝫ p̄ter ꝯceptũ realẽ essentie dĩne
g̃ q̃libet ratio alia siue cõceptꝰ a rõne absoluta essentie erit
precise relatio rõnis: qd̃ est incõueniens: qꝛ tũc rõ ꝓprieta
tis p̃ris erit tm̃ relatio rõnis fabricata per actũ collatiuũ

intellect⁹: et sic pater ex natura rei erit p̄cise natura diuina et sic similiter fili⁹ esset et p̄ ɔñs non erūt ibi tria supposita ex natura rei real'r disticta. ¶ Ibi. scd̄o op3 videre qualis sit ista differentia q̄ ponitur precedere omnē actum intellectus. Dicit duo. p̄mo q in rebus ē differentia manifesta. s. suppositoꝝ et naturarū. i. q oĩa supposita realiter distinguuntur: ita q manifestū ē vnum supposit3 esse aliud per realē identitatē: et similiter manifestū ē plures naturas vere reales posse esse eadē p̄ realem identitatē: et ista nō oportet ꝓbare cu3 experientia sint nota. Est etiā alia manifesta in intellectu cōsiderante: et hoc est vel modoꝝ concipiendi eandem rem sicut logice consideratur idē vel sub modo cōcreti vel sub modo abstracti vt hō: et hūanitas: vel est obiectorum formaliū ex natura rei. i. q intellect⁹ experit̃ se cognoscere aliud et aliud obiectū ita q cognitio eius non terminatur precise ad vnū obiectū: immo experitur q terminatur ad plura obiecta: q̄ ex natura rei precedūt ei⁹ cognitionem. scd̄o dicit q ex differētia manifesta tam in rebus q̄3 in intellectu cōcluditur differentia īmanifesta. De differētia manifesta in reb⁹ p3: q2 ex differentia creaturarum concluditur differentia ydearū in intellectu diuino: q2 creature vt in intellectu diuino tm̄ distinguūtur vt habēt esse cognitu3: esse em̄ cognitum creaturarū dicit̃ ydea: vt p3 a doc. j. d. 35. et. 36. et. 39. Sil'r ex distinctiōe reali suppositoꝝ in deo: q̄ est manifesta fidelibus. cōcluditur minima preter opus intellectus hic intēta. s. q essentia et ꝓprietas aliquo modo preter opus intellect⁹ distinguūtur: p3 si pater et filius real'r distinguūtur rōne ꝓprietatū: que sunt rōnes realiter distinguendi: et sunt real'r idem in essentia: patet/ q2 tm̄ est vna essentia in illis. si ergo essentia ē rō qua pater et filius cōueniūt realiter. et ꝓprietas est rō qua differunt adinuicem realiter. er ergo proprietas et essentia aliquo modo distinguūtur p̄ter opus intellect⁹: et si nullo mō distinguūtur. tūc sicut eēntia ex natura rei ē ratio cōuenientie. ergo et ꝓprietas cū sit penitus idem ex natura rei. Ex distinctione ergo suppositoꝝ manifesta concludit̃ ista īmanifesta. Sil'r ex differentia manifesta obiectoꝝ formalium in intellectu: quorum vnus nō cōtinetur in alio eminenter (quia tūc cōtinens sufficeret sine contento: de quo. q. 4. q̄l.) concludit̃ q talia obiecta preter oīe opus intellect⁹ aliquo modo distinguūtur: qualia sunt essentia diuina et ꝓprietas. ¶ Sed nūquid hec distinctio dicetur realis. ¶ Rñdeo. nō est ꝓprie realis et c. Hec litera sic declarat̃. Non ē proprie realis actualis: sicut cōiter dicitur realis actualis illa q̄ est differētia reꝝ et in actu. i. q distinctio inter ꝓprietatem et essentiam non ē realis actualis qualis est inter verā rem et rē: q2 si sic: tunc in eadē ꝑsona esset differentia rerū: et sic illa ꝑsona nō esset simplicissima. p3/ q2 si paternitas esset ꝟe alia res ab essentia cū paternitas fundetur in essentia: seq̄retur cōpositio ꝑsone ex pluribus reb⁹. Seq̄tur: et sicut nō est realis actualis: ita non ē realis potētialis: q2 nihil est ibi in potētia qd̄ nō ē in actu.

Distictio realis actualis et realis potentialis. Distinctio realis actualis ē sicut inter Fran. et Ioan. actu existentes: sed distinctio realis potētialis ē sicut inter Frā. et Io. in potentia existētes. Seq̄tur. pōt autē vocari differētia rōnis ſm Var. et Bona. accipiēdo rōne3 p̄ quiditate rei ſm q q̇ditas est obiectū intellect⁹. i. q essentia et ꝓprietas dicūtur distingui rōne: q2 sunt due quiditates cōceptibiles: siue q2 sunt duo obiecta formalia distincte ɔceptibilia: et sic rō accipitur hic p̄ quiditate ɔceptibili. Seq̄tur. vel alio modo pōt vocari differentia virtualis et c. vult dicere q in vna ꝑsona pōt esse differentia ꝟtualis: siue distinctio q̄ñ cōtinet in se plures realitates: dicim⁹ em̄ q in eodē hoīe est distinctio virtualis: q2 cōtinet in se realitate3 aīalis et rōnalis q̄ distinguuntur preter op⁹ intellect⁹: sic in ꝓposito in ꝑsona p̄ris que est tm̄ vna res est distinctio ꝟtualis eēntie et ꝓprietatis q̄ non sunt due res: cu3 paternitas nō dicatur ꝟa res: sed magis realitas et c. ¶ Ibi. Vel vt ꝓp̄issime dicat̃. Hic doc. facit duo p̄mo distinguit modos vnitatis. scd̄o intēdit declarare principale intentū: vc3 qualis sit distinctio inter essentiā et ꝓprietatē. et hec l̄ra clara est vsq3 ibi. In q̇nto est vnitas simplicitatis q̄ est vere idētitas. quicq̇d nō em̄ est ibi est realiter idem cuilibet. Si hoc intelligatur prout ꝟba so-

Dubium nant: tūc paternitas erit eadē realiter filiatiōi: cū omnia in diuinis sint vnū vnitate ista simplicitatis. Dico q sunt ide3

Rñsio real'r: q2 sunt simpliciter eiusdē eēntie et nature: nō aūt sunt idem realiter. i. suppositaliter siue ꝑsonaliter. Si dicatur q

Obiectio tunc erit maior idētitas simplicitatis inter attributa q̄3 inter ꝑsonas: et sic nō erūt vnū perfectissima simplicitate. Di-

Solutio co q ad ꝑfectissimā idētitatē simplicitatis nō req̄ritur oīmoda idētitas: q2 tūc non diceretur ꝓprie identitas aliquoru3 nisi inter illa eēt aliqualis distinctio: idētitas em̄ aliq̄ꝝ presupponit ipsa adinuicē aliquo mō differre. Ad ꝑfectissimā ḡ idētitatē simplicitatis sufficit idētitas realis illoru3: ita q q̄dl3 cuil3 sit ꝑfecte idē real'r: accipiendo real'r mō pre exposito. Vel pōt dici ad dictū Sco. q eēntia ē simpl'r ide3 cuil3 existenti in ipa: et q vna ꝑsona diuina ē vna vnitate simplicissima alia ab vnitate alteri⁹ ꝑsone: et sic vna ꝑsona est realiter idē cuil3 existenti in ipa. Nō em̄ ē incōueniēs ponere in diuinis plures vnitates simplicissimas: puta vnitatē p̄ris filij et spū ſſancti: et vnū real'r distinctū ab alio: respectu tm̄ eēntie diuine oīa sunt vnū vnitate simplicissima. Item alia solutio. ¶ Ibi. Ita adhuc vltra oēs est idētitas formalis: voco aūt identitatē formalem: vbi illd̄ qd̄ d'r sic idē includit illud cui sic est ide3 in rōne sua formali. Hic dicit Sco. inferius ē idē formal'r superiori et nō ecōtra. ¶ Ex hac l̄ra doc. manifeste p3: q īferi⁹ ē idē formal'r supiori superi⁹ aūt nō est idē formal'r inferiori: q2 superi⁹ nō includit i sua rōne formali inferi⁹: sed bñ ecōtra. Et sic ſm aliquos totū eēntiale vt hūanitas est idē formaliter in ꝑtib⁹ eēntialib⁹ vt aīe intellectiue et corꝑi organico et nō ecōtra. Multa tm̄ sunt dicēda de idētitate formali et de distinctione formali: q̄ oīa reseruo vsq3 ad. d. 8. q. pe. vbi agit̃ de distinctione foꝛali attributoꝝ: sed ꝓ nūc sufficiat scire q̇d sit idētitas formalis. vt intentū doc. manifestū fiat: videt̃ em̄ declinare ad hoc q essentia et ꝓprietas distinguant̃ formal'r: q2 nec essentia icludit̃ q̇ditatiue in ꝓprietate: nec ꝓprietas i eēntia: vt p3: et l3 hic nō ita expsse dicat ipas distingui formal'r: alibi tm̄ expsse dicit: vt post videbit̃. ¶ Ibi. Nū q̇d igr̃ d3 ɔcedi aliq̄ distinctio. Dicit doc. hic q magis debemus dicere p̄rnitas et eēntia sunt nō idē formal'r q̄3 q distinguant̃ formal'r. Et si inferat̃ si nō sunt idē formal'r. ḡ distinguūtur formal'r. Negat hoc doc. dicēs: q formalitas i añte negat̃ et in ɔñte affirmat̃: q2 vt. j. patebit. di. 8. q. 2. in rñsione ad p̄mū argm̄ p̄ncipale. aliq̄ nō sunt idē formal'r: et tm̄ nō distinguūtur formal'r: vt grad⁹ intrinsec⁹ nō ē idē formal'r cū eo cui⁹ est: et tm̄ nō seq̄tur. ḡ distinguit̃ formal'r: q2 cū dico. a. et. b. distiguūt̃ foꝛal'r. dico q. a. dic̃ distictā foꝛalitatē a foꝛalitate. b. ita q. a. et. b. sint due formalitates. Nō grad⁹ intrinsec⁹ nō dic̃ aliquā foꝛalitatē distinctā. iō nō seq̄t̃ nō sunt idē foꝛal'r ḡ distiguūt̃ foꝛal'r. Nā i añte negat̃ foꝛalitas: supple negat̃ q. a. et. b. sint due foꝛalitates i ɔñte ꝟo affirmat̃ formalitas: supple q. a. et. b. sint due formalitates distincte adinuicem et sic p3 l̄ra. Differentia inter distinctionem et nō identitatem. ¶ Ibi. Ista dr̃ia manifestat̃ p̄ exēpla. Hic doc. intēdit declarare quō est possibile q in vna re nō cōposita possunt esse plura q̄ adinuicē distinguant̃ p̄ter op⁹ intellectus: sic tm̄ q iter se et cū illa re simplici sint real'r idē: et p3 de albedine que est forma simplex. nam in ipa est aliq̇d a q̊ accipitur ratio coloris: et aliq̇d a quo accipit̃ ratio disgregatiui. et nō dico (vt aliqui) q ab vno gradu albedinis accipiatur ratio coloris et ab alio ratio differētie: q2 non credo hoc esse ad mentē doc. q2 si accipit̃ albedo in vno tm̄ gradu ꝑfectionali: adhuc in ipsa reperitur aliq̇d a quo accipit̃ ratio coloris siue generis: et aliquid a quo accipit̃ ratio differentie: ita q illa duo a quibus accipiūtur genus et differentia preter oīe opus intellect⁹ distinguūtur: ita q vnum nō includitur formaliter i alio nec ecōtra. Sed hec diffusi⁹ patebunt. j. d. 8. q. 2. sed pro nūc sufficiat habere quō in vna re simplici possunt eē plures formalitates: siue realitates. Et litera patet. ¶ Ibi. Ista aūt distinctio siue nō formalis idētitas. Hic doc. ꝓbat intētū q. s. ꝓprietas personalis et essentia distinguūtur formaliter: vel saltē non sunt idem formaliter et probat per auctoritates sanctoꝝ: que oīes auctoritates stant in isto presupposito q quādā aliqua sunt simpliciter idē preter opus intellect⁹ quod ɔpetit vni ex natura rei cōpetit et reliquo et ecōtra vt dixi. s̄. Prima ergo auctoritas Augu. que stat in hoc q essentia est quid absolutū et paternitas est essentialiter relatio. ergo si sunt penitus idē essentia: erit essentialiter siue formaliter relatiuu3: et paternitas erit similiter formal'r ens absolutū. Et hec auctoritas Augu. exposita est. s̄. di. 1. q. 2. Secunda est Augu. 7. de tri. c. 2. vel. 12. non eo verbū inquit quo sapientia: quia verbum non ad se dicitur. i. non ē entitas absoluta sed relatiua: quia verbum relatiue ad ei⁹ cui⁹ est verbū dicitur. i. relatiue dicitur ad ꝑsonam dicētem. s. ad p̄rem. Idem em̄ in re sunt verbum filius genitū differūt tm̄ vel nomine vel rōne: verbū relatiue dicit̃ ad ꝑsonam verbantē: vt. j. pater. d. 27. filius relatiue ad patrē dicit̃ genitū relatiue ad ꝑsonā gignentē. habet̃ ergo q fili⁹ siue verbu3 formaliter dicit̃ relatiuū et relatiuu3 includit relationem qua formaliter dicit̃ relatiuū et absolutum in quo fundat̃ talis relatio que adinuicē distinguūtur Si ergo verbum non eo verbum quo sapientia. i. nō eodem dicit̃ verbū quo dicit̃ sapiētia: seq̄tur q illo quo dicitur verbum formaliter. s. relatio (supponēdo q persone cōstituant̃ in eē ꝑsonali relationib⁹: qd̄ differatur vsq3 ad. d. 26. hui⁹) Septimo de tri. c. 1. vel. 6.

nõ sit idē ex natura rei cū illo quo dicitur sapiētia. dicitur
autem verbū sapientia ipsa essentia diuina: ⁊ hic accipitur
essentia pro oi eo qđ est pfectio simpliciter: que ꝓ nūc im-
portat idē ꝙ essentia non faciēdo pro nūc distinctionē ali-
quam ex natura rei īter essentiā ⁊ attributa: qꝛ tūc erit ser
mo.ī.d.8.q.pe. ergo ꝑsona verbi ē ibi ex natura rei: ⁊ ꝑ con
sequens que cõstituunt ipsam sunt in illa ex natura rei. con
stituitur aūt essentia diuina ⁊ proprietate personali relati-
ua. ergo preter omne opus intellectus eēntia ⁊ proprietas
distinguuntur. Ex his etiam patent auctoritates sequētes
que simili modo exponantur.

Difficltas **Occurrit** tamen vna difficultas. Quō est possibile ꝙ paternitas ⁊ filiatio distinguantur realiter
adiuicē: ⁊ tamen sint idē realiter eēntie diuine singularissi
me: quia per dictū doct. in rñsione ad pmum arg. pncipale
pñtis. q. expresse habet ꝙ eo modo ꝑsone diuine siue ꝓprie-
tates ꝑsonales sunt idē in eēntia: eo modo sunt idē adinui-
cem: ⁊ in essentia sunt idē realiter: vt patet. ergo adinuicez.
¶ Dico breuiter ꝙ maior est distinctio inter paternitatē ⁊
filiationē ꝙ̃ inter paternitatē ⁊ essentiam: qꝛ paternitas vt
cõparatur ad essentiaz ꝓpter infinitatem essentie transit in
idētitatem realē ipsius: vt vero cõparatur ad filiationem:
dico ꝙ non põt transire in realē identitatem: qꝛ nec filiatio
est formaliter īfinita: nec similiter paternitas: vt ꝓbat doc.
in quol. q.5. Si eñ ꝑ impossibile iste proprietates nõ inclu
derentur in essentia essent omĩno distincte: quia nec pater-
nitas esset rõ alicuius cõueniētie cum filiatiõe: nec ecõtra:
sunt eñ primo diuersa: vt patebit. ī. d. 13. ⁊. 26. Et bene nota
hanc responsionem quia facit ad multa in ista materia.

Greg. de ari. i pmo di. 26. conclusiõe tertia. **Nota tamen** ꝙ Greg. de arimino ponit ꝙ diuīe per
sone non distinguuntur ꝑsonaliter ali
quibus proprietatibus hoc modo acceptis: s. aliquibꝰ pro-
prietatibus que sint ipsarum ꝑsonarum transitiue: ⁊ hoc ꝑ
entibus aliqbus sibi propriis incõplexe significabilibus: ꝑ
quibus termini incõplexi possunt ꝑsonaliter seu significati
ue supponere. et sic supponētes esse subiecta propositionū:
quō nõnulli opinantur ꝓprietates ꝑsonarum: dicentes ꝙ i
patre ē aliqua entitas cõis sibi ⁊ filio et spūsancto. s. eēntia
diuina. ⁊ aliqua entitas nõ illis cõis sed sibi propria quam
vocant paternitatem ⁊ hanc dicūt esse ꝓprietatem eius. Et
similiter in filio opinātur esse aliquā entitatem sibi ꝓpriaz
vtpote filiationē: ⁊ in spūsancto spirationem passiuam. Et
hec ē positio Scõ. vt patz pñti. d. ¶ Secūdo ꝯcedit Greg.
ꝙ diuine ꝑsone distinguūtur ꝓprietatibus intransitiue: in-
tellīgēdo illas ꝓprietates vt sit ꝯstructio intransitiua: cuz
dicitur ꝓprietates ꝑsonarum. i. ꝓprietates que sunt ꝑsone:
vcz ꝑ aliquibus tñ complexe formaliter vel equiualenter
significantibus. quō dicit Augu. de fide ad Pe. ⁊ ponitur a
Magi. d. 26. ꝙ ꝓprium est patris ꝙ vnum filium genuit: ⁊
proprium est filii ꝙ de essentia patris natus est: ⁊ proprium
spūssancti ꝙ solus de patre filioqꝫ procedit. Constat autez
ꝙ talia ꝓpria nõ sunt alique entitates ſm se extra animam
proprie ꝑsonis. Non eñ entitas aliqua: pater vnum filiū ge
nuit: nec etiā filius nascitur ex patre. Nā ꝙ̃uis filius sit vna
res ⁊ natiuitas vna res ⁊ similiter pater que significantur ꝑ
terminos huius cõplexi: filius nascitur ex patre: nõ põt ta
men dici ꝙ hoc totum filiꝰ nascitur ex patre sit aliqua res:
nisi forte materialiter ⁊ nõ significatiue sumeretur istud di
ctum. Cum ergo dicitur ꝙ ꝓprietas patris est ꝙ vnum ge-
nuit filium: aut ꝙ filius nascitur ex eo: nõ denotatur ꝙ ali-
qua entitas extra animam existens sit ꝓpria patri: sed tan-
tū modo ꝙ ille solus genuit filiuz: et quod idem est ꝙ ex eo
nascitur tñ filius: ⁊ hoc mõ pater ⁊ filiꝰ distinguunt adinui
cē. Et multa alia dicit ꝓ ista positione: sed pro nūc ista suffi
ciant ad ꝓpositum nostrū. ¶ Et ꝓbat ꝙ dicit pmo. s. ꝙ non
sint dabiles alique tales ꝓprietates ꝑsonales incõplexe ex-
tra animam existentes: vt paternitatez in ꝑsona pr̃is extra
aīam distinctam ab essentia. Et probat sic pmo: quia vel ta
les entitates essent extrinsece ꝑsonis: vel intrinsece incluse
in eis: nõ pmo mõ: qñ ipse essent ꝑ se subsistētes: ⁊ per ꝯñs
essent ꝑsone: et tūc vltra: seqtur ꝙ in diuinis essent ad minꝰ
sex ꝑsone: vel essent ꝑsonis inherentes vel insistentes sicut
forme in materiis: qđ est impossibile in deo: q̃ nulli subsiste
re põt: vt dicit Aug. 7. de tri. Sꝫ nec põt dici ꝙ sint alique
entitates intrinsece incluse in ꝑsonis: ſm quem modū ima-
ginari vidētur quicūqꝫ tales proprietates ponūt in ꝑsonis.
Hoc aūt esse īpossibile probat multiplr. ¶ Primo quidez
ꝑ expressam determinationē eccl'ie extra de sum. tri. ⁊ fi. ca.
Prima rõ Grego. cap. Dānamus. vbi dicitur. Pater ab eterno filiū generādo
suā substātiam ei dedit: iuxta qđ ipe testat: pr̃ qđ dedit mihi
maius est oibꝰ: at dici nõ põt ꝙ partez substātie illi dederit
⁊ ptē ipse sibi retinuerit: cū substātia pr̃is īdiuisibilis sit ⁊c.
Patet ergo ꝙ sine vlla diminutione filiꝰ nascendo substan
tiam pr̃is accepit: ⁊ ita pater ⁊ filiꝰ habēt eādem substātiaz.
et sic eadē res ē pater ⁊ filius: ⁊ spūssctūs ab vtroqꝫ proce-
dens. Cū ergo vt profitet ecclesia filius totā substātiam pa-
tris sine diminutiõe acceperit: manifeste pꝫ ꝙ nullā entita
tem in se habet propriā pr̃ quā filio generando nõ dederit.
Nec põt dici ꝙ ꝙ̃uis totā sine diminutione pr̃is substātiam
filiꝰ generādo acceperit: nõ tamē accepit oēm entitatem pa
tris qñ nõ illam propriam: quā vltra cõem essentiā pr̃ iclu
dit. Tū qꝛ non minus est indiuisibilis ⁊ oīno simplex ꝑsona
pr̃is ꝙ̃ sit essentia cõis: ⁊ per ꝯñs iuxta determinationē ec-
clesie īpossibile est ꝙ partē sui. s. cõem essentiaz filio dederit
⁊ partē aliam sibi retinuerit: ergo sine diminutione filiꝰ to-
tam entitatem pr̃is accepit: nulla ergo entitas est in patre
que non sit in filio. Tum qꝛ stultissimum ē imaginari ꝙ i pa
tre sit aliqua entitans q̃ non sit substantia vel de substantia
eiꝰ sic eñ eēt ei accñtalis vel extranea: ergo si totā substātiā
pr̃is accepit filius oēm entitatē pr̃is habet filiꝰ. ¶ Scđo si Scđa rõ.
essent in ꝑsonis tales ꝓprietates: tunc nõ eadē res esset pr̃ ⁊
filius ⁊ spūssctūs: vt dicit ecclesia: qñ illo posito non soluz
essentia cõis est patri: sed ipsa simul cū illa propria entitate
pr̃is q̃ non ē in filio: ⁊ ꝑ ꝯñs non eadez res q̃ est pr̃ est filius. Tertia rõ
¶ Tertio: seqtur ꝙ essentia diuina non ē pater nec ecõtra
cuiꝰ oppositū etiā tradit ecclesia: vbi. s̃. d. ꝙ vna quedā sum
ma res ē incõprehensibilis quidez et ineffabilis q̃ veraciter ē
pater filiꝰ ⁊ spūssanctꝰ. s. tres simul ꝑsone ac singillatim q̃li
bet earūdem: ⁊ ideo solūmodo ē trinitas nõ quaternitas: sꝫ
q̃libet triū ꝑsonarū est illa res: vcz substātia essentia seu na-
tura diuina ꝯñā probat ex hoc ꝙ nullū includens plura est
aliqd illoꝝ: ⁊ silr̃ nullū illoꝝ ē ipm sed ipsiꝰ est: transitiue lo
quēdo: ⁊ illud includēs ex eo: sicut aīa non ē hõ sed hoīs:
nec homo est aīa sed ex aīa: simili mõ probari põt ꝙ essen-
tia nõ eēt filius nec spūsanctus nec ecõtra. ¶ Quarto: si Quarta rõ cum sequentibꝰ.
quelz habet aliquā propriam entitatem preter cõem entita
tem que est deus: sequitur ꝙ quelibet persona preter diui-
nitatem communem habet etiaz propriam diuinitatem: et
sic in trinitate erunt quatuor diuinitates vna communis ⁊
tres proprie: ⁊ vna persona erit alius deus ab alia propter
illam propriaz entitatē. s. diuinitatē quā sola includit. Hec
aūt oīa sunt erronea: ꝯñā probatur ex eo ꝙ īpossibile ē esse
in deo aliquam entitatem q̃ non sit deus: alioquin sequere
tur ꝙ persona nõ esset deus sed eius pars esset deꝰ. ¶ Itē
omnis entitas q̃ non est deus vtiqꝫ est creatura iuxta illud
Augu. pmo de trinita. Omnis substantia que deus non est
creatura est: ⁊ que creatura nõ est deus est. ⁊ cõstat ꝙ sub-
stantiā ꝓ essentia vel entitate ponit: sicut dicimus ꝙ substā
tia albedinis est alia a substātia nigredinis: alioquin non
sufficienter ꝓbaret intentū. s. ꝙ filius est deus. Hoc etiam
mõ Aug. sup illđ ps. Infixꝰ sum in limo ꝓfundi ⁊ nõ ē sub-
stātia: ꝓ entitate accipit substātiaz: vñ ait. Oia eñ substātie
sunt eoipso ꝙ sunt natura: q̃ nulla sunt in substantia oino
nihil sunt. Si ergo aliqua entitas esset in ꝑsona q̃ nõ esset
deus: iam persona cõposita esset ex deo ⁊ creatura: qđ blas
phemū ē dicere. ¶ Itē Hugo de sacris li. pmo. Oñe qđ in
deo est: aliud ꝙ̃ deus esse nõ potest: sed si illa entitas ꝓpria
est deitas: ⁊ ꝑ positionē nõ est illa diuinitas cõis: ergo est
alia diuinitas ꝓpria: ⁊ patet ꝯñā. Si vero diceret ꝙ illa enti-
tas ꝓpria nõ est entitas distincta modo aliquo a deitate cõ
muni sed est ipa: tūc sequitur ꝙ nulla pluralitas entitatum
est in personis: ⁊ per consequens non est in ea aliquid quo
conuenit cum alia persona ⁊ aliquid aliud quo distinguit
ab ea. ¶ Item ꝙ nulla ꝓprietas est in persona vel est per-
sone: transitiue loquendo qua distinguatur ab alia perso-
na: sed ipamet persona nulla plura quoquomodo includēs
seipsa primo iuxta sensum suprapositū distinguitur ab alia
⁊ sic habetur ꝓpositum. ¶ Quinto ſm hanc viam: sequi-
tur ꝙ nulla persona sit summe simplex: quod est error. Cõ
sequentia ꝓbatur: qꝛ ſm hoc quelibet persona habet in se
aliquid quod ipsa non est: nec econtra: sed est aliquid eius.
Simplex aūt nihil qđ ipm non sit habet in se: vnde ꝓpter
istam cām Magister determinat ꝙ proprietas persone est
ipa persona. d. 23. primi libri. ¶ Et aduertēdum est ꝙ oēs
premisse rõnes ꝓcedunt cõtra quālibet opinionē ponentē
aliquā ꝓprietatem modo supradicto: siue illa ꝓprietas vo-
catur res: siue formalitas: vel quiditas: vel modalitas: vel
alio quolibet noīe: dūmodo aliqua pluralitas ⁊ distinctio
ponatur intra personam diuinam: que omnia nomine enti
tatis intelligo signari. ¶ Pro hac conclusione sunt scõꝝ
auctoritates. Ait eñ Hylariꝰ. 3. de trini. ꝓpe finem. Audis.
Ego ⁊ pater vnuz sumus: vnum sunt: scilicet is qui est nihil

habēs: quod non sit etiaȝ in eo a quo est. ¶ Itē idem. 7. de tri. Indico quid sunt. s. pater ⁊ filius cũ vnum ex vno est: qꝛ neqȝ vnus vni aliud per generationē ꝙ̄ qd̓ suum est dedit: neqȝ vnus ab vno per natiuitatē obtinet ꝙ̄ qd̓ vn⁹. ¶ Itē ysi. de sum. bono lib. 1. ait. Ideo vnũ sunt pr̄ ⁊ filius qꝛ nihil habet pater qd̓ nõ habeat fili⁹. ¶ Insuꝑ Aug. de sum. tri. loquens de ꝟbo cõsubstantiali di. Et idē verbũ inq̇t hec veritas est: qm̄ quicq̇d est in ea scĩa: de qua genitũ est etiaȝ in ipso est. Scientia aũt de qua est genituȝ est pater: vt ibi pȝ. Quicq̇d ergo est in pr̄e: est in eius ꝟbo. Ex quib⁹ oĩbus: ptȝ ꝙ nihil oĩno: aut entitas aliq̄ ē in pr̄e que nõ sit in filio: nec ecõtra. Quod etiaȝ hmõi verba filij cõfirmant Ioan. 16. dicentis. Oĩa quecũqȝ habet pater mea sunt. ⁊ ꝓinde cãtat ecclesia. in pr̄e totus fili⁹ ⁊ totus in ꝟbo pater: nõ ergo in ꝑsonis diuinis ꝑter cõem essentiam sunt alique speciales ⁊ ꝓprie entitates cogitãde: vt est ex dictis ostẽsum. Cui quoqȝ cõsonat dictũ Hugo. li. ꝑmo de sacris di. Nihil aliud eē ꝙ̄ essentiã vnam quã cõfitemur. ¶ Deinde arguit ꝯtra se primo per illud ꝟbũ ꝑfactionis: in ꝑsonis ꝓprietas: ⁊ in essentia vnitas: et in maiestate adoretur equalitas: ex quo ptȝ ꝙ proprietas est aliqua entitas: alioq̇n nõ esset in personis: ⁊ nõ est entitas q̄ est ꝑsona: qꝛ nihil est in seipso: ergo ē entitas ꝑsone. ¶ Scd̓o si ꝓprietas ꝑsone nõ sit aliqua entitas propria ⁊ partialis ꝑsone: tunc non esset vna ꝓprietas seu notio cõis patri et filio: cuius oppositũ dicit Magister. d. 29. ꝑmi. ⁊ patet cõsequentia: quia nulla persona cõis est patri ⁊ filio. ¶ Rñdet ad ꝑmum: qꝛ illa auctoritas ĩ sñia nullo modo est cõtra ꝓpositum. Et dicit ꝙ illa verba accipiũtur ĩproprie. sicut etiã dicitur: ⁊ in maiestate adoreẗ equalitas: nõ em̄ est ibi equalitas aliqua entitas distincta: ⁊ similiter nec vnitas est aliqua entitas distincta cum dicitur ⁊ in essentia vnitas. Et dat alias expõnes que nõ sunt multum necessarie ꝓ nũc qꝛ idē cõcludũt in re. ¶ Ad scd̓m negat cõsequentiam: qꝛ pari mõ ꝓbaretur ꝙ essentia cum sit cõis tribus ꝑsonis esset partialis entitas ipsaꝝ: sicut ergo essentia est pater ⁊ fili⁹ ⁊ spũssanctus: sic illa cõis notio (si ponaẗ) ē pater ⁊ filius: ⁊ non est aliqua partialis entitas ipsarũ. Et hoc intelligo si loquamur de notione prout ē aliquid incõplexe significabile mõ supradicto. Si vero de cõi notione loquamur vt est aliquid significabile cõplexe tm̄: tunc non valet ꝯñа: quia notio sic sumpta nõ est aliqua entitas existẽs in persona: ĩmo nec aliqua entitas oĩno. Hec Greg.

Huic conlusioni Grego. posset multis medijs instari: sed ꝓ nunc sufficiãt omnia illa media quib⁹ Sco. ꝓbat ꝓprietatē hipostaticã distingui ex natura rei ab essentia: que media partim ponũtur ĩ pñti q. ⁊ ꝭ. d. 8. q. 3. ⁊ alibi. Possunt etiã adduci oĩa illa media q̇bus doct. ꝓbat per q̇d ꝑsone distinguũtur adinuicē: vt pȝ. ꝭ. d. 13. Possunt iterũ adduci oĩa media quibus doc. probat ꝑ quid ꝑsone cõstituuntur in esse reali ⁊ incõicabili siue ꝑsonali que ponũtur a doc. ꝭ. di. 26. Item possunt adduci omnia media q̇bus doc. ꝓbat personas cõstitui in esse ꝑsonali que ponũtur ꝭ. d. 23. ⁊ 28. ⁊ in quol. q. 4. Hec oĩa omitto quia ꝑncipalis intentio est rñdere argumentis Greg. ꝯtra doc. subtilē. ¶ Rñdeo ad rõnes Grego. Ad ꝑmam dico ꝙ

Rñ. ad rationes Grego. ad primam.

ꝓprietates ille sunt intrinsece ꝑsonis ⁊ intrinsece cõstituũt personas: ⁊ cum ꝓbat ĩpossibilitatem per illud cap. Dãnamus. pȝ ꝙ non est cõtra nos: qꝛ vult ꝙ pater generando filiũ non det ei partē substãtie pr̄is: sed totã substantiã: ⁊ certum est ꝙ illud cap. loq̇tur de natura diuina q̄ est tota ĩ tribus: ⁊ sic ꝑ generationē pater cõicat illã filio: ⁊ hoc ꝓbat ꝑ illud Ioan. 5. Pater qd̓ dedit mihi maius est oĩbus: quod tm̄ potest intelligi de natura diuina que est termin⁹ formalis generatiõis filij: vt ꝭ. ꝓbat doct. d. 5. q. 2. ⁊ ibi multa exposui de ista materia. Tũ etiam quia Magist. vult. d. 5. ꝑmi. ꝙ filius sit genit⁹ de substantia patris: ⁊ pȝ ꝙ ly substantia tm̄ accipitur pro natura diuina: qꝛ magister vult ibi: ꝙ sit genitus de substantia pr̄is. i. vt cõsubstantialis patri vt exponitur a doc. Nõ ergo accipit ibi cap. illud substantiã ꝓ oĩni entitate qꝛ non ꝓ entitate incõicabili. Nõ em̄ talis entitas incõicabilis dicitur substãtia accipiendo ꝓut hic accipitur a magistro ⁊ ab ecclesia: qꝛ accipiẗ substãtia ꝓ entitate deitatis que est vltima ꝑfectio quiditatiua personaruȝ: modo entitas personalis siue ꝓprietas non est aliqua ꝑfectio nec quiditatiua nec attributalis: cũ ꝑ ipsam persona distinguatur a persona: aliqua perfectio esset in vna persona que nõ ĩ alia: ergo talis entitas nec dicit ꝑfectionē nec impfectionem vt pȝ a doc. in pluribus locis. Immo illud cap. est magis contra Grego. qꝛ si vult ꝙ pater generet filiũ realiter ergo filius per generationeȝ accipit aliqd̓ esse reale: aliter non esset persona ex natura rei: quero tunc quod esset reale accipit a pr̄e: aut esse qd̓ est pr̄ loquẽdo de totali esse reali tm̄: si sic. ḡ pater generat seipm̄ realr̓: qd̓ est impossibile: ergo per illud ca. habetur ꝙ pater generando filium tm̄ cõicat filio essentiam diuinam ⁊ oẽm entitatem que est perfectio simpliciter ⁊ non ꝓprietatē qua pater est pater realiter. Ad scdam

¶ Ad secũdam: cum dicit ꝙ si essent in personis tales proprietates: tunc nõ eadem res est pater filius et spũssanctus vt dicit ecclesia. Dico ꝙ iste tres persone esse eandem rem potest dupliciter intelligi. Primo ꝙ sint eadem natura diuina siue eadē essentia: vel perfectio essentialis diuina eẽntialiter ⁊ realiter. Secundo ꝙ sint eadeȝ natura diuina oĩbus modis ex natura rei: ita ꝙ paternitas sit formalr̓ essentia diuina: ⁊ ecõtra. Primo modo conceditur ꝙ sunt eadē res: ⁊ sic sancti intelligũt ⁊ ecclesia: nec alium sensum habere põt saluando realem productionem in diuinis ⁊ realem distinctionem personarum ⁊ vnitatē essentie diuine: vt posset euidenter per multas rationes probari. Secũdo modo Dico ꝙ non sunt eadem res formaliter: qꝛ nec pater diciẗ formaliter essentia diuina vt patebit. ꝭ. a doc. d. 4. q. 2. ⁊ d. 5. q. 1. ⁊ 2. ⁊ d. 26. Et sic concedo ꝙ pater ⁊ filius et spũssanctus vltra essentiam diuinaȝ (qua dicũtur vna res realiter et essentialiter: ⁊ qua dicuntur deus) includunt aliquas ꝓprietates ex natura rei formaliter distinctas ab essentia diuina: vt ptȝ a doc. ꝭ. d. 8. q. 3. Vel saltem distinctas ex natura rei: vel non idem formaliter: vt pȝ hic pñti. q. a doc. ⁊ quib⁹ etiam ꝓprietatibus persone realiter distinguũtur adinuicē accipiendo realem distinctionem ẜm ꝙ exposui in respõsione ad ꝑmum argumentum principale pñti. q. ¶ Ad tertiã quando dicit ꝙ tũc essentia diuina non esset pater: nec ecõtra. Respondeo ꝙ essentiam diuinam esse patrem põt dupliciter intelligi: vel per identitatem realem: vel formalē. Ad tertiã

Primo modo: dico ꝙ essentia diuina est pater predicatione idẽtica: vt patet. ꝭ. a doc. d. 4. q. 2. accipiẽdo tamē patrē substantiue non adiectiue essentia em̄ diuina nec predicatione idẽtica nec formali est pater accipiendo patrem adiectiue: vt subtiliter ꝓbat doc. ꝭ. d. 5. q. 1. Et similiter concedo ꝙ pater est essentia diuina predicatione tm̄ identica ⁊ accipiẽdo patrem substantiue: non autem adiectiue. vt petet a doct. ꝭ. di. 5. q. 1. Sed accipiendo: secundo modo. dico ꝙ pater nec adiectiue nec substantiue est formaliter essentia: nec ecõtra vt patuit. s̄. Et cum dicitur per illud cap. ꝙ vna quedã summa res ē ⁊c. Cõcedo ꝙ tres ꝑsone sunt ipsa natura diuina siue ipse deus realiter ⁊ essentialiter: nõ tamen oĩbus modis est eadē ex natura rei: et sic debet intelligi. ¶ Ad quartam: quando dicit ꝙ si persona habet aliquam propriã entitatem preter cõem: ꝙ tunc sequitur ꝙ quelibet persona preter diuinitatem cõmunem: habet etiam ꝓpriam diuinitatē: et sic in trinitate essent quatuor diuinitates. Dico primo ꝙ miror ꝙ tam excellens Doct. inferat hanc consequentiam: Ad quartam

qꝛ ẜm Magi. vt patet. d. 5. in diuinis est res que nõ est genita: sed generans: ⁊ res tm̄ genita: ⁊ res tm̄ spirata: ⁊ res nec generans nec genita: nec spirans nec spirata: que est essentia diuina: ⁊ tamē non seq̇tur ꝙ ille res que est generãs ⁊c. dicant propriam diuinitateȝ distinctam a diuinitate cõmuni: quia ille tres res sunt realiter et essentialiter natura diuina: non tamen seq̇tur ꝙ formaliter: vt patet per illud ca. Dãnamus: vbi Papa cõtradicit Ioachin dicenti Magistrum petrum esse hereticum. Nos autem sacro approbante cõcilio credimus et cõfitemur cum Petro. s. ꝙ vna summa res est eẽntia vel natura diuina: que nec generat nec generatur: ⁊ tamen nõ sequitur ꝙ sit quaternitas: qꝛ ille tres res pater ⁊ filius ⁊ spũssanct⁹ sunt illa vna res: quaternitas aũt nõ esset nisi esset quartũ realr̓ distinctum a tribus. Apparet ergo ꝙ consequentia quã infert Grego. nõ est multũ nec satis euidens. Respondeo ad argumẽtum negando cõsequentiam: supponit eniȝ manifeste falsum: videlicet ꝙ ꝓprietas persone sit entitas pertinens ad perfectionem quiditatiuam: quod nõ est dictuȝ. Si em̄ esset aliqua perfectio quiditatiua diuina illa esset diuinitas: qꝛ ibi nulla est perfectio q̇ditatiua nisi deitas vel diuinitas: alie ꝑfectiões sunt ꝑfectiones attributales. Sed nos ponim⁹ hmõi entitates dicere nec ꝑfectionē nec ĩꝑfectionē: vt. s̄. dixi: sunt em̄ ꝓprietates ĩcõicabilr̓ existẽdi. Et ideo nõ seq̇tur ꝙ sint entitates diuine ꝓprie ꝑsonis. Sicut etiã nõ sequiẗ in Petro ⁊ Ioã. vltra humanitatem que est entitas quiditatiua sunt ꝓprietates quibus ꝑsonaliter vel suppositalr̓ vel indiuidualiter distinguunẗ: ergo huiusmodi ꝓprietates sunt humanitates formaliter. nõ sequitur: sed tm̄ forte sequitur ꝙ sunt humanitas realr̓ nõ foralr̓. Sic iste ꝓprietates ĩ diuinis sunt diuinitas realiter et essentialiter: non tamen sequitur ꝙ formaliter. ¶ Ad aliud quando dicit ꝙ oĩs entitas que non est deus

est creatura. ¶ Rñdeo q aliqd esse deũ põt dupl'r intelligi. Primo q oĩs entitas q̃ nõ est realiter de⁹ est creatura. Scdo q oĩs entitas q̃ nõ est formal'r deus: vel q̃ ex natura rei nõ est oĩb⁹ modis: idem qd de⁹ est creatura. Primo mõ posset cõcedi: qꝛ oĩs entitas q̃ est vere real'r distincta a deo nõ est de⁹. ꝛ p ꝯñs ẽ creatura. ſꝫ isto mõ nõ dicim⁹ q hmõi ꝓꝑetates sint entitates sic distincte a deo: ꝛ p ꝯñs sint creature: sunt em̃ ipse de⁹ real'r ꝛ essential'r: lꝫ nõ formal'r. Scdo mõ negaᵮ q oĩs entitas q̃ nõ est formal'r deus sit creatura est em̃ real'r de⁹. Prĩo mõ intelligit Aug. nõ scdo mõ: qui ponit hmõi ꝓprietatẽ distingui a deo: vt ptꝫ: qꝛ nõ eo pater est de⁹ quo pater est pater: vt expositũ est in pñti. q. Et p idem ptꝫ ad illud Hugo. cũ dicit q oẽ qd in deo est aliud esse nõ põt q̃ȝ deus. verũ em̃ dicit q oẽ tale est real'r ꝛ essentialiter tale. nõ tñ vult q sit formal'r tale vel oĩbus modis ex natura rei sit deus. Et sic pꝫ qd Aug. ꝛ Hug. intelligãt.

Cuꝫ sũma simplicitate stat distictio preter opus intellect⁹. ¶ Ad aliud de simplicitate. Dico p̃mittendo aliqua. Prĩo q summa simplicitas nõ dicit ex sua rõne summã idẽtitatẽ excludendo oẽm distinctioneꝫ: imo cũ summa simplicitate stat aliquoꝝ distinctio: vt magis. j. patebit di. 5. q. 2. ꝛ dis. 8. q. penul. ꝛ di. 26. ꝛ in quolib. Si em̃ cũ summa simplicitate nõ staret aliqua distinctio preter opus intellect⁹ nullo mõ posset saluari distinctio ꝑsonaꝝ cũ vnitate nature diuine. Scdo p̃mitto q simplicitas opponiᵮ cõpositioni: ꝛ cõpositio põt accipi vel ex his vel cũ his: ꝛ oẽ cõpositũ ex his de necessitate includit plura: quoꝝ vnũ est potentia vel quasi potentia ꝛ aliud est actus vel quasi actus. Sil'r om̃e cõponibile alteri vel hꝫ rõnem actus informantis vel rõnem materie informabilis. Tertio premitto q vbi aliqua duo adinuicẽ cõparanᵮ ita q vnũ transit in ꝑfectã identitatẽ alterius: loquendo de identitale reali: nunq̃ȝ illa cõponũt aliquid: qꝛ vt sic vnũ nõ dicitᵮ actus informãs respectu alteri⁹ vt patebit. j. a doc. di. 5. q. 2. ꝛ di. 26. Quarto premitto q qñ sunt alique due entitates cõparate adinuicẽ: quarũ vna sit in vltima actualitate: ita q sibi repugnat formal'r posse vlterius ꝯtrahi vel determinari: ꝛ alia nõ hꝫ rõnẽ actus informantis siue ꝑficiẽtis ſꝫ tm̃ est rõ qua aliqd dicaᵮ subsistere incõicabil'r in aliqua natura: nunq̃ȝ ex his põt fieri cõpositio: nec quasi cõpositio vt subtil'r ptꝫ a doc. j. dist. 5. q. 2. ꝛ di. 26. ꝛ in quoli. ¶ Istis p̃missis ptꝫ rñsio q nõ sequiᵮ ꝑsonã diuinã nõ esse summe simplicẽ: qꝛ nullo mõ est cõposita nec quasi cõposita ex essentia ꝛ ꝓprietate. Tum qꝛ ibi ꝓprietas transijt impꝑfectã idẽtitatẽ realẽ essentie diue. Tũ qꝛ ẽentia diuina ex se est simpl'r in vltĩa actualitate ꝛ ꝓprietas nullo mõ nata est esse actus nisi hipostaticus: vt. j. patebit locis preallegatis. Et cũ dicit q ꝑsona habẽs in se aliqd qd ipsa nõ est: nõ est summe simplex. Dico q hoc nõ sequiᵮ nisi vbi nõ est ipm real'r ꝛ essential'r. Si em̃ nõ est ipm formal'r: ꝛ tñ est ipm vere realiter: tunc nõ seqt̃ur cõpositio: immo stat summa simplicitas. ¶ Ad auc̃tes p̃mo ad illã Hylarỹ: ptꝫ q illa auc̃tas tm̃ loquiᵮ de entitate ꝑtinẽte ad ꝑfectionem: cuiusmodi nõ est ꝓꝑetas ꝑsonalis: ꝛ sic fili⁹ nihil hꝫ ꝑtinẽs ad entitatem ꝑfectionalem: qn illa eadeꝫ entitas sit etiã in patre a quo est filius: ꝛ sic hoc mõ pater ꝛ filius vnuꝫ sunt: nõ tñ dicit q sint vnũ in ꝓprietatib⁹ q̇bus cõstituunᵮ in esse reali ꝑsonali: ꝛ quib⁹ adinuicẽ pater ꝛ fili⁹ real'r distinguuntur. ¶ Ad Isido. de sum. bo. cõcedo sil'r q pater ꝛ fili⁹ ideꝫ sunt vel sunt vnũ. s. ſm oẽm ꝑfectioneꝫ siue quiditatiuã siue attributalem: ꝛ sic nihil ꝑtinẽs ad hmõi ꝑfectionem hꝫ pater q nõ habeat fili⁹: ꝛ sic dꝫ itelligi. nõ em̃ vult q sint vnũ in ꝑsona: imo sunt distincte ꝑsone: ergo preter illud in quo sunt vnũ includũt aliquas entitates suppositales siue ꝑsonales quib⁹ realiter distinguunᵮ. ¶ Ad auctoritatẽ Aug. dico q sciẽtia de qua filius est genit⁹ est ipsa memoria patris: vt ptꝫ a doc. pñti dist. ꝛ. j. di. 6. ꝛ. 27. ꝛ hec memoria est in filio: vt ptꝫ a doc. j. dist. 7. ꝛ falsum est q pater sit illa sciẽtia formaliter. Ad oĩa alia ptꝫ responsio.

Grego. de ari. arguit ꝯtra Sco. Deinde arguit Greg. de ari. cõtra Sco. ꝓbãdo q ꝓprietas ꝑsonalis nõ distiguiᵮ ex natura rei ab essentia in p̃mo dist. 33. ꝛ. 34. sic dicẽs. Hec opi. q̃ est in suis ꝟbis ꝓprijs recitata sic apparet tã ex rõnib⁹ eius recitatis q̃ȝ ex dictis eiusdem alibi. s. in dist. 8. cũ de attributis diuis ageretur in simul recollectis: ponit ex natura rei distingui essentiã a ꝓprietate: sic q in ꝑsona diua sunt aliqua plura inter se distincta ex natura rei ante oẽm opationẽ intellectus creati vel increati: q̃ plura aliqñ vocat realitates vbi s. aliqñ entitates vt di. 2. q. vlt. aliqñ ꝟo formalitates: sed vbi cõstat de intellectu nõ est cura de noĩe. Hac tñ pluralitate nõ obstãte dicũt tã essentiã q̃ȝ ꝑsonã esse summe simplicem ꝓpter ꝑfectionem: immo vt alibi dicũt ꝑfectissimã idẽtitatẽ ꝓprietatis ad essentiã ꝛ ecõuerso. Cõclusio ista videtur mihi falsa ꝛ incompossibilis istis alijs simul dictis. Vñ ꝓbo p̃mo q hmõi distinctio vel pluralitas nõ est compossibilis cũ simplicitate essentie: qd ex dictis illiusmet opinantis oñdo. ¶ Primo sic. Entitas cõicabilis pr̃is. s. essentia diua est summe simplex vt dicũt ꝛ verũ est: ergo ipa est oẽ qd ipa hꝫ ad qd nõ diciᵮ relatiue: ptꝫ ꝯña p eos. s. Sꝫ vt dicũt ipsa hꝫ istas entitates incõicabiles quas vocãt ꝓprietates ꝑsonales cũ oẽs fundet: nec ad eas dꝛ relatiue: ergo ipsa est q̃libet illarũ ex natura rei: aut si nõ sint essentia: ipa nõ erit summe simplex. ¶ Confirmaᵮ: qꝛ sicut ipsemet dicit in hac dist. 33. q. 2. in repor. parisieñ. ꝯtra opi. duas quarũ vna posuit inter essentiã ꝛ ꝓprietatẽ distinctionẽ realẽ nõ simpliciter sed rei absolute ꝛ rei relatiue: alia ꝟo distinctionem modalẽ quã pro tanto (vt isti referũt) dicebat posse vocari realem: qꝛ nõ erat p opationem intellectus: sic opꝫ saluare simplicitatẽ diuinã. vt rõ q̃ est cã simplicitatis in ꝑsona ponat habẽs esse id qd habeᵮ. Ex quo sequitur necessario q si formalitas cõicabilis hꝫ formalitatẽ vel entitatẽ incõicabilem (vt dicũt) q ipsa sit illa vel ipsa nõ est simplex. ¶ Scdo ꝓbo q talis distinctio repugnet simplicitati ꝑsone p rõneꝫ eoꝝ ibidẽ ꝯtra dictas opi. q̃ talis est. Ex q̇buscũq̃ȝ qualitercũq̃ȝ distinctis ex natura rei est aliquid vnũ: alterũ eorũ est actus ꝛ alterũ potẽtia. Si ergo (essentia ꝛ relatio distinguãtur qualitercũq̃ȝ ex natura rei ꝛ ex eis est ꝑsona) alterũ erit actus ꝛ alterũ potẽtia: ꝛ p ꝯñs ꝑsona ex natura rei erit cõposita cõpositiõe q̃ destruit simpl'r ei⁹ simplicitatẽ. hec oĩa ꝟba sua sunt. ¶ Deinde exquisite ꝓbãt illã maiorẽ: quã ꝓbationẽ nõ opꝫ nũc recitare hic. Nulla argumentatio vel declaratio alia est oportuna ad oñdendũ incõpossibilitatẽ ſm dicta eoꝝ: aut etiã falsitatẽ cõclusionis in se: cũ expresse dicãt q si qualitercũq̃ȝ distinctio est aut sit ex natura rei inter ꝓprietatem ꝛ essentiã ꝑsona nõ erit simplex simpl'r ſꝫ cõposita cõpositione que destruit eius simplicitatem. Cum ergo (ſm ipsos ꝛ ſm veritatem ꝑsona sit summe ꝛ simpliciter simplex) sequiᵮ q nulla oĩno est ibi ex natura rei distinctio. ¶ Preterea. Ad idẽ arguo sic. Pr̃ hꝫ in se aliquã entitatẽ cõicatã filio: ꝛ aliquã entitatẽ nõ cõicatã filio: ergo pr̃ nõ est oĩno simplex. Añs (lꝫ sit falsum) est datũ ab opi. in prima rñsione facta. s. ꝛ ꝯña tenet p cõciliũ. ex̃ de sum. trini. ꝛ fi. ca. Damnamus. sicut. s. ptꝫ dist. 26. cõclusione. 3. illius. q. ¶ Tertio arguo ꝯtra ꝯclonem in se ex dictis opi. ꝛ ꝓbo p aliam rõnem quam. s. facit ꝯtra predictam opi. q̃ est talis de verbo ad verbũ. Oĩs res accipiendo rem gñalissime habens distinctionẽ ab alia re qualitercũq̃ȝ: aut est ens informans: aut informatum: aut p se existens nec informãs nec informatũ. Si ergo relatio sit res distincta ab essentia: aut ergo sic vel sic: nõ p̃mo vel scdo modo: qꝛ sic vel esset act⁹ vel potentia respectu essentie: ꝛ per ꝯñs faceret cõpõnem in persona. Si vero sit res: tertio modo. s. per se subsistens: sequiᵮ q ꝓprietas per se subsistit sicut persona: ꝛ sic ꝑsona non includeret essentiam vt aliquid sui: sed tm̃ r'onem: qd est impossibile: hec ipse. Ex quib⁹ pꝫ q (cũ accipiat rem generalissime ꝛ qualitercunq̃ȝ distinctam ab alia) sequitur q ꝓprietas nõ est realitas vel entitas aut formalitas vel modalitas aut quouis alio modo noiareᵮ ex natura rei distincta ab essentia: saltem si argumẽtatio eoꝝ bona sit cũ res generalissime accepta dicaᵮ de qualibet entitate. ¶ Unde eadem argumentatio põt fieri. Posito hoc termino entitas: vel hoc termino formalitas loco huius termini cõis res. ¶ Cõfirmaᵮ: qꝛ si nõ sic intelligãt: vt dicaᵮ q nõ valet argumentatio ꝯtra ponẽtes relationẽ nõ esse ꝓprie rem: sed modalitatẽ rei: ꝯtra quos ista argumẽta valent. ¶ Preterea. Ista foꝛalitas relationis precise ſm se est distincta ab essentia ex natura rei: ꝛ cũ hoc (vt dicunt in. q. prime allegata) est sibi eadẽ ꝑfectissima idẽtitate ac si nõ distingueretᵮ ab ea ergo ſm argumentationẽ ei⁹ ꝯtra Prepositiuũ di. 26. ipsa nõ est ab essentia se tota p̃mo diuersa: sed aliquo sui ꝯuenit cũ illa ꝛ aliquo sui distinguiᵮ: ergo p scdaꝫ suã rõnẽ nũc. s. allegatã: hꝫ in aliqua distincta ex natura rei: ꝛ sit. a. id quo ista formalitas ẽ eadem essentie: ꝛ sit. b. id quo distinguitur ab ea: ꝛ tunc de. b. precise sumpto quero vtrũ sit aliquo mõ idem essentie ex natura rei vel nõ. Si nõ: ergo ꝑsona includens. b. ꝛ essentiã nõ est simplex: qꝛ ſm illos nõ saluaᵮ simplicitas ꝑsone nisi ꝓpter ꝑfectissimã idẽtitatẽ eoꝝ q̃ includit Et postea de ipso. b. quereᵮ an sit informãs vel informatũ: aut p se subsistẽs: sicut statim ipsi arguebant. Si ꝟo sit aliq̃ mõ idẽ ex natura rei ipsi essentie: ergo aliquo sui ẽ idẽ ꝛ aliquo sui distinguitur sicut prius: ꝛ sic in infinitum: vel oportet dare aliquid in persona: quod nullo modo erit idem ex natura rei ipsi essentie: ꝛ per consequens persona non erit summe simplex: quod est erroneũ ꝛ cõtra eos. Plura alia

ex dictis eorūdem possent adduci repugnantia istis: sed dicta sufficiant.

Rñsio ad argumēta Grego. de ari.

Respondeo ad primū. Cū dicit ꝙ eēntia dīna ꝓpter sui simplicitatē est oē qḋ ipsa hꝫ ad qḋ nō dicit̃ relatiue. Dico ꝙ hoc pōt dupl'r intelligi. Prīo ꝙ sit pura paternitas (ad quā essentia nō dꝛ relatiue) ex natura rei acipiēdo ex natura rei ꝓ vera idētitate reali. Scḋo ꝙ sit p̄rnitas ex natura rei. i. ꝙ sit eadē oib⁹ modis p̄ter oīne opus intellectus collatiui. Prīo mō eēntia dīna ē p̄rnitas qꝛ ipsa paternitas transijt hoc mō in ꝑfectā idētitatē realē ꝓpter infinitatē ⁊ simplicitatē essentie dīne: vt ptꝫ a Sco. in p̄mo di. 5. q. 2. ⁊ di. 26. ⁊ in quoli. ⁊ sic p̄dicatione idētica cōcedit̃ ista: eēntia est p̄rnitas: vt ptꝫ a doc. in p̄mo. d. 5. q. 1. ⁊ alibi. Et hoc mō nō ꝯcedit̃ ista: eēntia ē pater: accipiēdo patrem adiectiue: vt ptꝫ a doc. in isto p̄mo di. 5. q. 1. Non eñ pater pōt p̄dicari de ipa idētice cū vt sic adiectiue sumptus sit tm̄ nat⁹ p̄dicari formal'r: nec etiā est vera formal'r: qꝛ tūc eēt vera ī p̄mo mō dicēdi ꝑ se: vt ptꝫ a Sco. vbi. s̄. ⁊ vide ibi q̄ exposui. Scḋo mō dico ꝙ p̄rnitas nō est ex natura rei essentia: nec ecōtra: qꝛ p̄rnitas vt p̄rnitas nō trāsijt in eēntiā diuinā in istā idētitatē realē: qꝛ tūc oībus modis p̄rnitas ⁊ essentia essent idē preter opus intellectus collatiui: qḋ nō cōcedim⁹. Sūt eñ distincte realitates: lꝫ nō distincte res: imo sunt simpl'r vna res real'r. Et cū infert: ergo si iste ꝓp̄etates sunt distincte ex natura rei ab eēntia dīna: eēntia nō erit ꝑfecte simplex. Hoc hꝫ ꝓbare. Stat eñ cū ꝑfectissima simplicitate distinctio aliqua preter oē opus intellect⁹ vt. j. patebit a doct. di. 5. q. 2. ⁊ di. 26. ⁊ vide q̄ ibi exposui ⁊ difficultates quas ibi adduxi. Ad hoc eñ vt esset aliqualis cōpositio oporteret ꝙ ꝓp̄etas aliquo mō diceret̃ actus ꝑficiēs vel informās essentiā diuinā: nō eñ determinat essentiā: sꝫ tm̄ hipostasim. de hoc vide Sco. vbi. s̄. ¶ Ad cōfirmationem illā dico vt dixi. s̄. ꝙ formalitas cōicabilis hꝫ formalitatē incōicabilem ⁊ eo mō quo hꝫ eo mō est illa. Et cōcedo ꝙ habet ipsam ex natura rei accipiendo ex natura rei realiter non autem accipiendo ex natura rei sicut exposui s̄. secundo modo: ⁊ est eadem rñsio cum priori vt ꝑatet. ¶ Ad secūdū quo ꝓbat ꝙ talis distinctio repugnat simplicitati ꝑsone ꝑ rōnē eoꝝ in repoꝛ. di. 33. q. 2. Dico p̄mo ꝙ (vt ptꝫ ibi) nō vult doc. ꝙ hmōi distinctio repugnet simplicitati cū ipe rñdēdo ad. q. illā cōcedat expresse hmōi distinctionem. Facit ei ibi aliqua argumēta ꝯtra hmōi distinctionē que alibi p̄supponit soluta: vt in. 1. di. 2. ꝑte. 2. q. 1. dis. 5. q. 2. di. 26. ⁊ alibi. ¶ Ad tertiū rñdeo vt. s̄. rñsum est ad scḋm argumentū: ꝙ illa argumēta ibi facta in reportatis q̄uis ibi nō soluat. presupponit tñ alibi in sil'i esse soluta: al'r sibi cōtradiceret in p̄nti di. ⁊. j. di. 8. q. 3. vbi in rñsione cuiusdā argumenti dicit ꝙ necesse est ꝓprietatē hipostaticā distingui formal'r ab essentia dīna. vide ibi. Et sic ad mentē hui⁹ doc. pōt facil'r rñderi p̄mo ꝙ lꝫ ꝓp̄etas nō sit informās nec īformata nec ꝑ se subsistens: est tñ rō formalis ꝑ se subsistēdi: ⁊ talis non dꝛ ꝓprie actus alicui⁹: vt ptꝫ subtil'r a Sco. in. 1. d. 26. ⁊. d. 5. q. 2. ¶ Pōt scḋo dici sil' ad scḋm ⁊ tertiū argm̄ ꝙ Sco. accipit rem vt distinguit̃ ꝯtra modū rei: ⁊ sic relatio in diuinis nō pōt dici res sed magis modus rei: de quo mō vide Doc. in quoli. q. 3. ⁊ sic cōcedit̃ quo ad scḋm ꝙ ex quibuscūqꝫ. s. reb⁹ qualiter cūqꝫ distinctis ex natura rei est aliquid vnū: alterū est actus ⁊ alteꝝ ē potētia: sꝫ postea negat̃ ꝙ relatio ⁊ eēntia sint res hmōi: sꝫ essentia ē vera res ⁊ relatio modus rei. Et sil'r quo ad scḋm ꝯcedit̃ ꝙ oīs res accipiendo rem gn̄alissime vt res gn̄alissime accepta distinguit̃ cōtra modū rei: aut ē ens informans aut informatū aut ꝑ se exn̄s: sꝫ negat̃ ꝙ hoc mō relatio sit res: sꝫ tm̄ est modus rei: ⁊ maxie qn̄ est talis modus rei ꝙ nullo mō pōt esse ꝑfectio alterius. Et cum dicit Greg. ꝙ res gn̄alissime accepta dicit̃ de q̄libꝫ entitate: negat̃ ꝙ hoc mō dicatur de entitate accepta pro mō rei. ¶ Ad vltimū dico ꝙ paternitas se tota distinguit̃ ab essentia: qꝛ formalitas p̄rnitatis in nulla realitate q̇ditatiue ꝯuenit cū essentia dīna lꝫ real'r sit idem cū essentia dīna: sicut etiā in nobis vltima dr̄ia se tota distinguit̃ quiditatiue ab eo cui⁹ est vltīa dr̄ia lꝫ sit real'r eadē cū eo. Et sic in ꝓposito: lꝫ p̄rnitas ẜm totā suā entitatē realem transeat in identitatē realem cū essentia dīna ⁊ sit id qḋ essentia dīna: nō tñ transit formal'r siue ẜm idētitatē formalē: eadē eñ entitas ẜm se totā est real'r essentia diuina ⁊ eadē simpl'r est distincta formal'r: nec eñ imaginor in paternitate duas realitates ⁊ ꝙ ẜm vnā dicat̃ idem realiter cum essentia dīna ⁊ ẜm aliā distinguat̃ formal'r ab essentia diuina: sed ē vna entitas simplicissima q̄ vt cōparat̃ ad essentiā diuinā dꝛ realiter ⁊ identice essentia diuina: nō tñ dicit̃ formaliter essentia diuina. Et ptꝫ quō falsum est qḋ assumit. s. ꝙ ꝓprietas aliquo sui distinguat̃ ab essentia diuīa ⁊ aliquo sui cōueniat cum essentia: ⁊ sic nō opꝫ ꝓcedere in infinitum. Et sic ptꝫ responsio ad rationes Grego.

Grego. de ari. rñde rōnibus Sco.

Nunc restat rñde ad rōnes opi. recitate. Ad p̄mam cum dꝛ ꝙ essentia est vna realiter: proprietates sunt plures realiter realitate relatiua. ergo differunt. Respōdeo primo ꝙ si argumentū esset efficax ꝓbaret ꝙ essentia nō esset realiter ꝓprietates: qḋ est hereticū ⁊ cōtra ipm̄met ⁊ doc. in verbis sine medio precedentibus: vbi ait. Est ergo essentia diuina paternitas ⁊ quecunqꝫ alia ꝓprietas ⁊ econuerso: licet nō formaliter. ¶ Ad argumentū tñ dico ꝙ sicut essentia est vna substātiandi essentia realiter ita ꝓprietates sunt vna essentia realiter: et sicut ꝓprieates sunt plures: non quidē essentialiter: sed plures ꝓprietates realiter: ita essentia est plures ꝓp̄etates real'r: lꝫ nō sit plures essentie: ⁊ ita si suppleātur ꝓpōnes addendo suis adiectiuis sua substantiua: sicut opꝫ in isto argumento ⁊ multis alijs circa istā materiā: patebit ꝙ nō ꝯcludūt. ¶ Ad aliā cū dꝛ ꝙ pater hꝫ rem cōicabilē ⁊ rē incōicabilē ⁊c. Istud argumētum etiā ꝓbaret ꝙ non esset eadē res nec eadē essentia: qꝛ sicut dicunt ꝙ non est eadem realitas que est cōicabilis ⁊ q̄ est incōicabilis realiter: sic nec eadē res est q̄ est cōicabilis ⁊ q̄ incōicabilis: sil'r nec eadē essentia: ⁊ tñ constat ꝙ ꝓprietas est res ⁊ essentia quedā. Dico ergo ad argm̄ ꝙ an̄s est falsum: ⁊ vt apparet nō bene cōsonū fidei ꝓpter illā partē que dicit ꝙ pater hꝫ aliquā rem vel realitatē vel aliquā entitatem (nō curo de noīe) nō cōicatā filio: nā manifeste repūgnat expresse determinatiōi ecclesie in illo ca. Dānam⁹. vt in. 3. cōclusione. q. circa. di. 26. in. 1. rñsione illi⁹. q. ptꝫ eui dēter. Et si arguat̃ ꝯtra hoc: qꝛ si sic: sequit̃ ꝙ pater cōicat filio paternitatē. Dico ꝙ hoc ꝯn̄s pōt hr̄e duplicē sensum. Vn⁹ est: ꝙ cōicauit filio entitatē illā q̄ est p̄rnitas: ⁊ sic cōcedo illud. Alius est: cōicauit filio p̄rnitatē. i. cōicauit ꝙ filius esset pater: ⁊ iste sensus est falsus: nec seq̇tur ex p̄mo q̇ verus est ⁊ quē oēs habēt cōcedere: sicut oēs cōcedūt ꝙ cōicauit essentiā q̄ est paternitas. ¶ Ad aliud dicendū ꝙ pater nullo sui transitiue cōuenit aut distinguit̃ a filio: ica se ipso p̄mo cōuenit essentialiter cū filio ⁊ distinguit̃ ꝑsonal'r ab eodem: sicut ibidem ad eandē rōnem clarius est rñsum. ¶ Ad aliud dico ꝙ assumptū fundamentū illi⁹ rōnis. s. ꝙ btūs ītuēdo deū videt deitatē distictā a ꝓprietate. est falsū Immo videt eā penitus indistinctā sicut est in rei veritate: ⁊ ideo rōni que super hoc fundatur nō opꝫ vlterius rñdere ¶ Ad primā auctoritatē. Oīs essentia q̄ relatiue dꝛ ⁊c. Dico p̄mo ꝙ false additur ibi ly aliud: nihilomin⁹ siue sit siue nō: auc̄tas nō est ꝯtra: qꝛ nō aliud vult Aug. nisi ꝙ oīs eēntia q̄ dꝛ aliq̇d relatiue: dꝛ etiā aliq̇d ad se: vt dictū est. s̄. de relationib⁹. q. 2. Et cum dꝛ ꝙ in re est essentia q̄ est ad se et nō ad aliq̇d: ⁊ pater dꝛ relatiue. Sed nō est formal'r eadem entitas ad se ⁊ nō ad se. Dico p̄mo ꝙ ita pōt argui ꝙ nō eadem entitas ē real'r ad se ⁊ nō ad se: ⁊ sic si argm̄ valeat: valebit illud ad ꝓbandū ꝙ nō sunt vna res. Scḋo dico ꝙ istud cōtradicit auctoritati allegate q̄ dicit ꝙ oīs essentia q̄ relatiue dꝛ est aliq̇d ⁊c. Et si pater nō esset aliq̇d ad se ⁊c. ergo essentia esset aliquid ad aliud ⁊ aliq̇d ad se: alioq̇n non oīs res q̄ dꝛ relatiue esset aliq̇d ad se vt dicit auc̄tas. Dico ergo ꝙ auc̄tas ē expresse ad oppositū ei⁹ ad qḋ adducit̃: ⁊ est pro cōclusione quā teneo. Nā ex ea ptꝫ (vt. s̄. di. 30. ē diffusi⁹ declaratū) ꝙ oīs entitas mūdi q̄ est relatiua vel aliq̇d ad aliud ꝙ ipsa ē ad se. Sic in ꝓposito: dico ꝙ pater ē pater ad aliq̇d siue relatiue: sed cū hoc ē diuinitas non ad aliq̇d: sed ad se. Sil'r essentia ē essentia ad se ⁊ nō ad aliquid: ⁊ est pater ad aliquid ⁊ nō ad se: nec ꝓpter ista opꝫ ponere aliquam distinctionē in patre: qm̄ ⁊ si aliqua entitas relatiua poneret̃ in illo preter essentiā cōem: adhuc illa esset entitas quedam ⁊ essentia. Et cōstat ꝙ nō diceret̃ entitas vel essentia relatiue vt vbi. s̄. ōn̄sum est ex intētione Aug. ibidē. ¶ Et notandū ꝙ vbi sancti dicūt aliq̇d esse vel dici ad se: aliq̇d v̄o ad aliq̇d illud pōt intelligi de terminis illis absoluto ⁊ relatiuo: ⁊ ē sensus ꝙ ille p̄dicat̃ de aliquo ad aliq̇d: ille aūt nō ad aliq̇d sed ad se absolute: cū hoc aūt stat ꝙ predicent̃ de eodē. Pōt etiā intelligi de rebus: pro quib⁹ termini tales supponūt vel verificant̃. Et tunc cum dꝛ de aliquo ꝙ ē ad aliq̇d dꝫ intelligi ꝙ est pater ad aliq̇d: v̄bi gr̄a. Cum dꝛ ꝙ pater ē ad aliq̇d dꝫ intelligi ꝙ ē pater ad aliq̇d. Et cum dꝛ ꝙ aliq̇d est ad se: dꝫ intelligi ꝙ ē ipm̄ ad se: v̄bi gr̄a. Si dicatur ꝙ homo est ad se: intelligendū est ꝙ homo ē hō ad se. Sed ptꝫ ꝙ simul cum hoc ꝙ homo ē hō ad se: etiā ē pater ad aliquid: ⁊ cum hoc ꝙ de⁹ ē creator ad aliquid: ē etiā de⁹ ⁊ spirit⁹ ad se: nec sequitur: (sicut ptꝫ ad bonū intellectū) non ē de⁹ ad aliquid ergo non ē ad aliq̇d. ¶ Ad aliā auctoritatē eiusdē dico ꝙ

Ista ē fa: eēntia ē p̄rnitas: ⁊ tñ ista ē falsa eēntia ē p̄r

ly eo ⁊ quo: possunt dupl'r accipi. Uno mō ſʒ ꝙ sunt ꝓnoīa q̄ possunt ꝑ aliq̄bꝰ entitatibꝰ extra aīam supponere: quo mō accipit argm̄: ⁊ tūc dico ꝙ nō sic accipit Aug. cū ait ꝙ filiꝰ non ē eo ꝟbū quo sapīa: qꝛ hoc esset prorsus falsum: qm̄ filius vnica simplicissima entitas ē: ⁊ ea ē sapīa ⁊ ꝟbū ⁊ filiꝰ: ⁊ oē qđ est: ⁊ ideo sic acceptis illis vocabulis vere đꝛ ꝙ filiꝰ est eo ꝟbū quo sapīa .i. ea entitate est ꝟbum qua est sapīa. Et sil'r ecōuerso ea entitate qua est verbum est sapīa: ꝓpter qđ ſm̄ hanc acceptionem etiā vere đꝛ ꝙ eo ē sapīa quo verbū. Alio mō ly eo ⁊ quo possunt accipi vt sunt cōiunctiones: ⁊ hoc dupl'r. Nā aliqñ sic accepte sumūtur vt equiualent dictioni: in qua est nota reduplicationis vt inquātū ⁊ ſm̄ qđ: ⁊ hmōi. Et sic reddūt ꝓpositionē reduplicatiuā ⁊ ſm̄ hunc modū iste due equiualent: hō inquantū aīal ē sensibilis: et hō eo quo est aīal ē sensibilis: ita ꝙ ly quo ponaꝶ ad terminum reduplicatū. Alio mō possunt accipi vt sunt cōiūctiones causales equiualentes istis: iō ⁊ qꝛ: ⁊ eodē mō reddentes ꝓpōnem causalem. Et hoc mō iste due equiualent. hō eo quo est aīal ē sensibilis: ⁊ hō qꝛ ē aīal ē sensibilis. Nunc ad ꝓpositū dico ꝙ Aug. accipit ī ꝟbis allegatis ly eo ⁊ quo p̄mo mō .s. vt hn̄t vim reduplicādi: ⁊ idem valet ista. filius nō eo ē ꝟbū: quo est sapiētia: qđ ⁊ ista filiꝰ nō inquātū sapīa est verbū: ⁊ hec est vera: qꝛ sua opposita est falsa .s. hec filiꝰ inquātū sapīa ē ꝟbū: qm̄ tunc sequiꝶ ꝙ pater esset verbū cū pater sit sapīa. Et eodē mō accipit ly eo ⁊ quo: cū ibidē ait ꝙ eo sapīa quo essentia. Nā istis vocabulis acceptis ꝯtracte ad essentiā ⁊ sapiētiā dei: hec est vera: filius inquantum est essentia ē sapiētia. Et qꝛ pater ē eēntia ⁊ ambo vna eēntia: ideo cōcludit in fine precedētis capl'i ꝑ istud medium ꝙ pater ⁊ filius sunt vna sapīa: ⁊ ne q̇s putaret ꝙ sicut sunt vna sapīa sic essent vnū verbū: cum ipm̄ ꝟbū sit sapīa: iō ait ꝙ filius nō inquantū sapīa ē verbū: hoc expresse ē intentio sua in illo ca. sicut ptʒ diligēter aduertēti. Et q̄uis (vt puto) iste fuerit intellectꝰ Aug. posset tñ itelligi ⁊ bene ſcđo mō: etiaʒ vt ly eo ⁊ quo teneanꝶ causaliter vt essent nota causalitatis precise. Et tunc esset sensus ꝙ filius nō precise: qꝛ ē sapīa/ē verbū: ⁊ hoc ē verū: qꝛ tunc pater (cū sit sapīa) esset verbū. Sed ad hunc sensum nō videꝶ posse intelligi qđ sequiꝶ .s. sapientia ꝟo eo quo essentia. Nō em̄ qꝛ essentia iō sapiētia nō plus q̄ʒ ecōtra: ideo essentia qꝛ sapīa vt videꝶ: ⁊ iō precedēs modus cōuenientior est. Ex neutro aūt istoꝝ modoꝝ exponendi dictū Aug. seq̇tur ꝙ filius aliquo alio extra aīam sit sapiētia ⁊ alio sit verbū: sicut cōcludere nitiꝶ argumentum sicut nō sequitur ꝙ albedo aliquo alio extra aīam sit ens ⁊ alio sit albedo: q̄uis vtroq̄ʒ modo ista sit vera. Albedo nō inquantū ens est albedo. ⁊ similiter ista albedo nō inquantum color est albedo: ⁊ tamen nō per aliud a parte rei est color ⁊ per aliud est albedo.

Nunc ostendendum est rn̄siones Greg. non euacuare rōnes q̄s facit Sco.

Quō rōnes Gre. de ari. nō concludūt ꝯtra Sco. precipue in reportatis. d. 33. q. 1. Et p̄ma rō Sco. ē: qꝛ pater ex natura rei in p̄mo signo originis hʒ rē cōicabilē vt essentiā ⁊ rem incōicabilem vt ꝓprietatem ⁊ hoc ex natura rei: aliter nō esset ꝑsona ex natura rei: ſʒ realitas cōicabilis ex natura rei: ⁊ realitas incōicabilis ex natura rei nō sunt eadem realitas ex natura rei: vt ptʒ: ergo. Et hoc argm̄ est idem in snīa cū illo p̄mo facto pn̄ti. d. a doc. Cū ergo Gre. dicit ꝙ si argm̄ doc. esset efficax ꝓbaret ꝙ essentia non esset real'r ꝓprietas. Dico ꝙ nō sequiꝶ: qꝛ paternitas cū sit eadeʒ res cū essentia real'r tm̄ nō formaliter: bene sequiꝶ ꝙ sicut eēntia est real'r cōicabilis: ꝙ etiā pr̄nitas sit realiter cōicabilis cum sit vna res realiter: nō tñ sequiꝶ ꝙ paternitas sit formaliter cōicabilis ⁊ essentia formaliter incōicabilis cū nō sint vna formalitas: qđ tñ sequereꝶ si essent vna formalitas: sicut etiā sequiꝶ in nobis: homo est realiter capax beatitudinis: ⁊ sil'r risibile siue relatio creature ad deuʒ cū sint

Nota hoc exemplū. vna res realiter: nō tñ seq̇tur: hō formal'r est capax beatitudinis: ergo ⁊ relatio ipsius ad deū: Sunt em̄ distincte formalitates. Cuʒ ergo essentia diuina sit ex sua rōne formali cōicabilis ⁊ ꝓprietas ex sua rōne formali sit incōicabilis: ⁊ hoc preter oēm opationem intellectus: sequiꝶ ꝙ nō sunt idē ex natura rei siue formaliter. Et qñ rn̄det ad argm̄ doct. ꝙ essentia est plures ꝓprietates realiter lʒ nō sit plures essentie: nō soluit argm̄: qꝛ cuʒ đꝛ essentia est paternitas realiter. quero aut inter essentiā ⁊ paternitatem nulla est distinctio preter oēm actum negociatiuū intellectus: ⁊ statim sequiꝶ: ꝙ ita preter opus intellectus est paternitas cōicabilis sicut essentia: aut inter ipsas est aliqualis distinctio preter omne opus intellectus: ⁊ tūc habeꝶ intentū. Et certe argm̄ Sco. non pōt solui. ¶ Sil'r cum dicit ꝙ hoc argm̄: pater hʒ rem cōicabilem ⁊ rem incōicabilem ⁊c. ꝓbaret ꝙ nō esset eadem res nec eadeʒ essentia: qꝛ sicut nō est eadē realitas q̄ est cōicabilis ⁊ q̄ est incōicabilis realiter: sic nec eadē res q̄ est cōmunicabilis ⁊ que est incōicabilis: sil'r nec eadem essentia. ¶ Rn̄deo ꝙ si (accipiendo realiter ꝓprie) essentia esset realiter cōicabilis ⁊ paternitas realiter incōicabilis: tūc essentia nō esset realiter paternitas. Esset em̄ implicatio cōtradictiōis si realiter nō distinguerēꝶ: ⁊ ideo dixi prius ꝙ accipiendo realiter ꝓprie vt distinguiꝶ cōtra modū rei: vel vt distinguitur contra formal'r: ꝙ essentia est realiter incōicabilis: qꝛ vt sic est ipsa res realiter q̄ paternitas: ⁊ sil'r paternitas est realiter cōicabilis: qꝛ vt sic est realiter res q̄ est essentia. Sed apud doc. nō sequiꝶ tale incōueniens q̇ cōcedit ꝙ essentia ex sua formali rōne est cōicabilis ⁊ paternitas ex sua formali rōne est incōicabilis. ⁊ sic essentia nō est formaliter paternitas vel nō est adequate ipsa paternitas ex natura rei. Et qñ rn̄det ad argm̄ ⁊c. ꝙ hoc cōcedere .s. ꝙ pater hʒ aliquā realitatē nō cōicatā filio videꝶ repugnare determinationi eccl'ie in illo cap̄. Dānamꝰ. ex̄ de sum. tri. ⁊ fi. ca. vbi đꝛ pater ab eterno filiū generādo suā substātiā ei dedit iuxta qđ ipse testaꝶ: pater qđ dedit mihi maius est oībus: ⁊ dici nō pōt ꝙ partē substātie illi dederit ⁊ partē ipse sibi retinuerit: cū substātia patris indiuisibilis sit vtpote simplex oīno: sed nec dici pōt ꝙ pater in filiū transtulerit suā substātiam generando quasi sic dederit eam filio ꝙ nō retinuerit ipsam sibi alioquin desinisset esse substantia. Ex his ptʒ ꝙ pater nō habeat aliquā entitatē ꝓpriā quā nō dederit filio ¶ Respondeo cum supportatione tanti viri ꝙ nō recte intelligit illud capl'm. Loquiꝶ em̄ ꝙ pater dedit oēm substantiam filio quod ꝯceditur: ſʒ ista ꝓprietas patris nō est substantia vt patebit. ī. d. 26. ⁊. 25. Dico etiā ꝙ tm̄ loquiꝶ de entitate ꝑtinente ad perfectionem: vt patet cū dicit qđ dedit mihi pater maius est oībus qđ p̄ncipaliter intelligiꝶ de eēntia diuina ⁊ secundario de attributis: vt. ī. patebit a doc. d. 5. q. 2. ¶ Et si arguaꝶ ꝯtra Grego. si pr̄nitas est penitꝰ idē cū essentia: ergo pater cōicauit filio pr̄nitatē. Dicit ꝙ patrē cōicare filio pr̄nitatē verū est sic intelligēdo ꝙ cōicauit illā entitatē que est paternitas: qꝛ essentiā diuinā q̄ est pr̄nitas. Sed certe hic sensus videꝶ oīno includere repugnātiā: qꝛ quero aut pr̄nitas ex natura rei tm̄ dicit essentiā: aut vltra essentiā: aliquā formalitatē vel modū rei quo vltimate dicatur pater. Si secūdo modo habeꝶ ꝓpositū ꝙ illā nō cōicauit filio: qꝛ tunc filius esset pater for'aliter. Non p̄mo mō qꝛ tunc pr̄ distingueret realiter a filio: pʒ qꝛ est simpliciter eadē essentia: si ḡ pater tm̄ ex natura includit essentiā ⁊ filiꝰ ex natura rei tm̄ includit essentiā: ergo pater ⁊ filiꝰ sunt penitus idē ex natura rei: qđ est ꝯtra scrōs ⁊ ꝯtra determinationē ecclesie in illo capl'o. Dānamꝰ. vbi pʒ ꝙ ī diuinis sint tres ꝑsone ex natura rei ⁊ non ꝑ actum negociatiuū intellectus. Et multa alia possent adduci incōueniētia. ¶ Ad secundā rn̄sionem ad secundū argumentū Sco. qđ fuit tale: qđ ſm̄ aliquid sui ꝯuenit realiter cū aliquo: ⁊ ꝑ aliquid sui realiter differt ab illo hʒ in se aliqua disticta ex natura rei: sed pater cōuenit realiter cū filio ꝑ essentiā ⁊ realiter distinguiꝶ ab eodeʒ ꝑ ꝓprietatē relatiuā: ergo in patre relatio et essentia distinguitur ex natura rei. Dicit Greg. ꝙ seipso distinguiꝶ ⁊ seipso est idē filio. ¶ Sed hec rn̄sio non pōt stare. Qꝛ quero quid dicit pater quo est idem filio: aut tm̄ eēntiā: ⁊ sic esset rō distinguendi: qđ est impossibile: aut vltra essentiā dicit aliquā ꝓprietatē: ⁊ tunc stat argumētū Sco. vt pʒ. ¶ Ad rn̄siōes quas dat ad auctoritates q̄ auctoritates ponūtur pn̄ti distin. Cū dicit ꝙ ita pōt argui ꝙ nō eadē entitas est realiter ad se ⁊ nō ad se: ⁊ sic si argumētū valeat valebit illud ad ꝓbandū ꝙ nō sunt vna res. Dico p̄mo ꝙ nō est simile q̄ꝛ dicereꝶ ꝙ realiter esset ad se ⁊ nō esset realiter ad aliud: qꝛ relatio trāsit in identitatē realē essentie nō econtra. Essentia em̄ ꝓpter sui infinitatē realiter continet omnē relationē diuinā nō ecōtra. vt pʒ a doc. in simili in. 2. di. 16. hoc idem ptʒ in isto p̄mo di. 5. q. 2. ⁊ in quoli. ⁊ sic realiter loquendo erit tm̄ ens ad se: nō sic sequiꝶ in ꝓposito: qꝛ nō transit in identitatē formalem: ⁊ hoc mō posset etiā dici de cōicabili ⁊ incōicabili: de quo. s̄. Dico ſcđo ꝙ si loquamur de re ꝓprie sic intelligēdo eadē res ſm̄ totā entitatem realem est absoluta: ⁊ ſm̄ totā est relatiua: statim sequereꝶ ꝙ essent distincte res ꝓprie dicte: ⁊ hoc mō nō pōt intelligi de essentia ⁊ ꝓprietate. Sed accipiēdo rem pro formalitate hec est vera: ꝙ paternitas ſm̄ totā suā entitatē est ad aliud: ⁊ essentia ſm̄ totā suā entitatem est ad se. Hoc idem dico de cōicabili ⁊ incōicabili: nō em̄ paternitas ſm̄ totā entitatem qua đꝛ vera res est incōicabilis: qꝛ tunc essentia dīna esset incōicabilis: sed bene cōceditur ꝙ paternitas ſm̄ totā suaʒ entitatem qua đꝛ formal'r paternitas est incōicabilis; et sic

essentia ⁊ paternitas nō dicūt eādem formalitatē: lʒ dicāt eādem rem. Et silr̄ paternitas ꝫm totā rem: qua dr̄ res realiter ⁊ ꝓprie nō est ad aliud: qꝛ vt sic nō distinguit̄ ab essentia: sed tm̄ ꝫm suā formalitatē. ❡ Ad illud qd̄ addit in sn̄ia ꝙ idem simplr̄ pōt dici ad se ⁊ ad aliud: vt cum dr̄ ꝙ pater est ad aliq̇d dʒ intelligi ꝙ pater est ad aliq̇d: ⁊ cum dr̄ ꝙ aliquid est ad se dʒ intelligi ꝙ est ipm̄ ad se: ꝓbigr̄a: si dicatur ꝙ homo est ad se: intelligendū est ꝙ homo est homo ad se: sed simul cū hoc ꝙ homo est homo ad se: est etiā homo ad aliq̇d: sic in ꝓposito de patre in diuinis pōt dici ad se et ad aliud ⁊c. ❡ Sed ista rn̄sio est manifeste falsa: qꝛ vt sic nulla relatio posset distingui a suo subiecto qd̄ isti ꝯcedūt. Ideo pro nunc dimittat̄ ista materia vsqꝫ ad di. i. scdi. vbi ꝓbabit̄ ꝙ multe relationes realiter distinguūtur a suis fundamētis. In ꝓposito tm̄ de patre in diuinis hoc sustineri nō pōt: scʒ ꝙ pater ex natura rei tm̄ dicat essentiā diuinā. Tum qꝛ nulla esset realis distinctio inter ꝑsonas: cū oēs ꝑsone tm̄ ex natura rei dicant essentiā. Tū qꝛ oēs ꝑsone essent eque cōicabiles ex natura rei: ptʒ / qꝛ nihil ex natura rei includūt nisi essentiā diuinā ꝑ te: mō essentia dīna est formalr̄ cōicabilis. Tum qꝛ nō posset saluari ꝓductio in diuinis: ptʒ / qꝛ si pater ex natura rei tm̄ dicit essentiā dīnā: quero q̇d generet pater: si ꝑsonā filij / quero q̇d dicat ꝑsona filij ex natura rei: cū ipse sit ꝑsona ex natura rei: si dicit tm̄ essentiā diuinā et eadem quā pater dicit: ergo in re essentia diuina erit generans ⁊ genita: ⁊ sic a seipā erit ex natura rei distincta cum nihil gignat seipm̄ ex. i. de tri. Et multa alia incōueniētia possunt adduci q̄ relinquo alijs. ❡ Et ex his ptʒ q̇d dicendum ad oīa sequentia istius doc. ꝓcedunt em̄ oīa ex hoc qd̄ vult ꝙ filiꝰ sit vnica simplicissima entitas ⁊ illa est sapiētia ⁊ filiꝰ ⁊ ꝟbū ⁊ oē qd̄ est: ⁊ sic cum dr̄ non eo est filius quo sapientia distinguit de ly eo ⁊ quo: sed qꝛ hec oīa ꝓcedūt ex falso fundamento nō oportet hic multū immorari: vt ptʒ. ❡ Ex his pōt faciliter rn̄deri ad oēs obiectiones quas faciunt alij cōtra Sco. ⁊ quō rn̄siones eoꝝ nō euacuāt rōnes Sco. vide positionē Ochā quoli. i. q. 2. ⁊ aliqualr̄ in primo di. 2. ⁊ similiter vide positionem Alfon. ⁊ Ioannis anglici ⁊ multorum aliorum.

Tho. gai. nitit̄ soluere rōnes Sco.

Quidam nouꝰ expositor scti Tho. pte. i. q. 39. art. i. nititur soluere rōnes Sco. ꝓbantes ꝓprietatē ꝑsonalē distingui ex natura rei ab essentia dīna ⁊ tm̄ rn̄det ad duas. s. ad istā. Pater secluso ope intellectus hʒ entitatē cōicabilem ⁊ entitatē incōicabilem ⁊c. scd̄a est. Pater intelligens in p̄mo signo originis a se: aut intelligit essentiam ⁊ ꝓprietatem: puta paternitatē vt duo obiecta formalr̄ distincta: aut nō: si sic habetur intentum: qꝛ cognitio intuitiua est rei ꝫm esse presens in se: si non: ergo distinguūtur tm̄ in mō cōcipiendi: ergo ex distinctione inter ea nō est hoc cōicabile ⁊ hoc incōicabile: ⁊ tenet sequela: qꝛ distinctio ꝫm modū cōcipiendi nihil facit in re. ❡ Rn̄det premittendo aliqua: scʒ ꝙ sicut in deo ꝫm rem siue in ordine reali est vna res nō pure absoluta nec pure respectiua nec mixta aut composita aut resultans ex vtraqꝫ: sed eminentissime ⁊ formalr̄ habēs qd̄ est respectiue immo multarū rerū respectiuarū: ⁊ qd̄ est absolute: ita in ordine formali seu rōnū formaliū (ꝫm se nō quo ad nos loquēdo) est in deo vnica rō formalis non pure absoluta: nec pure respectiua: nec pure cōicabilis: nec pure incōicabilis: sed eminentissime ⁊ formalr̄ cōtinens quicq̇d absolute ꝑfectionis est: ⁊ quicq̇d trinitas respectiua exigit: opʒ autē sic esse: qꝛ cuilibet simplicissime rei ꝫm se maxime vni opʒ rn̄dere vnā adequatā rōnem formalē: alioquin nō esset ꝑ se primo vnū intelligibile a quouis intellectu. ❡ Cōfirmatur: qꝛ verbū dei vnicū tm̄ est. Cōstat em̄ verbū si ꝑfectum est adequare id cuius est: fallimur aūt absolutis ⁊ respectiuis ad deū ꝓcedendo: eo ꝙ distinctionem inter absolutū ⁊ respectiuū quasi priorē re diuina imaginamur: ⁊ cōsequenter illā sub altero membro oportere poni credimꝰ: ⁊ tn̄ est totū oppositū: qm̄ res diuina prior est ente ⁊ alijs differentijs entis: est em̄ sup ens ⁊ sup vnū. Et ꝓpterea queadmodū ꝟtutes inferiores nō vt dearticulate ac distincte inter se ad vnā solis ꝟtutem etiā formalr̄ eleuātur: multo magis absolutū ⁊ respectiuū ad vnā rem ⁊ rōnem formalē diuinā eleuātur: hoc premisso rn̄det̄ ad p̄mū argm̄ Scoti negando ꝯn̄am ad ꝓbationē eiꝰ negat̄ assumpta cōditionalis. Ex hoc em̄ ꝙ est vnius rōnis in se nō sequit̄: ergo tm̄ cōicabilis vel tm̄ incōicabilis: sed stat ꝙ sit ⁊ cōicabilis ⁊ incōicabilis: ⁊ hoc ꝓpter infinitatē illius rōnis formalis: nec est mirabilius vnicā rōnē formalem hr̄e vtrūqꝫ q̄ʒ vnicā rem: immo illud ꝫm rectā phiam sequit̄ ex hoc posito per fidem. ❡ Ad scd̄m argm̄ dicit ꝙ pater in p̄mo signo originis nō intelligit essentiā ⁊ paternitatē vt duo obiecta formalia ꝫm se: sed vt vnū formalr̄ ⁊ multa virtualr̄: vt ptʒ ex dictis: non tn̄ ita ꝙ in illa summa re atqꝫ rōne formali p̄rnitas ⁊ essentia sint ꝟtualr̄: sʒ ita ꝙ sint formalr̄ ⁊ realr̄: sʒ distinctio earum est ꝟtualr̄: qꝛ ita ibi sunt ac si essent disticte. Et rursus qꝛ ita exercet ꝓpria vtriusqꝫ ac si essent distincte. Vn̄ Sco. errauit dimittendo hunc modū loquendi ⁊ introducēdo vt ꝓprijssimū alium de distinctione formali ex natura rei. Nouus siquidem hic modus alienus valde est ad diuinitatis eminentia formali: hec ille.

Contra Thomā Caiet.

Respondeo p̄mo ad modū ponendi istius expositoris premittendo aliqua. Prīo ꝙ oīs ꝑfectio etiā in creaturis q̄ nō necessario includit imꝑfectionem ponit̄ formalr̄ in deo: vt sapiētia intellectus ⁊ hmōi: ꝑfectio ꝟo q̄ necessario includit imꝑfectionē puta limitationem ⁊ dependentiā: vt hō / lapis / quantitas ⁊ hmōi: nō ponitur in deo formalr̄: sed tm̄ eminenter vel virtualiter: ⁊ sic oēs mūdi ꝑfectiones ad vnā rem ꝑfectissimā reducunt̄: et sic q̄ sunt sparsa hoc mō in creaturis sunt vnita in ipso deo. Scd̄o premitto ꝙ q̄uis oīs pluralitas reducat̄ ad vnitatē: (scʒ si talis pluralitas nō includat repugnantem modum ⁊ oppositū modū) tn̄ aliqua pluralitas ꝓpter modū repugnātem nō pōt reduci ad vnitatē. Exemplū p̄mi. Oīs pluralitas imꝑfectoꝝ reducit̄ ad vnū ꝑfectissimū: ⁊ silr̄ oīs pluralitas dependentiū reducit̄ ad vnū simplr̄ independens: ⁊ sic de alijs. Exemplū scd̄i: pluralitas ꝓductiuoꝝ siue rōnū formaliū ꝓducendi nō pōt reduci ad vnitatem vnius rōnis formalis ꝓducendi: ⁊ hoc ꝓpter repugnantē modū ꝓducendi: vt ptʒ de rōne formali ꝓducendi ꝑ modū nature: ⁊ de rōne formali ꝓducendi ꝑ modū volūtatis: qꝛ isti duo modi sunt formalr̄ repugnantes: ideo nō possunt reduci ad vnitatem ⁊ hoc satis ptʒ a doc. p̄nti di. pte. 2. q. vlt. ⁊ di. 10. ⁊ in quoli. Et sic opʒ ponere in diuinis duas rōnes formales ꝓducendi. s. vnā ꝑ modū nature qua ꝓducit̄ filiꝰ ⁊ aliā ꝑ modū volūtatis qua ꝓducit̄ spūs. s. vt subtiliter ptʒ a doc. in isto. i. vbi s̄. ⁊ di. 13. ⁊ alibi sepe. Ex his infero ꝙ oīs pluralitas distinctoꝝ dʒ reduci ad vnitatē nisi sit formalis repugnantia in illo vno. Et sic in p̄mo nō pōt poni nisi ꝑfectissima vnitas essentialis oīm q̄ sunt in illo: ⁊ silr̄ ꝑfectissima vnitas realis oīm existētiū in illo. Nō pōt tn̄ poni ꝑfectissima vnitas formalis oīm existentiū in illo: precipue ponēdo illud vnū esse ꝑfectissime in pluribꝰ suppositis realr̄ distinctis adinuicem: ⁊ ꝙ sit in vno a se ⁊ in alio ꝑ realem generationem. Et ideo oīs distinctio q̄ includit aliquā imꝑfectionē remouenda est ab illo: ⁊ distinctio q̄ nullā ponit imꝑfectionē: qꝛ nec cōpositionē nec potentialitatē nec ꝓprie diuersitatē: immo magis ad declarandā infinitā ꝑfectionē: vcʒ ꝙ vna res simplicissima sit indiuisibiliter in tribꝰ suppositis talis distinctio ponenda est ibi. Et iō videt̄ pura fictio ꝙ deus sit eminentissime formalr̄ absolutū ⁊ respectiuū: qꝛ si sic: q̄ro quō saluat̄ ꝙ vna ꝑsona realiter generet aliā realr̄ distinctā? qn̄ em̄ pater generat filiū: quero pro quo supponit pater? Si ꝑ ꝑsona includente paternitatem ⁊ essentiā: ita ꝙ paternitas nō sit formalr̄ essentia: habet̄ ꝓpositū. Si ꝑ essentia tm̄: quero pro quo supponit filius? certū est ꝙ pariformiter tm̄ supponet pro essentia: ergo pater nō generat aliq̇d realr̄ distinctū: immo tm̄ seipm̄ generabit. Et preterea cū suppositū ꝓprie generet ⁊ nō pōt generare vere realr̄ nisi sit suppositū ex natura rei: cū ergo pater realiter generet illud suppositum non pōt poni natura dīna cū sit tribꝰ cōicabilis: ergo pater vltra essentiā aliquid ex natura rei includit ꝑ qd̄ dicitur suppositū ex natura rei: ergo tale inclusū ex natura rei erit ab essentia distinctū: qꝛ si nullo mō distinctū: ergo pater tm̄ erit essentia. ❡ Et ex his ptʒ rn̄sio ad p̄mū argumētum Sco. nihil valet: qꝛ est īpossibile (vt. s̄. exposui rn̄dendo ad Gre.) ꝙ idem ex natura rei: ⁊ preter oē opus intellectus sit formaliter cōicabile ⁊ incōicabile. lʒ nō sit incōueniēs cōcedere idē realiter esse incōicabile ⁊ cōicabile: eo tn̄ mō quo. s̄. exposui ꝯtra Greg. Et qd̄ dicit ꝙ nō est mirabilius vnicā rōnem formalem hr̄e vtrūqꝫ q̄ʒ vnicam rem: ptʒ hoc nō esse silr̄: qꝛ esse incōicabile ex natura rei ꝫm suā rationem formalem īportat aliq̇d qd̄ nō importat esse cōicabile vt ptʒ. lʒ ergo incōicabile transeat in ꝑfectā identitatem realem in naturā cōicabilē: vt. s̄. exposui: adhuc tn̄ pōt saluari ex natura rei ꝑfecta rō huius qd̄ dico incōicabile. Si ꝟo transiret in ꝑfectā identitatē formalē nature diuine vel in oīmodā identitatē illius preter oē opus intellectus: esset impossibile saluare ex natura rei in diuinis rōnem incōicabilis ⁊ rōnem cōicabilis: vt ptʒ: ⁊ sic ptʒ ꝙ ista mirabilitas quā adducit iste nouus expositor nihil est ad ꝓpositū ⁊ minime valet. ❡ Ad illud qd̄ dicit ad scd̄m argumentū pʒ ex his q̄. s̄. dixi nullo mō soluere argumentū Sco. Et qd̄ dicit

ꝙ ibi dr̄ distinctio ꝯtualis ex hoc ꝙ sunt ibi ac si essent distiⁿcta. Miror ꝙ tam ingeniosus vir ⁊ magister somniauerit hoc: qꝛ si preter opus intellectus nõ esset ibi aliqualis distinctio: nescio quõ poterit recte saluare realẽ distinctionem ꝑsonarũ: nisi fingat ꝙ iõ est ibi realis acsi ibi esset nõ ꝙ tñ ibi sit: sicut ponit de illa distinctione ꝙ dicũtur ꝯtualiter distincta: qꝛ sunt ibi acsi essent distincta: ⁊ sic esset facile declinare oẽm difficultatẽ. Et qδ dicit Sco. errauit dimittendo hunc modũ loquẽdi ⁊ introducendo aliũ modũ. Ad hoc. Silentiũ sit pro rñsione. Sufficeret eñ sibi rñdere ad rõnes doc. lꝫ nõ posset illas euacuare ⁊ nõ corripere tñ doc. cuiꝰ ego infelix nõ sum dignꝰ sequi vestigia. Multa alia omitto contra istum expositorem ⁊c.

Itẽ ochaꝫ ꝗrit rões doc. soluere.

Insuper Ocham quoli. i. q. 2. dicit ꝙ in re nullo mõ paternitas distinguitur ab essentia diuĩa. Distinguit tñ dicens ꝙ distingui ex natura rei põt dupl'r accipi. Uno mõ ꝓꝑe: ⁊ tunc illa distinguũtur ꝙ sunt plura: quoꝝ vnũ nõ est real'r alterũ. Alio mõ improprie: qñ. s. est aliqua rõ absoluta ꝙ est plures res relatiue: et est aliꝗ res ꝙ est illa res absoluta ꝙ est plures res relatiue ⁊ tñ ipsa nõ est plures res relatiue. Uult dicere ꝙ iõ essentia ⁊ paternitas dicũtur distingui ex natura rei improprie: qꝛ essentia est aliqua res absoluta ꝙ est plures res reelatiue: qꝛ ipse est pater filius ⁊ spũssctũs: siue est paternitas filiatio ⁊ spiratio passiua: ⁊ paternitas est res relatiua ꝙ est essentia diuina: ⁊ tñ ipsa paternitas nõ est filiatio ⁊ spiratio passiua. Hac distinctione premissa rñdet ad oẽs rõnes in ꝯtrarium: qꝛ si arguaꝛ. Ex natura rei aliꝗd predicaꝛ de essentia qδ nõ predicaꝛ de paternitate. ergo paternitas ⁊ essentia distinguũtur ex natura rei. Añs ptꝫ/ qꝛ de essentia predicatur ex natura rei filiatio: ⁊ tñ non predicaꝛ de paternitate. ꝯña ꝓbaꝛ: qꝛ ꝙ possunt fundare duo ꝯtradictoria preter opꝰ intellectus aliquo mõ distinguũtur preter opus intellectus: sed paternitas ⁊ essentia sunt hmõi: patet/ quia essentia est filiatio: paternitas non est filiatio: ergo. ¶ Respõdet ipse Ocham negãdo ꝯñam: qꝛ non sequitur aliꝗd vere predicaꝛ de essentia qδ nõ predicaꝛ de paternitate: ergo pater ⁊ eẽntia distinguũtur: qꝛ añs est verũ terminis supponentibꝰ ꝑsonaliter ⁊ significatiue: ⁊ ꝯñs est falsum terminis significatiue acceptis: qꝛ manifestũ est ꝙ aliꝗd vere predicaꝛ de isto termino essentia vt stat ꝑsonaliter qδ nõ predicaꝛ de paternitate vt stat etiã ꝑsonaliter: ⁊ tñ essentia paternitas vt stãt ꝑsonaliter nõ distinguũtur: qꝛ denotareꝛ ꝙ in re eẽt aliqua distinctio alia ꝙ̃ dicta sit: sꝫ bene seqtur ꝙ essentia supponit pro aliqua re que est plures ꝑsone ⁊ paternitas supponit ꝓ aliqua re que non est plures ꝑsone: tamẽ si essentia ⁊ paternitas supponãt simpl'r vel materialiter in cõsequente: tũc ꝯñs est verum sicut añs: qꝛ isti conceptus essentia ⁊ paternitas distinguũtur realiter: hec ille.

Sed iudicio meo ista nõ possunt bene sustentari. Et primo quero ab eo qñ cõcedit ꝙ paternitas ⁊ filiotio hoc mõ distinguũtur ꝑ̃ter opus intellectus qꝛ essentia est tres ꝑsone ⁊ paternitas nõ est tres ꝑsone. Si ipse intelligit ꝙ detur aliqua distinctio preter opus intellectus minor vera distinctione reali. nõ est cõtra Sco. Si ꝯo intelligit ꝙ nulla penitus detur: tunc videtur manifesta cõtradictio in dictis suis. s. ꝙ paternitas sit oĩbus modis ideꝫ cũ eẽntia: ⁊ sil'r filiatio sit oĩbꝰ modis idem ipsi eẽntie: et ꝙ paternitas nõ sit filiatio: vt arguaꝛ sic in forma. Que sunt oĩbus modis idem preter oẽ opus intellectꝰ: ita ꝙ est ĩpossibile imaginari aliquã nõ idẽtitatẽ: quicꝗd cõuenit vni preter opus intellectus cõuenit ⁊ alteri: sed ꝑ te paternitas ⁊ essentia sunt hmõi: ergo si filiatio ex natura rei predicatur de essentia etiã ex natura rei predicaꝛ de paternitate: maior est manifesta: quia da oppositũ: statim sequiꝛ ꝙ nõ sunt oĩbus modis idem: ⁊ sic ptꝫ cõtradictio ponere paternitateꝫ esse penitus idem qδ essentia ⁊ nõ esse ex natura rei quicꝗd est essentia. ¶ Ad responsionem argumenti: dico ꝙ est implicatio cõcedendo añs ⁊ negando ꝯñam: vt ptꝫ ex supradictis. Deinde quero cũ dico essentia est filiatio: pro quo supponit siue subiectũ huiꝰ ꝓpõnis quid significat? certũ est ꝙ naturã diuinã ⁊ nõ cõceptũ. Deinde quero cũ dico paternitas est essentia diuina: pro quo supponit paternitas vel quid importat significatiue? Si aliꝗd distinctũ ab essentia: ⁊ hoc preter opus intellectus habeꝛ ꝓpositum: ⁊ ꝯña facta erit vera: aut tñ essentiã diuinã: si sic: ergo paternitas est filiatio. ꝓbaꝛ sic. quecũqꝫ supponũt simpl'r ꝓ. a. quicꝗd predicatur de vno predicaꝛ ⁊ de alio: sed paternitas ⁊ essentia supponũt tñ pro essentia: siue pro eodẽ supposito. si ergo filiatio predicaꝛ de ẽentia: necessario predicabiꝛ ⁊ de paternitate. Videꝛ eñ manifesta ĩplicatio ꝙ supponãt simpl'r pro eodem: ⁊ ꝙ nõ recipiant predicationẽ eiusdẽ. Nec valet dicere ꝙ essentia supponat pro aliquo absoluto qδ est tres ꝑsone ⁊ paternitas supponat ꝓ aliquo qδ nõ est tres ꝑsone: ⁊ sic nõ supponũt pro eodem. Hec euasio nulla est: qꝛ semper quero vt prius: cũ dicis ꝙ paternitas supponit pro aliquo qδ nõ est tres ꝑsone: quero quid est illud pro quo supponit: aut est aliꝗd ex natura rei distinctũ ab essentia? ⁊ habetur ꝓpositum: aut est tñ ipsa essentia: ⁊ sic idem qδ prius. Et certe videꝛ oĩno falsum qδ ipse cõcedit rñdendo ad vnũ aliud argñ: videlꝫ ꝙ subiecta istarũ ꝓpositionũ. essentia est tres ꝑsone: paternitas nõ est tres ꝑsone: sil'r essentia est filiatio: paternitas non est filiatio: significẽt oĩno idẽ: ⁊ ꝙ predicata sil'r nõ verificenꝛ de paternitate ⁊ filiatione: videtur eñ simpl'r impossibile ꝙ subiecta duarum ꝓpositionũ sint oĩno idem in essendo ⁊ in significando: ⁊ ꝙ predicta nõ ita verificentur de vno sicut de alio. ¶ Ex his oĩbus ꝙ dixi in ista materia oẽs obiectiones alie ipsius Ocham vt. s. solui possunt. Et sil'r oẽs obiectiones alioꝝ vt Alfon. tol. ⁊ Joã. anglici Bacchonis ⁊ multoꝝ aliorum.

Ad argumẽta ꝓ̃ncipalia quõ dꝫ intelligi ꝓpõ phian ꝗcunqꝫ vni ⁊ eideꝫ ⁊c.

Ad primum argumentũ ꝓ̃ncipale. Hic doct. rñdet ad principalia argumẽta. Primũ argumentum stat in hoc: ꝙ quecũqꝫ vni ⁊ eidem simpliciter ⁊c. Hoc sic dꝫ intelligi ad hoc ꝙ aliqua sint eadẽ simpliciter inter se: duo requirũtur: ⁊ hoc si sunt eadẽ ꝓpter idẽtitatem in tertio. Primo requiritur ꝙ illud tertiũ sit vnum ens simpl'r ⁊ nõ ſm ꝗd. Sicut est vnũ in eẽntia simpl'r: vel vnũ in natura simpl'r: vel vnũ in supposito simpl'r. Exẽplũ primi ⁊ scđi vt natura: puta hoĩs singularis ⁊ actu exñs. Exẽplũ tertij vt suppositũ talis nature. Exẽplũ qñ est vnũ tñ ſm quid: vt homo in esse diminuto: vel in esse cognito: vel opinato. Scđo requiriꝛ ꝙ illa duo que sunt eadẽ in tertio sint simpliciter eadẽ illi ⁊ nõ ſm ꝗd. Exẽplũ de simpliciter. Si Franciscus esset vnũ siue idẽ simpl'r cũ hac natura humana actu exñte: idẽ dico eẽntial'r vel realiter: ⁊ similiter Jo. hoc modo esset idẽ: tũc inter se essent idem essentialiter ⁊ ſm esse exñtie. Similiter si essent idem homini in eẽ reali ⁊ quiditatiuo: essent simpl'r idem inter se. Exemplũ de ſm quid: vt albedo ⁊ dulcedo sunt idem lacti tñ ſm quid: et sic inter se erũt idem tñ ſm quid: nam in lacte tñ sunt idẽ accidẽtaliter. Et ideo Aristo. i. elencho. dicit ꝙ hec regula patiꝛ instantias duas: quas ibi facit: ⁊ hoc qꝛ nõ possumꝰ concludere identitatẽ simpliciter aliquoꝝ inter se qñ sunt idẽ alicui qδ est in se ſm quid. Et per hanc regulã prius expositam tenet oĩs forma syllogismi ꝑfecti: qꝛ eñ hõ ⁊ risibile sunt simpl'r idẽ aĩali rõnali: qδ est vnũ simpl'r: ꝑ illud tertiũ ꝯcluditur risibile de hoĩe. ¶ Ibi. Ad pͥmũ argumẽtũ principale. Hic doct. respondet ad primum argumẽtum ꝓ̃ncipale. Dicẽs ꝙ maior sic est intelligenda. s. quecũqꝫ aliqua identitate sunt eadem alicui. illa tali idẽtitate inter se sic sunt eadẽ: qꝛ nõ põt concludi aliqua identitas extremorum inter se nisi ſm illam idẽtitatẽ qua sunt eadem medio: si mediũ in se sic sit idem. Nota ꝙ doc. loquitur precise de identitate extremorum quam habent tñ rõne medij. Et iõ ꝯuis paternitas ⁊ filiatio in diuinis sint idem realiter eẽntie diuine: nõ tñ sequiꝛ ꝙ precise illa idẽtitate sint idẽ inter se cũ distinguanꝛ real'r adinuicẽ: sed qꝛ sunt pricise idẽ rõne essentie ideo inter se hñt identitatẽ essentialẽ. i. ꝙ essentia ẽ ita in patre sicut in filio. Et ideo cõcedimꝰ ꝙ pater est ille idem deus qui est filius. ⁊ cõcedimus etiã ꝙ rõne deitatis sunt vna res realiter: rõne tñ ꝓꝑetatis distinguũtur real'r siue ꝑsonal'r. Sunt etiã aliqua ꝙ inter se sunt eadeꝫ real'r: ꝙ tñ nõ sunt eadẽ rõne alicuiꝰ medij cui sint idẽ. Nã paternitas ⁊ essentia diua sunt eadẽ: qꝛ vnũ extremũ. s. essentia qꝛ infinita includit aliud ꝑ realẽ idẽtitatẽ. ptꝫ ergo ꝙ loquiꝛ hic de idẽtitate extremoꝝ quã hñt rõne medij cui sunt idẽ: nõ ꝙ sic sint idẽ inter se sicut sunt idẽ illi medio: sed si inter extrema cõcludiꝛ aliqua identitas rõne medij habent illã tñ vt in illo medio. i. eo mõ quo mediũ vnit extrema adinuicem eo mõ sunt illa idẽ inter se: ⁊ nõ sequiꝛ vlterior idẽtitas. Seqtur. Et ꝑ hanc ꝓpositioneꝫ sic intellectã tenet oĩs forma syllogistica: qꝛ vnuꝫ extremũ cõcludiꝛ de alio in cõclusione rõne medij: qꝛ eñ homo ⁊ risibile sunt idem rõnali. risibile cõcludiꝛ esse idem homini ꝑ rõnale: nec cõcludiꝛ ꝙ sic sint precise idem inter se sicut sunt idem rõnali. nã hõ est idem rõnali formaliter ⁊ risibile realiter: sed cõcluditur identitas realis tñ: qꝛ ꝑ tale mediũ habent precise talẽ idẽtitatem. Requiritur etiã ꝙ mediũ sit vnũ in se: qꝛ si nõ esset vnũ in se. i. si nõ diceret vnũ cõceptũ in se (sicut est terminus equiuocus: qui nõ imediate significat vnũ cõceptũ: sed plures equal'r) nõ posset cõcludi idẽtitas extremoꝝ rõne medij sed syllogismus esset in quatuor terminis. Ideo doc. dicit ꝙ

Ad pͥmũ.

Attende hãc declarationeꝫ notiter hic positam.

omissa altera cōditiōe.s. vel vnitatis mediū inter se vel extremoꝝ ad mediū nō est sillogisin⁹. vult eñ ꝙ vtraqꝫ conditio reseruetur: aliter cōmitteretur paralogisin⁹ accidentis.s. si extrema nō sic essent idem medio. Posset etiā cōmitti fallacia equiuocationis.s.si mediū nō significaret vnū cōceptū. Exemplū de paralogismo accidentis. Aial est genus: homo est aial: ergo hō est genus. Hic est paralogisin⁹ accidentis. Primo qꝛ genus ꝛ homo nō sunt simpl'r idem aiali. imo vt genus cōuenit aiali repugnat sibi ꝙ sit idem homini: ꝛ silr vt aial est idem homini repugnat sibi genus. Secundo qꝛ etiā mediū nō est simpl'r idem in vtraqꝫ premissa. Nam in pma accipit tm̄ aial in esse cognito: ꝛ nullo mō in esse essentiali: vt ptꝫ a doc. in vniuersalib⁹. In scda ꝟo accipitur vt hꝫ verū esse essentie: ꝛ vt est in hoie. ❡ Ibi. Cū accipitur in minori ꝛc. Dico ꝙ pater nō est simpl'r idem formaliter essentie diuine: q̄ in se est vnū formaliter: ꝛ silr nec filius est sic idem. Nam pater ꝛ filius inter se distinguūtur formal'r: ꝛ si essent idem formal'r illi: etiā inter se essent idē.

Nō quare aial nō est idē formaliter hoi.

Ideo nota ꝙ si inclusum in aliquo essential'r esset idem formaliter includēti: tunc aial ꝛ rōnale cū includant essentialiter in hoie inter se essent idem formal'r: qđ tm̄ doc. negat: ꝛ Arist. 3. meta. tex. c. 10. Ubi vult ꝙ genus nō predicet ꝑ se de drīa: nec ecōtra. ideo bene nota identitatē formalem qñ dicit doc. Uoco aūt identitatē formalē ꝛc. ❡ Ibi. Et si dicas ꝙ saltem ex identitate reali. ❡ Nota de identitate reali: aut accipitur identitas realis qñ sunt vna res: puta vna essentia vel vna natura: vel vna entitas ꝑfecta: vel vna essentia ꝑfecta ꝛ realis. hoc mō ꝑsone sunt idē real'r essentie diuine ꝛ inter se: sed accipiendo idē real'r. i. supposital'r siue ꝑsonaliter etiā sm̄ existentiā ꝑsonalem siue suppositalem. Dico ꝙ pater ꝛ fili⁹ nō sunt sic idē essentie diue: qꝛ tunc essentia eēt in se vna ꝑsona siue vnū suppositū. ❡ Ibi. Per hoc ptꝫ ad talia sophismata. hic deus est pater. fili⁹ est hic deus: ergo filius est pater. pꝫ/qꝛ medio exñti hoc aliqd opꝫ extrema cōiungi: ꝛ iste est sillogisin⁹ resolutorius. ❡ Pōt pmo rñderi qꝛ sꝫ phm̄. 2. prio. Ois talis sillogisin⁹ cuius mediū est hoc aliqd non est bonus nisi sit reducibilis ad tertiā figurā per vl'em ꝓpōnem. mō maior erit falsa. s. ista. oē qđ est hic deus est pater: nā fili⁹ est hic de⁹ ꝛ nō est pater. Dat doc. aliā rñsionem.

Nō declaratiōeꝫ lr̄e de ꝟbo ad ꝟbū vsqꝫ i finem. q.

Et pmo dicit ꝙ est fallacia figure dictiōis cōmutādo quale quid in hoc aliqd: ꝛ lꝫ deus nō sit ꝓprie quale qd s. vl'e cū sit simpl'r singularis: qꝛ tm̄ est cōicabilis plurib⁹ ꝛ vt quo ꝛ vt qđ: cuiusmodi nō est singulare in creaturis: iō hꝫ rōnē qualis qd ꝛ suppositū diuinū hꝫ rōnem hui⁹ alicuius: qꝛ simpl'r incōicabile: iō cōcludendo in cōclusione filiū esse patrem rōne essentie q̄ hꝫ rōnem qualis cui⁹. i. cōis. cōmittitur fallacia figure dictionis: nunqꝫ eñ tenet talis sillogismus resolutorius nisi medio exñte incōicabili saltem vt qđ: quale nō est in ꝓposito: tenet eñ ꝑ hoc: q̄ vni ꝛ eidē incōicabili vt qđ sunt vnū incōicabile vt qđ: inter se sic erunt idem. ❡ Ibi. Silr ibi videt esse fallacia accidētis ꝛc. Exemplū. Hic de⁹ est pater: hic deus est filius: ergo filius est pater. est eñ fallacia accidētis cōcludere identitatem inter se ꝓpter idētitatē in tertio cui extraneant. nā qꝛ pater ꝛ de⁹ sunt idē cōcludere identitatē patris ꝛ filij inter se fit fallacia accidētis. nā qñ dico. hic de⁹ est pater: hic de⁹ est fili⁹: ly deus extraneat filio: vt hic deus est pater: qꝛ in pma tm̄ stat pro patre. fit etiā fallacia ꝯñtis. s. a positione ꝯñtis ad positionem añtis: sicut non seqtur. aial est. ergo homo est. Sic in ꝓposito. minor idētitas est superi⁹ ad maiorē: iō maior idētitas se hꝫ vt añs: ꝛ minor vt ꝯñs. nō valet ergo pater ꝛ fili⁹ sunt vnū essential'r: qꝛ sunt vn⁹ de⁹. ergo sunt vnū ꝑsonal'r: nō sequit: qꝛ hec est simpl'r maior vnitas. ❡ Qꝫ si arguas. Deitas est pater: filius est deitas: ergo filius est pater. Hoc argumentum est aliud a pmo: qꝛ in pmo de⁹ pōt supponere pro pluribus suppositis iō hr̄e rōnem cōis. Hic aūt deitas nō pōt supponere pro aliquo supposito diuino. ergo saltē videt valere hoc argm̄. ❡ Rñdet doct. ꝙ qꝫuis nō supponat ꝑ alio supposito in maiori ꝛ in minori: qꝛ tm̄ stat ꝑ ipa deitate: tm̄ adhuc hꝫ rōnem qualis qd: qꝛ ipsa est vere cōicabilis pluribus. fit ergo fallacia figure dictionis cōmutando quale qd in hoc aliqd: ꝛ nihil aliud est cōmutari quale qd in hoc aliquid qꝫ interpretari ex vi illationis illud hr̄e rōnem huius alicuius qđ hꝫ rōnem qualis cui⁹. i. ꝙ ꝯcludendo extremū incōicabile de extremo incōicabili ꝑ medium cōicabile: est intepretari tale mediū esse incōicpbile: qꝛ talia extrema nō possunt vniri in cōclusiōe nisi ꝑ mediū incōicabile. Aduerte etiā qñ doc. cōcedit istā. deitas est pater: ꝙ ly pater nō pōt accipi adiectiue: qꝛ tūc adiectiuū posset predicari de vltunate abstracto: qđ est ꝯtra docto. j. di. 5. q. 1. accipit ergo pater substantiue: ꝛ sic est ꝑdicatio nō formalis sed identica. Et quō esset ꝯtra doc. patebit. j. di. 5. q. 1. ❡ Addit doc. ibi. Qꝫ si saltē arguas extrema esse idem real'r inter se: qꝛ etiā in medio sunt idem: hoc tenet ꝑ illā ꝓpōnem. s. q̄ vni ꝛ eidē sunt realiter eadem inter se sic sunt eadem: cū ergo pater ꝛ filius sint idem real'r deitati inter se erūt idem real'r: qđ tm̄ est falsum: qꝛ sequeret ꝙ pater esset real'r filius. ❡ Rñdet doc. ꝙ sunt idem essentialiter nō supposital'r. i. ꝙ sunt precise idem identitate tertij. i. ꝙ sicut pater includit deitatē real'r: ita filius includit eādem: ꝛ ita filius est illud idem essentiale qđ est pater: qꝛ sicut pater est realiter ꝛ essentialiter deus: ita ꝛ filius: ꝛ hoc est qđ dicit ꝙ filius est idem cū eo. s. cū deo: q̄ deus est pater: siue filius est ille idē deus q̄ est pater: lꝫ ergo pater ꝛ filius sint idem essential'r pro quanto includūt eandem essentiā: ꝛ silr idem realiter pro quanto includūt eādē rem essentialem ꝛ dicentē ꝑfectionem simpl'r. s. ipsam naturam diuinā: non tm̄ absolute sunt idem realiter: accipiendo realiter suppositaliter siue ꝑsonaliter: ptꝫ/qꝛ pater ꝛ filius vltra essentiā quā includūt ꝛ ꝑ quā sunt idem: includūt etiā ꝓprietates ꝑsonales: q̄ adinuicē distinguūtur ꝛ formaliter ꝛ realiter: ptꝫ/qꝛ vna nō includit aliā ꝑ identitatē: imo sunt pmo diuersa in realitate: vt. j. patebit di. 13. ꝛ di. 26. ꝛ iō pater ꝛ filius rōne ꝓprietatū distinguūtur realiter siue suppositaliter: lꝫ ergo sint idē essentialiter rōne essentie eque ꝑfecte incluse in vtroqꝫ extremo mō preexposito: nō tm̄ ex hac identitate pōt inferri idētitas formalis siue suppositalis. i. ꝙ nō pōt inferri ꝙ si pater est idē deus q̄ ꝛ filius. ergo pater est formaliter vel realiter filius: qꝛ pater vltra essentiā includit ꝓprietatem ꝑ quā repugnat sibi ꝙ sit realiter fili⁹. ❡ Ibi. Qꝫ si adhuc cōfirmet illa ma. argumenti pncipalis scꝫ quecūqꝫ vni ꝛ eidem sunt eadem ꝛc. qꝛ negare eā videtur destruere pmū pncipiū: ponendo negationem ꝛ affirmationem esse veras de eodem. nā ponere. a. ꝛ. b. esse eadem realiter. c. ꝛ negare esse eadē realiter inter se est negare idē ꝛ affirmare. ❡ Rñdet doc. ꝙ qñ. a. ꝛ. b. includūt plura: ita ꝙ sꝫ vnū cōueniūt ꝛ sm̄ aliud differūt possunt esse idem ꝛ nō esse idem: qꝛ rōne vnius erūt idem ꝛ rōne alterius nō idem: vt ptꝫ de Fran. ꝛ Io. q̄ rōne hūanitatis incluse in vtroqꝫ erūt idem in hūanitate saltem in cōi: ꝛ rōne hecheitatis erūt nō idem. Silr albedo rōne coloris in quo cōuenit cū nigredine erit idem cū nigredine: ꝛ rōne disgregationis in qua nō cōuenit cū nigredine nō erit idem. Sic in ꝓposito pater rōne deitatis in qua ꝯuenit cū filio erit idem filio: ꝛ rōne ꝓprietatis in qua nō ꝯuenit cū filio nō erit idem filio: mō ꝯtradictoria sunt de eodem ꝛ respectu eiusdem. ❡ Ibi. Si cōtra hoc arguas. Adhuc instat ꝓbando ꝙ saltem videt sequi ꝙ deitas differat a paternitate: ꝛ intendit ꝙ formaliter: qđ tm̄ nō videt verū: ꝛ intēdit ꝓbare ex hoc ꝙ si pater ꝛ fili⁹ sunt idem in deitate: ꝛ tm̄ inter se nō sint idem ꝙ ipsa deitas non erit idem cū patre: siue cū paternitate. Et ꝓbat sic. Affirmatio differt ab affirmatione cui⁹ vnius. s. affirmationis negatio dꝛ de alia. s. affirmatiōe: vel saltem talis negatio stat cum alia affirmatione: qꝛ neutrū est verū de affirmatione cōtradicente illi negationi. i. ꝙ neutrū istoꝝ. s. dꝛ ꝛ stat: est verum de affirmatione ꝯtradicēte. Exemplū est de Fran. ꝛ Io. negatio Io. dꝛ de Fran. ptꝫ/qꝛ Fran. nō est Io. ideo affirmatio Io. de Fran. q̄ cōtradicit negationi Io. de Fran. nō dꝛ de Fran. qꝛ hec est falsa. Fran. est Io. nec etiā stat cū Fran. Aliqñ eñ affirmatio stat cū affirmatione: ꝛ tm̄ nō dꝛ de ea: vt cū aliqua rōne vnius sunt idem ꝛ rōne alterius nō sunt idem. nā affirmatio filij vt deus in diuinis stat cum affirmatione patris: ptꝫ/qꝛ fili⁹ est idem essentialiter qđ pater: vt. s. exposui: ꝛ tm̄ affirmatio filij nō dꝛ de affirmatione patris: qꝛ hec de rigore sermonis est falsa. pater est filius: qꝛ hec denotat idētitatē formalem suppositoꝝ. In ꝓposito. Si affirmatio deitatis stat cū nō paternitate: puta ī alia ꝑsona. s. filij. i. si affirmatio deitatis vt in filio stat cū negatione paternitatis. sequit ꝙ ipa deitas differt a paternitate: q̄. s. paternitas nunqꝫ stat in eodem cū nō paternitate. si eñ nō paternitas stat cū essentia vt essentia est in filio: sequit ꝙ ipsa paternitas siue affirmatio paternitatis nō stabit cū essentia vt in filio: qꝛ si staret: sequeret ꝙ affirmatio paternitatis ꝛ negatio paternitatis simul starent cū essentia in eodem. i. vt in filio. ergo essentia differt a paternitate. Et merito arguit. scꝫ de stare ꝛ non de dici: qꝛ ꝛ si negatio pr̄nitatis stet cū affirmatione deitatis vt in filio: nunqꝫ tm̄ cōcedit de rigore ꝙ negatio paternitatis dicat de deitate: qꝛ deus est pater: qꝛ est simpliciter vera. si eñ negatio paternitatis dꝛ de deo absolute: de rigore sermonis ista esset vera absolute. de⁹ nō est pater. ❡ Ibi. Rñdeo: maior posset concedi. Exemplū. Sit hō ꝛ asinus. nam negatio cōtradictoria asini stat cum hoie: qꝛ hec est vera. homo non est asinus: ergo affirmatio asini de

Nō hanc declarationem.

hoīe erit falsā dicendo. homo est asinus. Et vt clarius intelligatur distinguo maiorem: aut ly differt accipiꝫ ꝓprie vt importat distinctionem realem vel essentialem: aut vt importat aliqualem distinctionem: puta formalem vel ex natura rei: vel nō identitatem oīno adequatā. Primo modo ptꝫ in exemplo de hoīe. Scd̄o mō ptꝫ sic. Affirmatio puta hoīs vt cōstituti differt ab affirmatione rationalis vt constitutiui: qꝛ negatio rationalis vt hmōi stat cum hoīe: quia hec est vera: homo nō est rōnalis vt cōstitutiuū est: ⁊ tn̄ nō sequitur vltra ꝙ homo differat realiter a rōnali: sed tm̄ ex natura rei. Sic in ꝓposito affirmatio deitatis vt in patre ē differt ab affirmatione filiationis vt ipsa deitas est in patre. Nam vt in patre aliquid cōuenit sibi qđ repugnat filio: qꝛ vt in patre cōuenit paternitas: que quidem paternitas repugnat filio. Silr̄ affirmatio deitatis vt ī filio differt ab affirmatione paternitatis: qꝛ vt in filio negatio paternitatis stat cū deitate: ⁊ sic ptꝫ quō deitas differt a paternitate ⁊ filiatione ⁊ hoc ex natura rei: posset etiā deitas differre a seipsa: nō tn̄ ex natura rei: sed tm̄ rōne vt cōsideratur in patre ⁊ in filio: qꝛ affirmatio deitatis vt in patre differt ab affirmatione eiusdem vt in filio: qꝛ negatio deitatis vt in filio stat cum affirmatione eiusdem vt in patre: qꝛ hec est vera: essentia vt in patre est ꝓcipiuꝫ cōicandi seipsam: ⁊ vt in filio nō est principiū cōicandi seipsaꝫ filio: cum ibi sit cōicata: ideo ipsa differt aliquo mō in filio ⁊ in patre. Si ꝟo accipiatur sic. Affirmatio differt ab affirmatione cuius vna negatio dicitur de alia affirmatione. hoc est verū qn̄ dicitꝫ vlr̄ ⁊ necessario ⁊ ꝑ rōnem ꝓpriā subiecti: sicut negatio asini dr̄ de hoīe ⁊ vlr̄: qꝛ hec negatio cōpetit oī hoī: ⁊ ꝑ rōnem formalem ipsius hoīs: qꝛ est talis entitas ꝙ affirmatio asini simpliciter sibi repugnat. ergo negatio illi⁹ sibi necessario vlr̄ cōuenit. Et qn̄ est cōtradictio realis siue rei ad nō rem: vt in exemplo prefato de asino ⁊ nō asino. Et silr̄ affirmatio de qua affirmatꝫ talis negatio ē res: vt hic homo est nō asinus: ⁊ sic homo realiter differt ab asino. Si ꝟo cōtradictio esset tm̄ rōnis: puta entis realis ad nō ens rōnis: vel affirmatio de qua affirmatꝫ negatio est rationis: ⁊ negatio realis vel vtrūqꝫ ens rōnis: semꝑ affirmatio differt ab affirmatione tm̄ rōne. Exemplū primi. Ut negatio generis dicitur de hoīe. ergo homo differt ab affirmatiōe generis tm̄ ratione. Exemplum scd̄i. Negatio hoīs dicitꝫ de genere secūde intentionaliter sumpto: ergo genus differt ab homīe tm̄ rōne. Exēplum tertij. Negatio generis dicitur de specie accipiendo vtrūqꝫ vt q̇d. ergo affirmatio speciei vt q̇d differt tm̄ rōne ab affirmatione generis vt quid. Applicando igitur primā partem. s. dici de alio. sic negatio patris dr̄ de deitate vt in filio: qꝛ he sunt vere. deus vt supponit ꝓ filio nō est pater. ergo affirmatio deitatis vt in filio differt a patre. Dico ꝙ bene sequitꝫ ꝙ vt supponit pro filio differt realiter a patre: qꝛ filius differt realiter a patre: sed nō sequitur ꝙ de⁹ in se differat a patre: qꝛ negatio patris non cōuenit deo necessario: nec vlr̄: qꝛ tunc deus nō posset stare pro patre: neqꝫ ꝑ rōnem deitatis cōuenit sibi negatio patris: sꝫ negatio patris tm̄ cōuenit deo vt stat pro filio. ❡ Ibi. Qꝫ si arguas illud quo pater distinguitur a filio ⁊c. Deinde doc. instat ꝓbando ꝙ cum vnitate essentie nō possit stare pluralitas ꝑsonarum: que. s. ꝑsone sint realiter deus: et ꝙ tamen adinuicem realiter distinguantur. Et querit deducere ad hoc impossibile: scꝫ ꝙ ī diuinis erit aliqua entitas vere alia ab essentia dīna: vel oportet dicere ꝙ illa supposita non differant adinuicem. Arguit ergo sic accipiendo. a. pro ꝓprietate patris: aut. a. inquantū. a. est idem essentie: aut aliud: si aliud est impossibile: qꝛ tunc essentia ⁊. a. essent due res realiter distincte. si idem: sequitur ꝙ. a. inquantū distinguit est idem: ptꝫ/qꝛ. a. distinguit patrem a filio: ⁊. a. inquantū. a. est idem essentie. ergo. a. inquantuꝫ est idem essentie distinguit patrem a filio: ⁊ per ꝯn̄s essentia distinguit patrem a filio: qđ est impossibile: qꝛ essentia ē ratio cōuenientie qua pater cōuenit cum filio. ergo nō est ratio distinguendi. ❡ Rn̄det premittendo vnū declaratum. s̄. di. 1. q. 2. ꝙ ly inquantū pōt dupliciter accipi. s. reduplicatiue pro quanto illud qđ īmediate sequitꝫ ly inquantū notatur esse causa īmediata: quare predicatū insit subiecto: vel specificatiue tm̄. s. pro quāto illud qđ īmediate seq̇tur ly inquantū notatꝫ accipi ꝫm suā rōnem formalem: q̄ tn̄ rō nō est cā inherētie predicati ad subiectū. hoc ꝓmisso dicit duo. ꝓmo ꝙ. a. inquantū. a. accipiēdo ly inquantuꝫ primo mō nō est idem essentie: nec aliud: qꝛ si a. inquantū. a. hoc mō esset idem. sequeretꝫ ꝙ. a. esset cā īmediata ⁊ precisa identitatis essentie: ⁊ sic sequeretꝫ ꝙ. a. contineret essentiam ꝑ realem identitatem: qđ est impossibile: immo ecōtrario essentia: qꝛ formaliter infinita cōtinet ꝑ realeꝫ identitatem ipm̄. a. vt. ī. patebit dis. 5. q. 2. ⁊ di. 8. q. penul. Si etiā. a. inquantū. a. esset aliud ab essentia: sequeretur ꝙ aut esset causa precisa ⁊ immediata quare realis alietas inesset ipsi. a. ⁊ sic esset simplr̄ impossibile. a. esset realr̄ idem essentie: ⁊ hoc ptꝫ ꝑ exēplū. nam hō ⁊ nō hō sunt opposita ꝯtradictorie: ⁊ de q̊libet alterū verificatꝫ absolute: qꝛ dato quocūqꝫ ente aut est hō aut nō hō: ⁊ tn̄ nō verificatꝫ alterum oppositoꝝ de quocūqꝫ ente cū ly inquantū ⁊ hoc reduplicatiue: ptꝫ/qꝛ album inquantū album aut est homo aut non est homo: si est homo: ergo homo necessario inest albo: si non est homo: ergo homo nunq̄ʒ poterit predicari de albo: et sic nunq̄ʒ aliqđ album poterit esse homo. Exemplū etiā magis euidens est de albo ⁊ nō albo que opponūtur cōtradictorie: ⁊ alterum inest puta homini: qꝛ homo aut est albus aut nō albus: nō tamen inest cum ly inquantū: si em̄ homo inquantū homo esset albus albedo necessario inesset homini: si etiā homo inquantū homo nō esset albus: sequitur ꝙ albedo nunq̄ʒ poterit inesse. Et ꝑ hoc ptꝫ ad illud quod sequitur. s. ꝙ lꝫ idem ⁊ aliud sint īmediate opposita circa ens scꝫ ꝙ omne ens cōparatū alteri aut est idem aut aliud: non tn̄ sunt immediate opposita cum ly inquantū: vt. s̄. patuit: lꝫ em̄. a. sit absolute idem essentie: aut aliud: qꝛ bene cōceditur ꝙ est idē realiter: nō tn̄ cōceditur cū ly inquantū ꝓpter rōnem supradictā: qꝛ. s. tūc. a. cōtineret necessario essentiā ꝑ realē identitatē. Scd̄o ꝓncipalr̄ dicit ꝙ si accipiatꝫ ly inquātum tm̄ specificatiue ꝙ. a. quocūqꝫ mō acceptum formaliter puta sub rōne sua formali est idē essentie. i. ꝙ identitas realis cum essentia nō repugnat ipsi. a. formaliter accepto: ⁊ si nō repugnat actu est idem: qꝛ quicquid ibi pōt esse necessario est. sicut etiā homo inquātū homo: specificatiue accipiēdo inquantū est alb⁹: qꝛ albedo pōt inesse hoī accepto ꝫm rōnem formalem hoīs ⁊c. Addit tn̄ ꝙ. a. nō est formalr̄ idē essentie: vt. s̄. patuit in corꝑe. q. Sed tūc nō seq̇tur. a. formaliter. i. in se formalr̄ acceptū est idem essentie. a. formalr̄ distinguit. ergo essentia distinguit: sꝫ est fallacia figure dictionis cōmutando hoc aliq̇d in quale quid: sicut. s̄. dixi. qn̄ cōmutatur quale q̇d hr̄e rōnem hui⁹ alicui⁹: sic silr̄ qn̄ cōmutatur hoc aliq̇d in quale q̇d interpretatꝫ hoc aliq̇d. hr̄e rōnem qualis cui⁹. Sic est in ꝓposito: qꝛ essentia hꝫ rōnē qualis cuius: ⁊ illud qđ ꝑsonalr̄ distinguit hꝫ tm̄ rōnem huius alicuius: qꝛ sola ꝓprietas incōicabilis distinguit ꝑsonalr̄. inferre ergo ꝙ essentia ꝑsonalr̄ distinguit ꝟtute alicui⁹ ꝓprietatis incōicabilis est interpretari illud qđ hꝫ rationē qualis cuius. i. cōicabilis hr̄e rōnem huius alicui⁹. s. incōicabilis sicut est in sillogismo. ❡ Ibi. Si adhuc instes. Adhuc doctor instat ꝓbando ꝙ essentia diuina nō sit in tribus ꝑsonis realiter distinctis: ita ꝙ sint ibi plures ꝓprietates ꝑsonales aliquo modo preter opus intellectus distincte: ꝙ opꝫ cōcedere si ille persone realiter distinguuntur: vt. s̄. patuit. Et tunc sic arguit de illis proprietatibus: ⁊ ponit exemplū de vna illarum que dicatur. a. quia. a. inquantum. a. est res vel ens: ⁊ hoc patet: ⁊ tunc querit quod ens aut est ens qđ est essentia: ⁊ sic habetur propositum. s. ꝙ essentia nō erit in distinctis suppositis. Si vero est res ⁊ non essentia. ergo. a. erit alia res ab essentia: quod est incōueniens. ❡ Respondet ꝙ est ens ⁊ res inquantū. a. accipiendo ly inquantū taꝫ specificatiue q̄ʒ reduplicatiue: nam. a. includit quiditatiue ipm̄ ens: vel est ens quiditatiue. Et addit ꝙ qn̄ aliquid est tale quiditatiue semper cōuenit sibi: siue vt idem alteri: siue vt distinctū: sicut homo est q̇ditatiue aīal rationale: ⁊ semꝑ est tale: siue homo ꝯsideretꝫ vt idem alteri: vel vt non idem: siue vt distinctus. ista em̄ presupponunt semper quiditatem rei. Sic in ꝓposito. a. est ens quiditatiue inquantuꝫ realiter cōtinetur in essentia: qꝛ talis cōtinētia realis nō tollit ab. a. suā ꝓpriam rōnem formalem ⁊ quiditatiuā: īmo ꝑsupponit eam. prius em̄ est res in se quiditatiue q̄ʒ dicatur esse ideꝫ alteri vel non idem. Sed cum queris qđ ens est. a. dicit ꝙ est ens qđ est. a. ⁊ hoc descēdēdo sub ꝯceptu entis: sicut substātia est ꝑ se ens: ⁊ descēdēdo ad ens spāle substātia ē ens qđ est substātia: ⁊ sic de alijs: ⁊ hoc loquendo semꝑ quiditatiue. ❡ Deinde q̄rit ex quo. a. est semꝑ ꝑ se ens q̇ditatiue: an sit ꝑ se essentia. Dicit ꝙ nō: qꝛ nō est formalr̄ essentia ⁊ q̇ditatiue. ❡ Ibi. Si infers. ergo ē alia res. est fallacia ꝯn̄tis. Nō em̄ sequitꝫ. Si paternitas nō est ꝑ se ēentia. ergo est alia res. est em̄ fallacia cōsequentis a negatione inferioris siue antecedentis ad negationem superioris siue cōsequētis. nam esse idem alicui per se infert esse idem simpliciter nō ecōtra ergo non sequitur: non sunt per se eadem res. ergo nō sunt simpliciter. sicut nō sequitur. homo ⁊ risibile nō sunt idem formaliter. ergo nō sunt idem simplr̄. Sūt em̄ ideꝫ realiter. ❡ Ibi. Si obijcitꝫ. Doc. ꝓbat tribus rōnib⁹ ꝙ si paternitas

nõ sit per se eẽntia .s. foꝛaliter ꝙ erit simpliciter alia res ab essentia. p̃mo sic .a. est per se res .i. foꝛaliter ꝛ q̃dditatiue: ꝛ nõ est per se essentia .scꝫ foꝛmaliter ꝛ quiditatiue: ergo erit per se alia res ab essentia. g̃ est simpl'r alia res. p̃ma ꝯña ptꝫ .s. ꝙ sit ꝑ se alia res: qꝛ idem ꝛ diuersum siue aliud sunt im̃ediate opposita circa ens .i. ꝙ de quocũqꝫ ente alterũ im̃ediate verificatur .scꝫ vel ꝙ erit idem vel aliud alteri. Si ergo .a. est per se res. aut ergo est per se eadem res essentie aut per se alia res. Secunda ꝯsequẽtia ptꝫ .s. ꝙ si ꝑ se est alia res ab essentia: qꝛ erit simpl'r alia res: qꝛ ꝑ se nõ est determinatio distrahens: vt ptꝫ: qꝛ hõ est per se aliud ꝛ etiã simpl'r aliud ab asino. ¶ Scd̃o ꝓbat p̃mã ꝯñam .s. p̃me rõnis q̃ erat ista ergo est ꝑ se alia res ab essentia: ꝛ tñ hec rõ est etiã ad p̃nci pale .s. ꝙ vnitas essentie non sit in pluribꝰ suppositis real'r distinctis: qꝛ sequeret̃ ꝙ .a. esset simpl'r alia res ab essentia: ꝛ sic essentia nõ esset real'r quicq̃d est ibi. Arguit ergo sic. si .a. est ꝑ se res .s. foꝛmal'r: aut est ꝑ se res q̃ est essentia: aut ꝑ se res q̃ nõ est essentia. si p̃mo. ergo .a. est ꝑ se essentia. si scd̃o: ergo est ꝑ se alia res ab essentia. ꝛ hec scd̃a rõ differt a pꝛia ꝓpter illã implicationem mediam: vt patebit rñdendo ad istã scd̃am. ¶ Tertio arguit sic. Essentia est ꝑ se res foꝛmaliter ꝛ quiditatiue ꝛ ꝓpꝛietas est ꝑ se res: ꝛ nõ sunt ꝑ se eadẽ res foꝛmal'r vel real'r. ergo sunt due res: ꝛ sic vtraqꝫ est ꝑ se res alia ab altera. ¶ Ibi. Ad primũ lꝫ posset cõclusio ꝛc. Ista differũt alietas ꝑseitatis ꝛ ꝑseitas alietatis: qꝛ cuꝫ in alietate includat̃ negatio: primo mõ est negatio ꝑseitatis: ꝛ est sensus. Qñ dicit̃: paternitas est ꝑ se alia res ab essentia id est ꝙ paternitas nõ est ꝑ se eadẽ res cũ essentia. Et cum infert̃ in scd̃a ꝯña. ergo est alia res: ẽ fallacia ꝯñtis a negatione añtis: ꝛ est sensus: nõ est ꝑ se eadẽ res cũ eẽntia. ergo nõ est eadẽ res absolute cũ essentia: sꝫ simpl'r alia: nõ sequit̃ scd̃o mõ accipiendo vt est ꝑseitas alietatis: tũc est sensus. Qñ dicit̃: ergo paternitas est ꝑ se alia res ab eẽntia .i. ꝙ paternitati cõuenit ꝑ se esse aliã rem ab essentia: qd̃ est falsuꝫ: qꝛ tũc distingueret̃ vere real'r ab essentia: ꝛ hoc mõ in pꝛia ꝯña est fallacia ꝯñtis arguẽdo sic. Paternitas ẽ ꝑ se res: qꝛ est ꝑ se q̃dã relatio: ꝛ nõ est ꝑ se eẽntia .i. ꝙ eẽntia nõ cõuenit illi ꝑ se nec p̃mo mõ nec scd̃o mõ: ergo est ꝑ se alia res ab eẽntia. est eñ sensus. Paternitas ꝛ eẽntia i añte nõ sunt vna res ꝑ se siue foꝛmal'r: ergo nõ sunt vna res real'r ꝛ absolute: nõ sequit̃ a negatione añtis ad negationem ꝯñtis. ¶ Ibi. Tñ qꝛ nõ videt̃ bñ logice dictũ .s. ꝙ negatio si qua includat̃ in alietate (in alietate eñ includit̃ nõ idẽtitas) posset aliq̃d attingere preter terminũ respectꝰ. Terminꝰ respectus alietatis est tm̃ terminꝰ sequens ipsam alietateꝫ: ꝛ per ꝯñs negatio inclusa in ipsa alietate tm̃ hꝫ vim sup terminũ sequentẽ ꝛ nõ precedentẽ. Ex quo ergo alietas sequitur ly ꝑ se qd̃ est modus cõpositionis: qꝛ dicit predicatũ ꝑ se inhere subiecto: male distinguit̃ dicendo ꝙ põt accipi vt alietas ꝑseitatis vel ꝑseitas alietatis. ¶ Ideo põt dici aliter. Dat doc. rñsionem ꝭm ꝓpꝛiã intentionẽ. Et dicit p̃mo ꝙ in hoc ꝯñte: ergo .a. est ꝑ se alia res ab eẽntia ꝙ de vi ꝭmonis tm̃ põt hri .s. esse rem aliã ab eẽntia ꝑ se inest .a. qꝛ ibi precise notatur ꝑseitas alietatis: qꝛ ꝑ se precedit alietatẽ: qd̃ tñ ꝯñs est falsum: qꝛ tunc essentia nec ꝑ se nec ꝑ accñs posset eẽ idẽ .a. vel inesse ipi .a. ptꝫ ꝑ ꝓpõnẽ doc. .s̃. q. de praxi qñ aliq̃d inest alicui ꝑ se .s. p̃mo vel scd̃o mõ. oppositũ eiꝰ nec ꝑ se nec ꝑ accñs põt inesse. Ideo negat primã ꝯñam: qꝛ due ꝓpões in añte sunt vere ꝛ ꝯñs falsum. Ille due ꝓpões sunt iste. pꝛima .a. est ꝑ se res. scd̃a .a. nõ est ꝑ se essentia ꝛ sunt vere: vt .s̃. patuit. Ad ꝓbationẽ illiꝰ p̃me ꝯñe dicit ꝙ ideꝫ ꝛ aliud cum ly ꝑ se nõ sunt opposita im̃ediata: ptꝫ/qꝛ datur aliq̃d qd̃ nõ est nec hoc nec illud. homo eñ nec est ꝑ se albus nec ꝑ se nõ albꝰ: qꝛ si esset ꝑ se albꝰ p̃mo vel scd̃o mõ oppositũ nec ꝑ se nec ꝑ accidens posset inesse. Sil'r si esset ꝑ se nõ albus: nõ posset esse nec ꝑ se nec ꝑ accñs albus: sic in ꝓposito idẽ eñ ꝛ aliud absolute accipiẽdo sunt bñ opposita circa oẽ ens: sed nõ cũ ly ꝑ se nec cũ ly foꝛmal'r. Et sic cum infert̃ .a. aut est ꝑ se res eadem cũ essentia: aut est ꝑ se res nõ eadem siue ꝑ se res alia ab essentia: dico ꝙ nec hoc nec illud ꝓpter rõnem supꝛadictã. Absolute tñ dico si querit̃ .a. aut est res eadem cũ essentia aut alia. Dico ꝙ eadẽ .s. realiter nõ auteꝫ foꝛmaliter: ꝛ tũc nõ sequit̃ vltra si est eadem res cũ essentia ꝙ sit ꝑ se eadeꝫ res cum essentia: sed est fallacia ꝯñtis a positione ꝯñtis ad positioneꝫ añtis. Nã esse idem absolute est superius ad esse idem ꝑ se: ideo nõ sequit̃ .a. est eadẽ res absolute cũ essentia: ergo est eadem res ꝑ se. ¶ Ibi. Ad scd̃m añs põt distingui ꝛc. Cũ eñ dicit̃ in añte. Paternitas aut est ꝑ se res q̃ est essentia: aut est ꝑ se res q̃ nõ est essentia: Si accipit̃ in sensu cõposito vtraqꝫ est falsa: ꝛ est sensus: paternitas ast per se essentia: paternitas est per se nõ essentia: et sicut nõ sequit̃: homo aut est per se albus: aut est ꝑ se nõ albus. vtrũqꝫ eñ est falsum: qꝛ si esset ꝑ se albus vel p̃mo vel scd̃o mõ dicendi ꝑ se: nunq̃ꝫ posset esse non albus nec per se nec per accidens: sil'r si esset ꝑ se non albus nunq̃ꝫ posset eẽ albus: qꝛ quando aliquid cõuenit alicui p̃mo vel scd̃o mõ: eius oppositũ nõ põt sibi cõpetere nec per se nec per accñs Nec ex hoc negantur ambo cõtradictoꝛia: qꝛ ista nõ cõtradicunt: homo est ꝑ se albus. homo est ꝑ se nõ albus: sed bene ista cõtradicunt: homo est per se albus homo nõ est per se albus: qꝛ totum qd̃ affirmat̃ in pꝛima negatur in secũda. Sꝫ p̃mo mõ i pꝛia affirmat̃ ꝑ se albũ: i scd̃a tm̃ negat̃ albũ: ꝛ ly ꝑ se affirmat̃. Exẽplũ in diuis est in incõplexis ꝛ in cõplexis. pr̃nitas aut est ꝑ se eẽntia aut est ꝑ se nõ essentia. ista nõ cõtradicũt: sicut cõtradicũt paternitas est ꝑ se essentia: aut nõ est ꝑ se essentia: ꝛ secundũ est ꝑ se cõcedendũ: qꝛ essentia non cõuenit paternitati nec in primo nec in scd̃o modo dicendi ꝑ se. Exemplũ in cõplexis: paternitas est per se res que est essentia diuina: aut paternitas est ꝑ se res q̃ non est essentia diña. Ista nõ ꝯtradicũt: sed bene ista: paternitas ẽ ꝑ se res q̃ est essentia diuina: ꝛ paternitas nõ est ꝑ se res que est essentia diuina: ꝛ secunda est vera: quia essentia diuina nõ predicatur per se de paternitate. Sil'r in ista disiunctiua complexa: paternitas ẽ per se essentia diña: aut paternitas nõ est per se essentia diña. scd̃m est verũ modo preexposito. ¶ Ibi. Sed nõ sequitur vlterius ꝓpositũ ꝓpter põnem consequentis. Nõ eñ sequitur. paternitas est idem realiter vel essentialiter cũ essentia diña: ergo est idẽ foꝛmal'r: vel essentia p̃dicat̃ de pr̃nitate ꝑ inherentiã realem: ergo ꝛ per inherentiã foꝛmalem: qꝛ est fallacia ꝯñtis a superioꝛi ad inferiꝰ affirmatiue. ¶ Ibi. Hec scd̃a distinctio nõ habet̃ ex vi sermonis. Q̃ ly: que est essentia possit dicere inherentiã foꝛmalem p̃dicati ad subiectũ vel identicã non est ex vi illiꝰ implicationis: qꝛ tm̃ ex vi sua põt notare inherentiã identicaꝫ predicati ad subiectũ .i. ꝙ tm̃ notat predicatũ esse idẽ subiecto aliquo mõ vel realiter vel essential'r: vel alio mõ: sicut dicimus ꝙ homo est per se res q̃ est risibilis. Et hoc si accipitur in sensu diuiso: qꝛ sensus est ꝙ hõ est vna natura ꝑ se: que natura est risibilis: sic qñ accipit̃ hec in sensu diuiso: paternitas est ꝑ se res q̃ est essentia: sensus est ꝙ paternitas est quedã res ꝑ se respectiua q̃ est essentia realiter. Qñ ꝟo ly q̃ accipitur in sensu cõposito: lꝫ ex vi sua non notet inherentiam foꝛmalẽ p̃dicati ad subiectuꝫ: tñ qꝛ vnitur ly per se ex eadẽ parte extremi rõne cõiuncti põt notare hmõi inherẽtiam. ¶ Scd̃o principaliter arguit̃ ꝓbando ꝙ vnitas essentie nõ sit in pluribus suppositis: qꝛ si esset in illis esset ꝑ ꝓpꝛietates vltimate ꝯstituentes talia supposita q̃ ꝓpꝛietates sunt in essentia diuina: vt .j̃. patebit. d. 5. q. 2. ꝛ tũc quero aut sunt ibi essentiatiter idẽ aut accidentaliter nõ dat̃ medium non p̃mo qꝛ multiplicato illo ꝙ est essentialiter idẽ essentie multiplicatur essentia: nõ secũdo: qꝛ nihil est accidẽs essentie diuine. ¶ Rñdet doc. ꝙ si accipiat̃ accidẽtaliter ꝓ eo qd̃ est extra essentiã alicuius: sicut etiã dr̃ia est extra cõceptum generis: tunc insunt sibi accidẽtaliter: nõ tñ accñtal'r sicut accñs dꝛ inesse alicui hñti eẽ cõpletũ: ꝛ hoc magis patebit .j̃. di. 5. q. 2. Sꝫ dubitat̃ i hoc ꝙ dicit i argumẽto .s. ꝙ multipli- Dubium
cato eo ꝙ est de eẽntia alicuiꝰ multiplicat̃ ipa eẽntia: qꝛ sic arguã: ꝓp̃etas est idem realiter essentie: g̃ ipa multiplicata realiter multiplicat̃ essentia realiter: ergo sicut sunt tres ꝓpꝛietates real'r distincte ita tres erũt eẽntie. Dico bꝛeuiter Rñsio
ꝙ hoc sic dꝫ intelligi ꝙ multiplicato illo ꝭm qd̃ sunt idem vel realiter vel essential'r multiplicat̃ essentia: ꝛ sic qꝛ ꝑsone sunt precise idẽ rõne eẽntie: ideo nõ sequit̃ ꝙ multiplicatis ꝑsonis multiplicetur essentia: qꝛ tm̃ sequitur qñ talis multiplicatio fit precise ꝭm illud ꝭm qd̃ sunt idẽ: ꝛ qꝛ ꝭm essentiã sunt p̃cise idẽ: igitur ꝛc. ¶ Tertio p̃ncipal'r arguit̃: nihil est ponendũ in entibꝰ: ꝛ maxime in sũmo bono: q̃ nõ posito nihil perfectionis deficit in vniuerso: sꝫ aliqua ꝑsona diuina nõ existẽte in diuina eẽntia nihil ꝑfectiõis deesset in vniuerso. ergo ꝛc. Minoꝛ pꝫ: qꝛ scd̃a ꝑsona nõ posita nihil perfectiõis deficit in vniuerso: patet quia tota perfectio saluatur in prima: g̃ secunda persona nõ est ponẽda: ergo sufficit ꝙ essentia sit tm̃ in vno suppoto. Nec valet dicere ꝙ si secunda persona non esset non haberetur perfectio summa sub omni modo quo posset haberi. Quia hoc nihil est: talis enim modus habendi non est perfectio aliqua: quia tunc prime persone deficeret aliqua perfectio. ¶ Respondet doc. ꝙ si in maioꝛi ꝛc. foꝛmetur sic ratio quodcũqꝫ bonũ si nõ esset nihil perfectionis deficeret in vniuerso: necessario non est ponendum: sed si secunda persona non esset nihil deficeret in vniuerso: ergo scd̃a persona non est necessario ponẽda. Dicit g̃ ꝙ si in maioꝛi intelligat̃ ꝯditio possibilis. maioꝛ est ꝟa ꝛ mi

nor falsa. Sensus maioris est. Si possibile esset nõ eẽ tale bonũ ⁊c. Conceditur: sed minor est falsa: q2 nõ est possibile scdam ꝑsonã nõ esse etiã ꝑ quãcũq3 positionem possibilez vt magis patebit. q.2. qli. Et addit ꝙ si scda ꝑsona deesset summũ bonũ deesset: q2 scda ꝑsona est simplr summũ bonũ sicut ⁊ pma: ⁊ iõ si pater eẽt bonũ esset: q2 est summũ bonũ. Si aũt ponaꝛ cõditio impossibilis: maior est falsa ⁊ minor vera: p3 de maiori. s. qdcũq3 bonũ si impossibile esset deesse nihil ꝑfectiõis deesset vniuerso: q2 tũc illud bonũ ꝑtineret ad ꝑfectionẽ vniuersi. ⁊ minor ꝟa: q2 sensus est si eẽt impossibile scdam ꝑsonã nõ esse: aliqua ꝑfectio nõ deesset vniuerso. ¶ Quarto ⁊ vltimo arguiꝛ ꝑ rõnem ducẽtẽ ad impossibile: q2 seqreꝛ ꝙ vna ꝑsona esset necesse esse: q2 in ipa essent plures necessitates essendi: p3 q2 esset necesse esse ꝑ id i quo cõuenit cũ alia ꝑsona. s. ꝑ essentiã ⁊ ꝑ id quo distinguiꝛ ab alia ꝑsona. s. ꝑ ꝓpetatem. ⁊ sic arguaꝛ. vt. s̃. argutũ est de vnitate dei. ¶ Rñdet doc. pmo ꝙ illud argumẽtũ. s̃. de vnitate dei bñ cõcludit: q2 si sint duo dij. puta. a. ⁊. b. erũt eiusdem speciei: vt ibi exposui: ⁊ vt etiã arguit doc. si ergo realiter cõueniũt in natura diuina specifica q̃ diuidiꝛ in eis: p3 q2 sunt duo dij hñtes aliã ⁊ aliã naturã diñã: sicut etiã Fran. ⁊ Jo. qui realiter cõueniũt in humanitate hñt aliã ⁊ aliã humanitatẽ: ⁊ sic natura diuidiꝛ non ꝙ deꝛ natura specifica realiter cõis pluribus q̃ post diuidaꝛ in illis sed intelligiꝛ sic: q2 natura Fran. vt pꝰ singularitate est indifferẽs ad hãc singularitatẽ ⁊ illã: ⁊ idẽ dico de natura Jo. ⁊ hoc mõ dr cõis ⁊ diuidi: vt ꝓlixe exposui super scdo doc. d.3. q.1. ⁊ sicut talis natura est in potẽtia ad hecheitatẽ ⁊ cõtrahibilis: ita ꝙ ꝑ illã fit in vltima actualitate: ita ꝙ nõ est ampliꝰ diuisibilis i. ꝙ ꝯtracta ꝑ hecheitatẽ sic facta ẽ ꝓpa illi indiuiduo ꝙ nõ est amplius ꝯtrahibilis: sic in ꝓposito: natura diuina diuisa in alio ⁊ alio deo vt intelligiꝛ prior singularitate est indifferens ad oẽm singularitatẽ ⁊ in potẽtia ad quãcũq3: ⁊ ꝑ consequẽs ꝑ hecheitatẽ ꝯtrahẽtẽ fit in vltima actualitate: ⁊ sic vnus deus realr cõstituiꝛ ꝑ naturã diuinã contractam: ⁊ ꝑ hecheitatẽ: cũ ergo natura diuina in vno deo dicat totam quiditatẽ ⁊ essentiã ⁊ totam ꝑfectionẽ quiditatiuã ipsiꝰ: sequiꝛ ꝙ erit formaliter necesse esse ꝓpria necessitate alia a necessitate cõtrahentis: ⁊ silr hecheitas ꝯtrehens cũ sit vltima actualitas: ꝑ quã natura diuina sit in vltima actualitate in isto deo erit formaliter necesse esse ⁊ ꝓpria necessitate: aliter non esset vltima actualitas: ⁊ sic pt3 quõ si essent duo dij quilibet esset necesse esse duplici necessitate essendi. Sed nõ est sic de persona: q2 tota necessitas essendi ipsius est ab essentia diña q̃ ex se ⁊ ex sua formali rõne est in vltiã actualitate ⁊ necessitas est cõditio ꝑfectionis simplr: vt. s̃. patuit di. pñti. ⁊ ꝑ ꝯñs formalr infinitũ est formaliter necesse esse: ꝓprietas aũt ꝑsonalis cũ nõ sit ꝑfectio simplr. vt ꝓbat doc. in quoli. q.1. ⁊.5. nõ erit formalr necesse esse: sed est necesse tm̃ dẽtifice: q2 realiter identificaꝛ essentie diñe: ⁊ sic ꝑsona cõstituta ꝑ essentiã ⁊ ꝓpetatẽ nõ esset necesse esse duplici necessitate sed tm̃ necessitate diñe essentie. Si dicaꝛ ipsi. a. inquantũ. a. aut repugnat posse deficere aut nõ. Si pmo: ergo a. inquãtũ. a. est necesse esse ⁊c. Dico breuiter ꝙ si. a. ꝑ i possibile distĩgueretur realr ab essentia ꝙ posset deficere: s3 hoc est simplr impossibile. s. ꝙ realiter possit distingui.

Quõ nã hũana dr cõis ⁊ dr diuidi.

¶ Distin. Tertie. Questio Prima.

Querit doc. in hac. q. an deus sit naturalr cognoscibilis ab intellectu viatoris. Et primo declarat titulũ. q. Scdo adducit quasdã opi. Tertio respondet ad. q. ¶ Jbi in prima. q. nõ est distinguẽdũ (sicut sctũs Tho. distinguit in. 1. parte sum. q.3. ar.3.) ꝙ deus possit cognosci negatiue nõ affirmatiue. i. ꝙ deus tm̃ cognoscaꝛ ꝑ negationem: puta remouendo incõpossibilia. Sicut si diceremus: deus nõ est corporeus: ⁊ hmõi: ⁊ nõ affirmatiue: puta cognoscendo aliqd de deo affirmando illud siue attribuendo: vt ꝙ deus sit infinitum ens vel summu3 bonum: ⁊ dicit doct. ꝙ est quodãmodo implicatio ꝙ cognoscatur negatiue ⁊ non affirmatiue: quod probat aucto. ⁊ ratione. Auctoritate pt3 primo. 2. phier. in fine negatio nõ cognoscitur nisi ꝑ affirmationẽ hoc etiã expresse pt3. 4. meta. t.c.2. ⁊ clarius. t.c.16. vbi expresse habeꝛ ꝙ nunq3 negatio cognoscitur nisi per affirmationem: ⁊ maxime hoc est verum de negatione q̃ necessario inest: aliqua ei negatio necessario inest: q2 eiꝰ oppositũ sibi repugnat vt negatio asini necessario inest hoi: q2 affirmatio asini formalr repugnat hoi: negatio ꝟo albi cõtingẽter inest hoi: q2 album esse nõ repugnat homini. Negatio ergo q̃ necessario inest cognosciꝛ ꝓpter aliquã affirmatione3 cui formalr repugnat affirmatio opposita negationi: nam affirmatio asini repugnat hoi ꝓpter aliquã affirmatione3 siue entitatem positiuã in hoĩe. s. ꝓpter rõnalitatem. Et sic in ꝓposito: si cognosco deũ nõ esse lapidẽ que negatio inest necessario deo: cognosco aliqd positiuum cui formalr repugnat affirmatio opposita negationi lapidis: puta q2 cognosco deũ esse spiritũ cui repugnat oẽ corpus: ideo statim cognosco ipm nõ esse lapidem. An mõ nõ possit cognosci negatio q̃ cõtingenter inest nisi ꝓpter aliquã affirmationẽ in illo: de hoc als. Jn ꝓposito eñi loquiꝛ de negatione q̃ necessario inest deo cuius opposita affirmatio simplr repugnat: vt pt3 in lr̃a docto. ¶ Jbi. Silr etiã aut negatio cõcipitur precise: aut vt dicta de aliquo. Ut cũ dicimꝰ: deus est nõ lapis: si tm̃ cõcipitur ista negatio in se ⁊ absolute: puta nõ lapis: sequitur ꝙ ꝑ hoc nõ magis cognoscitur deꝰ q̃3 chymera: pt3/q2 ita nõ lapis dicitur de chymera sicut de deo. Si ꝟo cõcipitur nõ lapis vt dr de aliquo: tunc quero an illud substractũ siue subiectũ de quo dr nõ lapis: aut est ꝯceptus affirmatiuus aut negatiuus? Si pmo: habetur ꝓpositũ: q2 tunc nõ tm̃ cõcipio nõ lapidem sed ꝯcipio aliquid affirmãdo illud esse: vtputa ꝙ nõ tm̃ cõcipio nõ lapidem: sed cõcipio deum esse a quo remouetur lapis cui attribuo nõ lapidem: ⁊ pt3 lr̃a. ¶ Jbi. Nec est distinguendũ de cognitione: si est: ⁊ q2 est ⁊c. Questio si est: est questio de aliquo ꝯceptu incomplexo. s. an deus sit talis conceptus in se simplex cognoscibilis cui nõ repugnat esse. s. actualis existentie: nõ ei questio si est: ꝓprie querit an aliqd actu existat: sed an possit existere: vt pt3 a doc. in. 4. di.1. q.2. aduerte tñ ꝙ si est ꝓprie vt dicit actualem vel aptitudinalẽ existentiã: est quid demonstrabile de illo de quo queritur: ꝑ diffinitionem illius: vt pt3 a doc. in. 2. di.1. q.3. Nam per aĩal rõnale demonstratur ꝙ existentia nõ repugnat hoi: ⁊ ideo questio si est de qua Ari. 1. poste. nõ ꝓprie querit actualẽ vel aptitudinalẽ exñtiã cũ illa sit demonstrabilis: vt pt3 a doc. in. 2. dis.1. q.3. ⁊ etiã patere põt ex dictis eius in pmo di.3. q.5. ꝯtra Hen. ⁊ di.36. Nam ꝑ diffinitione3 demonstratur existentia de re cuius est: ⁊ questio si est: presupponitur in oĩ demõstratiõe: de subiecto eñi presupponiꝛ si est: vt pt3. 1. poste. Nota tñ ꝙ si est: contingit a nobis sciri duplr. vno mõ simplr: qñ. s. cognoscitur si est demonstratiue ⁊ ꝑ ꝓpriã cãm eius: que dicitur quodquid est subiecti: ꝑ qd demonstratur: ipm si est de suo subiecto. Et sic nullo mõ precognosciꝛ si ẽ ante demõstrationẽ vel diffinitionẽ: immo quodquid est precognoscitur ipsi si est: sicut causa precognoscitur suo effectu: alio mõ põt sciri: si ẽ ꝭm quid ⁊ imperfecte: non quidẽ ꝑ demonstrationem: sed ꝑ aliqua accidentia: vel ꝑ diffinitionem descriptiuam: aut etiã ꝑ diffinitionem quid noĩs ipsius subiecti: ⁊ sic necesse ẽ precognoscere si ẽ ante quãlibet demonstrationem vel diffinitionem dicentem quid rei. Questio ꝟo q2 est: querit veritatem ꝓpositionis: vt pt3. 1. poste. Et ẽ sensus an ista ꝓpositio sit vera: deus est cognoscibilis a nobis. s. an deũ esse sit verũ cognoscibile a nobis. Sed certum ẽ ꝙ veritas ꝓpositionis presupponit cognitionem extremoꝝ: op3 ergo prius habere cõceptũ simplicem illius subiecti: de quo quero esse. ¶ Jbi. Nec oportet distinguere de si ẽ vt ẽ questio de veritate propositionis. Et quod dicit hic doctor ꝙ non oportet distinguere de si est ⁊c. quia in re est idem cum illa questione q2 est: q2 questio q2 est: proprie querit veritatem propositionis: vt patet primo posteriorum. Posito ergo ꝙ sit questio de veritate propositionis: vbi queritur esse de conceptu dei: adhuc oportet preconcipere terminos illius. q. quia cognitio propositionis presupponit cognitionem terminorum: ⁊ sic queritur de conceptu simplici illius subiecti. s. dei si ẽ possibilis naturaliter. i. si ẽ possibile naturaliter siue via naturali habere cõceptũ simplicem dei. Sequitur: nec valet distinguere de cõceptu naturali ⁊ supnaturali: q2 queriꝛ de naturali. Nõ eñi queriꝛ an via naturali vel supnaturali possit haberi aliqs ꝯceptus simplex de deo s3 q̃riꝛ de naturali. i. q̃riꝛ an via naturali possit hr̃i aliqs talis ꝯceptꝰ. Seqtur: nec valet distinguere de naturali absolute: q2 q̃riꝛ de nãli tm̃ ꝓ statu isto. s. an ꝓ statu isto via naturali. i. ex solis causis nãlibꝰ possit hr̃i aliqs cõceptꝰ simplex de ipo deo. ¶ Jbi. Nec valet distinguere de cognitione dei in creatura vel in se. Et arguit sic doc. q2 si cognosco deũ ꝑ creaturã: puta ꝑ aliquem effectũ: certu3 est ꝙ illa cognitio terminatur ad obiectũ cognitum: aut ergo ad deum in se: ⁊ tunc habetur ꝓpositũ: q2 illũ cõceptum dei in se querimus. Si ꝟo non terminatur ad deũ in se: sed ad creaturam: tunc idem erit terminus ⁊ pncipium discursus: ⁊ ita nulla notitia habetur de deo. Et nota ꝙ qñ dicimus ꝙ aliqd cogno-

Si est: est demõstrabile.

Si est duplicater ꝓt sciri.

Si ẽ quõ ꝓcognosci tur i oĩ demõstratione.

Doc. ꝓprobat dist. s. Tho.

scitur p aliud multũ differt ab illo quo dicimus q̈ aliquid
cognoscit in alio: vt ptz a doc. q. 15. quoli. Nã cũ cognosci-
mus. b. p. a. tunc cognitio ipsius. b. terminat ad ipm. b. in se.
Sicut p pncipia cognita cognosco cõclusionem in se: z sic
qñ per creaturã cognosco deũ: sensus est: q̈ p creaturã co-
gnitam tanq̈ p mediũ cognitũ cognosco ipm deũ: ita q̈ ta-
lis cognitio terminat ad deum in se: nõ sic est qñ cognosci-
mus. a. in. b. z de hoc vide Sco. loco preal leg. ¶ Ibi. Est
igitur mens. q. ista. vtrũ aliquem cõceptũ simplicem possit
intellectus viatoris naturalr hre: in quo cõceptu simplici
cõcipiat deus. i. an possim9 via naturali cognoscere aliqd
obiectũ simplex de deo sub quo cognoscat deus a nobis. i.
an possimus hre cognitionem alicuius cõceptus simplicis
quem nominemus deũ: vel quẽ attribuam9 alicui enti qd
noiamus deũ p quẽ aliquo mõ dicat deus a nobis cogno-
scibilis. Et hic titulus. q. z mens istius. q. rñdendo ad illaz
diffuse declarabit. ¶ Ibi. Ad hoc dicit quidã doc. Hec est — *Opinio Henri.*
opi. Heñ. in sum. arti. 22. q. 1. 2. z. 3. z qd dicit ibi. Sed in vli
qd sibi analogice cõe est z creature: tñ quasi vnũ a nobis cõ-
cipitur ppter primitatẽ cõceptuũ lz sint diuersi cõceptus.
Et nota sm istũ doc. q̈ cõceptus analogicus dictus de deo
z creatura nõ dicit in se vnũ cõceptũ cõem deo z creature
lz p prius de deo q̈ de creatura: sed dicit tñ duos cõcept9
immediate vnũ de deo z aliũ de creatura: sed cõceptus dei
est pfectior z ppter approximationem hoz cõceptuũ quasi
vnũ cõceptum cõem deo z creature cõcipim9: tñ in re nul-
lus est cõis. i. q̈ qz vterq̈ cõceptus cõuenit in hoc noie en-
tis. s. cõceptus dei z cõceptus creature: z hoc mõ dicuntur
pximi. vident esse vnus. i. vident cõuenire in vno cõceptu
cõi deo z creature: cũ tñ cõueniant in solo noie. s. entis: qd
nomen est equiuocũ analogicũ: qz prius cõuenit conceptui
dei z posterius conceptui creature. ¶ Ibi. In particulari
nõ cognoscit ex creaturis. Dicit Heñ. q̈ deus nõ cognoscit
in particulari: puta in se vel sub ppria rõne formali z quidi-
tatiua: qz creatura est pegrina similitudo eius. ¶ Ibi. Item
in vli tripl'r cognoscit: generalissime: generali9: z generali-
ter. Snia huius lre est: vcz q̈ primus gradus generalissime
cognitionis est cognoscere indiuiduũ vagũ vt hoc ens non
determinando qd ens: puta an homo: an asinus: z hmõi: sz
tñ sic vage cognoscendo: z tunc est pars cõceptus ipsi9 en-
tis: qz cõcipiendo min9 cõe quasi cõcipio partẽ illi9 ccept9
cõis: sicut si cõcipio indiuiduũ vagũ hois cõcipio partem
cõceptus hois. In scdo gradu est cõcipere ens in se: z ens
in se cõceptũ nõ est pars cõceptus mõ preexposito: z vt sic
est cõceptus analogicus eo mõ quo prius declaraui sm in-
tentionem Heñ. qz nõ in se cõis: sz videt vnus ppter appro-
ximitatem zc. Et talis cõceptus entis: qui videt vn9 z dr de
deo vel cõuenit deo mõ predicto: aut cõcipit vt est ens in-
determinatũ negatiue. i. nullo mõ aptum natũ determinari
siue cõtrahi: siue plurificari: z tunc cõcipit vt ens in se exi-
stens z singularissimũ z formalr infinitũ. Nam vt sic repu-
gnat sibi a quocũq̈ posse determinari. Cõceptus vo entis
qui dicit de creatura cũ sit cõis ipsis z predicabilis de illis
vt vle de inferioribus: z indeterminatus priuatiue tñ: qz
cõtrahibilis z determinabilis ad creaturas: sicut aial de-
terminatur ad species p drias suas. ¶ Ibi. Post istos tres
gradus cõcipiendi generalissime cõcipitur deus generali9
Dicit Heñ. q̈ deus dicit generalius cognosci vt cũ cogno-
scimus aliqd attributũ: z hoc cuz summa preeminentia: vt
cognoscendo summũ bonũ: summũ verũ z hmõi. Genera-
liter vo dicitur cognosci qñ nõ tñ cognoscimus attributa
in summo: sed cũ cognoscim9 illud vt penitus idem illi cu-
ius est. Nota q̈ attributa possunt dupl'r cõcipi: vel vt talia
simpl'r: puta bonitas: sapientia: z hmõi. z sic in tali attribu-
to adhuc cognoscitur generalissime: z sic posset distingui vt
prius: qz bonitas dicit vnũ cõceptũ analogicũ dictũ de bo-
nitate dei z creature: z hoc mõ prius posito. s. q̈ talis conce-
ptus videtur vnus ppter approximationem zc. Et tunc ha-
bebit tres gradus sm qd prius exposui. primus gradus vt
hoc bonũ vage. secundus bonũ in se: tertius vt bonũ inde-
terminatũ negatiue: idem dico de aliis attributis. Secũdo
modo accipit attributum nõ simpl'r: sed cum summitate: vt
summũ bonũ: summus sapiens: z hmõi. z hoc modo cogno-
scitur deus generalius. Si vo cognoscantur ista attributa
non tñ in se z in summo: sed inquantum sunt simpl'r idem
primo attributo. s. ipsi esse simplicissimo dei: tunc deus co-
gnoscitur generaliter.

Quo ad secundã. q. Nunc rñdet Heñ. ad scdam. q. pn-
cipalem pñtis di. q̃ talis est. An deus sit pri-
mũ cognitũ a nobis naturaliter pro statu isto. Rñdet disti-
guendo de modo cõcipiendi naturaliter z rõnaliter. Con-
cipere naturaliter vt ad presens spectat est cõcipere sm cur-
sum nature: sicut dicimus aliquid esse nobis notũ z nature
Rationaliter vo cõcipere vt ad pñs loquimur est p discur-
sum: z talis presupponit cognitionem ppositionũ. Et dicit
Heñ. q̈ loquẽdo de mõ ccipiẽdi naturalr de9 est pmũ obie-
ctũ itelligibile a nobis ex creaturis: qz naturalis cognitio
pcedit ab indeterminato ad determinatum: z loquit hic de
pmitate originis. Si ergo naturalr cognitio pcedit ab in-
determinato ad determinatũ: sequit q̈ deus erit simpl'r pri-
mo cognitũ cũ sit simpl'r indeterminatũ: qz indeterminatũ
negatiue: vt. s. patuit. Ens vo z passiões entis sunt indeter-
minate puatiue tñ. ¶ Ibi. Rõnalr aũt est de9 posteri9 crea-
tura obiectũ cognitũ sz tres gradus. pmo gñalissime: z hoc
sm tres gradus: qz pmo ccipit hoc bonũ supple vt ẽ indiui-
duũ vagũ: deinde bonũ vle vt est bonũ in se: siue qd est inde-
terminatũ puatiue: deĩde bonũ pma abstractiõe abstractũ:
qd est indeterminatũ negatiue zc. ¶ Ibi. Exponit primũ
mẽbrũ. s. naturalr: quo mõ est sic cognitũ prio: qz de9 vt sic
primũ cognitũ nõ distinguit ab aliis ppter simplicitatẽ: qz
nihil est extra ipm: sz oia in ipso simplicissimo. Seqtur. Et
qz non est pmũ cognitũ nisi tñ quo ad pmos duos gradus
generalissime cõcipiendi: quoz neuter ptingit ad aliquam
rõnem determinantẽ illud attributũ deo. s. summã simpli-
citatẽ: z sic pz positio Heñ. quo ad scdaz. q. de pmo cognito
que etiã improbat diffuse ab Ochã. d. 3. q. 1. z. 2. primi.

Respondeo aliter ad pmã. q. Hic doc. intẽdit pbare
q̈ via naturali põt hri aliqs cceptus in
quo p se z q̈ditatiue ccipiatur de9. Hec cclusio põt hre tri-
plicẽ sensum. Prim9 est q̈ de9 põt naturalr cognosci sub cõ-
ceptu ppõ z q̈ditatiuo: z hic sensus nõ est verus apud doct.
vt. j. patebit. z. s. ptz. q. 1. z pe. plo. z plixius in. q. 14. quolib.
Scds sensus est q̈ põt ccipi de9 sub aliquo cceptu quidita-
tiuo: puta cognoscendo deũ q̈ est ens quiditatiue: z hic sen-
sus põt distingui: vel q̈ cognoscatur cceptus entis de ipso
deo affirmando cõceptũ entis de deo in se: ita q̈ via natura-
li cognoscens hanc ppositionẽ: deus est ens quiditatiue: di-
stincte cognoscat terminos: vel cũ dico: deus est ens quidi-
tatiue: via naturali tñ cognoscatur confuse q̈ est aliqd qd
noiam9 deũ qd est ens quiditatiue. Hic scds sensus est ver9:
sed prim9 est manifeste falsus: qz via naturali nõ possumus
distincte cognoscere hanc ppositionẽ. deus est ens quidita-
tiue nisi distincte cognoscam9 terminos: mõ deus in se nõ
põt distincte cognosci. Tertius sensus est q̈ via naturali po-
test cognosci deus sub aliquo cceptu quiditatiuo nõ tñ sic
in cõi: sed etiã in indiuiduo vago: vtputa concludendo via
naturali q̈ est aliqd pfectissimũ ens quiditatiue: z hic sen-
sus est verus: z cognitio talis entis isto modo z modo pre-
cedenti presupponitur cognitioni attributoz de ipso. Non
eñ possuz cognoscere bonũ inesse alicui nisi aliqualiter pre-
cognoscã ipsum in suo esse quiditatiuo z essentiali nec pos-
sum cognoscere albedinem in esse substãtie: nisi precogno-
scam substantiã saltem cõfuse in esse quiditatiuo: vtputa qd
est aliqd ens quiditatiue p se existens cui attribuo albedi-
nem: z sic dz hic intelligi doc. ¶ Ibi. Scdo dico. Hic doc.
intendit pbare q̈ ipse de9 possit naturalr intelligi in aliquo
cõceptu quiditatiuo vere vniuoco sibi z creature: z non tñ
analogico: accipiendo analogicũ vt. s. exposui sm intentio-
nem Heñ. Nõ eñ doc. negat quin cũ vniuocatione stet ana-
logia: accipiendo analogũ put dicit cõceptũ cõem: q̃ p pri9
conuenit vni: z per posterius alteri: sicut etiam conceptus
entis est conceptus vniuocus et analogus cõmunis deo et
creature: licet per prius. i. perfectius conueniat deo: z per
posterius creature. Et q̈ hoc intendat doctor patebit. j. di.
8. q. 2. Sed cõceptus analogicus sm Heñ. vt. s. dixi non est
vnus cõceptus cõis deo z creature: sed sunt duo cõceptus:
qui tñ videntur vnus ppter approximationẽ. ¶ Ibi. Et ne
fiat cõtentio zc. Hoc dicit ppter equiuocum quod eque pri-
mo importat plura significata: z tñ nomen est cõmune il-
lis: ideo de eodem noie verificant ista: canis currit: z canis
nõ currit: z talis affirmatio z negatio nõ sufficit ad cõtra-
dictionem: qz eque primo affirmatio verificatur de cane la-
trabili: z eque pmo negatio verificatur de sydere celesti: vel
de pisce marino. Sed quãdo vltra nomen est cõceptus cõis
alius a cõceptib9 inferioz esse z nõ esse respectu illius con-
ceptus eque primo importati siue significati cõtradicunt: z
sic intendit probare de cõceptu entis q̈ nõ tñ nomen sit cõ-
mune deo z creature: sed etiam conceptus significatus. Cũ
ergo ens dicat vnum conceptum in se potest esse mediũ de-
monstratiuũ in sillogismo sine fallacia equiuocationis: q̃ fit
qñ medium in vna premissa accipitur pro vno significato: z
in alia pro alio sicut hic. Omñe ens est bonũ. Animal ẽ ens:

ergo aīal est bonū.i.vtraqꝫ premissa accipiꝛ idē significatū entis. ¶ Ibi. Et vniuocationem sic intellectaȝ ꝓbo tripl'r. Primo sic. Oīs intellect⁹ certus de vno ꝯceptu ⁊c. In ista rōne tam singulari doc. supponit vnū: vcȝ ꝙ ens dicatur in q̇d de deo ⁊ decē predicamētis: vt cōiter oēs cōcedūt: qꝛ si queraꝛ quid est substātia: recte rn̄deꝛ ꝙ est ens: ⁊ si queratur quid est deus recte respondetur ꝙ est ens. Sed tenentes cōtrariā opinio. de vniuocatione entis dicerent ꝙ substantia nō est ens quiditatiue: vt ly ens dicit cōceptū aliū a cōceptu substātie ⁊ a ꝯceptu dei: sȝ ꝙ substātia est ens q̇ditatiue qꝺ est substātia: ita qꝺ qn̄ queriꝛ q̇d est substātia: ⁊ rn̄detur ꝙ est ens: ly ens nō dicit aliū ꝯceptū a cōceptu substātie: sed penitus eūdem: ⁊ sensus est/ substātia est ens: ⁊ cum queriꝛ qꝺ ens: dicerent ꝙ est ens qꝺ est substantia: ⁊ sic de oībus aliis. Hoc supposito ꝙ ens dicaꝛ in q̇d modo precxposito: nunc ꝓbat doc. ꝙ ens dictū in quid vere dicat cōceptum aliū a cōceptu substantie ⁊ a cōceptu dei: ⁊ ex hoc soluuntur multe instantie facte cōtra hanc rōnem q̄ diffusius
Hoc hr.1. phys. ⁊.1. meta. patebūt.ī.di.8. ¶ Scđo no. ꝓpter rōnem doc. ꝙ qn̄ antiqui disputabāt de p̄mo p̄ncipio. Aliqui dicebāt ꝙ ignis est primū principiū. Alii ꝟo dicebant ꝙ aqua. qui dicebāt ꝙ p̄muȝ principiū erat ignis: dubitādo an illud p̄ncipiū esset creatū vel increatū: certi erant ꝙ creatū erat ens quiditatiue: ⁊ similiter increatū: ⁊ sic intellectus eoꝝ erat certus de conceptu entis: ⁊ dubius de duobus: puta an illud p̄ncipiū esset creatū vel increatū: ista certitudo nō erat penes nomē tm̄: sed penes cōceptū: sicut ⁊ dubietas nō erat penes noīa: sed penes cōceptus: nō em̄ disputabant de noīb⁹ tm̄: sed de cōceptibus: qꝛ nō est verisimile ꝙ tm̄ de noībus disputassent. Si ergo intellectus eoꝝ fuit certus de cōceptu entis: videlȝ ꝙ primū p̄ncipiū erat ens: ⁊ dubius de duob⁹ cōceptibus. s. an esset ens creatū vel increatū: sequiꝛ ꝙ ens cōmune creato ⁊ increato vere dicat alium cōceptum a cōceptu creato ⁊ increato. Probo: qꝛ si creatū non dicat alium cōceptū a conceptu entis. ergo ideȝ intellectus de eodē conceptu erit dubius ⁊ certus: qꝺ est impossibile: ptȝ/ qꝛ certus est ꝙ primū principiū est ens: ⁊ dubius est an sit ens creatū: ⁊ p ꝯn̄s si ens creatum dicat eūdem cōceptū intellectus erit dubi⁹ ⁊ certus de eodem cōceptu. Si dicatur ꝙ (quādo dicitur ꝙ est certus ꝙ primū principium est ens: ⁊ ꝙ est dubius an sit ens creatū) est certus de cōceptu entis nō alio a ꝯceptu primi principii: sed est certus ꝙ p̄mū p̄ncipiū est ens qꝺ est primū principiū: ⁊ est dubius an sit ens creatū vel increatum. sic ꝙ non est dubius de eodem cōceptu sed de alio: ⁊ sic erit certus de vno ⁊ dubius de alio ⁊ ille certus non erit cōis. Sed certe hoc nihil est: qꝛ si intellectus est certus ꝙ p̄muȝ principium est ens: ⁊ sil'r est certus ꝙ creatū est ens ⁊ increatum est ens. Quero mō a te: an cōceptus primi principii sit idem ꝯceptus simpliciter ꝙ cōceptus entis creati vel increati: si sic: ergo certus ⁊ dubius de eodem conceptu: si non: hoc non videꝛ: qꝛ p̄mū principiū aut est ens creatū aut increatū. ergo opȝ dicere ꝙ si intellectus est certus: ꝙ p̄mū principiū est ens: ⁊ creatū est ens: ⁊ sil'r increatū: ⁊ dubius an p̄muȝ principiū sit creatū vel increatū; talis intellectus habebit cōceptū entis simpliciter alium a conceptib⁹ entis creati ⁊ increati: ⁊ sic ptȝ ratio doc. contra quā nulla valet instantia. ¶ Ibi. Cōfirmaꝛ etiā ratio. Ista cōfirmatio multum valet pro vniuocatione entis q̄ duo supponit. Primo ꝙ quando aliquid videt disputare duos phōs: puta. a. ⁊. b. an ignis sit substantia vel accidens: certus est ꝙ substātia sit ens ⁊ sil'r accidens: ⁊ ꝙ sint ens quiditatiue. Scđo ꝙ qn̄ hȝ certitudinem ꝙ substantia sit ens ⁊ sil'r accidens non habeat tm̄ certitudinem de noīe entis: sed habeat certitudinē de cōceptu entis: ita ꝙ qn̄ est cert⁹ ꝙ substātia est ens sit certus de aliquo cōceptu ⁊ non de noīe tm̄: ⁊ sil'r qn̄ est certus ꝙ accidens est ens. Istis p̄suppositis ptȝ cōfirmatio ꝙ si. c. videat disputare. a. ⁊. b. an ignis sit substantia vel accidens habet cōceptū certū ꝙ substātia ⁊ accidens sunt ens quiditatiue: ⁊ sil'r certus est ꝙ ignis est ens quiditatiue: sed dubitat an ipse ignis sit substantia vel accidēs: sequiꝛ ergo ꝙ. c.
Obiectio. habebit conceptū certū alium a cōceptibus dubiis: vt ptȝ. ¶ Si dicaꝛ ꝙ est certus ꝙ substantia est ens qꝺ est substantia: ⁊ ꝙ sil'r est certus ꝙ accidēs est ens qꝺ est accidens: ⁊ sic hȝ duos ꝯcept⁹ certos: vnū de ente qꝺ est substātia: ⁊ aliud de ente qꝺ est accidens: ⁊ tn̄ dubitat an ignis sit ens qꝺ est substātia: vel ens qꝺ est accidēs: ⁊ sic nō sequiꝛ ꝙ habeat cō
Solutio. ceptū entis cōeȝ substātie ⁊ accidēti aliū a ꝯceptu substātie ⁊ accidētis. ¶ Dico ꝙ solutio hui⁹ instātie ptȝ. s̄. ⁊ dico breuiter ꝙ instātia nulla est: qꝛ cum sim certus ꝙ ignis sit ens quiditatiue ⁊ dubius an sit ens qꝺ est substātia vel ens qꝺ ē accñs: ⁊ cert⁹ sum ꝙ substātia ē ens: ⁊ ꝙ accñs est ens. sequitur ꝙ si cōceptus de quo sum certus nō sit aliud a cōceptu substātie vel a cōceptu accñtis: tunc idem intellectus simul erit certus ⁊ dubius de eodē ꝯceptu: ptȝ/ qꝛ cert⁹ sum ꝙ substantia est ens: ⁊ ꝙ tm̄ est ens qꝺ est substantia. Et sil'r dico de accñte: ⁊ certus sum ꝙ ignis est ens ⁊ dubius sum an sit ens qꝺ est substantia: vel ens qꝺ est accidens: ⁊ sic applica vt prius. Et addit doc. ad ostendendū ꝙ cōceptus entis de quo est certus sit alius a cōceptu substantie ⁊ accidētis: qꝛ si in intellectu. c. destrueꝛ cōceptus accidētis: vtputa qꝛ cōclusum esset p sillogismū demōstratiuū ꝙ ignis esset substantia ⁊ nō accñs: adhuc cōceptus entis de accidēte remaneret in eodem intellectu: ergo sequiꝛ ꝙ cōceptus entis de quo est certus sit alius a cōceptu accidentis de quo erat dubius. Ibi. Q; si nō cures. Ista litera clara est ⁊ magis patebit. ī. di. 8. ¶ Ibi. Scđo p̄ncipal'r arguo sic. Hic doc. probat ꝙ ens dicat cōceptū vniuocū deo ⁊ creature aliū a conceptu dei ⁊ creature ⁊ hoc ꝓbat p argm̄ deducens ad impossibile: qꝛ si ens nō diceꝛ de deo ⁊ creatura quiditatiue et vniuoce: via naturali nullus cōceptus realis posset haberi de deo: ⁊ sic deus naturaliter non posset a nobis cognosci: saltem quantū ad aliquem ꝯceptū realem dictū de deo: qꝺ est incōueniens ⁊ impossibile. Ut clarius intelligaꝛ ista ratio suppono aliqua. p̄mo ꝙ causans cognitionem alicuius in rōne obiecti intelligibilis cōtinet vel essential'r vel virtualiter entitatē illius cui⁹ cognitionem causat: dicim⁹ em̄ ꝙ hō causat notitiā aīalis in me: qꝛ cōtinet ip̄m aīal essentialiter ⁊ quiditatiue: ⁊ causat cognitionē risibilitatis in me qꝛ cōtinet ipsam virtual'r: nō pōt aūt causare cognitioneȝ puta asini: qꝛ asinus ꝺm suā entitatem nec essential'r nec virtualiter continetur in hoīe: vt ptȝ. Scđo suppono ꝙ nulla creatura nec ꝟtual'r nec essential'r cōtinet entitatē deitatis: vt ptȝ. Deitas em̄ nō est de essentia creature nec virtualiter vel eminenter cōtineꝛ in ea qꝛ hoc esset ip̄fectiōis: ⁊ sic sequitur ꝙ nulla creatura nec partialiter nec totaliter potest causare cognitionem dei in se: ⁊ hoc in rōne obiecti intelligibilis qꝺ dico ꝓpter intellectū: qꝛ ⁊ si intellect⁹ possit partialiter cōcurrere ad cognitionē cuiuscūqꝫ obiecti in rōne potētie itellectiue: nullū tn̄ obiectū in rōne obiecti pōt causare nec partial'r nec total'r cognitionē alteri⁹ obiecti: nisi tale obiectū ꝟtual'r vel essential'r vel eminenter cōtineaꝛ in illo: ⁊ de hoc vide singularem glo. quā feci. s̄. q. 10. di. 3. scđi doctoris. Tertio presuppono ꝙ pro statu isto nihil pōt mouere intellectū nostrū causando in illo aliquā cognitionem nisi tm̄ quiditas rei sensibilis: vt. ī. patebit: ita ꝙ nulla substantia pōt imediate causare in intellectu nostro spēm intelligibilem sui vel actū intelligendi: vt. ī. patebit p̄nti di. Solū ergo obiectū sensibile (⁊ loquor de sensibili p se: non de sensibili p accñs cuiusmōi est substātia) p statu isto pōt mouere intellectū nostrū ad sui cognitionē ⁊ cōtētoꝝ in eo virtualiter vel essential'r: ⁊ sic sensibilia in rōne obiecti possunt in intellectu nostro causare cognitioneȝ supioꝝ. Exemplū. Uisa albedine a potentia visiua exteriori causaꝛ fantasma
Quid sit fantasma. albedinis in virtute fantastica: qꝺ fantasma est quedā similitudo representans albedinem cū cōditionib⁹ materialibus vt hanc albedinē vt hic ⁊ nunc: ⁊ vt in tali vel tali subiecto ⁊ vt hmōi. fantasma ꝟo albedinis relucens in fantasia est causa ptialis causandi speciem intelligibilem albedinis in intellectu possibili ⁊ alia causa partialis ⁊ p̄ncipalis est intellectus agens: ⁊ hoc patebit. ī. p̄nti di. q. pe. q̄ species intelligibilis p̄mo representat indiuiduū vagū albedinis. scđo ipsam naturam albedinis in se. ⁊ tertio hanc albedinem signatā. vt ptȝ a doc. Illa ergo spēs intelligibilis albedinis est cā partialis cognitionis albedinis vt expresse ptȝ a doc. in quoli. ⁊ alia causa est intellectus nō distinguēdo modo de intellectu agente ⁊ possibili de quo patebit. q. 15. quoli. ⁊ sic illa spēs intelligibilis vt partialis cā pōt causare cognitionem oīm supioꝝ: puta coloris qualitatis ⁊ entis q̄ essentialiter cōtinentur in albedine: pōt etiā causare cognitionem oīm passionū virtualiter cōtentarū in albedine: puta disgregationis ⁊ oīm passionū entis ⁊c. Ex hoc dico sustinendo ꝙ supiora nō habeant ꝓprias species intelligibiles: qꝛ tunc species intelligibilis qualitatis esset partialis causa cognitionis illius: vtraqꝫ tn̄ via est sustentabilis vt patebit. ī. Et si ponantur singule species intelligibiles supiorū. Tunc dico ꝙ fantasma relucēs in fantasia partialiter primo causat speciem intelligibilem albedinis: ⁊ deinde spēm intelligibilem coloris: ⁊ sic ascendendo. Dico ergo ꝙ naturaliter solum illa intelliguntur ab intellectu nostro p statu isto. vel que sunt in se sensibilia: vel q̄ virtualiter vel essentialiter cōtinentur in illis: ⁊ sic p albedinem possum cognoscere ens in cōmuni: ⁊ cognito ente in cōi possum illud appli

care alteri: vt puta substãtie intelligẽdo ꝙ aliq̃ substãtia sit ens quiditatiue: lꝫ illã nõ cognoscã in se: vt clarꝰ patebit. ĩ. Si ergo ens nõ predicaret vniuoce de ipso deo ⁊ creatura nõ posset hri naturalr aliqs ꝯceptus realis de deo ptꝫ. Nã albedo nõ põt ĩmediate causare cognitionẽ dei in se: quia deitas nec ꝟtualr nec essentialiter continet in albedine. Si ergo ꝟtute albedinis possum cognoscere aliqd de deo quiditatiue illud tale ꝟtualiter vel essentialr cõtinet in albedine: pono mõ ꝙ cognoscã pro statu isto ꝙ deus est ens: certum est ꝙ cognitio entis dicti de deo est causata ab aliquo sensibili puta ab albedine: q̃ro tunc cũ cognosco ens dici quiditatiue de deo: aut cõceptus entis qd est albedo dr de deo: ⁊ sic albedo predicaret formalr de deo: qd est ĩpossibile: aut cõceptus entis qui est alius simplr ab albedine dr quiditatiue de deo: ⁊ tunc habet intentũ ꝙ ens predicatur vniuoce de deo ⁊ creatura. Si dicat ꝙ cõceptus entis qui dr de deo nõ est alius a cõceptu dei: lꝫ sit alius a cõceptu albedinis. Hoc nihil est: qr quero a quo causatur cognitio illius cõceptus: certum est ꝙ nõ põt causari a b aliquo sensibili: qr cõceptus entis qui est deus nec ꝟtualiter nec essentialr continetur in aliquo sensibili: vt. s̃. dixi. ⁊ tñ intellectus noster ꝓ statu isto tm̃ natus est moueri a sensibilibus. i. ꝙ tm̃ recipit cognitionẽ causatã a sensibilibꝰ: loquendo semꝑ via naturali: qr supnaturaliter posset ĩmediate recipe cognitionem insensibilis a deo. ⁊ sic ptꝫ rõ doc. Sed qr in illa rõne sunt aliqua dicta q̃ aliqualẽ importãt difficultatẽ: iõ illa declaro sequendo lr̃am. Cũ dicit ergu nullus ꝯceptꝰ realis. Sic dꝫ intelligi: nulla cognitio alicuiꝰ cõceptus realis ⁊c. Seqtur. Sed illa sunt fantasma vel obiectũ relucens in fantasmate. Hoc dꝫ sane intelligi: qr nec fantasma nec obiectum relucens in fantasmate mouent ĩmediate intellectũ nostrũ ad cognitionẽ alicuiꝰ: vt patebit. ĩ. pñti di. q. 7. Sꝫ dꝫ sic intelligi ꝙ fantasma vel obiectum relucẽs in fantasmate immediate mouet intellectũ possibilẽ causando partialr spẽꝫ intelligibilem talis obiecti: vt vult expresse doc. ĩ. pñti di. q. pe. qua specie intelligibili causata põt postea causari cognitio obiecti ⁊ cõtentoꝝ in eo virtualr vel essentialr. Seqtur. Ergo nullus cõceptus simplex. i. ergo nulla cognitio que termiat ad cõceptũ simplicẽ ⁊c. vel nullus cõceptus. i. obiectum cõceptibile fit mõ naturalr in intellectu nr̃o. i. pñs intellectui nr̃o in rõne obiecti actu intelligibilis nisi ꝟtute intellectus agentis ⁊ fantasmatis. Seqtur. Sed cõceptus q̃ nõ esset vniuocus alicui obiecto relucenti in fantasmate. i. cõceptus siue obiectũ cõceptibile qui nõ includeretur essentialiter in aliquo obiecto relucenti in fantasmate. i. in obiecto cuius spẽs intelligibilis esset ĩmediate causata in intellectu possibili ꝟtute intellectꝰ agentis ⁊ fantasmatis: sed ille cõceptus esset oĩno alius ⁊ prior ad quẽ iste haberet analogiã. i. si cõceptus quẽ hꝫ de deo nõ esset inclusus quiditatiue ⁊ vniuoce in cõceptu puta in albedine conceptibili ꝟtute fantasmatis: sꝫ esset oĩno alius: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ essentialr inclusus ⁊ ꝓor. s. ⁊ natura ⁊ ꝑfectione ad quẽ ꝯceptus albedinis tm̃ haberet analogiã: ita ꝙ cõceptus dei ⁊ albedinis nõ cõuenirẽt in aliquo vno cõi sꝫ precise essent duo ꝯceptꝰ: quoꝝ vnus est essentialr ꝓor ⁊ ꝑfectior. s. cõceptus dei ⁊ alius posterior ⁊ ĩpfectior. s. cõceptus obiecti relucẽtis in fantasmate: puta cõceptus albedinis: ⁊ ꝑ ꝯñs dr iste hr̃e analogiã: qr cũ dico ens nõ dico cõceptũ cõem deo ⁊ creature: sꝫ tm̃ nomen est cõe: predicat tñ analogice: qr ꝑ prius de ꝯceptu dei ⁊ ꝑ posterius de ꝯceptu creature: mõ talis cõceptus dei nõ posset fieri ꝟtute intellectꝰ agẽtis ⁊ fantasmatis: ꝓbat hic doc. ibi obiectũ qdcũqꝫ siue relucẽs in fantasmate sm opi. aliquoꝝ. vt. ĩ. patebit. q. 7. siue in specie intelligibili ⁊ hoc sm intentionẽ ꝓpriã: vt. ĩ. ptꝫ. q. 6. ⁊. 7. tale obiectũ cũ intellectu agente vel possibili cooperãte sm vltimũ sue ꝟtutis facit in intellectu. s. possibili: sicut effectũ sibi adequatũ: cõceptum ꝓpriũ. i. notitiã ĩmediate terminatã ad ipm ⁊ notitiã oĩm inclusoꝝ in eo. s. essentialr vel ꝟtualr. i. ꝙ obiectũ quodcũqꝫ vt pñs intellectui in ratiõe obiecti actu intelligibilis precise causat notitiã sui ⁊ oĩm essentialr vel ꝟtualiter contentoꝝ ⁊ est ĩpossibile causare notitiã alicuiꝰ alterius: ideo talis notitia. s. obiecti ⁊ inclusoꝝ dr effectus adequatus tali obiecto: vt cause tñ ꝑtiali: ⁊ qd dicit ꝟtualr contentoꝝ dꝫ intelligi qd cõtineat illud sm totã eius entitatẽ eo mõ quo exposui in. 2. di. 3. q. 10. Sensus tñ lr̃e est cũ dicit obiectũ relucens in fantasmate vel specie intelligibili facit ⁊c. i. ꝙ fantasma talis obiecti causat notitiã illius ⁊ oĩm contentoꝝ: ⁊ hoc sm opi. Hen. vel. s. obiectũ relucens in spẽ ⁊c. i. species intelligibilis causat (partialr tñ) notitiã obiecti ꝓprij cuius est ĩmediate representatiua. ⁊ notitiã oĩm cõtentoꝝ: ⁊ hoc sm ꝓpriã intentionẽ. Et nota vt dixi. s̃. ꝙ doc. accipit cõceptum aliqñ pro obiecto cõceptibili aliqñ pro actu intelligendi quo cõcipitur obiectũ: aliqñ pro obiecto actu intellecto: in ꝓposito accipit ⁊ pro actu intelligendi ⁊ pro obiecto actu intellecto. In ꝓposito si cõceptus dei. i. obiectũ conceptibile non ponit vniuocus deo ⁊ obiecto relucenti in fantasmate vel specie intelligibili sed tm̃ analogus mõ predicto nõ includitur in tali obiecto nec essentialiter: qr nõ vniuocus: nec virtualiter qr ꝑfectius essentialiter nõ põt contineri in aliquo virtualiter sm totaꝫ suam entitatem: ⁊ per ꝯñs nullus cõceptus siue nihil poterit cognosci de deo via naturali: ⁊ sic ptꝫ ratio. ¶ Ibi. Et cõfirmatur ratio. Dicit doc. ꝙ hmõi obiectũ puta sensibile: vltra cognitionem sui adequatã ⁊ vltra cognitionem inclusorũ in eo essentialiter vel virtualiter ex tali obiecto nihil aliud põt cognosci nisi ꝑ discursum. Hic rñdet tacite obiectioni qr forte diceret: lꝫ eñ ex obiecto sensibili nõ possit causari cognitio dei: qr deus nec essentialiter nec virtualiter cõtinetur in tali sensibili: tñ põt cognosci ex obiecto sensibili per discursum. Sed hoc remouet qr discursus presupponit cognitionem istius simplicis ad qd discurritur: vt ptꝫ de omni discursu. Sequentia clara sunt. ¶ Ibi. Tertio sic. Ois inquisitio metaphysica ⁊c. Hec est tertia rõ doc. qua subtiliter ꝓbat ꝙ ens dicat conceptũ vniuocũ cõem deo ⁊ creature: ⁊ ratio consistit in hoc: quia multa attribuimus deo ⁊ cognoscimus inesse formaliter deo: vtputa ꝙ est summũ bonum: summũ ens: ⁊ hmõi: que tñ non possent de deo cognosci nisi illa vt in se cõsiderata dicerent cõceptũ vniuocũ cõem deo ⁊ creature. Exemplũ. Dicimus eñ ꝙ deus est formaliter ens ⁊ cognoscimus ens dici ꝑfectissime de deo. Certũ est ꝙ intellectus noster primo mouet ab aliquo ente sensibili: ⁊ sic cognoscit aliquod ens sensibile in se: deinde abstrahendo cognoscit ens in se vt est superius ad omne sensibile: ⁊ sic potest cognoscere ipsum ens applicando illud deo: quero tũc si cognosco conceptum entis formaliter dici de deo: aut ille conceptus est alius a conceptu dei ⁊ creature: ⁊ habetur propositum: aut est idem ꝙ conceptus creature: ⁊ sic cognosceretur creatura dici de deo: quod est falsum: aut ille conceptus est idem quod deus: ⁊ tuuc talis cõceptus nõ posset cognosci ex creaturis: vt patuit. s̃. Dicit ergo doctor ꝙ omnis inquisitio metaphysica de deo supponit intellectum habet ꝯceptũ eũdẽ vniuocũ quẽ accipit ex creaturis. Si eñ inq̃rere volo ex creaturis an deꝰ sit ꝑfectissimũ ens: ꝓsuppono ꝙ tã deꝰ q̃ꝫ creatura sit ens q̃ditatiue: ⁊ ꝙ ꝯceptꝰ entis sit cõis deo ⁊ creature: alr nulla esset cõꝑatio in entitate: sic dico de bonitate ⁊ sapia: ⁊ hmõi. ¶ Ibi. Qꝫ si dicas nõ: sꝫ alia est forãlis rõ eoꝝ q̃ cõueniũt deo. i. ꝙ bonitas q̃ forãliter ꝓdicat de deo nõ est eiusdẽ rõnis cũ bonitate creata: nec iste bonitates conueniunt in bonitate in communi tanq̃ꝫ in conceptu alio. Contra hanc responsionem arguit Doc. deducẽdo ad hoc incõueniẽs: ꝙ ita posset dici deꝰ formaliter lapis sicut dr forãlr bonꝰ. Et ꝓ intelligẽtia littere ꝓmitto vnũ. s. ꝙ doc. supponit ꝙ aliqua q̃ forãlr ꝓdicant de creatura: ꝓdicent etiã forãliter de deo sicut bonitas formaliter predicatur de deo: ⁊ etiã de creatura. Et nisi bonitas que formaliter predicatur de deo esset eiusdem rõnis cum bonitate creata. i. ꝙ si bonitas dei ⁊ bonitas creature non cõuenirẽt in bonitate trãscẽdẽti: tanq̃ꝫ in cõceptu vniuoco alio a bonitate creata ⁊ increata nunq̃ꝫ ꝑ creaturã posset haberi cognitio de bonitate ꝯueniẽte deo: pꝫ vt. s̃. in scda rõne: qr si nõ diceret aliũ cõceptũ sed tm̃ conceptũ bonitatis create: tũc tm̃ cognoscerẽ deũ sub rõne bonitatis create: qd est falsum: si etiam tm̃ esset cõceptus dei: tunc cognoscendo deum sub rõne bonitatis cognosceretur sub rõne deitatis vel saltem illa bonitas increata non cognsceretur ex creaturis: cum in nulla cõtineatur nec virtualiter nec essentialiter. Et qr isti dicerẽt forte ꝙ conceptus bonitatis dictus de deo est simpliciter alius a conceptu bonitatis dicte de creatura: ⁊ nullo modo conueniunt in conceptu bonitatis in cõmuni alio ab illis: sed conceptus bonitatis creature habet attributionem ad conceptum bonitatis in deo tanq̃ꝫ imperfectũ ad ꝑfectũ. doc. ꝯtra hoc arguit: qr tũc ꝑ creaturam nihil cognosceret formaliter dictũ de deo: pꝫ / qr cognitio bonitatis dei nõ põt causari a creatura cum non includat illam nec virtualiter nec essentialiter vt dixi. Et sic ita cognosceretur formaliter lapis dictus de deo sicut bonitas ⁊ sapientia: patet / quia conceptus lapidis in se habet attributionẽ ad ydeam lapidis in mente diuina. Si ergo cognosco bonitatem dictã formaliter de deo ꝑ bonitatem creatã quia bonitas creata hꝫ attributionem ad illam: ergo simpliciter lapis potest cognosci vt dictus formaliter de deo: qr hꝫ attributionẽ ad seipsum vt est ydea in mẽte diuina: ⁊ sic

Declaratio scde rõnis de ꝟbo ad verbũ.

Cõceptus accipitur multiplr.

deus ita formal'r diceretur lapis sicut formal'r dicit' bonus
vel sapiēs. Si ergo cognosco de deo formaliter vel ꝯceptū
entis vel boni ⁊ huiusmodi: ⁊ hoc ꝑ creaturā: ille cōcept⁹
cōis quē postea attribuo deo cōtinetur in creatura sensibi=
li: essentialiter ⁊ erit alius a ꝯceptu creature in se: vt.s. ostē
di: alioq̄n ex creatura nihil simpliciter cognosceret' de deo
naturaliter: quod est falsum: ⁊ sic patēt iste tres rōnes mul
tum euidētes. ¶ Ibi. Tertio dico. Hic Doct. dicit ꝙ deus
nō pōt in particulari hoc est sub ratione ꝓpria cognosci na
turaliter a creatura: qꝛ cognoscere ip̄m in particulari ē co=
gnoscere deū sub ratione deitatis: ⁊ hec conclusio ꝓbata ē
superi⁹. q.1. ꝓlo. ⁊. q.14. quol. Licet etiā hic parū. j. assignet
vnā rationez. Sed p̄mo oñdit quomodo ratio ab Hē. facta
non concludit ꝓpositum: dicit eñ Heñ. ꝙ non pōt cogno=
sci deus in particulari per creaturaz: qꝛ quod cognoscitur ī
particulari cognoscitur ꝑ sil'itudinem ⁊ nulla creatura ē si=
milis deo. Dicit doc. hic ꝙ aut Heñ. loq̄tur de similitudine
vniuocatiōis: sicut dicim⁹ ꝙ homo ⁊ asinus sunt similes in
aīali quod p̄dicatur vniuoce de illis. Si sic: seq̄tur ꝙ nihil
cognoscitur de deo: qꝛ nihil dictū de deo habet similitudi=
nē vniuocatiōis cū creatura: ⁊ sic bonitas nō posset cogno
sci de deo: puta ꝑ bonitatē creatā cū nō ꝯueniat in aliq̄ cōi
vniuoco: vt pꝫ ꝑ Hē. Et tñ ip̄e heñ. vult exp̄sse ꝙ ꝑ creaturā
cog̃scant' multa attributa de deo: vt.s. patuit. Aut loq̄t' de si
militudine imitationis supple ꝙ cognoscitur ꝑ aliquod sil'e
ꝑ imitationē: ⁊ si sic: seq̄tur ꝯtra Heñ. ꝙ deus in particula
ri potest cognosci ꝑ creaturam qꝛ creature imitant' essentiā
diuinā: vt hic essentia ⁊ vt in se existens. Et certū est ꝙ crea
tura imitatur deū p̄mo in rōne dependētis ad independēs.
Scd̄o in rōne finiti ad vltimū finem. Tertio in ratione cāti
ad p̄mam causaz. Quarto in ratione exemplati ad suū exē=
plar. Quinto rōne mensurati ꝑfectionaliter ad suaz mensu
ram ꝑfectionalē: ⁊ non tm̄ ista imitatio terminatur ad deū
in ratione attributi: sed etiā ad deum sub rōne ꝓpria in qua
principaliter est tota ꝑfectio independentis p̄mi: causalita
tis p̄me: finis vltimi exēplaris perfectissimi ⁊ mensure opti
Apparēs ꝯtradictio — me. ¶ Si dicat' ꝙ doc. sibi contradicit qꝛ contra Henri. di
cit ꝙ creature imitātur hanc essentiā siue vt nudam ⁊ in se
existentē: ⁊ sic per creaturā posset cognosci essentia diuina
in se ⁊ in particulari. Et post dicit ꝙ creature nō imitantur
essentiam nisi īperfecte. Rñdeo ꝙ nulla est contradictio: qꝛ
Hen. habꝫ ꝯcedere ꝙ creature imitētur essentiā perfecte si=
ue ſm̄ cōceptum dei in se et in particulari: patet/qꝛ non tm̄
imitātur deū ſm̄ aliquod attributū: sed etiaꝫ ſm̄ esse dei q̄d
presupponitur om̄i attributo: ⁊ qꝛ vult ꝙ de deo non possit
haberi aliquis cōceptus quiditatiuus ali⁹ a cōceptu deita
tis: ideo habet ꝯcedere ꝙ ꝑ creaturas possit cognosci ꝯce=
ptus deitatis in se cū ipse creature nō possint imitari deuꝫ
ſm̄ aliū ꝯceptū q̄ditatiuū īferiorē siue īꝑfectiorē. Sꝫ Doct.
ponit deū posse cog̃sci ſm̄ aliū cōceptū q̄ditatiuū: puta ſm̄
cōceptū entis realis et ſm̄ talē conceptū ipse creature imi=
tentur: ⁊ sic ꝑ illa pōt naturaliter cognosci in conceptu im
ꝑfectio quiditatiuo tm̄. ¶ Ibi. Est igitur alia rō hui⁹ con=
clusionis ꝙ deus vt hic essenti a in se nō cognoscit' natura=
liter a nobis: qꝛ sub rōne talis cognoscibilis est obiectū vo
luntariū ⁊ nō naturale nisi respectu sui intellect⁹ tm̄. Sed
hoc vide diffuse in. q.14. quoli. ¶ Ibi. Quarto dico ꝙ ad
multos cōceptus ꝓprios de deo possumus ꝑuenire qui nō
cōueniunt creaturis: cuiusmodi sunt coceptus omniuꝫ ꝑfe=
ctionū simpliciter in summo ⁊c. ¶ Sed hoc videtur ꝯtra=
Apparēs ꝯtradictio — riuꝫ dictis.s. in. q.1. ꝓlo. vbi dicit Doc. ꝙ via naturali non
possumus ꝑuenire ad concept⁹ ꝓprios ipsius dei. Tū qꝛ si
sic: seq̄retur ꝙ possem⁹ naturaliter cognoscere deū sub rōe
ꝓpria: patet/qꝛ si aliq̄s cognoscit. a. sic cōpetere. b. ita ꝙ ip=
sum. a. cuicūq; alteri repugnat: seq̄tur ꝙ possit cognoscere
Solu. — ip̄m. b. distincte. ¶ Dico ꝙ Doc. hic loq̄tur de cōceptu cō=
plexo ꝓprio sumpto a sensibilibus: vt puta cognoscimus ꝙ
aliq̄d est summū ens ⁊ summū bonū: ⁊ hmōi. In ꝓlogo ꝓo
loq̄tur de ꝓprietatibus incōplexis que non sunt cōes sensi
bili ⁊ insensibili ⁊ illas via naturali ignoram⁹. Et cum di
cit ꝙ tunc posset cognosci deus sub rōne ꝓpria: negatur: qꝛ
cū cognosco summū bonū de deo nō attribuo illud deita=
ti in se in ꝑticulari sed alicui enti q̄d nominam⁹ deū: via eñ
naturali cognoscim⁹ aliquod ens esse summū bonū summū
verū: ⁊ hmōi: ignoram⁹ tamē naturaliter q̄d sit illud ens ī
se. ¶ Deinde doc. dicit ꝙ cōcept⁹ ꝑfectior ⁊ simplicior no
bis possibilis est ꝯcept⁹ entis simpl'r infiniti. Et dicit Doc.
Primo ꝙ concept⁹ entis infiniti est simplicior cōceptu en=
tis summe veri summe boni: ⁊ hmōi. Et hoc ꝓbat: qꝛ cum
dico ens bonū est magis ꝑ accidens q̄ȝ ens infinitū. Nā pas
sio siue attributū magis facit vnū ꝑ accidēs cū eo cuius est
q̄ȝ infinitas: pꝫ/qꝛ ip̄a simpliciter est intimior: homo eñ al
bus est magis vnū ꝑ accidēs q̄ȝ hō risibilis: qꝛ risibilitas ē
simpliciter intimior nature hoīs q̄ȝ albedo: ꝙ aūt īfinitas
sit hmōi. s. ꝙ sit intimior nature diuine q̄ȝ quodcunq; aliud
attributū vel q̄ȝ quecūq; alia passio vel quasi passio: patet/
qꝛ ꝑ possibile vel īpossibile circūscripto oī attributo a dei=
tate adhuc ipsa deitas intelligit' formaliter infinita: ⁊ ꝑ cō=
seq̄ns ip̄a infinitas (cū sit grad⁹ intrinsec⁹ deitatis) erit sim
plicior quocūq; attributo. i. ꝙ conceptus entis infiniti erit
simplicior conceptu entis. ¶ Hic tamen aliq̄ exponentes — Quid dicant aliq̄. Scoti. de infinitate.
doc. volūt exp̄sse intelligere ꝙ infinitas sit de rōne forma=
li deitatis: qꝛ intimior deitati q̄ȝ quecūq; passio vel q̄si pas=
sio: lꝫ hoc Doc. exp̄sse nō dicat in quoli. tñ. q.5. dicit aliqua
que videntur sonare ꝙ infinitas sit de rōne formali deitatis
Dicūt eñ isti ꝙ si nō est de rōne formali ipsius: tunc ꝓpo=
sitio in qua p̄dicatur ꝓprietas de diffinitione siue de ratiōe
formali subiecti: de quo demonstratur ꝓprietas nō eēt ꝑ se
nota: pꝫ/qꝛ talis ꝓprietas posset demōstrari de ratione for=
mali subiecti ꝑ gradum intrinsecū cū ille sit intimior: ⁊ sic
ꝑ infinitatez. ¶ Diceretur ad hoc ꝙ ꝓpositio īmediata pōt
dupliciter intelligi vel īmediatione cause vel īmediatione
subiecti: naꝫ ista ꝓpositio aīal rōnale est risibile: est īmedia=
ta īmediatione cause: qꝛ rōnalitas illa est p̄cisa et īmediata
causa risibilitatis: sed ista hō est risibilis: est īmediata īme
diatione subiecti qꝛ risibilitas p̄mo inest hoī: nō enim inest
parti cōpositi sed toti cōposito p̄mo: vt pꝫ a Doc. in. 3. d. 2.
licet ergo finitas sit gradus intrinsec⁹ ⁊ intimior rōnalitati
non tñ ip̄a finitas est p̄cisa cā risibilitatis sed rōnalitas: sic
dico de ꝓpositione ꝑ se nota: qꝛ teneo ꝙ oīs ꝓpositio ꝓprie
īmediata ꝑ se nota. Et cū dicis ꝙ propria passio esset demō
strabilis de rōne formali subiecti siue de diffinitione si sub
iectū habet diffinitionē. Negat' hoc. Si dicat' infinitas ē in
timior. Cōcedo. Sed ex hoc non seq̄tur ꝙ sit ratio demon=
strandi proprietatē de diffinitiōe siue de rōne formali sub=
iecti. Sed de hoc diffuse dicturus sum exponendo. 5. q̄ō. q̄l.
¶ Ibi. Perfectio aūt istius ꝯceptus multipliciter probat'
Hic doct. intendit probare multiplici rōne ꝙ ꝯcept⁹ entis
infiniti sit ꝑfectior ꝯceptu entis boni: entis veri: ⁊ breuiter
conceptu cuiuscūq; attributi. Et p̄mo probatur sic. Ille cō
ceptus est ꝑfectior inter oīa ꝯceptibilia a nobis q̄ virtualit'
plura includit. Hec est nota qꝛ īclusio ꝟtualis dicit ꝑfectio
nem in includēte sed ꝯceptus entis infiniti ē hmōi: probat'
qꝛ sicut ens virtualiter includit vnū veruꝫ bonū ⁊c. ita ens
infinitū includit bonū infinitū verū infinitū ⁊ oēm ꝑfectio
neꝫ simpliciter sub rōne infiniti. Aduerte tñ ꝙ ꝯcept⁹ entis
infiniti non ꝯtinet proprie ꝟtualiter cōceptū īfiniti boni: qꝛ
tale cōtentū est ens ꝑ participationē: vt.s. patet. d.2. sed df'
virtualiter ꝯtinere nō ꝟe: sed quasi ꝯtinere vel saltē ex hoc
qꝛ ꝑ infinitatē entis: q̄si demonstrat' de eo infinitū bonū ⁊c.
¶ Secūda ratio est ibi. Tuꝫ: qꝛ demōstratione qꝛ. Ultimo
concluditur esse de ente infinito vel esse infinituꝫ de aliquo
ente sed q̄ cognoscūtur ex creaturis demonstratione qꝛ: il=
la sunt ꝑfectiora q̄ vltimo cog̃scunt' demōstratiōe qꝛ: pꝫ/qꝛ
difficilimū ē ea cognoscere ex creaturis ꝑꝑ eoꝝ amotioneꝫ
a creaturis. ¶ Ibi. Si aūt dicis de sum. bo. Hec lrā clara ē
vsq; ibi. Simplicitas cōicat' creaturis: infinitas aūt nō ſm̄
modū quo cōuenit deo. Hoc sic debꝫ intelligi ꝙ sunt aliqui
concept⁹ qui ꝯpetunt deo ⁊ formaliter ꝯmunicātur creatu
ris. s. ꝑ participationē formalē: qꝛ concept⁹ qui cōuenit deo
et conceptus q̄ conuenit creature cōueniunt in cōceptu cōi
vniuoco: vt patꝫ de bonitate creata ⁊ increata: naꝫ bonitas
creata ꝑticipat bonitatē increatā formaliter. i. ꝙ est eiusdeꝫ
rōnis cū bonitate increata cum vtraq; vniuocetur in bonita
te in ꝯmuni. Hoc idē dico de simplicitate q̄ ꝯmunicat' crea
turis ꝑticipatiue: accipiēdo semper ꝑticipare eo modo quo
exponit Doc. j. d. 8. Infinitas aūt. s. intēsiua non pōt ꝯmuni
cari creaturis qꝛ repugnat aliq̄d esse creatū ⁊ esse intensiue
infinitū. ⁊ dicit ꝙ infinitas nō pōt cōicari creaturis ſm̄ mo
dum quo conuenit deo. i. ſm̄ intēsionē: qꝛ hoc modo infini
tas tm̄ cōuenit deo ⁊ nō alio modo. ¶ Quinto. dicit Doc.
ꝙ ista q̄ cognoscūtur de deo cognoscūtur ꝑ spēs itelligibi=
les creaturaꝝ: ⁊ declarat modum dicens. Si min⁹ ⁊ magis
vl'e (p̄mo intētional'r tm̄) cog̃scunt' ꝑ eādē spēm min⁹ vl'is tūc
spēs min⁹ vl'is vt cā ꝑtialis p̄mo causat cognitionem min⁹
vl'is: vt patet a doc. p̄nti. d. q.2. ⁊ īmediate post. cognitionē
magis vl'is: ⁊ sic ascendēdo vsq; ad cōceptum entis ⁊ nō tm̄
hoc: sed etiā causabit ꝑtial'r notitiam etiaꝫ oīm passionū tā
minus vl'is q̄ȝ magis: patet/qꝛ ille passiones virtualiter con
tinentur in suis subiectis: mō talis spēs poterit etiā causare
notitiaꝫ oīm virtualiter ꝯtentoꝝ: vt.s. patuit: si ergo causat
notitiam sup̄ioris a fortiori causabit notitiā virtualiter con

tentoꝝ in illo superiori. Si ŷo ponit alia ⁊ alia spēs: tūc ille spēs. ĩ. patebit causant virtute fantasmatis et intellectus agentis. ⁊ hoc magis patebit pñti. d. q. 2. habitis ergo pluribus spēbꝰ puta entis: boni/actus/pmi/summi ⁊c. poterūt. vti illis multis spēbus ad ꝯcipiendū ens bonū summū ⁊c. ⁊ facere ex illis cognitis vnū conceptū cōplexū ꝓpriū deo: ⁊ sic concipe aliqd esse summū ens: esse pmaꝫ cām: et hmōi. Et nota ꝙ nō est in potestate intellectꝰ vti tali vel tali spē: qꝛ ex se pcise vtitur illa q̄ fortius mouet ⁊ cōiter est illa: cuius sensibile extra fortius mouet sensum vt. ĩ. patebit. q. 2. pt tñ imperio volūtatis vti vna ⁊ nō alia vel vti pluribꝰ talibus ⁊c. ⁊ quō hoc vide q̄ exposui in. 2. d. 9. ⁊. d. 42. Et dicit actu vti simul pluribꝰ spēbus cū actu cōcurrit vt cā ptialis principalis tñ: cū illis spēbus vt causis ptialibꝰ ⁊ minꝰ principalibꝰ ad causandū notitiā obiectoꝝ: quoꝝ sunt spēs: ⁊ dicitur ꝙ intellectꝰ vtitur spē: ⁊ nō ecōtra spēs vtitur intellectu: hoc dr̄ qꝛ de rigore sermonis causa magis pncipalis dicitur vti minus pncipali: ⁊ nō ecōtra: vt patebit. ĩ. d. 17. Et an intellectꝰ possit simul plura intelligere: dico ꝙ sic: nō tñ eque pfecte illa plura simul sicut qdlibet seorsum vt. s̄. patuit. di. 2. q. 1. ¶ Ibi. Ex hoc apparet iprobatio illius opi. de illa suffossione. Hic iprobat specialr̄ dictuꝫ Yeñ. q̄ dicit vt. s̄. patuit ꝙ intellectꝰ sub spē creature q̄ non repñtat nisi creaturā ex suo acumine suffodit ad cognoscendum ea que sunt ⁊ dicūtur de deo ꝑ spēm alienā ex creaturis. Hoc iprobat qꝛ ex quo cōceptꝰ ꝓpriꝰ dei et analogus nec virtualiter nec eēntialiter inclusus in ꝯceptu creature: vt. s̄. patuit nullo modo ꝯtinetur i creatura: quō potest illū suffodere si ibi non est: non eñ virtute creature potest haberi aliqua intētio siue spēs intelligibilis q̄ sit repñtatiua alicuiꝰ ꝓpꝛij in deo: qꝛ si aliqua creatura virtualiter posset continere hmōi spēm: posset etiā virtualiter ꝯtinere ipm deū in se vt ꝓbaui sup. 2°. Doc. d. 3. q. 9. ⁊ hoc potest ꝓbari ex his q̄ Doc. dicit in ql. q. 15. art. 2. ¶ Et qd adducit simile de estimatiua que ex spēbus sensatis suffodit intentionē insensatā. i. spēm obiecti insensibilis vt spēs amicitie vel inimicitie que nō sunt obiecta sensibilia: pꝫ ꝙ non potest hmōi intētionē siue spēꝫ suffodere: ⁊ pꝫ [illegible] plū. Et si fugit vidēdo lupū hoc non est: qꝛ eliciat spēm inimicitie ex illis sensibilibꝰ ex̄: vt pꝫ ꝑ exemplū Doc. sed qꝛ sensatis illis sensibilibꝰ ex̄: ex naturali istinctu fugit vt obiecta disconuenientia nō ꝙ eliciat spēm inimicitie ꝑ quā cognoscat ipꝫ esse inimicū. Et de hoc magis patebit in. 4. d. 45. Si dicas ꝙ intentio ibi conuenientis i oue non multiplicat se. i. ꝙ spēs ꝯuenientis nō multiplicat se. i. non causat aliaꝫ ⁊ aliam spēm: sicut dicimꝰ ꝙ spēs albi multiplicat se in medio. i. ꝙ causata spē albi in parte ꝓpinqua ab ipo albo: statim causat aliā in pte ꝓxima ⁊ illa alia aliā vsqꝫ ad organū ⁊c. Dicit ergo ꝙ spēs conueniētis non multiplicat se vsqꝫ ad estimatiuā nisi sub accidentibꝰ sensibilibꝰ extra conuenientibꝰ. Dicit ꝙ hoc nihil est: ptꝫ: si eniꝫ agnus videt ouē sub speciebꝰ lupi si sub illis nō suffodit speciē discōueniētis: puta inimicitie cū nō sit ibi inimicitia nec ꝑ consequēs spēs eius: quare ergo fugit ⁊ si non fugit ꝑ illā suffossionē cū nō sit ibi talis suffossio: ergo nec alias fugeret. s. videndo lupū. Si ergo fugit hoc erit: qꝛ istinctu naturali pcipit illa accidētia sensibilia vt obiecta nociua siue proprie nature non ꝙ ibi suffodiat spēm inimicitie ⁊c.

Sed in ista lfa Doc. occurrūt aliqua dubia. Primo in hoc quod dicit ꝙ conceptꝰ entis infiniti est pfectior cōceptu entis viri boni: ⁊ hmōi.

Arguit Ochā contra Sco. Contra hoc arguit Ochā. Et pma rō stat in hoc: qꝛ nullus conceptꝰ negatiuus est formaliter pfectior conceptu positiuo: sed conceptus entis infiniti vltra conceptū entis includit negationem: maior patet/⁊ minor ꝓbatur: qꝛ iste conceptꝰ ens infinitū est cōpositus: pꝫ/ qꝛ si esset simplex cū sit quiditatiuus ex quo ꝯceptꝰ entis est qditatiuus aliqs ꝯceptꝰ simplex qditatiuus esset conuertibilis cū deo qd isti negant. ergo ꝯceptus entis infiniti erit cōpositꝰ. Tunc q̄ro de scdo cōceptu partiali. s. de ꝯceptu infinitatis aut est negatiuꝰ aut positiuꝰ si pmo habet ꝓpositum: si scdo: cū ꝯceptꝰ infinitatis sit simplex: qꝛ non pñt dari ꝯceptus ptiales: ex qbꝰ cōponat: ⁊ est cōuertibilis cū deo: qꝛ nihil aliud a deo est infinitū: ꝙ aliqs conceptꝰ simplex ꝓpriꝰ deo ⁊ positiuꝰ esset nobis possibilis: qd ipsi negant.

Soluit rō Ocham. ¶ Rñdet ad hoc argumentū ꝯcedendo maiorem negādo minorē. Ad ꝓbationē. dico pmo ꝙ ꝯceptꝰ entis infiniti ē simplex: qꝛ ens infinitū est simplex: nō eñ gradus intrinsecꝰ potest distincte ꝯcipi sine eo: cuiꝰ est gradus: sed de hoc petebit. ĩ. di. 8. Et cū dicit ꝙ talis ꝯceptꝰ est quiditatiuus. Negat hoc: qꝛ lꝫ ꝯceptꝰ entis vt entis sit qditatiuꝰ: non tñ ꝯceptꝰ entis cū suo gradu intrinseco est quiditatiuꝰ vt. ĩ. patebit. di. 8. ¶ Dico scdo ꝙ conceptꝰ entis infiniti suo modo est cōpositꝰ. Et cū queritur de ꝯceptu infinitatis aut est simplex aut cōpositus: Dico ꝙ est simplex. Et cuꝫ vltra queritur aut est negatiuus aut positiuꝰ: Dico ꝙ formalr̄ ē positiuus. Et cuꝫ vltra deducitur ille est ꝯuertibilis cū deo. Concedo. Et cū dicitur vltra: ergo aliqs conceptꝰ simplex ꝓprius deo ⁊ positiuus esset nobis possibilis naturalr̄. Negatur hoc vltimū: qꝛ pmo nō cognosco ifinitatē dei sub ratione ꝓpria: ⁊ posito ꝙ hoc cognoscerē: non tñ seqtur ꝙ cognoscā ꝯceptū ꝓpriū dei: qꝛ nec deū sub rōne ꝓpria: sed bñ sequit ꝙ possum cognoscere conceptū infinitatis esse ꝓpriū conceptū alicuius entis ignorando quid sit illud ens in se licet ergo cognoscam infinitatē intensiuā in se vel quid sit infinitas intensiua: nō tñ sequitur ꝙ cognoscā illā vt ꝓprietatem ipsius dei: sed sequit ꝙ cognoscēdo infinitatē intensiuam si illa est possibilis in entibꝰ ꝙ possit inesse alicui enti. Et cum dicis tm̄ inest deo. Dico ꝙ naturaliter notū est ꝙ si est possibilis in entibus ꝙ tm̄ inest alicui enti qd noiamus deum: ignoratur tñ via naturali illud ens in se. Doc. aūt dicit ꝙ nulla ꝓprietas dei simplex pōt via naturali cognosci in esse ipsi deitati: vñ dicit in. 1. q. ꝓlo. ꝙ deus nō pōt cognosci via naturali in aliquo cōceptu sibi ꝓprio.

Arguit et Ocham. ¶ Deinde arguit Ocham ꝯtra hoc qd dicit Doc. s. ꝙ infinitū nō est quasi passio nec attributū deo. Et arguit sic. Ōne qd demōstratur de aliquo qd nō predicatur de eo in pmo mō dicendi ꝑ se est passio illiꝰ: sed infinitū est hmōi respectu dei: qꝛ nihil negatiuū vel includēs negationē predicatur de positiuo ꝑ se pmo mō: ergo infinitū est passio dei sicut esse imortale: incorruptibile: ⁊ hmōi.

Rñsio ¶ Rñdet negando maiorē: qꝛ de aliquo ente demonstrat finitas: ⁊ tñ nō est passio illius nec de quiditate eius: posito ergo ꝙ infinitas possit demōstrari de pmo ente: nō sequit ꝙ sit passio illiꝰ. Ad minorē cū dicit ꝙ ifinitū negationē: negatū ē. s̄. nec tñ ꝯcedit ꝙ pdicet de deo in pmo mō decendi ꝑ se: sꝫ de ista materia an infinitū sit passio vel quasi passio diffuse hꝫ videri in. 5. q. quoli. Et multa dicit Ocham q̄ tm̄ hñt veritatē ex solo hoc ꝙ cōceptus infinitatis sit tm̄ cōceptus negatiuus ⁊ nō positiuus.

Opi.io. angl. contra Sco. Item Johannes Anglicus Bacho. In. 1. d. 3. q. 3. dicit ꝙ aut loquimur de infinito ꝫm formale significatū eius ꝙtum ad modū significandi famosum: dicunt aliqui ꝙ cum ille modus significandi sit negatiuus ꝙ multa alia dicta de deo faciūt cōceptū pfectiorem. Aut loquimur de infinito ꝙtum ad modum concipiēdi. s. euidenter ⁊ euidenter sic dicunt ꝙ multa alia dicta de deo faciunt conceptū perfectiorem. i. euidentiorem: qꝛ multa. s. ꝙ est causa oīm ⁊ finis oīm: ⁊ hmōi: sunt euidentiora q̄ꝫ ꝙ est infinitū in pfectione. Aut loquimur de infinito ꝙtum ad precisum eius conceptū: ⁊ hoc duplr̄: aut de conceptu infiniti cōparando ipm ad oēs alios cōceptus simul agregatos de deo: aut cōparādo ipm ad vnū cōceptū singularem. Primo mō dicunt ꝙ talis cōceptus agregatus est pfectior conceptu infiniti: qꝛ talis conceptus agregatus hꝫ vim cognitionis diffinitiue: qꝛ explicat ⁊ addit oēs dr̄ias vsqꝫ ad vltimas: sed cōceptus infiniti nihil explicat sed virtualiter continet ⁊c. ¶ Itē qꝛ talis cōceptus sic agregatus magis quietat appetitū: pꝫ/ qꝛ intellectus cōcipiēdo infinitū multa alia appetit scire sed non sic qñ cōcipit deū sub tali conceptu sic agregato. Si scdo mō loquimur. s. cōparando cōceptū infiniti ad vnū cōceptū singularē: dicit ꝙ multi alij conceptus sunt perfectiores de deo q̄ꝫ cōceptus entis infiniti: ⁊ ꝓbat quadruplici via. Sꝫ quia hoc vltimū directe videtur ꝯtradicere ꝯclusioni doc. recitabo: argumenta que sunt cōtra cōclusionē doc. ⁊ post soluā illa sustinendo pōnem doc. ¶ Prima ratio stat in hoc: qꝛ conceptus quo cōcipit deus sub rōne substātie est pfectior illo quo cōcipit sub rōne infiniti: patet qꝛ substātia est perfectior omni accidente ⁊ concipere deum sub ratione infiniti est concipere deum sub ratione accñtali: qꝛ infinitum vt distinguit ꝯtra substantiam dicit quātitatē. ¶ Itē ille cōceptus est perfectior sub quo cōcipitur deus in pdicato essentiali q̄ꝫ ille sub quo cōcipit: vt in aliqua ꝓprietate: sed conceptus substātie est hmōi: qꝛ dicit pdicatū essentiale ⁊ conceptus infinitatis dicit quodā modo ꝓprietatem. Vñ Ansel. Mono. 15. loquēs de infinitate ⁊ accidētibꝰ ⁊ spū dicit: istud vltimū. s. spūs solū videtur substātiam significare: cetera vero substātie ꝓpetates. Hec secūda via. s. de cōceptu speciei ꝓbat intentum: qꝛ pma via fuit de cōceptu generis generalissimi. s. de substātia. Et hoc sic: qꝛ conceptus quo deus cōcipitur vt pma intelligētia est pfectior q̄ꝫ cōceptus infiniti: pꝫ qꝛ vt cōcipit in rōne pme intellgētie collocat in pfectissimo genere viuentiū: patet quia intelligere est perfectissimum viuere. scdo de aīa. t. c. 26. ⁊ psertim qñ hoc sibi cōuenit ꝑ excessum sup oēs intelligen

tias: sed vt cõcipit̃ sub rõne infiniti nõ sic ꝯcipit̃ vt collocat̃ in ꝑfectissimo gñe viuẽtiũ: pz/ qꝛ vt ꝯcipit̃ sub rõne infiniti: adhuc restat dubiũ apud modũ intelligendi naturalẽ: vtrũ sit substãtia vel accidẽs. ¶ Itẽ: qꝛ vt cõcipitur sub ratione intelligentie concipitur sub illa rõne qua est summe beatificabilis: vt patet ẜm intentionẽ philosophi. 10. ethi. c. 8. ergo ratio intelligentie est nobilissima quã naturalr̃ cognoscimus. ¶ Tertio ꝑ̃ncipaliter arguit ꝓpositũ ex via de cõceptu indiuidui vel quasi indiuidui: ⁊ dicit sic: concept⁹ de deo vt de⁹ est ꝑfectioꝛ ⁊ nobilioꝛ cõceptu infiniti: qꝛ de⁹ sub illa rõne est nobilius conceptibile naturaliter ẜm quaz est obiectum theologie nostre naturalis: sed hoc est sub absolutissima rõne deitatis ⁊ non sub rõne infiniti: qꝛ pl⁹ q̃rit̃ i metaphisica sub rõne deitatis ꝗ̃ infiniti: vt pz. 12. meta. vbi phũs diffinit eũ sub hoc noĩe deus. Ista sufficiãt pro nunc.

Rñsio ad rõnes Jo. ang.

Respondetur ad rõnes isti⁹ doc. ⁊ ꝑ̃mo ꝑ̃mitto aliqua. Prĩo ꝙ aliqđ ens põt duplr̃ cõsiderari. vno modo vt ꝯcipit̃ sine gradu intrinseco. alio modo vt cõcipitur cũ gradu intrinseco: sicut albedo potest cõcipi vt hec albedo tm̃ vt ꝑ̃cise includit entitatẽ specificã albedinis cũ hecheitate: alio modo potest concipi sub modo intrinseco: puta vt includit tot et tot gradus perfectiõales ꝯñtes naturã indiuidui. Primo mõ cõcipitur imꝑfecte. Et scđo modo ꝑfecte: vt pz a doc. ĩ. d. 8. q. 2. sic dico ꝙ ens ꝑ̃mũ siue substãtia ꝑ̃ma potest duplr̃ cõsiderari. vno mõ ẜm suuz esse specificũ ꝑ̃cise. alio mõ vt includit infinitã ꝑfectionẽ intensiue: ⁊ sic concept⁹ qui est de essentia vt includit infinitatem erit ꝑfectioꝛ illo conceptu vt includit tm̃ entitatẽ specificam.

Difficultas icidit.

¶ Sed hic esset bona difficultas. qꝛ dicit Doc. in. q. de subiecto theologie: ꝙ deus sub rõne deitatis est subiectũ theologie: non aũt sub ratione infinitatis: ⁊ ꝙ cognitio de subiecto est ꝑfectissima: vt pz ibi. An ergo cõcept⁹ deitatis in se sit ꝑfectioꝛ cõceptu infinitatis in se?

Rñsio ad difficultatem.

¶ Posset dici primo sine assertione ⁊ saluo semꝑ melioꝛi iudicio: ꝙ ipsa deitas in suo esse specifico q̃ formaliter ⁊ essentialr̃ est hoc ꝑfectissima entitatis specifica: loquẽdo tm̃ de gradu specifico: ita ꝙ gradus specificus deitatis: vt suo modo ꝑ̃oꝛ infinitate q̃ est grad⁹ intrinsecus est ꝑfectissima entitas. Et si queratur an talis grad⁹ sit formaliter ⁊ q̃ditatiue infinit⁹? Dico ꝙ est talis entitas cui nata est conueuire infinitas vt gradus intrinsecus: ⁊ ẽ talis entitas ꝙ ab ipsa suo mõ pululãt tã grad⁹ intrinseci ꝗ̃ oĩa attributa: ⁊ vt sic forte non est incõueniens dicere conceptũ deitatis esse ꝑfectioꝛẽ ꝯceptu infinitatis: lz forte ly cõcept⁹ si posset dari esset alteri⁹ rõnis: quicq̃d sit hoc magis disputatiue dico ꝗ̃ aliquid asserẽdo. ¶ Dico scđo ꝙ deitas in suo esse specifico non posset distincte cõcipi sine gradu intrinseco: si posito ꝙ possit cõcipi tali gradu non concepto: non tñ põt concipi distiucte infinitas non ꝯcipiendo deitatẽ cuius est: cũ eodẽ conceptu cõcipiat̃ vtrũq̃ non em̃ infinitas vt est grad⁹ intrinsecus ad deitatis potest distincte concipi alio conceptu a ꝯceptu deitatis: et sic difficultas supponit vnuz qđ non admittit̃: vcz ꝙ ali⁹ sit concept⁹ deitatis ⁊ ali⁹ sit concept⁹ infinitatis. Scđo ꝑ̃ncipaliter ꝑ̃mitto ꝙ qñ Doc. dicit ꝙ concept⁹ entis infiniti est ꝑfectioꝛ ⁊c. Loq̃tur de conceptu ꝯplexo: ⁊ sensus est ꝙ inter oẽs ꝯceptus cõplexos qui de deo dicũtur: vt cõcept⁹ entis boni: entis veri ⁊ hmõi: concept⁹ entis infiniti est ꝑfectissimus: ⁊ non intẽdit de conceptib⁹ quiditatiuis ⁊ incõplexis cuiusmodi est inconcept⁹ substãtie: concept⁹ intelligentie: concept⁹ deitatis ⁊ hmõi: ⁊ sic ex ista rñsione ꝑñt solui oĩa argumẽta Joannis anglici. ¶ Dico etiã ꝙ loquẽdo de cõceptu infinitatis intensiue: adhuc ille ẽ ꝑfectioꝛ q̃ possit haberi in nobis via naturali. Et cũ dicit ꝙ concept⁹ substãtie est ꝑfectioꝛ. Negat̃. Et cũ dicit ꝙ infinitas intẽsiua est accidentalis. Hoc indiget ꝓbatiõe cũ sit grad⁹ intrinsec⁹ ipsi⁹ dei ⁊ gradus intrinsecus est essentialiter ⁊ realiter idem: nec aliquo modo distinguit̃ formaliter ab eo cuius est gradus: loquendo de distinctione positiue: nec dicit alium conceptum a cõceptu: cuius est: vt dixi. s. Et vltra dico ꝙ concipere deũ sub rõne substãtie in cõi est ipm̃ concipere imperfecte ⁊ confuse: sed cõcipere deum sub rõne entis infiniti est ipm̃ cõcipere ꝑfecte: qꝛ sub gradu ꝑfectionis infinita: ⁊ silr̃ dico ꝙ ꝑfectius est cõcipere deũ sub rõne entis infiniti intẽsiue ꝗ̃ ipm̃ cõcipere sub rõne intelligẽtie in cõi per rõnem superius factam.

Grad⁹ intrisec⁹ nõ dicit aliuz ꝯceptuz a ꝯceptu cuius ẽ gradus.

¶ Ad vltimũ qñ dicit ꝙ ꝑfectius est intelligere deum sub rõne deitatis ꝗ̃ sub rõne infinitatis. Dico ꝑ̃mo ꝙ doc. loquit̃ tm̃ de conceptu qui põt haberi via naturali: modo via naturali nõ põt concipi deus sub ratione deitatis: vt patet: põt tñ concipi sub rõne entis infiniti: puta ꝙ est aliquod ens infinitũ. Diceret̃ etiã ꝙ res ꝑfectius cõcipit̃ quando cõcipit̃ sub gradu intrinseco qui est ꝑfectio intrinseca illius ꝗ̃ qñ precise cõcipitur sine tali gradu. Dico etiã ꝙ cõcipere deũ sub rõne entis infiniti distincte includit cõceptũ deitatis in se vel saltez ꝑ̃supponit. Sed q̃cq̃d sit. Prima rñsio est magis ad ꝓpositũ: qꝛ doc. loq̃tur de cõceptu q̃ põt haberi a nobis via naturali: ⁊ sic ptz solutio ad rõnes cõtra Doc. ¶ Põt etiã rñderi ad illa argumẽta que ꝓbãt de conceptu agregato ⁊c. pz em̃ ꝙ cõcept⁹ entis infiniti (cũ dicat infinitatẽ intensiuã) est simplr̃ ꝑfectioꝛ cõceptu agregato etiã ex mille cõceptibus. cũ nullus eoꝝ vt sic dicat infinitatẽ intẽsiuam: nõ em̃ cõcept⁹ entis boni etiã summi boni dicit ꝑfectionẽ infinitã: vt pz. Et qñ dicit ꝙ ille cõcept⁹ agregatus est magis appetibilis. Hoc habet ꝓbare. Et qñ dicit ꝙ cognoscẽs cõceptũ entis infiniti adhuc appetit alia. Et si concedat̃ hoc: non seq̃tur ꝙ sit cõceptus imꝑfectioꝛ illo conceptu agregato: vt patet: sed de hmõi appetibilitate alias dicet̃ in. d. 49. q̃rti. ¶ Ex supradictis apparet ꝙ nouus expositoꝛ. S. Tho. nõ bñ intellexit Sco. cuz dicit sic in ꝑ̃ma ꝑte. q. 13. art. 12. vnde nõ videt̃ recte sensisse Sco. dicẽs ꝙ simplicioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ ꝯceptus ꝓpri⁹ deo nobis possibilis sit conceptus huius noĩs ens infinitũ. Jam em̃ patet ꝙ cõceptus deitatis est simplicioꝛ ꝑfectioꝛ ac prioꝛ: hec ille. Et non patet hic multũ insistere cũ rñsio sit nota. ex superi⁹ dictis: nec libenter circa talia friuola vagoꝛ.

Tho. Caie.

Ad argumenta ꝑ̃ncipalia. Ad ꝑ̃mum rñdet Sco. ꝙ qñ dicit ꝙ sicut se habent sensibilia ad sensum ita fantasmata ad itellectuz ⁊c. Dicit ꝙ ista ꝯparatio debet intelligi quãtũ ad ꝑ̃mã motionẽ intellect⁹ ab obiecto. Intellectũ moueri ab obiecto est aliq̃d recipere causatũ ab obiecto. Et tripliciter potest moueri. Primo recipiendo spẽm intelligibilẽ: ⁊ hec est simpliciter ꝑ̃ma motio in cognitione abstractiua: nec debet intelligi ꝙ imediate moueatur ꝓ statu isto ab obiecto recipiendo ab illo spẽm intelligibilẽ obiecti vel cõtenti virtualr̃ vel essentialiter in eo: sz recipit illã a fantasmate obiecti qđ fantasma supplet vicem obiecti. Et qũo dicat̃ obiectuz esse cãm ꝑ̃cisam talis fantasmatis ipm̃ representantis: ⁊ similiter qũo dicatur cã ꝑ̃cisa spẽi intelligibilis ⁊ sui ⁊ ꝯtentoꝝ virtualiter vel essentialiter vide glosam quã feci sup scđm Doc. d. 13. q. 10. Dico tñ ꝙ si obiectũ esset in se pñs possit cãre spẽm intelligibilez saltẽ vt cã ꝑtialis in intellectu sibi ꝓpoꝛtionato: ita ꝙ req̃reretur aliqđ fantasma mediũ: vt patet de lapide pñte intellectui separato: de hoc vide doc. in. 2. d. 3. q. vlt. ⁊ ibi vide singulares difficultates. Sz ad ꝓpositũ sufficiat ꝙ ꝑ̃ma motio itellect⁹ ꝓ statu isto ẽ recipe spẽz intelligibilẽ ab aliquo fantasmate supplente vicẽ obiecti: ⁊ quantũ ad hoc est vera cõꝑatio philosophi ꝙ sicut sensibilia imediate causant speciem sensibilẽ in sensu: ita fantasmata imediate causant speciem intelligibilẽ in intellectu: differenter tñ qꝛ fantasmata tm̃ causant ꝑtialiter ⁊ intellect⁹ agens est alia cã ꝑtialis vt patebit. ĩ. pñti. di. q. 6. ⁊ pe. spẽs ꝓ sensibilis tm̃ causat̃ a sensibili: nulla potẽtia sensitiua ꝯcurrente: vt patet a Doc. in quoli. Secũdo intellect⁹ habita spẽ intelligibili imediate mouet̃ recipiẽdo notitiaz abstractiuã a spẽ itelligibili vt a ꝑtiali cã: ⁊ in hoc talis spẽs supplet vicẽ obiecti intelligibilis: ⁊ ꝙ imediate sit a spẽ itelligibili patebit a Doc. ĩ. pñti d. q. 6. ⁊. d. 17. ⁊. in. 2. d. 3. ⁊ in quol. Et qñ đr ꝙ itellect⁹ mouetur ab obiecto in cognitiõe abstractiua sic debet intelligi: ꝙ ideo đr moueri ab obiecto qꝛ mouet̃ a spẽ intelligibili repñsentante obiectũ in rõne intelligibilis ⁊ supplẽte vicẽ talis obiecti: ⁊ quantũ ad hoc nõ intelligit̃ cõꝑatio phi qñ dicit ꝙ sicut se hñt sensibilia ad sensuz: ita fantasmata ad itellectũ: qꝛ fantasma nullo mõ mouet intellectũ ad cognitionẽ alicui⁹ obiecti vt. ĩ. patebit pñti. d. q. 7. Tertio intellectus dicit̃ moueri ꝑcipiendo notitiã intuitiuam ab obiecto existẽte ⁊ i se pñte. Sed an possit recipe aliquã cognitionez intuitiuam ꝓ statu isto hoc alias habet videri ꝑ̃cipue in. 4. di. 45.

Intellectus mouet̃ ab obiecto tripliciter.

¶ Nũc expono lrãm huius rñsionis cũ dicit ibi. Sz non debz intelligi quantũ ad oẽm actũ sequẽtem motionẽ ꝑ̃mã: põt em̃ intellectus abstrahere obiectũ inclusum i aliq̃ ꝑ̃mo mouente et cõsiderare illud abstractũ nõ ꝯsiderando illud a quo abstrahit. Hec lrã põt hr̃e multiplicem sensum. Primo qꝛ in fantasmate non tm̃ virtualiter ꝯtinetur vt in causa ꝑtiali spẽs intelligibilis puta albedinis: sed etiã spẽs intelligibilis omniũ supioꝛum: ⁊ intellect⁹ agens vt cã magis ꝑ̃ncipalis causata ꝑ̃ma spẽ intelligibili imediate repñsentatiua albedinis in rõne obiecti itelligibilis põt abstrahere obiecta supioꝛa: supple causando spẽs intelligibiles repñsentãtes: hmõi obiecta: ⁊ sic habita spẽ itelligibili puta coloris vel qualitatis incluse in albedine talis spẽs puta qualitatis põt imediate causare (ꝑtialiter tm̃) notitiã qualitatis in se: ita ꝙ intellect⁹ tm̃ ꝯsiderabit qualitatẽ nõ cõsiderãdo

Hic exponitur lrã

albedinē. Alius sensus pōt esse ꝙ intellectus habita cognitione albedinis pōt abstrahere oīa supiora ꝯsiderando illa in se: sic intelligendo ꝙ spēs intelligibilis albedinis causata cognitiōe abstractiua albedinis pōt causare cognitionem cuiuscūq; supioris: ⁊ sic intellectꝰ poterit stare ī cognitione supioris in se nō stādo in cognitiōe inferioris: ⁊ vterq; sensus est verus: ⁊ ad ꝓpositū lr̄e. Seqr̄. Et cōsiderādo illud sic abstractū ꝯsiderat cōe sensibili et insensibili: puta si stet in ꝯsideratione trāscendētis ꝙ est cōe sensibili et insensibili. Seqtur. Et pōt ꝯsiderare istud abstractū et aliud abstractū cū quo fit ꝓpriū alteri. s. insensibili: pōt eñ cōsiderare ens in se abstractū ab ente sensibili: silr̄ pōt ꝯsiderare actualitatē in se abstractā ab actualitate sensibili: et silr̄ pōt ꝯsiderare ꝑmitatē ī se abstractā a ꝑmitate sensibili: puta a ꝑmitate in numeris vel in figuris: ⁊ tūc ꝯiungēdo vnū abstractū cum alio facit vnū ꝓpriū insensibili attribuendo sibi puta ens ꝑmum vel ens actualissimū. ¶ Ad scđm. Doc. ꝑmo adducit expōnem Auer. ⁊ non īprobat illā in se sed tm̄ improbat illā rōnez exꝑpsitiōis. Dicit eñ Auer. super illud. sicut se hȝ oculꝰ noctue ⁊c. ꝙ hoc nō dicit īpossibilitatē sed difficultatē. i. ꝙ sicut oculo noctue ē difficile videre lumen solis: ita intellectui nr̄o est difficile videre vel cognoscere manifestissima nature: ⁊ vult ipse Auer. ꝙ intellectus noster possit cognoscere manifestissima nature: lȝ cum difficultate vt substātias separatas: q̄ dicūtur manifestissima nature cū sint maxime intelligibilia ꝓpter eaꝝ ꝑfectam entitatē. Et assignat Auer. cām quare substātie sepate pn̄t a nobis cognosci: qꝛ si nullo mō possint cognosci a nobis: tūc natura fecisset ociose illas substātias abstractas intelligibiles ⁊ nō possibiles intelligi ab intellectu nr̄o. Et dicit Doc. ꝙ hec rō non ꝯcludit: qꝛ illud dr̄ ociose fieri qđ nō attingit finē ꝓpter quē fit: modo finis substātie sepate non est ꝙ intelligant̄ ab intellectu nr̄o: ⁊ ideo si nō pn̄t intelligi ab intellectu nr̄o non dicūtur ociose in natura. ¶ Scđa rō est ibi. Tū qꝛ nō seqtur: nō sunt intelligibiles ab intellectu nostro: ergo a nullo: Pn̄t eñ intelligi a seipsis: ⁊ ideo ē fallacia ꝯn̄tis arguendo ab inferiori negatiue ad supiꝰ: sicut nō seqtur: hō non currit: ergo aīal non currit: stat eñ ꝙ asinꝰ currat q̄ est aīal: sic non seqtur: intellectꝰ noster non intelligit substantias separatas: ergo nec aliꝰ intellectꝰ: Ibi. Qn̄ licet multiplr̄ possit exponi aucto. phī. Hec ē singlaris expositio q̄ clara est in lr̄a. ¶ Ad tertiū ꝑncipale. Nota hanc rn̄sionē. Dicit eñ Doc. ꝙ infinitū potētiale est ignotū: quia vnūqđq; est cognoscibile inq̄tū est in actu: siue in actu q̄ditatiuo vel essentiali siue in actu exn̄tie: mō infinitū in potētia inq̄tū hmōi non est actu infinitū. Et addit Doc. ꝙ infinitum ſm modū sue infinitatis nō pōt ab aliquo intellectu cognosci: qꝛ vt sic nullo mō cognosceret infinitū: pȝ/ qꝛ modus infinitatis est semꝑ accipe alterū post alterū: ⁊ cognoscere alterū post alterū est semꝑ cognoscere finitum: puta si imaginet̄ quātitatē infinitā illa nō pōt intelligi vt infinita ſm modū sue infinitatis: qꝛ cū infinitū sit cuius q̄titatē accipientibus semꝑ restat aliq̄d accipere: accepta quacūq; ꝑte quātitatis illa ē finita: cognoscere ergo ꝑmo vnam partē ⁊ post illā aliā: ⁊ sic in infinitū: semꝑ est cognoscere q̄titatē finitam. Et addit ꝙ bn̄ intellectꝰ infinitus pōt totū infinitū simul intelligere: ita ꝙ simul et vno actu intelligit infinitas partes vt. s̄. exposui di. 2. q. 1. sed non pōt intelligere tale infinitū ſm modū sue infinitatis: vt patuit. s̄. nec etiā pōt intelligere infinitū successiue: ita vt vnā partē post aliā ꝑtem cū hoc fit imꝑfectionis ⁊ limitationis ipsiꝰ intellectꝰ. Ibi. Et cū arguitur de scđo meta. Vltra eñ sic arguit̄ infinita non contingit cognoscere ergo nec infinitū: an̄s patet. 2. meta. t. c. 11. Nā inq̄t q̄ sic sunt īfinita suplle in multitudine qūo cōtingit intelligere: hoc ideȝ. t. c. 8. Sed si inq̄t infinite essent pluralitate spēs causarū non esset ita cognoscere. Tunc eñ scire putamꝰ cū causas ipas nouerimus. Infinitū ꝟo ſm adiectionē nō est ꝑte an scire infinito tꝑe: hic ibi ꝓbat̄ ꝯn̄a: qꝛ eadē videt̄ esse ꝓportio intellectꝰ ad infinitū ⁊ infinita: quia equalis excessus qꝛ vtrobiq; īfinitas. ¶ Rn̄det Doc. negādo ꝯn̄am: qꝛ si cognosceret infinita eēt ꝟtutis infinite: ⁊ hoc si simul actu cognosceret infinita: ⁊ vltra ꝙ eque ꝑfecte simul cognosceret infinita sicut qđlibȝ seorsum aliter nō seqtur vt. s̄. patuit. d. 2. q. 1. vide ibi. sed non seqtur nec intellectum esse infinitū intensiue nec notitiā esse infinitā: si ē alicuius obiecti infiniti sub rōne infinitatis; pȝ de frui: si vero cōprehenderet obiectū: ⁊ hoc actiue causando cognitionez apꝑhensiuā: tunc esset infinitus: pȝ/ qꝛ cognitio cōprehensiua adequat̄ obiecto sic cognitio. i. ꝙ tanta sit cognitio intē siue quantū obiectū natū est cognosci: ⁊ qꝛ obiectū infinitū natum est cognosci cognitione infinita; ideo causans talez esse partialiter erit infinitum: ⁊ similiter talis cognitio cōprehensiua erit infinita intensiue ⁊ talis non potest haberi nec via naturali nec supernaturali. ¶ Respōdeo ad auctoritatem Grego. clara est in litera.

Ad argumenta ꝓ prima opi. ¶ Ista rn̄sio stat in hoc. Nā qn̄ abstraho hoiez a frā. ⁊ a io. abstraho ipȝ hoiez vt ꝑꝰ oī singlaritate: ⁊ vt īdifferēs ad oēȝ singlaritatē hois: ⁊ vt ꝯtrahibilē ad singularitatē ꝑ aliq̄d posteriꝰ ipo: puta ꝑ hecheitatē ad quā ē ī potētia. Sȝ qn̄ abstraho a deo non potest abstrahi aliquid prius qđ sit in potentia ad illud: vt. s̄. exposui. d. 2. q. 1. qꝛ natura diuina est ex se hec: ⁊ quicquid est in deo est ex se hoc: nō abstrahit̄ ergo aliquid in re qđ sit in potētia ad determinari sicut in creaturis: sed sic abstrahit̄ ꝙ possum cōsiderare singulare in cōi ⁊ vt hoc tm̄. In primo casu est abstractio alicuius ꝑoris natura a posteriori ad qđ est in potentia. In secundo casu est tm̄ abstractio posterioris a priori. Et sic finis huius questionis prime.

Questio Secunda.

AD scđam. q. Hic dicit̄ ꝙ triplex est ordo intelligibiliū. In proposito hic ordo est ordo posterioris ad ꝑus: ita ꝙ intelligibile pōt intelligi esse ꝑmū vel ꝑmitate originis siue generatiōis: vel ꝑmitate ꝑfectiōis: vel ꝑmitate adequationis: de quibus mēbris. ī. patebit. ¶ Loquēdo igitur de primo ordine. s. originis. Hic doctor intendit ostendere quid sit ꝑmū intellgibile ꝑmitate originis respectu intellectus nostri ⁊ ꝑmittit aliqua. ¶ Ibi. Quātum ad ꝑmū premitto duo. Primū est de cōceptu simplr̄ simplici: ⁊ dr̄ conceptus simpliciter simplex qui non est resolubilis in ꝑores conceptus sicut ens ⁊ passiones entis ⁊ vltime dn̄e: de quibus. ī. patebit. Hoc sic dȝ ītelligi ꝙ ꝯceptꝰ simplr̄ simplex nō est resolubilis in plures quiditatiuos vt inferiꝰ resoluitur in superiori: vel in conceptus quiditatiuos ⁊ qualitatiuos sicut diffinitum resoluitur in conceptum quiditatiuū. s. generis ⁊ qualitatiuū. s. differentie: licet eñ vltime differentie resoluantur in conceptum entis: tamen sunt conceptus simpliciter simplices: quia ens non predicatur in quid: de eis vt. ī. patebit. q. immediate sequēti. ¶ Sed difficultas est an deitas sit conceptus simpliciter simplex: Posset sustineri ꝙ sic ⁊ ꝙ non. Si teneatur ꝙ conceptus simpliciter simplex dicitur ille qui nullo modo resoluitur in priores conceptus quiditatiuos qui vere non sint de quiditate illius: ⁊ sic deitas dicit conceptum simpliciter simplicem: quia conceptus entis est simplr̄ posterior deitate: nec est ꝓprie de quiditate ipsius vt. s̄. exposui. d. 2. q. 1. Si ꝟo teneat̄ ꝙ ille dr̄ cōceptꝰ simplr̄ simplex q̄ non resoluitur in plures cōceptꝰ qualescūq;: hoc mō deitas nō dicit ꝯceptū simplicit̄ simplicē: qꝛ resoluit̄ in ꝯceptū entis qui lȝ in se sit nō sit prior: est tn̄ cōior ⁊ sic prior: accipiendo priꝰ a quo non ꝯuertit̄ subsistendi cōsequētia: ⁊ si non sit de quiditate dei: tn̄ dr̄ ꝑdicari in q̄d. Et quō intelligatur. s̄. dixi. in. d. 2. q. 1. exponēdo illud argumētū quo ꝓbat ꝙ nō pn̄t esse plura necesse eē. vide ibi. ¶ Secundo doc. ꝑmittit aliud. s. ꝙ aliud est ꝯfusum intelligere: ⁊ aliud est ꝯfuse: nā ꝯfusum intelligere est intelligere ipm totū ꝙ est resolubile in plures ꝯceptus: sed ꝯfuse intelligere ē intelligere sicut ꝑ nomē exprimit̄: vt qn̄ cognosco aliquod diffinitū puta hoiem: sed distincte intelligere est qn̄ ꝯcipit̄ sicut exprimitur ꝑ diffinitionē: vt puta aīal rōnale. stat eñ ꝙ cognoscā ꝯfusum: non tn̄ ꝯfuse: imo distincte vt cuȝ cognosco hoiem sub rōne qua est aīal rationale cognosco tūc cōfusum sed nō cōfuse: ꝯfuse eñ cognoscere est non tm̄ cognoscere ipm hoiem sed ꝙ cognoscā vt ꝑcise est qđdā totū non cognoscendo ſm partes suas diffinientes ipm: qꝛ vt sic cognosceret distīcte. ¶ Ibi. His ꝑintellectis. Hic Doc. ꝑmo intendit loq̄ de actuali cognitiōe ꝯfuse intelligēdi et ponit hanc ꝯclusionē. Primū actualr̄ cognitū ꝯfuse (loquēdo de primitate originis) ē spēs specialissima cuiꝰ singulare efficatius ⁊ fortiꝰ ꝑmo mouet sensuȝ: siue sit audibile siue visibile siue tāgibile. Antēq; deducā rōnes doc. declaro aliq̄. Prio ꝙ aliq̄d pōt dici singlare respectu spēi specialissime ⁊ respectu gn̄is primi: ⁊ sic ascendendo. Exēplū. hec albedo dicit̄ singulare albedis: hic color dr̄ singulare coloris: hec qualitas dr̄ singulare q̄litatis: ⁊ hoc ens singulare entis. Scđo premitto ꝙ qn̄ doc. dicit ꝙ ꝑmum cognitū ꝑmitate originis est spēs specialissima cuiꝰ singulare ⁊c. debȝ intelligi de singulari illius spēi debite approximato potētie sensitiue ⁊ oī impedimento remoto tam ex ꝑte singularis q̄ ex ꝑte poten

Quō deitas dicit cōceptum simplr̄ simplicē ⁊ q̄ modo nō.

tie. Tertio p̄mitto ꝙ qñ singulare mouet potentiā exterio-
rez causando i ea spēm sensibilē: statim in virtute fantastica
causatur spēs fantasiabilis q̄ dicit̄ fantasma rep̄ntans ipsuz
singulare cū ꝯditionibꝰ materialibus: ⁊ ip̄z fantasma cū sit
agens mere naturale: vt ꝑtialis cā cōcurrēte intellectu agē
te vt alia ꝑtiali causa īmediate causant spēm intelligibilez
rep̄sentantē naturā illius singularis: p̄scindendo ab ea oēs
cōditiones materiales. Quarto p̄mitto ꝙ talis ē ordo īter
potentiā supiorem ⁊ inferiorē: ꝙ qñ inferior efficacīꝰ mouet̄
ab aliquo obiecto supior etiā efficacīꝰ mouet̄ ꝑpter ordinez
potentiarꝝ. Exēplū. Si em̄ aliqua albedo efficaciter mouet
potētiā visiuā causando spēm sensibilē efficaciter mouetur
virtus fantastica recipiēdo fantasma albedinis: ⁊ illud fan
tasma efficaciter mouet intellectū possibilē causando spēm
intelligibilez albedinis: stāte ergo efficaci motiōe alicuius
singularis respectu potētie sensitiue cōiter stant alie motio-
nes supiores. Quinto p̄mitto ꝙ qñ Doct. dicit ꝙ spēs spe-
cialissima p̄mo p̄mitate originis cōfuse cognoscitur: pōt eē
duplex sensus. Primꝰ ꝙ si ponat̄ ꝙ spēs ītelligibilis speciei
specialissime sit ꝑtialis causa cognitionis spēi specialissime
⁊ cuiuscunq̄ supioris: argm̄ Doc. dz applicari ad spēm ītel
ligibilē sic ꝙ illa prius origine causat cognitionē spēi spe-
cialissime ⁊ posteriꝰ origine causat cognitionez superioris.
Alius sensus ē: ꝙ si ponat̄ alia ⁊ alia spēs intelligibilis re-
spectu supioris ⁊ inferioris: puta ꝙ vna sit respectu albedi
nis ⁊ alia respectu coloris ⁊ alia respectu qualitatis et alia
respectu entis. Tunc dico ꝙ argumētū doc. pōt sic applica-
ri. Fantasma prius origine causat spēm intelligibilez illius
spēi specialissime: cuius singulare fortius mouet sensum et
posterius origine causat spēm intelligibilē: puta gn̄is: et sic
deinceps: ⁊ vltra seq̄tur ꝙ spēs intelligibilis p̄mo causata.
prius origine nata est causare cognitionē obiecti cuius ē: et
spēs intelligibilis. secūdo causata nata est posteriꝰ origine
causare cognitionē obiecti cuiꝰ est. Istis p̄missis patere pōt
euidentia argumēti doc. Et qđ dicit ibi parū. ī. Et hoc sup
posito ꝙ singulare non possit cognosci sub rōne ꝓpria: de q̄
alias. Loquor em̄ mō de illis que certū ē posse intelligi sm̄
oēm opi. ¶ Hic Doc. nō intendit disputare nunc an singu
lare possit cognosci sub rōne ꝓpria vel nō: de quo ip̄e ī me-
taphisica sua. li. 7. q. 15. sed intēdit tm̄ loqui de vl'i: q2 notum
apud oēs ꝙ vl'e pōt intelligi ab intellectu nr̄o: q2 intellectꝰ
est vniuersaliū: sed non ē sic notū apđ oēs ꝙ singulare pos-
sit cognosci ab ītellectu nr̄o: ideo intēdit loqui de re magis
vel minus vl'i: ⁊ sic ꝓbat intentū ꝙ p̄mū cognituz cognitiōe
cōfusa ⁊ p̄mitate originis est spēs specialissima cuiꝰ singula
re ⁊c. Nō ergo p̄ma doc. est ibi. Cā naturalis agit ad effe-
ctum suū ⁊c. Si ponat̄ ꝙ spēs intelligibilis sit ꝑtialis cā co
gnitionis minꝰ vl'is ⁊ magis vl'is: tūc ista minor dz sumi sub
illa maiori: vcz sed spēs ītelligibilis puta albedinis est cau
sa naturalis respectu intellectiōis: ⁊ sil'r intellectus ē causa
naturalis: ergo spēs ꝓducit cognitionez ꝑfectiorem q̄z pōt:
sed cognitio spēi specialissime est perfectior cognitione ge-
neris: pz/q2 cognitio specificatur ab obiecto.

Dubium **Sed hic occurrit** aliqualis difficultas: quia vide
mus ꝑ experientiā ꝙ cā natura
Rn̄sio. lis priꝰ ꝓducit effectū ip̄fectū: ⁊ deīde ꝑfectū: vt pz in gene
ratione hoīs: sic erit in ꝓposito. Dico ꝙ hoc nihil est: quia
doc. loq̄tur de cā naturali ꝑfecte disposita ⁊ nullo mō īpe-
dita talis em̄ īmediate attingit effectū ꝑfectissimū: vt ptz a
doc. in. 2. ⁊ in. 3. d. 4. ⁊ alibi. In ꝓposito spēs intelligibilis
obiecti ⁊ ītellectꝰ agēs siue possibilis sūt debite approxiati
⁊ nō appet aliqđ īpedimētū: nec appet ꝙ req̄rat̄ aliq̄ dispō
p̄or respectu spēi ¶ Si iterꝫ dicat̄: cū cognitio disticta spēi
Itē aliud sit ꝑfectior cognitiōe cōfusa eiusdē: videt̄ seq̄ ꝙ priꝰ origine
producat cognitionē distinctā spēi specialissime. Dico pri
Rn̄sio. mo ꝙ notāter doc. dic̄ effctm̄ quē p̄mo p̄t ꝓducere mō spēs
intelligibilis spēi specialissime nō pōt partial'r p̄mo ꝓduce
re nisi notitiā cōfusam: īter notitias aūt ꝯfusas ꝑfectissime
est notitia spēi specialissime: ⁊ sic gradatim ascendēdo. Nō
dicit aūt absolute ꝙ cā naturalis ꝓducat p̄mo effectuz ꝑfe-
ctissimū sed dicit ꝙ priꝰ ꝓducit effectū ꝑfectissimū quē p̄mo
pōt ꝓducere. mō p̄mo nō pōt ꝓducere nisi notitiā ꝯfusam:
ergo p̄mo ꝓducit notitiam spēi specialissime q̄ est ꝑfectior.
Scđo dico ꝙ cognitio distincta alicuiꝰ habētis ꝑtes p̄sup-
ponit distinctā cognitionē partiū: nā si distincte cognosco
hoīez sm̄ oēs suas ꝑtes: seq̄tur ꝙ cognosco hoc aīal ⁊ etiā
rōnale ⁊ alia cognitione cognoscit̄ aīal ⁊ alia cognoscitur
rōnale: ita ꝙ cognitio distincta diffiniti presupponit duas
cognitiones partiū: mō est īpossibile vnaz ⁊ eandē cām si-
mul ꝓducere duas cognitiones eque ꝑfecte vt supra ꝓbaui
dist. 2. q. 1. ⁊ certū est: ꝙ cognitio aīalis seorsum sumpta est
imꝑfectior cognitōe hoīs: ⁊ similiter cognitio rōnalitatis
est imꝑfectior cognitione hoīs: ⁊ ideo cognitio hoīs ē ꝑfe
ctior qualibꝫ cognitiōe partiū. Si teneat̄ alius sensus: vcz
ꝙ magis vniuersale cognoscitur ꝑ ꝓpriā speciē: ⁊ minꝰ vni
uersale ꝑ propriā: pz tunc ꝙ species minꝰ vniuersalis tantū
causat cognitionē illius: ⁊ illa ē cognitio cōfusa: vt patz: q2
cognitio distincta est cognoscere ꝑtes ipsius: in quas natū
est resolui. ¶ Dico scđo ꝙ doc. limitate loq̄tur cū dicit. Cā
naturalis p̄mo ꝓducit effectū ꝑfectissimū quē primo potest
ꝓducere: mō spēs intelligibilis cuz intellectu nō pōt p̄mo
producere nisi notitiā cōfusam obiecti: sed īter notitias cō
fusas vna est ꝑfectior alia: ideo si pōt ꝓducere imꝑfectorē
⁊ ꝑfectiorem: si est ꝑfecte disposita prius ꝓducit ꝑfectiorē:
que est spēi specialissime: si tm̄ spēs intelligibilis p̄mo repre
sentet spēm illā: ⁊ post ꝓducitur notitia oīm essential'r īclu
sorum: ⁊ sic habita notitia entis ꝑ viam diuisiōis poterit co
gnoscere spēm distincte: ⁊ sic p̄mum simpl'r cōceptū distin-
cte est cōceptus entis q̄ est cōceptꝰ cōissimꝰ: ⁊ ꝑ ꝯñs q̄ sunt
ꝓpinquiora sunt priꝰ distīcte cognita: ⁊ que remotiora po-
sterius distincte cognita. Et hoc ꝓbat dupl'r. p̄mo ibi. Hoc
sic ꝓbo ⁊c. Quia cōcipe distincte. a. est cognoscere oīa que
quiditatiue includūtur in. a. Sed cōceptꝰ entis includit̄ q̄-
ditatiue in oībꝰ inferioribus. ergo est simpliciter primū co-
gnitum distincte: ⁊ post ꝓpinquiora ⁊c. Et addit ꝙ conce-
ptus entis est simpliciter simplex: et sic pōt distincte cōcipi
sine aliis: non alia sine eo.

Sed occurrunt aliqua dubia. Videtur enim si ad
cognitionem distinctā: puta hoīs
sufficeret cognitio oīm ꝑtium: ꝙ cognitis illis ꝑtibus co- Primum
gnoscatur ⁊ hō ꝑfecte: qđ nō videtur: q2 cognitis aīa ⁊ cor dubium.
pore distincte nō ꝓpter hoc cognoscitur humanitas: cū sit
alia entitas absoluta realiter distincta ab oībus ꝑtibꝰ: ⁊ sic
cognitis illis sepatis cognosceretur hō: etiā hoc nō seq̄tur
si cognoscātur vt vnite cum adhuc distinguitur realiter ab
ipsis vt vnitis: vt patet a doct. in. 3. d. 2. ¶ Tū: q2 cognitis
oībus ꝑtibus distincte: a quo causat̄ cognitio totius: non a Scđm.
partibus q2 sunt imꝑfectiores toto etiā simul sumpte: mo-
do imꝑfectius nō pōt causare cognitionez ꝑfectioris vt. s̄.
pz. q. 1. p̄ntis. d. ¶ Tū etiā si cognitis oībus ꝑtibus cogno
sco totū distincte. quero an sit alia cognitio distincta totiꝰ: Tertium.
⁊ alia oīm ꝑtium: aut eadē: nō scđo mō patet: q2 p̄or est co-
gnitio ꝑtiuz ⁊ imꝑfectior. Si alia q̄ro ad q̄d terminatur co-
gnitio totiꝰ: aut terminat̄ ad totū: aut ad ꝑtes: non ad par-
tes: q2 tūc non esset alia cognitio totiꝰ ⁊ partiū. si ad totuz
absolute. ergo illa erit cōfusa. pz. ergo cognitio ꝯfusa totiꝰ
stat semꝑ cū cognitiōe distincta eiusdez qđ est impossibile.
¶ Tū etiā: q2 aut eadē cognitiōe cognoscūtur simul oēs Quartuz.
partes totius: aut alia et alia cognoscitur alia ⁊ alia pars:
nō p̄mo: quia nō pōt esse eadē cognitio pluriū: ⁊ hoc distin
cta oīm. Si alia et alia. ergo cognitio distincta totius erit
tm̄ quoddā agregatū ex pluribꝰ cognitionibus distinctis:
qđ videtur incōueniēs. ¶ Tū etiā: q2 nunq̄z totū: puta hō:
posset ꝑfecte distincte cōcipi: pz/q2 cognoscere ꝑfecte homi Quintuz.
nē q̄ztum est cognoscibilis distincte: est cognoscere omnes
eius ꝑtes quantū sunt cognoscibiles. Sed hoc ē īpossibile:
patet/q2 si in instāti. a. ꝑfecte ⁊ distincte cognosco hoīez. er-
go in eodez instanti simul cognosco oēs partes eius q̄ztum
sunt cognoscibiles: ⁊ ꝑ ꝯñs cognosco simul plura eque ꝑfe-
cte simul: sicut qđlibet seorsum pz: q2 ex p̄suppositō cogno-
scitur q̄libet pars q̄ztū est cognoscibilis: aliter totū non ꝑfe
cte cognosceretur distincte. ¶ Tū: q2 accipio aliqđ q̄ztū di
uisibile in ꝑtes infinitas: ⁊ quero si pōt cognosci ab intelle
ctu creato distincte ⁊ ꝑfecte: ptz ꝙ sic: q2 tale q̄ztū est cogno Sextum.
scibile limitatū. Tūc seq̄tur ꝙ oportebit p̄ꝰ cognoscere par
tes infinitas: q̄ tm̄ non p̄nt ꝑtransiri: ⁊ tm̄ si actu distincto co
gnosco illđ q̄ztū ⁊ distincta cognitio req̄rit cognitionē oīm
partiū. seq̄tur ꝙ actu cognoscā infinita: ⁊ sic esset talis intel
lectus infinitꝰ: vt. s̄. ptz. d. 2. q. 1. ¶ Tū: si cognitio distincta Septimuz
conceptꝰ quiditatiui ē precise cognoscere ip̄m sm̄ oēs cōce-
ptus q̄ditatiuos inclusos in eo. ergo relatio: puta paterni-
tas pōt distincte cognosci sine cognitiōe fundamenti ⁊ ter-
mini: pz/q2 fundamentū ⁊ terminꝰ non sunt de cōceptu q̄di
tatiuo relatiōis: q2 ponūtur in diffinitone tm̄ vt addita: vt
patet a doc. ī. d. 30. Sed mō est īpossibile nec distīcte nec cō
fuse posse cognoscere aliquā relationem sine fundamēto ⁊
termino vt. s̄. patuit. q. 1. ꝓlog. ⁊ ī. patet. d. 8. q. 1. ⁊ in quol. q.
14. ¶ Tū: q2 req̄reretur magnū tp̄s ad hoc vt posset: puta
hō cognosci: si non pōt cognosci distincte nisi p̄cognoscant̄ Octauum
oēs cōceptꝰ quiditatiui inclusi in eo: qđ est multuz difficile:
sicut etiā ip̄e doc. habet ꝓ incōuenienti de cognitione spēi:
vbi vult ꝙ si priꝰ oporteret p̄concipere cōceptꝰ vniuersalio-

res ante cõceptū spēi: tunc oporteret ponere magnū tēpus
ante ꝙ̄ cõciperet̄ spēs alicuiꝰ singularis debite approximati
Nonum. sensui ⁊ nõ impediti ⁊c. ¶ Tum: qꝛ quero an potentia sen=
sitiua: puta visiua possit videre disticte aliqḋ albū: pꝫ ꝙ sic:
qꝛ aliter talis potentia eēt impfecta: si pfecte nõ possetvide
re obiectū sibi pfecte approximatū. si ergo põt ipm distincte
videre: puta aliqḋ albū. ergo opꝫ ipm ṗusvidere oēs ꝯceptꝰ
q̇ditatiue iclusos: sꝫ icludit̄ ꝯceptꝰentis: ḡ opꝫ ipaꝫ ṗꝰvidere
Decimum ꝯceptū ētis qḋ tñ vr̄ mãifeste fl̄m. ¶ Tū ē: qꝛ si ṗtvidē disti=
cte albū poterit ṗꝰvidē oēꝫ ptē disticte illiꝰalbi: qꝛ oēs sunt
de integritate illius: ⁊ per ꝯñs possetvidere minorē ⁊ mino
rem partē in infinitū: ⁊ sic oportebit crescere potētiaꝫ visiuā
in infinitū: vt patet ꝑ phm̄ de sensu et sensato. Si dicatur ꝙ
non poterit sicvidere distincte. ergo seqtur ꝙ nunq̄ꝫ poterit
videre pfecte distincte aliqḋ visibile: et sic potentia respectu
sui obiecti debite approximati nõ poterit hr̄e perfectamvi=
sionē: ⁊ ꝑ ꝯñs eēt aliqḋvisibile qḋ nullo mõ eēt natuꝫ videri
vel nõ posset q̄ꝫtū ē visibile ab aliq̄ potētia visiua: qḋ ē mul=
tum incõueniens: ptꝫ/ qꝛ ⁊ si sit aliqḋ intelligibile quod nõ
possit intelligi ab aliquo intellectu creato q̄ꝫtum est intelli
gibile: vt obiectū formal'r infinitū: tñ illud obiectū põt itel
Undecimum ligi q̄ꝫtum ē intelligibile ab intellectu infinito. ¶ Tū: quia
ponēdo ꝙ magis ⁊ minꝰ vniuersale cognoscãtur ꝑ eandeꝫ
spēm minus vniuersalis: qḋ doc. nõ improbat: vt. s̄. pꝫ. seq̄t
ꝙ si cognitio distincta minꝰ vniuersalis sit fm̄ oēs cõceptꝰ
q̇ditatiue inclusos in minꝰ vl'i ꝙ necessario erit simul distin
cta ⁊ cõfusa cognitio eiusdē obiecti: qḋ doc. hꝫ ꝑ magno in=
conuenienti: vt. s̄. patet. d. 2. ꝯtra Hen. Q? aūt sequat̄ patꝫ:
qꝛ ꝑ doc. spēs minꝰvl'is vna cū intellectu necessario priꝰcãt
notitiā cõfusam ipsiꝰminꝰvl'is: si mõ causat notitiā supioꝝ
certū est ꝙ tunc minꝰ vl'e est eque p̄ñs itellectui: immo ma=
gis: qꝛ spēs intelligibilis illiꝰ magis repn̄tat ipm. ḡ tūc vel
cãt nouā cognitionē cõfusaꝫ illius qñ causat cognitionē su
perioꝝ: vel prius habitam cõtinuat: patet/ qꝛ intellectus et
talis spēs sunt cã ꝑ modū nature ⁊ non sunt impedita. ḡ si
Duodecimum. mul erit cognitio cõfusa et distincta eiusdem obiecti. ergo.
¶ Tū ⁊ pono ꝙ Fran. distincte cognoscatur: puta ab an=
gelo qḋ est possibile: vt patꝫ a doc. in. 2. d. 3. q. vlt. que est. 11.
Tunc quero: aut in cõceptu q̇ditatiuo Francisci includitur
conceptus hoīs: aīalis/ corpis: substãtie / ⁊ entis ex natura
rei: ⁊ ṗter om̄e opus intellectꝰ cõparatiui: aūt tm̄ ꝑ actum
intellectꝰ. nõ scḋo modo: qꝛ tūc cõceptus rõnis esset de q̇di
tate cõceptꝰ vere realis. Si ṗmo mõ: tunc pono ꝙ angelus
videat distincte intuitiue ipm Fran. hoc est possibile: vt ptꝫ
a doc. in. 2. vbi. s̄. ergo seq̄tur ꝙ angelꝰ priꝰvidebit intuitiue
cõceptū entis: deinde cõceptū substãtie: ⁊ sic deiceps descē
dendo vsq̄ꝫ ad cõceptū indiuidui. Sed hoc nõvidet̄ possibi
le specialiter apḋ doc. q̄ vult ꝙ intuitiua cognitio tm̄ sit rei
exñtis vt exñtis: ⁊ p̄ñtisvt p̄ñtis: sꝫ tales ꝯceptꝰ supiores nõ
vidētur hr̄e prius existentiā q̄ꝫ cõceptꝰ indiuidui: siue ꝙ cõ=
ceptus supiores in illo ṗori quo intuitiue vident̄ nõ vident̄
habere aliquā existentiā pꝫ: qꝛ nõ existãt nisi vt in singula=
ribus actu existētibꝰ: vt pꝫ a Doc. in. 2. d. 3. q. 1. Ex his ergo
apparet q̄ꝫ difficile sit sustētare: ꝙ nihil dr̄ cognosci distin=
cte nisi cognoscatur fm̄ oēs eiꝰ ptes. ¶ Scḋo ṗncipaliter
posset multū dubitari quõ cõceptꝰentis possit distincte cõ=
cipi sine aliis: qꝛ tunc talis cõceptꝰ esset simpl'r prior: qḋ tñ
nõ videt̄ verū: vt patet a Doc. j. d. 8. q. 2. ⁊ ptꝫ ꝑ phm̄. 2. met.
t. c. 4. ṗncipia inq̇t sempiternoꝝ esse verissima ⁊c. sed de hoc
vide. j. d. 8. q. 2. ¶ Ibi scḋo ꝓbo ⁊c. scḋo ṗncipal'r ꝓbat doc.
scꝫ ꝙ in cognitione distincta ṗus cognoscūtur cõceptꝰ cõio
res: qꝛ fm̄ Aui. ṗmo met. c. 3. metaphysica ē pma fm̄ ordinē
distincte cognoscēdi: qꝛ ipa hꝫ certificare ṗncipia aliaꝝ sciē
tiaꝝ. ergo cognoscibilia in metaphysica sunt pma distincte
cognoscibilia: mõ metaphysica maxime cõsiderat cõissima
vt pꝫ ꝑ phm̄ ṗmo met. in ꝓhe. Si ergo ṗncipia in metaphy
sica hn̄t certificare ṗncipia aliaꝝ sciētiaꝝ. i. ꝙ cõsiderata in
aliis scientiis distincte cognoscūtur per ṗncipia cõissima: q̄
ꝑtinent ad metaphysicā. ergo. nõ tñ sic intelligendo ꝙ p̄ci
se cognoscãtur inferiora ꝑ ꝯsiderata tm̄ in metaphysica: qꝛ
tunc ad metaphysicā ꝑtineret cõsiderare oēs quiditates in
particulari. i. sub rõne ꝓpria ⁊ distincta earū: cuius opposi
tum exp̄sse tenet Doc. in met. li. 1. q. pe. Sed sic intelligo ꝙ
ex quo non põt distincte cognosci aliqua q̇ditas: puta hūa
nitas nisi fm̄ oīa inclusa in illa q̇ditate cognoscatur: ⁊ cum
cõceptus cõissimus includat̄ ibi q̇ditatiue vt cõceptus entis
inq̄ꝫtū ens qui tm̄ ꝑtinet ad cõsiderationē metaphysici: seq̄
tur ꝙ ṗmum cognitū distincte ꝑtinet ad cõsiderationē me=
taphysice: ⁊ vt sic intelligitur esse pmam in ordine disticte
Quõ metaphysica concipiendi. ¶ Ibi. Nec in hoc cõtradicit sibi Aui. qꝛ põit
eam vltimam in ordine doctrine: ⁊ ṗmam in ordine disticte
cognoscendi qꝛ ponit̄ vltima in ordine cõfuse cõcipiendi. i. ē pma ⁊ vl
ꝙ prius cõcipiūtur termini aliaꝝ sciētiarū cõfuse: vt. s̄. pa= tima.
tuit: ⁊ post termini cõiores ⁊ vltimo cõissimi: q̄ ad metaphy
sicam ꝑtinent: ⁊ hec est vltima. Sed in cõcipiendo disticte
puta lineam erit pma: qꝛ incipit a cõissimis iclusis in linea
Et cum dicit ꝙ geometer inq̄ꝫtū geometer nõ vtitur ṗnci=
piis ꝑ se notis nisi tm̄ illis q̄ sunt euidentia ex ꝯfuso ꝯceptu
terminoꝝ qualis occurrit ṗmo ex sensibilibus: puta linea ē
longitudo ⁊c. non curãs ad qḋ genus ꝑtineat linea: sed mõ
cognita geometria ⁊ aliis scientiis specialibus. sequitur me
taphysica de cõceptibꝰ cõibus: ex quibꝰ põt fieri redditio ꝑ
viā diuisiõis ad inq̇rendū q̇ditates terminoꝝ in sciētiis spe=
cialibꝰ: ⁊ tūc ex illis q̇ditatibꝰ sic cognitis distinctiꝰ cogno
scunt̄ ṗncipia sciētiaꝝ specialiū. Hec lr̄a dꝫ sane intelligi. si
em̄ intelligit̄ ꝙ termini sciētiarum specialiū nõ possunt di=
stincte cõcipi vt in illis sciētiis precise: puta ꝙ geometer nõ
possit vt geometer cognoscere lineam diffinitiue nisi ꝑ me=
taphysicā: ita ꝙ tota cognitio diffinitiua ⁊ cõpletiua sit pre
cise a metaphysica: forte hoc nõ videt̄ verū: qꝛ vltime diffe=
rentie linee cognitio magis videtur pertinere ad geometrū
cū doc. velit ꝙ sciētia specialis cognoscat cõsiderata in illa
in particulari: ⁊ sub rõne ꝓpria: vt patet in meta. sua. vbi. s̄.
Si vero intelligitur ꝙ geometer non cognoscat diffinitiue
cõpletiue lineā nisi ꝑ metaphysicā: nõ ꝙ metaphysica tra=
dat notitiā omniū pertinētiū ad distinctā cognitionem: pu
ta linee: hoc modo erit verū: qꝛ geometer nõ põt distincte
⁊ cõplete cognoscere lineā nisi precognoscat ꝯceptū entis:
⁊ post precognoscat an linea sit in genere substãtie vel quã
titatis: qꝛ qḋ cognoscit̄ diffinitiue ⁊ cõpletissime quiditati=
ue diffinitur nõ tm̄ per genus ꝓpinquū: sed etiā per gene=
ralissimū. ergo oportet scire ad quod genꝰ pertineat linea
⁊ hoc nõ potest nisi per methaphysicā q̄ primo diuidit ens
finitū in decem genera: vt pꝫ in. 5. meta. tex. c. 13. fm̄ se inq̇t
(i. ens ꝑ se vt distinguit̄ ꝯtra ens ꝑ accñs: de q̄ ibi. tex. c. 13.)
sunt q̄cūq̄ꝫ signãt figuras predicationis. Et paruꝫ. j. Qm̄ ḡ
predicatoꝝ alia quid significãt: alia quale alia quãtum ⁊c.
Habita ergo cognitõe ad qḋ genus pertineat potest ꝑviā
diuisionis deuenire ad distinctaꝫ cognitionē linee. An mõ
habita per metaphysicā cognitiõe ad quod genus ꝑtineat
linea: possit geometer vt geometer per viam diuisionis co=
gnoscere diffinitiue lineam. Dico ꝙ si ad metaphysicū non
pertinet considerare oēs quiditates in particulari: vt videt̄
tenere doc. vt dixi: ꝙ metaphysica non erit necessaria nisi vt
habeatur notitia cõceptuū transcendētiū ⁊ gn̄alissimoꝝ: et
hoc magis videtur. Est ergo metaphysica necessaria ad co
gnitionē distinctā terminoꝝ cõceptoꝝ in sciētiis specialibꝰ
mõ p̄exposito. Scia ḡ spālis vt geometria ⁊ physica ⁊ hmõi
nõ prehabita metaphysica p̄cise cognoscit terminos ꝯfuse:
⁊ per ꝯñs ṗncipia per se nota in illis sunt tm̄ nota terminis
cõfuse cõceptis: qꝛ in illo priori quo nullo modo intelligi=
tur habere metaphysicā nõ põt cõcipere ad qḋ genꝰ perti=
neant illi termini: nec similiter põt scire oēs cõceptus tran
scendētes: qui nec includūtur quiditatiue in illis terminis:
sed coꝝ ꝯsideratio spectat ad metaphysicā: sꝫ habita ꝑ meta
physicā notitia predictoꝝ: forte nõ vt metaphysicus: sed vt
geometer vel vt physicus poterit acq̇rere notitiā distinctaꝫ
terminoꝝ ꝑ viā diuisionis: ⁊ sic cognoscere sua ṗncipia ex
cognitiõe distincta terminoꝝ: ⁊ sic habere sua principia per
se nota terminis distincte cõceptis: qḋ bene nota. sustinēdo
tñ ad metaphysicā tm̄ nõ pertineat cõsiderare oēs quidita
tes in particulari pertinentes ad speciales sciētias: sꝫ ꝙ q̄li
bet scientia specialis cõsideret quiditates in particulari: et
sub rõne ꝓpria quiditatiua pertinentes ad illā scientiā. Ex
his patet qūo metaphysica dr̄ prima ⁊ non dicitur prima.
¶ Ibi. Sed cõparãdo totū ordinē cõfuse cõcipiendi ad to
tum ordinē distincte concipiēdi quis sit prior. i. an cognitio
cõfusa sit simpliciter ṗor distincta: puta an ꝓ statu isto ṗus
origine cognoscatur aliquid confuse q̄ꝫ distincte. Dicit doc.
ꝙ sic. ṗus em̄ origine cognoscitur totū q̄ꝫ partes. Et quia in
ordine cõfuse concipiendi est spēs specialissima: cuius sin=
gulare fortius mouet sensum. ideo ṗus simpliciter cognitū
ṗmitate originis est species specialissima. Et hoc dꝫ intelli
gi tm̄ qñ singulare illius speciei est perfecte presens ⁊ opti=
mū dispositū respectu potentie sensitiue q̄ etiā sit bñ disposi
ta. Cõiter tñ priꝰ origie ꝯcipit̄ magis vl'e q̄ꝫ minꝰ vl'e: ⁊ hoc
ē: qꝛ cõiter singulare magis vl'is priꝰ ⁊ fortiꝰ sentit̄ q̄ꝫ singu
lare minꝰ vl'is: qḋ est veꝝ cõiter: si tñ singulare minꝰ vl'is for
tius moueat sensuꝫ: tūc spēs itelligibilis illiꝰ spēi ṗꝰ origie
cãt notitiā illiꝰ q̄ꝫ notitiā magis vl'is. Ex his appet ꝙ doct.
hic ⁊ i sua met. lib. 2. q. vl. sibi nõ ꝯtradicit. hic em̄ vult ꝙ pri
mū cognitū ṗmitate origis nõ ē magis vl'e: sꝫ simpl'r minꝰ

vl'e: ꝛ ibi vl't ꝙ magis vl'e: vide ēt ꝗ ibi ꝓlixe exposui oñdēdo quō illa. q. ñ ꝯtradicit. q. huic. Et ibi glosaui auctes phi. ꝛ Aui. put faciūt ibi ad ꝓpositū: ꝗ ſm aliū ꝛ aliū sensum pñt ꝟificari: vt ibi pꝫ.

Rñsio ad al's instantias.

¶ Nūc rñdeo ad illas istātias fctās ꝯtra illō. s. ꝙ disticte cog̃scere ē cog̃scē ſꝫ oēs ptes ꝛc. Ad pmā dico ꝙ distincte cognoscere aliq̃d nō est tm̃ cog̃scere oēs partes illiꝰ etiā vnitas: ꝛ hoc si totū sit aliō a ptibꝰ ꝛ vnitis sed est cog̃scere ipm̃ totū ſm oēs suas ptes: ita ꝙ si ē vna cognitio totiꝰ ꝛ partiū: illa terminetur ad totuꝫ ꝛ ad ptes. Si ꝟo alia ꝛ alia: vna terminetur p̄cise ad totū ꝛ alia ad ptē: vel si sint plures pte alia ad vnā: ꝛ alia ad aliā. ꝛ hoc dr̃ disticte cognosci. ¶ Ad scḋm dico: ꝙ cognitio totiꝰ realiter vel cōceptibiliter distincta a ptibꝰ causatur a spē intelligibili totius si intelligit̃ abstractiue: si ꝟo intuitiue: cātur ab ipo toto. imo forte totū ēentiale causat cognitionē nō tm̃ sui ſꝫ ēt partiū. Et tenēdo ꝙ magis vniuersale cog̃scatur abstractiue p spēm minꝰ vl'is: tūc species illa poterit ptialiter causare notitiā totiꝰ ꝛ oim̄ ad q̇ditatē ipsiꝰ ptinentiū: vt. s̄. patuit q. 1. q2 obiectū causat cognitionē sui ꝛ oim̄ ꝟtual'r vel essentialiter cōtentoꝝ. ¶ Ad tertiū dico: ꝙ loq̄ndo de toto essentiali ꝛ ī nobis ꝙ alia cognitiōe cognosco totū: ꝛ alia ꝛ alia ptes: ꝛ sic alia cognitione cognosco hoīem: ꝛ alia corpus: ꝛ alia aīam. similiter alia cognitiōe cognosco hoīem: alia animal: alia corpus: ꝛ sic ascendēdo. Et cōcedo ꝙ cognitio hominis terminatur p̄cise ad hoīeꝫ: ꝛ cognitio aīalis ad aīal. Et cū dr̃ ꝙ cognitio hoīs est cōfusa ꝛ cognitio ptiū distincta ergo idē cognoscitur simul distincte ꝛ ꝯfuse. Dico ꝙ cognitio hoīs absolute est cōfusa: ꝛ cognitio ptiuꝫ hoīs p̄cise nō est cognitio hoīs distincta: cū illa sit tm̃ cognitio partiū ꝛ non hoīs. Sed habita cognitione hoīs ꝛ omniū ptiū vt sunt hoīs. hoc totū vocatur cognitio disticta hoīs: ꝛ sic cognoscere hoīeꝫ ſm oēs suas partes (lꝫ talis cognitio plures includat cognitiones) est cognoscere distincte hoīem. Ista ꝟo nō simul stāt. s. ꝙ simul cognoscā hoīem distincte ꝛ cōfuse: q2 cognoscere cōfuse est ipm̄ cognoscere nō ſm oēs partes: ꝛ cognoscere distincte est ipꝫ cognoscere ſm omes suas partes. sicut etiā cū cognosco ꝓpositionē aliquaꝫ distincte: nō tm̃ cognosco ꝓpōnem in se sed simul cognosco termios: illiꝰ: lꝫ alia cognitione cog̃scaꝫ ꝓpōnē: ꝛ alia ꝛ alia terios ꝛ stantibus simul illis cognitionibꝰ: tūc distincte cognosco propositionē. Nisi forte dicatur vt aliq̇ dicunt ꝙ p̄us habet cognitio terminoꝝ ꝛ vnionis eoꝝ: ꝛ post cognoscitur ꝟitas ꝓpōnis distincte: ꝛ habita illa non remanet prior cognitio terminoꝝ: q2 illa cōtinet notitiā terminoꝝ: sed hoc non credo absolute veꝝ de quo al's. Et ex his pꝫ rñsio ad quartū.

Alia et alia cognitione cognoscitur hō et partes.

¶ Ad q̇ntū cōcedo absolute ꝙ intellectꝰ creatus nō pōt simul cognoscere eque bene plura sicut q̇dlꝫ seorsuꝫ: ꝛ hoc eq̄ intēse. In ꝓposito ꝯcedo: ꝙ nō eque intēse simul cognoscit totū ꝛ ptes: sicut vnū illoꝝ seorsum acceptū: tm̃ cognoscit totum ꝛ ptes distincte: sicut ego cognosco lapidē disticte ſm oēs suas ptes: nō tm̃ ita intēse sicut intellectꝰ angeli q2 pfectior: ꝛ tm̃ āgelꝰ nō cognoscit distinctiꝰ: posito ꝙ lapis possit a me cognosci distincte: sic in ꝓposito. ¶ Ad sextū dico breuiter ꝙ illud q̄ᵹtū pōt distincte cognosci ſm oēm eiꝰ q̇ditatē: q2 ſm oēm cōceptuꝫ inclusum q̇ditatiue: sed nō pōt distincte cognosci ſm oēm partē integralē: ꝛ hoc loquēdo de ptibus ꝓportiōalibus: q2 tūc actu cognoscerētur infinita imo infinities infinita: q2 illud est diuisibile in infinitas partes: ꝛ q̄lꝫ pars adhuc est diuisibilis in alias infinitas. hoc eī mō tm̃ pōt cognosci ab ītellectu infinito intēsiue. pōt tm̃ cognosci distincte ab intellectu creato ſm oēs partes integrales quātitatiuas. ¶ Ad septimū dico: ꝙ cognitio paternitatis cōfusa nō pōt haberi aliquo mō nisi p̄cognitis fundamento ꝛ termino: ꝛ magis termino: q2 ꝓprie est ad aliō siue est entitas formaliter ad aliud vt ad terminū: habita tm̃ tali cognitione pōt eam distincte cognoscere et q̇ditatiue. i. ſm omes cōceptus q̇ditatiue ꝛ essentiāl'r inclusos: ꝛ quo ad istā cognitionē q̇ditatiuā distinctam pōt haberi sine termino ꝛ fundamento p̄cognitis. i. ꝙ cognitio fundamēti ꝛ termini nō req̇ritur ad cognitionē eius tm̃ quiditatiuā distinctam: lꝫ req̇ratur ad cognitionē eius absolutā: q2 est impossibile cognoscere relationē fundamento ꝛ termino nō p̄cognitis ꝛc.

Relatio pōt quiditatiue ꝛ distincte cognosci nō p̄cognitis fundamento ꝛ termino.

¶ Ad octauū dico: ꝙ hoc est necessariū q2 talis cognitio distincta vt. s̄. pꝫ. fit p diuisionē magis cōis: ꝛ hoc nō est incōueniēs: est tm̃ incōueniēs ibi de indiuiduo sensibili pfecte pñte sensui sub rōne ꝓpria. ¶ Ad nonuꝫ dico: ꝙ visio illa pōt termīari ad q̇ditatē albedinis absolute nō vt qō: sed vt quo. i. ꝙ q̇ditas albedinis ē rō formalis terminādi visionē: non aūt terminat vt qō: sed tm̃ vt singularis. i. ꝙ singularitas est ꝯditio obiecti: vt pꝫ a doc. li. 1. met. sue. q. 6. Cum dr̃ de cōceptu entis. Dico ꝙ talis cōceptꝰ nō cognoscitur nisi abstractiue: mō potentia visiua nō abstrahit: cognoscit ergo albedinē distincte eo mō quo pōt sibi ꝯpetere cognitio siue visio distincta: visio eñ tm̃ terminatur ad rem existentē ꝛ sic suo mō videt albedinē: ꝛ q̇cq̇d real'r ꝛ essentialiter existit in albedine: si visio est pfecta ꝛ distincta: non tm̃ ibi distinguēdo vnū cōceptū ab alio. Vel breuiter dicēduꝫ ꝙ nō pōt videre nisi ꝙ cadit sub obiecto eiꝰ adequato: qō ē p̄cise color vel lux: nō est sic de intellectu: q2 hꝫ totū ens pro obiecto: ꝛ pōt abstrahere ꝯceptus etiā cōissimos. Pōt breuiter dici: ꝙ cognoscere aliq̇d distincte ſm oēs ꝯceptꝰ essentialiter inclusos tm̃ ptinet ītellectui: cū sit ꝟtus illimitatior et ꝟtꝰ abstractiua: ꝛ hoc magis placet. ¶ Ad decimū dico: ꝙ non pōt videre oēm partē albi: q2 datur minimū visibile virtute quo minꝰ videri nō pōt: vt pꝫ de sensu ꝛ sensato: ꝛ cū dr̃ ꝙ tunc esset aliqua pars nō visibilis: dico ꝙ esse visibile pōt dupl'r intelligi: pmo ꝙ sit visibile per se: ꝛ hoc mō ē ibi aliqua ps ita pua ꝗ nullo mō pōt mouere sensum. scḋo ꝙ sit visibile non p se: sed vt in toto pōt coagere ad sui visionem: sed sepatū nō: ꝛ hoc mō quecūq̧ pars pōt videri vt p̄cise in toto: nō tm̃ distincte pōt videre oēs ptes cuꝫ sint ibi infinite. Si eñ intellectꝰ non pōt simul videre ptes infinitas: multo minꝰ potentia visiua.

Visibile duplex.

¶ Ad vndecimū pꝫ rñsio ex dictis ad pmū scḋꝫ ēt tertiū art. ¶ Ad duodecimū ꝛ vltimū pꝫ rñsio ex his ꝗ exposui ꝓlixe in q̄l. de notitia intuitiua. ¶ Ibi. Si eñ aliq̇s aliꝰ eēt. Dicit doc. ꝙ si spēs itelligibilis spēi specialissime (ꝗ agit ſm vltimū potentie sue) imediate ꝓduceret ꝯceptū supioris: ille eēt pfectissimꝰ quē posset ꝓducere: q2 cā nālis nō ipedita ꝛc. ꝓducit effectū pfectissimū quē pt̄. Si ḡ cōceptꝰ superioris esset pfectissimus in quē pōt: seq̇tur ꝙ nūq̄ talis spēs poterit ꝓducere ꝯceptū spēi specialissime: cū ille sit pfectior ꝯceptu supioris. ¶ Scḋo p̄ncipaliter doct. ꝓbat idē ibi. Scḋo sic. q2 ſm Aui. ꝛc. Hic doc. p̄supponit vnuꝫ qō dicit. s̄. di. 2. q. 1. ꝙ aliqua est ꝓpositio p se nota terminis confuse cōceptis: vt mathematicus habet istam per se notā puta: totuꝫ est maius sua parte: vel linea est longitudo sine latitudine: terminis confuse cōceptis. Et metaphysicus haberet illas ꝓpositiones per se notas terminis distincte conceptis. si ergo metaphysica est vltima in ordine doctrine: sequitur ꝙ prius cōcipiūtur principia aliarum sciaꝝ ꝛ termini illaꝝ ante p̄ncipia metaphysice: mō ordine doctrine ē a confuse concipiendi ad distincte: prius eñ occurrit totum ꝛ deinde resoluitur in partes. si eñ cōiora: puta ens ꝛ hmōī pmo ꝯciperētur: tūc metaphysica ꝗ pmo tractat de illis eēt simpl'r prima ordine doctrine: qō est ꝯtra Auicē. Tertia rō est ibi. Tertio quia si oporteret preconcipere ꝯceptus vniuersaliores añ ꝯceptū talis spēi: tūc supposito casu de singulari mouēte sensum ꝛ intellectū exñte soluto. i. non impedito: oporteret ponere magnū tēpus anteq̄ꝫ cōciperet species illius singularis pmo sensati: q2 p̄us oporteret intelligere oīa predicata cōīa dicta ī quid de illa specie ſm ordinē: cuiꝰ oppositū manifeste experimur: nā visa aliqua albedine singulari p̄us ꝛ facillime intellectus fert̃ in cognitionē albedinis in se q̄ꝫ in cognitionē superioꝝ. Et qō dicit de singulari mouente sensum ꝛ intellectū. Non dꝫ intelligi ꝙ singulare imediate moueat intellectū: sed tm̃ mediate: q2 prius monet sensum exteriorē causando spēm sensibilem: et spēs sensibilis in sensu exteriori causat fantasma in virtute fantastica: ꝛ fantasma causat spēm intelligibilē ī intellectu possibili qua causata statim pōt seq̇ intellectio. ꝛ hoc loquēdo de singulari exñte soluto. i. nullo mō impedito sꝫ debite approximato ꝛc. ¶ Ibi. Ex hoc apparet causa quare intellectꝰ intelligit p̄us vnū intelligibile q̄ꝫ aliud: lꝫ spēs pluriū sint ibi pñtes. hoc eñ nō est a volūtate. Dicit doc. ponēdo ꝙ in intellectu sit spēs nigredinis ꝛ albedinis: spēs soni: spēs tāgibilis obiecti ꝛ hmōi: que oēs agunt de necessitate nature ad cognitionē obiectoꝝ: quoꝝ sunt species: ꝛ certū est ꝙ oīa illa obiecta quoꝝ sunt tales spēs nō simul intelligūtur. quare ergo vna p̄us mouet ad cognitionē sui obiecti: Hoc precipue erit: q2 singulare spēi repñtate fortius mouet sensum exteriorē: quo moto fortius excitatur ꝟtus fantastica: qua excitata fantasma talis singularis fortius ꝛ prius excitat speciem intelligibilem: ꝛ hoc nō est a voluntate: quia intellectus tunc non habet actum intelligendi. Sed in hoc videt̃ ꝙ doc. sibi contradicat: qui in. 2. d. 9. q. 2. expresse dicit ꝙ est in potestate angeli q̄ᵹtum ad primam intellectionē vti hac specie in memoria: vel illa: ad illam intellectionem actualem istius vel illius. hec sunt verba formalia Doc. vide responsionem huius in glosa quam ibi feci. ¶ Ibi. Scḋo dico de cognitione actuali distincte conceptorum. Hic doctor intendit ꝓbare ꝙ loquendo de cognitione distincta actuali primū cognitū primitate origīs est magis vniuersale. ꝛ hec

Apparēs ꝯtradictio

ratio eſt ſatis clara ī litera. ¶ Scđa ratio eſt ibi. Scđo ꝓbo idem. Et ſimiliterˢ hec littera eſt nota.

Duplex cōfuſum.

Contra iſtud obūcitur. Hic doct. intendit probare ꝙ magis vl'ia ſint primo nota nobis primitate originis: et lr̄a clara ē. ¶ Ibi. Ad ꝑmū dico. Hec rn̄ſio ſtat in hoc ꝙ ſicut duplex eſt cōfuſum. ſ. ꝑtiū ſubiectiuarū ⁊ ꝑtiū eſſentialiū: ita duplex eſt ordo. ſ. cōfuſe cōcipiendi ⁊ diſtincte: ⁊ ꝗ̄to aliq̄d eſt magis ꝯfuſuʒ ꝑtiū eſſentialiū tanto priꝰ cognitū cognitiōe confuſa: ⁊ ꝗ̄to aliq̄d ē magis confuſum cognitiōe ꝑtiū ſubiectiuaꝝ: tāto priꝰ cognitū cognitiōe diſtincta: ſed cōparando iſta duo ꝯfuſa inter ſe. ꝑmū ſimpliciť cognitū eſt cōfuſum ꝑtiū eēntialiuʒ. Et hoc eſt qđ dicit ibi. De iſto duplici ꝯfuſo. ¶ Ibi. Ad Aui. dico. Hec lr̄a clara eſt excepta iſta lr̄a q̄ ponitur ibi: qn̄ obiectū nō ē debite approximatū nō mouet ad cog̃ſcendū ſe ſub ꝑfectiſſima rōne ſed ſub aliq̄ imꝑfecta. hoc ſic ītelligiť qn̄ ſenſibile ē pn̄s ſenſui: vt ſingulare magis vl'is cū video coloratū hoc. ſ. vt ē ſingulare coloris: tūc tale ſingulare cāt p̄ciſe in ſenſu ſpēm coloris: ⁊ ita intellectꝰ ſequēs prio cog̃ſcit colorē: lʒ tale ſingulare ſit in ſe albū: tn̄ vt a remotis nō videť niſi vt indiuiduuʒ coloris nō vt indiuiduū albedis: ſed vt tale coloratū fit ꝑfecte pn̄s: tūc cāt viſionē albi: ⁊ ſic tādē cātur in ītellectu ſpecies intelligibilis ſpēi albedis: ⁊ tūc tale dr̄ ꝑfecte mouere ſenſum: ⁊ intellectꝰ primo cog̃ſcit ſpēm illiꝰ ſingularis. ſ. albedinē: ⁊ hoc magis pʒ in metaphy. Doc. li. I. q. vlt. vide q̄ ibi expoſui. ¶ Ibi. Ad tertiū dico. Tertiū argm̄ ſtat ī hoc: qꝛ in argumentādo priꝰ cōponimꝰ ſyll'm ex ꝓpōibꝰ: ⁊ ꝓpoſitiones ex terminis: ⁊ vltimo reſoluimꝰ ſyll'm in ꝓpōnes: ⁊ ꝓpōnes in terminos. ğ in ſyll'o ꝓus cog̃ſcimꝰ terminos: et poſt ꝓpōnes: ⁊ vltimo ſyllogiſmū. ſicut ğ dixi in cōpoſitione cōplexoꝝ. hoc idē dico in ꝯpoſitione incōplexoꝝ: nā hō priꝰ ꝯponiť ex ente: ſubſtātia corꝑe aīato: ſenſitiuo ⁊ rōnali: ⁊ vltimo reſoluiť in ea ex qbꝰ ꝯponitur. Cū ğ via cōpoſitiua ſit prior reſolutiua: ſeq̄tur ꝙ ꝑmo cognitū in hoc hoīe erit magis vl'e: cū magis vl'e ꝑmo cōponat: vt pʒ a doc. ī. 4. d. I. q. I. ¶ Rn̄det doc. ibi. Ad tertium dico. Et rn̄ſio ſtat in hoc. vcʒ ꝙ vtrobiꝗ̄. ſ. tā in cōplexis ꝗ̄ in incōplexis ꝓcedi tur ab includēte ad incluſuʒ: ⁊ ſicut in cōplexis cū ꝓncipiū īcludat ꝟtualr̄ cōcluſionē: ſeq̄tur ꝙ ꝓus cognoſco ꝓncipiū ⁊ ſimiliter cū termini ꝓncipioꝝ īcludāt ipa ꝓncipia: ſeq̄tur ꝙ ꝓus cognoſco termios: ſic in incōplexis cū inferiꝰ includat eſſentialiter ſuum ſuperius: ſeq̄tur ꝙ cognitione cōfuſa prius cognoſco inferius ꝗ̄ ſuperius.

Quid ſit ꝑmo notū hītualr̄.

Quantum ad notitiā habitualē. Hec lr̄a pʒ vſꝗ̄ ibi. Quātū ad iſtā notitiā hītualē ⁊ ꝟtualē dico: ꝙ cōiora ſunt priꝰ nota via originis: ⁊ ſatis pʒ lr̄a. Dicū tur aūt hītualr̄ ſiue ꝟtualiter nota ex hoc ꝙ includūtur in ꝑmo intellecto: ⁊ dr̄ ꝑmū intellectū in ꝓpoſito illud qđ ꝑ ſe intelligiť: ita ꝙ intellectio p̄ciſe terminať ad illđ ⁊ nullo mō ad incluſum. Sed qꝛ hīta notitia cōfuſa puta hoīs: tūc incluſa ſiue ꝑtes eēntiales illiꝰ dicunť intelligi: nō actu: qꝛ tūc intellectio actu terminareť ad illud: ⁊ tūc eēt ꝑ ſe ītellectū: ſed intelligiť hītualiter eo ꝙ eſt actu intelligibile: qꝛ. ſ. i potentia ꝓpinqua ad intelligi: nō ꝙ actu intelligať. Et ſic magis vniuerſale ē ꝑmo cognitū hītualiter minꝰ vniuerſali ſpſtādo ī cognitiōe hītuali ¶ Nota tn̄ de cognitiōe habituali ⁊ virtuali: qꝛ poſſet fieri difficultas. Si ens inquantū ens ē ꝑmo cognitū habitualiter ⁊ virtualr̄. ergo erit aptū ꝓus cognoſci actualiter: ⁊ ſic ordo diſtincte ꝯcipiēdi erit ꝑor ordine cōfuſe cōcipiendi: ſicut etiā forma q̄ eſt apta ꝓus ꝑficere materiā etiā actu ꝓus ꝑficit. Dico ꝙ nō ſeq̄tur ꝙ ens priꝰ cognoſcatur. nā ex quo Doc. tm̄ loq̄tur de cognito habitualiter ⁊ ꝟtualiter diſtincto cōtra cognitū actualiter: qualem ordinē hʒ aliq̄d ī ſe talē hʒ reſpectu cuiuſcūꝗ̄: ſicut dicimꝰ ꝙ hō priꝰ cōſtituitur ꝑ ens: deinde ꝑ ſubſtantiā: ⁊ ſic deſcendendo: ita hō in intellectu talē habebit ordinē: ꝙ qn̄ pn̄tať intellectui in cognitiōe actuali ſic ꝑficit intellectū ſm̄ illud eſſe qđ hʒ in ſe. ğ ꝓus eſt ī intellectu ꝑficiēdo vt ens. ſcđo vt ſubſtātia: ⁊ ſic deſcendēdo. Et intelligo nō ꝑficiēdo formaliter: ſed tm̄ obiectiue: vn̄ qualis eſt ordo inter aliq̄ vbi realiter diſtinguūtur: talis eſt vbi nō diſtinguūtur realiter: vt pʒ a Doc. in. 2. d. I. ⁊ in quol. vbi ğ plures forme realr̄ diſtinguūtur: vt vegetatiua: ſenſitiua: ⁊ intellectiua: q̄ realiter diſtinguūtur talis eſt ordo inter illas: ſic ꝙ vegetatiua prius ꝑficit: deinde ſenſitiua: ⁊ vltimo intellectiua. ğ vbi ī vna forma ſunt idē realiter ⁊ ꝟtualiter ibi cōtinētur vt in intellectiua. adhuc ſm̄ rōnē talis eſt ordo ꝙ ītellectiua intelligitur priꝰ ꝑficere vt vegetatiua ꝗ̄ vt ſenſitiua: ⁊ poſt intelligiť ꝑficere vt ſenſitiua: ⁊ poſtremo vt intellectiua. Et ſic ꝗ̄to cōiora tanto ſunt priꝰ nota intellectui noſtro: lʒ pro ſtatu lapſus ſit oppoſitum: et non debet intelligi ꝙ actualiter ſic ſit: ſed aptum natum eſſet ſic eſſe ex parte obiectorum: ſed pro ſtatu iſto repugnat intellectui ordo ille ⁊c.

Th. nitꝛ ſolu re rōnes Doc.

Sed ad rationes quas facit doc. ꝓbando ꝙ ſpēs ſpālīſſima ē ꝑmū cognitū loquēdo de cognitiōe cōfuſa actuali. Rn̄det q̄dā nouꝰ expoſitor S. Tho. ī libro q̄ intituľať de ente ⁊ eēntia. ¶ Ad ꝑmū dicit ꝙ ꝑfectiſſimꝰ ꝯceptꝰ ē cōceptꝰ entis ī quē pn̄t hmōi agētia naturalia. Et cū dr̄ a Doc. ꝙ tūc nō poſſet ꝓducere conceptū ſpecificū cuʒ ille ſit ꝑfectior. Rn̄det ꝙ nulla ꝟtus pōt in ꝑfectiorē effectum in ſuo effectu ꝑfectiſſimo ſimplr̄: quelʒ tn̄ virtꝰ pōt in effectū ꝑfectiorē ſuo ꝑfectiſſimo effectu ī quē pōt ꝓ aliq̄ ꝑori: qꝛ ille nō eſt ꝑfectiſſimꝰ niſi ſm̄ q̄d. Exēplū virtus gn̄atiua leonis non pōt in ꝑfectiorē effectū ꝗ̄ ſit leo: pōt tn̄ in effectū ꝑfectiorē illo quē ꝓducit in ꝓncipio actionis: q̄ tn̄ effectꝰ fuit ꝑfectiſſimꝰ: quē ꝓ tunc poſſet ꝓducere. ¶ Ad ſcđm argm̄ rn̄det: ꝙ ťmini metaphyſicales vt ſic nō ponūtur a nobis ꝑmo cog̃ſci: ſunt eīm termini metaphyſicales abſtracti abſtractiōe formali: ⁊ ſm̄ iſtū abſtractio formalis eſt q̄ forma abſtrahitur a ſubiecto vel a materia: ⁊ abſtractio totalis eſt qua totū vniuerſale abſtrahitur a ꝑtibꝰ ſubiectiuis: ſm̄ ꝑmā abſtractionē ꝗ̄titas abſtrahiť a mā ſenſibili: ⁊ ſm̄ ſcđam abſtractionē aīal abſtrahiť ab hoīe ⁊ leone: ⁊ ſic dicit ꝙ ens qn̄ꝗ̄ hʒ abſtractionē foralē qn̄. ſ. cū p̄ciſiōe ceteraꝝ rōnū gn̄icaꝝ ⁊ ſpecificaꝝ accipiť: ⁊ qn̄ꝗ̄ hʒ abſtractionē totalē: qn̄. ſ. vt totū vniuerſale ꝑtāte includit cetera genera ⁊ ſpēs. ¶ Ad tertiū rn̄det ꝙ nō opʒ in quacūꝗ̄ formatione ꝯceptꝰ ſpecifici ſemꝑ ſingillatim p̄formare ꝯceptū cōfuſum entis: ſed ſufficit ens ꝑmo oīm fuiſſe cognitū: in illo eīm oīa ꝟtualiter cōcipiunť. ¶ Ulteriꝰ dicit ꝙ nō opʒ tm̄ ipſis intereſſe: qꝛ nō eſt ordo eēntialis inter ꝯceptꝰ ꝯfuſos ⁊ ꝙ nō ſit talis ordo eēntialis (vt Scotiſte vn̄r tenere) ꝓbat qꝛ qn̄ ſunt aliq̄ ꝯceptꝰ eēntialiter ordinati ordine ordis: impoſſibile eſt extremos generari nō genitis intermediȷ̄s: ſed experimur nos ꝯcipere hoīem ⁊ ſubſtātiā: et tn̄ intermedia ignoramꝰ nō ſolū diſtincte ſed etiā ꝯfuſe. ğ. Et dicit ꝙ Scotiſte nō pn̄t ſoluere hanc rōnem. Et ſi cōtra illā rōnem arguatur. ſ. ſi nō eſt ordo eēntialis īter cōceptꝰ cōfuſos actuales ſuꝑioris ⁊ inferioris. ğ ita pōt ꝑmo gn̄ari conceptꝰ ſpēi ſpālīſſime ſicut entis: qđ eſt cōtra eos. Dicit ꝙ lʒ nō ſit ordo eēntialis inter oēs alios cōceptus inter ſe p̄ter cōceptū entis: eſt tn̄ ordo eēntialis inter cōceptū entis: ⁊ inter oēm aliū cōceptū: ſic opʒ priꝰ ens cōcipi: quo ꝯcepto pn̄t alia cōcipi. ¶ Deīde dicit ꝯtra Doct. ꝙ ens ⁊ qđlʒ ſimplr̄ ſimplex pōt cognoſci cognitiōe cōfuſa actuali: ⁊ āteꝗ̄ ꝓbet p̄mittit ꝙ nō eſt de rōne cognitiōis diſtincte actualis ꝙ obiectū cognoſcatur ꝑ reſolutionē ī ꝑtes rōnis: ſed ſufficit ꝙ obiectū penetretur ab intellectu ſm̄ oē qđ actualiter in illo inuenitur: ſiue hoc fiat per reſolutionem obiecti in partes rationis: ſiue fiat ex claro intuitu obiecti ſimplicis. Similiter nō eſt de rōne cognitionis ꝯfuſe actualis: ꝙ intellectus intelligat obiectū ſm̄ aliq̄d: ⁊ ſm̄ aliq̄d ignoret: ſed ſufficit ꝙ ītellectus feratur in obiectū: ⁊ nō penetret eiꝰ actualitatē: quo p̄miſſo probat intentū: ⁊ rō ſua ſtat in hoc: ꝙ qn̄ intellectꝰ fertur in ens actualiter ⁊ neſcit ipm̄ ſeꝑare a ſubſtātia ⁊ accidente cognoſcit ipm̄ confuſe: ſed hoc patet ꝑ experientiam qꝛ videmꝰ multos per plures annos exercitatos in ſtudiȷ̄s adhuc neſcire diſtinguere rōnem ꝓpriam entis a ſubſtantia et accidente. Et addit ꝙ ex quo cōceptꝰ actualis confuſus entis eſt cōceptus imꝑfectiſſimus omniū. ergo eſt prius via originis: pʒ / qꝛ imꝑfectiora ſunt priora via generatiōis ex 9. met. T. c. 15. ¶ Et ſi dicať ad hoc ꝙ ꝑfectio cōceptus eſt duplex. ſ. obiectalis ⁊ euidētie: ⁊ ille cōceptꝰ eſt ꝑfectior obiectalis q̄ habet obiectum ꝑfectius poſitiue: ille autē eſt ꝑfectior euidentie qui habet obiectū pauciora includēs: vt pʒ in ꝓhe. metaphy. lectione ſecūda. ¶ Contra hoc arguit ꝓbando ꝙ ꝯceptꝰ actualis cōfuſus entis ſit cōceptus imꝑfectiſſimus loquendo de perfectione euidentie: ⁊ ratio ſtat in hoc: quia ille conceptus eſt ineuidentiſſimus ſub quo ītellectus magis remotꝰ eſt a cognitione aliorum ꝗ̄ ſub quocūꝗ̄ alio cōceptu: ſed intellectus habens cōceptum entis magis diſtat ab aliorum cognitiōe ꝗ̄ habens quēcunꝗ̄ alium cōceptum: patet / quia quādo ſunt aliqui duo cōceptus quorum vnus actualiter includit alterum ipē eſt in proximiori diſpoſitione ad cognoſcenduʒ reliquū ꝗ̄ econuerſo: modo aliȷ̄ cōceptus includūt cōceptum entis ⁊ nō ecōtra. Et confirmat hoc ꝑ dictuʒ Sco. qui dicit ꝙ pars rōnis actualiter intellecte eſt ſatis proximuʒ intellectui: adeo vt proximius eſſe non poſſit. Et dicit ꝙ illud de prohemio metaphyſice ſcʒ ꝙ euidentia actualiter penes obiectum pauciora actu includens non eſt ad propoſitum: quia certitudo illa eſt certitudo obiectalis: ſermo aūt noſter eſt de euidētia ſe tenente

Hec rō ſet multū euidens ſi valeret.

ex ꝑte intellectꝰ. Ex talibꝰ em̄ euidētibꝰ ⁊ certis ꝓcedit intellectꝰ ad sibi ineuidentia ⁊ incerta. ¶ Ultimo arguit cō-
tra doc. ꝓbando ꝙ spēs specialissima nō sit obiectū simplr
cōfusissimū: ⁊ dicit ꝙ magis vl'e puta genꝰ est magis cōfu-
sum: qꝛ plura ɔtinet sine ordine: spēs aūt cōtinet ꝑtes suas
ordinate: mō ꝓuerbiū est. vbi pluralitas sine ordine ibi cō-
fusio. Et si dicat ꝙ genus cōtinet spēs ordinate: qꝛ cōtinet
eas mediꝭ differentijs: q̄ sunt valde ordinata. Arguit con-
tra: quia genus non cōtinet species et differentias in actu
sed in potētia: vt dicit Porphy. c. de differētia. ergo ɔtinet
eas indistīcte tenet ɔña: qꝛ actꝰ est q̄ distinguit. 7. meta. tex.
c. 49. Et sic pꝫ q̄d dicat iste nouus expositor.

Ochaꝫ et ɔtra doct. arguit. **Item Ocham** in p̄mo. d. 3. q. 5. arguit cōtra multa dicta doc. Et p̄mo cōtra hoc qđ di-
cit ꝙ cōceptus spēi vel generis nō est simplr simplex. ⁊ p̄mo
sic arguit. Qñ aliq̄d cōponitur ex pluribꝰ ꝑtes sunt ibi mō
sibi cōuenienti: si totū sit realiter: ꝑtes sunt realr: si totū sit
ens rōnis ⁊ hñs actualr esse ɔpositū ⁊ eē obiectiuū ꝑtes ꝓ-
portionalr erūt. ergo conceptꝰ spēi specialissime nō pōt esse
sine ꝑtibus suis: ⁊ ita cū Sco. ponat ꝙ ɔceptꝰ entis ē pars:
non pōt esse cōceptꝰ spēi specialissime sine ɔceptu entis: qđ
ipse negat. ¶ Scđo arguit. Quādo aliqua hñt oēs partes
simplr easdē sunt simpliciter idē. ergo si conceptꝰ speciei est
cōpositꝰ habebit easdē ꝑtes quas hꝫ diffinitio. ḡ diffinitio
⁊ diffinituꝫ nō eēnt distincti termini: qđ Sco. negat. d. 2. q.
2. ¶ Si dicat ꝙ aliter cōponūt cōceptū spēi ⁊ cōceptū dif-
finitiōis: qꝛ in cōceptu diffinitiōis sunt in actu: sꝫ in cōceptu
spēi sunt tm̄ potētialr vel ꝟtualr. ¶ Cōtra: qꝛ nō dicimꝰ for-
mā facere materiā cōpositā eo ꝙ sit in materia tm̄ in poten-
tia ⁊ nō in actu: sic in ꝓposito. ¶ Scđo p̄ncipalr arguit cō-
tra aliū dictū doc. s. ꝙ illđ dꝛ ɔfuse ɔcipi qñ ɔcipit sicut exp̄-
mitur ꝑ nomē: ⁊ distincte qñ ɔcipitur sicut exp̄mitur ꝑ diffi-
nitionē: innuens ꝙ diffinibile nō pōt distincte cognosci si-
ne diffinitione. Cōtra. Oē qđ cōcipitur ſm totū ⁊ ſm q̄libꝫ
ꝑtem distincte ɔcipitur: sed ɔceptꝰ diffiniti est hmōi: pꝫ: tū
qꝛ aliqua spēs nō hꝫ diffinitionē ꝓprie dictā: tū qꝛ ɔceptus
alicuiꝰ spēi est simplr simplex. tū qꝛ cōissimū nō est sꝑ p̄muꝫ
distincte cognitū: nec etiā ɔmuniꝰ semꝑ p̄us disticte cogno-
scitur. ¶ Tertio p̄ncipalr arguit ɔtra hoc qđ dicit doct. ꝙ
spēs specialissima cuius singulare ⁊c. Primo cognoscit ⁊c.
Sed qꝛ iste rōnes ꝓcedūt de singulari: de quo doc. ad pñs
nō intēdit ꝑtractare. iō ꝓ nūc omittātur. ¶ Quarto p̄nci-
paliter arguit ɔtra rōnes q̄s doc. facit ꝓbādo ꝙ spēs specia-
lissima sit p̄mū cognitū: ⁊ p̄mo arguit ɔtra p̄mā: qꝛ qñ acci-
pit ꝙ cā naturalis ⁊c. aut intelligit ꝙ cā naturalis producit
effectū ꝑfectissimū ſm numeruꝫ: aut ſm spēm? Si p̄mo mō:
falsum est: qꝛ ignis in calefaciendo nō ꝓducit ꝑfectissimuꝫ
calorē que pōt: qꝛ successiue ꝓducit illū. Si scđo mō: aut in-
telligit de causa totali aut ꝑtiali? Si p̄mo. si est nata ꝓduce-
re plures effectꝰ: nullus eoꝝ priꝰ ꝓducetur nisi forte p̄orita-
te tꝑis: qꝛ vnꝰ pōt ꝓduci in instanti: ⁊ aliꝰ tantū successiue ⁊
ꝓductꝰ in instanti erit p̄or: sed non seq̄tur ꝙ sit ꝑfectior: pꝫ
ꝑ phm̄. 9. meta. q̄ sunt p̄ora gñatione sunt īꝑfectiora: qđ dꝫ
intelligi de totali cā ordinata hñte plures effectꝰ. Si itel-
ligit de cā ꝑtiali: nō seq̄tur ꝙ ꝓducat effectuꝫ ꝑfectissimū: ī
quē pōt priꝰ origīe: pꝫ/ qꝛ substātia aīe p̄mo causat cognitio-
nem: ⁊ postea ista cognitio ⁊ substātia aīe poterūt ꝓducere
vnā volitionē q̄ē ꝑfectior cognitiōe p̄ma ꝓducta ī naturali-
bꝰ. ¶ Preterea. ſm Sco. visibile distās p̄us intelligiꝫ sub rōe
cōiori q̄ minꝰ cōi. ḡ nō semꝑ ꝓducitur p̄mo effectꝰ ꝑfectissi-
mus. Si dicatur ꝙ cāe iste sunt īpedite ꝓpter īproportionē
mediꝭ. ¶ Cōtra. qñ ē aliq̄ cā ꝓductiua multorū effectuū: ita
ꝙ q̄cūq̄ sufficiūt ad ꝓductionē vniꝰ effectꝰ: puta. a. ⁊ nō alte-
rius: puta. b. ⁊ tūc. a. ⁊. b. si simul ꝓducātur priꝰ nā ꝓducitur
b. q̄. a. qꝛ p̄us nā ſm phm̄. 5. meta. ⁊ ſm eos: est illud qđ pōt
eē sine alio ⁊ non ecōuerso. ḡ non pōt ꝓduci ɔceptꝰ spēi spe-
cialissime nisi ꝓducatur ɔceptꝰ cōior: sed ecōuerso p̄t ſm eos
qñ obiectū īproportionalr existit. ḡ p̄us nā ꝓducitur ɔceptꝰ
cōior. Si dicatur ꝙ ɔceptus spēi spālissime p̄t ꝓduci sine cō-
ceptu cōiori. Contra. si ɔceptꝰ ille sic excedēs non simul cā-
retur. hoc erit ꝓpter defectū intellectꝰ agētis: aut possibilis:
aut spēi itelligibilis: nō ꝓpter defectuꝫ intellectꝰ agētis vel
possibilis: qꝛ sꝑ vniformiter se hñt: nec spēi intelligibilis sꝫ
vlis: qꝛ quero a q̄ causareꝫ illa spēs illiꝰ vniuersal': ⁊ nō pōt
dari nisi intellectus agens ⁊ singulare: vel spēs singularis
vel nā cōis q̄ oīa sunt p̄ñtia ⁊ sufficiēter approximata qñcū-
q̄ generatur spēs rei singularis. Hoc ɔfirmatur: qꝛ si p̄mo
nō hꝫ ɔceptꝰ entis: ⁊ postea hꝫ: tūc erit tꝑs mediū inter ꝓdu-
ctionē ɔceptꝰ spēi specialissime ⁊ ꝓductionē ɔceptꝰ entis. Et
quero de illo tꝑe: aut fit aliqua mutatio aut nulla? si nulla:
non est maior rō ꝙ ageret post illud tꝑs mediū q̄ in illo tē-
pore medio. si aliq̄ mutatio: non p̄t dari terminꝰ talis muta-
tionis: qꝛ nec spēs nec actꝰ intelligēdi: vt pꝫ. ¶ Itē arguit
ɔtra hoc qđ dicit doc. ꝙ ɔceptꝰ ꝑfectissimꝰ in quē p̄ñt est cō-
ceptꝰ spēi specialissime ipse ꝓbat ꝙ ɔceptꝰ singularis sit ꝑfe-
ctior. Sed qꝛ doc. p̄us p̄misit velle tm̄ loq̄ de magis ⁊ minꝰ
vniuersali: ⁊ nō de singulari: ideo hec argumēta Ochā q̄ ꝓ-
bant de singulari ad pñs omitto: cū non sint ɔtra ɔclonem
Doc. ¶ Cōtra scđam rōnem Doc. arguit Ochā ⁊ ꝓbat: po-
sito ꝙ termini metaphysicales sint p̄us noti termīs aliarū
sciaꝝ: ex hoc non seq̄tur ꝙ metaphysica ordine doctrine sit
prior alijs scientijs: qꝛ scientia metaphysicalis est de cōple-
xis: q̄ cōplexa sunt posteriꝰ nota ordīe doctrine: qꝛ nō semꝑ
seq̄tur ꝙ si termini sint priꝰ noti ꝙ cōplexa ex illis terminis
sint p̄us nota: pꝫ/ qꝛ isti t̄mini: corpꝰ celeste: astra: et paritas
⁊ iparitas: ⁊ hmōi sunt māifeste noti: ⁊ tm̄ istđ ɔplexū astra
sunt paria: nō pōt euidēter coḡsci. ¶ Preterea. Metaphy-
sica nō tm̄ est de ɔpositis: sed etiā est de substātijs sepatis: q̄
sunt posteriꝰ note ſꝫ istos. ḡ ⁊ si metaphysica non eēt vltima
ordine doctrine q̄tū ad illā ꝑtē q̄ est de ɔplexis ɔpositis ex
terminis cōibꝰ: tñ posset esse vltima q̄tū ad illaꝫ ꝑtem q̄ est
de substātijs sepatis. ¶ Cōtra tertiā rōnē arguit. Tū quia
eq̄ ɔcluderet magnū tꝑs si ɔceptꝰ spēi spālissime p̄mo ꝓduci-
tur āteq̄ deueniatur ad cōceptū entis. Tū qꝛ dicerēt alij ꝙ
simul saltē tꝑe q̄uis non nā ꝓducerenꝫ ɔceptꝰ entis cōissimi
⁊ ɔceptꝰ spēi spālissime. ¶ Deīde arguit ɔtra scđm articulū
in q̄ ponitur ꝙ ens nec'io est p̄mū distincte cognitū p̄mitate
origīs: et dicit ꝙ hoc est simplr fl'm: qꝛ ex q̄ ɔceptꝰ entis nō
est de eēntia spēi spālissime: cū talis ɔceptꝰ nō sit aliq̄d rea-
le: sed tm̄ in itellectu: sed spēs spālissima est res extra intel-
lectū ḡ talis spēs p̄t disticte ɔcipi sine ɔceptu entis. ¶ Pre-
terea. Ita ens p̄dicatur ī q̄d de deo sicut ⁊ de creatura. ḡ si-
cut deꝰ p̄t distincte coḡsci sine cognitiōe entis. ḡ. silr ⁊ crea-
tura cū nō sit maior rō de vno q̄ de alio. ꝙ aūt deꝰ sic possit
cognosci: ⁊ hoc loquēdo de cognitiōe intuitiua: pꝫ/ qꝛ in re
est simplr simplex ⁊ sic in re aut totaliter ignoraꝫ: aut tota-
liter cognoscitur. Cognitio autem intuitiua non ē respectu
alicuius conceptus. Itē aliquod sensibile distincte cogno-
scitur a sensu sine cognitione entis. ergo sic silr ⁊ ab intelle-
ctu cū sit pō supior ⁊ ꝑfectior. Ultimo arguit ɔtra. 3. ar. Sꝫ
qꝛ rōnes ille ꝓcedūt ex malo itellectu cognitionis ꝟtualis
⁊ habitualis: ⁊ vltra qꝛ ex illa parua glo. quā ibi feci facil-
me solui possunt: ꝓlixitatē vitādo illa argumenta pretereo.
Multi etiā alij docto. arguūt ɔtra pōnem Sco. in hac ma-
teria: sed qꝛ eoꝝ argumenta vel coincidūt cū argumentis ⁊
rñsionibus istoꝝ: vel si quid addant facilime solui pōt per
easdem, responsiones vel expositiones ad argumenta isto-
rum: illa ideo relinquo.

Nunc soluenda sunt dicta istarū opi. Et p̄mo ad illū nouū expositorē. S. Tho. rñ- Soluunꝫ rōes tho. Gaie.
deo. Qñ ergo rñdet ad p̄mū argumētū Sco. de cā nāli ⁊c.
Dico ꝙ argumētū doc. est euidēs. Et qñ dicit ꝙ cā nālis ꝓ-
ducit effectū ꝑfectissimū ꝓ illo tꝑe q̄ ꝓducit illū non tm̄ ꝑfe-
ctissimū simplr: qꝛ ꝓ alio tꝑe pōt ꝓducere ꝑfectiorē: vt pꝫ de
virtute actiua respectu leonis. Dico vt. s. dixi ꝙ doc. loquiꝫ
de cā nāli nullo mō impedita ⁊ ꝑfecta q̄tū ad hoc: ꝙ non
prereq̄rit aliquā dispōnē preuiā: sꝫ ꝙ imediate possit attin-
gere terminū p̄ncipalr intentū: cuiusmodi est in ꝓposito de
causis nālibꝰ respectu intellectiōis. sic em̄ intellectꝰ ⁊ obie-
ctū: siue spēs intelligibilis obiecti sunt cause ꝑfecte: ꝙ nul-
la preuia dispōne posita ⁊ amoto quocūq̄ impedimēto sta-
tim attingunt perfectissimā intellectionē obiecti quam p̄ñt
habere: nō em̄ cognitio magis vl'is est dispositio preuia re-
quisita ad cognitionē minus vniuersalis loquēdo de cogni-
tione cōfusa: ⁊ sic pꝫ ꝙ ille cause si in p̄mo instanti quo sunt
sic vnite nō ꝓducūt ɔceptum perfectissimū: ꝓ nullo alio tꝑe
possunt ꝓducere ipsum. Et qđ dicit de ꝟtute actiua leonis
non est ad ꝓpositū: quia si virtus actiua leonis esset causa
ita perfecta respectu sui effectus principaliter intenti: sicut
est obiectū perfecte presens intellectui vel in se vel in specie
intelligibili subito attingeret leonē sicut etiam obiectum in-
tellectionem: sed quia virtus actiua leonis est valde imper-
fecta: ideo p̄us attingit multas dispōnes preuias que sunt
effectus imperfectiores. ¶ Ad scđam rñsionē quam dat ad
scđm argumētum doc. Dico ꝙ illa rñsio non euacuat ratio-
nem doc. qꝛ siue loquaꝫ de abstractione metaphysicali for-
mali siue totali non videꝫ respondere ad rōnem doc. Si em̄
metaphysica est posterior ordine doctrine quātū ad cogni-
tionem cōplexoꝝ: erit etiā posterior quantū ad cognitionē
incomplexoꝝ: qualitercunq̄ illa incōplexa abstrahantur:
vt patet intuenti: ⁊ respōsio facta ad istam scđam rōnem pꝫ
quomodo parum cōcludit. ex superius declaratis vide ibi.

Et quando dicit ꝙ termini metaphysicales vt sic nō ponūtur p̄mo cognosci: (supple vt sunt abstracti abstractōe formali) sed ꝙ significatū huiꝰ termini ens cōcretū quiditate sensibili ē p̄mo cognitū. Ex hoc videt̄ magis stare rō doc. q̄ tm̄ loquitur de terminis metaphysicaliter ꝯceptis q̄ sunt termini abstracti a sensibilibꝰ: q2 illi termini posteriꝰ cognoscuntur. Cū ꝟo iste expositor dicit ꝙ ens nō in se sed vt cōcretū q̇ditate sensibili est p̄mo cognitū. Tunc q̄ro ab eo: aut tale ens dicit ꝯceptū distinctū a q̇ditate sensibili: aut eundez cōceptū quē dicit q̇ditas sensibilis? Si p̄mo. videt̄ ꝙ ꝯceptꝰ entis vt sic sit abstractꝰ a q̇ditate sensibili: ꝛ sic stat argumētuz doc. Si scd̄o: tūc querēdū est de illa q̇ditate sensibili: ꝛ manifestū erit ꝙ spēs specialissima q̇ditatis sensibilis: cuiꝰ singulare fortiꝰ mouet sensum erit p̄mo cognita cognitiōe cōfusa ꝛ p̄mitate originis. Si ꝟo intelligat ꝙ ens ꝯcretū q̇ditate sensibili sit tm̄ ens sensibile: ita ꝙ ens sensibile est p̄mo cognitū: seq̇tur ꝙ illud ens sensibile erit p̄mo cognitū cuiꝰ singulare fortiꝰ mouet sensuz: ꝛ si singulare alicuiꝰ spēi specialissime fortiꝰ mouet sensum: seq̇tur ꝙ spēs specialissima erit p̄mo cognita cōfuse. ¶ Ad tertiā r̄nsionē. ex dictis supra pz ꝙ nihili facit ad argumentū doc. ¶ Ad illud qd̄ dicit de ordine eēntiali originis. anq̄ r̄ndeam p̄mitto aliqua. Primo ꝙ ordo essentialis origīs inter cōceptꝰ cōfusos pōt dupl'r intelligi: aut inter res cōceptas cōfuse: aut inter conceptus cōfusos: q̇bus ille res cōcipiunt̄. Exēplū primi. hō: aīal: sensibile: viuens: corpꝰ: ꝛ substātia. Exēplū secūdi. cognitio hoīs: cognitio aīalis. ꝛ sic deiceps. Secūdo p̄mitto qd̄ dicit doc. in. 4. d. 1. q. 1. ꝙ idē dr̄ priꝰ ꝛ posteriꝰ generari ꝯm aliā ꝛ aliam realitatē: q2 Fran. priꝰ origīe dr̄ ens: deinde substātia: deinde corpꝰ: ꝛ sic deinceps. Tunc dico ad rationē istiꝰ ꝙ accipiēdo ordinē essentialē originis p̄mo mō: extrema non pn̄t generari intermedijs nō generatis. ꝙ em̄ franciscus dicat̄ generari ꝯm substātiā ꝛ ꝯm humanitatē: ꝛ ꝙ simul nō sit genitꝰ ꝯm aīalitatē: corporeitatē ꝛ hmōi: est īpossibile: q2 vbi est talis ordo: est īpossibile hr̄i posteriꝰ sine p̄ori. Si ꝟo intelligat ꝙ vbi ē talis ordo extrema nō pn̄t cōcipi intermedijs nō cōceptis. Dico ꝙ hoc pōt hr̄e duplicē sensum. Primo sic. ꝙ Frāciscus intelligat̄ vel concipiat̄ generari ꝯm substantiā ꝛ ꝯm suū esse vltimatū: ꝛ ꝙ nō intelligatur generari ꝯm alia ītermedia: hoc forte īportat difficultatē. Scd̄o sic: ꝙ extrema puta substātia ꝛ hō nō possint absolute cōcipi intermedijs nō ꝯceptis: hic sensus ē falsus: q2 ꝯtingit cōcipe hoīem ꝛ substātiā nō cōcipiendo ip̄m esse aīal vel viuens. Et pz ꝙ hic nō est ordo eēntialis originis: sic ꝙ cōceptio hoīs cōfusa essential'r dependeat a ꝯceptiōe aīalis. Si ꝟo intelligat̄ ordo essentialis inter cōceptꝰ cōfusos scd̄o mō sumptos. s. inter cognitiones cōfusas sup̄ioris ꝛ inferioris. ¶ Dico ꝙ nō inueni a Doc. ꝙ inter tales conceptus cōfusos sit ordo eēntialis originis: ꝛ sic stat ꝙ extremi cōceptꝰ pn̄t haberi intermedijs nō habitis. Bn̄ verū est ꝙ loq̄ndo de cōceptibꝰ distinctis inter illos est ordo eēntialis origīs: q2 hō nō pōt distincte cōcipi nō cōceptis oībus superioribꝰ: et ita nō pōt hō distincte cōcipi: ita ꝙ distincte cōcipiat̄ qd̄ ens est. nisi oīa intermedia ꝯcipiāt̄ vt pz. ¶ Dico etiā ꝙ posito ꝙ sit ordo essentialis origīs inter ꝯceptus cōfusos scd̄o mō dictos hoc dz intelligi q̄ntū ad ꝓduci: q2 vt dicit doc. si ponat̄ vna spēs intelligibilis eadē respectu speciei specialissime ꝛ oīm superiorꝝ: illa spēs vna cū intellectu priꝰ origine causat cognitionē cōfusam puta albedis: et posteriꝰ origine causat cognitionē cōfusam coloris: ꝛ sic deinceps: ꝛ sic est ordo eēntialis originis iter hmōi cognitiōes qualis pōt esse inter plures effectꝰ ab eadē causa ordinate ꝓductos: ꝛ sic iste cognitiōes cōfuse ab eadē cā ordinate ꝓducuntur: et tūc negat̄ ꝙ extrema possint hr̄i siue ꝓduci intermedijs nō ꝓductis: lz intellectꝰ habita cognitiōe cōfusa superioris possit p̄cise ꝯsiderare illud nō ꝯsiderando inferiꝰ: vt patuit a Doc. s̄. q. 1. p̄ntis. d. tm̄ quantū ad ꝓduci cōparando ad eandē cām non pōt cōceptꝰ sup̄ioris ꝓduci a spē itelligibili alicuiꝰ spēi spālissime nō ꝓducto priꝰ conceptu ꝯfuso spēi specialissime: ꝛ sic pz ad rōnē istā que priꝰ videbatur sibi oīno insolubilis. ¶ Ad aliō argumentū quo ꝓbat ꝙ ens pōt cōfuse ꝯcipi. ꝛ p̄mo r̄ndeo ad illud qd̄ p̄mittit. nā q̄n dicit ꝙ cognoscere aliq̇d distincte est illud cog̃scēdo penetrare ꝯm oīa q̄ sunt in illo. Hoc cōcedit̄: nec in hoc differt a positione Doc. q2 habeo ꝑ eodē cognoscere hoīem penetrando ꝯm oīa ipsiꝰ hoīs ꝛ cognoscere eū ꝯm oēs ꝑtes eiꝰ. nō eī possum ꝑfecte penetrare hoīem nisi cognoscam oēs partes essentiales hoīs: ꝛ cognoscere aliq̇d ꝯm oēs ꝑtes suas est ipsum distincte cognoscere. Tūc ad argumentū r̄ndeo q̄n dicit: ꝙ ens confuse cognoscit̄ ab aliquo intellectu q̄n nescit separare ens a substātia ꝛ accn̄te ꝛc. Dico p̄mo ꝙ Doc. supponit ꝙ ens dicat distinctū ꝯceptū aliū a substātia ꝛ accn̄te: vt. s̄. exposuimus. q. 1. p̄sentis. d. Et sic itellectus cognoscēs ens cognoscit ip̄m distincte. Et cū dicit ꝙ nescit ip̄m separare a substātia ꝛ accidēte. Hoc falsum est: q2 notum est apud intellectū: ꝙ oīs substantia est ens ꝛ nō ecōtra: ꝛ ꝙ oē accidens est ens et non ecōtra. Credo tm̄ ꝙ ens apd̄ istos possit cōfuse cōcipi: q2 isti ponūt ꝙ ens nō dicat aliū conceptuz a substātia et accidēte: ꝛ sic patz argumentū parū cōcludere. ¶ Ad aliud quo ꝓbat ꝙ conceptꝰ entis sit p̄mo cognitꝰ q2 imꝑfectissimus. Hoc negatur. ꝛ cum ꝓbatur ex. 9. metha. ꝙ imꝑfectiora sunt p̄ora via generationis. Dico ꝙ hec ꝓpositio habet veritatē in formis eiusdē ordinis: vt ptz a doc. in quoli. ꝛ in. 4. in materia de eucharistia: ꝛ vera est q̄ntū ad eā q2 cōiter que p̄us generātur in respectu ad aliquē effectum p̄ncipaliter intentuz sunt imꝑfectiora: vt patet in gn̄atione hoīs non em̄ est absolute vera ꝙ p̄mo genita sint imꝑfectiora: pz/ q2 p̄us gn̄atur substātia q̄ accidētia ꝛ tamen substantia ē ꝑfectior. Sic dico ꝙ lz cōceptꝰ entis sit imꝑfectissimꝰ: nō tamen seq̇tur ꝙ p̄us cognoscatur. nō em̄ valet substantia est p̄or gn̄atione accidente. ergo a nobis p̄us cognoscitur: īmo ecōtra p̄us accn̄tia cognoscūtur. ¶ Si dicat̄ ꝙ q̄n ꝑfectum et imꝑfectū cōparātur ad eandē cām imꝑfectū p̄us generatur. Cuz ergo cognitio entis sit imꝑfectior cognitione hoīs. seq̇tur ꝙ spēs intelligibilis hoīs p̄us origīe causabit cognitionē entis. ¶ Dico ꝙ q̄n imꝑfectū ꝛ ꝑfectū sic cōparantur ad eandē cām ꝙ imꝑfectū sit dispositio p̄uia ad ꝑfectum: imꝑfectū p̄us gn̄atur: vt patet in gn̄atione hoīs cuiꝰ prius gn̄atur sanguis deinde caro ꝛc. sed cognitio entis nō p̄req̇ritur vt dispositio p̄uia ad cognitionez hoīs vt. s̄. dixi. ergo nec est multū necesse hic distinguere de ꝑfectiōe obiectali ꝛ de ꝑfectiōe euidētie: qua etiā distinctione posita: certū est ꝙ ꝯceptus entis est ꝑfectior ꝑfectione euidentie: ꝛ rō cōtra hoc paruz cōcludit q2 hic loq̇mur de euidētia ꝯceptꝰ in se: ꝛ certū ē ꝙ ex quo ens dicit cōceptū simpliciter simplicem statim fit euidēs cuicūq̄ itellectui ꝯcipienti illuz: nō sic est de alijs ꝯceptibꝰ includentibꝰ ip̄m ens: īmo vt. s̄. dixi conceptus entis est simpliciter euidētissimus: cuz tm̄ sit cognoscibilis distincte: et sit simpl'r p̄mū in cognitiōe aliorꝝ distincta. ¶ Ad vltimū de cognitione cōfusa siue de ꝯceptu cōfuso. Dico p̄mo ꝙ ꝯceptꝰ cōfusus magis vel minꝰ nō attendit̄ p̄ncipaliter penes hoc ꝙ est importare ꝑtes ordinate vel inordinate: vel magis vel minꝰ ordiate: sed attēdit̄ penes hoc ꝙ talis cōceptꝰ includit plures ꝑ se ꝑtes: ꝛ sic illud erit magis cōfusum quod includit partes in actu q̄ illud quod tm̄ in potentia. si em̄ inclusio partium est causa ꝙ aliq̇d dicatur cōfusum. seq̇tur ꝙ vbi est maior ꝛ ꝑfectior inclusio erit magis cōfusum: ꝛ hmōi est inclusio actualis partium. Dicimꝰ em̄ hoīem esse ꝑfectiorē aīali: q2 plura īcludit actu q̄ aīal: lz aīal pl'a īcludat pō. ¶ Si etiā dicat̄ ꝙ īclusio ꝑtiū ordīe īcludit maiorē cōfusionē: trāseat. Et cū dicit ꝙ genꝰ est huiusmodi: negat̄. q2 includit oēs spēs ordinate ꝯm differētias ordinatas ita ꝙ nō eq̄ p̄mo includit oēs vt ptz. Et cū dicit ꝙ nulla est ibi distinctio: q2 actus est qui distinguit ꝛc. Dico ꝙ actus est multiplex. s. actus formalis. actꝰ entitatiuꝰ de quibꝰ doct. in. 2. d. 12. q. 2. ꝛ actus obiectiue siue obiectalis. et actꝰ qui īportat actualem existentiā: omēs isti actus pn̄t suo modo distinguere ꝛ sic inter spēs potētialiter cōtentas in genere est saltē distinctio obiectiua siue entitatiua ꝑ actū obiectalē siue entitatiuū. Est etiaz distinctio formalis q2 ꝑ differentias: lz non sit distictio per actū includentē actualē existentiam: ꝛ sic patet ad rōnes huius Noui expositoris.

Nunc respondendū est ad rationes Ochaz. Ad primam quaz facit de causa naturali. dico p̄mo ꝙ etiam causa loquendo de perfectione naturali effectus: si est perfecta ꝛ non impedita statim ꝓducit effectum perfectissimū quem potest: ꝛ si calor successiue producat calorem talis successio accidit ꝓpter imꝑfectionē in causa. ¶ Dico etiā ꝙ non est ad ꝓpositum: quia fit cōparatio cause ad duos effectus numero distinctos: modo quādo calor producit in ligno calorē successiue est tm̄ vna ꝓductio numero: ꝛ per consequens tm̄ vnum ꝓductum numero si fieret ergo cōparatio inter effectum perfectum ꝛ effectuz imꝑfectum qui tm̄ numero distinguant̄: diceretur ꝙ causa naturalis p̄us origine ꝓduceret effectum ꝑfectum: ꝛ posterius origine effectū imꝑfectum: lz forte casus nō admitteret̄ posita equali dispōne ex ꝑte vtriusq̄ effectꝰ: q2 vel nihil ꝓduceret: vel si aliq̇d ꝓduceret: effectū ꝑfectiorē ꝓduceret. In ꝓposito nō fit cōparatio cause ad duos ꝯceptus solo numero differentes. Et cuz dicit: aut attendit̄ ista ꝑfectio specifice ꝛ non numeraliter: ita ꝙ causa eadem cōparet̄ ad plures effectus specie distinctos: vel saltem plusq̄ numero: q2 proprie

Obiectio. Solutio. Multiplex actus. Soluūtur rationes Ocham.

cognitio hoīs et cognitio animalis nō distinguūtur specie
q̄ nec obiecta: nisi accipiēdo cognitionē specificā improprie
sumptā. Sꝫ q̄ꝛd sit an hm̄oi cognitiōes spē distinguātur:
al's ꝑtractabit: cū q̄rit: aut est cā ꝑtialis respectu illoꝝ: aut
totalis: si ꝑtialis. illa posteriꝰ origine p̄t ꝓducere effectū ꝑ
fectiorē: ꝑꝫ de substātia aīe: q̄ priꝰ ꝓducit cognitiōem sui: ꝛ
ipamet cum cognitiōe partiali producit volitionē sui q̄ est
perfectior cognitiōe. Dico ꝙ hoc nō est multū ad ꝓpositū:
tū q̄ si eēntia aīe sit ꝑtialis cā cognitiōis sui: nō tn̄ ipa sub
eadē rōe fo͛ali est ꝑtialis cā volitiōis sui: q̄ nō ponit obie
ctū aliq̄d in se eē cām alicuiꝰ volitiōis: lꝫ forte cognitio ta=
lis obiecti posset eē cā: sustinēdo ꝙ volūtas nō sit totalis cā
volitionis sue: de q̄ ꝑꝫ in. 2. d. 15. Dico ēt ꝙ ꝛ si substātia aīe
inq̄ꝫtū intellectꝰ sit cā cognitiōis: tn̄ ipa inq̄ꝫtū intellectꝰ nō
est cā nec totalis: nec ꝑtialis volitiōis: vt ꝑꝫ a doc. i pluribꝰ
locis: ꝓ̄sertim in. 1. d. 2. 7. 10. in. 2. d. 26. ꝛ alibi. Dico tertio ꝙ
(vt dixi) cā nālis ꝑfecte disposita ꝓducit effectū ꝑfectissimū
quē pōt: vbi aūt req̄rit aliquā dispōnē priꝰ ꝓducit illā: ꝛ tūc
dico ꝙ lꝫ substātia aīe possit cōparari ſm̄ istū ad cognitiōeꝫ
ꝛ volitionē vt ad duos effectꝰ spē distinctos: tn̄ nō est eq̄lr
disposita respectu vtriusq̄ꝫ: q̄ ad volitionē alicuiꝰ obiecti
semꝑ p̄rereq̄rit cōgnitio eiusdē vt dispō siue vt cā sine q̄ nō
vt ꝑꝫ a doc. in. 2. d. 25. In ꝓposito aūt cause nāles agētes cō
gnitiōe: qn̄ sunt impedite nō p̄rereq̄rūt aliquā dispōnē posi
tiuā: vt. s̄. exposui: ꝛ sic ꝑꝫ q̄d dicēdū sit de spē intelligibili
spēi spālissime. si ponat ꝙ sit ꝑtialis cā cognitiōis spēi ꝛ co=
gnitiōis supioꝝ: ꝙ ipa priꝰ origine ꝓducit cognitionē spēi
specialissime vt ꝑtialis cā. Et ꝙ dicit de cā totali. hoc idē di
co. Et cū dicit ꝙ nō est maior rō de vno q̄ꝫ de alio. Hoc in=
diget ꝓbatione cū ꝓ̄o dicit ꝙ qn̄ cōparat ad duos effectus
spē distinctos: ita ꝙ vnū ꝑ̄us origine ꝓducit ꝛ aliud posteriꝰ
origine. Verū est si vnū est ꝓducibile i instāti: ꝛ aliud successi
ue. hec oīa indigēt ꝓbatione. Oporteret eñ ꝓbare ꝙ si vna
cā puta sol p̄t ꝓducere plures effectꝰ spē distinctos successi=
ue: ꝙ ꝑ̄us nō posset ꝓducere ꝑfectiorē q̄ꝫ imꝑfectiorē. Et q̄d
dicit de phō ꝙ ꝑ̄ora gn̄atiōe sunt imꝑfectiora. Hoc verū est
vt cōparātur ad agēs: q̄d nō p̄t imediate attingere effectū
ꝑ̄ncipaliter intētū: iō oꝫ ipm̄ priꝰ ꝓducere dispōnes p̄reuias
ꝛ iō priora in tali gn̄atiōe sunt imꝑfectiora effectu pricipali
ter intento: vt ꝓ̄o comparātur ad agēs q̄d non req̄rit dispo
sitionē ꝑ̄uiā respectu effectꝰ pricipaliter intēti: non est verū
ꝙ effectus imꝑfectior sit prior gn̄atione. ¶ Ad aliud de visi
bili distāti dico (vt ibi dr̄) ꝙ iō visibile distās priꝰ causat co=
gnitionem cōmunioris: q̄ non est perfecte proportionatū.
Exempli gratia. posito ꝙ a longe videatur: puta aliq̄d in=
diuiduum coloris: tale indiuiduū causat similitudinē colo=
ris in potētia sensitiua: ꝛ talis species sensitiua causat fan=
tasma in fantasia quod representat indiuiduū coloris cum
cōditiōibus materialibus: ꝛ illud fantasma causat partiali=
ter in intellectu possibili speciē intelligibilem coloris repre
sentantem colorem in ratione obiecti intelligibilis: ꝛ talis
species specialiter causat cōceptum perfectissimū queꝫ pōt:
ꝛ sic prius origine causat cōceptū coloris q̄ꝫ cōceptum qua
litatis. Si ꝓ̄o tale visibile esset debite ꝓportionatuꝫ poten=
tie visiue: ita ꝙ causaret spēm sensibilē representanteꝫ: puta
hanc albedinē: tunc primū cognitū esset species albedinis.
Et quando arguit cōtra de illa iproportione. Et quod di
cit ꝙ nō potest haberi cōceptus spēi specialissime sine con=
ceptu superiori. negatur hoc: quādo sensibile est ꝑfecte pro
portionatū. Et cum arguit cōtra querendo que req̄runtur
ad causanduꝫ conceptū superioris: vt entis. Dico breuiter:
ꝙ per quācunq̄ꝫ spēm intelligibilem alicuiꝰ speciei specialis
sime pōt haberi ꝯceptus entis. Et si ponātur distincte spe
cies intelligibiles respectu superioris ꝛ inferioris. Dico ꝙ
fantasma cuiuscunq̄ꝫ singularis speciei specialissime potest
causare speciem intelligibilē speciei specialissime ꝛ omnium
superioꝝ. vt. s̄. exposui. ¶ Ad rationē factam contra secun
dam rationem doc. patet ꝙ ratio doc. est euidens. Et quan
do dicit Ocham: ꝙ metaphysica est de conceptibus cōple=
xis: admittitur. Cum addit ꝙ aliquando cōplexa erunt po
sterius nota licet termini sint prius noti: vt patet de astris
ꝛ paritate ꝛ imparitate. Dico ꝙ aut loquimur de ꝓpositio
nibus per se notis: aut de propositionibus non per se no=
tis sed de cōclusionibus deductis. si de ꝓpositionibus per se
notis. Dico ꝙ ordine doctrine sunt posterius note in meta
physica: et similiter termini earum sunt posterius noti q̄ꝫ in
alijs scienijs: ꝛ patet de ista propositione: omne totū est ma
ius sua parte: que est nota metaphysico terminis distincte
conceptis: sed prius nota in alia scientia terminis confu=
se conceptis: et tunc dico ꝙ si termini distincte concipian=
tur a metaphysico: statim ille habebit propositioneꝫ per se

Cognitio hoīs ꝛ animalis non ꝓ̄pe spē distinguunt.

notam: si sunt tales termini ex quibus posset componi pro=
propositio per se nota: et sic si ista ꝓpō esset ꝑ se nota. astra
sunt paria: statim notis terminis distincte eēt metaphysico
ꝑ se nota: ꝛ habitis ꝑ̄ncipijs ꝑ se notis ex terminis disticte
cōceptis: statim pōt h̄re euidētiā ꝓpōnum virtualr̄ cōtenta
rū in illis. Cū ergo ordine doctrine sit ꝑ̄or cognitio cōfusa
terminoꝝ cognitione distincta eoꝝ: ꝑꝫ ꝙ rō Ochā nihil cō
cludit ꝯtra rōnem Doct. ¶ Ad illud de substantijs sepatis:
hoc minꝰ ꝯcludit: q̄ de substātijs sepatis tm̄ habent ꝯceptꝰ
cōmunes illis et nobis: et non habetur aliquis conceptus
ꝓpriꝰ incōplexꝰ: vt. s̄. patuit: nec ē intētio Aui. ꝙ metaphy=
sica dicatur vltima in ordīe doctrīe respectu substātie sepa=
rate: sed simplr̄ ꝛ absolute dr̄ vltima. ¶ Ad aliud q̄d facit cō
tra tertiā rōnē doc. i qua Doc. dicebat ꝙ si priꝰ causaret cō=
ceptꝰ entis ꝙ req̄reret magnū tp̄s ad habēdū cōceptū spe=
ciei specialissime. Et dicit Ochā ꝙ ideꝫ sequeret ꝙ si prius
causaretur cōceptꝰ spēi req̄reretur magnū tp̄s anteq̄ꝫ habe=
retur cōceptꝰ entis: q̄ oporteret transire ꝑ oīa media. Dico
ꝙ nō est silr̄: q̄ faciliꝰ est habita cognitiōe inferioris ꝙ ha
beat cognitio supioris q̄ꝫ ecōtra. nā cognita substātia: opor
multas facere diuisiōes an̄q̄ꝫ deueniatur ad cognitionē pu
ta hoīs: nō aūt ecōtra. Silr̄ cognito aliquo toto: in q̄ plu=
res ꝑtes includuntur: faciliꝰ est cognoscere oēs illas ꝑtes:
q̄ꝫ cognita aliqua ꝑte cognoscere aliq̄d totū: tū etiā: q̄ no
titia inferioris pōt esse cā notitie supioris: q̄ tale inferiꝰ ē
ꝑfectius essentialr̄ ꝯtinet superiꝰ. vt. s̄. dixi. in. q. 1. ꝑn̄tis. d.
cognitio aūt supioris non pōt esse cā cognitiōis inferioris
cū superiꝰ nec essentialr̄ nec ꝓ̄tualiter ꝯtineat entitatē infe=
rioris. Cognito ḡ ꝙ sit necesse trāsire ꝑ eadem media a co
gnitiōe spēi specialissime ad cognitionē entis: ꝛ ecōtra: tn̄
maius tp̄s incōparabiliter req̄rit transeūdo a ꝯceptu entis
ad cōceptū spēi spālissime: q̄ꝫ ecōtra. ¶ Dico etiā: sustinen=
do ꝙ sit eadē spēs intelligibilis spēi specialissime ꝛ oīm su
perioꝝ: ꝙ ꝑ eandē spēm faciliꝰ est transire a cognitiōe spēi
specialissime ad cognitionē entis q̄ꝫ ecōtra: vt ꝑꝫ intuenti.
¶ Posito etiā ꝙ sit alia spēs intelligibilis spēi spālissime:
ꝛ ꝙ q̄dlꝫ superiꝰ habeat spēm intelligibilē ꝓpriā: adhuc ꝑꝫ
ꝙ faciliꝰ est habita cognitiōe spēi specialissime includentis
eēntialiter oīa supiora transire ad ꝯceptū entis: q̄ꝫ hita co
gnitiōe entis ꝑ spēm intelligibilē ipsiꝰ trāsire ad cognitio=
nem spēi specialissime cū ens nullū inferiꝰ includat nec vir
tualiter nec essentialiter: ꝛ sic patet quō ratio Ocham non
cōcludit. ¶ Ad vltimū quod facit ꝯtra secūdum articulū
pincipalē in quo doc. dicit ꝙ necessario primum cognitum
cognitione distincta est ipm̄ ens. Et Ocham intendit ꝓba=
re ꝙ species specialissima possit distincte cōcipi sine conce=
ptu entis: sed hoc negaretur a doc. Et cum ꝓbat illud: po=
test distincte quiditatiue cognosci nō cognito illo q̄d nō est
de quiditate illius. hoc cōcedit. Et cuꝫ addit ꝙ ens non est
de q̄ditate speciei specialissime: negatur. Cū ꝓbatur ꝙ spe=
cies specialissima nō habet esse extra animaꝫ: sed ens tm̄ in
anima: hoc habet ꝓbare: q̄ vt. ĩ. patebit ipsum ens est de in=
trinseca ratione cuiuscūq̄ꝫ creati ꝛ dicit cōceptū realem: vt
ĩ. patebit ꝑ̄senti. d. 2. d. 8. Et quādo dicit ꝙ deus pōt distin=
cte cognosci: loquendo de cognitiōe intuitiua que termina
tur ad rem existentē inq̄ꝫtū existens: vt dicit Sco. ergo ꝛ si=
militer ꝛ creatura. Dico ꝑ̄mo ꝙ nō est simile de deo ꝛ crea
tura: q̄ ens nō est de intrinseca ratione dei: cum cōcepꝰ en
tis sit simpliciter posterior: est aūt de intrinseca ratiōe crea
ture: ꝛ de hoc vide. s̄. ea que dixi in. d. 2. q. 1. exponendo illud
argumentū quo ꝓbatur ꝙ non possunt esse simpliciter duo
necesse esse. Dico secūdo ꝙ posito ꝙ cōceptus entis sit supe
rior deo et de intrinseca ratione eius: dico ꝙ in cognitione
abstractiua deus nō posset disticte cognosci nō cognito cō
ceptu entis: ꝛ hoc idem dico de creatura. Et cū dicit de co
gnitione intuitiua non est multū ad propositum: quia in ta=
li cognitione illud dicit distincte cognosci quando cogno=
scitur ſm̄ perfectam existentiā: supponitur aūt ꝙ cōceptus
entis abstrahat ab om̄i existentia: ꝛ si ad huiusmodi cogni
tionē intuitiuam req̄ritur: tunc cognoscitur inq̄ꝫtū actu exi
stens. ¶ Ad illud quod dicit Ocham cōtra doc. de ꝯceptu
simpliciter simplici ꝓbādo ꝙ species specialissima dicat cō=
ceptum simpliciter simplicē. patet respōsio: q̄ conceptꝰ spe
ciei accipitur pro re cōceptibili que est ꝯposita ex pluribus
realitatibus cōceptibilibꝰ. Et concedo ꝙ sicut entitas spēi
specialissime habet esse preter operationē intellectus: ita ꝛ
omnes partes illius: ꝛ eo modo quo habet esse eodem mo=
do et partes. Et hec oīa clarius habent videri. ĩ. dist. 8. Ad
aliud quod dicit contra doct. de confuse ꝛ distincte cōcipi:
vbi ꝓbat ꝙ spēs specialissima pōt cōcipi distincte sine diffi=
nitione: hoc ꝑꝫ eē falsum: ꝛ ꝓbatiōes q̄s facit sunt manifeste

De substātijs sepatis tm̄ hn̄t cōceptꝰ cōes nobis ꝛ illis.

false: vt patet intuenti ⁊ sequenti doctrinā subtilissimi doc.

Aug. suess. in sua metaphi. **Quidam** nouus expositor. Philosophi arguit contra Sco. de ꝑmitate cognitiōis. Et ꝑmo sic recitat positionē Sco. dicēs. Sco. in. 1. d. 3. ponit ꝙ via origis in cognitiōe cōfusa semp minꝰ vniuersale ꝑus occurrit itellectui: ⁊ hoc q: illiꝰ singulare fortius mouet sensuȝ. Nō ex hac eorū diuisiōe hr̄ ꝙ sp singulare magis vniuersalis fortius mouet sensum: tā in ꝓxima ꝙ̄ in remota distātia: vt ptȝ. Etiā habet ꝙ via origis magis vniuersale priꝰ nobis occurrit q: asserūt illud eē cōfusiꝰ. Noui ꝟo qdaȝ eoꝝ dicūt: et est opi. Sco. in ꝑmo. d. 3. ꝙ aliqd pōt cognosci tripl'r. Aut actu vt qñ actu attingit terminando vel mouēdo actu intellectū qua via diceremꝰ eū: q̄ ipm hoiem ꝯtēplat actuali cognitione cogscere hoiem. Aut hitu: vt si nondū cognitū sit sed de ꝓximo cogsceretur nisi accidat ipedimentū: vt q̄ actu ꝯtēplatur aīal: habitu ipm ens ꝯtēplari dicetur: q: dū ꝯtēplat aīal est in ꝓxima dispōne ad cogscendū ens nisi aliqd impediat. Aut ptāte vel ꝟtute: quō q̄ actu aliqđ totū intelligeret vt diffinibile: ptāte ⁊ ꝟtute oēs illiꝰ ptes intelligit. Ex q̄rū

Pria ꝯclo positiōe eliciūtur ꝯclones tales: vcȝ. ¶ Prima ꝯclo. Loqndo de cognitione actuali ⁊ in via gñatiōis et in cognitione cōfusa priꝰ cognitū siue id qđ priꝰ nobis occurrit ē spēs specialissima cuiꝰ singulare fortiꝰ mouet sensuȝ: ⁊ hoc supponēdo singularia nō p se cogsci a nobis: hāc ꝓbāt ꝑmo p Achi

Scda ꝯclo lē eorū: q: agēs nāle approximatū passo ⁊c. ¶ Scda ꝯclo. Loqndo đ cognitiōe hituali siue ꝟtuali ꝑmū cognitū ē ens ⁊ sp magis vl'e: ꝑꝰ ꝙ̄ minꝰ vl'e ꝓbāt: q: ipfectiora st̄ nata priꝰ pficere itellectū ꝙ̄ pfectiora: igitur post actualē cognitionē alicuiꝰ intellectꝰ est magis aptꝰ cadere in cognitionē illiꝰ qđ est impfectissimū: tale est ens et sp magis vniuersale: igitur

Tertia cōclusio. cognitione habituali ipm ens est primū cognitū: ⁊ ipm magis vniuersale minꝰ vniuersali. ¶ Tertia ꝯclusio. Loqndo de via origis ⁊ in cognitiōe actuali ⁊ disticta. ꝑmū cognitū est ens: deinde sp magis vniuersale descendēdo: ⁊ deducūt: q: distincte cognoscere ē resolute cogscere: sed ipm ens ī nihil priꝰ est resolubile: igitur ē ꝑmū cognitū. ¶ Quarta cō

Quarta cōclusio. clusio. Si loquamur de ordie pfectiōis distingūt: q: vna cognitio est pfectior alia: aut simpl'r: vt pote illa q̄ est de obiecto pfectiori: aut ſm ꝓportioneȝ pōe ad obiectū: vt pote qñ obiectū ſm plures gradꝰ cognoscibilitatis attingitur. Tūc dicūt ꝙ ꝑmū cognitū primitate pfectionis simpl'r ē deꝰ: q: inter entia optimū est deꝰ: igr̄ eiꝰ cognitio ē simpl'r pfectior Si ꝟo de ꝑmitate ſm ꝓportioneȝ: sic ꝑmū cognitū erit magis sensibile ⁊ magis nāle. Loqndo de ꝑmitate adequationis: est ens vt ens: q: ad ipm nāliter ordinatur intellectꝰ et ad oē ꝯtentū sub ipo. ¶ Nūc dicit iste nouꝰ interpꝰs (⁊ ꝟe nouus interpꝰs phi: ꝙ hec pō nō est phipatetica: ⁊ vr̄ sibi ꝯtraria). Primo: q: si in cognitiōe hituali siue ꝟtuali magis vl'e est priꝰ cognitū: igit in cognitione actuali. Deduco. Q: oē potētial'r tale qñqȝ erit actual'r tale: sed p eos in hituali cognitione magis vniuersale est ꝑus cognitū: igit in cognitione actuali: q: qñ habitual'r cognita actual'r cognoscent: ꝑꝰ cogscetur illđ qđ potētia erat aptū natuȝ ꝑꝰ cognosci: aliter ordo eēt violentꝰ ⁊ nō nālis. ¶ Scđo si p eos intellectꝰ est aptus naturaliter pfici ꝑus a minꝰ pfecto: igr̄ cū deducit ad actū priꝰ pficit a minꝰ pfecto: ⁊ ita semp priꝰ pficietur a magis vniuersali: ꝯña patȝ: q: oē agens inducēs formā in aliq̄ subiecto: ita illā inducit sicut subiectuȝ est nāliter illiꝰ susceptiuū aliter inductio eēt ꝯtra naturā subiecti: q: ī cognitione actuali illoꝝ semp magis vniuersale erit ꝑꝰ notū. Et sic ꝑma ⁊. 3. ꝯclo videt cōtradicere. ¶ Qđ si dicas ꝙ esset ita ī actuali vt est in potētiali si nō adesset ipedimētū: mō est sibi ipedimētū q: intellectꝰ in itelligēdo depēdet a sensu: ⁊ sensus mouetur ab obiecto ex nā sub rōne nāe specifice qñ est indebita distātia: ⁊ ita opȝ intellectū moueri a rōne specifica ad cōceptū spēi: ⁊ ita ꝯcedūt illa intellectui pñtia eo ordie intellectū mouere quo ordie sunt pñtia: nisi eorū motio ab aliq̄ sensibili ipediat. ¶ Sed hec solutio ē friuola. ꝑmo q: nō dr̄ ꝓximeuenturū qđ nūqȝ tali ordine venit: igr̄ nunqȝ dicetur ꝓxime cognoscibile qđ nūqȝ tali ordie cogscit. Sed p eos nūqȝ illa dispōne ipeditiua stāte pt̄ intellectꝰ post cognitionē spēi cogscere magis vl'e: igr̄ illud nō vr̄ ꝓxime cognoscibile: frustra eñ dr̄ ꝓximeuentuꝝ in aliqua dispōne si nunqȝ veniat in tali dispōne: q: stāte ipo ipedimento nō pt̄ dici ꝓxime pñs. ¶ Tertio p diffinitioneȝ eoꝝ ꝓbo ꝙ minus vniuersale sit ꝑmo cognitū cognitiōe habituali q: stāte tali ipedimento post cognitionē cōfusam spēi cogscitur semp ꝓximū vniuersale spēi: igr̄ illud dr̄ habituali cognitiōe ꝑus cognituȝ: tenet ꝯña: q: habitual'r tale ē illđ qđ est in ꝓxima dispōne ad esse tale (vt ipsi dicūt) q: stāte ipedimento semp primū cognitū in cognitiōe habituali erit minꝰ vniuersale.

¶ Quarto agentia illa naturalia: stante tali ipedimento: aut agūt in intellectū vt ipe est aptꝰ nāliter pati: vel non: si non: igr̄ gñatio hec intellectiua violēta: q: fit ab agente passo nō cōferēte vim. Si ꝟo fit in illo vt ille aptꝰ est nāliter pati: tūc intellectꝰ esset nāliter aptus recipe pfectiꝰ cōtra eos. etiā nūc minꝰ vniuersale: est ꝓximū in cognitiōe hituali: q: iste est ordo receptiōis intellectꝰ vt ꝓcedit a minꝰ vniuersali ad magis vniuersale q̄re post ꝯceptū spēi ꝓximū ē vniuersale illi imediatū: ⁊ sic nō possunt euitare cōtradictionem. ¶ Scđo ꝑncipaliter. Illđ via origis ꝑmo cognitiōe actuali intellectui nr̄o nobis occurrit qđ ē a nobis notiꝰ ⁊ certiꝰ: hoc pȝ ꝑmo phi. Via nobis inata est ꝓcedere a certioribus nobis: sed magis vniuersale semp est notiꝰ minꝰ vniuersali: ꝓbatur minor ista: q: illud est certiꝰ circa qđ sensus ⁊ itellectus minꝰ cōtingit errare: sed circa magis vniuersale minꝰ cōtingit errare sensus vel intellectꝰ: q: quotiens sensus vel intellectꝰ errat in magis vniuersali errat ī minꝰ vniuersali: ⁊ nō ecōtra: q: stat errare in pticulari ⁊ scire vniuersali: vt dr̄ in lib. prioꝝ: ⁊ pȝ sensui: q: cōtingit me errare ꝙ sortes sit hō: non tñ ꝯtingit errare ꝙ sit aīal. ¶ Itē arguo: ⁊ est rō Simplicij ꝑmo phisi. Et suppono ꝑmo ex cōsensu oīm phipateticoruȝ nihil posse intelligi ab intellectu nr̄o: qn̄ aut p spēs accñtis: vel nō sine spēbus accidētis intelligatur. Secundo quāto accñs est cōmuniꝰ tanto est certius qđ ipsi cōcedunt in. q. de obiecto sensus in solutione ad ꝑmum: tñ est Auer. 2. de aīa cōmen. 63. ⁊ etiam sensu cōstat: q: visus pōt errare circa albū vel nigrū: pōt eñ diiudicare aliqd eē albū ⁊ errare: nūqȝ aūt errabit iudicādo illud eē coloratū seu visibile. Tertio suppono ꝙ cognitio magis vniuersalis nō pt̄ effici in itellectu nisi p cognitionē accidētiū omniū vel nō sine accidētibus cōibus: vt sine sensu voce loquela ⁊c. Tūc arguo sic. Illud via origis ꝑmo intellectui nostro in cognitione actuali occurrit cuius accñtia ꝑmo via originis cognitione actuali nobis occurrunt: ptȝ hoc ex ꝑmo ꝑsupposito: sed cognitio accidētiū generis et magis vniuersalis prius via originis nobis occurrit: hec rō Simpli. nullis additis demōstrat. ¶ Tertio ꝑncipaliter. Hec positio videt insufficiens. ꝑmo q: per hanc nō habemꝰ quid sit ꝑus posterius ue cognitū in vniuersalibꝰ post rem: sed solum in vniuersalibꝰ in re. Adhuc cū intellectus possit ꝓcedere natural'r voluntarie ⁊ fortuite atqȝ scientifice: ex hac determinatiōe non habemꝰ q̄d sit ꝑcognitū in vnoquoqȝ ꝓcessuuȝ: sed p hāc pōnē tñ hr̄ quid sit precognitū in processu diffinitiuo: hec ille.

Ad istū nouū expositorē philosophi rñdeo. Et primo quādo ifertur p Sco. habet ꝙ semp singl'are

Solutiones rōnum Aug. sue. magis vniuersalis fortiꝰ mouet sensum tā in ꝓxima ꝙ̄ in remota distantia. Hoc Sco. nō dicit nec ex dictis eius hoc pt̄ inferri: vt patet intuenti dicta ipsiꝰ. Vult eñ ꝙ qñ sigulare in debita distantia ⁊ ꝓximatiōe fortius mouet sensum vniuersale illiꝰ singularis prius cognoscitur cognitiōe ꝯfusa. i. ꝙ habita cognitiōe sensitiua huius albedinis a fantasmate illius: tunc primū causatū erit species intelligibilis albedinis: ⁊ secūdo erit species intelligibilis ꝓximioris albedini: et sic deinceps: tenendo vt. s̄. dixi: ꝙ ponātur tot species intelligibiles quot vniuersalia magis ⁊ minus ꝯmunia. Si ꝟo tantū vna ponatur: patȝ ꝙ spēs intelligibilis albedinis prius partialiter causat cognitionē confusaȝ ipsius albedinis: ⁊ post cognitionē superioꝝ: vt exposui. Et sic semp posita debita dispositiōe sensibilis: puta ꝙ videatur vt indiuiduum speciei specialissime: tunc quādo tale singulare fortiꝰ mouet sensum: tunc ꝑmo species specialissima illius via originis cognoscitur. Et etiaȝ falsum assumit ꝙ singulare magis vniuersalis: fortius moueat sensum ꝙ̄ singulare minus vniuersalis stante equali dispositione vtriusqȝ singularis. Assumit etiam falsum cum dicit ꝙ singulare magis mouet sensum siue in proxima siue in remota distantia: vt patȝ ad

Augu. nō hȝ Sco. mētem. sensum. Et multa alia dicit que ipe non inuenit in Sco. sed trāseo breuiter. ¶ Deinde respondeo ad rationes quas facit. Cum primo dicit: ꝙ hec positio non est perhipatetica. Miror certe ꝙ semper vtatur isto vocabulo quasi alij peritiores in via philosophi ⁊ Cōmē. nihil viderint. Oporteret eñ ipsum ostendere que dicit: ostēdat mihi ꝙ dicta a Doct. subtili non sint ad mentē philosophi ⁊ credam: sed q: hoc non ostendit sicut etiā in alijs locis dixit nō esse perhipatetice dictū: adduxi l'ram philosophi ⁊ Auerro. ostēdendo ꝙ erat perhipatetice dictū. Ideo parū curo ex quo oppositū nō ostendit p dicta phi et sequaciū ipsius. Credo eñ doct. subtilē fuisse pfectissimum Aristotelicū vt opera ⁊ cōmētaria sua ostēdunt. Sed his omissis: q: parū curo insistere cōtra istū nouū interpretē: rñdeo ad illđ quādo dicit ꝙ Sco. sibi cōtradicit: q: si magis vl'e est prius cognitū cognitione

habituali:igiꝛ ⁊ in cognitione actuali. Negatur cõsequētia
Et cū dicit ꝙ potentialiter tale quãdoq; erit actualr̃ tale.
Parcat mihi ꝙ nõ ĩtelligit doc. nõ eñ doc. vult ꝙ illd di-
catur pꝛiꝰ cogſci hitualr̃ qꝛ ē aptū natū ſic cognoſci ꝙ talis
pō reducaꝛ ad actum: qꝛ doct. tñ loqꝛ d̃ cognito habitualr̃
vel ꝟtnalr̃ diſtincto cõtra cognitū actualr̃: ⁊ ſic q̃lē ordinē
hꝫ aliq̃d in ſe talē hꝫ reſpectu cuiuſcũq;. ſicut dicimꝰ ꝙ hõ
pꝛiꝰ ꝯſtituiꝛ ens ⁊c. vide. ſ. vbi hoc expoſui rñdēdo ad ſilē
difficultatē. ¶ Ad aliud cū dicit: ſi intellectꝰ nãlr̃ eſt aptus
natꝰ ꝑfici a minꝰ ꝑfecto: igiꝛ cū deduciꝛ ad actū pꝛiꝰ ꝑficieꝛ
a minꝰ ꝑfecto. Dico vt. ſ. dixi ꝙ nõ intelligit doc. qꝛ loq̃tur
tñ de ꝑfectiõe hituali vel ꝟtuali vt diſtinguitur ꝯtra actua
lē. i. poſito ꝙ intellectꝰ actu ꝑficiaꝛ cognitiõe puta albedĩs:
qd̃ eſt ꝑximꝰ illi nõ in actuali cognitiõe ſed tñ ĩ hituali vel
ꝟtuali: pꝫ ꝙ magis vl̃e: ğ illud eſt pꝰ cogſcibile cognitione
actuali: nõ ſeq̃ꝛ vt. ſ. diffuſe expoſui. Iſte eñ imaginaꝛ ⁊ nõ
recte ꝙ Sco. velit ꝙ illd̃ qd̃ eſt pꝛiꝰ cognitū via originis co-
gnitiõe hituali vel ꝟtuali: poſſit ēt eē pꝛiꝰ cognitū cognitio
ne actuali. Et nõ ꝟba Doc. dicit eñ ſic. Si vna forma inclu
dat ꝟtualr̃ plures pꝛiꝰ ꝑficiet mãm ſub rõne cõioris forme:
puta ſub rõne ſubſtãtie q̃ ſub rõne corꝑis: ⁊ ſemꝑ in illa via
gñatiõis imꝑfectiꝰ erit pꝛiꝰ: qꝛ ꝓceditur a pō ad actū: ğ ſic
cõceptꝰ plures cõiores ⁊ minꝰ cões hituales vel ꝟtuales na
ti ſunt ꝑficere intellectū via gñationis vel origis: ita ꝙ imꝑfe
ctior ſemꝑ eſt pꝛiꝰ: ita ſi vnꝰ cõceptꝰ ꝟtualiter includat oẽs
illos pꝛiꝰ ꝑficiet ſub rõne cõceptꝰ p̃oris ⁊ vl̃ioris q̃ ſub rõne
conceptꝰ particularis. Hec Sco. pꝫ ğ ꝙ nõ vult doc. ꝙ tale
ſic p̃us cognitū cognitiõe hituali ſit natū pꝛiꝰ cognoſci co-
gnitione actuali: niſi forte loq̃ndo de cognitione diſtincta.

Anto. trõbeta ĩ ſua meta.

¶ Pōt etiã rñderi vt rñdet q̃daꝫ: q̃ rñſio ē pꝛiꝰ recitata ab
iſto nouo interꝑte: vꝫ ꝙ obiecta eo mõ mouēt intellectū q̃
ſunt p̃ñtia niſi ſit aliqd̃ ĩpediēs. Et ſic lꝫ obiectū ſit p̃ñs in-
tellectui ſub rõne magis vl̃is: tñ intellectꝰ in intelligēdo et
mouēdo dependet a ſenſu: et ſenſus moueꝛ ab obiecto extra
ſub rõne nãe ſpecifice, qñ obiectū ē in debita diſtãtia ad ſen
ſum: opꝫ intellectū moueri ab obiecto ſub rõne nãe ſpecifi-
ce: ⁊ ita obiectū p̃ñs ſub rõne vl̃is non pōt mouere ſub tali
rõne ex ĩpedimēto ſingularis ſenſibilis ad ex̃ mouētis ipm̃
ſenſum. Cõcedo ğ ꝙ q̃cũq; ſunt p̃ñtia intellectui eo ordine
mouēt intellectū quo ordine ſunt p̃ñtia: niſi eoꝝ motio ĩpe
diatur ab aliq̃ ſenſibili ex̃. hec ille. Et hãc rõnē dicit ille in
terpꝛes eē friuolã. Hoc dicit forte: qꝛ eã nõ recte intelligit
Qñ ğ dic̃ ꝙ nũq; dꝛ aliq̃d ꝓpꝛie cogſcibile qd̃ nũq; tali ordie
cogſcitur. Cõceditur ãmoto ſemꝑ impedimēto. ¶ Et cū ĩ-
fertur ꝙ ꝑ nos ſtãte tali diſpõne ĩpeditiua: nũq; intellectꝰ
pōt poſt cognitionē ſpēi cognoſcere vl̃iꝰ. Dico p̃mo ꝙ hoc
nihil eſt ꝯtra nos: qꝛ tũc ponitur ĩpedimētū q̃ ſtãte nõ pōt
ſeq̃ cognitio ⁊c. Intelligitur eñ dictū iſtiꝰ ꝙ q̃tū eſt ex ꝑte
ſua eſt obiectū pꝛiꝰ cogſcibile: ſed qñ ſingulare ſenſibile for
tius mouet ſenſum p̃us cãtur cognitio ꝑfectior ſiue cõceptꝰ
ꝑfectior qualis eſt ꝯceptꝰ ſpēi: ⁊ ſic magis vl̃e eēt p̃us cogſci
bili ex ꝑte ſua q̃ minꝰ vl̃e: ⁊ ſꝑ loquor ꝓ ſtatu nãe lapſe: ⁊ ſic
poſito tali ĩpedimēto nõ pōt ſeq̃. Dico 2ꝰ cū dicis ꝙ ſtante
tali ĩpedimēto vniuerſaliꝰ nõ pōt cogſci: negaꝛ ꝙ nõ poſſit
cogſci: hoc eñ ĩpedimētū nõ ponitur ꝑꝑ negationē cogni-
tionis abſolute: qꝛ tũc ſeq̃reꝛ ꝙ ſtãte cognitione ſpēi ſpãliſ-
ſime ĩtellectꝰ nõ poſſet aliquo mõ cogſcere ſupioꝛa: ⁊ ſic nõ
poſſet formare hãc ꝓpõnē hõ eſt aĩal: vel ſubſtãtia vel ens:
opꝫ eñ cognoſcere extrema cogſcens vnionē extremoꝝ ⁊ po
nens dr̃iam eoꝝ adiuicē: vt pꝫ. 2. de aĩa. vbi ꝓbaꝛ ſenſū cõeꝫ
eē ex hoc ꝙ ponitur dr̃iam inter obiecta ſenſuū ꝑticulariū
ſiue ſēſuū exterioꝝ: ⁊ ꝑ ꝯñs cogſcit illa obiecta: ⁊ ſic pꝫ quõ
intellectꝰ ſimul pōt hr̃e cognitionē ſpēi ſpãliſſime: ⁊ multo
rū ſupioꝝ. Dico tñ ꝙ ſtãte tali ordine nõ pōt cogſci pꝰ pꝛio
ritate originis: qꝛ p̃us de neceſſitate cogſcitur ſpēs ſpãliſſi
ma cuiꝰ ſingulare fortiꝰ ⁊ efficaciꝰ mouet ſenſum. Et iõ ſtan
te tali ĩpedimēto nũq; pōt cognoſci p̃mo: nõ tñ ſeq̃tur ꝙ nõ
poſſit cogſci ſcd̃o ſiue ĩ aliq̃ poſteriori iſtãti: ⁊ ſic pꝫ. ¶ Ad
illud qd̃ ſcd̃o p̃ncipalr̃ dicit ꝙ magis vniuerſale actu pꝰ co-
gnoſcitur cognitiõe ꝯfuſa: qꝛ nobis certiꝰ. Dico ꝙ ſtãte de
bita diſpõne tã ſenſus q̃ obiecti: tunc ſenſus nõ errat circa
ſenſibile: vt pꝫ. 2. de aĩa. ⁊ hoc clariꝰ intelligiꝛ a Sco. in iſto
p̃mo. d. 3. q. 4. d̃ ſinceris ꝟitatibꝰ: ⁊ ſic ſi hꝫ albū ꝑfecte p̃ñs
⁊ nõ ſit indiſpõ in ſenſu: ita ſenſus certꝰ eſt ꝙ eſt albū: ſicut
ꝙ eſt coloratū: imo ꝑ p̃us apꝑhēdit ſub rõne albi q̃ ſub rõ-
ne coloris: ⁊ ſic ſemꝑ Doc. loq̃tur. Particularia eñ ſunt pꝰ
nõ nobis ⁊ magis vniuerſalia nãe: q̃re a ꝑticularibꝰ tanq̃ a
notioribꝰ inchoandū eſt: magis ğ vniuerſalia ſunt notiora
nãe. Et iõ in ordine diſtincte cõcipiendi incipimꝰ a magis
vniuerſalibꝰ. ¶ Ad illam rationē quã dicit eſſe Simplicij.
Dico ꝙ conceſſis illis ꝓſuppoſitis: tamen ſane intellectis:
quod dico ꝓpter ſm̃ ꝓſuppoſitū: qꝛ licet abſolute accidens
magis cõmune cõmuniter ſit certius ſtante tamen diſpõne
potentie et obiecti ſenſibilis ꝑticularis in ſe non video iſtaꝫ
maioreꝫ certitudinē magis vniuerſalis: vt dixi. ſ. poſtea ne
gaꝛ iſta: videlꝫ ꝙ cognitio accidētis magis vniuerſalis pꝛiꝰ
nobis occurrit: ponēdo debitaꝫ ꝓpinquitatē ſenſibilis. Be
ne verū eſt ꝙ ſi ſenſibile videatur a remotis pꝛius occurrit
vt ſingulare magis vniuerſalis: vt vero eſt in debita diſtan-
tia ⁊ ꝓpinquitate qualis req̃ritur ad videndū ſingulare ſpe
ciei ſpecialiſſime: pꝛiꝰ occurrit vt ſingulare ſpeciei ſpecialiſ-
ſime q̃ vt ſingulare magis vniuerſalis: vt patet per experiē
tiam: ⁊ ſic ratio iſta nihil ꝯcludit. ¶ Ad illa alia incõueniē
tia q̃ adducit. p̃mo ꝙ per hãc poſitionē non habemus quid
ſit pꝛius aut poſterius cognitū in vniuerſalibꝰ poſt rem: ſed
ſolū in vniuerſalibꝰ in re. Dico ꝙ hoc non eſt neceſſe: quia
querimus tñ quid ſit ſimplr̃ p̃mo cognitū via originis: po-
ſito ꝙ ſingulare non cognoſcaꝛ in ſe: ⁊ ſic cõcluditur ꝙ ſpe-
cies ſpecialiſſima cuius ſingulare fortius mouet ſenſum: et
habita cognitiõe talis ſpeciei: intellectus poſtea poteſt oĩa
eſſentialiter vel virtualiter incluſa in tale ſpecie cognoſce-
re ⁊ hoc ſufficit. ¶ Ad aliud qd̃ dicit ꝙ contingit intelle-
ctū ꝓcedere naturaliter volũtarie ⁊c. Dico ꝙ: vt pꝫ ex l̃ra
Doc. non opꝫ q̃rere oẽm modū: ſed q̃ritur abſolute quid ſit
p̃mū cognitū p̃mitate originis. Cognoſcere eñ volũtarie
pꝛeſupponit cognitionē naturalē: qꝛ cognitio dꝛ volunta-
ria inquantum voluntas imperat intellectui vel firmando
illum in pꝛiori cognitione: vel remouendo a pꝛiori cognito
⁊ conuertendo ad aliud obiectū: vt patet a Sco. in. 2. d. 24.
Nunq; eñ voluntas poſſet habere actum niſi circa pꝛius
cognitum. Et ideo ſuperfluū eſt querere omnē pꝛoceſſum
ſiue omnem modum pꝛocedendi.

Nũc de ordine

ꝑfectõis. Hec l̃ra eſt ſatis clara. Et
qd̃ dicit d̃ viſiõe aq̃le reſpectu ſolis
⁊ de viſiõe nr̃a reſpectu cãdele. Ut clariꝰ intelligaꝛ: pono ꝙ
ſol ſit viſibilitatis vt. 8. ⁊ lumē cãdele tm̃ vt duo. Aq̃la videt
ſolē tñ vt vnū: ⁊ Ioãnes videt lumē cãdele vt duo: dico ꝙ
q̃uis viſio aq̃le ſit ꝑfectior ſimplr̃: qꝛ teriaꝛ ad ꝑfectiꝰ viſibi-
le: viſio tñ cãdele eſt ꝑfectior ſm̃ ꝓportionē attingibilitatis
obiecti: pꝫ qꝛ ſol eſt attingibilis vt. 8. ⁊ tñ attingiꝛ vt vnū: ⁊
lumē cãdele eſt attingibilitatis vt duo: ⁊ eodē mõ attingiꝛ.
De hoc tñ vide que ꝓlixe expoſui ſup. q. 2. lib. 2. meta. Doc.
vbi multa notaui ⁊c. Et ſic poſito iſto exēplo applica l̃ram
reſpectu cognitionis q̃ terminaꝛ ad p̃mū ens ⁊ cognitionis
que terminatur ad ens ſenſibile.

Ad argumenta

huiꝰ. q. Pꝛio arguit ſic. Deꝰ eſt
p̃mū ens ſimplr̃: ğ p̃mū cognitū:
añs pꝫ. d. 2. ꝯña pꝫ. 2. met. t. c. 4. Unũq̃dq; inq̃t ſicut ſe hꝫ vt
ſit. i. ad eē. ita ⁊ ad ꝟitatē. Ibi. Cõm. ĩ fine cõmēti. Quarto
inq̃t magis ꝑfectū ineſſe tãto magꝭ erit ꝑfectū ĩ eēndo veꝝ.
¶ Secundo arguit: quia. 2. topic. c. 29. Rurſus ſi quidem
magis ⁊ minus dꝛ ⁊ ſimpliciter ineſt: ꝙ eñ non eſt bonum
vel album: neq; magis ⁊ minus album vel bonum dicere:
hec ibi: ex intentione eliciꝛ hec in his que ſunt per ſe. i. que
abſolute ⁊ ſimpliciter inſunt. hec regula tꝫ: ſicut ſimplr̃ ad
ſimplr̃: ita magis ad magꝭ ⁊ maximū ad maximū: pꝫ ſi albū
eſt ſimpliciter viſibile: ğ magis albū ⁊c. ⁊ econuerſo magis
albū eſt magis viſibile: ğ ſimpliciter albū eſt ſimpliciter viſi
bile: ⁊ ſic pꝫ regula. In ꝓpoſito nihil pōt ꝑfectiſſime cogno
ſci niſi deo ꝑfectiſſime cognito: ğ nihil p̃t ſimpliciter cogno
ſci niſi deo ſimpliciter cognito: ğ cū aliq̃ cognoſcūtur a no
bis deꝰ erit ſimpliciter cognitū pꝛiꝰ. ¶ Tertio. ꝑfectiſſimꝰ
actꝰ potētie eſt circa obiectū ꝑfectiſſimū ſiue ſimpliciter pꝛi
mū. hoc pꝫ a doc. ĩ. p̃ñti. d. q. 7. tū ēt qꝛ actꝰ ſpecificaꝛ ab obie
cto. Tũ etiã: qꝛ nobilitas ſcie accipiꝛ a nobilitate obiecti: vt
pꝫ. 1. de aĩa. t. c. 1. Cū inq̃t oẽm ſciam ſiue. ſ. cognitionē rem
eē bonã opinemur ac honorabilē: magis aũt alterã altera
aut ſm̃ certitudinē aut ex eo ꝙ melioꝝ q̃dē ⁊ mirabilioꝝ eſt
hec ibi: ſꝫ ꝑfectiſſimꝰ actꝰ ē circa deū ex. 10. ethi. c. 10. qꝛ ibi
ponit felicitatē: ğ deꝰ eſt ſimplr̃ p̃mū obiectū cognoſcibile.
¶ Rñdet doc. ad p̃mū dupliciter. Pꝛio ꝙ ꝓpõ phĩ intelli-
giꝛ de obiecto ex ꝑte ſui. i. ꝙ ſicut ē ſimpliciter p̃mū ita q̃tū
in ſe eſt: eſt p̃us natū cognoſci: ſꝫ ꝙ p̃us nõ cognoſcaꝛ nõ eſt
ꝑte obiecti. i. ꝙ ſicut eſt ens p̃mū: ita ⁊ pꝛĩa cognoſcibilitas
ineſt: ſed mõ nõ ſeq̃tur q̃tū in ſe eſt: eſt p̃mū cognoſcibile: ğ
illud p̃mo actu cognoſcitur ab intellectu nr̃o: nõ ſeq̃tur: re-
q̃ritur eñ vltra ꝙ ſit p̃mū cognoſcibile: ꝙ ēt ſit p̃ñs intelle
ctui in rõne obiecti actu intelligibis: mõ hoc nõ pōt eſſe vt
ſ. patuit p̃ñti. d. q. 1. vbi habitū eſt: ꝙ p̃mū mouēs intellectū
eſt aliqd̃ ſenſibile. Scd̃o dicit ꝙ ſi intelligatur: de cognoſci
actu. i. ſicut ſe hꝫ ad entitatem ita ad cognoſci actu. i. ꝙ ſi eſt
p̃mū ens ꝙ pꝛimo cognoſcatur actu: vera eſt comparando

ad intellectũ q̄ respicit oĩa intelligibilia ſm gradũ ꝓpriũ cognoſcibilitatis eoꝝ.i.q̄ cognoſcat illa: ita ꝑfecte q̄tũ ſunt cognoſcibilia: q: talis ītellect⁹ h3 ꝓ obiecto p̄mo motiuo ſimpliciter p̄mũ ens ⁊ neceſſario p̄mo cognoſcit illud: vt patebit magis in quol.q.15.ar.2.mõ null⁹ intellect⁹ creat⁹ ītelligit oĩa ſm ſuã intelligibilitatẽ: ⁊ maxime intellect⁹ ꝓ ſtatu iſto: in q̊ maxime cognoſcit ſenſibilia vt.j.patebit.q.ſeq.⁊c. ¶ Ad ſcd̃m. Rñdet ꝙ illa ẽꝑa in cauſis p̄ciſis: ſi em̄ bonũ ẽ p̄ciſa cã diligibilitatis: magis bonu3 erit magis diligibile. Et ſic ſil'r ſi ens ẽ p̄ciſa cã intelligibilitatis maxie ens erit maxie intelligibile: g̃ ⁊ ens ſimpl'r erit ſimpl'r intelligibile: ſed nõ v3 in cauſis nõ p̄ciſis. Si em̄ de⁹ eẽt cã p̄ciſa cog̃ſcẽdi rẽ: puta hoĩem ſimpl'r: ſicut ẽ cã p̄ciſa cog̃ſcẽdi ip̄m ꝑfectiſſime valeret ꝯña.a. nõ cognoſcit ꝑfectiſſime niſi deo ꝑfecte cognito.g̃.a.nõ cognoſcit ſimpl'r deo nõ cognito: ſ3 q:. a. p̄t ſimpl'r ꝑ motionẽ ꝓpriã: l3 nõ ita ꝑfecte ſicut ꝑ motionẽ eẽntie dĩne.iõ p̄t ſimpl'r cog̃ſci.a.deo nõ p̄cognito. Si dicat entitas eſt cã cog̃ſcẽdi rẽ ſimpl'r: g̃ magis ens erit cã cog̃ſcendi rem perfectius: ergo maximum ens erit cauſa cognoſcẽdi rẽ ꝑfectiſſime: g̃ ecõuerſo: maximũ ens ẽ cã cog̃ſcẽdi ꝑfectiſſime: g̃ eſt cã cog̃ſcendi rẽ ſimpl'r. Dico ꝙ ſi magis ⁊ maxime ⁊ ſimpl'r cõparent ad eãdẽ rẽ: nõ ſeq̄t abſolute niſi magis ens ſit cã cognitionis: vñ nõ ſequit ens q̇ eſt lapis ẽ cã cognoſcẽdi ſe ſimpl'r erit: g̃ hõ q̇ eſt magis ens erit cã cognoſcendi lapidẽ ꝑfecti⁹: nõ ſeq̄tur: q: hõ nullo⁹ eſt cã cognoſcẽdi lapidẽ: v3 tñ ꝺ deo: q: ẽ cã cog̃ſcẽdi lapidẽ ſimpl'r ꝑfecti⁹ ⁊ ꝑfectiſſime: ſed mõ nõ eſt cã cognoſcẽdi rẽ ſimpl'r: ⁊ hoc p̄ciſe: p3/ q: cognitio lapidis p̄ot hr̃i ab ītellectu creato ⁊ ip̄o lapide: nec forte eſt cã p̄ciſa cog̃ſcendi ip̄m ꝑfecti⁹: q: lapis cognoſcit ꝑfecti⁹ ab intellectu angeli q̄3 ab intellectu nr̃o: eſt tñ cã p̄ciſa cognoſcendi lapide3 ꝑfectiſſime: mõ nõ ſeq̄tur lapis nõ p̄t ꝑfectiſſime cognoſci niſi deo ꝑfecte cognito: g̃ nec ſimpl'r niſi ip̄o cognito: nõ ſeq̄tur q: in p̄mo arguit a cã p̄ciſa: ĩ 2° a cã nõ p̄ciſa. ¶ Ad tertiũ dicit doc. ꝙ maior eſt ꝟa de p̄mitate ꝑfectiõis q: ꝑfectiſſim⁹ act⁹ tm̄ dr̃ reſpectu ꝑfectiſſimi obiecti: vt p3.3.de aĩa.t.c.1. nõ aũt ītelligit de p̄mitate adequatiõis q: illud ponitur ens inq̄tũ ens: loq̄ndo de intellectu ex nã intellect⁹ ⁊ de obiecto motiuo.vt.j.patebit.q.ſeq̄n. Loq̄ndo ꝟo de intellectu nr̃o ꝓ ſtatu iſto eſt q̇ditas rei ſenſibilis: loq̄ndo de obiecto motiuo. Si em̄ de⁹ eſſet p̄mũ obiectũ adequatũ ⁊ motiuũ: tũc eſſet p̄mũ cognitũ: q: nũq̄3 obiectũ motiuũ ad cognitionẽ pluriũ obiectoꝝ p̄ot cãre cognitionẽ alicui⁹ cõtenti ꝟtualr̃ in ip̄o niſi pri⁹ in illo intellectu cauſet notitiã ſui: ⁊ hoc loq̄ndo de obiecto nãli ⁊ ꝑ modũ nature motiuo: q: nunq̄3 tale p̄ot cãre notitiã alicui⁹ in aliq̊ intellectu niſi pri⁹ in illo cauſet notitiã ſui. vt expoſui ꝓlixe in q̄l. ⁊ ſic eſſentia dĩna: q̄ ponit obiectũ adequatũ motiuũ intellect⁹ dĩni obiectu3.ſ.nãle: p̄mo cauſat in illo ītellectu notitiã ſui: ⁊ poſt alioꝝ.ſec⁹ qñ eſt obiectũ voluntariũ: q: tunc bene p̄ot cauſare notitiã aliorum prins q̄3 notitiã ſui: ⁊ ſic patet quomodo: ſi eſſet adequatu3 obiectum naturale: ꝙ eſſet neceſſario primum cognitum.

Q̇ aũt dicit iſta opi. recitata: ⁊ hoc q̄tũ ad ſcd̃am. q. de determiato negatiue ⁊ p̄uatiue ⁊c. ¶ Pro intelligentia hui⁹ lr̃e eſt notandũ ꝙ doc. accipit magis īdeteriatũ ⁊ min⁹ vt ſit cõparatio inter magis vl'e et min⁹ vl'e: ⁊ cũ indeterminatũ negatiue ſit tm̄ ſingulare (nõ em̄ ẽ magis nec min⁹ indeterminatu3: q: nec magis vniuerſale nec min⁹) iõ loq̄ndo de indeterminatiõe q̄lis eſt in p̄mo intellecto.ſ. qualis eſt in illo q̇ eſt p̄mo cognitu3 p̄mitate origis: illud eſt ſpẽs ſpecialiſſima ⁊c. Et qñ dicit ꝙ l3 indeterminatio negatiua ſit aliq̊ mõ maior: intelligit tm̄ entitatiue.i.l3 ſingulare ſit ꝑfecti⁹ vl'i: ⁊ maxime de⁹: non tñ ex hoc ſeq̄t ꝙ ſit p̄mo cognitũ p̄mitate originis. ¶ Pro intelligẽtia lr̃e. nota ẽt ꝙ aliqñ eſt abſtractio accñtis a ſubiecto: et ſic nõ ẽ veꝝ ꝙ pri⁹ cognoſcã ſubiectũ q̄3 accidens q̇ abſtraho. Aliqñ fit abſtractio a ſingularib⁹: ⁊ tunc in cognitiõe ꝯfuſa p̄⁹ cognoſcitur min⁹ vl'e ⁊ in cognitiõe diſtincta p̄us cog̃ſcitur magis vl'e. Aliqñ fit abſtractio min⁹ nõ a magis noto: q̇ fit ꝑ diſcurſum ſyllogiſticũ: ⁊ ſic abſtrahit ꝯcluſio min⁹ nota a p̄ncipio magis noto: ⁊ hoc mõ veꝝ ẽ ꝙ ꝯcl'o poſteri⁹ cognoſcit: q: notitia illi⁹ depẽdet a notitia p̄ncipij: ſed tñ nõ poſſent formari p̄ncipia ⁊ ꝯcluſiões niſi p̄⁹ termis cognitis vt p3. Et ſic ponẽdo ꝙ de⁹ ſit poſterius cognitus ⁊ ſit ꝯcluſio (puta quia demonſtro ip̄m eſſe ens vel ſummũ bonũ: ⁊ huiuſmodi oportet ponere ꝙ ante illũ diſcurſum ſit prius cognitus in ſe: ⁊ ſic p3 lr̃a iſtius ſcd̃i mẽbri: q̇ ibi incipit. Q̇ arguit etiam in ſecundo membro: ꝙ notitia rationali deus ſit vltimum cognitum. Et ſic finit. q.

Abſtractio multiplex.

Queſtio. Tertia.

Tertio q̄rit Doc. Vtrũ ens ſit obiectũ adeq̄tũ nãle reſpectu ītellect⁹ viatoris. **In iſta** .q. eſt vna opi. Hec ẽ opi. Scti Tho. q̄ dicit ꝙ p̄mũ obiectũ intellectus nr̃i primitate adequatiõis eſt q̇ditas rei mãlis. ¶ Pro ītelligẽtia opi.ſ.Th. hoc p̄mitto: vc3 ꝙ S.Tho. aut intelligit de obiecto tm̄ motiuo.i.ꝙ q̇ditas rei materialis ẽ illa ſola q̄ mouet intellectũ. Si dicat: nõne cognoſcim⁹ ens cõe mãli ⁊ ĩmãli: hr̃et dicere.ſ.Tho. ꝙ cognitio entis in vl'i eſt cãta ab aliq̊ mãli in q̊ ens includit: ⁊ hoc mõ. loq̄ndo op3 multũ ponderare rõnes Sco. ꝯtra.ſ. Tho. Aut intelligit de obiecto terminatiuo.ſ.ꝙ intellect⁹ noſter nõ p̄ot hr̃e cognitionẽ vt terminatã ad aliq̇ ſimpl'r ĩmãle: cuiuſmodi ſunt ſubſtãtie ſeꝑate. Et ſi dicat: nõne terminat ad ens et ad paſſiões entis q̄ ſunt ĩmaterialia: ꝯñr hr̃et dicere ꝙ l3 in ſe ſint cões mãli ⁊ ĩmãli: tñ includũtur in q̇ditate mãli: ⁊ hoc ſupponendo ꝙ ens ſit cõe dictũ in q̇d de mãli ⁊ ĩmãli ⁊ hoc ſufficeret ſibi. S3 loq̄ndo de puro ĩmãli in ſe: ⁊ q̇ nõ includitur in materiali: intellect⁹ noſter ex ſe nõ poſſet hr̃e hmõi cognitionẽ. Si ꝟo tenet ens ⁊ paſſiões entis ⁊ trãſcẽdẽtia nõ eſſe vniuoca creatis ⁊ increatis ſed tm̄ nomen: nulla eſſet difficultas de ente et paſſionib⁹ eius. Sed q̇d de ſubſtãtia vt eſt genus cõe ſubſtãtie corpali ⁊ incorporali: hr̃et dicere ꝯñr ꝙ cõtinet in aliq̊ mãli. Et ſic op3 multum ponderare rõnes Sco. quas facit ꝯtra.ſ.Tho.

S. Tho. ꝑma ꝑte ſũ. q.5.arti.2. ⁊.q.3.de anima.

Contra. iſtud nõ p̄ot ſuſtineri a theologo ⁊c. Pro declaratiõe iſti⁹ rõnis ſuppono mihi. Primo ꝙ cuil3 potẽtie ex nã talis p̄oe eſt aſſignandũ obiectũ ſibi adequatũ ſub q̄ ꝯtinetur oẽ ꝑceptibile a tali p̄o: ita ꝙ tale obiectũ nõ ꝯpetat ſibi ꝑ aliq̇d poſteri⁹ ea: vt p3 de oĩ potentia cognitiua. Scd̃o ſuppono ꝙ qñ obiectũ eſt in ſe p̄ñs vt ĩ cognitione intuitiua: ſi h3 rõnem cauſandi cognitionẽ ſui ĩ tali potentia nõ impeditũ neceſſario cauſabit: ⁊ hoc ſi ſit motiuũ naturale reſpectu talis potentie: q̇ dico ꝓpter deu3 q̄ tm̄ eſt obiectũ voluntariũ intellect⁹ creati: ⁊ ſi non p̄ot cauſare nõ erit obiectu3 talis potẽtie: ſicut ſp̄uale aliquod p̄ot cauſare cognitionẽ ſui intuitiuã: ⁊ ſi non p̄ot cauſare in potentia viſiua non erit obiectũ illius: ſed reſpectu alteri⁹ potentis recipientis illam cognitionẽ. Sed ſi nullo modo eſt cauſatiuũ cognitionis ſui ꝓpter ſuam modica3 entitatem et imꝑfectionem: ſaltẽ cõtinetur in aliquo potente cauſare cognitionem illã: ⁊ ſic illud obiectũ erit ibi tm̄ terminatiuu3 ſue cognitionis. Tertio ſuppono ꝙ aliq̇d repugnare alicui cõtingit dupliciter. Prio ſm quid tm̄: vt albedo repugnat hoĩ exiſtenti ſub nigredine: tamẽ nõ repugnat ſibi ex natura hoĩs. Secũdo repugnat abſolute ⁊ ſimpl'r: vt eſſe lapide3 ſimpliciter repugnat hoĩ. Sic in ꝓpoſito ens oĩno immateriale dicitur repugnare ītellectui aut ĩ rõne obiecti vel cauſatiui ſue cognitiõis vel terminatiui eiuſdẽ: aut repugnat ſibi nõ ex natura ꝓpria: ſed ꝓpter aliq̇d aliud: ſicut ītellectui habenti actũ credendi circa aliq̇ obiectũ repugnat ſibi viſio illi⁹ obiecti ſtante actu credendi. nõ tñ repugnat ſibi ſimpliciter ex natura intellect⁹. Si. S. Tho. intelligit ꝙ repugnat intellectui cognitio ĩmaterialis: ⁊ hoc ex natura ītellectus: nunq̄3 per aliq̇ poſterius p̄ot fieri nõ repugnans: ⁊ tunc formẽtur argumenta Sco. contra.ſ.Tho. ꝙ non repugnat intellectui ex natura ꝓpria. Si ꝟo dicat ꝙ ſibi repugnat ꝓpter aliquã ĩdiſpoſitionẽ in ītellectu: ergo ablata tali ĩdiſpoſitione nõ repugnabit ſibi: ſicut ablato actu credẽdi non repugnat viſio. Sco. ergo ꝓbat ꝙ ſibi nõ repugnat ſimpliciter: ideo primũ argumentũ directe cõcludit contra ſ.Thom̄.ſ. intellectus exiſtens eadẽ potẽtia ⁊c. ¶ Si dicat ꝙ per iſtud argumentũ poſſum cõcludere ꝙ non repugnat hoĩ ꝓ ſtatu iſto poſſe cognoſcere deu3 ſub rõne deitatis: q: intellect⁹ eſt eadem potentia hic ⁊ in patria. ¶ Dico p̄mo ꝙ non repugnat ſimpliciter etiã hic: dũmõ obiectu3 ſit ſibi p̄ñs ſub rõne ꝓpria. Sed Sco. ꝓbauit.s̃.q.1.ꝓlog. ꝙ ſibi repugnat naturaliter.i.ꝙ vi ſua non p̄ot habere cognitionem diſtinctam deitatis: q: illa cognitio req̄rit preſentiam obiecti modo eſſentia eſt obiectũ tm̄ voluntariũ reſpectu intellectus noſtri. ¶ Secũdo dico: ꝙ etiã poſito ſed non cõceſſo: ꝙ repugnaret ſibi vt vnito corpori corruptibili: non tamen ſibi repugnaret ex natura intellectus poſita ſemꝑ preſentia obiecti. Argumentũ tamen concludit ꝯtra Tho. qui negat hic ab intellectu ex natura intellect⁹. ¶ Ibi. Cõtra obiectu3 primũ habit⁹. Vt intelligat iſta lr̃a: dico ꝙ hoc argumentu3 euidenter concludit poſitis iſtis.ſ. p̄ñtia obiecti ĩmaterialis: ⁊ hoc in ſe ſi ẽ cognitio intuitiua: vel in ſpẽ intelligibili rep̄ſentante quiditatẽ illã ſub ꝓpria rõne ſi eſt cognitio abſtractiua. Secũdo ſuppoſito ꝙ habit⁹ intellect⁹ (q̊ vel inclinat ad cognitionẽ obiecti: cui⁹ eſt habit⁹: vel ꝯcur

Repugnare alicui ſm quid vel ſimpl'r.

Obiectio.

Rñſio.

Alia rñſio

rit vt cā ꝑtialis ad hāc cognitiōeʒ) tm̄ cāt cognitionē obie
cti ꝑceptibilis a tali pō: ⁊ tale obiectū vl' ꝯtinet sub obiecto
ꝑmo talis pōe: vl' saltē erit ip̄ʒ ꝑmū obiectū: vt pʒ d' obiecto
pōe visiue. Si ei exce∂eret ꝑmū obiectū nō eēt obm̄ illiꝰ pōe
ḡ nec hitꝰ respiciēs tale obiectū erit hitꝰ talis pōe: q̄ tunc
posset esse cā alicuiꝰ cognitiōis alicuiꝰ obiecti: qd' nō eēt ob
iectū talis pōe: qd' est ipoſe. Si ḡ lumē glie vel aliq̇s aliꝰ ha
bitꝰ ponit vt ꝯcurrēs nec io ad causationē cognitōis obiecti
imālis: illd' obiectū d' necessitate vel ꝯtinet sub obiecto pōe
vel saltē nō excedit: ḡ priꝰ erit obiectū pōe q̄ hitus: nō ei
hitꝰ aliq̇s vel aliq̇d posteriꝰ pō pōt facere aliq̇d eē obiectū
pōe si illud repugnat sibi ex nā pōe: ⁊ hoc est qd' dicit doc.
in ꝯfirmatiōe. Si ḡ ponit lumē glie creatū in itellectu: non
ponit vt faciat illd' qd' ex nā sua nō est obiectū pōe sit obie
ctū: q̄ hoc est ipoſe. sʒ forte ponit ad cāndū actū ꝑfectiorē.
Si ei obiectū eēt ꝑfecte pn̄s intellectui ⁊ eēt nālr motiuū:
certū est q̄ intell's vna cū obiecto cārent cognitionē illiꝰ: lʒ
illa cognitio nō eēt ita ꝑfecta itēsiue: sicut si eēt cāta ab ob-
Instātia. iecto ⁊ itell'u informato tali hitu: qd' etiā pʒ a doc. i. i. d. 17.
¶ Si dicat q̄ lʒ nō ponat illud lumē vt faciat sbām imālē
esse simpl'r obiectū ponit vt faciat illd' eē obiectū primū: ⁊
sic intell's hʒ q̇ditatē rei mālis ꝓ obiecto ꝑ'o: q̄ ad hn̄daʒ
cognitionē illiꝰ sufficit sola pn̄tia obiecti mālis vl' in se vel i
spē intelligibili. Nā ponit in intellectu respectu cognitōis
abstractiue spēs intelligibilis: nō vt faciat absolute aliq̇d
esse obiectū: sʒ vt faciat obiectū primū. ¶ Cōtra. Q̄ si sub-
Solutio. stātia est ꝑfecte pn̄s i se poterit esse obiectū primū: silr si sit
pn̄s in spē intelligibili: iō em̄ ponit spēs intelligibilis obie
Instātia. cti qn̄ nō hr̄ pn̄tia obiecti in se. ¶ Si dicat: nōne aīa est ꝑfe
cte pn̄s intellectui: ⁊ tn̄ nō est obiectū primū: ⁊ silr deꝰ est
ꝑfecte pn̄s itellectui (cū oī rei sit intimꝰ) ⁊ tn̄ nō est obiectū
primū: Opʒ ergo addere q̄ sit pn̄s nō tm̄ real'r sʒ sit pn̄s in
rōne obiecti vel mouētis vel termināntis: ⁊ lumen glie facit
Solo. substātiā imaterialē eē pn̄tē in rōne obiecti. ¶ Dico q̄ hoc
nō ꝯcludit. q̄ si substātia imaterialis est obiectū ex rōe sua
formali: tn̄ fit primū obiectū ꝑ lumē ⁊c. Ista approximatio
tm̄ req̇rit ꝓpt' pn̄tiā obiecti: si ḡ sit ꝑfecte pn̄s in se nō req̇rit
alia approxiatio: ⁊ si aīa nr̄a ꝓ statu isto posset mouere in-
tellectū nō req̇reret alia approxiatio q̄ pn̄tia ipsiꝰ: sʒ ꝓ sta
tu isto nō pōt: q̄ tm̄ intellectꝰ mouet a q̇ditate rei sensibilis
tn̄ nō repugnat ex nā pōe. Et ex his ptʒ quō rō Sco. euidē
ter ꝯcludit. Multa alia possent dici ad ꝓpositū: sʒ cā breui-
tatis trāseo. ¶ Ibi. Cōtra hoc arguit tripl'r ⁊c. Ut clariꝰ
intelligat ista rō notādū est q̄ illud de desiderio nāli pʒ sic
q̄ pō tm̄ desiderat illa q̄ ꝯtinent sub obiecto illius pōe: ptʒ
q̄ pō visiua nāl'r nō desiderat videre sonū: q̄ nō ꝯtinet sub
suo obiecto. Sʒ intell's cognoscēs effectū ꝑfectissime hʒ de-
siderium nāle ad cognoscēdā cām ꝑfectissime ⁊ sub rōne ꝓpa
pʒ ex expiētia: ḡ illa cā ꝯtinet sub obiecto pōe: ergo tale ob
Instātia. iectū nō repugnat sibi ex nā pōe. ¶ Si dicat ꝯcedēdo q̄ sit
desideriū nāle hmōi: tn̄ illd' desideratū nō pōt cognosci ni-
Solutio. si mediāte lumīe supnāli. ¶ Cōtra. Q̄ stante pn̄tia ꝑfecta
obiecti nō req̇rit lumē ad simplicē cognitionē puta intēsaʒ
vt duo tm̄: pʒ a fortiori. Si em̄ obiectū minꝰ ꝑfectū in entita
te ⁊ in cognoscibilitate: ⁊ ꝑ ꝯn̄s in actualitate pn̄s intelle-
ctui causat cognitionē sui sine alio medio: vt pʒ i cognitio-
ne intuitiua: ⁊ silr qn̄ est pn̄s in spē itelligibili sine alio me
dio causat: quāto magis obiectū ꝑfectiꝰ ⁊ ꝑfecte pn̄s pote-
rit sine medio: ⁊ si mediū ponitur aut ponit in rōne actiui: ⁊
hoc nō: q̄ accipio cognitionē substātie imaterialis vt vnū
intēsa: si obiectū māle pōt in cognitionē sui vna cū itellectu
nō alio medio ꝯcurrēte: in cognitionē etiā intēsaʒ vt q̄tuor
quāto magis substātia imaterialis cū incōparabil'r sit ma-
Instantia ioris actualitatis ⁊ actiuitatis. Illud ḡ lumen ponet tm̄ ad
Solutio. intēsiorē actū ⁊c. ¶ Si dicat q̄ ponit ad disponendū pōm.
¶ Cōtra. Q̄ ipa ex se est dispositissima ⁊ in rōne recepti-
ui cū ibi nullū sit ꝯtrariū ⁊ in rōne motiui respectu actꝰ ab-
solute sumpti: q̄ forte req̇rit dispō aliq̄ ad actū ꝑfectiorē: si
ḡ ex se pōt vna cū obiecto māli in cognitionē ꝑfectā illius
quāto magis poterit cū obiecto imāli ꝑfectiori. Nā calor vt
2. cū calore vt. 10. pōt calefacere: quāto magis vnitꝰ cū calo-
re vt. 20. Sic i ꝓposito: si intell's vnitꝰ cū intelligibili vt. 6. pt
cāre itellectionē: q̄to magis vnitꝰ cū obiecto itelligibili: vt
30. ptʒ ḡ quō argm̄ Sco. ꝑfecte cōcludit. ¶ Ibi. Scd'o sic:
nulla pō pōt cognoscere ⁊c. Hoc argm̄ si intelligat vt ꝟba
sonāt nō erit ꝯtra Tho. q̄ ipē bn̄ forte ꝯcederet q̄ ens cōe
sensibili ⁊ insensibili pōt cognosci: sʒ talis cognitio erit cā-
ta ab aliq̄ māli: sicut etiā Sco. cōcedit q̄ possum intelligere
deū sub rōne entis: ⁊ hoc cognitione cāta a sensibili. Si ꝟo
Tho. poneret obiectū termiatiuū eē ens māle: argm̄ Sco.
ꝯcluderet. Si etiā poneret ens cōe sensibili ⁊ insensibili pos

se mouere intell'm sub rōe sua forali: ita eēt ꝯtra Sco. sicut
ꝯtra Tho. q̄ Sco. ponit ꝑmū obiectū motiuū eē rē sensibilē.
Si diceret q̄ nō posset mouere i se nisi ꝑus eēt motꝰ a sensi-
bili. Dico q̄ idē ꝯcluderet apud Sco. sicut apd' Tho. Sʒ q̄
Tho. expsse ponit q̄ oē ꝑ se intelligibile siue loquēdo de ob
iecto motio siue teriatio est q̇ditas rei mālis abstracta a sin
gularibꝰ mālibꝰ vel ꝯtētū sub tali q̇ditate: iō absolute argm̄
Sco. ꝯcludit ꝯtra ipm: quia metaphysica. i. cognitio meta-
physicalis est de ente cōi sensibili ⁊ insensibili: ⁊ de passiōi-
bus entis cōibꝰ sensibili ⁊ insensibili: ⁊ tale nō ꝯtinetur sub
quiditate rei mālis. Si ꝟo diceret q̄ accipit q̇ditas rei mālis
nō tm̄ ꝓ q̇ditate māli i se: sʒ ēt ꝓ abstracto ⁊ ꝯtento in hmōi
q̇ditate. Cōtra. Q̄ tūc illud abstractū cū sit cōius deberet
poni ꝓ obiecto adeq̄to: ⁊ sic etiā pʒ vis vltimi argumenti ⁊c.
¶ Et q̄ ista argm̄a vident etiā ꝯcludere ꝯtra Sco. q̇ ponit
tm̄ q̇ditatem rei sensibilis ꝓ obiecto adeq̄to intell's nr̄i: ⁊ tn̄ Doc. vr̄ cō tra se ꝯclu dere.
multa cag̃scimꝰ q̄ nō sunt in se sensibilia: q̄ ens ⁊ passiones
entis ⁊ multa trāscēdētia: q̄ nō ꝯtinētur sub q̇ditate sensibi
li. ¶ Dico q̄ nō est cōtra: q̄ tm̄ loq̇tur de obiecto motiuo: Cōcordā tia.
nō aūt terminatiuo. Si dicat obiectū hitꝰ metaphysici mo-
uet intell'm: ⁊ illud est ens cōe sensibili ⁊ insensibili. Susti-
nendo hoc possumꝰ dicere q̄ q̇ditas rei sensibilis est ꝑmum
obiectū motiuū: loquēdo de ꝑma motiōe: q̄ est cāre spēʒ in-
telligibilē sui ⁊ oīm supioꝝ: ⁊ hita spē intelligibili supiorū
illa supiora vt relucēt in tali spē pn̄t cāre cognitionē sui vna
cū intell'u: ⁊ sic ꝓ statu isto nō pōt hr̄e cognitionē nisi sensi-
biliū ⁊ ꝯtētoꝝ eēntial'r vel ꝟtual'r i illis: lʒ ꝯtēta eētialiter
possint forte hr̄e ꝓpriā motionē. s. cāre ꝓpriā cognitiōeʒ: nō
tn̄ ꝓpriā spēʒ itelligibilē: q̄ illa cātur tm̄ a fantasmate ⁊ in-
tellectu agēte: sʒ loquēdo de itell'u ex nā intell's: qd'libʒ ens
natū cāre cognitionē sui posset illā cāre i intell'u nr̄o ex nā
intell's: ⁊ sic substātie sepate pn̄tes in se vel spē intelligibili
possent ꝑtial'r cāre cognitionē sui: etiā possent cāre spēm re
presentātē supiora: ⁊ forte cognitionē eoꝝ: ⁊ sic cognitio su-
perioꝝ nō dependeret quoquomodo a sensibili.

Dubitat i hoc qd' dicit. s. desideriū nāle est i itellectu Primū dubium.
cognoscēte effcm̄ ad cog̃scendū cām. Tū q̄
desideriū nāle ad sciaʒ est tm̄ ad illā vt ad ꝑfectōem q̄. s. po
tētia ꝑficiat: ḡ est tm̄ ad cognitiōeʒ absolute ⁊ nō ad cogni
tionē vt includit rl'onē ad obiectū: q̄ ipa scia absolute ꝑficit
potētiā: sicut pʒ i ꝓhe. met. oēs hoies nā scire desiderāt: ibi
doc. vult q̄ tale desideriū sit ad ad sciaʒ vt ad formā ꝑficiē
tē: ⁊ si nō: seq̇t q̄ nō sit desideriū nāle ad obiectū ad qd' ē ta
lis scia. ¶ Scd'o: q̄ desideriū naturale p̄cedit oēm notitiā
⁊ ꝑ ꝯn̄s nō p̄supponit aliquā cognitionē: ḡ ēt si nō eēt cogni
tio effectꝰ eēt nāle d'sideriū ad qd'cūq̧ ē. ¶ Rn̄deo ad ꝑmū
q̄ desideriū nāle est nō tm̄ ad ꝑfectionē intrīsecā: sʒ etiā ad Desideriū nāle ē ad ꝑfectionēʒ itrinsecā ⁊ extrinsecā
extrinsecā: potētia em̄ visiua appetitiā nāl'r nō tm̄ appetit
visiōeʒ coloris i se: sʒ ēt appetit ꝯiūgi ꝑfecto colori vt obie
cto extrinseco: sic i ꝓposito intellectꝰ appetit ꝯiūgi suo ob
iecto ꝑfectissimo: qd' nō ꝯtingit nisi ꝑ intellectōeʒ q̄ ꝯiūgit
appetit ḡ sciam nō solū vt formā ꝑficiētē foral'r ⁊ intrinse-
ce: sʒ ēt eā appetit vt ꝑ ipaʒ attingat obiectū ad qd' hʒ nāle
desideriū. ¶ Ad scd'ʒ ꝯcedo q̄ nō p̄supponit aliquā cogni
tionē: sʒ dʒ sic intelligi q̄ desideriū nāle nō tm̄ est ad cogno
scēdū effcm̄: sʒ ēt ad cognoscēdū cām: ⁊ p̄cipue cām ꝑfectis- Scd'm dubium.
simā a qua magis dependet effectus. ¶ Scd'o p̄ncipaliter
dubitat in hoc qd' dicit: nulla potētia pōt cognoscere aliq̇d
sub rōne cōioꝝ q̄ sit eiꝰ obiectū ꝑmū. Tū q̄ eētia diuina
est obiectū ꝑmū ⁊ adeq̄tū intellectꝰ diui: ⁊ tn̄ pt cognoscere
oē cognoscibile: sʒ ꝯceptꝰ entis est cognoscibilis: silr ꝯceptꝰ
substātie trāscēdētis: q̄ ꝯceptꝰ sunt cōiores ipa eētia diua.
Tū ētiā q̄ doc. q. 14. q̄li. vult q̄ obiectū adeq̄tū intellectꝰ
creati sit tm̄ ens limitatū siue finitū: ⁊ tn̄ pōt cognoscere cō
ceptū entis vt cōem enti limitato ⁊ illimitato: vt. s̄. patuit
q. i. pn̄tis. d. ⁊ sic cognoscet aliq̇d sub rōne cōiori q̄ sit obie Instantia
ctū eiꝰ adeq̄tū. Si dicat q̄ loquit ibi de obiecto tm̄ motiuo Solutio.
Cōtra. Q̄ ꝯceptꝰ entis vt cōis deo ⁊ creature est obiectū
motiuū: supponēdo q̄ hēat spēʒ ꝓpriā intelligibilē: qd' doc.
nō negat: ēt si nō hēat sufficit q̄ spēs inferioris possit illā
cāre. Tū ēt: q̄ metaphysica est de ente inq̄ntū ens vt est cōe
enti limitato ⁊ illimitato: ⁊ tn̄ ens limitatū ponit obiectum
adeq̄tū intellectꝰ creati. ¶ Rn̄deo ad ꝑmū: q̄ eētia diuina Rn̄sio.
est obiectū adeq̄tū intellectꝰ diui ⁊ i rōne motiui: q̄ ipa mo
uet ad cognitionē oīs obiecti: ⁊ etiā i rōne teriatiui: q̄ co-
gnitio intellectꝰ diui teriat ad essentiā: ita q̄ nō cognoscit
aliq̇d aliud ab essentia nisi p̄cise vt in essentia: vt pʒ a doc. in
quoli. q. 15. Dico ēt q̄ cog̃scit oīa intuitiue ⁊ ꝑfectissime: co-
gnoscere em̄ ꝯceptū entis in tali cōitate est ipm cognoscere
tm̄ abstractie: q̄ cognitio est ipfecta. ¶ Ad scd'ʒ dico q̄ ens
limitatū est obiectū motiuū ⁊c. cū dr̄ q̄ ille cōceptꝰ mouet:

dico ꝙ in se nõ mouet cũ tm̃ habeat eẽ dĩminutũ: ſꝫ ſpẽs in=
telligibilis illi⁹ mouet: tñ talis ſpẽs eſt cãta ab aliq̃ ente li=
mitato ĩ quo ꝯtinet̃ ꝯcept⁹entis q̇ditatiue: vt.ſ̄.patuit. Lo=
quẽdo tñ de obiecto adeq̃to terminatiuo: dico ꝙ eſt ens in=
quantũ ens: vt eſt cõe enti limitato ⁊ illimitato. Et ſic doc.
indiſtincte loq̃tur de obiecto adeq̃to ⁊c. Et ꝑ hoc ptꝫ rñſio

Tertiũ dubium.

ad tertiũ argm̃. ¶ Tertio ꝑ̃ncipal̃r dubitat̃ in hoc qꝺ dicit
in vltia rõne. ſ. q̇cq̇d ꝑ ſe cognoſcit̃ a põ cognitiua vł eſt ei⁹
obiectũ ꝑ̃mũ vel ꝯtinet̃ ſub ei⁹ obiecto ꝑ̃io. Cõtra. Tũ q2 cõ
cept⁹entis intelligit̃: ⁊ tñ non eſt obiectũ ꝑ̃mũ ſiue adeq̃tũ:
pꝫ/q2 obiectũ adeq̃tũ nõ intelligit̃ vna itellectione: vt pꝫ/q2
obiectũ adeq̃tũ ꝑ ſe ĩcludit̃ in oĩ ꝑ ſe ĩtelligibili: vt pꝫ a doc.
q.1.ꝓlo. ⁊ ſic ꝑcipiẽs obiectũ adeq̃tũ ꝑcipit oĩa ꝑ ſe intelli=
gibilia: vt ptꝫ a doc. ibi. q̃ nõ ꝑcipiũtur vnico actu ab intel=
lectu nr̃o. Nec ſil̃r ꝯcept⁹entis ꝯtinet̃ ſub aliq̃: pꝫ/q2 eſt con

Rñſio.

cept⁹cõiſſ m⁹. ¶ Dico ꝙ doc. cũ accipit ens eẽ obiectũ ade=
q̃tũ intell's nr̃i in rõne motiui ſiue terminatiui nõ accipit ip̃m
ens tm̃ ꝓ ꝯceptu entis cõi oĩ enti: ſꝫ accipit ꝓut ĩcludit̃ in oĩ
ente: ſiue vt cõprehẽdit oẽ ens. Et hoc mõ ꝯcept⁹ entis: ⁊ ſi
non cõtineat̃ ſub aliquo cõiori: cũ ſit cõiſſim⁹: tñ dr̃ aliq̃ mõ
cõtineri: cũ ponat̃ eẽ de numero entiũ intelligibiliũ: eo mõ
quo expoſui ſup. q.1. ꝓlo. ⁊ nota bene omnia iſta.

Congruentia etiã illa. Soluit doc. rõnẽ Tho. qua
ꝓbabat ꝑ̃mũ obiectũ eẽ q̇ditatem rei
mãlis: q2 põm ꝓportionat̃ obiecto: ⁊ ſic cũ intell's nr̃ ſit ĩ mã
hẽbit obiectũ mãle ⁊c. Dicit doc. ꝙ inter obiectũ ⁊ põm nõ
eſt ꝓp̃e ſil̃itudo: ⁊ hoc ĩ mõ eſſendi põe: vt. ĩ. ptꝫ. ſe hñt em̃ vt
motiuũ ⁊ mobile: nã obiectũ eſt ꝓp̃e motiuũ põe ⁊ põ mobi
lis ab ip̃o. Dr̃ ei obiectũ eſſe motiuũ põe ꝑ quãto eſt cãtiuũ
alicui⁹effectũs: ſiue vt totalis ſiue vt ꝑtialis cã: q̃ nat⁹ſit reci
pi iñ tali põ: ⁊ põ dr̃ mobilis ab obiecto ꝑ quãto nata eſt re
cipe effctm̃ ab obiecto cãtũ: ⁊ ſic obiectũ motiuũ ſe hꝫ vt act⁹
q2 actiuũ vt hmõi dr̃ eſſe actiuũ vt eſt in actu ꝟtuali: vt. ĩ. pa
tebit: ⁊ mobile vt hmõi dr̃ eſſe in põ. ſ. receptiua: ⁊ hoc mõ
act⁹ ⁊ põ ſunt ſimpl̃r alteri⁹rõnis: ⁊ ꝑ ꝯñs magis ſunt diſſi
milia. ſ. obiectũ ⁊ põ q̃ ſil̃ia. Et ſic ꝯcedit ꝙ inter illa ẽ ꝓ
portio q̃ ſp req̇rit diſſil̃itudinẽ ꝓportionatoꝝ: vt ptꝫ in oĩb⁹
ꝓportiõib⁹poſitis in. 5. li. Eucli. ꝓportio ei dupla req̇rit diſ
ſil̃itudinẽ ꝓportionatoꝝ: q̃tuor em̃ ⁊ duo inter q̃ eſt ꝓportio
dupla ſunt alteri⁹ rõnis. ſunt em̃ nũeri ſpẽ diſtincti: ⁊ ſic de

Tho. arguit.

aliĩs. ¶ Tho. arguit ꝓbãdo ꝙ inter põm ⁊ obiectũ ſit ſil̃itu
do: q2 lꝫ agens factiuũ vt ignis: poſſit eẽ diſſil'e obiecto cir=
ca qꝺ. i. paſſiuꝫ receptiuũ ſue actiõis vt calefactibile: tñ opãs
in cognitiua opatione. i. vt cognoſcens: opꝫ aſſil'ari obiecto
circa qꝺ opat̃: q2 tale obiectũ non eſt paſſiuũ ſiue receptiuũ
reſpectu põe: ſꝫ magis actiuũ: ⁊ ꝑ ꝯñs aſſimilãs. Nã oẽs an

Sco. rñ.

tiqui ꝯcordãt in hoc ꝙ cognitio ſit ꝑ aſſimilationẽ. ¶ Rñ=
det doc. ꝯcedẽdo ꝙ bñ põ põt ꝑ actũ ſuũ cognoſcẽdi aſſil'ari
obiecto: ⁊ hoc dupl̃r. ſ. formal̃r qñ. ſ. actu intelligit obiectũ:
q2 act⁹intelligẽdi eſt ſil̃itudo obiecti: vt. ĩ. patebit. q.6. pñtꝭ
di. põt etiã aſſil'ari vt in põ ꝓp̃ia: ⁊ hoc qñ hꝫ actu ſpẽm ĩtel
ligibilẽ: q̃ nõ eſt ꝟa ſil̃itudo obiecti ſicut act⁹ intelligẽdi: vt
patebit. ĩ. q.6. q2 tñ eſt ĩtellect⁹ ꝑ ſpẽm illã cã ꝓpinq̃ act⁹ ĩtel
ligẽdi: iõ põ dr̃ eſſe ĩ põ ꝓp̃ia vt ſit ſil'is obiecto. Nõ tñ põ in
ſe eſt ſil'is ĩ mõ eẽndi: vt pꝫ ꝑ multa exẽpla hic in lr̃a poſita.

Primum dubium.

In iſta lr̃a occurrũt aliq̃ dubia. ꝑ̃mo in hoc ꝙ obiectũ
⁊ põ ſe hñt vt diſſil̃ia: q2 ſe hñt obiectũ vt moti=
uũ ⁊ põ vt mobilis: q2 vt act⁹ ⁊ põ. Ex hoc ſeq̇t̃ ꝙ idẽ erit diſ
ſimile ſibi pꝫ: q2 idẽ p̃t mouere ſe: ⁊ ꝑ ꝯñs idẽ erit motiuũ ⁊
mobile: hoc pꝫ a doc. ĩ.2. d.2. q.10. vbi ꝓbat de g̃uib⁹ ⁊ leuib⁹
ĩmo idẽ oĩno indiuiſibile põt mouere ſe: vt pꝫ a doc. de an=
gelo vbi. ſ̄. hoc idẽ pꝫ de ĩtellectu q̃ põt mouere ſe ĩ pñti. d.
q.7. ⁊ in.2. d.3. q.8. Et ſil̃r eadẽ volũtas oĩno ĩdiuiſibilis p̃t
mouere ſe: vt pꝫ a doc. in.1. d.2. ꝑte.2. q.3. hoc idẽ in.2. d.25. ⁊
in q̇li: ⁊ alibi: vt in.1. di.26. g̃ idẽ indiuiſibile erit diſſil'e ſibi

Scdm.

¶ Scdo dubitat̃ in hoc qꝺ dicit: ꝙ inter cãm ⁊ cãtũ eſt ꝓ=
portio q̃ req̇rit diſſil̃itudinẽ: q2 ſi ſic: ſeq̇tur ꝙ cã vniuoca et
effect⁹ vniuocus ſint diſſil̃ia: qꝺ nõ videt̃: q2 ſunt eiuſdẽ ſpẽi

Rñ. ad ꝑ̃mũ.

ſpãliſſime. ¶ Rñdeo ad ꝑ̃mũ ꝙ lꝫ ĩ re in eodẽ abſolute cõ
ſiderato nõ ſit diſſil̃itudo reſpectu eiuſdẽ: tñ vt idẽ ꝯſidera
tũ in rõne motiui ⁊ in rõne mobilis poterit eẽ diſſil'e ſibi:

Quõ idẽ eſt diſſil'e ſibi.

q2 inter iſtas rões. ſ. motiui ⁊ mobilis eſt neceſſario diſſi=
militudo: vult ergo doc. tm̃ hr̃e ꝙ inter põm ⁊ obiectũ non
req̇rat̃ neceſſario ſil̃itudo in mõ eſſendi: q2 obiectũ ſp hꝫ rõ
nem motiui ⁊ põ rõnẽ mobilis: q̃ rões ſunt ĩ ſe formaliter
diſſimiles ⁊ quodãmõ oppoſite: ⁊ ꝙ idem ſit motiuũ ⁊ mo
bile eſt ratione ſue illimitationis: vt ptꝫ a doct. in iſto ꝑ̃mo

Ad ſcdm.

diſt.2. ⁊ 26. ¶ Ad ſecũdũ ptꝫ per idem: q2 eſſe cauſabile et
eſſe cauſatiuũ: q2 cauſatiuũ eſt in actu ⁊ cauſabile in poten=
tia: ⁊ vt ſic neceſſario ſunt diſſimilia: lꝫ in ſe abſolute ꝯſide=
rata aliquando ſunt eiuſdem ſpeciei.

Alia eſt opi. q̃ ponit deũ eſſe ꝑ̃mũ obiectũ ſupple adeq̃
tũ intellect⁹ nr̃i: ⁊ hec eſt opi. Hen. q̇li.15. q.9.

Henri.

¶ Ibi. Cõtra iſtã opi. Hic doc. arguit ꝯtra Hen. ⁊ intẽdit
ꝓbare ꝙ de⁹ nõ ſit adeq̃tũ obiectũ intellect⁹ nr̃i ⁊ hoc ĩ rõne
motiui. Et rõ ſtat ĩ aliq̇b⁹ dictis. Primũ ꝙ obiectũ adeq̃tũ
alicui⁹ põe hꝫ nãlez ordinẽ ad talẽ põm: ⁊ hoc in rõne moti
ui: hoc pꝫ/q2 obiectũ adeq̃tũ ⁊ põ ſic ꝓportionant̃ ꝙ extre=
mũ vt eſt obiectũ adeq̃tũ nãl̃r põt mouere ꝑ põm cãndo in ea
cognitiõeꝫ ſui: ⁊ põ nata eſt moueri nãl̃r a tali obiecto: ⁊ ſic
habent nãlem ordineꝫ adinuicẽ: ꝙ ſicut qꝺlibet ꝯtentũ ſub
obiecto adeq̃to natũ eſt mouere quãlibet põm ꝯtẽtã ſub põ
cui adeq̃tũ obiectũ adequat̃: ſic q̃libet põ ꝯtenta ſub illa na
ta eſt moueri nãl̃r a q̃libet ꝯtento ſub obiecto adeq̃to: ⁊ iſta
ꝓportio nãlis ordinis. ſ. obiecti ⁊ cuiuſlibet ꝯtẽti ad põm ⁊
ecõtra. exp̃ſſe pꝫ a doc. in ꝓlo. q.1. ⁊ clari⁹ in q̇li. q.14. Scdm

Deus ſub rõne deitatis nõ põt agere ad extra.

dictũ eſt ꝙ de⁹ ſub rõne deitatis nõ hꝫ nãlem ordinẽ ad ali=
quẽ intellectũ creatũ: vt pꝫ: q2 tũc nãl̃r poſſet cognoſci a ta=
li ĩtellectu: poſſet etiã nãl̃r mouere ĩtellectũ creatũ: eſt ei de
rõne obiecti hñtis nãlem ordinẽ ad põm in rõne motiui vt
poſſit illã nãl̃r mouere: ⁊ ſic de⁹ ſub rõne deitatis poſſꝫ age
re ad ex̃: q̃ oĩa ſunt incõueniẽtia. Tertiũ dictũ ꝙ deus forte
ſub rõne alicui⁹ g̃nalis attributi: puta bonitatis/ꝟitatis/et
hmõi: dicit nãlẽ ordinẽ ad intellectũ creatũ: nõ ſic tñ ĩtelli

Quõ deꝰ dicit ordinẽ nãlẽ ad intellectũ creatũ.

gẽdo ꝙ ip̃e de⁹ nãl̃r poſſit mouere intellectũ creatum ad co
gnitionẽ alicui⁹ g̃nalis attributi: q2 non ponim⁹ ip̃m poſſe
nãl̃r cãre in ĩtellectu creato: nec ſui cognitionẽ: nec cuiuſcũ
q3 alteri⁹: qꝺ pꝫ a doc. q.14. q̇li. Sed ſic dꝫ ĩtelligi ꝙ g̃nale
attributũ qꝺ p̃dicat̃ de deo hꝫ nãlẽ ordinẽ ad ĩtellectũ crea
tum: ⁊ hoc vel in ſe vel in ſuo inferiori: puta ꝙ bonitas in ſe
ſumpta nãl̃r moueat ĩtellectũ creatũ ad ſui cognitionẽ: vel
ſaltẽ aliqꝺ inferi⁹ eẽntial̃r creatũ: vel aliqꝺ inferi⁹ creatum
ꝯtinẽs ip̃m ꝟtual̃r. Et ſic poneret̃ de⁹ adeq̃tũ obiectũ intelle
ctus creati ſub rõne g̃nalis attributi: de⁹ in ſe nõ eſſet ade=
quatũ obiectũ: ſꝫ magis illud g̃nale attributũ. Quartũ di=
ctũ eſt ꝙ de⁹ ſit obiectũ adeq̃tũ intell's creati ſub rõne entis
ſuſtinendo opi. doc. ꝙ ens ſit cõe vniuocũ deo ⁊ creature: ⁊
tũc ſenſus ẽ ꝙ ens ſub rõne entis hꝫ nãlẽ ordinẽ ad intelle=
ctũ creatũ mouẽdo illũ: ⁊ hoc vel in ſe vel in reb⁹ creatis cõ
tinẽtib⁹ eẽntial̃r vel ꝟtual̃r ip̃m: ⁊ ſic pꝫ rõ doc. q̃ ꝓbatur deũ
ſub rõne deitatis nõ eſſe adequatũ obiectũ ĩtellect⁹ creati.
¶ Ibi. Preterea. Certũ eſt ꝙ de⁹ nõ hꝫ ꝑ̃mitatẽ adeq̃tiõis ꝓ=

Mõ de adequatione obiecti.

pter cõitatẽ. Dicit doc. ꝙ duplex ẽ adeq̃tio obiecti: vel cõita
tis: vel ꝟtualitatꝭ. Prio mõ illud dr̃ obiectũ adeq̃tũ intell's
creati: qꝺ eſt cõe ad oĩa ꝑ ſe ĩtelligibilia ab ĩtellectu creato
⁊ p̃dicat̃ de illis. Scdo mõ ꝙ ꝟtual̃r ꝯtinet oĩa ꝑ ſe ĩtelligi=
bilia: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ põt cãre cognitionẽ oĩm ꝑ ſe intelligibiliũ
ab itellectu creato: ⁊ iſte ſcd's mod⁹ põt dupl̃r intelligi. ꝑ̃mo

Obiectum ꝟtualiter adeq̃tũ eſt duplex.

ꝙ illud dicat̃ obiectũ adeq̃tũ ꝟtual̃r reſpectu alicui⁹ põe: qꝺ
ſic ꝟtual̃r cõtineat oĩa ꝑ ſe intelligibilia ab aliq̃ põ ꝙ ipſuꝫ
ſolũ poſſit mouere põꝫ ad cognitionẽ cuiuſcũq3 obiecti in=
telligibilis: ita ꝙ ſit ĩpoſſibile talẽ põꝫ poſſe moueri ad co=
gnitionẽ alicui⁹ ĩtelligibilis niſi tm̃ ab illo: ⁊ hoc mõ eſſen=
tia dĩna ponit̃ adeq̃tũ obiectũ ĩtellect⁹ diuini in rõne obie=
cti: q2 ip̃a mouet intellectũ diuinũ ad ſui cognitionẽ ⁊ oĩm
ꝑ ſe intelligibiliũ: ⁊ eſt ĩpoſſibile ĩtellectũ diuinũ moueri ab
aliq̃ alio obiecto ad ſui cognitionẽ: vt clare pꝫ a doc. q. peñ.
ꝓlo. ⁊ clari⁹ in. q.14. quolı. Et hoc mõ eſſentia dĩna q̃uis
ꝟtual̃r ⁊ eminẽter ꝯtineat oĩa ꝑ ſe ĩtelligibilia: q2 tñ alia ꝑ
ſe ĩtelligibilia poſſunt ꝑ ſe mouere intellectũ creatũ nõ po
nitur adeq̃tũ obiectũ intellect⁹ creati: loquẽdo de adeq̃tiõe
ꝟtual̃r. ſcdo põt intelligi obiectũ adeq̃tũ ꝟtual̃r ſic: ꝙ poſſet
mouere intellectũ creatũ ad cognitionẽ cuiuſcũq3 ꝑ ſe ĩtelli
gibilis: ſic tñ ꝙ etiã q̃ñcũq3 ꝑ ſe intelligibile poſſet mouere
intellectũ creatũ motiõe ꝓp̃a ad ſui cognitionẽ: hoc etiam
mõ de⁹ ſub rõne deitatis q̃uis ꝟtual̃r vel eminẽter ꝯtineat
oẽ ꝑ ſe intelligibile: nõ põt tñ mouere aliquẽ ĩtellectũ crea
tum ad cognitionẽ alicui⁹ ꝑ ſe ĩtelligibilis: vt. ſ̄. patuit. Si
dicat̃ ꝙ volũtas dĩna põt mouere intellectũ creatũ ad co=
gnitionẽ cuiuſcũq3 ꝑ ſe intelligibilis. Cõcedit̃: ſꝫ hoc nõ ar
guit ipſam eſſe adeq̃tũ obiectũ adeq̃tione ꝟtuali: q2 qꝺ ſic ẽ
adeq̃tũ põt mouere in rõe obiecti ĩtelligibilis: volũtas aũt
dĩna etſi effectiue poſſit mouere quẽlibet intellectũ cãndo ĩ
eo cognitionẽ cuiuſcũq3 obiecti: nõ tñ põt in rõe obiecti in=
telligibilis: vt pꝫ. ¶ Ibi. Per eaſdẽ rões ꝓbat̃. Hec lr̃a cla=
ra eſt. Subſtãtia ei in cõi nõ põt poni ꝑ̃mũ obiectũ intelle=
ctus creati: nec ꝑ̃mitate cõitatis q2 nõ p̃dicat̃ ꝑ ſe de oĩ ꝑ ſe
intelligibili: q2 nõ de q̇litate nec quãtitate. nec ꝑ̃mũ ꝑ̃mita=
te ꝟtualitatis: tũ q2 alia obiecta a ſubſtãtia pñt ꝑ ſe mouere
intellectũ ad ſui cognitionẽ: tũ etiã q2 nõ teneo ꝙ ſubſtãtia
poſſit mouere aliquẽ intellectũ ad cognitionẽ oĩm accñtiũ.
cũ nec ꝯtineat oĩa illa ꝟtual̃r ſc̃m totã eoꝝ entitatẽ: ⁊ de hoc

vide singularem glo. quã feci sup di.3.q.10. scdi doc.

Primum dubium.

In ista lr̃a sunt aliq̃ dubia. p° in hoc qd dicit q primũ obiectũ alicui⁹ põe hz nãlẽ ordinẽ ad illã põz.s. in rõne motiui. hoc nõ videt. Tũ qz son⁹ est pmũ obiectum pmitate adeq̃tiõis põe auditiue: z tñ nõ põt nãlr mouere illã ad sui notitiã: qz tũc son⁹ in cõi audiret: nec silr pt mouere ad notitiã oĩm ptẽtoz in eo: qz tũc pticulares soni nõ haberẽt pprĩã ptutẽ mouẽdi ad sui notitiã siue auditionẽ. Tũ qz sensibile in cõi ponit obiectũ adeq̃tũ ptutis fantastice: z tñ pt⁹ fantastica nõ pcipit nisi singularia sensibilia: imõ obiectũ pmũ motiuũ alicui⁹ intellect⁹ nescio pri⁹ mouet ad sui notitiã q̃ ad notitiã ptẽtoz: vt pz in q̃li. z. s̃. in plo. q. pe. z di.1.q.2. vbi hr̃ q eẽntia dĩna: q̃ ponit pmũ obiectũ itellect⁹ diui: nescio pri⁹ mouet ad sui notitiã. g̃ sensibile in cõi pus mouet ptutẽ fantasticã ad sui notitiã: z sic pt⁹ fantastica p° cog̃scit nãm cõem oĩ sensibili. Tũ qz ens sub rõne entitatis ponit pmũ obiectũ nãle põe volitiue: vt pz a doc. pñti. d. q. pñti. z in.4.d.49. g̃ hz nãlẽ ordinẽ ad volũtatẽ: z sic nescio mouebit volũtatẽ ad sui volitionẽ. z tũc volũtas nõ erit libera respectu sui act⁹. Si dicat q tm̃ mouebit ptialr: z p pñs hẽbit actũ in sua ptãte. Cõtra. z acipio obiectũ pfecti⁹ volũtate: puta nãm angelicã: tũc volũtas erit cã min⁹ pncipalis: z nã angelica erit cã magis pncipalis: tũc sic effcũs magis depẽdet a cã magis pncipali q̃ a min⁹ pncipali. g̃ volitio erit nescio cãta: pz pña p doc. j. di.17. vbi vult q si hitus eẽt cã magis pncipalis act⁹ q̃ volũtas: q tũc act⁹ nõ esset in ptãte volũtatis: qd est falsuz.

Scdm dubium.

Tertiũ dubium.

Rñ. ad pmum.

℄ Rñdeo ad pmũ q son⁹ vt est pcise qd cõe oĩb⁹ iferiorib⁹ nõ dr obiectũ adeq̃tũ: sz vt includit in oĩb⁹ p se audibilib⁹: z sic obiectũ adeq̃tũ põe auditiue est vnuz agregatũ ex oĩb⁹ p se audibilib⁹: qb⁹ son⁹ ponitur cõis z dicibilis in qd. Et sic pcedo q qdlibz p se audibile põt cãre notitiã sui in põ auditiua: z talia p se audibilia nõ sunt nisi singularia q̃ mouẽt. Dico 2° q aliud est loq̃ de pditione obiecti motiui: z aliud de rõne forali mouendi. pmo mõ singularitas est pdõ mouẽtis. 2°° nã cõis ẽ rõ mouẽdi. De hoc plixe dcm̃ est i.1.met.q.6. Silr son⁹ in cõi ẽ rõ foralis terminãdi auditionẽ: z singularitas est tm̃ pdõ terminãtis: vt ibi pz. Nõ tñ q son⁹ in cõi nõ est rõ foralis mouẽdi cuicũqz inferiori: qz tũc ptualr ptineret inferiora: sz est forte rõ foralis mouẽdi ad sui notitiã pcise z nõ ad notitiaz inferioz: sz qdlibz inferi⁹ hz pprĩã rõnẽ mouẽdi ad sui notitiã: vt. j. patebit de obiecto intellect⁹: z sicut dixi de rõe formali mouẽdi. hoc idẽ dico de rõne forali terminandi. Et p hoc pz rñsio ad scdam instãtiã: q̃ est de obiecto ptutis fantastice: eodẽ ei mõ rñdeo sicut ad pmũ.

Nã nõ est rõ mouendi suo inferiori.

Ad scdm.

℄ Ad aliud de volũtate. Dico p° q nõ est manifestũ apud doc. obiectum aliqd posse mouere volũtatẽ nec vt cã totalis: nec vt cã ptialis: vt pz in.2.d.25. vbi plixe loq̃tur de hac mã.

Ad tertiũ

℄ Dico 2° q posito q obiectũ cognitũ sit ptialis cã act⁹ volũtatꝭ: tñ volũtas cõiter ponit cã magꝭ pncipalis. Cũ dr de angelo zc. Dico q z si angelus sit pfectior eẽntialr volũtate nr̃a: tñ respectu volitiõis nõ dr cã magꝭ pncipalis z volũtas min⁹ pncipalr. Nã q̃tũ ad hãc pdõnẽ q ẽ vti alia cã: q̃ pdõ puenit sp cãe supiori: magꝭ puenit volũtati respectu sui act⁹ q̃ angelo: qz volũtas in eliciẽdo actũ amoris erga angelũ: magꝭ vtit angelo q̃ ecõtra. z sic sp est cã magis pncipalis z q magꝭ vtat angelo q̃ ecõtra pz: qz eẽntia ãgeli cognita nullo° causat ptialr volitionẽ sui volũtate sil vel pus nõ eliciẽte actũ: sz bñ q̃n volũtas actu elicit eẽntia ãgeli actu pcurrit. Et sic opz intelligi dictũ doc. in.1.d.17. vbi de hoc erit sermo plixior.

Nõ bene hoc dictũ.

Quartuz dubium.

℄ Quarto ar ptra illã pclõnẽ de ordie nãli obiecti: qz tũc seq̃ret q idẽ foralr hrẽt nãlẽ ordinẽ ad seipm: z tũc idẽ respectu eiusdẽ eẽt nãlr pus z postert⁹: qz ordo nãlis ẽ tm̃ vbi est pus z poster:⁹. pbat añs: qz idẽ itellect⁹ est obiectũ nãle sui: qz mouet ad sui notitiã q̃n seipm cog̃scit: z hoc pz de intellectu ãgelicõ p doc. i.2.d.3.q.8. Dico breuit q nõ ẽ icõueniẽs q idẽ vt i actu ptuali hẽat nãlẽ ordinẽ ad seipz vt i põ forali: z sic idẽ vt i actu ptuali ẽ nãlr motiuũ sui vt i põ forali vt patebit. j. pñti di.q.7. z in.2.d.2.q.10. z di.25. z alibi.

Rñ. ad q̃rtum.

Ad. q. igr̃ rñ°. Hic doc. ponit duos art. In p̃io oñdit d̃ qb⁹ reb⁹ pdicat ens i qd: z d̃ qb⁹ nõ. In 2° oñdit quõ ens sit adeq̃tũ obiectũ itellect⁹ nr̃i. ℄ Prim⁹ articul⁹ est ibi. Quantũ ad pmũ dico q ens nõ est vniuocũ dictũ in qd de oĩb⁹ p se intelligibilib⁹: qz nõ de dr̃ijs vltimis: nec d̃ pprijs passiõib⁹ entis. Intẽdit g̃ doc. pmo pbare q ens non pdicet i qd de vltimis dr̃ijs qb⁹ supple aliq̃ vltiate dr̃nt: z qd sint vltie dr̃e. j. patebit in pñti. q. Pria pbõ ẽ ibi. Si dr̃e includãt ens vniuoce z nõ sunt oino idẽ. g̃ sunt diuersa aliqd idẽ cẽntia: z talia sunt ppe dr̃ia ex.5. z.10. met. In ista rõne doc. supponit dr̃iã iter pdicari vniuoce z eẽ pdicatũ tm̃ vniuocũ: quã ponit i.3. Predicari vniuoce p nũc de plurib⁹ ẽ q nõ tm̃ nomẽ sit cõe illis: sz pcept⁹ significat⁹ p nomẽ pe pdicet in qd de illis: sicut aĩal de hoie z asino. Predicatũ pro tm̃ vniuocũ ẽ q nõ tm̃ nomen sit cõe plurib⁹: sz pcept⁹ significatus p nomẽ pe pdicet de illis nõ tñ in qd: vt albũ pdicat de ligno z lapide: qz nõ tm̃ nomen pdicat de illis: sz ẽt pcept⁹ nois pe pdicat: sz tm̃ denoĩatiue. Predicatũ pro equocũ ẽ q̃n tm̃ nomẽ est cõe plib⁹: z significata nois sunt imediata illa plura: de qb⁹ nomẽ pdicat. Qñ g̃ doc. accipit pdicari vniuoce itelligit q pcept⁹ significat⁹ p nomẽ pdicet in qd de illis.

Dr̃ia iter pdicari vniuoce z pdicatũ vniuocum.

Scdo supponit q q̃n aliq̃ icludũt aliqd q̃ditatiue: z nõ sunt oino idẽ adiuicẽ q illa sunt ppe dr̃ia: qz iter se dr̃nt z i aliq̃ q̃ditatiue pueniũt: z loq̃r doc. de illis q̃ ppe dr̃nt: nã aliqua sunt dr̃ia sm̃ qd tm̃: aliq̃ sunt dr̃ia simplr: vt illa q̃ pueniũt i aliq̃ q̃ditatiue z iter se dr̃nt eẽntialr z q̃ditatiue. Tũc doc. arguit sic. Sint. a. z. b. vltie dr̃e: aut. a. z. b. sunt pmo diuersa. i. in nullo q̃ditatiue cõueniẽtia: sz seipsis q̃ditatiue diuersa: z tũc hr̃ intẽtũ: aut. a. z. b. sũt dr̃ia. i. i aliq̃ q̃ditatiue pueniẽtia: z p aliud z aliud dr̃ia: z illa qb⁹ dr̃nt. a. z. b. dicant. c. z. d. tũc q̃rẽdũ est vt pri⁹: aut g̃ stabit q vltie dr̃e sint p̃io diuersa: z in nullo q̃ditatiue pueniẽtia: aut erit pcessus in infinitũ. ℄ Scda rõ est ibi. Scdo sic. Ista rõ est satis euidẽs z stat i hoc q ẽ silis mod⁹ in cõponẽdo cõpositũ reale z pceptũ nõ simplr simplicẽ: z ẽ silis mod⁹ resolutionis vtriusqz ppositi. Certũ est q ppositũ sp cõponit ex aliq̃ qd est i põ: z ex aliq̃ qd est i actu: z resoluit i illa: z silr pcept⁹ nõ simplr simplex puta pcept⁹ hois cõponit ex aliq̃ potẽtiali: puta deteriabili siue ptrahibili z ex aliq̃ actuali: puta deteriatiuo siue cõtractiuo: sicut pcept⁹ hois cõponitur ex pceptu aĩalis vt determinabili z ptrahibili: z pceptu rõnalis vt determiatiuo z ptractiuo: z nõ tm̃ cõcept⁹ hois cõponit ex pceptu aĩalis determinabili. sz ex oĩ pceptu p se deteriabili q̃ditatiue: vt ex cõceptu corpis substãtie entis: z silr cõponit ex oĩ cõceptu p se determinatiuo: z sic resoluit in illa: hoc idem dico de pposito reali: imõ ppositũ reale vt hõ non tm̃ resoluit in corp⁹ organicũ z aĩam intellectiuã: sz resoluit in mãm pmã z vltimã formã: ita q materia pma z vltia fora sint simplr diuersa: qz mã pma ẽ tm̃ deteriabilis z in potẽtia subiectiua. Fora pro vltia substãtialis sic est vltim⁹ act⁹ cõpositi: q nullo mõ pt eẽ i potẽtia subiectiua alicui⁹ ptinẽtis ad eẽ ppositi. sunt ẽt aliq̃ forme intermedie q̃ includũt aliqd mãlitatis: siue aliqd põlitatis subiectiue: z aliqd actualitatꝭ: vt oẽs forme q̃ sunt inter materiã pmã hois z vltimã formã: siue que pexigunt. Nã mã pma hois anteqz dicat ps substãtialis hois pri⁹ fit sub fora semis: deide sub fora lactis: deide sub fora sãguis: deide sub fora carnis: deide sub fora orgãicatiõis: z vltio sub aĩa intellectiua: oẽs iste forme intermedie: vt pz includũt aliqd actualitatꝭ z aliqd põlitatꝭ subiectiue. Stat g̃ resolutio hois vltimata ad vltimã formã: q̃ nihil põlitatꝭ subiectiue includit: z ad pmã materiã q̃ nihil actualitatis includit: z sic sunt simplr simplicia: z p̃io diuersa. Hoc idẽ dico d̃ pceptu simplr simplici: puta de pceptu hois q resoluit in aliq̃ p̃io diuersa: puta aliquẽ pceptũ tm̃ determiabilẽ z ptrahibilẽ: z in aliũ pceptũ tm̃ deteriatiuũ z ptractiuũ: z pcept⁹ tm̃ deteriabilis est pcept⁹ entis z pcept⁹ tm̃ deteriatiu⁹: z nullo mõ deteriabilis ẽ pcept⁹ vltime dr̃e: z p pñs vltima dr̃ia nõ icludit ens q̃ditatiue: qz si sic: tũc i sua rõne formali z q̃ditatiua includeret aliqd determinabilitatis et ptrahibilitatis: z tũc nõ eẽt tm̃ pcept⁹ determinatiuus.

Primum dubium.

Sed in ista lr̃a doc. occurrũt aliq̃ difficultates. Pria in hoc qd dicit q mã p̃ia est simplr simplex: z silr vltia forma. Hoc videt repugnare dictis suis: qz illud est simplr simplex qd nõ est resolubile in pores cõcept⁹ q̃ditatiuos: vt ipe dicit pñti. d. q.2. z alibi: sz mã p̃ia resoluit in ens q̃ditatiue: qz ens pdicatur in qd d̃ ea: vt expsse pz ab ipo in. q. pñti. g̃ nõ erit simplr simplex. Hoc idez dico de forma vltia cõpositi realis. ℄ Dico q aliqd eẽ simplr simplex põt duplr intelligi. Uno mõ q nõ sit cõpositũ realr ex re z re: siue q nõ includat realr aliqd põlitatꝭ z aliqd actualitatꝭ: z sic mã p̃ia dr simplr simplex. Alio mõ aliqd dr simpliciter simplex qd nõ est cõpositũ ex pceptu determiabili z cõceptu deteriatiuo: z sic mã p̃ia nõ est simplr simplex: qz resoluit in pceptũ entis q̃ditatiue. Si ẽt tertio dicatur q illud dr ppe simplr simplex: qd nõ est resolubile in plures cõceptus eẽntiales: quoz vn⁹ sit eẽntialr deteriatiuus: z aliud eẽntialr deteriabilis: z hoc mõ mã p̃ia est simplr simplex: qz z si includat ens q̃ditatiue vt pceptũ deteriabilẽ: tñ ille pcept⁹ nõ ptrahitur ad mãm pmã p aliquẽ pceptũ eẽntialẽ vt pz: sed tm̃ p aliquẽ modũ intrinsecũ: z isto mõ sola sp̃es vel spãlissima vel subalterna dr pcept⁹ nõ simplr simplex: qz vere resolubilis in plures pcept⁹ eẽntiales. s. deteriabilis z determiatiui. ℄ Scdo dubitatur in hoc qd dicit q mã

Rñsio.

Siplr simplex duplr pt itelligi.

Scdz du

pria ꝛ forma vltia sunt pmo diuersa: q2 in hoc sibi videtur cõtradicere: q2 vult ipe expsse ꝙ illa dicãtur prio diuersa q̃ in nullo ɔceptu q̃ditatio ɔueniũt ꝛ ex alia pte ɔcedit hic i pñti q. ꝙ mã pria ꝛ forma vltia cõueniũt in cõceptu entis q̃ditatiue.

Solutio. ¶ Dico ꝙ nõ vult doc. ꝙ mã prima sit simplr ꝛ absolute pmo diuersa. s. in nullo p̃dicato dicto in q̃d ɔueniẽtia: q2 in hoc sibi ɔtradiceret: s3 dicũtur prio diuersa q̃tũ ad eẽ actuale formale ꝛ põle subiectiuũ: sic intelligẽdo ꝙ nec mã pria includit q̃ditatiue aliq̃d actualitatis formalis: nec forma vltia includit q̃ditatiue aliq̃d põlitatis subiectiue respectu forme substãtialis: ꝛ in hoc dñr pmo diuersa.

Item alia solutio. ¶ Põt etiã dici ꝙ dñr pmo diuersa in hoc ꝙ distinguũtur se totis subiectiue: q2 nõ ɔueniũt in aliq̃ gñe q̃ditatiue: non tñ dñr prio diuersa obiectiue: q2 nõ distiguũtur se totis obiectiue cũ ɔueniãt in ente q̃ditatiue. ¶ Nõ etiã ꝙ qñ doc. dicit ꝙ mã prima nihil actualitatis icludit: nõ loq̃tur simplr de actualitate: q2 statim ɔtradiceret sibi. nã in. d. 12. q. 1. ꝛ. 2. scdi. dicit ꝛ pbat ꝙ est vere act9 entitatiu9: ꝛ p ɔñs includit entitatiuã actualitatẽ In pposito ḡ d3 itelligi ꝙ nihil actualitatis formalis includit.

Sequitur lra doc. ¶ Ibi. Scdm. s. ppositũ de passiõib9 entis pbo dupl'r. Hic doc. intẽdit pbare ꝙ ens nõ p̃dicet i q̃d ð suis passiõib9 ꝛ nõ loquor hic de passionib9 disiũctis sicut sunt act9 ꝛ põ: finitũ ꝛ infinitũ: absolutũ ꝛ respectiuũ: quãtũ ꝛ nõ quantũ: vnũ ꝛ multa ꝛ hmõi: s3 loquor de passiõib9 cõuertibilib9 cũ ente: vt vnũ bonũ verũ ꝛc. Et pbat intentũ trib9 rõnib9. Et pma rõ formať sic. Nihil includiť q̃ditatiue in aliq̃: qð tñ poniť in ei9 diffinitione vt additũ: pt3/ q2 tale additũ psupponit q̃ditatẽ cui addiť. d2 eñ ppe addi hñti eẽ cõpletũ q̃ditatiue: s3 ens tñ addiť in diffinitõe passiõis: p3/ q2 passio tñ predicať de subiecto p se scðo mõ: vt p3. 1. poste. t. c. 9. quasi i pncipio. vbi ponit q̃ p se pmo mõ: ꝛ q̃ p se scðo mõ: ꝛ in p se scðo mõ subiectũ poniť in diffinitiõe: vt pt3 ibi. Et clare exponit Com. ibi. Hoc idẽ p3. 7. met. t. c. 4. vbi vult ꝙ substãtia vt prior a ccñte diffinitiõe ꝛc. ꝛ sic substãtia poniť vt additũ i diffõne accñtis. Mõ ens h3 ppas passiões: vt p3. 4. met. t. c. 5. Qñ inq̃t sicut sunt ꝛ nũeri inquãtũ nũerus ppe passiões: vt iparitas: paritas: cõmẽsuratio: equalitas: excedẽtia ꝛ defectio. ꝛ hec sm se ꝛ adinuicẽ insunt nũeris. Silr aũt ꝛ de solido imobili: ꝛ leui ꝛ graui sunt alia ppa: sic ꝛ enti inq̃tũ ens sunt q̃dã ppa: ꝛ ea sunt de q̃b9 est phi pscrutari veritatẽ. hec ibi. Si ḡ ens h3 illas passiões cadit in diffõne eaꝝ vt additũ: ꝛ p ɔñs nõ poterit ð eis p̃dicari q̃ditatiue ꝛc. Cõfirmať: q2 si hec ẽ p se scðo mõ ens est vnũ: vt. s. p3. 1. poste. q2 passio p̃dicať p se scðo mõ de subiecto. ḡ ista nõ erit p se vnũ est ens. ɔña p3: q2 p se nõ ɔuertiť in p se: vt p3. 1. poste. t. c. 35. ens ei includit cãm inherẽtie passiõis ad subiectum: nõ ecõtra. si eñ esset p se vnũ est ens: tũc vnũ includeret cã3 talis iherẽtie p se: vt p3 a doc. li. 3. meta. ¶ Scða rõ est ibi. scðo sic. Ista rõ est sat3 clara. hoc tñ supposito: vc3 recipiẽs predicationẽ alicui9 in q̃d est inferi9 eo qð p̃dicať in q̃d: vt p3: ꝛ q̃cq̃d est inferi9 ente aut est creatũ: aut increatũ: ꝛ passiones entis nõ sunt inferiores ente: cũ ɔuertanť cũ illo: et si ens p̃dicareť in q̃d de illis. de necessitate essent inferiores ꝛ sic aut create: aut icreate.

Difficultas alibi soluitur. ¶ Et qð dicit in ista lra: ꝙ ens sufficiẽter diuidiť (tanq̃ in illa q̃ includũt q̃ditatiue ipm) in ens increatũ ꝛ in. 10. gña videť dubiũ: q2 substãtia trãscẽdẽs est ens q̃ditatiue: ꝛ tñ nõ seq̃tur ꝙ sit creata aut incrata: et silr sapia trãscẽdẽs ẽ ens q̃ditatiue. S3 q2 hec difficultas: vc3 an substãtia trãscẽdẽs possit p̃dicari de substãtia creata: req̃rit plixiorẽ tractatũ: iõ hec difficultas dimittať vsq3 ad. d. 8. hui9. q. 2. in rñsione ad vlti. arg. pncipale. ¶ Itẽ qð dicit in lra ꝙ oia trãscẽdẽtia dñr pfectiões simplr. Hoc d3 sane intelligi: q2 loq̃tur de trãscẽdẽtib9 quãtis nõ nectio includẽtib9 aliquã impfectione3. ¶ Tertia rõ est ibi. Tertio argui põt ꝛ declaro lra3. Q2 si vnũ includit ens q̃ditatiue nõ includit pcise ens: q2 idẽ tũc eẽt passio suбpsi9. i. ꝙ si vnũ sit pcise ipm ens: ꝛ cũ vnũ dicať passio entis: tũc idem esset passio suбpsi9: qð est falsu3. Seq̃tur. ḡ icludit ens ꝛ aliꝺ. i. ꝙ ipa vnitas vltra entitatẽ inclusa3 q̃ditatiue. (si dicať ens q̃ditatiue) dicit etiã aliq̃d aliud ab illa entitate: ꝛ illud aliud dicať. a. Seq̃tur: aut igiť illud. a. icludit ens supple q̃ditatiue: aut nõ. si sic. vnũ bis includeret ens: pt3/ q2 si vnũ pmo includit ens q̃ditatiue ꝛ icludit aliq̃d aliud: ꝛ illud aliud icludit ens q̃ditatiue. seq̃tur ꝙ vnũ includit bis ens q̃ditatiue: qð est incõueniẽs. Seq̃tur: ꝛ ẽt pcessus in infinitũ supple semp querẽdo de illo alio. Exemplũ. vnũ dicať. a. a. includit ens q̃ditatiue: illud ens dicať. b. ꝛ vltra ens includit aliq̃d aliud ꝛ dicať. c. q̃riť aut. c. includit. b. q̃ditatiue: si sic. aut pcise. b. aut aliq̃d aliud. si pcise. b. ḡ. a. includit bis ipm. b. siue ens. si c. includit aliq̃d aliud. illud aliud dicať. d. aut. d. est. b. quiditatiue: ꝛ sic pcessus in infinitũ. Seq̃tur. Vel vbicũq3 stabiť illud vltimũ: puta. c. qð est de rõne vni9: ꝛ non includit ens supple ipm. c. vnũ: siue. a. rõne entis inclusi nõ est passio entis: vt p3. Seq̃tur. Et p ɔñs illud aliud inclusum qð est. a. est primo passio: q2 inclusum in. a. nõ includit ipm ens quiditatiue: ꝛ sic stat ꝙ quicquid est prima passio entis nõ includit ipsum ens quiditatiuum.

Quantum ad scð3 arti. pncipalẽ. Hic doc. ponit hãc ɔclõnẽ ꝙ ens est pmũ obiectũ intellect9 nři pmitate adeq̃tiõis ppter duplicẽ pmitatẽ cõcurrentẽ in ea: vc3 cãlitatis ꝛ vtualitatis. Nã oẽ p se intelligibile aut includit eẽntialr rõnẽ entis: vel ɔtineť vtualr vel essentialr in includẽte essentialr rõnẽ entis. Et ppter istã positionẽ aliqua sunt premittẽda. Primu3 ꝙ hic doc. loq̃tur de obiecto adeq̃to motiuo. Et sensus ẽ ꝙ oẽ p se itelligibile aut includit ens q̃ditatiue: vt sunt gña ꝛ spẽs substãtie: ꝛ multa i predicamẽto q̃litatis: ꝛ forte in p̃dicamento q̃titatis. Dato eñ quocũq3 intelligibili p se: si p se mouet intellectũ ad sui cognitionẽ: aut est ens q̃ditatiue: aut vtualr vel eẽntialr includitur in aliq̃ qð est ens q̃ditatiue: sicut forte si ponãtur vltime dřie spẽꝝ p̃dicamẽti substãtie posse mouere itellectũ ad sui cognitionẽ: vel si ponãtur passiões entis sic posse mouere. Si ꝟo detur aliqð intelligibile qð nõ possit mouere intellectũ ad sui cognitionẽ: saltẽ illð tale ɔtineť in aliq̃ vel vtualiter vel eẽntialr: qð põt cãre cognitionẽ talis ɔtẽti. Et multa sunt entia q̃ nõ sunt tante vtutis vt possint cãre cognitionem sui. nã nulla relatio põt cãre cognitionẽ sui in aliquo intellectu: l3 sit ens q̃ditatiue. Quare relatio nõ põt cãre cognitionẽ sui. Et rõ q2 est ipossibile ꝙ effect9 absolut9 essentialr depẽdeat in eẽ ꝛ cõseruari ab aliq̃ qð est essentialr relatio. Et si q̃ratur a quo cãtur cognitio relationis. Dico ꝙ a fundamẽto ꝛ termino: vt pt3 a doc. q. 1. plo. ꝛ q. 14. q̃li. Et tñ dubiũ est de q̃titate an possit cãre cognitionem sui cũ nõ ponatur de nũero actiuoꝝ: ꝛ hoc sm aliquos. An q̃titas possit cãre cognitionẽ sui. S3 nõ video aliquã repugnãtiã (cũ sit ens absolutum ꝛ ens quantũ includẽs gradus pfectiõales) q̃n possit cãre cognitionẽ sui: ꝛ l3 q̃titas nõ ponatur de nũero actiuoꝝ: hoc d3 intelligi q̃tũ ad trãsmutationẽ gñatiuã ꝛ alteratiuã: q2 nõ põt esse pncipiũ alicui9 accñtis corpalis. Et hec ẽ mẽs doc. in. 4. d. 12. q. 3. in rñsiõe ad argumẽta pncipalia. vbi expsse dicit ꝙ si q̃titas esset pñs itellectui: moueret illũ ad sui cognitionẽ: l3 p statu isto nõ moueat: q2 tñ sensibilia mouent Jmmo ibi videtur declinare ad hoc ꝙ ẽt q̃titas possit cãre spẽ3 sensibilẽ i sensu. l3 nõ sine sensibilib9 ppriis: vt p3 vbi. s. ¶ Si tñ teneať vt Fran. vř tenere: ꝛ multi aliĳ ꝙ non agat ad sui cognitionẽ. Dico tũc ꝙ cũ sit p se itelligibilis ꝛ q̃ditatiue ens: saltẽ vtualr ɔtineť in substãtia corpea: ꝛ sic talis substãtia cãt cognitionẽ q̃titatis. S3 q̃d de mã pria q̃ nullo mõ poniť pncipiũ actiuũ: ipa eñ est p se intelligibilis ꝛ quiditatiue ɔtinetur sub ente. Mã pria põt mouere intellectum. Dico pmo ꝙ ipsa põt p se mouere intellectũ ad sui cognitiõe3. Et si dicatur ꝙ tñ cog̃scitur p analogiã ad formã p phm. Dico hoc nõ esse verũ: ꝛ quõ itelligitur phũs in ista pte. vide doct. in. 2. d. 12. ꝛ vide glo. quã ibi feci. Et si ipa mã pria sustinẽdo ꝙ sit entitas realis absoluta realr distincta a forma posset mouere itellectũ creatũ ad sui cognitionẽ. teneo tñ absolute ꝙ a nullo intellectu creato possit cognosci sub rõne ppa: q2 mã pria cũ sit tñ entitas creabilis in nullo ente creato q̃tũcũq3 pfecto vtualr cõtinetur sm suã entitatẽ: q2 si sic: tale ens posset esse cã illius: qð est manifeste falsu3. Si dicatur ꝙ l3 entitas mãe vir tualr nõ ɔtineatur in aliq̃ ente creato. cognitio tñ illi9 põt vtualr ɔtineri. Pt3 hoc esse falsum: ꝛ de hoc vide subtiliter doc. in. 2. di. 3. q. 10. Et vide ibi glo. quã feci: ꝛ precipue vide ipm in q̃li. q. 14. vbi facit hoc argm ꝛ soluit illð. Si dicatur ꝙ mã pma saltẽ eẽntialr ɔtinetur i aliquo qð includit ens q̃ditatiue: q2 in cõposito. Dico ꝙ loq̃r sp de mã sepata a cõposito. de q̃ doc. in. 2. d. 12. Si etiã loq̃mur ð mã in cõposito dubiũ est an entitas cõpositi possit cãre notitiã distinctam mãe: sed quicq̃d sit: ad pñs sufficiãt hec q̃ dixi de mã prima. ¶ Sed q̃d dicendũ est de entib9 rõnis: q̃ nõ sunt ens q̃ditatiue: nec cõtinẽtur eẽntialr in aliquo includente ens q̃ditatiue: vt pt3: q2 sic essent ex nã rei: nec etiã vtualr: ꝛ tñ intentiões sunt vere itelligibiles. Dubiũ de ente rõnis. Si dicatur (vt q̃dã dicũt) ꝙ sunt tñ intelligibiles p accñs. Hoc nõ vř: q2 qð nõ est p se intelligibile: nõ est p se scibile. scðe aũt intentiões sunt p se scibiles cũ p se cõsiderentur a logico. Rñsio. Dico prio ꝙ põt sustineri scðas intẽtiões esse p se intelligibiles. cu3 p se cõsiderẽtur a logico. Et cũ dicis ꝙ oẽ p se intelligibile vel est ens q̃ditatiue: vel vtualr vel essentialr ɔtinetur in aliq̃ includẽte ens quiditatiue. Cõcedo ꝛ dico ꝙ scðe intẽtiões cũ sint relationes rõnis pñt vtualr cõtineri saltẽ in fundamẽto ꝛ termino ꝛ sic cognitio earũ põt ptialr cãri a fundamẽto ꝛ termino. Et si iterũ dicatur. Aliq̃ secũda intẽtio fundatur in p̃dica-

Aliud dubiū de ente rōnis. Solutio.

mento relationis ⁊ terminaꝛ ad aliqd in eodē pdicamēto: vt
scda intētio q̄ est spēs fundaꝛ in paternitate ⁊ terminaꝛ ad
idiuidua pn̄itatis: ⁊ tn̄ relatio realis si nō pōt cāre cogni
tionē sui: multo min⁹ nec cognitionē alteri⁹. Dico q ab eo
dem fundamēto a quo ptialr causaꝛ cognitio pn̄itatis pōt
ptialr causari cognitio scde intētionis fundate in eo.

Itē aliud.

Si di
catur q p se intelligibilitas est passio entis. Quero aut ē tm̄
passio entis realis: si sic: ergo intelligibilitas nō pōt p se cō
petere enti rōnis. si tm̄ p se competat enti rōnis: ergo entia
realia nō sunt p se intelligibilia. Si dicaꝛ q cōpetit enti qd
est cōe enti reali ⁊ enti rōnis. Et hoc non: q2 illud ens cōe
nō dicit aliquē cōceptū cōem enti reali ⁊ enti rōnis: sed tm̄
nomē: ⁊ sic est equocū: vt p3 a doc. in quoli. l3 aliq videnꝛ di
cere q dicat cōceptū cōem: q nō est nec ens reale nec ens rō
nis: l3 oīno indifferēs: ⁊ hoc credo nō esse itelligibile: mō
nullū equocū vt equocū h3 passionē aliquā. Si dicaꝛ q in-
telligibilitas p se pōt distingui in intelligibilitatē q p se cō
petit enti reali: ⁊ intelligibilitatē q p se cōpetit enti rōnis.
S3 hoc nihil ē: q2 tūc nō posset assignari vnū p se obiectū
primū primitate adeqtionis: ⁊ sic videꝛ q scde intētiões nō
sint p se intelligibiles.

Singularis rn̄sio.

¶ Rn̄deo pmo q ex quo primū obie
ctū intellect⁹ motiuū eiusdē nō pōt esse nisi ens reale: iō po
nitur ens reale adeqtū obiectū intellect⁹ nr̄i: ⁊ p se intelligi
bile in rōne obiecti motiui tm̄ cōpetit enti reali: ⁊ sic oē p se
intelligibile: vel est qditatiue ens reale: vel eēntialr vel vir
tualr ptineꝛ in aliq icludēte qditatiue ens reale. Et cū que-
ritur an ens rōnis sit p se intelligibile: Dico q sic. Et cū vl
tra dr̄. Oē p se itelligibile ab intellectu cōtineꝛ sub obiecto
adeqto intellect⁹. Ens rōnis nō ptineꝛ: q2 ens reale non
pdicaꝛ de illo.

Aliqd ptineri sub obiecto adeqto cōtingit tripl'r.

Dico q ptineri sub adequato obiecto alicui⁹
pōt ptingit tripl'r. Pmo qditatiue recipiēdo pdicationē ei⁹ i
qd. Scdo tm̄ sub pdicato vniuoco recipiēdo pdicatōe3 illi⁹
q̄si denoīatiue. Tertio q2 ꝟtualr ptineꝛ i aliq: qd ptineꝛ qdi
tatiue sub adeqto obiecto: ⁊ hoc tertio mō ens rōnis ptineꝛ
sub ente reali: nō q recipiat pdicationē entis realis: sed q2
poniꝛ in aliq ente reali: qd pōt cāre cognitionē illi⁹. Et cū
queriꝛ de p se intelligibilitate. Dico q accipiēdo p se intel-
ligibilitatē in potiori significato ē passio entis realis: sicut
etiā q̄n absolute loqmur d ente: itelligim⁹ de ente reali. Et
cōcedo q hmōi itelligibilitas nō est passio entis rōnis. Et

Quō ens rōis ē itelligile s'm quid.

cū vltra dr̄: si nō pdicaꝛ de ente rōnis. g ens rōnis nō est p
se intelligibile. Dico q ex quo ens rōnis h3 tm̄ eē s'm qd: ⁊
absolute sibi repugnat hr̄e eē simpl'r: iō p se intelligibilitas
tm̄ cōpetit sibi s'm qd: cū intelligibilitas ꝯsequtur entitatem
cui⁹ est. Et cū dicis. Si dātur due p se itelligibilitates: vna
entis realis: ⁊ alia entis rōis. g nō erit vnū obiectū adeqtū
sub vna rōne formali. ¶ Dico pmo q si loqmur de obiecto
adeqto simpl'r est tm̄ vnū. s. ens reale: ⁊ tūc illd qd est s'm qd
reduciꝛ ad illud qd est simpl'r ⁊ pmo tale. ¶ Scdo dico q
tm̄ est vnū obiectū adeqtū s'm vnā rōne formalē: ⁊ illud est
ꝯcept⁹ entis realis.

Quare ens rōnis ptineꝛ sub adeqto obiecto intellectus nr̄i.

Ens aūt rōnis l3 actu habeat p se intel
ligibilitatē s'm qd: ⁊ rōnē formalē obiecti s'm qd: q2 tn̄ ꝟtua
liter ptineꝛ in aliq ente reali includēte simpl'r ꝯceptū entis
in qd: ⁊ rōnē foīalē eiusdē: iō ponim⁹ ens rōnis ptineri sub
adeqto obiecto itellect⁹ nr̄i. ¶ Pōt scdo pncipaliꝛ dici ad vi
tandā tantā plitatē: q oē ens rōnis ptineꝛ sub adeqto ob-
iecto intellect⁹ nr̄i tm̄ reductiue: eo mō quo doc. dicit in pdi
camētis q oīs relatio rōnis est tm̄ in pdicamēto reductiue
Et tūc si arguaꝛ vt sic h3 tm̄ esse p accn̄s: ⁊ nihil p accn̄s pti
net ad artē. Dico q p accn̄s pt capi aliq triū modo4 quos
ponit Arist. 5. met. qs vide ibi. Vel ēt vt dicit agregatū ex
reb⁹ diuersop gene4: ⁊ tale nō ptinet ad sciam: nec ēt aliqd
triū modo4: vt p3. 6. met. Quis g scda itētio sit tm̄ reducti
ue in pdicamēto relatiōis: nō seqtur q̄n hēat cōceptū in se.
Sicut aīa itellectiua est tm̄ in pdicamēto substātie p redu-
ctionē: vt inqt doc. in. 2. d. 1. q. vlt. ⁊ tn̄ dicit vnū ꝯceptū in se
sic dico de oī scda intētiōe. Et sic eo mō quo pōt hr̄e ꝯceptū
eo mō est itelligibilis. Et si h3 ꝯceptū p se s'm qd: est itelli-
gibilis p se s3 qd. Et sic sufficit q eo mō ꝯsiderenꝛ a logico
quo pn̄t hr̄e eē. ⁊ sic ꝯcederet q oēs scde itētiōes sunt p se co
gnoscibiles a logico: q2 hn̄t reductionē ad obiectū adeqtu3
intellect⁹: ⁊ hoc sufficit. Et multa alia essent dicēda de ista
mā: q cā plixitatis vitāde omitto. Si etiā volum⁹ exponere
doc. de obiecto adeqto nō in rōne motiui s3 in rōne termia-
tiui erit facilior expositio. Et tūc diceretꝛ q ens reale ē adeq
tū obiectū intellect⁹: q2 oē p se intelligibile vel icludit ens
qditatiue vel eēntialr: vel ꝟtualr includit in aliq includēte
ens qditatiue: vel saltē h3 reductionē: qd dico ꝓpter scdas
intentiōes: ⁊ oīa entia rōnis ⁊ oēs negatiōes ⁊ pұationes
hn̄t reductionē ad aliqd qd p se icludit ens qditatiue. Pos-
set tertio mō exponi de obiecto adeqto inꝯtū hmōi: an mō
tm̄ dicat vnū ꝯceptū cōem dictū de oī p se itelligibili: an vl
tra hoc icludat oīa p se itelligibilia: ita vt cū dico. Fran. co-
gnoscit ens inꝯtū ens: siue inꝯtū ens ē adeqtū obiectū itel
lect⁹: q tūc cognoscat tm̄ ꝯceptū entis in se: an vltra hoc co
gnoscat ip̄m vt inclusum in oī p se intelligibili: ⁊ p ꝯns co-
gnoscat oē p se itelligibile. Hāc difficultatē. s. exposui i. q.
1. plogi. rn̄dendo ad primū argumentum principale.

Aug. suess. sa.

Hic tamen quidā nouus interpres phi nitiꝛ soluere aliquas rōnes Sco. de obiecto adequato
intellect⁹. Et pmo declarat ꝓpositū suū dicēs q tripliciter
dr̄ obiectū: aut obiectū opatiōis agētis. eo mō quo Ar. ap-
pellat cibū obiectū ꝟtutis nutritiue: aut est ratio agēdi vel
mouēdi. q̄ō Arist. vocat sonū obiectū audit⁹. 2. de aia. Et
sic dr̄. 5. obiecta. 5. sensuū. Tertio mō obiectū dicūt pipate
tici oē3 tminū pncipalr intētū: q p aliquā actionē h3 eē post
nō eē: aut hr̄e pt eē post nō eē: ⁊ sic foꝛa dr̄ obiectū agēt3. Nā
ipa actionē finit: ⁊ ipa erat in mēte agētis. ⁊ hoc pacto dici
solet in pō obiectiua esse oēm rē anq̄3 sit. Sic igiꝛ tertio mō
obiectū dr̄ esse oīe cōtētū in ꝟtute agētis qd p ei⁹ actionē
pt pduci: q pducto cessat oīs actio ei⁹. ¶ Ex his apparet
q̄3 inepte dicūt exteri ip̄m ens inꝯtū ens esse obiectū intelle
ctus. Ip̄m eīn nō pt esse mouēs: q2 si rō mouēdi eēt ens: oē
ens esset aptū mouere intellectū, ꝯns est ꝯtra Ar. 9. meta. ⁊
Auer. ibi com. 30. vbi dr̄ id mouere intellectū: dūtaxat qd
est actu: quale nō est materia q tn̄ est ens. Ampli⁹ ip̄m non
est subiectū actiōis intellect⁹. Adhuc ip̄m nō est finis intēt⁹
ab intellectu: nec ei⁹ cognitio est pintēta: qm̄ illa habita nō
cessat intellect⁹ vlteri⁹ intelligere. Ip̄m igiꝛ ens nullo pa-
cto pt dici obiectū intellect⁹: nisi iueniaꝛ aliq alia rō obiecti
quā null⁹ pipatetic⁹ diceret.

Ad rōnes doc. rn̄det

¶ Rn̄det ad pmā rationē Sco
ti negādo maiorē: q2 siue ꝯtineat oīa intelligibilia: siue pre
diceꝛ de oīb⁹ intelligibilib⁹: non adhuc sumiꝛ ratio obiecti
¶ Ad scdam negaꝛ maior: q2 non dr̄ obiectū eo q ꝯtincat
Itē minor est falsa: q2 ens non est obiectum metaphysice.
¶ Ad tertiā negatur maior: q2 nō dr̄ obiectū ab eo: q2 est
ratio intelligēdi. Itē minor est falsa: q2 si ens eēt ratio intel
ligēdi oē ens p se eēt itelligibile: ⁊ ita singulare ⁊ mā: q non
ꝯcedūt peripatetici. Hec interpres ille. ¶ Addit ēt dicēs.
Alteri⁹ appet q̄3 inepte dicūt ens eē pmū obiectū volūtat3.
Nā volūtas nec ab illi⁹ cognitione moueꝛ: sed a ꝯclusione
syllogismi practici p intellectu3 facta: nec eius actio recipiꝛ
in ente: nec est finis intēt⁹ a volūtate. ¶ Preterea. Volun-
tas ⁊ intellect⁹ apd peripateticos non differūt nisi ratione
siue diffinitione tm̄. Intellect⁹ eīn dr̄ vt syllogizās finē esse
exequēdum. Volūtas aūt est idē intellect⁹ vt assentiēs vel
dissentiēs exqsitioni: nec aliter vnq̄ differunt. Hec interps
nou⁹.

Ad Aug. suessaz rn̄detur.

¶ Dico ad nouū iuterprē. pmittēdo aliq. Pmo pmit-
to q vni⁹ potētie op3 vnū p se assignare obiectū: vt p3 de po-
tentijs sensitiuis quib⁹ assignātur obiecta adequata vt p3
2. de aia. Non eīn pō visiua h3 p obiecto adeqto tm̄ vnū visi
bile: nec sic oīa singularia visibilia: sed aliqd cōe sub quo cō
tineaꝛ oīe p se visibile. Sic dico q respectu intellect⁹ op3
assignare aliqd cōe obiectu3 ⁊ adeqtū. Scdo pmitto q ens
inꝯtū ens est saltē cōe vniuocū oīni enti reali p se intelligi
bili vt. s. pbatū est. Tertio pmitto q rō obiecti aut pōt assi
gnari vt obiecti motiui: vel vt obiecti terminatiui. ¶ Istis
pmissis dico ꝯformiter doctori q loqndo de obiecto teriati
uo nō pt cōuenieti⁹ assignari adeqtū obiectū q̄3 ens inꝯtū
ens. Tū q2 itellect⁹ ex nā itellect⁹ h3 nālē iclinatiōe3 ad ens
inquātū ens: ⁊ ad oīe ens: vt p3 a doc. q. 1. plo. ⁊ q. 14. qli.
Tū q2 nullū est ens in qd intellect⁹ nō possit terminari per
actū intelligēdi. Et hoc mō pōt dici finis intellectus: q2 in
tellect⁹ intēdit intellectionē: vt ipa mediāte attingat obie-
ctū siue vt ipa terminari possit ad obiectum: vt posset deduci
ex dictis Sco. i quoli. q. 13. 14. ⁊ 15. ⁊ ideo falsum est q ens
nō sit finis pōe. Dicit eīn Sco. i. 4. d. 49. ⁊ in pmo. q. 1. d. 1.
q duplex pōt esse finis intellect⁹. s. intrinsec⁹ ⁊ extrinsecus.
Intrinsecus: vt cognitio. Extrinsec⁹: vt obiectū ad qd ter-
minaꝛ cognitio. Et sic ens inꝯtū ens est finis intellect⁹ ⁊ p
fectissimū ꝯtentū est vltim⁹ finis: vt patuit. s. q. 1. plo. Nec eꝛ
dico q ens accipiēdo ip̄m tm̄ p illo ꝯceptu cōi sit finis intel
lect⁹ ⁊ adeqtū obiectū intellect⁹: q2 vt sic est tm̄ vnū de nūero
intelligibiliū. S3 dico vt. s. exposui q ens inꝯtū ens vt in-
cludiꝛ in oī p se intelligibili est adeqtū obiectū intellect⁹ in
rōne terminatiui. Pōt etiā dici vt sic termin⁹ adeqt⁹ actiōis
intellect⁹: p quāto actio intellect⁹ siue intellectio terminaꝛ
ad ip̄m. Et eꝛ termin⁹ actiōis duplex. Vn⁹ pduct⁹ mediante
actione sicut genitū dr̄ termin⁹ adeqtus gn̄tiōis: q2 p ipsa3
accipit esse. Ali⁹ est ꝑsupposit⁹ vt obiectū pōe. Hec distictio
p3 a doc. i isto. 1. d. 3. q. vl. rn̄dēdo ad vl. arg. hoc idē in qli. q.
13. Et sic false imaginaꝛ q termin⁹ actiōis tm̄ sit pductū qd

prius fuit in pō obiectiua. Immo actioni vt actio nō corrñ-det ꝓductū vt termin⁹: ptꝫ/qꝛ intellectio dꝛ actio: vt ptꝫ per phm̄. 9. met. t. c. 16. Quoꝝ inqt nō est aliqd aliud opus pter actionē in istis existit actio: vt visio in vidēte: ⁊ speculatio i speculante. hec ille. Nisi forte iste nou⁹ interpres loquaꝛ de actione transeūte. Si vo loqmur de obiecto adeqto in rōne motiui. Dico ꝙ nō pōt poni nisi ens saltē loquēdo de ente limitato: qꝛ forte de⁹ nō pōt poni a nobꝫ nec etiā ab aliquo intellectu creato esse ens ꝑ se intelligibile: ⁊ hoc in rōe obiecti motiui: qꝛ ip̄e de⁹ (vt. s̄. dixi) tm̄ poniꝛ obiectū intellectus diuini: nec etiā aliqd pōt cāre cognitionē illi⁹: ⁊ hoc in rōne obiecti: vt. s̄. exposui. Et cū arguit iste qꝛ tūc qdlibet ens posset ꝑ se mouere intellectū. Dico ꝙ non nisi superficialiter intelligit dicta Sco. Nō em̄ pono ꝯceptuꝫ entis in cōi vt indifferentē ad oīa entia esse ꝑ se rōnē formalem mouendi intellectū vt iste forte imaginaꝛ. Nec pono ꝙ qdlibꝫ

Quō ens est obiectū intellect⁹ creati.

ens sit ꝑ se rō mouēdi itellectū: qꝛ multa nō mouent: vt. s̄. dixi. Sꝫ qꝛ multa tā sensibilia q̄ ꝑ se intelligibilia pñt ꝑ se mouere itellectū nō solū ad sui cognitionē: sꝫ etiā ad cognitionē oīm ꝟtualr ⁊ eētialr inclusoꝝ in eis. Ideo ꝓ obiecto adeqto nō possum⁹ ꝯuenieti⁹ ponere q̄ ens inq̄tū ens: vt ꝓlixe. s̄. exposui: ⁊ sic nō seqtur incōueniēs qd dicit. Sufficit ei ꝙ oē ens vel ꝑ se moueat vel saltē ꝯtineaꝛ ꝟtualr i aliq̄ ente vel eētialr qd sit rō mouēdi intellectū ad cognitionem taliū ꝯtētoꝝ. Et qd dicit de mā pria ⁊ de singularib⁹ ꝙ nō possint mouere itellectū. Falsuꝫ dicit loquēdo sꝑ de intellectu ex nā intellect⁹. De mā pima qd senserit Ari. vide Sco. in. 2. de singularib⁹ qd phūs senserit. vide Sco. in. 7. meta. Et qd dicit nō eē ꝑipatetice dictū. Hec ē optima fuga dicere sꝑ nō eē ꝑipatetice dictū: ⁊ nō adducere auctes phi in cōtrariū nisi forte dicere suū hēaꝛ ꝑ aucte. Ex his oib⁹ ptꝫ ꝙ rñsiones date ad rōnes doc. nō soluūt illas rōnes. Immo nec rñdet ad illas ꝓut doc. adducit illas: vt. s̄. patuit i exponēdo hmōi rōnes Sco. ¶ Ad illud de volūtate. Miror ꝙ tantus interp̄s velit dicere hoc eē inepte dictū: p̄sertim qñ dꝛ a tāto doctore q a toto studio Parisiēsi in nullo potuit vnq̄ reprobari: q hꝛ vt subtilissim⁹ doct. quicqd sit: cuilibet datur licētia loquēdi. Ad Rem. nihil est ad ꝓpositū dicere intellectio entis nō mouet volūtatē: q em̄ ꝯña est ista? Cognitio entis nō mouet volūtatē. ḡ ens nō est obiectū volūtatis? Illi em̄ q tenēt obiectū esse cām act⁹ volūtatis negarēt istā ꝯñam: vt patebit in. 2. di. 25. Itē. Si ponaꝛ volūtas vt totalis cā sui act⁹: vt multi volūt: vt patebit in. 2. dis. 25. ⁊. 37. negarēt istā ꝯñam ⁊ dicerēt nō esse de rōne obiecti volūtatꝫ mouere voluntatē. Sufficit em̄ terminare actū voluntatis. Itē falsum est ꝙ cognitio entis nō possit mouere volūtatē tenēdo ꝙ cognitio possit esse ꝑtialis cā act⁹ volūtatis: vt patebit in. 2. d. 25. Et ꝙ etiā cognitio nō tm̄ ꝯclusiōis practice possit mouere: patuit. s̄. q. vl. ꝓlo. Et ꝙ dicit ꝙ tm̄ ꝯclo syllꝭi practici pōt mouere volūtatē. Dico ꝙ etiā supposito ꝙ cognitio aliq̄ possit mouere volūtatem: ꝙ falsuꝫ est ꝙ tm̄ talis cognitio vel cōclusio possit mouere. Et ꝙ dicit ꝙ intellect⁹ ⁊ volūtas tm̄ rōne dn̄t ꝭm phōs. Hoc nō est veꝝ nec ꝓbat: sed in di. 16. scdi ꝓbabiꝛ ꝯtrariū. Et ꝑ nūc sufficiāt hec ꝯtra illū nouū philosophi interpretē: ad quem erubesco rñdere iuxta suoꝝ labiorum incircūcisionem.

Exponitur lr̄a doct. q ꝓbat vniuocationē entis respectu substā-tie ⁊ accidentis.

Ibi. Qd aūt supposui cōitatē entis in qd ad oēs ꝯcept⁹ qditatiuos p̄dictos. Hic doc. ꝑ duas rōnes ꝑ q̄s pri⁹ ꝓbauit ꝙ ꝯcept⁹ entis sit ali⁹ a ꝯceptu dei ⁊ creature vniuoce dict⁹: ꝓbat idē de oī alio ente: vcꝫ ꝙ ens dicat ꝯceptum aliū ⁊ vniuocū de oī substātia. ¶ Pria rō est ibi. Primā sic De q̄cūq em̄ p̄dictoꝝ. Et rō stat in hoc supponēdo vnū ꝙ ens p̄diceꝛ in qd de substātia ⁊ accñte. Probat mō ꝙ ille conceptus entis dict⁹ in qd de substātia ⁊ accñte erit ali⁹ a cōceptu substātie ⁊ accñtis. Et accipio ꝓ exēplo substātiā ⁊ accidēs: ⁊ dr̄ias ꝯtrahētes ens ad substātiā ⁊ accñs: puta eē ꝑ se ⁊ eē in alio. Et iste drie dicanꝛ. a. ⁊. b. si intellēs est cert⁹ ꝙ substātia ē ens qditate: ⁊ silr ꝙ accñs est ens qditatiue dubitādo de. a. ⁊. b. s. an substātia sit ens ꝑ se an in alio: ⁊ silr dubitādo an accñs sit ens ꝑ se an in alio: tūc intellēs hēbit conceptū entis dictū in qd de ꝯceptib⁹ substātie ⁊ accñtis: de qb⁹ ē cert⁹ ꝙ sunt ens qditatiue: aliū a ꝯceptu substātie ⁊ accñtꝫ ptꝫ qꝛ si ꝯcept⁹ entis dict⁹ de substātia eēt tm̄ ꝯcept⁹ substantie. Et silr si ꝯcept⁹ entis dict⁹ in qd de ꝯceptu accñtis esset idē ꝯcept⁹: tūc intellect⁹ de eodē ꝯceptu simplr esset cert⁹ ⁊ dubi⁹: pꝫ/qꝛ cert⁹ est ꝙ ꝯcept⁹ substātie est ens: ⁊ dubitat an sit ens ꝑ se an in alio. Et cū sit simplr idē ꝯcept⁹. s. ꝯceptus entis dict⁹ de substātia ⁊ ꝯcept⁹ substātie: ⁊ d necessitate cōcept⁹ substātie aut est ꝯcept⁹ ꝑ se: aut ꝯcept⁹ in alio: tūc idē intellēs erit simplr cert⁹ ⁊ dubi⁹ de eodē cōceptu: qd est impossibilē: ⁊ iste ē sensus lr̄e. ¶ Sꝫ qꝛ lr̄a vr̄ importare aliqualeꝫ difficultatē declaro eā ꝑ exēplū pri⁹ positū: cū dicit. De quocūq em̄ p̄dictoꝝ ꝯceptuū qditatiuoꝝ. s. ꝯcept⁹ substātie ⁊ accñtis q dn̄r ꝯcept⁹ qditatiui: eo ꝙ includūt ens qditatiue. Seqtur. Cōtingit intellectū certū esse ip̄m. s. cōceptū qditatiuū: siue ꝯcept⁹ qditatiuos esse ens: dubitādo de dr̄ijs cōtrahētib⁹ ens ad talē vel tales cōcept⁹. s. substātie ⁊ accñtis vtrū sit tale ens vel nō. i. an ꝯcept⁹ substātie sit ens ꝑ se: vel ens in alio: q sunt modi cōtrahētes ens ad cōceptū substātie ⁊ accñtis. Seqtur. Et ita cōcept⁹ entis vt cōuenit illi cōceptui: puta substātie est alius ab illis ꝯceptib⁹ inferiorib⁹: de qb⁹ intellēs est dubi⁹: supple est alius a cōceptu substātie ⁊ accñtis: de qb⁹ itellēs est dubi⁹. s. an ꝯcept⁹ substātie sit ens ꝑ se vel ens in alio. Est ei cert⁹ ꝙ cōcept⁹ substātie est ens ⁊ silr de ꝯceptu accñtis: sꝫ est dubi⁹ an ꝯcept⁹ substātie sit ens ꝑ se an ens in alio. Si vo exponaꝛ sic ꝙ cōceptus entis erit ali⁹ a cōceptib⁹ driaꝝ: sic intelligēdo ꝙ intellēs sit certus ꝙ substātia est ens: dubitādo de dr̄ijs an sint ens ꝑ se an ens i alio. ita tñ ꝙ sit certus ꝙ cōcept⁹ entis ꝑ se est ens ⁊ ꝯcept⁹ entis in alio sit ens. Si ḡ intellēs est certus de istis duob⁹ cōceptib⁹ driaꝝ ꝙ sunt ens: dubitādo an sint ens ꝑ se an i alio tunc habebit conceptū entis aliū a cōceptib⁹ differentiaꝝ. ¶ Ibi. Scdam rōnē ptracto sic. Pro intelligētia hui⁹ rōnis nota ꝙ hec rō cōcludit ꝓpositū de cōitate entis: supposito ꝙ nō possit hri cognitio ꝓpa substātie sub ꝓpa qditate: ⁊ vltra ꝙ ꝑ statu isto nihil cogsco de substantia sibi attribui denoiatiue: nisi p̄cognoscaꝛ in eē qditatiuo: puta ꝙ in se sit ens qditatiue: vt. s̄. exposui in. 1. q. p̄ñtis. d. in rñsione ad. q. Tūc arguo sic. Cognosco ens dictū in qd d substātia. ergo ens est ali⁹ ꝯcept⁹ dictus in qd a cōceptu substātie: ⁊ ali⁹ ab illo a quo abstrahiꝛ: ptꝫ/qꝛ alr nihil de substātia ꝑ statu isto cogsci posset: ex quo ei substātia nō pōt cāre immediate cognitionē sui: nec ꝑ ꝯñs cōtenti ꝟtualr vel essentialr in ea: vt ptꝫ de albedine q̄ pri⁹ causat cognitionē sui si pōt: ⁊ deinde oīm inclusoꝝ: vt. s̄. exposui in. q. 2. p̄ñtis dis. Si ḡ cogsco de substātia ens dici in qd: siue ꝙ substātia est ens quiditatiue: cognitio entis erit cāta ab aliquo sensibili: puta ab albedine q̄ causat cognitionē sui ⁊ oīm inclusoꝝ essentialr. Habita ergo cognitiōe entis in se possum illud cōsiderare ⁊ cōiūgere cū alijs abstractis a sensibilib⁹ vt cū abstraho absolutū ab absoluto: actū ab actu ⁊ hmōi: ⁊ sic cōiūgēdo facio vnū cōceptū cōplexū: puta sic dicēdo: aliqd ens est ens ꝑ se: ⁊ aliqd ens est ens in alio: ⁊ aliqd est ꝑ se act⁹: ⁊ aliqd est act⁹ in aliquo ⁊ hmōi: ꝑ pimū intelligo substantiā: ⁊ ꝑ scdm accñs. Si ergo cōcept⁹ entis nō esset alius ab albedine: tūc cognoscere ens dici in qd de substātia nihil aliud esset nisi cognoscere albedinē dici in qd de substātia: qd nihil est. Silr si nō esset ali⁹ a cōceptu substātie in se: tūc cognoscere ens dici in quid de substātia nihil aliud esset nisi cognoscere substātiā in se: qd est ꝯtra p̄suppositū. s. ꝙ substātia non pōt imediate causare cognitionē sui in intellectu nr̄o pro statu isto. Dico ergo ꝙ ex quo substātia nō pōt imediate causare cognitionem sui. i. sub ꝓpria rōne formali: nec etiaꝫ pōt causare mediate referendo ad cognitionē substātie sub ꝓpria rōne. Si ergo substātia nō pōt causare cognitionem sui sub ꝓpria ratione: ergo nō poterit causare cognitionē essentialr vel virtualiter inclusi predicabilis illius substātie. Nam qñ obiectum est optime dispositū ⁊ ꝑfecte presens potentie ⁊ agens mere naturale: si nō pōt causare imediate cognitionem, ergo nec mediate. i. nō poterit causare cognitionem alterius obiecti inclusi in illo: cū scda causatio presupponat primā: ⁊ sic ptꝫ lr̄a doct. ¶ Ibi. Hoc autem qd suppositū est in rōne ista de substantia. Hic doc. probat ꝑ singulare argumentum ꝙ nulla substantia pro statu isto pōt immediate imutare intellectum ad sui cognitionem: ⁊ qꝛ hec rō pōt intelligi tam de cognitione intuitiua q̄ abstractiua ⁊ econtra. ideo

Quid sit immutare intellectū.

expono quid sit immutare imediate ad sui cognitioneꝫ tam intuitiuā q̄ abstractiuā. Dicimus em̄ ꝙ albedo in cognitione abstractiua imediate imutat intellectū sic intelligendo ꝙ aliqd album singulare imediate imutat potentiā sensitiuam causando in ea speciē intelligibilem: ⁊ partialiter causando visionem sui. Scdo a tali specie sensibili vel a visione illa causatur fantasma in fantasia: ⁊ illud fantasma perfecte representat album singulare: fantasma vo imediate immutat intellectū causando speciem intelligibilem: ⁊ a specie intelligibili imediate imutaꝛ recipiendo cognitionē albedinis. Sic ergo imutare intellectū immediate in cognitione abstractiua est causare speciem intelligibilem sui in tali intellectu, per quā immutaꝛ ad cognitionem illius obiecti. Sed imutare intellectū in cognitione intuitiua est ip̄m obiectū in se existens ⁊ ꝑfecte presens causare notitiam sui in tali intellectu. Modo ad ꝓpositū, cum nulla substantia

possit imediate imutare aliquem sensum: qꝛ solū sensibilia
p se imutant: si imutat intellectū tm̄ immediate imutat: vel
causando speciem intelligibilem sui ad quā sequit̃ cognitio
abstractiua: vel imediate causando cognitionē sui intuiti-
uam: ⁊ in vtraqꝫ cognitione semp requirit̃ pn̄tia obiecti vel
in se vt in cognitione intuitiua: vel in specie intelligibili vt
in cognitione abstractiua. Et ex his ptꝫ ratio doc. ꝙ quic-
quid pn̄tia sua imutat intellectū: eius absentia pōt cogno-
sci. Et lr̄a clara est. ¶ Ibi. Per idem cōcludit̃ etiā ꝓpositū
de partibus essentialib⁹ ipsius substātie. Hic doc. ꝓbat per
eandem rōneꝫ: vcꝫ scd̄am. ꝙ cōceptus entis dictus in q̄d de
materia ⁊ forma sit alius a cōceptu materie ⁊ forme: qꝛ alr̄
nec materia nec forma substantialis possent cognosci ꝑ sta
tu isto: nec aliq̄d de eis: supponendo ꝙ nō possint imutare
intellectū nostrū: ⁊ eodem mō formet̃ ratio sicut supra for-
mata est. ¶ Ibi. Iste rōes ⁊c. Hic doc. rn̄det ad tertiā obie
ctionem: qꝛ aliquis posset dicere ꝙ p has rōnes posset con-
cludi ꝙ cōceptus entis sit alius a differētijs vltimis ⁊ pas-
sionibus entis ⁊ dictus in q̄d de eis. Ptꝫ quantū ad primū:
qꝛ aliquis intellectus pōt esse certus ꝙ vltima dn̄a albedi-
nis sit ens: dubitādo an sit tale vel tale ens. ergo ⁊ silr̄ quo
ad scd̄am rōnem: ex quo vltima dn̄a puta hoīs nō pōt im-
mediate imutare intellectū ad sui cognitionē. ergo nō pōt
cognosci cōceptus entis de ea: nisi sit alius a cōceptu sensi-
bilis: p qd̄ cognoscit̃ cōceptus entis: ⁊ silr̄ alius a cōceptu
vltime dn̄e hoīs. ergo. Dicit doc. ꝙ lꝫ p has rōnes possit cō
cludi alietas cōceptus entis a cōceptib⁹ dn̄arū vltimarū et
passionū: non tm̄ cōcluditur ꝙ talis cōceptus dicat̃ in quid
de illis: qꝛ non est certus ꝙ vltime dn̄e vel passiones entis
sint ens quiditatiue. Per has tm̄ rōnes cōcludit̃ alietas cō-
ceptus entis dicti in q̄d de ꝯceptib⁹ substātie ⁊ accidentis ⁊
partiū substātie: qꝛ certus est ꝙ oīa ista sint ens quiditatiue
⁊ ideo p illas rōnes nō intendit ꝓbare ꝙ ens dicat ꝯceptū
in q̄d de illis cū illud supponat tanqꝫ notū: sꝫ intendit ꝓba-
re ꝙ ille cōceptus dictus in q̄d de substātia ⁊ accidente: de
materia ⁊ forma sit alius a cōceptu istoꝝ. ¶ Et ex hoc ap-
Aug. suess. paret improbatio rn̄sionis quā facit quidaꝫ in .1. sue meta.
approbans rn̄sionem Io. dicens ꝙ nō cōcludit pr̄ia ratio
doc. alietatē cōceptus: sed tm̄ alietatem entis: qd̄ nihil est.
¶ Ibi. Vel aliter ⁊ melius. Probat p hanc rōnem ꝙ vlti
me dn̄e ⁊ passiones entis nō sunt ens q̄ditatiue: qꝛ sunt cō-
ceptus simplr̄ simplices. Si ergo vltima differentia include
ret ens quiditatiue: tunc nō esset conceptus simplr̄ simplex.
Nam cōceptus simplr̄ simplex: aut simplr̄ scitur: aut simplr̄
Cōceptus ignorat̃: vt dicit hic doc. ¶ Sed pro intelligentia hui⁹ no
simpliciť ta ꝙ ꝯceptus simplr̄ simplex aliqn̄ accipit̃ quiditatiue: ⁊ est
simplex. ille qui nō hꝫ alios ꝯceptus quiditatiuos: ex quib⁹ quidita-
tiue cōponat̃: sed est tm̄ vn⁹ in se quiditatiue: ⁊ talis vel to-
taliter scitur quiditatiue: vel totaliter ignorat̃ quiditatiue.
Et cōceptus nō simplr̄ simplex quiditatiue est ille q̄ cōpo-
nitur ex plurib⁹ cōceptibus quiditatiuis: vt homo ex aīali/
corpore/substantia/ente/⁊ talis sm̄ vnū cōceptū pōt igno-
Obiectio. rari: ⁊ sm̄ aliū sciri: ⁊ hoc mō accipitur hic. ¶ Et qn̄ dicit
doc: in isto primo. d. 2. q. 2. ꝙ ens infinitū: vel ens necesse eē:
vel ens vnū nō dicūt cōceptū simplr̄ simplicē: qꝛ ens infini
tum includit entitatē ⁊ infinitatē: ⁊ tm̄ vnū nō est de essentia
Rn̄sio ali- alterius. ¶ Rn̄deo sm̄ glo. quā ibi feci. ¶ Ista lr̄a exponi
bi. tur. Cū dicit ꝙ nō est circa eos deceptio sicut est circa qui-
ditatē cōplexoꝝ: puta non contingit intellectū decipi cir-
ca cōceptū simplr̄ simplicē: qꝛ vel totalr̄ scitur vel totaliter
ignorat̃: sed circa quiditatē cōplexā ꝯtingit errare. Posset
eñ quis scire ꝙ homo est substantia: dubitando an sit aīal
ꝓpter distinctionē cōceptuū inclusoꝝ in hoīe. Sequit̃. Qd̄
nō est intelligendū quasi intellectus simplex formalr̄ deci
piatur circa intellectionē quiditatis: qꝛ in intellectione sim
Quid sit plici nō est verū vel falsum. ¶ Nota pro intelligentia hu-
ṽitas for- ius lr̄e ꝙ veritas vel falsitas formalr̄ cōsistit in actuali diui
malr̄ ⁊ vir sione vel cōpositione intellectus: vt quādo actualr̄ format
tualiter. ꝓpositiones: sed veritas vel falsitas virtualiter est qn̄ obie
ctum includit verū virtualr̄: vt homo qui includit aīal ⁊ su
periora. i. hꝫ in se terminos ex quib⁹ intellectus pōt formare
ꝓpositionem veram vel falsam. Et nota ꝙ quiditas simpli
Nota. citer simplex nō dicitur nec virtualr̄ vera: nec ṽtualiter fal
sa: sic intelligendo ꝙ nō dicitur virtualiter vera quiditati-
ue: qꝛ non includit aliquid qd̄ possit dici in quid de ea: nec
silr̄ virtualiter falsa quiditatiue: qꝛ non includit aliquid di
ctum in quid qd̄ possit ab ea negari. Secus est de quiditate
nō simplr̄ simplici: qꝛ pōt esse virtualiter vera quiditatiue:
cum includat aliq̄d dictū in quid: ex quo intellect⁹ pōt for
mare ꝓpositionem quiditatiue veram. Hoc idem dico de ꝓ-
positione virtualiter falsa. ¶ Ibi. Tertio etiā mō pōt re-
sponderi ad primā rōnem. Sensus huius litere est: ꝙ si il-
le cōceptus de quo est certitudo. s. conceptus entis sit alius
ab illis de quibus est dubitatio: ⁊ si ille certus saluet̃ in al-
terutro illoꝝ dubioꝝ vere erit vniuocus: sed nō opꝫ ꝙ insit
vtriqꝫ illoꝝ in quid: sed vt sit vniuocus cum eis: vel vt deter
minabilis ad determinans: vel vt denominabilis ad deno-
minans: ⁊ sic pꝫ. ¶ Ibi. Ex his apparet quō in ente cōcur
rat duplex primitas. s. primitas cōītatis in quid ad oēs cō-
ceptus nō simpliciter simplices: ⁊ primitas virtualitatis in
se vel in suis inferioribus ad oēs cōceptus in se simpliciter
simplices. Et ꝙ ista duplex primitas concurrens sufficiat
ad hoc ꝙ ipsum sit primū obiectū intellectus: lꝫ neutrā ha-
beat precise ad omnia per se intelligibilia. Doc. per exem-
plum declarat. quod clarum est in litera.

Contra hanc cōclusioneꝫ de ista duplici primitate in obiecto arguit quidā. ⁊ primo sic. Ens in sua Io. angli. bac. in .1. d. 3. q. 1.
maxima cōītate est adequatum obiectū intellectus: ⁊ vt sic
prescindit ab ista duplici primitate. s. essentiali ⁊ virtuali: ꝓ-
bat añs: qꝛ .1. physi. t. c. 5. ꝓbat phūs ꝙ cōfusum est pri⁹ no-
tum. i. primū obiectū p hoc ꝙ puer primo vocat oēm hoīem
patreꝫ: ⁊ post distinguit patrē inter alios. ergo ens sub cōis
sima rōne erit primū obiectū. ¶ Preterea. Ens vt concer-
nens vnitatem seu cōītatem essentialem ⁊ vt cōcernens vir
tualem natū est causare cōceptum p accidens vnū: qꝛ cōce-
ptus passionis cum cōceptu quiditatiuo est vnus per acci-
dens: sed omne per accidens presupponit aliquod primū p
se: ergo ens vt prescindit ab illa duplici primitate erit pri-
mum obiectum intellectus.

Item alius arguit ꝯtra eandem conclusionem in p̄mo di. 3. q. 8. Et arguit sic p̄mo. Ens non hꝫ aliquam Itē arguit Ocham cōtra doc.
p̄mitatē respectu omniū intelligibilium: ptꝫ qꝛ ens rōnis ⁊
scd̄e intentiōes sunt per se intelligibiles: ⁊ tm̄ ens neutram
primitatem hꝫ respectu taliū. De primitate cōītatis: pꝫ quia
nihil est cōe vniuocum enti reali ⁊ enti rationis. De primi-
tate ṽtualitatis pꝫ: qꝛ illa primitas non est nisi respectu en-
tium realiū. ¶ Scd̄o arguit sic. Ens rōnis potest cognosci
nullo ente reali cognito. ergo p se contineat̃ sub p̄mo obie-
cto intellectus: ⁊ non sufficit ꝙ contineatur in illo virtuali-
ter: sed non ꝯtinetur p se sub ente vniuoco. ergo ens vniuo-
cū nō est obiectū adequatū intellectus. ¶ Tertio arguit ꝙ
ista duplex p̄mitas non sufficiat: qꝛ sic deus esset p̄mū obie-
ctum intellectus nostri: pꝫ qꝛ predicat̃ per se de omī intelli
gibili p se ab intellectu: vel includit illud virtualr̄ vel essen
tialiter: nec valet dicere ꝙ non includit sic virtualiter: qꝛ
creatura pōt ṽtute ꝓpria mouere intellectū. Contra hoc ar
guit sic. Qua rōne gen⁹ pōt ṽtute ꝓpria mouere intellectū
eadē rōne dn̄a vltima pōt mouere intellectū ṽtute ꝓpria.
ergo illa continentia ṽtualis qua aliquid includēs eēntia
liter rōnem entis includit eēntialiter vel ṽtualiter dn̄am
vel passionē: non facit ad hoc ꝙ ens sit primū obiectū ade-
quatum intellect⁹: ergo ad hoc ꝙ aliquid sit primū obiectū
opꝫ ꝙ p se predicet̃ de quolibet p se intelligibili. ¶ Quar-
to arguit sic. Si partes essentiales essent p se intelligibiles.
virtute ꝓpria quātūcunqꝫ continerent̃ essentialiter in toto:
illud totū non diceretur obiectū adequatū: q̄uis esset p se
predicabile de alijs per se intelligibilib⁹. ergo q̄uis ens p̄-
dicetur p se de aliquib⁹ intelligibilibus ⁊ includat aliqua
alia essentialiter vel virtualiter: non dicetur ꝓpter hoc pri-
mū obiectū adequatū. Et sic exemplū doc. de colore nō est
ad ꝓpositū. Dicit ergo ille: ꝙ nihil est obiectū adequatum
intellect⁹: qꝛ tale est per se cōe ad oīa p se apprehēsibilia ab
intellectu: sed nihil est tale respectu omniū intelligibilium:
vt pꝫ de secundis intētionibus ⁊ hmōi. ¶ Rn̄det̃ p̄mo ad Rn̄sio ad
obiectiones Io. angli. ⁊ deinde ad obiectiones Ocham: lꝫ rōnes Io.
solutio earū patere possit ex superius declaratis. ¶ Ad pri angli. bac
mā Io. cum dicit: ꝙ ens vt oīno indifferens est obiectū ⁊c. cho.
Dico ꝙ qn̄ doc. assignat ens sub ista duplici primitate ⁊c.
non intelligit ꝙ ens sic sit primū obiectū adequatū intelle-
ctus: ita ꝙ illud solū attingat: sed queritur aliquod vnum
qd̄ se aliqualiter habeat ad oīa attingibilia ab illa potētia:
ita ꝙ oīa simul collecta ꝓprie ⁊ formalr̄ sunt adequatū ob-
iectum potētie: sed denoīatio eoꝝ est ab aliquo vno qd̄ se hꝫ
aliqualiter ad oīa ista: ⁊ sic ens est adequatū obiectū intel-
lectus: nō ꝙ ipm̄ solū intelligat̃ ab intellectu: sed qꝛ aliqua
liter se hꝫ ad oīa intelligibilia: vt. s̄. diffuse exposui. Et ꝙ
doc. sic intelligat: ptꝫ expresse in. q. 1. ꝓlo. vbi dicit sic. Licet
eñ eus vt est quoddā intelligibile vno actu. sicut homo in-
telligibilis vna intellectione sit naturaliter intelligibile:
illa eñ vnica intellectio entis vt vni⁹ obiecti est naturalis:
nō tamen ens vt primū obiectum. i. adequatum potest poni
naturaliter attingibile: nisi quodlibet sub eo cōtentū sit na

turaliter attingibile: qꝛ est primū obiectum vt includitur in oibus per se obiectis. Hec Sco. Cū dicit ergo Jo. angli. ꝙ ens sic abstractū est adequatū obiectū ꝛc. Si intelligat ꝙ illud sit cōius respectu oīs intelligibilis transeat. Si vo intelligat ꝙ inquantū hmōi sit adequatū vt indifferens ꝛ vt prescindens ab oi inferiori. Hoc est manifeste falsum. Et illud qđ adducit de phō ꝙ cōfusum est prius notū. Nō est ad ꝓpositū: qꝛ phūs ibi loquit̄ de prius noto primitate origīs nō aūt de primitate adequationis: vt ptꝫ ꝫm cōiter expositores. ❡ Ad aliud de cōceptu p accñs. Dico ꝙ si intelligit ꝙ obiectū adequatū alicui⁹ potentie sit aliqˢ cōceptus p se cognoscibilis: ꝛ nō vt includit̄ in oibus p se intelligibilib⁹ tūc est oppositio in adiecto ponere aliq̇d esse adequatū obiectū potentie: ꝛ vt sic nō includi in oī p se pceptibili a tali potentia: vt ptꝫ a doc. in. q. 1. ꝓlo. imo obiectū adequatū vt sic pcipi: est pcipe oia p se cōtenta sub tali obiecto. Dico vltra ꝙ nō intelligit mentē doc. qꝛ doc. nō ponit ens esse adequatū obiectū intellect⁹ sic vt pcipiat̄ cū illa duplici primitate: sꝫ sic dicit ꝙ qꝛ in ente cōcurrit ista duplex ṗmitas. s. cōitatis: cū sit cōissimū vniuocū: ꝛ virtualitatis vel in se vel in suis inferiorib⁹: si aliquid cōe dꝫ poni obiectū adequatū intellectus respectu oīm pceptibiliū ab intellectu maxime

Rñsio ad rationes Ocham. erit ens: ꝛ sic doc. debet exponi. ❡ Nunc ad rōnes Ocham. Ad primā de ente rōnis: secundis intentionib⁹ ꝛ hmōi: ptꝫ rñsio ex his q̄. s̄. dixi. quō secūde intentiones sint p se intelligibiles. ❡ Ad aliud cū dicit: ꝙ tunc deus esset adequatū obiectū: qꝛ virtualr̄ cōtinet ꝛc. ptꝫ rñsio ex his q̄. s̄. dixi. Et posito etiā ꝙ deus cōtineat virtualr̄ ꝛc. tñ ex quo querim⁹ aliqđ obiectū cōe ad oia p se intelligibilia: ꝓpter istā cōitatem in ente ꝛ virtualitatē vel in se vel in suis inferioribus ponim⁹ esse obiectū adequatū. ❡ Ad illud de partib⁹ essentialibus: ptꝫ ex. s̄. dictis nō esse cōtra doc. si intelligat̄ ens esse adequatū obiectū modo preexposito. Multi alij adducūt rōnes ꝯtra doc. sed qꝛ coincidūt cū priorib⁹ ꝛ facillime solui possunt ex supradictis illas omitto: ꝛ presertim quorū

Augu. suessa. dam minus doc. intelligentium.

Ad aliquas rōnes Sco. de vniuocatione entis rñdet insup nouus interpres phi. ❡ Ad illam de cōceptu certo ꝛ duob⁹ dubijs adducit rñsionē Jo. quā ipse approbat ꝙ ex natura rei nō posset idem cōceptus esse certus ꝛ dubius. Et dicit ꝙ quicūqꝫ cōcipit aliquā rationem entis: necessario illū cōcipit: aut sub cōceptu dei vel rei ꝓducte: substātie vel accidentis. Et dicit ꝙ dubitatio nō accidit phis de lumine ex parte rei vel ꝯceptus: sed ex ignorantia quid noīs: ꝓpterea qꝛ ignorabant quid importetur noīe substātie aut accidentis. Et ad formā negatur minor: ꝛ cōceditur maior. Et ad ꝓbationem minoris ptꝫ solutio: ꝙ disputantes de lumine nō ex parte rei dubitāt de ipso: si est substantia vel accidens: sed ꝓpter ignorantiā quid noīs: et sic ptꝫ rationē hanc nō esse Achillem sed Thersitā. ❡ Ad aliud dicit cōcedendo ꝙ substātia ꝛ accñs in ente ꝯueniūt: nō quidē in cōceptu entis ex parte rei cōi: sed in illo disiūcto qđ representat̄ p cōceptionem entis. Differunt aūt proprijs ꝛ distinctis cōceptib⁹. ❡ Ad aliud dicit ꝙ conceptus entis qui distincte significat̄ p ens nihil aliud est q̄ ꝯcept⁹ substantie vel accidentis: qui vt disiunctiue accipit̄ est alius ab illis distincte sumptis: ꝛ sic nō tenet ratio. Et qꝛ omnes

Rñsio ad Aug. sues. rñsiones istius noui interpretis incidūt quodāmodo in idē ꝛ etiā qꝛ magis sunt alioꝝ rñsiones: omittant̄ alie. ❡ Respondeo q̄uis satis rñsum sit. s̄. tamē aliqua alia hic dico. Premittendo prīo ꝙ disputantes ꝛ adinuicē cōtradicētes nō disputant nec cōtradicūt de noibus solum. Exemplū. Fidelis ꝛ infidelis disputant de ista ꝓpositione. an deus sit trinus ꝛ vnus nō cōtendūt de istis noibus: sed de cōceptibus: vt. s̄. patuit. q. 1. prologi. Scđo premitto ꝙ oīs questio presupponit aliqđ certum ꝛ querit dubiū: ꝛ illud certū presuppositū nō est tm̄ nomen: vt pꝫ: vt cum querit̄: an homo sit risibilis: presupponit hoīem esse ens. Item cū querit̄: an lignū sit substantia vel accidens presupponit̄ ꝙ sit ens tanq̄ certum: ꝛ silr̄ presupponit̄ ꝙ tam substantia q̄ accidens sit ens. Si ergo habeo certitudinem ꝙ lignū sit ens: dubitando ꝙ sit substantia vel accidēs: si cōceptus entis nō sit ali⁹ a cōceptu substātie ꝛ accidentis: tunc intellectus meus erit vere certus ꝛ dubius de eodem cōceptu. Nō em̄ disputabāt philosophi de noib⁹ sed de cōceptibus: qꝛ vnus dicebat lumen esse substantiā: ꝛ alius esse accñs. ergo presupponebāt tanq̄ certū cōceptum entis dici de substantia ꝛ accidente: ꝛ p ꝯñs si cōcept⁹ entis tm̄ esset cōceptus substātie vel accñtis ꝛ nō esset alius ab illis cōceptib⁹. intellectus fuisset certus de vno cōceptu ꝛ dubius de duob⁹. Et sic ptꝫ quō ista rñsio nullo mō soluit vere Achillem cōtra quem tot ꝛ tanti insudarunt nec vnq̄ soluere potuerunt. ❡ Ad aliud qñ dicit de cōceptu disiuncto. Hec nō est rñsio sua sꝫ Joānis rhoditon li. 1. d. 2. q. 6. Cōtra hanc rñsionem arguit Sco. in isto ṗmo di. 8. q. 2. ꝛ arguit sic. Ista certitudo precedit oēm apprehēsionem quorūcūqꝫ diuidentiū ipm̄ ens: ergo precedit certitudinem de toto disiuncto. añs ꝓbatur: qꝛ nō opꝫ in prima apprehensione qua scitur hoc esse aliquid: vel ens apprehendere a se vel ab alio: vel p se in alio: ꝛ sic de alijs disiunctis: ꝛ sic ptꝫ quomodo respōsiones huius minime valent. ❡ Ad aliud ptꝫ ex his que dixi. s̄. ꝛc.

Contra istam vniuocationem entis. Hic doct. arguit contra cōclusionem quam posuit de vniuocatione entis vt clarius innotescat. Et ṗmo p phm̄. 3. met. t. c. 10. vbi vult ꝙ ens nō sit genus: vt ptꝫ circa fi. illius tex. Hec lr̄a clara est. Et qđ dicit phūs si ens esset genus: drīa non esset ens: ꝓpter hoc dicit qꝛ genus non predicat̄ in quid de drīa: vt ptꝫ in. 3. met. t. c. 10. circa fi. Impossibile inquit predicari aut spēs generis de ꝓprijs differentijs aut genus sine suis speciebus. ꝛ multas rōnes adducit doc. in metaphysica sua: sed si drīa specifica est ens quiditatiue: ens nō est gen⁹: ꝛ si predicat̄ de plurib⁹ vniuoce videtur esse gen⁹. ❡ Respondet̄ ibi ad primū arg. Hic doc. dat primo vnā rñsionē generalem: vꝫ ꝙ rōnes facte in. 3. meta. nō sunt determinate ꝫm intentionem phi. Ibi em̄ mouet (si bene memini) .23. vel. 24. q̄ōnes arguendo ad oppositas partes: vt ibi patet: quas questiones postea soluit in alijs libris sequētibus. Et quod dicit ꝙ duo opposita nō possunt concludi nisi alterū argumentum sit sophysticum. hoc patet. Nam si argumento ostensiuo ostendo vnū oppositū de aliquo subiecto: aliud oppositum ostendi nō potest nisi tm̄ sophystice: quia si argumento ostensiuo vel demonstratiuo: tunc duo opposita possent cōcludi de eodem: quod est impossibile. Cum ergo phūs in. 3. meta. semp arguat ꝛ pro ꝛ cōtra: sequitur ꝙ vnū est sophysticū ꝛ nō determinat quid sit illud. nihil ergo ibi dictum debet sumi pro auctoritate. Unde Com̄ eius. 3. metū. com̄. 3. dicit in primo argumento ad primā. q. ibi disputatam esse fallaciā ꝯñtis. si cōtraria ꝓtinent ad eandem scientiam. ergo nō cōtraria nō ꝓtinent ad eandem scientiam. nō em̄ sequitur sicut etiā hic. Si homo currit: ergo nō homo nō currit. nam asinus potest currere. Sequitur. Q̄uis etiam istud argumentū specialiter nō oportet tenere ꝙ cōcludat. Hoc dictū debet referri ad argumentū primū phi. 3. meta. vꝫ ꝙ argumentū quo ꝓbat ꝙ ens nō est genus: nō oportet specialiter tenere ꝙ cōcludat: infert em̄ ibbidem. s. 3. meta. t. c. 10. in fine textus. Quare si vnū est genus aut ens supple est genus: nulla drīa neqꝫ vnū neqꝫ ens erit. i. si ponat̄ ꝙ ens sit genus: nulla differentia erit ens. Et similiter si ponat̄ ꝙ vnum sit genus nulla drīa erit vnū. Sequitur. Quero aut intendit inferre ꝙ non per se primo modo erit differentia ens ꝛ vnum: ꝛ sic ꝯclusio nō est incōueniens de vno. s. ꝙ differentia nō sit vnū per se primo modo: est tamē incōueniēs ente. s. ꝙ differentia nō sit ens per se primo modo. Nā differentia est ens p se primo mō ꝫm ipm̄ Arist. aut intendit inferre negatiue absolute. s. si ens vel vnū essent genus: drīa nullo modo esset ens vel vnū vel p se primo mō: vel denominatiue: vel quocūqꝫ alio mō. Hoc aūt est falsum: vt pꝫ de aīali respectu rōnalis: lꝫ em̄ rōnale nō sit aīal p se ṗmo mō non tamen negat̄ quin sit aliquo mō aīal. ❡ Ibi. Tamen tenendo ꝙ argumentū valeat cōcludit oppositū magis q̄ ꝓpositū. Doc. hic dat aliam rñsionem. Et in ista lr̄a multa bona dicit: que declarant̄ de sententia in sententiam. Dicit em̄ primo ꝙ ens nō ponitur genus: tenendo ꝙ sit vniuocū decem generibus ꝓpter nimiā cōitatem. Nam alique drīe specifice sunt ens quiditatiue: ꝛ sic ens nō esset genus: tunc hmōi drīe nō essent ens: vt dixi. s̄. Scđo dicit ꝙ si ens esset tm̄ equiuocū ad decem genera esset tm̄ decem genera: quia idem conceptus quocūqꝫ noīe significetur habet eandē rationem generis. Exemplum. Conceptus substantie que est genus generalissimū: remanens idem conceptus quocūqꝫ noīe significetur: siue noīe substātie: siue nomine entis: semper importatur idem cōceptus: ꝛ p ꝯñs eadē ratio generis. ❡ Ibi. Ad videndum aūt quō sit verū. Supple ꝙ alique differentie specifice sint ens quiditatiue: cum tñ predictum sit ꝙ ens nō predicatur p se primo modo de differētijs vltimis. Et snīa litere stat in hoc: ꝙ eodem mō drīa est ens quo ꝛ natura a qua sumitur est ens. Exemplū. Si ponantur in hoīe plures forme substātiales: vt doc. exꝑsse ponit in. 4. in materia de eucharistia: tunc ab vna forma priori accipit̄ ratio gñis siue cōceptus aīalis ꝛ ab aīa intellectiua accipitur cōceptus drīe: ꝛ si aīa intellectiua est ens q̇ditatiue etiā cōceptus differētie sumptus ab ea erit ens quiditatiue: sed

Expositio lr̄e.

talis conceptus non est vltima differẽtia: patet/ qꝛ nec aia intellectiua pꝫ: i aia ei ĩtellectiua ꝗuis ipsa sit vnica et simplex forma: sunt tamen plures realitates ĩ quas resoluiẗ: et sic non erit cõceptus simpliciter simplex. Nam si est ens quidditatiue: ⁊ similiter alia anima: puta sensitiua sit ens quidditatiue: certum est ꝙ i. ipsa aia intellectiua est aliqua realitas prioꝛ a qua accipiẗ ꝯcept⁹ ẽtis: ⁊ quia vna anima essentialiter differt ab alia: ⁊ certũ est: ꝙ nõ per cõceptum entis: qꝛ eodem nõ possunt cõuenire quidditatiue et differre: ergo differt per aliã realitatẽ: ⁊ illa realitas qua aia differt ab alia aia est simpliciter vltima realitas aĩc faciẽs ipsam differre a quocunqꝫ alio: quod nõ est in ipsa: ⁊ sic illa realitas qua anima itellectiua vltimate differt ab anima sensitiua erit primo diuersa ab vltima realitate anime sẽsitiue et per cõsequens ille realitates nõ sunt ens quidditatiue: quia tunc esset processus ĩ infinitum in realitatib⁹: vt supra exposui. Seqtur ergo ꝙ differẽtie sumpte ab illis vltimis realitatib⁹. que dicũtur vltime differẽtie erunt pĩo diuersa et per cõsequẽs nõ icludẽt ens quidditatiue/ ⁊ sunt simpliciter simplices. ⁊ tota littera clara est per exemplũ posituꝫ.

¶ Ibi. Et si arguas ꝯtra istud: ꝙ si rõnale ĩcludit ens quidditatiue: ergo addẽdo talẽ differentiã generi erit nugatio eo ꝙ ens bis dicetur: quia dicẽdo animal ratiõale dico bis ens quidditatie: pꝫ/ qꝛ aial est ens quidditatiue: ⁊ similiter rationale: sicut etiã si animal predicaretur ĩ quid de rõnali dicẽdo animal rationale bis diceretur animal. ¶ Ibi. Dico. Hic nota singularẽ responsioneꝫ quã declaro exponẽdo litteram. Dicit eni sic. Quãdo duo ĩferioꝛa ad tertiũ sic se habent ꝙ vnũ denoiat alterũ. Exẽplũ: hõ albus q̃ cõparãẗ ad ens. Sequitur. Illud cõeuteꝫ particulariẗ denominabis seipsuꝫ sine nugatione: pꝫ/ tũc eni diciẗ nugatio qñ ideꝫ nominatur sub eadẽ ratiõe: vt dicendo: aial aial. Si vero non nominatur sub eadẽ ratione nõ erit nugatio: sic in proposito. Nã cum dico hõ: dico ens quidditatiue: cũ vero dico album: dico ens denomiatiue: ⁊ sic ens denominatiue particulariter sumptum denomiat seipsum quidditatiue ⁊ particulariter sumptum: sic cum dico aliquis hõ est albus/ sensus est ꝙ aliquod ens est entale accipiẽdo entale pro ente denomiatiue sumpto. Sic in proposito. Cũ dicitur animal rationale: ly rationale accipitur denomiatiue: ⁊ tunc ens denomiatiue sumptum particulariter denominat seipsum. Nã hec est falsa ratiõale est ens quiditatiue: lꝫ hec sit ꝟa rationalitas est ens q̇ditatiue. Nota tñ ꝙ rõnale nõ diciẗ proprie denomiatiuuꝫ aialis cuꝫ nõ sit accñs: sed loquitur de denoiatiuo large sumpto: de quo ĩfra. d. 8. q. pe. ⁊ in quo li.

¶ Secũdo principaliter arguit doc. contra vniuocationem entis ⁊ argumãtum est. ibi. Item etiam i. 4. meta. vbi vult ꝙ ens dicatur de entibus sicut sanuꝫ de sanis: vt pꝫ. t. co. 2. Ens ĩquit dicitur multipliciter ⁊ nõ diciẗ equiuoce sꝫ attribuitur vni rei ⁊ vni nãe sicut oĩe sanans attribuitur sanitati: quoddam. n. dr̃ sanum quia cõseruat quoddã qꝛ facit sanitatem ⁊ q̇ddaꝫ qꝛ sigñat: et quoddam qꝛ recipit: hec ille: sicut ergo sanitas dicitur equiuoce siue sanuꝫ de sanis sic ⁊ ens de omnibus entibus: vult etiã ibi ĩ illo textu ꝙ metaphysica dicitur vna scientia nõ propter vnitatem vnius subiecti cõis omnib⁹ entibus: sꝫ qꝛ oia entia attribuunẗ vni s. substãtie: ⁊ sic ens erit analoguꝫ ⁊ nõ vniuocuꝫ: vide ĩ medio tex. Et similiter iq̇t ens diciẗ multis modis: sed illi modi attribuuntur vni rei ⁊c̃. vide lr̃am sequẽtem. ¶ Rñdeẗ ibi. Ad aliud quod dicitur de. 4. meta. Hic doc. ostẽdit quo modo analogia stat cum vniuocatione. Naꝫ ab omnibus cõcediẗ ꝙ animal predicaẗ vniuoce de omnibus animalib⁹: ⁊ tñ per prius de vno accipiendo prius. i. perfectius ⁊ ꝑ posterius de alio. Certuꝫ est. n. ꝙ vna spẽs animalis est perfectioꝛ essentialiẗ alia cuꝫ inẗ illas sit oꝛdo essentialis cũ vna sit mensura perfectiõalis alteri⁹: ⁊ sic animal predicatur analogice de hoĩe ⁊ de asino: quia perfectius de homĩe q̃ꝫ de asino: non tamen sic intelligendo ꝙ animal ĩ se sit perfectius in homine q̃ꝫ ĩ asino: sed sicut dicim⁹ ꝙ vna materia est perfectioꝛ alia nõ in se: sꝫ qꝛ perficiẗ nobilioꝛi forma: sic animal in homĩe est perfectius animali in asino non in se: sꝫ qꝛ in homĩe determinaẗ ⁊ cõtrahitur ⁊ suo modo perficiẗ nobilioꝛi dr̃ia: sꝫ quicquid sit. de hoc alias diceẗ: sufficit eni pro nunc habere ꝙ cum analogia stat vniuocatio: ⁊ sic lꝫ ens dicatur analogice de omnib⁹ entibus: tñ cum tali analogia stat vniuocatio. ¶ Ibi. Cõsimiliter pħs dicit in. 7. phi. t. c. 31. ꝙ in genere latẽt equiuocationes propter quas non potest fieri comparatio secũdum genus. i. ꝙ loquendo de genere phisico siue de genere q̃tuꝫ ad realem pħꝫ ĩ ipso latẽt equiuocatiões. ¶ Pro ĩtelligẽtia huius litere: nõ ꝙ vniuocatio phisica siue vniuocatio apud realem pħ: (qui tãtum considerat de rebus ⁊ nõ de cõceptibus) sumiẗ penes nãm habẽtẽ vnitatẽ spẽi spãlissime: qꝛ ĩ tali ꝓprie fit comparatio: vt patet de albedie. Dicimus. n. ꝙ aliquid est magis vel minus album q̃ꝫ aliud album: ideo apud realem philosophuꝫ vniuocatio sumitur ab aliqua natura ƀꝫ quã proprie põt fieri cõparatio: ⁊ talis natura erit tantuꝫ spẽs spãlissima: sed a natura habente vnitatẽ genericã: puta a caloꝛe nõ accipit realis philosophus vniuocationẽ: pꝫ qꝛ ƀꝫ naturaꝫ genericaꝫ nõ fit ꝓprie cõparatio. Non eĩ dicimus ꝙ albuꝫ est magis album q̃ꝫ nigrum: ideo coloꝛ non erit vniuocuꝫ apud realeꝫ philosophuꝫ: ideo dicit ꝙ in genere latent equiuocationes qꝛ in genere sunt plures nature specifice que non sunt comparabiles adinuicem: vt pꝫ de albo ⁊ nigro. Deinde dicit Doc. ꝙ q̃tum ad logicuꝫ in genere non est equiuocatio quia ponit diuersos conceptus sub illo. Logicus. n. tantuꝫ considerat per se secundas intentiones/ vel conceptus per accñs: quibus applicat secundas intentiões: et nõ dicit aliquid predicari vniuoce ex hoc ꝙ secũdum illud possit fieri comparatio: sed ex hoc: quia dicit vnum cõceptum cõeꝫ pluribus: non attendẽs aliquam comparationeꝫ conceptuuꝫ: sed tantum attendẽs vnitatem conceptus cõem pluribus.

¶ Ibi. Ita igitur omnes auctoritates que sunt ĩ metaphisica et ĩ phisica possunt exponi propter realem diuersitatẽ illoꝛum: in quibus est attributio: cum qua tamẽ stat vnitas conceptus abstrahibilis ab eis: vt. s̃. patuit: cõcedit tamẽ ꝙ oĩe accñs habet essentialem attributionem ad substantiam: ⁊ tamen a substantia ⁊ accidẽte potest abstrahi conceptus vnius. philosoph⁹. n. 2. meta. t. c. 2. attribuit omne accñs substantie. Cũ analogia ergo stat vniuocatio: qꝛ vera vnitas cõceptus de omnibus analogatis. ¶ Tertio principaliter arguit. ibi. Item. 7. meta. t. c. 14. Sicut ĩquit et ens existit in omnibus sed non simpliciter: sed huic quidem primum. s. sustantie: illud vero consequenter. s. accidentib⁹. Ita ⁊ quod quid est simpliciter quidẽ substantie: alio vero modo alijs. qꝛ. s. q̇dditas ƀꝫ Com. ibidẽ: inueniẗ simpliciẗ ĩ subã. accñtia vero nõ hñt q̇dditatẽ simplr̃: vnde sequitur ĩ textu ostẽdẽdo ꝙ accñs nõ habeat quid simpliciter cum dicit: quare ⁊ qualitas est eoꝛũ que quid ẽ. i. que hñt q̇dditatẽ sꝫ nõ simplr̃ supple habet q̇dditatẽ: sed sicut de nõ ente logici: dñt quidam esse non ens non simplr̃: sed nõ ens sic ⁊ q̃titatẽ. Dicit ꝙ accidentia nõ sunt entia ⁊c̃. Exponitur ista littera sic. Sicut logici dicũt nõ ens: puta simpliciter esse ens: vt secunde intentiones sunt nõ ens simpliciter: tamen dñr ens secũdum quid: sic scibile ꝓprijssime est cõclusio demõstrabilis. Et principia pꝛia nõ sunt scibilia proprie cum nõ sint demõstrabilia: ꝫ non scibile supple ꝓprie erit scibile: vꝫ improprie. Si ergo accidẽtia hoc modo dñr entia: vr̃ ꝙ ens dicatur equiuoce de substãtia et accidente. ¶ Respõdet doc. ibi. Ad illa que dñr de septimo metaphysice. Et sententia littere stat in hoc: ꝙ licet subã dicaẗ simpliciter ens ⁊ ꝓprijssime: ⁊ accidentia habeant attributionem ad ipsam: et per ꝯñs: nõ sint ita simpliciter ens sicut subã: non tamen sequitur ꝙ predicetur equiuoce de subã ⁊ accñte: qꝛ vt dixi. s̃. cũ predicatiõe analogica stat predicatio vniuoca. Uult etiam ĩ ista lr̃a: ꝙ lꝫ subã primo ⁊ simplr̃ diffiniatur: tamen vult ꝙ ẽt accñtia vere diffinianẗ: lꝫ nõ primo. Cũ. n. dicit ƀꝫ philosophũ ꝙ ṗmo ⁊ simplr̃ diffinitio ⁊ q̇ꝺ quid erat esse substãtiaꝝ ẽ. i. ꝙ diffinitio. ⁊ q̇ꝺ q̇d erat esse q̇ꝺ accipitur pro essẽtia rei primo cõpetit substãtie. Sequitur. Et non soluꝫ sed alioꝛuꝫ simplr̃ est: nõ tamẽ ṗmo. i. ꝙ diffinitio ⁊ q̇ꝺ quid erat esse nõ soluꝫ cõpetit substãtie: sed etiã alijs simplr̃ cõpetit: differenter tamẽ: qꝛ substãtie cõpetit primo: accñti vero nõ ṗmo. Nec miꝝ ꝙ ꝯpetat ṗmo substãtie: qꝛ ipsa est ṗoꝛ oĩ accidẽte tpe diffõne ⁊ cognitiõe vt pꝫ. 7. meta. t. c. 4. Sequitur. Et ꝓbatur hoc ibi: supple ꝙ diffinitio: ⁊ q̇ꝺ quid erat eẽ simplr̃ competat accidẽti: qꝛ ratio significãs idẽ noĩ. i. diffinito est diffinitio: si illud supple nomẽ vel diffinitũ: cuius est ratio est per se vnũ. i. ꝙ si nomen dicit vnum conceptum per se erit simplr̃ diffinibile: sicut albedo ⁊ nigredo: albũ vero: qꝛ dicit vnum cõceptum per accidens non est per se diffinibile sed tantũ per accñs. Sequitur. Unuꝫ vero dicitur sicut ⁊ ens: ⁊ intellige per se ens: ens autem ⁊c̃. Dicit ꝙ ens diuitur in q̃titatem/ qualitateꝫ ⁊c̃. loquendo semper de ente per se. Sequitur ergo: ꝙ si aliquid est per se ens erit per se vnuꝫ: sicut homo est per se ens: ideo est per se vnuꝫ. Sicut ẽt si aliquid est per accñs ens: vt homo albus: ita erit per accñs vnuꝫ: ⁊ sic ratio isto

rum supple per se entium erit diffinitio. Sequentia clara sunt. ¶ Quarto arguit doc. ibi. Itez porphyrius. Hoc clarū est cū sua respōsiōe. ¶ Quīto arguit. Ibi. Itē pmo phi. Principiū est ꝯ Parmenidē ⁊ Melissū ꝙ ens multiplr dr: pz. t. c. 13. pncipiū. indt marie oiuz ppriū ē: qm multiplr dr illō qd est. i. ipz ens: ⁊ arguit ꝙ si oia sint vnū ens: ergo oia sunt vel hoc vnū ens vl illud: quod nō sequeretur si ens esset vniuocū. Sicut nō sequitur. Ois hō est vnus homo: ergo ille vnus hō vel ille vnus homo? ¶ Respōdet Doc. ibi. Ad illud quod arguitur de pmo phi. Dicit doc. ꝙ Aristo. nō accipit ens: multiplr equiuoce: sed multiplicit. i. de multis. Nam Parmenides et Melissus: vt pz primo phi. t. c. 13. Asserebant tm esse vnum ens: contra quos arguit Aristo. assumēdo hoc pricipiū. Ens dicit multipliciter. i. ens pdicatur de multis: ergo si omnia sunt vnuz ens: quero: aut sunt vnus homo: aut vnus equus: ⁊ hmōi: ⁊ sic pz qūo non accipit ibi ens dici multipliciter. i. equiuoce sed multipliciter. i. de multis. Et ꝙ sic intelligat statim postq̄ dixit ens dici multipliciter infert: qūo dicunt dicentes vnum esse omnia vtrum substantiam omnia: aut q̄titatem aut qualitatem ⁊ iterum vtrum substantiam vnaz oia vt hoiem vnū aut equū vnū aut qualitatē vnaz ⁊c. vult ergo ꝙ ens non dicatur multipliciter de illis. i. equiuoce: sed multipliciter. i. de multis vniuoce: de quibus exemplificat ⁊c. ¶ Ibi. Cū dicitur ꝙ argumentū philosophi non valet ⁊c. ¶ Rñdet Doc. pmo ꝙ ꝯña ista descendendo sub pdicato stante ꝯfuse tm nō tz formaliter: sed est fallacia figure dictionis ⁊ fallacia consequentis. Exemplum. Omnis homo est animal ly animal stat confuse tantum: quia non licet descendere sub animali: ⁊ si descendatur descensus erit falsus: vt pz sic descendendo. Et hec sunt omnia animalia: ergo omnis homo est hoc animal? Nā est fallacia ꝯñtis a positiōe ꝯsequētis ad positionem añtis: non. n. sequitur: homo currit: ergo hic homo currit: sic in proposito. Quando Parmenides ⁊ Melissus dicunt. Omnia sunt vnum ens accipiendo ly ens pro ente in cōi. Certuz est ꝙ ens stat ꝯfuse tm: ⁊ sic nō licet descendere. Fit etiam fallacia figure dictionis committendo quale qd in hoc aliquid: quia ly ens stās cōfuse tm significat quale quid: vt vero descenditur sub illo statiz mutatur quale quid in hoc aliquid. Sequitur. Tamē si ipsi intellexerunt sicut phs iponit eis ꝙ omnia entia sunt vnū ens: non loquendo de vno confuse sed de aliquo vno determinato. Bene sequitur añs intellectum: videlicet. Si oia entia sunt vnū ens numero: ergo erit hoc ens vel illud ⁊c.

Contra hanc conclusionem de vniuocatione entis arguunt quidā noui expositores. s. Tho. ¶ Primo sic. Quia tunc ens esset genus: quia non includeretur quiditatiue in differentiis specificis: qr si sic: tunc esset nugatio dicendo animal rationale. Nec valet dicere ꝙ rationale dicat ens denominatiue particulariter: qr aliud est loqui de ente in sua ratione communi in qua indistincte vniuocantur supradicta: ⁊ aliud est loqui de ente particulariter accepto. Licet. n. palliari possit ꝙ ens particulatuz ad album: ⁊ rationale denominant ens particulatum ad animal: non tamen potest intelligi: quia prima pars rationis albi formaliter sumpti denominat primam partem rationis animalis: ea. n. est ens eodem modo sumptum cum vniuocum sit: remanet ergo ꝙ nugatio est dicere apud Sco. animal rationale: immo animal album: eodem modo arguendo vt prius vtendo loco nominum eorum rationibus quiditatiuis. Nec valet dicere ꝙ in rationali non includitur quiditatiue sed in rationalitate: quia tunc sequitur pncipale intentum nostrum ꝙ. s. ens in nulla dria includatur quiditatiue: qr rationalitas non est dria sed drie principiū secundum veram Auicē. doctrinam: dria enim predicatur de specie. rationalitas autem non. ¶ Secundo. Qr si ens est vniuocū substantie ⁊ accidenti: ergo in ratione substantie expresse cadit ens quod est incōueniēs. Probat ꝯñtia: qr omne superius cadit in ratione essentiali sui inferioris. Tunc vltra: ⁊ si ens cadit in ratione substantie: ergo et in diffinitione eius: probatur ista ꝯña per Aristo. 2. topi. c. 5. qui dicit ꝙ qn aliquid ponitur in diffinitione alicuius loco illius si ponatur eius ratio clarior erit intellectus: Cū ergo substantia ponatur in diffinitione hominis ⁊ loco substantie liceat ponere eius rationem in qua explicite cadit ens vt clarior sit diffinitio: sequitur ꝙ ens debeat poni i diffinitiōe hominis explicite vt clarior reddatur: quod est falsum. Et multa alia dicit que breuitatis causa omitto: ⁊ qr facillime solui possunt.

Tho. gaie. arguit ꝯ⁊ dcto.

Deinde Ochā in pmo. d. 2. q. 9. arguit cōtra doc. in ista materia: nō cōtra pncipalē ꝯclusionē: qr nō negat ens esse predicatum vniuocum deo ⁊ creature ⁊. 10. predicamentis sed arguit cōtra multa dicta a Doc. ¶ Et primo dicit ꝙ illa ratio Doc. qua probat ens dici vniuoce de deo ⁊ creatura. s. intellectus certus de vno conceptu ⁊c. nō concludit: nisi probetur ꝙ sicut aliquis potest habere tres propōnes in voce habentes distincta predicata: ita ꝙ nullū predicatū includatur in alio. s. ꝙ ds est ens ⁊ ꝙ est ens creatū ⁊ ens increatum ⁊ vnū scire ⁊ duos dubitare: ꝙ ita pōt habere tres ppōnes in mēte cōsimiles habētes distincta pdicata: aliter ratio nō cōcludit. Et ideo rñdet ad argumētū Doc. dicēs ꝙ intellectus nō est certus de vno cōceptu sed de duobus sub disiunctione: qr dicerent alii ꝙ formando ppōnes in mente non ex quibuscūqz signis institutis ad placitū saltē cathegorematicis talis intellectus non format nisi duas ppōnes: in quarū vna predicatur substātia ⁊ in alia accñs: dicendo. a. est substantia ⁊. a. est accñs. Et tertiam format de disiuncto predicato: dicēdo ꝙ. a. est substantia vel accñs: ⁊ ideo talis non posset formare propositionem corrñdētem isti in voce. a. est ens: nisi distincte apprehendendo ⁊ conceptū substantie ⁊ cōceptū accidentis. ¶ Secundo arguit cōtra secundā rationē Doc. qua pbat ꝙ si ens nō esset vniuocum deo ⁊ creature: deus non posset naturaliter intelligi ⁊c. Dicit ꝙ ista ppō est falsa: vz ꝙ obiectū possit causare in aliquo intellectu aliquā notitiaz simplicem sui: ⁊ aliam simplicē obiecti contenti virtualiter vel essentialiter: ⁊ hoc probat in prolog. q. 3. q̄ est nona in ordine in conclusiōe pma: licet ibi non loquatur de obiecto sed tm de notitia obiecti. Et declarat hoc per experiētiā dicēs: ꝙ quilibet experitur in se ꝙ q̄tūcunqz cognoscat intuitiue ⁊ pfecte aliquā rē: nunq̄ per hoc cognoscit aliam rem nisi prehabeat notitiam illius alterius rei. ⁊ ratio est. quia omnis notitia abstractiua alicuius rei in se vel notitia propria alicuius rei presupponit notitiā intuitiuam illius rei. sed notitia intuitiua alicuius rei non potest haberi naturaliter nisi effectiue mediate vel immediate ab illa re: ⁊ mlta alia dicit ibi: que facilliter solui possunt. ¶ Tertio arguit contra aliud dcm Doc. videlicet ꝙ ens nō pdicatur vniuoce de vltimis differentiis nec de passionibus: ⁊ intendit ōndere ꝙ etiam predicatur in quid de illis. Primo qr omnis res vel est per se in genere vel pars essentialis alicuius exñtis per se in genere: sed per Sco. differētia vltima est aliquid reale extra animam: ⁊ per ꝯñs erit per se in genere vel erit pars essentialis cōponens cū alia pte ab ea realiter distincta: sed siue sic siue sic: ens fm eos predicatur in quid: ⁊ per ꝯñs vniuoce. Maior probata est prius: vbi probatum est ꝙ nulla est distinctio a pte rei in creaturis nisi distinctio rerum. ¶ Item maior est cōuenientia vnius differētie cū alia q̄ cū deo: ⁊ iste differētie vltime realiter distiguunt: ergo fm pricipia istorū per aliqd distinguūtur ⁊ in aliquo cōueniunt: sed illud in quo cōueniunt predicatur de eis in quid. Maior pbatur: qr ois res creata plus distinguitur a deo q̄ a quacunqz re creata: ergo cum conueniat cum deo aliquo modo: sequitur ꝙ plus conuenit cum quacunqz re creata. Si ergo deo ⁊ creature est aliquod cōe vniuocum: a fortiori illis differentiis vltimis. ¶ Item arguo sicut ipse arguit. Omnis intellectus certus de vno cōceptu ⁊ dubius de duobus habet alium conceptum neutrū ab illis duobus: sed aliquis potest esse certus de. a. quod est ens dubitando an sit differentia vltima an non vltima: ergo est aliquis conceptus communis differentiis vltimis ⁊ non vltimis. ¶ Ad istam rationem respondet Sco. tripliciter. Primo ꝙ non est certus de tali ꝙ sit ens quiditatiue. Secundo ꝙ talis conceptus est simpliciter simplex. Tertio ꝙ ille cōceptus de quo est certitudo est alius ab illis: de quibus est dubitatio. Et si ille certus saluatur cum alterutro illorum dubiorum vere est vniuocus: sed non opz ꝙ insit vtriqz illorum in quid: sed vt sit vniuocus cum eis vel vt determinabilis ad determinans vel vt denominabilis ad denominans. ¶ Sed iste responsiones Sco. non videtur sufficere: Prima non: quia idem sequeretur de deo: quia posset dici ꝙ non est certum ꝙ conceptus entis predicetur de deo quiditatiue. Secunda responsio non videtur sufficere: quia tāta simplicitas vel maior est in deo q̄ q̄ta est in quacunqz differentia vltima. Tertia similiter non sufficit: quia idem posset dici de deo.

Guliel. Och. ꝯ⁊ dcto, argu[it]

Respondetur primo ad obiectiones Ocham. Ad primam quam facit contra primam

Soluuntur rationes Ocham

rationem Doc. de conceptu disiuncto patebit responsio a Doc. infra. d.8.q.2. ¶ Ad aliud cōtra secundam rationem. Dico ꝙ non sufficienter probat ꝙ idem obiectum non possit causare notitiam simplicem sui ⁊ alterius contenti. Et quod dicit de cognitione intuitiua ꝙ non experimur ꝙ si intuitiue cognosco vnam rem ꝙ per hoc cognoscam aliam rem: modo cognitio simplex abstractiua alicuius obiecti necessario presupponit simplicem intuitiuam eiusdem rei. Dico primo ꝙ Doc. non dicit ꝙ notitia simplex vnius obiecti sit causa notitie simplicis alterius obiecti: sed dicit ꝙ vnum obiectum potest esse causa cognitiōis sui ⁊ cōtentorū essentialiter vel virtualiter: vt. s. diffuse exposui: ⁊ sicut in cognitione abstractiua eadem species intelligibilis supplens vicem obiecti causat cognitionem obiecti simplicem: ⁊ omnium contentorum virtualiter et essentialiter. Sic dico ꝙ quando obiectum est in se p̄ns s̄m propriam exn̄tiam causat partialiter cognitionem sui intuitiuam ⁊ omnium contentorum realiter ⁊ virtualiter. Nam vt dicit Doc. d.8. pe. q. primi. ⁊ in quoli. cognitio intuitiua est vere existētis inq̄ꝫ tum existens est: ⁊ omnis virtualiter contenti in tali re sic existente. Et quod dicit ꝙ hoc nō experitur. Dico ꝙ si ꝓ statu isto possemus habere cognitionem intuitiuam alicuius obiecti ⁊ virtualiter contenti in eo esset hoc facile experiri.

Dubium

¶ Sed dubium est an possimus pro statu isto cognoscere aliquid intuitiue? ⁊ quid Doc. de hoc sentiat. differatur vsq; ad. 45. d. 4. vbi diffuse pertractat hanc materiam. Et cum dicit ꝙ cognitio abstractiua alicuius obiecti simplex necessario presupponit intuitiuam eiusdem obiecti.

Responsio

¶ Dico primo ꝙ si loquatur de intuitiua ⁊ abstractiua respectu eiusdem potentie: negatur: q2 intellectus cognoscens aliquid abstractiue non prius cognoscit idem intuitiue. Si vero itelligat ꝙ cognitio abstractiua alicuius obiecti simplicis presupponat intuitiuam eiusdem in alia potentia inferiori: puta in sensitiua exteriori: absolute hoc non credo esse verum nisi de primo obiecto. Nam intellect⁹ potest abstractiue cognoscere quiditatem abstractam ab omni singulari: que tamen ab aliquo sensu non potest cognosci. Et multa alia essent hic dicenda que differantur vsq; ad. 45. 4. ¶ Ad aliud de differentiis vltimis. Concedo ꝙ omnis res per se existens in genere ⁊ pars vere essentialis illius rei est ens quiditatiue: sicut patet de materia ⁊ forma q̄ vere ⁊ realiter componunt aliquod tertium. Sed negatur de realitate: quia illa proprie realiter non componit. Nam et si anima intellectiua sit vera res ⁊ realiter componibilis cum alia re vltima: tamē realitas in anima non dicitur proprie vere res nec pars realis compositi: sed est quedam realitas ex natura rei distincta ab anima. Et quando dicit ꝙ differentia vltima realiter distinguitur ab eo cuius est: hoc habet probare. Et cuꝫ dicit ꝙ in nulla re creata potest esse aliqua distinctio nisi ⁊ rei. Dico ꝙ hoc non est sufficienter probatum ab ipso: et rationes quas facit pro ista materia alias soluentur: licet quilibet parum instructus in via Sco. faciliter possit soluere. ¶ Ad secundam rationeꝫ de differentiis vltimis ꝙ sint ens quiditatiue: cum dicit ꝙ maior conuenientia est vnius differentie vltime ad aliam q̄ꝫ cum deo. Dico ꝙ si intelligit ꝙ pura differentia vltima magis conuenit cum alia differentia q̄ꝫ cum deo. Si intelligat de conuenientia quiditatiua in aliquo comuni: negatur hoc absolute: quia illa vltima differentia est ita primo diuersa a deo sicut ab alia vltima differentia: cum nullo modo recipiat predicationem alicuius quiditatiuam. Haberet ergo probare ꝙ esset maior conuenientia vnius differētie ad aliam in aliquo quiditatiue dicto: quod non probat. ¶ Ad tertiam rationem qua probat ꝙ vltime differentie sint ens quiditatiue. Q2 intellectus certus ⁊c. Ad hanc rationem respondet Doc. tripliciter vt patuit. s. Et cum dicit ꝙ iste responsiones non sunt sufficientes: hoc non sufficienter probat. Et quando dicit ꝙ prima respōsio Sco. nō concludit: quia hoc ideꝫ posset sequi de deo: quia ⁊ si aliq̄s sit certus: ꝙ deus sit ens: tamē non est certus ꝙ sit ens quiditatiue. Dico ꝙ est maior certitudo in cōparabilit̄ ꝙ de⁹ sit ens quiditatiue q̄ꝫ ꝙ vltima differētia. hoc patet: q2 cuꝫ de⁹ sit simplicit̄ p̄ma entitas ⁊ ꝑfectissima a: si ꝯcedit̄ ꝙ sit ens ꝑfectissimū / statī notū ē: ꝙ sit ens q̄ditatiue: lꝫ postea ꝯtingat dubitare: an cōcept⁹ entis dicti q̄ditatiue de deo sit ali⁹: nec etiā aliq̄s dubitat quin substātia ꝑfecta sit ens q̄ditatiue: lꝫ possit dubitare an talis cōceptus entis sit ali⁹ a cōceptu substātie. Sed de differentiis vltimis ē maxima dubitatio an sit ens quiditatiue: cum non sint per se in genere: nec sint proprie partes reales realiter constituentes aliquid per se in genere. Tum etiam: quia vltime differentie sunt t̄m quedam realitates et non sunt vere res. ¶ Ex ista solutione patet solutio ad rationem Ochā: quam facit contra tertiam responsionem doc. ¶ Ad rationem factam contra secundam responsionem doc. Quando dicit Ochaꝫ ꝙ maior ē simplicitas dei q̄ꝫ cuiuscūq; creature: ⁊ tamē ens predicatur i quid de deo. Dico ꝙ si vere deus sit summe simplex: ⁊ nullo modo cōpositus ex re ⁊ re nec alteri cōponibilis: nec cōceptibiliter cōpositus ex gn̄e ⁊ differētia: nec ꝯpositus ex actu positiuo ⁊ priuatione alicuius ꝑfectionis: vt infra patebit. d.8. ⁊ his modis sine dubio ē magis simplex q̄ꝫ quelibet creatura: sꝫ cum tali simplicitate stat ꝙ nō sit simpl'r simplex accipiēdo simpl'r simplex modo preexposito: negatur ergo ista consequētia: deus absolute est magis simplex q̄ꝫ quelibet creatura: ergo ē magis simpliciter simplex. Et ratio negationis consequentie supra patuit.

Rationes Thome. Cai. soluuntur.

Nūc respondendum est ad rationes alterius doc. siue noui expositoris. S. Tho. Et dico primo ꝙ non est hic nugatio: aīal rationale est ens: q2 non repetitur idem conceptus sub eadem ratione: nam cum dico animal est ens accipitur ens quiditatiue: cum vero dico rationale est ens accipitur denominatiue: sicut etiam cum dico album est ens: ideo idem conceptus sub eadem ratiōe non repetitur. Et cum dicit ꝙ aliud est loqui de ente in sua rōne cōi. ⁊c.

Nota dictū singulare

Dico primo ꝙ conceptus entis in communi abstrahit a predicari in quid et in quale. Si enim conceptus entis quiditatiue includeret predicari in quid: tunc de omni in quid predicaretur: quod est falsum. Si etiam ex se includeret denominatiue predicari: de omnibus t̄m denominatiue predicaretur. Dico ergo ꝙ simpliciter abstrahit a predicari in quid et in quale. Sicut etiā albedo est idifferēs ad predicari in quid et in quale: nam vt comparatur ad inferiora predicatur in quid: ⁊ vt comparatur ad subām predicatur in quale. Sic dico de conceptu entis qui vt comparatur ad deum et ad. 10. genera dicit conceptum quiditatiuum: vt vero comparatur ad vltimas differētias dicit conceptū denominatiuum / ⁊ similiter vt comparatur ad album: differenter t̄m: q2 vt comparatur ad albū predicatio entis respectu albi est predicatio magis per accn̄s: q2 album dicit conceptum t̄m per accidens: ⁊ de conceptu per accidens nichil per se predicari potest: vt supra patuit a doc. d.2. q.2. et alibi. Ultima vero differentia dicit conceptum per se: q2 simpliciter simplicem. Et similiter cum dico rationale dico formam connotando subm̄: ⁊ sic cū dico rationale est ens: q2 accipitur rationale denominatiue q2 significat formam cōnotādo suo modo subm̄: ideo ens vt predicatur de rationali dicit tantū conceptū denominatiuū: q2 de conceptu denominatiuo nichil pōt per se predicari proprie. Si ergo vtrobiq; accipiatur cōceptus entis in cōmuni vt predicatur de animali et rationali: patet ꝙ ⁊ si importetur idē conceptus entis: non tamen sub eadem ratione quia vt predicatur de animali accipit̄ ꝯcept⁹ entis sub eadē rōne q̄ditatiua: et vt predicatur de rationali accipitur sub ratione denoiatiua Et quando doc. dicit ꝙ ens particulatum. ⁊c. pꝫ ꝙ loquitur de ente vt simpliciter incluso in rationali: ⁊ in albo cum dicitur homo est albus. Dico scd̄o ꝙ ens vere non predicatur quiditatiue de rationali sed de rationalitate: sicut nec de albo lꝫ de albedine. Et cum dicit ꝙ rationalitas non est differentia: hoc nichil est: q2 quando doc. dicit ꝙ ens predicatur in quid de differētia specifica non accipit ibi d̄riam que significat formam connotando subm̄: sed accipit illam rem in se q̄ vere est principiū distinguēdi essentialiter. Nec eni doc. diceret ꝙ animatum sit ens quiditatiue: q2 significat aīaꝫ cōnotando subm̄ q̄d informat: diceret t̄n ꝙ anima que est principiū distinguēdi essentialiter aīatū a nō aīato esset ens q̄ditatiue. ¶ Ad secundā rationeꝫ istius expositoris concedo totum ꝙ si homo diffiniretur explicite ꝑ oīa superiora esset clarior diffinitio. Et concedo ꝙ si loco illi⁹ quod ponitur in diffinitione poneretur ratio eius: talis diffinitio esset clarior. Et concedo ꝙ quis non possit perfecte cognoscere hominem distincte, nisi cognoscat omnia essentialiter inclusa in illo: ⁊ patet ꝙ hec ratio nichil concludit: q2 similiter dicerē ꝙ quando diffinitur homo per animal rationale ꝙ si loco animalis poneretur ratio eius esset clarior diffinitio: ⁊ sic semper deberemus diffinire hominem explicando omnia essentialia illius taꝫ proxima q̄ꝫ remota: quod tamen breuitatis causa non facimus: sufficit enim nominare illas partes que simul vnite conuertuntur cum

Tho. caie. rñdet ad ratiões doc.

diffinito: ⁊ nõ sunt proprietates diffiniti.

Deinde multi conantur soluere ratiões Doc. quas facit pro vniuocatione entis inter quos ille nouus ⁊ bene nouus expositor. S. Tho. nititur pro posse illas soluere licet sub breuitate.

Improbatᷓ rñsio Tho. caie.

¶ Ad primã de intellectu certo ⁊c. dicit sub breuitate ꝙ illa ratio concludit alietatem cõceptus entis quod concedit: sed postea negat ꝙ talis conceptus predicetur vniuoce quia non predicatur quiditatiue. Sed hec responsio videtur sibi contradicere concedendo alietatem conceptus entis: ⁊ negando ipsum predicari in quid: quia vt. S. exposui cum queritur an substãtia sit ens absolute: loquendo an sit ens quiditatiue an denominatiue? certũ est ꝙ tã philosophi ꝙ̃ in theologia expertissimi statim concederent ꝙ substantia est ens quiditatiue: licet dubitarent an ens dictum in quid de substantia dicat aliuȝ cõceptum a conceptu substantie: multi dicerent ꝙ substantia est ens quiditatiue. Si vltra quereretur quod ens? Respõderent ꝙ substantia esset ens quod substantia: ita ꝙ conceptus entis quiditatiue sumpti dicti de substantia esset tantum conceptus substantie. ¶ Doctor ergo supponendo (a peritis ⁊ sapientibus concessum) ꝙ substãtiã ⁊ accñs sit ens quiditatiue: probat alietatem conceptus entis a conceptu substantie ⁊ accñtis: ⁊ sic responsio istius noui expositoris magis confirmat rationem Doc. ¶ Ad secundam rationẽ doc. qua probat ꝙ si ens non diceret alium conceptum a cõceptu dei ⁊ creature nichil de deo naturaliter possem⁹ cognoscere ⁊c. ¶ Respondet ad minorẽ doc. in qua dicit. Sed creatura nõ continet virtualiter cognitionem dei: quia nec ipsum deum. Dicit ꝙ continere virtualiter contingit dupliciter. Primo sicut causa continet effectum. Secundo sicut effectus cõtinet causaȝ: ⁊ isto secũdo mõ quilibet effectus virtualiter continet deum.

Alia rñsio Tho. caie. improbatᷓ.

¶ Sed certe hec responsio non acceptaretur a peritis ꝙ effectus virtualiter cõtineat causam. Nam continẽtia virtualis apud omnes peritos est cõtinentia perfectionalis: ⁊ sic effectus ꝯtineret causaȝ esset prior ⁊ perfectior in continendo. ¶ Preterea. Si hoc modo creatura virtualiter contineret ipsum deum in se: ⁊ per consequens causaret cognitionem ipsius dei: quero tunc an possit causare cognitionem dei in se: si sic: ergo deus naturaliter posset cognosci sub ratione propria a creatura: qđ communiter negatur: aut potest causare cognitionem alicuius dicti de deo puta cognitionem entis dicti de deo: et tunc stat ratio Doc. ꝙ nisi conceptus entis cogniti de deo esset alius a deo ⁊ creatura ⁊ essentialiter incluso in creatura: nunꝗ̃ per creaturam posset cognosci de deo. Et multa alia inconuenientia sequerentur ex responsione istius. ¶ Ad rationem tertiam Doc. sic dicit. Concesso toto antecedente negatur consequentia: sufficit enĩ analogia illius rationis formalis. Et quia tantum hec verba dicit ad rationem illam tam subtilem non respondendo ad multa ibi dicta: nec iudicio meo soluere posset: ideo non oportet improbare: ita breuem responsionem. ¶ Ad quartam rationem Doc. qua Doc. probabat ꝙ ens ꝑdicaretur vniuoce de substantia et accidente. Respondet ad illud quod Doc. supponit: videlicet ꝙ substantia non immutat intellectum per propriam speciem: hoc negat. Et ad probationem Doc. dicit ꝙ quantitas ⁊ accidentia in eucharistia agunt ⁊ patiuntur totum quod ageret ⁊ pateretur substantia si esset: sicut enim acceperunt modum essendi substantie. s. non ħ habere subiectum: ita etiam agere et pati eius: ⁊ ideo ex multis hostiis sensatis generatur in intellectu species intelligibilis substantie panis ⁊ eius quiditatiua cognitio. Sicut et ad nutritionem agunt acsi esset ibi panis: non enim minus ex illis accidentibus nutrimur ꝙ̃ ex aliis hostiis nõ consecratis: sicut non minus ex consecratis generãtur vermes ⁊ cineres ꝙ̃ ex non consecratis. Unde ad argumentũ dicit ꝙ panis absens immutat: quoniam non est omĩno absens: remansit enim ibi accidens suum quod est vice panis. quare non est simile de visu respectu tenebre. Nec est contra nos auctoritas Aristo. quoniam hec omnia habent locum vbi est simpliciter abñtia obiecti quam hic non cõcedimus quo ad operationes: hec ille.

Destruitur alia respõsio tho. Gaie.

¶ Dico ꝙ in ista responsione multa tangit que prolixiorem tractatum requirunt. Quod dicit ꝙ accidentia panis possunt causare speciem intelligibilem substantie: ⁊ per consequens cognitionem ipsi⁹ substantie: hoc est manifeste falsum: quia si huiusmodi accidentia possent causare distinctam notitiam substantie panis supplendo vicem substantie panis tunc virtualiter continerent substantiã panis sm̃ totã ei⁹ entitatẽ: vt alias exposui in. d. 3. secundi Doc. Et multe rationes possent adduci ꝙ accidens non possit causare notitiam distinctam nec speciem intelligibilem alicuius substantie: sed non est presentis speculationis. Et quod dicit ꝙ accidentia eucharistie habent modum substantie: concedatur ꝙ̃tuȝ ad hoc ꝙ actu per se stant: licet non aptitudine: non tamẽ habent talem modum substantie panis vt sic possint causare notitiã distinctam substantie. Si enim non possunt causare quando insũnt substantie: nec quando separata sunt: cum sit simpliciter eadem entitas accidentis. vt patet. Item quod dicit ꝙ accidentia illa nutriũt: ita ꝙ ex illis causetur caro vel sanguis: ⁊ hmõi. Hoc est manifeste falsum: vt patebit in. 4. in materia de eucharistia. Et similiter quod dicit ꝙ ex illis generantur vermes patebit esse falsum in materia de eucharistia. Et glosa quam dat dictis Aristo. minus vera est vt patet intuenti ⁊ ex dictis supra.

aug. sues. ꝯtra rõēs Docto.

Contra solutiones datas a Sco. ad rationes probantes nichil esse cõe vniuocum deo et creature instat nouus interpres philosophi lib. 4. meta. Ad primã vbi Sco. vult ens esse analogum cuȝ quo analogo stat vniuocatio quia inter entia est ordo essentialis ⁊ attributiõis ad vnum. Sicut etiam inter species eiusdeȝ generis est ordo essentialis ⁊ attributionis: ⁊ sic genus est analogum et vniuocum: instat sic dicens. Sed hec solutio est peruersio textus nõ expositio. Isti enim non vidẽtur intelligere quid sit ordo attributionis: credunt enim ordinem essentialem esse ordinem attributionis et errant. Perypatetici enim (vt Boe. exponit in lib. predicamentoruȝ) volunt tũc inter aliqua esse ordinem attributionis quotiens vnum illoꝝ est tale forãlr̃: cetera sũt talia attributie vel denoiatie vel formaliter: vt sana: solum enim animal est formaliter sanuȝ: quia solũ animal est tale sanitate que est sibi forma: cetera sunt sanã attributiue. Ex his sequitur ꝙ ea que sunt per attributionem ad aliquid non possunt in illo eque formaliter cõuenire: sed vnum in illo formaliter conuenit: cetera in illo conueniunt attributione: et hoc modo non possunt in illo vniuocari. Sed in proposito substantia est ens formaliter ⁊ nouem predicamẽta sunt ens attributiue: ergo.

Rñsio ad argumẽta aug. sues.

¶ Sed salua reuerentia huius interpretis dico ꝙ non recte intelligit ordinem attributionis nec inuenitur ab Aristo. ꝙ nomen attributionis tantum in illo modo dicatur. Tum qꝛ imperfectiora in eodem genere hñt attributionẽ ad vnũ ꝑfectum illius generis vt ad mensuram. vt patet expresse a philosopho. 10. met. t. c. 7. vbi expresse Arist. ⁊ Auer. volũt ꝙ in vnoquoqꝫ genere sit vnũ qđ sit mẽsura supple ꝑfectiõalis omnium illius generis: ⁊ sic habent attributionem ad illud vnum: nec oportet hic multum insistere.

Exemplũ de analogia i equiuocis ⁊ vniuocis.

Dico tamen ꝙ analogia ita reperitur in equiuocis sicut in vniuocis: magis tamen proprie in vniuocis. Exemplum primi: sanum predicatur equiuoce analogice de animali sano vt de subiecto sanitatis: ⁊ de vrina vt de signo ⁊c. ⁊ tamen omnia sana habent attributionem ad animal sanum: non propter hoc tantum: quia sanitas insit formaliter animali: sed propter hoc quia perfectius conuenit animali. Exemplum secundi. in genere animalis homo est perfecti⁹ animal aliis animalibus: ⁊ sic alia animalia reducuntur ad hominem vt ad perfectissimum in illo genere: ⁊ sic dicuntur habere attributionem ad illum: et sic animal est commune omni animali vt analogum vniuocum. Et quomodo animal dicatur perfectius participari ab homine alias exposui in isto primo ⁊ in. 2. d. 3. Et quod dicit ꝙ nouem predicamenta non sunt entia formaliter: sed tantum per attributionem ad substantiam. Hoc non est exponere philosophum sed totaliter declinare a vera expositione. Tũ quia Arist. ponit ens diuidi in. 10. predicamenta vt patet. 5. me. c. 7. vbi diuidit ens i ens per accidens ⁊ i ens per se. Eius inquit quod est aliud per accidens dicitur aliud per se. Et ens per se diuidit in. 10. predicamenta vt patet in eodem commen. ti. c. 14. Per se inquit ea dicuntur esse que predicamẽti figuras significant: idest que significant diuersa predicamenta. Quotiens enim dicitur totiẽs esse significat Cũ igitur eorũ q̃ predicantur alia q̃d est: alia ꝙ̃tũ: alia ad aliq̃d: alia agere aut pati: alia vbi: alia qñ: significat ipsum esse idẽ qđ vnũquodqꝫ istorum significat: hec ibi: ex isto textu patet expresse quõ alia predicamenta sunt per se et formaliter ens. Dñr tamen. 9. predicamẽta habere attributionem ad subãm: qꝛ est perfectissimũ ꝑdicamẽtum: ⁊ qꝛ ingreditur diffinitionẽ additamẽtalẽ ipsorũ. vnde. 7. meta. t. c. 41. Subã est prior accidẽte diffinitione tꝑe ⁊ cognitio-

ne. Si dicatur ꝙ accidentia sunt entia q2 talis entis. Dico ꝙ non debet intelligi formaliter s3 causaliter ⁊ subiectiue: ⁊ h̄mōi: vt exponit Sco. in. 7. meta. sue. ⁊ ꝙ non intelligat ꝙ accidentia tm̄ dicātur entia q2 talis entis formaliter. i. ꝙ in se non sint formaliter ens: sed tantum q2 sunt talis entis: patet per tex. Ari. 7. meta. c. 1. vbi premittit ens dici multipliciter: principaliter tñ de subā: ait enim sic. t. c. 2. Cū aūt id qđ est tot modis dicat: p3 hoꝝ ꝓmū ens esse ipsu3 quid est ꝙ quidē substātiā esse significat: ⁊ infra. Cetera aūt ex eo dicunt entia: q2 eius qđ hoc pacto est ēs: quedā q̄titates: quedā qualitates: q̄dā passiones sunt: quedā aliud quippiam tale ⁊c. Dicit ergo ꝙ alia entia a substātia dn̄r entia i q̄tū taliter entis vt dicit, alia trāslatio. i. in q̄tū h̄nt habitudinē ad tale ens qđ est substātia vt ad cā3: hec quidē q̄titates esse: ista vero qualitates: alia passiōes: aut aliq̄d aliud tale: oīa eñ h̄mōi sunt talis entis. i. substātie vel qualitates vel q̄titates vt sui subiecti ⁊ cause ꝓprie. Ex his p3 exp̄sse intētio Ari. q̄ vult. ꝙ ēt alia entia a substātia dicant formal'r ⁊ q̇ditatiue ens: ⁊ sic p3 q̄uo iste nou⁹ interp̄s non h3 intentionē Ari. nec sui Cōmen. si recte inspiciantur textus Ari. ¶ Secūda ratio est: q2 Ari. 7. me. ⁊ Auer. cō. 16. vbi dr̄ ꝙ sola substantia est ens formal'r: cetera nō sunt entia nisi sicut solet dici: non scibile esse scibile ⁊ vas salubre: vbi patet ens non posse illis vniuoce conuenire. Respondet Sco. d. 8. 1. q. 2. ꝙ verba Ari. debent intelligi non simpliciter: sed pro tāto pro q̄to inter substantiā: ⁊ cetera predicamenta est ordo perfectionis: modo cu3 tali ordine analogie stare potest vniuocatio conceptus. ¶ Dicit interp̄s ille: ꝙ hec solutio Sco. puerilis est. Primo: quia Aristo. vtitur eodem exemplo quo vsus est in. 4. de sanis: vult enim ens ita dici de. 10. predicamentis vt sanum de sanis: igitur non de ordine perfectionis sed attributionis loquitur. Secundo: si ita esset Aristo. non concluderet cetera accidētia non posse habere quiditatem sine substantia: vult enim solā substātiā habere quiditatē per propria sui generis: accn̄tia aūt nō nisi ꝑ substātiā: igit accn̄tia nō sūt entia nisi attributiōe. ¶ Dico ꝙ ista euasio paꝝ: v3 vt p3 intuēti l'ra3 Sco. in ꝓmo. d. 3. q. 3. exponēdo q̄uo in vtroq3 genere est vnu3 ⁊c. vt. s̄. patuit. Et cū dicit de. 4. me. t. c. 2. Dico ꝙ ista similitudo debet attendi q̄tū ad attributionē: q2 sicut omnia sana habent attributionē ad animal sanū sic oīa entia alia a substātia habēt attributionē ad ipsa3: vt. s̄. exposui: nō est autē sil'e quo ad hoc ꝙ sicut sanitas inest tm̄ formal'r aiali: ita ꝙ ista est vera: tantū animal est sanū formal'r: ita sil'r tātū substātia est ens formaliter ⁊ q̇ditatiue: ⁊ sic accn̄tia nō essent formaliter ens: quod est falsum: ⁊ cōtra Aristo. vt. s̄. patuit. vnde. 4. me. t. c. 2. Ens inq̇t multis modis dr̄: s3 ad vnū ⁊ ad vnā aliquā natura3 ⁊ non equiuoce: sed ⁊ vt omne sanū ad sanitatē dr̄ partim q2 ꝯseruat: parti3 q2 efficit: partim q2 indicat ipsam: partim q2 est susceptiuū ipsius. Sic ⁊ id qđ est multis quidē modis sed ad vnū principium dr̄ ⁊c. Vult ergo ꝙ q̄tū ad istā attributionē sit sil'itudo. Si enim sanitas inesset formaliter vrine sicut animali sanū diceret non equiuoce de vtroq3: ⁊ tamē sanū in vrina haberet attributionē ad animal sanū. Sic in proposito cum ens predicet formal'r de substātia ⁊ accidēte poterit ꝓdicari de ipsis vniuoce: l3 accidēs habeat attributionē ad substātiā. ¶ Et qđ dicit ꝙ s̄m Aristo. sola substātia h3 q̇ditatē ꝑ ꝓpria sui generis: accidētia aūt nō nisi per substātiā. ¶ Dico ꝙ hoc est exp̄sse cōtra Ari. vbi. 7. me. t. c. 16. ait. Illud aūt palā: q2 q̄ primo ⁊ simpl'r diffinitio ⁊ qđ q̇d erat esse substātiaꝝ est: et nō solū: sed etiā alioꝝ simil'r est: verūtamē nō primo: hec ibi Et statim subiungit probationē. s. ꝙ alia entia habeant diffinitionē: sicut vnūquodq3 est ens ⁊ vnū: ita h3 qđ quid est et diffōne3: ⁊ vide ibi l'ram: vbi vult ꝙ si aliquid est ens per se: ita per se habet diffōne3: si per accn̄s: ꝑ accn̄s habet diffinitionē. vñ ait: Hoc aūt si vnius fuerit non eo ꝙ continuum: sicut Ilias aut quecunq3 colligatione se si quotiens dicitur vnum. i. si fuerit vnius entis per se non ꝙ sit vnum eo ꝙ cōtinuū. i. vnitate continuitatis: q2 hoc non sufficit ad vnitatē diffiniti, vt sic eius ratio possit dici diffinitio sicut Ilias. i. poema siue tractatus de bello troiano quod fuit factum in quada3 continuitate temporis: non est supple diffinitio: nec etiam sufficit ꝙ sit vnumquodq3 colligatione: sicut domus: sed supple tunc ratio erit diffinitio si significet quotiens dicitur vnum per se. Et subdit. Unum vero dicitur sicut ens: ens autem hoc quidem hoc aliquid: aliud vero q̄titatē aliđ qualitatē significat. i. ꝙ ens ꝑ se significat aut substātia aut q̄titatē aut q̄litatē ⁊c. q2 igit de rōe diffōis ē ꝙ significet vnū: seq̇tur ꝙ eo modo quo aliq̄d est vnū eo modo habebit diffinitionē: ⁊ per ꝯn̄s ens ꝑ se habebit diffinitionē ꝑ se, ⁊ ens ꝑ accn̄s tm̄ s̄m q̇d ⁊ ꝑ accn̄s. vñ subdit. Quapropter erit hoīs albi rō et diffinitio: alio vero mō albi ⁊ subē, sc3 albi q̇dē ꝑ se ⁊ simpl'r: subē vero ꝑ se p̄io. Et vide expōnē cōmē. qui vult expresse ꝙ alia entia a subā ꝑn̄t diffiniri. Et vide expōnem Sco. in isto p̄io. d. 3. q. 3. ¶ Item instat iste nouus interpres cōtra responsionem qua facit Sco. ꝙ ens non dicatur genus: lic3 predicetur i quid ⁊ vniuoce de pluribus differentibus specie; q2 genus non predicatur in quid de differētiis; ens vero ꝓdicat in q̇d de illis: ⁊ sic nō est gen⁹. Contra hanc rationem arguit: q2 hec ꝯn̄a est Boetii in lib. Porphy. in secunda editione sup illo verbo. Si quis inquit oīa vocet entia eq̇uoce nūcupabit: vbi facit enthimema h̄: v3. Ens vniuoce predicatur igit est genus: deducit per hoc: quia vniuoce communiter predicari est predicari vt genus. Qđ si ipsi negabunt Boe. non est mirum si nos negamus ipsos. malo enī errare cum Boetio q̄3 cum eis recte sentire. ¶ Respondeo primo ꝙ aliud est dicere aliq̇d s3 opinionē Ari. ⁊ aliud scđm alterius opinionem. Sco. ei dicit ꝙ sustinendo positionē Ari. ens nō pōt poni gen⁹ q̄uis predicet vniuoce de pluribus specie differētib⁹ in quid: vt patet in littera Sco. p̄nti di. q. 3. rn̄dendo ad illud argumētū de gn̄e. ¶ Pōt dici secundo ꝙ nō est incōueniens exponere Boe. sc3 ꝙ si ens ꝓdicaretur in q̇d de plurib⁹ specie differentib⁹ ita ꝙ sit cōtrahibile ꝑ drīas specificas tunc vere esset gen⁹. Multe enī sunt ꝯditiones req̇site ad hoc vt aliquid dicat proprie gen⁹. ⁊c. ¶ Itē instat ꝯ̄ illā rn̄sionē ꝙ l3 deus conueiat cū creatura in aliquo cōceptu reali nō tñ cōueniūt i aliqua realitate: ⁊ sic sunt p̄io diuersa in realitate l3 nō in cōceptu reali. Cōtra, q2 tunc nulla essent simplicit p̄io diuersa, qđ est ꝯ̄ Ari. 5. Me. textu nō h̄nte ꝯmentū. ⁊ 12. Me. t. c. 12. probatur ꝯn̄a: q2 oīa saltē ꝯuenirēt i ꝯceptu cōi reali. Itē si deus ⁊ creatura conuenirēt in ꝯceptu reali entis formaliter: tūc tā deus q̄3 creatura essent formaliter seipso ens: ⁊ sic creatura esset seipsa ꝑ essentiam formaliter ens quēadmodū deus. hoc aūt est falsu3. ¶ Rn̄deo ad primam instantiā ꝙ assumit falsu3. s. ꝙ oīa cōueniant in conceptu cōmuni reali in quid, vt p3 de vltimis differētiis ⁊ passionib⁹ entis. ⁊ de hoc vide. i. di. 8. q. 2. in respōsiōe ad primū argumētū p̄ncipale. ¶ Ad secūdū, illa ꝯn̄a ē manifeste falsa. Et dico ꝙ aliquid esse seipso tale pōt dupl'r intelligi. vel originatiue vel formal'r. Scđo mō hoc seipso ē hō hūanitate: l3 p̄io mō nō est seipso hō q2 aliunde causat. Sicut etiā dicim⁹ ꝙ fili⁹ dei est ex se necesse esse formal'r. s3 non originatiue, vt patuit. s̄. dist. 2. pte. 2. q. 3. ¶ Deinde nititur soluere argumēta Sco. de vniuocatione entis. Sed q2 vt patet ex his q̄ supra declaraui in p̄nti. q. nō euacuant ratiōes Sco. nec vt video ipsas. Sco. rōnes bene percipiūt, vt p3 in l'ra hui⁹ noui interpretis: breuitatis cā transeo. Uide tñ q̄ dicit Sco. i. distin. 8. q. 2. vbi soluit quasdam instantias de entis vniuocatione. ⁊c.

Alia respō sio ad Aug. suex.

Adhuc instat augu. sue. ꝯ̄ Sco.

Itē Augu.

Rn̄sio ad 1. August.

Ad: 2.

His visis de ente restat vlterior dubitatio. Utrū posset poni aliquod aliud transcendens primū obiectū intellect⁹ nostri. Hic recitat vnā opinionē q̄ ē Egidii de Roma, quoli. 4. q. 10. q̇ dicit ꝙ verū est obiectū adequatum ⁊ primū intellect⁹ nr̄i ⁊ nō ens. ⁊ ꝓbat tripliciter.

Opinio Egidii de Roma.

Sed cōtra istā cōclusionem de veritate. ⁊c. Arguit doc. ⁊ p̄io arguit sic. Obiectū adequatū intellect⁹ dicit primū primitate cōmunitatis ⁊ primitate virtualitatis itelligēdo, vt. s̄. exposui. verū nō est h̄mōi. p3 q2 de his q̄ sunt maxime intelligibilia nō predicatur in q̇d: q2 nec de deo, nec de subā, nec de accn̄tibus absolutis: cum sit passio entis: nec virtualiter, vt p3. Nō eñ veritas continet virtualiter noticiā illoꝝ q̄ sunt per se intelligibilia: q2 non notici a3 subē, nec noticiā subiecti cui⁹ est: sed magis eꝯ̄. ¶ Secūdo arguit doc. ibi. Itē verum est passio entis ⁊ cuiliber inferioris ad ens. si ergo hō tm̄ intelligitur sub ratiōe veri tanq̄3 obiecti adequati: ergo homo non intelligit sub ratione propria ⁊ quiditatiua: sed tm̄ sub ratione accidētali: sed cognitio quiditatiua alicuius prior est cognitione accidētali. ¶ Ibi Confirmatur ratio ex secūdo priorum. Hic doc. arguit a magis ad minus. Et supponit ꝙ qn̄ obiectum adequatū alicuius habit⁹, vt puta adequatu3 obiectū habitus metaphysice comparatū ad ipsum habitū inferi⁹ tali obiecto extraneat suo supiori. Exēplū. Ens inquantū ens est adequatū obiectū habit⁹ metaphysici: ergo hoc ens erit adequatum? Non sequitur: q2 hoc ens inferius extraneatur enti vel habitui inquantum ens est sic adequatum obie

ctum. Et si inferius extraneatur suo superiori vel habitui q̃to magis aliquod subiectum extraneatur sue passioni: q2 iferi⁹ includit eẽntialit̃ suũ sup̃i⁹: subiectũ aũt nõ icludit passionẽ essentialiter. Si ergo ens nõ põt poni primũ obiectum habitus metaphysici sub ratione alicuius inferioris cui minus extraneatur: multominus poterit poni p̃mũ obiectũ habitus metaphysice siue obiectuʒ intellectus sub ratione veritatis cui magis extraneantur: ꝙ aũt non possit poni sub ratione inferioris: pʒ q2 ens vt ens põt cognosci nõ cognito iferiori. Et hoc probo. q2 cũ scientia mule in vniuersali stat ignorãtia hui⁹ mule singularis.

Ad rationes in oppositum. Nunc Doc. intendit soluere ratiões quas facit Egidius pro se: quarum prima est. ibi. Distincte potentie habẽt distincta obiecta formalia. i. oportet assignare distincta obiecta respectu intellectus ꝛ voluntatis: sed si ens ponetur adequate obiectum intellect⁹: querit̃ q̃d erit obiectũ adequatũ volũtatis? si ponit̃ ens: ergo idẽ obiectuʒ. Videt̃ ergo dñm ꝙ ens sub ratiõe veritatis sit adequatũ obiectũ intellectus ꝛ ens sub ratione bonitatis sit adequatũ obiectũ volũtatis. ¶ Ad hãc rationẽ r̃ndet doc. primo ducẽdo illã cõtra Egydiũ: q2 volũtas nõ põt habere actũ aliquẽ circa aliquid sub quacunq3 ratione nisi illud sub illa ratione sit precognituʒ: hoc ab omnibus cõcedit̃: si ergo volũtas nõ hʒ aliquẽ actuũ nisi circa ens sub rõne boni siue sub rõne volibilis: talis rõ erit precognita ab intellectu: ꝛ per ɔseq̃ns rõ formalis obiecti volũtatis cadit sub obiecto intellect⁹: ꝛ sic iste potẽtie nõ distinguũtur p̱ distincta obiecta formalia. ¶ Ibi. Itẽ intellectus. Hic p̱bat: ꝙ ita bonũ est cognoscibile ab intellectu sicut ꝛ verũ: ꝛ p̱ ɔñs voluntas nõ distinguit̃ ab intellectu propter distictũ obiectũ: q2 qđ est obiectũ volũtatis est simpliciter obiectuʒ intellect⁹: cũ oẽ tale sit per se intelligibile ab intellectu: ꝛ l̃ra patet. Ibi. Ad illud qđ accipitur in argumẽto. Ista littera clara est. ¶ Ibi. Secũdã rõnẽ etiã duco ad oppositũ Secũda rõ Egidij cũ sua r̃nsiõe: pʒ in l̃ra ¶ Ibi. Tertiã deduco ad oppositũ. Et ista iportat aliqualẽ difficultatẽ. Tertia rõ Egidii est ista. Nichil dicitur esse proprie obiectũ alicuius potẽtie nisi s̃m ꝙ est p̱priũ motiuũ illius: sed ens s̃m ꝙ absolutũ non est proprie motiuũ: ergo. Minorẽ p̱bat: q2 nichil mouet potentiaʒ nisi s̃m ꝙ hʒ habitudinem ad eam: sed illud s̃m ꝙ ens formalit̃ habet habitudinẽ ad intellectũ est veritas: q2 s̃m Ansel. de veritate. c. 3. Veritas est ratitudo sola mente acceptabilis. ¶ Respõdet doc. reducendo rationem istam contra Egidium. Ibi. Tertiam deduco ad oppositũ. Q2 Egidius dicit ꝙ ratio obiecti est respectus ad potẽtiã: loquendo de rõne obiecti motiui. Doc. dicit ꝙ illud proprie est ratio obiecti motiui quod est rõ formalis mouendi. Et illud est forma siue essentia obiecti qua obiectũ mouet: sicut ratio agẽdi d̃r esse illa forma s̃m quam agẽs agit: talis autẽ rõ formalis mouendi non põt esse respectus ad potentiam: ꝛ probat per Ari. 2. de de anima. Et littera sequens clara est.

Sed restat vnum dubiũ si ens s̃m rõnem suam cõissimaʒ sit primũ obiectũ intellectus: quare nõ potest q̃cunq3 cõtentũ sub ente naturaliter mouere intellectũ? ꝛ si sic: tũc naturalit̃ posset de⁹ cognosci a nobis ꝛ substantia omnis inmaterialis qđ negatũ est hic ꝛ. s̃. in q. 1. prologi. ¶ Ibi. R̃ndeo. Ista r̃nsio stat in duob⁹ dictis. Primũ ꝙ si loquamur de intellectu pro statu isto: adequatũ obiectum intellectus in rõne motiui est quiditas rei sensibilis: vt. s̃. diffuse exposui. Si vero loquamur de intellectu ex natura itell'ꝯ nõ restringẽdo ip̃m ad aliquẽ statũ: tũc ens sub rõne cõissima ẽ adeq̃tũ obiectũ itell'ꝯ i rõe motiui.

Primum dubium notandum

Sed circa hoc secundũ dictum occurrunt aliqua dubia. Primum: ꝙ si ens sub ratione cõissima est primũ obiectuʒ intellect⁹ creati ex natura põe in rõne motiui: sequit̃ ꝙ de⁹ cũ sit p̱fectissime itelligibile naturaliter possit mouere itell'm creatũ: cui⁹ oppositũ exp̃sse tenet Doc. q. 14. quoli. Respõdẽdo ad illud argu. quod ibi facit s. eiusdẽ obiecti primi accepti secũdũ totã suã indr̃ntiam ad põm quã primo respicit acceptã s̃m totam suam indifferentiam est idẽ modus se habendi in mouendo. s. naturaliter vel nõ naturalit̃: nũc aũt ens illumiatũ mouet nat̃aliter aliquẽ intellectũ vt diuũ: igit̃ sil̃r mõ mouet quemlibet intellectũ. Et r̃ndendo doc. ad hoc arg. dicit sic. Essentia diuia ẽ motiua imediate sui itellect⁹ sed nõ itellectus creati: q2 itellect⁹ diuus ẽ primũ mobile oĩno: ꝛ iõ p̃mũ mouetur a prima forma motiua: ꝛ nichil aliud est immediate mobile a p̃ma forma motiua: q2 non põt imediate mouere nisi primo mõ motiõis. s. imediate: hec ille. Et tñ statim: seq̃tur ꝙ si ens sua ratione cõissima sit adeq̃tum obĩm itellect⁹ creati ex natura põe: ꝙ maxime itelligibile cuiusmodi est essentia diua poterit mouere itellectu creatũ naturaliter. ¶ R̃ndeo ꝙ qñ Doc. dic̃ ꝙ ens sub rõe cõissima est adeq̃tũ obiectũ itellect⁹ creati i rõe motiui. Accipit ibi ens vt est cõissimũ ad oẽ ens limitatũ siue creatum: nõ autẽ vt cõprehẽdit sub se ens illumiatuʒ: vt expresse pʒ a Doc. in quoli. q. 14. ꝛ sic non sequitur ꝙ deus sit naturaliter cognoscibilis ab intellectu creato. Solutio

¶ Alia difficultas est: ꝙ si ens limitatum sub sua ratione cõissima sit adequatũ obiectum intellectus creati ex natura potẽtie: ꝛ hoc sub ratione motiui: sequitur ꝙ q̃libet ens limitatuʒ per se intelligibile possit mouere h̃mõi itellectũ: ꝛ ꝙ quilibet intellect⁹ sit mobilis a quocũq3 tali ente: ꝛ ꝙ quodlibet intelligibile limitatum sic possit mouere: pʒ. Tũ q2 dicit Doc. in. q. 1. p̱logi. r̃ndẽdo ad primũ arg. principale. vbi sic dicit. Impossibile est aliq̃d eẽ obiectũ primũ naturaliter quin q̃liʒ ɔtẽtũ sub illo sit p̱ se obiectuʒ naturalit̃. Da. ei oppositũ: et tunc nõ ẽ adeq̃tũ nãlr s3 excedẽs ꝛ aliq̃d eo ifeni⁹ est adeq̃tũ: et ita p̃mũ. h̃ ille. Tũ q2 dicit i. q. de sbõ theologie. Proportio obi ad põm est p̱portio motiui ad mobile vel actiui ad passiuum: q̃ñcunq3 antẽ aliquod agẽs agit in aliquod passiuũ põt quodlibʒ agẽs eiusdẽ ratiõis in q̃libʒ passum eiusdeʒ rationis agere: ergo p̃ma extrema proportionis actiui ad passiuũ sunt cõia ad oia extrema illi⁹ proportiõis. Naʒ inter illa cõissima est adequatio q2 in quocunq3 est ratio vnius illud respicit quodlibet in quo est ratio alterius: hec ille Ex hoc ergo: sequitur ꝙ si ens limitatum sub ratione communissima est adequatum obiectum in ratione motiui intellect⁹ creati: ꝙ q̃libet vbi est rõ entis poterit mouere intellectũ creatuʒ. Tũ etiã q2 ipse doc. dicit in. 2. d. 9. q. 2. r̃ndendo ad. q. ꝙ prima extrema proportionis actiui ꝛ passiui sunt vniuersalissima abstracta a quocũq3 actiuo ꝛ a q̃cũq3 passiuo: ꝛ ista proportio inest particularibus sub vtroq3 extremo per rationẽ cõmunẽ: hec ille. Doc idem in. q. 14. q̃li. vbi sic dicit. Obiectum propriuʒ s̃m totam suam indifferentiã est adequatuʒ obiectũ ꝛ respicit põm suã s̃m totum genus suuʒ vt propriuʒ extremũ: aliq̃s igit̃ est mod⁹ propri⁹ s̃m quẽ hoc extremum respicit illud: ille idem modus saluabitur inter q̃cunq3 extrema particulariter contenta sub istis primis extremis: quia particularia extrema: et si respiciunt secundum hoc ꝙ includunt prima extrema: et ita se respiciunt eodem modo quo illa prima: hec ille. Si g̃ ens limitatuʒ sub rõe cõissima est primũ obiectũ in rõne motiui ꝛ respicit intellectũ creatũ i rõne passiui: statim sequitur ꝙ q̃libet ɔtentum sub ente limitato quod est primuʒ extremuʒ proportiõis: possit mouere quẽlibet intellectuʒ creatuʒ qui cõtinetur sub intellectu creato in cõi: q̃ est aliud extremuʒ proportiõis: sed multa sunt entia p̱ se intelligibilia que nõ p̃nt mouere aliquẽ intell'ũ creatuʒ vt relõnes: vt pʒ a Doc. ꝛ sil'r. 4. sp̃es qualitatis: ꝛ sil'r artificialia inq̃tum h̃mõi: vt pʒ a Doc. in. 4. d. 1. q. 1. et multa alia. ¶ R̃ndeo ꝙ si Doc. itelligeret ꝙ ens limitatuʒ in sua ratione cõissima eẽt adeq̃tuʒ obiectuʒ itellect⁹ creati i ratione motiui: accipiendo adequatuʒ prout includitur in oi per se intelligibili vt ipse exponit in. q. 1. prologi: oporteret cõcedere ꝙ oẽ per se intelligibile posset mouere intellectũ creatuʒ. Dʒ ergo sic intelligi vt. s̃. exposui: vʒ q2 sunt multa entia q̃ sunt obiecta intellect⁹ creati in rõne motiui: vt ois substãtia ꝛ partes earuʒ: ꝛ multe sp̃es q̃litatis ꝛ forte multe q̃ntitates vt dixi. s̃: ꝛ q2 opʒ nos ponere aliqđ cõe p̱ obiecto nichil cõmunius inuenimus substãtie et accidenti limitatis ipso ente limitato. Q2 etiã multa sunt per se intelligibilia vt passiones ꝛ relationes reales que virtualiter cõtinentur vel in substãtia vel in q̃ntitate vel in qualitate: iõ h̃mõi ɔtinẽtia p̃nt mouere intellectũ ad notitiã taliuʒ ɔtẽtoꝝ q̃ ɔtinentia ɔueniunt in ente quiditatiue: ꝛ vltra q2 multa essentialiter ɔtenta in aliis sunt per se intelligibilia: cuiusmodi sunt differẽtie vltime: ꝛ tamẽ non p̃nt mouere intellectũ creatũ. Cõtinentia ergo eẽntialit̃ huiusmodi d̃rias vltimas mouẽt itellectũ creatũ ad eaꝝ notitiã q̃ tñ cõtinẽtia tã in p̃dicamẽto s̃bẽ q̃ q̃ntitat̃ ꝛ q̃litatis cõueniũt i ente limitato q̃ditatiue. ¶ Itẽ: q2 forte sup̱iora ñ mouent intellectum creatum ad sui cognitionem: sustinendo ꝙ tñ sit vna sp̃es itelligibilis sp̃ei sp̃ãlissime ꝛ oĩm sup̱iorũ vt. s̃. exposui. in. q. 1. ꝛ. 2. p̃nti. d. tunc cognitio sup̱ioruʒ cãt̃: a sp̃ẽ sp̃ãlissima siue a sp̃ẽ itelligibili sp̃ei sp̃ãlissime supplẽtis vicẽ sp̃ei sp̃ãlissime. ¶ Dico ergo ꝙ nõ dẽmus ponere ens limitatũ vt primuʒ obĩm adeq̃tuʒ itell'ꝯ creati: ꝛ hoc simpl'r in rõne motiui: q2 vt dixi oporteret ponere: ꝙ q̃li=

Secũ dubium valde notandum

R̃nsio s̃m dubium

nõ quõ intelligit̃ ens limitatum obĩm adequatum.

bet in quo saluat̃ rō talis entis esset p se motiuū intellꝰ creati: sed sic ponere dēmus: ꝙ ex quo inter oīa hēmus assignare aliqḋ obm̄ pͥmū pōe vel pͥmitate cōitatis eēn tialis: vel pͥmitate ꝟtualitatis: ... vel i suis inferiorībꝰ: et qꝛ nō inuenimꝰ aliqḋ sic pͥmū respectu oīū p se itelligibiliū sicut ens: nō dicimꝰ ꝙ ē pͥmū obm̄ motiuū itell'ꝰ creati. ⁊ hoc vel in se vel in suis inferioribus: ⁊ inferiora vel per se mouent ad sui noticiam: vel saltem virtualiter vel essentialiter continentur in aliis per se intelligibilibus q̄ mouent ad cognitionē ꝯtentorū. Et tunc intellectū bn̄ nota si vis euadere multas difficultates de primo adequato obiecto intellectꝰ. Propō autē Doc. adducta. Prima. s. posita in. q. 1. prologi conceditur: qꝛ si ponat̃ ens in ꝯ̄tuū ens: esse naturaliter adeq̄tum obiectum in rōne motiui ꝙ qḋlibet p se intelligibile poterit mouere: sed postea negat̃ ꝙ ens sit hmōi: sed tantū ponit̃ primū adequatū: mō p̄expositio. Alia q̄ ponit̃ in. q. de sbō theologie: ꝙ obm̄ respicit pōm in ratione motiui. Conceditur. Et cum dicit ꝙ prima extrema proportionis. ⁊c. Hoc verū est: ꝙ si aliquod adeq̄tum obm̄ pōe sit primū extremū i rōe obiecti motiui ꝙ qḋlz ꝯtētū erit hmōi vt pz de colore: q̄ si ponit̃ pͥmū extremū proportiōis i rōe motiui respiciens pōm visiuam in ratione passiui: seq̄tur ꝙ quilibet color pōt mouere quālibet pōm: sed ens sic non ponitur / vt supra exposui. Et ex his pz q̄d dicendum ad alia dicta doc.

Expō lre. ¶ Ibi. Si q̄ritur q̄ est ratio istiꝰ status. Ista littera clara est: tm̄ aliqua dicta ibi exponuntur. Nō dicit ibi. Intellectꝰ nr̄ pro statu isto non intelligit nisi illa: quorū species relucent in fantasmate. Hoc dꝫ intelligi de obiectis prio motiuis. i. ꝙ pro statu isto nichil prio ⁊ imediate mouet itellm̄ nr̄m ad sui cognitionē vel ꝯtentorū in eo: nisi si illud: cuius species intelligibilis relucet in fantasmate. i. nisi illud cuius species intelligibilis partialiter causatur a fantasmate talis obiecti: vt supra exposui. q. 2. presenti di. ¶ Ibi. Quodcunq̄ vl'e itelligimꝰ eius singulare fantasiamus. i. ꝙ quando intelligimus vniuersale: puta albedinē in se per pōam intellectiua: tūc singulare albedinis actu fantasiamur p virtutē fantasticā. Et sensus est: ꝙ nūq̄ itell'ꝰ posset itelligere aliqḋ vl'e puta albedinē i se nisi pͥus ꝟtus fantastica hūerit aliquē actū circa singulare illiꝰ vl'is: nec intell'ꝰ posset diu sistere i cognitiōe alicꝰ vl'is nisi virtꝰ fātastica hr̄et actū circa singl'are vel singl'aria tal' vl'is: ⁊ h̄ pp ordinē taliū pōrū. ¶ Ibi. Nō ē pͥmū obiectū intell'ꝰ: vn̄ pō ē q̄ditas rei materialis: sꝫ ē aliq̄d cōe ad oīa intelligibilia: h̄ expositiuū ē. s. Seq̄tur. Lꝫ pͥmū obiectū adeq̄tum intell'ꝰ i mouēdo ꝓ statu isto sit q̄ditas rei sensibil'. Hoc patuit. s. ⁊ tale obiectū i minꝰ se hꝫ q̄ q̄ditas rei materialis. qꝛ oē sensibile ē matiale vt pz: nō autē oē matiale ē sensibile vt pz de substātia ⁊ ptibꝰ eiꝰ q̄ sunt matialia: ⁊ tm̄ non sunt sensibilia: ⁊ oīa sensibilia psīt mouē itellm̄ ꝓ statu isto: sꝫ nō oīa matialia: vt. s. ꝓbatū ē de substātia ꝙ nō possit imediate imutare itellm̄ nr̄ū. ¶ Ibi. Et si dicas. Hic doc. iprobat opi. dicētiū ꝙ substātia separata nō possit mouere intellectū nr̄m ēt sepatum: nisi in maiori lumine q̄ sit lumē naturale intellectus agentis. i. ꝙ intellectus agēs nō possit habere actionē aliquā circa substantias separatas: nisi sibi daretur desup maius lumē quo possit agere in substātias separatas. Et hoc doc. improbat ⁊ improbatio clara est i littera: ⁊ magis patebit in. 4. in materia de beatitudine.

Quidam nouus expositor prime partis. S. Tho. q. 12. art. 5. nititur soluere ratiōes quas facit doc. pn̄ti. d. q. 3. ⁊ precipue in. 3. d. 14. q. 1. ⁊ i. 4. d. 49. q. 11. quibꝰ probat lumē glorie creatū nō esse necēium ad dei visionē.

Thomas Caie. nitit̃ soluere rationes scoti.

Primo: qꝛ obiectū ex se lux itelligibilis sufficient̃ ex se potēs mouere itellm̄ ad sui visionem nō eget lumine coagēte sibi ad causādā visionē. Deꝰ ē huiusmodi: g̃. ¶ Scdo si lumē glorie ponitur vt forma qua itell'ꝰ facit ⁊ sit sufficiēs ad vidēdū deū: ergo p aliq̄ formā creatā possibile eēt naturalr̄ videre deū: ꝓbatur seq̄la: qꝛ sicut cecꝰ miraculose illumiatꝰ naturalr̄ videt: ita beatꝰ supnaturalr̄ illumiatꝰ naturalr̄ videt deū: lumē ei gl'ie: sicut ⁊ q̄lꝫ pfectio posita i itellectu pficit itellectū naturalr̄ q̄uis supnaturalr̄ ponat̃. ¶ Tertio: qꝛ q̄cq̄d pōt ds̄ mediāte cā scdā effectiua pōt imediate ⁊ sine illa. Sꝫ lumē gl'ie ponit̃ vt efficiat visionē: g̃. ¶ Quarto qꝛ magis vr̄ necēium ponere spēm intelligibilē dei q̄ lumē glorie: sed illa nō pōit̃: ergo probat̃ an̄s: qꝛ illa esset propt̃ pfectionē itell'ꝰ vt memoria ē: istud autē pficit in actu. 2. ad qḋ sufficit obiectū pn̄s in seipso. hoc Sco. in snīa in diuersis locis. ¶ Respondet ille expositor nouꝰ dicens: ꝙ pōt concedi totū: ⁊ dicit ꝙ idigentia nō est ex parte dei seu obiecti: sꝫ ex pte itell'ꝰ creati: vn̄ ꝯsideratis vtrisq̄ negat̃ maior. ¶ Ad. 2. dicitur ꝙ hic est seruādū illud: sententiā tene ⁊ linguā cohibe: simpl'r q̄dē nullum icōueniēs est concedere ꝙ propter aliquā formā creatam: nō tn̄ spēz: intellectꝰ naturalit̃ videt deū: qm̄ quilꝫ hitꝰ ⁊ ēis forā ē ex ꝓpria natura pͥcipiū proprii actꝰ: hn̄s eni caritatē: vt sic naturalr̄ diligit deū meritorie. Nō eni minꝰ charitas inclinat ad actū propriū q̄ ceteri habitus: signū autē naturalitatis est delectatio: exprimur eni nos oio delectabilit̃ operari quorū hitus habemꝰ siue naturales siue supnaturales. Verūtamē ne errandi cā sumatur: distiguēdū est ꝙ videre deū naturalr̄ p aliquā formā creatā potest intelligi dupliciter. Vno mō per formā creatā ⁊ naturalē. Alio mō p formam creatā ⁊ supnaturalē ⁊ nō solū supnaturalr̄. Primo mō ē impossibile ⁊ refutatū. Scdo vero mō ē necessariū. Et tale est lumē glorie. Illuiatꝰ q̄dē illo naturalissime videt̃ deū: adeo vt ipossibile sit nō videre: illū stante lumie: vn̄ pꝫ ꝙ nō est siīe de ceco illuiato ⁊ de intellectu illuiato: qꝛ ibi vis data est naturalis lꝫ supnaturalr̄ data: hic vero vis data est supernaturalr̄ et supernaturalis. ¶ Ad tertiū negat̃ argumentum: est eni sophysma figure dictiōis. mutat̃ siquidē quid in quale seu in ad aliq̄d. visio eni dei creata nō sig̃t rē absolute: sed sig̃t actum in ordine ad agens creatum: ⁊ sic est simile si argueretur. Deꝰ producit actum meritoriū mediante voluntate ⁊ charitate Petri. ergo potest producere illum sine eis. ¶ Ad quartū negatur an̄s: nec probatio aliquid valet: qm̄ memoria intellectiua impͭtinēs est felicitati q̄ ꝯsistit in actu ⁊ non i habitu. Et bn̄ aduerte ꝙ Sco. cū sequacibus nō potest amplꝰ in hac materia sustineri: qm̄ i clemētina. Ad nostrū. de herencis. expsse errores dānantur dicentes: ꝙ aīa non indiget lumine glorie eleuante ipsam ad videndū deum: vbi cernis ecclesiā amplexā. S. Tho. doctrinā determinasse non solum indigentiam luminis: sed causam scilicet vt eleuetur anima ad talem visionem. Hec expositor ille nouus.

Respondeo et dico ꝙ iste rn̄siones minime soluunt rōnes Sco.

Impugnatio solutionū Tho. Caieta.

¶ Ad primā cum dicit ꝙ ista indigentia ponitur ex parte itellectꝰ. Dico hoc esse falsum. Ad qḋ intelligendū pͥmitto aliqua. Primo ꝙ cognitio causatur ex obiecto ⁊ potentia: vel ex aliquo supplente vicem obiecti: vt patuit. s. in prolo. q. 1. ⁊ i. magis patebit presēti. d. q. 7. ⁊. 8. et in quol. q. 15. requiritur ergo p̄sentia obiecti. Sicut ergo in cognitione abstractiua req̄ritur pn̄tia obiecti non in se, sed in aliq̄ rep̄sentatiuo: puta in specie intelligibili: ⁊ tunc stāte tali p̄sentia pōt imediate causari cognitio abstractiua: scꝫ ab intellectu et specie intelligibili: vt. s. patuit. d. presenti. q. 1. ⁊. 2. ⁊ etiā p̄sēti. q. ⁊ magis patebit. i. d. p̄senti. q. 6. ⁊. 7. vide q̄ ibi exposui. Ista eni sufficiūt absq̄ quocūq̄ alio. Sic qn̄ obiectum est in se presens i propria existētia et p̄sentialitate: ⁊ est talis entitatis vt sit effectiuum saltē partialiter sue cognitionis intuitiue: tunc intellectꝰ ⁊ tale obiectū sunt sufficiēs cā respectu cognitionis intuitiue etiam circunscripto quocunq̄ alio. Sic est dicendum: ꝙ si intellectꝰ creatꝰ haberet deū p̄sentē in specie intelligibili deitatis: ille intellectꝰ cū tali specie ē sufficiēs elicitiuū cognitiōs abstractiue deitatis nullo alio ꝯcurrēte: vt satis pꝫ a doc. i. 2. d. 3. q. 9. Ita videt̃ dicēdū de cognitione intuitiua deitatis: ꝙ qn̄ deitas est in se p̄sens i propria existētia intellectui creato: ꝙ intellectꝰ ille vna cū essētia presente: vel vna cū voluntate diuina pfecte supplēte vicē essentie (pōt nullo alio ꝯcurrēte) cāre perfectā visionē deitatis. Scdo pͥmitto ꝙ intellectꝰ creatꝰ sicut ex natura sua hꝫ tale cōe pro obiecto ꝙ possit i qḋlibet ꝯtētū sub tali cōi: posita tn̄ p̄sentia illiꝰ ꝯtēti: h̄ pꝫ discurrēdo p obiecta cuiuscunq̄ potētie. Et si pō nō pōt in tale obm̄ ex natura talis pōe: tunc tale obm̄ nō per se ꝯtinetur sub adeq̄to obō illiꝰ pōe. Et vltra si ex se nō hꝫ aliq̄lē actionē circa cognitionē illiꝰ obiecti: nec fuit per priꝰ potēs itelligere nunquā p q̄cunq̄ posteriꝰ fit potēs itelligere: qꝛ qḋ simpl'r ⁊ absolute repugnat alicui priori nunq̄ per posteriꝰ poterit fieri nō repugnans. Si g̃ visio deitatis simpl'r repugnat intellectui creato: non fiet non repugnans per habitum posteriorem. ¶ Itē habitꝰ p̄supponit potentiā simpl'r posse: pꝫ qꝛ habitus vel tm̄ inclinat ad actum: vel si ponitur causa actus tm̄ ponitur partialis et minꝰ principalis: vt pꝫ. i. d. 17. Immo si habitꝰ esset totalis causa actus: tunc talis habitus esset simpl'r pō: qꝛ illud est pō q̄ quis simpl'r pōt agere: vt. s. patuit. d. 1. q. 4. et. i. patꝫ. d. 17. et in. 4. d. 44. q. 2. et. d. 49. et sic lumē glorie diceretur simpliciter potētia: quod nō ꝯceditur. Nunq̄ ponitur habitus vt per ipsum habeat̃ subā actꝰ sed si ponitur ideo ponitur vt per ipsum habeatur perfe-

ctior actꝰ: vt patet infra a Doc. d. 17. Pō ḡ pōt absolute in actū: licet nō ī actū ita ꝑfectū sicut posset habituata: vt infra patet distin. 17. ⁊ in tertio. d. 27. Si ergo tale lumē requiritur non requiritur absolute propter dei visionem: quasi aliter nullo modo posset deus videri quantumcunqꝫ presens in ratione obiecti sensibilis: sed magis requiritur ad hoc vt habeatur perfectior et intensior visio: sicut etiam charitas ponitur in voluntate non vt sit simpliciter ratio actus: quasi voluntas non possit frui deo sine charitate: quia probatum est supra ꝙ de potentia dei absoluta posset frui sine charitate: vt patuit. d. 1. q. 4. Si ergo ponitur ideo ponitur in patria vt per ipsam habeatur perfectior fruitio: vt patet a Doc. in pluribꝰ locis. hoc ergo modo non negaretur in intellectu lumen glorie vt per illud habeatur perfectior visio deitatis. ¶ Ex his patet ꝙ responsio istius non soluit rationem Doc. ⁊ ꝙ tale lumē nō requiritur absolute in intellectu creato vt ꝑ ipsuꝫ habeat̃ visio deitatis in quocunqꝫ gradu: sed si ponitur ideo ponitur vt habeatur visio deitatis in gradu perfectiori.

¶ Respōsio ad. 2. arg. nō soluit rationē doc. nec intelligitur rō doc. Arguit enim doc. a fortiori: qꝛ posito ꝙ tale lumen requiratur vt habitus supernaturalis: si tñ intellectꝰ ꝑ illū ītelligit siue videt: naturalit̃ videt qꝛ talis visio erit nat̃alis ⁊ nāliter cāta. Tūc sic: si habitꝰ glorie q̄ in se est imperfectior intellectu pōt naturalit̃ hr̄e actū visiōis sine q̄cunqꝫ alio supnaturali sibi inherēte: multo fortiꝰ intellectꝰ creatus stante pn̄tia obiecti poterit habere actū visionis diuine (ad quā naturaliter ordinat̃) sine quocūqꝫ habitu infuso: ⁊ sic arg. doc. debet intelligi. Sequētia que dicit in illa rn̄sione nō sunt ad ꝓpositum ⁊ procedunt ex malo intellectu illius argumenti. ¶ Ad responsionem ad tertiū argumētū dico: ꝙ nulla est ibi fallatia: vt patet intuenti rationem Sco. Et certū est ꝙ deus imediate potest producere oēm effectum cause secunde vt oēs concedūt Theo. Et quod dicit de visione ꝙ nō est res absoluta. Dico ꝙ est qualitas vere absoluta: vt infra patebit. d. presenti. q. vlt. in respōsione ad vltimū argumētū principale: ⁊ clarius extat probatū a doc. in. q. 13. quol. ⁊ aliqualiter i. 4. d. 10. nec oportet hic adducere rationes: ⁊ sic nō mutat̃ quid est in ad aliquid. ¶ Et qđ addit de illo simili quod non sequitur Deus producit actū meritoriū mediante charitate et voluntate Petri. ergo imediate pōt producere. Dico primo ꝙ actus meritorius vltra substantiā ⁊ intēsionē actꝰ includit respectū rationis (quod est acceptari vt dignū tali premio) vt docet Doc. infra. d. 17. ⁊ sic actꝰ meritoriꝰ vt meritorius dicit formaliter respectum rōnis: visio aūt vt visio est qualitas absoluta. Posset ergo deus immediate producere substātiā ⁊ intensionē actus meritorij. ¶ Dico. 2. ꝙ etiam deus sine charitate ⁊ sine voluntate Petri posset producere actum meritoriū: ⁊ quo ad substātiam ⁊ intensionem ⁊ acceptionem passiuam: nec aliqua apparet cōtradictio: vt patebit ex multis dictis doc. infra. d. 17. ⁊ alibi. Veruntamē Petrꝰ tali actu tantū diceretur mereri passiue et non actiue: quia si immediate produceretur a deo et reciperetur in voluntate petri: volūtas petri tantū se haberet in potentia receptiua. ¶ Responsio quarta patet ꝙ nichil concludit ex dictis. s. ꝯ ꝑmam rn̄sioneꝫ. ¶ Ad illud de clementina. ⁊c. Dico primo ꝙ nō loq̄tur de lumine creato: vt pꝫ in tex. illo vbi sic dicit̃. Quinto ꝙ q̄libet intellectualis natura in seipsa nāliter est btā: quodqꝫ anima non indiget lumine glorie ipsam eleuante ad deum videndum et eo beate fruendum. hec ibi. Vult enim ibi clementina illa ꝙ intellectus creatus non possit ex suis puris naturalibus beatificari in deitate: quia nullus vt sibi relictꝰ in suis naturalibus posset deum videre: immo nec abstractiue cognoscere sub ratione propria deitatis vt supra patuit in prolo. et in. 2. d. 3. de intellectu angelico. et subtiliter in q̄l. q. 14. requiritur enim presentia obiecti: ⁊ ideo si deus voluntarie non faceret se presentē itell̃ui creato esset simpl̃r impossibile ipsū videre. est ergo supnat̃alis talis visio: qꝛ hoc tantū est in potestate dei facere se videri. Lumē ergo glorie poterit esse ipsa deitas q̄ dr̃ lux increata ⁊ lumē glorie dans cuicūqꝫ intellectui beato vt glorificetur in illa. ¶ Dico. 2. ꝙ aliud ē loq̄ de facto: ⁊ aliđ de possibili. posito enī ꝙ de facto ⁊ de pō dei ordiata nullꝰ itellectꝰ creatꝰ videat vel possit videre sine tali lumie creato: loquēdo tñ de poſi ⁊ de pō. dei absoluta: nō dicit illa clemētia ꝙ sit simpl̃r ipoſe intellectui creato vidē eēntiā diuaꝫ sine tali lumine: Posset absolute si vellet ostēdere se itellectui creato sine tali lumine

Actus meritoriꝰ potest eē sine caritate.

ne ifuso. ⁊ h̄ mō loq̄t̃ Sco: ꝙ nō req̄rit̃ tale lumē de necessitate nature: quasi sit impossibile simpliciter vt deus videatur sine tali lumine. ¶ Dico. 3. ꝙ non accipitur ibi lumen tale creatum: quo mediante possit deus videri: sed vult ꝙ talis visio sit ex gratia dei: non ex puris naturalibus: vt exponit glo. ibi: que sic dicit ad litteram. Non intelliget inquit quasi hoc possit sua naturali virtute. Hoc expresse est hereticum et reprobatum de conse. d. 4. c. vl. Et ibi soluitur quod opponitur de libertate arbitrij: et est contra doctrinam Apostoli ad Ro. 6. Gratia dei vita eterna: idest beatitudo perfecta. Huius ratio est: quia illud qđ est proprium superioris nat̃e nō pōt nā inferior asseq̄ nisi ꝑ rōnē superiorꝭ nat̃e cuiꝰ illđ est ꝓpriū. Sicut nec aq̄ pōt fieri calida nisi ꝑ actionē ignis. Videre aūt deū ꝑ essentiā in q̄ ꝑfecta beatitudo consistit soli deo est propriū. Nulla igit̃ natura intellectualis potest deum per essentiam videre nisi deo hoc faciente. propter quod dominus Joā. 14. Qui diligit me diliget̃ a pr̄e meo: ⁊ ego diligā eū ⁊ manifestabo ei meipsū. Hec glo. Ex his ḡ appet quō Sco. nedū sit sustētabilis sed vere est imitabilis: cuius doctria est ita singularis: ꝙ in nullis adhuc extat reprobata: nec q̄dē vere reprobari potest. Et non tantū ipse fuit huiꝰ opi. sꝫ etiā multi alij. presertim Durandus qui fuit ordinis predicatoruꝫ hoc asserit: ⁊ ꝓbat multis rōnibꝰ: q̄rū prima talia ē. Lumē glorie ponit̃ ꝓpter excellētiā obiecti sup intellectū creatū ergo frustra. ꝓbat̃ ꝯn̄a: qꝛ obiectū in infinitū excedit nō solū intellectū creatuꝫ s̄m se: sed etiā cuꝫ tali lumine: et ꝯn̄r lumen tale non reddit intellectuꝫ de improportiōato proportionatum. Secundo qꝛ quicq̄d sit. Frater Th. in. 4. d. 49. tenet ꝙ visio dei potest cōicari hoī in solis dispositionibus vie. ergo nō exigit̃ lumē glorie qđ ē propria dispō ꝑrie. hec in summa Durādꝰ. Jste tñ expositor nitit̃ soluere has rationes: quā solōnē nō recito: qꝛ eaꝫ nō reputo veram ⁊c.

Doctri[na] Scoti [nul]lo ē rep[ro]bata adhuc

Ad argumēta pricipalia. Nūc doc. respondet ad rationes principales factas in principio q. q̄bus probat ꝙ deus sit adequatū obiectū intellectꝰ nostri: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō est ens inquātū ens. ¶ Prima ratio est ibi. Arguitur ꝙ sic. Et argumētum stat in hoc. Jllđ est primuꝫ obiectū potētie qđ est cā cognoscēdi oīa ꝑ se perceptibilia a tali potētia: sed deꝰ est hmōi: pꝫ. qꝛ est ꝑfectissimū ens ⁊ ꝑfectissimū cognoscibile: ⁊ ꝑ ꝯn̄s est cā cognoscēdi oīa alia: qꝛ 2. Meta. t. c. 4. Primū in vnoq̄qꝫ gn̄e est cā essendi aliis i eodem genere. ¶ Rn̄det doc. ibi. Dico ad primū ꝙ nō semper ꝑfectissimū. Hic doc. prīo rn̄det ad propōnē Aristo. ꝙ nō semꝑ primū in aliquo gn̄e est cā imꝑfectorū: pꝫ / qꝛ in genere animalis primū animal est homo: ⁊ tamē nō est causa aliorū aialiū. Non p̄t ergo itelligi de cā effectia: sꝫ forte accipit causam pro ratione mensurādi ꝑfectionalit̃: ⁊ sic primū in gn̄e aialiū est mensura oīm imꝑfectorū. Nec silr̃ seq̄t̃ a. est primū visibile in gn̄e visibiliū. ḡ est cā visibilitatis oībus visibilibꝰ: pꝫ hoc esse falsum. Sic in proposito nō seq̄t̃. deus est ꝑfectissimum intelligibile in genere intelligibiliū ergo est causa cognoscendi oīa alia intelligibilia. nō enī sequitur formali cōsequētia: vt patuit. s. de ꝑfectissimo visibili: ⁊ si hic seq̄tur de materiali ꝯn̄a. Deꝰ ē ꝑfectissimū intelligibile. ḡ est cā cognoscēdi oīa alia. Hoc tꝫ in deo q̄ est causa oīm et virtualiter ꝯtinet oīa intelligibilia. Sic etiā itelligēdo non sequitur ꝙ deꝰ sit adequatū obm̄ intellectꝰ nr̄i: qꝛ ⁊ si sit cā cognoscēdi oīa alia: non tñ adeq̄te ⁊ precise: qꝛ alia obā pn̄t mouere intellectum nostrum: vt. s. exposui. ¶ Scđo principaliter arguitur. Jllud est primū obm̄: q̄ cognito alia cognoscuntur / ⁊ non eꝯ: sꝫ cognito deo oīa alia cognosci pn̄t: ⁊ nō eꝯ. probatur minor: sicut oīa alia dependēt a deo in essendo: ꝑticipando ipsum: ita depēdent in cognoscendo: qꝛ vnūq̄dqꝫ sicut se se habet ad eē: ita ad cognitionē ex. 2. Meta. Ad hoc rn̄det doc. ibi. Ad secūdā rōnem dico. Vt hec rn̄sio itelligatur facio argumentū i forā. Nullū ens participatū cognoscitur nisi vt est ab ente ipartic ipato: sꝫ omne ens creatū est ens ꝑticipatū. ḡ nullum ens creatū pōt cognosci nisi vt est ab ente imꝑticipato. Maior potest habere duplicem sensum. Primꝰ est. nullū ens ꝑticipatū pōt cognosci nisi sit ens ab ente ī participato. Secūdus vero est. nullū ens ꝑticipatū pōt cognosci nisi per rōnē entis imꝑticipati vt priꝰ cogniti. Si ergo maior accipiat̃ in primo sensu ⁊ minor in secundo sensu: pꝫ ꝙ argumentuꝫ est in q̄tuor terminis. ¶ Jbi. Et rō realis istiꝰ defectꝰ. Sēsus huiꝰ lr̄e est: ꝙ ⁊ si aliquid precise depēdeat ab aliquo ⁊ q̄ꝫtū ad entitatē: ⁊ q̄ꝫtū ad cognoscibilitatē (qꝛ cognoscibilitas sequitur entitatem) non tñ sequitur ꝙ dependeat in

Primū i[n] aliq̄ gn̄e est cā imꝑfectorū quō intelligitur.

cognosci.i. ꝙ cognitio entis sic dependentis sit precise ab illo a quo dependet:pōt enim esse ab intellectu ⁊ a re dependēte. Exēplū. Filiꝰ depēdet a p̄re in essendo: q2 habet suuȝ esse a patre:⁊ depēdet quātū ad cognoscibilitatē:q2 cognoscibilitas seq̄tur de necessitate entitatē: ⁊ tn̄ nō seq̄tur ꝙ filius tn̄ cognoscat̄ ꝑ rōnē p̄ris:q2 patre mortuo perfecte cognosci pōt.sic est in proposito. ¶ Ibi. Ad illud.8. de trini. dico ꝙ loquitur ibi de notitia boni ī communi. Et quia hic doc. ita clare exponit hanc responsionem:ideo pretermitto illam. Et sic finis huius questionis.

¶ Questio Quarta.

Quarto querit doct. Utrum aliqua veritas certa ⁊ sincera possit naturaliter cognosci ab intellectu viatoris absq̧ lucis increate speciali illustratione.

Henr.i.sum. ar.1.q.2. In ista .q. est opinio vna talis q̄ expresse tenēt ꝙ nulla veritas sincera possit haberi via naturali.⁊c. Et declaro intentionem ipsiꝰ exponendo litteram. ¶ Ibi. Q3 inter intentiones generales est

Libro de causis ꝓpositio.4. per se ordo naturalis.⁊c. Et accipit hic intentionem ꝓ cōceptu passiuo siue pro conceptibili:⁊ sic duplex est conceptꝰ generalis.s.conceptus entis ⁊ conceptus veri:et conceptꝰ entis est prior conceptu veri:q2 prima rerum creatarum est esse:quod esse accipit pro conceptu entis:⁊ ordo naturalis inter hos cōceptus est ordo prioris et posterioris:ita ꝙ vnꝰ conceptus naturalis est prior alio:vt patet de cōceptu entis respectu alioꝝ. Et ꝙ conceptus entis sit prior conceptu veritatis probat etiam ratione. Ille conceptus est prior:q̄ potest haberi sine alio et non econtra:sed conceptus entis cum sit entitas absoluta potest haberi sine conceptu veritatis:cum illa dicat respectum ad ipsam. ergo conceptus entis est prior conceptu veritatis. ¶ Ibi. Hec etiam conclusio ꝓbat̄.s.ꝙ ꝯceptꝰ entis sit ꝓ̄or ꝯceptu veritatis:p3/q2 ꝯceptꝰ veritatis siue veritas nō ꝯcipit̄ nisi itelligētia ꝯponente vel intelligente:⁊ talis compositio presupponit intelligētiam simplicē extremorū. Nam veritas dicit respectū conformitatis exemplati ad exemplar:sic ꝙ conformitas eorū scȝ exemplaris ⁊ exemplati dicitur veritas. modo talia extrema possunt concipi diuisim conformitate non concepta: quis enim absolute potest concipere hominem non concipiendo conformitatem ad suum exemplar:⁊ sic prius intelligentia simplici potest concipi entitas aliqua sine conformitate ad exemplar:et per cōsequens sine veritate:⁊ sic cōceptus talis entitatis est prior. Et cum dicit:ꝙ tunc ꝯcipit̄ illud quod verum est. Sic debet intelligi ꝙ concipiendo entitatem in se concipitur illud quod est conforme suo exemplari:sed quando concipitur sub ratione veritatis:tūc concipitur sub ratione conformitatis ad exemplar. ¶ Ibi. Si igitur in.q.preposita. Hic dicit duo. Primum ꝙ si accipiat̄ sincera veritas pro conceptu vero:sic homo naturaliter potest concipere aliquod verum:puta entitatem in se: et hoc probat:quia inconueniens est naturam esse inexptem proprie operationis s3 Dam.i. ꝙ natura nata habere propriā operationem:sicut visus visionem:⁊ intellectus intelligere et ꝙ priuetur illa est inconueniens: ⁊ loquitur de propria operatione actiue ⁊ non passiue:ita ꝙ intellectio dicitur ꝓpria operatio:quia tn̄ actiue est ab illo:saltē principaliter: licet ipse Henr. ponat ꝙ totaliter: vt patebit infra.q.7.presentis.d. Et si hoc est inconueniens in natura inferiori est magis inconueniens in natura superiori:qualis est natura intellectiua. vnde ph̄s.2.celi.t.c.50. vbi reputat ꝙ magnuȝ inconueniens esset stellas habere virtutem progressiuam et non haberet organa ad progrediendum. Adhuc inquit irratiōabile nullum organum ipsis dedisse naturam ad motum. Nichil enim vt contingit facit natura.i. natura nihil ponit ociose sine causa: vt dicit alia translatio:neq̧ de animalibus curasse:sic autem preciosa despexisse. Sed videtur tanq̄ studiose factum auferre ab eis omnia per que contigebat procedere ipsa per se ipsa:hec ibi. Ex quo concludit in textu seq̄ēti:ꝙ stelle sunt corpa spherica: ⁊ nō mouent̄ motu progressiuo:quia tunc haberēt organa.⁊c. Sic i ꝓposito ex quo natura intellectualis habet potentiam intelligendi verum:ociose etiam si non haberet necessaria ad operandum et intelligendum verum. Potest ergo intelligere veꝝ:puta cōceptū entis:nō tn̄ sequit̄ ꝙ sub rōne veritatis. ¶ Secundum dictum est ibi. Sed si loquamur de cognitione veritatis.i. an ex puris naturalibus possit cognosci aliqua sincera veritas.i. aliqua conformitas alicuius entitatis ad suum exemplar:⁊ tunc distinguit de exemplari:quia duplex est exemplar rei.s.creatum quod est species intelligibilis ipsius rei:et tunc cognoscere veritatem alicuius rei per exemplar creatum est cognoscere conformitatem rei ad specieȝ intelligibilem ipsius. Exemplar vero increatuȝ est ydea in mente diuina:et tunc cognoscere veritatem rei per huiusmodi exemplar est cognoscere conformitatem illius rei ad propriam ydeam:que relucet in mente diuina

¶ Et tunc ponit duas conclusiones. Prima:īpossibile est habere aliquā sinceraȝ veritatem de aliqua re vt comparatur ad exemplar creatum:⁊ hoc probat tribus rationibus Henr.

¶ Quarum prima est:obiectum a quo abstrahitur exemplar creatum.s.species intelligibilis est mutabile. ergo nō potest esse causa alicuius immutabilis. an̄s patet:quia omne sensibile est mutabile:⁊ a solo tali accipitur species intelligibilis in intellectu nostro. cōsequentia patet. quia causa magis habet rationem immutabilis:cū ipsa causet inq̄ntum est in actu:⁊ effectus habet magis rationem possibilis et mutabilis. modo sincera veritas est immutabilis conformitas obiecti ad suum exemplar. Si ergo extrema.s.obiectum et exemplar sunt mutabilia:quomodo erūt causa talis conformitatis vt omnino immutabilis: quia tunc in effectu esset maior perfectio q̄ȝ in causa. Et hec est ratio Aug.83.q.q.9. vbi vult ꝙ a sensibilibus non est expectanda sincera veritas:quia sensibilia sine intermissione mutantur. ¶ Secūda est:quia anima est de se mutabilis ⁊ passiua erroris:patet quia de se est sicut tabula nuda ⁊ ita sicut est passiua.i. receptiua veritatis:ita erroris:et sic mutabilis ab vno ad aliud. Sed species intelligibilis recepta in ipsa est magis mutabilis. Tū:quia accidens. tum q2 causata siue abstracta a sensibili:quod est magis mutabile q̄ȝ anima. ergo per talem speciem non potest anima sic rectificari:vt per talem speciem habeat certam et infallibileȝ noticiam de obiecto cuius est talis species:quia tunc immutabile esset causatum in anima per omnino mutabile. 1.rō: 2.rō:

¶ Tertia ratio stat in hoc:quia si intellectus potest habére certam ⁊ infallibilem veritatem de aliquo obiecto:puta ꝙ albedo sit color:illa veritas habet̄ per speciem intelligibilem albedinis et coloris:quia intellectus per talem speciem potest cognoscere obiectum. sed non est possibile: patet quia intellectus per huiusmodi speciem nescit discernere verum a non vero:siue a verisimili:patet quia talis species aliquando representat se tanq̄ȝ se:et hoc in ratione obiecti actu intelligibilis.i.ꝙ ipsa est tunc obiectū actu intelligibile:et tunc veritas est:quia tunc intellectus intelligit secundum ꝙ obiectum est sibi presens. aliquando representat se vt obiectum:quod tunc contingit quando intellectus intelligit ipsam vt obiectum:credendo intelligere actu obiectum intelligendo ipsam:⁊ tunc falsitas est q2 accipit vnum pro alio. accipit enim speciem illam pro obiecto cuius est species. ¶ Secunda conclusio est:ꝙ potest haberi sincera veritas de aliqua re vt comparatur ad exēplar increatum:sed hoc non potest esse via naturali. Et tunc modus ponitur:videlicet quomodo potest haberi sincera veritas de aliqua re vt comparatur ad exemplar increatum. Et quia ista littera est satis obscura:ideo declaro eam de particula in particulam. Cum dicit. deus non vt cognitum habet rationem exemplaris:ad quod aspiciendo cognoscitur sincera veritas: est enim cognitum in generali attributo:sed est ratio cognoscendi vt nudum exēplar et propria ratio essentie create. Sensus est:ꝙ deus vt habet ydeas creaturarum est ratio cognoscendi illas creaturas:quia quando ostendit nobis ydeas creaturarum est ratio cognoscendi creaturas:⁊ hoc vt exemplar nudum.i.nō vt cognitum. Sequitur. Qualiter autem possit esse ratio cognoscendi et non cognitum:ponitur exemplum. Et littera stat in hoc:quia species intelligibilis ē ratio cognoscendi obiectum cuius est:non tamen vt cognita. Nam prius cognoscitur obiectum per illam q̄ȝ talis species cognoscat̄: vt patet. Similiter quando radius solis deriuatur ab ipso sole ad potentiam visiuam directo aspectu:tunc videtur sol quando radius videtur:quando vero deriuatur obliquo aspectu:puta quando reflectitur ad opacum:si radius solis prius terminetur ad aliquod opacum vbi reflectitur:⁊ in tali reflectione deriuatur ad oculum: non est necesse ꝙ si videam illum radium:ꝙ simul vel prius videam solem. Sic quando beati vident ydeas vt in mente diuina vidēt eas directo aspectu: quia deriuantur a deo aspectu directo:et sic etiam deus videtur. Sed quando deus ostendit nobis tantum ydeas:non vt in ipso relucentes deriuan-

tur ad intellectū q̄si obliq̄to aspectu: et hoc est qd dic̄ Hen. ¶ Ibi. Ponitur autem qualiter habet triplicē rationem respectu actus videndi scilicet lucis acuentis: et speciei immutantis: et characteris siue exēplaris configurantis ꝛc. Sicut dicim⁹ q̄ sol mediante luce acuit: quia visibilia in potētia remota facit visibilia in potētia propinqua. Species vero immutat: quia facit colores causare suas similitudines in medio et in organo: et etiam in diaphano producit lumen quod est species lucis: vt patet a doc. i. 2. d. 13. Tertio sibi assimilat alia. i. simul lucentia et luminosa facit per quod sunt aliqualiter similes soli. Sic deus qui est lux increata acuit intellectum per ostensionem ydearum: et immutat per infusionem actuum: et configurat per relucentiam ydearum de ipsis obiectis. ¶ Ibi. Ultimo additur q̄ perfecta notitia veritatis: est quando due species exemplaris concurrunt in mente: vna inherens scilicz causata. alia elapsa. s. incausata in mente lucendo: causata est species intelligibilis impressa intellectui possibili a rebus sensibilibus. Et sic patet positio Henrici.

doc. ꝯ hen. **Primo** iste rationes videntur concludere impossibilitatem certe cognitionis naturalis. Si enim requiritur (vt dicit Hen.) ad certam notitiam alicuius obiecti immutabilitas eiusdē: sequitur statim q̄ de nullo obiecto possit esse aliqua certitudo: quia omne tale secundū ipsum continue mutatur. Nec valet dicere q̄ vt comparatur ad lumen supernaturale: q̄ potest de ipso haberi certitudo: quia si obiectum continue mutatur vt comparatur ad q̄dcūq̄ lumen: pz q̄ semper mutatur. Si enī hō cōtinue mutatur in quocunq̄ lumine videatur: semper videbitur inq̄tum ꝯtinue mutatur. Et vltra hoc qd dicit Hen. q̄ res sensibilis continue mutatur. Hoc est manifeste falsum. Nam hec fuit opinio Heracliti. 4. metaphy. tex. com̄. 22. qui volebat q̄ omnis res sensibilis primo quocunq̄ instanti semper haberet aliud et aliud esse vt infra declarabo. ¶ Ibi. Similiter si propter mutabilitatem exemplaris. Hic doc. arguit contra secūdā rationē Herici que fuit talis. Qz anima de se est mutabilis et passiua erroris. ergo ne erret in cognitione alicuius: oportet q̄ rectificetur per aliquid immutabilius ipsa anima: patet consequentia. Si enim mutabilitas est ratio qua non habetur certitudo de sensibili. ad hoc ergo vt certificetur de aliquo sensibili. opz vt certificetur per aliquid imutabilius in eo: sed exemplar creatum: videlicet species intelligibilis causata a sensibilibus est mutabilius ipsa anima. ergo per tale exemplar vt res sensibilis comparatur ad illud non potest certificari de tali re sensibili. Contra hanc rationem arguit doc. et deducit ad duo inconuenientia: quorum primū est: quia si anima non potest habere certitudinem de aliquo obiecto per aliquod mutabile. ergo nec p̄ actū intelligendi quodcunq̄ obiectum quocunq̄ lumine non potest habere certitudinem de aliquo obiecto: patet quia actus intelligendi est mutabilis: immo tantū esse habet in continuo fieri: vt infra patebit. d. presenti. q. vlti. in responsione ad vltimū argumētū et in quol. prolixe. q. 13. Siue ergo res sensibilis comparetur ad exemplar creatum: siue ad exēplar increatum: in quocūq̄ lumine per nullum actum intelligendi tale sensibile poterit anima certificari de tali sensibili: quod est contra ipsum. Secundum inconueniens est: q̄ etiam ipse actus intelligendi nunq̄ i se erit verus: nec aliquā certitudinem continebit: et sic anima non poterit esse certa de aliquo actu suo intelligendi: quod est falsum: probatur ex dictis Hen. Si de illo quod continue mouetur non potest haberi certitudo. cum ergo actus ille sit mutabilior ipsa anima: sequit̄ q̄ nūq̄ poterit esse certa de aliquo actu suo intelligendi: et sic intellect⁹ reflectēdo se super actum suum intelligendi nullam certitudinem haberet de actu ītelligendi: supra quē reflectitur: nec similiter aliq̄ de actu reflexiuo cum ille sit simpliciter mutabilior anima: q̄ omnia sunt absurda. ¶ Ibi. Similiter secundum opinionem istam. Hic doc. deducit Hen. contra seipsum: quia Hen. dicebat: q̄ quando species intelligibilis causata a sensibilibus concurrit cum specie illapsa: tunc habetur certitudo de obiecto sensibili. Contra hoc arguit: ostendendo contra Hen. q̄ nulla tunc haberetur certitudo de re sensibili: aut oportebit eum dicere: q̄ de re sensibili potest haberi certitudo per exemplar creatum. Primū probatur: q̄ tunc nulla esset certitudo: quia quādo aliquid concurrit quod repugnat certitudini per illud nunq̄ potest haberi certitudo: probatur: quia quando propositio contingens cōcurrit cū altera de necessario nunq̄ pōt sequi cōclusio de necessario sed tantū de contingenti: sic quando exemplar creatū qd repugnat certitudini concurrit cum specie illapsa per quā habetur certitudo: nunq̄ ex his duobus simul concurrentibus habebitur certitudo. Et si vult dicere q̄ habetur certitudo: tunc oportet eum concedere q̄ exemplar creatū non repugnat certitudini. ¶ Si dicatur q̄ hec ratio quaz facit doctor contra Hen. etiam contra ipsum doc. concluderet: qui sic arguit de fide infusa et fide acquisita in quol. q. 14. arti. 1. Quando ad eundem actum concurrit regula fallibilis: lz cum regula infallibili ille actus non est infallibilis. Probatur per simile: quia ex duabus premissis quarum vna est necessaria et alia contingens: non sequitur cōclusio necessaria: et ratio: quia quod dependet ex pluribus non potest esse perfectioris conditionis quocunq̄ illoruz: nunc autem quicunq̄ actus credendi ad hoc q̄ eliciatur dependet a fide acquisita mouente. igitur si illa sit fallibilis nūq̄ actus elicitus erit ex p̄ncipio tali: supple ex fide īfusa que dicitur regula infallibilis: quin sibi posset subesse falsum. hec ibi Sic erit in proposito: quia diceretur q̄ q̄uis certitudo sit a specie illabente vt a regula infallibili et a specie intelligibili causata a sensibilibus vt a regula fallibili: non tamen sequitur incertitudo obiecti sensibilis. Instātia

¶ Dico q̄ non est simile de fide īfusa et fide acquisita: quia certitudo act⁹ vt est a fide infusa semper est determiate vera: ita q̄ talis actus simpliciter dicitur determiate verus: licet cum fide īfusa concurrat fides acquisita: et simul īclinet ad eundem actum: nūq̄ tamen certitudo actus habetur a fide acquisita vt talis est: sed tm̄ a fide infusa: quia fidei īfuse nūq̄ pōt subesse actus falsi: inclinationi vero fidei acquisite q̄tum est ex parte sua potest subesse actus falsi. Si ergo certitudo actus credendi dependeret ab vtroq̄ habitu tunc argumētum Doc. concluderet contra seipsum: sed q̄ tota certitudo actus credendi accipitur ab habitu infuso: licet cum illo concurrat fides acquisita: patet q̄ argumentum Doc. de fide infusa et acquisita nō concludit. Argumentum vero factum contra Hen. concludit contra ipsuz Hen. quia ipse vult q̄ certitudo de aliquo sensibili simul depēdeat a specie intelligibili causata a sensibilibus que est regula fallibilis: et a specie infusa que est regula infallibilis. Solutio

¶ Ibi. Idē etiam patet de tertia rōne. Doc. hic improbat tertiam rationez Hen. que talis erat. Quia ex quo anima per exemplar creatum non potest discernere verum a verisimili: sequitur q̄ per tale exemplar nō poterit habere certitudinem de aliquo sensibili. probat antecedens: quia talis species intelligibilis pōt representare se tanq̄ se intellectui et se tanq̄ obiectum: sicut est in somnis. si representat se tanq̄ se veritas est. si vero se tanq̄ obiectuz falsitas est. Contra hoc arguit doc. non contra rationem istam in se: sed reducendo Hen. ad alterum inconuenientium: vz q̄ vel nulla erit certitudo de sensibili quātūcūq̄ alia species infusa concurrat cum ista specie intelligibili: quod est contra ipsum: vel oportebit Hen. dicere: q̄ per talem speciem intelligibilem poterit haberi certitudo de sensibili. ¶ Ibi. Qd autem ista conclusio non sit sm̄ mentem Augustini, ꝛc. Nunc doc. probat ex dictis Aug. q̄ potest haberi certitudo de sensibilibus vel de abstractis ab eis absq̄ speciali lucis increate illustratiōe: cuius oppositum asserebat hen. dicens fuisse intentionem Augu. vz: q̄ de sensibilibus nulla esset certitudo. probatur ergo per Augu. q̄ possit haberi sincera veritas et certitudo. ꝛc. ptz per August. 2. Soli. Spectamina disciplinarum. i. principia scientiarum quisq̄ verissima esse nulla dubitatione concedit. ergo de principiis scientiarum potest esse certitudo et infallibilitas: que tamen principia sumuntur a visibulibus. Idem etiam probat per Boetium de ebdo. Cōmunis inquit animi conceptio est quam quisq̄ probat auditam. i. conceptio alicui⁹ propositionis per se note ab omnibus intelligentibus terminos illius propositionis et vnionem terminorum: est supple fundamentaliter propositio quam vnusquisq̄ p̄bat. i. scit euidententer esse veram quando audit eam preconcipiendo terminos et vnionem terminorum. Deinde probat auctoritate Aristo. 2. Metha. t. c. primi. Prima inquit principia sunt omnibus nota: sicut ianua in domo: quia ianua neminem latet: licet interiora domus lateant.

¶ Ibi. Ex his tribus auctoritatibus. Hic intendit probare q̄ non tantum possit via naturali haberi certitudo de principiis per se notis: sed etiam de omnibus conclusionib⁹ virtualiter contentis in eis: et argumentum stat in hoc. Il-

lud eſt ſimpliciter naturale: quod ſequitur naturam alicuiꝰ ſpeciei: ſiue quod conſequitur ad naturam alicuiꝰ ſpeciei: hoc pz. Sed poſſz habere certitudinem infallibilem de primis principiis: ⁊ de concluſiõibus virtualiter cõtẽtis in eis conſequitur naturam ſpeciei humane. ergo talis certitudo infallibilis poteſt haberi naturaliter. probatur minor. quod cõuenit oĩbus alicuius ſpeciei ſequitur naturam ſpecificam: ſed poſſe habere certitudinem infallibilẽ de principiis primis ⁊c. conuenit omnibus indiuiduis ſpeciei humane. hoc patet per tres auctoritates. ſ. poſitas. ſ. Auguſti. Boetii. ⁊ Ariſto. Si ergo poteſt haberi certitudo infallibilis de principiis primis: etiaz poteſt haberi certitudo de cõcluſionibus virtualiter contentis in eis. Hoc probat: quia cuilibet eſt naturaliter euidẽs forma ſylli perfecti: ſicut patet ex diffinitione ſylli perfecti primo priorum. ca. 1. que talis eſt. Syllogiſmus perfectus eſt qui nullius indiget preter illa que ſumpta ſunt vt appareat neceſſarius. Syllus vero imperfectus eſt: qui indiget vnius aut pluriũ: que ſunt neceſſaria per ſumptos terminos: non autem per ſumptas propoſitiones: qui imperfectus poteſt exponi: ꝙ eſt ille qui vnius indiget. i. vno videlicet conuerſione vel tranſpoſitione: aut plurium. i. pluribus. ſ. conuerſione ſimul ⁊ tranſpoſitione: que quidẽ ſunt neceſſaria. Nam sylli habent euidẽtem neceſſitatem illationis per ſumptos terminos. i. ꝙ manent idem termini: non autẽ per ſumptas propoſitiones: quia non manent eedem propoſitiones: patet quia imperfectus vt reducatur ad perfectum indiget conuerſione alicuius vel aliquarum propoſitionũ. Syllus ergo perfectus dicitur ille qui nullius indiget: quia nec cõuerſione nec trãſpoſitione: vt ſunt duo primi modi prime figure: omnes autem alii ad hoc vt dicantur ſimpl'r perfecti reducuntur: vel ad barbara: vel ad celarent: vt patet primo priorum. Hec volui explicare propter iuuenes.

Sillus imperfectus indiget vnius aut pluriũ.

Sillus pfectus nulliꝰ indiget.

¶ Ibi. Secũdo apparet. Hic doc. ꝓbat per Aug. ꝙ nõ tñ habemus certitudinẽ de principiis per ſe notis: ⁊ de cõcluſionibus per ſe contentis: ſed etiam de multis cõtingẽtibꝰ ⁊ de multis que fiunt nota per experientiaz: ⁊ auctoritates Auguſtini ſunt clare in littera.

Quantum ad ſecundũ articulũ. Hic doc. intẽdit ꝓbare ꝙ de tribus naturaliter poſſumus habere certitudinẽ infallibilẽ: videlicet de principiis per ſe notis ⁊ de cõcluſionibus. Secũdo de cognitis per experiẽtiam. Et tertio de actibus noſtris. ¶ Primum ibi. Quantum ad certitudinẽ de principiis. Hec littera ſatis patet: ⁊ prolixiꝰ. ſ. d. 2. q. 2. ⁊ clare exponam reſpondẽdo ad pñtez q. Tota ergo iſta ratio ſtat in hoc. videlicz ꝙ eſt impoſſe alicui intellectui ſtante apprehenſione terminorum ꝓpoſitionis per ſe note ⁊ cõpoſitionis eorum: quin habeat certam ⁊ infallibilem veritatem de conformitate illius cõpoſitionis ad terminos. Eſt enim impoſſe ꝙ aliquis cognoſcat totum ⁊ partẽ ⁊ compoſitionẽ horũ terminorũ: quin habeat certitudinẽ infallibilẽ de cõformitate cõpoſitionis terminorum. ¶ Ibi. Confirmatur ratio iſta per ſimile per phm. 4. meta. t. c. 8. ⁊ 9. Et littera ſtat in hoc. ſ. ꝙ due notitie: ſiue due opi. dicũtur formaliter repugnare: quãdo ſimul de eodẽ repugnant: vt de homine aſſenſio ꝙ eſt homo: ⁊ ſimul aſſenſio ꝙ nõ eſt homo. Nam iſti duo aſſenſus formaliter inter ſe repugnãt: q2 vnꝰ formaliter expellit aliũ. Et due noticie ſiue due opiniones vel duo aſſenſus dñr virtualiter repugnare: qñ vna eſt cauſa alicuius effectus: qui formaliter repugnat effectui alterius cauſe: vt. ſ. expoſui. d. 2. q. 1. exponendo primum argumentum principale. Modo notitia qua cognoſco totũ ⁊ ptẽ ⁊ qua cognoſco vnionẽ illorum inter ſe eſt cauſa neceſſaria huius cõformitatis ⁊ veritatis: videlicet ꝙ totum eſt maius ſua parte. Si ergo ſtat in intellectu ꝙ iſta compoſitio ſiue vnio totius ⁊ partis ſit falſa: tũc notitia talis compoſitionis erit cauſa neceſſaria huius falſitatis. ſ. ꝙ omne totũ eſt maius ſua parte: q2 ergo pma notitia qua cognoſco eſſe veram vnionem inter totũ ⁊ partẽ eſt cauſa neceſſaria veritatis: ⁊ notitia q̃ cognoſco cõpõnẽ eſſe falſaz ẽ cã neceſſaria falſitatis. iõ iſte due notitie repugnant virtualiter: q2 ſunt due cauſe neceſſarie duorum effectuum inter ſe formaliter repugnantiũ: ⁊ ſic pz littera iſta. ¶ Ibi. Sed nũquid in iſta notitia pncipiorũ ⁊ cõclonũ nõ errabit itellectꝰ: ſi ſenſus oẽs decipiant circa terminos? ¶ Reſpondet doc. ꝙ habita cognitiõe ſenſibiliũ per ſenſus nunq̃ intellectus errabit: ⁊ dicit duo in iſta littera. Primũ ꝙ intellectus non habet ſenſum pro cauſa: ſed tantum pro occaſione: q2 cognitio alicuius cõplexionis neceſſarie nec in eſſe nec in fieri dependet ab aliquo ſenſu. ⁊ vt clariꝰ hoc intelligatur pono talẽ ordinẽ. Potentia viſiua accipit ſpeciem ſenſibilem ab aliquo ſenſibili extra: puta ab albedine et vidit illam: deinde in virtute fantaſtica cauſatur fantaſma ſingularis albedinis prius viſe: deinde virtute fantaſmatis ⁊ intellectus agentis cauſatur ſpecies intelligibilis albedinis: que repñtat albedinem in ſe: et ſicut dico de iſto ſenſibili: ita de omnibus aliis. Habita ergo ſpecie intelligibili albedinis ⁊ ſpecie inteligibili coloris: ille ſpecies intelligibiles vna cum intellectu cauſant cognitionez terminorũ quibus terminis cognitis ſtatim intellectus nullo ſenſu cooperante nec interiori nec exteriori poteſt formare compoſitionem illorum: ⁊ perfecte cognoſcere compoſitionem eorum: ita ꝙ notitia talis compoſitionis: puta omnis albedo eſt color: ſtatim erit ſibi euidens. Patet ergo quõ mõ intellectus habita cognitione habituali plurium terminorum: virtute propria poteſt cauſare nedum cognitionem actualem illorum terminorum: concurrente tamen ſpecie intelligibili vt partiali cauſa: ſed etiam poteſt cauſare compoſitionem ⁊ vnionem illorum: ⁊ eandem perfecte cognoſcere: ⁊ ſic non dependet a ſenſu: immo ſi omnis ſenſus erraret circa aliquod complexum nunq̃ intellectus erraret ſtante cognitione habituali terminorz vel actuali (Et voco pro nunc cognitionem habitualem terminorum: quando termini ſunt preſentes intellectui in ratione obiecti ĩtelligibilis per ſpeciem intelligibilem: Dico actualem quando actu ab intellectu cognoſcuntur) patet quia ſi potentia viſiua iudicaret rubeuz eſſe viride: ſtante cognitione in intellectu iſtorum terminorum rubei ⁊ viridis: intellectus haberet infallibilem certitudinem ꝙ rubeum non eſſet viride. Secundũ dictum eſt ex intentione Doct. ꝙ ſi ſenſus erraret circa cõplexum: ⁊ hoc vel aliqui ſenſus tantum: vel etiam omnes ſimul: adhuc intellectus non erraret: quia ſemper haberet apud ſe terminos qui eſſent cauſa veritatis: ſed hoc infra clarius patebit.

De ſecundis cognoſcibilibus. ſ. de cognitis per experientiam. Hic doc. intendit probare quomodo poſſumus habere certam ⁊ infallibilem notitiam de notis per experientiam: et licet littera Doc. ſit ſatis clara: tamẽ aliqualiter exponitur. ¶ Unde nota ꝙ notitia experimentalis proprie eſt notitia pertinens ad intellectum non ad ſenſum: que tamen pro ſtatu iſto ſemper habet ortum a ſenſu: licet aliquando dicatur notitia experimentalis etiam notitia ſenſitiua. De hoc vide que expoſui ſuper primo meta. doc. q. 4. ⁊ 5. experientia eſt notitia alicuius ſingularis prius tamen cogniti a ſenſu: vt puta ꝙ hic ignis ſit calidus: prius habet notitia aliqua a ſenſu tactus q2 tangendo ignez per accñs ſtatim tangens caleſit: ⁊ tandem intellectus percipit ꝙ talis ignis eſt calidus formaliter: quia efficit talem effectum. Et dicit doc. ꝙ licet experientia: puta de iſta ꝙ ignis ſit calidus: non habeatur de omnibus ſingularibus: ſed tantũ de pluribꝰ: puta de iſto igne: et de iſto: et de iſto: nec ꝙ ſemper: ſed ꝙ pluries: tamẽ expertus infallibiliter nouit ꝙ ita eſt et ſemper et in omnibꝰ ſupple ꝙ ignis calefacit: et ꝙ ſemꝑ calefaciat ſi habet paſſum approximatum: et ꝙ hoc ꝯtingit in omnibus ignibus quia nouit per experientiaz ꝙ iſte ignis / ⁊ iſte / et iſte circa paſſum approximatum ſemper calefacit: et per iſtum idem iudicat de alio eiuſdem ſpeciei. Sequitur. Et hoc per iſtã propoſitionem quieſcentem in anima quicquid euenit vt in pluribus ab aliqua cauſa non libera eſt effectus naturalis illius cauſe. ¶ Ad hoc eni vt aliquis ſit certꝰ ꝙ ignis ſemper calefaceret paſſum approximatum diſpoſitum: et ꝙ omnia indiuidua ignis ſint huiuſmodi hoc cognoſcit infallibiliter: quia certitudinaliter ſcit ꝙ omne illud quod euenit a cauſa naturali ſiue non libera eſt effectus eius naturalis: et quia ſcit ignem non eſſe cauſam liberam calefaciendi: et nouit per experientiam ꝙ hic ignis calefacit et ille. ſequitur ꝙ habebit certã et infallibilẽ notitiam de iſto vniuerſali: ꝙ omnis ignis natus eſt ꝓducere calefactionẽ et ꝙ ſemper actu calefacit calefactibile approximatum et diſpoſitum: quia ignis eſt cauſa naturalis: et per conſequens de neceſſitate agit. Sequitur. Quia cauſa non libera nõ põt producere vt ĩ pluribꝰ effectũ: ad cuiꝰ oppoſitũ ordinat' vel ad quẽ ex forma ſua nõ ordinat'. i. ꝙ ex quo cauſa naturalis ſiue non libera ordinatur ad producẽdũ talẽ effectũ: puta calefacere: vel ꝙ herba talis ſpẽi ſit naturalit' ordinata ad talẽ effectũ vt ĩ pluribus producit illũ effectũ: et ſi aliquãdo oppoſitum illius effcũs caſualiter eueniat:

Notitia experimentalis pertinet ad intellm

Propõ deſcẽtis ĩ aĩa.

hoc non erit ex forma talis cause:sed magis propter aliquod extrisecū:p3 q2 ipsa semp ₇ necessario cū nō sit cā libera itēdit producere effectū ad quē ordinatur:₇ hō est qđ intēdit doc. ¶ Ibi. S3 vlterius notādū. Deinde doc. dicit duas cōclusiones. Pria ē. ꝙ aliqñ hr̄ noticia expimētalis de ɔc usiōe:q2 notū est sepe intellectui ꝙ luna eclypsatur:₇ tūc habita tali cognitiōe itellect⁹ p diuisionē querit media et causas propter quid:₇ iuēta causa eandē ɔclusionē pri⁹ notā per experiētiā demōstratiue ostendit:₇ tunc cognitio cōclusiōis sic a priori demōstrata est i prio genere cognitionis:tūc eni pfectiori mō cognoscit q̄ possit. Sicut etiā notū est p experiētiam ꝙ ois hō est risibilis:₇ tūc intellect⁹ diuidēdo petit causam immediatā risibilitatis:vt pt3.2.post.qua inuēta statim eandē ɔclusionē a priori demōstrat. ¶ Secūda ɔclusio ē ibi. Qñq3 āt ē expiētia de pricipio: ita ꝙ nō cōtigit amplius p viam diuisiōis vlterius iuenire pricipiū notum ex terminis:s3 statur i aliquo vero vt in plurib⁹: cuius extrema experimētatum est frequēter vniri: puta ꝙ herba talis speciei est calida:nec iuenitur aliquod medium aliud prius per quod demōstretur passio de subiecto propter qđ. sed statur i isto sicut in primo noto per experientiā:tūc lic3 incertitudo ₇ fallibilitas remoueātur p illā propositione3: supple quiescētē in aia:v3:effectus vt in pluribus alicuius cause nō libere est naturalis effect⁹ eius:tamen iste est vltimus gradus cognitiōis sciētifice ex hoc:v3 ꝙ nō ɔtingit demōstrari p aliqđ pri⁹. Seqtur. Et forte ibi nō hr̄ necessaria cognitio actualis vniōis extremorū:sed aptitudinalis.i.ꝙ nō cognoscit caliditas talis herbe actu necessario iesse herbe talis speciei:s3 si talis passio:puta caliditas cognoscitur inesse necessario.hoc verum ē loquēdo de aptitudine.₇ sensus ē. Herba talis speciei est apta nata esse sic vel sic calida ¶ Ibi. Si enim passio ē res illa absoluta.₇c. Hic a doc hr̄: ꝙ si accipiatur passio pro re absoluta:puta pro actuali caliditate herbe talis speciei:vt i plurib⁹ talis passio realiter distiguitur a subiecto. Si vero accipiat passio pro aptitudine ad rem absolutam talis aptitudo non distiguitur realiter. Primo mō accipiendo passione3 expertus nō haberet cognitionem: quia ita est supple necessariā s3 diceretur habere cognitionē necessaria3 qñ cognosceret herbam talis speciei ita esse aptam natam.₇c.

De tertiis cognoscibilibus. Hic doc. ostendit quomo potest esse certitudo ifallibilis de actibus nostris:sed quia hec littera est de se clara ₇ manifesta nō curo aliter eam exponere.

Quantum ad tertiu3 articulū. In isto articu. rñdet Doc. ad ratiōes Heñ. prius factas. Ad prima3 ad illud de mutatiōe obiecti:antecedēs est falsū.s. ꝙ obiectū cōtinue moueatur:nec est opi. Augu. sed Heracliti. 4.meta.t.c.22. vbi philosoph⁹. Ampli⁹ aūt oēs vidētes hāc motam naturam:de permutatione autē nichil verum dicemus. Circa vero omnino permutās non contingere verū dicere:ex hac existimatiōe pullulauit opi. dictoru3 summa que est dicētium Heraclytizare:₇ qualem Cratill⁹ habuit:qui tādem nichil opinatus est oportere dicere/sed digitum mouebat solum:et Heraclytum increpauit dicentem bis i eodem flumine non est intrare. Ipse eni existimauit nec semel. Hec Arist. ¶ Dicti philosophi dicunt nichil esse verū:q2 nichil fixum:sed oia sensibilia erūt i cōtinua pmutatiōe. Et Heraclitus posuit oia cōtinue moueri et nichil esse determinate verum:qui etiam opinatus est nichil oportere dicere:supple verbo exprimere:sed digitū mouere solu3.s.quod volebat Vñ ₇ Aristippū reprehēdit dicētē:q2 bis i eodē flumine non est intrandum.i.ꝙ homo non potest bis itrare:putabat.n.iste Aristippus:ꝙ anteq̄ homo itraret secūdo fluuiū:prima aqua fluminis iam defluxerat:nec esse eādē que prius. Hic.n.s.Heraclit⁹ existimauit.s.ꝙ nec semel potest homo in eūdē fluuiū intrare:q2 anteq̄ semel etiam itraret:dicebat totam aquam defluxisse. ¶ Ibi. Et etiā ɔña nō valet:dato ꝙ añs sit verū:q2 adhuc s̄m Arist. posset hri certa cognitio de hoc ꝙ omnia mouentur. Non seqtur ēt. Obm̄ ē mutabile. ergo qđ gignit ab eo nō est repñtatiuū alicuius sub ratiōe imutabilis:quia mutabilitas in obiecto nō ē ratio gignēdi:s3 natura ipsius obiecti qđ ē mutabile. ¶ Hoc dictum doc. t3 ex vna ppōne quā doctor facit ifra.q.6.pñtis.d. Quecūq3 spēs intelligibilis gignit ab aliquo repñtat ipsu3 s̄m illā rationē s̄m qua3 gignit ab eo.cū ergo natura i aliquo ente mutabili sit ratio formalis gignēdi spēm intelligibilē:vt ifra patebit.q.6.₇ natura vt natura precedit mutabilitatē.ergo spēs itelligibilis repñtat illā absolute:nō autē sub ratione mutabilitatis. Et ꝙ mutabilitas nō sit ratio formalis gignēdi spēm itelligibilē p3 q2 illa spēs itelligibilis ē ētitas absoluta:vt ifra patebit q.6. mutabilitas autem ē entitas respectiua. ¶ Ibi. Genitum igitur ab ipso repñtat naturā per se. igit si natura vñ natura:puta natura albedis habeat aliq̄ imutabilē habitudinē:siue necessariā habitudinē ad aliud:puta ad colorē: illud aliud per suū exēplar.i.color per propria3 spēm intelligibilē:₇ illa natura.s.albedo per suū exēplar:v3 p ɔpriā spēm itelligibilē repñtātur vt imutabiliter vnita:siue vt necessario vnita:₇ sic per illa exēplaria hr̄ ifallibilis certitudo ꝙ albedo est color. ¶ Ibi. P3 etiam ꝙ per repñtatiuu3 in se mutabile p̄t repñtari aliud sub ratiōe immutabilis:q2 essentia dei sub ratiōe immutabilis repñtatur intellectui per aliquid omino mutabile:siue illud sit spēs siue act⁹. De spē p3:q2 spēs intelligibilis infusa angelis per quam poterāt cogscē deū sub rōe deitatis:vt p3 a doc.i.2.d.3.q.9. repñtabat deū sub rōe deitatis i rōe obiecti itelligibilis:₇ de⁹ sub rōe deitatis ē oio imutabilis:s3 talis spēs cū sit creata ē mutabilis. De actu ēt p3. Nā actus intelligēdi deū sub rōe deitatis ē magis silitudo obiecti q̄ spēs itelligibilis:vt pt3 a doc.i.2.₇ tñ ille act⁹ cogscēdi cū sit creatura ē mutabilis: ₇ ē silitudo obiecti oio imutabilis:s3 de h̄ in q.15.ql. diffuse exponā. ¶ Ibi. Hoc p3 p silr:q2 finitū p̄t repñtare aliqđ sub rōe infiniti:p3 de spē intelligibili ifusa angelis q̄ est finita:₇ tñ repñtat deū sub rōe infiniti:₇ silr visio btifica i itellectu creato ē finita:₇ tñ repñtat obiectum btificū sub rōne ifinita. Dicit ergo doc. nō ē maior ratio ꝙ ifi. repñtetur per finitum:q̄ ꝙ imutabile representetur per aliquod mutabile. ¶ Ibi. Ad secūdā dico. Hic rñdet ad s̄a3 rōnē Heñ. Snia hui⁹ rñsionis stat i duob⁹ dictis. Primū ꝙ aia ē mutabilis ab igrātia negatiue ad noticiā cuiuscūq3 obiecti:₇ ē̄:₇ h̄ p3. Scōm est ꝙ circa pricipia p se nota nūq̄ mutat a deceptiōe ad rectitudinē:nec ē̄. Et h̄ stāte apphēsiōe terminorū et vniōe eoꝝ:q2 vt̄s. exposui est ipose itellectui apphēdēti termios ₇ cōpositionē termioꝝ alicui⁹ cōplexi p se noti:q̄n habeat ifallibilē certitudinē de tali cōplexo:₇ sic stāte tali apphēsiōe impose est ipm decipi circa tale cōplexū. ¶ Ibi Ad.iii. Hic rñdet ad.iii. rōnē Heñ.₇ dicit ꝙ si illa rō de vero ₇ verisimili hēret aliq̄ apparētiā magis ɔcluderet ɔ̄ opi. Heñ. q̄ negat speciē itelligibilē: vt p3 p ipm quol.v.q.4. cui⁹ opinio de negatiōe spēi intelligibilis recitat a Doc. infra. q.6.₇.7.pñtis.d. Illud ergo qđ pōt se repñtare tāq̄ obiectum in somnis est fantasma: et sic si itellectus solo fatalinate immutatur:per quod obiectum est sibi pñs:₇ nō per aliam spēm intelligibilē: nō videtur ꝙ p aliquid i quo obiectū sibi relucet possit discernere verū a verisimili:quia illud fantasma aliqñ repñtat se tāq̄ obiectū:₇ tūc falsitas est. Aliqñ representat se tanq̄ se:₇ tūc veritas est:₇ sic per tale fantasma non potest discerni verum a versimili. Sed ponendo spēm i itelligibilem i itellectu nō valet ratio scilicet ꝙ talis species posset representare se tanq̄ se:vel se tāq̄ obiectum: quia si posset representare se tanq̄ obiectu3: hoc contingeret in dormiēdo. sed certū est ꝙ itellect⁹ in dormiendo nunq̄ vtitur specie intelligibili. Sequēs littera in isto articulo clara est.

Circa quartū artic. Cōtra ɔclusiōe3 opi. arguo sic. Hec littera ē nota vsq3 ibi. Itē tertio. Hic arguit Doc. ex quo Heñ. dicit ꝙ hō ex puris nālib⁹ nō pōt hr̄e certā ₇ infallibilē v̄itatē de aliq̄ sēsibili nisi mediāte luce icreata:puta ꝙ nō pōt hr̄e certā ₇ ifallibilē notitiā hui⁹. aial rōnale est risibile:nisi mediāte luce icreata. Et sic doc. inquisitiue arguit ɔ̄ ip3 de luce icreata cū dicit. Aut lux etna causat aliquid p̄us naturaliter actu supple itelligendi:aut nō:si sic: aut ꝗ in obiecto:aut i intellectu: nō i obiecto:q2 obiectu3 inq̄tū h3 eē in itellectu nō h3 eē reale:siue eē exñtie s3 tm̄ intētionale:q2 tm̄ vt cognitū i cognoscēte:vel vt repñtatū in suo repñtatiuo:₇ vt sic tm̄ h3 esse diminutū ₇ s̄m qđ:₇ h̄ mō nō ē capax alicui⁹ accñtis realis:q2 accidēs reale nō pōt recipi nisi i subiecto hñte verū esse exñtie. Sequit. Si in intellectu.i.si lux increata p̄us causat i itellectu aliqđ. igit lux icreata nō imutat itellectū ad cognoscēdū sincerā veritatē nisi mediāte effectu suo.i.ꝙ nō causat imediate i intellectu notitiā certā ₇ ifallibilē:s3 tm̄ illā causat mediāte effectu suo pri⁹ i tali itellectu pducto. Sequit. Et ita eq̄ pfecte videt opinio cōis ponere notitiā i lumie icreato:sicut ista opinio:q2 cōis opi. ponit eā videri i intellectu agēte q̄ ē effect⁹ lucis icreate:₇ pfectior q̄ esset illud lumē accñtale causatū. Si aūt nichil causat añ actū.i.si lux icreata nihil

Omnia entia tantum sunt in apparētia s̄m Hera. ₇ cratillum.

Mut[...] repñta[...] mutab[...]

Finiti [...] repñe[...] remit[...]

accidēs[...] le non [...] pit nisi [...] iecto n[...]

cāt añ notitiā creatā ⁊ ifallibilē. ꝗ sola lux cāt actū: aut lux cū
itell'u ⁊ obō. Si pᷓio h̄ ē valde icōueniēs: qꝛ tūc ab itellectu
agēte negaret nobilissima actio nata sibi ꝯpetere: ⁊ pꝫ lit-
tera. Si scđo. ⁊ h̄ ē cōis opi. q̄ ponit lucē eternā sicut cau-
sam remotā ꝯcāre oēm certam cognitionē vel veritatem.
vel igitur erit ista opi. inconueniens/ vel non discordat a
communi opi. et sic patet iste quartus arti.

opinio Scoti de sinceris veritatibꝰ. Ad .q. igitur dico. Hic Doc. ostēdit itēdē q̄uo ꝟitates in
fallibiles videt̄ i regulis etnis: ⁊ hic tm̄ loq̄tur de ve
ritatibus necessariis: vt. ĩ. patebit. ¶ Et ꝓ intelligētia hu
ius lr̄e ꝑmitto tale exēpū. Ista ꝟitas. albedo ē color: dr̄ vi
deri i tminis cognitis vt i obis ꝓximis: qꝛ cognitio tmino
rū est cā notitie ifallibili ꝯformitatis tminoꝝ: ⁊ sic ista ve
ritas ifallibilis siue cognitio ifallibilis huius. albedo est co
lor: dr̄ videri i albedine ⁊ colore cognitis mō preexposito.
Scđo ista ꝟitas vr̄ i spēbꝰ itelligibilibꝰ tminoꝝ: qꝛ ipēs itel
ligibilis coloris ē ꝑtialis cā ⁊ imediata notitie coloris: ⁊ si-
milr̄ spēs itelligibilis albedinis est ꝑtialis cā notitie albe
dinis. ꝓ tāto ꝗ dicit̄ ꝙ notitia ifallibilis huiꝰ ꝓpōnis. albe-
do ē color. videt̄ i spēbus itelligibilibꝰ sicut i ꝯtinēte obiū ꝓ
ꝓximū: qꝛ tales spēs itelligibiles ꝟtualr̄ ꝯtinēt notitia tmi-
noꝝ: lꝫ aliq̄ exponāt ꝙ tales tmini dicūtur ꝯtineri i specie-
bus repn̄tatiue. Sꝫ hoc nō placet. Tertio notitia ifallibi-
lis huiꝰ ꝓpōnis. albedo ē color. dr̄ videri i aliq̄: vt i cuiꝰ ꝟtu
te obiū ꝓximū siue tmini cogniti mouēt itellectū: ⁊ li possꝫ
poni ꝙ termini cogniti: siue cognitio eorum moueat intel-
lectum pro statu isto in virtute fantasmatis (quod non cre-
do verum) tunc talis notitia infallibilis diceretur videri
in fantasmate coloris et albedinis: vt in illo cuius virtute
obiectum proximum mouet. Quarto eadem cognitio in-
fallibilis potest dici videri in aliquo vt in obiecto remoto:
puta in albedine sensibili extra et in colore sensibili extra.
quia nisi mouerent sensum pro statu isto de conformitate
ꝯclō p̄ma. eorum nunq̄ʒ haberetur infallibilis cognitio. ¶ Modo
applicando ad diuina. Dico primo: ꝙ veritas ista: vt. s̄. vi-
detur in ipsis terminis cognitis tanq̄ʒ in obiectis proxi-
ꝟitas ifallibilis accipitur multipliciter. mis immediate et necessario causantibus conformitatem
illorum et notitiam illius conformitatis. ¶ Nota de veri-
tate infallibili. Nam aliquando termini dicuntur veritates
infallibiles: quia ꝯformes suo exemplari. i. itellectui dīno
eo mō quo dicimꝰ aliqđ esse veru ens: qꝛ cōforme suo prin-
cipio productiuo: ⁊ sic omne ꝓductū potest dici veꝝ: vt pꝫ.
6. met. doc. Sic forte in ꝓposito termini dn̄r veritates qꝛ
conformes suo principio productiuo. s. itellectui dīno. Ali
q̄n accipitur veritas ꝓ habitudie necessaria p̄dicati ad sub
iectū: ⁊ hec ē duplex: q̄da ē hitudo nec̄ia euidēs ex tminis:
ita ꝙ solis tminis apphēsis itellectꝰ apphēdit necessariaꝫ
habitudinem terminorum adinuicem: et hoc modo propō
nes per se note dicuntur veritates infallibiles: siue habitu
do euidēs iter hmōi tminos. q̄da ē necessaria hitudo: sꝫ nō
ex sola ratione tminorū: vt habitudo inter terminos con
clusionis demonstrabilis: qꝛ talis habitudo vt sit euidēs de
pendet a ꝓpositiōibꝰ per se notis. hitudo ꝗ seu ꝯformitas
nec̄ia terminoꝝ adinuicē dicitur veritas ifallibilis. ⁊ sic ter
mini ꝓpositionis per se note vt apprehēsi saltem distincte
nec̄io causant nec̄iam hitudinē: ⁊ sic intellectꝰ apphēdens
hmōi terminos nec̄io apprehendit hitudineꝫ inter eos. et
hoc modo videt veritatē infallibilē i terminis illis. i. ꝙ vi-
det necessariā ⁊ euidentē hitudinē ⁊ cōformitatē. Aliquan
do videt non in solis terminis apphēnsis: sed in p̄ncipiis:
nō tm̄ absolute acceptis: sed in p̄ncipiis ꝑtractatis. i. posi-
tis in forma ⁊ figura quia tunc statim inducens cognouit.
Et ꝓprie obiecta secūdaria causāt hmōi hitudinē: nō aūt
notitiā hitudinis: nec silr̄ notitiam terminoꝝ: vt. ĩ. patet et
si aliquo mō dn̄r causare. hoc erit p̄cise illo mō quo. ĩ. expo-
nā. Et dicitur: ꝙ huiusmodi obiecta secūdaria sunt lux: qꝛ
manifestatiua: pꝫ qꝛ illis apphēnsis vel principiis pertra-
ctatis apprehensis statim manifestatur hitudo necessaria
⁊c. Dn̄r ēt imutabiles: qꝛ obā illa secūdaria vt p̄cise hn̄t eē
obiectiuum sunt necesse esse: ⁊ immutabiles: vt ꝓlixe ex-
posui in. 2. Doc. d. 3. q. 1. Et similiter sunt eterne: qꝛ i tali eē
ab eterno sunt ꝓducta ab intellectu diuino: ⁊ hoc necessa-
rio et ab eterno: vt. ĩ. patet. d. 39. ⁊ in. 2. d. 1. q. 1. ⁊. d. 3. q. 1.
Scđa ꝯclō ¶ Secundo videtur in intellectu diuino sicut in cōtinen-
te obiectū ⁊ ꝓximū: ⁊ hoc duplr̄. Pᷓio vt i cā ꝓxima: qꝛ oēs
termini virtute intellectus diuini ꝓducūtur in eē cognito:
vt docet doc. infra presenti. q. ⁊ clariꝰ in. 36. d. ⁊. 43. huius
Immo nulla creatura potest esse in intellectu diuino vt ob
iectum intelligibile ex natura rei: vt clare docet Doc. i. 2.
d. 1. q. 1. ⁊ in q̄li. q. 15. Sed tm̄ dn̄r obiecta intellectꝰ diuini ꝑ
actū ipsius itell's. uno ante actū itell's diuini nullū penitꝰ
esse hn̄t/ nec possibile/ nec aptitudinale: qꝛ possibilitas cuius
cunq̄ʒ rei est a solo actu intell's diuini: vt clare inuit Doc. ĩ.
d. 43. Qꝛ ꝗ intell's diuinꝰ ꝟtualr̄ ꝯtinet oēs terminos tā
in esse possibili q̄ʒ in esse cognito. iō veritas ista q̄ est ꝯformi
tas albedinis ad colorē: siue notitia infallibilis huiꝰ ꝯfor-
mitatis hr̄ actu itellectꝰ dīni: vt sic̄ a ꝯtinē te ꝟtualr̄ terios
huiꝰ ꝯformitatis i eē cognito. Scđo/ qꝛ talis cognitio diuia ē
similitudo obiecti cogniti: iō obiectū cognitū vt sic dr̄ cōti-
neri in tali cognitiōe (vt aliq̄ exponūt) sed p̄ma expositio ē
magis ad mentē doc. ¶ Tertio hmōi veritas vr̄ i intelle- 3. ꝯclō
ctu diuino. vt in cuiꝰ ꝟtute obiectū ꝓximū mouet itellectū
nostrū: siue termini sic cogniti: q̄ dn̄r obiecta ꝓxima. i. ꝙ ta-
les termini sic cogniti virtute intellectus diuini causant
euidentē ꝯformitatē. Et lꝫ Sco. secūdo ⁊ tertio modis h̄
attribuat intellectui diuino. s. ꝙ sit cā ꝯtinens virtualr̄: ⁊ in
cuius virtute: dꝫ exponi de ipso actu intelligendi: vel de ip
so intellectu vt est sub actu intelligendi. i. ꝙ intellectꝰ di-
uinꝰ vt hn̄s actū illū intelligendi tanq̄ʒ principiū formale
est causa modo preexposito: vt aliq̄ exponūt doc. sed iudicio
meo non ad mentē ipsius. Et ꝙ non debeat sic itelligi pꝫ a
doc. ĩ. d. 36. ⁊. 43. et i. 2. d. 1. q. 1. et in quoli. q. 15. et alibi.
¶ Quarto vr̄ in memoria secunda (q̄ includit essentiā ⁊ in 4. ꝯclō.
tellectū diuinū) tanq̄ʒ in obiecto remoto: qꝛ ipsa est primo
q̄si causa actꝰ intelligendi: vt. s̄. patuit. d. 2. ⁊ post est p̄nci-
pium vere ꝓductiuū ꝑsonaꝝ ad intra: ⁊ vltimo est p̄ncipi-
um ꝓductiuū obiectoꝝ secundoꝝ: vt clare pꝫ in. 2. d. 1. q. 1.
vide q̄ ibi ꝓlixe exposui. ideo vr̄ ibi tanq̄ʒ in obiecto remo-
to. Et lꝫ doc. in ista lr̄a tm̄ nominet intellectū eē causam re
motā: semꝑ tm̄ includit essentiā vt ab ipso pꝫ i pluribus lo
cis: ⁊ sic per hec declarata poterit quodā modo patere litte
ra: quā tamē declaro de dicto in dictū ꝑꝑ aliqua difficilia
ibi inclusa. ¶ Ibi. Ad intellectū primi: vꝫ quō veritas sin- Declaratio littere
cera dicat̄ videri in obiecto ꝓximo. Dico ꝙ oia intelligibi-
lia actu intellectꝰ diuini hn̄t esse intelligibile. i. ꝙ ante illū
actū nullo mō hn̄t rōnē obiecti intelligibilis: sꝫ tm̄ ꝑ actuꝫ
intellectꝰ diuini: vt dixi. s̄. Seq̄tur. Et in eis: supple obie-
ctis itelligibilibꝰ: siue i terminis cognitis: oēs veritates de
se relucēt. i. ꝙ ꝯformitates terminoꝝ relucēt in ipsis termi
nis: qꝛ termini illi nati sunt imediate facere euidētē ꝟitatē
ꝯformitatis eoꝝ: si sint termini ꝓpositiōis per se note. Se
quitur. Ita ꝙ intellectꝰ intelligens ea et virtute eoꝝ intel
ligens necessarias veritates de eis: videt in eis sicut i ob-
iectis istas veritates necessarias. i. ꝙ intellectꝰ creatus in-
telligens albedinē ⁊ nigredinē: q̄ dicūtur obiecta intelligi
bilia per actū intellectꝰ diuini: ⁊ virtute eoꝝ. s. terminorum
intelligens necessarias veritates de eis. i. necessarias habi
tudines vel conformitates videt in eis sicut in obiectis. s.
ꝓximis istas veritates necessarias. i. istas habitudies ter
minoꝝ/ vel cōformitates. i. ꝙ tales termini vt cognoscunt̄
ab intellectu creato nati sunt quantum est ex seipsis facere
euidentem veritatē de conformitate eorū. Et non pōt hoc
applicari ad intellectum diuinū: qꝛ in obiectis secundariis
virtute eoꝝ non est natus videre hmōi ꝯformitatem: vt. s̄.
patuit. in illa. q. an theologia sit scientia. et clare ostendit
doc. in quol. q. 14. et. 15. Sequit̄. Illa aūt inquātū sunt ob-
iecta secundaria intellectꝰ diuini sunt veritates: qꝛ cōfor-
mes suo exēplari itellectui. s. diuino. i. intellectioni diuine:
vel intellectui vt sub tali intellectione. Nam ista obā dn̄r
obiecta secundaria intellectꝰ diuini: non ꝙ aliquo mō pos-
sint mouere intellectū diuinū: qꝛ tunc vilesceret: nec ꝙ sint
ibi ex nā rei: vt. s̄. dixi: sed qꝛ sola essentia diuina dicitur sim
pliciter obiectum p̄marū: cū sit rō formalis p̄mo ⁊ imedia
te cognoscendi se et quodcūq̄ʒ aliud obiectū: vt. s̄. patuit in
ꝓlo. in illa. q. an theologia sit scia. Et lꝫ persone diuine di
cantur etiam obiecta secūdaria: vt. s̄. patuit a doc. d. 1. q. 2.
Qꝛ tm̄ non sunt ibi tm̄ ꝑ actū intellectꝰ diuini: sed in vero es
se realis existentie et ex natura rei: nō ꝙ possint mouere in
tellectum diuinum ad sui cognitionem: qꝛ sola essentia di-
uina mouet. Oēs vero creature: qꝛ sunt ibi tm̄ per actum in
tellectus diuini: ideo proprie dn̄r obiecta secūdaria intelle
ctus diuini. i. causata in tali esse actu intellectus diuini. ⁊c.
Et dt̄ ꝙ ista obā scđaria sūt ꝟitates. i. ꝙ eo mō q̄ sūt ꝯfor-
mia itellectui diuio: eo mō nata sūt facē ꝟitatē siue ꝯfor- Intellectꝰ diuinꝰ dat rebus oēm habitudinē necessariā.
mitatē eoꝝ i itellu nr̄o. Nā intell's diuinꝰ sic dat esse albedi
ni et colori vt color necessario includatur in albedine: et
sic dicat necessariam habitudinem ad albedinem: et sic
albedo et color vt cognita ab intellectu nostro causant

hanc ꝯformitatē: siue euidētē noticiā de hmōi ꝯformitate: ita ꝙ itellectꝰ hn̄s noticiā taliū terminoꝝ ⁊ vnionis eoꝝ euidēter cogn̄scit ꝙ albedo includit ipsum colorē. Sequitur Et sunt lux q2 manifestatiue .i. ꝙ hmōi obā scd̄aria dn̄r lux q2 nō tātū sunt manifestatiua sui in itell'u creato: s3 etiam manifestatia ꝯformitatis eoꝝ: ⁊ nata sūt facere clarā ⁊ manifestā euidētiā i ɋcūq3 intellectu creato de eoꝝ cōformitate. Sequitur. Et sunt imutabiles ibi .i. ꝙ tale obiectū hab3 esse imutabile in itellectu diuino: ⁊ sunt necessarie: q2 omne qḋ ꝓducit̄ de necessitate nature sm̄ illud esse sm̄ qḋ ꝓducitur dr̄ necessariū: puta si secūdū quid ꝓducit̄ dr̄ necessarium sm̄ quid. Si vero sm̄ esse simpl'r ꝓducit̄ dr̄ necessarium

Obiecta secūdaria necessario producūtur in eē sm̄ quid. simpl'r: ⁊ h̄ .j. patebit .d. 8. q. vlt. Sed obiecta secundaria de necessitate ꝓducūtur in esse sm̄ quid: qḋ est esse cognitum: siue esse possibile ab actu intellectꝰ diuini: vt. s̄. patuit. Qḋ necessario p3: q2 talia obiecta ꝓducūtur actu intellectus diuini ante oēm actū voluntatis diuine ad extra: ⁊ sic de necessitate: vt .j. patebit presenti .q. ⁊ .d. 35. ⁊ 36. Sequit̄. Sed eterne sm̄ quid: q2 eternitas est cōditio exn̄tis. Ratio: quia proprie eternitas est mensura alicuius existentis: vt patebit in .2. d. 2. Talia tn̄ obiecta pn̄t dici habere exn̄tia3 scd̄m quid: ⁊ hoc dupl'r. Primo/ q2 tn̄ habēt esse in itellectu diuino qui vere ex natura rei existit. Esse dico tn̄ obiectiue: q2 sunt obiecta intellectus diuini mō ꝑexposito ⁊ nō subiectiue. Scd̄o/ q2 denominātur cognita a cognitiōe diuina denominatiōe tn̄ extrīseca: et vt sic dn̄r ꝑticipare cognitiōe3 diuinā: vt p3 a doc. in .4. d. 1. q. 1. Et sic dn̄r existere existentia intellectionis diuine. Pn̄t etiā dici existere scd̄m quid: quia eis non repugnat actualis exn̄tia: ⁊ in hoc differunt a secundis intētionibus et ab oībus relationibus rationis quibus repugnat oīno existere. Et sic p3 quō sincera veritas vr̄ in regulis eternis .s. in ipsis obiectis proximis q̄ dicuntur regule eterne propter conditiones supradictas.

¶ Ibi. Secūdꝰ modꝰ p3 lit'r: v3: quō veritas ifallibilis videtur in cōtinente obiectū passiuū: q2 intellectus diuinus cōtinet istas veritates quasi liber .i. ista obiecta secūdaria scripta sunt in intellectu diuino inquantū ꝯtinet veritates istas .i. ipsa obiecta secūdaria q̄ dicuntur veritates modo supradicto. Et l3 ille liber .i. intellectus diuinus nō videat̄ in se: vīr tn̄ ille quiditates vel veritates: siue obiecta secundaria. Et sic intellectꝰ noster dr̄ videre in illo libro sicut in continente obiectū secundariū: vt. s̄. dixi. Uidentur etiā in illis veritatibꝰ .i. in illis obiectis secūdariis: q̄ sunt lux eterna. ⁊c. Et dicuntur obiecta proxima: ⁊ sic patet ista littera doc. ¶ Ibi. Contra tn̄ primū modu3 est dubium. Si eni non videmꝰ istas veritates vt in itellectu diuino: q2 nō videmus ītellectū diuinū quō dicemur videre i luce icreata ex hoc ꝙ videmꝰ i tali luce eterna sm̄ ɋd: q̄ h3 esse in luce increata sicut i intellectu cognoscente? Hic loquitur de veritatibus complexoꝝ siue de conformitatibus terminoꝝ non autem de ipsis terminis: qui etiam dicuntur veritates vt supra dixi. ¶ Ad hāc difficultatem dicit doc. ꝙ huic difficultati respondet tertiū membrum: ⁊ sententia littere est ꝙ ex quo illa obiecta secundaria habent tn̄ esse secundum quid: nō possunt mouere aliquē intellectū causando ibi aliquod reale: puta euidētē noticiā de ꝯformitate eoꝝ: s3 bene possunt virtute intellectus diuini: q2 ille h3 esse simpliciter: sed ex se nullo modo possunt: et littera clara est.

Diffic. **Sed hic** occurrit difficultas. Q2 doc. vult i pluribus locis ꝙ agēs i ꝟtute alterīꝰ dicat rōnē ꝓpa3 agēdi: ⁊ de h̄ p3 satis i. 4. d. 1. q. 1. ⁊ q. 4. vel. 5. ⁊ d. 12. ⁊ alibi. Si ḡ obā secūdaria mouēt itell'm creatū ad euidēte3 noticiā ꝯformitatꝭ eoꝝ: seqtur ꝙ i se formal'r aliqd icludūt quo possint mouere: l3 i ꝟtute alterīꝰ moueāt: s3 h̄ nō vr̄ possibile: q2 entitas absoluta (cuiusmodi est noticia euidens) non pōt eē ab aliq̄ hn̄te eē tn̄ sm̄ ɋd.

Solo. ¶ Posset dici sustinēdo dictū doc. ꝙ ex h̄ dn̄r mouere i ꝟtute itell's diuini: nō ꝙ i se aliquo mō moueāt: s3 q2 totū suū esse hn̄t actu itell's diuini: ⁊ q2 ex se (vt dixi) nō pn̄t causare euidentē noticiā ꝯformitatis eoꝝ: sed solus itell's diuinꝰ mediāte actu suo: q2 ḡ talia obiecta virtual'r ꝯtinent̄ in itell'u diuino: ex h̄ dicimꝰ ꝙ in ꝟtute illīꝰ mouēt: q2 tota virtꝰ mouēdi est ab itellectu diuino mediāte actu suo.

Obiectio. ¶ Si dicat̄ nō vr̄ poss̄e ꝙ itellectꝰ diuinus moueat intellectum creatum causando in eo euidentem noticiam conformitatis obiectorum virtual'r i eo contentoꝝ: q2 tunc talis noticia esset de necessitate causata: et sic ageret ad ex̄ de necessitate nature: qḋ est ipossibile: ⁊ ꝙ producat aliquod in esse simpl'r siue in esse actualis exn̄tie per modum nature: vt patet a doc. in pluribus locis: licet possit ꝓducere aliqd sm̄ ɋd ꝑ modū nāe: vt dixi. s̄.

¶ Dico ꝙ ideo intellectꝰ diuꝰ dr̄ sic mouere: q2 ɋ̄tū est ex ꝑte sua posset facere euidētē ꝟitatē de ɋcūq3 obō in ɋcunq3 itellectu nato ab ipo imediate moueri. Sicut ēt essētia dīna ɋ̄tū ē ex ꝑte sua nata est facere euidētē ꝟitatē de ɋcūq3 necessario ⁊ de ɋcūq3 virtual'r ꝯtēto respectu cuiuscūq3 itellectus quē imediate mouē possit vt. s̄. patuit. i. q. 1. ꝓlo. ⁊ i. q. 14. ɋli. repugnat tn̄ sibi imediate posse mouere itellectū creatū: q2 tūc moueret de necessitate nāe. Sic i ꝓposito. Rn̄sio. — Quō intellectꝰ diuinꝰ dr̄ mouere intellectum creatum.

¶ Ibi Iuxta h̄ ēt posset dici. Hic doc. dat aliā rn̄sionē: ⁊ vr̄ hic cōcedere ꝙ obā scd̄aria vere moueāt itellectū creatū ad certā cognitionē ꝯformitatis eoꝝ: s3 hoc nō i virtute ꝓpria: s3 in virtute itellectꝰ diui dātis eis tale esse: q̄ mediāte possit mouere itellectū creatū. Et tūc veritates sincere diceren tur videri i itellectu dīno vt i cā ꝓxima obi i se: q2 itellectꝰ diuinꝰ siue actꝰ itellectꝰ diuini est causa ꝓxima ⁊ imediata scd̄oꝝ obōꝝ: ⁊ obā scd̄aria sūt cā ꝓxima notitie euidētis ꝯformitatis eoꝝ: ita cū dr̄ ꝙ veritates vidētur i intellectu diuino vt i causa ꝓxima: d3 referri causa ꝓxima respectu obiecti secundarii ⁊ non respectu intellectus diuini.

Diffic. **Sed tunc** occurrit nō parua difficultas: v3 quō illa obā scd̄aria possint partial'r cāre talē notitiā cū tn̄ habeāt esse sm̄ ɋd?

Rn̄sio. ¶ Dico breuit̄ ꝙ iste passus sic d3 itelligi: ꝙ talia obā vt relucēt i spē itelligibili dn̄r mouere itellectū creatū: nō ꝙ i se moueāt: s3 q2 spēs itelligibilis causat imediate talē notitiā: ⁊ sic talia obā dn̄r mouere ex hoc ꝙ spēs itelligibilis eoꝝ q̄ tn̄ pōt esse ab illis obis imediate mou3: ⁊ h̄ patebit .j. q. 7. pn̄tꝭ .d. ⁊ .d. 17. ⁊ i. 2. d. 3. ⁊ expsse in ɋli. ¶ Si dicat̄: nōne spēs itelligibilis est entitas absoluta? Dico ꝙ sic. Mō: quō ḡ pōt eē ab illis obis hn̄tibus eē tn̄ sm̄ ɋd. Dico ꝙ sufficit h̄ ꝙ spēs itelligibilis sit cāta a fātasmate talis obi: ⁊ tale fātasma sit cātū a spē sensibili talis obi: ⁊ spēs sensibilis sit imediate a tali obō: ita ꝙ natura exn̄s i tali sensibili sit rō formalis cāndi talē speciem. Si vero obiecta scd̄aria ꝯparent̄ intellectui separato: natura eoꝝ exn̄s in singulari erit rō formalis cāndi speciē intelligibilē in intellectu puta angelico: vt p3 a doc. in 2. d. 3. Et ex his p3 quō talia obiecta scd̄aria dn̄r mouere intellectū in cognitione abstractiua. Dictum notabile.

¶ Ibi. Et si obiicias cōtra istos duos modos integrantes tertiū modu3 de causa .s. ꝙ ideo dicimur videre in regulis eternis propter duplicem causalitatē itellectꝰ dīni: v3 q2 ꝓducit obā scd̄aria in esse intelligibili: ⁊ q2 ē istud virtute cuiꝰ obā scd̄aria ꝓducta mouēt nāliter intellectū creatū. Dicit doc. ꝙ ex q̄ voluntas diuina ē imediatū ꝑncipiū cuiuslibꝫ actꝰ ad ex̄: ⁊ itellectꝰ dīnꝰ nichil mouet ad ex̄ nisi i ꝟtute volūtatis dīne magis dicere dēmus ꝙ iste veritates videntur i volūtate diuina ɋ̄ ꝙ videantur in intellectu diuino: qui dr̄ lux increata.

¶ Rn̄det Doc. ibi. Rn̄deo intellectꝰ diuinꝰ inɋ̄tū aliquo mō prior est actu volūtatis diuine. Tota ista rn̄sio stat in hoc: ꝙ loqndo de ꝓductione sm̄ ɋd q̄ prescindit ab existentia reali: ista obiecta secūdaria imediate ꝓducuntur actu intellectus dīni: ⁊ eadē obā ꝟtute itellectꝰ dīni nō ꝯcurrēte actu volūtatis diuine mouent intellectū creatū ɋ̄tū ad cōformitatē eoꝝ: supple ꝙ vt sunt in intellectu creato cognita ⁊ cōposita: de necessitate nature cānt conformitatē eorum: ⁊ tota ista causatio nō est respectu alicuiꝰ habētis esse exn̄tie. Si vero loquamur de notitia actuali terminoꝝ dic. vt s̄. q2 ipsa obiecta scd̄aria mouent intellectū creatum ad sui actualē notitiam ⁊ ad actualē notitiam cōformitatis eoꝝ in virtute volūtatis diuine: l3 ɋ̄tū esset ex parte intellectus diuini (cū sit ens ꝑfectissimū: ⁊ ifinitū) possent mouere ad hmōi notitiā: posito ꝙ intellectꝰ diuinus possit agere ad ex̄. Dicit ergo Doc. ꝙ notitia actualis terminoꝝ et compositio eorum ⁊ perceptio siue actualis notitia conformitatis eoꝝ dependēt a volūtate diuina ⁊ ab ipsis obiectis secūdariis nō vt hn̄tibꝰ esse sm̄ quid: sed talia obiecta scd̄aria mouēt intellectū nr̄m ꝓ statu isto vt existūt in singularibus: sic intelligendo ꝙ ratio eorum formalis mouendi est natura eoꝝ exn̄s in singularibus: q2 vt sic primo mouēt sensū: ⁊ vltio spēs itelligibiles repn̄tātes nāa3 eoꝝ absolute mouent intellectū ad perceptionē eoꝝ simplicē: quibus cognitis ⁊ ꝑceptis ⁊ cōpositis mouet̄ intellectꝰ nr̄ ad actualē ꝑceptionē cōformitatis eoꝝ: tota ḡ ista motio fit a talibꝰ obiectis: mō ꝑexposito ⁊ in virtute voluntatis diuine. Sed q2. vt s̄. exposui cōformitas terminoꝝ dr̄ veritas: ⁊ q2 talis ꝯformitas est ab ipsis terminis virtute itellectus dīni: iō dicimꝰ videre cōformitatē siue sincerā ꝟitatē in ipsis terminis vt i obis ꝓximis: ⁊ intellectu diuino vt

virtualiꝰ cōtinēte hmōi terminos: ⁊ vt id in cuiꝰ ꝟtute ta=
les termini mouēt intellectū creatū ad eoꝝ cōformitatem
adinuicē. ¶ Et vt clariꝰ ista intelligant̄ pono aliqua signa
In primo signo intellectꝰ dinꝰ dr̄ opatiuꝰ respectu intelle=
ctionis essentie diuine ⁊ oīm ibi existiū: q̄ intellectio dr̄ p=
prie operatio: ⁊ silr̄ volūtas diuina dr̄ opatiua ad intra a=
mando essentiā dinā: q̄ amor dr̄ opatio eiꝰ. Et vltra intel=
lectꝰ dinꝰ est pductiuꝰ respectu gnātiōis filii. Et volūtas
dr̄ pductiua respectu pductiōis spūs scti: q̄ oia. s̄. declara
ui. d. 2. ptc. 2. Et i isto signo nihil ē creature nec in esse co=

Nō signa intellectꝰ diuini ad obā secūdaria

gnito nec i eē poli: vt pʒ a doc. i. 2. d. 1. q. 1. In scd̄o signo in
tellectꝰ dinꝰ mediāte actu suo pducit oēs q̄ditates i eē co
gnito: i q̄ esse cognito fūdat̄ eē eaꝝ possibile: vt pʒ a Doc.
ꝗ. d. 36. ⁊. 43. Et i hoc signo oia obā itelligibilia simplicia
q̄cūqꝫ sint illa sunt ab itellectu dino. In tcio signo obā se=
cūdaria ꝟtute itellc̄s dini si sūt pn̄tia itellectui creato dn̄r
mouere itellectū creatū ad eoꝝ ꝯformitatē. Et h̄ signū sub
distinguit̄. Prio: qꝛ illa obā scd̄aria q̄ꝫtū est ex pte itellc̄s di=
uini (si sibi nō repugnret agē ad ex) ꝟtute ipsiꝰ itellc̄s dini pn̄t
mouere itellectū creatū ad eoꝝ simplicē apphēsionē semp
itelligēdo. vt s̄. exposui. Scd̄o: ꝙ talia obā vt mouēt itelle=
ctū creatū ad notitiā eoꝝ simplicē mouēt i ꝟtute volūtatꝭ
dine: cū talis notitia sit ꝟa q̄litas absoluta i esse reali. Et
intellectꝰ creatꝰ ꝟtute volūtatꝭ dine ꝯponit illos t̄minos
et t̄mini sic ꝯpositi ꝟtute intellc̄s dini cāant ꝯformitatē eorū
adiuicē: q̄ ꝯformitas dr̄ ꝟitas sincera. Et deinde itellectꝰ
creatꝰ virtute volūtatis diuine percipit hmōi ꝯformitatē:
ita ꝙ notitia ꝯformitatis depēdet ab intellectu creato: et
ab ipsis termis: intelligēdo. vt s̄. ⁊ a volūtate diuina vt a
prima cā in cuius virtute tā intellectus creatus q̄ꝫ obiecta
secūdaria mouent ad pceptionē talis ꝯformitatis: ⁊ sic ex
istis declaratis patere potest intentio doct. ¶ Ibi. Et ex
isto apparet qualit̄ nō est necessaria specialis illustratio
ad videndū: i regulis eternis. Dicit Doc. ꝙ ex q̄ Augu. tn̄
loquit̄ de sincera ꝟitate necessaria ex vi terminoꝝ: nō opʒ
ponere specialē illustrationem ad vidēdū in regulis eter=
nis: sufficit enim generalis influentia lucis increate. Intē
tio Aug. ⁊ doc. est ꝙ omnia principia p se nota siue verita=
tes taliū principioꝝ dn̄r videri in regulis eternis: quia cō
formitas terminoꝝ principii per se noti vr̄ visis terminis
vt in obiecto proximo. Secūdo vr̄ in itellectu diuino vt vir
tualiter cāante siue continente illos terminos. Tertio vi=
detur in eodē intellectu vt in cuius virtute tales termini
mouēt ad cōformitatē eorū adinuicē. Quarto videt̄ i me=
moria dina fecūda vt in cā remota. vt s̄. exposui: ⁊ sic patet
quō ad visionem talis veritatis non requiritur specialis il

Declaratio littere.

lustratio lucis increate: et hoc est quod dicit. Declaro ta
mē hanc litteram. Aug. non ponit in eis. s. regulis eternis
videri nisi vera. s. complexa q̄ sunt necessaria ex vi termino
rū cuiusmodi sunt sola principia p se nota: ⁊ i talibꝰ supple
principiis per se notis est maxima necessitas tā cāe remo=
te q̄ꝫ proxime respectu effectꝰ: puta tam intellectꝰ diuini
ad obiecta mouētia q̄ꝫ illorū obiectoꝝ ad ꝟitatē cōplexio=
nis de eis: memoria fecūda est cā remota tā respectu veri=
tatis principii q̄ꝫ respectu terminorum p̄ncipii: ⁊ intellectꝰ
diuinus mediante actu suo est causa remota veritatis pri
cipii: lʒ sit cā ppinqua respectu terminoꝝ p̄ncipii: ⁊ sic lit=
tera dʒ applicari. Sequit̄. Et lʒ etiā nō sit tāta necessitas
ad perceptionē illius veritatis ꝙ oppositū includat ꝯdicti
onē. Vult dicere doc. ꝙ q̄ꝫuis sit maxima necessitas ꝙ ad
tales terminos ⁊ cōpositionē eoꝝ sequat̄ talis conformi=
tas: ita ꝙ includit contradictionem ipsam conformitatem
non sequi (cum oēs cause huius cōformitatis agāt simpli=
citer de necessitate nāe ad hmōi cōformitatē) nō est tn̄ sim
pliciter necessarium ꝙ talis conformitas percipiat̄: quia si
voluntas diuina nō coageret intellectui ⁊ terminis ad p=
ceptionē siue ad notitiā qua intellectꝰ percipit: nunq̄ꝫ seq̄=
retur talis perceptio. Dicit tamē ꝙ est maxima necessitas
ex parte cause proxime coassistente sibi causa remota. i. ꝙ
q̄ꝫtū est ex parte terminoꝝ qui dn̄r cā pxima: ⁊ q̄ꝫtū est ex
pte intellectꝰ diuini q̄ dr̄ cā remota: ⁊ q̄ꝫtū est etiā ex parte
intellectꝰ creati esset maxima necessitas cāndi hmōi perce
ptionem. Si enim nō repugnaret intellectui diuino cāre
aliquid ad extra in eē reali maxima necessitate seq̄retur in
intellectu creato pceptio ꝟitatis principii. ¶ Ibi. Et si po
natur ꝙ deus coagat terminis ad istum effectum influen
cia generali: non tamen necessitate naturali. Hic rn̄det ta
cite obiectioni: qꝛ dicit ꝙ non est simplr̄ necessitas vt talis
conformitas percipiatur: posset aliquis dicere: imo de ne=
cessitate percipit̄: qꝛ ipsi termini vt apprehensi ⁊ intellectꝰ
diuinꝰ quātū est ex pte eoꝝ de necessitate nature agunt ad
hmōi pceptionē: ⁊ deꝰ semp coagit istis terminis influētia
gn̄ali: ergo stāte apprehensione terminoꝝ ⁊ influentia ge=
nerali dei de necessitate nature seq̄tur perceptio ꝯformita
tis. Rn̄det doc. ꝙ ⁊ si deus coagat oi creature influētia ge
nerali: nunq̄ꝫ tn̄ necessitate nāli: nunq̄ꝫ eni ad aliquā actio
nē realē cōcurrit deus cū creatura necessitate nāli: sʒ tm̄ vo
luntate libera et ꝯtingēti. ¶ Ibi. Sed siue sit influētia ge
neralis siue (qd̄ plus est) necessitas nālis influendi termi=
nis ad hūc effectū: pʒ ꝙ nō req̄rit̄ illustratio specialis. Hec
lr̄a est ex textū: ⁊ sensus est: ꝙ etiā posito ꝙ deꝰ coagat ter=
minis ad ꝯformitatis pceptionē: ⁊ h̄ siue gn̄ali influētia si=
ue nāli necessitate: pʒ ꝙ ad hmōi pceptionē nō requirit̄ spe
cialis illustratio lucis increate. ¶ Ibi. Assumptū de intē=
tione Aug. ⁊c. Hic doc. ostēdit p dicta Aug. ꝙ ipse tātū lo=
quatur de veritatibꝰ principioꝝ p se notoꝝ: vt. s̄. exposui. ⁊
ꝙ hmōi ꝟitates pn̄t pcipi sine speciali illustratiōe lucis in=
create: nā scd̄m ipm etiā ph̄i hmōi ꝟitates pceperūt. Iste
auctoritates Aug. h̄ ostēdunt. Prima ostendit quō multi
ph̄i potuerunt videre ꝟitates infallibiles multoꝝ p̄ncipio=
rū: qui ph̄i derident xp̄ianos ex hoc ꝙ sola fide multas ve=
ritates vident: ⁊ vult ibi Augu. ꝙ christiani nō vident cre=
dita i regulis eternis: ⁊ p aliā auctoritatē vult ꝙ magis re
quiritur specialis illustratio ad vidēdas ꝟitates cōtigētes
q̄ꝫ necessarias: et tn̄ ph̄i multas veritates cōtingentes vi=
derunt vel per hystorias vel per sensus: ⁊ huiusmodi: et ta
men in hmōi pceptione nō fuit eis necessaria aliqua specia
lis illustratio lucis increate. ¶ Ibi. Contra: quid igitur?
Hic arguit per dictum Aug. pbando ꝙ ph̄i non potuerunt
videre hmōi veritates sinceras qꝛ nō nisi pure aie ad illas
ꝯtingunt. ¶ Rn̄det doc. ibi. Respondeo. Ista puritas non 12. de tri. c.
debet intelligi a viciis. Et lr̄a clara est. ¶ Ibi. Ultimo mō 14. vel. 32.
potest concedi ꝙ cognoscuntur veritates sincere i luce eter ⁊. 83. q. 46
na sicut in obiecto remoto cognito. ¶ Supra dixit doc. ꝙ
q̄ꝫuis hmōi veritates videantur in itellectu diuino tanq̄ꝫ i
libro: non tamen sequit̄ ꝙ intellectus diuinus in se videat̄
siue actus intellectꝰ diuini: vt. s̄. exposui: hic aūt dicit ꝙ in
ipso deo vt in obiecto cognito pn̄t cognosci. Si quis enim
deum distincte cognosceret: ab ipso posset sumere oīa p̄n
cipia tā speculabilia q̄ꝫ practicabilia: qꝛ lux increata siue es
sentia diuina est primū principium entiū speculabiliū et vl
timus finis rerum practicabiliū. Qn̄ dicit doc. ꝙ essentia di
uina est principiū oīm speculabiliū. Dʒ sic intelligi ꝙ omia
entia speculabilia suo modo causant̄ ab intellectu diuino ⁊
ab essentia diuina: nā ante actū intellectꝰ diuini nullꝰ ter=
minus siue nulla quiditas est in aliquo esse: vt dixi. s̄. ⁊ ideo
oēs quiditates ⁊ oēs propōnes necessarie speculatiue su=
muntur ab ipsa. Et ipsa essentia est vltimus finis practica
biliū: quia ab ipsa vt a causa remota sumuntur oēs termi=
ni: ex quibus fiunt ppositiones tā practice q̄ꝫ speculatiue.
Sumuntur etiā practicabilia ab ipa essentia nō tantū vt a
causa remota: sed ab ipsa vt a fine vltimo a quo sumuntur
oia principia practica: ⁊ ab illis p̄ncipiis ꝯclones practice:
vt clare exposui in. q. de praxi. sic semper intelligendo ꝙ ab
ipsa vt cognita sumuntur oia ista. Et infert doc. vnū corre
lariū ꝙ cognitio oīm tam speculabilium q̄ꝫ practicabilium
per principia sumpta a luce eterna vt cognita est est perfe=
ctior et purior cognitione sumpta per principia in genere
proprio: et hoc modo cognitio omnium pertinet ad theo=
logum et patet littera vsqꝫ ad finem questionis.

In littera ista sunt aliqua dubia. Primū in h̄ ꝙ scʒ
oia intelligibilia actu itellectꝰ diuini ha=
bent esse itelligibile. prio istatur: ⁊ q̄ro an lapis habeat p̄ci 1. istantia
se esse intelligibile actu intellectꝰ diuini: ita ꝙ nullū aliud
eē habeat: ⁊ si sic: tūc tale eē esset tātū ens rōnis ⁊ nō reale
vt etiā ipse vult. s̄. d. 36. sʒ h̄ est ipossibile. s. ꝙ tātū habeat
eē rōnis: qꝛ quicquid ē a causa reali vt realis est: est ens re=
ale: vt pʒ a doc. ꝗ. pn̄ti. d. q. 7. mō intellc̄s diuinꝰ est tantum
cā realis ⁊ agēs necessario: ergo oē qd̄ ē ab ipo erit verum ens
reale: ergo non tantuʒ intelligibile. ¶ Secundo instatur:
qꝛ passio subiecti non est imediate ab alio q̄ꝫ a sbō qꝛ ponit̄ Secūda.
sbiꝫ cā adeq̄ta illiꝰ: sʒ eē intelligibile est passio entis et ꝯse=
quit̄ oē ens: ergo eē intelligibile puta lapidis erit adeq̄te ⁊ im
mediate ab ipso lapide: ergo non primo ab intellectu diuino.
¶ Tertio instat̄: si pducit oia in esse intelligibili: ergo pducit Tertia.
oia in eē eēntie: ꝯn̄s est p ipm. ꝗ. d. 36. ꝯn̄a pʒ: qꝛ eē intelligi=
bile p̄supponit eē eēntie: et sic prius oia hērēt eē eēntie q̄ꝫ
esse intelligibile: sicut passio p̄supponit eē eēntie subiecti.

Quarta. ¶ Quarto instaꝫ:qꝛ cā naturalis et agēs per modū natu=
re et nō impedita ꝓducit effectū perfectissimū quē pōt ꝓ=
ducere:hec pꝫ a doc.s̄.pñti.d.q.2. sꝫ intellect⁹ diuinus est
hmōi:pꝫ qꝛ vt producit eē intelligibile:producit vt ꝯsidera
tur prioꝛ volūtate:ğ tm̄ per modū nature:nō est ēt ipedit⁹
cū sit formalr̄ infinit⁹:ꝯtinet ēt ꝟtualiter effectū perfectissi
mum:pꝫ qꝛ infiniti vigoris intēsiue.ğ prio producit oē in=
telligibile ſm eē perfectissimū qd̄ sibi nō repugnat:ğ prio
Quinta. producit in eē realis exñtie:qd̄ tñ est falsū:qꝛ tunc creature
haberēt eē necessariū. ¶ Quinto instaꝫ.qꝛ hoc magis vr̄
cōpetere eēntie dīne ꝙ intellectui diuino. Tū qꝛ sicut intel
lectio actualis obiecti est pꝛīcipaliter ab eēntia dīna:qꝛ est
pꝛīcipalis rō intelligēdi ipi itellectui diuino:ğ ipa erit pꝛi=
cipalioꝛ rō producēdi oīa in eē intelligibili. Tū qꝛ eēntia:si
cut magis ꝟtualiter et eminēter ꝯtiet oīa ſm eoꝝ entita=
tem: vt pꝫ qꝛ nō tm̄ formalr̄ infinita:sꝫ ēt fundamētaliter ꝛ
originaliter et origo oīs perfectiōis diuine: vt pꝫ.ſ.d.8.q.
pe.et in q̄li.q.1.ğ magis ꝯtinet oīa ſꝫ eoꝝ itelligibilitatē:
et per ꝯñs magis dꝫ dici ꝙ producūtur actu eēntie diuine
Sexta. ꝙ actu intellect⁹ diuini. ¶ Sexto instaꝫ:qꝛ q̄ro aut produ
cunꝫ oīa vt actu itelligibilia: aut vt tm̄ pōa intelligibilia.
si prio:ğ oīa actu sunt:probaꝫ ꝯña:qꝛ actu itelligibile actu
eſt:probaꝫ:qꝛ obiectū actu intelligibile ē ps mēorie actua=
lis:q nō pt̄ dici actualr̄ nisi actu sit:pꝫ:qꝛ vt sic ē pꝛīcipiū ꝓdu
ctiuū notitie vt pꝫ a doc.i isto p̄mo.d.2.pte.2.q.3.d.7.q.6
ꝛ.7.d.6.7.ꝛ.27.ꝛ in.2.d.1.q.1.d.3.q.8.9.10.ꝛ alibi sepe.si
producit oīa in eē intelligibile tm̄ in pō:ğ ab eterno nō itel
ligit oīa actu:pꝫ ꝙ nihil pt̄ intelligi actu nisi sit itelligibile
actu:ğ seqtur ꝙ intelligibilia nō producūtur actu intelle=
Responsio ad primum ctus diuini in eē intelligibili. ¶ Rñdeo ad oēs istas instan
tias tenēdo ſm ꝟitatē oīa in eē producta actu intellectus
diuini.et primo ad pꝛimā. Dico ꝙ per eē intelligibile nō in
telligit doc.ipam itelligibilitatē p̄cise:q ponitur passio en
tis:sꝫ intelligit esse obiectiuū:ad qd̄ sequitur eē intelligibi=
le.i.ꝙ intellect⁹ diuin⁹ produxit lapidē ab eterno in eē ob=
iectiuo.i.in tali eē in quo pt̄ eē obiectū pōe.i.in sua entita=
te propria:qꝛ vnūqdq̄ est obiectū pōe ſm suā propriā enti=
tatem:et per ꝯsequēs tale est ens intelligibile: non ta=
men ꝙ in tali esse possit actu mouere aliquē intellectū:qꝛ
vt sic hꝫ tātū esse ſm q̄d ꝛ poꝭe:vt pꝫ infra.d.36. Cū ꝓba=
tur de cā reali q nō ꝓducit nisi effectū realē.ꝛc. Dico prio
ꝙ Doc.nō dicit sic:sed tātū dicit ꝙ oīs intellectio est rea=
lis q est cāta a re vel a spē intelligibili:pꝫ:qꝛ p̄ma est itui=
tiua q est a re exñte:secūda est abstractiua. Dico secundo
ꝙ propositio erit vera de causa reali realiter cāte: sed in=
tellect⁹ diuinus est causa realis:nō tamē qñ causat talia
in esse intelligibili dr̄ realiter cāre:qꝛ tūc haberēt veruꝫ eē
reale. Dico tertio (ꝯcedēdo propōnē.s.quod causatur a cā
reali vt reali reale est) ꝙ intellect⁹ diuin⁹ nō pōt dici cā rea
lis:sꝫ eni sit realiter ifinitus ꝛ ꝑfectissime exñs:nō tñ pōt
esse cā alicuius loquēdo de cā proprie accepta:qꝛ itellect⁹
diuin⁹ vt p̄oꝛ volūtate dīna tātū agit per modū nature et
necessario:nō repugnat ꝙ aliquid sit cā necessaria: vt pꝫ
a Doc.in.2.d.1.q.3.qꝛ cū dico cāt/ intelligitur cāre aliđ et
possibile:ꝛ cū dico cāt nec̄io: dico cātū possibile esse neces=
Ad secūdā sariū. Dico ğ ꝙ itellect⁹ dīn⁹ tātū cāt illa in esse cognoscibi
li ſm q̄ditatē:ꝙ dr̄ cā ſm q̄d ꝛ nō proprie cā. ¶ Ad ſm di=
co:ꝙ nō cāt imediate itelligibilitatē:puta lapidis: sed suo
mō producit lapidē i esse obiuo ad quē ꝯcomitaꝫ talis pas
sio. Cū dr̄ ꝙ passio p̄supponit essentiā rei. Dico ꝙ essentia
rei pōt duplr̄ ꝯsiderari. Uno mō i esse reali. Alio mō tātū
in esse obiuo ꝛ i esse possibili. Tūc dico ꝙ passio in eē reali
p̄supponit essētiā in esse reali:ꝛ passio tātū in eē obiuo siue
possibili p̄suppōit essentiā i esse obiuo ꝛ possibili tātū: sic ē
Ad tertiaꝫ in proposito:de esse itelligibili rei ab eterno:ꝛ per hoc pꝫ
Ad quartā rñsio ad tertiā instātiā. ¶ Ad quartā ꝯcedo propōnē illaꝫ
loquēdo de effectu quē pōt producere:sed nego ꝙ intelle=
ct⁹ dinus possit producere effectū in esse realis exñtie:qꝛ re
pugnat sibi posse aliqd causare ad ex:vt pꝫ a Doct.in isto
primo.d.2.q.8.q.vlti.in quoli.q.7.q.14.ꝛ alibi.pōt eni ꝓ=
ducere aliqd eē tātū in esse obiuo siue possibili. Et loquen
do de tali esse.dico ꝙ producit hoīem in esse perfectissimo
q̄ sibi pōt cōpetere:et sic nō posset producere hoīem in es=
Ad quintā se perfectiori. ¶ Ad quintū dico primo:ꝙ nō est sīle de in=
tellectiōe obiꝛ de esse obiectiuo talis obiecti:qꝛ forte itel=
lect⁹ diuin⁹ se solo pōt producere ſm ꝛ nō primū:sicut etiā
intellect⁹ noster causat suo mō intentiones scd̄as:ꝛ hoc tā
tū in eē obiuo:ꝛ tñ nō causat se solo notitiā eaꝝ:cū dr̄ ꝙ es
senti.magis ꝯtinet virtualiter ꝛ eminēter. Dico ꝙ veꝝ est

quātū ad esse reale:ꝛ nō ꝙtū ad esse obiuū ꝛ possibile. Nec
tñ seqtur essētia dīna ꝯtinet virtualiter.s.ſm eē reale:er=
go imediate pōt ipsū producere in tali eē:sufficit ei ꝙ pos=
sit producere dīna:q est eadē realiter illi: vt pꝫ a doc. Dico
secūdo ꝙ posito ꝙ producātur in tali eē etiā ab essentia di=
uina:ꝛ magis ꝙ ab intellectu dīno:tñ talis productio ma=
gis attribuitur intellectui: sicut etiā ꝟbū diuinū:lꝫ sit ab
intellectu dīno ꝛ essentia:dr̄ tñ exprimi per intellectū. Sed
de hoc alias erit sermo prolixioꝛ. ¶ Ad sextū:dico primo ꝙ Ad sexta
esse actu intelligibile pōt duplr̄ itelligi:vel in actu q̄ditati
uo obāli tātū:vel in actu reali.p̄mo mō oīa sunt actu entia
intelligibilia:nō aūt secūdo mō:dico scd̄o ꝙ actu intelligi=
bile pōt adhuc duplr̄ accipi. Uno mō ꝙ ex natura rei sit p̄= Actu intelligibile accipitur multipliciter
sens intellcꝰui diuino in rōne obī actu itelligibilis. Alio mō
ꝙ dicatur actu intelligibile eo ꝙ virtualir̄ ꝯtinetur in essē
tia:per quā est actu intelligibile.ita ꝙ sola ꝟtute eēntie ha
beatur notitia illi⁹:ꝛ sit pñs intellectui dīno primo mō nō
sunt actu intelligibilia:sed tm̄ scd̄o mō. ¶ Secūdo princi= Alia difficultas
paliter dubitaꝫ in ħ qd̄ dicit:ꝙ in talib⁹ terminis relucent
de se oēs ꝟitates tāꝙ in obis proximis. Contra.primo:qꝛ
ꝟitas relucēs in illis termis est q̄dā ꝯformitas euidēs vni
us t̄mini ad aliū t̄minū:vt pꝫ a Doc.in pñti.q.ꝛ alibi sꝫ ta
lis ꝯformitas est relatio:vt pꝫ:aut ğ realis aut ratiōis:nō
scd̄o:quia tūc eēt illa veritas tātū cāta ab aliquo extra ra=
tionē t̄minoꝝ:ꝛ sic nō ꝯtineretur virtualr̄ in t̄minis cui⁹ op
positū dicit Doc. Nō primo mō qꝛ relatio realis est int̄ ter
minos reales ꝛ realr̄ distinctos:vt pꝫ a doc infra d.26.sꝫ
illi t̄mini vt sūt p̄cise termini propōnis necessarie ꝛ per se
note:nō hñt esse reale:qꝛ tūc haberēt esse tātū ꝯtingenter.
Tū etiā:qꝛ hec est necessaria:ꝛ per se nota:hō est aīal rōna
le:ꝛ tñ t̄mini nō distinguūꝫ realr̄:ğ nō ꝯtinēt talem ꝯformi
tatē. ¶ Scd̄o instatur:ista veritas necessaria aut p̄cise est
a t̄minis vt obis proximis:aut a t̄minis ꝛ a ꝯplexiōe t̄mino
rū.nō primo:qꝛ Doc.dicit sic apphēsa ꝛ ꝯposita causant ap
prehensionis ꝯformitateꝫ:ğ talis ꝯformitas p̄supponit cō
positionē t̄minoꝝ. Et ibi ēt dicit vr̄ ꝙ ꝯdictionē includat ali
quē intellectū talē ꝯpositionē formare ꝛ ꝯpositionē nō esse
ꝯformē t̄minis:ğ talis ꝯformitas non est immediate a ter
minis illis. Non scd̄o:qꝛ tūc talis ꝟitas seu ꝯformitas nō
esset necessaria:qꝛ depēderet ab intellectu ꝯponente t̄mi=
nos:ꝛ vltra euidētia propositiōis per se note nō eēt tātuꝫ
ratiōe t̄minoꝝ:cui⁹ oppm̄ dicit doc.s̄.d.2.parte p̄ma.q.2.
¶ Rñdeo ad primū ꝙ illa ꝯformitas nō est relō actualis Rñsio
nec rationis nec realis:sꝫ est tātū relatio fūdamētalis:ita
ꝙ termini nullo intellectu ꝯsiderāte hñt nec̄iā ꝛ euidētem
ꝯformitatē adinuicē:ita ꝙ aīal rōnale euidenꝫ includit risi
bile:percipiēs ğ t̄minos p̄cipit euidēteꝫ ꝯformitateꝫ int̄ il
los.i.ꝙ percipit euidēꝫ vnū t̄minū hr̄e necessariā ꝛ euidēteꝫ
hitudinē fūdamētalē ad aliū t̄minū:puta ꝙ vn⁹ euidēter
icludit aliū. ¶ Ad ſm dico:ꝙ tātū t̄mini icludūt illā ꝟita=
tē ꝛ ꝯformitatē:sꝫ nō pt̄ p̄cipi illa ꝯformitas nisi pri⁹ p̄cipiā
tur t̄mini illi ꝛ ꝯpositio eoꝝ q̄b⁹ p̄ceptꝭ stati p̄cipiꝫ ꝙ illa cō
positio ē ꝯformis illis t̄minis. Dico ēt ꝙ percipiēs t̄minos
illos nulla facta ꝯpositiōe euidenꝫ p̄cipit necessariā hitu=
dinē vni⁹ ad aliū ꝛ euidētē ꝯformitatē:sꝫ nō percipit ꝯposi=
tionē esse ꝯformē t̄minis nisi pri⁹ ꝯponātur ꝛ p̄cipiaꝫ talis
ꝯpositio. ¶ Tertio p̄ncipalr̄ dubitaꝫ i ħ qd̄ dicit ꝙ illa obā Termini dū componentes eorum includūt ꝟitatem
scd̄aria sūt lux:qꝛ maifestatiua. Cōtra:qꝛ obm̄ manifestare
se p̄ōe ē facē cognitionē sui i tali pō p quā manifestaꝫ siue
cogscīꝫ:sꝫ ħ nō ē poꝭe. Tū qꝛ hñs eē tm̄ poꝭe ꝛ ſm q̄d:nō pt̄ eē Alia difficultas
cā nec totalis nec p̄tialis alicui⁹ entꝭ i actu ꝛ absoluti:pꝫ qꝛ
cā nō cāt realr̄ nisi inq̄tū ē in actu:sꝫ notitia illoꝝ obōꝝ ē
entitas realis ꝛ actualis ꝛ absoluta:vt pꝫ.q.13.q̄l.ğ nō sūt
manifestatia sui. Si dicaꝫ ꝙ sūt manifestatia iquātū sunt i
actuali exñtia. Cōtra:qꝛ tūc nō causant nec̄iū ꝟitatē cū tā=
tū habeāt eē ꝯtigēs ꝛ poꝭe. ¶ Scd̄o posito ꝙ illa obā secū
daria causēt p̄tialr̄ noticiā sui q fiūt manifesta intellcꝰui quō
sunt manifestatia ꝟitatꝭ nec̄ie icluse i illis obiectis. Si eni
causant talē noticiā euidētē q̄ro ad q̄d t̄miaꝫ:aut termiaꝫ
ad obā illa p̄cise:aut ad ꝯformitatē t̄mioꝝ:q dr̄ ꝟitas: aut
ad ꝯpōnē termioꝝ:aliud nō vr̄ posse assigri. Si prio:ğ tan
tū hr̄ noticia de terminis icōplexis. Si tertio:ğ talis noti
cia erit p̄cise ab itellectu:pꝫ qꝛ sol⁹ itellcꝰs ꝯponit illos ter=
minos. Si ğ ꝯpositio termioꝝ p̄cise fit ꝟtute itellcꝰs:ēt noti
cia talis ꝯpositionis erit p̄cise ab intellectu: ergo illa obā
non sunt manifestatiua veritatis compositionis. Si secun
do:contra/qꝛ illa ꝯformitas vt dictū est.s.est tātū relatio
fundamentalis et talis nichil est distinctum a fundamento
et termino:sed est precise fundamentum et terminus: er=

go dicere ꝙ talis notitia terminatur ad ꝯformitatē est dicere ꝙ precise terminatur ad terminos: et sic tātũ erũt termini manifesti. ¶ Rñdetur ad pmũ: ⁊ dico primo: ꝙ ⁊ si nõ possint causare talē notitiā ꝟtute propria: sufficit ꝙ virtualiter contineantur in aliquo ꝙ possit causare hmõi notitiā: ⁊ sic ꝯtinētur i volũtate diuia. Dicim⁹ eñi ꝙ oē obm̄ est manifestatiuũ sui: põe cui⁹ ē obm̄: ⁊ tñ nõ qdlibet põt cāre notitiā sui: sꝫ sufficit ꝙ virtualr. vel essētialr ꝯtineat i aliq: qd sit catiuũ talis noticie. Dico scdo ꝙ spēs itelligibilis eorũ est cātiua talis notitie q̄ spēs cātur saltē remote ab aliquo singulari extra exñte: ⁊ ꝓpinqꝫ ab itellectu agēte ⁊ fātasmate: vt alias exposui: ⁊ hoc mõ pñt dici causare noticiam sui. Dico t'tio ꝙ aliqd manifestari põt dupl'r itelligi. s. effectiue vel formal'r. pmo mõ cāns notitiā alicui⁹ obi manifestat effectiue illd. ⁊. mõ obm̄ relucens in tali notitia fit formal'r notũ tali notitia: ⁊ h̄ tñ denoiatiõe extrinseca: vt pꝫ p Doc. i. 4. d. 1. q. 1. ⁊ sic obm̄ actu cognitũ manifestat se formal'r: qꝛ tũc est notũ itellectui. Dico breuit tñ ꝙ ista obā scdaria sũt ꝓprie manifestatiua ꝟitatis icluse i illis: sic tñ intelligēdo ꝙ ipis t'minis cognitis vñcũqꝫ cauet talis noticia: stati vt sic cogniti cānt euidētē ꝯformitatē fũdamētalē in itellectu apphēdēte t'minos illos: stāte eñi notitia horũ terminoꝝ. s. aialis rõnalis ⁊ risibilis stati ē notũ itellectui ꝙ aial rõnale imediate ⁊ adeq̄te icludit risibile: sicut ēt stāte notitia pfecta duoꝝ alboꝝ: ē imediate notũ ꝙ illa duo alba sũt fũdamētal'r similia: sic i ꝓposito. ¶ Ad 3ꝫ: dico pmo ꝙ loquēdo de ꝟitate siue de ꝯformitate fũdamētali ꝙ notitia talis ꝟitat' pcise t'minat ad t'minos: sicut cognitio similitudinis fũdamētalis pcise t'minat ad duo alba. sic i ꝓposito: nec est necesse: ꝙ termineƚ ad aliqd tertiũ distinctũ a terminis. Dico scdo: ꝙ loquēdo de ꝟitate ꝯpõnis termioꝝ ꝙ notitia ꝟitat' necessarie nõ terminat pcise ad illā cõpõnē sꝫ terminat ad ꝯpositionē ⁊ ad terminos simul: qꝛ tũc apphēdit ꝯpositionē talē esse ꝟe ꝯformē terminis. i. ꝙ sicut termini hñt ꝯformitatē adiuicē: sicut totũ ⁊ ps hñt talē ꝯformitatē ꝙ totũ natũ est eē mai⁹ parte: ita si eodē mõ ab itellectu ꝯponātur formādo istā: totũ est mai⁹ parte: tũc percipiēs talē ꝯpõnē: ⁊ ēt terminos pcipit manifeste talē ꝯpositionē eē ꝯformē terminis: ⁊ hoc vndecũqꝫ cāetur talis notitia. Cõcedo ēt ꝙ scdo mõ termiatur ad ꝯformitatē fũdamētalē nõ ad relõnē realē actualē: qꝛ nec termini hñt esse actuale sꝫ tñ esse obiectiuũ ⁊ possibile. ¶ Ex his aduerte bñ qũo termi ꝓpõis ꝯtinēt nec'io ⁊ adeq̄te euidēt ꝟitatē ꝓpõnis p se note ⁊ ꝙ talis euidētia pcise depēdet ab illis termis: sꝫ eñi illi termi sint imediate cāti ab itellectu diuino q̄ cāt illos i tali eē: ꝯcomitāter dat ēt talē ꝯformitatē: ita ꝙ talis ꝯformitas est tñ ab illis t'mis vt a cā imediata totali pcisa ⁊ adeq̄ta: ita ꝙ ipsis circũscriptis ē simpliciter impossibile ꝙ hēatur talis ꝯformitas: ista tñ ꝯformitas est ēt ab itellectu diuino vt a cā tñ remota pro q̄to. s. cāt terminos i tali eē: sꝫ ipsis cātis: tũc ꝯformitas actualis si qua sit erit pcise a termis. Ex his ifero: ꝙ sꝫ notitia propõnis per se note possit aliũde cāri q̄ a termis: tñ ꝯformitas euidens nõ põt aliũde cāri pterq̄ a t'minis. Et vltra sꝫ absolute possit aliũde cāri notitia propõnis p se note: tñ ꝙ causet talis notitia vt euidēs forte nõ põt sic cāri nisi forte ab illo q̄ ꝟtual'r ⁊ eminēter ꝯtinet termios fm totā eoꝝ entitatē: qd forte soli deo ꝯpetit. vt exposui i. 2. d. 3. Et oia ista bñ nota ⁊ põdera qꝛ ad multa valēt. ¶ Quarto pncipalit dubitat i hoc: qd dicit. s. ꝙ ab essētia diña sumũtur oia principia tā practica q̄ speculabilia. Cõtra. pmo: qꝛ d eodē obõ sub eadē rõne formali ꝯsiderato esset scia practica ⁊ speculatiua: qd nõ vꝫ: qꝛ tũc practica ⁊ speculatiua nõ distiguerent ab obis: cui⁹ oppm̄ expsse tꝫ. q. vlt. ꝓlo. pꝫ ꝙ nõ distinguerētur p obā: qꝛ a q̊ sumũtur pricipia siue practica siue speculatiua ab eodē sumũtur oēs ꝯclones ꝟtual'r ꝯtēte in illis pricipiis: vt pꝫ p Doc. vbi. s. ⁊ per ꝯñs ab eodē sumitur tota scia. Cũ ḡ oia pncipia tā practica q̄ speculatiua accipiātur a deitate: seq̄tur ꝓpositũ. s. ꝙ iste scie nõ distiguũt p obā. Nec valet dicere: ꝙ essētia diña prout ꝯsideraƚ sub alio ⁊ alio respectu põt accipi alia ⁊ alia scia: ⁊ sic vt ꝯsideratur sub rõne vlti. finis accipiƚ scia practica: ⁊ vt ꝯsideraƚ sub illo respectu q̄ ē pricipiũ oim̄ accipiũtur pricipia speculatiua: qꝛ isti respect⁹ sũt tñ respect⁹ rõnis: vt pꝫ: ⁊ sic scie ille essēt tñ entis rõnis ⁊ nõ realis obiue: qd ē icõueniēs. ¶ Secũdo istat: qꝛ tũc seq̄ret ꝙ ois scia speculatiua esset ꝟe practica. qd ē ipossibile: probat: qꝛ ois talis hꝫ essentiā pro vltio fine: pꝫ qꝛ ois sciētia ē ordiabilis ad vltimũ finē oim̄: sic ad essētiā vt ad vltimũ finē. ¶ Rñdeo ad pmũ. Dico primo: ꝙ sustinēdo ꝙ scia practica ⁊ speculatiua distinguātur pp disticta obā vel pp distictas rões formales in eodē obõ: dico vt dixi i illa. q. prolo. de praxi. Rñdēdo ad rões Gregorii. vide ibi. Dico scdo ꝙ nõ apparet icõueniēs ꝙ ab eodē obõ simpl'r illimitato ⁊ sub eadē rõne formali reali tñ ⁊ absoluta sumat tā pncipia practica q̄ speculatiua. Cũ vꝫ: ꝙ h̄ ē ꝯ Doc. dico ꝙ doc. nõ dicit ibi expsse ꝙ speculatiua denoiet ab alio obõ ⁊ practica ab alio: sꝫ dicit ꝙ practica sumit ab obõ: ⁊ nõ a fine vt finis est: nec a praxi: sꝫ tñ a fine siue ab obõ praxis: nõ negādo q̄n ēt ab eodē obõ nõ possit accipi sciētia speculatiua. Dicit eñi doc. i pric me. sue. q. 7 vbi sic dicit: pꝫ qũo de⁹ inq̄tũ de⁹ vel inq̄tũ bon⁹ vl fm aliā rõnē absolutā põt esse obm̄ scie practice: ḡ scia practica et speculatiua ñ distiguũt penes obm̄: qꝛ nullũ ē itelligibile circa qd nõ possit esse fm rõnē absolutā ei⁹ ita opatio volũtat' sicut operatio intellect⁹: hec ille. Et sic posset ꝯcedi ꝙ de eodē obõ simpl'r illimitato: ⁊ forte ēt nõ illimitato põt esse scia practica ⁊ speculatiua: practica tñ dirigit ad dilectonē illi⁹ vt vltimi finis: speculatiua tñ stat i ꝯsideratione absoluta illius essentie. Et per hoc patet respõsio ad 3m. Rñ.

Margin notes (left column): Rñsio — Non quodlibet obiectũ causat notitiaꝫ sui — notitia veritatis fundamētalis propositionis termiatur ad terminos

Questio. Quinta.

Quinto qrit Doc. Utrũ i oi creatura sit vestigiũ trinitat'. Quātũ ad primũ articulũ. Hic recitatur primo opinio S. Tho. q̄ opinio stat i duob⁹ dictis. Primũ est de descriptiõe vestigii. et dicit ꝙ vestigiũ in corporib⁹ ē impssio derelicta ex trāsitu alicui⁹ super vacuũ (supple i põ plenũ) vel. s. plenũ: ipsũ iperfecte repñtās illud supple cui⁹ est vestigium. Et nota ꝙ vestigium in corporibus non est aliquid impressum super omnino vacuum: nec super omnino durum: nec super omnino fluuidum: sed super materia molli que cedit et impressionem recipit et seruat. Secundum dictum est ꝙ vestigium representat aliquid tantum sub ratione speciei: imago vero sub ratione indiuidui. Et exempla patent in littera. ¶ Ibi. Quantuꝫ ad secundum articulum in quo queritur de ratione vestigii: siue in quo consistit ratio vestigii trinitatis. ¶ Hic recitatur opinio Henri. quoli. 9. q. 1. ⁊. 2. qui dicit ꝙ creatura habet triplicem relationem ad deum secundum tres modos relatiuorum quos ponit philosophus. 5. meta. t. c. 20. Quorum primus fundatur super vnũ et multa vt similitudo super vnum: et dissimilitudo super multa: et equalitas super vnum: et inequalitas super multa: et quomõ hoc sit infra exponam. d. 31. Secundus modus fundatur super actionem et passionem: siue super potentiam actiuam et passiuam: vt paternitas et filiatio: et quomodo hoc intelligatur vide Doc. in tertio. d. 8. ⁊ in quoli. q. 13. Tertius modus fundatur super mensuram et mensurabile: de quo modo subtilit vide Doc. in quoli. q. 13. Dicit ergo Hen. ꝙ fm primũ modũ creatura dicit relationē exēplati ad suũ exēplar: ⁊ quo ad secũdũ modũ dicit relationeꝫ ad deũ vt causati ad causam: ⁊ quo ad tertiũ modũ dicit relationē mensurati ad deũ mensurantē: siue ad deũ vt finita ad causam finalē. Et sic ratio vestigii trinitatis in creatura consistit in his tribus respectibus simul: ita ꝙ vnus sine alio nõ sufficit. ¶ Ibi. Sed respectu: cui⁹ est ex parte dei. i. quid repñsentat vestigiũ in deo. Dicit Hen. ꝙ tātũ representat appropriata tribus personis diuinis: qꝛ per primũ respectuꝫ s. similitudinis representat artem exemplātis que appropriatur filio: per secundũ: potentiā producentis que appropriatur patri. per tertiũ: bonitatem finientis: que appropriatur spũi sancto: ⁊ sic patet opinio Hen. ¶ Ibi. Cõtra illud qd dicitur in primo mēbro. Hic doc. arguit ꝯ id quod dicit Tho. vbi. s. s. ꝙ vestigiũ repñtat tātũ sub rõne spēi: et imago sub ratiõe indiuidui. Et supponit vnũ etiā fm Tho. ꝙ imago repñtat totũ immediate: ⁊ vestigiũ repñtat partem. Si ergo per possibile tātũ esset vn⁹ hõ in mundo et a me esset cognitus: si viderem vestigiuꝫ pedis illius hominis: certũ est: ꝙ tale vestigiũ nõ repñtaret ipsũ hominē cõfuse. i. fm aliq̄ rationē cõmunem sibi ⁊ aliis: sed repñtaret ipsum distincte: ⁊ tñ illud vestigiũ vel similitudo pedis non diceretur imago: ergo falsum est dicere ꝙ illud quod repñsentat aliquid sub ratione indiuidui est imago eius. Nam ad hoc ꝙ dicat imago requiritur ꝙ representet: vel ꝙ sit similitudo totius indiuidui et secundũ oēs partes: patet etiam ꝙ non est verũ ꝙ vestigiũ tātũ repñtat sub rõne spēi per casum positum scilicet si tantum esset vnus homo. ⁊c.

Margin notes (right column): S. Tho. in primo scripti. d. 3. art. 2. ⁊ in. 1. parte. q. 95. arti. 7. — Henri. — Contra Tho. de vestigio

Vestigium fm Sco. **Quantū** ad hoc. Doc. hic describit vestigiū in corpo nbꝰ dicēs. Vestigiū est similitudo illiꝰ partis animalis a qua impmit̄ i aliqd sibi cedēs: p cuiꝰ cognitionē argutiue deuenit̄ in cognitionē totiꝰ. i. q vestigiū est aliqd impressū ab aliq̄ parte animalis: puta a pede hois: qd ipsum est imediate similitudo illiꝰ partis: q̄ parte cognita facilr deuenimꝰ i cognitionē totiꝰ: na p illud vestigiū cognoscit̄ imediate q pars imprimēs sit pars illiꝰ totiꝰ: p quā cognitā arguitiue cognoscat̄ totū. Si autē impressū esset immediate similitudo totius: tunc non diceretur vestigiū sed imago illius. Et patet littera Doc.

Dubium. **Sed aliqualiter** dubitat̄ quō p vestigiū cognoscitur vestigiatū: nō eni cognitio partꝭ est cā cognitiōis totiꝰ cū cognitio totiꝰ sit pfectior cognitiōe partꝭ. Cū ēt: q2 vestigiū ē silitudo ptis: s3 nō pōt cogsci silitudo ptꝭ puta hois: nisi pcognita pte illa: z illa ps si cogscit̄ eē ps hois nisi pcogscat̄ hō: si g pcogscit̄ hō g p vestigiū cognitū nō deuenit̄ i cognitiōe vestigiati: q2 pcognoscit̄.

Declaratio ❡ Dico q cognitio partꝭ nō est cā cognitiōis totiꝰ: sed parte cognita iclinat̄ itellectꝰ ad cognoscēdū totū: cuius est pars: ita q cognitio totiꝰ aliunde cāt̄ur: sicut cognitio effectꝰ nō est cā cognitiōis cause: s3 cognito effectu mouet̄ intellectꝰ ad cognoscēdā causam z cognitio cāe aliunde cātur q̄ ab effectu: vt. s. expositū ē. q. pma. plo. Ad aliud cōcedo q actu nō cognoscit̄ similitudo partꝭ: nisi ēt toto simul cognito: nec ēt actu cognoscit̄ illud impssū esse similitudinē

Quō p vestigium cognoscit̄ vestigiatum. partis parte nō pcognita. Quō g per vestigiū cognoscitur vestigiatū si illud precognoscitur? Dico q absoluta vestigij priꝰ cognoscitur i se: z post cognoscitur q ē similitudo partis prehabita cognitiōe partis in se: z q2 illa est pars totiꝰ habita cognitiōe partis pōt inqsitiue deueniri in cognitionem totius. z hoc mō per vestigiū cognoscit̄ vestigiatū: pꝰ us tñ ignotū: z habita cognitiōe vestigiati: tūc actu pt cognosci tale impssū esse formaliter vestigiū talis vestigiati. ❡ Ibi. Hoc etiā ad propositū applicādo. Hic Doc. iprobat opi. Thom. de illa dñia posita inter vestigiū z imaginē loquēdo de vestigio z imagine trinitatꝭ. q2 nulla creatura repñtat deū nisi fm cōceptꝰ cōes z nō fm cōceptū specialem. s. spēi specialissime: vt diffuse ostēsū est. s. q. pma. pꝰtis. d. Et sic nō est dñia creature ad creaturā: puta lapidis ad aiam rōnalē i repñtādo deū in rōne cōi z nō cōi: q2 ois creatura qcunq sit illa tñ repñtat deū in cōceptu cōmuni. ❡ Ibi. Nō ēt dr in secūdo mēbro. Hic iprobat opi. Hen. z primo i hoc qd dicit q vestigiū tm̄ cōsistit i relatiōibꝰ. Et dicit Doc. q cōsistit etiā in aliq̄ absoluto in quo fundatur relatio similitudinis. s. vestigij ad vestigiatū. Hoc probat. Q2 vestigiū est similitudo vestigiati: ex quo suppleuestigio cognito cognoscitur illud vestigiatū: z sic vestigiū pōt pcognosci naturalr illi cuiꝰ est vestigiū: s3 relatio nō pt pcognosci termino naturalr: si eni vestigiū tātū esset relatio vt dicit Hen. nunq p vestigiū cogsceret̄ vestigiatū: q2 vestigiatum est terminꝰ talis relatiōis: s3 terminꝰ sēper priꝰ cognoscitur relatiōe: vt dixi. s. imo nulla relatio pōt cognosci nisi termino pcognito. ❡ Ibi. Itē qd dr q illi tres respectus pertinēt ad illos tres modos relatiuorū. Secūdo Doc. improbat Hen. ex hoc qd dicit q relatio pmi z secundi modi fundat̄ i creatura ad ipm creatorē. Cū ergo talis relatio sit mutua: vt p3 per Ari. 5. meta. t. c. 20. seqret̄ q deꝰ posset referri ad creaturā relatiōe reali: quod est impossibile: vt tenēt cōit̄ Doc. z subtilit̄ probat Doc. ifra. d. 30. ❡ Ibi. Qd autē adducit de pmo mō de similitudine nō valet: q2 similitudo pmi modi est similitudo vniuocatiōis: p3 per Arist. 5. meta. c. ad aliqd: talis eni silitudo proprie fundat̄ super vnū spē: sicut dicimꝰ q albū est simile alteri albo: q2 vtrūq albū participat albedinē in cōmuni: z p3 q hmōi silitudo nō ē creature ad deū: imo fm ipsū nō est aliq̄ cōuenientia creature ad deū i aliq̄ cōceptu vniuoco. vt s. patuit. q. pma plentꝭ. d. Silitudo ergo exēplati ad exēplar nō est silitudo vniuocatiōis (cū exēplar z exēplatū nō vniuocentur neduz i aliq̄ spē specialissima s3 nec in aliq̄ cōceptu ēt cōisimo) s3 magis exēplati ad exēplar est similitudo imitatiōis: et per cōns talis relatio magis ptinet ad tertium modum relatiuorum q̄ relatio est mensurati ad mensurā: exemplar autem hz abet rationē mēsure respectu exemplati.

Quātū ergo ad secundū articulū. Hic Doc. determinat i qbꝰ cōsistit vestigiū trinitatꝭ. Et primo dicit q ois respectꝰ creature ad deū pertinet ad tertiū modū relatiuorū: z cōclusio dz sane intelligi: nō eni ois respectꝰ creature ad deū est mēsurati ad mēsurā: vt p3 de respectu effectꝰ ad cām: s3 q̄tū ad hoc: q2 nulla relatio creature ad deū est mutua. Deīde dicit q vestigiū cōsistit i aliqbus absolutꝭ: z forte i aliq̄ respectu sicut i tertia sui parte. In qbꝰ cōsistit vestigium. Et primo probat de absolutꝭ p Aug. 6. de tri. c. 10. vel. 28. Hec igit̄ oīa q̄ arte diuina facta sunt z vnitatē q̄ndā in se ostēdunt z spēm z ordinē: vnitas autē est perfectio absoluta: sicut p3 per exēpla sua. Unū iqt aliqd ē sicut nā corporum: vnitas eni accipit̄ pro ipsa entitate. Species ēt siue forma ē aliqd absolutū: sicut p3 per exēpla sua ibidē: sicut sunt q̄litates corpoꝝ z doctrine aiaꝝ. Ordo autē aliquē respectū dicit: s3 non ad finē vltimum s3 ad operationē: vñ dicit: aliquē ordinē tenēt sicut sunt pondera z amores aut delectatiōes aiaꝝ: z forte hic ordo accipit̄ p respectu actꝰ primi ad actū secundū: z si ordo accipit pro ipsa opatione vt amor: z hmōi satis patebit i. q. 13. q̄li. q s3 operatio talis puta itellectio z volitio icludat aliquē respectū: non tñ est essentialiter relatio. Hec tria sic sumpta repñtāt sub ratiōe similitudinis tria corrñdētia eis i deo: q2 vnitas summā vnitatē pmi principij a q̄ est origo. spēs summā pulchritudinē: ordo seu operatio perfectissimā opationē. Nota q hic non accipit̄ proprie silitudo q̄ est iter iduidua eiusdē spēi specialissime: s3 accipit̄ silitudo tātū vniuocationis p q̄nto i. q vnitas q̄ est formalr i creatura z vnitas q̄ est formalr i deo cōueniunt vniuoce i vnitate communi: z hec silitudo vltra h q est vniuocationis hz ēt q illa similia cōueniūt vniuoce i cōceptu q eodē noie dr. z q̄ ad hoc differt vestigiū hoc mō acceptū a vestigio fm proportionalitatē: s3 enī productū z producēs primū sūt vniuoce saltē i cōceptu entis et sic aliqualr dicant̄ silia summe vniuocatiōis i cōceptu entis: non tñ sunt vniuoca mō supradicto: vt p3: z sic p3 littera. Lra sequēs clara ē vsq. ibi. S3 quō accipit̄ rō vestigij i diuinis q̄ sit silitudo partis: cū i diuinis non sit pars. Respondeo zc. ❡ Nota pro itelligētia huiꝰ littere q i diuinis proprie non ē numerꝰ: vt declarat doc. ifra. d. 24. nec proprie ps nec q̄si pars cōstitutiua: vt ifra patebit a Doc. d. 5. q. 2. s3 possit eē ibi q̄si pars non itegralis s3 subiectiua: vt s. dixi i prolo. i. q. de sbō theologie: q tres persone sunt quasi ptes subiectiue: tñ vt nos cōcepimꝰ trinitatē eē quoddam totū nō i re: s3 i nro itellectu sic cōcipiēte: psona erit ibi ps vt cōcipit̄ i nro itellectu. Et nota q p rōne vestigij nō deuenimꝰ in cognitionē personaꝝ q̄ ad eoꝝ propria: s3 tantum q̄ ad propriata: z q2 vnū veꝝ bonū sunt iq̄ s3 creatura: z h sunt appropriabilia tribꝰ psonis: z si actu ista tria q̄ cōplent rōne vestigij approprient̄ illi psone: adhuc i intellectu nro erit ibi psona vt ps: et ex natura sua sint appropriabilia: s3 nō actu approprient̄: adhuc erit ibi ps: z sic vestigiū dz repñtare ptē inq̄tū est appropriabile illi persone: z ipsa psona cognita cognoscimꝰ totū. i. ipsam trinitatē. ❡ Nunc expono istā lrām vt trinitas est q̄si quoddā totū numerale saltē in cōceptu intellectꝰ nri: q2 in itellectu nro: pnt eē tres cōceptꝰ distincti realr respectu triū psonaꝝ: psona est ibi q̄si ps huꝰ totiꝰ: nō accepta i se s3 pnt cōcipitur in intellectu nostro: ita etiā appropriatū psone inq̄tū appropriatū est ibi q̄si ps eiusdē: q2 accipit̄ p illo cui appropriatur. i. q species vnitas et ordo: vel vnū veꝝ z bonū: vt actu appropriantur puta filio in q̄ est summa vnitas: q2 pncipiū ois creature: z summa pulchritudo: z pfectissima opatio / vt p3: z silr summa bonitas: sūma vnitas: summa veritas: ista vt actu appropriātur filio p intellectū nrū dñr ps: q2 filiꝰ cui appropriantur dr pars h mō pdicto. Seqtur. Nec tñ h: s3 etiam appropriabile. zc. i. s3 vnitas / veritas / z bonitas nō actu appropriuntur vni persone: q2 tñ sunt appropriabilia vni psone / puta pri vel filio: adhuc ista appropriabilia vni persone sunt ibi q̄si pars: q2 z illa persona cui sunt appropabilia hz rōne q̄si ptis: z h est qd dicit: q2 eiꝰ rō. s. appropabilis vt est et vt cōcipitur: cōplete saluatur in vna psona. i. q vnitas / veritas / z bonitas. vel spēs / vnitas / z ordo: vt cōcipiūtur vt appropabilia pñt cōplete saluari i vna persona: z per cōns rō eiꝰ. s. attributi appropabilis nō ponit trinitatē: cū ex se sit appropabile vni persone: sed ponit cōcomitāter vnitatē alicuiꝰ persone: in q̄ sit vel cuius sit appropabile. Seqtur. Lz igitur creatura cōiter nō repñtet nec psonā vt psona: q est in itellectu nro q̄si pars trinitatis: vt p3: nec appropatū vt appropatū: q2 appropatū vt appropatū alicui persone nō pōt cognosci nisi pcognoscatur illa persona cui apprope tur. Sufficit g q creatura q̄ dr vestigiū trinitatis repñtet ipsa attributa / vt sunt appropriabilia vni persone: z sic illa appropabilia: vt hmōi dñr quasi pars: q2 z persona cui sunt appropriabilia habet rationem quasi partis respectu totiꝰ trinitatis modo preexposito: z sic patet expositio littere.

Ī diuinis nō est p̄ numerus.

Quid cognoscimus te deo p rōne vestigij.

expositio

Hen.quoli. 3.q.9.⁊ qli. 5.q.2.⁊ qli. 4.q.7.⁊.8 qli.2.q.3.

Quantū ad tertiū articulū in q̄ videndū est: in qbꝰ fūdatur respectꝰ vestigii siue creature ad deū siue ecōuerso cui dr̄ vestigiū. Hic doc. Prio ponit opi. Hen. Scdo ipsam iprobat. Et tertio rn̄det ad articulū. Quantū ad p̄m.i. ibi. Dr̄ ƀz Boe. de ebdomada. diuersum est esse: et id qd est ⁊ illud q̄ aliqd est dr̄ ratitudo eiꝰ: q̄ aūt ipsum est vt est dr̄ aliqtas eius. ¶ Pro intelligētia huiꝰ lr̄e ponit hen. quatuor. Primū ibi. Diuersuz est esse: ⁊ accipit ibi esse pro oī imaginabili. Scdm ibi. Et id qd est.i. illud qd actu vel aptitudine existit: illd vero qd icludit ɔdictionē ad esse dicit figmentū. Tertiū ibi. Illd q̄ aliqd est.i. illd q̄ aliqd est ens possibile dr̄ ratitudo eiꝰ. Quartuz ibi. Quo aūt ipm est qd est.i. illd q̄ mediāte aliqd actu existit dr̄ aliqtas eius: q̄ aliquitas est ipsa aptitudialis vel actualis exn̄tia q̄ ens actu existit vel aptuz est existere. Et nota ſm istum ꝙ respectꝰ vestigialis est illa triplex relatio creature ad deū.s. relatio ꝓducti ad ꝓducēs: relatio exēplati ad exēplar: ⁊ relatio finiti ad vltimum finem. Et hec triplex relatio in creatura est quiditas rei ⁊ non fundatur in ipsa ratitudine: quia ille triplex respectꝰ ⁊ est quiditas rei ⁊ ratitudo eiꝰ.i. est illd quo formalr̄ entitas creata est quiditas possibilis. Et cuz dr̄ humanitas est tm̄ humanitas: ergo rō humanitatis.i. humanitas inq̄ntū humanitas nō est res rata.i. ꝙ de se nō est rata vl̄ ens possibile: sed aliq̄ alio extra rōnē formalem humanitatis: q2 erit rata ab illo respectu vestigiali: quia ille respectus vestigialis dicitur quiditas inquātū exēplatus ab ydea diuina. ¶ Et ꝓ clariori intelligentia nota ꝙ ens ratū dr̄ illud vel qd actu existit preter opꝰ intellectus vel qd est aptū natū existere. Scdo nota ꝙ aliquitas.s. existentia aptitudinalis qua ens ratū siue ens possibile exn̄s dr̄ tali existētia exn̄s: vel accipit aliquitas ꝓ existētia actuali q̄ ens ratuz.i. actu exn̄s dr̄ existere actu: vel aliquitas accipitur ꝓ exn̄tia aptitudinali vel actuali. Tertio nota ꝙ ratitudo nichil aliud est nisi quiditas cōstituēs aliquid in vero esse: vel actuali vel aptitudinali. Exēpluz: hō vt est aptꝰ existere dr̄ verū ens ratuz: q2 sibi nō repugnat existere: ⁊ respectꝰ vestigialis: de q̄ supra est quiditas siue ratitudo hominis constituēs ipm in tali esse vero vel rato: existētia vero hois aptitudinalis dr̄ aliquitas eiꝰ. ¶ Dicit ergo hen. ꝙ diuersum est esse: ⁊ id quod est: accipit ibi esse ꝓ ente imaginabili: qd est cōe enti ⁊ nō enti: ⁊ id quod est: accipit pro ente possibili existere vel ꝓ actu exn̄te: et ratitudinē accipit ꝓ quiditate dāte tale eē possibile: ⁊ aliquitatē accipit ꝓ existētia aptitudiali vel actuali. Dicit g̃ ꝙ ratitudo ipsa siue quiditas siue respectꝰ vestigialis q̄ idē importāt ſm ipz nō fundat in quiditate: q2 idē fundaretur in seipso: sed fundatur in aliquitate.s. i existētia aptitudiali vel actuali ipsiꝰ creature. Et nota ꝙ talis respectꝰ vestigialis i q̄lz creatura dicit participationē passiuam entis imparticipati scdm triplicē relationē.s. creature vt ꝓducte ad ipsuz deū vt producentē: ⁊ exēplate ad ipsuz exēplar: ⁊ finite ab vltimū finē Ista triplex relatio dr̄ ratitudo siue quiditas cuiuslz entis creati dans cuilz esse ratuz.s. esse verū ens. Et hāc positionē probat Hen. sic: vz ꝙ q̄lz creatura dicatur ens ratum siue ens verū ab ipsa ratitudine: siue ab ipsa ꝑticipatiōe passiua entis iparticipati. Sz humanitas est tm̄ humanitas ergo rō humanitatis nō est res rata.i. humanitas i se sumpta formalit̄ nō dr̄ verū ens ratum nisi inquātuz est ens participatū mō p̄dicto: ergo participatio passiua: q̄ est esse ratione formalez humanitatis erit ratitudo siue quiditas humanitatis vt entis rati. Item adducit alia argumenta: q̄ post exponentur respondendo ad illum.

Henri.

Contra Henri.

Cōtra ista. Doc. hic arguit ɔ̄ positionē Hen. ⁊ p̄ncipalis intentio est probare quō respectus vestigialis non dicatur quiditas rei create: ⁊ anteq̄ hoc ꝓbet premittit vnā distinctionē de realitate: nā aliquādo accipitur res a reor reris ⁊ dicitur realitas opinabilis q̄ est ɔmunis ſm Henri. figmento et non figmento. Scdo pro re dicta a ratitudine q̄ ſm ipsū Henri. dr̄ realitas quiditatiue: q2 ponit rē quiditatiua esse ratā ꝑ hoc qd est exēplata: qd nō cōuenit figmentis: vltra istas realitates nō restat nisi realitas exn̄tie actualis. Habemꝰ ergo tria per ordinē.s. realitatē opinabilē: quiditatiuā / et existentie. Hac distinctione premissa arguit doc. ɔ̄ positionē Hen. ¶ Ibi. Quero tunc quid intelligit per aliquitatē. Et vt hec rō doc. clariꝰ itelligatur formetur sic diuisiue: q2 dicit Hen. ꝙ ratitudo fundatur i aliquitate dans simplicit̄ esse ratū. Contra: aut aliquitas accipitur pro ente cōi enti ⁊ non enti: aut pro entitate quiditatiua: aut pro entitate existētie actualis vel aptitudinalis. Simil̄r ratitudo: aut accipitur cōformiter istis tribus modis. Si primo mō accipitur aliquitas et ratitudo: cū tale ens de se sit nichil: ista duo de se erunt nichil. Si vero aliquitas accipiatur primo mō: ⁊ ratitudo scdo modo: tūc ratitudo fundabitur in ente quod de se est nichil: ⁊ qd fundabitur in illo qd de se est nichil: nichil est: q2 qd non est a se aliquid: siue in se aliquid: nec ad aliud erit: et sic ratitudo et aliquitas erunt duo nichila. Si vero ista duo accipiantur scdo modo.s. ꝓ entitate quiditatiua: tunc ratitudinem fūdari i aliq̄tate nichil aliud erit nisi quiditatē fūdari i quiditate: ⁊ sic idē fundari i seipso qd nō est itelligibile. Si vero aliquitas accipiatur tertio mō.i. ꝓ existētia actuali: ⁊ ratitudo scdo modo: hoc est ɔ̄ Hen. q̄ ante actualē existētiam ponit ens ratū qd est ens possibile: ⁊ sic ratitudo fundat̄ in illo. Si vero accipiat̄ aliquitas ꝓ existētia aptitudinali: ⁊ ratitudo scdo mō: tunc ꝑ hoc argumentū nō cōcludit̄ ɔ̄ hen. q2 ipse diceret ꝙ ipsa ratitudo fundat̄ i ipsa aliq̄tate possibili dans sibi tale esse possibile. sed bene alia argumenta q̄ sequuntur ɔcludunt ɔ̄ ipsum. Si vero accipiatur aliquitas tertio mō: ⁊ ratitudo tertio mō: nichil aliud est nisi exn̄tiaz fundari in existentia: quod est absurdum. ⁊ sic p̄z ista ratio doc. ¶ Ibi. Si dicas ꝙ aliqtas q̄ est realitas opinabilis ē quid coe alicui ⁊ nichilo: sed alia est aliquitas q̄ est ꝓpria figmentis: ⁊ alia q̄ est propria rei possibilis esse: ex qua cōponit̄ res hn̄s aliquitatem ⁊ ex ipso esse sicut ex ratitudine sua. Cōtra. Hoc est dicere ꝙ duplex est aliqtas. alia alicuiꝰ et nichil: ⁊ alia alicuius tm̄: sicut si diceret̄ ꝙ duplex est albedo: alia albi ⁊ nigri: ⁊ alia albi tm̄: qd est absurdum. ¶ Ibi Et p̄terea de illa aliq̄tate. Hec lr̄a clara est. ¶ Ibi. Preterea scdo sic. Humanitas aut habet in se cōceptum cui nō repugnat aliquid subesse in effectu: aut cui repugnat de se aliquid subesse in effectu: aut cui de se aliquid subest in effectu.i. aut humanitati non repugnat existentia actualis: aut sibi repugnat: aut tertio est id cui de se aliquid subest in effectu.i. ꝙ de se ⁊ ex semetipsa est actu exn̄s. Si detur primꝰ modus: habet̄ intentū: q2 illud est verū ens ratuz cui de se nō repugnat actualis exn̄tia: ⁊ sic cū humanitas iquātū humanitas sit verū ens absolutuz: ⁊ vt sic sibi non repugnat actualis exn̄tia. ergo ratitudo accepta pro respectu vestigiali nō ɔstituit humanitatē in esse rato: q2 tunc respectiuum esset de quiditate absoluti: qd est falsum. Si detur secundꝰ modꝰ: ergo actualis existētia nunq̄ poterit iesse humanitati: p̄z q2 si.a. repugnat.b. absolute ꝑ nichil adueniens ipsi.b.a. nō poterit ɔuenire.b. sicut rudibile repugnat absolute hoi: ergo per nichil adueniens hoi poterit sibi cōuenire: seqtur g̃ ꝙ cū humanitati absolute sumpte non repugnat actualis exn̄tia: g̃ humanitas iquantū ē possibilis existere erit verum ens ratum: ⁊ vt sic im absoluta includit: ergo respectus vestigialis non erit ratitudo humanitatis. Si detur tertiꝰ modus: hoc est impossibile: quia tunc eēt entitas omnino indepēdens. ¶ Ibi. Preterea phs 4. meta. Pro itelligētia huiꝰ lr̄e: nota ꝙ aliqd esse ad aliud ɔtigit dupl̄r. Primo q̄ditatiue ⁊ essētial̄r: ⁊ sic ois relatio i se sumpta est ad aliqd essential̄r.i. ꝙ i suo ɔceptu q̄ditatiue includit esse ad aliud. Secūdo denominatiue: ⁊ sic omne ens in quo fundat̄ aliqua relatio dr̄ ad aliud denoīatiue: q2 ꝑ relationē fundatā. Sz oia entia esse ad aliud p̄mo mō: siue q̄ditatiue.i. oia entia eē tātuz relatiōes est incōueniēs ꝑ phm. 4. meta. vbi. s. q2 si oia apparētia essent vera.i. si oia ētia eēnt sola apparētia: q̄ apparētia ē q̄ditatiue relatio: tūc oia ētia eēnt q̄ditatiue ad aliqd. Nec valet dicere ꝙ erūt ad aliud ad opi. ⁊ sensuz: q2 i argumēto ducēte ad ipossibile ɔclusio dz eē q̄ vel magis esse ipossibilis sicut p̄missa ex q̄ deducit̄ talis ɔclō vt p̄z i prio post. Si g̃ oia apparētia eēnt vera q̄ ad sensuz ⁊ opi.i. ꝙ sensus ⁊ opinio iudicaret omia apparētia esse vera: ⁊ sic oia apparētia eē ad aliud.i. ꝙ si sensꝰ iudicaret aliqd apparēs hominē esse verū hoiem: ⁊ sic si iudicaret apparēs aliqd esse ad aliud: ita ꝙ illud quod apparet esse ad aliud iudicaret vere esse ad aliud: tunc talis cōclusio.s. esse ad aliud mō p̄exposito nō differt a p̄missa.s. ꝙ apparet esse hoiem ⁊c. ergo si ɔclusio dz eē magis ipossibilis: opz ꝙ intelligatur simpl̄r ⁊ absolute: ⁊ q̄ ad intellectū.i. si antiq̄ q̄ ad itellectū dicebāt oia apparētia esse vera.i. ꝙ oia entia simpliciter ⁊ absolute erāt tātū apparētia: ergo seqtur simpl̄r ⁊ absolute ꝙ oia entia essent ad aliqd quiditatiue quod est icōueniēs: ⁊ sic hec ɔclusio est magis ipossibilis vel saltē erit ipossibilis sicut p̄missa ex qua sequit̄: et sic p̄z ista lr̄a. ¶ Ibi. Preterea q̄rto sic. Pro itelligētia huius lr̄e est sciēdū: ꝙ h̄re q̄d rei pōt tripl̄r ɔtingere. Primo

secūda rō

Tertia rō

t.c.26. et 27.

Esse ad aliud quiditatiue ⁊ denominatiue

4. ratio.

Habere qd rei ɔtigit. ⁊

habere verā diffinitionē:sicut hō diffinitur per aīal ratio-
nale. Secundo hr̄e tm̄ aliqđ p̄dicatū dictū in q̇d:vt rōnale
est ens q̇ditatiue:ꝛ tñ nō pōt ꝓprie diffiniri.s.p gen⁹ ꝛ dif-
ferentiā. Tertio pro entitate dicēte i se q̇d:ꝛ sic ens iquan-
tum ens est entitas in se q̇ditatiue: qꝛ pōt p̄dicari in q̇d de
inferiorib⁹. Pōt addi quartus mod⁹.s.p ente ꝙ nec diffini
tur/nec hꝫ p̄dicatū dictū i quid:nec est q̇d:tm̄ est ideꝫ realr
alicui exnti hn̄ti entitatē:vt pꝫ de passionib⁹ entis : ꝛ forte
de vltimis differētus. Oia supradicta q̄ pn̄t hr̄e q̇d rei aliq̄
modo p̄expposito:pn̄t etiā hr̄e quid nois:nō tñ ecōtra:illa ve
ro q̄ tm̄ hn̄t q̇d nois:ꝛ nullo modo quid rei sunt tm̄ ficticia
Dicit ergo doc. humanitas inquantum humanitas : habet
tm̄ q̇d nois.i.ꝙ tm̄ sit ens ficticiū vel chimericū:ꝛ pꝫ littera
Et nota i ista lr̄a quō figmēta nō pn̄t diffiniri diffinitione
ꝓp̄e dicta:puta diffinitione per genus et differentiam: qꝛ
Figmētū. in diffinitione vna pars non repugnat alteri:modo figmē-
tum est compositum ex partibus i compossibilibus siue ad
inuicem repugnantibus.

Secundo contra opi. arguit̄ ex dictis eius. Et prio
inducit ad hoc ꝙ respect⁹ vestigialis non
sit ratitudo entis rati:qꝛ p ipsuꝫ ens ratū est actiuū sua ra
titudine: ꝓbatur ista. Qꝛ oē actiuū inquātū est hm̄ōi est in
actu:sꝫ ens ratū dꝛ esse i actu p ratitudinē vt ipse dicit : sed
certū est apō ipm̄:ꝙ nulla rel̄o est alicui p̄ncipiū forale agē
di:cū g respect⁹ vestigialis sit tm̄ rl̄o:seq̄tur ꝙ nō erit rati-
tudo alicuius. ¶ Ibi. Itē s̄m ipm̄. Nulla creatura iquātū
rata:siue inquātū ꝑticipata differt specie ab illo qđ est de⁹
et tñ s̄m oēs esse qđ est deus est absolutū. si ergo ratitudo
ipsa est tm̄ relatio ꝛ relatio differt specie ab absoluto: vt pꝫ
et sic creatura iquātū rata differret specie a deo ꝛ nō dif-
ferret specie. ¶ Ibi. Item s̄m ipsum. ens rōnis participat
ens ratū. Hec rō sic dꝫ itelligi qꝛ ens rōnis fundat̄ i ēte ra
to.i.i ente possibili existere vel actu exn̄te:ꝛ ideo iquantuꝫ
fundat̄ ibi dꝛ participare ens ratū:nō tñ ens rōnis dꝛ fora
liter ꝛ quiditatiue ens ratū a tali ꝑticipatione cū sit poste
rior ipso ente rōnis. prius enī intelligit̄ ens rōnis i se suo
modo habere esse q̄ȝ intelligatur fundari in alio: igit̄ i pro
posito licet creatura dicatur ens ꝑticipatū ab ipso ente im
participato:nō tamen formalr̄ ꝛ q̇ditatiue dicitur esse ve-
rum ens ratum tali participatione passiua:immo prius in
telligitur in se esse verum ens siue ratum q̄ȝ intelligat̄ sub
tali respectu scilicet participatione passiua.

Quantū ad istum articulum. Hic doc. ponit opi. pro
priā. Et sn̄ia doc. est ꝙ nulla relatio potest
esse ratitudo alicuius entis absoluti:ꝛ probatio clara ē in
lr̄a. aliq̄liter tamē expono lr̄aꝫ. Null⁹ respect⁹ est ratitudo
siue id quo aliquid est firmū ens:vel veꝝ ens:vel certū ens
q̄ oia iportāt idē. Sequitur. qꝛ ois respect⁹ aliq̇d hꝫ i quo
fundat̄ qđ s̄ꝫ se nō ē ad aliud. Hoc dꝫ iteligi de fundamē-
to remoto:qꝛ etiā relatio pōt imediate fundari i alia rela-
tione: vt proportionalitas fundatur i duab⁹ proportiōib⁹
et hoc pꝫ expresse a doc. in multis locis. Debet ergo itelli-
gi de fundamēto remoto:qꝛ oē qđ relatiue dr̄ est aliquid ex
cepta relatione per Aug. 7. de trini. ꝛ exposui dictū Aug.
vt. s̄. d.1.q.2. Intelligit etiā doc. de ente absoluto qđ nō sit
ratū aliq̄ relatiōe:multe eñ relationes sunt vera entia re
alia ꝛ realr̄ disticta a suis fundamētis: vt probat doc. in.2.
d.1.et p ꝯn̄s rata ratitudīe pertinente ad gen⁹ relationis.
Si v̄o accipiatur ipa ratitudo pro participatiōe passiua:
pꝫ ꝙ relatio realis nō erit rata ꝑticipatione passiua aliq̄
relatiōe q̄ dicat̄ ens participatū:cū talis relatio entis par
ticipati p̄supponat ens tanq̄ȝ fundamentū illi⁹ participa-
tionis passiue. Sequitur. Et i illo p̄ori i quo.s. fundamētū
relationis est essentialr̄ ens ad se loquendo de fundamēto
absoluto:si non est essentialr̄ ens certū:aut ens firmū.i.si in
illo p̄ori q̄ est ens absolutū nō est essentialr̄ ens certū : aut
ens firmū:nō erit capax alicui⁹ respect⁹ p quē fiat ens ratū
et probat. qꝛ ens nō ratū si fiat ratū:aut fiet ratū ex se:qđ ē
impossibile:qꝛ tunc esset ex se necesse esse: vt. s̄. patuit. d.2.
q.1. aut ab aliq̄ causante fiet ratū:ꝛ si hoc p̄us:naturalr̄ ab
solutū aliqđ pōt terminare illā causationē q̄ȝ respect⁹: quia
formalis rō cuiuslꝫ termini p̄mi producti nō est necessario
respect⁹:prius enī causa attingit aliqđ absolutū tanq̄ȝ effe
ctū:quo absoluto producto stati ex natura rei orit̄ rela-
tio producti ad producens et ecōtra:loquendo de omni p-
ducente creato: et de hoc prolixius patebit in scđo. d.1.

1. dubium. **Sed occurrit** dubiū i hoc qđ dicit:ꝙ causatio cau
se pri⁹ terminatur ad absolutū in ef
fectu q̄ȝ ad respectum. Instatur p̄mo: qꝛ tunc relatio esset
in aliquo priori in quo nō esset terminus:pꝫ/qꝛ causatio est
relatio:ꝛ causa quando causat adhuc est p̄or natura effe-
ctu: vt pꝫ pn̄ti. q. ꝛ in.2.d.1.q.2. Tum etiā qꝛ relatio cause Secūdū.
ad effectū est simul natura cū relatione effect⁹ ad causam
imo vr̄ ꝙ relatio effect⁹ ad causam sit q̄si prior natura: liꝫ
vere nō sit prior:ꝛ h̄ pꝫ a doc. in.2. vbi. s̄. ergo causatio cau
se nō videt̄ pri⁹ terminari ad absolutū effect⁹:qꝛ in eodē in
stanti quo ponitur:ponitur terminus ei⁹. Tertio:si enī po- Tertiū.
nitur pri⁹ absolutū effect⁹ q̄ȝ respect⁹ ad causam primam.
Quero i illo priori:an tale absolutū sit vere causatum:aut
nō causatū. Si primo. ergo icludit respectū causati:siue re
spectū depēdentis. Si scđo. ergo erit incausatū ꝛ indepen-
dens:qđ est falsum. Quarto pꝫ:qꝛ in deo est vera gn̄atio: Quartū.
et tñ illa non pri⁹ terminat̄ ad absolutū q̄ȝ ad relatiuū. er- Respōsio ad primū.
go vr̄ idē concedendū esse in creaturis. ¶ Rn̄sio ad p̄mum
cū dr̄:ꝙ causatio est relatio:falsum est. nā qn̄ causa causat
nihil aliud facit:nisi ꝙ effectū quē hꝫ i virtute sua ponit in
esse:non est itelligendū ꝙ qn̄ causa causat ꝙ sit aliq̄ relatio
media inter ipsam et causatū p̄or ipso causato:sꝫ tm̄ abso-
lutū in cā ponit effectū absolute:quo posito oritur relatio
causati ad causam:ꝛ cause ad causatū:si talis causa nō est
deus q̄ nō refertur realiter ad creaturā. Et qn̄ cōmunit̄ dr̄
ꝙ generatio termiat̄ ad genitū:ꝛ ꝙ est via i naturā ꝛ hm̄ōi
dꝫ sane itelligi. Si accipitur gn̄atio formalr̄ p relatiōe:illa
vere terminatur ad absolutū geniti:ita ꝙ ē posterior tali ab
soluto. Si v̄o generatio accipit̄ vt prior genito:tunc gene-
ratio formalr̄ nichil est in se aliud a causa generāte:sed est
p̄cise ipsum absolutū cause: p quanto ponit genitū in esse. Ad.1.
¶ Ad secundū ꝯcedo totū: loquēdo de causatione:q̄ est for
maliter relatio:sed loquendo de causatione q̄ nichil aliud
dicit nisi causam ponere effectum in esse: est falsum: ꝙ ta-
lis causatio sit posterior:imo est prior natura. Et cū dicitur
ꝙ talis causatio terminat̄ ad absolutū. Dico ꝙ illud termi
nari non est relationis ad terminū:sed precise ē ponere ab-
solutū effect⁹ in aliquo priori:in quo nō intelligit̄ respect⁹
effect⁹ ad causam. ¶ Ad tertiū dico breuiter ꝙ tale abso- Ad.3.
lutū in illo priori est fundamentalr̄ causatū: siue fundamē
taliter dependēs pro q̄ȝto.s. in illo priori est fundamentū re Ad.4.
ceptiuū respect⁹. ¶ Ad quartū dico:ꝙ doc. intelligit de ge
nito:qđ est ens ad se: modo ꝑsona i diuinis est formalr̄ re-
latiua:tenēdo ꝙ ꝯstituatur in esse ꝑsonali p relatiōes: vt. i̅.
patebit. d.26. q̇d sit tenendū. an p absoluta:an p relatiōes

Ad rationes pro opinione posita. Hic doc. itendit
soluere rōnes Hen. ¶ Ad illud Aui.
de humanitate. Pro intelligētia huius respōsionis est no-
tandū:ꝙ si ratitudo accipiatur pro realitate quiditatiue:
tūc humanitas erit rata aliqua ratitudine:qꝛ realitatibus
ꝑtinentib⁹ ad esse quiditatiuū humanitatis: ꝛ sic humani
tas nunq̄ȝ excludit predicata essentialia:sed icludit. cū hu-
manitas inquantū humanitas sit talis p sua p̄dicata essen
tialia:oia v̄o posteriora excludit:sic intelligendo ꝙ qn̄ hu-
manitas p̄cise cōsiderat̄ vt humanitas tm̄ icludit illa: que
pertinent ad esse ipsius:et vt sic non includit illa q̄ nō sunt
de essentia eius: vt sunt oēs passiones entis: ꝛ etiā passio-
nes proprie humanitat̄:sꝫ de h̄ vide doc. i.2.d.3. ꝛ sic pꝫ so-
lutio primi argumenti Hen. ¶ Secundo principaliter ar-
guit Hen. ibi. Quicquid includitur in per se intellectu ali-
cuius inquātū tale:est illud q̄ ipm̄ formalr̄ ē tale. Sꝫ respe
ctus vestigialis includitur in rōne entis rati:pꝫ/qꝛ dr̄ ens
ratū inquātū ꝑticipat ipm̄ eē. si. n. nō ꝑticiparet sꝫ eēt de se
eē:tūc eēt absolute necesse esse. Respōdet doc. Ibi. Ad se-
cundū. tam maior ē falsa q̄ȝ minor:ꝙ maior sit falsa pꝫ : qꝛ
aīal includit̄ in p se ꝯceptu hois:et tamē non est id quo for
maliter est hō. opꝫ ergo addere ꝙ includitur in intellectu
alicuius tanq̄ȝ vltimū ei⁹:nā hō est formalr̄ hō p rōnale:qꝛ
est vltimū qđ includitur in intellectu hois tanq̄ȝ vltimum
ei⁹. Et tūc minor ē falsa/ꝛ maior probatiōis minoris que
est ista. Cui cōuenit esse et non ex se est ens ratū ꝑticipan-
do ipsum esse vel inquātum ꝑticipat ipsum esse. prio dicit
ꝙ si p ly inquātum:intelligat̄ reduplicari aliquid p se prio
modo:est falsa. Et sensus est. Creatura inquantū ꝑticipat
ipsum esse est ens ratū.i.ꝙ ꝑticipare esse siue participatio
passiua est rō formalis ꝛ q̇ditatiua quare creatura dicat̄
ens ratum. sicut dicim⁹ ꝙ hō inquātū rōnalis est hō.i.ꝙ rō
nalitas est rō formalis ꝛ quiditatiua. ꝙ homo dicatur hō.
Sequitur. Vel si accipiatur in maiori ꝑticipando gerundi
uuꝫ:ꝛ prout exponitur p quia : vt puta cū dicitur creatura
nō est ens ratū nisi participando ipsum esse illđ gerūdiuuꝫ
qđ est participādo:exponit̄ per ly quia. et sensus est. Crea-

tura est ens ratū:qꝛ ꝑticipat ipsum esse: ⁊ tūc distinguit᷑ de ly quia:qꝛ aut dicit causalitatē ꝑtinentē ad primū modum ꝑse:tunc est falsa:qꝛ cū dicitur creatura ē ens ratū:qꝛ participat ipsum esse.sensus est: ꝙ participare ipsum esse est ratio formalis et quiditatiua quare creatura dicat᷑ ens ratum.Sequitur.Si aūt itelligatur ꝑ ly inquātū:causalitas q̄ pertinet ad secundū modū per se: qualis est i subiecto respectu proprie passiōis.sicut cū dicim⁹ hō inquātū rōnalis est risibilis:⁊ sic ꝯcedit:ꝙ creatura inquātū creatura participat esse:qꝛ creatura est causa:quare ħ predicatū.s.participare esse insit ipsi creature.Seq̄tur.Nō tñ est proprie vera ecōuerso.s.ꝙ inquantū participat esse est tale ens:sicut hec lȝ sit propria.hō inquātū hō est risibilis.ista tñ est iꝓpria.hō inquātū risibilis est hō.Sic in ꝓposito hec est propria.lapis inquātū tale ens:puta inquātū ens creatū participat esse:qꝛ ly inquantū nō tātū stat specificatiue:sȝ etiā stat reduplicatiue.ista autē est iꝓpria.lapis inquātū participat eē ē tale ens:qꝛ ly inquātū nō pōt stare reduplicatiue:lȝ forte specificatiue.¶ Ibi.Exēpluȝ.Hec est falsa proprie loquēdo:hō inquātuȝ risibibilis est hō.si tñ ly inquātū accipiatur reduplicatiue:qꝛ sensus esset.risibilitas ē precise causa.quare hō sit hō.Si ꝟo ly inquātū accipiat᷑ specificatiue.vt.s.tantū reduplicat rōnē formalē risibilitatis:⁊ ipsa risibilitas reduplicata nō sit causa iherētie p̄dicati ad subiectū:vt.s̄.exposui.d.1.q.2.Et sensus est qñ accipit᷑ specificatiue tātū:ꝙ ħ p̄dicatum hō conuenit homini sumpto sub risibilitate.Et pȝ littera vsq̄ ibi. Tunc intelligo sic.Nā in primo instanti nature est ens qđ est ipsum esse:siue ex se esse quod est deus.In scđo instāti lapis est ens ratū absolute:qꝛ vt dixi/s̄.ꝑus causa attingit effectuȝ in se absolutū:et post ꝯseq̄tur relatio:⁊ sic in illo ṗori q̄ lapis est lapis nō intelligit᷑ nec vt ꝑticipās:necnō ꝑticipās: qꝛ in illo ṗori tātū ꝯpetunt sibi p̄dicata essentilia:sicut cū dicim⁹:ꝙ i illo ṗori in quo hō est hō non est risibilis necnō risibilis:qꝛ risibile et

Nō hic de trib⁹ instātibus. nō risibile sunt tātū p̄dicata posteriora.In tertio vero instanti ē ipsa ꝑticipatio ⁊ respectus q̇dā ꝯñs ad ipsum lapidem:sicut dicim⁹ de cā et effectu:ꝙ causa etiā qñ causat ē prior natura effectu:et i secūdo istāti nature ītelligit᷑ effect⁹ in se absolute: ⁊ in tertio instāti ꝯseq̄tur relatio effect⁹ ad causam.¶ Deinde arguit Hen.ibi.Secūdo sic.Ista rō pōt sic formari.Illud sine quo creatura nō pōt quiditatiue et vltimate cognosci est quiditas ei⁹ siue ratitudo.Sed sine ꝑticipatiōe passiua modo preexposito creatura nō pōt ꝑfecte et vltimate q̇ditatiue cognosci.ergo talis participatio passiua q̄ ꝯsistit in respectu vestigiali erit quiditas illi⁹ Minor pȝ ꝑ Boe.de ebdo.Qꝛ si paulisꝑ amoueas ṗmum bonū.i.si nō ꝯsideres illud:tūc creature ī eo ꝙ sunt nō erūt bona.i.ꝙ si non cognosco eas inquātū sunt ꝑticipate a primo bono īparticipato:īplicat posse cognoscere eas quiditatiue.¶ Rñdet᷑ a doc.ibi.Ad argumētū de prio phy.t.c.primi.Dicit doc.primo ꝙ nō sequit᷑.relatio est prior cognitiōe causati cogniti.ꝑ causam.ergo talis relatio est de essentia causati.nō sequit᷑.sic i proposito:posito ei ꝙ ꝑticipatio passiua sit ṗor cognitione entis participati:non tñ sequit᷑ ꝙ sit de essentia illi⁹.Aliud est enī cognoscere aliq̇d ꝑfecte quiditatiue ſm ꝙ includit oīa predicata essentiala: ⁊ aliđ est ipsum ꝑfecte cognoscere ſm oēm causam extrinsecā.primo modo lapis pōt perfecte cognosci sine quocunq̄ respectu ad causam extrinsecā:sed secundo modo non pōt perfecte cognosci nisi cognoscat᷑ inquātū includit relatiouē ad quālibet ꝑ se causaȝ:⁊ cognitio scđo modo non dicit᷑ pertinere ad cognitionē quiditatiuā lapidis.¶ Ibi.Ad Aug.patet littera.¶ Ibi.Ad Boe.dđm est.Dicit doc.ꝙ esse creature puta lapidis pōt in se absolute considerari:⁊ sine omni respectu ad deū:⁊ si pōt considerari sine tali respectu.sequit᷑ ꝙ ille respectus non erit de quiditate lapidis:⁊ sic substracto deo ꝑ intellectū:poterit lapis absolute cōsiderari q̄ꝫtū ad suū esse quiditatiuū deo nō considerato: ⁊ si respect⁹ lapidis ad deū esset de quiditate lapidis:tunc esset implicatio contradictionis cognoscere lapidē nō cognito deo:qꝛ respectus nō pōt cognosci termino nō p̄cognito:vt.s̄.exposui.

Bonitas duplex. Et quod dicit de bonitate.apud Boe. accipitur illa bonitas nō pro absoluta bonitate lapidis:sed pro quodā influxu dei siue pro quadam efficientia bonitatꝭ create a deo et sic si intelligitur lapis i se sine isto respectu:quod est creari siue effici a deo:tunc lapis non est bon⁹:illo modo capiēdo bonitatē:qꝛ vt sic non intelligitur sub isto respectu quod est creari vel effici:quod creari est bonitas isto modo: esset tamen bona bonitate absoluta:et patet littera.

Ad primū argumentū principale.Dico ꝙ ꝑ vestigium distincte iuestigatur illud cuius ē imago:siue similitudo.s.pars totius:et patet ista littera ex his q̄ dixi.s̄.quō vestigiū repn̄tat attributū iquātū approṗabile.⁊c.Nota tñ ꝙ per vestigium absolute sumptū non naturaliter inuestigatur ipsa trinitas etiam eo mō quo exposui supra de imagine trinitatis.Si ꝟo cognosceretur vestigiū sub illa relatione qua refertur ad vestigiatum: tunc posset cognosci trinitas:sed talis relatio vestigii ad vestigiatum nō posset cognosci non precognito vestigiato:vt pȝ a doc. in simili de imagine.s̄.ꝑsenti.d.q.1.⁊ diffuse in quoli.q.14. Et multa bona vide ibi.¶ Ibi.Ad scđm dico.Patet ista lr̄a:et clarius patebit.ī.ꝑñti.d.q.vltima.⁊ in.2.d.16.Et qđ dicit ꝙ q̄libet essentia creata inquātū talis essentia creata representat deum sub ratione vestigii.Difficultas esset de relationibus.Posset breuiter dici ꝙ nulla relatio est creata a deo cū in ad aliquid non sit motus.Posset secundo dici:ꝙ ⁊ si relatio non sit vestigium trinitatis quātū ad omnem assignationē:quia ſm istam assignationem que est vnitas:spēs ⁊ ordo:tñ posset dici vestigiū q̄ꝫtū ad istam assignationē:qđ ē vnū verū et bonū:et forte q̄ꝫtū ad aliq̄ aliaȝ assignationē positā a doc.Ratio vltima cum sua responsione clara est in littera.

Auerte hāc obiectionē de relationibus.

Dubitat᷑ in hoc qđ dr̄:ꝙ ꝑ vestigiū disticte iuestigat᷑ id cui⁹ ē imago.Tū:qꝛ vnū verū bonū ponitur imago respectu istorū approṗabiliū.s.sūmi bōi veri:⁊c. sȝ illa nō sr̄ appropriabilia nisi vt formalr̄ īfinita: sȝ talia a nobis nō pñt disticte ꝯcipi.Nō.n.via nālī possū disticte ꝯcipere bonitatē īfinitā:lȝ.n.possim ꝯcipe ꝙ aliq̄ bonitas ē formalr̄ īfinita:nō tñ illā possū distincte ꝯcipe ī se:ḡ. — 1.dubium.

¶ Tū:qꝛ si ꝑ vestigiū distincte possuȝ iuestigare id cui⁹ ē imago:qꝛ ē silr̄itudo illi⁹.ḡ per imaginē trinitatis q̄lis ē i nobis:possuȝ distincte ꝯcipere trinitatē cui⁹ est imago.ꝯñs ē falsuȝ: et ꝯ doc.in ṗmo.d.1.⁊ i q̄li.q.14.ꝯñā pȝ:qꝛ ex ħ distincte p̄t ꝯcipi pars:cui⁹ vestigiū ē imago ex ħ ꝙ est imago ei⁹:ita ꝙ eē imaginē ei⁹ est rō distincte iuestigādi:sic̄ in ꝓposito de imagine i nobis. — Secūdum

¶ Tū:qꝛ q̄ro a quo p̄t cāri disticta cognitio: puta boni īfiniti:nō a bono creato:qꝛ tūc ꝯtineret illud virtualr̄:vt pȝ a doc.in simili i ṗmo.d.ꝑñti.q.1.⁊.d.8.q.1.⁊ i.2 d.3.et in quoli.q.14.art.2.nec ēt pōt ab aliq̄ alia creatura cāri ꝓpter causaȝ dictā.s.qꝛ ꝯtineret illđ ꝟtualr̄:mō nulla creatura pōt virtualr̄ ꝯtinere bonū īfinitū vt pȝ. — Tertium.

¶ Tū:qꝛ vr̄ sibi ꝯdicere:ponēdo ꝙ per vestigiū distincte inuestigat᷑ illud cui⁹ est imago.s.ipa pars:et ꝙ totū tm̄ ꝯfuse iuestigat᷑ Si.n.disticte cognosco aliq̄ partē:puta pedē alicui⁹ hois: et distincte cognosco eē partē hois:statim seq̇tur ꝙ cognoscā distincte ipm̄ hoiem:ponēs.n.distincte drīam iter.a.et b.cognoscit vtrūq̄ distincte.aliter nō poneret distinctā differētiā inter illa:sȝ cognoscēs distincte.a.eē partē.b.ponit distinctā drīaȝ iter illa ꝯcipiēdo distincte partē nō eē totū cui⁹ est pars:nec eꝫ. — Quartū.

¶ Tū: etiā qꝛ bñ seq̇tur distincte.cognosco summū bonū eē approṗabile alicui ꝑsone diuine: puta pr̄i vel filio.ḡ distincte possum ꝯcipere illā ꝑsonā.ḡ ⁊ totā trinitatē:qꝛ ꝑsone sūt relatie. — Quintum.

¶ Tū.6.qꝛ statim seq̇t᷑ ꝙ possim nāliter distincte ꝯcipere aliq̄ ꝑsonā:qꝛ per vestigiū disticte inuestigat᷑ id cui⁹ est imago.s.pars:sed vna ꝑsona dr̄ pars.vt s̄ patuit:et approṗabile nō dr̄ pars nisi pro quāto est appropriabile alicui parti.s.alicui persone. — Sextum.

¶ Rñdeo premittēdo q̄ꝫdā declarationē.s.qñ doc. dicit ꝙ per vestigiū distincte inuestigat᷑ illud cui⁹ ē imago:nō intelligit ꝙ per cognitionē talis vestigij habeam⁹ distinctā notitiā illius partis i se:cognoscēdo eā distincte:sic̄ nec per imaginē trinitatis hēm⁹ distinctā noticiā illi⁹:sȝ sic intelligit᷑ ꝙ vestigiū ē nālis silr̄itudo partis:et nāliter suo mō repn̄tatiuū illius:et iō habita notitia vestigii inuestigat᷑ illud cui⁹ ē silr̄itudo:et ħ distincte:accipiēdo distincte ꝓ q̄ꝫto ponit᷑ silr̄itudo illi⁹ partis:lȝ pars cognoscat᷑ tm̄ ꝯfuse: sicut ꝑ vestigiū impressuȝ a pede hois cognosco ꝙ ē silr̄itudo pedis hois:et sic cognito illo possuȝ cognoscere illud cui⁹ ē silr̄itudo nālis: puta ꝙ est similitudo pedis:et totū dr̄ cognosci siue cōfuse inuestigari:ꝓ quāto tale vestigiū nō est nālis similitudo totius:immo nullo modo est similitudo totius. Et per hoc patet responsio ad instantias. — Rñsio.

¶ Ad primam dico:ꝙ per bonū creatū nō possū nāliter ꝯcipere bonū infinitū distincte ⁊ sub rōne ꝓpria illi⁹:sȝ dr̄ naturaliter iuestigari distincte:qꝛ ē nālis similitudo boni īfiniti:et sic ꝑ bonū finitū cognitū possuȝ naturaliter īuestigare ꝙ ē aliqđ bonū īfinitū: lȝ illđ nō possim distincte ī se cognoscere. — Ad ṗmū.

¶ Ad scđaȝ pȝ rñsio:qꝛ sicut per vestigiū inuestigat᷑ illđ cui⁹ est imago:ita — Ad secūdū.

per imaginē:cū vtrunq; sit similitudo:nō tñ ɔcipitur distincte in se. Et vltra sicut per vestigiū impssum a pede nō scirem illud eē vestigiū pedis:nisi p̄habita cognitione pedis: ita per imaginē trinitatis cognitā nō scirē ipsam eē imaginem nālem trinitatis:nisi prehabita cognitione trinitatis. Est tñ differētia:q2 per bonū finitū possum naturaliter inuestigare aliqđ eē summū bonū nō prius cognitū : q2 bonū participatū dz reduci ad bonū imparticipatū:sz per imaginem trinitatis naturaliter notā nō possum naturaliter inuestigare aliqđ ens eē trinū et vnū:et hꝫ ē:q2 aīa hꝫ suas potētias et operatiōes nō est ens participatū ab aliq̃ ente vt trino. Et iō vestigiū est magis naturalis similitudo partis ⁊c. q̃ aīa sm̄ potentias et operationes respectu trinitatis: immo q̃ ad multa deficit: vt.j.pz.q.vl.p̄sentis.d. ⁊ de hꝫ alꝭ

Ad.3. ¶ Ad tertiā pz rñsio:q2 nō ponitur bonū infinitū posse naturaliter cognosci i se et distincte per bonū finitū:sz q̧ p bonum finitū possuz inuestigare aliqđ eē bonū infinitū ⁊ q̃uo: et a quo cātur ista cognitio. Dico pariformiter vt dixi.s. p̄nti.d.q.1.q̃uo.s.de⁹ p̄t naturaliter cognosci in ɔceptu cōi

Ad.4. et ɔfuso. ¶ Ad quartū pz ex supradictis:q̧ nulla ē ɔ̃dictio: q2 nō pono partē distincte ɔcipi in se:sz pono q̧ per vestigiū distincte inuestigatur illa per se.i.q̧ vestigium est naturalis similitudo talis partis confuse etiam accepte: ⁊ nullo modo est similitudo illius totius cuius est talis pars: posito ēt q̧ pars cognoscatur distincte:non seq̄tur q̧ totuz distincte cognoscatur: vt pz intuēti. Si.n.distincte cognosco pedē ⁊ distincte scio pedē non eē totuz:propt̄ hꝫ nō sequit̄ q̧ distincte cognoscam totuz in se. Cognoscere.n.totum distincte est cognoscere illud secunduz omēs partes. Ex his que.s. dixi patet solutio ad alias instantias. ¶ Questio sexta.

Sexto q̄rit doctor. An in parte intellectiua proprie sūpta sit memoria proprie.i.habēs spēm intelligibilē priorē naturalit̄ actu itelligēdi. Pro declaratiōe tituli.q.p̄mitto aliq̃. Primuz q̧ memoria in proposito accipitur pro pricipio productiuo act⁹ intelligēdi: vt.s.patuit.d.2.parte scđa.⁊.j.patebit.d.6.⁊.7.⁊ talis memoria(vt dixi)includit intellectuz et p̄sentiā obiecti intelligibilis sub rōne intelligibilis:q̄ duo integrant vnum principiuz formale ꝓductiuuz act⁹ intelligēdi: vt.j.patebit q.7.et.8.p̄ntis.d.et ēt vltima.q. Scđm.obiectuz esse p̄sens intellectui p̄t dupliciter intelligi. Primo in se et in ꝓpa existētia:et sic ptinet ad memoriā vt est principiuz ꝓductiuuz notitie intuitiue eiusdē obiecti. Scđo vt non ē in se p̄sens: sed tātuz in aliquo repn̄tatiuo:et sic ptinet ad memoriā vt est principiuz ꝓductiuuz notitie abstractiue eiusdē obiecti sic repn̄tati. Tertio p̄mitto q̧ Doc.in p̄senti q̄ōne tātum loquitur de memoria vt ē principiuz ꝓductiuum notitie abstractiue:et q2 principiuz ꝓductiuuz alicui⁹ ē p̄us ip̄o ꝓducto vt pz:et obiectū in cognitiōe abstractiua vel repsentatiuum obiecti ptinet ad memoriā supradictā : seq̄tur q̧ tale representatiuū erit prius ipso actu intelligendi. Sed quia repsentatiuū obiecti p̄t multis modis accipi. restringit ḡ se doc.ad vnū tātū modū.an.s.respectu cognitiōis abstractiue alicui⁹ obiecti sit necesse p̄us ponere in intellectu possibili spēm intelligibilē repsentātē obiectū in rōne intelligibilis: q̄ spēs ptineat ad memoriā:vel sit ps memorie ꝓductiue cognitiōis abstractiue. Et sic titulus.q.debet intelligi.

Hen.q̄l.4. In ista.q. Hic recitat̄ opinio Hen̄.qui negat oē3 speciē intelligibilē nāliter p̄cedētē actū intel
q.7.8.⁊.21. ligēdi:et mod⁹ ponēdi Hen̄.pz in lr̄a. Vult eī Hen̄. q̧ in co
⁊.quolib.5. gnitiōe abstractiua obiectū sit tātū pn̄s in fantasmate for
q.14. maliter exn̄te in ṽtute fantastica:⁊ q̧ nō est necesse ponere
Hoc idem aliq̃ spē3 intelligibilē in intellectu possibili respectu cogni
Gotf.q̄l.q. tiōis abstractiue:sz sufficit fantasma:et hāc positionē pro
19.et quoli. bat auctoritatib⁹ et rōnib⁹:q̄ exponētur rn̄dendo ad illas.
13.q.3.

Cōtra istā opi.hic Doc.supponit vnū verū q̧ intellect⁹ pōt cognoscere vniuersale:et p ɔn̄s intellectus pōt hr̄e obm̄ pfecte p̄sens in rōne vl̄i. Nota q̧ Doc. tm̄ loquit̄ de vl̄i hꝫ ē de nā vt idifferēti ad sua singularia:⁊ vt p̄ori quolibet singulari:nō autē loquit̄ de vl̄i scđe intētionalr̄ capto:siue de nā vt accepta sub tali intētiōe : ptz q2 loquit̄ hic de vniuersali vt p̄cedit cognitionē sui:sm̄ vniuersale scđe intētionaliter captū nō pōt fundari in nā absoluta: sed tm̄ in nā vt cognita:vt Doc.inuit i suis vniuersalib⁹. Intēdit ergo loqui de vniuersali vt est nā indifferēs ad oia singularia ⁊ vt p̄or illis. Cū ḡ dicit i lr̄a. Intellect⁹ pōt hr̄e obiectū actu vniuersale pfecte sibi pn̄s i rōne obiecti p̄us naturaliter q̃ actu itelligat.i.q̧ p̄t hr̄e nām vt p̄orē quacūq; singularitate pn̄tē sibi in rōnē obiecti:supple intelligibilis: priorē nāliter q̃ actu itelligat illā:⁊ cū nō possit illā hr̄e pn̄tem nisi p aliqđ repsentatiuū nāe vt nāe.et tale repsentatiuum exn̄s in intellectu vocat spēm intelligibilē:q̄ iō dicit̄ species intelligibilis:quia est repesentatiua obiecti intelligibilis sub ratione qua est intelligibile ⁊ non sub ratione qua actu intelligitur. ¶ Ibi. An̄s assumptū vr̄ satis manifestū:q2 obiectū in rōne obiecti est p̄us aq̄liter actu:et per ɔn̄s vniuersalitas q̄ est ꝓpria ɔditio obiecti inq̃tū obiectū Ista vniuersalitas nō accipit̄ ꝓ aliq̃ secūda intētione: sz p aliq̃ ɔditiōe nāe indifferētis ad singularia et p̄cedētis illa ¶ Ibi. Cōsequētiā ꝓbo.s. q̧ in illo p̄ori intellect⁹ hꝫ obm̄ sibi p̄sens in spē intelligibili:et ꝓbat p̄mo ex pte vniuersalitatis obiecti.scđo ex pte pn̄tie : ex parte vl̄itatis obiecti arguit sex viis: ꝓbādo q̧ tale vl̄e vt p̄us actu intelligēdi nō possit eē pn̄s intellectui in rōne obiecti intelligibilis nisi p spēm intelligibilē cātā et ipressam intellectui possibili repsētātē tale vniuersale i rōe obiecti itelligibilis ¶ Ibi. Prio arguo sic. Hic ꝓbat p̄mo rōne sumpta ex pte fantasmatis repn̄tātis. Et rō stat in hꝫ. Vl̄e vt ē p̄us actu intelligēdi anteq̃ itelligat̄ opz eē pn̄s intellectui nō in se: vt pz ḡ in aliq̃ repsentatiuo:aut ḡ in fantasmate : aut in spē intelligibili: aliud dari nō p̄t:nō in fantasmate: vt ꝓbat.ergo in spē intelligibili.pz ɔn̄a a tota disiūctiua ad vnā ptē cū negatiōe alteri⁹:q̧ āt nō possit eē p̄sens i fantasmate:siue q̧ fantasma nō possit repn̄tare aliqđ vniuersale: siue aliqđ ens sub rōne vniuersalis ꝓbat doc. ¶ Sed ꝓ intelligētia ꝓbōnis Doc.suppono aliq̃. Prio q̧ repn̄tatiuū alicui⁹ in rōne obiecti itelligibilis ē duplex.s.oīno illimitatū vt eēntia diuina Aliud oīno limitatū vt repsentatiuū cātū. p̄mo mō eēntia diuina pp sui illimitationē pfectissime ē repsentatiua oīm intelligibiliū q̃tūcūq; diuersoꝝ: vt pz a Sco.d.2.et.37.et de tali nō intelligit̄. Secūdo suppono q̧ repn̄tare aliqđ pfecte:vel eē repn̄tatiuū alteri⁹ entis a seipo:est ipm̄ ens cōtinere emiēter aliud sm̄ totā entitatē illi⁹ : vt pz a Doc. d.3.secūdi.⁊ ex intētiōe ipius.d.2.p̄mi. Et sic nulla creatura q̃tūcūq; pfecta p̄t eē repn̄tatiua alteri⁹ nō ɔtēti virtualiter in ipa. Tertio suppono q̧ rō vniuersalis et rō singularis sunt rōnes oīno repn̄tabiles diuersa:sic q̧ nō pōt repiri aliqđ vnū repn̄tatiuū simpliciter limitatū pfecte repn̄tās vtrūq;:et q̧ singulare possit ēt hr̄e repn̄tatiuū in intellectu sub rōne singularitatis qđ dicat̄ spēs intelligibilis : de hoc patebit in.2.d.3.q.10.et.11.ɔparādo singulare ad intellectū ex nā pōe. ¶ Si fieret istātia q̧ eadē spēs intelligibilis p̄t eē repn̄tatiua min⁹ vniuersalis et magis vniuersalis puta albedinis et coloris:et doc.dubitatiue loquit̄.q.1. p̄ntis.d. ¶ Dico q̧ hoc sustinēdo nō est simile de repn̄tatiuo alicui⁹ sub rōe singlar̄ ⁊ sub rōe vniuersalis:⁊ de repn̄tatiuo alicui⁹ sub rōe min⁹ vl̄is et sub rōne magis vniuersalis:q2 in p̄mo mō intelligūtur repsentabilia simpliciter diuersaꝝ rōnū:non sic intelligēdo q̧ hec albedo et albedo in cōi sint diuersarū rōnū:cū vna sit de q̃didate alteri⁹: sz sic q̧ rō vniuersalitatis et rō singularitatis sunt diuerse rōnes. Sed secūdo mō min⁹ vniuersale et magis vniuersale non sunt repn̄tabilia vt oīno diuersarū rōnū cū vtrūq; sit repn̄tabilis sub rōne vniuersalis. Istis suppositis pz rō Sco.q̧ cū fantasma sit repn̄tatiuū simpliciter limitatū:et est p̄mo repn̄tatiuū nāe singlaris sub ɔditionib⁹ et circūstātiis singularib⁹ et mālib⁹:sequit̄ q̧ idē fantasma manēs simpliciter idē non p̄t repn̄tare nām in rōne obiecti intelligibilis sub rōne simpliciter absoluta et vniuersali. Nota tñ ꝓpter illa q̄ dixi i secūdo supposito:q̧ repn̄tatiuū est duplex.s.formale et virtuale. Primū est spēs intelligibilis respectu obiecti itelligibilis. Secundū est ɔtinēs ṽtualiter vel eminēter entitatē alicui⁹ obiecti intelligibilis: vt docet Doc. in quolibetis.q.14. Secūdū ergo suppositū dz intelligi de representatiuo virtuali et nō formali. Posset ēt addi tertiū repn̄tatiuū qđ dr̄ repn̄tatiuū eēntiale:et sic obiectū inferi⁹ est repn̄tatiuū eēntialiter obiecti supioris:ex hꝫ q̧ ɔtinet tale supi⁹ eēntialr̄:et p ɔn̄s nō tm̄ pōt eē rō formalis:licet remota ꝓducēdi spēm intelligibilē sui:sed ēt pōt eē rō formalis remota tñ ꝓducēdi spēm intelligibilē oīm supiorū: vt.s. exposui. Doc.aūt in p̄nti.q.loquit̄ tm̄ de repn̄tatiuo formali:qđ est vel spēs intelligibilis vel fantasma:et ꝓbat q̧ non fantasma. ¶ Ibi.rn̄det̄ q̧ spēs eadē. Hic ponit̄ rn̄sio Hen̄. ad argumētū doc.et dicit q̧ lz eadē spēs:siue idē fantasma nō possit repn̄tare idē sub diuersis rōnib⁹:tñ sub alio ⁊ alio

Right margin notes (beside the lines they are printed next to): "Instantia" (beside "lectū ex nā pōe. ¶ Si fieret istātia…"); "Respondeo" (beside "p̄ntis.d. ¶ Dico q̧ hoc sustinēdo…"); "Repsentatiuū formale ṽtuale et eēntiale" (beside "male et virtuale. Primū est spēs…").

lumie p̄t repn̄tare:q2 in lumie ꝟtutis fantastice tm̄ repn̄tat sub rōne singularis:ſ3 in lumie intellectus agētis repn̄tat sub rōne vniuersalis. ¶ Ibi. Cōtra. Hic doc. arguit ꝯ rn̄sionem Hen̄. Et pro intelligētia huiꝰ rn̄siōis nota. Dicimus eni ꝙ aliqd p̄t cōpetere alicui:puta.a. rōne posterioris et aliquid rōne ipsiꝰ.a. Exemplū p̄mi. Frācisco ꝯpetit eē simi lem:puta Joāni albo rōne albedinis sibi inherētis: et ꝯpetit sibi eē similē Joāni eēntialiter rōne nāe exn̄tis in vtroq3 Primo mō cōpetit sibi tātū ꝑ accn̄s. Scd̄o mō per se:q2 rōne nāe q̄ est de eēntia Frācisci. Hoc idē dico de repn̄tatiuo ꝙ cōpetit alicui eē repn̄tatiuū ex sua rōne formali ꝛ p̄ori: vel ex aliq̊ posteriori:et per accn̄s. Exemplū p̄mi. spēs sensibilis albedinis ex sua rōne formali ē repſentatiua albedinis. Exemplū secūdi. pō sensitiua vel organū hn̄s in se talē spēm sensibilē p̄t dici repn̄tatiuū albedinis:et hoc per accidēs:q2 nō rōne talis pōe:sed rōne illiꝰ spēi sibi accn̄taliter inherētis. Dicit ergo doc. ꝙ hic q̄ritur de repſentatiuo ex sua rōne formali:siue de repſentatiuo in se:et illd̄ ē in se simpliciter tale:nec fit tale ꝑ aliquid posterius:nec variat̄ per quodcūq3 posteriꝰ quo ad suā rōnem formalem repſentādi: nec similiter per qd̄cūq3 extrinsecū:l3 forte per aliqd̄ extrinsecū possit magis vel minꝰ disponi ad ꝑfectius vel imꝑfectius repſentādi. erit tn̄ semꝑ ex sua rōne formali tm̄ repn̄tatiuū alicuiꝰ sub eadē rōne:ꝛ nō sub diuersis oino rōnibꝰ. cū g̊ fantasma ex sua rōne formali sit tm̄ repſentatiuū alicuiꝰ sub rōne singularis:per nullū posterius sibi adueniēs: per aliquod extrinsecu3 poterit eē representatiuū alicuius sub rōne vl'is. ergo falsu3 est dicere:ꝙ idē fantasma i lumine intellectꝰ agētis est repſentatiuū vl'is et i lumie ꝟtutis fantastice sit repſentatiuū singularis:et hoc est quod dicit doc:et p3 lr̄a doc. vsq3 ibi. Si rn̄deat. ¶ Hic ponit̄ vna rn̄sio Hen̄. qui dicit:ꝙ nō ē incōueniēs idē sub eadē rōne formali eē repſentatiuū diuersorū:et ꝓbat per simile: q2 idē ſm̄ eandē qualitatē pōt eē simile diuersis. Sicut vnū albū ſm̄ eandē albedinem est simile diuersis albis. Dicit doc.

Henri.

Responsio ad Henri.

ꝙ hoc nihil est ad ꝓpositū:et rn̄sio Doc. stat i hoc. L3 eadē qualitas:puta eadē albedo possit eē similis decē albis:ita ꝙ in eadē albedine sint decē sil'itudines t̄minate ad decē albas:est tn̄ ipossibile ꝙ eadē albedo vna sil'itudine sit similis duabꝰ albis:q2 tūc eadē sil'itudo per se depēderet a duobꝰ terminis totalibꝰ. Sic dico i ꝓposito. vbi ē ordo eēntialis: siue depēdētia eēntialis vniꝰ ad aliud est impossibile vnū depēdere a duobꝰ in eodē genere. nā spēs repn̄tatiua eēntialiter depēdet ab ip̄o repn̄tato:q2 repn̄tatiuū imitat̄ suū repſentatū sicut imꝑfectū suū ꝑfectū:et semꝑ loquor de representatiuo:qd̄ ex sua nā est posteriꝰ repn̄tato ꝛ i eēndo ꝛ in ꝑfectiōe:q2 eēntia diuina est perfectissima rō repn̄tandi quodcūq3 itelligibile:tn̄ ipsa est simpl'r p̄or i eēndo ꝛ i perfectiōe. Si ergo fantasma per te repn̄taret aliquid sub rōne singularis et aliqd sub rōne vl'is:tūc idē depēderet a duobus total'r:q2 vt repn̄tat singulare ip̄m imitat̄ vt posterius suū p̄us:et sic idē simpliciter depēderet a duobꝰ in eodē genere:qd̄ est ipossibile. P3 ergo ꝙ nō est simile de albedine hn̄te p̄res sil'itudines. ¶ Secūdo p̄ncipal'r ex eadē via arguit doc. ꝓbādo ꝙ fantasma nō possit eē repn̄tatiuū alicuius obiecti itelligibilis sub rōne vl'is:et ꝓbat sic. Q2 repn̄tatiuū qd̄ ſ3 totā ꝟtutē suā repn̄tat obm̄ aliqd̄ sub vna rōne nō p̄t simul repn̄tare idē vel aliud̄ sub alia rōne obiecti:ſ3 fantasma i eodē istanti i quo itelligit̄ vl'e ſm̄ tota3 virtutē suā repn̄tat obm̄ vt singulare virtuti fantastice: q2 tūc ē actualis imaginatio illiꝰ obiecti i singulari. ergo. Maior p3. Tū q2 repn̄tatiuū formale in repn̄tādo depēdet a repn̄tato:q2 sub eadē rōne formali repn̄tat quo cātur: sed ide3 nō pōt in eodē istāti depēdere a duabꝰ rōnibꝰ formalibꝰ oppositis:vt p3:nec ēt ꝓ alio istāti. Tū q2 repn̄tatiuū repn̄tās aliqd ſm̄ totā virtutē suā alicui potētie vt ibi exn̄s:in eodē istāti nō pōt repn̄tare illud ꝑfecte alteri potētie cui nō existit:vt p3 de spē sensibili exn̄te i organo pōe visiue: q̄ nō repn̄tat idē in eodē instāti ſm̄ totā virtutē ꝟtuti fantastice:imo nec i alio istāti: cū in virtute fantastica sit ꝓpriū repn̄tatiuum. ergo nō a fortiori poterit repn̄tare diuersa sub diuersis rōnibꝰ:siue idē sub oppositis rōnibꝰ. Tū: q2 sicut virtꝰ limitata in agēdo in eodē instāti nō pōt h̄re duos effectꝰ ꝑfectos p̄ncipue diuersarū rōnū. ergo nec virtꝰ limitata in repn̄tādo in eodē instāti poterit repn̄tare idē sub diuersis rationibus:ꝛ maxime diuersis potentijs: vt supra dixi:et sic patet ista maior.

Obiectio

Si obiiciat̄ ꝙ idē repn̄tatiuū pōt repn̄tare idē sub rōne magis et minꝰ vl'is:vt̄s. dixi, ꝛ illud representatiuū qd̄ ponit̄ a Sco. repn̄tat ſm̄ totā virtutem cū sit agēs mere nāle. ergo idē sub diuersis rōnibꝰ pōt ab eadē spē itelligibili repn̄tari:vt albedo sub rōne albedinis:et sub rōne coloris ꝛ q̄litatis et entis. ¶ Dico p̄mo ꝙ nō sunt rōnes opposite sicut rō singularis et vl'is. Scd̄o dico ꝙ ad mētē Sco. sunt ponēde alie ꝛ alie species respectu magis et minꝰ vl'is:vt̄s. p3.q.1.ꝛ.2. p̄n̄tis.d. Tertio dico ꝙ forte nō est incōueniēs posse repn̄tare idē sub diuersis rōnibꝰ potētie cui iexistit. Quarto dico ꝙ nō est ꝓbatū ꝙ eadem spēs intelligibilis in eodē instāti sit simul rō repn̄tādi minꝰ vniuersale et magis vniuersale:q2 forte simul nō pōt esse rō formalis ꝓducēdi notitiā minꝰ vniuersalis ꝛ magis vniuersalis:cū p̄us ꝓducat notitiā ꝯfusam magis vniuersalis:vt diffuse p3.q.2. p̄n̄tis.d. ¶ Si iteꝝ dicat̄:ꝙ sicut eadem spēs intelligibilis. Prio repn̄tat singulare vagū. Secundo ipsam nām in se. Tertio singulare signatū : vt p3 a doc. in sua metaphy. i septimo lib. ergo similiter et fantasma poterit. ¶ Dico vltra ea q̄ dixi supra ꝙ p̄mū representatū occurrēs intellectui est singulare vagū. Nā p̄mo intellectꝰ iudicat de aliquo singulari vago:vt de aliqua albedine. Secundo de albedine in se. Et tertio de omni albedine singulari iudicat ipsam esse albedinem: sicut dixi supra exponendo dictū Aug.q.3. p̄sentis.d. ꝙ ſm̄ formā cōem iudico de occurrētibꝰ esse talia ſm̄ illam formā:sed nō intelligit ꝙ eadē species intelligibilis representet aliquid sub ratione vniuersalis:ꝛ sub ratione propria singularis:cum ipse velit ꝙ singulare natū sit representari intellectui sub ratione propria singularitatis per spēm propriā causatā ab illo:vt p3 in.2.d.3.q.11.ꝛ sic per speciē intelligibilē vniuersalis posset representare omnia singularia illiꝰ vniuersalis:sed tn̄ sub rōne vniuersali:ꝛ non sub rōne ꝓpria singularitatis. ¶ Ibi. Ex alio membro arguitur sic. Doc. ex via intellectus agentis probat necessitatem speciei intelligibilis duplici medio. Primū stat in hoc. Cuicunq3 agenti actione reali corrn̄det aliqd̄ productū reale actu existēs Sed intellectus agens dicitur agere actione reali. ergo corrn̄det sibi aliquod ꝓductū actu reale exn̄s:sed illud productum non potest recipi in aliquo fantasmate:nec in virtute fantastica:quia tale esset de necessitate extensum:ꝛ si non in se saltem in representando:ꝛ sic tantum representaret singulare sub conditionibus materialibus:et sic per illd̄ nō eēt vniuersale p̄n̄s i rōe obiecti. Maior ē nota:ꝛ minor patet.3. de anima:tex.cō.13. vbi habetur ꝙ intellectus agens est id quo est omnia facere : et sic vere actiuus Habetur etiā tertio de anima.t.c.17. ꝙ intellectꝰ agens ē sicut ars ad materiā.i. ita cōparat̄ ad intell'm pol'em: sicut ars ad materiā:ars ꝟo est actiua alicuiꝰ receptibilis i mā. Si g̊ itellectui agēti corrn̄det sibi aliqd̄ ꝓductū illd̄ ꝓductū erit vere reale:ꝛ nō p̄t poni itellectio obiecti q2 illa nō ē prima actio intell'is agētis:seu p̄mus terminꝰ actionis realis: ſ3 p̄mus terminus actionis realis itell'is agentis est vl'e in actu.i. est aliqua species intelligibilis habens verum esse reale:et dicitur vniuersale in actu non in predicando:sed in representando:et sic patet ista ratio.

Dubitatio.

Sed in ista littera de p̄ma actione intell'is agētis forte ab aliqbꝰ diceretur ꝙ p̄ma actio ipsiꝰ ē abstrahere vl'e a singularibꝰ: ꝛ a ꝯditionibꝰ materialibꝰ : q2 intell's agens de non vl'i facit vl'e. Cōtra:q2 tunc nichil ageret realiter/quia vniuersale sic abstractū nō est aliqd reale exn̄s:ꝛ solum tale est terminus realis actionis vel productionis. ¶ Si iteru3 dicatur. Ex quo intellectus agens est virtus actiua et nō factiua. g̊ terminꝰ realis actiōis erit in ipso intellectu agēte:p3. Ex hoc eni virtꝰ actiua distinguit̄ a factiua:q2 actio siue terminꝰ actiōis est in agēte : factio autē siue terminꝰ factiōis recipit̄ in mā sensibili ex̄:vt subtiliter patet a Doc.q.13. q̄li. Ergo spēs intelligibilis: q̄ dr̄ terminus realis actiōis ipsiꝰ itellectꝰ agētis erit subiue i itell'u agēte ꝛ tn̄ ponit̄ in itell'u pol'i. ¶ Dico p̄rio:sufficit ꝙ talis t̄minꝰ recipiat̄ i eadē pō:nō eni intellectꝰ agēs et pol'is: distinguunt̄ vt due pōe cū sint vna pō realiter : l3 distinguant̄ ex natura rei. ¶ Dico secūdo ꝙ forte non esset inconueniens ponere intellectū agētē virtutē factiuā:cū terminꝰ cuiuscūq3 actionis intellectus agentis recipiatur in intellectu possibili. et iō Ar. dicit ꝙ intellectꝰ agēs est quo est omnia facere:ꝛ est sicut ars ad mām q̄ oīa noiant factionem. Posset tamē breuiter responderi:ꝙ virtꝰ actiua nō est ratio agendi aliquid extra suppositum in quo est:nō eni proprie dicimus intellectum agentem agere: sed suppositū dr̄ agere intellectu agente vt pō actiua:et sufficit ꝙ actio in-

Solutio Intellectꝰ agens et pol'is distinguitur ex natura rei

Dr̄ia inter ꝟtutē actiuā ꝛ factiuam.

tellectꝰ agētis sit ī supposito: cui itells agēs ē rō agēdi. Potētia vero factiua proprie ſm quā suppositū aliqd facit dr factiua: qꝛ terminꝰ factiōis nō recipit ī supposito cuiꝰ ē talis pō factiua: sed recipit in mā sensibili extra. ¶ Itē qñ dicit Doc. ibi. Ille aūt terminꝰ realis nō est in fantasmate: qꝛ intellectꝰ agēs nihil causat in fantasmatibꝰ: qꝛ illud receptū esset extēsum eo mō quo dixi. s̄. et ita intellectꝰ agēs nō trāsferret ab ordine in ordinē. Sic debet intelligi ꝙ intellectꝰ agēs trāsfert aliquod ens de ordine sensibiliū i ordinē intelligibiliū. Nā oē per se sensibile est extēsum: vt pꝫ: et vt sic nō est i pō ꝓpinqua vt intelligaꝛ. Si ḡ repñtatiuā sensibilis in pō sensitiua tam interiori ꝙ̄ exteriori (qd̄ semper repñtat ipsum sensibile extēsum: puta in tali vel tali ꝙ̄to et vt hic et nūc et sub tali rōne) nō est pmo intelligibile. ergo intellectꝰ agēs trāsfert illud sensibile in ordinē intelligibilis in pō ꝓpinqua. partialiter causando aliqd̄ repñtatiuū repñtās ipsum sensibile vt abstractū ab ipsis ꝯditionibus mālibus: et tale repñtatiuū nō p̄t poni nisi spēs intelligibilis: que imediate recipiꝛ in intellectu possibili. ¶ Nota tñ ꝙ ea que dixi de itellectu agēte ꝙ trāsfert de ordine i ordinē. ⁊c. vera sunt loquēdo de intellectu ꝓ statu isto vbi sensibilia tm̄ sunt pñtia in pō remota. Nā albū extra ē itelligibile tm̄ in pō remotissima: et albū pñs virtuti fantastice per fantasma repñsentās illud extēse est in pō itelligibile minꝰ tñ remote: qꝛ vt sic intellectꝰ nō p̄t ipm̄ pmo intelligere: vt ꝟo est pñs intellectui per spēm intelligibilē ipm̄ repñsentātē sine ꝯditionibꝰ mālibꝰ: tūc est intelligibile in potentiā ꝓpinqua: qꝛ vt sic pñs ptinet ad memoriā pfectā: vt exposui declarādo titulū. q. et tūc est memoria pfecta qñ statim pōt ꝓducere. Si vero albū ꝯpareꝛ intellectui nō ꝓ statu isto. Dico ꝙ nō sic trāsferꝛ de ordie sensibilis in ordinem imaginabilis: et de ordine imaginabilis i ordinē itelligibilis. (Intellectꝰ eī agēs tm̄ trāsfert de ordine imaginabilis in ordinē itelligibilis: ⁊ virtꝰ fātastica trāsfert de ordie sensibilis i ordinē imaginabilis.) qꝛ vt sic ē tm̄ itelligibile ab illo itellectu separato: et sic albū imediate saltē vt partialis causa pōt mouere intellectū ex nā intellectꝰ: causando imediate cognitionē sui ituitiuā nulla eiusdē albi sensitiua p̄cedēte. Pōt ēt vt partialis cā imediate cāre spēm sui intelligibilē i intellectu possibili separato: ꝯcurrente intellectu agēte vt alia ptiali cā: per quā spēm itelligibilē pōt abstractiue cognosci: et de hoc vide Doc. in. 2. d. 3. q. 10. ⁊. 11. ⁊ vide ibi expōnes ās feci. ¶ Ibi. Et ꝯfirmaꝛ rō. Hic Doc. confirmat rōnē pꝰs positā ꝓbando per auctoritates: ꝙ primꝰ terminus actiōis realis intellectꝰ agētis sit spēs itelligibilis. Unde Cōmētator. 3. de aīa com̄. 18. dicꝛ ꝙ vlia nullū eē hñt ext aīam: qd̄ intēdit Pla. qꝛ si ita eēt nō indigeremꝰ ponē intellectū agētē. hec in fi. illiꝰ com̄. Ex quo pꝫ: ꝙ iō poniꝛ necessitas itellectꝰ agētis vt faciat de nō vli vle. Et pꝫ ēt per hanc auctē: qꝛ itellectꝰ agēs est facē de nō vli vle: q̄ auctas nō hꝫ aliū sensum: nisi ꝙ itellectꝰ agēs de illo qd̄ erat repñtatiui singularis facit repñsentatiuū vlis: vt notat doc. parum. j. Cū dicit: siue ly de accipiaꝛ māliter siue virtualiter. Si ly de accipiaꝛ māliter: tūc intellectꝰ agēs facit de repñsentatiuo singularis. i. de ipso fantasmate qd̄ ē repñtatiuū singularis repñsentatiuū vlis: causando spēm itelligibilē: nō imprimēdo ipā3 i fantasmate: ſ3 tm̄ in intellectu possibili: sed exprimēdo ipsam. i. ꝙ nō possit cāre ꝓ statu isto spēm intelligibilē: nisi p̄supposito fantasmate de quo exprimat. Si vero ly de itelligaꝛ ꝟtualiter. sensus ē ꝙ intellectꝰ agēs ꝓducit spēm intelligibilē de ipō fantasmate ꝟtualiter ꝯtinente ipām vt partiali cā: vt. j. patebit. q. pen. pñtis. d. ⁊ sic itellectꝰ agens vna cū fantasmate ꝓducit spēm itelligibilem. ¶ Ibi. Itē ſm istā viā. Hec ē secūda rō q̄ ꝓbaꝛ necessitas spēi itelligibilis sumpta ex rōne itellectꝰ agētis. In ista rōne doc. supponit vnū qd̄ cōiter ab oībꝰ ꝯcediꝛ. s. ꝙ actio prima intellectꝰ agētis sit ad vle i actu: qd̄ dictū nō p̄t hr̄e veritatē nisi de aliq̄ repñtatiuo ipsiꝰ vniuersalis: semꝑ supponendo: ꝙ prima actio intellectꝰ agētis sit vere realis. ergo terminaꝛ ad aliqd̄ vere reale et realiter exñs. Ule ꝟo qd̄ ē vniuersale i p̄dicādo: vt puta hō i cō i: vt sic nō hꝫ aliqd̄ esse reale vt p̄scindit a singularibꝰ: abstrahit enī ab oī exñtia: siue accipiaꝛ hō sub scd̄a itētiōe: adhuc minꝰ esse reale habebit: qꝛ vt sic tm̄ ꝯsideraꝛ i esse cognito. Si ergo pma actio itellectꝰ agētis terminaꝛ ad vniuersale in actu: et talis actio est vere talis: sequiꝛ ꝙ tale vniuersale in actu erit tm̄ in repñsentādo: ⁊ illd̄ erit spēs itelligibilis actu existēs. ¶ Si dicaꝛ ꝯcedēdo ꝙ pma actio itellectꝰ agētis sit realis: ſ3 terminꝰ illiꝰ actiōis nō recipiꝛ in itellectu agēte: ſ3 in virtute fantastica: et sic nō oportet ponere spēm intelligibilē pertinere ad memoriā intellectiuam vt memoria itellectiua est. Cōtra hoc arguit ꝓbādo ꝙ oē ꝓductū ab intellectu agēte tm̄ recipiaꝛ i itellectu possibili: qꝛ itellectꝰ agēs in rōne actiui non excedit possibilē i rōne passiui. ḡ q̇cq̇d cāꝛ ab itellectu agēte imediate recipiꝛ in possibili: et sic stat rō docto. ¶ Nota tñ hāc ꝓpōnē qñ dicꝛ ꝙ itellectꝰ agēs in rōne actiui nō excedit possibilē in rōne passiui: qꝛ nō hꝫ veritatē ecōuerso. Ista est enī vera: ꝙ ois actio itellectꝰ agētis recipiꝛ in itellectu possibili. ista tñ nō est sic vera: ꝙ q̇cq̇d recipiꝛ ab intellectu possibili sit causatū ab itellectu agēte: nec ptialiter nec totaliter: qꝛ potētia receptiua nālis in plus se hꝫ ꝙ̄ potētia actiua nālis: vt s̄. patuit i. q. 1. ꝓlo. itellectꝰ enī possibilis ex nā itellectꝰ est in potētia passiua nāli ad multa q̄ nō subsunt cālitati agētis nālis: vt s̄. patuit. Si tñ vera sit ꝓpō ecōuerso. s. ꝙ q̇cq̇d recipiꝛ in intellectu possibili cātur ab itellectu agēte. erit ꝟa ꝓ statu isto: et nāliter loquēdo. sustinēdo tamē ꝙ itellectꝰ agēs sit partialis cā intellectionis: et forte pricipalior itellectu possibili: vt vr̄ inuere doc. in q̄l. q. 15. ¶ Ubi. Scd̄m tertiā viā. Probat Doc. pricipale intētū ꝑ duas rōnes sumptas ex magis et minꝰ vniuersali et tota vis pme rōnis stat in h̄. Habitꝰ vt hitꝰ talis obiecti iclinat nāliter ad cognitionē talis obiecti: et potētia inclinata nūꝙ̄ posset tale obm̄ cogscere nisi eēt p̄sens ꝑ spēm intelligibilē: vt pꝫ de obiecto hitus metaphysici: qui inclinat ad ens inꝙ̄tū ens. ergo ens vt ens erit itellectui p̄sens et nō ꝑ fantasma: vt ꝓbatū est ꝑ duas rōnes primas: nec ꝑ hitū: qꝛ hitꝰ vt hitꝰ nō ē similitudo obiecti itelligibilis inꝙ̄tū intelligibile. Et si forte ponaꝛ similitudo obiecti. h̄ tm̄ erit similitudo obī itelligibilis nō inꝙ̄tū itelligibile: sed vt cognitū. Tū ēt qꝛ hitus iclinat ad similes actꝰ ex qbꝰ cātur. Cū ḡ inclinet ad cognitionē entis i vli. ergo itellectꝰ ante habitū causatū pꝰs itelligit ipsum ens in se: et nō pōt ipsum intelligere nisi sit sibi pñs ḡ erit pñs ꝑ spēm intelligibilē. Et nō bene ꝙ ex his duabꝰ rōnibꝰ vltimis hr̄ ꝙ vlius est p̄sens ꝑ propriā spēm intelligibilē ipsum representātē. Sed qꝛ i littera istarū rōnū sunt alique obscuritates: iō expono illam. Cum dicit ibi. Habitꝰ minꝰ vniuersalis: et magis vlis sūt disticti habitꝰ ꝓprii: alioquin metaphisica vt metaphisica. i. scia metaphysicalis non esset habitus intellectus distinctꝰ: supple aliis habitibꝰ. Hic doc. loquiꝛ de habitu scientifico. Et cū dicit ꝙ isti habitus scientifici magis vniuersalis ⁊ minus vlis sunt distincti formalr̄ qꝛ distinguunꝛ suis rōnibus formalibꝰ: distinguunꝛ ēt ab obiectis quoꝝ sꝫ tales habitꝰ.

Obiectio

¶ Si dicatur. Ex quo enī habitꝰ metaphysicꝰ est entis inꝙ̄tū ens: ⁊ habitus physicꝰ est corporis mobilis sub ratione vel naturalitatis vel mobilitatis: ista duo obiecta nō distinguūtur realiter: vt pꝫ: nec formaliter: cū inferiꝰ sit idē formaliter suo superiori: ſ3 non eꝫ: vt patuit a doc. s̄. d. 2. q. 1. ptis secūde.

Inferiꝰ ē idē formaliter suo superiori non est

solutio

¶ Pro nūc dico ꝙ sufficit ista obiecta distingui obiectiue ⁊ cōceptibiliter: ⁊ talis distinctio est sufficiens distinctiōis habituū magis et minus vniuersalis. Sequitur. Habitu aūt vniuersaliori ꝯtingit vti nō vtendo aliquo alio habitu minꝰ vniuersali: pꝫ qꝛ hñs habitū metaphysicū pōt vti illo cognoscēdo ipm̄ ens inꝙ̄tū ens nō cognoscendo pro tunc aliquod inferius. Et nota ꝙ si habitus ponatur vt tantum inclinans et facilitās pōm ad siles actus ex quibus causatur: tunc pō dr̄ vti illo qñ secūdū inclinationem talis habitꝰ operatur. siue qñ elicit actus ad quos talis habitus inclinat. Si vero ponatur habitus vt partialis cā actꝰ: vt vr̄ innuere doc. ifra. d. 17. ⁊ in. 3. d. 27. tunc pō dr̄ vti tali habitu qñ elicit actꝰ circa aliquod obm̄ quoꝝ habitꝰ est cā ptialis. pōm ḡ vti habitu ē elicere actū circa aliquod obm̄ ad quē actū talis hitus icliat pōm: vel cuiꝰ actꝰ est cā ptialis: ⁊ sic pꝫ ꝙ hñs habitū metaphysicum qui tm̄ vel inclinat ad actus: vl̄ est ptialis cā actuū similiū ex quibꝰ gñaꝛ: ⁊ ꝑ ꝯñs talis habitꝰ tm̄ inclinat pōm ad actꝰ circa obm̄ vniuersalissimū: siue cōplexū vt pncipia ⁊ ꝯclōnes siue incōplexū vt subiectū metaphysice. Si ḡ intells ꝑ talē habitū pōt cognoscē ens inquantū ens opꝫ ꝙ sit sibi p̄sens in rōne obiecti intelligibilis: nō est aūt pñs ꝑ habitū scientificū: vt. s̄. dixi. ergo erit sibi pñs ꝑ specie intelligibilē: qd̄ est ꝓpositū: ⁊ pꝫ ista rō. ¶ Ibi. Itē vltio q̊ ad hāc viā arguo sic Ista rō stat in duobus dictis. Primū est de idifferētia vlis qñ dicimꝰ ꝙ vle est idifferēs ad oia iferiora ſm totā suam indifferentiā: sic intelligiꝛ inquātū ipm̄ vt sic ꝯceptū est idē cuilꝫ inferiori: sicut cū cōcipio aīal ſm totā suam indifferentiā ad oia aīalia: ipm̄ cōcipio vt est idē omni aīali: ⁊ vt cōe omni aīali. Si ꝟo ꝯciperē aīal tm̄ vt in aliq̊ inferiori: pu=

Potentiam vti habitu

Intellectꝰ agēs transfert de ordine i ordinē

Intellectꝰ agēs ð non vli fac vle.

ta in hoie: tūc nõ ꝯcipem aial ſm totã ſuã indifferẽtiã q̃ eſt
idẽ cuilibȝ aiali. Scdm dictũ eſt ꝙ poſſũ ꝯcipe vl'e ſm totã
ſuã indr̃aȝ: vt puta poſſũ ꝯcipe ens ſm q̃ ẽ idifferẽs ad oia
entia: ſȝ certũ ẽ ꝙ nõ poſſũ ipſũ ꝯcipe niſi eẽt pñs itellectui
in rõne obi itelligibilis. h̄ aũt nõ põt eẽ niſi ꝑ aliqd repñ=
tatiuũ ipſũ repreſentãs ſm totã ſuã idr̃iam: ⁊ illd nõ pt eẽ
fãtaſma: q2 nõ repñtaret ipm ſcdȝ totã ſuã idifferẽtiã: ſȝ vt
incõtũ ẽ idẽ alicui ſingulari fantaſiabili. g̃ erit pñs ꝑ ſpẽm
itelligibilẽ repñtãtẽ ipȝ ſȝ totã idr̃iaȝ: ⁊ ſic habeſ ꝓpoſitũ.

De ſecundo mẽbro. ſ. pñtia obi. Hic doc. ꝓbat neceſ
ſitatẽ ſpẽi itelligibilis trib⁹ rõnib⁹ ſum

De necita=
te ſpeciei i=
telligibilis
ꝯ multos.

ptis ex pñtia obi. In pria rõne ſupponit doc. vnũ: ꝙ intelle
ctus põt hr̃e aliq̃ opationẽ ſibi ꝓpriã ſine potẽtiis iferiori
bus. hoc ẽ nõ depẽdẽdo a potẽtiis inferiorib⁹: qd ſuppoſitũ
põt hr̃e multiplicẽ ſenſũ. Prim⁹ ẽ ꝙ ꝓ ſtatu iſto itell's poſ
ſit aliqd imediate itelligere: ſic ꝙ nõ reqrif ꝙ aliq̃ põ iferior
ꝑus hẽat opationẽ circa illd: vt põ ſenſitiua vel imaginati
ua: ⁊ iſte ſenſ⁹ ẽ falſ⁹: q2 itellect⁹ ꝓ ſtatu iſto nõ põt imedia
te moueri ab aliq̃ ſenſibili: ꝑus eni ſenſibile mouet potẽtiã
ſenſitiuã exteriorẽ: ⁊ deide cãtur fantaſma i virtute fãtaſti
ca: vt s̃. expoſui. Scds ſenſ⁹ ẽ ꝙ itellect⁹ ꝑus hita opõne ſẽ=

Intellect⁹
abſq; potẽ=
tia ſenſibili
põt operari

ſitiua poſſit hẽre i ſe oia necia ad cãndũ ꝓpriã opationem
ita ꝙ hr̃et pñtiã obi in ſeipõ. ſ. ꝑ ſpẽm itelligibilẽ repñtãtẽ
obm̃ i rõne itelligibilis: ⁊ hic ſenſ⁹ ẽ v̾us. Si eni iſto mõ nõ
poſſet hr̃e opõnẽ ꝓpriã niſi depẽderet a potẽtiis ſenſitiuis
tũc ſeqreſ ꝙ nõ poſſet opari niſi circa illd qd relucet in vir
tute fantaſtica: ⁊ ſic ſemꝑ in operãdo dependeret a virtute
fantaſtica: quia non haberet in ſe neceſſaria ad operandũ:
puta preſentiam obiecti: ſed tantum in alio: puta in virtu=
te fantaſtica: ⁊ ſi ſic dependeret in operando: dependeret
etiam in eſſendo ſecundum argumentum philoſophi. Se=
paratur enim hoc ab hoc ſicut perpetuum a corruptibili:
vt patet in prohemio libri de anima. t. c. 12. ⁊. 13. ⁊ quomo=
do illa auctoritas phi intelligaſ. vide Sco. in. 4. d. 43. q. 3.
immo poſſet dici intellectus ſic dependens in operãdo vir=
tus organica: quia potentia ſenſitiua dicitur vti organo:
cum ſpecies ſenſibilis repreſentans ſenſibile tantum re=
cipitur in organo. et ſic obiectum relucet ibi. Cũ ergo fan=
taſma ſit in organo virtutis fantaſtice tm̃ repñtabit obie=
ctum vt in tali organo et per conſequẽs ſi intellect⁹ habe=
ret obm̃ pñs tm̃ in virtute fantaſtica. tunc nõ poſſet opera
ri circa illud: niſi quodammodo organice modo preexpoſi=
to: et ꝑ ꝯñs ſi poteſt habere opationẽ ꝓpriã mõ p̃expoſito
poterit habere pñtiam obiecti in ſe: nõ aũt vt in aliqua vir
tute inferiori: ſed talis pñtia haberi non põt niſi ꝑ ſpecieȝ
intelligibilem. ergo. Expono tñ aliqua dicta in littera. cũ
dicit ibi. Aut intellect⁹ põt habere obm̃: puta vl'e ſibi pre=
ſens in rõne obiecti intelligibilis abſq; hoc ꝙ ſit pñs ali=
cui põe inferiori. Hoc ſic intelligitur: ꝙ licȝ idẽ obm̃ poſſit
eſſe diuerſimode pñs alii ⁊ alii põe: nõ tñ erit preſens ſub
vna et eadẽ rõne: q2 albedo vt eſt preſens virtuti fanta=
ſtice eſt tm̃ pñs ſub rõne ſingularis: vt vero eſt pñs intel=
lectui eſt primo preſens ſub rõne vniuerſalis: vt s̃. declara=
ui. ⁊ ſic itellect⁹ põt habere obm̃ ſibi pñs ſub rõne vl'is abſ
q; hoc qd ſit pñs põe inferiori ſub illa ratiõe vniuerſalis.
¶ Ibi. ergo hȝ. ſ. obm̃ ſub rõe vniuerſalis põt eſſe pñs in=
tellectui abſq; hoc ꝙ ſit pñs põe inferiori ſub tali rõne. er=
go actu eſt preſens. ꝓbaſ hec ꝯña: q2 agentia talis preſen
tie obiecti. ⁊c. Probatio huius ꝯñe ſupponit vnum. ſ. ꝙ in
virtute fantaſtica ſit actu fantaſma ſingularis alicuius
vniuerſalis fortius mouentis ſenſum exteriorem: quo po=
ſito pȝ probatio cõſequentie: quia fantaſma et intellectus
agens ſunt ſufficienter approximata intellectui poſſibili:
et agunt per modum nature: ⁊ ita cauſant neceſſario in il=
lo preſentiaȝ obiecti cuius eſt receptiuus: ⁊ patet littera.
¶ Secũda rõ eſt ibi. Scdo ſic. Alie põe cognitiue hñt ob=
iectum pñs eis non ſolum pñtialitate ſcdaria. ſ. q2 illa ſunt
pñtia aliis potentiis inferioribus: ſed ꝓpria pñtialitate:
ſicut ſenſus cõis habet colorem ſibi pñtem. non tm̃ inq̃=
tum eſt preſens viſui: ſed quia habet ſpẽm eius pñtem in
organo ſenſus cõis. g̃ cũ hoc ſit ꝑfectionis in põ cognitiua
⁊c. a fortiori erit in intellectu: ⁊ littera clara eſt. ¶ Ter=
tia ratio eſt ibi. Item põ non potẽs habere actum niſi cir=
ca obm̃ ſibi pñs: ſi non põt habere illud preſens: niſi ꝑ ali=
quam alam põm cui contingenter cõiungiſ: dependet in
operatione ſua a tali põ ſibi contingẽter cõiuncta: ⁊ ita eſt
imꝑfecta: ⁊ lr̃a clara eſt. Sed ꝙ intellectus contingenter
cõiungatur põe ſenſitiue in operando: patet q2 põt intel=
lect⁹ ſeparari ⁊ ſeparatim exiſtere ſine põ ſenſitiua: vt pȝ

de aia ſeꝑata: pȝ etiã q2 vt ꝯiũgiſ corpori glorioſo non hȝ
obm̃ pñs ꝑ fantaſma: cũ nõ hẽat tũc neceſſitatẽ vti poten=
tiis ſenſitiuis i cognitiõe abſtractiua: vt. s̃. patuit. q. 3. pñtis
d. ¶ Ibi. Si obiicias. Pluralitas nõ ẽ ponẽda niſi vbi eſt
neceſſitas. Cũ g̃ ita bñ poſſit poni itellm̃ hr̃e actũ ſine ſpe=
cie ſicut cũ ſpecie. g̃ nõ ẽ ponẽda talis ſpẽs. ¶ Rñdet doc.
dicẽs ꝙ neceſſitas eſt qñ ꝑfectio nature h̄ reqrit. Et pȝ lr̃a

Ad queſtionẽ g̃ dico ꝙ eſt neceſſe ponere i intellu
ſpeciẽ intelligibilẽ porẽ nãliter actu
intelligẽdi abſtractiue: qd etiã ꝓbat auctibus phi ⁊ Aug.
et pmo ꝑ Ariſt. 3. de aia. t. c. 37. q̃ ſic ait. Oia ea q̃ ſunt quo
dãmodo eſt aia: aut eni ſenſibilia q̃ ſunt: aut itelligibilia: eſt
auteȝ ſcia quidem ſcibilia quodãmodo: ſenſus aũt ſenſibi=
lia. ⁊ ibi Comẽ. Cõtingit inquit neceſſario vt aia ſit entia
oia vno modoꝝ: ſcdm quos poſ'e eſt dicere aiam eẽ oia en=
tia. Iſte tex Ariſt. exponiſ ab Heñ. ⁊ Gotfr. ſic Ariſt. nõ lo
quiſ vniformiter hic ⁊ ibi. ſ. de intellectu ⁊ ſenſu: q2 de ſen=
ſu loquiſ quãtũ ad ſpeciẽ impreſſam. i. ꝙ ſenſus hȝ i ſe quo
dãmodo oia ſenſibilia ꝑ quãdã ſimilitudinẽ. ſ. ꝑ ſpẽm ſenſi
bilem impſſam ſenſui q̃ eſt ſimilitudo ſenſibiliũ: ſȝ de itelle
ctu loquiſ quãtũ ad habitũ ſcie: ſupple ꝙ aia eſt oia entia
ſenſibilia ꝑ habitũ ſcie impreſſum: nõ aũt ꝑ ſpeciẽ intelligi
bilẽ. ¶ Contra hãc expõnẽ arguit doc. ibi. Sȝ hec expoſitio
nõ vr̃ eſſe ad intentionẽ phi. q2 vult ꝙ ſicut oia entia ſenſi=
bilia ſunt in ſenſu per quãdã ſimilitudinẽ / q2 ꝑ ſpeciẽ ſenſibi
lẽ: q̃ ſimilitudo ſenſibiliũ: ſic etiã ꝙ oia ſcibilia: ſiue oia itel=
ligilia ſunt in intellectu tm̃ ꝑ quandã ſimilitudinẽ: q2 ꝑ ali=
quid qd eſt formalr̃ ſimilitudo illoꝝ: ⁊ illud nõ põt eſſe niſi
ſpẽs intelligibilis: nõ aũt habit⁹ ſcie cũ nõ ſit ſimilitudo in
telligibilis circũſcripta oi alia ſpecie obm̃ repſentãte. Nec
valet dicere ꝙ oia itelligibilia ſunt i intellu ꝑ fantaſma: q2
tũc aia nõ eſſet oia intelligibilia ꝑ intellectũ: ſiue ꝑ ſciẽtiã:
ſȝ tm̃ ꝑ fantaſma: q2 tũc nihil ibi eẽt repñtans itelligibile
niſi fantaſma. ¶ Si dicatur ꝙ ſcdm Sco pñti. d. q. vlt. act⁹
itelligendi eſt ſiſitudo obiecti: imo ꝑfecti⁹ eſt ſimilitudo ob
iecti q̃ ſpẽs intelligibilis: vt pȝ expſſe ab ipõ i quoli. q. 14.
et habit⁹ cauſaſ ex actib⁹: ⁊ ſemꝑ inclinat ad ſiles act⁹ cir=
ca idẽ obm̃: g̃ habit⁹ cauſat⁹ ex illis actibus erit ſimilitudo
obiecti qd hic negat. ¶ Dico pmo ꝙ nõ ſequitur ꝙ ſi actus
eſt ſimilitudo obiecti: ꝙ ſimilr̃ habit⁹ cauſat⁹: tũ q2 act⁹ im
mediate cauſaſ ab obiecto: habit⁹ v̾o non: ⁊ ſic per dictũ. s̃.
eo mõ q̃ act⁹ iprimiſ ab obiecto eo mõ repñtat illud: tũ etiã
q2 põ per actũ cognoſcendi actu cognoſcit obiectum nõ au
tẽ per habitum. ¶ Dico etiã ꝙ dr̃ia eſt inter actũ cognoſcẽ
di et ſpeciẽ intelligibilẽ in repreſentando. Nam act⁹ repre
ſentat obm̃ inquãtũ cognitũ. Et ſi etiã ponaſ ꝙ act⁹ cogno
ſcẽdi repreſentet entitatẽ obiecti in ſe: nõ tñ ſub illa rõne
qua eſt intelligibile: ita ꝑ actũ dicatur obm̃ eſſe pñs itelle=
ctui in rõne itelligibilis: ſpẽs vero dr̃ ſimilitudo obiecti: q2
per ipſam eſt pñs intellectui in rõne intelligibili. ¶ Ibi.
Expreſſi⁹ tñ eſt ad iſtud intentio Aug. Et hec lr̃a clara eſt
¶ Ibi. Si rñdeas. Hic poniſ rñſio Heñ. q2 Auguſt. vbi. s̃.
vult ꝙ memoria vt memoria ſit prior actu itelligẽdi: et non
poteſt eſſe memoria perfecta prior actu intelligendi niſi ob
iectũ ſit preſens intellectui vel in ſe vt in cognitione intui=
tiua: vel in aliquo repreſentatiuo vt in cognitione abſtra=
ctiua: ⁊ tale repreſentatiuum quod pertinet ad memoriaȝ
intellectiuam (vt memoria intellectiua eſt prior actu intel
ligendi et principium formale productiuum act⁹ intelligẽ=
di) eſt tm̃ ſpecies itelligibilis. Dicit Heñ. ꝙ memoria eſt in
ꝑte intellectiua proprie ſumpta vt eſt principiũ producti=
uum act⁹ intelligendi: ⁊ talis memoria eſt ipſe intellectus
vt hñs actũ intelligẽdi ꝯfuſum: ita ꝙ talis noticia confuſa
obiecti eſt itellectui rõ formalis ꝓducẽdi noticiã diſtictam
ſicut expoſuim⁹ mentem ipſi⁹. s̃. d. 2. ꝑte. 2. ¶ Sed vltra q̃
dicta ſunt ibi contra hanc poſitionem. Hic ſpecialiter doc.
arguit oſtendens: ꝙ hec poſitio eſt contra Aug. ⁊ Heñ. Q̃s
ſit contra Hen. oſtendit ibi. Contra opinionẽ. Nam Henri.
ponit ꝙ vl'e vt relucẽs in fantaſmate eſt ibi quaſi memoria
et vt mouens ad actum intelligendi eſt ibi preſens quaſi i=
telligentia. ergo per iſtam opi. nullus actus intelligẽdi eſt
memoria. Et ꝙ cõtradicat ſibi Hen. pȝ q2 ponit ꝙ obiectũ
vt relucẽs in fantaſmate vna cũ intellectu dr̃ memoria: et
tamen prius dicit ꝙ ipſe intellect⁹ vt hñs noticiam confu=
ſam obiecti dicitur memoria: et ꝓprie de rõne memorie eſt
mouere intellectũ ad actũ intelligẽdi: ⁊ tñ dicit ꝙ obiectum
vt relucet in fantaſmate: ⁊ ꝑ cõſequẽs vt eſt in memoria nõ
mouet intellectum ad actũ intelligendi: ⁊ ex alia parte di=
cit ꝙ obm̃ vt eſt in intelligentia, i, in intellectu hñte cogni=

Heñ. ⁊ gotf.

ꝯ expõnem
Heñ. ⁊ gotf.

Apparens
cõtradictio

Sco.

Expſſa ꝯdi
ctio Henri.

tionē obi mouet ad actū itelligēdi.i.vt actu cognoscit̄ noti
tia ꝯfusa:illa noticia ꝯfusa est rō gignēdi notitiā distinctā:
ꝛ sic ẜm ipm nullꝰ actꝰ itelligēdi eēt a mēoꝛi avt mēoꝛia est:
qꝛ vt relucet in fantasmate nō mouet:ſʒ esset ab intelligē-
tia:qꝛ vt itelligētia mouet ad actū intelligēdi.i.vt actu in-
tellm̄ mouet ad actū itelligēdi.Et sic pʒ qūo sibi ꝯtradicit.
¶ Ibi.Est ēt hoc ꝯ Aug.vt apparet.15.de tri.c.11.vel.28.
Intelligētie tribuētes cogitatōis foꝛmationē.Nā Augu.
vult ꝙ nullꝰ actꝰ itelligēdi vt sic siue ꝯfusꝰ siue distinctꝰ sit
actꝰ mēoꝛie.i.ptinēs ad mēoꝛiā:ſʒ ꝙ sit actꝰ itelligētie.i.p-
tinēs ad itelligētiā.s.ad actualē intellectionē:iō dicit ꝙ ni
chil intelligimꝰ nisi ꝑ intelligētiā.i.ꝙ nichil foꝛmalit̄ intel-
ligimꝰ nisi ꝑ foꝛmalē intelligētiā siue intellectionē ihērētē
nobis.¶ Ibi.Silr̄ aūt rōne.Improbat̄ ēt opi.Hen.rōe ꝛ
foꝛmet̄ sic rō.Aut ille actꝰ.i.cognitio ꝯfusa obi qua mēoꝛia
est in actu p̄mo:vt.s.sit ꝓductiua actꝰ secūdi:est idē cū illo
actu intelligētie cuiꝰ ē ꝓductiua:qꝛ Hen.posuit notitiā cō-
fusam obi ptinere ad mēoꝛiā:ꝛ ꝙ illa notitia est rō foꝛma-
lis ꝓducēdi itelligētiā siue notitiā distictā.Ideo q̄rit doc.
ā illa notitia ꝯfusa sit idē cū illa distincta:aut alia.Si idē
tūc idē erit rō gignēdi se:qđ est ipossibile.Si alia:q̄ro aut
erit simul cū notitia distincta:ꝛ tūc respectu eiusdē obi eēt
simul notitia cōfusa ꝛ distincta:qđ nō est itelligibile:qꝛ tūc
idē simul distincte ꝛ cōfuse cognosceret̄:aut nō est simul: et
tūc mēoꝛia foꝛmalr̄ gigneret qn̄ nō esset:pʒ.Si eni in eodē
instāti quo ꝓducit̄ notitia distincta nō est noticia cōfusa
ergo notitia confusa que pertinet ad memoꝛiam non est ꝓ
ductiua notitie distincte:quia tunc non est: et tamen pro-
ductiuum quādo actu ꝓducit est priꝰ nā ipso ꝓducto:ꝛ de
hoc vide expositionem quam feci sup.d.1.q.3.ꝛ.d.15.q.vni
ca.secundi Doc.¶ Ibi.Si ēt dicas ꝙ mēoꝛia est memoꝛia
per habitum scientialem.Hoc nō stat cum opi.patet:quia
hic queritur de memoꝛia vt in parte intellectiua tantum:
vt.s.obiectum est pꝛesens intellectui vt intellectus est:ita
ꝙ intellectus pōt ic ꝯuertere ad illum absq̄ mendicatio-
ne virtutis fantastice:vt s̄ patuit.Cum ergo ẜm Hen.per
habitum scientialem obiectū non sit pn̄s nisi in fantasma-
te:opoꝛteret intellectum conuerti ad fantasma ad hoc vt
actu intelligeret:et sic in operando dependeret a potentia
inferioꝛi:quod est.s̄.impꝛobatum:et sic patet littera.

Ochā argu it ꝯ necessi tatē spēi in telligibilis ponende.

Contra conclusionem Doc.arguit Ocham ꝙ respectu
notitie abstractiue non est ponenda aliqua
species intelligbilis:sed ponitur aliquis habitus pꝛeuius.
Dicit enim.Ocham.in.2.q.14.ꝛ.15.ꝙ intellectus ante co-
gnitionem intuitiuam obiecti est in potentia essentiali ad
1.argumētū cognitionem abstractiuam:sed habita cognitione intuiti-
ua est in potentia accidentali:ita ꝙ potest in cognitionem
abstractiuam: et pꝛius non potuit:et habitus derelictus
a cognitionibus intuitiuis ponitur in intellectu vt pꝛioꝛ
cognitione abstractiua:et ꝙ talis habitus sic derelictus/
ponatur in intellectu respectu cognitionis abstractiue:nō
autem species intelligibilis sic pꝛobat.Quādo aliquid est
in potentia accidentali respectu cognitionis: non opoꝛ-
tet ponere aliud q̄ꝫ illud per quod est in potentia acciden-
tali ad eliciendum actum:sed posito tali habitu in intelle-
ctu inclinante ad aliquam cognitionem est intellectus in
potentia accidentali:ergo pꝛeter talē habitū:nō opʒ aliū
ponere in itellectu.Minoꝛ pʒ ꝑ phꝫ tertio de aīa:vbi dicit
ꝙ alit̄ est itellc̄s in pō ante adiscere ꝛ iuenire q̄ꝫ post:qꝛ an̄
est in pō essētiali:ꝛ post qn̄ ꝑ actū aliquē derelinq̄tur aliq̄s
habitꝰ:tūc ē in pō accn̄tali ad aliū sibi ꝯsilēm:ℊ intellc̄s per
habitū generatum ex actu est in potentia accn̄tali.Unde
nunq̄ꝫ experitur aliq̄s se esse in pō accn̄tali respectu intelle
ctionis nisi post intellectionem.Si eni ponant̄ mille spe-
cies pꝛeuie actui intellectus(si nullū actū hēat intellectꝰ)
nō plus est nec experitur q̄ꝫ si nulla sit ibi species.Si enim
nō ponat̄ alia spēs:ꝛ tn̄ si actus intelligendi ponatur sta-
tim intellectus intelligit ꝛ experitur se esse in pō accn̄ta-
li respectu alterius cognitionis:ergo.¶ Item.Omnia il-
la que pn̄t saluari per spēm pn̄t saluari per habitum:er-
Secūdum. go superfluit species.¶ Item:ꝙ habitus necessario requi
ratur ad intelligēdū aliqđ obiectū:pʒ.qꝛ si nō req̄reret̄ sed
sufficeret tm̄ species:ergo si species coꝛrūpat̄ post centuʒ
mille intellectiones:non aliter posset intelligere illud ob-
iectum:cuius est species:q̄ꝫ ante omnem intellectionem:
quia habitus non ponitur:et species coꝛrumpitur.¶ Si
dicas ꝙ per multas cognitiones augetur species.¶ Con
tra.Tunc per augmentationē spēi semꝑ inclinat̄ intellc̄s
plus ad intelligendū:ꝛ ꝑ ꝯn̄s supflueret totalr̄ habitꝰ:qui
ab oībus ponit̄.Et sic vel species supflue ponit̄ vel habitꝰ
sed habitꝰ ab oībꝰ ponit̄:ꝛ nō spēs:ℊ vr̄ ꝙ species supfluat.
¶ Itē:si species ponit̄ nō ponit̄ nisi ꝑꝑ assimilationem:vl̄ Tertiū.
ꝓpter causationē intellectionis: vel pꝛopter reꝑsentatio-
nē obiecti:vel ꝑꝑ determiātionē pōe:vel ꝑꝑ vnionē mouē
tis ꝛ moti:ꝛ ꝑꝑ ista maxie ponit̄ species:ſʒ ꝑꝑ nullū istoꝝ
opʒ ponere:nō ꝑꝑ assimilationē:qꝛ illa assimilatio aut ē in
essentia et nā itellectuali per quā assimilat̄ obiecto cogni-
to:aut est assimilatio effectꝰ ad causam.Nō p̄mo:qꝛ itelle-
ctus itelligēdo subām magis assimilat̄ in nā sua ꝓpꝛia ob
iecto quod est substantia: q̄ꝫ per speciem/que est acci-
dens:quia minus assimilatur subē q̄ꝫ subā subē.Nec secū-
do:qꝛ illa assimilatio passi ad agēs ē ꝑ hoc ꝙ recipit aliquē
effectū causatū ab agēte:sed isto mō assimilat̄ intellectꝰ suf
ficiēter ꝑ intellectionē causatā ab obiecto ꝛ receptā in itel
lectu.¶ Itē/tanta assimilatio requirit̄ in noticia intuitiua
quāta in abstractiua: ſʒ in intuitiua nō requiritur aliquid
pꝛeuiū cognitioni assimilās:ℊ nec in abstractiua.¶ Item Quartū.
reꝑsentatū dʒ esse priꝰ cognitū:alr̄ reꝑsentans nunq̄ꝫ duce
ret in cognitionē reꝑsentati tanq̄ꝫ in simile.statua eīm Her
culis nunq̄ꝫ duceret me in cognitionē Herculis nisi pꝛius
vidissem Herculē:nec etiā scire possum vtrū statua sit sibi
similis aūt nō:sed ẜm ponētes spēm:species est aliquid pꝛe
uiuʒ oī actu intelligendi obiectū.¶ Itē:si ponit̄ ꝑꝑ repꝛe- Quītū.
sentationem obiecti:hoc non est nisi qꝛ distans nō pōt age-
re in distans:hoc aūt falsum est:sicut post patebit.Nā si ob
iectū distās nō possit agere in intellectu causando intelle-
ctionē nisi pꝛius causaret speciē:qꝛ oʒ obiectū esse pꝛesens
passo in se vel in alio:ergo eodē mō obiectū distās non pōt
causare speciē in intellectu nisi causando aliquid pꝛeuium
speciei: per quod obiectum est pn̄s intellectui ad causan
dū illā spēʒ:ꝛ silr̄ ante illā speciē opʒ ponere aliā: ꝛ sic in in-
finitū:ℊ obm̄ distās si pōt causare speciē in intellectu sine
aliquo pꝛeuio:per quod sit pn̄s:ℊ eodē mō pōt causare im-
mediate intellectionē sine aliqua specie pꝛeuia repꝛesentā
te.¶ Nec dʒ poni species ꝑꝑ cātionē intellectiōis:qꝛ scđm Sextū.
eos coꝛꝑale et mā̄le nō pn̄t agere in spūale:ꝛ iō opʒ ponere
talem speciē in itellectu.¶ Sed ꝯ.Sicut coꝛꝑale ꝛ mate
riale nō pōt esse cā partialis imediata respectu intellectio
nis q̄ recipitur in spirituali:qꝛ in intellectu possibili qui est
spiritualis qualitas:ita nec mā̄le pōt esse causa ꝑtialis in
intellectu agente cōcurrens ad ꝓducendū speciē q̄ est spiri
tualis:ꝛ sicut tu ponis ꝙ coꝛꝑale pōt esse cā ꝑtialis ad cau
sandū speciē in spirituali:ita ego pono ꝙ coꝛpoꝛale est cau
sa partialis ad causandū intellectionē in spirituali.Nec dʒ
poni spēs ꝓpter determinationē potētie:qꝛ oīs potētia pas
siua sufficienter determinat̄ ꝑ agens sufficiens:maxime qn̄
ipsamet potētia est actiua:sed agens sufficiēs est obiectū ꝛ
intellectꝰ vt ꝓbatuʒ est.Nec dʒ poni ꝓpter vnionē obiecti
cū pō tanq̄ꝫ mouētis ꝛ moti:qꝛ tūc eodē mō arguerē ꝙ an̄
illā spēm opoꝛteret ponere aliā:qꝛ ad hoc ꝙ obm̄ possit cau
sare pꝛimā spēm in intellectu req̄rit̄ ꝙ vniat̄ sibi:sicut req̄ri
tur vnio ad hoc ꝙ causet intellectionē:ꝛ hoc erit per aliam
speciem:ꝛ sic in infinitum.Sic ergo patet ꝙ habitus sit po
nendus ꝓpter experientiam:ꝛ nō spēs:hec Ochā vbi supꝛa
et multa alia dicit que non sunt contra doctoꝛem.

Quidam alii arguūt ꝯ pōnē doc.lʒ eoꝝ argumenta Aug.scot. argum.
minꝰ valeāt q̄ꝫ argumēta Ochā:arguūtq̄ꝫ
sic.Si spēs p̄cedit actū itelligēdi:tūc i itellc̄u erūt duo rece-
pta oꝛdie q̄dā.s.spēs ꝛ actꝰ itelligēdi:ꝛ sic vel erūt ābo q̄li-
tates:vel spēs erit q̄litas:ꝛ actꝰ intelligēdi erit passio: qm̄
veriꝰ ꝑficit itellm̄ q̄ꝫ spes:cū spēs p̄supponat̄ actui itelligē
di tanq̄ꝫ dispō:erūt ℊ ambo q̄litates(vt oēs ꝯcedūt)tūc vel
eiusdē spēi vel diuersarū:ꝛ nō pn̄t poni in diuersis spēbus
qualitatis:ℊ in eadē specie.Et tūc arguo ꝙ intellc̄s nō es-
set denudatꝰ a specie recepti tanq̄ꝫ a medio recipiendi:qđ
est ꝯ Auer.in multis locis.¶ Item difficile esset dare illiꝰ Scđo.
speciei necessitatē:cū nō sit necīa tanq̄ꝫ dispositio:nec tanq̄ꝫ
medium inter puram ignoꝛantiā ꝛ sciaʒ:nec vt causa actꝰ
intelligendi.Omnia enim argumenta q̄ alteram haꝝ par-
tium pꝛobant sunt debilia:ꝛ nō excedunt naturam sermo-
nis dialetici.Facilius ergo dicendum puto intellectionem
esse speciē scđm eum:sed differre solum in modo ꝛ ratione:
pōt eīm effectꝰ comparari ad intellectum potētie:ꝛ ad foꝛ-
mā itellectꝰ abstractā a mā q̄ vocat̄ obiectum intelligibile:
si enim intellectui comparetur:sic passionis et intellectio-
nis nomen sibi vendicat:si autem obiectum respiciat intel
ligibile: cuius est similitudo: sic rationem speciei retinet:
erit ergo vna res absolute: licet modi intelligendi illam

Tertio.

sunt diuersi. ¶ Itẽ arguit. Si talis spẽs ponereꝶ ꝓꝛ actu intelligẽdi: tũc ĩtellectꝰ esset ĩ actu anteꝙ̃ intelligeret: qđ oẽs ꝑipatetici extraneũ reputãt. Et ꝙ sequaꝶ ipm̃ esse in actu ꝓpat: qꝛ ex ĩtellectu ⁊ spẽ fit verꝰ vnũ ꝙ̃ ex mã ⁊ forma: ⁊ qđ verꝰ est vnũ verꝰ est ens: ergo ĩtellectꝰ ⁊ spẽs sũt verꝰ ens: sꝫ qđ ꝓ̃e est: actꝰ est: ergo intellectus ꝑ speciẽ informatus est actus vel in actu: et sic intellictus erit in actu anteꝙ̃ intelligat: quod est falsum: hec ille.

Ad rationes Ochã
Ad pmã

Respõdeo ꝑmo ad rõnes Ochã. Et dico ad maiorẽ ꝑmi argumẽti ꝙ aliqđ esse in põ accidẽtali siue ꝓpinqua põt duplicit̃ ĩtelligi. Prio: qꝛ illud ꝑ qđ aliqđ est in põ accñtali est rõ quare actꝰ ꝓ̃pte facilit̃ ⁊ expedite eliciꝶ: ⁊ ꝑ qđ põ magis ĩclinaꝶ ad similes actꝰ. Hoc mõ ĩtellectꝰ ꝑ habitũ cãtũ ex pluribꝰ actibꝰ dr̃ in põ accñtali qꝛ habẽs talẽ habitũ ꝓmptiꝰ faciliꝰ ⁊ expeditiꝰ elicit similes actꝰ illis ex qbꝰ cãtur: sustinẽdo ꝙ habitꝰ non cõcurrat actiue ad actꝰ exteriores: ⁊ añ illũ habitũ ĩtellectꝰ dr̃ esse in põ eẽntiali siue remota. Sustinẽdo ꝓ̃o ꝙ habitꝰ sit ꝑtialis cã actꝰ sequẽtis: dico ꝙ ĩtellectꝰ ꝑ talẽ hĩtũ nõ tm̃ est in põ accñtiali ad ꝓmpte facilit̃ ⁊ expedite ꝓducẽdũ talẽ actũ: sꝫ ẽt ad ꝓducẽdũ ꝑfectiorẽ actũ intẽsiue: vt pꝫ a Doc. ĩ.d.17. Scđo aliqđ põt ĩtelligi esse in põ accñtali: qꝛ illud ꝑ qđ est in tali põ est simpl̃r rõ quare põ ĩtellectiua sit ĩ põ ꝓpinqua ad agẽdũ absolute: sic ꝙ ante illud nullo mõ posset agere: ⁊ hoc mõ ꝑ spẽm intelligibilẽ intellectꝰ est in põ accñtali respectu cognitiõis abstractiue: ita ꝙ añ illã nullo mõ põt intelligere cũ tunc nõ hẽaꝶ pñtia obi: ⁊ sic intellectꝰ vt nõ hñs spẽm ĩtelligibilẽ obi dr̃ ĩ potẽtia essentiali siue remota: vt vero est hñs illam dr̃ in põ accñtali siue ꝓpinqua: qꝛ tũc hꝫ oĩa reqsita ad cãndã intellectionẽ. Et cũ dicit ꝙ hĩtꝰ sufficit. Negaꝶ: cũ ꝑ hĩtũ vt habitꝰ est nõ habeaꝶ pñtia obiecti: que necessaria est ad actũ intelligẽdi. ¶ Et cum dicit ꝙ nos experimur ꝙ per actum intelligendi siue per habitum sumus in potentia propinqua. ⁊c. non autem per speciem intelligibilẽ. ¶ Dico primo: ꝙ bene per habitũ experimur nos esse in potentia propinqua ad eliciendos similes actus illis ex quibus causatur habitꝰ: ad quos actꝰ habitus inclinat: et tale huiusmodi non experimur per speciem intelligibilem alicuius: cũ species ĩtelligibilis obi precedat oẽm actum intelligendi illius obiecti. ¶ Secundo dico: ꝙ nõ est necesse habere talẽ expiẽtiã seu cognitionẽ experimentalem (vt etiam pꝫ secũdũ ipsum de cognitione intuitiua obiecti) qꝛ si põ hꝫ obiectũ in se pñs statim operatur circa illud causando intuitiuam cognitionem illius: et tamẽ ptꝫ ꝙ ante illam cognitionem non hꝫ aliqueꝫ actum cognitum experimentalem circa illud obiectũ: sic in ꝓposito. Sufficit enim ꝙ cause actus sint debite approximate ⁊ non impedite: quibus positis statim sequitur actio.

Ad. 2.

¶ Deinde quando dicit ꝙ si post centum mille intellectiones species intelligibilis corrumperetur non posset intellectus cognoscere abstractiue. ¶ Dico primo: ꝙ casus non est admittendus: quia per aliam et aliam intellectionem intenditur species intelligibilis: vt infra patebit. Et cum dicit: ꝙ tunc per illam magis inclinaretur ad actum intelligendi. Dico ꝙ si loquatur de inclinatione naturali potentie ꝑ quodcunqꝫ sibi adueniens illa non intenditur: vt patet a Doc. in. 4. d. 49. quia inclinatio naturalis est ipsa natura inclinata. Si vero inclinatio naturalis sumatur ex parte speciei. Dico: ꝙ quanto illa intẽditur in suo esse tanto inclinatio naturalis intẽditur: cum sit eadem res: et sic intellectus habens talem speciem magis inclinatur ratione talis spẽi. Sed hec nichil ad. b. qꝛ si spẽs intenderetur: tũc ꝑ illam posset ꝑfectior actus causari. ¶ Dico scđo: ꝙ si talis species corrumperetur, ita ꝙ in potẽtia nichil esset nisi habitus derelictus ex actibus: intellectus non posset cognoscere obiectum abstractiue: quia tunc non posset haberi presentia obiecti: que est necessaria ad actum intelligendi: et sic non esset inconueniens: ꝙ post centum mille intellectiones destructa specie intelligibili per quam solam habetur pñtia opiecti in cognitione abstractiuã: intellectus nullã cognitionem abstractiuaꝫ haberet de tali obiecto: sicut nõ est inconueniens ꝙ post centum mille visiones potentia visiua non possit videre album destructa specie sensibili albi per quam solam habetur presentia albi in ratione obiecti visibilis. Oporteret ergo ponere ꝙ destructa specie intelligibili per habitum possit haberi presentia obiecti intelligibilis in ratione obiecti intelligibilis: quod non probat nec probare posset: cum obiectũ sub ratione qua intelligibile sit ꝑus habitu: qꝛ ⁊ ꝑus actibꝰ ex qbꝰ gñaꝶ habitꝰ.

Esse in põ accñtali põt ĩtelligi dupliciter

Intẽsio speciei ĩtelligibilis.

Ad. 3.

¶ Ad aliđ qñ dicit ꝙ si spẽs poniꝶ / aut poniꝶ ꝑꝑ assĩlatione. ⁊c. Dico ꝙ ꝙ̃uis spẽs ĩtelligibilis sit sil̃itudo obiecti sub rõne qua ĩtelligibile: vt. s̃. exposui: ꝑncipal̃r tñ poniꝶ vt ꝑ illã habeaꝶ pñtia obiecti ĩtelligibilis: q̃ al̃r haberi nõ posset et sic pꝫ ꝙ illa q̃ dicit de assimilatione nõ sunt ad ꝓpositũ. Si tñ teneaꝶ ꝙ ꝑꝑ assimilationẽ poniꝶ: tũc ad obiectiones q̃s facit rñdeo ꝑmittẽdo vnũ: ꝙ aliqđ assĩlari alteri ꝯtigit multipl̃r. Uno mõ in rõne nature: ita ꝙ vna nã ẽ sil̃is alteri: ⁊ sic spẽs intelligibilis nõ poniꝶ ad hoc vt ĩtell̃s fiat similis ĩ sua nã obiecto: nec eꝫ. Scđo dr̃ aliquid assimilari alteri tm̃ accñtal̃r: sicut dicimꝰ ꝙ Frãci. est sil̃is Io. albo rõe albedinis quã hꝫ: ⁊ sic ĩtellectꝰ hñs actũ intelligẽdi dr̃ sil̃is obiecto cognito: qꝛ actꝰ intelligendi est sil̃itudo obiecti cogniti: ⁊ sil̃r ꝑ speciẽ intelligibilẽ est accñtal̃r sil̃is obiecto ĩtelligibili ĩquãtũ intelligibile: ⁊ sic al̃r est sil̃is obiecto ꝑ speciẽ ĩtelligibilẽ ⁊ aliter ꝑ actũ ĩtelligẽdi: sil̃itudo enĩ ꝑ actuꝫ intelligẽdi abstractiuũ nec̃io ꝑ̃supponit sil̃itudinẽ ꝑ spẽꝫ intelligibilẽ. Tertio põt aliquid dici sil̃e alteri: loquẽdo de similitudine ꝓportiõis: et sic ĩtell̃s ꝑ spẽm ĩtelligibilẽ magis ꝓportionaꝶ obiecto ĩtelligibili inquãtũ ĩtelligibile ꝙ̃ ꝑ aliquid aliud: ⁊ hoc mõ loq̃ndo de tali sil̃itudie ꝓportiõis: pꝫ ꝙ spẽs intelligibilis est necessaria: qꝛ sine illa est simpl̃r iproportionatꝰ obiecto ĩtelligibili ad ipm̃ attigẽdũ ꝑ ĩtellectionẽ. Et qđ dicit ꝙ tãta assimulatio requiritur in noticia ĩtuitiua ꝙ̃ in abstractiua. Cõcedo loquendo de assimilatione tertio mõ: ⁊ sicut in cognitione intuitiua ad hoc vt põ possit intuitiue cognoscere obm̃ requiriꝶ pñtia obiecti ĩ se: ita ĩ cognitione abstractiua ad hoc vt põ possit cognoscere obiectũ requiriꝶ pñtia obiecti: ⁊ qꝛ ĩ tali cognitiõe abstractiua nõ habeꝶ in se pñs: sed ꝑ spẽm intelligibilẽ hr̃ pñs: iđ hoc mõ requiriꝶ tanta similitudo.

Sil̃e vnum alteri eẽ potest multipliciꝶ capi.

Ad. 4.

¶ Ad allud qñ dicit ꝙ repꝛesentatũ dꝫ esse ꝑus cognitũ. ⁊c. Dico ꝙ aliquid repñtari potest multipl̃r intelligi. Unõ mõ in rõne imaginati: sicut dicimꝰ ꝙ imaginatũ cognosciꝶ ꝑ imaginẽ: ⁊ tale ꝑus cognoscitur: vt pꝫ de statua herculis. ⁊c. Scđo in rõne obiecti intelligibilis: ⁊ tale ꝑus non cognosciꝶ: mõ ꝑ speciẽ intelligibilẽ hr̃ tm̃ pñtia obiecti in rõne obiecti intelligibilis: et de hmõi repñtatione. vide doc. in. q. 14. quoli. Concedo etiam ꝙ repꝛesentatum prius cognosciꝶ specie intelligibili: cũ species intelligibilis cognoscatur tm̃ actu reflexo de quo alias.

Repñtari multis modis dicitur.

Ad. 5.

¶ Et quod dicit de distante. Hoc nichil est. Tũ: quia semper requiritur approximatio obiecti scđm presentiam. Nã in cognitione intuitiua obm̃ debet esse approximatũ scđm suam exñtiã ⁊ presentiã. Unde nõ credo ꝙ intellectus angeli existens in celo possit intuitiue videre lapidem propꝫ maximam distantiam: de quo in. 2. d. 5. q. 10. ⁊. 11. et in. 4. d. 45. sic in cognitione abstractiua requiriꝶ approximatio obiecti q̃lis possit haberi: que approximatio nichil aliđ est nisi obiectum esse proportionaliter presens intellectui ĩ ratione obiecti intelligibilis: non potest autem esse presens in ratione obiecti intelligibilis sub ratione vniuersali nisi ꝑ speciẽ intelligibilẽ. Et cum dicit ꝙ sicut obiectum distans põt causare speciẽ intelligibilem: ita ⁊ cognitionem. Dico ꝙ si intelligit ꝙ obm̃ distans: puta lapis: extra possit vt causa ꝓpinqua causare speciẽ intelligibilẽ ĩ intellectu nr̃o. Negatur: sed dicitur causare vt causa remota: qꝛ pꝛiꝰ cãt speciem sensibilẽ in sensu exteriori: deinde cãtur species sensibilis in virtute fantastica q̃ species diciꝶ fantasma: ⁊ ipꝫ fantasma vna cum intelletu agente est cã imediata speciei intelligibilis: vt. ĩ. patebit a doc. rõ autem quare obiectum distans non potest imediate causare speciẽ intelligibilem sui est propter ordinẽ potẽtiaꝝ: de quo. s̃. patuit. q. 3. pñtis. d. Si vero tale obm̃ cõpareꝶ intellectui nõ hñti essentialem ordinem ad virtutẽ fantasticam et sensum exteriorem: posset imediate causare speciẽ intelligibilem in tali intellectu vt alias exposui sup. q. 11. d. 3. secundi doc.

Ad. 6.

¶ Ad aliud cum dicit ꝙ non debet poni species propter causationem intellectionis. Respondeo ꝙ specialiter propter hoc ponitur vt inferiꝰ probabo per dicta doc. ¶ Et quod adducit de corporali et materiali. ⁊c. ꝙ non possunt producere aliquem effectum spiritualem. Hoc non dicitur a doc. Immo vult ipse doc. in. 2. d. 3. ꝙ non tm̃ corporale possit mouere intellectum nostrum ad sui cognitionem: sed etiam potest mouere intellectũ angelicũ partialiter causando in eũ cognitionem intuitiuam. Et de hoc quõ corporale possit agere in spiritualẽ patebit. ĩ. in. q. immediate sequenti. Bene verum est ꝙ nõ possunt agere in spm̃ causando nec totaliter nec partialiter effectum corporalem: cum talis effectus non possit recipi in spũ: vt patebit in. 4. d. 44. Et hec sufficiant.

Ad rōnes Aug.suel. Ad pmā. **Ad rationes** alteri⁹ opi. Ad pmā: dico ꝙ sunt due qualitates. Et cū q̄rit in q̄ spē quali-
tatis. Dico: ꝙ sub pma: cum spēs intelligibilis sit qualitas
de difficili mobilis ⁊ intellectio sit qualitas de facili mobi-
lis (si tm̄ qualitas de difficili ⁊ de facili mobilis sint eiuidē
spēi saltē subalterne vel dicātur modi eiusdē rei: quod forte
magis vr̄: vt pz in p̄dicamēto q̄litat; doc. Uel si ponantur
diuerse spēs: ita ꝙ vna sub habitu et alia sub dispositione:
pz ꝙ spēs itelligibilis ponitur sub spē hit⁹: cū sit qualitas
de difficili mobilis: vt patebit in ista. q. rn̄dēdo ad argum-
ta Hen. Intellectio ꝟo ponit̄ sub dipositiōe. Forte ēt pos-
sēt poni i t̄tia spē q̄litatis cū sint passiōes spūales s̄m vnā
opi. ⁊ de h̄ vide Doc. in q̊li. q. 13. Et cū dicit ꝙ si ponāt̄ in ea
dē spē: ꝙ tūc intell's non esset denudat⁹ a spē recepti tāꝗ̄ a
medio recipiēdi. Dico: ꝙ lz hoc req̄rat ꝓlixiorē tractatuz:
tm̄ ꝓ nūc dico ꝙ si essēt sub eadē spē gn̄ica: nō tm̄ sub eadez
spē specialissima: ⁊ posito ꝙ sint eiusdē spēi ipāulissime: ad-
Ad tertiū. huc vna nō esset rō recipiēdi aliā: ⁊ hoc. j. declarabit̄. ¶ Ad
aliud: ꝙ tūc intellect⁹ esset in actu anteꝗ̄ itelligeret. Dico
prio: ꝙ hoc est necesse ipm̄ eē in actu suo entitatiuo: exn̄tie
an̄ oēz itellectionē. ¶ Et si dicat̄: ꝙ itell's ante itelligere
nichil est eoꝝ q̄ sunt: vt pz t̄tio de aia. t. c. 5. ¶ Ista aucto
ritas sic dz intelligi: ꝙ ante itelligere alioꝝ nō ē de nume-
ro itelligibiliū i pō ꝓpinq̄: vt diffuse doc. exponit in. 1. d. 3.
q. 7. ⁊ in. 2. d. 3. ⁊ in q̊li. Et qn̄ ꝓbat ꝙ esset in actu. Admit
to. Cū ꝟo deducit ꝙ sit ꝟius ens ꝗ̄ ꝯpositū ex mā ⁊ forma
Nō credo ꝙ Joan. de Jāduno q̄ fuit ꝑitissim⁹ Aristoteli-
cus hoc nō itellexerit ꝯ quē ista opi. arguit. Sz q̄uo h̄ au-
Ad secūdū ctoritas itelligat̄. vide Sco. i suis vl'ib⁹. ¶ Et qd̄ d̄t ꝙ spe
cies itelligibilis ⁊ itellectio sūt vna res. Hoc dicit s̄z opi.
Egidii quoli. 3. q. 12. ⁊. 13. quā opi. doc. iprobat in. q. imedia
te sequenti. Et miror ꝙ hec opinio non soluat argumenta
Sco. quibus ꝓbat necessitate speciei intelligibilis.

Ad primū argumētū p̄ncipale. Nūc Doc. rn̄det ad argumēta p̄ncipalia facta i p̄ncipio. q. q̄-
bus ꝓbat nullā eē necessitatē ponēdi talē spēm itelligibi-
lē. Et pmū argumētū pz i l'r̄a. Et rn̄det doc. prio ꝙ si argu
mentū ꝯcluderet ꝯ ipm̄ doc. ꝯcluderet ēt ꝯ oēm opi. ꝙ nul-
lo mō possit itelligi vl'r: q̄ si tu dicis ꝙ illud qd̄ iprimit̄ a sin
gulari est singulare a q̄cuꝗ̄ iprimat̄ (cū actio sit circa sin-
gulare) illud aūt qd̄ est singulare nō pōt rep̄ntare vl'e: et si
vl'e nō est p̄ns i rōne intelligibilis nullo mō pōt intelligi: ⁊
sic per nichil imp̄ssum in anima (cum omne tale sit singula
re) potest haberi presentia obi vniuersalis: ac per ꝯn̄s non
erit itelligibile. Seq̄tur. Jō rn̄deo. Hic doc. prio dat vnaz
Quid sit rō agendi ⁊ rō agentis. distinctionē: deinde rn̄det ad argumētū. Distinctio est hec
ꝙ alia est ratio agendi ⁊ alia est rō agentis siue conditio
agentis: ratio agendi est natura vt natura: rō agentis est
singularitas. Exēplū. Hec albedo causat spēm sensibilem
in organo visus: rō formalis causandi est q̄ditas albedis
siue essentia albedinis ꝓpter quā hec albedo agit: cōditio
vero agentis est singularitas agentis. Et nota ꝙ tota per
fectio agentis inquantū agens sumit̄ a formali rōne agē-
di ⁊ non a cōditione agentis: ⁊ q̄to rō formalis est nobili-
or tanto effectus ꝓducibilis ꝑ eam erit nobilior. Hoc pre-
misso rn̄det ad argumētū cū dicit̄. Quecūꝗ̄ spēs gignitur
ab aliquo rep̄ntat ipm̄ s̄m illā rōnē s̄m quam gignit̄ ab eo
Dicit. Doc. ꝙ ista est vera loquēdo de ratione formali gi-
gnendi: mō ratio formalis gignendi est natura vt natura:
loquēdo vero de ꝯditione agētis gignētis negat̄ illā pro-
positio. Sed cōtra hanc respōsionē arguit Doc. q̄ videtur
sequi ꝙ species sensibilis possit representare vniuersale:
pz q̄ talis spēs q̄ gignit̄ ab hac albedine est a rōne forma
li gignendi siue imprimitur a ratione formali gignendi.
¶ Respondet doc. vltimate ꝙ quādo aliq̄d imp̄mit̄ ab ali-
quo (rationē formalē includente) sicut a cā totali (q̄ rō for-
malis sit i singulari) representat ipsuz sub illa rōne sub qua
gignitur loquēdo de ratiōe gignēdi: ⁊ etiā representat ip-
sum cōcomitanter sub ratiōe gignētis: aut saltē non sub
rōne opposita rōni gignentis: ⁊ ideo spēs in sensu nō rep̄n
tat obiectū sub rōne vl'is: que est cōditio opposita rationi
gignentis singularis. Sed in proposito obiectū nō est cau-
sa totalis gignens respectu spēi intelligibilis q̄ cum ipso
agit intellectus agens sicut partialis causa.

In ista tamen littera occurrūt aliqua dubia. Primuz
est de ratione formali gignendi: q̄ ex quo na-
1. dubium. tura est prior singularitate: vt pz ꝑ ipm̄ in. 2. di. 3. hoc idem
in isto primo dist. 5. q. 2. ⁊. 26. di. ⁊ vt sic habet tantum esse
s̄m q̄d: cum vt sic sit prior exn̄tia. ⁊. s̄. ostensum est: ꝙ ni-
chil habens tm̄ esse s̄cdm̄ quid pōt esse rō formalis agendi
respectu alicui⁹ habentis esse simpl'r siue existens: modo
species intelligibilis habet verum esse reale. Sil'r qn̄ Jo.
producit̄ a Francisco: rō formalis agēdi i Francisco est na-
tura vt natura: et vt sic tm̄ hz esse secūdū quid. ergo nō po-
test esse rō formalis agendi vel ꝓducendi Johānē s̄m ve-
rū esse reale absolutū ⁊ actu exn̄s. ¶ Secunda difficultas 2. dubium.
est de conditione agentis que s̄cdm̄ doc. est ratio singulari-
tatis: q̄re ꝑfectio agendi non etiā sumit̄ a singularitate cū
singularitas dicat ens positiuum ⁊ reale: vt patet a docto.
j. d. 5. q. 2. et. 26. Est enim singularitas actus positiuus re
aliter actuans et perficiens naturam cui aduenit. vt patet
a doc. vbi. s̄. sed de hoc vide prolixius in. 2. dist. 3. ¶ Item 3. dubium.
circa idē occurrit alia difficultas: quia agens agit inquan-
tum est in actu: ⁊ si agit vere actione reali vere erit in actu
reali: sed singularitas vt singularitas est prior existētia na
ture: immo prescindit ab omni existentia. vt subtiliter pz a
doc. in. 2. dist. 3. et per consequens singulare agens nō erit
in actu: et sic nullo modo poterit agere. ¶ Quarta diffi- 4. dubiū
cultas est in hoc quod dicit ꝙ ratio formalis gignendi spe
ciem intelligibilem est natura obiecti: et conditio agentis
est singularitas obiecti. hoc videt̄ ꝯ ipsum: q̄. j. q. pe. exp̄sse
vult ꝙ ipsum fantasma sit causa ꝑtialis spēi intelligibilis
et ꝑ ꝯn̄s natura fantasmatis erit rō formalis gignēdi spe-
ciez intelligibilem: ⁊ sic species illa rep̄ntaret naturā fan-
tasmatis: cū eo modo rep̄ntet quo gignitur a rōne formali
gignēdi. vt pz per rōnem doc. ergo per speciē intelligibilez
tm̄ habet̄ p̄sentia nature fantasmatis: qd̄ ē ꝯ doc. ¶ Quin 5. dubiū.
to dubitat̄ in hoc quod dicit ꝙ species sensibilis concomi-
tanter representat singulare: ergo species sensibilis pmo/
et imediate rep̄ntat nām in se. si sic: tunc arguitur sic. Eo
modo quo habetur presentia obiecti in rōne obiecti eo mō
potest cognosci: sz ꝑ speciē sensibilē pmo ⁊ imediate habet̄
presentia nature vt nature: pz q̄ talis spēs eo mō rep̄ntat
quo iprimit̄ a rōe for̄ali gignēdi: g̊ act⁹ sentiēdi poterit ter
minari ad naturā i se qd̄ est ꝯ doc. Itē in eo qd̄ dicit ꝙ re-
presentat singulare ꝯcomitant̄: q̄rit̄ an rep̄ntet singl'are sub
rōne singularitatis? aut sub alia rōne? Si pmo: g̊ ꝑ ipsam
poterit cognosci singulare sub rōne singulartatis: qd̄ est ꝯ
ipz: i. 1. meta. ⁊ i. 7. Si s̄cdo: det̄ illa alia rō sub q̄ rep̄ntat:
nō sub rōne vl'is: vt pz. Si dicatur ꝙ rep̄ntat ipm̄ sub rōne
singulari nō disticta sed quodāmō ꝯfusa: tunc arguo sic: et
accipio hāc albedinē singularē q̄ imprimat spēm sensibilē
in organo visus: tūc sic. Eo mō spēs sensibilis rep̄ntat albe
dinē q̊ imp̄mit̄ a rōne formali agēdi albedinis vt a totali cā
vt pz a doc. ⁊ ꝯdō agētis ē singularitas ꝓpa ipsi⁹ albedinis
si g̊ pmo rep̄ntat rōnē formalē gignēdi ⁊ cōcomitanter cō
ditionē agētis: sz illa ꝯditio est singularitas ꝓpa albedis.
g̊ ꝑ ipāz spēz sensibilē poterit cognosci h̄ albedo sub rōne
ꝓpa singularitat;. ¶ Itē occurrit alia difficultas: q̄ si te- 6. dubiū.
neat̄ ꝙ sic obm̄ itelligibile ē tm̄ ꝑtialis cā spēi itelligibilis:
sic sil'r obm̄ sēsibile erit tm̄ ꝑtialis cā spēi sensibilis (vt aliq̄
tenēt) quō poterit saluari ꝙ spēs sēsibil' ipressa a rōe for̄ali
agēdi vt a ꝑtiali cā nō rep̄ntet ipāz albediēz sub rōne vl'ie

Respondetur ad pmā difficultatem p̄supponēdo vnū. ꝙ qn̄ doc. dicit ꝙ rō for̄alis agē R°. ad. 1.
di est nā siue entitas q̄ditatiua: vt ēt. s̄. expositū ē i. d. 1. q. 2
nō vult ꝙ sit rō agēdi alicui supposito nisi actu existat: q̄ ex
istentia ē idē real'r cū ipa nā: vt pz ab ipo i. 2. d. 1. ⁊ ibi diffu
se ꝑtractaui illā māz. Exn̄tia ei est grad⁹ intrisec⁹ nāe: licz
g̊ rō for̄alis agēdi (cū sit rō quiditatiua) sit ipa nā: nūꝗ̄ tm̄
aliqd̄ suppositū agit mediāte rōne formali agēdi nisi talis
rō for̄alis actu existat: requirit̄ g̊ exn̄tia i nā non vt rō for-
malis agēdi: nec vt ps rōnis formalis agēdi: sz vt dispositio
sine q̄ ipossē ē rōnē for̄alē agēdi hr̄e actū siue actionē realē.
¶ Ad s̄cdam difficultatē. Concedo ꝙ rō singularitatis est Ad. 2.
act⁹ ꝑficiēs nā: negat̄ tm̄ ꝙ sit rō formalis agēdi: q̄ ꝓp̄e lo
quēdo de rōne formali agēdi est rō q̄ditatiua: vt. s̄. patuit
d. 1. q. 2. Sicut em̄ ꝓp̄e termin⁹ for̄alis gn̄atiōis ē entitas
quiditatiua ꝑ quā genitū est simile generāti: ita rō forma-
lis gn̄andi erit entitas quiditatiua ꝑ quā genitū est sibi si-
mile in nā: rō aūt singularitatis ⁊ si dicat perfectionem ad
ditam nature: nō tm̄ est rō quiditatiua. ¶ Dico s̄cdo: forte
non haberem pro inconuenienti ꝙ entitas singularitatis
sit ratio formalis agendi: et quomodo hoc possit intelligi.
vide in expositione quam feci super. di. 3. q. vltima: secundi
doc. ¶ Ad aliud q̄d ē de singulari agēte. Cōcedo ꝙ agens Ad. 3.
singulare agit inq̄tū ē i actu: ita ꝙ nisi sit actu exn̄s nō p̄t
agere actiōe reali. Et cū dicis ꝙ ꝑ singularitatē n̄ est actu

existens:quia singularitas est prior existentia. dico ꝙ etsi singularitas sit prior existentia:non tamen dicitur cõditio agentis nisi actu existat:nõ ꝙ exñtia singularitatis ꝓprie dicat̃ ꝯditio agẽtis:sed qꝛ agẽs actu agere nõ põt nisi actu sit singulare singularitate existẽte i eo:⁊ eo mõ reqrit̃ exñtia singularitatis q̃ dixi:de exñtia nature. ¶ Ad q̃rtã diffi-
Ad.4. cultatẽ:dico ꝙ rõ formalis agendi respectu spẽi itelligibilis põt dupliciť itelligi. Uno mõ ꝑ rõne formali agẽdi remota a q̃ depẽdet rõ formalis agẽdi ꝓpinq̃ q̃tũ ad suũ eẽ
Rõ formalis agendi remota ꝓpinq̃ Alio mõ ꝑ rõe formali agẽdi ꝓpinq̃. Primo mõ nã obi pro statu isto ẽ rõ formalis agẽdi spẽm intelligibilẽ : qꝛ ipsa est ꝑma rõ formalis imutãdi sensũ exteriorẽ:q̃ imutato imutat̃ virtꝰ fantastica recipiẽdo fantasmata talis obi. Scdo mõ fatasma est rõ formalis agẽdi spẽm itelligibilẽ loq̃ndo de rõne formali ꝑtiali. Si tñ obm̃ cõparet̃ ad itellectũ separatũ a corpore:nã talis obi erit rõ formalis agẽdi ꝓxima et imediata respectu spẽi intelligibilis iꝑmẽde in tali itellectu:vt patebit i.2.di.3.q.10.⁊.11. ¶ Et qñ dr̃ ꝙ tũc spẽs intelligibilis representabit naturam fantasmatis. et si sic tunc fantasma erit prius presens intellectui in ratione obiecti intelligibilis q̃ ipsum obiectũ. ¶ Dico ꝙ species intelligibilis ꝑmo ⁊ imediate repñtabit nãm ipsiꝰ obi:qꝛ ⁊ si nã fantasmatis sit rõ formalis imꝑmẽdi talẽ spẽm:nõ tñ ẽ rõ formalis imꝑmẽdi imediate spẽm ꝓpriã sꝫ tñ iꝑmẽdi spẽm obi:qꝛ spẽs itelligibilis si imediate iꝑmeret̃ ab obõ esset tñ repñtatiua obiecti in ratione intelligibilis. a quocunq̃ ergo imprimatur talis spẽs semꝑ erit repñtatiua eiusdem. sicut pꝫ de specie intelligibili impssa intellectui angelico que representat deum sub rõne deitatis in ratione obiecti intelligibilis:⁊ tamẽ imediate causat̃ a volũtate diuia ⁊ nõ ab obõ:⁊ i hoc dicimꝰ ꝙ volũtas dina supplet vicẽ talis obi. Sic i ꝓposito fantasma supplet vicẽ obi. An mõ fantasma(cũ sit vera res absoluta)possit cãre aliquã spẽm intelligibilẽ in itellectu posi repñtãtẽ ipm fantasma i rõe obi itelligibilis:de h̄ alias qꝛ hoc ꝯtractare nõ ẽ pñtis speculatiõis. ¶ Ad quitã difficultatẽ dico ꝙ spẽs sensibilis re-
Ad.5. pñtat ipam nãm sꝫ nõ absolute:sꝫ vt in aliq̃ singulari:⁊ sic dr̃ repñtare ꝯcomitãter singulare. nõ eñi in aliq̃ ꝑori nã dr̃ repñtare nãꝫ i se qñ i illo repñtet i aliq̃ singulari:⁊ iõ põ sẽsitiua puta visiua nunq̃ ꝑ spẽm sensibilẽ habet naturã obiecti sensibilis presentẽ in rõne obi sensibilis in se ⁊ absolute:sed tñ habet illam presentem vt in aliquo singulari. Et qñ additur ꝙ tunc singulare sub ratione singularitatis potest cognosci. Negatur ꝯña. quia posito ꝙ singulare sub ratione propria singularitatis ꝓducat spẽm sensibileꝫ non tñ talis species sensibilis repñtat illud singulare sub
Ad.6. propria ratione singularitatis. ¶ Ad vltimũ dico:ꝙ posito ꝙ natura obiecti sensibilis sit rõ formalis agendi ⁊ ꝑtialis:non tñ sequitur ꝙ spẽs sensibilis sic impssa representet naturã vt natura est:sicut spẽs itelligibilis. Et rõ. qꝛ si sensus cõcurrit partialiter ad spẽm sensibilem ⁊ intellectus agens ad spẽm intelligibilem. nõ tñ sequitur ꝙ sicut spẽs intelligibilis repñtat naturam in se ꝙ ẽt species sensibilis qꝛ intellectus agens est virtus immaterialis ⁊ ꝓpter suaꝫ immaterialitatem est valde abstractiua:nõ sic est de potẽtia sensitiua : que cum sit virtus organica et immersa materie q̃tum ad esse ⁊ quantum ad operari:nõ põt dici virtus abstractiua siue partialis causa causandi aliquam speciem representatiuam alicuius abstracti:siue a singularibus siue a conditionibus materialibus. Et sic pꝫ rñsio ad dubia. ¶ Secũdo principaliter arguit doc. ibi. Secũdo sic Pñtia obiecti est causa pñtie spẽi ⁊ nõ ecõtra:nõ eñi quia spẽs est in oculo iõ obm̃ est pñs sed ecõtra:ergo ꝑma repñsentatio obiecti non est per speciẽ. ergo suꝑflue ponit̃ species ꝓpter pñtiam obiecti. ¶ Rñdet doc. ibi. Ad scdꝫ de pñtia ista. ¶ Ista Respõsio sic debet intelligi. ꝙ in cognitione abstractiua obiectũ priꝰ est pñs presẽtia reali vt possit causare speciem intelligibilem. i. ꝙ ipsum fantasma repñtans ipsum obiectuꝫ cũ cõditionibus materialibus:⁊ supplens vicẽ illius in cãndo spẽm intelligibilem dr̃ obm̃ esse sic presens:qꝛ fantasma repñtãs ipsũ sic est pñs causando speciem intelligibilem. Idem videt̃ dicendum in secunda pñtia in specie itelligibili:ꝙ obiectum dr̃ pñs vt causatiuũ cognitionis sue:quia species intelligibilis in qua relucet: sic est presens intellectui vt possit esse causa partialis intellectionis obiecti. Uel sic intelligo:qñ Doc. dicit ꝙ du-
Nõ de duplici pñtia obiecti. plex est pñtia obiecti. s. realis ⁊ itẽtionalis:⁊ ꝑ ꝑmã pñtiaꝫ siue approximationẽ talẽ:põt gignere spẽꝫ talẽ in itellu: qꝺ sufficit vt sit pñs pñtia reali alicui sensui exteriori:qꝛ si talis pñtia nõ haberet̃ nũq̃ posset itelligi via nãli ꝑꝑ. ordinẽ potẽtiaꝝ:posita ꝗ ꝑma pñtia alicuiꝰ sensibilis respectu potẽtie sensitie exterioris:ꝑ talẽ pñtiã hr̃ spẽs sensibilis i organo sensus:q̃ habita tũc causat̃ fantasma eiusdẽ sensibilis i ꝟtute fantastica:⁊ vltiate ab illo fantasmate vt a partiali cã causat̃ spẽs itelligibilis repñtãs ipm sensibile sub rõne vli. Est ẽt pñs pñtia intẽtionali:hoc est ꝑ aliquã spẽꝫ sicut visibile ex dr̃ ꝑmo pñs potẽtie visiue pñtia reali qua causat̃ spẽs sensibilis i organo visus : ⁊ scdo ꝑ illã spẽm dr̃ presens presentia intentionali: siue presentia obiectali: ⁊ nisi eẽt presens ipsa presentia nunq̃ posset videri : sed respectu virtutis fantastice dr̃ primo presẽs presentia reali nõ iꝑmẽdo aliq̃d i ꝟtute fantastica:sꝫ ex h̄ solo dr̃ pñs pñsentia reali:qꝛ est pñs tali pñtia sensui exteriori iꝑmendo spẽm sensibilẽ:ad quã sequit̃ causatio fantasmatis: per qꝺ fantasma dr̃ sensibile eẽ pñs ꝟtuti fantastice pñtia obiectali:qꝛ vt sic pñs imediate põt cogñsci a ꝟtute fantastica:⁊ sic ista pñtia scda ꝑsupponit ꝑmã pñtiã. Silr̃ dico respectu itell'ꝰ ꝙ non põt haberi pñtia scda q̃ obm̃ dr̃ pñs i rõne intelligibili:nisi habeat̃ ꝑma pñtia obiecti iꝑmẽtꝰ realr̃ aliquid ꝑuiũ saltem i potẽtia iferiori:vt. s̃. exposui. Et sic pꝫ quõ ꝑma pñtia nõ est sufficiens ad hoc vt obm̃ possit itelligi ¶ Et nõ i ista lr̃a ista ꝟba doc. cũ dt̃:dico ꝙ obm̃ respectu potẽtie hꝫ prio pñtiã realẽ. s. approxiationẽ talẽ vt possit gignere spẽm talẽ i itellu:q̃ ẽ rõ formalis itellectiõis. ¶ Hic apparet quõ doc. vult ꝙ rõ formalis gignẽdi itellectioneꝫ abstractiuã sit spẽs itelligibilis ⁊ nõ obm̃ relucẽs:lꝫ tñ aliquis velit dicere ex intẽtiõe doc. ꝙ spẽs nõ moueat itellm̃ sed tñ obm̃ relucẽs:qꝺ nõ credo esse veꝝ. Tũ qꝛ obm̃ vt ibi tñ hꝫ eẽ s̃m quid ⁊ nullũ esse reale. Cognitio ꝟo abstractiua est veꝝ ens reale absolutũ de ꝑdicamẽto q̃litatis positũ in ꝑma specie q̃litatis:vt pꝫ a doc. in q̃li. q.13. mõ verum ens reale nõ põt cãri nec totalr̃ nec ꝑtialr̃ ab aliq̃ hñte tñ esse s̃m quid. quod est cẽ repñsentatum. Nec valet dicere ꝙ nõ causat sub illa rõne formali qua est repñsentata:sed sub rõne absoluta talis nãe posita tñ ꝑsentia illiꝰ ꝑ speciẽ intelligibilẽ. Sed hoc nichil est. qꝛ etiã talis nã vt sic nullã exñtiã dicit vt pꝫ. Multe alie eẽnt rõnes ex dictis doc. quibꝰ patere posset ꝙ respectu cognitiõis abstractiue tñ spẽs intelligibilis est rõ formalis ꝑtialr̃ causandi: sꝫ qꝛ pꝫ expsse intẽtio doc. ꝙ species itelligibilis sit hmõi rõ formalis: iõ illas rõnes ꝓ nũc ꝑtermitto. Et ꝙ h̄ sit expsse intẽtio doc. pꝫ hic in pñti lr̃a. pꝫ etiã ex titulo. q. qñ q̃rit. Utrũ i parte intellectiua ꝓꝑe sumpta sit memoria ꝓꝑe. i. hñs spẽm intelligibilẽ priorẽ n ãliter actu intelligẽdi:vbi vult expsse ꝙ species itelligibilis ꝑtineat ad memoriã vt memoria est ꝓductiua actus intelligendi. Hoc etiã pꝫ in exponẽdo auctoritates Augu. vbi loquitur de memoria/vt in di.2. parte. 2. et di.27. huius. Sed expresse hoc patet infra distin.17. et in.2. dist.3.q.10. vel.11. Et clarissime hoc dicit in quoli. et in 4. distin.12.q.3. in responsione ad vltimũ argumentũ principale. ¶ Tertio principaliter sic. Ista ratio deducit ad hoc inconueniens. ꝙ si poneretur species intelligibilis necessario:cum illa agat de necessitate nature ad intellectionem obiecti:si plures ponerentur tunc actu essent plures intellectiones:quod videtur impossibile:⁊ littera clara est.
¶ Respondet doc. ibi. Ad tertium August. nono de trini. Idẽ.10. de
qui ponit memoriam esse multorum simul cognitorum ha tri.c.5.6. et
bitualiter:ergo oportet s̃m omneꝫ opinionem ponere mul 7.⁊.14. de
ta cognita in memoria habitualiter : ⁊ illa vt sunt ibi sunt trini.c.6.
aliquo modo cause noticie genite et nõ nisi cause naturaliter:igitur si argumentum valet s̃m oẽm opinionem concluderet actualẽ cognitionem simul plurium. Ideo respõdeo sicut dictum est de primo cognito. Hic dicit doc. ꝙ est quo sunt plura cognita habitualiter:⁊ non accipitur hic habitualiter cognito pro habitu scientie sed propter quandam similitudinem ad aliquam scientiam:quia sicut habens habitum scientie prompte ⁊ expedite põt oꝑari: ita hñs presentiã obiecti i rõne intelligibilis prõpte ⁊ expedite potest intelligere illud. dicit̃ ergo cognitũ i ꝓposito qñ est ꝑsens potẽtie i rõne obiecti:⁊ i cognitiõe abstractia est pñs ꝑ speciẽ intelligibilẽ:⁊ sic spẽs intelligibilis põt dici habitualis cognitio qꝛ est rõ formalis causandi noticiã actualẽ illius obiecti:qꝛ ergo sunt plures species s̃m quas dicuntur plura obiecta habitualr̃ cognita:querit doc. quare habetur cognitio vnius ⁊ nõ simul habetur cognitio alterius? ¶ Dat singularem responsionem : ꝙ tunc illud obiectum actu cognoscitur cuiꝰ species intelligibilis fortiꝰ ⁊ efficatiꝰ mouet intellectũ:⁊ illa spẽs itelligibilis fortiꝰ mouet:cuiꝰ singula

re obi intelligibilis forti⁹ mouet sensũ: ꝛ cāz hui⁹. s̄. exposui.
q.1. pñtis. d. Et nota ꝙ doc. in ista lr̄a aliq̄ tangit: q̄ alibi
soluēda sūt. Primũ ꝙ posito p̄rio actu itellectiōis alicu=
ius obi: ē i ptāte nr̄a cognitio actualis cuiuslibꝫ habitualiř
noti: q̃uo h̄ itelligař. vide lr̄aꝫ doc. in. 2. d. 42. ꝛ expōnē quā
ibi feci: ꝛ ēt in eodē scd̄o. d. 9. ꝛ forte. infra ēt exponeř. d. 6.
Scd̄ꝫ an plura simul itelligi possint. Et opꝫ dicere: ꝙ sic s̄ꝫ
doc. q̄ꝛ ponēs dr̄iam iter aliq̄ duo siř cognoscit illa duo: est
tñ dubiũ: ꝙ nō eq̄ pfecte cognoscit aliq̄ plura simul sicut qđ
libꝫ seorsum sũptũ: vt exposui. s̄. d. 2. q. vlti. ꝛ in. 2. d. 3. q. 10.
vide ibi multas difficultates. ¶ Ibi. Ad Algazelez dico.
Hec lr̄a pꝫ: q̄ꝛ lꝫ aliqua i suo eē reali repugnēt adinuicē eē
in eodē sb̄ō vt duo ɔ̄ria: intētiōes tñ eoꝝ siue spēs intelligi
biles siue intellectiōes nō repugnāt i eodē: cũ vna forma=
liř nō ɔ̄rieř alteri. ¶ Quarto ꝛ vltio arguit doc. ibi. Quar
to. Q̄ꝛ tũc vr̄ seq̄ ꝙ itellect⁹ nō patieř ab itelligibili inq̄ꝫtũ
intelligibile: sꝫ tñ patieř passiōe reali recipiēdo q̄ꝫdā for=
mā q̄ erit sicut pfectio ei⁹ realis: recipit eni spēꝫ illā vt sbm̄
recipit accñs reale: ꝛ ita nō patiř itell's inq̄ꝫtũ itell's ab in
telligibili: qđ ē pati tñ itētionalr̄: ꝛ ex h̄ seq̄tur ꝙ itellige=
re nō erit mot⁹ rei ad aiam. imo ois itellectio erit actio e=
ius absoluta: sicut forma stās nō h̄ñs aliquē t̄minũ extra:
¶ R̄ndet Doc. ibi. Ad q̄rtũ dico ꝙ nō tm̄ intell's patiř ab
obō reali imprimēte talē spēm realē: ꝛ sic dr̄ pati realr̄: q̄ꝛ
tũc realr̄ recipit formā realē. Seq̄tur. Sꝫ ab illo obō vt in
spē itelligibili patiř passiōe intētionali: ꝛ illa passio ē rece
ptio itellectiōis: q̄ est ab itelligibili i quātũ itelligibile est
relucēs in spē itelligibili: ꝛ istō pati ē intelligere. Et cũ vl=
tra deducis: ꝙ tũc itellectio nō ē motus rei ad aiaꝫ. ¶ No
ta p itelligētia lr̄e rē. i. obm̄ mouere aiam nō motu phisi=
co: sed potius metaphorico contingit dupliciř. Primo mo
uet ad ipsam per speciem intelligibilez impressam in ani=
ma que species impressa dr̄ mot⁹: ꝛ inq̄ꝫtũ obiectum relu=
cet in ea dr̄ mouere per illam tm̄ intentionaliter et motu
metaphorico. Intellectus eni agens ꝛ fantasma realiter
mouent: quia vere causant speciem intelligibilem que est
qualitas realis: ꝛ intellectus recipiens illam realiter pa=
titur ab intellectu agente ꝛ fantasmate: vt vero obiectum
inquantum relucet in specie intelligibili dr̄ mouere tm̄ mo
tu metaphorico: ꝛ intellectus vt cōparař ad obiectũ iquā=
tum relucens in specie intelligibili dr̄ moueri metaphori=
ce. Similiter quādo itellect⁹ agēs ꝛ spēs itelligibilis cau=
sant intellectionem obiecti imprimēdo illam in intellectu
possibili realiter mouent intellectũ poſem: q̄ꝛ cāīt ibidem
veram qualitatem q̄ est intellectio: vt pꝫ a doc. q. 13. quoli.
Et sic intellectus possibilis recipiēs intellectionē ab itel=
lectu agente ꝛ specie intelligibili diciř realiter pati ab il=
lis. Q̄ꝛ vero obiectũ per h̄mōi intellectionē habet esse co=
gnitum: tunc dicimus ꝙ obiectum vt sic cognitum meta=
phorice mouet intellectũ possibilem: ꝛ intellect⁹ poſis vt
comparatur ad tale obiectũ dr̄ moueri metaphorice: ꝛ hoc
modo potest dici ꝙ intellectio est motus rei ad aiam: siue
ꝙ est motus obiecti ad ipsam aiam: loquendo de motu me
taphorico: ꝛ ꝙ hic sit sensus doc. vide in quoli. q. 15. ¶ Ibi.
in principio. q. Ad oppositum sic. ¶ Argumen. factum ad
oppositũ sic exponitur. Impossibile est aliquid esse in potē
tia p̄pinqua ad agendum aliquid realiř ꝛ p̄us nō erat: ni=
si per aliq̄ꝫ mutationem realem. i. nisi per aliq̄d receptum
realiter: per qđ dicař esse in tali potētia p̄pinq̄: cũ ergo in=
tellect⁹ sit nunc in potētia p̄pinqua ꝛ prius non ad actum
intelligendi: ergo per aliquam viiionem realem. i. per ali=
quam formam realem receptam in illo. Si dicatur ꝙ talis
mutatio realis est in obiecto. Contra: quia obiectũ in co=
gnitione abstractiua habet tm̄ esse s̄m q̄d ꝛ diminutũ: ꝛ vt
sic non potest fundare nisi relationē rōnis qua refertur ad
mouens: ꝛ sic non mutatur realiter sed tm̄ s̄m quid: cum
ergo potentia sit nunc realiter in potentia propinqua et
prius non erat realiter in potentia propinqua: ergo per ali
quid realiter receptum in ipsa erit realiter in potentia p̄=
pinqua: ꝛ illud est species intelligibilis.

Ad rationes alterius opinio. Hic Doct. intendit
soluere argumenta facta pro opini.
Hen. Prima ratio Hen. cũ responsione doc. clara est in lit
tera. Et q̃uo intelligař illa auctoritas Com. p̄mi de aia. c.
53. ꝙ mēbra leonis non dr̄nt a mēbris cerui. s̄. exposui. q. 4
partis secunde. d. secũde. que est septia in ordine. ibi vide.
¶ Ibi. Ad aliud de philosopho. 3. de aia. tex. c. 6. Arguit
sic Hen. ibi. Hec dr̄ esse s̄nia Ari. Et rō stat in hoc: ꝙ ex q̊
aia est locus specieꝝ. s. p̄s itellectia: cũ ḡ loc⁹ nō ɔtineat lo

catũ i se ꝛ subiectie: sequiř ꝙ itell's nō hꝫ i se ꝛ subiectie spe
ciē intelligibilē. ¶ R̄ñdet doc. ꝙ itell's pōt dici loc⁹ specie
rũ p̄p multas ɔdōnes loci. Tũ: q̄ꝛ sicut loc⁹ ɔseruat locatũ
sic itell's ɔseruat spēs itelligibiles: ꝛ organa sensitiue pōe
non sunt loca: q̄ꝛ nō ita saluant spēs receptas i eis: spēs q̄p
pe itelligibiles nō vidētur deleri sicut species sensibiles: q̄ꝛ
spēs sensibilis ita est i organo ꝙ pōt corrũpi p ɔ̄riũ forma=
liter: vel p dispōnē discōueniētē i susceptio: sicut pꝫ p Phi.
de me. ꝛ remi. Senes ꝛ pueri sunt male reminiscitiui p̄p a=
bundātiā humoꝝ nimiā: ꝛ ēt p̄p idispōnē ꝛ lesionē organi.
Isto vtroq̄ꝫ mō nō est spēs itelligibilis i itell'u: vt p se de=
leatur p aliqđ ɔ̄riũ. seu p idispositionē receptiui. ¶ Et nō
ꝙ q̄ñ dicit doc. spēs sensibilis pōt deleri ab organo p ɔ̄riuꝫ
formalr̄: nō dꝫ intelligi ꝙ spēi sit aliquid ɔ̄riũ formalr̄: sꝫ q̄ꝛ
ipsi organo vel q̄litati exñti i organo: q̄ facit ad ɔ̄suationē
speciei pōt deleri p aliā q̄litatē formalr̄ sibi ɔ̄riā. Exēplũ.
Si organũ tact⁹ fuerit calidũ formalr̄ p frig⁹ pōt expelli ca
lor iste. Pōt eñ deleri per idispōnē organi. vt puta si dispo
sitio organi ɔsistat in debita dispositione caloris ꝛ sicci: ca=
lor ille vel siccitas pñt i tm̄ intēdi ꝙ nō eēnt ampli⁹ disposi=
tio organi: vel si ɔsistat i debita p̄portiōe frigidi ꝛ humidi:
frigiditas ꝛ humiditas pñt in tm̄ intēdi ꝙ illa debita p̄por
tio: q̄ est dispositio i organo corrũpař. Spēs v̄o intelligibi=
lis i intellectu nō hꝫ aliqđ ɔ̄riũ formalr̄ nec idispōnē: ꝛ per
ɔñs videnř oino idelebiles. Et ex h̄ loco multi exponētes
doc. dicũt ꝙ spēs intelligibilis semel recepta i itellectu pos
sibili est simplr̄ idelebilis ꝛ bñ dicũt. ¶ Sꝫ q̄re multi h̄ñtes *Dubitatio*
h̄mōi spēs intelligibiles nō intelligũt obā: quoꝝ sunt spēs
vt pꝫ i freneticis? ¶ Dico paucis: q̄ꝛ si sint ibi spēs idelebi *Solo.*
liř: nō tñ mouēt itellm̄ q̄ñ est indispositio i pte sensitiua pre
sertim iteriori: vt. s̄. patuit. q. 4. pñtis. d. sicut i dormiētib⁹
spēs itelligibiles nō mouēt intellm̄: est eni p statu isto ta=
lis ordo: ꝙ opꝫ itelligētē fantasmata speculari: sicut supra
exposui in pñti. d. remoto tñ ipedimento i pte sensitiua ille
spēs possent mouere itellm̄ ptialr̄ causando cognitionem
abstractiuā obōꝝ: quoꝝ sunt. ¶ Notandũ est ꝙ intell's se=
mel receptas spēs intelligibiles nunq̄ꝫ amittit etiā i mor
te: ꝛ p ɔñs aia separata a corpe p illas spēs poterit abstra
ctiue cognoscere omia obā: quorũ in vita habuit species.
Sed de hoc multa sunt dicenda in. 4. d. 45.

Occurrit tñ aliq̄lis difficultas i h̄ qđ dicit doc. ꝙ hu *Dubium notabile.*
iusmodi spēs sũt idelebiles: q̄ꝛ itellectio est
ita q̄litas absoluta: sicut spēs itelligibilis: vt pꝫ a doc. q. 13.
q̊l. ꝛ nō hꝫ aliqđ ɔ̄riũ formalr̄: nec aliquā idispōnē in orga=
no: ꝛ nichilomin⁹ delētur ab itellectu vt p expiētiā patet.
¶ Dico ꝙ nō est simile: q̄ꝛ itellectio nō tm̄ depēdet ab itel *Solo.*
lectu i eē ꝛ ɔseruari vt a receptio: sꝫ ēt depēdet ab obō ꝛ ab
intellectu vt a causis p̄ductiuis: depēdet dico i eē ꝛ ɔ̄suari
ꝛ sic cessante actione obiecti ꝛ itell's illa itellectio desinit eē
vt. ī. patebit. q. vlti. pñtis. d. ꝛ i q̊l. q. 13. Nō ḡ desinit esse itel
lectio p̄p aliqđ ɔ̄riũ formalr̄ vel p̄p aliquā idispōnē factam
in itell'u: sꝫ p̄p defectũ cause nō cōtinuātꝭ actionē. Spēs v̄o
itelligibilis ꝛ si depēdeat ab itell'u agēte ꝛ a fantasmate in
esse vt a causis ptialib⁹ itegrātib⁹ vnā totalē: vt. ī. patebit
q. pe. pñtis. d. nō tñ depēdet i ɔ̄suari: q̄ꝛ destructo p poſe oi
fātasmate adhuc spēs itelligibilis eēt i itell'u. ꝛ iō spēs itel
ligibilis ñ dꝫ poni actio nec p̄p̊e nec ip̄rop̊e sic poniř itell'io
actio ip̄rop̊e p̄p h̄ solũ: ꝙ sicut actio ē i ɔtinuo fieri: ita ꝛ in
tellectio lꝫ ip̄a itellectio sit ens absolutũ. Et q̄re sic dicař
actio: lꝫ nō p̄p̊e de gñe actiōis patebit. ī. q. vlt. pñtis. d. in
rñsiōe ad vltimũ argumētũ. Spēs tñ itelligibilis (cũ sit ac
cidēs) depēdet ab itell'u poſi quātũ ad ɔ̄suari: pꝫ ergo q̃uō
nō est siſe de itellectiōe ꝛ spē itelligibili. ¶ Ibi. Qđ addiř
de p̄ho ꝙ speculamur qđ q̄d est i fantasmatib⁹. ¶ Hec rñsio
dꝫ sic itelligi: ꝙ talis est ordo iter intellm̄ ꝛ v̄tutē fantasti=
cā ꝙ nũq̄ꝫ itell's p̊mo cog̃scit v̄le: nisi v̄t⁹ fantastica p̊us fue
rit fantasiata singulare illi⁹ v̄lis repñtatũ p fantasma illi⁹
singularis: semp eni q̄ñ intell's intelligit vniuersale vel in
eodem instanti virtus fantastica speculatur singulare vel
ante speculata fuit. Et sic itellectus speculatur qđ quid est
idest quiditatem rei vniuersalez in ipso fantasmate idest ꝙ
non potest speculari sic: nisi prius vel simul virtus fantasti
ca speculetur in ipso fantasmate singulare illius quidita=
tis vniuersalis representatum p illud fantasma. Et si mu=
lier se habente fantasmata ad intellectum sicut sensibilia
ad sensum. i. ꝙ sicut sensibilia nō possunt esse in sensu inte=
riori nisi prius vel simul fuerint in sensu exteriori: ita ꝙ sen
sus interior non potest habere operationem circa obie=
ctm suum nisi prius vel simul aliquis sensus exterior ha=

buerit operationem circa sensibile: sic nec intellectꝰ non pt cogitare obiectū suū abstractiue nisi pˀus fantasmata mouerint virtutē fantasticā ad cognitionē singularis representati ab illo fantasmate. Nō tamē intelligas ꝙ virtꝰ fantastica cognoscat aliqd singulare sub ꝓpria hecheitate: sꝫ tm̄ intelligit vt quoddā aggregatū ex pluribꝰ accidētibꝰ: ⁊ idē dico de oībus aliis sensibꝰ. ¶ Ibi. Qd adducit̄ de Aug. ꝙ non ponit̄ spēm intelligibilē in memoria sed sciam. ¶ Dicit doc. ꝙ si Augu. nō noīat spēm itelligibilē: tamē ponit aliquid qd includit spēm intelligibilē per quā in cognitiōe abstractiua habet̄ p̄sentia obiecti: et ꝙ sic intelligat ꝓbat per auctoritates Augu. Ponit enī sciam ꝑtinere ad memoriā: et pꝫ ꝙ nō loquit̄ de scia ꝓprie sumpta: qꝛ illa nō ꝑtinet ad memoriā vt dixi: s̄. vt memoria est: sed accipit sciam in cognitiōe abstractiua spēm intelligibilē per quā h̄r presentia obiecti: et talis proprie ꝑtinet ad memoriā (cū memoria vt exposui. s̄. i titu. q. nihil aliud dicat nisi intellectū ⁊ p̄sentia obiecti i se respectu cognitiōis intuitiue: vel in alio respectu abstractiue) et illud aliud nō est nisi spēs itelligibilis: ⁊ sic illud ꝑtinet ad memoriā. Et ꝙ sic accipiat sciam pro spē itelligibili: pꝫ. 15. de tri. c. 10. cū premisisset. Ex ipsa scia quā memoria tenemꝰ gignit̄ verbū: accipit sciam pro p̄sentia obiecti vt est i itellectu: pꝫ qꝛ subdit ꝙ formata cogitatio ab ea re quā scimꝰ verbū est. i. ꝙ cogitatio actualis alicuiꝰ rei dr̄ verbū: q̄ cogitatio format̄ ab ea re qua supple scimꝰ siue intelligimꝰ vel cogitamꝰ: pꝫ ergo ꝙ accipit ibi sciam pro re p̄sente intellectui a qua re presente si est in se p̄ns cātur notitia ituitiua: si vero est tm̄ presens in spē intelligibili: tūc a tali spē cātur cogitatio q̄ dr̄ verbū. Et idē de tri. 15. c. 2. cū premisisset. Simillima est visio cogitationis scie et accipit̄ visio cogitatiōis vt est ꝯstructio intrāsitiua: et idē est ꝙ ipsa cogitatio. Idē dico de visiōe scie vt exposui. s̄. d. 2. ꝑte. 2. ⁊ sensꝰ est. Cogitatio ē simillima scie qd nō pōt itelligi de scia habituali: sed tantū de ipso obiecto qd scit̄. Et patēt alie auctoritates. ¶ Ibi. Presentia hitualis obiecti est virtualr̄ scia: qꝛ in obō sic presente ꝯcipit̄ virtualr̄ tota scia de tali obiecto. Que lr̄a sic dꝫ intelligi: ꝙ in presentia hituali obiecti in cognitiōe: vꝫ abstractiua ꝯcipit̄ tota scia illiꝰ obiecti. i. ꝙ species itelligibilis per quā obm̄ est p̄ns ꝯtinet virtualr̄ notitiā illius obiecti: qꝛ ipsa est cā partialis cognitiōis obiecti in se: et etiā virtualr̄ et eētialiter ꝯtētorū in illo (si tm̄ ponat̄ vna spēs itelligibilis respectu obiecti et ꝯtētorū in ea) si vero ponātur plures: pꝫ ꝙ obiectū est cā remota illarū pluriū: vt s̄. exposui. Et fantasma obiecti vna cū intellectu erit cā ꝓpinqua illarū. vt exposui in. q. 2. p̄ntis. d. qꝛ ꝗ spēs intelligibilis est partialis cā cognitiōis obiecti et cognitionis oīm ꝯtētorū eētialr̄ vel virtualr̄ si tm̄ ponat̄ vna: vel si ponantur plures ꝺm pluralitatē obiectorū in p̄mo obiecto cōtentorū erūt partiales cāe cognitiōis illoꝝ: et habita cognitione terminorū formātur ꝓpositiones ꝑ se note: q̄bus formatis ab illis terminis sic cognitis siue a spēbus (quod meliꝰ ē) cātur notitia ꝯformitatis eoꝝ: vt s̄. exposui in. q. 4. p̄ntis. d. Et habita cognitiōe pricipioꝝ: sequit̄ notitia conclusionū virtualr̄ ꝯtētoꝝ in eis: et sic pꝫ quō in p̄ntia habituali obiecti i memoria itellectiua virtualr̄ ꝯtinet̄ tota scia de tali obiecto. ¶ Ibi. Hec spēs est illa scia q̄ reducit itellectū de pō eētiali ad accn̄talē ꝺm Aristo. 8. phi. t. c. 22. ⁊ 2. de aīa. t. c. 2. 5. ⁊. 55. ⁊c. Spēs enī itelligibilis reducit intellectū de potētia eētiali. i. remota ad potētiā accn̄talē. i. ꝓpinquaꝫ: vt s̄. exposui exponēdo argumētū ad oppositum circa pricipiū. q. Dr̄ enī aliqd eē in potētia eētiali siue remota qn̄ est in potētia ad formā q̄ est principiū opatiōis: ⁊ dr̄ in potētia accn̄tali qn̄ tm̄ est in potētia ad operationem prehabita forma que est pricipiū talis opationis: ⁊ sic itellectꝰ possibilis respectu spēi itelligibilis q̄ est partialis cā operationis: dr̄ eē in potētia eētiali vt ꝯparat̄ ad ipam: ipsa vero recepta est in potētia accn̄tali: qꝛ ad opationē sequentē formā. Sequit̄. Nō aūt illa q̄ ꝓp̄e dr̄ scia q̄ est habilitas quedam derelicta ab actibꝰ. i. ꝙ scia ꝓp̄e dicta nō reducit itellectū de potētia eētiali ad accn̄talē: et h̄ absolute loquēdo. Certū est enī ꝙ itellectꝰ ē in potētia eētiali ad habitū sciētificū: et ipso hito est in potentia accn̄tali respectu actꝰ ad quē iclinat talis hitus: vel cuiꝰ est cā partialis. Sed talis hitus vt ꝯparat̄ ad primū actū itellectꝰ p̄cedētē habitū: nō reducit itellectū de potētia eētiali ad accn̄talem: et h̄ est qd d̄t. Nā an̄ istā supple hilitatē derelictaꝫ ab actibꝰ ad primuꝫ actū ꝯsiderādi requirit̄ ꝙ sit iā reductus intell's de potētia eētiali ad accn̄talē: alioqn nō oparetur tūc magis ꝗ p̄us: h̄ patuit. s̄. exponēdo argumētū ad oppositū. Sequit̄. Vn̄ i cognitiōe supple abstractiua spēs i q̄ relucet q̄dditas dr̄ scia nō tm̄ ꝟtualr̄: qꝛ totā ꝯtinet: sed formalr̄ ipa spēs itelligibilis pōt dici hitꝰ cognoscitiuꝰ: qꝛ est qualitas māsiua in itellectu disponēs ipm̄ ad actū. i. ꝙ spēs intelligibilis nō tm̄ dicit̄ scientia virtualiter supra exposui: sed etiam dicitur formaliter hitus itellectualis siue cognoscitiuꝰ: nō tn̄ sciētificꝰ sꝫ itellectualis qꝛ ifoŕat itellectū ⁊ ē subiectiē i illo ⁊ de difficili mobilis: dr̄ ꝗ hitꝰ de pria spē q̄litatis qꝛ difficilis vt remoueat̄ ab illo: et dr̄ itellectualis qꝛ est q̄litas iformās itellectū: loquit̄ ꝗ de hitu sciētifico. Sequitur. Et ex h̄ h̄r argumētū ꝓ spē itelligibili: qꝛ nō vr̄ quō aliqua scia tota dici possit vna a rōne p̄mi obi: nisi q̄tenꝰ illa scia ꝯtinet̄ ꝟtualr̄ i illo p̄mo obō itelligibili. Nō eī tota illa scia dr̄ vna ab obō q̄tenꝰ relucet i fātasmate: qꝛ illa n̄ eē t vnitas alicuiꝰ hitus itellectualis sꝫ alicuiꝰ imaginabilis: qꝛ si obm̄ vl'e nō sit ꝑ suū rep̄ntatiuū i itellectu sꝫ i ꝟtute fantastica: oīa explicāda et explicabilia de obō illo erunt ibi idē: ⁊ ita nō erit nisi hitꝰ fantasticꝰ et nō itellectualis. Et de h̄ vide i additionibus factis ad p̄mū. d. 3. q. 6. ibi. p̄. i eadē. q. post completā decisionē doc. statim post illa verba. ⁊c. vide ibi. ¶ Ibi. Quod arguitur post in scd̄a opi. ꝙ potētia q̄ est ad aliquem actum ordinata actuatur primo per illum actum. Hec littera vsqꝫ ad finem. q. clara est.

¶ Questio Septima.

SEptimo q̄rit doc. Vtrū ꝑs itellectiua ꝓprie sumpta vel aliqd eiꝰ sit cā totalis gignēs notitiaꝫ actualē vel rō gignēdi? ¶ Pro itelligētia titu. q. p̄mitto aliq̄. Primo ꝙ differētia est inter rōnē formalē gignendi et cām gignētē: qꝛ p̄mū dr̄ pricipiū quo suppm̄ vel singulare gignit: ꝺꝫ dicit pricipiū qd. Exemplū. Ignis calore calefacit: calor ē rō formalis calefaciēdi: et dr̄ pricipiū q̄. Ignis vero ē cā calefaciēs et dr̄ pricipiū qd. Scd̄ꝫ: ꝑs itellectiua ꝓprie sumpta tm̄ icludit itellectū agētē ⁊ intellectū poľem. Pōt ergo titulꝰ. q. itelligi. an ꝑs itellectiua: vꝫ itell's agēs simul et itell's poľis: vel aliqd eiꝰ. i. vel solus itell's agēs vľ solus poľis sit rō formalis totalis gignēdi notitiā actualē cuiuscūqꝫ obi ꝑceptibilis a tali potētia? Loquēdo de intellectu exn̄te in corꝑe ꝓp̄e dicimꝰ: an intell's sit pricipiū quo gignēdi siue rō formalis. et suppositū sit pricipiū qd gignit: vt in q̄rto exponā. d. 12. Loquēdo ꝟo de itellectu ēt n̄ro separato talis itellectꝰ pōt eē pricipiū qd: vt patebit in. 4. d. 45. et in quoli. q. 9. ⁊. q. 14. Et sic patet titulus. q.

Rō formalr̄ gignēdi differt a cā gignente.

In ista q. est vna opi. que attribuit totā actiuitatem respectu intellectionis ipsi aīe: et hec est opi. Hen. quolib. 4. q. 7. Et in ista. q. tenebo hūc ordinē. Prio adducā opi. iprobādas prio opinionē p̄mā ⁊ rn̄debo ad argumēta ꝓ opi. illa. Deinde iprobabo secundā ⁊ rn̄debo ad argumēta ꝓ illa opi. ⁊ sic deinceps. Secūdo principalr̄ exponā aliqua dcā Doc. rn̄dendo ad. q. ⁊ tertio rn̄debo ad argumēta p̄ncipalia. Primā opi. iprobat doc. auctoritatibꝰ ⁊ rōne. prio auctoritatibꝰ. ¶ Ibi. Contra istā opi. ꝙ nō sit intētio Aug. Apparet. 9. de tri. c. vlti. Per has auctoritates doc. intendit probare ꝙ pars intellectiua nō sit totalis causa notitie: sed etiā obiectū cōcurrit saltem vt partialis causa: ⁊ auctoritates clare sunt in littera. ¶ Ibi. hoc etiā arguitur rōne sic. Nota hanc singularē rationē qua probat doc. ꝙ aīa siue pars intellectiua nō sit totalis cā intellectionis: ⁊ in ista rōne premittit duo. Primū ꝙ tm̄ sunt quattuor genera causaꝝ ꝑ se vt pꝫ secūdo phisi. t. c. 28. q̄ sunt mā forma efficiens ⁊ finis: que numerātur ab Ari. vbi. s̄. sic dicente. Vno quidē igit̄ mō cā dicit̄ ex quo fit aliqd cū insit: sicut es statue ⁊ argētū phiale: et hec ē cā mālis. Subdit. Alio āt mō spēs ⁊ exēplū: h̄ āt rō ē ipiꝰ qdq̄d erat eē: ⁊ h̄ tāgit cāꝫ formalē a q̄ p̄ncipalr̄ ⁊ vltiate accipit̄ qdq̄d: erat eē totiꝰ ꝯpositi. Subdit. t. c. 29. q̄ textꝰ sic icipit. Ampliꝰ vn̄ p̄ncipiū mutatiōis p̄mū: aut q̄et̨ est vt ꝯsiliās cā: ⁊ pater filii et oino faciēs facti: ⁊ ꝯmutans commutari: ⁊ hec est causa efficiēs. Et de causa finali stati sequitur. Adhuc aūt quēadmodū finis: hic autē est qd cuiꝰ cā vt ambulādi sanitas: propter quid enī ambulat? dicit̄ vt sanet̄. Istc ēt cāe patēt ab Ari. 5. meta. t. c. 2. Et icipit textꝰ ibi. Cā ꝟo dr̄ vno q̄dē mō ex quo fit aliqd in exn̄te. et vide lr̄am. Et. ĩ. Oēs inquit cause dicte in quatuor cadunt modos manifestissimos. Et ibi Com. exponit ꝙ omnes cause reducunt̄ ad hec quatuor genera. Secūdo supponit doc. ꝙ causa formalis cū sit terminus alicuius ꝓductionis: est posterior efficiente et ma-

Hen. ⁊ preꝰ positiuus.

Quid sit eē i pō eētiali ⁊ accn̄tali

teriã: vt patet: finis vero si accipitur tñ in intentione supple incõtũ amat⁹ ⁊ desiderat⁹ mouet efficiẽs: est p̃or efficiẽte. Sed finis in re q̃ p̃ricipaliter intẽdit ab agẽte vt sanitas est simplr̃ posterior: vbi ergo est agẽs p̃fectũ et nõ ipeditũ approximatũ nãe disposite et oi ipedimẽto amato: si tale agẽs agat p modũ nãe de necessitate sequit̃ actio: cũ ad actionẽ tñ illa requirant̃ a quib⁹ depẽdet in eẽ. ❡ His p̃missis doc. p hãc rõnẽ deducit opinionẽ ad manifestissimũ incõueniẽs: vz q si aia itellectiua est totalis cã intellectiõis de necessitate actu intelliget qdcunq; obm̃: cui⁹ oppositũ experimur: et q h̃ seq̃tur p̃bat̃ sic. Actiuo nãli et totali et passiuo debite approximatis et nõ ipeditis de necessitate sequit̃ actio respectu cuiuscũq;. Actiuũ nãle est totale actiuũ: ⁊ passiuũ nãle eorũdẽ ẽ receptiuũ. Ista p̃põ exposita ẽ. s. in. q. 1. p̃logi. Sz aia p Hen. ẽ totale actiuũ respectu itellectiõis cuiuscũq; itelligibilis: et ipsa eadẽ ẽ p̃ricipiũ passiuũ siue receptiuũ itellectiõis cuiuscũq; itelligibilis: ⁊ ibi nõ appet alqd ipedimẽtũ: cũ ip̃a aia sit p̃fectissime sibi p̃ñs. ergo poterit seq cognitio cuiuscumq; intelligibilis absentis imo nec aliq̃ mõ exñtis: p3 q2 itellectio tñ depẽdet in eẽ et ꝯseruari a totali cã effectiua et a subiecto receptiuo: cũ sit accñs inherẽs. Et sic p3 lr̃a Doc. Et qd dicit ibi. Nõ ei p̃õt poni imperfectio alicui⁹ cãe i se retẽta p̃ma hypotesi. s. q si tñ sunt quatuor genera cãrũ: et ille cãe sunt sufficiẽtes respectu effect⁹. stãte h̃ supposito nõ p̃õt poni iperfectio: nec cãe effectiue totalis: nec passiue. Seq̃tur. Fugere tũc ad cãm sine qua nõ: q̃ reqrat̃ ad h̃ q notitia gignatur. Qr forte diceret Henricus. Et si obm̃ nõ cõcurrit effectiue ad itellectionẽ: ꝯcurrit tñ vt cã sine q̃ non. Dicit Doc. ꝯ: q2 h̃ est asserere: q oẽs p se cause sunt sufficiẽtes cãe: qd nõ est ꝯ suppositũ: sz requirit̃ aliqd aliud a q̃ res cãnda depẽdet eẽntialr̃ supple in eẽ. g̃ nõ erũt tñ q̃tuor gña cãrũ: sz plura: vel si plura non ponãt̃: aliqd depẽdebit eẽntialr̃ ab aliq̃ in suo eẽ: qd tñ non est cã ei⁹: qd nõ ẽ intelligibile: et sic p3 euidẽtia rõnis doc.

1. dubium. In ista tñ rõne occurrũt aliq̃ dubia. Primũ: q2 statim vr̃ seq q aia semp itelliget seipsam: cui⁹ oppositũ experimur: et accipio vnũ dictũ doc. in. q. 2. p̃ñtis. d. v3. Cã nãlis nõ ipedita p̃ducit effectũ p̃fectissimũ quẽ p̃t: sed aia intellectiua ẽ totalis cã itellectiõis sue q̃ itelligit seipsam: p3 q2 in hoc nõ est dñia iter aiam cognoscẽtẽ seip̃am: ⁊ angelũ cognoscẽtẽ seipsum: et tñ eẽntia ãgeli ẽ tota rõ formalis cognoscẽdi se: vt p3 a doc. in. 2. d. 3. q. 8. sequit̃ g̃ q ip̃a aia (cũ sit totalis cã cognitiõis sui et respectu alior̃ tñ cã partialis: vt p3 a doc. p̃ñti. q.) sit p̃fecti⁹ et imediatiuus cognoscet seipsam.
Rñsio. ❡ Dico q p̃põ ista. s. actiuo et passiuo dz sic itelligi: qñ actiuũ ẽ p̃fecte p̃ñs p̃ñtia reqsita ad actionẽ: q2 color ẽ actiu⁹ visiõis: et tamẽ maior p̃ñtia p̃t impedire visionẽ. si ei actu applicaret̃ oculo: visio nõ cãret̃: reqrit̃ ergo p̃ñtia cũ debita p̃portione. Sic dico i p̃posito: q q̃uis aia sit sibi p̃fectissime p̃sens p̃ñtia entitatiua: cũ sit simplr̃ eadẽ res: ex tali tamẽ p̃sentia nõ sequit̃ actio siue itellectio. reqrit̃ g̃ p̃ñtia obiectalis q̃ sit p̃ñs i rõne obiecti itelligibilis: ⁊ talis p̃sentia p statu isto nõ p̃õt h̃ri nec mediate: nec immediate: vt s̃. patuit. q. 3. p̃ñtis. d. vbi p̃batũ ẽ q pro statu isto nulla substãtia imutat intellm̃ nr̃m ad cognitionẽ sui. Et si aia aliqñ sit p̃ñs itellectui p̃prio i rõne obiecti itelligibilis. h̃ nõ erit respectu ꝯcept⁹ p̃prij: sz tñ respectu ꝯcept⁹ cõis sibi et sensibilib⁹: vt s̃. patuit. q. 3. p̃sentis. d. Dico tñ q aia separata erit tũc totalis cã cognitiõis sue: ⁊ q̃ alias.
2. dubium. ❡ Secundũ dubiũ ẽ in h̃ qd doc. dicit: q si aia ẽ totalis cã intellectiõis: puta lapidis: nõ requirit̃ obm̃ vt cã sine q̃ nõ: hoc vr̃ esse ꝯ ipsum doc. q2 posito q volũtas sit totalis cã sui act⁹: quod forte tenere vr̃: vt p3 in. 2. d. 25. ⁊ d. 27. nõ excludẽdo tñ cãm primã: et tamẽ volũtas p̃supponit actũ itellc̃s vt cã
Itẽ aliud. sine q̃ nõ: vt ipse vr̃ dicere in. 2. d. 25. ❡ P̃. Ip̃e vult expresse q cognitio intuitiua sit respectu obiecti p̃ñtis et exñtis: ita q talis notitia eẽ nõ p̃õt: nisi termineт̃ ad rẽ incõtũ exñs ẽ: vel ad aliqd qd eminẽter et v̾tualr̃ ꝯtineat illd: vt p3 i primo. d. 1. d. 8. q. pe. et i multis aliis locis: et tñ talis p̃ñtia et exñtia nõ est cã cognitiõis ituitiue: p3 q2 rõ formalis agẽdi ẽ rõ quiditatiua: siue entitas q̇ditatiua: vt patuit in. q. imediate p̃cedẽti. Si g̃ act⁹ volũtatis depẽdet ab actu itellect⁹ et nõ vt a cã effectiua: seq̃tur vel q nõ erũt tñ q̃tuor genera cãrũ: vel q aliqd depẽdebit ab alio: qd nõ ẽ cã ei⁹: vt ip̃e ar-
Rñsio ad secundum. guit ꝯ Hen. Et hoc idẽ dico de notitia ituitiua. ❡ Rñsio. q rõ doc. ꝯ Henri. ẽ euidẽtissima: ⁊ iste istantie nihil ꝯcludũt ꝯtra doc. Et qd dr̃ de volũtate. Dico q nõ ẽ silr̃: tũ q2 volũtas ẽ p̃õ eẽntialr̃ posterior itellectu in operando: nec̃io ei presupponit operationẽ itellect⁹: et iõ posito q sit totalis causa sui act⁹: tñ nõ p̃õt illũ imediate p̃ducere circa aliqd obiectũ nisi itellect⁹ p̃us cognouerit illd. Intellect⁹ vero vt intellect⁹ circa obm̃ intelligibile nõ p̃supponit actũ alteri⁹ potẽtie circa tale obm̃. Et de h̃ vide q̃ exposui sup. 2. doc. d. 42. q. 1. quõ. s. volũtas p̃exigit nec̃io cognitionẽ: h̃ idẽ vide in expõne q̃li.
Item aliud. ❡ Dico secũdo q si volũtas posset h̃re actũ suũ circa obm̃: nullo actu alteri⁹ p̃õe p̃supposito: ita posset cãre volitionẽ illi⁹ obiecti: si eẽt absens: sicut qñ est p̃ñs: q2 ipsa volũtas eẽt totale actiuũ respectu volitiõis et receptiuũ eiusdẽ.
Ad aliud. ❡ Ad aliã instantiã. Dico p̃mo q exñtia obiecti et approximatio eiusdẽ in eẽ exñtie requirit̃ vt dispõ necessaria respectu notitie ituitiue: q2 nã lapidis ⁊ si sit rõ formalis p̃ducẽdi notitiã ituitiuã: nõ tñ erit actu rõ formalis alicui supposito nisi actu existat: vt patuit in. q. imediate p̃cedenti. Et ideo dixi. Actiuo et passiuo debite approximatis et nõ ipeditis: q2 doc. dicit i. 2. d. 26. q notitia intuitiua et abstractiua differũt specie pp aliã et aliã p̃ñtiã obiecti: nõ q illa p̃ñtia obiecti sit rõ formalis agẽdi: sed nã ipsa est rõ formalis: l3 aliter et aliter presens sit rõ formalis p̃ducendi aliũ et aliũ effectũ. hoc idẽ in. 3. d. 31. vbi vult q fruitio in via et fruitio in p̃ria differãt spẽ p̃pter aliã et aliam presentiã obiecti fruibilis. h̃ idẽ in. 4. d. 49. et in q̃li. Et sic posito q obm̃ sit partialis cã cognitiõis: aliter tñ et aliter quãdo est in se presens: et quãdo est presens in spẽ intelligibili: q2 vt in spẽ intelligibili est tñ natũ cãre notitiã sui abstractiuã: vt vero in se presens est natũ tñ cãre immediate cognitionẽ sui intuitiuã. Si vero ponat̃ obm̃ nullo mõ esse causa itellectiõis: sed tñ ip̃a aia itellectiua. argumẽtũ doc. stat in suo robore: q2 cũ ipsa sit totalis causa ⁊ p̃fecte p̃ñs ⁊ nullũ appeat ipedimẽtũ: posset h̃re ex se cognitionẽ cuiuscũq; obiecti siue ituitiuã: siue abstractiuã: siue obm̃ sit: siue nõ sit. ❡ Ibi. Per hoc etiã iprobant̃ diuersi modi ponẽdi tenẽtiũ istam opi. siue eni ponat̃ obm̃ necessariũ in rõe cause sine q̃ nõ: vel in ratione termini: vel in rõne excitantis: si nõ detur sibi aliqua p se causalitas: cum ipse per se cause sint perfecte in se ⁊ approximate: ⁊ oẽ impedimẽtũ remotum: nullo modo saluabitur q ipsũ supple obm̃ necessario requirat̃: nisi ponẽdo q̃nq; genera causarũ: vel nisi ponendo aliquid dependere ab alio in suo esse cui⁹ tñ nõ sit causa qd est manifeste falsu3. Et sic p3 euidentia hui⁹ ratiõis: nõ eni p3 necessitas obiecti vt requisiti ad intellectionẽ: si aia intellectiua est totalis causa intellectionis. Et si aliqñ preter causas aliquid requiritur. hoc erit propter indispositionem agentis vel passi. Exemplũ. Ignis est causa effectiua ignis producẽdi i mã ligni: ⁊ si lignũ sit humidũ dicim⁹ q siccitas vel caliditas ẽ cã sine q̃ nõ respectu ignis p̃ducẽdi: nõ q ipsum attingat: sed q2 ignis nõ posset ipsum p̃ducere nisi premissa dipositione in ligno: sed qñ agens ⁊ passũ sunt optime disposita nõ requirit̃ talis causa sine qua non siue dispositio. Cũ ergo intellectus sit p se totalis causa intellectionis ⁊ optime dispositus ad agẽdũ ⁊ ad recipiendum intellectionẽ: ergo. Obiectio
❡ Si dicas q non p̃õt intelligere puta lapidem: nisi lapis sit p̃ñs. ergo ex hoc sequitur q obiectũ erit causa saltem partialis. Rñsio
Cãm eni naturalem hoc mõ probam⁹ aliquid causare: q2 qñ est p̃ñs: sequit̃ effect⁹ et quãdo est absens nõ sequit̃. sicut ignis est causa caloris in ligno qñ est p̃ñs: q2 tũc lignũ calefit. ⁊ qñ est absẽs lignũ nõ fit calidũ. Nam nichil aliud videm⁹ nisi talẽ presentia3: sic in proposito de obiecto. ❡ Si iter̃ dicat̃. Nonne reqrit̃ Alia obõ
p̃ñtia multor̃ obiector̃ ad hoc vt intelligant̃: et tamẽ non mouent: nec causant itellectionem: vt patet de relatiõb⁹ realibus et intentionalibus? De ratione enim obiecti etiã secundũ Doc. et alios sequẽtes viam doc. est principalr̃ terminare actũ intellect⁹: ⁊ q sit effectiuũ actus accidit sibi.
❡ Dico: q intellc̃s nõ p̃õt eẽ cã totalis cognitiõis alterius Responsio
entis nõ cõtenti i eo essentialr̃ vel virtualr̃. Et l3 multa entia nõ sint s̃m se motiua itellc̃s: tñ sic ꝯtinent̃ i aliquo obiecto: q eẽt ipotẽ intellectũ h̃re cognitionẽ illor̃: nisi obm̃ ꝯtinens ptialr̃ moueret intellectũ cognitionẽ illorum causando. Nõ ergo absolute requiritur vt terminatiuũ ante actũ intellect⁹: q2 p̃us est actus intelligendi in se causat⁹ q̃ⱥ intelligatur terminari ad obm̃: vt p3 a doc. in. q. 13. q̃li. vbi vult q actus intelligendi sit entitas absoluta: ⁊ prior relatõe q̃ fundat̃ in illo: ⁊ terminat̃ ad obm̃. vide ibi. Prius eñ aliqd in se tale q̃ⱥ habeat respectũ ad aliquid aliud: vt. s̃. patuit q. 5. de illa p̃ticipatiõe passiua ꝯ Hen. p3 etiã in simili in. d. 2. q. 1. ꝯ positionem Tho. dicentis: q forma finitur p materiam vbi sic dicit. Quecũq; essentia absoluta finita in se est finita vt prenntelligit̃ om̃i ꝯparatiõe sue ad aliã eẽntiam:

sic in proposito act⁹ intelligendi absolute ꝑus in se ē talis vt ꝑintelligat̄ oī ꝯparatiōe ad aliud. ¶ Si dicat̄. posito ꝙ
Obiectio. lapis sit ꝑfecte p̄sēs intellectui i ꝓꝑa exñtia ꝛ ꝑñtialitate ꝓpria: et ꝙ nullo mō sit actiu⁹ sue cognitiōis: nec eminē-ter ſm suā entitatē ꝯtineat̄ i intellectu: nōne intellect⁹ co-gnoscit ipsum intuitiue? ¶ Dico ꝙ nō: qꝛ cognoscere aliq̄d
Solō. est formal'r h̄re cognitionē illi⁹. Vñ doc. ī. sic ait. Formal'r āt intelligim⁹ intellectu inq̄ʒtū itellect⁹ recipit intellectionē: qꝛ si cāt eā actiue: nō tamē dicoꝛ intelligere itellectu iq̄ʒtū causat: sed inq̄ʒtū hʒ itellectionē vt formā. h̄re enī q̄litatē est esse q̄le: et ita itellectū h̄re intellectionē siue recipe (qđ idē est) est ipsum eē intelligētē. Nos igr̄ intelligim⁹ intelle-ctu: inq̄ʒtū itellect⁹ recipit itellectionē. Jō ph̄s loquens sic de intellectu tertio de aīa dicit intelligere est pati: et necessē habuit dicere ipsum eē passiuū: et quod itelligere ē quod-dam pati: hoc est ꝙ intellectio inq̄ʒtū est quoddā quo forma-liter itelligim⁹: est forma quedā recepta i itellectu: nō aūt intelligim⁹ ea inq̄ʒtū est qđ cātū ab itellectu si cātur ab eo. Nā si de⁹ eā cāret et eā intellectui nr̄o iꝑmeret: nō min⁹ eā intelligerem⁹. oʒ ḡ ꝑus ipam cognitionē eē in se cātā ꝙ includat respectū ad aliđ. ¶ Si dicas: ꝙ qñ lapis ē sic p̄-sens: tūc cognoscit̄. Dico ꝙ ē euidēs signum ipsum lapidem esse partialem causam talis cognitionis. Et bene nota que dixi in ista ratione: quia ex his poteris multa soluere.

Ad argumēta opinionū ꝑ ordinē. Prīo ad auctoritatē Aug. dico ꝙ imago q̄ ponit̄ ab eo esse in spū. ꝛc. ¶ Nūc doc. rñdet ad rōnes ꝓ opi. Hēn. q̄rū p̄ma fuit talis et fundat̄ sup auctē Augu. secūdo sup Gen. c. 28. Et sñia lr̄e stat in hoc: ꝙ nullū corp⁹ pōt agere in spm̄: cāndo. s. a-liquid in spū. ḡ obm̄ mā̄le et corporale nō erit partialis cau-sa alicui⁹ recepti in spū: et expono auctē: qꝛ inq̄t imago cor-poris est in spū: qui ē p̄stātioꝛ corꝑe. id est p̄stantioꝛ imago corꝑis in spū q̄ ipm̄ corp⁹ i sua substātia. Si p̄stātioꝛ. ḡ cor-pus nō agit ipam imaginē i spū: et ꝙ nō possit agere ꝓbat cū subdit. Nec sane putādū ē facere aliqđ corp⁹ in spū tāq̄ spūs corꝑi facienti mā̄e vice subdat̄. oī enī mō p̄stātioꝛ ē res que facit illa re de q̄ facit. i. ꝙ oē agēs ē p̄stātius passo. Se-quit̄. Nec vllo p̄stāti⁹ ē corp⁹ spū: imo spūs corꝑe: et sic seq̄-tur ꝙ corp⁹ nō pōt aliq̄d agere i spū. cū ḡ imago corꝑis sit i spū: pʒ ꝙ non erit cāta a corꝑe: sʒ a spū: vt pʒ per h̄ qđ dicit. Quāuis ergo icipiat imago corꝑis eē in spū: tñ eandē ima-ginē nō corp⁹ in spū: sʒ spūs in seipso facit celeritate mira-bili: qꝛ qñ corp⁹ est p̄ñs spūi: ipse spūs q̄dāmodo instātanee in seipo imaginē corꝑis efficit. ¶ Ibi. Item. 10. de tri. c. 5. Aīa ꝯuoluit et rapit imagines corꝑorū factas i semetipa et ex semetipa. Ista auc̄itas exponet̄. ī. a doc. p̄mo ad ꝯmā: ibi. Ad argumēta opinionū ꝑ ordinē. ꝛ r̄ñsio stat in h̄ ꝙ ima-go (de q̄ loquit̄ Aug. q̄ imediate recipit̄ i spū: vt puta ima-go coloris) nō accipit̄ ꝑ spē sensibili coloris: sʒ ꝑ visiōe ip-sius: patet quia species sensibilis tm̄ recipitur in organo sic mixto. visio vero recipitur in aliqua parte anime. et ideo Aug. accipit imaginē corꝑis ꝑ actu: et ꝯcedit doc. ꝙ corp⁹ nō est totalis cā act⁹: sed ꝑtialis: et lr̄a clara est. Et ex hac lr̄a h̄r a doc. ꝙ ēt pars sensitiua actiue ꝯcurrat ad actū. pō enī visiua ē ꝑtialis cā et p̄cipalis visiōis: nec ē icōueniēs apud doc. (vt alias patebit) ponere sensuʒ agētē et sensum possibilē. ¶ Ibi. Istā ꝯclonē sic intellectā ꝓbat rō sua i au-ctoritate p̄allegata: qꝛ illa ꝓpō. s. ꝙ agēs ē p̄stāti⁹ patiēte nō est imediata. ꝛc. Hic doc. oñdit quō ista ꝓpō est v̄a. Oē agēs ē p̄stāti⁹ patiēte. illa ei ꝓpō ē vera trib⁹ p̄suppositis. Primo ꝙ agēs sit p̄stāti⁹ effectu. scđo ꝙ effectus agētis sit act⁹ et forma patiētis. t̄tio ꝙ act⁹ sit nobilioꝛ pō. Et sic se-
Quō dʒ intelligi agēs est p̄stantius passo. quit̄ ꝙ agēs īducēs hm̄oi formā ē nobili⁹ patiēte. ¶ Nota tñ: ꝙ nō ē absolute veꝝ. agēs eē nobili⁹ i se passo ēt illis tri-b⁹ p̄suppositꝭ: qꝛ ignis agit caliditatē i sbā nobiliori: puta in substātia mixta: et tñ in se nō ē nobilioꝛ substātia mixta: nec est intelligēdū ꝙ effect⁹ ꝓduct⁹ sit in se nobilioꝛ pō passi-ua in se: qꝛ itellect⁹ pōis cū sit substātia ē nobilioꝛ oī intelle-ctiōe: imo aliqñ meli⁹ ē simpl'r eē pōm receptiuā q̄ eē aliq̄ actiuā: qꝛ meli⁹ est simpl'r posse recipe itellectionē q̄ agere calorē. Fit ḡ ista ꝯparatio sic. Agēs i eo ꝙ agit semꝑ ē p̄stā-tius passo: siue receptiuo i eo ꝙ recipit. Et hec nō est imme-diata: sʒ ē vera. qñ agēs ꝓducit effectū q̄ effectu ē nobilius: et effect⁹ ille nat⁹ ē iformare talē passum. ḡ erit nobili⁹ i eo ꝙ agit̄ ipo passo i eo ꝙ patit̄: siue i eo ꝙ recipit talē effectū illi⁹ agētis. Et sic pʒ expō ꝓpōnis Aug. quā ēt doc. simili-mō exponit i. 4. d. 44. Et loquit̄ doc. tm̄. de cā totali vt pʒ in lr̄a: qꝛ illa si ē eq̄uoca semꝑ ē nobilioꝛ effectu: ꝑtialis ve-ro eq̄uoca aliqñ erit ignobilioꝛ: vt pʒ. ¶ Ibi. Per istud ptʒ ad auctoritatē Aug. 10. de tri. c. 5. vel. 15. ¶ Nūc exponit se-cundā auctoritatē. Format enī aīa i se imaginē. hoc ē sensa-tionē: et de se. hoc ē ipsa ē in pō nāli ad sensationē: qꝛ hʒ na-turalē iclinationē ad illā: et nō ē in potētia neutra: sicut su-perficies ad albedinē: ꝛ istā naturalitatē oñdit cū dr̄ de se: et loquit̄ ibi Aug. tm̄ de sensationibus: qꝛ dicit ibi: ꝙ illas partes aīe: q̄ corꝑorū sīlitudinib⁹ informātur habem⁹ cōes cū bestiis. Hoc verū ē de illis q̄ informātur imaginib⁹ hoc est sensationib⁹: extēdēdo nomē imaginis ad sensationeʒ: vt s̄. patuit. ¶ Ibi. Ad rōnē p̄mā ꝓ illa opi. Pria rō Hēn. est ista. Intellectio est operatio vitalis: et sic ꝑfectioꝛ oī nō viuo. nūc aūt effect⁹ ꝑfectioꝛ nō pōt esse a causa iperfectio-ri. Dic̄ doc. ꝙ effect⁹ ꝑfectioꝛ nō pōt esse a causa iperfectio-ri totali: pōt tñ esse a cā ꝑtiali: ꝛ sic oꝑatio vitalis pōt esse a non viuo. Nota tñ ꝙ nulla itellectio in se absolute sumpta pōt esse ꝑfectioꝛ aliqua subā quātūcūq̄ minima: cū sbā sit p̄oꝛ accñte diffinitione et cognitione: vt ptʒ. 7. met. t. c. 4. ꝑticipatiue tñ pōt dici ꝑfectioꝛ: vel pōt dici ꝑfectioꝛ ex hoc ꝙ vnit obiecto ꝑfectiori: vt pʒ a doc. in q̄l. q. 13. ꝛ in. 4. d. 10. Intellectio tñ albedinis est simpl'r ꝑfectioꝛ ipsa albedine. q̄uis albedo sit ꝑtialis cā. ¶ Scđo arguit Hen. ibi. Scđo sic. Quanto fo᷑a est ꝑfectioꝛ tāto est actualioꝛ: ꝛ ꝑ ꝯñs acti-uioꝛ: sed aīa intellectiua inter oēs formas est actualissima ḡ maxie actiua. Cū ḡ forma iferioꝛ sit totalis cā sue oꝑa-tionis: vt pʒ de igne: a fortiori aīa intellectiua erit totalis causa intellectiōis: q̄ est ꝓꝑa oꝑatio ei⁹. ¶ Rñdet doc. ibi. Cū arguit̄ post de fo᷑a ꝑfecta. Hoc ꝯcludit ꝙ aliquā actiui-tatē habeat. ꝛc. Et ꝙ nō possit eē cā totalis respectu itelle-ctionis circa q̄dcūq̄ ens: ꝛ ꝙ aliq̄ fo᷑a iferioꝛ possit eē tota-lis cā sue operationis. euidenter doc. ostēdit dicēs: ꝙ si aīa eēt totalis cā itellectiōis respectu cuiuscūq̄ entis: i se ꝯtine-ret q̄dcūq̄ ens: supple ꝟtual'r vel eminēter: ꝛ ex h̄ seq̄ret̄ ꝙ ipsa esset simpl'r illimitata: qđ est falsū. Hoc ꝯcludit tenēdo ꝙ obm̄ possit esse ꝑtialis cā sue itellectiōis: ꝛ ꝙ itellectiōes specificent̄ ab obiectꝭ: vt. s̄. exposui. d. 2. q. 1. ꝛ vide singl'arē q̄o. quā feci sup. d. 3. q. 10. scđi doc. Si enī obm̄ tm̄ req̄reret̄ vt terminatiuū: nō ꝯcluderet̄ talis illimitatio: qꝛ ꝟo doc. sup-ponit qđ prius ꝓbauit: ꝙ obiectū est sic partialis causa in-tellectionis sue: ꝙ talis intellectio a nullo pōt causari nisi virtualiter vel eminenter contineat tale obiectū. Et quod dicit de formis inferioribus ꝛc. Bene cōcludit ꝙ si sunt cau-se totales suarū actionū ꝙ ex hoc nō sint simpliciter illimi-tate. Si tamē agerēt circa obiecta specie distincta: quorū quodlibet natū esset partialiter cōcurrere ad actionē: non possent poni totales cause nisi virtualiter continerent illa obiecta: ꝛ sic concluderetur illimitatio talis forme. Exem-plum. Pono ꝙ ignis agat circa oīa cōbustibilia. Si cōbu-stibilia tm̄ passiue se habēt: nō ꝯcluditur maioꝛ illimitatio ignis i agēdo. Si vero ꝯbustibilia essēt ꝑtialis causa actio-nis ignis: nō posset poni ignis totalis causa actionis respe-ctu cuiuscūq̄ cōbustibilis nisi eminēter vel virtualiter cō-tineret entitatē illoꝝ. Et ex hoc sequeret̄ illimitatio ignis in agendo. ¶ Tertio arguit Hēn. ibi. tertio sic. ph̄s. 2. phy-si. ꝛ. 6. ethi. Ista rō stat in hoc. Intellectio est oꝑatio im-manens: ꝛ operatio imanēs tm̄ est in agēte. Hoc aūt ꝓba-tur multis auctoritatib⁹: s. 2. phy. t. c. 25. q̄ incipit. Due igi-tur sunt principantes materiā. vide ibi Com̄. ꝛ. 6. eth. c. 5. Et inq̄t aliud facere. aliud agere. Itaq̄ habit⁹ cū ratione actiuus: aliud est q̄ habit⁹ cū rōne factiu⁹ nec alter i alte-ro cōtinet̄: nā neq̄ actio est factio: neq̄ factio est actio: et ptʒ ibi: ꝛ in com̄. qūo actio est in agēte. sed hoc clari⁹ pʒ. 9. met. t. c. 16. vbi dicit. Quorūcunq̄ igit̄ aliq̄d alterū est qđ fit p̄ter vsū. hoꝝ act⁹ i facto ē vt edificatio i edificato: ꝛ ꝯtex-tio in ꝯtexto. Similr̄ aūt ꝛ in aliis: et totaliter motus i eo qđ mouetur. Quoꝝ vero nō est aliqđ aliud op⁹ p̄ter actio-nem in ipsis existit actio vt visio in vidēte: ꝛ speculatio i spe-culante: ꝛ vita in aīa. hec ille. ¶ Ex hac littera pʒ expresse ꝙ actio cuiusmodi est intellectio: est ꝓprie in agente. Nam et huiusmodi actio dr̄ finis pōe: vt ibi dicit Arꝫ. ꝛ Com̄. vñ Com̄. sic ait. Quedā res sunt: quarū finis est agere tm̄: ꝛ q̄-dam sunt quarū finis est aliqđ actū. Oīa igit̄ entia ꝯueni-unt in hoc ꝙ cōplemētū ꝛ perfectio eorū: supple vltima est in oꝑatiōe ꝓpria: ꝛ hoc duob⁹ modis: qm̄ aut finis erit age-re vt in vsu: cuius finis erit videre: aut aliqđ actū vt in edifi-catoria. hec ille. Ex hoc arguit Hēn. ꝙ si obiectū esset cau-sa intellectionis: cuʒ intellectio sit tm̄ operatio siue actio: tunc esset subiectiue. s. in obiecto agēte. ¶ Ibi. Quarto et est quasi idem. Actio ꝓprie dicta vt distinguitur ꝯtra factio-nem denominat agens: vt pʒ per Arꝫ. vbi. s̄. sic dicētē. Qm̄

vero est hoꝝ qdē vltimū vsus:ꝛ visꝰ visio:ꝛ p̄ter hāc. supple
visionē nullum sit alterū a viso opus. Et com̄. vbi s̄. sic ait
Qia vero que nō h̄nt acta:ſ3 finis eoꝝ ē actio.ꝛc. Sequit̄.
Actiones eni eoꝝ existēt in eis vt videre in visu: et vita in
aīa:et fortuna in ea.i.felicitas:vt inquit Ari. Et sic p3 quō
actio denoiat agēs. Nō intelligere denoiat hoīem ſm in=
tellectū. ḡ intelligere erit ab intellectu. ¶ Rn̄det doc. ad
ista duo argumēta ibi. Alia duo argumēta.ꝛc. Dicit doc. ꝙ
sufficit ad rōnē actiōis: ꝙ denoiet agēs et sit in agente:et si
agēs aliqđ ponit̄ totalis cā: tūc actio erit i illo. Si vero sūt
plures cāe partiales sufficit ꝙ sit in vna illarum:nec refert
an sit principalis vel minꝰ principalis: pt3 qꝛ si intellectus
meus moueret̄ ab eēntia angeli:ipsa eēt cā principalis co
gnitionis:et intellectꝰ meꝰ causa minꝰ pricipalis: vt pate=
bit in.q.īmediate sequēti:et tn̄ intellectio cāta reciperet̄ in
intellectu meo:similiter si moueret̄ a lapide lapis eēt cau=
sa minꝰ pricipalis:et intellectꝰ magis principalis:et tn̄ in
Dubium. tellectio lapidis reciperet̄ in intellectu. ¶ Occurrit tn̄ ali=
qualis difficultas:qꝛ dicit doc. ꝙ intellectio q̄ est actio non
tantū est in eodē supposito agēte:ſ3 ē in eadē parte intelle
ctiua:nec ē ex̄ pricipiū eiꝰ actiuū:ſ3 manet i parte itellecti=
ua:q̄ est ꝑtialis cā eiꝰ. Hoc vr̄ repugnare dictis eiꝰ: qꝛ itel=
lectꝰ agēs et obm̄ cānt itellectionē:et tn̄ itellectio nō recipi
tur in itellectu agēte: ſ3 tm̄ i intellectu possibibili. ¶ Dico
Rn̄sio. primo ꝙ itellectꝰ agēs et possibilis nō distinguunt̄ vt due
pōe:ſ3 tm̄ vt due realitates:vt s̄. dixi:et sunt simplr̄ eedē po
tētie. ¶ Scđo dico: ꝙ nō tm̄ itellectꝰ agēs ē ꝑtialis cā itel=
lectiōis:ſ3 ēt itellectꝰ possibilis:vt p3 a doc. in.15. q. quoli.

Opinio Gof. **Alia est** opi. q̄ totalr̄ est i alio extremo: q̄ dicit ꝙ aīa in
tellectiua vt itellectiua est:nihil h3 actiuita=
tis respectu intellectiōis:et hec est opi. Gof. ql.6.q.7.ꝛ.8.
q.2.ꝛ.9.q.19.ꝛ.13.ꝛ.q.3. Et vult ꝙ ipm̄ obm̄ inq̄tū relucēs
in fantasmate illustrato ab itellectu agēte nō effectiue: ſ3
quasi formalr̄ ɔcurrēte respectu intelligibilis sit totalis cā
intellectionis:et hanc positionē probat multis rationibus.

Contra istā opi. Hic doc. iprobat opi. istā multis rōni
bus. Et primo deducit ad hoc inconueniēs: ꝙ
in parte intellectiua (vt intellectiua ɔprehēdit intellectum
agentē et possibilē) nulla erit rō formalis agendi respectu
intellectiōis: qđ vr̄ valde incōueniēs: qꝛ tn̄ fantasma se ha
beret effectiue respectu intellectiōis: q̄ est opatio ꝓpa itel
lectꝰ: vel si sit ibi efficiētia aliq̄ (p̄ter efficiētiā fātasmatis)
per quā effectiue fiat irradiatio vel illustratio sup fantas=
mata: illa erit p̄cise ipsiꝰ dei: q̄ creauit tale lumē i itellu pos=
sibili. nā isti ponūt itellectū agēte3 eē effectū lucis increa=
te:et sic ē qđdā lumē creatū a luce icreata. Et sic sequit̄ vel
ꝙ deꝰ agit imediate ad itellectionē q̄cūq3: qꝛ illustratis fan
tasmatibꝰ. effectu lucis icreate: sequit̄ itellectio obiectoꝝ:
et si talis intellectio nullomō est ab intellectu: sequit̄ vel ꝙ
immediate erit a deo: vel tm̄ a fantasmate illustrato: ꝛ sic
tota pars intellectiua eēt priuata oī operatiōe ꝓpria: ꝛ sic
nec intellectionē: nec volitionē aliq3 posset cāre: qđ est ab=
surdū cū a nā inferior: nō neget̄ quin sit actiua opationis
vel actiōis sue ꝓprie: et nā nobilior dignificāda est: vbi nō
apparet ɔdictio ꝛ ipossibilitas. ¶ Ibi. Itē scđo ex ista opi=
nio. Hic arguit doc. deducēdo ex dictis Gof. ad h̄ incōue=
niēs. s. ꝙ angelus nō posset h̄re intellectionē nouā q̄tūcū=
q3 habeat obiecta multa p̄ntia habitualr̄: puta p spēs itel=
ligibiles: p3 qꝛ ſm Gof. agēs et passum sunt distincta subie
cto: mō intellectꝰ angeli h̄ntis plēs spēs itelligibiles per
quas obiecta sunt p̄ntia habitualr̄: non distinguit̄ subiecto
ab illis spēbus: vt p3. ḡ nō possunt agere i intellectū ange=
li causando aliq3 notitiā nouā: qđ est incōueniens. S3 forte
diceret ipe ꝙ ē mere creditū angelū posse h̄re nouā intelle
ctionē. ¶ Ibi. Tertio si fantasma. Pro itelligētia huiꝰ lr̄e
nota ꝙ assensus intellectꝰ q̄uis sit actꝰ intellectꝰ simplex
et incōplexus: dr̄ aliqn̄ verus: et est qn̄ assentit cōplexo ve=
ro: aliquādo falsꝰ: et est quādo intellectus assentit cōplexo
in se falso: et aliqn̄ assentit alicui ɔplexo assensu vero: vt qn̄
assentit huic ꝙ hō est risibilis. aliqn̄ assentit eidē assensu fal
so: puta qn̄ assentit illi vt vero: vel vt falso: vel dissentit. Cū
ergo fantasma: vel relucēs in fantasmate agat ſm vltimū
potētie sue: semp vel cābit assensum vex: vel semp cābit as=
sensum falsum: et sic de eodē nō poterit eē aliqn̄ assensus ve
rus: et aliqn̄ assensus falsus: cuiꝰ oppositū experimur i mul
tis: et sic p3 lr̄a. ¶ Ibi. Itē qn̄ dr̄ ꝙ intellectio ſm philoso=
phum est actio manēs intra. Si ɔ̄ opi. istā arguat̄ deducen=
do ad hoc incōueniēs: ꝙ tūc itellectio eēt subiectiue i obie=
cto: qꝛ actio ē in agēte. ¶ Rn̄det Gof. dicēs: ꝙ l3 itelligere

grāmaticalr̄ significet actiue et itelligi passiue: tn̄ ſm rem
intelligere est passio: et qđ itelligit̄ ē agēs: et p3 lr̄a. ¶ Ibi. Dr̄ia inter
Contra. ph̄s distinguēs actionē a factiōe: vt s̄. patuit. assi= actionē et
gnat diuersa pricipia ꝓpria actioni et factioni. Et nota ꝙ factionē.
ſm ph̄m distinguit̄ actio a factiōe pp diuersa principia: lo=
quēdo de actiōe ꝓ re ꝓducta: et de factiōe ꝓ re facta: non
autē de actiōe respectꝰ: et factiōe respectꝰ: qꝛ vt sic non di=
stinguunt̄ pp diuersa pricipia: cū vtraq3 sit in subiecto. s. fa=
ctio i faciēte et actio in agēte: ſ3 res acta puta itellectio et
oīs opatio tam itellectiua q̄3 sensitiua semp est in potentia
agēte: res vero facta vt forma artificialis vel nālis recipit̄
in alia mā q̄3 in faciēte: vt p3 de igne respectu ligni in qđ ꝓ
ducit calorē: vel formā substātialē ignis. actio ḡ et factio di
stinguūt̄ ꝓpter distincta pricipia receptiua. Si ergo intelli
gere eēt realr̄ passio (cū passio nō recipiat̄ ꝓprie in agēte ſ3
in passo) factio et actio nō differrēt ꝓpter diuersa princi=
pia receptiua: cū vtraq3 reciperet̄ in passum extra agēs: et
sic p3 lr̄a. ¶ Ibi. Itē habitꝰ. Hic doc. arguit ɔ̄ pricipalē in=
tentū ꝓbādo ꝙ obm̄ nō sit totalis cā intellectiōis: et itelle
ctus sit tm̄ potētia receptiua: ꝛ arguit quodāmō inq̄sitiue:
qꝛ certū est apđ oēs: ꝙ multi h̄itus ponūtur in itellectu: q̄=
bus intellectꝰ faciliter prompte et expedite opat̄. ḡ dispo=
nunt ipm̄ intellectū nō ad patiendū (cū sit optime dispositꝰ
ad recipiendū q̄cūq3 itellectionē: vt ab oībus ɔcedit̄) ergo
ponit̄ habitꝰ vt disponat intellectū ad agēdū. ergo seq̄tur
ꝙ respectu itellectiōis h̄ebit aliq3 actiuitatē. S3 de h̄ ꝓli=
xius tractat̄. ī. d.17. ¶ Ibi. Itē quō intellectꝰ discurret syl=
logizando vel argumētādo: si fantasma cāt oēm intellectio
nem: nō eni vr̄ intelligibile quō fantasmata occurrētia cau
sant oēm discursum. ¶ Itē quō causabūtur intētiōes logi=
ce: vel relatiōes rōnis. Si eni fantasma cāt oēm intellectio
nem q̄cūq3 cāta ab eo erit realis: qꝛ illa dr̄ eē realis itētio:
q̄ imediate causat̄ a re vel a spē repn̄tātē rē in se. Si ergo Nota hoc
secūda intētio sit a fantasmate cū tm̄ sit cā realis: seq̄tur ꝙ
nulla itellectio cābit intētiones logicas: qꝛ intellectꝰ nul=
lo actu suo poterit ɔferre vnū obm̄ ad aliud: q̄ collatio cāt se
cundā intētionē. Et hoc dictū pōt h̄re plures sensus. Pri=
mus: ꝙ si intellectꝰ nō h3 in ptāte sua itellectionē obiecti:
nec ēt h̄ebit i ptāte sua actū q̄ ɔparat vnū cognitū ad aliđ:
cū talis itellectio necio p̄exigat̄ actui ɔparatiuo. Sicut ēt
doc. arguit de volūtate: q̄ si nō h3 in ptāte sua actꝰ intelle=
ctus: ꝙ ēt nō h̄ebit in ptāte sua actū discurrendi ab vno ad
aliud. vide in.2. di.42. q.1. Sed in ꝓposito p3: ꝙ intellectꝰ
causat actū ɔparatiuū quo cōparat vnū obm̄ cognitum ad
aliud. ergo ēt cāt actū cognoscēdi.ꝛc. Secūdus sensus est. si
intellectꝰ est vere actiuus actꝰ ɔparatiui: erit etiā actiuus
actus intelligēdi. Et cū dicit ꝙ intentio causat̄ ab intelle=
ctione: non accipitur hic intelligere ꝓprie qua obiectū in=
telligitur: sed accipitur pro actu intellctūs comparatiui: ni
si dicatur actus ɔparatiuus sit intellectio: qđ non videtur.
¶ Hic tamē nota: qꝛ secunda intentio non proprie causat̄ Scđa inten=
nec ab intellectu: nec ab aliquo actu intellectus: cū oīa ta= tio nō cau=
lia causent naturaliter ꝛ ſm vltimū potentie: ꝛ omne cau= sat̄ ab actu
satū a re vt res est erit necessario reale: ꝛ hoc etiā p3 in lit intellectꝰ.
tera. accipit̄ ergo hic causari pro derelinqui. nā qn̄ intelle=
ctus actu suo cōparat vnū cognitū ad aliud: statim resul=
tat quedam relatio rationis: sicut etiā positis duobus al=
bis statim resultat ex natura rei similitudo realis: sic posi=
to actu collatiuo itellectꝰ cōparantis vnū cognitū ad aliđ
cognitū stati resultat talis relatio rōis. S3 ēt bona difficul
tas quod esse habet secunda intentio: posito ꝙ ipsa non re
cipiatur nec in obiecto: nec in intellectu: de hoc in vniuer=
salibus. Sequentia clara sunt.

Ad argumenta pro secūda opi. Doc. respōdet ad
argumenta facta pro positione
Gof. Et p̄mū argumētū est tale. Impoſſe ē idē respectu e=
iusdē eē i actu ꝛ i pō. ſ3 si itellectꝰ eēt cā actus eēt in actu
respectu actus: ꝛ cum talis actus recipiat̄ in ipso intelle=
ctu: tūc eēt in pō ad eūdē actū. Declaro tn̄ lr̄am istius doc.
qua ꝓbat̄: ꝙ impossibile est idē respectu eiusdē esse in actu
et in potētia: qꝛ agens tale est in actu quale passum est in
potentia: vt p3.3. physi. t. cō.17. vide expositionē Com̄. sic
dicentis. Illud quod est in actu in motore per qđ mouet
et illud p quod motor induxit illud qđ est in potētia i actu
verbi gr̄a. qm̄ hō qui est in actu facit. Exēpli gr̄a de sangui
ne menstruoso qui est hō in pō hoiem in actu. Et inducit h̄
ad declarandū ꝙ motor nō mouet nisi scđm ꝙ est in actu: et
per motū mouetur scđm ꝙ est in pō. hec ille. Hoc idē p3 pri
mo de gn̄atione. t. c.28. vbi Cōmē. sic ait. Et qꝛ illud quod

augmentaꝛ nō crescit nisi adueniēte cibo extrinseco:cibus aūt nō est actu id ad quod aduenit. verbi grā:neqꝫ actu est os:neqꝫ caro:sed pō:quapropter cib⁹ aliquo modo est similis:hec ille. Si ergo agēs tale est i actu quale passum est in pō:sequiꝛ ꝙ idē nō possit agere aliquid in seipo:qꝛ tūc respectu eiusdē esset in actu et in potētia:quod videꝛ esse oppositū primi principij metaphysici noti ꝑ rōnē act⁹ et potētie ¶ Idē ēt eēt efficiēs et mā:qꝺ vꝛ eē ꝯ phꝫ.2.physi.t.com. 70.vbi vult ꝙ multotiēs cā formalis et finalis et efficiens coincidāt in vnū:et h̄ maxime apparet i agētib⁹ vniuocis: maťia aūt non coincidit cū aliq̊ istoꝝ. Vn̄ com.ibi exponēs sic ait. Multotiēs reducunꝛ tria ad vnū.i. et accidit in scia nāli vt tres cāe.s.agēs et forma:et finis sint vnū s̄m sbm̄:ꝛ plures s̄m diffinitionē:ꝛ hoc accidit qn̄ nālis voluerit reddere cām gn̄atiōis nō causas gn̄abiliū:et gn̄atio ē ab eq̄li i spē.verbi grā.qm̄ hō gn̄aꝛ ex hoīe:iō generās et gn̄atū sūt vnū s̄m formā:et forma gn̄ata est finis mot⁹ māe ab agēte: et sic ista forma erit agēs et finis et forma.hec ille. Sequitur. Tūc ēt idē referreꝛ ad se relatiōe reali: qꝺ vꝛ ipossibile 5.met. t.c.20.ꝛ.27. Vbi expresse habetur ꝙ relatiuum ad aliud refertur. ¶ Ibi. Tandem ad hec deducunt. videlꝫ.ꝙ si intellect⁹ posset agere in seipm ꝓducēdo intellectionem in seipso:posset poni qꝺlibet in se agere et mouere se:vtpote ꝙ aer ad p̄ntiā solis illuminaret se et nō sol: et lignū ad presentiam ignis calefaceret se et nō ignis:et sic de aliis. ¶ Ibi. Propter idē:dicūt ꝙ intellect⁹ agēs non pōt aliq̄d causare effectiue in intellectu possibili:qꝛ nō distinguiꝛ ab eo subiecto:et lr̄a clara est. ¶ Rn̄det doc.ibi. Ad argumenta ꝓ secūda opi. Qꝺ tāgit.an ista cālitas ꝯueniat intellectui agēti:an possibili.vide in q̄li.q.15.vbi spāliter ꝑtractat hāc mām. ¶ Ibi. Cū ꝓbaꝛ:ꝙ possibilis nō pōt h̄re illā cālitatē:qꝛ nihil idē agit in se. ¶ Rn̄deo:ꝙ illa ꝓpō nō est v̄a nisi de aliquo agēte vniuoco.i.ꝙ ista ꝓpositio.ꝙ nihil agit in seipsum:hꝫ veritatē in agēte vniuoco:qꝛ tūc eēt in actu formali et in potētia formali respectu eiusdē:qꝛ si est agēs vniuocū respectu alicui⁹ effect⁹ similis sibi:tunc actu haberet formā eiusdē spēi et eēt in potētia ad formā eiusdē speciei. Exemplū. Posito ꝙ Frāciscus possit ꝓducere Io. in seipso:alterū duoꝝ sequereꝛ. Vel ꝙ nā hūana in Fran.q̄ est tota rō ꝓducēdi et assimilādi sibi Iohānē:eēt rō formalis recipiēdi Frāci.aliā nām humanā:puta nām Iohānis: et sic in Frācisco essent due humanitates formalꝛ et q̈ditatiue:qꝺ est ipossibile. Et si possent eē due ita et īfinite possēt esse. Vel seq̄retur ꝙ simul eēt et nō esset:pꝫ qꝛ dū Frācisc⁹ causat hūanitatē vniuoce:aut cāt illā quā hꝫ: et tūc qn̄ cāt habet illā:qꝛ illa est rō formalis cāndi:et dū cātur illa ꝛ mouēꝛ ad recipiendū illā caret illa:et sic eēt et nō eēt. Aut cāt aliā humanitatē quā tn̄ nō pōt recipere simul cū alia: ꝛ tūc simul eēt et nō esset:pꝫ:qꝛ si in instāti.a.cāt in se illā aliā humanitatē:necessario hꝫ hūanitatē:q̄ est rō formalis causandi:et in eodē instāti quo recipit illā aliā alia nō est:qꝛ tunc essent in eodē instanti due hūanitates.ḡ in eodē instāti quo causat hꝫ:et in eodē instāti q̄ recipit nō hꝫ.ḡ esset et nō eēt Si dicaꝛ:ꝙ sicut qn̄ ignis ꝓducit ignē in materiā ligni:i eodem instāti desinit forma ligni et introduciꝛ forma ignis:sic qn̄ recipiꝛ illa alia hūanitas in eodē instāti desinit p̄ma. Dico:ꝙ nō est simile:qꝛ tūc hūanitas p̄ma ageret qn̄ nō esset. Et ꝓbaꝛ sic:qꝛ in instāti.a.agit.ḡ in instāti.a.est: ꝛ in eodē īstanti recipit illā aliā.ḡ in eodē instāti nō est:alioquin eēnt due hūanitates simul in eodē instāti in eodē supposito et hoc qꝺ dicit doc. Si eni aliq̄d sic ageret in se vniuoce:seq̄retur ꝙ silꝛ h̄ret formā eiusdē rōis ad quā moueꝛ:ꝛ dū moueretur ad illā careret illa.igiꝛ simul h̄ret illā et nō h̄ret.saltem hoc sequiꝛ de duabus formis eiusdē spēi:vel de eadē. ¶ Si dicaꝛ. Rōne doc.in.5.me.sue ꝯcedit ꝙ duo idiuidua eiusdē speciei p̄nt eē i eodē: vt due ītellectiōes eiusdē spēi:vꝉ due species sensibiles eiusdē spēi in eodē puncto aeris:et similiter duo lumia eiusdē spēi.ḡ silr in ꝓposito. ¶ Dico ꝙ nō est simile.lꝫ ei idē agēs vel duo agētia possint ꝓducere duo indiuidua eiusdē spēi in eodē subiecto:vt duas intellectiōes eiusdē spēi:nō tn̄ vnū indiuiduū exn̄s i illo subiecto pōt eē ratio formalis ꝓducēdi aliud eiusdē spēi in eodē subiecto. ¶ Ibi. In agētib⁹ aūt equoce.i.i illis agētibus q̄ nō agūt per formā eiusdē rōnis cū illa ad quā agūt. ꝓpositio illa ꝙ nihil mouet se:nō hꝫ necessitatē.ꝛc. Et qꝺ dꝛ.ī.de actu virtuali et potētia formali:est sciendū ꝙ idē eē in actu virtuali et in potētia formali respectu alicui⁹ nihil aliud importat:nisi ꝙ idē:puta volūtas respectu act⁹ volēdi est in actu virtuali.i.ꝙ hꝫ in actu virtutē siue potētiā ꝓducēdi volitionem:et eadē volūtas dꝛ in potētia formali.i.ꝙ inq̄tū est in potētia ad recipiendū volitionē vt formā est in potētia formali:qꝛ apta nata informari tali forma:qn̄ ḡ aliq̄d hꝫ actu virtutē ꝓducēdi aliq̄d:et est in potētia ad recipiendū: illꝺ dꝛ in actu virtuali ꝛ i potētia formali:nec ista repugnāt.eē vero formalꝛ actu albū:et in potētia ad recipiendū candeꝫ albedinē bn̄ repugnat. ¶ Ibi. Ista glo. de agētib⁹ vniuocis:et equiuocis necessaria est:et lr̄a clara ē. ¶ Ibi. Si arguas. ḡ in oīb⁹ posset eē idē in actu v̄tuali et in potētia ad actū formalē:et sic qꝺlibet pōt mouere se. ¶ Rn̄det doc.ꝙ i ista illatiōe ē nō cā vt cā:vt arguēdo sic. Nō repugt idē eē in actu virtuali et in pō formali respectu eiusdē.ḡ nō repugnat solē eē in actu v̄tuali respectu caloris et in pō formali respectu eiusdē. cōmittiꝛ fallacia:q̄ est a nō cā vt cā:nō ei repugnat soli ex ista rōne gn̄ali:ꝙ sit in actu v̄tuali et in potētia formali:vt puta sic dicēdo:iō sol nō pōt eē in actu virtuali respectu caloris:ꝛ in potētia formali respectu eiusdē: qꝛ ista repugnāt adinuicē.s.simul eē in actu v̄tuali et in pō formali:nō eni hec est cā p̄cisa q̄re sol nō possit eē i actu virtuali et in pō formali respectu caloris:sꝫ cā p̄cisa q̄re nō sic possit eē est:qꝛ corpa celestia nō suscipiūt ꝑegrinas ipressiones:ꝛ sic pꝫ quō arguiꝛ a nō cā ad cām. Istā tn̄ difficultatē de actu v̄tuali et potētia formali:vide in doc. i.2. d.25.vbi ꝓlixius ꝑtractat hāc mām. ¶ Ibi. Sꝫ si obiicias: ꝙ talia p̄cipia metaphysicalia.s.de actu et pō ex quo sunt gn̄alia nō debent negari ꝑꝑ aliquas difficultates spāles. Dicebat eni Gof.hoc eē vnū principiuꝫ metaphysicale.s.ꝙ idē nō sit in potētia et i actu. Dicit doc.ꝙ nullū est p̄cipiū metaphysicale sub quo ꝯtinētur multa singularia falsa: et pꝫ lr̄a. nō eni hoc est p̄cipiū metaphysicale. Nihil idē est i actu virtuali et in pō formali respectu eiusdē:vt s̄.patuit: sꝫ bn̄ hoc est vnū principiū metaphysicale. Nihil idē est i actu formali et in pō respectu eiusdē act⁹ formalis:vt ꝙ Fran. sit actu formalꝛ albus et ꝙ simul sit in potētia ad eandē albedinē: est ipossibile. ¶ Ibi. Cū arguiꝛ.2.physi. Dicit doc.ꝙ loquēdo de mā p̄ma q̄ est altera pars ꝯpositi:nō coincidit cū causa efficiēte:qꝛ illa mā nō pōt eē cā alicui⁹ et receptiua eiusdem: vt ꝙ materia ligni sit receptiua forme substantialis ignis ꝛ effectiua eiusdē:ē oīo ipossibile. Loquēdo tamē de materia s̄m quid que non est altera pars ꝯpositi ꝑ se:cuiusmodi est sbm̄ accn̄tis nā accidētia habēt substātiā ꝓ materia nō ex qua:sꝫ ꝓ materia in qua recipiunꝛ. dicit doc. ꝙ ē necesse idē qn̄qꝫ eē materia et efficiēs respectu eiusdē:ꝛ hic vult expresse ꝙ sbm̄ sit cā necessaria ꝓꝑe passiōis et receptiua eiusdē:sꝫ quō h̄ itelligaꝛ.s̄.exposui i.q.de subiecto theolo.vide. ¶ Ibi. Qꝺ arguiꝛ postea de relationib⁹ realib⁹ oppositꝭ pꝫ lr̄a.ꝛ vide expositionē quā.s̄.feci.d.2.pte.2.q.3.illi⁹ partis:sꝫ ꝓlixi⁹ vide expōnē quam feci in.2.d.25.2.doc. ¶ Ibi. Ad achillē eoꝝ:ꝙ qꝺlꝫ moueret se. Hic doc. ostēdit quādo aliq̄d ē cā alicuius totalis. Si eni ad presentia.a.respectu alicuius passi:puta.b.dispositi et non impediti statim sequatur effectus:puta.c.ex hoc arguim⁹ ꝙ.a.est cā totalis.c. Sic per oppositū quādo nō sequiꝛ talis effectus signū est ꝙ non est cā illius. Et iō arguim⁹ ꝙ lignū non calefacit se:quia lignū est semper approximatū sibiipsi et sufficiēter:et nō p̄t poni aliqꝺ ipedimētū:ꝛ tn̄ nullo alio posito nō sequiꝛ calefactio in ligno:sꝫ posita p̄ntia ignis sequiꝛ calefactio ligni. Ex h̄ ḡ arguim⁹ ꝙ lignū nō est cā calefactionis sue:sꝫ bn̄ ignis. ¶ Ibi. Sꝫ dices. Saltē dicā lignū esse causam partialē:vt p̄sente igne coagat ad calefactionē sui in rōne effectiui vel actiui partialis. ¶ Dicit doc. ibi. Nec ista cauillatio valet.qꝛ cāe due partiales nō ponūtur respectu eiusdē effect⁹:qn̄ altera p̄cise hꝫ totū effectū in virtute sua. Si eni altera hꝫ totū effectū in v̄tute sua:sequiꝛ ꝙ totum pōt ꝓducere:et sic alia cā partialis nihil posset ꝓducere:vel idē bis ꝓduceret:sꝫ ignis hꝫ virtualꝛ totū calorē ligni.ergo lignum hic nullam habet causalitatem partialē. ¶ Ad propositum igitur cū anima sit sibiipsi approximata et non semper impeditur:ꝛ tamē nō semꝑ est in actu respectu cuiuscūqꝫ intellectionis:cōcludiꝛ ipsam nō eē causam actiuam totalē:sed aliquid aliud requiritur.s.obiectuꝫ:qꝛ eo p̄nte sequitur effectus:eo non p̄nte nō pōt haberi effectus. ¶ Ibi. Concluditur ergo primo causalitas aliqualis in obiecto:nec totalis:qꝛ obiectū ꝓpter sui imꝑfectionē non pōt habere in virtute sua totaliter intellectionē propter suam perfectionē. Et ideo cōcludiꝛ ꝙ cū obiecto req̄ritur aliqua alia causa actiua partialis. Et licet obiectuꝫ sit aliquādo ꝑfectius ipsa intellectiōe:tn̄ ipa intellectio est talis entitas:ꝙ non potest esse nisi ab obiecto et a potētia:

Pulchra dubitatio

et hoc pz per experientiã: qz posita p̄sentia obiecti cũ pō sequitur intellectio: et ipsa remota nullo mō sequitur. Et iō arguimus intellectionem dependere ab vtroqz.

Opi. henri. **Tercia** opi. Hec est opi. Heñ. q̄li. 5. q. 14. qui dicit: q in telligibile vt simpl'r p̄sens intellectui non per speciem intelligibilē: sed per fantasma vt illustraẜ ab intellectu agēte est in intellectu possibili vt in memoria: vt autē immutat ad actũ intelligēdi est in eo vt in intelligētia: cui⁹ notitia terminaẜ in ipsum obm̄. Et q̄tũ ad ista duo intellectus est passiuus. i. q obm̄ vt relucēs in fantasmate est i intellectu possibili vt in memoria: siue est p̄ns intellectui possibili vt in memoria: siue vt pars memorie. Nā vt sic mouet intellectũ ad cognitionē ↄfusam: et sic intellect⁹ patiẜ ab illo realiter: qz recipit ab obiecto cognitionē ↄfusam. Vt aũt immutat ad actũ intelligēdi: ⁊ hoc tm̄ intētional'r est in intellectu possibili vt i itelligētia. i. ē p̄sēs itellectui possibili vt iformato illa cognitiōe ↄfusa: qz tunc talis cognitio t̄minaẜ ad ip̄m obm̄. Et hoc mō patiẜ ēt itellect⁹ ab obiecto intētional'r tm̄. Et quid sit pati intētional'r: vide. s̄. in. q. imediate p̄cedenti: vbi declaraui hoc. ¶ Deinde addit Heñ. q intellect⁹ fact⁹ in actu p̄mo. i. vt habēs cognitionē ↄfusam obiecti: naturali acumine suo pōt suffodere et discurrere in vno q̊qz q̄d sit: ↄponēdo: diuidēdo: rōcinādo: et sic inq̄rere quid respectu intellect⁹ simplicis. i. notitie incōplexe distincte: et ꝑpter quid respectu ↄplexe: vt respectu ↄclōnis simplicis. In isto discursu intellect⁹ inq̄tũ discurrit est actiuus

Heñ. retractat. Inq̄tũ tm̄ ↄcipit est passiu⁹. ¶ Ibi. Iste idē istā positionez de passione respectu notitie prime simplicis et ↄfuse: et actione respectu notitie distincte iuestigate vr̄ retractare et corrigere alibi. Et lr̄a stat i hoc. q Heñ. q̄li. 3. q. 6. vr̄ dicere q fantasma siue obm̄ relucēs in fantasmate tm̄ iclinat itellectũ poẜem ⁊ excitat: q̄ excitato cāt notitiā ↄfusaz: ⁊ pz lr̄a

Contra Neutra istarũ opi. nec retractata: nec retractās vr̄ eē vera. Nō retractata. Hic doc. iprobat Heñ. q̄tũ ad hoc qd̄ dicit: q intellect⁹ fact⁹ in actu ẜm notitiā primā ↄfusam est actiuus notitie distincte. Et q̄rit doc. aut est actiuus ꝟtute sui: aut virtute notitie ↄfuse? Si virtute sui: nō vr̄ rōnabile q aliq̄ cā possit eē actiua respectu ꝑfectioris in aliq̄ spē: et nullo mō possit eē cā actiua respectu imperfectioris eiusdē spēi. Et addit doc. in eadē specie: qz non sequiẜ absolute. si aliq̄d est cā ꝑfectioris q possit esse cā imperfectioris: vt pz: qz agēs nāle est cā forme substantialis: q̄ est ꝑfectior mā. et tm̄ nō pōt eē cā māe: sz si p̄t causare ꝑfectius in aliq̄ spē: pōt ēt cāre imperfecti⁹ in eadē

Non sꝑ potēs ꝑducē ꝑfecti⁹ p̄t ⁊ īpꝑfectius specie. Cũ ḡ in ꝓposito itellectio ↄfusa et distincta eiusdem obvideẜ alibi eē eiusdē rōis: qz eiusdē obiecti. ḡ. ¶ Aduerte tm̄ q nō sequiẜ absolute: q notitie dicantur eiusdē rōnis: qz eiusdē obiecti: qz statim sibi ↄdiceret: qz ī. 2. vult exp̄sse. d. 25. et alibi: q cognitio ītuitiua ⁊ abstractiua differāt spē ēt respectu eiusdē obiecti. Sic ḡ itelligiẜ: q due notitie abstractiue sunt eiusdē speciei: q̄n sunt eiusdē obiecti nō in se p̄sentis: sz i aliquo rep̄ntatiuo. Si aũt dicas q respectu secunde notitie. s. distincte intellect⁹ ē actiuus virtute notitie ↄfuse. Cōtra h̄ arguit doc. qz tũc seq̄reẜ q imꝑfecti⁹ eēt rō formalis ꝑducēdi ꝑfecti⁹: qd̄ est īpossibile. Hec ēt opi. retractata est: ⁊. s̄. iprobata. d. 2. ꝑte. 2. ⁊. d. 3. q. 6. Improbaẜ ēt. ī. d. 26. ¶ Ibi. Opi. ēt retractās nō vr̄ eē ꝟa: qz q̄ro q̄d intelligiẜ ꝑ inclinationē: aut aliq̄ forma que sit in itellectu ꝑ quā icline tur: aut nihil: si nihil: nō magis iclinaẜ intellect⁹ nũc ad intelligēdũ obm̄ q̄ p̄us iclinabaẜ. si aliq̄: aut illa forma ē act⁹ intelligēdi: et tũc oppositũ opiniōis eoꝝ: qz obm̄ cābit actũ: qd̄ ipse negat retractādo positionē p̄mā: aut illa forma est aliq̄d p̄us actu itelligēdi vt spēs itelligibilis recepta in intellectu possibili: quā tm̄ negāt: vt s̄. patuit ī. q. imediate p̄cedēti. ¶ Ibi. Itē in causis ordinatis iferior nō iclinat superiorē: sed ecōuerso: sz intellect⁹ ē cā superior q̄ spēs alicui⁹ obiecti: pz qz intellect⁹ vtiẜ magis spē obiecti q̄ ecōtra: sicut etiā dicim⁹ q pō est causa superior hitu: posito q habitus sit causa actiua act⁹: qz vtiẜ hitu nō econuerso: vt ptz. ī. d. 17. ḡ obm̄ relucēs in tali specie non inclinabit intellectũ.

Opi. Tho. **Quinta** opi. Hec ē opi. Th. i p̄ma ꝑte sum. q. 85. art. 2. qui vult q spēs intelligibilis sit rō formalis gignēdi notitiā actualē: ita q intellect⁹ tm̄ passiue se hz Et hāc positionē ꝓbat auc̄tib⁹ et rōnibus. Primo auc̄tate Com. 3. de aīa. c. 5. circa principiũ paulo ante pōnē Theofrasti et Themistii. Intellectus se hz ad formas v̄les: sicut materia p̄ma ad formas idiuiduales. Et alibi. Aīa nr̄a est infima in gn̄e itelligibiliũ: sicut materia in gn̄e entiũ. Et. 3. de aīa. t. c. 2. Intellect⁹ añ habitũ ē in pō eētiali sicut materia ante formā. Hoc idē. 8. physi. t. c. 22. ⁊. 3. de aīa. Intellect⁹ nihil est eoꝝ que sunt añ intelligere. Dico aũt intellectũ quo opinaẜ et itelligit aīa: et h̄ nihil aliud ē actu eorum que sunt añ itelligere. Et ibi Com. s. 3. de aīa. cō. 5. Et intēdo inq̄t ꝑ intellectum virtutē aīe: q̄ dicitur intellectus vere: non virtutem que dicitur intellectus large / scilicet virtutem imaginatiuā: sed virtutē q̄ distinguim⁹ res speculatiuas: et cogitam⁹ i reb⁹ oꝑatiuis futuris. Et. ī. Diffinitio igiẜ intellect⁹ māalis siue possibilis est illđ qd̄ ē in pō ad oēs intētiōes formaꝝ māliũ v̄lium: ⁊ nō est i actu aliqd̄ entium añq̄ itelligat ip̄m. hec ille. Ex oīb⁹ istis auc̄itatib⁹ ↄcludiẜ potētia itellect⁹ respectu itelligibilis eē pure potētialis: et qd̄ est pure potētiale nō est p̄icipiũ actiuũ alicui⁹ act⁹ nisi informatus aliq̄ forma: et tũc p̄icipiũ formale erit forma. ¶ Ibi. Arguiẜ vlteri⁹. Deinde ꝓbat Tho. suā positionē ꝑ rōnē: et lr̄a sic exponiẜ. Faciēs dr̄ assimilari facto p̄mo fundamētal'r: q̄n rō faciēdi fundamētal'r ē similis termino formali rei facte. Exemplũ. Ignis facit ignē i mā ligni: nā forma ignis i igne (que ē rō formalis agēdi vel faciēdi) ē silis forẜe ignis recepte i materia ligni. Scđo faciēs dr̄ assimilari facto formal'r. s. ꝑ factiōez q̄ ē respect⁹: ⁊ tali factiōi ↄpetit talis silr̄itudo nō ex se: sz a rōne formali. i. qz talis factio respect⁹ ē talis forme: iō per illā faciēs assimilaẜ facto. Sic dico de actiōe q ꝑ ip̄am assimilaẜ obiecto mō p̄dicto de factiōe. cũ ḡ itellectio sit similis obiecto: sequiẜ q rō formalis que erit rō agēdi erit illa forma ꝑ quā agēs assimilaẜ obiecto: circa qd̄ est talis actio: et illđ vr̄ spēs itelligibilis. Et cũ diẜ. Et ita illa silr̄itudo erit fořalis rō agēdi. Accipit silr̄itudinem fundamētal'r ꝑ forma. ¶ Ibi. Ad h̄ ēt adduciẜ. Adducit Tho. aliā rōnē q̄ ꝓbat q intellect⁹ sit tm̄ passiuus respectu intellectiōis. Et rō stat in hoc. Nullũ agēs indeterminatũ pōt in aliq̄ actionē determinatā circa obiectũ determinatũ nisi determineẜ aliunde intellect⁹ est de se indeterminat⁹ ad oē intelligibile: et ad oēm intellectionē. ḡ ad hoc q intelligat aliquid requiritur determinatio aliqua: et illa determinatio erit species intelligibilis. ergo.

Sexta opi. Hec est opi. Egi. q̄li. 3. q. 12. ⁊. 13. q̄ dicit q notitia actualis genita: siue in sensu: siue in intellectu est spēs. Et rō formalis gignēdi notitiā actualem est ip̄m obiectũ: vel aliq̄ spēs in virtute obiecti: sic intelligēdo q q̄n obiectũ est i se p̄sēs ab eo causaẜ inmediate notitia que est spēs intelligibilis: q̄n ꝟo nō est p̄ns in se: sz i spē intelligibili: tunc vna species itelligibilis causatur ab alia Egi. de r̄ma. ¶ Ibi. Pro ista opi. quatenus dicit speciē intelligibilem esse notitiam actualē adduciẜ Aug. 2. de tri. vbi inquit. Illa tm̄ informatio sensus que visio dr̄: a solo imprimitur corpore qd̄ vr̄. Et ista auctoritas. s̄. exposita est in. q. de spē intelligibili. ¶ Ibi. ¶ Hoc idem. secũdo probaẜ per ph̄m. 2. de aīa. t. c. 138. qui vult q idē sit sonatio ⁊ auditio: quia idē est actus actiui ⁊ passiui. Dicit enim ibi Arist. Sensibilis aũt actus et sensus idē est vnus: esse aũt ipsoꝝ non idem ⁊ ibi Com. Actio inquit sensibilis ex aīa in mouendo sentiens: ⁊ actio sensus que est in sentiente. s. qualitas qua sentiens qualitates in mouendo etiā virtutē visionis est eadē actio: licet modus esse sensibilis extra aīam differat a mō sui esse in sentiente. verbi gratia. q sonus qui est in actu extra aīam: ita mouet istr̄m auditus: sicut auditus qui est in actu mouet virtutem auditus. Et vide litteram. Cum ergo sonatio in actu causet speciez soni in aure. ergo illa species causata est idem cum auditione: et ita species sensibilis et sonatio idem sunt.

Conclusio istarum duaꝝ opi. vltimarũ improbatur ꝑ quedā argumēta facta ↄ opi. secũdaz q̄ opi. attribuebat totā actiuitatē obō: vt s̄. patuit. Et littera pz vsqz ibi. Sz ↄ scđam opi. arguiẜ special'r: q ip̄a sit falsa tā i sensu q̄ in itellectu: qz tũc mediũ diceretur videre si spēs sensibilis ⁊ visio eēnt idē: qz spēs sēsibilis ēt recipiẜ in medio. Nec valet dicere q species in medio ⁊ in organo sunt alterius rationis: quia receptiua sunt alterius rationis: quia albedo in lapide et in equo sunt eiusdem rationis: et tm̄ equus et lapis differũt spē. Tũ ēt qz in oculo ceco manēte tamē sic mixto vt prius causatur species: et tamen nō videt. Similiter in oculo dormiētis. al's nō excitareẜ ab excellēti sensibili p̄nte. Et tota ista littera clara est.

Sed anteq̄ r̄ndeā ad. q. principalē prius r̄ndeo ad argumēta facta ꝑ. 5. ⁊. 6. opinionibus. ¶ Ad auc̄tatē ph̄i. 3. de aīa. Hic doc. r̄ndet ad auc̄tates adductas ꝑ opinione. 5. Et q̄n dicit q intelligere est pati. Dicat doc. q hō intelligit formal'r non inq̄tum causat intelle

ctionē:sed inq̄tū recipit eā. Sicut dicim⁹ q̄ ignis est forma
liter calidus:nō inquātū cāt caliditatē:sʒ iquātū recipit ip
sam q̄ denoiatur. Et q̄ recipe formā est qòdā pati iō itelli=
gere formal'r (qò nichil aliud ē nisi recipe intellectionē q̄ in
telligim⁹) erit qòdā pati:ꝛ hoc mō dr̄ itellect⁹ passiu⁹:q̄ in
q̄tū formal'r itelligit ē receptiu⁹ itellectiōis:ꝛ sic passiu⁹:n̄
aūt dicit Arist. q̄ sic sit passiu⁹ respectu intellectiōis:q̄ nul
lo mō sit actiu⁹ respectu eiusdē:ꝛ lr̄a clara ē:nec idiget ex=
positione. ¶ Ibi. Et p idē rn̄der ad illud de pō accn̄tali et
eēntiali. Lr̄a pʒ hic:ꝛ.s̄. diffuse exposui in.q.imediate p̄ce=
denti:exponēdo argumētū p̄ncipale ad oppositū i p̄ncipio
q. ibi vide. ¶ Ibi. Sʒ illa auctoritas q̄ dicit q̄ itellect⁹ pos
sibilis nichil ē eoꝝ q̄ sūt an̄ itelligere reqrit aliā expōnem
quā intātū ptractāt aliq̄ vt dicāt itellectū possibilē eē i pu
ra pō in genere itelligibiliū:sicut mām p̄mā i genere corpo
raliū:q̄ nō est itētio phi. Et q̄ sit ꝟa subā pbat Doc. Tū q̄
itellect⁹ possibilis ē imediate receptiu⁹ itellectiōis:q̄ ē q̄li=
tas absoluta:ꝛ lr̄a clara est. ¶ Ibi. Sʒ opʒ exponē illā au
ctoritatē h̄ mō. Nāliē itelligim⁹ prio illa q̄ prio occurrūt ex
fantasmatib⁹.ꝛc̄. Et snīa hui⁹ lr̄e ē:q̄ itellect⁹ possibilis an̄
intelligē alioꝝ:puta sensibiliū nō ē de nūero itelligibiliū in
pō ppinq̄. opʒ eni p̄us itelligere sensibilia:q̄ illa sola pro
statu isto mouēt itellectū:vt s̄. patuit. q.1.2.ꝛ.3. p̄ntis. d. et
iō an̄ itelligē senbiliū:lʒ itellect⁹ possibilis sit de nūero en=
tiū itelligibiliū i pō remota:nō tn̄ erit de nūero entiū itelli
gibiliū i pō ppinq̄ nisi p̄us hita itellectiōe sensibiliū. ¶ Et
aduerte q̄ doctor nō intelligit:q̄ post itelligere alioꝝ itel=
lect⁹ possibilis sit de nūero itelligibiliū pō ppinq̄.i.q̄ pos=
sit itelligi sub rōne p̄pria vel i ꝯceptu p̄po:q̄ si sic itellige
ret sibi ꝯdiceret:q̄ i.q.3.p̄ntis.d. pbauit q̄ p statu isto non
cognoscim⁹ aliq̄ sbām:neq̄ māʒ p̄mā nisi i ꝯceptu cōi nob
ꝛ sensibilib⁹. Erit ḡ itellect⁹ possibilis de nūero itelligibili
um i pō ppinq̄ q̄tū ad ꝯcept⁹ cōes nobis ꝛ sensibilib⁹:q̄ in
tellect⁹ cognoscēdo aliqò sensibile pōt abstrahē multos cō=
cept⁹ cōes:ꝛ postea applicare illos:vt s̄. diffuse exposuim⁹
Ista ē̄t p̄pō.s.itellect⁹ nō ē aliqò itelligibiliū an̄ itelligere
i.nō ē poē itelligere se an̄ itelligē alioꝝ ē multiplex s̄m cō
positionē ꝛ diuisionē:vt notat doc.i.2.d.3.q.8.in rn̄siōe ad
p̄mū argumētū p̄ncipale. Et ibi vide expositōeʒ quaʒ feci.
¶ Ibi. Et cum post arguitur de illa similitudine q̄ sit ra=
tio tam faciendi q̄ agendi. Dicit doc. q̄ in faciēte forma est
ratio faciendi in qua forma faciens assimilat sibi factū : vt
exemplificaui .s̄. Sed in agente nichil est pductū nisi ipsa
actio. Hic accipit actionem nō pro actione respectus:sed
pro qualitate producta q̄ recipitur in agente. Et quare ta
lis q̄litas dicat actio.i̅.patebit.q.vlt.p̄ntis.d.in rn̄sione ad
vltimum argumentū:ꝛ in quol.q.13. Et qò dicit hic doc. q̄
non opʒ q̄ agēti rō agendi sit aliquid in quo assimilet agēs
alicui alteri producto. Hoc debet intelligi de assimulatio=
ne vniuocationis:quia agens vt agens non potest produ=
cere in se aliquid eiusdem rationis cum forma : que est ra=
tio formalis agendi in ipso agente:vt s̄. patuit responden
do ad argumenta Gof. Sed loquendo de similitudine eq=
uocationis:de qua patebit in.q.immediate sequenti. ratio
formalis agendi in agente erit ratio assimilandi equiuo=
ce ipsum agens producto. ¶ Ibi. Sed dices:saltem illa
est ratio agendi in quo agēs assimilat sibi pductū.s. actio
nem ipsam. Ista respōsio.s.q̄ faciēs.ꝛc̄. In faciente puta
igne producente ignem in materiam ligni : est forma per
quam ignis faciens est similis igni facto:sed quia Tho.
vult q̄ species intelligibilis agit intellectionem:que dici=
tur actio:et ipsam assimilat obiecto representato p spēm
intelligibilem. iō dicit Sco. q̄ nō est simile:q̄ in prio faci=
ens p formam tm̄ assimulat facto. Hic autē intellectio est
vltimus termin⁹ productus. ergo forma siue quiditas spe=
ciei est tm̄ rō qua spēs assimilatur intellectioni pducte et
nō q̄ assimilat alteri a pducto:puta obō. Et post dicit. er=
go illa q̄ditas spēi est rō agēdi:qua spēs siue agēs sibi assi=
milat actionē siue intellectionē pductā. Et pʒ rn̄sio. Et sic
explano lr̄am doc. cū dicit. Vn̄ cōcedo q̄ species illa:supple
intelligibilis que est similitudo obiecti:et per quam intel=
lectus assimilatur cognitioni producte est aliqua rō agen
di:sed nō totalis:nec etiā principalis. Ex hac lr̄a patet ex
presse q̄ intētio doc. est:q̄ spēs intelligibilis sit partialis
causa cognitionis abstractiue ꝛ nō obiectū relucens in ta= Nichil a do
li specie:vt quidam volūt intelligere doc. Sequit. Sʒ qn̄ cto. q̄ spēs
due cause cōcurrūt:sufficit in propinquiori similitudo for= intelligibil'
malis siue vniuoca:ꝛ in remotiori virtualis : siue equiuo= sit cā intel=
ca. Exemplū. Ad productionem hois cōcurrunt de⁹:sol:et lectionis.

hō:ipse de⁹ assimilat hoiem pductū tm̄ equoce. hō ꝟo assi
milat sibi vniuoce. Sequitur. Et ita intellect⁹ quasi cā supe
rior equiuoce ꝛ virtualiter assimilat cognitiōi:species au
tē q̄si cā ppinquior q̄si vniuoce:ꝛ formaliter assimilatur ei.
¶ Ex hoc loco videt q̄ doc. sibi ꝯdicat: q̄ supra dixit ꝯtra Apparens
Tho. q̄ intellectio esset effectus equiuocus:si species esset ꝯtradictio
causa totalis. ḡ similiter qn̄ est partialis : et tn̄ hic dicit q̄
species intelligibilis assimilat intellectioni formaliter.i.
vniuoce:ḡ intellectio erit effectus vniuocus. ¶ Dico q̄ tā Solo.
intellect⁹ q̄ species dicūtur cause simpliciter equiuoce re=
spectu intellectionis. dr̄ tn̄ q̄ ipsa assimilatur formaliter in
tellectioni ex hoc:q̄ est causa magis pxima ꝛ magis speci
ficatiua intellectionis:nam vna intellectio dicitur proprie
distingui specie ab alia intellectione:q̄ est ab obiecto tali
specie distincto ab alio. Intellect⁹ vero dicitur magis assi=
milari virtualiter:q̄ cā magis remota. Tum etiā q̄ nō p=
prie specificat intellectionē:nec pprie dicitur talis intelle=
ctio:q̄ talis intellectus:sed q̄ talis obiecti. ¶ Ibi. Cū ar= Duplr̄ ē in=
guitur post de indeterminatiōe intellect⁹ ad diuersos act⁹ determina=
et obiecta. Dicit doc. q̄ indeterminatio ad agendū est du= tio ad agen
plex. Quedā est m̄alis ppter defectū actus. Sicut lignum dum.
est indeterminatum ad calefaciendū:ad frigefaciendū:ad
humectandū:ꝛ hmōi:q̄ ex se nō est sufficiens: nec includit
aliquā rōnē formalē calefaciēdi:frigefaciēdi: vel humectā=
di. Si ḡ determinatur ad calefaciendū:hoc erit p aliquam
formam receptā:q̄ erit ratio formalis calefaciendi ipsi li=
gno. Alia est indeterminatio agentis pp illimitationē vir
tutis actiue. sicut sol est indeterminat⁹ ꝛ nō determinatur
aliunde ad aliquid pducendū:sed ex forma sua.i. q̄ quidi=
tas talis agētis erit rō formalis agēdi ꝛ producendi. In p=
posito autem intellect⁹ est indeterminat⁹ scdo mō ꝛ nō pri
mo modo. Et sic patet responsio ad rationes Thome.

Ad rationes p sexta opi. Ad auctoritatē August.
pʒ q̄ accipit ibi visionē pro specie sen
sibili improprie tamen:vt.s̄. patuit exponēdo illam aucto
ritatem in.q.immediate precedente. ¶ Ad aliud de pho:
q̄ idē est sonatio ꝛ auditio:patet q̄ non accipit ibi speciem
sensibilem alicuius soni et auditionē pprie dictam esse idē
vt patet intuenti litteram Aristo. ꝛ Cōmē. Sed in presen=
ti adduco rn̄siones quas facit Alfon. ad argumenta Doc.
quib⁹ pbat q̄ aia intellectiua non sit totalis causa act⁹ in
telligendi. Ipse eni Alfon. tenet expresse q̄ intellect⁹ agēs
sit totalis causa. Respondet Alfon. primo reducendo argu Alfon. tole.i p̄mo.d.
mētū ꝯ doc. q̄ dt̄ doc. i illo argumēto. Intellectiōes distin= 3.q.2.
guūtur p obā. ḡ causant ab illis. Addit:sʒ p̄pa passio habʒ
foralr̄ distictōeʒ a subō:cū subm̄ ponat i diffinitōe passiōis
vt pʒ.7.met. ḡ p̄pa passio causat a subō. h̄ ē ꝯ doc. q̄ pas=
sio nō distiguit realr̄. Et ad rōnē doc. rn̄det negādo istā.s.
quā act⁹ habeāt ab obiect̄ q̄ distiguat foralr̄. Et cū dr̄ act⁹
distiguūtur p obā. ḡ hn̄t aliqd effectiue ab obiectis vt for=
malir̄ distiguātur. Negat ꝯn̄aʒ:sicut nō sequit act⁹ distiguū
tur p suas p̄pas rōes forales. ḡ ab eis hn̄t aliqd effectiue
vn̄ foralr̄ distiguātur. Cōcedit ḡ q̄ act⁹ distiguātur p obā:
q̄ circa aliò et aliò obm̄ itell's cāt aliū ꝛ aliū actū:ꝛ sic obm̄
tm̄ reqrit vt mā circa quā. ¶ Dico prio ad illò de passiōe: Rn̄sio ad dt̄
q̄ passio scdm doc. est a subō causata:vt.s̄. patuit i.q.d sbō cta alf. tol.
theolo. et p̄nti.d.q.7. et vide expōnē quā feci ibi i.q. de sbō
theo. quō dicatur causari:ꝛ tn̄ nō distiguit realr̄ a subiecto
¶ Dico scdo:q̄ posito q̄ nō sit causata a subō doc. nō dice=
ret q̄ passiōes hn̄t a subiectis vt foralr̄ distiguātur iter se:
q̄ si nō effectie vel originatiue a subiectis: nō ē ꝯcedēdū q̄
a subiectis habeāt q̄ formal'r distinguātur. Et cū dt̄ q̄ sbm̄
ponit in diffinitiōe passiōis. Vex est tāq̄ additū:sicut etiā
alia accn̄tia dūr diffiniri p subāʒ diffinitiōe tm̄ addimētali
et tn̄ si accn̄tia nō essent causata a subis eoꝝ: nō dicerētur
foral'r distigui p subāʒ. et qn̄ dt̄ rn̄dēdo ad formā argumēti
doc. q̄ nō sequit. act⁹ distiguūtur p obā. igit hn̄t aliqd effe=
ctiue ab obis:vt foral'r distiguant: pʒ q̄ nō recte negat illā
ꝯn̄aʒ. vt.s̄. exposui:q̄ q̄ aliq̄ distiguātur essentialr̄ p.a.ꝛ.b.
aut h̄ erit:q̄.a.ꝛ.b. sunt drie essentiales illoꝝ:aut q̄.a.ꝛ.b.
disticta essentialr̄ adiuicē causant disticta essentialr̄. Et il=
la istātia quā adducit nō est ad ppositū: q̄ qn̄ dicit act⁹ di=
stiguūt foralr̄ p.a.ꝛ.b. tāq̄ p rōnes formales. ḡ act⁹ hn̄t ef=
fectiue ab.a.ꝛ.b. vt formalr̄ distinguant:pʒ q̄ h̄ nō est ad
ppositū:q̄ iā supponit doc. q̄ actus formaliter distinguan=
tur suis rationibus formalibus:ꝛ per ꝯn̄s hn̄t formalit̄ ab
illis vt distinguantur formalr̄:sed q̄ obiecta nō sunt ratio=
nes formales actuʒ vt pʒ. Si ḡ conceditur q̄ actus distin=
guūt formalr̄ p obā:stati sequit q̄ ab obis habēt effectiue

entitatē q̄ formal'r distiguant. Et cū dicit q̄ distiguūt per obā tā̄ p mām circa quā. Hoc nihil est. q2 nō dicim⁹ aliq̄ p prie distigui formal'r p. a. ⁊. b. tā̄ p mām circa quā: q̄ eni act⁹ magis tmineẗ ad vnū obm̄ q̄ ad aliō ex hoc nō dr̄ distigui formal'r ab alio p aliud ⁊ aliud i rōne tmini. ¶ Ad aliud doc. qñ dicit q̄ si act⁹ itelligēdi: nō esset effectiue ab obō vn⁹ act⁹ intelligēdi nō eēt pfectior alio. Dicit Alfō q̄ nō sequit. act⁹ intelligēdi ē pfectior: q2 pfectioris obi. ḡ ē effectiue ab illo: p3 instātia. hō est pfectior asino: q2 h3 pfectiorē dr̄iam. ḡ nō est effectiue a tali dr̄ia: nō sequit. ¶ Rñsio q̄ nō recte itelligit mētē doc. nā doc. p̄supponit q̄ aliq̄d ē pfecti⁹ alio formal'r p suā rōnē formalē: ⁊ sic h3 ab illa formal'r q̄ sit pfecti⁹. Si ḡ ɔcedit q̄ act⁹ est formal'r pfectior: q2 pfectioris obi: cū nō habeat ab obō formal'r illā pfectionē: q2 obm̄ eēt pfectio itrinseca act⁹. sequit q̄ hēbit illā effectiue ab obō: q2 pfecti⁹ obm̄ natū est cāre pfectiorē actū. ¶ Ad aliud doc. q̄ pbat q̄ si aīa eēt totalis cā itellectiōis: q̄ tunc esset formal'r infinita. ⁊c. ¶ Rñdet Alfō. prio reducēdo rōnē ɔ doc. q2 Doc. ponit q̄ ē ptialis cā ōis itellectiōis. ḡ erit formal'r īfinita: apparet ɔñā: q2 vt est ptialis cā vni⁹ intellectionis requirit aliquē gradū perfectionis: ⁊ vt erit partialis cā alteri⁹ intellectionis spē distincte erit maioris pfectionis. ergo si infinitarum perfectionum erit infinite perfectionis. Respondet ergo ad rationem Doc. concedendo q̄ cā q̄ pōt habere infinitos actus simul ⁊ pro simul q̄tum est ex se est infinita intensiue: nō tm̄ cā potēs hēre infinitos actus simul s3 non pro simul erit infinita intensiue: mō aīa h3 infinitos actus simul: sed nō p simul. ¶ Dico primo: q̄ rō reducta ɔ doc. nichil ɔcludit: nō eni sequit q̄ si sit ptialis causa infinitorū actuū q̄ sit infinita: ⁊ q̄uo hoc nō sequatur supra exposui. d. 2. q. 1. ⁊ clarius in. d. 3. q. 10. secundi. Doct. ¶ Ad aliud qñ dicit q̄ cā potēs hr̄e infinitos act⁹ simul et pro sil' est infinita intensiue. Si loquatur de actus eiusdē speciei: multi doc. hoc negant. Si tamen adderetur q̄ si eq̄ perfecte posset simul in infinitos actus sicut in quemlibet seorsum sumptum: forte haberet euidentiam: vt s̄. deduxi. d. 2. q. 1. Si vero potest habere infinitos actus simul vt totalis causa qui actus specie distinguātur: clarum est q̄ erit intensiue infinita: sed non probat q̄ si anima esset totalis causa q̄ non possit habere simul et pro simul infinitos act⁹ Ex quo enim ponitur totalis causa et agit circa subiectū optime dispositum. non apparet quin simul et p simul possit habere infinitos actus: quia ex quo est causa totalis et agit s̄m totam virtutem: aut simul ⁊ p simul habebit infinitos actus: aut nullū habebit cum nō sit maior rō de vno q̄ de alio vt alias deduxi. Dico vltra q̄ si esset causa infinitorum actuū specie distinctorum: licet non pro simul sed tm̄ successiue: adhuc seq̄retur q̄ esset infinita intēsiue: vt clare ostendi. s̄. d. 2. q. 1. ¶ Ad aliud doc. quod stat in hoc: q̄ si aīa esset totalis causa actus: ergo pōt actu intelligere obiectū absq̄ hoc q̄ obiectū requiraẗ: quia non saluatur necessitas obiecti pter hoc vt cōcurrat vt cā sine qua non: vel in ratione termini vel in ratione excitantis: vt patuit s̄. Si ergo requirit obm̄ de necessitate requiritur vt causa effectiua actus. Respondet Alfon. q̄ non sequitur: quia finis necessario requiritur ad actionem agentis naturalis: et tamē cā finalis non est causa effectiua. ¶ Dico q̄ hec responsio nichil facit ɔ Doc. q2 dicit in illa rōne q̄ qñ hn̄t cāe pfecte et priores effectu circumscripto quocunq̄ alio effectus potest sequi: cause aūt priores sunt efficiens ⁊ mā: finis vero qui est causa finalis si req̄rit tm̄ requiritur vt amatus ⁊ desideratus. Si ergo intellectus est causa effectiua et totalis intellectionis: et similiter est causa receptiua eiusdē ⁊ agit pter finē desideratū ⁊ amatū: p3 q̄ oī alio circunscripo pōt causare actum intelligendi. Et ex his p3 q̄ rñsiones Alfon. ad rōnes doc. nichil ɔ doc. concludunt. ¶ Item Alfon. vbi. s̄. negat oēm actionem ab intellectu possibili respectu actus intelligendi: ɔcedēdo q̄ tota actiuitas respectu actus intelligendi tantū inest intellectui agenti. Sed q2 apud doc. adhuc nō extat declaratū an actiuitas respectu actus intelligendi cōpetat solū intellectui agenti vel intellectui possibili: vel vtriq̄ simul: sed de hoc se determinat in. 15. quolib. ideo vsq̄ ibi differatur.

Item alf. | Responsio | Item Alf. | Rñsio ad alfon | Alfon | Responsio ad Alfon.

Opinio. Sco. a quo cāeẗ itell'io

Ad. q. respōdeo Nunc doct. respondendo ad que. declarat intentionem suam: videlicet q̄ intellectio causatur ab intellectu et ab obiecto vt a duabus causis partialibus. Et primo dicit q̄ obiectū non est totalis causa intellectionis: sicut. s̄. expositum est: et hic adducit vnam spālē rōnem: q2 si obm̄ eēt totalis cā nō posset saluari imago in mēte vt mens est: q2 nichil ipsi⁹ mentis haberet rationē parentis: accipit eni hic mētē p ipsa aīa intellectiua: ⁊ vult q̄ in mente vt mens est sit imago trinitatis: vt p3 per Aug. 14. de trini. q2 meminit sui: cognoscit se: ⁊ diligit se. Quero ḡ a quo ipsa cognitio est causata? Si dicis q̄ nō ab ipsa aīa vel a parte intellectiua aīe: sequit q̄ i ipsa nō sit imago: q2 tūc nō erit ibi pria ps imaginis q̄ ē parēs: q̄ repn̄tat patrē in quo est summa rō parētis: ḡ aīa ɔcurrit actiue ad intellectionē. Sed de hoc plixe patebit. q. vlti. pn̄tis. d. et in. 2. d. 16. ¶ Ibi. Nec tota causa intellectionis est aīa intellectiua. Propter rōnes factas contra opi. primā: ⁊ vltra illas assignat etiam aliquas spāles. ¶ Prima. Q2 si obm̄ nō esset aliquo modo causa actiua intellectionis: tunc act⁹ intelligēdi nō eēt similitudo obiecti: qd̄ p3/ q2 cognitio talis est determinata sil'itudo talis obiecti ⁊ repugnat sibi q̄ sit sil'itudo alteri⁹ obiecti. Seq̄tur ḡ q̄ ipsa in essendo habeat esse saltē ptial'r a tali obō: nā ex quo intell's ex se vniformiter agit circa quodcūq̄ obm̄: nō videẗ q̄ possit dari vni actui intelligendi q̄ sit similitudo magis vni⁹ obiecti q̄ alteri⁹. Sicut ḡ spēs sensibilis puta albedinis/ sic est similitudo albedinis q̄ nō pōt esse similitudo nigredinis: ⁊ hoc habet ab albedine causante ipsam speciem sensibilē: sic videẗ impossibile q̄ vn⁹ actus intelligēdi sit sic determinata similitudo alicuius obiecti q̄ nullo mō alteri⁹ et nō sit causatus ab obiecto dante sibi tale esse. Et nota q̄ actus intelligendi nō dicit similitudo obiecti in essendo: sed tm̄ in representando: differenter tm̄ a specie intelligibili: q2 aliter actus intelligendi est similitudo obiecti et aliter species intelligibilis: vt exposui in. q. de specie intelligibili i responsione ad. q. ¶ Si dicaẗ. Nōne act⁹ intelligendi abstractiue causatur a specie itelligibili ⁊ nō ab obiecto relucente in tali specie. ¶ Dico q̄ sic. Quomodo ergo actus intelligendi erit similitudo obiecti ex quo nō causaẗ ab illo? Dico q̄ sufficit q̄ sit cātus a specie intelligibili supplēte vicem obiecti: precipue cum ipsa sit talis nāe q̄ h3 causare actum intelligendi similē obiecto cui⁹ est species: est eni spēs itelligibilis causa determinati actus determinate representātis precise tale obiectum. ¶ Scđa rō est ibi. Nec distiguereẗ essentialiter pp distinctionem obiecti: q2 essentialis distinctio nō est ab eo quod non est causa. ¶ Pro intelligentia hui⁹ lr̄e: nota q̄ duplex est distinctio essentialis: siue aliqua dn̄r essential'r distingui dupl'r. vno mō formal'r ⁊ quiditatiue: vt hō ⁊ asinus distinguūtur essential'r per rationes formales distinguēdi q̄ sunt de intrinseca ratione illorum: vt homo p rōnale: ⁊ asin⁹ per irrationale. alio modo extrinsece ⁊ originatiue: sicut hō et asin⁹ dn̄r distingui essentialit p cās effectiuas essential'r distinctas causantes aliud ⁊ aliud esse: qñ ergo cognitio hoīs ⁊ cognitio asini dn̄r distigui essential'r p hoiem et asinū tan̄q̄ p duo obiecta spē distincta: nō pōt dici q̄ talis distictio sit ab obis vt tm̄ terminatiuis. Tū q2 obiectū vt terminatiuū est posterius actu intelligendi ad quē terminaẗ: accipiendo obm̄ terminatiuū vt includit respectū quo actu terminat: ⁊ tunc non distiguerētur pprie essential'r: sed tm̄ per aliquid posterius. Tum q2 de rigore sermonis aliquid distingui essentialiter p alia: vel est propter distinctas rōnes essentiales in eis: vel pp distincta principia essentialiter nata causare essentialiter distincta. Si ḡ iste cognitiones distinguunẗ essential'r p obiecta hoc erit tm̄ q2 illa obiecta nata sunt causare tm̄ distinctas cognitiones essentialit. ¶ Tertia rō est ibi. Nec esset simpliciter pfectior intellectio pfectioris intelligibilis posito equali conatu hincinde ex pte itell's. Et ē rō clara in lr̄a.

Nō hec claratio | Duplex distinctio essentialis

Sed in ista ratiōe occurrūt alique difficultates. Primo: quia diceretur q̄ cognitio hominis esset nobilior cognitiōe lapidis: quia eēt distincta specie a cognitione lapidis: et nobilior species ex sua ratione formali. species enim se habent sicut numeri: vt patet. 8. Meta. t. c. 25. ¶ Dico q̄ si distinguerenẗ spē in q̄tū pducuntur ab aīa vt a totali cā: tūc q̄ro a quo hn̄t vt distinguāẗ sic? nō quia terminanẗ ad diuersa obiecta: cū prius sint in se talia q̄ intelliganẗ terminari. Aut ideo distinguūtur specie q2 aīa h3 virtutē posse pducere intellectiones obiectorum specie distinctas? ⁊ hoc nō: q2 tunc vel oēs simul pduceret vel nullā: p3 q2 qñ agens est dispositum ⁊ mā disposita si est agens naturale statim sequit actio. Sed aīa p te est talis causa ⁊ disposita: ⁊ ipa etiā est passiua siue receptiua et optime disposita: ⁊ respectu omnium intellectionum: ergo omnes intellectiones producibiles simul erunt producte vel nulla: cū non sit maior ratio de vna q̄ de alia: si eni

dubitatio

agẽs nõ põt simul ꝓducere distincta: puta ignis diuersos ignes: h̄ ẽ q̄ simul nõ h̄z mãꝫ dispositã ad recipiẽdũ: ⁊ si haberet decẽ mãs eq̄ dispositas ⁊ equal'r sibi p̄ñtes vel simul ꝓduceret decẽ vel nichil: q̄ nõ esset maior rõ de vno q̄ de alio: seq̄ret ẽt cũ sit actiua mere nãliter et passiua optime disposita ẽt respectu infinitaꝝ intellectionũ: ꝙ simul itelligeret ifinita: vt p̄t deduci ex his q̄. s̄. dixi. d. 2. q. 1. vbi ꝓbat infinitas dei. ¶ Scda difficultas est ibi. De dicto ꝙ felicitas est in speculatiõe. Hoc nõ ꝓbat cognitionẽ eẽ nobiliorẽ q̄ cãta a nobiliori obõ. Tũ q̄ s̄bã sepata nõ mouet itellectũ nr̃m ꝑ statu isto: de alio aũt statu dubitauit Ari. Tũ q̄ tñ cognoscim⁹ de illis cõia nobis ⁊ illis: vt s̄. patuit in. q. 1. ꝓlogi. ⁊ p̄ñti. d. q. 1. ⁊ cognitio illoꝝ cõium tñ cãtur a sensibilib⁹: vt s̄. patuit p̄ñti. d. q. 1. 2. ⁊. 3. ⁊ sic nõ seq̄tur ista nobilitas ꝑ cãlitatẽ obi: cũ illð sit tñ sensibile. Si aũt loquamur de statu alio: adhuc nõ sequit̄: q̄ felicitas maxime nobilissima erit i speculatiõe p̄me s̄bẽ ⁊ illa nõ mouet aliquẽ intellectũ p̄ter diuũ: vt ꝓbat doc. q. 14. quol'. ¶ Dico saluo semꝑ meliori iudicio ꝙ fantasma puta entis in actu, entis absoluti: vt puta fantasma albedinis cãt vna cũ itellectu agẽte spẽm intelligibilẽ albedinis: ⁊ coloris: ⁊ q̄litatis: et actus: ⁊ absoluti ⁊ entis: vt s̄. exposui. q. 1. p̄ñtis. dist. ⁊. q. 2. Sil'r fantasma alicui⁹ p̄mi i alio gñe cãt sil'itudinẽ alicuius p̄mitatis ⁊ supioꝝ. Sil'r fantasma alicui⁹ boni cãt speciẽ intelligibilẽ boni talis nãe specifice ⁊ vltimo oim̃ supiorũ: ⁊ sic de aliis. Et nota ꝙ spẽs itelligibilis entis i se ⁊ p̄mitatis ⁊ bonitatis (cũ nõ nec̃io includãt iperfectionẽ cũ possint stare cũ infinitate) põt dici nobilior spẽ itelligibili albedinis q̄ de necessitate icludit iperfectionẽ: spes ḡ itelligibilis entis (supponẽdo ꝙ h̄eat spẽm itelligibilẽ ꝓpriã) sic cãt ꝑtialiter cognitionẽ abstractiuã entis ꝙ non posset alia spẽs itelligibilis cãre: ⁊ simil'r spẽs boni ⁊ p̄mi ⁊ act⁹: et ꝯiũgẽdo ista simul cãnt cognitionẽ ꝑtial'r: puta entis p̄mi: act⁹ p̄mi: sũmi boni: ⁊ sic de aliis: ⁊ sic ꝯcurr̄t plures cãe ꝑtiales. Si ḡ tota cognitio eẽt ab aĩa vna cognitio nõ eẽt nobilior alia. ¶ Dico scdo: ꝙ si felicitas ꝯsistat s̄m Ari. in speculatiõe s̄bãꝝ separataꝝ: ⁊ h̄ quo ad ꝓpria iparũ: si ille nõ ꝯcurrerẽt actiue dãdo talẽ ꝑfectionẽ cognitiõi: cognitio illaꝝ nõ eẽt nobilior cognitiõe lapidis: imo cognitio lapidis posset eẽ nobilior si aĩa maiori conatu ipam ꝓducat: ⁊ si ꝑ statu isto nõ moueãt: tñ ꝑ alio statu poteruut mouere: loquẽdo de s̄biis sepatis aliis a p̄ma. De alio aũt statu dico: ꝙ lꝫ essentia diña nõ moueat nãlit̄ nisi intellectũ diñũ: tñ volũtas diña ꝑfecte supplet vicẽ illi⁹ obi cãndo ꝑtialit̄ vel totalit̄ visionẽ diñe essẽtie in itellectu bti. ⁊c̃. ¶ Quarta rõ q̄ ꝓbat ꝙ aĩa nõ sit totalis cã act⁹ intelligẽdi est ibi. Vl'r ẽt ꝙ tũc eẽt ifinita actiuitas in itellectu: hec rõ ꝑꝫ hic: et ex his q̄ dicta sunt. s̄. in. d. 2. q. 1. ¶ Quinta rõ est ibi. Simil'r nõ videret̄ quõ aliq̄ tota scia virtual'r ꝯtineret̄ in obõ si sola aĩa intellectiua haberet causalitatẽ respectu act⁹ et habitus: ⁊ hec rõ. s̄. exposita est in. q. de spẽ intelligibili respondendo ad ratiões Hen. Concludit ḡ doc. ꝙ intellectus ⁊ obiectum sunt due cause partiales intellectionis integrãtes vnã totalem: q̄ secũdũ Aug. 9. de trini. ex cognoscente et cognito paritur notitia. ¶ Nota tamẽ ꝙ doc. nõ vult ꝙ oẽ obiectum intelligibile sit partialis cã intellectionis: q̄ tunc entia rationis possent causare partial'r notitiã sui: ⁊ simil'r relatiões reales: ⁊ sil'r negatiões ⁊ priuationes et hmõi: cuius oppositũ ꝓbatũ est. s̄. q. 3. presentis distin. Dꝫ ergo sic intelligi ꝙ ex cognoscente ⁊ cognito cãtur notitia: ita ꝙ cãtur partialiter ab ipso cognito vel saltem ab aliquo virtualiter vel essentialiter continẽte ipsum: ⁊ i hoc supplente vicem talis obiecti: vt prolixe exposui. s̄. d. p̄ñti. q. 3. ¶ Ibi. Qualit̄ aũt hoc sit distinguo de pluribus causis concurrentibus ad eundem effectum. ¶ Hic doc. intendit declarare quomodo obiectum et intellectus cõcurrant vt due cãe ꝑtiales ad actũ intelligendi. Declarat ḡ p̄mo quõ dñr plures cause cõcurrere ad eundẽ effectũ. Et dicit ꝙ q̄dam concurrunt ex equo: sicut duo trahentes aliquod corpus. Et dicuntur concurrere ex equo. q̄ sunt cause eiusdẽ rationis: ita ꝙ vna non dicitur ex sua rõne formali principalis ⁊ alia minus principalis. q̄ si virtus vt. 8. esset nec̃ia ad trahenda nauẽ si vnum trahẽs haberet virtutem vt. 6. et aliud vt duo lꝫ illud: vt. 6. perfectius ꝯcurrat et illud vt duo imperfectius: tñ hoc est in eadem virtute s̄m spẽm lꝫ in vno sit perfectior et in alio imperfectior: et si virtus vt duo augeretur vt. 6. eque perfecte traheret: ⁊ si haberet virtutem vt. 8. solus sufficeret. Sunt ergo cõcurrentes ex eq̄ quia vt sic sunt simplicit̄ eiusdẽ rõnis: et per ꝯñs inter illas nullo modo est ordo essentialis: sic ꝙ nec vna d̄r ex sua quiditate formali ꝑfectior alia nec vna depẽdet ab alia i agẽdo. Quedã v̄o ꝯcurrũt nõ ex equo sꝫ h̄ñtes ordinẽ essentialẽ adinuicẽ: ⁊ hoc dupl'r / vel sic ꝙ superior mouet inferiorẽ ita ꝙ inferior nõ agat nisi q̄ mouet̄ a supiore: ⁊ tũc iferior h̄z v̄tutẽ illã qua mouet a supiore. Exẽplũ: de potẽtia motiua: q̄ est in manu baculo ⁊ pila: si eni baculus mouet pilam hoc h̄z a manu actu mouente baculũ: ⁊ hoc mõ de⁹ ⁊ hõ mo sunt cãe essential'r ordinate: q̄ hõ nõ agit nisi in virtute dei et eo mõ mouet quo mouet̄ a p̄ma cã: ⁊ de hoc satis dictuꝫ est in isto p̄mo. d. 2. ꝑte p̄ma. 3 Ochã. nõ credo tñ ꝙ bacul⁹ habeat formal'r aliquã actiuitatẽ respectu mot⁹ pile / sꝫ tota actiuitas est a manu mouẽte baculũ ⁊ vtẽte ipso: vt instrumẽto sicut vtẽs serra in scindẽdo lignũ: de hoc in. 4. d. p̄ma. q. 1. ⁊. 4. vide ibi: ⁊ q̄ etiã exposui. Sed hõ h̄z ꝓpriam actiuitatẽ ꝓpriã formã agẽdi: tñ in agẽdo depẽdet a prima causa / ⁊ quõ hoc vide. s̄. dist. 2. ⁊ in. 4. d. 1. q. 1. Sunt ḡ aliq̄ cause essential'r ordiate: quaꝝ vna agit i virtute alteri⁹ sic ꝙ tota actiuitas est a supiore / vt dixi de mouẽte pilã mediante baculo et alia agit i virtute alteri⁹: sic tñ ꝙ h̄z actiuitatẽ et formã ꝓpriã respectu eiusdẽ effect⁹. Sequit̄. Quñꝗ aũt superior nõ mouet iferiorẽ nec dat ei virtutẽ qua mouet sed supior de se. i. ex sua rõne formali h̄abꝫ virtutẽ ꝑfectiorẽ agendi ⁊ inferior iperfectiorẽ nec recipit v̄tutẽ istaꝫ a ꝑfectiore. Exẽplũ. Si mr̄ ponat̄ h̄r̄e virtutẽ actiuã i gñatione ꝓlis: vt ipe tꝫ in tertio. d. 4. illa põ actiua mr̄is ⁊ põ actiua p̄r̄is ꝯcurrũt vt due cãe partiales ordinate quidem q̄ altera ꝑfectior reliqua: nõ tñ imꝑfectior recipit suã causalitatẽ a ꝑfectiore nec tota illa causalitas est eminẽter in cã supiore seu ꝑfectiore: sed aliquid addit iperfectior intm̃ ꝙ effect⁹ nõ solũ nõ põt esse ꝑfectior a causa ꝑfectiori plus q̄ ab iperfectiori / imo nõ põt plus esse a ꝑfectiori tm̃ q̄ ab imperfectiori tm̃ cũ nec̃io ab vtraꝗ depẽdeat. ¶ Ibi. Ad propositũ obm̃ intelligibile p̄ñs in se vt in cognitiõe intuitiua: vel in specie intelligibili vt in cognitione abstractiua et pars intellectiua nõ cõcurrũt vt cãe ex equo ad intellectionẽ: q̄ tũc alteꝝ haberet causalitatẽ imꝑfectã ⁊ reliquũ suppleret eã: ⁊ si alteꝝ esset ꝑfectũ posset h̄r̄e i se vno exñte totã causalitatẽ amboꝝ. Dicit ḡ doc. ꝙ si intell's ⁊ obm̃ cõcurrerẽt ad actũ itelligẽdi sicut duo hoies trahẽtes nauẽ: si intellect⁹ fieret ꝑfectior: posset ex se solo causare intellectionẽ. Si etiã obm̃ fieret perfecti⁹ posset ex se solo causare intellectionẽ: cui⁹ tñ oppositũ experimur. Vtraꝗ ḡ cã i suo ordine est perfecta et si alia cresceret in infinitũ: semꝑ esset partialis cã itellectiõis obiecti. Nec credo ꝙ essentia diuina q̄uis sit formal'r infinita possit mouere aliquẽ intellectũ vt totalis cã intellectiõis sue: dato ꝑ poẽ vel per ipoẽ ꝙ possit mouere intellectũ creatũ: semꝑ eni intellect⁹ creatus cõcurreret vt partialis cã ⁊ ipsa sil'r vt partialis cã: licet tñ p̄ncipaliter. ¶ Et si dicat̄: nõne volũtas diuina põt causare cognitionẽ deitatis vt totalis cã? ¶ Dico ꝙ sic: nõ tñ posset causare in ratione obiecti intelligibilis cum obiectum in ratione obiecti intelligibilis tantũ moueat potentiam nãliter vt cõiter ꝯcedit̄. ¶ Ibi. Si arguit̄ contra istud: ꝙ si in causis talib⁹ essential'r ordinatis neutra est perfectior alterius: vel ergo species itelligibilis nõ erit cã partialis intellectiõis vel si erit nõ erit forma iformãs itellectũ. Sil'r. Vni⁹ effect⁹ ꝑ se opꝫ assignare vnã cãꝫ ꝑ se siue vnã rõnem formalẽ agendi: sꝫ intellectio cũ sit de nouo cãta est effect⁹ ꝑ se: ḡ respõdebit sibi vna cã per se. Sed hoc totũ intellect⁹ h̄ñs speciẽ intelligibilẽ est vnũ per accñs: ḡ non põt esse rõ formalis ꝓducendi intellectionẽ. ¶ Rñdet doc. Ad p̄mum accidit speciei intelligibili vt sit ꝑfectio intell's: nõ enim ex hoc dat intellectui aliquã perfectionẽ agẽdi: nec simil'r recipit: ⁊ dat exẽplũ qð clarũ est in l'r̄a. Si eni spẽs intelligibilis esset per se exñs ⁊ debite approximata itellectui possibili esset ratio formalis agendi: sicut etiã ꝑꝫ de obiecto p̄ñte in se quod est per se causa ꝑtialis intellectionis: ⁊ tñ nõ informat intellectũ: species ergo intelligibilis est ꝑ se cã partialis intellectionis ex sua ratione formali: ꝙ mõ perficiat intellectũ accñtaliter: hoc sibi accidit. ¶ Ad secundum dicit doc. ꝙ in ordine essentiali causarum non oportet ponere vnam per se rationẽ formalem causandi respectu vni⁹ effectus: imo quot sunt cause essential'r ordinate tot sunt rationes formales causandi respectu ei⁹ effect⁹. Et quando oẽs simul concurrunt põt dici vna causa tñ vnitate ordinis q̄ vna vt prima ⁊ alia vt scda. Et posito ꝙ vltra vnitatem ordinis vna cã accidat alteri: hoc non conuenit eis per se inquantũ causa: sic in proposito: intellect⁹ est per se cã ꝑtia-

Alia dubitatio

Solõ ingeniosa

Declaratio quomõ cãe ꝑtiales dupl'r p̄ñt concurrere

Instantia;

Solo.

lis ītellectiōis:⁊ siľr spēs intelligibilis:⁊ dicūt tm̄ ꝑ se vnitatē ordis:qꝛ vna est principalis i agēdo:⁊ alia minꝰ principalis:licet minus ꝑncipalis non dependeat a principali in agendo:ꝙ mō vna accidat alteri vel ꝙ sit vnita per accidens hoc nō conuenit eis inquantum sunt per se cause.

Hen.quoli. 4.que.8. **Pro tertia** ⁊ quarta opi.nō sunt argumenta adducta ad q̄ opꝫ rn̄dere. In ista lr̄a ꝯcordantur opinio tertia ⁊ q̄rta q̄ sunt opi. Hen. ab ipso Hen.q̄li.4. Prima opi.Hen.q̄ ponit̄ tertia i ordine ponit obm̄ vt in fantasmate illustratū ab intellectu agēte esse cāꝫ cognitionis ꝯfuse q̄ dr̄ inchoatio habitꝰ:⁊ habita cognitiōe ꝯfusa intellectꝰ mediāte illa ē activꝰ notitie distīcte. Scd̄a opi.ipsius Hen.q̄ est quarta in ordine ponit intellectū esse actiuū oīs ītellectiōis:⁊ fantasma in virtute fantastica tm̄ inclinat intellectū:vt s̄.patuit. ¶ Iste opi.sic ꝯcordant̄:qꝛ intellectꝰ dr̄ passiuꝰ inq̄ꝫtū recipit illā inchoationē habitꝰ q̄ dr̄ passio inq̄ꝫtū recipitur vel iprimit̄ in itellectu possibili:⁊ talis passio ipressa intellectui ab obiecto relucēte in fantasmate ⁊ illustrato ab intellectu agente nō est spēs intelligibilis:nec forma mouēs ad actū intelligēdi:nec aliq̄d aliud tenēs vicē obi vel repn̄tās ipm̄:cū ipsa ipressio p̄ma habeat rōnē ⁊ quo ⁊ qđ respectu intellectiōis.quo qꝛ ꝑ ipsaꝫ est intellectꝰ in pō ꝓpinqua ad actū intelligēdi:sicut ꝑ grauitatē est corpꝰ in pō ad vbi:est ēt quo q̄ꝫtū ad h̄ ꝙ manet in intellectu impedito ab actuali intellectiōe:⁊ dr̄ qđ qꝛ sibi prio occurrit:sicut ſm Aui.primū sensatū est spēs nō vt obiectū t̄minās sꝫ vt qđ q̄si deducēs:nō ꝑ collationē sꝫ ꝑ cōtinuationē ducit i obm̄:vult ḡ ꝙ illđ ipressū sit q̄dā passio ducēs ⁊ iclinās intellectū ad actū intelligēdi. Et ītellectꝰ dr̄ actiuꝰ ſm opi.inq̄ꝫtū occurrēs illi passioni ībibit illā ⁊ transmittit ad itima sua: ⁊ sic recipit eā a se intimiꝰ quā ab obō Scd̄o est actiuꝰ inq̄ꝫtū coagit illi passioni trāsfuse ad causandū notitiā distinctā de eodē obō. Et hoc est qđ dicit:illi etiā passioni sic intimate occurrit intellectꝰ scd̄o:⁊ i illo secūdo occursu imergit se illi penetrādo illā: ⁊ in hoc est distincta et perfecta cognitio intellectus.

Quicquid sit de opinionibus illis quas iste medius nititur exponere.⁊c̄. ¶ In ista littera doc.arguit contra multa dicta in superiori littera. Et p̄mo ꝯ hoc qđ supradictū est.s.qđquid est relucens in fantasmate esse rōnem formalem agendi fantasmati:et accipit quodquidiest pro quiditate obiecti relucente in fantasmate. Et arguit ꝙ talis quiditas vt sic non sit rō formalis agendi ipsi fantasmati:et ratio stat in hoc. Nichil est ratio formalis agendi alicui quod non inest formaliter: non enī dicimus ꝙ calor separatus a ligno sit ratio formalis calefaciendi ipsi ligno:sed quiditas obiecti nō inest fantasmati:quod pꝫ.nō enī quiditas albedinis siue quodquid est albedinis inest formaliter fantasmati albedinis:ergo. ¶ Si dicatur:ꝙ licet non insit formaliter:est tamen ibi secundū esse repn̄tatum ¶ Contra. Nichil est ratio formalis agendi alicui actione reali:quod non habet esse reale et realiter exn̄s. Hec propositio fuit declarata.s̄.in.q.de spē intelligibili,et in.q. de sinceris veritatibus. Sed quodquid est vt relucens in fantasmate habet tantum esse secunduꝫ q̇d siue diminutū:qꝛ hꝫ tm̄ esse repn̄tatū:ḡ. Et ex h̄ appꝫ expresse intentio doc.ꝙ obiectum vt relucens in specie intelligibili non sit partialis causa intellectionis que est actio realis:quia vt sic tm̄ hꝫ esse ſm q̇d:vt pꝫ. ¶ Ibi. Preterea preter hoc.⁊c.qꝛ Hen. dixit ꝙ quodquid est splendens in fantasmate est ratio agendi in ipsum.s.intellectum:⁊ hoc inquantum illud quodquid est stat in lumine intellectus agentis ⁊ penetratur ab ipso lumine ⁊ ambitur ab ipso intellectu agente. Querit modo doc.quid est ipsum quodquid est stare in lumine intellectus agentis:si nichil aliud est nisi intellectum agentē esse in anima (qꝛ ipse Hen.ponit intellectum agentē esse effectum in aīa lucis increate: vt s̄.patuit) et in fantasia eiusdem aīe esse fantasma.s.ipsius qđquid est:⁊ vt sic ipsum quodquid est est rō agendi in ipsum intellectum:ergo perpetuo qn̄ fantasma est in virtute fantastica fit ista penetratio et ambitio ab intellectu agente:et ita erit in frenetico et dormiente: quod ipse negat cuius est opinio. Si enim q̄ꝫdiu fit ista penetratio quodquid est est ratio formalis agendi in intellectum:ergo erit actualis operatio in dormiente:quod negatur ab ipō Si vero quodquid est stare in fantasmate.⁊c̄.dicit alquid aliud q̄ꝫ tm̄ stare in fantasmate ⁊ in lumine intellectꝰ agētis:illđ tale nō vr̄ posse poni nisi aliq̄ actio noua:sed respectu actionis noue:oportet assignare terminū nouum siue nouū ꝓductū tali actiōe noua:ille terminꝰ ꝓductus nō erit formaliter in fantasmate:vt pꝫ/ḡ erit in intellectu possibili: ḡ qđquid est nō agit ꝑ aliquā penetrationē q̄ penetratio precedit actionē qđquid est:ipe Hen.ꝯcordādo illas duas opi.dicit ꝙ bene qđquid est dr̄ agere ꝓ quāto agit ꝑ quādā penetrationē in intellm̄ qua penetratione facta:tūc intellectꝰ agit.⁊c̄. Sed ꝯ hoc arguit doc. qꝛ vt qđquid est est in fantasmate ⁊ in intellectu agēte est talis penetratio. Sꝫ ponit̄ ꝙ vltra hoc etiā actio noua:ḡ ꝑ illā aliquid recipitur in intellectu possibili.i.quodquid est cū itellectu agente coagit cāndo aliquā impssionē nouā in ītellectu poľi. Sed h̄ dicit illa p̄ma opi.q̄ ponit ꝙ p̄mo causat̄ noticia ꝯfusa ⁊c̄.⁊ sic nō ꝯcordat eā cū secūda. ¶ Ibi. Si dices alia opi.ponit specīē intelligibilē impressam/sed ista opi.ponit tm̄ inchoationē habitꝰ sciētialis. ¶ Cōtra. Doc.ostēdit ꝙ ista secūda opi.hꝫ ponere spēꝫ itelligibilē impressam qꝛ ista opi.istā impssionē in ītellectu possibili eē p̄mū q̇ intelľs est i pō accidētali.i.ꝓpinq̄:cū tn̄ p̄us ante.s.illā ipressionē fuerit in pō eēntiali siue remota ad actū ītelligēdi:⁊ sic ꝑ istā impssionē obm̄ est magis pn̄s ī rōne obiecti intelligibilis q̄ꝫ p̄us:⁊ sic intellectꝰ magis in pō accidētali: sed si ꝑ talē impssionem nō est magis pn̄s nunc in rōne obiecti intelligibilis q̄ꝫ p̄rꝰ sequitur ꝙ non est magis intellectꝰ nūc in potētia accn̄tali q̄ꝫ prius:ḡ si ponitur ꝑ talē impssionē magis pn̄s nunc q̄ꝫ p̄us:sequit̄ ꝙ illud quo est sic pn̄s est spēs intelligibiľ: quia ꝑ illā tm̄ est pn̄s in rōne obiecti actu intelligibilis. Nā ꝑ inchoationē habitus sciētialis nō habet̄ sic pn̄s vt.s̄.patuit. Et ꝙ ista opi.hēat sic ponere spēm intelligibilē apparet ex hoc qđ dicit.s.ꝙ intelľs p̄mo ei occurrit tāq̄ꝫ ostēdēti obiectū ꝑ ꝑ nālē ꝯtinuatiōē ad ipm̄ sicut dicit Aui. quē adducit p̄mū sensatū est spēs nō vt obm̄ terminās: sed vt qđ q̄si deducēs nō ꝑ collationē sed ꝑ ꝯtinuationē ducit in obm̄:sꝫ hoc nō posset esse nisi obm̄ reluceret in eo.s.intellectu:⁊ ita hēret rōnē speciei. ¶ Ibi. Siľr hoc qđ dt̄ hic iprobat aliud qꝛ ista opi. ꝯcordās dicit ꝙ illa inchoatio habitꝰ sciētialis p̄cedit actū itelligēdi:ꝯ qꝛ hitꝰ ꝓp̄e loq̄ndo de hitu vt philosophꝰ loquit̄.2.Ethi.c.p̄mo.gn̄at̄ ex aliq̇ actu elicito:⁊ sicut vltimꝰ gradꝰ habitꝰ gn̄at̄ ex vltio actu: ita p̄mꝰ gradꝰ habitꝰ q̄ dr̄ inchoatio habitꝰ gn̄at̄ ex p̄mo actu:ḡ nō precedit oēm actū itelligēdi. ¶ Hoc ꝯfirmat̄ ſm ipm̄ Hen.q̇lib. 5.q.19.qꝛ ponit istā īchoationē eē totā eēntiam habitus. ¶ Ibi. Ad vlteriꝰ dr̄ de occursu illo.⁊c.lr̄a clara est.

Ultimo loco restat respōdere ad argumēta ꝑncipalia posita in ꝑncipio.q. Et qꝛ q̄dā argumēta vident̄ probare ꝙ aīa non sit actiua respectu intellectiōis ēt vt cā ꝑtialis:p̄mo rn̄det ad illa. Et q̄dā argumenta vident̄ ꝓbare ꝙ tota actiuitas sit ab aīa intellectiua: iō rn̄det ad illa. Primū ḡ argumentū q̇ ꝓbatur aīam nō hr̄e actiuitatē respectu itellectiōis fundat̄ sup dictū phi.2. de aīa.t.c.52. Manifestū inquit igit̄ ꝙ nō actu sꝫ pō tm̄:vn̄ nō sentiūt sicut cōbustibile nō comburit̄ ipm̄ a seipso sine ꝯbustiuo:cōbureret enī seipsum ⁊ nihil indigeret actu ignē eē. ¶ Uult dicere ꝙ si sensus esset actiuus semper ageret sensationem absq̄ꝫ quoq̄ꝫ extrinseco:sicut si combustibile esset combustiuum semper,combureret seipsum. Et ibi Commen. Sensus non est ex virtutibus actiuis que agunt ex se absq̄ꝫ eo ꝙ indigeant actione que prouenit ab eis motore extrinseco:sed quia sunt ex virtutibus passiuis:que indigent motore extrinseco:et ideo non sentiunt ex se: quēadmodum combustibile non comburitur ex se absq̄ꝫ motore extrinseco scilicet igne:⁊ quēadmodum combustibile si esset combustibile ex se:tunc possibile esset vt combureretur sine igne extrinseco existente in actu:sic sensus si sentirent ex se ſm ꝙ sunt virtutes actiue:tunc possibile esset vt sentirent absq̄ꝫ extrinseco:hec ille:ergo si anima intellectiua esset actiua respectu intellectionis semper intelligeret.⁊ ita sine obiecto.patet quia esset optime disposita in agendo:et eadem esset optime disposita in recipiendo vt supra exposui. ¶ Secūdo arguitur sic:qꝛ.3.de anima.t.c.18. Intellectus possibilis est q̇ est oīa fieri:dicit enī sic Arist. Et est intellectꝰ hic q̄dē talis in oīa fieri:ille ṽo in omnia facere: sicut habitꝰ quidē ⁊ sicut lumen:quodā eñ mō et lumen facit pō existētia colores actu colores. Et alia lr̄a hꝫ sic. Opꝫ igit̄ vt in ea.s.aīa sit itelľs ſꝫ qđ efficit̄ oē:⁊ loq̇t̄ de itelľu poľi. Et ītelľs q̇ est ītelľs ſꝫ qđ fac̄ i ipꝫ itelligē oīa:⁊ loq̇t̄ de ītelľu agēte. Expresse ḡ hr̄ ab Ari.ꝙ itelľs poľis sit tm̄ passiuꝰ: ⁊ hoc idē a Cōmē.vide ibi. ¶ Tertio arguit sic: qꝛ si esset actiuus seq̄ret̄ ꝙ oēs intellectiōes essent eiusdē speciei:qđ est falsum: ꝓbat̄ ꝯn̄a:qꝛ actiones distiguūtur spē ꝑ ꝑ ꝑncipia spē disti-

cta. Sed intellectꝰ vnus ⁊ idē nūero si ponereť cā actiua intellectionis esset cā actiua oīm: cū nō sit maior rō de vna ꝙ̄ de alia: ⁊ sic oēs intellectiones essent eiusdem speciei.

Ad argumenta principalia. Hic Doc. rn̄det ad argumēta nūc facta ⁊ rn̄sio clara est. ¶ Ad primū dicit ꝙ dictū Arist. esset verꝫ si sensꝰ eēt cā totalis actꝰ sentiēdi: sꝫ nō cōcludit qn̄ est tm̄ cā ꝑtialis. ¶ Ad scōm dicit: ꝙ itell's poťis ex h̄ dr̄ poťis: qꝛ ē ille q̊ formal'r sumꝰ intelligētes: ⁊ eo mō ꝑcise est quo ē oīa fieri: eo enī sumꝰ formal'r intelligētes inq̄ꝫtū recipit nō inq̄ꝫtū agit lꝫ ꝟe agat: sꝫ h̄ accidit sibi inq̄ꝫtū est q̊ itelligunꝰ. Sꝫ hanc difficultatē de itellectu possibili, an sit actiuꝰ vel ne ꝓlixe doc. ꝑ tractat in. 15. q. q̊li. vide ibi. ¶ Ad t'tiū dic̄ ꝓmo: posito ꝙ itellecꝰ esset totalis cā itellectiōis: nō seq̄reť oēs itellectiōes eē eiusdē spēi: pꝫ qꝛ solvnꝰ ⁊ idē numero est cā multorꝫ spē distinctorꝫ. Scdo rn̄det ꝯcedēdo ꝯn̄am si itell's esset cā totalis: iō ꝯcludiť qꝫtm̄ sit cā ꝑtialis. ¶ Deīde facit duo argumēta q̄ videť ꝓbare ꝙ aīa sit totalis cā itellectiōis. Primū ē ibi. Ad oppm̄ Aui. 9. meta. Immālitas ē rō itellectui sicut itelligibilis: g̊ itellectꝰ ex sua imālitate se solo ē actiuꝰ respectu itellectionis. ¶ Scdo si obm̄ est rō for'alis agēdi: g̊ itellectiōes obōꝝ diuersoꝝ spē essent diuerse spē: pꝫ qꝛ actꝰ drut spē q̄ sūt a causis diuersis spē. Falsitas ꝯn̄e ꝓbať: qꝛ tūc de qualibꝫ spē spālissima eēt ꝓprie scia: et ita de pluribꝰ spēbꝰ spālissimis nō posset eē vna scia: qꝺ vr̄ manifeste falsuꝫ: ⁊ contra communem opinionem.

Ad primū in oppm̄ ꝯcedit Doc. ꝙ est ꝑtialis cā itellectiōis alioꝝ obōꝝ a se: ⁊ est totalis cā respectu itellectiōis sui: sꝫ hāc pro statu isto non pōt h̄ere. ¶ Ad scōꝫ ꝯcedo ꝯclusionē. Hic Doc. admittit ꝙ cognitiones diuersaꝝ spēꝝ habite virtute ipsaꝝ differant spē: ⁊ ꝓbat qꝛ ad indiuidua eiusdē spēi nō req̄riť totalis cā diuersa spē: vel aliq̄d in totali cā diuersuꝫ spē ab eo qꝺ est in totali cā alterꝰ indiuidui. Nūc aūt ad itellectionē albi ⁊ nigri necessario req̄rūť aliq̄ diuersa spē: puta albū ⁊ nigrū: vel aliq̄ includētia ipsa: g̊ ista duo magis drn̄t ꝙ̄ iduidua vnꝰ speciei: ⁊ sic spē drn̄t. Et vltra ꝯcedit doc. ꝙ oēs h̄itꝰ q̄ h̄n̄r virtute obōꝝ spē distinctoꝝ drn̄t spē. ¶ Ibi. Et cū dicis: q̄uo tūc esset vna scia de pluribꝰ spēbꝰ spālissimis? ¶ Rn̄det ꝙ vna spēs spālissima pōt includere multas al's spēs virtual'r siue vt passiōes eiꝰ: siue ꝑ modū cāe: siue ꝑ aliū ordinē essētialē: ⁊ tūc h̄itus ille q̄ est formal'r illiꝰ obi ꝓmi includentis alia ē virtual'r alioꝝ obōꝝ: lꝫ nō formal'r ⁊ prio. Est igiť ille habitꝰ vnꝰ ab vnitate ꝓmi obi virtual'r ꝯtinētis oīa q̄ cōtineť i illo: nō est aūt ꝓpriꝰ cuicūq̄ꝫ virtual'r ꝯtēto in prio obō: sꝫ q̄ esset ꝓpri illis eēnt distincti sicut illa sunt distincta: hec doc. ¶ Sensꝰ huiꝰ lr̄e est ꝙ qn̄ aliq̄ vna spēs ꝯtinet virtual'r plures spēs: vel vt passiōes sibi inherētes: vel per modū cāe. ⁊c. (⁊ h̄ itelligēdū ē de obiectis nullo modo motiuis ad sui intellectionem: quia de illis essent habitus proprij: quia et ipsa obiecta essent causa cognitionis sue) puta pro statu isto albedo que continet virtualiter multas passiones secundum earum entitates: et sic secundum earum cognoscibilitatem: continet etiam virtualiter multas relationes: vt similitudinem: ⁊ huiusmodi. tunc species intelligibilis in intellectu partialiter causat primo cognitionem albedinis vt obiecti primi: ⁊ post causat cognitionem proprietatum ⁊ aliorum virtualiter contentorum et sic scientia omnium istorum potest dici vna non formaliter cum sint plures notitie: sed vna virtualiter: quia vt obiecti primi virtualiter continentis cognitionem alioꝝ.

Dubium — **Sed est difficultas** primo: quia sol continet virtualiter multas species: ergo species intelligibilis solis causat cognitionem illarum in intellectu: patet ꝙ non. ¶ Dico ꝙ si sol contineret illas secundum totam entitatem et precise et adequate: ita ꝙ ipso circumscripto in alio non continerentur: etiaꝫ posito quocunq̄ꝫ alio. vel circumscripto quocunq̄ꝫ alio a sole adhuc sol cōtineret: tunc species intelligibilis solis causaret cognitionem illarum: vel si illarum essent proprie species intelligibiles: tunc ille tantum virtute solis et intellectus agentis causarentur: sicut supra exposui questi. 1. ⁊ 2. 3. ⁊ 6. presentis di. Sed sol non sic continet nisi proprias passiones: et forte aliquas relationes partialiter tamen loquendo de relationibus. quia relatio dependet a fundamento et a termino: et cognitio eiusdem dependet ab vtroq̄ꝫ: vt exposui in que. 3. presentis distinctionis. — Responsio

Dubiū valde nōndum — ¶ Secundo est difficultas: an oēs cognitiones q̄ h̄n̄r virtute vnius obiecti specifici differant specie: vel sint eiusdē spēi? Videtur ꝙ specie drant: vt pꝫ per doc. hic in littera. ¶ Cōtra ꝓmo. Qꝛ cognitio entis vt ens ꝑt haberi vel causari ab aliq̄ inferiori: qꝛ vt. s̄. patuit a doc. iferiꝰ pōt causare cognitionē sui ⁊ supioꝝ: ⁊ sic metaphysica nō distingueret spē a scia inferioꝝ. ¶ Scdo: qꝛ q̄ro a te si cognitio lapidis habereť īmediate a deo in itellectu meo ipo lapide nō concurrēte: an distigueret spē a cognitiōe hois h̄ita ꝟtute hominis? si sic: h̄r ꝓpositū: si nō: g̊ etiā nec distigueret spē si ꝓduceret ab ipo lapide: qꝛ respectꝰ ad aliꝺ ⁊ aliꝺ agēs nō variat spēꝫ: vt pꝫ a doc. (Itē aliud.) ¶ Tertio: qꝛ si cognitio vniꝰ spēi ꝟtualiť ꝯtēte in alia ēt s'ꝫ cog̊scibilitatē nō distingueret spē a cognitiōe spēi ꝯtinētis: seq̄reť ꝙ de aliq̄ spē nō posset esse scia ꝓpe: qꝺ est icōueniēs cū q̄lꝫ spēs h̄eat ꝓpriā diffinitionē ⁊ passionē demonstrabilē de ea. (Item aliꝺ.) ¶ Rn̄deo ad ꝓmū: ꝙ sic̄ supius tm̄ obiectie distiguitur ab iferiori ⁊ nō spē/ sic scia supioris obiectie distiguiť: siue sit cāta a supiori siue ab iferiori: ⁊ hoc sufficit ad h̄ndū distinctos h̄itꝰ. (Rꝰ. ad. 1.) Si dicať: g̊ sunt vniꝰ spēi. Negať: q iferiꝰ ⁊ supiꝰ nec drn̄t spē spālissima nec sūt eiusdē spēi. ¶ Ad scōꝫ dico: ꝙ drn̄t spē: ⁊ cū dr̄ illa cognitio nō h̄r ꝟtute lapidis. Dico ꝙ sufficit vt h̄eať a deo supplēte vicē lapidis i h̄mōi cālitate. (Nota hic. Ad secūdū) Sicut cognitio h̄ita a Francisco ⁊ cognitio h̄ita a Jo. sunt eiusdē spēi: si mō cognitionē Joānis cāret deꝰ supplēdo vicē Jo. eēt ēt eiusdē spēi: sic in ꝓposito. ¶ Ad tertiū: sciam eē ꝓpriā vniꝰ spēi ꝯtigit dupliciť. Prio: ꝙ habeať ꝟtute illiꝰ vel a supplēte vicē illius. (Ad tertiū.) Scdo: ꝙ sic sit ꝓpa teriatie: qn̄ ꝑt tmiari ad aliꝺ. Scdo mō ꝯcedo sꝫ nō sꝑ ꝓmo mō: nisi qn̄ spēs ē motiua. Si ēt diceret ꝙ cognitio illa q̄ nō h̄r ꝟtute sui obiecti distigueret spē ab alia. nō eēt icōueniēs. qꝛ sicut ipa si posset h̄ri ꝟtute sui obiecti distigneret spē: sic pōt dici distigui spē qn̄ habeť solū ꝟtute alterꝰ spēi: ⁊ nō est icōueniēs vnū obm̄ eē cām ꝑtialē plurium cognitionū spē distictaꝝ. Circa hāc maꝫ de vnitate habitꝰ vide diffuse alios sequētes doctrinā Sco. vt Joānē canonicū i ꝓmo physicoꝝ/ ⁊ m'ltos alios. Et sic finis huiꝰ. q.

¶ Questio Octaua.

Octauo q̄riť. Vtruꝫ ꝓncipalior cā notitie genite sit obm̄ i se vel i spē pn̄s: vel ipa ꝑs itellectiua aīe.

Rn̄deo ꝙ ꝑs itellectiua hꝫ ꝓncipaliorē cālitatē respectu cognitionū nobis nāl'r ꝯueniētiū. hic doc. intēdit ꝓbare ꝑ duas rōnes ꝙ intellectꝰ sit ꝓncipalior cā respectu itellectiōis ꝙ̄ obm̄: ⁊ h̄ loquendo de illis obiectis q̄ nāl'r a nobis cog̊scunť. Et ꝓma rō q̄ fundať sup hoc: ꝙ itell's ē cā illimitatior ⁊ v'lior ꝙ̄ obm̄. pꝫ i lr̄a. Et sil'r scda rō q̄ fundať sup h̄/ ꝙ intellectu nr̄o agēte ad itellectionē obm̄ in se vel i sua specie coagit: ⁊ non econtra patet.

In ista tn̄ lr̄a doc. pn̄t occurrere aliq̄ difficultates. prima. Si doc. tm̄ itelligit de obiectis q̄ mouēt intell'm nr̄ꝫ ꝑ statu isto nulla est difficultas: qꝛ obā motiua itellectꝰ nr̄i ꝑ statu isto sunt tm̄ sensibilia: vt. s̄. patuit. (ꝓma difficultas.) Sed si loq̄tur de itellectu ex nā pōe: tūc est difficultas: ꝑsertim si ꝯpareť ad nāꝫ creatā ꝑfectiorē ipo itell'u. Posito g̊ ꝙ essentia angeli sit ꝑfecte pn̄s itellectui nr̄o i rōe obiecti: an talis eēntia sit ꝓncipalior cā? Et vr̄ ꝙ sic: qꝛ cālitas sequiť entitatē ⁊ q̄ꝫto entitas ē ꝑfectior tāto cālitas erit ꝑfectior. Cū g̊ eēntia angeli sit simpl'r ꝑfectior itellectu nr̄o: g̊ vr̄ ꝙ sit cā ꝓncipalior. ¶ Rn̄deo: ꝙ si ꝓncipalitas cālitatis accipiť a ꝑfectiori rōne cāndi: eēntia angeli i rōne obiecti erit ꝓncipalior cā. (Responsio) Si ꝟo ꝓncipalitas accipiť rōne maioris illimitationis vel v'litatis: itell's erit cā pricipalior: qꝛ ꝑtial'r ꝑt ꝯcurrere ad cognitionē cuiuscūq̄ꝫ obiecti: nō sic essentia angeli i rōne obiecti: vt pꝫ. Si ēt ꝓncipalitas i cā accipiť ex h̄ ꝙ vna agente alia coagit ⁊ nō eꝯ: posset dici ꝙ itell's ē cā ꝓncipalior: nā exn̄te pn̄te eēntia angeli intellectu cānte cognitionē angeli: eēntia angeli nec̄io coagit itellectui: nō aūt eꝯ: qꝛ volūtas posset auertere intell'ꝫ ab essentia angeli ⁊ ꝯuertere ad aliud obm̄. Sed q̄cq̄d sit de hoc. s. an volūtas possit impedire siue auertere intellectū ab essentia angeli ad aliud obiectū ꝓlixius habet videri in. 2. d. 9. ¶ Secūda difficultas est de illo textu Ari. 2. de aīa. t. c. 55. ⁊ 60. (2. diffi.) ꝙ intelligimus cum volumus: ait enim sic. Ille autē qꝛ volens possibilis est considerare nisi aliquid prohibeat exterius. Est enī in facultate intellectꝰ h̄ita specie itelligibili obiecti ipsum itelligere: sic ꝙ non indiget aliquo exteriori: nō sic est de sensu q̄ ⁊ si h̄eat spēm sensibilē i organo: actu

tñ sentire nõ põt nisi obm̃ sensibile sit in se pñs. Nec ẽ itelligẽdũ absolute q sit i facultate itell's itelligere obm̃: vel ñ intelligere posita pñtia obi i se vel i aliq̃ repñtatiuo: q2 tũc doc. ꝯdiceret sibipsi. Vult eni i. d. 1. q. 3. q itell's necio assentiat obõ pñti: ħ idẽ in. q. 4. rñdẽdo ad argumẽta: q itellect⁹ q̃ntũ est ex se de necessitate assẽtit pmis pncipiis z ꝯclusionib⁹ pp illa: ħ idẽ vult ibidẽ ponẽdo dñiam int̃ itellectuz et volũtatẽ: dicit q nõ est in ptãte intell's dissentire ꝑo. Et in. d. 2. pte. 2. vult q itellect⁹ vt cõparat̃ ad opationẽ ppria simpl'r agat p modũ nãe: z q q̃ntũ ẽ ex se necio sit ꝯrioꝝ: et multa alia possẽt adduci. Nõ est ḡ intelligẽda illa auctoritas sic absolute: q sit in facultate intellect⁹ intelligere z nõ intelligere posita pñtia obi: s3 sic d3 itelligi: vel q itelligimus cũ volum⁹: q2 ħita spẽ itelligibili possum⁹ intelligere absq3 pñtia obi exterioris: vel possum⁹ intelligere cũ volumus ppter libertatẽ volũtatis q̃ nõ tm̃ põt sibi ipare z potentiis sensitiuis: s3 ẽt pt ipare itellectui vt vtat̃ mõ vna spẽ intelligibili mõ vna alia: p̃habita tñ cognitiõe obiecti: vt s̃. patuit a doc. in. q. 6. presentis. d. z hoc idem in. d. 9. 2. Sed hoc clarius vide in. 2. d. 42. z vide ibi q̃ plixe exposui. q. 1.

Ad primum argum̃. dico. Nũc doc. rñdet ad argumẽta pncipalia: qbus pbat q obm̃ sit pncipalis cã itellectiõis: z stat argumẽtũ i vno dicto Ari. 3. de aia. t. c. 54. vbi vult q obm̃ mouet appetitũ nõ motũ: et hec est vna ꝯdõ pmi motoris q mouet alia z nõ mouet̃: vt ibi p3: z a Com. ibidẽ: ḡ vr̃ obm̃ cã principalior. ¶ Rñdet doc. z rñsio stat in hoc. Q2 itell's respectu oboꝝ q̃ nõ sũt in se pñtia duplicẽ actũ h3. s. spẽm itelligibilẽ z actũ itelligẽdi et respectu vtriusq3 act⁹ est pncipalior cã. De spẽ intelligibili p3: q̃ cãt̃ a fantasmate z ab itellectu agẽte q̃ intell's agẽs est pricipalior cã: sil'r respectu act⁹ itelligẽdi z respectu vtriusq3 act⁹ nõ dr̃ moueri ab obõ: sic itelligẽdo q in actione sua depẽdeat ab obõ. Et qñ dr̃ q itell'us nõ mouet nisi mot⁹: sic exponit̃: q nõ põt mouere ad actũ scdm cãdo illũ partial'r: nisi pus sit mot⁹ ad actũ pmũ. s. recipiẽdo spẽm intelligibilẽ p quã obm̃ ẽ pñs: i vtraq3 tñ motiõe sẽp ẽ pncipalior cã. Et qd dicit q obm̃ mouet nõ motũ: sic itel igit̃: q l3 sit ptialis cã spẽi itelligibilis z q̃ntũ ad ħ moueat: q2 tñ illã nõ recipit nec sil'r actũ itelligẽdi: iõ nõ dr̃ moueri. ¶ Scdo pncipal'r arguit̃. Illd est pncipali⁹ agẽs qd magis assimilat effectũ vel cui magis assimilat̃ effect⁹: s3 act⁹ itelligẽdi magis assimilat̃ obõ q̃ itellectui: ḡ obm̃ est pncipali⁹ agẽs ¶ Rñdet doc. pmo q argum̃tũ ẽ magis ad oppm̃: q2 effect⁹ magis assimilat̃ cãe pxime z min⁹ pncipali: q̃ cãe remote: z magis pncipali: vt p3 de hoie pducto ab alio homie a sole z a deo: z sic act⁹ intelligendi magis assimilat̃ obõ vt cãe pxime z min⁹ principali. ¶ Dat aliã rñsionẽ dicẽs: q duplex est assimilatio. s. equoca z vniuoca: loquẽdo de assimilatione equiuoca pncipalior cã magis assimilat equiuoce: q2 pfecti⁹ ꝯcurrit ad effectũ z magis ad formã qua effectus assimilat̃ sibi equoce: nõ aũt vniuoce: q2 hoc eẽt imꝑfectionis in cã pma si assimilaret effectũ sibi vniuoce: q2 tũc nõ esset simpl'r pfectior suo effectu. Dicit ẽt vnũ notabile: q loquẽdo de assimilatiõe vniuoca: pncipalior cã magis assimilat effectũ formal'r z vniuoce nõ sibi sed cãe pxime: q2 magis z pfecti⁹ dat formã z entitatẽ qua effect⁹ est similis vniuoce cause pxime: q̃ ipsa cã pxima det. ¶ Tertiũ argumẽtũ cũ sua rñsione: p3 hic: z ex dictis. s̃. in fine. q. precedentis. vbi aliqualiter exposui de vnitate sciẽtie quo modo ab obiecto dicatur vna.

quo intellectus nõ mouet nisi motus

¶ Questio. Nona.

Queritur nono. Utrũ in mente sit disticte imago trinitatis? Titul⁹. q. sic d3 itelligi. An i aia intellectiua sint aliq̃ q̃ distincte repñtent trinitatẽ. i. ex q̊ trinitas dicit vnitatẽ essentie: distictionẽ psonaꝝ: z originationẽ vnius psone ab alia: an in aia itellectiua ista tria possit repiri. s. vnitas essentie z realis distinctio int̃ aliqua tria que representant patrem filium z spiritum sanctum: z vere sit originatio vnius ab alio.

Hic primo vidẽdũ est q̃d sit rõ imaginis i corporib⁹. Dicit Doc. q imago in corporib⁹ dr̃ eẽ repsentatiua toti⁹ imediate: sicut si totũ corp⁹ esset impssuz pulueri illud repñtatiuũ derelictũ in puluere diceret̃ imago illius corporis: quia totũ distincte repñtaret: est ergo imago in corporibus similitudo totius. Et addit q etiã reqritur imitatio: q2 nõ seqtur: hoc est simile huic: ḡ est imago illi⁹. vt p3 de duob⁹ ouis oĩno similib⁹: requiritur ergo imitatio: ita q illd qd dr̃ imago vere imitetur imaginatũ: q̃ imitatio dicit dependentiã essentialẽ imaginis ad imaginatũ: vel causati ad causam. vel mensurati ad mensurã: vel vt participati ad imparticipatum: nisi enim diceret ordinẽ z essentialem depẽdẽtiã ad imaginatũ nõ diceret̃ imago ppe. In imagine ḡ trinitatis creata reqrit̃ q talis imago sit sil'itudo toti⁹ trinitatis: z cũ ħ dicat verã imitationẽ ad totã trinitatẽ

De scdo sciendũ. zc. Pro itelligẽtia hui⁹ lr̃e nota q eẽ ptem alicui⁹ ꝯtingit dupl'r. Prio ppe: sicut caput est ps hoĩs. Scdo iproprie. s. p ꝯceptu de aliqua re formato nõ cõplectẽte totã entitatẽ rei: sicut ꝯcept⁹ aialis in hoie: vel ꝯcept⁹ intellect⁹ pol'is de intellectu absolute: z sicut itell's pol'is sic ꝯcept⁹ põt dici ps intellect⁹ vt itellect⁹ cõprehẽdit agentẽ et pol'em: q̃uis nõ sit ꝟe ps: sic in trinitate accipit̃ rõ ptis z rõ toti⁹ iprope: nõ eni trinitas ẽ qddã totũ ppe ꝯstitutũ ex ptibus: cũ in deo nõ sit ps: s3 i conceptu põt dici ps trinitatis: z ipa trinitas põt dici quoddã totũ. Dicit ḡ doc. q cũ ꝯcept⁹ vni⁹ psone in itellectu nr̃o sit ptialis respectu ꝯcept⁹ trinitatis: illa creatura q̃ ducet nos in cognitionẽ trinitatis p modũ imaginis repñtabit trinitatẽ quãtũ ad illũ cõceptũ quẽ intell's nr̃ põt hr̃e de ea: z dicit p modũ imaginis: q2 nõ sequit̃: aliquid ducit nos i cognitionẽ trinitatis: ḡ erit imago trinitatis: q2 spẽs intelligibilis impssa in intellectu angelico repñtãs deũ sub rõne obiecti intelligibilis ducit itellectũ angeli in cognitionẽ trinitatis: vt p3 a doc. in. 2. d. 3. q. 9. z tñ nõ est imago trinitatis Et sil'r visio beatoꝝ ducit in cognitionẽ trinitatis: z tñ nõ est imago. Ad hoc ergo vt aliqd dicat̃ imago: op3 q ducat nos in cognitionem trinitatis p modũ imaginis: ita q illd sit representatiuum vnitatis essentie: trinitatis personarũ: et originationis vni⁹ psone ab alia: et hoc semp cum imitatione essentiali ad ipsam trinitatem quam representat.

Esse ptẽ alicui⁹ dupliciter ꝯtigit

De tertio. s. in qbus ꝯsistat imago in nobis. Et declarat tria i isto articulo. Primum est de his q̃ manifesta sunt in nobis. Scdz i quib⁹ nõ consistit imago. Tertiũ in quib⁹ ꝯsistit. ¶ Primũ ibi. Quãtũ ad pmũ. Hic ostẽdit quõ notũ est nobis p expientiã hr̃e actũ intelligẽdi et actũ volẽdi: q̃ act⁹ sunt aliq̊ mõ i ptãte nr̃a qñ obm̃ ẽ presens: z si sic: op3 ponere in nobis aliquo mõ pncipia actiua et potentias: quib⁹ sum⁹ potẽtes respectu ipsoꝝ actuũ: al'r nõ eẽnt in potestate nr̃a: vt. s̃. patuit. q. 8. presentis. d. arguendo ꝯ opi. Gotfre. Et addit q eadẽ põ sub eadẽ rõne formali nõ põt esse pncipiũ act⁹ itelligendi z act⁹ volendi pp oppositos modos pncipiandi: q2 act⁹ volendi causat̃ p modũ libertatis et act⁹ intelligendi p modũ nãe: q̃ modi sunt repugnãtes: vt. s̃. vidim⁹. d. 2. pte. 2. experimur ergo in nobis actũ intelligendi z põm intellectiuã q̃ est principium actus intelligendi: experimur etiã actũ volẽdi z põm volitiuã que est principium elicitiuum actus volendi. ¶ Ibi. De secundo in isto arti. Hic doc. ostendit in quibus non cõsistit imago. Consistit enim imago in his que experimur in nobis: experimur autem duos actus pmos. s. intellectuz z voluntatẽ: z dñr actus pmi q2 sunt principia opationis: experimur etiã in genere duos act⁹ secũdos. s. actũ itelligendi z actũ volẽdi: q̃ dñr act⁹ scdi: q2 sunt opationes pducte ab actib⁹ pmis. Dicit ḡ q imago trinitatis nõ ꝯsistit i solis actib⁹ pmis. s. in itellectu z volũtate: tũ cũ sint tm̃ duo non representarẽt trinitatẽ sed magis dualitatẽ: tũ q2: z si inter intellectum et voluntatẽ sit cõsubstãtialitas z realis idẽtitas: vt subtil'r pbat doc. in. 2. d. 16. nõ tñ inter illas ẽ distinctio realis q̃ reqrit̃ i trinitate nec ordo origĩs: q2 nec itell's originat̃ a volũtate nec eꝯ. Nec est imago i solis actib⁹ secũdis: puta i actu itelligẽdi z i actu volẽdi: tũ q2 tm̃ repñtarẽt dualitatẽ: tũ q2 iter illos nõ est ꝯsubãlitas: vt patet. ¶ Ibi. Ex his sequitur tertiũ. Hic doc. dicit q imago cõsistit sil' in actib⁹ pmis z i actib⁹ secundis. i. q imago simul cõp̃hẽdit intell'm z voluntatẽ: z actũ intelligẽdi z actũ volendi. Et expono istã lr̃am. Cũ dicit. Aia h3 i se aliquã pfectionem ƀm quam formaliter est actus prim⁹ respectu notitie genite: q2 habet in se formaliter intell'm qui dr̃ actus pm⁹ siue pncipiũ noticie genite: z h3 i se aliã pfectionẽ ƀm quã recipit formal'r notitiã genitã: z illa pfectio est intellectus possibilis ƀm quẽ aia recipit notitiam genitam: q2 intellectus possibilis est rõ formalis recipiendi illam. ¶ Si dicatur q intellectus pol'is est actus primus siue pricipiũ pductiuum notitie genite: vt vr̃ innuere doc. 15. q. quolibe.

In quib⁹ ꝯsistit imago.

Obiectio

Solu.

¶ Dico tunc q intellectus possibilis pōt dupl'r ꝯsiderari. Uno mō in rōne pricipii actiui:et sic dr̄ act⁹ pͥmus respectu notitie genite. Alio mō in rōne receptiui:et sic est id ꝫ qd aia intellectiua recipit notitiā genitā. Seqtur. Et hȝ in se aliā pfectionē ꝫm quā recipit formal'r volitionē. Uoluntas eni pōt dupl'r ꝯsiderari. Uno mō in rōne principii actiui:et sic est act⁹ pͥm⁹ respectu volitiōis. Alio mō in rōne principii receptiui:et sic est id ꝫm qd aia recipit volitionē. Volūtas enim est rō formalis recipiēdi volitionē. Seqtur. Iste tres pfectiōes dn̄r memoria itelligētia et volūtas: accipit hic memoriā pro pricipio pductiuo totali respectu notitie genite:et talis memoria includit intellectū et obm̄ pn̄s vel in se vel i aliq̄ repn̄tatiuo:ꝯprehēdit ēt sub memoria pfecta volūtatē q̄ est pricipiū pductiuū act⁹ volēdi. Intelligētia accipit hic p itellectu vt iformato actu intelligendi:ꝛ volūtas accipit p volūtate vt inforata actu volēdi:ita q p memoriā repsentat pr̄ in quo est pfectissima fecūditas respectu filii et spūs.s.p itelligētiā repsentat fili⁹ q̄ pducit vt notitia genita:et p volūtatē repn̄tat spūs.s.qui pducit p modū amoris. Seqtur. Aia igit inq̄tū hn̄s actū pͥmū totalem respectu itellectiōis.s.aia vel aliq̄d aie et obm̄ sibi pn̄s in rōne itelligibilis dr̄ memoria.i.q ipa aia vt ē itellect⁹ hn̄s obm̄ pn̄s dr̄ memoria. Seqtur. Et hec memoria pfecta includēdo tā intellectū q̄ illd quo obm̄ est sibi psens.i.q tunc est memoria pfecta qn̄ icludit itellectū vt actū pͥmū respectu notitie genite:et vt icludit obm̄ vel i se pn̄s: siue vt icludit id quo obm̄ ē psens:puta spēm intelligibilē p quā obm̄ est psens in rōne itelligibilis:et h̄ totū vocat memoria pfecta q̄ attribuit pr̄i. Seqt. Ipa eadē aia iq̄tū recipit notitiā genitā dr̄ itelligētia ꝛ itelligētia pfecta vt ē sub illa notitia genita:nō eni vult doc. q scda ps imaginis sit notitia genita:q2 illa nō dicit ꝯsubstātialitatē cū aia:cū real'r distiguat: sed vult q aia vt est hn̄s intellectū informatū notitia genita sit scda ps imaginis.i. q itellect⁹ vt iformat⁹ notitia genita est scda ps imaginis:q2 dt ꝯsubstātialitatē cū aia saltē rōnē itellect⁹. Seqtur. Volūtas ēt dr̄ pfecta inq̄tū est sub illo actu volēdi:nō eni doc. vult q act⁹ volēdi siue amor pduct⁹ sit tertia ps imaginis:cū nō dicat aliquā ꝯsubstātialitatē cū aia:q2 real'r distiguit ab ipa:ſȝ vult q ipa volūtas vt iformata actu volēdi siue amore sit tertia ps imaginis: q2 rōe volūtatis dicit ꝯsubstātialitatē. Seqt. Accipiēdo igitur ista tria ex pte aie vt sunt sub pdictis actib⁹ suis:in istis inq̄ trib⁹ ē ꝯsubstātialitas rōne illarū triū realitatū q̄ sunt ex pte aie. Sȝ ē distinctio et origo rōne istaꝝ actualitatum receptarū i aia. ¶ Pro itelligētia hui⁹ lr̄e: nota q si accipiat memoria pductiua p itellectu agēte(q̄ tūc dicitur eē sub actu suo:vt hȝ pn̄tiā obiecti in se vel in spē. Nam obm̄ dr̄ act⁹ q2 ps memorie:ꝛ itellect⁹ possibilis sit virt⁹ tm̄ receptiua)tūc sunt tres entitates q̄ sunt vna res real'r.s.itellectus agēs pol'is et volūtas:et sic ibi vera ꝯsubstātialitas. Sȝ si pol'is ptinet ppe ad memoriā pductiuā.vt s. dixi:nō eēt forte incōueniens ipm̄ ꝫm vnam realitatē esse pductiuū et ꝫm aliā receptiuū:et hoc mō diceret memoria vel pars memorie:vt pductiuus et intelligētia vt receptiu⁹. Et sil'r volūtas diceret parēs vt pductiua et vt receptiua diceretur volūtas vt hn̄s actū volēdi:et sic volūtas et itellect⁹ vt pductiua cōplēt pfectā rōnē parētis:vt pȝ a doc.et sic realitas pductiua itellect⁹ et realitas receptiua(ponēdo ibi aliqualē distinctionē)et sil'r volūtas sunt vna res real'r cū aia: et realitas itellectus pductiua dr̄ esse sub actu qn̄ hȝ obm̄ presens i se vel in aliquo alio vt partē memorie:q2 tūc dr̄ eē i pō ppinq̄:ꝛ realitas receptiua dr̄ eē sub actu suo inq̄tū hȝ actualeȝ intellectioneȝ. Et sil'r volūtas vt pductiua dr̄ esse sub actu qn̄ est i pō ppinqua ad volendū:qd tūc ꝯtingit qn̄ hȝ oia reqsita ad actum volendi:ꝛ dr̄ vt receptiua sub actu quādo actu hȝ in se amorē obiecti. Si ēt dicat q in intellectu possibili nō sunt iste due realitates:tūc debem⁹ dicere q realitas itellect⁹ pol'is:vt pductiua hn̄s obm̄ pn̄s repn̄tat prēȝ scdo eadē realitas itellect⁹ pol'is vt habēs i se formal'r itelligētiā actualē obiecti repn̄tat filiū:idē dico de volūtate. Qn̄ g̃ dicit doc. Iste tres realitates vt sub actibus suis.ꝛc. Scdm istū tertiū modū pͥma realitas ē intellectus possibilis vt ps memorie pductiue:et volūtas vt pricipiū pductiuū:scda est idē intellect⁹ vt hn̄s actualē intellectionem.tertia est eadē volūtas vt hn̄s actualē amorem. Est g̃ cōsubstātialitas q2 iste entitates q̄ sunt simpl'r vna res realiter hn̄t i se notitiā et amorē:et sic pn̄itas filiatio ꝛ spiratio passiua in diuinis sunt eadē eēntial'r:q2 tm̄ est vna eēntia fundās in se et idētificās sibi real'r illa. In imagie vero nr̄a ē tm̄ sil'itudo q̄ ad h̄:q2 vna eēntia aie vt includens tres realitates mō pdicto:ē eadē respectu notitie ꝛ amoris. ꝛc.

Sigularis declario de intellu poß ꝛ volūtate.

Sed hic occurrūt duo dubia. Nūc doc. ꝯ superi⁹ dicta innuit duas difficultates. Pria est de volūtate q̄ est act⁹ pͥm⁹ volitiōis:q2 nō ptinet ad pͥmā ptē imaginis:q2 nō est memoria nec ptinet ad memoriā: nec ad secundā partē:q2 nō est notitia genita:nec ad tertiā q2 nō est amor pduct⁹:g̃ in aia nō est assignāda pfecta rō imaginis. ¶ Secūda difficultas est in h̄:q2 pͥma psona i diuinis originat secūdā:et pͥma ꝛ secūda origināt tertiā:ſȝ certū ē q tertia pars imagis nr̄e nō originat simul a pͥma ꝛ scda:vt pȝ. ¶ Rn̄det doc. ad pͥmū q accipiēdo pͥmā partē imaginis sic accipit Augu. 9. de tri. c. 4. Et deinceps mens notitia et amor. Per mētē itelligit actū pͥmū pfectū respectu vtriusq act⁹ secūdi:et h̄ mō mēs hȝ rōnē pfecte parētis. Sil'r accipiēdo pͥmā partē imagis vt accipit Augu. 10. de tri. ca. 10. Et deinceps mēoria itelligētia et volūtas. Accipit ibi memoriā p actu pͥmo pfecto respectu vtriusq act⁹ secūdi:q̄ dicit pfectā fecūditatē:et pȝ lr̄a. ¶ Et quod dicit. ibi. Cōtra Hen. q̄li. 6. q. 2. q̄ vr̄ dicere q pr̄ nō hēat ex se fecūditatē ad spirādū:ſȝ eā hēat quodāmō sibi derelictā ex pductiōe filii. Cōtra hoc arguit doc. lȝ in simili hāc positionē pus reprobauerim. s. d. 1. q. 2. tn̄ hic spāl'r hoc reprobat: ꝛ improbatio clara est. ¶ Ad secūdū dico. Dicit doc. q et si in nobis sit imago trinitatis q̄tū ad hoc:q ē repn̄tatiua vnitatis eēntie distinctiōis psonarū:et originatiōis: nō tn̄ in nobis est sic imago vt sit ꝫm oia repn̄tatiua:sufficit eni q sit repn̄tatiua trinitatis et vnitatis q̄ requirūt ꝯsubstātialitatē distinctionē et originē:lȝ nō sit repn̄tatiua ꝫm oēm modū:q2 tertia psona i diuinis ē vere pducta a pͥma et secūda psona:ſȝ in imagine nr̄a tertia pars imaginis non est simul pducta a pͥma et secūda:vt pȝ:et rōnē hui⁹ assignat q̄ stat in duob⁹ dictis. Primū est. Fili⁹ pt pducere spm̄ sctm̄:q2 in pductione filii cōicat a pr̄e tota fecūditas siue tota rō formalis pducēdi spm̄. s. vt. j. patebit. d. 10. ꝛ iō fili⁹ vere pducit spm̄. s. Secundū est. Memoria in nobis q̄ est intellect⁹ cum pn̄tia obiecti: pducēdo noticiā nō cōicāt sibi rōnē formalē pducēdi amorē:q2 tūc talis notitia q̄ est accn̄s eēt formal'r voluntas:q̄ volūtas est rō formalis pducēdi amorē:et pȝ lr̄a. Et sil'r si poneret noticia genita aliq̄ mō pductiua tertie partis imaginis:nō eēt pductiua nisi p modū nāe:q2 nō esset formaliter volūtas:nec haberet in se formal'r voluntatem:et tamen tertia pars imaginis nō producit p modū nāe: sicut nec spirit⁹. s. sed producitur per modū voluntatis. ¶ Ibi. Est tamē hic aliquis ordo inter secundā partē imaginis ꝛ tertiā:q2 tertia presupponit secundā naturaliter:lȝ non sit ab ea saltem vt a causa totali:lȝ forte possit esse ab ea vt a causa partiali ꝫm illā opi. positam a doc. in. 2. d. 25. ꝛ pȝ lr̄a. ¶ Ibi. Ulteri⁹ in speciali. Ista littera est satis clara:ꝛ stat in tribus dictis fundatis super dictis Aug. vt pȝ in littera. Primū est q in aia pōt esse imago iperfecte tn̄ qn̄ intelligit ista inferiora ꝛ amat illa. Secundū est:q in anima pōt esse imago perfectior qn̄ hȝ intelligētiā sui ꝛ diligit se. Tertiū est:q in aia tunc est perfectissima imago qn̄ actu intelligit trinitatē ꝛ actu amat:quia tunc nō tm̄ est ibi imago trinitatis:sed etiam similitudo:quia actus intelligendi est similitudo obiecti.

Ad primū argumentū pricipale. Nūc doc. rn̄det ad argumēta pncipalia. Prio sic: q2 imago representat illud distincte cui⁹ est imago: g̃ mens repn̄tat distincte trinitatē cōsequēs falsuȝ: ergo et an̄s. pȝ falsitas ꝯn̄tis:tū q2 tūc nāli cognitione posset ꝯcludi trinitas ex mēte natural'r nota:cui⁹ oppositū probatū est. s. in plo. q. 1. et d. 1. q. 1. ꝛ i. 2. d. 3. q. 9. et in quol. q. 14. ar. 2. Tū q2 nulla creatura i repn̄tando excedit pfectionē sue idee:ſȝ idea mētis nō repn̄tat deū inquātū trinus:q2 idea ē dei inq̄tum ē cā quia idea est ratio eterna i mente diuina ꝫm quam aliquid ē formabile siue causabile ex̄ vt scdm ppriā rōnē eius: vt. j. patebit. d. 35. idea g̃ vt idea respicit causabile a deo: sed de⁹ nō est causa nisi inquantum vn⁹:hoc pȝ:q2 rō formalis causandi est tm̄ voluntas diuina:vt pȝ a doc. i. 2. d. 1. q. 1. ꝛ in quoli. q. 8. imo cāre pͥmo ꝯuenit deo vt ē hic de⁹ nō vt ē in trib⁹ suppositis. Si enim illa supposita nō essent:adhuc perfectissima ratio causandi esset in eo:vt. j. pȝ. d. 4. q. 2. ꝛ i. 2. d. 1. q. 1. ¶ Rn̄det q q̄lȝ eēntia creata inq̄tū hec eēntia pducta ꝫm talē ideā nō repsentat deū sub rōne trini sed sub rōne vni⁹: q2 nō cātur nec ideat a deo sub rōne trini sed sub rōne vni⁹ sed tn̄ aliq̄ nā rōne eēntie sue et multoꝝ ꝯcurrētiū i ea tāq̄ vnū aggregatum pōt esse representatiuū trinitatis ꝛ eorū

que cõprehẽdũtur in trinitate tale q̃d est mens accepta in se et cum operibꝰ suis: qꝛ ibi est vnitas et distinctio et ordo originis: tale aũt etiã ꝙ̃tũ ad talẽ concursum nichil est quod sit inferiꝰ mente sicut patuit in parte sensitiua. ¶ Et cũ arguitur ꝙ si ibi esset imago posset cognosci ꝑ cognitionem mẽtis. ¶ Rñdet ista cõcurrẽtia in mẽte valẽt credenti trinitatẽ ad perscrutãdũ ⁊ persuadendũ quõ possit esse. Sed hoc clarius vide in q̃li. q. 14. qꝛ imago dicit rõnẽ ad imaginatũ: cognoscere ḡ mẽtẽ sub rõne imagis est cognoscere relationẽ imagis ad imaginatũ: sed relatio cognosci nõ põt nisi termino p̄cognito: oꝫ ḡ prius cognoscere trinitatem: sꝫ h̄ vide ibi: et multa alia q̃ faciũt ad ꝓpositũ. ¶ Ibi. Ad scõm pꝫ argumẽtũ cũ sua rñsione. ¶ Ibi. Ad tertium Tertia rõ stat in h̄: qꝛ si in mẽte est imago trinitatis. ḡ est ibi aliqd ꝓductũ. Sed nihil est ibi productũ: qꝛ actꝰ secũdi nõ sunt ibi ꝓducti: pꝫ qꝛ actiõis nõ est actio nec vt subiecti nec vt termini: vt dicit Ari. 5. phi. t. cõ. 10. q̃ sic ait. Neqꝫ in agere et pati est motꝰ neqꝫ motoris aut moti: qm̃ motꝰ nõ hꝫ motũ: neqꝫ gñatio hꝫ gñationẽ: et vl̃r neqꝫ trãsmutatio

Actiõis nõ ẽ actio nec vt termini nec vt subiecti.

trãsmutationẽ: et ibi Com̃. exponẽdo dicit. Actio et passio nõ hñt motꝰ neqꝫ motoris et moti neqꝫ gñati gñantis ⁊ vl̃r trãsmutãtis et trãsmutati: qm̃ motꝰ nõ hꝫ motũ neqꝫ trãsmutatio hꝫ trãsmutationẽ vl̃r. hec ille. Et in. t. seq̃nti expresse dicit Ari. ꝙ motꝰ nõ hꝫ motũ vt subiectũ neqꝫ vt transmutãdo aliqd. vide ibi. Dico ḡ ꝙ actionis nõ est actio neqꝫ vt termini: qꝛ vna actio de gñe actiõis nõ põt eẽ terminus productꝰ ab alia actiõe: qꝛ tũc q̃rerẽ de illa ꝓducẽte si esset producibilis aut nõ? Si p̄mo: ḡ mediãte alia actione: et sic processus i infinitũ. Similiter si aliq̃ actio põt ꝓduci. ḡ alia actiõe ꝓducit̃. ⁊ q̃ro de illa alia. ⁊c. Itẽ actiõis ñ ẽ actio vt subi: qꝛ vna actio nõ est sbm̃ alteriꝰ: vt pꝫ. Cũ ḡ actꝰ scdi. s. intellectio et volitio sint formal̃r actiões. ḡ nõ sunt producte: qꝛ si essent ꝓducte: tũc essent termini actionũ: et sic actionis eẽt actio. ¶ Ad tertiũ dico: ꝙ actꝰ secũdi sunt ꝓducti. Rñsio stat in hoc: itellectio: volitio: visio: auditio: et sic de oĩbus aliis actibꝰ aliarũ potẽtiarũ: lꝫ sint q̃litates absolute: vt probat doc. q. 13. q̃li. et vere sint ꝓducta ꝑ actionez intellectꝰ et obiecti: et nullo mõ dicãtur actiões de genere actiõis: qꝛ ille tm̃ sunt entia respectiua: tm̃ quo ad aliquas cõditiones q̃ cõueniũt actioni de genere actionis pñt dici actiones siue actꝰ secũdi. Prima ꝯditio actiõis est: ꝙ cessante agẽte nõ hꝫ esse ꝑmanẽs: sꝫ tm̃ hꝫ esse ꝙ̃tũ agẽs ꝯtinuat actionẽ. Secũda est ꝙ actio necessario est alicuiꝰ: vel vt producti vel vt obiecti. Tertia ꝙ actio ꝓpriissime est ad formã diuisibilẽ cuiꝰ vna pars acq̃rit̃ post aliã. Intellectio volitio ⁊c. dicunt̃ actꝰ secũdi siue actiones: lꝫ sint q̃litates absolute quo ad secũdas p̄mas ꝯditiones: qꝛ tãdiu hñt esse ꝙ̃diu potẽtie ꝯtinuãt illa. Secũdo terminãtur de necessitate ad obm̃. Lumẽ vero qꝛ nõ est alteriꝰ a se vel vt termini producti vel vt obiecti: circa qd nõ dr̃ actꝰ secũdus siue actio: immo nec intellectio nec visio nec lumẽ acquirunt̃ actiõe proprie dicta: q̃ terminat̃ ad formã: cuiꝰ vna pars nata ẽ acq̃ri post aliã. ¶ Ibi. Ad aliã probationẽ. Cũ dr̃: ꝙ actꝰ talis est gñatiuus habitꝰ. est facilis rñsio: qꝛ eẽ gñatiuũ vt actio: nihil aliud est nisi actionẽ ipsam q̃ est relatio de genere actionis terminari ad productũ. eẽ vero p̄cipiũ formale productiuũ est hr̃e in se virtutẽ producẽdi. In proposito. itellectio producit habitũ secũdo mõ. i. vt est quedã rõ formalis absolute producẽdi: et nõ primo mõ supple vt sit actio de genere actiõis: qꝛ. vt s̃. patuit est ens absolutũ et nullo mõ actio de gñe actionis. immo p̄mo mõ nõ est producere: qꝛ vt sic est tm̃ q̃dã relatio et via ad productũ. ¶ Qꝛ tm̃ hec lr̃a vr̃ aliq̃liter obscura ipsam declaro. Cũ dicit. Actio de gñe actionis nõ põt eẽ eiusdẽ rõnis nisi termini sint eiusdẽ rõnis: pꝫ qꝛ due calefactiones dicunt̃ esse eiusdẽ rõnis: qꝛ calores terminãtes sunt eiusdẽ rõnis. Sequit̃. Ergo si actꝰ gñaret habitũ vt actio de genere actiõis terminata ad habitũ vt ad terminũ nõ posset eẽ actio eiusdẽ rõnis cũ altera: nisi illa alia eẽt gñatiua hitus. Vult dicere doc. si vnꝰ actꝰ intelligẽdi sit gñatiuus habitꝰ vt actio de genere actiõis: seq̃retur ꝙ alius actꝰ intelligẽdi eiusdẽ rõnis eẽt gñatiuus habitus. hoc tm̃ pꝫ eẽ falsum: qꝛ aliqs actꝰ intelligẽdi eiusdẽ rõnis nõ est gñatiuus habitꝰ: vt pꝫ. nõ eni vna intellectio remissa ẽ gñatiua habitꝰ: vt pꝫ. cũ hitus generet̃ ex frequẽtatis actibꝰ vel ex vno valde intẽso et ꝑfecto. Si ḡ actꝰ intelligẽdi est gñatiuus hitus: nõ est gñatiuus vt est actio de genere actionis: sed vt est quedã forma absoluta. Sequitur. Tunc dico breuiter ꝙ actꝰ est gñatiuus hitꝰ sicut forma aliqua. supple absoluta est cã vel rõ causandi aliã formã: non

Aduerte hanc declarationem.

est aũt talis actꝰ gignitiuꝰ vt actio de gñe actiõis: tali eni actione de gñe actionis gignit̃ tam actꝰ ꝙ̃ proprius habitus terminatiuꝰ talis actionis: eo mõ quo dicimꝰ producẽs productione producit: vel agẽs actione agit: vt s̃. declaraui. Sequitur. Et ad significãdũ gignitionẽ talẽ que ẽ actio de genere actiõis dicimꝰ potẽtiã elicere actũ intelligẽdi. i. ꝙ noĩe actionis vtimur elitione: sicut eni dicimꝰ agẽs actione agit: ita dicimꝰ ꝙ potẽtia eliciẽs actũ elitione elicit: ita ꝙ tam actio ꝙ̃ elicio in re idẽ iportant sed differunt: nomine vel ratione. Et sic finis huius. q. et di. tertie.

¶ Distinctionis quarte. Questio prima.

Circa quartã distictionẽ querit̃. Utrũ ista sit vera. deus genuit alium deũ? Doc. rñdet dupl̃r ad hanc. q. Primo ꝙ̃tum ad realitatẽ. Scdo quãtũ ad logicam. Quantum ad primum dicit sic.

Respõdeo ad. q. ꝙ non genuit aliũ deũ: qꝛ cuilꝫ entitati formali corrñdet adeq̃te aliqd ens vel aliqd qd ẽ ens entitate tali. ista aũt deitas est entitas formalis qꝛ se tota ẽ forma: et nõ hꝫ sibi sic adeq̃tũ corrñdẽs nisi deũ: qꝛ ip̄m icludit. deitas aũt est de se hec: ḡ deꝰ est de se hic. ⁊c. ¶ Sensus huiꝰ lr̃e est: ꝙ cuilꝫ entitati abstractiue sumpte et maxime vltimate abstracte: de qua. ĩ. patebit. d. 5. q. 1. corrñdet aliquod ens. s. ꝯcretũ qd est tale tali entitate. vt hũanitati corrñdet hõ: qui dr̃ p̄mo hõ hũanitate: et hũanitas ẽ seip̄a talis: accipiẽdo seip̄m tale formal̃r: et sic deitati corrñdet primo ipse deꝰ: cũ ḡ deitas sit ex se siue ex sua rõne formali hec: qꝛ nullo mõ ꝯhibilis ꝑ aliquã hecheitatẽ: vt. ĩ. patebit. d. 5. q. 2. ⁊ in q̃li. sequit̃ ꝙ ip̄e deꝰ erit p̄mo hic: sicut dicimꝰ ꝙ hic hõ est hac hũanitate hõ: ⁊ hõ in cõi est hõ hũanitate in cõi. Seq̃t̃ in lr̃a. Illi aũt qd est de se h̄ repugnat nõ idẽptitas: ḡ alietas q̃ includit nõ idẽptitatẽ: ḡ nõ p̄t eẽ alius deꝰ. ḡ deꝰ nõ nõ genuit aliũ deũ: qꝛ nõ genuit quod non p̄t esse. Sensus huiꝰ lr̃e ẽ Oẽ ens qd de se ẽ h̄. i. ex nã sua ẽ siue ex sua rõe formali itriseca ẽ h̄: ẽ simpl̃r imltiplicabile i pl̃a. Sꝫ deitas ẽ de se hec: ḡ deꝰ adeq̃te corrñdẽs deitati ẽ de se hic. ḡ repugnat ei alietas. sicut eni est ipol̃e eẽ pl̃es deitates: ita ẽ impossibile eẽ plures deos. Real̃r ḡ loquẽdo hec ẽ falsa. deus genuit aliuz deum: quia in re importatur alietas deitatis.

Quantũ ad logicã dico ꝙ hec tria differũt. a. est aliꝰ a deo. a. ẽ aliꝰ deitate. a. est aliꝰ in deitate. sicut hec tria differũt. sortes est aliꝰ ab hoĩe. sortes est aliꝰ hũanitate. sortes est aliꝰ in hũanitate.. Et expono ista tria singillatim. Nã qñ dr̃ sortes est aliꝰ ab hoĩe. ly hõ stat ꝯfuse distributiue mobil̃r: qꝛ isti termini: aliꝰ: aliud: nõ idem: et hmõi rõne negatiõis incluse ꝯfundũt terminũ sequẽtẽ (si ẽ capax ꝯfusionis) ꝯfuse distributiue mobil̃r: qꝛ lꝫ descẽdere sub illo copulatiue: vt pꝫ in ista. Sortes est aliꝰ ab asino. ⁊ isti sunt oẽs asini: ḡ ẽ aliꝰ ab isto asino / ⁊ ab isto. ⁊c. Sẽsus eni est. sortes est alius ab asino. i. sortes nõ est asinꝰ. iõ ista ẽst falsa. sortes est aliꝰ ab hoĩe qꝛ esset aliꝰ a seipso. nã si est alius ab hoĩe: stati sequit̃ ꝙ nõ sit hõ. ¶ Ibi. In scda cũ dicit̃. sortes est alius hũanitate: hũanitas signat̃ esse formalis rõ dr̃ie. sic nõ est in p̄ma qñ dr̃. sortes est alius ab hoĩe: qꝛ ly hõ nõ est rõ formalis dr̃ie. sꝫ ponit̃ terminꝰ dr̃ie. In hac aũt scda notat̃ esse formalis rõ dr̃ie vl̃r: sic ꝙ in nullo indiuiduo illiꝰ nãe ꝯuenit: qꝛ ẽ alid indiuiduũ alteriꝰ nãe ꝑ illã formã ꝑ quã hoc differt ab illo. ¶ Uñ nõ ꝙ lꝫ rõ formalis alietatis stet vl̃r quãtũ ad negationẽ iclusam: tm̃ illa rõ formalis dr̃ie nõ stat vl̃r ꝙ̃tũ ad illã affirmatiõez ibi iclusaz. ¶ Pro intelligẽtia huiꝰ lr̃e dico: ꝙ de rigore s̃monis i ista sortes est hũanitate aliꝰ a brunello. rõ formalis illiꝰ alietatis stat vl̃r: i. confundit vl̃iter: quia sensus ẽ. ꝙ sortes in nullo indiuiduo humanitatis ꝯuenit cũ brunello: quia humanitas est ratio cõueniẽtie eorũ tm̃ q̃ sunt indiuidua humanitatis: vnde sortes hũanitate est idẽ platoni. Sed humanitas q̃ est rõ dr̃ie q̃ affirmat̃ de indiuiduis humanitatis nõ stat nec distributiue mobiliter: qꝛ tũc sequeret̃ ꝙ sortes esset aliꝰ a brunello hac humanitate ⁊ hac hũanitate: ⁊ sic de aliis: et sic esset alius a brunello humanitate platonis: quod est fl̃m. Nec stat determinate: qꝛ nõ licet descendere disiũctiue loquẽdo general̃r: qꝛ de rigore sermonis hec est falsa. sortes est alius a platone: ergo hac humanitate est alius a platone: nõ sequitur. qꝛ ipsa nõ est rõ dr̃ie: ⁊ sic pꝫ littera. ¶ Ibi. In tertia cũ dr̃. sortes est aliꝰ in hũanitate. alietas ibi ponit suũ determinabile esse cõe vtriqꝫ extrem:

Notãda logicalis declaratio.

et distingui in ipsis extremis:sicut in ista.sortes est alius in
hũanitate a Jo.ista aũt est falsa.sortes est alius in hũani=
tate a iohãne.extrema sunt sortes et iohãnes: et determi=
nabile per alietatez est hũanitas que notatur distingui in
sorte et iohãne.et sic ista est vera.sortes est aliꝰ in hũanita
te a brunello:qꝛ tũc notareꝛ hũanitas distingui in sorte et
brunello et eẽ cõis eis:quod ẽ manifeste falsum. et ptz lr̃a.
⁋ Ibi.Ad propositũ igiꝛ quã istarũ trũ sigñat hec locutio.
filiꝰ est alius deꝰ.Dico ꝙ nec pͥmã nec secũdã.Nõ primã qꝛ
nõ sequiꝛ.sortes est aliꝰ hõ:ꝗ ẽ aliꝰ ab hoie?qꝛ añs est verꝝ
et ꝯñs falsum.Nec secũdã:qꝛ si sortes ẽ aliꝰ hõ a platone:
nõ tñ sequiꝛ.ꝗ est aliꝰ hũanitate a platone:qꝛ hũanitas nõ
est rõ formalis differẽtie sortis a platone.Sic in proposi=
to.hec ẽ falsa.filiꝰ est aliꝰ deꝰ deitate a pr̃e: qꝛ tũc notareꝛ
ꝙ deitas eẽt rõ formalis distinguẽdi filiũ a pr̃e:qꝺ ẽ falsuz.
est enĩ rõ formalis ꝯueniẽtie ꝑsonaꝝ adinuicẽ.Sequiꝛ.Sz
si significat tertiũ.vñ bñ sequiꝛ.sortes ẽ aliꝰ hõ a platone: ꝗ
sortes ẽ aliꝰ a platone in hũanitate:et ecõuerso. Et idẽ est
cũ dr̃.filiꝰ ẽ aliꝰ deꝰ a pr̃e:ꝙ filiꝰ genitꝰ est aliꝰ deꝰ a pr̃e ge
nerãte:ita ꝙ ly aliꝰ ponit suũ per se significatũ circa ꝑ se si=
gnificatũ extremoꝝ.⁊c. Sensus huiꝰ lr̃e est.cũ dr̃. filiꝰ geni
tus est alius deus a pr̃e generãte:ly aliꝰ ponit suũ significa
tum.s.alietatẽ circa ꝑ se significatũ extremoꝝ que sunt filiꝰ
genitꝰ et pr̃ generãs:denotãs vnũ eẽ ab alio siue distingui
ab alio:ẽt ly aliꝰ ponit suũ significatũ.s.alietatẽ circa signi=
ficatũ determinabilis.s. deus:denotãs ipm̃ deũ esse cõem
vtriqꝫ extremo.s.filio et pr̃i:⁊ distingui i eis:ita ꝙ deꝰ in fi=
lio sit alius a deo in patre:quod est falsum.Et sic ista pro=
positio est falsa.filius genitus est alius in deitate a patre
generante:vel filius genitus est alius deus a patre.

Ad primũ argumẽtũ.Primũ argumẽtũ principale
quo probaꝛ hãc propõnẽ esse verã deꝰ ge
nuit aliũ deũ ẽ tale.Ista est vera deꝰ genuit deum.ꝗ aut se
deũ:aut aliũ deũ?nõ se:qꝛ nihil gignit seipm̃.pͥmo de trini=
tate.ꝗ aliũ.Rñdet doc.ꝯcedẽdo añs : qꝛ t̃mini i ꝯcreto pñt
supponere pro suppositis respectu p̃dicatoꝝ respectu quo=
rum nõ extraneanꝛ supposital̃r.i.ꝙ terminꝰ ꝯcretꝰ i suppo=
sitione ꝑsonali p̃t supponere pro suppositis.Sicut i ista.hõ
currit.ly hõ supponit ꝑsonal̃r qꝛ talia sunt sbã q̃lia ꝑmittũt
eoꝝ p̃dicata.nã h̾ p̃dicatũ currere tm̃ verificaꝛ de supposi=
tis:et ꝑ ꝯñs supposita hoĩs nõ extraneanꝛ huic predicato.
Si vero dicaꝛ.hõ est spẽs.ly hõ nõ p̃t supponere pro suppo
sitis:qꝛ spẽs tm̃ nata est verificari de hoĩe i cõi et nõ de ali
quo supposito hoĩs.iõ supposita hoĩs respectu huiꝰ p̃dicati
extraneanꝛ.mõ in proposito.Cũ dicimꝰ. deꝰ genuit deũ. ly
deꝰ stat ꝑsonal̃r:qꝛ h̾ p̃dicatũ gñare nõ verificaꝛ nisi de sup
posito. Non enĩ poterit verificari de deitate:qꝛ deitas nec
generat nec gñaꝛ vt.j.patebit.d.5. q.1.Sed nõ sequiꝛ mõ.
deus genuit deũ.i.deꝰ pr̃ genuit deũ filiũ:ꝗ genuit se deum
aut aliũ deũ.Pz:ꝙ nec se deũ nec aliũ deũ. non aliũ deũ:qꝛ
alietas notat suũ determinabile:puta deitatẽ distingui in
extremis:quod nõ significaꝛ i antecedẽte i quo dr̃ deus ge
nuit deũ. Sequiꝛ.Vñ sicut propositio ẽ falsã vbi alietas ad
diꝛ determinabili qꝺ nõ est cõe suis extremis. Sicut hec ẽ
falsa.Frãciscus est aliꝰ hõ a brunello:siue ẽ aliꝰ i hũanita=
tate a brunello.vt s̃.patuit.Sil̃r hec est falsa. sol est alius
mus:qꝛ tũc notareꝛ ꝙ nã muris eẽt diuisa i solẽ et in murẽ:
sicut cũ dico.Jo.ẽ aliꝰ hõ.denotaꝛ ꝙ hõ distinguiꝛ. nec enĩ
ꝯcediꝛ ꝙ Jo.sit aliꝰ asinꝰ:qꝛ tũc nã asini ꝯueniret Jo. sic in
ꝓposito cũ dr̃:sol est alius mus : sequiꝛ ꝙ nã muris ꝯuenit
soli.et sic sol eẽt vnꝰ mus distinctus ab alio mure. Si ꝗ sol
generat murẽ:igiꝛ se murẽ aut aliũ murẽ?sz aliũ q̇ est mus
Ita in ꝓposito.ꝓpositio est falsa i qua alietas addiꝛ deter
minabili qꝺ nõ distinguiꝛ i extremis.Sic hec est falsa.pr̃ in
deitate est aliꝰ a filio:et iõ nõ sequiꝛ deꝰ pr̃ genuit deũ:aut
igiꝛ se deũ aut aliũ deũ?sz sequiꝛ.ꝙ genuit aliũ q̇ est deꝰ:si
cut exponit magister in lr̃a . Seq̇ꝛ. Q̃z si ꝓbeꝛ illa ꝯña sic.
Si generat deũ:aut eundẽ deũ:aut diuersum deũ:qꝛ idẽ et
diuersum ĩmediate diuidũt qꝺ libet ens ex.10.metaphi.t.c.
12.oẽ nãqꝫ.s.ens:aut diuisuz:aut idẽ:et ꝺz aliã lr̃am. oẽ enĩ
ens:aut diuisum:aut idẽ:⁊ ponit ibi differẽtiã ĩter diuersuz
et differẽs.vide ibi.Rñdet doc.et rñsio clara est:⁊ ꝯcedit ꝙ
deus genuit eundẽ deũ:qꝛ filiũ q̇ est idẽ deꝰ:sz nõ seq̇tur.ꝗ
genuit se deũ:qꝛ ꝓnomẽ reciprocũ:cuiusmodi est ly se:de=
notat actũ terminari ad idẽ suppositũ a quo ꝓcedit ille ac=
tus:pz qꝛ cũ dico Frãciscus diligit se : denotaꝛ ꝙ dilectio q̃
egrediꝛ a Frãcisco termineꝛ ad eundẽ Frãciscũ. Sic i ꝓpo
sito.si ista essent vere reciproca.deꝰ pr̃ genuit se deũ: deno
tareꝛ ꝙ gñatio ip̃a egredereꝛ a supposito pr̃is et termina=
retur ad illud suppositum:et sic idẽ suppositũ gñaret seip̃m
quod est ĩpossibile.Iõ nõ sequiꝛ:deꝰ pr̃ genuit eũdẽ deum:
ergo se deũ:qꝛ añs nõ ẽ reciprocũ:notaꝛ enĩ gñatio egredi
a supposito pr̃is et terminari ad suppositũ filii:qui est idez
deus cũ pr̃e.Et hoc est qꝺ dicit:et cõmittitur fallacia cõse
quẽtis et figure dictiõis.De fallatia ꝯñtis:pz:qꝛ arguitur
a positione ꝯñtis ad positionẽ antecedẽtis:nã cũ dr̃.deꝰ ge
nuit eundẽ deũ:ꝗ se deũ.non sequiꝛ:qꝛ añs in plus se hz:qꝛ
bene sequiꝛ.deus genuit se deũ.ergo genuit eundẽ deũ:nõ
tamẽ ecõuerso.sicut si argueret.hõ currit.ꝗ animal currit.
bene sequiꝛ:qꝛ arguit a positione antecedẽtis ad positionẽ
cõsequẽtis:siue a minus vl̃i ad magis vniuersale. sed econ
uerso nõ sequiꝛ.animal currit ꝗ homo currit:arguiꝛ enim
a positione ꝯsequentis siue a positione magis cõis ad posi=
tionẽ minꝰ cõis siue antecedẽtis.Sil̃ter cõmittitur fallatia
figure dictionis:que pot est contingere dupliciter:qꝛ in an=
tecedẽte supponit deus pro filio et in cõsequẽte pro pr̃e.s.
dicẽdo.deus genuit eundẽ deũ:ergo se deũ vel aliũ deũ.ly
se deũ supponit pro patre.et ly aliũ deũ supponit pro alio
a deitate pr̃is Secũdo ex quadã similitudine:qꝛ cũ dr̃ deus
genuit eundẽ deũ:ergo se deũ vel aliũ deũ:nõ sequiꝛ:qꝛ pro
pter similitudinẽ persone generãtis ad ꝑsonã genitã in dei
tate:quia idẽ deus dr̃ de vtraqꝫ. velle mõ concludere hoc
de ipso deo vel tantũ de vna ꝑsona cõmittitur fallacia figu
re dictionis:nã ly se deũ stat pro pr̃e:et ly aliũ deũ stat pro
alio in deitate:et sic committitur fallacia figure dictionis.

Secundo principaliter arguitur.Generans distin=
guitur a generato: sed deꝰ genuit deum.
ergo deꝰ genitꝰ distinguitur a deo generãte:⁊ per ꝯñs ge=
nuit aliũ deũ. ⁋ Rñdet doc.ꝙ ista argumẽtatio reducẽda
est ad duos syll̃os:qui patent in lr̃a.Et dicit ꝙ in isto syll̃o
generans distinguiꝛ a genito.deꝰ est gñãs.ergo deꝰ distin
guitur a genito cõmittiꝛ fallatia accñtis:qꝛ maior est ve=
ra ꝓpter formalẽ oppositionẽ extremoꝝ:sic aũt extraneaꝛ
mediũ vtriqꝫ extremo in quo extrema sunt vnũ . Et nota
ꝙ mediũ accipitur hic pro subiecto minoris:⁊ lz gñans et
genitũ sint idẽ ipsi absolute ⁊ essentialiter:qꝛ gñans ẽ essẽ
tialiter deus:⁊ genitũ est essentialiter idẽ deꝰ:tñ deꝰ extra
neatur vtriqꝫ extremo:vt vnũ extremũ distinguiꝛ realiter
ab altero.cõcludere ergo distinctionẽ realẽ vel essentialez
dei a genito ꝑꝑ distinctionẽ gñantis ⁊ geniti:q̇bꝰ vt sic de
us extraneaꝛ est facere fallatiã accñtis:vñ fit fallacia ac=
cñtis nisi maior extremitas.s.genitũ dicaꝛ de medio.s. de
minori extremitate in cõcl̃one fm̃ illã rõnẽ secundũ quam
medium.s.deus dicatur de extremis s.gñante et genito:
dr̃ aũt deus de eis vt est idem eẽntialiter et realiter illis.
In conclusione vero genitũ dicitur de deo vt aliud ab ipso.
Et accipitur hic mediũ pro illo in quo conueniũt duo extre
ma:et nõ accipitur hic ꝓprie pro medio syllogismi. Sil̃r di
co ꝙ in alio syllogismo cõmittiꝛ fallacia accñtis quãdo ar=
guitur sic.genitum est deus.deus distinguitur a genito, er
go deus distinguiꝛ a deo:qꝛ genitũ ẽ deus:et deꝰ generãs
est deꝰ:et sic deꝰ extraneaꝛ gñanti deo et deo genito : vt ge
nerans distinguitur a genito:vt s̃.patuit.Sicut lac est dul
ce et albũ:tñ extraneaꝛ vtriqꝫ vt albũ distinguiꝛ a dulci.

Tertio principal̃r arguiꝛ.Deꝰ gñat aliũ:aut igitur de
um:aut nõ deũ? Si prioꝛ ꝗ aliũ deũ. Si scꝺoꝛ
ꝗ genitũ nõ erit deꝰ. ⁋ Rñdet doc.cõcedẽdo ꝙ deus genuit
aliũ:⁊ negat ꝙ aliũ deũ vel aliũ nõ deũ:nec ista ꝯ̃dicũt.Nã
loquendo de ꝯ̃dictorijs cõplexis. ista ꝯ̃dicunt:deus genuit
alium deũ.deus nõ genuit aliũ deũ. ista secũda est vera:et
pͥma falsa.Iste aũt nõ ꝯ̃dicunt.deꝰ genuit aliũ deũ:⁊ deus
genuit aliũ nõ deũ. ⁋ Ibi.Et si arguaꝛ:deꝰ nõ genuit aliũ
deũ:ꝗ genuit aliũ nõ deũ.qꝛ ex negatiua de predicato fini
to sequitur affirmatiua de p̃dicato infinito. ⁋ Rñdet doc.
ꝙ hec non tenet in predicatis cõpositis : qꝛ nõ sequiꝛ lapis
nõ est lignũ albũ:ꝗ lapis est lignũ nõ albũ : qꝛ affirmaꝛ li=
gnũ in secũda:qꝺ nõ affirmabaꝛ in pͥa.Et de hoc vide ex=
positionẽ quã feci in.d.3.q.1.tertii doc. ⁋ Et si arguiꝛ in
cõtradictoriis incõplexis.⁊c.Pro intelligẽtia huiꝰ lr̃e no=
ta ꝙ ꝯ̃dictoria cõplexa sunt ꝓpositiones:⁊ contradictoria
incõplexa sunt termini.Exẽplũ primi.Oĩs hõ est aĩal:ali
quis hõ non est aĩal.Exẽplum secũdi.Hõ aut est aĩal aut
nõ aĩal.Et aliquãdo in vna ꝓpõne erũt p̃dicata ꝯplexa:vt
hõ aut est aĩal rõnale:aut nõ aĩal rõnale:ꝯ̃dictoria ꝗ oĩno
incõplexa dñr de quolibet:ita ꝙ alterꝝ nec io inest.Et sic in
ꝓposito:deus genuit aut aliũ aut nõ aliũ.Dico ꝙ aliũ. Si
militer deus genuit aut deũ aut nõ deũ:dico ꝙ deũ:⁊ sic al=
terũ ꝯ̃dictorioꝝ verificaꝛ de deo ,Si ꝓ vnũ illoꝝ determi

netur p alterū alteri⁹ cōtractionis: tūc nō verificatur. Exē plum prime contradictionis. aliū nō alium. Exemplū secū de. deum non deū. Si modo alius determinet per deū vel non deū vel ecōtra: ita q deus determinet per aliū vel non aliū nō cōtradicūt. Exemplū primi. deus genuit. & aliū vel non aliū. & vel aliū deū: vel aliū nō deū. Exemplū secundi. deus genuit. & deū vel nō deū. & genuit aliū deū vel alium nō deū. Dico: q nec hoc nec illd. et hoc si aliū deū vel alium non deū accipiant in sensu cōposito: q sensus est q genuit vel aliud in deitate: vel aliā psonā nō deū. Ista bn̄ ɔdicūt: aut genuit aliū deū: aut nō genuit aliū deū. Et secūda est vera: et est ɔtradictio in cōplexis. Si vero accipiant in sensu diuiso: tūc ɔdicūt: et est sensus: aut genuit aliū deū. i. genuit aliā personā q est deus: aut aliū nō deū. i. genuit aliam personā que nō est deus. Et prima ɔpositio est vera: et secunda falsa. ¶ Et quod dicit ibi. De diuisis ad ɔiuncta. rc. Sic intelligit q nō sequit ex diuisis oībus cōiunctim: q diuisim ista sunt vera. deus genuit alium. deus genuit deum. Et tamen non sequitur coniunctim. ergo genuit aliū deū.

Quarto et vltimo arguit sic. Deus generat aliū habentē deitatē. & aliū deū. ¶ Rn̄det et rn̄sio stat in hoc. Nā qn̄ ly alius: stat absolute substantiuatur: vt hic deus genuit aliū habentē deitatē: ly deus stat pro psona. Et cū dr̄. & aliū deum: ly alius stat adiectiue: et substantiuū est deus: et ponit suū significatū. s. ipsam alietatem circa deitatē: et sic est fallacia figure dictiōis: vt p3 hic. Est et fallacia ɔsītis a negatiōe antecedētis ad negationē ɔsītis. nā alius icludit negationē. Exemplū. Fran. est alius a Johānē: et Johānes est hō. & est alius ab hoie: q seqtur. Frā. nō est Johānes. et Johānes est hō. & Fran. nō est hō. similiter hic. deus pr̄ genuit aliū habentē deitatē. s. filiū: et fili⁹ est deus: et pater est alius a filio. & ali⁹ a deo: q ex primo sequitur q pater non est filius. ergo pater non est deus: quod sequit ex secūdo. Ad Dam. c. 5. deus ē diuinā hn̄s naturā et hō humanā. Dicit doc. q descriptio Dam̄. est tn̄ q̄dam explicatio nois. nō aūt expressio per se significati. i. h qd dico hn̄s deitatē. nō iportat suppositū hn̄s deitatem de principali significato: q ɔcretū: q̄le est hoc: hn̄s deitatem significat formā que iest supposito: et nō significat suppm̄: s3 tn̄ ɔnotat: sicut albū significat albedinē: ɔnotādo sbm̄: siue cōcernēdo suppositū. albū eni iportat hoc q hn̄s albedinē. vt cū dico Fran. albus. i. Frācīscus hn̄s albedinē. tn̄ ɔcretū et abstractū idē significāt: l3 modus significandi sit alius. i. q albū significat eandē albedinē: sed diuersimode: q cum significat eam in ɔcreto significat ipam vt inherentē: vt cum dico habēs albedinē: et cū significat in abstracto significat eā vt nullo mō inherētē: nec vt sic natā denoiare suppm̄: vt albedo in se ɔsiderata: que vt sic est tn̄ nata p̄dicari de inferiorib⁹: vt de hac albedine: et illa: et nō de subiecto: cū ista sit falsa. a. est albedo pōt bene fieri maior abstractio: vt dicendo albedineitas: de qua. J. d. 5. q. 1. Et loqtur hic doc. tn̄ de ɔcretis ɔcretiōe ad sbm̄: z nō de ɔcretis ɔcretiōe ad suppositū. Ad ɔpositū applicādo duo q in hmōi ethymologus et descriptionib⁹ nō o3 q qcq̄d pōt vere cōiungi cū descriptionib⁹: et descriptis. Descriptio hui⁹. deus est hn̄s deitatem. ly de⁹ est descriptū: ly habēs deitatē est descriptio: et nota q ly de⁹ vt explicat per habēs deitatē nō supponit p deo absolute nō cōcernēdo aliqd suppositū diuinū: q hec ē falsa. de⁹ vt deus est habens deitatē: sed suppositū de quo dicit de⁹ est habēs deitatē. aliqd & vere ɔiungit cū ista descriptiōe. s. habēs deitatē: qd vere nō pōt ɔiungi cū descripto. s. deo. p3 q ly alius ɔiungit vere cū ista descriptiōe habens deitatē: q ista est vera. deus genuit aliū habentē deitatē: q genuit filiū habentē eandē deitatē: qui est ali⁹ a patre: et tn̄ ly alius non potest vere ɔiungi cū hoc descripto. s. deus: q ista est falsa. alius de⁹: z sil'r ista. deus genuit aliū deū. et iō nō seqtur. de⁹ genuit aliū habētē deitatem. & genuit aliū deū. Sicut ēt hic nō seqtur sciēs. i. habens sciam. Frācīscus est hn̄s duas scias. & Fran. est duo sciēs: ly duo bene coniungitur cum hac descriptione. i. est habens scientiam: et tamen non recte coniungitur cum descripto: vt p3.

¶ Questio secunda.

Secūdo querit. Utrū ista propositio sit vera. deus est pater et filius et spūssanctus. Titulus. q. clarus est.

Respōdeo q ɔpositio est vera. Rn̄det doc. et primo declarat qd sit propositio affirmatiua vera: dicēs q illa ɔpositio affirmatiua est vera: qn̄ termin⁹ subiect⁹ qd p̄mo significat hoc primo ponit in ɔpositione. et quando predicatum est in subiecto semp eni in propōne affirmatiua vera intelligit p̄dicatum eē idē sbō: saltē aliq̄ identitate vel eētiali vel formali vel reali: vel saltē sic intelligit eē idē: qn̄ p̄dicatū sic ɔuenit sbō q supponit p eo: vel q habeat aliq̄ identitatē: saltem vnionis vere in rōne q̄ p̄dicatur. Secūdo declarat quō ista ɔpositio: de⁹ est pr̄: rc. sit vera: q termin⁹ subiect⁹. s. deus: qd p̄mo significat h p̄mo ponit in orone: significat ei deitatem: et sic illud significatū p̄mo ponit in orone: et addit p̄dicatū: cui⁹ significatū est vere idē significato subiecti: q tres persone sunt real'r et eētial'r idē deitati. deitas eni ē cōis tribus psonis per verā identitatē realē et eētialē. ¶ Ibi. Uerū est tn̄ q in ei⁹ ɔuersa. Licet hec lr̄a ponat extra tex. doc. tn̄ ve3 est q ista predicatio. pr̄ est deus: est formalior. et magis per se q̄ ista. de⁹ est pater: sicut ē ista est for̄alior hō est aial: q̄ ista aial est hō. ¶ Sed nunqd eadem est veritas illi⁹ deus est pr̄ et fili⁹ et spūsscūs: et hui⁹ deitas ē pr̄ rc. Dicit q l3 in re sit eadē veritas ɔpter verā identitatem realē: tn̄ logice loquēdo vna p̄dicatio multū differt ab alia Nā cum dico de⁹ est pr̄. rc. hec est predicatio for̄alis. Cū ṽo dico deitas est pr̄. est p̄dicatio per identitatē siue idēptica: de qua. J. patebit. d. 5. q. 1. Jn re tn̄ est eadē: q de⁹ et deitas tn̄ noie: vel tn̄ rōne differūt. vt s̄. patuit. d. 2. pte. 2. q. 1. z. J. patebit. d. 8. q. pe. ¶ Et nota p intelligētia hui⁹ lr̄e: q in p̄dicatiōe formali semp p̄dicatū ɔuenit formal'r subiecto. i. q qn̄ predicatū ɔuenit subiecto per quandā inhesionē. siue per modū forme iformātis: siue inherētis: et hoc vel eētialiter: vel denoiatiue. Eētial'r. vt hō est aial. Denoiatiue. vt hō est albus: semp ei ɔcretū: siue substātiale: siue accñtale: vt sit natū ē p̄dicari formal'r: vt. J. declarabo. d. seq. Predicari vero idēptice nihil aliud est nisi predicatū esse real'r idē cū suo subiecto et nō per modū forme: siue inhesionis: z maxime ɔpter infinitatē vtriusq̄ extremi: vel saltē alteri⁹: q qn̄ vnū extremū est formal'r infinitū ɔpter sui infinitatē et simplicitatē idēptificat sibi real'r oē quod ɔuenit illi. Si ergo predicatū nō est natū predicari formal'r. s. per inherentiā saltē in modū predicādi: si predicat de infinito intensiue predicat tn̄ per idēptitatē siue idēptifice. sicut hec deitas est pater et filius. rc. est tn̄ predicatio idēptica: et sic p3 lr̄a Predicatio formalis et idēptica

¶ Ibi. Sed pro quo supponit deus intelligendo istam esse verā quasi predicatione formali? ¶ Rn̄det doc. per aliqua dicta. Primū: q vnicuiq̄ quo: corrn̄det ɔpriū quod vel qd: et hoc adequate: lic3 alicui quo possint corrn̄dere plura qd: nō tn̄ adequate: p3 q hūanitas est quo respectu cuiuscūq̄ suppositi hois. De enim sunt vere. hic hō est hūanitate hic hō. z similiter ille hō est humanitate hō. Sed ɔpriū adeq̄tum qd humanitatis in cōmuni est hō in cōi. et ɔpriū adequatū qd huius humanitatis est hic hō: sicut ergo deitas est de se hec: ideo ɔpriū z adequatū qd est hic deus. Et sic hic deus est hac deitate de⁹. Et in hoc q dico hic de⁹ nō intelligo aliqd incōmunicabile. imo simpl'r est cōmunicabile tribus suppositis. ɔpriū ergo z adequatū qd deitatis est hic de⁹: nō includendo aliquē cōceptū psone. Et vt sic. ista est vera. deus est pater filius z spiritussanct⁹ vt nullū simpliciter cōcernit suppositū. Et addit doc. q forte ista est vera. deus creat: accipendo ly deū vt est adequatū qd deitatis: z vt nō includit cōceptū alicuius incōmunicabilis. Et qd dicit hic de colore cū dr̄. hic color disgregat: q ly color supponit p primo significato suo: puta p hoc colore exñte nō aūt pro colore exñte in supficie: quia vr̄ dicere: q si hic color esset separat⁹ a superficie. adhuc hoc p̄dicatū qd est disgregare cōueniret sibi: ita q posset vere disgregare. hoc nō debet sic absolute intelligi. nam si color p pote vel ipossibile esset separat⁹ ab oī supficie nō posset imutare sensum: vt expresse patet a doc. in. 4. d. 12. q. 2. Dico &: q si color esset separatus a q̄titate adhuc esset vere imitatiu⁹ sens⁹: nō tn̄ pō ɔpinq̄: q vt sic actu nō pōt imutare: s3 bn̄ pō remota: q rō formalis imutandi nō est a quātitate: sed ab ipo colore singulari exñte: nō est tn̄ imutatiu⁹ actu nisi vt exñs i debita q̄titate. reqrit ergo q̄titas nō vt aliqd ptinēs ad rōnē imutādi sensu3: s3 tn̄ dispositio reqsita. vide doc. i. 4. vbi. s. quō color nō imutat sensum.

Sed posset dubitari. An hic de⁹ vt nō includit ɔceptū alicuius icōicabilis possit gñare filium: sicut cōceditur ipsum posse creare z gubernare z ɔseruare mundū? ¶ Dico q nō: z rō q inter generās et genitū semper est realis distinctio. Si & hic de⁹ vt nō includit ɔceptum psone posset gñare deū: tūc hic de⁹ generās real'r di- Dubitatio

stingueretur a deo genito: ⁊ cũ hic de⁹ vt sic tm̃ dicat deitatē. seq̄retur ꝙ deitas realr̃ distingueretur a seipsa. Et iõ necesse est hunc deũ supponere pro aliquo supposito cũ dicim⁹. hic deus generat: sed nõ est simile qñ dicim⁹: ꝙ hic deus (vt non supponit ꝓ aliquo supposito) creat mundũ: q: vt sic icludit oīa necessaria ad creationē. est eni ens infinitũ actualissime existēs per se: lꝫ nõ sit incõicabile. nõ eni actio de necessitate ꝑsupponit suppositũ: vt s̄. declaraui. Et addit doc. ꝙ rõ

actio de necessitate nõ ꝑsupponit suppositum — incõicabilitatis nõ est rõ agēdi siue creandi. Sed hec rõ nõ videtur sufficere: q: diceretur ꝙ et si nõ sit rõ formalis agēdi: ē tamē ꝯditio agētis necessario req̄sita ad agēdũ: sicut ēt ipse dicit: ꝙ singularitas nõ est rõ formalis agēdi: sed tm̃ ꝯditio agētis: vt s̄. patuit. d. 3. q. 6. Dico ꝙ nõ est simile de ratione

Obiectio solutio — suppositi et rõne singularitatis: q: singularitas est cõditio simplr̃ necessaria respectu actiõis: q: nã nũq̄ põt eē rõ formalis agēdi nisi realr̃ existat in aliq̄ singulari: vt exposui. s̄. d. 3. q. 6. non est aũt simplr̃ necesse ad hoc vt sit rõ formalis agēdi et ꝓpinqua ꝙ actu existat in aliquo supposito. nã calor separat⁹ a substãtia eēt vere rõ formalis calefaciēdi et

Obiectio — ꝓxima ēt: tñ nõ icludit rõnē suppositi. Si dicatur. si rõ suppositi ñ eēt simplr̃ necīa ad actionē. g̃ deitas vl̃ memoria fecũda: vt nõ includit rõnē suppositi poterit eē rõ formalis generandi filiũ et ꝓpinqua.

solutio — Dico p̄mo: ꝙ rõ suppositi est necīa non simplr̃ ꝓpter gñationē: sꝫ ꝓpter distinctionē realē ꝓducētis et ꝓducti: q: eni gñatio req̄rit extrema realr̃ distincta. ideo in diuinis necesse ē ponere rõnē suppositi respectu generãtis: et si gñatio ꝑ possibile vel impoīe posset eē i diuinis sine reali distinctiõe generãtis et geniti: nõ eēt incõueniēs dicere memoriã fecũdã eē simplr̃ rõnē formalē generãdi ꝓximã et optime dispositã: vt pꝫ ex dictis. Doc. j. d. 7. ⁊ i q̄li. q. 3. Et vide expositionē quã. s̄. feci. d. 1. ¶ Ad primũ argumentũ in oppm̃. Argumentũ stat in hoc: q: si ista est vera. deus est pr̃ fili⁹ et spũssanct⁹. g̃ duo ꝯdictoria erũt vera respectu eiusdē. cũ g̃ ista sit vera. nullus de⁹ est pr̃ fili⁹ et spiritussanct⁹: q̄ est ꝯdictoria huic. de⁹ est pr̃ ⁊ fili⁹. ⁊c. Et ꝙ ista sit vera. nullus de⁹ est pr̃ fili⁹. ⁊c. pꝫ. q: oēs eius singulares sunt vere. hec eni est vera. pr̃ nõ est fili⁹ nec spũssanct⁹: ⁊ tm̃ pater est de⁹. ¶ Rñdetur ꝙ ista. nullus de⁹ est pr̃. ⁊c. nõ est cõtradictoria huic. de⁹ est pr̃. ⁊c. si ꝑcise fiat distributio ꝓ ꝑsonis: q: tũc nõ negatur qd̃ p̄mo affirmatur i affirmatiua. nã i affirmatiua affirmatur tres ꝑsonas dici tm̃ de deo: vt ly de⁹ non includit aliq̄ rõnē incõicabilitatis: siue vt tm̃ supponit pro deo precise et nõ pro aliquo supposito: sꝫ in ista qñ dr̃. null⁹ deus est pr̃. ⁊c. accipitur ly de⁹ vt supponit ꝓ suppositis. Si vero acciperetur de⁹ vt nõ includit aliqd̃ suppositũ. hec est falsa. nullus de⁹ est pr̃ fili⁹ ⁊ spũssanct⁹. ¶ Scd̃a rõ cũ sua rñsione clara est in littera: licet respõsio sit extra textum doc.

¶ Distinctionis quinte. Questio prima.

Veritur circa quintã. d. Utrum essentia diuia generet vel generetur.

Opi. abbatis ioachim — **In ista**. q. errauit Abbas Joachim: vt hr̃ extra de sum̃a tri. et fi. ca. c. damnam⁹. Dixit eni magistrũ Petrũ eē hereticũ: q: dixit rem eē in diuinis q̄ nec ꝓducit nec producitur: et sic q̄tuor res erũt i diuinis. s. res generans: res genita: res spirata: et res nec generans: nec genita: nec spirata. Et addit ꝙ in diuinis nulla res est que dicatur pr̃ fili⁹ et spũssanct⁹: sed oēs ꝑsone dicuntur vna res: sicut multi fideles dicũtur vna eccl̃ia ꝑꝑ vnã fidē ⁊ charitatē: ⁊ sic nõ erũt vna res vnitate nãe. ¶ Istud scd̃m in

Phãc opi. — opi. Joachim est hereticũ. s. ꝙ pr̃ fili⁹ et spũssanct⁹ nõ sunt vna res vnitate nãe: hoc est dictu: ꝙ non includunt realr̃ et essentialr̃ vnam et eandē rē: et ꝓbat ꝙ tres ꝑsone sint simpliciter vna res: et accipit ibi rem ꝓ re: q̄ dr̃ eētia siue nã dans verũ esse eētiale et ꝑfectissimũ esse ꝑfectionale: ⁊ nõ accipit rē ꝓ aliquo incõicabili: q: hoc mõ tres ꝑsone nõ sũt vna res sed tres res. i. tria incõicabilia siue tria supposita. Et ꝙ sint vna res essentialiter: patet: q: pater generando filiũ cõicauit eandē essentiam filio. ⁊ pr̃ ⁊ fili⁹ spirãdo spiritumsanctum eãdem essentiam cõicauerũt spũisancto: et sic

ex̃ de sũma tri. vbi. s̄. — sunt vna res. Quod autē arguit de euangelio: pꝫ littera.

Quantũ aũt ad p̄mũ art. i quo Joachi dicit magistrũ Petrũ eē hereticũ ꝯdicit sibi papa. Nos ãt sacro approbãte ꝯcilio credimus et ꝯfitemur cũ Petro. s. ꝙ vna summa res est eētia: q̄ nec generat nec gñatur: ⁊ tñ non

seq̄tur q̄ternitas: q: ille tres res pr̃ fili⁹ ⁊ spũssanctus sunt vna res: et q̄ternitas nõ posset eē: nisi esset quartum ab eis — Vide etiã
realiter distinctũ. ¶ Pro ista igitur opi. magistri. adducitur talis rõ. Q: oē generãs realr̃ distinguitur a genito: vt pꝫ i primo de trinitate. eētia nõ distinguitur realr̃ ab aliquo in diuinis: q: ꝑꝑ sui simplicitatē ⁊ infinitatē idētificat sibi realiter quicq̄d dr̃ de eētia. Cũ g̃ nõ põt hr̃e aliqd̃ realr̃ distinctũ: pꝫ ꝙ ipsa nullo mõ generat. — Alex. de ales pria pte q. 45. ad a3 lib. i. d. 33. q. 4. ⁊. alios.

Ad hoc adducũtur rões magistri in lr̃a: q: si eētia referretur ad se distingueretur a se. i. ꝙ si eētia eēt generãs et genita: tũc eētia vt generãs realiter referretur ad eētiã vt genitã. Sed oē qd̃ realiter refertur ad aliq̄d: realiter distinguitur ab illo. ¶ Hic tñ vr̃ difficultas: q: nõ seq̄tur. a. realr̃ refertur ad. b. g̃. a. realr̃ distinguitur a. b. Nã doc. expsse. s̄. d. 2. pte. 2. q. 3. dt ꝙ eadē volũtas realiter refertur ad seipsam: pꝫ q: mouet seipam. mõ mouentis ad mobile est relatio realis: et tm̃ nõ distinguitur realiter. Hoc idē vult. d. 3. q. 7. ꝙ idē in actu virtuali et in põ formali agit in seipm̃ actione reali: mõ agētis ad passum est relatio realis: et tm̃ nõ distinguitur realiter a seipo: cũ idē sit agēs et passũ. Hoc idē. j. d. 26. ⁊ i. 2. d. 2. q. 10. vbi q̄rit. an angelus possit mouere se. Ibi expresse vult ꝙ aliqd̃ idē possit se mouere motu reali. Et similr̃ hoc idē vult in. d. 25. 2. Et sic nõ videtur seq̄. a. realiter refertur ad. b. g̃. a. distinguitur realr̃ a. b. — difficultas.

¶ Dico: ꝙ lꝫ in locis ꝑallegatis nõ sequatur distinctio realis: cũ nõ sit ibi relatio originis. s. agētis ad passuꝫ: siue mouentis ad mobile. est tñ ibi relatio realis respectu alicuius tertii vere ꝓducti nati recipi in eodē agēte. Et iõ qñ idem ꝓducit aliq̄d in seipso lꝫ realr̃ distinguatur a ꝓducto: non tñ realiter distinguitur a seipso vt receptiuo talis ꝓducti: et de hoc vide expositionē quã feci. d. 25. q. vnica. 2. doc. Sꝫ i proposito. si eētia generaret: tunc includeret relationem originis terminatã ad genitũ in se. illud autē genitũ non posset esse nisi essentia: quia qua rõne dr̃ generãs eadē rõne diceretur genita: et sic includeret relationē originis ad seipsam: sed relatio originis de necessitate est inter extrema realiter distincta. videlicet originantis et originati. — solutio

¶ Tertia rõ est: quia pater est formaliter eo quo gñat. i. ꝙ est formaliter eo qd̃ per gñationē cõicat genito. Ista ratio supponit vnũ. s. ꝙ eadē essentia sit in tribus ꝑsonis formaliter: ⁊ ꝙ essentia est id quo pater vere est: supple essentialiter ⁊ quiditatiue: non aũt id quo pater est pater: vt pꝫ per Aug. q: pater paternitate est pater formaliter: ⁊ pr̃ est supple ens quiditatiue ipsa essentia. Scd̃o supponit ꝙ genitũ nõ est id quo gñans est quiditatiue: siue essentialr̃ tale ens pꝫ q: tunc genitũ esset de rõne formali generãtis sequitur ergo per hanc rationē ꝙ pater nõ generat essentiam: q: si essentia esset genita: tunc essentia nõ esset id quo pr̃ esset tale ens quiditatiue siue essentialiter: q: suum esse essentiale realiter distingueretur a patre: ⁊ hoc est qd̃ intelligit per hanc rõnem. ¶ Adducitur etiã alia rõ: q: in creaturis forma nõ gñat nec gñatur: q: gñatio ꝑ se terminatur ad cõpositũ: vt pꝫ. 7. met. t. c. 22. sed clari⁹. t. c. 26. 27. ⁊. 32. forma autē nõ dr̃ ꝑ se gñari. Ait. eni sic Arist. t. c. 22. Oia q̄ sunt a nã aut artificio hñt mãm: qdlꝫ eni hꝫ põm ad esse ⁊ nõ esse: et hoc in quolibet est mã: et qd̃ hꝫ nãm. ⁊ est gñatũ hñs nãm vt dom⁹: animal: ⁊ illud ꝑ quod est illa natura est illud qd̃ dicitur per formã aut simile forme: et est in alio. hõ eni gñatur: illa eni q̄ sunt per nãm sm̃ hoc gñantur. Et ibi vide expositionem Cõmē. vbi expresse patet: ꝙ solum compositum per se gñatur. Forma autem que habet esse in composito non generatur. ⁊ qũo hoc intelligatur / vide doc. in. 2. di. 17. ⁊ que ibi ꝓlixe notaui. cũ g̃ essentia diuina se habeat q̄si forma in persona. g̃ ipsa nec gñat nec gñatur. Dicit doc. ꝙ hoc minus valet in nã diuina q̄ in creaturis: q: in creaturis forma nõ dicitur per se gñari: q: quod per se generatur ē actu existēs et per se exñs: ⁊ sic sola substãtia per se gñatur: vt hõ et asinus. Cetera enim gñabilia magis dicuntur actiões: vt patet per Ari. 2. Meta. t. c. 22. et ibi Cõmen. sic ait. Gñabilia autem alia q̄ sunt in substãtiis magis dñr acta q̄ generata. Hec ille. Actũ aũt proprie respicit passium in quo recipitur Cum ergo forma in creaturis non sit per se ens exñs: iõ nõ gñatur sed essentia diuina ē perfectissime ens et actualissimũ: et perfectissimũ per se exñs: etiã si per ipossibile nulla persona esset: adhuc esset perfectissime per se exñs summa exñtia ⁊ actualitate: imo vt sic preintelligitur oī ꝓprietate hypostatica: vt pꝫ a doc. i plurib⁹ locis i isto. 1. d. 1. ⁊. 2. et. 7. et 28. et alibi sepe. g̃ vr̃ ꝙ ista rõ non sic concludat de essentia diuina: sicut concludit de forma in creaturis.

¶ Ibi. Tamē ꝯfirmatur rõ sic: q: operatio q̄ est necīo distincti

operantis non põt esse eius qḋ hic est vt forma : quia ipa est per se indistincta in trib⁹:talis aũt opatio est psonalis: que est gñare. Nõ stat in hoc.gñare est opatio alicui⁹ generantis realiter distincti a genito.ğ nõ est opatio eẽntie diuine vt hec eẽntia:siue vt hec forma:qꝛ ipsa vt sic est simpliciter idẽ realiter et eẽntialr̃ trib⁹ psonis:et si talis gñatio esset ppꝛie operatio eẽntie vt hec de necessitate distingueretur realiter a psona genita:qḋ est falsum. ¶ Nota tñ ꝙ alíud est dicere gñare esse operationẽ alicuius vt principij formalis pductiui:et esse operationẽ alicui⁹ vt pducentis. Primo mõ nõ est alicuius vt realiter distincti a producto. memoria eni fecũda in diuinis est principiũ quo formale productiuũ notitie genite:vt.s̃.patuit.d.2.pte.2.ğ gñatio est operatio memorie fecũde vt principii quo formalis productiui:et ꝯstat ꝙ ipsa nõ distinguitur realiter a pducto. Secũdo mõ de necessitate ẽ alicui⁹ vt realiter distincti:vt ptꝫ: qꝛ psona pr̃is est principiũ qḋ pducens:et realiter distinguif a pducto. Et quõ gñare dicaf opatio alicui⁹ suppositi realiter distincti ẽ difficile saluare:sustinẽdo ꝙ p̊mũ suppositũ in diuinis ꝯstituaf i esse p relationẽ ad filiũ:vt ptꝫ.ĩ.d.23. Et tñ talis gñatio nõ p̃su pponit aliq̃mõ suppm̃ generãs:cũ ꝯstituaf in eẽ suppositali p hmõi gñationẽ actiuã Et iõ hoc tãgit bonã difficultatẽ quã aliq̃liter.s̃.d.1.ptractaui:sed magis clare.ĩ.d.7.deo duce pertractabif vbi erit materia specialis. Doc.tamẽ in quoli.q.4. Hanc materiã respondendo ad principalia argumenta subtilissime et acutissime pertractat:quam bene nota.

Nota hanc differentiã in littera

Hec quantũ ad realitatem hui⁹.q.dicta sint: sed loquẽdo de logica:cã quare non põt hec esse vera.eẽntia generat vt eẽntia supponit ibi pro psona sicut ista est vera.de⁹ generat:qꝛ de⁹ supponit p pr̃e : et tñ deus nõ distinguif a se:nec de⁹ est formalr̃ is qui gñatur:lꝫ de⁹ generet deũ. ¶ Rñsio. In ista lr̃a doc. nota multa singularia dicta. Primũ:qñ sbm̃ ẽ abstractũ vltimata abstractiõe:et predicatũ ex rõne sua nõ põt predicare nisi formaliter nõ põt ppõ eẽ vera nisi p se p̊mo mõ. ¶ Pro intelligẽtia huius est intelligẽdũ:ꝙ hic doc. loquif de abstracto vltimata abstractiõe p̊me intẽtionalr̃. Sicut dicim⁹ ꝙ hũanitas ẽ vltimate abstracta:et nõ pro rõne fabricata ab itellectu:sicut dicim⁹ ꝙ rõ bonitatis non est rõ deitatis:nec eꝯ: lꝫ deitas q̃ est vltimate abstractũ ꝓe dicaf bonitas. ¶ Secundũ.aliq̃ sunt p̃dicata q̃ de sua rõne tñ sunt nata predicari formalr̃ sicut oĩa adiectiua adiectiue sumpta:qꝛ oĩa talia predicanf de subiecto p modũ forme inherẽtis:sicut generare:generãs:spirare:spirãs:sapiẽs:bon⁹:ꝛ hmõi. Et dicunf ista tñ predicari formalr̃ per modũ predicãdi: q̃ mod⁹ est suo mõ inherẽtie p̃dicati ad sbm̃ p modũ forme. ¶ Tertium.vltimate abstractũ vt sic tñ icludit in p̃dicatiõe formali illa p̃dicata p̊mi modi dicẽdi p se:et sic ꝯcedim⁹ ꝙ deitas est substãtia est ens:q̃ vt sic predicãtur:tantũ sunt nata predicari formalr̃. Si vero p̃dicatũ nõ est de q̃dditate illi⁹: et natũ sit tñ p̃dicari formalr̃:nũq̈ꝫ poterit p̃dicari de sic vltimate abstractis:qꝛ vltimate abstracta vt hmõi nõ pñt terminare dcpẽdẽtiã alicui⁹ forme p modũ informãtis vel inherẽtis. ¶ Et ex his pꝫ ista ppõ:ꝙ de vltimate abstractis nullũ predicatũ:qḋ tñ natũ est predicari formalr̃ põt verificari nisi sit natũ p̃dicari in p̊mo mõ dicẽdi p se. ¶ Scḋm dictũ est:ꝙ relatio ꝯcretiue sumpta tñ nata ẽ p̃dicari formalr̃ de fundamẽto:ꝛ si fundamẽtũ eẽt vltimate abstractũ nõ poterit p̃dicari ḋ illo nisi i p̊mo mõ dicẽdi p se Sꝫ eẽntia diuina est vltimate abstracta:et nõ includit in suo ꝯceptu relationẽ.ğ nulla relatio põt p̃dicari formalr̃ de eẽntia diuina:et ꝙ non includat pbat p Aug.7.de tri.quã auctẽ.s̃. exposui.d.1.q.2. ¶ Tertiũ dictũ est:ꝙ i substãtis siue simplicib⁹ siue ꝯpositis vltima abstractio ẽ abstrahere substãtiã a supposit̃. Pro itelligẽtia hui⁹ nota ꝙ abstrahere substãtiã a supposito ppꝛe:ẽ sic ꝯsiderare ipam vt non sit apta nata p̃dicari de supposito a q̊ abstrahif. Exemplũ in nã humana:q̃ duplr̃ põt ꝯsiderari. Unomõ vt ẽ apta nata p̃dicari de supposito:ꝛ sic hꝫ rõnẽ ꝯcreti:ꝛ tũc accipif p hoie:qꝛ h̃ est vera.hic hõ est hõ. Aliomõ põt ꝯsiderari in se precise vt nõ ꝯcernit suppm̃ ppꝛe nãe:qḋ tũc ẽ:ꝯsiderãdo ipam vt nullo mõ aptã verificari de supposito sicut hũanitas. hec ẽ eni falsa de rigore sermonis.hic hõ ẽ hũanitas. Si dicaf. Non hec est vera.hec hũanitas est hũanitas. Dico ꝙ sic.ğ vt abstracta verificaf de supposito ppꝛie nãe. Dico ꝙ verificari siue ꝯcernere suppm̃ ppꝛe nãe ẽ ipꝫ ꝯcernere p modũ forme inherẽtis qñ formalr̃ p̃dicaf:qḋ tũc est qñ accipif ꝯcretiue: nec hec hũanitas dr̃ ppꝛiũ suppm̃ nãe:sꝫ bñ hic hõ. Et nota ꝙ iste abstractiões nõ fiũt i re:sed tñ p intellectũ:ptꝫ qꝛ in re idẽ ẽ penit⁹ hõ et hũanitas. Addit doc. in ista lr̃a ꝙ in substãtiis ppꝛie tñ ẽ vna abstractio:q̃ est nãe ad supposita propria mõ p̃expositio. nã eni hũana cũ nõ sit apta nata p̃dicari nisi de supposito ppꝛio:iõ tñ ꝯcernit illḋ. ¶ Si dicaf. ꝙ ẽt põt p̃dicari de supposito alteri⁹ nãe : vt pꝫ de facto de nã hũana assumpta a ꝟbo:et ẽt si assumeref a lapide:quod de⁹ posset facere vt pꝫ a doc.in.3.d.2. adhuc p̃dicaref de lapide:qꝛ hec eẽt vera.lapis est hõ. ¶ Dico p̊mo:ꝙ ꝯcernere suppositũ ẽ ꝯcernere illḋ p modũ forme informãtis vel iherentis:sꝫ nã hũana respectu alteri⁹ suppositi nõ se hr̃et per modũ forme:qꝛ nullũ actũ daret:nec quouis mõ pficeret:vt exposui i.3.d.1.ꝛ.2. ¶ Dico scḋo et magis ad ppositũ:ꝙ tñ ꝯcernit suppm̃ ppꝛe nãe:vel aliud suppositũ supplens vicẽ suppositi ppꝛie nature:et sic ꝟbũ supplet vicẽ ppꝛii suppositi nãe hũane:vt pꝫ a doc.in.3.d.1.ꝛ i q̃li.q.19. Addit ẽt ꝙ qñ i eadẽ substãtia sit plures pfectiões realr̃ idẽ:tũc pñt fieri due abstractiões:vt qñ vna pfectio ꝯcernit suppm̃ ppꝛie nãe:et ꝯcernit suppm̃ alteri⁹ nãe. Exemplũ. Intellectiuũ ẽ volitiuũ:tũc eni volitiuũ p̃dicaf de itellectiuo:ꝛ vt sic ꝯcernit aliqḋ suppositũ itellectiui:ꝯcernit ẽt suppositũ ppꝛ̃ii. Sicut volũtas ꝯcernit hãc volũtatẽ vt suppositũ ppꝛiũ:qꝛ hec est vera.hec volũtas ẽ volũtas. p̊ma abstractio fit ab itellectiuo qñ volitiuũ sic ꝯsideraf vt nõ possit p̃dicari de itellectiuo:vt ꝯsiderãdo volũtatẽ in se:tũc hec ẽ falsa. itellectiuũ ẽ volũtas. Scḋa abstractio fit:qñ ꝯsideraf volũtas vt nõ possit p̃dicari de hac volũtate: q̃ est suppositũ proprie nãe:vt accipiẽdo sic p q̃dditate volũtatis:et tũc hec ẽ falsa.hec volũtas ẽ q̃dditas volũtatis. Et nota ꝙ nõ accipif hic suppm̃ simplr̃ p incõmunicabili:de quo.s̃.dictũ est:sꝫ accipif suppositũ ppꝛe nãe p oĩ eo qḋ p̃t recipe p̃dicationẽ nature i q̃d: et sic hec albedo dr̃ suppositũ albedinis. suppositũ vero alteri⁹ nature accipif p oĩ eo qḋ p̃t recipe p̃dicationẽ denoiatiue: vt ly denoiatiue distinguif ꝯ p̃dicationẽ eẽntialẽ:ꝛ sic paries dr̃ suppositũ albedis qñ p̃dicaf de illo: vt cũ dicim⁹ paries ẽ albus. ¶ Scḋꝫ dictũ ẽ ibi. Sꝫ in accñtib⁹ q̈to plura pñt ꝯcernere tãto plures pñt fieri abstractiones. ¶ In ista lr̃a sunt duo ꝯsiderãda. Primũ:ꝙ in accñtib⁹ absolutis pñt fieri saltẽ due abstractiões. Una a supposito alteri⁹ nature:ꝛ alia a supposito ppꝛie nature:qꝛ saltẽ ista duo pñt cõcernere. Prima fit a supposito alteri⁹ nature:qḋ fit ꝯsiderãdo accñs vt nõ possit p̃dicari de supposito alterius nature: vt cũ ꝯsidero albedinẽ in se.nã hec est falsa.paries est albedo. Scḋa fit considerãdo naturaꝫ albedinis vt non sit apta nata predicari de supposito proprio:puta de hac albedine:vt considerando quidditatẽ albedinis in se : siue albedineitatem:et tunc hec est falsa.hec albedo est albedineitas: vel quidditas albedinis. Secundum est : ꝙ in accidentibus respectiuis:aliquando possunt fieri tres abstractiones et plures si plura ꝯcernũt. Et exemplũ clarũ est in littera. Infert ğ doc.quid sit vltima abstractio:qꝛ est quidditatis absolutissime sumpte ab oĩ eo qḋ est quocũq̈ꝫ mõ ex rõnẽ q̃ditatis:vt humanitas inquãtũ humanitas tñ includit illa q̃ sunt de sua rõne formali et quiditatiua:vt exposui i.2.d.3. Et ex his infero ꝙ ista de rigore sermonis est falsa.hũanitas est aialitas:qꝛ aialitas vt aialitas de nullo formaliter põt p̃dicari.forte tñ ista est vera.hũanitas ẽ aial:qꝛ aial cõsideraf sub rõne q̃ est idẽ humanitati. Ista tñ hũanitas est entitas:ẽ vera p̃dicatiõe idẽptica:qꝛ entitas ꝛ si nõ sit formaliter infinita:est tñ pmissiue infinita:ꝛ hec erit vera p̃dicatione formali.hũanitas est ens:qꝛ ens in ꝯcreto ꝯsideratũ non ẽ natũ p̃dicari nisi formalr̃:ꝛ forte ex istis posset ista negari.hec hũanitas est hũanitas:qꝛ hũanitas i cõi:ex quo nichil ꝯcernit nõ est nata predicari nisi de seipsa: dicere eñ hũanitatẽ predicari de hac hũanitate formalr̃:ẽ dicere humanitatem vltimate abstractam ꝯcernere aliquid de quo vere p̃dicaf p modũ forme inherẽtis:ꝛ vt sic nõ consideraf vt vltimate abstracta:nec est vera p̃dicatiõe idẽptica:qꝛ humanitas nõ est formalr̃ infinita:nec pmissiue cũ sibi repugnet infinitas. Ex.s̃ dictis etiã infero: ꝙ de rigore sermonis iste ppõnes sunt false. deitas est bona.est sapiẽs.est intelligẽs.est volẽs.est generãs:ꝛ hmõi:qꝛ vt sic vltimate abstracta nõ includit formalit̃ nisi tñ p̃dicata eẽntialia. Nec valet dicere ꝙ sunt vere p̃dicatiõe idẽptica:qꝛ hmõi p̃dicata tñ sunt nata p̃dicari formaliter et adiectiue:ꝛ p moduꝫ forme inherẽtis. Ubi aũt est predicatio idẽptica ꝯsideratur pfecta idẽptitas p̃dicati ad subm̃:ita ꝙ p̃dicatũ nõ ꝯsideratur vt aliquid inherẽs:sed ꝯsideratur vt eadẽ res cũ subiecto. Sed oẽs iste sunt vere. deitas est p̊initas:est gñatio

adiectiua vt sic tñ nata sunt predicari formaliter

nota de multiplici abstractione

Ista est falsa. Hũanitas ẽ aialitas

ppões tñ idẽptice in diuinis

actiua: ē bōitas: ē itellectio: ē volitio: ē sapiētia: ⁊ hmōi. sunt ei ꝟe tm̄ p̄dicatiōe idēptica: q2 vt sic nō sūt nate p̄dicari formalr̄ de eēntia cū sint vltimate abstracta: nec ꝯcernūt aliq̇d de q̄ vt sic ꝟificari possint: q2 tm̄ pp īfinitatē essentie dīne ꝯsiderāt̄ vt sunt eadē res cū eēntia dīna: erūt ꝟe p idēptitatē: siue p p̄dicationē idēpticā: q̄ p̄dicatio idēptica aliqn̄ fit abstracti de abstracto inq̄tū vtrūq3 ē infinitū: ⁊ sic ista sapiētia ē bonitas: est ꝟa tm̄ p̄dicatiōe idēptica. vtrūq3 ei extremū ē formalr̄ īfinitū: vt. ī. patebit. d. 8. q. pe. Aliqn̄ ē idēptica rōne vni⁹ extremi formalr̄ īfiniti: vt in ista bonitas ē p̄rnitas. vbi ꝟo ꝯsiderāt̄ abstracta vltimata abstractiōe: et vnū nō ē forālr̄ infinitū: nūq3 vnū ꝟificat̄ de altero: nec idēptice: nec formalr̄: vn̄ hec est falsa. p̄rnitas ē filiatio gn̄atio actiua ē gn̄atio passiua: ⁊ hmōi. ¶ Vltimū dictū ī ista lr̄a est: q̄ substātiua p̄nt duplr̄ p̄dicari in dīnis. s. formalr̄ ⁊ per idētitatē. adiectiua ꝟo si p̄dicāt̄ de necessitate forālr̄ p̄dicātur. Exēplū de substātiuis. de⁹ ē p̄r: siue p̄r est de⁹. hec ei est p̄dicatio formalis: sed hec ē idēptica tm̄ p̄r ē deitas. vel eꝯ: accipiēdo semp p̄r substātiue. Aliq̇ ēt dicūt q̄ sapiēs p̄t accipi substātiue: ⁊ tūc ē p̄dicatio formalis. de⁹ ē sapiēs. ⁊ h̄ idēptica. de⁹ ē sapiētia. Credo tn̄ q̄ h̄ nō sit ꝓprie dcm̄: q2 sapiēs significat formā p modū īherētis. Si dicat̄: q̄ erit idē de p̄re ⁊ p̄rnitate. Dico q̄ hoc nō seq̇tur ī dīnis: q2 p̄r vt p̄r est ꝟe substātiuū cū sit qddā ꝯstitutū p se ex eēntia ⁊ p̄rnitate. nō sic in creaturis. Et cūdr̄ q̄. ī. patebit q̄ aliqn̄ accipitur adiectiue. Dico q̄ tūc p̄r nō accipit̄ inq̄tū p̄r: s3 inq̄tū gn̄ans: ⁊ si generare siue generās adiectiue accipiat̄: substantiue vero accipitur generans pro generatione. Sequētia clara sunt ex dictis supra.

Ochā in p̄mo. d. 3. q. 1. Alfon. tol. in p̄mo. d. 5.

Nōnulli arguūt ꝯ multa dicta doc. ⁊ p̄mo ꝯ illā propositionē v3. Qn̄ sbm̄ ē abstractū vltima abstractiōe: ⁊ p̄dicatū ex rōne sua nō ē aptū natū p̄dicari nisi formalr̄ nō p̄ot eē ꝓpō vera nisi sit p se p̄rio. Hāc ꝓpōnē dicit eē falsā3 dando instātias ꝯ eā: q2 ista fm̄ Sco. ē vera essentia diuia cōmunicat̄ filio. Similr̄ ista essentia diuia videtur ab intellectu creato. similr̄ ista fm̄ Sco. in p̄rio distīctiōe. 1. essentia dīna est obm̄ fruibile. Et adducit Ochā rn̄sionē quorūdā: q̄ dicūt q̄ cōicari: videri: ⁊ hmōi dicūt p̄cise relationē rōnis sup eēntiā: ⁊ iō nō ponūt aliq̇d reale in essentia: ⁊ ꝓpter hoc nō sunt p̄dicata distinctiua in essentia. Sed generare ē aliq̇d reale ī eēntia: ⁊ reale p̄dicatū distinctiuū illi⁹ cui cōuenit ab alio: ⁊ iō tale p̄dicatū nō p̄ot p̄dicari de essentia vltimate abstracta. ¶ Cōtra hāc rn̄sionē3 arguit Ochā dicēs. Abstractū vltimata abstractiōe nō magis abstrahit̄ ab ente reali q̄3 ab ente rōnis. g̊ tale abstractū nō magis recipit p̄dicationē entis rōnis q̄3 entis realis. Cōfirmat̄: q2 fm̄ Aui. Sicut eq̇nitas inq̄tū eq̇nitas nō est vna nec p̄les: ita nec ē in effectu nec ī itellectu: nec vl'e: nec p̄ticulare. ¶ p̄. Supposito q̄ cōicari ⁊ videri ab itellectu creato dicāt p̄cise relationē rōnis: tn̄ intelligere: ⁊ velle: esse bonū: ⁊ esse sapientē: ⁊ hmōi: dn̄t aliqd reale sicut ⁊ gn̄are: ⁊ tn̄ iste sunt vere. eēntia diuina intelligit: essentia diuina vult: ē bona: est sapiēs: ⁊ hmōi. ¶ p̄. Hec est ꝟa: essentia dīna creat. essentia dīna distinguit̄ a creatura: ⁊ tn̄ p̄dicata sunt distinctiua: q2 nec io inferunt essentiā diuinā distingui ab aliquo. ¶ p̄. Rō sua nō cōcludit: q2 hui⁹ deberet assignari rō: q̄re tale p̄dicatū reale distinctiuū nō p̄dicat̄ de eēntia: ⁊ assignat rōnē: q2 sbm̄ est abstractū vltimata abstractiōe: ⁊ p̄dicatū n̄ ē natū p̄dicari nisi formalr̄: sed ista causa ē ꝯmunis: siue p̄dicatū: sit distictiuū: siue aliud.

solutio rationum Ocham

Respōdeo ad omnes istas obiectiones premittēdo vnū. s. q̄ multa conceduntur ex vsu loquētium: q̄ tn̄ de rigore sermonis non sunt vera: vt in multis apparet. Et vltra. multa admittuntur propter carentiam exprimendi conceptus: que tn̄ de rigore sermonis non admittuntur. Dico ergo q̄ de vltimate abstracto nichil p̄ot p̄dicari formaliter nisi in primo mō dicendi per se. Et cum dicit. Essentia est cōicabilis: ⁊ hmōi. Dico q̄ de rigore sermonis ista propositio non admittitur. ista enim est vera q̄ deus sub ratione deitatis est communicabilis: siue deus sub ratione deitatis est p̄ncipiū formale cōicādi. nō eni deus vt est adeq̄tū qd: siue concretū deitatis includit rōnem incōicabilis: siue supponit ꝓ aliq̄ persona: vt s̄. expositum est. d. 4. q. 2. Et similiter ista est falsa de rigore sermonis eēntia vr̄: sed hec est vera. deus sub rōne deitatis vr̄: ⁊ breuiter oēs cōsimiles propositiōes de rigore sermonis non admittunt̄. Et iō iudicio meo non op3 recurrere ad entia rationis. s. communicabile ⁊ huiusmodi: q̄ sit ens rationis et per ꝯn̄s p̄dicabile de essentia: q2 ꝯcedo cū Ocham q̄ ista entia rationis repugnant vltimate abstracto sicut et generare. i. q̄ de vltimate abstractis hmōi predicata non verificant̄: sicut nec hoc predicatū generare. ¶ Est tn̄ aliq̄lis dr̄ia inter hmōi predicata: q2 ⁊ si entia rōnis nō verificent̄ de eēntia vltimate abstracta. verficant̄ tn̄ de adequato cōcreto eēntie vt p̄scindit ab oī rōne suppositali: vt p3 de ista de⁹ est cōicabilis. de⁹ vr̄. ⁊c̄. Aliq̄ vero sunt predicata: q̄ nō predicant̄ de essentia vltimate abstracta: nec de deo vt prescindit a suppositis: siue vt nō supponit ꝓ aliquo supposito. Et sic hoc mō hec est falsa. deus generat. deus sp. rat. deus generat̄. q2 generare cū importet realē distinctionē generantis ad genitū tm̄ supposito cōpetit: ⁊ iō si ista cōceditur deus generat vera est ꝓut ly deus supponit ꝓ persona patris. Et sic p3 q̄ hmōi predicata distinctiua nō verificantur de essentia: nec de adeq̄to concreto essentie: qd est deus: vt non supponit pro aliquo supposito.

Obiectio

¶ Si dicat̄: ista est vera. deus creat vt non supponit pro aliquo supposito: vt. s̄. patuit. d. 4. q. 2. Et tamen creare est predicatum distinctiuum.

Solo.

Dico q̄ nulla predicata distinctia ad intra verificant̄ de deo: nisi inquantum supponit pro aliquo supposito: predicata vero distinctiua q̄ importāt respectū ad extra pōssunt verificari de deo vt non supponit pro aliquo supposito

De vltiate abstractis quid nō predicetur.

¶ Ad alias instantias. dico q̄ oēs iste ꝓpōnes de rigore sermonis sunt false. s. essentia intelligit: essentia diligit: essentia est bona ⁊ sapiēs ⁊ hmōi: et q̄ sint false p3. s̄. exponēdo mentem doc. Et si aliquando conceduntur. hoc nō erit de rigore sermonis: sed ex improprio vsu loquentiū. Et sic p3 rn̄sio ad istas instātias: et ad oēs alias q̄ fieri p̄nt: ⁊ hoc loquēdo de abstractis vltimate abstractiōis siue in deo: siue in creaturis. Et sic in creaturis oēs iste negarent̄ de rigore sermonis. equinitas inquantū equinitas distinguitur a deo. equinitas est creata. equinitas est vna ⁊ hmōi. Sed bene iste sunt vere. equus sub ratione eq̇nitatis distinguitur a deo. est creatus. ⁊c̄.

Idē Ochā arguit.

¶ Deinde arguit Ocham vbi supra: improbando aliud dictum doc. videlicet q̄ in substantiis sit tantum abstractio a suppositis ꝓprie nature: dando instantiam: quia hec est vera. fili⁹ dei est homo. et hec ē falsa. filius dei est humanitas. ergo substantia cōcernit aliqd suppositū alterius nature. ¶ Itē hec est vera. hec humanitas ē hūanitas: q̄3uis nō p̄dicet̄ de supposito alteri⁹ nāe. g̊ hūanitas nō est abstractū vltimata abstractiōe. sicut nec albedo a suis singularibus.

Responsio

¶ Dico q̄ ad oīa ista p3 responsio ex his q̄. s̄. exposui mouendo difficultates circa dicta doc. Et breuiter si recte intueant̄ q̄ exposui. s̄. omnes instātie ꝯ doc. possunt solui. Et ex his pat3 rn̄sio ad argumenta Alfon. tol. in p̄mo. d. 5. q. vnica. Et q2 illa argumenta incidunt cum argumentis Ocham: ideo non replico illa.

Ad argumenta ī oppositū. Hic doc. rn̄det ad argumenta p̄ncipalia. Et p̄mo ad illa q̄ sūt realia. Prio ei arguit sic. ꝓbādo q̄ eēntia generet vel generet̄. Q2 p Aug. 7. de tri. ꝯcedit̄ sapiētiā esse natā: ita q̄ sapientia vt est sapientia et ad se est vere nata.

¶ Rn̄det doc. q̄ l3 sapiētia abstrahat̄ a sapiēte qd ē opās: tn̄ adhuc significat potentiam opatiuā vel p̄ncipiū operatiuū. Et iō nō abstrahit̄ summa abstractiōe: q2 pō opatia aliquo mō ꝯcernit aliq̇d. Et ꝓpt̄ talē ꝯcretionē aliq̄lr̄ ꝯcedit̄ q̄ sapia est nata: nullo aūt mō q̄ eēntia sit nata.

Dubitatio

¶ S3 in ista rn̄sione occurrit dubiū: q2 nō videt̄ q̄ ꝓpter h̄ q̄ sapientia est p̄ncipiū opandi debem⁹ ꝯcedere q̄ sit nata: vel q̄ sit gn̄ans cū ista p̄dicata semp iportēt distinctionē realem et si hoc absolute cōcederet: h̄ret cōcedere q̄ memoria fecūda possit gn̄are: q2 ipa est pō gn̄andi: vt. ī. patebit. d. 7. Et tn̄ nō cōcedit̄.

Solo.

¶ Dico p̄mo q̄ nō haberē ꝓ incōueniēti dicere istā ꝓpōnē nō esse verā de rigore sermonis. s. sapia ē nata. ¶ Dico secūdo. q̄ iō cōcedit istā. sapia est gn̄ans: q2 vt est p̄ncipiū summe dispositū gn̄andi sic cōcernit aliqd suppositū. Et iō rōne illi⁹ ꝯcedit̄: q2 suppositū sapie vt p̄ncipio formali ꝓductiuo: siue vt pō gn̄andi vere gn̄at. Et silr̄ posset dici de memoria fecūda: q̄ vt est pō gn̄andi cōcernit aliquod suppositū: cui⁹ dicat̄ pō gn̄andi. S3 essentia vt vltimate abstracta nō dicit̄ pō gn̄andi. sicut nec ista dr̄ pō gn̄andi intellectualitas siue quiditas intellect⁹: sed bn̄ intellectus p̄ot dici pō gn̄andi ¶ Scdo p̄ncipalr̄ arguit p dictū Ricar. 6. de tri. c. 22. q̇ vr̄ ꝯcedē ꝯ magr̄3 q̄ eēntia gn̄at Et auctas cū sua rn̄siōe clara ē ī lr̄a. ¶ Tertio p̄ncipalr̄ arguit sic. eēntia cōicat̄. g̊ ꝓducit̄. an̄s p3 p Aug. 15. de tri. c. 26. Essentiā p̄stat filio. siue itio gn̄atio. i. q̄ p gn̄atiōe3 eēntia cōicat̄ filio. ꝯsequētia ꝓbat̄. Tu3: q2 cōicari ⁊ cōicare sunt relatiue opposita: ⁊ non dicuntur nisi relationes originis: et nō nisi

oppositas.ergo cōicari et cōicare ĩportāt idē qđ produci ⁊ producere. Tū:qꝛ si sint aliq̄ duo correlatiua:si vnū extremum vniꝰ sit idē vni extremo alteriꝰ:⁊ reliquū reliquo. Et pꝫ ꝑ exemplū positū in lr̄a. Cū ergo cōicās et producēs idē sint. ergo cōicatū et productū idē sunt. ¶ R̄ndet doc. ⁊ ĩ rn̄siōe ponūtur plura dicta. Primū ꝙ terminꝰ adeq̄tus ꝓductiōis ē ipm̄ ꝓductū totale:qꝛ ꝯpositū p̄mo gn̄aꝛ:vt pꝫ.7.me.t.c.22.26.et.27.i.ꝙ adeq̄tus terminꝰ gn̄ationis est ꝯpositū. Scdꝫ dictū est:ꝙ ĩ ꝯposito genito forma est terminꝰ formalis gn̄ationis:loquēdo de forma q̄ est ps ꝯpositi:nō āt de for̄a totiꝰ Et est terīnꝰ ꝑ se formalis gn̄atiōis:nō āt ꝑ accn̄s: qꝛ gn̄atio ꝑ se terminaꝛ ad formā:q̄ ē pars ꝯpositi:nō aūt ꝑ accn̄s vt pꝫ.2.physi.t.c.14. vbi sic hr̄. Et ēt nā q̄ dr̄ de gn̄atiōe est via ad nām.⁊c. ¶ Ibi. Com̄. Hoc nomē nā dr̄ de gn̄atione que est via ad h̄ ꝙ forma fiat.i.ꝙ gn̄atio dr̄ nālis q̄ est via ad formā:de q̄ p̄dicaꝛ nā.iō seq̄tur. Iō forma est dignior. h̄ enī nomē trāsmutari deriuaꝛ in rebꝰ nālibꝰ ab eo ad qđ est trāsmutatio.i.ꝙ trāsmutatio dr̄ nālis:qꝛ terminaꝛ ad ens nāle Et hoc pꝫ ꝑ exemplū Com̄. Illud inq̄t qđ trāsmutaꝛ de nigredine ĩ albedinē dr̄ albescere nō nigrescere:⁊ silr̄ dicimus ꝙ illud qđ alteraꝛ de frigore ĩ calorē calefieri et nō infrigidare. hec ille. Dicit ergo doc. ꝙ forma ē per se terminꝰ formalis gn̄ationis:qꝛ gn̄atio ꝑ se terminaꝛ ad formā:pꝫ qꝛ gn̄atio dr̄ ꝑ se nālis:qꝛ per se ē via forme:de qua forma ꝑ se predicatur nā:vt pꝫ.2.phy.t.c.4. vide ibi tex. cū com̄. Probat ēt ꝙ sit terminꝰ per se gn̄ationis:qꝛ gn̄atio dr̄ per se:qꝛ terminaꝛ ad formā per se:pꝫ qꝛ si aliq̄d dr̄ per se finis:siue terminꝰ gn̄atiōis:dr̄ per se gn̄atio:sed forma est ꝑ se finis gn̄ationis nālis:pꝫ qꝛ forma et finis coincidūt ꝑ ph̄m.2.phy.t.c.70. qđ intelligiꝛ de fine gn̄ationis nō āt de fine geniti:vt pꝫ ibi in lr̄a ph̄i s̄m trāslationē aliā. Et multotiēs reducūtur tria ad vnū. ibi Com̄. Accidit eni inq̄t in sciā nāli vt tres cāe.s. agēs forma et finis sint vnum s̄m sbm̄ et plura s̄ꝫ diffinitionē. Et paꝝ.j. Qm̄ hō gn̄atur ex hoie:iō generās ⁊ genitū sunt vnū s̄m formā et forma gn̄ata est finis motꝰ māe ab agēte. Et sic ista forma erit agēs et finis et forma: et qꝛ hoc nō est veꝝ ĩ rebꝰ q̄ nō generātur ab eq̄li sibi in sp̄ē neqꝫ in finibꝰ reꝝ gn̄abiliū.iō finis gn̄ationis est alia a fine gn̄ati. h̄ ille. Et sic pꝫ exp̄sse quō forma dr̄ per se finis gn̄atiōis nālis. Tertiū dictū in lr̄a doc. est ꝙ generās hꝫ vnā hitudinem ad p̄mū terminū q̄ dr̄ productꝰ et aliā hitudinē hꝫ ad formalē terminū siue ad illud qđ est formalis terminꝰ gn̄ationis:et in creaturis vtraqꝫ hitudo est realis:qꝛ vtraqꝫ habitudo hꝫ terminos realiter distinctos:et est realis dependentia vtriusqꝫ producti ad ipsum producens. Exemplum. Ignis generat ignē. ignis est principiū qđ generās:⁊ forma substātialis ignis est rō formalis generādi siue est quo ignis generat vt principio formali generādi:et ignis genitus est ꝯpositū quod proprie gn̄atur:et forma ignis geniti est terminꝰ formalis gn̄ationis:siue est quo vt principio formali gn̄ationis ignis genitꝰ principalr̄ accipit eē. et pꝫ in creaturis ꝙ tam ignis producēs et ignis productus realiꝛ distiguunꝛ:ꝙ forma ĩ igne producēte q̄ est rō for̄alis gn̄andi et for̄a ĩ igne genito q̄ est terminus formalis gn̄ationis q̄ ēt realiter distinguūtur. ideo sicut relatio ignis generantis ad ignē genitū est realis. ita et relatio principii formalis generādi ad terminū formalē gn̄ationis erit vere realis. Si tamē eadē forma numero q̄ est principiū formale generādi cōmunicaretur igni genito.: tūc eadē vt in igne generante diceretur principiū formale generādi:et in igne genito tm̄ diceretur terminꝰ formalis gn̄ationis: et sic relatio forme vt principii productiuī ad seipsam vt terminū formalē productionis esset tantū rationis: qꝛ non esset inter extrema realiter distincta:vt pꝫ. Et ꝙ tantū sit relatio rōnis: patꝫ per Ari.5.metaphysi.t.non habente.com̄.in.c. de eodē qui textus incipit. Eadē vero dicūtur.⁊c. vbi vult Ari. ꝙ identitas non sit relatio realis:qꝛ non est inter extrema realiter distincta. Quartū dictū est ꝙ in diuinis relatio generātis ad genitū est vere realis qꝛ ĩter extrema realiter distincta. relatio vero cōicantis ad cōicatū:siue relatio principii formalis generādi ad terminū formalem generationis est tantū rationis:qꝛ eadē eēntia nūero vt in p̄re est ratio formalis generādi:et vt in filio est terminus formalis gn̄ationis. Dicerē tamē de rigore sermonis ꝙ essentia vt vltimate abstracta non est cōicans nec cōicata: sed pater cōicat eam filio per realē gn̄ationē:et in filio habetur vt terminꝰ formalis gn̄ationis:et sic pꝫ rn̄sio ad ista argumēta realia.

Relatio realis p̄supponit extrema realia distincta realiter.

Ad argumēta logica. Hic doc. rn̄det ad argumenta logica. q̄bꝰ ꝓbat ꝙ eēntia generet et gn̄eꝛ:q̄ argumēta ponūtur circa principiū.q. ¶ Ibi. Itē ꝑ argumēta logica. Prīo arguit sic. Qn̄ predicatū predicaꝛ ꝑ se de subō pōt supponere ꝓ eo: sꝫ eēntia per se p̄dicaꝛ de p̄re qꝛ pr̄ ē essentia: ergo pōt supponere ꝓ p̄re: ⁊ ꝑ ꝯn̄s sicut pr̄ gn̄at:ita et essentia pōt gn̄are. ꝙ aūt eēntia nō predicetur per accn̄s de p̄re pꝫ.5.met.c. de vno.t.c.7. vbi hr̄ ꝙ aliq̄d dr̄ per accn̄s vel qn̄ vnū accidit reliq̄ vel qn̄ ambo accidunt tertio. vbi hr̄ sic. ꝙ hō ⁊ hō musicus sunt vnum supple per accn̄s:aut qꝛ musicū accidit vtriqꝫ hoim̄ q̄ est subā vna:aut qꝛ vterqꝫ accidit alicui particulariū. ⁊ Cōmen. ibi. Idest aut qꝛ musica accidit ambobꝰ hoibꝰ q̄ sunt subā.s. homini q̄ est tāqꝫ genꝰ ⁊ hoi cui accidit musica:qm̄ isti duo homines vniuersalis et particularis.s. cui accidit musica sunt vnum essentialiter:⁊ musica accidit particulari. ergo accidit vniuersali:aut dicīꝛ ꝙ hō musicus est vnū : qꝛ humanitas et musica accidūt vni particulariū ⁊ in vno.⁊c. mō nec essentia accidit patri nec ecōtra: nec ambo accidunt tertio ¶ R̄ndet doc. dicens ꝙ essentia non predicatur per se primo modo de patre nec formaliter:vt satis. s̄. patuit:qꝛ vltimate abstractuꝫ non pōt formaliter predicari de aliq̄ supposito. Et cū ꝓbatur ꝙ non per accn̄s:pꝫ lr̄a:qꝛ multe sunt predicationes q̄ non sunt per se neqꝫ per accn̄s : accipiendo per accn̄s ꝓ predicato accidentali:qđ est proprie accn̄s. Non enim genus per se predicaꝛ de differētia nec sic ꝑ accidens:qꝛ neutrū neutro accidit nec ambo tertio. Sꝫ ē ibi mediū extraneū siue inferius comprehendens aliud: quod inferius pōt dici accn̄s superiori. idest extraneū sed nō proprie accidēs. Nec enim rōnale accidit aīali nec ecōtra. nec ambo tertio:puta homini:sicut vnum accn̄s accidit alteri vel ambo tertio:rationale ergo se habet vt mediū:qꝛ extraneaꝛ animali dicīꝛ sic accidere. Similr̄ inferiꝰ hoc mō accidit superiori. In proposito in diuinis nō oīa sunt per se eadem.i. formalr̄:nec tm̄ est aliq̄d alicui per accidens ꝓprie: sed aliquid est idē alicui absoluta idēptitate absqꝫ formali idemptitate:et ita est in proposito cū dicīꝛ. pr̄ est essentia. Ista lr̄a doc. sic intelligiꝛ:ꝙ in diuinis non sunt oīa per se eadē.i. formaliter. accipiꝛ aūt formalr̄ ꝓut predicatū inest subō:sicut. s̄. exposui.s. vel per modū inherētis vel informātis:sed aliq̄d est idē alicui absoluta idēptitate.i. predicatione idēptica. Et sic rn̄det argumento:qn̄ dicit. p̄dicatū quod per se predicaꝛ de subō pōt supponere ꝓ eo. Uerū est si predicatur formalr̄: vt soꝛ. est hō. ly hō supponit pro sorte. ⁊ si soꝛ. generet. seq̄tur ergo hō gn̄at. Sed in predicatione idēptica nō valet : vt hic pater est essentia. Nota tamē ꝙ paꝛ hic accipiꝛ substantiue.s. pro paternitate:siue ꝓ persona:secus si adiectiue. ideo essentia non supponit ꝓ p̄re. ¶ Et si arguitur. pr̄ gn̄at. pr̄ est essentia. ergo essentia gn̄at:pꝫ sylogismus:qꝛ in syllogismo resolutorio oportet extrema cōiungi Dico ꝙ si pater in minori stat adiectiue est falsa:quia vltimate abstractū nō pōt p̄dicari idemptice de adiectiuo: sic nec econtra:si vero accipitur substantiue est fallacia figure dictionis cōmutando predicationeꝫ idēpticā in formalem ¶ Secūdo principaliter arguiꝛ. Essentia est pater: ergo eēntia gn̄at. an̄s pꝫ ꝑ cōuersionē simplicem:ꝯn̄a ꝓbaꝛ:quia de quo p̄dicatur subm̄ et propria passio: sed gn̄are est propria opatio p̄ris:ergo si pater predicaꝛ de essentia ⁊ gn̄are silr̄ ¶ Respondet doc. distinguendo istam. Essentia est pater quia pater potest accipi adiectiue vel substantiue:substantiue pater significat personam que est paternitas:⁊ sic ista est vera essentia est pater tantum predicatione idemptica adiectiue vero pater significat proprietatē denoīatiue: qđ est generās vel gn̄are:sicut exponit magister di.27. quod ē idem patrem esse et genuisse:⁊ sic negatur ista propositio: essentia est pater:qꝛ sign̄at patrē formaliter predicari de essentia. Et hoc modo accipiendo:sensus est:ꝙ essentia generat vel est generans. Quando igitur arguis de subiecto et passione. Dicit doc. ꝙ quando passio potest predicari predicatione eiusdē rationis cū illa qua predicatur subm̄:vel qn̄ hꝫ similem modū predicādi pōt ex subō inferri passio: quādo nō:nō. Hic subm̄ si sit substantiuū pōt predicari per idēptitatem : passio si est passio non potest:sed tm̄ formaliter qꝛ est adiectiuum. Sensus littere est. Si subiectū passionis predicaꝛ idēptice de essentia:⁊ gn̄are (quod dicitur passio prout est operatio vt est in subiecto) tm̄ predicaꝛ de p̄re formaliter:non seq̄tur ꝙ predicetur de essentia idēptice:patet qꝛ adiectiuū nō predicatur idemptice de vltimate abstracto:nec formaliter qꝛ non primo modo. Et hoc est qđ dicit doc. ¶ Tertio arguit doc. sic. Essentia est pater filii: ergo essentia gn̄at. probat an̄s ꝑ cōuersionē:qꝛ seq̄tur : paꝛ filii ē

Obō.

R̄sio.

Pr̄ subītiue ⁊ adiectiue.

essentia. igr̃ essentia ē pr̃ filii. ꝓbat ꝯñtiā: q2 bñ seqtur. essē tia ē pr̃ filii. ergo fili⁹ ē fili⁹ eēntie: q2 i relatiuis ē ꝯña mutua. q2 si. a. est pr̃. b. ergo. b. ē fili⁹. a. ¶ Rñdet doc. ⁊ añq3 det rñsionez propam adducit rñsiones alioꝝ. Pria rñsio ē magr̃i Alex. qñ dr̃. Essentia ē pr̃ filii. si pr̃ accipit adiectiue est falsa. Si ṽo substātiue ē ṽa. sic q qñ dicim⁹ eēntia ē pr̃ filii accipiendo prēm adiectiue ē falsa ⁊ ꝯña vera: q2 cū dr̃: eēntia ē pr̃ filii accipit ly pr̃ pro gñare: vt s. patuit: ⁊ sic seqtur q eēntia gñat. substātiue ṽo añs est verū s3 ꝯña nō valet. ¶ Scda rñsio ē magr̃i Prepositini q dicit q ista ē simpliciť ṽa. s. essentia est pr̃ filii. tū q2 ꝯuertēs ē ṽa. s. pr̃ filii est essētia. ergo et ꝯuersa. tū q2 ista simpľr est ṽa essentia est pater: aut ergo est pater alicuius, aut nullius: si nulli⁹: ergo non est pater. si alicuius: ergo non nisi filii.

Rñsio magistri Alex.

Rñsio ꝑpositini

Contra magistrū Alex. arguit sic. Hic Doct. adducit rōnē quā facit Hen. ꝯ mag. Alex. q2 Hen. dicit q ly pr̃ tm̃ tenet adiectiue: qm̃ noīa q iponūt a pō actiua ⁊ passiua (vt sūt magr̃ ⁊ discipul⁹) sumunt tm̃ in sigñatione adiectiua. Et sens⁹ hui⁹ lr̃e stat in h. Noīa sumpta a pō actiua (vt pr̃ a pō actiua gñandi: vel a pō passiua. vt filius a pō passiua gñandi: ⁊ sic de aliis) dicunt adiectiua: ⁊ quāto magis sunt determinata ad aliud vel magis respect⁹ ē determiat⁹ ad aliud: vt dicēdo pr̃ filii. respect⁹ pr̃is ad filiū est magis determiat⁹: cū sit actu ad filiū: q3 respect⁹ pr̃is absolute: ⁊ sic p3 ista lr̃a. Et qđ dicit de respectu modi ifinitiui quē grāmatici dicūt magis supponere q3 alios: q2 illi dicūt finitā iclinationē ad suppositū. ille ṽo ifinitā iclinationē ad suppositū. Infinitiu⁹ aūt ⁊ adiectiuū i neutro genere poti⁹ substātiuāt q3 in genere masculino vel feminino. Exēplū de ifinitiuo. sicut amare pōt stare ꝑ pma scđa ⁊ tria ꝑsona: vt me amare: te amare: ⁊ Iohānē amare. Alii autem modi nō sūt ita idetminati: vt de idicatiuo p3. Et infinitiuū ⁊ adiectiuū si accipiāt i neutro genere magis substātiuātur q3 i masculino vel feīno. nā albū magis ē idetmiatū q2 pt stare ꝑ ligno albo: ꝑ lapide: ⁊ hmōi: q3 Frācisc⁹ alb⁹ Siľr amare absolute magis ē idetmiatū: q2 ꝑ pma scđa et tertia ꝑsona me aūt amare stat tm̃ ꝑ pria ꝑsona. Sic i ꝑposito ē de pr̃e absolute sūpto ⁊ de pr̃e filii: q2 ly pr̃ filii h3 finitā ⁊ expssā hitudinē: nō sic aūt cū ponit pr̃ absolute. Et iō l3 pr̃ possit teneri substātiue dicēdo eēntia ē pr̃: nō tñ nisi adiectiue dicēdo eēntia ē pr̃ filii: ⁊ sic simpľr ista ē falsa. essentia ē pr̃ filii. ¶ Et si obiciat. Essētia ē pr̃ ⁊ nō ē pr̃ nisi filii. ergo. ¶ Rñdet Hen. q ē fallacia figure dictiōis: q2 i pma pr̃ supponit ꝑ tota ꝑsona: i scđa copulat ꝓpetatē tm̃ circa sbm̃. Et p3 lr̃a seqñs. ¶ Cōtra modū ei⁹ dicēdi. Hic doc. iprobat positionē Hen. q ad illū modū dicēdi. Et iprobatio stat i h. Si ei aial sit de ꝯceptu eēntiali hoīs sub qcūq3 mō ꝯcipiat hō: puta vel sub mō ꝯcretiuo vel abstractiuo. si excludat ipm aial talis mod⁹ repugñbit hoī: p3 q2 mod⁹ rei ꝑsupponit ipa3 rē. ⁊ si aial excludit ab hoīe hō nō erit. S3 in ꝯceptu relatiui ex h q ꝯcept⁹ relatiu⁹ (nō vt h mō ꝯcept⁹ vľ illo. i. nō ꝯcept⁹ adiectiue vel substātiue) nec iō icludit correlatiuū vt tmin⁹ ei⁹: nō q correlatiuū sit de eēntia ei⁹: sed sic debet intelligi q icludit essentiaľr respectu3 ad correlatiuū: ⁊ h loqndo de diffinitione qditatiua relatiui q dat ꝑ gen⁹ ⁊ dr̃iam. Si vero de diffinitiōe additamētali loqmur tūc correlatiuū siue absolutū correlatiui est de ꝯceptu additamtali relatiui: vt p3 a doc. i isto prio. d. 30. ⁊ ꝑ ꝯñs pr̃ qūocūq3 accipit siue adiectiue siue substātiue sp icludit respectū ad correlatiuū vt ad terminū: ⁊ ita nullomō pōt intelligi vt absolutū. ¶ Itē tūc ista eēt incōgrua. pr̃ filii est essētia: q2 adiectiuū nō substātiuatum non supponit congrue pro subiecto. ibi quippe in subiecto determinat pater per filium ad quē h3 determinatū respectū. ¶ Sensus hui⁹ lr̃e est: q nūq3 adiectiuū nō substantiuatū supponit pro subiecto. i. q nō h3 rōnem subiecti: ⁊ hoc de rigore sermōis. Et ideo hec erit falsa de rigore sermonis: albus est lignū vel lapis. Et hec vera album est lignū vel lapis. Cū ergo per Hen. pater filii tm̃ habeat rōnē adiectiui ⁊ ponitur vt subiectū. hec erit falsa de rigore sermonis. pater filii est essentia. ¶ Ideo teneo opinionem Alex. Hic Doc. dat propriā responsionem. Et concordat cum magistro Alexan. ⁊ dicit conformiter vt ibi exposui.

Cōtra primā rñ. arguit Henri.

improbatio pōnis Hē.

Ad rationes. Prepositini dico q conuersa est vera substantiue. adiectiue incongrua: quia adiectiuum masculinum non potest substantiuari. ¶ Ad secundam eius rationem dico. et tota responsio stat in hoc. Qñ aliqd est prio relatiuū: vt pr̃ inquantum pr̃: erit ꝯña mutua cū correlatiuo, vt pr̃ filii pr̃: ergo fili⁹ pr̃is fili⁹: si ēt rľo ꝯueniat formaľr. s. vel ꝑ iformationē vel ꝑ inherētiā alicui subō: vt patnitas Ioānis. tūc est mutuitas relatiuorum vt Ioānes est pr̃ Frācisci. ergo Frācisc⁹ ē fili⁹ Ioānis. In ꝓposito qñ dr̃ essentia est pr̃ filii: nec essentia est pmo relatiuu3 sed est hoc qđ dico pr̃ filii: nec ēt ipa patnitas pdicat de eēntia formaľr sed tantum idemptice. ideo sequitur essentia est pater filii idēptice: ergo filius est fili⁹ eēntie? non sequitur: nec idēptice nec formaľr: q2 cū dico fili⁹ est fili⁹ eēntie. necessario seqtur ipa3 esse formaľr correlatiuū filii. i. q necessario seqt ipa3 referri ad filiū foraľr mediāte pr̃nitate: et sic pr̃ pdicat de illa formaľr: qđ est falsum: vt. s. patuit: ⁊ sic arguitur a pdicatiōe idēptica ad formalē. Nā in ista. essentia est pr̃ filii est pdicatio idēptica. ⁊ in ista. ergo fili⁹ est fili⁹ eēntie denotat ex vi sermōis ipa3 eēntiā esse pr̃e3 filii formaľr: ⁊ ꝑ ꝯñs eē pdicationē formalē: ⁊ sic p3 ista lr̃a. ¶ Ultimo arguit sic. genitū iquātū genitū est aliqd: q2 gñatio nō terminat ad nihil: ⁊ iter nihil ⁊ aliqd: nullū est mediū: sed nihil i diuinis est aliqd nisi sit essentia. ergo fili⁹ iquātū genit⁹ est essentia. ergo eēntia gñat. ¶ Rñdet doc. negādo istā: q genitū inquātū genitū sit aliqd. Et dicit q iter ꝯdictoria est medium cū ly inquātū: vt. s. expositū ē. d. 2. pte. 2. q. 1. rñdēdo ad argumēta pncipalia: nec eni hō inquātū hō est alb⁹: nec inquātū hō est nō alb⁹: ⁊ hoc accipiēdo ly inquātū reduplicatiue: q2 si hō inquātū hō eēt alb⁹. sensus eēt. q hō sit cā pcisa et adeqta: qre albedo inest homini. Simiľr si ista eēt vera hō inquātū hō est nō alb⁹: sensus eēt. q hō eēt cā precisa et adeqta. qre albedo nō inest homini: ⁊ sic albedo simpľr repugnaret hoī. Nec sūt duo ꝯdictoria ꝯplexa simul falsa cū illa nō ꝯtradicāt. S3 ista ꝯdicūt. hō inquātū hō est alb⁹. hō nō inquātū hō est albus: ⁊ ista secūda est vera vt p3. Sic in ꝓposito. ista est vera. genitū nō inquātū genitū est aliquid q2 rō gignitiōis nō est formalis rō iherētie pdicati. ita. s. q ly inquātū dicat rōnē formalē geniti: l3 genitū in se formaliť sumptū sit ꝑ idēptitatē eēntia. ¶ Quid igit dicet de genito inquātū genitū? Cōcedit doc. q genitū inquātū genitū est ꝑsona vel subsistēs. S3 nō seqtur vltra. ergo inquātū genitū est aliqd accipiēdo aliqd ꝑ eēntia: q2 eēntia ⁊ rō ꝑsonalis nō sunt idē formaľr. ⁊ sic finis hui⁹. q.

Rñsio ad rōnes Prepositini

Inter ꝯdictoria cum ly iquantū dat mediū.

¶ Questio Secunda.

SEcundo qrit. Utꝝ hec sit ṽa. fili⁹ gñat de subā pr̃is. Hec qstio icludit multas difficultates ꝓpt diuersas opiniones.

In ista. q. Hic recitat prio opi. Hen. i sūma ar. 54. q. 3. et i ql. 8. q. 9. q opi. vt clari⁹ itelligat resoluit i dicta. Primū. in subā creata gñabili sūt tria. s. mā q subiicit gñatiōi et forā iducta ꝑ gñationē i mā: ⁊ ꝯpositū resultās ex mā et forā. ⁊ h dictū doc. nō iprobat. Scđm: q ꝑsona diuia: puta fili⁹ est qsi ꝯposita: q2 icludit eēntiā qsi mā3 ⁊ rľonē qsi formam: ⁊ sic filius dicit genit⁹ de subā pr̃is sic de qsi mā: supple vt qsi receptia ꝓpetati filii. sicut ēt dicim⁹ q ignis ē genit⁹ de mā ligni / q2 forā ignis recipit i tali mā. Et ꝓbat Hen. ꝑ Aug. ꝯ maximinū. s. q fili⁹ sit genit⁹ đ subā pr̃is vt đ qsi mā. ⁊ arguit sic. fili⁹ nullo mō ē de nihilo: neq3 negatiue vt cū qs dr̃ loq de nihilo: qñ. s. nihil loqtur: neq3 affirmatiue vt ly nihil sit nota mālitatis: q2 nihil nō pōt eē mā alicui⁹: q2 mā ē ens positiuū: neq3 affirmādo ly de: origiaľr siue ordinaľr. i. post nihil: ita q ly nihil pcedat duratōe: mō fili⁹ h3 esse ab eterno: hos tres modos ponit Ans. mo. c. 8. si ergo fili⁹ nullo mō est de nihilo. ergo est de aliquo. ergo de eēntia: q2 nō vr̃ posse aliđ assignari. ⁊ h dictū: Doc. absolute iprobat. ¶ Ibi Et si rñdeat sicut vr̃ magr̃ rñdere in lr̃a: q fili⁹ erit de subā pr̃is. i. de pr̃e q est subā. Dicit Hen. q ista expō nō est sufficiēs: q2 tm̃ exponit de: vt nōt rōnē pncipii origiñatis. ⁊ posito q h mō sit de pr̃e vt supple de pncipio origiatiuo: adhuc restat. q. vtꝝ sit de aliq vel de nihilo sicut de mā vel qsi mā ¶ Si arguit ꝯ istā positionē q act⁹ pur⁹ nō pt eē qsi mā respectu gñatiōis. S3 eēntia diuina est hmōi. Et scđo ꝑ rōnē magr̃i q eēntia nō sit qsi mā: cū sit vna triū ꝑsonaꝝ: q2 tūc fili⁹ gñaret de eēntia vt triū. ¶ Rñdet ad pmū ꝑ aliq dicta Primū. in creaturis mā ē i pō ad formā tanq3 ad differēs re ⁊ trāsiēs de pō i actū ꝑ realē trāsmutationē. sicut mā ligni reaľr trāsmutat de forma ligni ad formā ignis: q forā ignis realiter distinguit a tali mā. Et in hoc bñ dicit. Secundū dictum. forma generis est in potētia ad formā dr̃ie: tanq3 ad aliquid differens rōne vel intensione / ⁊ transiens

Idē ql. 6. q. 5. ⁊ cchā et alii.

de pō ad actū ꝑ trāſmutationē rōnis. Et ſic aīal in cōi dif fert tm̄ rōne a rōnali: ⁊ eſt in pō ad illud ſicut deťminabile ad deťmiatiuū. Et ꝗ̄ ad hoc ꝙ aīal tm̄ rōe differat a rōnali nō teneť a doc. Tertiū dictū. Eſſentia dīna nō ē ī pō ad aliqđ puta ad filiationē pͥo mō. tū qꝛ nō dr̄t re a filiatiōe, tū qꝛ eſſētia nō diſtat ab actu. Quartū dcm̄. Productio diuina dr̄t a ꝓductiōe nālī: qꝛ ī ꝓductiōe nālī pō ſiue m̄a diſtat ab actu ⁊ ꝑ̄e trāſmutať de vno ī aliud: nō ſic eēntia diuina trāſmutať nec diſtat ab actu. dr̄t ſcđo qꝛ ī ꝓductione nālī trāſiť de iperfecto puta de m̄a ad ꝑfectū puta ad formaꝫ. Sꝫ ī gn̄atiōe dīna trāſiť de ꝑfectiſſimo: qꝛ de eſſentia dīna. Quintū dictū. Productio dīna plꝰ ꝯuenit cū productione ſpēi ex gn̄e: ſed differt qꝛ ī hac ꝓductiōe ſpēi genus eſt ſicut ſbm̄ et m̄a et eſt in pō ad aliqđ abſolutū vt ad differentiā ſicut aīal ad rōnale: ꝗ̄ tm̄ ſola itētiōe dr̄nt. ſ. genꝰ et dr̄ia. Sꝫ ī productiōe dīna: eēntia eſt tm̄ in pō ad aliqđ reſpectiuū dr̄ns ab illo ſola rōne. Sextū dictū ē: ꝙ productio ſpēi ex gn̄e in multis differt a ꝓductiōe dīna. tū qꝛ ꝓductio ſpēi ꝓcedit ab eſſe ī cōpleto ad eſſe ꝯpletū ſicut ab aīali ad rōnale. tū qꝛ genꝰ ſm̄ aliā et aliam dr̄iaꝫ realē deſcendit ad ſpēs: lꝫ genꝰ ſit tm̄ vnū cōe ſm̄ rōnē. In productione ꝟo dīna eēntia nō eſt aliqđ incōpletū determinatū ꝑ ꝓpeťatē: ſꝫ vnū ⁊ idē re ſingulare totaliť hꝫ eſſe ꝑ productionē in diuerſis ꝓpeťatibꝰ relatiuis: qđ eſt cōe nō ſm̄ rōnē ſꝫ ſm̄ cōicationē. Et ſic vltimate Hen. rn̄det ꝙ filius nō eſt de ſbā inquantū eſt triū ſꝫ vt eſt ſbā patris: et ſic pꝫ poſitio Hen. quam doc. intendit improbare principaliter quātū ad hoc quod dicit: ꝙ filius eſt de ſubſtantia patris vt de quaſi m̄a vel quaſi potentia: que improbatio. ī. patet.

Goffri.

Huic opi.

addītur ab aliis. Hic recitať opi. Gof. quo. 9. ꝗ̄ dicit ꝙ eſſentia diuina in gn̄atiōe filii hꝫ rōnē ꝗ̄ſi m̄ae cū dicať ſubiectiue gn̄ari: quā opinionē ꝓbat pͥo ꝑ argumētū phi. 5. phi. t. c. 8. vbi arguit: ꝙ gn̄atio nō eſt motꝰ ꝑ hoc argumētū. ¶ Qđ moueť eſt. i. qđ eſt ſbm̄ motꝰ eſt ens in actu cōpleto. qđ gn̄ať nō eſt. i. ſbm̄ gn̄ationis nō eſt in actu ꝯpleto. ꝫ qđ gn̄ať non moueť. i. ꝙ ex hoc motꝰ dr̄ differre a gn̄atiōe: qꝛ ſbm̄ motꝰ eſt ens in actu ꝯpleto. ſbm̄ vero gn̄atiōis eſt ens in pō ſiue ens ī actu icōpleto ꝫ ſeqtur ꝙ m̄a gn̄ať ſubiectiue qꝛ eſt ſbm̄ gn̄atiōis. Q̄ ꝗ̄ aūt accipiať ꝓ ſbō gn̄atiōis ī argumēto phi ⁊ nō ꝓ ťmino pꝫ: qꝛ ſi acciperet tm̄ ꝓ ťmino gn̄atiōis argumētū nō valeret: qꝛ dicit qđ moueť ē. ſi eni qđ moueť acciperet ꝓ ťmino motꝰ pꝫ ꝙ talis ťminꝰ dū motꝰ fit nō eſt: cū ꝑ motū acꝗ̄rať. ꝫ ly: qđ moueť. accipiť ꝓ ſbō motꝰ. Sicut ꝫ in gn̄atiōe nālī m̄a dr̄ gn̄ari ſubiectiue qꝛ eſt ſbm̄ gn̄atiōis: ſic eſſentia dīna diciť gn̄ari ſubiectiue: qꝛ eſt ſbm̄ gn̄atiōis: et ſic hꝫ rōnē ꝗ̄ſi m̄ae Et ꝙ dicať ſic gn̄ari ſubiectiue ꝓbať pͥo. Illud ē ſbm̄ gn̄atiōis qđ manet idē ſub vtroqꝫ ťmino gn̄atiōis. Eſſentia diuina manet eadē ī pr̄e et filio. ꝫ. ¶ Scđo. Qꝛ in eodē ē terminꝰ et tranſmutatio: pꝫ ī gn̄atiōe nālī in ꝗ̄ m̄a ē ſbm̄ forme ꝗ̄ ē ťminꝰ formalis gn̄atiōis. Et ēt eſt ſbm̄ trāſmutationis: pꝫ qꝛ trāſmutatio denoiat m̄am. dicimꝰ ei ꝙ m̄a tranſmutatur de vno in aliud. cum ergo filiatio que eſt terminus generationis filii ſit in eſſentia. ſequitur ꝙ generatio ꝗ̄ eſt ad talē terminū erit in eſſentia et denomiabit illā: ꝫ erit ſbm̄ gn̄ationis: ⁊ qđ eſt ſbm̄ gn̄ationis gn̄ať ſubiectiue. ¶ Tertio. Omni pōe actiue corrn̄det aliqua paſſiua, ergo fecūditati pr̄is quaſi actiue correſpondet aliqua pō quaſi paſſiua de qua pr̄ poſſit producere. ¶ Quarto et vltimo. Si ignis gn̄aret ignē de ſbā ſua: adhuc ſbā ignis gn̄antis ita eſſet in pō ad formam ignis generandi ſicut modo eſt materia aliena de qua gn̄atur. ſic igitur in propoſito. Eſſentia patris de qua pr̄ gn̄at erit ꝗ̄ſi materia reſpectu gn̄ationis. Et ſic pꝫ poſitio Gof. Sed an̄ꝗ̄ adducam argumēta Doc. contra iſtas opiniones que ſunt valde notabilia prius intendo reſpondere argumētis Goffri.

Ad argumenta

pro opi. Ad illud Aug. ꝯ Maximinū poſitū pro opi. Hen. pꝫ rn̄ſio ex declaratis in lr̄a. ¶ Ad pͥmū ꝓ opi. Gof. Dicit doc. ꝙ loquēdo de ſbō gn̄atiōis tale ſbm̄ tranſit de ꝑuatiōe ad formā: termini eni gn̄atiōis nālis. ſ. a quo et ad quē ſunt ꝑuatio ⁊ forma. Et iō gn̄atio nālis que includit mutationem preſupponit aliqđ ſubiectiue gn̄ari qđ tranſit de priuatione forme ad ipſaꝫ formā. Sed in diuinis accipiť gn̄atio vt tm̄ eſt ꝓductio: vt ſ̄. expoſitum eſt di. 2. ꝑte. 2. q. 3. Et ideo non eſt ibi aliquid quod dicatur ſbm̄ generationis: quia illud tranſiret de priuatione ad formā: et ſic eſſentia diuina diceret ꝑuata vel ꝗ̄ſi ꝑuata forma: cuiꝰ oppoſitum ꝓbatū eſt. ſ̄. d. 2. ꝑte. 2. q. 3. in rn̄ſiōe ad argumēta. In gn̄atiōe eni diuina termini gn̄atiōis tm̄ ſunt gn̄ans et genitū et nō ꝑuatio et habitus. ſicut ē ī gn̄atiōe nālī. Et ꝑ ꝯn̄s nō ſeqtur ꝙ in gn̄atiōe diuia ſit ibi aliqđ ꝗ̄ſi ſubm̄. Sed ſeqtur ex hoc ſi gn̄atio eſt vniuoca ꝙ aliqđ ſit cōe gignēti ⁊ genito: nō aūt cōe vt m̄a: ſꝫ vt forma vel actꝰ ī vtroqꝫ. ¶ Ad ſm̄ pꝫ rn̄ſio: qꝛ rl̄o nō eſt in eſſentia ſicut forma in m̄a: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſic nō intelligiť manere eadē ſub termino gn̄ationis ⁊ ſub gn̄atione. eſt eni ꝓꝑetas hypoſtatica in eēntia diuia ſicut rō ſuppoſiti ī uā: ⁊ nō ſicut actꝰ perficiēs, nec forma: in formās: vt. ſ̄. expoſitū ē. ¶ Ad ťtiū: negať iſta ꝙ oī pōe actiue corrn̄deat aliꝗ̄ pō paſſiua: accipiēdo paſſiuā ī ꝗ̄ ſit pō actia: ſiue ꝗ̄ eſt receptiua alicuiꝰ ꝓducti a tali pō actiua. Et ꝙ nō oī pōe actiue corrn̄deat hoc mō aliꝗ̄ paſſiua: pꝫ de pō creatiua. Si vero accipiatur pō paſſiua obiectiue ꝗ̄ eſt pō ꝓducibilis. hoc mō ꝯcedit doc. ꝙ ſi pr̄ eſt fecūdus actiue filiꝰ erit ꝓductibilis. ¶ Ad vltimū dicit doc. ꝙ ſi ignis cōicaret ſuā formā igni genito vt formalē terminū gn̄atiōis: ſubā ignis non diceretur quaſi materia generationis: quia illa haberetur vt terminus formalis: ⁊ ſic eſt in propoſito in generatione diuina. Et ſic patet reſponſio ad argumē. Gotf. — Vide in q. lo. q. 1.

Contra

iſtā opi. Hic doc. iprobat opi. Hen. ⁊ Gotf. in hoc ꝙ dicūt. filiū gn̄ari de eſſentia vt de quaſi m̄a. Et pͥo arguit ſic. Eſſentia eſt formalis terminꝰ gn̄atiōis: igiť nō ꝗ̄ſi m̄a. An̄s ꝓbat auctē euāgelii ⁊ Aug. ⁊ ꝗ̄tuor aliis rōnibꝰ. ¶ Et pro intelligētia an̄tis eſt notādum ꝙ ī cōpoſito ex m̄a et forma ſemꝑ ſunt tria. ſ. m̄a ꝗ̄ eſt receptiua forme ꝑtis: ⁊ forma ꝑtis iformās m̄aꝫ ꝗ̄ dr̄ terminꝰ formalis gn̄ationis cōpoſiti: ⁊ cōpoſitū ſiue forma totiꝰ reſultās ex m̄a ⁊ forma. Et in tali ꝯpoſito nunꝗ̄ m̄a eſt terminus formalis ꝓductionis: pꝫ qꝛ terminꝰ formalis ꝓꝑue ante ꝓductionē ī creaturis nullū eſſe hꝫ: ſꝫ hꝫ eſſe ꝑ ꝓductionē agētis. ⁊ quō dicať hr̄e eſſe vide doc. ī. 2. d. 27. M̄a ꝟo ꝑ̄ſupponiť ipi ꝓductiōi: ꝫ m̄a nō erit terīnꝰ formalis ꝓductionis: ⁊ hoc ī cōpoſito ꝓducto: qđ dico ꝓꝑť creationeꝫ qꝛ ipā ē terminꝰ formalis creatiōis: pꝫ a doc. ī. 2. di. 12. q. 2. Sꝫ ī cōpoſito ꝓducto ipā ꝑ̄cedit ꝓductionē. Et hoc eſt qđ doc. intēdit iferre: qꝛ ex quo eſſentia diuina eſt terminꝰ formalis ꝓductiōis filii: ipā nō poterit eē m̄a vel ꝗ̄ſi m̄a ꝓductionis filii: ſicut doc. ꝓbat. Probat ꝫ an̄s (. ſ. ꝙ eſſentia ſit formalis terminꝰ gn̄atiōis filii) duabꝰ auctibꝰ ꝗ̄ ſunt clare in lr̄a. ¶ Deinde ꝓbat rōne. Pͥo. Nulla entitas formaliť vnica ſimpl'r ꝑfectior termino formali ꝓductionis hr̄ per productionē: eēntia ē formaliter infinita rl̄o aūt nō. vt ſubtiliter ꝓbat doc. q. 5. quol. ꝫ ſi rl̄o eſſet formalis terminꝰ ꝓductiōis ꝑſona nō haberet eēntiā ꝑ ꝓductionē. Rō ſtat in hoc: qꝛ ex quo ī productiōe oꝫ aſſignare terminū formaleꝫ productiōis. ſeqtur ꝙ cū ī filio tm̄ ſit eſſentia ⁊ ꝓpeťas reſpectu gn̄ationis filii: opꝫ aſſignare terminū formalē: aut ꝫ talis terminꝰ erit eſſentia: ⁊ ſic hr̄ intētū: aut erit rl̄o: ꝗ̄ dr̄ ꝓpeťas filii. Cōtra. Qꝛ terminꝰ formalis productiōis eſt ꝑfectiſſimū qđ ꝑ productionē hr̄: ⁊ ſic ſtat rō doc. ¶ Et vt clarius intelligať iſta rō eſt notādū: ꝙ producēs optie diſpoſitū ꝑ productionē ſuā ſemꝑ itēdit iducere nobiliorē formā qua pt: maxie qn̄ ꝑ̄ncipiū formale producēdi eſt ꝑfectū. Perfectiſſimū ꝫ qđ hr̄ ꝑ productionē illā erit terminꝰ formalis: pꝫ qꝛ ex illo ⁊ m̄a reſultat tota ꝑfectio ꝓducti: ſꝫ principaliter reſultat a termino formali: ⁊ quanto terminꝰ formalis eſt nobilior tāto productū erit nobilius. Si ꝫ producens per productionē intēdit perfectū ꝓductū ⁊ ꝑfectio ipſiꝰ producti eſt pͥcipal'r a termino formali. ꝫ ſi terminꝰ formalis illiꝰ ꝓductiōis nō eſſet ꝑfectior oī alio ī tali ꝓducto exn̄te: nūꝗ̄ ꝑ talē ꝓductionē hr̄et eſſe in tali ꝓducto. Si ꝫ eſſentia diuia cū ſit vnica ſimpliciſſima et formaliter infinita in productione filii nō ſit terminꝰ formalis (maxie cuꝫ pater per talē ꝓductionē intendat ꝓducere ꝑſonā oīno ſibi ſimilē in ꝑfectione: ⁊ tota perfectio ꝓducti eſt ꝑ̄ncipal'r a termino formali ꝓductionis: imo in diuinis tota ꝑfectio ꝓducti eſt ab eſſentia diuina) ſeqtur ꝙ ꝑ talē ꝓductionem nūꝗ̄ erit in filio: nec per aliā: qꝛ reſpectu filii tm̄ eſt vna ꝓductio: et illa ſola ꝓductiōe oīa cōicātur filio. ¶ Si obiciatur. Nonne in creaturis forma totius eſt nobilior forma partis: et tamen ipā non eſt terminus formalis: ſed tm̄ forma partis: ⁊ nichilominus forma totius habetur per eandem productionem. ¶ Dico ꝙ forma totius ī creaturis reſultat ex partibus: ⁊ perfectio eius principaliter eſt a forma partis: ⁊ ſi forma ꝑtis nō eēt ꝑfectior oī eo qđ ꝑtinet ad ꝓductū: nūꝗ̄ in tali ꝓductiōe hr̄ereť: mō cū eſſentia diuina ſit tota perfectio filii producti: et ipſa nō eſt producta ſicut forma totiꝰ. ꝫ ſi nō eēt ťminꝰ formalis gn̄atiōis filii

Marginal notes (right): Improbatio Hen. et Gotf. — In cōpoſito naturali ſit m̄a. — Obō. — Solo.

nūq̄ ꝑ hāc gn̄ationē hꝛi possit:⁊ sic pꝫ ista pͥma rō. ¶ Se-
cūdo ꝓbat idē añs:qꝛ i creaturis nā ē tminꝰ formalis gn̄a
tiōis:nō aūt ꝓꝑetas indiuidualis vel hypostatica:qꝛ gn̄a
tio est nālis:qꝛ est via in nām.s.in formā:vt pꝫ.2.physi.t.
c.14. ¶ Pro itelligētia huiꝰ rōis nota:ꝙ sicut.d.3.q.6.hu
ius.doc.dixit ꝙ nā est rō formalis agēdi ⁊ nō singularitas
q̄ ē ꝯdō agētis(actiōes eni sunt suppositoꝝ vel singulariū)
sic pariformit' i ente ꝓducto rō formalis tminādi ꝓductio
nē erit nā:⁊ singularitas vel rō hypostatica erit tm̄ ꝯdō ꝓ
ducti:qꝛ actiōes sunt circa singularia:vt pꝫ.i.ꝓhe.meth.⁊
talis nā erit tminꝰ formalis ꝓductiōis:qꝛ gn̄atio dr̄ nālis
qꝛ via i nām:totū aūt ꝓductū nō dr̄ tminꝰ formalis:sꝫ ter-
minꝰ totalis ⁊ adeq̄tꝰ illiꝰ ꝓductiōis. Cū ḡ essētia dīna vna
cū itellectu dīno sit i p̄re rō formalis ꝓducēdi filiū:⁊ p̄rni-
tas in p̄re sit ꝯditio ꝓducētis qꝛ productio est suppositi.ḡ
ipsa memoria fecūda erit rō formalis tminādi gn̄ationē filii
et filiatio erit tm̄ ꝯditio ꝓducti. Et ē sensꝰ. Sicut ꝓducēs
vt qd semꝑ ē suppositū:⁊ rō formalis ꝓducēdi abstrahit a
rōne formali suppositi:sic ꝓductū vt qd erit suppositū.⁊ ter
minꝰ formalis ꝓductiōis passiue abstrahet a rōe formali
suppositi. ¶ Tertio ꝓbat idē añs:qꝛ alias gn̄atio nō esset
vniuoca:qꝛ rō formalis tmini eiꝰ nō eēt rō cōueniētie gn̄an-
Rō ꝯueniē tis cū genito. Pro clariori itelligētia huiꝰ ē sciēdū:ꝙ rō sup
di vniuoce positi nūq̄ ē rō formalis ꝯueniēdi vniuoce cū alia rōe sup-
positi:cū iste rōnes sint prio diuerse:sꝫ rō ꝯueniētie ē nā in
supposito.sicut Frācīscꝰ ꝓductꝰ ꝯuenit vniuoce cū Johāne
qꝛ nā i ip̄o ē rō ꝯueniētie realis cū nā Johis. Cū ḡ p̄rnitas
et filiatio i diuinis s'm cōem opi.sint rōes hypostatice erūt
prio diuersa:ḡ in nullo q̇ditatiue ꝯueniētia real'r.ḡ p̄r ⁊ fi
lius ꝯueniūt vniuoce ꝑ nām dīnā i q̄ sūt idē:⁊ sicut rō for-
malis ꝓducēdi ē rō formalis ꝯueniētie ꝓducētis cū ꝓdu-
cto:ita tminꝰ formalis ꝓductiōis passiue i ipso ꝓducto erit
rō formalis ꝯueniētie ꝓducti cū ꝓducēte.ḡ filiatio nō erit
tminꝰ formalis gn̄atiōis filii:sicut nec p̄rnitas rō formalis
ꝓducēdi filiū. ¶ Quarto ⁊ vltio ꝓbat idē añs. Et rō ē ibi
Silr̄ alias nō eēt ista ꝓductio gn̄atio sꝫ magis eēt muta-
tio ad rlonē:qꝛ ꝓductio ponit' i gn̄e vel i spē ex suo tmino
formali:sicut pꝫ ex.5.physi.t.c.4.vbi sic hr̄. Trāsmutatio ei
magis noiat' ab illo ad qd ē motꝰ q̄ ab illo ex q̄ est motꝰ.⁊
iō corruptio ē trāsmutatio ad nō ens:⁊ gn̄atio ē trāsmuta
tio ad ens. Hoc idē Cōmē.ibi. Ergo si tminꝰ formalis huiꝰ
ꝓductiōis eēt rlo:ista ꝓductio poneret' in gn̄e rlonis ⁊ nō
eēt gn̄atio. ¶ Probo ꝯn̄az p̄mi enthimematꝭ. Hic doc.ꝓ
bat ꝯn̄az.s.q si eēntia dīna ē tminꝰ formalis gn̄atōis:ḡ eēn-
tia dīna i gn̄atōe filii nō ē mā:nec q̄si mā nec pō nec q̄si pō:
qd eni ē q̄si mā:est q̄si pō supple receptiua. Sꝫ eēntia i gn̄a
tiōe filii nec ꝟe nec q̄si est pō receptiua qꝛ tūc idē recipꝫet se
ipsum.pꝫ.dicimꝰ enim ꝙ in ꝯposito nāli mā est in potētia
receptiua forme ꝑtis q̄ est tminꝰ formalis ꝓductionis : cū
ḡ essentia dīna sit tminꝰ formalis gn̄atiōis:vt ꝓbatū est:si
ex alia ꝑte in tali gn̄atiōe esset mā vel q̄si mā:tūc esset pō
receptiua vel q̄si receptiua tmini formalis q̇ est eēntia:⁊ sic
idē recipꝫet seipsum:qd nō est itelligibile. ¶ Ibi similr̄ pro-
bat eadē ꝯn̄a:⁊ rō stat in hoc. Sicut in ꝯposito creato ipo'e
est hēri aliqd ꝑtinēs ad esse eius duplici mō hn̄di:vt pꝫ:qꝛ
in ipso est forma ⁊ mā.forma tm̄ hr̄ vt tminꝰ formalis ⁊ nō
hr̄ vt mā receptiua illiꝰ tmini:qꝛ tūc idē reciperetur i se:⁊
mā ibi tm̄ habetur vt s'bm̄ termini formalis et non vt tmi-
nus formalis:quia tunc presupponeret in tali composito
aliam materiā receptiuā:vel eadē materia reciperet' in se:
sic in persona diuina constituta ex essentia et proprietate
eadē essentia nō hr̄ duplici mō hn̄di. Si ḡ essentia diuina
est quasi materia et est tminꝰ formalis gn̄atiōis : vel ergo
reciperet se:vel vt terminus formalis reciperetur in alia
materia:et sic ptꝫ manifeste impossibile ipsam essentiā pos
se haberi in filio isto duplici mō.s.vt quasi materia et vt ter
minus formalis. Immo videretur sequi ꝙ filiꝰ bis haberet
essentiam:et per ꝯn̄s:ꝙ sit bis deus:quia habere essentiaꝫ
est esse deum:et ꝙ habeat priꝰ eam nāliter q̄ habeat eaꝫ:
si rō quasi materia p̄cedit aliquo mō rōnem formalem ter
mini gn̄ationis:et sic pꝫ ista rō. ¶ Ibi. Itē secūdo.essentie
vt de ea gn̄atur filius.⁊c. Ista rō intelligitur sic : essentia
absolute sumpta est quasi principiū māle respectu notitie
genite.i.aut essentia absolute est s'bm̄ in quo quasi recipi-
tur ipsa notitia genita:et hoc est principiare materialiter
vel quasi materialiter esse s'bm̄ termini formalis:ex quo
subiecto et termino resultat ꝯstitutū tāq̄ ex principiis in
trinsecis:ḡ filius ita erit de s'bā filii vel sp̄us s'cti. sicut dicit'
de subā p̄ris:qꝛ vt sic ē triū ꝑsonaꝝ:aut vt ē p̄ncipiū q̄si mā

le hꝫ eē vt i p̄re.i.aut ip̄az sic eē q̄si māꝫ i gn̄atōe filii tm̄ sibi
ꝯuenit vt est i p̄re:ḡ vt in p̄re q̄si recipꝫet noticiā genitā:⁊ sic
forāl'r eēt noticia geita:⁊ sic p̄r eēt forāl'r noticia genita:cū
illa sit i essentia vt essentia est p̄ris:sicut Frāc. est formalit'
intelligēs qꝛ itellectio recipit' in itellectu formalit':vt itelle
ctus est formalit' in Frāc. Et ꝙ seq̄t' h' de p̄re:pꝫ qꝛ cū i itel-
lectu eiꝰ qd est eē de q̄ aliqd ꝓducit' icludat' hoc qd est esse
illd i quo forma iducit'.i.i illo ente cui ꝯuenit eē illud:vt de
q̄ aliqd ꝓducit'.i.cui ꝯueit eē p̄ncipiū māle ipsiꝰ ꝓducti iclu
dit' i itell'u eiꝰ.i.ꝙ icludit' q̇ditatiē hoc qd est eē illud i q̄ for
ma iducit'.i.ē tale ens qd est receptiuū forme. Et tota snia
est. Illud qd est mā vel q̄si mā i gn̄atiōe q̇ditatiue includit
ipsuꝫ esse receptiuū forme q̄ est terminꝰ forālis gn̄ationis
et icludit etiā in itellectu suo.i.quiditatiē icludit: ꝙ si ē re-
ceptiuū forme ꝙ hēat illā i se forālit':⁊ hoc est qd dicit. Et i
intellectu eiꝰ qd est esse in quo includat' hr̄e illud quod est i
eo. Et snia totiꝰ lr̄e est. Pricipiū māle vt hmōi icludit i suo
ꝯceptu quiditatiuo eē receptiuū termini forālis:⁊ hr̄e illuꝫ
terminū i se forālit'. Si ḡ eēntia vt i p̄re exn̄s forālit': ⁊ sub
illa rōne q̄ est in p̄re forālit':sit q̄si mā filii siue noticie geni-
te.ḡ noticia illa erit forālit' i eēntia vt i subō:⁊ sic erit fora
liter i p̄re mediāte eēntia. Aut eēntia vt est q̄si mā erit al-
terꝰ ꝑsone q̄ p̄ris : ḡ erūt due ꝑsone ante ꝓductionē filii.
Cōña patet ¶ Si dicat' ꝙ nō seq̄t':ꝙ si mā sit de q̄ aliqd ꝓdu Obiectio
cit':ꝙ illud ꝓductū recipiat' i mā:pꝫ qꝛ ꝯpositū p̄mo.i.adeq̄
te ꝓducit'.7.met.⁊ tm̄ nō est subiectiē i mā. ¶ Dico ꝙ sic dꝫ Solo.
intelligi ꝙ si mā sit vt de q̄ aliquid ꝓducit' vt terminꝰ fora-
lis ꝙ sit receptia illiꝰ:nō aūt de terīno totali ⁊ adeq̄to:nec
possit esse talis terminꝰ totalis:puta hūanitas:nisi terīnꝰ
formalis:puta aīa prio recipiat' i corꝑe vt i mā. Et si eēn-
tia diuia eēt q̄si mā filii:eēt receptia nō filii sꝫ ipsiꝰ filiatio-
nis vt termini formalis s'm Hen. Sꝫ qꝛ in eodē instāti quo
filiatio est forālit' i essentia diuia vt i q̄si mā:resultat ꝑsona
filii ex eēntia et filiatiōe ꝯstituta:⁊ qꝛ eēntia e st sic q̄si mā vt
est i p̄re:seq̄tur ꝙ filiꝰ sit formalit' in p̄re:⁊ sic intellige seq̄n
tē lr̄aꝫ vsq̄ ibi. Si aūt essentia vt i alia subsistētia a p̄re est
de qua gn̄at' filiꝰ.⁊c. ¶ Ibi. Si aūt dicas vt ē de q̄.⁊c. Hec
lr̄a sic dꝫ intelligi. Mā vt de q̄ gn̄at' suppositū:siue genituꝫ
nō hꝫ eē in aliq̄ supposito:qꝛ volūt isti ꝙ mā i se nullā ētita
tē dicat realē:sꝫ ꝙ tm̄ sit ens i pō sola.i.ens tm̄ pote. ideo
Sco.arguit ꝯ:qꝛ ex q̄ ip̄a est p̄ncipiū intrīsecū dās eē real'r
producto nāli ꝙ nisi esset veꝝ ens:non p̄ncipaliter realiter
et itrīsece:quō ei illd qd i se nihil ē pōt cōstituere intrīsece
aliqd ens in esse reali? Et qꝛ dicit ꝙ mā nō est alicuiꝰ sup-
positi:vt est id de q̄ genitū gn̄at':ēt accipiēdo māꝫ hr̄e verū
esse i se ad mētē Sco.in.2.d.12.veꝝ est ꝙ nō est alicuiꝰ sup-
positi. Si dicat' de mā ligni gn̄at' ignis.⁊ ip̄a tm̄ ē actu sup-
positi ligni. ¶ Dico ꝙ nō:qꝛ māꝫ eē vt de quo ignis gn̄atur
est ip̄aꝫ esse receptiuā forme subālis ignis: vt sic recipit nō
est sub forma ligni:imo i eodē instāti i quo itroducit' forma
ignis expellit' forma ligni. Hoc ad mētē Sco. Et hoc quod
dixi nō est argumentū ꝯ Sco.sed tm̄ accipiendo ip̄aꝫ māꝫ
p̄mo mō.i.vt nullū simpl'r esse hꝫ. ¶ Ibi. Si dicat' al'r ꝙ in-
quātū est p̄ris.⁊c. Argumētū factū.s.i textu. Idē s'cdo con Obiectio.
cludit ꝯ istā r̄nsionē:qꝛ si essentia est p̄ris vt de quo gn̄at' fili
us:statim ipsa vt in patre includit i intellectu ꝙ sit recepti-
ua noticie genite et includit vt habeat ipsam vt i p̄re:ḡ fal
sum est dicere ꝙ vt actu quasi informat' noticia genita sit fi
lii:⁊ hoc est quod dicit. ¶ Ibi. Sil'r tūc cōicatio essentie.⁊c
Hic doc.supponit quod ab oībꝰ cōcedit'.s. ꝙ q̇cq̇d cōicatur
ꝑsone diuine producte cōicatur per ꝓductionē: filio ꝑ gene
rationē:⁊ spiritui sancto per spirationē. Hoc idē est i gene-
ratiōe creature. Si ḡ essentia est quasi maīa filii:sequitur
ꝙ saltem per considerationem nostram prius habeat esse i
filio q̄ per productionem: pꝫ quia sicut materia ē p̄or fora
ita prius occurrit ad esse cōpositi. ¶ Si dicatur nō esse in-
cōueniens aliquid prius cōicari producto ante productio- Obiectio
nem:⁊ hoc s'cdm cōsiderationē nostrā:quia in creatura pre-
itelligitur maīa cōicari q̄ habeat' forma per productiōeꝫ
¶ Dico ꝙ non est simile:qꝛ materia non cōicatur per aliqd
agēs cū presupponat' oi actioni:sed tm̄ forma cōicatur ma Solo.
terie.essentia vero diuina cū sit eadem in tribus non potest
haberi in filio nisi per communicationem: ⁊ cum ipsa per
considerationem preintelligatur in filio ipso termino for-
mali qui tm̄ hr̄ per generationem : sequitur ꝙ essentia non
erit in filio per generationem: quod est contra Augusti.
¶ Ibi. Similiter licꝫ aliquid quod non est.⁊c. Dicit doc.ꝙ
materia ligni quod actu non est suppositi puta ignis: pōt
fieri per generationē suppositi ignis: nō per generationem

ipsius mãe cũ sit igñabilis t̃minatiue: sz p gñationẽ forme ignis i illa mã. nã i eodẽ istãti q̃ forma ignis recipit p gñationẽ in mã ligni: ipa mã desinit eẽ suppositi ligni ⁊ fit suppositi ignis: sz q eadẽ mã q̃ actu ẽ suppositi ligni: existẽs suppositi ligni fiat suppositi ignis est impoĩe: nisi ipa pducat in illo: ⁊ si pducit in illo nõ erit i illa mã: qz mã p̃exigit forme pducẽde. Cũ g eẽntia sit actu suppositi pr̃is: ⁊ eadẽ ẽt actu exñs suppositi pr̃is sit ẽt suppositi filii: g erit p pductionem ipsius in filio: ⁊ vt sic non habet rationẽ mãe vel quasi materie.

Obiectio ⁋ Si dicatur q ipsa est suppositi patris fit suppositi filii et non per productionem ipsius in filio: sed per productionem notitie genite in ipsa: sicut dixi de materia

solutio ligni respectu forme ignis. ⁋ Cõtra: qz si sic. sequit argumẽtũ factũ. s. in textu. Itẽ scdo essentie. ⁊c. q vt est suppositi pr̃is recepit notitiã genitam: ⁊ sic pr̃ erit formalr̃ sapiens notitia genita. ⁋ Ibi. p̃. Tertio. qñ ad pductionẽ effect⁹. ⁊c. Nota q actiuũ puta ignis q̃ pducit ↄpositũ nãle ex mã puta ligni ⁊ forma ignis: p̃us hz respectũ realẽ ad illã mãm q̃ ad pductũ totale ⁊ adeq̃tũ. nã p̃us mouet mãz ad formã pr̃is. s. ad formã ignis q̃ ẽ termin⁹ totalis cãdo illã in tali mã. ⁊ hic ẽ duplex r̃o: p̃ria ẽ pducẽtis ad t̃minũ formalr̃ pductũ. scda ẽ mouẽtis ad mãm motã inq̃tũ recipit illũ t̃minũ: ⁊ h̃ hz ex seipo. ⁊ habito isto respectu ẽ ẽt respect⁹ ignis pducẽtis ad totũ pductũ: ⁊ i isto scdo mã ipsa ↄcãt vt cã mãlis. Si g pr̃ i gñatiõe filii respiceret essentiã diuinã q̃si mãm p̃us hẽret respectũ ⁊ r̃onez ad illã: vt q̃si mouẽtis ipam ad receptionẽ notitie genite siue ppͥetatis: ⁊ post vel simul hẽret aliã relõnẽ ad filiũ productũ. g añ relõnẽ realẽ pr̃is ad filiũ eẽt alia p̃or realis q̃ eẽt ad essentiã vt q̃si mãm: vel si esset tñ r̃õis: vtrũqz ẽ falsũ. Priũ pz ab oib⁹: qz oẽs negãt p̃rẽ hẽre aliã relõnẽ realẽqz ad filiũ ⁊ spiritũ sctm̃. Scdz silr̃ pz. qz cũ relõ pr̃is ad filiũ sit vẽx ens reale nõ p̃exigit nec io aliqd qd ẽ p̃cise ens r̃õnis: vt pz intelligenti. ⁊ nota bñ hanc r̃õnem. Sequentia clara sunt.

Greg. d. 5. q. 2. primi. **Greg.** de ari. circa hãc mãz põit q null⁹ t̃min⁹ formalis gñationis diuine q̃ sit ali⁹ a t̃mino totali. Et pbat sic p̃rio. Ubi ẽ t̃min⁹ formalis ali⁹ a t̃mino p se ibi ẽ formalis ps p se t̃mini ⁊ i illo iclus⁹. sz i simplicissimo nulla ẽ ps. g. ⁋ Scdo. qz vt vr̃ si res aliq̃ simplx cãt a deo: nõ assignat t̃min⁹ formalis distict⁹ a t̃mino p se creatiõis siue ab eo q̃ creat. ⁋ Cõfirmat: qz illd ẽ formalis t̃min⁹ q̃ actu productũ ẽ tale. ↄstat aũt q nullũ simplex ẽ aliq̃ tale sz seipo. Iã eni nõ eẽt simplex. ⁋ Et si dicat q fili⁹ eẽntia ⁊ diuinitate ẽ de⁹: ⁊ filiatiõe aut p̃pͥetate fili⁹. ⁋ R̃ñdet Greg. q ex hoc nõ hẽtur q aliq̃ alio a se sit de⁹ aut fili⁹ vel p̃sona: cũ ipe sit sua diuinitas: ⁊ oẽ qd ẽ i eo: ⁊ sic in eo nõ distiguit q̃ est ⁊ qd ẽ: ⁊ iõ seipso ⁊ p seipm̃ est ⁊ de⁹ ẽ. ⁋ Et si dicat scdo q gñatio filii nõ erit vniuoca: cũ p se t̃min⁹ nõ sit eiusdẽ r̃õis cũ pducẽte: cũ p̃sona filii sit alteri⁹ r̃õnis a p̃sona pr̃is: nec ali⁹ t̃min⁹ ibi formalis dat. ⁋ R̃ñdet: ad h̃ q sit vniuoca. s. sufficit q pducẽs ⁊ pductũ sint eiusdẽ nãe s̃m spẽm. mõ pr̃ et filius non tñ sunt vnius nature s̃m speciẽ: sed etiã secũdum numerũ: et ideo maxime vniuoca est generatio ista.

Opinio Scoti. **Respõdeo** premittẽdo aliqua. Primũ: q cũ summa simplicitate stat aliquorũ distinctio formalis: licet nullo mõ realis: vt s̃. patuit. d. 2. parte. 2. q. 1. vbi ostensum est q cũ simplicitate diuina stat nõ idẽtitas formalis essentie ⁊ proprietatis. Similiter probat doc. I. d. 8. q. 3. q cũ summa simplicitate dei stat formalis distinctio attributorũ abinuicẽ ⁊ ab essentia diuina. Nulla eni põt eẽ compositio: nec quasi compositio inter aliqua duo: quorum vnũ trãsit in pfectissimã idẽtitatẽ realẽ alteri⁹ propter infinitatẽ ⁊ simplicitatẽ alteri⁹ extremi. vt I. ostẽdet p̃nti. q. ⁊ d. 26. Scdo p̃mitto q p̃sona filii est ↄ̃ ↄstituta ex essentia ⁊ ppͥetate tanq̃ ex aliquib⁹ de necessitate formalr̃ distinctis. vt patebit. I. d. 8. q. 3. Et sic in filio distinct⁹ est duplicit terminus gñationis. vnus est totalis: et est ipse filius constitutus ex essentia et filiatione: ⁊ alius dicitur formalis et nõ põt esse nisi ipsa essentia: vt ostẽsuz est. s. p̃nti. q. exponẽdo sensum Doc. Tertio premitto: q proprietas filii potest comparari ad essentiam: vel sicut actus perficiens vel inherens siue informans: vel sicut actus hypostaticus quo persona subsistit in natura diuina. Primo modo facit compositionem aliqualẽ. Secundo modo nullam compositionem facit nec quasi compositionem. vt infra patebit presenti. q. ⁊. 26. d. huius. Quarto premitto: q quando productũ distinguitur a producente ⁊ cõuenit q̃ditatiue cũ pducẽte: in eo est assignare aliquid quo vere distinguitur: ⁊ aliquid quo vere ↄuenit. sicut in creaturis Frãcisc⁹ distiguit a Ioãne ⁊ quiditatiue ↄuenit cũ Ioãne i hũanitate: tũc hũanitas i Frãcisco est r̃õ ↄueniẽtie quiditatiue cũ Ioãne: ⁊ hecheitas Frãcisci est r̃õ distinguẽdi ipm a Ioãne: ⁊ iõ i frãcisco pducto (posito etiã q nã hũana sit forma simplex) est termin⁹ totalis gñatiõis qui est ipe Frãcisc⁹ includẽs hũanitatẽ ⁊ hecheitatẽ: ⁊ est termin⁹ formalis gñatiõis. qui est nã hũana q̃ vniuoce ↄuenit cũ pducẽte.

Sol. rationum Gre. ⁋ His p̃missis respõdeo ad r̃ões Greg. Ad p̃mã cũ dicit. Ubi est terminus formalis alius a p se termino ibi formalis est ps p se termini et in illo inclusus. Dico q hoc veruz est p̃mo i cõposito reali. Scdo ẽt in re nõ cõposita ex mã ⁊ forma: sz ex nã et hecheitate tanq̃ ex det̃miabili ⁊ det̃miatiuo: tũc terminus formalis est pars termini per se siue termini totalis ⁊ adequati: cuz ibi sit perfectiuum et perfectibile. Ubi vero ↄstituẽtia sic se hñt q vnũ nõ est act⁹ alteri⁹ vt perficiẽs vel informãs: nec ec̃: sed act⁹ trãsiẽs in pfectã idẽptitatẽ alterius extremi: tũc nõ est ibi nec ps nec q̃si ps: ⁊ sic cum essentia diuina et ppͥetas filii vere cõstituãt p̃sonã filii: essentia diuina q̃ est termin⁹ formalis nõ erit ps nec q̃si ps filii cõstituti: ⁊ tñ cũ tali cõstituto stat summa simplicitas qz cũ formali distictiõe aliquorũ stat pfectissima realis idẽptitas et summa simplicitas. vt patuit in p̃mo supposito. ⁋ Ad scdam dico: q si creetur aliq̃ res simplex. i. nõ ↄposita ex mã et forã: adhuc in illa est assignare terminũ formalem creationis et terminũ totalẽ. vt quando angelus creatur. dico q terminus totalis creationis est hic angel⁹ vt includit quiditatẽ et hecheitatẽ siue rationem formalẽ subsistendi: ⁊ terminus formalis erit entitas quiditatiua ipsi⁹ angeli: q̃ quiditatiue conuenit cum aliis. Et vltra dico q in tali re creata terminus formalis creationis est pars ipsius creati: eo mõ quo dictum est de constituto ex natura determinabili et hecheitate determinatiua. ⁋ Ad confirmationem illam: cum dicit q illud est formalis termin⁹ quo actu productum est tale. Cõcedo: ⁊ sic eẽntia diuina est id quo filius est deus vel perfectissimũ ens. Et cum dicit q omne simplex seipso est tale et non aliquo alio aliter nõ eẽt simplex. Dico q esse tale aliquo alio potest dupliciter intelligi Primo vt si tale aliquo alio vt parte vel quasi parte. Secundo vt sit tale aliquo alio non sicut parte vel quasi parte sed sicut aliquo includente ipsum constitutum in perfecta idemptitate reali. Primo mõ non potest dici simplex: sz bene secundo modo: et sic est in proposito. (Et tale aliquo alio potest dupliciter intelligi.) ⁋ Ad aliud quod dicit: q lz fili⁹ sit deus essentia et diuinitate: ⁊ sit filius filiatione: non tamen sequitur q aliquo alio a se sit deus. ⁊c. Dico primo q si fili⁹ dicat aliquam entitatem preter essentiam et proprietatem licet non realiter distinctam: patz q seipso nõ erit deus sed deitate erit deus. et filiatione erit filius ⁊ nõ seipso: quia ipa sunt aliquo modo alia ab entitate filii. ⁋ Secundo dico: q si filius non dicat aliam entitatem a deitate et filiatione: adhuc hoc totum vt vnitum potest dici deus aliq̃ alio et non seipso: patet quia ex quo fili⁹ dicit deitatem et filiationem: si hoc modo filius seipso esset deus (cum vt sic dicat filiationem et deitatem) tunc sequeretur q filiatione esset filius: ⁊ similiter si seipso esset filius vt ly filius includit deitatem et filiationem: tunc filius eẽt deitate filius. Ad aliud quod dicit de vniuocatiõe generationis filii. Necr̃ñsio est p me: qz si fili⁹ cõuenit cũ pr̃e ẽt in idez numero: aut h̃ est r̃õne nãe diuine: aut h̃ est r̃õne ppͥetatis: nõ secũdo: tũ qz p ppͥetatẽ distiguit realr̃ a pr̃e: tum qz ppͥetas filii est p̃rio diuersa a ppͥetate pr̃is: vt I. patebit di. 13. ⁊. 26. Si r̃õne nãe: tũc habeo ppositũ: qz illd ẽ terminus formalis gñatiõis filii quo fili⁹ vniuoce ⁊ quiditatiue cõuenit cũ patre. Et sic pz responsio ad argumẽta Greg.

Ocham i 1. d. 5. q. 1. contra Sco. **Alius etiam doc.** satis subtiliter arguit contra Sco. pbando q essentia diuina non sit terminus formalis generatiõis filii. Et p̃rio arguit sic. Sicut de ratione termini totalis alicuius generationis est nõ habere esse totalẽ nisi p productionẽ. ita de ratione termini formalis est nõ h̃re eẽ formale nisi p pductionẽ Sz eẽntia nõ hz eẽ formale p gñationẽ: qz eẽntia s̃m totũ suũ esse est in pr̃e. ⁋ Secũdo arguit sic. Nõ idẽ ẽ elicitiuũ alicuius pductionis ⁊ termin⁹ formalis eiusdẽ: qz idẽ non est prius et posteri⁹ seipso: sed scdm̃ istos p̃ncipiũ elicitiuũ est p̃us origine: terminus aũt formalis est posteri⁹ origine sed essentia scdm̃ istos est principium elicitiuũ generationis: ergo non est terminus formalis eiusdem. ⁋ Confirmatur: qz s̃z istos vna p̃sona tñ vno modo h̃ñdi hz eẽntiã. Si ergo filius habeat essentiaz vt terminũ formalẽ gñationis. g nõ hz eã vt principiũ elicitiuũ: cui⁹ oppositum dicit.

¶ Si dicaꝛ: ꝙ filius nõ hꝫ eēntiā vt pͥcipiū elicitiuū sꝫ pr̄. hoc nõ sufficit: q2 saltē fili⁹ hr̄et eēntiā vt pͥcipiū elicitiuū ꝓductiōis spūs scti: ꝛ ita duob⁹ modis hñdi: et h̄ argumētū ē tantū ꝯ hoiem. ¶ Tertio principal'r arguit. Si essentia sit termin⁹ formalis gñatiōis: aut hoc est q2 simpl'r hꝫ eē per productionē: aut q2 hꝫ eē i producto ꝑ productionē. Nõ primo: q2 eēntia cū sit in pr̄e nõ hꝫ esse simpl'r ꝑ quācūqꝫ ꝓductionē. Nõ secūdo: q2 si ista aīa intellectiua eēt p̄mo creata: et postea crearetꝛ materia sub aīa itellectiua: nõ diceretꝛ ꝙ aīa itellectiua eēt termin⁹ formalis illi⁹ ꝓductiōis: et tñ caperet eē in hoc ꝑ illā productionē. Et ex his pꝫ: ꝙ nõ ē idē cõicari et eē terminū formalē alicui⁹ productiōis: q2 illa aīa intellectiua eēt cõicata materie: et tñ nõ eēt terminus formalis ꝓductiōis. Jō dico aliter: ꝙ aliud ē cõicari ꝑ productionē aliqꝫ: et aliud est eē terminū formalē illi⁹ productionis: pꝫ q2 spiratio actiua cõicatur filio ꝑ gñationē: et tñ spiratio actiua nõ est termin⁹ formalis istius ꝓductiõis. Dico g̃ ꝙ termin⁹ formalis ꝓductiõis est illð qð capit eē simpliciter ꝑ illā productionē. Vñ qñ termin⁹ formalis et termin⁹ totalis distinguūtꝛ: termin⁹ formalis ē aliqd ipsius termini totalis capiēs simpl'r eē per illā productionē: et ꝑ hoc ꝙ termin⁹ formalis capit simpl'r eē per illā ꝓductionē: termin⁹ totalis capit esse simpliciter ꝑ ipām productionē. Et ex isto seqtur ꝙ nõ dr̄ aliqd termin⁹ formalis: q2 est forma. Nā si de⁹ crearet ipām materiā ꝑ se exñtē ista materia eēt termin⁹ formalis: et tñ nõ eēt forma. Et sic i ꝓposito dico: ꝙ eēntia nõ ē termin⁹ formalis gñatiõis: nec sil'r relatio: sꝫ ipsa ꝑsona p̄t dici termin⁹ formalis: nõ tñ distinguēdo terminum formalem contra terminum totalem. hec Ocham.

Positio Ochā ꝓpa

Respõdeo ad p̄mū. ꝯcedo ꝙ sicut termin⁹ totalis ē ille q̄ accipit esse ꝑ productionē: sic termin⁹ formalis ē ille q̄ accipit eē per eādē productionē. Cū dr̄: ꝙ eēntia diuina ꝑ productionē in filio nõ capit eē in filio. Dico ꝙ accipere eē ꝯtingit dupl'r. Vno mõ i se et absolute: ita ꝙ in aliquo instāti originis itelligatꝛ nõ hr̄e eē: et in alio instāti originis intelligatꝛ hēre verꝫ eē. Alio mõ ꝙ intelligatꝛ hr̄e esse alio mõ quo p̄us nõ habuit. puta eē cõicatū: ita ꝙ i aliquo p̄ori instāti originis dicatꝛ nõ hr̄e eē i filio: ꝛ i scðo instāti origis dicatꝛ hr̄e esse i filio: vt ꝯstitutiua et vt dās eē filio eēntialiter et q̄ditatiue. Primo mõ nõ põt dici termin⁹ formalis gñationis: cū eē reale eēntie diuine sit simpl'r primum i diuinis: imo vt sic itelligitꝛ vt prior oī proprietate et oī attributo: vt pꝫ a doc. j. d. 8. q. 3. ꝛ diffuse in q̄l. q. 1. Scðo mõ dr̄ termin⁹ formalis gñationis filii: q2 ipā eēntia ꝑ talem gñationē hr̄ in filio ꝑ quā eēntiā fili⁹ est q̄ditatiue de⁹ et idē eēntial'r cū pr̄e. ¶ Ad scðꝫ dico ꝙ idē eē p̄⁹ ꝛ posteri⁹ seipō põt dupl'r itelligi. Primo q̄ꝫtū ad idē eē reale: vt ꝙ a. realiter sit prius et posteri⁹ seipō et hoc ē ipossibile. Scðo q̄ꝫtū ad aliū et aliū modū. Et sic ēt est ipossibile ꝙ respectu vni⁹ et eiusdē mōi dicatꝛ p̄us et posteri⁹ seipso: vt vero ꝯparatꝛ ad aliū et aliū modū: ſm vnū modū põt dici p̄us: ꝛ ſm aliū põt dici posteri⁹. Et sic in proposito eēntia diuina vt ē principiū elicitiuū in pr̄e est p̄or seipsa vt ē ꝑ productionē cõicata filio: et hoc ē necessariū dicere: q2 ex quo ipā ponit principiū formale productiuū quo pr̄ producit filiū. vt. j. patebit. d. 7. ꝛ ipā eadē ponitꝛ cõicari filio ꝑ talē productionē: seqtur ꝙ vt in pr̄e est pͥcipiū elicitiuū sit p̄or seipsa vt i filio ipsi filio ꝑ productionē cõicata. ¶ Ad ꝯfirmationē dico ꝙ filius nõ hꝫ eēntiā diuinā vt pͥcipiū for̄ale elicitiuū vt. j. patebit d. 7. Et quod dicit ꝙ saltē hꝫ eā vt principiū elicitiuū spiratiõis. Dico ꝙ verꝫ est. Et cū dicit cū duob⁹ modis habēdi hꝫ eā: q2 vt terminū formalē productiõis et vt principiū elicitiuū spiratiõis. Dico ꝙ nõ tm̄ his duob⁹ modis: sed ēt vt plurib⁹ aliis modis: q2 eadē vt i filio ē pͥcipiū operatiuū itellectiõis ꝛ pͥcipiū operatiuū volitiõis ꝛ hmōi. Sꝫ h̄ nihil ē. Et cū dicit ꝙ Sco. hꝫ pro incõueniēti ꝙ fili⁹ hꝫ eēntiā duob⁹ modis. Dico ꝙ Sco. sic itelligit ꝙ nõ hr̄ i filio eēntia diuina alio et alio mõ hñdi vt dās eē filio. hoc pꝫ arguēdo ꝯ Hen. vbi dicit ꝙ si eēntia diuina eēt q̄si materia ꝛ eēt termin⁹ formalis gñatiõis: tūc fili⁹ duob⁹ modis hñdi hēret eā vt dantē sibi eē eēntiale: et sic fili⁹ eēt bis de⁹. vide i p̄nti q. ¶ Ad. 3. dico ꝙ eēntia dīna ꝑ ꝓductionē hꝫ tm̄ eē cõicatum i filio. Et sic ptꝫ rñsio ad oīa sequētia ipsius Ocham.

Idē põt eē seipso p̄us ꝛ posterius

Idem Ochā conatur sco. rõnes soluere

Deinde rñdet Ochā vbi. s̄. ad rões doc. ꝛ p̄mo illas auctoritates ꝯcedit dicēs ꝙ põt forma dari siue cõicari siue p̄stari producto q̄ꝫuis nõ sit terminus formalis talis productiõis: sicut si de⁹ crearet materiā sub forma p̄existēte: illa forma cõicaretꝛ tali ꝯposito ꝑ illā ꝓductionē: et tñ nõ eēt termin⁹ formalis talis productiõis. ¶ Dico ꝙ hec rñsio (vt pꝫ ex. s̄. dictis) nõ soluit rõnē Sco. q2 ex quo essentia diuina vi productiõis cõicatur filio vt dās eē eēntiale filio: seqtur ꝙ nõ p̄t dari nisi vt termin⁹ formalis productionis. ¶ Si dicatꝛ ꝙ ēt propetas filii hr̄ in filio vi gñationis: et tñ nõ erit termin⁹ formalis. ¶ Dico p̄mo ꝙ illð voco terminū formalē productiõis quo productū ex vi productionis ē sil'e producēti: siue sil'itudine formali: siue sil'itudine virtuali: q̄ distinctio pꝫ. s̄. d. 3. q. 8. Et sic ꝑ solā entitatē quiditatiuā vltimate ꝯstituentē productū in esse q̄ditatiuo productū ex vi productiõis ē simile producēti: ꝛ q2 fili⁹ in diuinis ex vi productionis sue nõ est similis producēti ꝑ proprietatē ypostaticā: iō talis proprietas nõ p̄t dici termin⁹ formalis. ¶ Dico scðo: ꝙ termin⁹ formalis põt capi dupl'r vno mõ pro eo q̄ est termin⁹ pͥcipalis. alio mõ pro termino quodāmõ ꝯcomitāte: et tūc eēntia diuina dr̄ terminus formalis p̄mus siue pͥcipalis: ꝛ attributa dicūtꝛ termini formales ꝯcomitātes siue quodāmõ denoīatiui: ꝛ breuiter oē illð quod fundatꝛ in eēntia diuina põt dici terminus formalis ꝯcomitāter tñ: et de h̄. j. patebit. Et qð dicit de mā. Dico ꝙ posito ꝙ aīa itellectiua Frācisci sit creata in instāti. a. et in aliq̄ tp̄e sequēti creetꝛ corp⁹ organicū: et post cõicetꝛ ipsi corpi ex quo corpe et aīa ꝯstituitꝛ Frāciscus in esse: adhuc illa aīa posset dici termin⁹ formalis respectu cõpositi: q2 per illā hr̄ vltimate eē q̄ditatiuū. Et si ipsa aīa eadē ꝓductione qua Frāciscus producitꝛ eēt cõicata Francisco: vere diceretꝛ termin⁹ formalis ꝓductiõis t̄minate ad Frāciscum vt ad terminum totalem. In proposito autē essentia diuina tantum habetur in filio vi eiusdem productionis qua filius producitur vt terminus totalis.

Obiectio

Solutio

Terminus formalis ē duplex.

Greg. tñ vbi. s̄. rñdet ad has auc̄tes: q̄ rñsio parū differt a rñsione data ab Ochā. et dicit ꝙ dari per generationē alteri põt itelligi. Primo ſm ꝓprietatē locutionis. et sic oē qð datꝛ per gñationē distinguitꝛ ab eo cui datꝛ: nec ē illð siue detꝛ ei vt subō. sicut forma datꝛ mā̄e a gñante: siue detꝛ ei vt hñti seu toti: vt aīa põt dici dari aīali. i. ꝙ animal ꝑ gñationē hꝫ aīam. Et eodē mõ põt dici ꝙ mā̄ datur aīali q2 a gñante hꝫ mā̄m: ꝛ vtroqꝫ mõ minor ē falsa. vꝫ. ꝙ eēntia sic detꝛ filio per gñationē. Secūdo mõ põt intelligi dari per generationē filio a pr̄e ita ꝙ nascēdo est fili⁹ a pr̄e: et in hmōi sensu maior idē valet ac si diceretꝛ. Oē quod fili⁹ est nascēdo a pr̄e siue per h̄ ꝙ nascitꝛ a pr̄e ē. ꝛc. Et pꝫ ꝙ est falsa: q2 fili⁹ nõ solū hꝫ nascēdo vt sit eēntia: sed etiā vt sit filius et ꝑsona: nõ eni est itelligēdū ꝙ filio detur eēntia vt sit aliq̄d quod sit in eo vt in subiecto: vel vt pars ei⁹ intrinseca: sed vt aliqð qð ipse est: et sic nõ est aliter intelligendū filiū hēre eēntiā q̄ꝫ ipsum esse eēntiā. ¶ Dico ꝙ concedendo essentiā dari filio per generationē sic filiū esse essentiā siue idēptice vel formaliter nõ curo: nõ tamē ex hoc saluat quin sit terminus formalis generationis. Ex quo enim essentia est id quo filius ex vi productionis sue est similis siue idem producēti: sequitur ꝙ ipsa erit termin⁹ formalis gñatiõis.

Gre. rñdet ad auc̄tes.

Cõfutatio respõsionis Greg.

¶ Ad secūdū argūntū doc. rñdet Ochā ꝙ argumētū doc. ꝓcedit ac si poneretꝛ ꝙ rl'o esset termin⁹ formalis: sꝫ nõ ponitur ipā relatio termin⁹ formalis sed tm̄ ipsa ꝑsona cõstituta ex essentia ꝛ rlone. ¶ Dico ꝙ hec rñsio nõ soluit rõnē doc. rõ enim ꝓcedit ex vno supposito. s. ꝙ in ꝓductiõe filii detur aliquis terminus formalis: q2 ipē fili⁹ est termin⁹ totalis gñatiõis: qð suppositū. s̄. ꝓbatū est. Et iō doc. addit loquendo de termino formali distincto ꝯ terminum totalē: aut essentia est terminus formalis: ꝛ hr̄ ꝓpositū: aut relatio: nõ eni ali⁹ põt haberi: si relatio. Cõtra: q2 ꝑfecti⁹ quod hr̄ vi ꝓductiõis est termin⁹ formalis: q2 voco terminū formalē illud qð ex vi ꝓductiõis hr̄ vt vltimū ꝯstitutiuū in eē essentiali et quiditatiuo. si g̃ relatio eēt termin⁹ formalis gñationis: ex vi talis gñatiõis nõ posset hr̄i essentia diuina vt. s̄. patuit. ¶ Ad t̄tiū rñdet Ochā dicēs: ꝙ talis vniuocatio (q̄lis est i gñatiõe diuia) stat cū hoc ꝙ eēntia nõ sit termin⁹ formalis: q2 ad illā vniuocationē q̄ ē ibi sufficit ꝙ generās ꝛ gñatū sint vna subā: ꝛ ꝙ illa subā nõ differat nec a generāte nec a generato. ¶ Dico ꝙ ista respõsio non soluit rationē doc. vt pꝫ ex. s̄. expositis: quia sustinēdo ꝙ filius ex vi productionis sue dicatur vniuoce gñari: siue esse simile producēti ex vi gñatiõis qð idem est: opꝫ assignare aliquid in filio qð habeatꝛ vi gñatõis illius ꝑ quod filius sit similis quiditatiue patri: illud non potest esse proprietas vt patet nec etiā fili⁹ vt fili⁹. g̃ erit eēntia. Si g̃ ꝑ eēntiā dr̄ formal'r filis pr̄i ex vi ꝓductiõs sue: sequitꝛ ꝙ essentia erit terminus formalis gñatiõis: sicut ēt pꝫ in creaturis: vbi cõpositū est simile producēti rõne termini formalis habiti virtute illi⁹

Ocham respondet ad scðꝫ doc.

Improbatio ipius responsionis.

Ad tertiū rñdet idem Ocham.

Responsio Ocham improbetur

Ista rñsio ñ soluit

productiōis. Et ex his que dixi patent alia q̄ dicit Ocham.

Ita tenendo cū doctoribꝰ antiq̄s. Hic doc. intēdit declarare q̄liter ista propositio sit vera. filiꝰ generaṫ de substātia p̄ris. Et p̄mo declarat q̄d sit generatio vt mutatio: ⁊ gn̄atio vt ꝓductio tm̄. et hec lr̄a clara est. Et hoc idē. s̄. expositū est. d. 2. pte. 2. q. 3. et sic pꝫ: quō filius nō gn̄atur de substātia p̄ris vt de materia: vel vt de q̄si materia: q2 q̄d sic generaṫ hꝫ mām̄: q̄ est subiectū mutationis vel q̄si mutatiōis. ¶ Ibi. Scd̄o dico: ꝙ negata omni materialitate et quasi m̄ālitate ista est simpl'r vera. filius gn̄atur de substātia p̄rs. vbi per ly de: nō tm̄ notaṫ efficiētia vel origo: q2 tūc creature essent de substātia dei: q2 effectiue siue originatiue sꝰ imediate a deo: nec p ly de: tm̄ notaṫ ꝯsubstantialitas: q2 tūc p̄r eēt de substātia filii: q2 sicut p̄r est cōsubstātialis filio: ita filiꝰ ē consubstantialis patri. sed notatur simul origo et consubstantialitas: vt. s. in casuali huius prepositionis de: denotaṫ consubstātialitas cū dr̄ de subā: sic ꝙ filiꝰ hꝫ eandē substātiā cū p̄re: et per illd̄ q̄d ꝯstruiṫ in genitiuo cū isto casuali: notaṫ p̄cipiū originans. h̄ casuale intelligiṫ p ly p̄ris: casuale p̄pōnis de: est sbā cū dr̄ de subā. Et sensus huiꝰ ꝓpōnis. filiꝰ ē de substātia p̄ris est iste: filius est originatus a patre vt ꝯsubstātialis ei. Et sic pꝫ ista lr̄a ¶ Ibi. Ad intellectū huiꝰ affirmatiue. q̄ dr̄. filiꝰ est de substātia p̄ris. Dico ꝙ ītellectꝰ iste saluat ꝙ filiꝰ nō sit de nihilo: vere ēt saluat ꝙ filiꝰ erit de substātia p̄ris: sicut req̄ritur ad filiationē. Et declaratio tam p̄mi q̄ȝ scd̄i sic ē clara in lr̄a p exempla ibi posita: ꝙ non oportet eam aliter exponere.

Tertio principal'r ad solutionē difficultatū huiꝰ. q. videndū est: quō relatio et eēntia p̄nt eē in eadē ꝑsona: quin eēntia sit m̄āle respectu relatiōis: cū nullo mō relatio sit m̄āle respectu eiꝰ. ⁊c. Hic Doc. intēdit ad maiorē dilucidationē (. s. quō relatio ē in eēntia: et tm̄ eēntia nō sit quasi m̄ā nec denoīet eā: ⁊ tm̄ distinguat vnā ꝑsonā ab alia) declarare q̄tuor difficultates. ¶ Prima: q̄liter ꝑsona diuina erit vna nisi ꝓprietas sit actꝰ ⁊ eēntia potētia. Hoc declarat p exemplū p̄mittēdo aliq̄. Primo: ꝙ q̇ditas creata est quo aliq̄d est ens q̇ditatiue: ⁊ hoc nō ē iperfectiōis: ⁊ sic dicimꝰ: ꝙ hō hūanitate est tale ens q̇ditatiue. nō sic intelligēdo ꝙ hūanitas sit aliq̄ entitas vere ꝯstitutiua ipsiꝰ hoīs: cū hō et hūanitas ī re sint penitꝰ idē: sꝫ q2 eē totale alicuiꝰ habētis eē nō pōt ꝑfectiꝰ explicari q̄ȝ p abstractū illiꝰ: et sic dicimꝰ: ꝙ hō hūanitate q̇ditatiue est hō. nō eni ꝑtes ꝯstituētes ita ꝑfecte explicāt totū eē hoīs: et ꝑfectiꝰ explicaṫ hō q̇ditatiue p hūanitatē q̄ȝ p aīam et corpꝰ: cū hūanitas dicat absolute entitatē absolutā realē et realiter distinctā a partibꝰ tam seorsum q̄ȝ simul sumptis: vt pꝫ a doc. i. 3. d. 2. ⁊ ibi hanc mām̄ ꝓlixe exposui. ¶ Scd̄o ipsa q̇ditas puta hūanitas: q2 ē impfecte actualitatis: iō diuisibilis est per illud q̄d cōtrahit ipsam ad indiuiduū: puta per ꝓprietatē īdiuidualem. Et quō dicaṫ diuisibilis. vide expōnē quā feci in. 2. d. 3. ibi. An deṫ nā hn̄s minorē vnitatē vnitate numerali. Et dicit doc. ꝙ tale ꝯhens nām ad eē sortis dr̄ actꝰ formalis respectu nāe: et nā est aliquo modo potētiale respectu eius. ¶ Tertio. hūanitas ī sorte est aliq̄s actꝰ. s. eēntialis ⁊ q̇ditatiuus: et p̄cise accipiēdo hūanitatē. ⁊. a. s. ꝓprietatē puta hecheitatē distinguēdo ꝯ se: hūanitas est ꝑfectior actꝰ q̄ȝ ipsa hecheitas: cū hūanitas sit actꝰ q̇ditatiuus et eēntialis. hecheitas tm̄ est actꝰ magis ꝓprius: q2 determinans nām ad eē hoc. mō applicādo hec tria ad diuina reliquaṫ q̄d est impfectionis. ¶ Quo ad p̄mū. Deitas de se est qua deꝰ est deus supple adequate: q2 adeq̄tū quod ē vel q̇s ipsiꝰ deitatis ē deꝰ vt p̄scindit ab oī rōne suppositali: vt s̄. patuit. d. 4. q. 2. Et sil'r ip̄a deitas est qua ꝑsona (cuiꝰ ꝓpriū ē. a. s. cuiꝰ ꝑsone actꝰ suppositalis est ꝓpriꝰ) est formal'r deꝰ: q2 pater deitate ē deꝰ. ¶ Quo ad scd̄ꝫ est dissimile: q2 deitas ip̄a per proprietatē ꝑsonalē non determinaṫ: nec ꝯhiṫ nec aliq̄ mō actuaṫ: q2 ipsa est ī vltima actualitate ēt vt precedit q̄ȝcūq̄ȝ proprietatē: vt s̄. patuit. d. 2. q. 1. ꝑtis. 1. Si eni sic posset cōtrahi hoc eēt iperfectiōis. ¶ Si dicaṫ. Nōne eēntia sit propria p̄ri per ꝓprietatē hypostaticā. Dico ꝙ nō: q2 tūc eadē nō eēt in filio. Pōt tm̄ dici ꝓpria p̄ri q̄ȝtū ad aliq̄ȝ ꝯditionē: puta inq̄ȝtū est in p̄re ē rō formalis ꝓducēdi et nō vt est in filio. Sed hoc sibi accidit: q2 si eēt in filio ⁊ p̄intelligereṫ nō h̄re productū sibi adequatū: eēt rō formalis producēdi ipsi filio. ¶ Dicit ḡ doc. ꝙ quo ad scd̄m ē dissimile: q2 deitas ipsa per proprietatē ꝑsonalē determinaṫ: nec ꝯhiṫ: nec aliquo mō actuaṫ: q2 hoc ē impfectiōis. Sꝫ deitas de se ēt hec. i. ꝙ ex sua rōne formali est hec: nō eni ē imaginādū ꝙ deitas vt deitas sit aliquo mō prior sua singularitate. sicut ē de hūanitate q̄ ex sua rōne formali p̄intelligiṫ sua hecheitate. deitas eni ex se et itrinsece ē singularissima. Et sicut. s̄. ostēsum est. d. 2. q. 2. ꝑtis. 1. ꝙ exn̄tia ē de eēntia deitatis et exn̄tia nō pōt ꝯpetere nisi nāe singulari: ⁊ sic v̄r seq̄ ꝙ si exn̄tia ē de eēntia deitatꝭ singl'aritas erit ītimior exn̄tia. Et sic pꝫ quō deitas ē de se h̄. Et sic̄ hꝫ vltimā vnitatē de se: ita ⁊ vltiāꝫ actualitatē. vltia vnitate nāe dicit ē tm̄ singularitas. sic̄. 5. met. distiguiṫ vnū ī vnū nūero: spē: genere: ꝓportiōe. ¶ Si dicaṫ: ꝙ vnitas icōicabilis ē vltima: vt pꝫ: in creaturis: q2 vnū singulare nō v̄r h̄re vltimā vnitatē. q2 adhuc ē cōicabile alteri: vt pꝫ de albedie singulari et de nā singulari assumpta a verbo. Sꝫ vnitas suppositalis sibi adueniēs est vltima vnitas nāe: q2 tali vnitate nā magis determinaṫ: q2 vt sic fit simpliciṫ incōicabilis q̇cūq̄ȝ mō. ¶ Dico ꝙ nō ē simile: q2 nā diuina singularissima nō p̄t ꝯstitui per q̄dcūq̄ȝ sibi adueniēs in eē incōicabili: q2 tūc vt adueniret sibi ꝓprietas ꝑsonalis p̄ris nō posset cōicari filio. ¶ Ibi. Quo ad. 3. ē aliquo mō simile: q2 r'lo et si sit ꝓprius actꝰ ꝑsone: ⁊ eēntia nō sit ꝓprius actꝰ ꝑsone: sꝫ aliq̄s cōis actꝰ: tm̄ eēntia ē formal'r actꝰ infinitꝰ. relatio aūt nō est actꝰ ifinitꝰ ex sua rōne formali: vt subtiliter probat doc. 5. q. q̄li. lꝫ possit eē infinita per idēptitatē: nō tm̄ formal'r: q2 per ipossibile circūscripta deitate: manēte tota rōne formali relationis: ip̄a relatio nō erit infinita: vt ptꝫ. ¶ Si q̄ratur. Si relatio nō est formaliter ifinita. ḡ erit formal'r finita. ¶ Dico ꝙ non seq̄tur: q2 inter finitū et infinitū datur mediū. s. nō finitū. erit ḡ relatio in diuinis nō infinita. Et de hoc patebit. j. d. 8. q. 3. rn̄dēdo ad p̄mū argumētū. ¶ Sed quō p̄nt isti duo actus. s. essentia et paternitas concurrere ad constitutionē vnius puta ꝑsone patris et neutrum sit actus alterius (actꝰ dico perficiens vel informās: quia non est dubium ꝙ paternitas sit actus essentie: non tamen perficiens: neq̄ȝ determinās: neq̄ȝ cōtrahēs: sed actus ꝑsonalis nō ꝯstituēs essentiā in esse ꝑsonali: sꝫ ꝯstituēs ꝑsonā in tali esse) de hoc. j. patebit. d. 26. q̄rit ḡ hic de actu tm̄ ꝑficiente. ¶ Rn̄deo. Unitas cōpositi necio est ex rōne actꝰ ad pōm: sicut pꝫ ex pho. 7. ⁊. 8. Met. sꝫ ꝑsona diuina nō est cōposita nec quasi cōposita: sꝫ est simpl'r simplex: ⁊ ita vere simplex: sicut ē essentia: et non accipitur hic simpl'r simplex pro nō resolubili ī cōceptus p̄ores q̇ditatiuos: q2 certū est ꝙ ꝑsona resoluitur in essentiā ⁊ ī proprietatē. Et vltra. cōceptꝰ simpl'r simplex v'l total'r sciṫ: vel totaliṫ ignoraṫ. vt. s̄. expositū est. d. 3. q. 2. ⁊ hoc nō cōtingit dicere de ꝑsona. accipitur ḡ hic simpliciṫ simplex ꝓ perfectissime ⁊ summe simplici. Qualiṫ aūt stat ꝙ ratio relationis in re nō sit formaliter eadē rōni essentie: et tamen in eodē cōcurrētes nō constituunt cōpositū vel quasi cōpositum. Dicit doc. ꝙ hec rō ē q2 ista rō relationis est eadē ꝑfecte illi. s. rōni essentie. nō ꝑfectio idēptitatis realis excludit oēm ꝯpōnē ⁊ q̄si ꝯpōnē.

Sed circa hoc occurrūt dubia: quia non videtur ꝙ talis identitas realis aliquorū cum qua stat distinctio formalis excludat compositū vel quasi cōpositum: vt ptꝫ in multis. ¶ Prio: q2 hecheitas et nā in Frācisco sūt idē realiter s̄ꝫ Sco. in. 2. d. 3. ⁊ tm̄ Fran. cōponitur ex humanitate et hecheitate. ¶ Secūdo: q2 color et dr̄ia puta disgregare sunt idem realiter respectu albedinis: ⁊ tm̄ diffinitū dr̄ quasi cōpositū. ¶ Similiter s̄m doc. in. 2. d. 1. ⁊ in. 3. essentia ⁊ exn̄tia sunt idē realiter: et tm̄ pōt dici homo quasi cōponi ex eēntia et exn̄tia. ¶ Quarto s̄m doc. in. 2. d. 1. relatio creature ad deū est idē realiter cū ipsa: et tm̄ hoc totū. s. relatiuū pōt dici quasi compositū ex entitate absoluta creature et relatione illa. ¶ Quito. d. 3. p̄mi. q. 3. forma a qua sumiṫ dr̄ia puta rōnale ab aīa: et realitas illa a qua sumiṫ vltima dr̄ia est realiṫ idē ipsi forme: ⁊ tm̄ ip̄a forma puta aīa: dr̄ q̄si cōponi ex illa realitate vltima ⁊ entitate in q̄ ꝯuenit q̇ditatiue. ḡ sic in ꝓposito q̄ȝuis eēntia diuia et relatio sint ꝑfecte idem realiter: ex quo tamē distinguūṫ ex nā rei vel for al'r ꝑsona diuina potest q̄si cōponi ex illis. ¶ Rn̄sio ad oīa simul et postea sigillatim: ꝙ eēntie et relationis est simpl'r maior idētitas realis q̄ȝ ī aliquo istorū: q2 ꝓpter suā ifinitatē simpl'r ⁊ absolute ēt circūscripto oī alio quod non est idē realiter illi icludit ꝑfectissime illud. et vltra q̄d est in vltima actualitate et ex sua rōne formali: ita ꝙ nihil actualitatis p̄t sibi aduenire: ⁊ ēt oēs relationes sunt ibi in vltima actualitate: ⁊ sic patet rn̄sio ad oīa argumēta. ¶ Dico tm̄ ad p̄mū: ꝙ nā ex se non est ī vltima actualitate: q2 ꝯhiṫ per hecheitatē ¶ Secūdo dico ꝙ nō sunt sic idē realiter: cū nā ex se non includat real'r q̇cq̄d sibi aduenit. Nam hec est vera. hō est idē real'r Iohāni: et dr̄ real'r a Fran. q2 vt in Iohāne est idē real'r illi: et vt ī Fran. differt real'r ab

Obiectio

Rn̄sio.

Inter finitum ⁊ infinitum datur medium.

p̄mū dubi.

Secūdum

Tertium

Quartum

Quintum

Rn̄sio ad omnia

Ad p̄mū

illo. ¶ Tertio: qz idētitas realis est ꝓpter exñtiā proprie. Modo nā et hecheitas vt precedūt exñtiā proprie non dñr realiter idē: sed qz exñtia est simplr eadē in Fran. respectu nāe et hecheitatis: sic nā et hecheitas dñr realr eadē. Eēntia vero diuina ex se dicit totā exñtiā realē et sui et oīm existentiū ibi. vt pz a doc. in plurib⁹ locis.

Ad secūdū ¶ Ad scōm de albedine. s. de colore respectu disgregationis: eodē mō dico vt dixi ad pmū. Et addo q color non ē simplr idē dñe: nisi tñ qz idētificatᷓ in albedine.

Ad tertiuz ¶ Ad. 3. dico: q exñtia et eēntia non faciūt cōpositionē nec q̄si ꝯpositionē. Et si etiā sit aliqualis cōpositio. Dico q essentia suo modo ē in pō ad exñtiā: ⁊ exñtia aduenit eēntie nō vt accñs: sed vt gradus intrinsecus: et ipsa essentia nō est ex se i vltima actualitate: immo vt sic nullā includit exñtiā: sicut eēnta diuina vt hmōi q̄ in primo mō includit summā exñtiā.

Ad quartū ¶ Ad. 4. dico: q creatura facit aliqualē ꝯpositionē cū relatione: et hoc ptz per vnā ꝓpōnē doc. in. 2. ⁊ in q̄li. s. qualis ē ordo inter aliqua si essent realr distincta: talis ē: vbi tm̄ rōne distinguūtᷓ. Si ḡ creatura eēt realiter distincta a relatiōe: q̄ est ipsi⁹ creature ad creatorem: faceret ꝯpositionē cū tali relatione: vt ptz. talē ēt vbi nūc rōne distinguūtᷓ vel formalr. ḡ vt sic faciūt aliqualē cōpositionē: sz hoc nō seqtur de essentia et relatione: qz si per possibile vel ipossibile talis relatio esset distincta realr (cū sit tm̄ act⁹ ypostaticus et nullo mō ꝑsonalis) nullā ꝯpositionē faceret cū essentia diuina: et iō nec nūc vbi tm̄ est distinctio ex nā rei vel formalis. Silr nō posset viteri⁹ actuare essentiā cū sit penitus in vltima actualitate: vt s̄. patuit.

¶ Ibi. secunda diff. est. quō relatio posset esse distinguens personā et essentiā nō distinguēs: quin relatio habeat rōnem act⁹: qz act⁹ est distinguē: vt pz. 7. met. t. c. 49. ¶ Rñdeo. Cōcedo relationē eē actū ꝑsonalē non actū q̇ditatiuū: qz ꝑsonalr distinguit ⁊ nō q̇ditatiue: essentia aūt est actus quiditatiu⁹ q̇ditatiue distinguēs nō ꝑsonā a ꝑsona cum sit eadē in tribus: sed distinguēs ꝑsonā q̇ditatiue a creatura.

Obiectio ¶ Et si dicatᷓ: q actus distinguēs est act⁹ ei⁹ qd̄ nō distinguit: et sic act⁹ ꝑsonalis q̄ distinguit: erit act⁹ essentie q̄ nō distinguit. Hoc falsum est vt talis act⁹ ꝯparatᷓ ad essentiā.

Solutio Sed bene verꝫ est q vt ꝯparatᷓ ad nām q̄ distinguitᷓ erit actus ei⁹. sicut hecheitas dᷓ act⁹ distinguēs hūanitatē: qz humanitas est distinguibilis in plura singularia. essentia vero diuina singularissima et oīno indistincta est simpliciter eadēz i trib⁹ ꝑsonis. dᷓ ḡ magis act⁹ ꝑsone: qz ipsam distinguit ab alia ꝑsona: et nō act⁹ essentie diuine cū sit oīno indistinguibilis.

¶ Ibi. Tertia difficul. ē: quō p̄t esse relatio: nisi reqrat propriā rōnē fundamēti. fundamētū eni vᷓ esse prius relatione et quasi ꝑfectibile per eam nō ecōuerso cū ergo eēntia sit fundamētū istaꝝ relationū vᷓ esse q̄si mā illarū: et ꝑ ꝯñs ꝑfectibilis ¶ Rñdeo: q i creaturis ordo gñationis ⁊ ordo ꝑfectiōis sᷓ ꝯtrarii: vt pz. 9. met. tex. c. 15. ⁊c. Snia hui⁹ lr̄e ē. q eēntia diuia ē simplr primū p̄mitate ꝑfectiōis: ita q vnū infert aliud et ecōtra: ⁊ per ꝯñs ex quo eēntia est simpliciter p̄ma entitas i diuinis et p̄mitate originis ⁊ primitate ꝑfectionis: ēt vt prior relatione seqtur q sit simpliciter in vltima actualitate: ita q ex sua rōne formali sibi repugnat posse actuari vel determinari vel ꝑfici per qdcūq sibi adueniēs: et per ꝯñs si ponitᷓ fundamētū relationū non habebit rōnē q̄si mäe: nec quasi pōe: nec q̄si determinabilis: nec quasi ꝑ modū recipiētis: sz magis dicetur fundamentū quasi per modū forme in qua iste relatiōes nate sunt subsistere: nō quidē per informationē: sed sicut subsistēs dᷓ esse i natura: sicut sor. dᷓ subsistere in hūanitate: qz sor. hūanitate est hō. Qz tñ ista lr̄a est aliq̄liter obscura ipam declaro. Cū dicit: q illa q̄ sunt p̄ora gñatione sunt posteriora perfectione. Hoc debet itelligi i eodē ordine: vt exponit doc. i. 4. in mā de sacro: ⁊ in q̄li. et sic in ordine formarū substantialiū posterior gñatiōe erit p̄or ꝑfectione: et rō est: qz creature ꝓcedūt de pō ad actū: ⁊ iō de imperfecto ad perfectū: vt pz de gñatione hois. Seqtur. Sed eundo ad simplr primū: opz q idē sit simplr p̄mū et origine ⁊ ꝑfectione: ēt km phm ibidē. hoc pz: qz tot⁹ ordo origic reducitᷓ ad aliq̄d primū ꝑfectionis: sicut ad primū originis totalis. hoc pz: qz oēs cause scđe: inter quas ēt est ordo prioris et posterioris reducūtᷓ ad aliqd primū ens qd̄ est simplr primū primitate originis: et illud erit simplr primū primitate ꝑfectionis. Seqtur. In diuinis igitᷓ simul debēt intelligi ordo gñationis et ordo ꝑfectionis. i. qd̄ est simplr primū origine i diuinis: illud ē simpliciter primū ꝑfectione. Et nō dz intelligi primū origine: qz ab alio originetᷓ: sz hic intelligitᷓ p̄mū origine cu⁹ eē est simplr p̄us quocūq alio: et qd̄ est sic primū p̄mitate originis: est ēt primū p̄mitate ꝑfectionis. Seqtur. Sicut igitᷓ in creaturis si ꝯcurrerēt isti duo ordines sꝑ vniformiter: puta in Fran. qd̄ est primū origie i Frācisco sit primū ꝑfectiōe ⁊ ecōtra: tūc nō q̄rerem⁹ p̄mo mām q̄ substaret forme: ⁊ scđo formā: sz q̄rerem⁹ p̄mo formā q̄ nata eēt dare actū mäe et secūdo q̄rerem⁹ mām: q̄ nata eēt recipere eē ꝑ illā formā: puta si in Frā. forma substātialis eēt p̄or mā primitate originis et primitate ꝑfectionis primū simplr existēs i Frācisco p̄mitate origis eēt forma: et posteri⁹ origine esset mā. Seqtur Ita i diuinis icipiēdo a primo signo näe oīno p̄mo occurrit eēntia diuina: vt ē esse ꝑ se et de se. i. vt est de se ⁊ ꝑ se existēs: qd̄ nō ꝯpetit alicui näe create: qz nulla nā creata habet eē supple exñtie pri⁹ nālīter q̄z in supposito: ipsa āt eēntia hz Aug. 7. de tri. ē qua pr̄ ē: et q̄ fili⁹ est: supple deus vel ens perfectū lz nō sit qua pr̄ est pater: qz paternitate ē pater et deitate est de⁹ Seqtur. Isti igitᷓ eēntie abstractissime ꝯsiderate vt priori oībus personalib⁹ ꝯuenit eē per se: et in isto priori occurrit nō vt aliq̄d receptiuū alicu⁹ perfectionis cū sit in vltima actualitate: sed vt ifinita perfectio potēs in scđo signo näe cōicari alicui: vt q̇ditas cōicatᷓ supposito tāq formalr existi per eā: et ita pullulat (vt q̇dam dicunt) relatiōes ex ea ⁊ persone in ea et ex ea. Et quō dicātur pullulare. j. declarabitᷓ. d. 28. q. vlt. dicūtur tñ pullulare ex ea ex hoc q est principium simplr primū oīs originationis: ⁊ persone dicūtur pullare i ea ex h̄ q dicūtur subsistere in eēntia diuia et ex ea: ex hoc q est p̄ma entitas a qua oīs proprietas hypostatica suo mō dᷓ hr̄e eē. Seqtur. Nō q̄si q̄dam forme dates eē sibi. i. q persone nō pullulāt ab eēntia diuina: vt q̄dā forme dātes eē sibi: vl vt q̄si q̄dā supposita in quib⁹ ipa eēntia diuia recipiat eē: puta exñtie: cū sit simplr ens. s. per se existēs: sz dicūtur pullulare ab eēntia hmōi supposita: siue proprietates: vt quibus ipsa essentia dat verum esse existentie: vt quo formaliter illa supposita sunt: et quo sunt deus: et ita relatio pullulans. s. relatio originis cum sit per se subsistēs: vel q magis vᷓ rō ꝑ se subsistēdi: ipa supple relatio pullulat non vt forma essentie: sed vt nata esse de⁹ ipa deitate formalr: nō q relatio originis dicatᷓ deus formalr: qz hec est falsa. pat̄nitas est deus vt est p̄dicatio formalis: lz sit v̄a vt est p̄dicatio idēptica: ꝑsona tñ constituta ꝑ hmōi relationē erit formalr de⁹. Et sic pz lr̄a. ¶ Ibi. Exēplū hui⁹ pōt accipi i creaturis. ⁊c. Doc. i ista lr̄a ponit q̄ttuor exēpla: q̄ oīa eēnt ad propositū: si nō essent cū mutatione. Et qz p̄mū ⁊ tertium sunt cū mutatiōe. iō reliq̄t illa Tertium tamen est aptius. Primo: quia Sco. intendit ꝓbare q eadem essentia diuina virtute productiua existente in patre est in filio et in spiritu sancto: ⁊ sic tertium exēplū est magis aptum: qz ponit q si materia cordis v̄tute actiua ipsius animati esset sub forma capitis: et sub forma pedis: ista duo tota. s. cōpositū ex forma capitis et ex illa mā cordis. Et similiter cōpositū ex forma pedis: ⁊ ex illa mā pedis essent vere ꝓducta. Scđm aūt ⁊ quartū sunt ad ꝓpositū: qz nō est ibi mutatio. Quartū tñ est magis ad propositū: qz ponit ipsam animā existētē in corde virtute ꝓductiua ipsius animati posse esse eandē in capite ⁊ in pedib⁹ ita q hoc cōpositū ex mā capitis: ⁊ ex ipsa anima: ⁊ similiter cōpositū ex mā pedis ⁊ ex ipsa aīa essent v̄e producta. Et si caput ⁊ pes essent duo supposita ꝑ se subsistentia: ⁊ non essent partes alicuius totius. Et vltra. si ipsa aīa nō iformaret cor nec mām capitis: nec pedis: sed esset ipsa nā in qua ista tria dicerētur subsistere. s. cor: caput: ⁊ pes: exemplum esset oīno ad propositū. Nā ipsa essentia diuina ex semetipā ⁊ nō ꝑ ꝓductionē: neq ꝑ ꝯmūicationē sui ē i patre: ita q pr̄ dicitᷓ subsistere i illa ex semetipsa: ⁊ eadem est in filio ⁊ spiritusancto per generationem ⁊ spirationē. ideo secunda et tertia persona dicuntur producte ⁊ vere subsistere in essentia diuina: et hoc per productiones. Et vltra iste tres persone non dicuntur partes alicuius toti⁹: sed sunt tria supposita penitus incōicabilia: nec essentia diuina est in eis sicut forma informans: nec relationes ille sunt in essentia diuina sicut actus perficientes: vel forme informantes: sed sicut subsistentia in natura in qua vere dicūtur subsistere. Et sic patent ista exempla.

Dubitatur in hoc qd̄ dicit Doc. s. q nulla nā creata hz esse pri⁹ nālitᷓ q̄z in supposito. Cū qz nā creata est nālr prior negatiōe fundata i ea: ptz qz talis negatio ꝑsupponit fundamentū cuius est: sz suppositu formaliter i creaturis dicit negationē duplicis cōicabilitatis scz vt quo et vt qd̄: vt. s̄. patuit. d. 2. pte. 2. q. 1. Siue dicit negationē duplicis depēdētie. s. actualis ⁊ aptitudinalis: vt *Dubiū singulare.*

pꝫ in.3.d.1.q.1.⁊ in q̇l.q.19.ꝫ talis nã hꝫ eē pri⁹ naturaliter ꝙ̃ sit in supposito. Tum etiã qꝛ nã est prioꝛ natura singularitate. ꝫ et supposito. añs pꝫ per doc.i.2.d.3.q.1.ꝯña ptꝫ: qꝛ rõ suppositi p̃supponit i creaturꝭ rõnē singularis. Sꝫ q̇cq̇d

Responsio ē pri⁹ prioꝛe ē prius posterioꝛe.ꝫ. ¶ Rñsio facilis ē: qꝛ doc. sic itelligit: ꝙ in quocũqꝫ instãti nãe positiuo: hꝫ nã verũ eē existẽtie: et vt sibi derelicta est neccio i aliquo supposito: vel saltē in aliquo ad quod necessario ꝯcomitatur rõ suppositi Si eni nã hũana vere existat. tũc existit in ꝓprio singulari: vt pꝫ i.2.d.3.q.1. et i illo instãti nãe positiuo in quo itelligiꝛ vere existere ē actu singularis. Si dicaꝛ. ex q̊ nã ē prioꝛ singularitate: accipiẽdo nãm priorē sua exñtia: et silr̃ singularitatē vt prioꝛem sua exñtia: seq̇tur ꝙ ex quo exñtia nãe est p̃oꝛ exñtia singularitatis: vt exposui super.2. doc.q.1. d.3.ꝫ nã vt exñs hꝫ verꝫ eē prius nãliter ꝙ̃ sit singularis: vel ꝙ̃ sit in supposito. Dico ꝫ ꝙ doc. itelligit: ꝙ nã creata nõ hꝫ verũ esse exñtie in vltima actualitate: nisi in singulari: qꝛ vt p̃oꝛ singularitate ēt vt hñs verꝫ eē exñtie ē ꝯhibilis per hecheitatē exñtie ꝓpria exñtia. Sed nã diuina vt prius nã supposito hꝫ verꝫ esse in vltima actualitate: vt s̃. patuit. Et ēt nã creata nõ hꝫ eē vltimũ actuale et icõicabile: qd̄ esse nata est hr̃e cũ sit diuisibilis nisi actu hēat negationē duplicis cõicabilitatis. nã vero diuina esset vt i supposito diuio nullo mõ actuaꝛ. vt s̃. patuit. ¶ Ibi. Cõtra istud obiiciꝛ. qꝛ termin⁹ formalis gñationis cõicaꝛ: igr̃ p̃supponit illd̄ cui cõicatur. essentia aũt nõ p̃supponit rl̃onē: sed ecõuerso. ꝫ essentia nõ cõicatur relationi. Et p̃t esse quarta difficultas: qꝛ aliquid ibi cõicaꝛ et illud erit ibi formalis termin⁹: ⁊ p̃supponit illd̄ cui cõicaꝛ. eēntia aũt nõ p̃t p̃supponere rl̃onē cui cõicetur. ergo ecõuerso. Et ita relatio cõicatur eēntie: et tũc relatio erit termin⁹ formalis relationis: et essentia q̃si mã: cui⁹ oppositũ ꝓbatũ est. s̃.

Solo. ¶ Rñdet doc. ꝙ ꝓductio ē alicui⁹ termini primi. i. alicui⁹ producti primi adeq̃t icludẽtis aliq̇d in ratiõe formalis termini ipsius productionis: et aliquid in rõne subsistẽtie i tali termino: vt pꝫ i Frãcisco producto. ꝓductio eni Frãcisci terminaꝛ ad frãciscũ vt ad totale ꝓductũ in quo nã hũana est termin⁹ formalis productionis: et ratio suppositi: siue singularitas ē ꝯditio ipsi⁹ producti: vt s̃. declaraui. Seq̇tur. Iõ ꝯdictio est respectu productiõis hec separari. s. terminũ formalē et rõnē subsistẽtie inq̃tum. s. productione hñt eē. Et rõ: qꝛ gñatio t̃minaꝛ ad ꝯpositũ vere subsistẽs vt pꝫ.7.me. qd̄ de necessitate icludit nãm ⁊ hecheitatē: siue rõnē subsistẽtie. Seq̇tur. Lꝫ absolute p̃oꝛitas esset vni⁹ ad alterꝫ. s. nãe ad rõnē subsistẽdi ēt q̃tũ ad separi sine ꝯdictione ꝯsiderãdo ipa absolute: nõ inq̃tũ per productionē hñt esse. i. lꝫ eni nã hũana vt nã sit i se prioꝛ rõne singularitatis et rõne subsistẽdi: sic ꝙ nullã istaꝝ icludat: vt probat doc.i.2.d.3. In productione tñ qua ꝯpositũ ꝓduciꝛ est ipossibilis sepatio vni⁹ ab altero: cũ productũ vtrũqꝫ de necessitate icludat. Et ex h̃ seq̇tur ꝙ nã ē termin⁹ formalis productionis: qꝛ nulla entitas simpl̃r ꝑfectioꝛ termino formali productionis p̃t hr̃i per productionē: vt s̃. expositũ est ¶ Tũc ad formã argumẽti dico: ꝙ cõicatũ inq̃tũ ꝓductione cõicatur nõ supponit illud cui cõicetur: nec ecõuerso. Exemplũ. Si de⁹ crearet nũc nãm angeli: i angelo creato: nã simplex angeli eēt termin⁹ formalis creatiõis: ⁊ rõ subsistẽdi esset ꝯditio ipsi⁹ producti: et tũc dicerem⁹ ꝙ per creationem cõicatur angelo talis nã: ⁊ tñ illa nã nõ supponit rõnē subsistẽdi cui cõiceꝛ: nec eꝯ. rõ subsistẽdi p̃supponit nãm cui cõiceꝛ. Sic i proposito: q̃ñ dicim⁹ ꝙ nã diuina cõicaꝛ filio: qꝛ ista cõicatio nõ est alicui iã existẽti: sicut ē in alteratiõe vbi forma f̃ꝫ quã ē alteratio cõicaꝛ alicui subiecto p̃existẽti. Sꝫ ista cõicatio. s. eēntia ē alicui vt sit: iõ nec nã cõicaꝛ añ ꝓductionē suppositi: qꝛ tũc cõicareꝛ nõ producto: nec ēt ecõuerso: suppm̃ est anteq̃ꝫ nã cõiceꝛ: lꝫ absolute cõicatũ sit prius rõne propria suppositi p̃oꝛitate ꝑfectiõis: ⁊ ēt p̃oꝛitate eēndi: siue originis. Et h̃ qꝛ i deo eēntia ē formal̃r ifinita: rl̃o ãt nõ: vt vero intelligiꝛ cõicata ꝓducto nõ ē p̃oꝛ rõne suppositi: nec ecõtra: cũ ꝓductũ vt hmõi eque simul icludat vtrũqꝫ.

Cum arguiꝛ ad pricipale per Aug.7.de tri.c.6. Hic doc. rñdet ad argumẽta pricipalia. q. Argumentũ primũ positũ i pricipio. q. quo probat ꝙ fili⁹ nõ generꝛ de substãtia pr̃is stat in h̃. s. i dicto Aug. q̇ dicit ꝑsonas ex eadē eēntia non dicim⁹. ¶ Rñdet doc. ꝙ Aug. ibi subdit quasi aliud sit ibi eēntia: et aliud ꝑsona. Silr̃ ꝯcedo: ꝙ non proprie dr̃ aliq̃ ꝑsonã esse de eēntia absolute: vt s̃. patuit: sed addẽdo cũ eēntia aliq̃ꝫ personã originantē. Et sic dicimus: ꝙ fili⁹ ē de substãtia pr̃is: vt expositũ est. s̃. ¶ Scd̄o arguiꝛ. Cõstructio alicui⁹ cũ suo genitiuo nõ notat maiorē distictionē cõstructibiliũ ꝙ̃ ꝓpositio cũ suo casuali: q̃si addiꝛ ei dē ꝯstructibili. ꝫ nõ maioꝛ distictio nõꝛ hic. fili⁹ ē fili⁹ eēntie pr̃is: ꝙ̃ ꝙ fili⁹ sit fili⁹ de eēntia pr̃is: sꝫ nõ ꝯcediꝛ cõiter ꝙ sit fili⁹ eēntie pr̃is. ꝫ nec dꝫ ꝯcedi ꝙ sit de substãtia pr̃is. ¶ Respõdet doc. dicēs: ꝙ lꝫ Aug. dicat filiũ eē filiũ substãtie patris: vt pꝫ.15. de tri.c.19. vel. 40. Et lꝫ doc. q̇dã dicat illã eē

Bona p. sentia. propria: tñ vr̃ ꝓbabili⁹: ꝙ q̃ñcunqꝫ relatiuũ ꝯstruiꝛ cũ aliquo in tali habitudine casuali: in qua aliq̇d natũ est terminare illã relationē vt correlatiuũ: tũc ꝯstruiꝛ cũ illa p̃cise vt cum correlatiuo: vt cũ dr̃ fili⁹ pr̃is filius: et sic talis ꝯstructio tm̃ notat habitudinē vt ad suũ correlatiuũ: et vt sic non notat ꝯsubstãtialitatē cũ altero. si ꝫ fili⁹ diceretur fili⁹ eēntie: tũc essentia poneꝛ ibi p̃cise vt correlatiuũ vt pꝫ. Et ponit exemplũ doc. et pꝫ i lr̃a. Debet ꝫ exponi Aug. sicut ipe exponit. filii charitatis sue. i. filiũ sui dilecti. Et tũc ad argumẽtũ ibidē cũ arguitur: ꝙ ad illã: est de eēntia. seq̇tur ista. ꝫ ē eēntie. Nego ꝯñam: qꝛ ꝯñs notat relationē eē inter filiũ et eēntiã sicut suũ correlatiuũ qd̄ nõ notat añs: sꝫ tm̃ ꝯsubstãtialitatē i eēntia cũ origine notata i illa. ⁊c. Et sic finis hui⁹. q.

¶ Distinctionis sexte. Questio vnica.

Circa ~~septimã~~ sextam d. q̃rit doc. Utrũ de⁹ pr̃ genuit deum filiũ volũtate. Titulus. q. quomodo intelligi possit: in littera clare exponitur a Doc.

In ista. q. videtur eē due difficultates. Una qual̃r pr̃ generat filiũ volēs. Alia quõ saluetur ꝙ pr̃ non generat filiũ volũtate vt pricipio productiuo. ¶ Quã

Henrici Got. tum ad primum. hic ponitur opi. Henri. in summa articu. 58.q.2. q̇ dicit: ꝙ pr̃ nõ generat filiũ volēs: sed tantũ necessitate nãli: sicut ignis calefacit: licet actu generandi quasi iam posito voluntas patris quasi complaceat in illo.

¶ Et hoc probaꝛ sic a Gof. quol.5.q.4. Et rõ stat in hoc supponẽdo vnũ. s. ꝙ itellectio patris est generatio filii: ita ꝙ intelligere patris sit ipse filius. modo intellectio est prioꝛ volitione. Et ꝙ ipsa intellectio sit ipsa gignitio filii siue ipse filius probat. Primo: quia eiusdem potẽtie non sunt duo actus quia põe distinguũꝛ prr act⁹.2. de aĩa.t.c.33. Sꝫ gignere filiũ: siue dicere verbũ in deo est potentie intellectiue: et intelligere similiter. ergo dicere est formaliter aliquod intelligere et non nisi patris. ergo intellectio patris vt patris est gignitio. ¶ Ista ratio innitiꝛ minori false. s. ꝙ intelligere et gignere sunt simpliciter idem ex quo sequitur conclusio falsa. s. ꝙ pater nõ proprie volens dicit. Doc. ergo intendit in ista littera quattuoꝛ oñdere. primo: ꝙ hec sit simpliciter falsa. intelligere et gignere sunt simpliciter idem. secũdo: ꝙ sequaꝛ tale ꝯñs falsum. s. ergo gignitio filii vt filii precedit q̃cunqꝫ volitionē patris. tertio respondebit ad probationem minoris false. et quarto: quomodo debeat vitari illud consequens falsum et oppositum teneri.

¶ De p̃mo ꝯ illã opi. Hic ꝓbat doc. ꝙ itelligere ⁊ dicere nõ sint idē formal̃r. Et rõ stat in hoc. Illa differũt formal̃r q̃ vnũ ex sua rõne formali ē ꝑfectio simpl̃r. ⁊ alia nõ est ꝑfectio simpl̃r: hec ē nota. Sꝫ itelligere pr̃is ē ꝑfectio simpliciter. pꝫ qꝛ pater intellectione ⁊ volitione est formaliter beatus. nõ est aũt formal̃r beat⁹ nisi i ꝑfectiõe simpl̃r: cũ beatitudo sit vltima ꝑfectio pr̃is: gignere aũt nõ ē ꝑfectio simpliciter: quia nulla relatio dicit perfectionem simpliciter vt ptꝫ subtiliꝛ a doct. in quol.q.1.et.5. et patere potest exponẽdo auctē Ansel. d̄ ꝑfectiõe simpliciꝛ: vt doc. exponit. s̃ d.2.pte.2.q.1.⁊.i̅.d.8. sed ꝓlixi⁹ in.5.q.quol. Tũ etiã si dicere esset ꝑfectio simpliciter: tunc filius ⁊ spũssanct⁹ nõ essent simpliciter ꝑfecti: qꝛ nõ ois ꝑfectio simpl̃r eēt i eis. ¶ Secũdo sic. Ista rõ stat i hoc: ꝙ actio differt a factiõe in hoc ꝙ actio est vltim⁹ termin⁹: ⁊ factio nõ est vltim⁹ termin⁹: ⁊ ꝑ ꝯñs differũt. Uult dicere doc. ꝙ ex quo intellectio dr̃ actio et ꝓductio i diuinis nõ p̃ot dici actio. ꝫ ista ab iuicē differũt ¶ Nota tñ ꝙ loq̃ndo de actiõe de gñe actionis: de qua dr̃ in p̃dicamẽtis. Actio est f̃m quaꝫ in id quod subiiciꝛ agere dicimur. accipiꝛ actio pro respectu agẽtis ad passum: ⁊ itellectio hoc mõ nõ est actio: vt. s̃. patuit. d.3.q. vlt. rñdẽdo ad vltimũ argumentũ p̃ncipale: sꝫ i ꝓposito accipiꝛ actio pro operatione cui nõ corñdet aliqd̄ ꝓductũ: factiõi aũt corñdet aliqd̄ ꝓductũ ex̄: vt pꝫ. et simil̃r ꝓductiõi vt ꝓductio ē: vere corñdet aliqd̄ ꝓductũ: ad qd̄ terminaꝛ: ⁊ ꝑ ꝯñs intellectio pr̃is ⁊ ꝓductio filii nõ sunt eadē res formal̃r. Sꝫ de ista dr̃ia actiõis ⁊ factionis vide diffuse in quol.q.13. ⁊ q̇ ibi ꝓlix

xe exposui. ¶ Ibi. De scdo. ꝛc. lr̃a stat i hoc: supponẽdo vnũ cõcessum a magr̃o: ꝙ pr̃ volẽs gñat filiũ: q̊ supposito ex illo añte ꝓus facto. s. intelligere pr̃is ꝛ gignere sunt idẽ: sequit̃ hoc ꝯñs manifeste falsum. s. ꝙ pr̃ non volẽs gñat filiũ: ꝙ aũt hoc ꝯñs seq̃tur pꝫ in lr̃a: qꝛ ex quo pͥma itellectio patris est ipsa gignitio: ꝛ illa p̃cedit oẽm volitionẽ. ꝙ pater tali gignitione nõ põt gignere filiũ volẽs. Si dicat̃ ꝙ filio genito postea cõplacet sibi: ꝛ ex hoc dicat̃ volẽs. Pꝫ ꝙ si volitio seq̃tur gignitionẽ: ꝙ nunꝙ̃ pater dicit̃ generare volẽs. ¶ De tertio. ad argumẽtũ illud de distĩctõe põrũ ꝑ act⁹ dici posset: ꝙ illud verꝫ est de actib⁹ adequatis: aliter nõ: qꝛ põ illimitata eadem manens põt habere plures act⁹. Sed de hoc. supra. d. 2. parte. 2. diffuse expositum est.

opinio S. Tho. et Henri. **Aliter dicit** q̃dã Doc. Hic ponitur rñsio Heñ. quo. 6. q. 3. ꝙ intellectus vt intellect⁹ hꝫ illũ actũ q̇ est intelligere. secũdo hꝫ istum actũ q̇ est dicere. ẽm ꝙ iam factus est in actu per intelligere: sed illud improbatum est. s̃. d. 2. parte. 2. q. 4. ¶ Ibi. Aliter rñdeo. Hic doc. dat rñsionẽ propriã: ꝙ eadeꝫ põ põt hr̃e duos actus quorũ vnus sit de genere qualitatis sicut est intellectio. Alius q̇ dicatur productio. licet ergo eadeꝫ põ habeat tm̃ vnũ actũ qui dicat̃ de genere qualitatis qui dicatur operatio (ꝛ sic intellectus tm̃ habet intelligere ꝛ nõ hẽt velle nec sentire: q̃ sunt operatiões distinctarꝫ potẽtiarꝫ: lꝫ eni act⁹ q̇ est de genere qualitatis sit cõmunis oi põe opatiue (tñ ille põe per distinctos act⁹ de genere q̃litatis sibi adeq̃tos distiguũt̃: vt põ visiua distinguit̃ ꝑ actũ vidẽdi sibi adeq̃tũ a põ auditiua. Et sic est in proposito de intellectu dino: q̇ tm̃ hꝫ vnũ actũ q̇ dr̃ opatio: q̃ est q̃litas absoluta: ꝛ vltra istũ hꝫ aliũ q̇ dr̃ act⁹ productiu⁹. ¶ De q̃rto dico. Hic doc. declarat ẽm intẽtionẽ propriã qũo pater põt dici ꝓpe volẽs gñare filiũ: qꝛ pater in primo signo originis intelligit formaliter: ꝛ tunc etiã põt habere actũ volendi formalr̃. In scdo signo originis gignit filiũ: nec tm̃ vult illã gignitionẽ volitiõe sequẽte illã: sed volitiõe habita i pͥmo signo originis: q̃ volitione pr̃ formaliter vult: p̄supposita aliquo mõ intellectione qua pater intelligit: nõ aũt gignitiõe verbi. sic ꝙ dico ꝙ pater volens generat: non tantum voluntate consequente: sed voluntate antecedẽte. ¶ In ista tñ littera occurrit

Dubium dubiũ ex quo in pͥmo instanti originis nõ est gignitio filii: et volũtas nõ põt velle illã nisi ꝓus ab intellectu cognitã: qũo tũc ab itellectu cognoscit̃: nõ ituitiue. qꝛ illa est exñtis inꝙ̃tũ exñs: mõ in illo primo signo gñatio filii nõ est exñs: nec abstractiue: qꝛ talis cognitio est imꝑfecta. ꝙ nullo mõ cognoscit illam: ꝛ per ꝯñs volũtas nõ vult illã: ꝛ sic pr̃ non gñat volens. ¶ Ad hoc dubiũ dic vt. ĩ. exposui. d. 10. in rñ-

Responsio siõe ad argumẽta pͥncipalia. ¶ Cõtra tñ hũc modũ ponẽdi de istis signis arguũt Greg. ꝛ Io. angli. pñti. d. q̃ argumẽta adducã in fi. q. Arguit ꝛ Ochã ꝯ hmõi signa. d. 9. primi. ꝛ ad argumenta sua respondit. ĩ. d. 41. vide ibi.

Quantum ad secundũ art. videt̃ ꝙ pr̃ nõ ꝓducat filiũ volũtate tanꝙ̃ pͥncipio ꝓductiuo: qꝛ pͥncipiũ ꝓductiuũ vni⁹ rõnis in dinis nõ põt habere duas productiões vni⁹ rõnis: vt clare probat doc. in scda. q. q̃li. nulla eni productio ibi est vni⁹ rõnis: nisi vnica: qꝛ adeq̃ta. ergo cũ spũssanct⁹ producat̃ ꝑ modũ volũtatis vt pͥncipii productiui: sic nõ producit̃ fili⁹. ¶ Sꝫ in isto articulo videtur esse difficultas propter verba Aug. q̇ videt̃ attribuere gignitionẽ volũtati in nobis vt pͥncipio ꝓductiuo. Et auctoritates clare sunt in littera. ¶ Quãtũ ad istũ articulum. Hic doc. pͥmo ponit opi. Iohãnis rhoditon: q̇ dicit: ꝙ qñ dr̃ pr̃ voluntate gñat filiũ: si ly volũtate: teneat̃ aduerbialiter pro volũtarie. hec est vera. pater volũtate. i. volũtarie gñat filiũ. si vero teneat̃ ablatiue tunc est falsa: qꝛ vt sic volũtas ponit̃ pͥncipiũ elicitiuũ generatiõis. Et hãc rñsionẽ doc. nõ iprobat. ¶ Quicquid sit de ista distinctiõe nõ videt̃ dõm. ꝙ pater filiũ genuerit volũtate vt pͥncipio elicitiuo: siue proximo: siue remoto. De proximo ptꝫ. s̃. qꝛ pͥncipiũ vni⁹ rõnis est tm̃ pͥncipiũ vni⁹ productiõis eiusdẽ rõnis. De remoto pꝫ: qꝛ sicut volũtas vt est pͥncipiũ opatiuũ aliq̇ mõ posterius operat̃ ꝙ̃ intellect⁹: ita vt est pͥncipiũ productiuũ aliquo mõ posteri⁹ producitur ꝙ̃ intellect⁹: ꝛ ita nõ erit causa superior neꝙ̃ prior in productiõe: q̃ est proprie intellectus. Et qũo volũtas dicat̃ posteri⁹ productiua et operatiua. s̃. patuit. d. 2. parte. 2. ¶ Propter istas tñ auctoritates Aug. expono istã lr̃am. Dicit doc. ꝙ in nobis nõ est tm̃ vnic⁹ act⁹ intelligẽdi q̇ sit de genere q̃litatis. i. ꝙ nõ est in nobis tm̃ vna intellectio numero: neꝙ̃ tm̃ vna gignitio numero: ꝛ si act⁹ intelligẽdi ꝛ gignitio essent idẽ: tũc voluntas nostra nullã causalitatẽ haberet in rõne actus intelligẽdi: q̇ est de genere qualitatis: neꝙ̃ in rõne actus gignẽdi q̇ est de genere actiõis: pꝫ qꝛ act⁹ itelligẽdi ꝛ act⁹ gignẽdi si sunt idẽ ꝛ actus itelligẽdi est tm̃ vn⁹. Et similiter actus gignendi de necessitate precedit oẽm actũ voluntatis tam illũ q̇ est volitio (qꝛ volitio p̄supponit cognitioneꝫ) ꝙ̃ illũ q̇ est gignitio: qꝛ act⁹ gignẽdi volũtatis presupponit actũ volẽdi: qꝛ potẽtia ꝓus est opatiua ꝙ̃ productiua. vt s̃ patuit. d. 2. ꝑte. 2. ꝛ clare patebit in. 2. d. 1. q. 1. Seq̃tur. In diuinis igit̃ cũ nõ sit in patre nisi vnic⁹ act⁹ intelligẽdi. vt s̃ probatũ est. d. 2. ꝑte. 1. q. 1. respectu illi⁹ actus volũtas patris nõ habebit aliquã rõnẽ pͥncipii vel cãe: pꝫ qꝛ ille act⁹ maxime vt termiat̃ ad essentiã diuinã est prior omni actu volũtatis. Seq̃tur. Cũ etiã non sit nisi vnic⁹ act⁹ dicẽdi respectu illi⁹ volũtas nõ habebit rõnẽ pͥncipii: qꝛ volũtas sicut opando ita producẽdo seq̃tur aliquo mõ intellectum. Sequitur. Potest tñ voluntas vt cõplacens non vt principians habere actũ respectu illius gignitionis: ex hoc ꝙ voluntas vt operans in pr̃e nõ p̄supponit gignitionẽ: sed tm̃modo intellectionem illam qua pater formaliter intelligit: lꝫ voluntas vt productiua sequatur gignitionem. Sequitur. In nobis autẽ vere sunt auctoritates Augustini que oẽs debent intelligi non de prima intellectiõe: quia illa nõ est in ꝑtãte volũtatis: vt s̃ patuit. d. 3. q. 6. et clare expositũ est in. d. 42. secũdi doc. Sed qꝛ intellect⁹ nr̃ põt habere aliã et aliã intellectionẽ respectu alteri⁹ et alterius obiecti: volũtas nr̃a imperio suo põt intellectũ firmare in aliquo obiecto: ꝛ auertere ab vno obiecto ꝛ ꝯuertere ad aliũ: ꝛ iꝙ̃tũ impio suo firmat itellꝫ i cognitiõe obiecti intẽdit illã intellectionẽ: vt pꝫ a doc. in. 2. d. 42. et illa intellectio vt sic firmata põt dici verbũ amore productũ: sic ꝙ meõria sit principiũ proximũ: ꝛ volũtas principiũ remotũ: inꝙ̃tũ etiã auertit intellectũ ab vno obiecto et ꝯuertit ad aliud obiectũ (quod ꝯtingit imperãdo cognitionẽ illius) talis cognitio sic imperata põt dici verbũ amore productũ: et h̃ mõ exponãtur dicta Aug. Et quõ voluntas nr̃a dr̃ auertere itellectũ ab vno obiecto et ꝯuertere ad aliud: vide per me exposita sup. 2. doc. d. 42. q. 1. Sed nullũ istorꝫ põt esse in voluntate diuia respectu v̄bi diuini: siue respectu itellectiõis. vt pꝫ ¶ Cõtra istõ ar̃ ꝙ Aug. nõ tm̃ itelligit i nobis sꝫ ẽt in deo qꝛ nunꝙ̃ videt̃ assignare actũ volẽdi voluntati vt est tertia pars ymaginis: nisi illũ qui est ꝯiungere parentẽ cum prole: et hoc mõ habet causalitatẽ aliquã respectu gignitionis ꝓlis. ꝙ ista ps vt est pars ymaginis nihil repñtabit in prototypo: nisi volũtas diuina hẽat aliq̇ mõ sic ꝯiungere. coniungere eni parentẽ cũ ꝓle nihil aliud est nisi velle affirmare memoriã in cognitiõe: vel auertere intellectũ ab vno obiecto et conuertere ad aliud: vt s̃. exposui. ¶ Responsio. Dicit doc. ꝙ si Augustinus multotiens assignat voluntati actum illũ: qui est ꝯiungere parẽtẽ cũ prole: tñ aliqñ sibi assignat aliũ. vꝫ dilectionẽ eiusdẽ obiecti. Et patẽt auctes i lr̃a. ¶ Ibi. Et ꝯcurrũt isti duo act⁹ i volũtate nr̃a. s. act⁹ intelligẽdi obm̃: ꝛ act⁹ copulãdi parẽtẽ cũ ꝓle: qꝛ ipsa amãs obm̃: amat ẽt noticiã eiusdẽ obiecti: ꝛ ex amore obiecti: pri⁹ tñ cogniti ab itellectu mouet intelligentiã. i. intellectũ formatũ actuali cognitiõe ad intelligendũ illud: supple obm̃ copulãs ipsam memorie: de qua ipa format̃. i. copulãs ipaꝫ intelligentiã memorie. i. obõ pñti intellectui: qõ vt sic pertinet ad memoriã. vt. s̃. exposui. d. 3. q. 7. de qua supple memoria ipsa intelligentia format̃: ꝛ tenẽs eã: supple intelligentiã siue intellectũ formatũ actuali cognitione in tali cõiunctione: ꝛ ꝑ hoc i actuali cognitiõe obiecti. Seq̃tur. Istorũ aũt duorꝫ actuũ volũtatis i nobis pͥncipalior ẽ ille q̇ ẽ dilectio obiecti: qꝛ ille ẽ cã qñꝙ̃ dilectõis act⁹: tñ ali⁹. s. dilectio act⁹ est vl̃ior: qꝛ respectu ẽt obiecti mali diligun⁹ actũ cognoscendi: lꝫ nõ obm̃. Et qñ dicit doc. ꝙ dilectio obiecti est cã dilectiõis act⁹ non debet intelligi de causa effectiua: qꝛ tunc dilectio nõ esset essentialiter libere producta: pꝫ: qꝛ dilectio obiecti: si poneret̃ cã eẽt tm̃ cã ꝑ modũ nãe. Et vltra nõ apparet quõ vna opatio volũtatis sit causa productiua alterius opinionis. iõ accipit̃ hic cã magis ꝓ occasione: siue pro quadã inclinatione: qꝛ voluntas habita dilectione obiecti cogniti statim inclinat̃ ad dilectionem cognitionis eiusdẽ obiecti. Seq̃tur. Volũtas igit̃ i nobis vt ẽ ps imaginis representat volũtatem in deo inꝙ̃tũ voluntas nr̃a est principiũ ꝓducẽdi actũ diligẽdi circa idẽ obm̃: qꝛ volũtas in diuinis q̃ ẽ pricipiũ ꝓducẽdi amorẽ adeq̃tũ eẽntie diuine est obiectum pͥmum memorie diuine intelligẽtie ꝛ volũtatis: ꝛ ille amor ꝓduct⁹ est spũssanct⁹: cui corrñdet in nobis

dilectio ꝓducta:q̄ dilectio frequenter ab Aug. vocatur voluntas:sed volūtas ꝓprie in nobis q̄ est pō non correspōdet spūi sancto:sed vi spiratiue q̄ est in patre et filio: vt s̄. patuit. d. 3. q. vlti. Et sic pꝫ ista littera. ❡ Cōꝗ̄tū ad intētionē Aug. de dilectione copulante parentē cū prole: dicit quidam Doc. ꝙ illa dilectio copulans loquendo respectu actus sentiendi est inclinatio facta in potētia per spēm sensibilē. Et littera clara est. ❡ Argumēta pricipalia cum suis responsionibus patēt in littera nec indigēt expositiōe.

gre. de ari. in pria. d. 6.

Quidā nūc arguit ꝯ doc. probādo ꝙ hmōi signa originis q̄ dicta sunt in primo arti. nō sunt ponēda. Et dicit ꝙ ista verba doc. nō possunt stare:qm̄ vel sunt verba sine intellectu: vel penitus falsa. vñ prioritas originis ꝓprie loquēdo non est alia ꝙ̄ prioritas causalitatis extēdendo nomē causalitatis quō plures scti dicūt vnā personam esse causam alteriꝰ. sicut Aug. Criso. et Dama. ⁊c. Si ergo in hac prioritate volumꝰ assignare primū et scdm:vel prius et posterius:producēs est primū origine:et productū secundū. Cū igit̄ dr̄:ꝙ pater in primo signo originis formaliter intelligit:vel nulla alia prioritas ꝯnotat̄ ī pdictis verbis. Et sic est sensus:ꝙ pr̄ in primo signo originis. i. in pr̄e intelligit:et in scdo signo. i. in filio gignit filiū:qđ non est intelligibile:vel est idē quod dicere:ꝙ pr̄ ex se:et nō a filio hꝫ intellectionē:et hoc est hr̄e in primo signo:et hꝫ a filio quo gignat filiū:et hoc est gignere in secūdo signo originis:⁊ pꝫ ꝙ ista verba aut oīo carēt intellectu:aut impossibilitatē implicāt:nec sic faciūt ad propositū nr̄m. Nullus eñi dubitat: ꝙ pater ex se voluerit gignere filiū:quapp̄ si nō aliud intelligitur cū dr̄ antecedēter voluisset generasse nō est ad ꝓpositū. Si vero alia prioritas intelligat̄ qua. s. nō solū intelligat̄ filius eē a pr̄e:et pr̄ esse principiū filii:sed ēt aliquo mō prefuisse filio:⁊ p̄us itellexisse et voluisse ꝙ̄ genuisse:sic ꝙ in illo priori in q̄ intelligebat vel volebat:nec erat generatio: nec filius:vt verba et rōnes eoꝝ pretendūt: sic ex toto falsum est quod dicūt:quod pꝫ p̄mo. Nā īpossibile ē pr̄em p̄us intellexisse ꝙ̄ fuerit. si ḡ intellexit in primo signo: in p̄mo signo fuit: aut ḡ in illo signo fuit pr̄ vel nō:scdm dici non pōt: qꝛ seq̄retur ꝙ pr̄ primo fuit ꝙ̄ eēt pater. ḡ in isto signo fuit pater. ḡ in illo signo genuit. nā eo pater quo genuit. ❡ Secundo īpossibile est p̄us fuisse ꝑfectā notitiā pr̄is ꝙ̄ fuerit eiꝰ vbū ꝑfectū: ḡ. īpossibile ē pr̄em p̄us itellexisse ꝙ̄ dixisse vbū. ꝯñа pꝫ:qꝛ pro nullo priori pōt itelligi pr̄is intellectionem fuisse aliq̄d imperfectū:nec verbū prius esse ꝙ a dicente aliq̄d sit dictū aῆs pꝫ per Aug. 15. de tri. c. 15. q̄ vult ꝙ verbum dei nullo mō possit vere cogitari prius fuisse formabile ꝙ̄ formatū:ꝙ tñ opꝫ dicere si intellectio pr̄is aliquo mō precessisset ipsum verbū. Rōne ēt pꝫ:qꝛ si posita ꝑfecta notitia actuali pr̄is nō ponit̄ simul verbū: non apparet qualr̄ postea verbū formet̄. ❡ Tertio. Aut in p̄mo signo filiꝰ habuit esse:aut nō. si nō:cū postea habuit esse. seq̄tur ꝙ habuit esse post nō esse:qđ est erroneū. si habuit esse. ḡ in illo signo fuit gñatio eiꝰ. ❡ Quarto. ſꝫ hāc viā:vt pꝫ ī reportatis. d. 6. q. 2. et alibi intellectio est prior volitiōe in ipo pr̄e. Nā vt dicit in qōnibꝰ reportatis ꝙ intelligere pr̄is p̄cedit velle:et velle precedit dicere sicut et intelligere:qꝛ dicere non est intelligere:et volitio prior est gñatione filii:et sic habemus illa tria signa se inuicē precedētia et sequētia: in quorum primo est intellectio:in scdo volitio. in tertio gñatio filii:ſꝫ eadē rōne qua ī pr̄e preueniūt intellectio et volitio generatiōeꝫ filii:ī filio similr̄ p̄ueniūt itellectio ⁊ volitio se inuicem:et spiratio spūssancti:sicqꝫ erūt alia tria signa post illa tria:et per ꝯñs in diuinis erūt sex signa:et tm̄ i vltimo erit spūssanctus:q̄ oīa absona sunt. ❡ Itē nō apparet qua prioritate intellectio p̄cedat volitionē:et volitio generationeꝫ nisi prioritate originis:ex quo seq̄tur ꝙ intellectio pr̄is sit causa volitionis eiusdē qđ est īpossibile:nec isti volūt. Et sic similiter volitio erit pricipiū gñationis qđ in eadē. q. ipi negant ex toto. ❡ Quinto. Intellectio pr̄is et volitio eiusdē sicut eius essentia est ipē filiꝰ. igitur nullo mō ipm̄ p̄cedūt. igit̄. ꝙ nō genuit pr̄ filiū volūtate aῆter:sicut ēt dicit magister in lr̄a. Silr̄ nō est dc̄m ꝙ pater volūtate subsequenter genuerit quasi volūtate aῆte:cū nulla talis in eo poni possit:tūc eñi vt arguit Aug. 15. de tri. c. 20. mutabilis esset voluntas diuina:qđ est impiū dicere. ❡ Dico ḡ ꝙ voluntarie genuit ꝯcomitāter:accipiēdo ly volūtarie nō vt libere ꝯtingenter sed volūtarie. i. ꝯplacēter. cōplacuit eñi sibi summe pater in gñatione filii sui p̄dilecti. iuxta illđ Mat. c. 3. Hic est filius meus predilectus in quo mihi bene cōplacui. Et hoc est quod Magister dicit cum ait. ꝙ pater volens genuit filium. Hec ille. Et sic patet opi. illius.

Respōdetur ad illū. Et prius p̄mitto aliq̄. Primo ꝙ ordo prioris et posterioris pt̄ accipi multiplr̄. Primo: ꝙ illud qđ dr̄ prius:vltra entitatē ꝓpriā dicat aliq̄ mēsurā ſꝫ quā dr̄ prius alio:sicut dicimꝰ:ꝙ Frā. est prior tp̄e Johāne:qꝛ ponit̄ in aliquo tp̄e tāꝙ̄ in mēsura in q̄ nō ponit̄ Johānes. Et sic dicimꝰ: ꝙ vna substātia in se est prior alia nō tp̄e:cū per se nō mēsuretur tēpore: vt ptꝫ a doc. in. 2. d. 2. sed euo:qꝛ ponit̄ i aliquo euo priori in quo nō ponit̄ alia substātia:siue mēsura q̄ dr̄ euum sit successiua:siue nō:de qua doc. in. 2. vbi. s̄. pro nūc nō est querendū. Sic ergo ponimꝰ aliq̄ mēsurā quodāmō extrinsecā mēsurantē entitatē alicuiꝰ. secūdo mō aliq̄d prius dr̄ altero:sic intelligendo ꝙ vna entitas ꝙ̄tū est ex parte sua de necessitate p̄supponit̄ alteri:sic ꝙ ꝓ aliquo signo dr̄ prior: nō ꝙ talis entitas p̄or dicat̄ prior in aliquo instāti distincto a tali entitate et mēsuratiuo eiusdē entitatis:sed sic dr̄ prior ꝙ si possent dari aliqua instātia:q̄ dicerētur instātia mensuratiua: que dicerētur instātia nāe vel instātia originis: siue alia instantia:q̄ pro nūc nō hn̄t noīa imposita:vere mensuraretur tali instāti priori. Et intellectꝰ posset habere cognitionē ꝑ prius terminatā ad entitatē priorē:et ꝑ posterius ad entitatem posteriorē. Et ex hoc seq̄tur:ꝙ eēntia diuina est sic p̄or oī attributo et oī ꝓprietate ypostatica. Seq̄tur ēt:ꝙ itellectꝰ diuinꝰ ē p̄or volūtate:et ꝙ itellectio ē p̄or volitiōe:et ꝙ gñatio filii ē p̄or spiratiōe:qꝛ si hmōi p̄ora hērēt aliq̄ istātia mēsuratiua:esset veꝝ dicere ꝙ vnū est prius alio in aliquo instāti:qꝛ vnū ponit̄ in aliquo instāti priori in quo nō ponit̄ posterius. Nec dico (vt aliq̄ imaginātur) ꝙ talis p̄oritas in diuinis sit tm̄ ꝑ actū intellectꝰ nr̄i:nec tm̄ ꝑ actū collatiuū intellectꝰ diuini:qꝛ si ꝑ īpōle nullꝰ intellr̄s actu ꝯsideraret: adhuc eēntia diuīa eēt aliquo mō p̄or relatiōe dīna: sic ꝙ si eēt nata mēsurari aliq̄ duratiōe in qua essent plura instātia:ꝑ p̄us mēsuraret̄ ꝙ̄ relatio:et hoc ponēdo nullū seq̄tur incōueniēs. ꝙ̄tū eñi est ex parte sua nata eēt per prius terminare actū intellectus ꝙ̄ relatio. Secūdo p̄mitto ꝙ qñ dicimus. pr̄ in aliquo instanti p̄ori intelligit:⁊ in aliquo instāti posteriori gignit. nō intelligo ꝙ pr̄ in seipso formaliter intelligit. Sed sic intelligo ꝙ si dabile esset aliq̄d instans distinctū ab entitate pr̄is mensurans ipsum pr̄em:esset verū dicere:pr̄ in aliquo istanti intelligit in quo nō gignit:qꝛ in instanti mēsurāte intellectionē pr̄is. Dicimꝰ ḡ pr̄em in aliq̄ instāti p̄ori intelligere in quo nō gignit. sic ꝙ intellectio ꝙ̄tū est ex se p̄us inest pr̄i ꝙ̄ gignitio. Sicut si ꝑ impōle separet̄ tp̄s a motu qđ est mensura motus:aliqua ps motus diceretur prior alia:sic ꝙ veꝝ esset dicere. aliq̄ pars motꝰ est in aliquo priori tp̄e ꝙ̄ alia. s. ꝙ si haberet tp̄s extrinsecū vt mensura:vere esset prius in aliqua parte temporis in quo non esset alia. Sed quia non possumus ita explicite exprimere huiusmodi ꝓprietatē ⁊ posterioritatē:nisi per aliud et aliud instans vel originis vel nāe:iō magis ad exprimēdum conceptum nostrū:dicimꝰ ꝙ pr̄ in aliquo instanti priori intelligit:⁊ in aliquo instanti posteriori gignit:ac si v̄e essent ibi huiusmodi instantia:quod bene nota. Et iō non sequitur illud qđ dicit Greg. p̄ñti. d. 2. d. 9. Et Joh. anglicus p̄ñti. d. Et Ocham in primo. d. 9. vꝫ ꝙ si pater in secundo instanti gignit filium. ergo pater gignit in filio:quia nō accipit̄ scdm instans ꝓ filio:nec pro aliquo distincto a filio. Sed sic dr̄ filiꝰ gigni in scdo instāti:ac si eēt genitꝰ in aliq̄ instanti distincto. Nec silr̄ seq̄tur: ꝙ si pater in aliquo instāti priori:formalr̄ intelligit. ḡ pater intelligit in pr̄e: qꝛ non pono tale instans esse essentiam patris: nec aliquid distinctum a pr̄e:sed sic:ꝙ si pater possit habere hmōi istātia:eēt verū dicere ꝙ pater in aliquo instanti priori intelligit: sicut etiā dicimus:ꝙ q̇es alicuius corporis ē p̄or in aliquo tp̄e ꝙ̄ q̇es alteriꝰ corporis:⁊ tñ q̇es nō hꝫ tp̄s ꝓ ꝑ se mensura:vt pꝫ. 4. Phy. Sꝫ si hr̄et tp̄s ꝓ mēsura: tūc eēt veꝝ dicere: ꝙ q̇es. a. est p̄or i aliquo tp̄e q̇ete. b. Tertio p̄mitto: ꝙ istans origīs aliqñ accipit̄ a doc. ꝓ istāti nāe:sicut ī ꝓposito. pater in aliquo istanti p̄ori origīs formalr̄ intelligit:⁊ i aliquo istanti posteriori originis gignit. accipit̄ ibi instās origīs ꝓ instāti nature. Et hoc tñ mō vt exposui supra. d. 1. q. 2. Et sic nō sequit̄ qđ dicit Greg. ꝙ tunc itellectio ē origiatiua filii. Aliquando accipit̄ instās origīs vere originatiue. sic intelligendo ꝙ illud qđ hꝫ esse in scdo instanti origīs sit vere originatū ab eo qđ hꝫ esse in p̄mo instāti origīs:ita ꝙ hñs esse ī primo instāti origīs vere ꝓducit illud qđ dr̄ hr̄e esse in secūdo instanti origīs. Sic tñ intelligendo:ꝙ tale producēs ē p̄us ipso producto. Et hoc mō loq̄tur doct. in. 2. d. 1. q. 1. vbi dia

Ad rōne Grego.

Hic vide tiplicē ritatem.

Nō bñ hic singularis declaratiōnem.

Instās originis accipitur dup.

cit ꝙ pr̄ est prior origine filio:q̄r pater quicquid habet:hȝ a semetipso:⁊ filius est posterior origine:q̄r quicquid habet habet a patre. Et similiter q̄n dicit ibidem:ꝙ pater prius origine spirat spiritūsanctum ⁊ filius posterius origine.i. ꝙ pater habet a semetipso vim spiratiuam:et filius eandē vim habet a patre. Et sic patet quomodo diuersimode accipiuntur instantia originis a Doc. ex his patet facilis re-
Ad.1.rōnē Gregorii. sponsio ad obiectiones Greg. ¶ Ad primam quando dicit:ꝙ tunc sequitur ꝙ in patre intelligit.⁊c̄.et in secundo signo.i.in filio gignit.responsum est supra. Si tamen volumus ponere in diuinis instantia nature et instantia originis aliquo modo distincta:non tantum per operationem intellectus:sed ex natura rei:sicut etiam ponimus ibi eternitatem esse mensuram omnium:que ponuntur in diuinis distinctam ab ipsis mensuratis. Ex hoc non video aliquod inconueniens. Et sic patet ꝙ in aliquo priori instanti nature:vel in aliquo alio formaliter intelligit:et in scd̄o instāti gignit. Et sic sustinēdo hāc positionē vel aliā pȝ r̄nsio ad
Ad.2. oēs rōnes Greg. ¶ Ad secundā rōnē Gre. dico breuiter:ꝙ intellectio pr̄is est p̄or gignitiōe filii. Pro cui⁹ intelligētia est notādū:ꝙ si intellectio absolute ꝯparet̄ ad gn̄ationē actiuā pr̄is:siue ad pr̄nitatē qd̄ idē est:est p̄or ipsa gn̄atiōe:q̄r ois ꝑfectio simpl'r est p̄or ꝓprietate hypostatica:vt s̄. patuit d.1.2.et alibi sepe:et gn̄atio actiua ꝯstituit pr̄em in eē pr̄is: vt ĩ.patebit.d.28.q.vlti.et in quoli.q.4. ¶ Deinde nōndum est ꝙ eo modo quo essentia diuina et attributa hn̄t ordinē adinuicē:eo mō ēt hn̄t vt sunt in aliqua persona. Sicut enim eēntia dīna absolute sūpta est p̄or attributis: sic ēt vt est in patre ⁊ in filio:et sicut itellectio ē p̄or pr̄nitate: siue generatiōe actiua absolute sumpta:sic vt est in patre. Et quia pater dicitur formaliter intelligens intellectiōe et formaliter gignens gignitione: sequitur ꝙ prius dicitur intelligere formaliter ꝙ̄ gignere. Et cum dicis. pater est tm̄ pater per generationem illam. ergo pater inq̄ntum pat̄ non prius intelligit. R̄n̄sum est ⁊ est simile. sicut dicim⁹. hō est prius aial ꝙ̄ rōnale:et tn̄ hō non dicitur hō vltimate nisi per rationale. Dicimus ergo ꝙ homo est pri⁹ aial:ex hoc ꝙ aial preintelligit̄ in hoie ipsi rōnali. sic in proposito. Et
Ad.3. sic pȝ r̄nsio ad argumētū. ¶ Ad tertiā cū querit. aut in primo signo filius habuit esse:aut non. Dico ꝙ non. Et cum infert. ergo habuit esse post non esse. Dico ꝙ non esse p̄cedere esse pōt intelligi multipliciter. Primo:ꝙ non esse filii precedat aliqua duratione esse ipsius. Et hoc non. Vel non esse filii precedat ipsum esse aliquo instanti originis:⁊ hoc non est inconueniens. Vel non esse filii precedat esse ipsi⁹ filii aliquo instanti nãe:loquendo de instanti nãe ꝓprie sūpto:de quo Doc. in.2.d.1.q.2.et in.3.d.3.q.1. Et quod ponitur habere esse prius in aliquo instanti nãe sic sumpto semper precedit aliqua duratione. et hoc comparando ad opposita:vt exposui in.2. Accipiendo vero instans ꝓ aliquo instanti priori nã non positiue:sed magis priuatiue: sic intelligendo ꝙ ipsum non esse q̄ntum est ex parte sua actu inesset nisi preueniretur ab aliquo agente dante esse: et hoc modo concedo:ꝙ si filius non produceretur a patre dante sibi esse:non esse q̄ntum est ex parte sua sibi inesset. Et hoc modo potest concedi: ꝙ haberet esse post non esse. Et de hoc satis patere potest a doc. in isto primo. d.2. parte.1.q.1.et.d.8.q.vlti. et in.2.d.1.q.2.et in.3.d.3.q.1.⁊ alibi
Ad.4. sepe. ¶ Ad quartum patet r̄nsio ex his que dicta sunt ad secūda rōnem. Ex illa eni r̄nsione non sequūtur tot instantie:vt iste ponit. Si etiā ponerentur ille sex instantie: non video ex hoc sequi aliqd̄ absurdū vel ipoı̄e. Oporteret eni ipsum ꝓbare ipsam impossibilitatē. Quod enim inconueniens est dicere:ꝙ intellectus est prior voluntate:et in aliquo instanti intellectio est prior volitione:et in alio instāti generatio est prior spiratione:et post in alio instanti intellectio producit creaturas in esse cognito:et post in aliquo instanti voluntas producit illas in esse volito. Et sic pȝ r̄nsio ad Greg. Et ex his q̄ dixi si bn̄ itelligunt̄:oēs alie rōnes facte ꝯ hāc positionē Doc. facillime solui pn̄t:et sufficere pn̄t ista ꝓ r̄nsione ad rōnes Jo.āglici Bac.⁊ Ochā.

¶ Distinctionis septime Questio vnica.

Queritur circa septimā d. Utrū pō generādi in patre sit alqd̄ absolutū:vel ꝓprietas pr̄is

Titulus.q.nō intelligit̄ de p̄ncipio qd̄ generatiōis:q̄r apud oēs:certū est ꝙ pater est principium quod generans. Sed intelligitur de principio quo pater generat:siue de ratione formali generandi.

Hic est opinio talis. Hic ponit̄ opinio Tho.ꝙ illud q̄ pr̄ gn̄at est essentia ꝓ hāc rōnē:q̄r generans assimilat sibi genitū in forma qua agit:fili⁹ aūt assimilatur pr̄i in essentia nō i ꝓprietate. ğ eēntia erit rō forma- S.Tho.1. pte sum.q. 43.arti.5.
lis gn̄andi. Et declaratur rō:q̄r sicut in creaturis ꝓprietas indiuidualis nō est rō agendi:sed nã in qua indiuidua ꝯueniunt:ita in diuinis ꝓprietas ꝑsonalis q̄ correspōdet ꝓprietati iduiduali i creaturis:nō erit rō agēdi vel gignēdi.ğ tantū nã diuina. Et ab ista positione nō discrepat doc. nec ꝯ ꝓ arguit. ¶ Ibi. Contra istud arguit̄ multipl'r. Hic doc. recitat aliqua argumēta quorūdā q̄ nitunt̄ iprobare positionē Tho. Et q̄a hec eadē argumēta vr̄ esse contra positionē Doc. q̄ tȝ expꝛsse ꝙ eēntia diuina vna cum intellectu est rō formalis generandi:vt patebit in corpe.q. Jō recitādo ista argumenta singillatim soluam:sicut ⁊ Doc soluit in fine.q. ¶ Primū ergo argumētū cōtra Tho.⁊ cōtra Sco. est tale Ois forma sufficiēter elicitiua alicuius actiōis si ꝑ se est ꝑ se agit illa actiōe:pȝ de calore separato. cū ğ deitas sit aliquo modo p̄or ꝑsonis:⁊ est ꝑ se elicitiua genertaionis, ergo se sola potest generare.

Ibi. Quia aūt aliq̄ argumenta cōtra primam opi. sunt contra me r̄ndeo ⁊c̄. ¶ Hic Doc. r̄ndet ad argumēta facta ꝯ Tho. q̄r etiam sunt cōtra positionē ꝓpriam. Et ad p̄mū argumētū dat duas r̄nsiōes Prima:ꝙ ista ꝓpō. ois forma elicitiua actus si per se est ꝑ se agit illa actione:hȝ maiorē euidentiaȝ in eēntia diuina ꝙ̄ in forma creata:quia deitati corr̄ndet suū ꝓprium ⁊ adequatū quod:p̄scindens ab oi rōne suppositali.i. ipse deus ꝑ se ⁊ actualissime exn̄s. vt. s̄. patuit. d.4.q.2. Et sicut de⁹ vere intelligit ⁊ vere opat̄ ita q̄ntum est ex se pōt gn̄āre. sicut.d.4.q.2.dictū est:ꝙ ista est primo vera. deus creat vt p̄scindit ab oi rōe suppositali. Illa aūt maior non est sic vera in creaturis:q̄a nulla forma que est rō formalis agēdi vt prescindit a rōne suppositorū est ꝑ se stans ⁊ ꝑ se exn̄s. de⁹ aūt vt nō includit aliqd̄ suppositum est ens infinitū ꝑfectissime ⁊ actualissime ꝑ se exn̄s:⁊ si posset hr̄e aliqd̄ ꝓductum eiusdē nãe realiter distinctū:posset vere generare illud. Et q̄a int̄ generās ⁊ genitū est semꝑ distictio realis: ideo opȝ ipȝ deū esse in aliq̄ supposito realit̄ disticto a ꝓducto: ⁊ sic reqrit suppositū vt sit in pō ꝓpinq̄ ad agēdū. Et hec est.2. r̄nsio. Reqrit̄ ğ suppositū generās vt couenīes huic actiōi: q̄a ista actio ē inter aliq̄ realit̄ disticta. de⁹ aūt a nullo in diuinis real'r distinguit̄:iō vt dicat̄ rō formalis agēdi ꝓxima opȝ vt sit i supposito ꝯuenienti. Et hāc r̄nsionē bn̄ nota.

¶ Hic tamē occurrit vna difficultas i hoc qd̄ dicit Doctor. Dubium
ꝙ eēntia diuina nō potest habere hāc actionē:nisi sit i supposito cōueniēti realit̄ distincto a ꝓducto. Videt̄.n. primo ꝙ sibi ꝯdicat. q̄a in.q.4. quo. expꝛsse tȝ:ꝙ ipsa actio nō p̄supponit suppositū:vide ibi. Tū ēt ꝑ rōnē:q̄a si p̄suppōit suppositum. ğ suppositū erit p̄us ista actiōe:cui⁹ oppositū determinatū ē in quol.q.4.⁊ sustinēdo ꝙ p̄ma ꝑsona ꝯstituat̄ in esse per relationem ad secūdū:vt pȝ.ĩ.d.28.q.vl.⁊ i quol. q.4.ğ si relatio siue gn̄ātio actio constituit p̄mū suppositū ip̄e deus nō p̄supponit illud ad hoc vt dicat̄ in pō ꝓxima ad agendū. ¶ R̄ndeo conformiter his que dixi.s̄.d.1.⁊ vide ibi singularē expōnem. ¶ Scd̄o arguit̄ cōtra Tho. Producētis ⁊ forme qua ꝓducens ꝓducit eadē est relatio ad ꝓductū:vt pȝ.2.phy.t.c.38.⁊.5.metaph.t.c.2.⁊ primi. vbi vult ꝙ ad idē genus cause ⁊ p̄ncipii ꝑtinent ars ⁊ edificator. nam edificator est p̄ncipiū qd̄. ars vero p̄ncipiū quo: siue rō formalis edificandi. ğ si eēntia sit qua pr̄ generat: habebit essentia relationem realem ad genitum:sicut ⁊ pr̄. ¶ R̄ndet
Doc. ꝙ dictum phi est verū de causa ⁊ causato:vbi causa nō tm̄ realiter distinguitur a causato:sed ⁊ forma qua agit:q̄a causato cōicat̄ alia forma realiter distincta:in diuinis aūt eadē eēntia ꝑ generationē cōicat̄ filio:⁊ ideo lȝ pr̄ distiguatur realiter a filio:nō tn̄ eēntia. ¶ Tertio arguitur: q̄a forma inq̄ntum est in qua assimilant̄ generans ⁊ genitum non habet nisi vnitatem rōnis:vt accipitur a Dama.li.1.c.8. ergo nec entitatem nisi rationis. cuȝ ergo eēntia diuina sit id in quo assimilantur generans et genitum: non poterit esse ratio formalis generandi: quia vt sic habet tm̄ vnitatem rationis. ¶ R̄ndet doc. ꝙ vnitas nature create vt prescindit ab omni singularitate habet ex nã rei aliquā vnitatem minorem vnitate numerali:vt diffuse probat ipse in secūdo ad.3. nullo enim intellectu considerante ignis generaret ignem sibi similē in natura. Et illud quod dicit Dam. intelligitur de vnitate numerali qua generans assimilatur genito:q̄ in creaturis tm̄ est vnitas rōnis:sȝ impoı̄e est ꝙ ali- Responsio.

qua vna nã numero sm esse reale sit in plurib⁹ suppositis: nõ sic in diuis. Sʒ quõ vnitas numeralis sm rõnẽ possit eẽ in plurib⁹ suppositis: vide expõnẽ quã feci in. d.3.q.1. secũdi Doc. ¶ Quarto arguit̃ ꝯ Tho. Forma nõ est ꝑncipiũ agẽdi nisi inquãtũ agẽs est in actu ꝑ eã: nõ est aũt i actu ꝑ ipsam nisi inq̃ʒtũ est i ipso: nõ est aũt in ipso agẽte nisi vt ẽ hec ꝗ vt ẽ hec est principiũ: ⁊ sic nã vt nã nõ est rõ agẽdi. ¶ Rñdet Doc. ꝙ cũ dr̃ forma ẽ ꝑncipiũ agẽdi inq̃ʒtũ est in hoc: dicit qd̃ ꝯcludit ꝑ se: q: illud absolutũ qd̃ ẽ pr̃i põ gñandi: nõ est põ gñandi filio: q: si essentia vt eẽntia esset rõ generãdi in põ ꝓpinq̃: tũc vt in filio esset rõ generãdi: sʒ q: non est rõ gñandi in põ ꝓpinq̃ nisi vt in supposito pr̃is: pʒ qd̃ vt in filio nõ erit rõ generãdi ipsi filio. ¶ Quinto arguit̃. Hic Doc. intẽdit ꝓbare ꝙ rõ generãdi sit ꝓprietas indiuidualis in creaturis vel proprietas ꝑsonalis in diuinis. Et rõ stat in hoc: q: ꝓductio ꝑ ꝑus est distinctiua quã assimilatiua: pʒ q: ois ꝓductio est distinctiua: nõ aũt ois est assimilatiua: forma aũt q̃ est ꝑncipiũ ꝓducẽdi nõ est distinctiua nisi inq̃ʒtũ hec. ⁊ assimilatiua inq̃ʒtũ for̃a. ¶ Rñdet Doc. ꝙ ꝑus sm ꝯñaʒ nõ sp̃ est ꝑus sm cãlitatẽ: vt pʒ q: bñ seq̃tur ignis: igitur calid⁹: ⁊ nõ ecõuerso. ꝗ calidũ ẽ ꝑus sm ꝯñaʒ: ⁊ tñ ignis est ꝑus sm cãlitatẽ ipso calore: ⁊ ita ꝯcedo ꝙ distiguere est ꝑus in gñatiõe quã assimilare. i. cõius. sʒ distinguere nõ est ꝑfecti⁹ in generatiõe quã assimilare q: distinguere ꝯuenit ẽt generatiõi imꝑfectissime inq̃ʒtũ est a forma vt hec: assimilare cõuenit sibi inq̃ʒtũ est a forma absolute: ⁊ ꝑfectior erit rõ forme quã rõ singularitatis: vt pʒ. ¶ Ibi. Cõcedo tñ argumẽtũ ꝯ opi. ponẽtẽ tm̃ distictionẽ rõis ⁊ nõ ꝯcludit ꝯ me: sicut patebit in sequẽti. d. ¶ Dicit doc. ꝙ si nã vt ꝑor est singularitate sit tm̃ ens rõnis: stati seq̃tur ꝙ gñatio erit ꝑfectior inq̃ʒtũ distinctiua quẽ inq̃ʒtũ assimilatiua: pʒ q: ẽ distinctiua sm singularitatẽ q̃ dicit entitatẽ realẽ: ⁊ ẽ assimilatiua sm nãm absolute sumptã: q̃ vt sic est tm̃ ens rõis et sic gñans ⁊ genitũ vt ꝑcise ꝯueniũt in nã: q̃ dicit tm̃ vnitatẽ rõnis: tm̃ rõne distinguũt̃. Sʒ hoc argumẽtũ nõ est cõtra Sco. q̃ ponit nãm absolute sumptã dicere vnitatẽ realẽ minorẽ tñ vnitate nũerali: vt patebit. ĩ. d.8.q.2. in rñsiõe ad ꝑmũ argumẽtũ ꝑncipale: ⁊ clari⁹ in. 2. d.3.q.1. ¶ Sexto instat̃ ꝯ ꝓbationẽ quã facit Th. vbi dicit ꝙ gñans assimilat sibi genitũ i for̃a q̃ agit. Cõtra hʒ ar̃ Tũ q: brutũ gñans brutũ assimilat̃ ei i spẽ: ⁊ tñ for̃a specifica bruti nõ ẽ ꝑncipiũ gñandi sʒ põ gñatiua. Tũ q: in augmẽtatiõe carnis calor est ꝑncipiũ actiuũ: vt pʒ. 2. de aia. t.c.50. ⁊ tñ illo supple calore generatur caro animata similis generanti in forma vegetatiua. ¶ Respondet doc. dicens ꝙ iste instantie non valent: quia ibi communicatur vtraq̃ʒ forma: ⁊ forma principalis actiua et imediata: est enim caro genita animata et habens calorem genitum aliqualem naturalem. Sed an caro sit ratio formalis generandi carnem: prolixe videri habet in quarto. in materia de eucharistia.

Prius sm ꝯñatiã nõ sp̃ est ꝑus sm cãlitatem

Aliter dr̃ ꝙ generationis in diuinis: oportet dare aliquod principiũ positiuũ q: actio est positiua. Hic recitatur opi. Hen. qui dicit in sententia ꝙ eẽntia est principiũ elicitiuũ gñationis: sed nõ põt esse principiuʒ determinate actionis nisi determinetur: ⁊ sic relatio erit principiũ non elicitiuum sed determinatum ad talem vel talem actionem. ¶ Contra. Indeterminatio est duplex: quedam est põe passiue: vt indeterminatio materie: et q̃dam potẽtie actiue illimitate ad plures effectus. Et ista duplex indeterminatio clara est hic in littera. et supra patet. d.3.q.7. parum ante rñsionẽ ad argumẽta ꝑncipalia: ⁊ ibi aliqualiter exposui. Cum ergo indeterminatum potentie actiue illimitate seipso determinat ad agendum. i. per formam propriam: sequitur ꝙ cũ essentia diuina sit indeterminata indeterminatione potentie illimitate ad agendum seipsa: hoc est ꝑ ꝓpriã entitatẽ: põt se determinare. ergo non per relationẽ sibi additã. ¶ Cõfirmatur. Quia talis indeterminatio principii actiui: lʒ sit ad disparata. nõ tamen est ad contradictoria: intelligendo de indeterminatione principii actiui per modum nãe: vt patet de sole: sed non per modum voluntatis: quia voluntas ex sua ratione formali propter sui libertatem est indeterminata ad cõtradictoria. Et littera clara est. ¶ Itẽ scd̃o: qñ aliqd̃ ꝑncipiũ actiuũ est indeterminatũ ad aliquos duos effectus non ex equo: sed secundũ ordinẽ nãlẽ: ex se sufficienter determinatum est ad primũ illorũ: ⁊ posito prĩo: est determinatum ad scd̃m: essentia aũt diuina est hmõi: ⁊ pʒ lr̃a. ¶ Itẽ tertio relo est rõ suppositi agentis: igitur si est determinatiua principii quõ habebit duplicẽ rõnẽ ꝑncipii respectu generationis: vnã inquãtũ est rõ agẽtis: ⁊ aliã inquãtũ ẽ ratio determinatiua ꝑncipii agẽdi: ⁊ sic ipsa mediabit inter seipsam et actionẽ: q: ex quo paternitas est ꝯditio agẽtis: q: ẽ proprietas pr̃is: et sic est posterior rõne formali agẽdi: ⁊ ex alia ꝑte ponitur ꝙ sit determinatiua rõnis formalis agẽdi ꝗ erit ꝑor seipsa vt est cõditio agẽtis: et actio seq̃tur rõneʒ formalẽ agẽdi et suppositũ agẽs: ꝗ patnitas mediabit iter seipsam et actionẽ: quod est falsum. Nã vt est detmiatiua ꝑncipii formalis agẽdi ẽ ꝑor seipsa vt est cõditio suppositi agentis: sicut ei rõ formalis agẽdi intelligit̃ vt prior supposito agẽte. ꝗ et rõ determinatia ipsi⁹ ꝑncipii formalis agẽdi erit ꝑor ipa ꝯditione agẽtis: et ipsa patnitas vt est cõditio agẽt; ẽ ꝑor actiõe. i. gñatiõe actia: q̃ gñatio actiua ẽ formalr̃ ipa patnitas. ꝗ patnitas vt ꝯditio suppoti agẽtis mediat inter seipsaʒ vt. s. est detmiatia rõis for̃alis ⁊ vt ẽ actio ¶ Itẽ quarto sic. nã vt nã ponit̃ ꝑncipiũ elicitiuũ isti⁹ actionis: ipa aũt vt nã nõ est determinabilis sm Dama. lib. 3. c.6. Propetates determinãt hypostases nã nãʒ vt nã. i. ꝙ ipa r̃lo que est propetas ꝑsonalis est rõ distiguẽdi ꝑsonã: filiatio eni i diuis est rõ distiguẽdi filiũ a patre: ⁊ iõ est actus persone distinguẽs vnũ ab alio: et nullo modo est act⁹ nãe nõ posset aũt detmiare eẽntiã nisi eẽt act⁹ eẽntie. ¶ Item q̃nto. r̃lo sm Hen. tm̃ rõne differt a fundamẽto. ꝗ nõ põt eẽ ꝑncipiũ detmiatiuũ ad actũ realẽ: q: nihil ꝯcurrit ad rõneʒ alicui⁹ ꝑncipii respectu actiõis realis nisi reale. ¶ Itẽ. vi. qd̃ dr̃ de r̃lone detmiatia i creaturis vr̃ fl̃m. Et pʒ littera.

Ad. q. igitur rñdeo. Ista lr̃a clara est. Et ꝑmo distiguit de põ. ꝑmo accipit̃ põ ꝑ põ logica. ⁊ qd̃ sit pʒ i lr̃a. ⁊. s̃. patuit. d.2. ꝑte. 2.q.3. in rñsione ad argumẽta ꝑncipalia. Scd̃o accipit̃ põ vt distiguit̃ ꝯ actum sicut dicimus ꝙ ens diuidit̃ ꝑ actũ et põm: vt pʒ. 5. meta. et ista põ nõ est in deo: q: q̃cq̃d est ibi est in vltima actualitate: vt. s̃. patuit. d.2. Tertio accipit̃ põ pro põ reali q̃ est ꝓximũ fundamentũ relationis agendi vel patiẽdi: sicut dicimus ꝙ calor est põ agendi. Et hic in proposito tm̃ q̃rimus de põ agendi: q̃ adhuc distinguit̃: q: põt accipi vel ꝑ sig̃to: vel pro connotato: pro sig̃to dicit tm̃ relationẽ: ꝓ ꝯnotato dicit aliqd̃ absolutũ: accipiẽdo põm ꝓ significato nõ est presentis speculatiõis: sʒ accipiẽdo pro cõnotato siue pro absoluto. tunc queritur quid est illud absolutum in diuinis q̃ mediante pater posset generare. Accipiendo potentiam ꝗ pro tali absoluto potest adhuc distingui: aut accipitur illd̃ absolutũ in se: aut accipitur illud absolutum cũ oi circunstantia requisita ad actionem. Primo modo tale absolutũ põt dici ratio formalis agendi potẽtia tñ remota. Secũdo mõ põt dici rõ formalis agendi põ propinqua. Et ista distinctio de põ pro fundamento propinqua et remota accipitur a pho. 9. Met. t.c.10. Nam ibi hr̃ expresse de potẽtia ꝓpinqua: inq̃t enim ibi sm aliam litteram. Potẽtie ꝟo tales qñ appropinquant sm ꝙ est poossibile eis de actiuo et passiuo: necesse est vt quedam agant et quedam patiantur Et parum infra. Ergo omne qd̃ habet põm sm rõnem necesse est cũ fuerit appetens illud qd̃ hʒ põm non hʒ illud: et sm qd̃ hʒ de appetitu etiam semper erit cum passiuum fuerit propinquum: ⁊ habuerit potentiam actionis in hac dispositione: et si actio potest ad hoc ⁊ nõ indigetur addere in sermone: et si non fuerit aliquod extrinsecũ. ⁊c̃. Ibi. Cõmẽ. Ergo omne qd̃ hʒ potẽtiã. i. ergo necesse est cum ratiocinatus habuerit magnũ appetitũ ad illud qd̃ potest agere: vt agat illud scd̃m suũ appetitũ ⁊ suũ posse: sed nõ agat nisi qñ patiẽs fuerit ꝓpinquũ ei et habuerit in tp̃e actionis istã dispositionẽ quã dicimus. s. appetitũ et põm ad agere. Deinde dicit. Et si actio põt. ⁊c̃. i. Et nõ indigemus cũ hoc ꝙ põ possit agere et addere nisi aliquod extrĩsecũ ipediat: qm̃ sufficit in hoc qd̃ dicimus ꝙ potentia põt agere: qm̃ cuʒ fuerit illic ipediẽs: tũc põ nõ poterit: hec ille. Et sic pʒ expresse quõ ibi intendit de põ q̃ hʒ oia req̃sita ad agendũ: q̃ tunc vocat̃ põ propinqua. Sed de põ primo modo hoc est de põ absolute sumpta qua aliq̃d põt agere: patʒ a pho. 9. Meta. t.c.2. ibi eni distinguit Aristo. potẽtiam accipi multipliciter. vide textum cum cõmen.

De multiplici põ.

Loquendo tũi de põ. i. de ꝓmo fundamẽto ipsius r̃lonis precise sumpto: dico ꝙ põ gñandi pr̃is nõ ẽ r̃lo: sʒ aliq̃d absolutũ. Prio ꝗ doc. ꝓbat ꝙ põ generandi in pr̃e nõ est aliqua r̃lo puta paternitas. Et probat multiplici medio. ¶ Prio supponẽdo vnũ cõiter concessum ꝙ productio filii ⁊ productio spũssancti sic distinguũtur: ꝙ productio filii est naturalis ⁊ ꝑ modum nãe: ⁊ productio spiritussancti est libera et ꝑ modum voluntatis. Sed si

Hen. quol. 3.q.3. ⁊ i sũma. art.57 questio.7.

Pro p... negatiu...

relõ eẽt rõ formalis gñandi ⁊ spirãdi: seq̄ret q̄ vtraq; ꝓductio esset nãlis: ⁊ ꝑ modũ nãe: ꝓbat: q2 oẽs ꝓductiões que dñr ꝑ modũ nãe sunt a pncipio forali ꝓductiuo ꝑ modũ nãe: ⁊ oẽs ꝓductiões q̄ denoiant libere sunt a pncipio formali ꝓductiuo ꝑ modũ volũtatis. Sed nulla relõ põt esse rõ formalis ꝓducẽdi aliq̃d libere: p3 q2 sola volũtas est rõ formalis sic ꝓducẽdi. Et vltra si pñitas in pre est rõ formalis ꝓducẽdi filiũ ꝑ modũ nãe: g̃ ⁊ spiratio actiua in patre ⁊ filio erit rõ formalis ꝓducẽdi spm̃ sctm̃ ꝑ modũ nãe: ꝓbat ꝯña: q2 ois relõ eq̄ nãlit respicit suũ correlatiuũ: si g̃ vna respicit suũ correlatiuũ ꝑ modũ nãe: ⁊ reliq̃ silr. ¶ Secũdo. Si pñitas est rõ formalis gignẽdi (cũ pñitas ⁊ gñatio actiua sint penit⁹ idẽ l3 noie differãt: vt. j. patebit. d. 28. q. vltima. ⁊ in q̄li. q. 4.) seq̄tur q̄ idẽ erit pncipiũ suiipsius: q2 si pñitas ẽ pncipiũ gñatiõis ⁊ gñatio ẽ penit⁹ idẽ q̄ pñitas. g̃ idẽ erit pncipiũ sui. ¶ Tertio. Q2 tũc pñitas eẽt simplr ꝑfectior filiatiõe: ꝓbat ꝯñtia duplr. Primo q2 illud quo ꝓducẽs ꝓducit: si nõ est eiusdẽ rõis cũ forma ꝓducti: cõtinet eã ṽtualr: ⁊ est ꝑfecti⁹ ea: p3 q2 tota ꝑfectio agẽtis ꝑ sumit a rõne formali agẽdi: vt s̃. exposui. d. 1. q. 2. Cu g̃ pñitas sit alteri⁹ rõnis a filiatiõe: ⁊ est rõ formalis ꝓducẽdi filiũ: q̄ dr fili⁹ ꝑ filiationẽ: g̃ simplr erit ꝑfectior filiatiõe. Secũdo q̄d est rõ formalis alicui agẽdi dicit ꝑfectionẽ in illo: s3 pñitas ꝑ te est rõ formalis gñerãdi filiũ. g̃ erit aliq̄ ꝑfectio in patre: filiatio aũt nõ est ipsi filio rõ formalis agẽdi: nec ad intra: nec ad ex̄. g̃ pñitas erit ꝑfectior filiatiõe: hoc aũt est manifeste falsum: q2 tũc ꝑsone nõ essent eq̄les i ꝑfectiõe. ¶ Partẽ affirmatiuã solõnis ꝓbo. Hic Doc. intẽdit ꝓbare q̄ rõ formalis gñandi i patre est simplr aliq̄d absolutũ. pmo sic. Q̄d est ꝑfectiõis in pncipio ꝓductiuo nõ tollit ab illo rõnẽ pncipii ꝓductiui: s3 cõicare se i idẽtitate numerali ⁊ adeq̄ta cõicatione sibi ponit ꝑfectionẽ in pncipio ꝓductiuo. g̃ hoc ñ tollit ab aliq̄ rõnẽ pncipii ꝓductiui. Ista rõ Doc. est satis euidẽs. Illi eni q̄ dicũt pñitatẽ esse rõnẽ formalẽ generãdi: ex hoc dicũt q2 vr ipossibile q̄ idẽ nũero sit rõ formalis gñandi ⁊ ꝑ gñationẽ sit cõicatũ ꝓducto: q2 inter rõnẽ formalẽ gñandi ⁊ rẽ cõicatã ꝑ talẽ gñationẽ: ꝓducto: vr aliq̄ distinctio. Cũ g̃ essentia dĩna eadẽ nũero q̄ ẽ est in patre sit ꝑ gñationẽ cõicata filio: nõ vr posse q̄ in pre sit rõ formalis gñandi siue cõicãdi seipã filio: vr. eni q̄ cõicari alicui in idẽtitate nũerali auferat ipsi cõicato rõnẽ pncipii ꝓductiui. Doc. g̃ intẽdit pncipalr ꝓbare q̄ cõicare se in idẽtitate nũerali nõ auferat ab eo rõnẽ pncipii ꝓductiui. Et hoc ꝓbat ibi. S3 si de⁹ ꝑ ipossibile gñaret aliũ deũ: ⁊ ille ali⁹ tertiũ: deitas poneret pncipiũ ꝓductiuũ alteri⁹ et nõ relatio: ⁊ tũc deitas nõ cõicaret se in idẽtitate nũerali: nec cõicaret se cõicatiõe adequata sibi in rõne pncipii productiui: q2 deitas posset esse principiũ alteri⁹ cõicatiõis: puta facte ꝑ impossibile a scdo deo. g̃ cũ mõ deitas cõicet in identitate numerali ⁊ cõicatiõe adeq̄ta sibi: ita q̄ deitate nõ põt esse alia cõicatio numero eiusdẽ rõnis cũ ista: sequitur q̄ multo magis mõ ponet absolutũ esse pncipiũ ꝓductiuũ q̄3 tũc poneret. ¶ Et breuit ꝓ clarior intelligentia premitto aliqua. Primum q̄ ide3 numero possit esse in pluribus suppositis: ita q̄ in vno sit ex semetipso: et in alio sit per aliquam productionem: sicut nunc de facto essentia diuina ex semetipsa est in patre: vt. j. patebit. di. 28. q. vltima et eadem per generationem est in filio: et per spirationem in spiritu sancto. Secundum quando aliqua sunt eiusdem rationis si vnum sit principium formale agendi et reliquũ. hoc patet quia ratio formalis agendi consequitur entitatem quiditatiuam: vt s̃. exposui. d. 1. q. 2. ⁊ d. 3. q. 6. Tertiu3 naturam simpliciter eandem numero posse diuersis suppositis communicari est pefectionis omnino illimitate: vt s̃. notaui. di. 2. parte. 2. que. 3. Si enim commũicare plurib⁹ idem specie est maioris perfectionis q̄3 communicare ide3 genere. ergo communicare pluribus suppositis in perfectissima identitate que est identitas numeralis: hoc erit tantum infinite perfectionis: vt. j. patebit. di. 28. si ergo idem specie communicare pluribus non aufert ab eo quod communicatur quin sit principium formale productionis per quam cõmunicat: a fortiori si aliquid eiusdẽ spẽi communicatur in identitate numerali non aufert ab eo quin illud quod cõicatur in tali idẽtitate sit pncipiũ formale alicuius productionis per quã cõmunicat: cum hic mod⁹ sit perfectissimus: ⁊ sic p3 littera doc. Et exemplũ positum ibi de calore in igne satis clarum est. Si ergo deus gñaret alium deum ratio formalis generandi esset deitas: a fortiori q̄ñ pater gñat filium cõmunicando sibi eandem deitatẽ rõ formalis gñandi filiũ ꝑ quã gñationẽ cõicat filio eadẽ deitas erit deitas ipsa: supple rõ formalis gñandi ¶ Ibi. Secũdo ꝓbo idẽ sic. Ista rõ stat i aliq̄b⁹ dictis. Primũ q̄ termin⁹ formalis gñationis est simplr perfectior oi eo q̄d per talẽ gñationẽ hr: vt. s̃. patuit a doc. d. 5. q. 2. et vide ibi expositionẽ quã feci. Scdm: q̄ essentia diuia est termin⁹ formalis gñatiõis diuie: vt. s̃. ꝓbatũ est. d. 5. q. 2. Tertiũ: q̄ tota perfectio ꝓducentis sumit simplr a rõne formali ꝓducẽdi vt. s̃. patuit: cũ g̃ in pre nichil sit ꝑfectius essentia diuia: et ipsa eadẽ in filio est terminus formalis gñationis: g̃ in pre erit simpliciter rõ formalis gñatiõis: p3 q2 aliter nõ põt poni. Si em̃ paternitas ponit: statum seq̄tur q̄ rõ formalis generandi sit imꝑfectior termino formali: q̄d est impossibile. ¶ Huic rõni instat: q̄ ꝯña tm̃ valet in gñatione vniuoca. s. ista ꝯña: aliq̄d absolutũ est termin⁹ formalis gñatõis: g̃ aliquid absolutũ ẽ rõ formalis gñatiõis: dr q̄ h̄ ꝯña valet tm̃ in gñatiõe vniuoca: s3 gñatio i diuinis est tm̃ equoca: ⁊ q̄ sit equoca ꝓbat trib⁹ viis. Prima sumit ex ꝑte ꝑsonaꝝ. Secũda ex ꝑte ꝓductionum. Tertia ex ꝑte drĩe specifice. ¶ Ex pma via arguit sic pmo. Paẽnitas ⁊ filiatio drñt specie: g̃ ꝑsone ꝯstitute ꝑ eas drñt specie: añs ꝓbat: q2 drñt se3 q̄ditates: ⁊ talis est drĩa specifica. Tũ q2 paternitas ⁊ filiatio sunt puri act⁹: drĩa aũt act⁹ et forme est specifica: ꝯña ꝓbatur. s. q̄ pr ⁊ fili⁹ drant specie. Tũ q2 nõ maior distinctio est in principiis q̄3 in pncipiatis. Tũ q2 eadẽ est drĩa formalium cõstituentiũ ⁊ cõstitutoꝝ. Tũ q2 eadem est drĩa eoꝝ se3 q̄ precise aliqua drñt ⁊ ipsoꝝ differẽtiũ. Tũ q2 rlones sunt idem essentie diuine sicut ꝑsone: igit ꝓpter istud nõ negabitur drĩa specifica ꝑsonaꝝ sicut nec rlonũ. ¶ Ex secũda via arguit sic: ꝓductiões drñt specie/ g̃ ⁊ ꝓducta: añs p3: q2 i diuinis nõ est ꝓductio nisi vnica eiusdẽ rõnis: ꝯña ꝓbat. Tũ q2 aliter nõ esset ꝓportio ꝓductionũ ad ꝓducta. Tũ q2 ꝓductiones sunt eiusdem rõnis cũ productis. Tũ q2 potẽtie alteri⁹ rõnis req̄runt obiecta alteri⁹ rõnis: g̃ si producerẽt sua obiecta producerent ea alteri⁹ rõnis: g̃ sicut intellect⁹ et voluntas ꝑsupponũt bonũ et verũ formaliter distincta: ita producerent terminos formaliter distinctos vel erunt q̄bus termini sic distincti producũtur. ¶ Ex tertia via arguit sic: quod est ꝑfectius est simpliciter ponendum in diuinis: sed differẽtia specifica cũ sit de ꝑfectione vniuersi est ꝑfectior drĩa numerali. g̃. ¶ Ad ista dicit doc. pmo q̄ siue gñatio ponat equoca siue vniuoca rõ non infringitur: q2 in equoca gñatione: o3 pncipiũ productiuũ esse ꝑfectius termino formali. ¶ Secundo dicit q̄ falsum est dicere generaationem diuinam esse equiuocam. Dicit eni doc. q̄ generatio in diuinis est simpliciter vniuoca nõ equoca: aut denominat talis a termino formali generationis. aut a formali proprio ipsi supposito producto. i. aut denoiatur talis a nã in supposito producto q̄ est termin⁹ formalis: aut a ratiõe suppositali ꝯstituẽ suppositũ i eẽ simplr icõicabili. Si a nã: cũ eadẽ sit i pre ⁊ filio: g̃ gñatio diuia erit vniuoca. Si a rõne suppositali: nulla gñatio erit vniuoca: q2 nullũ genitũ in sua fora idiuiduali assimilat gignẽti. ¶ Hoc etiã arguit alio mõ: q2 gñatio ct est distictia ⁊ assimilatia: ꝑfectior aũt rõ i ea ẽ q̄ sit assimilatia q̄3 sit distictia. Hec rõ p3 i lra. ⁊. s̃. exposita est pñti. d. rñdẽdo ad argumẽta facta ꝯ opi. sancti Tho. Si eni diceret talis vel talis inquãtũ est distinctiua quelibet esset equiuoca: q2 q̄libet distinguit: ⁊ patet littera

Ad argumenta igitur i oppositũ. Hic doc. rñdet ad argumẽta facta pro opi. tenẽtiũ gñationẽ diuinã eẽ equocã. ¶ Ad pmũ ex pma via premittit aliq̄. Primũ q̄ i diuis nõ ẽ prope nec gen⁹: nec spẽs: nec drĩa specifica: vt. j. patebit. d. 8. q. 2. põt tñ poni ibi drĩa q̄si specifica: s3 nõ vere specifica: sicut dicimus q̄ paẽnitas magis differt a filiatione q̄3 a paternitate. Scdm: q̄ aliq̄ dñr magis distigui q2 media min⁹ ꝯueniũt i aliq̄ gñe: et sic hõ et albedo magis distinguũtur q̄3 hõ ⁊ asin⁹ vel frãciscus et Ioãnes: q2 hõ ⁊ albedo i nullo gñe ꝯueniũt. Aliqua ꝓo dñr magis distingui ꝓꝑ maiorẽ repugñtiã vel incõpossibilitatem: et sic homo et asinus magis distinguuntur q̄3 homo et albedo: quia magis repugnant in eodem. Sed hoc modo non est proprie dictum aliqua magis distingui: proprie enim illa dicutur magis distingui que minus in aliquo genere conueniunt: et ita distineta genere generalissimo plus distinguũtur q̄3 contraria que sunt eiusdem generis: licet contraria magis repugnent. Tertium est: q̄ vlr q̄3ta est distinctio idest repugnantia constituentium tãta est et constitutorum: quia si albedo et nigredo sunt incompossibilia et constituta per ea sunt incompossibilia: et ita est in

Pro pte affirmatiua

Aliqua pñt dici magis distigui duplicter.

ꝓposito:quāta enī est incōpossibilitas paťnitatis ⁊ filiationis tāta est pr̄is ⁊ filii:ita ꝙ sicut pr̄nitas nō est filiatio:ita nec pr̄ ē fili⁹. Quartū loq̄ndo de distictiōe ꝓprie dicta dico ꝙ ꝯstituta min⁹ distiguūť q̄ȝ ꝯstituētia qꝛ ꝯstituētia min⁹ ꝯueniūt i gn̄e ⁊ ꝯstituta magꝭ ꝯueniūt:pȝ qꝛ rōale ⁊ irrationale nō ꝯueniūt q̇ditatiue in gn̄e:⁊ tn̄ sp̄es ꝯstitute q̇ditatiue cōueniūt:sic ē in ꝓposito ꝙ q̄ȝuis pr̄nitas ⁊ filiatio nō ꝯueniāt q̇ditatiue i aliq̄ nā:tn̄ pr̄ et fili⁹ q̇ditatiue ꝯueniūt i deo:et sic pr̄nitas et filiatio magis distinguūť.i. min⁹ ꝯueniūt q̄ȝ pr̄ et fili⁹. Et ex his pȝ rn̄sio ad rōnes factas ꝑ p̄ma via. ¶ Ibi. Sed adhuc pōdero argumētū. Hic doc. intēdit probare ꝙ tāta dr̄ia sit iter ꝑsonas quāta iter relatiōes cōstituētes:qꝛ ille relatiōes sūt subsistētes:⁊ subsistētes sūt ꝑsone dine.ꝗ. ¶ Scd̄o:ꝑsone dine aliq̄ dr̄ia formali differūt et nō nisi dr̄ia illa q̄ ē relationū:qꝛ nullā aliā habēt: ⁊ ista q̄ est relationū ē specifica:ꝗ. ¶ Ibi. Ad ista rn̄deo. Doc. ad has duas rōnes rn̄det. Ad p̄mā dicit:ꝙ lȝ relationes sint subsistētes ⁊ ꝑsone ꝑ illas subsistāt:vltra tn̄ illas relatiōes includūt nām in q̄ subsistūt:⁊ iō rōne nāe magis ꝯueniunt ¶ Ad scd̄am:dicit ꝙ nō seq̇tur:istis p̄cise ꝑsone distiguūť:ꝗ distinguūť sp̄ē:nō seq̇tur:qꝛ si tn̄ includerēt relatiōes bene seq̄reť:sȝ vltra illas includūt nām in q̄ ꝯueniūt:⁊ pȝ in instātia:qꝛ Fran. ⁊ Jo. p̄cise distinguūtur ꝑ aliā et aliā hecheitatē:sȝ ille hechcitates sunt p̄rio diuersa.s. in nullo q̇ditatiue ꝯueniētia:ꝗ Fran. ⁊ Jo. sunt p̄mo diuersa. nō seq̇tur:qꝛ Frā. ⁊ Jo. vltra hecheitates includūt nām in q̄ cōueniūt q̇ditatiue:sic in ꝓposito. ¶ Ad scd̄aȝ viā de productionibus. doc. rn̄det ad rōnē factā pro scd̄a via ⁊ negat ꝯn̄tiā nō ei seq̇tur:ꝓductiōes distinguūtur sp̄ē:ꝗ ⁊ producta:pōt enī eadē nā ex sua maxima ꝑfectiōe in se hēre p̄ncipia cōicatiua alteri⁹ et alteri⁹ rōnis:puta intellectū et volūtatē:et ita propter distinctionē p̄ncipioꝝ formaliū pn̄t esse ꝓductiones alteri⁹ rōnis:et tn̄ ꝓducta erunt vni⁹ rōnis ꝓpter vnitatē termini formalis.s. nāe q̄ cōicať. Et cū ꝓbať ꝯn̄a p̄ma ꝑ proportionē. Dicit doc. ꝙ ꝓportio illa productionis ad terminū formalē est:ꝙ ꝑ ipsaȝ cōicať termin⁹ formalis. Sȝ nō req̄riť talis proportio ꝙ ꝓductio sit vni⁹ rōnis si termin⁹ formalis sit vni⁹ rōnis:qꝛ ꝓductiōes pn̄t distingui ꝑ rōnes suas formales aliter q̄ȝ ex terminis formalib⁹: vt .ī. patebit. d.13. Exemplū hui⁹ est:qꝛ q̄nq̄ȝ forma eadē pōt acq̇ri mutationib⁹ alteri⁹ rōnis:vt apparet.3.phisi.t.c.21.et hoc.s̄.declaratum est.d.2.parte.2. ¶ Cum probatur illa consequentia secunda per hoc ꝙ productiones sunt eiusdē rationis cum productis. Dicit doc. ꝙ sunt eiusdem rōnis q̄ȝtum ad hoc:qꝛ sicut productiones sunt relationes:ita producta sunt relatiua:et hoc tenendo ꝑsonas constitui per relationes. Si vero teneatur ꝙ persone sint constitute per absoluta:simpliciter negatur ista ꝓpō:productiones sunt eiusdē rōnis cū productis. ¶ Cū arguiť tertio. de potentiarum:distinctione.s̄.rn̄sum est.d.2.parte.2.q.4. siue vltima illius partis. ¶ De tertia via.s. de perfectione differētie specifice: pȝ littera:quia in creaturis dr̄ia specifica nō dicit perfectionem simpliciter:immo limitatam:sed dicit ꝑfectionem supplentē iperfectionē:vt pȝ in lr̄a. Et sic pȝ rn̄sio ad oēs obiectiones pro gn̄atione equiuoca in diuinis.

Aduerte tn̄ ꝙ Ocham in primo.d.7.q.1.rn̄det ad argumenta doct. Primo ad illa quibus probat ꝙ relatio non est ratio formalis producendi:et secūdo ad illa quibus probat ꝙ absolutum in pr̄e est ratio formalis gn̄andi. Ad p̄mū ꝗ prime vie dicit: ꝙ sp̄us sctūs eque nāliter et eque necessario producitur sicut filius:nec ꝓpter hoc dicitur spirit⁹ sctūs produci magis ꝑ modū volūtatis q̄ȝ filius. ¶ Sed ista rn̄sio videtur esse ꝯ doc. qꝛ sp̄us sctūs vt inquit Augu. procedit a patre et filio non q̄uo nat⁹ sed q̄uo datus. Ubi vult ipse Augu. ꝙ spiritus sanctus producatur per modum voluntatis:⁊ ꝙ talis productio sit libera:sed de hoc magis patebit infra.d.10. Et forte Ocham hoc habet dicere:quia ipse exp̄sse tȝ ꝙ intellect⁹ ⁊ voluntas etiā in creaturis nullo mō dn̄t adinuicem:sed hoc pertractare non est presentis speculationis:hoc enim pertinet ad secundum librum.d.16. vbi q̄ritur an potentie aīe differāt ab ipsa aīa et a seinuicē. ¶ Ad secūdū argumētū dicit ꝙ illa generatio nō est totaliter relatio in patre ad filiū: sicut nec creatio est aliqua relatio dei ad creaturam:sed illa relatio diceret p̄ncipaliter paternitatem et patrē cōnotando ipsum filium:sicut creare dicit principaliter ipsum deuȝ connotando creaturam:cuius esse sequitur ad esse dei. ¶ Dico primo.ꝙ non est simile de creatione et generatione:quia impossibile est deum referri relatione reali ad creaturā. vt pȝ a doc.ī.d.30. in diuinis aūt gn̄ans relatione reali refertur ad genitū. Dico scd̄o:ꝙ posito ꝙ de⁹ possit referri relatione reali ad creaturā qua formaľr diceret creās illa relatio esset de necessitate elicita a p̄ncipio formali creandi. Sic in ꝓposito:cū semꝑ gn̄ans vniuoce ꝑ gn̄ationem actiuā formaľr in ipso existentem attingat ipȝ genitū:et sit via in genitū ⁊ termineť ad ipsum:non poterit poni rō formalis gn̄atiōis:sȝ aliq̇d aliđ erit rō formalis: aliter ideȝ esset principiū sui. ¶ Ad tertiū dicit Ochā ꝙ hoc argumtū doc. min⁹ valet:⁊ tota rn̄sio Ochā stat i hoc ꝙ i diuinis nō pt̄ dici ꝑfecti⁹ ⁊ imꝑfecti⁹ nec vna relatio ꝑfectior alia ꝓpter realē idēptitatē cū deo. ¶ Sed hec rn̄sio nō multū valet: qꝛ et si oīa i dinis sint vna res:⁊ ꝑ ꝯn̄s nihil sit ꝑfecti⁹ alio realiter:multa tn̄ in diuinis ex sua rōne formali dicūt ꝑfectionē simpľr ⁊ formaliter distinctā ab alia ꝑfectiōe:vt .ī. patebit d.8.q.3. vbi ꝓbať ꝙ attributa i diuinis differūt formaliť: et tn̄ q̄dlȝ dicit ꝑfectionē simpľr:vt ibi patebit. Et aliqua sunt q̄ ex sua rōne formali nō dicūt aliquā ꝑfectionē nec iperfectionē vt relationes in diuis. Dico vltra: ꝙ si per ipossibile poneretur ꝙ lapis esset ratio formalis ꝓducendi homineȝ esset tante ꝑfectiōis q̄ȝte est hō: lȝ ꝗ paťnitas ex sua rōne formali nō dicat ꝑfectionē neq̄ȝ iperfectionē : si tn̄ poneret rō formalis producēdi filium:de necessitate esset tante ꝑfectionis q̄ȝte terminus formalis cōicatus per talē ꝓductionē. Et sic pȝ ꝙ rn̄sio Ochā nō infrigit rōnē doc. ¶ Ad aliđ diciť scd̄a via quo ꝓbat doc. ꝙ rō formalis gn̄andi est aliquod absolutum. Dicit Ochā:ꝙ si vn⁹ deus generaret aliū deū:tūc deitas esset ratio generandi:qꝛ nulla foret relatio talis que posset esse ratio generandi:si tamē eēt ibi relatio eadem realiter cum essentia posset concedi ꝙ tam essentia q̄ȝ relatio foret ratio generandi. ¶ Sed hec rn̄sio nō euacuat rōnē doc. vt pȝ ex.s̄.declaratis in illa rōne: nec oportet hic aliter insistere. Et sic patet quomodo responsiones Ocham parum valent contra rationes doc.

Ochā i p̄rio d.7.q.1.

Responsio Ochā nō satisfacit

Idem O.ham

Eiiciť eius responsio

Idem Ocham

Nō satisfacit responsio Ocham.

Idem Ocham

Ei⁹ rn̄sio euacuat.

Ad formā autem.q. qua q̄riť de potentia generandi an sit aliquid absolutū. ¶ Hic doc. duo dicit. Primū ꝙ potētia generādi loquēdo de fundamēto proximo relationis est quid absolutū:et hoc probatū est.s̄. per duas rōnes. Et quid sit illud absolutuȝ.s̄. declarauit.d.2. ꝑte.2.q.3. ꝙ est memoria fecunda pr̄is q̄ memoria duo includit.s. intellectū et essentiā diuinā vt ꝑfecte presentē in rōne obiecti intelligibilis:hoc idē exp̄sse declarat in.2.d.1.q.1. et in quoli.q.2. Scd̄m est ꝙ potentia gn̄andi notat actum vt egredientē ab eodē supposito cui attribuiť potētia:⁊ dr̄ per hoc notare talē actū: qꝛ pō construitur cū gerūdiuo cū dico potētia gn̄andi:hoc dicit doc. ꝙ lȝ in filio sit simpľr eadem memoria q̄ et in pr̄e:i filio tn̄ nulla est pō gn̄andi:qꝛ si filius haberet memoriā fecundā vt potentiam generandi: tūc posset gn̄are:in solo ꝗ pr̄e memoria fecūda ē pō gn̄andi Et ideo addit doc. ꝙ ista nō cōcedereť:filius hȝ scientiam siue voluntatē gn̄andi:lȝ ista concedereť: fili⁹ scit gn̄ationē patris et vult eā. Et addit ꝙ imo videnť ille negande.s. filius hȝ sciētiā vel voluntate gn̄andi: sicut etiam iste negarenť:fili⁹ scit gn̄are et vult gn̄are: qꝛ idē vr̄ importare velle agere et habere vuluntatem agendi. Sed nō idē istis videtur esse velle actionem:qꝛ hec non includit eā velle vt actionem voluntatis quod alia videntur significare.

Petrus Aureolus

Contra p̄mū arguit Aureolus et probat ꝙ i pr̄e nulla est potentia vere productiua vel elicitiua qua generat vel possit generare filium: sed pō qua dicitur posse generare est solūmodo actualis connexio ⁊ non repugnātia terminorum:sicut et potentia qua deus potest esse de⁹:et sic non est aliud potentia generandi in patre q̄ȝ potentia qua pater potest esse pater:⁊ ꝙ potentia generandi in pr̄e non significet aliquod principiū ꝓductiuū in patre respectu filii probatur multipliciter. ¶ Primo:vbi est p̄ncipiuȝ productiuū siue elicitiuū ibi est productio elicita:sed in deo non est productio elicita.ergo. ¶ Secundo sic. posse esse patrem non est potentia productiua:sed est posse cōnexionis nec̄ie eo modo quo hō pōt esse animal : qꝛ si talis pō esset ꝓductiua ēt pater in diuinis ꝓduceret in eē pr̄is: quod est falsum. Sed eadē est potētia qua pr̄ pōt gn̄are:et qua pr̄ pōt esse:sicut est idē actus generare et paternitas: sicut ēt dicit magister:ꝙ iste sunt idē:pr̄ pōt esse pr̄:⁊ pater potest generare. Sed fili⁹ non potest esse pater ⁊ filius nō pōt gn̄are. ¶ Tertio. Si pō gn̄andi ē potētia ꝓductia aliqua ꝑfectio simpľr eēt in patre q̄ nō esset i filio.ꝗ. ¶ Quarto. Cuius negatio non est negatio pōe: ipsum non est formaliter pō:sed scd̄m Augu. negatio pōe generatiue non

eſt negatio põe: ſʒ tm̃ poſſibilitatis ĩminoꝝ: ait eni ꝯ̃ Ma. xi. lib. 3. ꝙ fili⁹ nõ genuit: nõ qꝛ nõ potuit: ſʒ qꝛ nõ oportuit: qð exponẽs magr̃ dicit: nõ qꝛ nõ potuit. i. nõ ex aliqua ĩpotentia fuit: ꝛ per conſequens negatio potentie generatiue non eſt negatio potentie. ¶ Quinto. In pr̃e non põt poni aliq̃ põ ꝓductiua reſpectu ſui formalis ꝯſtitutiui alias ꝓduceret ĩ eẽ pr̃is: ſʒ gñare ẽ foꝛale ꝯſtitutiuũ pr̃is: ğ reſpectu gñare nulla ẽ ĩ eo põ ꝓductiua. ¶ Sexto. Nulla põ ꝓductiua recipit actũ ĩ ſe ſʒ ab ea egredit̃ act⁹: ſʒ gñare non egredit̃ a pr̃e: pʒ qꝛ ip̃m ꝯſtituit. ¶ Septimo. Si in pr̃e eſt aliqð foꝛale p̃ncipiũ ꝓductiuũ illð nõ erit pr̃nitas: qꝛ pr̃nitas ꝛ gñare idẽ ſũt realr̃. Nec erit pſona tota: qꝛ tũc gñare egrederet̃ a pſona ꝛ eſſet aliud realiter ab ea. Nec eſſentia: qꝛ act⁹ generatiõis egrederetur ab ea ꝛ eẽt aliud realiter ab eo cum nichil egrediatur a ſe. hec Petrus Aureolus.

Grego. de Ari. ad rationes Aureoli

Ad iſtas rões rñdet Greg. Ari. i. 1. d. 7. q. vnica. Ad p̃mã dicit ꝙ vel ꝑ ꝓductionẽ ĩtelligit̃ ip̃m ꝓductũ: ſicut ĩ creaturis res q̃ ꝓducit̃: dr̃ ꝓductio: ꝛ tũc iſta eſt falſa ꝙ in deo nõ ſit ꝓductio elicita: vel ĩtelligit ꝑ ꝓductionẽ ip̃m ꝓducẽs: vel ei⁹ ħitudinẽ ad ꝓductũ: ꝛ tũc iſta ẽ falſa: vbi ẽ p̃ncipiũ elicitiuũ ibi ẽ ꝓductio elicita: alias põ creatiua nõ eẽt ꝓductiua: cũ nec creãs vel ei⁹ ħitudo ad creaturã ſit ꝟe ꝓducta: vel ĩtelligit q̃dã rẽ mediã diſtictã tã a ꝓducẽte q̃ a ꝓducto: ꝛ adhuc iſta ẽ falſa: ꝛ pʒ inſtãtia de põ creatiua: qꝛ ĩter ip̃aʒ ꝛ creaturã nõ ẽ aliq̃ res media ꝓducta. ¶ Ad ſcðaʒ dicit Gre. ꝙ ſi valeret eq̃ ꝓbaret̃ ꝙ põ creatiua dei nõ eẽt ꝓductiua qð ẽ falſuʒ apð oẽs. Arguaʒ eni ſic: poſſe eẽ creatorẽ nõ ẽ poſſe eẽ põ ꝓductiua alias deus ꝓduceret ĩ eẽ creatoris: ſed ẽ eadẽ põ q̃ de⁹ ꝓducerʒ: ꝛ q̃ p̃t eẽ creator: ſicut idẽ ẽ deũ creare ꝛ deũ eẽ creatorẽ: ğ põ creatiua nõ eẽt ꝓductiua: qð ẽ falſuʒ. ¶ Rñdet ğ Gre. ad illã rõnẽ cũ dr̃: poſſe eſſe pr̃eʒ nõ ẽ poſſe põ ꝓductiua. Hoc nomẽ pr̃ aliq̃ñ ẽ nomẽ ẏpoſtaſis: aliq̃ñ ꝓprietatis. prĩo mõ eẽ pr̃em ẽ eẽ pſone q̃ ꝓducit filiũ: alio mõ ẽ filiũ gñare: hec multũ dr̃nt. Nã prĩo ꝓcedim⁹ deitatẽ eẽ patrẽ: nõ aũt ſcðo mõ prĩo mõ dico ꝙ poſſe eẽ pr̃eʒ nõ ẽ poſſe põ ꝓductiua: ſʒ ſcðo mõ poſſe eẽ pr̃eʒ ẽ poſſe põe ꝓductiue: ſicut eni ꝑ ꝓductiuã põm pr̃ põt filiũ ꝓducere ꝛ ei⁹ eẽ p̃ncipiũ: ſic ꝑ eãdeʒ põt eẽ pr̃: cũ nõ ſit alið p̃mã pſonã eẽ pr̃eʒ q̃ ip̃m filiũ gignere. ¶ Et cũ dr̃: ꝙ tũc pr̃ ꝓducit̃ ex ſe in eẽ pr̃eʒ. Negat̃ ꝯña inſtãtia pʒ de poſſe ꝛ eẽ creatorẽ: vñ ſicut poſſe eẽ creatorẽ nõ ẽ poſſe ꝓducere creatorẽ. ꝛc̃. Et ad magr̃m dr̃ ꝙ accipit ibi nomẽ pr̃is vt ẽ nomẽ ꝓprietatis. ¶ Ad t̃tiũ dic̃ Gre. ꝙ ſi accipiat̃ ꝑfectio ſimplr̃ vt eſt ſignificabile incõplexe nulla eſt ꝑfectio ſimplr̃ niſi de⁹. Et ſic p̃ncipiũ ꝓductiuũ filii ẽ ꝑfectio ſimplr̃: qð ꝛ ipſe Aureol⁹ hʒ cõcedere: niſi velit dicere aut patrem non producere filium: aut patrem non eſſe deum: ꝛ ſic patet argm̃ eſſe ꝯ̃ Aureo. ſ. ꝙ aliqua perfectio ſimpliciter deeſt filio. Vel intelligit aliqð ſignificabile tm̃ complexe: ſicut ſi dicatur ꝙ eſſe ſapientem eſt perfectio ſimpliciter. Et ſic cũ dr̃ ꝙ põ productiua filii eſt perfectio ſimpliciter: idem eſt ac ſi diceretur poſſe producere filium eſt perfectio ſimpliciter: et ſic argu. reducitur contra Aureo. Nam ſi poſſe ꝓducere creaturã eſſet perfectionis ſimplicit̃ ex hoc ſequitur per locum a minori: ꝙ poſſe ꝓducere creatorem eſſet perfectionis ſimpliciter. ¶ Rñdet ergo ad argumẽtũ Aureoli dicens: ſi prĩo mõ accipiat̃ ꝑfectio: tunc põ productiua filii eẽt ꝑfectio ſimplr̃: qꝛ ipſe pr̃ eſt ꝑfectio ſimplr̃: ꝛ tñ filius non eſt min⁹ ꝑfectus: qꝛ licet ipſe non ſit pater: eſt tñ idipſum: ꝛ eſt eadem bonitas q̃ eſt ipſe pater. Si vero accipiatur ſecũdo mõ: ſic poſſe producere filiũ non eſſet ꝑfectionis ſimplr̃: ſicut nec poſſe producere craturam eſt perfectionis ſimpliciter. ¶ Ad quartũ dicit Gre. ꝙ minor eſt falſa: accipiendo põm pro pricipio productiuo: ꝛ iõ nõ ſequitur tenendo expoſitionem magiſtri. ſ. non quia nõ potuit. i. non fuit ex impotentia: ac ſi dicatur non quia impotens fuit. Sed non ſequitur non fuit impotens: ergo potuit vel fuit potens producere filium? Sicut non ſequitur iſte puer non eſt iniuſtus ergo eſt iuſtus? ¶ Ad quintũ dicit Gre. ꝙ non ſequit̃: in pr̃e non eſt põ productiua reſpectu gñare: ergo in eo non eſt põ productiua: niſi per generare intelligas: ipſum genitum: nam cum hoc ꝙ in patre non eſt põ productiua reſpectu alicuius quod eſt in eo: bene tamẽ ſtat q̃n eo ſit põ productiua reſpectu filii. ¶ Ad ſextũ ꝛ ſeptimũ ſilr̃ rñdet ꝙ a põ productiua nichil egreditur niſi qð ab eo producit̃. Et iõ ſi ꝑ gñare ĩtelligas ip̃m ꝓductũ: generare egreditur a põ productiua que eſt ipſe pr̃ ſi vero ꝑ gñare intelligit aliq̃d aliud: nõ valet conſequẽtia ꝙ ſi reſpectu illius non ſit põ productiua in patre: ğ abſolute nõ ſit ĩ ea põ ꝓductiua: hʒ Gre. Et lʒ iſte rñſiões videãtur euadẽ rões Aureoli ſuſtinẽdo viã Gre. q̃ tʒ exp̃ſſe ꝙ idẽ ſit p̃ncipiũ qð ꝓducẽs ꝛ p̃ncipiũ q̃: ſiue (ꝙ idẽ eſt ſimplr̃) patrẽ gñare ꝛ pr̃eʒ eẽ põʒ gñandi: vt pʒ ab ip̃o Gre. pñti diſt.

Rñſio ad Aureo. ſm viã Sco.

Suſtinendo tñ opi. Sco. alit̃ rñdeo ad rões Aureo. Et pri⁹ p̃mitto aliq̃ ex q̃bus ſtatim patebit rñſio. Et p̃mo p̃mitto: ꝙ in quocũq ꝓducẽte ẽ reperire rõnẽ formalẽ ꝓducẽdi ꝛ cõditionẽ ꝓducẽtis: ita ꝙ rõ formalis dr̃ p̃ncipiũ quo ꝓducẽs ꝓducit: ꝛ ꝯditio ꝓducẽtis cõſtituit ip̃m ꝓducẽs vt dicat̃ pricipiũ qð: ꝛ hʒ ſatis. ſ. patuit pñti. d. 2. d. 1. q. 2. ꝛ. d. 3. q. 6. Scðo p̃mitto: ꝙ ꝛ ſi ĩ creaturis rõ formalis ꝓducẽdi ſiue p̃ncipiũ gñandi: qð idẽ eſt realiter ꝛ eſſentialiter: diſtinguat̃ a ꝓducto: ꝑ hoc qꝛ eadẽ nã numero nõ põt ſimul eſſe in plurib⁹ ſuppoſitis. In diuinis tñ p̃ncipiũ formale ꝓductiuũ nõ diſtinguit̃ realr̃ a ꝓducto vt pʒ: qꝛ ſuſtinẽdo opi. doc. ꝙ memoria fecũda ſit p̃ncipiũ ꝓductiuũ filij: ſiue põ gñandi: eſt eadẽ realit̃ ꝛ eſſentialit̃ cũʒ filio ꝓducto: lʒ ex nã rei et forte formaliter diſtiguat̃ ab illo: et ſic nõ eſt neceſſe p̃ncipiũ elicitiuũ ſiue ꝓductiuũ in diuinis eſſe realit̃ diſtictũ a ꝓducto: ſed ſufficit ꝙ ꝓducẽs cui tale p̃ncipiũ ꝓductiuũ ẽ potẽtia ꝓducẽdi ſit realr̃ diſtictuʒ a ꝓducto: vt. ſ. expoſui pñti. d. 2. d. 4. q. 2. Tertio p̃mitto ꝙ aliud eſt aliq̃d eſſe p̃ncipiũ elicitiuũ alicui⁹ ꝓductionis ſiue eſſe rõnẽ formalẽ eliciẽdi aliquẽ actũ: ꝛ aliud eſt eẽ p̃ncipium qð ꝓducẽs. Exẽplũ: gñatio actiua dr̃ act⁹ ꝓductiu⁹ ſiue gñatiu⁹ eo mõ quo. ſ. expoſui. Si cõparetur ad põm generãdi põt dici q̃ſi elicita a tali põ: qꝛ ꝛ ſi ñ diſtiguat̃ realit̃ puta a memoria fecũda q̃ eſt põ gñandi: diſtiguit̃ tñ ex nã rei et formalr̃: ꝛ iõ põt dici act⁹ q̃ſi elicitus. Et hoc pʒ exp̃ſſe a doc. q. 4. quoli. Si vero cõparet̃ ad ſuppoſitũ gñans nõ dr̃ actus elicitus a tali ſuppoſito: pʒ qꝛ ip̃m cõſtituit. Iſtis ğ p̃miſſis: pʒ rñſio ad rões Aureoli. ¶ Ad p̃mũ: q̃ñ dicit̃ vbi eſt põ gñandi ibi eſt gñatio elicita. Si intelligat̃ gñatio ꝓ genito: pʒ ꝙ genitũ eſt vere ꝓductũ a pr̃e. Si vero ĩtelligatur ꝓ ip̃a gñatiõe: dico ꝙ ꝛ ſi gñatio nõ ſit elicita a pr̃e cum ipſum cõſtituat: dr̃ tñ q̃ſi elicita a põ gñandi q̃ eſt memoria fecũda et hoc ſufficit. ¶ Ad ſcðm: negat̃ iſta: ꝙ eadẽ ſit põ qua pat̃ põt gñare: ꝛ qua pat̃ põt eſſe pat̃: qꝛ memoria fecũda vt põ gñandi ſiue p̃ncipio formali pat̃ põt gñare ꝛ pat̃nitate põt eſſe pr̃. qꝛ nõ eodẽ pr̃ eſt de⁹ quo eſt pr̃: vt inquit Augu. deitate ei eſt de⁹ ꝛ pat̃nitate pr̃. Et qð dicit de magiſtro: ꝙ idẽ eſt pr̃eʒ eſſe pr̃eʒ: et pr̃eʒ gñare: cõcedo hoc eẽ verũ vt ly pr̃ accipit̃ adiectiue: qð idẽ eſt gñare: ſiue genuiſſe: qð. ſ. patuit. d. 5. q. 1. ¶ Dico etiã ꝙ iſta multũ differunt pr̃ põt gñare et põ gñandi: ꝑ p̃mũ notat̃ p̃ncipiũ qð generãs ſiue potẽs gñare: ꝛ per ſcðm notat̃ rõ formalis gñandi ¶ Ad tertiũ dico ꝙ põ gñandi põt dupliciter accipi. Uno modo formalr̃ vt eſt quedã relatio. Alio mõ fundamentaliter: vt eſt qðdam abſolutũ quod eſt fundamentum ꝓximũ talis gñationis. Primo mõ põ gñandi in diuinis nullã perfectionẽ dicit nec imꝑfectionẽ. Scðo mõ dicit ꝑfectionẽ ſimpliciter. quia vt ſic põ gñandi eſt intellectus et eſſentia diuina: et hec eadem perfectio que eſt in patre eſt, etiam in filio: ſed vt in patre eſt ratio formalis generandi: in filio aut non: et quomodo hoc patebit reſpondendo ad argumẽta principalia doc. ¶ Ad quartum patet rñſio: quia ly non potuit: accipitur ab Augu. et a magiſtro vt noiat impõm: que notat imperfectionem. Dico enim ꝙ quicquid perfectionis eſt in potentia generandi in patre illud idem eſt in filio: ſi ei eadẽ memoria fecunda q̃ eſt in filio nõ ꝓintelligeretur habere terminũ adequatũ: ita ipſi filio eſſet põ gñandi ſicut et pr̃i. ¶ Ad q̃ntũ: pʒ rñſio ex ſupradictis: qꝛ ſi accipiatur gñatio ꝓ ꝓducto / pʒ ꝙ nõ eſt neceſſe ip̃m diſtingui realr̃ a potentia generãdi ſiue a p̃ncipio formali ꝓductiuo q̃: ſed ſufficit ꝙ realr̃ diſtiguat̃ ab ip̃o ꝓducẽte. Si ꝟo accipiat̃ ꝓ gñatione ipſa actiua: dico ꝙ eſt q̃ſi elicita a põ gñandi: et diſtinguit̃ ex nã rei et formaliter ab illa. Sed põ ꝓductiua non eſt ipſe pater: ideo non ſequitur quod ipſe dicit: nam ipſa generatio vt cõparat̃ patri nõ eſt act⁹ elicit⁹ ipſius patris: quia conſtituit patrem. ¶ Ad ſextum ꝛ ſeptimum: patet reſponſio ex ſupradictis.

Põ gñandi foꝛalr̃ et fũdamẽtalr̃.

Greg. vbi ſupra.

Quia tñ dixi ꝙ neceſſe eſt in patre diſtinguere principium q̃ et quod: quia memoria fecunda eſt principium quo generandi: ꝛ pater eſt principium quod: vt allegaui doc. Greg. vbi ſupra probat ꝙ ibi non eſt aliquod principium quo: aliud a principio quod producit. Et arguit ſic. Si enim ſit aliquod principium quo ꝓducens producit: et aliud principium quod. ip̃m producẽs iam non a ſeipſo p̃mo ꝓducit ſʒ alio p̃ncipio. Si eni nõ ꝓduceret ſeip̃o

pmo cũ p se pducat: pduceret p se prio p aliqd sui. ⁊ tũc ãt p aliqd extrĩsecũ: aut intrinsecũ. Nõ prio. Q2 nihil tale est in diuinis. Nõ scdo. Q2 tũc icluderet i se aliquã entitatẽ: ⁊ p ɔñs in pr̃e ad min⁹ eẽnt plures entitates: qd ẽ ipoĩe cũ sit infinite simplicitatis. ¶ Scdo arguit. Si pr̃ per aliud a se aliquo mõ pduceret tanq̃ pncipio q̃: esset aliquo mõ illud tale cã patris: pbaɫ: q2 oẽ qd agit p aliqd agit vt aliq̃ mõ h3 eẽ vel tale eẽ p illud: nã pncipiũ quo est forma cõstituens vel pficiẽs ipm̃ pncipiũ qd. ¶ Tertio. Si aliqua forma simplex sbãlis vel accñtalis p se separata a diuina ɔtute ipsa sei pa pma ageret ⁊ nõ aliq̃ alio pncipio quo: g̃ simil'r in ppposito. ¶ Deinde Gre. in speciali arguit pbãdo q eẽntia nõ sit pncipiũ quo generãdi: q2 oẽ pncipiũ gñandi est realiɫ distinctũ a gñatiõe vel a gñato: p3 ista: q2 oẽ pncipiũ distinguiɫ ab eo cui⁹ est pncipiũ: sed eẽntia diuina nõ sic distinguiɫ nec a gñatiõe nec a genito.

Idem Grego.

¶ Ad hãc rõnem dr̃ a. s. Tho. in. 1. d. 7. q pncipiũ qd distinguiɫ a pncipiato: nõ aũt pncipiũ q̃. Et in h Tho. ɔcordat cũ Sco.

Tho. respondet

¶ Cõtra hãc rñsionẽ arguit Greg. dicẽs. Si hoc esset verũ: nõ magis pncipiũ quo esset pncipiũ pncipiati q̃ ecõuerso: vbi gr̃a: in proposito essentia diuina nõ magis eẽt pncipiũ quo gñatiõis vl' geniti q̃ ecõuerso: genitũ vel gñatio eẽt pncipiũ ei⁹: similiter essentia ita esset pncipiũ eẽntie sicut gñatiõis: ex quo tale pncipiũ a principiato nõ distinguiɫ s3 est ipsum. Hoc aũt null⁹ diceret nisi vocabulis abutereɫ. ¶ Cõfirmaɫ. Q2 pricipiũ inq̃tũ pncipiũ est alteri⁹ ⁊ nõ sui: vt p3 prio phi. t. c. 8. iõ dr̃ ibi q si tm̃ vnũ est: pricipiũ nõ ẽ: vel igiɫ principiũ quo nõ est pricipiũ: vel est distictũ ab eo cui⁹ est principiũ. ¶ Itẽ sic arguit. Si eẽntia esset pricipiũ gñatiõis vel filii essentia diceret relatiue principiũ ad illã vel illũ: p3 ɔña: q2 principiũ inq̃tũ principiũ eẽt aliqd.

Scot. respondet

¶ Ad hãc rõnẽ dr̃ a Sco. pñti dist. q vbi pricipiũ nõ distinguiɫ a pducto ibi inter illa nõ est realis relatio: vbi ɔo distinguiɫ relatio ẽ realis: l3 aũt in creaturis semp pricipiũ quo sit real'r distinctũ a pducto: ⁊ p ɔñs real'r referãtur adinuicẽ: in diuinis tñ nõ ẽ realis distinctio inter illa: vnde nec realis r'o s3 rõnis tm̃.

Instat Grego.

¶ Dicit Gre. q hec sol'o Sco. nulla ẽ prio q2 dicit icõpossibilia. s. aliqd eẽ pncipiũ alicui⁹ ⁊ tale nõ distingui ab illo: vt patuit prio phi. t. c. 8. scdo q2 si nõ exigiɫ realis distinctio: quid prohiberet relationem vt relatio est: esse principium quo generatiõis vt est actio vel pductio: ⁊ esse tñ indistinctam ab ea realiter: ⁊ cũ hoc (vt s̃. p3) impugnauit. Qd etiã dicit non esse relationem nisi rationis. Nichil est: nam qd ex animam est: est principium extra animam et non secũdum rationem est tm̃ ad aliquid: si ergo essentia non realiter referatur nec realiter est principium hec Grego.

solutio Grego.

Respondendo ad primum quo probat de quo et quod: dico q in parte sunt due entitates ex natura rei ⁊ formaliter distincte: nõ tñ realiter nec essentialiter: vt s̃. patuit. d. 2. parte. 2. ⁊ ille nõ faciunt aliquam compositionem: vt s̃. patuit. d. 5. q. 2. et magis. j. patebit distinctione. 26. Tum quia paternitas non est actus perficiens essentiam siue informans: sed magis est actus quo suppositum subsistit in natura diuina. Tum q2 propter infinitatem ⁊ simplicitatem essentie diuine transit in perfectam identitatem realem in essentiam diuinam: ⁊ ita persona patris constituta ex paternitate et essentia tanq̃ ex duob⁹ constitutiuis formaliter distincti est ita pfecte simplex sicut ⁊ eẽntia. ¶ Ad s̃m ɔcedo q principium quo constituit ipsum patrem est illud quo pater est: non quo pater est pater: pater enim vere cõstituitur ex essentia ⁊ paternitate. ¶ Ad tertium dico: q si daretur forma simplex separata adhuc esset distinguere quo ⁊ quod: p3 de intelligentia q̃ est forma simplex in qua natura est principiũ quo et qd: ipsa eni nã vt aliqũo por singularitate dr̃ pricipiũ quo et cõstitutũ ex nã ⁊ proprietate indiuiduali siue suppositali est principiũ qd: et similiter si calor esset separat⁹ ⁊ posset calefacere in ipso distingueretur principium quod et quo: quia natura caloris siue quiditas esset pncipium quo: et constitutũ ex tali q̃ditate et hecheitate diceret pricipiũ qd. Sic dico in proposito de patre. ¶ Ad pmã rõnem qua probat Greg. q essẽtia nõ sit pricipiũ gñandi. ⁊ c̃. Patet responsio ex his que dixi in secundo p̃supposito rñdendo ad rationes Aureoli: que responsio in re est eadem cũ illa scti Tho. ¶ Ad illud qd dicit ɔ̃ respõsionem scti Tho. dico q esset difficile tenenti viam Tho. soluere hoc argumentum: quia si inter essentiam ⁊ relationem nulla est distinctio ex nã rei siue inter essentia3 et personã pducta: sed tenẽti viã Sco. facilis est rñsio: q2 ipe vult expresse q relatio originis sit nõ idẽ formal'r essentie diuine: vt. s̃. patuit. d. 2. pte. 2. q. 1. imo vult expsse q distiguaɫ formaliɫ: vt p3. j. d. 8. q. 3. psona ɔo ɔstituta: ⁊ si forte nõ distiguatur formal'r ab eẽntia diuia q2 includit illã i sua q̃ditate: tñ essentia diuia diceret distingui formal'r a psona: q2 ipa non includit psonã q̃ditatiẽ. Et de hmõi di. formali satis dixi i d. 2. pte. 2. q. 1. ¶ Ad ɔfirmationẽ qñ dicit pncipiũ inq̃tũ pncipiũ est alteri⁹ pncipiũ: dico q si accipiaɫ pncipiũ p pncipio qd: q illud est alteri⁹ pncipiati real'r distincti: ⁊ sic pr̃ est pncipiũ qd respectu filii in diuinis. Si vero accipiaɫ p principio quo: ɔcedo q in creaturis ẽ alteri⁹ real'r distincti: sed in deo adhuc distinguo: aut enim pncipiũ quo cõparaɫ ad terminũ formalẽ pductiõis: aut ad terminũ totalẽ productũ. Primo mõ nõ est alteri⁹ nisi vt tm̃ rõne distincti: q2 essentia diuina vt i pr̃e est pncipiũ quo cõicandi seipsam filio vt terminũ formalẽ pductiõis: ⁊ sic ipsa essentia cõicata tm̃ distinguiɫ rõne a seipsa vt in filio. Scdo mõ est alterius distincti: saltẽ ex nã rei ⁊ formal'r lic3 nullo mõ real'r. ¶ Ad aliud qñ dicit: q tunc essentia diceret relatiẽ ad pductũ: p3 rñsio per Sco. Et cũ dicit q sol'o doc. nulla est. Dico q doc. nõ negat q pncipiũ alicuius nõ distiguatur ab illo loq̃ndo de pncipio quod. si vero loquaɫ de pncipio quo dic. vt. s̃. dixi. Et cũ dixit vltra: q si non exigiɫ realis distictio: relatio posset esse principiũ q̃: h satis. s̃. iprobatũ est quõ nulla relatio pt̃ eẽ rõ for'alis pducẽdi. Et qd dicit q tale pncipiũ q̃ est extra aiam cõceditur. Et cũ infertur: si g̃ essentia nõ referatur realiter nõ erit realiter pncipium. Dico q esse realiter principiũ quod infert referri realiter: sed non sequitur de principio quo. Et sic patet responsio ad Gregorium.

Ad argumenta pncipalia. Primo arguitur sic p Aug. 5. de tri. c. 6. Eo pr̃ quo est ei filius: g̃ eo est pr̃ quo gñat: s3 paternitate est pater: g̃ paternitate gñat. Rñdet doc. q ly eo d3 intelligi formaliter: sicut dicimus q Fran. est similis Joãni similitudie formaliter: s3 albedine fundamẽtal'r. Sic pater gñat gñatiõe formaliter: sed fundamentaliter memoria fecunda: vt. s̃. expositũ est. ¶ Secũdo arguiɫ: q2 actus pprius est a ppria forma agentis: : sed gñare est act⁹ pprius pr̃is: g̃ a ppa forma: et illa nõ pt̃ eẽ eẽntia: q2 est cõmunis tribus. g̃ erit paternitas: probaɫ maior. Tum q2 forma propa dat esse g̃ et agere. Tum q2 effectus et causa correspondent sibi inuicẽ vl'is vl'i. particularis pticulari. p3 scdo Phy. t. c. 28. vbi inquit Ari. Gñia inquit sunt cã genex et pticularia cã pticulariũ. verbi gr̃a: qm̃ artifex est cã statue: ⁊ iste artifex ẽt cã hui⁹ artificiati. Hoc idem. 5. Meth. c. de cã. t. c. 2. ¶ Rñdet doc. In ista rñsiõe aliqua dicit. Prio q forma dr̃ cõicabilis dupl'r. Vno mõ vt est vl'is ad multa inferiora: quox quodlibet sit ip̃3: sicut vl'e cõicaɫ singularib⁹. Alio modo forma dicitur cõicari pluribus: ita q quodlibet sit ipso ⁊ non ipsum: sicut for'a cõicaɫ mãe: nec dicim⁹ q mã sit for'a ignis: sed sicut cũ dicim⁹ aĩa cõicatur corpori: ⁊ tñ corpus nõ est aĩa: s3 diciɫ aĩatũ ipsa aĩa. Scdo dicit q a forma cõi pmo mõ est effect⁹ in cõi: q2 si formã aliquã in vl'i acceptã cõsequaɫ aliqua operatio in vniuersali: quãlibet formã singularẽ sub illa seq̃tur operatio singularis eiusdẽ rõnis: nisi aliqua forma singularis sit imperfecta: sicut aĩal in cõmuni cõseq̃tur ista operatio quod est sentire in communi: sic hoc animal (si nõ est imperfectum) cõsequitur sentire eiusdẽ rõnis. Nõ tamen intelligas q cã in cõmuni pducat aliquem effectũ in cõmuni. Tũ/ q2 actiones sunt circa singularia: ex prohemio metaphysice. Tũ/ q2 in causa duo req̃rũtur. s. ratio formalis causandi: ⁊ conditio agẽtis q̃ est singularitas: vt. s̃. patuit. Debet ergo sic intelligi: q sicut propria passio inest singularibus per rationem alicuius communis cui primo inest: vt p3 pmo Poste. Et hec ppria passio singularis inest huic singulari p rõnem propriã illi⁹ singularis: sicut effectus cõmunis qui natus est consequi talem formam communem dicitur prius esse a tali natura communi. Tertio dicit doc. q si loquamur de secũda cõitate q̃ est forme respectu participantiũ ipsam: non oportet q talis forma sit pncipiũ operatiõis cõmunis: maxime qñ habetur a pluribus suppositis scdm ordinem. ita q vni cõicatur ab alio: et hoc communicatione adequata. Et sic ista est falsa q operatio propria sit a forma propria: q2 opatio propria vt generare in patre potest esse a forma communi: loquendo de communitate s̃m nomen. ¶ Ibi. Et cũ pbaɫ pma ppõ: q2 propria forma dat esse/ g̃ dat agere. Negatur ɔña: quia multe sunt forme dantes esse q̃ non sunt actiue. Et quare aliqua forma est actiua et alia non est actiua: vide lr̃a3 que clara est.

¶ Ibi. Cū probat̄ scđo ꝯña per phm secūdo phi. pꝫ ꝙ loquitur de vniuersali et ꝑticulari pͥmomō: et nō scđomō: put. s. eadē forma nūero est cōis ꝑticipātibus eā. Ista eni cōitas non est in creaturis: qꝛ nulla vna forma singularis pt participari a pluribus: ita vt qđlibet dicat̄ habere esse per illā formā: nec est cōitas vniuersalis ad participātia sine cōitate vniuersalis primomō dicta: nō enim nā hūana est realr tota participata a Fran. et Iohāne. Sed quō dicat̄ tunc vniuersale predicari de plurib⁹ exposui. in. d. 3. q. 1. scđi doc.

Multiplex medium. ¶ Tertio arguit̄. Mediū est eiusdē generis cū extremis: sed supposita q̄ sunt extrema sunt relatiua: igitur illud quo suppositū agit quod est mediū inter ea est relatiuū. ¶ Rñdet ad tertiū ꝙ qđdā est mediū ꝑ participationeꝫ vtriusqꝫ extremi: sicut fuscū quod est mediū inter albū et nigrū: ꝛ de tali verū est: ꝙ ē i eodē genere cū extremis: sicut ꝓbat Aristo. 10. meta. t. c. 24. Declaratū est inqt ꝙ oia media sunt i eodē gñe et ꝙ sunt inter ꝯria: et ꝙ oia sunt ꝯposita ex contrariis. vide ibi. Et ibidē. t. c. 2. ꝛ. 23. Si igit̄ media sunt in eodē genere ꝛ: sicut declaratū ē: et ꝯria hñt media necesse ē vt fiat ꝯpositū ex his ꝯriis. vide ibi. Aliud est mediū aliquo alio mō accñtalr sumptū: sicut operatio inter operās et terminū: istud nō opꝫ eē eiusdē generis cū extremis: qꝛ qñ aīa intelligit se intellectio ei⁹ est qualitas: et tñ operās ꝛ obiectū sunt substātia: tale aūt mediū accipit̄ in proposito: vꝫ ipsum quo inter suppositū generās et generatū: loquendo de quo fundamētaliter: vt s̄. dixi. Vel pt dixi ꝙ ipsum quo: nō est mediū proprie: sed tenet se ex parte alterius extremi. s. generātis: vt pꝫ: propriū aūt mediū (si quod det̄) pōt dici generatio: ꝛ de illa verū est: ꝙ est eiusdē rōnis cū extremis: qꝛ ipsa gñatio est relatio: sicut extrema sunt relatiua. Ista tñ vltima rñsio nō saluaret mediū esse eiusdē rōnis inter extrema: sustinēdo ꝙ ꝑsone diuine sint ꝯstitute per absoluta: sicut forte ipse vr̄ sustinere. ꝭ. d. 26. Nō pͥma rñsio est melior.

¶ Ultimo arguit̄ sic. Potētia est eiusdē generis cū actu: vnino in diuinis sunt idē: sꝫ act⁹ generādi est relatio vel relatiuū: ergo ꝛ potētia generādi erit relatio vel relatiuū. ¶ Respōdet doc. ꝙ ista ꝓpositio: pōe et act⁹ sunt eiusdē gñis: vera est de potētia q̄ est differētia entis ꝯdiuidēs ens ꝯ actū: qꝛ sic ens in cōi non tñ diuidit̄ per actū et potentiā: sꝫ etiā quodcunqꝫ gen⁹ entis ꝛ q̄cunqꝫ spēs et indiuiduū: qꝛ sic eadem albedo primo est in potētia supple obiectiue ꝛ postea in actu: et hoc mō ad idē genus pertinēt actus et potētia. Et de hac potētia et actu. vide in. 2. d. 12. ꝛ. 16. Et hoc mō proprie loquēdo nō est de potētia generādi in diuinis: qꝛ illa gñatio est simplr necessaria et in actu: sed hic ē sermo de potētia vt ē pͥcipiū productiuū: et hoc modo hec ē falsa. s. ꝙ talis potētia sit eiusdē generis cū actu: pōt ei forma substantialis esse principiū actionis de genere actionis: et actionis de genere qualitatis: vt s̄. patuit distin. 3. q. vlti. Et sic finis distinctionis.

¶ Distinctionis octaue. q. prima primi.

Circa octauā distinctionē q̄rit̄. Utrū de⁹ sit sūme simplex ꝛ ꝑfecte talis? Titul⁹. q. sic dꝫ intelligi: ꝓ vt summa simplicitas excludit oēm cōpositioneꝫ ex aliis: et oēm ꝯponibilitatem cum aliis.

Ad questionē rñdeo. Hic doc. intēdit ꝓbare simplicitatē diuinā ꝑ media q̄dā particularia: et scđo ex mediis cōibus. s. ex infinitate et necessitate essendi. Primo mō ꝓcedēdo primo oñdit deū nō posse cōponi ex partibus ēentialibus: sicut ex mā et forma. Scđo: nec ex partib⁹ q̄titatiuis siue integralibus. Tertio: ꝙ nec ex subiecto et accidēte. ¶ Primū ꝓbatur. s. ꝙ nō sit cōpositus ex partib⁹ eēntialibus siue ex mā et forma. Et rō stat in hoc. Deus non hꝫ causam efficientē respectu sui cū sit primū effectiuū: sicut ostensum est. s̄. d. 2. pte. 1. q. 1. ergo nō est cōposit⁹ ex mā et forma: pꝫ ꝯña: qꝛ causalitas māe que est mālr cāre compositum: presupponit causalitatem efficientis: patet quia mā nunqꝫ dr̄ cāre nisi actu sit vnita cū forma: sed forma inducit̄ ab agente: ergo. Ar̄ ergo sic. Deus est oīno ineffectibilis: ergo est incausabilis cālitate māe et forme: qꝛ a quo negat̄ pͥus necessario negat̄ et posteri⁹. Hec ēt rō. s̄. patuit. d. 2. loco. vbi. s̄. ¶ Scđm: vꝫ carentiā ꝯpositionis q̄titatiue vr̄ phs probare. 8. phi. t. c. 78. vbi tex. sic incipit. Nūc aūt volumus hoc ꝓbare hunc motorē impꝑtibilē eē non habētē magnitudinē: determinās prius quedā que precedūt hanc ꝓpositionem. Et Com. ibi. In hoc inquit. c. vult Ari. declarare ꝙ hic motor primus nō est in mā sed subsistēs. Et in eodē loco. t. c. 79. Qm̄ autē ipossibile est oīno in magnitudine finita eē potentiā infinitā: ex hisdē manifestū est sic: qꝛ maior potentia agit equalr in tēpore minori. vide ibi tex. cū Com. Et hoc idē in. 12. meta. t. c. 4. vbi hr̄. Qꝛ primū est pōe infinite: potētia aūt infinita nō est in magnitudine neqꝫ finita neqꝫ infinita: et hoc ꝓbat Aristo. qꝛ maior pō est i maiori magnitudine: et ita infinita pō non pōt esse in magnitudine finita: nulla est aūt magnitudo infinita: ergo nec aliqua infinita potētia in magnitudine. ¶ Sꝫ istud argumētū vr̄ deficere: qꝛ qui poneret potentiā infinitā esse in magnitudine: diceret ipsam esse eiusdē rōnis in qualibet parte magnitudinis et in tota magnitudine: ita ꝙ pō infinita erit tota in tota magnitudine et tota in qualibet parte: nec erit maior maiori: nec minor minori. Sicut ēt aīa intellectiua est tota in toto corpore et tota in q̄libet pte: et per ꝯñs nō probaret̄ ꝑ hoc argumētū potentiā infinitā nō esse in magnitudine: qꝛ si poneret̄ tota in toto et tota in qualibet pte: nō opꝫ tūc ponere magnitudinē infinitā. ¶ Declarādo ergo rōnē Aristo. dico ꝙ ꝯclō sua est ista: ꝙ potētia infinita nō est in magnitudine finita extēsa per accñs ad extēsionē magnitudinis: et hoc probat rō sua hoc mō. Quecūqꝫ potētia est extēsa per accñs (ceteris parib⁹) maior est et efficacior in maiori magnitudine: lꝫ nō sit maior. i. formalr intēsior: qꝛ paru⁹ ignis pōt plus habere intēsiue de calore q̄ȝ magnus si sit multū rarus et alius densus: lō addit̄ in maiori ceteris paribus. Exemplū de calore in igne q̄ lꝫ sit eq̄lis intēsionis in pte ꝛ in toto: pꝫ qꝛ si calor sit in igne q̄titatis cubitalis et extensus in tota illa q̄titate: et ille calor sit intēsus vt quatuor: data q̄cunqꝫ pte q̄titatiua illius caloris erit intēsa vt quatuor: vt pꝫ et tñ calor extēsus in tota illa q̄titate est efficacior q̄ȝ sit in vna pte illi⁹ q̄titatis: et hoc pꝫ ꝑ experientiā. Et ex hoc seq̄tur ꝙ pō extēsa ꝑ accñs q̄diu ē i magnitudine finita pt intelligi crescere i efficacia ꝑ augmētū magnitudinis. Sꝫ q̄diu itelligit̄ posse crescere i efficacia nō est infinita sm̄ efficaciā. Et ex hoc seq̄tur: ꝙ oīs talis pō extēsa per accñs q̄diu ē i magnitudine finita ē intēsiue finita et nō infinita: qꝛ infinitas intēsiue nō pt eē sine ifinitate i efficacia: et sic seq̄tur ꝙ pō in efficatia nō est in magnitudine finita: nec ēt pō infinita ifinita intēsiue. Et vltra cū nō sit aliq̄ magnitudo infinita: pꝫ ꝙ nō est aliq̄ talis potētia infinita i magnitudine. ¶ Sed q̄d hoc ad ꝓpositū ꝙ oīno talis potētia non sit in magnitudine? Respondeo coniungendo huic (. s. ꝙ pō ifinita non est in magnitudine) illā ꝯclōnē quā prius ꝓbauit phs ꝙ. s. tale potēs est sine mā. seq̄tur ꝓpositum: qꝛ oī extēsione aliq̄d extēdit̄: vel si extēsio: puta aliq̄ superficies erit aliq̄d per se exñs. aliq̄d esset forma informās extēsionē extēsa ꝑ accñs: si eni esset superficies cubitalis sepata: q̄ diceret̄ extēsa ꝑ se et albedo iforaret illā: illa albedo erit extēsa ꝑ accñs. ꝛc̄. Si ergo pō ifinita ponat̄ i magnitudie: q̄rit̄ q̄d est illud qđ ē extēsum ipa magnitudie? nō ipa pō ifinita: qꝛ illa nō posset esse extēsa nisi i magnitudie ifinita: ꝛ illa non est dabilis: nec ipsa perficit ipam sicut forma māꝫ. i. ꝙ ipsa pō infinita nō perficit illā magnitudinē sicut fora perficit māꝫ: qꝛ pō ifinita nō est i mā: ergo oꝫ ponere māꝫ extēsaꝫ ista magnitudie: q̄ mā perficeret̄ pō ifinita: sicut mā mixta vel corpus mixtum extendit̄ magnitudine per se extensa: ꝛ perficit̄ per aīam intellectiuā non extensam: sꝫ nulla mā est in hñte talē pōm ex ꝓostēsa ꝯclone phi: ex illa igit̄ ꝛ mālitate precostensa per philosophū ꝛ mō ostēsa i ista conclusione hꝫ ista rō efficaciā. Dicit ei Arist. Qm̄ aūt aliā substātiā eternā nō mobilē abstractā a sensibilib⁹ esse manifestū est: ꝛ ibi Commenta. facit rememorationem de hoc quod declaratum est prius: scilicet substātiam eternam esse nō mobilē et abstractā ab omnibus materialib⁹. vide tex. cum comēto. t. c. 4. ¶ Tertia conclusio spālis. s. ꝙ primū ens nō sit compositū ex subiecto ꝛ accidente: qꝛ eni deus nō est materiatis nec quantus: ideo nō est capax alicuius accidentis materialis. ergo tantū est capax illoꝝ que conueniunt spiritualibus: puta intellectionis ꝛ volitionis et habituū illis correspondentium: sed talia non possunt esse accidētia illi nature. sicut prolixe exposui. supra. dist. 2 parte. 1. q. 1.

Secundo probo generaliter propositū. s. ꝙ primum sit summe simplex. ꝛ primo ꝓbat̄ ex rōne necesse esse. Qꝛ si primū sit cōpositū cōponentia sint. a. ꝛ. b. ꝛ tunc querit̄. aut. a. ꝛ. b. sunt formalr ex se necesse esse aut nō: sed pose esse: ꝛ arguat̄ eodē mō sicut. s̄. d. 2. q. 1. argutū est: probando ꝙ nō pñt esse plura necesse esse. ¶ Ibi. Se-

s. 4.

Deus nō est ꝯpositus ex mā ꝛ forma

Deus non hꝫ q̄titatē finitam.

cundo ostendo generaliter propositū per rationem infinitatis. Et primo ꝙ non sit cōponibilis. Qꝛ oē cōponibile habet rōnē partis:sꝫ infinitū nō hꝫ rōnē partis:vt.j.probabitur.q.imediate sequēti. ¶ Preterea. Oē ꝯponibile alteri est imperfectū.pꝫ ista:qꝛ si est alteri ꝯponibile caret ꝑfectione illius alteriꝰ:nō eni cōtinet illā ꝑ idēptitatē realem: qꝛ tūc nō esset cōponibile illi:vt s̄.patuit.d.5.q.2. sed infinitum nullam imperfectionē includit.ergo. Et patet littera.

Ad argumēta principalia. Primo arguit ꝙ simplicitas nō sit formaliter ponenda in deo. Quicquid formaliter ponit in deo dicēs aliquā perfectionē illud est ꝑfectio simpl'r:sed simplicitas nō est ꝑfectio simplex.qꝛ tunc mā prima eēt ꝑfectior hoie cum sit simplicior ipso homine. Rūdetur ad hoc argumentū. Et in ista rūsione sunt multa dicta. Primū ꝙ simplicitas vt excludit omnē cōponibilitatē et oēm cōpositionē est ꝑfectio simpliciter. Nō tñ ex hoc seqtur ꝙ ois creatura simplex sit ꝑfectior creatura non simplici:qꝛ aliqd qd est simpliciter ꝑfectionis pōt repugnare alicui nāe limitate:et ita illa nāe esset non simpl'r et perfecte talis nā si hrēt illud qd sibi repugnat. sicut canis nō diceret simpl'r perfectꝰ canis si esset sapiēs:qꝛ sapientia repugnat illi. Similiter alicui nature limitate pōt repugnare aliqua ꝑfectio simpl'r:et aliqua non. sicut cani repugnat sapiētia q̄ est perfectio simpliciter et nō repugnat sibi vita q̄ est ꝑfectio simpl'r. Et tūc non seqtur illā naturam esse perfectiorē cui cōpetit talis perfectio q̄ꝫ cui repugnat: maxime qñ illi cui ista repugnat ꝯuenit alia ꝑfectio simpl'r. Exemplū. actualitas est ꝑfectio simpl'r:ꝛ simplicitas est ꝑfectio simpl'r. cōposito aūt cōuenit maior actualitas: lꝫ nō maior simplicitas:māe aūt licet ꝯueniat simplicitas nō tñ tanta actualitas q̄ꝫta ꝯuenit cōposito. Simpliciter aūt actualitas est perfectior simplicitate:et ita simpliciter perfectius pt esse illud cui ꝯuenit actualitas sine simplicitate q̄ꝫ illud cui cōuenit simplicitas sine actualitate. Secundū dictū ꝙ descriptio ꝑfectionis simpliciter data ab Alex. sic dꝫ intelligi ꝙ perfectio simpliciter est meliꝰ nō tñ suo ꝯdictorio.ꝛc̄. Hoc prolixe exposui.s̄ d.2.parte.2.q.1. ¶ Tertium dictū est ꝙ inter ꝑfectiones simpl'r absolute sumptas ē ordo:ita ꝙ vna ex sua rōne formali est perfectior alia. intellectualitas eni est perfectior sapiētia:et tamē vtraqꝫ est ꝑfectio simpl'r. nulla eni ex sua rōne formali necessario icludit aliquā imperfectionē:qꝛ si sic nō posset reperiri formalter in deo. Quartū dictū. Quecūqꝫ ꝑfectio simpl'r accepta i summo gradu sibi cōpetēte(vt cū dicimus sapiētia infinita intellectualitas infinita)vt sic vna nō est perfectior alia: nec eni deitas vt formaliter infinita est intēsiue ꝑfectior bonitate formaliter infinita. ¶ Scdo arguit sic. Qꝛ ꝑfectionis est forme posse dare esse lꝫ imperfectionis sit depēdere a mā.ꝰ si prima rō separet a scda.s.ꝙ possit dare esse et nō depēdere a mā:erit ꝑfectionis in ea posse dare esse formal'r alicui: et sic erit cōponibilis. ¶ Rūdetur ꝙ dare esse alicui formaliter necessario ponit limitationē:qꝛ dans esse sic nō includit per perfectā idēptitatē realē illud cui dat esse. ꝛ sic tale erit limitatū. Deinde posito ꝙ dare esse formaliter posset separari a depēdētia ad mām. ita ꝙ nō dependeat a materia:tñ de necessitate includit depēdētiā ad efficiēs virtute cuius forma iformat mām. ¶ Et si instet de vbo qd dat esse nāe hūane cū sit suppm nāe hūane. Pꝫ quō hoc nō est dare esse formaliter:et prolixe exposui.d.1.q.1.3.docto.

Inter ꝑfectiones simpliciter datur ordo.

Quidā nouus expositor Scti Tho. in lib. de ente ꝛ eēntia arguit ꝯ Sco. ꝓbando ꝙ simplicitas nō sit perfectio simpliciter. Et pmo pmittit qd sit perfectio simpliciter:et exponit Ansel. eodē mō quo Sco. exponit i.1.d.2.pte.2.q.1.ꝛ.d.8.q.1.et diffusiꝰ in qli.q.6.et hāc expositionem ipe approbat. Deinde arguit sic. Nulla negatio est ꝑfectio simpl'r:sed simplicitas est negatio formal'r.ꝰ. ꝓbat minor:qꝛ simplicitas nihil aliud est q̄ꝫ negatio ꝯpositionis. Unde non est ꝑfectio sed negatio ꝑfectionis. Et addit sic. Propterea et deficit hic modꝰ arguēdi. In indiuiduo entis qdlibet incōpossibile simplicitati dicit imperfectionē.ꝰ ipsa simplicitas ē melior in vno quoqꝫ q̄ꝫ nō ipsa et ꝯñter ꝑfectio simpliciter:opꝫ eni addere in antecedēte. et ipsa dicit perfectionē:quod falsum est:qꝛ negatiuū pdicatū ē. hec ille. Scdo arguit sic. Nulla ꝑfectio simpl'r saluat in relatiōe vt relatio ē. simplicitas aūt saluat i relatiōe vt relatio ē: et singulariter pꝫ de relatione diuina vt paternitate: q̄ ſm Sco. nullā perfectionē includit:et tñ est simplicissima licet hic expositor hꝫ nō tāgat. ¶ Tertio arguit sic. Nichil qd diuidit per quātū et non q̄ꝫtū est ꝑfectio simpliciter:pꝫ qꝛ ens non quātum nullā perfectionē includit:vt pꝫ a Sco. in.q.3. quoli.ꝰ multo minꝰ nec diuisum. Sed simplicitas diuidit i simplicitatē relatiuā et absolutā et simplicitas relatiua dr̄ non quāta qꝛ nullā perfectionē includit:et precipue relatio diuina:vt pꝫ expresse a Sco. in.1.d.7. et in quoli. q.3.et.5. et alibi ergo simplicitas nō est perfectio simpl'r. ¶ Si dicatur ad ista. ꝙ relatio formal'r sumpta nō est simplex:sed simplicitas pdicatur de eo denoiatiue. Hoc non euadit argumēta:qꝛ simplicitas relatiua est passio relationis: ſm hos autē est modus intrinsecus. Impossibile ē aūt ꝙ alterꝫ horꝫ sit ꝑfectius eo cuiꝰ est:vt arguat sic. Nulla passio est maior entitatis suo subiecto:simplicitas denoians relationē est ciꝰ passio:sicut vl'r passio superioris ē passio iferioris:lꝫ nō primo.ꝰ simplicitas denoians relationē ē maioris ꝑfectionis ipa relatione:sed relatio nō est q̄ꝫta: ꝰ nec simplicitas relatiua est q̄ꝫta.ꝰ nec ꝑfectio simpl'r. Sil'r arguere potes. si dicāt ꝙ simplicitas sit modꝰ qd tñ minꝰ ꝯsonū veritati vr̄. Substātie ꝰ inmāles nō rōne simplicitatis sunt perfectiores essentiis substātiarū cōpositarū:sed ratione simplicitatis subsistentis et adunātis in se tantum perfectionem ita indiuise qua gaudent. Hec ille Nouus expositor.

Thodotcaie. arguit contra Sco.

Respōdeo ad rōnes noui expositoris. Ad primā:negat ꝙ simplicitas sit tñ negatio cōpositionis:sicut eni actualitas dicit gradū intrinsecū illiꝰ cuiꝰ est positiuū:ita ēt est simplicitas. Et sicut vnitas ex ꝯsequēti dicit in diuisionē a se et diuisionē a quolibet alio:tñ dicit aliqd positiuū respectu entitatis cuiꝰ est vnitas:sic simplicitas:lꝫ ex ꝯñti dicat negationē cōpositionis: tñ vltra illā dicit aliquod positiuū respectu entitatis cuius est: ꝑ quod positiuū ꝯuenit sibi negatio cōpositionis et sibi repugnat affirmatio cōpositionis. Et ideo opꝫ ipsum ꝓbare ꝙ simplicitas sit tantū negatio. ¶ Ad secundū de relatione dico premittēdo aliqua. Primū ꝙ ꝑfectio simpliciter est de se talis entitas cui nō repugnat infinitas intēsiua:et in summo accepta erit formal'r infinita:et ꝑ ꝯñs ois ꝑfectio simpl'r icludit ꝑfectionē et necessario excludit imperfectionē. Scdm si perfectio simpl'r ponit esse ens q̄ꝫtū:vel ꝯtineri sub ente q̄ꝫto:tñ cōpetere pōt supposito entis q̄ꝫti: et ideo si ponatur relatio ens non q̄ꝫtum puta paternitas: tunc paternitati vt suppositum entis sibi repugnat omnis perfectio simpliciter:ad hoc eni vt sibi nō repugnet requirit vt sit suppositi entis quāti. Istis suppositis:dico ꝙ simplicitas q̄ ponit ens quātū:vel ponit cōtineri sub ente quāto:erit perfectio simpliciter:qꝛ vt sic ex sua ꝑfectiōe intrīseca excludit omnē cōpositionē. Cū ꝰ dicit ꝙ r'o vt relatio est simplex. Hoc indiget probatione:ꝛ pꝫ īstātia de relatiōe i gñe: ꝙ ꝛ si nō sit cōposita ex re et re:pōt tñ dici cōposita ex realitate ꝛ realitate: sicut q̄lꝫ spēs componit ex realitate gñis ꝛ dr̄ie. Posito etiam ꝙ nō sit cōposita ex realitate et realitate: est tamen alteri cōponibilis:ꝛ sic nō summe simplex. Et posito ēt ꝙ dicat simplex:nō tñ erit simplex illa simplicitate: de qua i ꝓposito loquit:posito ꝙ ipa nō sit ens q̄ꝫtū. Et qd dicit de patnitate i diuis. Dico pmo ꝙ ipa nō ē ens quātū: ꝛ ꝑ ꝯñs nō est simplex simplicitate includēte ens quātū. Dico scdo ꝙ oporteret ꝓbare ꝙ patnitas ex sua rōne formali ꝛ q̄ditatiua nō possit esse alteri cōponibilis: lꝫ eñ vt ꝯparat ad essentiā diuinā nullo modo sit componibilis cū illa ꝑꝑ infinitatem et simplicitatem essentie diuie ꝓpter quā transit in perfectissimam idemptitatem realē:vt pꝫ a doc. s̄.d.5.q.2.ꝛ.j.d.26. non tñ probat ꝙ nō sit cōponibilis alteri realiter distincto si ad illud cōparetur. ¶ Ad tertiū. negatur simpliciter ꝙ simplicitas de qua in presenti loquimur sit indifferens ad ens q̄ꝫtum et nō q̄ꝫtū:qꝛ ipsa est tñ ens quātum Dico vltra ad oia ista ꝙ nō sequitur. Simplicitas est perfectio simpliciter:ergo quelꝫ simplicitas est perfectio simpliciter:pꝫ instantia:qꝛ entitas est ꝑfectio simpliciter: pꝫ qꝛ sibi non repugnat infinitas intensiua. ergo quelꝫ entitas erit ꝑfectio simpliciter. Non sequitur: sufficit eni ad ꝑfectionē simpliciter ꝙ possit repiri in aliquo quod sit formaliter infinitū. Et sic dicimus ꝙ entitas est ꝑfectio simpliciter:quia aliquod suppositum entitatis est formaliter infinitū:pꝫ de entitate q̄ est essentia diuina. Sic dico in proposito ꝙ simplicitas est ꝑfectio simpliciter:quia in aliquo est formaliter infinita. vt simplicitas q̄ est modus intrinsecus essentie diuine. Sicut etiā dicimus ꝙ bonitas est ꝑfectio simpliciter:nō tñ q̄lꝫ bonitas cōtenta erit formaliter ꝑfectio simpliciter:sed sufficit ꝙ aliqua bonitas in summo accepta sit formaliter infinita. vt bonitas diuina q̄ est ꝑfectio attributalis essentie diuine formaliter infinite. Qua-

Rūsio ad argumēta Tho. Caie. cōtra Sco.

Simplicitas ē ꝑfectio simpl'r cōtra Tho. Caie.

re enī dicim⁹ q̄ hūanitas nō est pfectio simpl'r: qꝛ in aliquo non pōt reperiri vt sit formal'r infinita et oīno illimitata: data enī quacunqꝫ hūanitate ēt pfectissima semp erit limitata. Et iō apparet quō nō seqtur. simplicitas vt simplicitas est pfectio simpliciter: ergo q̄libet simplicitas erit pfectio simpliciter: non sequitur. Sufficit enī q̄ aliqua simplicitas cōtenta sub simplicitate in cōi sit pfectio simpl'r: ꝛ talis erit in proposito simpliciter in essentia diuina et cuiuscūqꝫ attributi. ꝛc.

¶ Secunda pars. q. 1. huius. d. 8.

Quero iuxta hoc. Utrū aliqua creatura sit simplex. s. put simplicitas excludit oēm cōpositionē et cōponibilitatē. ¶ Hic dicit. ꝛc. Hic ponit opi. Thome q̄ dicit q̄ q̄libet creatura est cōposita ex actu et potētia: qꝛ nulla ē pura potētia: qꝛ tūc nō eēt: nec purus act⁹: qꝛ tūc esset de⁹. ¶ Sensus hui⁹ lr̄e est q̄ si aliqua creatura daret q̄ non esset cōposita ex actu et potētia. aut illa eēt: pura potētia tm̄ cuius oppositū experimur: aut eēt act⁹ tm̄: et sic esset purus actus: et p consequēs esset de⁹. ¶ Secūdo dicit q̄ q̄libet creatura est ens per participationē quod est ens ab alio causatū: sꝫ ens imparticipatū est causa illi⁹: ita q̄ participās dr̄ esse causatū. ¶ Cōtra istā ↄclonē arguo sic presupponēdo tn̄ vnū. s. q̄ si Tho. intelligit oēm creaturā cōponi ex actu et potentia sicut ex diuersis reb⁹: rō doc. ↄcludit ↄtra Tho. Si vero intelligit q̄ sit ↄposita ex actu. i. ex aliq̄ entitate: ꝛ ex potentia. i. carētia alteri⁹ entitatis. argumētū doc. nō ↄcludit ↄ Tho. arguit ergo doc. ↄ hoc. s. q̄ sit ↄposita ex diuersis reb⁹. Et argumentū clarū est: qꝛ si in quolibet sit ↄpositio ex re et re. accipio illā rem ↄponentē. et q̄ro si est simplex aut cōposita: si simplex: hr̄ ppositū: si cōposita: erit pcessus in infinitum. ¶ Cōcedo igit q̄ est aliqua creatura simplex. Hoc est non cōposita ex rebus: tn̄ nulla creatura est pfecte simplex quin aliquomō sit ↄposita vel ↄponibilis. Et hec est positio doc. Et declarat modū cōpositionis in qualibet creatura. Et vult in snīa q̄ q̄libet creatura q̄tūcunqꝫ pfecta sit cōposita ex aliqua entitate positiua et carētia alicuius gradus entitatis. Et lr̄a stat in hoc q̄ nulla creatura hꝫ entitatē hꝫ totā pfectionē q̄ nata est esse entitatis in se. Nā entitati nō repugnat infinitas intēsiua accipiēdo ergo perfectissimā creaturā: pꝫ q̄ nō ↄtinet totā perfectionē entitatis: qꝛ sic eēt formaliter infinita. ergo ↄtinet entitatē propriā et carentiā alterius gradus entitatis: q̄ non repugnat sibi inquantū talis creatura suprema ē ens. Similiter accipio lapidē: entitas propria lapidis est pfecta vt quatuor: et oīs alia pfectio repugnat lapidi inq̄tū lapis est: nō aūt repugnat sibi inq̄tū lapis est ens. Sicut talpe inq̄tū talpa repugnat videre: nō tn̄ sibi repugnat inquantū aīal: vt pꝫ. 5. metha. c. de priuatiōe. t. c. 27. ¶ Ad istā ēt supple ↄpositionē seqtur ↄpositio act⁹ ꝛ potētie obiectiue: et sic oīs creatura est ↄposita ex ppria entitate et potētia obiectiua eiusdē entitatis: supple q̄ nulla creatura est necessaria: vt. j. patebit. q. vltima psen tis. d. et iō oīs creatura est possibilis fieri anteqꝫ fiat: tūc illa potētia et act⁹ ei⁹ dn̄r ↄponere ipsam. ¶ Est ēt q̄lꝫ creatura cōponibilis: qđ ptꝫ de accidēte qđ est cōponibile cum subiecto. in substātia ēt pꝫ tam de forma q̄ꝫ de materia que sunt cōponibiles adinuicē: de substātia ēt per se gn̄abili et corruptibili pꝫ q̄ est receptiua accidētis: nulla igit substantia esset nō receptiua nisi pter sui pfectionē: sed pfectissima intelligētia est receptiua accn̄tis: qꝛ capax est sue intellectionis et volitiōis q̄ nō est substātia sua. Et q̄ tales operationes sint accn̄tia pbat dupl'r. Primo qꝛ tunc esset formaliter btā seipā: pꝫ qꝛ si intellectio et volitio intelligētie sint formal'r sua substātia. ergo erit formaliter btā et q̄ditatiue in seipā: qđ est falsum. Scđo qꝛ ex quo p̄t intelligere infinita. si intellectio sua esset sua essentia posset hr̄e eēntiam infinitā: qꝛ hr̄et itellectionē ifinitor. Et quō hic ↄcludat. s. patet. d. 2. pte. 1. q. 1. et. d. 3. q. 7. Seqtur ēt q̄ si intellectio esset sua substātia: tūc nō depēderet ab aliquo obiecto nisi a quo depēdet suū esse: et ita nihil inferi⁹ se: nec etiā se posset intelligere in genere pprio. nā intelligere in genere pprio est q̄ obiectū saltē partial'r causet cognitionē: vt patebit in. 2. d. 3. q. 10. ꝛ. 11. Et tūc si lapis cognosceret ab intelligētia in genere pprio: saltē partialiter posset causare substantiā abstractā a mā: cū sua intellectio sit sua substātia.

S. Tho. parte. 1. sū. q. 3. ar. 4.

Intellectio et volitio subā creata est sibi accn̄s.

et mlta alia incōueniētia posset poni q̄ breuitatis cā trāseo

Ad argumēta pricipalia. Ad p̄mū Aug. q̄ dicit q̄ nulla creatura est in se simplex. Cōcedo q̄ nulla est pure simplex: qꝛ saltē est ↄposita aliquo p̄dictor modor. ¶ Et p idē pꝫ ad argumēta pro opi. nō enī est act⁹ purus qui caret aliquo gradu actualitatis. ꝛc. ¶ Ad aliđ de participare dicit doc. q̄ participare idē est q̄ partem capere: et participare notat duplicē respectū. Unū partis ad totum. aliū capiētis et captū. Prim⁹ respectus est realis: alius rōnis tm̄. Et nō capit pars pprie pro parte reali realiter distincta ab alio toto: sed capit hic totū p infinito: ꝛ pars dr̄ aliqđ finitū vel min⁹ bonū. Deinde dicit doc. q̄ oīs pfectio simpl'r est nata esse infinita. ꝛ iō q̄n in creaturis est finita dr̄ esse pars suipsius: vt est in deo. vbi est infinita puta sapiā est pfectio simpl'r: ꝛ ipā in deo est formaliter infinita: et in nobis ē formaliter finita. ꝛ iō sapiā in nobis dr̄ pars respectu sapie in deo: qꝛ min⁹ ens siue min⁹ pfecta. Deinde notat doc. q̄ pars p̄t capi tripliciter. Primo vt totū captū sit tantū pars capiētis: vt spēs capit genus quod est tm̄ pars spēi. Scđo q̄ pars capti sit pars capiētis: vt cū aliqđ monstrū hꝫ duo capita et duas aīas: et tn̄ reliquū corpus ē tm̄ vnū. ibi qđlibet dr̄ capere corp⁹ alteri⁹: quod est solū pars vtriusqꝫ. Tertio q̄ pars capti sit totū capiēs: vt finita pfectio hoīs est tot⁹ hō capiēs: ꝛ tn̄ est tm̄ pars infinite perfectiōis dei capte. i. ē minor pfectio habita a deo pfectiore vl' infinito. Primis duobus modis p̄t concedi relatio realis. Tertio vero modo non. Et ex his patet q̄ tantum tertio modo debet intelligi Sanctus Tho. de participatione. — Pars capitur tripliciter

Circa aliqua dicta doc. in ista mā occurrūt alique difficultates. Prio circa hoc quod dicit q̄ oīs creatura est saltē cōposita ex aliq̄ entitate et carentia alterius entitatis sibi non repugnantis inq̄tum ens. Ex hoc videtur sequi q̄ paternitas in diuinis sit hoc modo composita: patet quia dicit aliquam entitatem et carentiam alterius entitatis inq̄tum ipsa est ens. ¶ Sequit etiā q̄ essentia diuina sic sit cōposita: qꝛ et si dicat entitatē infinitā formaliter: tn̄ inq̄tū ens nō repugnat sibi formaliter entitas lapidis: et tn̄ caret ea. ergo est cōposita ex entitate et carentia alterius entitatis qđ tn̄ est falsum dicere. ¶ Rn̄deo ad p̄mū dubiū p̄mittēdo aliqua. Primo q̄ paternitas q̄ est ratio subsistēdi psone patris: ex sua rōne formali et q̄ditatiua (si tn̄ dicat q̄ditatem) ita est ex se formaliter talis entitas q̄ nullaꝫ pfectionē nec impfectionem dicit: etiā circūscripto omni eo qđ non est de rōne formali ipsius: et hic patere pōt ex multis dictis Sco. in diuersis locis maxīe. j. d. 13. vbi vult q̄ productiōes in diuinis seipsis distinguant: et in. 2. q. quoli. vbi expresse vult q̄ p̄nitas siue gn̄atio actiua est talis entitatis: q̄ si ipā eadē que nunc est per ipossibile nō esset: nulla alia p̄nitas vel gn̄atio actiua esset. Et exp̄sse vult q̄ hmōi relationes nullam perfectionem includant ex sua rōne formali: vt s̄. patuit. d. 7. ↄ opini. Hen. ꝛ infra patebit. d. 13. ꝛ. 26. ꝛ. 28. et in quoli. q. 3. ꝛ. 5. ꝛ alibi. Secundo premitto q̄ quādo Sco. dicit q̄ omnis creatura est composita ex realitate positiua et carentia alterius entitatis. ꝛc. Non intelligit de perfectione qua vnum dicitur esse perfectū ex hoc q̄ est idē realiter alicui entitati dicenti perfectionem: sed intelligit q̄ accepto ente aliquo in sua formalitate q̄ dicat aliq̄ꝫ entitatem positiuam et carentiaꝫ alicuius perfectionis: que perfectio nata esset esse gradus intrinsecus et hoc inquantum ens. Exemplum. Homini in est carentia perfectionis infinite: que perfectio non repugnat enti: qꝛ tunc cuilibet enti repugnaret. Tertio p̄mitto q̄ pfectio entitatiua siue q̄ est gradus intrinsecus entis tm̄ ↄpetit enti q̄ꝫto. s. enti dicenti pfectionē aliq̄ꝫ et non enti nō q̄ꝫto. i. nō dicenti perfectionem. Quarto p̄mitto q̄ hmōi cōpositio. s. ex entitate ꝛ carentia ꝛc. q̄ res sic ↄposita includat entitatē q̄ꝫtā ꝛ carētiā vlterioris entitatis q̄ꝫte. Exemplū. Hō dicit ex sua entitate aliq̄ꝫ entitatē q̄ꝫtā: cui entitati nō repugnat vlterior perfectio: vt perfectio angeli: et hoc inquātū ens: oꝫ ergo q̄ in se sit ens q̄ꝫtum cui nō vt tali enti sed vt enti absolute nata est inesse vlterior perfectio: q̄ vt tale ens caret. vt hō inquātū hō caret perfectione angeli q̄ repugnat hoī inquātū hō: hō tn̄ iquantum ens non caret tali perfectione. i. non repugnat sibi talis perfectio angeli: qꝛ ergo hō vt hō est ens quātū: et vt sic caret perfectione puta angeli: q̄ perfectio sibi nō repugnat et hoc inquātū ens dr̄ sic cōponi. s. ex ente quāto et carētia vlterioris perfectionis qua est ens perfectibile. ¶ Et si dicatur q̄ ex hoc vr̄ seq̄ q̄ talpa q̄ inquātū aīal nata est hr̄e vi=

1. dubium.

2. dubium.

R°. ad. 1.

Obiectio

Solutio. sum: ꝙ etiã inq̃tũ talpa vr aliq̃liter apta h̃re visionẽ. ¶ Dico ꝙ est simile q̃tũ ad hoc: ꝙ sicut nõ repugnat talpe inq̃tũ aĩal h̃re visionẽ et repugnat sibi inq̃tũ talpa: sic cuilz creature inq̃tũ ens nõ repugnat sibi etiã ꝑfectio infinita: cui tñ repugnat inq̃tũ talis vel talis creatura. Sed nõ est simile q̃tũ ad hoc ꝙ creatura cõposita ex ente et carẽtia. &c. sit in se ens quãtũ. &c. Et iõ doc. limitate loq̃tur ꝙ oĩs creatura sit sic cõposita: nã oĩs creatura q̃ est per se termin⁹ creationis est ens quantũ: et hoc loquẽdo de creatura siue ꝓprie siue gñaliter: vt pz in tertio. ¶ Ex his appet r̃nsio ad p̃mũ dubiũ. Dico eni ꝙ paternitas diuina non est sic cõposita q: in se nõ est ens quantũ: lz eni inquãtũ ens absolute non repugnet infinitas vt gradus sibi intrinsecus: et vt paternitas careat tali infinitate: tñ nõ dr̃ cõponi ex ente et tali carentia: cũ paternitas: vt dixi nõ dicat entitatẽ positiuã q̃tã. ¶ Dico ẽt ꝙ dictũ Sco. p̃t sic exponi. vz. ꝙ oẽ ens est cõpositum quod includit aliq̃ entitatẽ positiuã et carẽtiã vlterioris ꝑfectionis. ꝙ hoc est verũ si entitas illa positiua nõ sit ĩ se infinita: nec alteri entitati formal̃r infinite idẽ realiter. In ꝓposito paternitas et oĩs relatio diuina q̃uis nõ dicat entitatẽ formaliter infinitã: dicit tñ entitatẽ realiter infinitam: q: est real̃r eẽntia diuina (vt oẽs ꝯcedũt) et sic ẽt inquãtum ens nõ est capax vlterioris ꝑfectionis: q: infinitũ non põt intelligi excedi. Et sic seq̃tur ꝙ nõ sit ꝯposita illa vlteriori cõpositiõe. s. act⁹ et potẽtie obiectiue: quicq̃d enim est ens et caret aliqua ꝑfectione entis: et hoc formal̃r vel realiter est simpl̃r possibile: et termin⁹ potẽtie simpl̃r cuius terĩm⁹ nõ põt esse ens infinitũ quod est necesse esse. Illud ergo quod est real̃r vel formaliter infinitũ nullomõ est cõpositum. ¶ Ad secundũ dubiũ pz solutio ex supradictis: lz eni essentia diuina careat formaliter et realiter ꝑfectione lapidis q: nõ est nec formaliter nec realiter lapis: non tñ caret aliqua ꝑfectione entis vt ens: pz q: ip̃a formaliter et realiter est infinita: et iõ nõ caret aliqua ꝑfectione qua vlterius possit ꝑfici ẽt inq̃tũ ipsa est ens: q: infinitũ intẽsiue nõ põt vlterius ꝑfici. Immo eminẽter includit totã ꝑfectionẽ lapi-

Aliđ dubiũ dis et cuiuscunq̃ entis finiti et limitati. ¶ Tertio dubitat̃ in hoc quod dicit ꝙ oẽ ens carẽs aliqua ꝑfectione entis est simpliciter possibile ⁊ termin⁹ põe simpl̃r: q: multa sunt entia q̃ carẽt aliqua ꝑfectiõe entis: et tñ nõ sunt obiectũ potẽtie simpl̃r et possibilia: pz q: relatio creature ad deũ caret aliqua ꝑfectione entis: et tñ nõ est obiectũ potẽtie ꝓductiue: pz q: nullã per se termĩat ꝓductionẽ cũ ĩ ad aliq̃d nõ sit

Responsio. mot⁹. vt pz. 5 phi. t. c. 10. ¶ Dico ꝙ Sco. intelligit ꝙ oẽ tale: vel est per se obiectũ potẽtie causatiue siue per se terminus alicui⁹ ꝓductionis: vel de necessitate ꝯcomitat ad aliquid quod est ꝑ se termin⁹. &c. Et sic dico ꝙ lz relatio creature ad deũ nõ possit eẽ per se termin⁹ alicui⁹ ꝓductionis: de necessitate tñ ꝯcomitat̃ suũ fundamẽtũ qđ vere creat̃: ⁊ quod est vere obiectũ potẽtie simpl̃r. Et sicut dixi de relatione creature ad deũ sic dico de quocũq̃ alio qđ ẽ in crea-

Itez aliud dubium. turis. ¶ Videt̃ ẽt ꝙ carẽs aliquo gradu entis. &c. nõ sit simpliciter possibile. Tũ q: ydee in mẽte diuina sunt h̃mõi: et tamẽ nõ sũt possibile: nec ẽt respectu alicui⁹ possibilis: vt. ĩ. patebit. d. 35. ⁊. d. 39. Tũ q: ẽt oĩa q̃ producũtur ab actu intellect⁹ diuini (loquẽdo de productiõe ad extra: et vt ꝓducunt̃ ante oẽs actũ volũtatis diuine ad extra) sunt necessaria et nullomõ possibilia: vt s̃. patuit. d. 3. q. 4. ¶ Dico ꝙ

solutio Sco. tñ intelligit de entibus quo ad esse existẽtie nõ autez quo ad esse s̃m q̃d: et talia sunt ydee: cũ tñ sint obiecta secundaria intellect⁹ diuini habẽtia tantũ esse cognitũ: vt. ĩ. patebit a docto. d. 35. et. d. 39. et alibi sepe. &c.

¶ Questio. 2. d. 8.

SEcundo queritur Utrũ cum simplicitate diuina stet ꝙ de⁹ vel aliq̃d formal̃r dictum de deo sit in genere. i. an ipse deus qui est simplicissim⁹ possit esse in aliquo genere: et an aliquid dictũ de deo formaliter vt bonitas sapientia et h̃mõi: q̃ dicunt perfectionem simpliciter: vel relatio originis vel relatio cõis vt equalitas similitudo possint eẽ in genere aliq̊.

Hic sunt due opi. extreme. &c. Prima opi. est Heñ. qui dicit ꝙ cũ simplicitate diuina non stat ꝙ aliq̃s sit concept⁹ cõis vniuocus deo et creature: et ad hoc ponũtur quedã rõnes prius tacte. ¶ In ista. q. sic procedã. p̃mo improbabo opi. et deinde r̃ndebo ad argumẽta opi. ¶ Cõtra istã positionẽ sunt due rõnes q̃ tacte sunt superius. d. 3. q. 1. Una q: tũc nõ posset ꝯceptus ille ꝓprius deo causari in intellectu n̄ro: et hec rõ prolixe exposita ẽ. s. et vide ibi. ¶ Ibi. R̃nsio aliquoꝝ ad hãc rõnẽ. Hic ponitur respõsio Henri. dicẽtis ꝙ ens ratã. i. inq̃tũ relatũ ad primũ ens facit de se notitiã: et ita ꝯcipere illud sub rõne illa. &c. Henri. lib. 10.

Et dicit tria. Primũ ꝙ ens relatũ facit notitiã sui in intellectu ꝯcipiẽte illud. Scđm ꝙ nõ facit notitiam sui sub rõne absoluta: pz q: ꝯcipere hoiem inq̃tũ refert̃ ad aliud nõ est precise ꝯcipere ip̃m sub rõne absoluta: sed magis sub aliq̃ relatione: et sic concipit̃ illa relatio. Tertiũ est ꝙ relatio hz causare in intellectu cõceptũ correlatiui siue relatiõis correspõdẽtis: et cũ nõ ꝯcipiat̃ relatio corr̃ndẽs vt in se subsistens: ꝯcipiet̃ aliquomõ fundamẽtũ illius relatiõis virtute istius. ¶ Contra. Istud argumentũ videtur stare. &c. Hic doc. arguit cõtra r̃nsionẽ Henri. et p̃mo ꝓbat ꝙ argumẽtũ factũ ab ip̃o doc. stet ĩ robore suo: q: si ẽ dare aliqđ adequatum pro obiecto a nobis naturaliter cognoscibili ⁊ ĩtelligibili qualitercũq̃ sit p̃sens ĩtellectui nostro: posset facere cõceptum de se: et de his que includit essentialiter vel virtualiter. hoc. s̃. diffuse expositũ est. d. 3. q. 3. de obiecto adequato intellectus nostri in rõne motiui: qđ eni est obiectũ adequatũ intellect⁹ in rõne motiui solũ facit notitiã sui et oĩm essentialiter et virtualiter cõtentorum: vt ibi longius exposui: sequitur ꝙ nunq̃ potest facere notitiã alicuius quod nec essentialiter nec virtualiter cõtinet. Cum ergo ipse deus nec virtualiter: nec essentialiter includat̃ in aliqua creatura: nõ poterit nãliter cognosci: nec etiã aliquis ali⁹ cõcept⁹ de deo absolutus possit haberi virtute creature: nisi ille alius essentialiter vel virtualiter contineatur in creatura. Si ergo cõceptus entis non sit cõmunis deo et creature dictus in quid de deo ⁊ creatura: virtute creature nõ poterit haberi siue cognosci conceptus entis de ipso deo: vt clare exposui. s̃. d. 3. q. 1. ⁊ hoc est qđ dicit doc. hic. ¶ Et tñ ista littera est aliqualiter obscura declaro eam. Cum dicit. Si est dare aliquod adequatũ obiectũ a nobis naturaliter cognoscibile et intelligibile qualitercunq̃ sit presens intellectui nostro: posse supple illud adequatũ facere conceptũ de se et de his que includit essentialiter vel virtualit̃. Hic accipit obiectũ naturaliter cognoscibile nõ pro eo ad quod potẽtia nãliter inclinatur: sed pro eo ad quod potentia naturalit̃ põt attingere virtute causaꝝ nãliũ. que dñia. s̃. patuit. q. 1. prologi. Sequit̃. Et secũdũ iã dicta nullo mõ includitur illud absolutũ qđ est fundamẽtũ relationis in deo. i. ꝙ absolutũ in deo qđ ponitur fundamentuz relationis corr̃ndentis relatiõi rei rate: siue relatiõi creature nõ cõtinetur essentialiter vel virtualiter in aliqua creatura. Seq̃tur. Probatio assumpti. s. ꝙ tale absolutũ in deo non contineatur in creatura: q: lz dicã r̃nsio Hen. supponat ꝙ relatio in creaturis prius naturaliter cõcipiat̃ q̃ relatio sibi correspõdẽs: vel fundamẽtũ r̃lonis corr̃ndentis qđ credo esse f̃lm: vt s̃. patuit: quia terminus r̃lonis nãliter preintelligitur r̃loni sicut et fundamentũ: lz etiã supponat ꝙ res creata rata nõ intelligit̃ a nobis nisi inq̃tuz relata: qđ improbatũ est. s̃. d. 3. q. 5. ⁊ vr̃ esse ꝯ Aug. 7. de tri. Oĩs res ad se subsistit q̃to magis deus. Loquit̃ autem ibi de subsistentia: vt qua naturaliter est res creata: et naturalit̃ in se subsistit. i. per se existit alioquin non est argumentũ. Si omnis res ad se subsistit quanto. &c.

His inq̃ omissis q̃ forte ab aduersario negarẽtur arguo sic. Hic doc. ꝓbat ꝙ ẽt posito ꝑ ꝙ r̃lonez creature cognoscam⁹ r̃lonẽ corr̃ndentẽ in deo: lz h̃ sit falsũ: vt patuit. s̃. tñ adhuc nõ seq̃tur ꝙ per relationẽ correspondentẽ in deo cognoscamus aliquod absolutum in deo supponendo vnum. ꝙ absolutum in deo qđ est immediatũ fundamentũ ipsi⁹ r̃lonis est realiter ipse deus: nõ eni ĩ alio põt imediate fundari relatio ipsius dei ad creaturã. Tũc arguitur sic. Causans cognitionẽ alicui⁹ de necessitate continet illud essentialiter vel virtualiter. Sed h̃mõi relatio non sic cõtinet aliquod absolutum qđ sit realiter deus. g̃. &c. maior est nota ex declaratis. s̃. d. 3. q. 1. hui⁹ p̃mi. minor pz. Tũ q: relatio nõ cõtinet essential̃r absolutũ: q: tunc eẽt absoluta: nec virtualiter: q: tũc esset ꝑfectior vel eq̃ perfecta. Tũ q: talis relatio est tñ r̃lo rõnis: vt. ĩ. patebit. d. 30. ¶ Ibi. Istđ etiam probatur. quia s̃m eos essentia diuina non est nata facere de se nisi conceptum vnicum in intellectũ supple realem. ¶ Hic doc. deducit ad hoc inconueniens: ꝙ si per creaturam ratam possum⁹ naturaliter habere ꝯceptũ realẽ de deo. i. cognitionem aliq̃ terminatam ad aliquod reale in deo: tunc per creaturã possem⁹ naturaliter cognoscere deũ sub ratiõe deitat̃ qđ est ĩpoĩe: patet ꝯsequẽtia supponẽdo

vnū ſm opi. eoꝝ. ꝙ eſſentia diuina eſt tm̄ nata cauſare vnū conceptū realē de ſeipſa: qꝛ iſti dicūt ꝙ bonitas ſapia ⁊ oīa attributa in deo ſunt tm̄ in eſſentia diuina per intellectum negociantē: ita ꝙ in re nihil eſt ibi niſi eſſentia: vt. ī. patebit q. imediate ſequēti. Et iō non pt̄ cauſare in intellectu aliqȝ cognitionē terminatā ad aliqd reale in ipſa niſi cognitionē ſui. Et ſic de eſſentia diuina nō eſt natꝰ hr̄i niſi vnꝰ cōceptꝰ realis q̄ eſt ipſiꝰ eēntie. Si ḡ per creaturā ratā pt̄ hr̄i aliqs cōceptus realis de eēntia diuina: ille erit tm̄ ꝯceptꝰ eēntie diuine ſub rōne eſſentie: ⁊ per ꝯñs poterit cognoſci ex creatura ſub rōne propria. Et hoc eſt qḋ dicit hec rō. ſ. d. 3. q. 1. vbi prolixe eſt expoſita. ¶ Secūda ratio tacta in. q. p̄dicta ſ. q. 1. d. 3. erat de cōceptu vno certo et duobꝰ dubiis q̄ certꝰ eſt cōis illis: q̄ rō ibi ꝓlixe expoſita eſt. ¶ Rn̄det tm̄ ad illā rōnē ab aliqbus tripliciter. Primo ꝙ aliqs ꝯceptus idem eſt certꝰ et dubius: vt ꝯceptus ſortis ⁊ platonis dubius eſt: et ꝯceptus alicuius hoīs eſt certꝰ: et tn̄ iſte et ille eſt idem. ¶ Hoc nihil eſt. Dicit doc. ꝙ lȝ idē ꝯceptus poſſit diuerſificari ſm modos grāmaticales et logicales grammaticales vt penes quoſcūqȝ modos ſignificādi. Logicales vt penes quoſcūqȝ modos cōcipiēdi diuerſos ſicut penes particulare et vniuerſale: vel explicite ſicut diffō exprimit: vel implicite ſicut diffinitū exprimit: et per iſtas differētias poſſent poni nō tm̄ certitudo et incertitudo: ſed etiam veritas et falſitas: tn̄ ꝙ idē ꝯceptꝰ eodē mō ꝯceptus q̄tū ad iſtos modos ſit certus et dubius eſt ſimpliciter impoſſ: et per ꝯñs ꝙ cōceptus de ente ſit certus et conceptus de ente creato vel increato ſit dubius: hoc nō eſt ꝓpter modos ſignificādi diuerſos grāmaticales vel logicales: vel ergo erit ſimpliciter alius et alius ꝯceptꝰ. ſ. ꝯceptꝰ entis in ſeq eſt certꝰ ⁊ ꝯceptus entis creati vel increati q̄ eſt dubiꝰ: et tūc hr̄ ꝓpoſitū. Et ſic cū dr̄ ꝙ ꝯceptꝰ hoīs ſit certꝰ et ꝯceptus ſortis et platonis eſt dubius: aut ꝯceptus hoīs eſt alius a cōceptu ſortis et platonis: et habeť intentū. aut eſt idē ꝙ cōceptus ſortis et platonis: et tunc idem conceptus exparte rei erit certus ⁊ dubius: qḋ eſt affirmare idē ⁊ negare.

Ad hen. ar. 22. in ſūma

Hen. in ſuo arti. 22. q. 1. 2. ⁊ 3.

Aliter dicit Hic poniť rn̄ſio Henri. ꝙ ſunt duo ꝯceptus tm̄ ꝓpinqui: et ꝓpter iſtā ꝓpinquitatē videtur eſſe vnus: et tūc intellectꝰ eſt certꝰ de vno. hoc eſt de illis duobꝰ ꝯfuſe ꝯceptis: vel eſt certꝰ de illis ſub vnitate cōceptis: ⁊ dubius de illis vt diſtincte ꝯceptis. ¶ Cōtra. Hic doc. improbat rn̄ſionē Henri. et rn̄ſio eſt ſatis clara in lr̄a. Exponiť tn̄ aliqualr̄. Cū dicit. Q̄ nō pn̄t aliq ꝯceptus cōcipi ſub vnitate niſi ſimul prius nāliter ꝯcipianť ſub diſtictiōe ꝓpria ſibi q̄ ſupponiť illi vnitati: nō pt̄ intellectꝰ eſſe certus de eis inquantum habent illam vnitatem: et dubius de eis inquantuȝ ſunt diſtincti. Exemplū. Si ponať ꝙ ſubſtātia et qualitas ſint analogata tm̄ in ente: ita ꝙ vnitas analogie nō poſſit cognoſci niſi prius cognita ſubſtātia et qualitate vt ad inuicē diſtinctis: tunc nō pōt eſſe certitudo de tali vnitate analogie niſi prius vel ſimul ſit certitudo de ſubſtātia et qualitate: ⁊ per ꝯñs nō poterit eſſe certꝰ de vnitate analogie et dubius de ſubſtantia et qualitate. Seqtur. Sed intellectꝰ ꝯcipiēs ens de deo et creatura. ſi ſunt duo ꝯceptꝰ nō pōt hr̄e cōceptꝰ iſtos ſm aliqȝ vnitatē: niſi prius nāliter hēat eos vel ſimul ſub rōne diſtinctoꝝ: pȝ qꝛ ens in deo et ens in creatura ſi ſunt duo ꝯceptus hn̄tes attributionē nō pn̄t ꝯcipi inqꝫtū hn̄t vnitatē attributiōis: niſi prius nā vel ſaltē ſimul ꝯcipiať iſte et ille inqꝫtū diſtincti: puta iſte ſub ꝓpria rōne: et ille ſub ꝓpria rō ne: qꝛ iſtis ſub propriis rōnibus ſunt fundamēta vnitatis ordinis ⁊ attributiōis. ¶ Dicit eni Henri. vtē. patuit. d. 3. q. 1. ꝙ de deo et creatura nō hr̄ aliqs ꝯceptꝰ cōis: ſed tm̄ cōceptus analogicus: qꝛ cōceptus creature hȝ attributionē ad ipm̄ deū: ideo ꝯuenīūt in vnitate. ꝯceptus analogici: ita tm̄ ꝙ deo et creature nō ponitur aliqs ꝯceptus cōis alius a ꝯceptu dei et creature: ſed tm̄ eſt ibi vnitas ordinis vel attributionis. Cū ergo vnitas attributionis inter aliqua duo non poſſit cognoſci niſi prius cognoſcātur illa quorū vnū hȝ attributionem ad aliud: ſeqtur ꝙ nō poterit eſſe certitudo de tali vnitate ordinis vel attributiōis: niſi prius vel ſimul nā habeať certitudo ſub rōne propria ipſiꝰ creature q̄ hȝ attributionē ad deum: ⁊ ipſius dei ad quam creatura hȝ attributionē. Et hoc eſt quod dicit. ¶ Cōfirmať iſtud ꝑ argumentum phi. 2. de aīa. t. 146. de ſenſu cōi: quē cōcludit eē cōem per cognitionē differētie albi et dulcis: vt pȝ in lr̄a phi: ex cuius differētie cognitiōe concludit ꝙ cognoſcit extrema. Sic in ꝓpoſito: nō pn̄t cognoſci creatura et deus inq̄tum cōueniūt in vnitate attributiōis niſi prius cognoſcantur ſub rōnibus ꝓpriis. ḡ nō poterit eſſe certitudo de tali vnitate niſi ſimul vel prius nā ſit certitudo de deo ⁊ creatura: cum certitudo talis vnitatis ſimpliciter depēdeat a certitudine fundamentoꝝ: ſed non ſic eſt ponēdo conceptum entis alium a conceptu dei et creature: quia de tali conceptu ſtat certitudo ſine certitudine conceptꝰ creature ⁊ dei.

Joan. rodi ton lib. pri mo.

Tertio modo rn̄deť. Hic poniť rn̄ſio Jo. Roditon. q̄ dicit ꝙ nō eſt certitudo de ꝯceptu aliquo vno et dubitatio de duobꝰ: ſed eſt certitudo de duobus diſiūctis et dubitatio de alterutro illoꝝ: vt puta certꝰ ſum ꝙ hoc ens eſt ſubſtātia vel accn̄s: dubitādo tm̄ determinate vtrū ſit hoc ens qḋ eſt ſubſtātia vel illud ens qḋ eſt accidēs. ¶ Cōtra. Hic doc. iꝓbat iſtā rn̄ſionē: qꝛ iſta certitudo. ſ. entis p̄cedit oēm appꝛehēſionē quorūcūqȝ diuidētiū ipſum ens: pȝ qꝛ nō opȝ in p̄ma apphēſione qua ſciť ḃ eſſe ens: apphendere a ſe vel ab alio: per ſe vel in alio: et ſic de aliis diſiūctis. i. ꝙ qn̄ apphendo: puta ꝙ aqua eſt ens: non eſt neceſſe prius apphendere an ipſa aqua ſit ens a ſe vel ens ab alio: vel ſit ens in ſe vel ens in alio: prius eni ſimplr̄ apphendo ꝙ eſt ens et poſtea apphendo diſiūctim diſiunctionē: habita eni certitudine ꝙ aqua eſt ens: poſtea q̄ritur cū ens diuidať per ens in ſe vel in alio. an ipſa aqua ſit ens in ſe vel in alio. Et ex iſtis rn̄ſionibus pȝ rn̄ſio ad oēs alias obiectiones factas ꝯtra iſtā rōnē doc. que iudicio meo nullam hȝ inſtantiā ſi bene ꝑpendātur que expoſui: et p̄cipue que expoſui in. d. 3. q. 1. huius. ¶ Ibi. Cōtra illud ē eſt tertiū argumētū ſuperius dictū. ſ. d. 3. q. 1. qḋ erat de inq̄ſitiōe intellectꝰ quā hēmus de deo ꝑ nālē iueſtigationē in q̄ illas rōnes creature q̄ dn̄t ꝑfectionē de ſe: ſepamꝰ ab iꝑfectione cū q̄ ſunt in creaturis: et eas ſm ſe acceptas ꝯſideramꝰ vt īdifferētes: ⁊ eis attribuimꝰ ꝑfectionē ſuā: ⁊ ſic acceptas in ſummo attribuimꝰ eas creatori vt ꝓprias ſibi. Sȝ hec rō. ſ. d. 3. q. 1. clare expoſita eſt. ¶ Et ita arguit Augu. 15. de tri. eodē mō arguit ſicut argutū eſt in illa tertia rōne: et littera pȝ. Et cōſimilia argumēta frequēter habētur a doc. et a Scis. ſequentia clara ſunt. ¶ Ibi. Ad illud eſt auctoritas philoſophi. 2. meth. t. c. 4. vbi habet Ariſt. ꝙ primum ens quod eſt deꝰ: et vl'r pricipia ſempiternoꝝ ſunt maxime vera et maxime entia: qꝛ ſunt cā veritatis et entitatis in aliis. Vn̄ facit iſtā ꝯſequentiam. Principia ſempiternoꝝ ſunt cauſa entitatis in aliis et ſil'r veritatis. ergo ſunt maxime vera et maxīe entia. Iſta ꝯñtia tȝ bȝ ipȝ ꝑ ḃ principiū qḋ ponit ibi. Unūqḋqȝ maxime ipm̄ alioꝝ eſt per qḋ aliis ineſt vniuocatio. ¶ Uult enim ex hoc ſenſu ꝙ illud eſt maxime ens quod eſt cauſa entitatis in aliis vniuoca et non equiuoca: ⁊ hoc apparet et ex ſn̄ia eius. Tum: quia dicit per qḋ aliis ineſt vniuocatio. Tum ſcḋo: qꝛ exēplificat de igne ꝙ eſt maxime calidus quia eſt cauſa caloris in alio. Sȝ certum eſt ꝙ ignis eſt cauſa vniuoca reſpectu caloris. ergo ꝓpoſitio aſſumpta per quā tȝ ꝯñtia Ariſt. hȝ intelligi de cauſa vniuoca. Tum tertio: qꝛ hoc dicit Com. i comē. 4. 2. met. exemplificādo de igne: volens ꝙ hoc nomē ignis magis ſit dignū habere hanc intentionē calidū: qꝛ eſt cauſa caliditatis in aliis. Tunc arguitur ſic. Illud qḋ eſt cā vniuoca entitatis et veritatis in aliis: eſt maxime ens et maxime verum. Sed deus eſt hmōi ſm ipſum Ariſt. ergo. ⁊c̄. Aut eni in minori accipitur ꝙ deus eſt cauſa vniuoca vel equiuoca ſiue analoga: Si primo mō: hr̄ intentū: qꝛ cā vniuoca ⁊ effectus eius ſunt eiuſdē rōnis. Si ſc̄o accipiatur in minori. ſecundo modo. argumentum eſt in quattuor terminis et nichil concludit. Ex hac ergo aucťe expreſſe habetur ꝙ ipſum ens ſit vniuocum deo et creature.

Ad argumenta opinionis oppoſite. Primo arguitur pro opinione Henri. probando ꝙ ens non dicat conceptum vniuocum communem deo ⁊ creature: ⁊ arguiť ſic. Extremis ꝯdictiōis nihil ē cōe vniuocū: pȝ qꝛ enti ⁊ nō enti nichil eſt cōe vniuocū. Sȝ deꝰ et creatura ſunt ſub extremis ꝯdictiōis: pȝ qꝛ deꝰ eſt independens ⁊ creatura depēdēs: ⁊ depēdere ⁊ non dependere ſunt ꝯdictoria. ¶ Rn̄det Doc. ⁊ rn̄ſio ſtat in hoc ꝙ extrema ꝯdictionis pn̄t capi dupl'r. Uno mō per ſe et preciſe. Sicut eſſe et nō eē: depēdere et nō depēdere: ⁊ hmōi. Alio mō fundamentalr̄: ſicut ſubā et accn̄s pn̄t dici extrema ꝯdictionis fundamentalr̄: ptȝ qꝛ ſubā eſt ens ꝑ ſe: accn̄s eſt ens in alio: ens ꝑ ſe et non ens ꝑ ſe ſunt ꝯdictoria. Si eni ly ens per ſe accipiať pro ſubſtātia: et ly nō ens per ſe pro accidēte: tunc ſubſtātia et accidēs dicunť ꝯdictoria fundamētaliter. Si vero ly nō ens per ſe accipiať tm̄ pro negatione cōtradicēte enti per ſe: tunc ſunt ꝯdictoria ꝑ ſe formalr̄. Sic

Extrema ꝯdictiōis ſumūť dupl'r.

in ꝓposito. si accipiaꝶ causatũ et nõ causatũ per se et formaliter: tũc ꝯtradicũt. Si vero fundamẽtaliter: vt causatũ pro ipsa creatura: et nõ causatũ pro ipso creatore: patet ꝙ non cõtradicũt: lȝ ergo ab extremis ꝯdictionis formalr̄ sumptis nõ possit abstrahi ꝯcept⁹ cõis vniuocus: tñ ab extremis cõtradictionis fundamẽtaliter sumptis põt abstrahi ꝯcept⁹ cõis vniuocus dict⁹ in q̇d. Et sic patet rñsio. ¶ Scõo arguitur sic: et est ꝯfirmatio illius rõnis. Oĩs ꝯceptus cõis ẽ neuter respectu illoꝝ q̇bus est cõis. Sed nullus est conceptus neuter respectu ꝯdictorioꝝ qꝛ est alter eorũ. ¶ Respondet doc. ꝙ ꝯceptus cõis est neuter formaliter. i. ꝙ in sua ratiõe formali nõ includit cõceptuȝ inferioris: et sic ꝯceptus entis nõ est formaliter cõceptus creati nec increati. Si autẽ intelligaꝶ ꝙ iste concept⁹. s. entis est ita neuter ꝙ neutruȝ cõtradictorioꝝ dicaꝶ de eo. falsum est: qꝛ concept⁹ entis est ens positiue qđ est vnũ extremũ ꝯdictionis. ¶ Tertio arguiꝶ sic. Primo diuersa in nullo conueniũt q̇ditatiue. Sed deus et creatura sunt primo diuersa. Maior pȝ qꝛ q̄ in aliquo cõueniũt q̇ditatiue nõ sunt primo diuersa: sed proprie differẽtia: vt pȝ. 5. metha. tex. nõ hñte coñ. q̄ tex. icipit. Eadem ꝓo dñr. Circa finẽ illi⁹ tex. Hic aũt tex. nõ hȝ comen. qꝛ in alia trãslatione tex. corrñdẽs huic textui nõ reperitur neq̄ comen. Hoc ẽt pȝ. 10. metha. t. c. 12. vbi hr̄ sic ꝫm trãslationẽ aliã. Que aũt differũt ab aliquo per aliq̇d differunt. ergo est necesse vt sit aliq̇d idẽ per quod nõ differt. ꝛc̄. vide tex. cũ comen. et sic pȝ maior. Minor ẽt pȝ: qꝛ si de⁹ nõ eẽt primo diuersus a creatura nõ esset simplr̄ simplex: qꝛ includeret aliq̇d quo ꝯueniret cũ creatura et aliq̇d in quo differret. ¶ Rñdet doc. ꝙ de⁹ et creatura nõ sunt p̄mo diuersa i cõceptu: tñ sunt p̄mo diuersa realitate: qꝛ i nulla realitate ꝯueniũt. Et quõ hoc intelligaꝶ. s̄. exposui. d. 2. pte. 1. q. 1. exponẽdo illõ argumẽtũ doc. quo ꝓbat ꝙ nõ pñt esse plura necesse esse. Hoc ẽt patebit. j. rñdẽdo ad p̄mũ argumẽtũ principale. ¶ Quarto arguiꝶ sic. Ubi tñ est vnitas attributionis nõ põt esse vnitas vniuocatiõis: sed creature ad deũ in rõne entis est tñ vnitas attributiõis. ergo ens nõ dr̄ ꝯceptũ cõem vniuocũ deo et creature. ¶ Rñdet doc. ꝙ lȝ sola vnitas attributiõis nõ ponat vnitatẽ vniuocatiõis: põt tamẽ stare cũ vnitate vniuocatiõis: pȝ per exemplũ. Spẽs eiusdẽ generis habẽt essentialẽ ordinẽ siue attributionẽ ad primũ illius generis: vt pȝ. 3. metha. t. c. 21. vbi expresse poniꝶ ꝙ in vnoquoq̄ genere est vnũ quod est mẽsura oĩm illi⁹ generis. vide ibi Com. et tñ cũ hoc stat vnitas vniuocationis rõnis generis in ipsis spẽbus: ita et multo magis opȝ eẽ in ꝓposito. ꝙ in rõne entis i qua est vnitas attributiõis attributa habeãt vnitatẽ vniuocatiõis: qꝛ nũq̄ aliq̄ cõparãtur vt mẽsurata ad mensurã vel excessa ed excessum nisi i aliquo vno cõueniãt: sicut eni cõparatio simplr̄ est in simplr̄ vniuoco. s. in specie specialissima: vt pȝ per phm̄. 7. phi. t. c. 24. ita oĩs cõparatio est i aliqualr̄ vniuoco: qñ eni dr̄ hoc est pfecti⁹ illo. Si q̄ratur q̇d pfectius: opȝ ibi assignare aliq̇d cõe vtriq̄. Alia argumenta cum suis respõsionib⁹ clara sunt i littera.

Albert de Saxonia: ꝛ Robertus Olchot. li. 1. q. 5.

Alia est opi. affirmatiua in alio extremo que ponit deũ in genere. Et hec est opi. alber. de saxonia ꝛ Rober. Olchot. Et probãt illã opi. per auctoritates et rõnes q̄ infer⁹ soluẽtur. Pria auctoritas est Dam. in eła. c. 10. Substãtia inq̇t q̄ cõtinet substãtialiter increatã deitatẽ. ꝛc̄. vr̄ eni ibi tenere ꝙ de⁹ sit in genere. ¶ Scõa est Boetii in lib. suo de tri. vbi videꝶ dicere ꝙ duo genera manent in diuinis. s. substãtia ꝛ relatio. Si dicaꝶ ad boe. ꝙ tñ sunt ibi ꝫm aliquẽ modũ similẽ predicãdi. Hoc nõ põt esse verꝝ: vt pȝ per Augu. 15. de tri. sic dicentẽ. Si dicã eternus immortalis. ꝛc̄. et spũs. hoꝝ oĩm nouissimum quod posui. s. spũs q̄si tñ vr̄ significare substãtiã. Et sic pȝ ꝙ spũs in deo dicaꝶ vere substãtia: et nõ tñ ꝫm modũ p̄dicãdi. ¶ Ibi. Itẽ 5. de tri. vr̄ dicere ꝙ actio ꝓprissime ꝯueniat deo. ergo non tñ manẽt modi predicãdi. ꝛc̄. ¶ Tertio ad hoc vr̄ auctoritas Auerr. 10. metha. coñ. 7. exponẽdo istũ tex. Manifestũ est igiꝶ ꝙ vnũ in quolibet genere est nã: et non est hoc vnũ nã alicuius eorũ. sed sicut in coloribus querere vnum colorem est vnũ. Silr̄ in substãtia ẽt q̄rere vnã substãtiã est vnũ. sic dicit Com. Manifestũ est inq̇t ꝙ vnũ in quolibet genere est alia nã simpliciter nãe illi⁹ generis: et vnũ nõ ẽ nã alicui⁹ coꝝ. s. vnũ vniuersale. D. d. Sed in colorib⁹. ꝛc̄. Idest ꝙ est principiũ eẽ substãtiaꝝ et pricipiũ nũeri eaꝝ q̄ existũt i sbã. Et itẽdit ꝙ cũ huic fuerit iũctũ qđ declaratũ est in phisicis s. hoc eẽ primum motorẽ eternũ et absolutũ ab oĩ materia: et declarauit post ꝙ hoc nõ solũmõ est principiũ tanq̄ motor sed tanq̄ forma et finis: declarabiꝶ ꝙ illud est vnum de quo declaratũ fuit hoc: qđ est p̄ncipiũ sbẽ. sicut est declaratum ꝙ est actus vltimus cui nõ admiscetur põ oĩno. Hec Com. Et sic pȝ quõ Com. vult ꝙ illud vnum qđ est mẽsura aliorũ sit primus motor. ergo sicut in aliis gñib⁹ p̄ncipiũ est aliq̇d illius gñis: ita primus motor est aliq̇d de gñe sbẽ. ¶ Ad hoc rõ p̄ma poniꝶ talis. Quia põt cõcipi sbã creata et sbã increata: ꝛ neuter ꝯceptus est simpliciter simplex. ergo resoluẽdo remanebit rõ sbẽ indifferens ad vtrũq̄ ꝯhẽs: ꝛ sic indifferẽter accepta vr̄ eẽ ratio gñis. ¶ Scõa rõ est: qꝛ multa entia simplicia ponunꝶ in gñe sicut angeli ꝫm ponẽtes eos esse immãles: accidẽtia ẽt ꝫm ponẽtes ea esse simplicia. ergo simplicitas dei nõ excludit ab eo rõnem gñis. Et sic pȝ ista positio. ꝛ primo añq̄ improbetur rñdetur ad argumenta.

Ad argumenta p scõa opi. Hic doc. rñdet ad argumẽta scã p opi. Alberti de saxonia q̄ imediate. s̄. sunt posita. ¶ Ad p̄mũ ad auctoritatem illaȝ Dam. ꝛc̄. Et sensus lr̄e talis est. Substãtia q̄ est gen⁹ gnãlissimũ. duo dicit. Primũ ꝙ sit ens p se: ꝛ hoc ẽ pfectionis. Scõm ꝙ possit substare accñtib⁹ pp sui limitationẽ: ꝛ hoc est impfectionis. Primũ attribuẽduȝ est deo. s. qđ est sbã. i. ens p se. ꝛ hoc est qđ dicit Dam. Substãtia q̄ ꝯtinet supsbãliter increataȝ deitatẽ. i. ꝙ increata deitas põt dici sbã supsbãliter. i. ꝙ est ens p se qđ est pfectionis: vt aũt ẽ limitata ꝛ põt substare accñtibus ꝯtẽtiue oẽm creaturã ꝯtinet. i. ꝙ ipsa vt gñs gnãlissimũ ꝯtinet sub se oẽm sbãȝ: q̄ ẽt cõtinet in se oẽ aliud accñs siue corpale siue spũale: ꝛ hoc p modũ subiꝛ hoc ẽ impfectiõis. Et sic pȝ quõ Dama. vult deũ esse sbãȝ. ¶ Ad Boe. dico ꝙ nusq̄ inuenitur in libello illo ꝙ duo genera maneãt in diuis: nec breuiꝶ gña: nec dr̄ie genꝝ: nec ẽt modi coꝝ: nec rõnes coꝝ manẽt ibi ꝛc̄. Intẽdit ergo ꝙ duo modi p̄dicandi sunt in diuis. s. p̄dicati relatiui ꝛ essentialis ꝛc̄. Et accipitur ibi essentiale nõ ꝓ eo qđ est de essentia alteri⁹ sed pro oĩ p̄dicato dicẽte aliquã pfectionẽ: ꝛ tale est semper in deo ens absolutũ: vt bõitas: intellectio: et volitio: sapia et hm̃õi: vt patet a doc. q. 1. quolibet. Aliqñ ẽt accipitur essentiale pro oĩ p̄dicato qđ est cõe tribus psoni s: et si sit relatiuũ et ens rõnis: vt creare qđ dicit relationẽ rõnis cõez tribus. nã hec est vera. pater creat. filius creat: ꝛ. ss. vt pȝ a doc. q. 1. quoli. et de hoc eẽntiali nõ intẽdit hic doc. Ali⁹ est modus p̄dicandi relatiuus: et sub isto cõprehendũtur oĩa relatiua: et oẽs relationes que possunt p̄dicari in diuinis. ¶ Ad Auer. dico ꝙ nõ vr̄ hr̄e intẽtionẽ magistri sui Arist. Sensus totius lr̄e stat in hoc. Plato eni posuit ꝙ genera et species sunt quedã nãe et substãtie separabiles subsistẽtes: et ꝙ ip̄m genus sic separatũ eẽt vnũ: ita ꝙ vnitas illa nullomodo distinguebaꝶ a natura talis generis: immo eẽt ipsa nã: quã opinionẽ sic improbat Aristo. x. metha. c. 3. circa principiũ. Nullũ vlr̄e dictũ de multis est substãtia per se existẽs. Sed ens et vnũ sunt maxime vlr̄ia dicta de oĩbus. ergo ens vel vnũ nõ est substãtia p se existẽs. Maior pȝ: qꝛ substãtia p se exñs nõ est cõis multis cõitate predicatiõis. Querit ergo Ari. an in substãtiis sit aliq̇d vnũ quod sit mẽsura aliorũ. an hic ip̄m vnũ. i. an sicut in aliis generibus sit aliquid qđ sit mẽsura oĩm illi⁹ generis de quo p̄dicaꝶ vnũ denoiatiue: an ip̄m vnũ. Et ꝓbat ip̄e Arist. ꝙ nõ ip̄m vnũ in se: sȝ aliq̇d cui ꝯuenit ip̄m vnũ. Et hoc est qđ ꝯcludit circa finẽ. Quare siq̇dẽ in passionib⁹ et q̄litatib⁹. ꝛc̄. Idest ꝙ sicut in aliis p̄dicamẽtis aliq̇d illi⁹ p̄dicamẽti de quo p̄dicatur vnũ denoiatiue est vere mẽsura oĩm illius generis: ita silr̄ i predicamẽto substãtie ẽ aliq̄ sbã de q̄ p̄dicaꝶ ip̄m vnũ denoiatiue: q̄ est mẽsura oĩm illi⁹ generis. Et hoc ẽ qđ dicit. Quare siq̇dẽ in passiõibus et q̄litatibus et q̄titatib⁹ ip̄m vnum aliq̇d vnum supple ip̄m vnũ. i. aliq̇d ens qđ dicitur aliquid vnũ: sed nõ hoc ipsius sbẽ. i. nõ ipsum vnũ ipsius sbẽ siue qđ sit ipsi sbẽ sicut volebat Plato. Sed est aliq̇d supple de quo p̄dicaꝶ vnũ denoiatiue qđ est mẽsura omniũ ꝛc̄. Et silr̄ est i substãtiis. Et hoc est qđ dicit. Sȝ in substãtiis necesse ẽ silr̄ se hr̄e. Si ergo p̄mus motor poneret mẽsura ipsius gñis sbẽ vt voluit Auer. hoc ip̄m vnũ poneret mẽsura: pȝ qꝛ prim⁹ motor pp suã simplicitatẽ multo ꝓius esset hoc ip̄m vnum q̄ ydea platonis. i. ꝙ ex quo prim⁹ motor ẽ simplicissim⁹: vnitas dicta de ipso esset eadẽ nã cum illo: et cũ prim⁹ motor sit magis simplex q̄ ydea platonis: seq̄reꝶ ꝙ ipsum vnũ qđ est natura primi motoris esset mensura ꝛc̄. magis q̄ ydea platonis: quod est falsum. Et ideo Auer. non intellexit mẽtẽ sui magistri. Scõm ergo Arist. mensura prima ipsius gñis sbẽ est aliqua sbã illius gñis prima. s. primitate perfectiõis cui conuenit vnitas denominatiue. Et hoc loquendo de mensura itrinseca: que dicitur intrinseca nõ ex hoc ꝙ sit for-

Quõh mensu trinsec spc. a

Quomõ hõ dicit̃ mẽsura intrinseca respu. asini. — malr̃ in ipso mẽsurato: sꝫ qꝛ itrinsece ꝯtinet̃ i eodẽ gñe in q̊ sũt mẽsurata. sicut dicimꝰ ꝙ in gñe aĩalis hõ ẽ mẽsura oĩm aĩaliũ intrĩseca ex h̃ ꝙ intrinsece ꝯtinet̃ sub aĩali. Primus vero motoꝛ ẽ mẽsura oĩm alioꝝ a se ꝑfectissime nõ tñ intrĩseca: qꝛ nõ ꝯtinet̃ in aliq̊ gñe i q̃ ꝯtinẽt̃ mẽsurata: imo ẽ ex oẽ gñs: ⁊ sic dr̃ mẽsura extrinseca. Et sic pꝫ ista lr̃a. ¶ Ibi. Ad aliã rõnẽ ꝓcedo. Pro itelligẽtia huiꝰ lr̃e nota ꝙ aliq̃d

Aliq̃d esse in gñe ꝯtingit duplr̃. — esse in gñe ꝯtingit duplr̃. Uno mõ ꝑ se. i. ꝙ recipit p̄dicatio nẽ illiꝰ gñis ꝑ se i p̄mo mõ. ⁊ sic tm̃ q̃ sũt in recta linea p̄dicamẽtali dr̃r esse i gñe. Alio mõ nõ ꝑ se sꝫ reductiue: vt sũt drĩe vel ꝑtes ꝯponẽtes totũ: qđ totũ est in recta linea: q̃ ꝑtes nõ recipiũt p̄dicationẽ illiꝰ gñis ꝑ se. Primo mõ aliq̃d est in gñe duplr̃: puta i gñe sbẽ. s. ꝯpositũ ex re ⁊ re sicut hõ. et sic gñs ⁊ drĩa sumũt ab alia ⁊ alia re in hoĩe: vt puta a sẽsitiuo ⁊ itellectiuo: ⁊ sicut sensitiuũ in hoĩe vel illđ qđ p̄us fuit sensitiuũ in hoĩe ẽ ꝟe ꝑfectibile ab itellectiuo: ita aĩal sumptũ a sensitiuo hoĩs ẽ ꝑfectibile a rõnali sumpto ab intellectiuo i hoĩe. Quedã ꝟo nõ sunt composita ex re ⁊ re. vt angelꝰ in q̊ nõ sũt ꝟe due res hñtes aliã ⁊ aliã exñtiã: sed in ipso pñt eẽ due realitates: q̃ꝝ vna i p̄rio instãti nãe ẽ ꝑfectibilis ab alia realitate. ⁊ si illa realitas vere distinguere t̃ ab alia realr̃ eẽt vere ꝑfectibilis ab alia i hoĩe. Et ab illa realitate in p̄mo instãti nãe p̄t sumi rõ generis: ⁊ ab alia realitate põt sumi rõ drĩe. Et sic q̃uis angelus sit tm̃ vna res exñs nõ includẽs plures res: qꝛ tñ in ipsa re st̃ due realitates mõ p̄expositо: iõ p̄t esse in genere. In deo aũt nec st̃

In deo nõ est aliq̃ realitas perfectibilis. — due res q̃rũ vna sit ꝑfectibilis ab alia: vt pꝫ. nec due realitates: q̃ꝝ vna sit perfectibilis ab alia qꝛ ip̄e deꝰ in illo p̄ori quo p̄cedit oẽm realitatẽ: oẽm realitatẽ quã includit formalr̃: includit formalr̃ vt ifinitã. Et realitas forãlr̃ infinita nõ põt itelligi esse ꝑfectibilis ab alia realitate: qꝛ hoc ẽ ꝯ rõnem infiniti. Et ex his ptꝫ rñsio ad vltimã rationem illius opi. Et sic patet hec opinio et eius improbatio.

Opin. doc. — **Teneo** opionẽ meã mediã ꝙ cũ simplicitate dei stat ꝙ aliq̃s sit ꝯceptꝰ cõis sibi ⁊ creat̃e: nõ tñ cõis vt gñis. Pria ps ꝓbata ẽ arguẽdo ꝯ p̄mã opinionẽ. Scđaꝫ ꝑtẽ ꝓbo ꝑ Aug. 7. đ tri. Manifestũ ẽ iq̃t deũ abusiue sbãꝫ vocari: rõ sua ibi ẽ: qꝛ sbã dr̃ qđ substat accidẽtibꝰ absurdũ ꝟo ẽ ꝙ deꝰ alicui accñti substet. Hec rõ sic tꝫ. Nõ eĩ itelligit ꝙ rõ sbẽ sit substare accidẽtibꝰ vt sbã ẽ gñs: qꝛ tũc vt sic sbã relatiue diceret̃: qđ ẽ ꝯ aug. q̊ p̄misit ibi ꝙ absurdũ ẽ: ꝙ substãtia relatiue dicat̃ Sꝫ sbã: vt ẽ gñs ẽ limitata: ⁊ oĩs sbã limitata capax est accñtis: ⁊ sic põt substare alicui accñti deꝰ ꝟo nõ ¶ Itẽ arguit Aui. 8. metha. c. 4. Qꝛ gñs ẽ ps: deꝰ aũt est simplex nõ hñs ꝑtẽ ⁊ ꝑtẽ. g̃ deꝰ nõ est in gñe ¶ Nũc ostendo propositũ duobus mediis. Primo ex ratione infinitatis Secundo ex ratione necesse esse. Ex ratione infinitatis arguit tripliciter. Primo sic. Cõceptus habens indr̃iam ad aliqua: siue qui ex rõne sua est cõmunis ad aliqua ad q̃ non põt conceptus gñis esse indifferens siue communis: talis ꝯceptus non põt esse genꝰ. Sed quicq̃d dr̃ cõiter de deo et creatura est indifferens: siue ꝯmune ad finitũ et infinituꝫ loquendo de essentialibus: quia que dicũt perfectioneꝫ in diuinis sunt formaliter infinita: vt. j. patebit. q. immediate sequenti: vel saltem est commune ad finitum cuiusmodi est creatura: et non finitum cuiusmodi sunt relationes diuine: que formaliter nõ sunt finite nec infinite: vt subtiliter pꝫ a doc. 5. q. quoli. ¶ Secũdam partẽ minoris que est ista Nullum genus potest esse indifferens ad finitũ ⁊ infinituꝫ probat: qꝛ genus sumitur ab aliqua realitate q̃ sm̃ se est potentialis ad realitatẽ a qua accipit̃ drĩa: sed nullũ infinitum est potentiale ad aliquid: qꝛ tunc hr̃et rõnẽ partis. Assumptũ pꝫ (. s. ꝙ genus sumatur ab aliqua realitate q̃ secundum se est potentialis ad realitatẽ a qua accipitur differentia) per Arist. 8. metha. c. 5. t. c. 9. Diffinitio inquit est sermo lõgus. ⁊ paꝝ. j. Ergo in substãtiis est q̃dã sbã que pos̃e est: vt habeat diffinitionẽ ⁊ sermonem: vt sbã composita siue fuerit sensibilis siue intelligibil̃. Illa autem ex quibus est sbã prima impos̃e est vt habeant hic: cum sermo diffinitionis significet aliquid de aliquo: et debet esse q̃dam quasi mã: et q̃dã q̃si forma. Et ibi Co. Illa aũt ex quibꝰ est ipsa sbã: ⁊ intendit per illa ex quibꝰ est i bã p̄mo mãm ⁊ formam. s. ꝙ impos̃e est vt forma: aut mã habeat diffinitionẽ. diffinitio eni est sermo in quo disponitur aliquid ꝑ aliqđ. Et. j. In diffinitione oꝫ vt sit aliquid qđ significet formam et aliud significans quod est q̃si mã. hec ille. Et sic seq̇t̃ ꝙ illud qđ ponitur in aliquo gñe habeat ꝑtẽ ⁊ ꝑtẽ. ¶ Apparet etiã ꝑ rõnẽ. Hic intendit probare ꝙ illud qđ ponitur in gñe per se includat plura quiditatiue. s. gñs ⁊ drĩam: ptꝫ qꝛ si genꝰ diceret totã q̇ditatẽ hoĩs: tũc solũ genꝰ ꝯplete diffiniret: pꝫ qꝛ illud cõplete diffinit qđ explicat totã q̇ditatẽ diffiniti: ⁊ tũc drĩa sup̄flueret. ¶ Hãc rõnẽ aliq̃lr̃ ꝑtractã do intelligo sic. ꝙ in aliq̃bꝰ creaturis genꝰ ⁊ drĩa accipiũtur ab alia: ⁊ alia re: ⁊ i aliq̃bꝰ ab alia: et alia realitate. sicut. s̄. exposui rñdẽdo ad rõnes ꝓ opi. Alberti de saxonia: ⁊ ꝑ ꝯñs qđ ponit̃ in aliq̊ gñe de necessitate icludit aliquã realitatẽ q̃ ẽ potẽtialis et perfectibilis ab alia realitate: nullũ aũt infinitũ formalr̃ ẽ in põ ad aliud: vt perfectibile: vt pꝫ. Sed oĩs realitas i deo dicẽs perfectionẽ q̃cũq₃ sit illa est formaliter ifinita: vt patebit. j. q. imediate sequẽti. Et sic ptꝫ quõ nec deꝰ: nec aliq̃d i deo est aliquo mõ in gñe. ¶ Scđo ex eodẽ medio. s. rõne ifinitatis ꝓbat̃ ꝙ deꝰ nõ sit in gñe: ⁊ rõ stat in hoc. Quicq̃d ponit̃ genꝰ respectu aliquoꝝ est ꝯhibile ad illa per drĩas: sꝫ ens nõ est ꝯhibile ad deũ: et creaturã per drĩas. g̃ ens nõ põt poni genꝰ: nec apparet aliquid aliđ qđ possit poni genꝰ respectu dei ⁊ creature. Maioꝛ est nota: vt pꝫ: et minoꝛ sic̃r: qꝛ ens ꝯhit̃ per finitũ et infinitũ: ꝯhit̃ enim ad deũ ꝑ infintatẽ: ⁊ ad creaturã ꝑ finitatẽ: finitũ aũt ⁊ infinitũ sunt tm̃ modi intrinseci. mõ illđ qđ ponit̃ spẽs i aliq̊ genere nõ est tm̃ ꝯceptꝰ realitatis: ⁊ modi itrĩseci eiusdẽ realitatis: qꝛ tũc albedo posset esse genꝰ: ⁊ gradꝰ itrĩseci albedis possent eẽ drĩe specifice: qđ est falsum ⁊ ip̃e. ¶ Ibi. Arguo tertio ex scđo medio. s. ex rõne necesse esse: ⁊ est argumentũ Aui. 8. meth. c. 4. Si necesse esse hꝫ genꝰ. g̃ intẽtio gñs vel erit ex se necesse esse vel nõ: si p̄mo mõ: tũc nõ cessabit q̊usq₃ sit ibi drĩa. Hoc itelligo sic. ꝙ genꝰ tũc includeret drĩaꝫ: qꝛ sine illa nõ est in actu vltimo: ⁊ necesse esse est in actu vltimo: vt. s̄. patuit. đ. 2. q. 1. Si aũt genus includat differẽtiã: tũc nõ est genꝰ: patet quia genus est contrahibile per differentiã g̃ nõ includit illam. s. formalr̃. Si det̃ scđm mebrũ. s. ꝙ nõ sit ex se necesse esse. sequitur ꝙ necesse esse eẽt constitutum ex eo quod non est necesse esse.

Jo. angli. bac. — **Sed Jo.** angli. dictꝰ Bac. in suo. 1. di. 9. sic dicit. Lꝫ nõ veli asserere ꝙ deꝰ nõ sit i gñe: cũ nõ videam rõnes q̃ cõiter hoc ꝓbãt ꝯcludere. ponit̃ eni rõ a Sco. đ. 8. q. 2. ⁊ arguit ꝯ rõnes doc. ostẽdẽdo ꝙ nõ ꝯcludãt. Prima q̃ sumit̃ ex rõne potẽtialitatis. Qꝛ infinitũ nõ est in põ ad aliud. dicit ꝙ nõ ꝯcludit: ⁊ hoc sic ostẽdit. Qꝛ qđlꝫ genus diuidit̃ ꝑ duas drĩas: quaꝝ vna se hꝫ vt p̄uatio: alia vt habitus: et illa q̃ se hꝫ ꝑ modũ p̄uatiõis exp̄mit rẽ imꝑfectã: vt iaĩatã: ⁊ aliq̃ respicit rẽ ꝑfectioꝛẽ: vt imoꝛtale ⁊ icoꝛruptibile. Illa ꝟo drĩa q̃ ꝯuenit rei: ⁊ detmiat rẽ sm̃ ꝙ res ẽ ꝑfecta: ꝯuenit rei sꝫ ꝙ est i actu. Sꝫ drĩa q̃ ꝯuenit deo: vt ꝯtẽtꝰ infra habitũ sbẽ ꝯuenit sibi sꝫ ꝙ res ẽ ꝑfecta: q̃ drĩa p̄uatia q̃ est imoꝛtale: idepẽdẽs: icreatũ: et hmõi: exp̄mũt rẽ: vt ẽ imperfecta: drĩa g̃ q̃ ꝯuenit deo: vt ꝯtẽto ifra habitũ subẽ cõuenit deo sm̃ ꝙ est i actu: sꝫ vt sibi ꝯuenit detmiari ꝑ drĩam sic ip̄m est res gñis. g̃ si deꝰ sit in gñe subẽ deus erit res gñis subẽ sm̃ ꝙ in actu nõ scđm ꝙ in põ. hec ille. ¶ Sed h̃ rñsio

Destruitur rñsio Joã. angli. — nõ soluit rõnẽ doc. vt pꝫ intuẽti. dicit eni multa q̃ nõ credo esse vera. Prio eni posito ꝙ aliq̃ drĩa dicat ꝑfectioneꝫ: q̃ro tunc quid intelligis per hoc qđ dicis ꝙ differentia cõuenit deo sm̃ ꝙ est in actu: aut enim intelligis ꝙ ipsa differentia exprimit ipsum deuꝫ sm̃ ꝙ est in actu? aut intelligis ꝙ ipsa differentia determinat genus ad deum sm̃ ꝙ est in actu aut intelligis ꝙ ipsa dicitur conuenire deo sm̃ ꝙ est in actu ex hoc ꝙ constituit ipsum in vltima actualitate? Si secũdo modo? hoc non potest esse: quia illud quod ponitur in genere cõstituit̃ in esse ꝑ genꝰ et drĩam: vt supra patuit. ergo differentia non presupponit ipsum deũ in actu. Non p̄rio mõ: qꝛ drĩa eo modo exprimit diffinitum quo sumitur a re vel a realitate diffiniti. Nam rationale non exprimit totam q̇ditatem hominis: sed tm̃ illam realitatem a qua sumitur: et sic drĩa q̃ cõuenit deo exprimit aliquam realitatẽ dei a qua sumitur: et genus quod predicatur de deo exprimet aliam realitatem a qua accipitur: ⁊ sic realitas a qua accipitur genꝰ erit in potentia suo modo ad realitatem a qua accipitur drĩa. Nec tertio mõ: qꝛ si talis drĩa constituit deum in esse actuali: qꝛ realitas a qua accipitur constituit ipsum in vltima actualitate: tunc q̃ro: aut illa realitas a qua accipitur differentia dicit totum esse q̇ditatiuum dei? aut tm̃ aliquam realitatẽ presupponẽtẽ aliquam a qua accipitur genus? Si p̄mo? g̃ genꝰ nõ intrat q̇ditatẽ illius: quod est ꝯtra Arist. 8. Met. t. c. 9. Si scđo mõ? g̃ illa realitas p̄supposita erit in potentia ad realitatem a qua accipitur drĩa. ¶ P̃. Cũ de rõne generis sit determinari per drĩam ad spẽm: et omne determinabile per drĩam est in potẽtia ad illã: sꝫ eo modo genꝰ est determiabile ꝑ drĩam quo accipitur ab ali=

qua revel realitate:eo enim mõ aial est determinabile ad rõnale q̃ sensitiuũ ĩ re a quo accipit̃ rõ aialis est determinabile siue pfectibile ab ĩtellectiuo a quo accipit̃ rõnale:ḡ oẽ illud qd p se ponit̃ in aliq̃ gñe icludit aliq̃d põle ꝛ pfectibile a quo accipit̃ rõ generis:ꝛ aliq̃d actuale ꝛ pfectiuũ a q̃ accipit̃ rõ dr̃ie. Qd ẽt dicit ꝙ aliq̃ dr̃ie ꝯhẽtes gen⁹ se hñt per modũ priuatiõis:ita ꝙ vna se hʒ vt priuatio.ꝛc̃. Si intelligit ꝙ tñ sit negatio in sbõ apto nato.illa nõ põt dici differentia generis:cum omnis differentia generica sit constitutiua entis positiui.

Jo. Angli. ad scdaꝫ rationẽ Doc.

Deinde ipse Jo. Angli. dicit scdam rõnẽ doc.nõ valere q̃ fũdat̃ in hoc:ꝙ ens ĩfinitũ nõ ẽ in genere Dicit ꝙ hoc nõ ꝯcludit:qꝛ illimitatio nõ excludit aliq̃d in genere simplr̃:qꝛ illd nõ ponit aliq̃d extra gen⁹ simplr̃.quo posito nihilominus res remanet in genere eodẽ.Sʒ posita infinitatiõe ꝛ illimitatiõe in aliq̃:ppter hoc nõ excludit̃ a pprio genẽ in quo collocat̃ cũ multis aliis finitis.vbi gr̃a. Si linea poneret̃ ĩfinita:adhuc esset in eodẽ genere cũ corpore ꝛ linea finitis:qd pʒ:qꝛ recipet p̃dicationẽ q̃titatis essentialr̃. ¶ Jtẽ qꝛ finitũ ꝛ infinitũ ꝯgruũt q̃titati Necvalʒ dicere ꝙ lʒ q̃titas ĩfinita esset i genere q̃titatis:nõ sequit̃ ꝙ de⁹ infinit⁹ erit.ꝛc̃.qꝛ q̃titas illa nõ diceret entitatẽ totalẽ ꝛ infinitã:sʒ p̃cise q̃titatẽ infinitã.de⁹ aũt dicit entitatẽ infinitã totalẽ oĩm genez. ¶ Cõtra. Jdõ oʒ ꝯcedere ꝙ q̃titas ĩfinita ñ effugit gen⁹ q̃titatꝭ:qꝛ recipit eẽntialẽ p̃dicationẽ q̃titatꝭ tãq̃ ꝯcretũ p aliã dr̃iaꝫ q̃titatꝭ:sʒ q̃uis de⁹ dicat totalẽ entitatẽ ĩfinitã.ꝛc̃.tñ qñ dicit̃ sbã recipit p̃dicationẽ eẽntialẽ sbẽ ꝛ differt spẽ ab angelo.Cõfirmat̃. Sapientia cõcedit̃ in deo ꝛ rl̃o:ꝛ sic de aliis sʒ remota limitatione ꝛ ĩperfectiõe:q̃re ḡ rõ generis nõ p̃t poni in deo remota limitatiõe ꝛ ĩperfectiõe.hui⁹ nõ põt assignari rõ: nisi qꝛ limitatio ꝛ ĩperfectio sunt rõne generis. Sʒ hoc ẽ falsũ vt pbatũ est. s̃.de q̃litate:põt eni q̃cũq̃ rõ generis ꝯcipi depurata nõ ꝯsiderãdo tale esse.sicut humanitas põt cõcipi ꝙ nichil sit nisi humanitas tm̃.hec ille.

Rñsio ad Jo. angli.

¶ Rñdeo breuiter ꝙ si daret̃ q̃titas ĩfinita extẽsiue illa eẽt i genere.sʒ ens infinitũ intẽsiue nõ est i genere.vnde Sco.di.8.q.2.sic dicit. Lʒ esset q̃titas infinita in rõne q̃titatis:cũ tñ q̃titas non sit pfectio simplr̃ nõ seq̃tur ꝙ sit ĩfinitũ ens: qꝛ nõ sequit̃ ꝙ sit ens qd nõ p̃t excedi in pfectiõe.Esset igit̃ ĩfinita linea in genere q̃titatis:qꝛ esset limitatũ ens simplr̃ ꝛ excessuꝫ simplr̃ a pfectiori ente:sʒ ĩfinitũ ens simplr̃ nõ p̃t esse i genere ꝛ rõ est:qꝛ pma ĩfinitas nõ tollit oẽm potẽtialitatẽ quã requirit rõ generis:sʒ tm̃ ponit ĩfinitatẽ ẽm q̃d alicui⁹ ĩperfecte entitatis:i qua vt illa ẽ:bñ p̃t esse ꝯpositio in quocunq̃ gradu illa ponat̃ sʒ secũda necessario tollit oẽm potentialitatẽ.hec Sco.Et sic pʒ rñsio ad Jo.angli. Et cum dicit ꝙ finitum et infinitum sunt passiones q̃titatis secundum phm.Dico ꝙ hoc non est ẽm intentionem phi. Et de hoc vide doc.in sua metaphy.libi.2.ꝛ que ibi plixe notaui.

Grego. de ari. arguit ꝯtra doct.

Item arguit Grego.de Ari.ꝯ aliqua dicta doct. dicens.Hec opi.falsa est tam q̃tuꝫ ad illud quod dicit de genere sbẽ q̃ ad id quod dicit de accidentibus. Nam siue sint plures forme sbãles in sbã vna composita siue vna tantum:falsum est: ꝙ genus significet partem:vt volunt:alioquin non plus predicaretur de specie in quid q̃ differentia:quod est falsum. ¶ Item si significaret partem vel sumeretur a parte speciei. verbi gratia aial ab anima sensitiua ꝛ rõnale ab intellectiua (vt dicũt) nichilominus res illa a qua sumitur genus non esset potentialis ad rem a qua sumitur dr̃ia:nec perfectibilis per eam (vt dicunt) qm̃ nulla forma sbãlis est perfectibilis per aliã formam substantialem:sed quelibet(etiam si plures essent simul in eodem)immediate pficit mãm.sicut patebit in secũdo de oĩ forma mãli. ¶ Scdo deficit in eo qd dicit de accñtibus. Nam aut volunt ꝙ realitas generis et realitas differentie non sit aliqua res simpliciter:sʒ p̃cise ꝯstituunt vnam rem compositam:sicut mã et forma vnam sbãm cõpositam:et tunc non minus in accñtibus res et res et compositio rei et rei q̃ in sbã:nisi ad placitũ velint componentia accidentis vocare realitates: et componentia sbẽ res: vel volunt ꝙ licet sint diuerse realitates.sunt tamen vna res simplex per identitatem :ita ꝙ inter ipsas sit distinctio formalis et vnitas realis:siue(quod idem est dictum) ipse sint distincte formalitates et vna res ad sensum datum in questio.1. huius.distinctionis. ¶ Et tunc quero de formalitate vna:an sit eadem aliquo modo ex natura rei illi rei communi vel non Si non:ergo non est vna res cum alia formalitate. si sic. cum illa formalitas aliquo modo distinguat̃:ab eo ꝛ p te nõ ẽ poẽ vt eodẽ pmo aliq̃d ꝯueniat cũ aliquo et distinguat̃ ab eo:oportebit dare formalitatẽ i formalitate in ĩfinitũ:vt i preallegatis.q.deducebat̃. ¶ p̃. Jsti q̃dẽ alibi expsse ꝯdicũt tã cõclusiõi quã hic ponũt de cõpositione forme accñtalis q̃ ẽt fundamẽto ei⁹.s.ꝙ i tali forma sit alia realitas ꝛ rõ a qua sumit̃ genus: ꝛ alia a q̃ sumit̃ dr̃ia. Nã i reportatis parisieñ.lib.1.d.33.q.2.volẽtes ostẽdere aliqua eẽ eadẽ simplr̃:et tñ nõ adeq̃te aiũt sic. Nisi ẽt multa essent eadẽ simplr̃:q̃ nõ sunt adeq̃ta eidẽ:seq̃tur ꝙ forma accñtalis vt albedo eẽt cõposita realr̃. Nam si rõ cõloris a q̃ sumit̃ rõ gñis eẽt alia realitas ab illa a q̃ accipit̃ rõ dr̃ie specifice albedinis: tũc albedo eẽt cõposita ex duabus realitatib⁹:qd negat̃ cõiter. Sũt ḡ vna realitas h̃ duo in albedie:ꝛ tñ neutrũ adeq̃te est realitas albedinis per se: qm̃ tũc vnũ vel alteꝝ supflueret.hec ipe. Quõ aũt i his verbis dicãt ꝯdictoria vtriusq̃ qd pposui nõ opʒ declarare:sʒ solũ legere sufficit.

Grego. ad pmã rõnẽ Sco.

¶ Ad rõnes ei⁹ dicẽdũ. Ad pmã q̃dẽ. pmo ꝙ illa auctas nõ est vl̃r ad ppositũ suũ:cũ diffinitio(vt de ipsa ibidẽ loq̃tur phs)p eundẽ ibidẽ sit tm̃ subẽ cõposite Et p ꝯñs p illã auctẽ nõ pbaret̃ aliq̃ cõpositio i accñtibus neq̃ i simplicib⁹ substãtiis. ¶ Scdo dico ꝙ nõ est extimãdũ ꝙ gen⁹ positũ in diffinitiõib⁹ subãꝝ ꝯpositaꝝ significet mãꝫ vt ptẽ aliquã subẽ(vt isti putãt)qꝛ gen⁹ p̃dicat̃ i q̃d ꝛ i recto noie p̃ncipali. Et idõ dicẽdũ ꝙ gen⁹ nõ sig̃t tm̃ ptẽ sʒ totum nec phs dicit̃ oppositũ vbi allegat̃:sʒ ait.8.Met.t.c.1. Quod hoc q̃dẽ diffinitionis:oʒ esse vt mãm:id vero vt formã:ꝛ h̃ est verũ:qm̃ lʒ gen⁹ nõ sit mã nec solã mãꝫ significet: est tñ vt mã.i.simile mãe:assimilatio aũt stat in hoc ꝙ sicut mãe aduenit forma:et sicut ex vtraq̃ fit aliq̃d i actu ẽm speciẽ: sic in diffinitiõib⁹ generi addit̃ dr̃ia:ꝛ sic cõplet̃ diffinitio q̃ sig̃nat rẽ in actu et distincte ẽm ppriã speciẽ. Nec est ppe intelligendũ ꝙ gen⁹ sit ps speciei. nã ꝯstat ꝙ gen⁹ nõ ẽ ps speciei plusq̃ ecõuerso:sʒ sunt intẽtiões diuerse quarum neutra alteri est itriseca. Jtẽ gen⁹ nõ est ps rei quã sigificat spẽs:sicut nulla intentio est ps rei extra. Et cũ dr̃ ꝙ phs.5. Met c.de pte.t.c.30.Gen⁹ est ps speciei. et Cõmẽ.cõmẽ. 30.ibi ait.Gen⁹ ẽ pars formaꝝ speciei: forma ei spẽi diuiditur i gen⁹ ꝛ dr̃iaꝫ. Dicit ꝙ phs sic est intelligẽd⁹ sicut ibidẽ Cõmen.exponit.s.ꝙ gen⁹ est pars speciei.i.diffinitiõis speciei q̃ diffinitio aliquando vocat̃ ab eo forma:sicut pʒ p eundẽ.7.Met.c.45.Et h̃ mõ accipit hoc nomẽ forme vbi allegat̃ vñ ait ꝙ et illa ex q̃bus cõponũtur diffinitiones significantes q̃ditates cuiuslibet rei dicũtur ptes diffiniti ꝛ diffinitionis:qd nõ est intelligendũ ꝙ partes diffinitiõis sint partes diffiniti nisi qꝛ sunt ptes diffinitionis:q̃ idem significant quod diffinitũ. ¶ Ad rõnem aũt q̃ inducit̃ ꝯ hoc.s. ꝙ si genus significet totã quiditatẽ rei solũ gen⁹ complete diffiniret. Neganda est consequentia. Nam ad diffiniendũ nõ sufficit qualitercũq̃ significare essentiã diffiniti. Unde pmo Phi.t.c.5.dicitur ꝙ diffinitio diuidit i singula: gen⁹ aũt ꝛ si significet totã subãm cõpositã:nõ tñ expmit explicite quãlibet ei⁹ ptem essentialem. ¶ Jtẽ ꝙ adducit̃ ꝙ gen⁹ et differentia non diffinirẽt qꝛ nõ significarent primo idem quiditati illius re falsũ ẽ. Nam licet genus significet totũ quod significat diffinitio.non tamen eodem modo:quia ipsum implicite.diffinitio vero significat explicite et distincte ¶ Ad aliud de nugatione:dicendum ꝙ in diffinitione non est nugatio q̃uis differentia aliquid explicite significet qd per genus significatur implicite:quia neutrum ponitur in diffinitione alterius. Et ideo si ponantur rationes pro nominibus nõ dicetur idem nomen bis quod tamen requiritur in nugatione. Hec Grego.

Rñsio ad obiectiões Grego.de arim.ꝯ doctorem.

Respondetur ad primũ qñ dicit:ꝙ gen⁹ nõ significet ptẽ. Dico ꝙ facio magnam differentiã cũ dico aliquid significare partẽ et per modũ partis et aliq̃d significare partẽ per modũ toti⁹:q̃ differẽtia plixe declarat̃ a Sco.in suis vniuersalib⁹ i illa.q.an ista sit vera. hõ est aial. Dico tũc ꝙ gen⁹ significat ptẽ sed nõ p modum partis:qꝛ tũc nõ posset predicari in recto de specie sed bene per modum totius: et sic conceditur ista:hõ est animal. Hoc idẽ dico deq̃ differẽtia q̃ tm̃ significat ptẽ spẽi: sed nõ p modũ ptis sed per modũ toti⁹. ¶ Ad aliud qñ queritur an animal sumatur ab aia sensitiua et rationale ab intellectiua.dico ꝙ sic. Et cum infert ꝙ anima sensitiua non est i potentia ad rem a qua accipit̃ differẽtia:qꝛ oẽs forme substãtiales i cõposito sunt imediate in mã:ꝛ vna nõ pficit altaꝫ vt ipsi dicũt. Dico pmo ꝙ genus sumitur ab aliqua pte materiali. Ad qd intelligenduꝫ premitto aliqua. Primo ꝙ in hoie lʒ sint plures forme substantiales vt patebit a doc. in

Aia sensitiua actu nõ ẽ i hoie

4.in mã de eucharistia:nõ tñ actu ponit ibi aĩa sensitiua nec vegetatiua:qꝛ aĩa intellectiua ↄtinet eas virtualiter. Scdo pmitto ꝙ gñans intẽdẽs effectũ puta indiuiduũ pfe ctũ alicuiꝰ spẽi:vt qñ hõ gñat hoĩem:illo indiuiduũ cuiꝰ ge=neratio ꝓcedit ab iperfecto ad pfectũ acqrit ẜm aliõ ꝛ ali ud esse:ita ꝙ vt est sub forma seminis hꝫ tale esse.ꝛ postea sub forma sanguinis hꝫ aliud esse:ꝛ post sub forma carnis aliud:ꝛ sub forma embriõis aliud:ꝛ post sub forma organi ʒatiõis aliud:ꝛ post sub forma aĩe vegetatiue aliud:ꝛ post sub forma aĩe sensitiue aliud:ꝛ post sub forma aĩe itellecti=ue tũc hꝫ aliud vltimatũ eẽ:ꝛ q̊adusqꝫ est in ↄtinua gñatio ne nũqꝫ ponit sub aliq̃ spẽ spãlissima:sꝫ vt tñ hꝫ ↄpletũ eẽ vt patebit a doc.in.4.vbi.s. Ut ḡ est sub forma semis tũc est in põ ad formã sanguis:nõ ꝙ semẽ informet forma san guinis sꝫ mã q̃ erat sub forma seminis imediate informat forma sanguis ꝛ corrũpit forma seminis:ꝛ simil'r vt est sub forma sanguis est i põ ad formã carnis:ꝛ sic illa mã infor=mat forma carnis ꝛ corrũpit in ea forma sanguis:ꝛ sic de=inceps:sustinẽdo ꝙ nõ possint esse pl'es forme in cõposito semꝑ a mã vel a pte mãli:vt ẽ sub tali forma acciperet ta=le genꝰ ꝛ sub alia tale genꝰ:ab vltima tñ forma sumeret rõ dñe ↄstituẽs in vltimo esse specifico. Si vero teneãtur pl'es forme in ↄposito:puta ꝙ i hoĩe esset aĩa intellectiua ꝛ aĩa sensitiua:tũc ab aĩa sensitiua acciꝑet aĩal ꝛ ab intellectiua rõnale. Et cũ dr ꝙ aĩa sensitiua nõ est perfectibilis ab in=tellectiua. Dico sufficit ꝙ sensitiuũ sit perfectibile ab itel=lectiuo:lꝫ aĩa sensitiua nõ sit rõ formalis recipiẽdi:et sic a tali sensitiuo acciperet rõ generis. Et cũ dicit ꝙ Sco. iste asserũt oẽs formas sbãles imediate pficẽ mãam. Hoc est manifeste falsuꝫ: qꝛ aĩa intellectiua imediate perficit corpꝰ organicũ vt organicũ: ꝛ sil'r aĩa sensitiua. ¶ Ad aliud de accñtibꝰ dico ꝙ in eadẽ albedine simplici.i.nõ ↄposita ex re ꝛ re possunt esse pl'es realitates formal'r distincte:a quaꝝ vna accipit rõ generis ꝛ ab alia rõ dñe. Et cũ q̃rit.an vna forãlitas sit eadẽ aliq̃ mõ ex nã rei illi rei cõi.i.an forãlitas a qua accipit rõ dñe sit eadẽ ex nã rei forãlitati a q̃ accipi=tur rõ generis. Dico ꝙ accipiẽdo idẽtitatẽ ex nã rei ꝓ vera idẽtitate reali vt opponit ꝓ̃e distinctioni reali:est eadem ex nã rei.i. ꝙ vtraqꝫ sunt vna res real'r. Et cũ infert.si sic: tunc cũ illa formalitas aliq̃ mõ distinguat ab eo:ꝛ per me nõ est poẽe vt eodẽ prio aliqd ↄueniat cũ aliq̃ ꝛ distinguat ab eo:oportebit dare formalitatẽ in forãlitate in ifinituꝫ. Dico ꝙ hoc nõ seq̃tur:qꝛ per realitatẽ a qua sumit rõ gene ris ꝓ̃e ↄuenit cũ aliis spẽbꝰ:ꝛ ꝑ realitatẽ a q̃ accipit rõ dif ferẽtie differt ab aliis spẽbꝰ. Sic si rõ generis ꝛ rõ dñe ac=ciperet ab aliaꝛ alia forma:ꝑ formã a q̃ acciꝑet rõ generꝭ ↄueniret:ꝛ ꝑ formã a q̃ acciꝑet rõ dñe differret. Sic i ꝓpo sito.sicut ẽt pꝫ a doc.s.d.3.q.3.ꝙ aĩa intellectiua q̄uis sit forã simpl'r real'r tñ icludit aliqd siue aliqꝫ realitatẽ ꝑ quã ↄuenit cũ aliis aĩabus intellectiuis:ꝛ aliã realitatẽ inclu=dit ꝑ quã ꝓ̃e differt ab illis:sic in ꝓposito. Et sic pꝫ q̃uo nõ ẽ ꝓcedere i ifinitũ i istis forãlitatibꝰ siue realitatibꝰ ¶ Ad illud qđ dicũt de ↄ̃dictiõe qꝛ i reportatis ꝑisieñ.ꝛc̃. Ista lit tera in reportatis dꝫ sane itelligi. Uult eñi ibi doc.ꝙ aliq̃ sunt eadẽ alicui simpl'r nõ tñ idẽtitate adeq̃ta siue ↄuertibi li.sicut diffinitio ꝛ diffinitũ sunt idẽ simpl'r ꝛ adeq̃te:lꝫ hõ et animal sint idem simpliciter non tamẽ adequate qꝛ non conuertibiliter:homo eñi est idem formal'r animali ꝛ non econtra:vt s.patuit a doc.d.2.parte.2.q.1.sic realitas albe dinis a qua accipitur ratio generis:ꝛ realitas a qua acci=pitur ratio differentie sunt idem simpliciter ipsi albedini non tamẽ adequate: et si sunt eadem realiter albedini in=ter se sunt eadẽ realiter.ꝛ sic sunt eadẽ simpliciter. Dicit ḡ ꝙ si realitas a qua accipitur ratio generis esset alia ab il=la a qua accipitur rõ differẽtie:tũc albedo esset cõposita ex duabus realitatibꝰ. Hoc verũ dicit:qꝛ doc.accipit ibi alie=tatẽ ꝓ distictione reali.i.ꝙ si iste due realitates in albedi ne essent realiter distincte:tunc albedo esset vere composi=ta:quia ergo non sunt realiter distincte : immo simpliciter idem realiter.licet sint formaliter distincte:ideo albedo nõ potest dici vere composita. Et sic patet ꝙ he due realita=tes sunt vna realitas realiter et essentialiter:et tamen nõ sunt vna realitas formaliter. Et sic patet quomodo Doc. non sibi cõtradicit:si verba ꝛ intẽtio doc.sane intelligant.

Destruun=tur rñsiões Grego.ↄ̃ Doct.

Nunc ostendendum est qualiter responsio=nes date a Grego.ad rationes Sco.non euacuant illas. Ad primam ergo rñsio nem qñ dicit ꝙ si phi.8.met.t.c.15.(cũ dicit oꝫ diffinitiõem esse rationẽ longam:ita ꝙ opꝫ illud esse mãm: illud vero formã.ꝛc̃)sic intelligat vt verba sonant: tũc tñ loq̃ret de diffinitiõe subẽ ↄposite ex mã et forma:ꝛ sic non ꝓbaret ali qua ↄpositio i accñtibꝰ neqꝫ i simplicibꝰ substãtiis. ¶ Dico ꝙ rñsio non valet:qꝛ eo modo quo res est ↄposita eo modo diffinitio exprimit ptes componẽtes. Si est vere ↄposita ex mã et forma tũc diffinitio exp̃mit illas ptes. Si vero est cõ posita ex realitate et realitate eodeꝫ mõ exp̃mit illas:ꝛ sic semꝑ genꝰ qđ ponit in diffinitione sigt mãꝫ ꝛ dñia formaꝫ.

Obiectio.

¶ Et si dicat ꝙ oẽs ptes diffinitionis sunt forme: vt pꝫ a Cõmẽ.c.45.

Solutio.

¶ Dico ꝙ dicũtur forme i predicando siue in=quantũ sunt p̃dicata : p̃dicatũ eñ hꝫ modũ forme et subm modũ mãe.de hoc vide Sco.in suis vl'ibus in illa.q. an ista sit vera.hõ est aĩal. Et qđ dicit ꝙ genꝰ ꝛ dñia vt ponũtur in diffinitione nõ sigñt ptes.ꝛc̃. Si ip̃e itelligat ꝙ genꝰ ꝛ dif=ferẽtia vt accipiũtur ꝓ secũdis intẽtionibꝰ ponãtur in dif=finitione:puta hoĩs:hoc est manifeste falsum:qꝛ sicut diffi=nitũ est aliqd ex nã rei:ita diffinitio q̃ ↄuertit cuꝫ diffinito erit aliqd ex nã rei. Et sicut hic hõ real'r cõponit ex hoc cor pore et ex hac aĩa:ita hõ in cõi p̃ter oẽ opꝰ itellectꝰ dr ↄpo ni ex corꝑe ꝛ aĩa in cõi:ꝛ de hoc vide doc.in.3.d.22. Si vero accipit genꝰ et differentiam vt sunt partes diffinitionis ꝓ primis intentionibus:pꝫ ex supradictis ꝙ genus significat materiam siue partem:licet non ꝑ modũ ꝑtis sed per mo=dum totius. Et ex his pꝫ quõ rñsiones seq̃ntes ad ratio=nem doc.nec euacuant nec soluunt illas.

Guil. ochã arguit con=tra doc.

Contra istã opi.arguit ochã i.1.d.8.ꝛ arguit ↄ̃ aliq̃ di cta doc.et p̃mo ↄ̃ h̃ qđ dicit. In oi specie sunt due realitates a quaꝝ vna accipitur genus ꝛ ab alia dñia. Hoc ẽ simpl'r falsũ:qꝛ aliqđ idiuiduũ ẽ simplex simpl'r:ḡ nõ icludit tales duas realitates. Cõfirmat:qꝛ sicut ꝓbatũ est priꝰ i creaturis nulla ẽ distictio a pte rei:nisi sit distictio reꝝ sꝫ scđꝫ istas multa sunt idiuidua q̃ nõ icludũt distictas res ḡ multo fortiꝰ nec spẽs icludit diuersas res:ꝛ ꝑ ↄ̃ns nec in cludit tales diuersas realitates. ¶ p̃. Sicut spẽs se hꝫ ad iudiuidua ẜm istos:ita genꝰ ad spẽs: sꝫ idiuiduũ nõ icludit tales realitates duas:ḡ.ꝛc̃. Mi.ꝓbat:qꝛ q̃ro de illis reali tatibꝰ ꝓprius diuersorũ indiuiduoꝝ: aut sunt eiusdẽ rõnis aut nõ:nõ põt dici ꝙ sic : qꝛ tũc ab eis posset abstrahi aliqs ↄceptꝰ cõis vniuocꝰ: qđ negãt isti. Si sunt alteriꝰ rõnis:ḡ indiuidua nõ sunt eiusdẽ rõnis sꝫ alteriꝰ rõnis:ḡ nõ erunt indiuidua eiusdẽ speciei. ¶ Si dicat: ꝙ q̄uis iste dñe sint alteriꝰ rõis:nõ tñ idiuidua ↄstituta eẽnt alteriꝰ rõnis:qꝛ cõ stituta minꝰ differũt q̄ꝫ ↄstituentia. ¶ Contra. Añ aliqua tota nata sunt denoĩari a noĩbꝰ ptiũ:illa q̃ ↄueniũt ptibus cõueniũt totis:sꝫ tũc est ista ꝙ idiuidua distiguũtur ꝑ diffe rẽtias idiuiduales:ḡ ille denoĩatiões q̃ ↄueniũt ip̃is dñis indiuidualibus:cõuenieñt ip̃is idiuiduis. ḡ sicut ip̃e dñe sunt alteriꝰ rõnis:ita idiuidua erũt alteriꝰ rõnis. ¶ p̃. Qua rõ ne dicit nõ obstãte ꝙ dñe indiuiduoꝝ sint alteriꝰ rõnis : tñ ip̃sa indiuidua nõ sunt alteriꝰ rõnis eadẽ rõne et facilitate dicet ꝙ q̄uis dñe specifice sint alterius rõnis: non tñ ip̃se spẽs ↄstitute erũt alteriꝰ rõnis:qꝛ sicut nã specifica nõ disti guit nisi ꝑ dñas ididuales:ita ip̃a nã gñis nõ distinguitur nec diuidit nisi ꝑ dñas specificas ẜm eos. ¶ Si dicat ꝙ nõ est simile:qꝛ illa dñia indiuidualis non est quiditatiua sicut dñia specifica est. ¶ Contra. Hoc non est nisi vocabulis vti ad placitum:cum ita sit de essentia indiuidui dñia indiuidu alis:sicut de nã speciei est differentia specifica:nec magis sit intrinseca ipsi speciei:differentia specifica:q̄ꝫ dñia idiuidua lis ipsi indiuiduo. ¶ p̃. Qđ dicit ꝙ illa nã specifica est potẽ tialis ꝛ ꝑfectibilis ab illo actuali. Hoc non est veꝝ:qꝛ nul=la res est in põ ad seipsam.ḡ si.a.ꝛ.b.non distinguantur re aliter.a.non est in potentia ad.b.nec econuerso. ¶ Si dica tur ꝙ sufficit distinctio formalis. hoc non sufficit : quia ea dem ratione dicã ꝙ eẽntia diuina est in potentia et perfe=ctibilis per relationem:vel econuerso ꝓpter distinctionem formalem inter essentiam et relationem. Confirmat. quia quãdo aliqua sunt realiter vnuꝫ:vnum non est imperfectiꝰ alio.quia idem non potest esse ꝑfectius seipso.ergo cum in proposito potentiale et actuale sint vnuꝫ realiter ex hoc ꝙ vnum est potentiale respectu alterius: non potest argui ꝙ potentiale sit imperfectius actuali.ergo si illud actuale es set infinitum.ex hoc ꝙ aliud esset potentiale non posset ar=gui minor perfectio in potentiali: nec per consequens ali=qua imperfectio.ergo sine omni imperfectione ꝑꝑ eẽntiã in finitam posset stare in deo aliquid potentiale respectu alte rius dũmodo vnum distinguatur formaliter ab alio. ergo cum infinitate diuine essentie stat potentialitas alicuius in deo sine omni imperfectione, sed vbi est potẽtia ꝛ actus

ibi est aliq̄ ꝯpō: ergo cū ĩfinitate diuine essentie sine oĩ imꝑfectione stat ꝯpositio. qḋ est absurdū. ¶ Ad .p̄. Auctoritass phi est ad oppositū: q2 sicut p3 ex ꝓcessu phi. o3 diffinitionē eē orōnē lōgā: ita ꝙ vna ps significet mām: et alia formā: q̄lr aūt hoc sit intelligēdū post patebit. ¶ Ad .p̄. Scḋa rō nō ꝯcludit. Prio: q2 ꝑ illā rōnē (cū indiuidua nō distinguant tm̄ ꝑ gradus ĩtrinsecos: s3 ꝑ differētias simplr̄ alteri⁹ ⁊ alteri⁹ rōis et tāta sit ꝯpositio in ĩdiuiduo quāta reqrit̄ ad ꝯpositū speciei) seq̄ret̄ ꝙ ille drīe essent specifice: ⁊ oĩa ĩdiuidua distinguerēt̄ specie. ¶ Si dicat̄ ꝙ ille drīe nō sint q̇ditatiue: ⁊ iō nō ꝯstituūt spēs q̄tūcūq3 sint alteri⁹ rōnis. Cōtra hoc est frequēter argutū: q2 eadē facilitate dicet̄ ꝙ differētie hominis ⁊ asini nō sunt q̇ditatiue. ⁊ iō hō ⁊ asin⁹ nō sunt alterius rōnis. ¶ Ad .p̄. arguit̄ sic. Cōcept⁹ spēi nō est tm̄ ꝯceptus realitatis ⁊ modi ĩtrinseci: q2 tūc albedo posset esse genus et grad⁹ intrinseci albedinis possunt esse drīe specifice. Eodē mō arguo ego sic. Cōcept⁹ speciei nō est tm̄ ꝯceptus realitatis ⁊ drīe ꝯtrahētis ⁊ ꝯponētis cū illa realitate q2 tūc albedo posset esse gen⁹ ⁊ differētie ꝯtrahētes ⁊ cōponētes cū ea possent esse differētie specifice. ergo sicut dicis ꝓpter hoc ꝙ modi intrinseci nō ꝯstituūt ꝯceptū ita ꝯpositū sicut ē ꝯceptus speciei. ita hēs dicere ꝙ drīe q̄ distinguūt̄ formaliter ab illa realitate nō ꝯstituūt ꝯceptū ita ꝯpositū sicut est cōcept⁹ spēi. ergo ad ꝯstōnē spēi reqrit̄ drīa realis inter drīam ⁊ realitatē a qua sumit̄ genus: qḋ tm̄ ipse negat. ¶ Ad .p̄. q̄ro de aliis modis intrinsecis: aut aliquo mō distinguūt̄ vel non sunt oĩb⁹ modis idē ex nā rei cū illis quorū sunt modi: aut nō? Si aliquo mō distinguūt̄ vel nō sunt idē oĩb⁹ modis. ergo erit ita aliq̇d reale vniuocū deo ⁊ creature sicut creaturis inter se: qḋ tm̄ ipsi negāt. ꝯn̄a p3: q2 vbicūq3 ē aliq̇d reale ꝯctū ꝑ aliqua realia: q̄litercūq3 illa ꝯhētia distinguant̄ a ꝯcto ibi est aliq̇d reale vniuocū: hoc p3 q2 nō pōt aliq̄ rō assignari q̄re est aliq̇d reale vniuocū: vel est vnū ⁊ idem nō variatū: nec multiplicatū in vniuocatis: ⁊ tale nullū est etia3 ſm istos. Vel dr̄ reale vniuocū q2 est ꝯctū ꝑ aliqua realia: et multiplicatū ⁊ variatū ꝑ ea: ⁊ tūc qua rōne vnū tale est reale ⁊ reliquū: ergo si cōe deo ⁊ creaturis sit ꝯctū ꝑ quoscūq3 modos reales istud cōe erit aliq̇d reale. sicut aliḋ cōe reale Cōfirmat̄: q2 q̄tūcūq3 sit minor disti̇ctio iter nām specificā et drīas indiuiduales q̄3 iter nām generis ⁊ drīas specificas: tm̄ tāta vniuocatio est speciei ad sua ĩdiuidua q̄ta est generis ad suas spēs. Immo eo ipso est maior vniuocatio ⁊ magis realis ad ĩdiuidua q̄3 ad spēs. ergo si cōe vniuocū deo et creature sit realr̄ ꝯctū ꝑ modos ĩtrinsecos reales: q̇ minus distiguūt̄ a ꝯcto q̄3 drīe specifice distiguātur a nā generis: seq̇tur ꝙ eq3 vel magis erit aliq̇d reale vniuocū deo et creature q̄3 diuersis spēbus eiusdē generis. ¶ Ad .p̄. Scḋ3 eū albedo est aliq̇d reale vniuocū diuersis albedinib⁹: nō obstāte ꝙ ꝯhatur ꝑ diuersos modos ĩtrinsecos: ergo eade3 rōne si aliq̇d cōe deo ⁊ creaturis ꝯhat̄ ꝑ diuersos modos intrīsecos reales deo ⁊ creature erit aliqḋ vniuocū reale. ¶ Ad .p̄. Quero de illo ꝯcto ꝑ modū intrinsecū: aut est aliq̇d reale: aut tm̄ ens rōis? Nō pōt dici ꝙ sit ens rōnis: q2 nullū ens rōnis ꝯhit̄ ꝑ ens reale. ergo op3 ꝙ sit ens reale: tunc arguo sic Nullū ꝯctū est de se illud ad qḋ ꝯhitur: q2 oē tale est cōe. ergo tale contractum per modum intrinsecū diuine essentie est commune et est reale. ergo aliquid reale est commune vniuocum deo et creature. Si autem dicatur ꝙ ille modus intrinsecus nullo modo distinguatur ex natura rei ab illo cuius est modus. ergo infinitas non plus est modus diuine essentie q̄3 econuerso: et per consequens non plus modus est contrahens q̄3 diuina essentia: et ita non ibi erit contrahens et contractum cuius oppositum ipse dicit. ¶ Ad .p̄. Ratio non concludit quia supponit vnum falsum. s. ꝙ intentio generis est aliquid intrinsecum speciei constitutiuum ipsius: cuius oppositum probatum est pri⁹. Hec Gul. Ochā.

Responsio ad ratiões Ocham **Respondeo** ad rationes Ocham. Ad primam. negatur ꝙ aliquod indiuiduum positum in recta linea predicamentali sit simpliciter simplex: omne einm tale de necessitace includit plures conceptus essentiales in quos resoluitur: vt patere potest a doct. supra distinctione. 3. et distin. 5. et in. 2. di. 3. ¶ Ad confirmationem conceditur ꝙ multa indiuidua etiam predicamentalia sunt que non includunt distinctas res: vt qualitates indiuiduales: et breuiter omnia indiuidua accidentalia: quia nullum accidens est compositum ex diuersis rebus: vt patet a docto. in meth. sua et presenti li. distinctione. 2. in. 2. et in. 4. Et cū infertur. ergo in tali indiuiduo nō sunt plures realitates: a quarum vna accipitur rō generis et ab alia rō drīe. Negat̄ hoc illatū. Et cū dicit ꝙ ĩ creaturis nulla est distinctio a ꝑte rei nisi distinctio rex. Dico ꝙ h̄ est manifeste falsum: nec ꝓbōnes q̄s. s̄. facit. d. 2. ꝓbāt ꝓpositū suū: vt p3 ĩtuēti illas rōnes: nec op3 hic ĩmorari. ¶ Ad aliud qn̄ q̄rit de realitatib⁹ ꝓpriis indiuiduox. s. de ipis hecheitatibus: puta de hecheitate Frācisci ⁊ Ioānis: an ille realitates sint eiusdē rōnis: an alterius rōnis? Dico ꝙ esse eiusdē rōnis vel alteri⁹ pōt duplr̄ accipi: vel ꝙ sint eiusde3 rōnis q̇ditatiue vel alterius rōnis q̇ditatiue. Et sic dico ꝙ nec eiusdē: nec alteri⁹: q2 si eiusdē: tūc haberēt quo ꝯuenirēt q̇ditatiue ⁊ quo differrēt. nec etiā alteri⁹: q2 q̄ differūt q̇ditatiue dicunt q̇d: sicut q̄ drn̄t formalr̄ dicūt formalitatē: mō hmōi entitates ꝓpe nō dicūt q̇ditatē vt p3. Vel ꝙ sint alterius rōnis. i. p̄mo diuerse: ⁊ sic ꝯcedit̄: ꝙ sunt h̄ mō alterius rōnis: q2 p̄mo diuerse. Et cū infert̄. ergo ĩdiuidua ꝯstituta per eas sunt hoc mō alteri⁹ rōnis. Negat̄. q2 Frācisc⁹ ⁊ Io. ꝯueniūt q̇ditatie ĩ hoīe ⁊ ĩ aliis supiorib⁹: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō sunt primo diuersa: vt patere pōt ex. 5. Met. t. nō hn̄te cōmē. q̇ tex. incipit. Eadē v̄o dicūtur h̄ q̇dē ſm accn̄s. ⁊c̄. hoc idē p3. 10. Met. t. c. 12. Et cū ꝓbat ꝙ talia ĩdiuidua erūt alteri⁹ rōnis ꝑ h̄ ꝙ denoiat̄ distingui ꝑ illas realitates ꝓp̄as. Dico ꝙ h̄ seq̄ret̄ si nō ĩcluderēt aliā entitatē q̇ditatiuā. Frācisc⁹ ei rōne hūanitatis est eiusdē rōnis q̇ditatie cū Io. rōne hūanitatis Ioānis: ⁊ sic nō seq̇tur ꝙ sint alteri⁹ rōnis: ⁊ hoc p3 a doc. I. d. 13. ⁊ 26. ⁊. s̄. patuit. d. 7. Dicim⁹ ei ꝙ pr̄ ⁊ fili⁹ ĩ diuinis sunt simplr̄ eiusdē rōnis rōne eēntie ĩcluse: l3 paternitas ⁊ filiatio sint p̄mo diuersa: vt patuit ĩ locis. s̄. allegatis sic ĩ ꝓposito. Et ꝯcedo ꝙ denoiant̄ distingui ꝑ illas realitates ꝓp̄as: s3 ex hoc nō sequit̄ ꝙ tāta distictiōe illa ĩdiuidua distinguātur quāta ille realitates ĩdiuiduox. Et qn̄ addit ꝙ eadē rōne posset dici: ꝙ due spēs eēnt eiusdē rōnis: q̄uis drīe cōstituētes sint alteri⁹ rōnis. Dico p̄mo: ꝙ nō est simile: q2 eē alteri⁹ rōnis eēntialis ⁊ q̇ditatie nō pōt eē nisi per drīas cōstituētes ĩ eē eēntiali et q̇ditatio: ⁊ q̄cūq3 sunt p̄ncipia eēndi eo mō quo sunt p̄ncipia eēndi eodē mō sunt p̄ncipia distiguēdi ⁊ ecōuerso: vt. s̄. patuit ĩ ꝓlo. q. vi. q2 ergo realitates indiuiduales nō ꝯstituūt ĩdiuidua in eē q̇ditatiuo: vt p3. iō nō sunt p̄ncipia distiguēdi q̇ditatie ⁊ eēntialr̄. Dico scḋo: ꝙ sicut ĩdiuidua nō distiguūtur tāta distictiōe quāta eox drīe ĩdiuiduales: sic ⁊ spēs nō distiguūtur tāta distictiōe quanta drīe specifice: p3 q2 drīe specifice nō ꝯueniūt q̇ditatie ĩ aliq̄ gn̄e: l3 q̇ditatie ꝯueniāt ĩ ente: vt. s̄. patuit a doc. d. 3. q. 3. s3 due spēs cōueniūt ĩ gn̄e q̇ditatie. Et cū dicit: ꝙ ita talis realitas ē de eēntia indiuidui: sicut ⁊ drīa ē de eēntia speciei. Si ĩtelligat ꝙ ꝯstituat ĩdiuiduū ĩ aliquo eē eēntiali ⁊ q̇ditatiuo falsum est: q2 tūc eēt drīa eēnalis: sic indiuiduū eēt ꝯhibile ꝑ aliā realitatē indiuidualē. ⁊ tūc de illa alia q̄rit̄: aut dicit q̇ditatē aut nō? si sic? ergo ꝓcessus ĩ infinitū? si non? ergo nec p̄ma realitas: cū non sit maior rō de vna q̄3 de alia. De hoc vide doc. i. 2. d. 3. Si vero intelligit: ꝙ sit de eēntia. i. de ꝯstitutiōe ĩdiuidui. Cōcedit̄ ꝙ talis realitas vere ꝯstituit ĩdiuiduū: nō tn̄ in eē q̇ditatiuo: s3 tm̄ in esse ĩdiuiduali: ⁊ sic p3 quō non est vti vocabulis ad placitum. ¶ Ad aliḋ ꝯ doc. (q̇ dicit ꝙ nā specifica ē ꝑfectibilis a realitate ĩdiuiduali: vt patet in. 1. d. 5. q. 2. et. d. 26.) cū dicit. nulla res est in pō ad seipsam. ergo si. a. et. b. non distinguūtur realiter. a. non est in pō ad. b. ¶ Dico p̄mo ꝙ doc. vult ꝙ talis nā q̄ ex nā rei est prior realitate indiuiduali sit vere determinabilis et cōtrahibilis ꝑ illā: ⁊ q2 illa dicit entitatē positiuā. iō ꝑficit illam et determinat et actuat. Et qn̄ dicit ꝙ non distinguitur realiter. Dico ꝙ nā vt prior tali realitate est indifferens ad omnem hecheitatē: vt p3 a doc. i. 2. d. 3. ⁊ vt sic dr̄. realiter distingui: l3 vt facta talis natura (puta nā humana) propria ipsi Fran. non distinguatur realiter ab ipso: sed transeat in realē identitatē ipsius. vt p3 a doc. vbi. s̄. et ideo doc. ĩ isto p̄mo. d. 5. q. 2. dicit ꝙ essentia diuina ex se et ex sua ratione formali est hec et in vltima actualitate: non sic natura creata. ¶ Secūdo dico ꝙ qn̄ doc. dicit ꝙ est perfectibilis. Hoc magis debet ĩtelligi: sic ꝙ sit actuabilis et determiabilis siue contrahibilis q̄3 perfectibilis: quia proprie perfici est essentialiter vel accidentaliter perfici: sed a tali realitate nec essentialiter perficitur: cum non sit de essentia illius: nec accidentalr̄ cū non sit accidēs ei⁹. ¶ Dico tertio: ꝙ iō p̄t dici perfectibilis a tali proprietate: q2 nā est v̄e actuabilis cu3 ex se non sit in vltima actualitate. vt probat doct. in. 2. di. 3. q. 1. ⁊ si talis proprietas realiter distingueretur vere ab illa perficeretur. ergo cū mō nō distinguat̄ realiter sequit̄ ꝙ saltem ſm rōnem perficiatur: q2 qualis est ordo inter aliqua vbi realiter distinguūtur talis est vbi tm̄ ratione distin

Esse alteri⁹ rōnis pōt duplr̄ intelligi.

Sing. responsio.

hecheitas non est de eēntia indiuidui.

Quō nā hūana ē ꝑfectibilis et distinguitur realr̄ ab hecheitate.

Quid sit ꝓpe ꝑficī.

guūt.vt pz a doc.s.q.3.plogi.ꝛ in quoli.ꝛ alibi sepe. Si ḡ talis ꝓprietas distingueret realr esset ꝓe pfectibilis ab il la.ḡ vbi mō aliqualr distinguit suo mō est pfectibilis ab il la saltē sm rōnē. Sz hoc nō seqtur de eētia diuina:qꝛ ipa est ex nā sua ē hec et in vltima actualitate nec pōt quouis mō intelligi pōꝛ ꝛ vt determinabilis. Et iō nō adduco ꝯ Ochā illam rnsionē:ꝙ sufficit ꝙ distinguat formalr:qꝛ si hec esset sola rō:argumētū qd facit de essentia diuina et prnitate ꝯclu de. et. ¶ Ad alia q̄ dicit ꝯ scdam rōnē Doc. sumpta ex rōne infinitatis (in qua dicit ꝙ ꝯcept⁹ spēi nō tm̄ est ꝯcept⁹ rea litatis et modi itrinseci eiusdē realitatis:sz est ꝯcept⁹ rea litatis et alicuius dr̄ie specifice. cū ḡ ens ꝯhatur ad deum ꝛ creaturā tm̄ p modos intrinsecos.i.p finitū ꝛ infinitū seqt ꝙ nō erit eis gen⁹:nec p ꝯñs de⁹ erit i genere) Cū dicit prio ꝙ cū indiuidua nō tm̄ distinguant p grad⁹ intrinsecos sz p dr̄ias simplr alteri⁹ ꝛ alteri⁹ rōnis:seqret ꝙ ille dr̄ie essent specifice:ꝛ sic indiuidua distinguerent spē. Dico ꝙ ex illa rō ne Doc. hoc nō seqtur. Et ꝯcedo ꝙ indiuidua nō tm̄ diffe rūt p grad⁹ intrinsecos:sed p aliqd aliud.s.p suas ꝓprieta te īdiuiduales:sz postea nego ꝙ hmōi ꝓprietates sint dr̄ie simplr alteri⁹ ꝛ alteri⁹ rōnis:ꝛ hoc loquēdo de differentiis eētialib⁹ ꝛ qditatiuis:vt.s.patuit:sunt.n. dr̄ie tm̄ indiui duales ꝯstituentes tm̄ in eē indiuiduali ꝛ nō in esse qdita tiuo:vt ipse arguit:qꝛ bn̄ tūc ꝯcederet ꝙ eēnt dr̄ie specifice. ¶ Ad aliud ꝯ eādē rōnē. Dico ꝙ nō ē sil'e de realitate ꝛ mō intrinseco:ꝛ realitate ꝛ dr̄ia ꝯhente ꝛ ꝯponēte cū tali reali tate:qꝛ si ꝯcept⁹ spēi esset tm̄ ꝯcept⁹ realitatis ꝛ modi intri seci:tūc albedo esset gen⁹:pz qꝛ si grad⁹ intrinsecus ptinet ad qditatē specificā:ḡ albedo vt.4.erit spēs.qꝛ icludit rea litatē albedinis ꝛ gradū intrinsecū ꝯhentē ꝛc̄.ꝛ silr albedo vt.6.ꝛ albedo vt.8.ꝛ sic de aliis. Albedo.n.pōt intendi et remitti sm grad⁹ intrinsecos. Si vero ꝯcept⁹ spēi puta al bedo dicat ꝯceptū cōpositū ex realitate coloris ꝛ realitate dr̄ie:tūc albedo nō poterit esse gen⁹:qꝛ nō pn̄t reperiri dr̄ie essentiales:ꝯhentes albedinē ad gradū specificū:qꝛ vt sic tm̄ nata est ꝯhi p dr̄as indiuiduales:q̄ (vt dixi) nullo modo sunt dr̄ie qditatiue sz tm̄ indiuiduales:nec alie dr̄ie repe riunt sub spē specialissima. Nō sic de gradib⁹ itrinsecis:qꝛ manifestū ē ꝙ albedo pōt ꝯhi ad albedinē:vt.4.vt.6.vt.8 et si illi grad⁹ ptinerēt ad cōceptū specificum sub albedine possent esse ples spēs.ꝛ sic pz qūo grad⁹ intrinseci nō ꝯsti tuūt ꝯceptū ita ꝯpositū sicut ē cōcept⁹ spēi:qd tm̄ seqret si ptinerēt ad cōceptū spēi. ¶ Ad aliud ꝯ eādē rōnē cū q̄rit de aliis modis intrinsecis. Dico ꝙ modi intrinseci aliquo mō distinguunt ab illis quoꝝ sunt modi:nō tm̄ realiter nec formaliter (nisi forte formaliter negatiue non aūt positi ue) vt infra patebit rn̄dendo ad argumenta principalia. Cum infertur.ꝙ si aliquo modo distinguūtur ꝙ erit aliqd reale cōmune vniuocū deo et creature sicut creaturis iter se. Dico ꝙ hoc non seqtur. Et cuz probat qꝛ vbi ē aliqd rea le ꝯctum per cōtrahentia realia aliquomō distincta a ꝯcto illud ꝯctum est vere vniuocū. Concedo ad bonum sensum. Sed negatur ꝙ aliquid hmōi ꝯhat:qꝛ nō dat aliqua rea litas communis deo et creature.vt s.patuit.d.2.parte.1. q.1.exponēdo illud argumētū de necesse esse:nō eni est cōe deo et creature nisi conceptus:qꝛ tm̄ in ꝯmuni ꝯceptu ꝯue niunt et non in aliqua realitate communi:vt pz in pn̄ti.q. ꝛ plixe exposui infra.d.25.rn̄dēdo ad quasdā rōnes Ochā ꝯ Sco. ¶ Ad confirmationem concedo ꝙ est maior vniuo catio spei ad indiuidua q̄ꝫ generis ad species:quia species est tota quiditas indiuiduorum non sic gen⁹. Tuz ēt qꝛ in spē est ꝓprie cōparatio:vt pz p phm.7.phisi.t.c.24.ꝛ.29 vbi vult ꝙ in specie athoma sit ꝓprie ꝯparatio:non autem in gn̄e:qꝛ genus non habet talem vnitatem. Et cum infert ergo si cōe deo ꝛ creature sit realiter cōtractum per aliqua realia ꝛc. Dico ꝙ si imaginatur aliqd cōe reale prius nā ip so deo contrahibile ꝛc.hoc non pōt imaginari sm mentez Sco.nec ēt pt ħ hēri ex verbis ipsius. Si vero imaginetur aliquid prius supple a quo non conuertitur subsistēdi con sequentia. Conceditur ꝙ dat aliqd cōe deo:illud tamē cōe deo non potest dici de essentia dei:cum sit tm̄ conceptus cōis. Spēs vero ꝛ genus non tm̄ dicunt conceptum cōem: sed etiam aliquam realitatē priorē:ꝛ de eētia suoꝝ iferio rum:sed hoc negatur de cōi deo ꝛ creature. Et p hoc pz ad aliud de albedine ꝛc. ¶ Ad aliud quando querit de illo cō tracto aut est aliquid reale aut aliquid rōnis Dico ꝙ reale pōt multipliciter intelligi vel reale prius ꝛ constitutum in esse reali:et hoc non.vt supra.patuit:aut ꝯceptus realis et posterior deo:sz cōior.hoc modo pt concedi, vel ꝙ vt com

Cōe deo et creature eē aliqd reale pt intelli.3.

paratur ad creaturā sit aliquid reale pri⁹ ipsa et constituti uum ipsius.vt vero comparatur ad deuz sit simplr posteri⁹ pri⁹ tn̄ scōm cōitatē et pdicationē: hoc etiā nō ꝯcedit tale contractū esse qd reale. Ex his pz rn̄sio ad rōnes Ocham.

Ibi quo ad illd qd addit i.q. de quocūqꝫ foralr dicto de deo. Dico ꝙ nihil tale est in gn̄e pp idem: qꝛ nihil dr̄ de deo formalr qd est limitatū et oē genericū est necio limitatū. ¶ Sz tūc est dubiū q̄ sunt illa pdicamē ta q̄ dn̄r deo formalr vt sapiēs bon⁹.ꝛc̄. Rn̄deo ꝙ ens pri⁹ diuidit i infinitū ꝛ finitū q̄ꝫ i.x.gn̄a. Qd dicit doc. ꝙ ens p⁹ diuidit i ens finitū ꝛ ifinitū:nō dz intelligi de simplr pma di uisiōe entis:qꝛ scdz ipz i.q.3.vel.4.qlī.ens diuidit pma sua diuisiōe i ens quātū ꝛ nō quātū. Sz sic dz intelligi ꝙ ens an teqꝫ descēdat ad.10.pdicamēta pus diuidit i ens finitū ꝛ i finitū.ꝛ ens finitū tm̄ diuidit i.x.pdicamēta. vt pz p Ari.5. met.qꝛ ḡ ens pdicat de.x.gn̄ib⁹.ꝛ de his q̄ sunt foralr i deo q̄ sunt ifinita formalr:iō nō pōt cēseri gen⁹.cū oē gen⁹ ꝛ oē genericū sit foralr finitū itēsiue. ¶ Sz orit difficultas. An ens ꝓut predicat de.x.gn̄ib⁹ ꝛ de rlonib⁹ i diuinis dicatur gen⁹ cū ille nō sint formalr ifinite sicut nec gn̄a.vt pz a doc. q.5.quoli. Dico ꝙ nō est gen⁹.qꝛ ens vt hmōi ē magis idr̄ns q̄ꝫ ens qd diuidit immediate in ens finitū et infinitū: pz qꝛ ens reale pri⁹ diuiditur in ens quātū et nō quātū.ꝛ accipit ibi ens q̄ꝫtū ꝓ ente hn̄te aliquā pfectionē: vel ꝓ ente nēcio includēte aliquā ipfectionez:vt exposui in quoli.q.3.ꝛ alibi etiā:et nō quātū ꝓ ente nō dicēte formalr nec pfectionem neqꝫ iperfectionē:cuiusmodi sunt relationes diuinē. Nam si paternitas diceret pfectionē:aliqua pfectio esset in pr̄e q̄ nō esset in filio. Similiter nec iperfectionē:qꝛ nulla imper fectio est in diuinis. ¶ Ibi. Sed tūc est aliud dubiū quō po nitur sapientia trāscēdēs:cū nō sit cōis oībus entib⁹ ꝛ trā scēdētia vident cōia oīb⁹ entib⁹. ¶ Rn̄deo. sicut de rōe ge neralissimi nō est in se hr̄e plures sub se spēs: sed non hr̄e aliud supueniēs gen⁹ sicut hoc gen⁹ qn̄ quia non hz supra se gen⁹ est generalissimuz:licet paucas habeat species:aut nullas:ita omne transcendens nullū hz genus sub quo cō tineatur:sed ꝙ ipsum sit commune ad multa inferiora hoc accidit. Hoc pz ex alio:qꝛ ens non tm̄ habet passiones con uertibiles simplices:sicut vnū bonū,ꝛc. sed habet passiōes disiunctas vt possibile vel necessario:actus vel pō:et hmōi. Sicut aūt passiones ꝯuertibiles sunt transcendentes:quia consequūtur ens non inquātū determinatur ad aliqd gen⁹ ita ꝛ passiones disiūcte sunt trāscendētes:ꝛ vtrūqꝫ mēbrum illi⁹ disiūcti et transcendens:quia neutrum determiat suū determinabile.s.ens ad certum genus:ꝛ tamen vnum mē brum illius disiuncti est speciale formaliter non conueniēs nisi vni enti:sicut necesse est esse in ista diuisione necesse vel possibile et infinitum:in ista diuisione finitū vel infinitū: et tm̄ necesse eē ꝛ finitū tm̄ conueniūt vni enti.s.deo. Ita etiam pma sapientia potest esse transcēdēs:ꝛ quodcūqꝫ aliud qd est commune deo et creature: licet aliquid tale dicatur de solo deo, et de nulla creatura. aliquod autem de deo ꝛ cre atura aliqua. Non opz aūt transcendens vt transcendēs di ci de quocūqꝫ ente nisi sit conuertibile cū pmo trāscēdēte.s. ente. ¶ Est tamen aliquod dubium. Quia dicit doc. ꝙ de ratione generalissimi non est habere sub se plures species. Hoc debet intelligi non simpliciter et absolute:nam ipse in suis vniuersalibus vult ꝙ sufficit ad rationem generis pos se conseruari in vnica specie. Et vltra. quia genus diffini tur ex hoc ꝙ predicatur de plurib⁹ differentibus specie. de hoc vide ibi diffuse. Nā ipse ibi multas difficultates soluit

Tho. pma pte sum.q. 3.argu.5.

Ibi. Alii probant quarto. Dicit Tho. ꝙ ideo ens non est in genere quia continet in se perfectiones omi um generum:quasi velit dicere ꝙ continens est extra ratio nem formalem contenti: et sic si continet virtualiter om nia genera de necessitate erit extra illa. ¶ Et dicit doct. ꝙ argumentum non valet quia continens aliquid conti net illud per modum sui.idest ꝙ sua entitas est ratio for malis continendi illud aliud. Et dicit ꝙ si deus causaret indiuidua subē illa ꝯtineret ꝟtualr oia accidētia p modū sui et nō p modū accidentiū:ꝛ tn̄ ille substātie erūt in gn̄e

Sed videtur michi ꝙ non soluat argumētū Tho. qꝛ ex quo eni sbē cānt accn̄tia alioꝝ generū:iō nō sunt in genere accn̄tiū. Sic in ꝓposito. Si de us continet virtualiter oia genera nō erit in genere. ¶ Di co primo ꝙ argumētū Sco. cōcludit:qꝛ ꝛ si ille sbē sint ex rōnē formalē generis accn̄tis:tn̄ pn̄t esse in genere accidē tis saltē per accn̄s denominatiue sicut albū est in genere q̄ litatis:hoc idem posset dici de deo quod est inconueniens.

Obō bona.

3. responsio

¶ Scdo dico q̃ ꝛ si ille sbē ꝯtineāt ꝟtualit̃ illa accñtia:nō tñ seq̃r ex h̃ q̃ nō possint substare accñtib⁹ Et sic idē diceret de deo. ¶ Tertio dico q̃ ꝛ si ꝯtineāt ꝟtualr̃ oia accñtia:nō tñ seq̃r ex h̃ ipa eē oino illimitata.h̃ idē de deo. Et vltra dico q̃ lȝ vna sbā ꝯtineat ꝟtualr̃ nō tm̄ accñtia sȝ eēt plures spēs sbē. vt pȝ de sole:nō tñ ex hoc seq̃tur ipm̄ solē nō eē in genere sbē. Sic dico q̃ lȝ de⁹ p modū sui.i.p ꝓpriā entitatē ꝯtineat ꝟtualr̃ oēs sbās ꝛ oia accñtia nō p modū illoꝝ:nō tñ seq̃tur q̃ ex hoc nō possit eē in genere:q2 lȝ sit eē rōnem forālē oīm cātoꝝ:nō tñ seq̃tur ex hoc ipm̄ nō posse ꝯtineri in genere sbē:cū nō sit eē rōnē sbē. Dicit g̃ Doc. q̃ hoc est ex absoluta infinitate dei. ¶ Ibi. Sȝ ꝯ hoc istaꝛ.ꝛc. Ex hoc vult ꝓbare q̃ īfinita linea possit esse i genere p hoc q2 ph̃s increpat diffōnē recte linee p hoc q̃ si īfinita linea eēt posset esse recta:ꝛ tñ nō hēret mediū nec extrema. Nō est aūt aliq̃ diffō icrepāda.q2 nō ꝯuenit illi qd̓ ipoīe est eē i genere.i.q̃ ex q̃ diffō ꝯpetit diffinito ꝛ cuilȝ ꝯtēto:ꝛ oē tale d̓ necessitate ē in genere:et ipoīe est diffōnē ꝯpetere alicui qd̓ nō sit i genere. Si g̃ diffō aliq̃ est icrepāda nō ē increpāda ex hoc q̃ nō ꝯuenit illi qd̓ ipoīe est sic diffiniri : sȝ ex hoc q2 nō ꝯuenit illi qd̓ poīe est diffiniri. Exēplū. Si eni aīal rōnale est diffō hoīs ꝛ cuiuslibet ꝯtēti:si per impoīe dareꝛ aliq̄s hō q̃ nullo mō eēt in genere:ꝛ sic nullo mō posset diffiniri:illa diffō nō est increpāda ex hoc q̃ nō cōuenit illi : sȝ bñ eēt icrepāda si nō posset ꝯpetere cuilȝ hoi in genere. Sic in ꝓposito. Si īfinita linea eēt simplr̃ ex gen⁹ illa diffō recte linee nō esset icrepāda:q2 nullo mō ꝯpetere posset sibi . Si g̃ hec diffō icrepaꝛ ab Arist.q2 infinita linea eēt recta:ꝛ tñ nō hēret extrema neq3 mediū:seq̃tur q̃ ipa possit eē in gñe ꝛ sic diffō illa ē icrepāda:q2 nō ꝯpetit diffinito puta recto vel linee recte ꝛ cuilȝ ꝯtēto q2 ñ p̄t ꝯpetere linee recte īfinite. Ergo ꝭm Ari. linea recta īfinita p̄t esse i genere:ꝛ sic fl̃m est q̃ īfinitū nō possit eē i generꝛ. ¶ Ibi. Rñō. Doc. pmo p̄mittit vnū. q̃ linea recta ē vnū ens p accñs ꝯpositū ex sbā ꝛ accñte.s.ex linea ꝛ rectitudine ꝛ sic p̄t dari triplex diffō Prima rōne linee.s.linea recta ē lōgitudo sine latitudine:cui⁹ extrema sunt duo pūcta eq3 ꝓtēsa.i.q̃ mediū nō sit ꝓtēsū ex pūcta:sȝ directe maneat i medio illoꝝ pūctoꝝ:ꝛ hec diffinitio nō ē icrepāda ab Ari. q2 tm̄ ꝯpetit linee finite. Secūda rōe recti sic. linea recta ē lōgitudo i directū ꝓtēsa:ꝛ hec siīr nō ē icrepāda:q2 p̄t ꝯpetere cuilȝ linee recte ēt i īfinitū Tertia rōne vtriusq3.s.rectitudinis ꝛ linee : ꝛ ē ista : linea recta ē cuius mediū nō exit extrema:ꝛ hec ē increpāda rōe recti:q2 nō pōt ꝯpetere linee recte īfinite . Dicit g̃ Doc. q̃ si hoc totū diffiniaꝛ:assignabiꝛ vna diffō corrñdēs linee:ꝛ alia corrñdēs recto:illd̓ qd̓ corrñdet recto loco diffōnis (.s. linea recta ē lōgitudo i directū ꝓtēsa) nō ꝯ̄dicit formalr̃ infinito:ꝛ cui repugnat diffinitio forālr̃ eidē repugnabit diffinitū:illud ꝟo qd̓ assignaꝛ pus p diffōne recti (.s. quod est habere mediū inter extrema formaliter) repugnat īfinito ꝯ pȝ:q2 infinitū in longitudine non hȝ extrema. Si ergo hec diffinitio data : supra quā ph̃s icrepat esset bona: cum ipa repugnet formaliter infinito:sequeretur q̃ ipm̄ diffinitū s.rectum formaliter repugnaret infinito:qd̓ est falsum:q2 si dareꝛ linea īfinita in lōgitudine posset esse recta. rectū ergo ratione sui et formaliter non repugnat infinito.i. linee infinite:ꝛ si aliqñ repugnat. hoc non erit ratiōe sui:sȝ rōe sui sbi:puta ratione linee que formaliter repugnat īfinito Non ergo phūs intendit dicere:q̃ linea infinita prima est in gñe:sed q̃ rōni recti non repugnat formaliter infinitas: et sic increpat illā diffinitionē:nō ex hoc q̃ ipē velit q̃ possit dari linea infinita recta:q̃ sit in gñe cui repugnat talis diffō:sed ex hoc increpat:q2 ipsa rectitudo formaliter non repugnat infinitati:si posset dari linea infinita : que nullo modo potest dari cum linea in actu necessario includat duo puncta ipsam terminantia:et illud tale necio est finitū. cetera patēt. ¶ Ibi. Sed est alia diff. Tota ista rō in hoc ꝯsistit:q2 ens infinitū intēsiue nō pōt eē in gñe:q2 illud qd̓ ē in gñe icludit aliq̄d a q̊ sumiꝛ rō gñis:qd̓ nō p̄t eē perfectissimū ens:cū illud sit i pō ad aliq̄d a q̊ sumiꝛ rō dr̃ie:et sic suo mō natū est perfici ab illo:ꝛ vbi distinguitur realiter vere pficitur sicut sensitiuū ab intellectiuo:vbi ꝟo nō distinguiꝛ realr̃ sicut in eadē albedine:illud a quo sumiꝛ rō gñis est talis entitatis q̃ si distingueretꝛ realr̃ ab illo a quo sumitur rō dr̃ie vere pficeretꝛ. q̃ mō vere non pficiaꝛ hoc sibi accidit:q2 ꝓpter idētitatē realē:ꝛ tñ sue rōni formali nō repugnat:modo q̄cq̄d est in pfectissimo ente est pfectissimū: ita q̃ impoīe est ibi aliq̄d intelligi esse quasi pfectibile ab alio. Vult ergo dicere Doc. q̃ ex quo a pfectissimo induiduo entis:vel a pfectissimo ꝯtēto sub ente. seq̃tur absolute perfectissimū ens. Ideo illd̓ a q̃ seq̃tur sūmū ens nō p̄t esse i gñe:q2 illd̓ a quo sumiꝛ rō gñis semper ē limitatū ꝛ potētiale. Cū g̃ ad q̄ntitatē forālr̃ īfinitā extēsiue:nō seq̃r simplr̃ infinita q̄ntitas intēsiue. g̃ nec īfinitū ens absolute. Nā cuȝ dico īfinitū ens absolute:dico ens īfinitū i perfectiōe: q̄ntitas aūt īfinita extēsiue nō est īfinita i perfectiōe: qd̓ pȝ: q2 maior extēsiō nō arguit maiorē perfectionē intēsiue:vt pȝ de albedie exñte i magno pariete:ꝛ de albedie exñte i margarita. In tali g̃ q̄ntitate posset eē aliq̄d a q̊ sumeretꝛ rō generis:qd̓ eēt vere perfectibile vel q̄si perfectibile ab aliq̊ a quo sumeretꝛ rō dr̃ie:ꝛ sic pȝ q̃ etiā ponēdo eē q̄ntitatē īfinitā extēsiue nō repugnat sibi esse i gñe:nō sic est de īfinito intēsiue. ¶ Dico vltra:q̃ si adhuc poneretꝛ īfinita q̄ntitas itēsiue. adhuc forte nō seq̄retꝛ īfinitū ens simplr̃:sicut si dareꝛ p poīe vel ipoīe infinita albedo itēsiue:illa nō eēt īfinitū ens simplr̃:sȝ nō eēt sic de bonitate sapia:ꝛ hmōi:q̃ sunt pfectiones simplr̃:nō si est infinita bonitas: seq̃tur q̃ sit īfinitū ens simplr̃:sȝ albedo ꝭm suā rōnē formalē includit limitationē Sed de hoc alias forte erit sermo prolixior.

Quidam tñ nouus ph̃ie interp̄s volēs euadere hoc argumētū:dicit q̃ ꝑypathetice loq̄ndo :ad infinitā q̄ntitatē:seq̄r ens infinitū absolute. ¶ Sȝ salua reuerētia hoc nō ē ad mētē ph̃i:q2 ipē nō vult q̃ ad īfinitū extēsiue sequaꝛ sūmū ens siue īfinitū itēsiue:sicut nō seq̄r: daꝛ maxima albedo extēsa p accñs tm̄.q̃ p casum. includit tm̄ duos gradus albedinis intēsiue:g̃ absolute daꝛ pfectissima albedo:nō seq̄r. ¶ Dico vltra vt.s̄. dixi:q̃ adhuc nō seq̄r.s.ad īfinitaȝ q̄ntitatē intēsiue infinitū ens simplr̃: ꝛ vide aliq̃ que dixi de hoc exponēdo.q.9.d.2.scdi lib. ¶ Ibi:cōtra ista obiiciꝛ:q2 ponunꝛ ꝯ̄dictoria ꝯcedēdo ꝯceptū cōem dcm̄ in q̄d de deo ꝛ creatura ꝛ negādo deū eē in genere:q2 ois cōceptus cōis in q̄d vel ē ꝯceptus gñis:vel diffōnis alioq̄n erūt pl̃a p̄dicata q̄ȝ docuit ph̃s pmo thop̄. ¶ Ad istud dico q̃ nō sūt ꝯ̄dictoria:vt pȝ p Aug.7.de tri.c.5.vel.32.vbi negat deuȝ eē subām:ꝛ tñ ꝯcedit q̃ ꝓpe est eēntia. ¶ Ex q̃ eni Augu. absolute negat ipȝ deū esse subāȝ:ꝛ ꝯcedit q̃ est eēntia. Si Augu. vellet q̃ eēntia nō eēt ꝯcept⁹ cōis eēntie create ꝛ icreate. sȝ tm̄ nomē eēt cōe:ita possȝ dici q̃ subā q̃ p̄dicaꝛ de deo ꝛ creatura dicē tm̄ nomē cōe:ꝛ sic nō eēt icōueniēs:q2 g̃ negat deū eē subām et ꝯcedit eē essentiā:vult expsse q̃ eēntia dicat ꝯceptū cōem essentie create et icreate et subā nō sumēdo subām p̄dicamētalē. ¶ Et si dicaꝛ. nōne de⁹ est verissima subā? Dico q̃ sic:ꝛ expsse hr̃ a doc. Sȝ talis subā est trāscēdēs et vere p̄dicaꝛ q̄ditatiue de deo. ¶ Sȝ si q̄ratur An talis subā trāscēdēs vere p̄diceꝛ in q̄d de subā creata? Dico absolute q̃ nō:q2 aliqd̓ dr̃ trāscendēs p cōitatē:sicut essentia:ens:act⁹:et hmōi:et tale trāscēdens pōt predicari de limitato et illimitato. Aliud est trāscendēs nō p cōitatē sȝ q2 illd̓ est ex oē gen⁹:et tale tm̄ predicaꝛ noīe et re de ente illimitato:qd̓ bene nota:et sic cū a subā creata tm̄ possit abstrahi subā p̄dicamētalis et nō trāscēdēs deo: subā trāscēdēs nō pōt p̄dicari de ente creato. ¶ Ibi. Sꝫr. Auic. 8. Met.c.4. Aui. vult q̃ de⁹ dicaꝛ subā:accipiēdo subāȝ p ente nō i alio:vult ei q̃ de⁹ dicaꝛ ens absolute. ¶ Si postea vltra q̄raꝛ qd̓ ens ē? Rñdet q̃ ens nō in alio: et sic vult q̃ ens dicaꝛ de ente icreato vniuoce:et similr̃ de creatura::et q̃ accipiat vniuoce pȝ p illud quod dicit ens in se.i. absolute sūptū nō hȝ pncipiū:et sic scientia de ente hoc modo non inquiret pricipia entis absolute:sed alicuius entis:puta īferioris alicuius vt ens creatum. Si vero ens absolute diceret alium conceptum de deo et alium de creatura:ita q̃ tm̄ nomen esset commune eis : tunc entis ꝭm se esset principium:patet quia entis scdm̄ vnum conceptum : puta scdm̄ conceptum qui dicitur de creatura esset ipsum ens pncipiū acceptum scdm̄ alium conceptuȝ:puta scdm̄ conceptum dictum de deo. Nam sic primum ens est principium effectiuū entis creati:et sic falsum esset entis absolute sumpti nō esse principium:quod est contra Auic. ¶ Ibi. Respōdeo. Ex 8. Met.t.c.9. docet ph̃s q̄le predicatū dictū in quid sit diffinitio. inducit enim ibi contra ydeas platonis dicta anthistenicorum. Anthistenici volebant omnes res esse simplices:ꝛ sic non posse diffiniri diffinitione quid rei: quia dicebant diffinitioneȝ esse rōnē longam.i. constare ex pluribus puta ex materia et forma:ꝛ sic nulla diffinitio ꝓpe dicta poterat indicare q̄d rei:cū omnis res sit simplex:sed tm̄ indicabit quale.i.simile: vt si dicaꝛ q̃ argentum diffinitur:illa diffinitio nō indicat quid sit argentū:sed aliq̄d simile: puta stagnū:ꝛ sic de aliis. Istā rationē inducit ph̃s contra Pla-

Augusti. suel. ꝯtra Sco.

Rñsio ad Augu.

Obō.

Solo.

Subā trāscendēs nō p̄dicaꝛ i q̄d de subā creata.

Nā Pla.negauit diffinitionē a reb⁹:et tñ posuit res illas simplices:quaꝝ ponebat eē diffinitiōes.s.q̇ditates separatas:et in h̄ phs approbat Anthystenicos q̄ dicūt terminuz i.diffinitionē eē rōnē lōgā. Et post subdit. Quare sbā est cui⁹ ꝯtigit ṫminū eē et rōnē ⁊ diffinitionē puta sbē ꝯposite siue sēsibilis siue ītellectualis:⁊ in h̄ phs iprobat opi. Anthystenicoꝝ dicētiū oēm rē esse simplicē. Seq̄tur. Primoꝝ aūt ex q̇bus hec nō est supple diffō.i.ꝙ eaꝝ reꝝ ex q̇bus cōstat diffinitio vel diffinitū nō est diffō:q̄ tūc eēt ꝓcessus in infinitū. Et subdit rōnē.s.ꝙ diffō sit rō longa ibi. Si q̇dē aliquid de aliq̄ significat rō diffinitiua.i.ꝙ ip̄a diffinitio significat aliq̇d de aliq̄:puta rōnale de aīali vel cꝰ:⁊ h̄ dꝫ ītelligi virtualr̄ et nō formalr̄:q̄ ip̄a diffinitio nō sig̃t formalr̄ aliquid eē veꝝ de aliq̄:sꝫ tm̄ ṽtualr̄:vt pꝫ de ista.aīal rōnale. nō eni in ista ē ṽitas formalr̄ q̄ ꝯsistit i ꝯpositiōe intellect⁹: vt alias declaratū ē.s̄.d.3.q.3.et subdit phs. Opꝫ h̄ q̇dē eē vt mām:illō vero vt formā.i.illō qō sig̃t rō diffinitiua.s. aliquid de aliq̄:vnū est vt mā:⁊ reliquū vt forma.ex quo vr̄ ibi arguere ꝙ ydea si ponereṫ nō eēt diffinibilis:pꝫ q̄ ex quo Pla.posuit ydeā eē rē simplicē separatā:⁊ diffinitio est rō longa:vt dixi:seq̄tur ip̄am nō posse diffiniri. Si g̊ rō Arist. aliq̄ mō valeret ꝑꝑ simplicitatē ydee.s.ꝙ ip̄a ydea nō posset diffiniri cū sit res simplex:et diffinitio sit rō longa: mlᵗo magis ip̄e phs negaret diffinitionē a deo cui⁹ ē summa simplicitas:⁊ sic ex auc̄te phi nihil est dictū in q̇d de deo vt diffinitio. Et ex eodē seq̄tur ꝙ nihil oīno dr̄ de deo in q̇d vt genus:⁊ pꝫ ꝓbō ibi. Quicq̇d eni hꝫ gn̄s p̄t hr̄e dr̄iam et diffinitionē.q̄.7.met.t.c.43.aut gen⁹ nihil ē p̄ter spēs : aut si est:ē vt mā:⁊ tūc cui⁹ ē gn̄s:oꝫ ip̄m ponē posse hr̄e dr̄iā tāq̄ formā. Si igr̄ aliq̇d ē dōꝫ de deo i q̇d:arguēdo ex auc̄te phi ꝯstructiue nō destructiue:seq̄tur ꝙ illō nō sit gen⁹ nec diffinitio. Sꝫ cū īfers ē gen⁹ vel diffinitio:q̄ phs non dixit esse alia p̄dicamēta in q̇d dicta.g̊ nō sunt alia:arguiṫ ab auc̄te destructiue:⁊ ē fallacia ꝯn̄tis. Pꝫ a negatiōe inferioris ad negationē supioris. Nā sic bn̄ seq̄tur:phs h̄ dixit eē veꝝ.g̊ ē veꝝ p locū ab auc̄te:nō tn̄ seq̄ṫ:h̄ nō dixit.g̊ nō est veꝝ:ꝯmittiṫ fallacia ꝯn̄tis. ¶ Ibi. Rn̄sio. philosophus p̄mo topi.⁊c̄.

Dr̄ia iter ꝓpositionem enunciationem et problema.

Dr̄ia ē inter ista.s.iter ꝓpōnē absolute:enūciationē:ꝓpōnē probabilē:⁊ probleumaticā.in p̄ma attēdiṫ absolute ṽitas vel falsitas: i secūda affirmatio vel negatio:i tertia ꝓbabilitas.in quarta mod⁹ sp̄alis iterrogādi:vt interrogādo sic. An hō sit risibilis vel ne? Nā si q̄rereṫ p̄mo sic. An hō sit risibilis:eēt tm̄ qō demōstrabilis vel ꝓbabilis. Sꝫ cū q̄ritur. An hō sit risibil' vel ne:tūc est probleumatica. vt pꝫ.1.topi. Et nō ꝙ Ari.p̄mo topi.distixit p̄dicata ꝑꝑ distictōnē ꝓbleumatū:q̄ diuersa ꝓbleumata hn̄t diuersuz mediū terminandi ex diuersitate p̄dicatoꝝ. Nā terminare ꝓbleuma ē determinare q̄ ꝑs sit vera ⁊ q̄ sit falsa:cū ꝓbleuma (vt dictū ē) sit propositio dubia ad quā probandā et iprobādā pn̄t hēri rōnes probabiles. Et Ari.enumerat ibi p̄dicata probleumatū.i.facientia propositionē dubitabilē et sunt ista:gen⁹: diffinitio:propriū:⁊ accn̄s. Nā q̇s posset sic dubitare. An hō sit aīal vel ne:aut aīal rōnale vel ne:aut risibilis vel ne: vel intelligēs vel ne:et hmōi. Et dr̄iam gn̄alē.i.intermediā collocauit sub genere:⁊ tn̄ dr̄ia specifica hꝫ propriā rōnē p̄dicati:et spēs ēt hꝫ propriā rōnē p̄dicati aliā a diffinitiōe et a genere et a proprio ⁊ ab accn̄te:alioq̄n male poneret Porphi.quinq̄ vniuersalia:⁊ tn̄ ista duo ibi Ari. nō enumerat. et rō:q̄ tm̄ distinxit illa p̄dicata de q̇bus probleumata q̄rēda req̄rūt sp̄alē artē:terminādi.i.determinādi q̄ ꝑs ē vera vel q̄ falsa. Et q̄ si q̄rereṫ ab aliq̄ an Frācisc⁹ sit hō vel ne: vl' rōnal' vl' ne? h̄ rn̄dēti.n̄ videreṫ ꝓbleuma:q̄ h̄ eēt sibi patēs ⁊ manifestū.⁊ iō ꝓbleumata de istis.s. de spē sp̄alissima ⁊ dr̄ia ꝯuertibili cū illa nō sūt termināda p artē sp̄alē:q̄uis in rei veritate possent terminari.i.determinari q̄ pars vera vel q̄ falsa. Nā probleuma ꝓponit aliq̇d certū ⁊ q̄rit dubiū: vt ista.an Frāciscus sit aīal rōnale:supponit tanq̄ certū ꝙ sit hō:⁊ q̄rit hoc dubiū.an sit aīal rōale? Et q̄ trāscēdētia imprimūtur ab aīa p̄ma ipressiōe vt ens et res et hmōi : iō non fiūt probleumata de illis.non eni q̄riṫ an hō sit ens:cū sit notū ip̄m esse ens:⁊ dubitaṫ post qō ens. an aīal rōnale vel sensibile: vel hmōi. Et sic pꝫ q̇d ad dubiū i quo q̄rebaṫ ois ꝯcept⁹ dict⁹ i q̇d si ē ꝯcept⁹ cōis:vel ē ꝯcept⁹ gn̄is vl' diffinitiōis? Dico ꝙ nec h̄ nec illō. Et cū iferṫ.g̊ erūt plura p̄dicata dicto in q̇d q̄ docuit Ari.p̄mo thopi. Pꝫ rn̄sio ex supradictis:q̄ Ari.tm̄ facit ibi mentionē de p̄dicatis : respectu quorum fiunt diuersa probleumata modo precxposito.

Quō fiūt ꝓbleumata.

Quare aristo.in topi. posuit tātū quatuor p̄dicata

Cōcept⁹ dicens quid ē

Ad primū argumētū p̄ncipale. Nō ibi in p̄ncipio:ꝙ cōcept⁹ sunt in duplici genere. Nā q̇dam dicūt q̇d.i.ꝙ p̄dicanṫ in q̇d:et isti sunt in triplici differētia: quidā per modū generis:q̇dā per modū spēi tm̄ : quidā nec per modū generis nec p modū spēi sꝫ trāscendēter. Exemplū p̄mi. Substātia corp⁹ aīal de suis iferiorib⁹. Exempluz secūdi. vt hō de Frācisco. Exemplū tertii. vt ens de deo et decē p̄dicamētꝭ. Alii ꝯcept⁹ dn̄t q̄le q̄ p̄dicanṫ p modū qualis et nullo mō in q̇d:⁊ isti sunt in mltiplici dr̄ia. Nā q̇dā p̄dicāṫ vel dicūt q̄le eēntiale. vt dr̄ie ꝯstituētes spēm:q̄ p̄dicantur de ipsis spēbus et de ꝯtētis sub illis per modū q̄lis essentialis. Quidā dicūt q̄le denoiatiue:et hoc tripliciter. Primo p modū gradus intrinseci.sicut ifinitas est gradus itrisec⁹ dei. vt dicēdo de⁹ ē infinit⁹ ly infinit⁹ nō dicit q̇d nec differētiā sꝫ tm̄ modū intrinsecū:et silr̄ finitas. Et hic ē duplex.nā q̇dam ē grad⁹ itrinsecus specificus : et sic ois spēs hꝫ suū modū siue gradū intrinsecū ꝑfectionalē:et quidā est indiuidualis. Exemplū p̄mi. Albedo vt albedo icludit gradum specificū.i.itrinsecū nāe specifice albedinis. Exemplū secūdi. Hec albedo intēsa vt quatuor.nā illa intēsio est gradus intrinsecus albedinis sic intēse. Secūdo aliquid dicit quale respectu alterius qō nō est de eēntia illi⁹:nec ꝓp̄e accidēs illius:nec grad⁹ intrinsecus illi⁹:et sic inferi⁹ pōt p̄dicari in q̄le de superiori:vt gen⁹ de differētia et eꝯ: ⁊ passio de subiecto. Tertio mō aliq̇d dicit q̄le tm̄ accn̄tale. vt oē accidēs predicaṫ i q̄le accn̄taliter de substātia: siue illō accn̄s sit corporale siue sp̄uale. Et sicut mltiplex est ꝯcept⁹ dicēs quale:ita supius dicēs ꝯceptū in q̇d multiplr̄ p̄t ꝯhi p ꝯceptū dicētē q̄le. Exemplū. Nā aīal imediate ꝯhiṫ ad hoiem per q̄le eēntiale:⁊ ens ꝯhiṫ ad hoiem p gradū itrinsecū puta p infinitū et isti sunt principales. Et si q̄raṫ.nōne ens p̄t ꝯtrahi ad hoiem p rōnale? Dico ꝙ nō:q̄ prius suo mō itelligiṫ ꝙ hō sit ens:⁊ ide sbā q̄ itelligaṫ aīal ⁊ hmōi. Et h̄ pꝫ a doc.in.iii.et in isto p̄mo. Similiter p̄t aliq̇d intelligi cōtrahi per accidens:puta animal per risibile vel per album. nam hec est vera:aliquod aīal est risibile.et aliqō est albū ⁊ huiusmodi. Dicit ergo doc.ꝙ qn̄ ꝯceptus dicens quid contrahitur per conceptum dicentem quale essentiale ille concept⁹ est cōcept⁹ gn̄is. Si vero talis cōcept⁹ primo tm̄ ꝯhatur per cōceptū dicētē quale nō essentiale:sed quale p modum gradus intrinseci:talis cōcept⁹ nō est cōceptus generis. ¶ Ibi. Isti etiā cōcept⁹ ꝯtrahētes dicūt modū intrinsecū ipsius ꝯcti ⁊ nō aliquā realitatē.⁊c̄. ¶ Hic nota bene ꝙ differētia est inter differētiā ꝯtrahētē ⁊ gradū itrinsecū: q̄ dr̄ia ꝯhens ꝑficit ipsum gen⁹ qō est ꝯctū:⁊ q̄uo ꝑficiat illud opꝫ videre a quo sumitur rō gn̄is ⁊ rō differētie. Si g̊ illud a quo sumitur ratio dr̄ie ꝑficit illud a quo sumiṫ ratio generis:tūc differentia ꝑficit gen⁹ siue ipsum ꝯctū.gradus vero intrinsecus non ꝑficit ipsum ꝯctū:q̄ illud a quo sumitur gradus intrinsecus nō ꝑficit illud a quo sumitur ratio ꝯcti puta entis. Exēplū. De⁹ est formaliter infinitus ipsa infinitas est grad⁹ intrinsec⁹ ipsi⁹ deitatis. Nā deitas in quocunq̄ instanti nō pōt ꝑfecte intelligi:ita ꝙ habeam ꝯceptū ꝑfectū de ipsa nisi intelligā ipsam habere gradū sibi intrinsecum. Impossibile eni esset intuitiue videre ipsaz deitatē nō vidēdo ꝑfectionē suam intrinsecā. Q̄ ergo ratio entis.nō potest accipi ab aliquo in deo quod sit vere ꝑfectibile:⁊ gradus intrinsecus non potest accipi ab aliquo qō sit ꝑfectiuuꝫ illius a quo sumitur ratio entis:cū sit sic intrinsecū illi ꝙ impossibile est in re intueri vnū alio non intuito:merito dicim⁹ gradū intrinsecū nō dicere realitatē ꝑfectiuā entis cōtracti. ¶ Ibi. Sꝫ hic est vnū dubiū.q̄uo p̄t cōcept⁹ cōmunis deo et creature realis accipi nisi ab aliq̄ realitate eiusdē generis. Et tūc videtur ꝙ sit potentialis ad illam realitatem a qua accipitur conceptus distinguēs. ¶ Hic nota ꝙ realitas i ꝓposito accipiṫ duplr̄. Uno mō p realitate dicēte quid. Alio modo pro realitate dicēte quale. Dicit ergo.nam sicut realitas dicens quale sumitur ab aliqua realitate vel re dicente quale.sicut rationale sumitur ab anima intellectia. Similiter realitas dicens q̇d debet sumi ab aliqua realitate eiusdē gn̄is.i.dicente q̇d. sicut aīal sumiṫ a sensitiuo. Dicit g̊ doc. q̄uō est poē ꝙ sit aliq̇s ꝯcept⁹ cōis deo ⁊ creature in q̇d nisi sumaṫ ab aliq̄ realitate eiusdem gn̄is i deo:q̄ realitas sit quodāmodo i pō ad realitatē dicētē quale? Et sic in deo si ens p̄dicaṫ in q̇d erit cōpositio vel quasi cōpositio. ¶ Ibi. Rn̄deo. Hec rn̄sio est valde ponderanda.nā doc.p̄mo distinguit duplicē realitatē.s. ꝑfectā et iꝑfectā.ꝑfecta est ipsa realitas sumpta cum suo modo intrinseco. Imꝑfecta sumpta sine tali modo. ¶ Nec ta [illegible] realitas sumpta sine mō nō pōt eē aliqō exn̄s:neq̄ intel[illegible] in re:sꝫ tm̄ in cōceptu. Exēplū. Nā de⁹ sū=

triplex.

Cōcept⁹ dicēs q̄le denoiatiue ē triplex.

Exempluz quō ꝯcept⁹ dicētes q̄le ꝯtrahūt cōcept⁹ quid.

Dr̄ia inter dr̄iā ꝯhētē ⁊ gradū intrinsecum

Realitas iꝑfecta nō est aliq̇d existens.

ptus cũ modo intrinseco est tm̃ vnũ obm̃ formale termiatiuum cognitionis ituitiue: ita q̃ ipoſſe ẽ aliquẽ itellectũ ituitiue cognoſcere ipſam deitatẽ vel ipm̃ ens ſummũ nõ intelligẽdo gradũ intriſecũ. ⁊ vt ſic nihil eſt ibi q̃ſi potẽtiale ſiue quaſi pfectibile ab alio Si vero intelligaꝛ ipſa realitas ſine mõ intriſeco q̃d tũc eſt? Dico q̃ i re nihil eſt exñs potẽs terminare intuitiuã cognitionẽ: ſ; tm̃ eſt cõcept⁹ entis cognit⁹ tm̃ cognitione abſtractiua: ⁊ exẽplũ p; de ipſa albedie itẽſa vt decẽ: q; ipſa albedo ſumpta cu; gradu ſuo intrinſeco eſt tm̃ vnũ obiectũ formale terminatiuũ cognitiõis intuitiue: ita q̃ ĩpoſſibile ẽ aliquẽ intellectũ poſſe ituitiue videre realitatẽ illi⁹ albedinis: q̃n ſi hẽat p obiecto formali gradũ intrinſecũ illi⁹: pt tñ cognitiõe abſtractiua ɔcipi ipſa albedo vt albedo: et tũc illa realitas ĩperfecte ɔcipiꝛ. Et ſic realitas albedinis nõ pt dari in re vt ſit i põ et pfectibilis a gradu ẽ itrinſeco: q; ipa realitas vt pfecta (ẽt circũſcripto q̃cũq; alio qd nõ eſt de rõne ſua itrinſeca) ĩcludit gradũ intrinſecũ.

Notanda diffi.

¶ Sed oriꝛ maxima difficultas ex quo realitas dei vt cõcepta cũ mõ includit infinitatẽ vt gradũ intrinſecũ: ⁊ ipa ɔcepta ſiue mõ nihil eſt in re pexiſtẽs niſi tm̃ ɔcept⁹ entis. videꝛ q̃ q̃ ipſa ĩfinitas ſit de rõne formali ipſius deitatis: q; ex entitate et infinitate habeꝛ realitas perfecta deitatis.

Solutio.

¶ Dico pmo q̃ forte nõ eẽt incõueniẽs et ad mentẽ Sco. ponere ipſam infinitatẽ eſſe de intrinſeca rõne ipſi⁹ dei. vt forte patere poſſet ex intẽtiõe ipſius. q. 5. q̃li. Suppoſito tm̃ q; nõ ſit de intrinſeca rõne ipſi⁹: vt multi volunt intelligere Sco. Dico q̃ in aliquo inſtãti nãe pt hẽri ɔcept⁹ q̃ditatiu⁹ et ſpecificus (nõ q̃ ipſe de⁹ ſit in genere) puta q̃ ſit aliq̃ nã intellectualis ex ſemetipſa exiſtẽs et habẽs eſſe a quo accipiꝛ ɔcept⁹ entis: et in ſecũdo ſigno ĩcludit infinitatẽ ⁊ oẽm gradũ itrinſecũ.

Obiectio.

¶ Et ſi dicaꝛ. q̃ vꝛ q̃ ſit pfectibilis. Dico q̃ nõ: q; in re ĩcludit oẽm pfectionẽ: ⁊ eſt ĩpoſſibile ĩtuitiue videre ipſam nõ vidẽdo pfectionẽ ſibi intrinſecã vt idẽ obm̃ formale. Si dicaꝛ. in illo ſigno abſtractiue non ĩtelligiꝛ formalr̃ ĩfinitas.

Solutio.

¶ Dico q̃ in illo ſigno põt intelligi originaliter et fundamẽtaliter ĩfinitas: q; ab ipſa ſic exiſtẽte pullulant a ſe et in ſe oẽs pfectiões. Et bñ nota q; hic paſſus eſt difficillim⁹. Et hec intẽtio poſſet elici a multis dictis doc. in primo. d. 8. q. pe. ⁊. 28. q. 1. ⁊. 5. q̃li. et in alus locis. ¶ Ibi. Si aũt tm̃ eẽt diſtinctio in re ſicut. ⁊c̃. Uult doct. q̃ intellectus nõ poſſit hẽre ppriũ ɔceptũ modi intrinſeci: q; eſt impoſſibile ituitiue videre hanc albedinẽ q̃n ĩtuitiue videatur gradus ei⁹ itrinſec⁹ ſiue mod⁹ intrinſecus: et l; ille modus forte nõ videreꝛ tm̃ ɔcipereꝛ res de neceſſitate ſub mõ: ſicut eſt de re ſingulari ɔcepta et mõ ſub quo d; ɔcipi: q; l; talis res ſingularis ɔcipiaꝛ ſub modo ſingulari: ille tm̃ mod⁹ q̃n illa res ɔcipiꝛ nõ ɔcipereꝛ. hẽret q̃ intellect⁹ in cognitiõe rei ſub mõ vnũ obm̃ adequatũ: ⁊ hic loquor de cognitiõe ĩtuitiua et de re ſingulari ⁊ exñte ſub mõ intriſeco: ſecus autẽ de modo ĩtrinſeco ſpẽi: q; nõ poſſet ĩtelligi hõ abſtractiue nõ intellecto mõ intrinſeco ipſi⁹: pt bñ ɔcipi ſine mõ quẽ h; in inferiori: vt albedo põt ɔcipi ſine mõ albedis ĩferioris: puta põt ɔcipi albedo abſolute nõ ɔcipiẽdo intẽſionẽ in iſta vel in iſta albedine: ſed nõ pt ɔcipi iſta albedo ſine mõ intrinſeco ei⁹. ¶ Ibi. Et ſi dicas. ſaltẽ ɔcept⁹ cõis eſt indeterminatus et potẽtialis. ⁊c̃. ¶ Dictũ eſt. ſ. q̃ nũq̃ ɔcept⁹ cõis eſt potẽtialis ad ɔceptũ ſpãlẽ: puta ad ɔceptũ diſtinguẽtẽ: niſi ille cõis accipiaꝛ ab aliq̃ re vel realitate q̃ ſit in potentia et perfectibilis ad illã rẽ: vel realitatẽ a q̃ accipiꝛ ɔcept⁹ ſpãlis ſiue diſtiguẽs: ⁊ q; ipẽ res nõ ẽ pfectibilis a ſuo gradu intrinſeco: vt ſ. declaratũ ẽ. 10. ⁊c̃. ¶ Ibi. Uel ſaltẽ nõ erit infinit⁹. ⁊c̃. Rñſio doc. clara eſt. ſ. q̃ ille cõceptus cõis deo et creature: q̃ tm̃ nõ eſt potẽtialis vel pfectibilis a ɔceptu ſpãli ſumpto ſub mõ in trinſeco eſt finit⁹ negatiue; tm̃. i. q̃ non eſt infinit⁹ de ſe poſitiue nec ẽ de ſe finit⁹ poſitiue: ſ; ẽ idifferẽs ad finitũ et ad infinitũ. Cetera patẽt. ¶ Ibi. S; ſi arguas. q̃ realitas a q̃ accipiꝛ ẽ finita: nõ ſeq̃ꝛ. Doc. vult hic i ſñia q̃ ɔcept⁹ eſt duplex: q̃dã q̃ accipiꝛ a realitate pfecta ⁊ vt adequaꝛ. Et ſic ɔcept⁹ puta entis infiniti accipiꝛ ab aliq̃ re includẽte infinitatẽ. aliq̃n accipiꝛ ɔcept⁹ diminute et nõ adequate rei: vt ɔcept⁹ entis pt accipi ab ente infinito. non tñ vt adequatũ ſibi. nã intellect⁹ cognitiõe abſtractiua cũ ſit impfecta: pt ɔſiderare ɔceptũ entis nõ ɔſiderãdo gradũ intrinſecũ realitatis a q̃ accipiꝛ ɔcept⁹ entis. ſ; intuitiue non poſſet videre ens niſi ſub mõ ſuo intrinſeco. et hoc ẽ qd dicit ¶ Ibi. Iſtud ẽt pt vlteri⁹ declarari. Hoc exemplũ ẽ multũ ad ppoſitũ: q; ſi ponam⁹ ppriũ indiuiduũ aĩalis. vt h̃ aĩal: et ppriũ indiuiduũ hois vt hic hõ: tũc ſicut hoc aĩal eſt ĩ potẽtia et pfectibile ab hoc hoĩe: ſic aĩal in cõi ſumptũ ab iſto eſt pfectibile a differẽtia hois. quod ſic intelligi d;. q̃ ĩ gñatione hois prius hic hõ eſt indiuiduũ ſubſtãtie: deinde idiuiduũ corpis: deinde indiuiduũ viuẽtis. deinde indiuiduũ aĩalis: deinde indiuiduũ hois: et ſicut indiuiduũ ſubſtãtie ẽ in potẽtia ad indiuiduũ corpis. i. vt fiat indiuiduũ corpis: ita ſubſtãtia ſumpta a tali indiuiduo erit in potẽtia ad differentiã ɔſtituentẽ corpus. et nõ d; intelligi q̃ vnũ indiuiduũ pfectũ alicui⁹ generis fiat indiuiduũ alterius: q; hoc eſt impoſſibile. ⁊c̃. Sic dico in ppoſito. nã in deo imaginamur prius indiuiduũ entis: puta hoc ens: q; illud hoc ens non eſt i potẽtia ad indiuiduũ gradus intrinſeci: immo eſt ſimplr̃ et abſolute ipſummet: ita cõcept⁹ entis ſumptus a tali indiuiduo nõ erit in potentia ad gradum vel modũ intrinſecũ ſumptũ ab indiuiduo proprio. et hoc eſt ſingulare et notabile exemplũ. ⁊c̃.

Quõ vnũ diuiduũ nõ mutatur in aliud.

¶ Ibi. Sed ſaltẽ q̃res quare entitas nõ h; propriũ indiuiduũ in re qd ſit in potẽtia ad indiuiduũ determinãtis: vt primo intelligaꝛ hoc ens q̃ infinitũ ¶ Rñſio q̃ q̃n alq̃d eſt de ſe eſſe. ⁊c̃. Nota ſingulare dictum Nam doc. vult hic q̃ q̃n aliq̃d eſt de ſe eſſe. i. q̃n aliq̃d eſt de ſe ſua eſſentia et exiſtentia: q̃ etiã ſit de ſe hoc: et de ſe ſit tota ſua pfectio q̃ eſt gradus intrinſecus illius cuius eſt infinitas. et dicit q̃ quodãmodo prius eſt de ſe ſuum eſſe ⁊ infinitum ens q̃ intelligatur eſſe hoc: et ſic videtur prius eſſe infinitum ens q̃ intelligatur hoc ens.

Pulchra dubitatio.

Si dicatur nonne de⁹ ĩcludit ĩ ſua rõne formali qd ſit de ſingulare: vt p; a doc. d. 2. d. 4. q. 2. diſt. 5. q. 2. d. 7. ⁊. 26. q. 1. q̃li. q̃ vꝛ q̃ prius ſit ſingulare q̃ intelligatur infinitum. et propterea in creaturis eſt talis ordo q̃ prius eſt eſſentia rei. Secundo eſt hoc. Tertio exiſtens Quarto eſt gradus intrinſecus perfectionalis qui conſeq̃tur tãtũ aliqd indiuiduũ. Et q̃ prius ſit ſingulare q̃ exiſtẽs. p; a doc. diſt. 3. ſecũdi.

Obiectio.

¶ Dico: ad ppoſitũ ponẽdo iſta ſigna. q̃ ipſe deus in primo ſigno ſaltẽ conſiderationis includit oĩa eẽntialia in re: ⁊ q; dicit doc. di. 2. q. 2. 1. et. q. 1. quoli. q̃ exñtia eſt de eſſentia ipſius dei: in illo priori eſt perfectiſſime exñs: ⁊ q; infinitas eſt magis mod⁹ intrinſecus eſſentie ſicut etiã eternitas et neceſſitas: que ſunt exñtis vt exñs: vt p; a Doc. di. 3. q. 4. 1. 10 in ſecũdo ſigno ɔſiderationis põt dici eſſe formalr̃ infinitũ: et in tertio ſigno ex ſemetipſo eſt ſingularis et in vltima actualitate. Et cũ dꝛ q̃ ſingularitas eſt de ratione. ⁊c̃. Dico q̃ hoc non d; intelligi q̃ ſit de rõne q̃ditatiua et eſſentiali: ſed q̃ ſit ſic ſibi intrinſeca q̃ in eodẽ inſtanti et forte nature ſibi cõuenit ⁊ hoc a ſemetipſa.

Obiectio

¶ Si dicaꝛ. Si ſingularitas nõ ineſt ſibi in primo ſigno ergo in primo ſigno erit ipſe deus quodãmõ determinabilis ⁊ abſtrahibilꝛ: q; per ſingularitatẽ dꝛ in actualitate vltima. hoc aũt eſt ɔ doc. di. 2. pte. 2. di. 5. q. 2. di. 7. ⁊ 26. ⁊. 28. pmi.

Solutio

¶ Dico pmo q̃ aliq̃d eſſe determinabile cõtingit multipliciter. Primo ab alio tanq̃ a cauſa productiua: et ſic franciſcus producens Iohannem producit ſingularitatem in illo: et ſic determinat illam naturam ad tale; ſingularitatem. Scdo formaliter. et hoc eſt q̃n hecheitas aliqua aduenit de nouo ab extrinſeco nature determinabili actuando et perficiendo illam formaliter: ad quam ex parte ſua erat in potentia. Tertio aliquid diciꝛ determinari a ſemetipſo et non per aduentũ alicuius entitatis perficientis vel informantis: ſed ex neceſſitate nature et ex ratione perfectiſſima talis entis: et ex infinitate perfectiſſima illi⁹ eſt ex ſemetipſa ſingularis: ⁊ hoc tertio mõ poſſumus dicere ipm̃ deũ ſic eẽ determinabilẽ: ⁊ hoc mõ nõ ẽ imperfectiõis: imo pfectiõis: l; forte vſus talis vocabuli: qd ẽ determinari: ſon et aliqualẽ impfectionẽ: ⁊ ſi poſſemus hẽre aliqd vocabulũ ſignificãs nobis illũ tertiũ modũ nullã imperfectionẽ ĩportaret. Et q̃ hic tertius modus ſit ver⁹ p;: q; eẽntia diuina in pmo ſigno nõ includit; oĩa attributa dicentia pfectionẽ ſimplr̃ et ĩportãtia infinitatẽ formalr̃: qd p; a doc. d. 8. q. pe. q. 1. q̃li. et ẽt di. 1. pmi. Et tñ in ſcdo ſigno dꝛ hẽre oẽs iſtas pfectiones attribuales qd vꝛ ſonare impfectionẽ: ⁊ q; h; oẽs illas ex ſemetipſa ⁊ ex neceſſitate nãe et ex ſua infinita pfectione quodãmõ ab ipa pullulãt: et in ipſa ſunt formalr̃: nõ q̃ informẽt nec pficiãt: q; ſunt vna res realr̃: l; diſtincte formalr̃.

Solutio. Determinabile eſt multiplex.

¶ Ad ſcd; argumẽtũ dico q̃ nõ ſimile eſt i creaturis. tũ q; creatura nõ pt fieri hec a ſemetipſa: ſ; fit hec p agẽs extrinſecũ pducẽs illã in tali indiuiduo. tũ ẽt: q; q̃libet nã creata eſt diuiſibilis et multiplicabilis in ſuis ſingularib⁹. et ſic in alio et in alio ſingulari eſt alia et alia nã. ⁊ multa alia pñt aſſignari pp q̃ nõ curret ſimilitudo. ¶ Ibi. Ad vltimũ de ſapia dico. Dico ſaluo ſemp meliori iudicio q̃ ſapia in nobis eſt indiuiduũ ſapie q̃ eſt in

p̄dicamēto qualitatis et nō est indiuiduū sapie trāscēdē- tis. Et qđ dicit doc. ꝙ tūc nō eēt ꝑfectio simpl'r in nobis. Di co ꝙ hoc ē veꝝ q: ꝑfectio simpl'r i nobis ē limitata. nā oē fun datū in limitato ē limitatū ꝫ ipm i. q. ista exponēdo Boe.

Si dicatur ꝙ ipse hꝫ distin. scđa pte. 1. q. vlti. p̄mi. aliqđ dici ens participatū et reduci pos

Obiectio. se ad ens ꝑ essentiā eiusdē rōnis. vt bonitas mea reducitur ad bonitatē per essentiā q̄ est ꝑfectio simpliciter: et vult ipe ꝙ illa bonitas per essentiā p̄dicet de bonitate ꝑ participa- tionē. ¶ Hoc idē in. d. 8. huiꝰ. q. 2. in rñsione vniꝰ argumen ti de capere: ⁊ ēt in multis alijs locis dicit ꝙ sapia p̄dicat de sapia creata et increata. qđ nō pōt intelligi nisi de sapia trāscendēte. ¶ P̄. ipe. d. 3. q. 1. ꝓbat ꝙ si cognoscimꝰ aliquid formal'r esse in deo per aliqđ quod formal'r est in creatura: vt puta q: cognoscimꝰ bonitatē formal'r dici de deo ꝓpter bonitatē formaliter existentē i creatura: ⁊ hoc nō pōt eē (ꝫ ipsum) nisi bonitas creata et increata sint eiusdē rōnis. i. ni si ꝯueniāt q̇ditatiue i ꝯceptu bonitatis dicto de vtraqꝫ: ⁊ ta lis bonitas cōis de necessitate erit transcendēs: aliter non trāscendēs posset p̄dicari de deo: qđ falsum est. Et hoc idē vult distin. 8. p̄ntis. q. ¶ Unde breuiter rñdeo supponendo

Responsio. mihi aliqua. Primo ꝙ trāscendēs est in duplici genere. nā quoddā dr̄ trāscendēs q: tm̄ abstrahibile a deo. Scđo vt est abstrahibile a deo et a creatura. Exemplū p̄mi. Nā a sapia

Trāscēdēs dupliciter, infinita abstraho ꝯceptū sapie: sil'r ab intellectu in infinito abstraho ꝯceptū intellectꝰ et de multis alijs. Isti cōceptꝰ tm̄ noie et re p̄dicātur de his a q̇bus abstrahūtur. Exēplū secūdi. Cōceptꝰ entis et oīm passionū ꝯuertibiliū et simpli ciū: et multa alia p̄nt abstrahi: et a deo: et a creatura. vt bo nitas pōt abstrahi a bonitate increata et a bonitate crea- ta: et tale trāscendēs pōt p̄dicari i q̇d de illis a q̇bus abstra hit. ¶ Si dicat, quare sapia nō pōt abstrahi a sapia creata

Sapia non est transcen dens. vt sit trāscendēs? ¶ Dico ꝙ tm̄ illa abstrahūtur vt trāscēdē tia q̄ nata sunt esse indifferētia ad creatū et increatū. Si- cut nō pōt abstrahi rōnale vt dicat trāscendēs: nec corpus: et hmōi. Et sil'r nec albedo. Forte dices. Illa nō possunt eē in deo formal'r sicut sapia pōt esse. Dico. sicut res hꝫ esse in se: ita ordinate abstrahibilia: nata sunt abstrahi. Exemplū Sicut Fran. sic hꝫ esse ꝙ p̄mo dr̄ ens: g̃ ab ipo abstrahit cō ceptꝰ entꝭ. scđo dr̄ hr̄e eē substātiale: ⁊ sic abstrahit ꝯceptꝰ substātie: et sic deinceps vsqꝫ ad hoiem. Et q: ꝯceptꝰ entis includit passiōes ꝯuertibiles: iō est ꝯceptꝰ trāscendēs cum suis passiōibꝰ: nō sic ꝯceptꝰ substātie vl' corpis. Sil'r a sapia: puta creato abstraho ꝯceptū entꝭ: q: nata ē pꝰ eē ens: deide ꝯceptū q̄litatꝭ: q: p̄us dr̄ q̄lis, tertio ꝯceptū generis magis proximi q̄litati, q̄rto ꝯceptū sapie. ⁊ quinto ꝯceptū specificū vltimatū: sicut g̃ in se hꝫ eē: iō ordinate abstraho abstrahi- bilia: ⁊ q: abstrahibilia sr̄ cōia deo ⁊ creatꝫ vl' plibꝰ p̄dicamē tis: iō sr̄ trāscēdētia. Dico g̃ ꝙ a sapia creata ⁊ increata nō pōt abstrahi sapia cōis vtriqꝫ dicta in q̇d: nec sil'r ab intelle ctu creato ⁊ icreato: nec ista vn̄r incōueniētia attēto ordine abstrahibiliū. Et ad istātias p̄us factas. dico ꝙ lꝫ Sco. ali- quādo dicat sapiaꝫ eē cōeꝫ create ⁊ icreate ⁊ itell'm sil'r: ma gis dicit exēplificādo q̃ affirmādo illđ sic eē. Exēpla eni po nimꝰ nō vt ita sūt: sꝫ vt magꝭ adiscētes assentiāt: p̄mo p̄oꝝ. ¶ Ad illđ de. d. 2. ⁊. 8. de ꝑticipato: dico ꝙ itelligit de ꝑti- cipato qđ est eiusdē rōnis cū illo qđ est ꝑ eēntiā p̄t abstrahi a creato et increato: ⁊ de se ē illđ cui nō repugnat ꝑfectio. Et hm̄ō entitas ꝑticipata reducit ad entitatē ꝑ eēntiā: et sil'r bōitas creata reducit ad bonitatē ꝑ eēntiā q̄ sr̄ cōia deo et creaturis: nec sic sapia creata p̄t reduci ad sapiam ꝑ eēn tiā tanq̃ ad aliq̇d eiusdē rōnis: sꝫ bn̄ pōt reduci ad sapien tiā icreatā q̄ est alteriꝰ rōnis. sicut et lapis reducit ad deū. ¶ Ad aliud de. d. 3. qđ ꝓbat. dico ꝙ doc. itēdit ibi ꝓbare en titatē posse cognosci dici i q̇d de deo ꝟtute creature ꝯtinen tis eēntial'r entitatē: ⁊ sic aliqđ ens creatū nō tm̄ cāt cogni- tionē sui. sꝫ ēt cuiuslꝫ supioris. Hoc idē de bonitate: q: boni tas creata cāt cognitionē sui et oīm supioꝝ: ⁊ sic ēt cognitio nem bōitatis cōuertibilis cū ente: ⁊ sic dico de oibus alijs hmōi. Et bn̄ veꝝ est ꝙ ens creatū et ens icreatū sūt eiusdē rōnis i entitate trāscēdēti. Et sil'r bōitas creata ⁊ bōitas in creata i bōitate trāscēdēti: sic dico de vnitate: ⁊ veritate: et hmōi. Et ad dictū Augustini ꝙ ois creatura circa nos cla mat. Dico ꝙ sic dꝫ exponi: ꝙ creature nō repugnat ꝑfectio simpl'r: imo nulla sibi repugnat vt ē suppm̄ entis: nō āt vt ē suppm̄ talis nāe: vt expōit Sco. dcm̄ Ansel. d. 2. p̄mi. ⁊. 8. et 5. q. q̄li. Veꝝ tn̄ est ꝙ multe ꝑfectiōes sr̄ i hoie ꝑꝑ q̄s magis fit sil'is deo q̃ i alijs creaturis: vt puta sapia itell's volūtas et huiusmodi. Et sic patet quid sit dicendum. Qui vult ta-

men tenere oppositum. s. ꝙ sapientia trāscendēs pōt abstra hi a sapia creata forte nō deuiat ab itētiōe doc. ¶ Nō. iij.

Tertio q̄rit. Utrū cū simplicitate dei possit stare aliquo modo distinctio ꝑfectio num essentialium: precedens aliquo modo om nem actum intellectus. Titulus huius. q. cla- rus est.

In ista q. Plures q̇dē ac varie hic recitātur opi. qua rum p̄ma est. S. Tho. dicētis: nullā attri- butoꝝ distinctionē cū dei simplicitate stare: preter q̃ rōnis tm̄. Cui q̇dā aliꝰ doctor adherere vr̄. quā tn̄ opi. ad p̄ns nō curo recitare: cū in textu doctoris pateat et clara sit vsqꝫ ibi. Sꝫ inq̃tū eēntia diuina. Sēsus huiꝰ lr̄e ē. ꝙ eēntia di- uina i se ⁊ absolute ꝯsiderata nullā distinctionē attributo- rum icludit ex nā rei: sꝫ vt ꝑ itellectū diuersimode ꝯparata ad diuersa attributa i creaturis ꝯtinet in se distincta attri buta: q̄ sola rōne iter se et ab eēntia distinguūt. Et talis cō paratio eēntie ad attributa nō fit in rōne cāe efficiētis: q: nō cōpat ad illa vt efficiēs: q: sic nō dicimꝰ eēntiā diuinā eē bonā: q: efficit bonitatē: q: sic posset dici lapis: q: efficit la- pidē: sꝫ cōparat magis i rōne cāe formalis: vt ipa ē quodā- modo vna forma ꝯtinēs itegritatē ois ꝑfectiōis: ⁊ h' eminē ter: q̄ ꝑfectiōes sr̄ imꝑfecte i creaturis: ⁊ sic ipa eēntia vt for ma ꝑfectissima ꝯparat ad diuersas ꝑfectiōes attributales in creaturis: q̄ ꝑfectiōes ꝫ gradꝰ suos diuersimode imitāt eēntiā. Et ex tali cōparatiōe sumūt plura attributa: vt pu ta vt cōparat ad bonitatē creatā: veritatē: sapiam (q̄ distin guūt i creaturis) dr̄ bona: vera: sapiēs: et hmōi. ¶ Et ad- dit: ibi. Ultra. ista opi. ꝙ pl'alitas ꝑfectionū attributaliū: vt est i eēntia diuia ē q̄si in pō: ⁊ vt ē in ꝯceptu intellectꝰ ē q̄si in actu. i. ꝙ ante hmōi ꝯparationē ē ibi sola eēntia diuia et nulla distinctio attributoꝝ nisi i pō. i. q: ipa ē apta nata di- uersimode ꝯsiderari et ꝯparari ad attributa creata: et vt ac tu sic ꝯsiderat et cōꝑat actu ē talis distinctio attributorū. Et addit. ibi. In diuo q̇dē. Qꝫ itellectꝰ diuinꝰ et btūs nul- la habita ꝯparatiōe eēntie ad attributa creata: nō ē ibi ali qua pl'alitas nisi i pō vt aūt ꝯsiderāt ipam i se et vt diuersi mode imitabilē a diuersis attributis i creaturis: ibi distin- guūt diuersa attributa. Intell's ꝟo creatꝰ ⁊ nō btūs eꝯ di- stinguit. Q: p̄mo ꝯsiderat attributa creata ⁊ illa attribuit creatori: ita ꝙ p̄mo hꝫ attributa creata ꝓ obiectis. ⁊. 2. at- tribuit. Intell's ꝟo creatꝰ btūs p̄mo hꝫ eēntiā ꝯsiderādo eā vt diuersimode imitabilē. Et addit ibi Limitate āt ꝑfectio nes inq̃tū actu in intelligētia sr̄: dicunt rōnes. i. ꝙ ille ꝑfe- ctiōes: puta attribuales iq̃tū actu i itelligētia sr̄. i. i actua- li ꝯsideratiōe ⁊ ꝯꝑatiōe eēntie ad attributa creata dicūt rō nes. i. obiecta ꝯceptibilia. Et hoc est quod dicit. Et dicitur hic ratio conceptio perfectionis determinate ex respectu ad determinatam correspondentem sibi in creatura.

S. Tho. primo scripti d. 2. Herue. nata. ⁊ He.

Alii declarāt positionē sic. Ista opi. ē eadē cū opi. Tho. nisi ꝙ diffusiꝰ aliq̄ declarat q̄ ex supradictis sunt manifesta. ¶ Ibi. Et hec est intētio Cōmēta. Sēsus huiꝰ lr̄e est. ꝙ in rebꝰ imālibꝰ qñ aliqua p̄dicātur ꝑ modū dispo- siti ⁊ dispōnis. i. ꝑmodū māe ⁊ forme: q: sbm̄ se tꝫ ex parte māe: ⁊ predicatū ex parte forme: tūc sunt vnū in re: ⁊ in in- tellectu sunt distincta: et intellectꝰ sic intelligēs abstractū a mā per modū dispositi ⁊ dispōnis. i. ꝑ modū subiecti ⁊ p̄- dicati intelligit vnū in re tm̄: sꝫ diuersum in ꝯsideratiōe: q: vt in p̄dicato quodāmō differt a seipso vt in sbō: ⁊ hoc so- la rōne: ⁊ tunc intellectꝰ vtit vno in re vt duobꝰ. s. in itētio- nibus: q: cōsiderat illud sub diuersis intētiōibus. s. p̄dicati et subi. Et hoc mō dr̄ ꝙ deus est bonꝰ: sapiēs: vita: ⁊ hmōi. Nā sapia et deitas sunt vnū in re: sꝫ sola rōne differūt sicut p̄dicatū ⁊ subm̄: sꝫ in rebꝰ mālibꝰ puta in lapide: lꝫ mā et forma sint sil'r real'r vnita: non tn̄ sunt vna res sꝫ distincte Et iō qñ intellectꝰ in rebꝰ cōpositis sic disponit cōpositū ꝑ formā: aut cū disponit hn̄tē formā. i. subm̄ hn̄s formā intel- ligit vtraqꝫ vt aliq̊ mō adunata in intellectu: ⁊ tn̄ drīa aliq̄ modo in re: non sic in rebus immālibus. Et sic pꝫ intentio huius. Nec tn̄ auctoritas postea a doct. exponetur.

Gotf. quolibet. 7. q. 1.

Contra istā pōnē Doc. instat multipl'r ꝯ hanc opi. ⁊ p̄ mo sic. q̇cq̇d est ꝑfectiōis simpl'r in creaturis principaliꝰ est in deo ex se ⁊ nō ex respectu aliq̄: sꝫ attribu- tū est simpl'r perfectiōis in creatura. ita ꝙ simpl'r est meliꝰ ipsum q̃ nō ipsum. ꝓbatio ma. perfectū semꝑ est indepen- dens ab imperfecto sicut imꝑfectū depēdēs a perfecto. at- tributalis aūt ꝑfectio in deo est ꝑfecte ⁊ in creatura imꝑ- fecte. g̃. ¶ Nota tn̄ cū dicit ibi ꝙ ꝑfectū nō dependet ab im perfecto. Aliq̇d eni depēdere ab alio cōtingit multipl'r. pri

mo vt a ptib⁹ eẽntialib⁹. vt cõpositũ. scḋo vt a causa efficiente vel finali. tertio vt mẽsuratũ a mẽsura pmo ⁊ scḋo mõ. pfectũ nõ pt depẽdere ab iperfecto. Et doc. supponit q attributũ i deo sit ibi sub rõne pfectissia ⁊ ifinita. Et qꝛ Tho. dicit q attributa i deo sᷓt tñ ibi p respectũ ad attributa in creaturis: ita q si aliqs intellᷓs nõ cõparat eẽntiã diuinã ad attributa creata: i ipã eẽntia nõ posset distinguere aliq̃ attributa: sꝫ tñ eẽt ibi eẽntia nuda: ⁊ sic vult q ipa attributa in diuinis ⁊ i eẽndo ⁊ i distingui sint tñ ibi p respectũ ad attributa ad ex̃. Stãte ḡ supposito Sco. q ipa attributa sunt perfectissima i deo: seq̄ret ipa depẽdere in eẽndo ⁊ in distingui ab attributis creatis: ⁊ sic simplr̃ pfectũ depẽdere i eẽndo ab iperfecto. qḋ ẽ incõueniẽs. ¶ Ibi. Minor declarat̃ sic. qꝛ eni qḋlꝫ creatũ i eẽ q̃ditatiuo ẽ limitatũ ⁊ q̃lꝫ pfectio ei eẽntialis.

Obiectio.

¶ Sꝫ cõ hoc dictũ vt magis itelligat̃ istat̃ aliqualr̃: pbãdo q nõ q̃lꝫ pfectio eẽntialis entis limitati est limitata. qꝛ ens ẽ de eẽntia hois ⁊ tñ ẽm eũ ẽ illimitatũ.

Responsio.

perfectõ alicuius ẽ duplex.

Dico q pfectio eẽntialis creature pt duplr̃ cõsiderari. Uno mõ in eẽ ꝑ reali et exñte. Alio mõ i eẽ cõceptibili. Exẽplũ. Hic hõ icludit multa eẽ nã pmo dr̃ h̃ ens. secũdo dr̃ hec sbã. tertio dr̃ hoc corp⁹. quarto h̃ viuẽs. quinto h̃ est aial. sexto hic hõ. Iste pfectiões exñtes i Frãcisco q̃ est oĩo limitat⁹ sᷓt limitati: lꝫ nõ sp cõcept⁹ sumpti ab istis pfectionib⁹ sint limitati: vt pꝫ de cõceptu entis q̃ sumit̃ ad h̃ ente i Frãci. nec cõcept⁹ ꝗbẽ vt dicit ens per se tñ: q̃ sumit̃ ab h̃ ente ꝑ se. Ali vero cõcept⁹ seq̄ntes vt puta cõcept⁹ substãtie pdicamentalis: ⁊ corpis: et viuẽtis: et hmõi. sᷓt limitati. Loq̄tur ḡ doc. q q̃lꝫ pfectio eẽntialis creature est limitata mõ ꝑexposito. ¶ Seq̄tur i lr̃a. Iõ a nulla tali sumit̃ attributũ. Pari eni rõne a q̃lꝫ eẽntia creata assumeret̃ attributũ: sꝫ ab illo qḋ est pfectio accñtalis creature: siue i bñ eẽ ei⁹ sumit̃ attributum: qḋ dicit pfectionẽ simplr̃ i subiecta substãtia: qꝛ lꝫ vt nã quedã hẽat gradũ limitatũ: tñ vt perficiẽs aliḋ i bñ esse ei⁹ nullã limitationẽ iportat: et sic ẽ attributũ: sic ẽt in deo nõ notat perfectionẽ primã: sed quasi accñtalem in bene esse.

Pro maiori dilucidatiõe hui⁹ lr̃e Sco. hic sunt plura notãda. Primo q attributũ i creatura dr̃ attributũ: qꝛ alteri attribuit̃: sicut sapia dr̃ attributum puta hoi: ⁊ tale ꝑsupponit id cui attribuit̃ hr̃e eẽ suum essentiale ⁊ q̃ditatiuũ. nã attributũ dr̃: qꝛ pficit id qḋ in se prius est pfectũ eẽntialr̃. Et similiter dico i eẽntia diuina: q attributũ dr̃ qḋ ꝗsi scḋo pficit eẽntiã diuinã: q̃ in se ẽ pfectissima eẽntialr̃. Iõ illa q̃ ptinẽt ad eẽntiã diuinã nõ dñr attributa: nec ẽt oĩa q̃ nõ sunt de eẽntia illi⁹ dicũtur attributa: vt grad⁹ itrinseci dicẽtes pfectionẽ: vt ifinitas: qꝛ illi sũt sic intrinseci eẽntie: q nõ pt hr̃i cõcept⁹ pfectus de ea sine illis: vt s̃. declaraui. Sꝫ bñ oĩa alia dicẽtia pfectionẽ i dĩnis sunt attributa.

Null⁹ gradus itrinsecus eẽntie dicitur attributum.

¶ Scḋo nota: q attributũ i creaturis: puta bonitas creata vel veritas dupliciter pt cõsiderari: aut i q̃tũ est quedã eẽntia creata: ⁊ sic iportat limitationẽ: aut in q̃tũ perficit subiectã substãtiã: q̃ in se ẽ pfecta substãtialiter. Et sic vt pficit pt dici illimitata. Nã perficere vt perficere nõ icludit ipfectionẽ aliq̃: lꝫ i creatura pficiẽs nõ in q̃tũ hmõi sed in q̃tũ iformãs dicat aliq̃lẽ iperfectionẽ: vt pꝫ a doc. d. 2. pmi. ⁊. d. 5. q. 2. Accipit ḡ vt attributũ in creaturis attribuit̃ deo ẽm illã rõnẽ q̃ tñ dr̃ perficere ⁊ nõ vt iformat. Et est sensus q bonitas i deo ẽ ibi ẽm illã rõnẽ qua dr̃ perfectio scḋa illi⁹ qḋ i se substãtialiter et eẽntialiter ẽ perfectũ: non tñ est ibi nec vt iformãs: nec vt actuãs: nec vt determinãs: qꝛ oĩa ista dicũt iperfectionẽ respectu eẽntie: sed ẽ ibi realiter et eẽntialiter eadẽ cum eẽntia: lꝫ formaliter distincta.

Per qḋ dr̃ attributũ i diuinis.

¶ Tertio nota: q perfectiões i creaturis q̃ scḋo perficiunt sunt in duplici genere. Nã q̃dã sunt perfectiões: q̃b⁹ sumptis i suis rõnib⁹ formalib⁹ nõ repugnat ifinitas: ⁊ sic sunt perfectiões simpliciter: vt bonitas: vitas: i q̃tũ hmõi: et tales sunt trãsferẽde ad diuinã i summo. Quedã sᷓt: q̃b⁹ sumptis i rõnib⁹ suis formalib⁹ repugnat ifinitas: ⁊ sic nõ pñt esse perfectiões simpliciter: vt albedo: color: lux: ⁊ hmõi accidentia corporalia: ⁊ talia formaliter nõ sᷓt trãsferẽda ad diuina: nec i summo: nec aliquo mõ: qꝛ hec eẽt falsa. de⁹ ẽ summa albedo: vel summ⁹ color: pñt tñ trãsferri nõ formaliter: ita q dicãtur formaliter de deo sꝫ pportionaliter: q̃ pportio reqrit dissimilitudinẽ. Et sic dicim⁹ q in deo ẽ perfectio albedinis emineter solũ. i. q de⁹ hꝫ tãtã perfectionẽ quãta est i albedie ⁊ in ifinitũ maiorẽ. Et sic pꝫ quõ perfectiones attributales i creaturis attribuunt̃ in summo ipsi creatori

Que perfectiones ad diuina trãsferuntur.

¶ Ibi. Itẽ secũdo sic. Illa nõ distinguunt̃ per respectũ ad extra: quorũ quodlibet ptinet eẽntiã diuinã ẽm oẽm rõnẽ ydealem. Sed quodlibet attributum continet essentiam diuinam secundũ omnẽ rationẽ perfectiõis ydealis. ḡ. ⁊c.

In ista rõne sunt plura notãda. Primo ydea nihil aliud est: nisi eẽ cognitũ creature i mẽte diuina: vt pꝫ doc. d. 35. pmi. Et talis ydea corñdet perfectiõi creature i eẽ q̃ditatiõ: esse aũt q̃ditatiuũ creature ẽ simplr̃ limitatũ: et sic ꝫ diuersas pfectiões limitatas i creaturis diuerse ydee distiguunt̃ i mẽte diuina: vt puta esse cognitũ lapidis repñtat ipm lapidẽ i perfectiõe q̃ditatiua vt duo: ⁊ esse cognitũ asini repñtat ipm asinũ i pfectiõe q̃ditatiua vt q̃tuor: et sic ascendendo vel descẽdẽdo. Et ydea siue eẽ cognitum creature nõ repñtat aliq̃ creaturã: siue aliq̃ eẽntiã vt ẽ perfectio simpliciter. Et iõ ydea bonitatis create nõ repñtat ipsam bonitatẽ vt est q̃dã perfectio simpliciter: q̃ in q̃tũ perficit dr̃ limitata: sꝫ repñtat ipãꝫ i sua perfectiõe q̃ditatiua limitata. Nã si ydea sapie create: ⁊ ydea bonitatis create: et ṽitatis: ⁊ vnitatis: et hmõi (q̃ dñt perfectionẽ simplr̃) representarẽt ipã vt perfecta simpliciter: tũc eis tñ corñderet vnũ attributũ i dĩnis: puta perfectio simpliciter vel bonitas eẽntialis: ⁊ sic nõ possent hmõi distincta attributa in diuinis accipi per cõparationẽ ad distincta attributa i creaturis: vt dicebat Tho. qꝛ vt sᷓt perfectiões simplr̃: ⁊ sub illa rõne q̃ sunt pfectiões simplr̃: tñ vnũ attributũ corñdebit eis i diuinis. ḡ si plura debẽt sumi i diuinis per cõparationẽ ad plura ad extra: opꝫ q illa ydeata accipiant̃ i suo eẽ q̃ditatiuo ⁊ limitato. Scḋo declaro q qñ dicit doc. q attributa ptinẽt eẽntiã diuinã ẽm oẽm perfectiõis ydealis rõnẽ: dꝫ sic itelligi: q sicut eẽntia diuina (qꝛ formalr̃ ifinita) eminenter ptinet oẽm rõnẽ perfectiõis ydealis. i. oẽm perfectionẽ ydealẽ corñdentẽ perfectionib⁹ ydeatis. Et sic eminenter cõtinet oẽm perfectionẽ ydeatoꝝ: sic attributũ cũ sit formaliter ifinitũ et eadẽ res realr̃ q eẽntia diuina cõtinet oẽm rõnẽ perfectiõis ydealis mõ ꝑexposito. Tertio suppono: q qñ aliqḋ eq̄liter respicit plura: nõ magis sumit̃ ab vno q̃ ab alio: nec magis dr̃ tale ab vno q̃ ab alio. Cũ ḡ attributũ i diuinis: puta bonitas ifinita eq̄liter respiciat oĩa ydeata (Nã ita eminẽter ptinet perfectionẽ lapidis sicut et pfectionẽ asini: ⁊ pfectionẽ sapie: ⁊ oĩa respicit vt sunt q̃dã eẽntie limitate: et ita respicit essentiã lapidis sicut eẽntiã bonitatis vel veritatis create et hmõi) ḡ nõ magis dꝫ accipi bõitas vt attributũ diuinũ ab eẽntia bõitatis create q̃ ab eẽntia lapidis: cũ eq̄liter cõtineat oĩa illa. Sicut ẽt eẽntia diuina equaliter ptinet ⁊ respicit oĩa ydeata vt perfectiões limitatas. Stat ḡ tota rõ Sco. i h̃: q sicut eẽntia diuina q pp suã infinitatẽ eq̄liter cõtinet oĩa ydeata ⁊ eq̄liter respicit illa: nõ magis dꝫ accipi ab vno ydeato q̃ ab alio. Et sic falsum est qḋ Tho. dicit: q bonitas q̃ est attributũ i deo: accipit̃ p respectũ ad bonitatẽ creatã: ita q sit talis bonitas creata nõ eẽt: nõ posset accipi bonitas i diuinis vt attributũ distinctũ ab aliis. ¶ Ibi. Itẽ tertio sic. Distinctio attributoꝝ fundamentũ est respectu distinctiõis emanationũ personaliũ: qꝛ fili⁹ pcedit nãliter nascẽdo tãq̃ verbũ in itellectu: spũs sanct⁹ pcedit liberaliter spirando tanq̃ amor in voluntate et non vt verbum. ⁊c. Hec sunt formalia verba Scoti.

¶ In p̄senti rõne sunt aliq̃ notanda. Primo q emanationes in diuinis: puta gñatio passiua per modũ nãe: ⁊ spiratio passiua p modũ volũtatis: sunt in diuinis ex nã rei ⁊ p̄ter opõnẽ intellectus collatiui: aliter persone pstitute nõ essent ibi ex nã rei: qꝛ si pductio vel emanatio nõ est realis nec etiã pductũ. Scḋo: q filius ẽ nãliter pcedi nascendo tanq̃ verbũ cõceptũ in intellectu. i. tanq̃ verbũ vere pductum ab intellectu tanq̃ a principio formali pductiuo: et dr̃ cõcipi in intellectu: qꝛ intellect⁹ vna cũ essentia dr̃ vere memoria fecunda hoc idẽ dico de spiritu sctõ respectu voluntatis. Tertio suppono: q distinctio attributoꝝ est fundamẽtũ distiõis emanationũ. i. q ipẽ emanatiões q̃ sũt ibi disticte ex nã rei de necitate ꝑsupponũt aliq̃ attributa disticta ex nã rei: a q̃b⁹ dñr distigui. Nõ eĩ ẽ poẽ imaginari q vna pductio sit per modũ nãe: ⁊ alia sit simplr̃ p mõ volũtatis: ⁊ q principia pductiua nõ distinguãtur iter se ex nã rei: qꝛ vr̃ ipoẽ q vnũ. videlꝫ oĩno re idistictũ sit pncipiũ pductiuũ ⁊ p modũ libertatis ⁊ p modũ nãe. Et sic cũ i diuis emanatiões sint ex nã rei: ⁊ nõ sint ibi p respectũ ad ex̃: multo forti⁹ attributa a q̃b⁹ sumũt̃ erũt ibi ex nã rei ⁊ nõ p respectũ ad ex̃. Quarto nõ q lꝫ Sco. hic noiet itellꝫ et volũtatẽ attributa: noiat ea gñali noie ⁊ iprope. Et qꝛ Thom. dixit q attributa sumũtur p respectũ ad ex̃: ⁊ vult q itellᷓs et volũtas ⁊ hmõi sint ibi disticta tñ p cõpationẽ ad extra. Iõ doctor quãtũ ad hoc noiat ea attributa: tñ ipẽ absolute negat ipã esse attributa. vt pꝫ i ista. q. F. ⁊. q. 1. q̃lt. ¶ Ibi.

Intellꝫ volũtas ꝗ sunt attributa.

Itē q̄rto sic. De⁹ ītelligit eēntiā suā īquātū vera nō īquātū bona: ꝛ vult eā iquātū bona: nō inquātū vera: ab eťno ēt intellexit se ītelligere eēntiā et velle eā: ēt sine respectu ad extra: qꝛ iste act⁹ ꝯseq̇tur īmaterialitatē nālē. i. act⁹ quo itellect⁹ diuin⁹ reflectiꝶ sup ītellectionē qua ītelligit eēntiā: et similiter act⁹ volēdi quo volūtas vult volitionē q̄ īmediate vult eēntiā: ꝙ sine tali respectu ad extra eēntia icludit rōnē veri ꝛ boni: silr rōnē intelligētis ꝛ ītellecti. s. ip̄m ītellectū: q̄ hꝫ rōnē ītelligētis: ꝛ eēntiā q̄ hꝫ rōnē itellecti: ꝛ similiter includit rōnē volētis ꝛ voliti: q̄ rōnes sunt formaliter distincte. Nota tñ ꝙ lꝫ ſm doc. itellect⁹ diuin⁹ ītelligat eēntiā in quantū vera: et ēt inquātū bona: tñ ħ qđ dicit hic ꝙ ītelligit eā inquātū vera nō inquātū bona: hoc ꝯcludit ꝯ̄ Thoma: q̇ tenet eēntiā sub rōne veri esse obm̄ itellect⁹: ꝛ nō sub rōne boni. Hoc stāte formo sic argumētū: supponēdo mihi p̄mo: ꝙ ītellect⁹ p̄ma ītellectiōe qua ītelligit aliq̇d: non fabricat ens rōnis nec cōparat illđ intellectū ad aliud. nā p̄mo ītelligit obm̄: ꝛ ītellectū poste a ꝯparat. ħ stāte: ītellect⁹ diuin⁹ intelligit essentiā inquantū vera et nō inquantū bona et ħ prima intellectiōe. ꝙ est ibi veritas et nō ꝑ ꝯparationē ad extra. Et similiter volūtas p̄ma volitiōe vult eā inquantū bona ꝛ nō absolute inq̄tū vera: ꝙ est ibi bonitas sine ꝯparatiōe ad ex̄. ¶ Ibi. Ab eterno ēt ītellexit. Pōt formari aliđ argumētū supponēdo aliq̄. Prio: et si idē oīno i re possit se intelligere: ꝛ sic eē obm̄ ꝛ pō: tñ ꝙ idē oīno i re itelligat seipsum intellectiōe: ꝛ ꝙ talis ītellectio qua se ītelligit sit oīno idē in re: hoc nō est ītelligibile: qꝛ operatio semꝑ distinguiꝶ ab opāte. Cū ꝙ ītellect⁹ diuin⁹ ītelligat eēntiā suā vel seip̄ꝫ Et vltra itelligat ēt se ītelligere ꝓpter suā immālitatē naturalē. Queriꝶ tūc. aut ītelligit ītellectiōe reali ꝛ nō sūpta per respectū ad extra: aut intellectiōe rōnis q̄ sit tm̄ ens rōnis: ꝛ hoc per respectū ad ex̄. Si p̄mo: hēo intētū. s. ꝙ ē ibi intellectio ex nā rei aliq̄ mō distincta ab ip̄o intelligēte. Si secūdo: ꝙ tm̄ est ibi ītellectio rōnis ꝛ per respectū ad ex̄. Et sic ītellect⁹ diuin⁹ nō posset seip̄m ītelligere nec eēntiā suā realiter: nec diceretꝶ itelligēs realiter: sꝫ tm̄ secūde itētionaliter. Et vltra. remoto oī ente ad extra seq̇reꝶ ꝙ nō eēt ibi intellectio: ꝛ sic remota oī creatura ad quā fit talis ꝯparatio: de⁹ formaliter nihil itelligeret. q̄ oīa sunt absurda: ꝛ sicut dixi de ītellectiōe: eodē mō p̄t formari argumētū de volitiōe. ¶ Ibi. Itē quinto sic. btitudo diuina ꝯsistit i ei⁹ actibus ꝑfectis ītellect⁹ ꝛ volūtatis: sꝫ oīa attributa diuina se se mutuo respiciūt i perficiēdo act⁹ illos: btitudo aūt dei a nullo respectu depēdet ad extra vt clari⁹ itelligatꝶ ista rō. Suppono p̄mo ꝙ de⁹ sit ex nā rei in seipso btūs obiectiue: et i ītellectiōe et volitiōe deitatis formalr btūs: ꝛ hoc a semetipso: ēt oī respectu extrinseco circūscripto: pꝫ qꝛ btitudo dei ad nihil extra depēdet: sꝫ ē ibi ex nā rei. Tūc sic. Btitudo formalr sumpta ꝯsistit i actib⁹ secūdis ꝛ nō p̄mis. Cū ergo de⁹ sit formalr btūs in seip̄o. ꝙ btitudo sua formalr cōsistit i actib⁹ secūdis. s. in ꝑfectissima visione ꝛ volitione sui. Quero tūc. aut illa visio et volitio sui est ibi ex nā rei: ꝛ aliquo mō distincta ab ipso: cū nō sit intelligibile actū secūdū esse oīno idē cū actu p̄mo: aut ē ibi tm̄ ens rōnis et ꝑ respectū ad extra? Si p̄mo: hēo ꝓpositū. Si scđo: ꝙ erit formalr beat⁹ aliquo ente rōnis ꝛ aliquo respectu sumpto ab extra: et sic remota oī creatura ad quā fit talis ꝯparatio non erit aliquo mō formalr btūs: q̄ oīa videnꝶ absurda. ꝙ seq̇tur qđ erit ibi visio btā ꝛ volitio silr ex nā rei. Et addo vltra. ꝙ ex quo oīa attributa diuina sese mutuo respiciūt in perficiendo act⁹ illos (Nā q̄dā attributa respiciūt ꝛ quodāmō supponūt actū ītellect⁹: vt sapia: sciētia: et hmōi. Quedā actū volūtatis: vt charitas bonitas et hmōi) ꝙ sicut illi act⁹ sunt ibi ex nā rei: ꝛ nō per respectū ad extra: ita attributa ꝑficiētia illos act⁹: nō tñ ꝙ illi act⁹ realr ꝑficianꝶ. ¶ Ibi. Contra rōnē ei⁹. Qꝛ sctūs Thomas asserit: ꝙ illa q̄ distinguunꝶ rōne i vno extremo cui corrn̄dēt aliq̄ distincta realr i alio extremo: sꝑ sumuntur ab illis realiter distinctis. Et ꝙ hoc sit falsum. oñdit doctor hic: qꝛ eēntia diuina distinguiꝶ rōne ab attributo: puta a sapia: ꝛ tm̄ i creaturis corrn̄det distinctio realis iter eēntiā et attributū. vt hō distinguiꝶ realr a sua sapia. ꝙ si eēntia diuina distinguiꝶ rōne a sapia: et talia sumunꝶ a distinctis realr. ꝙ eēntia diuina erit i deo tm̄ per respectū ad extra: qđ nō est itelligibile. ¶ Ibi. Tū qꝛ bonū ꝛ vex. ꝛc̄. Hoc ꝯcludit ꝯ̄ Thomā q̇ bonū et vex ponit tm̄ rōne distingui i creatura. ꝛ ē rō ad hoiem: qꝛ ſm Scotū bonū et vex in creatura formalr distinguunꝶ. ¶ Ibi. Tū tertio. Ubi est mera distinctio rōnis nō req̇riꝶ respectus ad aliq̇d extra: sicut ē in diffinitiōe ꝛ diffinito. ¶ Sꝫ in ista lr̄a doctoris occurit aliq̄ dubia. Primū qꝛ oīs relatio rratiōis fit semꝑ ex cōparatiōe vni⁹ ad alterū. ꝙ sicut talis relatio rōnis req̇rit rē ad extra ꝯparatā: ita et distinctio rōnis req̇rit respectū ad aliq̇d extra. ¶ Dico ꝙ lꝫ oīs relatio ratiōis sit causata vel saltē derelicta per aliquē actū collatiuū intellectus: vel alteri⁹ potētie ꝯparatis vnū obm̄ ad aliud: ꝛ sic nō possit fieri sine tali re ꝯparata: tñ mlta sola rōne distinguūꝶ sine respectu ad extra. i. ꝙ vt intelliganꝶ distingui rōne: nō hn̄t ħ ꝑ respectū ad extra. Immo ꝑ ipōle remoto oī respectu ad ex̄ adhuc distinguerētur. Nā lꝫ itētio generis ꝛ spēi sint cāte suo mō per actū intells ꝯparātis vnū obm̄ ad aliud: tñ ꝙ iter se distinguanꝶ nō hn̄t ħ per respectū ad ip̄a cōparata. ¶ Scđm dubiū ē de diffinitiōe ꝛ diffinito: qꝛ vr̄ ꝙ non tm̄ rōne distinguāꝶ: imo magis ex nā rei. ¶ Dico ꝙ capiēdo diffinitionē ꝛ diffinitū ꝓ vocib⁹: realr distinguunꝶ vt pꝫ: qꝛ sunt diuerse voces realr distincte. Silr capiēdo ꝓ ꝯceptib⁹ nō sunt idē. Tū qꝛ ꝯcept⁹ diffiniti ē incōplexus: ꝛ diffinitionis ꝯplexus. Tū qꝛ ꝯcept⁹ diffiniti importaꝶ ꝯfuse et diffinitionis distincte. Et silr accipiēdo diffinitū ꝓ re ex̄: et diffinitionē ꝓ actu intellect⁹ diffiniētis distinguunꝶ pꝫ qꝛ in demōstratiōe nō supponūt ꝓ eodē vt pꝫ. Aliq̄n accipiuntur diffinitū ꝓ ꝯceptibili ꝯfuso: ꝛ diffinitio ꝓ ꝯceptibili distincto: ꝛ sic forte ex nā rei dr̄nt. Aliq̄ tñ exponentes Sco. dicūt: ꝙ diffinitio ꝓp̄e ē ens rōnis: silr et diffinitū. Nā itellect⁹ diffinit ītellectiue. i. rē ꝯceptā i ꝯcept⁹ diuidit q̄liter in re non ē diuisa. iō totū aggregatū ex illis ꝯceptibus i quo est res diuisa: ē ens rōnis. Et qꝛ diffinire ē duplr. s. effectiue quod est act⁹ realis diffiniēdi: ꝛ formalr qđ est declarare distincte q̇d sit res: q̄ fundaꝶ in illis ꝯceptib⁹ in quos ē diuisus ꝯcept⁹ diffiniti. iō diffinire scđo mō est p̄cise ens rōnis et relatio rōnis: qꝛ ēt diffinitū vt tale est tm̄ i ꝯceptu: iō etiā diffinitū vt tale est tm̄ ens rōnis. Nō tñ negādū est q̄n res realis per diffinitionē expliceꝶ: q̄ diffinitio ē tm̄ ens rōnis formalr ꝛ fundamētaliter ē illi ꝯcept⁹ diffiniētes: vt hō cognosciꝶ p̄mo ꝯfuse. i. sub rōne toti⁹. Postea intellect⁹ diuidit ip̄ꝫ formādo duos ꝯcept⁹ de eo. s. aīalis ꝛ ītellectualis: qui duo ꝯcept⁹ distincte declarāt q̇d sit illud ꝯfusum qđ est hō. hō ꝯcept⁹ est i re ens reale: ꝛ i itellectu solū ens rōnis: et nō diuidiꝶ vt in re sꝫ vt in itellectu. Silr aīal ꝛ ītellectuale sunt ꝯceptus et ipsi declarāt hoiem ꝯceptū: illa declaratio qꝛ est entiū rōnis. i. conceptuū diffinientiū: est tm̄ relatio rationis. hec illa opinio. Ex his pꝫ solutio ad dubium. ¶ Ibi. Et talis ē distinctio in attributis: q̄lis sunt obā intelligētie diuine. i. itellectiōis diuine: differētia rōne. i. ꝙ q̄lia sunt obā differentia rōne respectu intellectionis diuine (q̄ tm̄ est vna) talis est distinctio in attributis: q̄ attributa sunt hmōi obā: q̄ tm̄ rōne distinguūtur: ꝛ hoc ſm. S. Tho. ꝙ nō ꝑ respectū ad extra: qꝛ q̄n req̇riꝶ respect⁹ ad extra: tunc nō dr̄ sola rōne distingui: sed partim ab intellectu et partim aliūde: ꝛ hoc vel a diuersis circūstātib⁹ extra diuersimode: vt intellect⁹ q̇ distinguit dextrū ꝛ sinistrū in colūna per respectū ad diuersas ꝑtes aīalis. Et silr distinguit in puncto p̄ncipiū ꝛ finē per respectū ad diuersas lineas diuersimode circūstantes: ita ꝙ respectu vni⁹ dr̄ p̄ncipiū: ꝛ respectu alterius dr̄ finis: vel ab eodē diuersimode circūstāte: vt intellect⁹ distiguit puta in lapide vt diuersimode circūstante bonū et verū: nam vt p̄sentaꝶ in rōne intelligibilis ꝛ in rōne appetibilis ibi distinguit vex ꝛ bonū. Hic tñ nō loq̇r de bonitate ꝛ veritate vt sunt passiōes entis. ꝛ hoc bñ nota. ¶ Ibi. Itē ꝯtra minorē. Tota vis rōnis hoc ꝯsistit supponēdo aliqua. Primo: ꝙ persone diuine ꝓducte realiter distinguūtur: ꝛ nō per respectū ad extra: q̄m nō sunt ibi per respectū ad extra: ꝛ ipse ꝑsone p̄supponūt intellectū ꝛ volūtatē q̄ sunt p̄ncipia emanationū siue ꝓductionū eax: ita ꝙ ꝓductio filii q̄ est per modū nāe p̄supponit intellectū vt ꝓductiuū per modū nāe: ꝛ ꝓductio spiritussancti q̄ est libera: p̄supponit volūtatē vt p̄ncipiū ꝓductiuū per modum libertatis. Scđo suppono: ꝙ attributa q̄dam ꝑtinēt ad itellectum absolute: vt sapiētia: scia: notitia. ꝛc̄. q̄dā ad voluntatem absolute: vt charitas: dilectio: amor: ꝛ hmōi. Sicut ergo itellect⁹ hꝫ respectū ad gignitionē verbi: ita ꝛ oīa attributa q̄ pertinēt ad intellectū: hn̄t respectū ad gignitionē verbi. Similr volūtas hꝫ respectū ad spirādū spiritūsanctum ꝛ oīa attributa ꝑtinētia ad illā. Similr sic potest sumi distinctio attributorum per respectum ad productiones realiter distinctas. Ergo intellectus beatus poterit illas distinguere per respectum ad distincta realiter in diuinis: puta per respectum ad productionem filii et spiritussancti que distinguuntur realiter.

Deductio de intellectione contra Tho.

Dubium.

Solutio.

Dubiū aliđ Diffinitum ꝛ diffinitio distinguuntur aliquando realr. q̄n ꝙ ex nā rei: interdū ratione tm̄.

Diffō ꝛ diffinitū distinguūꝶ mltupliciter

attributa ꝑtinētia ad intellectū ꝛ voluntatē

Ibi Alia est pō. Hic recitat opi. Hen. q̄li. 5. q. 1. et quolı. 13. q. 1. q̇ dicit: ꝙ eēntia diuia absolute ꝯsiderata. s. inq̄ʒtū nā aliq̄ vel eēntia nullā hʒ distinctionē rōnis nisi tm̄ pō. s. ꝑ q̄to p̄t diuersimode ꝯsiderari: qꝛ ſm Com̄. 12. met. c. 39. q̇ vult ꝙ multiplicitas rōnū i deo non ē nisi in itellectu tm̄: nō in re. vide lrām ei⁹ circa mediū com̄. icipiēdo ibi. In eis aūt q̄ sunt forma nō i mā dispositio et dispositū reducūtur ad vnū in eē: ⁊ duo i ꝯsideratione: vi de vsqꝫ in finē: vbi expsse apparet: ꝙ i deo nulla ē distinctio nisi tm̄ per actū intellect⁹. ⁊c̄. In nā ḡ diuina absolute accepta nulla ē distinctio rōnis nisi i pō. Sʒ ꝯsiderata ipā essentia dina nō in se absolute: sʒ vt v̄itas ꝓut. s. hʒ eē i itelligētia. i. vt actu itelligiť: ⁊ p̄t dupliciter accipi: aut. s. inq̄ʒtū eēntia mouet intellectū q̄si simplici itelligētia. i. vt mouet intellectū diuinū ad sui simplicē notitiā: q̄ itellect⁹ diuin⁹ intelligit eēntiā vt eēntia ē: ⁊ sic ꝯcipiť adhuc ꝑ rōnē sue simplicitatis. i. ꝙ ꝯcipiť vt oino indistincta re et rōne: qꝛ i p̄ma intellectiōe eēntie: nulla ē adhuc distinctio rōnis. Aut iq̄ʒtū itellect⁹ post istā appħēsionē negociať circa ipam pluralitatē attributoꝝ: q̄si reducēdo ipsa de pō ad actū. i. ꝙ an̄ talē negociationē nō sunt actu ibi aliq̄ attributa: sʒ tm̄ in pō: sʒ per talē negociationē causanť ibi talia attributa.: ⁊ sic per illā negociationē reducunť de pō ad actū. Primo mō: itellect⁹ creat⁹ nālis ad ipam nō ꝑtingit. s. cognoscēdo ipam i se et absolute: sʒ ꝯcipit ipaʒ ꝑticulatim i attributis ꝯceptis ex creaturis: et sic nālis intellect⁹ cognoscit eā: vt ē summū bonū: vt s̄. patuit. d. 3. q. 1. recitādo opi. isti⁹. Scd̄o mō itellectus btūs q̄si p̄ma actiōe itelligēdi capit eā itelligēdo eā i se absolute. secūdo mō q̄si itellect⁹ idē ꝯponēs ⁊ diuidēs. i. ꝙ intellect⁹ btūs p̄mo appħendit eēntiā in se absolute: et post negociať ꝯponēdo ⁊ diuidēdo: puta ꝙ sit bona: sapiēs: ⁊ hm̄oi: ⁊ ꝙ bonitas nō ē sapia. ⁊c̄. ita ꝙ i itellectu btō sūt duo vel q̄si duo act⁹: vn⁹ q̇ capit eēntiā i se: et ali⁹ q̇ ꝯponit et diuidit. Sʒ intellect⁹ diuin⁹ vnico et simplici intuitu distinguit rōnes ꝯtētas in eēntia: q̄ ex sua ꝑfectiōe summa: oēs ꝑfectiōes simplr̄ sola rōne: siue opatiōe itellect⁹ distinctas ꝯtinet. Nā eodē actu intellect⁹ intelligit eēntiā et distinguit in ea oēs rōnes attributoꝝ. Seq̄tur. Iste rōnes attributoꝝ ſm q̄s intellect⁹ de simplici eēntia diuersos cōceptus format: nō sť nisi respect⁹ fundati i eēntia. i. ꝙ attributa. s. bonū veꝝ. ⁊c̄. sunt tm̄ respect⁹ rōnis fundati i eēntia: ⁊ sic ſm istos respect⁹ attributales formātur diuersi ꝯceptus qꝛ de bonitate hť vn⁹ ꝯcept⁹: ⁊ de sapia ali⁹: et sic de aliis. Seq̄tur. qꝛ ꝯcept⁹ pluriū absolutoꝝ itra eā ipedit simplicitas. Seq̄tur. et sť ꝯcept⁹ plures. i. ꝙ attributa dicūtur plures ꝯcept⁹: ⁊ similiter ꝯcept⁹ eēntie et attributoꝝ sť plures ne sint sinonymi: ⁊ sunt in eēntia: ne. s. sint vani: sʒ nō sunt respect⁹ ad extra: sʒ ad intra. Sic ḡ oia attributa diuina ꝑtinent ad intellectū vel volūtatē: q̄ ad intellectū mutuo ad intra se respiciūt: similiter q̄ ad volūtatē mutuo ad intra se respiciūt. (Exemplū p̄mi. intellectū ⁊ itelligēs. Exemplū secūdi. volitū et volēs. ⁊c̄.) inq̄ʒtū. s. hec et illa cadūt sub apprehēsione intellect⁹: q̇ intellect⁹ p̄mo simplici itelligentia ꝯcipit eēntiā vt essentia est. deinde negociādo circa eā cōcipit vʒ eā vt intellecta ē: ⁊ vt intelligēs: ⁊ vt rō intelligēdi. Itaqꝫ essentia inq̄ʒtū eēntia respicit alia vt fundata in ipa: et sic dř fundamētū oim̄ attributoꝝ: vt vero ē ꝯcepta ⁊ mouens intellectū ad intelligēdū dř v̄itas: cui⁹ ꝓpria rō ē vt respiciat eēntiā vt eēntia ē: sicut illud cui⁹ est declaratiua: qꝛ ipā veritas ē declaratiua eēntie diuine. ⁊ respicit itellectū vt cui hʒ declarare. s. ipam eēntiā: ⁊ similiter respicit actum intelligēdi vt quo ipsa hʒ declarare eēntiā ipsi intellectui: ⁊ respicit sapiam vt hītū quo intellect⁹ habilis est: vt sibi declaratio fiat. Ipsa vero eēntia vt per actū intelligendi est ꝯceptiua suiipsi⁹ dř intellect⁹: ⁊ sic eēntia q̄ dř intellectus respicit veꝝ: vt per q̄d manifestať eēntia q̄ ꝯcipiť: ⁊ similiter dř intellectio: ꝓut ꝯsiderať vt ē id q̇ eēntia declarať vel intelligiť: et similiter ipā eadē eēntia dř sapia: ꝓut ꝯsiderať vt est id quo intellect⁹ habilis ē vt declareť sibi eēntia. Hoc idē dico de volūtate: de actu volendi: de bonitate: qꝛ eadē vt diuersimode ꝯcepta dř volūtas: act⁹ volēdi: bonitas. ⁊c̄. ¶ A summa ergo vnitate essentie ordinate ſm modū ꝯcipiendi ꝯcipiunť diuerse rōnes attributoꝝ: ⁊ inter illa adhuc ē ordo ſm quē mediatius vel immediatius ordinanť ad emanatiōes: deinde ꝯcipiunť emanationes: et ibi est stat⁹ ad intra. Deinde sequuntur omnes respect⁹ ad extra: qui sunt per accidens. Hec est positio Hen.

Contra istā opi. arguiť ꝑ rōes illas q̄s adduxi ꝯ p̄mā opi. p̄mo ꝑ tertiā: qꝛ ſm eos distinctio ꝑfectionum attributaliū ē fundamētū respectu distictiōis emanationū: sʒ distinctio emanationū ē realis. ḡ ⁊ distinctio attributoꝝ: pʒ ꝯn̄a: qꝛ distinctio realis nō p̄exigit necio distinctionē rōnis: sicut nec aliq̄d q̄d ē puꝝ ens reale p̄exigit illud q̄d est mere ens rōnis. ¶ Cōfirmať rō: qꝛ q̄d est posteri⁹ nāliter nō p̄t eē ꝑfecti⁹ ens ente p̄ori nālr̄. Sed ens reale est perfecti⁹ ens ente rōnis: et distinctio emanationū ē realis et posterior. ¶ In ista rōne cū sua ꝯfirmatiōe sť plura notanda. Primo quō distinctio ꝑfectionū attribualiū sit fundamētū respectu distinctiōis emanationū: de h̄ vide in tertia rōne ꝯ Tho. s̄. Scd̄o nulla distinctio realis p̄exigit necessario distinctionē: q̄ tm̄ est rōnis. ¶ Sʒ hic ē diffi. qꝛ distinctio creaturaꝝ realis: puta hois ⁊ asini realr̄ exn̄tis p̄exigit de necessitate distinctionē ydeaꝝ in deo. s. eē cognitū vtriusqꝫ: q̄d tn̄ ē ens rōis. ¶ Dico ꝙ sic dʒ intelligi: ꝙ distinctio realis nō p̄exigit necio distinctionē rōnis vt rōnē distinguēdi: qꝛ nulla relatio rōnis p̄t eē rō distinguēdi aliq̄ realr̄: vt pʒ. Et sic dico de ydeis: ꝙ q̄uis p̄exigať: nō tn̄ p̄exigunť vt rōnes distinguēdi: qꝛ si ꝑ ipoſe nō eēt ydea lapidis ⁊ hominis: adhuc iter se v̄e realr̄ distinguerētur. In ꝓposito āt intellect⁹ ⁊ volūtas q̄ iproprie dn̄r attributa (vt dixi. s̄.) nūt rō distinguēdi ḡnationē filii ⁊ spirationē spūssc̄ti: qꝛ ipsis circūscriptis vna ꝓductio nō diceret magis per modū nāe q̄ alia: nec vna magis ꝑ modū libertatis q̄ alia. si ḡ itellect⁹ et volūtas eēnt ibi tm̄ ens rōnis: tūc ens rōnis eēt rō distinguēdi aliq̄ realr̄. s. ḡnationē ⁊ spirationē q̄ distinguunť realiter: q̄d ē incōueniēs. ⁊c̄. ¶ Scd̄o dubitať ibi. Sicut nec aliquid q̄d ē pure reale. ⁊c̄. Hoc vř difficile. Prio: qꝛ creatura realiter hn̄s eē necio p̄exigit suū eē cognitū i mēte diuina: vt pʒ a doc. d. 3. q. 4. ⁊. d. 35. ⁊. 36. p̄mi. ⁊. d. 1. q. 1. scd̄i. ⁊ in q̄li. Scd̄o: qꝛ creatura nō p̄t fieri de aliq̄ simplr̄ vt ly simplr̄ excludit oē ens: qꝛ vt excludit eē cognitū ipsi⁹ nō posset fieri: qꝛ nō p̄supponit suū eē cognitū: vt declarat doc. in scd̄o. d. 17. Tertio: qꝛ i itellectu dino an̄ ꝓductionē cuiuscūqꝫ creature fit aliq̄ relatio rōnis: puta ꝯparādo seip̄m ad alia vel ad suā essentiā: vt pʒ a doc. d. 30. p̄mi. ¶ Dico ad oia ista: ꝙ dictum Docto. sic debet intelligi: ꝙ purū ens reale non preexigit aliud quod est mere ens rationis: ita ꝙ ens rationis sit ratio essendi entis realis. Sicut in proposito intellect⁹ diuinus est ratio essendi productionis filii per modū nature: et volūtas est ratio eēndi ꝓductionis. s. ꝑ modū libertatis ⁊ sic si eēnt entia rōnis: tūc ens ratiōis esset rō essendi entis realis. ¶ Ad p̄mū ḡ de ydea dico ꝙ ⁊ si p̄supponať: nō tn̄ est rō eēndi ipsi⁹ creature: qꝛ per ipoſe circūscripto tali esse adhuc volūtas diuina posset ꝓducere. Nā poniť tale esse ydeale: qꝛ intellectus diuin⁹ an̄ oēm actū voluntatis de necessitate intelligit oia possibilia: vt pʒ a doc. di. 3. q. 4. ⁊. d. 35. 36. 39. ⁊. 41. ⁊. 43. p̄mi. ⁊. i. 2. d. 1. q. 1. ⁊ in quol. ¶ Dico scd̄o. ꝙ posito ꝙ tale eē p̄exigať: nō tamē est simplr̄ puꝝ ens rōis: qꝛ sibi nō repugnat veꝝ eē realis exn̄tie: pʒ qꝛ hō ab eterno habuit esse cognitū: et sibi nō repugnauit veꝝ esse reale: ens aūt tm̄ rōnis cuiusmodi sunt secūde intētiōes et cōparatiōes rōnis: sic sunt entia rōnis ꝙ eis repugnat aliq̄n esse ens reale. ¶ Tertio dico: ꝙ etiā hō vt hʒ esse cognitū in intellectu diuino est simpliciter ꝑfecti⁹ ⁊ veri⁹ ens q̄ in sua actuali exn̄tia: lʒ non verius tale: vt pʒ a Doc. d. 1. q. 14. Rn̄sio tn̄ p̄ria est magis ad ꝓpositū. ¶ Ad scd̄m pʒ ex dictis ⁊ ad tertiū similr̄: qꝛ q̄uis talia entia rōis p̄exiganť: non tn̄ p̄exigunť vt rōes eēndi. ¶ Tertio dubitatur in hoc q̄d dicit: ꝙ posteri⁹ nālr̄ nō pōt esse ꝑfecti⁹ p̄ori nāliter: ibi. Confirmatur ista ratio. ⁊c̄. quia compositum ex partibus eēntialibus est nālr̄ posteri⁹ partib⁹: et tn̄ ē ꝑfectius illis: et similiter forma est nālr̄ posterior mā. ⁊ tn̄ ē ꝑfectior mā. ¶ Rn̄sio: ꝙ aliquid esse posterius alio ꝯuenit mltiplr̄. Primo cōpositū nāle ē posteri⁹ suis partib⁹. Scd̄o forma nālr̄ est posterior suo ꝑfectibili. Tertio: effect⁹ nāliter est posterior sua cā. Quarto mēsuratū naturaliter est posteri⁹ sua mensura. Quinto. imperfectū absolute est posteri⁹ ente ꝑfecto absolute. ⁊ hec omnia dn̄r posteriora in essendo. Posteri⁹ p̄mo mō ē ꝑfecti⁹ suo p̄ori. Silr̄ scd̄o mō vt pʒ de forma subāli respectu māe. Sʒ tertio ⁊ q̄rto ⁊ q̇nto modis posteri⁹ ē iperfecti⁹: lʒ tertio mō possit eē eq̄ ꝑfectū qn̄ ē cā vniuoca: sʒ iperfecti⁹ qn̄ ē cā equoca. Qn̄ ḡ dicit doc. q̄d ē posteri⁹ nālr̄ nō p̄t eē ꝑfecti⁹ ens ente p̄ori nālr̄. Hoc dʒ itelligi tertio ⁊ q̄rto ⁊ q̇nto modis. nō aūt p̄mo ⁊ scd̄o. Cū ḡ ens rōnis nō p̄exigať enti reali: nec p̄mo mō: qꝛ nō ē ꝑs eēntialis ei⁹: nec scd̄o mō qꝛ nō ē subm̄ ꝑfectibile ab ente reali. Si ḡ p̄exigiť enti reali p̄exigiť aliq̄ triū modoꝝ seq̄ntiū: sʒ hoc nō qꝛ ens reale de necessitate est perfecti⁹ ente rōnis. cū ḡ di-

Bona diff.

Solutio.

Alia diff.

Solutio.

Alia diff.

Solutio.

Aliqd esse posterius alio dicit mltipliciter

ſtinctio emanationū ſit realis ⁊ poſterior: puta ītellectu et
volūtate: ⁊ itellectꝰ et volūtas ſunt pͥncipia diſtinguēdi il-
la duo mō ꝑdicto. ğ nō ſunt ibi ens rōnis: ſʒ ſunt ibi vere ex
nā rei: ⁊ hoc eſt qđ intēdit doc. ¶ Ibi. Cōtra. in illo iſtāti.
Veritas lʒ ꝯſiſtat in hoc. Qꝛ Hen. ad euadēdū: ꝙ itellectꝰ
et volūtas non ſunt in deo ex nā rei vt diſtincta pͥncipia ꝓ
ductiua: dicit ꝙ ipſa eſſentia ſub alia et alia relatiōe eſt pͥn
cipiū diſtinctaꝝ ꝓductionū: puta ꝙ eſſentia diuina vt eſt de
terminata ꝑ paternitatē eſt pͥncipiū gñatiōis filii: ⁊ vt de-
terminata ꝑ ſpirationē actiuā ē pͥncipiū ſpiratiōis ſpūſſan
cti. Doc. arguēdo ꝯ eū ꝗrit. an ipa eēntia ſub pͥnitate ſit pͥn
cipiū filii eo mō quo eſt pͥncipiū ſpūſſcti: aut alio mō: ſi pͥmo
nō magis filiꝰ erit imago pr̄is ex vi ꝓductiōis ſue ꝗ̄ ſpūſ-
ſanctꝰ. Nā dr̄ filiꝰ imago pr̄is: qꝛ ꝓducit̄ ꝑ modū intellectꝰ
et ſpūſſanctꝰ nō dr̄ imago pr̄is: qꝛ ex vi ꝓductionis ſue nō
ꝓducit̄ ꝑ modū ītellectꝰ. Si ſcđo. ğ ſeqtur ꝙ ante oēʒ actū
intellectꝰ erit aliq̄ diſtinctio pͥncipioꝝ reſpectu filii ⁊ ſpiri
tuſſancti. Sʒ qꝛ Hen. diceret: ꝙ bn̄ verū ē: qꝛ eēntia ſub vna
relatione eſt pͥncipiū filii ⁊ ſub alia ſpūſſcti. Iō doc. ꝯ eū ar
guit. ¶ Ibi. Nec valet attribuere iſtā diſtinctionē relatio-
nibꝰ. Vult dicere in ſnīa. Aut eēntia vt eēntia eſt pͥncipiuʒ
ꝓductiuū filii ⁊ ſpūſſcti: tūc vterqꝫ eodē mō ꝓduceret̄. ⁊ ſtat
rō. aut intellectꝰ ē rō ꝓducēdi filiū vt vr̄ dicere: vt pʒ. ſ̄. d.
2. ⁊. 6. et volitio reſpectu ſpūſſcti: adhuc ſtat rō: qꝛ itellectio
illa eſt tm̄ rō ꝓducēdi ꝑ modū nāe: ⁊ ſilr̄ volitio: qꝛ lʒ volun
tas ſit pͥncipiū libeꝝ: tn̄ actꝰ eiꝰ ſi eſt pͥncipiū non erit ꝑ mo
dū nāe. vt pʒ a doc. i pluribꝰ locis. ⁊ ſic filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs erūt
ꝓducti ꝑ modū nāe. Aut rl̄o in eēntia eſt rō ꝓducendi: ad-
huc ſic ſtat argumētū ꝯ eū: qꝛ ſi aliq̄ rl̄o eſt rō producēdi: ħ
erit ꝑ modū nāe. Nā ois rl̄o eq̄ nālr̄ reſpicit ſuū correlati-
uū. i. ſi aliq̄ relatiōes ſunt rōnes producēdi ſuū correlatiuū
erūt rōnes producēdi ꝑ modū nāe. Et ſic ita ſpiratio acti-
ua erit rō proucēdi ſpiritūſanctū ꝑ modū nāe: ſicut ⁊ pater
nitas ſiue gñatio actiua reſpectu filii: ⁊ ſic filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ
erūt producti tm̄ ꝑ modū nāe. Relinqtur ğ ꝙ pͥncipia pro-
ductia ſint i deo ex nā rei: q̄ꝝ vnū eſt ꝑ modū nāe ⁊ reliquū
ꝑ modū libertatis. ¶ Ibi. Hoc ēt arguit̄ ꝯ iſtā poſitionem — *Pō mālis nō pt̄ ſeipʒ cognoſcere nec actū ſuum.*
Iſta duo argumēta patere pn̄t ex glo. ſ̄. 4. ⁊. 5. argumētis
ꝯ Tho. quā vide. Dico tn̄ vnū: ꝙ ſi deꝰ ab eťno ex ſui imālī-
tate itelligit ⁊ vult ſi ſe: dico ex imālitate: ꝑꝑ pōs māles ⁊
organicas puta viſiuā: q̄ lʒ videat alia: tn̄ nō pōt videre nec
ſe nec ſuā viſionē. Silr̄ appetitꝰ ſenſitiuꝰ licʒ appetat alia:
nō tn̄ appetit ſe: qꝛ ſunt pōe māles. Intellectꝰ ꝟo nō tm̄ di
uinus: ſed etiā creatꝰ propt̄ ſui imālitatē non tm̄ itelligit
alia: ſʒ ēt itelligit ſuā itellectionē et ſeipſum. Silr̄ volūtas
nō tm̄ pōt velle alia: ſʒ etiā pōt velle ⁊ volitionē ſuā ⁊ ſeip-
ſam. Si ğ deꝰ itelligit ſe pͥma itellectiōe: ⁊ vult ſe pͥma voli
tione: ⁊ hoc ſub rōne boni ⁊ veri: ita ꝙ rō veri ſit ibi rō itel-
ligendi: ⁊ rō boni ⁊ rō volendi. ğ ibi eſt diſtinctio veri ⁊ boni
ex nā rei. Seqtur. Rōnū formaliū i obiectis. i. ꝙ veritas et
bonitas ſunt due rōnes formales obāles: ſiue duo obā for-
malia ante oēʒ actū intellectꝰ. Et qđ dixi pͥma itellectiōe
vel volitiōe nō dʒ referri ad ſcđaʒ: cū tm̄ ibi ſit vna intelle-
ctio ⁊ vna volitio: vt pʒ. ſ̄. d. 2. ſʒ pͥma intellectione. i. pre-
cedēti quodāmodo ſeipſam vt cōparatiuā ⁊ negociatiuam.
¶ Ibi. Hoc ēt cōfirmat̄. Nota ꝙ idē actꝰ intellectꝰ diuini — *Actꝰ diuinus vt ēnia tꝰ ad creaturam non dicit̄ btificus*
ſm̄ diuerſos reſpectꝰ pōt diuerſificari. Nā vt terminat̄ ad
eſſentiā abſolute dr̄ actꝰ beatificꝰ: vt vero terminat̄ ad cre
aturas relucētes i mēte diuia: non dr̄ actꝰ btificꝰ qꝛ tūc deꝰ
eſſet beatꝰ in creaturis: vt ēt ille actꝰ ē ꝯꝑatiuꝰ ſiue negocia
tiuus non dicitur actꝰ btificꝰ: quia tunc in tali negociatione
ſiue ꝯparatione eſſet beatitudo formaliter: vel ſaltē nō poſ
ſet ſine illis eſſe. Cū ğ beatitudo ſecundum eos conſiſtat in
vera cognitione et dilectione eſſentie diuine: erūt ibi iſta ex
nā rei ⁊ diſticte etiā: pʒ qꝛ talis btitudo reqrit obm̄ propriū
et potentiam propriam et operationem propriam.

Quia igitur diuerſimode pōt itelligi dicta opi. hic
doc. intēdit vltra rōes q̄s. ſ̄. facit hen.
alias ſpecialiores adducere. Et prio oſtēdit: ꝙ formalr̄ bo-
nitas ⁊ veritas ſunt i re. ⁊ q̄lʒ ꝑfectio ſimplr̄ ante oē opꝰ in
tellectꝰ: qꝛ q̄lʒ ꝑfectio eſt formalr̄ in ente ꝑfectiſſimo ex nā
rei. ſʒ bonitas ⁊ ꝟitas ē foꝛalr̄ ꝑfectio ſimplr̄. maior patʒ.
¶ Ibi. Tū qꝛ aliter nō eēt deꝰ ſimplr̄ perfectꝰ: qꝛ non eēt q̊ — *Cuilʒ relationi repugnat infinitas.*
maius. ⁊c̄. Hoc ſic debet exponi ſupponendo aliqua. Pri-
mo: qꝛ perfectioni ſimplr̄ non repugnat formaliter infini-
tas: enti autem rationis repugnat formaliter infinitas:
qꝛ etiam relationi reali vt pʒ a doc. hic. ⁊. q. 1. q̊lib. ⁊. 5. Secū
do ſuppono: ꝙ licet deus in ſe ſit formaliter infinitus: ta-
men perfectius eſt ipſum intelligere non tm̄ eſſe in ſe infi-
nitum realiter et formalr̄: ſed etiā intelligere ipſum iclude
re plures ꝑfectiōes foꝛalr̄ iſinitas eaſdē ſibi realiter: lʒ ſm̄
ſuas rōes formales diſtiguātur. Nā eminētiꝰ ē eē i ſe ꝑfe-
ctiſſimū: ⁊ q̊dāmō inumeras ꝑfectiōes reales ⁊ foꝛalr̄ iſini
tas ꝯtinere in ſe. Si ğ nō hr̄et illas ex nā rei: nō eſſet deus
id q̊ maiꝰ excogitari nō pt̄. ⁊ ſic itelligit̄ illa rō. ¶ Ibi. Tū
ſcđo: qꝛ alr̄ ꝑfectio ſimplr̄ i nullo eēt ꝑfecte: nō enī ē aliq̄ ꝑ
fectio ſimplr̄ i creatura ꝑfecte cū ibi ſit cū limitatiōe: nec in
deo ē ꝑfecte: niſi ſit exn̄s i eo: ſed tm̄ i ipō vt q̊d cognitū: qđ
eſt eſſe diminutū: ⁊ ſic ſapiētia nō eēt in deo: vt deꝰ ē exn̄s:
ſʒ tm̄ eēt in eo vt hn̄s eē cognitū: cū ſapiētia ſm̄ opi. ſit ibi
ꝑ ſolā negociationē itellectꝰ. ¶ Ibi. Tū tťio. Participa-
re aliq̊d ab alio ꝓ nūc ꝯuenit duplr̄. Vno mō ſm̄ ꝓportio-
nē q̄ reqrit diſſimilitudinē ꝑticipātis ⁊ ꝑticipati. i. ꝙ non
ꝯueniūt in aliq̄ forma q̄ ꝑdicet̄ de ꝑticipāte ⁊ participato.
Exēplū. Nā lapis eſt ens ꝑticipatū a deo: et tn̄ nec lapis
nec deꝰ hn̄t formā cōem i q̄ ꝯueniūt in rōe ꝑticipātis ⁊ ꝑti
cipati: ꝑter ꝯceptū entis q̊ ꝑdicat̄ de eis i q̊d. Scđo aliq̊d
dr̄ ꝑticipari vniuoce. i. ꝙ ꝑticipās ⁊ ꝑticipatū ꝯueniāt i for
ma cōi: vt bonitas creata dr̄ ꝑticipata a bonitate icreata: ⁊
vtraqꝫ ꝯuenit i bonitate cōi q̄ ē ꝑfectio ſimplr̄: ſʒ i nobꝭ fini
ta: i deo ꝟo iſinita. Et ħ ſcđo mō itēdit doc. ꝙ ē valde i ꝯue
niēs i creatura eē foꝛalr̄ bonitatē ꝑticipatā q̄ ē finita: ⁊ in
deo nō eē foꝛalr̄ ⁊ realr̄ a q̄ ē talis ꝑticipatio: cū vtraqꝫ for-
ma ꝟe ꝯueniat i bonitate. Si ğ bonitas creata eſt realr̄ ex
nā rei i creatura ꝑticipata. a fortiori bōitas a q̄ ſit talis ꝑ-
ticipatio ē i deo ex nā rei ⁊ nō tm̄ ens rōis. vt dicit Hen. et
hoc itēdit doc. ¶ Mi. pͥncipalis rōis: pʒ qꝛ alit̄ Anſel. nō
poneret talia i deo: qꝛ ſm̄ eū. mo. 15. nihil tale ponēdū ē in
deo: qđ nō ſit meliꝰ ipm̄ ꝗ̄ nō ipm̄: ac ꝑ hoc ꝑfectio ſimplr̄:
pʒ ēt eadē mi. qꝛ qđlʒ tale: puta: bonitas: ꝟitas: ⁊ hmōi: pt̄
eē foꝛalr̄ iſinitū ⁊ iſinitas repugnat cuicūqꝫ qđ nō ē ꝑfectio
ſimpliciter. ¶ Scđo pͥncipalr̄ oñdit Doc. ꝙ attributa q̄ ſūt
in deo ex nā rei nō hn̄t idētitatē foꝛalē: qꝛ itells̄ actu ſuo n̄
pt̄ cāre niſi relōnē rōnis ex hoc ꝙ ē ꝟtus collatiua potēs cō
ferre ħ vt cognitū ad aliđ. Quero igit̄ vtrū ꝟitas dicat ꝑci
ſe illā ꝑfectionē: q̄ ē in re foꝛalr̄ aut ꝑciſe illā relōnē rōnis
factā ab intellectu: aut vtrūqꝫ. Si prio. ſeqt̄ (cū ſm̄ opi. nul
la ſit diſtictio i re) ꝙ ꝟitas ⁊ bonitas erūt ſynonyma: qđ ē
falſuʒ. Si ſcđo: tūc nō ē ꝑfectio ſimplr̄: vt pʒ. Si tertio. erit
tm̄ vnū ꝑ accńs. ſeꝑando ğ illā relōnē rōnis a bonitate et
ꝟitate: tūc manēt ibi ꝟitas ⁊ bonitas ex nā rei: ⁊ ſic int̄ illa
erit diſtictio: ⁊ nō erūt tm̄ ſynonyma. ¶ Dubitat̄ tn̄ de hoc — *contradictio appēs*
qđ dicit. ſ. ꝙ itellectꝰ actu ſuo nō pt̄ cāre niſi relōnē rōnis.
Tū qꝛ doc. ipſe vult. d. 3. q. 4. pͥmi. ⁊. d. 36. pͥmi. ꝙ itells̄ diui
nus actu ſuo ꝓducat oē ens i eē cognito: ⁊ tn̄ illud eſſe co-
gnitū nō ē ſola relatio rōis: vt pʒ ꝑ eū. ⁊. 35. ⁊. 36. d. pͥmi. et
in. 2. d. 3. ⁊. 18. Itē ipſe vult expſſe. d. 43. pͥmi. ꝙ intellectus
dinꝰ actu ſuo ꝓducit qđlʒ ens i eē poſſibili: ⁊ tn̄ illđ ens poſ
ſibile nō ē ſola relō rōis: imo ē ens q̊ditatiuū: vt pʒ ꝑ ipm̄.
d. 3. q. 5. pͥmi. ꝯ Hen. ⁊. d. 36. pͥmi. ⁊. d. 3. ſcđi. ¶ Dico breuit̄ — *Cōcordātia*
ad ħ oia ⁊ ad ſimilia ꝙ actꝰ itells̄ diui pōt dupliciter con-
ſiderari. Vno modo vt tantum reſpicit obiectum in ſe. Alio
modo vt reſpicit obiectum inq̄ꝫtum cognitum. Et hoc ſecū
do mō nō pōt cauſare niſi relationē rōis: qꝛ obm̄ inq̄ꝫtū co-
gnitum dicitur tm̄ habere eſſe diminutū: et vt ſic in ipſo tm̄
ſunt nata cauſari entia rōnis. Et hoc pꝫ a Doc. expreſſe
di. 2. huius primi. Debet ergo ſic intelligi: ꝙ intellectus
actu ſuo. ſcilicet collatiuo vel comparatiuo qui actus col-
latiuus eſt reſpectu obiecti cogniti comparati ad aliud ob
iectū cognitū inq̄ꝫtum hmōi. cetera patent. ¶ Ibi. Prete — *Nota de cognitiōe intuitiua ⁊ abſtractiua*
rea intellectus intuitiuus. Iſta ratio plura tangit. Pri-
mo ꝙ intellectus intuitiuꝰ ideſt intuitiue cognoſcens: de
neceſſitate terminatur ad rem exiſtentem inq̄ꝫtuʒ exn̄s in
exn̄tia reali. Secundo ꝙ talis intellectus qui reſpicit obm̄
exn̄s vt exn̄s: non poteſt diſtinguere in illo aliqua plura. i.
non poteſt cognoſcere in illo aliqua diſtincta niſi inquan-
tum eſt exiſtens: et eſt ſenſus. Nam intellectus abſtracti-
uus poteſt cognoſcere in obiecto vt cognito aliqua plura
diſtincta ſola ratione: puta in homine cognito poteſt co-
gnoſcere intentionem ſpeciei: ꝑdicabilis: inferioris: ſupio-
ris: ſubiecti: ⁊ hmōi. Sed intellectus intuitiuus q̄ tm̄ reſpi
cit obiectum exiſtens vt exiſtens et non vt cognitum: non
poteſt cognoſcere in illo ſic exn̄te aliqua plura diſtincta: ni
ſi illa plura ſint exiſtentia in tali obiecto ſm̄ ꝙ exn̄s eſt. Et
ideo non poteſt cognoſcere intuitiue relationes rōis in a-
liquo obiecto exn̄te: pʒ qꝛ ille tm̄ fundantur in obiecto inq̄ꝫ
tum cognito vel inq̄ꝫtum comparato: et non inq̄ꝫtum exi-
ſtente. Tertio: ꝙ intellectus diuinus cognoſcit omnia
attributa intuitiue in eſſentia diuina exiſtente vt exiſtens
eſt: ergo cognoſcit illa vt ſunt ibi ex natura rei. Si vis dice

re ꝙ illa attributa sunt entia rationis causata ab actu collatiuo intellect⁹ diuini: ⁊ ꝙ cognoscit illa in essentia diuina. Quero tūc: aut cognoscit illa ī eēntia diuīa īq̄ʒtū exn̄s est: ꝗ entia rōnis sunt ī exn̄te īq̄ʒtū exn̄s est: ⁊ q̄cq̄d est in exn̄te inq̄ʒtū exn̄s: de necessitate est ex nā rei: aut cognoscit illa in essentia inq̄ʒtū cognita vel inq̄ʒtū ꝯpata: ꝗ nō cognosceret intuitiue: q꞉ cognitio ītuitiua est ad exn̄s īq̄ʒtū exn̄s. Relinquitur ꝗ ꝙ cognoscit illa in essentia diuīa existente: inq̄ʒtū sunt quedā obiecta formalia distīcta p̄ter oēm operationē intellectus collatiui. Et sic patet ista ratio. ⁊c̄.

difficultas

Sed orit̄ difficultas. Quō intellect⁹ diuinus cognoscit creaturas ab eterno: q꞉ nō fuerūt exn̄tes in propria exn̄tia. Scđo: quō secundas intētiones causatas in creaturis: cū in se nec existant (q꞉ exn̄tia est entis realis) nec fundāt̄ in aliqua re existente inquātū exn̄s: sʒ ī re cognita vel ꝯparata īq̄ʒtū hmōi. Tertio: quō intellect⁹ diuin⁹ cognoscit relationes ratiōis causatas ab ipso eterno vt pʒ a doc. d. 30. p̄mi. Nō est dandū ꝙ cognoscat ista abstractiue ꝓpt̄ imꝑfectionē cognitionis. Nec intuitiue: q꞉ nō sunt exn̄tia. ⁊c̄. ¶ Rn̄deo suppone

Rn̄sio.

do mihi aliqua. Primo, ꝙ intellectū diuīū posse cognoscere intuitiue ꝯuenit tripl'r et hoc actu recto: p̄mo vt obiectum p̄marū ī se formaliter exn̄s virtute ꝓpa suo modo mouēs siue quasi mouēs: et sic cognoscit intuitiue essentiā suā. secundo tanq̄ʒ obīn non p̄marīū nec eminēter ꝯtētū in eēntia diuina: nec ex sua ratione formali aliquo modo mouēs intellectū diuinū ad cognitionē sui: vt ꝓꝑetates hypostatice ⁊ relationes diuine ad intra cognoscūtur virtute essentie intuitiue: ⁊ nō dn̄r eminēter contineri in illa ꝓpter ꝑfectā idētitatē eaꝝ realē cū essentia diuina. tertio tanq̄ʒ obiectū secūdariū eminēter cōtentū in essentia diuina: ⁊ sic oēs creature cognoscūtur intuitiue in essentia diuina: q꞉ ipsa est ꝑfectissima rō cognoscēdi oēm creaturā: maxime in esse q̄ditatiuo: lʒ exn̄tia eaꝝ (cū sit mere contingēs ⁊ sequat̄ determinatiōeʒ diīe volūtatis) dicat̄ sic cognosci vt ostendit̄ ab essentia diuina: ⁊ hoc post determinationē diuine volūtatis: vt pʒ a doc. d. 39. primi. Et sic cognitio intuitiua terminat̄ ad aliq̄d exn̄s ī ꝓpa exn̄tia: aut ad aliq̄d: q̄d lʒ nō sit exn̄s in ꝓpa exn̄tia eminēter: tn̄ scđm totā suā entitatem ꝯtinet̄ in alio vere exn̄te q̄d erit cā talis cognitionis: ⁊ sic creature cognoscūtur quiditatiue ab intellectu diuino ab eterno: ⁊ hoc virtute essentie diuine eminēter continētis illas. Et sic pʒ responsio ad p̄mū argumentū. Scđo suppono: ꝙ intellect⁹ diuin⁹ cog̃scit aliq̄d actu reflexo: nā p̄mo cognoscit cognitionē suā qua cognoscit essentiā. scđo cognoscit illā cognitionē vt terminatā ad essentiā cognitā: ⁊ sic cognoscit essentiā vt cognita est: ⁊ hoc simpliciter eadē cognitione: cognoscit essentiā nude: cognoscit eandē cognitionē absolute: cognoscit essentiā vt terminū illius cognitionis absolute: ⁊ sic talis cognitio diuersificat̄ ꝓpter diuersos respect⁹. Tertio cognoscit oēs relationes rationis cātas ab ipō. Tertio suppono: ꝙ aliq̄d cognosci intuitiue cōtingit tripl'r. Primo vt est in ꝓpria exn̄tia. Secūdo vt eminēt̄ cōtinet̄ in aliquo exn̄te. Tertio vt q̄ñ nec hʒ ꝓpriā exn̄tiā in se: nec in alio: nec eminenter continet̄ in alio: tn̄ perfectissime cognoscitur scđʒ totam suā entitatē quantū est natū cognosci: ⁊ cognitiōe perfectissima q̄ nata est haberi de illo. Et hoc tertio modo dico ꝙ relatiōes rationis ⁊ oia entia rationis ab intellectu diuino perfectissime cognoscuntur quantū ad eaꝝ totalē entitatem: ⁊ impossibile esset aliquo modo perfecti⁹ cognosci. Cognitio ergo intellectus diuini vt terminat̄ ad essentiā diuinā dicit̄ perfectissime intuitiua: vt vero terminat̄ ad relationes reales in diuinis: non ita perfecte: vt vero ad creaturas eminenter contentas (cū nullā existentiam dicant ibi) minus perfecte: vt vero actu reflexo terminatur ad seipsaʒ erit perfecta: cum terminetur ad perfectionem simpliciter: vt vero terminatur ad essentiam cognitam vt huiusmodi: adhuc min⁹ perfecte: q꞉ ad ens diminutum: vt vero terminatur ad relationes rationis adhuc erit minus perfecta: quia tn̄ ad entia diminutissima. Ipa ergo intellectio diuina semꝑ erit intuitiua: licet ſm diuersas t̄minatiōes alio et alio modo dicatur diuersificari: nō in se sed in respectib⁹. Et sic patet solutio argumentorum. ¶ Si dicatur. ergo positio Hen. potest stare: quia poterit dicere ꝙ cognoscit illa attributa intuitiue modo p̄expositio: et tamen esse tn̄ entia rationis. ¶ Dico ꝙ argumentū Sco. ad hoieʒ cōcludit q꞉ ipse Hen. vult cognitionē intuitiuam terminari ad rem existētem inq̄ʒtū exn̄s: ⁊ sic fiat argumētū vt pri⁹. Scđo: q꞉ si tn̄ sunt entia rationis: ⁊ simil'r cognitio diuina sit tantum ibi ens rationis: vt aliquo modo distinctum ab essentia quomodo ergo dicet̄ itutitiua. Sil'r sequeret̄ ꝙ oia attributa tn̄ actu reflexo cog̃scerent̄. Sil'r seq̄ret̄ ꝙ intellect⁹ diu⁹ ⁊ intuitiu⁹ tn̄ cognosceret illa vt relatiōes rōis: ⁊ sic n̄ vt ꝑfectiōes simpl'r: q̄ oia sūt absurda. ¶ Ibi. Itē arguit̄ ꝯ illā expōnē: q꞉ si de aliq̄ obō tn̄ nat⁹ est hr̄i vn⁹ ꝯcept⁹ realis. Hāc rōnē ꝓlixe exposui: ⁊ glosaui quā expositionē vide s̄. d. 3. q. 1. ¶ Ibi. p̄. Cōtra ꝯclōnē ī se. Tota vis hui⁹ rōnis in hoc ꝯsistit. Prio: ꝙ act⁹ itellect⁹ diui p̄t dupl'r ꝯsiderari. Vno mō absolute vt t̄minat̄ ad obīn absolute: ⁊ talis act⁹ nō dr̄ negociatiu⁹ nec cātiu⁹ entis rōnis. Alio mō vt est cōparatiu⁹ obi cogniti ad obīn cognitū: ⁊ vt sic dr̄ cātiu⁹ entis rōnis: ⁊ sic cāndo diuersa entia rōis dr̄ q̄dāmō distinctiuus illoꝝ: q꞉ ꝓducit distincta: ⁊ sil'r intell's dr̄ cātiu⁹ entis rōis nō in se: sʒ ꝑ actū intell's scđo mō dictū. Sil'r volitio p̄t ꝯsiderari absolute vt t̄minat̄ ad eēntiā. Scđo mō vt ē ꝯparatiua obi voliti ad aliud volitū: ⁊ vt sic p̄t esse cātiua entis rōnis: vt pʒ a Doc. s̄. d. 1. hui⁹. Cū ꝗ itell's absolute ⁊ intellectio absolute ⁊ nā absolute p̄cedāt aliq̄ mō ītellectioneʒ vt ꝯparatiuā siue distinctiuā entiū rōis: distinguētur inter se ⁊ nō ꝑ talē intellectionē: ꝗ ex nā rei: pʒ q꞉ p̄cedūt distinctiuū eoꝝ q̄ sola rōe distinguūt̄. Ergo distictio nāe ⁊ intellect⁹ vel itellectiōis ⁊ volitiōis nō erit ꝑ itellīn. s. vt hn̄teʒ cognitionē ꝯparatiuā: vt s̄. ¶ Si dicat̄: ꝙ ista vt p̄cedūt huiusmodi cognitionē nullo mō distiguūt̄: tūc seq̄ret̄ ꝙ ista attributa nō magis distiguerent̄ ista itellectiōe q̄ʒ nā vel volitione. q̄d est falsum: ⁊ sic nō esset ibi fallatia accn̄tis dicēdo sic: ista itel lectiōe attributa distiguūt̄. ista itellectio est nā diuina: ꝗ nā diuina distiguūt̄: ꝯclo falsa. Q꞉ si nā dina distigueret̄: tūc ipa eēt rō distiguēdi vnū attributū ab alio: q̄d est falsum: imo est rō ꝯueniēdi. Si ꝗ in isto syllogimo ē fallatia accn̄tis: oʒ ꝙ rō itellectiōis extraneet̄ rōni nāe diuine inq̄ʒtū ꝯparant̄ ad t̄tiū. i. ꝙ inq̄ʒtū itellectio est rō distinguēdi attributa extraneat̄ nāe diīe inq̄ʒtū nā dina cōparat̄ ad rōnē distiguēdi attributa: sicut aial extraneat̄ homini inq̄ʒtū aial ⁊ hō ꝯparat̄ ad gen⁹: ⁊ si eēnt oīo idē nō possent extraneari respectu tertii. Cū ꝗ intellectio dina et nā dina extraneent̄ adinuicē vt ꝯparant̄ ad rōnē distiguēdi: seq̄tur ꝙ erit ibi aliqualis distictio p̄ter op⁹ intellect⁹: q꞉ si essent oīo idem non extranearentur adinuiceʒ respectu rationis distinguendi: et sic in tali syllogismo non esset fallacia accidentis. Cetera patent.

Ad questionē Rn̄dēdo dicit ꝙ iter ꝑfectiōes eēntiales nō ē tn̄ differētia rōis hoc ē diuersoꝝ modoꝝ ꝯcipiēdi idē obīn formale: talis eni distinctio est iter sapiēs ⁊ sapiētiā: ⁊ vtiq̄ʒ maior inter sapiētiā ⁊ v̄itatē: nec est ibi tn̄ distinctio obōꝝ formaliū in itellectu: q꞉ vt argutū est p̄us illa nunq̄ʒ est in cognitiōe ituitiua nisi sit in obō intuitiue cognito: sic ꝙ v̄itas ⁊ bonitas non significent idē obīn formale sed diuersimode conceptū: vt pʒ de hoie et humanitate: sed ꝙ significēt duo obā formalia habentia distinctos modos concipiendi: sicut etiam dicimus ꝙ intentio generis et intentio speciei sunt duo obiecta formalia distincta nata terminare distinctos actus intellectus: sed secundum opi. Henri. veritas et bonitas sūt duo obiecta formalia distincta tamen habentia tn̄ esse in intellectu: quia illa secundum ipsum sunt tn̄ entia rationis. ¶ Intēdit ergo Doc. hic probare ꝙ distinguantur vt duo obiecta formalia preter omne opus intellectus. probat ergo ꝙ sapientia in re non est bonitas in re et hoc probat. Quia si infinita sapientia esset formaliter infinita bonitas: et sapientia in ꝯmuni esset formaliter bonitas in cōmuni. Nota primo: ꝙ hic Doc. vult ꝙ bonitas infinita distinguatur formaliter a sapientia infinita: q꞉ ratio formalis bonitatis infinite non est de ratione formali sapientie infinite: nec econtra. Ideo sunt distincta obiecta formalia et formaliter distincta ex natura rei existentes in essentia diuina. Et nota ꝙ gradus intrinsecus. s. infinitas bonitatis: non est ratio distinguendi bonitatem a sapientia: nec econtra: infinitas sapientie: patet quia gradus intrinsecus presupponit quiditatem contractam cuius est gradus: nec dicit formalitatem proprie: immo talis infinitas est ratio ꝙ quodlibet q̄d natum est dici de ente infinito realiter sibi identificetur sed non formaliter: hoc patet de essentia diuina et de infinitate: ratio ergo ꝙ vnum attributum formaliter distinguatur ab alio non est infinitas sed magis quiditas: cuius talis est infinitas: sicut etiam hec albedo intensa vt octo distinguit̄ ab alia intēsa vt octo illa intēsio nō est rō distiguēdi vnū ab alio: sʒ hecheitas huius (quā ꝯseq̄tur itēsio: vt grad⁹ itrinsec⁹) est rō distiguēdi. Nam intēsio vtriusq̄ʒ p̄supponit illas esse in se distinctas.

Quō itellect⁹ diuinus p̄ōt cognoscere tripl'r actu recto et reflexo.

Aliquid p̄t cognosci intuitiue tripliciter.

Cognitiō diuina dr̄ ꝑfectissima, ꝑfecta et minus ꝑfecta.

Obiectio.

Solutio.

Actus diuinus absolutus negociatiuus

Rō distiguēdi vnū attributū ab alio ē q̄ditas

Sic est in ꝓposito: ꝙ infinitas attributorum presupponit
ipsa esse disticta sm̄ proprias q̇ditates: qḋ pꝫ: q̄ gdꝰ intrin=
secꝰ aduenit q̇ditati: nec variat rōnē formalē eiꝰ: vt ptꝫ de
intēsiōe albedinis vt octo q̄ adueniens sibi nō variat rōnē
formalē albedinis: secus est de gradu specifico: q̇ adueniēs
q̇ditati specifice variat rōnē formalē eiꝰ: vt si g̃dus specifi
cus adueniret hoī: iā hō non esset: sed eēt alia spēs. Si g̃
sapiētia isinita eēt forml'r bonitas isinita seq̄ret ꝙ rō for=
malis bonitatis i ꝯmuni esset formaliter ipsa sapia in cōi
cū infinitas vtriusq̄ non variet rationē formalē illarum.
Obiectio **Si dicat̄** ꝙ hoc nō videt̄ valere. Prio: q̄ nō seq̄tur:
sapia infinita est idē real'r bonitati infinite
g̃ sapia in ꝯmuni est real'r idē bonitati in cōi: non seq̄t. Si=
mil'r itellectio isinita ē real'r idē volitioni infinite: g̃ in cōi
sunt ide real'r: nō seq̄tur. Sil'r paternitas in diuinis ē rea=
liter idē eēntie dine: g̃ pr̃nitas i cōi ⁊ eēntia i cōi sᷓ idē real'r
Sil'r essentia isinita est forāl'r intellectus infinitꝰ: g̃ eēntia
Responsio notanda in cōi est formaliter intellectꝰ in cōi: nꝙ seq̄tur. ¶ Dico ad
primū ⁊ ad sm̄: ꝙ ex quo infinitas vtriusq̄ nō variat rōnē
formalem: cuius est: ⁊ q̄ rō formalis bonitatis est alia for=
maliter a sapia: ideo si sunt idē formaliter etiā seq̄tur ꝙ in
cōi sunt idē formaliter: q̄ tn̄ infinitas ꝓpter suā perfectio
nem idētificat realiter q̇cq̇d pōt esse in illo ente infinito: iō
non seq̄tur: ꝙ si sapia infinita sit realiter idē bonitati infi=
nite: ꝙ etiā in cōi sint idē realiter: q̄ in ꝯmuni nō est talis
rō idētitatis reali: q̄ non infinitas. Hoc idē ad tertiū: di=
co ꝙ isinitas eēntie dine est rō idētificādi sibi real'r q̇cq̇d pt
esse ibi: nō tn̄ forāl'r: q̄ (vt dixi) talis isinitas nō variat rōnē
formalē: cuiꝰ est. Ad q̄rtū: dico ꝙ nō est sil'e: q̄ itell's isinitꝰ
est de rōne formali essentie dine: (⁊ hoc sm̄ aliq̄s exponen=
Nota tes Doc. sꝫ hoc nō credo ver̄ nisi accipiēdū intellectū ꝑ ip
sa itellectualitate) et qn̄ aliq̇d est de essentia alicuiꝰ sm̄ spe
cialē rōnē: nō seq̄tur ꝙ illis sumptis in gn̄alibꝰ rationibus:
vnū sit de eēntia alteriꝰ: vt pꝫ. Nā intell's nō est de rōe for
mali essentie vt eēntia est. Tenēdo tn̄ ꝙ itell's isinitꝰ nō sit
de q̇ditate eēntie isinite: dic pifor̄mit': vt dictū ē de bonita=
Obiectio. te ⁊ sapiētia. ¶ Si dicat̄ ꝙ idē posset dici de sapia ⁊ boni=
tate isinita: ⁊ ꝙ bonitas isinita: lꝫ sit de eēntia sapie isinite:
Solutio et ꝑ ꝯn̄s idē formal'r: tn̄ nō seq̄tur ꝙ bonitas vt bonitas sit
de diffōne illiꝰ vel eʒ. ¶ Dico prio: ꝙ si bonitas isinita inq̄
tū hmōi esset ꝟe de eēntia sapie infinite: ⁊ hoc sub rōe illa
spāli qua isinita: nō seq̄ret̄ ipsaꝫ i cōi eē de eēntia sapie in
cōi. ⁊c̄. ¶ Ibi. Ista etiā opinio ꝯfirmat̄. Hic Doc. ꝯfirmat
hāc opinionē multis auctoritatibꝰ. s. ꝙ attributa distiguā
tur formal'r abinuicē: ⁊ aliq̊ mō distinguātur ab eēntia di=
uina p̄ter oē opꝰ intell's. ¶ Pria auc̄tas est Dam. c. 4. ⁊
c. 9. q̇ dicit ꝙ esse dei dicit qḋdā pelagꝰ isinite sbē: cetera aūt
circūstāt nām. ¶ Dicit Doc. ꝙ hoc nō esset nisi esset aliqua
distinctio ex ꝑte rei: pꝫ. Si eni bonitas ⁊ sapia eēnt tn̄ re=
latiōes rationis: tūc nō essent ꝑfectiones scḋe ex ꝑte rei.
Si g̃ oia attributa essent tn̄ vna res oibꝰ modis idē p̄ter
operationem intellectus: g̃ non dn̄r plures perfectiones
simpliciter ex ꝑte rei: ⁊ sic non sunt ꝑfectiones circūstantes
nām: relatio eni rationis nō pt̄ dici ꝑfectio aliqua: nec sim
pliciter nec sm̄ quid. Sequit̄ etiā: ꝙ si hmōi attributa sunt
tn̄ relationes rōnis: ꝙ ita bn̄ possent dici perfectiones vt
cāte ibi per actum intellectus creati: imo et circa quodlibꝫ
obm̄ possent hmōi perfectiones cāri: non enim eius ratio
nis est magis perfectio ꝑ hoc ꝙ diuersimode causatur ab
alio et alio intellectu. Si ēt attributa diuina non distigue
rentur aliquo modo p̄ter opus intell's ab eēntia dīna: tunc
non diceret̄ ex nā rei pelagus oīm perfectionum intrinse=
carum: pꝫ quia si dn̄r circunstare essentiam vt pelagus sbē
infinite: ergo ex natura rei presupponunt ipsam essentiaꝫ:
et sic aliquo modo distinguuntur p̄ter opꝰ intellectꝰ: ⁊ mul
ta alia inconuenientia videntur sequi. ¶ Scḋa est Augu
stini qui probat ꝙ non est aliquid maiꝰ due persone q̄ vna
quia non aliquid verius: que ꝯn̄a esset ista. si tantum esset
distinctio rationis inter sapientiā veritatem et magnitu=
dinem: non videretur aliud argumētū q̄ si ꝓbaret̄: sapia:
ergo sapiens vel econuerso. ¶ Vult dicere ꝙ si magnitu=
do. s. virtutis: ⁊ veritas: ⁊ sapia: ⁊ cetera attributa tn̄ ra=
tione distinguerent̄: et sic essent tn̄ relationes rōnis: due
persone non dicerentur maius sm̄ magnitudinē si magni=
tudo esset tn̄ relatio rōnis: q̄ neq̄ verius: vult eni ꝓbare
Aug. ꝙ persone sint oīo equales in omni perfectione: eq̄
enim cōuenit vni persone magnitudo virtutis sicut dua=
bus: cū simpliciter sit tota in tribus et indiuisibil'r: sicut ēt
sapiētia ⁊ veritas: ⁊ cetera attributa. ¶ Tertia est Aug.
ꝯ Maxi. Si potes deū patrē cōcedere simplicē: et tamen
sapientem et bonū. ⁊c̄. q̄to magis vnus deus potest esse
simplex. ¶ Arguit eni ibi: ꝙ si in eodē sine cōpōne ⁊ ꝑ tialita
te pn̄t esse plures ꝑfectiōes simpl'r: g̃ multo magis pn̄t eē
tres ꝑsone in deitate. i. si ꝑfectiōes distincte attributales
nō faciūt cōpositionē in deo: imo stāt cū summa simplicita=
te: seq̄tur ꝙ relatiōes hypostatice multo magis pn̄t esse in
deo sine vlla cōpōne: q̄ tn̄ relatiōes hypostatice sunt ibi ex
nā rei et distincte p̄ter oē opus intellectꝰ. Arguit g̃ sic. Si
plures ꝑfectiōes ex nā rei et absolute nō faciūt cōpositionē
in deo: g̃ nec relationes hypostatice: si g̃ ꝑfectiōes attribu=
tales eēnt tn̄ relationes rōnis: nō esset argumētū a mino=
ri: q̄ relatio rōnis nō facit cōpōnem cū aliquo: ⁊ multe re=
lationes reales faciūt cōpositionē. Si g̃ magis vr̄ ꝙ plures
ꝑfectiones simplicit' in aliquo faciūt cōpōnē aliquā q̄ rela=
tiōes reales: ⁊ tn̄ nō faciūt: g̃ nec multo minꝰ relatiōes rea
les. ¶ Quarta ē Aug. 15. de tri. c. 3. q̇ dicit ꝙ oia ista sunt si
bi equalia: nihil cm̄ est ꝓpe sibiipsi eq̄le vt pꝫ: si g̃ filiꝰ est eq̄
lis patri in oi ꝑfectione: ⁊ eq̄litas est ibi relatio realis: vt. I.
patebit. d. 19. ⁊. d. 31. ⁊. q. 6. q̄l. g̃ ⁊ hmōi ꝑfectiōes sꝫ q̄s dn̄r
eq̄les sūt ibi ex nā rei. Dicimꝰ ei ꝙ filiꝰ real'r ē eq̄lis pr̄i i oi
ꝑfectiōe simpl'r: puta i sapia: magnitudie ꝟtutis: ⁊ hmōi: sꝫ
si ista eēnt tn̄ relatiōe rōnis nulla eēt ibi eq̄litas ex nā rei.
Ex his ⁊ multis aliis auc̄tibꝰ: pꝫ expresse quō ista attribu=
ta q̄ dn̄t ꝑfectionem simpliciter sunt ibi ex natura rei.
Contra istā solutionē sunt tria dubia. Primū: q̄ si po 1. dubiū.
nant̄ iste ꝑfectiōes distincte p̄ter opꝰ itellectꝰ
ab essentia diuina: ⁊ ipsam ex nā rei circūstare: vr̄ seq̇ ꝙ se
hēant ꝑ modū actꝰ respectu eēntie diuine: ⁊ sic ꝯpō. Respō
det doc. ꝙ sapia est ibi sm̄ illā rōnē q̄ nō includit ꝑfectionē
scꝫ vt est id quo hn̄s sit tale: q̄ deꝰ dr̄ sapia sapiēs: non tn̄ est
ibi sm̄ illā rōnē includētē nec io iperfectionē. s. esse formaꝫ
informātē ⁊ ꝑtē rei. ¶ Si obucias: quō aliq̇d ē formatr sa
piēs sapia si sapia non ē forma eiꝰ. ¶ Rn̄det doc. ꝑ aliq̄ di= Rn̄sio.
cta. Primū: ꝙ aia vt ꝯparat̄ ad corpꝰ dr̄ iformare illḋ: ⁊ sic
denoiatiue dr̄ corpꝰ aiatū ab aia informante illud: vt vero
cōparat̄ ad totū cōpositū ex aia et corpe: tūc nō ē forma in
formās cōpositū: sꝫ tn̄ ꝑs eēntialis illiꝰ: ⁊ ex hoc hō dr̄ ani=
matꝰ nō denomiatiue sꝫ eēntial'r: q̄ est ꝑs eēntialis illiꝰ: et
tn̄ aia nō iformat hoiem. Scḋꝫ dictū est: ꝙ ex quo sapia iest
essentie diuie veriori mō q̄ aia corpori ⁊ q̄ toti: q̄ vt sapia
cōparat̄ ad eēntiā nullo mō ē ꝑs eiꝰ: sꝫ ē ꝑfecte idē illi idē=
titate reali. g̃ eēntia poterit ab ea denoiari absq̄ oi infor=
matione. ¶ Et tūc si q̄res virū a pmo actu posset esse aliq̄
abstractio forme. Dicit doc. ꝙ nō est ibi abstractio forme vt
informātis: q̄ ipsa sapia nō informat eēntiam: neq̄ vt ꝑs:
q̄ in deo nō est ꝑs: sed est ibi abstractio forme inq̄tū ꝑ eaꝫ
aliq̇d est tale p̄cise acceptū: nō ꝯsiderādo idētitatē eiꝰ ad il
lud ad qḋ est tale ꝑ ipsam. Cū eni dr̄ deus est sapiēs: tūc cō
siderat̄ sapia vt idē ipsi deo ⁊ vt denoians: cū ꝟo ꝯsiderat̄
sapia i vltima abstractione: vt sic nō est nata predicari de
aliq̊ denoiatie: q̄ h̄ ē ꝯ rōnē vltimate abstracti: vt. s̄. patu=
it. d. 5. q. 1. Nā vt vltimate abstracta ē tn̄ nata p̄dicari: pu=
ta de deitate per idētitatē: siue p̄dicatiōe idētica vt. s̄. patu
it. d. 5. q. 2. ¶ Scḋꝫ dubiū ē. q̄ Aug. 7. de tri. c. v. vbi negat
Secūdum. idētitatē deitatis ⁊ pr̄nitatis. Nō eo iq̄ens pr̄ q̊ deꝰ ē: sicut
nec eo verbū quo sapia: ita ꝯcedit idēptitatē magnitudis ⁊
bonitatis et perfectionū eēntialiū: q̄ dicit eo magnꝰ q̊ deꝰ:
⁊c̄. g̃ sicut ibi idētitatem negat: ita ꝯcedit hic: nō aūt negat
Rn̄sio. ibi nisi idētitatē formalē: g̃ illā ꝯcedit hic. Rn̄det doc. ꝙ tri=
plicit' eodē deꝰ est sapiēs ⁊ magnus: non tn̄ sic eodē est deꝰ
et pr̄. Prio q̄ sapia ⁊ magnitudo sunt ꝑfectiōes eēntiales
non. s. dātes eē essentiale: sed eēntiales q̄ cōes tribus per=
sonis: vt pꝫ a doc. q. 1. q̄li. sꝫ pr̄nitas non est eēntialis. Scḋo
q̄ sapia ⁊ bonitas sunt perfectiones simpl'r: sꝫ pr̄nitas non
vt ꝓbat doc. q. v. q̄li. Tertio: q̄ bonitas/sapia/⁊ magnitudo
sunt eadē identitate mutua: q̄ oia sunt formal'r isinita: ⁊ iō
ratione isinitatis vnū trāsit i aliḋ i perfectā idētitatē realē
et eʒ: sꝫ pr̄nitas non idētificat sibi realr diuinā eēntiā: q̄ nō
est isinita: sꝫ eʒ eēntia ratione sue isinitatis idētificat sibi
real'r pr̄nitatē. Et sic pꝫ dr̄ia. ¶ Ad formā g̃ rn̄dēdo ꝯcedit
ꝙ eodē modo est sapiens et bonꝰ quo non eodē est pr̄ et de
us: q̄ eodē est sapiens et bonus eodē. s. in quolibet supposi
to: quia sicut deus est in tribus suppositis: ita et bonitas:
non sic paternitas et deitas. Similiter eodem est bonus
et sapiens identitate mutua. ¶ Tertium dubium est: quia Tertiū.
sicut non esset bonitas realiter infinita nisi esset realiter ea
dem sapientie: ita videtur ꝙ ratio bonitatis non sit infini=
ta formaliter nisi sit formal'r eadē rationi sapie: g̃ ꝑꝑ eandē
rationem propter quā ponis veram idētitatē iter ista: de=
beres ponere idētitatē formalē rōis ad rōnē. ¶ Rn̄det ꝯce Rn̄sio.

dendo q̄ rō sapie est īfinita ⁊ rō bonitatis: ⁊ iō hec rō est illa p̄ idētitatē: q̄r oppositū nō stat cū infinitate alteri⁹ extremi: tñ hec rō nō est formalr̄ illa: nō enī seq̄r: ē v̄e idē alteri ḡ formalr̄ idem eidem: est enī vera identitas. a. ⁊. b. absq̄ hoc q̄. a. includat formaliter rationem ipsius. b.

Ad argumēta p̄ncipalia. Arguit doc. sic p̄bādo q̄ attributa ex nā rei sint oīno idem. Aug. 15. de tri. c. 5. Nō sicut in creatura sapia ⁊ iusticia sunt due q̄litates: ita in deo: s; q̄ iusticia ipsa ē ⁊ bonitas: ex hoc arguit: p̄dicatio in abstractis nō est v̄a nisi sit p̄ se p̄io mō: ḡ ista sapiētia est b̄itas: est p̄ se p̄io mō: ⁊ ita nullo mō ē distinctio inter s̄bm̄ ⁊ p̄dicatū s; s̄bm̄ p̄ se icludit p̄dicatū: q̄r hoc p̄tinet ad p̄se p̄io mō. ¶ Rñdet Doc. q̄ in creaturis nulla est p̄dicatio vera in abstracto p̄ idētitatē q̄ nō sit for̄alr̄. Et rō: q̄r ↄcipiēdo abstractū vltima abstractiōe ↄcipir̄ q̄ditas absq̄ habitudine ad q̄dcūq̄ q̄d est extra p̄p̄am rōnē q̄ditatis: vt s̄. patuit. d. 5. q. 1. Ut ↄcipiēdo hūanitatē ⁊ sic ↄcipiēdo extrema nulla erit v̄itas vniendo ea nisi precise q̄ditas vni⁹ extremi sit eadē q̄ditati alteri⁹ extremi: ⁊ hoc nō ↄtingit in creaturis: q̄r ibi abstrahēdo illas realitates q̄ sunt in eodē: puta realitatē gn̄is ⁊ d̄ffe ↄsiderādo eas p̄cisissime: vtraq̄ ē finita ⁊ neutra p̄fecte eadē alteri: nō enī sunt mō eadē inter se nisi p̄p̄t tertiū cui sunt eadē: ⁊ iō si abstrahāt̄ a t̄tio nō remanet cā idētitatis eoꝝ iō nec cā v̄itatis p̄pōnis vniētis extrema illa: hec igit̄ est falsa: aīalitas est rōnalitas: ⁊ eↄ̄. Oppositū est in deo: ⁊ hoc p̄p̄t īfinitatē vel vtriusq̄ extremi vel vni⁹ tñ. Et iō abstrahēdo sapiam a quocūq̄ q̄d est ex̄ rōnē sapie: ⁊ bonitatē silr̄ abstrahēdo a q̄cūq̄ q̄d est ex̄ ei⁹ rōnē formalr̄: remanet vtraq̄ q̄ditas p̄cise sumpta formalr̄ īfinita: ⁊ ex quo īfinitas est rō identitatis eoꝝ: iō hec est v̄a idētice: sapiētia est bonitas: ⁊ eↄ̄: silr̄ ista sapiētia est paternitas: Et q̄ infinitas sit causa talis veritatis ⁊ identitatis: p̄t; q̄r ista non conceditur: generatio actiua est spiratio actiua: l; ista sint in eodem supposito.

difficultas

Occurrit tñ difficultas: q̄r dicit Doc. q̄ ↄcipiēdo abstractū vltima abstractiōe cōcipit̄ q̄ditas absq̄ habitudine ad q̄dcūq̄ q̄d est extra p̄p̄iā rōnē q̄ditatis: ⁊ sic aīalitas nō est rōnalitas: nec eↄ̄. Videt̄ ex hoc cōcedere q̄ ista possit esse vera q̄ humanitas sit aīalitas: q̄r humanitas vt hūanitas nō excludit illa q̄ sunt de rōne ei⁹ q̄ditatiua: cū ḡ aīalitas sit de q̄ditate hoīs: ista erit vera: hūanitas est aīalitas.

Responsio,

¶ Dico q̄ nō seq̄tur q̄r aīalitas vt aīalitas nullū suppositū cōcernit: ⁊ iō nullo mō pōt v̄ificari de aliquo inferiori: vt s̄. exposui. d. 5. q. 1. vide ibi multa de ista mā. Nō enī dicit Doc. q̄ illud q̄d est de q̄ditate alicui⁹ possit p̄dicari de eo vltimata abstractiōe: s; si p̄dicaret̄: ⁊ p̄dicatio eēt vera: nō posset esse vera nisi in p̄io mō dicēdi per se: nullo enī mō posset esse vera p̄dicatiōe idētica: quia vnū extremū nō includeret aliud p̄ realē idētitatē.

alia diffic̄.

¶ Itē dubitat̄. q̄re īfinitū sit p̄cisa cā q̄ abstractū vltima abstractiōe possit v̄ificari de alio abstracto p̄dicatiōe identica?

Solutio

¶ Dico q̄: si illud q̄d ponit̄ for̄alr̄ ī ente infinito nō trāsiret in p̄fectā idētitatē realē: nō posset euadi cōpō ex actu ⁊ pō et sic īfinitū posset aliquo mō hēre rōnē p̄tis: q̄d est ↄ̄ rōnē; infiniti s̄m virtutē: vt s̄. patuit p̄nti. di. q. 2. Patet ḡ q̄ omne ibi ex̄ns sit p̄fecte idē illi: non idētitate formali: sed identitate reali: q̄r ḡ includit omne q̄d natū est de ipso verificari perfecta identitate reali: ideo ibi cōceditur p̄dicatio idētica.

Obiectio

¶ Si dicatur. Nonne humanitas continet risibilitatem vere realiter: p; q̄ sic a Doc. in pluribus locis: ⁊ tamē ista non cōceditur: humanitas est risibilitas. Similiter s̄m Doc. in. 2. d. 16. anima intellectiua ↄtinet suas potentias. puta intellectū et volūtatem per realē idētitatē: ↄcedit enī ibi perfectā idētitatē realē: qui dicit enī sic ad l̄ram. Sic ergo possumus accipere de intellectu et voluntate que non sunt partes essentiales anime: sed sunt vnitiue contenta in anima quasi passiones eius: p̄pter quas aīa est operatiua: non q̄ sint essentia eius formaliter: sed sunt formaliter distincte: idem tamē identice et vnitiue: vt in p̄mo hoc probatum est de attributis diuinis: hec ille. Ex his ḡ videtur sequi q̄ ista possit esse vera: aīa est intellectualitas: siue quiditas aīe est quiditas intellect⁹: que tñ cōiter non cōceduntur.

Responsio

¶ Rñdeo: q̄ nulla istarū p̄pōnū est vera: nec p̄dicatione formali: vt p;: nec predicatione identica. Nam humanitas vt considerata in vltima abstractione non habet ex sua entitate q̄ identificet sibi realiter risibilitatem. Si enim ponitur risibilitas idem sibi realiter: hoc ideo erit q̄r est cā nec̄ia risibilitatis ⁊ cā receptiua eiusdē: est enī impossibile hominem esse sine risibilitate: non q̄ repugnet hoī rōne sue entitatis: s; p̄p̄ hoc q̄ nec̄rio cāt ī se talē passionē. Silr̄ dico de aīa intellectiua: q̄ entitas ei⁹ vt talis entitas: nō h; vñ idētificet sibi realiter intellectū ⁊ volūtatē sed q̄r tales pōe nec̄rio pullulant ex ea ⁊ in ea: iō realr̄ illi idētificant̄. S; nō est silr̄ de bonitate diuia ⁊ sapia diuia: q̄r bonitas diuia includit vere formalr̄ infinitatē vt gradū intrinsecū: ⁊ rōne īfinitatis realr̄ sibi idētificat q̄cq̄d sibi ↄpetere pōt. Et si infinitas circūscriberet̄ ab ea: nō haberet vñ realiter sibi idētificaret sapiētiā. Ista ḡ idētitas realis nō est quia est cā nec̄rio vni⁹: vel q̄ nec̄rio bonitas pullulet sapientiā.

Infinitas est rō idētificādi oīa sibi īsunt.

¶ Si dicat̄. Nōne oīa attributa suo mō pullulāt ab essentia diuina? Dico q̄ sic: vt p; a doc. p̄nti. q. ⁊. s̄. d. 1. q. 2. ⁊ in quoli. q. 1. Nōne ēt est cā saltē s̄m rōnē oīum attributoꝝ. Dico q̄ sic: vt. s̄. p; in prolo. q. de subō theologie: ḡ cū nec̄rio pullulet et suo mō causet oīa attributa: v̄r q̄ ex hoc idētificet sibi illa.

Instantia

¶ Dico q̄ hec nō ē cā precisa realis idētitatis sed infinitas intēsiua. Vñ si p̄ ipossibile oīs rō pullulatiōis et causationis circūscriberet̄ a deitate: stāte ratione for̄ali infinitatis itēsiue p̄fectissime sibi idētificaret q̄cq̄d ibi posset esse.

Solo,

¶ Itē dubitat̄ in hoc q̄ doc. vult q̄ attributa sint for̄aliter infinita ⁊ ab inuicē formalit̄ distincta: q̄r tūc v̄r seq̄: q̄ ī deo sint plures ex̄ntie formalit̄ distincte. Tū/ q̄r q̄ditas et ex̄ntia sunt idē realr̄. Tū/ q̄r īfinitas intēsiua est ↄdō ex̄ntis si enī infinitas extēsiua. s. duratiōis (vt eternitas) nec̄rio est ↄdō ex̄nt;: vt p; a doc. s̄. d. 3. q. 4. p; ēt. d. 35. a fortiori ḡ seq̄tur q̄ īfinitas itēsiua sit ↄdō ex̄ntis. Tū ēt: si a sapia p̄ ipole circūscriberet̄ eēntia diuia ⁊ eēt formalit̄ infinita: p̄p̄a existentia existeret: ḡ si attributa distinguūtur formaliter: seq̄tur q̄ in deo erūt plures existentie ex natura rei.

Dubium

¶ Rñdeo q̄ hic nullū video incōueniēs esse: immo hoc est simpliciter necessarium ponere in deo plures existentias ex natura rei distinctas: esset tamen inconueniens ponere plures existentias realit̄ et essentialiter distictas: vt al̄s exposui.

Rñsio.

Contra Sco. arguit nou⁹ expositor. s. Tho. tripl̄r. Et p̄mo sic. Distictio for̄alis ex nā rei ē maior distinctio distictione reali: ḡ p̄fectiōes diuine nō distiguūtur formalit̄ ex nā rei: ↄn̄a t;: ⁊ an̄s p̄bat̄ sic. Distinctio p̄ intimiora est maior illa q̄ fit p̄ ea q̄ sunt extra intima rei: distinctio autem realis fit per ea que sunt extra intima rei: ḡ. ⁊c̄. Minor pat; ex Sco. in p̄mo sen. d. 2. dicēte: q̄ distictio formalis ex nā rei fit p̄ p̄dicata p̄mi modi: q̄ insunt rei in p̄mo signo: distinctio aūt realis fit p̄ ea q̄ insunt post. Maior p̄bat̄. Distictio p̄ aliqualr̄ intima est aliqualr̄ distictio: distinctio p̄ magis intima est maior distinctio: ḡ distinctio p̄ maxime intima est maxima distinctio. Si enī simpl̄r seq̄tur ad simpl̄r et magis ad magis: maximū nec̄rio seq̄tur ad maximū. ⁊c̄.

Tho. caie. p̄mo arguit,

¶ Scd̄o arguit̄ sic. Perfectiones diuine abstracte abstractiōe p̄cisissima sūt formalit̄ īfinite: ḡ sunt idē formaliter ex nā rei: an̄s est Sco. i. 1. d. 8. q. 3. i r̄n̄siōe ad argumentū p̄ncipale: ↄn̄a p̄bat̄ supponēdo s̄; duplicē infinitatem (in r̄n̄siōe ad p̄mū declarandā) dupl̄r posse itelligi illud an̄s. s. de infinitate. j. p̄p̄iā rōnē: et de īfinitate. j. entis latitudinē tūc sic. Aut intelligis illud an̄s verificari de infinitate p̄ma et hoc nō: q̄r nullū p̄i⁹ includit formalr̄ suū posterius: p̄fectio aūt diuia: puta sapia est prior īfinitate illa: q̄r mod⁹ ei⁹ intrinsecus est. ⁊c̄. Aut intelligit̄ de secūda infinitate? ⁊ tūc seq̄tur intentū: q̄r si sapiētia diuina p̄cise ⁊ formalr̄ sumpta est ita infinita q̄ ad nullā entis p̄fectionē simplicit̄ est formaliter terminata: op; q̄. j. sue rōnis formalis ambitū oē; perfectionē simpliciter contineat: ⁊ q̄ nullā a rōne sua perfectionem formaliter excludat: ⁊ ↄn̄r q̄ a nulla formaliter distinguat̄ ex natura sua: statim enī q̄ ab aliis perfectiōib⁹ distingui ponit̄: coarctata formalr̄ ifra entis ponit̄ latitudinem: q̄d est oppositū an̄tis sic intellecti: ponitur enim talem et tantam entis perfectionem formaliter importare: ita q̄ nō omnē. Verbi gratia: ponit̄ q̄ sapia formalr̄ ex nā sua eā perfectionem ponit quam enti sapientia addit: ita q̄ non eam quā iusticia seu bonitas enti addit. ⁊c̄.

Secūdo.

¶ Tertio sic. Perfectiones diuine distinguūtur formaliter ex natura rei ḡ inter eas est relatio realis: t; ↄn̄a: q̄r distinctio illa cum sit relatio existens in rerum natura: necesse est q̄ sit realis: sicut ⁊ q̄dl; aliud ex̄ns ī reꝝ nā reale est: ↄn̄s aūt est ↄ̄ Auicē. dicentem q̄ eiusdem ad seipsum nō est relatio realis.

Tertio.

Pro responsione ad primum et destructionē fundamenti Sco. nota q̄ aliquid esse infinitum contingit dupliciter. Uno modo scd̄m propriam rationem. Alio modo s̄m q̄ ens seu simplicit̄. Illud est infinitum s̄m propriam rationē q̄d nullis sue proprie latitudinis clauditur terminis: licet sit ad talem entis gradū definitum q̄ non omnem essendi perfectionem habeat. Illud vero est infinitū s̄m q̄d ens seu simpl̄r quod nullis in=

Rñsio tho. caie. ad rōnes Sco.

fra totius entis latitudinem terminis limitatur: sed oēm
h3 ꝑfectionē essendi. Exēplū in q̄titate molis. Quātitas
si darek infinita esset ſm q̄titatis rōnē infinita: eēt cū ifini
ta q̄titas: nō tn̄ esset scd̄m esse infinita: eēt nāq3 ens finitū
et limitatū ad q̄titatis gen⁹. Silr̄ in q̄titate virtutis albe
do si esset infinita intēsiue esset infinita scd̄m ꝓpriā rationē
esset enī infinita albedo: non tn̄ eēt infinitū ens: q2 ad ipēm
esset definita. ¶ Non par aūt refert qua q̄s ifinitate dicat
eē aliqd ifinitū. Pria eīm infinitas cū attēdak penes ea q̄.s.
rei illius latitudinē sunt: rationē rei formalē i ea qua inue
nit formali limitatione reliquit: vt p3 i exēplatis datis. Se
cūda aūt ifinitas q2 attēdik penes ea ad q̄ toti⁹ entꝫ latitu
do se extendit rē et eius rationē formalē illimitat ꝛ eleuat
ad hoc vt ipsa oīs sit perfectio in ente pol'is: et non magis
sit ipsa q̄3 q̄cūq3 alia ꝑfectio simpl'r: ac ꝑ hoc distinctionē et
formalē limitationē qua ab aliis forāl'r ex nā rei absolute
sumpta distinguebak eā comitari non sinit. ¶ Ad ꝓpositū
ḡ descēdēdo. Dico q̄ l3 sapie ꝛ sapie infinite pma ifinitate
sit eadē oīno ratio formalis: tn̄ sapie infinite scd̄a infinitate
ē lōge altior rō formalis. Cōcludit enī i sua ratione forma
li oēm ꝑfectionē simpl'r: ꝛ sic cū i deo sint ꝑfectiones oēs ifi
nite scd̄a ifinitate: o3 oē3 vnā eē simplicē rationē formalē.
¶ Ad argumentū sub quacūq3 forma fiat: r̄ndeak attendē
do equocatione3 infinitatis: (qm̄ vt dictū est) ifinitas pma
est illa q̄ non variat rationez formalez: ꝛ q̄ attendik penes
grad⁹ ꝑfectionales ꝓprie latitudinis rei: non aūt secunda
Vn̄ si ꝑfectiones diuine non essent ifinite nisi pma infinita
te argumentū ꝯcluderet: q2 āt hn̄t scd̄a3 ante oē3 actū itel
lect⁹: ideo nihil ꝯcludit. ¶ Nec obstat: qd̄ forte ifinitas pri
ma cuiuscūq3 ꝑfectiōis simpl'r iferat scd̄a3. Sufficit eni q̄
rōne distiguātur vt aliqd scd̄a fiat q̄ nō pma. ¶ Silr̄ nō ob
stat. Si q̄s ꝑfectiōes cōissimas: puta eē bonitatē/ ꝛ siles. ꝛc
vtrāq3 ifinitatē hēre negaret: nesciēs i eis imaginari pmā
ꝓptea q2 ꝓpa latitudie careāt. Hoc eni3 magis nr̄o fauet
ꝓposito: qm̄ si vtrāq3 infinitatē hn̄t (qd̄ alibi discutiēdū est)
d. supradicta op⁹ est. Si aūt scd̄am tantū absq3 distinctiōe
aliqua negandū est esse et esse infininitū hēre oīno eādē ra
tionē formalē: ꝛ sic ruit totū Scoticū edificiū. ¶ Ad scd̄m:
loq̄ndo de distinctiōe actuali quacūq3: negak minor. Et ad
ei⁹ ꝓbationē dr̄ negādo oīa assumpta: sufficit enī ad hoc q̄
aliqua distinguank intellectiōe vt itellectio est ꝛ nō nā: disti
ctio rōnis: fundamētal'r iter nā3 ꝛ intellectionē. Vn̄ qn̄ dr̄
Quicq̄d distinguik intellectiōe vt oīno indistincta est a nā:
distiguik ēt nā. Distigue (ly indistincta) actual'r vel funda=
mētal'r. Et pmo mō dic eē falsu3. Scd̄o mō ver. S3 tūc ne
go minorē subsumēdā. s. l3 itellectio et nā sunt idisticte fun
damental'r ante oēm actū intell's: hn̄t enī distictionē rōnis
fundamētal'r (vt declarauim⁹). ¶ Ad tertiū negak minor.
l3 eni de⁹ intueak ꝑfectiōes suas ab etno disticte: nō tn̄ ab
etno distictas actual'r: l3 ponere distictionē rōnis actual'r
cāri ꝑ actū intell's diuini: nō sit a phia alienū. ¶ Ad q̄rtu3
negak ꝯn̄a. Sufficit eī q̄ obā itell's ꝛ volūtatꝫ p̄distiguātur
fundamētal'r: nec est op⁹ distictione actuali ꝓ tūc: sicut nec
intellect⁹ ꝛ volūtas dei: ꝓ tūc distiguūtur nisi fundamēta=
li distictiōe rōnis. ¶ Ad q̄ntū negak ꝯn̄a. Nomineitas eni
cū sit passio nominū: nō attēdik penes idētitatē rōnis for=
malis rei ſ3 se: l3 penes idētitatē ꝯcept⁹ formalis seu men
talis: Voces eīm sunt note ear q̄ sunt i aīa passionū: vn̄ cū
veritas et bonitas dei habeāt diuersos ꝯcept⁹ i nobis non
sunt synonima. ¶ Ad ꝓbationē ḡ dr̄: q̄ l3 significēt eādē rē
forālik ſm se: ꝛ solū illā vt rē sigtā: tn̄ significāt ēt disticte cō
cept⁹ mētales vt rōnes significādi. Et hoc destruit synoni
meitatē (vt dictum est). ¶ Ad sextū dr̄/ q̄ ex ꝑte rei sufficit
ad oīa illa distinctio rōnis ṽtualik seu fundamētalik cū di=
stinctiōe rōnis actuali ex ꝑte nr̄i. Loq̄mur eīm vt cōcipim⁹.
Formam⁹ aūt distinctos ꝯcept⁹: quor vn⁹ ex alio orik: ꝛ de
alio nō p̄dicak: ꝛ h3 aliquā habitudinē quā ali⁹ non h3. Et
ideo demonstrationes p̄dicationesq3 formales ꝛ identicas
facim⁹. Negamusq3 de deo sub vno conceptu: quod affirma
mus de ipso sub alio. Implent ergo libros doctores balbu
tiendo vt possunt excelsa dei humano more resonantes sim
plicissimā omnem rationem formalem: omne quod in deo
est formaliter complectentē: non nisi particularis concepti
bus inspicere: traderеq3 potentes: ꝛ non propk distinctionē
q̄ ibi sit ex natura rei. Equalitas aūt inter perfectiones di=
uinas ante omnē actū intellectus: non est nisi fundamenta
lis non excessus inter se qui inter eas virtualiter tm̄ distin=
ctas saluak. ¶ Ad septimū dr̄ q̄ q2 ante oēm actū itellect⁹
non inuenitur ꝯ̄dictio formalik: ſ3 fundamentalik tm̄: quia
alterū ꝯ̄dictoriorū est formaliter negatio q̄ non est nisi per
opus itellect⁹: iō sufficit ꝓ tūc iueniri distictionē rōis fūda
mental'r: qd̄ ꝯcedim⁹: nec aliō exigik: vt p3 de se. ¶ Ad vlti
mū: dr̄ q̄ emanatiōes dine distinguūk ꝛ realik ꝛ formal'r. ꝛ
l3 distinctiōis forālis ear fūdamētū sit distinctio itellect⁹ ꝛ
volūtatꝫ: nō tn̄ distictiōs realis ear. Non eni iō ꝓcessiōes
dine distiguūk real'r: q2 altera ē ab itellectu: altera a volū=
tate: ſ3 q2 hn̄t realē oppositionē relatiuā (vt Boe. tradidit)
Falsum ḡ assumik q̄. i. distinctio ꝑfectionū dinar fundet di
stinctionē realē emanationū diuinar. Ad fundādā aūt di=
stinctionē formalē inter ea sufficit distinctio fundamētalis
inter itellm̄ ꝛ volūtatē: sicut ēt ipe ꝓcessiōes dine nō distin
guūtur forāl'r ex nā rei seclusa distictiōe reali: ſ3 distictiōe
rōnis ṽtual'r tm̄ an̄ oē op⁹ intell's: ita q̄ absq3 reali oppōe
relatiua nō magis distiguūk ex nā rei q̄3 intell's ꝛ volūtas.
¶ Pōt aūt breui⁹ ad hoc ꝛ silia argumēta dici: q̄ i dinis ē
an̄ oē3 actū intell's distictio forālis nō formal'r sed virtua
liter. i. eminēter ꝯtēta h̄ mō: q2 qd̄l3 dinū ꝓpria exeq̄k: ac si
eēt distictū forāl'r ab alio. Intell's eni ita itelligit ꝛ nō vult
et volūtas ita vult ꝛ nō itelligit: ac si eēt distictio formalis
formal'r inter itellm̄ ꝛ volūtatē. Et sic de aliis. Fūdak aūt
talis mod⁹ hn̄di distictionē forālē. s. deitatꝫ eminētē vnita
tē forālē formal'r. Et sufficit ad oīa saluāda q̄ ꝑ distinctio
uem forālez formalik saluāda inducūk: q2 illi eminenter eq̄
ualet. Hec ille nouus expositor. S. Thome.

Deinde ponik opinio Ochā. Et prio ponūtur aliq̄ rō=
nes ꝯtra Sco. q̄r pma ē talis. ¶ Primo sic. — Guliel. Ochā i primo. d. 2. q. 1.
Distinctio emanationū diuinar nec io p̄supponit distinctio
nē pncipior elicitiuor: ſ3 nō p̄supponit distinctione3 rōis
ḡ pncipia elicitiua distiguūk ex nā rei. ¶ 2. Si illa distin=
ctio ex nā rei p̄cedit distictionē emanationū ꝑsonar: ḡ nō
est vna ꝓductio in dinis ꝑ modū intellect⁹ factiue ꝛ alia ꝑ
modū libertatis: q2 nullū pncipiū p̄cedit qd̄ ex se al'r se ha
beat ad hāc ꝓductionē q̄3 ad illā: ꝛ iste ꝓductiōes: i q̄bus
est pma distinctio omnino vniformes sunt in nālitate: vt iā
ꝑtāte sunt in eē. ¶ 3. Arguik sic. Quicq̄d vnū ꝛ idē forma
liter ens est pncipiū ꝓducēdi plura supposita eiusdē nāe:
ipm nō determinak ex se ad certā pluralitatē ꝓducēdorū.
Hoc p3 inductiue tā in agēte equoco q̄3 vniuoco: ḡ si essen=
tia dina ꝓut est intellect⁹ ꝛ volūtas est vna ꝛ eadē forālik
et est pncipiū ꝓducēdi plura supposita in nā dina: ipa non
determiak ex se ad certā pluralitatē producēdor. Assūptū
p3: q2 si aliq̄d vnū ꝛ idē forāliter exn̄s sit pncipiū ꝓducendi
plura supposita vni⁹ nāe: ṽtus sua productiua nō est adeq̄
ta ꝑ vnā productionē: nec ꝑ vnū productū: q2 pncipiū pro=
ductiuū qd̄ ē vnū formalk: si hēat vnā productionē adeq̄ta3
nō p̄t simul in aliā productionē eq̄ ꝑfectā: q2 tale pncipiū ꝓ
ducit productū toto conamie suo ꝛ ſm oēm ḡdū actiuitatꝫ
sue: ḡ pncipiū ꝓductiuū sibi adeq̄tū nō p̄t in aliā productio
nē: ꝛ ꝑ ꝯseq̄ns: si p̄t in aliā productionē: virt⁹ sua producti=
ua nō est adeq̄ta ꝑ pmā productionē. S3 cuiuscūq3 pncipii
vni⁹ rōis forālk ṽt⁹ nō ē adeq̄ta ꝑ vnū ꝓductū: nec erit ade
q̄ta ꝑ aliō ꝓductū eiusdē rōis: nec ꝑ tciū: ꝛ sic i ifinitū: cū eo
dē mō se hēat in se ꝛ ad illō pncipiū ꝓductiuū: ḡ q̄tū ē ex
se p̄t i ifinita. Cōfirmak: q2 si illō pncipiū ꝓducat duo ꝓdu
cta ordine q̄dā: aut eadē ṽtute aut alia: si alia: hr̄ ꝓpositū:
si eadē: ḡ ṽtus illa nō fuit total'r exhausta in pma produ=
ctiōe: nec ꝑ ꝯn̄s ꝓductio fuit adeq̄ta. ¶ 4. Si aliqd̄ pncipi
um ꝓducat disticta ꝓducta plib⁹ ꝓductiōib⁹ eiusdē rōis:
nullū illor adeq̄bit ṽtutē ꝓductiui pncipii: ḡ si ꝓducet plu
ra plurib⁹ ꝓductiōib⁹ alteri⁹ rōis nullū illor adeq̄bit ṽtu=
tē ꝓductiui pncipii: ꝯn̄a p3: q2 nō maior ṽt⁹ req̄rik ad ꝓdu=
cēdū aliq̄ alteri⁹ rōis q̄3 ad ꝓducēdū illa ꝓductiōib⁹: eiusdē
rōis: si neutra ꝓductionū eiusdē rōis sit imꝑfectior aliis ꝓ
ductiōib⁹: ḡ si ṽtus pncipii ꝓducētꝫ aliq̄ supposita ꝓductio
nib⁹ eiusdē rōis nō sit adeq̄ta ꝑ aliqd̄ illor: seq̄k q̄ nec erit
adeq̄ta ꝛ si ꝓducātur ꝓductiōib⁹ alteri⁹ rōis. Arguik ergo
sic: nullū producens eodē principio formalk vno pōt simul
producere plura producta in ꝑfectione sibi adeq̄ta: quia oē
productum adequatum producenti in ꝑfectione entitatis
adequatur sibi in perfectione sue actiuitatis: ꝛ ꝑ ꝯn̄s sua
actiuitas non potest simul se extēdere in alium terminum
eque perfectum. Sed deus pater simul producit filiū ꝛ spi
ritū sctm̄: quor vterq3 adequatur patri in perfectione: ḡ pr̄
non eodē pncipio formaliter vno producit filiū ꝛ spm̄ sctm̄
Producit aūt filiū siue ṽbū ꝑ itellm̄: spm̄ aūt sctm̄ produ=
cit per volūtatē: ḡ intellectus ꝛ volūtas in deo p̄re nō sūt
formaliter idē. Cōfirmak. Q2 voluntas vt est pō dei ope=
ratiua non p̄t habere duo obā sibi adequata: q̄uis possit
habere vnum obiectū primariu3 sibi adequatū: ꝛ aliō scd̄a
riū virtualiter inclusum in primario: ḡ volūtas vt producti

ua pō nō hꝫ duo ꝓducta sibi adeq̄ta. ¶ Itē ad pncipale ar
guit. Fili⁹ dei nō libere sed nāl'r ꝓducit: ecōuerso aūt spūs
sctūs nō nāl'r sꝫ libere spirat. Vñ Aug. 5. de tri. c. 3. Spūs
sctūs: iō nō est fili⁹ qꝛ exit nō q̄uo nat⁹ sꝫ q̄uo dat⁹. Sꝫ spūs
sctūs nō pōt dici libere ꝓduct⁹ ppt' libertatē itrinsecā in ꝓ
ductiōe sua: q̄ nō est i ꝓductiōe filii. Tū: qꝛ ꝓductiōes q̄ ter
minant ad spiratū ꝛ natū sūt eq̄ nāles ꝛ eque nāl'r respici
unt oppositas relōnes. Tū: qꝛ act⁹ volūtatis create nō ē li
ber foāl'r: sꝫ solū denoīatiue a libertate volūtatis diue: ꝗ
spūs sctūs ꝓducit libere ꝛ nō virtual'r: ꝛ fili⁹ econuerso: qꝛ
volūtas diua ē foāl'r libera ꝛ n̄ itellect⁹. ¶ P̄. Productio
nes nō pn̄t esse diuerse rōnis nisi pncipia nō sint idē foāl'r
vel t'mini foāles nō sint idē formal'r: sꝫ essētia q̄ ē t'min⁹ for
malis vtr iusqꝫ ē vna foāl'r: ꝗ. ꝛc. Cōfirmat. Qꝛ q̄uis ꝓdu
ctiōes i deo seipsis formal'r distiguāt: oꝫ tn̄ vt eaꝝ distictio
reducat ad modū aliquē nō idētitat' i pncipiis ꝓductiuis
aut t'minis foālib⁹ ꝓductionū. Tū: qꝛ circūscriptis eaꝝ ter
minis foālib⁹ ꝛ pncipiis nō distiguūt. Tū: qꝛ ille ꝓductio-
nes sunt h̄itudines ꝛ relatiōes q̄ nō distiguunt nisi penes
t'minos: aut penes fūdamēta: aut penes vtrūqꝫ. ¶ Itē si
essētia diua tm̄ pt i tuas ꝓductiōes: aut determinat ad eas
ex se ꝓut ē eadē real'r ꝛ foāl'r: aut p ꝓprietates relatiuas
aut p aliq̄ i eēntia q̄ nō sunt idē foāl'r. Nō prio mō: qꝛ illd
qd est oīo idē real'r ꝛ foāl'r ex se nō determinat ad diuersa:
qꝛ ex se nō hꝫ qd magis determinet ad vnū q̄ȝ ad aliud: cum
s'm se vniformit' se h̄eat ad vtrūqꝫ. Nec scdo mō: qꝛ ꝓprie-
tates relatiue originis vel nō dn̄t ab originib⁹ vel sequūt
act⁹ origis: sicut sua fundamēta. Si t'tio mō: h'r ꝓpositū. Cō
firmat. Qꝛ qcq̄d vni⁹ rōnis formal'r est pncipiū diuersarū
ꝓductionū nō determinat ex se ad determinatū ordinē illa-
rū productionū: sꝫ vel ex ordine passoꝝ vel ex ordine passi
in recipiēdo formā. Exēplū p̄mi. si idē obm̄ moueat itelle-
ctū prio. ꝛ scdario volūtatē. Exēplū scdi. si idē ignis calefa
ciat ꝛ rarefaciat aerē. ¶ P̄. 8. meta. si mā fuerit vna et a-
gens vnū effect⁹ erit vn⁹: sed ꝓductiōes diue sunt diuerse
et passa sunt distincta: ꝗ est aliq̄ distictio i pncipiis ꝓducti
uis. ¶ P̄. Si aliq̄ sint idē real'r ꝛ formal'r: qcq̄d p se ꝯuenit
vni sine cōnotatiōe ꝛ respectu ad extrinsecū p se ꝯuenit al-
teri: qꝛ eidē inq̄ȝtū eidē real'r ꝛ formal'r nō ꝯueniūt opposi
ta: sꝫ aliq̄d ꝯuenit intellectui diuino qd nō ꝯuenit forma-
liter volūtati. Tū qꝛ act⁹ dicēdi ꝟbū est act⁹ mēorie. Sꝫ act⁹
dicēdi ꝟbū nō est act⁹ volūtatis sub rōne volūtat': qꝛ p actū
volūtatis ꝓducit spūs sctūs. Tū qꝛ ꝟbū ꝓducit p actū in-
tellect⁹ nō p actū volūtatis: ꝛ spūs sctūs spirat p actū vo-
lūtatis nō p actū itellect⁹. Tū qꝛ de⁹ ex nā rei itelligit p in
tellectū nō p volūtatē: ꝛ vult p volūtatē nō p itellectū: qꝛ si
vellet p itellectū seq̄ret ꝙ nāl't vellet q̇cq̄d vellet. sicut nā
liter intelligit q̇cq̄d intelligit. Tū qꝛ volūtas ex se determina
tur ad volēdū aliqd obm̄ esse: intellect⁹ ex se nō: determinat
ad itelligēdū illud obm̄ eē. Tū qꝛ itell's diu⁹ itelligit mala:
volūtas aūt diua nō vult mala ꝗ ista nō sūt idē formaliter

Contra

istā opi. arguo p vnū argumētū. qd est eq̄lit' ꝯ
distictionē vel nō idētitatē foālē vbicūqꝫ po

Guliel. Ochā ꝯ do. i prio vbi. s.

nit: et arguo sic. Vbicūqꝫ est aliq̄ distictio vel nō idēptitas
ibi pn̄t aliq̄ ꝯdictoria de illis ꝟificari. Sꝫ ipoīe est ꝯdicto-
ria ꝟificari de q̇cūqꝫ nisi illa vl' illa p q̇b⁹. s. supponūt: sint di
sticte res vl' disticte rōes vl' res ꝛ rō. sꝫ si oia illa s't ex nā rei
sunt distincte rōnes nec res ꝛ rō. ꝗ erunt disticte res. Ma
ior est manifesta: qꝛ si. a. ꝛ. b. nō sunt idē oīb⁹ modis: tūc sūt
iste ambe vere. a. est idē. a. oīb⁹ modis ꝛ. b. nō est idē. a. oī-
bus modis: ita ꝙ esse idē. a. oībus modis ꝛ nō esse idē. a.
omnibus modis verificantur de. a. ꝛ. b. Et ita ipsi conce-
dunt ꝙ sapiētia diuina est formal'r sapiētia diuina: ꝛ boni-
tas diuina non est formaliter sapientia diuina: ita ꝙ esse
formaliter sapientiam diuinam verificatur de sapientia
diuina: ꝛ vere negat de bonitate diuina: et ita vniuersaliter
vbicunqꝫ est aliqua distinctio vel non idemptitas: ibi vere
contingit aliquid vere affirmari de vno et vere negari de
reliquo. Minorē ꝓbo: qꝛ oia contradictoria habent equa
lē repugnātiā int' se: tāta eni est repugnātia int' aīam ꝛ nō
aīam: asinū ꝛ nō asinū: q̄nta ē int' deū ꝛ non deū: siue ens ꝛ
nō ens. Nisi forte dicat eē maior repugnātia int' ista q̄ȝ il-
la ppt' maiorē ꝑfectionē alicui⁹ ptis in vna ꝯdictiōe q̄ȝ in
alia. Sed hoc non est ad ꝓpositū. Nūc aūt ex aliq̇b⁹ ꝯdicto
riis ꝯtingit iferre ꝙ illa de q̇b⁹ ꝟificant sunt disticte res vl'
disticte rōnes: vel res ꝛ rō. ꝗ vl'r nūqꝫ idē vere affirmat et
vere negat nisi pp distinctionē reꝝ vel rōnū: vel rei ꝛ rōis.
Assūptū pꝫ qꝛ seq̄tur foāl'r. a. est. ꝛ. b. nō est ꝗ ibi est aliq̄ di
stinctio reꝝ vel rōnis: vel rei ꝛ rōnis. Exēplū p̄mi. vt si subā
est: et accñs nō ē. seq̄tur ꝗ nō sunt vna res sꝫ disticte res in

actu vel i pō. Sil'r si vnū ens rōnis itelligit puta. a. ꝛ. b. qd
est ens rōnis nō intelligit: seq̄tur ꝙ sunt disticta entia rōis.
Sil'r si. a. ē ex aīam ꝛ. b. non est extra aīaꝫ sꝫ obiectiue tm̄ in
aīa: seq̄tur ꝙ. a. ꝛ. b. distiguūtur sicut ens reale ꝛ ens rōnis.
ꝗ (vt vr̄) ex affirmatiōe ꝛ negatiōe eiusdē de entib⁹ realib⁹
ꝯtingit inferre nō idēptitatē realē. ꝗ si eē idē formal'r sapiē
vere affirmat de sapia ꝛ vere negat a bonitate: oꝫ ꝙ sapia
diuia ꝛ bonitas diuia iportēt aliq̄ q̄ nō sunt idē real'r. Cōfir
mat ista rō: qꝛ qua rōne tu dicis aliq̄d posse vere negari de
sapia diuina: et vere affirmari de bonitate diuia: nō obstā
te reali idēptitate: pp solā distictionē formalē: eadē facilita
te dicā vl'r ꝙ esse ꝛ nō esse verificant de. a. et. b. ppt' distictio
nē formalē: nō obstāte ꝙ sint idē real'r: ꝛ ita perit oīs via ꝓ
bandi aliquā distictionē vel nō idēptitatē realē inter q̄cū-
qꝫ. Si eni dicas ꝙ asin⁹ nō est rōnalis ꝛ hō est rōnalis, ꝗ di
stinguūtur real'r hō et asin⁹. Dicā ꝙ nō seq̄tur: sꝫ sufficit ꝙ
distinguātur formal'r. ¶ Ad istud argumētū posset dici ꝙ
qn̄ aliq̄d idē vere affirmat ꝛ vere negat simpl'r ꝛ absolute si
ne additiōe alicui⁹ modi: tūc ꝯtingit iferre nō idēptitatē re
alē ꝛ iō bn̄ seq̄tur: simpl'r. a. nō est ꝛ. b. est ꝗ est ibi nō idēpti
tas realis. Sil'r seq̄tur. sapia diuia est sapia diuina: ꝛ boni-
tas diuia nō est sapia diuia. ꝗ distiguit realiter: vel nō sunt
idē real'r. Sꝫ qn̄ aliq̄d cū aliquo mō sinchategoreumatico
affirmat et negat nō req̄rit non idēptitas realis: sꝫ sufficit
nō idēptitas formalis: ita ē in ꝓposito. Nā h̄ est vera. sapi
entia diuina est formal'r sapia diuia: ꝛ h̄ sil'r: bonitas diuia
nō est formal'r sapia diuia. Sꝫ h̄ nō sufficit: qꝛ ita sūt ista ꝯ
dictoria. esse formal'r sapiaꝫ diuinā ꝛ nō eē formal'r sapiaꝫ
diuinā: sicut illa: esse sapiaꝫ diuinā ꝛ nō esse sapiētiā diuinā
ꝗ ita ex illa ꝯtradictione cōtigit iferre nō idēptitatē realē
sicut ex ista. vel q̄ rōne tu dicis ꝙ ex ista nō contingit iferre
non idēptitatē realem eadē ratione dicā ego ꝙ nec ex illa.

Ad primā

rōnē p̄me opi. R̄ñdeo ꝙ ista ꝯña nō valet
infinita sapia ē formal'r infinita bonitas:
ꝗ et sapia in cōi est formal'r bonitas i cōi: qꝛ s'm istos ens di
cit ꝯceptū cōem deo ꝛ creaturis: ꝛ tn̄ h̄ est vera. sapia īfinita
est formal'r ens infinitū: ꝛ h̄ nō est vera. sapia i cōi ē forma-
liter ens in cōi. Sil'r h̄ est vera. sapia infinita est real'r ens
infinitū: ꝛ tn̄ sapia i cōi nō est real'r ens i cōi: qꝛ ista cōia ēt
s'm istos nō sunt nisi q̇dā cōceptus ꝛ ꝯcept⁹ s'm istos vel tm̄
est ens rōnis (qꝛ aliter aliqua res eēt cōis deo et creaturis
et certū est ꝙ vnū ens rōnis non est aliud ens rōnis) vel cō
ceptus est real'r act⁹ intelligēdi: ꝛ certū est ꝙ vn⁹ act⁹ intel
ligendi nō est real'r ali⁹ act⁹ intelligēdi: ꝗ q̄uis sapia īfini-
ta sit formalit' ens infinitū: nō opꝫ ꝙ sapia in cōi sit ens in
cōi. Ad ꝓbationē qn̄ dr̄. infinitas nō destruit rōnē formalē
illi⁹ cui addit. Cōcedo. ꝛ iō qꝛ īfinitas p̄cise addit cōceptib⁹
& nō addit alicui rei sic dicēdo. sapia infinita est formal'r bo
nitas infinita. iō ꝯcedo ꝙ illi ꝯcept⁹ simpl'r distiguūtur nec
sūt vn⁹. Ista tn̄ diuersitate nō obstāte h̄ est vera: sapia infi-
nita est formal'r bonitas infinita: qꝛ in illa termini nō sup-
ponūt ꝓ ꝯceptib⁹ diuersis q̇b⁹ adderet infinitas: sed ꝓ ipsa
re q̄ diuinitas est: cui nulla īfinitas nec aliq̄d addit. sꝫ seipa
est infinita ꝛ nō per aliq̄d additū: ꝛ iō si i illa: sapia infinita
est bonitas infinita. termini supponūt ꝓ seipsis. sicut i ista:
sapia in cōi est bonitas in cōi: ita esset vna falsa sicut reliq̄
falsa est. ¶ Si dicat ꝙ qn̄ aliqua cōia distiguūtur q̇dl'ꝫ cō
tentū sub vno a quolꝫ ꝯtēto sub alio aliquo mō distiguitur
ꝗ oē ꝯtētū sub sapia in cōi aliquo mō distiguit ab oi cōtēto
sub bonitate. Cōfirmat: qꝛ i libro p̄dicamētoꝝ dr̄. Diuersoꝝ
generū ꝛ nō subalternatim positorū diuerse sūt spēs ꝛ drie
ꝗ eadē rōne diuersoꝝ geneꝝ in cōi ꝛ nō subalternatim posi
torū diuersa sunt ꝯtēta. Sꝫ sapia i cōi ꝛ bonitas i cōi sunt
diuersa cōia. ꝗ h̄nt disticta cōtēta. Nec valet dicere ꝙ suffi
cit ꝙ aliqua ꝯtenta sint diuersa q̄uis nō oia: qꝛ diuersoꝝ ge
nerū ꝛ cōmuniū subalternati positoꝝ aliq̄ ꝯtēta sunt diuer-
sa et nō oia. ¶ Ad istud r̄ñdeo ꝙ nō opꝫ si sint aliq̄ diuersa
cōia: ꝙ q̇dl'ꝫ ꝯtentū sub vno ab oi ꝯtento sub alio aliquo mo
do distiguat: qꝛ idē omnib⁹ modis potest esse contentū sub
vtroqꝫ. s'm ph'm libro Topi. Ad confirmationē dico ꝙ phi-
losoph⁹ intendit de diuersis generib⁹ ordinatis in eadem
predicamētali coordinatiōe: ita ꝙ p̄mo vnū p̄mū diuidat i
aliq̄ iferiora: quoꝝ q̇dl'ꝫ imediate negat de alio. ꝛ vnū coꝝ
vel quodlꝫ eodem modo diuidatur in alia: quorum vnum
vl'r negēt a reliquo: ꝛ sic sp ꝓcedēdo: sicut sbā diuidit p̄mo
in sbām corporeā ꝛ incorporeā: ꝛ hec ē diuisio imediata: nul
la sbā corporea ē sbā icorpea: ꝛ ecōuerso. Vlteri⁹ sbā corpo
rea diuidit eodē mō in corp⁹ aiatū ꝛ corp⁹ inaiatū: ita ꝙ ne
gatio vni⁹ ab alio ē imediata: ꝛ sic vlteri⁹ ꝓcedēdo. Cōsimi
li mō si sbā icorporea ꝯtinet multa genera sub se pt fieri ꝯsi

Nūc Guil. Ochā nit soluere rōes Sco.

nilis diuisio. Et iō i talib⁹ gnib⁹ veꝝ est: ꝙ qdlꝫ ꝯtentū sub
vno distinguit a qlibet ꝯtēto sub alio: qd ꝯtingit ꝓbare ꝑ il
lam ꝓpōnē imediatā in q̄ negat vnū diuidētiū gen⁹ ꝑrio de
alio diuidētiū. Qn̄ aūt gen⁹ ꝑmū nō diuidit ꝓpe ꝑ aliqua
duo: quoꝝ vnū vl'r negat ab alio: nō oꝫ ꝙ oē ꝯtentū sub vno
vere distinguat ab oi ꝯtēto sub alio. Et h̄ est qd dicit phs
4. topi. ꝙ qn̄ aliqd ꝯtinet sub diuersis generib⁹: opꝫ ꝙ vnū
istoꝝ geneꝝ ꝯtineat sub altero vel ambo duo sub tertio: si-
cut ponit exemplū de prudētia q̄ ꝯtinet sub scia et ꝟtute tā
q̄ sub diuersis generib⁹: quoꝝ neutrū ꝯtinet sub alio: sꝫ am
bo ꝯtinētur sub tertio: puta sub habitu ⁊ dispōne. Hec ē ēt
intētio phi secūdo poste. vbi docet vnū modū diffiniēdi ꝑ di
uersa cōia: quoꝝ qdlibet ē in plus q̄ diffinitū: ⁊ tn̄ totū ag-
gregatū est eq̄le diffinito: qd nō eēt possibile nisi aliqd idē
ꝯtineret sub differētiis cōib⁹ nō subalternis. Iō dico ꝙ ali
quid vnū p̄t ꝯtineri sub diuersis cōibus nō subalternis: ⁊ il
la deitas pōt ꝯtineri sub diuersis cōibus i cōi: vt sub sapia i
cōi: ⁊ sub bonitate in cōi tāq̄ sub cōib⁹ q̄litatib⁹: sicut post
patebit: q̄uis illa communia non sint subalterna: quia am
bo continentur sub ente.

Ad secundā dico ꝙ nō dꝫ ꝓprie ꝯcedi ꝙ sapia infini
ta icludit formal'r bonitatē infinitā: sed
proprie dꝫ dici ⁊ veraciter ꝙ sapia īfinita est formal'r boni-
tas infinita. Et iō dico: ꝙ si sapia infinita q̄ de⁹ ē diffiniret:
nō poneret i sua diffinitione bonitas infinita q̄ de⁹ est: sed
esset oībus modis ip̄a sapia infinita. Et qn̄ dr̄ ꝙ si sapia īfi
nita eēt diffinibilis: et sil'r bonitas īfinita ꝙ eēnt diffinitio
nes distincte. Hoc est simpl'r falsum. Sꝫ tn̄ eēt vna diffini
tio q̄ ꝯprehēderet sapiam in cōi ⁊ bonitatē in cōi: cuius q̄lꝫ
pars eēt in plus et totū eq̄le. Et si ꝓteruiat ꝙ aliud est q̄d
nois sapie infinite ⁊ aliud bonitatis īfinite: sicut aliud ē q̄d
nois sapie i cōi ⁊ bonitatis in cōi: ḡ si sapiētia īfinita ⁊ bo-
nitas infinita haberēt q̄d rei: aliud eēt q̄d rei sapie infinite
et aliud bonitatis infinite. Dico ꝙ non seq̄tur: qꝛ ꝓprie q̄d
nois: nō est nisi ꝯcept⁹ vel vocis vel signi. Et iō qꝛ hic sr̄ cō-
cept⁹ distincti et distincte voces: sapia infinita bonitas in-
finita: qꝛ hic ponunt ꝯcept⁹ cōmunes vel voces cōmunes q̄
bus addit infinitū: iō possunt eē distincta q̄d nois. Sed nec
talis distinctio nec aliq̄ ꝯsimilis reperit inter sapiam infini
tam: q̄ h̄ēret q̄d rei: et bonitatē infinitā q̄ h̄ēret q̄d rei: iō nō
sunt ibi disticta q̄d rei sꝫ tn̄ vnū. ¶ Ad aliud ꝯcedo cū do-
ctorib⁹ antiq̄s ꝙ de deo est aliq̄ p̄dicatio per idētitatē q̄ nō
est formalis nec in q̄d: cuiusmodi est ista p̄dicatio: eēntia ē
paternitas: eēntia est creatiua: ⁊ sic de aliis. Quelibet aūt
talis. eēntia est intellect⁹ volūtas sapia bonitas. vno mō
accipiēdo p̄dicata est p̄dicatio formalis ⁊ i q̄d. ¶ Ad aliud
de Dama. Dico ꝙ nō itelligit ꝙ hoc nomē q̄ est dicat de di
uina eēntia in q̄d: et nō hoc nome sapia: et tn̄ ꝙ sapia dicat
in q̄d de sapia diuina: qꝛ vtrūq̄ dr̄ in q̄d de eēntia diuina.
Sed intelligit ꝙ s̄m ꝓprietatē vocis magis dr̄ in q̄d: q̄ sa
piēs: iustū: et sic de aliis: qꝛ q̄ est nō iportat aliqd accn̄s cui
cūq̄ alteri adueniēs: ēt qn̄ accipit in cōi. Sapiēs āt: iustū:
et sic aliis in cōi accepta: importāt aliqd accn̄s alicui alte-
ri adueniēs. Et qn̄ dr̄ vltra: ꝙ eē dicit qddā pelagus sbē īfi-
nite. Hoc itelligi dꝫ intrāsitiue. i. ꝙ ē qddā pelag⁹ qd est in-
finita sbā: nō ꝙ sit quoddā pelagus ꝯtinēs vel includēs infi
nitā sbām: vel infinitā ꝑfectionē: vel infinitas ꝑfectiones: sꝫ
est infinita substātia ⁊ infinita ꝑfectio. Et ꝓprie loquendo
nec est infinite ꝑfectiones real'r nec formal'r: nec icludit vel
cōtinet infinitas ꝑfectiōes: nisi forte creabiles (si īfinite sint
creabiles) quas ꝯtinet virtualiter tāq̄ res distinctas saltē
in pō: qꝛ p̄t eas ꝓducere. Et qn̄ dr̄ vltra ꝙ alia noīa non di
cunt sbām sꝫ q̄ circūstāt sbām. Dico ꝙ intentio Dama. est ꝙ
vl'r nullū nomē dictū de deo dicit īmediate ip̄am sbām dei:
ita. s. ꝙ apprehēdēdo nomē possum⁹ imediate apprehēdere
ipsam sbām dei: vel h̄ēre cognitionē ꝓpriā dei vel eq̄ualētē.
Sed dicūt imediate ꝯcept⁹ aliq̄s p̄dicabiles de deo q̄ nō sr̄
ip̄e de⁹: sꝫ circūstāt nām dei nō ꝑ inherētiā vel īformationē:
sed ꝑ p̄dicationē. Et p̄cise a nobis p̄t talis ꝯcept⁹ apprehē
di imediate ꝓ statu isto: ⁊ nullomō ip̄a diūa eēntia s̄m vnā
opi. vel nō p̄t h̄ēri cognitio ꝓpria de deo equalens s̄m aliā
opi. Et ꝙ hec sit itētio sua pꝫ ꝑ ipsū. c. 4. vbi dt̄ sic. In deo
quod ē ipo͛e ē dicere s̄m sbām. Et post subdit. Quecūq̄ āt
dicim⁹ affirmatiue in deo nō nām ipsi⁹: sꝫ ea q̄ sr̄ circa nām
ei⁹ ōndūt. Et sic cum bonū et si iustū et si sapiēs ⁊ si qdcūq̄
aliud dixeris: nō nām dicis dei: sꝫ ea q̄ sunt circa nām. Ex
ista auc̄itate pꝫ ꝙ vl'r negat qdcūq̄ nomē dicere nām dei:
qꝛ q̄cūq̄ noīe dicto nō possum⁹ app̄hēdere diūā eēntiā. sed
tm̄mō ꝯceptū q̄ circūstat diūā eēntiā ꝑ p̄dicationē. Uel nō
possum⁹ h̄ēre cognitionē ꝓpriā de deo vel equalētē. Et iō

ꝯcedo ꝙ diūa eēntia nō dr̄ pelagus īfinite sbē ꝓp hoc ꝙ ml
te r'ones rōnis circa ip̄am p̄nt cāri: sꝫ ꝓpter causam dictā.
¶ Ad aliud Aug. 8. de tri. Dico ꝙ ꝯtingit ꝓbare ꝙ nō est
maius due ꝑsone q̄ vna: qꝛ nō est veri⁹: ꝓp solā distinctionē
ꝯceptuū q̄tūcūq̄ i deo nulla sit distinctio tn̄ ista distinctio ē
alia q̄ iter sapiam ⁊ sapiēs: sicut post patebit. ¶ Ad aliud
dico ꝙ nō distinguunt h̄ꝫ respect⁹ rōnis: sꝫ tn̄ distinguunt
rōne: ⁊ illa distinctio sufficit ad ꝓbādū vnū ꝑ aliud. Et qn̄
dr̄ ꝙ tūc eq̄ ꝑfecte cognosceret de⁹ cognoscēdo ipꝫ sub vno
attributo: sicut sub rōne oīm attributoꝝ. Dico ꝙ ꝯn̄a nō va
let: qꝛ s̄m istos ēt de⁹ nō p̄t cognosci nisi sub aliquo conce-
ptu: et tamen perfectius cognoscitur qn̄ cognoscit sub plu
rib⁹ q̄ sub vno. Ultra dico ꝙ nō ē talis ordo: ita ꝙ vnū rea
liter sit ꝓpiq̄us eēntie q̄ aliud. vnū tn̄ pōt nob' eē ꝑus notū
predicari de deo: vel de ꝓnoīe demōstrāte deū q̄ aliud. Et
ad h̄ sufficit distinctio talis ꝯceptuū. ¶ Ad vltimā auc̄tatē
dico ꝙ nō accipit eq̄litatē ꝓpe: sꝫ ꝑ nō ieq̄litate. Nec tn̄ di
co ꝙ aliqd sub vna relatiōe rōnis est sibi eq̄le sub alia rela
tiōe rōnis. Nec ēt aliq̄d sub vno ꝯceptu ē sibi eq̄le sub alio ꝓ
prie: sꝫ illud est sibiipsi equale iproprie: hoc est nō inequale.

Ad primā rōnē ꝓ illa opi. dico ꝙ distinctio emana-
tionū diuinaꝝ nō p̄supponit distinctionē
principioꝝ elicitiuoꝝ: nec ex nā rei: nec distinctionē rōnis.
Sed sicut videm⁹ i creaturis ꝙ idē p̄cipiū total'r ē p̄cipiū
elicitiuū diuersoꝝ: ita ē i diūis. ¶ Ad aliā dico ꝙ ꝓprie ac
cipiēdo libertatē ⁊ stricte: s̄m ꝙ distinguit ꝯ p̄cipiū actiuū
vel ꝓductiuū nāle: nō est ꝯcedēdū ꝙ vna emanatio sit ꝑ mo
dū intellect⁹ siue nāe: ⁊ alia ꝑ modū volūtatis siue liberta
tis: qꝛ hoc eēt dicere ꝙ vna ꝑsona ꝓduceret nāliter: ⁊ alia
nō ꝓduceret nāl'r sꝫ libere. Sed h̄ est ipo͛e: qꝛ ꝓprie loquē
do nihil ꝓducit libere ⁊ nō nāl'r: nisi qd ꝓducit ꝯtingēter ⁊
pōt ꝓduci et nō ꝓduci: sꝫ q̄libet ꝑsona necessario ⁊ nāl'r ꝓ-
ducit. Nā ita ex nā h̄ꝫ pr̄ ꝓducere sp̄m scm̄ sicut filiū: ⁊ ita
necessario producit sp̄us sc̄tus sicut fili⁹. Tn̄ metaphorice
loq̄ndo ⁊ large p̄t aliq̄ mō ꝯcedi ꝙ vna ꝑsona producit per
modū nāe siue itellect⁹: ⁊ alia ꝑ modū volūtatis siue libere
Et h̄ sic intelligēdo: ꝙ itellect⁹ ⁊ volūtas vno mō ꝓut visitā
tur a sctis ꝯnotāt actū generādi: ⁊ actū spirādi: ita ꝙ itelle
ctus dicit ip̄am diuinam eēntiā elicitiuā actus generādi: ⁊
voluntas dicit ipsam diuinā essentiam elicitiuā actus spi-
randi. Et isto modo ꝯcedi potest ꝙ filius producit ꝑ modū
intellect⁹: ⁊ sp̄us sanct⁹ ꝑ modū volūtatis. Ali⁹ tn̄ intelle-
ctus pōt h̄ēri sicut post declarabit. Cōcesso ēt cū eis ꝙ fili⁹
ꝓducit nāl'r: et sp̄us sanct⁹ libere: et ꝙ p̄ncipiū elicitiuū ali
ter se h̄ꝫ ad ꝓductionē filii: et ad ꝓductionem sp̄us sancti.
Dico ꝙ nō oꝫ ꝓpter istā diuersitatē ponere talē distinctio-
nem inter p̄ncipia elicitiua: qꝛ sicut dictū est distinctiōe p̄ce
dēti. Idē total'r idistinctū re ⁊ rōne: pōt esse p̄ncipiū nāle
respectu vni⁹: et p̄ncipiū libeꝝ respectu alteri⁹. Et idē p̄n-
cipiū pōt se h̄ēre aliter ad vnū et alit' ad aliud: et ita oīs ta-
lis alietas vel diuersitas: ita p̄t saluari ꝑ vnū p̄ncipiū eli-
citiuū. sicut ꝑ plura. ¶ Et si dicat ꝙ oppositi modi p̄ncipiā
di nō possunt ꝯuenire eidē formal'r. ¶ Dico ꝙ tales modi
p̄ncipiādi. s. nāl'r et libere nō p̄nt sil' ꝯpetere eidē respectu
eiusdē. Qꝫ tn̄ cōueniat eidē respectu diuersoꝝ nō est incō-
ueniēs: et forte nō est inconueniēs ꝙ cōpetat eidē diuersis
tēporib⁹: alit' et aliter disposito ēt respectu eiusdē: sicut ta-
ctū est in distinctiōe p̄cedēti. ¶ Ad aliā rōnē qn̄ accipitur.
Quicq̄d vnū et idē formal'r ens est p̄ncipiū ꝓducēdi plura
supposita eiusdē nāe nō determinat ex se ad certā pluralita
tem ꝓducēdoꝝ. Dico ꝙ hec ꝓpositio nō est vl'r vera. Si tn̄
accipiat ꝙ sit p̄ncipiū ꝓducēdi plura supposita eiusdē nāe
nūero nō pōt iueniri instātia: nisi in ꝓposito: qꝛ nusq̄ alibi
p̄nt eē plura supposita i certo nūero possibili eiusdē nature
Si aūt accipiat ꝙ sit principiū producēdi plura supposita
eiusdē nāe specie ⁊ nō nūero: sic pōt ꝓpō concedi: qꝛ in nul-
la specie p̄nt a q̄cūq̄ agēte produci tot supposita quin pos-
sint plura produci. Si aūt producta sunt eiusdē gn̄is ⁊ nō
eiusdē speciei: p̄t tale p̄ncipiū ex se determiari ad certā plu
ralitatē scdm̄ spēm. sicut sol ē p̄cipiū producēdi plures ef
fectus s̄m spēm: et ex se determinatur ad istos: ita ꝙ alios
s̄m spēm non pōt ꝓducere. Ita dico in proposito: ꝙ quia
ista supposita non sunt oīno eiusdē rationis: q̄n sit maior di
stinctio inter pr̄eꝫ et filiū et spiritū sanctū: q̄ esset iter istas
ꝑsonas si q̄lꝫ caꝝ esset pr̄: vel q̄lꝫ fili⁹: vel q̄lꝫ sp̄us sanct⁹ si-
cut post dicet. Ideo idē p̄ncipiū potest determiari ex se ad cer
tā pluralitatē. Sicut s̄m opini. Aui. Eadē intelligētia est
p̄ncipiū imediate ꝓducēdi aliā intelligētiā: et corp⁹ celeste
et determinat ex se ad certā istā pluralitatē. Ita i essentia
diuina vnica exn̄s est p̄ncipiū ꝓducēdi filiū ⁊ spiritū sanctū

Guliel. ad rōnes Sco. respondet.

et ex se detminat̃ ad istā pluralitatē. Ad ꝓbationē q̄n acci
pit̃ ꝙ talis ꝑncipii ꝟtus ꝓductiua non est adequata ꝑ vnā
ꝓductionē: nec ꝑ vnū ꝓductū. Dico ꝙ virtutē ꝓductiuā ade
quari ꝑ aliquā ꝓductionē potest itelligi multiplr̃. Uno mo
do ꝙ ꝓductū sibi adequet̃ scd̄m ꝑfectionē ita ꝙ sit eq̄ perfe
ctū. Alio modo ꝙ ꝓductū sit ꝑfectissimū ꝓductū in qd̄ po=
test: ⁊ hoc potest intelligi duplr̃. vel positiue: q̄ꝛ est ꝑfectius
oī alio: vel negatiue: q̄ꝛ nihil est illo ꝑfectiꝰ ꝓducibile ab il=
lo ꝑncipio. Alio modo accipit̃ ꝙ ꝓducat̃ scd̄m totā virtutē:
et scd̄z vltimū potētie et toto conamie illiꝰ virtutis. Quar
to modo potest intelligi ista adequatio quasi extēsiua: quia
potest i istā ꝓductionē ⁊ in nullā aliā. Primo modo dico ꝙ
talis virtus productiua p̄t adeq̄ri ꝑ ꝑmā, productionē: q̄ꝛ
primū productū p̄t eē eq̄le sibi i ꝑfectiōe. Et q̄n dr̃ ergo nō p̄t
in aliā eq̄ ꝑfectā. Nego ꝯn̄am. Ponat̃ enī ꝙ sit aliq̄s calor
qui i aliq̄ passo possit producere caliditatē sibi eq̄lē. iste ca=
lor sil̄r ⁊ semel i alio passo eq̄liter disposito: ⁊ eq̄lr̃ sibi appro
ximato producet equalē calorē sibi et alii calori. Cuius rō
est: q̄ꝛ virtꝰ productiua caloris ꝑ hoc ꝙ ꝓducit istū calorē:
in nullo penitꝰ ipedit̃ ad producēdū aliū calorē eq̄ ꝑfectū:
nisi forte ꝑ accn̄s: q̄ꝛ in agēdo diminuit̃ a re agēte. Et q̄n dr̃
ꝙ tale pricipiū productū producit toto conamine: ⁊ s̄ʒ oēm
gradū actiuitatis sue. Cōcedo: q̄ꝛ calor producēdo hunc ca
lorē producit toto conamine: et s̄m oēm gradū. Sʒ ex h̄ nō
seq̄tur: ꙩ nō possit aliū eq̄ perfectū ꝓducere. Ita ēt sol s̄m
totū conamē suū: ⁊ s̄m oēm gradū ꝑfectiōis sue: et s̄m oēm
gradū actiuitatis sue producit aliq̄d iperfectiꝰ: ⁊ t̄n ꝑ ean=
dem virtutē totalr̃ p̄ōt producere aliud: non t̄m eq̄ ꝑfectū:
sed ēt aliq̄d multo perfectiꝰ. Ita dico i proposito: ꝙ pr̄ s̄m
oēm gradū perfectiōis sue et toto conamine producit filiū:
et eadē ꝟtute et ꝑfectione ꝓducit spm̄ sctm̄ eq̄ ꝑfectū. Et
ita isto mō intelligēdo adeq̄tionē: virtꝰ ꝓductiua est ꝑ quā
libet adeq̄ta: ⁊ ita per ꝑmā sicut per secundā. Secundo mō
intelligēdo adeq̄tionē ⁊ h̄ positiue. Dico ꝙ virtꝰ producti=
ua adequata per vnū productū nō p̄ōt in aliud eq̄ ꝑfectū:
Sed isto mō virtꝰ diuina nō adequat̃ per aliquā vnā produ
ctionē: q̄ꝛ nec per ꝑmā: nec per secundā. Sʒ per illas duas
simul: q̄ꝛ. s. illa duo producta sunt ꝑfectiora oībus aliis pro
ductionibꝰ a deo: et ibi est statꝰ: nec est possibilis tertia. Et
hoc est ex n̄ā rei q̄ ex se determinat̃ ad istas. Si aūt intelli=
gat̃ illa productio negatiue. sic dico sicut prius: ꝙ virtꝰ pro
ductiua adequata per vnū productū p̄ōt in aliud eq̄ per=
fectū. sicut declaratū est de calore. Si dicas ꝙ hoc est pro=
pter diuersa passa. Hoc nihil refert quātū ad adequationē:
q̄ꝛ equalr̃ adequat̃ si producat̃ per se: sicut si produceret̃ in
passo: et ecōuerso. Et ita semꝑ habet̃ ista propositio: ꝙ vir=
tus ꝓductiua adequata per vnū productū p̄t i aliud eq̄ per
fectū. Tertio mō dico ꝙ virtꝰ adeq̄ta per vnū productū nō
t̄m p̄t in eq̄ perfectū: sʒ ēt p̄t in perfectiꝰ. Sicut sol i ꝓdu=
cēdo calorē virtꝰ sua adequat̃: q̄ꝛ ꝓducit s̄m vltimū sue po
tētie et toto conamine: ⁊ t̄n p̄t producere vermē q̄ est mlt̃o
perfectior calore. Si dicas ꝙ h̄ est propter diuersitatē pas=
si. Dico ꝙ nihil refert q̄n semper sit illa proposito ꝟa: ꝙ vir=
tus adeq̄ta isto mō p̄t in perfectiꝰ. Silr̃ si eēt aliq̄ volūtas
que posset ꝯtīgēter producere diuersas volitiōes diuer=
sar̄ spērū per se subsistētes illa volūtas s̄m vltimū sue po=
tētie posset producere vnū indiuiduū spēi iperfectioris: et
per ꝯn̄s virtꝰ sua productiua eēt adequata: et t̄n posset pro
ducere aliḋ ꝑfectiꝰ. Quarto mō dico ꝙ virtꝰ ꝓductiua ade
quata per vnū productū nō p̄ōt in aliud eq̄ perfectū. Sed
isto mō virtꝰ productiua diuina nō est adeq̄ta ꝑ vnā ꝓdu=
ctionē nec per aliā sed per ambas sil̄r. Et iō in nullā aliā in
trinsecā p̄ōt. ¶ Ad ꝯfirmationē dico ꝙ eadē ꝟtute produ=
cunt̃ ista duo supposita ordie q̊dā: q̄ꝛ. s. ꝑmū productū ē pro
ductiuū scd̄i producti. Et q̄n dr̃. Ergo in ꝑma productione
virtꝰ illa nō fuit exhausta. Cōcedo: ꝙ nec i ꝑma: nec secun
da est exhausta. Sicut nichil exhauritur de sole per hoc
qd̄ producit vnū effectū vel aliū. Un̄ illud ē verbū metapho
ricū ⁊ iproprie dictū. Et q̄n dr̃. Si nō ē exhausta ergo nō ē ade
quata: Pʒ quō est adeq̄ta ⁊ quō nō. Per p̄dicta pʒ ēt quō
virtꝰ productiua si producat plibꝰ productionibꝰ eiusdē rō
nis vel alteriꝰ rōnis: quō vnū illor̄ productor̄ adeq̄t ꝟtutē
productiuā: ⁊ quō non adeq̄t. et quō idē p̄t producere pl̄a
producta adeq̄ta sibi i ꝑfectione. Et q̄n dr̃. Oē ꝓductū ade
quatū producēti i ꝑfectione entitatis: adequat̃ sibi i perfe=
ctione sue actiuitatis. dico ꝙ aliq̄d adequari alicui i perfe=
ctiōe sue actiuitatis p̄t itelligi duplr̃. Uel q̄ꝛ ē eq̄ perfectū
cū illo pricipio actiuo: ⁊ sic ꝯcedo: q̄ꝛ idē est. Uel q̄ꝛ ē oē pro
ductū vel producibile ab illo pricipio actiuo. Et h̄ est nihil
aliud posse corrn̄dere illi pricipio actiuo. Et sic dico ꝙ aliq̄d
adequat̃ alicui i perfectione entitatis: et t̄n nō i ꝑfectione
sue actiuitatis. Et ita est i proposito: sicut pʒ de vno calore
producēte duos calores sibi eq̄les i ꝑfectione: quor̄ t̄n neu
ter ē sibi equalis i perfectione actiuitatis sue isto scd̄o mō.
Prio mō si vnū productū adequat ꝟtutē productiuā i per
fectione actiuitatis sue. illa virtꝰ poterit se extēdere i aliū
terminū eq̄ perfectū. ⁊ sic est i diuinis. secūdo mō non. Ad
ꝯfirmationē dico ꝙ pr̄ hʒ filiū tāq̄ obm̄ ꝑmariū et adequa=
tum: ⁊ silr̃ spm̄ sctm̄: ⁊ seipm̄: et ita sunt ibi duo producta q̊r̄
vtrūq̄ est obm̄ adequatū volūtatis diue. Et si dicat̃. Ergo
sunt duo obā ꝑmaria. Nō seq̄tur. Sicut nō seq̄tur. pr̄ ē ens
infinitū. filiꝰ est ens ifinitū. ergo st̄ duo entia ifinita: t̄n sūt duo
supposita quor̄ vtrūq̄ ē obm̄ ꝑmariū ⁊ adequatū vno mō:
igit̃ st̄ duo producta adequata vno mō. ¶ Ad aliā rōnē pʒ
ꝙ ois libertas respectu spūs scti q̄ nō est respectu filii. ēt si
per ipol̄e eēt ibi libertas ꝯdictiōis ⁊ ꝯtingētie siue idifferē
tie: posset saluari per vnū pricipiū formalr̃ qd̄ respectu vniꝰ
esset n̄āle ⁊ respectu alteriꝰ liber̄: sicut ꝑ duo quor̄ vnū eēt
n̄āle ⁊ alter̄ liber̄. ¶ Ad aliud dr̃ ꝙ productiones st̄ seip=
sis distincte: ⁊ si req̄rat aliquā distinctiōeʒ: sufficit distinctio
terminor̄ productor̄. Ad ꝯfirmationē dico ꝙ nō oʒ ꝙ distin
ctio productionū reducat̃ ad aliquā distinctionē: nec i prici
piis productiuis nec i terminis formalibꝰ. Et q̄n dr̃ ꝙ cir=
cūscriptis ear̄ pricipiis productiuis ⁊ terminis formalibꝰ
non distinguunt̃. Dico ꝙ si circūscribātur realr̃ ver̄ est: ex h̄
t̄n nō seq̄tur ꝙ distinctio ear̄ reducat̃ ad illā distinctionem
tāq̄ ꝑma. Si āt circūscribātur ꝑ intellectū remanebūt di=
stincte. Un̄ si ꝑ ipol̄e vel pol̄e viderent̃ ituitiue productio=
nes ille: nō visa aliqua ꝑsona nec visa eēntia. Dico ꝙ talis
intellectꝰ videret illas productiones distingui. Et q̄n dr̃ ꝙ
relatiōes nō distinguunt̃ nisi penes fundamēta vel termi=
nos. ⁊c̄. Dico ꝙ seipsis distinguunt̃ formalr̃: nūq̄ t̄n sine di=
stinctione fundamētor̄ vel terminor̄ nō t̄n tāq̄ ꝑuia: ⁊ hoc
saltē ver̄ ē q̄n ipse relationes st̄ ꝯstitutiue et eēntiales ip=
sis sicut i proposito: vt post dicet̃. ¶ Ad aliud: dico ꝙ aliq̄d
determinari ex se ad diuersa p̄t itelligi duplr̃. Uel ꝙ deter=
minet̃ ad vnū: ita ꝙ respiciat vnū et nō aliud: ⁊ fiat propriū
vni. Et isto mō eēntia diua nec ex se nec ex alio: nec quocū
ꝙ mō p̄t determinari ad duas productiones: q̄ꝛ icludit ꝯdi
ctionē. s. ꝙ eēntia sit propa vtriq̄ ⁊ neutri. Alr̃ p̄t itelligi ꝙ
determinat̃ ex se ad diuersa: q̄ꝛ ex se respicit illa diuersa et
q̄dlʒ illor̄ illo mō q̄ natū ē respicē: ⁊ sic eēntia diua ex se de=
terminat̃ ad duas productiōes: ⁊ cū h̄ stat ꝙ vniformiter
se hēat ad vtrūq̄. Isto mō ei calor approximatꝰ eq̄lr̃ diuer
sis passis eq̄ dispositis ex se determinat̃ ad producendum
diuersos calores: et t̄n ad quemlibet se habet vniformiter.
¶ Ad ꝯfirmationē dico ꝙ nō plꝰ p̄nt diuersa ꝑncipia for=
malir̃ detminari ad detminatū ordinem ꝓductiuū q̄ idem
ꝑncipiū formalr̃: q̄ꝛ iter productiōes vel producta nō p̄ōt es
se ordo: nisi q̄ꝛ vnū est ꝑs vel cā alteriꝰ vel ꝑfectiꝰ alio. Sed
oīa illa poterūt cōtingere si producātur ab vno ꝑncipio for
malir̃: sicut si producātur a duobus. Ita em̄ poterit idē ꝑn
cipiū formalir̃ producere ꝑmo ꝑtē scd̄o totū. sicut eadē ꝟtꝰ
gn̄atiua ꝑmo producit ꝑtem corpis hūani: scd̄o totū: sicut
si essent distincta ꝑncipia productiua. Sicut sol eadeʒ vir=
tute formalir̃ illuminat ꝑteʒ aeris ⁊ totū aerem. Et silr̃ eadē
cā poterit ꝑmo producere aliquem effectū: ⁊ postea cū illo
tanq̄ cā ꝑtiali poterit producere aliū effectū. Ita est i pro
posito ꝙ pr̄ producit filiū: ⁊ pr̄ et filiꝰ producūt spiritū sctm̄
ꝑ eādem virtutem. Et si q̄rat̃: q̄ est cā? Dico ꝙ ita est: sʒ so=
la fide est hoc tenendū: nec est pol̄e aliquem in via ista sci=
re quare ita est. ¶ Ad aliud dico ꝙ auctoritas ph̄i ⁊ cōmē.
est intelligenda de formis incompossibilibus et agentibus
naturalibus. ¶ Ad aliud concedo maiorem. Et iō conce=
do ꝙ q̄cquid conuenit illi rei que est intellectꝰ diuinus: cō=
uenit illi rei que est voluntas diuina: et econuerso: tamen
aliqui termini possunt eandem rem ꝑncipaliter importa=
re: ⁊ alia distincta ꝯnotare: propter q̄ distincta ꝯnotata p̄t
aliquod ꝟe p̄dicari de vno ⁊ ꝟe negari de reliquo: sicut di=
ctum est ꝑus. Et ita est in proposito: ꝙ itellectꝰ dinꝰ ⁊ volū
tas diuina: hoc est isti termini ꝯnotāt determinato modo
grāmaticali vel logicali aliq̄ distincta s̄m vsum sanctor̄ ⁊
doctor̄. ideo p̄ōt aliq̄d ꝯuenire vni ⁊ nō alteri. ¶ Per hoc
ad ꝑmā probationē. Si debeat ꝯcedi ꝙ actꝰ dicēdi est actꝰ
memorie ⁊ non actꝰ volūtatis: dʒ ꝯcedi sub isto intellectu:
ꝙ actꝰ dicēdi est actꝰ memorie. hoc est actꝰ elicitꝰ ab essen=
tia diuina tanq̄ actꝰ generādi: ita ꝙ memoria totū istḋ im
portat. s. eēntiā diuinā elicientē actū generādi: ⁊ volūtas to
tū illud. s. eēntiā productiuā actꝰ spirādi: ⁊ ita ex mō signi=
ficādi s̄m vsum loquētiū seq̄ret̃: ꝙ si actꝰ generādi eēt actꝰ

voluͣtatis ꝙ eſſet ille actꝰ quo eēntia eſt elicitiua actꝰ ſpirandi: ⁊ ita eſſet actꝰ ſpirandi: qꝛ actꝰ ſpirādi eſt ꝑncipium ſpirādi ſpm̄ ſanctū. Similr̄ dico ꝙ deꝰ intelligit ꝑ intellectū et per illā rē q̄ eſt realiter et formaliter voluntas. Dicit̄ tn̄ non intelligere per volūtatē: qꝛ nō oē qd intelligit vl'r per volūtatē: ⁊ q̄ ſit cā iſtiꝰ poſt dicet̄. Si dicis ꝙ circūſcribēdo oīa talia ꝯnotata et loquēdo p̄ciſe de ipſa re: hec eſt vera. Actus dicēdi eſt actus memorie et non actꝰ volūtatis. Et ſimiliter deus intelligit per intellectū et nō per voluntatē. ergo in ipſa re eſt aliqua diſtinctio vel nō idēptitas. Dico ꝙ circūſcribēdo oīa ꝯnotata: ita ꝙ per iſta noīa: intellectꝰ: volūtas: intelligere: velle: nihil ꝯnotet̄: ſed p̄ciſe ſignificet̄ hoc noīe itellectꝰ illa res q̄ eſt formal'r itellectꝰ: ⁊ hoc noīe volūtas preciſe illa res abſoluta q̄ eſt formal'r volūtas: et ſic de aliis noībus: et nō plus hac inſtitutione noua vocabuli facta ita hec erit vera. actꝰ dicēdi eſt actꝰ volūtatis: et deus intelligit per voluntatē. ſicut hō intelligit ꝑ intellectum: qꝛ tūc termini de nouo inſtituunt̄ ad ſignificādū. Et iō nō eſt mirū ſi illa ꝓpō eſt vera: q̄ prius falſa erat. Si dicis. volo circūſcribere oīa ꝯnotata ſine noua inſtitutiōe vocabuli. Rn̄deo ꝙ hoc nō eſt poſe. Vn̄ ſi iſta vox hoīes: p̄ciſe ſignificaret illud ꝙ h̄ nomē hō ſignificat: et nō haberet aliū modū gramaticalē: puta ꝙ nō plus eēt pluralis numeri q̄ȝ hō: ⁊ ſic de aliis gramaticalibꝰ: qd nō eēt bn̄ poſe niſi de nouo inſtituēdo ad ſignificādū: qua inſtitutione facta ita hec eſſet vera. hō eſt hoīes. ſicut hō eſt hō. Si dicas. nolo loqui de vocibꝰ ſȝ tm̄ de rebꝰ. Dico ꝙ q̄ȝuis velis loq̄ tm̄ de rebꝰ: tn̄ hoc non eſt poſe niſi mediātibꝰ vocibꝰ vel ꝯceptibus vel aliis ſignis. Et iō ſm̄ ꝙ illa ſigna q̄cūqȝ fuerint: al'r ſignificant ⁊ ꝯnotāt vel non ꝯnotāt al'r ad ꝓpōnes rn̄dendū erit mō predicto. ¶ Per idē pȝ ad aliā ꝓbationē: ꝙ deꝰ intelligit mala et nō vult: nō ꝑꝑ aliquā diſtinctionē vel nō idētitatem a parte dei: ſȝ ꝑꝑ nō idētitatē a parte creature: ſicut deꝰ btificat petrū et nō dānat petrū. hoc nō ē ꝑꝑ aliquā diſtinctionē formalē inter virtutē diuinā btificantē ⁊ damnātem: ſȝ ꝓpt̄ diſtinctionem inter penam eternam: qꝛ ꝑ iſtā: deꝰ btificat petrū: iportat̄ totū iſtud. deꝰ dat petro vitā eternam. et per iſtā. deꝰ nō damnat petrū. denotat̄ totū iſtud. Deꝰ nō punit petrū pena eterna. Et ita pn̄t v̄ificari ſine oī diſtinctiōe a parte dei ꝓpt̄ nō idētitatē vel varietatē a ꝑte creature: qꝛ deꝰ per eandē virtutē oībꝰ modis dat petro vitam eternā: ⁊ nō dat ſibi penā eternā. Sil'r deꝰ pōt creare aliq̄ et nō creat illa: ex h̄ nō ſeq̄tur ꝙ poſſe creare ⁊ nō creare diſtinguant̄ formal'r i deo. Ita i ꝓpoſito deꝰ vult. a. per iſtā iportat̄ ꝙ. a. ſit. h̄ āt nō iportat̄ per iſtā. deꝰ itelligit. a. et iō iſta pn̄t verificari ſine oī nō idētitate dei: ſicut et iſta. deꝰ pōt creare. a. deꝰ nō creat. a. Sil'r. per iſtā. deꝰ vult malum: nihil iportat̄ niſi ꝙ deꝰ facit aliq̄d qd facere nō dȝ: et per ꝯn̄s eo ipſo iportat̄ ꝙ ſit creatura: ita ꝙ per faciēs malum iportat̄ res faciēs aliq̄d quod nō dȝ: qd pōt ſoli creature ꝯuenire. Per iſtā aūt. deꝰ itelligit malū: nō iportat̄ niſi quod deꝰ facit vel ꝑmittit aliq̄d fieri ab aliq̄ creato: qd nō deberet illd facere: et ita aliud ꝯnotat̄ per vnā et per aliud. Et ꝓpter h̄ ſine oī nō idētitate a parte dei pn̄t iſta verificari. ¶ Per idē pȝ quō ſine oī nō idētitate a ꝑte dei pn̄t iſta verificari. q̄cq̄d deꝰ itelligit nāl'r itelligit: nō q̄cq̄d deꝰ vult nāl'r vult: qꝛ q̄cq̄d deꝰ itelligit neceſſario eſt aliq̄d: ſiue ens reale: ſiue ens rōnis. quod mō ſic ſibi ꝯuenit vel ē vel pt̄ eē: et tn̄ nō q̄cq̄d deꝰ vult neceſſario pōt ineſſe. Et iō nō neceſſario nec nāl'r vult. Eodē mō pn̄t alie ꝯſil'es ꝓpōnes (q̄ vn̄r ꝯ̄dictorie) ꝯcedi: q̄ tn̄ ſm̄ rei veritatē nō ſunt ꝯ̄dictorie propter talē ꝯnotationē: ⁊ h̄ ē quod dicit Magiſter lib. I. d. 35. ꝙ deꝰ propter diuerſos effectꝰ ſortit̄ diuerſa vocabula: ſicut prouidētiā predeſtinationē preſcientiā. Et ſic de aliis. Et propt̄ talē diuerſam ꝯnotationē ꝯcedit̄ ꝙ deꝰ aliquos predeſtinat ⁊ alios preſcit et nō predeſtinat: et ſic de aliis ſine oī nō idētitate a parte dei. Et iō ſi iſta noīa: itelligere: velle: et ſic de aliis: nō eēnt ꝯnotatiua ſȝ preciſe q̄dlȝ iſtoꝝ importaret illā rē abſolutā q̄ deꝰ ē: ſine oī ꝯnotatione: non plus h̄ eēt vera deꝰ itelligit mala: q̄ȝ illa deꝰ vult mala. Et ſic argumentis. Scotus rn̄det. In corpe tn̄ q̄ōnis ſic ponit opi. ſuā: dicēs. Iō ꝓpter iſtā rōnē dico ꝙ ſapia dīna oībus modis ē eadē eēntie dīne q̄bꝰ eēntia dīna ē eadē eēntie diuine: et ſic de bonitate dīna et iuſtitia: nec ē penitꝰ aliq̄ diſtinctio ex nā rei. vel ēt nō idētitas. Cuiꝰ rō ē: qꝛ q̄ȝuis talis diſtinctio vel nō idētitas formalis poſſit poni eq̄ȝ faciliter iter eſſentiā dīnā et ſapiam dīnā: ſicut iter eēntiā ⁊ relationē: qꝛ tn̄ eſt difficillima ad ponēdū vbicūqȝ ponat̄: nō credo eā eſſe faciliorē ad tenēdā q̄ȝ trinitatē ꝑſonaꝝ cū vnitate eſſentie. iō nō dȝ poni niſi vbi euidēter ſeq̄tur ex traditis in ſcriptura ſacra vel determinatiōe eccl'ie: propter cuiꝰ auctoritatē dȝ oīs rō captiuari. Et iō cū oīa tradita i ſcriptura ſacra: et determinatiōe eccl'ie et dictis ſctōꝝ poſſint ſaluari nō ponēdo eā inter eſſentiā et ſapientiā. iō ſimpliciter nego talē diſtinctionē ibi poſſibilē: ⁊ eā vl'r nego in creaturis. q̄ȝuis poſſet teneri in creaturis ſicut in deo. ⁊c̄. Et multa alia dicit iſte doc. que prolixitatis vitāde cauſa omitto.

Ad rationes Sco. Ad ꝑmā iſtoꝝ ꝑmo reduco rōnē ꝯtra ſuū auctorē dupl'r. ſic: ꝑmo. Si infinita ſapia eēt real'r ifinita bonitas: ſapia in cōi erit real'r bonitas in cōi: ꝯn̄s eſt falſum: igit̄ et an̄s. ſi rō ſua ſit bona: quod tn̄ eſt falſum et ꝯ̄ eū. ꝯn̄a probat̄ ſicut et ſua: qꝛ infinitas nō deſtruit real'r rōnē illiꝰ cui addit̄ ſicut nec formal'r: quod pȝ ēt per probationē ſuā: qꝛ i quocūqȝ gradu itelligit̄ eſſe aliqua ꝑfectio q̄ tn̄ eſt ḡdus illiꝰ ꝑfectiōis nō tollit̄ rō realis illiꝰ perfectionis: ꝑꝑ illū ḡdū: ſicut nec formalis: ⁊ ita ſm̄ eū ſi nō icludit realiter vt i cōi: nec vt ifinita. Forte dicet̄ ꝙ ſapia et bonitas i cōi nō ſt̄ idē: nec diſtincta real'r: qꝛ nō ſt̄ entia realia: ſȝ rōnis tm̄. Iſta tn̄ euaſio ē nulla ꝓpter duo. Prio qꝛ ita diceret̄ ſibi ꝙ ſapia et bōitas i cōi nō ſt̄ idē nec diſtincta formal'r: accipiēdo formalitatē ex nā rei ſicut nūc loq̄mur. Secūdo qꝛ iſta cōia iuxta doctrinā ſuā et ſuoꝝ ſūt vere realia et non rōnis tm̄. Reduco igit̄ rōnē ſecundo ſic. Perfectiones attributales in ꝑmo ſȝ iſtū doc. nō ſt̄ ifinite niſi ꝑꝑ idētitatē cū eēntia: igi͛ eodē mō: q̄ ſunt idē eēntie diuine ſunt ifinite ⁊ nō al'r: ſȝ nō ſt̄ idē ei formal'r ſm̄ eū ſed ſolum realiter: cuiꝰ oppm̄ ſumit in iſta rōne: vel ſi ſunt infinite formaliter vt ipſe dicit. ſeq̄tur ꝙ ſint idem eſſentie diuine formaliter: et per ꝯn̄s inter ſe qd eſt intētū. Ad formā igitur rōnis nego ꝯn̄am: qꝛ nō ſeq̄tur. infinita ſapia eſt formaliter infinita bonitas. igit̄ ſapia in ꝯmuni ē formal'r bonitas in cōi: ſicut nec ſeq̄tur. ſapia infinita ē real'r bōitas ifinita: igit̄ bonitas in cōi eſt real'r bōitas in cōi. Rō huiꝰ eſt qꝛ ſapia ifinita et bonitas ifinita ſunt aliq̄d in re circūſcripta opatione itell'ſ: ſapia aūt in cōi et bonitas in cōi non: qꝛ iſta ꝯia non ſunt niſi q̄dā ꝯceptꝰ vel entia rōnis. Cōſtat aūt ꝙ nō eſt bona ꝯn̄tia ſm̄ eos ex idētitate formali q̄ eſt ex nā rei iferre idētitatē rōnis: cū diſtictio rōnis ſit minor diſtinctiōe quacūqȝ ex nā rei. ſicut nō eſt bona ꝯn̄tia ꝑ eos ex idēptitate reali iferre idētitatē formalē: qꝛ diſtictio vel nō idētitas formalis (vt dn̄t) eſt minor diſtictiōe reali. ¶ Et ad probationē q̄n̄ dr̄ ꝙ infinitas nō deſtruit rōnē formaleȝ illiꝰ cui addit̄. ¶ Dicūt aliq̄ ꝙ infinitas p̄ciſe addit̄ ꝯceptibus et non alicui rei ſic dicendo. ſapientia infinita eſt formaliter bonitas infinita. Et ideo concedunt ꝙ iſti conceptus ſemꝑ diſtiguūtur: nec ſunt vnꝰ. Iſta tn̄ diuerſitate nō obſtāte hec eſt vera ſapiētia ifinita ē formal'r bonitas ifinita: qꝛ in iſta termini non ſupponūt ꝓ ꝯceptibꝰ diuerſis q̄bꝰ addit̄ infinitas: ſȝ ꝓ ipā re q̄ deitas ē: cui nulla ifinitas nec aliq̄d addit̄ ſȝ ſeipā ē infinita ⁊ nō ꝑ aliqd additū: ⁊ iō ſi in illa / ſapia infinita eſt bonitas infinita: termini ſupponūt ꝓ ſeipſis. ſicut in iſta ſapiētia in cōi eſt bonitas in cōi: ita erit vna falſa ſicut reliqua. Sed iſta euaſio eſt nulla: qꝛ nō eſt realis ſed tm̄ vocalis. Nō eſt eni itētio arguētis ꝙ ifinitas ſit nullus modꝰ real'r ſupadditꝰ ſapie ⁊ bonitati diuine: cū ſit modus eiꝰ intriſecꝰ ſcd̄m eum. ſȝ intelligit ꝙ ſapia ifinita qꝛ infinita nō ꝑdit rōnē formalē ſapie: qꝛ hec eſt vera (vt termini ſupponūt ꝓ re nō ꝓ ſeipis) ſapia infinita eſt formaliter ſapia: ⁊ ſil'r h̄. bonitas infinita eſt formaliter bonitas. Et ex hoc vr̄ eis ꝙ ſi ſapia in cōi ⁊ bonitas in cōi formaliter diſtinguantur: ꝙ ſapia infinita et bonitas infinita formaliter diſtinguerentur: ſic em̄ intelligūt ꝙ infinitas nō deſtruit rōnē formalē illi cui addit̄: ⁊ ad iſtuȝ intellectum nichil dicit̄. ¶ Et iō dico al'r ⁊ cōcedo ꝙ ifinitas non deſtruit rationē formalē illius cui additur: ſicut nec realem: quia ſapientia infinita eſt formaliter et realit̄ ſapia ⁊ ſil'r bonitas ſed ex hoc nō ſeq̄tur: ꝙ ſi bonitas in cōi nō eſt foralit̄ ſapia in ꝯmuni: ꝙ bonitas infinita non ſit formal'r ſapia ifinita: ſicut nec ſeq̄tur. ſapia i ꝯmuni nō eſt real'r bonitas i cōi: igitur ſapientia infinita non eſt realiter bonitas infinita. Rō huius eſt: qꝛ ſapia et bonitas in cōmuni non ſoluȝ predicātur de ſapientia et bonitate infinita: ſed etiā de ſapientia et bonitate finita que realiter ⁊ formal'r diſtinguūtur. Et ideo ſapiētia in cōi nec realit̄ nec formal'r eſt bonitas i cōi et poterit tn̄ hoc nō obſtante ſapia infinita eſſe bonitas infinita formaliter ſicut et real'r. ¶ Ad ſm̄ nego minorem: qꝛ ſi ſapia infinita que deus eſt: et bonitas infinita eſſent diffinibiles nō haberēt diuerſas diffinitiones ſed vnā preciſe: ⁊ hec eſſet diffinitio diuinitatis. Et ad ꝓbationē dr̄ ꝙ non eſt bona ꝯn̄a. Alia ē diffinitio bonitatis ⁊ ſapie in cōi:

Reſponſiones Ochaȝ ad ratiōes Sco.

Ochā i primo, d. 2. q. 1.

ergo ⁊ bonitatis ⁊ sapiētie infinite. Rn̄sio ptz ex dictis: qꝛ
bonitas et sapia in cōi dicunꝭ de sapia et bonitate creata:
q̄ realr̄ et formaliter distinguunꝭ. Et iō eaꝝ diffinitio nō ē
vna: nō obstāte ꝙ diffinitio ifinite bonitatis ⁊ sapie sit vna
tm̄. ¶ Ad tertiū dico ꝙ ꝑfectio attribualis q̄ꝫtū ad rē signi
ficata dicit p̄cise illā diffinitionē q̄ est i re: qꝛ dicit p̄cise rem
que ē diuinitas ꝑ exclusionē oīs distinctiōis et nō idētitat
ex nā rei. Et qn̄ dr̄. noīa igiꝭ attributa sīt sinonima. Nego:
qꝛ colligiꝭ ab eis rō sinonimoꝝ: qꝛ ista vna res q̄ poniꝭ indi
stincta eq̄pollet distinctis rebꝰ: vt pꝫ ex dictis Sco. vbi. s.
1, rō Sco. ¶ Cōtra istā ꝯclōnē idē doc. arguit. Prio sic. Oīs distictio
que cognosciꝭ ituitiue ab itellectu ē ex nā rei. distinctio at-
tributoꝝ est hmōi: igiꝭ. ⁊c̄. Maior pꝫ: qꝛ noticia ituitiua nō
terminaꝭ ad rē nisi scđm suā exn̄tiā realē. Minor ꝓbaꝭ: qꝛ
distinctio attributoꝝ cognosciꝭ ab itellectu dīno: cuius oīs
notitia est ituitiua: cū oīs alia notitia ab ituitiua sit iperfe
Secūda. cta. ¶ p̄. Vel ꝑfectiones attributales in p̄mo distinguunꝭ
ex nā rei / vel per actū intellectꝰ diuini. Si deꝭ p̄mū: hr̄ pro
positū. Si deꝭ secundū: q̄riꝭ quō differt intellectꝰ diuinꝰ a
nā diuina: vel ex nā rei: vel s̄m rōnē: vel nullomō: si p̄mū: hꝭ
propositū vt p̄us: qꝛ idē iudiciū est de oībus. Si deꝭ scđm
Cōtra. Distinctio precedēs rōnē principii distinctiui nō est
per illud distinctiuū: sed distinctio nāe ⁊ itellectꝰ precedūt
intellectionē: q̄ est principiū distinctiuū eorū q̄ distinguunꝭ
s̄m rōnē: igiꝭ distinctio eoꝝ non est s̄m rōnē siue per intelle
ctum. Si deꝭ tertiū: adhuc hr̄ propositū: qꝛ tūc distinctio ꝑ
intellectū esset distinctio per nām siue ex nā rei: qꝛ q̄cq̄d di
stinguiꝭ itellectione vt est oīno indistincta a nā: distinguiꝭ
Tertia. realr̄ a nā. Igiꝭ. ⁊c̄. ¶ p̄. Distictio emanationū necessario
presupoonit distinctionē attributoꝝ: sꝫ nō p̄supponit neces
sario distinctionē q̄ tm̄ est rōnis: igiꝭ distinctio attributorū
non est tm̄ rōnis sꝫ aliq̄mō ex nā rei. Maior pꝫ: qꝛ distictio
emanationū necessario p̄supponit distinctionē principiorū
elicitiuoꝝ: sꝫ hmōi pricipia sīt intellectꝰ et volūtas. g̃. Mi-
norē ꝓbo: qꝛ nulla distinctio realis p̄exigit necessario distin
ctionē q̄ tm̄ est rōnis: sicut nec aliqđ quod ē vere reale p̄exi-
git aliqđ quod ē vere ens rōnis. Sꝫ distinctio emanationū
diuinaꝝ est ꝟe realis igiꝭ. Et ꝯfirmaꝭ: qꝛ si nulla distinctio
ex nā rei precedit distinctionē emanationū diuinaꝝ ꝑsona
rum: seq̄tur ꝙ nō sit vna ꝓductio i dīnis per modū intelle-
ctus siue nāe: et alia per modū libertatis siue volūtatis: et
per ꝯn̄s filꝰ nō magis erit quō natꝰ q̄ꝫ spūsctūs: quod ēst ꝯ
Aug. 5. de tri. c. 3. dicentē. Q; iō spūsctūs nō est filꝰ qꝛ non
exit quō natꝰ sꝫ quō datꝰ. ꝯn̄a pꝫ: qꝛ stāte supposito nullum
pricipiū p̄cedit qđ se hēat alr̄ ad vnā ꝓductionē q̄ꝫ ad aliā.

Landulphus in prolo. q. 1. ar. 3. Istā rōnē doc. de-
ducit primo sic. Emanationū distin-
ctaꝝ ⁊ oppositaꝝ oꝫ esse aliquomō pricipia nō eadē. Sꝫ in
diuinis emanatio q̄ ꝓcedit filꝰ et emanatio q̄ procedit spi
ritusſctūs sīt distincte et opposite: qꝛ vna per modū nāe ⁊ ne
cessario: ⁊ alia per modū volūtatis et libere: igiꝭ oꝫ ꝙ prici
pia istaꝝ emanationū aliquomō non sint eadē. s. memoria
Tertia. in ꝓducendo filiū ⁊ volūtas in producēdo spm̄ sctm̄. ¶ p̄.
Qn̄ aliq̄ sunt idē oībus modis ex nā rei q̄cq̄d ꝯuenit vni ex
nā rei ꝯuenit alteri. Sꝫ aliq̄d ꝯuenit vni perfectioni attri-
butali: quod nō ꝯuenit īmo repugnat alteri ex nā rei: igiꝭ
iste ꝑfectiones nō sīt idē ex nā rei oībus modis. Maior ē no
Ad rōnes ta: qꝛ ꝯdictoria nō pn̄t de eodē oīmode verificari. ¶ Respō
Sco. rn̄det deo ad rōnes Sco. Istis tn̄ oībus et silibꝰ non obstātibus:
Lādul. vbi adhuc non vr̄ mihi ꝙ ꝑfectiones attributales in deo iter se
supra. vel ab essentia distinguātur ex nā rei. ¶ Ad p̄mū igr̄ primo
reduco rōnē ꝯ eū sic. Oīs distinctio q̄ cognosciꝭ ituitiue ab
intellectu ē ex nā rei. Sꝫ oīs distinctio rōnis cognosciꝭ in-
tuitiue ab itellectu: igr̄ oīs distinctio rōnis ē ex nā rei. ma-
ior est sua: et minor ē ꝟa ꝑ probationē minoris sue: qꝛ ꝯstat
ꝙ oīs distinctio rōnis cognosciꝭ ab itellectu diuino: cuius
oīs notitia (vt dicit) ē ituitiua: ⁊ tn̄ ꝯclō ē falsa et ꝯ eū: ⁊ per
ꝯn̄s rō nulla. Ad formā igr̄ rōnis nego maiorē: qꝛ non solū
entia realia sed entia rōnis pn̄t ituitiue cognosci: ⁊ preser-
tim a deo: supposito ꝙ oīs eiꝰ notitia sit ituitiua (vt dicit).
Et qn̄ dr̄ ꝙ notitia ituitiua nō terminaꝭ ad rē sicut est. ⁊c̄.
Dico ꝙ ꝓbō ē ad oppm̄: qꝛ notitia ituitiua terminaꝭ ad rē
sicut ē: ⁊ qꝛ distinctio rōnis nō est ex nā rei sꝫ ꝑ actū itelle-
ctus: deꝰ cognoscit ꝙ distinctio attributoꝝ nō est i ip̄o ex nā
rei: sꝫ per actū intellectꝰ: sicut cognoscit ꝙ rlō identitatis q̄
est idē sibi nō est ex nā rei sed per actū itelligēdi. Posset ēt
dici supposito ꝙ deꝰ nō cognoscat aliq̄d ex̄ se sꝫ oīa in seip̄o
quod vr̄ satis rōnale: ꝙ hmōi distinctionē deꝰ nō cognoscit
intuitiue: sꝫ sup ituitiue qꝛ in seipso. vt pꝫ ex. 1. q. ꝓlogi ar-
ti. 1. Sꝫ ex h̄ ꝟo seq̄tur ꝙ sit ex nā rei ita modicū: sicut si co-
gnoscat ipsam ituitiue. ¶ Ad scđm p̄t vnomō dici: ꝙ perfe
ctiones attributales in prio non distinguunꝭ ex nā rei nec
per actū intellectꝰ diuini: sed per actū intellectꝰ creati: lꝫ
intellectꝰ diuinꝰ cognoscat distinctionū qua ꝑ actū intelle
ctus creati distinguunꝭ: ⁊ tūc diceret ꝙ distinctio nāe ⁊ in-
tellectꝰ in ip̄o nō p̄cedit actū itellectꝰ creati. Scđo si ꝯce-
diꭍ ꝙ hmōi distinctio rōnis fiat per actū itellectꝰ diuini: ad
huc diceret ꝙ distinctio nāe et intellectꝰ nō p̄cedit actū si-
ue intellectionē itellectꝰ diuini: qꝛ nā ⁊ intellectꝰ nullomō
distinguunꝭ eū ꝑte rei sed solū rōne: qꝛ deꝰ itelligit ipsa pos
se ꝯcipi a creatura diuersis ꝯceptibꝰ: ⁊ ex hoc dn̄r distingui
per actū intellectꝰ diuini. ¶ Ad tertiū dico ꝙ emanationū
distinctio non p̄supponit distinctionē attributoꝝ: nec ex nā
rei qꝛ nulla ē talis: nec s̄m rōnē qꝛ talis ē posterior emana
tione ꝑ Aristo. Ad ꝓbationē: qn̄ dr̄ ꝙ distinctio emanatio-
num necessario p̄supponit distinctionē pricipioꝝ elicitiuoꝝ
p̄ōt tripliciter rn̄deri. Primo ꝑ interemptionē maioris: qꝛ
videmꝰ ēt in creaturis ꝙ idē pricipiū totalr̄ ē elicitiuū di-
uersoꝝ: sicut sol ꝑ eundē calorē nūero desiccat lutū ⁊ liq̄fa-
cit cerā. Scđo p̄ōt dici ꝙ maior non ē ꝟa vbi pricipiū penitꝰ
indistincta eq̄pollet distinctis pricipiis realiter: qꝛ tunc p̄ōt
quicq̄d pn̄t distincta pricipia realr̄: ⁊ per ꝯn̄s p̄ōt esse prin-
cipium distinctarum emanationum non minus q̄ꝫ si essent
distincta principia realiter: et sic est in proposito: vt decla-
ratū est. s. ideo ratio nulla. Potest ēt dici tertio distinguen
do de diuinis emanationibus: qꝛ possunt accipi actiue et
passiue. Si actiue: pꝫ ex dictis ꝙ minor est falsa q̄cq̄d sit de
maiore: qꝛ in diuinis non sunt aliqua p̄ncipia elicitiua ta-
liū emanationū: cū emanatiōes hmōi in diuis nō sint actꝰ
eliciti. vt pꝫ ex. 4. d. ⁊ per ꝯn̄s ꝓpt̄ distinctionē taliū ema-
nationū nō oꝫ ponere distinctionē aliq̄ꝫ iter attributa. Si
passiue: adhuc idē dico ꝙ ad distinctionē ipsarū sufficit ꝙ
emanatiōes actiue q̄ sunt ab aliquo eorū principia: non q̄-
dem sicut p̄ō: sed sicut actiōes nō idē cōuertibiliter et ade-
quate: sic est in ꝓposito. Cū generatio actiua sit in solo pa
tre et spiratio actiua in patre simul et filio. ¶ Ad cōfirma
tionē qn̄ dr̄. ꝙ si vna distinctio ex nā rei p̄cedat distinctio-
nē emanationū diuinaꝝ ꝑsonaꝝ: nō erit vna ꝓductio per
modū intells̄ ⁊ alia ꝑ modū volūtatis. Est tn̄ aduertēdum
ꝙ in diuinis nō dr̄ vna ꝓductio ꝑ modū intells̄ et alia ꝑ
modū volūtatis: qꝛ p̄ncipiū ꝓductiuū vniꝰ emanatiōis vel
vniꝰ ꝑsone. puta filii sit intells̄ et nō volūtas. Alteriꝰ vero
puta spūssancti volūtas et nō intells̄: ꝓut isti doc. imagi-
nātur. qꝛ p̄ncipiū ꝓductiuū diuinaꝝ ꝑsonaꝝ nō solū hꝫ esse
formalr̄ sꝫ realiꭍ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s si intells̄ sic esset p̄ncipiū ꝓducti-
uum ꝟbi ꝙ nō volūtas ⁊ volūtas spūssancti ꝙ nō intellectꝰ
intellectꝰ et volūtas in deo nō solū distinguerētur forma-
liter sꝫ realiꭍ. qđ est falsum ēt ꝑ eum. Sꝫ vna istaꝝ emana
tionū dr̄ ꝑ modū intellectꝰ et alia ꝑ modū volūtatis: quiā
essentia diuina est p̄ncipiū q̄ ꝓductiuū vniꝰ ꝑsone qꝛ est in
tellectꝰ et nō qꝛ est volūtas: alteriꝰ ꝟo qꝛ est volūtas et nō
qꝛ est intellectꝰ: ⁊ istud est poꝭe sine oī distinctiōe ex nā rei
intellectꝰ ⁊ volūtatis: sicut est veꝝ ꝙ diuia nā intelligit qꝛ
est itellectꝰ et nō qꝛ ē volūtas: qꝛ si ꝑ īpoꝭe esset volūtas ⁊
non intellectꝰ nec hr̄et intellectū nec intelligeret. Et vult
qꝛ volūtas et nō qꝛ intellectꝰ: qꝛ si esset intellectꝰ ⁊ non vo
lūtas nec hn̄s volūtatē nō posset velle. Et simlr̄ p̄ōt ꝯcedi
ꝙ intellectꝰ est p̄ncipiū ꝓductiuū spūs sctī nō qꝛ intellectꝰ:
sed qꝛ voluntas: et voluntas est principiū ꝓductiōis ver-
bi: non quia voluntas sed quia intellectus: et sic de aliis.
¶ Ad quartū ꝯcedo ꝙ q̄cq̄d ex nā rei sine ꝯnotatione ⁊ re-
spectu ad aliqđ extrīsecū ꝯuenit vni eoꝝ q̄ sīt idē oībus mo-
dis. ⁊c̄. ex nā rei ꝯuenit alteri: ⁊ sub isto sensu minor ē falsa:
qꝛ q̄cq̄d ꝯuenit ex nā rei illi rei q̄ est bonitas: ꝯuenit illi rei
que ē sapia i p̄mo: ⁊ sic de singulis attributis: qꝛ oīa sīt p̄cise
vna sūma res que ē eēntia vel dīna nā: aliq̄ tn̄ termini pn̄t
istā rē p̄mo ⁊ pricipalr̄ īportare: ⁊ aliq̄ distincta et extrinse
ca ꝯnotare: ꝓpt̄ q̄ distincta ꝯnotata p̄ōt aliqđ vere affirma
ri de vno et vere negari de reliquo. vt patebit statim.

Quantū ad scđm articulū pono duas ꝯclōnes. Pria Opini. S.
ē ꝙ nulla ꝑfectio attributalis seu noīe attri de ari.
buti significata ē in deo aliq̄ entitas parua vel magna: siue
dicaꝭ formalitas: siue rō q̄ditatiua vel formalis: aut alio
quouis noīe appelleꝭ: extra aīam distincta a diuinitate ip-
sa p̄cise scđm se sumpta. Scđa. ꝙ nō sīt i deo aliq̄ ꝑfectiōes
attributales inter se distincte vel plēs: quaꝝ hec nō est illa

Primā ꝯclusionē probo prio sic. Sumo ipsam diuinita
tē p̄cise s̄m se absq̄ alio aliq̄ quo quō ab ea di 1. ꝯclo. S.
stincto: aut ipsa est sapia aut nō: si sic: g̃ vel nulla sapia vel
sapiētie formalitas est in deo distincta a diuinitate: quod

eſt ꝓpoſitũ:vel in deo ſunt plures ſapiẽtie:vt dicit Aug.7.
de trini.et idẽ ſentẽtialr lib.5.Si diuinitas nõ eſt ſapia cũ
deũ eẽ ſapientẽ nullus nedũ xp̃ian⁹:ſʒ nec gẽtilis negaue=
rit:ſeqtur ꝙ de⁹ nõ ẽ ſua ſapia q2 ip̃e ſapiẽs ẽ. Sʒ h̄ eſt fal
ſum:dicẽte Aug.15.de tri.Ipſe de⁹ ſua ẽ ſapia:q2 nõ ẽ aliud
ſapia ei⁹:aliud eẽntia:cui h̄ eſt eẽ qd ſapiẽtẽ eẽ. Et eodẽ mõ
loqtur de bonitate et magnitudine et ceteris;lib.5. ¶ Cõ
firmaŕ:qm̃ ſm h̄ de⁹ eẽt ſapiẽs ꝑ aliq̃ aliã entitatẽ ſibi ihe
rentẽ:⁊ iuſtus ꝑ iuſticiã et bon⁹ ꝑ bonitatẽ q̃ eẽnt i eo tãq̃
in ſbõ:et nõ eẽt ipſe.Et pʒ ꝯña:q2 ex quo ipſe nõ eſt ſapia ſi
ſapia nõ ihereret illi ſʒ eẽt ꝑ ſe ſtans:ipſe vtiq̃ nõ eſſet ſa=
piẽs.Et idẽ iudiciũ eſt de ceteris.Sʒ vt dicit Augu.7.de
tri.Nephas ẽ dicere ꝙ vt ſapiẽs ſubſiſtat:et ſubdit.De⁹ bo
nitatis ſue atq̃ illa bonitas nõ ſbã ſit vel poti⁹ eẽntia nec
ipſe de⁹ ſit bonitas ſua:ſʒ i illo ſit tãq̃ i ſbõ.¶ Ad hãc rõ=
nem forte diceretur iuxta cõem modũ rñdẽdi defendẽtiũ illã
opi.ꝙ deitas vtiq̃ eſt ſapia ſua ꝑ idẽtitatẽ ſeu idẽtice:⁊ ꝑ
ꝯñs nõ ſubeſt illi:cũ idẽ eidẽ nõ ſubſit:ſʒ non eſt ſua ſapia
formalr.Cõtra.Aut per hãc negatiuã vis dicere ꝙ diuini
tas nõ eſt formalitas ſapie:nec eadẽ ſibi:ſʒ alia ab illa:et
tũc cũ formalitas ſapie ſm iſtos nõ ſit aliud q̃ rõ q̃ditati=
ua:ſeu q̃ditas ipſa ſapie quã exprimeret propria diffinitio
ſapie.Et cũ ſm Phm.7.meth.et ſm veritatẽ q̃ditas rei
nõ ſint aliud ab ipſa:alioqn diffinitio rei nõ exprimeret ip
ſam ſʒ aliud qd implicat:ſeqtur ꝙ deitas nõ eſt ſapia:ſicut
nõ eſt formalitas ſapie:⁊ ꝙ ſicut deitas non eſt formalitas
ſapie ꝑ idẽtitatẽ eo ꝙ nõ eſt eadẽ ſibi:⁊ ipoſe eſt hoc eẽ illud
per idẽtitatẽ:niſi h̄ ſit idẽ illi.Uel ſi hoc ſit diſtinctũ ab illo:
alias poſſet dici ꝙ albedo ẽ dulcedo per idẽtitatẽ ſeu idẽti=
ce:quod nõ ẽ niſi abuti vocabulis ⁊ in itelligibilr loq.Seq
tur ꝙ de⁹ nõ eſt ſapia per idẽtitatẽ:aut ſi eſt:nõ eſt tñ illa a
qua diſtinguiŕ.Et ſic vt ꝑus ples ſapie erũt i deo.Et rur=
ſus iſta ſapia diſtincta a deitate ſuꝑuacue ibi poniŕ ex quo
deitas eſt quidẽ alia ſapia:quod dicere nephas ẽ.Aut per
illã negatiuã nõ vis denotare talẽ diſtinctionẽ iter deitatẽ
et formalitatẽ ſapie:ſʒ tantũmõ ſignificare ꝙ iſta p̃dicatio
nõ eſt formalis.deitas eſt ſapia:ita ꝙ ly formalitas ſit de=
terminatio ꝯpõnis:⁊ tũc hŕ ꝓpoſitũ q̃tũ ad hoc:ꝙ nulla
pluralitas(qualis dicta eſt)poniŕ in deo:q̃cq̃d ſit de illa p̃=
dicatione an ſit formalis vel nõ:q2 de h̄ nõ inqriŕ pro nunc
¶ Secũdo aut formalitas ſapie p̃ciſe ſm ſe ſumpta eſt ip=
ſa ſapia.Aut aliq̃d intrinſecũ ſapie:q̃ſi ſapia icludat ſuam
formalitatẽ et aliq̃d aliud iuxta imaginationẽ aliquoꝝ di=
ſtinguẽtiũ ſapiam i formalitates et realitatẽ tãq̃ itrinſeca
ſibi.Aut ẽ aliqd extrinſecũ ſapie?Ultimũ dici nõ põt:alias
nec ſapia et ſili rõne nec aliq̃ alia res eẽt ſua q̃ditas ſeu il
lud quod ipſa eſt:qd iplicat ꝯdictionẽ:pʒ ꝯña:qm̃ iterrogã
ti de aliq̃ re q̃d ipſa eſt.Rñdeŕ ꝑ diffinitionẽ ei⁹:⁊ ꝑ ꝯñs il=
lud ipſa eſt qd ſignificat diffinitio.Sʒ per formalitatẽ ſm
iſtos itelligiŕ rõ q̃ditatiua quam ſignificat ꝓprie diffinitio
rei.g̃ ſi res nõ eſt ſua formalitas:res nõ eſt illud qd ip̃a eſt.
Si aũt deŕ p̃mũ vel ſecũdũ.niſi deitas ſit illa formalitas ſa
piẽtie:ſiue ſit realitas ſapie ſiue nõ:ſeqtur ꝙ deitas nõ eſt
ſapia.¶ Tertio ad idẽ argui põt per rõnẽ Anſel.de icar=
natiõe ꝟbi:q̃ ꝓbat ptãtẽ dei a deo nõ diſtingui.Arguit eni
ſic.Aut ptãs ẽ deo acciñtalis:aut ſbãlis:nõ acciñtalis:q2 cũ
oẽ ſbm̃ ſine accidẽte aut eẽ aut itelligi poſſit:de⁹ ſine ptãte
nec eẽ nec itelligi põt.Si ꝟo ſbãlis eſt deo ptãs:aut ẽ pars
ei⁹ eẽntie:aut eſt idipſum qd eſt tota ei⁹ eẽntia:ps ãt nõ eſt:
q2 ſupradictũ ẽ ꝙ ptes hñs actu vel itellectu ẽ diſſolubile:
qd oino eſt extraneũ a deo.idẽ g̃ ẽ eẽntia dei et ptãs ei⁹.h̄
ipſe.Sicut arguit de ptãte:ita de ſapia et iuſtitia argui põt
¶ Si dicaŕ ꝙ ptãs ſit deo ſbãlis vt ſbãle diſtinguiŕ ꝯ acci=
dẽtale:nõ ãt vt accipiŕ ꝓ eẽntiali vt diſtinguiŕ ꝯ qdlʒ quod
eſt ex q̃ditatiuã rõnẽ alicui⁹ ſic ptãs nõ ẽ deo ſubſtãtialis.
¶ Iſtud nõ ipedit rõnẽ i aliq̃:q2 adhuc ſeqtur ꝙ de⁹ poſſit
intelligi ſine ptãte:cũ res q̃lʒ poſſit itelligi ſine quocũq̃ ex
traneo ſue q̃ditati.Et certe q̃ rõne poſſet itelligi ſine pote
ſtate:eadẽ rõne ſine bonitate ⁊ ſapia ⁊ vita et itellectu ⁊ oi
ꝑfectiõe ſignificata ꝑ aliquod attributũ.Sʒ h̄ eſt abſurdũ.
Tũ q2 ſm h̄ dĩnitas ipſa nõ eẽt aliq̃ ꝑfectio eẽntialr quod
eſt abſurdum:cum aliqua creatura ſit eſſentialiter viua ⁊
aliq̃ eẽntialr vita et itellect⁹.¶ Itẽ aliq̃ creatura ẽ ſua po=
teſtas et ſua ꝟtus:vt calor q̃ eſt ꝟt⁹ ſua calefactiua:⁊ ſic de
aliis.Abſurdũ ãt ẽ vt creatura ſit aliq̃ perfectio ⁊ de⁹ non.
¶ Quarto ſic.Si deŕ talis diſtinctio ſeqtur ꝙ de⁹ nõ eo eſt
ſapiẽs quo eſt de⁹:⁊ ꝑ ꝯñs neq̃ eo q̃ eſt:ſʒ alio et alio:pʒ q2
diuinitate eſt et eſt de⁹:ſapia vero ſeu formalitate ſapie q̃
nõ eſt deitas:ſʒ alia et diſtincta ab illa ẽ ſapiẽs:⁊ ſi ſic:ſeq=
tur vlteri⁹ ꝙ de⁹ nõ ẽ oino ſimplex:qd eſt erroneũ:vt pʒ ex

de ſumma trinitate et fide catholica.c.firmiter.⁊.c.ſeqñti.
et ẽt ſm oẽs ſctõs et phos.Cõſequẽtia pʒ ꝑ Aug.7.de tri.
vbi directe hãc ꝯclõnẽ ex itẽtiõe ꝓbat ſic dicẽs.Si pñ non
eſt h̄ eẽ qd ſaꝑe nõ ibi erit iã ſumma ſimplicitas:⁊ mox de=
ſtruit ꝯñs:ſʒ abſit inq̃t vt ita ſit:q2 ibi ẽ ꝟe ſũma ſimplr eẽn
tia:et ex hoc ſtatim nullo iterpoſito infert oppm̃ añtis di.
Hoc g̃ eſt ibi eẽ qd ſaꝑe:⁊ pauloꝑoſt exponit qd dixit incõ=
ueniẽs.Quid eni aliud dicim⁹ cũ dicim⁹:hoc illi ẽ eẽ qd ſa
pere:niſi eo ẽ quo ſapia ẽ:h̄ oĩa ita clare ꝯtinẽt ꝓpoſitũ:vt
nulla ſit expõ neceſſaria.¶ Quinto.ſeqtur ꝙ aliq̃d de deo
dictũ a ſe:ſeu nõ relatiue ſignificaret aliq̃d quod ipſa dei=
tas in ſe hr̃et:et illd ip̃a nõ eẽt:nã ſapiẽs dŕ de deo ad ſe:et
ſignificat dei ſapiam:ſeu ſapiẽs formalitatẽ q̃ de⁹ ſapiens
eſt:hãc ãt formalitatẽ deitas hʒ:et ſʒ hypoteſim nõ eſt ip=
ſa.g̃ ip̃a deitas nõ ẽ ſũme ſimplex:pʒ ꝯña ꝑ Aug.11.de ciui
tate dei:et allegaŕ ei⁹ dcñ i diſt.pñti:ait eni.In quo pŕ ad
ſemetip̃m dŕ nõ ad alteꝝ h̄ eſt qd hʒ:ad ſemetip̃m dŕ vnus
habẽdo vitã:⁊ eadẽ vita ipſe ẽ:ꝑꝑ hoc vtiq̃ nã dŕ ſimplex:
cui nõ ſit aliq̃d hr̃e vel qd poſſit amittere:vel aliud ſit hñs
aliud qd hʒ.Et Iſydo.(vt ẽt magŕ allrat).De⁹ dŕ ſimplex
q2 nõ aliud ẽ ipſe:et aliud quod i ipſo eſt.¶ Sexto.Si hec
entitas nõ eſt illa vt dicit ille doc.demõſtrata i ſbõ forma=
litate ſapie:⁊ i p̃dicato ipſa diuinitate.g̃ hec entitas ẽ crea
tura:⁊ ſic aliq̃ creatura ẽ in deo ⁊ eterna:q̃ erronea ⁊ falſiſſi
ma ſt:ꝯñtia pʒ:q2 oĩs entitas q̃ de⁹ nõ eſt:creatura ẽ:⁊ ptʒ
per Aug.p̃mo de tri.Ubi volẽs ꝓbare filiũ dei eẽ veꝝ deũ:
ꝓbat p̃mo ip̃m nõ eẽ factũ:⁊ tũc arguit ſic.Si fact⁹ nõ eſt:
creatura nõ eſt.Si ãt creatura nõ eſt:eiuſdẽ cũ p̃re ſbẽ eſt:
oĩs ãt ſbã q̃ de⁹ nõ eſt:creatura eſt:et q̃ creatura nõ eſt:de⁹
eſt:et ſi nõ eſt fili⁹ eiuſdẽ ſubſtãtie cui⁹ eſt pater.ergo facta
ſubſtãtia eſt.⁊c̃.Accipit aũt ſbãm pro eẽntia cõiter vel en=
titate:alias vt pʒ nõ ſufficienter probaret eum eſſe vnũ cũ
patre deũ.Itẽ idẽ de moribus eccleſie.Oẽ inquit quod eſt:
aut deus aut creatura eſt.¶ Septimo.Idem probo ex
dictis ꝓpriis opinantis:ipſe nãq̃ in ſuis reportatis Pa=
riſienſib⁹ lib.i.dicit exp̃ſſe ꝙ vita intellectualis ſeu intelle=
ctualitas eſt de per ſe q̃ditatiua ⁊ formali rõne eſſentie di
uine:et ꝓbat ꝑ hoc:qm̃ qd põt inq̃t idẽ eſſe alicui nõ eſt ꝑ=
fectiſſime in illo niſi ſit de rõne q̃ditatiua ⁊ ſit intrinſece ſi
bi idẽ.Intellectualitas aũt ꝑfectiſſime deo ꝯuenit igiŕ.⁊c̃.
g̃ intellectualitas ſm eũ:nõ eſt formalitas diſtincta a diui
na eſſentia:⁊ ꝑ ꝯñs nec intellect⁹ aut ſapia aut aliq̃d hmõi
alrs nõ perfectiſſime deo ꝯueniret vt ipſemet fateŕ.¶ Itẽ
d.45.eiuſdẽ repor.in rñſiõe ad.2.q.dicit ꝙ nũq̃ p̃dicatio
in abſtracto eſt ꝟa niſi ſit p2io mõ ꝑ ſe ⁊ ꝑ ꝯñs q̃ditatia ſʒ
eũ.g̃ vel illa nõ eſt vera.diuinitas eſt ſapientia:qd nec ip̃e
nec aliq̃s theo.diceret:vel eſt q̃ditatiua ⁊ p2io mõ ꝑ ſe:⁊ ꝑ
ꝯñs ſapia non eſt alia formalitas a diuinitate.Hec ꝯclu=
ſio ꝓbatur auctoritatibus adhuc p̃ter allratas in rõnib⁹
iam factis.Ait eni Aug.15.de tri.Nõ eni ꝑcepit deus ſa=
pientiã q̃ eſſet ſapiẽs:ſed ip̃e ſapia eſt.Itẽ Greg.16.mora
liũ ſuꝑ p2io.Qui aũt nouerũt eũ ignorãt dies illi⁹.ait ſic.
Deus nãq̃ hoc eſt qd hʒ:eternitatẽ q̃ppe hʒ:ſed ipſe eſt e=
ternitas:lucẽ eni hʒ.i.ſapientiã:ſed lux ſua illa eſt clarita
tem hʒ:ſed ipſe eſt claritas ſua.Nõ eſt g̃ in deo aliud eſſe ⁊
aliud hr̃e.Huic cõcordat Anſel.Mono.Si g̃ ſũma nã nõ
eſt iuſta niſi ꝑ iuſtitiã:nec iuſta põt eſſe niſi ꝑ ſe:q̃d magis
ꝑſpicuũ:q̃d magis neceſſariũ q̃ ꝙ eadẽ nã eſt ipſa iuſticia?
Et ſubdit.Qua ꝓpter ſi q̃ratur q̃d ſit illa ſũma nã q̃d ve=
rius rñdetur q̃ iuſticia?Sed ꝯſtat ꝙ oẽs tales p̃dicatiões
in abſtracto eſſent falſe poſita tali diſtinctione formali:cũ
nichil ſit illud a quo diſtinguiŕ.g̃.⁊c̃.¶ Confirmaŕ q2 tunc
non ꝓprie de⁹ diceretur eſſe iuſtitia vel ſapiẽtia:ſed hr̃e iu=
ſtitiã ecõtra clamãte Anſel.vbi ꝓxime.Sũma nã nõ ꝓp̃e
dŕ q2 hʒ iuſticiã:ſed q2 exiſtit iuſticia.Ad hoc etiam eſt au
ctoritas Commẽ.12.metha.vbi dicit ꝙ deus eſt ſapiens
et viuus:et ſcia et vita proprie dicuntur de deo:et.ĩ.dicit
in eodem cõmen.ꝙ in talibus predicationibus null⁹ mod⁹
eſt quo diſtinguatur predicatũ a ſubiecto:⁊ diſpoſito extra
intellectum.i.in eſſentia rei.Uerba omnia ſunt ſua.

Secundã ꝯclõnẽ ꝓbo.Prio ſic.ſi eẽnt tales ꝑfectio
nes in deo diſtincte aliq̃ entitates:de⁹ nõ
eẽt ſũme ſimplex.ꝓbo ꝯñaʒ p̃mo ex itentiõe Anſel.mono.
ſic arguẽtis.Cũ ſũma nã nullo mõ ꝯpoſita:ſit ⁊ tñ oĩ mõ tot
illa bona ſit neceſſe ẽ:vt illa oĩa nõ plura ſed vnũ ſint.Idẽ
g̃ eſt qdlʒ vnũ eoꝝ qd oĩa ſiue ſimul ſiue ſingula.Et cũ diciŕ
iuſticia vel eſſentia idẽ ſig̃t qd alia:vel oĩa ſimul vel ſingu=
la.Ex his pʒ ꝙ hac ꝯña vtiŕ Anſel.Si ſumma nã ẽ ſimplex
illa bona nõ ſunt plura:ergo ex oppoſito ꝯñtis:ſi ſunt plu=
ra:illa nã nõ eſt ſimplex.¶ Probaŕ ẽt rõne:qm̃ de rõne ſim

Scd̃a ꝯclo Grego.de arim.

plicis inq̄tū simplex est: est nō includere: plura:et nō posse actu:aut ēt intellectu in plura diuidi:vt dicit Ansel. de incarna. vbi. ⁊ Pho.9. Metha.c.de vno.⁊ Cōmē.12. Meth. dicit ꝙ simplex absolute sig̃t īdiuisibile actu et pō. g̃ si aliquid est diuisum in plura.seu si est plura:quoꝝ.s.nō qd̄lꝫ est ipsum:nec aliq̄d vnū indiuisum oīno est quodlibet illorum. Hoc eni mō tm̄ vere dicit̄ aliq̄d esse diuisum in plura. Vn̄ nō obstāte ꝙ de⁹ sit trinitas personaꝝ:nō tm̄ diuisus est in ꝑsonas cū q̄lꝫ sit ip̄e:⁊ ip̄e oīno īdiuis⁹q̄lꝫ ē eaꝝ.Si g̃ īq̄tū aliq̄d est diuisum:ipsum nō est simplex:sꝫ si sit talis multitudo ꝑfectionū diuinaꝝ ex aīam ꝯp̄hēdēs illas est diuisuꝫ in illas.ergo illud nō ē simplex.Nisi forte ad h̄ dicat̄ ꝙ lꝫ q̄libet a qualꝫ alia sit diuisa:q̄lꝫ tm̄ est ip̄e de⁹: vel aliqd̄ vnū in se indiuisum ē q̄lꝫ illaꝝ.Sicut dicim⁹ de ꝑsonis q̄ īter se distincte exn̄tes sl̄ diuinitas et vna simplex eē̄ntia dei. Sꝫ istud opinio ista dicere nō p̄t:vt statim patebit. Et si aliq̄s hoc diceret:irrōnabil̄r loq̄ret̄. Nā ſm hūc modū in q̄lꝫ ꝑsona eēt ꝟe trinitas. Jmmo q̄ternitas. Jmmo et milienari⁹ nō minoris īter se distinctiōis q̄ʒ sit distinctio ꝑsonalis trinitatis:quod abhorreret auris hūana: et pꝫ ꝯn̄tia. q̄ꝛ non minor est distinctio absolutoꝝ q̄ʒ relatiuoꝝ. Vn̄ et doc.cōiter refugiūt assignare distinctionē ꝑsonaꝝ ꝑ aliq̄ absoluta. Et p̄terea.Cur sapia nō erit vnū suppm̄ et iustitia aliud:⁊ sic de ceteris.¶ Tertio ꝓbo ꝯn̄am ex dictis opinantis.Et summo. vbi gr̄a.sapiam et iustitiā.Iste per te distinguunt̄ Aut g̃ se totis p̄mo:aut nō se totis p̄mo? Si se totis p̄mo: ergo ꝑ opinātē.25.d.ꝯ prepositinū sūt p̄mo diuersa:⁊ non aliq̄d idē entia.Sic eni arguit ipse de ꝑsonis adinuicē ꝯ illum.Et si sic:g̃ in se ꝯprehēdēs sapiam ⁊ iustitiā nō est simplex.Quō eni simplex ē quod plura icludit quoꝝ vnū nō est aliud alteꝝ:nec ipse sl̄ aliqd̄ idē qd̄ sit singulū eoꝝ? Sic eni quodlꝫ ꝯpositū posset dici simplex.Si ꝟo nō se totis p̄mo: et tm̄ distinguunt̄:g̃ ſm tuā argumētationē aliq̊ sui sapia ē eadē iustitie:et aliq̊ alio sui distinguit̄.Et iuxta modū loq̄ndi aliquoꝝ hui⁹ opi.dr̄ ꝙ ē eadē sua realitate ⁊ distinguit̄ ꝓpria formalitate.Et tūc q̄ro de formalitate quā ponis distinctā a realitate.An se tota p̄mo distinguat̄ a sua realitate:et tūc sapia nō erit ī se simplex:aut aliq̊ sui tm̄ et aliquo alio sui distinguit̄:et sic erit ꝓcedere ī formalitatib⁹ formalitatū in ifinitū.Nec pōt dicere ꝙ sapia se tota p̄mo sit eadem real̄r:et se tota p̄mo distincta formal̄r:quia sic ei dicet Prepositin⁹:ꝙ vna ꝑsona se tota p̄mo eadē ē alteri eē̄ntialiter:⁊ se tota p̄mo ab ea ē distincta ꝑsonal̄r: et nō ꝯcluderet iste ꝯ illū pluralitatē aliquā itrinsecā ī ꝑsona vt intēdit. ¶ Ad hāc rōnē dupl̄r vr̄ r̄nderi ex dictis opinātis. Primo quidē ꝙ nō oīs pluralitas facit ꝯpōnē: sꝫ pluralitas illorū tm̄mō quoꝝ vnū ē potētiale respectu alteri⁹: sicut hr̄ ex.8. metha. In ꝓposito āt nulla formalitas ē potētialis: sꝫ q̄libet summe actualitatis.g̃ nō ꝯponūt.Scd̄o dr̄ ꝙ vitat̄ ꝯpō et saluat̄ simplicitas vbi tales entitates vel formalitates habēt summa et perfectā idētitatē inter se:quia idē nō cōponit nec aggregatur cum seipso:hoc autem contingit vbi huiusmodi formalitates sunt infinite. Nam propter infinitatem essentie quicquid potest esse cum ea:est idem sibi.

Hee rationes sentētial̄r ponūtur ab eo. d. 5.q. vlt. et.d.8.q. 4. Sꝫ neutra sufficit. Nō q̄dē p̄ma:q̄m ⁊ si ꝑ illā forte vitaret̄ ꝯpō non saluat̄ tm̄ simplicitas:q̄ꝛ(vt ꝓbatū est)nihil includēs plura mō premisso ē simplex:tātoq̧ plus a simplicitate recedit q̄ʒto illa inclusa min⁹ faciūt vnū.Cōstat āt ꝙ min⁹ faciūt vnum plura quoꝝ qd̄lꝫ est ī actu:et nullū ī pō respectu alteri⁹ q̄ʒ ea q̄rū vnū e in pō ad aliud.sicut minor ē vnitas soli⁹ aggregationis q̄ʒ ꝯpōnis ꝟe:vt ipse ēt fatet̄.d.2.q. vlti. ¶ Secūda ēt r̄nsio nō valet:q̄m aut illa ifinitas ꝑmittit secū aliā distinctionē vel pl̄alitatū formalitatē seu taliū entitatū:⁊ tūc nō saluat simplicitatē: vt pꝫ ex dictis ei⁹:ponit eni ꝙ realitas generis et realitas differētie ī spē nō ꝯposita ex diuersis reb⁹: q̄lis est albedo aliq̊mō ꝯponūt adinuicē:et spēs talis est ꝯposita aliq̊mō quō ſm eū repugnat summe simplicitati vt deo eē ꝯpositū:⁊ tm̄ ſm eū distinctio tm̄ formalis ē gn̄is ⁊ dr̄ie. vt pꝫ.d.2.q.vlt.et.d.8.ī illa.q.vtrū de⁹ sit ī genere: et lib.2.d.3.q.6.Aut illa ifinitas nullā pluralitatē aliquoꝝ ꝑmittit secū:et tūc hēo ꝓpositū: ⁊ ipse recedit a ꝓprio dicto. ¶ Ad hāc ēt ꝯcl̄onē ꝓbādā bn̄ pōt applicari rō Ansel.de incarnatiōe vbi quam facit ꝯ quēdā dicētē tres ꝑsonas eē tres res distinctas:eaꝝ tm̄ eē vnā volūtatē ⁊ ꝑtātē.Sꝫ p̄pt breuitatē omitto.¶ Auctatib⁹ ꝯfirmat̄ ꝯcl̄o.Ait ei Aug. 6.de tri.ꝙ ī deo eadē ē bonitas q̄ sapia ⁊ magnitudo: ⁊ eadem ꝟitas q̄ illa oīa:⁊ nō est ibi aliud btm̄ esse:⁊ aliud magnū esse:aut sapientē: aut veꝝ: aut bonū esse:aut oīno ipsum esse.Itē.15.de tri.Vna inq̄t eadēq̧ res dr̄ siue dicatur etern⁹ de⁹:siue īmortalis:siue īcorruptibilis:siue incōmutabilis.Itaq̧ cū dr̄ viuēs ⁊ itelligēs ꝙ est vtiq̧ sapiēs: h̄ idē dr̄:nō eni ꝑcepit sapiam q̄ eēt sapiēs:sꝫ ipse est sapia.Et lꝫ vita eadēq̧ virt⁹:siue pō eadēq̧ spēs q̄ potēs ac speciosus dr̄.Et.ī.eodē.c.Hec q̄ttuor.s.vita:sapia:pō:spēs: nō eq̄lia diuidēda sl̄:noīa eni q̄ttuor:res aūt vna est.Neq̧ valet dicere ꝙ Aug.nō dicit eā esse vnā formalitatē sꝫ vnā rē.Dōꝫ ꝙ veꝝ est ꝙ non vtit̄ h̄ vocabulo formalitas:q̄m nec suo tpe forte erat ī vsu ad hāc significationē in q̄ iste doc'vtit̄.Sed in snia idē dicit:cū tales p̄dicatiōes in abstracto det q̄ non pn̄t eē ꝟe stāte mutua formalitatis distinctiōe:seu entitatū eaꝝ:q̄ ꝑ p̄dicatū et sbm̄ iportāt̄.qd̄ ēt iste doc.hꝫ ꝯcedere vt est ōn̄sum superi⁹.Ad hoc est alia aucto. Aug.i.1. dialo.ad seipsum:q̄ dr̄ inq̄sitiōes de tri.Ibi eni iter cetera īterrogat sic.An aliq̄d distet ī deo: esse: viuere:et itelligere posse.et r̄ndet nullaten⁹ aliō est ī deo esse ⁊ aliud ītelligere:vel aliō viuere ⁊ aliō posse:q̄ꝛ de⁹ eo ipso q̄ est viuit:et eo q̄ itelligit p̄t:et eo q̊ pōt est:q̄ꝛ simplex diuinitas ⁊ nā vnū hꝫ eē viuere ⁊ itelligere ⁊ omnino posse:sed non ita est in nobis:dum aliud est in nostra natura viuere: aliud intelligere: aliud posse. In deo veroo hec omnia vnum atq̧ idem sunt. Ad hoc etiam est intentio Ansel.mono.

Ad rationes opi.r̄ndeo. Ad p̄mā dico ꝙ ita posset argui ꝯ eū dicēdo.Si ifinita sapia eēt real̄r ifinita bōitas:sapia i cōi eēt real̄r bōitas ī cōi:qd̄ ꝯn̄s est falsū vt suū.Et ꝯn̄tia ꝓbat̄ sicut sua:q̄ꝛ ifinitas sicut nō destruit formalē rōnē ei⁹cui addit̄:sic nec realitatē destruit Rn̄deo tm̄ ad rōnē negādo ꝯn̄tiā q̄ ēt ſm dicta ei⁹ hꝫ instātiā. Nā dicit ꝙ sūma eē̄ntia.i.dina est formal̄r vita intellectualis ⁊ itellectualitas ifinita.g̃ eē̄ntia est formal̄r itellectualitas ifinita ⁊ vita ifinita:nec tm̄ essentia ī cōi est formaliter vita vel itellectualitas ī cōi:⁊ sil̄r de alijs posset poni exemplū. Nō eni incōueniēs est aliq̄d esse de rōne iferioris qd̄ nō est de rōne supioris: nec ex h̄ destruit̄ rō superioris: et per h̄ pꝫ ad ꝓbationē illi⁹.¶ Ad ꝯfirmationē dōm ꝙ loquēdo de diffinitiōe dicēte q̄d rei.Si diffiniret̄ sapia dina: diffinitio ei⁹ esset diffinitio bonitatis ⁊ econuerso:q̄cq̄d sit de diffinitionib⁹ dicētib⁹ q̄d nois vtriusq̧ ſm pn̄tem institutionē.¶ Ad secūdā. Mihi est leue r̄ndere: q̄ nō do aliqd̄ pricipiū emanationū p̄ter ipsas ꝑsonas:vt pꝫ ī p̄cedēti.d. pꝫ eni diuersitas pricipioꝝ ꝑ hoc ꝙ solus pr̄ est pricipiū filiū pr̄ vero et fili⁹ sl̄ pricipiū spūs scti:et ſm hoc ꝙ vn⁹ ꝓcedit ab vno alter a duob⁹:assignat rōnē Aug.15.de tri.quare fili⁹ est nact⁹ ⁊ verbū:nō aūt spūs sctūs. Sꝫ est dat⁹ et donum.Et sil̄r Ansel. Mono. Vtrū tm̄ hec sit sufficiēs rō: an possit sufficiētior assignari videbit̄.d.13.Scd̄o si det̄ principiū q̄(vt cōiter dat̄)adhuc rō nō valet. Vn̄ negat̄ tūc an̄s: q̄m nō ipoı̄e est diuersaꝝ ꝓductionū idē esse pricipiū: sicut pꝫ q̄ꝛ volūtas diuina ſm istū doc.est pricipiū spūsscti ⁊ principiū creaturaꝝ.Itē nr̄a volūtas principiū est diuersoꝝ actuū.Lux quoq̧ est pricipiū illuminatiōis et calefactionis: et innūera exēpla possent ad idē dari.¶ Ad id qd̄ dr̄ nō posse saluari sine distinctiōe pricipioꝝ ꝙ fili⁹ nāl̄r. spūs ꝟe.s.libere ꝓducat̄.dico ꝙ hoc nō ipedit̄ ex vnitate pricipii:q̄m et idē pricipiū aliquoꝝ p̄t eē pricipiū aliquoꝝ nāle libeꝝ: ptꝫ de volūtate nr̄a.et sil̄r de⁹ pr̄ generat nāl̄r et causat libere: et si voluntas sit principiuꝫ spūsancti(vt vult iste doc.)adhuc necessario erit principium: et libere et contingenter principium creature. Assumitur autem et vnum falsum.s. ꝙ spiritus sanctus non naturaliter producat̄:vt.ī.patebit. Cur autem filius verbum nō autē spiritussanctus puto nō esse nobis cōprehensibile in vita ista de lege cōi:siue ponat̄ talis distinctio principii siue nō:vt.ī.dicet̄. ¶ Ad aliā ꝓbationē dico ꝙ sicut illa nā ex se determinata est ad tot supposita:ita ad tot ꝓductiōes:nec alia cā q̄renda est:nec alia pōt dari.¶ Ad tertiā rōnē. Dico ꝙ nō video in quo sensu illud an̄s possit esse veꝝ:nisi forte in vno.vꝫ.Si ly inq̄tum teneat̄ specificatiue:ita ꝙ specificet rōnem dicētē q̄d nois boni et veri:et denotet̄ p̄dicatū esse de rōne illius cui additur:et de illo p̄dicari in p̄mo mō dicēdi ꝑ se:⁊ de alio nō sic: sicut diceremus ꝙ hō inq̄tū vn⁹est indiuisus ⁊ nō inq̄tuꝫ aīal:eo ꝙ indiuisum p̄mo ⁊ ꝑ se ꝟificet̄ de vno:q̄m ponit̄ in rōne vni⁹⁊ nō de aīali:cū in ei⁹rōe nō cadat. Sic g̃ in hoc sensu:q̄ꝛ ſm vnū modū diffiniendi noīa p̄dicta intelligibile cadit in rōne veri:et non tm̄ in ratione boni.eꝯ vero diligibile in rōne boni et non in rōne veri. Vnde hec videt̄ per se in p̄mo modo ſm ꝙ in talib⁹ pōt ꝑseitas inueniri veruꝫ est intelligibile:et similiter ista bonū est diligibile:⁊ ſm hoc ꝯcedendo an̄s neganda est ꝯn̄tia:sicut et hec neganda est:

Gre.de ari. nititur soluere rones Sco.

Grego.a rōnes sco.

Ad.1.

Ad.2.

Ad tertiā

hō inq̄ꝫtū vnꝰ est indiuisus ⁊ non inq̄ꝫtū aial: et inq̄ꝫtū ani
mal est sbā et nō inq̄ꝫtū vnus. ẜ in hoie sunt ex nā rei disti=
cte rationes aialis et vnꝰ: cū vnū nullā entitatē vel forma
litatē penitꝰ addat supra entitatē q̄ dr̄ vna. vt pꝫ. 4. meth.
atqꝫ. 10. ⁊ .j. ꝓbabit̄. d. 24. q. 1. Si ꝟo nō sic accipit̄: aīs ne=
gādū est: qꝛ in nullo alio sensu de virtute smonis hꝫ ꝟita=
tem. ¶ Ad auctoritatem Dam̄. dico ꝙ si iuxta sonum ac=
cipiatur sequeretur plusqꝫ iste velit concludere. vatet ꝙ sa
pientia non est natura diuina: sed aliquid circa ipsaꝫ. Dicit
autem iste ꝙ sapientia est natura diuina per identitatem:
et ꝑ ↄn̄s est ipsa ⁊ nō circa ipsā. Dōꝫ. ẜ ꝙ nō itēdit Dam̄. ꝙ
talia noia significēt aliq̄ existētia in deo a dei nā distincta:
sed intētio eiꝰ est ꝙ ista sm formā vocis vr̄r significare ipsā
nām sed aliqua circa ipsam: qꝛ sic etiā signāt in nobis: lꝫ
aūt sic videat̄ tn̄ nō est ita. Et hec rn̄sio ↄfirmat̄ ꝑ Aug. si=
milr̄ loq̄ntēꝝ se stati exponētē. 15. d tri. vbi ait. Si dicat̄ deꝰ
etnꝰ imortalꝫ: icorruptibilis imutabilis: viuꝰ: sapiēs: potēs
speciosꝰ: iustꝰ: bonꝰ: btūs: sp̄s: hoꝝ oim nouissimū qd posui.
s. sp̄s: q̄si tātūmō vr̄ significare sbām: cetera aūt huiꝰ sbē q̄=
litates: sꝫ nō est ita in illa ineffabili simpliciqꝫ nā: qcq̇d eni
sm q̄litates illic dici vr̄: sm sbām vel eēntiā est itelligēdū.
Absit eni vt sp̄s sm sbām dicat̄ deꝰ ⁊ bonꝰ sm q̄litatē: sed
vtrūqꝫ sm sbām: sic oia cetera q̄cūqꝫ ↄmemorauimꝰ. Et in
fine. c. dicit ꝙ in deo idm est iustū esse qd bonū qd beatum:
idemqꝫ sp̄m esse qd iustū ⁊ bonū ⁊ beatū esse. Qd ꝟo indu
citur ex Dam̄. Dōm esse methaphorice dcm̄: nec dictū esse
pelagus infinitam ꝓpter infinitā vel aliquātā multitudinē
ꝑfectionū distinctaꝝ in deo: sed ꝓpter vnice ꝑfectionis et
sbē infinitatē. ¶ Ad auctoritatē Aug. de. 8. de tri. Dōm ꝙ
ad illud sufficit distinctio ↄceptuū corrn̄dētiū his noibꝰ. ve
rū: magnū: q̄ tn̄ est alia qꝫ distinctio hoꝝ sapiēs sapiētia: vt
patebit in. q. seq. Nec ꝓpter illā argumētationē oꝫ ponere
aliquā distinctionē ꝟitatis ⁊ magnitudinis in deo: nec hoc
intēdit Aug. qd pꝫ ex eo qd ait ibidē. Nō eni illi maior est
q̄ verior nō est vbi est ipsa trinitas magnitudo: qꝛ in essen=
tia ꝟitatis: hoc est veꝝ esse qd est esse: ⁊ hoc est esse qd ma=
gnū esse. ⁊c̄. ¶ Ad rōnē sumptā ex dicto Aug. ↄ̄ Max. Di=
co prio ꝙ ita deducit̄ ad ꝓbādū tātā distinctionē esse attri=
butaliū ꝑfectionū q̄ꝫta est diuinaꝝ ꝑsonaꝝ adinuicē: qd iste
Doc. nō vellet ↄcedere. ¶ Rn̄deo tn̄ ⁊ dico ꝙ Aug. nō fe=
cit dictā ↄparationē attēdēs maiorē vel minorē distinctio
nē ꝑsonaꝝ adinuicē qꝫ bonitatis ⁊ sapiētie patris: sed attē
dēs maiorē ⁊ minorē similitudinē ad esse partē ⁊ ↄponere
Certū eni est ꝙ in creaturis tales ꝑfectiōes magis hn̄t rō
nē partis ⁊ ↄponibiliū qꝫ supposita subsistētia: ⁊ tn̄ in deo
nō ↄponūt nec sunt ꝑtes: multo eni minꝰ ꝑ seipse sunt par=
tes aut ponūt: ⁊ istud expꝛ̄sse pꝫ intuēti ibi ꝟba Aug. q̄ reci=
tare ꝓpter breuitatē omitto: ponūt̄ aūt a magistro. d. 19. ꝑ
mi. lib. capi. Non est aliqua triū ꝑsonaꝝ in fine. ¶ Ad q̄rtū
Ad quartā
p̄mo dico ꝙ ꝑ illā rōnē ꝑiter ꝓbaret̄ ꝙ distinguerētur rea=
liter sic arguendo. De quibuscunqꝫ idem predicatum rea=
le. ⁊cetera. illa distinguntur realiter. Et si dicas ꝙ suffi=
cit distinctio formalis: tunc tibi dicetur sicut et tu dicis:
ꝙ tunc non poterit probari aliqua distingui realiter aut
plusqꝫ formalr̄: ⁊ iteꝝ aliꝰ dicet eadē facilitate ꝙ sufficit di
stictio rationis. Rn̄deo tn̄ ad rōnē ꝙ q̄litercūqꝫ maior ha=
beat veritatē (qꝛ de hoc i. 33. d. videbit̄) minor est falsa: ⁊ di=
co ꝙ sicut ē veꝝ dicere ꝙ diuinꝰ intellectꝰ itelligit: ita ē ve=
rū ꝙ eiꝰ volūtas intelligit: ⁊ sicut volūtas vult: ita itellectꝰ
vult: q̄ꝫuis tales p̄dicatiōes: inetellectꝰ vult. volūtas intel
ligit: nō sint ꝑ se i prio mō: qd tn̄ nō infert aliquā distictio=
nē intellectꝰ et volūtatis ex nā rei: ⁊ silr̄ dico de aliis. Vn̄
si ista sit vera. pr̄ dicit memoria vel dicit itellectu (qd ego nō
habeo cōcedere nisi memoria vel itellectꝰ staret appropa=
te ꝑ p̄re: qꝛ nō do p̄ncipiū quo aliud a p̄ncipio qd. Si tn̄ in=
q̄ꝫ illa esset vera) hec esset etiā vera. pr̄ dicit volūtate: et eↄ̄
si ista det̄: pr̄ spirat volūtate: hꝫ ēt esset danda. spirat itelle=
ctu: qꝛ intellectꝰ et volūtas in deo sunt idipsuꝫ oino ex ꝑte
rei. ¶ p̄. Cur talia nō cōcesserim: cū cōcedā ꝙ volūtas cre
ata intelligit seu hō itelligit volūtate: ⁊ vult intellectu: ꝑꝑ
idētitatē itellectꝰ ⁊ volūtatis in eo? ¶ Ad q̇ntū dico p̄mo
ꝙ si ratio illa aliquid valeret: ita probaret distictionē rerū
intellectꝰ et volūtatis sicut formalitatū (nisi ad placitū q̇s
loquat̄) et tn̄ illd tu nō ↄcedis. Rn̄deo tn̄ negādo ↄn̄aꝫ: q̄ ēt
nullā hꝫ apparētiā ex forma: cū nec subō ↄueniat nec p̄dica
to lꝫ i vna ꝑte ↄueniāt p̄dicati. Ad rē aūt vlteriꝰ eūdo dico
ꝙ eadē entitas indiuisa oino ⁊ simplicissima in deo est intel
lectio et volitio atqꝫ essentia: est tn̄ aliquoꝝ obiectie itelle=
ctio: quoꝝ ipsa nō est volitio: ⁊ quoꝝ nō est eēntia. Nā nulliꝰ
creature ipsa est essentia: ⁊ tn̄ cuiuslꝫ ipsa est intellectio: et
oim intelligibiliū siue maloꝝ siue bonoꝝ est intellectio: nec
tn̄ est maloꝝ volitio. Ex hoc aūt nō seq̄tur aliq̄ distinctio in
ter intellectionē dei et eiꝰ volitionē extra aiaꝫ: qꝛ cuiuscūqꝫ
diuina intellectio est itellectio: eiusdē est diuina volitio: et
silr̄ diuina essentia est intellectio: ⁊ cuiuscūqꝫ diuina volitio
est volitio: eiusdē diuina eēntia et diuina intellectio est vo
litio: ⁊ cuiꝰ diuina eēntia nō est essentia: eiusdē nec itelle=
ctio nec volitio diuina. est essentia. Exēpla patēt tā in deo
q̄ꝫ in creaturis. Cōstat eni scd̄ꝫ oēs ꝙ vnica intellectiōe oi=
no indiuisa nouit deꝰ tā p̄terita q̄ꝫ futura: ⁊ ꝑ ↄn̄s dei p̄sci=
entia et dei intellectio sunt idipsum oino a ꝑte rei: et tamē
hoc nō obstāte illa intellectio aliquoꝝ est intellectio: quoꝝ
ipsa nō est p̄sciētia: puta preteritorū: quoꝝ tn̄ intellectio est
intellectio ēt eorūdē p̄sciētia est itellectio: ⁊ quoꝝ p̄sciētia
nō est prescientia: nec eoꝝ ipsa intellectio est p̄scia. In cre
aturis aūt certū est ꝙ intellectio qua (verbi grā). Sortes
nouit lapidē est aliqua eēntia q̄ nullatenꝰ a seipsa est distin
cta: ita ꝙ absqꝫ nulla distinctione a ꝑte rei illa itellectio est
illa essentia: et illa ssentia est illa intellectio: ⁊ tn̄ illa ē itelle
ctio lapidis: ⁊ nō est eēntia lapidis. Ex his pꝫ ad ↄfirmatio
nē dōm eē ꝙ illa maior sit vera: accipiēdo sigr̄e cōiter ēt ad
cōsignificare: al's nō: vt pꝫ i exēplis adductis. ¶ Ex q̇bꝰ ēt
pōt argui ↄ̄ aliā opi. et vlteriꝰ ↄcedēdū est ꝙ hoc verbū dili
git aliq̇d cōnotat qd nō cōnotat hoc verbū intelligit. Et si=
militer aliud cōnotat hoc nomē volitio: qd nō ↄnotat hoc
nomē intellectio. Cōnotat eni volitio et dilectio: ⁊ silr̄ vult
et diligit bonū. s. exn̄s vel apparēs. Nā noie volitiōis i cōi
intelligimꝰ cōsensionē in bonū vel apparēs bonū: sicut pre
sciētia ↄnotat futurū: qd tn̄ nō ↄnotat nomē itellectionis.
Et qꝛ oē qd deo apparet bonū est bonū: vtiqꝫ seq̄tur: deꝰ di
ligit malū: ẜ malū est bonū. qꝛ vero nomē itellectiōis illud
nō ↄnotat: nō seq̄tur. Deꝰ intelligit malū: ẜ malū est bonū.
Tota ergo cā quare vna illaꝝ est vera et reliqua falsa: est
diuersitas terminoꝝ quātū ad ↄnotata: non aūt diuersitas
hoꝝ q̄ significāt i deo: seu pro q̇bꝰ supponūt illa noia: itelle
ctio dei et volitio dei. Que diuersitas i ↄnotādo si tolleret̄:
ita ꝙ ꝑ nouā istitutionē eēnt noia nl'latenꝰ ↄnotatiua: aut
idip̄ꝫ: vnū ↄnotaret qd alid: ⁊ ecōuerso. vel vtraqꝫ illaꝝ eēt
ꝟa vel vtraqꝫ falsa: sicut ēt ꝑ nouā istōnē fieret: vt nomē p̄
scientie nō ↄnotaret futurū neqꝫ aliq̇d quod nō ↄnotat no=
men intellectionis: nec econuerso: aliquid connotaret no=
men intellectionis: quod non ēt cōnotaret nomē p̄scientie:
tunc sicut hec esset vera. deus intelligit preterita. ita hec fo
ret vera: deus prescit preterita. ⁊ sic ad ibidem.

Respōdeo ꝑ ordinē ad oēs istas opi. Et p̄mo ad opi. Rn̄sio ad
Noui expositoris diui Tho. Et p̄mo rn̄= argumēta
deo ad argumēta facta ↄ̄ doc. Ad p̄mū negat̄ aīs. vꝫ. ꝙ di= Tho. caie.
stinctio formalis sit maior reali. Ad probationē negat̄ ista ↄtra Sco.
propō absolute sumpta. s. ꝙ distinctio per intimiora sit ma
ior q̄ꝫ illa q̄ sit tm̄ ꝑ non ita intima: sed ꝑ magis intrinseca.
¶ Vn̄ pro intelligētia aliq̄ sunt notāda. Prio ꝙ aliq̄ magis
distigui p̄t duplr̄ intelligi. vel qꝛ magis repugnāt. vel quia aliq̇d magis
minꝰ ↄueniūt: vt pꝫ a doctore in isto prio. ⁊ in scd̄o. ⁊ in ter vel minꝰ di=
tio ⁊ in. 4. ⁊ in q̇n. Et sic petrꝰ ⁊ Jo. magis distinguūtur q̄ꝫ stigui ab a=
petrꝰ ⁊ albedo: accipiēdo distinctionē ꝓ repugnātia: magis lio contigit
eni repugnāt pe. ⁊ Jo. in eodē q̄ꝫ albedo ⁊ petrꝰ: albedo tn̄ dupliciter.
et petrꝰ magis distinguūt̄ qꝛ minꝰ ↄueniūt. Sūt eni diuer=
soꝝ p̄dicamētoꝝ nō sic Jo. ⁊ Pe. Et sic q̄ magis ↄueniūt in
p̄dicato in q̇d minꝰ distinguūt̄. Scd̄o ē notādū ꝙ distictio
realis in ceraturis fundat̄ in alia ⁊ alia existētia reali: ita In q̄ funde
ꝙ illa q̄ realr̄ distiguunt̄ habēt aliā ⁊ aliā exn̄tiā realē ⁊ re tur distin=
alr̄ distinctā. Et ex hoc infero ꝙ. s. q̄ realr̄ distinguūt̄ in cre ctio realis.
aturis: de necessitate distinguūt̄ formalr̄ si illa hn̄t formali
tatē. pꝫ qꝛ q̇ditas rei. ⁊ exn̄tia ipsiꝰ sūt vna res. vt pꝫ a doc.
infra i isto prio. d. 36. ⁊ in. 2. di. 1. q. 2. ⁊. d. 3. q. 1. ⁊ in tertio. d.
2. sic tn̄ intelligēdo ꝙ q̇ditas ē p̄or exn̄tia. vt pꝫ a doc. in. 2.
d. 3. ⁊ vide expositionē satis notabilē. Humanitas ẜ Jo. et
humanitas Petri in illo p̄ori q̊ p̄intelliguūtur ipā existen
tia ꝟe distinguūt̄. ⁊ nō nisi q̇ditatiue siue formalr̄: tn̄ vt sic Quō due
nō distinguūt̄ realr̄: cū distinctio realis sit tm̄ reꝝ actu exi= humanita=
stentiū: ecōtra tn̄ si realr̄ distinguūt̄ ẜ ⁊ q̇ditatiue ⁊ forma= tes vt p̄ce=
liter. qꝛ vt sic dicūt distinctas nās non tn̄ sp̄ē sꝫ nūō vide q̄ dūt existen=
exposui sup secundo doc. di. 3. q. 1. Tertio est notādū ꝙ ⁊ si tiam distin=
Petrꝰ ⁊ Jo. vt p̄scindūt ab existētia ↄueniūt q̇ditatiue in guuntur.
hoie ⁊ in prio mō dicēdi ꝑ se: nō tn̄ vt exn̄tes: qꝛ vt sic tm̄ ꝑ
accn̄s ↄueniūt: ⁊ sic Pe. ⁊ Joan. actu exn̄tes magis distin=
gunt̄ q̄ꝫ vt nō actu existētes: sꝫ vt tm̄ ↄsiderati sm eoꝝ q̇di=
tatē: qꝛ vt sic exn̄tes in p̄dicato in q̇d minꝰ ↄueniūt. Nō seq̄
tur ẜ illa distinctio est maior q̄ datur ꝑ intimiora. vt pꝫ in
exēplis supra. Immo illa distinctio est maior q̄ infert aliā

et nō ecōtra. vñ bñ seqtur. distinguūt realr. ergo ⁊ formalr: nō tñ ecōtra: vt pꝫ i multis: qꝛ hō ⁊ risibile distinguūtur forāliter nō tñ realr. Absolute ergo loquēdo ista ꝓpō est falsa. illa distinctio est maior q̄ dat ꝑ itimiora. Si eni bonitas ⁊ sapientia i diuinis cū sint entia absoluta realr distinguerent a fortiori ⁊ formalr siue q̇ditatiue. nō tñ ecōtra. ¶ Dico ēt ꝙ aliqua distingui ꝑ extriseca pōt duplr intelligi. s. vel ꝑ extrinseca alteriꝰ p̄dicamēti aduenientia enti post suū esse cōpletū ⁊ vltimatū. vel ꝑ aliqua extrinseca eiusdē p̄dicamēti: q̄ et si sint ex̄ rōnē formalē: sic tñ q̇ditatē rei ꝯsequūtur ꝙ dicūt eandē rē. Loquēdo de hmōi extrinsecis negat ēt ꝙ illa distinctio sit maior q̄ dat ꝑ minꝰ extrinseca. plꝰ eni distinguūtur Petrꝰ albꝰ ⁊ Jo. pr̄: q̄ Petrꝰ ⁊ Jo. adinuicē: pꝫ qꝛ sic minꝰ cōueniūt. Nā rōne taliū extrinsecoꝝ p̄dicatoꝝ nō cōueniūt i eadē spē nec in eodē genere vt pꝫ. ⁊ tñ Jo. ⁊ Pe. in se ꝯsiderati ꝯueniūt in spē spālissima. Nec eni ꝓprie loquēdo accipit maior vl̄ mior distictio rōe maior vl̄ mioris itimitatis: imo multotiēs distictio q̄ dat ꝑ itimiora alicui erit minor. Minꝰ eni distiguūt intellectꝰ ⁊ volūtas q̄ itellectio ⁊ volitio: ⁊ tñ intellectꝰ ⁊ volūtas sunt magis intima ipsi aīe q̄ intellectio ⁊ volitio vt pꝫ. Et silr intellectꝰ agēs et polis minꝰ distinguūt q̄ oꝑatio intellectꝰ agentis ⁊ possibilis supponēdo ꝙ agēs tñ cāet spēꝫ intelligibilē: ⁊ polis actū intelligēdi. Jmmo si ista ꝓpositio esset vera. s. illa distictio est maior q̄ dat ꝑ intimiora ꝑfecto inumerabilia icōueniētia seq̄rent q̄ nō oꝫ ad pn̄s adducere. ¶ Dico vltra ꝙ applicatio sua non est ad ꝓpositū: qꝛ cū dico aliq̄ intimiora ⁊ aliqua minꝰ intima ista locutio dꝫ accipi ꝑ ꝯparationē ad tertiū cui dicātur magis vel minꝰ intima: ⁊ si hoc mō sumat ꝙ illa magis inter se distinguūtur q̄ sunt magis intima. a. q̄ illa q̄ sunt minꝰ intima: ꝓpositio ē manifeste falsa: immo seqtur ꝙ intimiora minꝰ distinguūt vt exēplificaui: ⁊ patere pōt ex dictis Sco. in. 1. d. 2. q. 1. vbi probat q̄uo actus volēdi i diuis sit idē realr ꝙ deꝰ vide in illis corrolariis. Hic aūt arguit de q̇ditate q̄ oīno supponit vt prima.

Aliq̄ distingui ꝑ extrinseca con tingit duplicit

Esse infinitū duplr p̄t intelligi.

¶ Ad scōm argumētū p̄mitto aliq̄. Prio eē forālr infinitū p̄t duplr accipi. Uno mō ꝙ ifinita intēsiua sit de formalitate siue de rōne q̇ditatiua illiꝰ cuiꝰ est. Scōo mō ꝙ tñ in sit formalr ⁊ denoīatiua p̄dicatiōe: accipiēdo denoīatiuaꝫ vt distinguit ꝯ q̇ditatiuā: ita tñ ꝙ sit gdꝰ intrisecꝰ illiꝰ cuiꝰ est. Si p̄mo mō itelligit ꝙ sapia abstracta abstractiōe p̄cisissima sit formalr infinita: pꝫ esse falsuꝫ: qꝛ ifinitas nō est de rōe q̇ditatiua diuine sapie. Si scōo mō adhuc dico ꝙ sapia sic abstracta nō dr̄ formalr infinita: qꝛ vt sic tñ includit predicata eēntialia formalr: vt s̄. patuit. d. 5. q. 1. ⁊ in. 2. d. 3. q. 1. Nec Sco. asserit ꝙ vt sic oīno abstracta (eo mō q̄ dicimꝰ ſꝫ Aui. ꝙ eq̄nitas ē tñ eq̄nitas) sit formalr ifinita. Sꝫ ipa sapiētia vt dīna bñ ē formalr infinita accipiēdo formalr scōo mō. Scōo p̄mitto ꝙ sicut talē entitatē ꝯseq̄t nectio talis ꝓprietas: puta ad hūanitatē de necessitate ꝯseqtur risibilitas: ita ad talē entitatē ꝯseq̄t a fortiori ꝓpriꝰ gdꝰ intrinsecus. cū sit itimior oī passiōe vel q̄si passiōe: vt pꝫ a doc. vbi. s̄. d. 3. q. 1. ⁊ in quol. q. 5. ⁊ sicut ad humanitatē stati cōseq̄t tanta ꝑfectio intrinseca ⁊ ad lapidē tanta. ita ad sapiētiā diuinā stati vt gradꝰ intrinsecꝰ ꝯseqtur infinitas intēsiua ita ꝙ nichil ꝑfectionis in entitate deficit sibi: cū infinitā ꝑfectionē icludat. Sapiētia tñ q̇ditatiue accepta vt tñ includēs p̄dicata essentialia siue q̇ditatiua: nō icludit formaliter infinitatē: impl̄e est tñ poni in esse q̇n necessaria sit infinita actu ⁊ intrinsece. rōne ergo q̇ditatis formalr distiguit a q̇ditate bonitatis: ⁊ vt sic iplicat ipsā formalr includere bonitatē: imo vt sic nec realr includit ipam nec eꝯ. Cū ergo dicit ꝙ ipsa est formalr infinita ꝯcedo mō p̄expositio: ⁊ ꝯcedo ꝙ ad nullā entis ꝑfectionē simplr est formalr terminata sic intelligendo. ꝙ rōne sue infinitatis oēm entis ꝑfectionem simplr realr includit nec plꝰ cōcludit rō. Si vero itelligat ꝙ oēm entis perfectionē simplr formalr. i. q̇ditatiue includat hoc idiget ꝓbatiōe. Et cū ꝓbat qꝛ si ab aliis ꝑfectiōibus distiguit formalr ponit ꝙ coartata formalr inter entis latitudinē ponit. Pꝫ rn̄sio ex supradictis ꝙ si intelligat q̇ditatiue vt sic: nō est incōueniēs poni. J. entis latitudinē: cū vt sic tñ p̄dicata q̇ditatiua includat realr: tñ rōne sue infinitatis oēm perfectionē simplr sibi idētificat. ¶ Ad tertiū q̄n dicit si distinguūt formalr ex nā rei. ergo inest rl̄o realis: negatur ꝯn̄a: qꝛ rl̄o realis est tñ inter extrema realr distincta ⁊ si aliq̄n sit inter extrema nō realr distincta. sicut est rl̄o volūtatis vt mouētis ad volūtatē vt motā: vt pꝫ a doc. J. d. 26. et in. 2. d. 25. ⁊ i quol. hec tñ rl̄o nō pōt inee nisi rōe alicuiꝰ tertii realr disticti ad q̄d sit i pō receptiua ⁊ i actu virtuali ad illō ꝓducendū, vt exposui in. 2. d. 25. nulla talis rl̄o pōt esse inter perfectiones diuinas. vt patet intuēti. Dico etiā ꝙ forte distinctio formaliter non orit ex natura rei inter extrema realiter distēcta: qꝛ lꝫ illa extrema fūdamētaliter distinguātur: nō tñ aliq̄ formali distictiōe q̄ sit rl̄o realis. prīa tñ rn̄sio est sanior. Et ex his pꝫ rn̄sio ad rōes istius exposi.

Ad responsiones

quas facit nouus expositor. S. Tho. ad rōnes Sco. Cū dicit dicit ad p̄mā distiguēdo de ifinitate. ⁊c. ꝙ argumētū Sco. ꝯcluderet si sapia diuina esset tñ infinita infinitate q̄ attēdit penes gradꝰ ꝑfectionales ꝓpe latitudinis rei: ⁊ sic formalr distingueret a bonitate. Dico ꝙ q̄uis h̄ rn̄sio sit ad ꝓpositū doc. qꝛ sapia est ēt sic forālr infinita: ⁊ certe talis infinitas ꝯcludit idētitatē realē oīm ꝑfectionū diuinaꝝ: qꝛ vt sic est ꝑfectio simplr ⁊ formalr infinita: ⁊ iō rōne ifinitatis idētificat sibi oēm ꝑfectionē simplr. Et hoc mō ista p̄ma infinitas ifert secūdā: lꝫ nō ad illū sensuꝫ quē ipse poni. Et q̄n dicit ꝙ sapia diuina est ifinita ifinitate secūda. Si itelligit formalr: pꝫ esse falsuꝫ ex his q̄ supra dixi. Si realr: ꝯcedit sed tūc stat argumētū doc. Uidet ēt ꝙ sibi ꝯdicat: qꝛ dicit ꝙ si ꝑfectiōes diuine eēnt tñ ifinite p̄ma ifinitate: ꝙ argumētū Scoti ꝯcluderet. s. ꝙ distiguerētur forālr p̄ter oē opꝰ intellectꝰ ⁊ post ꝯcedit ꝙ p̄ma ifinitas tñ rōne distiguit a secūda ifinitate. Tūc sic. Prīa ifinitas et secūda ifinitas sunt idē penitꝰ ex nā rei p̄ter oē opꝰ intellectꝰ: ergo si sapia vt p̄mo mō ifinita distiguit formalr ex nā rei a bonitate. ergo vt ēt ifinita scōa ifinitate. ptꝫ ꝯn̄a: qꝛ p̄ma ⁊ scōa sunt simplr idē ex nā rei: ⁊ sic ꝯdicit sibi. ¶ p̄. Per te sapia diuina vt secūdo mō ifinita tñ rōne distinguit a bonitate. ergo ēt vt ifinita p̄mo mō. pꝫ ꝯn̄a: qꝛ iste due ifinitates tñ rōne distinguūtur: ⁊ ex alia pte sapia vt p̄mo mō ifinita ex nā rei distinguit a bonitate et nō tñ rōne. ergo manifeste sibi ꝯdicit. ¶ Ad secūdam rn̄sionē q̄n negat istā minorē. s. ꝙ itellectꝰ ⁊ volūtas p̄cedūt rōnē p̄mi distinctiui: et ad ꝓbationē doc. dicit ꝙ sufficit ad hoc ꝙ aliq̄ distiguātur intellectiōe vt itellectio est nō vt nā distinctio rōnis fundamentalr iter nām ⁊ intellectionem. ¶ Sed certe ista rn̄sio nichil est: qꝛ ex quo itellectꝰ ⁊ voluntas p̄cedūt rōnē p̄mi distinctiui sm̄ rōnē: aut intellectꝰ ⁊ voluntas sunt penitꝰ idē ex nā rei: aut distinguūt? Si secūdo mō: hr̄ ꝓpositū. Si p̄mo mō: ergo sicut itellectꝰ itelligit ⁊ voluntas vt volūtas intelligit: ⁊ sicut volūtas vult ita intellectus vult. Et sicut itellectꝰ est rō producēdi ꝑ modū nāe. ergo et volūtas erit rō producēdi ꝑ modū nāe. Et sicut pr̄ producit filiū intellectu vt pricipio formali ꝓductiuo. ergo ēt ꝓducit volūtate filiū: q̄ oia sunt absurda. ¶ p̄. Tu dicis ꝙ intellectus et volūtas tñ rōne fundamētalr distinguūt: ⁊ actualiter distinguūtur intellectiōe. Tūc sic. Intellectꝰ ⁊ voluntas aliquo mō sunt p̄ores intellectione. ergo aliquo mō distinguit itellectꝰ ab itellectiōe ⁊ nō rōne vt pꝫ: qꝛ p̄intelligitur intellectio actualis itellectione vt negociatiua. Et multa alia icōueniētia sequūtur ex data rn̄sione. ¶ Ad aliā responsionē cū dicit ꝙ lꝫ deꝰ intueat ab eťno ꝑfectiones suas disticte: nō tñ ab eťno distinctas actualr. Adhuc ista rn̄sio est debilior: qꝛ q̄ro aut itellectꝰ diuīꝰ vt p̄cedit oēꝫ actū negociatiuū itelligit ꝑfectiōes simplr simplices circūstare essentiā diuinā ex nā rei? aut vt tñ quasdā relatiōes rōis? Si p̄mo mō? hr̄ itētū ꝙ distinguūtur ab essentia diuina seipis. vt pꝫ. s̄. exponēdo auctē Dam̄. Si secūdo mō? Cōtra qꝛ rl̄o rōnis ēt sm̄ eos est tñ ꝑ actū negociatiuū itellectꝰ: sꝫ talis intellectꝰ p̄cedit actū negociatiuū. ¶ p̄. Aut itellectꝰ vt p̄cedit actū negociatiuū vere ⁊ ex nā rei intuet eēntiā diuinā et oēm ꝑfectionē simplr vt oīno indisticta ex nā rei? aut aliquo mō distincta? Si scōo mō? hr̄ ꝓpositū. Si p̄mo mō? ergo ista est ita vera. eēntia diuina ituet oēm ꝑfectionē simplr sicut ista. itellectꝰ ituet. Et silr ista erit vera cognitio ituitiua intuet siue intelligit. Itē intellectio intuitiua terminat ad rē exn̄tē vt exn̄s est. ergo talis noticia si terminat ad eēntiā ⁊ ad alias ꝑfectiōes simplr vt itellm volūtatē ⁊ hmōi. ergo iste ꝑfectiōes sunt ibi ex nā rei exn̄tes. Tūc q̄ro. aut sūt ibi vt oīno indisticta ⁊ re ⁊ rōne? aut vt disticta re vel rōe? Si primo mō? ergo hec erit falsa. intellecꝰ diuinꝰ itelligit eēntiā qꝛ tūc itellectꝰ nō est nisi ꝑ actū negociatiuū: et silr hec erit falsa. intellectus diuinus intelligit intellectiōe: qꝛ tūc itellectio nō est nec in re nec i intellectu: ⁊ tūc oia ista: intellectꝰ voluntas: essentia: intellectio: volitio: essent tñ synonima immo vt tunc non possent noīari intellectꝰ nec volūtas. Si scōo mō? aut intelligit ꝑ p̄mo mēbro: ⁊ tunc hr̄ ꝓpositū: qꝛ distinguūtur ex nā rei? Si ꝑ secundo membro? hoc nō pōt dici: qꝛ in illo p̄ori nō hr̄ actꝰ negociatiuꝰ intellectꝰ. ¶ Ad quartā rn̄sionē. q̄n dicit ꝙ sufficit ꝙ obā intellectꝰ ⁊ voluntatis distinguātur fundamentalr. ¶ Cōtra hāc rn̄sionē. S.

Infringu rn̄siones Th. guileri.

Th. guic. sibi ꝯtradicit

Improbat Tho.caie. ꝑ medium scti Tho.

Tho. vult ꝙ obm̄ siue rō formalis obiectivolūtatis sit bonū siue bonitas: ⁊ obm̄ intellectꝰ siue rō formalis obi intellectus sit verū vel veritas. Tūc arguo sic. qn̄cūqꝫ due pōe respiciūt idē obm̄ sub alia et alia rōe formali obi: si vere respiciūt ergo in tali obō erunt necio distincte rōnes: alioqn nō vere respicerēt sub alia ⁊ alia rōne: sꝫ intellectꝰ diuinꝰ respicit essentiam intelligēdo vt verā: ⁊ volūtas respicit amado illā vt bonā nō vt verā. ergo tales rōnes formales erūt ibi: aliter nō vere aspicerēt. Sicut si aspicerē parietē vt albū: ⁊ tm̄ nō esset albꝰ: tūc false aspicerē. Et tūc q̄ro: aut sunt ibi ex nā rei: ita ꝙ vna nō est p̄cise alia: ⁊ hr̄ ꝓpositū: aut sunt ibi tm̄ per actū intellectꝰ diuini: ⁊ hoc nō: qꝛ actꝰ rectꝰ intellectus p̄cedit oēm actū ꝯparatiuū siue negociatiuū. Seqtur ergo ꝙ si intellectꝰ diuinꝰ intelligit essentiā vt verā ⁊ nō vt bonā: et hoc ante oēm actū collatiuū intellectꝰ diuini. ꝙ bonitas ⁊ veritas erit ibi ex nā rei ⁊ distincte p̄ter oē opꝰ intellectus. ❡ Ad q̄ntā rn̄sionē. cū dicit ꝙ ad hoc vt nō dicanꝭ synonima sufficit distinctio ꝯceptuū: qꝛ synonimeitas est passio nominū. iō nō attēdiꝭ penes idēptitatē rōnis formalis rei ſm̄ se: sed penes idēptitatē ꝯceptꝰ: qꝛ voces sunt note eaꝝ q̄ sunt in aīa passionū. ❡ Cōtra hāc rn̄sionē arguo. Primo qꝛ falsuꝫ est ꝙ synonima tm̄ attēdanꝭ penes vnitatē ꝯceptꝰ. Tū qꝛ voces p̄ncipalr̄ significāt res. vt ꝓbat Doc. in primo Perhyer. Tū qꝛ ꝯcesso ꝙ sit penes vnitatē ꝯceptꝰ: tūc seqtur ꝙ ēt synonima erūt apd intellectū dinū q̄ non pōt hr̄e nisi tm̄ vnū cōceptū de oībꝰ perfectionibꝰ diuinis: pꝫ qꝛ tm̄ vnicā ⁊ simplicissimā itellectiōeꝫ. Et sic i illo priori tm̄ erūt synonima: ⁊ hic accipiēdo ꝯceptū ꝓ intellectione rei: q̄ etiā dr̄ ꝯceptꝰ: vt pꝫ a Doc. in theo. Si vero hic accipit ꝯceptū ꝓ re ꝯceptibili: et sic ista dn̄t distinctos ꝯceptꝰ q̄ cōceptꝰ erūt tm̄ rlōnes rōnis: ⁊ sic an̄ negociationē intellectꝰ dini erūt simplicit̄ synonima: qꝛ vt sic nullū ꝯceptū ex nā rei dn̄t. Tū qꝛ ēt apud intellectū nostrū erūt synonima: qꝛ intellectus noster nō poterit hr̄e nisi vnū ꝯceptū a deo: ⁊ hoc negādo vniuocationē entis: vt s̄. patuit. di. 3. q. 1. ⁊. 3. ⁊. di. 8. q. 2. Et ipse Tho. S. negat ens dici vniuoce de deo ⁊ creatura. Tū qꝛ q̄ro cū intellectꝰ meꝰ intelligit deū sapiētē vel vt bonū: ista intellectio ad quid terminaꝭ: aut ad bonitatē ex natura rei: ⁊ hr̄ ꝓpositū: aut ad bonitatē q̄ sit relatio rōnis: ergo nullū ꝯceptū realē possumꝰ hr̄e de aliq̄ perfectiōe dina cuiꝰ oppositū ꝓbatū est. s̄. d. 3. q. 1. ⁊. d. 8. 2. ❡ Ad sextā rn̄sionē. ⁊c̄. Cū dicit Doc. ꝙ inter perfectiōes dinas est ordo demōstratiōis q̄ Doc. vnā demōstrāt ex alia: ⁊ ꝙ est distinctio inter p̄dicatiōes: vt ista est vera. sapiētia nō predicatur formalr̄ de bonitate. ⁊c̄. Dicit ꝙ ex parte rei sufficit ad oīa illa distinctio rōnis virtualr̄ vel fundamētalr̄. ❡ Sed hec rn̄sio minime soluit rōnē Doc. vt s̄. patuit: nec oꝫ hic eā aliter iprobare: cū sit sufficiēter supra iprobata. Ridiculū enī est ꝙ sancti demōstrēt vnā relationē rōnis ꝑ aliā: ⁊ impleant tot q̄nternos indagādo ⁊ inq̄rēdo diuinas perfectiones: ⁊ cōcludere vnā ex alia: ⁊ negare vnā ab alia formalr̄: si tm̄ essent entia rōnis q̄ eqꝫ p̄mo pn̄t formari nedū ab intellectu diuino: sed etiā ab intellectu creato. ❡ Ad septimaꝫ rn̄sionē: qn̄ dicit ꝙ in diuinis nulla est ꝯdictio formalr̄ sed fundamētalr̄ tm̄: qꝛ alteꝝ ꝯdictorioꝝ est formalr̄ negatio. Pꝫ ꝙ ista rn̄sio parū valet. Tū qꝛ idē cōcluderet de oī ꝯdictione in creaturis. vt lapis et nō lapis: ⁊ sic tm̄ ꝑ opꝰ intellectꝰ lapis et nō lapis ꝯdicūt. Quicq̄d sit de hoc an negatio sit tm̄ ꝑ opus intellectꝰ: ⁊ similiter nō esse precedens vel seq̄ns rem sit tm̄ per opus intellectꝰ: nō est p̄ntis speculationis. Loquēdo tm̄ de ꝯdictoriis fundamētaliter. i. de his q̄ pn̄t fundare ꝯdictoria: nō pōt saluare multa ꝯdictoria in diuinis nisi ponaꝭ distinctio aliqua a parte rei. Ista est vera preter oē opus intellectꝰ. Deus intelligit essentiā suā intellectu et intellectiōe: ⁊ nō vult ipsam intellectu et intellectiōe: ⁊ simil̄r volūtas diuina diligit essentiā diuinā preter oē opus intellectꝰ volūtate et volitiōe: ⁊ nō vult intellectu et intellectiōe. ergo ibi necessario p̄ter oē opus intellectus erit distinctio inter intellectū: ⁊ volūtatē inter intellectionē et volitionē. Et multa alia possunt inferri: et certe non opꝫ fugere ad distinctionē rōnis: qꝛ ante oēm actū negociatiuū: intellectꝰ diuinus vere intelligit essentiā suam: ⁊ nullo mō intelligit: volūtate aut volitione. ❡ Ad vltimā rn̄sionē. Cū dicit ꝙ emanatiōes nō ideo realiter distinguūtur qꝛ vna est ab intellectu ⁊ altera a volūtate: sed qꝛ hn̄t realē oppositionē relatiuā. ❡ Cōtra hāc rn̄sionem arguo presupponēdo michi vnū verū. vꝫ ꝙ emanatio verbi in diuinis sit per modū nāe: et emanatio spiritussancti sit per modum volūtatis. p̄mū patuit. s̄. d. 2. parte. 2. q. 3. ⁊. 4. ⁊ specialiter. d. 6. ⁊. i̅. d. 13. secūdū patebit. i̅. d. 10. ⁊. 11. ⁊. 13. Secūdo p̄suppono ꝙ emanatio spūssancti seipsa formaliter distiguiꝭ ab emanatiōe verbi: vt. i̅. patebit. d. 13. ⁊ in quol. Tertio p̄suppono ꝙ iste emanatiōes sunt in deo ex nā rei ⁊ distincte preter oē opꝰ intellectꝰ. His presuppositis arguo sic: Emanatio verbi dr̄ realr̄ emanatio per modū nāe: et hoc nō hꝫ ex se sꝫ qꝛ est a p̄ncipio ꝓductiuo per modū nāe: qui ꝯmuniter assignaꝭ itellectꝰ. emanatio spūssancti est realiter emanatio per modū libertatis: ⁊ nullo mō per modū nāe: ⁊ hoc nō hꝫ ex se vt pꝫ. ergo a p̄ncipio formali ꝓductiuo qd cōiter assignaꝭ volūtas. ergo intellectꝰ ⁊ volūtas distinguūtur preter oē opꝰ intellectꝰ: qꝛ intellectus tm̄ producit per modum nature: et voluntas per modum libertatis. Isti enim sunt modi omnino oppositi. vt patuit. s̄. di. 2. parte. 2. q. vlti. ⁊. i̅. dist. 10. Si enim nulla distinctio preter omne opus intellectus poneretur inter intellectum ⁊ voluntatem. tunc spiritussanctus ita esset per modum nature sicut per modum voluntatis et econtra. ita filius esset per modum volūtatis sicut per modum nature. Sequereꝭ etiam ꝙ spiritussanctꝰ ita p̄mo esset ab intellectu paterno sicut et filius: et sic spiritussanctus non esset a filio. Iō enim nunc est a filio qꝛ intellectꝰ patris sicut est prius operatiuꝰ q̄ꝫ voluntas: ita et prius productiuꝰ: vt s̄. patuit. di. 2. parte. 2. q. 3. ⁊. d. 6. et in illo priori cōicatur volūtas filio vt p̄ncipiū productiuū: ⁊ sic spiritussanctus procedit a filio. Si vero intellectus et voluntas essent penitus idem a parte rei: eque primo spiritussanctus esset a patre. ⁊c̄.

Secundo principaliter rn̄deo ad rationē Ochā quā facit cōtra Doc. de distinctiōe formali attributorun. Dico primo ꝙ illa propositio est sufficiens. s. vbi est aliq̄ distictio ibi pn̄t aliq̄ ꝯdictoria verificari. Cōcedo enī istā absolute: sꝫ negaꝭ ista. vꝫ ꝙ impl̄e est ꝯdictoria verificari de quocūqꝫ nisi illa ꝓ q̄bus supponūt sint distincte res: vel distincte ratiōes: vel res ⁊ rō: qꝛ ad verificādū ꝯdictoria de aliquibus sufficit ꝙ sint distincte formalitates: vel ꝙ sint non idem formaliter: vel ꝙ vnum dicat veram formalitatem et aliud non dicat eandem: sed tantum dicat modum vel gradum intrinsecum illius formalitatis. sicut supra patuit ꝙ modus intrinsecus non dicit distinctam formalitatem ab eo cuius est modus: et tamen est nō idem formaliter. Sufficit etiam ad verificandum contradictoria preter opus intellectus de aliquibus: ꝙ illa sint due realitates que tantū distinguūtur ex natura rei: sicut forte intellectꝰ po̅l̄is et intellectus agens ⁊ aīal ⁊ hō. Nō est ergo necesse ad verificandū duo contradictoria preter opus intellectus de aliquibus ꝙ illa sint due res accipiendo rem ꝓprie. Et cum infert ex ista ꝓpositione falsa. Ergo si esse idē formaliter sapiētie verificatur de sapiētia ⁊ vere negatur de bonitate: opꝫ ꝙ sapiētia diuina et bonitas diuina importēt aliqua q̄ nō sunt idē realiter. Negatur ista cōsequētia: qꝛ de intellectu possibili vere affirmatur ꝙ est receptiuus realr̄ speciei intelligibilis et actꝰ et habitꝰ: et vere negatur de intellectu agēte etiā preter oē opus intellectꝰ. ergo intellectꝰ possibilis et intellectꝰ agēs distinguūtur realiter: nō seqtur. Silr̄ intelligere vere et realiter affirmatur de intellectu et negatur de volūtate. ergo intellectꝰ et voluntas sunt due res: nō seqtur. Sunt enī vna res realr̄. vt extat ꝓbatū a doc. in secūdo di. 16. imo ſm̄ ipsum Ochā inter intellectū et volūtatē nulla est distinctio ex nā rei. ❡ Ad cōfirmationē illam negatur illa similitudo: qꝛ cū aliq̄d affirmatur. puta de p̄nitate ꝙ est incōicabilis: et illud negatur de eēntia diuina: seqtur ꝙ nō sint oībus modis idē preter intellectū negociantē: sed non est sic cū esse absolute affirmatur de. a: et negatur de. b. qꝛ esse absolute sumptū importat esse existentie et essentie: et sic ex affirmatione ⁊ negatiōe esse absoluto loquēdo posset forte inferri distinctio realis. Aliud ē enī dicere sapia dina non est absolute bonitas dina: et aliud dicere sapia dina nō est formalr̄ bonitas diuina. Et silr̄ alid est dicere eē sapie diuine formalr̄ affirmatur de ipsa sapia diuina et formalr̄ negatur de bonitate diuina: ⁊ aliud est dicere esse absolute sapiētie diuine affirmatur de sapiētia diuina et absolute negaꝭ de bonitate diuina. Et cū dicit ꝙ ita sunt ista cōtradictoria: esse formaliter sapiam diuinā ⁊ nō esse formaliter sapiaꝫ diuinā: sicut illa absolute: esse sapiaꝫ diuinā et non esse sapientiā diuinā ergo ita ex illa ꝯtradictiōe lꝫ iferre nō idētitatē realē sicut ex ista. Dico ad an̄s ꝙ q̄uis oia ꝯdictoria q̄tū ad rōnē formalem cōtradictionis equaliter distēt: vbi. s̄. patuit di. 2. qꝛ recedendo etiā a minimo esse statim fit sub nō esse: ita eēm ista contradicūt. Deꝰ et nō deꝰ. sicut lapis et nō lapis. Sꝫ non sequitur postea ꝙ hec contradictoria ita inter se distent si-

Responsio ad rōnes Ocham.

Quid sufficit vt aliqua sint ꝯdicto.

Nota bn̄.

cut et illa. ergo sicut vna cōtradictio infert distinctionē realem ergo et reliqua? non seq̄tur: ita enī genꝰ et non genus cōtradicunt sic sortes et non sortes. ergo sicut sortes et non sortes infert realem distinctionem. ergo similiter genus et non genus. sic dico in proposito de. a. ⁊. b.

Rñsiones Ochā non soluūt argumenta Sco.

Nunc ostendendū est responsiones Ochā nullo modo euadere rōnes docto. Cū ergo ꝯ primā rōnem doct. infert. sapīa infinita est formaliter ens infinitū. ergo sapientia in cōi est formaliter ens ī cōi. ¶ Dico p̄mo ꝙ ista nō est simpl'r vera. sapientia formaliter infinita est formaliter ens īfinitū: q̄r infinitas dicit gradū intrīsecū illiꝰ cuiꝰ est. seq̄retur eñ ꝙ ens sub rōne infinitatis intēsiue esset de q̇ditate et formalitate sapiētie infinite: sed bene ista vera. sapientia infinita est realiter ens infinitum. ¶ Dico scd̄o ꝙ cōcesso hoc an̄te. sapīa īfinita est formaliter ens infinitū. ꝙ ꝯñtia est vera. s. ergo sapiētia in cōi est formal'r ens in cōi. Et cū dicit ꝙ scd̄m Sco. deo et creature tm̄ cōceptus est cōis: q̄ cōceptus vel est ens rōnis tm̄: vel est realiter actꝰ itelligendi. Dico ꝙ hoc nō hr̄ exp̄sse a doc. Et posito hoc: adhuc nichil est q̄r eo mō quo cōcedimꝰ conceptū entis p̄dicari formal'r et in q̇d de ꝯceptu subē: eo mō cōcedimꝰ subām esse formal'r ens. ¶ Si dicat. Vnꝰ ꝯceptꝰ nō est de q̇ditate alteriꝰ. Pōt dici ⁊ si cōceptꝰ in cōi non sit proprie de essentia alteriꝰ: tm̄ pro tanto pōt dici de essentia ꝓ quāto illud a quo sumitur cōceptus entis est de essentia illius a quo accipitur ꝯceptꝰ subē. Sic posset dici in ꝓposito ꝙ si sapīa formal'r infinita sit formal'r ens infinitū: ꝙ sapientia in cōi erit formal'r ens in cōi: q̄r cōceptus entis in cōi accipit ab aliquo quod est de essentia sapientie: ⁊ sapiētia in cōmuni accipit ab aliquo quod est de essentia sapiētie: et sapīa ī cōi accipit ab aliq̄ qd̄ īcludit eēntial'r illud a quo accipitur ens in cōi. ¶ Dico secūdo ꝙ ⁊ si ens cōe deo et creature siue conceptꝰ entis nō dicat aliquā realitatem prior ē ipso deo. vt. s. notaui: tm̄ p̄dicatur ī quid de deo: q̄r talis ꝯceptꝰ acceptꝰ est ab aliqua entitate in deo dicēte q̇d: vt exposui. j. d. 25. ideo hec est q̇ditatīa: deꝰ est ens. Sic dico de ꝯceptu entis q̄ p̄dicat in q̇d de sapīa dei. hec eī est in q̇d: sapīa ē ens: ⁊ tūc ens accipit ab aliq̄ in sapīa dicēte q̇d. Et sic bñ seq̄tur. si sapīa formal'r īfinita est formaliter ens infinitū: ergo sapīa in cōi est formal'r ens in cōi. Et sic si ista esset vera: sapīa formal'r infinita est bonitas īfinita: ergo sapīa in cōi est formaliter bonitas in cōi: vel saltē illud a quo accipit bonitas in cōi eēt de formalitate et de q̇ditate illiꝰ a quo accipit sapīa in cōi: qd̄ est manifeste falsum. ¶ Posset etiā dici ꝙ et si sapīa in cōi vt abstracta a sapīa diuīa nō dicat ꝯceptū realē respectu illius: nec sil'r ꝯceptꝰ entis vt abstractꝰ a deo: tm̄ ꝯceptꝰ sapīe in cōi etiā trāscēdētis vt abstractus a sapīa creata: ⁊ sil'r ꝯceptꝰ entis vt abstractꝰ a creatura posset dici ꝯceptꝰ aliq̄s realis q̄ non diceretur actus intelligendi: et sic dico de bonitate. diceret tm̄ ꝯceptꝰ entis in q̇d de ꝯceptu sapiētie in cōi. Et hoc mō posset ꝯcedi ꝙ si sapīa formal'r infinita sit formal'r ens infinitum: ꝙ sapīa in cōi sit formalit̄ ens in cōi. Et tm̄ esset valde incōueniens de sapīa et bonitate: q̄r si sapīa infinita sit formalit̄ bonitas infinita. ergo sapīa in cōi erit formal'r bonitas in cōi: qd̄ ē manifeste fl'm. Et sic pꝫ quō hec istātia facta ab Ochā nihil facit ꝯ rōnē doc. ¶ Ad aliā instantiā: cū dicit si sapīa infinita sit formaliter bonitas infinita: ergo et sapīa in cōi erit formaliter bonitas in cōi. ergo simil'r videret seq̄ hic. sapīa īfinita est realiter ens infinitum: ergo sapīa in cōi ē realiter ens in cōi: sꝫ hec ꝯñā est falsa: q̄r sapīa in cōi nō est real'r ens in cōi: vt patet. ¶ Rñdeo vt. s. rñsum est. Cōcedo eñ ꝙ sapientia infinita sit real'r ens infinitū: ergo sapīa in cōi est realiter ens in cōi. Vñ dico p̄mo ꝙ illud a quo accipit sapīa in cōi est realiter idē illi a quo accipit ens in cōi: ⁊ hoc qñ accipiūtur ab eadē re. Dico scd̄o ꝙ ꝯñā hec nō tenet: q̄r idētitas realis est rōne infinitatis: iō eñ seq̄tur ꝙ si sapīa sit formal'r infinita: ꝙ rōne infinitatis idētificet sibi realiter q̇cq̇d pōt illi competere ex natura rei: et q̄r infinitū ens ꝯpetit sibi ex natura rei: iō illud sibi realiter idētificat: abstracta tamen infinitate non remanet causa idētitatis realis ad ens tale: nisi forte ecōtra propter infinitatem entis. Et ideo abstracta infinitate tam ab ente q̄ꝫ a sapīa: tm̄ rōnes formales illoꝝ remanent q̄ non sunt cause idētitatis realis. Et iō non est simile hic et ibi: quia hic tollitur ab vtroqꝫ extremo ratio identitatis realis: ideo non sequitur: sapientia infinita est realiter ens infinitum. ergo sapientia in cōi erit realiter ens in cōi: quia in antecedēte remanet et affirmat causa idētitatis realis. s. infinitas actualis: ⁊ in ꝯñte negatur cā identatis realis. s. infinitas actualis: ⁊ iō nō sequitur. Si tamen arguatur vt doc. noster arguit. Si sapientia infinita est formaliter infinita entitas: siue infinita bonitas: statim sequitur ꝙ sapiētia in cōi erit formal'r bonitas in cōi: q̄r illud qd̄ ē cā idētitatis formalis tam ī an̄te q̄ꝫ in ꝯñte affirmat: q̄r q̇ditas sapie et bonitatis est p̄cisa rō idētitatis formalis: tenēdo ꝙ sapiētia īfinita sit formal'r bonitas īfinita: ⁊ tales entitates ēt remanēt in cōi: vt pꝫ. Et iō nō est sil'e hic ⁊ ibi. Et qd̄ dicit ꝙ qñ ꝯcedit. sapīa infinita est foral'r bonitas infinita. ergo sapīa in cōi erit bonitas in cōi. Cōcedit ꝙ si sapīa infinita distiguit a bonitate īfinita. ergo ⁊ ī cōi: q̄r īfinitas addit tm̄ ipsis ꝯceptibꝰ: ⁊ sic isti ꝯceptꝰ distiguūt. Dico p̄io ꝙ īfinitas intēsiua nō p̄t inesse real'r ipsis ꝯceptibꝰ: q̄r tūc ꝯceptꝰ talis esset real'r īfinitꝰ: sꝫ addit ipsis rebꝰ. puta sapiētie vt supponit ꝓ re: nō aūt vt supponit ꝓ ꝯceptu. Et semꝑ loq̄tur doc. de rebꝰ significatis: nō aūt de ꝯceptibꝰ cū dicit sapīa īfinita ⁊c̄. ¶ Cōcedit illd̄ argumētū. s. qñ aliq̄ cōia distinguūt qd̄libet ꝯtētū sub vno a q̄libꝫ ꝯtēto sub alio aliq̄ mō distiguit. Et sil'r illa ꝯfirmatio seq̄ns. s. diuersoꝝ geneꝝ. ⁊c̄. Et falsa est illa rñsio. s. ꝙ idē oibꝰ modis pōt esse ꝯtētū sub vtroqꝫ cōi s̄m philosophū li. Topi. Dico ꝙ Arist. in nullo loco asserit ꝙ vnū ⁊ idē possit ꝯtineri q̇ditatiue sub diuersis generibꝰ. hoc enī est simpl'r ipole: loquēdo semꝑ de diuersis generibꝰ nō subalternatim positis: imo exp̄sse ꝯriū asserit in libro p̄dicamētoꝝ. Et ēt falsa est expositio illiꝰ auctoritatis. s. Diuersoꝝ geneꝝ ⁊ nō subalternatim positoꝝ. ⁊c̄. ꝙ tm̄ itelligatur de diuersis generibꝰ ordinatis in eadē p̄dicamētali coordinatiōe: ita ꝙ p̄io mō vnū p̄mū diuidat in aliq̄ īferiora quoꝝ qd̄libꝫ imediate negetur de alio. ⁊c̄. pꝫ hoc non esse ad mētē phī. Ibi enī ī p̄dicamētis exēplificat de diuersis generibꝰ in diuersis coordinatiōibꝰ. Et vltra posito ēt ꝙ itelligat in eadē p̄dicamētali coordinatiōe: adhuc nō seq̄tur ꝙ vnū ⁊ idē possit ꝯtineri sub diuersis generibꝰ nō subalternatim positis ⁊ hoc q̇ditatiue. Et sic falsuꝫ est ꝙ deitas possit ꝯtineri sub diuersis cōibꝰ: ⁊ hoc q̇ditatiue vt sub sapīa in cōi ⁊ sub bonitate ī cōi tanq̄ꝫ sub cōibꝰ quiditatiuis: q̄uis illa cōia nō sint subalterna: q̄r ambo ꝯtinent sub ente. Hec enī sunt manifeste falsa. p̄mo q̄r deitas nō ꝯtinet q̇ditatiue sub sapiētia: q̄r tūc sapīa posset de deitate q̇ditatiue p̄dicari. Tū ēt q̄r nō esset ꝑfectio attributalis. pꝫ q̄r talis ꝑfectio p̄supponit esse q̇ditatiuū illiꝰ cuiꝰ est ꝑfectio attributalis. Tū q̄r s̄m Dam̄. hmōi ꝑfectiōes circūstāt s̄bām īfinitā ⁊ p̄supponūt eā. Et multa alia vñr seq̄ icōuenietia. ¶ Ad secūdā rñsionē quā dat ad ꝯfirmationē rōnis Doc. dicētis ꝙ includere formal'r aliđ ē illud īcludere ī sua rōne formali: ita ꝙ si diffō includētis assignaret: inclusum esset diffiō vel pars diffōnis. Sicut aūt diffō bonitatis in cōi nō hꝫ in se sapiāꝫ: ita nec īfinita īfinitā. hec Sco. Cōtra qd̄ dicit Ochā ꝙ nō dꝫ ꝓprie ꝯcedit ꝙ sapīa īfinita includat formal'r bonitatē infinitā: sꝫ ꝓprie dꝫ dici ⁊ veraciter ꝙ sapīa īfinita est formaliter bonitas infinita: ita ꝙ sunt oibꝰ modis idē. Dico ꝙ ista rñsio nō soluit rōnē Doc. q̄r si sapīa īfinita esset formalit̄ bonitas infinita: statiꝫ seq̄tur ꝙ etiā ī cōi: q̄r idētitas formalis ꝓprie respicit q̇ditatem: ita ꝙ vnū sit de q̇ditate alteriꝰ: vel sit quiditas alterius. Cum enī dico ꝙ homo est formaliter aīal: statim seq̄tur ꝙ aīal sit de quiditate hoīs. Nec enī homo est q̇ditatiue idē aīali rōne gradꝰ intrinseci: vel alicuiꝰ proprietatis: sed ratione proprie quiditatis: ita ꝙ quiditas hominis circūscripto oī alio qd̄ non est de quiditate illius: est formaliter idē aīali. Sic in ꝓposito. Si sapientia infinita sit formaliter bonitas infinita: statim sequitur ꝙ bonitas vt etiaꝫ prescindit ab infinitate sit de essentia sapiētie infinite: q̄r quiditas vtriusqꝫ esset ratio idētitatis formalis: ⁊ sic semꝑ stat argumentū doc. ꝙ si sapientia infinita sit formal'r bonitas infinita: ꝙ sapīa in cōi erit formaliter bonitas in cōi: ⁊ sic vnum erit de diffinitione quiditatiua alteriꝰ. ¶ Ad expositionem quā dat Dam̄. cum dicit ꝙ Dam̄. nō intelligit ꝙ hoc nomē q̄ est: dicat de diuina essentia in quid et non hoc nomen sapientia. sed intelligit ꝙ secundum proprietatem vocis magis dicitur in q̇d q̄ꝫ sapiens iustus. ⁊c̄. Dico ꝙ hec non est expositio ad mentem Dam̄. q̄r Dam̄. ibi intēdit exp̄mere ꝑfectiones dei ⁊ nō tm̄ voces. Vult enī ꝙ ista oīa circūstent s̄bām diuinam: et ꝙ esse ꝓprie dicat quid de deo: sed alie perfectiones non dicūt quid ipsius dei. Et vide expositionem suo loco factam: et statim patebit ꝙ ista expositio Ocham non potest stare ad intentionem Dam̄. Et quod dicit ꝙ nullū nomē dictuꝫ de deo dicit immediate s̄bām dei: ita ꝙ apprehendēdo nomen immediate possimus apprehendere s̄bām dei: sed dicunt immediate conceptꝰ aliquos predicabiles de deo qui non sunt ipse deus: sed circunstant nām dei tm̄ per predicatio-

nem. Dico ꝙ aliqua nomina ꝛ si immediate significent cõceptum rei: mediate tñ sigñt ipsam rẽ: vt notat doc. sup primo Perhyer. ꝛ sic hoc nomẽ sapia diuina: ꝛ si immediate significet ꝯceptũ ipsius sapientie: mediate tñ sigñt ipsam sapientiã. Et intẽtio Dama. non est ꝙ tñ hmõi conceptus circũstent essentiã diuinã vt ꝑdicabiles de ea: qꝛ tũc non exprimerentur ꝑfectiones diuine q̃s ibi intẽdit ostẽdere. Et qδ dicit de appꝓ̃hẽsione nois. ꝛc. ĩꝛ eliquaꝝ. ĩ. i. d. 22. vbi ostẽdit doc. ꝙ noia pñt plꝰ sigñre q̃ȝ nos intelligamꝰ. ¶ Ad aliã expositionẽ auc̃tatis Aug. Cũ dicit ꝙ contingit ꝓbare ꝙ nõ est maius due ꝑsone q̃ȝ vna: qꝛ non est verꝰ ꝑꝑ solã distinctionẽ ꝯceptuũ: quãtũcũq̧ in deo nulla sit distictio. Pȝ quõ hec non est intentio Aug. vt. s̃. exposui illam auctoritatem vide ibi in loco suo. Et quia eodem modo exponit alias auctoritates: ideo aliter non improbo: cum ex superius dict̃ appareat has expositiones non esse ad mentem doctorum immo totaliter dissonas.

Responsiones Ochã non satisfaciunt.

Nunc ostendendum est r̃nsiones datas ad rationes factas ꝓ via doc. nõ enacuare illas rõnes: q̃ rõnes pñt colligi ex diuersis dictis Sco. sparsim in diuersis locis. R̃nsio ad primã rõnẽ nõ soluit. Cũ qꝛ modi oĩo repugnãtes ĩ ꝓducẽdo de necessitate ꝓ̃supponũt distinctionẽ ꝓ̃ncipioꝝ. Et cũ dicit ꝙ isti modi. ꝓducere ꝑ modũ nãe: ꝛ ꝓducere ꝑ modũ libertatis: pñt esse ab vno ꝓ̃ncipio oĩo indistincto ex nã rei. Hoc iꝓ̃bratũ est supra ꝯ ipsuȝ Ochã. d. 1. ꝛ iꝓ̃batũ extat a doc. s̃. d. 2. ꝑte. 2. Patẽt ẽt multa icõueniẽtia q̃ sequũtur ex isto dicto Ochã q̃ vide. s̃. ꝯ Tho. cate. ¶ Ad illud qδ dicit ꝯ scδam rõnẽ ꝙ vna. s. emanatio non est ꝑ modũ nãe vel itellectus: et alia ꝑ modũ voluntatis siue libertatis: qꝛ tũc vna ꝑsona ꝓduceret̃ libere: ꝛ qδ ꝓducit̃ libere et nõ nãlr̃ ꝓducit̃ cõtingẽter. ¶ Dico ꝙ cõiter doc. cõcedũt spm̃ sctm̃ ꝓduci libere et per modũ libertatis nec tñ ꝯtingẽter: qꝛ cũ necessitate ꝓductionis stat neduȝ libertas sed ꝛ ꝑfectissima libertas: vt ĩ. d. 10. q. 1. subtiliter ostẽdit doc. et clarꝰ ꝑtractat ĩ quol. q. 16. vide ibi. Et vide q̃ dixi. s̃. di. 1. q. 4. ꝯ Ochã. Et cũ dicit ꝙ filꝰ dr̃ produci ꝑ modũ nãe: qꝛ intellectꝰ dicit ipam diuinã essentiã elicitiua actꝰ generãdi: ꝛ spũssanctꝰ ꝑ modũ volũtatis: qꝛ volũtas diuina dicit ipam diuinã essentiã elicitiuã actꝰ spirãdi. ¶ Sed hec expositio ꝑ modũ nature et ꝑ modũ volũtatis: nec est scδꝫ mẽtẽ phoꝝ nec sanctoꝝ. Phs eñ distinguit productionẽ ꝑ modũ nãe a productione per modũ libertatis ꝑꝑ diuersa principia. Ut patet. 2. Phy. t. c. 44. et. 9. Met. t. c. 10. Istas ẽt cãs distinguit Aug. 5. de ciui. dei. c. 9. Est inq̃t cã fortuita: est nãlis: est volũtaria. et declarat ibi oia mẽbra. ¶ Itẽ si actꝰ gñandi dr̃ ꝑ modũ nãe ꝛ actꝰ spirãdi ꝑ modũ libertat̃: q̃ro a q̃ hñt h̃: aut a rõne intrĩseca aut a rõe extrĩseca? Nõ ꝓ̃mo? qꝛ nulla ꝓductio vt ꝓductio põt dici nec libera nec nãlis: vt pȝ. Si scδo? q̃ro q̃ sit illa cã extrĩseca? Si essentia diuina vt tu asseris? q̃ro aut essentia inq̃ȝtũ ꝑcise essentia? aut inq̃ȝtũ intellectꝰ ꝛ volũtas Si ꝓ̃mo? nulla apꝑet distictio ꝓductionũ: qꝛ nõ magis vna dr̃ libera q̃ȝ alia: nec magis vna ꝑ modũ nãe q̃ȝ alia: immo essentia vt eẽntia mere nãlr̃ se hȝ respectu cuiuscũq̧ ꝓductiõis Et vltra. si iste ꝓductiões sunt imediate ab essentia vt eẽntia eque ꝓ̃mo ꝓductio spũssancti erit sicut ꝓductio filii: nec est maioꝛ rõ ꝙ ꝑ̃us ꝓducat̃ spũssanctꝰ q̃ȝ filiꝰ: qꝛ qñ est agens ꝑfectũ circa obm̃ ꝑfecte dispositũ natuȝ ꝓducere plures effectꝰ: nõ est maioꝛ rõ ꝙ vnꝰ ꝑ priꝰ ꝓducat̃ q̃ȝ alius. Sic erit in ꝓposito. Cũ eñ eẽntia sit ꝓ̃ncipiũ producẽdi ꝑfectissimũ tã respectu filii q̃ȝ spũsscti: ꝛ sit oĩo disposita et nullũ appareat ipedimentum: ꝛ ipa tm̃ agat de necessitate nãe respectu filii ꝛ spũsscti (ẽt ꝭȝ ochã) seq̃t̃ ꝙ nõ erit maioꝛ rõ ꝙ ꝑ prius producat̃ filius q̃ȝ spiritussanctus nec econtra. Nec valet dicere ꝙ potest se determinare per prius ad vnũ q̃ȝ ad alium: quia est simpliciter illimitata. ¶ Sed hoc nichil est: qꝛ stante necessaria habitudine ad vtrũq̧ et perfectissima dispositione respectu vtriusq̧: non potest assignari prioritas vniꝰ ꝓducti respectu alterius: vt patet de sole respectu passi equaliter dispositi. Uel ergo essentia diuina nec filium nec spiritũ sanctum producet: vel vtrũq̧ simul: et tunc seq̃tur ꝙ spũssanctꝰ nullo modo producatur a filio. Ideo eñ ꝓducit̃ a filio: qꝛ productio spũsscti presupponit ꝓductionẽ filii in qua productione cõicat̃ sibi idẽ ꝓ̃ncipiũ formale spirandi spirtũ sanctum. ¶ Stat ḡ Sco. ꝙ ex quo iste productiones habẽt a causa extrinseca ꝙ vna dicatur naturalis et alia libera: et essentia diuina vt essentia non potest esse imediate cã talis distinctiõis. ḡ erit ab itellectu et voluntate: qꝛ nulle alie assignari possunt: ꝛ per ꝯñs intellectus et voluntas erunt ibi ex natura rei distincta ꝑ̃ter oĩne opus itell̃s: ꝛ ꝑ ꝯñs distictio emanationũ ꝓ̃supponit distinctionẽ ex nã rei itell̃s ꝛ volũtatis. Si der̃ aliud mẽbrũ. s. ꝙ eẽntia vt itell̃s ꝛ volũtas: ẽ rõ ꝓducẽdi ꝑ modũ nãe ꝛ per modũ libertatis: ita ꝙ eẽntia vt itell̃s ẽ rõ ꝓducẽdi filiũ ꝑ modũ nãe: ꝛ eẽntia vt volũtas est rõ ꝓducẽdi spũm sanctũ ꝑ modũ volũtatis: q̃ro tũc aut itell̃s ꝛ volũtas aliq̃ mõ distinguũt̃ ꝑ̃ter oẽ opꝰ intell̃s: aut nõ? Si ꝓ̃mũ: hr̃ ꝓpositum Si scδꝫ: tũc eẽntiã ꝓducere vt itellectꝰ ꝛ volũtas: nihil alid est q̃ȝ essentiã vt essentia ꝓducere: cũ ibi nulla ꝑ te sit distictio. ¶ Ad illa q̃ dicit ꝯ tertiã rõnẽ Doc. Cõcesso ꝙ nã ex se possit de᷑minari ad certũ nũerũ ꝓductoꝝ ipẽ diuersoꝝ: lȝ iclu᷑dat aliq̃ dubia: tñ illud qδ dicit ꝙ pr̃ ꝛ filꝰ si imediate sunt a nã diuina nõ sunt eiusdẽ rõnis: ꝛ ꝑ ꝯñs nã dina determinat̃ ad certũ numeꝝ suppositoꝝ. Dico ꝙ hoc est fl̃m. Cũ qꝛ supposita eiusdẽ nãe specifice sunt eiusdẽ rõnis: vt pȝ de idiuiduis nãe hũane. Nõ eni Frãciscꝰ ꝛ Io. sunt eiusdẽ rõis ꝛ eiusdẽ spẽi spãlissime: qꝛ ꝯueniunt in nã specifica. Sȝ suppõ dina sunt simplr̃ eiusdẽ nãe dine vt ab oibꝰ ꝯcedit̃. Necvȝ dicere ꝙ pr̃ rõe pr̃nitatis sit alterꝰ rõnis a filio et eꝯ: qꝛ idẽ seq̃ret̃ de Frãcisco ꝛ Io. qꝛ Frã. rõe sue hecheitatis est alterꝰ rõnis a Io. (mõ tñ ꝑ̃expositio. s̃. pñti distinctiõe. q. 3. ꝯ Ochã) ꝛ tñ ab oibꝰ ꝯcedit̃ ꝙ sunt eiusdẽ spẽi specialissime. Sic i ꝓposito. Cũ ẽt qꝛ si duo supposita creata sunt eiusdẽ speciei spãlissime: qꝛ ꝯueniũt in nã hñte vnitatẽ specificã: q̃ tñ in illis diuidit̃: multo magis supposita diuina dicũtur eiusdẽ rõis q̃ ꝯueniũt in eadẽ nã hñte ꝑfectissimã vnitatẽ nũeralẽ. est eni tota in tribꝰ suppositis. Ex his pȝ quõ tres ꝑsone sunt simplicit̃ eiusdẽ rõis: hoc ẽt. s̃. patuit. d. 7. ꝛ magis patebit. ĩ. d. 13. Cũ ḡ Ochã ꝯcedat ꝙ ꝓ̃ncipiũ ꝓducẽdi plura eiusdẽ rõis ex se nõ determinat̃ ad certũ numerũ suppositoꝝ: ꝑ ꝯñs erit ꝓ̃ncipiũ ꝓducẽdi infinita Si ḡ eẽntia diuina vt oĩo indisticta ab intellectu ꝛ volũtate est rõ ꝓducẽdi duo supposita eiusdẽ rõnis. ḡ erit ꝓ̃ncipiũ ꝓducẽdi ĩfinita: ḡ poterit ꝓducere infinita: ḡ actu sunt infinita supposita diuina: qꝛ q̃cq̃d ibi põt eẽ necio est: vt s̃. patuit a Doc. d. 2. parte. 2. q. 1. ꝛ in q̃libe. q. 2. ¶ Deinde mioꝛ qδ dicit ꝙ iõ pr̃ ꝛ filꝰ nõ sunt eiusdẽ rõnis: qꝛ est maioꝛ distinctiõ iter patrẽ ꝛ filiũ q̃ȝ esset si q̃libȝ earuȝ esset pr̃. ꝛc. Nã hoc asserere est simplr̃ negare supposita eiusdẽ spẽi posse dici supposita eiusdẽ rõnis: qꝛ Frãciscꝰ ꝛ Io. ꝛ Antoniꝰ plꝰ differũt inter se q̃ȝ si q̃lȝ eoꝝ esset Frãciscꝰ: qδ nichil est dictu. Et qδ dicit de illa adeq̃tiõe nõ oȝ aliť discutere: quia nõ pt̃ euadere argumẽtũ ꝓ via Sco. tenẽdo ꝑsonas dinas esse eiusdẽ rõis ꝛ ꝓ̃ncipiũ ꝓducẽdi posse ꝓducere plura eiusdẽ rõnis: stati seq̃tur ꝙ ẽt infinita: qꝛ ex se nõ põt determinari ad certũ nũerũ suppositoꝝ. Sȝ tenẽdo ꝙ intellectꝰ dinꝰ formalr̃ distinguat̃ a volũtate dina: oĩs ambiguitas tollit̃: qꝛ tũc itellectꝰ sic de᷑minat̃ ad vnã ꝓductionẽ ꝙ est simplr̃ ĩpoẽ hr̃e plures: imo sic necio de᷑minat̃ ad illã generationẽ singularẽ: ꝙ si per ĩpoẽ illa non esset: nulla alia esset: vt innuit Doc. in quoli. q. 2. Hoc idem dico de voluntate diuina ꝙ sic necessario determinatur ad vnam spirationem ꝙ non solum est impossibile habere plures: sed etiã si per impossibile illa non esset: nullam aliam posset habere ¶ Sed occurrit vna breuis difficultas: quia secũdũ. Doc. s̃. distinctione secunda parte secunda. q. 3. et distin. 7. et in secundo distin. 1. q. 1. vult ꝙ essentia diuina sit principium formale producendi: et hoc tm̃ partiale. Cum ergo essentia diuina vt essentia possit esse principiũ partiale tam ꝓductionis filii q̃ȝ spiritussancti: quare sic determinatur tm̃ ad istas duas productiones: ita ꝙ non in plures. Pȝ r̃nsio: qꝛ per intellectum determinatur tm̃ ad filii productionem: et per voluntatem ad spiritussancti productionem.

difficultas

Responsio

Arguitur ꝯ aliq̃ dicta in illa r̃nsione de adequatiõe quia concesso ꝙ virtus ꝓductiua licet possit producere aliud ꝓductũ sibi adequatũ in ꝑfectiõe sicut et primũ ꝓductũ. vt exẽplificat de calore qui et si in passo. a. ꝓducat calorẽ sibi adequatũ in ꝑfectione: adhuc simul ꝛ semel in alio passo: puta. b. poterit ꝓducere calorẽ eq̃le. ꝛc. Hoc dato. sequit̃ ꝙ argumẽtũ ꝓ via Doc. nullo mõ soluat̃: qꝛ sicut ipse caloꝛ põt simul ꝓducere circa plura passa plures caliditates equales et sibi adequatas: ḡ circa infinita passa posset infinitas ꝓducere. Sic in ꝓposito. Si essentia diuina potest simul producere vel si est ratio producendi plura eiusdem rationis sibi adequata: ḡ ꝛ infinita qꝛ si ꝓpt̃ adequationem primi ꝓducti non repugnat secũdũ productum: ḡ nec tertium: cum non sit maioꝛ ratio de tertio q̃ȝ de secundo. Et si concederetur ꝙ idem caloꝛ simul posset producere plures caliditates sibi adequatas circa idẽ passuȝ concederetur etiaȝ ꝙ sicut duas ita et tres et quattuoꝛ: cũ

ꝯ Ocham etiã instat̃

non sit maior rõ de quarta et tertia ꝙ̃ de secũda. Sic a for
tiori concederetur de diuina essentia q̃ si esset rõ totalis ꝓ
ducendi duo supposita eiusdē nãe eq̃ perfecta et oĩno sibi
adequata: concederetur etiã de tertio ⁊ quarto: et sic in in=
finitum. Nec credo verũ esse: ꝙ idē calor etiã circa diuersa
passa simul possit ꝓducere duas caliditates sibi ſm ꝑfecti
onē adequatas: ⁊ hoc eq̃ ꝑfecte duas simul sicut ⁊ quãli=
bet seorsum: vt s̃. oñdi. d. 2. parte. 1. q. 1. ⁊ in secũdo. d. 3. et vi
de ibi q̃ dixi. ¶ Scd̃o arguit̃ ꝯ illud qd̃ scd̃o dicit ad ꝯfirma
tionē: ꝙ eadē virtute ꝓducũtur ista duo supposita ordine
quodã. s. qꝛ p̃mũ ꝓductũ est ꝓductiuũ scd̃i. Hoc nõ p̃t stare
et arguo sic. Añ agēs est ꝑfecte approximatũ passo et agit
mõ nãli: nec oꝫ ipsuꝫ inducere p̃us dispõnē preuiam cũ sit
ꝑfectũ agēs: si hꝫ in virtute sua duos effect⁹ eq̃ ꝑfectos et
sibi adequatos: vel simul ꝓducit illos: vel nullũ eorũ: cũ nõ
sit maior ratio de vno ꝙ̃ de alio. Si eĩ ignis h̃ret duas ma
terias eq̃ p̃ñtes et eq̃ dispositas: et h̃ret in virtute sua du
as formas s̃bãles ignis: vel simul induceret illas vel nullã
illaꝝ: qꝛ nõ erit maior rõ de vna ꝙ̃ de alia: nec sunt effect⁹
ordinati adinuicē: ita ꝙ scd̃a nõ p̃õt induci nisi p̃m⁹ p̃ma in
ducat̃. Sic erit in ꝓposito: qꝛ ponit̃ essentia diuina eadē nu
mero oĩno indistincta ab intellectu et volũtate esse p̃ncipiũ
formale et totale tam respectu filii ꝙ̃ respectu sp̃ũs sancti
⁊ nullũ apparet ĩpedimētũ: cũ ponat̃ p̃ncipiũ sub rõne ꝑfe=
ctissima: nec vnũ ꝓductũ nec io p̃exigit aliud: cũ nõ sint effe
ctus ordinati. pꝫ qꝛ si ꝑ impl̃e nõ ꝓduceret filiũ: adhuc ꝓ=
duceret̃ sp̃ũssanctus: cũ sit eq̃ p̃ncipiũ ꝑfectũ sp̃ũssancti si
cut et filii. ꝗ vel simul ꝓducũtur fili⁹ et sp̃ũssanct⁹: vel nec fi
lius nec spiritussanctus producuntur. Non enim apparet
maior rõ de vno ꝙ̃ de alio. Et ponit̃ etiã ipsa essentia diui
na in supposito: qd̃ eq̃ bñ potest producere vnũ sicut aliud
¶ Secundo arguo sic. Si essentia diuina per impossibile
esset sine supposito patris: et ipsa est ratio totalis forma=
lis producendi per te duo supposita adequata sibi ſm per=
fectionē: quero tunc si essentia diuina de necessitate prius
produceret filium ꝙ̃ spiritum sanctum: an simul stante eq̃=
li dispositione? Si p̃mũ? Contra. qꝛ nulla hic apparet rõ ꝙ
magis vnũ ꝙ̃ aliud. vt pꝫ de sole respectu eiusdē passi si ha
beret in virtute sua duos effectus sibi adequatos: et esset
equalis dispositio tam ex parte passi ꝙ̃ ex parte agentis.
Si secundũ: habet̃ propositum: qꝛ vt est in patre: etiã tunc
erit ratio simul producendi filium et spiritumsanctum: pꝫ
quia modus ꝓducendi non variatur per hoc ꝙ ponitur in
supposito patris: nec pater concurrit vt aliqua virtus pro
ducendi: sed tm̃ est ꝯditio ꝓducentis: vt s̃. expositũ est. To=
ta eni rõ agendi vel producendi est a p̃ncipio formali ꝓdu
cendi: et nõ a ꝯditiõe requisita: imo tota perfectio ꝓductio
nis est tm̃ a formali p̃ncipio ꝓductiuo. vt s̃. expositum est.
Nec valet dicere ꝙ ad productionē spiritussancti requirit̃
filius: qꝛ quero rationē quare requiritur: nulla apparet rõ
quia filius non cõcurrit vt aliqua virtus ꝓductiua addita
p̃ncipio formali ꝓductiuo: vt pꝫ: qꝛ illud est in se ꝑfectissi=
mum. nec requirit̃ vt ꝯditio agētis siue producētis: qꝛ essē
tia vt in p̃re est in supposito conuenīeti respectu cuiuscũq̃
productionis: ita eni essentia diuina vt in patre est ꝑfectis
simũ ⁊ aptissimũ p̃ncipiũ ꝓducēdi sp̃ũmsanctũ: sicut si esset
in supposito filii. vt omnes concedere habent. Et ideo non
potest saluare ordinem productionis diuine: ita ꝙ vna sit
prior alia ponendo essentiam diuinam esse totale principi
um istarum productionum. Sed ponendo distinctionem
preter omne opus intellectus inter intellectum et volun=
tatem: et ꝙ intellectus sit partiale principium productio=
nis filii: et voluntas partiale principium productionis spi
ritussancti: nulla erit difficultas in ponendo ordinem prio
ritatis vnius productionis ad aliam: quia sicut supra ex=
positum est a doc. dist. 2. parte. 2. q. 3. intellectus est prius
operatiuus ꝙ̃ voluntas: quia est impl̃e volũtatē esse ope=
ratiuam circa aliquod obiñ volendo illud: si intellectus pri
us nõ intellexerit illud. Sic etiã in producendo intellect⁹
est prius productiuus ꝙ̃ voluntas. In illo ergo priori quo
essentia diuina est in supposito patris: est prius patri ipsa
essentia vt intellectus ratio producendi filium ꝙ̃ spiritũ=
sanctum: et ideo pater necessario prius ꝓducit filium. Et
si per impol̃e filius nõ ꝓduceret sp̃ũmsanctũ: adhuc pater
perfectissime ipsum produceret: posita tm̃ prius operatio=
ne intellectus. Et nunc si filius concurrit: non concurrit ꝓ
pter hoc ꝙ sit aliquo mõ necessarius in tali productiõe spi
ritus sancti: sed tm̃ qꝛ in illo priori quo generatur: cõicatur
sibi idem principium formale ꝓducēdi sp̃ũmsanctũ: ⁊ hoc
ante productionem ipsius spiritussancti. ¶ Ad responsio

nem datam ad aliam rõnem de productione libera et per
modũ nãe: cum dicit ꝙ ꝓductio per modũ nãe et ꝓductio
per modũ libertatis. (etiã loquēdo de libertate ꝯdictionis
et cõtingentie) p̃ñt saluari per vnũ principiũ formale: quod
esset respectu vnius naturale et respectu alterius liberuꝫ.
¶ Ista respõsio est satis improbata. s̃. d. 1. q. 4. Nec valet
dicere sicut ipse dicit in primo di. 1. ꝙ eadē voluntas diuina
est principiũ producēdi aliq̃d de necessitate. vt pꝫ de ꝓdu=
ctione sp̃ũssancti: ⁊ de amore respectu diuine essentie: ⁊ ēt
est principiũ producēdi mere ꝯtingēter creaturã: qꝛ cũ pro
ducit necessario sp̃m sctm̃ quodãmodo accidit sibi: qꝛ hoc ē
rõne obiecti formaliter infiniti: et rõne sue infinitatis itrin
sece vt aliās exposui. tñ ex se ꝓducit mere libere: ita ꝙ ta=
lis ꝓductio nõ sit mere et absolute per modũ nãe et neces=
sitatis: licet eni necessario ꝓducat: hoc tñ est qꝛ respicit ta=
le obiectũ qd̃ est formaliter infinitũ. Si eni ꝓduceret sp̃m
sanctũ de alio obiecto creato tm̃ cõtingēter produceret: vt
patet a doc. in pluribus locis: nec oꝫ hic ĩmorari. ¶ Ad re
sponsionē argumēti ꝙ ꝓductiões sunt seipsis distincte ⁊ re
quirũt aliquã priorē distinctionē. Cũ dicit ꝙ sufficit distin=
ctio terminoꝝ. ¶ Dico ꝙ hec r̃ñsio parũ valet. Tum qꝛ ter=
mini capiũt esse per illas ꝓductiones: ergo nõ distinguunt̃
per illos terminos. Tum qꝛ in se p̃intelligunt̃ distincte ip=
sis terminis. pꝫ qꝛ sicut ꝓducēs prius ē aliquomõ ꝓducto.
ergo et ꝓductio qua producit erit prior ipso producto. hoc
posset esse notũ ex doc. in isto p̃mo di. 26. et in secũdo di. 1.
et in quoli. Si ꝗ productiões sunt priores terminis produ
ctis: seq̃tur ꝙ est impropria loquutio: dicere tales ꝓductio
nes eē: et per illos terminos posteriores distingui. Et qd̃
dicit ad confirmationē. s. ꝙ circũscriptis per ĩtellectũ prin=
cipiis productiuis: adhuc productiones ille remanebũt di=
stincte: et ꝙ seipsis formaliter distinguunt̃. Verũ dicit. sed
non seq̃tur ex hoc ꝙ earũ distinctio non reducat̃ ad aliqua
prius distincta. immo necesse est ipsam distinctionē reduci
ad distinctionē principiorũ originatiue: loquendo de distin
gui originatiue: vt sepe doc. loq̃tur. Et ꝙ p̃dicta distinctio
productionũ sit originatiue a distinctis principiis produ=
ctiuis. s̃. probatũ est. Illud eni argumentũ factuꝫ pro opi.
doc. ꝙ talis distinctio debeat sic reduci: tenet per hoc ꝙ ille
productiones non possunt poni inesse nisi per principia di
stincta. Et ex hoc tenet etiã illa cõfirmatio. ¶ Ad aliã re=
sponsionē que est ad illã rõnem de determinatione diuine
essentie ad distinctas productiones: cum dicit ꝙ diuina es=
sentia determinat̃ ex se ad diuersas productiones: qꝛ ex se
respicit illas et quãlibet illarũ: et etiã vniformiter se hꝫ ad
illas. Sed hoc improbatũ est. s̃. qꝛ tũc nõ apparet rõ: q̃re
simul non ꝓducit illa duo ꝓducta: nec apparet ratio quare
prius vnũ ꝙ̃ aliud: cum vniformiter se habeat ad illa. Nec
etiã (vt s̃. dixi) apparet rõ quare si p̃t in duo eiusdē rõnis si
mul quare ēt nõ infinita. hec oĩa exposita sunt. s̃. Et ex his
etiã apparet ad illa q̃ r̃ñdent ad ꝯfirmationē. Nõ assignat
tamē cãm q̃re p̃r per idē oĩno principiũ prius necessario ꝓ
ducit filiũ et post sp̃m sctm̃: nec sufficit theologo assignare
causam ita cõem. s. ꝙ sola fide hoc est tenendũ: nec est pol̃e
aliquē in via ista scire q̃re ita est. qꝛ lꝫ sit articulus fidei ꝙ
sp̃ũssanctus ꝓcedit a filio: et per ꝯñs filius ꝓducit̃ p̃us: tñ
ex aliq̃bus creditis p̃ñt inferri aliq̃ rõnabiliter. Licet enim
productio in diuinis sit tm̃ credita: tñ ex illo credito multa
inferunt̃. s. ꝙ generãs et genitũ realiter distinguunt̃: ⁊ mul
ta alia. ¶ Sic posita g̃ñatione filii et spiratiõe sp̃ũs scti vt
articulis fidei: erit facile videre q̃re per prius ꝓducit̃ filius
ꝙ̃ sp̃ũssanctus. qꝛ tenēdo ꝙ productio filii sit per modũ nãe
et productio sp̃ũssancti per modũ volũtatis: statim ꝯcedi=
mus ꝙ productio filii est prior productione sp̃ũssancti. vt s̃.
expositũ est. qꝛ intellect⁹ sicut est p̃us op̃atiuus ꝙ̃ volũtas:
ita est prius productiuus. et sic hec ꝯcl̃o: fili⁹ prius produci
tur a p̃re ꝙ̃ sp̃ũssanctus: lꝫ sit credita qꝛ depēdet ab aliqui=
bus creditis: tñ ex illis deducit̃. sicut ēt ex vna p̃missa nãli
et altera credita tm̃ seq̃tur ꝯcl̃o credita. vt notat doc. ĩ q̃li.
q. 14. tamē illa ꝯcl̃o est sufficienter probata stante vna pre
missa credita. ¶ Ad illã expositionē ad auctoritatē philo=
sophi. s. ꝙ est intelligēda de formis incõpossibilib⁹ et agēti
bus nãlibus. non credo esse verã expositionē. vt pꝫ. 8. me=
ta. c. 11. et. 12. De hoc vide Sco. in q̃rto. d. 43. q. 3. sustinēdo
viã mediã que ponit̃ a Ric. ¶ Ad illa q̃ dicit ꝯtra aliã rõ
nem: q̃ procedit ex hoc ꝙ si aliq̃ sint idē real̃r et formaliter
quicq̃d conuenit vni cõuenit et alteri. ⁊c̃. Cum dicit primo
de actu dicendi. ⁊c̃. pꝫ ꝙ nõ soluit instantiã. Non eni est ve
rum ꝙ memoria ĩportet hoc totũ. s. eēntiã diuinã elicienteꝫ
actũ generãdi: ⁊ volũtas totũ illud. s. eēntiã productiuã ac

tu spirãdi:et hoc.ŝ.improbatũ est vide ibi. Ad oĩa alia q̃ sequunt̃ qꝛ procedũt ex eadem radice faciliter põt oñdi ex dictis.ŝ.nihil valere; qꝛ circũscripta oĩ ꝯnotatiõe istoꝝ nominũ:intellectꝰ:volũtas:eẽntia diuina: bonitas: et hmõi: aliq̃d verificat̃ de vno p̃ter oẽ opus intellectus qđ nõ verificat̃ de altero:qꝛ intellectꝰ vere intelligit:volũtas aut nõ. ergo actus intelligẽdi vere cõpetit intellectui:qui tñ nõ cõpetit volũtati. Nec valet dicere ꝙ nõ est possibile loqui de istis rebꝰ nisi mediantibꝰ vocibus vel ꝯceptibus: vel alijs signis:qꝛ semꝑ stat difficultas posito ꝙ nullũ esset signum nec cõceptus nec vox huiꝰ.s.intellectꝰ intelligit et volũtas nõ intelligit. Si dicat̃.ꝙ in re ista sunt penitꝰ idẽ intellectꝰ et volũtas:⁊ ꝙ q̇cq̇d in re ꝯuenit vni etiã alteri ꝯuenit: sta tim seq̃tur ꝙ illa eadẽ operatio q̃ immediate est ab intellectu immediate ẽt sit a volũtate:immo immediate ab eẽntia diuina.⁊ magis seq̃tur ꝙ ipsa intellectio erit immediate a seipsa:cũ nullomõ ex nã rei distinguat̃ ab eẽntia ⁊ intellectu:et sic silr̃ seq̃tur ꝙ circũscriptis oĩbus signis vocibꝰ vel cõceptibꝰ:solis rebꝰ manẽtibus volũtas vult. g̃ intellectꝰ vult.g̃ essentia vult.ergo velle vult aliquid. que oĩa videntur inconuenientia:et sic seq̃tur ꝙ actus intelligendi sit simpliciter idem ꝙ actus volẽdi.immo ꝙ essentia diuina sit absolute idem ꝙ operatio:⁊ sic ista oꝑatio erit principiũ operãdi et ꝓducẽdi:sicut et volũtas et eẽntia et itellectꝰ. Iste tñ oĩa ista ꝯcederet ⁊ mlt̃o maiora icõueniẽtia:nec poterit saluare realẽ generationẽ filii nec ꝓcessionẽ spiritussancti vt deduxi.ŝ.di.2.pte.2. Nec poterit saluare ꝯtingentiã in rebꝰ:cũ intellectꝰ et volũtas sint oĩno idẽ ex nã rei:et ꝓducãt ad ex̃ vt sunt vere res. Intellectꝰ eñi agit tm̃ ꝑ modum nãe ⁊ de necessitate nãe:vt ꝯcedit̃ tã a phis q̃ a theologis Et ad oĩa alia que rñdent:pꝫ ꝙ non oportet multum inmorari: quia ex dictis supra patet ꝙ non soluunt rationes doc. Et sic patet impugnatio ad Ocham.⁊c.

Alphõ.obiectiones soluuntur.

Tertio p̃ncipalr̃ rñdeo ad obiectiões Alph. Et p̃mo ad istãtiã quã facit ꝯ̃ p̃mã rõnẽ doc.cũ dicit:ꝙ si ista ꝯñ̃a esset vera.sapia ifinita ẽ formalr̃ bonitas ifinita g̃ sapia in cõi est formalr̃ bonitas in cõi:seq̃ret̃ ꝙ ista similr̃ ꝯñ̃a valeret. Sapia ifinita ẽ realr̃ bõitas infinita.g̃ sapientia in cõi est realr̃ bonitas in cõi.ꝯñ̃s est falsum.ergo. Dico ꝙ ꝯñ̃a quam facit doc.est bona:sed ista quã facit Alphõ.nõ est bona. Et rõne diuersitatis assignata ẽ prius ad instantias quas feci ꝯ̃ rationẽ illã doc. Et similr̃ rñdẽdo ad instãtias Ocham. In prima eñi ꝯñ̃a si añs esset verum: etiã consequens esset verũ:quia ratio idẽtitatis remaneret eadem tam in añte q̃ in ꝯñte. Si eñ ista esset vera. Sapientia infinita est formaliter bonitas infinita: sapientia quiditatiue sumpta(etiam per impossibile circunscripta infinitate) esset precisa ratio identitatis formalis:quia identitas formalis est ratione quiditatis. In consequente etiam remaneret eadem ratio quiditatiua scꝫ ratio formalis sapientie et bonitati. Sed in secunda cõseq̃ẽtia nõ remanet eadem rõ realis identitatis.s.in antecedente et conseq̃ẽte: qꝛ in ꝓposito ratio realis identitatis in antecedente ẽ infinitas intẽsiua. In ꝯñte vero non remanet identitas intensiua vt patet. ¶ Ad secundam instantiam factam ꝯtra rationem doc.rñdeo p̃mittẽdo aliq̃. Primũ:ꝙ eẽntia dĩna est simplr̃ p̃ma entitas ⁊ absoluta:⁊ simplicit̃ rõ essendi in diuis.hoc pꝫ diffuse a Doc.i q̊li.q.1. Et vltra oẽs ꝑfectiões simplr̃ originatiue sũt ab eẽntia dĩna. Ipa eñi ẽ origo ⁊ fundamẽtuꝫ oĩs ꝑfectiõis i dĩnis:vt ŝ.patuit.d.1.q.2.⁊.d.8.q.3.⁊ in q̊li. q.1. Secũdo p̃mitto ꝙ eẽntia dĩna cũ sit p̃ma entitas ⁊ origo oĩs ꝑfectiõis i dĩnis:ꝑ realẽ idẽtitatẽ ꝯtinet q̇cq̇d est in diuinis:⁊ nõ eꝯ̃:vñ ista de rigore sermõis est magis vera: essentia ꝓpter suã infinitatẽ ꝯtinet realr̃ sapiẽtiã formaliter infinitã.q̃ ista sapia forãlr̃ infinita ꝯtinet realr̃ eẽntiã dĩnã:hoc põt elici a doc.i locis.ŝ.dictis:pꝫ ẽt expsse i.2.d.16.vbi dicit Doc.ꝙ aĩa intellectiua ꝯtinet ꝑ realẽ idẽtitatẽ suas potẽtias:nõ eꝯ̃.sicut eẽntia diuina ꝯtinet.⁊c̃. Tertio

Rõ q̃re aliqua sunt infinita formaliter.

p̃mitto ꝙ realis idẽtitas cũ eẽntia diuina nõ ẽ p̃cisa rõ q̃re aliqua dñr formalr̃ infinita:qꝛ tũc q̇cq̇d eẽt idẽ realit̃ illi esset formalit̃ infinitũ:et sic p̃rnitas et filiatio:⁊ oĩs alia relatio diuina eẽt formalr̃ infinita:qđ est impoĩe:vt ꝓbat doc. in q̊olib.q.5. Pricipalis tñ ratio est identitas realis sed non precisa:requiritur eñi ꝙ primo pullulet ab essentia entitas talis quiditatiue.cui nõ repugnet formaliter infinitas intensiua. Et sic dico ꝙ ab essentia diuina diuersimode pullulant entitates que realiter identificantur illi. Quedam enim pullulant vt entitates absolute perfectionis capaces: vt bonitas: sapientia.⁊ cetera. quedam pullulant vt tm̃ relationes quedam: quibꝰ formaliter repugnat perfectio. Prime dñr formalit̃ infinite:lꝫ originatiue hoc habeant ab essentia diuina. Scđe nec finite nec infinite dñr. ¶ Istis p̃missis. Dico ad instantiã quam facit ipe Alphõ.(vꝫ perfectiones attributales scđm Scõ.nõ sunt infinite nisi propter idẽtitatẽ ad essentiã. igit̃ eodem mõ quo sunt idẽ essentie diuine sunt infinite)ꝙ negat̃ ista ꝯñ̃a.s.igitur eo mõ quo sunt idẽ sunt infinite ⁊ nõ alr̃:qꝛ vt dixi:lꝫ realis identitas sit principalis rõ:quare sapientia dicat̃ infinita:non tñ precisa.qꝛ opꝫ addere et talis entitas pullulat cui formaliter non repugnet infinitas:⁊ sic propter infinitatem essentie diuine (q̃ oĩa realiter identificat ipsi essentie) q̃dã pullulãt vt ꝑfectiones simplr̃ q̇bꝰ non repugnat formaliter infinitas:⁊ si non repugnat:actu est talis. Nõ ergo sequitur.sapia est formalr̃ ifinita ꝓpter realẽ idẽtitatem cuꝫ essentia diuina modo preexposito.ergo tm̃ eo modo quo est ideꝫ illi est infinita:⁊ sic si est idẽ realiter erit infinita realr̃. si formalr̃ erit formalr̃.⁊ si non sit idẽ formalr̃ nõ erit infinita formalr̃. Dico etiã ꝙ ex quo essentia eẽntia diuĩa ẽ simpliciter p̃ma entitas in diuinis.⁊ p̃mo formaliter infinita: q̃cũq; entitas cui nõ repugnat ex sua rõne formali vt sit ꝑfectio simplr̃:si ẽ i deo idẽ realr̃ ꝑꝑ realẽ idẽtitatẽ pullulat in ea formalis infinitas. ¶ Ad oĩa alia dicta Alfon.pꝫ q̇d dicendũ ex dictis hic:et ꝯ̃ alias opi.prius positas.

Rões gre. soluuntur.

Quarto principaliter et vltimo. Rñdeo p̃mo ad argumenta q̃ facit Greg. ꝯ̃ Sco. secundo ostẽdaꝫ responsiones datas rõnibus Sco.nõ soluere illas. ¶ Ad primã rationẽ Dico ꝙ prescindendo eẽntiã: ita ꝙ in se tm̃ ꝯsideretur non est sapientia neq; bonitas:sꝫ tm̃ essentia:qꝛ sapiẽtia est attributũ circũstans essentiã et ꝑfectio quasi secunda:⁊ sic essentia in se p̃cise sumpta non est sapientia: sicut nec hõ p̃cise sumptꝰ est risibilis. Et cũ infert:si vt sic precise sumpta nõ est sapiẽtia:g̃ in deo sunt plures sapiẽtie:negatur ꝯñ̃a. Presupponit eñi vnũ falsum: ꝙ deitas sic p̃cise sumpta sit sapientia. Et cũ probat ꝑ Aug.15. de tri.c.6.ꝙ deus est sua sapientia:verũ est per realẽ idẽtitatẽ:nõ autẽ formalr̃. Et si dicat̃:an eẽntia vt sic p̃cise sumpta sit sua sapientia realr̃ vel formalr̃? Dico ꝙ hoc p̃dicatũ sapiẽtia:non ꝯuenit deitati:nec realr̃:nec formalr̃ vt sic p̃cise sumpte: qꝛ in tali p̃oritate tm̃ ꝯueniũt p̃dicata eẽntialia. Alia eñi p̃dicata ꝯueniũt tm̃ i aliquo posteriori:puta i quo illa sibi idẽtificat. Sicut nec hõ i illo priori i quo p̃cise ꝯsiderat̃ est realiter risibilis:sꝫ i aliquo posteriori i quo idẽtificat sibi risibile. Et ꝙ talis rõ Greg.nõ ꝯcludat:pꝫ qꝛ põt argui eodem mõ ꝯparãdo eẽntiã ad p̃rnitatẽ diuinã. Essentia p̃cise sũpta aut est p̃rnitas/aut nõ?si sic:g̃ essentia ẽ sua p̃rnitas.si nõ.g̃ erũt plures p̃rnitates.sicut g̃ hec rõ nõ cõcludit. Silr̃ nec illa Gre. ¶ Ad ꝯfirmationẽ Dico ꝙ deꝰ eẽt sapiẽs et nõ per sapiẽtia sibi inherẽtẽ:sꝫ ꝑ sapiaꝫ eãdẽ sibi realr̃. Denoiatur eñ sapiens nõ ꝑ sapiẽtiã informãtẽ neq; ꝑficientẽ sed sapiẽtia eẽt tm̃ id quo deꝰ diceret̃ sapiẽs: ⁊ tñ nõ informaret:sicut dicimus ꝙ hõ est aĩatus:⁊ tñ aĩa non informat hoiem:sꝫ tm̃ corpꝰ cui inheret informãdo illud. De hoc vide doc.ŝ.d.5.q.2.et p̃nti.q. Nec eñ pono ipsum deum subsistere alicui vt ipe innuit:sꝫ tm̃ pono p̃dicationẽ denoĩatiuã sapiẽtie de deo sine oĩ informatiõe et inherẽtia ipsiꝰ sapientie. Et Aug.cũ dicit. Nephas ẽ dicere ꝙ subsistat sue bonitati.exponẽdus est de subsistẽtia accidẽtibꝰ ꝑ informationẽ et inherẽtiã:⁊ sic nulli subsistit. Sꝫ loquẽdo de p̃dicatione denoiatiua sapientie sine informatione et inherẽtia non negat Aug. Et sic admittitur ista responsio: ꝙ eẽntia diuina est sua sapia idẽtice et nõ formalr̃.⁊ ꝑ ꝯñ̃s nõ subest illi. ¶ Ad illud qđ dicit ꝯ̃ hãc rñsionẽ. Dico ꝙ diuinitas nõ est formalitas sapie sed est alia ab illa.i. ꝙ diuinitas dicit vnã formalitatẽ distictã a formalitate sapie:⁊ cõcedo ꝙ formalitas sapie est q̇ditas sapientie:q̃ exprimit̃ ꝑ ꝓpriã diffinitionẽ sapiẽtie. Et cũ infert sic arguendo.formalitas deitatis non est formalitas sapientie. ergo deitas non est sapientia. Cõcedo ꝙ nõ est sapientia formaliter. Et cõcedo: ꝙ sicut deitas non est formalitas sapientie per idẽtitatem: ita deitas non est sapientia per identitatem:accipiẽdo idẽtitatem vniformiter tam in añte q̃ in ꝯñte.i.ꝙ sicut deitas nõ est formalitas seu q̇ditas sapie per identitatẽ formalẽ. ita deitas non est sapientia per idẽtitatẽ formalẽ:⁊ hoc ꝯcedit̃. Si vero velit inferre absolute: ꝙ non sit sapientia per identitatem.negat̃ ꝯñ̃a propter fallaciam ꝯñ̃tis:quia non sequitur.a.et.b.non sunt idẽ formaliter.g̃.a.et.b. non sunt idem absolute?arguitur enim a negatiõe antecedentis ad negationem consequentis. ¶ Ad secundum argumentum dicitur ꝙ formalitas sapientie precise sumpta est ipsa quiditas sapientie siue ipsa sapientia. Si etiam daret̃ aliud ꝙ

Formalitas sapientie nõ ẽ formalitas deitatis.

formalitas sapientie diceret aliquid intrinsecũ sapientie: tunc nõ sequitur nec ex pmo intellectu:nec ex secũdo quod infert.s.ꝙ deitas nõ est sapia:sed tñ sequitur ꝙ deitas non est sapiẽtia formalr. Et dicat ad hoc secundũ argumẽtũ vt dictum est ad pmũ. ¶ Ad tertiũ qd pcedit per rõnẽ Ansel. Dico ꝙ potestas dei est ei substãtialis vt sbãle distinguitur cõtra accñtale ppriẽ:nõ aũt vt sbãle accipit p eẽntiale vt distinguit 9 qdlibet qd est extra qditatiuã rõnẽ alicu⁹. Et breuiter dico ꝙ attributũ ẽ deo sbãle.i.ꝙ ẽ idẽ sbãliter siue realiter:nõ aũt formalr:qd pz per rõnẽ Ans. q vult ꝙ si est accñtale:ꝙ põt separari:et qz attributa nõ pñt separari a deo:iõ dicuntur sbãli a deo:nõ ꝙ sint de sbã ei⁹:qz tũc 9dice ret sibi:q dicit mono.15.ꝙ hoꝝ vltimũ significat sbãm. Cetera ꝟo substantie qlitates.s.sapiens bonus:iustus:et hmõi. Spũs ꝟo significat substãtiã. Et cũ infert:ꝙ ex hoc de⁹ posset intelligi sine ptante ꝛ sine alijs attributis : et sic sine oi alia pfectione:cũ tales pfectiones per Sco. sint extra qditatẽ dei. Dico ꝙ cõmutat abstractionẽ non mendacẽ in abstractionẽ mendacẽ. Cõsiderare eni deũ nõ 9siderãdo bonitatẽ est abstractio nõ mendax:qz ibi nulla est separatio:sed cõsiderare deũ sine bonitate est abstractio mendax : qz est cõsiderare illud nõ esse a quo fit abstractio. Possum eni cõsiderare hominẽ non considerãdo pprietatem: tamen non possum cõsiderare sine proprietate. Sic in proposito. Nec plus pbat ratio. Et qñ vltimo infert. si possum cõsiderare deitatẽ non considerãdo huiusmodi attributa.tunc diuinitas ipsa non esset aliqua pfectio essentialiter:vel posset cõsiderari sine aliqua perfectione essentialr. Dico ꝙ ipsa est perfectio essentialis et infinita pfectio etiã p possibile vel impossibile circũscripto oi attributo:vtš.patuit. Et qd arguit a minori : qz aliqua creatura est sua potestas vel sua virtus. ergo a fortiori in deo. Dico ꝙ si virt⁹ accipiatur pro formali ratione agendi:in multis virtus est idem : sicut calor vt calor est ratio formalis calefaciendi : et non est in eo aliqua virtus distincta:qua vt principio formali possit calefacere. Et silr substãtia solis dr hoc mõ potestas siue virt⁹ causandi:qz substãtia solis est ratio formalis causandi:hoc modo non accipit potestas in deo siue virtus causandi : qz deitas non est rõ formalis causandi aliqd: qz tunc illud de necessitate nature causaret:et vt sic esset rõ agẽdi fm totũ conatũ:et fm totã virtutẽ:cuius oppositũ.š. patuit.d.2.et patebit in.q.immediate sequẽti.hoc modo potestas causandi est voluntas diuina vel actus ipsius:vt patebit.j.d.39.ꝛ in.2.d.1.q.1.et in quoli.q.8.et.14.et talis potestas vel virtus distinguit a deo formaliter. Si vero potestas accipiat pro aliqua potẽtia fundamẽtaliter:de qua.š.d.7.vt puta pro intellectu et volũtate que dicunt potentie aie. Dico ꝙ hmõi potestas in aliqbus est idẽ realiter:licet nõ formalr: vt pz de intellectu nr̃o et volũtate que sunt idẽ realiter ipsi aie nõ tñ formalr:vt probat doc.in.2.d.16.et in aliqbus forte distinguit realiter. Ad 9positũ. Dico ꝙ in deo intellect⁹ et volũtas sunt necessario distincta saltẽ ex nã rei:vtš.patuit:et non formalr fm aliquos:qd tñ non credo esse verũ: vt exposui.q.2.quoli. secus de ipsa intellectualitate : vide ibi. ¶ Ad quartũ qñ infert : si sapiẽtia distinguit formaliter a deo:sequitur ꝙ deus non erit eo sapiens quo deus. Dico ꝙ deus tripliciter est eodẽ deus quo sapiẽs. Primo : qz sapientia et deitas sunt perfectiones eiusdẽ rõnis: qz sunt perfectiones essentiales:accipiendo essentiale pro pfectione cõi tribus suppositis eo modo quo loqtur doc. in quoli. q.1. Et sic sicut deitas est pfectio cõis:ita sapientia. Secũdo qz sunt pfectiones simplr:et sicut deus deitate est perfect⁹ simpliciter: sic et sapiẽtia que est perfectio simplr. Tertio eodem est deus quo sapiens : quia deitas et sapientia sunt quasi idem identitate mutua: quia vtraqꝫ infinita formaliter:licet tamẽ de rigore sermonis (vtš. dixi)deitas magis identificet sibi sapientiã ꝙ ecõtra. Istis modis põt cõcedi ꝙ eodem pater est deus quo et sapiens:sed non sequitur ꝙ eodem formaliter:ita ꝙ deitas ꝛ sapientia sint idem formaliter:primis tribus modis possunt exponi oẽs auctoritates de ista materia. Et concedo dictum Aug.7.de tri.c.1.ꝙ si patri nõ est hoc esse quod sapere non ibi erit iam summa simplicitas. Verũ est ꝙ si i pr̃e esse dei ꝛ sapiẽtia nõ essent idẽ realr:tũc nõ eẽt summa simplicitas:qz tũc essent ibi aliqua realr distincta:quorũ vnũ esset act⁹ et aliud potentia. Non aũt intendit de idẽtitate formali: qz idẽ seqret de essentia et pr̃nitate:qz si pr̃i non esset idẽ pr̃nitas et deitas nõ esset in eo summa simplicitas:qd nõ põt intelligi nisi de distinctione reali:nõ aũt de distinctiõe formali:cũ qua stat summa simplicitas:vtš.patuit:et tñ vult Aug. expsse ꝙ pr̃nitas distiguat a deitate:vt pz.7.de tri.c.1. Ois eẽntia q relatiue dr ẽ aliqd excepto relatiuo Et.c.3. Si pr̃ nõ ẽ aliqd ad se nõ est oino qd relatiue dicat ad aliqd. Et cap. secũdo. Nõ eo verbũ quo sapia:q auctitates 9cludũt aliqꝫ distinctionẽ iter eẽntiã et relationẽ pter oẽ opus itellectus. Nec isti possunt soluere has auctitates:vtš.patuit.d.2.pte 2.q.1.improbando illas opi. ¶ Ad quintũ cũ dicit:ꝙ seqret ꝙ de⁹ haberet formalitatẽ sapiẽ et nõ esset ipsa sapia : ꝛ sic nõ esset summe simplex. Dico pmo ꝙ posita tali distinctiõe formali nõ 9cederet ꝙ ppriẽ hr̃et sapiẽtiã:qz hr̃e aliqd importat maiorẽ distinctionẽ iter rẽ hñtẽ et rẽ habitã:sz bñ cõcedit ꝙ ẽ ipa p idẽtitatẽ realẽ:nõ aũt p idẽtitatẽ formalẽ: et ex hoc nõ sequitur quin sit summe simplex:vtš.patuit. Dico scdo:ꝙ posita tali formali distinctione pt 9cedi:(lz forte nõ de rigore sermonis)ꝙ de⁹ hr̃et sapiam. Et cũ infert:ꝙ nõ eẽt ipsa:si inferat ꝙ absolute nõ sit ipa.negat:qz põt eẽ ipsa pdicatiõe idẽptica. Et 9cedo ꝙ eo mõ quo hz ipam:eo modo ẽ ipsa:sz hz ipsam tm̃ per idẽtitatẽ realẽ:ꝛ sic est ipsa realr et idẽptice:formalr tñ nõ hz ipsam: ꝛ sic formalr non est ipsa. Et qd adducit de Aug.11.de ciui. dei.s. i quo pr̃ ad semetipsum dicitur non ad alterũ.hoc est quod hz. Cõcedo ꝙ pater quo ad oẽ absolutũ dictũ de ipso est illud:qz bonus iustus sapiẽs:sed si vltra inferatur. ergo est formaliter illud qd hz:nõ sequtur:sed seqtur ꝙ est ipsum vel realiter vel formaliter. et ex hoc nõ sequitur pz nõ eẽ sũme simplex. Hoc idẽ dico ad Jsodo.et magistrũ:cũ dicũt ꝙ de⁹ dr sũme simplex:qz non aliud est ipse et aliud quod in ipso est. Verũ dicunt de nõ alietate reali:sunt eni vnũ realiter et eẽntialr: et sic intelligũt. Est etiã falsum qd dicit: ꝙ tũc deitas hr̃et sapiam. Licet eni ista posset 9cedi:ꝙ de⁹ hz sapiam. nõ tñ ista 9cedit ꝙ deitas:qz vt sic vltimate abstracta non habet sapientiã:qz tũc sapiẽtia formalr posset de ipsa predicari: accipiendo formaliter denoiatiue: cuius oppositum ostensum est.š.d.5.q.1. ¶ Ad sextum cum dicit:ꝙ demonstrata in subiecto formalitate sapiẽtie et in predicato deitate. Si hec entitas non est illa.ergo hec entitas est creatura. Dico pmo:ꝙ 9ña nõ valet:qz eodẽ modo arguo. pr̃nitas in diuinis nõ est deitas.g pr̃nitas est creatura:nõ seqtur. Dico secũdo ꝙ si arguat sic.sapie entitas nõ est idẽptice realr deitas.ergo est creatura.pt 9cedi. Si vero sic arguatur. entitas sapiẽtie non est formalr deitas. ergo ẽ creatura.negat 9ña:qz creatura distinguit realiter et est vere causata de nihilo. Et cum pbat 9sequẽtiã:qz ois entitas q deus non est creatura est. Verũ est:ꝙ ois entitas q nõ est deus p realem identitatẽ creatura est:sed non est verũ de nõ identitate formali. ¶ Ad Aug.qñ dicit pmo de tri.c.6.ꝙ ois substantia que deus non est creatura est et que creatura non est deus est. Concedo ꝙ talis sbã q nõ est idemptice realit deus creatura est:nõ aũt sequitur de nõ identitate formali: quia cũ fm ipsum Aug.paternitas nõ sit formaliter de⁹ seqretur ꝙ esset creatura. ¶ Ad septimũ vbi arguit ex dictis Sco.in reportatis.d.35.pmi. Dico ꝙ intellectualitas est idem formaliter deitati:et si deitas posset diffiniri diffiniretur per intellectualitatem:vt expressius dicit in.que.1.qli. Sz itellectualitas nõ ẽ pfectio attributalis : vt dicit Doc.pñti.d.q.2.ꝛ in.q.1.qli. In pñti aũt.q.doc.tñ loqtur de pfectiõib⁹ attributalib⁹:q pšupponũt deitatẽ:quã vt pfectiões simplr circũstãt:et ille bñ et iter se:et ab eẽntia diuina forma lr distiguũt. Et cũ pbat vlr de oi pfectiõe phoc dictũ Sco.vbi.š.vz qd pt idẽ eẽ alicui nõ ẽ pfectissime i illo nisi sit de rõe qditatiua:ꝛ sit itrinsece sibi idẽ.g ois pfectio diña erit idẽ formalr illi. Dico ꝙ h dcm̃ Sco.dz sane itelligi. Jntẽtio eni doc.ẽ ꝙ eo mõ q aliqd põt eẽ idẽ alicui nõ erit pfectissime i illo nisi eodẽ mõ quo pt eẽ idẽ illi:sit idẽ.si formalr formalr:si realit realr. Et qz intellectualitas pt eẽ idez formalr nãe intellectuali:g in tali nã nõ esset pfectissime nisi ibi esset formalr de rõne formali ipsi⁹. Silr qz attributa sũt nata esse pfecte idẽ realiter nãe diuine pp eius infinitatẽ: non erunt perfectissime in illa nisi fuerit idẽ realiter:ꝛ hoc intendit doc.et hoc mõ ibi loqtur:et etiã alibi vtit isto mõ loquendi. ¶ Ad octauũ vbi arguit ex dictis Sco.in reportatis.d.45.pmi:qui dicit ꝙ nunqꝫ est predicatio vera i abstracto nisi sit vera in prio mõ dicendi p se:et hoc idẽ.š.d.5.q.1.cum ergo ista sit vera.deitas est sapiẽtia:ꝛ est abstracti de abstracto:ergo erit vera in prio mõ. Dico ꝙ doc.intẽdit de predicatione formali nõ idenptica.i.ꝙ ois predicatio formalis abstracti de abstracto non est vera nisi in primo mõ:non aũt loquit de pdicatione idemptica:qz predicatio idemptica erit vera abstracti de abstracto:et tamen non erit in primo mõ:qz non formalis:et hoc expresse pz g

Attributa nõ sunt formaliter do nec sunt sibi accidẽtia.

Deitas nõ ẽ rõ formalis cãdi aliquid.

Quõ deus triplr ẽ eodẽ mõ quo sapiens.

De⁹ nõ h[abet] sapientia quõ intelligitur.

Intellectualitas ẽ eadem formaliter deitati.

pdicatio abstracti de abstracto ẽ vera nisi p[rimo] modo.

doc.pñti.q.in rñsione ad argumẽtũ principale.s̃.patuit.d.5.q.1.In ꝓposito ista p̃dicatio, deitas est sapia, ẽ vera tm̃ predicatiõe idẽtica:⁊ nullo mõ formali predicatiõe. ¶ Ad primã auctoritatẽ Aug.15.de tri.ꝯcedo ꝙ de⁹ non ꝑcipit sapiam vt realr̃ distincta:qua eẽt sapiẽs sapia realiter distincta sibi inherẽte:sicut apparet eẽ in nobis: ſ3 ipse sapia est.s.p̃dicatione idẽtica nõ formali. ¶ Ad secundã que est Gre.16.mor.Cõcedo ꝙ eo mõ quo aliq̃d h3 idẽ sibi eo mõ est illud:et q2 h3 eternitatẽ per realẽ identitatẽ. iõ est ipa eternitas realiter et idẽtice:q2 ẽt silr̃ h3 sapiam per idẽptitatem realem. ergo est ipa sapientia predicatione idemptica non formali. ¶ Ad auctoritates sequentes que in idem coincidũt exponantur eodem modo.

Soluũtur rões Gre. facte ꝯ conclusionẽ secũdaȝ Sco.

Secundo principalr̃ rñdeo ad argumẽta facta ꝯ secundã cõclõnẽ. Ad p̃mũ negaẽ ista ꝯña.s. si tales ꝑfectiones essent in deo entitates distincte. de⁹ nõ esset summe simplex. Ad ꝓbationẽ ꝯñe per Ansel. mon.c.17.Dico ꝙ auctoritas illa d3 exponi ꝙ nõ sunt plura realiter distincta:sed bñ pñt esse et sunt de facto plura formalr̃ distincta:et hec est intẽtio Ansel.vbi.s̃.exposita est alia auctoritas in qua dicit:ꝙ oẽs iste ꝑfectiões circũstant eẽntiã ⁊c̃.Dicit ḡ sic.Cũ sũma nã nullo mõ ꝯposita sit: et tñ oi mõ tot illa bona sint.s.per realẽ idẽtitatẽ:necesse est vt illa oia nõ plura.v3 per realẽ pluralitatẽ:ſ3 vnũ sint supple per realem idẽtitatẽ. ¶ Ad scd̃am ꝓbationẽ eiusdẽ ꝯñe ꝯcedo : ꝙ de rõne simplicis inq̃ztũ simplex:ẽ nõ icludere plura.s.realiter distincta:nec posse actu aut itellectu in plura realr̃ distincta diuidi. Et tota ꝓbatio sequẽs nihil aliõ ꝯcludit: l3 de sermonis rigore nõ ꝯcederet pluralitas: q2 illa ꝓprie respicit realẽ diuersitatẽ:nec simplr̃ vr̃ ꝯcedi aliq̃ diuisio:q2 sonat imꝑfectionẽ:q2 diuidi ꝓprie respicit totũ natũ i plures partes diuidi:in ꝓprie tñ loquẽdo põt ibi ꝯcedi pluralitas formalitatũ.Cũ addit ꝙ si sit talis multitudo diuinarũ ꝑfectionũ extra aiam ꝯprehẽdẽs illas est diuisum i illas. ḡ nõ est simplex. P3 rñsio:q2 nec ꝓprie ꝯcedim⁹ multitudinẽ ꝑfectionũ in diuinis:ſ3 magis distinctionẽ vel nõ idẽtitatẽ:eo tñ mõ quo multitudo ibi ꝯcedit põt cõcedi diuisio : ſ3 q2 ibi est tñ mltitudo aliquaꝝ ꝑfectionũ formalr̃ distinctaꝝ hñs illas distinguit in eas siue diuidit. ¶ Ad aliã ẽt ꝓbationẽ illi⁹ ꝯñe q̃ vr̃ ꝓcedere ex dictis Sco.Cũ dicit iste ꝑfectiões aut distinguunt se totis p̃mo aut nõ?Dico p̃mo ꝙ nõ se totis p̃mo:⁊ cõcedo ꝙ aliquo sui ꝯueniũt: q2 i realitate aliq̃ ⁊ formalitate differũt.Sicut op3 ẽt ꝯcedere de ꝑsonis diuinis que aliq̃ sui ꝯueniũt. s. eẽntia diuina et aliquo sui differũt.s. suis ꝓprietatib⁹ ꝑsonalib⁹:vt exposui.s̃.d.2.pte.2.q.1.rñdendo ad quasdã obiectiões Greg. Et cũ vltra q̃rit si.a.distinguit.a.b.sua formalitate et ꝯuenit cũ.b.aliq̃ sui realitate:formalitas.a.puta sapie aut distinguit a sua realitate aut nõ?Dico ꝙ distinguit.Et cũ ifertur. ḡ sapia erit ꝯposita.negatur ꝯña:sicut nec seq̃tur in ꝑsonis diuinis:q2 pr̃ essentia ꝯuenit cũ filio:et pr̃nitate distiguit a filio. ḡ pr̃nitas aut distinguit ab essentia: aut nõ? Dico ꝙ sic. ḡ ꝑsona pr̃is nõ erit i se simplex.negat ꝯña.Sic i ꝓposito.Si etiã der.(l3 nõ credã verũ)ꝙ se totis distinguãtur:nõ seq̃tur illud incõueniens qd̃ infert.Cõcedo: ꝙ si se totis distinguunt. ḡ sunt primo diuersa. Tũc vltra. ḡ cõprehẽdẽs in se sapiẽtiam et iustitiã nõ est simplex:negat istud vltimũ illatũ.Dico enim ꝙ diuersitas talis nõ impedit simplicitatẽ.Idẽ enim posset argui ꝙ essentia diuina vt est fundamentũ paternitatis ⁊ filiationis non esset summe simplex:q2 paternitas et filiatio se totis distinguunt:et sunt primo diuerse et sunt in eẽntia diuina:et tamẽ non seq̃tur ꝙ essentia non sit summe simplex.Immo posset argui a fortiori sic.Si paternitas et filiatio in essentia diuina non faciunt cõpositionẽ: nec multo minus tales due perfectiones formaliter distincte : pt3 q2 paternitas nullo modo includit per realẽ identitatẽ filiationẽ:nec ecõtra.Sapientia autẽ ob sui infinitatẽ continet per realẽ identitatẽ ipsam bonitatẽ et ecõtra.ergo minus videtur ꝙ talis distinctio attributoꝝ faciat cõpositionẽ q̃ȝ distinctio relationũ. ¶ Deinde admitto illas duas responsiones:que vidẽtur esse Sco.saltẽ in sentẽtia : vt pt3 in isto primo.d.5.q.2.et.d.26.⁊.d.8.q.pen. Et cum dicit ꝙ p̃ma respõsio non valet que dicit:ex quo nulla formalitas est potentialis:sed oẽs in summa actualitate:ideo nullã cõpositionẽ faciũt.Dicit ergo ꝙ illa p̃ma rñsio nõ valet:q2 l3 per illã vitet cõpositio:tamẽ nõ saluat simplicitas. Dico p̃mo: ꝙ vr̃ repugnantia dicere aliq̃d nullo mõ esse compositũ nec quasi ꝯpositũ et nõ esse summe simplex: cũ simplicitas summa excludat oẽm cõpositionẽ et oẽm cõponibilitatẽ. Dico secundo ꝙ saluat summã simplicitatẽ.Cũ hic ꝓbat: q2 nihil

Obiectio.

Solutio.

includẽs plura est summe simplex. Negat. Et cũ vltra dicit ꝙ min⁹ faciũt vnũ plura quoꝝ quodl3 est i actu et nullũ in potẽtia respectu alteri⁹:q̃ȝ ea: quoꝝ vnũ ẽ in põ alteri⁹: sicut minor est vnitas aggregatiõis q̃ȝ cõpositiõis vere : vt etiã ipse Sco.fatet i p̃mo.d.2.pte.2.q.1. Dico p̃mo: ꝙ hec instãtia nulla est:q2 attributa oia sunt vnum per perfectã idẽtitatẽ realẽ:et hoc in cõposito esse nõ põt:nec est ibi vnitas aggregatiõis:sed ꝑfecta idẽtitas realis:q̃ nõ stat cum vnitate aggregatiõis. Secũdo dico:ꝙ aliud est loq̃ de maiori vnitate et aliud de maiori simplicitate. Maxima enim vnitas excludit oẽm pluralitatẽ:et quasi pluralitatẽ:⁊ summa simplicitas excludit ꝓprie oẽm cõpositionẽ et quasi cõpositionẽ:⁊ oẽm cõponibilitatẽ et q̃si cõponibilitatẽ:nõ tñ omnẽ pluralitatẽ. Stat ḡ summa simplicitas sine summa vnitate:que summa vnitas excludit omnẽ distinctioneȝ re et rõne:et hoc mõ deus non est summe vnus:nec talis vnitas includit perfectionẽ:q2 tunc albedo esset ꝑfectior cõposito substãtiali. ¶ Ad aliã instantiã ꝯ secundã rñsionẽ cum dicit. aut illa infinitas ꝑmittit secũ distinctionẽ taliũ entitatũ:et tunc non saluat simplicitas.Dico ꝙ ꝑmittit : immo de facto sunt ibi tales entitates distincte:et tñ saluat simplicitas:q2(vt sepe dictũ est)distinctio formalis stat cũ summa simplicitate. ¶ Ad cõfirmationẽ ꝯ scd̃am rñsionẽ.Dico ꝙ realitas generis et realitas differẽtie(etiã vt simpliciter accipiunt ab aliqua re nõ cõposita ex re et re)semꝑ faciunt aliqualẽ cõpositionẽ:q2 ex nã extremoꝝ nõ est ꝑfecta idẽtitas illoꝝ realis ꝓpter finitatẽ vtriusq̃ extremi:hic aũt infinitas in vtroq̃ extremo est rõ perfecte idẽtitatis realis: vt s̃.expositũ est.Quõ idẽtitas realis i deo cũ distinctione formali stat cũ summa simplicitate:nõ aũt i creaturis.vide ibi.Et qd̃ adducit ꝙ Sco.in.2.d.3.q.6.ꝙ illa ifinitas nullã pluralitatẽ aliquoꝝ ꝑmittit secũ:p3 rñsio.s̃.ꝙ hoc verũ est de pluralitate aliquoꝝ realr̃ distinctoꝝ non formalr̃:aliter sibimet ꝯdiceret. ¶ Ad primã auctoritatẽ Aug.6. de tri. qui dicit.Eodẽ est de⁹ magn⁹ et sapiẽs.⁊c̃.patuit rñsio.s̃. Et vide expositionẽ quã dat doc.p̃senti.q.i fine.vltimi arti. q2 põt exponi triplr̃:ꝙ eodẽ est sapiẽs et magnus.vide ibi. ¶ Ad secundã auctoritatem Augu.15.de trini.Cõcedo ꝙ deu3 esse eternũ sapientẽ immortalẽ est tantũ vna res realiter sed non formaliter:et hoc modo intelligit Aug.aliter sibi cõtradiceret in his que adducta sunt in pñti.q. ꝓ aug. Et similiter exponit aug.cum dicit hec quatuor.s. vita:sapientia:potẽtia:species: non equalia diuidenda sunt.noia enim quatuor:res aũt vna:patet ꝙ nõ negat distinctioneȝ formalẽ:sed tantũ affirmat identitatẽ realẽ : cum dicit res vna:nec plus habetur.Et cũ dicit ꝙ nõ põt stare p̃dicatio in abstracto talium perfectionũ stante formali distinctione earũ.Dico ꝙ non põt stare predicatio in abstracto loquendo de formali predicatione:tñ bene potest stare predicatio idemptica:vt dixi.s̃. Per idem dico ad aliã auct̃em.

Instantia.

Solutio.

Dr̃ia inter maiorẽ vnitatẽ et maiorem simplicitatem.

Ultimo loco restat oñdere rñsiões q̃s facit Greg. ad rões Sco.nõ soluere illas. ¶ Ad p̃mã p3 rñsio ex his q̃.s̃.dixi ad Ochã ⁊ Alfonsuȝ.vide ibi ¶ Ad scd̃aȝ rñsionẽ ꝯ scd̃aȝ rõnẽ de emanatiõib⁹:cũ negat oẽ p̃ncipiũ emanationũ p̃ter ꝑsonas.⁊c̃. hec rñsio stare nõ p̃t:vt s̃.oñsuȝ est ꝯ Greg.d.5.⁊.7.quõ pr̃nitas nõ p̃t eẽ rõ formalis ꝓducẽdi.Et qd̃ scd̃o dicit:ꝙ dato ẽt p̃ncipio eodẽ negat añs:qm̃ diuerse ꝓductiões pñt eẽ ab eodẽ p̃ncipio. S3 hoc iprobatũ est.s̃.d.1.q.4.ꝯ Ochã:⁊ pñti.q.ꝯ ip3 Ochã.vide ibi. ¶ Et instãte quas adducit de eodem p̃ncipio nõ sunt ad ꝓpositũ. Prima nõ:q̃ est Sco.in prio.d.10.q.1. ꝙ volũtas diuina est p̃ncipiũ spũssci ⁊ creaturaꝝ ꝙ nõ sit ad ꝓpositũ:p3 per ea que dixi supra.d.1.q.4.ꝯ Ocham:et patebit magis per ea q̃ dicentur.i̅.d.10.q.1.⁊ in quoli.q.16. ¶ Secunda instantia:ꝙ voluntas nostra põt esse p̃ncipiũ diuersoꝝ actuũ:hec minus valet:q2 non negatur quin ab vno et eodem p̃ncipio possint pl̃a esse:ſ3 bñ negat ꝙ ab vno oĩo indistincto ex nã rei possint esse plura : quorum vnũ sit per modum nãe:⁊ aliud per modũ libertatis:quia isti modi sunt simpliciter incompossibiles in eodem principio oĩo indistincto:vt s̃. patuit. ¶ Tertia etiã istãtia de luce minime valet:q2 lux respectu vni⁹ nõ erit p̃ncipiũ ꝑ modũ nature ⁊ respectu alterius per modum volũtatis.erit enim tam respectu calefactionis q̃ȝ respectu illuminationis tm̃ p̃ncipiũ ꝑ modũ nãe. ¶ Ad alia q̃ dicit ꝯ aliã rationeȝ doc.(que ꝓbat si non esset talis distinctio principiorum non posset saluari productio naturalis filii et productio spiritussancti libera).s.ꝙ idem erit principium liberum respectu vnius:et nãle respectu alterius.Doc.s̃.improbatũ est et ꝯ Ochã.⁊ cõtra nouum expositorem prime partis.S.Tho.vide ibi.

Greg.non cõcludit ꝯ Sco.

Intellectꝰ diuinꝰ itelligit eēntiā vt veraꝫ nō vt bonam.

¶ Ad illa q̄ dicit ꝯ illā rōnē de intelligere vt verū: et dilige re vt bonū. Pꝫ ꝙ rn̄sio in re nihil valet: qꝛ vtꝫ. dixi ꝯ Nouū expositorē. S. Tho. et ꝯ Ochā: si intellectꝰ diuinus intelligit essentiā vt verā et nō vt bonā: ⁊ hoc p̄ter oē opus intellectꝰ: statim seq̄tur ꝙ bonitas et veritas ibi distinguunť p̄ter oē opus intellectꝰ, abstractis eni noībꝰ et signis ⁊ ꝯceptibꝰ: adhuc intellectꝰ diuinꝰ itelligit eēntiā ⁊ nō vult illā: et volūtas vult illā et nō itelligit. Et silr̄ itellectꝰ i re itelligit eēntiā vt verū et nō amat vt bonū: et volūtas vult ipsam vt bonū: ⁊ nō itelligit nec vt bonū nec vt verū. ꝫ bonitas et ꝟitas distinguunť p̄ter oē opꝰ itellectꝰ: ⁊ silr̄ intellectio et volitio distinguunť: et ēt itellectꝰ et volūtas silr̄ mō distinguunť p̄ter opōnē collatiuā itellectꝰ: pꝫ qꝛ qꝺ ꝯuenit vni p̄ter oē opꝰ intellꝯ: et nō ꝯuenit alteri: immo sibi repugnat illa ꝟe distinguunť: sꝫ itelligere ꝯuenit itellectui ⁊ repugnat volūtati: et silr̄ velle ꝯuenit volūtati et repugnat intellectui. ꝫ intellꝯ non sunt oīno idē ex nā rei: qꝛ da oppm̄. Si sꝫ oīno idē: ita ꝙ ex p̄te rei nulla sit penitꝰ dr̄ia: tūc seq̄tur ꝙ ꝯuenit vna nā rei necessario ꝯuenit alteri. ¶ Ad rn̄siones quas dat auctoritatibꝰ ꝓ opinione doc. pꝫ ex his q̄ exposui supra ꝙ rn̄sio ad Dama. nō est ad intētionē Dama. Nec valet dicere: ꝙ seq̄ndo sonū auc̄titatis ēt seq̄reť ꝙ sapiētia nō eēt nā diuina. ¶ Dico ꝙ de necessitate seq̄tur ꝙ ipsa nō est formalr̄ et q̇ditatiue nā diuina: licet sequať ꝙ sit idētice nā dīna ex aliis auctoritatibꝰ ipsiꝰ Dam̄. ita ꝙ ex diuersis dictis eiꝰ concludiť ꝑfecta identitas realis et aliq̄lis distinctio ex nā rei. Nec rn̄sio quā ipse dat est ad intētionē Dam̄. cū dicit: ꝙ Dam̄. nō intēdit ꝙ talia noīa significēt aliqua exn̄tia in deo a dei nā distincta: sꝫ intentio eiꝰ est ꝙ ista s̄m formā vocis vr̄r significare: nō ipam nām: sꝫ aliq̇d circa ipsam: qꝛ sic ēt significāt in nobis: lꝫ aūt sic videať: tn̄ nō est ita. Sed certe admirabile est ꝙ tantꝰ doc. velit imponere Dam̄. ꝙ posuerit tm̄ noīa circa eēntiā diuinā circūstare vt perfectiōes diuinas. Dam̄. eni intēdit on̄dere quō eēntia diuina sit ꝟe pelagus sbē infinite: et quō oēs alie ꝑfectiones simplr̄ sint vere in ipsa eēntia ⁊ nō tm̄ noīa. ⁊c̄. ¶ Alia ipsius Greg. faciliter soluunť ex dictis. s̄. ꝯtra Ocham. Et ex his oēs alie instantie alioꝝ doc. vt Joan. angli. Bac. et multorum aliorum facillime solui possunt. et hec tante prolixitatis causa vitande sufficiant.

¶ Questio quarta.

Quarto querıť. An solus deꝰ sit immutabilis. Titulus questiōis itelligiť de oi imutabilitate tam respectu dei in se q̄ꝫ respectu omnium intrinsecorum.

Huius exclusiue de qua q̄ritur ꝑs affirmatiua: ꝓbať a pħo. 7. physi. t. c. 1. vꝫ ꝙ solus deꝰ sit imutabilis: ⁊ ꝓbať per hoc: qꝺ oē quod moueť moueť ab alio. Oē inq̇t qꝺ moueť necesse ē ab aliq̊ moueri: Si q̇dē igiť vt i ip̄o nō hꝫ principiū motꝰ manifestū ꝙ ab altero moueť: aliꝺ eni erit mouens. Et intēdit hic de motu ꝑ ꝯparationē ad motorē corporeū on̄dēdo quō per motū ꝯtingit deuenire ad motoreꝫ immobilē. Et in lib. 8. determinat de motore icorporeo. Et ꝙ oē qꝺ moueť ab alio moueať, on̄dit pħs in q̇bus hoc est manifestū: dicēs ꝙ i his q̄ mouētur ab extrinseco: cuiusmodi sunt illa q̄ mouentur per violētiā: est manifestū ꝙ illud qꝺ moueť ab alio moueť: et ħ est qꝺ dicit. Siq̇dē igiť vt in ip̄o nō hꝫ p̄icipiū motꝰ. Dubiū tn̄ est de motis ab intrinseco vt graue qꝺ moueť a ḡuitate itrinseca. De quo doc. in. 2. d. 2. q. 10. et pħs. 7. physi. t. c. 1. ⁊. 2. et vide q̄ ibi exposui. Et probat Arꝭ. ꝙ oē qꝺ moueť ab alio moueať per ħ: ꝙ q̇escēte p̄te quiescit et totū. ħ pꝫ. t. c. 2. Amplıꝰ inq̇t qꝺ a seipso moueť nullomō pausabit: cū moueť i'stando aliq̇d alteꝝ qꝺ moueť. Necesse est ꝫ si aliq̇d pausat qꝺ moueť i stando aliq̇d alteꝝ hoc ab altero moueri. hoc aūt manifesto facto necesse ē oē quod moueť (cū sit diuisibile) moueri ab aliq̊: qm̄ eni accepto. a. b. eē quod moueť diuisibile erit: diuidať igiť in. c. necesse igiť. b. c. q̇escēte q̇escere et. a. b. Intendit ꝫ pħs in ista lr̄a: ꝙ oē motū diuisibile q̇escit q̇escente p̄te sua. Et arguiť sic s̄ꝫ pħꝫ Oē motū diuisibile q̇escit altero q̇escēte: sꝫ oē qꝺ moueť ē motū diuisibile. ꝫ oē qꝺ moueť q̇escit altero q̇escēte: et ꝑ ꝯn̄s oē motū ab intrinseco diuisibile q̇escit altero q̇escēte. Si ꝫ oē qꝺ moueť ab alio moueť: ⁊ nō ē ꝓcedere i infinitū i motis ab alio. ꝫ oꝫ stare ad aliqꝺ mouēs qꝺ nō moueať ab alio: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nullomō moueť. Et ꝙ nō sit ꝓcedē i infinitū i motis ab alio: pꝫ a pħo vbi. s̄. t. cō. 3. Et mouēs igiť ab altero qm̄ et ip̄m mouetur: ⁊ iteꝝ ħ ab altero. Nō aūt in infinitū abibit: sꝫ stabit alicubi: et erit aliq̇d qꝺ p̄mo cā erit motus. hec ille. Et addit pħs. ī. t. c. 4. ꝙ si in motis esset ꝓcedere in infinitū tunc posset fieri ex eis vnum infinitū mobile quod moueretur tēpore finito: qꝺ est ip̄robatū. 6. phy. t. c. 62. Eadē inquit rō: ⁊ ꝙ neq̄ꝫ infinito t̄pe infinitū possibile ē moueri. ⁊c̄. vide ibi. ⁊ hoc silr̄ ⁊ subtilr̄ ip̄robatū a doc. s̄. d. 2. p̄te. 1. q. 1. rn̄dēdo ad vltimū argumētū. vide q̄ ibi exposui. Qꝺ aūt dareť vnū infinitū mobile ꝙ moueret t̄pe finito. hoc ꝓbat pħs. t. c. 4. q̇ tex. incipit. Si ei nō sed in ifinitū ꝓcedet sit. a. q̇dē. ⁊c̄. Uult dicere i illo tex ꝙ si in mouētibꝰ et motis sit ꝓcessus in ifinitū: tūc ifiniti motꝰ eēnt i t̄pe finito. ꝓbat qꝛ moueať. a. a. b. ⁊. b. a. c. ⁊. c. a. d. ⁊ sic in infinitum. cū igiť corpꝰ nō moueat nisi qn̄ moueť: seq̄tur ꝙ oīa illa mouētia et mota. s. a. b. c. ⁊ sic in ifinitū simul moueņť: qm̄ in eodē t̄pe in quo. a. moueť. a. b. b. moueť: qꝛ qn̄. b. mouet: tūc. b. moueť: ⁊ cū. b. moueť a. c. c. moueť. ⁊ ꝑ ꝯn̄s erit ꝓcedere in ifinitū: ⁊ ꝑ ꝯn̄s oīa illa simul i eodē t̄pe moueņť: sꝫ vnū istoꝝ moueť t̄pe finito. ꝫ oīa illa moueņť in t̄pe finito: ⁊ illa sunt ifinita ꝑ positū. ꝫ infinita mobilia moueņť in t̄pe finito: ⁊ ꝑ ꝯn̄s infiniti motꝰ vt motꝰ istoꝝ oīm mobiliū eēnt in t̄pe finito: ⁊ ꝑ ꝯn̄s aliq̇s motꝰ infinitꝰ erit in t̄pe finito: qꝺ ē impossibile ¶ Ibi. Probať etiā ab eo. 8. Phy. t. c. 31. illa cōclusio. s. ꝙ in motis et mouētibꝰ nō est ꝓcessus in infinitū. et ꝓbať ꝑ diuisionē mouētiū ⁊ motorū nālr̄ ⁊ violēter. vbi in t. c. 31. fit diuisio de mouēte. s. ꝙ qꝺdā ē mouēs violētū: ⁊ qꝺdā est mouēs ꝑ nāꝫ. Exēplū p̄mi. Ut baculꝰ ē cā motꝰ grauis vt lapidis nō nālis: sed ꝑ violētiam. Exēplū secūdi. Ut calidū in actu s̄m nāꝫ mouet illud qꝺ est calidū i potentia donec fiat calidū i actu. Un̄ illud qꝺ mouet nālr̄ est illud in q̊ est nā ad mouēdū aliq̇d donec faciat illꝺ in actu. Et post t. c. 33. ait. Si igiť oīa q̄ moueť a nā mouētur: aut extra nāꝫ et violentia et q̄ vi et extra nām oīa a q̇dā: ⁊ ab alio. ⁊c̄. In isto tex. vult ꝙ oē qꝺ moueť violēter ab alio moueať: ⁊ omne qꝺ moueť a nā: siue nāliter ab alio moueť: ⁊ ꝓbat ibi de oībus. Et in istis non opꝫ ꝓcedere i infinitū in motis. s. et mouētibꝰ: sꝫ opꝫ stare ad vnū p̄mū mobile: vt pꝫ ꝑ ip̄ꝫ Ari. vbi. s̄. t. c. 34. Sꝫ inq̇t necesse est oē qꝺ moueť ab aliquo moueri: ⁊ aut ab eo qꝺ moueť aut ab alio: aut nō. Et si quideꝫ ab alio quod moueť necesse aliquid esse mouēs qꝺ nō ab alio p̄mū. Si aūt hmōi p̄mū nō necesse est esse alterū. Impossibile est eīn infinitū abire mouens vt qꝺ moueť ab alio ipsuꝫ. Infinitoꝝ ei nō ē aliq̇d p̄ncipiū. Si ꝫ oē quod moueť ab alio moueť. Primū aūt monēs moueť q̇dem nō ab alio aūt necesse est ipsum a seipso moueri. hec ille. ¶ Ibi. Sꝫ ꝓcessus isti. Hic doc. dicit ꝙ hec dicta in. 7. ⁊. 8. Phy. indigēt maiori expōne: et forte ille rōnes diminute cōcludūt: ⁊ forte nō plꝰ cōcludūt: nisi ꝙ primū nō moueť vt corpus vel vt virtꝰ i corpe: sicut aīa moueť ꝑ accn̄s in corpe moto. ¶ Ibi Iō nō insistēdo. ⁊c̄. Hic doc. ostēdit imutabilitatē dei dupli ci rōe. Pria: qꝛ sūme simplex: iō nō p̄t mutari ad aliquā formā q̄ i ip̄o recipiať. Scꝺa: qꝛ ē necesse eē iō nō p̄t mutari ab eē i nō eē vel a nō eē i eē: q̄ mutatio dicitur versio a Dama.

Sed pars negatiua illiꝰ exclusiue. s. ꝙ nichil aliud a deo habeat imutabilitatē hꝫ maiorē difficultatē. Et dicit Doc. ꝙ p̄mo videndū est de opi. pħoꝝ. deinde q̄ motiua eoꝝ: ⁊ q̄ sint rōnes ꝯ eos. ¶ Ibi. Quātū ad primū sp̄aliter de intentione Arist. ⁊ Auic. dr̄ ab Hen. ꝙ decē modis pōt aliq̇d se hr̄e ad esse. Primꝰ. est eē ex se necessariū et a nullo ꝓductū. vt deꝰ p̄r. Secūdꝰ. est esse ex se necessariū et ab alio ꝓductū nō tn̄ causatū: vt filiꝰ i diuinis. Tertius. esse ex se necr̄iū et ab alio causatū. Quartꝰ. esse ex se necr̄iū nō tn̄ ꝓductū nec causatū: sed tm̄ depēdens ab alio. Quintus. esse ex se cōtingēs: sꝫ ab alio necr̄io. Sextꝰ esse ex se possibile vel contingens, et a nullo est: tn̄ necr̄io est. Septimꝰ. esse ex se cōtingēs: tn̄ ab eterno causatū. Octauus. esse in se possibile siue cōtingens tn̄ ab alio causatū: non ab eterno: sꝫ cū toto t̄pe. Nonus. esse ex se ꝯtingens: tn̄ ab alio causatū cū p̄te t̄pis. Decimꝰ. nec ex se nec ex alio necessariū esse. Sed in quoli. 6. q. vltima. ponit quatuor modos. Primus: vt orbes capiūt a deo tm̄ motū et nō esse. Secūdꝰ: eē ex se necessariuꝫ et tn̄ ab alio causatū. Tertiꝰ: ꝙ orbes sint ex se contingentes: tn̄ necessario causentur a deo: ⁊ dicit ꝙ Auic. illū modū posuerit. Quartꝰ: ꝙ orbes sint ex se cōtingentes et ab alio contingenter fiant: ⁊ illum modum dicit Platonem ponere et finem. Ideo aliq̄n in Sco. dicuntur quatuor modi iuxta quoli. 6. q. vlti. aliquando. x. iuxta quolib. 8. q. 9. Et dicit doc. ꝙ ad propositū sufficiant tres modi Pōt eni aliq̄ itelligētia triplr̄ poni i eē. Primo ꝙ ex se for=

Hen. ql. 8. q. 9.

malr̃ sit necesse esse: sed ab alio cãliter scđo ꝙ ex se formalr̃ sit necesse eẽ: et ab alio depẽdenter: sic ꝙ hʒ ordinẽ essntialẽ cõtradictio eẽt secũdũ eẽ sine pͥmo: ꝛ nõ ecõuerso: et tertiũ sine secũdo et nõ ecõuerso: et est ordo iter perfecti⁹ ꝛ min⁹ perfectũ: nõ iter causam et cãtũ. Tertio aliqđ hʒ esse ex se formalr̃ poſ̃e: necessario aũt ab alio est: qꝛ illud aliud necessario causat. ¶ Istoꝝ triũ modorũ pͥm⁹ icludit ꝯdictionẽ: et illũ nõ posuit phs: qꝛ nõ vr̃ ꝯdictoria posuisse. Sʒ talis modus icludit ꝯdictionẽ: qꝛ qđ ẽ cãliter ab alio ẽ ens poſ̃e: aliter ipoſ̃e cãreẽ. Sʒ qđ ẽ necesse eẽ nullo mõ est poſ̃e. Negauit ẽt Ar. tertiũ modũ: qꝛ icludit ꝯdictionẽ: qꝛ tunc esset poſ̃e sil̃ et neciũ: vt pʒ. ¶ Ibi. Cõfirmaẽ. Qꝛ Com. 12. met. com. 41. 1. q. Io. grãmatici. vult ꝙ motus cũ sit de se poſ̃is possit ab alio ꝑpetuari: qꝛ hʒ eẽ ab alio: sbã aũt poſ̃is nõ pt̃ perpetuari. g̃ sbã ꝑpetua nõ est necessaria ab alio. Vult dicere: ꝙ ex quo sbã poſ̃is non põt ab alio ꝑpetuari: ꝙ si aliq̃ sit ꝑpetua: ꝛ per ꝯñs necessaria nõ erit ab alio necessaria: sʒ a seipsa. ¶ Ibi. Itẽ Com. pͥmo celi. c. 138. Et lr̃a stat i hoc. ꝙ si eẽt aliqđ gñabile eternũ: possibile eẽt vt nã poſ̃is trãsmutareẽ i necessariã: et lʒ ꝯcludit ſm ipsuʒ: qꝛ oẽ eternũ est simplr̃ necessariũ et oẽ gñabile est simplr̃ poſ̃e. g̃ si aliqđ generaẽ ab eterno nã possibilis trãsmutareẽ i neciam. ¶ Ibi Alteri⁹ iponiẽ pħo pͥmo celi. t. c. 198. Hoc vult dicere i sbã: ꝙ ois sbã est a semetipsa: et hoc i duplici genere. Nã q̃dam est tꝑalis: ꝛ q̃dã eterna: et si eterna posset esse ab alio: cum oẽ eternũ sit neciũ: nã necessaria mutareẽ in poſ̃em: pꝫ qꝛ ex quo ẽ cãta ab alio. iõ poſ̃is: ꝛ qꝛ etña iõ necessaria. Imponiẽ ẽt sibi ꝙ ois sbã poſ̃is ex quo est a se sit corruptibilis tm̃ a semetipsa ꝑ pͥcipiũ intrinsecũ. ¶ Ibi. Itẽ ex istis. s. pͥmo celi. et. 12. me. ꝛc̃. Sensus hui⁹ lr̃e est: ꝙ sbẽ sepate sũt nãe necessarie itrinsece. i. a semetipsis: ꝛ i ipsis spẽs ẽ tm̃ in vno indiuiduo: et sic ex q̃ nõ ponit eas cãtas ab alio: scʒ tm̃ presupponũt pͥmã: seq̃tur ꝙ ſʒ eũ erit aliqđ neciũ depẽdẽs ab alio: nõ in rõne cãc: sed sicut min⁹ perfectũ a magis ꝑfecto. Et addit ꝙ in reb⁹ corruptibilib⁹ spẽs de se sṫ necessarie et incorruptibiles. idiuidua vero sunt vere corruptibilia: ꝛ ad corruptionem eoꝝ dicit species corrũpi per accidens. i. ꝙ corrupto indiuiduo illa species desinit habere eẽ in illo: non tamen in se et simpliciter desinit esse.

Cõtra istam opi. ꝛc̃. Hic doc. intẽdit ondere ex dictis phi. ꝙ ipse nõ negauerit pͥmũ modum: vʒ aliqđ esse cãtũ ab alio et esse necessariũ. Et primo probat per phm. 2. met. t. c. 4. Sẽpiternoꝝ pͥcipia verissima eẽ necesse est: qꝛ aliis sunt cã veritatis. ait eni sic. Quapropter semꝑ entiũ principia semꝑ esse verissima necesse ẽ: nõ eni q̃nq3 sunt vera q̃nq3 nõ. hec ille. Vult dicere ꝙ principia semꝑ exñtiũ. i. corporũ celestiũ: cuiusmodi sunt sbẽ separate: semꝑ necesse ẽ esse vera. i. sunt verissima: cui⁹ duplex rõ assignaẽ. Prima: qꝛ nõ q̃nq3 sunt ṽa q̃nq3 nõ: ꝛ i hoc precellũt gñabilia et corruptibilia. Secũda: qꝛ illis nõ est alia causa sue veritatis: sʒ illa sunt cã aliis: et in hoc p̃cellũt corpora celestia: q̃lʒ sint sempiterna: tñ hñt causam sui eẽ ꝛ sui mot⁹. Et necessarioꝝ sũt cãe vt corpoꝝ celestiũ vide Com. vbi. s̃. cõmẽ. 4. Itẽ pʒ ab ipso pħo pͥmo celi. t. c. 138. quõ oẽ sempiternũ est necessariũ. Itẽ. 5. me. c. de necessario. t. c. 6. Nihil ꝓhibet quorũdã necessarioꝝ alteras eẽ causas. Dicit eni sic. Horũ q̃dẽ vtiq3 altera cã eẽndi neccia: hoꝝ autẽ nulla: sed ꝑpter hec alia sṫ ex necessitate. hec ille. ¶ Vult dicere ex ista lr̃a et p̃cedẽte: ꝙ pͥcipia demõstratiõis et cõclusiõis sunt necessaria. g̃ seq̃tur ꝙ necessarioꝝ q̃dã sṫ cãe: q̃dam sunt cãta. Seq̃tur in tex. Quare pͥmũ ꝛ neciũ ꝓprie q̃dem simplex est. ꝛc̃. Si eni aliq̃ necessaria sunt cãe ꝛ aliqua causata: et in causis non est ꝓcessus in infinitũ. g̃ aliqđ erit principiũ neciũ: et illud opʒ eẽ simplex. ¶ Itẽ. 12. met. t. c. 52. ꝯcludit vnitatẽ vniuersi ex vnitate finis. Lr̃a stat i hoc: qꝛ ex quo pͥcipiũ effectiuũ pͥmũ est finalis cã oim alioꝝ a se: seq̃tur ꝙ erit cã effectiua: qꝛ cã finalis non dr̃ causa finalis efficientis sed effectus. causa enim finalis inquantum amata mouet efficiens (vt s̃. patuit. di. 2.) ad efficiendum aliqđ i ordine ad ipsam. et sic pͥmũ effectiuũ ꝓducit oĩa ꝑpter semetipsum. s. ordinãdo illa ad seipsum. vt ad cãm finalem desideratã et amatã. mõ secũde intelligẽtie ꝛ celũ sunt alia a deo et ordinata ad ipsum vt ad causam finalẽ. g̃ sunt ab ipso pͥmo cãta. ¶ Itẽ Com. 12. metha. com. 36. ꝯcedit ꝙ est ibi cã et cãtũ. sicut itellect⁹ est cã intellectiõis. ꝛc̃. Hec lr̃a pʒ sic. Obiũ maxime perfectissimũ in entitate est cã intellectiõis qua substãtie separate ipsum intelligũt: ꝛ itellectio sbẽ separate est sbã ei⁹. seq̃tur ꝙ qꝛ pͥmũ mouet intelligẽtias vt intellectũ et amatũ: quod est in rõne obiecti ꝛ obiectũ causat intellectionẽ. g̃ causat illas ſm suũ esse: cũ itellectio illarũ sit suũ esse. ¶ Si dicaẽ hic vt aliq̃ dñt ꝙ mouet vt finis nõ vt efficiens. ¶ Hoc non staret: qꝛ vt inq̃t Com. vbi. s̃. est ibi cã et cãtũ sicut itellectũ. i. obiñ itellectũ est causa intellectiõis vt Balneũ in mẽte mouet effectiue ſʒ com. vbi. s̃. c. 36. ¶ Si dicaẽ. Nõne itellectio causaẽ ab intelligẽte et intellecto: vt patuit. s̃. a doc. d. 3. q. 7. et in q̃li. q. 15. Cũ g̃ intellect⁹ substãtie separate sit sua sbã: seq̃tur ꝙ sbã separata erit partialis cã suimet: qđ est ipossibile. Obiectio. ¶ Dico ad mentẽ phi: ꝙ ex quo itelligere substãtie separate est suũ esse. Si g̃ itelligere est a pͥmo: ẽt et eẽ erit a pͥmo: ꝛ qꝛ eẽ nõ põt esse a pͥmo nisi vt a totali cã: ita intelligere erit a pͥmo vt a totali causa: secus est de intellectiõe realiter distincta ab itelligẽte: qꝛ illa põt esse ab obiecto et itellectu vt a causis partialib⁹. Solutio. ¶ Ibi. Itẽ Auicẽ. ponit neciũ ab alio cãri: vt pʒ. 9. met. c. 4. g̃ si in ħ nõ vidit ꝯdictionẽ: quare dʒ negari ab arist. ꝑꝑ ꝯdictionẽ quã tu ponis? ¶ Ibi. Item Com. de sbã orbis. c. 3. Corp⁹ celeste nõ idiget ṽtute mouẽte corpus tm̃ in loco: sʒ ẽt ṽtute largiẽte in se et i sua sbã ꝑmanẽtiã eternã. Et seq̃tur post de opi. Ari. Dixerunt q̃dam ipm̃ nõ dicere cãm agentẽ celũ: sʒ cãm mouẽtẽ tm̃: et illud fuit valde absurdũ eis. ¶ Ibi. Rñdeẽ ab eis. Dñt isti ꝙ Ar. ꝛ Aui. ponũt aliqđ neciũ eẽ vere cãtũ ex rõnib⁹ verisimilib⁹ i. sophysticis. Iõ opʒ ꝯdicere eis ex rõnib⁹ veris. Sʒ certe isti nimis vilificãt hos pħos: qꝛ vilius est dicere: ꝙ Arist. cõtradicat dictis suis: q̃ꝫ ꝯñr ad añs falsum ꝯcedere cõclonẽ falsam. Nã ex quo ponit pͥmã cãm neccio cãre effectum sibi immediatũ: lʒ hoc sit falsum: tñ hʒ ꝯñr ꝯcedere ipm̃ effectũ esse neciũ formalr̃: qđ adhuc ẽ falsum: ꝛ hoc nõ est ita vilificare phm sicut dicere ꝙ sibi ꝯdicat. ¶ Ibi. Itẽ ꝙ nõ posuerit ſm modũ quẽ iponis ei. Hic ondit doc. ꝑꝑ irrõnabilitatem illi⁹ modi. s. ꝙ aliqđ depẽdeat ab alio i eẽndo a quo nõ hʒ eẽ et i ꝑmanẽdo a q̃ nõ hẽat ꝑmanẽtiã. Nec ẽ sil̃e de figuris et nũeris: qꝛ numerus posterior depẽdet a pͥori: et tñ nõ cãtur a pͥori: qꝛ nũerus posterior depẽdet a pͥori ꝛ tñ nõ cãtur a pͥori: qꝛ nũerus pͥor et si nõ sit cã effectiua posterioris: est tñ ꝑs illi⁹: ꝛ ideo posterior depẽdet a pͥori in eẽndo. ¶ Ibi. Qđ ẽt iponiẽ Arist. Hec lr̃a ꝯsistit in duob⁹ dictis. Primũ: ꝙ nulla spẽs in se ẽ formalr̃ necia: qꝛ cũ necessitas sit ꝯditio exñtie: et nulla spẽs sit i se exñs: sequitur ꝙ nulla erit necia. Sʒ si Ari. posuit spẽs horũ corruptibiliũ eẽ necessarias: hoc posuit ex hoc ꝙ ꝯseruãt in alio ꝛ alio idiuiduo. Et qꝛ voluit motũ celi eẽ neciũ: iõ voluit successionẽ idiuiduoꝝ eẽ neciã: ꝛ ħ ꝑꝑ aliã ꝛ aliã approximationẽ agẽtis ad passum: puta (qđ fit ꝑ motũ ipsi⁹) generat aliud et aliud indiuiduũ. Et hoc est qđ dicit Ari. ꝙ sol in circulo obliquo est causa gñatiõis. i. ꝙ ſʒ ꝙ sol motu suo fit in alio ꝛ alio signo gradu minuto: ꝛ ꝯiungiẽ aliq̃ñ vni planete: aliq̃ñ alii. iõ fit alia et alia gñatio. Scđm dictũ est: ꝙ ad mentẽ Ar. elemẽtum cum sit pars exñs pͥcipalis sit neciũ: lʒ aliq̃ ꝑtes generentur continue ꝛ continue corrumpantur: vt pars aeris que est propinquior igni: et sic ſm totum est incorruptibile: et secundum partes est generabile et corruptibile.

¶ Ibi. Qđ ẽt iponiẽ Ari. ꝙ nulla subã est ab alio effectiue. Qđ manifeste falsum de gñabilib⁹. gñatio ei ẽ ad subãʒ vt pʒ. v. Phy. t. c. 4. g̃ ipsa gñatiõe subã accipit eẽ q̃ prius nõ fuit: ꝛ ita ei⁹ qđ ꝓduciẽ est cã efficiens. nihil eni seipsum ꝓducit ad esse ꝑ Aug. 1. de tri. ¶ Ibi. Item si corruptibile ꝛc̃. Si dicaẽ: nõne hõ põt corrũpi ab intrĩseco? Dico ꝙ verũ est etiã ab extrĩseco: vt pꝫ: sʒ multe sunt subẽ: vt puta oẽs non viuentes q̃ nõ corrũpũtur ab itrĩseco sed ab extrĩseco. ¶ Ibi. Imponiẽ etiã Auic. 3. mod⁹. Sẽsus lr̃e est. Qꝛ enĩ causatũ scđm totũ suũ esse est a causa: seq̃tur ꝙ q̃ꝫtũ est ex rõne cãti inest ei vt nõ sit: cũ esse suũ nõ sit a se sed ab alio: et cũ a cã habeat suũ esse: tũc inerit ei a cã vt sit. Et sic illõ qđ in sua rõne formali q̃ꝫtũ est ex se inest ei vt nõ sit ẽ pri⁹ aliqua pͥoritate puta nãe: accipiẽdo tñ pri⁹ nã nõ positiue sed tm̃ negatiue: qꝛ si nõ preueniret a causa extrĩseca dãdo eẽ in illo priori quo dat esse si nõ daret: tũc nõ esse esset prius nã positiue: sed qꝛ p̃ueniẽ: iõ nõ esse inest tm̃ pri⁹ nã negatiue vel pͥuatiue. Et de hoc vide que exposui in. 2. di. 1. q. 2. et in. 3. d. 3. q. 1. Et hic vocaẽ creatio f. dare esse post nõ esse absolute: extẽdẽdo tñ nomen creationis: quia creatio proprie est a nõ esse simplr̃ ad esse: ita ꝙ nõ esse p̃cedat aliq̃ duratione ipsum esse: creatio eni ꝓprie iportat nouitatẽ3 effect⁹. Et si aliqđ de nichilo esset productum ab eterno: ita ꝙ ly nichil tñ p̃cesserit nã modo p̃exposito nõ esset ꝓprie creatura: vt etiã. s̃. exposui. d. 2. q. 1. prĩc pͥma. et clarius vide in scđo. di. 1. q. 2 ¶ Ibi. Cõtra ipsum arguitur. Vult dicere in ista littera ꝙ si causatũ necessariũ pt̃ poni nõ esse: nõ tm̃ hoc est falsum: qꝛ tunc necessariũ eẽt possibile nõ esse: sʒ

positio ari. ⁊ Aui de necessitate prime cause.

est impossibile sm̄ Auic. qꝛ tunc si tale necessariū posset non esse: causa necessaria et necessario producens nō de necessitate daret tale esse: quod adhuc est impossibile: ḡ falsū est dicere aliqđ necessariū esse possibile: et hoc est quod dicit.

De intentione istoꝝ phoꝝ Aristo. ⁊ Aui. nescio: sed nolo iponere eis absurdiora q̄ ipsi dicāt vel q̄ ex dictis eoꝝ necessario sequat̄: et ex dictis eoꝝ volo rōnabiliorē intellectū accipere quē possum. ¶ Rn̄deo igit̄ ꝙ Arist. et Aui. In ista lr̄a ponūtur tria dicta. Primū ꝙ cā pma respectu eoꝝ q̄ imediate cōparātur ad ipam sm̄ Ari. ⁊ Aui. est simplr̄ cā necessaria et imutablr̄ se hn̄s: ⁊ sic qđlꝫ aliud necessario se hꝫ ad ipam qđ imediate ꝯparat̄ ad ipsam. Scđm. pma cā pt̄ cōparari ad motū vniformē. Nā ipsa mouet pmū mobile sm̄ aliquos vniformiter ab oriente in occidēte: et tali motu oēs sphere iferiores mouētur: ⁊ vt. s. talis mot⁹ sit necessari⁹ necessitate ieuitabilitatis: qꝛ semꝑ mouēs: nō aūt imutabilitatis: qꝛ necessitas imutabilitatis solū pmanētib⁹ ꝯgruit: q̄ hn̄t necessitatē in actu formaliter et sic adhuc est cā mere necessaria. Tertiū. pma cā cōparat̄ ad difformitatē mot⁹ i ptib⁹ mobilis: de qua difformitate dixi. s. d. 2. q. 1. et sic qꝛ in toto ponit difformitatē in partib⁹ mobilis: generabilia et corruptibilia mediāte tali motu difformi difformiter ꝯparātur ad ipam pmā causam. ¶ Ex his infert doc. ꝙ tenēdo illud falsum fundamētū. s. ꝙ sit cā necessaria nō vr̄ Arist. ꝯdicere sibi ponēdo cātū necessariū. vt vult. 5. metha. c. de necessario. t. cō. 6. ꝙ quorundā necessarioꝝ est altera cā. ⁊c̄. ¶ Ibi. Aui. aūt statim vr̄ ꝯdicere sibi: ponēdo illud eē poſe: qꝛ tūc necium nō necio ꝯpat̄ ad illđ. ¶ Sꝫ arguit̄ ꝑ Aui. doc. hic intēdit oñdere ꝙ Aui. sibi nō ꝯdicat. Et rō stat i hoc: qꝛ illđ qđ est ab alio nō icludit i suo eē q̇ditatio aliqđ eē. i. ꝙ ex q̄ ē ab alio cātiue nō icludit q̇ditatiē suū eē nec eēntie nec exn̄tie: qꝛ tale sic icludēs ē a seipso. Si ei eē exn̄tie icluderet̄ q̇ditatiue i tali eē possibili: cū illud eē poſe nō sit ꝟe ꝓductū: nisi tm̄ sm̄ qd: vt pt꞉ .j. a doc. d. 26. ⁊. 43. Vera eni ꝓductio terminat̄ ad esse existētie: qđ est simplr̄ idē cū eē eēntie: vt pꝫ a doc. j. d. 36. 39. ⁊ i. 2. d. 1. ⁊. d. 3. q. 1. ⁊ i. 3. d. 2. seq̄ret̄ ꝙ tale eē exn̄tie nō eēt ꝟe cātū. Hoc ḡ dictū dꝫ sic itelligi: ꝙ i aliquo priori nāe saltē negatiue nō est nec sm̄ esse reale eēntie: nec exn̄tie: sꝫ tm̄ i eē possibili: ⁊ in secūdo istanti nāe de necessitate ꝓducit̄ a cā necessario causante. Et talis possibilitas stat cū necessitate: et dr̄ possibilitas iūcta actui i eodē instāti duratiōis: ⁊ i eodē instāti nāe positiuo: lꝫ nō negatiuo siue ꝓuatiuo: vt dixi. s. possibilitas ꝟo q̄ dr̄ ante actū: q̄ est prior duratiōe ipso actu nō stat cū necessitate illi⁹ act⁹: qꝛ ens simplr̄ neciū est ens sempiternū. Et hāc necessitatē negāt phi: et etiā theologi posse stare cū necessitate act⁹ exn̄tie: ad quē est talis possibilitas. Ex his pt̄ elici vnū. vꝫ qđ illđ qđ ē a semetipo. i. ꝙ hꝫ eēntiā ⁊ exn̄tiā a semetipo: icludit ipsuꝫ eē exn̄tie i suo q̇ditatiuo. ¶ Ibi. Ad illa q̄ adducebāt̄ pus ad ꝓbādū ꝙ Aꝝ. negaret pmū modū. Ad pmū ꝙ nitit̄ ꝓbare ꝯdictionē. ⁊c̄. Diceret Aꝝ. ꝙ poſe obiectiue nō repugnat necio. i. illud qđ est obm̄ pōe ꝓductiue: merito cui⁹ dr̄ poſe obiectiue nō repugnat necio: accipiēdo poſe vt tm̄ p̄cedit eē i aliquo instāti nāe nō duratiōis: vt s. expositū ē. ¶ Ibi. Hoc ꝓbat̄ ꝑ cōfirmationem argumēti. Hoc vide. s. d. 5. q. 2. et j. d. 27. q. 1. ¶ Ibi. ad illđ qđ adducebat̄ de pmo celi. Sēsus hui⁹ lr̄e ē: ꝙ ex quo sbā hꝫ veꝝ eē pmanēs ⁊ nō successiuū: sicut mot⁹ qui tm̄ hꝫ eē successiuū: si tale eē pmanēs sit a cā necessaria: hꝫ a cā necessitatē pmanētē: et si tale eē posset nō eē seq̄ret̄ ꝙ nā necia posset mutari in poſem: quod est falsum: vt ptꝫ. ¶ Ibi. Per idē pꝫ ad illđ. 12. met. Et lr̄a stat i hoc: ꝙ dr̄a est iter cātū pmanēs de necessitate ⁊ cātū successiue de necessitate: qꝛ pmū hꝫ necessitatē pmanētē: sicut hꝫ esse pmanens. scđm ꝟo: qꝛ tm̄ hꝫ esse successiuū: ita et necessitatē tm̄ successiuā: q̄ ꝓprie nō dr̄ necessitas: cū necesse eē nō variet̄ et successiuū ꝯtinue variat̄. Dr̄ ḡ ꝙ mot⁹ ꝑpetuat̄ de necessitate: qꝛ ꝯtinue noua ps ꝓducit̄: ⁊ rō: qꝛ totū mobile: puta celū necio vniformiter se habet ad dans esse vniformiter necessario: et hec hītudo necrio vniformis mobilis ad motorē est cā motū necio fieri. i. qꝛ ipsuꝫ mobile: puta pmū mobile vniformiter respicit ipm̄ motorē: q̇ motor de necessitate mouet illud: iō talis mot⁹ perpetuatur: ⁊ ꝙ talis motus perpetuet̄ ē necessitas tm̄ ineuitabilitatis sine necessitate imutabilitatis i motu: sꝫ ex necessitate imutabilitatis i causis mot⁹. mot⁹ eni nō est necio imutabilis: pꝫ qꝛ ꝯtinue variat̄: est tm̄ ieuitabilis: qꝛ talis variatio euenit necio: cā tm̄ ipsi⁹ mot⁹ ē simplr̄ imutabilis (et q̄ sit dr̄a iter necessitatē absolute sumptā et necessitatē imutabilitatis. vide. j. a doc. d. 39. et q̄ ibi exposui.) Et lꝫ causa mouēs celū sit necesse eē immutabiliter: tm̄ mot⁹ cātus dr̄ tm̄ necessarius ieuitabilr̄. Est ḡ repugnātia: ꝙ neciū imutabiliter et pmanēs sit corruptibile: et nō sic est de motu: qꝛ semꝑ corrūpit̄: adueniēte eni vna pte alia desinit. ¶ Ibi. Vel argumētū Aꝝ. Nā argumētū Arist. est tale: qꝛ dicit Aui. Subā aliq̄ puta celū pt̄ perpetuari quo ad eē ⁊ est cātū de necessitate: et arguit sic Aꝝ. Si celū pōt ꝑpetuari: ḡ est cātū de necessitate. ḡ seq̄tur ꝙ est possibile: ⁊ si sic. ḡ posset corrūpi. Dico ꝙ si celū pt̄ perpetuari. et ab agēte necio: nō seq̄tur ꝙ possit corrūpi. Nam hec ꝯn̄a est bona. Si pt̄ ꝑpetuari hꝫ eē ab agēte necio. ḡ necessario ꝑpetuabit̄: et tali repugnat act⁹ iste ꝙ est corrūpi: et cui repugnat necessario act⁹: ei necessario repugnat pō ad talē actū. Si ḡ illud qđ necio ꝑpetuabit̄ sit in pō ad corrumpi: tūc simul erit in pō ad opposita: pꝫ qꝛ est poſe perpetuari. ḡ est in pō ad actū ꝑpetuitatis: et ꝑ te est i pō ad corrumpi: q̄ opponit̄ pōe ad ꝑpetuari: qꝛ sicut corrūpi opponitur perpetuari: ita et pō opponitur potentie: sicut sanari et egrotari opponuntur: ita posse sanari et posse egrotari opponuntur: vt patet. 3. Physic. t. c. 10. Et hoc est quod dicit, Licet nō cuiq̄ contingēti. Hoc debet referri ad corrūpi. i. ꝙ lꝫ illi quod ē posse ꝑpetuari a cā necessaria repugnet posse corrūpi: qꝛ illud tale hꝫ necesse esse pmanēs ⁊ i actu: motui tm̄ q̇ ēt ꝑpetuat̄ a cā necio mouēte non repugnat posse corrūpi: pꝫ qꝛ noua parte adueniēte prior semꝑ desinit esse: ⁊ hoc est qđ dicit. Lꝫ nō cuiq̄ ꝯtingēti. Et hoc nō dꝫ referri ad verba imediate precedētia. s. cui necio repugnat actus necessario repugnat pō: et hoc est verū tam i necessario q̄ in ꝯtingēti. Et quod addit: ꝙ tali possibili in eē posito. Sic intelligit̄. si poſe est celū ꝑpetuari hꝫ eē a causa necessaria: si tale possibile ponat̄ in eē nullū seq̄tur ipossibile. Et sic ex positiōe possibilis in eē nō seq̄tur ipossibilitas: nec noua incompossibilitas alicui necessario. Et sic patet ista littera.

Quantū ad secūdū principale. Hic doc. arguit ꝓ opi. Arist. et Auicē. ꝓbādo ꝙ aliqđ cātū possit esse formalr̄ necessariū: qꝛ in oī dr̄a entis necessitas dr̄ ꝑfectior cōditio ꝯtingētia: qꝛ necessitas est perfectio entis ise: ergo in illa dr̄a entis q̄ est causa: necessitas est ꝑfectior cōtingētia. pma ḡ cā necessario cāt. ¶ Rn̄det̄ ꝙ necessitas ē perfectior cōditio vbi est poſis: est aūt incōpossibilis rōni cause vt cā. ¶ Cōtra. In multis diuisionibus entis alterū diuidens est perfectum alterum imperfectū: et extrema illa q̄ sunt ꝑfecta aut necio ꝯcomitant̄ aut compatiunt̄ se: vt pꝫ si diuidat̄ ens ꝑ finitū ⁊ ifinitū necessariū et ꝯtingēs: pōꝫ et actum: infinitas necessitas et act⁹ se cōpatiunt̄. ¶ Secūdo arguit doc. sic. Si pmū causans necessario causaret: tunc daret necessitatē suo causato: ptꝫ qꝛ ad necessariū causans seq̄tur cātū esse neciū. Sed nulla ꝑfectio tollit̄ a cāto propter modū cāndi ipsi⁹ causantis eq̄ perfectū: cāre āt voluntarie nō est modus cāndi min⁹ perfect⁹ q̄ cāre nāliter: ergo cā cāns volūtarie pōt dare necessitatē effectui. ¶ Cōfirmatur. Qꝛ si cāret nālr̄ posset cāre plures dr̄as entis. s. possibile et necessariū: ḡ si cāns volūtarie nō posset cāre nisi ens contingēs: videret̄ causa iperfecta. ¶ Tertio arguit sic. aliqua causa necessario causat: ergo prima necessario causat: tenet ꝯn̄a: qꝛ secunda eo modo mouet in quo mouet a prima et secunda agit simpliciter in virtute prime.

Contra istā ꝯclōnē: in qua cōiter cōcordāt phi ꝙ pma cā necrio et nāliter cāt primū cātū: arguit̄ sic ab Hen. qꝛ primū agens nullo modo perficit̄ aliquo alio a se: agēs nāle aliquo mō ꝑficit̄ sua actiōe vel producto: quia agit propter finē. 2. Phi. t. c. 49. sed nichil videt̄ agere ꝑꝑ finē quo nulo mō ꝑficiat̄. ¶ Ibi. Sꝫ ad istud prio rn̄det̄ sm̄ intēsionē Auic. 6. Meta. c. vlti. Hic doc vr̄ improbare hāc rōnē ⁊ lr̄a stat in hoc: qꝛ rō Hen. quā doc. dicit nō esse sufficiētē: qꝛ ꝙ agēs nāle. i. agēs de necessitate nature ꝑ productionē suā aliq̄ mō producat aliud a se vt ꝑfici possit ex productione est tantū verū in agētib⁹ imꝑfectis nālib⁹: ⁊ ideo hmōi agētia ꝑ productionē suā dnr̄ ꝑfici aliquo illoꝝ modorū q̄ ponūtur. j. a doc. hoc aūt nō ꝯcludit de pmo agente: qꝛ ipsum agit de necessitate nāe ex sua ꝑfectcōe: sicut pꝫ ꝑ explū Auic. De aqua frigida. Ido doc. hanc rōnē magis amplIat ⁊ fortificat. Sequētia sūt clara vsq̄ ad scđam rōnem. ¶ Ibi. Scđa rō apponit̄. Rō ista ꝯsistit in hoc: ꝙ pō q̄ respicit aliqđ obm̄ pmo ⁊ ꝑ se. i. q̄ hꝫ opationē prio ⁊ ꝑ se circa illud: de necessitate opat̄ circa illa q̄ ordinātur ad primum obm̄. i. ꝙ nūq̄ posset (puta volūtas) velle aliq̄d nisi de necessitate velit ordinata essentialiter ad habendum illud. Sicut aliq̄s nō vult efficaciter sanitatem nesi velit illa media sine quibus sanitas acquiri non possit: secus est de illis que ordinātur tm̄ accidētaliter: quia non sunt simpliciter necria. ¶ Deide addit Hen. ꝙ volūtas diuia vult essen

Hen. lib. i q. 4.

tiam de necessitate et nulla creatura est ordinata essentialiter ad bonitatē essentie.i.ꝙ non est ordinata essentialiter ad dilectionem voluntatis diuine habēdam circa essentiā: qꝛ tūc volūtas diuina nō posset diligere essentiam necvelle ipsam efficaciter nisi etiam vellet et diligeret necessario creaturam quod est falsum: ergo voluntas diuina non pōt ꝓducere aliquid extra de necessitate. ¶ Doc. facit duas instantias cōtra: quarū ꝑma nō est ꝯ rōne illam sed tm̄ ꝯ hoīem: qꝛ repugnat aliquibꝰ dictis Hen. Hēricus.n. ponit ꝙ volūtas diuīa vt respicit res in esse quidditatiuo necessario vult quicquid vult. ⁊ hoc est verum loquendo de velle complacētie: qꝛ necessario cōplacet oī quiditati in esse quiditatiuo: ⁊ tñ ipse quiditates nō hñt magis ordinē necessariū ad bonitatem diuinā ꝙ̄ ipse in esse existētie: patet qꝛ nō est necessitas simpliciter ad hoc ꝙ voluntas diuina velit essētiā suā ꝙ velit illas quiditates: qđ patet: qꝛ priꝰ vult illā absolute ⁊ efficacissie. Immo priꝰ vult illā ꝙ̄ creature habeāt aliqđ esse siue simpliciter siue secūdū q̄d: vt patet a Doc. ī secūdo. di.i.q.i. Ista ergo instātia nō ē cōtra rationē ī se: sed cōtra rationē factā ab Hen. qꝛ repugnat aliq̄bꝰ dictis eiꝰ. scilicet q̄a pōit ī rōne ꝙ volūtas iō nō vult creaturas necessario: qꝛ nō sūt essentialiter ordinate ad volitionē essentie diuine: ⁊ ex alia parte vult ꝙ ipse res in esse q̄ditatiuo nō sint essentialiter ordinate ad volitionē essētie diuīe: ⁊ tñ ipse vult ꝙ voluntas diuina de necessitate velit illas. Uel extio ꝯdicit sibimet: vel oportebit dicere ipsam volūtatē diuinā velle ipsas res in esse existentie ⁊ hoc de necessitate.

Secūdam instātiā facit Doc. vt magis fortificet illā: q̄ sic breuiter fortificat̄: qꝛ aliqua volūtas nō potest acq̄rere aliquem finem. (puta sanitatem que est finis acq̄sibilis) nisi velit ordinata essentialiter ad illū finē: dico ordinata ⁊ cōclusa per syllogismū practicū esse simpliciter necessaria ad talē finē acq̄rendū. sicut medicus vult sanitatem egrotanti: ⁊ imperio volūtatis intellectus discurrit ꝑ oīa media quibus potest acq̄ri sanitas: ⁊ tandem īuēto necessario medio: talis cognitio q̄ est cognitio conclusionis syllogismi practici: dictat volūtati vt si vult sanitatē efficaciter ꝙ necesse est ipsam velle tale mediū. Hoc idē dico de fine nō acq̄rendo in se sed de fine vt diligendo.i.ꝙ voluntas nunq̄ potest efficaciter amare aliquā finē nisi velit ordinata essentialiter ad amorē illius finis: ⁊ hoc si sit cōclusū ꝑ syllogismum practicum talia esse media: vt dixi supra. Sed intellectus diuinꝰ nō cognoscit aliq̄d aliud a deo esse necessario volēdū ad hoc vt volūtas diuina velit vel diligat deū: īmo intellectus diuinus respectu eorū que fiunt ad extra nullo modo dirigit voluntatē: īmo volūtas prius vult ꝙ̄ intellectus ostēdat esse volendū: ⁊ volūtas prius determinat aliq̄d velle ad extra ⁊ postea intellectus intelligit illud: vt supra patuit ī prolo. q. vlt. ⁊ infra patebit. d. 38. ⁊ melius. d. 39. Et sic patet ista littera.

Uoluntas nō pt amare aliq̄ʒ finē efficaciter nisi velit ordinata ad illum.

Istis rationibus cuiusdā Doct. aliqualiter sic fortificatis addo alias rationes. Et prīo arguo sic. Hec rō est euidētissima ⁊ in hoc cōsistit: aliqua supponēdo. Prīo ꝙ illud qđ ē necessariū a se ⁊ a nullo depēdet sic est necessariū: ꝙ circūscripto q̄cūq̄ alio a se a q̄ nō depēdet nec in essēdo nec ī necesse esse ipossibile est ipm nō esse: hoc patet supponēdo ꝙ necesse esse vt duo: erit ipossibile nō esse vt duo: qꝛ sicut aliq̄d est euidēs ī veritate: ita oppositū erit euidēs ī falsitate: vt patet prīo poste. Sic etiā q̄to aliq̄d est necesse eē ī essēdo: tāto est ipossibile ī nō essēdo. Similiter necessariū vt vnū erit ipossibile nō esse vt vnū: qꝛ tāta est ipossibilitas nō essēdi q̄ta est necessitas essēdi. Si ergo necesse esse vt duo posset nō esse ex hoc ꝙ necesse esse vt vnū pōt nō eē tūc ipoīe eē: vt duo seq̄ret̄ ex ipossibili vt vnū: ⁊ sic ipossibile pōt seq̄ ex possibili: patet qꝛ si remoueat̄ ab ipossibili vt duo vna ratio ipossibilitatis: adhuc remanet ipossibile. Similiter si ab impossibili vt vnū remoueatur vna ratio ipossibilitatis ampliꝰ nō erit impossibile. ergo possibile: ⁊ tu dicis ꝙ nunq̄ ipossibile pōt sequi ex minus ipossibili. g̃ ipossibile absolute nō pōt seq̄ ex possibili. Hoc idē dico đ magis falso ⁊ minꝰ falso. Scđo suppono ꝙ primū effectiuū est ex seipso necesse esse: ⁊ a nullo alio a se nec in esse nec in necesse esse dependet: qꝛ hoc esset ꝯ rōnē primi effectiui: vt supra patuit. d. 2. q. i. Tertio suppono ꝙ si primū effectiuū ꝓducit aliq̄d aliđ a se ī essētia qđ habeat necessariā habitudīeʒ ad illđ: q̄ necessaria habitudo nō pōt separi ab illo cū de necessitate agat. g̃ illa habitudo necessaria necessario terminat̄ ad ꝓductū: ⁊ sic ipo

Notāda rō đ necesse esse.

ꝓducto ñ existēte talis habitudo nō erit: ⁊ si talis habitudo nō erit ipm primum effectiuū nō erit: qꝛ illa habitudo ī est necessario ⁊ īsepabilr: ⁊ sic seq̄ret̄ primū posse nō eē ex minus impli qđ est ens aliud a se. ꝑmū.n. est simplr magis necesse eē: qꝛ a se hʒ esse necesse esse: ꝙ̄ creatura aliq̄ q̄ hʒ necesse eē ab alio. Et lʒ filius in diuinis sit necesse eē originatiue a pr̄e: tñ formalr nō est minus necesse esse ꝙ̄ pr̄: qꝛ hʒ formaliter eandē rōnē q̄ est simplr rō essendi necesse eē. s. deitatē: creatura vero hēt aliā naturā q̄ ⁊ ī esse ⁊ necesse esse depēdet essentialr a ꝑma natura: vt patuit supra dist. 2. q. 3. partis. 2. in rñsione ad argm̄ pͥcipale.

¶ Ibi. Cōtra istā rōnē. Doc. instat ꝯ istā rōnē: vt magis appeat euidētia ipsiꝰ. Et arguit sic: qꝛ pͥncipiū đstruit̄ đ. struct a ꝯclone. ex ꝑmo ꝑoꝝ: ⁊ tñ pͥncipiū ex se vr̄ eē formalr necessariū. cōclusio aūt nō ē necessaria nisi ex pͥncipio: vt supra patuit ex. 5. metapha. c. de necessario. t.c.6. ¶ Hec instantia nulla est. Tota snīa huius lr̄e cōsistit in duobus dictis. ꝑmū ē ꝙ qñ aliq̄d depēdet ab alio qđ impossibile est eē sine alio in quocūq̄ gñe: seq̄tur ipsum posse non eē. (ēt si illud sit magis tale) per non esse alterius. Exēplū totū ē magis ens: ⁊ ꝑ ꝯñs magis necesse eē ꝙ̄ eē partiū: ⁊ tñ ad nō esse partiū seq̄tur nō esset totius. Silr numerꝰ quaternariꝰ est magis ens dualitate: ⁊ tñ ad nō esse dualitatis seq̄tur ipsum nō esse: ⁊ hoc est qꝛ totum depēdet a suis ꝑtibꝰ. Sic est in ꝓposito. q̄uis veritas principii sit maior veritate cōclusionis: tamē ad non esse veritatis conclusionis seq̄tur nō esse veritatis principii: ⁊ hoc ē qꝛ veritas cōclonis suo mō est ꝑs veritatis principii. ⁊ sic non ē alia simplr a veritate principij pʒ. Nā veritas huius principij. Oē aīal rōnale est risibile: includit de facto hanc veritate ꝙ oīs hō sit risibilis: ⁊ ꝙ Jo. sit risibilis: si ꝙ totalis veritas principij integrat̄ ex veritatibꝰ oīm cōclusionū contentarum in illo. Hoc ēt pʒ de veritate ꝓpōnis vlis q̄ integrat̄ ex veritatibꝰ oīū singulariū: sicut ista veritas. oīs hō ē risibilis ītegrat̄ ex istis. hic hō est risibilis: et hic hō est risibilis ⁊c. g̃ si hec esset falsa puta. hic hō ē risibilis: seq̄retur ipsā veritatem ꝓpōnis vlis esse falsam: ⁊ hoc est qđ dicit Doc. in exēplis mathematicalibꝰ ꝙ veritas hec. Linee talis trianguli sūt eq̄les: est ꝑs veritatis huius vlis. Oēs linee ducte a centro ad circunferentiā sunt equales: ꝙ.n. linee triāguli equilateri sint equales ꝓbatur in Euclide ꝑ hoc qđ dixi supra ꝙ oēs linee ⁊c. Sed exēplū positū priꝰ.i. ꝙ oīs hō est risibilis est clariꝰ. Scđʒ dictū ē. ꝙ qñ vna entitas ī se ꝑfecta q̄ hʒ eē a se ⁊ ē cā alteriꝰ entitatis: nec depēdet ab illa nec ī esse nec ī cōseruari. sicut totū a ꝑtibꝰ: et veritas pͥncipij a veritate cōclōnis ītegrātis ⁊c. nō seq̄tur ipsā posse nō eē ad non esse alteriꝰ entitatis a qua nō depēdet. aliter magis ipoīe seq̄ret̄ ex minꝰ ipoīi: ⁊ magis necessariū seq̄ret̄ posse non eē ex nō esse minꝰ necessario a quo nō depēdet nec in esse nec ī cōseruari: qđ ē ipoīe: et sic pʒ q̄ñ istātia nihil ꝯ rōnē cōcludit. ¶ Scđo pͥcipalr arguit Doc. ꝯ op. philosophoꝝ Ibi. Scđo arguo sic. Aliq̄d fit ꝯtigēter. Hec rō supra patuit. d. 2. q.i. et clariꝰ patebit. infra. d. 39. rñdēdo ad Nouū expositorē. S. Tho. vide ibi multa bona. ¶ Tertio arguit ibi. Preterea ⁊ reddit ī ideʒ. Duo sunt in ista littera. Primū ē de malo nature qđ ē defectꝰ ī entitate naturali: vt supra. d. 2. q. i. in rñsiōe ad ꝑmū argm̄ pͥcipale. Scđm est de malo culpe qđ est vitupabile sicut peccatū. Si.n. fieret de necessitate a cā scđa nō eēt vitupbile. g̃ si fit cōtigenter oʒ primā cām contigēter cōcurrere. Et hic nota ꝙ ī malo culpe sunt duo ꝑm cōiter theologos. s. ipsuʒ substratuʒ qđ est actus: et deformitas q̄ est priuatio rectitudinis q̄ deberet in esse actui: vt pʒ a doc. in 2. d. 34. 36. ⁊. 37 ⁊ ī. xl. d. 14. Exēplū. Uelle dare elemosinā: pōt esse rectū tale velle: vt velle dare cū oībus circūstantijs requisitis: ⁊ tūc tale velle ē ꝑmo rectū: qꝛ ꝑmo cōforme rōni recte: vt supra patuit. q. vult. ꝓlo. ⁊ īfra patebit. d. 17. ⁊ magis ī. 2. d. 40. ⁊ d. 42. Si vero tale velle caret hmōi circūstantijs: talis carētia dr̄ deformitas: et tale velle denoīatur malum culpe a tali carētia siue priuatiōe rectitudīs. Et nisi illud velle eēt in ptāte nr̄a: et per ꝯñs in ptāte nr̄a posse elicere illud cum debitis circūstātijs vel sine illis: nūq̄ esset vitupabile. Deꝰ ergo cōcurrit cōtigēter ad ipsuʒ velle: et ēt ad rectitudinē illiꝰ: sʒ volūtas nr̄a dr̄ peccare ex hoc ꝙ ꝑmo deficit a tali rectitudīe: qꝛ cū possit dare rectitudinē ⁊ nō dat: iō ipsū nō dare ē deficere a rectitudine: ⁊ talis defectꝰ vocatur deformitas: et ad deformitatē non cōcurrit deus: vt patebit in 2. d. 37. Si ergo deus ageret necessario: nūllū malū cul-

q̄ñ veritas pͥncipii ītegrat̄ ex veritatibꝰ cōclonum.

In culpa duo sūt ⁊ q̄ mō deꝰ nō cōcurrit ad đformitatē

pe eēt in vniuerso:qꝛ tūc necessario ꝓduceret oēꝫ effectum
scḋm bonitatē sue capacitatis cuiꝰ oppositū experimur:et
si hoc posset forte euadi a philosophis vidēdo ꝙ tale malū
est tm̄ a cā scḋa nō aūt a p̄ma:tñ nō potest euadi de malo
culpe:qꝛ si illud sit a volūtate nr̄a vt necessario mota a deo
tunc tale malū eueniret necessario:et sic nullomodo eē vitu
perabile.ergo. ¶ Quarto arguit ibi. Omnis cā necessario
agens ⁊c. ¶ In ista lr̄a quattuor p̄ncipalr̄ tāgunt̄. Primū.
ꝙ ex quo cā pr̄ia ē ꝑfectissima et ꝑ phōs agit de necessitate
nature:et sic agit inq̄tū pōt:et priꝰ concurrit ad effectum
q̄ cā secūda.ergo in illo priori ꝯuenit causalitatē oīs cause
scḋe:⁊ sic hō fuit ab eterno:⁊ vltra cū ꝓducatur de necessi
tate nature:oīs effectus erit necessarius:qꝛ si agit de neces
sitate nature oīa ꝓducit īmediate:et qꝛ ab eterno fuit ꝑfe=
ctissima.ergo ab eterno ꝓduxit oīa ꝓducibilia. ¶ Scḋꝫ.nō
valet dicere qḋ ꝓducit aliquē effectū mediante scḋa cā:qꝛ
vt dictū ē supra.d.2.q.i.cū eminēter cōtineat causalitatem
oīs cause scḋe:et ip̄a in aliq̄ priori cōcurrat ad oēm effectū
⁊ si de necessitate agat ī illo priori ꝓducit oē ꝓducibile nul
la scḋa cā cōcurrēte.alias si ī illo priori nō ꝓduceret:nō ēt
ꝑfectissima cā agēs de necessitate nature. ¶ Si dicat̄ ꝙ si
cā p̄ma priꝰ īfluit ī effectū q̄ scḋa ꝑ ꝓpōnē allegatā. ergo
et nūc vt cōtigēter agit ꝯuenit cālitateꝫ cāe scḋe:qꝛ in illo
p̄ori ī quo influit dicat̄.a. ⁊ in posteriori q̄ cā scḋa ꝯcurrit
dicat̄.b. Quero an volūtas diuina ī p̄ori.a.aliq̄d ꝓducit:vl̄
nihil. Si primū.aut totū effectū aut ptē.nō ptē.qꝛ dr̄ priꝰ
influere in totū effectū:si totū:ergo cā scḋa ī instāti.b.nichil
ꝓducit.vel si ꝓduceret idē:tūc idē bis ꝓduceret̄:qḋ ē im
poſ̄e. Nō nihil:qꝛ tūc nō influeret. ¶ Dico p̄io ꝙ hec ꝓpō
pr̄ia cā magis influit ⁊c.dꝫ intelligi de prioritate ꝑfectiōis
i. ꝑfectius influit:vt exponit Doc.in scḋo.di.37. ¶ Si di=
cat̄.ergo qñ agit de necessitate dicetur prius influere tm̄
p̄oritate ꝑfectiōis:⁊ sic n̄ ꝯueiret rōnē scḋe cāe. ¶ Dico ꝙ si
ageret de necessitate ex quo de necessitate ē prior in essen=
do:⁊ in illo priori quo est ⁊ vt p̄cedēs oēm cām scḋam sit ꝑ
fectissima cā:⁊ nullomō īpedita.ergo in illo priori si ageret
de necessitate ꝯueniret oēm cālitatē cāe scḋe:⁊ sic stat ar=
gumētū Doc. Sꝫ qñ agit cōtingēter lꝫ sit prior in essendo
⁊ possit prius producere effectū nulla cā scḋa cōcurrēte:tñ
ex libertate sua pōt expectare tp̄s ⁊ coagere cāe scḋe ī eo=
dē instanti:⁊ tūc dicetur priꝰ īfluere.i.ꝑfectiꝰ. Sed si age=
ret de necessitate nature diceretur priꝰ īfluere ⁊ prioritate
nature ⁊ ꝑfectionis. De hoc tñ vide ī fra.d.42.q̄ dixi:rn̄dē
do ad rōnes Ochā ꝯ Sco.vide ēt q̄ ꝓlixe exposui in scḋo
doc.di.37. ¶ Tertiū dictuꝫ. Si cause scḋe priuarētur suis
actiōibus:qḋ accideret si pr̄ia cā ageret de necessitate na=
ture:tūc īmediate ip̄a cāret oīa:⁊ hec oīa essent tm̄ vnū pꝫ:
qꝛ ex q̄ causaret inq̄tū pōt ⁊ sic ꝑfectissimū effectū quem
posset.ergo oīa causabilia eēnt illud ꝑfectissimū causatuꝫ:
pꝫ qꝛ simul nō pōt causare plura perfectissima.ergo si ī eo
dē instanti potest causare omnia causabilia ⁊ in eodem po
test causare perfectissimū.ergo oīa illa tm̄ erūt vnū cuius
ꝯriū expimur. ¶ Quartū:qꝛ si de necessitate causat. ergo
celū mouebit ī non tp̄e:pꝫ qꝛ potētia finita in tanto gradu
mouet et ī tāto tp̄e:et maior ī minori tp̄e.ergo īfinita ī non
tp̄e.ergo celū mouebit̄ ī īstanti:et sic periret omnis gene=
ratio et corruptio q̄ fiūt ꝑ motū in tp̄e. Si ergo p̄mū moue
ret de necessitate nature:tunc motus celi fieret in instan=
ti cuius oppositū ōnsum est supra.d.2.q.i. De istis tñ ratio
nibus an ꝯ philosophos ꝯcludāt vide aliq̄ ī fra.d.39. rn̄dē
do ad quasdā obiectiones Noui expositoris San. Tho. ⁊.
in.d.42.rn̄dendo ad obiectiones Ocham.

Ad.q. respondet Doct.dicens ꝙ rōnes iste ꝯ
philosophos lꝫ forte alique n̄
cōuincerēt philosophos qn possent rn̄dere:sunt tñ ꝓbabi=
liores illis q̄ adducūtur ꝓ philosophis ⁊ forte aliq̄ necessa
rie. ¶ Deinde dicit ꝙ nihil aliud a deo est īmutabile :lo=
quēdo de mutatiōe q̄ est versio:qꝛ nihil aliud ē formalr̄ ne
cessariū. Q̄ lꝫ etiā aliud est mutabile subiectiue nisi ꝓpt̄
imꝑfectionē negatiuam.puta vltimū accidēs qḋ nullius ꝑ
fectiōis est capax ꝓpt̄ sui imꝑfectionē:vt rl̄o q̄ nō vr̄ muta
bilis subiectiue qꝛ nō ē capax alicuius ꝑfectiōis. Nā muta=
ri subiectiue vel est recipe aliquā entitatē realē quā prius
nō habuit:vel trāsire ab entitate ad carētiā eius vt pꝫ.ī fra.
a Doc.d.39.et ī.4.d.11. Et sic rl̄o nō pōt fieri subiectū en
tis realis:ita ꝙ subiectiue nō pōt trāsire a priuatiōe entita
tis realis ad talē entitatē nec ecōuerso:ab entitate ī p̄ua=
tionem. ¶ Si dicatur.nonne aliqua relatio realis potest es
se subiectum relationis realis etiam secundum Doc. vt pa
tet supra.d.2.et in.4.d.12.patet enim quod proportiona=
litas fundat̄ ī ꝓportionibus. ¶ Dico ꝙ mutari proprie p̄t
dupliciť intelligi:vt docet Doc.in.4.d.10.s.ad se ⁊ ad aliḋ
P̄rio mō dicit̄ mutari ad absolutū. Scḋo mō ad respectū
Relatio nō mutat̄ p̄mo mō lꝫ forte possit mutari scḋo modo
Dico etiā ꝙ nō pōt esse subiectū vltimatū. Et pꝫ lr̄a sequēs.

Ad argumenta principalia ibi. Rn̄deo ꝙ vo=
luntate antiqua. ¶ Hic nota
quod si volūtas dīna posset mutari posset transire a ꝯdicto
rio ī ꝯdictoriū.s.a priuatiōe realis entitatis : ⁊ hoc absolu
te vel relatiē:ad illā:vel a tali entitate ad priuationē eiusdē
Si ḡ volūtas diuīa p̄t mutari hoc erit vl̄ recipiēdo absolu
tū nouū vel relatiōnē nouā ad creaturā. Nō p̄mo mō qꝛ sua
volitio est sua essētia ⁊ tātū vna ē:vt supra patuit. d.2.q.i.
Vel erit.2.mō:⁊ hoc nō qꝛ nullā nouā relationē p̄t recipere
loquendo de relatiōe reali:vt infra patebit.d.30. Nec pōt
amittere aliquid reale:qꝛ quicquid in deo est:est simpliciť
necesse esse. Et eadē volitione vult quicquid vult.vt pꝫ in=
fra.d.39.⁊ ab et̄no vult quicquid vult vt infra ptꝫ di.45.
sed non ꝓ eterno sed ꝓ tp̄e determinato:⁊ sic n̄ mutatur.
¶ Si dicatur.nō creauit Petrū et nūc creat.ḡ mutat̄: qꝛ
non pōt transiri a ꝯdictorio in ꝯdictoriū sine mutatione:vt
ptꝫ a Doc.infra.d.39. ¶ Dico ꝙ nō mutat̄:qꝛ nunc creans
nō hꝫ nouū velle sed simplr̄ idē qḋ ab eterno. Sed vel non
dicit aliquā relatiōnē:vel si dicit tm̄ erit relatio rōnis. De
hoc infra.d.30. Dico ēt ꝙ nō quilꝫ transitus a ꝯdictorio in
ꝯdictoriū facit mutatiōnē:vt diffuse ī fra exposui.d.39 vide
ibi. De ista tamen immutabilitate tam volūtatis diuine q̄
intellectus ipsius clare expositū est infra.d.39. Sequentia
clara sunt ex dictis hic ⁊ dicendis infra.d.39. ¶ Ibi Per
idem apparet ad argumentū principale. Vult dicere ī ista
littera ꝙ mutabile in se.i.contingens potest esse īmediate
ab immutabili.i.ab ente quod in se est necesse esse ⁊ sim=
pliciter immutabile:qꝛ habitudo entis immutabilis ad pro
ximum sibi.i.ad effectum immediate productum est cōtin
gens:et si illa habitudo siue productio est contingens et ex
tremum illius habitudinis.i.causatū vel productum per
talē ꝓductionē ē cōtigēs ⁊ mutabile ī se:lꝫ fundamētū sit
īmutabile.i.ꝙ lꝫ fūdamētū talis hītudīs qḋ ē p̄mū ens sit
īmutabile ī se:terminꝰ tñ illiꝰ hītudīs p̄t eē mutabilis ⁊ cō
tingēs:cū talis hītudo sit cōtigēs. Et hoc ē qḋ dr̄ ī littera.

Ad argumēta posita ꝓ phīs. Ad p̄mū. ¶ In ista lr̄a pōnt
hr̄i tria dicta Primū.ꝙ necessitas ē ꝯditio ꝑfectiōi ī
ente cui nō repugnat:⁊ sic melius ē simplr̄ primū ens esse
in se necesse esse cuꝫ sibi nō repugnet q̄ esse ens possibile.
Et sic debet intelligi quando ens diuiditur per necessariū
et possibile:quod necessitas potest eē perfectionis in ente
cui non repugnat : ⁊ hoc in respectu ad posterius non in
essētia sed tm̄ in ꝑsona:⁊ sic meliꝰ ē simplr̄ p̄reꝫ hr̄e p̄nci=
piū ꝓductiuū necessariū respectu alicuiꝰ ꝓducti cui ex ꝑfe
ctiōe talis p̄ncipij commūicat̄ tota ꝑfectio p̄ris ¶ Si dicat̄
si ꝓducere filiū de necessitate ē ꝑfectiōis:ergo ī p̄re erit ali
q̄ ꝑfectio q̄ n̄ erit ī filio:cū filiꝰ n̄ ꝓducat aliū filiū. ¶ Dico
ꝙ ꝓducere de necessitate n̄ ē ꝑfectionis:sꝫ hr̄e p̄icipiū ꝓ
ductiuū necessariū hoc ē ꝑfectionis:⁊ tale p̄ncipiū ēt ē ī filio
⁊ ī spū scḋo:lꝫ filiꝰ ⁊ spūs s̄ctꝰ tali p̄ncipio n̄ ꝓducāt:qꝛ vt ī
filio ⁊ spū sctō hꝫ terminū adequatū tā ītēsiue q̄ extēsiue.
vt supra patuit.d.2.⁊.d.7. Et sic pōt ītelligi ista diuisio en=
tis quod diuidit̄ ī ꝓductiuū ⁊ ꝓductū:⁊ in productiuo ne
cessitas ē ꝑfectiōis:accipiēdo ꝓ p̄icipio formali ꝓductiuo.
Et sic pōt ītelligi qḋ dicit doc.supra.d.2.pte.2.q.3 ī ter=
tia rōne p̄icipali Scḋꝫ dictū.necessitas pōt accipi vt fūda
tur ī cā respectu posterioꝝ essētialiter.i.respectu ꝓducti vl̄
causati essētialiter distincti a tali cā:⁊ sic dico ꝙ talis neces
sitas nō est perfectiōis ī cā pr̄ia qꝛ sibi repugnat. Nā qꝛ cā
ꝓducit aliud illud aliud erit possibile:⁊ si de necessitate ꝓ
duceret:possibile esset necessariū:talis ergo:necessitas nō ē
ꝑfectionis ī p̄io respectu posterioris essentialiter :īmo ta=
lis necessitas nō stat cū ꝑfectissima necessitate primi entis
in se:qꝛ si primū ens de necessitate causaret aliud ꝑ argu=
mētū factū supra:ip̄o causato ꝑ īpossibile nō existēte primū
ens posset nō eē:vt patet. ¶ Ad scḋꝫ. Dicit Doc. q̄ si causa
ret naturaliter ꝙ necessario causaret.sicut ex aīte includē=
te īcōpossibilia seq̄tur ꝯn̄s includēs īcōpossibilia. In aīte.n.
repugnat qḋ est causare modꝰ ille q̄ ē nālr̄.pꝫ.qꝛ.a. inq̄tū
causat ꝯtigēter cāt:⁊ inq̄tū nālr̄ :necessario causat:⁊ sic.a.
simul cōtigēt̄ ⁊ necessario causaret.b.qḋ ē īpossibile. Silr̄

in ꝯñte includunt̄ icompossibilia: qꝛ cū dico.b. causatū: dico ipm̄ eē contingēs ꝛ contigēter causatū: cū vero dico nā liter: dico.b.esse necessariū et necessario causatuꝫ. Et cū additur ꝙ nulla perfectio tollitur a causato ꝓpter modū perfectiorē causandi ipsi⁹ cause. Cōcedo: nec mod⁹ causandi voluntarie tollit aliq̄ ꝑfectionē a causabili: sed tollit a causabili necessitatē q̄ est in se ꝑfectio: sꝫ incōpoſ̄is causabili ꝛ dat ꝑfectionē causato cōpossibilē sibi. sicut voluntarie in causatione dicit modū cōpossibilē causationi. ¶ Per hoc apparet ad ꝯfirmationē de pluribus entis differentijs ꝓducibilibus. ¶ Dicit ꝙ ens causabile nō pōt habere differentias istas: necessariū ꝛ poſ̄e esse: sed oē ens causabile ē tm̄ ens poſ̄e: et iō nō est imperfectionis in cā nō posse causare istas differentias: qꝛ ad ipoſ̄e nulla ē potentia. Silr̄ si naturaliter causaret: ꝛ iō necessario: nō ꝓduceret plures dr̄ias entis: qꝛ tm̄ ꝓduceret necessaria nō cōtingentia. ¶ Ad vltimū. Dicit Doc. ꝙ nulla est cōnexio causati ꝛ cāe scd̄e simpliciṫ necessaria: nec aliq̄ cā scd̄a causat necessario simplr̄: qꝛ tunc stante approximatiōe passi necessario ageret: sꝫ tm̄ dicitur necessario agere scd̄m quid pria pars patet: qꝛ quelibet dependet ab habitudine prime cause ad causatum. Silr̄ nulla cā. 2. causat nisi pria cā causante causatū eius: et hoc prius naturaliṫ prima causat contingenter ergo. ꝛc.

¶ Distin. nona. q. vnica.

QUerit Doc. circa nonaꝫ. q. An gñatio indiuis sit eťna.

Ad questionem Dicit. Doc. ꝙ in diuis nō ē gñatio sub rōe mutatiōis: vt supra. expositū est. d. 2. parte. 2. q. 3. ꝛ. d. 5. q. 2. ꝛ ifra patebit. di. 27. q. i. Iō talis gñatio non habet termoīs corrñdentes gñationi mutationi: qui termini mutationis sunt esse post nō esse ita tñ ꝙ ly nō esse p̄cedat duratiōe ipm̄ esse: aliter nō esset mutatio: vt patuit i. q. imediate p̄cedenti ꝛ diffuse infra. d. 39. gñatio. n. mutatio p̄supponit materiā q̄ mutet̄ a non esse forme gñande ad esse ipsius: siue a priuatione ad habitum: et priuatio ꝓprie p̄cedit duratiōe habitū: vt exposui infra. d. 39. Et propter hos termios. s. esse post nō esse gñationi mutationi repugnat eternitas: qꝛ eē ꝛ nō esse non pñt simul esse sed necessario alterū ante alterū. ḡ nō eternitas. Sed tm̄ ē ibi gñatio ꝓductio i eē subiecte ꝑ modū nature vt supra expositū ē. ¶ Ibi. Ex hoc oñdo ꝙ sit eterna. Nūc Doc. oñdit gñationē i diuis eē eternā. Et rō stat i hoc. Qꝛ pater gñat ꝑ modū nature ꝛ est agēs oīno sufficiēs ꝛ i nullo dependens: ꝛ nō ꝓducit ꝑ motū. ḡ gñatio filij ē eterna. ḡ ꝛ filius ē etern⁹. Qd̄. n. ꝓducēs p̄cedat duratiōe ꝓductuꝫ hoc nō p̄t eē nisi qꝛ vel ꝓducens agit ꝯtingent̄: vel qꝛ non est sufficiens: vel qꝛ agit ꝑ motū: vel qꝛ ē impedimētū. nullum vero istoꝝ est i patre ꝓducente filiū. Et sic sequitur ꝙ gñatio filij sit eterna ꝛ filius silr̄. ¶ Ibi. Per istā rōnē tꝫ illud exm̄ Aug. 6. de trini. c. i. de igne ꝛ splēdore. Et lr̄a stat i hoc. ꝙ rō ꝓductōis ē cōior rōe causatiōis. ptꝫ qꝛ oē causās ꝓducit: sed nō oē ꝓducēs causat: qꝛ pr̄ in diuis vere ꝓducit filiū: que tñ nō causat: ꝓducere. n. est cōe ꝛ ad ꝓducere in ordine ad ꝓductū alterius nature essentialiter: ꝛ i ordie ad ꝓductū eiusdē nature. Sed causare tm̄ respicit aliō in natura. Si ḡ causans p̄t hr̄e effectū sibi coeuū ēt inquātuꝫ causans: a fortiori poterit hr̄e coeuū inquātū ꝓducens: qꝛ ratio causandi nō p̄t separari a rōe ꝓducendi: sed bñ ratio producendi p̄t separari a ratione causandi. Et hoc est quod dicit. Ista solutio ēt ꝯfirmat̄. Hic Doc. ostendit per bonum exm̄ quō gñatio filij sit eterna/ ita ꝙ filius semꝑ generetur et semꝑ sit genitus: accipiendo quod est perfectionis i permanentibus: relinquendo quod est imperfectionis: et similiter accipiendo quod est perfectionis in successiuis relinquendo que sunt imperfectionis.

Occurrunt hic alique difficultates. Prima qꝛ si filius eternaliter generatur a patre ita ꝙ ista sit vera filius semper generatur. ergo filius generat seipsū: pꝫ qꝛ hñs p̄ncipiū formale ꝓductiuū. a. in aliquo instanti: in quo non p̄intelligit̄ habere terminū productum illo semꝑ pōt producere. hoc ptꝫ a doc. supra. d. 2. ꝛ. d. 7. ꝛ per hoc ꝓbat infra. d. 10. q. i. ꝙ filius producit spiritum sanctū: qꝛ in gñatione filij cōicatur filio p̄ncipiū ꝓductiuum spūssancti. ꝛ hoc in aliquo pri[illegible] quo non preintelligitur hr̄e spūmsanctū vt ꝓductū. [illegible] ergo filius i prio instanti eternitatis (in quo possunt imaginari plura instantia nedum originis ꝛ nature: sed etiam plura tēporis: quia istās eternitatis coexistit oī parti tp̄is: vt patet in ista. q. ꝛ ifra. d. 39. ꝛ. 40.) ꝑ gñationē accipit idē p̄cipiū formale ꝓductiuū. s. eādē mēoriā fecūdā quā pr̄ habet ergo i scd̄o instanti puta nature vel tēporis coexistēs istāti eternitatis filius eodē p̄cipio ꝓducit filiū: patet cōsequētia: qꝛ i illo scd̄o istāti memoria fecūda est vere p̄cipiū generādi patri. alr̄ i scd̄o istāti ista nō eēt vera. Pr̄ i isto istāti generat. ꝛ sic gñatio nō esset eterna. ergo ꝛ filio i isto istāti ē p̄cipiū formale generādi filiū. ergo fili⁹ nūc gñat seipm̄ ꝛ semꝑ gñabit seipm̄. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ pono caluꝫ ꝙ calor nūc existēs i igne ꝑ mēsem cōtinue calefaciat lignū ꝓducendo in illo caliditatē: ita ꝙ in quolicꝫ istāti illius mēsis ista est vera. calor calefacit lignū. Si tertio die illi⁹ mēsis idē calor existēs i igne cōicaretur ligno: nōne illo calore calefaceret lignū? certū est ꝙ sic: qꝛ hꝫ idē p̄cipiū formale calefaciēdi: vt preintelligit̄ nō hr̄e terminū ꝓductū ꝓ quarto vel q̄nto die. Cōfirmat̄ iterū ex dictis Doc. Ipse. eīm vult i scd̄o. d. 2. q. ij. de mēsura āgeloꝝ ꝙ creare ꝛ cōseruare sūt ideꝫ: ꝛ exponando Bona. d̄t ꝙ in alio ꝛ alio instanti ponit ipsam creaturam in esse. sicut etiaꝫ sol semper illuminat: ita ꝙ conseruare semꝑ est aliq̄d efficere. Et hoc etiā exp̄ssius ponit in quolib. q. 12. Ex his pono ꝙ ꝑ poſ̄e vel ipossibile commūicet angelo potētiaꝫ creandi lapidē: sic intelligēdo ꝙ deus in hoc instanti creet lapidē ꝛ cōseruet ꝑ annum: ꝛ crastina die cōicet angelo eandē potētiā creandi ipsi angelo. ergo vr̄ ꝙ Angelus mediāte illa potentia possit creare lapidem ꝓ tꝑe sequenti: qꝛ in tꝑe sequēti non p̄intelligit̄ lapis hr̄e esse ergo ꝓ illo tꝑe poterit creare. Sic erit in ꝓposito: qꝛ ꝓ tꝑe futuro nō p̄intelligit̄ filius hr̄e esse: qꝛ pr̄ ꝓ quolꝫ istanti vere ꝓducit illū ergo filius nūc hñs idē p̄ncipiū formale ꝓductiuū qd̄ et pr̄ hꝫ ergo filius mediante tali p̄ncipio poterit ꝓducere seipsuꝫ ꝓ tꝑe futuro: qꝛ ꝓ illo tꝑe nō p̄intelligit̄ hr̄e eē. si ꝓducitur a p̄re in tali esse. ergo sicut tale p̄ncipiū ē pr̄i rō ꝓducēdi filiū: erit silr̄ rō filio ꝓducēdi se ipsū: ꝛ si sic. tūc idē fili⁹ distigueret̄ realr̄ a seipso: qꝛ int̄ ꝓducēs ꝛ ꝓductū ē realis distictio. ¶ Ultimo cōfirmat̄. Et accipio qd̄dā dictū Doc. i. scd̄o. d. i. q. i. ꝙ fili⁹ non pōt ꝓduci de lapide scd̄m q̄d in illo istanti quo ꝓducitur a p̄re: qꝛ in illo istāti lapis nullū eē hꝫ vel simplr̄ vel scd̄m q̄t. tm̄ in secūdo instanti in quo itelligitur lapis hr̄e esse scd̄m q̄d i memoria diuina. pr̄ ꝓducit filiū de lapide nō simplr̄ sed scd̄ꝫ q̄d: et qꝛ filius hꝫ ēt ipsum lapidē: vt i memoria diuina: nō ex natura rei sed ꝑ actū intellectus diuini: filius ꝓducit se ipsuꝫ de lapide hñte tali esse scd̄m q̄d. Immo plus dico (vt ibi exposui) ꝙ idē filius ꝓducit seipsuꝫ de seipso vt hñte esse in mēoria diuina: qꝛ vt sic ꝓducit seipm̄ in esse cognito et ēt in esse volito: qd̄ est esse scd̄m quid tm̄ ergo a silr̄ in ꝓposito poterit simplr̄ ꝓducere seipꝫ in esse simplr̄. pꝫ ꝯñtia: qꝛ eo mō quo hꝫ p̄ncipiū ꝓductiuū eo mō pōt ꝓducere. si simplr̄: simplr̄: si scd̄m q̄d secūdū q̄d. Ideo. n. ꝓducit seipsum secundū q̄d de lapide: qꝛ lapis hꝫ tantū esse scd̄m quid in memoria diuina. ergo nūc producit simplr̄: qꝛ memoria diuina est ibi ex natura rei ꝛ in esse simpliciter.

Secunda difficultas est: qꝛ vr̄ ꝙ nō tm̄ pater producat filium: sed ēt ipsum conseruet: qd̄ vr̄ icōueniēs: cōseruare. n. sonat impꝑfectionem in re cōseruata. ꝙ sequatur ipsum a p̄re conseruari: pꝫ quia secundū Docto. in secundo. d. 2. ꝛ in quol. q. 12. et alibi. Si consideret̄ esse creature i prio istāti vt trāsit de nō eē ad esse in quo eē i prio istāti dicat ordinē imediate ad nō esse p̄cedēs tūc dr̄ creari: i scd̄o vero instāti dr̄ cōseruari: qꝛ i scd̄o istāti dicit ordinē ipsius esse vt accepti i secūdo istāti ad seipsū: vt hñs esse in prio istāti: ꝛ dicit etiā ordinē ad nō esse nō immediate p̄cedēs: sed tm̄ ad nō esse mediate p̄cedēs: ꝛ sic in isto scd̄o istāti vere cōseruatur. Sic i ꝓposito: licet nō esse filij nō p̄cesserit esse ipsius ꝓ aliq̄ duratiōe: qꝛ habꝫ esse ab eterno: tñ nō esse ꝓ aliquo istāti originis ꝛ forte nature p̄cedit esse ipsius filij: ita ꝙ in illo istāti i quo accipit esse a p̄re dicit ordinē ad nō esse precedēs saltē origine: cū ergo i secūdo istanti vere accipiat esse a patre: in illo scd̄o istāti dicit ordinē immediatū ad esse acceptū i prio istāti: ꝛ dicit ordinē ad nō esse precedēs esse in primo istāti acceptū: ordinē dico mediate tm̄ ꝛ nō imediate: ꝛ talis ordo vr̄ suo mō importare cōseruationē: ꝛ sic filius videtur conseruari.

Respondeo ad has difficultates premittēdo aliqua. Primo. ꝙ p̄ncipiū formale ꝓdu

ctiuũ si nõ est de formalitate siue q̃ditate ꝓducētis nõ põt eē p̃ncipiũ alicui ꝓducti: nisi p̃supponat illud ĩ se hr̃e eē: sicut dicim⁹ ꝙ calor ē p̄ricipiũ formale calefaciēdi ip̃i igni calefaciēti: vel si est cõstitutiuũ saltez partialiter suppositi ꝓducētis: tũc suppositũ non põt illo ꝓducere nisi actu existēs p̄ ip̃m: sicut forma substãtialis ignis ē rõ formalis gn̄andi ipsi igni. Sic in ꝓposito: memoria fecũda in diuinis est p̃ncipiũ formale generãdi filiũ: ⁊ cõstituit saltē suo mõ partialr̃ p̄sonã diuinã q̃ constituit̃ ex essentia ⁊ ꝓprietate: vt satis ĩfra patet. d. 26. Non posset ergo esse p̃ncipiũ formale ꝓductiuũ alicui p̄sone: nisi ipsaz p̄sonã p̃supponeret: et hoc si non sit ipsi⁹ constitutiua. vl̃ si ē cõstitutiua tũc ĩ eodē instãti quo ē illi principiũ ꝓductiuũ: p̄sona p̄ ipsũ ꝓducēs intelligitur hr̃e verũ esse. Scd̃o p̃mitto ꝙ p̄ricipiũ productiuũ: vt hm̃oĩ in quocũq; p̃intelligitur ip̃o ꝓducto: ⁊ prius ē ꝓducēti rõ formalis ꝓducēdi q̃ itelligatur hr̃e productũ: vt supra patuit. d. 2. parte. 2. q. 3. ⁊ d. 7. ⁊ ĩfra. d. 26. ⁊ 27. in q̃lib. q. 4. Et sic meõria fecũda ē pri⁹ patri rõ ꝓducēdi filiũ q̃ itelligat̃ fili⁹ product⁹: ⁊ sic producēs ĩ essēdo ē pri⁹ producto. Tertio p̃mitto ꝙ pr̃ in diuis producit filiũ vt t̃minũ adequatũ ⁊ totalē: ⁊ cõicat filio meõriã fecũdaz: vt t̃minũ formalē: vt supra patuit. d. 5. q. 2. ⁊ sic fili⁹ totalit̃ accipit esse a p̃re p̄ illã productionē. Quarto p̃mitto ꝙ patrē producere sẽp̄ filiũ in esse: ē ip̃m ꝓ q̃cũq; instãti ponere ĩ esse suo p̄sonali: ita ꝙ pat̃ ita vere producit filiũ ĩ scd̃o instãti sicut in primo: ⁊ sicut ĩ p̄rĩo instãti dr̃ fili⁹ p̄fecte ꝓduct⁹ a patre: ita silr̃ in scd̃o instãti p̄fecte ꝓducit̃ a patre. Et si p̄ ĩpoĩe pr̃ in scd̃o instãti non produceret filiũ: fili⁹ nullũ esse hr̃et. vt posset ex multis deduci. Et sic ista est vera. filius in diuinis in p̃nti instãti. a. ē vere product⁹ a patre: ⁊ ista est falsa. ꝙ fili⁹ ꝓ instãti futuro sit ꝓduct⁹ a p̃re. Sicut ēt tenēdo ꝙ conseruare: a. sit ipsum ꝓductiõe ponere in esse pro quocũq; instãti in quo conseruat. ⁊ hec ē vera. a. ꝓ isto instãti vere creat̃: ⁊ ista est falsa ꝙ. a. pro instãti futuro sit nũc creatũ. Sic pariformit̃ dico de filio. ¶ Istis p̃missis dico ꝙ fili⁹ in diuinis nec pro scd̃o nec pro t̃tio: nec pro quocũq; instãti põt gn̄are seipsũ: q2 gn̄ans pri⁹ est gēito. Si ergo in scd̃o instãti posset gn̄are mediãte p̃ncipio formali productiuo: ipse fili⁹ de necessitate esset prior seipso. Cũ ergo arguit̃. Fili⁹ in scd̃o instãti hz potētiã gn̄andi eandē cũ p̃re: vt potētia ille p̃intelligit̃ filio producto. Dico ꝙ ĩ illo scd̃o instãti hz meõriã fecũdã quã pater hz: s3 non hz potētiam gn̄andi: vt. supra patuit. d. 7. ergo in t̃tio instãti mediãte illa meõria poterit gn̄are vna cũ p̃re: negat̃ ista ꝯn̄tia: q2 in illo t̃tio instãti in quo pr̃ generat filiũ: fili⁹ non ē: ⁊ loquor de instãti originis: ⁊ ꝙ fili⁹ non sit: p3 ex p̃missis: q2 in illo tertio instãti ip̃m gn̄at: vt supra patuit. ergo fili⁹ in illo instãti accipit eē a patre: ⁊ si pr̃ in t̃tio istãti non produceret filiũ fili⁹ nullo mõ esset. Si ergo argm̃ valeret oporteret arguere sic. Fili⁹ in instãti. a. accipit eē a patre: ⁊ in eodē istãti ꝯmuĩcat̃ sibi eadē meõria: ⁊ in instãti. b. quo pr̃ ꝓducit filiũ: siue ĩ quo pr̃ hz meõriã vt p̃ncipiũ producēdi inq̃tuz intelligit̃ prior producto: in eodē instãti. b. fili⁹ est vt hñs eãdē meõriã. ergo fili⁹ potest gn̄are. Posset ꝯcedi hoc vltimũ ꝯn̄s: sed negatur ꝙ fili⁹ in eodē instãti. b. sit hm̃oi. imo si pr̃ non produceret filiũ fili⁹ nullomodo esset: q2 ergo fili⁹ in q̃cũq; instãti accipit esse totalit̃ a patre: ⁊ in quocũq; põt ĩtelligi posterior patre: q2 in q̃cũq; vere producitur a patre ⁊ sẽp̄ cõicat̃ ei meõria: vt p̃habēs productum adequatũ. iõ ñ seq̃tur ꝙ fili⁹ generet seipsũ: q2 qd̃ ñ ē: generare nõ põt: s3 ip̃e pr̃ ꝓducit ꝓ t̃tio vl̃ q̃rto instãti. ergo nõ intelligt̃ fili⁹ hr̃e eē: q2 in illo ꝓducit̃ vt t̃min⁹ adeq̃tus sue ꝓductiõi. Ex his appet q̃uo rõ ñ ꝯcludit. ¶ Ad p̃maz ꝯfirmationē de calore. Dico ꝙ ñ ē silr̃e: q2 calor ꝯmuicatur ligno ñ accipiēti esse in eodē instãti quo sibi ꝯicat̃: q2 ergo lignũ cui ꝯicat̃ calor in instãti. a. hz verũ eē in se: ⁊ eũdē calorē ꝓ instãti. b. quo ignis ꝓducit calidilatē. ideo in illo instãti lignũ hñs eũdē calorē vere ꝓducit vna cũ igne caliditatē: posito tñ ꝙ possit lignũ calefacere seipsuz: s3 exẽpla ponim⁹ ⁊c. p̃mo põr. S3 si ignis hñs calorem in instãti. b. causaret lignũ ꝯicando sibi eundez calorem. lignum mediante illo calore ꝓ instanti. b. non causaret eandē caliditatē: q2 in illo instãti q̃ caliditas producit̃ ab igne: accipit eē ab ip̃o igne. Et si iterũ in instãti. c. in q̃ ignis ꝓducit caliditatē: vere ꝓduceret ip3 lignũ cõicãdo eũdē calorē: nunq̃ lignũ ꝓ instãti. c. ꝓduceret simul cũ igne caliditatē. Et sic p3 ꝙ ꝯfirmatio illa nõ ꝯcludit. ¶ Ad scd̃az ꝯfirmationem. Dico sicut dixi de calore. Si. n. ãgel⁹ nũc creat⁹ ⁊ exñs p̄ mēsem acoipet eandē virtutē creandi quam deus habet: ⁊ cõtinue hẽret illã p̄ totũ mēsem. Dico ꝙ angel⁹ ꝓ q̃cũq; istãti sequēti ĩ q̃ de⁹ crearet ⁊ angelus crearet: q2 potētia creãdi esset ĩ angelo vt p̃intellecta ipsa creatura ꝓducta. Sed si ãgelus ꝓ illo eodē signo q̃ de⁹ creat. b. crearet angelum: ita ꝙ angelus creatus nullo modo p̃cederet. b. ĩ quocũq; signo: l3 tũc accipet potētiã illã creãdi: tñ illa mediante nõ crearet. b. q2 nõ esset in angelo vt prior. b. ĩmo simplr̃ ĩ illo signo quo. b. ꝓducit̃: ⁊ sic dico de oĩ alio instãti. ¶ Ad altã ꝯfirmationē p3 solutio p̄ supius dcã. Cõcedo eñ absolute ꝙ si filius in diuinis ꝓ q̃cũq; istãti posteriori hr̃et p̃ncipiũ ꝓductiuũ vt p̃intellectũ filio ꝓducto: ꝙ illo posset ita vere ꝓducere sicut ⁊ pr̃. S3 q̃a in q̃cũq; instãti posteriori sẽp̄ filius intelligitur ꝓduci a p̃re. ⁊ vt sic principiũ formale ꝓductiuũ in patre intelligitur ñ hr̃e pro istãti posteriori ꝓductũ. iõ p̃ri ē principiũ: ⁊ q2 in illo signo ñ intelligit̃ filius. ideo filius pro illo signo ñ producit seipsum.

Quid sit p̃rez sp̄ filiuz producere in esse.

Quare filius dei non potest seipsium gn̄are

Adsecundam difficultatē. Dico ꝙ est facilis solutio: q2 cõseruare rē proprie respicit rē possibilē ⁊ cõtingētē: ⁊ oĩs talis q̃tũ ē ex se dicit ordinē ipsius ad nõ esse p̃cedēs duratiõe: ⁊ agēs primũ ñ de necessitate producit illã: q2 tũc ab eterno produceret illam: vt supra patuit. d. 8. q. vlt. Si enim angelus produceret̃ de necessitate nãe esset simplr̃ necesse esse: ⁊ esset: impoĩe p̃cedere duratione ñ eē ip̃m eē. In proposito: ergo q2 filius de necessitate nãe producit̃ a p̃re: iõ ĩ ip̃o ñ põt p̃cedere ñ eē ipsũ esse filij. ĩmo simplr̃ pro q̃cũq; instãti producit̃ de necessitate nãe: ⁊ sic nec simplr̃ nec t̃m q̃d potest dici ꝯseruari. ¶ Dico ēt ꝙ posito ꝙ ãgelus causaret̃ necessario a p̃ma cã ⁊ hr̃et necesse eē: adhuc posset dici magis ꝯseruari q̃ filius in diuinis: q2 in filio ñ tm̃ ē necessitas productionis: s3 ēt esset in eo tota ratio essēdi necessario. s. essētia diuĩa ⁊ eadē q̃ in p̃re. In angelo xo ⁊ si eēt necessitas cãtionis: ñ tñ eēt necessitas formalit̃ q̃ eēt ĩ cã producēte. vt p3 a Doc. supra. d. 2. p̄te. 2. q. 3. in rñsione ad primuz argm̃. Absolute ergo ꝯcedēdũ ē ꝙ pr̃ pro q̃cũq; instãti p̄fecte producit filiũ. Et si p̄ impoĩe filiũ ñ produceret ĩ scd̃o ĩnstãti: fili⁹ nullũ eē simpliciter haberet productũ ꝓ quocunq; instanti de necessitate simpliciter ⁊ absoluta.

Ad argumenta p̃ncipalia. Prĩo arguit Doc. ꝙ gn̄atio ñ sit et̃na: q2 si sic: tũc pr̃ eēt p̄ricipiũ durationis: q2 qd̃ ē p̄ricipiuz eē alicuius est p̄ricipiũ durationis ei⁹: s3 pr̃ ē p̃ncipiũ eē filij q2 diuinitatis ĩ filio. ergo pr̃ ē p̃ncipiũ durationis filii. ¶ Rñdet doc. ⁊ rñsio stat ĩ his dictis. Primũ. ꝙ p̃ncipiũ accipit̃ multipliciter. vt p3. 5. metha. c. i. t. c. i. Prĩo pro t̃mino a q̃ puta alicuius durationis vel alicuius magnitudins vel motus. Secundo sicut dicimus quod fundamentum est principiuz domus: ⁊ sedile est principium nauis. Tertio pro principio extrinseco puta pro principio effectiuo vel productiuo: ⁊ multis aliis modis accipit̃ ibi p̄ricipiũ. vide ibi a principio illi⁹ capi. Scd̃m dictũ ē. ꝙ qñ p̃ncipiũ ꝯstruit̃ cũ gẽitiuo durationis: vt cũ dico principiũ durationis: tũc de vi sermonis ñ accipit̃ principiũ durationis ꝓ p̃ncipio originatiuo: q2 de vi sermonis principiũ duratiõis dr̃ termin⁹ a q̃: illi⁹ duratiõis. i. a quo incipit duratio talis. Tertiũ dictũ ē. ꝙ cũ dico pr̃ ē principiũ durationis filii: de vi sermonis itelligit̃ ꝙ sit termin⁹ a quo duratiõis filij: ⁊ ñ potest accipi ꝓ principio originatiuo nisi addat̃ aliq̃d: puta sic dicēdo: pr̃ ē principiũ originatiuũ siue producti uũ durationis filii. ⁊ hoc modo accipit̃ pro principio productiuo. Cũ vero dicit in lr̃a de fallatia equocationis formet̃ sic syll'ts. Quicq̃d ē p̃ncipiũ eē filij ē principiũ durationis illius: sed pr̃ in diuinis est principiũ eē filij ergo pr̃ ē principiũ durationis filij. Si in maiori principiũ accipit̃ pro principio productiuo ē vera / si in minori accipit̃ pro principio productiuo est vera: ⁊ sic seq̃tur ꝯclõ de principio productiuo durationis. Si vero in maiori accipit̃ pro termino a quo est xa. si in minori ꝓ p̄ricipio a quõ ē falsa: ⁊ tũc nõ sequit̃ ꝯclõ. Si xo in minori accipit̃ ꝓ p̃ncipio productiuo ⁊ ĩ maiori pro p̃ncipio a q̃: vtraq; ē vera: sed ñ seq̃tur ꝯclõ: q2 syll'ts ē ĩ quattuor terminis: q2 mediũ variat̃: ⁊ sic ꝯmittitur fallatia equocationis. Potest ēt eē fallatia amphibologie propt̃ diuersa significata: vt cũ dicim⁹: sci3 scit: potest intelligi vel ꝙ sci3 hẽat sciētiã de aliquo ⁊ hoc falsũ ē: vel ꝙ aliq̃s hẽat sciētiã de seculo: ⁊ hoc verũ ē. Sic in proposito ista: pr̃ ē principiũ durationis filii: potest hr̃e duplicē sẽsũ. s. ꝙ pr̃ sit termin⁹ a q̃: sic est falsũ: vel ꝙ sit principium originatiuũ: ⁊ sic est verũ:

principium multiplex.

ꝛ fit tertius modus amphibologie ꝛ parum differt ab equo catiõe: qꝛ fallatia equocationis attẽditur penes diuersa signata termini. sed tertius modus amphibologie attenditur penes diuersa signata propositionis. Et sic patet ista lr̃a. ¶ Scḋo pn̄cipalr̄ arguit doc. qꝛ p Aug. 15. de trini. c. 15. imꝑfectiõis est in verbo nr̃o qḋ est formabile añq̃ formet. g̃ imperfectionis vr̃ in v̄bo qḋ est formari. hoc igitur nõ cõpetit v̄bo diuino. ¶ Rñd. Doc. q verbũ nostrũ põt dici dupliciṫ i fieri vno mõ dr̃ i fieri qḋ est ꝓpria gignitio ipsius. i. v̄bũ fit. s. v̄bũ gigniṫ siue producitur: ꝛ hoc nõ est imperfectionis. Alio mõ diciṫ in fieri qḋ est ꝓpria inq̃sitio illius gignitiõis: ꝛ hoc mõ est iꝑfectiõis: qꝛ ponit nouitatẽ i verbo: ꝛ ẽt ex pte intellectus nostri ponit imꝑfectã causalitatẽ: si enim intellectis eẽt ꝑfect⁹ statim gigneret. Pr̃o mõ accipiṫ v̄bũ gigni i diuinis ñ scḋo mõ. ¶ Tertio pn̄cipalr̄ arguit. Si gñatio filij est eterna. g̃ fili⁹ semp gñaṫ: ꝛ ita nũq̃ est filius. he due ꝯñtie. s. q semp gñeṫ: ꝛ q fili⁹ nũq̃ sit ꝓbanṫ p Aug. 83. q. q. 37. Qui semp nasciṫ nũq̃ natus ẽ. g̃ si filius semp nasciṫ. g̃ filius nũq̃ est natus. Et vltra. qḋ nũq̃ natus est nũq̃ est filius. igitur si filius semp nasciṫ ergo nũq̃ est filius. ¶ Rñdet doc. dicẽs s̒m Aug. q semp iste: semp nascitur: nõ signat gñatiõnẽ ita esse ꝑfectã sicut sermo iste signat eãdẽ gñationẽ eẽ ꝑfectã. s. ip natus est: ista eñ: semp est nat⁹: magis exp̃mit v̄itatẽ: q̃ ista: ip nasciṫ lꝫ vtraq; sit v̄a. Jõ Aug. magis vtiṫ ista: ip nat⁹ ẽ: q̃ ista semp nasciṫ. Vñ ait. Nõ possum⁹ inq̃t dicere semp nascitur: ne imperfectũ aliq̃d videaṫ: nõ dicit imꝑfectio ẽ si dicatur semp nasci: sed vr̃ signari imꝑfectio. ¶ Ibi. Ad cui⁹ itellm̄. Hic docet doc. quõ v̄ba cuiuscũq; tpis pñt dici de diuinis. Dicit g̃. Uerba cuiuscũq; tpis dñr de deo: siue significẽt actus ꝑsonales. i. actus ptinẽtes ad ꝑsonas: sicut gñare generari spirare spirari: siue significent actus essẽtiales. i. actus cões trib⁹ ꝑsonis. vt intelligere scire velle creare gubernare ꝛ hmõi: ita eñ ista ẽ v̄a. De⁹ pr̃ gñauit filiũ: gñat filiũ: ꝛ gñabit filiũ: sicut ista. De⁹ cognouit creaturas: cognoscit: ꝛ cognoscet: ꝛ sic de alijs. ¶ Ibi Sed q̃d si gñant v̄ba istoꝝ diuersoꝝ tpꝝ cũ dñr de deo. ¶ Dicit doc. q cũ dico: pr̃ gñauit. nõ cõsignificat tp̃s ptm̃: qꝛ tũc gñare mẽsuraṫ tp̃e: nec silr̃ qḋcũq; aliud verbũ dcm̃ de deo cõsignificat aliq̃ dr̃iam tpis. Sed signant potius nũc eternitatis nõ tñ absolute: qꝛ in illo nũc qḋ est mẽsura dei ñ ẽ aliq̃ successio: cũ et̃nitas sit oĩno indiuisibilis tota simul ꝛ ꝑfecta possessio: tũc eñ nõ eẽt variatio diuersoꝝ tpꝝ: ꝛ sic de rigore sermonis ista negareṫ: pr̃ gñauit filiũ: qꝛ in et̃nitate ñ põt eẽ p̃teritio. Signat g̃ nũc et̃nitatis ñ absolute: sꝫ inq̃tũ coexistit diuersis tpib⁹. Et sic cũ dico. pr̃ gñauit ly gñauit cõsignificat nũc et̃nitatis vt coexistẽs tpi ptõ: ꝛ silr̃ cũ dico. De⁹ gñat: signat nũc et̃nitatis inq̃tũ coexistit tpi nr̃o pñti: ꝛ gñabit: significat idẽ nũc et̃nitatis vt coexistet tpi futuro. Et de hmõi significatione. vide ẽt ifra que dicit doc. di. 39. ꝛ. d. 40. Et sic finis huius distinctionis.

De nũc et̃nitatis vt coexistit diuersis tpibus.

¶ Distin. 10. q. vnica.

Queritur circa di. 10. Utrũ sp̄us sact⁹ ꝓducaṫ p modũ volũtatis. i. an sp̄ussactus ꝓducaṫ libere: vt distiguitur ꝯ ꝓductionem per modum nature.

Ad questionem dico: quõ i deo sit volũtas ex nr̃a rei vide supra. d. 2. q. i. i illis p̃ambulis ad infinitatẽ dei: ꝛ. d. 8 q. pe. Quõ volũtas sit ibi sub rõne pn̄cipii ꝓductiui: vide supra. d. 2. pte. 2. ꝛ ibi oĩa diffuse exposita. supra. ¶ Ibi. Ex his vltra ꝓbo ꝯclõnem principalẽ. s. q sp̄ussanctus ꝓducatur p modũ volũtatis: qꝛ i quocũq; est pn̄cipiũ aliq̃ḋ qḋ ex ratione sua est principium: productiuum: illud erit in eo principium producendi si est in eo sine imperfectione Ista propõ supra. d. 2. pte. 2. q. 3. exposita est ꝛ soluta ẽt obiectio facta ab Alp. Toleta. vide ibi. ¶ Et ꝓ inteliigẽtia littere sequẽtis notãda sũt aliq̃. Prĩo q sicut i deo est duplex notitia. s. genita q̃ est fili⁹ dei: ꝛ notitia essentialis q̃ ẽ intellectio formaliter ifinita cõis trib⁹ ꝑsonis. Sic ꝛ amor ẽ duplex. q̃dã est v̄e product⁹ ꝛ spirat⁹ q̃ dr̃ sp̄ussact⁹: ꝛ alius q̃ ẽ essentialis q̃ ẽ velle: siue volitio: siue dilectio diuina formaliter ifinita cõis trib⁹ ꝑsonis: ꝛ talis nõ põt esse sp̄us sctũs qꝛ tũc ꝑsona sp̄ussancti esset cõis trib⁹ ꝑsonis: ꝛ sic pr̃ v̄e esset sp̄ussanct⁹: silr̃ ꝛ filius. Seq̃retur ẽt q sp̄ussctũs esset anteq̃ produceretur: qꝛ oẽ essẽtiale i diuinis dicẽs ꝑfectiõnẽ est pri⁹ oĩ nctionali: vt supra patuit. d. i. q. 2. ꝛ clarius in quoli. q. i. ꝛ sic esset prior patre ꝛ filio. Silr̃ nec notitia essẽtialis in deo põt dici filius ꝓpṫ easdẽ rõnes q̃ dicte sũt de amore essentiali. Scḋo notãdũ est. q sicut notitia genita siue filius est q̃d cõstitutũ ex essẽtia ꝛ ꝓprietate personali: sic sp̄ussanct⁹ siue amor spiratus ẽ cõstitut⁹ ex essẽtia diuina ꝛ ꝓprietate personali puta spiratione passiua. Et sicut fili⁹ dr̃ formaliter infinitus nõ absolute cũ sit relatiuũ: sed rõne essẽtie diuine que est de esse cõstitutiuo filij. Sic sp̄ussact⁹ vel amor spirat⁹ dr̃ formalr̄ ifinit⁹ tm̃ rõne essẽtie q̃ est formalr̄ in illo. Et sic intelligit Doc. cũ dicit q volũtas diuina est rõ ꝓducẽdi amorem infinitũ ꝛc. Tertio notãdũ est q sicut filius ꝓprie dr̃ notitia genita siue verbũ: qꝛ exprimiṫ p modũ intellr̄s: ꝛ dicitur notitia essẽtialis appropriate tm̃: qꝛ cũ ip̃e ꝓducatur p modũ intellectus cui⁹ est notitia taꝫ genita quã essentialis: merito appropriatur sibi notitia essentialis: vt patet infra a doc. d. 27. ꝛ in secũdo. d. i. ꝛ in quol. q. 8. Sic spiritussanctus dicitur proprie amor spiratus ꝛ appropriate amor essentialis: quia est per modum voluntatis. que est principium productiuum amoris spirati ꝛ quasi productiuũ amoris essentialis. Quarto ẽ notãdũ: q sicut intellect⁹ diuinis q̃ est infinite scḋs respicit essentiã vt obiectũ infinitũ: ꝛ sic ip̃e intellect⁹ vna cũ essentia quasi sũt pn̄cipiũ ꝓductiuũ intellectionis formalr̄ ifinite q̃ ẽ cõis tribus: ꝛ qꝛ ipse intellr̄s vna cũ essẽtia propṫ sui ifinitatẽ nat⁹ est se cõicare alteri ꝑfectissime. iõ hoc totũ. s. itellectus ꝛ essẽtia ẽ v̄e pn̄cipiũ ꝓductiuũ ꝛ cõicatiuũ suimet alicui producto. s. filio. i. q pr̃ hꝫ hmõi pn̄cipiũ ꝛ mediãte illo nõ solũ quasi producit itellectiõnẽ cõem trib⁹: sed ẽt v̄e producit filiũ mediãte illo vt pn̄cipio formali productiuo: cui producto communicat essentiam ꝛ intellm̄ ꝛ omnem perfectionẽ: qḋ cõicare nihil aliud est: nisi pr̃eꝫ producere filiũ tãq̃ terminũ adeq̃tũ: i q̃ filio ẽ essẽtia diuina: vt prim⁹ termin⁹ formalis productionis: ꝛ oĩa attributa vt quasi cõcomitãtia primũ terminũ formalẽ. Jõ hec ꝯceditur: essẽtia diuina cõicaṫ vt termin⁹ formalis. i. hꝫ esse i filio vt t̃min⁹ formalis productionis filij: nõ tñ cõceditur q gñetur vel producatur vt supra patuit di. 5. q. i. pariformiter dico de volũtate: ꝛ essẽtia diuina: q̃ sũt pn̄cipiũ formale quasi productiuũ amoris essentialis: ꝛ v̄e productiuũ amoris spirati siue producti. ¶ No. tñ pro iunioib⁹ multa signa i diuinis: q̃b⁹ intellectis. satis mãifesta erit productio in diuis. Et lꝫ mlti conẽtur ḋstruere signa nãe ꝛ originis i diuinis. vt Ochã Hre. Alph. ꝛ Jo. Angl. Bac. tñ opi. Doc. p̄ualet: vt pꝫ ifra. d. 16 ꝛ. d. 41. Lꝫ ẽt Doc. aliq̃ñ noiet tm̃ duo signa originis: vt i scḋo. d. i. q. i. Jn prĩo signo ẽ productio ad itra i scḋo ẽ productio ad extra. ñ negat tñ q ad itra ñ sit plura ꝛ originis ꝛ nr̃e sicut ꝛ ad extra. Nã intellr̄s diuin⁹ ad extra prius producit obiecta scḋaria i esse cognito q̃ volũtas velit illa: vt pꝫ a Doc. supra. q. vlt. prolo. ꝛ. d. 3. q. 4. ꝛ. ifra. d. 35. 36. ꝛ 39. Et silr̄ volũtas diuina p̄us vult cõtigẽtia eẽ q̃ itellect⁹ diuin⁹ itelligat: vt ifra pꝫ. d. 39. ꝛ i q̃li. q. 14. Pñt g̃ assignari multa signa tã ad itra q̃ ad extra: q̃ diuersimode in diuersis locis a doc. eliciũtur. ¶ Jn prĩo g̃ signo est essẽtia diuina sub rõne absolutissima ꝛ vt pelag⁹ ꝛ fũdamẽtũ oĩs ꝑfectiõis. vt pꝫ a doc. supra. d. 8. q. 3. ꝛ in q̃li. q. i. ¶ Jn scḋo signo oẽs ꝑfectiões scḋe suo mõ q̃si pullulãt ab essẽtia diuina ꝛ in essentia diuina ordinate tñ: sicut est ordo i ꝑfectionibus simpl̄r. vt supra patuit. d. 8. q. 3. ¶ Jn tertio signo essẽtia diuina est pñs intellectui diuino in ratione obiecti intelligibilis: et sic intellr̄s diuinus ꝛ essentia diuina sũt q̃si vnuꝫ pn̄cipium totale itellectionis dĩne: ita q ista est v̄a q deus itelligit etiam p ipo s̄e circũscripta oĩ ꝑsona: est. n. itellectio simpl̄r. ¶ Jn quarto signo essentia dĩna p̄us cognita est pñs volũtati dĩne in rõne obiecti sũme diligibilis: et sic volũtas dĩna siue de⁹ volũtate dĩna diligit se ip̃m amore infinito: ꝛ talis amor cũ sit ꝑfectio sipl̄r p̃cedit oẽ suppositũ diuinũ: vt supra patuit. d. i. q. 2. i ꝛ. q̃li. q. i. vbi probat Doc. q essentialia absoluta sunt imediatiora notiõalib⁹ ipsi essentie diuine. Ex his appt error multoꝝ opinãtũ itellectionẽ diuinã esse filiũ: ꝛ amorẽ diuinuꝫ esse sp̄ũ scm̃. Sequitur etiã q deus i aliq̃ priori in quo nõ itelligũtur ꝑsone diuine est ꝑfectissime btũs i se ip̃o videndo se ꝛ amando: ad queꝫ ꝑfectũ siue ifinitũ amoreꝫ seq̃tur ifinitũ gaudiũ: ꝛ sic in tali priori est tota rõ btitudinis dĩne ꝛ obiecti fruibilis: vt supra patuit. d. i. q. 2. ¶ Jn quĩto signo est ꝑsona pr̃is sic itelligendo q ab essentia dĩna siue a memoria fecũda i ip̃a essentia pullulat proprietas cõstituens patreꝫ. vt ifra pꝫ. d. 28. Jpsa. n. memoria fecũda est pn̄cipiũ formale v̄e productiuuꝫ filij: et p illã productioneꝫ actiuã cõstuitur pr̃ i esse ꝑsonali: vt pꝫ a doc. ifra. d. 28. ꝛ in quol. q. 4. gñatio g̃ actiua prĩo ẽ a mẽoria fecũda ꝛ ip̃a cõstituit patrẽ: qꝛ pr̃ dicit

In deo est duplex notitia ꝛ duplex amor.

Multa signa assignãtur i diuis.

essentiā cū p̄rnitate siue gn̄atiōe actiua. Et nota ꝙ sustinē do ꝙ ꝑsōe ꝯstituant̄ i esse ꝑsōali ꝑ rōnes origis: ista noīa i re iportāt idē: ita ꝙ ex nat̄a rei sūt simpl̄r idē lȝ forte dif ferāt rōne. s. p̄rnitas: gn̄atio actiua: ꝓductio actiua filij: gi gnitio filij. verbatio actiua: ⁊ hmōi: oīa. n. iportāt eādē ꝓ prietatē ꝯstituētē patrē. Et i isto signo i q̄ pr̄ ē pr̄ sūt oēs ꝑfectiōes diuīe i p̄re eo ordīe q̄ seīuicē respiciūt: ita ꝙ p̄mo ē deꝰ deitate: scd̄o īfinitꝰ īfinitate diuīa: t̄tio bonꝰ bōitate diuīa: quarto ītelligēs essētiā ītellectiōe diuīa: q̄nto volens siue amās essentiā diuinā amore īfinito: ⁊ sic ꝑfecte btūs: sexto gaudēs gaudio īfinito: ⁊ sic ordīate intelligit̄ hr̄e ꝑ fectiōes diuīas ⁊ simpl̄r eo ordīe q̄ sūt ī essentia diuīa. Et hoc ē qd̄ dt̄ Doc. supra. d. i. q. 2. ꝙ pr̄ priꝰ origīe ē btūs ꝙ gn̄et filiuȝ: vt exposui ibi. ¶ In sexto est generatio filij. sic ītelligēdo ꝙ gn̄atio illa actiua ē ꝓor ip̄o filio vt supra expo sui. pr̄ g̃ i isto signo ē p̄ncipiū qd̄ ꝓducit: et mēoria fecūda ē p̄ncipiū q̄ pr̄ ꝓducit: non. n. mēoria sola posset ꝓducere: q2 tūc real̄r distigueret̄ a ꝓducto qd̄ ē ipol̄e: reqrit g̃ me moria illa vt p̄ncipiū q̄: ⁊ pr̄ vt p̄ncipiū qd̄. Et iter ꝓducēs ⁊ ꝓductū sp̄ ē realis distictio. S3iter p̄ncipiū formale pro ductiuū ⁊ ip̄ȝ ꝓductū nō reqrit̄ distictio realis: alit̄ nō eēt eadē eēntia i p̄re ⁊ filio: rōne g̃ p̄ncipij formalis ē vnitas nāe i gn̄āte ⁊ gēito: ⁊ rōne ꝓducētis ē realis distictio ꝓdu cētis ⁊ producti. Et vide. supra q̄ dixi. d. 4. q. 2. et. d. 7. In sexto ergo signo pr̄ ꝓducit filiū. In septīo signo filiꝰ est vbe ꝓductꝰ: q̄ filiꝰ duo icludit ñ vt ptes neq3 vt q̄si ptes. s. essē tiā ⁊ filiationē: nō. n. essentia ⁊ ꝓprietas cōstituūt filiū: vt due ptes vel q̄si partes: nec essētia vt maτia vel q̄si mā: q̄ oīa sonant imꝑfectionē: sed vt sūt ꝑfcce idē realiter. Hec exposita sunt. s. d. 5. q. 2. Et nota ꝙ filiatio: gn̄atio passiua. ꝓductio filij passiua verbatio passiua. dictio passiua ex nā rei sign̄ant eandē ꝓprietatē filij: tm̄. n. differūt vel noīe vel rōne: et sil̄r i ꝯcreto ista sūt ex parte rei idem. s. filius vbū gtūs: notitia: genita. ⁊c. Nota ēt ꝙ i filio sūt oēs ꝑfectiōes diuine ordinate eo ordine quo sūt in p̄re: et eodē ordine cōi cantur filio a p̄re quo ordine sūt in p̄re: ⁊ sic filius p̄mo est deus deitate: et sic deinceps. ¶ In. 7. signo: pr̄ et filius spi rāt spūm sanctum: ita ꝙ pr̄ et filius sūt p̄cipiū qd̄: ⁊ volū tas dīna vna cū essētia est p̄cipiū quo: ita ꝙ rōne principij quo hr̄ vnitas nāe in p̄re filio ⁊ spū s̄acto ⁊ rōne ꝓducētiū. s. p̄ris et filij hr̄ distictio realis p̄ris ⁊ filij a spiritu s̄acto. Et ista spūssāctus. amor spiratus. ⁊c. significant idē: et dic pari formit̄ sicut de filio. Nota ēt ꝙ pr̄ ⁊ filius cōicant perfectio nes quas hn̄t spiritui sc̄tō eo ordīe quo sunt in ipsis. Et sic spūssanctus p̄mo est deus deitate: et sic deinceps. In isto g̃ signo terminat̄ oīs ꝓductio ad ītra. Et in nullo istoꝝ signo rū nec pr̄: nec filius: nec spiritussanctus ītelligūt creaturas q2 adhuc nullū esse habēt nec simpl̄r nec s̄m q̄d. vt pȝ a doc. in. 2. d. i. q. i. et albi. ¶ In. 8. signo seq̄tur productio creatu raꝝ primo i esse cognito: scd̄o i esse volito: q̄ ꝓductio ē cōis tribus personis. De qua vide Doc. in scd̄o. d. i. q. i.

Ocham arguit cōtra aliqua dicta Doc. in pre senti. q. Et primo ꝯ illud argu mentum quo ꝓbat volūtatē diuinā esse principium forma le ꝓductiuū spūssācti et dicit sic. Cōtra istā opi. arguo p̄mo q2 non ꝓbat̄ sufficiēter ꝙ voluntas sit p̄cipiū ꝓductiuuȝ spūssancti: q2 ꝓpō illa accepta. s. in quocunq3 est p̄cipiuȝ aliqd̄ qd̄ ex rōne sua ē p̄cipiū ꝓductiuū ē in eo p̄cipiū ꝓ ducēdi. ⁊c. vr̄ esse neganda s̄m istū Doc. q2 si sic: seq̄retur ꝙ essēt plures persone i diuinis ꝙ tres ꝓbatio istius: q2 sicut intellectus est de se p̄ncipiū notitie: ita actus amādi est de se p̄cipiū ꝓductiuū amoris habitualis. g̃ cum actꝰ amādi deūȝ sit i deo sine oī iperfectione: erit i deo p̄cipiū ꝓducē di spūm s̄actū. Sed non potest esse p̄cipiū ꝓducendi spūȝ sanctum: q2 secundum istū Doc. voluntas ⁊ non actus volē di est principium ꝓducēdi spūm sanctū. g̃ est aliqua alia ꝑ sona ꝓducta a spiritu sancto. ¶ Si dicatur ꝙ actus aman di non habet ex ratione sua ꝙ si productiuus amoris habi tualis sed tm̄ in nobis et non vl̄ter. Contra. eadem facili tate dicetur ꝙ voluntas ex ratione sua nō habet ꝙ sit ꝓdu ctiua sed tm̄ in nobis. et ita argm̄ illud non plus concludit de voluntate ꝙ de actu amandi. Eodem modo potest ar gui de actu intelligendi respectu sapientie: quia actus sciē di vel actus speculandi est p̄cipium productiuum sapien tie. Nec valet dicere ꝙ nullum istorum est principium pro ductiuū nisi alicuiꝰ imperfecti. et nihil imperfectum est in deo: et iō non potest esse principium proctiuum alicuius ad intra. hoc non valet: q2 sicut intilligere est perfectio simpli citer: ita ipsa essentia est perfectio simpliciter. ergo ita po terit aliquis actus intelligendi eē principium productiuuȝ sapiē in diuinis. sicut intellectus est principiū notitie geni te. ¶ Contra istum vr̄: posito ꝙ essent principia productiua alterius rōnis: ꝙ non oȝ producta esse alterius rōnis q2 p̄n cipia alterius rōnis p̄nt cōcurrere ad vnū pruductuȝ: igitur ex pluralitate taliū principiorū non potest argui pluralitas productorum. Assumptum pȝ: quia secundum istum Doc. essentia et intellectus concurrunt tanq̄ vnū principium to talle ad productionem verbi. et tn̄ sunt alterius rationis. Similiter si repugnet intellectui diuino et voluntati diuīe facere vnum totale principium respectu vnius persone ꝓ ducte: aut hoc est q2 vnum est nāle et aliud liberum: aut q2 vtrumq3 est de se perfectum et infinitum se solo sufficiens in ratione principij productiui respectu sui producti. Pri mum non ipedit: quia secundum eum obiectuȝ et volūtas in nobis concurrunt tanq̄ due cause ꝑtiales respeptu eius dem volitionis producende. Tum: quia s̄m eundem. sicut intellectꝰ paternus hn̄s obiectū intelligibile sibi presēs est p̄cipiū ꝓductiuū verbi: ita volūtas hn̄s obiectum volibi le vel amabile sibi presens est p̄cipiū ꝓductiuū spūssācti. ergo sicut s̄m eū essētia ⁊ ītellectꝰ faciūt vnū totale ꝓdu ctiuū p̄cipiū vbi: ita essentia q̄ est primū obiectū volūta tis: ⁊ ip̄a volūtas faciēt vnū p̄cipiū spūssācti. g̃ nec in deo nec i nobis ē repugnātia: q2 p̄cipiū nāle ⁊ liberū faciunt vnū p̄cipiū totale eiusdē ꝓducti. Nec scd̄ȝ ipedit: q2 sicut dictū est ꝑ eūdē essētia dīna ⁊ ītell̄s (nō obstāte infinita ꝑfe ctione tā essētie ꝙ ītell̄s) faciūt vnū p̄cipiuȝ totale respe ctu vbi. g̃ eodē mō nō obstāte īfinitate ītell̄s et voluntatis poterūt facere vnū p̄cipiū totale eiusdeȝ ꝓducti. Ex istis pȝ ꝙ rōnes ꝓbātes ꝙ voluntas nō est p̄cipiū spūssancti in q̄tū voluntas: et ꝙ pr̄ et filiꝰ nō spirāt spūm s̄actuȝ inq̄tū diligunt se mutuo: ꝑ hoc. s. ꝙ volūtas sit prior actu volen di: ēt vt prior tali actu mutuo se diligendi non sūt sufficiē tes: q2 posito ꝙ esset ibi talis prioritas ⁊ distinctio nō p̄ot probari aliquod illorū esse p̄cipiū sufficiens sine alio res pectu talis ꝑsōne: sicut nec p̄ot probari ꝙ nā sit p̄cipium sufficiēs cuiuscūq3 ꝑsone sine ītellectu ⁊ volūtate. ¶ Si di cat̄ ꝙ non est sil̄e: q2 nulla ꝑsona ꝓduci p̄ot in diuinis nisi ꝑ modū intellectꝰ vel volūtatis: et iō nā se sola sine ītelle ctu ⁊ volūtate nō p̄ot esse p̄cipium totale cuiuscūq3 ꝑsone. ¶ Hoc nō satisfacit. de hoc. n. est qō an. s. ex quo essentia est p̄ipiū actiuū ꝑfectū et īfinitū possit esse p̄cipiū sufficiēs respectu alicuius ꝑsōne: nō cōcurrēte intellectu ⁊ volūtate in ratione principij ꝓductiui: sicut ponis essētiā ⁊ intellectū esse p̄cipiū totale ꝑsone sc̄de sine volūtate: et posset eq3 rō nabilit̄ vnū sicut reliquū. Ita. n. vr̄ i nobis ꝙ essetia vl̄ nā est p̄ncipiū ꝓductiuū sine ītellectu ⁊ volūtate sicut ītellectꝰ si ne volūtate. ¶ Cōfirmat̄: q2 essentia est prior intellectu s̄ȝ istos. g̃ in illo priori poterit hr̄e ꝑsonaȝ ꝓductam. et ꝑ ꝯn̄s esset ꝑsona aliq̄ ꝓducta ante filium. ita. n. arguunt ꝙ esset aliq̄ persona producta añ spiritūsanctum si ꝓduceret̄ a vo lūtate inq̄tū volūtas: q2 volūtas hn̄s obiectū diligibile sibi p̄ns ē prior actu volēdi. ¶ Si dicat̄ qd̄ ñ ē sil̄e: q2 volūtas ꝑfecta hn̄s obiectū diligibile p̄ns i supposito cōueniēti est p̄ncipiū ꝓductiuū sufficiēs: sȝ ñ sic essētia vt ip̄a ē prior ītel lectu. Hoc ñ sufficit. Prio q2 hoc deberet ꝓbari. s. qd̄ essē tia ñ sit sic p̄ncipiū sufficiēs: et qd̄ volūtas ē sic sufficiēs: q2 eadē facilitate q̄ tu dicis qd̄ essētia ñ ē sufficiēs sine ītel lectu: eadē facillitate diceret aduersariꝰ ꝙ volūtas ñ ē suf ficiēs sine actu volēdi. ¶ Scd̄o ñ sufficit: q2 sicut ex priorita te volūtatis hn̄tis obiectū diligibile sibi p̄ns ñ p̄ot ꝓbari qd̄ ꝑus sit p̄ncipiū spirādi spūȝ s̄actū ꝙ hēat actū volēdi: q2 cū tali prioritate stat ēt prioritas actꝰ volēdi respectu ac tꝰ spirādi ēt s̄ȝ istos: ⁊ ita ex tali prioritate nō p̄ot ꝓbari qd̄ sit p̄ncipiū spirādi ⁊ ñ actꝰ volēdi: imo stat ꝙ tā volū tas ꝙ actꝰ volēdi sit p̄ncipiū spirādi sp̄ȝ sctm̄. ¶ Si dicat̄ qd̄ ñ: q2 i nobis videmꝰ qd̄ ip̄a sola volūtas cū obiecto p̄nte sufficit: ⁊ iō ēt i deo sufficiet. Cōtra. q̄uis volūtas creata cū obiecto sufficiat respectu ꝓducti p̄mi a voluntate. si tn̄ eēnt duo ꝓducta a volūtate ordīata necessario: vl̄ iter volū tatē ⁊ ꝓductū eēt aliqd̄ mediū ñ ꝓductū a volūtate: vl̄ vl timū ꝓductū necessario eēt a priori medio i aliq̄ gn̄e p̄nci pij. g̃ eodē mō i diuinis actꝰ volēdi sit prior actu spirādi. oȝ ꝙ hēat rōnē p̄ncipij respectu ip̄iꝰ. Assūptū pȝ q2 s̄ȝ istos: oīs effectꝰ sufficiēter depēdet a suis causis eēntialibꝰ. g̃ ni hil ē essētial̄r pꝰ aliq̄ nisi sit cā illiꝰ i aliq̄ gn̄e cāe. g̃ oē priꝰ siue ꝓductū siue ñ productū a volūtate respectu actꝰ ꝓdu cti a volūtate ē cā ip̄iꝰ actꝰ i aliq̄ gn̄e cāe. ¶ Ex p̄dictis pȝ cōtra tertiū qd̄ ex dualitate principioꝝ productiuoꝝ (si po

neref)nõ põt ꝓbari dualitas ꝑsonaꝝ ꝓductarũ:cum (ſi-
cut ꝓbatũ eſt) ñ põt ꝓbari ꝗn illa ꝑncipia ꝓductiua poſ-
ſint ꝯcurrere ad vnũ ꝓductũ. ¶ Preterea.nõ põt ꝓbari
ꝗn vnũ ꝑncipiũ ꝓductiuũ hẽat diuerſa ꝓducta alteriꝰ ra-
tionis:cũ ꝓductiuuꝫ vnius rõnis poſſit hẽre ꝓducta alte-
rius rationis. Hec Gulielmus Ocham.

Respondeo ad rõnes Ochã:ſꝫ pꝛĩo ꝑmitto aliq̃. Primũ:rõ ꝓducẽdi ñ aliq̃d ĩ ſe ſub
ſiſtẽs:ſed tñ alteri ĩherẽs:ſiue aliud ſuo mõ ꝑficiẽs:ñ põt
eẽ rõ ꝓducẽdi illḋ:niſi hẽat potẽtiã ſuo mõ receptiuã. Nã
hoc pꝫ de ſe:⁊ a doc.i.4.d.12. Scḋꝫ ẽ:ꝙ actꝰ ſiue oꝑatio
aliq̃ nullo mõ ẽ ꝑncipiũ productiuũ:⁊ ꝑcipue alicuiꝰ ꝑ ſe
ſubſiſtẽtis.cũ operatio.vt operatio ſit finis potẽtie. Et ſi ali
qñ põiꝫ ꝑncipiũ ꝓductiuũ habitꝰ:accidit ſibi:qꝛ hoc ñ eſt
vl̃r veꝝ. Tertiũ habitꝰ ponit ĩ potẽtia:vel vt ĩcliet potẽtiã
ad ꝓducẽdũ ſiles actꝰ illis ex qbꝰ gñatur:vel vt potẽtia ꝑ
ipꝫ ꝑfectiꝰ agat:vt ĩfra patebit.d.17. Sed vbi actꝰ ponit
formalit̃ ĩfinitꝰ ⁊ eternꝰ q̃ſi ꝓductꝰ ab obiecto ⁊ potẽtia ĩ
finitis:nõ apparet ꝙ ex tali actu generet habitꝰ:qꝛ nec vt
ĩclinãs:cũ potẽtia ĩfinita ſit ĩfinite ĩcliata:nec vt partialis
cã vt actꝰ ſit ꝑfectioꝛ cũ (vt ꝓducit ab obiecto ⁊ potẽtia ĩfi
nitis) ſit formal̃r ĩfinitꝰ. Fruſtra ḡ poneret talis habitus.
¶ Iſtis ꝑmiſſis.rñdeo ad ꝑmã rõnẽ. Et negat ꝙ actꝰ amã
di ſiue amoꝛ eẽntialis ĩ diuinis ſit ꝑncipiũ ꝓductiuũ habi-
tꝰ ſiue amoꝛis habitualis.qꝛ talis amoꝛ habitualis eſt oĩo
ſupfluꝰ. Dico ſcḋo ꝙ poſito ꝙ talis amoꝛ actualis ex ſe ſit
ꝑncipiũ ꝓductiuũ amoꝛis habitualis:adhuc reqrit potẽ-
tia habituabilis in quã ꝓducat talẽ habitũ.ſed in ꝓpoſi-
to volũtas diuina nullo mõ eſt potẽtia habituabilis:qꝛ hoc
eſt impꝑfectiõis. Tũ ẽt qꝛ ñ ponit determinabilis nec regu
labilis ab actu ĩtellectꝰ diuini.vt ſ̃.patuit.q.vlti.ꝓlo.⁊ in
fra patebit.di.38.⁊ in.4.d.46. Hoc.n.ſonat impꝑfectionẽ:
lꝫ.n.talis cognitio de ſe ſit regulatiua:nõ tñ ẽ vere practi-
ca:qꝛ nõ reſpicit potẽtiã vere regulabilẽ.vt.ſ̃.patuit in.q.
vlti.ꝓlo.ſic ĩ ꝓpoſito:lꝫ amoꝛ actualis ex ſe ſit productiuꝰ
amoꝛis habitualis:tñ nõ niſi in potẽtia habituabili:cuiuſ
modi:nõ eſt volũtas diuina. Dico tertio ꝙ poſito ꝙ amoꝛ
actualis in diuinis ſit q̃ſi productiuꝰ amoꝛis habitualis:
tñ nõ ſeq̃tur ꝙ amoꝛ habitualis ſit alia ꝑſona a ſpũ ſctõ.
Tũ:qꝛ ꝑſona ꝓducta real̃r diſtiguit a ꝑſona ꝓducẽte:ſed
talis amoꝛ habitualis (cũ ſit ꝑfectio ſimpl̃r) ẽ idẽ real̃r oĩ
bꝰ ꝑſonis ⁊ cõis illis.vt pꝫ. Tũ:qꝛ talis amoꝛ habitualis
ñ erit ꝑ ſe ſubſiſtẽs qꝛ hoc eſt ꝯ rõnẽ habitus ꝙ ſit ſuppo-
ſitũ ſiue ſubſiſtẽs in cõicabile:ſed ꝑſona q̃ ponit alia a ꝑ-
ſona ſpũs ſcti de neceſſitate eẽt ꝑ ſe ſubſiſtẽs. Oẽs iſte
rñſiões ſũt ṽe. ¶ Et qḋ dicit ꝯ illã rñſionẽ quod actꝰ amã
di ñ hꝫ ex rõe ſua quod ſit ꝑncipiũ ꝓductiuũ amoꝛis habi-
tualis:ſed tñ in nobis ⁊ nõ vl̃r:qꝛ eadẽ facilitate diceret ꝙ
volũtas ñ hꝫ ex rõne ſua quod ſit ꝓductiua:ſꝫ tñ in nobis.
Dico qḋ ñ eſt ſile. Tũ:qꝛ volũtas ẽ ṽe ex ſua rõne forali
ꝓductiua:⁊ ꝑ ꝯñs q̃libet volũtas ẽ ṽe ꝓductiua:ñ ſic ẽ ḋ
oꝑatiõe vt oꝑatio:cũ oꝑatio vt oꝑatio ſit finis potẽtie. Tũ
qꝛ potẽtie ĩtellectiue vl̃ volitiue ĩ diuĩs coꝛrñdet duplex ac
tꝰ.ſ.actꝰ ꝓductiuꝰ cui coꝛrñdet ꝓductũ ꝑ t̃mĩo totali:⁊
actꝰ oꝑatiuꝰ cui nl̃lũ ꝓductũ coꝛrñdet ꝑ termĩo:nec forma
li nec totali.vt.ſ̃.patuit.d.ij.ꝑte.2. Tum:qꝛ oꝑatio vt oꝑa
tio nõ vr̃ ꝓductiua alicuius:qꝛ eſt id q̃ potẽtia tẽdit in obie
ctum:vt pꝫ de intellectiõe.⁊ volitione:qḋ mõ oꝑationi coꝛ
reſpõdeat aliqḋ ꝓductũ hoc eſt ꝑ accidẽs. productio vero
vñ productio eſt id quo potẽtia productiua tẽdit in produ-
ctũ:ſiue quo habet productũ. De rõne aũt potẽtie vr̃ qḋ
ſit productiua alicuius:non ſic eſt de rõne oꝑationis vnde
oꝑatio. ¶ Si ẽt det̃ reſponſio ſequẽs.ſ.qḋ oꝑatio:puta ĩ-
tellectio ⁊ volitio ſint tñ productiua alicuius imperfecti:
puta habitus:⁊ in diuinis nihil ẽ impꝑfectũ.ḡ ⁊c. Cũ di-
cit ꝯ hoc:qꝛ ẽt actus intelligẽdi in deo eſt ꝑfectio ſimpl̃r ſi
cut eſſentia.ḡ ſi eſſentia eſt principiũ productiuũ ꝑfecte.
ergo ⁊ intellectio. Dico qḋ q̃uis intellectio ſit ꝑfectio ſim-
pliciter:qꝛ tamen oꝑatio:io non eſt rõ producendi niſi forte
habitũ:⁊ cũ habitus equiuoce producatur.vt infra pate-
bit.d.17. ideo erit imperfectus reſpectu intellectionis.
¶ Ad aliud ꝯ Doc.de principijs productiuis alterius rõ-
nis ⁊c. Dico pꝛĩo qḋ nõ dicit Doc.qḋ ſi principaliter pro-
ductiua ſũt alterius rõnis qḋ producta ſint alterius ratio
nis:imo Doc.expꝛ̃ſſe vult qḋ talia producta ſint eiuſdem
rõnis:puta filius ⁊ ſpũs ſanctus:vt.ſ̃.patuit di.7.⁊ infra
magis patebit.di.13.dicunt.n.eiuſdem rationis:qꝛ termi
nus formalis in vtroq̀ȝ producto eſt eadem eſſentia diuina.
Loquendo tamen de productionibus ſiue actiuis ſiue paſ

Declaratio positionis Sco. ⁊ impro bratio ra- tionũ och.

In doc. nullus ponitur habitus.

Cognitio dei non est practica lꝫ ſit regulatiua.

Hitꝰ equiuoce producitur.

ſiuis: ille de neceſſitate ſunt alterius rationis:qꝛ ſpiratio
actiua ⁊ gñatio actiua ſunt ſimpliciter alterius rõnis:⁊
ſil̃r ſpiratio paſſiua et gñatio paſſiua ſũt alteriꝰ rõnis:vt
pꝫ a Doc.ſ̃.diſtin.7.et ĩfra magis patebit.di.13.in quoli.
q.2. Loq̃ẽdo ḡ de ꝓductiõibꝰ. Dico ꝙ qꝛ ĩtellectꝰ et vo
luntas ſũt pꝛĩcipia alteriꝰ rõnis:ideo ſpiratio et generatio
ſũt alteriꝰ rõnis. Et cũ ꝓbat ꝯ riũ:qꝛ eẽntia diuĩa et ĩtelle
ctꝰ ſũt pꝛĩcipia alteriꝰ ronis ⁊ tñ ab eis ẽ ꝓductio vniꝰ rõ
nis.qꝛ.ſ.gñatio filij. Dico pꝛĩo ꝙ ĩtellectꝰ ⁊ eẽntia nõ ſunt
alteriꝰ rõnis:accipiẽdo ĩtellectũ pro ĩtellectualitate diuĩa
nõ vt ẽ potẽtia.vt.ſ̃.dixi.di.8.⁊ ĩfra.q.1.q̃libet.qꝛ vt inq̃t
Doc.ſ̃.di.8.q.3.⁊ ĩ q̃li.q.1.ſi eẽntia diffiniret:diffiniret ꝑ
q̃ditatẽ ĩtellectꝰ ⁊ volũtatis ⁊ ſic pꝫ ꝙ nõ ſũt alteriꝰ rõnis for
malis:q̃cq̃d ſit de diſtĩctiõe ex nat̃a rei Intellectꝰ ḡ ⁊ volũ
tas nõ diſtigũt ab eẽntia diuĩa formalit̃:licet ĩter ſe forma
lit̃ diſtiguãtur.vt ſupꝛa patuit diſti.8.q.3. Dico ſcḋo.poſi
to ꝙ ĩtellectꝰ et eẽntia diſtiguant formalit̃:adhuc nõ ſeq̃
tur qḋ ĩtẽdit probare: Vñ ꝑmitto aliqua. Primũ.ꝙ eẽn-
tia diuĩa ſicut ĩ cognitiõe ⁊ volitiõe ſui ꝯcurrit vt obiectum
ĩtellectꝰ ⁊ volũtatis:ita ꝙ eadẽ eẽntia ⁊ ſub eadẽ ratione
ẽ rõ ĩtelligibilitatis ⁊ diligibilitatis:⁊ ſub eadẽ ratiõe eſt
obiectũ tã ĩtellectꝰ diuini q̃ volũtatis diuĩe:cũ obiectũ in-
tellectꝰ ⁊ volũtatis ſit idẽ ⁊ ſub eadẽ rõne.vt.ſ̃.patuit di.
3.q.3.⁊ ſpãl̃r ĩ.4.d.49. Sic vr̃ ꝙ ĩ ꝓductõe filij ⁊ ſpũs ſã-
cti hẽat magis rõnẽ obiecti q̃ potẽtie:imo nõ vr̃ hẽre ra-
tionẽ potẽtie. Vñ verbũ ꝓducit vt expꝛ̃ſſiuũ eẽntie diuine
vt.ſ̃.patuit.di.2.parte.2.q.vlti.ꝯtra opi.Hen.⁊ ĩfra ma-
gis patebit di.27.⁊ ĩ.2.di.1.q.1.⁊.ĩ q̃li.q.8 Scḋꝫ ẽ ꝙ idẽ
obiectũ ⁊ ſub eadẽ ratiõe vt cõcurrit cũ alia ⁊ alia potẽtia
cognitiua:ẽ cã ꝑtialis alteriꝰ ⁊ alteriꝰ oꝑationis ſpecifice:
pꝫ qꝛ idẽ coloꝛ vt cõcurrit cũ potẽtia viſiua eſt partialis cã
viſiõis:vt vero ꝯcurrit cũ ĩtellectu ẽ ꝑtialis cã ĩtellectiõis:
q̃ ſpẽ diſtiguit a viſiõe. Sic ẽt eadẽ potẽtia nũero vt ꝯcur-
rit cũ vno ⁊ eodẽ obiecto eſt ꝑtialis cã actꝰ eiuſdeꝫ rõnis.
Ut ṽo ꝯcurrit cũ obiecto alteriꝰ rõis ẽ ꝑtialis cã actꝰ alte
riꝰ rõnis:vt pꝫ ḋ ĩtellectu ꝯꝑato ad hoĩeꝫ ⁊ lapidẽ ĩ rõe ob
iecti. Sicut.ḡ diſtĩctio actꝰ ſũmit ꝑncipal̃r a diſtĩctiõe ob-
iectoꝝ:qñ eadẽ potẽtia nũero ꝯcurrit vt ꝑtialis cã cũ diſtĩ
ctis obiectis ſpẽ. Sic qñ idẽ obiectũ nũero ꝯcurrit vt cã ꝑ-
tialis cũ diſtĩctis potẽtijs foral̃r:diſtĩctio actꝰ vr̃ ꝑncipal̃r
accipi a diſtĩctis potẽtijs. Et ſic erit ĩ ꝓpoſito:qꝛ eẽntia di
uĩa vt ꝯcurrit cũ ĩtellectu diuĩo ẽ ꝑtialis cã ꝓductõis eiuſ-
dẽ rõnis:⁊ qñ ꝯcurrit cũ volũtate diuĩa erit ꝑtialis cã ꝓdu
ctiõis alteriꝰ rõnis:⁊ ſic gñatio ⁊ ſpiratio dñr altiꝰ rõis:qꝛ
ſũt a potẽtijs oĩo alteriꝰ rõnis. Tertiũ ẽ.ꝙ ſicut duo obiecta
ſpẽ diſtĩcta nõ ĩtegrãt vnã cãꝫ totalẽ reſpectu alicuiꝰ ĩtelliõis
vt pꝫ:ſic nec due potẽtie foral̃r diſtĩcte ĩtegrãt vnã cãꝫ totalẽ
reſpectu alicuiꝰ ĩtellectiõis. Ex his pꝫ ſol̃o ad rõnẽ Ochã:
lꝫ ei eẽntia ⁊ ĩtell̃s ſit alteriꝰ rõis:tñ vt vniũt tñ ſũt rõ ꝓ
ducẽdi aliq̃d eiuſdẽ rõnis:qꝛ ſũt tales ẽtitates q̃ ſũt nate
vniri adĩuicẽ vt ĩtegrãt vnã totalẽ cãꝫ ĩtellectꝰ ṽo ⁊ volũ
tas ñ ſũt tales ẽtitates:vt ſint nate vniri vt due cãe ꝑtiales
reſpectu ꝓductiõis diuĩe. Ex his ẽt pꝫ ſol̃o ad rõnẽ ſeq̃n
tẽ. Cũ dr̃:ſi repugnat ĩtellectui diuĩo ⁊ volũtati diuĩe facẽ
vnũ totale ꝑncipiũ reſpectu vniꝰ ꝑſõe ⁊c. Dico.ꝙ illa diui-
ſio ẽ ĩſufficiẽs:ñ ei repugnat qꝛ vnũ agit libẽ ⁊ aliḋ ꝑ mo-
dũ nãe:nec qꝛ vtrũq̀ȝ ẽ ĩfinitũ:lꝫ repugnat eis qꝛ ſũt tales
entitates q̃ ñ ſũt nate facer̃ vnũ ꝑncipiũ:ſicut ẽt pꝫ ĩ nobis
Intell̃s.n.diuinꝰ ẽ talis entitas ꝙ ſicut reſpectu actꝰ ĩtel
ligẽdi ñ põt vniri niſi eẽntie diuĩe ĩ rõne obiecti:⁊ nullo mõ
volũtati diuĩe:ſic reſpectu actꝰ ꝓducẽdi ñ põt vniri vt ꝑtia
lis cã talis actꝰ niſi eẽntie diuĩe:⁊ nullo mõ volũtatis diuĩe
Nec põt aſſignari alia rõ:niſi qꝛ talis entitas. Et ſic pꝫ ſo
lutio ad oĩa alia. Ochã:ꝓcedũt.n.ex malo ĩtellectu dictoꝝ
Scoti.vt pꝫ intuenti poſitionem Doctoꝛis.

Hic tamẽ ſũt tria dubia.ꝑmum q̃õ volũtas põt eẽ ꝑncipiũ cõicãdi nat̃aꝫ cũ ita nõ ſit ĩ crea-
turis.ſcḋm quõ volũtas põt eẽ pꝛĩcipiũ neceſſario ꝓducen
di ⁊ q̃ neceſſitas reqrit ĩ iſta ꝓductiõe ẽtiũ ſi ꝓductio ẽ ne
ceſſaria quõ ñ ſit ꝑ modũ nãe:ſꝫ diſtĩctum ꝯ illã vt libera.
¶ Quãtũ ad primum dubiũ ẽ:dr̃ ab Hen. Et poſitio Hen.
ſtat ĩ ml̃tis dictis. Primũ:ĩ pꝛĩcipio ẽ.ꝙ nã ĩ diuĩs capit
q̃tuoꝛ modis. Pꝛĩo mõ ꝓ eẽntia diuĩa nude:⁊ ſic ñ dr̃ prin
cipiũ nãle ꝓductiuũ:ſꝫ fũdamẽtũ ꝓpꝛietatũ. Scḋo ꝓ eẽn
tia cũ relõe puta ꝑ̃nitate:⁊ ſic dr̃ ꝑncipiũ nãle ꝓductiuum
Tertio pro qualibet vi productiua ⁊ ſic voluntas dicitur pꝛĩ
pium naturale productiuum. Quarto pro modo vel condi-
tione principij productiui reſpectu actus eliciti:qui mo-
dꝰ nihil aliḋ eſt niſi ꝓductio ꝑ modum nature:qꝛ produ-

Hen. ĩ ſũ. ar.6.q.1.

ctio q̄dā ē ꝑ modū volūtatis: q̄dā ꝑ modū nature. Scđʒ dictū ē ibi. Ex his ad propositū. Dicit Hen. ꝙ nec itell'ꝰ vt intell'ꝰ: nec volūtas vt volūtas: sūt ꝑncipia elicitiua actuū notionaliū. i. ꝑsonaꝝ productarū. Nō. n. ē imaginādū ꝙ productio illa sit elicita vel actꝰ notiōalis sit elicitꝰ: sʒ qꝛ ꝑsōa dr̄ ꝑsōa ꝑ actū notiōalē: puta ꝑ proprietatē: iō hic noīat actū notionalē pro ip̄a ꝑsōa: qꝛ tūc i quocūqꝫ eēnt pricipia ꝓductiua actuū siliū producereṫ sil'e i forma: qđ est falsū in creaturis. i. ꝙ si itell'ꝰ eēt pricipiū productiuū alicuiꝰ silis in forma: qđ nihil aliđ eēt nisi creaturā hn̄tē itellʒ posse cōicare itellectū alteri qđ nō cōuenit creaturis qꝛ ꝑ itellectū i creaturis nihil produciṫ nisi accn̄s: puta itellectio q̄ nō est silis itellectui cū sit subiecta. ergo si itellectꝰ vt itellectus nō ē sic pricipiū: qꝛ tūc hoc idē eēt in creaturis. ergo nec intellectꝰ vt i deo: ⁊ hāc ꝯn̄tiā iprobat Sco. ¶ Ibi. Preterea. ꝯ opiantē ⁊c. q̄si circa finē illiꝰ articuli q̄ icipit. Cōtra dicta primo ⁊c. ¶ Hic dicit doc. i sūma ꝙ aut ꝯn̄a illa nulla erit: aut ꝯdicit sibimet. Si eī itellectꝰ diuinꝰ dicat cōceptū oīo aliū a ꝯceptu itellectꝰ creati: ita ꝙ nō ꝯueniāt q̄ditatiue i cōceptu cōi itellectꝰ: ꝯn̄tia nulla erit. itellectus vt itellectus nō ē pricipiū ⁊c. qꝛ aut loqṫ đ intellectu creato ⁊ nō seq̄tur: intellectꝰ creatꝰ nō pōt. ergo nec diuinꝰ: aut loq̄tur de diuino ⁊ nō seqṫ si diuinꝰ: ergo ⁊ creatꝰ: si ergo loquiṫ de itellectu vt itellectꝰ ē cōis creato ⁊ increato: tūc ꝯdicit sibimēt qꝛ ip̄e ponit nihil eē cōe deo ⁊ creaturꝭ: et hoc ē qđ đt doc. ꝯ Hen. ¶ Tertio dicit Hen. ibi. Sūt eī solūmō pricipia elicitiua ⁊c. ꝙ itellectꝰ ē pricipiū elicitiuū actꝰ naturalis. s. intellectōis eēntial'ꝭ cōis tribꝰ ⁊ hoc tm̄ passiue: qꝛ vt habuimꝰ supra in positōe Hen. d. 2. ꝑte. 2. q. 4. intellectꝰ recipit notitiam essentialem essentie diuine ab ip̄a eēntia: vt vero est pricipiū elicitiuū actꝰ notionalis puta alicuiꝰ ꝑsone: hoc nō ē a se: sʒ qꝛ ē in natura diuia ⁊ sic ꝑ illā hʒ in se naturalitatē quādā ad productionē ꝑsone. Sil'r volūtas diuia est principiū actꝰ naturalis. i. volitiōis vel amoris: ⁊ hoc differēter ab intellectu: qꝛ ip̄a ē pricipiū productiuū talis actꝰ: vt vero ē ꝓductiuū actꝰ notiōalis: puta spūs sācti hoc hʒ vtē i natura diuia a q̄ hʒ hāc naturalitatē. ¶ Quarto dicit. ibi. Ad cuiꝰ declarationē sciēdū ꝙ itellectꝰ hʒ hāc naturalitatē al'r a volūtate. Nā ip̄e itellectꝰ ad hoc vt dicaṫ pricipiuʒ naṫale ꝓductiuū filii. hoc hʒ iq̄tū coicidit cū eēntia sub ꝑn̄itate iuxta scđʒ modū nature. i. ꝙ itellectꝰ vt ē ip̄a eēntia cū ꝑn̄itate dr̄ pricipiū productiuū filii. Et addit ꝙ ip̄e itellectꝰ ē q̄dāmō posterior ip̄a eētia cū ꝑn̄itate ⁊ deṫminat ipsā hoc mō. ꝙ eēntia diuia hn̄s ꝑn̄itatē ē ꝑncipiū productiuū ꝑ modū itellctꝰ. Et iō meliꝰ eēt dicere ꝙ pr̄ generet natura itellectuali q̄ꝫ naturali itellectu. i. ꝙ magis proprie ē naturā itellectualē. i. eēntiā diuinā cū ꝑn̄itate esse principiū productiuū q̄ꝫ naturalis itellectꝰ: qꝛ natural'ꝭ intellectꝰ nō pōt dici ꝑncipiū ꝓductiuū nisi iquātū coicidit cū natura scđo mō. ⁊ iō addit ꝙ idē ꝓductū dr̄ filiꝰ ⁊ dr̄ verbū. dr̄ filiꝰ a pria rōne. i. iquātuʒ ꝯsideraṫ vt ē a pr̄e natura eliciēte. i. eēntia diuina deṫminata ꝑ ꝑn̄itatē eliciēte: ⁊ dr̄ verbū ꝑ scđaʒ rōneʒ. i. inq̄tū consideraṫ vt est a pr̄e naturali intellectu q̄dāmō determināte naṫaʒ scđo mō dictā. ¶ Quinto đt ibi. Volūtas aū t hēt. i. ꝙ volūtas ē pricipiuʒ formale ꝓductiuū spūs sācti: ⁊ hoc n̄ hʒ a natura prio mō sūpta: q̄si ip̄a eēntia sit principiū ꝓductiuū: nec a natura scđo mō dicta: q̄si eēntia sub ꝓprietate sit pricipiū productiuū spūs sācti: ita ꝙ talis naturalitas prio ⁊ scđo mō sit ꝓueniēs eiꝰ libertatē in ꝓducendo: qꝛ tūc spiritꝰ sanctꝰ n̄ libere producereṫ: sʒ ip̄a volūtas diciṫ pricipiū productiuū spiritꝰ sācti inquātū essentia diuina sibi coassistit. i. inquantū essentia diuina cōicat volūtati hāc facultatē producendi actū notionaleʒ. Et sic essentiā diuinā coassistē voluntati vt principio productiuo ē ip̄aʒ dare volūtati hāc rōneʒ ⁊ hanc entitateʒ vt dicatur huiusmodi principium: ⁊ sic pʒ positio Hen. quo ad primum dubium.

Hē. vbi supra.

Quātū ad scđʒ dubiū. Ista l'ra ꝯsistit in tribꝰ dictis. Primuʒ ꝙ actio voluntatis circa bonuʒ finituʒ procedit a voluntate mere liberꝭ ⁊ ꝯtingenṫ. vt puta volitio vel amor circa creaturā. Scđʒ ꝙ actio vt elicitur a voluntate circa bonū infinituʒ clare visuʒ necessario siue necessitate imutabilitatis procedit ab ip̄a. Tertiū: actio voluntatis vt ꝓcedit a voluntate nō vt volūtas ē simpl'r: sʒ vt sibi ānectiṫ: naṫa ṫtio mō dicta: vt pʒ supra qn̄ diximꝰ ꝙ voluntas ē pricipiū spūs scti n̄ coicidēdo in naṫaʒ prio mō. i. in eēntiā nude: nec scđo mō. s. i eēntiā cū ꝓprietate vt ista duo sit ꝑncipiū ꝓductiuū: sʒ ṫtio mō: vt ip̄a eēntia ānectiṫ volūtati mō ꝑexposito: sic ꝓcedit a volūtate vt ip̄a ē naṫa naturalitate sibi ānexa vt exposui: ⁊ vt sic i solo deo ip̄a volūtas tendit n̄ solū i bonū sūmū amatū ⁊ visū: sʒ ēt i ip̄ʒ amorē ꝓcedētē. s. in spūʒ sāctuʒ: q̄ incētiue amaṫ supple bonū ifinitū qꝛ spūs sāctꝰ appropⁱate tn̄ dr̄ amor eēntie. sʒ diuersimode tēdat i ip̄ʒ amatū ⁊ amorē ꝓcedētē: ⁊ hoc ꝓʒ aliā ⁊ aliā necessitatē ānexā ip̄i actiōi. Nā iquātū actio volūtatis ordiaṫ i amatū sūmū ab ip̄a sola volūtate: rōne q̄ libera eliciṫ necessitas imutabilitatis i actōe eiꝰ scđa ⁊ i actione eiꝰ ṫtia. In actiōe scđa: vt qn̄ eliciṫ spiratio circa eēntiā diuiā: i actiōe eiꝰ ṫtia qn̄ eliciṫ spiratio circa ꝓductū tēdētē i amatū (. i. eēntiā diuinā amatā) ṫminatiuū volūtatis: ⁊ sic necessitas i actione ṫtia ꝓcedit ab illa naturalitate supra dicta ānexa volūtati circa solū actū elicitū notiōalē. s. circa. s. scm̄. Et sēsꝰ huiꝰ ē ꝙ spiratio spūs sācti ē dupl'r necessaria: nā vnā necessitatē hʒ iquātū ē a volūtate diuina absol'te vt ṫmiatur ad eēntiā amatā: aliā hʒ iquātū procedit a volūtate diuina naturalitate ṫtio mō dicta sibi ānexa ⁊ hoc iquātū talis spiratio ṫminatur ad actuʒ notionalem. i. ad spiritum sanctū.

Ibi. Cōtra dicta. Hec rō doc. stat i hoc. Ex q̄ ꝑ te volūtas ē principiū formale productiuū spūs sācti: ⁊ est i supposito apto ⁊ disposito: ⁊ hoc añ ꝓductū puta i pr̄e ⁊ filio. Quero a te q̄d facit ista assistentia eēntie? aut aliq̄d opatur circa ꝓductionem spūs scti? ⁊ sic sola volūtas nō est pricipiū ꝓductiuū qđ est ꝯ te: aut n̄ operatur? ḡ nō est necessaria. Si dicis ꝙ dr̄ assistē qꝛ dat tale esse volūtati: puta ꝙ sit ꝓductiua ⁊c. si sic: ḡ ip̄a essentia vt assistit magis ē pricipiū spūs scti: q̄ꝫ volūtas: pʒ qꝛ q̄cq̄d est cā cāe ē cā cāti. ḡ si essentia dat sibi tale eē vt sit pricipiū et ip̄a nō pōt esse pricipiū nisi iq̄tū sibi assistit. ḡ ip̄a essentia magis erit pricipiū: ⁊ ex hoc pʒ q̄uo itell'r scđʒ argumentū ¶ Ibi. Preṫea: qn̄ ali q̄. Et ibi Preterea. ꝙ pōitur vnica necessitas. Hoc totū clarū est. vt pʒ ituēti l'raʒ. ¶ Ibi. Preterea vr̄. Quia đt Hen. ꝙ necessitas naturalitatis ꝯsequitur actū volūtatis ⁊ ꝯcomitatur. i. ꝙ necessitas talis actus est a volūtate iq̄tū fūdatur i essentia: ⁊ nō ab essentia. Cōtra hoc: qꝛ magis vr̄ ꝙ sit ab essentia: pʒ qꝛ illđ qđ ꝯsequitur rōnē essentie vt eēntia: vel volūtatē rōne eēntie: ꝯsequitur ip̄aʒ eēntiā ꝑ priꝰ q̄ꝫ illđ qđ ꝯseq̄tur volūtateʒ vt voluntas ē: qꝛ volūtas vt volūtas est: ē posterior essentia: ⁊ sic cuʒ volūtas dicatur hr̄e hāc naturalitatē. i. q̄ꝫ ꝓducat actū notionalē naṫali necessitate iq̄tū eēntia diuia sibi ānectitur. ḡ ip̄a naṫalitas erit eēntia vt essentia: ⁊ sic ꝑcedet ipsā volūtatē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ipediet ip̄aʒ libertatē: qđ ē ꝯ eū. ¶ Ibi. Preterea ꝯ opinātē. Hoc declaratū est. supra i prio dubio hen. ¶ Ibi. Et sil'r q̄ ē necessitas? Quasi dicat doc. Ex q̄ ꝑ te natura diuia ⁊ volūtas sūt simpl'r idē ⁊ tm̄ rōe dr̄nt ꝑ te: q̄rit necessitas distiguendi illa duo? s. vt naṫa dicatur assistē volūtati: cū sit simpl'r eadē: sicut absurdū ē dicē Frā. assistit sibimet. Et nota ꝙ Hen. i prio ⁊ scđo dubio m'lta falsa dicit: q̄ tn̄ nūc n̄ iprobātur a doc. qꝛ alibi iprobauit. Primū falsuʒ ē ꝙ eēntia cū ꝓprietate dicaṫ pricipiū ꝓductiuū: ⁊ hoc iprobatū ē a doc. d. 7. Scđʒ ē ꝙ itellectꝰ diuinꝰ vt itellectꝰ nō ē pricipiū forale ꝓductiuū filij nisi iq̄tū coicidit cū natura. scđo mō dicta: ⁊ hoc ē iprobatū sup. d. 2. ⁊ d. 7. qꝛ itellectꝰ ē vere pricipiū ꝑtiale ꝓductiuū. Tertiū ē: ꝙ itell'ꝰ se hʒ mere passiue respectu notitie eēntialis: ⁊ hoc iprobatū ē. supra d. 2. ⁊ d. 6. Quartū ē: ꝙ itellectꝰ vr̄ magis deṫmiaṫ naṫam diuinā q̄ꝫ e ꝯuerso: ⁊ hoc iprobatū ē supra. d. 2. ⁊. 7. ⁊ pōt elici. d. 5. q. 2. qꝛ nec itell'ꝰ deṫmiat eēntiā vt dicaṫ pricipiū ꝓductiuū nec e ꝯuerso. Quītū ē: ꝙ natura diuia n̄ dicaṫ pricipiū ꝓductiuū spūs scti: sʒ sola volūtas: ⁊ hoc iprobatū ē supra. d. 2. ⁊. 6. ⁊ alibi. Sextū ē ꝙ volūtas respectu obiecti ifiniti clare visi đ necessitate elicit actū circa illđ: ⁊ hoc improbatū est supra. d. 1. ⁊ aliqua alia dixit que transeo.

Aliter dico ꝙ volūtas pōt eē pricipiū cōicādi naturā ⁊ n̄ volūtas vt cōiṫ sūpta ad creatā ⁊ icreatā: sʒ volūtas vn̄ ifinita ē. Est. n. ifinitas ꝓpriꝰ modꝰ volūtatis diue sicut ⁊ cuiuscūqꝫ alteriꝰ ꝑfectiōis essentialis: vt pʒ supra. d. 8. q. 3. qꝛ ḡ volūtas ē pricipiū amoris sibi adeq̄ti. i. tāti amoris q̄ꝫto ip̄a nata ē amare obiectū. nata est aūt amare obiectū ifinitū amore ifinito: igiṫ ⁊ ē ꝓductiua amoris ifiniti qꝛ q̄cq̄d ē ifinitū realr ē eēntia diuina. ergo ip̄a vt ē volūtas ē pricipiū ꝯicādi essentiaʒ diuinam amori ꝓducto ¶ Hec l'ra expōaṫ sicut expositū ē rn̄dēdo ad qōnē ¶ Ibi. Et si q̄ras a m̄ de coassistētia: naṫe aliq̄ mō Naturā diuinā coassistē volūtati i ꝓductōe spūs sci pōt dupliciṫ intelligi. Prio ꝙ sibi assistat vt ꝑncipiū forale ⁊ ꝑtiale ꝓductiuū spūs sci: sic ꝙ ip̄a sit ꝑncipiū ꝑtiale ⁊ volūtas sil'r: ⁊ itegrēt vnū ꝑncipiū totale: ⁊ hoc mō coassistit voluntati: ⁊ vos

lūtas nāe:q₂ nec voluntas sola nec nā sola pn̄t ꝓducere. Scđo mō pōt itelligi ꝙ ipa nā diuia coassistat volūtati dādo sibi rōnē ꝑtialē ꝓducēdi:q̄si ꝙ volūtas nō possit di ci p₂icipiū ꝑtiale nisi inq̄ztū nā coassistit:⁊ hoc falsuȝ ē: q₂ ex q̈ volūtas diuia est formalr̄ ifinita sicut essētia:⁊ tā te ꝑfectōis q̄zte essētia:ideo ex sua ꝑfectōe habebit ꝙ sit p₂icipiū ⁊ nō a tali coassistētia:⁊ hoc ē qđ dicit i littera. ¶ Ibi. Ad scđm dubiū de necessitate:pȝ ꝑ idē q₂ p₂ici piū ꝓductiuū ꝑfectū pōt dare ꝓducto oēm ꝑfectionē q̄ si bi nō repugnat:volūtas ifinita ē p₂icipiū p₂oducēdi ꝑ fectū cū ǵ ꝓducto nō repugnat necessitas essendi.ǵ volū tas illa pōt dare:īmo talis necessitas ꝯuenit spūi scō ne cessario q₂ ifinitū hȝ eē necessario.sȝ si ꝓductū hȝ a volū tate ꝙ sit necessariū:ǵ ⁊ ꝓductio erit necessaria:pȝ ꝯseq̄n tia:q₂ ꝓductū ꝓductōe capit esse necessariū:ǵ necessario p₂oducit̄:ǵ ꝓductio ē necessaria. Istud argumētū videt̄ ꝯcludere necessitatē p₂oductōis:q̄si a posteriori:q₂ ex ne cessitate p₂oducti qđ ē posteriꝰ p₂oductōe. ¶ Ibi. Sȝ q̄ rit̄ rō a p̄ori siue cā q̄d sit illđ ꝑ qđ volūtas ifita dat neces sitatē isti p₂oductiōi. Rn̄deo ꝙ volūtas ifinita respiciēs obiectū ifinitū ē cā talis necessitatis ⁊ pȝ q₂ obiectū infi nitū ē diligibile amore ifinito a volūtate infinita:ǵ volū tas ifinita nō eēt rectissima si ip̄m i finite nō diligeret:et vltra si posset ip̄m nō diligere amore infinito posset defi cere a rectitudie:⁊ sic nō eēt deꝰ:⁊ hoc itēdit doc. ¶ Ibi. Et si rn̄deas ⁊c̄. Sētētia huiꝰ lr̄e pȝ supponēdo aliq̄. p₂i mo ꝙ tm̄ ē vna volūtas i hoīe ⁊ hoc ab oībꝰ ꝯcedit̄. Scđo ꝙ agere ꝑ modū nāe ⁊ ꝑ modū volūtatis ⁊ libere sūt mo di repugnātes i eadē re oīno indistincta:q₂ īpossibile est vnū ⁊ idē ⁊ sub eadē rōne ꝯsideratū posse ꝓducere libe re ⁊ ꝑ modū nāe:⁊ sic ipossibile ē eādē volūtatē velle finē de necessitate nāe ⁊ velle ea q̄ sūt ad finē libere ⁊ ꝯtigent̄. ¶ Et si diceret̄ ꝙ respectu finis ē vna volūtas q̄ elicit ꝑ modū nāe et respectu eoꝝ q̄ sunt ad finē ē alia volūtas:q̄ elicit libere et ꝯtigēter. ¶ Cōtra:q₂ tūc ipoſ̄e eēt eādeȝ volūtatē velle aliq̄d ꝓpter deū:pȝ q₂ si aliq̄ volūtas dili git ꝓpter deū.ǵ diligit deū.si ǵ vna esset tm̄ respectu dei et alia tm̄ respectu alioꝝ a deo.ǵ aliq̄ vna volūtas nō pos set diligere creaturā ꝓpter deum. ¶ Lr̄a seq̄ns clara ē.

Nota bn̄ hāc sn̄tātiā

Sed dicit difficultas:q₂ tu dicis ꝙ ipoſ̄e ē eādē vo lūtatē velle aliq̄d ꝯtigēter et aliq̄d nec̄cio Cōtra.q₂ volūtas diuia vult esse etiā diuinā đ necessitate: ⁊ vult creaturā mere ꝯtigēter:ǵ. ¶ Dico ꝙ aliđ ē de vo lūtate diuia ⁊ aliđ de volūtate creata:q₂ volūtas diuia vt fert̄ i obiectū ifinitū vult ip̄ȝ mere libere:⁊ qđ de ne cessitate velit:hoc nō ē a volūtate inq̄ztū volūtas:sed ex hoc ꝙ ē ifinita ⁊ respicit obiectū ifinitū:⁊ q₂ ifinita đ ne cessitate erit rectissima:⁊ si đ necessitate ē rectissīa:đ ne cessitate diligit obiectū ifinitū q̄ztū ē diligibile:⁊ si pos set nō diligere posset deficere a tali rectitudie:⁊ sic pos set esse nō rectissima:⁊ ꝑ ꝯn̄s nō ꝑfectissima:⁊ sic posset esse nō deꝰ:qđ ē absurdū. Q₂ ǵ diligat ē a mera liberta te ipsiꝰ:ꝙ aūt nec̄cio:ē q₂ ifinita ⁊ respicit obiectū ifinitū: vt aūt respicit obiectū finitū ⁊ creatū ip̄ȝ vult mere ꝯti gēter:q₂ bonū creatū nō ē rō mouēs volūtatē diuinā vt ip̄ȝ diligat:sicut eēntia diuia mouet:īmo iō bonū:q₂ ip̄ȝ diligit:⁊ nō iō diligit q₂ bonū. Volūtas autē creata cū sit finita respectu cuiuscūq₃ obiecti ē mere libera:⁊ si eēt formalr̄ ifinita ⁊ respiceret obiectū ifinitū:diligeret illđ de necessitate:⁊ hoc q₂ nō posset nō esse ꝑfectissima.ꝙ ǵ nō diligat mere libere ⁊ ꝯtigēter:hoc nō ē rōne volūta tis vt volūtas:sȝ hoc ē q₂ ifinita ⁊ respicit obiectū ifinitū ⁊ nec̄cio ē rectissima:⁊ bn̄ nota hāc rn̄sionē:q₂ ex hac sol uūt̄ aliq̄ argumēta Gul. Ochā di.i.p̄mi:q₂ arguit a simi ꝓbādo ꝙ sicut volūtas diuia vult đ necessitate deū ⁊ ꝯti gēter creaturas:sic etiā volūtas creata:⁊ ꝑ hoc dictū pȝ tota littera vsq₃ ibi. Sȝ vtrū voluntas infinita ⁊c̄. Hoc dictum habet solui.d.i.q.i.secundi sententiarum.

Difficultas.

Rn̄sio notabilis.

Cōtra aliđ dcm̄ doc.s.ꝙ cū libertate stat necessitas: arguit Ochā i.i.di.x.q.ii.ꝓbādo ꝙ sm̄ vsū au ctoꝝ libertas vt distiguit̄ ꝯ p₂icipiū nāle actiuū:est q̄dā ꝯtigētia vel idifferētia:ex q̊ seq̄t̄ ꝙ libertas nō stat cū ne cessitate. Scđo arguit ꝯ modū ponēdi libertatē stare cū necessitate. ¶ Cōtra p̄mū arguit sic.ꝑ phm̄ scđo phisi. vbi distiguēs p₂icipia actiua distiguit eā i nām ⁊ itelle ctū:tūc q̄ro aut itēdit distiguere itellectū respectu cuius libet sue oꝑatiōis a p₂icipio actiuo nāli:aut nō. Si sic ǵ itellectꝰ respectu nulliꝰ ē p₂icipiū actiuū nāle:qđ ē ma nifeste falsuȝ etiā sm̄ istos:si.n.hoc eēt veꝝ filiꝰ i diuinis nō magis ꝓduceret̄ nālr̄ q̄z spūs scūs qđ isti negant. Si nō:ǵ opȝ ꝙ hoc sit q₂ alr̄ ē p₂icipiū aliq̄ꝝ actiuū ⁊ aliter

Guliel. Ochā arguit cōtra Scot.

alioꝝ:sȝ nō pōt dari talis drīa:nisi q₂ actꝰ aliq̄s hȝ i suā ptāte ⁊ aliq̄s nō. Et ita itellectꝰ ibi distiguit̄ a nā respe ctu oꝑationū respectu q̄ꝝ ꝯtigēter se hȝ. ¶ Preterea.ix. meta.t.c.x.distiguit phūs iter potētias rōnales ⁊ irrō nales:q₂ rōnales valent ad opposita. Ex hoc arguo sic. Oīs potētia q̄ valet ad opposita cōtigēter agit:sed po tētia rōnalis valet ad opposita.ǵ ꝯtigēter agit. Sȝ po tētia rōnal̄ ⁊ potētia libera sm̄ istos idē sūt. Un̄ dicūt sic. Diuisio p₂icipii actiui diuersis noībꝰ exp̄mit̄:nō solū aūt apđ diuersos:sȝ ēt apđ Arꝫ.vt pȝ i.2.phi.vbi p̄misit sm̄ ꝓpositū ⁊ nō sm̄ ꝓpositū:subditq₃.ab intellectu ⁊ nā. Et in.ix.meta.rōnales:⁊ irrōnales potētie. Per ista nō sm̄ ꝓpositū:⁊ nā ⁊ potētia irrōnalis:itelligit̄ p₂icipium qđ cōit̄ dicinꝰ nāȝ.ꝑ alia tria itelligit̄ aliđ p̄ncipiū actiuū i q̊ ꝯcurrūt itellectꝰ ⁊ volūtas. Ex isto pȝ ꝙ phūs ꝑ sm̄ ꝓpo situ itellectū ⁊ potētiā rōnalē itelligit p̄ncipiū libeꝝ:seu p̄ncipiū actiuū distictū ꝯ p̄ncipiū actiuū nāle.ǵ respectu cuiuscūq₃ aliq̄d ē p̄ncipiū actiuū:⁊ respectu eiusdē nō d₂ potētia rōnal̄ actiua:respectu cuiꝰ dicet̄ p̄ncipiū actiuū nāle sȝ ꝙ p̄ncipiū actiuū nāle distiguit̄ ꝯ p̄ncipiū actiuū libeꝝ. Sȝ oē p₂icipiū actiuū respectu cuiꝰ nec̄cio agit re spectu illiꝰ nō pōt dici potētia rōnalis:q₂ respectu illiꝰ nō pōt dici potētia valēs ad opposita. Iō respectu illiꝰ dicet̄ nāle p̄ncipiū actiuū:⁊ ita apđ phōs idē sunt p̄nci piū actiuū nāle ⁊ p₂icipiū actiuū nec̄ciū seu nec̄cio. hoc pȝ ꝑ phm̄ ⁊ Co.ix.met.c.ix.vbi phūs distiguēs int̄ poten tias rōnales ⁊ irrōnales subdit. Tales q̄dē potētias ne cesse ē qn̄ actiuū ⁊ passiuū app₂opiquāt:hoc q̄dē facere illđ ꝟo pati:illas ꝟo nō necesse:vbi đt Cōmē. Potētie q̄ sunt sine rōne qn̄ agēs app₂opiq̄t passo ⁊ nō ē illic ali qđ ipediēs extrīsecū:necesse ē ꝙ agēs agat ⁊ patiēs pa tiat̄.⁊ subdit. Alieꝟo potētie.i.q̄ sūt cū rōe nō ē necesse qn̄ app₂opiquāt suis passiuis vt agāt. Ex isto pȝ ꝙ phūs ⁊ cō.nō ponūt potētiā realē respectu alicuiꝰ rōnis actio nis:nisi quā hȝ agēs i sua ptāte ꝙ possit agere ⁊ nō age re.ǵ si idē sūt potētia rōnalis ⁊ libera respectu nulliꝰ d₂ potētia libera:nisi respectu cuiꝰ ē indr̄ns ⁊ ꝯtigent̄ se hȝ. ¶ Pret̄ea hec vr̄ eē itētio Dama.i sen.suis.c.xl.vbi đt ꝙ illa q̄ sūt i ptāte nr̄a:si faciamꝰ ea vl̄ si nō faciamꝰ sūt ob iecta liberi arbitrii:ǵ potētia n̄ ē libera respectu aliq̄ꝝ:ni si q̄ hȝ i sua ptāte si faciat ⁊ n̄ faciat. Un̄ đt Dama.sic. Eo rū q̄ sūt hec q̄dē sūt i nobis:hec aūt nō i nobis. In no bis q̄dē sūt q̄ nos sumꝰ liberi arbitrii facere ⁊ nō facere. Hoc ē oꝑa q̄ ꝑ nos volūtarie agunt̄:⁊ seq̄t̄. Et silr̄ sup plesūt i nobis q̄ seq̄t̄ laus vl̄ vituꝑatio et lex:p₂incipalr̄ aūt i nobis sūt illa oꝑa de q̄bus ꝯsiliamur ꝯsiliū aūt ē eo rū q̄ ꝑit̄ ꝯtigūt.ex isto pȝ ꝙ illa dn̄r eē i nobis q̄ sūt i nr̄a ptāte.sȝ respcū taliū ē i drīa ǵ ⁊c. ¶ Pret̄ea oēȝ actiōeȝ liberā ꝯseq̄t̄ laus vl̄ vituꝑiū. Sȝ solā optionē elicitā ꝯti gent̄ ꝯseq̄t̄ laus vl̄ vituꝑiū:igit̄ sola dicet̄ libere elicita.

Cōtra scđm.s.moduȝ ponēdi:q̄ modꝰ ponit̄ a Sco. in q̊lib.q.xvi.q̄ modus ꝓ maiori itelligentia hic ponit̄ ad lr̄aȝ. Si inq̄t q̄rat̄ vn̄ ē ꝙ volūtas:lȝ sit ne cessario agēs:nō tn̄ nālr̄ agit:cū nō possit nat̄a magis eē det̄miata ad agēdū q̄z ꝙ sit necessitata ad agere. declarat sic. Oē inq̄t nāle agēs vel ē oīno p₂imū:vel si ē posteriꝰ ē ab aliq̄ p₂iori nālr̄ det̄minatū ad agēdū. Sȝ volūtas nū q̄z pōt eē agens oīno p₂imū:sȝ nec pōt esse determinata nālr̄ ab alio agēte supiori:quia ipa ē tale actiuū ꝙ seip sam det̄minat ad agendū:sic intelligendo ꝙ si voluntas aliq̄d nec̄cio velit puta.a.nō tn̄ illud velle nālr̄ causat̄ a causante volūtate etiā si naturalr̄ causaret volūtatē. Sȝ posito actu p₂io q̊ volūtas est volūtas:si ipsa sibi relinq̄ ret̄ et si posset ꝯtigēter habere vel non habere hoc velle: tn̄ seipsaȝ determinaret ad hoc velle. Qn̄ igit̄ đ₂ ꝙ natu rale agēs non potest magis determinari q̄z ꝙ necessitet̄. Rn̄deo ꝙ licet necessariū sit summe determinatū quo ad exclusionem indeterminationis ad vtrumlibet:tamē ali quod necessarium aliquo modo est magis determinatuȝ q̄z aliud: sicut ignem esse calidum.vel celū esse rotūdum est determinatuȝ a causante vel dante eē celi ⁊ rotundi tatē:sȝ graue est determinatū ad descensum non habito actu descendendi ab ipso generante:sed tantum habito ab ipso p₂incipio naturaliter determinato ad descēden dū. Volūtas aūt creata si necessario vult aliq̄d nō est sic determinata a creāte ad illud velle:sic graue ad descēsuȝ:sȝ tm̄ a creante hȝ p₂incipium determinatiuū sui ad velle. ¶ Si dicas si descensus grauis causatur a grauitate in trinseca:tunc graue mouet se:quale igitur non eq₃ li bere sicut volūtas mouet se ad illud velle respectu cuius ipsa voluntas est necessaria ratio causandi. ¶ Rn̄deo.

Guliel. Ochā vbi supra.

Illa causatio grauitatis respectu descensꝰ ē nālis ⁊ ista li
bera: qꝛ hoc est hoc: ⁊ illud ē illud. ¶ Breuit̃ ergo posset di
ci ꝙ eē ⁊ modꝰ essēdi: agere ⁊ modꝰ agēdi sūt īmediata iō
sicut nō ē alia rō q̄re hoc hʒ talē modū eēndi: nisi qꝛ ē tale
ens: sic nō est aliq̄ rō q̄re hoc hʒ talē modū agēdi puta li
bere: nisi qꝛ ē tale p̄ncipiū actiuū sic liberꝝ. Sic ergo tenet̃ ꝙ
spūs sctūs nccario ꝓducit̃ ⁊ libere ⁊ non nāl'r. hec Sco.

Itē gul. ochā vbi. s̄ arguit con tra doct.

Contra aliqua dcā in isto mō dicendi arguit ipse Ochā. ⁊ p̄rio ꝯ illd ꝙ vo
luntas non est p̄ria simpl'r cā: qꝛ s̄m Aug. voluntas diui
na est prima cā oīm. Sil'r ꝓbatū est prius ꝙ volūtas di
uina ⁊ intellectꝰ ⁊ eēntia diuina nullo mō distingunt̃: ergo
si deꝰ est agens primū: volūtas erit agēs p̄mū. ¶ Pre
terea. qd dicit ꝙ alit̃ determinat̃ graue ad descēsum: et vo
luntas aliter ad hoc velle si nccio velit: nō est verꝝ: qꝛ qñ
cunqꝫ sunt duo actiua necessaria respectu actuū suoꝝ. q̄
oīno vniformit̃ a suis causis ꝓducūtur ⁊ depēdēt et ab
eisdeʒ causis ēt vniformit̃ depēdēt actus illoꝝ p̄ricipio
rū nccioꝝ actiuoꝝ: nō alit̃ determinat̃ vnū illoꝝ p̄ricipio
rū actiuoꝝ ad suū actum qꝫ reliquū ad suuʒ: si em̄ alit̃ de
terminaret̃ vn qꝫ reilquū: eqꝫ facilit̃ diceret̃ ꝙ alit̃ de
terminat̃ calor ad calefaciendum ⁊ sol ad illuminandū:
et ita eqꝫ saluaret̃ libertas in sole respectu illumiatiōis
et non in calore respectu calefactiōis: sicut saluat̃ liber
tas in volūtate respectu illiꝰ actꝰ necessario eliciti: ⁊ nō
in graui respectu descēsus necessario eliciti: sʒ graue si cause
tur a solo deo (sicut possibile est) equal'r depēdet a deo si
cut volūtas. qꝛ neutriꝰ ē cā nālis sʒ libera. Sil'r vnifor
mit̃ depēdet descensus grauis a deo: ⁊ talis volūtas: qꝛ de
us neutrius est cā nālis sed libera. Sil'r non plus opʒ ꝙ
deus sit cā imediata ⁊ ꝑtialis vniꝰ qꝫ alteriꝰ: nec alit̃ de
pendet vnus actus a deo qꝫ alius potest depēdere. ergo ex
ꝑte actuū iꝯꝑatiōe ad deū vel ad aliā cāʒ qꝫcunqꝫ nō ē di
uersitas: ergo diuersitas ē ex ꝑte illoꝝ p̄ncipioꝝ actiuoꝝ īme
diatoꝝ: sʒ diuersitas nat̃e nō sufficit qꝛ talis diuersitas
nature ñ p̄t repiri it̃ solē ⁊ ignē: ergo reqrit̃ diuersitas ex ea
ꝑte: qꝛ vnū hʒ actū ī sua ꝑtāte ⁊ aliō ñ. hec Guliel. Ochā.

Solō rō nū ocham.

Rñdeo ad rōnes Ochā p̄mittēdo aliqua. Primū est ꝙ diuisio principii actiui diuersis noībꝰ
exprimit̃ apō Arist. vt pʒ. 2. Phis. t. c. 44. vbi p̄misit
s̄m ꝓpositū et nō s̄m ꝓpositū: et subdit ab intellectu et a
natura. Et in. ix. Meta. t. c. 10. rōnales et irrōnales po
tentias. Per ista tria: nō s̄m ꝓpositum et a natura: ⁊ po
tentia irrōnalis: intelligit principium actiuū qd cōit̃ di
cimus naturā: per alia tria. s. s̄m ꝓpositum ab intellectu
et potentia rationalis intelligit illud aliud principium
actiuum in quo ꝯcurrunt respectu actus extrinseci ⁊ in
tellectus et voluntas. Scōm est: ꝙ intellectus hʒ ꝓpriū
modum principiandi distinctū a mō principiādi volun
tatis intellectus quidē per modum nature: lʒ eiꝰ princi
piū ꝓductiuū sit memoria: voluntas aūt semꝑ hʒ suū mo
dum causandi: scʒ libere. Et ideo qñ ꝯcurrit cum intelle
ctu vt in productiōe artificialiū totū dꝛ ꝓduci libere ⁊ a
ꝓposito: qꝛ ꝓpositū est p̄ncipale ⁊ īmediatū principium
illius ꝓductionis extrinsece. Si autē qñqꝫ ꝯcurrat po
tentia nālit̃ actiua cum ipsa volūtate: sicut ē de potētiis
inferioribus quibus vtimur ad agēdum: lʒ actio ꝓprie
vt est huius principii sit per moduʒ nature: tamen qꝛ to
tum subiacet voluntati: ideo libere vtimur et dicimur
agere libere a principali agente. Et hoc modo loquitur
Philosophus. ix. Met. c. 10. vbi vult ꝙ vltra intellectū
sit aliqd determinans vt appetitus. alioquin simul face
ret contraria. Nam ipsa potentia simul contraria osten
dit: et ipsa quantum est ex parte sui esset principium per
modum nature: et necessario quantum ē ex parte sui cau
saret quodlibʒ respectu cuiꝰ est potētia: vt exposui. s̄. di
stin. ii. parte. ii. q. iii. Ille inquit Philosophꝰ contra
riorum quare simul faciet contraria hoc est impossibile:
necessariū igit̃ alterꝝ adesse quod propositum est. hoc est
determinans ad vltimū oppositoꝝ. Et subdit. Dico aūt
hoc appetitum ⁊c. Ad ꝓpositum dico ꝙ lʒ aliqd princi
piū posset ꝯcurrere in agendo cum voluntate: puta obie
ctū intellectus s̄m aliquos: et illud concurrens quantū
est ex se sit naturalit̃ actiuū: tamē voluntas (per se loquē
do) nunqꝫ est principiū per se actiuū natural'r quia eē na
turaliter actiuum et esse libere actiuum sunt prime dif
ferentie principii actiui: et voluntas vnde voluntas est
principium actiuum libere. Non magis igitur potest in
tellectꝰ eē nāl'r actiuus vt est principiū distinctum cōtra
voluntatem qꝫ voluntas potest esse libere actiua. ter
tiū est. Quod intellectꝰ aut cōparat̃ ad suā naturā ⁊ ad
suam ꝓpriaʒ oꝑationē cuiꝰ est principiū elicitiuū ⁊ ꝓdu
ctiuum aliquo modo: aut cōparat̃ ad operatiōes aliarū
potētiarū respectu quarū est potētia directiua vel regu
latiua. Primo modo intellectꝰ est mere natura ⁊ in eli
ciendo ⁊ in ꝓducēdo: quēcūqꝫ. n. actū intelligēdi ꝓducit
cū obiecto presente ⁊ memoria naturaliter producit: et
quācūqꝫ operationē operat̃: mere naturaliter operatur.
Scdo modo vt cōparat̃ ad volūtatē que imperat intel
lectui elicere aliquā operationē nō dicit̃ tūc esse actiuꝰ
mere naturaliter respectu talis operationis: siue deter
minationis volūtatis determinantis ad alterū apposito
rum. ¶ Istis premissis. Dico ꝙ quādo philosophꝰ disti
guit principiū actiuū ī naturā ⁊ intellectū: ꝙ nō accipit
ibi intellectū vt precise cōparat̃ ad naturā suaʒ ⁊ ad ope
rationē suam: qꝛ vt sic est actiuus mere naturaliter: sʒ ac
cipit ibi intellectū ꝑ agēte a ꝓposito: vt cōprehēdit. s. in
tellectū ⁊ volūtatē modo p̄exposito. Nō. n. intellectꝰ p̄ci
se sumptꝰ vt distiguit̃ cōtra volūtatē aliter est p̄ricipiuʒ
actiuū aliquoꝝ ⁊ aliter alioꝝ: qꝛ respectu cuiuscūqꝫ ꝓdu
cibilis ab ipso eodē mō se hʒ. s. ꝑ modū nature. ⁊ si respe
ctu aliquoꝝ nō se hʒ ꝑ modū nature: hoc erit verū vt de
terminat̃ a volūtate ad agēdū: aliter nō. Nec opʒ īferre.
agit ꝑ modū libertatis. ergo ꝯtigēter. Nō seqtur vt ostēdit
Doc. i q̊li. q. 16. ¶ Ad scōm cū arguit. Oīs potētia q̄ va
let ad opposita ꝯtigēter agit. Dico ꝙ valere ad opposita
potest dupl'r ītelligi. Vno mō qꝫtū ē ex natura talis po
tētie absolute sumpte. Alio modo vt potētia nō cōparat̃
ad qd cūqꝫ obiectum: ⁊ vt est talis potētia. Prio mō oīs
volūtas absolute sūpta vʒ ad opposita etiā volūtas diui
na. Scdo mō nō sequit̃: p̄cipue qñ volūtas ē infinita itē
siue ⁊ respicit obiectū ꝑfectissimū: qꝛ tūc vult illud obie
ctū necessario: ⁊ nō p̄ōt non velle: qꝛ tūc posset deficere a
ꝑfectōe sūma. Volūtas. n. infinita q̄ respicit obiectū for
mal'r īfinitū ꝓpter īfinitā sui ꝑfectionē: nō p̄ōt nō velle il
lud. Cōcedo ergo p̄rio ꝙ oīs volūtas absolute sūpta p̄ōt in
opposita ꝯtradictoria: nego tñ de volūtate īfinita cōpa
rata ad obiectū formal'r īfinitū. Et scdo ꝯcedo ꝙ oīs vo
lūtas finita formal'r respectu cuiuscūqꝫ obiecti vʒ ad op
posita: ⁊ oīs volūtas īfinita cōparata ad obiectū finituʒ.
Immo vult doc. (vt. s̄. patuit di. 1. q. 4.) ꝙ volūtas vt cō
parat̃ ad finē vltimū necessario velit illū: ⁊ media ad finē
illū ꝯtigēter. Ex his pʒ rñsio ad Dama. ⁊ ad al's rōnes se
quētes: nō. n. ōndit̃ ꝙ necessitas nō possit stare cū sūma
libertate. ¶ Ad obiectiōes ꝯtra modū ponēdi. Et p̄rio
ad illd qd dicit ꝯtra Doc. s. ꝙ volūtas non p̄ōt esse agēs
oīno p̄mū. Dico ꝙ pʒ manifeste ipsaʒ nō posse esse agēs
simpl'r p̄mū. Et qd dicit ꝙ s̄m Aug. volūtas diuia ē p̄ma
cā oīʒ. Dico ꝙ accipiēdo causaʒ ꝓprie dictā: q̄ tm̄ respi
cit causabile in esse simpl'r ipa est p̄ria cā oīm. Accipiēdo
ꝟo causaʒ vt cōparat̃ ad causabile s̄m esse tm̄ s̄m q̇d: pu
ta s̄m esse cognitū: vel s̄m esse possibile: ītellectꝰ diuinꝰ ē
p̄ria cā: qꝛ añ oēm actū volūtatis ad extra ꝓducit oīa ob
iecta scdaria ī esse cognito: siue ī esse s̄m q̇d: vt pʒ a doc.
s̄. d. 3. q. 4. ⁊. j. d. 35. 36. 39. 43. in. 2. d. 1. q. 1. ī q̊li. q. 14.
⁊ alibi. Dico scdo: ꝙ doc. loquit̃ absolute: ꝙ primū ꝓdu
ctiuū primitate originis ē ꝓductiuū ꝑ modū nāe. ⁊ illd ē
essentia diuina ⁊ intellectꝰ diuinꝰ. Essentia. n. diuina ꝑ
modū nature ante oēm actū volūtatis diuine mouet suo
modo intellectū diuinū ad sui cognitionē: ⁊ hec est p̄ria
simpl'r ꝓductio: q̄ oī alii ꝓductiōi: tā ad intra qꝫ ad extra
p̄supponit̃: vt subtiliter docet doc. in q̊li. q. xiiii. Et hoc
mō intelligit doc. de primitate principii actiui. Cū scdo
dicit ꝙ intellectus diuinꝰ ⁊ volūtas ⁊ essentia nullo mo
do distiguunt̃. ergo si essentia est primū ⁊ volūtas erit p̄mū.
Dico ꝙ antecedēs est manifeste falsum: vt. s̄. ostēsum est
d. viii. q. iii. cōtra ipsuʒ Ochaʒ. ¶ Ad aliud qd dicit cō
tra modū ponēdi (. s. ꝯtra illud qd doc. dicit: vʒ ꝙ aliter
determinat̃ graue ad descēsum: ⁊ volūtas aliter ad hoc
velle si necessario velit) Cōcedo ma. s. ꝙ qñ sunt duo acti
ua necessaria respectu actuum suoꝝ q̄ omnino vniformi
ter a suis causis ꝓducunt̃ ⁊ depēdēt: ⁊ ab eisdē causis ēt
vniformiter depēdēt actꝰ illoꝝ p̄ricipioꝝ necessariorum
actiuoꝝ: nō al'r determinat̃ vnū illoꝝ p̄ricipioꝝ actiuoꝝ
ad suū actū qꝫ reliquū ad suū. Sed postea negat̃ ista mi
nor. vʒ. ꝙ volūtas ⁊ grauitas vniformiter se habeant re
spectu suoꝝ actuū necessario elicitoꝝ. Grauitas. n. ē p̄ri
cipiū descēsus simpl'r ꝑ modū nature: ita ꝙ graue nō de
terminat seipsum ad descēsum. hʒ. n. ab agēte superiori
ꝙ sit sic determinatū ad descēsum. Volūtas vero ⁊ si ali
quod obiectū necessario velit: determiat tñ seipsaʒ ad vo
lēdū illud: lʒ necessario se determinet. vt satis pʒ a doc.

Aliqd va lere ad op positū p̄ōt dupl'r itel ligi.

in quoli.q.xvi.vide ibi articu.vlti. Et breuiꝰ nulla alia cā pōt assignari(.s. quare causatio grauitatis respectu descēsus dꝛ nālis ꝛ ꝓductio necessaria volūtatis libera) ꝙ̄ illa q̄ assignaꝛ a doc.in quoli.q.xvi.qꝛ volūtas est talis entitas ꝙ q̄cq̄d ꝓducit siue necessario: siue ꝯtingēter semp libere ꝓducit: ꝛ graue ē talis entitas ꝙ q̄cq̄d ꝓducit p modū nāe ꝓducit: nō.n.oīz assignāde sunt rōes. Ex his ptz quomodo obiectiones Ocham non concludunt contra pōnem Doct.

Dico vltra ꝙ rñsiones quas facit Ocham ad rōnes Doc.q̄bus ꝓbat ꝙ cū libertate stat necessitas nō soluūt illas. Et ꝓ maiori ītelligētia adduco illas rōnes Doc.quas facit in quolibe.q.16. Prima fundaꝛ super auctoritate Augustini in enchi.c.8.et.83.q.q.72. Sic inquit oportebat prius fieri hoīem vt bñ velle posset ꝛ male: nec gratis si bñ: nec īpune si male. Postea vero sic erit vt male velle nō possit: nec iō libero carebit arbitrio: quippe liberiꝰ erit qđ oīo nō pōt seruire peccato. Et subdit quasi pro probatiōe. Neq̄ eniz culpāda est volūtas: aut volūtas nō est: aut libera dicēda non est: qua beati sic esse volumꝰ vt eē miseri nō solū nō velimꝰ: sed nequaq̄ velle possimus. ¶ Rñdet Ochā ꝙ a tali volūtate q̄ male ageꝛ nō pōt nō est negāda libertas simplr̄ libera: ꝙ̄uis illū actū nō eliciat libere quē elicit necessario: ꝛ ita eiꝰ libertas nō minuitur: ꝙ̄uis talē actū nō eliciat pro tūc. Unū nō intēdūt sancti ꝙ volūtas respectu illius actus quē necessario hz libere opetur: sz ꝙ simplr̄ ē libera ꝛ liberior ꝙ̄ priꝰ: qꝛ minꝰ pōt ꝙ̄tū ad actꝰ multos imperatos impediri a causis extrinsecis p talē cōfirmationē in bono ꝙ̄ ante. ¶ Sed hec rñsio minime soluit auctoritatē Augu.ꝛ aliorū sanctorū: qꝛ volūtas nō dꝛ libera vt in sua nā cōsideraꝛ: sed simplr̄ dꝛ libera: qꝛ pōt opationē producere libere: vt ly libere distinguiꝛ cōtra productionē p modū nature.pz. Diciꝛ.n.cōtigēter agere qñ agit: qꝛ hēt in ptāte sua posse producere oppositū nō tm̄ successiue: sed ēt pro eodē instāti quo agit: vt patebit infra.di.39.ꝛ dicitur necessario agere pp hoc: qꝛ actuz aliquē sic necessario elicit ꝙ eiꝰ oppositū nec pro eodē instāti quo elicit: nec pro alio instāti elicere pōt. Si g̃ sancti volūt ꝙ ꝙ̄uis volūtas velit aliq̄d necessario illud idē tamē vult ꝛ libere: talis libertas accipitur penes productionē actꝰ ita ꝙ illū actū libere eliciat. Et ꝙ talis libertas volūtatis dicatur accipi per cōparationē volūtatis ad actū elicitū. vide Doc.infra in isto pmo distin.39.ꝛ in scđo dist.15.ꝛ in quolibe.q.16. ¶ Deinde Ochā ꝓ cōfirmatōe sue rñsionis addit vnā cōgruētiā ꝛ vnā auctoritatē. Cōgruētia est: qꝛ eadē volūtas habēs pmo in sua potestate actꝰ cōtrarios.s.bonū ꝛ malū: si postea firmeꝛ in vno illorum nō magis dicetur liberior respectu illius ꝙ̄ dicereꝛ liberior respectu alterius si firmeꝛ in alio cōtrario. sed volūtas dānati firmaꝛ in aliquo malo: ꝛ tñ pp talē firmitatē nō est liberior respectu illiꝰ actus ꝙ̄ ante. ergo qñ bonꝰ firmatur ī aliquo bono quod necessario habet: nō diceꝛ liberior respectu illiꝰ actus ergo intelligūt sancti ꝙ sit liberior volūtas beati qua peccare nō pōt: qꝛ ad actꝰ imperatos indecētes et nō expediētes ei minus cogi pōt ꝙ̄ prius: īmo nullo mō pōt cogi: ad quos tñ ante saltez ad multos cogi potuit. ¶ Auctoritas est Augu.5.de ciuī.dei.c.10.vbi vult ꝙ sicut nō minus dꝛ deus oīpotēs ꝙ̄uis nō possit mori nec falli: ita nō minus dꝛ volūtas libera ꝙ̄uis necesse sit eā velle qđ vult. ergo nō minus potest dici libera ꝙ̄uis velit hoc necessario dū tñ propter hoc minus possit ad alia cogi: nō dico ad actus elicitos: sed ad actus impatos: bñ.n.cogitur hō ad actus elicitos q̄ actus tūc nō sunt impati.

Rñsio ad Ocham.

¶ Rñsio ꝙ ꝯgruētia illa parū valet. Tū qꝛ nō iō dꝛ liberior: qꝛ magis firmetur in bono ꝙ̄ ī malo: sed dꝛ libera qꝛ libere elicit actū ꝙ̄uis necessario eliciat: et quātū ad hoc ita volūtas dicitur libera que necessario vult malū (si tñ pōt velle malū) sicut qñ necessario vult bonū: qꝛ tota libertas vtriusq̄ est in eliciendo actū. Sicut ita dicitur libera cōtingēter qñ vult malū cōtingēter: sicut qñ vult bonū ꝯtigēter. Pōt tñ dici liberior qñ vult bonū: qꝛ bonū hz rationē diligibilis et volibilis nō sic maluz. Diciꝛ etiā liberior qñ vult bonū: qꝛ magis iclinaꝛ ad bonū ꝙ̄ ad malū. Et iō qñ vult cōtigēter bonū dꝛ magis libera ꝙ̄ qñ vult cōtigenꝛ malū. Sic qñ nccio vult bonū et nccio firmaꝛ in illo dꝛ liberior ꝙ̄ qñ nccio firmaꝛ ī malo ꝓpꝛ ꝯditiōes supradictas ꝛ multas alias extrinsecas. Proprie tñ loq̄ndo de libertate illa attēdiꝛ penes elitionez actꝰ: ita ꝙ actu dꝛ libera quando actu libere elicit: licet necessario: et dicitur potētia libera qñ pōt libere elicere actū. Et sic ptz ꝙ cōgruētia illa nō ē ad ꝓpositū nec ad mētē sctōꝝ. Auctoritas aug.ē magis ad ꝓpositū ꝙ̄ ad oppositū: vt pz ītuēti: ad hoc.n.vt dicaꝛ oīps reqriꝛ respectꝰ ad posia. Sicut.n.nō dꝛ actu creator nisi actu creet: sic non dꝛ actu oīps nisi actu possit ī oē possibile. Oīpotētia.n.attēdiꝛ ex hoc ꝙ pōt ī oē possibile: vt īfra patebit.di.xx.ꝛ dist.xlii.ꝛ ī quolibe.q.7. Sic ē de volūtate ꝙ nullo mō dꝛ actu libera nisi actu eliciat libere: nec dꝛ potētia libera nisi qꝛ pōt libere elicere: et sicut cū tali libertate stat ꝯtigētia. ita ēt stat necessitas eliciōis: nec plꝰ ꝯcludit auctoritas Aug.

ratio doc.

Scđo pricipalr̄ arguit Doc.p Ansel.de libero arbitrio.c.i.q̄ sic hz quod decet et expedit vt hoc amittere non queat liberior est ꝙ̄ ille q̄ sic hz hoc ipm vt possit pdere. Et ex hoc ꝯcludiꝛ liberior.ē igiꝛ volūtas q̄ a rectitudie decliare neq̄t.

Respōdet Ocham

¶ Rñdet Ochā dicēs ꝙ Ansel.nō ītelligit ꝙ libere velit illud qđ necessario vult: sz ꝙ volūtas q̄ a rectitudine declinare nequit est liberior: qꝛ cā non pōt seruire pctō: et ita a seruitute q̄ opponiꝛ libertati est liberior. Et ideo eo ipō ꝙ a seruitute pctī est liberior. est ēt a coactiōe quātū ad actꝰ alios ab actibus volēdi et nolēdi liberior: et ꝓpꝛ hoc posse peccare nō est libertas nec ps libertatis: sed magis minuit libertatez: nō tñ minuit libertatē a coactiōe ꝙ̄tū ad actus intrisecos volēdi et nolēdi: g̃ minuit aliā libertatē: de qua loq̄tur Ansel.ibidem. ¶ Si dicaꝛ.ꝙ ptās peccandi nec minuit nec auget libertatē. Cōtra hoc est expresse Ansel. ibidē dicens sic ptās peccandi que addita voluntati eiꝰ minuit libertatem: et si demaꝛ auget: nec est libertas nec ps libertatis.

Rñsio ad Ocham

¶ Rñdeo ꝙ in volēdo rectitudinē ē libertas volūtatis: quia sicut volūtas libere vult actū ꝙ̄tuz ad substantiam ꝛ intētionem eius: ita vult libere rectitudinē actus (qđ nichil aliud est nisi velle actū circūstātionatū circūstātiis req̄sitis ad ipm actū rectū: vt.j.patebit.di.17.et in.ii.di.7.et di.xl.ꝛ in quolibe.q.xviii.) et sic in volendo rectitudinē est libertas vel ps libertatis. Respectu vo pctī siue deformitatis non pōt eē libertas nec ps libertatis: quia talis deformitas nichil ē. Est.n.tm̄ priuatio rectitudinis q̄ deberet inesse actui. vt oñdit Doc.in.ii.dist.xxxiiii.et di.37. Libertas eī vl ps libertatis respicit aliq̄d positiuū. Peccare.n.non est efficere sz magis deficere: mō ī deficiēdo nō attendiꝛ libertas nec pars libertatis. De hoc prolixe vide doc.ī.ii.di.xxxiiii.xxxvii.ꝛ.xliiii. Si vo volūtas ꝯpetur ad substratū pctī illud dꝛ libere producere. Ita.n.libere producit substratū deformitatis sicut et substratū rectitudis: et quo ad hoc nulla est differētia: et tunc ita est libertas vel ps libertatis respectu substrati pctī sicut et respectu substrati rectitudinis. Cōparādo tñ volūtatē ad rectitudinem absolute et ad deformitatē respectu rectitudis est libertas vel ps libertatis. Respectu vo deformitatis nulla ē libertas nec ps libertatis. Et sic auctoritas Ansel.ē ad ꝓpositū et non ad oppositū: vt iste nitiꝛ ostēdere.

ratio doc.

Tertio principalr̄ arguit Doc. cuius rō est: quia voluntas diuina nccio vult bonitatem suam. et tñ in volēdo eam est libera: g̃. Mi. probatur: quia potentia operās circa vnum obiectum non absolute sed in ordine ad aliud est operatiua circa vtrūq̄ obiectum: (sicut arguit Philosophus.ii.de aīa.t.c.cxlvi.de sensu cōmuni) sed volūtas diuia refert ad finē oīa alia: g̃ opatur circa oīa alia: sed circa illud qđ est ad finē libere opatur et ꝯtingenꝛ. g̃ libere vult bonitatē suā. ¶ Rñdet Ochā ꝙ volūtas diuia nccio vult bonitatē suā nō tñ libere: sz ita nālr̄ sicut nālr̄ intelligit bonitatē suā. Ad ꝓbōnē dꝛ ꝙ innuit imaginationē falsaz.s.ꝙ potētia volitiua opaꝛ circa diuinā eēntiā: q̄si eliciēdo aliq̄ volitionē q̄cūq̄ mō distictā ex nā rei ab illa volūtate. hoc.n.ē simplr̄ flz. hoc tñ posito argm̄.nō vz: qꝛ nō seq̄ꝛ eadē potētia ꝛ sub rōne eiusdē potētie opaꝛ circa hoc ꝛ circa illđ: g̃ si libere opatur circa hoc libere opaꝛ circa illđ: ñ seq̄ꝛ. sicut ñ seq̄ꝛ eadē pō opaꝛ circa hoc ꝛ circa illđ: ꝛ opaꝛ circa hoc nccio ergo circa illđ nccio opaꝛ. Unū sicut isti negāt istā ꝯñam: ita nego ego primā.

Rñdet Ocham

¶ Dico ꝙ ꝯña Doct.nō ītelligiꝛ eo mō quo fit a Doct. vñ ꝓ intellectione illiꝰ rōnis premitto aliq̄. Primum ꝙ producere et causare sic se habēt: ꝙ causare tm̄ respicit contingens: ita ꝙ nihil potest causare necessario: repugnat.n.causare et causare necessario: vt.s.patuit.di.8.q.vlti.et patet in.ii.di.i.q.iii.et ī quolib. producere vero est cōius: et stat cum productiōe cōtingenti et ꝓductiōe necessaria: et productio necessaria est duplex.s.libera: et per modum nature. Silr̄ dico ꝙ li

dupler est productio — bere ꝛ ꝯtingēter sic se hñt: ꝙ ꝓductio libera stat cū ꝓdu
ctiōe cōtingēti ꝛ necessaria: nō tñ stat cū ꝓductiōe ꝑ mo
dū nature. Productio vero cōtingēs tm̄ stat pro poss ꝛ
nullo mō nccario. Scđ3. vna ꝛ eadē potētia h3 tm̄ vnu3
modū ꝓducēdi. s. vel ꝑ modū nature vel libere: vt supra
ōñsu3 est: ꝛ ꝙ eadē potētia velit aliquid necessario ꝛ ali
ud cōtingēter accidit sibi. nō .n. cōpetit sibi velle necessa
rio: nisi q2 talis potētia ē circa tale obiectū: vt dixi. s. vel
dr̄ia inter velle ꝯtigē ter ꝛ libere — le ergo necessario vel cōtigēter accipit magis a rōne ex
trinseca: s3 velle libere accipit a rōne itrīseca potētie vo
litiue. Sicut ergo bñ seqtur: aliqua potētia causat. a. er-
go ꝓducit. a. ꝛ si causat ꝑ modū nature. g̃ ꝓducit ꝑ modū
nāe: ꝛ silr̄ si opat ꝑ modū nāe circa ea q̃ sunt ad finē. g̃ et
circa finē: cū vna potētia vni⁹ rōnis habeat tm̄ vnū mo-
dū ꝓducēdi. Si bñ seqtur. potētia. a. vult ordinatū ad fi
nē libere. g̃ vult ꝛ ip3 finē libere: alit̄ nō eēt eadē potētia
si posset velle per modū nāe: cū isti modi sint oīno incō-
poſs̄es: vt ōñsu3 est. s. Sequit̄ g̃ b3 Doc. ꝙ si volūtas diui
na opat̄ libere l3 cōtingēter circa creaturas: ꝙ ēt libere:
l3 necessario opat̄ circa essentiā dei. Ex his p3 qūo nō se
quit̄ si vult necessario bonitatē suā: ꝙ ēt velit necessario
bōitatē creaturaꝝ. Sed bñ sequit̄. volūtas diuina vult
libere l3 necessario bonitatē suā. g̃ libere vult: l3 nō neces
sario bonitatē creaturarū. Et silr̄ sequit̄ bonitatē creatu
rarū libere l3 cōtingēter. g̃ vult libere. l3 necessario boni-
rō Scoti — tatē essentie diuine. ¶ Itē arguit Doc. Propt̄ q̄d actio
circa finē vltimū ē ꝑfectissima: ī tali actiōe necessitas in
Respōdet Ocham — agēdo est ꝑfectiōis. g̃ necessitas ī ea nō tollit: sed magis
ponit qđ est ꝑfectiōis cuiusmodi est libertas. ¶ Rñdet
Ochā ꝙ necessitas nō tollit ꝑfectionē. iō nō tollit liber-
Respōsio ad Ocha3 — tatē ꝗuis repugnet libertati respectu ei⁹ cui⁹ ē necessitas.
¶ Sed ista rñsio (vt p3 ex. s. dictis) nihil vel parū valet:
nec oportet hic īmorari. Et qđ dicit ꝙ volūtas diuīa nō
elicit actū distinctū ex nā rei. Supra īprobatū ē. d. 8. q. 3.
Ex his p3 firma positio Doc. ꝛ qūo rōnes Ochā nō con
cludūt ꝯtra Doc. nec respōsiones ad rōes Doc. euacuāt.

Ad tertium dubiū. Qñ q̄rit̄ tertio. si productio
sit necessaria qūo ñ ē ꝑ modū nāe s3
distincta cōtra illā ꝛ liberā. Dicit Hen. ꝙ nā agit ꝑ impſ
sionē: ꝛ sic intellect⁹ diuin⁹ vt coincidit cū nā mō supra-
dicto agit ꝑ impssionē. i. ꝓducit notitiā genitā īprimen
do illā in ītellectu nudo: volūtas vero l3 agat de necessi
tate: nō tñ dr̄ nā: q2 ꝓducit spūmsanctū nō ꝑ impssione3
illi⁹ in aliquo: s3 per expssionē ꝗdam: vt. s. patuit decla
rādo positionē Heñ. d. 2. pte secūda. q. 4. ꝛ Doc. nō ar-
guit cōtra hoc: q2. s. loco pallegato īprobauit illam opi.
Heñ. ꝙ intellectus ageret ꝑ impssionē ꝛc. Sed rñdēdo
ad dubiū: dico ꝙ ꝗuis volūtas agat de necessitate: nō tñ
per modū nāe: q2 necessitas stat cū perfecta libertate: vt
declarauit Doc. supra. ꝛ iō hic nō declarat: ꝛ hec est ve-
ra ꝙ agēs ꝑ modū nāe agit de necessitate: nō tñ econtra.

Ad argumenta principalia. Ad primū dico:
ꝙ l3 spūssanct⁹ sit eque simi-
lis pr̄i in oībus ꝑfectionibus sicut ꝛ filius: ꝛ etiam ex vi
productionis ꝓducat̄ vt similis ꝛ patri ꝛ filio: (vi. n. ꝓ-
ductionis h3 simplr̄ eandē ꝑfectionē quā fili⁹. ꝛ ꝯnsvr̄
produci sicut ꝛ filius) tamē filius specialiter dr̄ esse simi
lis ex vi ꝓductiōis: q2 vltra oīa supradicta ꝓducit̄ ꝑ mo
dū ītellect⁹: iō specialiter dr̄ imago pr̄is ꝛ verbū expssi-
uū ꝛ declaratiuū memorie secūde pr̄is. Et ꝗtū ad hoc
ex vi ꝓductiōis sue dr̄ ꝓduci vt filīs ꝛc. ¶ Ibi. Ad vlti-
mū ꝛc. Ista rñsio cōsistit in hoc ꝙ volūtas nō pōt hr̄e ac
tum circa aliqđ obiectū nisi illud obiectū sit ꝑcognitū ꝛ
preostēsu3: ꝛ nō o3 actū illū eliciēdū eē cognitū: imo ꝑus
elicitur ꝛ postea cognoscit̄. Sic in ꝓposito. pr̄ et filius
nō pñt ꝓducere spūmsanctū mediāte volūtate nisi eēntia
diuina esset ꝑcognita et postēsa: nō aūt spūssanct⁹ preco
gnoscitur et postēdit̄. in pmo g̃ instāti originis pr̄ et fi-
lius ꝑcognoscūt essentiā: et in scđo spūmsanctū: et l3 to-
ta trinitas similiter cognoscatur in eodē instāti eternita
tis: nō tñ simplr̄ ī eodē originis. ¶ Aliter posset dici ꝛc:
Et qđ dicit Doc. ꝙ pr̄ prius origine ꝗ̃ ꝓducat̄ spūssan-
ctus videt eū intuitiue in essentia diuina: sicut ꝛ creatu-
ras añ exñtiā ꝓpriā. hoc nō vr̄ simile: q2 essentia diuina
ex hoc pōt eē rō formalis vidēdi oē3 creaturā anteꝗ̃ exi
stāt: q2 eminēter ꝯtinet oēm creaturā s̄m totā suā entita
tē: vt patet. s. a Doc. Spūssanct⁹ autē nec aliquid quod
est in diuinis ad intra: eminenter continetur in deo: vt
s. patet a Doc. ergo non videt̄ ꝙ eēntia diuina sit ratio
formalis vidēdi spūmsanctu3 pri⁹ origine ꝗ̃ producat̄.
Ideo prima rñsio videt̄ melior. Si tñ secunda rñsio ē ve
ra sic est intelligēda: ꝙ pater videndo eēntiam diuinā vi
det spm̄ sctm̄. i. ꝙ videndo eēntiam diuinam videt illud
qđ ē rō formalis videndi spūmsanctū. nā eēntia diuina
est rō formalis vidēdi oīa tā ad intra ꝗ̃ ad extra: vt pt3
in prologo. q. pe. ꝛ dist. 35. primi. ꝛ ꝗtu3 ē ex pte sua sem
per nata ē eē rō formalis cognoscendi quodcunꝗ̃ in eo
dem in q̊ ē: ꝛ hoc loquēdo de intrīsecis: ꝛ hoc h3 videri a
Doc. ṡ. di. 39. Tertio pōt dici ꝙ pr̄e filius ītuitiue cogno
scūt spm̄sctm̄ in illo priori in quo non intelligit̄ spūssan
ctus ꝓductus: q2 eēntia diuina est rō cognoscendi quod
cūꝗ̃ intrinsecū: l3 in aliquo signo non sit in se exñs. sicut
etiā ē rō cognoscendi oēm creatura3 intuitiue ab eťno.
Et sic cognitio ītuitiua spiritussctī ī illo priori quo non
intelligitur ꝓductus terminatur ad spiritū sanctū non
in se ꝓductū: sed ad spiritū sanctū ꝓducēdū: vt. s. relucē
tem in eēntia diuīa. Essentia. n. diuīa ē rō cognoscendi
spiritūsanctū non tm̄ in se productū: sed etiam spm̄sctm̄
vt ꝓducendū: sicut dictū ē. s. dist. 6. ꝙ pater volens ge-
nerat filium. g̃ preintelligit illū non in se ꝓductū sed ꝓ-
ducendū. Et eēntia diuina ē rō cognoscendi ītuitiue tā
filiū vt in se productum ꝗ̃ producendum.

¶ Distinctionis. xi. Questio Prima.

Queritur circa. xi. di. an spūs
sctūs ꝓcedat a pr̄e ꝛ
filio. Ista questio clara ē in lr̄a.

In ista qōne dicūtur gre
ci discordar̄
a latinis ꝛc. Ista lr̄a clara ē vsꝗ̃
ibi. Multiplicit̄. n. dr̄ sicut hoc hu
ius ꝛc. Sicut cū dr̄ spūssctūs ē spi
rit⁹ filii: pōt hr̄e mltiplicē sensu3.
Primo vt dicat̄ spūs filii vt correlatiui: vel spūs filii. i. ꝓ
ducti a filio: vel spūs filii. i. q̄escētis ī filio. Silr̄ cū dr̄ ex
illo vel hoc ab illo. s. vel ex principio ꝓductiuo formali:
vel ex principio ꝓducēte qđ: vel ex maťia: vel ex q̄si ma-
teria: vel ex opposito: sicut cū dicimus pmo physi. ex nō
albo fit albū: ꝛ sic pñt exprimi mltiplr̄ ista. s. spūsctūs est
spūs filii ꝛ spūssctūs ē a filio ꝛc. ¶ Ibi. ad hoc ē rō talis.
Hñs pncipiū ꝑfectū ꝓductiuū, priusꝗ̃ ītelligat̄ hr̄e ꝓdu
ctū pōt illo pricipio ꝓducere: qñ. s. pricipiū est ita ꝑfectū
ꝙ ꝛc. Et ista rō ē clara ī lr̄a: ꝛ. s. dist. 2. pte. 2. exposita:
ꝛ fere oīa. s. exposita sunt vsꝗ̃ ibi ꝓbāt alii istū ordinē.

Cōtra rōnē Doc. qua ꝓbat spm̄sanctū ꝓcedere a fi- Ocham arguit cōtra Doc.
lio. Instat Ocham in primo. d. 11. q. 1. Et dt
sic. L3 inqt ista rō subtilis videat̄: non tñ vr̄ sufficiens ꝓ
bare spm̄ sanctū ꝓcedere a filio. ¶ Primo: q2 videt̄ ex
imaginatione falsa ꝓcedere. Imaginatur. n. ꝙ in pr̄e
sint duo principia ꝓductiua habētia ordinē int̄ se: quo-
rū vnū. s. primū ē ꝓductiuū filii ꝛ reliquū spūsscti: et ꝙ
ista pri⁹ cōicant̄ filio ꝗ̃ spūssctūs ꝓducat̄. Qđ aūt hoc
sit falsum ex prioribus patet: q2 prius ostensum est ꝙ in-
tellect⁹ ꝛ volūtas in deo nullo mō distingunt̄ ex pte rei
et ita nō sunt talia duo pricipia. Scđo posito ꝙ intelle-
ctus ꝛ volūtas aliq̊ mō distinguerent̄ in deo ex nā rei:
non tñ seq̄ret̄ ꝙ haberēt talē ordinem prioritatis vel ꝑ
fectiōis: vel originis: vel durationis: vel nāe: vel cōita-
tis: vel q2 sunt aliquo ꝑdictoꝝ modoꝝ ordinati: p3 īdu
ctiue. g̃ nullū talē ordinē hñt. ¶ Si dicat̄. ꝙ ē ordo nā-
lis presuppōnis: q2 volūtas nālit̄ presupponit ītellectū.
Contra. ordo nālis presuppōis ē qñ hoc pōt eē sine illo
ꝛ non econuerso: ꝛ ita ordo nālis presuppōis ē ordo na-
ture. Sed ītellectus non ē prior nā ipsa volūtate. ¶ Ex
predictis p3 ꝙ ex ordine potētiaꝝ siue pricipioꝝ actiuo
rū in diuinis non pōt ꝓbari prioritas gñationis respe-
ctu spirationis. Tū quia non sunt talia distincta princi
pia. Tū q2 si essent: non esset int̄ ea ordo. Et hoc vltimū
ꝯfirmat̄: q2 intellect⁹ creatus ꝛ voluntas non hñt talem
ordinē: g̃ nec intellect⁹ diuin⁹ ꝛ volūtas. Assumptū ꝓba
tur: q2 intellect⁹ creatus ꝛ volūtas creata: vel distingun
tur realiter vel formalr̄ vel nullo mō: s3 q̄cunꝗ̃ istarum
opi. ponat̄: non op3 ponere talē ordinē int̄ intellectum ꝛ
volūtatē. Nā si ponat̄ pma opi. non op3 ponere aliquē
ordinē int̄ ea: nisi forte ordinē ꝑfectiōis. s. ꝙ vna poten-
tia sit ꝑfectior alia. Nec ponēdo scđa3 opi. nec ťtiā. Cu
ius ratio cōis oībus est: q2 talis ordo non poneret̄: nisi
q2 tenetur ꝙ naturalr̄ prius intellectus ītelligit ꝗ̃ vo-
luntas velit. S3 ex hoc non ꝯtingit arguere ꝙ ītellect⁹
ipse sit prior naturalr̄ volūtate: q2 nunꝗ̃ formalr̄ ꝛ neces
sario ex ordine effectuū ꝯtingit arguere ꝯsimilem ordinē
in causis. Tū q2 ab eadē causa pñt eē ordinati effectus:
pt3 q2 ab eodē intellectu potest esse noticia principii et

cõclusionis:⁊ ab eadẽvolũtate volitio finis ⁊ volitio il-liꝰ qđ est ad finẽ. Tũ q̄ꝛ a duabꝰ causis quarũ vtraq̄ põt esse indifferẽter sine altera possunt ꝓduci duo actꝰ quoꝝ vnꝰ nõ potest esse sine alio: q̃uis ecõuerso. Tuꝫ q̄ꝛ aliq̄n cause sunt inseparabiles ꝑ naturã:⁊ tñ effectꝰ sunt separabiles. ḡ non est semꝑ similis ordo in causis ⁊ in effectibus causarũ:⁊ ita ex ordine effectuũ nõ ꝯtingit arguere ordineꝫ causarũ nec econuerso. ¶ Preterea. Falsum accipit̃:vel qđ accipit̃ non est ad ꝓpositũ. s. ꝙ filio priꝰ cõmunicat̃ fecũditas volũtatis q̃ꝫ ꝓducat̃ spiritꝰ sanctꝰ:q̄ꝛ ibi nulla potest esse prioritas nisi prioritas cõmunitatis vel originis:vel q̄ꝛ sunt aliquoꝝ habentiũ ordinẽ taleꝫ. Et ita si priꝰ cõmunicat̃ filio fecunditas voluntatis opꝫ (si hec ꝓpositio sit vera) ꝙ sic exponat̃. s. ꝙ fecunditas volũtatis existẽs ĩ filio sit cõmunior spũsctõ:⁊ tũc ista ꝓpositio vel erit conclusio ꝓbãda:vel non erit ad ꝓpositum. Si.n. accipiat̃ ꝙ volũtas illa q̄ est fecunda est cõmunior spũsancto:vel ꝓductione spũssancti:sic est vera:sꝫ tũc nõ est ad ꝓpositũ:q̄ꝛ ita ꝭm talẽ expositionẽ exortã ꝯcedẽdũ est ꝙ fecũditas intellectꝰ priꝰ est in filio q̃ꝫ ꝓducat̃ filiꝰ: q̄ꝛ hec est vera. intellectꝰ q̄ est fecundus existens in filio est cõmunior filio:q̄ꝛ pluribꝰ conuenit. Si autem accipiatur ꝙ fecunditas voluntatis:hoc est ꝙ totuꝫ esse ꝓductiuum voluntatis pluribꝰ conuenit q̃ꝫ spũs sanctꝰ:tũc accipit̃ quod debet ꝓbari. De hoc.n. est q̄stio vtrũ ꝓducens vel esse ꝓductiuum spũssancti conueniat tm̃ vni ꝑsone in diuinis:sicut spũssanctus vel ꝓductio passiua spũssancti. ¶ Si dicat̃. ꝙ quãdo dicit̃ ꝙ filio priꝰ cõmunicat̃ fecunditas voluntatis q̃ꝫ ꝓducat̃ spiritussanctꝰ. Intelligẽdũ est de prioritate originis:q̄ꝛ in primo signo originis cõmunicat̃ filio fecunditas voluntatis:in quo signo originis non ꝓducit̃ spiritussanctus. ¶ Contra. ostensum est prius ꝙ non potest esse ibi aliquod signũ nisi illud signũ sit pater vel essentia:⁊ tunc idẽ erit dicere. in primo signo originis cõicat̃ filio fecũditas volũtatis ĩ q̄ signo originis non ꝓducit̃ spũssctũs. ⁊ dicere cõicat̃ filio fecũditas volũtatis in patre vel in essentia anteq̃ꝫ ꝓducat̃ spũssanctꝰ in patre vel in essentia:⁊ ita dicere ꝙ priꝰ cõmunicat̃ filio fecunditas volũtatis anteq̃ꝫ ꝓducat̃ spũssctũs est modus non intelligibilis vel simpliciter falsus.

Dicitur ergo breuiter ad p̄dictũ argumẽtum. Prio ad maiorẽ. ꝙ maior est falsa si idem pricipium ꝓductiuuꝫ cũ diuersis ꝓductionibꝰ realiter distinctis concurrat ad constituendũ supposita realiter distincta. sicut idẽ calor cũ distinctis calefactionibꝰ passiuis realiter distinctis inter se ⁊ ab omni calefactione actiua:ita tñ ꝙ nulla calefactio etiã actiua distincta realiter a quacunq̄ calefactione actiua concurreret ad constituendũ diuersa supposita distincta realiter:tũc nullũ suppositum habens calefactioneꝫ passiuã haberet calefactioneꝫ actiuã:⁊ tñ quodlibet illoꝝ haberet illud principiũ actiuum:⁊ essent hic duo supposita immediate ab eodeꝫ ⁊ neutrũ ab altero:q̄ꝛ non esset maior ratio q̄re vnũ esset ab altero q̃ꝫ econuerso. Ita diceret̃ in ꝓposito. ꝙ essentia diuina cũ vna ꝓductione actiua ⁊ duabꝰ ꝓductionibꝰ passiuis concurrit ad constituenduꝫ tria supposita distincta realiter. Et ideo quãuis in vno ꝓducto sit essentia diuina q̄ est principium ꝓductiuum:q̄ꝛ tñ sibi repugnat illa ꝓductio actiua q̄ realiter distinguit̃ a sua ꝓductione passiua:ideo non potest ꝓducere. ¶ Et si dicat̃ ꝙ si sint due ꝓductiones passiue opꝫ ꝙ sint due actiue:q̄ꝛ distinctis relationibus correspondent distincte relationes correlatiue. ¶ Ad istud dicerent faciliter negantes predictã conclusionem multipliciter. Primo q̄ꝛ sicut sic arguentes ponunt ꝙ relationibus distinctis realiter nõ correspondent relationes distincte realiter:sed tantum formaliter:q̄ꝛ generatio actio ⁊ spiratio actio non distinguunt̃ realiter:sed tm̃ formaliter:ita eq̄ faciliter dicunt ipsi ꝙ relationibꝰ distinctis realiter correspondet vnica relatio realis:nec haberent hoc ꝓ inconuenienti. Scđo dicerent ꝙ ille relationes actiones formaliter distiguerent̃ inter se ⁊ realiter a qualibet ꝓductione passiua. sicut dicunt isti ꝙ filiatio ⁊ spiratio passio possent distingui realiter:non obstante ꝙ spiratio actio ⁊ filiatio distinguerent̃ realiter. ꝓ hoc saluantes ꝙ spũssanctꝰ posset distingui a filio:quãuis non ꝓcederet ab eodem:⁊ ideo quelibet ꝓductio passiua distingueret̃ realiter a qualibet ꝓductione actiua:ideo nullum suppositum ꝓductuꝫ posset esse ꝓducens. Ad Mi. dicerent ꝑ predicta quomodo filius prius habet voluntatem quã ꝓducat̃ spiritus sanctus ⁊ quomodo non. Ad ꝓbationem dicerent. ꝙ generatio nõ est prior spiratione. Ad ꝓbationẽ ptꝫ. ꝙ non est ibi talis ordo potentiarũ:nec actꝰ primi habent taleꝫ ordinem sicut isti imaginant̃. Ad confirmationem ꝙ in deo intellectꝰ ⁊ volũtas non sunt potentie operatiue (sicut isti imaginant̃) ac si haberent aliquas operationes quocũq̄ modo distinctas inter se ⁊ ab intellectu ⁊ volũtate. Uerũtñ in creaturis possunt concedi potentie operatiue:q̄ꝛ intellectio ⁊ volitio sunt due operationes ꝓducte:⁊ sunt aliquo modo ꝓductiue non tm̃ illarum operationũ:sed etiã aliquoꝝ alioꝝ:sed nõ est consimilis ordo inter ꝓducta illa ⁊ istas opationes:q̄ꝛ iste opationes distingunt̃ realiter ⁊ vna est effectiue ab alia:sꝫ ꝓductũ aliquod sub istis est vnũ ⁊ idem quod ꝓducit̃ ab intellectu ⁊ voluntate:siue mediate siue immediate nõ curo ad presens. ¶ Ad exẽplum posset dici ꝙ multipliciter peccat. Primo q̄ꝛ non potest esse talis ordo ꝙ siccitas non potest desiccare nisi priꝰ calor calefaciat:⁊ hoc q̄n sunt ĩ eodem. quãdo.n. in eodem sunt duo plura actiua sufficientia respectu duoꝝ effectuũ:ita ꝙ neutrum illoꝝ actiuoꝝ est causa efficiens partialis alteriꝰ:ĩpossibile est ꝙ sit talis ordo ꝙ actio vniꝰ principii presupponat actũ alteriꝰ: q̄ꝛ illud actiuum ad hoc vt agat non presupponit actionem alteriꝰ qđ potest agere in passum suum sibi approximatũ ⁊ sufficiẽter dispositum etiã alio circũscripto:sed circũscripto alio principio actiuo ex hoc ipso ꝙ illđ actiuum est sufficiẽter approximatuꝫ passo sufficiẽter disposito sequit̃ actio ꝭm istos. igit̃ illud actiuum non presupponit actionẽ alteriꝰ. Et ideo si in igne calor ⁊ siccitas sunt due cause actiue calefactionis ⁊ desiccatiõis:⁊ nec calor est causa partialis actiua desiccatiõis nec siccitas causa partialis actiua calefactionis:impossibile est ꝙ siccitas ad hoc ꝙ agat presupponat actionẽ caloris nec econuerso. ¶ Si dicat̃. ꝙ actio voluntatis presupponit actionem intellectꝰ. ḡ a simili non est incõueniẽs siccitatẽ ad hoc ꝙ agat presupponere actionẽ caloris. ¶ Dico ꝙ actio volũtatis nõ presupponeret actionẽ intellectus nisi opatio intellectꝰ esset causa saltẽ partialis opatiõis volũtatis:nõ sic autẽ effectꝰ caloris est causa effectꝰ siccitatis:⁊ ideo nõ potest esse talis p̄suppositio:hec Ochã.

Nũc ostẽdẽdũ est dicta Ocham nõ soluere rationem Doc. Et primo cuꝫ dicit ꝙ intellectꝰ ⁊ volũtas in deo nõ sunt principia distincta ex natura rei. ptꝫ hoc esse falsum. q̄ꝛ tũc ita spũssanctꝰ ꝓduceret̃ ꝑ modũ nature sicut ⁊ filiꝰ. Tũ:q̄ꝛ tũc generatio ⁊ spiratio nõ distinguerent̃ formaliter. Tum:q̄ꝛ nõ esset maior ratio ꝙ spũssanctꝰ priꝰ ꝓducat̃ q̃ꝫ filiꝰ. Et multa alia sequerent̃ incõueniẽtia. Sed de hm̃õi dist. vide. s̃. di. viii. q. 3. q̄ dixi rñdendo ad obiectiões Ochã Grego. Alp. Jo. Angli. ⁊ multoꝝ alioꝝ. Ibi.n. expresse pꝫ qualiter voluntas ⁊ intellectꝰ in diuinis necessario distigun tur p̄ter omne opꝰ intellectꝰ. ¶ Ad aliud cũ dicit ꝙ iter intellectũ ⁊ volũtatẽ nõ est ordo. Dico ꝙ est ibi ordo naturalis p̄suppositionis:q̄ꝛ volũtas necessario p̄supponit intellectũ. Et cũ infert ꝙ vbi est talis ordo vnũ põt esse sine alio ⁊ nõ ecõuerso. Dico p̄mo ꝙ ordo p̄suppositionis naturalis nõ est ꝙ vnũ possit esse sine alio:pꝫ q̄ꝛ paternitas in diuinis presupponit essentiã diuinã:⁊ tñ est ĩpossibile essentiã posse esse sine paternitate. Et sılr inter essentiã ⁊ sapiẽtiã est talis ordo. vt. s̃. patuit. d. viii. q. iii. ⁊ tñ essentia nõ potest esse sine attributis. Attributa.n. p̄supponũt essentiã. vt. s̃. patuit ꝑ auctoritas Aug. ⁊ Dam. ⁊ Ansel. vt exposui. s̃. d. viii. q. 3. ¶ Dico ḡ ꝙ non semper ordo naturalis presuppositionis est ꝙ priꝰ possit esse sine posteriori ⁊ nõ econuerso. Sufficit.n. ꝙ priꝰ possit intelligi posteriori non intellecto:⁊ tunc in tali abstractione non fit mẽdaciũ. Potest.n. intelligi essentia non intellecta paternitate. vt. s̃. patuit. d. 2. parte. 2. q. 3. non tñ potest intelligi essentia sine paternitate:q̄ꝛ tunc in tali abstractione cõmitteret̃ mendaciũ. Dico scđo ꝙ aliq̄d posse esse sine alio potest intelligi ꝓ nũc dupliciter. Prio ꝙ ex sua ratione formali non repugnet esse sine alio. Secũdo ꝙ concomitanter repugnet sibi. Exẽplum primi. non repugnat homini ex sua ratione formali et quiditatiua posse esse sine risibilitate:cũ homo nullomodo depẽdeat nec p̄supponat risibilitatẽ. Exẽplũ scđi. Homini vt ideꝫ realiter risibilitati repugnat esse sine risibilitate. Sic in ꝓposito. nõ repugnat formaliter intellectui esse sine volũtate:q̄ꝛ tñ intellectꝰ diuinꝰ ꝓpter suã infinitatẽ identificat sibi realiter volũtatẽ:ideo repugnat eẽ sine volũtate. ¶ Ex his ptꝫ ꝙ ex quo est talis ordo inter intellectum ⁊ volũtatẽ:⁊ q̄ꝛ intellectꝰ sicut priꝰ est operatiuus q̃ꝫ volũ-

Rñsio ad Ocham.

Aliq̄d posse esse sine alio contingit duplr.

tas sit opatiua: sic pri⁹ est ꝓductiuus ꝙ̃ voluntas sit ꝓductiua: sequiť ꝙ generatio filii sit prior spiratione spiritussancti: ⁊ ꝑ ꝯsequēs q̄ꝛ pater ī generatiōe filii cōīcat sibi eādē volūtatē nō habētē ꝓductū adequatū fili⁹ spirat spm̄sctm̄. sicut ⁊ pater habēs idē ꝑncipiū spiratiuū. Ad illud de intellectu creato ⁊ volūtate creata. pꝫ quō inter tales potētias est ordo presuppositiōis naturalis stāte aliqua distinctione preter omne opus intellectus. De qua vide Doc. in scdo. d. 16. Et cū ꝓbat ꝙ non est talis ordo ex hoc solo ꝙ intellect⁹ pri⁹ intelligit ꝙ̃ voluntas velit. Dico primo: ꝙ ordo inter aliqua multipliciter potest ꝓbari. Prio a ꝑori ratione entitatis eoꝝ. sicut ꝓbam⁹ ꝯstitutiuum essentialiter esse pri⁹ cōstituto. Scdo ꝓbať a posteriori puta ꝑ effectum. Tertio a signo: ⁊ etiā aliis modis potest ꝓbari. Ad ꝓpositum entitatē intellectus esse aliquo modo priorē entitate voluntatis potest ꝓbari. Primo modo q̄ꝛ si q̇s ītuitiue videret animā intellectiuā a qua iste potētie suo modo pullulant: intuitiue videret intellectum prius pullulare ab anima ꝙ̃ volūtas: sed hoc non cognosciť ꝓ statu isto. Scdo modo ꝓbať ista prioritas. q̄ꝛ est impossibile volūtatē habere aliquē effectū nisi intellect⁹ pri⁹ haberet suū effectum. vt pꝫ experimētaliter ⁊ ꝑ auctoritates tā sanctoꝝ ꝙ̃ philosophoꝝ. necesse est. n. intellectū prius intelligere ꝙ̃ voluntas velit. Et ideo arguim⁹ ꝙ q̄ñ vna causa nō potest agere nisi presupponat actionē alteri⁹ cause ⁊ nō econuerso: ꝙ illa causa cui⁹ actio presupponiť necessario est prior. Sic est in ꝓposito. A signo etiā pꝫ. Et quādo dicit ꝙ nūꝙ̃ formaliter ⁊ necessario ex ordine effectuum contigit arguere cōsimilē ordinem in causis. Dico ꝙ loquēdo absolute de effectu ⁊ causa ꝙ non sequiť semper similis ordo in causis qualis est in effectibus. Loquendo tñ de tali effectu ⁊ tali causa aliq̄ñ sequiť. Sicut est in ꝓposito. Est. n. talis ordo istoꝝ effectuum ꝙ vnus necessario presupponit alium: ⁊ non eiusdeꝫ cause sed alteri⁹ cause. Cōcedo. n. absolute ꝙ non semper est similis ordo in causis ⁊ effectib⁹. Nec Doc. hoc intēdit ꝓbare: sed dumtaxat. loquendo de aliquibus effectibus ⁊ causis vt in ꝓposito. Nec opꝫ multum immorari: q̄ꝛ communiter conceditur tam a Doc. sanctis ꝙ̃ a philosophis ꝙ inter intellectuꝫ ⁊ voluntatem in creaturis est ordo presuppositionis: q̄ꝛ volūtas necessario presupponit intellectuꝫ. ¶ Ad aliud qđ dicit contra Doc. s. ꝙ Doc. falsum accipit: vel qđ accipit non est ad ꝓpositū. s. ꝙ filio prius cōmunicať fecunditas voluntatis ꝙ̃ spiritussanctus ꝓducať. Dico primo ꝙ Doc. non accipit falsum. Et cum dicit ꝙ ibi nulla est ꝑoritas. Dico ꝙ oppositum non ꝓbat. vt. s̄. patuit di. 6. respondendo ad rationes Ochā ⁊ Grego. de prioritate in diuinis. Est. n. intellect⁹ sicut in operādo prior voluntate sic in ratione principii ꝓductiui. Nec dico ꝙ sit prior prioritate cōmunitatis ipso ꝓducto: q̄ꝛ hoc clarū est: q̄ꝛ intellect⁹ est ꝑfectio cōmunis trib⁹ non sic ꝓductū. Ista n. prioritas non est modo ad ꝓpositū. Sed est prior prioritate originis accipiēdo pri⁹ originē: q̄ꝛ saltē ſm rationem prius intelligiť quasi ab essentia originari. si tñ non ponať esse de formali ratione deitatis: salteꝫ est ibi prioritas presuppositionis: ⁊ quo ad entitatē ⁊ quo ad operationē ⁊ ꝓductionē. Si. n. intellectus ⁊ volūtas vere distinguerenť realiter ab anima: ⁊ essent vere producta ab ipsa: intellectus realiter esset prior voluntate. modo cuꝫ talis sit ordo inter aliqua vbi ratione distinguunť qualis esset inter illa si realiter distinguerenť: vt pꝫ a Doc. ī pluribus locis: sequiť ꝙ in diuinis intellect⁹ est prior voluntate. Ex his pꝫ ꝙ doc. non accipit falsum. Posito etiam ꝙ intellect⁹ non sit prior voluntate in entitate nec ſm rē nec ſm rationem: adhuc Doc. non accipit falsum: q̄ꝛ saltem intellect⁹ est prius ꝓductiuus ꝙ̃ voluntas sit ꝓductiua: ergo in illo priori quo pater ꝑ intellectū ꝓducit filiū cōmunicat filio omnem ꝑfectionē quā ipse pater habet: ⁊ ꝑ consequēs cōmunicat sibi eādem voluntatē: ⁊ q̄ꝛ in illo priori voluntas non habet terminum ꝓductū ⁊ cōmunicat sic filio: sequiť ꝙ sicut in patre est principium ꝓductiuum spūssancti sic ⁊ in filio: q̄ꝛ in quocunqꝫ supposito est ꝑncipium formale ꝓductiuum nō prehabēs ꝓductuꝫ illud suppositum pōt mediāte tali ꝑncipio vere ꝓducere. Sic est in ꝓposito. Et cū ꝓbat ꝙ ī deo nō est aliqđ signū nisi illud signū sit pater vel essentia. Ad hoc argm̄. s̄. rñsum est. d. 6. Doc. n. argm̄ fit ibi ab isto Doct. ⁊ a Gre. ⁊ Jo. Angli. ⁊ ibi solutū est. ¶ Ad respōsionē quā dat ad argm̄ Sco. q̇ ꝓbat filiū ꝓducere spm̄sctm̄. Cū dicit ꝙ maior est falsa: si idem ꝑncipium ꝓductiuum cū diuersis ꝓductiōib⁹ realiter distinctis ꝯcurrat ad ꝯstituēdū supposita realiter distincta ⁊c̄. Rñdeo ꝙ ī ista rñsione sunt nōnulla falsa. Primū ꝙ essētia diuina sola sit ꝑncipiū ꝓductiuū diuersis ꝓductiōib⁹: ⁊ hoc pꝫ. s̄. īprobatū. Scdm̄. posito ꝙ ipa sola sit ꝑncipiū ꝓductiuū diuersis ꝓductionib⁹ realiter distinctis: adhuc maior argumēti Doc. erit vera. posito ꝙ essentia diuina sit ꝑus ꝓductiua ꝑ gn̄ationē ꝙ̃ ꝑ spirationē: ⁊ posito ꝙ essentia diuia lꝫ sit ꝑncipiū ꝓductiuū: nō tñ ꝓducit: q̄ꝛ tūc realiter distigueręť a ꝓducto. vt. s̄. patuit. d. 5. q. i. sꝫ ꝑsona habēs ipsaꝫ vt ꝑncipiū ꝓductiuū ꝓducit. ¶ Si dicať. ꝙ essētia diuia nō sit ꝑus ꝓductiua filii ꝙ̃ spūsscti. ¶ Cōtra. q̄ꝛ tūc nō esset maior ratio ꝙ spūssctūs eoꝝ ꝓducať ꝙ̃ fili⁹: ⁊ sic fili⁹ nullomodo ꝓduceret spm̄sctm̄. qđ est hereticū ⁊ multa alia inconueniētia. sequerenť. q̄ nō opꝫ adducere ī pn̄ti. De hoc vide s̄. d. viii. q. 3. ⁊. d. 6. Istis ḡ suppositis tāꝙ̃ simpl'r veris ⁊ necessariis: pꝫ ꝟitas maioris ꝓpositiōis Sco. q̄ꝛ essentia diuina esset ꝑncipiū ꝓductiuū filii ī aliq̇ ꝑori in q̇ nō esset ꝑncipiū ꝓductiuū spūsscti: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ī illo ꝑori q̄ essentia diuina cōīcareť filio ꝑ generationē esset ipsi filio ꝑncipiū formale ꝓductiuū respectu spūsscti. pꝫ q̄ꝛ ī illo ꝑori q̇ filio cōīcať nō intelligiť hr̄e ꝓductū. ḡ fili⁹ mediāte essentia diuia: vt ꝑncipio ꝓductiuo spiraret spm̄sanctū. Sicut etiā poniť de patre. q̄ꝛ. n. pater ī aliq̇ ꝑori hꝫ essentiā diuinā in quo nō intelligiť prehabere filiū ꝓductuꝫ: ideo pater mediāte ipā vt ꝑncipio formali gn̄atiuo generat filiū. Sic in ꝓposito est de filio Exempluꝫ de calore respectu calefactionū realiter distinctarū. si recte intelligať erit magis ad ꝓpositū ꝙ̃ ad oppositū: q̄ꝛ si ꝑus haberet vnā calefactionem ꝙ̃ aliā ⁊ ꝑ illā cōmunicareť alicui supposito vt ꝑncipio ꝓductiuo. illud suppositū illo calore ꝓduceret. Sequētia nō opꝫ aliter īprobare: q̄ꝛ nō sūt directe ꝯtra doc. Ad tñ dicit de relationib⁹. certū est ꝙ sicut vni relatiōi correspōdet relatio correlatiua: ita plurib⁹ relatiōib⁹ correspondēt plures correlatiue. De hoc in scdo. d. i. ⁊ in tertio di. viii. nō tñ requiriť tāta distinctio ī vna ꝙ̃ta ī alia: q̄ꝛ ī eodē supposito possunt esse plures paternitates: ⁊ tñ plures filiatiōes correspōdentes nō possūt esse ī vno ⁊ eodē simpl'r supposito: q̄ꝛ idē nō potest plurib⁹ ꝓductiōib⁹ totalib⁹ depēdere. Sed hoc non est multū ad ꝓpositum. ¶ Ad aliud qđ dicit ꝙ intellect⁹ ⁊ voluntas in diuinis non sunt potētie opatiue. Dico ꝙ si intelligit potētiā opatiuā illā que habet opationē vere ꝓductā ꝙ nō sunt potētie opatiue: sunt tñ potētie quasi opatiue: q̄ꝛ saltē ſm rōnē tales opatiōes ꝓducunť. ꝑ illā ꝓpositionē sepi⁹ allegatā. s. ꝙ qualis ē ordo inter aliqua vbi realiter distinguunť ⁊c̄. ¶ Ad instātiā cōtra exēpluꝫ Doc. pꝫ ꝙ nihil ꝯcludit: q̄ꝛ doc. nō arguit assertiue de calore ⁊ siccitate: sed arguit ex p̄supposito illo de calore ⁊ siccitate ⁊c̄. Et exēpla ponim⁹ ex ꝑmo ꝑorum.

Ibi. Probant alii istum ordinē. Nā ibi Heri. ꝓbat spiritūsanctū de necessitate ꝓcedere a filio: ex hoc ꝙ sicut intelligere p̄cedit velle: ita ⁊ dicere siue generare p̄cedit spirare. ḡ cum filius habeat esse ꝑ dici vel generari: q̄ erit ꝑor ipō spirare actiue: ⁊ in illo ꝑori q̇ hꝫ esse: cōmunicať sibi ōis ꝑfectio ⁊ volūtas. ḡ idē ꝑncipiū ꝓductiuum spiritussancti qđ est in patre erit in filio ꝑus origine ꝙ̃ sit spiratio spiritussancti. ḡ si fili⁹ hꝫ simpl'r idē ꝑncipiū spirādi. ergo de necessitate spirat. ¶ Sed Doc. īprobat hoc: nō ꝙ hoc nō sit verum quod dixit Hen. sꝫ ex hoc ꝙ nō videť sīlis necessitas spirare ad dicere: sicut velle ad intelligere: q̄ꝛ velle de necessitate p̄supponit intelligere: q̄ꝛ nunꝙ̃ volūtas posset habere essentiā diuinā sibi p̄sentē ⁊ vt actu volēdā nisi ꝑus esset intellecta: ⁊ quādo volūtas in patre hꝫ essentiā diuinā sibi ꝑfecte p̄sentē actu cognitā: potest esse ꝑncipiū ꝓductiuū spiritussanct⁹. pꝫ q̄ꝛ ad hoc ꝙ voluntas ꝓducat amorē infinitū: de necessitate habet obiectū p̄sens cui⁹ est talis amor: ⁊ cū nō posset esse p̄sens nisi actu cognitū. ideo velle p̄supponit de necessitate intellectionē ⁊ similiter spirare. Cū ergo essētia diuina nō sit p̄sens ꝑ dicere: q̄ꝛ nūc ꝑ notitiā genitā siue ꝑ verbū dictū nō habeť essentia diuina p̄sens in ratiōe obiecti volibilis: q̄ꝛ tūc pater haberet ipsaꝫ p̄sentē ꝑ notitiā genitā: ⁊ sic ꝑus intelligeret ipsaꝫ notitia genita. qđ est ꝯ Aug. ergo nō est tāta necessitas spirare ad dicere ꝙ̃ta est spirare ⁊ velle ad intelligere. Et hoc ē qđ dicit doc. j. ibi. Cōcedo ꝙ istātia ⁊c̄. ¶ Argumēta ꝑncipalia. q. cum suis responsionib⁹. s̄. satis clara in littera nec indigēt alia expositione.

¶ Questio secunda.

Uerit secundo. Utruz si spũs sctũs nõ pcederet a filio posset stare distictio realis ipsi⁹ a filio.

Gof. qlib. 7.q.4.

Hic dr a Gof. q qõ nulla ē. In ista põne sunt aliq̃ notãda. Prio q dicta positio q̃ icludit icõpossibilia nõ dz sustineri: qꝛ statim sustinẽs posset redargui. Exẽplũ. Si qs sustineret istã q hõ eẽt nõ aial absolute ab arguẽte posset redargui: qꝛ sustinẽs tenet ↄcedere oẽ ↄñs: ꝛ sic arguẽs arguit. hõ p te est non aial. ꝫ hõ est hõ: sequit ex ista positiõe: ꝛ vltra. hõ nõ est aial. ꝫ hõ nõ est: a negatiõe supioris ad negationẽ inferioris. ꝫ sustinẽs ↄcederet hoiem esse ꝛ nõ esse: ꝛ sic esset redargut⁹. Scdo. due sunt regule disputatiõis ptinẽtes ad rñdẽtẽ. Pria est q dz ↄcedere sequẽs ex sua positiõe Scda. q dz negare repugnãs sue positiõi. Exẽplũ. Nam Frã. ponit istã q hõ ē aial: arguẽs ifert. ꝫ ē corp⁹. ꝫ substãtia. ꝫ ens. rñdẽs ↄcedit hec oia: qꝛ sequunt ad suã positionẽ. Si ꝓo arguẽs sic arguat p te. hõ ē aial. ꝫ hõ ē asinus: qꝛ etiã asin⁹ ē aial: rñdẽs dz negare vt repugnãs sue positõi. Tertio ista opi. dicit q positio q̃ ponit. Si spũs sctũs nõ pcederet a filio an posset distigui: icludit duo icõpossibilia. s. filiũ esse ꝛ filiũ nõ esse: ꝛ sic ponẽs illã posset redargui. Nã arguẽs posset arguere sic. Si spũsctũs nõ pcederet a filio an distigueret ab ipõ. ꝫ fili⁹ ē. pz qꝛ si nõ eẽt nõ posset distigui. rñdẽs hz ↄcedẽ. Deide arguẽs arguat sic. sz fili⁹ de necessitate spirat spm̃sctm̃. ꝫ spirare inest filio de necessitate. ꝫ si nõ spiraret: nõ esset fili⁹: ptz qꝛ remouet ab illo qd sibi d necessitate inest: ꝛ sic ponẽs hãc põnẽ icludẽtẽ ista duo icõpossibilia posset redargui.

Cõtra istã positionẽ. Hic sunt duo notãda. Prio q aliud est ponere aliquã positionez i se ꝛ ex suo intellectu: ꝛ absolute icludẽtẽ incõpossibilia vt i ista. hõ est nõ aial. ꝛ aliud est ponere aliquã positionẽ quãuis icludẽtẽ icõpossibilia: nõ tñ i se absolute: sz vt inqrat aliqua ꝟitas sicut si qreret sic. Posito q hõ non sit aial: an rõnale possit esse rõ formalis distiguẽdi hoiez ab asino. Nã hic nõ ponit absolute positio vt icludit icõpossibilia sicut ponẽdo absolute. hõ nõ ē aial: sz ponit sic. an rõ distinguẽdi hominẽ ab asino sit ipsa aialitas vel ipsa rõnalitas: ꝛ tũc ad vidẽdũ hoc circũscribam⁹ p ipossibile ipaz aialitatẽ. an rõnalitas distiguat vel ne: ꝛ sic est in pposito: aliud est. n. ponere. fili⁹ est nõ spirãs spm̃sctm̃. ꝛ aliud est ponere: si nõ spiraret spm̃sctm̃: an distigueret. nã q̃ritur hic de rõne formali distiguẽdi filiũ a spũsctõ. i. an filiatio distiguat psonalr filiũ a spũsctõ: an ipsa spiratio: ꝛ sic q̃rit circũscripta ipa spiratiõe actiua filii: an ipsa filiatio distigueret psonalr filiũ a spũsctõ: ꝛ sic est intẽtio doc. ❡ Ibi. Preterea. lz põ q̃ stati ꝛc. Tota ista lr̃a dicit duo. s. q aliq̃ põ ponit duo icõpossibilia ex intellectu formali ꝛ qditatiuo ꝛ formali ↄña: nõ sumẽdo formalez ↄsequẽtiã: q̃ accipit cõiter q̃ est: quãdo q̃libz sibi similis in forma est vera: vt ista: hõ currit: ꝫ aial currit: est ↄsequẽtia formalis: qꝛ q̃libet sibi consimilis i forma hoc ē ab inferiori ad supius eo modo arguit: sicut hec erit ꝟa: asin⁹ est alb⁹: ꝫ aial est albũ. Sz accipit hic consequentia formalis quãdo extrema sic se habẽt q vnũ est de essẽtia alteri⁹: sicut i ista: homo est: ergo animal est. Dicit ergo doc. q positio q̃ ponit incompossibilia ↄsequẽtia formali siue essentiali non dz admitti vt ista: homo ē non aial: nã statim ↄsequẽtia formali ↄcludunt duo incõpossibilia: pz nã bene sequit: homo est: ꝫ aial est: ꝛ ex alia parte tu dicis q non est aial: ꝛ sic inde pdicatum essentiale simul verificat de aliquo ꝛ negat. Similiter hic homo est non aial: statim sequit: ꝫ homo est ꝛ ex alia parte nõ est aial: ergo homo non ē: pz qꝛ illud qd est de essentia hoīs remouet ab illo. Scdm dictuz est: ↄsequẽtia accidẽtalis vel p locũ extrĩsecũ in isto loco dicit illa quãdo illud qd ↄcludit de aliquo non concludit p aliqd essentiale illi⁹: nec remouet p remotionẽ alicui⁹ essentialis. Exẽplum. Homo est non risibilis: sequit hominẽ non esse cõsequẽtia accidẽtali. Nã bene sequit: homo nõ ē risibilis: ergo hõ ē: ꝛ ex alia parte risibile non ē: ꝫ hõ nõ est: pz qꝛ sunt idẽ realiter destructo vno destruit ꝛ reliquũ: ꝫ destructo risibili destruit homo. Dico: q sequit hoiez non esse tm̃ ↄña accidẽtali siue p locũ extrĩsecũ: qꝛ p remotionẽ alicui⁹ puta risibilis qd nõ est de essentia hoīs. Tertio dico q in ista positione. Si spiritussanctus non esset a filio an distingueret ab illo: consequentia essentiali sequit ipsuz filiũ esse: ↄsequẽtia ꝟo accidẽtali sequit ipsuz nõ esse: qꝛ si spiratio filii non esset q̃ est idem realiter ipsi: lz non sit de essentia illi⁹: ergo fili⁹ non est: ꝛ sic ↄsequẽtia accidentali. i. p remotionẽ alicui⁹: qd non est de essentia filii: sequitur non esse: lz ergo pma positio q̃ ex intellectu suo ꝛ ↄsequẽtia essentiali includat incõpossibilia non sit ponẽda: tñ ista q̃ includit icõpossibilitatẽ ↄña tm̃ accidẽtali ē ponẽda. Et nota q Sco. accipit ibi locũ extrinsecuz solũ p eo qd non est de essentia. ❡ Ibi. Itẽ si aliqd essentialr. Ex dictis. s. pz totũ vsqꝫ ibi. Itẽ philosoph⁹ qrto phi. t. c. lviii. Nã ibi philosoph⁹ arguit: posito q aliqd spaciuz non haberet aliqd corp⁹ sensibile sed sonũ vel colorẽ: quereit vtrũ esset vacuũ ꝛc. ꝛ tamẽ hec positio includit incompossibilia. s. q color vel son⁹ sit in vacuo. Nã sequit formali ↄsequẽtia: color vel son⁹ est in vacuo: ergo est: sequit etiã ipsuz non esse: qꝛ subiectũ non est consequẽtia nõ naturali: sed sicut ad impossibile sequit quodlibet.

Ideo admittẽdo q̃stionẽ est opi. s. Tho. Et Egi. q̃ dicit q si spũsſãct⁹ non pcederet a filio nullo modo distingueret ab eo. Et probat. Primo: qꝛ relatio in diuinis aut distinguit ſm esse: aũt ſm qditatẽ: non primo: qꝛ sic trãsit in essentiam diuinã. Si scdo: ergo distinguit inquãtum respicit oppositum: ꝛ sic tm̃ distinguit ab opposito: ergo filiatio nõ distinguit filium a spiritu sancto siue a spiratione passiua: cum illa tm̃ opponat paternitati. ❡ Scdo. Si relationes disperate possent sufficiẽter distinguere psonas: ergo cum tales due sint in patre. s. generatio actiua ꝛ spiratio actiua: pater esset due psone. ❡ Confirmat ratio: qꝛ tãtã distinctionẽ vident habere iste relationes generatio actiua ꝛ spiratio actiua: quãtã habẽt eoꝝ correlatiua: igit ita possunt hec distinguere sicut illa.

Tho. pma parte sũ. q. 35. ꝛ Egi. de Roma.

Contra istam opi. arguit Doct. Primo ex medio sumpto ex ratione formalis constitutiui. Scdo ex medio sumpto ex distinctione emanationum. ❡ Ex pmo arguit sic: quocũqꝫ formaliter aliqd ↄstituit in esse eodẽ distinguit: qꝛ eodez est aliqd ens ꝛ vnũ vnitate conueniente tali entitati: ꝛ si vnum: igitur et in se indistinctum. Sed filius constituit in esse psonali filiatione: ergo ꝛ ea formaliter distinguit ab oĩ alia psona: igit p ipossibile vel icõpossibile circũscripto quocũqꝫ alio: ꝛ maxime posteriori filiatione: remanebit filius filiatione distinctus psonaliter a quacunqꝫ psona. Assumptum ptz: qꝛ fili⁹ non constituit in esse psonali spiratiõe actiua: qꝛ illa ē cõmunis patri ꝛ filio: ꝛ non sunt in eo pprietates positiue alie q̃ꝫ generatio passio ꝛ spiratio actiua: ꝫ ꝛc. ❡ Respondet ab eis q formali constitutiuo non distinguit aliqd a quocunqꝫ: sed tm̃ ab illis cuz quib⁹ maxime cõuenit ꝛ a quib⁹ non distinguit aliquo alio nisi illo formali constitutiuo. Exẽplum. Homo rationalitate nõ distinguit a lapide: sed a specieb⁹ animalis: a lapide. n. distinguit animalitate q̃ non ē formale cõstitutiuuz hoīs. Ita dicit in pposito: q fili⁹ cũ patre conuenit cum spiratione actiua: ꝛ in hac distinguit a spũ sancto: pprio aũt suo formali. s. filiatione distinguit a pr̃e cum quo maxime conuenit. ❡ Cõtra. Qꝛ qdlibet habẽs aliquod esse distinguit distinctione cõueniẽte illi esse a quocũqꝫ alio p aliquod qd ē de ratione ei⁹ inquãtũ hz tale esse: filius igit psonaliter distinguit p aliquod qd ē de ratione ei⁹ inquãtũ psona ē: spiratio actiua non ē de ratione ei⁹ inquãtuz psona: sed filio iam posito ē quasi pprietas aduẽticia. Ex his pz q exẽplum adductum non ē ad ppositũ: qꝛ ꝛ si homo distinguit a lapide nõ p rationale. Primo distinguit tm̃ p aliqd qd ē de essentia ei⁹: ita q inconueniẽs esset ipm̃ p nihil qd ē de essentia sua a lapide distingui: sed tm̃ p risibilitatẽ. Ita ē in pposito.

Quidam nouus expositor pme partis. s. Tho. q. 36. arti. 2. nitit soluere istas rõnes q̃s doc. facit cõtra Tho. Et pmo pmittit sic dicens. Scito q cũ in diuinis nõ sit formaliter nisi substãtia ꝛ relatio: ꝛ substãtia vt pote cõis nec cõstituat nec distiguat ypostases: opz q vtrunqꝫ relationi tribuat. Relatiõi autẽ cum possit aliqd cõuenire duplr̃ ſm. s. ppria relationis: ꝛ ſm cõmunia sibi ꝛ absolutis. Quecũqꝫ attribuunt diuinis relatiõib⁹ necesse ē cõuenire eis inquãtum relationes: ꝛ sic constituere ac distinguere relationi diuine put relatiua res est cõuenit. Inter rẽ autẽ absolutã ꝛ relatiuã hoc interest: qꝛ res absoluta cõstituit rẽ in se: relatio vero cõstituit rẽ ad aliã. Et qm̃ vnũquodqꝫ sicut est ens ita vnũ: ꝛ distinctũ cõstitutiuũ absolutũ sicut cõstituit ens in se: ita distinguit illud ſm se: ꝛ consequẽter ab vniuersis ali-

Tho. gaie. nitit soluere ratiões Scot.

is.cõstitutiuum vero in esse relatiuo.qꝛ cõstituit ens ad aliud vnũ coꝛrelatiuũ.s.ita distinguit illud ab illo vno tm̄:alioquin diuersitas siue distinctio nõ esset ꝓpoꝛtionata passio entis:plus.n.faceret constitutiuum aliquid distinguendo ꝙ̃ constituẽdo:quod nõ videt̃ intelligibile.Si igit̃ in diuinis sola relatio multiplicat trinitatẽ:⁊ hoc nõ cõuenit relatiõi ꝑ accidẽs sꝫ quatenꝰ res relatiua est.Et res relatiua vt sic cõstituit ⁊ distinguit relatiue tm̄.quãcũqꝫ.n.aliã distinctionẽ habet non facit inq̃ꝫtum res relatiua:sꝫ haberet cã ex cõibꝰ sibi ⁊ absolutis:vt pꝫ de disperatione:hec.n.nõ est ꝓpꝛia relatiuis:et sic nõ põt causari a relatiõe ſm̄ rationẽ relationis.Consequẽs est ꝙ in diuinis nulla sit distinctio realis nisi relatiua:ita ꝙ nõ solum res distincte sunt relatiue:sꝫ distinctio ip̄a est relatiua.Et cum cõstet distinctionẽ relatiuã nõ esse sine oppositione relatione ⁊ respectu coꝛrelatiui tm̄:manifeste sequit̃ ꝙ sola oppositio relatiua distĩguit realiter diuinas ꝑsonas.¶Ex his rñdet ad obiectiões ex parte cõstitutiui.Cum.n.dicit̃ ꝙ idẽ est cõstitutiuũ ⁊ distinctiuum alicuiꝰ ab omni alio:distinguẽdum ẽ de duplici cõstitutiuo.s.absoluto vel respectiuo:⁊ ꝙ in absolutis verũ est:in relatiuis vero sub distinguẽdum ẽ de duplici distinctione.s.relatiua:vel quacũqꝫ alia puta disperata:vel cõtraria:vel cõtradictoꝛia:seu etiã pꝛiuatiua.Et dicẽdum ꝙ de distinctione relatiua:loquẽdo falsum est assumptum:qm̄ cõstitutiuum alicuiꝰ in esse relatiuo nõ est distinctiuum illius distinctione relatiua nisi a suo coꝛrelatiuo ꝓpter ipsam relationis naturã:a ceteris autẽ distinguit quouis alio modo.Duplum.n.vt sic:qꝛ nõ est nisi ad dimidiũ nõ distinguit̃ etiam relatiue nisi a dimidio:a triplo autẽ ⁊ quadruplo ⁊ reliq̃s entibꝰ distinguit̃ q̇dem duplicitate inq̃ꝫtum est hoc ens nõ relatiue:vt de se pꝫ.Et qꝛ in diuinis ꝑsona est foꝛmaliter relatio nõ est distinctio ꝑsonalis neqꝫ realis nisi sit relatiua.Et ꝓpterea de facto ista est falsa:filiꝰ distinguit̃ realiter siue ꝑsonaliter a spiritu sancto filiatione:qꝛ ista est falsa:filiꝰ filiatione distinguit̃ relatiue a spiritu sctõ:ꝙ̃uis ista sit vera.filiꝰ distinguit̃ filiatione a spũ sancto:sꝫ talis distinctio nõ sufficit ad realẽ distĩctionẽ.hec ille.

Contra Tho. gaie.

Sed ista responsio nec ẽ ad mẽtẽ.S.Tho.nec soluit rõnes Sco.Et ꝙ diuertat a.s.Tho.pꝫ in littera eiꝰ in.i.parte.q.36.art.ii.q̇ sic dicit.Necesse est inquit dicere spiritũ sanctũ esse a filio.si.n.nõ esset ab eo nullomodo posset ab eo ꝑsonaliter distingui.Non.n.est possibile dicere ꝙ ſm̄ aliq̇d absolutũ diuine ꝑsone ab inuicẽ distinguant̃:qꝛ sequeret̃ ꝙ nõ esset triũ vna essentia.Quicq̇d.n.in diuinis absolute dicit̃ ad vnitatẽ essentie ꝑtinet.Relinquit̃ ģ ꝙ solũ relationibꝰ diuine ꝑsone ad inuicẽ distinguant̃.relatiões autẽ ꝑsonas distinguere non possunt nisi ſm̄ ꝙ sunt opposite.Qꝺ ex his pꝫ:qꝛ pater hꝫ duas relatiões:quarũ vna refert̃ ad filiũ ⁊ alia ad spm̄sctm̄:q̄ tñ qꝛ nõ sunt opposite:nõ ꝯstituunt duas ꝑsonas:sꝫ ad vnã ꝑsonã patris tm̄ ꝑtinẽt.Si ģ in filio et spũsancto nõ esset inuenire nisi duas relationes quibus vterqꝫ refert̃ ad patrẽ:ille relationes nõ essent adinuicẽ opposite.sicut neqꝫ due relationes q̇bꝰ pater refert̃ ad illos.vnde sicut ꝑsona patris ẽ vna:ita sequeret̃ ꝙ ꝑsona filii ⁊ spũsscti esset vna habẽs duas relatiões oppositas duabꝰ relationibꝰ patris.hoc autẽ est hereticũ:cũ tollat fidẽ trinitatis.opꝫ ģ ꝙ filiꝰ ⁊.s.s.adinuicẽ referant̃ oppositis relationibꝰ.Nõ autẽ possunt esse in diuinis alie relatiões opposite nisi relatiões oꝛiginis.Opposite autẽ relatiões accipiunt̃ ſm̄ ꝑ̇ncipiũ ⁊ ſm̄ ꝙ est a ꝑ̇ncipio.hec.S.Tho.¶Ex ista littera expꝛesse pꝫ ꝙ si filius non spiraret spiritũsanctũ nullomodo distĩgueret̃ a spũsctõ:neqꝫ distinctiõe relatiua neqꝫ alia dist.vbi.n.habet̃ lr̃a clara ⁊ apta.S.Tho.nõ opꝫ ip̄am ad aliũ sensum diuertere.¶Dico scꝺo ꝙ iste nouus expositoꝛ nõ soluit Scoti rõnes.Ad qꝺ intelligẽdũ ꝑ̇mitto aliq̄.¶Pꝛimũ.ꝙ q̄cunqꝫ sunt ꝑ̇ncipia essendi eo modo q̇ sunt ꝑ̇ncipia essẽdi sunt etiã ꝑ̇ncipia distinguendi.hec ꝓpositio.s̄.patuit.q.vlt̃.ꝓlogi.rñdẽdo ad argumẽta ꝑ̇ncipalia.Si.n.sunt ꝑ̇ncipia ꝯstituẽdi essentialiter siue quiditatiue:sunt etiam ꝑ̇ncipia distinguẽdi illud essentialiter ⁊ q̇ditatiue a q̊cũqꝫ alio.Silr̃ si sunt ꝑ̇ncipia ꝯstituẽdi accidẽtalr̃ sunt ꝑ̇ncipia distĩguẽdi accidẽtalr̃.Si ꝟo sunt ꝑ̇ncipia ꝯstituẽdi ꝑsonalr̃ sunt ꝑ̇ncipia distĩguẽdi ꝑsonalr̃.¶Scꝺꝫ ẽ.ꝙ eo modo q̇ relatio ꝯstituit relatiuũ eo mõ ẽ rõ distĩguẽdi illud si essentialr̃ essẽtialr̃.si suppositalr̃ suppositalr̃.si accidẽtalr̃ accidẽtalr̃.Relatio ꝟo vñ relatio nõ ꝯstituit relatiuũ inq̃ꝫtũ ip̄a dicit habitudinẽ ad coꝛrelatiuũ vt coꝛrelatiuũ:qꝛ nõ ẽ de rõne relationis habere habitudinẽ siue terminari ad coꝛrelatiuum.sufficit.n.ꝙ termineт ad absolutũ coꝛrelatiui.vt pꝫ.ĩ.d.xxx.Quicquid sit in diuinis tenendo ꝑsonas cõstitui ꝑ relatiões.Si.n.teneretur ip̄as constitui ꝑ absoluta.de quo videbit̃.ĩ.d.xxvi.relatio terminaret̃ ad absolutũ coꝛrelatiui.¶Tertiũ est.ꝙ q̄cunqꝫ conueniunt suis ratiõibꝰ foꝛmalibꝰ cõueniũt:loquẽdo de quacũqꝫ ꝯueniẽtia:siue essentiali siue foꝛmali:siue reali:siue ex natura rei ⁊c̃.Similiter q̄cũqꝫ differunt suis ratiõibꝰ foꝛmalibꝰ differũt.loquẽdo de quacũqꝫ differẽtia siue diuersitate.Ista regula pꝫ a Doc.in pluribꝰ locis.¶Quartum est.ꝙ quãdo in vno cõstituto tm̄ sunt due entitates cõstituẽtes:quarũ vna est ratio cõueniẽdi tm̄:⁊ alia ratio distinguẽdi tm̄:illa entitas q̄ est ratio distĩguẽdi erit ꝑ̄cisa ratio distĩguẽdi a q̊cũqꝫ qꝺ nõ ẽ ip̄m.Sicut si ponat̃ ꝙ in hoĩe tm̄ sint aĩalitas ⁊ rationalitas:⁊ aĩalitas sit ratio cõueniẽtie:⁊ rationalitas ratio differẽtie:tũc hõ distingueret̃ a q̇libet alio ꝑ̄cise ꝑ rationalitatẽ.in ꝓposito.cũ filiꝰ ꝑ̄cise cõstituat̃ in esse ꝑ essentiã et filiationẽ:⁊ essentia est ratio tm̄ cõueniẽtie ꝑsonarꝫ ad inuicẽ:vt pꝫ:⁊ filiatio ẽ ratio ꝑ̄cise distĩguẽdi vnã ꝑsonã ab alia.posito ģ ꝙ spũsctũs nõ ꝓcederet a filio:certũ ẽ ꝙ filiꝰ distingueret̃ a spiritu sancto ⁊ nõ ꝑ essentiã.ģ ꝑ filiationẽ tm̄.falsuꝫ esset ergo dicere ꝙ nõ ꝑ filiationem.Ex his pꝫ ꝙ rñsio noui expositoꝛis nõ cõcludit intẽtũ.Cuꝫ.n.filiꝰ ꝑ̄cise cõstituat̃ in esse ꝑ essentiã ⁊ filiationẽ:ip̄a filiatio vt filiatio erit ratio distinguẽdi:nõ tm̄ a coꝛrelatiuo:sed etiam a disperato.Cum dicit ꝙ tm̄ cõstituit ĩ habitudine ad coꝛrelatiuum:Dico ꝙ hoc posito adhuc seq̇tur ꝙ erit ratio distinguẽdi nõ tm̄ a coꝛrelatiuo:sꝫ etiaꝫ a disperato.Posito.n.ꝙ pater in creaturis ꝯstituat̃ in esse ꝑ paternitatẽ:tũc paternitas nõ tm̄ erit ratio distinguẽdi patrẽ a filio:sꝫ etiã a quolibet alio absoluto qꝺ nõ est pater.Et sic pꝫ quõ filiatio tm̄ vnomodo distinguit filiũ a spũsctõ:⁊ nõ illo duplici modo quẽ ip̄e nititur assignare.¶Preterea.Si.s.s.nõ ꝓcederet a filio sꝫ tm̄ a patre:certũ ẽ ꝙ filiꝰ nõ esset spũsctũs.q̄ro q̇ tũc distigueret̃ ab illo:nõ essentia diuina:vt pꝫ:nõ aliq̄ alio a filiatione ꝑ suppositũ ꝙ tm̄ ꝯstituat̃ in esse ꝑ essentiã ⁊ filiationẽ:ģ distingueret̃ sola filiatiõe:⁊ ꝑ cõsequẽs nõ aliter distingueret̃ filiatiõe a patre ꝙ̃ a spũ sctõ.ita.n.filiatiõe realiter distigueret̃ a spũ sctõ sicut a patre.¶Preterea.Sicut idẽ absolutũ ẽ ratio distinguẽdi essentialr̃ cõstitutuꝫ ꝑ ip̄m nõ tm̄ ab alio absoluto:sꝫ etiam a q̈lꝫ alio respectiuo.Sic relatio erit ratio distĩguẽdi relatiuũ(loquendo de relatõe cõstituẽte)nõ tm̄ ab alio coꝛrelatiuo:sꝫ etiã a disꝑato relatiuo necnõ ⁊ ab absoluto:vt pꝫ.Sic ĩ ꝓposito.filiatio ĩ diuinis erit ratio distĩguẽdi nõ tm̄ filiũ a patre:sꝫ etiã a spũ sctõ.¶Multa alia dicit ĩ littera q̄ non credo esse vera:sꝫ bꝛeuitatis causa omitto.Qꝺ.n.dicit ꝙ ꝑsona filii sit foꝛmaliter ipsa filiatio.falsum est.Tũ:qꝛ filiꝰ includit foꝛmaliter essentiã ⁊ filiationẽ.vt.s̄.patuit respondẽdo ad obiectiões Gre.d.ii.parte.ii.q.i.Tũ:qꝛ filiatio nõ põt pꝛedicari foꝛmaliter ⁊ in recto de filio.hec.n.est falsa.filius est foꝛmaliter filiatio.Item qꝺ dicit assumptũ esse falsum ⁊c̃.pꝫ quõ assumptũ illud est manifeste verũ.Nec opꝫ hic ĩmoꝛari.¶Ex his etiã appꝫ q̇d dicẽdũ ad Gre.ꝺ Arimino ĩ.i.d.xi.q.vnica.arti.i.vide ibi.

Sequitur ĩ littera.Ibi.Scꝺo sic ꝑ foꝛmale.Hic sunt aliq̄ dicta.Pꝛimũ.ꝙ aliq̇d distin gui ab altero adequate ꝯtingit duplr̃.Pꝛimo qñ extrema inter que est distinctio ꝯuertuntur sic intelligendo.ꝙ si.a.vlr̃ distĩguit̃ a.b.ꝙ.b.vlr̃ distinguit̃ ab.a.Exẽplũ.rationale ⁊ lapis sic adequate distĩgunt̃ vt sunt extrema distĩctionis:qꝛ bene sequit̃:nullum rationale est lapis.ģ nullꝰ lapis est rationale.vel omne rationale distĩguit̃ ab omni lapide.ģ oĩs lapis distĩguit̃ a rationali:⁊ sic rõnale est ratio distĩguẽdi quodlibet de quo ꝑ̄dicat̃ ab oĩ lapide:⁊ silr̃ differẽtia vltĩa lapidis est rõ foꝛmalis distinguẽdi omne illud de q̇ ꝑ̄dicat̃ ab oĩ rõnali.Et sic intelligit doc.cũ dicit ꝙ foꝛmale cõstitutiuũ distinguit ꝯstitutũ ab oĩ alio etiã si ꝑ ĩpossibile qꝺcũqꝫ aliud ab illo supple foꝛmali cõstitutiuo circũscribat̃:⁊ ꝑ illud supple constitutiuũ ip̄m cõstitutũ distĩguit̃ ꝑ̇mo.i.adequate ab oĩ nõ tale:qꝺ supple nõ hꝫ illã foꝛmã cõstitutiuã:⁊ sic hõ distĩguit̃ essentialr̃ ꝑ rõnale ab omni eo qꝺ nõ est ratiõale:⁊ hoc adeq̄te.i.cõuertibiliter modo supꝛadicto:qꝛ bñ sequit̃.oĩs hõ ꝑ rationale distĩguit̃ a lapide ab asino ⁊ huiusmodi:⁊ sic cõuertibilr̃ seq̇tur ergo oĩs lapis oĩs asinꝰ ⁊c̃.dstinguit̃ essentialr̃ ab hoĩe.Scꝺo accipit̃ adeq̄te.i.conuertibilr̃ ⁊ hoc cõparando mẽbꝛũ distinctum non ad

Expõ lr̃e doc.

Aliq̄ disti gui adeq̄ contingit duplr̃.

aliud mēbrū distinctū:sʒ ad ipsum distingui. Exemplū. Nā finitū ꝛ infinitū hoc modo distinguunt:qꝛ oē finituʒ distiguit ab infinito:ꝛ oē distictū ab infinito est finituʒ ꝛ econtra:ꝛ hoc loquendo de distinctione essētiali:quia sapiētia diuina distiguit a bonitate diuia infinita:ꝛ tñ sapiētia diuina est īfinita:ꝛ hoc mō rōnale nō distiguit adequate a lapide:vt ipm rōnale hʒ ipm esse distinctum ꝑ extremo:qꝛ nō sequit/omne rōnale distinguit a lapide.ergo oē distinctū a lapide est rōnale. Silr hic in gñe corporis:corpꝰ animatū ꝛ corpꝰ inanimatū adequate distingunt:qꝛ bene sequit:oē corpꝰ animatū distiguitur a corpore inanimato.ergo oē corpꝰ distictū a corpore ianimato est aīatū:ꝛ sic pʒ ista rō. Et cū dicit ꝙ adequate in genere corporis pmo distiguit:supple homo a lapide ꝑ animatū. Nō dʒ intelligi sic/ꝙ oīs homo vt animatꝰ distinguit a lapide:ergo omne corpꝰ distictū a lapide erit animatū:nō sequit/sʒ sic intelligit ꝙ pma rō distinguēdi hominē in genere corporis a lapide est aīatū:nō tñ ē pcise/qꝛ ꝑ īpossibile circūscripto aīato:adhuc distinguerēt ꝑ rationale. ⁋ Ex scdo medio.s.ex distictiōe emanationū arguit sic. Generatio supple passiua distinguit a spiratione passiua.ꝛ hoc ꝑ impossibile circūscripto omi alio a rōne gñatiōis ꝛ spirationis passiue/aut saltez circunscripto hoc ꝙ spiratio actiua esset a filio/dum staret tamē distinctio pncipioꝝ generādi ꝛ spirādi scʒ distictio intellectus ꝛ voluntatis.ergo ꝛ quolibet tali circunscripto:puta spiratione actiua filii:staret distinctio filii et spiritussancti:pʒ circunscripta spiratione actiua/generatio passiua ꝛ spiratio passiua distingunt.ergo generatio passiua cum sit cōstitutiua filii distinguit filiū a spū sancto constituto ꝑ spirationē passiuā/ꝛ sic distinguerentur circunscripta spiratione actiua. Probatio cōsequentie s.ergo ꝛ quolibet tali circunscripto.s.spiratione actiua ꝛc.qꝛ impossibile est vnā ꝑsonā ꝛc. Vult dicere hic doc. ꝙ si etiam spiratio actiua filii distinguat ꝑsonaliter ipm filiuʒ a spiritu sancto/ergo erit constitutiua ipsius filii: qꝛ distinctiuum essentiale alicuius est constitutiuā eiusdem essentialiter/ꝛ sic filius dependeret essentialiter a filiatione siue generatione passiua ꝛ spiratione passiua:qꝺ est impossibile/vt pʒ in littera ꝛc.

Ad argumēta principalia. Primo arguit auctoritate Boe.de tri.essētia cōtinet vnitatē relatio multiplicat trinitatē.ꝫ ꝑsona nō distinguit ab alia nisi q̄ refert ꝛc. ⁋ Ad auctoritatē boe. s.ꝙ relatio multiplicat trinitatē/cōcedit ꝙ relatio dicit opponi relatiōi vel relatiue vel disparate:relatio q̄ opponit alteri relatiue est correlatiua ad illā/sicut paternitas ꝛ filiatio ꝛ illa cui opponit disperate nō est correlatiua.vt paternitas opponit disperate spiratiōi passiue.

Obiectio. ⁋ Si dicat.nōne oēs species inter se opponunt disperate.
Solutio. ⁋ Dico ꝙ alique tm̄ opponunt disperate:alique ꝛ disperate ꝛ relatiue/ꝛ sic paternitas ꝛ filiatio vt sunt species opponunt disperate:ꝛ vt sunt correlatiua opponuntur relatiue. Cetera patēt. ⁋ Ad Aug. Sētētia lr̃e est ꝙ in diuinis aliqua ꝑsona dꝛ habere aliqd duplr̄.

Persona dicit hr̃e aliqd dupliciter.

Prio vt correlatiuū.sicut pater hʒ filiū ꝛ econtra. Scdo intrinsece ꝛ quodāmodo essentialiter.vt pater hʒ deitatē habet bonitatem ꝛ hmōi. Primo modo habēs nō est res habita/qꝛ pater nō est filiꝰ. Scdo modo habēs ē res habita/ qꝛ pr̄ est deꝰ/ꝛ sapiēs.pdicatiōe formali/ꝛ pr̄ ꝛ deitas ꝛ sapiēta pdicatiōe idētica:accipiēdo patrē substātiue.vt pʒ.s̄.d.v.q.ii.s.s.nō hʒ filiū neqꝫ vt correlatiuum/qꝛ est tm̄ correlatiuū pr̄is/neqꝫ intrinsece pʒ/qꝛ vna ꝑsona nō est intrinsece in alia:ꝛ sic pʒ ꝙ si.s.s.nō ꝓcederet a filio/ꝛ sic nō haberet filiū vt correlatiuū:nō tñ sequit ꝙ sit filiꝰ: qꝛ non haberet illum intrinsece.

Ad rationes ꝓ scda opi.s.S.Tho. ⁋ Hic doc. accipit relationem sm esse ꝑ ꝓprio esse relationis qꝺ est esse ad aliud.q̇ditas.n.relationis est esse ad aliud. Si etiā acciperet sm esse realis existentie/nō esset incōueniēs.vt.s̄.exposui.d.1.q.2.ꝛ.d.2.ꝑte 2.q.1. Dicit ergo Doct.ꝙ relatio in diuinis manet ꝛ sm q̇ditatē ꝛ sm esse:qꝛ q̇ditas relatiōis nō pōt esse sine esse ad aliud/qꝛ aliter esset absolutū sm Augu.7.de tri.c.1. vel.vi. Si est ad aliud nō est substātia/ꝛ si est substātia siue ad se iam nō est relatio. Deinde addit Doc.ꝙ q̊cunqꝫ modo transit esse transit ꝛ q̇ditas/qꝛ sicut esse ad aliꝺ qꝺ est esse relatiōis vere est idē essentie(.s.realiter nō auteʒ formaliter/qꝛ tunc essentia esset formaliter ad aliud)ita ꝛ q̇ditas relationis est idē essentie.nihil.n.est ibi qꝺ non est idem.vʒ.realiter ꝛ essentialiter. Manet igit q̇ditas ꝛ esse/qꝛ relatio nō est formaliter essentia/qꝛ sm Augu.7. de trini.nō eo verbū quo sapia. ⁋ Cū igit dicit Thom. aut distiguit sm esse aut sm q̇ditatē. ⁋ Dicit ꝙ sm esse ꝛ sm q̇ditatē. Cū dicis sm esse trāsit in essentiaʒ.ꝫ nō sic distinguit. Dicit Doc.ꝙ transit sm idētitatē supple realem/sed manet sm formalitatē:vt satis.s̄.patuit.d.v.q. ii.ꝛ.d.viii.q.iii.ꝛ di.ii.parte.ii.q.i.

⁋ Distinc.xii.q.i.

Circa 12.di.q̄rit doc.pmo. An pr̄ ꝛ filiꝰ spirēt spm̄sctm̄ inq̄tū omnino vnū: vel inq̄tum aliquomodo distincti.

In ista.q. planū ē ꝙ pr̄ ꝛ filiꝰ sunt vnū pricipiū.s.s.hoc declaratū est in cōcilio Lugduneñ.sub Gre.x.sicut pʒ extra de sum.tri.ꝛ fide ca.ꝛ est hodie in.vi.lib.decretaliū. ⁋ Rō autem huiꝰ ꝑitatis est ista:qꝛ vt dictū est.d.2.pr̄.pus origine hʒ actū fecūditatis intellectꝰ q̄ʒ volūtatis/in illo pori communicat filio fecūditas eadē q̄ est in patre. ⁋ Hic dʒ accipi pus origine.i.priꝰ natura:qꝛ certū est ꝙ pr̄ priꝰ natura intelligit pncipiare filiū q̄ʒ pncipiare spm̄sctm̄/qꝛ sicut intellectꝰ intelligit por natura volūtate:ita ꝛ priꝰ natura est opatiuꝰ q̄ʒ volūtas.ꝛ silr̄ est priꝰ ꝓductiuꝰ q̄ʒ voluntas. Si.n.acciperet pus origine ꝓprie.i.pus origine vt hʒ a se/ꝛ posteriꝰ origine vt hʒ ab alio/tunc sequeret ꝙ pater a se haberet actum fecūditatis intellectus/ꝛ ab alio actum fecunditatis volūtatis.qꝺ est inconueniens. Accipit ergo hic pus origine ꝓ pori nature.potest tamē dici pus origine nō referēdo hr̃e esse a se vel ab alio:sed referendo ad originationē:qꝛ originatio intellectus est prior originatione voluntatis: tamen in re illa originatio est priꝰ natura/ꝛ tamē dicimꝰ ꝙ vna originatio ē por alia ꝛc. ⁋ Ibi. Hic dicit ꝙ supposita ꝛc.positio Hen.cōsistit in aliquibꝰ dictis. Primum ibi in pncipio ꝙ supposita ꝓducentia/puta pater ꝛ filius sunt vere distincta/ꝛ tamē non dicunt spirare inq̄tum plura:qꝛ habēt vnam vim spiratiuā. Secundum ibi. Sed vlterius. Vult Hen. ꝙ vis spiratiua non dicat ꝓximum pncipium secundum quo pater ꝛ filiꝰ spirant inq̄tum est omnino vna:sed sub ratione cōcordis.i.ꝙ ipa voluntas absolute sumpta/vel amor absolute sumptus non est pncipium ꝓximum ꝓductiuum spiritussancti.sed inq̄tum voluntas est concors i.ꝙ inq̄tum est sub amore concordi:qꝛ amor concors licet in se sit vnus:potest tamen diuersificari sm diuersos respectus vt puta. Nam quando est id quo pater amat filium/tunc includit vnum respectum patris amātis ad filium amatum. Et vt est id quo filius amat patrem includit alium respectum.s.filii amantis ad patrem amatuʒ. Et hoc modo voluntas sub tali amore vel amor iste sub illis respectibꝰ dicit ab Hen.fundamētū ꝓximū ꝓductiuū spūsscti.ꝛ talis amor vt sic mutuꝰ vel volūtas sub tali amore dꝛ ꝑfectū pncipiū:qꝛ vt sic ē amor ꝑfectissimꝰ. Vt dicit ibidē Ri. ⁋ Dicit Hen.ꝙ pr̄is ꝛ filii distinctio dupliciter est ꝯsiderāda. Prio mō vt dicunt eliciētes actū spiratiōis:ꝛ sic nō sunt dicēdi spirare vt plures:qꝛ lʒ sint plures ī se:nō tñ ꝓpt pluralitatē illā spirauit:qꝛ vt sic habēt vnā vim spiratiuā.sʒ possunt dici vt plures spirare solū ex distinctiōe eoꝝ cōnotata:q̄ distinctio priꝰ dicta est: qꝛ ex q̊ amor ille vt est patris ad filiū ꝛ ecōtra.dicit pncipiū formale ꝓductiuū:vel volūtas sub tali amore:ꝛ quia includit hos respectꝰ pr̄is amātis ad filiū amatū ꝛ econtra.ideo pr̄ ꝛ filiꝰ possunt dici spirare vt plures pluralitate nō pmo modo sumpta vt dicunt plures eliciētes actū sʒ pluralitate cōnotata(vt dixi)ꝛ sic pʒ tota illa opinio.

Nota hāc expōnē.

Contra istā opi. In ista rōne pla sunt notāda ꝛ supponēda. Primū est.ꝙ.s.s.dicit libere ꝓductꝰ a pricipio formali libere ꝓductiuo qꝺ ē sola volūtas vt cōiter cōcedit. Scdm ꝙ qñ dicit doc.ꝙ volūtas infinita intellecta ante oē velle ꝛc.hoc pōt intelligi duplr̄. Prio ꝙ volūtas diuina priꝰ ē pncipiū ꝓductiuū spūsscti añq̄ʒ eliciat velle siue actū amoris:ꝛ hoc nō pōt eē:qꝛ vt dixit doc.dist.ii.ꝛ.vi.pmi qñ aliq̄ potētia ē opatiua ꝛ ꝓductiua priꝰ ē opatiua q̄ʒ ꝓductiua:ꝛ sic volūtas diuina cū sit opatiua q̄ opatio ē ipm velle.ꝛ vere ꝓductiua q̄ ꝓductio ē spiratio.ꝫ priꝰ vult obiectū īfinitū q̄ʒ spiret vel q̄ʒ sit pncipiū spiratiuū. Scdo ante oē velle ꝛc.pōt sic intelligi ꝙ ad ꝓductionē spūsscti req̇rit aliq̊modo ipʒ velle

vt ꝑ̄cipiū formale ꝓductiuū: vel vt ratio formalis ꝓductiua: vel aliq̄ modo ꝑtinēs ad rationē formalē ꝓducēdi sicut posuit Hen. ⁊ hoc modo intelligit̄ ꝙ volūtas ante oē velle ⁊c̄. ⁊ sic volūtas est ꝑ̄cipiū ꝓductiuū: ita ꝙ ꝑ impossibile circūscripto ipso velle: adhuc vere esset ꝑ̄ncipiū ꝓductiuū. Tertio ꝑ̄cipaliter suppono ꝙ velle quōcūq̄ accipiat̄ siue vt est amor absolute: siue vt amor mutu⁹ patris ⁊ filii nūq̄ pōt esse ꝑ̄ncipiū liberū vt pꝫ. His declaratis sequit̄ intētū: ꝙ ex quo sola volūtas est ꝑ̄ncipiū formale ꝓductiuū ⁊ mere liberū: sequit̄ ꝙ habēs illā ante ꝓductū in eodē instāti ꝓducit illa vt ꝑ̄ncipio formali ꝓductiuo. ergo ⁊ sic habebit̄ spūssanct⁹. Et si ꝑ Hen. pr̄ ⁊ filius ꝓducūt spiritū sanctū amore ꝯcordi vt formali ꝑ̄ncipio ꝓductiuo. ergo habebit̄ duplex spiritussanct⁹. ⁊ hoc est qđ intēdit Doc. ⁊ hec oīa patēt vsq̄ ibi. Scđo ꝓbo ꝯñtiā ꝑ̄ncipalē sic ⁊c̄. ¶ In ista rōne sunt aliq̄ valde notāda. Primo ꝙ sicut respectu intellect⁹ duplex ē obiectū. s. ꝑ̄mariū ⁊ secūdariū: ⁊ ꝑ̄mariū dr̄ a quo essentialr̄ (vt ita loquar) opatio intellect⁹ depēdet vt saltē a ꝑ̄ncipio partiali. ⁊ secūdariū a quo talis opatio nō depēdet. hoc pꝫ a Doc. s. dist. 1. q. 2. Idē dico de voluntate. Scđo suppono ꝙ ī diuinis essentia diuina est obiectuꝫ primariū ⁊ relationes sunt obiecta secūdaria. ⁊ intellectio intellect⁹ diuini sic suo modo dependet ab essentia respectu cuiuscunq̄ intelligibilis maxime necessarii: ꝙ ipsa circunscripta esset impossibile intellectum diuinum cognoscere aliquid: circūscripta vero omni relatione siue ꝑsona in diuinis adhuc posset intelligere: qr essentia diuina est primarium obiectum ⁊ motiuuꝫ. vt pꝫ a doc. vbi. s. ⁊. q. 1. ꝓlo. ⁊. 35. ⁊. 39. dist. primi. Hoc idem dico de volūtate: qr velle ipsius sic suo modo dependet ab essentia vt ab obiecto formaliter infinito ⁊ amore infinito amabili: ꝙ ipsa circūscripta nō posset habere amorem: quia a sola bonitate infinita mouet̄ saltem partialiter. circunscripta vero omni alia ꝓprietate ypostatica: ꝑfecte eliceret̄ amor a volūtate ⁊ ab essentia. Tertio suppono ꝙ sicut intellect⁹ vt opatiuus quasi dependet ab essentia mō preexposito: ita ⁊ intellectus vt ꝓductiuus sic dependet. i. ꝙ sicut opatio intellectus est primo ab essentia ⁊ intellectu: ita ⁊ ꝓductio erit primo ab essentia ⁊ intellectu vt̄ a duobus ꝑ̄cipiis partialiter ꝓductiuis integrantibus vnum totale. sic ⁊ voluntas vt ꝓductiua. i. ꝙ sicut operatio voluntatis essentialiter (vt ita loquar) est a voluntate ⁊ ab essentia: ita ⁊ ꝓductio spiritussancti erit a voluntate et ab essentia vt a duobus principiis partialiter ꝓductiuis integrantibus vnum totale. Quarto sequit̄ ex dictis: ꝙ ex quo voluntas vt habens essentiam sibi ꝑfecte presentem tanq̄ obiectū primariū erit ꝑ̄cipiū spūssancti: ⁊ nō vt habēs ꝑsonā vt obiectuꝫ amatū. ergo si ꝑ Hen. voluntas est ꝑ̄ncipiū spūssancti siue amoris vt habet ꝑsonam amatā: sequit̄ ꝙ habebit̄ duplex. s. s. qđ est hereticū: qr volūtas vt hꝫ essentiā presentē: erit etiā ꝑ̄cipiū ꝓductiuū. s. s. et vt habēs ꝑsonā amatā erit aliud ꝑ̄cipiū. et sic pꝫ tota ista littera: cui⁹ expositio est valde notāda. ¶ Si dicat̄ essentiā. i. si dicat̄ ꝙ ipsa essentia non est ꝑ̄mū obiectū voluntatis: sꝫ ratio formalis illi⁹ obiecti: ⁊ ratio formalis est ꝑsona. ¶ Dicit Doc. ꝙ hoc est falsum. s. ꝙ persona vel ꝓprietas ꝑsonalis sit ratio formalis obiecti primi: ⁊ patꝫ qr vnius obiecti est tm̄ vna ratio formalis: q̄ ratio formalis (vt alias dixi) est entitas ꝑfectissima constituens intrinsece illud qđ dicit̄ obiectum in tali ratione obiectali: ⁊ sic ratio formalis essentie erit ipsa deitas vel essētia vt hec. Tū: qr ratio formalis obiecti amati pri⁹ amatur ⁊ habet̄ ꝓpositum qr tunc illa ratio formalis erit ratio spirandi: eo modo quo concurrit obiectū primum ad spirare lr̄a sequēs est clara ex dictis. s. d. ii. d. 6. ¶ Ibi. Scđo sic. ꝑ̄cipiū eq̄ ꝑfectum ⁊c̄. In ista ratione est tm̄ notādum vnum dictū. s. ꝙ tota ꝑfectio ꝓducētis non est a supposito ꝓducente sed a principio formali ꝓducendi: ita ꝙ suppositū ꝓducēs nō requirit̄ ī ꝓducēdo vt aliqua ꝑfectio addenda ꝑ̄cipio formali ꝓductiuo: sed tm̄ req̄ritur vt quedam dispositio. i. ꝙ quando illud principiuꝫ ꝓductiuum requirit ꝓductum realiter distinctū: ⁊ quādo non distinguit̄ ab ipso realiter: tunc requirit suppositum in quo sit quod distinguatur realiter ab alio supposito ꝓducto. sicut memoria fecunda q̄uis sit ꝑ̄cipiū formale ꝓductiuum ⁊ ꝑfectissimuꝫ: nō tn̄ est in potentia ꝓpinqua: qr filius in diuinis non distinguit̄ realiter ab illo. Ad hoc ergo vt sit in potentia propinqua oportet ꝙ sit in aliquo supposito qđ distinguat̄ realiter a ꝓducto quod suppositum mediante illo principio producit. Si ergo suppositum requiritur tantum vt principium ꝓductiuum sit in potentia propinqua ⁊ si ꝑfecte reperitur in aliquo supposito: hoc sufficit. ¶ Ibi. Et si dicas ꝙ illud vult dicere ꝙ voluntas vt in patre siue amor mutuus absolute: non est principium nisi ipsa etiam voluntas sit in alia persona. s. in filio: ⁊ q̄ primum est in filio derelinquitur ꝙ vt in patre sit principium: ⁊ sic ad hoc vt pater habeat ipsam vt principium: habet inquantum prior est in filio. Et ideo Doc. sic arguit. qr pater omnem realitateꝫ quam potest habere habet a semetipso: etiam ꝑ impossibile filio non intellecto: ⁊ loquor semper de realitate ꝓpria relatiue: qr relatio similitudinis et equalitatis cum non possint esse nisi saltēꝫ inter duo. vt puta qr pater nō est sibi similis sed filio similis: ideo talis similitudo etiā dependet a filio vt a termino. dicentia vero ꝑfectionem q̄uis communia sunt in patre a semetipso. possum⁹ etiaꝫ dicere ꝙ omnis relatio siue ad intra siue ad extra sit ī patre a semetipso: qr fundamētū earum est in patre a semetipso. ¶ Si dicatur. nonne paternitas dependet a filio? ¶ Dico ꝙ non: qr prius origine pater est pater q̄ filius sit: cum talis relatio sit ꝯstitutiua patris secus est ī creaturis vbi relationes non constituunt ⁊c̄. ¶ Item. Si in patre est perfecta voluntas hoc clarum est. ¶ Item aut pater voluntate ⁊c̄. ¶ Sensus huius littere est. ꝙ si volitio patris vel voluntas vt habet respectum ad filiū amatum sit sufficiens principium eliciendi. ergo circunscripto filio vt amante poterit esse principium. ergo non requirit̄ amor vt mutuus. Si dicat̄ ꝙ non: sed requirit̄ ad hoc ꝙ sit principium in patre ꝙ includat respectum ad filiū: et similiter in filio vt includat respectuꝫ ad patrē: et sic hoc ꝑ̄cipiū esset vnū aggregatū ex duob⁹ imꝑfectis. qđ est inconueniens. ¶ Preterea amor. In hoc qđ dicit Doc. ꝙ cognitio illius amoris videt̄ esse magis immediata ratio ꝑ̄cipii. ¶ Cōtra hoc q̄dam arguit. qr non est immediata ratio ꝓducēdi. vt pꝫ a Doctore dist. ii. ⁊. vi. ⁊. vii. primi. dist. i. q. i. secundi. Silr̄ intellectus diuinus prius intelligit essentiā q̄ volūtas velit vel spiret: ⁊ tamē talis intellectio nō est immediata ratio ꝓducēdi vel spirandi. ¶ Respōdeo ad eū ꝙ nō bene ꝑp̄ēdit verba Doc. vt oēs alii q̄ cōtra ipsum arguunt. Nam sensus littere est talis. Quia Hen. dixit q̄ amor ꝑfectus q̄ tunc est ꝑfectus qr mutu⁹ ⁊ q̄to ꝑfectior ⁊ q̄to iocundior: tāto est ratio formalis ꝓducēdi: ⁊ qr cognoscere diligēter vere condiligere: talis cognitio necessario req̄rit̄ ad hoc vt amor sit iocūdior. Nā ꝑ impossibile ipsa cognitione circunscripta: amor nō esset iocundior pꝫ. Si ergo ꝑ illā est iocundior: seq̄tur ꝙ erit ratio magis immediata ꝓducendi: non sic est de cognitione respectu filii: qr hoc est ex ordine potentie opatiue ⁊ ꝓductiue. Nam prius est opatiua. vt pꝫ a doc. supra. ⁊ si ꝑ īpossibile non intelligeret: adhuc ipse intellectus esset vere ꝓductiuus. Hoc idem dico de voluntate. ¶ Ibi. Preterea contra opinātē. Sēsus lr̄e est. qr tenet ꝙ spūssctūs distigueret̄ a filio dato ꝙ nō esset a filio. Ex q̄ sequit̄ spm̄ sctm̄ vel nō necessario req̄rere filiū ad sui ꝓductionē: nec ꝑ ꝯñs amorē mutuū: vel ꝙ illđ dictū suū sit falsuꝫ. s. ꝙ distigueret̄ a filio. qr distigueret̄ a filio si non esset a filio. qr distiguit̄ a filio ꝓpter aliū modū ꝓcedēdi.

Iuxta. q. istam. In ista lr̄a sunt aliqua notāda. Primū nomē verbale est tale ꝙ significat actū ꝑ modum habitus ⁊ q̄etis et accipio habitum ꝓ quiete eo modo quo dicimus. habitibus presentibus cessat motus. ⁊ ꝙ tale nomen verbale significat principium productiuum: si tale vt tale ꝑ̄cipiuꝫ denominat suppositum vel aliud singulare. Exemplum. Genitor significat ꝑ̄cipium generandi vt tale ꝑ̄cipiū denominat suppositū qđ dr̄ genitor. Non. n. dicimus ꝑ̄cipium generandi est genitor. Et similiter lectio significat actū ꝑ moduꝫ q̄etis. ⁊ lector significat ꝑ̄cipiū legēdi vt denominat suppositū: qr ꝑ̄cipiū legendi non est lector: sed suppositū. Scđm dictū. quādo verbum significat aliquid ꝑ modum fluxus ⁊ fieri. sicut generare: legere ⁊ huiusmodi. nomē participiū sumptū ab illis vt legēs: generās significat ꝑ modum fluxus ⁊ fieri. nomē vero verbale vt genitor vel lector tm̄ significat ꝑ modum quietis: ⁊ sic est quando dico spirans ⁊ spirator. nam spirator significat ꝑ̄cipium spirādi ꝑ modum quietis. Tertiuꝫ. ꝙ ois numer⁹ ponit suū significatū qđ est numerare circa significatū determinabilis ab ipso sicut cum dico duo hoies. Nā significatū hoīs est determinabile ꝑ numerum: et sic numerus binarius ponit suum significatū. s. dualitatem circa hominem vt vere dicant̄ due nature distincte. sicut

Aduerte bñ ista notanda.

Obiectio cū bona solutione.

cũ dico spiratores:poni suũ significatum numerus circa
significatum determinabilis quod est spirator :ꝛ signifi
catum spiratoris est pricipium formale productiuum.ꝛ
sic sensus esset:ꝙ si pater et filius essent duo spiratores
nõ tãtum eēnt duo supposita:sed in eis essent duo princi
pia productiua spiritus scti.non sic cum dico duo spirã
tes.¶ Ibi.Sed que ratio quare terminus ꝛc.Tho.di-
cit in sentẽtia ꝙ adiectiuum quia significat formam ad-
iacẽtem suppositis:ideo distiguiť ad distinctionem sup-
positoꝝ.Substãtiua vero quia nõ significant formam ꝑ
modum adiacentis sed absolute:ideo nõ numerãtur ad
numerationem suppositorum.Exẽplum est de albo ꝛ al
bedine.¶ Sed doc.ex hoc arguit contra :quia cum sub
stantiuum et adiectiuum simpliciť significent idem licet
nõ eodem mõ do:nonvidetur possibile adiectiuũ nũera
ri quin ꝛ substãtiuũ.sicut si sunt duo alba ꝗ ꝛ due albedi
Obiectio. nes.¶ Sed vr̃ ꝙ opi. Tho.possit stare:quia quãdo ea-
dem forma numero plura denominat:adiectiua nume-
rãtur ad nũeratione suppositoꝝ ꝛ tñ forma illa nõ nũe-
rať :sicut nõ sequiť.eadẽ intellectio ē in patre et filio et
spũ sancto.ꝛ denominat illas ꝑsonas:et per ipsam dicũ
tur tres intelligẽtes.ꝗ et tres itellectiões?nõ sequitur.
Sic est i proposito de virtute spiratiua que denominat
Solutio. patrẽ ꝛ filiũ.Dico ꝙ istantia Sco.bñ valet ꝯtra Tho.
quia de ꝟtute sermonis cum dico tres intelligẽtes.seq-
tur ergo tres intellectores:qꝛ ex quo intellector idẽ sim
pliciť sigt quod intelligẽs:seqtur ꝓpositum.Secus si di
ceretur.tres ꝑsone itelligentes:quia tũc sensus ē.ꝙ vna
intellectio in ꝓposito denominat tres personas: sed cũ
dico absolute tres intelligentes. vr̃ iportari distinctio
in forma. ¶ Ibi Assigno aliã rõnẽ.In ista lr̃a sunt plu-
ra notãda.Primo ꝙ oẽ depẽdens de necessitate termi-
natur ad aliquod indepẽdẽs :et hoc accipiẽdo depẽdẽs
et indepẽdẽs eiusdẽ gñis.Nam effectus dependet a sua
causa effectiua:ideo terminať ad illã:et finitum ad finẽ:
et accidẽs ad subiectũ.ꝛ hec vltimo modo accipiť hic i
ꝓposito.Scd̃o qñ sunt aliqua duo eq̃ depẽdentia codẽ
genere depẽdẽtie:vnũ nõ põt terminare dependẽtiaꝫ al
terius:ꝛ dixi equali depẽdentia:quia q̃titas q̃uis de-
pẽdeat ad substãtiã in rõne subiecti:põt tamẽ termina-
re depẽdẽtiã albedinis:vt ptꝫ in sacramento altaris :et
quãdo equalr̃ depẽdẽt vtrũq̃ terminatur ad tertium in
depẽdẽs.Tertio cum dico duo spirantes. ista duo adie
ctiua equaliť depẽdent eodem genere depẽdentie, ideo
ly duo:nõ potest depẽdere vel terminari ad spirantes:
quia sic terminari est ponere suum significatum circa spi
rantes:quod nõ potest esse cum equaliter dependeãt.er
go ista duo terminãtur ad tertium.puta ad personas:et
est sensus.duo spirãtes.i.due ꝑsone spirantes.cum vero
adiectiuum terminatur ad substantiuum ponit suum si-
gnificatum circa illud:et sic dicendo duo spiratores: ly
duo ponit suum significatuꝫ circa spiratoris significatũ:
et sic ponit suum significatum circa vim spiratiuam ꝛ sic
essent due vires spiratiue.quod est falsum.Quarto cum
dicit ꝙ adiectiuum in diuinis videtur posse substãtiua-
ri in masculino genere.Hoc debet intelligi ꝙ semꝑ sub-
intelligitur aliqd̃ substantiuũ.vt cũ dico creans :statim
subintelligiť deꝰ:ꝛ silr̃ spirãs subintelligiť persona:et si
militer cum dꝛ pr̃e filius sunt vnus.ly vnus q̃uis sit ad
iectiuũ dꝛ substãtiuari:quia statim subitelligiť aliq̃s.i.
sunt vnus deꝰ:ꝛ silr̃ hic pr̃ ꝛ filiꝰ nõ sunt vnꝰ.i.nõ sũt vnꝰ
aliq̃s vel vna ꝑsona ꝛc.¶ Ibi.Tũc ad illam cõsequen-
tiam ꝛc.Qñ dicit doc.ꝙ veꝝ est qñ cõsequẽs distiguiť i
illis nõ accipiť hic cõsequẽs pro oĩ eo qd̃ sequiť ad añce
dens :sed accipiť cõsequens prout accipitur in fallacia
cõsequẽtis:quod est superius vel ꝯmune ad plura: et añ
cedens quod est quodãmõ inferius:et sic ad numeratio
nẽ añcedentis:sequitur numeratio consequẽtis:qñ ipm
consequẽs.i.commune distinguitur in iferioribus sicut
hic sunt duo hoies:ꝗ duo aialia:qꝛ aial distinguiť in il-
lis.In ꝓposito ꝓo.quia vis spiratina que ē ꝯmunis pa
tri et filio non distiguitur in illis:immo ē tñ vna:iõ nõ
sequitur ad numerũ ꝑsonaꝝ numerꝰ ꝟtutis spiratiue:et
ideo non sequitur.sunt duo spirantes.i.due persone spi
rantes.ergo duo spiratores/quia iconsequẽte significa
tur vis spiratiua distingui.

Ad argumenta .Qia videnť michi clara pre
ter pauca q̃ ponimus.¶ Ad
scd̃m dico.Qd̃ licet actio vere sit alicuiꝰ singularis exi-
stentis.vt ipsemet doc.declarauit.s̃.di.4.q.ii.et i quo
lib.q.ii.ꝛ hoc non iprobat doc.sed qꝛ dicit ꝙ spirare est
alicuius spiratoris singularis existentis cõis patri et fi-
lio.ꝯtra hoc arguit:qꝛ spirator dicit relationẽ realẽ ad
spm̃ sicut gñator ad genitũ:et sic aliq̃d qd̃ eẽt cõe pr̃i ꝛ fi
lio diceret relationẽ realẽ ad spm̃ sctm̃.ꝛ si spirator ꝑus
intelligeretur in se videreť hr̃e relationẽ realem ad spm̃
sctm̃.hoc aũt ē inconueniẽs :qꝛ relatio realis in diuinis
est tm̃ persone ad personam vt patet.¶ Si dicatur non
ne ṗncipiũ ꝓductiuum i diuinis: puta memoria fecũda Obiectio.
dicit relationem realem ad ꝓductum? ¶ Dico ꝙ nõ.vt
ptꝫ.s̃.di.2.ꝛ.5.q.1.i diuis ꝓducentis ad ꝓductum ē re Solutio.
latio realis:sed principii ꝓductiui ad ꝓductuꝫ non:qꝛ
tũc mẽoria fecũda realiter distigueret a producto.

Secũdam huius distinctionis questionẽ ꝑ tran
seo:cũ ex se pateat:maxime in scotica
via imbutis.Nec iudicio meo ibi aliqua video q̃ maio-
ri nostra expositiõe egeat:nisi ad rñsionẽ illiꝰ ꝯfirmatio
nis ibi:Rñdeo de istis ordinibꝰ.¶ Pro cuiꝰ dilucida-
tiõe nota glosam nr̃am suꝑ di.pñti i pricipio rñsionis q̃
sic icipit.In ista.q.planum ē ꝙ pr̃ ꝛ filiꝰ ꝛc.Uide etiam
Doc.in.ii.di.p.q.i.et in q̃li.q.iiii.ꝛ i reportatis.q.i.pro
lo.et i formalitatibus et in theorematibus et alibi . Et
sic terminatur ista distin.xii.

¶ Distinctionis.xiii.q.vnica.

Utrum spiritus sanctꝰ sit ge-
nitus ꝛc.¶ Titulus
q.sic intelligiť.cũ queriť an spũs
sctũs sit genitus:q. ꝑsona genita
tñ differt a spirata ꝑ gñationem
passiuã:ꝛ spirata tñ ꝑ spirationẽ
passiuã:ꝛ iõ si ꝑsona spirata esset
genita nulla esset dr̃ia:ꝛ ꝓprie cũ
iste ꝑsone differãt inť se ꝑ gñatio
nẽ passiuam ꝛ spirationẽ passiuã:
q̃riť a gñatio passiua differat a spiratiõe passiua?

Hic sunt multe vie. Prima opi.est Egi. et
varro.Opi.egi. ē ꝙ ge
neratio passiua et spiratio passiua distinguitur ꝑ termi Egi.de ro
nos.i.ꝑ ꝑsonas ꝓductas ad quas terminantur iste ꝓdu ma ꝛ Uar-
ctiones.Et pꝫ hec ꝑ illud phi.5.phi.t.cõ.4.vbi vult ꝙ ro.
motus distinguanť per terminos. Magis inquit in qd̃
q̃ ex quo moueť denominať mutatio.i. ꝙ mutatio de-
nominatur magis ad termino ad quẽ q̃ a ťmino a quo.
hoc idẽ ptꝫ.t.c.5.et.t.c.48.vbi dicit.Et dꝛ vnusquisq̃
in qd̃ mutat magis q̃ ex quo vt sanctio i sanitatẽ ꝛ egro
tatio in egritudine.¶ Cõtra hoc instat Doct.qꝛ emana
tiones nõ hñt esse ꝑ terminos igiť nec distinctionẽ.Hic
Sco:supponit vnũ.s.ꝙ gñatio passiua ꝛ spiratio passiua
inter se differãt:sed dubitať per quid differant ꝛ hoc du
pliciť.s.ꝑ qd̃ differãt formalr̃ an ꝑ seipsas:an per aliquaꝫ
differentiam intrisecam eis : sicut homo differt ab asi-
no ꝑ rõnale .Scd̃o ꝑ q̇d q̃si ṗncipatiue vel cãtiue?i.q̃ est
cã distiguẽdi ista duo in rõne ṗncipiatiui:sicut dicimꝰ ꝙ
aqua ṗncipiatiue ē causa distiguẽdi frigiditatẽ a calore
ignis ꝛ eꝯ: ꝛ ē sensꝰ:qꝛ sunt tales cãe: iõ ꝓducũt sic disti
ctos effectus:ꝛ sic Sco.diuersimode q̃rit ꝑ q̇d iste ꝓdu-
ctiões differant essentialiť.ꝛ poniť ṗina opi.Egi.ꝙ spi-
ratio passiua ꝛ gñatio differãt ꝑ ꝓducta:iõ Doc .arguit
cõtra:qꝛ nõ formalr̃ ꝑ illa cũ non sint de essentia :nec ori
ginaliť:qꝛ non hñt esse ꝑ ꝓducta:immo magis econtra.
¶ Ad illud.5.Phi.est ad oppositũ:qꝛ motꝰ non distin-
guiť penes terminos nisi qꝛ forme fluẽtes sunt eiusdẽ rõ
nis cũ formis terminãtibus:vt ptꝫ de calefactione ꝛ fri
gefactione que ita distingunť sicut calor et frigus ad q̃
terminantur et non accipitur calefactio pro solo respe-
ctu : sed pro ipso calore qui successiue acquiritur . Et
de hoc satis dictum est i scd̃o distin.ii.q.ix.Sed i propo
sito non est hic fluxus eiusdem rõnis cum termino : pa-
tet quia generatio non est eiusdem rationis cum verbo
qui fluxus dicitur via ad terminum sicut generatio est
via in genitum.i .et terminatur ad genitum nec simili-
ter generatio est via siue quasi fluxus cum termino for-
mali generationis :quia ille est essentia diuina vt.s̃.pa-
tuit distin.v.q.ii.Sed generatio est relatio ergo non est
eiusdem rationis.

Alio modo poniť ꝛc.Tho.dicit ꝙ spiratio passi
siua differt a generatiõe passiua per
hoc ꝙ ipa est a patet et filio: et generatio passiua tãtũ a
pr̃e.i.ꝙ ipam esse a duobus est ratio distiguendi ab illa
que tm̃ est ab vno:et doc.iprobat hoc.et sensus primi ar

gumēti ē.q̄ sunt ab eodē p̄ncipio formali p̄nt esse eiusdē rōnis si illud sit in pluribꝰ siue in vno. vt exēplificat de albedine. Aliquid ḡ esse a pluribꝰ suppositis non est rō distinguēdi respectu illius quod tm̄ est ab vno suposito ergo opꝫ q̄rere aliquid aliud ꝑ quod distiguant̄. ¶ Itē secūdū istā viā. Nō saluat Tho. tm̄ esse duas ꝓductōes: qꝛ si vna ꝓductio tm̄ differt ab alia qꝛ est a duobꝰ ⁊ alia tm̄ ab vno: ita posset poni ꝙ t̄tia ꝓductio ꝑ eādē rōnem pōt distigui: ita ꝙ t̄tia distiguat̄ a scđa ⁊ a p̄ma: qꝛ t̄tia ē a tribus: secūda a duobꝰ: p̄ma ab vno. ⁊ sil̄r de q̄rta ⁊ sic in infinitū eūdo: sic nō ponit tm̄ duas ꝓductiōes sub aliqua rōne distigui sic ꝙ impossibile ē esse plures. ¶ Ibi Itē oīs distinctio. Sēsus huiꝰ lr̄e ē: ꝙ oīs distictio ē int̄ extrema p̄mo diuersa: vel est reducenda ad aliq̄ p̄mo diuersa ⁊ hoc formal̄r. Exēplū. distictio q̄ est iter hoīem ⁊ asinū: vel est int̄ ip̄a tā̄q̄ int̄ aliq̄ p̄mo diuersa: ⁊ hoc nō: qꝛ ꝯueniūt q̄dditatiue in aīali. ḡ distinctio hoīs ⁊ asini reducenda est ad aliq̄ p̄mo diuersa: ⁊ sic distingunt̄ ꝑ rōnale et irrōnale. Et sic debemꝰ accipe p̄mo diuersa. i. nō ꝯueniētia q̄dditatiue in eodē simpl̄r p̄dicato: quō cōueniūt hō ⁊ asinꝰ qui conueniunt in aīali quidditatiue rōnale vero et irrationale non. Et si vltra queratur an rōnale ⁊ irrōnale sint p̄mo diuersa in se: patet ꝙ non: quia cōueniunt in ente quidditatiue. vt ptꝫ. s̄. dist. 3. q. 3. ⁊ sic distinctio rōnalis et irrōnalis reducenda est ad aliq̄ p̄mo diuersa. puta ad vltimas d̄rias q̄ non cōueniūt ī aliquo quidditatiue. vt pꝫ a doc. vbi. s̄. ⁊ est sensus. Si homo ⁊ asinꝰ differūt essentialiter ex quo nō sunt p̄mo diuersa: ꝑ quid differūt. Dico ꝙ ꝑ rōnale et irrationale: rōnale et irrationale differunt: ex quo non sunt primo diuersa absolute: ergo per aliquid. Dico ꝙ per vltimas d̄rias q̄ nō cōueniūt in aliquo quidditatiue: ⁊ illa sunt p̄mo diuersa. Et ille ꝑ q̄d differunt? seipsis tm̄ ⁊ intelligo sic. ꝙ q̄n aliq̄ differūt ⁊ seipsis differūt: circūscripto quocūq̄ alio per ipossibile: adhuc differūt ꝑ suas rōnes formales: et ille rōnes formales sunt primo diuersa maixme vltime: et differunt ꝑ quid? dico ꝙ seipsis. i. ꝙ circūscripto quocunq̄ alio adhuc seipsis differunt: ⁊ sunt rōnes formales distinguendi formal̄r illa quorum sunt tales rōnes. Sed spirationē passiuā esse a duobꝰ: ita ꝙ esse a duobꝰ sit rō formalis distinguēdi illā a gn̄atiōe passiua que tm̄ est ab vno: tūc circūscripto quocūq̄ alio: adhuc esset rō distinguendi posito illo solo. ⁊ hoc est falsum: quia priꝰ res est in se q̄ꝫ intelligat̄ esse ab alio: sicut habuimus a doct. di. 3. q. v. ꝯ Hen. Nā prius intelligo lapidē absolute: ⁊ scđo intelligo relationē fundari in illo et terminari ad ꝓducēs: in illo ḡ priori certū est ꝙ distinguit̄ a gn̄atione passiua. ergo nō ꝑ se: qꝛ a duobꝰ. ⁊ vltra. Si ip̄a tantū esset a patre adhuc distingueret̄ a gn̄atione passiua. vt patuit. s̄. di. xi. q. 2. Et qꝛ doc. addit ibi. Talia nō sūt vnitas vl̄ pluralitas ⁊c. Argumētū formo al̄r. Oīs distictio est inter aliq̄ p̄mo diuersa vel reducēda ad aliq̄ primo diuersa. i. ꝙ oīs distictio ē originatiue vel ab aliq̄bꝰ primo diuersis: vel reducenda ad aliq̄ p̄mo diuersa originatiue: sed spiratio passiua et gn̄atio passiua ꝓ̄e distingunt̄: ḡ erit ab aliquibus p̄mo diuersis: q̄bꝰ positis et oī alio circūscripto: erūt originatiue taliū distinctoꝝ. sꝫ posita pluralitate suppositoꝝ ⁊ vnitate. i. posito ꝙ spiratio passiua sit a duobꝰ et generatio passiua ab vno: certū est ꝙ circūscripto intellectu et voluntate. esse a duobus nō est principium distinguendi spirationem passiuam a generatione passiua: sed quia vna est ꝑ modū nature ⁊ alia ꝑ modū volūtatis. mō si spiratio passiua posset esse a patre ⁊ filio circūscripta volūtate nō esset libera: ⁊ hoc est quod dicit. nō tn̄ sic intelligo ꝙ itellectꝰ et volūtas sint p̄mo diuersa absolute: quia ī ꝯceptu entis ꝯueniūt: sed d̄n̄r p̄mo diuersa: qꝛ non conueniunt in formali realitate: ita ꝙ dicant̄ vnum formal̄r: vel si non sunt p̄mo diuersa absolute: p̄nt tn̄ reduci ad aliqua primo diuersa puta ad vltimas differentias distinguentes illa.

Goffr. q̊li. iii. q. iii.

Aliter ponit . Quia Doc. nō tm̄ querit an spiratio passiua quomō distinguat̄ a generatione passiua: sꝫ etiā quō spiratio actiua distiguat̄ a gn̄atiōe passiua ⁊ a gn̄atiōe actiua. Nam est sil̄s. q. iō Gof. hic ponit spirationē actiuā distingui a generatiōe passiua ⁊ actiua: et vult ꝙ rō distinguēdi illam ab eis: ē quia ip̄a stat cū generatione actiua et passiua: et generatio passiua nō stat cū actiua.

Cōtra opinio. Goff.

¶ Et qꝛ hoc nihil ē iō doc. arguit ꝯ: ⁊ tota sn̄ia ē hec: qꝛ aliq̄d esset ꝯpossibile cū aliquo et aliq̄d eēt ī ꝯpossibile: ista ꝯpossibilitas vel icōpossibilitas p̄supponit illa ꝯpossibilia ⁊ incōpossibilia priꝰ esse in se ⁊ in tali priori distingui. patet qꝛ cōpossibilia suis rōnibus formalibus sunt cōpossibilia ⁊ incōpossibilia suis rōnibus formalibꝰ sunt icōpossibilia. vt ptꝫ a doc. s̄. di. ii. ꝑte p̄ma. q. i. ad hoc ḡ vt. a. dicat̄ ꝯpossibile vel icompossibile. b. opꝫ ꝙ. a. hēat priꝰ esse: sꝫ in ꝓposito loq̄mur de p̄ma distin. s. de distictiōe eēntiali ꝑpetatum ad inuicē: ⁊ sic priꝰ d̄n̄r q̄dditatiue distingui q̄ꝫ itelligat̄ cōpossibilitas vel incōpossibilitas. ¶ Deinde instat̄ qꝛ ista opi. non assignat q̄re nō p̄nt esse infinite ꝑsone: quia semꝑ posterior relatio posset stare cū oppositis relatiōibus prioribꝰ. sicut tu dicis ꝙ spiratio actiua stat cū gn̄atiōe actiua ⁊ gn̄atiōe passiua: et generatio passiua non stat cū actiua: iō spiratio distiguit̄ a gn̄atione. ḡ si tres ꝑsone ꝓducerent q̄rtā: tūc ꝓductio respectu quarte ꝑsone stat cū tribꝰ oppositis prioribus: et vna illarū p̄cedētiū non stat cū alia: ⁊ sic posset ꝓcedi in infinitū in personis. Si. n. spiratio actiua tm̄ distinguit̄. qꝛ pōt stare cuꝫ generatione actiua et cum opposito generatiōis actiue scꝫ cū generatiōe passiua: ⁊ passiua nō pōt stare cū actiua nec ecōtra: ex hoc nō ponis ī diuinis tm̄ eē duas ꝓductiōes. s. vnā ꝑ modū nāe ⁊ aliā ꝑ modū volūtatis. pꝫ qꝛ et si ponit̄ t̄tia ꝓductio q̄ fit a p̄re filio. ⁊. s. s. tunc illa stabit cū generatiōe actiua ⁊ passiua: et cū spiratiōe actiua et passina: et generatio actiua non stabit cuꝫ passiua nec spiratio actiua stabit cū spiratiōe passiua: et sic stat distictio illius ꝓductiōis tertie ab aliis: et sic posset esse processus in infinitum: et ista opi. nō ponit necessario determinatū numeꝝ ꝓductionū: siue rōnē determinati numeri. Nā a Sco. ponunt̄ tm̄ due ꝓductiōes diuersaꝝ rōnum ꝓpt̄ diuersitatē p̄ncipioꝝ. s. itellectꝰ ⁊ volūtatis. ¶ Ibi. Cōtra istā viā. Hoc argumētū vadit ꝯ Tho. inq̄ꝫtū res priꝰ itelligit̄ ī se q̄ꝫ ī respectu ad aliud. vt dixi. s̄. ⁊ vadit cōtra Goff. qꝛ res p̄us itelligit̄ in se q̄ꝫ intelligat̄ ꝯpossibilis vel incōpossibilis alteri: ita ꝙ talis entitas est causa cōpossibilitatis vel icōpossibilitatis: et distictio aliquaꝝ rerum est cā cōpossibilitatis vel incōpossibilitatis eaꝝ et nō ecōtra. i. ꝙ cōpossibilitas vel incompossibilitas nō est cā distictiōis: qꝛ priꝰ in se sunt distincta q̄ꝫ intelligant̄ cōpossibiles vel incompossiles: ⁊ sic ly: nō ecōuerso: positū in littera opꝫ referri ad hoc. s. ꝙ distinctio talis rei et rei est cā cōpossibilitatis vel incōpossibilitatis: et nō econuerso. i. ꝙ cōpossibilitas vel incōpossibilitas taliū reꝝ non est cā distinctiōis eaꝝ. ¶ Ibi. Preterea iste ꝓductiōes distingunt̄: qꝛ vna est ꝑ modū nāe et altera ꝑ modū volūtatis. hec aūt distinctio ꝓductionū non tm̄ est a suppositis ꝓducētibus: pꝫ qꝛ suo mō p̄intelligūtur ipsis suppositis: loq̄ndo de relatiōibus ꝯstitutiuis: nec distingunt̄ qꝛ vna stat cū aliq̄ et altera non stat vt s̄. ptꝫ. sꝫ distingunt̄ a p̄ncipiis formalibꝰ distictiuis originatiue: qꝛ vnū est ꝓductiuū ꝑ modū nāe: ⁊ aliud ꝑ modū voluntatis. ¶ R̄n̄det sic opinās: ꝙ ꝓductio ibi vna est ꝑ modū nature: ⁊ alia ꝑ modū voluntatis: non qꝛ vna ꝑsona ꝓducat̄ nāl̄r ⁊ alia nō: sed qꝛ ꝓductio vna est similis ꝓductiōni nāli / ⁊ alia est sil̄s ꝓductiōi volūtarie / naturale. n. agēs ꝓducit nō p̄suppōnēs aliā ꝓductionem / ⁊ sic ꝓductio filii d̄r ꝑ modū nature / qꝛ nō p̄supponit aliā: ꝓductio voluntatis p̄supponit aliā. s. illā que ē ꝑ modū nature et itellectus / ⁊ ita ꝓductio. s. s. d̄r ꝑ modū volūtatis / qꝛ. s. s. ꝓducit̄ sil̄i mō illi ꝓductiōi q̄ ꝓprie d̄r eē ꝓductio volūtatis. s. p̄supponēdo aliā ꝓductionē. ¶ Doc. instat cōtra hoc ibi. Ista expō non videt̄ eē sm̄ intētionē sctōꝝ attribuētiū istas ꝓductiones ꝓprie intellectui et volūtati ⁊c. Nā filius in diuinis dicit̄ ꝟbū ex vi productiōis sue vel filiꝰ / qꝛ ex vi ꝓductiōis (vt declaratū ē. s̄.) est imago patris. s. s. ꝟo non / sꝫ. s. s. ex vi ꝓductiōis sue d̄r amor / vt declaraui. s̄. ī di. x. in r̄n̄sione ad p̄mū argumētū p̄ncipale. Si ḡ. s. s. diceret̄ ꝓduci libere ex hoc solo ꝙ p̄supponit ꝓductionē filii / sequeret̄ ꝙ ex vi ꝓductionis sue esset filiꝰ / qꝛ si idē p̄ncipiū ꝓducit vnū ꝑ priꝰ ⁊ aliud ꝑ posterius / ita ꝙ necessario prius presupponit̄. secūdū nō diceret̄ alterius rōnis ex vi productiōis sue a p̄mo / nec secūdū diceret̄ magis ꝓduci libere ex vi productionis sue q̄ꝫ primum. Et vltra / qꝛ ꝓductio artificialis presupponit productionē verbi in intellectu. i. cognitioneꝫ ꝑfectā illiꝰ artificialis q̄ d̄r ꝟbum. ergo sp̄ūs sctūs cum presupponat hmōi cognitioneꝫ / posset dici produci per modum artis.

Aliter d̄r a Tho. ꝙ generatio passiua et spiratio passiua per hoc distinguntur / quia vna est prior et altera posterior. Sed hoc nichil est / quia res prius intelligitur in se q̄ꝫ comparetur ad aliam in rōne

Tho. p̄ p̄ma. q.

prioris vel posterioris: ꝛ sic in tali priori distinguitur.

Hē. i sum. ar. 37. q. 7 **Aliter dicitur** ab Henri. Ipē dicit ꝙ spiratio actiua et passiua distingunť personas pñcipia formalia elicitiua: q2 vult (vt. s̄. patuit di. 7. ꝛ. 10.) ꝙ ip̄a essentia sub relatione ē principiū determinatū ad ꝑductionē puta filii: ꝛ sub alia ad productionē spūs scti. Sed improbatio huius clara ē vt patuit. s̄. distin. 7. Et vltra: quia est manifestior distinctio inť spirationem passiuam et generationem passiuam cum sint in diuersis suppositis: q̄ꝫ inter relationes existentes in eodem supposito: mō manifestior et notior distinctio non est per aliquam minus manifestam.

Hen. quoli. 5. q. 6. **Aliter ponitur** ꝙ generatio passiua ꝛ spiratio passiua distinguntur per naturam ꝛ volūtatē: q̄ inť se sola rōne differunt. i. ꝙ volūtas est pñcipiū spiratiōis passiue. ꝛ non gñationis passiue: ꝛ sicut sunt principia essendi elicitiua ita et distinguēdi. ¶ Ibi. Contra istud: quia distinctio realis non preexigit nccio distinctionē rōnis. Vide glo. s̄. di. viii. q. pe. ꝯ Hen. Maior istius rōnis (q̄ est distinctio realis non p̄exigit nccio distinctionē rationis) ab aliq̄bus negať et ponif instātia de ideis q̄ differunt tm̄ ratione et creature realiť differūt: et tñ distinctio realis creaturaꝝ nccio p̄supponit distinctionē rōnis idearum. ¶ Contra istud arguif. Et primo ꝓbaf maior. s. ꝙ distinctio: rōnis non sit rō vel causa distinctionis realis. ꝓbatio clara ē q̄ ꝯsistit in hoc. Si. n. ens rōnis ē cā distinguēdi aliq̄ realiť ꝛ per ꝯñs essendi: tunc ens reale dependebit in esse ꝛ in distingui ab ente rōnis tanq̄ꝫ a ratione formali ꝑducēdi: qđ ē impossibile: q2 ratio formalis ꝑducendi vel ē nobilior ꝑducto: vel eq̄ꝫ nobilis: ꝛ ens rōnis semꝑ ē ignobilius ente reali: ꝛ hoc ē qđ đt: q2 si sic. sit. a. cā vt qđ: et diuerse rationes sub q̄bus causat sint. b. c. q̄ sint rōnes formales ꝑducendi vt q̊. et sic pꝫ. ¶ Ibi. et si dicas. Dicit Hen. ꝙ lꝫ intellectus ꝛ volūtas que sunt diuerse rōnes ꝑducendi et tm̄ sunt entia rationis: in diuinis tñ vt habent esse cognitum in intellectu ꝑticipāt esse existētie intellect⁹: et inquantū ꝑticipāt tale eē: pñt eē rationes formales ꝑducēdi ens reale. ¶ Contra. ex hoc seq̄tur. In ista lr̃a Sco. ponit duo inconueniētia. Primū: q2 si volūtas esset pñcipiū formale ꝑductiuū inquātū ꝑticipat esse exñtie intellectus diuini. ergo intellect⁹ ille cui⁹ est tota existentia: erit magis ratio producendi spm̄ sctm̄. patet quia si non producit nisi inquantum ꝑticipat tale esse exñtie. ḡ a fortiori vt ē exñs per essentiam magis ꝑducit. Scđm: ꝙ respectu ꝓbi erit duplex principium productiuū: pꝫ q2 intellect⁹ ꝑ te vt hꝫ eē cognitū: ꝛ vt ē ens rōnis cātū ab itellectu ē pñcipium ꝑductiuū inq̄ꝫtū ꝑticipat eē realis exñtie intellect⁹ negociātis. ḡ a fortiori ꝛ ip̄e itellect⁹ cui⁹ ē tota exñtia erit pñcipiū: ꝛ sic respectu ꝓbi erit duplex pñcipiū. qđ ē falsuꝫ. Et quō itelligaf śm Hen. ꝙ itellect⁹ sit ibi vt intellect⁹ ꝛ vt negociatiu⁹: ꝛ vt cātus in esse rōnis a seip̄o pꝫ. s̄. d. 8. q. pe. ¶ Ibi. Qđ si non attribuas ꝛc̄. i. ꝙ volūtas vt tm̄ ē ens rationis habēs esse cognitū ē pñcipiū ꝛc. Et silr̃ de intellectu vt hꝫ esse cognitū tm̄: cū possint hr̃e eē cognitū etiā ipsis non exñtibus: sequif ꝙ actio realis poterit esse ab ente diminuto nullaꝫ exñtiā hñte ꝙ ē ipossibile. ¶ Ibi. Si dicaf hic. vult dicere Hen. ꝙ q̄ꝫuis cognitio abstractiua possit esse nō exñtis: non tñ cognitio ituitiua: ꝛ cū oē cognitum: in diuinis respectu intellectus diuini sit intuitiue cognitū seq̄tur qđ illud vel erit in se exñs: vel in essentia dina exñs. ¶ Ibi. Contra. Illa ratio. Dicit doc. ꝙ illa ratio puta itellect⁹ ꝛ volūtas q̄ ponif ꝓpria rō pñcipiādi in deo: ponitur causari ab ip̄o Hen. ꝑ actum intellectus in obiecto cognito: ꝛ causatū in obiecto cognito in quātū tale non đr ibi existere: q2 obiectum cognitū iquātū tale hꝫ esse diminutum. ¶ Si dicaf ꝙ causaf in essentia inq̄ꝫtū exñs et non inq̄ꝫtū cōgnita. ¶ Contra: quia

Obiectio. Solutio. nichil causaf ab intellectu negociante in aliq̄ inquātum exñte sed solum inquantū cognito: vt patuit. s̄. in glo. ꝯ Hen. di. 8. q. 3. et q̄cquid ē in essentia vt ē existens: ē ibi p̄ter intellectum negociātem. ergo ex nā rei: et sic si intellect⁹ et volūtas essent ibi hoc mō: tūc nō essent entia rationis: qđ ē ꝯ Hē. ¶ Ibi. Preťea secūdo. Hec rō includit aliq̄. Primo ꝙ essentia diuina exñs in tribus mouet intellectum pr̃is ad simplicem notitiā sui: ita ꝙ existens in trib⁹ prius mouet ad noticiā simplicē sui q̄ꝫ sit ibi aliqua rō fabricabilis ab intellectu. Nā prius ē noticia simplex: ꝛ deinde ē noticia negociatiua siue comparatiua: q̄ compatur vnū cognitū ad aliud. Secūdo si essentia diuina ē in filio et in spū sctō: ꝛ vt ibi prius mouet ad notitiam simplicē ante oēm negociationē: certū ē ꝙ erit in filio et in spū sctō ꝑ ꝑductionē. et q̄ro q̄d sit principiū ꝑductiuū respectu filii: ꝛ spūs scti. Non essentia sola: quia tūc vna ꝑsona nō esset magis ꝑ modū volūtatis q̄ꝫ alia. Nec ꝑ eēntiā ꝛ pr̃nitatē et spirationē actiuā: q2 iste nō sunt formales rōnes ꝑducēdi neq̄ꝫ deťminādi essentiam ad ꝑductionē filii ꝛ spūs scti. vt patuit. s̄. di. vii. et. x. ḡ erit in filio ꝑ intellectū tāq̄ꝫ ꝑ pñcipiū ꝑductiuū: et i spū sctō ꝑ volūtatē. ḡ itellect⁹ ꝛ volūtas sunt ibi pñcipia ex nā rei: qđ pꝫ q2 ip̄a eēntia vt ē in filio et spū sctō pri⁹ mouet ad noticiā simplicē q̄ꝫ ad negociatiuā: ꝛ nō ē in illis nisi ꝑ intellectū ꝛ volūtatē vt p̄cedūt oēꝫ negociationē. et hoc quod dicit. Et si intellect⁹ ē ibi ens rōnis: tūc eēt circul⁹ in prioritate nāli: q2 idē prius et posteri⁹: pꝫ nā si essentia ē in filio ꝑ intellectū: et itellect⁹ ibi ē ens ratiōis vt p̄cedit eēntiam vt in filio. ꝛ ex alia ꝑte eēntia vt in filio: cū prius moueat ad notitiā simplicem: p̄cedit oē ens rationis: et sic ip̄a vt i filio eēt p̄or et posterior: qđ ē incōueniēs. ¶ Ibi. Si aūt dicas. Quāuis hoc sit extra textū: tñ solutio hmōi pꝫ ex dicto mō: et ex dictis i di. viii. q. iii. ꝛ magis patebit ifra di. 30. et in scđo di. i. q. i. ꝙ oīs relatio rationis: siue oē ens rōnis causaf ab intellectu negociatiuo vt cōi trib⁹: vt ꝙ oē ens rationis seq̄f ip̄m intellectum iam in trib⁹ exñtem. ¶ Ibi. Preterea. ťtio. Hec ratio clara ē et in hoc consistit q2 respectu vni⁹ ꝑductionis opꝫ assignare vnā rationē formalē ꝑducēdi: illa ergo ratio producendi vel erit essentia sola vna cum intellectu ex natura rei: et habef propositum: ꝙ persona habens illam pōt producere: vel erit essentia et itellect⁹ vt ē ens rationis: et sic erunt vnum ens per accidens et magis ens per accidens q̄ꝫ subiectum et passio: modo nullum aggregatum ex subiecto et passione pōt esse vna ratio formalis producendi aliquid per se multo minus aggregatum ex ente reali et ex ente rationis: aut erit sola relatio rationis: puta intellectus vt est quedam relatio rationis: et patet ꝙ non: quia relatio realis cum non sit formaliter infinita: non pōt esse principium formale producendi aliquid infinitum: multo minus nec relatio rationis. ¶ Si dicas ꝙ essentia nuda. Hoc improbatuꝫ est supra: quia tunc non essent due productiones: vna ꝑ modum nature et alia per modum voluntatis. ¶ Ibi. Preterea q̄rto. Hec ratio in hoc consistit: quia si intellectus vel voluntas sunt ibi tantum ens rationis et non idem formaliter essentie: nec possunt idemptificari sibi realiter: quia quod idemptificatur enti reali: est ex natura rei: et sic essent aliqua plura in deo non idemptificata realiter sibi: quod ē contra simplicitatem diuinam.

Sed oritur difficultas contra Sco. q2 ip̄e vult ꝙ i deo sit aliq̄ relatio rationis ab eterno causata ab intellectu diuino: vt patet. j. dist. 30. et in. ii. dist. i. q. i. et certum est ꝙ non ē idem formaliter deo nec idemptificatur realiť. ergo erit contra simplicitatem dei. ¶ Dico ꝙ ē inconueniens apud Hen. quia ip̄e ponit illas esse in essentia diuina formaliter: non ꝙ sint de formalite ipsi⁹: sed ꝙ sint ibi fundate: ꝛ ꝙ sint rationes ꝑducendi q̄ sunt valde inconuenientia: q̄ seq̄retur sic ponere illas in deo et non ꝑfecte idē realr̃. Doc. aūt si ponit ens rationis non ponit illđ hr̃e aliquā rōnē pñcipii: nec dicere aliq̄ꝫ ꝑfectioneꝫ et hmōi: et sic non ē ꝯ simplicitatem dei. ¶ Dico vltra ꝙ non hꝫ ponere illa subiectiue in deo sicut Hen. sed tātū obiectiue: sicut etiā idee sunt in mente diuina nō formaliter et subiectiue: sed tm̄ obiectiue. ¶ Ibi illam instantiā. Hic doctor dicit nō affirmādo ꝙ si idea ponif eē rationē formalē in deo ꝑducendi ideatum ip̄m: ipsa est ꝑfectior ipso ideato. Nam esse cognitum lapidis i mēte diuina: vel ip̄m lapidem inesse cognito in mente diuina ponitur hr̃e simpliciter verius et perfectius esse q̄ꝫ in seipso: q2 vt intelligitur ab intellectione diuīa denoīatione extrinseca: ab illa đr esse cognituꝫ: et q2 intellectio diuina est ipse deus: ideo lapis in tali esse cognito ꝑticipatiue potest dici de⁹: pꝫ similr̃ a Doct. in. iiii. distin. i. q. i. ¶ Ibi. Preterea instantia. Vide glo. s̄. dist. viii. q. iii. ꝯ Hen. quomodo distinctio realis non preexigit necessario distinctionem rationis ꝛc.

Difficultas.

Respōsio.

Alia rñsio

Esse cognitū lapidis in deo ē ꝑfecti⁹ ipso lapide.

Ibi. Contra hoc. In hac rōne Sco. supponit aliqua. Primo ꝙ spūs sanct⁹ śm sanctos est productus libere: ꝛ filius nāľr siue ꝑ modum nature. Secūdo ꝙ si spūs sanctus est productus libere: aut hoc est: quia immediate ab essentia diuina: et hoc

Doct. arguit ꝯ opi. Adam et vi de Alexā. de ales.

non:quia essentia diuina vt essentia nõ est principiū ꝓductiuum liberꝝ vt pȝ. Et vltra: si fili⁹ et spūs sctūs sunt imediate ab essentia diuina: nõ apparet quomõ vna ꝑsona dicat̄ libere ꝓducta ⁊ alia nāliter: aut hoc est quia ꝓductio qua ꝓducit̄ spūs sctūs ē libera: ita ꝙ talis ꝓductio posita in esse dicit̄ libere elicitiua: ꝗuis talis ꝓductio sit immediate ab essentia: et hoc non: quia ꝓductio illa posita in esse non est libere elicitiua: et hoc est quod probat Doc. in simili de actu voluntatis quia ille actus: posito etiā ꝙ libere ꝓducat̄: tñ vt est positus in actu: nõ est libere elicitiuus: quod dupl'r ꝓbat doc. Primo: qꝛ si volitio generat: generat habitum nāl'r. Scđo: quia tūc esset in ꝑtāte volūtatis: posito actu in esse: tristari ⁊ letari: quod ē falsum. Nam voluntas si libere delectat̄: hoc est: quia libere ꝓducit actū ad quē nāl'r seq̄tur delectatio sed stante tali actu nõ est in facultate tristari ⁊ letari: pȝ quia posita volitione circa ꝑ̄sens delectabile: stante illa non ē in facultate voluntatis delectari vel non: quia ad ipsam volitionem necessario sequitur delectatio: et si talis volitio esset libere elicitiua delectationis: stante ipa volitione adhuc esset in potestate voluntatis delectari vel non: quod non videtur. Similiter ē de nolitione respectu noliti. Exemplum de nolitione mutilationis manus. Nam stante mutilatione manus ē in potestate voluntatis tristari de illa vel non: quia ē in ꝑtāte ei⁹ nolle illā vel non: sed stante nolitiõe illius mutilationis nolite ad quam nolitionem sequit̄ tristitia: non est in facultate volūtatis tristari vel non de mutilatione man⁹. Et si ipsa nolitio esset libere elicitiua tristicie: tūc stante tali nolitione esset in facultate voluntatis posse tristari et non tristari: cui⁹ cõtrariū experientia docet. Si ḡ actus volūtatis libere ꝓduct⁹ ⁊ posit⁹ in eē nõ ē elicitiu⁹ libere: multo min⁹ spiratio erit libere productiua. Nā ipa vt est ab eēntia imediate: ē nāl'r ꝓducta nõ libere. Cetera patēt vsq₃ ad argumēta ꝑ̄ncipalia. ⁊ Sco. ꝯcludit ad q̄stionē ꝙ ipē ꝓductiões seipsis distingunt̄ formal'r ⁊ ꝑ̄ncipiatiue: siue originatiue dinstinguntur per intellectuȝ et voluntatē: quia ille potētie sic se hñt ꝙ intellectus ꝓducit ꝑ modū nature: ⁊ volūtas per modū libertatis.

Ad argumēta ꝑ̄ncipalia ad primum. In ista littera sunt tria dicta satis singularia. Primū: ꝙ gñatio in creaturis vt ē mutatio (de qua. s̄. di. 2. q. 3. ⁊. d. 5. q. 2.) dr̄ naturalis: qꝛ materia q̄ ē subiectū gñatiõis ē nāl'r inclinata ad formā substātialē: et hoc vt recipiat illā. Et merito dicit doct. di. 18. secundi. ꝙ natura dr̄ de ꝑ̄ncipio passiuo: de q̄ ibi. Dicit̄ etiam gñatio nālis: qꝛ ꝑ̄ncipiū gñatiuū hȝ naturalē inclinationē ad ꝓducēduȝ sibi sil'e. Scđm est: ꝙ gñatio in diuinis dr̄ vt tm̄ ē a ꝑ̄ncipio ꝓductiuo ⁊ t'minat̄ ad ꝓductionē: ita ꝙ non est ibi essentia vt materia vel quasi mat'ia: que quodāmõ dicatur subiectū gñationis siue filiationis: vt satis deductū ē. di. v. q. ii. ¶ Nõ dr̄ ḡ gñatio naturalis in diuinis ex hoc ꝙ essentia sit inclinata ad talem ꝓprietatem. quia cū equal'r sit inclinata ad oēs ēt spiratio posset dici gñatio: sed dr̄ naturalis qꝛ habitudo que idē est quod ipa gñatio dr̄ naturalis: ⁊ ex hoc dr̄ naturalis: qꝛ pr̄ generās naturalit' iclinat̄ ad gñationē filii: ⁊ qđ nāl'r inclinet̄ hoc hȝ a rõne formali ꝓducēdi: puta a mēoria fecunda: ⁊ hec ē optima responsio. Tertiuȝ: ꝙ generatio vno mõ sumit̄ vt terminat̄ ad substātia ꝓductam ⁊ est a substātia ꝓducente: alio mõ vt terminat̄ ad viuum et est a viuo: et hoc mõ aial generat̄ ⁊ non proprie ignis dicit̄ gñari: ⁊ ibi agēs iclinat̄ ⁊c. vt. s̄. Et hoc vltimo mõ vr̄ esse gñatio in diuinis: quia viuentis a viuo: et hoc cū inclinatione naturali: vt. s̄. Tñ prima rñsio vr̄ melior. s. ꝙ dicatur gñatio vt simpl'r ē a ꝓducente ad ꝓductū cum naturali inclinatione ⁊c. et non solū vt est viuentis a viuo. Nõ spūs sctūs non dr̄ generari: quia talis ꝓductio nõ ē ꝑ modū nat'e. ¶ Ad scđȝ. et pȝ rñsio: qꝛ nõ seq̄t̄: aliqua duo dñr vniuoca. i. eiusdē rõnis in tertio. ergo īter se sunt eiusdē rõnis: ⁊ rõ ē: quia illud tertium ē illimitatum. Ibi. ¶ Cõtra istud argumentum. Hoc argumētū ⁊ scđȝ ⁊ rñsiões eoꝝ sunt clare ex dictis hic ⁊. s̄. dis. 2. q. iii. ⁊ alibi. ¶ Ibi. Preterea ꝓductū. Vult in isto argumento ꝙ si iste ꝓductiones non sint vniuoce inter se sed alterius rõnis: ꝙ ēt ꝓducta per illas sint alterius rationis: quod pȝ qꝛ ꝓductū per intellectum ex vi ꝓductiõis talis dicit̄ noticia genita: ⁊ ꝓductum per voluntateȝ ex vi talis ꝓductionis dicit̄ amor ꝓcedens: ḡ vr̄ ꝙ si tales ꝓductiones sint formalit' alterius rationis: ꝙ etiam noticia genita et amor spiratus vt hmōi: sint alteri⁹ rõnis: quod videt̄ incõueniēs. ¶ Ibi. Ad t'tiū dico. Hic doc. rñdet in sil'i: ꝙ hoc argumentum non ꝯcludit ipa producta eē alterius rõnis: pȝ quia sicut tenētes gñationē i diuinis esse equiuocā in se: ex hoc tenere habent quia ꝓductum ē alterius rõnis a ꝓducente: et similit' tenētes spirationē eē equiuocā in se: tenere hñt ex hoc ꝙ spiratū esset alterius rõnis a spirāte: ⁊ tñ non sequit̄ ꝙ si ille ꝓductiones sint eq̄uoce int' se: ꝙ ꝓducta sint equiuoca int' se: quod ptȝ: qꝛ sol si ꝓducit duos vermes eiusdem spēi spālissime inter se: ꝓductio vnius vermis dicet̄ eq̄uoca: qꝛ vermis ille ē alterius rõnis a sole: et similiter ꝓductio alterius v'mis erit eq̄uoca: quia ille alius v'mis est alterius rõnis a sole. Sic i ꝓposito: non seq̄tur. Si ꝓductiones iste sint alterius rõnis inter se: ꝙ producta sint alterius rationis: et si quid cõcluditur: ꝯcluditur tm̄ ꝙ si ꝓductiões sunt distincte: ḡ ⁊ ꝓducta sunt distincta: nõ tñ tanta distinctione quanta inter ꝓductiones: vel sequit̄ ꝙ si ꝓductiões sūt disticte ꝙ formales t'mini erūt distincti: ⁊ accipit hic doc. formales t'minos gñati ⁊ spirati ꝑ ipis ꝓꝑetatib⁹ q̄ formal'r ꝯstituūt ꝑsonas: ⁊ nõ ꝑ eēntia diuia: qꝛ ē eađ simpl'r. ⁊ hoc ē qđ dr̄. ¶ Ibi. Sȝ ꝯ arguo. Vult hic ꝓbare doc. ꝙ gñatio notitie genite sit v'e eq̄uoca: ⁊ ꝓductio amoris īfiniti sit v'e eq̄uoca. Nā doc. vult ꝙ gñatio filii sit vniuoca: ⁊ spiratio spūs sctī sil'r. vt ptȝ. s̄. di. 8. inter se tñ nõ dicunt̄ vniuoce. i. nõ eiusdē rõnis: et ꝓbatur sic. qꝛ noticia actualis ē alterius rõnis a mēoria: ⁊ sil'r amor actualis ē alteri⁹ rationis a volūtate. cū ergo fili⁹ dicat̄ noticia genita. ergo filius ē alterius rõnis a memoria fecunda: ⁊ sic dico de amore. Rñdet doc. ꝙ aliud ē loqui de primo termino ꝓductionis. s. ꝑ̄mitate originis et primitate adequationis: et tamen i ista littera ponit plura dicta. Primū: ꝙ qñ dicit doc. ꝙ genitū ex vi ꝓductionis sue sit noticia actualis. Hoc dȝ intelligi appropate. i. ꝙ filius ex quo ꝓducit̄ per modū intellect⁹ ē noticia actualis appropriate tñ: ⁊ dicit̄ appropate: quia in creaturis quod ꝓducitur ab intellectu dicit̄ vere noticia: tñ hec noticia ē cõmunis tribus lȝ appropriet̄ filio ex vi ꝓductionis sue. Secūdū: ꝙ filiū esse notitiā actualē appropate põt duplicit' intelligi: aut ꝑ̄mitate originis: aut ꝑ̄mitate adequationis: nõ ꝑ̄mo: qꝛ ꝑ̄mū absolute quod ē i filio ē eēntia: q̄ eēntia ē quodāmõ fundamentum noticie actualis ⁊ aliaꝝ ꝑfectionū: ⁊ si notitia illa esset ꝑ̄mū origine in filio et non essentia: tūc essentia non vniformit' esset in trib⁹ quod ē falsum. Nā vt in pr̄e ē fundamentū oīm ꝑfectionū: ⁊ vt in filio ⁊ vt i spiritu sctō: ⁊ si noticia illa esset ꝑ̄mū in filio esset fundamētū essentie: ⁊ aliaꝝ ꝑfectionū. ꝑ̄mū ḡ ꝑ̄mitate origis i filio et i spū sctō ē ipa essentia: nõ ꝙ ꝓprie sit origo inter essentiam ⁊ illas perfectiones. Sȝ sic dȝ intelligi ꝙ in originatione filii: ꝑ̄mū ē essentia: secūdū alie ꝑfectiões: t'tiū ꝓprietas: ⁊ sic in originatione spūs sancti. Tertiū dictū: ꝙ noticia illa nec essentia nec perfectiones ille nec ꝓprietas est ꝑ̄mū ꝑ̄mitate adeq̄tiõis: sed ē ipa ꝑsona ꝯstituta ex essentia ⁊ proprietate ⁊ aliis perfectionib⁹. Quartū: qñ in ꝓductione alicui⁹ ponit̄ aliquod ꝑ̄mū ꝑ̄mitate originis ꝯtingit duplicit'. ꝑ̄mo vt talis primitas ⁊ posterioritas ē inter res ⁊ res: vt si ignis generaret ignē causando materiā et formā. Tūc mat'ia q̄ ē alia res a forma diceretur ꝑ̄mū ꝑ̄mitate originis: ⁊ ignis ꝓductus compositus ex tali materia et forma diceretur ꝑ̄mum ꝑ̄mitate adequatiõis. Aliqñ talis primitas ⁊ posterioritas nõ ē ꝓprie inter rē ⁊ rē: sed inter conceptū et conceptū: vt si hõ ꝓduceret hoiem. ꝑ̄mus ꝯceptus in hoīe ꝓducto esset ens: scđs substātia: ⁊ sic descēdēdo. ꝑ̄mū tñ ꝑ̄mitate adequatiõis esset ⁊ ipē hõ ꝓductus. ¶ Vult ḡ dicere doc. ꝙ ꝑ̄mū ꝓductū primitate adequationis ē simplicit' eiusdē rõnis cū ꝓducēte: qꝛ oīs ꝑfectio q̄ ē in ꝓducto ē etiā i ꝓducēte: lȝ ḡ ꝑ̄mū ꝓductū ꝑ̄mitate originis cuiusmodi ē essentia: nõ sit eiusdē rõnis cū ꝓducēte: qꝛ producēs est relatiuum ⁊ essentia nõ: nec ēt notitia actualis cū patre/ qꝛ ipa ē absoluta ⁊ formal'r infinita: pr̄ vero nõ: nec etiā ꝓprietas filii sit eiusdē rõnis cū ꝓprietate patris vt ptȝ: tñ ipm ꝓductū primitate adequationis dicit̄ eiusdē rõnis: cū idē habeat eādē met ꝑfectionem cuȝ producēte. Et hoc ē quod intendit doc. in ista l'ra. ¶ Et cum addit ibi. Sed adhuc vr̄ stare argumētū. Ista instātia licet sit soluta: tñ doct. rñdet dādo eādē solutionē. s. ꝙ vniuocatio attēdit̄ penes ꝓductū ꝑ̄mū primitate adequationis eo mõ quo exposui. Dicit ergo: rñdeo et dico ꝙ non est equiuoca ꝓductio si ꝑ̄ncipiū ꝓductiuū nõ ē eiusdem rõnis cū termio formali ꝓducto: loquēdo de termio for

Gñatio duplex.

Primū ꝑ̄mitate originis in filio ē essentia diuia.

Aduerte hunc pa[ssum].

mali p̃mo ꝓducto q̃ est ꝑsona ꝓducta:ꝛ p̃ncipio p̃rio ꝓductiuo supple qd ē rõ formalis ꝓducẽdi:q2 certũ est ꝙ mẽoria fecũda q̃ ē p̃ncipiũ formale ꝓducẽdi filiũ nõ est simplr eadẽ cũ filio:s3 requirit ꝙ illd qd est p̃ncipiũ ꝓductiuũ non cõicet genito eiusdẽ rõnis:et illud qd est terminꝰ formalis ĩ ꝓducto non sit eiusdem rõnis in ꝓducẽte.exẽplũ hõ ꝓducit hoiem:natura hũana in hoie ē p̃ncipiũ formale ꝓducendi frãciscũ:certũ ē ꝙ ipa est alterꝰ rõnis a Francisco:ꝛ tñ talis gñatio nõ dr equiuoca immo vniuoca:q2 silis rõ ꝓducẽdi:puta nã hũana cõicat Frãcisco vt tminꝰ formalis:et ille terminus formalis est eiusdem rationis cũ principio formali productiuo:ideo Franciscus ꝓductus ē eiusdem rationis cũ hoie ꝓducẽte. Si ṽo terminꝰ formalis Francisci esset alterꝰ rõnis a formali p̃ncipio ꝓductiuo:puta si sol ꝓduceret franciscũ natura hũana in Frãcisco est alterius rõnis a nã solis que est principiũ formale ꝓductiuũ:ꝛ hoc ē qd dicit. ¶ Ibi. Opposita aũt istoꝝ sunt ꝑ oppositũ ꝛc. Supple q2 p̃ncipiũ formale ꝓductiuũ in p̃re est simplr idẽ ĩ filio: et illud idẽ ĩ filio ē terminus formalis:ꝛ sic filiꝰ ē eiusdẽ rõnis cũ p̃re:ꝛ cũ dr q2 mẽoria est formalr ĩ noticia genita actuali.i.ꝙ eadẽ mẽoria fecũda q̃ ē ĩ p̃re ē formalr ĩ filio genito:q̃ dr noticia actualis:ꝛ hoc ꝑ attributionẽ: ꝛ talis noticia attributa filio ē formalr in ꝑsona generãte:ꝛ hoc sic dz ĩtelligi. Et ĩ sñia vult dicere: ꝙ oĩs ꝑfectio q̃ ē ĩ p̃re gñante est ĩ filio genito ꝛ ecõtra.l3 ordie quodã:q2 p̄rꝰ origi de essentia:ꝛ post alie ꝑfectiões.vt.s̃.exposui.

¶ Distinctio.xiiii.xv.xvi.

Trũ q̃libet persona diuia mittat quãlib3 personam et mittat. Titulus hic expositione minime indiget: quia ex se clarus est.

In ista q̃stiõe videt esse opi. Magistri:q̃ stat in vno.s.ꝙ mitti siue missione inuisibili siue visibili competit tñ ꝑsonis ꝓductis: mittere ṽo tribꝰ ꝑsonis. S3 doc.vult ꝓbare hic ꝙ sicut mitti tñ ꝯpetit ꝑsonis ꝓductis:ita ꝛ mittere tñ ꝯpetit ꝑsonis ꝓducentibꝰ:ꝛ argumẽta vident clara. Et qñ dr in vltimo mittere ꝛ mitti vident dicere relatiões oppositas:sicut ꝓducere et ꝓduci.si ergo mittere non includit ꝓducere. ergo nec correlatiuum includit correlatiuũ.i.g̃ nec mitti quod est correlatiuum ad mittere includit ꝓduci qd ē correlatiuum ad producere.

Opini. Mgri.

Videtaliter posse dici. Hec opi. consistit in isto ꝙ sicut mitti tñ ꝯpetit personis ꝓductis:ita et mittere competit personis ꝓducentibus: et sic solus p̃r mittit filium: p̃r ṽo ꝛ filius spm̃ sctm̃. Et vltra dr ꝙ mittere ꝑsonam est oꝑari per eam:ꝛ ita operari effectum cum illa persona per modum auctoris dantis illi ꝑsone actionẽ.i.ꝙ qñ pat mittit filiũ:tunc ꝑ ipsu3 filium oꝑat aliquẽ effectũ:puta incarnationẽ:ꝛ cũ ipo filio ipam oꝑatur :tñ pater auctoritatiue ꝛ filius subauctoritatiue:quia h3 a patre vt efficiat illam incarnationẽ:ꝛ sic de aliis missionibꝰ. Et si dicatur:nonne spũs sanctus misit filium? ¶ Rñdet ꝙ non:s3 tñ christum incarnatum:non aũt ṽbũ incarnandum.i.non efficit cum filio incarnationem quasi auctoritatiue. ¶ Si dicatur :ergo operationes ad extra non sunt cõmunes tribus. ¶ Respõdet ꝙ oẽ opꝰ ad extra est cõe tribꝰ :et ita spũs sanctꝰ efficit incarnationem filii sicut p̃r ꝛ filius:sed tamẽ spũs sctũs non misit illũ incarnandũ:q2 mittere ꝑsonam: ē vltra efficere aliquid cum illa ꝑsona auctoritatem hr̃e.i.ꝙ ꝑsona mittens oꝑetur auctoritatiue cum ꝑsona missa:ꝛ missa subauctoritatiue.quia hoc est qñ h3 virtutẽ oꝑãdi a ꝑsona:ꝛ sic licet spũs sanctus effecerit incarnationẽ filii simul cum filio:quia non tñ dedit hanc ṽtute3 filio: ideo nõ misit illum :ꝛ hoc est qd dr in rñsione argumenti Magistri:ꝛ hec opi.est satis probabilis.

Licet aũt hec via. Hic doct. ꝓpter ṽba Augusti. declinat ad opi. Magistri.s.ꝙ mittere sit cõe tribus et mitti tñ competat ꝓductis:ꝛ hãc positionem declarat et dr aliqua. Primu3:ꝙ mittere aliquã personam alicui est manifestare illi talem personam procedere vel ꝓduci.i.qñ p̃r filius et spũsctũs mittunt filiũ alicui:nihil aliud est nisi ꝙ reuelant vel manifestant ip3 filium ꝓduci a p̃re vel esse a p̃re. Silr qñ tres ꝑsone mittunt spm̃ sctm̃ alicui :nihil aliud est nisi reuelare illi spm̃ sanctũ procedere a patre et filio: ita ꝙ mittere tantum significat ipam manifestationem actiuã:et non cõnotat ꝑsonam ꝓducentem:quia tunc sola persona ꝓducens mitteret. Secundũ dictum :personam mitti significat ipam manifestari et ꝯnotat ipm̃ produci ab alio:ita ꝙ de rõne mitti passiue duo sunt ꝛc. Et hoc ē quod dr Doct.ꝙ mittere est mere essentiale.i.cõmune tribus:nec ꝯnotat respectum realem eternum in mittente.i.ꝙ non ꝯnotat in mittente relationem realẽ ꝓducentis ad ꝓductũ:sed mitti vltra significatũ qd est manifestari: ꝯnotat respectum supnaturalem in persona missa.s.relationem realem producti ad ꝑsonã ꝓducẽtem. Tertiũ ibi. Et posset quidem aliud ṽbũ imponi.i.ꝙ posset poni aliqd ṽbũ quod tñ significaret missionem actiue.i.manifestationẽ:nõ connotando relationem realem ꝛc.ꝛ missionem passiuam cõnotando relationem realem:vt.s̃.sed q2 indigemꝰ vocabulis et verbis:ideo oportet vti sicut possumus.

Ad argumẽta p̃ncipalia. Ad primum dico.ꝛc. Clara est rñsio ex superiꝰ dictis: quia mitti significat respectum rõnis formaliter admittentẽ quod est manifestari ad manifestantem:sed ꝯnotat respectũ eternũ.s.relationem realẽ(vt dixi)non admittẽtem q2 mittens.i.ꝙ persona missa non dicit relationem realẽ:puta ꝓducti ad mittentẽ inquãtum mittens:q2 tũc cũ tres ꝑsone mittãt: diceret relationẽ realẽ ad seipsam vt mittentem:qd est falsum:sed ꝯnotat relationẽ realem ꝓducti ad aliquã ꝑsonã ꝓducentẽ inq̃tũ ꝓducẽs nõ inq̃tũ mittens. ¶ Ibi. Ad scdm cõcedo. Hic Doc.vult ꝙ mittere ꝛ mitti significẽt simplr idem:q2 mittere sig̃t missionem actiuam siue manifestationem:et mitti significat missione3 passiuã siue manifestationẽ:sed non vult doct. ꝙ si passiuum vltra p̃ncipale significatum connotat aliquid:ꝙ actiuũ connotet correlatiuum connotati a passiuo:quia mittere tñ significat missionem non connotãdo relationem realem ꝓducentis ad ipm̃ ꝓductũ:mitti vero sig̃t missionem passiuam connotãdo relationem realẽ producti ad personam producentem.

¶ Distin.xvii.q.secun.primi.

Res q̃stiões mouet Doc. in p̃nti dist. quaꝝ prima est. An necesse sit ponere charitatem formalr inherẽtẽ nature btificabili. Scda.an sit necesse in habitu ponere rõnẽ principii actiui respectu actꝰ. Tertia ē de mõ augmẽti charitatis.ꝛ doc. p̃mo rñdet ad scdam ꝛ p̃mo ponit opi. Hen.q̃ stat ĩ duobus dictis. Primũ:ꝙ hitꝰ nãlis.i.nãlr acq̃sitꝰ ex freq̃ntatis actibꝰ sic se habet ad potentiam cuius ē ꝙ ipsa potentia est principium effectiuum actus sequentis habitum:sed habitꝰ est causa expeditionis illius actus. Exemplum. Voluntas q̃ de se est indeterminata ad actus tẽperantie: iusticie:et hmõi:causat immediate actum temperantie vel iusticie:ita ꝙ talis actus tñ ē a voluntate vt a totali causa. Sed ꝙ expedite et faciliter eliciatur a voluntate hoc habet ab habitu. Et hoc forte non ē improbabile. Ideo doc.ꝯ hoc non arguit.et sm̃ hoc dz intelligi ṽtus q̃ habentẽ ꝑficit formaliter:ꝛ opus eius bonum reddit.i.ꝓmptũ ꝛ expeditũ. ¶ Secũdũ dictũ est de habitu supnaturali puta charitate. Vult.n. Hen.ꝙ voluntas nullo mõ se habeat effectiue ad actũ meritoriũ puta ad dilectionẽ dei vel ꝓximi meritoriã:sed sola charitas sit p̃ncipiũ effectiuum actꝰ meritorii.et sic de habitu supernaturali intelligit illa diffinitio ṽtutis p̃mo celi tex.cõ.116.vbi sic ait. Dicamꝰ g̃ ꝙ diffinitio potentie est vltimũ potentie rei.et ibi Cõmẽ. Manifestum est aũt ꝙ potentia non est diffiniẽda nisi ꝑ vltimum actionis.ꝛ cum ita sit manifestũ est ꝙ potentie reꝝ non terminant nisi ꝑ suos fines:et per eos distiguit quelibet potentiaꝝ rerũ habẽtiũ potẽtias diuersas. Verbi gratia:vt cũ voluerimus diffinire potentia3 illius quod potest mouere per centũ leuchas: non dicemus ꝙ habeat potentiam mouendi per minꝰ q̃3 per centum. Potentia igitur non diffinitur nisi per finẽ sui actus nõ per illud quod ē añ finẽ. Hec commẽ.et sic cõiter allegatur ꝙ ṽtus ē vltimũ de potentia.et sic charitas dicitur talis ṽtus.i.ꝙ est virtus supernaturalis agens secundum vltimum potentie.

Opini. Hen.quolib.4.q.x.

Cōtra istam opi. Hic Doc. arguit ꝯ secūdū dictum. Et primo sic: quia tunc sequeret ꝙ charitas esset simplr̄ potentia: pꝫ qꝛ illud est potentia quo quis pōt simplr̄ opari. ergo si charitas est totale principium actꝰ meritorii: erit quo voluntas pōt simplr̄ mereri: ⁊ sic charitas diceṙ potētia merēdi: et non voluntas: qđ ē falsuꝫ. Sicut dicimꝰ ꝙ calor in igne est simpliciter potentia calefaciendi: qꝛ est id quo ignis simpliciter calefacit. ¶ Scđo arguit ibi. Preṫea ex hoc sequiṙ vlterius ꝙ non plus erit voluntas bona si opetur ꝑ habituꝫ charitatis: ꝙ̄ lignum ꝑficitur in agēdo si agit ꝑ calorem sibi accidentaliṙ inherētē ⁊c. Immo plus seq̄tur ꝙ sicut calor si esset seꝑatus eq̄ calefaceret: ita ⁊ charitas si esset seꝑata eq̄ meritorie ageret. Propter istas
Actꝰ meritorius pōt duplr̄ accipi. tamē rationes Doc. est notandum ꝙ actus meritoriꝰ potest duplr̄ accipi. Primo pro substantia actus. Secūdo pro acceptatione passiua que est quedam relatio rōnis: vt. ī. patebit. Exemplum. dilectio dei super oīa: potest accipi vt tm̄ includit illam entitatem absolutam que est dilectio: vel vt vltra includit acceptationem passiuam q̄ a voluntate diuina acceptatur vt condigna vita eterna. Si Hen. intelligit ꝙ sola charitas est principium actus meritorii tam quo ad substātiam actus ꝙ̄ quo ad acceptationem illam: argumenta Doc. concludunt ꝯ ipꝫ. Si vero intelligit ꝙ sola charitas est pꝛīcipiuꝫ illiꝰ acceptionis passiue: pꝛīcipium dico totale: ⁊ si hoc sit falsuꝫ. vt infra patebit. tamen hec argumenta non concludunt contra Hen. quia talis acceptatio passiua est tm̄ a voluntate diuina: que determinauit actum procedentem a charitate acceptare ad vitam eternam. Sed qꝛ Hen. intendit de actu meritorio etiam quantum ad substantiam ꝙ sit a sola charitate. ideo argumenta Doc. concludunt contra ipm̄. Et ꝙ sic intelligat patet per tertiam rationem quā doc. facit ꝯ Hen. ¶ Ibi. Preṫea. operatio non elicitur libere cuius principiū actiuuꝫ est mere nāle et agens ꝑ modum nature: sꝫ hītus cum non sit formalr̄ volūtas: nec ꝑ ꝯñs formalr̄ liber: si ē principiū actiuū erit mere naturale. ergo opatio eius nō erit libera: ⁊ ita nulluꝫ velle erit liberꝫ: si eliciaṙ ab habitu vt a totali principio actiuo.
¶ Quarta rō est ibi. Preterea. Tunc homo habens semel charitatē nunꝙ̄ posset peccare mortaliter. Quia habens formā aliquam actiuā sibi predominantē: nunꝙ̄ potest moueri ꝯ inclinationem forme ꝑdominantis. i. totiꝰ actionis producentis: sed charitas si est principium actiuum totale ꝑdominaṙ ipsi voluntati que non potest in actum illum: ergo voluntas semꝑ sequiṙ inclinationem charitatis in agendo: et ita nunꝙ̄ peccabit. Quinto ⁊ vlti. arguit ibi. Preterea actꝰ nō est meus q̄ nō est in ptāte mea: quia ipse si est actiuus non erit liber sed principiuꝫ naturale. ergo illud diligere non erit meum: nec potero dici agere ista opatione: ⁊ ita actiones meritorie nō sūt voluntatis nec suppositi volētis: qđ est inconueniens.

Opii. Goffre. **Alia via.** Hic poniṙ opi. Gof. quolib. ix. q. iiii. Et hec opi. ꝯsistit ī duobus dictis. Primū ꝙ potētia est cā tā actꝰ nālis ꝙ̄ meritorii: et hoc quo ad substātiam actꝰ. Exēplū. Supponēdo ꝙ actus pōt ꝯsiderari duplr̄. Uno mō q ad essentiā ⁊ substātiā ipsiꝰ: vt hec dilectio tm̄ includit essentiā dilectionis ⁊ hecheitatē cū actuali existentia. Alio modo quo ad itentionē: sicvt ipsa eadē dilectio vltra essentiā ⁊ hecheitatē includat aliquā intentionē q̄ dicatur intensa vt duo vel tria. Dicit ergo ista opi. ꝙ voluntas bñ est cā dilectionis. Primo mō. s. q ad substantiā dilectionis. Sed non scđo modo. s. quo ad intentionem ipsiꝰ. Scđm dictum est: ꝙ hītus siue nālis siue supnaturalis est tm̄ cā intensionis actus ⁊ non substantie actus: ⁊ hanc opi. improbat Doc. qꝛ non vṙ possibile ꝙ vna causa sit cā alicuius actus quo ad substātiā: ⁊ non sit cā quo ad intentionē: ⁊ hoc ꝓbat. ¶ Ibi. Contra istud arguo sic. Et rō stat in hoc: quia nō est possibile recipere naturam ab aliquo ⁊ hanc signataꝫ quin recipiat eam in certo gradu: vt ꝙ a calore sit hec natura calliditatis: et non sit in aliquo gradu perfectionali. hoc pꝫ qꝛ intentio formaliter est gradus intrinsecus ipsius. Dicere eīm aliquā causam puta. a. causare hanc albedinem actu existentem: et aliam causam causare intentionē ipsiꝰ: est dicere repugnantiā: quia quicunq̄ gradus intētiōis de necessitate includitur in aliquo indiuiduo: ita ꝙ non potest causari vnus gradus intentionis albedinis ab aliq̄ causa quin ab eadē causetur albedo cuiꝰ ē talis gradus. Gradus. n. intrinsecus non distinguitur formaliter nec realiter ab eo cuius est gradus. vt. s. exposui. in distin. 8. q. 2. in rñsione ad primum argumentum principale.
¶ Ibi. Iuxta hoc quasi ex eodē medio. Hec lr̄a ifra declaranda est: ⁊. s. declarata est in simili. dist. 3. q. penulti.
¶ Ibi. Preṫea scđo. Per hāc rōnē reducit ad hoc icōueniens: ꝙ volūtas habituata ꝓducēs actum scđm substātiā semꝑ ꝓduceret illū intēsissime: pꝫ qꝛ ex quo habitus agit scđm vltimū potētie ⁊ est cā intēsionis actus: sequiṙ ꝙ dat illi actui tātā intēsionē quātā pōt dare: et ita voluntas quātūcunq̄ ex modico conatu opeṙ: semper esset actꝰ eiꝰ eq̄ intēsus. Cuius oppositū experimur. ¶ Ibi. ¶ Preṫea si habitus det intēsionē actui. Ista rō stat ī hoc: quia certū est ꝙ hītus ille qui dat intēsionē actui cū non sit infinitus: dat intensionē ī certo gradu: puta si ipse habitus est perfectus vt quattuor: tunc voluntas habituata tali habitu cābit actum intēsum vt quattuor: ita ꝙ substātia actus erit a voluntate: et tota intensio ab habitu: modo fiat volūtas perfectior que dicatur ꝑfecta vt quinq̄: ita ꝙ excedat in perfectione aliā voluntatem sic habituatam: certum est ꝙ talis voluntas poterit producere actum perfectum sine habitu sicut voluntas illa habituata: ⁊ sic intensio actus poterit esse a sola voluntate vt pꝫ. ¶ Ibi. Preterea sola voluntas infinita circūscripta oī rōne habitus pōt habere actum infinitum. Ut pꝫ de intellectu diuino qui hꝫ intellectionem formalr̄ infinitam: ⁊ silr̄ voluntas hꝫ amorem formaliter infinitū cuius est principiū: vt. s. patuit. di. ii. q. i. et spālir de volūtate. di. x. Ergo voluntas in quocunq̄ gradu nāe pōt ī actū determinati gradus vt voluntas perfectior in actū perfectiorem: ⁊ imperfectior in actum minus perfectuꝫ: et patet ista consequentia: quia sicut summuꝫ ad summū ita simpliciter ad simpliciter ⁊c.

Tertio modo attribuendo habitui aliquo mō rōnem principii actiui ⁊c. Doc. vult hic ꝙ habitus concurrat actiue vt causa partialis ad actum: et hanc opi. tꝫ ꝙ̄uis ita expresse non dicat: tm̄ vt. ī. patebit. ad hoc declinare vṙ: ⁊ hoc idem tenere vṙ ī iii. di. 37. q. vnica in rñsione ad argumenta principalia. Opinio Scoti
Et in hac littera videtur tenere ꝙ habitus et potentia sint due cause partiales respectu actus eo mō quo dictū est de intellectu et obiecto: sic intelligēdo ꝙ volūtas habituata nata est habere perfectiorē actū ꝙ̄ non habituata agēs equali conatu: ergo habitꝰ est partialis causa respectu actus perfecti: qui vt sic non posset esse a potētia non habituata. Et in hoc iste due cāe differunt ab itellectu et obiecto: qꝛ intellectus et obiectū sic sunt cause ꝑtiales necessarie respectu intellectionis ꝙ est impossibile vnā sine altera ꝓducere etiam minimā intellectionē talis obiecti. Et ideo intellectio quātū ad suū esse ēt iperfectissimum necessario dependet ab intellectu ⁊ obiecto: vt. s. patuit. di. iii. q. 7. et. 8. Hic aūt actus et si necessario dependeat ab habitu: saltem quātū ad aliquē gradū perfectionalem: in quem sola potentia non posset: tamē actus absolute consideratus: non necessario depēdet ab habitu: vt pꝫ de actibus precedētibus habituꝫ. ¶ Ibi. Sed tunc est dubitatio cum illa duo non sint cāe eiusdeꝫ ordinis vel rōnis sicut duo trahentes nauē qđ eorū habeat rōnē prioris. ¶ Arguit doct. pro vtraq̄ parte: ⁊ primo ꝓbat ꝙ habitus sit prior causa siue pꝛīcipalior: qꝛ determinat et inclinat potentiam ad actum et non ecōuerso. ¶ Deinde arguit ibi. Sꝫ oppositum huius vṙ primū. Hic probat ꝙ potentia sit principalior causa actꝰ ⁊ hoc tenet et probat multis rōnibus vt patet in littera. Primo: quia potentia vtitur habitu et non econuerso. ergo. Scđo: quia potentia est illimitatior ad agendū eo ꝙ ad plura se extendit. Tertio: quia si habitus esset principalior causa: cū agat per modum nature: moueret volūtatem per modum nature: quia potētia eo modo agit quo mouetur: et sic oīs potentia habituata esset naturalis et nullo mō libera. Quarto: qꝛ tūc habitus esset potentia: quia esset illud quo primo hñs potest opari. Quinto: qꝛ potentia est causa habitus non econtra. ergo est cā superior. ¶ Ibi. ꝯcedo igitur ꝓpter istas rationes ꝙ tenēdo habitum esse causam partialem respectu actꝰ erit causa scđa non prima. Sed ipsa potentia erit causa prima ⁊ absolute non indiget habitu ad operandum: minus tm̄ ꝑfecte operabitur sine habitu ꝙ̄ cum habitu. et hoc posito equali conatu ex parte potentie: et littera pꝫ. ¶ Ibi cōtra istaꝫ opi. arguo sic. Hic doc. arguit quattuor mediis probando ꝙ habitus non sit causa actus. ¶ Primo sic: nulla disticta spē sunt equiuoce cause sibinuicē agētes. Sed habitus et actus distinguṅṫ spē et actus est necessa

rio cā equiuoca hitꝰ:ergo habitꝰ nō erit cā similis actus.
Pro intelligentia huiꝰ lr̄e est notandū ꝙ qñ dicit doc. ꝙ
cāe equiuoce non sunt sibiīuicē cāe:non dꝫ sic intelligi ꝙ
si.a.est cā equoca respectu.b.ꝙ.b.sit cā equiuoca respectu
a.quia ibi nulla est difficultas:qꝛ talis circulus in cāis es=
sentialiter ordinatis ē impoīis.Sꝫ sic dꝫ intelligi ꝙ qñvnū
indiuiduum alicuius spēi est causa equiuoca indiuidui al
terius spēi:nullum indiuiduū alteriꝰ spēi poterit esse cau=
sa equiuoca alicuius indiuidui contenti sub spē:cuius ali=
ud indiuiduum ponitur causa. Exemplum. Sol est causa
equiuoca vermis:certū est ꝙ nullus vermis erit causa so
lis:⁊ rō est.qꝛ si vnum indiuiduum alicuius spēi ex sua rō
ne formali sit cā equoca indiuidui alterius spēi : sequitur
ipm ex sua rōne formali esse ꝑfectus illo ⁊ q̄libet indiui=
duo illius spēi:⁊ sic nullum indiuiduum spēi impꝑfectioris
poterit eē causa equiuoca indiuidui spēi perfectioris.Si=
cut em̄ aliqua spēs est essentialiter ꝑfectior alia:ita quod
libet indiuiduū spēi perfectioris erit essentialiter ꝑfectius
quolibet indiuiduo spēi impꝑfectioris:vt patet a Doc.Cuꝫ
ergo actus precedēs habitum sit cā equiuoca habitus:se=
quitur ꝙ habitus non erit cā equiuoca actus seq̄ntis habi
tum:qꝛ tam actus p̄cedētes habitū q̄ sequentes sunt eius
dē spēi.Scd̄o arguit ibi.Preterea:comparando ad eam=
dem cām primam duos effectus ⁊c.Declaro hanc lr̄am sic
Comparādo effectus diuersarum spērum ad cādem cāꝫ:
vr̄ ꝙ effectus vnius spēi hēat determinatum ordinem ad
cām.s.mediatam vel immediatam priorem vel posteriorē
idest si.a.⁊.b.sunt effectus.c.spē differentes inter se:tunc
a.aut īmediate causabitur.a.c.⁊ sic quolibet eiusdē spēi.
Cum ergo potētia sit causa actus ⁊ habitus:sequit̄ ꝙ ex
quo aliq̄s actꝰ ē imediate a potētia ꝙ ēt q̄libꝫ eiusdē spēi
⁊ sic habitus non erit cā actus.¶Tertio arguit ibi. Pre=
terea si habitꝰ sit causa partialis actus ⁊ equiuoca ⁊c.
Hec ratio stat in hoc.ꝙ ex quo actus precedēs habituꝫ est
causa equiuoca habitꝰ:⁊ habitus est causa equiuoca actꝰ
sequentis:sequitur ꝙ actus precedens sit perfectior ha=
bitu ⁊ actu sequente:qꝛ qd̄ est cā cāe est nobilius causa ⁊
causato.ergo vr̄ ꝙ volūtas mediante actu p̄cedente possit
esse causa actus ꝑfecti sequentis habitū:qd̄ est inconue=
niens:qꝛ tūc daretur duo actus perfecti simul in volunta=
te:⁊ si duo perfecti.ergo ⁊ infiniti possent dari:quod est in
cōueniens.pꝫ consequentia in simili de duabus itellectio=
nibꝰ eq̄ ꝑfectis.vt supra exposui.d.2 q.1.Et p̄cipue ē in=
cōueniens ponere duos actus ꝑfectos in eadē potētia res=
pectu eiusdē obiecti.Nec etiā vr̄ ꝙ actus p̄cedens sit ꝑ=
tialiter causatiuus alterius actus:⁊ tm̄ si habitus ponere=
tur cā ꝑtialis actus seq̄ntis:sequeret̄ ꝙ actus p̄cedēs cuꝫ
sit cā habitus : esset ꝑtialis cā actus sequentis:qꝛ qd̄ est
cā cāe est cā cāti.¶Quarto arguit ibi.Preterea si habitꝰ
sit causa secūda supplendo aliquēꝫ graduꝫ causalitatis q̄
deest potentie:posset igitur fieri habitus ita perfecꝰ ꝙ sup
pleret vicem totius potentie ⁊c.¶Ibi.Preterea si tenere
tur ⁊c.Hic ꝓbat Doc.ꝙ tenendo ꝙ in itensione forme:for=
ma p̄existens corrūpatur:eēt necesse ponere habitum non
esse cām actus: qꝛ corrumpitur illo actu quo intenditur.
Sed de hoc patebit in.3.q.p̄sentis.d.An in intensiōe ⁊ re
missione totum preexistens corrumpatur.

Qui vellet tenere ɔclusionem istaruꝫ rōnū posset
negare ab habitu oēm rōnem principiȳ
actiui ⁊c.Hic doc.docet modum quo teneri posset habituꝫ
concurrere ad actum non tm̄ esse ꝑtialem cām actus:sed ꝙ
tm̄ ponatur vt inclinans potentiā ad operandum. Et licet
ista lr̄a sit satis clara:tm̄ aliq̄ dicta ibi declaro. ¶Ibi. Si=
cut grauitas est actus prior determinās et inclinans ad de
terminatum vbi:lꝫ secundum aliquos grauitas non sit p̄n
cipium respectu esse in illo vbi:⁊ illd̄ vr̄ probabile ⁊c.Hoc
qd̄ dicit illud vr̄ ꝓbabile dꝫ referri ad habitū non ad gra=
uitatem.i.ꝙ probabile vr̄ habitum non esse partialē cām
actus:sed tm̄ esse quādā qualitatem inclinanteꝫ potētiam
ad actū vt patebit.infra.Et ꝙ nō debeat referri ad graui=
tateꝫ pꝫ:qꝛ tunc statim sibi ɔdiceret:cum expsse ꝓbet gra
uitateꝫ esse cām motus ⁊ quietis corporis grauis: vt pꝫ in
2.d.2.q.10.¶Ibi.Assūptum pꝫ:qꝛ ille quattuor ɔditiōes
que habitui attribuuntur ⁊c.Hic probat qualiter non ap=
paret necessitas ponendi habitum esse ꝑtialem cām actus
Et si diceretur ꝙ iō habitus est actiuus:qꝛ est quo hn̄s fa
ciliter ⁊ delectabiliter ꝓmpte ⁊ expedite operatur. Dicit
doc.ꝙ iste quattuor ɔditiones saluātur in habitu ꝑꝑ solā
inclinationeꝫ habitus quā tribuit potentie vt receptiua est
operationis:qꝛ inclinat ipsam potentiam ad recipiendum
ipsam opationem prompte et expedite.Naꝫ delectatio est
propter conditionem recipientis cui conuenit operatio re=
cepta ⁊ obiectū circa qd̄ est opatio:nunq̄ enim delectatio
est in factione q̄ p̄cise est factio:nō em̄ volūtas precise dele
ctatur in eo ꝙ elicit actum circa obiectum delectabile: sed
in eo ꝙ recipit illum in se:et patet littera.

Ad argumenta que facta sunt ɔ scd̄am viam
ponenteꝫ habitum esse p̄ncipi
um actiuū intēsiōis in actu:vn̄r esse ɔ istaꝫ viaꝫ ꝓ tāto qꝛ
ista pōit actū elicitū ab habitu ⁊ potentia agente cum equa
lis cōatu esse intensiorem q̄ elicitum a potentia sola: ⁊ pꝫ
lr̄a. Quō illa argumenta facta ibi non concludunt contra
viam ponentem habitum esse causam.

Ad argumenta quefacta sunt ɔ tertiam opi.
que est quarta in ordine: que
opi.dicit ꝙ habitus est partialis cā actus.Ad primum di=
cit ꝙ duo distinctarū spērū p̄nt esse sibi inuicem cause eq=
uoce ꝑtiales.i.ꝙ vnum indiuiduum alicuius spēi.puta.a.
pōt esse ꝑtialis cā indiuidui alterius spēi:puta.b. et.c. qd̄
est eiusdem spēi cum.b.potest esse ꝑtialis causa.d. qd̄ est
eiusdem spēi cum.a.⁊ pꝫ in exemplo:qꝛ volitio p̄cedēs ha
bituꝫ est ꝑtialis cā habitus qui est alterius spēi:et habitꝰ
est ꝑtialis causa actus seq̄ntis qui est eiusdem spēi cum
actu p̄cedentē.Et cum dicit ꝙ cā equiuoca est perfectior
effectu:et iō si indiuiduuꝫ eiusdem spēi est cā equoca idi
uidui alterius speciei:et ꝑ ɔn̄s quodlibet vniꝰ specie erit
perfectius quolibet alterius.Dicit doc.ꝙ ista propositio:
cā equiuoca est perfectior effectu:est vera de causa equi=
uoca totali:non aūt ꝑtiali.¶Ibi ad aliam probatiōeꝫ ⁊c.
Dicit doc.ꝙ duo effectus cōparati ad vnā cām cōem eorū
p̄nt hēre ordinem mutuū ad seinuicem in rōne cause ꝑtia
lis:ita ꝙ actus et habitus sunt partialiter causati a poten
tia: et tamen actus erit partialis causa habitus:et silr̄ ha
bitus erit partialis causa actus sequentis.Bene veruꝫ est
ꝙ aliqua duo vt spē distincta si comparantur ad causam
cōem si indiuiduum vnius spēi est totalis causa indiuidui
alterius spēi et prima spēs dicatur.a.secunda.b.sequitur
ꝙ aliud indiuiduuꝫ ipsius.b.non poterit esse totalis causa
alterius indiuidui ipsius.a.sed non sequitur de causis per
tialibus.Et quod dicit ibi. Sicut spēs intelligibilis et itel
ligere comparando ad intellectum agētem:et possibilem:
qꝛ respectu intellectionis partialis causa est spēs:et posset
poni intellectio esse aliqua cā spēi pro q̄to intendit eā.¶Et
ex hac littera expresse habetur a doc.ꝙ spēs intelligibilis
est partialis causa cognitionis abstratiue ɔ aliquos expo=
nentes doc.ꝙ tm̄ obiectum relucens in spē intelligibili sit
ꝑtialis cā intellectiōis abstractiue Sed hoc diffusius expo
sui supra.d.3.q.6.¶Ibi.Ad aliud pōt dici ꝙ non opꝫ oēꝫ
actū generatiuū habitus esse rōneꝫ agēdi q̄.Uult doc.ī ista
littera ꝙ q̄uis actꝰ p̄cedens habitū sit partialis rō forma=
lis agēdi habitum:⁊ habitꝰ sit ꝑtialis rō formalis agen=
di actum sequentem:nō tm̄ actus p̄cedens erit rō formalis
agēdi actum sequentem.Et ex hoc habetur quod habitꝰ ⁊
actꝰ precedens nō sunt cause essentialr̄ ordinate respectu
actus sequentis:qꝛ si sic:actus sequens non posset esse ab
habitu actu p̄cedēte non cōcurrēte:p̄nt ergo dici cause ac=
cidentaliter ordinate.Et qd̄ dicit:qd̄ est causa cause. Hoc
verum est de causis essentialiter ordinatis:q̄ sic se hn̄t qd̄
secūda agit in virtute prime :,⁊ scd̄a agente ad aliquem
effectū:pria necessario cōcurrit:vt supra expositū ē.d.2.q.1.
Sed nō sic se habent actus precedēs habitū ⁊ ipse habitꝰ
respectu actus sequentis.Et cum dicit ꝙ acus est princi=
pium quo remotum.Sic debet intelligi: ꝙ ex quo actus est
principium habitus:⁊ habitus est principiū immediatum
actus sequentis:sequitur ꝙ actus precedens sit principi=
um quo remotum actus sequentis:non ꝙ actus sequens
dependeat ab actu precedente in esse ⁊ ɔseruari. ¶Ibi.
Ad tertium dico.Dicit.doc.ꝙ si habitus intenderetur et
in īfinitum:nunq̄ posset supplere vicem potentie:qꝛ causa
litas potentie esset simplr̄ alterius rōnis a causalitate ha=
bitus:qꝛ ex rōne sui habitus est causa secunda qua scilicet
potentia potest vti:⁊ similiter patet hoc idem in simili.su=
pra.d.3.q.8.de obiecto ⁊ potentia.Uide ibi.¶Ibi.Ad vl=
timum.Illud suppositum negabitur:vꝫ.ꝙ ī intensione ⁊ re
missione totum existens corrumpatur vt patebit in mate
ria de augmento charitatis.

Cā equiuo
ca est perfe
ctior effectu
q̄uo intelli=
gitur.

Spēs intel
ligibilis et
non obiectū
relucēs est
causa intel
lectionis.

Hoc tenendo de actu quo ad substantiam actus siue quo ad gradum intrinsecum: restat vltrius querere de bonitate accidentali actꝰ qualis est bonitas moralis: et de habitu morali. Utrum habitus moralis inquantum virtus sit aliquo modo principium actiuum respectu bonitatis in actu: ⁊ arguit Doc. pro vtraq̄ parte: que argumēta postea exponētur respondēdo ad illa.

Quātū ad istum articulum. In ista littera sunt aliqua dicta. Primuz. ꝙ actus moralis vltra substantiam ⁊ intensionem actus includit aliquam relationem que est relatio conformitatis ad prudentiam. Exēplum. Uelle dare elemosinam cum omnibus circunstātijs requisitis ipsum velle q̄tum ad substantiam ⁊ intensionē ipsius dicit entitatem absolutā: sed inquantū elicit a volūtate cōformiter dictamini recto dictanti de omni circunstantia includit relationez conformitatis: que conformitas est rectitudo actus. Actus moralis quantum ad substantiam ⁊ intensionem ipsius causatur a voluntate ⁊ ab habitu: si est habituata. Sed rectitudo actus nullo modo est per se causata: cum sit quedam conformitas ad dictamen intellectus: et talis conformitas est relatio intrinsecus adueniens que de necessitate oritur positis extremis. Nam posita cognitione dictatiua actus puta abstinentie: et posito illo actu vt elicito a voluntate conformiter se habenti illi cognitioni: de necessitate ex parte actus oritur conformitas passiua: ⁊ ex parte cognitiōis dictantis oritur conformitas actiua. Secundum dictum est. ꝙ non est necesse actum moralem esse ab habitu morali: nec dictari ab habitu prudentie patet quia primum dictamen puta cognitio abstinentie cum omni circunstantia dictat voluntati vt eliciat primum actum sic conformem. Et sicut ex actibus moralibus puta abstinentie generatur in voluntate habitꝰ moralis abstinentie: sic ex pluribus dictaminibus puta pluribus cognitionibus dictantibus ad actum abstinentie cum omni circunstantia. generatur in intellectu vnus habitus qui dicitur prudentia. Similiter si cognosco q̄ actus iustitie est eligendus cum debitis circunstantijs: talis cognitio dictat voluntati vt eliciat actum iustitie conformiter cognitioni dictanti. Et sicut ex pluribus actibus iustitie generatur habitus iustitie in voluntate: sic ex pluribus cognitionibus dictatiuis siue regulatiuis ad actum iustitie generatur quidam habitus in intellectu qui dicitur prudentia alius a priori habitu prudentie. Et sicut exemplificaui de his duobus tamē itellectu q̄ in voluntate: ita potest exemplificari de oībus alijs. Tertium dictum est: ꝙ potest generari in aliq̄ voluntate habitus de genere bonorum quo ad substantiam et intensionem: qui tn̄ non erit: perfecte moralis: quia non conformis dictamini prudentie. Et si idem habitus postea conformetur dicetur moralis formaliter: ⁊ ex parte habitus nulla fit mutatio: sed tm̄modo habet nouum respectum ad prudentiam quem prius non habuit. Quartum dictum est. Et si dictamē intellectus possit dictare de aliquo actu eliciendo a voluntate cum omni circunstantia siue habitu prudentie: vt patet de dictamine precedente habitum prudētie ⁊ causatiuum eiusdem habitus: tn̄ habitus prudētie non potest immediate dictare ad actū moralem eliciendū nisi mediante dictamine actuali. idest nisi mediante cognitiōe actuali regulatiua ad huiusmodi actum ptialiter causata ab habitu prudentie secūdū tertiam viam que ponit habitum esse causam partialē actus vel causata a voluntate ⁊ obiecto habitu prudentie inclinante intellectuz ad huiusmodi cognitionē scd̄m q̄rtā viā: que ponit habitum tm̄ esse inclinatiuum potentie. Et hoc patet: quia prudentia habitualis non dictat immediate: sed inclinat intellectum ad eliciendum actum consimilez actibꝰ generatiuis ipsius prudētie. Quītuz dictū ē ꝙ si habitus moralis formaliter dicitur causatiuꝰ partialiť actus moralis hoc sic dz intelligi. ꝙ ille habitus quo ad substantiam et intensionem sit causatiuꝰ ipsius actus quo ad substantiam et intensionez: q2 vt sic talis habitus est qualitas absoluta: sed habitus sumptus pro conformitate passiua ad prudentiam non est causatiuꝰ actus sumpti pro conformitate ad prudentiaz: patet quia relatio non est causa nec absoluti nec alterius relationis. Potest tn̄ dici ipsum habitum primo modo sumptum esse causam ipsius conformitatis in actu ex hoc ꝙ est causa absoluti ī actu: scilicet substantie et intensionis actus ad quam de necessitate consequitur talis conformitas: sicut dicimus ꝙ Franciscus causando albedinem ad quaz consequitur similitudo ad aliaz albedinem: dicitur causa illius similitudinis. Sextum dictum est. qn̄ dicit doc. ꝙ habitus moralis dicitur causa secunda actus moralis et dictamen prudentie cā prima. Sic dz intelligi ꝙ habitꝰ moralis sūptus pro substantia (vt. s̄.) est causa actus sumpti pro substantia ⁊c. Et quantum ad hoc dictamen prudentie non dicitur causa: nisi forte teneatur opinio recitata in. ⁊. d. 25. ꝙ cognitio obiecti ē partialis causa volitionis. Sed tenendo ꝙ voluntas sit causa sui actus non concurrente actu intellectus: tunc posset dici ꝙ dictamen prudentie erit causa prima quo ad hoc: q2 habitus moralis causat illum actum vt conformem dictamini recto: ⁊ quia talis conformitas est principaliter a tali notitia sic dictante: cum sit regulatiua ⁊ conformatiua actus voluntatis: ideo dicimus dictamen esse causam primam. et hoc extendendo causam respectu illius quod vere non est causatum. sed quod sequitur de necessitate nature: posito alio causato vt. s̄. patuit. Et ex his pz snīa istiꝰ littere.

Tenendo tertiam viam que videtur plus attribuere habitui ⁊c. ¶ Hic declarat doc. quomodo habitus potest dici concurrere ad actum vt partialis causa. ⁊ ista littera non indiget expositione.

Ibi hanc viam tenendo ad argumenta principalia respondeo. ¶ Hic doc. respondet ad argumenta facta contra habitum ꝙ non sit causa actiua actus: que argumenta ponuntur quasi in principio secunde questionis. ¶ Ibi. Contra. Relatio non est principium actiuum nec aliq̄d essentialiter includens relationem ⁊ arguit sic. Nulla ratio est de genere actiuorum. Sed habitꝰ est relatio. vt pz. 7. phisicoruz tex. comē. 17. vbi ait. Aris. sic. Uirtus aut omnis ⁊ malitia ad aliquid sunt. Et parum infra. Quoniaz igitur virtutes et malitie sunt ad aliquid: hec autem neq̄ generationes sunt neq̄ ipsorum generatio est neq̄ omnino alterationes hec ille. ¶ Uult dicere ꝙ ex quo habitus est relatio nec est principium alterādi nec generandi: nec similiter terminus generationis vel alterationis. ¶ Respondet doc. ibi. Hanc viam tenendo: ad argumenta principalia respondeo. Ad primam: q̄uis dicatur habitum non esse formam absolutam propter illa verba philosophi. ¶ Ista responsio stat in hoc. ꝙ habitus est in prima specie qualitatis et per consequens entitas absoluta: posito tn̄ pp verba Aris. ꝙ habitus includat realiter relationem ad aliud. tamen illa relatio non est ratio formalis agendi ipsi habitui sumpto pro qualitate absoluta. Sed ipsa qualitas erit ratio formalis producendi actum: sicut etiam patet de creatura que realiter includit relationem ad deum eandem sibi: vt patet a doctor. in 2. d. 1. et tamen entitas absoluta creature erit ratio formalis agendi et non relatio. Sufficit enim ꝙ relatio formaliter distinguatur. Et quomodo possit stare idemptitas realis cum distinctione formali. supra patuit. d. 2. parte. 2. et. d. 8. q. penul. Et in secundo patebit. d. 1. et alibi. ¶ Secundo arguiť: ibi. Cōfirmať quia non minus requiritur entitas realis absoluta in principio motus q̄ in termino motus. Si ergo habitus caret entitate absoluta que sufficiat ad terminandum motum. vt patet per philosophum vbi supra: qui vult ꝙ habitus non sit terminus alicuius motus: q2 nec generationis nec alterationis ⁊c. ergo multo magis caret entitate absoluta que requiritur in principio actiuo. ¶ Respondet doc. Ibi. Ad confirmationem rationis. Doc. dat duas responsiones. Prima est ꝙ maior absolutio requiritur in termino motus q̄ in principio agendi: q2 nihil potest terminare motū quod habet relationez eandem sibi non sic de principio actiuo: ⁊ pz quia aliqua creatura que de necessitate includit relationem eandem sibi realiter, potest causare aliquid per motum: ⁊ tamen in tali causatione illud causatum non includit per idemptitatē realem aliquam relationem. Et hoc comparando ipsū causatum ad creaturam non autem ad primam causam: q2 vt sic de necessitate includit relationem eandem sibi ad causā primam ⁊ de hoc vide doc. in. 3. d. 11. q. 1. ¶ Aliqui tamen dicunt ꝙ ideo requiritur maior absolutio in termino motus: q2 terminus motus est partibiliter acquisibilis. Relatio autem que idemptificatur realiter alicui est indiuisibilis. ideo non potest idemptificari alicui diuisibili.

¶ Sed hoc patitur instantiam q2 similitudo potest intendi ad intensionem albi. Si dicatur ꝙ non idemptificatur realiter. adhuc remanet difficultas. q2 si deus partibiliter cau

faret charitatem certum est ꝙ talis caritas que est ter mi
nus motus dicit relationem ad ipsum deum mouentez ean
dem:sibi realiter. Secunda responsio est. ꝙ habitus di=
cit entitatem absolutam nec de necessitate includit relati
onez realr eandem sibi:licet doc.hic expresse non dicat. tñ
hoc patere pōt ex dictis doc.in quoli.questione.13.¶ Ibi.
Ad secunduz argumentū dico.Hec responsio pꝫ hic:⁊ cla
rius supra.d.3.q.7.respondendo ad questionem.Vide ibi.
¶ Ibi.Ad aliud dico ꝙ accidens bñ potest esse principiū
alicuius effectus receptibilis in suo subiecto:sicut species
intelligibilis est principium intellectionis recepte in intel
lectu possibili.¶ Ibi.Ad aliud de appetitu sensitiuo. No
ta in ista littera:ꝙ mens doc.est ꝙ appetitus sensitiuꝰ par
tialiter concurrat effectiue ad actum sentiēdi.⁊pꝫ littera.

Qui vult tenere quartam viam que est quin
ta in ordine:pōt respondere
ad rōnes principales adductas pro prima parte. ¶ Iste rō
nes ponuntur in principio secunde questionis quibus:pro
bat doc.ꝙ habitus concurrat actiue ad actum. Dicit ergo
ꝙ qui vult tenere quartaz viam:que dicit ꝙ habitus non
se habet actiue ad actum sed tantuz inclinatiue.vt patuit
in exponendo illam quartam viam. ¶ Ad argumentū pri
mum dicit doc.ꝙ potentia potest vti habitu vt inclinatiuo
ad operationem non aūt vt actiuo.¶ Ibi.Ad alias condi
tiones quattuor.Patet responsio hic ⁊ supra vbi exponit
illa quarta via.¶ Ibi.Ad aliud de inclinatione.Posset di=
ci ꝙ inclinat sicut formalr prior ad susceptionē forme po=
sterioris:sicut grauitas inclinat ad esse deorsum. hec lfa
clara est.¶ Ad aliud de scientia.Dico ꝙ scientia per quaz
anima reducitur de potentia ēntiali ad accidentalem est
species intelligibilis ipsius obiecti ⁊c.Hoc declaratum est
prolixe.supra.d.3.q.6.respondendo ad rōnes Hen. Vide
ibi.¶ Ibi.Per hoc apparet ad illud qđ adducitur de esse
quo.Dico ꝙ scientia stricte accipiendo pro habitu acquisi
to ex speculationibus non est proprie quo speculamus.id
est non est propria ratio formalis ꝓducendi partialiter ac=
tum speculandi sed species intelligibilis:quia illa est pri
cipium partiale producendi actum speculatiuum. ¶ Ibi.
Ad aliud dicitur ꝙ hītus intellectus practicus dici potest
qr inclinat ad praxim:non ꝙ illa praxis sit eius vt principiꝫ
actiui:sed quasi terminās inclinationem eius ⁊c.

Ad argumenta alia adducta pro quinta opi.
que est sexta in ordine:que vi
dentur ostendere ꝙ habitus moralis in quantum est vir=
tus est principium actiuum actus inquantum est moralis:
illa argumenta posita sunt in principio illius articuli qui
incipit.¶ Hoc tenendo de actu quo ad substantiam actus
siue quo ad gradum intrinsecum.Restat inquirere vlteri=
us de bonitate accidentali actus ⁊c.Prima rō que probat
ꝙ virtus moralis est principium actiuum actus moralis
fundatur super illud Aristo.2.ethi.c.5.ꝙ virtus est que
habentē pficit et opus eiꝰ reddit bonuz et non reddit bo=
num nisi in rōne principij actiui.Secundo Virtus est dis=
positio perfecti ad optimū ex.7.phi.tex.comē.17.¶ Ibi.
Preterea virtus est moderatrix passionum.¶ Vltimo ar
guitur ex dicto phi.2.ethi.ꝙ non habens iustitiā et si pos=
sit opari iusta:non tñ iuste.Bonitas autem moralis requi
rit operari iuste vel fortiter.¶ Ad oīa ista respondet doc.
vbi supra.Et licet ista littera sit satis clara ex superius di
ctis de bonitate morali: tñ aliqua dicta hic exponuntur.
Quod dicit de dictamine completo rōnis.vide supra.doc.
in prolo.q.vlti.respondendo ad rōnes pro opinione opposi
ta:que responsiōes ponuntur circa finez questionis.Dicta
mē enim completum est cognitio proprijssime practica:que
et qualis sit vide ibi.Et quod dicit ibi ꝙ recta electio pre
cedit habitum moralem:qr per ipsam electionem genera=
tur virtus moralis in primo gradu.Quomodo hoc sit veruz
vide expositionem quam feci super.q.vltimam prolo. que
est ibi.Exponendo tertiam viā.¶ Ibi.Intelligendum aūt
ꝙ illud quod generatur de virtute morali est quedam qua
litas de cuius rōne vt est absolute talis qualitas non est cō
formitas eius ad prudentiam.Posset enim eadem quali
tas generari ex actibus similibus elicitis sine prudentia:
immo cum rōne erronea si inesset.Hec littera potest pate=
re ex superius dictis.Sequitur.Sed ista qualitas que ge
neratur ex istis actibus secundum speciem nature vt habi
tus abstinendi generatus ex pluribus volitōibus abstinen
di.talis habitus siue qualitas non est virtus ex hoc ꝙ est
quedam qualitas absolute.Sed ad hoc necessario requi=
ritur conformitas eius ad prudentiam:vel saltem ad ali=
quod dictamen causatiuum prudentie.Sequitur.Vel qđ
est expressius ipsius coexistentia cum prudentia in eodem
operante id est ꝙ ad hoc ꝙ talis qualitas derelicta ex acti
bus dicatur actu moralis est necesse ꝙ coexistat pruden=
tie in eodem operante.id est ꝙ actu sit conformis pruden
tie.Et talis actus quantum est ex se semper est natus co=
existere prudentie.Sequitur. Sicut habitus abstinendi
generatus ex actibus factis ex ratione erronea semper
quantum est ex se natus est esse conformis prudentie:si tñ
talis habitus non sic generatus ex actibus excessiuis : qr
vt sic non esset natus esse conformis. Sequitur. Quando
igitur qualitas que nata est esse conformis prudentie que
coexistit cum ea:tunc non solum habet conformitatem ap
titudinalem sed actualem ad prudentiam: quia ad simi=
lia inclinat vterq; habitus et actus elicitus secundum in
clinationem istorum duorum habituum est bonus mora=
liter:qui si esset elicitus secundum inclinationem illius
solius qualitatis que est materialiter virtus moralis pru=
dentia non coexistente in eodem operante:nec inclināte ad
actum illum : non esset actus ille bonus moraliter. Et
infra.Tribuere quidem moralem bonitatem est tribuere
conformitatem ad rōnem rectam:⁊ hoc tribuit qualitas
illa non ex hoc ꝙ qualitas solum:sed quia in causando co
existit prudentie simul inclinanti.idest ꝙ illa qualitas que
dicitur habitus moralis.dicitur tribuere bonitatem mo=
ralez actui ex hoc solutio ꝙ in causando illum coexistit pru
dentie.quod nihil aliud est nisi conformiter elicere illum
prudentie.Et ex his concludit Doc.ꝙ virtus moralis in
quantum huiusmodi non habet causalitatem specialē res
pectu bonitatis moralis ī actu:sed tantum ex hoc ꝙ est vir
tus habet coexistentiā cum quadam alia cā eiusdem actus
non tamen sic intelligendo ꝙ habitus prudentie sit causa
actus moralis quantum ad substantiā ⁊ intensionem actꝰ
sed quantum ad hoc ꝙ est conformatiua actus. Et addit
Doctor ꝙ bonitas vt attribuitur prudentie sic inclinanti n̄
necessario cōuenit habitui prudētie nec soli:sed illi actui q̄
natus est esse actus prudentie q̄ est dictamen rectum : ⁊ si
illud dictamen rectum non inesset ⁊ prudētia inesset:secun
dum quam intellectus posset recte dictare : adhud actus
elicitus sine dictamine recto non esset perfecte bonus sup=
ple moraliter.

Ad illas igitur auctoritates adductas ꝓ quin
ta via que videnẗ sonare ꝙ vir
tus vnde virtus effectiue causat bonitatē actus pꝫ respon=
sio.¶ Ibi.Ad aliud de moderari.In ista littera doc. dicit
duo.Primum.ꝙ actus moralis non moderatur actiue pas
sionem quasi eam factam ab obiecto faciat esse minorem.
Obiectum enim delectabile presens naturaliter mouet se
cundum vltimum sui.Vult dicere ꝙ habitus quando obie
ctum delectabile est presens potentie:⁊ qr obiectum dele=
ctabile agens secundum vltimum potentie sue causando
passionem puta delectationem:non moderatur illam faciē
do illam minorem:qr hoc non videtur possibile via naturali
Sed ex hoc dicitur moderari qr facit obiectum delectabi=
le esse minus conueniens.qr habitus ille vel effectiue cau=
sat actum contrarium delectationi vel inclinat potentiam
ad illum.Et hoc patet per exemplum in homine habitua=
to habitu honestatis ⁊ castitatis: qr ꝙuis presentetur sibi
obiectum valde delectabile:tñ quia ille habitus īclinat ma
gis ad oppositum:ideo facit illud obiectum esse minus cō
ueniens.Secundum dictum est ꝙ habitus moderatur pas
sionem non iam factam sed fiendam : pro quanto inclinat
potentiam (⁊ hoc cum prudentia coexistente) vt fugiat im
moderate delectabilia.

Ad primam questionem. dicitur eē opi
nio magistri
ꝙ solus spiritus sanctus inexistens sine aliquo habitu me
dio informante voluntatem:mouet ipsam ad actum meri=
torium aliter ꝙ moueat animam ad credere et sperare: qr
ad credere et sperare mouet mediantibus habitibus fidei
et spei:et ita dicitur negasse omnem charitatem creatam
Et hoc probatur multis rationibus.

Contra istam conclusionem siue sit
ſm in=
tentionem magistri siue non. Hic doctor intendit probare
necessitatem charitatis create:et quia tangit vnam viam

de iustificatione peccatoris: premitto vnum dictū a doc. in 4. d. 1. q. 6. qui sic dicit. Item distin. 17. primi libri. probatum est charitatem esse in animam p mutationem illam q̄ fit in iustificatione peccatoris. Si autem peccator posset iustificari seu reconciliari deo sine mutatione eius: illa media non concluderent. ergo dicendo consequenter his que dicta sunt ibi: necesse est ponere ꝙ peccator non possit reconciliari deo sine mutatione ad formam absolutam. ⁊ illa repugnabit termino a quo: ⁊ per consequens erit gratia. ¶ Respondet doc. ad hoc argumentum dicens. ꝙ in iustificatione peccatoris est vna mutatio priuatiua: qua de inimico fit non inimicus. Est etiam positiua qua de indigno vita eterna fit dignus vita eterna et de non potente meritorie agere fit potens meritorie agere. Licet ex prima mutatione non possit concludi aliqua forma noua in iustificatione: tamen ex secunda potest: et sic argutum est ibi distin. 17. primi. Non enim est vere dignus de nouo vita eterna neq̄ nunc de nouo potest meritorie agere: nisi aliquam formam nouam habeat qua sit dignus et qua possit agere. hec ille. Et ex ista littera patet ꝙ hic doc. non intendit probare absolute peccatum non posset deleri sine infusione gratie Et anteq̄ adducam exponam argumenta doc. premittendo aliqua. Primum. ꝙ deus de potentia absoluta potest saluare hominem sine infusione cuiuscunq̄ gratie ⁊ acceptare actum hominis vt dignum vita eterna sine infusione gratie. vt patet a doctore infra presenti distin. Et ꝙ possit delere omnem culpam sine infusione gratie. patere potest ex dictis doc. sparsim in diuersis locis: vt in quarto. d. 1. q. 1. ⁊ 6. ⁊ d. 14. ⁊ 16. q. 2. ⁊ in scdo. Secūdū premittendum est ꝙ iste rationes non concludunt absolute ad hoc vt homo sit dignus vita eterna gratiam requiri de necessitate absoluta: quia tunc deus non posset aliter acceptare hominem vt dignum vita eterna. Cuius oppositū expresse tenet in presenti distin. Tertium. ꝙ concludimus grām formaliter inherere homini tm̄ ex aliquibus dictis scripture sacre: et ex dictis sanctorum. Quartum. ꝙ nec in testō veteri nec nouo expresse habemus deū ordinasse hominem ad vitam eternam mediante gratia vel charitate vt habitu supernaturaliter infuso. ⁊ formalr̄ inherēte aie. quo ipsa anima dicatur digna vita eterna: et quo actus eius dicatur meritorius vita eterna: quia hec omnia saluari possunt ex sola voluntate diuina sic vel sic acceptante: vel ex spiritu sancto sic vel sic assistente: puta acceptando animam ⁊ operationes eius. Et lʒ hoc sit cōe toti trinitati: tñ dicitur appropriari spiritui sancto. qui procedit a patre et filio vt charitas et amor. Quintum est ꝙ stante diuina ordīatione elicitiue declarata ex aliqubus dictis scripture sacre possimus dicere charitatem esse necessariam. Et si aliquę rōnes ad probandum huiusmodi necessitatē probabiles inueniantur: inter omnes iste posite a doctore videntur probabiliores et persuasibiliores: quas vt intelligantur clare singilatim pertracto.

Ex prima via arguitur sic. Peccator ante penitentiam iniustus est post penitentiam est iustus. Et parum infra. Ex hoc arguitur. Iniustitia cum sit formaliter priuatio. ¶ Pro intellignitia huius rationis suppono aliqua. Primo ꝙ non loquitur hic doc. de iustitia q̄ est virtus moralis de qua Aristo. 5. ethico. que diuiditur in punitiuam ⁊ premiatiuam de quibus doc. in quarto distin. 14. q. 2. ⁊ sic non accipitur hic iniusticia pro priuatione talis iustitie. Secundo suppono secundum doc. in quarto distinctione. 14. qōne prima. ꝙ duplex est iustitia quedam habitualis: et illam vocat charitatem: ⁊ ī iustitia habitualis que oppōitur ipsi charitati non est peccatum. vt patet a doc. in secundo. d. 28. ⁊ in quarto. d. 1. q. 6. ⁊ q. 1. d. 14. q. 1. d. 16. q. 2. Sed iustitia habitualis que formaliter opponitur: charitati: est solum priuatio ipsius charitatis in subiecto apto nato. Alia ē iusticia actualis et hanc vocat rectitudinem actus. ⁊ iniusticia actualis est carentia huiusmodi rectitudinis que deberet inesse actui. vt patet a doct. in secundo. d. 34. 36. ⁊ 37. ⁊ in quarto. dis. 14. q. 1. De hac iusticia actuali et iusticia opposita non loquitur hic. Doc. quod potet quia sicut carentia rectitudinis in actu aufert ab ipso actu tm̄ iusticiam actualem siue rectitudinem qua mediante dicitur iniustus: ita etiam si post eliceret actum cum debitis circunstantijs vere diceretur iustus. vt patet a doctore in pluribus locis. et sic non requireretur aliqua gratia supernaturalis qua diceretur iustus. quia eēt iustus formaliter: rectitudine inherente actui. Tertio suppono ꝙ in proposito aliquem hominem post penitentiam esse iustum: idem est ꝙ esse iustificatum vt scriptura loquitur de iustificatione impij. ⁊ iniustū idem est ꝙ non eē iustificatuʒ nec dignū iustificari. Quarto suppono ꝙ qñ aliqđ oppositum puta aliqua priuatio inest alicui formalr̄: non expellit̄ ab illo nisi p aliud oppositum positiuum inexistens sibi formalr̄: vt patet de cecitate inexistente alicui formalr̄: que non abijcitur nisi per visionem inexistentem formalr̄. Si ergo in peccatore ante penitentiam est formaliter iniusticia que reddit ipsum indignum iustificari ergo non abijcitur talis iusticia nisi per iustitiam sibi oppositam. Per iusticiam dico iustificantem idest reddentem ipsum iustificatum in conspectu dei: et talis iustitia est charitas. Nam charitas secundum sanctos reddit hominem iustificatum: ⁊ opera elicita a tali charitate reddit vere iustificata. Si ergo in peccatore ante penitentiam est formaliter iniusticia qua vere dicitur iniustus: ⁊ post penitentiam formalr̄ dicitur iustus. id est iustificatus. g̃ formaliter est ibi aliqua forma iustificans ipsuʒ: ⁊ illa erit charitas. Hoc tamen non cōcludit de necessitate absoluta: quia si deus ordinasset aliquid aliud a charitate esse formam iustificantem: priuatio illius forme diceretur iniustitia reddens hominem indignum iustificari. Sed quia sancti communiter dicunt gratiam et charitatem iustificare hominem. Ideo valde probabile est: si priuatio habitus charitatis inest peccatori qua formaliter dicitur iniustus: ꝙ post penitentiam post quā dicitur iustus siue iustificatus insit charitas formaliter: qua formalr̄ dicatur iustus siue iustificatus. Et sic patet ista ratio prima. ¶ Ibi. Preterea peccator ante penitentiam. Hec rō sic est intelligenda supponendo aliqua. Primo ꝙ quot modis dicit̄ dignitas tot et indignitas que opponitur dignitati. Secundo suppono ꝙ esse dignum vita eterna contingit quadrupliciter. Vno modo ꝙ natura intellectualis beatificabilis ex natura sua ⁊ ex perfectione sua naturali dicatur digna ⁊ hoc non: qr p̃fectior natura esset magis digna: ⁊ sic magis beata: qđ falsum est. Non enim dat deus beatitudineʒ ꝺm p̃fectionem nālē: vt pʒ a Doctore in secundo. d. 6. q. 2. ⁊ in tertio. d. 7. ⁊ alibi et est cōmunis opi. Secundo mō ꝙ dicatur digna ex hoc solo qr accepta ad beatitudineʒ et sic deus sine infusione cuiuscunq̄ habitus potuisset acceptare naturam intellectualem ad beatitudinem. vt infra. d. presenti. patet a docto. Tertio mōdo vt dicatur digna p aliquod formaliter sibi ī existens: et tunc dico ꝙ deus potuisset acceptare naturam intellectualem per aliquem habitum formaliter sibi in existentem: siue sit naturaliter acquisitus vt habitꝰ moralis: siue supnālíter infusꝰ vt habitus fidei et spei et charitatis. Nam omnia ista ex ordinatiōe diuina possent formaliter reddere naturaʒ intellectualem dignam vita eterna. vt pʒ a Francisco. 17. primi et ab Ocham ibi. ⁊ elicitiue a Docto. qōne prima prolo. ⁊ distin. 2. primi. ⁊ 7. q. vlti. ⁊ 17. ⁊ 29. ⁊ 46. 40. ⁊ 41. ⁊ alibi. Quarto modo aliquid dicitur dignum vita eterna per aliquod formaliter sibi inexistens: ⁊ hoc secundū ordinationē diuine voluntatis elictam a diuersis scripture sacre locis: ⁊ a multis sanctis diuinam scripturam glosantibus qr eodem spiritu scriptura sacra est interpretata quo a diuina voluntate reuelata. vt dicunt Theo. ⁊ Sco. in quarto. d. 15. q. 1. Et sic illud reddens dignum est charitas: ⁊ reddens indignum est priuatio charitatis: quam charitatem peccatum priuat solum demeritorie. vt habetur a Doctore. d. 1. q. 1. ⁊ d. 16. q. 2 quarti. Et sic charitas dicitur formaliter q̄dam dignitas anime que formaliter reddit animam dignam vita eterna. Et priuatio charitatis dicitur formaliter indignitas quedam reddens formaliter ipsam animam indignam vita eterna: ⁊ peccatum dicitur demeritorie indignitas: qr per ipsum aīa demeretur vt auferatur sibi charitas. hoc vltimo modo in argumēto dʒ accipi dignitas formaliter ⁊ indignitas formaliter. ¶ Dicit ergo doc. ex quo peccator ante penitētiā est formaliter indignus vita eterna idest ꝙ formaliter sibi inheret indignitas idest priuatio charitatis reddēs ipsuʒ indignum vita eterna: ⁊ post penitentiam est formaliter dignus vita eterna. idest ꝙ sibi formaliter inheret dignitas idest charitas reddens ipsum formaliter dignum vita eterna. Cuʒ ergo priuatio inexistens formaliter alicui non tollatur ab illo nisi per aliquod positiuū formaliter inexistens sibi: sequitur ꝙ si ante penitētiā est formaliter indignus: ⁊ post penitētiā formaliter di-

Quadm̄ pl̄r aliquis pōt dici dignus vita eterna.

gnus: ⁊ charitas est talis dignitas (vt dixit) ꝙ talis chari-
tas post penitentiam inherebit formaliter. ¶ Ibi. Prete
rea deus non acceptat peccatorem. Hoc argumentum ex
dictis supra satis clarum est. Dicit tñ primo. ꝙ acceptare
ad vitam eternam: hoc non est voluntate beneplaciti velle
beatificare pro tunc quia tunc beatificaret: vt infra pate-
bit. d. 46. Velle ergo acceptare istum est secundū dispo
sitionem voluntatis sue scdm quā nunc hʒ esse dignū tali
premio quē prius nō voluit esse dignum. id est ꝙ voluntas
diuīa tunc acceptat ad vitā eternam peccatorē post pniāʒ
propter dignitatē modo preexposito ordinatam a diuina
voluntate. ¶ Secundo querit Doctor qr ex quo Voluntas
diuīa prius non acceptabat peccatorem añ penitentiam ⁊
nunc acceptat post penitentiam. Certum est ꝙ in volunta
te diuina nulla est mutatio. ergo in ipso peccatore erit ali-
qua mutatio: quia pri9 non erat acceptus ⁊ post ē accept9.
Hoc dictum nō concludit absolute charitatem esse necessa
riam: qr absolute non acceptauit peccatorem ad vitaʒ eter
nam et post acceptat ergo mutatio in peccatore. Et vide-
tur ꝙ potest esse mutatio sine infusione gratie: quia prius
non penitens et nūc penitens. et talis penitentia potuit ac
ceptari vt digna vita eterna sine gratia. Et similiter prius
non acceptauit: quia peccator idest obligatus ad penam
eternam: quia peccatorem esse proprie post actum pecca-
ti: est esse obligatum ad penam eternam. vt declarat doc.
d. 14. q. 1. d. 22. q. vnica quarti. Et voluntas diuina sine in
fusione gratie potest delere illam obligationem: vt patet a
doctorē vbi supra. Et sic est aliq mutatio in ipso peccatore:
quia prius obligatus ad penam eternam et vt sic non fuit
acceptus: et post liberatus a tali obligatione. et vt sic acce
ptus: et sic non habetur ꝙ charitas sit necessaria. Dico er-
go ꝙ hoc argumentum concludit ex elicitis a diuina scri-
ptura. vt dixi supra: quia vt peccator est obligatus ad penā
eternam non est acceptus: et post penitentiam est accept9:
et hoc per charitatem: quia habetur a scriptura diuina ꝙ
deus non acceptat aliqueʒ nisi in se habeat formaliter cha
ritatem. Sicut ergo in peccatore formaliter erat aliquid
quo formalr nō erat accept9 ⁊ illud ꝓprie est priuatio cha
ritatis: ⁊ si post penitentiam formaliter est acceptus: ergo
in ipso formaliter est charitas reddens ipsum acceptum et
formalr expellens ipsam priuationem: qua formalr dice-
batur non acceptus. Et sic tenet hoc argumētuʒ confirma
tione sequenti. ¶ Ibi. Vltio secundum istam viam. Hoc
argumentum clarum est. ⁊ magis patebit in. 4. d. 16. q. se
cunda. Et sic patet ista prima via.

Ex secunda via arguitur. Nam doctor in prima
via probauit charitem esse necessa-
riam rōne persone beatificabilis vt acceptande in se a di
uina volnutate. In ista vero secunda via probat charitatē
esse necessariam rōne actus meritorij. In ista prima rōne
supponenda sunt aliqua. Primo ꝙ aliquam opationē esse
meritoriam potest contingere quadrupliciter. primo ꝙ ta-
lis operatio puta dilectio dei secundum substantiā ⁊ intē
sionem: ⁊ rectitudinem moralem dicatur meritoria: ita ꝙ
Opatō pt itelligi meritoria quadrupliciter
secundum talem entitatem dicatur meritoria vite eterne:
⁊ hoc nō. etiā de potentia dei absoluta: quia nulla est opera
tio hoīs que sit tante entitatis ꝙ mereatur de condigno vi
sionem dei claram ⁊ fruitionem eiusdem clare visi. Secū
do ꝙ dicatur meritoria ex hoc ꝙ accepta a diuina volunta
te: ēt ipsa elicita ab ipsa sola voluntate creata: et hoc tm̄ de
potentia dei absoluta posset esse meritoria vite eterne: qr
deus potuit acceptare illam vt dignam tali premio. Tertio
potest dici meritoria, vt elicita a voluntate regulata a fide
infusa: vel a prudentia: vel ēt elicita a voluntate informa-
ta spe vel alio habitu appetitiuo: puta amicitia ⁊ hmōi. et
vt sic absolute sumpta non est meritoria vite eterne: ēt de
potentia dei absoluta: quia nulla operatio voluntatis crea
te q̄mōcūq elicita ēt mile habitibus: ꝯcurrētib9 nō ē ex na
tura talis opationis digna vita eterna. Potest tamen esse
digna inquantum accepta. vt dixi supra. Quarto potest di
ci meritoria: qr elicita a volūtate ꝯcurrēte charitate forma
liter sibi inherente: ⁊ tunc dico ꝙ talis opatio quantūcūq
intensa quantuncūq a pfectissima charitate elicita: ex rō-
ne sua formali et natura ꝓpria non est meritoria vite eter-
ne propter rōnem superius factam. Sed si est meritoria:
ideo est quia accepta: ⁊ quia deus ordinauit opationeʒ eli
citam a charitate acceptare vt dignam vita eterna. Non
est ergo digna vita eterna qr absolute a charitate: sʒ quia
a diuina voluntate accepta sic ordinante. Addo quintum
modum ꝙ opatio potest dici meritoria: qr est a voluntate
assistente spū sctō siue concurrēte speciali modo ad huius-
modi opationem: non ꝙ tota trinitas non concurrat ad hu
iusmodi opationem (cum opa trinitatis sint īdiuisa ad ex
tra) Sed qr spūi sctō attribuit dilectio: charitas: benigni
tas: misericordia: et huiusmodi. Hoc appropriate dicitur
spūi sctō conuenire: et si hoc vltimo modo intelligit magi-
ster ꝙ ideo voluntas habet actum meritorium quia spūs
sctūs specialiter sibi assistit et concurrit ad hmōi opera-
tiōeʒ recte dicit. Ideo doc. ī ista prima rōne et secunda se-
cūde vie: vult ꝓbare ꝙ charitas inhereat homini: quia ex
quo sm oēs sctōs principium actus meritorij est charitas:
sʒ postea sit diuersitas ꝙ aliqui nominant illam charitatē
spūm sctūm sibi assistentem speciali modo. Aliqui chari-
tatē creatā a trinitate vt donū supnaturale formalr inhe
rens hoī. Et hoc secundo modo vult probare doc. Secun-
do suppono ꝙ hominem mereri per opationem propriam
non est ex hoc ꝙ recipit: sed ex hoc ꝙ producit illam vt pʒ
Tertio suppono ꝙ aliquod agēs non dr formalr habere
talem actionem: nisi principium formale ꝓductiuū sit for
maliter in ipso: sicut ignis non dr formalr calefarere nisi
principium calefaciendi sit formalr in ipso. Nam si est ex-
tra nō dr formaliter agere. Cū ergo ipse hō formaliter di
catur mereri p opationem meritoriam elicitam a volunta
te et charitate vt supposui: oportet ipsam charitatem que
est pricipium formale productiuum saltem partiale actus
meritorij formalr inexistere ipsi voluntati. Cetera patent.
¶ Ibi. Preterea nulla actio est in potestate. et cetera.
¶ Ista ratio ex dictis supra et presuppositis declaratis
satis clara est. Si enim charitas est pncipium formale pro
ductiuum actus meritorij ⁊ illa sit ipse spūs sctūs tantū
assistens. tunc non esset in potestate voluntatis mereri: qr
pricipium formale productiuū merendi non esset in ptāte
eius: qr esset totaliter extra ipsam. Cum ergo mereri sit in
facultate voluntatis: oportet principium merendi esse in il-
la formaliter: quo libere possit vti ad operationem merito
riam: ⁊ sic charitas cum sit principium merendi: erit for-
maliter in voluntate vt voluntas possit dici libere mere-
ri. ¶ Si dicatur. nonne voluntas posset dici mereri libe-
re: qr coagit spiritui sancto? ¶ Dico quod non. qr numquā
aliquis actus potest mere dici liber nisi principium forma-
le productiuum insit liberum ⁊ libere producat: ⁊ sit in po
testate merentis. Modo spiritus sanctus non est in pote-
state voluntatis. ¶ Si iterum dicatur. nonne charitas est Obiectio.
principium merendi mere naturale ⁊ agens de necessitate
nature: vt patet a doctore infra distinctione ista. ⁊ supra ⁊
alibi? Quomodo ergo principium formale productiuum
erit liberum? ¶ Dico aliquem actum produci libere con-
tingit dupliciter. Vno modo ꝙ actus meritorius sit a tota
li principio libere agente ⁊ hoc nō: qr charitas agit mere Solutio.
naturaliter ⁊ de necessitate. Alio modo qr talis operatio ē
a voluntate libere agente ⁊ libere vtente charitate vt pri-
cipio formali ⁊ cetera. Et sic talis operatio dicitur vere
meritoria ⁊ vere libera ¶ Si dicatur. nonne charitas
est causa principalis actus meritorij completiue sum- Alia obiectio.
pti? patet quod sic a doctore infra distinctione ista. Cum
ergo charitas concurrat de necessitate vt dixi. et vt cā prin
cipalis: talis operatio meritoria non dicitur libera. ¶ Dico Solutio notanda.
ꝙ ille actus nunq̄ acceptatur a deo quia est magis a cha-
ritate q̄ a voluntate cum sm substantiam et intentionem
actus sit magis a voluntate q̄ a charitate: sʒ charitas dici-
tur principalis causa acceptationis quia ille actus libere
productus quo ad substātiaʒ ⁊ intentionem. ꝙ modo accep
tetur non est in ptāte nostra sed in ptāte voluntatis diuine
que determinauit acceptare talem actum productum a vo
lūtate vtēte charitate. ita ꝙ ista acceptatio est magis a cha
ritate q̄ a voluntate. idest ꝙ deus magis acceptat hunc a-
ctum. quia est a charitate q̄ a voluntate: licet voluntas sit
principalis causa actus quo ad substantiā et intensionem.
¶ Prepterea. Si spiritus sanctus moueat. Ad hoc vt ar-
gumentum couchudat presupponitur vnum scilicet ꝙ spiri-
tus sanctus moueat vt causa totalis nullo presupposito: et
sic talis motio esset creatio: et totum quod sequitur clarum
est. Si vero voluntas concurrat vt causa inferioris: tunc
talis motio non esset creatio: qr concurreret aliqua causa
secunda. nā proprie dicitur aliquid creari: quando ad eius
esse non concurrit aliqua causa intrinseca presupposita illi-

vt pars illius. vt patet a doc. d. 18. scdi. Et vltra quando cum causa prima effectiue non concurrit aliqua secunda: et hoc est quia secunda effectiua sp̄ presupponit aliq̄d in quod agat. Et si magister intellexit ipsũ sctũm mouere primo modo: currit argumentuȝ non secundo modo. Et ꝙ ipse non intelligat primo mõ pȝ qꝛ tenentes hoc qd̄ imponitur magistro: ponunt ipm̄ spũm sanctũ esse totalem cãm merendi. ¶ Ibi. Preterea q̄rto. ¶ In ista rõne supponuntur aliqua. Primo ꝙ voluntas vere mereat̄. Secundo ꝙ ex hoc dicitur mereri: qꝛ spũs sanctus vnitur sibi: ⁊ ideo vere dr̄ voluntatē mereri qꝛ spũs sanctus qui sibi vnitur est principium merendi. Tertio ꝙ talis idemptitas spiritussancti ad voluntatē nõ sit sufficiens vt volũtas dicat̄ mereri spũ sctõ: vt p̄ncipio formali actiuo: pȝ qꝛ pr̄ ē magis idē filio ⁊ ecõtra. ꝙ spũs sanct⁹ volũtati: ⁊ tñ ista ē vera ꝙ fili⁹ vere operat̄ ad extra. ⁊ pr̄ vere operat̄. ⁊ similit̄ spiritus sanct⁹: ⁊ tñ nõ concedit̄ ꝙ pr̄ opet̄ filio: supple vt p̄ncipio formali ꝓductiua vt infra patebit. d. 27. ⁊ in scdo d. 1. q. 1. ⁊ in q̄lib. q. 4. qꝛ nec ipo vel notitia genita dr̄ sapiens. ꝗ ista idẽptitas nõ põt eẽ ratio q̄re dicat̄ volũtatē creatã mereri spiritu sancto vt principio formali merẽdi: quia vnitur tali voluntati. ⁊ hoc est quod dicit.

Ad solutionem huius q̄õnis tria sunt videnda. ¶ Ex superius habitis de substãtia actus intensione rectitudine ⁊ ipsum esse a potẽtia ⁊ ab habitu. Omnia clara sunt vsq3 ibi. ¶ Hoc secundum membrum verius eẽt si act⁹ esset ⁊c. Doc. tangit hic duo motiua q̄bus ꝓbat actũ non esse meritoriũ ex actiõe siue ex acceptatiõe diuina. Primũ qꝛ actus dicit̄ meritorius qꝛ est in ptãte voluntatis vt supra dixi. Sȝ actio diuina siue acceptatio diuina non est in ptãte voluntatis. ergo ⁊c. Secundum ibi. qd̄ ēt probatur: quia respectu huius acceptari. In hoc probat ꝙ meritum non est ex acceptatione diuina: quia aũ acceptatiõeȝ aliquis actus est dignus acceptari: et aliquis non: ergo ista dignitas vel indignitas est ex pte actus et non ex parte acceptationis vel actionis diuine. ¶ Ibi. Contra rõ meriti ⁊c. Dicit doc. ꝙ actus nõ est complete meritorius nisi in ipso habeatur ratio digni vel digne ordinabilis ad premium. i. ꝙ actus humanus qualiscunq3 sit: non est ex se dignus beatitudine. Sed ꝙ sit dignus est a voluntate diuina dante sibi talē dignitatem qd̄ nihil aliud est nisi ex bonitate sua et non ex rõne actus acceptare ipsum in ordine ad vitam eternam: ⁊ sic patet. Et hoc est quod dicit ibi. ꝙ ratio meriti in actu est ipsum actum esse dignum. vt supra dixi: ⁊ sic meritum in actu est quedam relatio passiua siue acceptatio passiua in ordine ad voluntatem diuinam sic acceptantem ita ꝙ talis acceptatio passiua est de ratione meriti complete accepti: non ãt de rõne meriti sumpti pro substantia intensione ⁊ rectitudine morali actus. Sed dicitur de substãtia meriti vt actus vltra predicta includit illam dignitatem siue acceptationem passiuam ⁊c. ¶ Ibi. Per idem dico ad secunduȝ: Hic dicit doc. ꝙ q̄uis complementum meriti sit ab acceptatione diuine voluntatis. non tñ voluntas diuina meret̄. Ratio qꝛ meritum pro vt hic loquimur est actus procedẽs a voluntate informata charitate inclinante vel partialiter concurrente ad huiusmodi actum: quo actu beatitudo debetur illi voluntati vt premium. Sed ista non concurrunt in voluntate diuina. Tum quia voluntas diuina ad extra non vtitur aliquo habitu charitatis concurrente effectiue siue inclinante. Cum nullus habitus ponatur ibi: maxime inclinans ad extra. vt patet a doc. d. 46. q. 1. quarti. Tum etiam quia voluntati diuine non debetur premium aliqd̄ pp̄ aliquam opationem ad extra: cum sit ex semetipsa beata: nec ēt meret̄ nobis: qꝛ tunc includeret imperfectioneȝ aliquaȝ: ⁊ multa alia q̃ transeo. Cetera patent. ¶ Ibi. Ad illud qd̄ adducitur pro scdo membro. Dicit doc. ꝙ acceptatio passiua ad vitam eternam non est de rõne meriti de congruo. Et est sciendum pro nunc ꝙ duplex ē meritũ: meritũ cõdigni ⁊ meritũ ꝯgrui. Primum ꝓprie respicit. premiũ reddẽdum ẜm ꝯdignãtẽ. i. ꝙ tãto merito ꝯdigni tanta glia debetur. Secundũ prop̄e respicit gr̄am q̃ dat̄ tali merito de congruo: nõ ãt de ꝯdigno qꝛ gr̄a nõ esset gratia. (margin: Duplex est difficultas)

Si dicatur sunt ne aliqua opera nr̄a que de congruo mereantur gr̄am gratum faciẽtē. Videtur ꝙ sic. Nã doc. dicit in. 4. d. 14. q. 2. ꝙ aliquis ex puris naturalibus põt se disponere ad gr̄am. puta per actum displicentie de peccatis: q̃ displicẽtia si est intensa debite dicitur attritio. ⁊ dispositio ad gratiam: quia dispositione posita vt merito de ꝯgruo: statim deus impartitur gratiam. ¶ Dico ꝙ doc. in isto passu est valde ponderandus. non eñ dicit simpl̄r ꝙ ex puris naturalibus ⁊c. quia ponit duplicē regulã in intellectu dictantem de displicentia peccati: quarũ prima est mere naturalis que est cognitio dictatiua volũtati vt detestet̄ peccatũ absolute: qꝛ in se malum. Alia est supnaturalis: ⁊ hoc vel sibi imediate reuelata ab aliq̄bus sctĩs: puta ab aplĩs ⁊ ꝓphetis quibus credimus. et talis regula est cognitio dictatiua voluntati vt detestetur peccatum sub istis circunstantijs. vt est offensium dei: vt est retardatiuum a bono: expulsiuum a vita eterna: inductiuum ad eternam penam: et detestetur principaliter propter amorem dei: ⁊ huiusmodi. ¶ Dicit ꝗ doc. q̄uis ibi non expresse. ꝙ habita ista regula supernaturali potest postea ex puris naturalibus se disponere puta elicere actum displicentie de peccatis cuȝ debitis circunstantijs ⁊c. et talis displicentia debite intensa dicitur meritum de congruo. ¶ Sed videtur difficultas. quia doc. dicit in quarto vbi supra ꝙ posita tali displicentia preuia dispositione ad gratiam in vltimo instanti illius dispositionis infunditur gratia ex ordinatione diuina. Et tamen videtur ꝙ talis displicentia vt huiusmodi: non sit meritum de congruo nisi in quantum acceptatur ⁊c. ¶ Dico ꝙ in de rito de congruo sunt duo: puta in displicentia peccati me primo subiecta intensio rectitudo moralis illius actus displicentie: et hoc totum dicitur meritum de congruo secundum quid. Secundi est acceptatio passiua qua acceptatur a voluntate diuina: vt meritum de congruo: ⁊ talis acceptatio passiua non potest esse ab homine ex puris naturalibus. Nã deus ordinauit conferre gr̄am hoĩ habenti talem vel talem displicentiam de peccatis: ⁊ certum est ꝙ nulla est operatio hominis ex ratione sua formali: ⁊ ex natura propria: que sit dispositio ad gr̄aȝ: nisi pro quanto deus acceptat illam. ¶ Sed queritur. Si ergo acceptatur vt sit dispositio ad gratiam: ergo cõposita tali dispositione deus conferat gratiam videtur ꝙ sit meritum de condigno respectu gratie: ⁊ sic gratia non erit gratia. vt dixi. ¶ Dico ꝙ non habeo pro inconuenienti ipsam displicentiam vt sic acceptam a deo in ordine ad gratiam: esse meritum de condigno respectu illius. Et cum dicitur ꝙ tũc gratia non esset gratia. Dico ꝙ ideo dicitur gratia qꝛ confertur ex mera liberalitate diuina: ⁊ nullo modo ex aliqua operatione nostra ex ratione formali illius operationis. Et ꝙ acceptet illam operationem in ordine ad gratiam: etiam hoc est ex mera liberalitate voluntatis diuine: proprie tamen (vt dixi) meritum condigni respicit premium. Ex his pȝ qd̄ dicit doc. de merito cõgrui. d. 17. vbi supra. ⁊ de hoc vide que singul̄r exposui in tertio. d. 19. ¶ Ibi. Habet autem. ⁊ sic habit⁹ ille ⁊c. In ista lr̄a ponuntur aliqua. Primũ ꝙ habitus intellectus cãtus ex frequentitatis actib⁹ inclinet potẽtiã ad agendum circa tale obiectum: vel ꝙ cõcurrat actiue cum tali potentia ad operationem circa tale obiectum: habet ab ipso obiecto presente vel in se vel in aliquo alio representatiuo. Et hoc sic dȝ intelligi scilicet mediate non immediate. id est ꝙ qꝛ obiectum vna cuȝ tali potentia causat talem cognitionem dat tali cognitioni vt sit generatiua talis habitus. Nam ꝙ sit generatiua talis habitus habet ab obiecto: qꝛ actus specificantur ab illo: vt patuit supra distin. 3. q. 7. Eo modo dico de habitu morali in voluntate: qꝛ a talibus actibus causatur: qꝛ actus specificantur a tali vel tali obiecto: ideo causãt talem vel talem habitum inclinantem potentiam ad agendum circa tale obiectũ vel partialiter concurrentem. Et debes intellegere vnum scilicet ꝙ ad actum precedentem habitũ duo tm̄ concurrunt scilicet potentia et obiectum: ad actum vero sequentem habitum tria concurrunt. videlicet potentia: obiectum: et habitus inclinando ẜm quartam viam: vel partial̄r agendo. quod magis videtur ẜm tertiam viaȝ. Secundum habitus super naturalis: puta fides infusa ꝙ inclinet potentiam circa tale obiectum: puta ad actum credendi: vel ꝙ partitial̄r concurrat ad actum credendi habet ab obiecto. Et similiter habitus spei in voluntate infusus qui inclinat ad summum bonum tanquam summe cõmodum vt patet a Doctore in tertio. d. 26. ꝙ inclinet voluntatem ad desiderãdum tale bonum. vel ꝙ partial̄r concurrat habet a summo bono. Similiter charitas ꝙ inclinet voluntatem primo ad dilectionem dei: et secundo ad dilectionem proximi propter deum. vt patet a doctore in

(margin notes, right column: Solo no[...]da. — Alia diff. — Responsio. — Obiectio valde bõa. — Solutio. — Dr̄ia inter actuȝ seq̄ntem hitum ⁊ p̄cedẽtem)

tertio.d.28. vel φ partialiter concurrat hȝ simpliciter ab obiecto scilicet ab isto deo. Si dicatur. quomodo isti habitus habent ista ab obiecto cum ipse deus vel deitas sub ratione deitatis nihil causet ad extra? quia tunc necessario causaret: et tñ deus sub ratione deitatis est obiectum charitatis fidei et spei. vt patet a Doc. in tertio. ¶ Dico φ sufficit φ habeant ista a voluntate diuina supplente vicem talis obiecti: de qua suppletione patuit supra questione prima prologi. Cetera patent.

Obiectio nō soluta

Solu.

De secundo articulo dico. ¶ Ibi. Sed est duplex dubitatio. Una quomodo aliquid in natura creata possit esse ratio quare acceptatur a voluntate diuina vel absolute vel tali modo: cum nihil in creatura sit rō actus diuini nec in se nec vt tendit super tale obiectum. ¶ Alia. quia circum scripto omni dono supernaturali est distinguere inter amicum et inimicuȝ: vt inimicus dicatur in quo est peccatum non deletum. et iō manet offensa non inimicus dr in quo non est offensa: sed ante collationem omnis bonis supernaturalis posset alicui inimico dimitti offēsa. sicut dicer i q̄rto. d. 14. vel. d. 1. q. 6. ¶ Ad ista respondeo q̄re ibi. ¶ Quantum igitur ad illum articulum non est necessarium ponere habitum supernaturalem gratificantem loquēdo de necessitate respiciente potentiā dei absolutam: precipue cum possit dare beatitudinem sine omni merito precedēte licet sit necessarium loquēdo de necessitate que respicit potentiam dei ordinatam: quam ordinationem colligimus ex scriptura: et ex dictis scōrū vbi habemus φ peccator est indignus vita eterna: et iustus dignus. Et hec sunt verba formalia doctoris. ¶ Unde pro declaratione illius littere. nota φ prima dubitatio probat φ actus creatus non possit dici meritorius: quia non est ratio quare sic acceptetur a voluntate diuina. Responsio clara est ex supradictis. φ scilicet non est ratio ex se: sed mere dicitur acceptari a voluntate diuina. Dicitur tñ meritum fm quid. Secunda probat φ charitas non sit necessaria: patet quia peccator per peccatum dicitur inimicus: et ablata offensa dr amicus: et aufertur peccatum priusφ gratia infundatur: ergo in illo instanti quo est sine peccato est amicus sine charitate. Responsio clara est: quia amicus dei positiue est per aliquid positiuuȝ in ipso: et hoc est charitas secundum ordinationem diuinam: quia reddit ipsum amicum. Inimicus vero positiue est per aliquid priuatiuum vel positiuum in ipso: puta per peccatum vel obligationem ad penam eternam. Amicus vero negatiue dicitur ille qui non habet charitatem nec offensam aliquā. Et similiter inimicus negatiue φ habet priuationem charitatis et non habet offensam. Et sic patet responsio.

Quantum ad tertium articulum possȝ dici φ magister non negat omnem habitum supernaturalem. ipse quippe. d. 27. c. 1. illud quoqȝ mirabile adducit Augustinum ad dardanum dicenteȝ: φ ad templum dei pertinent pueri sanctificati qui nō valent cognoscere deum. ergo deus inhabitat paruulum: qui tñ nō pōt habere actum elicitum circa deum. Ista in habitatio que competit paruulo regenerato: et non alii: non potest esse sine omni habitu supernaturali in ipso paruulo: nec enim potest poni propter actum: quia talem actum nō hȝ nec habere potest nec propter naturam solā: quia nō inhabitat alium paruulum non regeneratum. cuȝ in eo sit eadem nā. Simlr secunda distin. libri secundi videtur ponere grām creatam i anima. Itaqȝ potest dici φ magister posuit vnum habitū q̄ informante aīaȝ spūs sctūs inhabitat et vt inhabitans quasi pficit potentias habitibus supnaturalibus. duas q̄dē. s. intellectum et volūtateȝ fide et spe ad credendum τ sperāduȝ: sed volūtateȝ nullo alio habitu ad amādū φ isto per quē dicir inhabitare: qꝛ actus iste amādi est ita pfectus φ pōt attribui imediate illi habitui quo formalr inherente spūs sctus inhabitat tanφ perfectissimo habitui. non sic possunt actus credēdi et sperādi attribui imediate illi habitui per quē spūs sctūs inhabitat propter imperfectionē istoꝝ actuū: et perfectioneȝ illius habitus quo spūs sctūs inhabitat mētes. iste. n. dȝ esse ita perfectus φ nec in patria euacuetur qñ aīa erit templum dei tunc enim non manebunt credere et sperare. Et hoc modo auctoritates. Augusti. faciunt pro magistro non φ nullus sit habitus supernaturalis formaliter gratificans animaȝ sed φ non alius ab isto per quem spūs sanctus inhabitat animam eo modo quo habitus credendi et sperandi alius est ab habitu quo inhabitat. τ hoc patebit soluendo rationes que adducuntur pro prima pate q̄onis. Secundum hoc igitur non videtur magister discordare ab aliis nisi qꝛ vel ponat gratiam alium habitum esse a charitate: vel saltem dicat istum habitum qui realiter est gratia formaliter esse in voluntate τ non in essentia aīe: qꝛ tūc nō ihabitaret spirit⁹ sctūs p habitū vnū quasi radicalē respectu fidei τ spei nisi p̄io infuerit: sed in habitaret per habitum formaliter informantem voluntatem qui quodam ordine nature eēt posterior fide τ spe. Sed tenēdo eundeȝ habitū esse realiter charitateȝ τ gratiā: vtrū ille habitus informat essentiā anime primo. τ sic a spiritu sctō inhabitāte essentiā anime fluāt virtutes informātes potētias: vel sit in voluntate formalr iā p̄suppositis fide τ spe in potētiis. de hoc in secūdo lib. d. 16. saltē charitas nō videt alius habitus realiter ab isto per quē spūs sctūs inhabitat animā: τ ita non sic spiritus sanctus per habitum medium alium ab illo quo inhabitat mouet ad diligere sicut mouet ad credere τ sperare. Dicit doctor. φ secundum magistrum ponitur gratia informās siue charitas. Secundo qꝛ magister videtur dicere φ ipsa charitas est tantum. s. s. Hoc sic debet intelligi. φ spiritus sanctus inhabitat animam per ipsam charitatem informantem τ non per alium habitum: τ cuȝ ponit fidem τ spē esse formaliter in anima: τ spiritus sanctus non dicitur ipsa fides τ spes. Hoc ideo est qꝛ spiritus sanctus non dr inhabitare animam per fidem τ spē: sȝ tñ per charitatem: ideo nominat ipsam charitatem. Et vltra qꝛ spiritus sanctus nō tñ inhabitat aīaȝ in vita p̄nti: sed specialr in vita beata: τ qꝛ charitas τ opatio illius perfecte remanet in p̄ria: ideo dicitur inhabitare aīaȝ p charitatem: τ nō p aliū habitū: qꝛ nec fides nec spes nec act⁹ eorū manent in patria. Magister ergo non videtur discordare ab aliis: nisi qꝛ vel ponat gratiam alium habitum esse a charitate: vel saltem dicat istum habitum qui realiter est gratia formaliter esse in voluntate τ non in essentia anime immediate: qꝛ tunc. s. s. nō in habitaret aīaȝ p habitū istū scilicet charitatem quasi radicalem respectu fidei et spei nisi primo insint tales habitus: qꝛ tunc. s. s. inhabitaret p habitum: puta charitatem formaliter informantem volūtatē q̄ charitas ordine nature eēt posterior fide τ spe. τ sit proprie. s. s. diceretur charitas: qꝛ inclinaret ipsam volūtatem per ipsam charitatem informantem ipsaȝ: τ nullo mō per alium habitum.

Ad argumenta principalia. In hoc primo argumento vt aliquid concludat intelligitur de dilectione meritoria. Et cum dicit φ cum dicitur dilectio est deus. Si intelligatur dilectio effectiue. i. φ efficit illā dilectionē: argumētū est in q̄tuor terminis. τ ma. nō ē vera nisi de dilectione formaliter. Ut videatur ista fallacia. Formetur sic argumentū. Oē diligēs dilectionē suā diligit deū. Sed diligēs p̄mū diligit dilectionem suam ergo diligens p̄imū diligit deuȝ. Si maior accipiatur pro dilectione que formaliter est deus: vera est. Si minor pro dilectione effecta a deo: variatur medium τ maior non est vera nisi de dilectione q̄ formaliter est deus: qꝛ non sequitur diligens dilectionem aliam a deo. ergo diligit deum? Si etiam in ista maiori accipiatur dilectio vt est alia a deo: vel a dilectione que formaliter est deus: erit fallacia consequentis. Non enim sequitur. Diligit dilectionem ergo diligit deū. vel dilectionem que deus est: qꝛ arguitur a positione consequentis ad positionem añcedētis. ¶ Doc. respondet ad hoc argumētū. Et tota respōsio ɔsistit in hoc φ diligens dilectionem suam q̄ est participata: multo magis dȝ deligere dilectionē per eēntiā q̄ est ipse deus: maxime cū rō diligibilitatis dilectiōis participate sit a dilectione per eēntiam: τ sic pȝ. ¶ Item de trinitate. 15. c. 18. vel. 49. Bō consistit in hoc. charitas est p̄ncipaliter donuȝ excellentissimum. sed spiritus sanctus est charitas ergo spūs sctūs est p̄ncipaliter donum excellentissimum. Si in minori accipiatur; charitas effectiue idest φ spūs sctūs efficit charitatem: argumētū est in q̄tuor terminis qꝛ variatur medium: qꝛ charitas in maiori accipitur vt est formaliter donuȝ excellentissimum quod competit solum spiritui sancto formaliter τc. ¶ Respondet doc. φ ex hoc charitas creata dicitur donum excellentissimum creatum: qꝛ charitas licet vt creata includat limitationem: tamen vt charitas est nullam includit limitationem: τ sic est perfectio simpliciter τ ex hoc potest dici perfectio simpliciter. Nihil er

go aliud concluditur in argumento nisi quia ex quo ipsa charitas est perfectio simpliciter: et vt in deo absq omni limitatione et in creatura cum aliquali limitatione. Dicim⁹ deum principaliter esse charitatem et etiaꝫ efficere ipsam charitatem participatam. Multa aũt alia sunt effectiue a deo: et nullo modo aliquid eiusdem rationis formalis formaliter pridicatur de deo. Nam deus efficit charitatem ⁊ efficit humanitatem: et tñ non dicitur humanus: qꝛ rõ humanitatis in se absolute vt etiaꝫ abstrahit a productione includit limitationẽ: et tñ dicitur charitas formaliter: quia charitas ex sua ratione formali nullam includit limitationẽ: lꝫ vt in creatura dicatur limitata: in creatore vero oĩno illimitata: et hoc est quod dicit doc. Sequitur post. Sꝫ q̄d faciunt iste auctoritates pro magistro? ¶ Patet responsio ex dictis supra exponendo magistrũ. Deinde mouet duas difficultates. ¶ Prima: quia dicit doc. ꝙ omni eo quod nõ dicit perfectionem simpliciter: illud quod dicit perfectionem simpliciter et simpliciter perfectius Contra: quia supremus angelus est perfectio qualibet charitate creata. dico ꝙ accipiendo perfectionem simpliciter et in se: cui repugnat omnis imperfectio puta charitatem in se: est perfectior suppremo angelo quia angelus ex natura sua includit limitationem. Secundo dico ꝙ charitas creata adhuc potest dici perfectior angelo: ex hoc ꝙ formaliter participat charitatem que est perfectio simpliciter. Angelus vt angelus nunq̄ꝫ est perfectio simpliciter (ẽt posito ꝙ non esset creatus: vt alij voluerunt dicere ad mentem Arist. vt patuit supra. d. 8. q. 1.) quia ratio formalis angeli includit limitationem: non sic ratio formalis charitatis. ¶ Secunda instantia est: quia dicit doc. ꝙ ille auctoritates Augustini faciunt pro magistro vt spiritus sanctus dicatur charitas ⁊ dilectio: non sic fides et spes in anima: quia charitas est simpliciter perfectio et principium proximũ perfectionis simpliciter: puta dilectionis. Ideo spiritus sanctus quia inhabitat animam per huiusmodi charitatem dicitur charitas: non aũt inhabitat per fidem et spem: quia isti habitus non sunt perfectio simpliciter. nec principium proximum perfectionis simpliciter: quia nec credere nec sperare sunt perfectio simpliciter. Contra hoc instat doc. quia vt adducitur ex prima ratione ad intentionem magistri: spiritus sãctus est formaliter dilectio per essentiam: et ex secunda habetur ad intentionem magistri ꝙ spũs sãctus est formaliter charitas per essentiam. Quomodo ex his auctoritatibus infertur ꝙ non est in nobis aliqua dilectio habitualis: siue charitas alia ab isto habitu per quem dr̃ spũs sanctus inhabitare. Nam iste habitus supernaturalis quo spũs sanctus inhabitat: vel non est perfectio simpliciter: sꝫ aliqua limitata (et sic esset contra superius dicta. Quia dicimus spũm sanctum inhabitare per charitatem qꝛ perfectio simpliciť ⁊c.) Vel si est supple perfectio simpliciter: non sequiť quin alius hĩtus ab isto possit poni in anima per quem ĩhabitaret spũs scũs. puta hĩtus amicitie et huiusmodi q̄ q̄deꝫ habitus possꝫ poni principiuꝫ proximũ eliciendi actũ meũ diligendi. Nam iste actus ex quo est illimitatus põt esse a tali principio. Doc. non soluit: sed breuiter solui potest. ꝙ iõ spũs sanctus specialiter dicitur inhabitare voluntatẽ per charitatem et non per alium habitũ: qꝛ et si ꝑ aliuꝫ habitũ posset inhabitare cum nulla sit repugnãtia: quia tñ charitas specialiter ⁊ singulariter appropriať spũi sctõ q̄ est perfectio simpliciter: iõ magis dr̃ inhabitare volũtateꝫ ꝑ charitatem informantem illã participataꝫ a charitate ꝑ essẽtiã specialiter spũi sãcto attributã. Et hoc forte (saluo sꝑ iudicio meliori) potest adduci ad propositũ magistri. ⁊c. ¶ Ibi Preterea per rõnem. Omnis creatura. ⁊c. Argumẽtũ stat ĩ hoc. Qñ aliq̄d ẽ tale ꝑ essentiam puta bonũ ꝑ essentiã non põt intelligi non bonũ et ecõtra: illud q̄d nõ põt intelligi nõ bonũ vr̃ bonum ꝑ essentiam. Sed charitas non põt intelligi nõ nisi bona. ergo charitas erit bona ꝑ essẽtiaꝫ ergo de⁹. Omnis aũt creatura potest intelligi non bona ergo charitas creata non dꝫ poni. Dico ꝙ verum est ꝙ etiam charitas creata et participata potest intelligi non bona: quia tota bonitas illius est a bonitate per essentiam. Et concedo ꝙ talis charitas creata non est deus.

Ad argumenta pro opinione que imponitur Magistro que videlicet negat habitum supernaturalem gratificantem respondeo: que argumenta ex se patẽt ĩ littera nec indignit alia formatiõe. Et p̃mo ad p̃mũ dico ꝙ iste habit⁹ simpliciter dat acceptabiliter operari: ⁊ etiam dat aliquam actiuitatem respectu actus sicut aliqua causa secunda respectu eius: sed non dat delectabiliter neq facliter: que conueniunt habitui acquisito inquantum distinguitur ab infuso per hoc ꝙ acquiritur ex frequenter agere. ¶ Ad secundum q̄uis aliqui dicant voluntatem in puris naturalibus nullum actum posse habere circa obiectum supernaturale visum: tamen hoc improbatum est distinctione prima questione quarta. Concedo igitur quod posset habere actum circa tale obiectum ostẽsum siue nude siue per actum fidei: sed iste actus circa obiectum ostensum a fide non esset meritorius: qꝛ non esset secundum inclinationem illius habitus secundum quem solus deus disponit acceptare actum nec etiam in prima esset beatitudo: qꝛ non esset ita perfectus sicut posset haberi a tali potentia si esset perfecta proportionaliter habitui supernaturali. ¶ Et si obijcias ꝙ ille actus circa diuinam essentiã visam posset esse ita perfectus ꝙ totaľr q̄etaret volũtatẽ: qꝛ eliceret secũdũ totũ conatũ eius: ⁊ ꝑ ꝯñs esset beatificus. ¶ Quod etiã vr̃: qꝛ talis volũtas h̃ret quicquid vellet ⁊ nihil vellet male: hoc autem est esse beatum secundũ Augu. 13. de trini. ca. 5. vel. 15. ¶ Ibi. Respõdeo ꝙ non solũ illa volũtas nõ esset beata: qꝛ nõ h̃ret q̄cquid vellet eo mõ quo deberet velle: deberet enim velle acceptabiliter diligere ⁊ hoc non haberet: sed etiam non esset ꝓtã qꝛ non haberet actũ ita perfectum sicut competeret sibi in gradu nature sue: nulla enim potẽtia habitualis põt habere actum ita perfectum sine habitu sicut cum habitu: imo quanto potentia est ꝑfectior tanto minus põt habere actũ ꝓportionabilẽ sue perfectioni si careat oĩ habitu: qꝛ ex quo est similis proportio geometrica duarum potentiarum inequalium ad habit⁹ proportionaliter ꝑfectiuos erit aliqua proportio arithmetrica: ⁊ ita simpliciter magis deficiet potentia ꝑfectior si non perficiatur ꝑ habitum q̄ꝫ potentia imperfectior ⁊c. Doc. dat duplicem r̃nsionem. Prima q̄uis aliqua volũtas summe diligeret deũ clare visum: nõ tñ esset beata sine charitate: qꝛ nõ habet quicquid recte posset velle: qꝛ recte posset diligere deuꝫ meritorie quod non posset fieri sine charitate: qꝛ deus sic ordinauit: ideo si non haberet charitatem: non esset beata. Secunda: qꝛ posito ꝙ non requiratur talis actus meritorius: adhuc voluntas nõ esset beata: qꝛ non h̃ret perfectam dilectioneꝫ quam possꝫ habere cũ habitu charitatis: imo potentia perfectior: puta suppremi ãgeli simpliciť magis deficeret ab opatiõe ꝑfecta quam nata esset h̃re cũ habitu: si non haberet illum q̄ꝫ potentia volitiua infima: quod est valde inconueniens. Et qꝛ r̃nsio Doc. est satis intrincata reduco illam ꝑ verba planiora supponendo mihi aliqua. Primo ꝙ duplex est ꝓportio. scilicet geometrica ⁊ arithmetrica: geometrica attenditur penes similitudinem proportionis tantum: vt sicut se habent quattuor ad duo: ita octo ad q̄ttuor. ꝫ sicut q̄ttuor ad duo est ꝓportio dupla: ita octo ad q̄ttuor erit ꝓportio dupla. Arithmetrica vero attenditur penes excessum tm̃: vt sicut q̄ttuor excedũt duo in duabus vnitatibus: sic octo quattuor in quattuor vnitatibus. Hec patent. 5. Euclidis. Secundo suppono. ꝙ voluntas suppremi angeli sit ꝑfecta vt octo: ⁊ nata ꝓducere dilectionem dei vt octo: ⁊ sit habituata proportionaliter idest ꝙ h̃eat habitum secundum proportionem ꝑfectionis sue ꝑ quem possit attingere in dilectionem ꝑfectam: vt duodecim. Et sit volũtas infima tm̃ ꝑfecta vt quattuor ⁊ nata habere dilectionẽ dei vt quattuor: ⁊ sit habituata secũdũ ꝓportionẽ ꝑfectionis sue: ⁊ ꝑ talẽ habitũ possit in dilectionẽ vt sex. In vtraq operatione potest esse proportio ⁊ geometrica ⁊ arithmetrica. Geometrica sic. Sicut se habet perfectio diletionis dei causata a voluntate angeli ꝓportionabiliter habituata ad perfectionẽ eiusdẽ dilectionis dei cãtaꝫ tm̃ a volũtate angeli non habituata: sic se habet perfectio dilectionis voluntatis infime causata ab ipsa voluntate proportionaliter habituata ad perfectionem eiusdem dilectionis vt tm̃ cãtam a voluntate nõ habituata. Sed ꝑfectio dilectionis causata a voluntate angeli habituata se habet ad eandem vt tm̃ causataꝫ a voluntate in proportione sexquialtera: ꝫ ⁊ illa que ẽ voluntatis infime similiter erit proportio sexquialtera: qꝛ sex ad quattuor: sex enim continent quattuor ⁊ medietatem illius: ⁊ sic patet proportio geometrica. Sed secundum proportionem arithmetricam sic infertur: sed dilectio causata a voluntate angeli habituata excedit eandem vt tantum

causatam a voluntate non habituata in quattuor gradibus. ergo et illa alia excedit in duobus gradibus. In prima proportione est excessus vt quattuor: in secūda autem vt duo. Et sic quando voluntas angeli sola operatur ad dilectionem vt octo deficit secundum proportionem geometricam ab operatione vt causata a voluntate habituata: quia sicut prima se habet ad secundā in proportiōe sexquialtera: ita hic defectus erit secundum proportionem sexquialterā: et similiter est de voluntate infima. Sicut in aliis proportionibus dicimus: puta in proportione dupla. Sicut se habēt quattuor ad octo ita duo ad quattuor: sed quattuor ad octo est proportio subdupla: ita duo ad quattuor. Arithmetrice vero quattuor deficit ab octo in quattuor vnitatibus et duo a quattuor i duab⁹. ¶ Sic cū dico volūtas āgeli deficit a pfectiōe dilectiōis vt solū causate ab illa volūtate n̄ habituata i pportiōe sub sexquialtera a perfectiōe dilectiōis cā te a voluntate habituata ipsius angeli. Et sic quomodo deficit ista pportione geometrica: sic deficit alia causata a voluntate infima non habituata &c. Sed in proportione arithmetrica voluntas angeli non habituata deficit a perfectione dilectionis causate a voluntate habituata in quattuor gradibus: et sic similiter dico de volūtate infima: q dilectio causata a tali volūtate non habituata deficit i duobus gradibus a dilectiōe causata a volūtate habituata. Et hoc est quod intendit Doc. Et sic sequitur q magis deficit voluntas pfectior angeli: si non pficitur per habitum pportionaliter: q deficiat volūtas creata infima: deficit dico sm pportionē arithmetricā: n̄ sm pportionē geometricā: cū defectus vtriusq sit tm̄ pportio subsexquitertia. vt supra patuit. ¶ Ibi. Cū addit q hz q̄cq̄d vult. R̄ndeo q nō tāta dilectiōe q̄ta pōt ordiate diligere illud obm: p3 q habitu charitatis pōt ordiate pfectiori mō diligere. ¶ Contra. quia tūc vr̄ q nulla volūtas eēt btā q̄ nō hēret charitatē maximā. R̄ndet q nō pōt ordiate velle hēre obm beatificū maiori actu q̄ correspōdēte meritis suis. talis nō est maximus cuius est capax. Semper tamen est maior illo quem posset habere existens in puris naturalibus. Sequētia sunt clara vt patet intuenti litteram.

Ad primum et scd3. secunde vie. R̄nsio clara est. ¶ Ibi. Cum igitur dicis &c. q̄si in fine cū dicit. Aut si ɔcedat q p̄us coopet. s. s. q̄ habeat charitatē nō sequtur. ergo eq3 posset cooperari volūtati non h̄nti charitatē: quia nō ita coopat nō h̄nti formam ad agendum sic h̄nti. i. q qn̄ sp̄us sanct⁹ coopat volūtati h̄nti charitatem ad actū meritoriū coopat sibi secundum cōem cursu3 et cōem influentiam q̄ coopat oi creature. Cū vero cooperat voluntati nō h̄nti charitatem ad actū meritorium: non coopatur sibi secundum cōem cursum et cōem influētiā: s3 quodammodo miraculose: quia secundum specialem īfluētiā et singulare p̄uilegiū. et hoc est qd̄ dicit. ¶ Ibi. Ad t̄tiū. Patet r̄nsio: quia si verbū ppt cōicationē nature humane dicatur operari opera nature humane et vere mereri secūdū illa opera: puta ieiunando vigilando et hmōi. Nam opera ista elicita ab homine vnito verbo dicuntur meritoria: et sic verbū ppter cōicationē nature dicatur mereri: nō tn̄ dicit mereri homo assumpt⁹ a verbo: ex hoc q verbum creauit animas: quia meritum est in potestate merētis: creare autem mūdum non est in ptāte hominis assumpti. Et licet dicatur hoīem creare mundum: hoc est tm̄ propt cōicationem ideo matum. Et sic est in pposito de spū sācto et volūtate. ¶ Ibi Ad vltimum. Doc. tangit vnam difficultatem: quia si ad visionē requiratur sp̄es i ītellectu vt p̄ncipiū formale et totale visiōis: tenēti hāc opi. difficillime ē soluere hoc argumētū scilicet q intellectus nō indigeat aliqua sp̄ē vel forma vt principio pductiuo totali visionis obiecti: et maxīe dei: et dicit q talis difficultas non est: si ponatur obiectum i se vl in sp̄ē intelligibili esse cām ptialem: et hoc dictum ē bn̄ pōderādū. Nam vt in sp̄ē intelligibili tantum habet eē: nō ē cā partialis: cum nullā existētiā hēat: sed species intelligibilis que supplet vicē obiecti: vt exp̄sse patuit supra dis. 3. q. 6. 7. et. 8. et. di. 17. in r̄nsione ad argumēta facta contra tertiā viā. Sed qn̄ obiectū est in se p̄sens: tunc est cā partialis: et nō requiritur aliqua sp̄ēs vel forma vel lumē vt p̄cipiū formale pductiuum visionis obiecti: quia potentia et obiectum pfecte p̄sens: sufficiūt ad talē visionē: Et addit doc. Videtur enim q sicut in volūtate ad habendā pfectā fruitionem dei requiritur charitas: ita in intellectu ad habendam perfectam visionem: cum sit minoris actiuitatis q̄ voluntas. Et respondet Doc. q̄ nullus negat in gloria habitum luminis glorie in intellectu.

Sed contra hoc arguitur ab aliquibus non bene penetrantibus dicta doc. sic reducendo Doctorem ad cōtraditionē. Quia doc. supra in di. 3. q. 3. Contra Tho. negat expresse lumē requiri ad cognitionem subiectar sepatar. hoc ide3 i. 4. di. 49. Et hic ɔcedit lumē glorie. ergo idē negat et affirmat. et sic ɔdicit sibi. — Apparens cōtraditio

¶ Dico q Doc. non contradicit sibi: quia qn̄ negat lumen glorie in intellectu: negat ex hoc: quia posuit Tho. intellectu3 nostrum nullo modo posse cognoscere substantias separatas quantuncunq3 presentes: nisi eleuetur per lumē glorie ita q impōle est ipsum habere etiā minimam visione3 de illo obiecto. etiā pfecte presente nisi per lumen glorie. Et Doc. vbi supra i probat hoc quia ad huiusmodi visionē vel cognitionē sufficit potētia intellectiua et obiectum in se p̄sens. hic aūt concedit aliquam habitum in intellectu q̄ dicatur lumen glorie requiri ad visionem dei in se p̄sentis. Ad visionem dico perfectam: quia visio q̄ nata est esse a potētia habituabili perfectior elicitur ab illa potentia habituata agente equali conatu q̄. a. non habituata Vult ergo q requiratur non ad visionem simpliciter vt voluit Tho. Sed ad visionem perfectissimā et sic patet quomodo non cotradicit sibi. — Solo.

¶ Questio tertia distinctionis. 17.

Circa augmentū charitatis. ¶ Titulus q̄stionis l3 sit tm̄ de charitate simplr: tn̄ intelligitur de qualibet forma intensibili et remissibili. Et sic queritur p exēplū. Pono q charitas sit ītēsa vt quatuor et q ītendat vt sex an qn̄ intendit vt sex corrūpatur tota illa vt q̄ttuor: ita q de nouo generet charitas vt sex? Et hoc idē dico de qualibet alia forma intellectuali. Silr est eadē difficultas de remissione: an charitas vt sex si fiat remissa vt quattuor? an tota illa vt sex corrumpatur et creetur noua charitas vt quatuor? an tm̄ duo gradus charitatis vt sex corrumpantur? et sic de alia forma remissibili dico idem.

Hic dicitur q nihil. &c. Hec est opi. Gotfre. quoli. 7 q. 7. et sequaces ei⁹ q̄ tenēt q in augmento totum preexistens corrumpatur: et silr in decremento: et nouum generetur: eo modo quo exposui in titulo. q. Et probat duobus mediis. Primo: quia quando forma intenditur: tunc forma mouetur a forma minus intensa ad formam magis intensam. ita q forma minus intensa est terminus a quo motus: et forma magis intensa est terminus ad quem motus. Sed terminus a quo: et terminus ad quem sunt incompossibiles ex quinto phisi. ergo. &c. — Opini. Gotfre.

¶ Dico q terminus a quo: et terminus ad quem motus sunt duplices scilicet formales et concomitātes. Primi (si est motus acq̄sitiuus) sunt priuatio et habitus. et sic subiectum existēs sub charitate vt quatuor mouetur a p̄uatione charitatis vt duo: tanq̄ a termino a quo ad charitatem vt duo tanq̄ at terminū ad quē. et isti sūt incōpossibiles. Si vero est motus deperditiuus: tūc aliquid mouetur: puta a charitate vt sex ad priuationem illius. Scd̄i: qn̄ mouetur a charitate vt quattuor: tanq̄ a termino a quo ad charitatem vt sex tanq̄ ad terminem ad quē. et sic charitas vt sex et charitas vt q̄tuor sunt cōpōles. et sic p3 sōlo argumenti. ¶ Ibi. Confirmatur ista rō Hec confirmatio est clara et soluitur a Doc. in responsione argumenti.

Contra istam positionē Argumentum stat in hoc supponendo. Primo q charitas sit principium actus meritorij. Secundo q per actu3 meritorium in eodem instāti quo elicitur augeatur charitas. Et tunc vltra quero in instanti. a. elicitur actus meritorius a charitate: et in eodem instanti auget charitas Aut ergo charitas preexistens? et habet ppositum q in augmēto non corrūpatur preexistens: aut generatur noua charitas perfectior preexistens? et tunc sequitur q actus meritorius in instanti. a. erit a charitate non existēte in instanti. a. Et sic non ens posset producere ens. quod est falsum. Si dicatur q̄ non augetur in instanti. a. quo elicit actus

sed post non potest effugere de habitibus naturaliter acq̄sitis.⁊ de istis eo modo fiet argumentum sicut de charitate. ¶ Ibi sequitur ꝙ actus augmentatiuus habitus non elicietur ab habitu:sed a sola potentia: quod videt̄ inconueniens. ¶ Hoc debet sic intelligi.supponendo ꝙ voluntas habeat habitum iustitie intensum vt nouem:et aliquis actus elicitus post illum habitū intēdat illum vt decem.Sȝ ille actus est causatus a potentia et ab habitu:tunc in eodem instanti quo causatur intendit habitum. Aut preexistentem:et habeo intentum. Aut produxit nouū habitum iustitie intensum vt decem:et tunc ille actus erit a sola potentia et non ab habitu:q̄ʒ in eodem instāti quo elicitur habitus preexistens non est.Hoc aūt est incōueniēs ꝙ sit a sola volūtate:q̄ʒ tunc eēt imperfectioꝛ alio actu qui esset a voluntate et ab habitu et non augmētatiuo illius habitus:q̄ʒ actus elicitus a potētia habituata agēte equali conatu est perfectioꝛ illo qui est a potentia sola.Et tunc sequitur ꝙ actus augmentatius vt decem: qui est imperfectioꝛ actu nō augmentatiuo possit causare habitum iustitie intensum vt decē:et sic imperfectius cābit omnio perfectius.et hoc est quod innuit Doc.Cetera patent vsq̄ȝ.Ad secundam viaȝ.

Secunda via. Hec positio scđe vie consistit in hoc:supponēdo.Primo.ꝙ actus volūtatis puta primuȝ velle iustum. potest esse perfectius decimo velle elicito a voluntate.Secundo suppono:ꝙ iustitia habitualis sit in voluntate vt nouem.Certum est ꝙ neq̄ȝ per velle primum:neq̄ȝ per secunduȝ pōt fieri intensū vt decem:sed per dicimum velle.Aut ergo decimūvelle intendit habitum iustitie preexistētem:et hēo ꝓpositūȝ:aut cāt nouū habitum iustitie ītēsuȝ vt decē:ergo actus imperfectioꝛ pōt cāre habitū ꝑfectū q̄ non potest cāri ab actu ꝑfecto.qđ est inconueniens.⁊ hoc est qđ dicit doc.in ista ratiōe ¶ Ibi.Si dicat̄ ꝙ p̄cedētes act⁹ eliciti a charitate manēt ī acceptatōe diuina:sȝ non in se:cū trāseāt. nec in alio īpressο a se puta in alio causato a se vel ab eis. et si hoc sit verū tn̄ nō pōt ꝯcludi de habitu nāli:vt pȝ ꝑ rōnē nunc factam. ¶ Ibi.Preterea ratio non soluitur.Patet ista rō ꝑ illam nūc supius dictā :q̄ʒ si sit caliduȝ vt nouem.et adueniat sibi calidum vt vnum.quero aut intēdit p̄existēs:et hēo intētum:aut causat calidum vt decem:et hoc est impoīe:q̄ʒ est imperfectius calido vt nouem:et a fortiori calido vt decē. ¶ Ibi. Nec potest euadi hoc. Ista euasio stat in hoc .puta ꝙ lignū si dȝ fieri album vt decē prius fit album vt vnū et deinde fit album vt duo:et corrumpitur album vt vnum ⁊ cātur nouuȝ album vt duo:et siľr si fit albū vt tria corrūpitur album vt duo:et causatur nouuȝ vt tria:et sic deinceps et non posset cāri albū vt tria nisi p̄us eēt causatum album vt vnum vel vt duo:lȝ non maneant illa qn̄ causatur albuȝ vt tria. ¶ Ibi. Non valet inq̄ hec responsio.Quia si calidū vt octo adueniat calido vt nouem:ita ꝙ calidum vt octo adueniens calido vt nouem fiat calidum vt decem. Aut ergo calidum vt octo intendit calidum vt nouem preexistens et calidū vt nouē corrūpitur:et calidū vt octo causat calidum vt decē:ergo īperfectius causabit perfectius:qđ est falsū.

Tertia via. Hic arguit a sili:q̄ʒ dicunt isti. ꝙ eadem est rō in intentione et remissiōe quod scilicet semper preexistens corrumpitur.vt dixi in titulo questionis.Et ratio clara est.

Quarta via sumitur. Hec rō stat in hoc: q̄ʒ Ar.ꝯcedit in accidētibus maius ⁊ minus eodem modo quo non est in substantia. Si.n.diceretur substantiā esse magis quia recipit nobiliorem formam aliam simpliciter a prima: vt si lignuȝ est album vt quatuor dicitur magis albū qn̄ est vt sex. non ꝙ illa albedo vt quattuor fiat intensa vt sex. Sed q̄ʒ corrūpitur illa albedo vt quattuor ⁊ cāsatur vna vt sex hoc idem erit in substantijs: q̄ʒ vnā que est sub forma ligni vt quattuor:⁊ illa corrupta fit sub alia forma vt sex ⁊ sic eo mō erit magis ⁊ min⁹ Si ergo vult eē magis ⁊ min⁹ ī accidētib⁹ ex hoc vult ꝙ ideȝ accidēs pōt ītēdi ⁊ remitti.⁊ hoc ē qđ dicit. ¶ Ibi.Quinto arguitur per hoc.Argumentum stat in hoc Supponēdo aliqua. primo ꝙ detur aliqua natura vt natura que sit species specialissima: puta albedo vt albedo. secundo ꝙ quando aliquid albedini vt albedo aduenit:puta aliquis gradus: tunc preexistens corrumpitur et fit albedo vt duo:⁊ similit̄ quondo aduenit albedini vt duo corrumpitur illa vt duo et fit vt tria.Albedo vt duo est ipsa essentia albedinis:pȝ q̄ʒ constitutum ex duob⁹ predictis est albedo ꝑ se ⁊ eēntiaľr ꝑfectioꝛ albedie vt albedo:q̄ʒ ꝑ te grad⁹ nō aduenīūt p̄existēti.Si ḡ albedo vt duo eēntiaľr sit ꝑfectioꝛ albedie vt albedo:tūc illa duo p̄dicabitur de ista albedie vt duo ꝑ se:⁊ de illa vt duo ꝑ se.Et sic erit spēs īferioꝛ albedie vt albedo:qđ ē incōueniēs.Nos aūt ponim⁹ albedinē vt albedo eē spēm specialissimā ⁊ p̄dicari ꝑ se de albedie vt duo ⁊ albedie vt q̄ttuoꝛ vt sex vel vt octo:q̄ʒ isti grad⁹ adueniunt tm̄ albedini singulari ⁊ existēti ⁊ fiūt vnū ꝑ se:tn̄ albedo vt albedo dicit totā eēntiā omniū istorum. ¶ Et si dicatur:nōne albedo vt duo predicat̄ de ista vt duo ⁊ de ista vt duo. ¶ Dico ꝙ n̄ ꝺȝ rē:vt seq̄tur ex alia cpi.Sȝ tm̄ ꝺȝ nomen sicut canis. ¶ Ibi.Sexto ⁊ vltimo. Omnia clara sunt vsq̄ȝ in finē q̄ōnis.vt patet intuenti.

¶ Questio.4.in ordine totius distinctionis.

Secundo quero vtrū illud ⁊c. ¶ Titul⁹ q̄ōnis lȝ sit simpľr de charitate:ē ēt de oī forma ītēsibili:⁊ ꝯsistit ī hoc.An cū dico Frācisc⁹ ē albioꝛ Joāne.An dicat̄ albior ꝓpt̄ maiorē albedinē ī se.An illa albedo q̄ denoīat̄ albioꝛ dicat solū eādē entitatē quā dicit albedo qua denoīat̄ min⁹ alb⁹: Et ē q̄ō.An albedo in se possit intēdi ⁊ remitti :an ītēsio ⁊ remissio sit ab aliquo alio.Et hic dicit Tho.ꝙ mai⁹ ⁊ minus in forma ꝺr̄ ex maiori vel minori dispositiōe subiecti:⁊ nō ex maiori vel minori intensione forme in se. Opi.s. Tho.

Contra istā opi. Argumētū clarū ē :sȝ ē ibi itelligēdū vnū:ꝙ cū dicit ꝙ ꝯ̄ria ī sūmo sūt icōpossibilia ī eodē:in gradib⁹ ꝟo remissis sūt cōpolia.Hoc nō dȝ ītelligi ī gradib⁹ remissis eq̄lib⁹:ita ꝙ ī eodē subiecto sint tm̄ duo grad⁹ caliditatis⁊ tm̄ duo frigiditatis.Et sic q̄ttuoꝛ ⁊ q̄ttuoꝛ octo ⁊ octo.Sȝ sic qđ cū octo gradib⁹ caliditatis stāt duo vel tres frigiditatis. De hoc aľs maxie ī q̄rto di.12.⁊ vide ēt q̄ expoivi ī t̄tio di.5. r̄ndēdo ad argumēta p̄ncipalia. ¶ Ibi. Preterea. Idē nō pōt bis produci.Hec ratio stat in hoc. Pono ꝙ Frācisc⁹ sit calidus vt q̄ttuoꝛ ⁊ fiat magis calidus:puta vt sex:aut caliditati p̄existēti adduntur duo gradus:⁊ sic habeo propositum ꝙ scilicet foꝛa intenditur. Aut illud additum nihil aliud ē nisi q̄ditas calidi tatis p̄cedens:cum ergo de nouo dicat̄ magis calidum:sequitur ꝙ caliditas p̄existēs de nouo gn̄at̄:⁊ sic idem bis gn̄at̄.Sed hoc forte diceret Tho. ꝙ nō diceretur magis caliduȝ ꝓpt̄ nouā caliditatē:sȝ ꝓpt̄ nouā dispōnē vel maiorem dispōnē.Et hoc non pōt stare: q̄ʒ idē sequeret̄ de dispōne vt prius:vt patebit pā infra. ¶ Ibi.preterea si foꝛa īdiuisibilis.Hic suppono duo.Primuȝ ꝙ subiectū pōt dici diuisibile vel īdiuisibile absolute. Scđȝ ꝙ dicatur diuisibile fm̄ aliud.⁊ hoc dupliciť vel ītēsiue vel extēsiue.Exēplū primi.vt Margarita ꝺr̄ magis diuisbilis ſcđȝ albedinem q̄ paries alb⁹ scđo mō.s.extēsiue ē. ecōtra ⁊ hoc ē qđ dicit Doc.ꝙ forma tale eē dat subiecto q̄le eē hȝ ī se.Si ḡ albedo ī Margarita ē īdiuisibilis ītēsiue.ḡ dat subiecto eē ītēsiue:⁊ sic Margarita nō possȝ magis alba dici q̄ paries albus. ¶ Forte hic diceret Tho. q̄ est indiuisibilis intensiue:⁊ subiectū dicitur diuisibile ⁊ magis album ꝓpt̄ maiorē dispōnē ad albedinē. Et hec instātia nō ꝟr̄ ad ꝓpositū:tū q̄ʒ aut dispō ē eiusdē rationis cū albedine:ḡ erit diuisibilis in se.Aut alterius speciei specialissime:ergo subiectū fm̄ eā nō diceret̄ magis albū: cū nō sit ibi maioꝛ albedo:tn̄ ēt q̄ʒ nō denoīat̄ tale per dispositionē solū:sed per formā sibi inherētē ⁊c. ¶ Ibi p̄terea ꝯ̄ istos modos.Tota rō in hoc cōsistit.a.ꝺr̄ magis album :q̄ʒ magis dispositū sit illa dispositio.b.⁊.a.ꝺr̄ min⁹ album: q̄ʒ minus dispositum:⁊ sit illa dispositio.c.Quero aut.b.⁊ c.sūt eiusdē speciei:ḡ ipsa dispositio que ē forma ītēdit̄ ⁊ remittit̄ in se:pȝ q̄ʒ maioꝛ ⁊ minoꝛ.Aut.b.⁊.c.sūt alterius spēi (vt dicunt) q̄ʒ dispō ad maiorem caliditatem in.a.est siccitas:⁊ dispō ad minorem in.a.ē hūiditas. Contra hoc q̄ʒ sicut forma specifica respicit talem dispōneȝ : ita q̄libet foꝛa singularis ꝯtēta sub foꝛa specifica respicit dispositionē eiusdē rōnis:vt pȝ.Nā caliditas respicit siccitatē ꝓ dispositiōe.ḡ ⁊ q̄libet caliditas:⁊ si dispositio ē eiusdē ratiōis fiat argumētū vt p⁹. ¶ Ibi.p̄terea. Si p̄cedāt tales dispōnes.Hec rō sic declarat̄ supponēdo aliq̄. Primo motus intensionis ē vnus per se:⁊ similiter mot⁹ remissionis. Scđo

ꝙ motus vnus est ab vnitate subiecti et termini ad quem
et ex continuatione illius. Tertio: ꝙ quando aliquod subie
ctum mouetur ad formam: mouetur ad illam inq̄tum ha=
bet dispōnem conuenientem receptioni illius forme: patet
non enim lignum vt est sub frigiditate mouetur ad calidi
tatē tanq̄ per dispōnez: sed per siccitatez. ¶ Si ergo. a. mo
uetur a minori albo ad magis album vel econtra: sit dispō
ad minus album. b. et ad magis album. c. que sunt diuer=
sarum rationum. Certū est ꝙ qn̄. a. mouet᷑ a minori albo: ꝙ
i ipō. a. est dispositio facies ꝓ minori albo: ⁊ sit hūiditas: vt
vero mouetur ad maius albuz: tūc. a. erit sub dispōne cōue
niente puta sub siccitate: et quando mouetur ad illud: non
est ibi siccitas: quia tunc tātum sub humiditate. ergo erit
impoīe aliquid moueri a minori albo ad magis album et
eō: et sic non erit vnus motus a minus intenso et econtra.
Cetera patent vsq̄ ad respōsionem argumentorum.

Ad primum de numeris. In ista respontione tangit. Doct. tria. Primum. ꝙ
quiditas diffinibilis secundum Pla. sunt spēs et genera
abstracte et vere exn̄tes: et secundum ipsum indiuisibiles.
Secundum ꝙ Aristo. comparat numeros ad huiusmodi
quiditates diffinibiles secunduz q̄ttuor. Primo: q̄a sicut
numerus diuiditur in indiuisibia: puta in vnitates q̄ sunt
indiuisibiles: ita et diffinitio quiditatiua diuiditur incon=
ceptus indiuisibiles. patet quia non est processus in infini=
tum in illis. Secundo ꝙ sicut vnitas addita vel remota a
numero variat spēm numeri. ita dr̄ia specifica addita vel
remota variat quiditatem. Exemplum. Nam animal est
substantia animata sensibilis. si remoueatur sensibi=
le amplius non est animal: sed tm̄ animatum. Si vero ad
datur animal risibile contrahitur ad esse specificum. et hoc
est quod dicit Doc. ꝙ de vna specie facit aliam vel de non
spē facit spēm. Tertio. quia sicut numerus puta ternari⁹
est per se vnum vnitate specifica. sic quiditas diffinibilis ē
per se vnum siue diffinitio. Quarto. ꝙ sicut numerus non
intenditur neq̄ remittitur: ita nec entitas specifica: sed cō
sistit in indiuisibili vt abstrahit ab inferioribus. In indiui
duis vero potest intendi et remitti: secundum gradus per
fectionales aduenientes indiuiduo: qui nullo modo consti=
tuunt aliquid in esse specifico vel in esse essentiali. Loqui=
tur ergo Ariste. de forma specifica que variat spēm vt su=
pra dixi non autem de forma indiuiduali. i. de perfectione
adueniente tali nature indiuiduate. ¶ Ad illud de deci=
mo methaphi. dicit Doc. ꝙ dr̄ia formalis siue secundum
formam de rigore sermonis est differentia specifica: sicut
dicimus ꝙ homo et asinus differunt formaliter siue secun
dum formam scilicet per rationale et irrationale. Differen
tia vero formarum potest esse et specifica et accidentalis.
Nam albedo et nigredo differunt inter se vt sunt due for=
me specifice. vt vero comparantur ad subiecta: illa subie=
cta dicuntur differentie accidentaliter. Deinde addit ꝙ ēt
logice non sequitur. Et differentia formarum ergo differē
tia formalis siue specifica? Nam predicatum sequens ly
differentiam in vtraq̄ stat confuse distributiue mobiliter:
propter negationem inclusam ī ly differentia. Et iō com=
mittitur fallatia consequētis a negatione inferioris ad ne
gationem superioris. Est differentia formarum siue diffe=
rūt i forma. ergo est differētia formalis siue differūt forma
liter? Committitur ergo fallacia consequentis a negatione
inferioris ad negationē superioris: quia si forma. a. et for
ma. b. sunt eedem forme scilicet numero ergo sunt idez for
maliter siue specifice? Sicut ergo non seq̄tur sūt idē spē er
go sūt idē ī numero? ꝓpter fallaciā cōseq̄ntis a positione supe
rioris ad positionem inferioris. Ita non sequitur. non sunt
idem numero. ergo non idem spē? ly. differt non tm̄ distri=
buit terminum differentie: sed ēt rationem formalem. vt
si Franciscus differt ab asino humanitate: tam asinus q̄
humanitas stant distributiue. Licet ergo hoc antecedēs sit
veruz scilicet hec natura humana differt ab ista natura hu
mana. ergo hec natura humana differt ab ista formaliter:
siue humanitate simpliciter sumpta. Hoc consequens est
falsum: quia statim sequitur ꝙ hec humanitas puta. a. non
est eadem isti humanitati puta. b. nec ista humanitate est
eadem nec ista: et sic de aliis: et sic committitur fallatia cō
sequentis a negatione inferioris ad negationem superioris
sic arguendo. a. non est idem. b. nec ista humanitate nec
ista. ergo non est idem. b. humanitate in communi? non seq̄
tur. Et hoc est quod dicit doc. logice.

¶ Distin. xix. questio prima primi

Queritur a Doc. circa disti=ctionem 19. Utrū
persone sint equales secundum ma
gnitudinem?

De primo philosophus se=cundo meta. ⁊c.
Sunt aliqua notanda. Primo qd̄
quando dicit quod relatio similitu
dinis equalitatis ⁊ idenptitatis in
creaturis fundat᷑ sup vnum: vt album est sil'e alteri albo.
Sic debet intelligi qd̄ non fundatur similitudo super albe
dine communi: sed sic similitudo fundatur in. a. albo ⁊ ter=
minatur ad. b. album. idest quod similitudo fundatur in. a.
quod est simile ⁊ vnum vnitate specifica cum. b. Et sicut
dixi de similitudine idem dico de equalitate ⁊ idenpti=
tate: ⁊ ꝓprie equalitas similitudo identitas fundantur
super vnitate specifica speciei specialissime modo preex=
posito. Hoc tamen magis patebit presenti questione. Res=
pondendo ad quedam argumēta Gregorii ⁊ Ocham. ⁊ Al
phō. Secundo quanto fundamentum est perfectius in plu
ribus ⁊ magis vnum in illis: tanto equalitas fundata in il=
lo erit perfectior: ⁊ sic equalitas in diuinis est perfectissi=
ma: q2 fundamentum est formaliter infinitum ⁊ simplici=
ter indiuisum in tribus personis. Est enim ibi perfecta di=
stinctio personarum equalium: ⁊ perfectissima idemptitas
fundamenti secundum quam dicuntur equales. Cetera
sunt clara vsq̄ ad illam difficultatem que habet solui in=
fra di. 31. huius. Et sic patet tota ista questio ex se. nec vo=
lumus amplius in his facilibus immorari sed procedam⁹
ad responsionem argumentorum.

Ad argumenta ibi Et sic nomen quantita=tis. ¶ Uult dicere Doct.
quod proprie loquendo quantitas accipitur pro quantita=
te molis ⁊ nō virtutis: appropriate vero dicitur q̄titas vir=
tualis. Magnitudo vero proprie loquendo accipitur pro
magnitudine virtutis. appropriate vero pro magnitudine
molis: ⁊ hoc est quod dicit. ¶ Ibi. ad primum respondeo ꝙ
magnitudo est equiuocum ⁊c. Uult dicere ꝙ magnitudo
potest accipi dupliciter. Uno modo absolute vt distinguitur
contra multitudinem que est species quantitatis: ⁊ sic ta=
lis magnitudo est species quantitatis: ⁊ non transcendēs.
Alio modo respectiue scilicet vt comparatur ad paruita=
tem In concreto vero dicuntur paruum ⁊ magnum. ⁊ hoc
modo magnitudo est transcendens: ⁊ sic potest applicari
ad diuina. ¶ Ibi. Ista distinctio satis habet᷑ a philosopho.
¶ Ab ipso expresse habetur. 10. Methaphi. tex. com. 20.
vbi Ar. vult ꝙ magnitudo opponatur vnitati: ⁊ non pauci
tati. Et arguit ibi. ꝙ non paucitas. Q2 tunc si opponitur
vnitati ⁊ paucitati sequeretur ꝙ vnitas esset paucitas ⁊c.
Nam Ar. accipit multitudinem vno modo absolute: ⁊ sic
opponitur vnitati: ⁊ multum opponitur vni. Alio mō respe
ctiue sicut dicimus ꝙ maius opponitur minori: ⁊ sic multi=
tudo est equiuocum ad vnum ⁊ ad paucum. Cetera patent
vsq̄ in finem.

Circa istā questionē primam distinctionis decimenone arguit.
Ocham contra multa dicta Scoti. Et primo contra hoc
quod dicit Sco. ꝙ vnitas est proxima ratio fundandi equa
litatem ⁊ non res illius generis. ¶ Primo: q2 illud quo po
sito cum termino ponitur relatio etiam ⁊ omni alio circū=
scripto est proxima ratio fundandi illam relationem: sed
posita quantitate hac ⁊ quantitate illa omni alio circūscri
pto ponitur equalitas vel in equalitas. ergo q̄titas est pro
xima ratio fundandi equalitatem vel inequalitatem. ¶ Se
cundo: posita hac albedine ⁊ illa ponitur hec similitudo. er
go hec albedo est proxima ratio fundandi. ¶ Tertio: res
alicuius generis potest immediate fundare relationem si=
militudinis vel equalitatis vel idemptitatis sicut relationē
alterius modi. Sed res alicuius generis potest esse ratio
proxima fundandi relatiōez alteriusmodi. Maior patet: q2
talis relatio immediatius conuenit sibi. Unde scdz q̄tita=
tē equale vel ineq̄le dici ē propriū q̄titati. g ista immediatio
ne sibi ↄuenit. ¶ Quarto. q̄ro de illa vnitate q̄ ē rō fūdādi
aut est vnitas realis numeralis: aut vnitas specifica? non
vnitas specifica? Tum: q2 vnitas specifica non est aliqua
res distincta quodcumq̄ modo ab indiuiduis: ⁊ per

Ocham arguit contra Sco.

ꝯnis non pōt esse ratio fundādi vnā relationem numero. Tum: q̄ꝛ vna relatio habet vnam rōnem fundādi numero: q̄ꝛ sicut relatio in cōi ad rōnē fundamēti in cōi: ita relatio vna numero ad rationē fundandi vnam numero. Nec potest dici ꝙ illa vnitas sit vnitas numeralis: q̄ꝛ quero de illa numerali aut est idem realiter cum sorte qui est fundamentum remotū idēptitatis: aut aliud realiter: aut ens rationis: Si detur primum: ergo res de genere substātie est proximū fundamentū ⁊ habetur ꝓpositū. Si detꝰ scdʒ. oportet ꝙ sit accidēs: sed manifestum est ꝙ nullū potest dari: q̄ꝛ nec quātitas nec qualitas: ⁊ sic de alijs. Si detur tertium: ergo ens rationis eēt ꝓxima rō fundandi relationē realē qđ ē impossibile. ¶ Si dicatꝰ ꝙ illa vnitas ē eadē realiter cū sorte: distinguitur tamen formalr: iō est in genere substātie nō ꝑ se sʒ reductiue. ¶ Cōtra: q̄ꝛ nihil in creaturis distinguitur formaliter q̄n distinguatur realiter. Item illud est proximum fundamentum idēptitatis qđ est idē idēptitate: sed indiuiduum ꝑ se existēs est primo idem ⁊c.

Scdo arguit Ochā

¶ Scdo p̄ncipaliter arguit ꝯ aliud Doc. s. ꝙ iste relatiōes large sumpte sunt transcendentes: aut intelligit ꝙ relatio similitudinis qua sortes ē similis platoni: ⁊ relatio equalitatis qua vnus angelus est equalis alteri vel inequalis: ⁊ sic de alijs: aut hoc cōe similitudo: aut hoc cōe equalitas ē trāscendens. Si prīo mō hoc vr̄ contra principia sua esse: q̄ꝛ alibi probat ꝙ similitudo est realiter differens a fundamento per hoc ꝙ fundamentum potest esse sine similitudine ⁊ impossibile est idem separari a seipso. Eodem modo arguo in proposito: q̄n vnū pōt esse sine alio illa distīgūtur realiter: sed angelus potest esse sine similitudine: q̄ꝛ destructo alio āgelo n̄ ē similitudo: ergo illa similitudo differt realiter ab ipso angelo. Et ex hoc arguo vltra. Ista similitudo si differt ab angelo opʒ ꝙ sit accidens: ⁊ per consequens ē in determinato genere: ⁊ nō nisi in genere relationis. ergo non plus est ista relatio trāscendens q̄ꝫ q̄cunq; alia. ¶ Confirmatur ratio: quando quodlibet contentum sub aliquo cōmuni est per se determinati gn̄is illud commune est per se determinati generis: sed q̄libet talis similitudo in creaturis est determinati generis. ergo ⁊c. Ex isto patet ꝙ licet ens diuersorum generum possit esse fundamentum istarū relationum non sequitur istas relationes non esse determīati generis. Sicut ex hoc ꝙ secundum aliquos qualitas ē ī rebꝰ diuersoꝝ generum subiectiue non pot argui ꝙ qualitates ille non sunt generis determinati. Si intelligit scdo mō. hoc non pōt dici nisi q̄ꝛ est cōe equalitati diuinaruʒ ꝑsonarum ⁊ alijs equalitatibus creaturarū: sʒ ita posset poni vnum commune equalitati fundate super q̄ꝫtitatē ⁊ eq̄litati diuinaꝝ ꝑsonarum: ⁊ ꝑ consequēs tūc eēt trāscēdēs illud cōe sicut scdʒ: ⁊ hoc q̄ꝛ nulla est rō ad ꝓbādū ꝙ relationes equalitatis idēptitatis ⁊ silr̄itudinis stricte sumpte sint magis in genere relationis q̄ꝫ ad ꝓbandum de alijs relationibus idēptitatis equalitatis ⁊ similitudinis que fundātur in alijs rebus aliorum predicamentorum.

respōsio ad Ochā dat.

Respondeo breuiter ad oēs rōnes Gulielmi Ochā. Et prīo declaro aliqua: siue primo p̄mitto aliq̄ q̄bꝰ p̄missis patebit rn̄sio ad Ochā. Prīo ḡ p̄mitto ꝙ respectu similitudinis ē duplex fundamētū: vt et pʒ in lr̄a doctoris. s. remotū ⁊ ꝓximū. Exēplum. duo alba sūt realiter similia. fundamētū remotū est albedo in vtroq; albo. fundamētū ꝓximū est vnitas albedinis in q̄ ꝯueniūt ista duo alba. Similitudo ḡ fundatur in vnitate reali specifica albedinis vt in fundamento proximo sic intelligēdo: ꝙ rō ꝓxima fundandi talem similitudinem est vnitas albedinis specifice. ¶ Si dicatur: nonne album. a. est fundamentum similitudinis terminate ad album. b. ⁊ album. b. est fundamentum alterius similitudinis terminate ad album. a. ⁊ sic album. a. non est simile sibi sed albo. b. ⁊ sic nō opʒ ponere vnitatem albedinis ī cōmuni. ¶ Dico ꝙ hoc nihil est: q̄ꝛ capitur similitudo dupliciter. s. formaliter: ⁊ sic albū. a. ē silr̄e similitudīe albo. b. ⁊ eꝯ ⁊ fundamentaliter que est rō ꝓxima fundādi similitudinē supple que ē rō proxima quare album. a. ē simile albo. b. Et certum est ꝙ nō pōt dari alia rō ꝓxima nisi vnitas albedinis in qua ista duo alba cōueniunt realiter. ¶ Si dicatur ꝙ album. a. seipso est silr̄e ⁊ album. b. seipso ē silr̄e. Hoc non valet: q̄ꝛ tunc esset facilis responsio: ⁊ in oībus possemus dicere ꝙ q̄ꝛ talis natura ⁊c. Sequeretꝰ ēt ꝙ similitudo nō fundaretur super vno sed sup duobꝰ qđ est ꝯ Arꝫ. quito meta. ca. ad aliq̄d. t. c. 20. vbi sic ait Arꝫ. Et dicitꝰ ēt alio modo equale simile et idem: sunt igitur eadeʒ. Omnia enim ista dicuntur secundum vnum modum: quia referuntur ad vnum. Sunt quedam igitur eadem quoꝝ substātia eorum est vna: et silr̄ia quorum qualitas est vna: et vnuʒ est principiū numerorum et mēsura eoꝝ. hec ibi. Et ibi expresse Commē. vult ꝙ dicātur similia equalia et eadē q̄ꝛ conueniunt in aliquo. vide ibi. Certū est ergo ꝙ ex quo nō conueniunt realiter in vno numero ꝙ conuenire dicuntur in vno specie. ¶ Preterea. Ex quo ꝑ Arist. septimo phisi. t. cō. 29 in specie athoma fit cōparatio: secūdū magis et minus tn̄ fiet in specie specialissima et nō in genere: vt diffuse declarat Cōmē. ibi. Tunc ergo queritꝰ quare vnū albū est magis simile alteri albo q̄ꝫ aliud: nulla alia causa potest assignari nisi q̄ꝛ magis participat albedineʒ cōem vtriq;. patet: ergo ex quo duo indiuidua alba sunt similia seq̄tur ꝙ cōueniūt in vnitate specifica albedinis que est simpliciter rō fundādi similitudinem. Non tn̄ intelligo ꝙ albedo sic in cōi vt abstrahit a singularibus fundet īmeditate similitudinē realeʒ quia hoc est impl̄e: quia vt sic habet tantū esse polr̄: sʒ intelligo sic ꝙ rō formalis quare vnum pōt dici silr̄e alteri est: q̄ꝛ vtrūq; conueniūt in vna nā specifica albedinis. Nec intelligo ꝙ prius fundetur in tali vnitate cōi: et mediante illa ī vnitate numerali: sicut albedo īmediate fundatur in supficie et mediāte illa in substantia: q̄ꝛ tunc oportet albedinem in cōi hr̄e existētiam ꝓpriā sicut ⁊ superficies: sed similitudo albi. a. fūdatꝰ sup. a. vt ī fūdamēto ꝓximo nō absolute: sed ī quātū cōuenit cū alio albo puta. b. in vnitate specifica albedinis. Et si fūdamentū proximū esset vnū numero exēplum esset magis clarum. Sicut enim dicit Doc. in primo. di. 31. et in quoli/q. 6. ꝙ inter patrem et filium est perfectissima similitudo: q̄ꝛ tā fundamentum remotum q̄ꝫ proximum est vnum numero et illud idem numero est perfectissime ī tribus. Sic dico in proposito. ꝙ si posset dari vna albedo numero que esset realiter communis duobus albis in qua realiter conuenirent: tunc secundum eandem albedinem numero communicabilem essent realiter silr̄ia: sic q̄ꝫ albedo esset fundamētum remotum: et inquātum vna in illis duobꝰ albis esset fundamentum proximum. ergo nunc si duo alba sunt realiter silr̄ia conueniunt in albedinis vnitate in communi modo p̄expositо tanq̄ꝫ in ratione ꝓxima fundandi. ⁊c. Idē dico de equalitate et idēptitate. Et ex is premissis pʒ quid sit respōdendū ad Ochā. Ad primū de illis q̄ꝫtitatibꝰ. Dico ꝙ si ille q̄ꝫtitates nō essēt eiusdē spēi specialissime ꝙ non dicerentur formaliter equales. quia ibi non esset proximum fundamētum equalitatis siue proxima rō fundandi equalitatē. ¶ Ad aliud de albedine hac et illa. dico silr̄ ꝙ essent silr̄ia īnq̄ꝫtum essent vna rō proxima fundādi similitudinem eo modo quo supra exposui: et si non conuenirēt in vnitate spēi spālissime nullo modo diceretur formaliter similes. ¶ Ad aliđ pʒ silr̄ ex supra dictis. ¶ Ad aliđ cū q̄rit de illa vnitate an sit vnitas realis numeralis an specifica. Dico ꝙ in creaturis est vnitas specifica. Et cū dicit ꝙ illa non est realis. Dico ꝙ hoc habet probare. nec hoc sufficienter probauit: vt pʒ videndo rationes quas facit in primo dist. 2. et magis patebit in di. 3. q. 1. scdi. Doc. Sco. vbi soluit oēs rationes Ochā et aliorum negātium posse dari preter opus intellectus vnitatem nāe minorem vnitate numerali. Vide ibi. Sed in diuinis dico ꝙ talis vnitas realisque est proxima ratio fundandi similitudinem et equalitatem est vnita numeralis: vt īfra patebit a Doc. di. 31. et ibi exponā. Et cum vltra dicit ꝙ vna relatio numero habet vnaʒ rationem fundandi numero. Dico ꝙ si intelligit de ratione proxima negatꝰ: vt supra patuit. Ad alia motiua de equalitate et similitudine transcendenti. Dico ꝙ concesso ꝙ illa similitudo sit distincta realiter ab ipso angelo: ⁊ concesso ex consequenti ꝙ sit accidens reale: negatur tn̄ ꝙ illud sit determinati generis (tenendo semper ꝙ illud dr̄ transcendēs ꝙ est cōe pluribus predicamentis.) huiusmodi erit similitudo et equalitas vt fundantur in pluribus rebus diuersorum predicamentorum: nec oportet hic multū insistere. ⁊c.

Alphonsus in primo. Respondet ad argumenta facta ex fundamentis Sco. que talia sunt probando ꝙ proximū fundamentum equalitatis in creaturis sit vnitas specifica rerum equalium. Similitudinis vero vnitas specifica reruʒ silr̄ium. Primo sic. Illud est per se proximum fundamentū similitudinis rerum similium in quo sibiinuicem sunt similia: sed in qualitate in communi tn̄ sunt similia. ergo. Ma-

Alphō pōdet a gumēta tistica

ioꝛ supponitᷓ ⁊ minoꝛ ꝓbatᷓ: quia q̃ sunt similia nõ sunt siĺia ĩ eo qđ est ꝓpꝛiũ similitudini alteri similiũ sed ĩ eo quod est cõe vtriſq;: ſʒ hec albedo numero ẽ ꝓpꝛia huic et illa illi: igitᷓ duo alba nõ sunt similia in hac vel in illa albedine sed in albedine in cõi. ¶ Scđo. vnitas relationis oꝛitᷓ ex vnitate alicuiꝰ absoluti pꝛeuii: sed similitudo in duobus similibus est eiusdem rõnis in extremis: igitur hec vnitas similitudis oꝛitᷓ ex vnitate eiusdem rõnis alicuius absoluti pꝛeuii. sed illud absolutum pꝛeuiũ nõ est hec albedo vel illa: q2 neutra est cõis alteri: ergo albedo in cõi: et ꝑ ꝯsequẽs relationes equiperantie qualis est similitudo ꝑter extrema singularia requirit aliq̃d cõe quod sit fundamẽtũ ipsius. ¶ Tertio. Si similitudo nõ fundatᷓ sup vnitate specifica: sed sup hac albedine et illa numerali: pari ratione posset super hac albedine et hac nigredine numeral'r distinctis: quod est falsum. Probatᷓ cõsequẽtia: q2 nõ põt assignari rõ quare hec albedo et illa sunt siĺes: et hec albedo ⁊ nigredo non sũt similes: nisi q2 due albedines sunt eiusdẽ speciei: ſʒ hec nõ esset nisi vnitas specifica esset ꝑ se fundamẽtũ siĺitudis. ¶ Ad has rõnes rñdet Alphonsus. vbi. s̃. Ad pmã negat minoꝛẽ: ⁊ dicit ꝙ sicut duo alba sũt foꝛmal'r similia suis ꝓpꝛiis siĺitudinibus ⁊ nõ similitudie cõi sic sũt fundamentalitᷓ similia suis ꝓpꝛiis albedinibꝰ. Et siĺr similitudo ꝓpꝛie dicta non est nisi intᷓ distincta vt distincta sunt: due autem albedines in albedine in cõi non distingunt̃. igitur nõ assimilantᷓ in illa. Jtẽ albedo in cõi est fundamẽtũ idẽptitatis huiꝰ albedinis et illius. igitᷓ nõ est fundamẽtũ siĺitudinis vt cõdiuiditᷓ idemptitati.

Responsio ptʒ ex. s̃. declaratis ⁊ cõcedo ꝙ duo alba sunt foꝛmaliter similia suis pꝛopꝛiis similitudinibus et nõ similitudine in cõmuni. vnũ tñ albũ nõ est fundametũ ꝓximũ similitudinis nisi ĩquãtum cõuenit cum alio albo in vnitate specifica albedis. ita ꝙ vnitas realis specifica est ꝓxima et pꝛecisa rõ fundandi ĩ similitudinẽ. vt. s̃. exposui. et cum addit ꝙ est inter distincta. Dico ꝙ requirit de necessitate et distictionem ⁊ vnitatem: vnitatem respectu fundamenti pꝛoximi ĩ quo sunt similia: et distinctionez inter relatiua similia que mutuo referuntᷓ. vt patet a Sco. in pꝛimo di. 31. et in quoli. questio. 6. Et quod dicit vltra. s. ꝙ albedo in cõi est fundamẽtũ idẽptitatis huius albedinis et illiꝰ. Cõcedo. ⁊ cũ infertᷓ. ergo nõ est fundamẽtũ similitudis. Dico ꝙ sub alia rõne ẽ fundamentũ idemptitatis et sub alia similitudinis. vt. j. patebit a Doct. di. xxxi. ⁊ ĩ quoli. q. vi. ¶ Ad scđm rñdet ipe Alphonsus dicens ꝙ ratio soluit seipsam: q2 si vnitas relationis venit ex vnitate fundamenti opʒ ꝙ talis sit vnitas fundamenti qualis ẽ vnitas relatiõis: nũc aũt ita est ꝙ inter duo alba nõ est vna similitudo cõis sed due ꝑticulares: igitᷓ nõ opoꝛtet querere vnũ fundamẽtũ cõe sed duo particularia. ¶ Responsio patet ex his que dixi respõdendo ad Ochã. Nõ enim accipitᷓ vnitas similitudinis: vt sicut fundamentũ dicitᷓ cõe ꝙ ipa dicatᷓ cõis: sed sic accipitᷓ ꝙ iste due relationes siue similitudines nõ pñt dici tales similitudies quibus aliqua dicantᷓ adinuicem similia: nisi detur fundamentũ vnũ vnitate specifica in quo cõueniũt similia. ¶ Ad tertiũ rñdet. Jdem Alphõsus et dicit ꝙ vt due albedies sint similes sufficit ꝙ q̃libet eaꝝ per naturã suã sit vera albedo: ⁊ nõ est alia cã querẽda. Vñ sicut non est querẽda cã quare ab hac albedine et illa intellectus abstrahit conceptũ specificũ ⁊ nõ ab hac albedine ⁊ hac nigredine: nisi q2 quelibet ꝑticularis albedo per suam naturam ꝑticularẽ ꝓa est albedo: iõ ab eis põt abstrahi cõceptꝰ eiusdem rõnis: sic in ꝓposito. ¶ Rñdeo ꝙ hoc nõ est soluere rõnẽ: ſʒ magis ipam declinare. vt exposui in di. 3. q. i. secũdi. Doc. vide ibi: nec opʒ hic pertractare an detᷓ vnitas realis minoꝛ vnitate numerali. Jbi. n. pꝛolixe exposui Doc. et solui oẽs ratiões alioꝝ cõtra Doct.

Item Alphonsus vbi. s̃. rñdet ad argumẽta que facit Landulphꝰ in pꝛimo di. xviii. q. 2. ar. i. cõclusione quinta pꝛo conclusione Sco. ꝙ inter ꝑsonas diuinas est equalitas pꝛopꝛie dicta vt ponit ipse Sco. ĩ pmo di. xix. et di. xxxi. ⁊ ĩ quoli. q. vi. Et pmo arguit sic Landulphus ex fundamentis Sco. Vbicũq; est perfecta rõ fundamenti ⁊ distictio extremoꝝ ibi est vera relatio: sed in personis diuinis est ꝑfecta ratio fundamẽti equalitatis ꝓpꝛie dicte. g̃. Maioꝛ patet quia ex sufficiẽtia cause infertᷓ effectus: ſʒ fundamentũ ⁊ extrema sunt sufficiens cã relationis: minoꝛ patet: q2 ꝑsone sunt extrema realitᷓ distincta: et ibi ẽ magnitudo ꝑfecta: q2 ĩfinitas: est etiã vnitas fundamenti: quia vna magnitudo numero est ĩ tribus personis. ergo ibi est perfecta equalitas: et hec rõ patet ĩ doct. subtili in pꝛimo di. xxxi. ⁊ ĩ quoli. q. vi. ¶ Scđo arguit idẽ Lãdulphus. Ad equalitatẽ et similitudinem pꝛopꝛie dictã sufficit vnitas numeralis fundamenti. ergo intᷓ ꝑsonas diuinas est ponẽda equalitas ⁊ similitudo ꝓpꝛie dicta. Cõsequẽtia ptʒ: q2 ꝑ Alphõsum totalis cã quare intᷓ ꝑsonas diuinas nõ sit ponenda eq̃litas ⁊ similitudo est ꝙ eaꝝ: nõ est alia et alia q̃ʒtitas nec alia ⁊ alia q̃litas. Probatᷓ ergo a Lãdulpho ꝙ sufficit vnitas numeralis fundamẽti. ⁊ ꝓbat quadruplici rõne. vt ptʒ ĩ suo pꝛimo di. iii. q. i. art. i. cõclusiõe secũda. Pꝛimo sic. Nõ minꝰ repugnat vnitas fundamẽti relatiõibus fundatis sup vno: sicut est: idẽ: simile: ⁊ equale: q̃ʒ relatiõibus nõ fundatis sup vno: ſʒ relatiões que nõ fundãtur sup vno pñt cẽ vere relatiões ⁊ ꝓpꝛie cum vnitate nũerali fundamẽti. g̃ multo plus relationes fundate sup vno. Maioꝛ ptʒ. q2 relatiões fundate sup vno nõ distrahuntᷓ per cõditionẽ vnitatis plusq̃ʒ ille q̃ nõ fundantᷓ super vno. Minoꝛ pꝛobatur: q2 relatiões ꝓducẽtis et ꝓducti nõ fundantᷓ super vno ex quĩto meta. capitulo ad aliq̃d: ⁊ tñ ĩ diuinis relationes ꝓducẽtis ⁊ ꝓducti fundantᷓ ĩ eadem eẽntia nũero. Et similiter in creaturis eadem res fundat relationes mouentis et moti. vt patuit a Sco. in pꝛimo distincti. ii. parte. ii. questio. iii. et in distin. 3. questio. vii. et in secundo distin. xxv. et in quolibc. ¶ Secũdo sic: habita vna q̃ʒtitate et vna qualitate reali numero in duobꝰ realiter distinctis illa dicuntur equalia: et similia realiter et pꝛopꝛie. ergo cum vna vnitate numerali fundamenti stabit relatio realis fundata. Antecedens pꝛobatᷓ: quia demus vnam quãtitatem et vnam albedinem separataʒ in sacramẽto vini et substãtie panis ille panis nũc affectus istis accidẽtibus esset equalis pani pꝛioꝛi realiter ⁊ pꝛopꝛie et sibi similis. ¶ Si dicatur ꝙ ista non est equalitas realis nec similitudo: quia panis qui p̃fuit nõ est: sed est trãsubstãtiatus. ¶ Jstud nõ valet: quia hoc non est pꝛopter vnitatem realem fundamẽti: sed pꝛopter defectum extremi: sed si rediret idem panis trãsubstãtiatus et maneret esset equalis pani affecto illis accidentibus et tũc esset idem fundamẽtum numero. ¶ Tertio sic vnitas numeralis fundamẽti nõ plus repugnat relatiõibus equiparantie q̃ʒ relationibus super positionis: sed istis nõ repugnat. ergo nec illis. Maioꝛ patet: quia relatiua super positiõis plus recedunt ab vnitate q̃ʒ relatiua equiparantie. Minoꝛ pꝛobatur: quia totum ad ꝑtem se habet secũdum rationem excedẽtis: quia om̃e totum maius est sua parte: et tamẽ totius et partis est vnitas numeralis. ergo relatio superpositionis stat cuʒ vnitate numerali: et per cõsequens multo plus relatio equiparãtie. ¶ Quarto sic. Jn entibus est dare perfectam distictionem et inequalitatem realiter. ergo et perfectã idemptitem et equalitatem. Jsta cõsequẽtia patet: quia ſm beatum August. equalitas perfectioꝛ est simpliciter inequalitate ⁊ idemptitas distinctione. Si ergo est dare ĩ vniuerso illud quod est imperfectius. scilicet inequalitatem et distinctionem perfectam: nõ deficiet illud qđ est ꝑfectius. s. equalitas perfecta ⁊ idẽptitas: ſʒ non põt esse ꝑfecta idẽptitatis nec ꝑfecta equalitas nisi cum distictione extremoꝛum reali stet vnitas substãtie numeralis: sic est ĩ diuinis personis: et sic patet.

Respondet Alphonsus vbi. s̃. Pꝛimo ad pꝛimaʒ dicit ꝙ licet in diuinis sit magnitudo perfecta quia tamen non est ibi alia et alia magnitudo: ideo non est ibi equalitas pꝛopꝛie dicta. ¶ Sed hec responsio non soluit rationem. Tum: quia cum vnitate fundamenti sufficit realis distinctio extremoꝛum. Tum: quia relatio oꝛiginis magis requirit distinctionem fundamenti q̃ʒ relatio similitudinis vel equalitatis: vt patet quinto Metaphi. cap. ad aliquid tex. com. xx. vbi vult Philosophus ꝙ relatio secundi modi fundatur super actionem et passionem. Et quomodo hoc intelligatur. Vide Sco. ĩ tertio distin. viii. et in quolibe. questio. xiii. Relatio vero similitudinis et equalitatis fundatur super vnum: et tamen in diuinis paternitas et filiatio que sunt relatiões secundi modi fundantur super eadem essentia numero. vt patet a cõmuniter theologis: que relationes oꝛiginis ex sua ratione foꝛmali non requirunt vnitatem fundamenti. a foꝛtioꝛi ergo relationes equalitatis in diuinis possunt fundari super vno fundamẽto numero quũ:

Jmpꝛobatur alphõ.

Alph. q̃rit soluere rõnes Lãdulphi.

de ratione sua requirāt vnitatem fundamenti vt expresse patet ab Aristo. et com. vbi .s. ¶ Ad secundum respōdet. Idem Alphonsus dicēs primo. ꝙ non est simile de relationibus originis que non fundantur super vno et de relationibus que fundanť sup vno: quia relationes originis sunt alterius et alterius rationis in extremis: ideo non supponunt aliquam distinctionem priorem: relationes autem que fundantur super vno sunt eiusdem rationis in extremis: ideo requirunt aliq̄ȝ distinctionē priorem vt determinentur ad certum numerum. ¶ Dat etiam aliam responsionē negando minorem. s. ꝙ fundentur in eodem fundamento numero: nō .n. relationes originis fundantur in eadem essentia realiť: cum sint realiter ipsa ꝑ exclusionem omnis distinctionis ex natura rei. ¶ Ad secundam probationem dicit ꝙ in creaturis nulla vna res fundat relationem mouentis et moti: q2 omne quod mouetur ab alio moueť vñ voluntas non secundum illud qd̄ mouet moueť: sȝ s̄m aliud. ¶ Ista respōsio non soluit rationem. vt patet intuenti. Quando dicit ꝙ quia relationes similitudis sunt eiusdem rōnis in extremis: ideo requirunt fundamenta distincta vt determinētur ad certum numerum. Dico primo ꝙ sufficit ꝙ sint determinate: puta ad dualitatem vel quaternitatē ꝓpť extrema: quia ergo pať et filius tantuȝ sunt duo extrema: ideo ex natura rei inter patrē et filium sunt due similitudines et due equalitates vna in patre et alia in filio. Et si ꝑ impossibile essent in diuinis centum filii: ratiōe tot extremoruȝ essent tot et tot similitudines. Nam inť duo extrema tñ non possunt esse nisi due similitudines: vna in vno extremo ⁊ alia in alio extremo. Dico secūdo ꝙ determinatus numerus relationum eiusdem rationis non accipitur a fundamento. vt patet: quia idem fundamentum numero potest fundare mille similitudines eiusdeȝ rationis. vt subtiliter ꝓbat Sco. in ťtio distin. 8. ¶ Ad aliud vbi negat minorem. Dico primo ꝙ q̄uis pr̄nitas et filiatio sint realiť ip̄a essentia diuina: distinguunť tamē ex natura rei vel sunt nō idē formalr̄. vt probat Sco. in ꝑmo di. 2. parte. 2. q. 1. ⁊ exp̄sse vult ꝙ formalr̄ distiguãť vt pȝ: di. 8. p̄mi. q. pe. ⁊ sic pñt fundarı̄ ex natura rei i eadeȝ essentia numero. Scd̄o dico: quia si ꝓpter idēptitatē relationis originis cum essentia ip̄a essentia non d2 fundamentum: et tamen sunt vere origines realiter distincte: ita diceť in ꝓposito ꝙ similitudo et equalitas q̄uis sunt idem cum essentia: tamē cum vera vnitate numerali ipsius stat ꝙ erunt reales et realr̄ distincte. ¶ Rñdet ip̄e Alphonsus ꝙ si tales essent possibiles nō fundarenť in eēntia ꝓpť idemptitateȝ: sȝ nō sunt possibiles i diuinis quia ibi non est alia et alia q̄ȝtitas. Sȝ iudicio meo hoc dicit ad placitum: cuȝ non appareat maior rō de relationibus originis q̄ȝ de istis. ¶ Ad illud quod dicit ꝙ eadem res non potest fundare relationes mouentis ⁊ moti. Dico ꝙ hic non opȝ insistere cū hec sit quodāmō notū per experientiaȝ: sed quia hoc manifeste apparet a Sco. in primo di. 2. q. 3. secunde partis. et di. 3. q. 7. et in scd̄o di. ii. q. x. et disti. xxv. questio vnica. ⁊ in quolib. et. xxvi. dist. primi. et vide expōnes que feci in primo distin. 3. q. vii. et in scd̄o dist. ii. q. x. et distin xxv. Concedit tñ ipse Alphonsus ꝙ in nobis sunt due voluntates. s. agens et possibilis: quicquid sit etiam posito ꝙ tantum esset vna: pȝ ꝙ potest mouere se causando aliquem actum in seipsa. ¶ Ad secundam probationem illius antecedētis ꝙ idem numero potest esse proximum fundamentum equalitatis. Dicit idem Alphonsus ꝙ si eadem q̄ȝtitas numero esset in diuersis talia non essent equalia sȝ eadem. Ad probationem dicit ꝙ si rediret idē panis trāsubstātiat⁹ non esset equalis pani affecto illis accidentibus: sȝ idē in q̄ȝtitate: licet diuersus in substantia. ¶ Sed ex superius declaratis patet ꝙ hec responsio non euacuat rationem nec oportet amplius insistere. ¶ Respōdet ip̄e Alphonsus. Primo negando maiorem sicut respondit ad primam rationem. Secundo ꝑ interemptionē minoris: quia totum realiter distinguitur a qualibet sui parte ratione alterius. ¶ Dico quicquid sit de illo exemplo totius et partis: ꝙ ratio illa eodem mō tenet sicut prima. vt patet nec multum curandum est de exemplis vbi habetur veritas propositionis. Nec est presentis speculationis quō totū dicať distigui a suis ꝑtib⁹: De hoc patebit in di. ii. ťtii Doctoris vbi mlťa exposui. ¶ Ad q̄rtā. Idē Alphōsus cōcedit ꝙ in entib⁹ pōt repiri ꝑfecta eq̄litas: imo si i entib⁹ repitur equalitas proprie dicta necessario est perfecta: quia consistit in esse pūctuali nec suscipit magis et minus. Et dicit ꝙ nunq̄ȝ cuȝ q̄ȝtitate numerali stat equalitas proprie dicta. ¶ Hec rñsio nichil valet, quia ꝓcedit ex eodem fundamento: dic vt .s.

Nota etiam ꝙ iste Doc. nitiť soluere rationem quam facit Lādulphus i p̄mo di. xix. q. ii. ar. ii. conclusione p̄ma. qua ꝓbat ex fundamentis Scoti ꝙ in diuinis equalitas est distincta ab idētitate ⁊ sil̄itudine. et arguit sic. Fundamenta non eadem ex natura rei fundātia relationē: ncc̄io fundāt relatiōes distictas. Sȝ infinitas ⁊ essentia: silr̄ infinitas et sapientia sunt non idē ex natura rei ⁊ fundāt relatiōes adequātes suā rōnē totalē. ergo fundāt relationes distinctas ⁊ ꝑ ꝯn̄s equalitas q̄ fundať in infinitate et idēptitas i essentia ⁊ sil̄itudo in sapientia erunt relationes distincte. Maior pȝ: q2 ex quo poniť relatio adequari fundamento: si fundamētum nō sit illud relatio non erit eadē: si em̄ esset eadem alteri relationi excederet fundamentū suū/ quia fundareť in altero fundamēto distincto a suo: Minor q̄ȝtū ad primā ꝑteȝ supponiť: q̄ȝtū ad secūdā. s. ꝙ iste relationes adequēt totā rōnē fundamēti: pȝ quia pr̄ est filio equalis s̄m totā infinitatem adequate: ⁊ silr̄ idē s̄m essentiam ⁊ sil̄is s̄m sapiētiā adequatissime. hec Landulphus. ⁊ hec rō pōt patere a Sco in. i. dist. xix. et di. xxxi. in quoli. q. vi. ¶ Rñdet Alphonsus vbi .s. dicens ꝙ nulla est distinctio nec formalis nec ex natura rei inter infinitatē et essentiā: et ꝑ ꝯn̄s nō ponūť fundamēta distincta respcū hayꝝ relationū. s. sil̄itudis idēptitatis ⁊ eq̄litatis

Idē soluere nititur alitē Landulphi.

Dico ꝙ .s. dist. 8. q. ii. in rn̄siōe ad pricipale argumētu pȝ qnō inť infinitatē intēsiuā (q̄ poniť ḡd⁹ intrinsecus essentie diuine) ⁊ essentiā diuinā poniť distinctio et si non formalis poniť tñ distinctio ex natura rei que est minima distinctio inter distinctiōes que sunt p̄ter opus intellectus. Dico etiā ꝙ saltem sunt non idem formaliť vel saltē distinguunť formalr̄ negatiue: lȝ nō positiue: cū gradus intrinsecus nō dicat distinctā formalitatē ab eo cuius est gradus intrinsecus. vt patet a Doc. vbi .s. Ex his ergo pȝ ifallibilis positio doctoris subtilis: ⁊ quō etiā pñt solui multe obiectiones cōtra ipsum. Sed sufficiant que dixi vt cuitem tātam prolixitatē relinquēdo multa ingeniosis et intellectus acumine p̄ditis. et sic terminať hec distinctio. xix. quam bene libra.

¶ Questio secunda de circūincessione.

Secundo queriť Utruȝ q̄libȝ ꝑsona diuina sit in alia?

Questio p̄sens est tam plana ⁊ facilis in textu ꝙ non indiget expositiōe nostra. In qua quidē ponitur opi. Hen. ꝙ duobus modis pōt intelligi aliq̄d esse in alio. primo. s. s̄m totū. vt vinū in amphora aut s̄m ꝑtē ⁊c. Uide in textu vbi hec opi. clara ē ex se.

Contra illud. Quia dicit Hen. ꝙ licet persona que est in alia sit in illa scd̄m partem quia s̄m essentiam: tamen illa ꝑsona in qua est alia quasi continet illam s̄m se totā. Contra hoc arguit Doc. ⁊ ꝓbat primo ꝙ ꝑsona s̄m se totā continet aliā: q2 illa alia est in illa s̄m se totam. Et supponit vnum. ꝙ ꝑsona esse in alia et econtra dicit relationē cōmunem: q̄ dicitur communis quia est inter extrema eiusdeȝ ratiōis: vt similitudo et equalitas presentialitas amicitia et huiusmodi. Cum .n. dicimus ꝙ vna persona est in alia: accipimus in proposito esse perfecte p̄senteȝ illi et ecōtra. Cū g̃ hec presentialitas requirat extrema eiusdeȝ rōnis id est ꝙ requirit fundamētū eiusdē rōnis in extremis: q̄ sic referunť. ergo si vna d2 presens secūdā partem: ⁊ alia silr̄: Et si vna s̄m se totam ⁊ alia silr̄. ¶ Ibi scd̄o sic. Qm̄ aliquid dicitur esse in alio ⁊c. ¶ Hec ratio probat ꝙ vna persona non dicatur esse in alia s̄m partem. et tota ratio clara est ⁊ cetera clara sunt vsq̄ȝ ibi. ¶ Ad primum dico ⁊c. In quo dicit aliqua. Primo ꝙ non sequitur vt si aliquid alicui primo conueniat: conueniat parti maxime in etherogeneis. Et sic licet filio conueniat primo esse i patre (accipiendo esse in vt est suppositi perfecte presentis patri) non tamen conuenit patri. Et sic non sequitur ꝙ essentia sit in patre vel filiatio vt esse indicit suppositum esse presens patri: et econtra. Scd̄o dicit ꝙ etiam lȝ aliq̄d conueniat alicui primo non aūt seq̄ť ꝙ equalr̄ cui

libet pti: quia forte pōt cōpetere vni parti et non alteri vt itelligere pmo ꝯpetit hoi: ⁊ tñ non ꝯpetit corpori: q2 corpus nō itelligit. Sʒ forte aīe: licet tamē hec sit ipropria aīa intelligit: vt est coniuncta corpori. vt pʒ a doc. in .4. di. xliiii. Et posito etiā ꝙ cōpetat aīe: nō tñ cōpetit homini: quia anime: q2 tunc sibi competeret ꝑ partē. ¶ Si dicat. nōne homo itelligit ꝑ animam. ¶ Dico ꝙ licet anima sit proxima ratio qua itelligere competit homini: sicut risibile per animam: non tamē sequit ꝙ pmo intelligat per aīam: quia intelligere primo sequitur totum coniunctum. Tertio dicit ꝙ posito ꝙ itelligere cōpetat primo homini et nullo mō corpori nec anime: non tamē sequitur ꝙ si anima est ratio formalis iherētie huius predicati ꝙ etiam corpus sit talis ratio. Sic est i ꝓposito: q2 lʒ filius sit in pr̄e ſm se totum nō tñ filiatio et essentia sunt i pr̄e: ⁊ si essentia sit rō formalis q̄re fili⁹ sit in pr̄e: non tñ seqtur ꝙ sit filiatio. Cetera patent.

Quantum ad scdm arti. dico. In isto articulo habetur ꝙ nec sola essentia est ratio talis p̄ntialitatis nec sola proprietas sʒ vtraqʒ: quia ꝑfecta presentialitas aliquorum requirit distinctionem realem illorum inter se: et ꝑfectam vnionem ꝑsone. ergo per proprietates sunt realr̄ distincte ⁊ ꝑ essentiam diuinam ꝑfectissime vnite: et sic sunt sibi ad inuicem ꝑfectissime presentes.

Quantum ad t̄tiū arti. Qd̄ iste modus essendi in: non est aliquis istoꝝ modoꝝ formalr̄ quod ponit Phūs q̄rto phisi. formalr̄ dico: q2 omnes illi modi sunt per hoc ꝙ contētum est aliquid continentis ⁊ non econtra vt ptʒ: quia genus contineť i specie vt pars essentialis: et non econuerso: ⁊ pars integralis contineť in toto integrali vt pars et non econuerso. Et breuiter vult dicere ꝙ in illis modis non est mutua continētia eiusdem rationis sicut est in modo essendi in presentiali: quia eo mō quo pater est perfecte presens filio et filius patri. Cetera patent.

Ad primum argumentum. Dico ꝙ cōfusio esset. Si quodlibet esset in filio ſm opi. Anaxa. q2 sic qdlibet esset in alio: sicut ps eius sicut vr̄ phūs iponere sibi persona aūt non est in ꝑsona sicut pars eius. vt. s̄. patuit arti. tertio. Ideo nō sequitur confusio. ¶ Cum cōfirmatur ratio ꝑ illud phi. vi. phisi. de indiuisibilibus. ꝙ sicut indiuisibile nō distinguiť ab indiuisibili nisi sit extra illud: quia duo indiuisibilia simul posita non faciunt maius immo nec infinita. Cum ergo ꝑsone in diuinis sint indiuisibiles si sunt simul non sunt distincte. Hec rō nō cōcludit. Tum: quia nō est simile de indiuisibili i q̄titate ⁊ de indiuisibili in substātia. Tum ēt: q2 non seq̄ť ꝙ si essent duo idiuisibilia sil̄: ꝙ nō essent disticta inter se: tm̄ eēn. sequiť ꝙ nō essent disticta situ. ꝑ se aūt nō h̄nt situm. vt ptʒ. ¶ Ibi. Ad scdʒ argumētū. R̄nsio stat i hoc. Primo ꝙ si plura cōcurrūt in aliquo realr̄ ꝙ non est itelligibile ipm non cōponi ex illis. Et sic essentia diuia cū ꝓprietatate cōponeret ipam ꝑsonā si ꝓprietas illa ēt formalr̄ i essentia diuina ⁊ realr̄ disticta ab illa. Scdo cuʒ dicim⁹ ꝙ ꝑsona ē i alia ꝑsona nō dicim⁹ ꝙ sit illa formaliter: nec ps illius ⁊ distincta realr̄: sed sic dicimus ꝙ est vnum suppositum realr̄ distinctū ab alio quod perfecte est in alio. i. quod perfectissime est p̄sens illi. ¶ Ibi. Ad tertiū. Dico ꝙ qñ abstractū dicitur esse in aliquo: aut de virtute sermonis denotatur esse in: sicut forma in informato: sicut cum dicitur color est in lapide denotatur ꝙ color sit in lapide: sicut forma informans et non sicut ps in toto: et tunc ista ꝓpositio est neganda filiatio est in patre: et tunc prima ꝯña non valet. Arguendo sic in patre est filius: ergo i pr̄e est filiatio: quia iañte: accipitur esse in ꝑ ꝑfectam p̄ntialitatem in ꝯn̄te autem per iformationē: et sic ptʒ r̄nsio. Et cū dicit circa finē accipiēdo eē in ꝓ inexistentia intima: non sequiť: ergo pr̄ est filius? sʒ est fallacia equiuocationis: quia cum dico pr̄nitas intime inexistit pr̄i. i. ꝙ ꝑfectissime et intime est p̄ns patri. ⁊ cum infertur ꝙ si paternitas ꝑfectissime inexistit patri modo preexposito: ḡ pr̄ est fili⁹: inferť de inexn̄tia formali ac si patr̄nitas formalr̄ iexisteret patri. et sic pʒ. ¶ Ibi. Ad q̄rtū. Hic notanť plura. Primum. ꝙ qñ. a. hʒ hitudinē aliq̄ʒ ad. b. ⁊. b. hʒ similē hitudinē ad. c. seq̄ť ꝙ. a. hʒ similē hitudinē ad. c. et hoc est verum in relatiuis superpōnis ⁊ suppōnis: lʒ non in oibus: et hoc tenet ſm rationē prioris et posterioris: vt ptʒ. ĩ. Ut sicut se hʒ abau⁹ ad auum: ita auus ad patrē meū: ergo sicut pater meus est prior me: ita auus est prior pr̄e meo: ⁊ abauus auo meo: ⁊ sic semꝑ ꝓcedendo: ⁊ ꝑ ꝯn̄s prior me: non valet autem conuertēdo. i. ꝙ sicut se habet au⁹ me⁹ ad patrē meū: ita pater me⁹ ad auū. ḡ sicut auus erit prior patre meo. ḡ ⁊ patr̄ me⁹ erit prior auo meo? q2 tūc sequereť ꝙ idem esset prior seipō. Scdm est: ꝙ ꝓpō prius dicta non est vera in relatiuis equiparantie: quia sequereť ꝙ idem esset sibi simile: ⁊ si dʒ esse ṽa opʒ addere istā specificationē. s. omni alio a se. sic dicendo. Quicq̄d ē simile sorti ē sil̄e oī alii a sorte simili sorti: vt ptʒ in textu. Tertio addit: ꝙ medium ad qd̄ cōparanť extrema sit limitatum: vt ptʒ in textu. Quarto addit: ꝙ sic arguendo tenet de priori ⁊ posteriori in essentialr̄ ordinatis in rōne prioris et posterioris: non aūt in aliis cōditiōibus ꝯn̄tibus prius et posterius vt mediate vel immediate: q2 nō sequiť: pater me⁹ ē immediate prior me: ⁊ auus est imediate prior patre meo. ergo auus me⁹ ē imediate prior me? et sic ptʒ r̄nsio ista. Et argumētū non ē ad ꝓpositū: q2 cū dico fili⁹ est in patre: et pater in filio: tm̄ dico ꝑfectā p̄ntialitatē adiuicē: et nō dico aliquē ordinē essentialē int̄ patrē ⁊ filiū i rōne p̄ntialitatis. vt. s̄. dixi. ¶ Ibi ad aliud: ꝙ de⁹ est i deo. Et cum infertur. ergo de⁹ distiguitur a deo. Negať ꝯña ꝓpter fallaciā ꝯn̄tis: q2 in pma ly deus q̄ seq̄ť ꝓpōneʒ in nō confundiť: ⁊ ideo pōt stare ꝓ aliquo supposito indeterminato indeterminate. In cōsequēte ṽo ly de⁹ qui sequiť ad distingui cōfundiť ꝓpter negationē inclusaʒ in distingui: ⁊ sic ē fallacia ꝯn̄tis arguendo a termino non distributo ad eūdem distributum: vt ptʒ quia non sequitur. Aīal est genus. ḡ oē aīal est genus? ¶ Ad vltimum dico ꝙ exitus filii a patre est processus producti a ꝓducente: talis auteʒ exitus in se nichil prohibet quin exiēs maneat in eo a quo exiit ⁊c.

¶ Distinctiōis vigesime. Qō vnica.

Circa vigesimam distinctionē querit doc. Utrum tres persone sint equales in potentia.

Respondeo omittēdo potentiam logicam que dicit modū compositiōis ab intellectu facte ⁊c. Quia alias declaraui quid sit potētia logica: ideo nō alr̄ extēdo me in p̄nti declarare. et cetera clara sunt. ¶ Incidit tñ in hac. q. vna difficultas: cū oīpotētia dicat ṽe potētiā actiuā: queriť an pr̄ respectu ḡnatiōis filii dicatur ops̄: siue posse ḡnare filiū in diuis ꝑtineat ad oīpotētiā? Egidi⁹ expresse dicit: ꝙ sic ⁊ rōnes sue patent: excepto ꝙ qñ dicit de actiōe imanēte et trāseūte: vult dicere ꝙ actio transiens ad extra q̄ nō denoīat agēs dr̄ possibilis: vel ex sua rōne formali: vel q2 terminať ad t̄minum possibilē: puta ḡnare ignē vt trāsit i materiā extrīsecam dr̄ eē possibile: ⁊ ex rōne sua formali: et q2 termin⁹ ei⁹: scʒ ignis ḡnat⁹ ē possibilis. Actio ṽo imanēs ex hoc ꝙ ē in agente. ⁊ vltra p̄dicta req̄riť ꝙ nō repugnet agenti. ⁊ sic ḡnare simplr̄ in diuinis. Primo mō est simplr̄ possibile: vt ptʒ. Scdo mō est possibile tm̄ respectu patris: q2 tantum denomiat patrē et non filiū: et hoc est quod dicit.

Contra istud non cōparando ⁊c. Doc. intendit improbare ꝙ ḡnare in diuinis ptineat ad oīpotētiā vt oīpotētia dič potentiam mere actiuā. et supponit vnū ab oibus cōcessum. s. ꝙ tres ꝑsone sint eq̄les i oīpotētia ⁊ i potētia actiua: vt ptʒ in simbolo. et iō q̄rit accipiēdo ḡnare i diuis nō cōparādo ad aliqd̄ suppositū: an ipm respectu termini producendi puta filii dicat potētiā actiuā an nō. Si pmo? filius nō erit eq̄ ops̄ cum patre: quia non potest generare. si nō? ergo ḡnare non ꝑtinet ad omnipotentiam quod est intentum.

Quantum ergo ad istū argum̄tū dico alr̄: ꝙ potētie actīe pmū correlatiuū ē possibile: nō cōiter sumptū vt opponiť ipossibili: q2 hoc mō possibile ē deū eē: ⁊ tñ illud possibile nō ē termin⁹ alicui⁹ potētie actiue. ḡ oʒ ꝙ possibile vt ē potētie actiue correlatiuū sumať det̄minatiu⁹: hoc aūt nō vr̄ nisi ſm ꝙ Auicē. accipit possibile. vi. meta. ⁊ alibi frequenť ꝓut opponiť ei qd̄ ē necessariū ex se: et tūc cū qdlibet itrinsecū deo sit in se formalr̄ necessariū vel ꝑ idēptitatē cū eēntia q̄ ē formalr̄ ex se nccīa nihil itrīsecū deo erit termin⁹ potētie ꝓprie dicte. et si hoc est cū ad oīa alia ab essentia diuina eandem rōnem pncipii habeant tres ꝑsone: quia prius i

telligitur pncipiū illud ꝑducendi creaturas cōicatū tribus ꝙ possit hr̄e actū ꝑducēdi ista alia: sequitᷣ ꝙ equalis erit potētia triū ꝑsonaꝝ ꝙtū ad nūeꝝ possibiliū. Assumptū aūt declaratᷣ .i.q. illa de ordīe ꝑductionū extrinsecaꝝ ad itrinsecas .ii. lib. q. i. ꝛc. vide textū Doc. Sn̄ia huiꝰ est. ꝙ cum potētie actiue correlatiuū sit ens possibile cōtingens. s. quod pōt esse ꝛ nō esse: ꝛ possibile obiectiue nō aūt subiectiue: qꝛ possibile subiectiue qđ ē maťia vel se hn̄s loco maťie ē correlatiuū potētie actiue trāsmutatiue: qꝛ trāsmutat materiā ab vna forma in aliā: vt ptꝫ de igne: ꝛ sic oīs potētia creata dꝛ transmutatiua qꝛ de necessitate p̄supponit subiectū ī qđ agat: potētia ꝟo diuia ē simplr̄ actiua ꝛ respicit pmo ens possibile obiectiue. et lꝫ aliqñ trāsmutet materiā de vna forma ī aliā: nō tn̄ ē necesse: qꝛ posset ꝑducere oē possibile nulla presupposita mā. Et sic oīpotētia dꝛ potētia actiua vt respicit oē possibile siue oē cābile: ꝛ ꝙ talis potētia actiua respiciat aliud inꝙtum aliud ꝓbat .J. p duas auc̄ates phi.

¶ Ibi. Sꝫ tūc restat dubitatio. s. ex q̇ in pr̄e ē potentia generādi: ꝛ talis potētia respicit poľe: ꝛ filiꝰ nō est possibilis. Rn̄det ꝙ possibile pōt accipi. pmo vt opponitᷣ impossibili: vt pꝫ. s̄. di. 2. et sic filius ē possibilis. scđo vt opponitᷣ nc̄cio ex se formalr̄: ꝛ sic filiꝰ nō ē possibilis cū sit necesse ex se formalr̄: vt ptꝫ: s̄. d. ii. ꝛ. §. q. vi. ꝛ hoc mō oē ens aliud a deo dꝛ possibile: vt pꝫ. s̄. di. §. q. vlti. Tertio vt opponitᷣ nc̄cio a se originalr̄. i. ꝙ nō ē necesse esse a se originalr̄: qꝛ hoc hꝫ a pr̄e: ꝛ hoc mō pōt dici possibilis. Sꝫ possibile pmo ꝛ ťtio mō nō respiciūt ꝓprie potētiam actiuā: ꝛ sic nō ē correlatiuū potētie: sꝫ solū secūdo mō.

¶ Ibi. Sed nec sic vtuntᷣ. Sancti. Nam phi et Scti cū loquuntᷣ de poľi qđ est ťminꝰ pōe ꝑductiue vel actiue: loquuntᷣ de poľi. scđo mō. ꝛ doc. dꝛ ꝙ lꝫ possibile primo ꝛ tertio mōꝟe sit ī diuis: qꝛ tn̄ hoc nomē possibile sonat ī voce lꝫ nō ire aliꝙ impfectionē: iō dicit ꝙ non dꝫ ꝓprie ꝯcedi ꝙ filiꝰ sit poľis sꝫ ꝙ sit ꝑductꝰ vel originatꝰ: ꝛ huiusmodi: ꝛ pꝫ qđ seqᷣ.

¶ Ibi. Hoc mō loqndo ad qōnē. Sēsus huiꝰ lr̄e ē: ꝙ ēt posito ꝙ in patre sit ꝟe pō gn̄andi: tn̄ filiꝰ ē ei eqlis ī potētia. et hic intēdit doc. ꝙ filiꝰ hꝫ simplr̄ eandē memoriā fecūdā quā pr̄ hꝫ: lꝫ ī patre hēat terminū adeqtū vt ꝑductū a pr̄e: ꝛ ī filio hꝫ eūdē terminū sꝫ nō ꝑductū a filio: sed solū a pr̄e. Cetera patent.

Ad argumenta pncipalia. Ad pmū. Ibi. Argumētū Augu. et argumē. tale est. Si nō pōt gn̄are filiū sibi equalē. ergo non ē ops. Si ꝗ pōt gn̄are sibi equalem erit oīpotens. ergo ꝛ posse gn̄are ptinet ad oīpotentiā. Dicit doc. ꝙ hoc non tenet p locū intrīsecū (q̇ est qñ terminꝰ inferens cōtinetᷣ ī termino illato: sicut supius in inferiori vel totū inꝙtitate quod est vl̄e vlr̄ sumptum respectu ptium subiectiuarū) quasi sic arguēdo. Pater est ops. i. pōt oīa possibilia: ꝗ posse gn̄are ptinet ad oīpotētiam? nō sequiqᷣ: qꝛ oīpotentia dicit potētiā actiuā q̄ respicit poľe obiectiue secūdo mō dictū: posse vero gn̄are nō ē posse potētie actiue q̄ respicit aliud: sed ē posse potētie ꝑductiue vel originatiue: quod in diuinis non respicit aliud distinctum essentialiter: sed respicit tm̄ productum distinctum tm̄ ꝑsonaliter. Cetera patent vsꝙ in finem.

¶ Distinctiōis vigesime pme. Qō vnica.

Circa vigesimam pmā distinctionē querit Doc. Vtrꝙ hec sit vera: solus pater est deus.

Probat Doct. in pn̄ti di. per mľtas rōnes ꝙ hec ꝓpō sit vera solꝰ pr̄ ē deꝰ. Prima clara ē: ꝛ ēt ꝓbatio an̄tis.

¶ Ibi. Itē solꝰ deꝰ ē pať. hoc an̄s ptꝫ per exponētes: nā exponētes exclusiue affirmatiue ꝛ pmi ordis sūt iste Solꝰ deꝰ est pať: exponitᷣ sic. Deꝰ est pať: ꝛ nō aliꝰ a deo est pať: vel nullꝰ aliꝰ a deo ē pať. Et iste sunt ꝟe.

¶ Ibi. Itē solꝰ deꝰ est deꝰ. ꝗ solꝰ pať ē deꝰ. Hāc ꝯn̄am ꝓbat: qꝛ sem p illa ꝯn̄a ē bona qñ an̄s īfert exponētes ꝯn̄tis. Exēplū: tm̄ aīal rōnale ē risibile. ꝗ tm̄ hō ē risibilis. exponētes huiꝰ cōsequētis sunt iste: hō ē risibilis: ꝛ nullꝰ non hō vel nichil nō hō ē risibile: si iste īferuntᷣ ab ātecedēte ꝯn̄a erit ꝟa: ꝛ pꝫ ꝙ īferūtᷣ: qꝛ bene seqᷣ: tm̄ aīal rōnale ē risibile. ꝗ oē risibile ē aīal rōnale: pꝫ ab exclusiua vt. s̄. ad vl̄em affirmatiuā de ťminis trāspositis valet ꝯn̄a. Tūc vltra oē risibile ē aīal rōnale. ꝗ hō est risibilis: ptꝫ qꝛ est aīal rōnale: ꝛ sic hᷣ pma exponēs. Scđa hᷣ sic. Tm̄ aīal rōnale ē risibile. ꝗ nihil nō aīal rōnale est risibile: ꝛ aīal rōnale est diffinitio hoīs. ergo sequitᷣ. nichil nō hō ē risibile. Sic doc. arguit ī ꝓposito. Solꝰ deꝰ est deꝰ: hec ē vera: ergo solꝰ pať est deꝰ? Negatᷣ ꝯn̄a. Probatᷣ an̄s: infert vtrāꝙ exponētē cōsequētis. s. istas pr̄ ē deus: ꝛ non aliꝰ a patre est deus. Negatᷣ ꝙ inferat istas: bene infert pmā scꝫ istā pať est deus: vt patet ibi. Sed non infert scđam. Cū ꝓbatur sic. Solꝰ deꝰ est deꝰ. Concedo ergo non aliꝰ a deo est deꝰ. Concedo: qꝛ hec est secūda exponens huiꝰ solus deus est deus. Et vltra non alius a deo est deus. ergo non alus a patre ē deꝰ? Negatᷣ ista vltima ꝯn̄a. Cū ꝓbatᷣ: qꝛ hic videtur fallacia cōseqntis. Aliꝰ a deo. ergo alius a patre si est fallacia consequentis. ergo arguendo negatiue eodē ordīe erit bonum argm̄. Dicit doc. ꝙ nō ē fallacia ꝯn̄tis: imo hec simplr̄ est ꝟa. alius a deo. ꝗ alius a patre. sicut in ista aliud ab aīali: ꝗ aliud ab hoīe quia animal stat ibi cōfuse distributiue pro omni aīali: ꝛ ꝓbatur ꝙ aliꝰ a deo nō inferat aliud a patre: qꝛ si īfert ex hoc infert: qꝛ deꝰ stat ibi distributiue: qꝛ aliꝰ a deo. ꝗ aliꝰ ab isto deo: et ꝙ nō stet distributiue: ꝓbat: qꝛ tūc esset oīs ꝓpō falsa vbi p̄dicaretᷣ relatiuuꝫ diuersitatis de aliq̇: puta diuersū differēs ꝛc. et sic dn̄o hoc est aliud: ly aliud distribueretᷣ: et sic si hō est aliud erit aliud ab isto aliud ab isto aliđ ab isto ꝛc. ꝛ sic aliud a semetipo. ꝛ tota vis huiꝰ argumēti stat circa hoc. An relatiuū diuersitatis distribuatᷣ ī se an ťminꝰ sequēs: ꝛ ī rn̄siōe videbitᷣ ꝙ tm̄ terminus sequens: et sic patent iste rationes.

Ad. q. Hic sunt aliqua notāda. Primum: ꝙ solus aliquādo accipitᷣ cathegoreumatice et idē ē ꝙ solitariū. Aliquādo sincathegoreumatice: ꝛ tūc est exclusio: et negat associationē cū alio. Secūdū. Solꝰ pōt determinare aliquid ī se absolute: vt cū dico solꝰ hō vel solus pater est ī diuis et hmōi. Aut determinat aliquid non ī se absolute: sed respectu alicuiꝰ p̄dicati vt cū dico. Solꝰ homo est risibilis. ly solꝰ determinat hoīeꝫ in compatione ad risibile: et est sensus ꝙ risibile excluditᷣ vel negatᷣ a quolibꝫ quod non est hō. Tertiū. Solꝰ pmo mō siue solitarie vel vt determinat aliquid in se absolute non est in diuinis: qꝛ nichil est ibi solitariū. Si ꝟo accipiatᷣ secūdo mō. et tūc aut compatᷣ ad essentiale: et voco hic essentiale cōe tribꝰ: et sic hec est falsa: solus pať est deus: solus pater creat: gubernat: intelligit: est bonus est sapiens: et hmōi. Si vero cōparatur ad predicatum tm̄ notionale qđ competit vni ꝑsone: sic iste sunt vere: solꝰ pater gn̄at. solus pater est innascibilis: accipiēdo inascibile pro iproducibili: vt patet .J. di. xxviii. solꝰ filius est genitus: solus spūs sctūs est spiratus: ꝛ hmōi. Quartū ibi. Probatur etiā falsitas. Probat hic doc. hanc ꝓpōnē esse simplr̄ falsam. s. solꝰ pať est deꝰ. Et pma ꝓbō clara est ꝛ scđa: lꝫ. n. ista tm̄ hō ē risibilis hēat duas exponētes. s. homo ē risibilis ꝛ nullꝰ non hō est risibilis: tn̄ p istā scđam exp̄mitᷣ totꝰ intellectꝰ huius: tm̄ hō est risibilis.

¶ Ibi. et vltra. Nullū risibile est non hō: ꝗ nullū risibile nō ē hō p illđ scđi phyermenias ex negatiua de p̄dicato infinito seqᷣ affirmatiua de p̄dicato finito: vn̄ bn̄ sequitᷣ. Nullū risibile est non hō. ergo oē risibile ē homo. Seqᷣ ēt ꝓpō negatiua de p̄dicato negato. s. ista nullū risibile est tm̄ homo. ergo nullū risibile non ē hō. qđ ꝓbatᷣ p pmū pncipiū. s. qđ ex negatiua de p̄dicato infinito sequatur negatiua de p̄dicato negato: alr̄ de eodē diceretᷣ affirmatio ꝛ negatio. Si. n. ista: nullā risibile ē non homo non valeret istā: nullū risibile non ē homo: tūc hō affirmaretᷣ de risibile ꝛ negaretᷣ. et sic patet ista ꝓbatio.

Ibi. Hinc aliqui istāt. Aliqui volūt concedere ꝙ ista est vera: solꝰ pať est deꝰ: qꝛ non excluditᷣ filiꝰ: qꝛ nūꝙ exclusiua compata ad extremū p̄dicatū excludit aliqđ qđ sit de p se conceptu subiecti: sicut in ista. Tm̄ homo est risibilis: non excludit q̇n aīal sit risibile ꝛ q̇n rōnale sit risibile: cū sit de ꝯceptu hoīs. Sic ī ꝓposito. Cū. n. correlatiuū sit de ꝯceptu correlatiui non intelligitᷣ excludi.

¶ Doctor dicit ꝙ correlatiuū non est sic de conceptu correlatiui ꝙ sit ps eiꝰ essentialis vel integralis: nec ꝙ pertineat ad diffinitionē illius q̇ddidatiuā: imo tāta est diuersitas inter illa ꝙ vnū vere excluditᷣ ab alio. ꝛ hoc pꝫ expresse a phō pmo phi. arguente ꝯ Parme. ꝛ Meli. ponētes tm̄ esse vnū pncipiū: ꝛ tm̄ esse vnū ens: et arguit sic. Si tm̄ ē vnū pncipiū. ergo pncipiatū non ē: ꝛ sic vult ꝙ talis exclusio ꝟe excludat correlatiuum: alir̄ argumētū phi non concluderet contra illos.

Ad argumenta ibi. Ad pmū argumētū an̄s distiguitᷣ s̄m compositionē ꝛ

diuisionē sicut ista: oīs hō q̄ ē alb⁹ currit: sensus ꝯpōnis falsus est: q꞉ ibi de⁹ determinaꝝ ad stādū ꝓ pr̄e ꝑ istā implicationē qui est pr̄: sicut determinaꝝ hō ad stādū ꝓ hoīe albo in sensu cōpōnis ibi homo qui ē alb⁹: ꝛ tūc ꝯn̄a tenet ꝛc. ¶ Vult dicere doc. ꝙ ista. Sol⁹ de⁹ qui est pr̄ est deus: in sensu ꝯpōnis est falsa. Nā sensus est ꝓprie ꝙ solus paꝝ est de⁹: q꞉ in sensu cōpōnis ly de⁹ in subieto determinaꝝ ad standū ꝓ pr̄e tm̄. In sensu ꝟo diuisionis est vera: ꝛ est sensus: solus de⁹ est de⁹ et solus de⁹ est pater: et sic sunt due ꝓpōnes: quaꝝ vna enūciat deū de deo: et alia patrē de deo: ꝛ neutra specificat aliam. Cū. n. dico solus deus est deus: nō facit stare deū ꝓ solo patre. Et hoc ē qđ đt. et cū inferꝝ sic arguēdo solus deus est de⁹: hec est vera: sol⁹ deus est paꝝ. Silr̄ hec est ꝟa. ꝗ solus pr̄ est de⁹. Negaꝝ ꝯn̄a: q꞉ non valet a superiori ad suū inferi⁹ cū exclusiōe: qđ sic dꝫ ītelligi cū exclusiōe addita iferiori: vt hic. Solū aīal ē sensibile: ꝗ sol⁹ hō est sensibilis? Non sequiꝝ. Tn̄ sine exclusiōe inferioris bn̄ sequiꝝ. Solū aīal est sensibile: ꝗ inferi⁹ ad aīal erit sensibile. Sic in ꝓposito. Sol⁹ de⁹ est de⁹, ergo paꝝ est deus: nō tn̄ seq̄tur: ergo sol⁹ pater est de⁹: ꝛ hoc est qđ đt. ¶ Ibi. et si obiicitur. Q꞉ i creaturis hec vr̄ ꝟa: vel saltē pōt esse vera: tā in sensu composito q̄ȝ diuiso. s. ista. Solū aīal qđ est rōnale est sensibile in sensu composito: hec est vera vel potest esse ꝟa. Solū rōnale est sensibile. Et silr̄ ista si accipiaꝝ in sensu diuisionis: q꞉ sensus est: solū aīal est sensibile: solū aīal est rationale: et sic pōt sequi vltra ꝙ solū rationale est sensibile. ¶ Doctor dat vnam singularem rn̄sionem: quare in creaturis possit esse vera tam in sensu cōposito q̄ȝ diuiso: que ē hec: quia illud cui addiꝝ dictio exclusiua diuidiꝝ et numeraꝝ in illis: pro quib⁹ stat. Nam cum dico solū aīal qđ est rationale est sensibile: pōt stare pro ipo rōnali: siue in sensu cōposito siue diuiso: q꞉ ex q̊ nūeratur in illis: potest stare ꝓ vno numerato. Nā cuȝ dico solū aīal qđ est rationale est sensibile: in sensu composito accipio tm̄ ipm̄ aīal non absolute vt est cōe oī aīali: sȝ ꝓ ipso numerato et diuiso in rationali. Et simil̄r in sensu diuiso: quia cum dico solū animal est sensibile et solum aīal est rationale: accipio in vtraq̄ȝ ipm̄ aīal diuisum in rōnali: et sic semꝑ idē aīal accipiꝝ tā in sensu cōposito q̄ȝ diuiso. Scđo dico: ꝙ in ista: solus deus qui ē pater ē deus. in sensu composito est manifeste falsa: et tunc tantuȝ stat ꝓ pr̄e: ꝛ sic hec ē falsa: q꞉ ipe de⁹ est simpl̄r idē ꝛ indiuisibilis in tribus. In sensu ꝟo diuiso ē vera: q꞉ non tm̄ stat ꝓ vna ꝑsona: sed ēt stat ꝓ trib⁹. Nā cū dico in sensu diuiso: sol⁹ de⁹ est de⁹. ly de⁹ i subiecto pt̄ supponere pro trib⁹. ꝛ sic pȝ rn̄sio: q꞉ nō ē simile in creatura et in deo.

Varro li. iii. di. ii. q. vnica. ꝛ bonauētura. lib. i. di. 4 **Ibi. Aliqui** etiā distigūt ꝑncipalē ꝓpōnē: quasi ista. sol⁹ pr̄ est de⁹ possit h̄re sensum cōpōnis falsum et sensum diuisionis veꝝ: adducentes illud Prisciani scđo ꝯstructionum inter exigens et exactum cadit aliq̄d mediū. Dicunt ꝙ hec: solus paꝝ ē de⁹: potest distingui in sensu composito et diuiso. primo mō est falsa: ꝛ accipiꝝ i sensu ꝯposito vt iacet. In sensu vero diuiso est ꝟa: ꝛ ē sensus: solus deus qui est pr̄ est deus.

¶ Contra hoc arguit Doc. ibi. Sed istud non est logice dictū nec grāmatice. Logice nō: q꞉ tūc non posset aliq̄d contrahi vel determinari per aliquē contractionē vl' determiatione: q̄ȝ tūcūq̄ȝ. n. īmediate addereꝝ alicui determinatio cathegorica vel sincathegorica: vt homo albus currit vel oīs hō alb⁹ currit: adhuc restaret distinguere sicut hic in sensu compositionis et diuisionis: et in vtroq̄ȝ sensu restaret vlterius distinguere: et sic in infinituȝ: nec posset aliq̄s sensus determinate exprimi: nec docuit Philosophus in talibus multiplicitatem ꝺm compositionem et diuisionē: sed tm̄ in illis vbi eadē materialia composita et diuisa diuersum sensum faciunt. ista autem materialia: oīs hō currit: vel oīs hō alb⁹ currit ꝯposita et diuisa nullū aliū sensum faciūt: secus est hic: iste videt nunc me currere: componendo nūc aduerbium cum ꝟbo precedente vel sequente. ¶ Nec etiam est dictum grammatice: q꞉ exigēs ꝛ exactū dn̄r constructibilia: quorum alteꝝ đr a pueris regere alteꝝ exvi aliq̄: non est aūt sincathegoreumati cū constructibile respectu cathegoreumatici quasi vnum regat aliud ex aliqua vi. Et iō lȝ hic cadat mediū vel iplicatio media cappa sor. i. cappa q̄ est sor. non tamē hic homo albus: et oīs hō albus. ¶ Ibi. Ad scđm dico ꝛc. Hec rn̄sio ex hītis supi⁹ est clara. et cum dicit ꝙ lȝ supius sequaꝝ ad inferius distributū: nō tn̄ sequitur cum distributione supioris: vt ptȝ in exēplo posito. et addit ꝙ nunq̄ȝ sequiꝝ distributio supioris ad distributionē inferioris respectu inferioris ad inferius nisi sequaꝝ distributio ipsius superioris ad inferius: qđ est superius ad aliud inferius. Exemplum. Oīs homo ē aīal: non sequiꝝ: ergo oē aīal est hō: vel sic oīs hō currit. ergo oē aīal currit. ꝗ Frāci. currit? non sequiꝝ. Si. n. distributio aīalis non sequiꝝ ad hoīem: multo minus non seq̄ꝝ ad inferi⁹ ad hoīem. ¶ Ibi. Sed cū ꝓbaꝝ ista ma. Cū dicit ꝙ aliq̄ illatio in terminis trāspositis ꝛc. Vult dicere ꝙ aliq̄n maior idēptitas notatur in conuersa q̄ȝ i conuertente: vt patet de vl'i negatiua in ꝑticularē negatiuā: quia cū dico nullū aīal currit. tā hō q̄ȝ aīal stat confuse distributiue mobiliꝝ. ergo aliqđ currēs non est aīal. ibi currens supponit tm̄ determinate: et ideo maior idēptitas est extremoꝝ in ꝑma q̄ȝ i scđa. De rigore ergo sermonis vl'is negatiua non conuertiꝝ in particularē negatiuā lȝ inferat eā. Scđo notaꝝ in vl'i affirmatiua de terminis transpositis: tāta idēptitas extremoꝝ q̄ȝta haberi potest i exclusiua: quia cū dico: tm̄ homo ē risibilis. ly homo stat confuse tantum: et ly risibile stat confuse distributiue mobiliter: quia bene sequitur: et hec sunt oīa risibilia. ergo tm̄ hō ē hoc risibile ꝛ hoc risibile ꝛc. Et similiꝝ oē risibile ē hō q̄ ē vl'is affirmatiua corn̄dens exclusiue ꝛc. Nam ly risibile stat confuse distributiue mobiliꝝ: ꝛ ly hō cōfuse tm̄: ꝛ iō exclusiua affirmatiua cōuertiꝝ in vl'eȝ affirmatiuā de terminis trāspositis. ꝛ ecōtra. quare vl'is negatia nō cōuertit in ꝑticulareȝ negatiuā. ¶ Et si obiicias. Ari. male docuit ꝛc. ¶ Pȝ rn̄sio: q꞉ ipe Ari. tm̄ docuit conuersiones quibus syll'i imperfecti (cuiusmodi sunt oēs scđe ꝛ tertie figure: ꝛ ēt ꝑticulares prime: vt ptȝ prio ꝑoꝝ) possent reduci ad syll'os ꝑfectos: et exclusiua non teneret aliū locū i ꝑficiēdo syll'm ꝑfectum q̄ȝ aliqua īdifinita nō exclusiua: vt pȝ discurrēti ꝑ omēs sil'os ipfectos: vt diffuse tractaꝝ ꝑmo poꝝ. ¶ Ibi. Ad tertiū dico. Negat Doc. ꝙ ex negatiua exponēte aīs. s. nō alius a deo ē de⁹: nō sequitur negatiua exponēs ꝯn̄s scȝ. ꝗ nō ali⁹ a pr̄e ē deus. Seq̄tur. Cū ꝓbaꝝ q꞉ nō seq̄ꝝ. Alius a deo: ꝗ ali⁹ a patre negat. Nā hec ꝯn̄a ē bona. vt dixi. s̄. ¶ Ibi. et cum vlterius ꝓbaꝝ. Dicit Doct. hic ꝙ relatiuus diuersitatis in se non pōt distribui: et rō sua ē: q꞉ sicut relatiuū equiperātie acceptū in cōi non referꝝ: vt ptȝ. Nā sil'e i cōi nō referꝝ sed referꝝ in suis inferioribus vbi vnū inferius distinguiꝝ ab altero. et sic hoc sil'e ꝺm similitudinē referꝝ ad aliud simile: q꞉ opȝ relatiuum semꝑ referri ad aliud. Sic in ꝓposito. Nā dr̄ns in cōi acceptū: siue diuersum est relatiuū equiperantie: et certum est ꝙ non referꝝ. Sed si referꝝ: referꝝ in suis inferiorib⁹. puta hoc est differēs ab isto. Sicut hō est dr̄ns ab asino vel diuersus ab asino. Terminus ꝗ huius dr̄ie vel diuersitatis bn̄ distribuiꝝ. Sed ipa dr̄ia vel diuersitas: vt est relatio siue relatiuuȝ mō ꝑexposito non distribuiꝝ. ꝛ tota ratio: ē: q꞉ sꝑ relatiuū qđ referꝝ req̄rit distictionē ab illo a quo referꝝ: et relatiuū equiꝑantie in cōi acceptum non hȝ aliqđ distinctū a quo referaꝝ vt dicaꝝ simile alicui sil'i simile. Et exēplū positū a doc. de igne satis clarū est. Relatiuū i cōi non referꝝ. ¶ Ibi. Ad aliā ꝓbationē cū đr solus deus. ꝗ sol⁹ pater vel solus fili⁹. Quasi velit iferre: sicut seq̄ꝝ solus de⁹: ergo sol⁹ paꝝ: pȝ a supiore distributo ad inferius: sic similiꝝ: sol⁹ deus ē de⁹. ꝗ sol⁹ paꝝ ē deus. ¶ Unus Doctor distiguit istā. solus de⁹: q꞉ ly deus aut cōpaꝝ ad ꝑdicatuȝ: puta sic dđo solus deus ē deus: ꝛ sic ly deus in subiecto supponit ꝑsonal̄r. et seq̄ꝝ. ꝗ solus paꝝ est deus. Sȝ sicut aīs est fl'm: ita ꝛ cōsequēs. Aut cōpaꝝ ad exclusionē tātū: ꝛ sic hȝ suppositionē simplicē vt dđo solus deus est: ꝛ tunc non seq̄ꝝ. ergo sol⁹ paꝝ? q꞉ ly deus in aīte tm̄ supponit ꝓ deo. ¶ Ibi. Contra istud. Dicit Doc. ꝙ vnū extremū: puta subiectū in vno actu componēdi et diuidendi puta in ꝓpōe affirmatiua et negatiua hȝ rōnem vnā ꝺm quam accipiꝝ respectu alterius extremi. i. ꝙ respectu talis extremi: puta predicati hȝ vnā rationē supponēdi. et addit ꝙ diuerse rōnes accipiēdi idem extremū respectu eiusdem termini puta subiectum respectu ꝑdicati non videꝝ stare cū vnitate actus cōponēdi. i. ꝙ si idem subiectū compeꝝ ad idē ꝑdicatū in vno actu componendi: puta i vna ꝓpositione affirmatiua non videꝝ hēre diuersas rōnes supponēdi: ꝛ si haberet hoc non posset eē eodē actu componēdi: vt pȝ cū dico oē aīal est substātia: stante tali compōne: certū ē ꝙ aīal stat confuse distributiue mobiliter: et nō potest stare confuse tm̄ vel simpl̄r nisi variato ꝑdicato seu variata compositione: vt patet. et Doc. hic intendit dicere: ꝙ ratio vna supponendi puta confuse distributiue ꝛc. vel simpl̄r vel material̄r ē ex hoc ꝙ comparatur ad ꝑdicatū. et ideo nō valet illud qđ seq̄ꝝ ꝙ ly de⁹ sub

exclusione hꝫ aliã rõnẽ ⁊c. qꝛ subiectum non supponit respectu sue dispõnis: sed tm̃ respectu p̃dicati: qꝛ talia sũt subiecta q̊ ad suppõnẽ simplicẽ vel matialẽ seu ꝑsonalẽ: qualia ꝑmittũt eoꝝ p̃dicata. ¶ Ibi. Ideo dico alit. cũ dꝛ solꝰ deꝰ est deꝰ. cõcedit. ğ. solꝰ pr̃ est deꝰ: negat ꝯñam. Subiectũ. n. huiꝰ exclusiue stat tm̃ confuse: ideo nõ licet descendere sub eo. ğ solꝰ pat ⁊c. Sicut in ista. Solꝰ hõ est risibilis: ğ solꝰ Frã. ẽ risibilis: nõ valet: ⁊ sic patet rñsio. Dat etiam aliam rñsionem ꝙ cũ dico solus deus est deꝰ: subiectũ tantum stat pro ipso deo: vt patuit. s̃. dist. 4. q. 2. Et sic pꝫ expositio huius questionis.

¶ Distinctionis vigesime scde. Qõ. vnica.

Circa vigesimã scdaꝫ distictionẽ q̃rit Doc. Utrũ deꝰ sit noiabilis a nobis viatoribꝰ aliq̃ noie sigñante eẽntiã diuã vt hec. Titulꝰ huiꝰ. q. põt duplicit itelligi. Uno mõ ꝙ noiet a viatore ipõnẽte nomẽ. Alio mõ ꝙ noiet a viatore vtẽte noie iposito ab aliq̃ puta ab ãgelo: dubiũ ğ ẽ si deꝰ pmo mõ sit noiabilis a viatore ⁊ hãc. q. clare vide in Doc. in reportatis cum opi. Hen. ⁊ eius impugnationibus.

Hic dicitur ꝙ sicut deꝰ intelligit a nobis: ita põt et a nobis noiari. Hec est opi. Hen. que nũc ptermitat a nobis ꝓpter suam facilitatem. ⁊ similit eiꝰ impugnatio. Et veniam ad solutionem questionis nr̃i Doctoris subtilis cetera pretereundo.

Ibi. Põt. dici breuit ad. q. ꝙ ista ꝓpõ cõis mltis opi. s. ꝙ sicut aliquid intelligitur ita ⁊ noiat: falsa est si intelligat precise: qꝛ distinctiꝰ põt aliquid sigñari q̃ itelligi. ⁊ hoc ꝑsuadet Doc. multiplicit. Tũ: qꝛ substãtia põt disticti sigñari ꝑ nomẽ q̃ i se itelligi. Pꝫ qꝛ ꝓ statu isto tm̃ cognoscit i ꝯceptu cõi: vt. s̃. patuit. di. 3. q. 3. et tñ põt iponi aliqd nomẽ quod significet michi distincte substãtiam aliq̃: alit. n. nullũ nomẽ ipositũ a viatore sigñaret aliq̃ rẽ de gñe substãtie: sꝫ tm̃ aliq̃ ꝓprietatẽ accidẽtalẽ q̃ itelligebat ab iponẽte: ⁊ sic ꝑ hoc nomẽ lapis nõ sigñaret aliq̃d de gñe substãtie sꝫ tm̃ aliq̃d de gñe actiõis: puta lesio pedis quã exprimit ethymologia huius nois: ⁊ fuit rõ a qua iponebat nomen. ¶ Deinde ꝓbat Doc. qualit sit possibile: vꝫ aliquid distinctius sigñari q̃ intelligi: qꝛ videmus diuersa accidentia succedere in eodem: et tñ vtrũq̃ illoꝝ manet sine altero. vt pꝫ. et ꝓbat vtriq̃ illoꝝ esse aliqd subiectũ cõmune: qꝛ vtrũlibet illoꝝ põt destrui nõ destructo altero ergo cõcludit aliq̃d esse subiectũ vtriusq̃ vt q̃titati ⁊ q̃litati: et illud quod subest non cõcipit in cõceptu q̃dditatiuo nisi entis vel huiꝰ entis. Ex quo ẽt diuersimode ista accñtia cõiũgũt i diuersis cõcludit substratũ istis esse diuersum a substrato illis. ⁊ ex hoc cõcludit tꝰtiũ illud esse aliud ab alio tꝰtio ⁊c. ¶ Ad ꝓpositũ ğ nõ accñtibꝰ illis: sed isti alii sic disticto q̃cq̃d sit qd ẽ cũ istis cõiũctis q̃ intelligunt iponit nomẽ aliqd: illud vr̃ eẽ ꝓpriũ signũ huiꝰ sub rõe q̃ hoc: ita ꝙ iponẽs nomẽ intendat illã essentiã de gñe substãtie sigñare: et sic itẽdit significare: et sicut intẽdit sigñare ita nomen quod imponit ẽ signum: ⁊ tñ ipe nõ intelligit distincte quod distincte intẽdit sigñare ꝑ hoc nomẽ vel ꝑ hoc signũ. Et exemplũ positum. pꝫ in lr̃a ⁊c. ¶ Ultimo dicit Doc. ꝙ deus est nominabilis a viatore noie sigñante ꝓpriam essentiã vt ẽ hec essentia: quia viator põt vti illo signo et intẽdere exprimere sigñatum illius signi: siue ipe imposuerit illud signũ siue alius quicũq̃ q̃ cognouit sigñatũ. et tali etiam signo põt viator vti tanq̃ noie: lꝫ non potuerit illud imponere tanq̃ signũ: vñ aliud est imponere nomẽ ⁊ aliud est vti noie iposito. ⁊ addit Doc. ꝙ si ista ꝓpõ esset vera ꝙ nullũ nomẽ põt alicui imponi distinctius q̃ intelligatur: hec tñ est falsa ꝙ nullꝰ põt vti noie distinctius significãte rem q̃ ipe possit intelligere. et ideo simplicit cõcedendum est ꝙ multis noibus põt vti viator exprimentibꝰ eẽntiã diuinã sub rõe eẽntie diuie: lꝫ nec via nãli nec supnãli loq̃ndo de lege cõi nõ possit eã disticte cog̃scere

Ad hec tñ. Quidã nouus expositor prime partis S. Tho. q. xiii. ar. pmo. Rñdet dicens ista non esse consona veritati. Ad illud de substantia dicit ꝙ non est imaginabile imponi nomen distinctius significãs q̃ ꝯcipiat: qꝛ voces sigñant res non nisi media Th. gaie.

conceptione intellectꝰ: igit sigñatio cat ꝯceptiõe. ğ disticta sigñatio supponit distinctã conceptionẽ: ⁊ cõfusa cõfusaꝫ: ⁊ maior maiorẽ: ⁊ minor miorẽ: q̃re ab hac vlissima rl̃a de cã ⁊ cãto hec excipiẽda sunt. Probatio aũt sua nihil valet. tũ: qꝛ añs ꝓ pma pte ẽ flm. tũ: qꝛ pro scda pte male ꝓbat. Dico. n. ⁊ ita esse expimur ꝙ cognitis accidẽtibꝰ cognoscimꝰ rẽ q̃dã sublatere et fm se esse et subsistere ⁊c. ⁊ hmõi res nunq̃ magis significabit q̃ cognoscetur. Si. n. cognoscit confuse vt in exemplo dato nunq̃ sigñabitur nisi confuse. Ex tali siquidem nomie nũq̃ aliquis plus intelligerit q̃ perfectus impositor apphenderit: q̃uis ex meliori ingenio ꝓprio cognito alicuiꝰ nominis sigñato in re discurrendo alia cognoscat: sicut ex pncipiis cõclusiões deducimꝰ: sed hoc non est ex vi significatiõis nois. Uñ ⁊ ipemet Sco. ibidem sub dubio pmũ dictũ dubiũ relinquere vr̃. ¶ De scdo ꝙ bñ dicit Sco. expimur. n. ꝙ multis noibus vtimur cõfuse notis añq̃ ad noticiã distinctã illoꝝ tminoꝝ veniamꝰ. ¶ De tertio aũt qꝛ expientia teste nullũ tale nomẽ diuinũ habemꝰ. ⁊ rursꝰ qꝛ frustra hoibꝰ darent talia noia: qm̃ nos non possumus deũ fm se cognoscere. et qꝛ sine sufficiẽti auc̃titate nouitas hec dꝛ: ⁊ qꝛ Dio. in pmo cele. hyer. dt. Impossibile est nobis aliter lucere diuinũ radiũ nisi varietate sacroꝝ velaminũ occultatũ. Ur̃ michi simplr̃ flm dictũ Sco. ⁊ dõm ꝙ deꝰ in hac vita nõ est a nobis noiabilis nisi ex creaturis: ⁊ hoc tam quo ad impositionẽ q̃ vsum: hec expositor ille.

Respondeo. ad hũc expositorẽ. et pmo dico cũ Doc. ꝙ possumꝰ iponere aliqd nomen distinctiꝰ sigñare aliq̃d q̃ illud in se cognoscamꝰ. et cũ dt ꝙ voces sigñant res admittit. ⁊ cũ vltra dicit ꝙ significatio vocis causat a cõceptiõe intellectꝰ. hoc indiget ꝓbõne: aliud est. n. cãri ⁊ aliud ẽ p̃supponere: hoc. n. nomẽ lapis siue significatio huiꝰ nois nõ causat a conceptiõe lapidis nec a cõceptiõe forte alteriꝰ nisi fortẽ occasionalr̃: iponit. n. talis sigñatio a voluntate instituẽtis: p̃supposita tñ aliq̃li cognitiõe saltẽ in cõi: ⁊ sic iponit ꝙ hoc nomẽ lapis significet michi q̃dditatiue substãtiã lapidis quã tñ istituẽs disticte nõ cognoscit. Non. n. cõceptio rei ⁊ sigñatio eiusdẽ sic adinuicẽ adequant ꝙ q̃ta sit cognitio rei tanta sit precise significatio nominis illius rei. Posito etiam ꝙ cõceptio aliqna sit causa significationis nois: adhuc hꝫ ꝓbare ꝙ ab aliq̃ cõceptiõe nõ possit causari nomẽ distinctiꝰ sigñans aliquid q̃ sit talis cõceptio. Sꝫ hoc req̃rit ꝓliriorẽ tractatũ: vꝫ a q̃ causet nomẽ sigñans: de hoc hꝫ videri in pmo phyer. ¶ Et qd dicit ꝙ Sco. sub dubio loq̃t ⁊c. Hoc nõ ẽ veꝝ: qꝛ exp̃sse in pncipio qõnis dt ꝙ credit esse flm: vt pꝫ i lr̃a. et quod vltio dicit ꝙ q̃tum ad vsum non possumꝰ hr̃e aliqd nomẽ distincte sigñans essentiã: flm dicit. Sepe. n. vtimur noibus disticte nobis sigñantibus essentiã diuinã: vt pꝫ in lr̃a doc. lꝫ non ita disticte cognoscamꝰ illã. Multa ẽt alia dicit iste expositor minꝰ vera q̃ transeo pro nunc. Rñsio ad Tho. Gaie.

¶ Distin. vigesime tertie. Qõ vnica.

Circa vigesimã tertiã distictionẽ q̃rit doc. Utrũ ꝑsona fm ꝙ dicit aliqd cõe patri filio et spũi sancto dicat precise aliquid secunde intentionis.

Hic dr̃ ꝙ ꝑsona tm̃ dt itẽtionẽ scdaꝫ: qꝛ sicut indiuiduũ i oi nã ita suppositũ i nã substãtiali ⁊ ꝑsona in nã intellectuali ⁊c. ¶ Ista opi. dicit ꝙ ꝑsona q̃ est cõis tribꝰ ꝑsonis diuinis est tm̃ itẽtio scda: sicut indiuiduũ qd ẽ cõe pluribꝰ idiuiduis: ⁊ talis ꝑsona que ẽ itẽtio scda: accipit i ꝯcreto: et sic supponit pro tribus ꝑsonis. Cetera patent quo ad istam opi. Opi. egi. Varro.

Contra opi. in se. Hec rõ silr̃ clara est. Cũ tñ dicit ꝙ intẽtio scda est relatio ꝑtinẽs ad extremũ vel ad actũ intellectꝰ cõponẽtis vel diuidẽtis ⁊c. i. ꝙ scda intentio vel ꝑ se ꝑtinet ad extremũ intellectus ꝯponẽtis vel diuidẽtis. s. qd ẽ p̃dicatũ vel subiectũ ꝓpõnis affirmatiue vel negatiue: et sic accipit scda intentio fm qd ponitur in lib. p̃dicabiliũ: qꝛ oẽ subiectũ vel p̃dicatũ ꝑtinet ad tminos simplices q̊ sunt vl'e singulare ꝓprium vel accñs ⁊c. ꝑtinet ad actũ intellectꝰ cõponẽtis vel diuidẽtis. i. ꝙ accipit vel ꝓ relatiõe fabricata in ꝓpõne affirmatiua vel negatiua: vel ad actũ itellectꝰ comparãtis vnũ obiectũ ad alteꝝ: ⁊ hoc vltimo mõ est ad itẽtionem Doc. vt pꝫ in suis vlibꝰ. et cũ dt ꝙ intellectus negociãs nõ põt cãre circa rẽ pme itẽtiõis: puta circa obiectũ iq̃tũ cognitum nisi rl̃onẽ rationis. Hoc declaratum fuit

s.d.viii.q.pe.Tertio dicit ꝙ si ipa psona esset relatio ra
tiõis:tũc necessario esset ad aliud tãq̃ ad correlatiuum:
hoc pꝫ diffuse i suis vniuersalib⁹:ꝛ ꝙ psona nõ sit ad aliđ
accipiẽdo ipsaꝫ i cõi:pꝫ.j.d.xxv.¶Ibi.Preterea.Con-
tra rationeꝫ.Qꝛ si tres psone sunt tres res:supple subsi-
stẽtes:ꝛ res nõ dicit scđam intẽtionẽ:ꝛ tñ res significa-
ta p psonã est cõmunis trib⁹:pꝫ qꝛ qñ aliqua numerant̃:
numerant̃ ppter aliqđ cõmune diuisum in illa:sicut dici
mus tria aĩalia.qꝛ animal est diuisum in illa:ꝛ p eãdẽ ra
tionẽ tenet illud qđ dicit magister.d.xxv.c.viii.¶Ibi.
Preterea.Cõtra additũ arguo sic.Quia dixit ꝙ psona
q̃ est cõmunis trib⁹ est adiectiuuꝫ.Arguit Doc.quõ tale
adiectiuũ põt terminare depẽdẽtiã relationis adiectiui
cuiusmodi est tres.Et hoc pꝫ clare.s.d.xii.

Ad questionem ꝛc̃.Q̃ia ista clara sunt ex di-
ctis hic ꝛ singulariter ex di-
ctis.d.ii.arti.ii.q.i.ꝛ habet̃ bona glo.ibi.¶Cõtra istđ
potest obiici.Iste obiectiões clare sunt.¶Ibi.Ad pri-
mũ istoꝝ dico.Hec responsio valde notãda est:ꝛ dicit in
sentẽtia ꝙ abstractũ ab vltimis distinctiuis(q̃ vltima di-
stinctiua sunt pmo diuersa:vt patuit.s.d.3.q.3.)est tãtũ
vel ꝯcept⁹ negatiuus vel ꝯcept⁹ positiuus dict⁹ tñ deno-
minatiue:accipiẽdo denominatiue p nõ [illegible]edicari essen-
tialiter:vt satis patuit supra.d.preal[illegible].Et sic cõce-
pus abstract⁹ ab vltimis differẽtiis n[illegible] aliquo modo
in qđ.¶Ibi.Tñ dubitat̃.Nota hãc respõsionẽ qꝛ singu
Apparẽs ꝯtradictio laris est.¶Si dicat̃.nõne Doc.supra.d.3.q.1.ꝯ Tho.et
alibi arguit ꝙ negatio nõ põt ines[illegible]cui nisi p aliquaꝫ
affirmationẽ:ꝛ tñ hic dicit ꝙ nega[illegible] potest esse cõmu-
nis pluribus:ꝛ negatio eiusdẽ ratiõis:ꝛ tñ nõ inest illis
plurib⁹ p aliquã affirmationẽ cõmuneꝫ illis:siue p aliqđ
Solutio. positiuuꝫ cõmune illis.¶Rñdeo ꝛ dico facilis est respõ
sio:qꝛ ibi dicit ꝙ negatio nõ predicat̃ de aliquo nisi pre-
supponat aliq̃ affirmationẽ i illo:sicut nõ lapis nõ ꝯue-
nit hoi nisi ppter aliquã affirmationẽ:siue ppter aliquaꝫ
realitatẽ positiuã existẽtẽ in hoie cui repugnat affirma-
tio lapidis.ꝛ sic dicit i pposito:ꝙ illa negatio cõis nõ pt
cõpetere inferiori nisi p aliqđ positiuũ vel affirmationẽ i
illo:ꝛ nõ est necesse ꝙ cõpetat sibi p aliqđ positiuũ cõmu
ne inferiorib⁹ ꝛc.Scđo dicit ꝙ negatio dicit̃ eiusdem ra
tiõis q̃ repugnat affirmationi vni⁹ ratiõis.Exẽplũ.Naꝫ
affirmatio lapidis repugnat animali.g negatio opposi-
ta illi cõpetit animali.Et đr vni⁹ ratiõis qꝛ opponit̃ af-
firmatõi vni⁹ rõnis ꝛc.¶Ibi.Cũ scđo obiicit̃.Hic disti
Quiđ sit negatio in gñe ꝛ extra genus. guit ꝙ negatio est duplex.s.extra genus ꝛ i genere.Pri-
ma dicit̃ illa q̃ nõ determinat sibi aliquod subiectũ sicut
nõ ens:silr nõ chymera:ꝛ huiusmodi.Scđa est illa q̃ de-
terminat sibi aliquod subiectuꝫ sicut non lapis determi-
nat sibi aliquod subiectum:puta illud subiectum cui re-
pugnat affirmatio lapidis.Et sic in pposito:esse incõica
bile vt quo ꝛ vt qđ:dicit negationẽ in genere qꝛ determi-
nat sibi aliqđ subiectũ:puta suppositũ cui repugnat affir
matio cõicabilitatis.Scđo dicit ꝙ duplex est priuatio
s.ŝm se:ꝛ ŝm gen⁹:de qua pꝫ:ꝛ đr priuatio ŝm se negatio
in subiecto apto nato:qđ ŝm se formaliter est aptũ natũ
habere habitũ oppositũ tali priuationi.Et ŝm gen⁹ est
illa q̃ est negatio in subiecto apto nato:nõ ŝm se sꝫ ŝm ge
nus.Et sic talpa lꝫ inquãtum talpa nõ sit apta nata vi-
dere:tñ inquãtũ animal:est apta nata videre.Tertio di-
cit ꝙ esse incõmunicabile modo predicto est negatio in
genere:ꝛ etiã est negatio sic in genere ꝙ talis negatio op
ponit̃ priuationi:quia non est negatio in subiecto apto
nato:qꝛ cum dico suppositum est incõmunicabile:non in
telligo ꝙ illud sit aptum natuꝫ cõmunicari:ꝛ hoc loquẽ
do de priuatiõe ŝm se:quia forte ŝm genus nõ repugnat
sibi:quia licet Francis.ŝm se non sit aptus natus cõmu-
nicari:tñ inquantũ homo vel animal non repugnat sibi.
¶Ibi.Est dubitatio vlterior.Dubitat Doc.An a sup-
positis diuinis abstrahat̃ tantuꝫ conceptus negatiuus
vel positiuus:et videt̃ declinare ad secundum:vt patet
expresse ab ipso in tertio di.pma.q.1.Et cum dicit ꝙ ab
indiuiduis non tantum potest abstrahi species:puta a
Francisco Ioã.Pau.ꝛc.potest abstrahi homo qui di-
cit totam quiditatem indiuiduorum.Sed etiaꝫ aliquid
quasi proprium:puta ratio indiuidualis que predicatur
de ista et de ista:vel etiam indiuidui quod predicat̃ de
isto indiuiduo et de isto:ꝛ dicitur quasi proprium:quia
nullo modo dicit quiditatem:vt patet supra.Et sic pa
tet ista distinctio.

¶Distinctionis.24.
Questio vnica.

Circa vigesimam quartam distin
ctionem querit
Doc.Utrum numerus sit pprie in diuinis.
Ista.q.ponit̃ ppter trinitatẽ pso-
narum:an.s.psone in
diuinis possint pprie numerari:sicut etiam dicim⁹ tres
hoies vel tria aĩalia:sic similiter pprie possumus dicere
tres psone.Respõdet Doc.Primo distinguẽdo de nu-
mero:videlicet ꝙ numer⁹ aut ponit̃ ꝙ habeat vnitatem
formalẽ respectu cuius formalitatis vnitates sunt mate
riales ꝛ sicut materia illi⁹ forme:hec vnitas formalis po
test dupliciter intelligi.Uel ꝙ tñ sit vnitas aggregatio
nis:ita ꝙ numer⁹ nihil aliud sit nisi aggregatio vnitatuꝫ Nota aliq̃ de nũero.
que vnitates sunt modi rerũ essentialiter ꝛ realiter disti
ctarũ:ita ꝙ nõ sit alia vnitas in numero nisi aggregatio-
nis:ita ꝙ numer⁹ ternari⁹ solũ diceret̃ tria simul aggre-
gata.Uel potest intelligi vnitas formalis p alia vnitate
distincta ab vnitatib⁹ materia[illegible] resultans ex illis:vt
ternarius dicat vnitatẽ form[illegible]pecificam resultantẽ
ex illis tribus vnitatib⁹ materialibus q̃ dicat̃ vnitas spe
cifica qua numerus ternari⁹ specie distinguit̃ a numero
senario vel ab aliis numeris.Quicq̃d sit nõ videt̃ esse p̃-
sentis speculationis nũc tractare de numero in se:hꝫ.n.
hoc alibi videri.Dico tñ ꝙ vnitas formalis numeri de-
bet magis accipi scđo modo q̃ primo modo.¶Deinde
Doc.dicit ꝙ accipiẽdo numerũ p vnitate formali specifi
ca ꝛ nõ p vnitate aggregatiõis i diuinis nõ est numer⁹:
qꝛ vna psona non potest esse ibi pars:qꝛ q̃libet psona est
infinita ꝛ q̃libet pprietas psonalis est eadem.s.realiter
infinito:licet nõ formaliter:vt.s.patuit:ꝛ tale infinituꝫ
nulli⁹ potest esse pars:vt.s.patuit.d.viii.q.ii.Et sic te-
nẽdo istã positionẽ de numero numer⁹ nõ erit in diuinis
Si ṽo accipiat̃ numer⁹ vt tñ dicit aggregati[illegible] vnita-
tum:cũ aggregata sint simpliciter diuersa nec faciant p̃
se vnum nec sunt aliq̃d p se vnũ:immo sunt[illegible] vnũ q̃ il
la q̃ sunt vnũ p accidẽs:vt.s.patuit.d.ii.parte.ii.q.pria
ꝛ q̃ sunt in diuinis sunt vere idem alicui vere vni qđ est es
sentia:sequit̃ ꝙ ibi nulla est aggregatio rei ad rem:ꝛ ita
null⁹ est numer⁹ ŝm istã positionẽ numeri.¶Deinde di-
cit Doc.ꝙ si numer⁹ habeat esse in intellectu tñ simul cõ
cipiẽte plura vna vel plures vnitates:hoc mõ posset poni
numer⁹ in diuinis:ꝛ sic talis numer⁹ esset tñ vn⁹ cõcept⁹:
ꝛ sic trinitas esset tñ vn⁹ ꝯcept⁹ totalis triũ psonaꝝ.De
hoc numero in intellectu respectu diuinarũ psonaꝝ.cla
ri⁹ dixi.s.d.3.q.5.de vestigio trinitatis.¶Ultimo di-
cit ꝙ loquẽdo de numero i re i diuinis nõ est simpliciter
numer⁹.Cõcedit̃ tñ ibi numer⁹ ŝm q̃d cũ hac determina
tiõe psonaruꝫ:qꝛ trinitas psonarũ dicit distinctionẽ rea
lẽ triũ psonaꝝ:ibi.n.fit abstractio a numero qđ nõ dicit
impfectionẽ.s.distinctionẽ ab eo qđ notat impfectionẽ
aut i vtroq̃ numeratoꝝ aut saltẽ i altero.s.a potẽtiali-
tate si numer⁹ est vn⁹ ŝm formã:vel a diuersitate si nume
rus est vn⁹ p aggregationẽ vnitatũ pluriũ:bene tñ ibi cõ
cedit̃ distinctio sine diuersitate vel potẽtialitate vel etiã
aggregatiõe que dicũt impfectionẽ aliquã i vnitate.Et
vult dicere ꝙ absolute in re nõ debem⁹ cõcedere numerũ
in diuinis:qꝛ numer⁹ sic in re simpliciter sumpt⁹ de neces
sitate includit potẽtialitatẽ numeratoꝝ vel vnitatum si
accipiat̃ numer⁹ p vnitate formali ꝛ specifica:vel de ne-
cessitate dicit diuersitatem realeꝫ ꝛ essentialẽ plurium si
accipit̃ numerus p aggregatione vnitatuꝫ.vt.s.patuit.
Cum tamẽ dicit̃ numerus psonarum vel tres psone ibi
tñ notat̃ distinctio realis psonarũ ꝛ nulla potẽtialitas
nec diuersitas ibi notat̃.Et sic pꝫ ista questio.

¶Distinctionis.xxv. Questio vnica.

Querit Doct.circa vigesimam
quintam distinctioneꝫ.
Utruꝫ psone in diuinis dicãt sub
stãtiã vel relationẽ.i.an psona pu
ta patris sit vere substantia an tñ
dicat relationem.
Hec.q. stat i pluribus dictis.
¶Primũ.psona non
dicit relationẽ pprĩã:qꝛ hoc nomẽ
psona ẽ cõe trib⁹ ŝm Aug.vii.de
tri.Si tres psone sũt cõe ẽ eis hoc qđ ẽ psona ꝛ hoc cõi-
tate vniuocatõis:qꝛ i equocis equocata nõ nũerãt̃:vt pꝫ
mõ psõe nũerãt̃ cũ sint tres g.¶Scđꝫ psõa nõ đt relõnẽ
cõeꝫ.pbat̃:qꝛ qñ iferi⁹ refert̃ ad aliđ ꝛ supi⁹ refert̃ ad illđ

pz q2 si duplū referf: ad dimidiū etiam multiplex referf
ad dimi diū: imo vsq3 ad gen9 gñalissimū: s3 i pposito pa=
ter p se referf ad filiū: q2 hec est vera: pr filii pr: 7 tn̄ psona
q̄ est supi9 ad patrē nō referf ad filiū: q2 hec ē falsa: pr est
psona filii: sicut hec ē vera: duplū referf pmo ad dimidiū:
g̃ 7 multiplex referf ad dimidiū: l3 nō pmo: q2 hec est vera:
duplū est multiplex ad dimidiū: 7 ideo cōcedif duplum
esse multiplex dimidii. Et nota q supi9 nō referf primo
ad correlatiuū inferioris. i. nō adequate 7 ɔuertibiliter
Nō. n. sequif. oē dimidiū est dimidiū multiplicis. g̃ oīe
multiplex est dimidii multiplex vt p3: nō sequif: q2 mul=
ta sunt multiplicia q̄ nō adequate referunf ad dimidiū:
multiplex vo adequate referf ad submultiplex: q2 omne
multiplex est submultiplicis multiplex: 7 econuerso: oē
submultiplex est multiplicis submultiplex. Si g̃ psona
esset relatiuū cōmune patri 7 filio: sicut hec ē vera: pr pmo
est filii pr: g̃ hec esset vera: pater est filii psona p se l3 nō pri
mo. Et silr sicut hec est vera fili9 est pmo patris fili9: ergo
hec esset vera: fili9 ē psona patris p se 7 si nō pmo: p3 g̃ ex
his quō psona nō dr relatio ppa: nec silr pōt dici relatio
cōis. ¶ Tertiū dictū. psona nō pōt dici substātia scda. i.
q̄ditas q2 illa nō numeraf i trib9 psonis: psona autē nūe
raf: vt p3: q2 ɔcedim9 tres esse psonas i diuinis: non aūt
tres substātias: q2 tm̄ ē vna nūero i trib9. s. natura diuia.
¶ Quartū dictū. si accipiaf psona p negatiōe i gñe sup=
ple q psona sit icōicabilis exn̄tia q̄ ē negatio i gñe cōis
trib9 psonis sic nō sig̃t substātiā nec relationē: p3 q2 nulla
negatio de suo sig̃to iportat aliq̄d positiuū cuiusmodi ē
ois substātia 7 ois relatio: pōt tn̄ aliq̄d cōnotare 7 cōno
tat: psona hoc mō est accepta. s. p negatiōe i gñe: pmo g̃
cōnotat illd de q̄ pmo pdicaf. s. patrē 7 filiū 7 spm̄ sanctū
q̄ sunt positiua: nō tn̄ cōnotat q̄si ex pmo itellectu suo: s3
sicut cōe cōnotat inferi9 p q̄ supponit. Scdo o talis nega=
tio cōnotat relationē q̄. s. patri cōuenit talis negatio et
silr filio. Ois. n. negatio i gñe psupponit aliquā affirma
tionē: q2 si q̄raf q̄re pr nō est cōicabilis nec vt q̄ nec vt qd
Rn̄def q2 pr icludit aliquā ppetatē p quā sibi repugnat
sic cōicari: 7 ideo hec negatio cōis i gñe non inest alicui
nisi pp̄ter positiuū i illo non. n. inest talis negatio albedi
ni vt p3: q2 tūc albedo esset simplr incōicabilis vt qd 7 vt
quo. Et sic negatio in genere determinat sibi aliqd posi=
tiuū in aliquo subiecto p qd talis negatio sibi conuenit:
nō sic est de negatione extra gen9: 7 differētia istarū ne=
gationū patuit. s̃. d. xxiii. 7 magis ifra patebit. d. xxviii.
Sic g̃ ista negatio quā sig̃t psona iportat. Scdo relatio
nē siue pprietatē patris p quā pprietatē talis negatio cō
uenit patri. 7 silr dico de filio 7 spū sctō. Tertio cōnotat
essētiā q̄ l3 sit i pmo cōnotati. s. i patre 7 filio 7 spū sctō.
nō tn̄ est ibi ratio isti9 negatiōis: p3 q2 sola pprietas ē ra
tio quare talis negatio coueniat patri 7 filio 7 spūi san=
cto: q2 p illā repugnat eis ista affirmatio. s. esse cōicabile
alteri. g̃ p illā pprietatē cōuenit negatio talis communi
cabilitatis: 7 hoc est qd dicit. ¶ Quītū dictū est. Si te=
neaf q psona q̄ditatiue sit siue significet aliq̄d positiuu3
cōmune trib9: ita q tale cōmune sit abstractū a trib9 pso
nis non tn̄ abstractū vt spēs s3 magis vt ppriū. sicut. s̃. d.
xxiii. expositū est: tūc potest concedi q psona communis
patri filio 7 spūi sancto significet imediate aliqd positi=
uum cōe illis trib9. S3 illd cōe positiuū nec est substātia
nec relatio s3 est aliqd positiuū idifferēs ad vtrūq3. s. sub
stātiā 7 relationē. Ratio. n. subsistētis idifferēs est ad ab
solutū 7 respectiuū: 7 hoc substinēdo q relatio possit ɔsti
tuere aliq̄d i rōne suppositi siue subsistētis. hoc. n. tm̄ h3
veritatē i diuinis vbi cōiter tenef q psone ɔstituanf i es
se psonali p aliqua3 relationē. Persona tn̄ hoc mō acce=
pta ex ɔsequēti dat intelligere sicut supi9 suū inferi9 illd
p q̊ accipif puta patrē filium. 7. s. s. 7 scdo dat intelligere
ipsas relatiōes q̄ sunt rōnes formales incōicabilr existē
ti. Tertio ipam essentiam q̄ est in primo cōnotato siue in
pmo itellecto. s. pre filio 7 spū sctō. ¶ Deide doc. sic epi=
logat q̄ dixit. Utraq3 opinio posita. d. xxiii. cōcordat in
hoc q psona de pma rōne sua non dicit nec relationē nec
substātiā: 7 hoc nec pmā nec scda3: s3 s̄m vnā opi. dicit cō
ceptū negationis i gñe cōis trib9 qb9 distiguif i eis: s̄m
aliā opi. dicit ɔceptū positiui cōmunis distincti i eis. Et
s̄m vtrāq3 opi. tale commune siue positiuū siue negatiuū
connotat sicut suū inferi9 illd de q̊ formalr dr: puta patrē
filiū 7 spm̄ sctm̄: 7 quasi scdo connotat formalia distīcti=
ua in eis. 7 tertio essentiā communē eis 7c̄.

Deinde Doc. arguit pbādo q psona significet sub
stātiā scda3 siue q̄ditatē p hoc qd dicit Au
gu. 7. de tri. c. 4. vel. 7. p hoc q ē tres psone. ¶ Rn̄def
ad. q. illā qua q̄rif in diuinis q̄d tres: q̄d autē q̄rit essen=
tiā. ¶ Scdo. vii. de tri. c. v. vel. ix. q nō est aliud deū esse
7 psonā esse. g̃ psona est mere essentiale. ¶ Rn̄det doc. ad
primū q q̄d q̄nq3 q̄rit diffinitionē. vt p3 primo topi. c. 4.
Diffinitio est oratio indicās q̄d est esse rei. Q̄nq3 querit
illud de quo aliq̄d dr. vt p3 p philosophu3. x. metha. t. c.
vii. vbi q̄rit q̄d vnum queadmodū 7 q̄d ens tanq3 nō suf=
ficiēs: q2 hoc ipsum isti9 nature. Intēdit dicere q non suf
ficit dicere ipsum vnū esse principiū sicut aliqui philoso=
phi vt platonici: s3 aliquid de quo dr vnū 7 hūc textū plī
xe exposui. s̃. d. viii. q. ii. Et s̄m hoc q̄stio ista q̄d est ele=
mētū duplicē h3 responsionē vnam assignādo elemēti dif
finitionē: aliam assignādo illud de quo dr elemētū. Nūc
autē catholicis confitētib9 tres q̄sierūt heretici q̄d tres
nō interrogantes hui9 nominis diffinitionem: sed quid
esset illud substantiuu3 qd determinaref p illud adiecti=
uum tres: siue de quo diceret: 7 ad hoc bene respondef p
hoc q est psona. ¶ Ad scdm̄ de Augu. patebit. d. xxvi. q
psona est ad se tam in se q3 in suis inferiorib9 licet nō sit
ita ad se sicut essentia est ad se: 7 hoc ibi expositum est ex=
ponēdo opi. Joannis de ripis. tenendo tn̄ q psone con=
stituanf in esse non p relationes s3 p absoluta. Et videf
doc. tenere q constituanf in esse p absoluta. vt infra pa=
tebit: 7 etiam vt p3 ex intentione: q2 dicit. Si non ponaf
diuinas psonas constitui in esse psonali p pprietates ab
solutas difficile videf posse exponere auctoritatē beati
Aug. ¶ Nota tn̄ q Doct. videf magis declinare q pso=
ne diuine constituanf in esse psonali p aliquid positiuū:
ita q psona diuina de suo formali significato importat
aliquid positiuu3 quicquid sit de psona creata. 7 hoc ex=
presse vult in. 3. d. 1. q. 1. 7 hoc magis patebit. j. d. xxviii. 7
ibi vide omnino prolixam expositionem de ratione for=
mali constituendi personam.

Quidam arguit contra Doc. non contra hoc qd
dicit Doc. q a tribus psonis potest ab
strahi psona in communi siue psona significet positiuum
siue negationem in genere. in hoc. n. non videf Ocham
contradicere. S3 arguit q2 dicit q doc. videf contradi=
cere dictis suis in hoc q vult q a paternitate 7 filiatio=
ne potest abstrahi relatio communis vniuoca. l3 hoc nō
pertineat ad principalē intētionē huius q̄stionis. q2 hic
tm̄ loquif de psona q̄ non significat nec substantiam nec
relationē: tn̄ p nunc adducif ista positio de relatione cō=
muni paternitati 7 filiationi: q2 vult Doc. distinctione se
quēti: q relatio sit communis paternitati: 7 filiationi in
diuinis. Et licet Ocham videaf hoc concedere: arguit
tn̄ q contradicat dictis doctoris. ¶ Et arguit sic. Pri=
mo s̄m Sco. alibi. Quandocūq3 aliquibus distinctis est
aliquod commune vniuocum necessario in vtroq3 illorū
est aliquid quo conuenit cum alio et aliquid quo differt
ab eodem. ergo si paternitati 7 filiationi sit relatio com=
munis vniuoca paternitas aliquo conuenit cu3 filiatio=
ne 7 aliquo differt ab eadem qd est impossibile: q2 tūc pa
ternitas non esset vltimum constitutiuum s3 esset aliud
magis vltimate constitutiuū. ¶ Si dicaf q non est ali=
quid reale commune diuinis relationibus sed tm̄ aliq̄s
conceptus. ¶ Contra. ergo eadem ratione vltimis diffe
rentiis posset esse aliq̄s ɔcept9 cōmunis: q3uis ipse diffe
rētie seipsis differrēt 7 nō p differētias. ¶ Preterea. ex
istis sequeref q potest esse ɔcept9 cōmunis sine omni cō=
munitate a parte rei. g̃ ponēdo cōmune vniuocū differē=
tiis vltimis i creaturis nō erit pcessus i infinitū. ¶ Pre
terea. ex isto sequeref q aliqd vniuocū pōt descendere in
sua inferiora sine oīb9 cōceptib9 cōtrahētib9: ita q non
op3 ponere cōceptū determinātē 7 determinabilē preter
cōceptū includētē vtrūq3: q̄ oīa sunt ɔ istū Docto. alibi.
¶ Si dicaf q i paternitate includif relatio 7 etiā aliq̄d
pter relationē s3 illd nō ē vltimū ɔstitutiuū psone. ¶ Cō
tra. q̄cq̄d est cōstitutiuū cōstitutiui est etiā cōstitutiuum
cōstituti. g̃ q̄cq̄d est differētia differētie ē etiā differētia
differētis. s3 illd i patnitate pter relationē ē cōstitutiuū
prnitatis. g̃ est ēt cōstitutiuū patris. ¶ Cōfirmaf. q2 s̄m
istū ab aīa intellectiua non sumif vltima differētia hōis
q2 ipsa differt differētia. g̃ silr a paternitate non accipif
vltima differētia q̄ pater distinguif a filio si ipsa paterni
tas nō se tota distiguif a filiatiōe s3 p aliq̄d sui. Ex isto
pōt iferri q dicere q ab vltimis cōstitutiuis nature crea
te nō potest abstrahi concept9 quiditatiuus q2 sunt eius
dē generis: 7 ab vltimis constitutiuis nature create pōt
abstrahi conceptus quiditatiuus est non causa vt causa.

sꝫ siue sint eiusdē gn̄is siue non ex hoc ip̄o ꝙ pōt abstrahi cōe ꝯceptꝰ ꝑ aliqd̾ ꝯhēs illa sic ꝯstituta ex cōtrahēte ꝛ cōtracto nō sūt vltia ꝯstitutiua. ¶ Preterea.si ab oīm̄ hn̄tevnitatē q̇ditatiuā pōt abstrahi ꝯceptꝰ q̇ditatiuꝰ. ḡ ab vltimis differētiis pōt abstrahi ꝯceptꝰ q̇ditatiuis:q2 accipio vltimā differētiā generis ꝛ q̄ro de ea an habeat vnitatē q̇ditatiuā:an eā quā vocat hicvnitatē idiuidua tiōis ꝛ singlaritatis? Si dēr ꝑmūc habeo ꝓpositū. Si detur fm̄ Cōtra. Ōis differētia ē eiusdē ambitꝰ cū illo qd̾ ꝑ ipsaꝫ ꝯstituit̄. ḡ vltia differētia generis est eiusdē cōitatis cū genere.et ꝑ ꝯn̄s non hꝫ ex sevnitatē singularitatis. ¶ Ideo dico ꝙ si a ꝑsonis diuinis pōt abstrahi aliquis cōceptꝰ cōmunis q̇ditatiuꝰ p̄dicabilis ī q̇d de eis. Silr̄ pōt a relatiōibꝰ ꝛ vltimis ꝯstitutiuis abstrahi talis cōceptꝰ:ꝛ nō tm̄ hoc ē possibile ī deo sꝫ etiā a creaturis: q2 a q̇buscūq3 realitatibꝰ ꝯstitutiuis pōt abstrahi aliqd̾ cōevniuocū p̄dicabile ī quid de eis.hec Ochā.

Rn̄sio ad rationes Ocham.

Respōdeo premittēdo vnū qd̾ dicit doc. Natura creata est determinabilis ꝑ aliqd̾ determinatū eiusdē generis respectu cuiꝰ est ī potētia ꝛ cōparat̄ ad illud vt potētiale ad actuale. Illud aūt determinatiuū nature create nō hꝫ vnitatē quiditatis:q2 tūc nō determinaret quiditatē ad rationeꝫ singularitatis.ꝛ ideo ab huiusmodi determinatiōibꝰ nō pōt abstrahi aliquis cōceptꝰ cōmunis quiditatiuꝰ:sꝫ tm̄ a natura ꝛ quiditate abstrahit̄. Sꝫ ꝑ oīa opposito modo est ī diuinis. Nā ibi natura est determinatissima ꝛ singularissima.vt s̄.patuit.d.v.q.2.et in quolibe.q.1. Et ideo nō est determinabilis ꝑ aliquid eiusdē generis.s.de genere substātie nec est potētiale ad tale determinatiuū. Unde ꝑ nihil ꝑtinēs ad genꝰ substantie determinat̄.ꝛ ideo si sint aliqua determinantia ꝑtinēt ad aliud genꝰ.s.relationis eo modo quo ponit̄ ibi genꝰ.ꝛ ideo hm̄ōi determinātia habēt rationē quiditatis ac si naturā non determinarēt:q2 nō habēt naturā aliā a natura ī eodē genere sꝫ ī alio genere ꝓpter qd̾ retinēt vnitatē quiditatiuā alteriꝰ generis.et ideo ab hm̄ōi determinatiuo pōt abstrahi ꝯceptꝰ cōis q̇ditatiuꝰ. Unde relatiōes q2 sunt determinatiue alteriꝰ generis nō tribuūt singularitatē essentie sꝫ determinant ad certū suppositū et retinēt suas rōnes quiditatiuas.ꝛ ideo ab illis pōt abstrahi ꝯceptꝰ cōis. ¶ Hoc p̄misso rn̄deo ad p̄mū argumētū. Prio ꝙ illa maior.s.qn̄ aliquibꝰ distinctis est aliquod cōe ꝛc. ꝟa est vbi tale cōe est cōe ex natura rei:ita ꝙ tm̄ conceptꝰ non sit cōis:ibi cōtētū sub tali cōi hꝫ aliq̇d q̄ cōuenit ꝛ aliq̇d q̄ differt.modo paternitati ꝛ filiationi ī diuinis relatio non est tale cōe.ḡ. Et cū infert̄ ꝙ eodē modo posset esse de vltimis differētiis in creaturis. Pꝫ rn̄sio ꝙ non est sil'e cū sint eiusdē rōnis cū cōtrahibili.ꝛ cū infert̄ ꝙ tūc posset esse cōceptꝰ cōis sine cōitate a parte rei. Hoc non habet̄ ꝓ inconueniēti.et cū vltra infert ꝙ aliquod cōevniuocū tūc posset descēdere ad sua inferiora sine conceptibꝰ contrahētibꝰ. Dico ꝙ non esset īconueniēs loquēdo de conceptu tm̄:non de cōtrahibili a parte rei q2 illud descēdit ad inferiora ꝑ ꝯtractiua. Et qd̾ dicit ꝙ hec sunt contra Scotū. Uerū est loquēdo de cōi a parte rei ꝛ non de cōi conceptu tm̄. Cum etiā infert̄ ꝙ non est maior rō de vltimis constitutiuis ī creaturis q̄ ī diuinis.ḡ si ab vltimis constitutiuis ī diuinis potest abstrahi talis conceptꝰ:q̄re etiā non ab vltimis constitutiuis ī creaturis. Dico ꝙ cōceptꝰ cōmunis dictꝰ in quid tm̄ est abstrahibilis ab illis q̄ ex sua ratiōe dicūt quiditatē.modo vltima constitutiua in creaturis (vt supra patuit) nullo modo dicūt quiditatē. Ultia aūt cōstitutiua ī diuinis ex sua ratione formali dicūt quiditatē:non tm̄ quiditatē īportātē aliquā ꝑfectionē vel imꝑfectionē:sꝫ dicūt quiditatē nec ꝑfectā nec īꝑfectā.vt pꝫ a doctore ī pluribꝰ locis. Et cū dicit de vltia differentia generis:aut dicitvnitatē singularitatis autvnitatē quiditatis? Dico ꝙ nec hoc nec illud.sicut etiā de vltia differētia aīe ītellectiue q̄ ipsa aīa differt ab alia:illa differētia vltia non dicitvnitatē quiditatiuā cū sit eiusdē generis vt pꝫ a doc.s̄.d.3.nec dicit vnitatē singularitatis:q2 potest esse cōmunis. Sic vltia differētia aīalis q̄cūq3 sit illa non dicit ex sevnitatē singularitatis:cū sit idē cū aīali:nec vnitatē quiditatis.vt pꝫ. ¶ Et nota ꝓ ista materia illa q̄ dixi.s̄.d.2.q.1.parte p̄ma ī exponēdo illud argumētū quō non possunt esse plura necesse esse. Et q̄ exposui.s̄.d.viii.q.ii. Illa.n.q̄ ꝓp̄e conueniūt ī aliq̄ realitate cōmuni quiditatiua ꝛ differūt adīuicē habēt aliq̇d ex natura rei q̄ conueniūt ꝛ aliquid q̄ differūt.sicut Frā. ꝛ Joānes conueniūt ex natura rei quiditatiue ī humanitate ꝛ non tm̄ ī conceptu cōmuni:ꝛ differūt ꝑ suas ꝓp̄as hecheitates contractiuas humanitatis ad esse singulare:ꝛ sic realiter coueniūt ī hūanitate ꝛ realiter differunt ꝑ hecheitates. Illa ꝟo q̄ dicūt quiditatē ꝛ tm̄ cōueniūt in conceptu aliquo ꝛ non in realitate quiditatiua nō habēt aliquid ex natura rei quo ꝯueniāt et aliquid quo differat:sꝫ tm̄ seipsis ex natura rei sunt p̄mo diuersa. Sic ī ꝓposito.paternitas ī diuinis seipsa distīguit̄:nec hꝫ aliquid quo conueniat cū filiatiōe quiditatiue.pater ꝟo ex natura rei hꝫ aliquid quo quiditatiue conuenit cū filio ꝛ spū sancto:ꝛ silr̄ filiꝰ quo conuenit cū patre.s.essentiā diuinā q̄ est ex natura rei ī tribꝰ ꝑsonis.habēt etiā aliquid quo realiter differūt abīuicē.s.suas ꝓp̄etates. ¶ Si dicat̄.nōne paternitas ꝛ filiatio ī creaturis vel due paternitates ex natura rei conueniūt ī aliq̄ realitate puta relatiōis:ꝛ ꝑ aliquid ex natura rei differūt? ¶ Dico ꝙ sic. Quare etiā hoc non erit ī diuinis? Dico ꝙ non est simile hic ꝛ ibi:q2 ī diuinis paternitas vt paternitas est ī vltima actualitate.nec.n.ibi ē aliq̄ relatio q̄ ex natura rei sit cōtrahibilis:ideo ab illis tm̄ potest abstrahi cōceptꝰ cōis dictis ī quid nō ꝙ ex natura rei dēr aliquod cōe in quid:sꝫ dr̄ ille cōceptꝰ ī quid ex hoc q2 est abstractꝰ a realitatibꝰ quiditatiuis.vt dixi.s̄. In creaturis aūt dat̄ relatio vere potētialis ex natura rei ad hecheitatē contractiuā ad esse indiuiduale:ꝛ sic pꝫ quō non est simile. Et hoc est quod etiā dicit Doc.vbi supra.d.viii.q.ii.ꝙ deꝰ ꝛ creatura sunt p̄mo diuersa ī realitatibꝰ non ī conceptu cōi. Non.n.est aliq̄ realitas ex natura rei q̄ sit cōis deo ꝛ creature q̄ sit potētialis ad aliquid ī deo:cū ipse deus fm̄ omnē realitatē sit sic ī vltia actualitate ꝙ seipso distīguit̄ a creaturis conuenit tm̄ cū creatura ī cōceptu quiditatiuo abstracto ꝑ intellectū:q2 tā deꝰ q̄ creatura dicūt quiditatē:ꝛ sic conceptꝰ abstractꝰ ab eis poterit dici quiditatiuꝰ qd̾ bene nota. ¶ Nota etiā ꝙ aliqua esse primo diuersa potest duplr̄ intelligi. Prio ꝙ sint p̄mo diuersa hoc est non conueniētia ī aliquo quiditatiue ex natura rei.i.in aliqua realitate cōi quiditatiue. Silr̄ nec ī aliquo conceptu quiditatiuo.hoc modo differētie vltie dicunt̄ p̄mo diuersa:q2 nec ī aliqua realitate cōi nec ī cōceptu cōi cōueniūt quiditatiue. Scd̾o aliq̄ dicunt̄ p̄mo diuersa q2 nō conueniūt ī aliq̄ realitate cōi ī quid:possūt tn̄ conuenire ī ꝯceptu cōi ī quid:ꝛ hoc modo deꝰ ꝛ creatura dicūt̄ p̄mo diuersa. Silr̄ paternitas creata:ꝛ ī creata. Silr̄ paternitas ꝛ filiatio in diuinis:et sic de multis aliis. Ista.n.sic se habēt ꝙ q̄ ꝯueniūt quiditatiue ī realitate possunt conuenire q̇ditatiue ī conceptu cōi.sꝫ non econtra. Silr̄ sequit̄ ꝙ q̄ sunt p̄mo diuersa ī conceptu q̇ditatiuo sunt etiā p̄mo diuersa ī realitate q̇ditatiua. Sꝫ nō sequit̄ ꝙ q̄ sūt p̄mo diuersa ī realitate cōi sint p̄mo diuersa ī ꝯceptu cōi. Que oīa bn̄ nota.ꝛ ex his appꝫ quō rōnes Ochā non concludūt ꝯ doc.ꝛ sic pꝫ ista.d.xxv.

Obiectio bona.

Solutio.

Aliq̄ esse ꝑmo diuersa potest dupliciter intelligi.

¶ Distinctionis.xxvi. Questio vnica.

Querit. circa distictionē.xxvi. Utrū ꝑsone constituātur ī esse ꝑsonali ꝑ relationes originis? Titulꝰ q̄stionis sic exponit̄ supponēdo aliqua. Prio ꝙ ꝑsona dicat aliqd̾ constitutū ex essentia diuina ꝛ ꝓp̄etate ꝑsonali:sic ꝙ ꝑsona p̄ris ad suū esse ꝑsonale includit essentiā diuinā ꝛ aliquā ꝓp̄etatē:ita ꝙ illa ꝓp̄etas est ratio vltimate constitutiua ꝑsone p̄ris:ꝛ ratio formalis distiguēdi ꝑsonā p̄ris a q̄libet alia ꝑsona. Titulꝰ ḡ q̄stionis sic intelligit̄. An ꝓp̄etas constitutiua ꝑsone ī esse ꝑsonali sit relatio originis:vt paternitas respectu patris:ꝛ filiatio respectu filii siue generatio actiua patris q̄ est idē qd̾ paternitas:vel generatio passiua q̄ est idē qd̾ filiatio. An illa ꝓprietas constitutiua sit aliqua entitas absoluta?

Respondeo. Opi.quorūdam est sicut prepositiui ꝙ ꝑsone seipsis distingunt̄. Et ita non est q̄rere quo formaliter distigunt̄ vel quibꝰ constituunt̄:q2 non habēt constitutiuū. ¶ Confirmat̄ positio ista:q2 ꝑsona diuina est eq3 simplex sicut essentia.essētia autem ꝓpter sui simplicitatem seipsa distiguit̄ a quocunq3:igit̄ ꝛ ꝑsona. ¶ Item abstractum ꝛ concretū ideꝫ significant.ergo paternitas ꝛ pater.ergo dicere patrem distingui paternitate est dicere ipsum seipso distingui. Uult ergo ista opi.ꝙ persona tantum includat ꝓprieta-

tē ꝑsonalē:ita ꝙ nō ē quoddā ꝯstitutū ex ꝓꝑetate ⁊ essentia. Et ꝓbat duab⁹ ratiōib⁹ q̄ sunt clare i littera.

Cōtra istud arguit̄ sic. Quīcūq̧ nō sunt p̄mo diuersa aliquo sui distigunt̄:q2 q̄ se totis distigunt̄ sunt p̄mo diuersa. Si.n.nō sūt p̄mo diuersa:s3 aliq̄d idē entia:tūc nō eo distigunt̄ q̊ sunt idē:s3 aliq̊ sui q̊ nō sunt idē. S3 ꝑsone diuine nō sunt p̄mo diuerse:q2 sunt eiusdē essētie.ğ adhuc ē q̄rere q̊ distigunt̄. ¶ Hic doc.īꝓbat hāc opi.oñdēdo ꝙ ꝑsone sunt ꝟe ꝯstitute ex aliq̊ i q̊ cōueniūt ⁊ ex aliq̄b⁹ q̄b⁹ differūt:⁊ ꝑ ꝯñs nō seipsis distigunt̄ Et arguit̄ sic. Que se totis distigunt̄ sunt p̄mo diuersa i.ī nullo q̊ditatiue ꝯueniētia. S3 ꝑsone diuie nō sunt p̄mo diuersa:p3 q2 ꝯueniūt q̊ditatiue i deitate:pt3 q2 hec est q̊ditatiue ꝟa.pr̄ ē de⁹ fili⁹ ē de⁹.⁊ ꝑ ꝓꝑetates distigūt̄. ¶ Ibi. Itē plures ꝓꝑetates sunt i eadē ꝑsona sicut i pr̄e innascibilitas:⁊ gñatio actiua. Et distigunt̄ hec s3 Aug. v.de tri.c.6.vel.13.vbi vult ꝙ si pr̄ nō esset ingenit⁹:posset tñ esse pr̄:⁊ ecōuerso.ğ.⁊ si ꝑ īpossibile vna nō distingueret patrē ab aliq̊:posset alia distiguere.⁊ ecōuerso.ğ semꝑ ē aliq̄d q̊ distiguit̄ pr̄ a filio:ita ꝙ nō p̄mo se toto. Vñ arguit sic doc.i sentētia ꝓbādo ꝙ pater nō seipso primo distiguit̄ a filio ⁊ ꝙ ꝑsona patris nō sic sit simplex vt nō icludat plura:q2 includit innascibilitatē ⁊ gñationē actiuā. Posito ğ ꝙ nō distiguat̄ a filio gñatiōe actiua: poterit tñ distingui innascibilitate. Tūc sic.q̄d includit aliq̄d q̊ distiguit̄ ab alio:vel q̄d includit aliq̄d q̄d ē rō distiguēdi.⁊ aliq̄d q̄d nō ē rō distiguēdi:nō distiguit̄ seip̄o p̄mo.vt p3:s3 pater includit innascibilitatē ⁊ gñationē actiuā. Posito ğ ꝙ gñatio nō sit rō distiguēdi:innascibilitas erit rō distiguēdi:vel si innascibilitas nō ē rō distiguēdi gñatio actiua erit rō distiguēdi.ğ icluderet aliquid quo distigueret̄:⁊ aliq̄d quo nō distigueret̄.⁊ sic nō seipso p̄mo distingueret̄. Vel sic formet̄ rō. Nihil includēs plures ꝓꝑetates seipso p̄mo distiguit̄ ab alio:s3 ꝑsona patris includit plures ꝓꝑrietates:q2 innascibilitatē ⁊ generationē actiuā:ꝑ Aug.v.de tri. ¶ Ibi. Itē in patre est generatio actiua ⁊ spiratio actiua.⁊ spiratōe actiua nō distiguit̄ a filio:q2 illa est i filio:ğ pater nō seipso. toto eq̧ p̄mo distiguit̄:s3 aliquo q̄d est in eo. ¶ Tertio arguit doc.ꝯ ꝓpositiuū sic. Nihil p̄mo se toto distinguit̄ ab alio q̄d h3 aliq̄d q̊ cōuenit cū alio:⁊ aliq̄d q̊ differt:s3 pater cōuenit cū filio i spiratione actiua ⁊ differt a filio paternitate.ğ pater nō seipso toto eq̧ p̄mo distiguit̄:s3 aliq̊ q̄d ē i eo. ¶ Ibi. Itē i ꝑfatiōe de trinitate d2:i ꝑsonis ꝓꝑrietas.nō aūt ꝑsona est i seipsa hoc mō sicut ꝓꝑrietas itelligit̄ esse i ꝑsona.si ğ ꝑsona esset sola ꝓꝑrietas:sequeret̄ ꝙ ꝑsona esset i seipsa:⁊ sic p3 iꝓbatio hui⁹ opi.q̄ opi.nō tenet̄ a sequētib⁹ doctrinā Scoti.

Arguit̄ etiā ab aliis aliter ꝯ ip̄m. Hic doc.recitat vnā rōnē quā facit Herue⁹ brito ꝯ positionē Prepositini.⁊ arguit sic.q2 si pater se toto distiguit̄ a filio.ergo ⁊ a spū sctō.ergo eādē habitudinē h3 ad vtrūq̧:p3 q2 eodē distiguit̄ ab vtroq̧.ergo fili⁹ ⁊ spūssctūs habebūt habitudinē eiusdē rōnis ad patrē:sicut si Paul⁹ est silis Petro ⁊ lino.ergo Petr⁹ ⁊ lin⁹ habēt silitudinē eiusdē rōnis ad Paulū:⁊ tūc fili⁹ videt̄ distigui a patre relatiōe eiusdē rōnis cū ea q̄ distiguit̄ spūssctūs a patre. ¶ Ibi. S3 forte istd argumētū nō ꝯcludit:q2 q̊cūq̧ pat̄ ꝯstituit̄ i esse ꝑsonali:eo distinguit̄ p̄mo ꝑsonalr̄ a filio ⁊ s.s.nō tñ sequit̄ ecōuerso.ꝙ fili⁹ ⁊.s.s.distiguerēt aliq̊ eiusdē rōnis a patre. ¶ Dicit doc.ꝙ hoc argumētū nō ꝯcludit:q2 eodē q̊ pater ꝯstituit̄ i esse distiguit̄ a filio ⁊.s.s.nō tñ sequit̄ ꝙ fili⁹ ⁊.s.s.distiguant̄ a patre aliq̄b⁹ eiusdē rōnis:q2 fili⁹ filiatiōe distiguit̄ ⁊.s.s.spiratiōe passiua.

Alia est opi. cōis q̄ dicit ꝑsōas ꝯstitui ꝑ relationes:⁊ ꝯclusio ꝓbat̄ multis auctoritatib⁹ sanctoꝝ:⁊ etiā multis rōnib⁹. Et vt magis ordinate ꝓcedam adducā auctoritates ⁊ rōnes soluēdo illas:⁊ post adducā rōnes quib⁹ ꝓbat̄ ꝑsonas ꝯstitui i esse ꝑ absoluta. Probat̄ ergo p̄mo ꝙ cōstituant̄ i esse ꝑ relatiōes Pria auctoritas ē Boetii de trinitate q̊ multa videt̄ tāgere de hoc.⁊ Aug.lib.v.de tri. Quapropt̄ illd ꝑcipue teneam⁹ q̊cquid ad se d2 ꝑstātissima illa ⁊ diuina sublimitas substātialr̄ dici.i.ꝙ oē absolutū in diuinis ꝑtinet ad substātiā diuinā.⁊ paulopost. Quicq̄d ad seip̄3 de singulis d2:nō plr̄ i summa:s3 singulariter accipiat̄.i.ꝙ oē absolutū i diuinis dictū de ꝑsonis nō pluraficat̄:s3 tm̄ singulariter accipit̄. Nec est rō distiguēdi:cū oē tale dicat̄ de trib⁹. Et ibidē.xxiii.de paruis. Et breuiter iste auctoritates cōcludūt ꝙ omne absolutū i deo est cōmune tribus:⁊ tale nō cōstituit aliquid in esse personali.

Tho. i sū. p.1.q.36. arti.ii.

Respondet doc.ad istas auctoritates Aug.ibi. Ad illa q̄ scdo mō vident̄ esse ꝯ eam. Rñderet discurrēdo ꝑ ordinē supple Bona.⁊ Ioā.de ripa.qui tenēt ꝑsonas cōstitui ꝑ absoluta:⁊ diceret ꝙ Augu.loquit̄ de his q̄ sunt ad se:ita ꝙ nec sunt relatiua nec referibilia.i.ꝙ illa absoluta q̄ nullo mō sunt referibilia: sunt cōia trib⁹ ⁊ ꝑtinēt ad substātiā:⁊ talia nō sunt ꝓꝑetates ꝑsonales:s3 illa absoluta q̄ nō sunt essentialr̄ relatiua.tñ sunt supposita referibilia ⁊ nō sunt cōia trib⁹. Et de istis absolutis nō itēdit Aug.ꝙ sint cōia ⁊c̄.sicut pt3 ꝑ exēpla sua. Videt̄.n.dicere ip̄emet ibi ꝙ aliquid est ad se:l3 sit referibile ad alid.sicut exp̄sse vult Aug.7.de tri. c.4.vbi tractās quō greci dicūt tres eē substātias:vult ꝙ subsistere s̄m ꝙ cōpetit substātie illo mō sūpte sit ad se. Subdit.n.ibi. Si alid ē deo eē ⁊ alid subsistere:sicut alid est deū esse:⁊ aliud patrē esse:relatiōe igit̄ subsistit sicut relatiōe gignit.⁊ ex hoc infert Itaq̧ substātia iā nō erit substātia q2 relatiuū.⁊.ĩ. Absurdū ē aūt vt substātia relatio dicat̄. Oīs.n.substātia ad se subsistit:q̄to magis de⁹: quid exp̄ssi⁹ quā substātia s̄m ꝙ greci accipiūt eā.s.ꝑ ꝑsona.s.ꝙ substātia p̄ma nō scda sit ad se:⁊ ad se subsistat illo subsistere q̄d cōpetit substātie sic dicte. Vult ergo Augu.ꝙ ꝑsone dicant̄ substātia p̄ma:accipiēdo substātiā p̄mā vt exponit̄ i expositiōe Bona.⁊ Ioā.de ripa.vt post declarabit̄. ¶ Nota tñ ꝙ doc.exponit hāc auctoritatem alr̄ i q̊li. Oīs substātia ad se subsistit q̄to magis de⁹:accipit ibi subsistere ꝑ existētia.i.si q̄lib3 substātia ē ꝑ se exñs q̄to magis de⁹ erit ꝑ se existēs. Si ꝟo exponat̄ de ꝑsona d3 sic accipi. Oīs substātia ad se subsistit.i.icōicabilr̄ existit q̄to magis de⁹.i.ꝑsona diuina incōicabilr̄ existet. ¶ Ibi. Etsi obiiciat̄ ꝙ ista ꝟba Aug.de substātia ⁊ ꝑsona nō debēt magis accipi de ꝑsonali quā de essentiali:q2 dicit ꝙ eodē d2 de⁹ ⁊ ꝑsona. ¶ Dicit doct.ꝙ eodē.i.aliq̊ dicto ad se d2 de⁹ ⁊ ꝑsona. Illd tñ ad se pōt accipi duplr̄. Vnomō illud dicit̄ ad se vt distiguit̄ ꝯ illud quod oē ad aliud.eo mō quo pat̄ nō ē ꝑsona filii sicut nec ē de⁹ filii: ⁊ sic eodē dicit̄ de⁹ ⁊ ꝑsona:q2 ꝑsona vt ꝑsona nō ē correlatiuū. Aliomō accipit̄ ad se oīno absolute:⁊ sic nō eodē dicit̄ de⁹ ⁊ ꝑsona:⁊ p3 lr̄a. ¶ Ibi. Ad Aug.xi.de ci.dei. Hic rñdet ad dictū Aug.ꝙ erat tale. De⁹ ē q̊cq̄d h3 excepto ꝙ vna ꝑsona dicit̄ ad aliā ⁊ nō ē ipsa.nā pat̄ h3 filiū: nec tñ ē ip̄e fili⁹. Et ex hoc videt̄ cōcludere ꝙ si ꝑsona filii esset q̊d absolutū:tūc pat̄ esset fili⁹. Dicit doc.cōcedēdo ꝙ pat̄ ē q̊cq̄d h3 excepto relatiuo q̄d h3 ⁊ nō ē ip̄3. Et sic cōcedit ꝙ p̄ma ꝑsona ē q̊cq̄d h3 ad q̄d nō refert̄. Posito ğ ꝙ secūda ꝑsona sit q̊d absolutū:pat̄ h3 illā vt correlatiuū ad quod refert̄.⁊ sic p3 ꝙ nō ē illa. ¶ Ibi. Ad boc tiū qñ dicit ꝙ relatio multiplicat trinitatem ⁊c̄. Dico ꝙ doc.ille accipit relationē ꝓ origine:⁊ sic intelligēdo accipit̄ multiplicare nō ꝓ formalr̄ distiguere:s3 q̄si ꝑricipiatiue correspōdēter ꝑricipio effectiuo:⁊ hoc quidē nō est extorq̄re ꝟba.multiplicare.n.ē multa facere sicut xp̄s ꝟe multiplicauit panes euāgelicos:⁊ tamē ip̄e nō fuit forma illa q̄ formalr̄ multiplicabant̄ panes illi:⁊ de⁹ creās multiplicat aīas:nō tamē ē ip̄e forma q̄ formalr̄ aīe ip̄e distigunt̄. ¶ Hic doc.dat singularē respōsionē ꝙ multiplicare trinitatē siue distiguere ꝑsonas pōt cōtigere duplr̄. Vnomō originatiue siue ꝑncipiatiue. Aliomodo formalr̄. Prīo mō relatiōes originis multiplicāt trinitatē i.ꝙ generatio actiua ꝑ quā habet̄ fili⁹ ⁊ spiratio actiua ꝑ quā habet̄ spūssctūs:dicunt̄ ꝑricipia ꝑ q̄ ꝑsona filii ⁊ ꝑsona spūsscti originant̄. Et hoc mō tales relatiōes dicunt̄ ꝑricipiatiue distiguere:sicut etiā expositū ē i.q.vlti.ꝓlogi. S3 secūdomō ꝑsone formalr̄ distigunt̄ ꝑ suas ꝓꝑetates absolutas. ¶ Ibi. Ad Io.Dama.q̊ dicebat ꝙ pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūs sanct⁹ s̄m oīa vnū sunt:ꝑter ingenerationē ⁊ generationē ⁊ ꝓcessionē. S3 ista tria nō sunt absoluta. ğ. Dicit doc.ꝙ vna ei⁹ auctoritas soluit aliā:q2 cap.1.ꝑcise ponit ingenerationē. Et i lib.3.c.v.ponit paternalē ꝓꝑetatē:⁊ sic p3 ꝙ ꝑ ingenerationē intelligit oē ꝑsonale patris:⁊ tūc est sensus.ꝙ pat̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spūssctūs s̄m oīa sūt vnū ꝑter igenerationē ⁊ generationē ⁊ ꝓcessionē.i.ꝑter ꝓꝑrietates ꝑsonales. Et hoc mō etiā exponit i quoli.q.4.⁊ hoc idē.ĩ.di.xxviii. ¶ Ibi. Ad Ricar.dico. Quādo Ricar.dicit ꝙ ꝑsone nō distigunt̄ i diuinis nisi per aliū ⁊ aliū modū habēdi eādē naturā.ğ fili⁹ distiguit̄ a patre: q2 h3 naturā ꝑ gñationē:⁊ a spūsctō:q2 h3 eādē per spirationē. ¶ Dicit doc.ꝙ mod⁹ existētie ali⁹ ē:⁊ hoc pertinet ad originē:q2 natura diuīa existit i filio per generationē ⁊ i spūsctō per spirationē:s3 nō sequit̄ ꝙ originatū nō sit aliq̄d subsistēs ad se distictū aliq̊ realitate personali ab-

Dici ad se accipitur duplr̄.

Multiplicare trinitatē quō intelligitur.

soluta alia ab originãte. ¶ Ibi. Ad Ansel. Pꝫ respõsio sicut respõsuꝫ ē ad Boetiū. Oīa.n.sunt vnū ⁊ eadē: vbi nõ obuiat relationis oppositio vel formalr. sicut relatio obuiat alicui relatiuo: vel sicut natū referri relatiõe opposita: ⁊ isto modo psone si essent absolute distiguerent: qꝛ in eis sunt relationes principiantes ⁊c̃.

Rõnes p opo. cõi. Pria rõ. **Itē p rationē.** Deĩde doc. adducit ratiões ꝙ s.non ↄstituant p absoluta. Et pma stat i hoc. Qꝛ ex q̊ psona ↄstituit ex essentia ⁊ pprietate: si talis ppetas esset absoluta tūc psona esset cõposita: qꝛ absolutū additū absoluto facit cõpositioneꝫ. Sed hoc non sequit de relatione: qꝛ nihil addit. s̃. suū fundamētū: ⁊ p ↄñs nõ facit cõpositionē. ¶ Ibi. Aliter cõfirmat ista rõ: qꝛ relatio vt cõparat ad essentiā trāsit i essentiā: ⁊ vt cõparat ad oppositū manet. Sed absolutū semp manet ēt quādo cõparat ad essentiā: ⁊ p ↄñs relatio nõ facit cõpositionē: qꝛ nihil facit cõpositionē cū aliquo nisi comparet ad illud: sꝫ relatio vt cõparat ad essentiā nihil addit cū trāseat in illā: absolutū vo vt comparatū ad essentiā vere manet ⁊ additur illi. ideo facit compositionem. ¶ Respondet Doc. ibi.

Secunda.

Ad rõnes Th. ⁊ opi. cõmunis. Ad primā **Ad rõnes** p scd̃a opi. respõdet. Dicit doc. ad hãc rõnē ꝙ realitas ppe subsistētie i creatura nõ facit cõpositionē cū natura creata: relatio autē in creaturis facit cõpositionē cū fundamēto. Ergo si relatio i diuinis nõ facit cõpositionē cū fundamēto: multominus realitas subsistētie siue realitas suppositi. ¶ Hic tñ occurrit dubiū: qꝛ doct. s̃. di. 5. q. 2. vult ꝙ natura dicat potētialitatē respectu singularitatis: ⁊ singularitas est actꝰ ipsiꝰ nãe ↄhēs illā ad esse idiuiduale. g̃ facit cõpositionē. Si dicat ꝙ verū ē de realitate singularitatis sed non de realitate subsistētie siue suppositi. Contra. qꝛ q̃ro an ratio suppositi dicat aliqd positiuū additū nature: ⁊ sic idē videt. Si vo dicat tñ negationē: vt videt ipe tenere. s̃. di. xxviii. ⁊ i. iii. di. i. q. i. ⁊ i quoli. q. xix. tūc lꝫ nõ faciat cõpositionē i creaturis: tñ non ostēdit q̃n talis entitas suppositalis nõ faciat cõpositionē i deo: qꝛ ibi dicit entitatē positiuā: vt videt ipe tenere i isto pmo. d. xxiii. ⁊ xxviii. ⁊ expsse i tᷓtio di. i. q. i.

Dubium.

Respõsio. ¶ Dico breuit ꝙ entitas idiuidualis ⁊ si sit ↄctiua nãe ⁊ actꝰ nãe: qꝛ tamē idētificatur realr cū nã. vt pꝫ a doc. i scd̃o di. 3. ideo nõ facit cõpositionē cū nã. Et posito ꝙ iproprie faciat q̃si cõpositionē ppt diuisibilitatē nãe i plura idiuidua: i diuinis tamen nõ sequit: qꝛ nã diuina ex sua entitate formali est i vltima actualitate.

Alia rñsio ¶ Dico scd̃o. posito ꝙ i creaturis actꝰ idiuidualis faciat aliquā cõpositionē cū nã: actꝰ tamē suppositalis etiā positiuꝰ si poneret nullā penitꝰ facit cõpositionē cū nã singlari cuiꝰ ē talis actꝰ: vt clare i p̄senti dist. patebit.

Quid sit relatio trāsire i essentiam. ¶ Ibi. Et cū ↄfirmat rõ. Dicit doc. ꝙ relatio: licꝫ trāseat fm idētitatē realē i essentiā: manet tamē fm realitatē formalē cū nõ sit eadē formalr cū essentia diuina: et etiā vt cõparata ad essētiā manet fm realitatē formaleꝫ. Idē diceret de absoluto constituēte psonā ꝙ trāsiret in essenciā realr: maneret tñ fm entitatē formalē. Hoc ideꝫ pꝫ de attributis vt cõparant ad essētiā. Quõ aūt relatio vt comparata ad essentiā dicat trāsire ⁊ manere vide plixiꝰ i quoli. q. 3.

Scd̃a rõ. ¶ Scd̃o pncipalit arguit p ista opi. Ibi. Itē eadē nã non põt esse i diuersis suppositis absolutis nisi distiguatur i eis. Si.n. sunt duo supposita absoluta videtur ꝙ quicquid est i vno sit aliud a quocūqꝫ qđ est in alio. Si dicatur ꝙ idē videtur de nã q̃ ē i pluribꝰ suppositis relatiuis. Dico ꝙ nõ ē simile: qꝛ eadē nã oīo illimitata põt esse fundamētū pluriū relationū originis: ⁊ sic

Ad secūdā põt eadē esse i plibꝰ suppositis relatiuis. ¶ Rñdet ibi. Ad scd̃ꝫ argumētū dico: ꝙ ponēdo psõas relatiuas: opꝫ ponere eas vē subsistētes: ⁊ i eis eē eādē naturā idiuisā: hoc nõ põt poni ppt aliquā ipfectionē psonaꝝ i subsistēdo: qꝛ ponūtur ita subsistētes sicut si essēt absolute. ergo opꝫ ꝙ ponatur ppt infinitatē essentie q̃ est i subsistētibꝰ.

Tertia rõ sꝫ eadē est infinitas si psone essent absolute. g̃. ¶ Tertio pricipaliter arguitur. ibi. Itē fm oēs relatiões sunt i psonis diuinis. g̃ si nõ constituūt videtur seq̃ pmo: ꝙ sint ibi accidētales ⁊ aduentitie psonis. Scd̃o ꝙ sint entia rationis: qꝛ relatio dei ad creaturā ideo est rationis qꝛ presupponit psonā i esse pfecto: nec depēdētē ad creaturaꝫ: nec necessario coexigentē eā ad suū esse psonale. g̃. ¶ Respõdet doc. ibi. Ad tertiū instando dicitur ꝙ patri et filio spiratio actiua est aduētitia: ⁊ tñ non accidētalis fm eos: nec etiā relatio rationis. Et qđ dicitur de relatione ad creaturā nõ est simile: qꝛ relatio ad creaturā non orit ex natura rei ⁊ ex necessitate fundamēti sicut relatio originis: vt pꝫ. ¶ Quarto arguitur. Si ppꝛietas absoluta constitueret esset formaliter in deo. ergo dans esse. ergo tria esse. ¶ Rñdet doc. ibi. ꝙ ista ratio innititur huic ppositioni. s. ꝙ oē absolutū est actꝰ: ⁊ p ↄñs dãs esse: ⁊ hoc iprobatur multiplr. Prīo: qꝛ i creaturis actꝰ ypostaticꝰ non dat esse: qꝛ tūc natura humana i xp̄o nõ haberet idē esse quod haberet dimissa: pꝫ qꝛ actꝰ psonalis non ē assūptibilis: qꝛ sibi repugnat: vt pꝫ a doc. i pmo. d. ii. pte. ii. ⁊ in. 3. d. i. ⁊. d. ii. ⁊ i quoli. q. 9. ⁊. xix. Sꝫ de hoc an dicat eē positiuū: vide gl. quā feci in. d. i. q. i. tᷓtii. vide ibi. Scd̃o qꝛ actꝰ dãs esse dat opationem. hoc verū est de esse dicēte quiditatē: qꝛ ratio formalis agēdi alicui est entitas q̄ditatiua: vt ptꝫ a doc. s̃. d. i. ⁊ vide gl. i. d. 3. q. 6. Sꝫ ppetas ypostatica i creaturis non dat opationē: vt pꝫ p Dam. lib. 3. c. xv. Naturales ⁊ non ypostaticas animꝰ: ⁊ voluntas: ⁊ opationes ⁊c̃. Ex hoc.n. ꝙ psone diuine nõ habēt tres opatiões cõcludit ꝙ opatio nõ ē ypostatica. ¶ Si dicatur. posito ꝙ pater sit cõstitutꝰ p ppetatē absolutaꝫ: nõne dicimꝰ ꝙ pater vē generat filiū. Dico ꝙ opatio ista tñ cõpetit patri ratione memorie fecūde non ratione pprietatis: vt patuit. s̃. d. 7. ¶ Itē arguit: ⁊ ratio stat in hoc: ꝙ illud quod est ratio recipiendi esse non dat esse illi recepto: vt pꝫ: sꝫ ppetas ypostatica est ratio recipiendi esse ipsi supposito: pꝫ qꝛ cū suppositū habeat esse ⁊ natura det illi esse ppetas suppositalis erit ratio recipiēdi eē nature. ergo nõ dat esse ipsi. ⁊ p ↄñs nõ facit aliquā cõpositionē. ¶ Ibi. Ad argumētū tūc põt dici ⁊c̃. Et dicit ꝙ sicut duplex est entitas. s. q̄ditatiua ⁊ ypostatica. ita duplex est esse. s. q̄ditatiuū ⁊ ypostaticū: ⁊ sic cõcedit ꝙ ppetas ypostatica dat eē ypostaticū: siue psonale: siue suppositale: siue icõicabile: q̃ idē sunt: nõ aūt dat aliquomõ eē quiditatiuū. Exponõ tñ istā lr̃aꝫ cū dicit. sicut quiditatiue ē dare eē: qꝛ sicut talis entitas ē de se cõicabilis: ita ⁊ entitas ypostatica ē vt non sit actꝰ dãs esse: qꝛ de se ē icõicabilis vt q̊. Quõ dicatur icõicabilis vt q̊. s̃. exposui i d. ii. pte. ii. q. i. illiꝰ ptis: ⁊ plixe exposui i. d. i. q. i. tertii. vide ibi vbi mlta singularia dixi. Sequit. Et lꝫ i creaturis ppetas idiuidualis det eē: qꝛ ē alicuiꝰ gradꝰ entitatis positiue vltra entitatē q̄ditatiuā nãe. De hoc vide doc. i ii. d. 3. q. 6. Sequit. Tñ vltra entitatē singularē ppetas suppositi nullā entitatē dat: imo nullū positiuū addit ex q. i. d. i. tᷓtii libri. vbi dicit doc. ꝙ ppetas psonalis dicit tñ negationē duplicis depēdētie. s. actualis ⁊ aptitudinalis. vide ibi. ⁊ expositionē quā feci. Sequit. Et lꝫ illđ adderet tñ nõ esset ratio dãdi esse. i. posito ꝙ ppetas ypostatica addat aliquod positiuū nature: tamē illud positiuū non est ratio dãdi esse nisi tñ ypostaticū. Seq̃tur. Qꝛ hec nã existēs i q̃ icludet nã ⁊ entitas singlaritatis: ē rõ totalis dãdi esse. i. ꝙ sola nã actu existēte cū sua singlaritate: q̃ dicit entitatē positiuā eādē realr cū tali nã existēte ē tota ratio dãdi esse: vt pꝫ discurrēdo p oīa illa q̃ dãt esse alteri. Seq̃tur. Et ita quicquid itelligitur aduenire siue positiuū: siue pᷓuatiuū: siue absolutū: siue respectiuū nõ dabit esse: qꝛ p illud quod iā preitelligitur datur esse i. ꝙ nihil dat esse Frã. itrisece: nisi nã ⁊ singularitas existēs i illo. qꝛ hoc totū ē totū esse vē cõicabile itrisece ipsi Frã. lꝫ ergo ppetas ypostatica vt ens positiuū adueniat nature singulari Frãcisci: nullū tñ esse dat tali nature: qꝛ si daret aliqđ esse: illud esset vē cõicabile: modo ppetas ypostatica dat tñ esse icõicabile. Sequit. Lꝫ igit i diuinis non sit ppetas psonalis tñ negatio: sed aliq̃ entitas positiua: tñ qꝛ nã diuina ē de se hic. vt. s̃. exposui. d. v. q. ii. ⁊ est p se exñs. imo ē quiditatiue sua exñtia: vt. s̃. patuit d. ii. q. ii. ⁊ pꝫ i pma. q. q̊lt. ipa nã diuina habebit totā rõnē dãdi esse: qđ esse est vē cõicabile. ¶ Ibi. Ad argumentū igit cū pbat ꝙ sit actꝰ: qꝛ ē ibi actualr. Dico ꝙ ē fallacia equocatõis. Actꝰ põt accipi duplr. Unomõ vt ē dr̃ia entis opposita potẽtie: sicut dicimꝰ ꝙ ens diuidit p actū ⁊ potētiā: ⁊ sic oē illud qđ hꝫ esse ex̄ suā cām põt dici actꝰ. Aliomõ accipit actꝰ p actu ↄstituēte cū aliq̃ aliquod totū. ⁊ sic forma ē actꝰ materie: qꝛ ipa forma cū materia cõstituūt aliqđ totū. Arguēdo g̃ sic. actꝰ dat esse ppetas absoluta est actꝰ. g̃ ppetas dat esse. Si maior accipit p actu q̃ distiguit ↄ potētiā ē falsa: ⁊ minor va. Si vo accipit p actu scd̃omõ: maior est va ⁊ mior falsa. Si vo i maiori accipit actꝰ p actu scd̃omodo: ⁊ i miori p actu pmomodo. argumētū ē i q̃ttuor terminis ⁊ peccat p fallaciā equocatiõis. ¶ Ibi scd̃a rõ videt deficē: qꝛ istđ nõ hꝫ se ad essentiā vt pfectio ad pfectibile: ⁊ de hoc vide. s̃. d. v. q. ii. ⁊ expõnē quā ego feci. ¶ Ibi. Scd̃o dato ꝙ aliq̃mõ se hꝫet ad essētiā vt iformãs ipsaꝫ. Dicit doc. ꝙ ēt posito ꝙ ppe-

Expõ lr̃e.

Actꝰ dupliciť accipit

tas absoluta informaret essentiã: nõ tñ sequiꝛ ꝙ sic ꝑfectio essentie: pꝫ qꝛ si esset aliqua ꝑfectio esset ꝑfectio simpliciter: qꝛ i diuinis nõ poniꝛ aliqua ꝑfectio limitata: ⁊ ꝙ nõ sit ꝑfectio simplr̃ ptꝫ: qꝛ qđ est incõicabile nullomõ est ꝑfectio simplr̃: vt diffuse exposui i pma.q.partis.2.d.2.vide ibi multa de ꝑfectiõe simplr̃. ¶ Ibi.tertio dato ꝙ habereꝛ hoc qđ informat: nõ sequiꝛ ꝙ sit ꝑfectio simplr̃: nec illa q̃ inferunꝛ vlteriꝰ.s.ꝙ essentia diuina non sit simplr̃ ꝑfecta: vel ꝙ vna ꝑsona non sit simplr̃ ꝑfecta in se. ¶ Ibi. Preterea. Ista rõ meliꝰ ꝯcluderet ꝯtrariũ de relatiõe. Hic doc.dicit: ꝙ si sequaꝛ hoc absolutũ icõicabile est actꝰ essentie.ergo est ꝑfectio essentie: magis sequiꝛ de relatiõe i diuinis: qꝛ certũ ẽ ꝙ pr̃nitas ẽ actꝰ.si ergo est actꝰ essentie.ergo sequiꝛ ꝙ magis erit ꝑfectio essentie q̃ ꝓꝑetas ypostatica absoluta: pꝫ qꝛ nulla ꝓꝑetas ypostatica dicit aliquã ꝑfectionẽ: qꝛ si sic.maxie ꝓꝑetas ypostatica i diuinis diceret ꝑfectionẽ: ⁊ sic aliq̃ ꝑfectio esset i vna ꝑsona q̃ nõ esset i alia: relatiõi tñ vñ relatio nõ repugnat ꝑfectio: imo aliquã icludit ꝑfectionẽ: vt pꝫ ꝑ Aug. de quãtitate aie.c.7.dicẽtẽ. Ineq̃litati eq̃litatẽ iure ꝓponimus: nec q̃sq̃ oino ẽ vt opinor hũano sensu ꝓditꝰ cui nõ id videaꝛ: hoc aũt nõ ẽ tm̃ a fundamẽto.põt.n.ineq̃litas fundari i fundamẽtis ꝑfectioribꝰ q̃ eq̃litas. ¶ Ibi. Si dicaꝛ ꝙ dictũ Aug. verũ ẽ rõne fundamẽtoꝝ ꝓximoꝝ non remotoꝝ. primũ aũt fudamẽtũ eq̃litatis ẽ paritas. Dicit doc. hoc esse falsuꝫ. Et hec lr̃a clara ẽ. ¶ Itẽ arguiꝛ ꝓ ista opi. ꝓbãdo ꝙ ꝑsone nõ sint ꝯstitute ꝑ absoluta: qꝛ multiplicato aliq̃ absoluto multiplicaꝛ oẽ aliđ absolutũ circũstãs illđ. pꝫ qꝛ multiplicata q̃titate multiplicari diciꝛ albedo inherẽs ⁊ ecõuerso.ergo essentia diuia distigueref ad distictionẽ taliũ absolutoꝝ. ¶ Ibi. Et cõfirmaꝛ maior.s.ꝙ multiplicato aliq̃ absoluto ⁊c̃.qꝛ plura eiusdẽ speciei nõ possũt esse i eodẽ: sꝫ iste ꝓꝑetates si ponunꝛ absoluta erũt eiusdẽ speciei: qꝛ si essent alteriꝰ speciei oporteret q̃rere ꝑ q̃d altera istarũ sit icõicabilis: sicut.n.ponitur pr̃nitatẽ q̃ differt spẽ a filiatiõe nõ posse esse de se incõicabilẽ: ita erit de illa ꝓꝑetate absoluta. ¶ Ibi. Cõfirmaꝛ ista rõ: qꝛ sicut nõ sũt plura eiusdẽ rõnis i eodẽ ꝑfecto sic nõ sunt plura ꝟba i essẽtia diuina. ¶ Rñdet doc. ibi. Tertia rõ hꝫ maiorẽ falsaꝫ.i oibꝰ ordinatis essentialiter ex forma: sꝫ gr̃a materie q̃nq̃ sit ꝟa: qꝛ ad multiplicationẽ posterioris formalr̃ nõ sequiꝛ multiplicatio ꝓoris.⁊ hoc pꝫ ꝑ exẽpla posita i lr̃a. Nõ.n.sequiꝛ ad multiplicationẽ potẽtiaꝝ aie ꝙ ipsa aĩa multipliceꝛ. Et qđ dicit ꝙ plura eiusdẽ spẽi nõ possunt esse i eodẽ. Hoc ẽ iprobatũ.d.viii.tertii.vbi ostẽsuꝫ ẽ ꝙ plures pr̃nitates possunt eẽ i eodẽ. ¶ Ibi. Cũ aũt maior declaraꝛ ꝑ iductionẽ fit fallacia ꝯñtis.⁊ pꝫ lr̃a. Et qñ dicit ꝙ sunt eiusdem speciei. Hoc potest negari: sicut etiã pꝫ de ꝓꝑetatibꝰ indiuidualibꝰ q̃ sunt pmo diuersa. Nã q̃ sũt eiusdẽ speciei nõ possunt esse pmo diuersa: cũ sint i aliquo q̃ditatiue cõueniẽtia. Et cuꝫ infert.ergo sunt alteriꝰ speciei. Negaꝛ ista ꝯña: qꝛ nec due ꝓprietates indiuiduales dicunꝛ alteriꝰ speciei. Et si q̃raꝛ.q̃d ergo sunt? aut sunt eiusdẽ spẽi: aut alteriꝰ? Dico ꝙ loq̃do de spẽ ꝓꝑe: nec sunt eiusdẽ: nec alteriꝰ: sꝫ sunt pmo diuersa: ⁊ hoc satis patuit.s.d.13.vbi ostẽdiꝛ ꝙ ꝓductiões seipsis distingunꝛ. ¶ Itẽ arguiꝛ ꝓ ista opi. ibi quarto. Si ꝓꝑetas absoluta q̃ dicaꝛ.a.exprimaꝛ vel pullulat ab essentia. Et similiter.b.⁊ expressũ est in eodẽ supposito cũ eo a q̃ exprimiꝛ.ergo.a.⁊.b.erũt i vna ꝑsona: qđ est ipossibile. ¶ Rñdet doc. ibi quarta rõ etiã ꝓcedit ex falsa imaginatiõe: ꝙ iste ꝓꝑetates exprimanꝛ ab essentia q̃si ꝑ originẽ: qđ nõ fuit dictũ: sꝫ sicut aliq̃ cõcedũt ꝙ relatiões pullulãt i essentia: sic posset ꝯcedi ꝯtra eos: ꝙ iste ꝓprietates absolute pullulẽt i essentia. Et cũ dicit ꝙ tũc erũt i eadẽ ꝑsona: pꝫ qꝛ si pullulãt i essentia. ergo erũt in eadẽ ꝑsona in qua est essentia. Hoc ꝯcedit doc. nõ tñ ex hoc sequiꝛ ꝙ aliqua sit i eadẽ ꝑsona cũ illa a qua habeꝛ ꝑ verã originẽ: nec repugnat ꝟa originatio ꝑsone habẽti vnã a ꝑsona habẽte aliã: sicut etiã isti habẽt dicere: q̃ dicũt suppositũ ꝯstitui ꝑ relationẽ.s.ꝙ filiꝰ pullulet a p̃re ꝑ originẽ: ⁊ tñ filiatio aliquomodo pullulat i essentia: siue ab essentia diuina. Sꝫ de ista pullulatiõe ꝓprietatũ hꝫ videri.i.d.xxviii.q.vl. ¶ Vltio arguiꝛ ꝓ ista opi. ibi quito sequiꝛ ꝙ nõ sit ibi origo: qꝛ ꝑsona originata ꝑ originẽ capit essẽtiã: sꝫ ꝑsona si ẽ absoluta ꝓcedit ipaꝫ relationẽ originis. Et sic scđa ꝑsona ꝓcederet i essendo ipsam originẽ passiuã. ¶ Rñdet doc. ibi quita rõ: videtur deficere. qꝛ difficiliꝰ videꝛ sustinere originẽ ponẽdo extrema tm̃ relatiua formaliter q̃ ponẽdo ea esse absoluta. Nã si tm̃ sint relatiua nihil aliud erit ꝑsonã originare ꝑsonã q̃ relatiuũ habere correlatiuũ: sꝫ relatiuũ positum sine omni alia actiõe videꝛ habere correlatiuũ. Si ꝟo ponanꝛ absoluta nõ videꝛ tãta difficultas: quõ vnũ suppositũ gignaꝛ ab alio: cũ in creaturis sm̃ eos sint supposita absoluta: ⁊ tñ nõ negaꝛ originatio huiꝰ ab alio. Et cũ dꝛ ꝙ absolutũ ꝓcederet originationẽ. Dicit doc. ꝙ originatio ꝑtinet ad genꝰ cause efficiẽtis nõ formalis: nec videꝛ maior difficultas de prioritate absoluti et respectiui in creaturis q̃ hic. ¶ Sustinẽdo tñ opi. ꝙ ꝑsone ꝯstituanꝛ tm̃ ꝑ relationes potest hoc declarari: ⁊ expono litterã in qua doc. declarat intẽtũ quẽ poniꝛ.

Ibi. de modo igiꝛ ponẽdi qualiter possit relatio ꝯstituere ꝑsonas ⁊ eas distiguere: declaraꝛ ꝑ hoc ꝙ ꝓducẽs necessario distiguitur a suo opposito realiter: qꝛ idẽ nõ ꝓducit seipsum.ergo erit aliqua relatio realis ⁊ distictio realis aliquoꝝ q̃ sunt i essẽtia diuina. Sꝫ quõ intelligaꝛ distictio realis ꝓprietatuꝫ existẽtiũ i essentia diuia.s.exposui.d.ii.q.1.parte.ii. Sequiꝛ. Nõ aũt possunt ibi esse aliquomodo ꝑ informationẽ ꝓpter simplicitatẽ diuinã. hoc expositũ ẽ.s.d.v.q.ii.ergo erũt ꝑsone ꝑ se subsistẽtes i illa natura. Hoc nõ dꝫ intelligi ꝙ huiusmodi relatiões ꝑsonales sint ꝑsone subsistẽtes: cũ tm̃ sint rõnes subsistẽdi: sꝫ dꝫ intelligi ꝙ erunt ibi ꝑsone subsistẽtes ꝑ huiusmodi relatiões tanq̃ ꝑ relationes formales subsistẽdi. Nã ꝑsona patris nihil aliud includit nisi essentiã: ⁊ ꝓprietatẽ. Et qꝛ huiusmodi relationes realiter distigunꝛ tanq̃ tres rõnes subsistẽdi: ideo ꝑ eas ꝑsone cõstitute realiter distingunꝛ. Sequiꝛ. Qualiter aũt ex hoc nõ sequaꝛ distinctio essentie in qua subsistũt declaraꝛ: qꝛ idẽ illimitatũ põt esse fundamẽtum relationũ oppositaꝝ: hoc ꝓlixe expositũ est.s.d.ii.q.iii.vide ibi. Sequiꝛ. Et tunc illa relatio dꝛ vnomodo manere: et aliomodo transire. hoc.s.declaratũ est. Innuit etiã hic: ꝙ ipsa relatio non est formaliter essentia: sꝫ hoc.s. ꝓlixe expositũ est.d.ii.q.i.partis.ii. Sequiꝛ in lr̃a. Ipsa etiaꝫ ex hoc ꝙ ẽ relatio est oppositi necessario vt termini: itaq; cõparare eã ad essentiã nõ includẽdo habitudinẽ ad oppositũ ẽ nõ cõparare relationẽ ad essentiã: pꝫ qꝛ essentia nõ põt esse terminꝰ relatiõis originis: qꝛ tũc essentia vere posset referri relatiõe originis: qđ ẽ iprobatũ.s.d.v.q.i. Cũ ergo essentia nõ possit esse terminꝰ talis relatiõis: sequitur ꝙ cõparare relationẽ ad essentiã est ipsam nõ cõparare ad essentiã. Sequiꝛ. Et ex hoc ꝙ est oppositi necessario distiguiꝛ realiter ab illo: ⁊ tñ nõ opꝫ essentiã realiter distigui: qꝛ essentia non formaliter est relatio lꝫ realiter. vide tñ q̃ dixi.s.d.ii.par.ii.q.i. Sequiꝛ. Nec opꝫ ibi esse cõpositionẽ. Hec lr̃a clara est ⁊ ꝓlixiꝰ declarata ẽ.s.d.v.q.ii. quõ ꝑsona ꝯstituta ex essentia ⁊ ꝓꝑetate nõ sit cõposita nec quasi cõposita. Sequiꝛ. In speciali aũt poniꝛ vlteriꝰ ꝙ tm̃ relatiões originis constituũt ꝑsonas ⁊ distingunt eas: qꝛ ille pmo pullulãt in essentia diuina: qꝛ pmo in essentia diuina est duplex fecunditas inq̃tũ est intellectꝰ infinitꝰ ⁊ voluntas infinita: ⁊ mediãtibꝰ istis statim pullulãt relatiões originis: ⁊ post pullulãt relatiões cõmunes vt equalitas ⁊ similitudo: de q̃bꝰ.s. patuit.d.xix. q.i.⁊.i.patebit.d.xxxi.⁊ in quoli.q.6.

Contra istã ꝯclusionẽ. Hic doc. intendit ꝓbare ꝙ ꝑsone diuine ꝯstituanꝛ in esse ꝑsonali per absoluta: siue ꝑ ꝓprietates ꝑsonales absolutas: ⁊ probat quattuor viis. Prio cõparãdo relationẽ ad relatũ. Secũdo cõparãdo relationẽ ad originẽ. Tertio ex ꝓpria ratione ipsiꝰ cõstitutiui. Quarto ꝑ auctoritates. Et credo ꝙ hec via sit magis sustentabilis ⁊ clarior ⁊ facilior: ⁊ ꝙ Doc. magis declinet ad hãc viã ꝑ argumẽta q̃ quodãmodo videnꝛ insolubilia q̃uis ea nitaꝛ soluere: ⁊ credẽduꝫ est ꝙ nisi opi. cõmunis esset i ꝯtrariũ Doc. asseruisse hãc opi. lꝫ nunc vtrãq; viã sustinere videaꝛ. Et vt faciliꝰ exponanꝛ ista argumẽta cũ suis responsionibꝰ ordinate exponam argumẽta: sic ꝙ exposito vno argumẽto: immediate exponã respõsionẽ illiꝰ: ⁊ sic deinceps.

Ex prima via arguiꝛ sic. Oẽ relatiuũ: siue ois relatio sm̃ quã aliq̃d dꝛ esse relatiuũ ꝓsupponit aliq̃d qđ tali relatõe vere referꝛ: hoc pꝫ ꝑ Aug.7.de tri. qꝛ omne relatiuũ est aliq̃d excepta relatione. Sꝫ paternitas i diuinis est relatio qua aliq̃d dꝛ vere relatiuũ: ⁊ qua referꝛ ad aliud.ergo paternitas de necessitate presupponit aliquod priꝰ qđ sm̃ eã referaꝛ. Si sic. illđ presuppositũ nõ potest esse essentia diuina: pꝫ qꝛ essentia diuina nõ referꝛ: vt.s. expositũ ẽ.d.v.q.1.ergo erit aliquod suppositũ realiter distictũ a termino ad quẽ referꝛ: ⁊ illđ erit ꝑsona p̃ris.ergo ꝑsona pma erit priꝰ constituta ꝑ aliq̃đ

absolutũ ꝛ non ꝑ aliq̃ rl'onẽ:cum illa sit posterior:ꝛ poste
rius nõ est ↄstitutiuũ prioris.Ex isto ẽt medio arguit̃.sic.
Oẽ ↄstitutum p̃exigit ꝑtes ↄstituẽtes ꝛ vnionem eaꝝ.hoc
pꝫ tã in ↄstituto ꝑ se q̃ ꝑ accñs:sed relatiuũ est constitutũ
ex aliquo absoluto ꝛ rl'one.ḡ presupponit rl'onẽ prius vni=
ri tali absoluto:siue informare tale absolutum.Sed infor
matũ aliq̃ forma statim denoĩat̃ ab illa.ḡ absolutũ in pr̃e
prius includens pr̃nitatẽ q̃ dicatur pr̃: denoĩat̃ a pr̃nitate:
illud ãt qꝺ denoĩat̃ a pr̃nitate nõ est eẽntia.qꝛ tũc eẽntia
posset referri pr̃nitate.ergo erit aliqꝺ absolutum qꝺ non
est eẽntia:ꝛ illud tale qꝺ denoĩat̃ a pr̃nitate nõ vr̃ esse nisi
ꝑsona pr̃is.¶ Cõfirmat̃ ista rõ ĩ simi:qꝛ sicut hõ non esset
aĩat⁹ primo nisi corp⁹ eẽt q̃si ꝑus informatũ aĩa.Sic in ꝓ
posito nihil erit relatũ primo nisi aliquid pri⁹ relatũ q̃si de
noĩatiue ꝑ denoĩationẽ realẽ sit relatum tali relatione.

¶ Scꝺo ꝑncipal'r arguit̃ eadeꝫ via.Nihil preexigens rea
lẽ distinctionẽ aliquoꝝ est cõstitutiuum illorũ:sed rl'o rea
lis p̃exigit realem distõnem extremorũ.ergo nõ ↄstituit il
lã.Maior est nota:qꝛ nullũ posteri⁹ ẽ ↄstitutiuum prioris.
Minor pꝫ ꝑ ph̃m.5.met.ca.de eodẽ.tex.non h̃nte conmẽ.
ꝛ incipit tex.Eadem vero dñr ꝛ quidẽ ẜm accñs vt albuꝫ.
ꝛ pꝫ in illo tex.qũo identitas nõ ẽ rl'o realis:qꝛ non p̃exi=
git realẽ distinctionem extremorum. Et sic patet ista mi=
nor qũo rl'o realis ẽ int̃ extrema realia realit̃ disticta. ¶ Si
dicat̃ ꝙ illa relatio non est realis:que nec p̃exigit extrema
realiter distincta:nec facit distinctionem extremorum:siue
non constituit extrema realiter distincta.Sed in proposi=
to q̃uis pr̃nitas et filiatio in diuinis non dicantur relatio=
nes reales ex hoc ꝙ preexigunt extrema realiter distincta:
dñr tñ reales:qꝛ constituunt extrema realiter distincta:ꝛ
hoc sufficit.¶ Contra ḡ istud argumẽtũ.extrema non sũt
realit̃ distincta.ḡ non est relatio realis:nõ valeret. Et tñ
hoc argumẽtũ tenet:qꝛ si extrema nõ sũt realit̃ disticta. ḡ
realatio nõ ẽ realis.Et ꝙ teneat pꝫ ꝑ Arist.vbi.s̃.Arguit
eĩ doc.ꝙ si relatio diceret̃ realis ex hoc ꝙ ↄstituit extrema
realit̃ disticta:statĩ seq̃ret̃ ꝙ hoc argumetuꝫ non valeret.
extrema nõ sunt realiter distincta.ḡ relatio inter illa nõ vr̃
realis:et ꝙ nõ valeat.ꝓbat:qꝛ in añte.aut accipitur ꝙ ex
trema non sunt disticta realiter distõne p̃cedẽte relationẽ.
ꝛ tũc nõ seq̃t̃.ḡ relatio nõ ẽ realis.Qꝺ aũt ñ seq̃t̃ pꝫ:qꝛ sic
posset accipi ĩ ꝓpositio:qꝛ ꝑ te extrema pr̃nitatis in diui=
nis sunt real'r distincta ꝛ non sunt real'r distincta distõne
p̃cedente pr̃nitatem:ꝛ sic seq̃ret̃ ꝙ pr̃nitas in diuinis nõ
eẽt relatio realis:aut accipit̃ in añte sic.extrema nõ sunt
realiter distincta distõne facta hac rl'one. Si sic accipis.
iõ non est facta distinctio realis extremorum ꝑ illam:quia
illa non ẽ relatio realis.ergo inferre ex añte sic sumpto re
lationẽ non eẽ realẽ:est inferre:qꝛ non est realis:iõ non est
realis.i.si extrema.a.ꝛ.b.nõ sunt real'r distincta relatio=
ne.c.qꝛ.c.nõ relatio realis:statim sequit̃.iõ.c.non est rela
tio realis:qꝛ nõ est relatio realis.¶ Al'r dicitur ꝙ maior
est vera de accñtali relatiõe:q̃ non ↄstituit: sed tñ adue=
nit alicui post suum eẽ ↄpletum.Et sic ista est vera:relatio
realis adueniens alicui post suũ esse cõpletuꝫ p̃exigit ex
trema realiter distincta:sed pr̃nitas in diuinis non adue=
nit supposito post suũ eẽ cõpletum:sed constituit illud.ḡ.
¶ Contra istud:qꝛ relationi vnde relatio est:conuenit ꝙ sit
ad aliud idest ꝙ relatio inq̃tum relatio est ad aliud. ergo
pr̃nitas de necessitate ẽ ad aliud.aut ergo ad aliud distin=
ctum sola filiatione:aut ad aliud distinctũ distinctione pri
ori q̃ illa que esset a filiatione.Si scꝺo mõ:hr̃ ꝓpositũ.s.
ꝙ relatio realis p̃exigit extr̃a real'r disticta. Si ꝑmo mõ.
ḡ arguẽdo.pr̃nitas nõ est ad distinctũ real'r.ḡ non est rea=
lis.est arguere sic:huic relationi non est relatio realis op=
posita.ergo non est realis:sed hec vr̃ petito principij quia
añs non vr̃ manifestius consequente:vt patet.

¶ Tertio arguitur ex ista via sic.Oĩs rl'o primo terminat̃
ad absolutum hec ꝓbabit̃ ĩfra.d.30.Sed pr̃nitas indiui
nis ẽ relatio.ḡ terminat̃ ad aliqꝺ absolutum:sed non ter=
minatur nisi ad ꝑsonã filij.ergo persona filij erit obsoluta.

Tenendo opi.scꝺam que est magis cõis.s.ꝙ ꝑsõe
ↄstituantur ꝑ rl'ones.Rñdet̃ ad rões ↄ̃
eam.¶ Ad primam prime vie.Hic ↄcedit doc.ꝙ ĩ diuinis
est aliq̃d qꝺ refert̃ relatione:ꝛ illud est suppositũ.Et cum
dr̃ qꝫ tale p̃exigit̃ relationi.Rñdet ꝙ nõ sequitur de rela
tione ↄstituẽte.Nã suppositũ qꝺ refert̃ in diuinis refert̃
rl'one non adueniente:sed relatione ipm constituente. Ad
illud de composito siue constituto dat duas rñsiones.vnaꝫ
pro opi.illorũ q̃ dicunt ꝙ relatio ẽ in essentia quasi actus
in susceptiuo:dicẽs ꝙ opꝫ eis dicere ꝙ in ipsa persona:q̃
est quasi constituta:non opꝫ.preĩtelligere informationem
quasi ꝑtis a quasi ꝑte per denoĩationem anteq̃ intellliga=
tur totum cõstitutum.i.ꝙ relatio nõ prius denominat es=
sentiam q̃ ipsam ꝑsonã:sed tñ denoĩat ꝑsonam. Et q̃uis
p̃intelligat̃ quasi informatio ipsi persone constitute:nõ tñ
ꝑus intelligit̃ talis vnio vel quasi informatio per modum
forme denoĩantis:qꝛ talis relatio nõ est nata denoĩare es=
sentiam:sed tñ ꝑsonam.¶ Ibi.Sed melius vr̃ dicendũ.
Hic doc.dat aliam rñsionẽ que stat in hoc:ꝙ relatio nõ ẽ q̃
si forma vel actus respectu essentie:vt.s̃.patuit.d.5.q. 2.
Sed magis vr̃ essentia esse quasi forma ꝛ actus. qua re=
latio subsistens ẽ deus:ꝛ hoc vr̃ probare ex hoc: qꝛ q̃tum
cũqꝫ fundamentum ẽ potẽtiale ad rl'oneꝫ:ꝑus nãlit̃ infor
mat̃ fundamẽtũ relatiõe q̃ suppositũ.Et conceditur etiã
ibi relatio esse aliq̃d formalit̃ ẜm ipm fundamentũ: sicut
cõceditur sor.eẽ similẽ ẜm albedinẽ:neutrũ vr̃ esse dandũ
in proposito:nec ꝙ pr̃nitas prius insit essentie q̃ pr̃i:nec ꝙ
pater ẜm deitatem sit formaliter pr̃ ꝛc.

In hac littera occurrit aliqualis difficultas
inhoc qꝺ dicit:ꝙ pr̃nitas nõ in
est prius eẽntie q̃ patri.Hoc nõ vr̃ eẽ veꝝ.Tũ qꝛ pr̃nitas
immediate pullulat ab eẽntia:vt infra patebit.d.28.q.vlt
Et in illo priori quo pullulat non ẽ pater.probatur qꝛ cõsti
tutum ẽ posterius constituentibus.Tuꝫ ẽt:qꝛ pr̃nitas siue
gnãtio actiua qꝺ idem ẽ non presupponit suppositũ pr̃is:
vt pꝫ a Doc.in quol.q.4.nec simul ẽ cum pr̃e:pꝫ qꝛ aliq̃d
dicitur prius esse tale in se q̃ ad aliud comparetur. ergo
pr̃nitas siue gnãtio actiua erit prius in se talis q̃ alteri cõ
paret̃.Et presertim in rõne constituendi.Tũ tertio:qꝛ qñ
sunt duo constituentia intrinsece prius est habitudo ad in
uicem q̃ ad cõstitutũ.Cuꝫ ḡ pr̃nitas et essentia vere ↄsti=
tuant ꝑsonã patris.ḡ paternitas suo modo prius hẽbit res
pectum ad essentiam q̃ ad personam constitutam:ꝛ sic pa
ternitas prius ẽ in essentia q̃ intelligat̃ persona patris.
¶ Rñdeo supponendo aliqua.Primo ꝙ dr̃ia est inter cõ
stitutum a natura ꝛ ratione suppositali.et inter constitutũ
ab actibus essentialibus:qꝛ cõstitutũ scꝺo mõ dicit aliquã
tertiam entitatem realiter distinctam a ꝑtibus: quod pro=
bat Doc.in.3.d.2.Constitutũ vero primo modo non dicit
aliq̃ tertiam entitatem aliam a natura ꝛ a ratione suppo=
sitali:qꝛ tale constitutuꝫ nihil aliud est nisi natura ꝛ ꝓprie
tas suppositalis.ꝛ sic ꝑsona patris tñ dicit essentiam ꝛ ꝓ=
prietatem:que est rõ subsistendi:ita ꝙ hoc totum essentia
vt habens paternitatem ẽ pater.Et ex hoc patet quomõ pr̃
nitas non prius insit eẽntie q̃ pr̃i:qꝛ in eodem instanti quo
pr̃nitas est in eẽntia pater est.¶ Sustinẽdo ẽt ꝙ pater di=
cat entitatem aliq̃ p̃ter essentiam ꝛ pr̃nitatem:adhuc pa=
ternitas non inest prius essentie q̃ patri.(nisi forte secun=
dum rationem) qꝛ essentia ꝛ paternitas non dicuntur in=
trĩsece cãre aliq̃d distictũ:sicut materia ꝛ forma cãnt cõpo
situm realiter distinctũ.ꝛ ideo prius inest forma materie
q̃ composito.Et cũ dr̃ ꝙ constituens est prius constituto.ve
rum est de constituente aliud distinctum a se.¶ Ad secun=
dum.Dico ꝙ in eodẽ instãti quo generatio actiua dicitur
operatio nature diuine:non presupponit suppositum:in eo
dem tamen instanti quo est talis productio est primuꝫ sup
positum diuinum.Et sil'r patet rñsio ad tertium.¶ Dico ta Alia rñsio singularis.
mẽ ad omnes istas instantias vnica responsione:ꝙ aliquid
prius inesse alteri contingit dupliciter.Unomõ vt actus in
formans siue vt ꝑficiens.Alio mõ vt rõ subsistẽdi in natu=
ra in qua subsistit.Primo mõ paternitas non inest prius
essentie:quia non est actus ꝑficiens essentiam. Secundo
modo inest prius essentie q̃ patri:quia proprietas perso=
nalis prius preintelligitur in natura cui⁹ ẽ q̃ intelligatur
suppositũ ↄstitutũ ex natura et tali ꝓprietate. Si dicatur.
Si paternitas prius inest essentie isto mõ.ḡ pr̃nitas deno
minat essentiam. Negatur ↄñã. et rõ negationis.s̃.posita
est.d.5.q.2. ¶ In proposito intelligit Doc. q̃ paternitas
non insit prius essentie vt actus perficiens:siue vt actus in
herens : siue vt actus determinans : non autem intelligit
quin prius insit essentie eo modo quo proprietas yposta=
tica inest nature:et sic patet littera. ¶ Cum confirmat̃ rõ
ꝑ hoc qꝺ nihil est q̃tũ primo et per se nisi aliqꝺ sit q̃tũ ꝑ
se denominatiue. Doc. dicit ꝙ si q̃titas possit eẽ eadẽ ali=
cui ita ꝙ nõ ĩformaret illud aliq̃d eẽt q̃tũ ꝑmo.Et tñ nihil
eẽt q̃tum per informationẽ:sicut ẽ in ꝓposito de eẽntia et

ꝓprietate. ¶ Ad scḋm principale. Dicit doc. ꝙ rl'o in diuinis loq̄ndo de relatione originis: ipsa est formaliter realis: ita ꝙ nō dr̄ realis: ex hoc ꝓcise ꝙ ꝑexigat extrema realia realiter distīcta: nec ex hoc ꝙ constituat extrema realia realiter distīcta: sed si per impossibile dareť paternitas diuina separata: adhuc eēt vere realis. Et hec est sententia lr̄e. Q2 tñ hec litera est aliqualiter obscura: iō ip̄am sic declaro. Cum dicit. Quelibet forma si ipsa est talis forma nec est alia rō intrinseca: q̄re est talis forma: ly seipsa intelligitur formaliter ⁊ non originatiue: sicut dicimꝰ ꝙ humanitas est seipsa formaliter talis forma. lꝫ originatiue possit esse ab alio. Seq̄tur. Ita ēt relatio aliq̄ seipsa ē formaliter realis: ⁊ aliq̄ seipsa formaliter ē tm̄ relatio rōnis Nā p̄rnitas siue creata siue increata seipsa formaliter est talis gn̄atio realis ⁊ scḋa intentio seipsa formaliter ē relatio rōnis: originatiue tñ siue a causa extrīseca. huiusmōi relationes p̄nt dici talis vel talis. Et hoc ē qḋ seq̄ť. Tñ huius vel illiꝰ aliqn̄ sunt cāe extrinsece effectiue vel materiales: aliqn̄ ēt aliq̄ cāta vel aliq̄ signa posteriora sunt ex q̄bus p̄nt hec inferri demr̄atione quia: sup. ex quibꝰ inferunť tales rl'ones esse reales vel rōnis. Sequitur. Dico tūc ꝙ identitas ⁊c. i. si q̄rať quare identitas inq̄tū identitas sit formaliter siue q̄ditatiue relatio rōnis: ⁊ p̄rnitas in q̄tū p̄rnitas sit q̄ditatiue relatio realis: non est assignanda alia cā intrinseca: nisi quia talis entitas. Sicut etiam dicimus de humanitate inq̄tum hūanitas est entitas realis: quare? q2 talis entitas: et hoc est quod dicit. Seq̄ť. Tñ q̄a relatio realis nata ē hr̄e cās extrīsecas cāntes eaꝫ cōiter loq̄ndo in creaturis. Seq̄tur. Ibi. supple in creaturis ꝙ relatio q̄ non hꝫ tales cās: sup. extrema realia cāntia huiusmodi relationeꝫ non est realis. Et tꝫ ꝯn̄a a negatione cause ad negationem cāti: puta extrema. a. ⁊. b. non cānt relationē ex natura rei. g̃ talis relatio inter extrema non est ex natura rei: vel sic: extrema nō sunt ex nā rei realiter distincta. g̃ relatio inter illa nō erit realis. Sequitur. Similiter relatio aliq̄ realis si non habet talem distinctioneꝫ cāꝝ priorē: saltē cāt distinctionem: vt p̄rnitas in diuinis q̄ ⁊ si non dicatur realis ex hoc ꝙ oriť ab extremis realibus ⁊ realiter distinctis: dicitur tñ realis q2 cāt extrema realia: vt puta: q2 p̄rnitas in diuinis realiter constituit personam patris. ⁊ filiatio realiter constituit personā filij: q̄ dicuntur extrema taliū relōnū. Seq̄tur. Et tūc ex remotōe tā cāe q̄ cāti: quoꝝ alterū corr̄ndet relationi reali: potest cōcludi aliq̄ relationē non esse realē: vt ista identitas nūeralis non ꝑexigit extrema realia realiter distincta: nec realiter cōstituit extrema realia realiter distincta. ergo identitas numeralis nō est relatio realis. Ibi. em̄ est negatio tā cāe q̄ cāti. Est negatio cāe i hoc qḋ dico n̄ ꝑexigit extrema ⁊c. Est negatio cāti in hoc quod dico: nec constituit extrema ⁊c. Sequitur. Sed ꝯn̄a bona ē sicut ex remotione cāe seq̄tur remotio cāti: ⁊ ex remotione cāti sequiť remotio cāe demōstratiōe q2. arguimus em̄ multotiēs talem cām non esse talis ꝯdōnis: q2 talis effūs non sequitur. Seq̄ť Cum dicať vlterius. g̃ īferre relationem nō esse realeꝫ q2 non est inter extrema realiter distincta: ē inferre non est realis: quia nō ē realis. Dico ꝙ non: lꝫ non sequatur. ideo non distinguit extrema: q2 non est relatio realis: quasi arguendo a cā ad cātū: tñ seq̄tur: non distīguit. g̃ non ē realis: sicut a cāto ad cām. Et hoc addito ꝙ nec preexigit distincte extrema: q2 tunc ꝯcurrūt ibi et negatio cāe relationis realis: ⁊ negatio signi. Ex quibus ꝯcurrentibus ꝑfecte īferť negatio relationis realis. hec lr̄a clara est. Sequitur. S. qn̄q3 distincione precedente relationes reales. Ista littera vsq3 ibi. Ad tertiū dici pōt: non ē lr̄a Doc. Et q2 in ista lr̄a tangitur vnū. s. ꝙ eadē voluntas realiter referť ad ipsam vt mobilis ad mouētē ⁊ cō. q̄ūo ponitur talis relatio realis: q̄ tñ nō ē inter extrema realiter distīcta: De hoc vide expōnem quam feci in. d. 25. scḋi doc. ¶ Ad tertium argumētū huiꝰ p̄me vie. Dicit doc. hic ꝙ absolutuꝫ semꝑ terminat relationem: q̄ est mensurati ad mensuram: vt infra patebit. d. 30. Et addit ꝙ vl'r loquēdo non opꝫ concedere terminū relationis esse absolutū nisi in relationibus diffinibilibus: vt infra patebit. d. 30. quales non sunt relationes diuine. Addit ꝙ etiā relacio terminatur ad absolutum: loquendo de termino formali. s. ratione cuius p̄mus terminus id est totalis siue adequatus terminat. Et sensus est. Relatio realis vel per se terminatur ad terminuꝫ totalem absolutum: vel salteꝫ terminatur ad aliquid: quod lꝫ in se non sit totaliter absolutum: includit tamen aliquod absolutum in rōne termini formalis. Et hoc secundo modo relatio originis in diuinis potest dici terminari ad absolutum. et patet littera.

Explanatio litere

Ex secunda via Arguitur. p̄rio ex ordīe queꝫ necessario req̄rit originatio. Et arguitur primo sic. Originans est prius originato. relatiuuꝫ nullomodo est prius suo correlatiuo. ¶ Confirmatur rō quasi ex opposito cōclusionis sic. Si ꝑsone non sunt absolute: sed p̄mo relatiue: tūc non erit aliud p̄rem originare filiū q̄ p̄rem hr̄e filiū vt correlatiuum: sed pater inq̄tū p̄r hꝫ filiū vt correlatiuū. g̃ non originat illuꝫ: quod est falsum. ¶ Hoc manifestius sic arguitur. Illud non originať qḋ posito innascibili: puta p̄ma ꝑsona: ⁊ circunscripta oī actione hꝫ suū totum esse: tale ē correlatiuum īnascibilis pꝫ q2 ex sola nā relationis q̄ est actus primus circunscripta oī actiōe siue actu secundo: correlatiuum innascibilis est innascibili exn̄te: pꝫ q2 p̄re exn̄te qui est innascibilis filius est. ergo circunscripta omni originatione filius erit: sequentia argumenta clara sunt.

Ad primum ⁊ scḋm. Hic doc. r̄ndet ad argumēta facta ꝓ prima via: ⁊ dicit ꝙ p̄reꝫ originare filium nō est tm̄ p̄rem hr̄e filium pro correlatiuo sed est p̄rem hr̄e filium vt tale correlatiuum: et quia talis correlatio est relatio originis: ideo vnum extremum pōt esse prius origine altero: lꝫ sint simul natura. Sed hoc magis patebit infra. d. 28. Pōt ēt dici conformiter ad ea que dixi. s̄. d. i. q. 2. exponendo illud: q̄ūo p̄r priꝰ origīe sit btūs q̄ generet filiū. ¶ Ad tertium. Primo doc. negat istam ꝙ relatio nō possit esse terminꝰ formalis gn̄ōnis: patet em̄ ꝙ vnio nature hūane ad verbū est ve cāta a trinitate. vide doc. in. 3. d. i. q. i. Et expōnem quā ibi feci. ¶ Sed hec r̄nsio non vr̄ ad ꝓpositum: q2 doc. ibi sic exponit de rl'one extrinsecus adueniēte ꝙ illa p̄t eē terminꝰ alicuiꝰ ꝓductionis: et simpl'r negat de relōne itrinsecꝰ adueniente: in proposito aūt filiatio est rl'o intrinsecꝰ adueniens. Dico ꝙ doc. sibi n̄ ꝯdicit: q2 ibi in tertio loq̄tur tm̄ de relōne q̄ de necessitate oritur positis fūdamēto ⁊ termino: vt ibi ꝓlixius exposui: filiatio aūt in diuinis n̄ oriť ex nā extremorū: pꝫ quia ipsa ꝯstituit filiū. Si em̄ filiatio creata eēt aliq̄ forma ꝯstituēs aliq̄d ip̄a ꝑ se termiaret aliq̄ productionē. Uult ergo dicere doc. ꝙ relationi vn̄ relō nō repugnat sibi esse terminum formalē alicuiꝰ productiōis: lꝫ alicui in ꝑticulari repugnet ⁊ patet littera. ¶ Ad quartū qḋ erat tale. Nulla ꝓductio in diuinis ē gn̄atio: q2 gn̄atio est ad primā sbām ⁊ ad ꝓductū. Hic aūt poniť relatio vel relatiuū primū ꝓductum. Et dr̄ ꝙ ista productio ē gn̄atio: quia ista relatio hēt vim cōstituēdi secundam ꝑsonā vel primā subiectā in nā diuina: vel saltē opꝫ dicere tenendo istā viam: ꝙ relatio constituat personam in esse personali: ⁊ ista relatio potest esse ꝓꝑetas ꝑsonalis subsistentis in natura diuina: sicut si esset aliq̄ ꝓprietas personalis absoluta. ¶ Ad quītum. Nūc r̄ndet ad argm̄ factū ꝓ secūda via. qḋ ē t'tiū i ordīe: ⁊ poniť ibi. Preterea ad t'ciū. Oē relatiuū eq̄ nāl'r respicit suū correlatiuū. ⁊c. Dicit doc. q̄ ē facille eis r̄ndere q̄ dicūt ꝑsonas eē relatiuas. ⁊ cuꝫ hoc rl'ones eē p̄ricipia agendi quia tūc nec ex parte agētis: nec ex ꝑte p̄ricipij agendi pōt eē libertas: ⁊ hoc. s̄. patuit. d. 7. Iō tenēdo ꝙ rl'one ꝯstituāt ꝑsonā. ⁊ ꝙ nō sint rōnes p̄ricipiādi pꝫ r̄nsio: ꝙ de necessitate p̄or est rl'o gn̄antis ad genitū q̄ spirātis ad spiratū: vt. s̄ patuit. d. 2. ꝑte. 2. ⁊. d. 7. ⁊. 13. ¶ Deinde ex eadem via arguit: q2 suppositum aliquo modo preintelligitur actiōi. ⁊c. Ad ista argumenta sequentia. Doc. nō respondet sed facilis et r̄nsio ex his que supra exposui. distin. i. quomo gn̄o non presupponit suppositum: ⁊ facilis est r̄nsio ex his que ponit doc. i. q. 4. quol. r̄ndēdo ad argumenta principalia.

a p̄pens ꝯdictio. solutio

Quantum ad tertiā viaꝫ arguiť. Primo sic: que via sumitur ex propria rōne ipsius constitutiui: ⁊ arguit quattuor medijs. Quoꝝ primū. Quicq̄d cōstituit formal'r in aliquo primo esse ⁊ in vnitate corr̄ndēte tali esse se toto repugnat distinctioni opposite illi vnitati ⁊ eē. Exempluꝫ. Si rōnale primo constituit hominē i entitate ⁊ vnitate specifica se toto primo repugnat di. specifice. patet q2 rationali vt rōnale repugnat sibi diuidi in plura specie: ⁊ similiter hoī cōstituto. Sed ꝑ te p̄rnitas cōstituit p̄reꝫ ī esse ꝑsōali ⁊ ī cōicabili ergo paternitati ex sua rōne p̄rio repugnat cōicabilitas: sed hoc vr̄ falsum. Tum quia s̄m illos qui tenent hāc opi. nulla quiditas de se ē in

cōicabilis.ğ nec pr̄nitas. Tū scd̄o:qꝛ paternitas non erit de se hec circūscripto oī eo qđ non est de ratione formali pr̄nitatis:ꝛ sic circūscripta deitate pꝫ ꝙ nō ē de se hec ꝛ si nō ē de se hec:nec multo magis erit de se incōicabilis: et probat:qꝛ paternitas nō ē de se formalit̄ infinita:ꝛ p ꝯñs nō ē de se hec.probat̄ ꝯña.continens per identitatem aliq̄d qđ ē extra eius rōnē propriā ē quodāmodo illimitatū ergo cōtinēs formaliter tale ē simpl̄r illimitatum siue īfinitū:ꝯtinētia eī formalis req̄rit maiorē ꝑfectionem contiⁿētis. ¶ Hec l̄ra declaratur sic. Ista ē ꝯña:pr̄nitas non ē de se formalit̄ īfinita.ergo nō ē de se hec. ꝓbat hāc ꝯñam ibi. Cōtinēs p indētitatem aliq̄d.hoc sic dꝫ ītelligi. Continēs p idētitatē aliq̄d qđ ē extra eiꝰ rōnē ꝓpriā vel p̄mā.i. cōtinēs p idētitatē hecheitatē ē quodāmō illimitatum:sꝫ continens illam formalit̄ ē simpl̄r illimitatum ꝛ īfinituꝫ. Cū ergo paternitas nō sit formaliter infinita:sequitur ꝙ nō erit de se formaliter hec:et infert.continentia.eñ formalis requirit maiorem perfectionem continentis. ¶ Sꝫ hoc vr̄ repugnare dictis Doc.s̄.d.2.vbi vult ꝙ prima causa ex hoc ꝙ continet v̄tualiter causalitatē scđarū cāꝝ dicat̄ ꝑfectior q̄ꝫ si formlit̄ contineret.hoc idē ex intentione d.8.q.vlti. ¶ Dico ꝙ aliqua ē cōtinentia v̄tualis que ē ꝑfectior formali:sicut cā equiuoca dr̄ perfectior ex hoc ꝙ cōtinet effm̄ v̄tualiter q̄ꝫ si contineret formalit̄:vt pꝫ. Et similiter dicit̄ cā p̄ma ꝑfectior:ex hoc ꝙ v̄tualit̄ cōtinet caliditatē solis q̄ꝫ si illā h̄ret formalit̄. Aliq̄ v̄o ē cōtinētia formalis:q̄ dicitur ꝑfectior cōtinētia v̄tuali:vt pꝫ dc perfectiōibꝰ simplicit̄. Nā ꝑfectius ē in deo h̄re formaliter sapientiā q̄ꝫ v̄tualiter:ꝛ similit̄ ꝑfectiꝰ est in se h̄re formaliter:ꝛ ex sua rōe formali hecheitatē q̄ dicitur hic ds̄ q̄ꝫ h̄re illā v̄tualiter:ꝛ hoc mō loq̄tur doc.ꝛ sic nō ē ꝯdictio. Multa alia possent dici de cōtinentia virtuali ꝛ formali:q̄ breuitatis cā transeo. Tuꝫ tertio:qꝛ q̄libet relatio diuina originis ē eq̄ eadē eēntie diuine.ergo si pr̄nitas ē incōicabilis ēt spiratio erit īcōcabilis:qđ ē falsum. Et ex hoc seq̄t̄: quarto:qꝛ cum opposita relatiua videant̄ vniformiter se h̄re ad īcōicabilitatē.ğ si spiratio passiua sit incōicabilis ꝛ spiratio actiua erit incōicabilis. Tū quinto:qꝛ positis positionibus quibuscūq̄ īpossibilibus:vel incompossibilibus: stante intellectu rationalitatis repugnaret sibi diuidi in plures naturas specificas.puta si ponat̄ ꝙ rōnale esset dr̄a specifica coloris:ꝛ ꝙ ille color possit causare substantias de nihilo:vel quecūq̄ talia. Posita aūt hac pōne impossibili ꝙ prior esset productio voluntatis q̄ꝫ intellectus salua ta rōne gñatōis ꝛ spirationis:spiratio actiua esset in vno supposito:ꝛ generatio actiua tunc esset in duobus.ğ mō gñationi actiue in se non repugnat in se formaliter incōmunicabilitas. ¶ Ibi. Ad istud argumentum de primo incommunicabili. Respondetur dupliciter. Uno modo ꝙ pr̄nitas:lꝫ non sit incōicabilis: vnde pr̄nitas:tñ paternitas vnde diuina ē incōicabilis. Aliomodo dicitur ꝙ pr̄nitas subsistens qualis ē ista:q̄ est in deo ē incōicabilis:sed non pat̄nitas inherens. ¶ Cōtra p̄maꝫ rñsionem. Hec l̄ra pꝫ vsq̄ ibi. Preterea. Eēntia nō dat incōicabilitatem pr̄i vt mere essentia est:qꝛ est cōicabilis.ğ vt ipsa ītelligitur h̄re virtualiter pr̄nitatē in se:ꝛ est sensus:ꝙ essentia non dat incōicabilitatem patri vt essentia est:qꝛ tunc ipsa eēt rō formalis incōicabilitatis pr̄i:qđ est īpoſe:qꝛ qđ est ex sua rōne formali cōicabile nō pōt esse rō formalis incōicabilitatis.ergo erit rō vt virtualiter idest ꝙ ipsa essentia hꝫ ī virtute sua:vel hꝫ virtutem aliq̄ꝫ tribuendi incōicabilitatem patri:et hoc est falsum:vt patet ex hoc qđ seq̄tur ꝛc.

Ad primum tertie vie dico ꝙ paternitas est de se formaliter incōicabilis. Hec rñsio ad argumentū est singularis tenendo personā ꝯstitui p relationē:lꝫ sit valde dubium:q̄ūo paternitas pullulet ab essentia diuina vt hec:cum relatio realis vt huiusmodi sit q̄ditas:ꝛ sic cōicabilis:tñ sustinendo ipsam pr̄nitatem cōstituere personam in eē incōicabili.hec rñsio solennis est. Alia clara sunt vsq̄ ibi. Et per hoc pꝫ ad omnes alias ꝓbatiōes. ¶ Nota bñ illud quod dicit doc.ꝙ a paternitate creata ꝛ increata p̄t abstrahi conceptus cōis:qui tñ non dicitur ꝯhi p aliq̄d ad qđ sit in pō:qꝛ (vt vidimus.s̄.d.8.q.2.) ille conceptꝰ ē in pō ad aliū:q̄ accipitur ab vna realitate:que est in potētia ad aliā realitatē a q̄ accipitur alius conceptus ad quem est in potētia.ꝛ ibi vide pulchras glosas. ¶ Ibi. Nec illa ꝓpō est vera:ꝙ oīs quiditas ē cōicabilis:pꝫ ibi. ¶ Dicerem tñ vnū:ꝙ omnis quiditas vt q̄ditas est cōicabilis:lꝫ aliq̄ quiditas que de se ē hec:ita ꝙ non est ꝯhibilis ad hecheitateꝫ:cum sit de nā sua hec:ꝛ rō subsistēdi sit incōicabilis:ꝛ hoc modo accipitur q̄ditas pr̄nitatis in diuinis:cetera patēt. Et nō bona dcā ī ista l̄ra.

Secundo principaliter arguit̄ sic q̄ꝫ tū ad istā viā.s. tertiā. Hoc argumētū claꝝ ē. ¶ Ibi. Rñdet̄ negādo miorē. Uult dicere doc.ꝙ ex quo fiūt multa probleumata de gñatione:siue de ꝓductione in cōi:puta an ꝓductio sit actio transiens:an mutatio:an sit causa ꝛ hmōi:ꝛ ista probleumata soluunt̄ p media gñalia anteq̄ꝫ deueniat̄ ꝛ q̄rat̄ de ꝓductionibus in spāli.cum ergo ꝓbleumata ista de ꝓductione non fiāt tm̄ de voce sed de cōceptu:sequitur ꝙ intellectus certus de isto conceptu puta ꝙ productio filij in diuinis sit ꝓductio:ꝛ dubius sit an sit gñatio vel spiratio:an p modum nature:vel per modm libertatis:ergo hꝫ illū conceptū de ꝓductione in cōi aliuꝫ ab illis conceptibꝰ dubijs:ꝛ hoc est qđ dicit. ¶ Ad aliud dico:ꝙ lꝫ aliq̄s conceptus cōis posset h̄ri qui dicat̄ in q̄d de gñatione diuina ꝛc. Nota hāc rñsionem:quia ex hac h̄r expresse ꝙ datur aliq̄s conceptus dictus in quid de deo: vel de aliquo vt deo:q̄ tñ est vere posterior:cum non accipiat̄ ab aliqua realitate priori:que sit in potentia ad aliā: vt dixi.supra.d.8.q.2.ꝛ hec reponsio multum valet ad intelligendum glo.quam feci.d.2.q.1. ¶ Ibi. Qđ primum effectiuum sit simpliciter necesse esse.vide ibi. Et qꝛ Doc. dicit hic:ꝙ a generatione ꝛ spiratione potest abstrahi conceptus cōis realis dictus in quid. — *Nota bñ đ ꝯceptu dicto ī q̄d de deo*

Contra hoc arguitur sic. Sco.dixit supra.d.23. ꝙ ab vltimis distinctiuis non potest abstrahi conceptus realis dictus in quid. hoc idem.d.3.ꝛ alibi. Sed generatio siue actiua siue passiua et spiratio passiua sunt vltima distinctiua:vt patet a doc.hic.et supra d.23.et tantum seipsis distinguntur:vt patet a docto.supra.d.13. ergo vr̄ ꝙ sibi cōtradicat. ¶ Respondeo primo: ꝙ doc.non asserit hic ab vltimis distinctiuis .s.a gñatione et spiratione passiua posse abstrahi huiusmodi conceptus quia non declinat ad hāc partem:ꝙ huiusmodi r̄lōnes sint vltīo distinctiue ꝛ ꝯstitutiue. ¶ Si dicatur. Nōne doc.cōiter noīat ꝑsonas eē ꝯstituas a r̄lonibus: vt patet.s̄.d.2.et 5.q.2.ꝛ.7.ꝛ.11.ꝛ.13.ꝛ in quoli.q.2.et infra.d.28.ğ.ꝛc̄. ¶ Dico ꝙ non asserit hoc ex intētiōe ꝓpria:sed ex ītētione cōi alioꝝ. ¶ Scd̄o dico:ꝙ lꝫ a generatiōe ꝛ spiratiōe:siue a paternitate ꝛ filiatiōe.siue a pr̄nitate increata et creata possit abstrahi t hmōi conceptus dictus in q̄d:qꝛ dicunt quiditatem:vt pꝫ.d.ista:lꝫ non cōicabilem. Nam sola illa q̄ditas est cōicabilis:vel q̄ dicit perfectionē simpl̄r:vel que est diuisibilis: siue numerabilis:vt patebit infra a doc. et ista non sunt hmōi:et sic forte paternitas et spiratio passiua:siue gñatio non dñr vltimo constitutiua persone:qꝛ vel ꝑsona dicit negationem duplicis cōmunicabilitatis:vel si dic̄ aliquod positiuum:sicut pꝫ.s̄.d.23.ꝛ.26. forte illđ aliquo modo dr̄t a r̄lone:puta pr̄nitate.hoc tñ firmiter non assero ¶ Dico tertio ꝙ doc.quando vult ꝙ ab vltimis differentijs non pōt abstrahi conceptꝰ dictus in q̄d. Non intelligit hoc absolute.s.ꝙ nō possit astrahi conceptus communis dictꝰ in q̄d:tñ nō sit potētialis ad cōceptū ꝯctiuū:ꝛ sic ē in ꝓposito. Nā doc.dicit hic.ꝛ.s̄.d.23.ꝙ ista dñr primo diuersa.i.non ideꝫ realiter īcludētia.s.ꝙ ī re añ oēm abstractionē sit aliq̄d reale ī q̄ vere cōueniāt:ꝛ aliq̄d ī q̄ v̄c differāt mō vltīo ꝯstitutiua:siue vltīe differētie sic se hñt īter se:ꝙ nō hñt aliq̄d v̄e reale in quo conueniāt:ꝛ aliq̄d ī quo differant:qđ q̄dē reale inquo ꝯueniūt est in potentia ꝛ perfectibile ab illo in quo dr̄unt:ꝛ sic ab ipsis nō pōt abstrahi conceptus vere dictus in quid qui sit in pō ꝛc̄. Et hoc est quod doc.dicit hic.ꝙ lꝫ ista vltimo distinctiua nō sint primo diuersa in conceptu dicto in q̄d:sunt tñ primo diuersa in realitate propria.i.ꝙ pr̄nitas siue realitas paternitatis se sola est diuersa a realitate spiratiōis passiue vel filiatiōis. Naꝫ in pr̄nitate ꝛ filiatione diuina non est aliqua realitas in q̄ realiter conueniant: que sit ꝑfectibilis a realitate in qua differunt. Hoc idem dico de vltimis differentijs. — *difficultas* — *Solo trimembris Obiectio*

Sed contra Nā doc.s̄.d.3.ꝛ.8.vult ꝙ ens predicet̄ in q̄d de deo ꝛ decē predicamentis:ꝛ ibi negat exp̄sse īpm p̄dicari in q̄d de vltimis differētijs. Nec potes euadere de deo:ꝙ vt p̄dicatur in quid de deo ꝛ creatura est in potentia:vt.s̄.qꝛ exp̄sse doc.d.2.ꝛ.8. vult ꝙ nō sit aliq̄ realitas in deo a q̄ abstrahatur conceptꝰ entis q̄ sit ꝑfectibilis ab alia realitate : vt glo.s̄.d.8.Im

Margin notes (left column): appens ꝯdictio (beside "hoc vr̄ repugnare dictis Doc."); Rñsio (beside "d.8.q.vlti. ¶ Dico"); Multiplex cōtinentia foꝛalis (beside "malis:q̄ dicitur ꝑfectior").

mo expresse doc..d.8.vult ꝙ licet deus ⁊ creatura nõ sint primo diuersa ĩ cõceptu entis:dñr tñ primo diuersa ĩ realitatib⁹ ꝓprijs mõ p̃expositio. Si ḡ vult doc. ꝙ ens dicat̃ in q̃d de deo ⁊ creatura:⁊ hoc negat ab vltimis dr̃ijs.ergo eo mõ q̃ ꝯcedit ibi p̃dicari:eo mõ negat de vltimis dr̃ijs.

Rñsio. ¶ Dico saluo sp̃ meliori iudicio:ꝙ eo mõ p̃dicat̃ ĩ q̃d de deo ⁊ de vltimis dr̃ijs:lꝫ de decẽ p̃dicamẽtis alio mõ p̃dicet̃ ĩ q̃d.nã de deo ⁊ vltimis dr̃erẽtijs p̃dicat̃ ĩ q̃d vt dicit cõceptũ nõ acceptũ a realitate pfectibili ab alio:sꝫ vt p̃dicat̃ de decẽ p̃dicamẽtis:sic p̃dicatũ dicit ꝯceptũ abstractũ a realitate ꝟe pfectibili ab alia realitate. Alit̃ iudicio meo doc.nõ põt saluari:nec habeo ꝓ incõueniẽti ꝙ ab vltimis

Diffi. distictiuis possit abstrahi conceptus dictus in quid de illis modo preexposito. ¶ Sed adhuc remãet difficultas:quia hic dicit ꝙ ab huiusmodi distinctiuis potest abstrahi conceptus dictus in quid:⁊ tñ hoc expresse negat.s̃.d.23.

Solo ¶ Rñsio. Naꝫ dixit doc.d.23.ꝙ ab vltimis distinctiuis nõ potest abstrahi conceptus dictus in q̃d:q2 sũt primo diuersa.i.nihil idẽ relr̃ includẽtia:iõ intelligit ꝙ nõ põt abstrahi concept⁹ dict⁹ ĩ q̃d acceptus a realitate perfectibili.

¶ Sed adhuc restat difficultas:q2 Doc.vult expresse. s̃. d.23.⁊.25.ꝙ psona q̃ predicatur de tribus personis in diuinis dicat cõceptum positiuum non spẽi:sed magis ali-

alia diffi-cultas cui⁹ ꝓprij.⁊.23.d vult ꝙ huiusmodi conceptus abstract⁹ ab vltimis distinctiuis:vel erit conceptus: simplr̃ negatiuus.vel positiuus denominatiuus non dictus in quid.

¶ Dico ꝙ accipiendo in quid:vt est proprie supioris de inferiori:ꝙ supius sit in potẽtia ad ĩferi⁹:ita ꝙ sit acceptũ a realitate pfectibili.vt supra dixi:sic nõ dicit conceptum

Solo in q̃d:si aũt accipiat̃ alio mõ vt dixi.dicit conceptuꝫ in q̃d in,proprie tñ. ¶ Si iterũ dicatur.ḡ cõceptus entis dictus de deo nõ proprie accipit̃ ibi ĩ quid:⁊ tunc vr̃ incõueniens apud doc. qui.s̃.d.3.q.1.⁊.3. ⁊.d.8.vult ostẽdere ꝙ via naturali possumus cognscere de deo aliquid reale dictum in quid de ipso:⁊ ibi subtiliter disputat hanc mãm ꝯ Heñ.⁊ Tho.p̃cipue.d.3.q.1. ¶ Dico breuiter:ꝙ in oĩbus operi-

Obio bus Doc.nõ repit̃:ꝙ exp̃sse dicat ens predicari in quid ꝺ deo:accipiendo in q̃d ꝓprie:vt.s̃.dixi. Et iudicio meo qñ

Rñsio Fran.de may.d.3.primi:dicit ꝙ ens p̃dicatur denoĩatiue de deo.vult ꝙ non predicet̃ in q̃d proprie:lꝫ tñ improprie:⁊ talis predicatio in quid impropria põt dici quodam mõ denoĩatiua. De huiusmodi tñ p̃dicatione entis in q̃d vide q̃ dixi supra.in.d.2.pte.i.q.i.exponendo illud argumentũ.Doc.quo ꝓbat:ꝙ p̃mũ effectiuũ sit simplr̃ necesse ẽẽ:ita ꝙ sit ip̃e eẽ pr̃a necesse esse. ¶ Ibi. Tertio principalr̃ sic. Primũ constitutiuũ suppositi in aliqua natura vr̃ facere p se vnũ cũ illa nã. Hic Doc.ex eadẽ tertia via tertio arguit ⁊ intẽdit deducere ad inconueniens.s.ꝙ si persona diuina ẽet cõstituta per r̃lonẽ ⁊ p essentiã:nõ eẽt vnũ ens p se:sꝫ magis esset vnũ p accñs:q2 non vr̃ esse vn⁹ conceptus p se constitutus ex absoluto ⁊ relatione: sicut etiam in nobis pꝫ:ꝙ res diuersoꝝ predicamentoꝝ nõ pñt facere vnũ p se:ẽt si ille res sint absolute:vt pꝫ de s̃ba q̃titate ⁊ q̃litate:multo minus qñ constituentium vnũ ẽ absolutũ ⁊ reliquũ relatiuũ.cũ.ergo persona diuina sit vnũ ens p se: vr̃ ꝙ cõstituat̃ p aliq̃d aliud q̃ p r̃lonem. ¶ Ibi. Confirmat̃ rõ sic. Prima identitas vr̃ esse prime nãe ad ꝓpriuꝫ suppositũ.ḡ erit oĩno p se.si sic:ḡ suppositũ nõ ĩcludit aliq̃d q̃si alteri⁹ generis a nã:pꝫ in nobis. ¶ Confirmat̃ secũdo:q2 si suppositũ diuinũ includat naturã ⁊ r̃lonẽ:suppositũ ꝟo creatũ tm̃ includat s̃bam.ergo maior erit identitas nat̃e create ad suppositũ ꝓprium q̃ nãe diuine ad suppositũ diuinũ. ¶ Cõfirmat̃ tertio:q2 s̃cda s̃ba dicit totũ qꝺ q̃d est p̃me s̃be.ḡ in prima s̃ba nõ ꝯcurrit aliq̃ q̃ditas distĩcta a q̃ditate s̃m s̃baꝫ. Nec valet hec rñsio dicendo:ꝙ q̃a hec q̃ditas est illa p identitatẽ:et iõ idem per se vnũ põt esse p se suppositũ vtriusq̃ q̃ditatis. hoc em̃ non saluat p se vnitatẽ suppositi:q2 suppositũ põitur p se suppositũ q̃ditatis accepte s̃m formalem rõnẽ:non aũt propt̃ idẽptitatẽ realẽ:tunc em̃ p se suppositum entis esset per se suppositum vnius pp veram identitateꝫ vnius ad eas.

¶ Ad istam tertiam rõnem q̃ procedit ex p se vnitate suppositi nature diuine rñdetur ab aliquibus:ꝙ r̃lo cõstituit vt transit in eẽntiã:⁊ ita nõ vt est alterius generis:nec pp hoc seq̃tur ꝙ cõstitutũ sit absolutũ:q2 r̃lo seruat illud qꝺ est proprium sibi. ¶ Contra istam rõnem arguitur. Aut enim relatio constituit vt est idem formaliter essentie: et sic sequitur ꝙ relatio non erit relatio:vt pꝫ per Augu.7. de trini.⁊ similiter seq̃tur ꝙ cõstitutuꝫ erit absolutum:vt pꝫ in lr̃a doc. Aut constituit inquantum est idẽ realr̃ ⁊ nõ formaliter:⁊ sic ipsa relatio vt formaliter distincta constitueret.ergo cõstituẽtia erũt alterius gñis. ¶ Ibi. Ad aliꝺ de supposito p accidens. ¶ Hic doc.respondet ad tertium argumẽtũ factum pro tertia via. Et primo distinguit de p accidens vt consideratur a logico ⁊ vt consideratur a methaphisico. Et nota ĩ littera ꝙ logicus dicit aliquid esse per accidẽs. Primo qñ s̃biectuꝫ nõ ĩcludit rõnẽ inherentie p̃dicati in se:sicut in ista rõnale est aĩal ⁊ ecõtra. Secundo dicitur per accidens multipliciter qñ conceptus includit duo quoꝝ vnũ est p accidens determinatiuum alterius vt homo albus:vel quorum vnũ est per se terminatiuum alterius.tñ vnũ est de quiditate alterius:nec eꝯ: vt animal rõnale:vel p accidens. Quarto modo qñ includit duo quorum vnum nec per se nec per accidens est determinatiuꝫ alteri⁹. Et hoc quarto modo proprie reperitur in diuinis. Nam cum dico.deus pater.nec deitas determinat paternitatem nec econtra.vt pꝫ.s̃.d.5.q.ij. Et hoc est quod dicit doc.ꝙ per accidẽs hoc quarto mõ logice loquendo:nõ reperitur in creaturis cui in re methaphisicaliter loquendo:correspondeat aliquid sic per accidens quorum vnum non sit determinatiuum nec per se nec per accidens alterius:⁊ sic pꝫ quid ĩtelligat̃ per accidens logice. Quid aũt sit per accidẽs methaphisicaliter dicit quod illud est ens per accidens metaphisicaliter quod includit in se res duorum generum:vt patet.5.metaphisice.c.de ente et vno tex.cõ.13. Ad propositum: hec potest concedi per accidens. paternitas est deitas:quia subiectum vt subijcitur non includit rõnem inherentie predicati vt predicati:quia subiectuꝫ nõ ẽ formaliter predicatũ:iungendo etiã conceptum subiecti cõceptui p̃dicati:sic dicendo:deus pr̃.vnus conceptus nõ per se determinat alterum:q2 secundum Dama. ꝓprietas determinat ypostases nõ naturam:vt.s̃.exposui hãc auctoritatẽ.d.6. Iste igit̃ conceptus nõ est in se et per se vn⁹:⁊ ita nõ dicit cõceptũ p se suppositi respectu alicuius.qꝺ ei nõ ẽ in se ⁊ p se vnũ nõ ẽ alicui⁹ p se suppositũ. hoc pꝫ supra ĩ simili.d.2.pte.1.q.2. Sic igitur logice loq̃ndo concedi posset ꝙ pater non est p se suppositum dei.

¶ Sed contra hoc arguo.q2 prima idẽptitas non põt esse per accidens:sꝫ prima identias in p̃dicatione est per se nã ad suum suppositum. ¶ Dicit doc.ꝙ prima idẽtias p̃dicationis est cuiuscuq̃ ad se.vt homo est hõ deus est deus.sꝫ comparãdo hũc deum ad suppositum:dico ꝙ realr̃ loquendo s̃m methaphisicum cũ ibi nõ sint genera nec aliquid alicuius generis:nihil erit ens per accidens.nec sequitur.est suppositum per accidens logice ergo est suppositum per accidens methaphisice:quia esse suppositum logice dicit habitudineꝫ alicuius vt subiecti ad aliq̃d vt predicati:et ita p̃t dici suppositum p accidẽs propter accidẽtalitatẽ ex pte inherẽtie nõ extreoꝝ.vt.s̃.patuit ꝺ p accidẽs quarto mõ. ¶ Si obijciat̃ ꝯ primũ mẽbrũ cũ in creaturis possit esse p se suppositum nature:quare nõ hic. ¶ Hic doc.dat singulareꝫ responsionẽ dicẽs:ꝙ absolutũ imperfectũ põt eẽ incõmunicabile:⁊ vniuersaliter aliquid contrahes per se in aliquo genere põt esse incommunicabile sicut aliquid communicabile:⁊ ita in quocũq̃ creato quod ptinet ad genus aliqꝺ põt eẽ aliq̃d illius gñis cõstituẽs incõmunicabile.vt diffuse exposui ĩ.d.1.3.simplr̃ autẽ pfectũ nõ põt eẽ incõmũicabile neq̃ aliquid eiusdem rationis:q̃le secũdũ istã viã ẽ oẽ absolutum in diuinis. Et ideo nihil quasi eiusdẽ gñis cũ essentia p̃t cõstituere suppositũ ibi:sꝫ tm̃ aliquid qꝺ sit quasi alterius generis:⁊ exẽplũ ponit in lr̃a satis claruꝫ. Hec oĩa de ista predicatione nãe ad suppositũ dicta sunt de rigore logice ꝓut vnitas suppositi p se dr̃ tm̃ includere pertinentia ad idẽ genus:tñ realiter loquendo tenendo ꝙ persona dicat aliquam entitatem aliq̃ mõ ex natura rei distinctam ab essentia ⁊ relatione:poterit dici p se suppositũ nature diuine. Nõ em̃ nã hũana p se p̃dicat̃ nisi de supposito vt constituto ex nã ⁊ ratione suppositali:⁊ nullo mõ p se p̃dicatur de illa rõne suppositali:q̃ oĩa exposui in d.1.3.doc. Sic in proposito. Forte nõ videtur inconueniens cõcedere hanc esse per se.pr̃ est deus:⁊ ipse doc.supra.d.4.q 2.concedit ꝙ hic est magis formalis pater est deus q̃ ecõtra:q2 est quasi superioris de inferiori.

Quanto principalr̃ secũdũ istã tertiã viã arguit̃ sic. Q2 prima substãtia est maxime substantia:cũ ergo personas in diuinis maxĩe subsistat:sine maxĩe

sit p se:vr̃ q relatio nõ possit formaliter cõstituere aliquid per se subsistens. ¶ Confirmatur. sicut scd̃a sb̃a nihil includit nisi qd̃ ẽ substãtia: ita de prima sb̃a. cũ g̃ p̃sona diuĩa dicat̃ p̃ma sb̃a. g̃ ꝛc. ¶ Cõfirmat̃. q2 ĩ sb̃a creata licet imp̃fectiõis sit limitari ad vnã substatiã: tñ q natura ip̃a sine aliq̃ alterius gñis possit habere vltimũ esse qd̃ non ẽ natum aliq̃ alio contrahi: hoc nõ est imperfectiõis p3: g̃ vr̃ q natura diuina vt est ad se: habebit vltimum eẽ actuale ꝛ vltimã vnitatẽ absq3 limitatione ad esse subsistentie vnius. ¶ Respondetur ad hãc rõnẽ quartam q relatio habet vi3 ꝓprietatis incõmunicabilis prime sb̃e. ¶ Contra istud arguit̃ sic: q2 q̃ro aut h3 vi3 cause efficientis: aut formalis. Si primo: quasi cãbit ibi q̃ndã realitatem absolutam q̃ formal̃r constituet primã sb̃am: ꝛ ita cõceditur ꝓpositũ q sb̃a prima ꝯstituit̃ aliq̃ realitate absoluta: ꝛ cu3 hoc addit̃ aliud impossibile q relatio posset cãre illam realitatem absolutam. Si enĩ per te habet vim constituendi primam sb̃am: ꝛ prima sb̃a dicit entitatẽ real̃r absoluta3 si g̃ effectiue h3 vi3 cõstituẽdi: seq̃tur q relatio h3 vi3 efficiẽdi realitate3 absolutã. Si scd̃o mõ. s. formal̃r. cu3 nulla for̃a hẽat vi3 ꝯstituendi aliquid formaliter nisi tale q̃le natũ ẽ eẽ tali for̃a. sicut albedo nõ h3 vi cõstituẽdi aliq̃d nisi albũ ꝛc. ¶ Rñdet̃ ibi. Ad q̃rtũ dr̃ q prima sb̃a in creaturis h3 aliquid p̃fectionis. s. vltima vnitatẽ. iõ est ĩdiuisibilis ꝛ hoc cõsequit̃ vltimã actualitatẽ pp quam competit sibi per se esse: ꝛ duo opposita his conueniunt sb̃e secunde. Istas cõditiones prime sb̃e h3 essentia diuina ex se. est ei de se hic. vt exposui. supra. d. 5. q. 2. ꝛ ex se subsistit. i. ẽ p̃ se existens: ꝓbatũ est enĩ. s̃. d. 2. parte. 1. q. 2. q existentia p̃dicat̃ per se primo mõ de essentia: ꝛ sic dr̃ per se subsistere id est p̃ se existere ĩ vltima actualitate non tñ in cõmunicabili l3 ĩdiuiduali. Et ex hoc q prima sb̃a in diuinis quo ad hoc qd̃ ẽ de se h. ꝛ p̃fectissime p̃ se existẽs est maxime sb̃a ꝛ non ꝯstituit̃ in tali esse relatiõe s3 deitate: p̃sona ãt posset dici prima sb̃a quãtũ ad hoc q est simplicit̃ incõmunicabilis: ꝛ ẽt quãtũ ad hoc q ẽ eẽ p̃ se existẽs. Sed quod sit incõmunicabilis: hoc h3 a relatione. Sed q p̃ se sit existens hoc habet ab essentia: ꝛ sic p3 tota ista lr̃a.

Ex quarta via arguitur ẽt p̃ auctoritates. Et primo p̃ Augu. 7. de trini. Oẽ relatiuũ est aliq̃d excepta relatiõe. Itẽ in eodẽ. c. 4. Oĩs res ad se sb̃sistit q̃to magis deus: ꝛ loq̃tur de sb̃sister̃ qd̃ ꝯuenit sb̃e ꝓut greci accipiũt sb̃a3: accipiunt ãt ipsi scd̃3 eũ sb̃am sicut nos p̃sonã. g̃ subsistere qd̃ conuenit p̃sone ĩ quãtũ p̃sona numerat̃ in tribus ꝓut. s. dicunt̃ tres subsistentes: illud est ad se f̃m eũ. ¶ Ad auctoritates Augu. Aliqui rñdent q loquitur de formali sign̄ato hui⁹ nominis p̃sona: qd̃ est significare aliquid ĩdistictũ a se ꝛ ab alio distinctum in nã ĩtellectuali: nõ ãt loquitur de materiali sign̄ato: hoc est de ipso constitutiuo p̃sone. ¶ Contra hanc responsionẽ arguo. Aut augu. ĩtelligit in illo sign̄ato formali persone indistinctum a se ꝛ distinctum ab alio scd̃m essentiam: ꝛ tunc non magis hẽret concedere q sint tres persone q̃ tres essentie siue tria distincta f̃m eẽtiam: qd̃ est incõueniens ꝛ ꝯ intentionem suam: vbi vult q aliter vtimur nos nomĩe sb̃e q̃ greci: igit̃ ipsi vtunt̃ pro prima sb̃a ꝛ concedunt tres sb̃as eo modo quo nos tres personas. ergo nos proprie f̃m eum concedim⁹ tres personas. Aut intelligit indistinctum in se secundum sb̃am inconmunicabilem: ꝛ sic distinctu3 ab alio: et tunc si illud secũdũ formale sign̄atũ est ad se habet̃ ꝓpositum. ¶ Ad illa de quarta via. Ad primum responsum est supra. Ad secundu3 patet responsio in littera vide ibi.

Tertia opi. cõcordans rõnibus ꝛ auctoritatibus adductis ꝯ scd̃am opi. ponit diuinas personas esse absolutas. ꝛ ista est opi. Bona. Io. de ripis ꝛ hanc viam (vt credo) sequitur doc. vt dixi supra. ꝛ in sñia hec via dicit q sb̃a aut dicit quid et perfectionem quiditatiuam. ꝛ sic essentia diuina ꝛ oĩs p̃fectio diuina potest dici substantia. Nam talis est perfectio simpl̃r et communicabilis tribus suppositis. Aut sb̃a non dicit quid siue quiditatem perfectionalẽ sed tñ aliquid. i. suppositum vel p̃sonã: siue vt est id q̃ pr̃ in diuinis dr̃ suppositum siue p̃sona siue incõmunicabile vt quo ꝛ vt qd̃: et hoc modo sb̃a ẽ quedam ꝓprietas absoluta constituens personam in esse suppositali siue p̃sonali. Et hec littera clara est vsq3 ibi. Ad illa que secundo modo videntur esse ꝯ eũ responderet discurrendo per ordinẽ que omnia prius soluta sunt.

Ad argumenta p̃ncipalia. Ista argumenta clara sunt et similiter respõsiones: excepto q respõdẽdo mouet vnam difficultatem: quia dicit q relationes originis iõ constituunt personas q2 prius pullulant q̃ relationes cões vt eq̃litas ꝛ silitudo ꝛc. Et arguit doc. q iste relationes cões prius: pullulant q2 consequuntur essentiam. ¶ Respondet q essentia diuina põt tripl̃r considerari. Primo vt q̃ditas siue eẽtia. Secũdo vt quanta virtualit̃. Tertio vt q̃lis essentialiter. Et sicut idemptitas ĩmediate fũdatur sup̃ q̃ditate3 sine immediate cõsequitur illã. Nam pr̃ ꝛ fili⁹ dñr simplicit̃ idẽ pp eẽntiã q̃ditatiue sumptã: sic actio siue ꝓductio ĩmediate cõsequit̃ q̃ditatẽ: q2 actio ꝓprie ẽ a quiditate vt a principio formali ꝓductiuo. vt. supra patuit. d. 1. q. 2. Et qd̃ talis q̃ditas dicat̃ tãte p̃fectionis vel tante: q̃dãmõ accidit. s. q actio ꝯseq̃t̃ q̃ditatẽ ĩ tali v̄tali q̃titate v̄tuali. ¶ Si dicatur. Rõne ꝓductio in diuinis ex hoc est q2 essentia diuina eadem cõicat̃ filio ꝛ sp̃ũi sctõ. vt supra patuit. d. 2. parte 2. Et tñ q ipsa sit cõicabilis hoc ẽ rõne sue infinitatis. vt patet infra a doc. d. 28. ergo vr̃ q talis ꝓductio immediate conseq̃tur q̃titatẽ virtuale3. ¶ Dico q prior ẽ quiditas essentie non in re sed tñ in cõceptu: ꝛ q̃ditas vt quiditas est simplicit̃ rõ agendi: ꝛ si illa quiditas sit p̃fectior erit in re perfectior rõ agendi: et illa q̃ditas dr̃ p̃fectior in re cui competit gradus intrinsecus perfectionalis perfectior. Instantia

Et q2 quiditas essentie diuine sic se h3 q infinitas ĩtẽsiua est eius gradus ĩtrinsecus: et sic ipsa vt talis quiditas erit p̃or ratio agendi: l3 in re ipsa essentia diuina vt infinita sit principiũ formale ꝓductiuũ ꝛc. ¶ Hic dubitatur. q2 si ille relationes q̃ p̃us ĩtelligunt̃ pullulare sunt constitutiue: idẽptitas q̃ ĩmediate fundat̃ sup̃ q̃ditate eẽntie tũc erit cõstitutiua. Difficultas. ¶ Dico q nõ est sĩle q2 l3 relatio idẽptitatis fundetur super quiditate essentie: tñ nõ intelligit̃ fundari nisi prius essentia sit communicata. Rñsio. idemptitas enim requirit distinctionem extremorum: ꝛ sil̃r possu3 de eq̃litate dicere: q l3 fundamẽtum equalitatis sit magnitudo intẽsiua essentie (vt supra patuit. d. 13.) nõ tñ ĩtelligitur esse fundamentum actu equalitatis. nisi ipsa essentia ꝛ magnitudine p̃us sit cõicata: q2 equaliter requirit distinctionẽ extrẽo2 equaliũ. vt supra patuit. d. 19. ꝛ clarius patet in quoli. q. 6. ¶ Ibi. Contra. hec respõsio vr̃ supponere essentiã mere vt est quid eẽ rõnem communicandi in diuinis. ꝛc. ¶ In hac respõsione. Nota aliq̃ dicta. Primũ. q eẽntia intelligitur prius rõ cõicandi se q̃ intelligatur q̃ta vel q̃lis: ꝛ ratio q2 q̃ditas vt q̃ditas est cõicabilis. vt supra. patuit. d. 2. parte 2. q. 1. Secũdũ. q sicut ipsa preintelligitur rõ cõicandi se: ita p̃intelligit̃ rõ ꝓducẽdi ꝛ sil̃r rõ operandi. Tertiũ q ipsa essentia vt intellectus idest vna cum intellectu est principium op̃atiuũ intellectiõis ꝛ ꝓductiuu3 notitie genite: ꝛ sil̃r vt volũtas. i. vna cum voluntate ẽ p̃ncipiũ op̃atiuũ amoris eẽntialis ꝛ ꝓductiuũ spiritus sancti: ꝛ hoc prius q̃ intelligatur quanta modo p̃ius pre exposito. Sequẽtia clara sunt. Et sic finis huius distin.

¶ Distinctio. 27. primi sententiarum. q. prima.

Utrum verbum creatum sit intellectio actualis? ¶ Secundo an verbum in diuinis dicat propriu3 p̃sõe genite? ¶ Tertio an verbum diuinu3 dicat respectum ad creaturã? Et sic in ista distinctione ponunt̃ tres. q. principales.

Ad primam. q. Hic ponit̃ primo opi. Hen. ꝛ positio Hẽ. stat ĩ hoc q verbũ creatũ est notitia actualis non q̃cũq3: sed solũ illa q̃ est declaratiua: ꝛ hec cãt̃ a notitia simplici: ꝛ vult q talis notitia declaratiua presupponat ipsam notitiã simplicice3 et conuersionem actualem sup̃ illã: ita q primo ponit ĩtellectũ informatum simplici notitia obiecti. Scd̃o ponit ipsũ intellectum conuerti sup̃ notitiam simplicem et hita hmõi cõuersione gignitur notitia declaratiua ab ipso intellectu informato notitia simplici. ita q talis notitia declaratiua est actus conuersiuus siue intellectio conuersiua: qua mediante specie intellectus conuertitur super notitiam simplicem: et obiectum cognitũ cognitione simplici: ꝛ super se ipsum cognoscentem cognitione simplici: et sic tali cognitione conuersiua proprie intellectus scit se cognoscere: et ideo ipsa est declaratiua notitie simplicis: et obiecti co-

gniti cognitione simplici: ꝛ ipsius intellectus informati ta
li notitia simplici. ꝛ hoc est qd̄ dicit in sn̄ia. q̄ etiam lr̄a pro
lixius. s̄. exposita est. d. 2. pte. 2. q. vltima. vide ibi. ¶ Ibi.
Huic conformiter respondetur ad scd̄am. q. ꝛc. Hic ponitur
opi. Hen. vbi. s̄. qui vult ꝙ intellectus pr̄is primo informe
tur quasi notitia simplici essentie. Sz hoc vide. s̄. d. 2.

Contra istā opi. quātū ad primā. q. Hic doc. Arguit
ꝯ hen. ex hoc ꝙ Hen. vult ꝙ intellectus sit
mere passiuus respectu notitie simplicis: et mere actiuus
respectu notitte conuersiue: et argumentum clarum est: qꝛ
non vr̄ ꝙ eadem potentia sit actiua respectu vnius actus
sui et passiua respectu actus alterius. Qd̄ enim potentia
visiua dicatur tm̄ passiua respectu vnius visionis et acti-
ua respectu alterius: videtur impossibile nisi ipsa ponatur
duplex potentia. ¶ Ibi. Vr̄ etiam inconueniēs ꝙ non pos
sit habere aliquam actiuitatem respectu actus imperfe-
ctioris: ꝛ possit esse totale actiuum respectu actus perfe-
ctioris. Modo actus conuersiuus. secundum illos est act⁹
perfectior intellectione simplici. ¶ Ibi. Quod postea ad-
ditur ꝙ intellectio actualis est rō gnignendi notitiam de-
claratiuam. Hec argumenta patēt in lr̄a: ꝛ exposita sunt
. s̄. d. 3. q. 7. vide ibi. Hec ēt opi. clare improbata est supra
distin. 2. parte. 2. q. vlti. Et sic pz improbatio positiōis hē.
quo ad ea que dicit respondendo ad. 1. q.

Contra etiā illud qd̄ dicit ad secundam. q. vr̄ posse
obijci. ¶ Hic doc. īprobat positionem Hē.
quo ad scd̄az. q. que ēt positio clare īprobata est supra. d.
2. pte. 2. q. vlti. ¶ Ibi. Preterea. Aliqui dicunt conuer
sionē istam intellectus pr̄ni eē q̄si dispositionem mãe: qd̄
vr̄ incōueniens: qꝛ mãe dispositio non ē pfectior neqꝫ eqꝫ
perfecta cum forma actiua agentis. Hec aūt conuersio est
actus eqꝫ pfectus cum notitia simplici vel perfectior.
¶ Itē. Ista opi. q̄tū ad hoc ꝙ ponit intellectionem patris
esse rōnem gnignendi verbuz improbata est supra. d. 2. q.
vlti. Et q̄tum ad hoc ꝙ pōit intellectum pr̄is esse illd̄ de
quo gnignit verbū īprobata est vbi. s̄. d. v. d. 12. ꝛ repeto
vnū argumētū ibi tactū qꝛ intellectus vt conuersus ē ali
cuius suppositi ꝛc. Hoc argumentum factum est. s̄. d. 2. q.
vlti. Et ibi diffuse exposui hoc argumentū: iō hic aliter nō
expono. ¶ Ibi. Respōdet ꝙ sic in gn̄atiōe ī creaturis ē di
stinguere tria signa nãe. Hic ponit reponsio Hen. qui ad
euitandū argumētum Doc. de intellectu pr̄is vt conuerso
ꝛc. dicit ꝙ intellectus siue essentia diuina potest tripliciter
considerari. s. primo vt est pr̄is. secundo nude. tertio vt no
titia genita: ꝛ exemplificat de gn̄arione naturali. Et ꝙ ver
bum est de intellectu nude cōsiderato vt de principio quo:
siue q̄si mãli per īpressionez. Et sic non sequitur ꝙ ipsum
verbum sit formaliter in pr̄e: et lr̄a clara est. ¶ Et si con-
tra hoc obijcitur ꝙ nō magis generatur de intellectu: vt
est pr̄is q̄ de ītellectu vt est filij ꝛ spiritus sancti: negatur
consequentia: qꝛ est ibi duplex vtvnuz. ꝛc. Uult dicere hē.
ꝙ ad hoc ꝙ intellectus siue essentia diuina dicatur respe-
ctu verbi requiritur duplex vt. vt. s. primo ipsa essentia sit
sub ꝓprietate pr̄is secundo consideretur nude: ita ꝙ ipsa
nude considerata non esset id de quo verbum generaret
per īpressionem: nisi prius consideret vt sit sub ꝓprietate
pr̄is: sicut mã aceti non potest esse id de quo acetum gene
ratur nisi prius fuerit sub forma vini: ꝛ deinde considera
tur: vt nuda: ꝛ tunc de ipsa generatur acetum. Nō eñ ace
tū potest īmediate generari ex qualibet mã prius existē-
te sub alia ꝛ alia forma puta sub forma lapidis vel ligni:
nisi fierent multe transmutationes. sic est in proposito. ꝙ
filius in diuinis non potest immediate generari de essen-
tia diuina siue de intellectu diuino tanq̄ de principio quo
p īpressionem: nisi ipsa essentia diuina prius fuerit sub ꝓ
prietate pr̄is: ꝛ hoc est qd̄ dicit ꝛc. ¶ Additur aūt ꝙ deci
piunt aliq̄ arguentes ꝯ istam opi. de quo quasi de mã qua
si imaginantes ibi esse distinctionem q̄si potentie passiue
ab actu: qd̄ non est verū sicut tenet generaliter a q̄busdaz
de attributis. Sed tm̄ sicut est ibi sapiā formaliter ꝛ bo-
nitas formalit sine distinctione: ita ponit ibi ꝙ est vere im-
pressio ꝛ vere īprimens sine distinctione. distinctio eñ ista
est tm̄ per actus intellectus negotiantis circa idem vnuz
quod est in re. ¶ Ibi. Contra. ista generatio in creaturis
vr̄ esse formaliter generatio. Hic doc. arguit contra respō
sionē. Hen. Et deducit ad aliq̄ inconuenientia. Primo. ꝙ
si notitia genita est de eēntia nude vt de quasi mã: sequi-
tur ꝙ ibi erit mutatio saltem secunduz rōnem. Per hoc
eñ ponitur in creaturis gn̄atio mutatio: qꝛ mã vt nullius
prius postea intelligitur sub forma geniti: et tunc in diui-
nis erit mutatio saltem in intellectu negociante: patet: qꝛ
si essentia consideratur prius vt nuda: ꝛ vt quasi mã ꝛ po
stea consideratur vt est sub notitia genita per īpressionez
notitie genite erit quasi mutatio. Si vero dicatur ꝙ ista
conuersio ꝛ gnignitio verbi est tm̄ per actum intellectus
negotiantis: sequitur ꝙ verbum non erit persona realis:
patet quia productum reale non potest esse nisi mediante
productione reali. ¶ Confirmatur rō in eoꝝ exemplo. et
patet lr̄a. posito eñ ꝙ vinum non corrūperetur in gn̄atiōe
aceti ꝛ ꝙ generetur acetum ex tali vino: adhuc erit vera
mutatio: quia a priuatione aceti ad formam aceti: lz non
concurrat ibi alia mutatio. s. a forma vini ad priuationez
eiusdem forme. ergo ita erit in ꝓposito: ꝙ illud inquantū
est prius nullius: ꝛ ita sub priuatione termini ad quem: ꝛ
post sub illo termino mutatur. ¶ Preterea. Si primo est
pr̄is. Secundo nullius. Tertio est filij: per hoc ꝙ recipit no
titiam illam impressam. ergo essentia diuina per hoc ꝙ est
filij: est quasi potētiale recipiens formale filij: et est filij vt
est terminus formalis cōicatus filio per generationem: sic
ostensum est prius supra. d. 5. q. 2. ergo filius quasi dupli
ci mō habendi hēbit essentiā: ꝛ sic filius erit bis deus. vt
supra expositū est. d. 5. q. 2. probando ꝙ si essentia diuina
est terminus formalis generationis: ꝙ non possit esse mã
nec quasi mã respectu gn̄ationis. vide ibi. ¶ Et quod ad
ditur de duplici vt: ex parte mãe q̄si ad illud vt quod ē rō
proximi susceptiui necessario ꝑexigit illud vt quod ē eius-
dem vt sub forma ordinata ad formā generādaz: videtur
non esse pet se in creaturis: pz qꝛ si poneret mã illa que ē
sub forma vini absqꝫ omni forma: ꝛ agens creatum posset
agere in illud sic a forma denudatum: ipsum esset proxi-
mum susceptiuum cuiuscūqꝫ forme nate in primi in mãm
puram: ꝛ p consequens secūduz vt: sufficit precise in crea
turis ad potētiā ꝓximā: lz frequenter mō cōcomitetur il-
le ordo illud vt: quia nunq̄ mã est sine forma ꝛ vt est sub
forma non transmutatur indifferenter a quacunqꝫ forma
ad quancunqꝫ formam per agens creatum. Sed a deter-
minata forma in determinatam formam. Sic in proposito
vr̄ esse de essentia diuina: ꝛ patet lr̄a. ¶ Ibi Qd̄ āt addi-
tur ad excludēdū deceptionē vr̄ eē dictū decepti: qꝛ illud
dictum vr̄ ī se absurdū ꝛ seipsū īterimere: vt patet littera.

Ad questiones istas igit aliter rn̄deo. Hic doc.
Primo rn̄det ad pmã. q. d̄ ver
bo creato. Et prīo describit q̄d sit vbū creatum dicēs. ꝙ v
bū ē act⁹ intelligētie ꝓduct⁹ a memoria pfecta: n̄ hn̄s eē
sine actuali ītellectiōe. repn̄tās vbū diuinū ꝓpt illd̄. n. Au
gu. inq̄siuit de vbo nr̄o. ¶ Hoc sic dz ītelligi p cōstructionē
ītrāsitiuā. i. ꝙ vbū in nobis est actualis intellectio produ-
cta a mēoria pfecta repn̄tās verbū diuinum nō quo ad
oīa: sz q̄ ad aliq̄. s. q̄ ad hec. Prīo ꝙ sicut verbū diuinū est
ꝓductum a memoria fecūda pr̄is vt a pricipio formali pro
ductiuo: ꝛ ab ipō patre vt a pricipio qd̄ ꝓducēte. sic verbū
nostrū ꝓducitur a supposito: vt a pncipio qd̄: ꝛ a mēoria p
fecta existēte ī tali supposito: vt a pncipio q̄ formali ꝓdu-
ctiuo. Scd̄o ꝙ sicut vbū diuinū ē declaratiuū mēorie per
fecte vt supra exposui. d. 2. pte. 2. q. vlti. sic ꝛ vbū nostrū ē
declaratiuū obiecti relucētis in intellectu qd̄ ē pars me-
morie. Est āt dissimile. prīo qꝛ vbū diuinū ē in se subsistēs.
nostrū vo ē tm̄ q̄litas īherēs qꝛ actualis ītellectio. Secū-
do qꝛ verbum diuinum nō est intellectio actualis. Nam il
la est cōis trib⁹ suppositis: nostrū autē ē intellectio actua-
lis. Tertio qꝛ verbū diuinum ē pfectissime sil'e ꝛ eq̄le pr̄i
producenti fm oēz perfectionez vbū āt nr̄uz. nō pz. ¶ Ibi.
Ex his appet ꝙ verbū nihil est ptinēs ad volūtatē nec ad
memoriam. ꝛc̄. Hic doc. pōit quinqꝫ opōnes de verbo nr̄o
Pria ꝙ verbū nr̄uz ē actualis ītellectio obiecti et hec est
opi. doc. Scd̄a ꝙ obiectum intellectū dr̄ vbū: ꝛ h̄ est opi.
Petri aureoli et nicolai bōeti. Tertia ꝙ est species intelli
gibilis genita in intelligentia. i. in intellectu siue recepta in
intellectu: species dico intelligibilis geita de alia specie in
telligibili in memoria. i. pertinet ad memoriā. Et hec ē opi.
Egi. q̄ egidius ponit duplicem spēm intelligibilē. Prima
pertinet ad memoriam. i. ꝙ ipsa vna cū intellectu dr̄ me-
moria. Secunda est causata a specie intelligibili que est
pars memorie. vt. s̄. patuit. d. 3. q. 7. et hec scd̄a est in in-
telligentia siue recipitur in intellectu et hec vocatur verbū.
Quarta ē ꝙ verbum est aliquid formatū siue cātū ab actu

In qb⁹ cōueniūt ꝛ i qb⁹ differūt vbū diuinū ꝛ hūanum.

intelligēdi: siue ab ītellectiōe. ⁊ hec est opi. Sā. Tho. Quin
ta est ꝙ ipsa eadē ītellectio vt passio dr̄ v̄bum: q̄ cātur a se
ipa vt actio. q̄ opi. est Tho vbi. supra. ⁊ vult dicere Tho. ꝙ
intellectio vt est ab agente dicitur actio: ⁊ sic non est ver=
bum. vt autem recipitur in intellectu dicitur passio: ⁊ sic ē
verbum. ¶ Ibi. Non est autem v̄bū species. Hic doc. im
probat opi. Egi. q̄r dicit Egi. ꝙ verbū est. species in intelli=
gētia prior actu ītelligendi dicit doc. ꝙ ē supfluū ponere ta
lē spēz: q̄r ipsa nō rep̄sentat ꝑfectius obiectum q̄ꝫ species
in memoria: ⁊ sufficit habere vnum ꝑfecte representans
obiectū per actuz ītelligēdi. Qd aūt nō ꝑfectius: ꝓbat̄ ꝑ
Aug. 15. de tri. nihil plus ī prole q̄ꝫ in parēte. idest. ꝙ pa
rēs q̄ est memoria: nō plꝰ rep̄sentat obiectū q̄ꝫ proles. Si
accipiatur ꝓles ꝓ specie intelligibili scd̄a: ⁊ parēs ꝓ spe=
cie intelligibili p̄ria: que est pars memorie: argumētū cō=
cludit cōtra Egi. q̄r vna illaꝝ supfluit. Si vero accipiatur
ꝓles ꝓ intellectiōe obiecti: ⁊ parēs pro specie rep̄sentāte
obiectū: tūc vadit ꝯ doc. qui supra dixit. d. 3. q. 2. ꝙ actus
intelligēdi ꝑfectius rep̄sentat q̄ꝫ spēs ītelligibilis: hic au
tem nō. Dico ꝙ hec auctoritas bene concludit ꝯ. Egi. sꝫ nō
ꝯ doc. q̄r doc. posuit. supra. d. 3. q. 6. speciē intelligibilē re=
quiri ante actū intelligēdi vt per ipsam habeatur p̄sentia
obiecti in rōne obiecti intelligibilis: lꝫ intellectio actualis
sit perfectior in rep̄sentādo: nō tm̄ ꝑ ipsaz habetur obie=
ctum in rōne obiecti intelligibilis: sed magis in ratione co
gniti. ¶ Ibi. Tūc ēt due eēnt spēs ītelligibiles: Hoc est cō
tra Egi. q̄r secūdū ipm duo accidētia solo numero diffe=
rentia non possunt esse in eodem subiecto. modo iste speci=
es solū numero differunt: ⁊ sunt in eadem potentia: q̄r est
idem intellectus vt memoria. i. vt hn̄s spēz intelligibilem
vt partem memorie: ⁊ vt ī intelligētia. i. vt hn̄s spēm ītelli
gibilē cātā a p̄ori: q̄ spēs ītelligibilis cāta pertīet ad intel=
ligētiaz: vt pꝫ supra secūdum opi. Egidij. d. 3. q. 7. ¶ Ibi.
Tunc etiam habitus. Si ponit̄ hītus cātus ex frequētatis
actibꝰ esse principiū īmediatū actus seq̄ntis est expresse cō
tra. Egidi. q̄r tūc actus intelligendi nō posset tunc secūdū
ipꝫ esse ab habitu. sed a specie intelligili: ⁊ tunc certum
est ꝙ actus intelligendi seq̄ns hītū est ꝑfectior. ⁊ sic per
fectius verbuz. vt patet, supra. d. 17. ¶ Ibi. Nec hn̄s hītū.
Nā certū est ꝙ potētia hītuata est magis in potētia accidē
tali siue propinq̄ ad agēdū. etsi potētia hn̄s hītum non pos
set in actū ꝑ illum habitū: nō diceret̄ magis in potentia ꝓ
pinqua q̄ꝫ prius. Si ḡ ꝭm Egi. requiritur forma prior ipsa
operatiōe: puta spēs ītelligibilis alia ab hītu tūc per habi
tum potētia non esset in potētia accidētali siue propinqua
ad agendum quod est falsuz. ¶ Ibi. Nec ista spēs in ītel=
ligētia. Q̄r egi. alibi ponit ꝙ actualis intellectio nihil aliō
ē nisi spēs intelligibilis: vel cāta ab obiecto presente intel=
lectui: vel ab alia specie intelligibili representante obie=
ctuz. vt pꝫ supra. d. 3. q. 7. in sexta opi. sequitur ꝙ cum ac=
tualis intellectio saltez secunda subsit imperio voluntatis
ꝙ talis spēs ītelligibilis non posset poni gigni naturaliter:
nec etiam libere pꝫ q̄r si hic egidius ponit formā priorem
ipsa opatione: pꝫ ꝙ illud quod subest imperio volūtatis ē
tm̄ actualis intellectio. ¶ Ibi. Nec ipsum obiectum. Hic
tangunt̄ tria. Primū. ꝙ obiectū in se nō est aliquid pro=
ductum virtute memorie. Secūdū. ꝙ ēt nec ipsum obiectū
vt habet esse: in memoria. i. vt relucet in specie intelligibi=
li nō producitur virtute memorie. hoc est virtute ītellectus
⁊ speciei intelligibilis: vt patet. Tertium. nec etiam obie
ctū vt habet esse in intelligētia. i. vt actu intelligitur nō gi=
gnit̄ in se. ⁊ si dicitur gigni in esse cognito siue ī esse ꝭm q̄d
hoc erit ꝑ aliq̄d priꝰ genitū vere ⁊ realiter in q̄ hꝫ esse tale
hoc ē si obiectū dicitur gigni ī esse cognito: hoc erit per co=
gnitionē actualē vere genitā a q̄ denoīat̄ denomīatiōe ex=
trinseca hēre esse cognitū. Cuz ḡ de rōne verbi sit ꝙ sit de
genitū virtute memorie obiectū nō erit v̄bū: sed magis ī
tellectio actualis. ¶ Ibi. Nec etiam est terminus aliq̄s ꝓ
ductus per intellectionem. Doc. dicit hic ꝙ intellectio nō ē
actio ꝓductiua alicuius termini: tunc enim impossibile eēt
⁊c̄. ¶ Pōdera dictum doc. Nā supra dixit. d. 3. q. vlt. i so=
lutione vlti. argumēti. ⁊. d. 17. ꝙ ītellectio p̄t eē p̄ncipiuꝫ
Apparēs formale ꝓductiuū hītus. Hic āt dicit ꝙ nō p̄ot eē ꝓducti=
ꝯtradictio. ua alicuius termini. ¶ Dico nō est ꝯdictio. q̄r doc. hic dicit
ꝙ intellectio non est actio de gn̄e actiōis ꝓductiui. ⁊c. ⁊
Solutio. hoc verū ē vt supra patuit. d. 3. q. p̄allegata: ⁊ tūc seq̄t̄ qd
dicit No āt negat q̄n ista sit p̄ncipiū for̄ale ꝓductiuū hītus

¶ Si dicatur saltem vna intellectio potest producere aliā:
et alia producta dicitur verbum. ¶ Hoc nihil est: quia tūc
non esset maior rō de vna q̄ꝫ de alia vt diceretur v̄bū. Et
vltra aut produceret intellectionem eiusdem rōnis aut al=
terius. Sꝫ nec hoc nec illud vt alias videbitur. ¶ Ibi. Im
probatur ēt hec via. Iste īprobationes clare sunt. Nā q̄nta
et quarta via cōcordāt ꝙ verbum est productū ꝑ ītellectio
nē: ꝯ q̄s arguit doc. q̄r tūc ītellegētia gigneret verbū ⁊ non
memoria: accipit̄ hic intelligentia pro ītellectione actuali.
¶ Ibi. Sꝫ restat dubitatio vlterius vtꝝ quelibꝫ ītellectio
actualis sit verbū. Ad hoc dr̄ ꝙ. n̄. ⁊c̄. Hic dicit hē. ꝙ ītelle
ctio illa actualis (vt declarat) dr̄ verbum: vt patuit. s̄. quia
voluit ipse ꝙ intellectio conuersiua sup ītellectionem sim=
plicem: super obiectum intellectum intellectione simplici:
et super intellectum intelligentem notitia simplici: et sic
ista notitia vt declaratiua notitie simplicis: et obiecti ⁊ in
tellectus dicatur verbum.
¶ Ibi. contra hoc arguit̄. Dando instantiam ꝯ ipsuꝫ: q̄r in
tellectio patris in diuinis est declaratiua obiecti et poten
tie et tm̄ non dicitur ꝓprie verbū: pꝫ q̄r ipsa est cōis tribus.
Verbum āt in diuinis prop̄e sumptum ē ꝓpriū scd̄e ꝑsōe.
¶ Ibi. Similiter verbū declarat se. Hic doctor supponit ꝙ
v̄buz diuinuz nō tm̄ dicat relationez rōnis: puta declarātis
ad declaratum. Sꝫ dicit relationem realē ipsius geniti: si
ue verbati ad ipsum generantem siue verbantem siue ex=
primentem vt patebit. q. 2. ⁊ tamen relatio declarantis
ad rem declaratam in diuinis est relatio rationis: maxie
quando illud declarat seipsum. Cum ergo verbū in diuis
per Augu. sit declaratiuum sui: ergo si talis notitia decla
ratiua diceret̄ verbuz tunc verbū nō diceret relatiōnē rea
lē ad ꝑsonam exprimentē: qd est incōueniēs. Et vltra. Si
ad rōnem verbi sufficeret hoc ꝙ esset notitia declaratiua.
cum talis notitia sit formaliter in patre: tunc verbum pro
prie esset formaliter in patre: quod est falsum.

Ibi. Aliter dicitur quantum ad istū ar
ticulū. Ista o=
pinio dicit ꝙ verbum est notitia actualis non quecunq̄ꝫ
sed illa q̄ est terminus inquisitionis notitie inquisitiue: ita
ꝙ est necesse primo ītellectū hēre notitiā inq̄sitiuaz q̄ quo
dāmodo sit causa notitie inq̄sitiue: et illa inq̄sita dr̄ verbū
Et probat per augu. Sed ista probatio nulla est. vt patet.
infra q̄r et si Augu. ad habendū v̄bū ꝑfectū. i. notitiā q̄di
tatiuā rei ponat prius intellectum inquisitium vt. s. prius
cognoscat communiora: deinde diuidēdo vltimate cogno=
scat sub ratione propria: hoc ponit propter imperfectionez
intellectus: et vult ipse ꝙ quot sunt cognitiones tot sint
verba: si imperfecte imperfecta verba: si perfecte perfe=
cta verba: et non vult ꝙ inquisitio sit de ratione verbi.
¶ Ibi. Contra istud arguitur sic. Ista quattuor argumen
ta contra istam opi. sunt clara: et probant ꝙ potest fieri ꝑ=
fectum verbum actualiter absq̄ꝫ hoc ꝙ precedat talis in
quisitio. vt patet intuenti.

Ideo istis opi. omissis. Hic doc. dicit tria. pri
mū. ꝙ nō quelibꝫ intellectio a=
ctualis est verbū: hoc tm̄ est verū ī diuinis: loquēdo de ver
bo ꝓp̄e sūpto. put. s. dicit relationē realē ad ꝑsonam expri
mētē ꝑ ītellectū. In creaturis vero oīs ītellectio actualis
est v̄bū: q̄r oīs talis est genita a memoria. Scd̄m. ꝙ noti=
tia actualis genita in creatura. q̄ est cognitio īꝑfecta seu
cōfusa obiecti. dicit̄ verbū īꝑfectū. Tertiū. ꝙ notitia actua
lis obi ꝑfecta et distincta dr̄ v̄bū ꝑfectū ¶ Et cū dicit doc.
infra ibi. Primū istoꝝ qd p̄mo declarat: dꝫ referri ad ꝭm
dictū: ⁊ secunduz qd secundo declarat dꝫ referri ad tertiū
dictū ibi. Imꝑfecta āt de īꝑfecta. ¶ Nota hic ꝙ mēoria ē
duplex p̄ma ē ītellectus et obiectū p̄sēs ī ꝓpria existētia.
vel eminēter contentū in alio obiecto ꝑfecto p̄sente in pro
pria existentia. vt patuit. s̄. d. 8. q. penul. Et quāto obiectū
est perfectius presens modo p̄expostito. tāto memoria per=
fectior: et a tali memoria in creaturis parit̄ notitia intuiti=
ua: que dicitur v̄bū ꝑfectum. Scd̄a est intellectus ⁊ p̄sē=
tia obiecti non in se: sed in specie intelligibili. et ex tali me
moria pariter notitia abstractiua que dicitur v̄bum ⁊ hec
memoria hꝫ gradus. Aut. n. species intelligibilis repre=
sentat obiectum distinctū et sub rōne ꝓpria: et tūc. est me
moria ꝑfecta. et ab illa paritur notitia ꝑfecta q̄ dr̄ verbū
perfectū. Aut representat obiectū cōfuse. ⁊ quāto magis
cōfuse tāto imꝑfectior: et q̄nto minus confuse tanto perfe

ctior:et sic sm pfectionem memorie cãtur verbuȝ pfectum
vel minus perfectum. Et hoc est quod dicit hic. ¶ Probat
ergo doc. ꝙ notitia genita a memoria imperfecta dicitur
verbum ibi. Omne quod notum est verbum dicitur. i. om-
nis notitia obiecti dicitur verbum impressum aĩo. sequit
Quandiu de memoria diffiniri. Hoc dȝ referri ad notitiã
distinctam. vt patet infra. Ibi. Igitur nec interest quando
illud dedicerit. i. non interest an intellectus sciat aliquid in
quisitiue aut non inquisitiue: quod patet sequitur. Ali-
quando enim statim vt discit hoc dicit. i. ꝙ intellectus ali-
quando exprimit illud quod cognoscit de obieceo. et hoc
statin siue cognoscat confuse siue distincte. ¶ Ibi. Et bre-
uiter quecunque differentia. Dicit doc. ꝙ q̃uisvna notitia
sit imperfectior: puta confusa que statim hẽtur sine inqui-
sitione. et alia sit perfectior: puta distincta que habetur
communiter per inquisitionem: vt exponit infra non tñ in
ter istas cognitiones est differentia formalis: sic ꝙ vna di
catur verbum et non alia. Immo vtraqȝ est verbum. Sed
vna dicitur perfectius verbum. ¶ Ibi. Et tunc si obijcia-
tur. Hic doc. notat aliqua. Primum. ꝙ motus est necessa-
rius ad hoc vt inducatur forma imperfecta. et tñ non erit
causa forme perfecte. vt patet de se: et simpliciter ad hoc
vt ignis inducat formam substancialem ignis in mã ligni
oportet prius inducere dispositiones contrarias dispositio
bus ligni puta inducere caliditatem siccitatem et huius-
modi et tñ iste forme inducte non sunt causa ꝓductiua for
me ignis in materia ligni. vt patet in. 4. d. 11. vel. 12. Sic
est de inquisitione Secundum ibi. Et sic secundun hoc po
nitur iste ordo. Et hic ordo satis clarus est: maxie ex preha
bitis supra. d. 3. q. 1. 2. 6. ⁊. 7. ¶ Ibi. Ultimum dubium
istius questionis. Dicit doc. Hic querendo. an ad hoc ꝙ ali
qua notitia dicatur verbum requiratur necessario ꝙ sit im
perata a voluntate. vel requiratur ꝙ voluntas complaceat
in illa: puta detinendo intellectuȝ in cognitione talis obie-
cti. et hoc est quod dicit. vel voluntate agẽtc. i. iperãte vel
copulante eam supple notitiam memorie. i. detinente in-
tellectum in cognitione obiecti relucentis in memoria: et
hoc est voluntate complacere in tali notitia. ¶ Ibi. Et res-
pondet: non oĩa q̃ quoquomodo tangunt. i. ꝙ non omnia q̃
quoquomodo tangunt. i. mouent intellectuñ ꝯcipiũt. i. dicũ
tur concepta siue verba. Sequitur. Sed aliqua vt tantũ no
ta sint. Supple mouent non tñ verba: dicũtur. sicut illa de
quibus nunc agimus: supple verba: et probat ꝙ non om-
nia que mouent dicatur verba. de quibus hic agit. Sequi
tur: aliter enim dñr verba que spacia temporum sillabis te
nent vt verba grammaticalia. ⁊c. ¶ Ibi. Ueruntamen cuȝ
illa que odimus. Hoc totum clarum est: et vult doc. ꝙ non
est de ratione notitie ad hoc vt dicatur verbum ꝙ sit impe
rata a voluntate. vel ꝙ voluntas complaceat in illa detinẽ
do intellectum in cognitione talis obiecti. Immo si intelle
ctus cognosceret aliquid voluntate non imperante nec co-
pulante (vt supra dixi) talis cognitio diceretur verbum.
Ueruntamen quia intellectus noster est imperfectus pro
statu isto: et diuersa phantasina diuersimode excitant spẽs
intelligibiles: vel causando illas partialiter. vt patuit su-
pra d. 3. q. penulti. vel quodãmodo excitando: et sic ille spẽs
diuersimode mouent modo vna modo alia: secundum qđ
fantasinata magis vel minus excitant vel imprimuntur:
vt satis diximus supra distinctiõe 3. q. 6. ⁊. 7. Ideo requi
ritur voluntas que imperet intellectui vt inquirat perfe-
ctam cognitionem obiecti detinendo illum intellectum in
tali inquisitione: et habita cognitione perfecta requiritur
voluntas que complaceat cognitioni tali et obiecto cogni-
to: requiritur dico vt detineat intellectum in tali cognitio-
ne: et hoc est quod dicit Paulus. Nemo potest dicere do
minus Ihesus nisi in spiritu sancto. i. ex amore.

Ad argumenta huius questionis.

Ad primum cum dicit ꝙ species carthaginis est verbum. Si
accipit speciem intelligibilem que est pars memorie es-
se verbum: tunc debet intelligi causaliter. i. ꝙ talis spe-
cies vna cum intellectu est causa productiua ipsius ver-
bi. vt satis patuit. supra. d. 3. q. 6. 7. ⁊. 8. ⁊. d. 17. Si vero
accipitur species carthaginis pro similitudine carthagi-
nis: que similitudo põt esse actualis intellectio: tũc cum di
cit species carthaginis est verbum. idest intellectio car-
thaginis que est perfecta similitudo carthaginis dicit ver
bum. Nam actus intelligendi est similitudo obiecti. vt pa
tet. supra. d. 3. q. vlti. ⁊ alibi. ¶ Ibi. Ad secundum. argu-
mentum factum clarum est. Et vult inferre ꝙ licet conce-
ptus vox ⁊ scriptura significent eandem rem ordine quo-
dam: tamen ipsa vox licet non significet conceptum siue
verbum: tamen primo representat ipm conceptum q̃ si-
gnificet rẽ: ⁊ sic dȝ ĩtelligi Aug. ¶ Ibi. Ad tertiũ. patet ex
superiorib⁹ ⁊ ex glo. fctã. d. 3. q. vlti. ĩ solu. vlti. argu.

Ad secundam

qõnem dico. Uult dicere in sen-
tentia ꝙ verbum in diuinis pro
prie sumptũ significat relationem ipsius terminatã ad pa
trẽ terminãtem ipsũ vbũ per modũ intellectus: qȝ princi-
pium formale productiuum verbi est memoria fecunda:
⁊ hoc modo verbum est proprium filij. Et quod dicit ꝙ si fi
lius accipiatur denominatiue: significat filiationem per
modum denominantis suppositum relatiuum: ⁊ tunc ad-
iectiue filius idem erit ꝙ genitus: sicut pater adiectiue ac
cipitur pro gñãnte. Si vero accipiatur subiectiue, vt puta
pro persona illa: tunc significat relationem cum tali subsi-
stente ⁊ non per modum denominantis: vt satis. patet su
pra. d. 5. q. 1. Hoc idem dico de verbo: ⁊ in re simpliciter
idem sunt verbatio passiua: siue expressio passiua per mo-
dum intellectus: generatio passiua ⁊ filiatio: ⁊ sic verbum
filius ⁊ genitum sunt idem: sed differũt quo ad connota-
ta. Nam ista tria significant simpliciter idem. scilicet rela
tionem realem ad personam producentem. Sed filius con
notat naturam viuentem: quia proprie filius est viuentis a
viuente. Uerbum connotat notitiam actualem cuius est
talis expressio. cetera patent ex superius habitis. d. 2. ⁊. 5.

Ad argumenta

Cum primo ⁊c. Bene conclu-
dit ĩ nobis ꝙ vbũ ẽ notitia cũ
amore qȝ cõmũiter vt ĩ nobis non põt haberi pfecta noti-
tia ⁊ distincta obiecti nisi voluntas imperet intellectui vti
quirat huiusmodi notitiam. ⁊ vt vltimate eliciat: ⁊ hoc est
imperfectionis intellectui nostro ꝙ stati non possit haberi
notitia genita vt glosaui supra voluntas autem diuina nõ
habet notitiam genitam vt imperatam. vt patet supra. d.
6. ¶ Ibi. Ad aliud de. 15. de tri. hic doc. dicit duo. Primũ
ꝙ ex quo verbum perfectum est notitia genita intellectio
patris que est formaliter in ipso non est verbum: cum non
sit notitia genita. Secundum. ꝙ accipiendo verbum im-
proprie vt est notitia declaratiua ⁊ quasi genita: sic notitia
que est formaliter in patre ⁊ in filio ⁊ in spiritu sancto po-
test dici verbum.

Ibi. Ad tertiam

q. quasi in principio. Dicit
Hen. in sententia ꝙ verbum
diuinum non tantum includit relationem realem ad pa-
trem: sed etiam includit relationem ad creaturas: qȝ dicit
respectum declarantis ad creaturam declaratam. Ibi. De
claratur istud. Cum dicit de dono Uult dicere ꝙ spiritus
sanctus ex quo dicitur donum: relatio ipsius aptitudina-
lis pertinet ad proprietatem spiritus sancti non actualis:
sic pariformiter đ verbo. ¶ Ibi. Contra istud. Hic ĩtẽdit ꝓ
bare doc. ꝙ nl̃la psõa ĩcludit aliquã respectũ ad creaturã
vt sibi ꝓpriã: ⁊ qđ dicit de dõo vide ĩfra. ĩ. aditiõib⁹. d. 18.
¶ Ibi. Tñ ꝓpt auctoritatẽ Aug. ẽ sciẽdũ. ꝙ donũ p̃t mul
tipl̃r accipi. Sil̃r ibidẽ. Rñdeo p̃io ad rẽ ĩ se. scđo ad ĩtẽtio
nẽ Aug. Et ibi claꝝ ẽ qđ hic dicit doc. ¶ Nõ ẽ ğ difficultas
de re an. s. verbũ dicat aliq̃ relationem propriam ad crea-
turas: qȝ ĩ re oĩs respect⁹ đi ad creaturam est communis
trib⁹. ⁊ singl̃r doc. hoc ꝓbat ĩ. d. 1. q. 1. ẽ ğ vis de hoc noĩe.
vbũ. An supple forl̃r significet respectũ ad creaturã. ⁊ hic
dicit ml̃ta. Primũ. ꝙ rl̃o vbi exp̃ssi ad exp̃mẽtẽ ẽ alia a re
latiõe vbi declarãtis. ad rẽ đclaratã p̃ma ẽ realis: scđa tm̃
rõnis. Siue vbũ dicit respectũ đclarãtis ad creaturã đcla
ratã siue ad exp̃mẽtẽ đclaratũ siue ad seip̃ȝ vt đclarãtis
ad đclaratũ ⁊ sp ẽ rl̃o rõnis. Scđȝ. ex q̃ rl̃o rõnis ⁊ realis ñ
faciũt vnũ cõceptũ p se vbũ vt dicit hãc duplicẽ rl̃onẽ ñ si
gñat vnũ ꝯceptũ p se. Tertiũ. verbũ diuinũ ꝓpe signat re
lationẽ realẽ expressi ad exprimẽtẽ: ⁊ cõnotat notitiã: ⁊ qȝ
talis notitia ẽ cõmunis tribus: ⁊ ipsa ẽ declaratiua omniũ
obiectorum que cognoscuntur per illam: verbum ex conse-
quenti connotat huiusmodi relationem rationis. Et sicut
connotat illam notitiam essentialem non vt proprium sed
vt appropriatum: sic etiã connotat illam relationem ra-
tionis non vt proprium sed vt appropriatũ. et hoc est quod
intendit hic doc. ¶ Ibi. Ad illud pro oppinione ¶ Uult

doc. ꝙ melius interpretatur logos grece per verbum latine q̄ per rationem: quia verbum proprie diuinum (vt dixi) signat relationem expressi ad primentem: et cōnotat relationem rationis ad declaratum: ratio autem non: et ideo melius interp̄tatur logos per verbum q̄ per rationem: et sic tantum habetur quod verbum signat et connotat modo preexposito. Et ꝙ non dicat relationem rationis ad creaturam sibi proprium vt dixit hē. et hec est intentio Augu. cum dicit. ꝙ per verbum non solum significatur respect⁹ ad patrem: sed ad illa etiam que per verbum facta sunt operatiua potentia idest mediante potentia opatiua vt principio formali productiuo. Et cū dicit hic ꝙ etiam significatur respectus ad illa etc. Debet intelligi sic. ꝙ verbum significat respectum ad patrem et connotat respecum ad illa etc. Et potentia operatiua patris non dicitur proprie verbū ita qd̄ pr̄ ipso verbo vt potētia opatiua dicat opari: quia sic pr̄ ē potētia opatiua sicut et verbū sʒ dʒ ītelligi ꝙ vbū sit potentia opatiua p̄ris appropriate tātū: et de hoc i secundo. d. 1. q. 1. ¶ Ibi. Si autem aliter. scilicet intendat etc. Vult dicere quod si etiam Augusti. intendat ꝙ verbum significet istum duplicem respectum: dicit doc. ꝙ etiam hoc admittendo: verbum significabit primum respectum scilicet relationem vt proprietatem filij: et alium respectum tantum significabit vt appropriatum. ¶ Ibi. Cum additur postea. Hec littera patet hic et supra in glo. de dono que remittit et cetera.

Jo. angli. li. p̄io. d. 27. **Contra aliqua dicta** doc. in. quest. 1. d. presentis. Videlicet contra hoc ꝙ verbum nostrum sit actualis intellectio obiecti. Et arguit sic Johannes Anglicus Bacchonis Verbuʒ secūdum omnes ē terminus actus dicendi: sed intelligere vel actus intelligendi non est huiusmodi: quia actionis terminus non est actio. vt patet a philosopho quinto phisico. tex. commen. 10. ¶ Item. Quicunq; intelligit actu intelligendi intelligit. Si ergo intelligere esset verbum: pater in diuinis intelligeret verbo: et ita esset verbo vt deducit Augu. 7. tri. c. 9. de paruis. ¶ Responde ad Johannem: et conceditur ꝙ verbum est terminus actus dicendi: et negatur quod intelligere in nobis non sit huiusmodi: immo

R̄n̄sio ad āgli. verbum quod est actualis ītellectio dictione dicitur. Nam ipsuʒ precedit productio que vt terminatur ad intelligere dr̄ dictio: et hoc patuit supra a Sco. d. 3. q. vlti. respondendo ad vltimum argumentum principale: et hoc idem patet in quolibe. quest. 13. Ad secundum concedo ꝙ actu intelligendi intelligim⁹ et per consequens verbo. Cum infertur ergo pater in diuinis intelligit verbo. Dico ꝙ si accipiatur verbum pro intelligere illo intelligit formaliter. vt supra patuit. Si vero accipiatur pro persona producta que dicitur verbum: pater tali verbo non intelligit: et sic debet intelligi Augu.

Item Idem Jo. Ubi supra arguit probando ꝙ intelligere non sit qualitas absoluta. vt dicit Scotus in primo. d.

Idem āgli. 3. q. 9. et in quolibetis. q. 13. ¶ Primo arguit ex dictis Sco. quia supra. d. 3. q. vlti. dicit doc. ꝙ intelligere non est proprie actio de genere actionis: quia deficit sibi ista conditio scilicet habere terminum productum cum sit finis. eadem ratione dicetur quod non est qualitas: quia habet vnam conditionem que non conuenit qualitati scilicet habere obiectum circa quod. ¶ Secundo si ex hoc non est actio quia non habet terminum productum. ergo philosophus nono metha. tex. com. 16. male diuidit actionem in actionem cuius est aliquid operatum et in actionem cuius non est aliquid operatum: sed ipsa est finis. Probatur cōsequentia: quia vtrumq; diuidentium includitur in naturam diuisi. ¶ Tertio philosophus. 10. ethi. c. 3. dicit ꝙ non sequitur si delectatio non est qualitas propter hoc nō ē bonū vt q̄dā inferrebāt: quia ne opatiōes virtutis sūt q̄litates nec felicitates et tm̄ sūt bōa. Vn̄ Cō. ibideʒ cō. 3. Quedam bona non entia q̄litates iduxit sʒ nō virtutē: operationes autē bōe q̄dē sūt: q̄litates āt nō sunt. ¶ Specialiter arguit quod non sit in prima specie q̄litatis (vt tenet Sco. in q̄li. q. 13) Quia in p̄ia spē ponūt tm̄ act⁹ p̄mi: pʒ quia si ibi essent actus secundi: superflue philosophus. 7. phi. tex. cō. 17. probaret speciali processu ꝙ ad ea que sunt in prima specie qualitatis non est motus: cum speciali processu in. 5. phi. tex. com. 10. probauit quod ad actū secundum scilicet actionem non est motus. sed vna esset probatio vtriusq;

¶ Respondeo ad primum ꝙ intelligere non includit formaliter et quiditatiue r̄ōne ad obiectum vt ad terminū sʒ cōcomitanter: et iō ītellectio absolute sumpta erit verum ens absolutū actio vero formaliter et q̄ditatiue īcludit hoc ꝙ est esse ad terminum p̄ductū: et sic nō est sim̄r. Et ꝙ ītellectio non includat formaliter talem r̄ōnē ad obiectum pʒ a Sco. in q̄libetis. q. 13. ¶ Ad s̄m. Dico ꝙ Arist. non diuidit actioneʒ proprie dictam in actionem cuius est aliquid operatū et in actionem cuius nō est aliquid operatum: tāq̄ superius in inferiora: sed magis equiuoci in equiuocata. Accipit ergo actionem cuius est aliquid operatum pro factione proprie dicta et non pro actione proprie dicta. vt patet ibi in textu et ī commento. Hedificatoria inquit est in illo quod edificatur: et textoria in illo quod texitur. omnia vero que non habent aliam operationem preter actionem: actus est in eis vt consideratio in considerante. etc. Et Commentator idem expresse. ¶ Ad illud de. 10. ethicoruʒ dico ꝙ intendit ibi tm̄ de qualitatibus in esse quieto. Cuʒ dicit neq; virtutis operatiōes qualitates sūt vt glosat Sco. in. q. 13. quolibe. vide ibi circa fineʒ tertij articuli. vbi ostendit ꝙ philosophus tm̄ intelligat de qualitatibus permanētibus in esse quieto. ¶ Datur alia responsio ꝙ operationes virtutis dicuntur actiones elicitiue operationum proprie dictarum: et ille actiones bōe sunt: quia generatio boni est bona: ille āt operationes actiones non sūt qualitates sed proprie sunt de genere actionis: et hoc patet a Commētatore sic dicente. Siquidem operatio motio: motio autem nō est qualitas. hec ille. Hec responsio ponitur a Scoto vbi. supra. ¶ Ad illud quo probat ꝙ non sit in prima specie qualitatis. Dico ꝙ ista est falsa: ꝙ actus secundus non sit ibi q̄uis sit immanens. Et quomodo tales actus dicuntur in prima specie q̄litas. vide Sco. vbi supra expositionem textus philosophi et omnia ibi erunt clara et aperta. etc.

Responsio ad argu. Jo. ang.

¶ Distinctionis. 28. Questio prima.

Circa vigesimaʒ octauam distinctionem querit Doc. Utrum ingenitum sit proprietas ipsius patris?

Ibi Quantum ad primum dico ꝙ Arist. quinto methaphi. tex. cō. 17. assignat multiplicitatem potentie. Primo in abstracto. Secundo in cōcreto. Nam potentia primo accipitur pro potentia actiua siue transmutatiua. Secundo pro potentia passiua q̄ aliquid natum est transmutari. Tertio pro potentia benefaciendi siue bene agendi. Nam differunt agere et bene agere. Quarto pro potentia q̄ua aliquid est potens resistere: sicut patet de corpore forti quod est potens resistere infirmitatibus. In concreto. applicatu: et sicut potentia siue potens his quatuor modis accipitur: ita impotens vt est priuatio potentie potest accipi his quattuor modis. ¶ Dicit ergo doc. ꝙ dictio composita ex aliquo multiplici et particula priuatiua. sicut impotentia que componitur ex potētia et priuatione est dupliciter multiplex: patet quia potētia accipitur quadrupliciter: et similiter impotentia siue priuatio illa quadrupliciter. et tunc applica ad ingenituʒ Nam quot modis potest accipi genitum tot et ingenituʒ. ¶ Ibi. Quantum ad primum. etc. Hic dicit doc. ꝙ genitum potest capi tripliciter. Primo pro termino adequato generationis proprie sumpto: et sic filius proprie dicitur genitus in diuinis. Secundo pro termino formali communicato per generationem: et sic essentia diuina potest dici genita quod idem est ꝙ communicata. Tertio prout est terminus adequatus alicuius productionis: et sic productum potest dici genitum: et hoc modo spiritus sanctus vt est terminus adequatus productionis potest dici genitus. ¶ Ibi. Priuatio etiam. etc. Hic dicit Doc. ꝙ priuatio potest capi tripliciter. Uno modo vt est negatio in subiecto apto nato secundum omnes circunstantias requisitas. vt puta in tempore determinato et huiusmodi. Secundo vt est negatio in subiecto apto nato sed non secundum omnes circunstantias: vt puta ante tempus determinatum. Et sic catulus an̄ nouem dies hoc mō pōt dici cecus. Ter-

tio modo vt est negatio in subiecto apto nato nõ secundum se. idest secundum naturam propriam sed secundum genus cui priuatio ⁊ habitus possunt in esse: vt patet de talpa. ⁊ hec ꝓuatio secundum genus habet gradus secundum magis ⁊ minus cõe: ⁊ sic intelligit doc. ⁊ ponit exempla clara. ¶ Ibi. Negatio etiam distinguitur. Negatio proprie extra genus est propria negatio esse sicut non ens ⁊ affirmatio extra genus erit ipsum ens: negatio vero in gñe est illa que determinat sibi aliquod subiectũ: sicut cum dico. homo est non asinus. ly nõ asinus est negatio in genere. Nam supponit affirmationem ĩ genere puta hoĩez eẽ rõnalem ⁊ huiusmodi. ⁊ hec negatio in genere habet gradus ẜm magis ⁊ minus commune ⁊c. ¶ Ibi. Ad propositum igitur loquẽdo. Vult doc. ꝙ loq̄ndo de negatione ⁊ de priuatione in gñe ꝙ sint simpl'r idem: intelligendo tamen sic ꝙ negatio in genere non dicatur de illo secundum rationem propriam: nã cũ dico hõ nõ est asinus. si accipiatur illa negatio pro priuatiõe secũdũ naturã hominis hec ẽ falsa. Nã sẽsus ẽ ꝙ hõ ẜm naturã ꝓpriã esset aptus natus esse asinus. si vero accipiat' ẜm genus: puta ẜm nãm aĩalis quod est cõe hoĩ ⁊ asino: sic nõ differũt: q2 hoĩ vt aĩal nõ repugnat ꝙ sit asinꝰ: ⁊ hoc est qḋ dicit. ¶ Ibi. Et si obijcias ꝯ ⁊c. Hoc clarũ ẽ: ⁊ dicit ꝙ ẽt ĩ diuinis põt eẽ ꝓuatio aliq̄ ẜz nãz alicuius cõis. vt pz. Nã ingenitũ põt cõpetere pr̃i vt est negatio ĩ subiecto apto nato ⁊ hoc ẜz hoc cõe qḋ ẽ ꝑsona: ⁊ tũc hoc ẽ verũ ꝙ pr̃i ĩ diuinis nõ repugnat generari nõ vt pr̃ est s3 vt ꝑsona: q2 ꝑsõe vt ꝑsona ñ repugnat generari: q2 si sic: tũc cuilib3 repugnaret: ⁊ sic ꝑsona filij ñ posset generari: sic' aĩali vt aĩal repugnat ꝙ sit lapis ita cuilib3 aĩali repugnabit. ¶ Ibi. Et tũc hoc nomẽ ĩgeĩtũ poterit ad ꝓpositũ quadrupliciť accipi. Prĩo ꝓprijssie: ⁊ sic ĩportat carẽtiã geniti ꝓprie sumpti: ⁊ hoc secũdũ nãm ꝓpriã: ⁊ hoc mõ nõ est ĩgenitũ ĩ diuinis: q2 qḋ est aptũ natũ generari ẜm nãm ꝓpriã est ibi actu genitum. Secundo accipiť ingenitũ vt dicit carentiã geniti proprie sumpti cõnotando subsistẽs siue ꝑsonam in communi: ⁊ sic pr̃ dr̃ ingenitꝰ: ⁊ spiritus sãctus. qḋ põt dupliciter intelligi. Uno mõ ꝙ sit ibi negatio secundũ genus quod est persona: ⁊ sic est negatio in subiecto apto nato ẜm rõnẽ ꝑsone in cõi. Uel vt est negatio huiꝰ qḋ dico genitũ: nõ in subiecto apto nato ẜz rõnẽ ꝑsone in cõi. sed vt est negatio huius qḋ dico genitũ: nõ in subiecto apto nato ẜm nãm illiꝰ subiecti: ⁊ sic pr̃ põt dici ingenitus. idest nullo mõ genitꝰ: sic' homo dr̃ non lapis hoc idem dico de spiritu sancto ⁊ sic eẽntia diuina nõ põt dici ingenita: q2 l3 ibi sit negatio ĩgeniti nõ tñ illa negatio connotat personam siue subsistẽs ĩ natura pz: q2 essentia diuina non est persona. Tertio vt dic' negationẽ termĩ formalis communicati ꝑ generationem. ⁊ sic essentia diuina nõ dr̃ ĩgñabilis vt ly ĩgñãbile remouet aptitudinẽ ad cõicari: s3 bñ vt in patre potest dici ingenita. Quarto accipitur ingenitum vt dicit negationẽ ꝓducti: ⁊ sic pr̃ est ingenitus siue ĩproductꝰ. Qḋ põt dupliciť ĩtelligi: vel ẜz genꝰ ꝑsone: ⁊ sic illa negatio erit in subiecto apto nato ẜz genꝰ ꝑsone. Uel ẜm naturã ꝓpriã pr̃is: ⁊ sic pr̃ vt pr̃ est simpl'r ĩproductus ⁊ repugnat sibi posse produci. Et hoc modo debet intellgi ꝙ ingenitum est proprietas patris accipiendo ingenitum pro inproducto: ⁊ hoc ẜm nãm ipsius pr̃is non autem ẜz cõez qḋ est ꝑsõa cõis tribꝰ: q2 vt sic ẽt filiꝰ põt dici ĩproductꝰ vt ꝑsõa: q2 ꝑsõe vt ꝑsõa ñ repugnat sibi eẽ ĩproductum: q2 tũc cuilib3 repugnaret: vt dixi supra: ⁊ oĩa clara sũt vsq3 ibi.

Patri ĩ diuinis nõ repugnat gñari.

Ad argumenta huius questionis. Ad primuz nego minorem. ¶ Sunt aliq̄ notanda ĩ ista r̃nsiõe. Primo poss3 facil'r solui ista ratio sic. ꝙ eẽntia diuina nõ ẽ gẽita accipiẽdo genitũ ꝓ termino adeq̄to gñõnis vel productionis. Et vltra accipiendo non genitum vt connotat personam subsistentem aptam natam gñãri saltem secũdum genus vt patet. s. doc. tñ negat istã minorẽ. s. ꝙ eẽntia diuina sit non genita ⁊c. Bñ negat vt ly nõ genitũ dicit priuationẽ vl' negationẽ nãe geniti in subiecto apto nato. ¶ Et nota singulare dictum in ista littera: a negatione de predicato finito ad affirmationem de predicato infinito nõ tenet nisi ĩ virtute primi principij. s. ꝙ contradictoria nõ possũt verificari de eodem: vt cum dico. Frãci. nõ ẽ iustus ergo Francis. est nõ iustus? Si enim in ꝓ̇ma negareť iustitia a Francisco ⁊ in secunda affirmaretur: tunc contradictoria verificarentur de eodez scilicet iustũ ⁊ nõ iustũ. Et addit doc. ꝙ. d3 intelligi de negatione extra genus non de negatione in genere. Nam negatio extra genus qḋ ẽ non esse proprie: contradicit affirmationi qḋ est eẽ. negatio vero in genere nõ contradicit affirmatiõi extra genus qḋ est esse. Nam cũ dico. Franciscus nõ est iustus. negatur ibi ⁊ iustus ⁊ esse siue ly est. Cum vero dico. Franciscus est non iustus. illa negatio negat tantũ iustum ⁊ sic non contradicit affirmationi. Cum dico. est non iustꝰ. Si ḡ d3 valere illa conseq̄ntia op3 ꝙ ly non iustus sit negatio extra genus. s. ꝙ neget ⁊ ly iustũ ⁊ ly est sic' ⁊ prima: qḋ ẽ singulare notabile. Hoc mõ dico in ꝓposito. Nam non sequitur: essentia diuina non est genita. ergo essentia diuina est non genita? ⁊ si non sequitur hoc. multo minus nec hoc. ergo essentia diuina est ingenita. ¶ Ad secundum concedo. Hic nota tm̃ vnũ. s. ꝙ negatio de se non est absoluta neq3 respectiua cũ nihil sit. posset tñ dici absoluta quando opponitur affirmationi absolute: vt cum dico homo non est asinus que opponitur affirmationi: puta asino: aliquando respectiua quando opponitur affirmationi respectiue sicut ingenitum opponitur genito. Cetera patent.

Nota de negõne ĩ gñe ⁊ ex' genus

Negatio ẜ se non est absoluta.

¶ Questio. Secunda.

Secundo q̄rit' Utrum innascibilitas sit ꝓprietas cõstitutiua ꝑsone ĩ diuis.

Ad questionem secundam vr̃ posse dici. Ista opi. q̄ non est doc. dicit in s̃nia. ꝙ ĩgenitũ vt dicit negationez vere ꝓducti cõstituit primam ꝑsonã in eẽ ꝑsonali: et probat supponẽdo. Prĩo ꝙ essẽtia sit alicui actu cõicata: naz actu cõicatur filio ꝑ gñationẽ et spiritui sãcto per spirationez: non filio preexistenti: sed sic dicitur cõicari vt filius hẽt eẽ perfectionale per istaz: vt declaratũ fuit. s. d. 5. q. 2. dubio quarto. Scḋo supponit ꝙ ipsa essẽtia est in aliquo actu nõ cõmunicata hoc est non est in illo ꝑ aliquã productionem et sic in patre ex semetipsa. Tertio supponit ꝙ generatio actiua et paternitas sunt idem ⁊ sunt in persona patris ꝑ respectum ad filium: et sic paternitas et generatio actiua presupponunt ipsam personã primaz: et sic nõ cõstituũt ipsam in esse ꝑsonali. ergo aliq̄d prius illis cõstituet personam patris: et illud tale vr̃ esse ĩgenitũ. Et sic constitutum ex essentia diuina et negatione huius qḋ est esse productũ constituitur ꝓ̇ma persona. ⁊ hoc est qḋ dicit ista opi. ĩ s̃nia. Et confirmatur ꝑ Augusti. quia si pr̃ non genuisset ad huc esset ingenitus: et sic ĩgenitum prius inest q̄ gñtio actiua siue paternitas. ¶ Ibi preterea. in omni ordine essentiali. Dicit ꝙ si. a. sit productum a. b. et ipsum. a. producat. c. a. prius hẽt respectum ad. b. q̄ ad ipsuz. c. pz q2 ipsuz. a. ꝓus intelligitur hẽre esse a. b. q̄ intelligatur ꝓducere. c. sicut ergo affirmatio respectus. a. ad. b. est prior affirmatiõe respectus. a. ad. c. sic si. a. ñ esset productum prior eẽt respectꝰ siue negatio ad non producens q̄ respectus ipsius. a. ad ꝓductũ ergo cum pr̃ nõ sit ꝓductꝰ siue ꝑsona pr̃is nõ sit ꝓducta: prius hẽt negationem ad non producẽs q̄ hẽat respectum ad filium productuz. ergo in tali priori erit ꝑsona patris prior respectu ad filium: et sic erit vere constituta ex essentia et tali negatione que est non esse producta.

Contra istam viam. Quia hec via dicit ꝙ vltimũ cõstitutiuuz primi suppositi in diuinis est negatio mõ preexposito. doc. cõtra hoc arguit. Primo q2 constituẽs aliquid ĩ eẽ ꝑsonali est simpliciter incõmunicabile vt conceditur ab omnibus. Sed negatio aliq̄ ex sua ratiõe non est incõmunicabilis: q2 nec de se est vna vel plures. et si aliqua dicatur incõicabilis hoc erit propter aliquod positiuuz in illa. Exẽplũ. Non finitũ est negatio finitatis vt soli deo cõpetit: et si sic dr̃ incõicabilis creature: hoc non erit ratione negationis ꝙ. s. competat soli deo: sed ꝓpter aliqḋ positiuum quod tm̃ competit deo puta infinita perfectio. Sil'r dicimus ꝙ indiuiduum signatum puta hec albedo est ĩcõmunicabilis vt qḋ. Hec negatio puta non cõicari vt quod dr̃ hoc modo ĩcommunicabilis: non rõne sui sed rõne hecheitatis: que ẽ rõ formalis vt hec albedo sit incõmunicabilis vt quod. Si ergo negatio aliqua nõ põt dici ĩcõicabilis vt quo et vt quod nisi ꝓpter aliqḋ positiuũ qḋ est rõ incõicabilitatis vt quo et vt quod. Cũ ergo ĩgenitum dicat negationem geniti: illa negatio si est incõmunicabilis: erit propter aliqḋ positiuũ. detur illud. Si essẽtia: hoc nõ: quia

tia de se est communicabilis tribus. si aliqua ꝓprietas incommunicabilis siue sit absoluta siue respectiua? habetur propositum ꝙ negatio illa non constituet personam: qꝛ non inest nisi persone constitute. Alia argumenta sequentia clara sunt.

Sed oritur mihi difficultas. Ex quo enim negatio non est ex sua rōne formali incommunicabilis nec vt quo nec vt quod: et sic non est ratio constituendi aliquid in esse suppositi vel personali: quomodo persona creata constituitur in esse personali vel suppositali per negationem. Ideo quidam vult deducere doc. ad contradictionem dicens doc. supra d.2.d.23. dicit ꝙ suppositum creatum dicit tantū negationem duplicis communicabilitatis vt quo et quod: et in tertio expresse. d.1.q.1. dicit ꝙ suppositum dicit negationem duplicis dependentie actualis et aptitudinalis. in quolibetis i questione qua queritur an angelus possit informare materiaʒ in quarto et in secundo. et alibi. Et hic dicit ꝙ negatio ex se non est incommunicabilis nisi propter aliquod positiuuʒ ergo si ista duplex negatio inerit supposito et non sit a se incommunicabilis ergo inerit sibi propter aliquod incommunicabile positiuum quod erit ratio communicabilitatis vt quo ⁊ vt quod. ergo suppositum creatum constituitur in esse per aliquod positiuum. ergo contradicit sibi. ¶ Preterea. Hic dicit in secundo argumento ꝙ negatio non potest esse propria alicui [illegible] propter aliquod positiuum proprium in illo: sicut negatio finitatis non potest esse propria deo nisi per aliquod positiuum in ipso proprium sibi. Hoc idem doc. in. d.3.q.1. ⁊ ex intentione. d.23. primi. hoc idem et in tertio. di.1.q.1. Et expsse in quolibetis ergo si negatio duplicis communicabilitatis vel duplicis dependentie actualis ⁊ aptitudinalis erit propria alicui supposito: hoc erit propter aliquod positiuum in illo non propter naturam: cum illa sit cōmunis non propter hecheitatem: cum illa sit communicabilis vt quo. vt patet a doc. d.2.d.26. primi. in tertio. d.1.q. ⁊ in quolibetis. ⁊ quest. preallegata ⁊ alibi. ergo erit propria propter aliquod aliud positiuum quod erit proprium illi quod erit ratio incommunicabilitatis, vt quo ⁊ vt quod.

Respondeo ꝙ si Doctor determinate ⁊ assertiue diceret personam creatam constitui in esse personali per solam negationem ⁊ ex alia parte diceret quod negatio quelibet ex sua ratione est incommunicabilis, esset difficile soluere quin sibi contradiceret. Potest tamen dici ꝙ negatio est duplex. Quedam extra genus ⁊ quedam in genere que determinat sibi aliquod subiectum ⁊ illa posset constituere. Sic intelligendo quod negatio duplicis communicabilitatis tantum competat indiuiduo de genere subiecte: ⁊ sic in eodem instanti quo ponitur tale indiuiduum de necessitate oritur negatio duplicis communicabilis: ⁊ hoc semper sibi inest [illegible] preueniatur ab alio supposito. vt patet de indiuiduo [illegible]ture humane personato in verbo diuino de quo. in.3.d.1. quest.1. Et sic talis negatio posset dici ibi propria ex se: qꝛ consequitur talem naturam sic indiuiduatam. hec autem negatio non competit albedini singulari: qꝛ ipsa posita non sequitur huiusmodi negatio ¶ Dicerem ergo quod talis negatio inest propter aliquod positiuum: ⁊ illud positiuum est singulare non quodlibet sed singulare predicamenti subiecte. Cum dicis. illud singulare est ex se communicabile. Concedo. Cum infers. ergo non est ratio, quare insit sibi talis negatio. Negatur: qꝛ dico ꝙ est talis nature sic ꝙ ipso posito ⁊ non preuento ab alio statim inest talis negatio que non inerit alteri singulari. vt patet de albedine singulari. ¶ Secundo dico ꝙ secundum doc. forte non esset inconueniens dicere negationem aliquam esse ex se incommunicabilem: ⁊ posset elici ab ipso. supra. d.23. ⁊ alibi. ¶ Tertio dico (sustinendo q̄. s̄. dixi in argumentando: ꝙ persona creata constituatur i eē ꝑsonali ꝑ aliqđ positiuum) ꝙ erit rō incōicabilitatis vt quo ⁊ vt quod: ⁊ sic talis negatio diceret incōicabilis propter huōi positiuū: nec hēo ꝓ incōueniēti. ¶ Si dicatur doc. dicit contrariū. Dico ꝙ hoc nō inuenio a doc. assertiue: tm̄ em̄ dicit. vt. s̄. d.2.d.23. ꝙ suppositū dicit negationē duplicis cōicabilitatis ⁊c. ⁊ in.3. dicit. d.1.q.1. ꝙ suppositum dicit negationem duplicis dependentie. vt supra dixi.

Obiecto. ¶ Si dicatur contra. Nam doct. in tertio vbi supra facit differentiam inter personam diuinam et creatam: quia diuina dicit aliquod positiuuʒ creata vero non: et in primo distinctione 26. dicit expresse ꝙ suppositum vel ratio suppositalis non dicitur actus in creatura: cum dicat negationem. ¶ Respondeo ꝙ licet doc. vbi supra asserat personaʒ diuinam constitui per positiuum et creatam: non hec forte dicit non ad intentionem propriam nam ipse doc. in.1. distinctio.26. dicit ꝙ ratio suppositalis siue sit ratio negatiua siue positiua adhuc non erit actus dans esse. ⁊c. Posset autem dici ꝙ aliud est de persona diuina et aliud de creata propter maximas difficultates Uidetur enim valde difficile ꝙ persona diuina sit tantum essentia et aliqua negatio. Ideo ad fugiendum hanc difficultatem asserit, ipsam constitui per positiuum: non negando tamen expresse personam creatam non constitui per positiuum. ¶ Si dicatur. si ratio suppositalis dicit aliquod positiuum. ergo potuit assumi a verbo: vt patet: a Doc. in tertio hoc autem est falsum: quia suppositum expresse dicit negationem duplicis communicabilitatis. ¶ Si dicatur ꝙ non assumpsit illud positiuum. licet hoc Doc. neget vltra hoc sequitur ꝙ non assumpsit totam naturam humanam et omnem perfectionem humanam. et vltra si nunc naturam humanam assumptam dimitteret. quero in quo suppositaretur? aut in positiuo quod prius habuit? aut in alio. si primo modo? vr̄ inconueniens. Nam tunc opporteret illud conseruare. Etiam esset dubium in quo possit constitui: quod esset difficilie soluere. Si in alio? ergo primum non pertinebit ad esse nature. ¶ Dico sine assertione et saluo semper meliori iudicio: sustinendo ꝙ ratio suppositalis dicat aliquod positiuum ꝙ illud non fuit assumptuʒ. quia in eodem instanti quo natura singularis fuit assumpta verbo: si non fuisset assumpta esset suppositata i illo positiuo: quia tunc ex natura rei ortum fuisset tale positiuuʒ in tali natura. Cum dicitur ꝙ tunc non assumpsisset omnem perfectionem nature humane. Negatur et dico tunc ꝙ huiusmodi positiuum esset tantum actus personalis et nullo modo perficiens naturam. vt patet a Doc. in primo distinctio.5.q.2. distin.20. Et cum dicitur. si verbuʒ nunc dimitteret naturam humanam in quo suppositaretur? Dico ꝙ in eodem instanti quo natura fuisset dimissa: statim oriretur in ipsa huiusmodi positiuum et hoc ex natura rei. nec oporteret dicere ꝙ de nouo crearetur illud positiuum: quia et posita nunc albedine statim ex natura rei oritur relatio. Hec que dixi magis disputatiue ꝙ̄ assertiue dixi: licet nullam contraditionem inueniam nec ex se nec ī Doc. substinendo tamen ea que dixi: ⁊ multa alia esset hic dicenda: sed breuitatis causa transeo. Et sic oʒ te publice confiteri Sco. sibi non contradicere: immo fateri vel teipsum ignorare vel proteruire. quod non est signum docti viri. ⁊c. ¶ Ad argumentum in oppositum. Solutio ista patet hic ex glo. superiori. in.26. distin. in soluendo auctoritatem Dama. quam videas ibi.

Ad argumenta pro opi. Nota hic vnuʒ dictum scilicet ꝙ aliud est priuationem con notare aliquod subiectuʒ. et aliud et ipsam preexigere aliquod posituum in subiecto: quo positiuo in subiecto non existente talis priuatio non inerit: vt patet. Nam cecitas connotat occulum quod est subiectum visionis et cecitatis: non tamen potest inesse occulo nisi propter aliquod positiuum repugnans visioni. vt puta dispositio preuia visioni. Sic in preposito: licet ingenitum connotet aliquam personam: non tamen potest inesse alicui persone nisi propter aliquod positiuum quod repugnet genito siue generari. Et nota hanc solutionem qꝛ singularis est. Cetera patent.

¶ Questio Tertia.

TErtio queritur Utrum prima persona constituatur in esse personali aliqua relatione positiua ad secundam personam?

In presenti questione ponuntur plures ac varie doctorum opiniones. vt diui Thome. Sancti seraphici docto. Bonauenture Cardi. ¶ Item Henrici et Johannis de Ripa: tamen

qꝛ ⁊ ille opi. hic recitate satis clare sunt ⁊ earum improbationes: paruo ⁊ hebeti meo iudicio apertiori non indigent interpretatione. Et sic me conferro ad opi. Joānis de Ripa declarandam: que est ibi. ¶ Aliter ponitur tenendo conclusionem oppositā istis trib⁹ opi. Hic nota ista duo argumenta que iudicio meo satis manifeste ostendunt personas constitui per absoluta. Primum est clarum. Secundum etiam sꝫ magis patebit infra. d. 30. quomō relatiuū non p̄mo refertur ad correlatiuū. ¶ Ibi. Contra istam opi. arguitur ꝙ eēt heretica. Hoc non dicit ex intēsione cū magis declinet ad istaꝫ opi. Sed ex intētiōe alioꝝ qui tenēt ꝑsonas necio cōstitui ꝑ relatiōes ⁊c̄. Nec amplius hic tp̄s contero qꝛ alibi supra tacta sunt ea que dicenda erant in p̄senti opi.

Ad questionem istam. Hic doc. sustinendo ꝙ pater constituatur in esse per paternitatem: dat modum sustinendi quō est pōle patrem posse generare filium: cum in eodem instanti quo pater est filius sit: ⁊ tamen generans dꝫ esse prius generato. Dicit ergo Doc. ꝙ sufficit ad hoc vt sit generans ꝙ sit prius origine ipso generato: lꝫ nō sit prius natura. Et probationes eius clare sunt. ¶ Ibi. Ad hoc etiā adducitur Aui. cum dicit ꝙ cā inq̄tū cā est prior natura causato inq̄tuꝫ causato Non dꝫ hic accipi prius natura. vt supra dixit: qꝛ vt sic nō repugnaret cāe inq̄tū cā posse esse sine causato. Sꝫ debet accipi prius natura. i. prius origine ⁊c̄. ¶ Ibi. Sed tūc est aliud dubium. Totū claruꝫ ē vsqꝫ ad argumenta ⁊ sūt valde notabilia que hic dicit. ¶ Ibi. Ad argumenta solutio patet hic ⁊ ex supra habitis in distin. 26.

¶ Distinctio. 29. Questio vnica.

Circa distinctionē. 29. Utrū p̄ncipiū vno mō dicatꝰ de p̄ncipio sūpto ꝑsonalr̄ ⁊ notionaliter ⁊c̄.

Ad istam. q. dico. Suppono vnū ꝙ hic accipitꝰ p̄ncipiū ꝓ p̄ncipio ꝓductiuo: ⁊ hoc ꝓ significato tm̄: sic̄ satis. s̄. pꝫ. di. 7. p̄ncipiuꝫ em̄ ꝓ significato dicit relationē ꝯnotādo subiectū. Scd̄o suppono ꝙ p̄ncipiū ꝑsonale hic dicitꝰ generās siue spirās: p̄ncipiū notionale dicitꝰ generatio actiua ⁊ spiratio actiua q̄ reducuntꝰ ad gen⁹ p̄ncipij. vt pꝫ. s̄. d. 36. ī exponēdo opi. Jo. de ripa. Pricipiū eēntiale accipitꝰ ꝓ respectu ad extra dicēs p̄ncipiationē sic̄ creatio ⁊c̄. Tertio suppono ꝙ p̄ncipiū eēntiale (qd̄ ī ꝓposito dicitꝰ essētiale: qꝛ cōe trib⁹: n̄ ꝙ sit d̄ essētia alicui⁹ nec ꝙ dicat essētiā nec ꝑfectionē aliquā: sꝫ qꝛ tm̄ cōe: vt pꝫ a Doc. 1. q. quoli.) est tm̄ relatio rōnis: qꝛ oīs relatio dei ad creaturam est tm̄ rōnis: vt pꝫ. īfra. di. 30. q. 1. ⁊ 2. ⁊. s̄. di. 2. ⁊. 8. ⁊. alibi. Pricipiū vero notionale ē relatio nāe realis. s. gn̄atio actiua ⁊ spiratio actiua: ⁊ ꝑsonale ē ipsa relatio realis sūpta ī ꝯcreto. Quarto seq̄tur ex dictis ꝙ p̄ncipiū ī cōi tm̄ pōt se hr̄e vno mō. i. n̄ pōt eē vniuocuꝫ ad hmōi p̄⁹: qꝛ enti rōnis ⁊ enti reali nō est cōe vniuocum. vt pꝫ hic a Doc. ⁊ in quoli. q. 3. Quinto nota q̄ꝙ principiuꝫ ad intra p̄dicatur vniuoce de ꝑsonali ⁊ notionali. Sexto nota ꝙ primum argumentum factuꝫ in p̄ncipio q̄ōnis tantum vadit de p̄ncipio vt est cōe ꝑsonali ⁊ notionali: non autem eēntiali. ⁊ sic Doc. rn̄det q̄ꝙ tale p̄ncipiū pōt esse vniuocum notionali ⁊ ꝑsonali. ¶ Ibi. Ad argumētū ad oppositū patet rn̄sio. Creās ḡ pricipians ⁊c̄. Nā cū dico: de⁹ est creās. ergo principians. Nā sicut creās dicit respectuꝫ rōnis: ita ⁊ principians: ⁊ cū dicit: pater est generans. ergo principiās. Hic generans dicit relacionem realem: ⁊ similiter principians. Et sic patet ista distinctio.

¶ Distinctionis trigesime. Questio. 1.

Circa trigesimā distictionē queruntur duo. Primo. Utruꝫ de deo dicatur aliqua relatio ex tēpore? Secūdo. An dei ad creaturaꝫ possit esse aliqua relatio realis?

Ad primam. q. Hē. vult ꝙ n̄ sit aliq̄ relatio ī deo noua ī se: sꝫ tm̄ noua appellatio. Nā relatio d̄i vt creatiui vt potētis creare vt creātis est simpliciter eadē sed diuersi mode nominata: et sic negat in deo oēm relationē nouam siue realē siue rationis. ¶ Ibi. Ad secundam. q. hic vult. Hen. ꝙ in deo nulla sit relatio realis ad creaturā etiā ab eterno et in hoc verum dicit. Sed probatio sua in multis deficit vt patebit infra.

Contra istam opi. Doc. in ista ratione probat ꝙ relatio aptitudinalis in deo et actualis non sunt simpliciter eadem. Tum: quia sicut relationi aptitudinali in deo. puta relationi creatiui correspondet in creatura relatio aptitudinalis ab eterno: puta relatio creabilis. ergo cum creatura habeat esse de nouo et tp̄alr̄. tunc dicet relationem actualem creati de nouo ad deum creantem de nouo. Si ergo relatio creantis et creatiui est simpliciter eadem in deo: sic ⁊ in creatura relatio creabilis et creati erit eadem. Et cum relatio creatiui in deo sit ab eterno et silr̄ creantis (cum sit eadem) erit ab eterno: ergo et relatio creati actualr̄ et ex tp̄e (cum sit eadem cum relatione creabilis) erit ab eterno: et sic nulla creatura dicit relationem ex tempore determinatam ad deum creātam: quod est inconueniens. Tum: quia si relatio illa nō est noua creatura. ergo nec ipsa creatura erit noua: patet quia impōle est fundamentum relationis eē posterius relatione. Tum: qꝛ sequitur ipsam creaturam esse de necessitate ab eterno si relatio ipsius est ab eterno. patet quia s̄m Hen. totum eē creature siue eē ratum est ipsa relatio creature exemplate ad deum vel participatiue ad ipsum deum. vt patuit supra distinctio. 3. q. 5. in positione illa de ratitudine. ¶ Ibi. Specialiter ēt videtꝰ consequens inconueniens s̄m istos. hoc consequens est illud supra. ergo pari ratione non est aliqua relatio noua creature ad deum: et ꝙ sit inconueniens probat supponando ꝙ Hen. dicit scilicet ꝙ eē existentie dicit tm̄ respectum ad causam efficientem in effectus est. i. ꝙ existentia creature non aliud est nisi respectus terminatus ad causam efficientem. Tunc vltra: aut ille respectus erit nouus? et habetur propositꝰ: aut non erit nouus? ergo nihil creatur de nouo: ⁊ sic nihil simpliciter creatur: quia creari proprie est aliquid fieri de nihilo: ita ꝙ ly nihil precedat in aliqua duratiōe ipsum eē. vt patuit supra distin. 2. q. 1. et distin. 8. q. vlti. et in 2. distin. 1. et in quoli. q. 1. ergo cum aliquid creetur s̄m fidem. et de nouo. ergo respectus ipsius creature erit nou⁹ et pariformiter in deo creante de nouo erit aliquis respectus nouus. ¶ Ibi. Preterea. Non pōt eē eadem relatio Ista ratione probat Doc. ꝙ relatio aptitudinalis in deo q̄ terminatur ad esse pōle in creatura: et relatio actualis que terminatꝰ ad eē exn̄tie creature non sūt simpliciter eadeꝫ relatio: quia termini earum sunt diuersi. quia esse pōle et esse exn̄s simpliciter dr̄nt. vt notat Doc. in confirmatione. Si ergo intellectus diuinus comparat eumdem actum intelligendi ad creaturam intellectam in esse pōli. derelinq̄tur ibi aliqua relatio rationis que terminatur ad creaturā vt cognitam in esse pōli. Et vltra si comparat eumdem actum ad creaturam intellectam in esse exn̄tie pro tali vel tali tp̄e: derelinquitur vna relatio rationis que terminatur ad creaturam intellectam in esse exn̄tie pro tali tempore: ⁊ sic iste due relationes rationis inter se dr̄nt. quia termini earum inter se dr̄nt. Cetera patent. ¶ Contra illud quod dr̄ ad secundam. q. Iste improbationes clare sunt: quia hic dicit ꝙ nec̄io perfecta similitudo et equalitas est in personis diuinis. et parum infra. Et si ibi per impōle eēnt duo fundamenta esset similitudo realis: et parum infra. Quia modo non ponitur eē rationis nisi per intellectum comparantē illam magnitudinem vnam. ¶ Hoc videtꝰ contra ipsum: quia expresse distin. 19. q. 1. et infra distin. 31. primi. Apparens cōtradictio
et in quoli. q. 6. ponit illam similitudinem in diuinis et equalitatem eē reales. ¶ Dico ꝙ sibi non contradicit: quia hic vult exempluꝫ ponere ꝙ si per impōle eēnt ibi due magnitudines realiter distincte vna non ordinaretur ad aliā realiter: et non negat ꝙ ibi non sit similitudo realis. ¶ Secundo dico ꝙ ibi potest eē similitudo rōnis comparando illam magnitudinem tm̄ ad se ipsam. et hoc per actum intellectus negotiantis: quia omnis comparatio eiusdem ad se siue relatio est tm̄ rationis. Doc. aūt in locis preallegatis ponit extrema equalia et silia inter se realiter distincta habētia eandem magnitudinem que est fundamentuꝫ equalitatis: et positis talibus extremis ex natura rei oritur equalitas eorum: vel si hoc dicit hic ꝙ est tm̄ similitudo et

equalitas relatio rationis: quia fundamentum est vnū: forte loquiṫ sm̄ opi. Hen. qui expresse negat in deo vel in psonis diuinis similitudinem et equalitatem et idē ptitatem esse relationes reales. vt. ī. patebit di. xxxi. Et cōtrariū ꝓbat Doc. ¶ Ibi. Nec sequiṫ ad inuicem ordinanṫ. ergo dependēt adinuicē. pz q̄2 cū cā dicat relationem realē ad cātū sm̄ opi. istam ordinabiṫ ad illud ⁊ tm̄ non dependebit ab illo. et ꝓbat ꝙ non dependeat.

Aliter dicitur Ad primam. q. Ista opi. cōcordat cū p̄cedente. Sed mod⁹ ponendi est diuersus: vult. n. ꝙ si deus dicaṫ creator de nouo: non denoīaṫ creator p aliquā relationē de nouo existentē in illo. Sz p relationē existem ī creaṫa q̄ refertur ad deū creātem ⁊c. ¶ Ibi. Ad scdam. q. Ista opi. cōcordat cū p̄cedente. Sed modus ponendi ē ali⁹: vt pz ī lr̄a.

Contra primuz ⁊c. Quia illa opinio dicit ꝙ actio est in patiente: et sic creatio actiua est in creatura. Contra hoc arguit: quia impossibile ē aliquā relationem esse in aliquo subiecto vbi non est fundamē tum illius relationis. Sed voluntas dei siue velle dei ē fundamentnm creationis actiue: et tale fundamentuz non est in creatura: ergo falsuz est dicere ꝙ creatio actio sit formaliter in creatura. ¶ Ibi. Preterea opposite relationes ⁊c. quomodo iste relatiōes repugnant. ptz. s̄. dist. 2. Sed p istam opi. in creatura est creatio passio et est creatio actio: que magis repugnant q̄z relatio producentis et producti: pz q̄2 iste pn̄t esse in eadē nā: q̄2 in eēntia diuina. vt ptz. s̄. di. ii. Iste aūt non pn̄t esse in eadem nā. vt ptz. s̄. Ergo multo minus nec in eodem supposito ergo falsū est dicere ꝙ creatio actio sit in supposito creato: q̄2 ibi ēt est creatio passio: et hoc est quod dt. ¶ Ibi. Rō que poniṫ ad scdaz. q. p̄mo petit p̄ncipiū: cū dt ꝙ relatio realis non est sine ordine. Hoc deberet probare. ¶ Ibi. Et de⁹ nō hz ordinē: hoc deberet ꝓbare. Scdo cōmittit fallatiam consequentis arguendo a negatiōe inferioris ad negationē supioris. Nā bn̄ sequiṫ. Ōis ordo est relatio: ⁊ non econtra: non tm̄ sequiṫ in aliquo: q̄m in deo non est ordo ad creaturam. ergo non est relatio: non seq̄ṫ. sicut si argueret in Frācisco non est albedo. g̃ non est color: et sic ptz improbatio haȳ opi. ⁊c.

Ibi. Respondeo igiṫ ad p̄mā. q. Hic Doct. intendit ꝓbare ꝙ nō est necesse relationē alicuius relatiui hr̄e de necessitate relationē oppositā corrn̄dētē sibi: q̄2 p̄t t̄minari ad aliqd absolutū: et ꝙ in tali absoluto sit relatio corrn̄dens magis accidit sibi: ⁊ ꝓbat singularibus rationibus. Prima rō est clara. ¶ Ibi. Et istud ēt ꝓbaṫ ex itētione phī. Uult ibi Arist. ꝙ potētia diffiniaṫ p actum. vt ptz: q̄2 visibile diffiniṫ p hoc ꝙ est aptū natū videri: et simiḷ edificatiuum p hūc actū qd potest edificare: ⁊ sic si potētia diffiniṫ p actū: q̄2 t̄minaṫ ad ip̄m: act⁹ erit prior pontentia. Si g̃ actus esset correlatiuus potentie diffineret p potētiam: et sic potētia esset prior actu. ergo circulus: q̄2 idē esset prius ⁊ posterius essentialiṫ respectu eiusdē: qd est ī possibile ⁊ ꝯ Ar. in pluribus locis. ¶ Ibi. hoc ēt ꝓbaṫ gn̄alius p oīa relatiua. hic dt in snīa ꝙ ex quo relatiuuz non referṫ p̄mo ad correlatiuum sicut paṫ ad filiū et sic non t̄minaṫ p̄mo ad filiū: q̄2 si patnitas t̄minareṫ ad filiū inq̄ztū filius diffiniret p ip̄z: et oē diffiniēs siue essentialiṫ siue p additamentū est prius diffinito: et ꝙ diffiniens p additamctū sit pri⁹ pz p Ar. in. 7. met. compando accidēs ad substātiā. Nā substātia est prior accidēte diffinitione ⁊c. Relatiuū aūt diffiniṫ p fundamētum et t̄minū ad quē p̄mo referṫ siue p̄mo t̄miaṫ: ⁊ sic t̄min⁹ erit prior: et sic pr̄nitas diffiniṫ p fundamentuz pr̄is: ⁊ p absolutum filii ad qd t̄minaṫ. Si g̃ relatio t̄minaṫ primo ad absolutum: non requiriṫ in tali absoluto ꝙ t̄minet ī q̄ztū hz relationem oppositā: immo accidit sibi econuerso referri relatione sibi inherente. ergo nō ē impossibile creaturā referri realiṫ ⁊ t̄minari ad deum sub ratiōe absoluta: et sic in deo non erit relatio opposita rl̄oni creature. ¶ Ibi. Preṫea lz intellectus possit negociari. Dicit doc. ꝙ etiā posito ꝙ ītellectus caret aliquā relationē rōnis in essentia diuina: puta relationem rationis creātis ad creaturam: non tm̄ seq̄ṫ ꝙ ipse deus t̄minet ipsam relationem creature sub ratione illius relationis rationis: quia si illa non esset: adhuc posset t̄minare relationē creature: t̄minat ergo sub rōne absoluta: et sic non ē necesse ponere ī deo aliquā relationē siue realem siue rationis ex hoc ꝙ creatura realiṫ ⁊ ex tēpore refertur ad ip̄m. et hoc est quod dicit. ¶ Ibi. Absolute igiṫ dico. Doc. hic tāgit duo. Primuz ꝙ in deo p̄ot poni aliqua relatio rationis ⁊ de nouo: ⁊ hoc causata p intellectum creatū puta si intellectus angeli comparat essentiam diuinam cognitā ad creaturā cognitā: puta in rōne creātis: vel ī rōne gubernātis: vel in ratione amātis: et hmōi causat in deo relationem rationis nouā: ⁊ talis relatio non facit cōpōnē nec nouitatē nec mutationem in deo. vt ptz. Scdm ꝙ oīs relatio rationis causata ab intellectu diuino in essentia diuina est ab eterno causata. Tertium: ꝙ intellectus diuinus non potest causare relationē nouā rōnis in essentia diuina: ⁊ hoc ꝓbat ⁊ ptz ꝓbatio ipsius. Quia tm̄ doctor dicit ꝙ si intellectus diuin⁹ causaret relationē rōnis nouā in essentia diuina: de necessitate esset ibi aliqua mutatio: q̄2 cāre nouā relationē fit ex noua cōpatione. Exēplū: intellectus diuinus ab et̄no cōpauit volūtatē diuinā cognitā ⁊ volentē antixp̄m p instanti. a. esse album ad ipsum antichristum cognitum in tali esse albo: tunc derelinquiṫ relatio rationis in voluntate diuina sic cognita t̄minata ad antichristum sic cognitum. Si ergo intellectus diuin⁹ posset causare relationē nouā: hoc esset q̄2 de nouo compareret ip̄az volūtatem sub alio modo cognitā: vtputa volētez antixp̄z fore tm̄ nigrū: ⁊ sic aliṫ cognosceret voluntas diuina ⁊ aliter antichristus: q̄2 prima cognita fuit sub illa rōne qua voluit antichristū fore album: ⁊ post sub illa rōne q̄ voluit ip̄m fore nigrū: g̃ aliṫ ⁊ aliṫ intellecta. ergo mutatio non in antichristo: q̄2 non est. ergo in intellectu diuino aliṫ ⁊ aliṫ cognoscēte: et sic esset transitus a ꝯdictorio in contradictoriū: ⁊ per cōsequēs mutatio. ¶ Dico tm̄ (saluo semp meliori iudicio) nō intēdēdo aliq̄ mō ꝯdicere dictis Doc. imo in omnibus filit inherendo: ꝙ nō haberēt pro impossibili relationē rōnis causari de nouo ab ītellectu diuino. Et si poniṫ aliq̄ mutatio: erit tm̄ rōnis: q̄2 esse cognitum vt sic: non esse cognitū vt sic sunt tm̄ respectu rōnis. ¶ Si dicaṫ intellectus diuinus si cognoscit antichristum fore album et post non cognoscit fore album. g̃ mutaṫ: nego cōsequētiā: q̄2 simpl̄r eadē cognitione cognoscit vtrūq̄. Illa ergo cognitio non dr̄ variari ī se: sed variari sm̄ diuersos respectus q̄ nō faciunt mutationē aliquam. vt pz a doc. s̄. di. ii. et. ī. di. xxxix. et ī quolī. q. xiiii. et alibi. ¶ Dico scdo ꝙ si intellect⁹ diuin⁹ nūc causat aliquā relationē rōnis. ergo de nouo non sequiṫ: q̄2 semp illā causat in instāti et̄nitatis qd non transit in p̄teritū neq̄ in futuȝ. Hic multa essent dicēda: sed reseruo ad matiam de predestinatiōe ⁊c. Cetera patent.

Ad argumēta Ad primū ptz ⁊ siḷr ad scdm et ad tertiū. ¶ Ibi. Ad scdaz. q. rn̄deo. Doc. ꝓbat ꝙ in deo non sit aliq̄ relatio realis terminata ad creaturā: et ꝓbatio sua est clara supponendo ꝙ deus sit summe simplex: et p cōsequēs q̄cquid ē ibi realiṫ ⁊ essentiaḷr est pfecte idē sibi et idē ꝙ de⁹ vt ptz. s̄. di. ii. ⁊. 8. ⁊. v. q. ii. ⁊. xxvi. et alibi. ⁊ est simpl̄r necesse esse: et quicq̄d est ibi realr̄ est simpl̄r necesse eē. vt. s̄. patuit. d. 2. Scdo supponēdo qd declaratū ē. s̄. di. viii. q. vlti. ꝙ illd qd est ex se necesse eē pfectissime nō p̄ot non eē posito q̄cūq̄ alio ab ip̄o: vel destructo quocūq̄ alio ab ip̄o: siue quacūq̄ positiōe īpossibili ratione alterius ab ip̄o: quia tūc si ex destructione alicuius qd est īpossibile non eē sequereṫ destructio ipsi⁹ dei: qd est simpl̄r impossibile ip̄m non esse: tūc maius īpossibile seq̄reṫ ex min⁹ īpossibili. vt pz. s̄. di. viii. Tertio supponendo ꝙ q̄lz creatura q̄ztūcūq̄ pfecta q̄ ad suū exn̄tie simpl̄r p̄ot non esse: vt patuit. s̄. di. viii. q. vl. Quarto supponēdo ꝙ relatio realis actualis de necessitate exigit terminū realē actu exn̄tē. vt ptz: ⁊ ip̄o destructo stati destruiṫ relō ad ip̄m. Si ergo deus haberet relationē realē t̄miatā ad creaturā. ergo destructa creaṫa destrueret talis relatio: ⁊ p cōsequēs destrueretur deus cū ip̄a sit realiṫ ⁊ essentialiṫ id qd deus. Hoc aūt ē īpossibile ergo est īpossibile deum realiṫ referri ad creaturam: et hoc est qd infert hic Doc. ¶ Ibi. Contra istā rōnē instatur p̄mo. hic Doc. p ista argumēta intēdit ꝓbare ꝙ possit esse relatio realis ad creaturā. et p̄mo ex hoc: ꝙ si relatio realis in deo (vt dicis) est idē qd deus: ⁊ sic necesse esse: ⁊ sic de necessitate req̄rit t̄minū puta creaturaz: et sic talis t̄minus erit necesse eē aliṫ ip̄a non erit necesse esse: ⁊ p te creatura non est necesse esse ⁊c. P̄ot tm̄ saluari ꝙ lz non sit necesse esse in esse existentie: est tamē necesse esse in esse possibili. Cum ergo producat ipsam in esse possibili. vt ptz a Doc. s̄. di. iii. q. iiii. et. ī. disti. xxxv. et. xxxvi. et. xliii. ergo erit relatio realis ad ip̄am in tali esse possibili. Secūda rō clara est ex ista nūc dicta: et iste

due soluunt̄ duplicit̄. Primo quiā si ē aliqua relatio ad illa in esse possibili: erit tm̄ rōnis: qꝛ i tali eē nichil reale dicūt. Sed tm̄ eē cognitū: vt pꝫ. s̄. i locis p̄habitis. Secūdo ꝙ ēt posito ꝙ sit necesse eē tm̄ illd̄ necesse esse eēt ꝑticipatū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s min⁹ necesse eē ꝙ̄ ip̄e de⁹. Si ḡ ē rl̄o realis ad illd̄: destructo tali eē creat̄e ꝑ ip̄ossibile: seq̄ret̄ destructio dei: ⁊ sic maius ip̄ossibile seq̄ret̄ ad min⁹ ip̄ossibile. vt patuit. s̄. ¶ Alia duo argumēta patēt ⁊ rn̄siōes eoꝝ maxie rn̄sio ad vltimū argumētū. Nā nō ē sil̄e de sole ⁊ de deo: qꝛ posito ꝙ sol sit necesse eē: nō ē simpl̄r simplex: et ꝑ ꝯn̄s si haberet relationē realē ad aliqd̄ causatū possibile ⁊ ꝯtigēs: illa tn̄ relatio nō esset idē real̄r ⁊ essentialit̄ cū sole. in deo aūt (cū sit simpl̄r simplex) q̄cq̄d ē ibi realiter est perfecte idem sibi: ⁊ ex alia pte si esset relatio ad creaturam destructa creatura destruet̄ deus.

Ad argumenta scd̄e. q. ibi. Ad aliā de actione et passione. Sꝫ q̄res. Durādus dicit ꝙ relationes primi ⁊ scd̄i modi: iō dicuntur reales et mutue ꝓpter naturalē inclinationē fundamēti vni⁹ ad fundamētū alteri⁹. ⁊ hoc iprobat Doc. multiplici ratione que sunt manifeste ⁊c̄. et nota ibi singulare dictum quare cause create ad causam sit relatio mutua ⁊ realis: non autem dei ad creaturam.

Aug. suess. instat ꝯtra Sco.

Contra hoc qd̄ dicit Sco. s. ꝙ rō formalis t̄minandi relationem est absolutum relatiui. arguit. Nonus interpres phi dicēs ꝙ hec positio non est peripathetica. ¶ Primo quia si relatio nō esset rō terminādi: tūc oēs relatiōes essent tertii modi. et deducit̄: qꝛ relatiua tertii modi sunt q̄ nō ꝑ relatiōes eorū referunt̄: sed qꝛ alia ad ipsa: mō apud istū viꝝ omnia relatiua referunt̄: qꝛ alia ad ip̄a referunt̄. igit̄ oīa eēnt relatiua tertii modi: vel saltē non posset assignari dr̄ia inter relatiua t̄ti modi ⁊ alioꝝ geneꝝ. ¶ Scd̄o si ita esset: non quicunqꝫ diffinite sciret alterū relatiuū diffinite sciret et alteꝝ. deducit̄: qꝛ nō quicūqꝫ diffinite sciret vnum relatiuum diffinite sciret absolutū alteri⁹: non. n. vnum relatiuum cōuertitur cū absoluto alteri⁹: ꝯn̄s est ꝯ̄ Arꝫ. in p̄dicamentis. igit̄ et an̄s. ¶ Tertio. Ea rōne alteruꝫ correlatiuū terminat relationē alteri⁹ qua rōne refert̄ ad ip̄m. vt ptꝫ in predicamentis: sed non refertur ꝑ absolutū. igit̄ nec ꝑ absolutū terminat relationē. ¶ Quarto Arꝫ. in p̄dicamētis hꝫ ꝓ ip̄ossibili ꝙ substātia sit ad aliquid igit̄ s̄m ip̄m rō t̄minandi nō pōt eē absolutū: tꝫ argumētū: qꝛ vbi ē absolutū rō t̄minādi: substātia pōt esse ad aliqd: saltē qꝛ aliud ē ad ip̄am. ¶ Et rn̄det ad rōnes Sco. q̄s suceīcte sic recitat ⁊ forte nō ad intētionē Sco. Prima rō Sco. pꝫ de relatiuis tertii gn̄is: qꝛ vt dicitur in textu hec dicunt̄ relatiua: qꝛ alia referunt̄ ad ip̄a. igitur terminant vt absoluta et non vt relatiua. ¶ Secūdo de actu ⁊ potētia: qꝛ hr̄ in hac conclusione ꝙ potentia ꝑ actū diffinit̄ ⁊ nō ecōtra. igit̄ actus vt prior potētia diffinit potētiā: sed vt relatiuū non est pri⁹. igit̄ absolutum diffinit potentiam: et per ꝯn̄s vt sic terminat potētie relationem. ¶ Tertio oīs relatio diffinitur per terminuꝫ ad quē igit̄ termin⁹ ad quē est prior relatiōe diffinita s̄ꝫ diffinitionē. igit̄ non sub rōne relatiui terminat: qꝛ vt sic non est prius. ¶ Quarto tunc in diffinitionibus esset circulus: qꝛ relatio alterius esset rō diffiniēdi alteꝝ: ⁊ illius relatio esset rō ēt diffiniēdi alterū. et sic in diffinitionibus esset circul⁹. ¶ Rn̄det ad ista. p̄mo ad p̄mū ⁊ scd̄ꝫ: et dicit ꝙ concludūt de relatiuis tertii gn̄is. Illa. n. solū referunt̄: qꝛ alia referuntur ad ip̄a: sec⁹ est de relatiuis reciprocis de quib⁹ rōnes non cogūt. ¶ Ad t̄tiū dt ꝙ vnū relatiuū diffinit̄ ꝑ alteꝝ: et negat̄ ꝙ illud quod ē de diffinitione sit prius: qꝛ solū in relatiuis habet̄ ꝙ diffiniens et diffinitum sint simul nā. vt dicit Arꝫ. Immo nec ꝑ notius sed ꝑ eqꝫ notū: qꝛ vt dicit Boe. Magis cōdiffiniūtur ꝙ̄ vnū ꝑ alteꝝ diffiniatur. Sūt. n. diffinitione et intelligentia simul natura. ¶ Ad quartū concedit circulū in relatiuis: qꝛ magis condiffiniunt̄ ambo ꝙ̄ alteꝝ altero diffiniat̄. secus est in aliis alioꝝ predicamentorum. hec expositor nouus.

Rn̄sio. ad Aug. suess.

Respondeo primo ad rōnes istius interpretis. Deinde ostēdā ꝙ solutiōes q̄s facit ad rōnes Sco. nō soluūt ad rōnes. ¶ Ad primam dico negādo istam cōseq̄ntiā ꝙ oēs relationes essent tertii modi. Ad ꝓbationē cū dicit ꝙ s̄m Sco. oīa relatiua referunt̄: qꝛ alia ad ipsa referunt̄. Dico ꝙ hoc nō reperitur dictū a Sco. nisi tm̄ de relatiuis tertii modi. Et cū dicit ꝙ non pōt assignari dr̄ia int̄ relatiua tertii modi ⁊ aliorum modoꝝ. Dico ꝙ dr̄ia ē satis clara ab Arꝫ. v. met. c. de ad aliqd. ⁊ est. cap. 14. t. c. xx. vide ibi. vbi Arꝫ. ⁊ Cō. assignant dr̄iam tertii modi relatiuoꝝ ab aliis modis: nec opꝫ hic insistere: cum dr̄ia sit clara. non. n. assignatur ibi ratio: qꝛ relatio tertii modi terminat̄ ad absolutū: sꝫ quia absolutuꝫ ad quod terminat̄ talis relatio: vt puta mensurati ad mensuram non refert̄ realiter relatiōe reali sibi inherēte ad correlatiuū. ¶ Ad scd̄ꝫ lꝫ paꝝ valeat ad ꝓpositū: tn̄ dico ꝙ nichil concludit: qꝛ si q̄s diffinite sciret paternitatē vel p̄rem: diffinite ēt sciret ⁊ filiū. ⁊ cū dicit ꝙ diffinite sciēs vnū relatiuū: non sequit̄ ꝙ diffinite sciat absolutū alteri⁹. Dico ꝙ cognitio relatiōis depēdet a fundamento et termino. ḡ non precognitis fundamento ⁊ termino relatio nō pōt cognosci. vt satis patet a Sco. in quoli. q. xiiii. et sic cognitio paternitatis depēdet a cognitione fundamēti in p̄re ⁊ a cognitione absoluti in filio: et ꝑ ꝯn̄s cognoscēs diffinite patrem diffinite cognoscit rē q̄ est p̄r ⁊ rē q̄ ē fili⁹: cū cognitio p̄ris depēdeat a cognitione vtriusqꝫ extremi. s. fundamēti ⁊ termini: qꝛ fundamentū ⁊ t̄min⁹ sunt cāe mere nāles: sequit̄ ꝙ res q̄ ē p̄r ⁊ res q̄ ē fili⁹ causant necio cognitionē relationū: ita ꝙ fundamentū filiationis ⁊ t̄min⁹ eiusdē cānt cognitionē filiatiōis. ⁊ sil̄r fundamētū p̄rnitatis ⁊ t̄min⁹ eiusdē cānt cognitionē p̄rnitatis. ḡ si q̄s diffinite cognosceret p̄rnitatē ēt coḡsceret t̄minū absolutū p̄rnitatis. Nūqꝫ. n. pōt distīcte coḡsci aliq̄ relatio nisi distincte cognoscat̄ t̄min⁹ talis relationis. vt dixi. s̄. s̄m Sco. in quolib. ⁊ in. q. i. ꝓlogi et alibi. Immo dico plus ꝙ magis seq̄t̄ ꝙ si quis distīcte cognoscit p̄rnitatē distīcte cognoscat terminū absolutū paternitatis ꝙ̄ ip̄sam filiationē. Nō. n. filiatio est cā cognitiōis p̄rnitatis: qꝛ nulla relatio pōt esse cā alicui⁹ cognitionis. vt. s̄. exposui. di. 3. q. 3. ¶ Ad tertiam negat̄ ista. s. ꝙ ea rōne terminat relationeꝫ correlatiui q̄ refert̄ ad ip̄m: qꝛ aliud est referri: et aliud est terminare. P̄r. n. refert̄ ad filiū: qꝛ dicim⁹ pat̄ filii pater. semꝑ. n. refert̄ sub hītudīe alicui⁹ casus: vt pat̄ refert̄ ad filiū sub hītudine casus genitiui: vt pat̄ filii pater. aliq̄n sub habitudīe casus datiui: vt simile simili sil̄e ⁊c̄. Terminat̄ ꝟo ad aliqd̄ absolutū: qꝛ pat̄nitas nō terminat̄ ad filiū: sꝫ ad absolutū filii: ⁊ sic aliud est relatiuū referri: quia referri est ꝓprie referri sub habitudīe alicui⁹ casus non sic terminari. Et miror ꝙ ista ignoret qui ꝓfitetur se esse ꝑfectissimū Aristotelicum. et habere premanibus omnia Aristo. et aliorum. ¶ Ad quartam concedo ꝙ substātia non est ad aliqd formal̄r et q̄dditatiue: lꝫ possit esse ad aliqd realiter et denoīatiue. Cū infert̄. ḡ s̄m Arꝫ. non est rō terminādi relationē. Negatur. Cū ꝓbat̄: qꝛ tūc ip̄a posset esse ad aliqd. Nego. Cū dicis saltē posset esse ad aliquid: quia aliud est ad ip̄am. Dico ꝙ hoc nihil ē ad ꝓpositū. Tū: qꝛ hoc non est incōueniēs cū ēt possit esse ad aliqd denoīatiue et relatiōe reali fundata in ipsa. Tū: qꝛ Arꝫ. non hꝫ ꝓ inconuenienti substantiā posse esse ad aliqd: qꝛ aliud ad ip̄am: qꝛ et scibilis est mensura sciētie: et sic refert̄ ad sciētiā: qꝛ scientia ad ipsam. ⁊ sic pꝫ sol̄o istaꝝ rōnū. Ex his et dicēdis ad Ochā ptꝫ ꝙ Tho. Gaie. non euacuat rōnes Scoti et min⁹ intelligit eas: vide ipsum in prima parte. q. xiii. arti. 7. nec opꝫ hic adducere dicta sua: cū dicta antiquorum Doct. sint euidētiora: ⁊ pꝫ sol̄o ad illa. ¶ Ad solutiones rōnū Sco. Ad primā et scd̄am ip̄se concedit qd̄ Sco. etiā concedit. ¶ Ad tertiā pꝫ quō vnū relatiuū nō est diffinitio alterius. Tū: qꝛ diffinitio dat̄ cā innotescendi. Non. n. paternitas pōt esse rō cognoscēdi filiationē: qꝛ tūc ip̄aꝫ cōtineret aut eēntial̄r aut ꝟtual̄r: vt. s̄. exposui dist. 3. q. iii. et tūc si cōtineret ꝟtual̄r aut essentialit̄. ḡ ⁊ filiatio similiter contineret paternitatē: qd̄ est manifestū īconueniens. Tū ēt qꝛ sicut vna relatio non est rō cognoscendi seipsam: multominus nec relationem sibi oppositam. et ex his ptꝫ quō non est circul⁹ in relatiuis: et multa alia essent dicenda. Sꝫ qꝛ rn̄siōes vt ptꝫ intuenti nihil valēt cōtra rōnes Sco. et multo minus rationes sue trāseo.

Aug. suess. arguit ꝯ̄ Sco.

Deinde arguit ꝙ Sco. non bn̄ intellexit ponēdo actū nō referri ad potētiam ꝑ se: sed quia potentia refert̄ ad actū. Vn̄ actus est quid ꝑ se absolutū: veꝝ qꝛ potentia refert̄ ad ip̄m actus dr̄ relatiue ad potētiā relatiōe potētie ad actum: hoc pacto sciētia refert̄ ad scibile et scibile ad scientiā. Scientia. n. per se ad scibile dr̄ et scibile refertur ad scientiam relatione sciētie ad scibile. Vn̄ scibile potius terminat relationē sciētie ꝙ̄ ad sciētiā referat̄: et hoc pacto poti⁹ relationē potētie terminat ꝙ̄ ad potentiam referatur. ¶ Scd̄o dicūt ꝙ ea q̄ nō sic mutuo referunt̄ non opꝫ esse

simul rõne. Erit eñ alterũ altero rõne prius:qr extremũ
absolutũ prius rõne est extremo relatiuo vt scibile ꝑus
ratione scientia. Ex his dicunt ꝙ act⁹ est ratione prior
potentia:qr nõ referf ad potẽtiã:sed magis ecõtra. Po
tius.n.relationẽ potentie terminat:aut si referf:nõ per
se:sed ꝑ accñs referf relatione potentie ad actũ:⁊ ꝓpt
ea actus cadit in ratione potẽtie ⁊ non potẽtia ratione
actus. Hec ſm Sco.vt ipse recitat:et dicit ꝙ Sco. ista
dicit in pmo di.30. ¶Contra hãc positionem adducit
Aueroim.ix.met.com.11.qui sic ait.ꝙ actus ⁊ potentia
sunt relatiua ɔ̃ria:et vtrũqꝫ relatiuorũ accipitur in diffi
nitione alterius.et non accidit inde malũ hec Auerois.
Ecce quõ vult illa mutuo referri mutuoqꝫ alterũ in alte
rius diffinitiõe collocari. ¶Preterea ꝙ relatio nõ pos
sit referri aut t̃miari ad absolutũ bonis rõnibus ẽ ꝑsua
sum.v.met. ¶Et addit ꝙ act⁹ ⁊ potentia pñt accipi du
plicit̃.s.formalr̃ ⁊ mãlr̃. Prio mõ ꝓ relationib⁹ accipiũ
tur qb⁹ aliqd dr̃ eẽ formalr̃ ĩ potẽtia:⁊ formalr̃ aliqd dr̃
esse ĩ actu. Scdo mõ ꝓ his q̃ denoĩanf. Vbi grã.potẽtia
moueri deorsuz ꝓ gui act⁹ vo ꝓ descẽsu.potẽtia moue
ri sursuz ꝓ leui:actus aũt ꝓ ascẽsu. Tũc dicit (saluo me
liori iudicio) si act⁹:⁊ potẽtia sumantur formalr̃ sunt sil̃
rõne qr vt sic sunt relatiua vt recte Auerrois sentit ĩ di
cto.xi.com. At si sumunf mãlit̃:sic act⁹ est prior ipa po
tentia.vñ Arĩ.ꝑ moueri ad medium:diffinit graue:et ꝑ
moueri a medio diffinit leue:et per moueri circa mediũ
diffinit neutrum. ¶Scdo dicit ꝙ licet actus sit poten
tia rõne prior:tñ nec oĩs actus oĩ potentia est rõne prior
nec aliquis actus oĩ potentia:sed oĩs actus oĩ potentia
sibi corrñdente est prior:vt moueri ad medium est rõne
prius ipso graui:quaten⁹ in illi⁹ rõne cadit ⁊ nõ ecõtra.

Rñsio ad Aug.suef.

Respondeo ad nouũ expositorẽ. Et primo dico ꝙ iste rationes quas dt esse Scoti
in pmo dist.30.nõ bñ vidit Sco. Ibi.n.tm̃ facit vnũ ar
gumentũ de potẽtia ⁊ actu q̊ ꝓbat relationẽ potẽtie ter
minari ad absolutum.vide ibi. ¶Dico scdo ꝙ posito ꝙ
Sco.hoc asserat veruz dicit et rõnes posite vere sunt lz
ab isto interpte non soluanf. Deinde concedo actus est
simplr̃ prior potentia. Vñ Arĩ.ix.met.t.c.xiii. Oĩ itaqꝫ
tali prior est actus rõne.i.diffinitione et substãtia.i.ꝑ
fectione:tpe vero est quidẽ vt sic:est aũt vt nõ.vt pz.ĩ.in
textu:sꝫ ꝓ nũc non est pñtis speculationis terminare:an
actus sit prior tpe potẽtia. De hoc vide expõnez Sco.su
per.9.met.t.cõ.xiiii.et in quoli. Sed sufficit ꝙ actus sit
prior potẽtia diffinitiõe. Nã potentia dicit ordinem ad
actum:et ille ordo essentialr̃ est respectus ad actũ et nõ
econuerso:qr rõ actus est absoluta:et sic diffinif ꝑ actũ.
Et sic potentia formalr̃ sumpta diffinif ꝑ actũ ad quez
terminaf:et non tm̃ potentia fundamentalit̃ sumpta:et
forte talis non diffinif ꝑ actũ:sed de hoc alias. ¶Dein
de iste interpres ɔ̃dicit sibimet:qr prius.v.met.sue con
cessit ꝙ relatio potentie terminatur ad absolutum. Hic
vero negat.vt patet intuenti.⁊ quod adducit de Cõmẽ
tatore soluat ipe qui soluẽdo ɔ̃dicit his que dixit in.v.
met. Nec Cõmẽtator intẽdit ꝙ act⁹ ꝓprie diffiniaf per
potentiam:sed forte qr actus terminat relationẽ poten
tie aliq̃liter cognoscif per potẽtiam. Non.n.est intentio
Arĩ.ꝙ actus ꝓprie diffiniaf ꝑ potẽtiã.vt pz ꝑ ipsum.9.
met.t.c.xiii.vbi simplr̃ vult ꝙ potẽtia diffiniaf ꝑ actuz:
non aũt dicit econuerso:vt ptz intuenti textum illum.

Grego.de ari.i pmo di.28.q.2.

Nota ꝙ Grego.de arimino in pmo ꝓbat duas ɔ̃clu
siões. Prima ꝙ de⁹ referebaf eternaliter ad
creaturam que non erat:⁊ hoc relatione reali. Secũda
ꝙ de⁹ referf realit̃ ad creaturaz ex tpe. ¶Primã ꝓbat
sic. Deus ab et̃no fuit realiter causatiu⁹ et presci⁹.ergo
ab eterno realiter referrebaf ad causabile ⁊ ad prescita:
consequentia pz:qr causatiuus et prescius hec ipsa que
sunt ad aliquid sunt. Añs patet:qm̃ scdm fidem constat
ꝙ fuit causatiuus et ꝑscius:qd aũt realit̃ etiã nõ est du
biũ:cũ nulla aĩa fuerit q̃ ab et̃no cognouerit deum. Nec
valet dicere ꝙ deus ab eterno cognouit se causatiũ et
ꝑsciuz:qr istud nõ tollit quin fuerit realiter causatiuus
et ꝑsci⁹ nõ ad se sed ad creaturã causabilem ⁊ prescitaz:
alioquin eqꝫ faciliter diceretur ꝙ de⁹ pr̃ nõ referebatur
realr̃ ad filiũ. Nã et semꝑ nouit se patrẽ. et si dicatur ꝙ
licet nouerit se prẽz nõ tñ ꝑ hmõi noticiã fecit se prẽm:
nec iõ fuit pat̃ qr nouit se patrẽ et iõ non ſm rõnẽ:sꝫ rea
liter referrebaf ad filiũ. Sic in proposito dicef:ꝙ nec ꝑ
illã noticiã q̃ nouit se causatiuũ fecit se causatiuum:nec
ideo fuit causatiu⁹ vel ꝑsci⁹:qr nouit se causatiuũ ⁊ ꝑ
sciũ q̃ ꝓpt̃ simplr̃ seq̃f ꝙ realit̃ referrebaf ad cãbile ⁊ ꝑsci
tũ. ¶Probat tñ prius duas alr̃s ɔ̃clusiões ex qb⁹ vr̃ de
pẽdere ista. Prima ꝙ aliqd põt referri realr̃ ad nõ ens.
Scda ꝙ non ens põt realit̃ referri ad ens. Primã ꝓbat
sic. Possĩe est aliqd dũ nõ apprehendif ab aĩa esse veram
imaginẽ alicui⁹ non existẽtis.ergo aliqd põt realiter refer
ri ad non exñs. Antecedens pz.nã imago Herculis exi
stens in pariete vel in vi memoratiua:ita est imago eius
dum illud non est:sicut dum est.consequẽtia patet:quia
imago vt imago est ad aliquid ſm Aug.7.de tri.ca.pri
mo. Quid autez absurdius q̃ꝫ imaginẽ ad se dici. ¶Se
cũdo aliqd est realit̃ memoria non exñtis.ergo aliqd referf
realiter ad non exñs.ɔ̃ña ptz. Nam constat ꝙ memoria
dr̃ memoria relatiue:et idem ponit expresse Augu.x.de
tri. Añs etiam satis est notum. Nam memoria est respe
ctu ꝑteritorũ ſm phm̃ in de me.et remi.ẽt ſm Aug.ix.de
tri.c.xi. ¶Tertio ſm phm̃.v.met.c.de ad aliquid.t.ca.
xx. Quedam dicunf ad aliquid ſm potentiã et passiuam
vt calefactiuum ad calefactibile qr potest. et post dicit
ꝙ aliũ dñr ſm tpa.vt ꝙ fecit ad factum:et facturum ad
faciendum. Ex his arguif. Aliquid est realit̃ ꝓductiuũ
seu ꝑfectiuũ ⁊ realit̃ facturũ.ergo aliquid realit̃ refertur
ad non ens. Añs est certum.nam ꝙ sol vel ignis sit pro
ductiuus caloris aut alterius ignis:aut sit productu
rus vel facturus non plus dependet ab anima q̃ꝫ ꝙ sit
sol vel ignis.ɔ̃ña patet quia productiuũ dr̃ ad ꝓducibi
le et facturũ ad faciendũ:et constat ꝙ nec ꝓducibile nec
factibile est ens. ¶Scdam conclusionẽ probat sic. Oĩa
relatiua dicunf ad conuertentiã.ergo non ens realiter re
ferf ad ens. Añs ptz per Aug.vii.de tri.c.primo.qui di
cit ꝙ oĩa q̃ relatiue dicunf adinuicem dicunf.et per hoc
ꝓbat ꝙ pr̃ nõ dr̃ relatiue ad essentiam:cũ eẽntia non di
caf relatiue ad patrẽ. Patet ẽt ꝑ phm̃ in ꝑdicamentis
ɔ̃ña ꝓbaf. Nam ꝓductiuũ dr̃ ad ꝓducibile:et facturum
ad faciendũ:et imago ad imaginatũ:et memoria ad me
moriam.ergo econuerso ꝓducibile referf ad productiuuz:
et tale non est.ergo. ¶Nec valet dicere ꝙ talia et si re
ferantur non tñ realit̃:sed ſm rõnem tm̃. Nam siue talia
considerentur ab anima:siue non:nihil minus produci
bile est producibile a productiuo ergo.

Scda ɔ̃clo Grego.ɔ̃.Sco.

Scda conclusio ꝑncipalis:vcz ꝙ deus refer
tur realiter ad creaturaz ex
tpe ꝓbaf sic a Gregorio. Nã constat ꝙ ex tpe seu de no
uo deus est creãs seu dñs creaturarũ:⁊ vt sic refertur ad
creaturã ex tpe.vt dt Augu.v.de tri.et hoc non ẽ ꝑ opa
tionẽ aĩe:qr siue aĩa deũ ĩtelligat siue non:non min⁹ ipe
est creãs et dñs. ¶Confirmaf:qr si solũ ſm rõnẽ referf:
aut ideo est qr ipse non est dñs vel creator nisi ꝑ opati
nẽ aĩe:qd null⁹ catholic⁹ diceret:aut qr et si absqꝫ opa
tione aĩe sit dñs et creator:nõ tñ absqꝫ opatiõe aĩe est re
latiue dñs ⁊ creator? Et illud ĩplicat manifestã ɔ̃dictio
nẽ:qm̃ ɔ̃dictio est dicere ꝙ aliquis sit dñs et non sit dñs
alterius:⁊ ꝑ ɔ̃ñs ꝙ nõ sit relatiue dñs. Si.n.nõ sine opa
tione aĩe est dñs relatiue? non sine opatiõe aĩe est dñs:⁊
sic sine opatione aĩe est dñs:et non sine operatione aĩe ẽ
dñs:que manifeste cõtradicũt.eodẽ mõ põt ꝓbari ꝙ ab
eterno realiter referrebaf:supposito ſm fidem ꝙ et̃na
liter fuerit ꝑscius:qr sine opatione aĩe fuit prescius:et
non potuit esse ꝑscius nisi relatiue. Scientia eñ:prescië
tia:dispõ:prouidẽtia:et predestinatio:sunt ad aliquid:
sicut dicit Aug.de sacra.lib.pmo pte.ii.ca.ix.et vbi nõ
diceret de se ptz. ¶Scdo arguif sic iuxta modum cõem
loq̃ndi.quecunqꝫ relatio consequitur extrema ex natura
rei sine consideratione intellect⁹ ẽ realis:hoc pz ꝑ Sco.
in pmo di.xxx.vbi ponit eã in ꝓpria forma. Oẽs ẽt cõit̃
ponẽtes relationes rõnis dicũt eas ɔ̃seq̃ actũ ĩtellect⁹:
et alr̃ nõ hr̃e esse:⁊ qñ non dicerẽt ꝓpositio pz de se:alr̃s:
q̃libet relatio realis posset dici rationis. Sꝫ aliqua rela
tio dei ad creaturam consequif sua extrema.s.deum et
creaturam ex nã rei sine cõsideratiõe intellectus.ergo. Mi
nor declaraf:nã posito deo et lapide et nulla considera
tione intellect⁹ exñte:de⁹ est distinctus a lapide et cau
sa et dñs eius:ac ꝑ hoc iuxta illum modũ loq̃ndi conse
quif distinctio dei a lapide et causalitas ad dñm:et cer
te non min⁹ q̃ꝫ consequaf distinctio lapidis a deo et ser
uitus.et si dicerẽf ꝙ deus esset distictus et domin⁹ absqꝫ
distinctione et dñio.eadem facilitate posset dici ꝙ lapis
esset distinctus ⁊ causatus et seruus sine distinctione et
aliis relationib⁹. ¶Tertio exclusa oĩ consideratiõe aĩe
natura hũana est vnita vbo in xp̃o.ergo exclusa oĩ ɔ̃sidera
tiõe aĩe vbũ ẽ vnitũ nãe hũanẽ.et ptz cõsequẽtia:quia ĩ
possibile est aliquid esse vnitũ nõ vnito. Vnitũ.n.vnito

vnitū ē.cū ḡ oē vnitū referaṫ ad vnitum.sequiṫ ꝙ ꝓbuꝫ
exclusa oī cōsideratione aīe est vnitū: et ꝑ ꝯn̄s realiṫ re
ferṫ ad vnitā sibi nāīn. ¶Quarto. Spūs sanctus tꝑaliṫ
est datus et donatus creaṫe.nec in hoc est necessaria cō
sideratio aīe nr̄e:cum etiā pueris deṫ in baptisimo:et da
tum et donatum relatiue dicunṫ.sicut patet ꝑ Augu.v.
de tri.ca.xv.vel.xvi. Si hoc deberet negari: aut hoc es-
set propṫ auctoritatē ecclesie vel scripture sacre? aut ali
cuius sancti vel famosi phi? vel ꝓpṫ cogentē rōnem ad
oppositum? Sꝫ nec ecclesia alicubi dicit oppositum nec
in tota scriptura sacra :aut doctrina cuiuscunqꝫ sancti
nec aliqua auctoritas reꝑitur ad oppositum q̄ vnqꝫ vi-
derim vel audierim. Inueniṫ aūt freqnenter in scriptu
ra et in dictis sanctoꝝ ꝙ deus est op̄s creator ⁊ dn̄s:et
plura alia que denotant eum ad creaturam referri:⁊ nul
libi dr̄ ꝙ tm̄ ꝫm rationeꝫ sit dn̄s vel omnipotēs vel crea
tor. Siſr nec phūs nec Commentator vnqꝫ hoc dixeṙt:
cum tn̄ dixerint deū esse ꝑ̄ncipium ⁊ motorē et cām fina
lem alioꝝ. ¶Et si arguaṫ contra hanc conclusionē ꝑ rō
nes Sco.sic dicētis. Deus est ꝑfecte simplex.ḡ nō refer
tur realiṫ ad creaturā. Probaṫ ꝯn̄a:quia si ē ꝑfecte sim
plex nichil est in eo qđ non sit ip̄m:ꝫm August.xi.de ci-
ui. dei.c.x. Deus inquit simplex est:⁊ quia est id qđ hēt.
Itē ꝑfecta necessitas eius est talis ꝙ non variabiṫ esse
eius quacūqꝫ ypothesi possibili siue impossibili ponatur
circa aliud a se:qꝛ alia non sunt necīa nisi secundaria.ex
his aūt sequiṫ ꝙ nulla est in eo realitas que necio coexi
gat aliud a se. Tale.n.necio exigens aliud a deo non es-
set illo exacto non existente:et per cōsequens aliqđ ꝙ es
set ꝑfecte idē deo non esset aliquo alio quod nō ē neciuꝫ
ex se non existēte.relatio aūt realis necio coexigit ad su
um esse terminum relationis.ḡ in deo nō est relatio rea
lis ad aliud a se. ¶Ad hoc etiā vr̄ esse auctoritas Ma-
gistri.in.30.di.qui dicit sic. Appellatio q̄ creatura dr̄ ad
creatorē relatiue relatiua est:⁊ relationē notat :que est
in ipsa creatura. Appellatio ꝟo illa qua creator relati-
ue dr̄ ad creaturā relatiua quidē est:sed nullā vocat rela
tionē q̄ sit in creatore. ¶Itē pōt argui ꝯ fundamentuꝫ
ꝓbatiōis ꝑ̄dictaꝝ conclusionū. Ex hoc.n.ꝙ deus oī aīe
consideratione exclusa est ꝟe ꝑ̄scius et dn̄s:⁊ sic de aliis
que relatiue dicunṫ de eo arguebaṫ ꝙ esset realiṫ ꝑ̄scius
et dn̄s. ¶Cōtra hoc q̇dē:qꝛ siſr ꝓbareṫ ꝙ idētitas eius
deꝫ ad seip̄m esset relatio realis :nā exclusa oī considera
tione aīe quodlibet est sibiipsi idē.vt sor.est idē sorti.ḡ
illa idēptitas esset realis quod ē cōtra phm̄.v.met.c.de
eodē.t.c.xvi. Palā qꝛ idēptitas vnitas quedā ē aut plu
riū essendi.i.eoꝝ q̄ sunt plura in esse:aut qn̄ vtitur pl'ib⁹
veluti qn̄ dixerit ip̄m ipsi idē.nā vt duob⁹ vtiṫ eodē. Ex
quibus innuit ꝙ relatio talis non fit nisi qn̄ intellectus
vtiṫ eodem tāqꝫ duobus idē sibi referrēdo. ¶Rn̄det ip
se Greg.dicens ꝙ non oīs relatio exigit necio ad suum
esse ꝙ eius ṫminus sit in rerum nā.sicut.s̄.patuit. ¶Ad
auctoritatem Magr̄i dicit ꝙ nō ē cōtra:cū ipse non di-
cat ꝙ deus non referṫ ad creaturā sed dicit oppositum.
Intendit tn̄ ꝙ cū de nouo dr̄ ad creaturā nulla nouitas
vel mutatio est ī deo sꝫ tm̄ in creatura:quā mutationeꝫ
in creatura ꝓpṫ quā ⁊ ip̄a ad deū ⁊ de⁹ ad ip̄am referūṫ
vocat relationē iuxta modū suū q̄ talia complexe signifi
cabilia quib⁹ dr̄ aliqđ referri vocare consueuit relatio-
nes. ¶Ad aliud de idēptitate cōcedit ꝙ idēptitas eius
dē ad se sit realis:si illud qđ dr̄ idē sit res. Nec phūs dt
oppositū:nec aliqs ali⁹ deberet hoc negare:cum null⁹ sa
ne mētis negaret ꝙ sortes est sibiipsi idē realiṫ:et multo
plus qꝫ sit platoni cui tn̄ ꝯcediṫ esse realiter idē ꝫm spe-
ciē. ¶Preterea cōstat ꝙ aliq̄ res vna nūero ē vna reali
ter:cū ḡ idēptitas nūeralis nō sit aliud qꝫ entitas nūera
lis:sequiṫ ꝙ idēptitas nūeralis est idēptitas realis. Di
co ḡ ꝙ talis idēptitas ē realis:et si ipsa sit relatio est re
latio realis. Nec phūs oppositū sentit.sꝫ solū vult ꝙ q̄-
bus modis dr̄ vnū dr̄ idē:⁊ ꝙ sicut vnitas sic⁊ idēptitas
est duplex.q̄dā eoꝝ q̄ sunt plura sicut idemptitas gn̄is⁊
specifica.q̄dā vni⁹ sicut idēptitas nūeralis q̄ ē illa quā si
gnificam⁹ cū eodē vtimur duobus.i.sicut vtimur duob⁹
hoc aūt ē qn̄ dicim⁹ ip̄m ipsi idē. ꝟbi gr̄a. Petr⁹ est ideꝫ
Petro:sic.n.vtimur tūc Petro ꝓ eo qđ referṫ et eo cui
refertur:sicut in significādo idemptitatē aliā que est plu
riū vtimur duob⁹. ꝟbi gr̄a.cū dicimus Petrus ē idem
Paulo. ¶Et si dicatur ꝙ q̄libꝫ relatio real'r eq̄rit duo
extrema realiṫ disticta. Dicēdū hoc eē fl'm.qđ pꝫ: qꝛ in-
ter mouēs ⁊ motū vel agēs et patiens est relatio realis
etiā ꝫm cōeꝫ doctrinā:⁊ tn̄ volūtas agit ī se cāndo suum

actū:ita ꝙ ipsa est agēs ⁊ patiēs⁊ mouēs ⁊ mota. Unde
non plus requiriṫ ad relationē realē nisi ꝙ p̄ter oꝑatio
nē aīe ip̄m ꝙ referṫ sit tale q̄le denotaṫ ꝑ ꝑ̄dicationē re
latiuā de ipso. Et ideo si idēptitas inq̄ꝫtū idēptitas sit
relatio nō requiriṫ ad hoc ꝙ sit relatio:nisi ꝙ illđ qđ dr̄
idem sit idē p̄cṫ oꝑationem anime. hec Gregorius.

Respondeo ad oēs rōnes Greg.qꝛ sunt directe
contra Sco. Ad illā q̄ ꝓbat ꝙ de⁹ Rn̄sio ad rōnes gre
relatione reali referaṫ ab eṫno ad creaturā non existen-
tem. Cū arguiṫ ꝙ deus realiṫ est causatiu⁹ et prescius.
Cōcedo:ḡ realiṫ referṫ ad nō exn̄s? Negaṫ cōsequētia.
Tū:qꝛ esse tm̄ causatiuum non dt relationem nisi apti-
tudinalē:qꝛ eē realiṫ causatiuū ē ip̄m hr̄e aptitudinem
ad cāndū:sed suꝑ tali nā sic apta nō pōt fundari relatio
actualis realis:sꝫ tm̄ aptitudinalis(si tn̄ posset dari ali
qua aptitudinalis in deo ad creaturā(Tū etiā qꝛ si reat
liṫ referṫ hac relatiōe reali.ḡ creatura fuit ab eṫno in es
se realis existētie:pꝫ qꝛ relationes secūdi modi sunt mu
tue.ḡ si deus actu referṫ ad creaturā relatione reali se-
cūdi modi.ḡ et creatura ab eterno referṫ relatione rea
li:que fundaṫ suꝑ potentia passiua.ḡ ipsa fuit ab eṫno:
patet qꝛ aut ponis relationem realem creature esse aliā
realiṫ ab ipsa? et tūc sequiṫ ꝙ est impossibile ipsam eē ni
si in fundamento realiṫ existente:quia nullū accidēs rea
le pōt fundari in non existente realiṫ vt pꝫ :si ꝟo ponis
ipsam relationeꝫ nullo mō distingui ab ipsa creatura:sꝫ
tm̄ esse ip̄am creaturā q̄ referṫ (vt isti videnṫ dicere)ad
huc sequiṫ ꝙ sit de necessitate ab eṫno:pꝫ qꝛ nihil realiṫ
referṫ nisi sit ens reale:sed non potest dici ens reale non
includendo existentiā.ḡ creatura ab eṫno existit:et sic si
deus referṫ ab eṫno relatione reali ad creaturam :opor
tet ipsam creaturam ab eṫno existere. Non.n.diceret al
bum esse realiṫ simile.s. similitudine reali nisi album ꝟe
esset. Nā qđ non ē:nulli realiṫ erit simile. Sic ī ꝓposito.
Itē cū de rōne relatiōis sit ad aliud ṫminari:vt patet ī
ꝑ̄dicamēto relationis ⁊ ī.v.meta.c.de ad aliqđ.t.ca.xx.
ego ṫminans relationē realē actu est. ¶Dico ḡ ad argu
mentū ꝙ de⁹ ab eṫno ē realiṫ causatiuus sed non relatio
ne reali:qꝛ vt sic nichil aliud est nisi ab eṫno hr̄e realiter
potētiam q̄ possit causare:⁊ ex hoc nulla poniṫ relatio ī
deo. Cū dr̄ causatiuū realiṫ referṫ ad causabile. Dico ꝙ
tm̄ dt aptitudinē ad causandū que aptitudo ē ip̄a volū-
tas diuina realiṫ. Et qn̄ dicit ꝙ referṫ ad causabile. Di-
co ꝙ nullo mō referṫ nisi forte relatione rationis :qn̄.s.
intellectus diuinus cōꝑat voluntatem diuinā ad ipsum
causabile in rōne causatiui.et ideo nō valet dicere ꝙ aīa
nō ꝯsiderat:qꝛ sufficit ꝙ intellect⁹ diuin⁹ actu suo sic cō
paret.vt pꝫ a Sco.p̄n̄ti distin. Hoc idem dico de ꝑ̄scien
tia ꝙ de⁹ ē ab eṫno realiṫ ꝑ̄sci⁹. Si intelligaṫ ꝙ ab eṫno
habuit actum realem q̄ ꝑ̄scit? Concedo:quia actum in-
telligendi. Si ꝟo ꝙ talis actus ab eṫno termineṫ ad pre
scitum:⁊ hoc terminatione vel trāsitione reali? Negaṫ:
qꝛ actū illū sic ṫmiari ad creaturā nō ē aliqđ reale ī deo.
vt pꝫ a Sco.ꝫ.di.xxxix. Si ēt ītelligat ꝙ act⁹ intellectus
diuini quo prescit ab eṫno includat relationem realē ad
ꝑ̄scitum? hoc hꝫ ꝓbare:qꝛ si hm̄ōi relationē includeret:
creatura ꝑ̄scita necio ab eṫno existeret : vt.s̄. patuit de
causatiuo. ¶Ad illa argumenta quibus ꝓbat ꝙ aliqđ
realiṫ pōt referri ad non ens. Dico ꝑ̄mittendo aliqua.
Primo ꝙ relatio realis et maxime intrinsec⁹ adueniēs
necio depēdet in esse a ṫmino et a fundamēto :immo sic
dependet ꝙ nullo mō pōt causari.vt patet.v.phi.te.c.x.
quia in ad aliquid nō est mot⁹ nec mutatio:qꝛ posito fun
damento ⁊ ṫmino necio oriṫ ex nā rei:et sic ab illis depē
det in esse et conseruari. Scđo ꝑ̄mitto ꝙ nichil ab eo qđ
non est :potest dependere in esse et conseruari verū ens
reale:hoc patet. Istis ꝑ̄suppositis dico ad primum de
imagine ad imaginatū:ꝙ si imaginatū nō ē actu nec re-
latio imaginis realis ē inṫ imaginē et imaginatum. Cū
arguit ꝙ imago non ē ad se. Dico ꝙ imago pōt dupliciṫ
cōsiderari. Uno mō q̄ꝫtū ad suū fundamentū reale: pu-
ta ꝑ illa imagine erea Herculis. Alio mō formal'r:vt vl
tra fundamentū includit relationē ad imaginatum. Di
co ꝙ imago pōt eē ꝑ̄mo mō sine imagiato:nō tn̄ scđo mō
pōt esse. Nec valet dicere ꝑ imaginē cognoscit imagina
tum nō exn̄s.ḡ referṫ ad illđ realiṫ. Negaṫ ꝯn̄a:quia co
gnito prius Hercule:post cognita imagine illa erea:sta
tim ducor in cognitionem Herculis:⁊ tamen non sequi
tur ꝙ relatione reali referaṫ talis imago.et si referṫ ali-
qua relatiōe actuali ad ip̄m imaginatum:hoc erit tm̄ re
latione rōnis q̄ fit ꝑ actū collatiuū ītellectus cōꝑantis

imaginē eream vt cognitā ad ipm Herculē prius cognitum. Nec.n.est imaginabile aliquid referri relatiōe reali ad aliquid qđ nullo mō est ens:cū talis relatio in esse et conseruari depēdeat a termino et diffiniat ꝑ ipz. Et ꝑ istam rn̄sionem pz rn̄sio ad oēs alias rōnes.s.de mēoria et potētia actiua et passiua ⁊ hmōi. Nisi.n.dent extrema.s.fundamētum ⁊ terminus est impossibile dari relationem realē. Nisi iste velit dicere ꝙ relatio imaginis est tm̄ ipsa imago:et nulla relatio differt realit ab eo cuius est relatio (ꝙuis sit manifeste falsum.vt subtilit ꝓbat Sco.in scđo dist.1.⁊ ibi vide expositionem quam feci ⁊ resolutiōes argumentoꝝ ꝯrium ꝓbantium). Dico ꝙ adhuc requirit existētia correlatiui patet. Si.n.pat actu realit refert ad filium.ḡ filius actu est:ptz:qꝛ si filius nō est actu nec pr̄ erit actu.relatiua.n.posita se ponūt ⁊ ꝑempta se ꝑimunt.ḡ si imago realit actu refert ad imaginatū:seqt ꝙ imaginatū erit actu existens. Et ptz quō ille rōnes non concludūt propositum suū.

Ad argumenta alteriꝰ cōclusiōis qbꝰ ꝓbat Greg.ꝙ actu nō exn̄s pt realiter referri ad ens siue ad id qđ existit. Añq̄z rn̄deā premitto ꝙ accn̄s dependens a t'mino et fundamento icludit maiorē necessitatem fundamēti q̄z t'mini. Tū qꝛ accidētis eē ē i esse.vt pz.7.met. Tū:qꝛ substātia ē ꝑor accidēte cotione diffinitiōe ⁊c.7.met.t.c.4. Scđo ꝑmitto ꝙ relatio realis nec̄io reqrit fundamentum existere. Nō n.est imaginabile aliqđ accn̄s reale posse fundari i non existente. ¶ Si dicat ꝙ relatio realis non est res distincta a fundamento. ¶ Adhuc dico ꝙ si accipiat relatio realis pro re que refert:adhuc ptz quomodo nichil non realiter ens potest realit et actu referri. Si.n.realit referri est ipm esse ens reale:quō non ens poterit realr referri? Nec valet dicere ꝙ ideo realit dicit referri:quia non refert per opationem intellectus. Hoc nichil ē:qꝛ ꝑsupponit falsuz.s.ꝙ non ens possit referri. Bene.n.seqret non ens refert relatione actualit non ꝑ opationē intellectus.ḡ non ens realit refert. Sz ꝯstat añs esse falsum. ¶ Ad ꝓbationem concedo ꝙ correlatiua dicūtur ad conuertentiā:⁊ eo mō quo sunt correlatiua dicūtur ad cōuertētiā.s.si actu actu:si potentia potentia:si aptitudine aptitudine:vt patet in oībus correlatiuis. Sed postea negat ꝙ non ens sit correlatiuum realit. Cū ꝓbatur:qꝛ causatiuū realit refert ad causabile. Negat imo dico ꝙ actualit nullo mō refert:et si actu refert ad causabile non existens:hoc erit tm̄ ꝑ opationē intellectus compantis vnuz ad aliud.vt.s̄.dixi. Hoc idem dico de ꝓductiuo ⁊ ꝓducibili. Dico etiā posito ꝙ ꝓductiuū referat realiter ad ꝓducibile non exn̄s:adhuc non sequit ꝙ ꝓducibile non exn̄s referat realit ad ꝓductiuum:qꝛ lz dicant ad cōuertentiā:nō tn̄ sequit ꝙ si vnuz realiter refert:ꝙ reliquum realiter referatur vt exposui:s̄.rn̄dēdo ad obiectiones Ochā ꝯ Sco.presenti dist.vide ibi. et patet ad istam opi.quid dicendum.

Alie rōnes Grego.soluunt.

Ad rōnes quibus ꝓbat Grego.ꝙ deus referatur realiter ex tpe ad creaturā. Ad ꝑmam cum dr ꝙ deus de nouo est realiter creans. Si intelligis ꝙ sit realiter creās relatione reali de nouo sibi adueniēte. Negat sicut etiam ipe negat. Si vo intelligis ꝙ de nouo sit realiter creās:qꝛ noua actione reali in ipso existente? silr hec negat ēt a te. Si aūt itelligis ꝙ ipse deꝰ de nouo dr creator:qꝛ aliq̄ creatura accipit esse de nouo ꝑ creationē.i.ꝙ deus dr realr referri ad creaturā:qꝛ creatura relatione reali refert ad ipsum:et sic denoiatione extrinseca dr de nouo realiter referri?et hoc etiam Magister concedit:⁊ hoc non hz difficultatez:vt patuit.s̄.rn̄dendo ad obiectiōes Ochā. Si vo intelligit de nouo referri realiter ad creaturā ⁊ nō ꝑ relationē creature terminatam ad ipam:sed se sola.i.entitate sua? Hoc non vr̄ intelligibile ꝙ dicat realiter referri ⁊ non ꝑ aliqđ de nouo sibi adueniēs:nec ꝑ hoc ꝙ aliud:puta creatura referat ad ipsum. Si vo dicat ꝙ de nouo realiter referat id ē relatione actuali. Det illa.non pōt dari nisi quia de nouo creat:⁊ tunc ista nouitas tm̄ est in creatura:vt patet:⁊ sic ꝓpter nouum effectum dicat realiter referri:nō ꝙ adueniat sibi nouū aliquid. Sz hoc non est ꝓprie realiter referri de nouo nisi habeat vl relationē realē nouā:vel saltē qꝛ relatio realis creature terminat ad ipm.vt docet Ar.v.met.ca.de ad aliquid.t.ca.20. Oē.n.qđ ad aliud refert vel refert relatione quā hz:vl iō refert quia aliud refert ad ipm.vt.s̄.patuit ꝯ Ochā. Non.n.datur alius modus nisi prauus sensus det phō vbi.s̄.sicut ēt ipse Grego.vult exponere phm̄:⁊ simili modo exponit Ocham.vide.s̄.quia certe non est exponere textum:sed magis extorquere. ¶ Ad aliud de cōfirmatiōe. Dico ꝙ si deus intelligit creator de nouo:pōt dici creator:quia noua creatura refert ad ipm relatione reali:et sic quia talis relatio terminat ad ipsum ex tpe:ita cōcedit creator ex tpe. Si vo intelligat creator de nouo aliqua relatione noua existente in deo. Dico tunc ꝙ nulla relatio i est deo nisi tm̄ rationis:⁊ talis relatio rōnis est tm̄ causata ab intellectu creato:non ab itellectu diuino qui nullū ens rōnis potest de nouo causare.vt.s̄.patuit a doc. et cum dicit ꝙ est inconueniēs esse creatorē vel dn̄z tantū ꝑ opationē aīe. Uerū eēt si opatio aīe concurreret ad creare. Solo.n.actu volūtatis sue creat et nō aliquo respectu rōnis:immo si nullus intellectus creatus esset adhuc crearet lapidem:lz tunc non diceretur creator aliq̄ relatione sibi inherente.vt patuit. ¶ Ad aliud qn̄ dicit ſm Sco.quecūq3 relatio cōsequit extrema ex natura rei sine consideratione itellectꝰ ē realis. Cōcedo istā. Sz negat ista.s.ꝙ inter deum ⁊ creaturam oriat relatio ex nā rei sine cōsideratiōe intellectꝰ:⁊ hoc loqndo de relatione dei ad creaturā:qꝛ bn̄ certū ē ꝙ orit relatio realis in creatura. Ad ꝓbationē cū dr ꝙ posito deo et lapide nulla consideratione intellectus existēte deus est distictꝰ a lapide.ergo realit refert vt distinctꝰ realit ad ipm lapidē distinctū. Dico ꝙ distingui realiter ab aliquo cōtigere pōt duplr.s.fundamentaliter et formalit. sicut ēt silis dr fundamentalit vt albedo:⁊ sic fortes ē silis albedine fundamento similitudinis alteri albo. Formalit vo dr similis similitudie relatiōe:sic deus dr deitate realit distinctus a lapide:deitate dico vt rōne fundamentali distiguendi. Et dr distinctus formalr distinctiōe:sed tūc negat ꝙ talis distinctio q̄ deꝰ dr formaliter distingui sit relatio realis. Est.n.tm̄ relatio rationis et etna:vt quādo intellectus diuinus compat deum cognitum in rōne distincti ad creaturam cognitā:⁊ pōt esse tpalis vt quādo intellectus creatus compat ex tpe. Et cū dr ꝙ posito deo ⁊ lapide nullo itellectu creato existente deus realiter distinguitur a lapide. Concedo. Cū infert.ḡ realit refertur. Negat ꝯn̄a:quia ipm sic realiter referri est realit hr̄e relationē realē. ¶ Si dicat distictio q̄ distinguitur ante oē opus intellectus est relatio. Negat. Quid ḡ est? Dico ꝙ nihil:qꝛ vt sic tm̄ intelligitur deus in se. Si inferatur. Deus non est lapis.ḡ distinguitur a lapide. Dico ꝙ ista cōpatio non fit sine actu intellectus. Sicut dicimus nullo intellectu considerante homo non est asinus:non est ibi ista negatio nisi tantum fundamentaliter. Sic in proposito.

Duplex est distinctio realis.

Improbat thomas gaieta.

Ex supradictis ptz quō ille nouus expositor Sancti Tho.male intellexit Sco.cū ipe attribuat Scoto sic dicēs. Hic habes defectū Scoti credentis ꝙ deus dr dn̄s ex sola relatiōe que est in creatura. Ponit.n.effectū formalē.s.dn̄z absq3 cā formali.s.relatiōe dn̄ii:qđ non est intelligibile. hec ille. Hic habes mltiplicē rn̄sionē ex supiꝰ dilucidatis. ¶ Ad aliud de vniōe nāe hūane ad vbū. Cōcedo.ꝙ natura humana realit et relatione reali refert ad vbum:et ꝙ talis vnio q̄ nā hūana dr vniri vbo est relatio vere realis extrīsecus tn̄ adueniēs.vt ptz a Doc.in.3.distin.1.q.1. Sz negatur ꝙ vbū realit.s.relatione reali referat ad naturam hūanā. Cū dr vbū realit est vnitū. Si intelligis ꝙ vnione reali sibi de nouo inherente? Negat. Si vero vnione reali nāe hūane t'miata ad ipm? Cōcedo. Si vero aliqua vniōe sibi inherente?nulla pōt dari nisi tm̄ rōnis. vt pz a Doc.in.iii.di.i.q.i. ¶ Ad alia duo pz rn̄sio ex supradictis. Ad solutiones q̄s facit ad rōnes Sco.ptz ex his q̄ dixi ꝙ nihil valēt nec quouismō soluūt ad rōnes.

Ocham arguit ꝯ sco.

Ocham arguit ꝯ multa dicta Scoti.ꝑmo ꝯ hoc qđ dr ꝙ aliq̄ relatiōes sūt mutue ⁊ aliq̄ nō:⁊ ꝓpt hoc distiguit tertiꝰ modꝰ a duobus ꝑmis:arguit sic ꝑmo. Qꝛ scđz itētionē phi oīa relatiua dn̄r ad cōuertentiā. Et si dicat ꝙ nō itelligit de tertio mō. Cōtra.de isto mō exemplificat spāliter. Un̄ subdit post. Silr ⁊ in aliis sz aliqtiēs dr̄nt ſm locutionē vt scia scibilis scientia dr:et sensus sensati sensus:et sensatum sensu sensatum. Uult dicere ꝙ oē relatiuum si cōuenienter assignetur assignabit ad vnum quod similiter refertur ad ipsum:ꝙuis non referatur ad ipm sub eodem casu quo ipm refert ad illđ. ¶ Itē ibidē Phūs. At vero aliqualiter nō vr̄ cōuerti nisi cōueniēter illud ad qđ dr assignet.ergo semper qn̄ cōuenienter assignatur illud

ad qđ đꝛ conuertiꝛ: ⁊ ꝑ cõsequens relatio mutua. Item postea concludit. Oia ḡ que ad aliqđ dñr si conueniẽt assignenꝛ ad conuertentiã dicunꝛ. Ex quibꝰ auctoritatibus ptꝫ ꝙ inꝛ oĩa relatiua conuenienꝛ assignata ẽ conuertentia hoc ẽ relatio mutua: qꝛ. s. sicut vnum referꝛ ad illud: ita econuerso aliud referꝛ ad ipsum. ¶ Et si dicatur ꝙ q̃uis in tertio modo possit assignari aliqđ nomẽ quod relatiue dicatur ad aliud: tñ in alio extremo non est relatio ex nã rei: sed in primis duobus modis est relatio ex nã rei. Istud non sufficit. Tum qꝛ ex nã rei sensibile est sensibile: ita ꝙ calidũ non est calidũ nec sensibile ꝑ actum intellectꝰ plusq̃ sol sit calefactiuus ꝑ actum intellectus. Tum quia eadem facilitate dicã ꝙ in agente nõ est relatio ex nã rei sed tñ in passo. ⁊ ita in scđo modo nõ est relatio mutua. ¶ Itẽ phũs in ꝑdicamẽtis ostendens ꝙ aliqua relatiua sunt simul natura: spãliꝛ excipit illa relatiua q̃ sunt de ꝛtio mõ. vbi aũt dicit ꝙ oĩa relatiua dñr ad conuertẽtiã illa nõ excipit: sed etiã de illis dicit ꝙ dicunꝛ ad conuertentiã sicut alia. ḡ tertius modꝰ magis distinguiꝛ ab illis per hoc quod in tertio modo relatiua non sunt simul natura q̃ per hoc ꝙ in illis non est relatio mutua: in aliis autem est.

Itẽ ochã arguit contra Sco.

Secundo principaliꝛ arguit cõtra aliud dictum Sco. vꝫ ꝙ oẽs relatiões dei ad creaturam sũt relões cões. et arguit pmo sic. Q̃ñcunq̃ aliqđ importaꝛ ꝑ aliqđ nomẽ qđ non põt alicui cõpetere nisi aliq̃ causa causante: si illa cã non causat illud: nullo modo nomen tale diceꝛ de aliquo: sed per te istud nomen creator dominus ⁊ hmõi importat relationem rõnis q̃ nullo mõ põt esse nisi intellectu nr̃o causante. ḡ si intellectus creatus non causet talem rlonẽ rõnis nõ dicetur vere creator vel creans. ḡ nec existente intellectu deꝰ nõ posset creare vnum lapidem. ¶ Secũdo. qñ aliquid est tale siue intellectus sit siue non sit: per nullum extremuꝫ importatur aliquid causatum ab intellectu. sicut si homo realiꝛ sit albus siue intellectꝰ sit siue non sit: nec per hoiem nec ꝑ album importaꝛ aliquid causatum ab intellectu: sed siue intellectus sit siue non sit deus est realiter creans. sicut sensibile est realiter sensatum. ergo nec per deum nec per creantẽ importaꝛ aliqđ causatum ab intellectu. ¶ Tertio per istos. sicut intellectus causat respectum rõnis: ita etiã voluntas põt cãre respectũ ratiõis: sed ad hoc ꝙ deus creet lapidem nichil penitus plus facit intellectus noster q̃ volũtas creata. ergo vel vtrũq̃ causabit illum respectũ: vel neutrũ: et per consequẽs vel nullum respectum importabit: ⁊ habeꝛ propositum: vel importabit duos respectus rõnis vnũ causatũ ꝑ actum intellectus aliũ per actũ voluntatis: qđ videꝛ satis inutile. ¶ Quarto. Sicut ꝓpositio est in voce ita etiam in scripto: ꝫm Boe. ergo sicut aliqua vox est relatiua ita ⁊ nomen scriptũ. ergo posito ꝙ nullus intellectus esset: et tñ ꝙ hec scribereꝛ. deus creat vel deus est creãs: adhuc esset hoc nomen relatiuum: et certum est ꝙ non importaret respectum rationis: quia tunc esset falsa. talia. n. nomina creator redemptor et huiusmodi nõ important aliquos respectus rationis.

Iteꝝ ochã arguit contra.

Contra aliud qđ đt Sco. s. ꝙ relatio dei ad creaturam non potest dici realis illo modo quo relatio solis ad corpa patientia inferiora đꝛ realis. Et instat: qꝛ ita põt dici relo realis dei ad creaturam sicut solis ad effectus suos: quia sicut per hoc ꝙ sol efficit effectus suos nichil reale nouuꝫ ponitur in sole: ita ꝑ hoc ꝙ deus creat creaturas nichil reale nouum ponitur in deo. ¶ Ideo ipse Ocham ꝓbat ꝙ creans conseruans ⁊ hmõi non important respectus rõnis. Primo sic scđm istos respectus rõnis causatur ex operatione intellectꝰ comparantis vnã rem ad aliam vel ad seipsam: tunc sic. Q̃ñcunq̃ ex comparatiõe alicuius ad alteruꝫ causatur aliquid ex simili comparatiõe ad aliud causatur simile: qꝛ qñ aliqđ põt eodẽ mõ cõparari ad diuersa non maior rõ ꝙ causeꝛ ex vna comparatione q̃ ex alia. ergo si ad cõparationem qua deum comparat ad creaturam conseq̃tur respectus rõnis per queꝫ dicatur deus creator creature: eadem rõne ad cõꝑationem qua intellectus cõparat creaturam ad aliam creaturam. sequiꝛ respectus rationis ꝑ quem dicetur vna creatura creatrix alterius creature: qđ ẽ manifeste falsuꝫ. ¶ Si dicatur ꝙ vna comparatio est vera et alia erit falsa. et ideo vnam consequiꝛ respectus rõnis qui aliã non consequiꝛ. ¶ Hoc non sufficit: qꝛ respectus rõnis ita cõsequiꝛ comꝑationẽ falsam sicut veram. ¶ Item sicut nichil vere est album nisi albedo sit in esse sibi conuenienti: ita nichil est vere creãs nisi creatio sit in esse sibi conueniẽti. ergo si creatio est quidam respectus rõnis: nunq̃ realiter nec vere deus crearet nisi talis respectus cõmunis poneretur vere per talẽ comparationem intellectꝰ: qđ est manifeste falsum: quia non plus cõparatio intellectus requiriꝛ ad hoc ꝙ deus creet q̃ ad hoc ꝙ sol illuminet mediũ. ¶ Item si intellectus põt comparare cãm nõ hñtẽ respectũ realẽ ad effectũ suum: ita ꝫm istos et realiter vere põt cõparare causam habẽtem respectum realem ad effectũ suum: ex qua rõne ex prima cõparatione cõsequereꝛ talis respectꝰ rationis: eadẽ rõne ex secunda comparatiõe conseq̃reꝛ cõsimilis respectus rõnis: ⁊ ꝑ consequẽs talis causa haberet duos respectus ad effectũ suũ. i. vnum realem et vnũ rationis: qđ est superfluũ. Ideo dico ꝙ per tales terminos creans creatiuus conseruans conseruatiuꝰ dominꝰ ꝫm ꝙ cõpetũt deo: et per hmõi nomina que competunt deo ex tpe nullus respectus rõnis iportaꝛ: nec comparatio intellectꝰ ibi aliqđ operatur plusq̃ in aliis relatiuis quibuscunq̃: qꝛ ita vere et ita realiꝛ est deus creans ⁊ similiter ita realiter conseruat sicut sol calefacit. ¶ Secũdo dico ꝙ põt aliquo modo dici talis relatio realis: nõ ꝙ aliqua res deo adueniat: sicut nec res imaginabilis aduenit sorti albo ꝫm hoc ꝙ sit similis Platoni de nouo existenti albo. Sed sicut similitudo diciꝛ relatio realis ꝓpter hoc ꝙ vnũ albũ ex natura rei est siꝉe alteri albo et ad hoc ꝙ vnũ sit simile alteri non plus facit intellectꝰ q̃ facit ad hoc ꝙ Sortes sit albus vel Pla. sit albꝰ. Ita in ꝓposito intellectus creatus nichil facit ad hoc ꝙ deꝰ sit creans: imo põt realiꝛ deus creare lapidem si intellectus nõ sit: iõ põt illa relatio dici aliq̃ mõ realis nõ q̃dẽ ꝙ ista rlo sit aliq̃ res: sꝫ ꝙ iportat veras res que non req̃runt oꝑationẽ intellectus ad hoc ꝙ vna sit creãs ⁊ alia creata. sicut siꝉitudo dicitur relatio realis non ꝙ sit vna res alia ab absolutis: sed quia importat veras rss circa quas nichil facit intellectus ad hoc ꝙ vna sit similis alteri. et econuerso. hec Ocham.

Ochã rñdet ad rões Sco.

Ultimo rñdet ad rões Sco. Ad primam dicit ꝙ hec nõ est dr̃ia inter relatiua de tertio mõ et relatiua alioꝝ modoꝝ ꝙ in illo nõ est relatio mutua: et in aliis est relatio mutua: immo semꝑ in oĩbus relatiuis est mutua relatio. si conuenienter assignentur. Nam ita est relatio scibilis ad sciẽtiã: sicut dupli ad dimidiuꝫ ⁊c. Nec aliꝛ replico eius responsiones: quia respondendo ad dicta supra patebũt oĩa alia hic dicta ab Ochaꝫ.

Rñsio ad rões ochã.

Repondeo ad rões Ochã q̃bꝰ probat ꝙ omẽs relationes sunt mutue. Ad primũ dico ꝙ oĩa correlatiua dñr ad conuertentiã tam tertii modi q̃ alioꝝ modoꝝ: lꝫ sub alia et alia habitudine casuũ. Sꝫ postea nego ꝙ hmõi correlatiua includant relatões oppositas vel mutuas. Licet. n. scientia reali relatione referaꝛ ad scibile: nõ tamẽ scibile refertur relatiõe reali sibi inherente formaliter: sed si refertur ideo tñ refertur: qꝛ relatio scientie terminaꝛ ad ipꝫ. Et cum dicit de sensibili ꝙ ex natura rei est sensibile. Cõcedo. ḡ realꝛ referꝛ? Dico ꝙ realiter referri relatione põt dupliꝛ intelligi aut denomiatione intrinseca: aut extrinseca: pmo mõ nõ referꝛ ad visionẽ q̃ est mẽsurata a visibili. Tũc. n. sibi realiter ⁊ formaliꝛ inesset rlo realis mensure ad visionẽ mẽsuratã. Sed scđo mõ realiꝛ referꝛ: quia relatione reali mensurati ad mẽsuram. et cum vltra dicit: ꝙ eadem facilitate diceret ꝙ in agente nõ est relatio ex natura rei. Dico pmo ꝙ cõiter doc. hoc non cõcederẽt. Sed quõ scibilis siue mẽsura referaꝛ ad mẽsuratũ: vide ꝓlixe Scot. in quolibe. q. xiii. Et aliqualiꝛ põt in lr̃a Sco. p̃nti dist. assignari ratio: vbi docet quare inter aliqua oritur relatio ex natura rei. vide ibi. ¶ Dico secundo ꝙ vbi habemus expressum textũ phi illũ debemꝰ sequi et maxie cũ non appareat ita manifesta dr̃ia. Unde expresse Phũs v. Meth. c. de ad aliquid. Oia inquit relatiua q̃ dñr mõ numeri ⁊ potẽtie sunt relatiua: qꝛ essentia eorum dicunt ad aliqđ: ⁊ nõ qꝛ illud aliud đꝛ ad illa. Mẽsurabile aũt et scibile et intellectuale eo ꝙ aliud ad ipsum dicitur ad aliquid dñr nam intellectuale aliquid signat ꝙ ipsius intellectus est. i. ꝙ intellectuale obiectum signat ꝙ intellectio ipsius est. Similꝛ de sensibili respectu sensus: hec. n. quantum est de se nõ referunꝛ nisi quatenus alia referũtur ad ipsa. puta sensus ad sensibile et intellectus ad intelligibile. Constat ergo ꝙ in tertio modo relatiuorum non est mutua relatio. Hoc idem commẽtator expresse ibi cõmẽto. xx. nec oportet hic amplius insistere.

Referri relatione dupliciter cõtingit.

Ad aliud Ocham vbi arguit ꝙ creator ⁊ cõseruator nõ dicat relationẽ ratiõis. Dico premittendo aliqua. Primo ꝙ nulla relatio rationis noua potest inesse deo ꝑ actum intellectus diuini. vt ptz hic a Doc. ⁊ sic cum esse creatorẽ actu dicat aliquid ex tẽpore si illud sit respectꝰ rationis non erit ab intellectu diuino qui vt dixi: nihil de nouo potest comparare. Esse tñ creatiuum vel cõseruatiuum siue potẽs creare vel potens cõseruare potest dicere aliquẽ respectuz rationis: ⁊ hoc ab eterno: quia intellectus diuinis potuit ab eterno comparare voluntatẽ diuinam vt potentem creare ad creaturaz vt possibilem creari: ⁊ sic ex tali comparatiõe potest oriri in deo aliquis respectus rationis. vt ptz hic in littera doc. Scd̃o premitto ꝙ deum esse creatorẽ potest dupliciter intelligi vel fundamentaliter vel formaliter. Primo modo est q̃d reale q2 actꝰ realis volũtatis diuie. Ista est n. vera deus creat actu volũtatis sue: ⁊ sic creare importat aliq̃d reale. s. illũ actũ eternũ: ⁊ idez realiter q̃d deus ⁊ hoc modo nullla est difficultas. Scd̃o modo. s. formaliter vt cum. dico deꝰ creat creatiõe siue creatiõe est creator. Sicut cum dicimꝰ agẽs actiõe respectꝰ agit. Et hoc modo põt dupliciter itelligi. s. vel deꝰ dicit̃ creator creatione respectꝰ: creatiõe. s. sibi formal̃r inherẽte: vel creatione nõ sibi formal̃r inherẽte sz creatiõe ad ipsuz terminante. Scd̃o modo nulla est difficultas: vt patuit supra loquẽdo de denominatiõe extrĩsecꝰ adueniẽte. sicut etiã dicimus ꝙ paries est visus non tamen visione sibi inherẽte sz visione ad ipsum terminante primo modo. s. loquendo de relatione formaliter inherẽte: pz ꝙ creatio actiua nullam relationem realem dicit: vt probat doc. in littera. Sz an dicat relationez rationis distinguo. Aut intelligit̃ ꝙ creare de necessitate dicit relationez rõnis quasi impossibile sit lapidem creari nisi in creãte sit talis relatio rationis ⁊ hoc modo nõ ponit̃: q2 si nullus intellectꝰ creatus esset adhuc posset deꝰ creare lapidem: aut intelligit̃ ꝙ intellectus creatus potest comparare ipsum deuz in ratione creatoris ad ipsam creaturam: ⁊ sic ex tali cõparatiõe posset esse in deo nouus respectus ratiõis quo formaliter diceret̃ ex tẽpore creator: nõ tamẽ est necessarius: q2 si intellectus creatus nullo modo compararet: adhuc vere diceret̃ creator lapidis: sz non relatione sibi formaliter inherente nec reali nec rationis. Nõ. n. Sco. intelligit ꝙ huiusmodi relatio rationis sit necessaria respectu creare. vt pz intuenti litteram Doctoris. Nec ponit̃ talis relatio vt ratio formalis creandi: q2 sola voluntas diuina vel eius actus est ratio formalis creandi. vt patz a Doc. in scd̃o. d. i. q. i. ⁊ in quolibe. q. viii. ¶ Et ex his ptz quid dicendum ad argumenta Ocham. Procedunt. n. ex falso intellectu positionis Scoti quasi ꝙ sco. velit dicere ꝙ creare sic necessario dicat respectum rationis nouum causatum ꝑ actum intellectus creati: ꝙ si talis respectus rationis nõ inesset: nõ posset deus aliquid creare: vel non posset dici quouis modo creator q̃d tamen ipse Sco. nõ dicit. Jmmo dicit ꝙ nullus respectus est necessarius in deo: q2 relatio creature potest terminari ad absolutum in deo: imnio ⁊ de facto terminat̃. vt pz hic in littera: ⁊ in quolibe. q. viii. ¶ Ad aliud vbi dicit ꝙ sicut sol dicit relationẽ realez quando est agens: ita et deꝰ vt creans videt̃ dicere relationẽ realẽ. Pz responsio ex his que dicit Sco. in soluendo argumẽta principalia Vide ibi. Multa etiam falsa dicit hic Ocham que breuitatis causa omitto ingeniosioribus ⁊c̃.

Deum esse creatorẽ ꝑ põt itelligi dupl̃r.

¶ Distinctionis. 31. Questio vnica.

Queritur circa trigesimã primam. d. Utrũ idemptitas: similitudo ⁊ equalitas sint relatiões reales in deo.

Ad questionẽ videt̃ dicẽ duz ⁊c̃. Ex istis ptz expresse ꝙ ad relationem realem requirit̃ necessario distinctio realis extremorum: ⁊ hoc nota ꝑpter illd̃ q̃d habet̃. s̃. d. xxviii. q̃d alias notaui ꝙ sit extra textũ. ¶ Ibi. Quantũ ad primam ꝯditionẽ ⁊c̃. Opi. Hen. est: ꝙ equalitas similitudo ⁊c̃. non sit relatio nisi rationis in diuinis: q2 magnitudo que est fundamentum equalitatis: non est ibi ex natura rei: sed transit totaliter in essentiam diuinaz: ita ꝙ ex natura rei non est nisi essentia diuina.

Sed contra istud. Hoc argumẽtuz clarũ est. vt pz. s̃. d. viii. q. penul. ¶ Ibi. Item intellectus. Hic nota q̃d supponit doct. ꝙ essentia diuina sit formaliter infinita: q̃d ꝓbauit. s̃. d. ii. q. i. Scd̃o ꝙ actꝰ cõprehẽsiuus alicuiꝰ obiecti cõmẽsuret̃ ipsi obiecto in ꝑfectione: ita ꝙ si essentia diuina est formaliter infinita: intellectio cõprehẽsiua erit formaliter infinita. ⁊ hoc pz a Doc. q. xiiii. quolibe. Tertio ꝙ actus cõprehẽsiuus essentie precedit omnẽ actũ negociatiuũ intellectꝰ. Jmmo habito actu cõprehẽsiuo põt circa essentiaz reducere omnes relationes in actu. i. ꝙ põt efficere oẽs relatiões ratiõis q̃ nate sunt fieri circa essentiã. Quarto sequit̃ ex dictis ꝙ illa intellectio ⁊ intellectus erunt ibi formaliter infinita ⁊ ex natura rei. g̃ erit ibi magnitudo infinita ex natura rei. ¶ Ibi. Preterea ratio illoꝝ non valet. Hic nota aliqua. Primo ꝙ q̃titas accidentalis est aliquid simpliciter additum nature subiecti: ⁊ sic repugnat sibi ꝙ possit transire in idemptitatẽ realẽ subiecti: ⁊ manere sub ratione formali q̃titatis molis. q̃d pz. Secũdo magnitudo virtutis siue q̃titatis virtualis est simpliciter idem realiter cum ente cuius est: ⁊ tñ potest manere sub sua ratione formali. ¶ Sz videt̃ difficultas contra hoc. Nam Doc. s̃. d. viii. dicit ꝙ gradus intrinsecus cuiusmodi est q̃titas virtualis: nõ dicit distinctam formalitatẽ a re cuius est: ita ꝙ res illa sit quodãmodo in potẽtia ꝑfectibili ad illum: vt pz. s̃. Et vltra: nõ dicit distinctã formalitatẽ: accipiẽdo formalitatẽ ꝓprie vt sit obiectum formale distinctuz formaliter a re cuius est. vt ptz s̃. d. viii. Ipsa tamẽ aliquo modo s̃m suam rationẽ distiguit̃ a re cuius est. Et sic doc. cum dicit hic ꝙ manet s̃m ꝓpriã rationẽ distictã a re cuiꝰ est: nõ debet intelligi s̃m distinctam formalitatẽ modo preexposito. Tertio Doc. ex isto argumẽto vult inferre ꝙ si q̃titas virtualis est eadem res realiter quod essentia diuina: licet sit non idem formaliter: vt patet. s̃. d. viii. sequit̃ ꝙ cum essentia diuina sit ibi ex natura rei: ꝙ sic etiam talis q̃titas virtualis que est infinitas intẽsiua sit ibi ex natura rei: ⁊ sic fundamentum equalitatis erit ibi ex natura rei.

Secundum principale. Hec ratio clara est. Cũ dicit ꝙ in filio est equalitas: sic debet intelligi. ꝙ cum nihil possit esse realiter sibi equale. ⁊ sic pater nõ potest esse sibi equalis realiter. Sequit̃ ꝙ filio ꝓducto q̃ distinguit̃ realiter a patre: cui cõmunicat̃ oĩs ꝑfectio: statim erit equalis patri s̃m illã ꝑfectionẽ: ⁊ ecõtra. Et sic intelligit̃ ꝙ in filio est prima equalitas. s. ꝙ ꝓducto filio: statim sequitur prima equalitas. ¶ Ibi. Quãtũ ad tertiã ꝯditionẽ. i. Sz de equalitate ⁊c̃. Prio videt̃ ꝙ equalitas nullo modo distinguat̃ a si͞litudine ⁊ idẽptitate in diuinis. ⁊ suppono ꝙ essentia vt vna est fundamẽtũ idẽptitatis: ⁊ magnitudo vt vna est fundamẽtũ equalitatis in diuinis. Sil̃r qualitas essentialis vt vna est fũdamẽtũ similitudinis. vt pz. s̃. d. xix. q. i. Scd̃o suppono ꝙ ipsa magnitudo sit ꝑfecte eadẽ cũ essentia diuina. ⁊ sil̃r cũ oĩbꝰ attributis. cũ g̃ pr̃ dicat̃ idez filio ꝓpter vnitatẽ essentie: ⁊ si est ꝑfecte idẽ: erit idẽ q2 hz eãdẽ simpliciter essentiã s̃m omnẽ ꝑfectionẽ. g̃ equalitas p̃ris et filii nõ videt̃ differre ab idẽptitate. Nã ex q̃ dicunt̃ ꝑfecte idẽ essential̃r q2 est eadẽ essentia ꝑfectissime ĩ vtroq3 ⁊ nõ põt esse ꝑfectissime ĩ vtroq3 nisi sit ibi cũ oĩ ꝑfectione: q2 est ĩpossibile ꝙ det̃ essentia actu existẽs sine gradu intrinseco: vt pz. s̃. d. viii. g̃ s̃m eãdẽ essentiã sic ꝑfectam dicunt̃ equales. Et sic equalitas ⁊ idẽptitas sunt idem in deo. hoc idem dico de similitudine.

Ad primum potest ꝯcedi. Hic nota singularem respõsionẽ q̃ stat in hoc. Ex quo. n. equalitas dicit ꝓprium moduz fundamẽti similitudinis ⁊ idẽptitatis: ⁊ etiã ꝓpriũ modũ vtriusq3 relationis. seq̃tur ꝙ sit alia a qualibet illarũ: ⁊ ꝙ dicat ꝓpriũ modũ fũdamẽti pz: nã si essentia esset ĩ patre vt infinita: hec eadẽ esset in filio vt cẽtũ gradꝰ: pater esset idẽ filio scd̃m essentiam: ⁊ tñ nõ esset equalis scd̃m essentiã: q2 ꝑfectior esset in patre. Uerũtñ nõ esset ibi ꝑfectissima idẽptitas. Si g̃ esset essentia formaliter infinita in patre ⁊ in filio: tũc pater scd̃m essentiam esset ꝑfectissime idez filio: q2 esset sibi equalis scd̃m oẽz ꝑfectionẽ essentie. ⁊ sic equalitas dicit ꝓpriũ modum fundamẽti ꝑfectissime idẽptitatis. Nam illud est ꝑfectissime idem alicui scd̃m aliquã ꝑfectionez: q̃d est sibi equale scd̃m eãdez ꝑfectionẽ. Hoc idẽ dico de similitudine: nã si pr̃ haberet sapiẽtiã formal̃r infinitaz: ⁊ filiꝰ eãdẽ sz finitã: pater scd̃m sapiẽtiã esset similis filio: non tamen equalis scd̃m sapientiam: quia perfectior in

patre. Si ğ pater ⁊ filius haberet eādē sapiētiā ꝫm oēm ꝑfectionē: tunc pater esset similis ꝑfectissime filio ꝫm sapiētiā: q̄ꝛ esset equalis sibi ꝫm sapiētiā. ⁊ sic equalis dicit ꝓpriū modū fundamēti silitudinis ꝑfectissime. ¶ Ibi. Ad scōm pōt ꝯcedi. Doc. dicit hic duo. Primū ꝙ in patre possunt esse tot equalitates formalr̄ distīcte quot magnitudines sunt ibi formalr̄ distīcte. ⁊ q̄ꝛ q̄ōlibet attributū distinguit̄ formaliter ⁊ a seinuicē ⁊ q̄ōlibet est formalr̄ infinitū vt pʒ. ꝫ. d. viii. q. penul. ğ q̄ōlibet hʒ ꝓpriaʒ infinitatē: ⁊ sic ꝓpriā magnitudinē ꝑfectionalē: ⁊ ꝑ cōsequēs ꝫm oēs istas magnitudines pōt esse equalis filio: ⁊ ecōtra. Scōm. q̄ꝛ essentia ⁊ oīa attributa et magnitudo oīm istoꝝ sunt simplr̄ vna res realr̄: ideo in patre ꝫm oīa ista erit vna equalitas ad filiū realiter: lʒ sint plures distīcte formaliter. ⁊ hoc est q̄ð dicit.

Ibi. Ad primum argumētū. Hec responsio clara est. Nā pater ꝫm essētiā infinitā est equalis filio fundamētaliter ⁊ ꝫm equalitatē est equalis filio formalr̄. ⁊ silr̄ ꝫm sapiētiā est similis filio fundamētaliter: q̄ꝛ est fundamentū similitudinis: ⁊ ꝫm similitudinē est silis formalit̄. ¶ Ibi. Et si obiicias: tūc pater posset dici ꝫm essentiā. Q̄ð tn̄ negatuʒ est. ꝫ. d. v. q. i. in respōsione illi⁹ argumēti. Pater ⁊ fili⁹ est essentia. Ultra rn̄sionē hic datā a doc. posset dici: ꝙ aliud est dicere patrē ꝫm essentiā: ⁊ patrē esse idem ꝫm essentiā vel equalē: q̄ꝛ licet paternitas fundet̄ in essentia nō tn̄ habet vim quodāmodo denominandi illā: vel ꝙ quasi formaliter sit in illa. Est. n. sicut subsistēs in natura in qua subsistit. vt pʒ. ꝫ. di. v. q. ii. ⁊. xxvi. idēptitas siue equalitas nō sunt in essentia sicut subsistēs: sʒ magis formaliter denominatiue: lʒ nō ꝑ īformationē. vt pʒ. ꝫ. d. v. q. ii. ⁊. d. 26. Rn̄sio tn̄ doc. clara est. q̄ꝛ essentia vt est fundamētū silitudinis ⁊c̄. accipit̄ sub illa rōne q̄ est ꝑfectissima vna ī tribus. vt pʒ. ꝫ. d. 19. q. 1. Et sic pōt dici ꝙ pater ꝫm essentiā est similis filio. Cū ꝟo dicit̄ pater ꝫm essentiaʒ: de ꝟtute sermonis nō habet̄ ꝙ essētia vt vna sub rōne ꝑfectissima vnitatis sit in trib⁹. Immo magis ex hoc q̄ð dico pr̄ q̄ ꝓducit distīctū realiter a se: ex ꝟtute sermonis videt̄ quodāmodo distincta vt pʒ. Nā vt in patre est: simplr̄ cōsiderat̄ vt est ꝑncipiū formale ꝓductiuū: ⁊ vt in filio vt terminus formalis generatiōis: lʒ tn̄ in re sit simpliciter indiuisa in trib⁹. Si ğ diceret̄ pater ꝫm essentiā: ⁊ similiter fili⁹ ꝫm essentiā: ita ꝙ pater dicat̄ pater filii ꝫm essentiā: et fili⁹ dicat̄ fili⁹ pr̄is ꝫm essentiam: sequeret̄ ꝙ de ꝟtute sermonis essentia sub rōne ꝑfectissima vnitatis esset fundamētnm harū relationū. ¶ Ad quartū. Ex hac rn̄sione videt̄ declinare doc. ad hāc opinionē ꝙ ꝑsone sint constitute ꝑ absoluta: q̄ꝛ dicit Apꝫ. difficile est ⁊c̄. Et sic finis istius distinctionis.

¶ Distinctionis. 32. Questio prima ⁊ scđa.

Circa istā distictionē duo querunt̄. Primo an pater et filius diligāt se spū sctō? Scđo an pater sit sapiēs sapiētia genita.

Primam q̄stionē magister reputat difficileʒ ⁊ dimittit eā insolutā. Aliqui negauerūt istā ꝓpositionē pater ⁊ filius diligunt se spū sancto: ⁊ dixerunt eā ab Aug. retractatā ī simili p̊mo Retra. c. xxxvi. vbi retractat istā pater est sapiēs sapiētia genita: cui ista videt̄ assimilari. ¶ Cōtra. Nō solū diuersas materias retractādas seorsū Aug. retractat: sʒ etiā eādē materiā q̄ in diuersis libris ponit̄: q̄ tn̄ est retractāda Aug. pluries retractat: qn̄. s. facit mētionē de illis diuersis libris: ğ multo magis retractaret istā seorsū si esset retractāda. Itē Aug. nō retractat dicta aliorum sanctoꝝ q̄ istam vident̄ concedere.

Simon de tornaco. **Alii dixerunt** ꝙ debet sic exponi spiritu sancto se diligunt vt signo dilectionis communis. ¶ Contra. Ita potest dici ꝙ diligunt se creatura: q̄ꝛ ipsa est signum dilectionis eoꝝ.

Alexā. de ales. **Alii dicunt** ꝙ diligunt se amore appropriato spiritui sancto. ¶ Contra. Igit̄ ita essent boni spū sctō: q̄ꝛ bonitas appropriat̄ spiritui sctō.

Tho. p̊ma parte. sum. **Aliter** dicit̄ ꝙ ablatiu⁹ iste ꝯstruit̄ ī ratiōe effectus cause formalis: q̄ꝛ licet non omnis res sit forma: tn̄ omne illud a quo aliq̄d denominat̄ quantum ad hoc habet habitudinē forme: vt si dicat̄ iste est indut⁹ indumēto: ꝯstruit̄ in habitudine cause formalis: licʒ nō sit forma hominis. Cōtingit aūt aliq̄d denominari ꝑ illud q̄ð ab ipso ꝓcedit: nō solū sicut agēs ab actiōe: sʒ etiaʒ sicut termino actiōis q̄ est effect⁹ eius qn̄ ipse effect⁹ in intellectu actiōis includit̄: dicim⁹. n. de igne ꝙ est calefaciēs calefactione: q̄uis calefactio nō sit calor q̄ est forma ignis: sʒ actio q̄ ab igne ꝓcedit. ⁊ dicim⁹ ꝙ arbor est florēs florib⁹: q̄uis flores nō sint forma arboris: sʒ quidam effectus ab ipsa ꝓcedētes. Scōm hoc igit̄ dicēdum ꝙ cum diligere in diuinis duplr̄ sumat̄. s. essentialiter et notionaliter. Primo modo pater ⁊ fili⁹ nō diligūt se spiritu sancto lʒ essentia sua. Scđo modo sic diligere nihil aliud est quā spirare amorē: sicut dicere est verbum ꝓducere ⁊ florere flores ꝓducere. Sicut igit̄ arbor dicit̄ florens floribus: ita pater dicit̄ dicens verbo vel filio se et creaturā: ⁊ pater ⁊ filius dicunt̄ diligētes se ⁊ nos spiritu sancto vel amore ꝓducēte. hec Tho.

Contra hanc positionē arguit doc. Primo q̄ꝛ edificare distīcte importat edificiuʒ: ⁊ tn̄ nō cōcedit̄ ꝙ edificator edificet edificio. cum spirare distinctius importet spiritū sanctū q̄ diligere: ⁊ tn̄ nō ꝯcedit̄ ꝙ spirent spiritu sancto. Scđo etsi talis predicatio ꝯcederet̄: nō tn̄ vt est ꝯuersiua sup agēs. i. dato ꝙ cōcederet̄ talis modus predicandi nō tn̄ cū ꝓnomine reciproco q̄ð est ꝯuersiue predicari vt est in ꝓposito. cum dico pater et fili⁹ diligūt se spiritu sancto: q̄ꝛ etiā nō ꝯcederet̄ de igne dici aliq̄d q̄ð terminaret̄ ad ipsum ignem vt aliquo ꝓducto a se. ¶ Itē in cōstructiōe trāsitiua nunq̄ effectus ex vi effectus cōstruit̄ cū ablatiuo. diligere est verbū trāsitiuum vt pʒ. Nec exēplum Sancti Tho. est ad ꝓpositū sed ad oppositū. Florere est verbum neutrum non actiuum. Omne autē verbū neutrū significat idem cū nomine adiectiuo si esset nomē impositū nisi ꝙ nomē significat ꝑ moduʒ habitus ⁊ quietis. Verbū autē quasi significat in fieri: vt idē est ignis calet calore: ⁊ est calid⁹ calore: ⁊ vtrūq̄ est in ratiōe forme a qua est ista denominatio ꝑ modum quietis ī vno ⁊ ꝑ modum fieri in alio. Ista autē forma ī aliquo inherēs vt qualitas aliq̄n se hʒ ꝑ modū forme ab extra denominātis. sicut est de genere habitus ⁊ vtroq̄ modo potest fieri denominatio. Et sic sicut pōt dici iste est ornatus vestimēto a quo extrīsecc denominat̄: ita potest dici iste nitet vestimēto vel aliquo alio verbo neutro. Ita est in ꝓposito: q̄ꝛ arborē florere nō significat formaliter arborē ꝓducere florē. Si. n. ponat̄ verbū actiuū q̄ð sic significet puta florificare si esset in vsu: hec esset falsa. arbor florificat floribus. hec autē vera. arbor floret floribus: quia ꝑ istud verbum neutrum significat̄ aliq̄d denominans subiectum quasi ꝑ modum habitus: licet non sit ꝓprie habitus in inanimatis: q̄ꝛ ꝓprie habitus est tm̄ in animatis. possunt tn̄ denominari ab aliquo adiacente q̄ð inquātum est aliquo modo ornamētū vel tegumentum eoꝝ potest reduci ad genus habitus. Exēplum igit̄ est ad oppositum loquēdo de verbo actiuo: ⁊ nihil ad ꝓpositum vt verum est de verbo neutro.

Sed quidam nouus expositor. S. Tho. in prima parte. q. 37. arti. scđo nititur soluere has ratiōes Sco. cōtra Tho. Et p̊mo premittit aliqua. Primo ꝙ in intellectu actus sic significati claudi effectum cōtingit duplr̄. Uno modo vt significātē seu vt determinantem qualitatem actionis: sicut in dealbare clauditur albedo: ⁊ in calefacere claudit̄ calor. Ut. n. ostendatur ꝙ non quodcunq̄ facere sed tale significetur calefacere ⁊ dealbare et edificare. Secundo modo claudit̄ effectus vt coniunct⁹ illi actiōi vt ꝓductum sue productioni. ⁊ hoc modo sumit̄ in proposito: ita ꝙ sensus illius fundamēti est quandocunq̄ in intellectu actionis tali termino significate clauditur effectus vt effect⁹ coniunctus sue productioni: tunc producēs denominari potest ab illo effectu in ablatiuo. ¶ Tunc ad primum argumētum respondet negādo assumptum: quoniam edificare spirare ⁊ huiusmodi non important effectum nisi specificatiue. ¶ Ad secundum dicit ꝙ potest fieri constructio conuersiua sup se: quando obiectū actus potest esse ipsuʒ agens vt accidit in ꝓposito ⁊ in similibus. Potest. n. sortes dicere seipsum non minus q̄ Troie hystoriam. ¶ Ad tertium negat̄ assumptum in verbis claudentib⁹ in se effectum et transeuntibus super obiectum: qualia sunt deligere dicere ⁊c̄. vt sortes dicit verbo hystoriam. Tho. gaie.

Ad aliud de exēplo dici pōt ꝙ exēpla ponim⁹ non vt ita sint ⁊c̄. Tamen sustinendo exemplum dicimus ꝙ flore vere significat flores emittere: vt

exusu loquẽtiũ. nec huic repugnat neutralitas ꝟbi: quoniã hec ad modum significandi nõ ad significatũ. Si autem deus flores imprimeret ꝙ vere diceret arbor florida nõ tamẽ ꝙ floruit. Esset. n. ista ꝟa. arbor que non floruit est florida. Hec ille expositor.

Dico primo ꝙ iste exponit ⁊ nõ ad mẽtẽ Thome. vt pꝫ in lr̃a vbi sic ait in prima parte. q. xxxvii. arti. ii. Contingit aliquid denominari ꝑ id qꝺ ab ipso ꝓcedit: nõ soluꝫ sicut agens actione: sꝫ etiã sicut ipso termino actionis: qui est effectus quando ipse effectus claudit̃ i intellectu actiõis. Dicimꝰ. n. ꝙ ignis est calefaciẽs calefactione: ꝙuis calefactio nõ sit calor qui est forma ignis: sꝫ actio ab igne ꝓcedens. Et dicimꝰ ꝙ arbor est florẽs floribus: ꝙuĩs flores nõ sint forma arboris sed quidam effectus ab ipsa ꝓcedentes. hec ille ad litteram. Si ergo Tho. intelligit vt iste exponit in scꝺo membro: cuꝫ omnis effectus sit coniunctus sue ꝓductioni: sequit̃ ꝙ ꝓducẽs possit a tali effectu denominari: qꝺ est falsum: q꞉ sic est ista ꝟa. edificãs edificat edificio. Et qꝺ dicit ad primum argumẽtum cum dicit ꝙ edificare ⁊ spirare nõ important effectum nisi primo modo. s. specificatiue: ⁊ nõ scꝺo modo vt includit̃ siue vt coniunctꝰ sue actioni. Dico ꝙ hoc est dictũ ad placitum. quare eñ magis calor includit̃ in calefactione vt coniunctus illi quã edificatiuum in edificatiõe: nulla apparet differẽtia nisi volũtaria. Silr̃ quare spũssanctꝰ magis est coniunctꝰ dilectioni notionaliter sumpte ꝙ spirationi: cum ex vocabuli apparet manifeste ꝙ spũssanctꝰ magis est coniunctus sue ꝓductiõi ꝑ hoc qꝺ dico spirare ꝙ ꝑ diligere notionalr̃: cũ spirare dicat tm̃ ꝓductionẽ ⁊ spiratiõe passiua dicit̃ spũssanctus. ⁊ ideo responsio ista est tm̃ voluntaria. ¶ Ad scꝺam responsionẽ: cum dicit ꝙ potest fieri cõstructio conuersiua suꝑ se: vt Joãnes dicit. se. s. ꝟbo: pꝫ ꝙ ista responsio de virtute sermonis est manifeste falsa: nec cõcedit̃ ꝙ aliquis dicat se ꝟbo vt ly dicere importat actionẽ: sicut nec cõcedimus ꝙ ignis calet se calore. Et cum dicit ꝙ vera est quando obiectum actꝰ põt esse ipsuꝫ agẽs vt accidit in ꝓposito. quero qd intelligis ꝑ obiectũ actus? si ipsum ꝓducens puta ꝙ talis actus terminet̃ ad ipsum: vt cum dico. dico me ꝟbo: quia ipsum dicere terminat̃ ad me vt obiectũ circa qꝺ. hoc modo nõ est ꝟa: qñ dicimus pater diligit se spiritu sancto. nõ. n. diligere notionaliter terminat̃ ad patrẽ ꝓducẽtẽ: sꝫ tm̃ termiat̃ ad spiritũsanctũ. Et si tñ det̃ aliqꝺ obiectũ circa: qꝺ nõ põt dari nisi essentia diuina: sꝫ illa nõ est ꝓducẽs nec spirãs nec diligẽs notionaliter. vt patuit. s̃. d. v. q. i. Si ꝟo accipit̃ obiectum ipsum agẽs alio modo: det̃ ille modus ⁊ nõ poterit dari. ¶ Per hoc pꝫ respõsionẽ ad tertium argumẽtum Sco. nihil valere. ¶ Ad aliaꝫ de florere qꝺ dicit exẽpla ponimꝰ ⁊c̃. Pꝫ ꝙ. S. Tho. accipit illꝺ ꝓ vero exẽplo. vt pꝫ ex lr̃a sua. Et cum querit sustinere illam ꝙ hec est ꝟa. arbor floret floribꝰ. ꝓut florere est florẽ actiue emittere: pꝫ hoc esse ꝯtra ꝟbum neutrũ vt neutruꝫ: quod nullo modo dicit actionẽ. Et cum dicit ꝙ naturalitas spectat tm̃ ad modũ significãdi ⁊ nõ ad significatũ. Concedat̃. ⁊ tñ ex hoc sequit̃ ꝙ quo ad moduꝫ significãdi dicat actionẽ ꝑ te. Si. n. dicis arbor floret floribus. i. emittit flores. g̃ florere ꝑ modũ significãdi ĩportat actioneꝫ ⁊ nõ neutralitatẽ. Cum addit ꝙ si deus imprimeret flores hec esset vera. arbor est florida floribus: ⁊ hec falsa arbor floret floribus. Dico ꝙ si deus imprimeret flores ꝑ modum fieri siue infieri: hec esset optima. arbor floret floribꝰ. vt pꝫ ex superius dictis. ¶ Ex his pꝫ quomodo iste nouus expositor ⁊ male exponit Sanctũ Thomaꝫ ⁊ peius ipsum defendit ⁊c̃.

Solutões tho. gaie. quõ sunt nulle.

Ibi ad istam questionẽ soluẽdam. Primo respõdẽdum est ad scꝺaꝫ q̃stioneꝫ. Et anteꝙ respõdeat ad q̃stionẽ premittit vnum. s. ꝙ memoria gignit notitiã actualẽ: q̃ ad memoriã hꝫ dupliceꝫ relationẽ. s. geniti ad gignẽs: ⁊ hec relatio est de secũdo mõ relatiuoꝝ ⁊ mutua: ⁊ alia ẽ declarãtis ad declaratũ: ⁊ hec tertii modi ⁊ nõ mutua: sicut aũt notitia genita declarat obiectũ latẽs ĩ memoria: ita illud qꝺ ꝓducit notitiã actualẽ ⁊ dat illi istã vi declarãdi põt dici declarare ista notitia q̃si effectiue. ¶ Nota cũ dicit ꝙ memoria gignit: nõ debet accipi simpliciter ꝓ ipsa memoria: sed pro supposito habẽte memoriã: q꞉ suppositum tali mediante memoria vt principio formali gignẽdi gignit. Et similiter cum dicit ꝙ notitia genita dicit relationẽ scꝺi modi ad memoriã. Debet intelligi ad suppositũ habẽs memoriã: aliter in diuinis relatio realis notitie genite terminaret̃ ad memoriã vt memoria est: ⁊ sic realiter distinguere t̃ notitia genita a memoria. etiam in creaturis quãuis notitia genita realiter distinguat̃ a memoria: non tamẽ relatio notitie genite terminat̃ ad memoriam: q꞉ tũc de virtute sermonis ipsa memoria gigneret: sed tm̃ terminat̃ ad suppositum gignẽs. De relatione declarantis in diuinis talis potest terminari ad memoriam vel ad obiectũ relucẽs ĩ memoria: id est vt est presens intellectui q꞉ vt sic tunc est pars memorie: quia talis declaratio (vt supra patuit. d. xxvii.) est tm̃ relatio rationis. Et qꝺ dicit declarare formaliter ⁊ effectiue: pꝫ in lr̃a: ⁊ ꝑ exẽpluꝫ ibi positum. ¶ Ibi. Ad ꝓpositum verbũ diuinum a patre exprimit̃ siue ꝓducit̃ ⁊ hec expressio est relatio originis q꞉ est idem qꝺ originatio actiua siue ꝓductio actiua. Huic. n. expresso. s. verbo diuino communicat̃ ex vi ꝓductiõis sue notitia infinita que ex hoc est declaratiua omnis declarabilis. s. omnis obiecti ꝑ ipsam intelligibilis. Intellectio. n. semꝑ est declaratiua formalit̃ obiecti ad quod terminat̃. Sequit̃. Habet igit̃ relationẽ realẽ (. s. ipsum verbum siue notitia genita) ad exprimẽte a quo gignit̃ ⁊ accipit̃ hic notitia genita que in re est ipse filius dei: et non ꝓ notitia essentiali formaliter infinita que filio cõmunicat̃: q꞉ illa est cõmunis tribꝰ: nec est genita: sed tm̃ cõmunicata ꝑ generationẽ filii: ⁊ ideo non dicit relationẽ aliquã realẽ. Sequit̃. Sꝫ aliã relationẽ. s. declarãtis hꝫ. s. notitia genita nõ tm̃ ad ipsum. s. exprimẽtẽ: sꝫ q꞉ est infinitũ. s. ipsum verbũ hꝫ respectum declaratiui ad se et ad ipsum ⁊ ad omnia alia: ⁊ ista est tm̃ relatio ratiõis q꞉ nõ tm̃ est ad creaturã sꝫ ad seipsum. Sꝫ istꝺ declarare cõpetit formaliter verbo: ꝓducẽti autẽ competit principiatiue: ⁊ tũc verbum declarat formalit̃ omne declarabile: pater autẽ verbo declarat nõ formalit̃ sed principiatiue inquãtum verbo cõmunicat notitiam actualẽ infinitam quã verbum formaliter declarat ⁊ actualiter. ¶ Applicando igit̃ hanc realitatẽ ad illꝺ vocabulum qꝺ est dicere. Dico ꝙ dicere vno modo accipit̃ essentialiter. vt pꝫ ꝑ Ansel. mono. xii. c. lxiiii. ⁊ sic nõ loquit̃ Aug. q꞉ ꝯm ipꝫ pater ⁊ filiꝰ ⁊ spũssctũs sunt vnum dicẽs: ⁊ quelibet ꝑsona dicit formaliter ⁊ nulla dicit alia ablatiue. nam quelibet ꝑsona formaliter intelligit omne intelligibile: ⁊ q̃libet suo modo dicit illã intellectionem essentialẽ. Alio modo accipit̃ dicere ꝑsonaliter: ⁊ sic denotat illã relationẽ originis q̃ est gignẽtis ad genitum: ⁊ hoc modo solꝰ pater dicit: q꞉ solꝰ gignit verbum: ⁊ sic solus pater dicit nõ quidem verbo sed ipsum verbum. Tertio modo dicere potest significare illã relationem rõnis q̃ est declarare ⁊ hoc formaliter: ⁊ sic verbũ dicit formalr̃ omne declarabile ⁊ seipsuꝫ seipso formalr̃: ⁊ sic loquit̃ Aug. vii. de tri. c. iii. vel. xvi. ⁊ sic dicere est essẽtiale: approꝑiat̃ tñ filio. nã q̃libet ꝑsona declarat̃ sua intelligẽtia q̃ in ipsa est: approꝑiat̃ tñ filio. Quarto põt significare istã relationem declaratiui non formaliter sꝫ principiatiue: ⁊ hoc modo cõuenit patri q̃ sic dicit verbo ⁊ hoc modo loquit̃ Aug. vii. de tri. c. i. vel. ii. pater dicit verbo. hoc etiã modo loquit̃ Aug. xv. de tri. c. xiiii. ꝙ pater seipsuꝫ dicẽs genuit filiũ sibi equalẽ ꝑ oĩa: vbi accipit̃ dicere ꝓ principiatiue declarare. lꝫ nõ addat ibi illꝺ pricipiatiuũ q̃ pater dicit. ⁊ sic pricipiale sigtũ eiꝰ est essentiale: cõnotat tñ notionale. vt supradictũ est de dono. ¶ Sꝫ tũc ibi est vnũ dubiũ vtrum declarare omne declarabile sit ꝓpriũ verbi. ¶ Dicit Hen. ꝙ sic: q꞉ ex vi ꝓductionis sue hoc sibi competit. Sꝫ hoc improbatum est. d. xxxvii. q. iii. huius primi. vide ibi. Sequẽtia sunt clara vsꝙ ad scꝺam q̃stionẽ.

Dicere accipit̃ multipliciter.

Ad secundam questionẽ Doc. ꝯcedit partem negatiuam. q. s. ꝙ pater nõ est sapiẽs sapiẽtia genita ꝓpt̃ rationẽ Aug. vii. de tri. c. 4. cuius declaratio est ista. Actꝰ essentialis non potest esse alicuiꝰ suppositi mediante aliquo principio vt quo: nisi illud sit tali ꝑsone principium essendi formale. Actus essentialis non accipit̃ pro actu qui sit de essentia alicuiꝰ. sed dicit̃ essentialis q꞉ cõmunis tribus suppositis sicut sapere vel intelligere. Similit̃ qñ dicit principiũ essendi formale nõ semꝑ accipit̃ ꝓ pricipio dãte esse essentiale: sꝫ eo modo quo est pricipiũ alicui formalr̃ eo mõ dat esse illi. Dicit g̃ doc. ꝙ hic actꝰ essentialis. s. sapere nõ potest in esse formalr̃ alicui supposito mediãte aliquo pricipio vt quo: nisi tale pncipiũ sit formalr̃ ĩ tali supposito. sicut dicimꝰ ignis calet formalr̃ calore vt q̃ sibi formalr̃ inexistẽte. Et hoc mõ nõ est sapiẽs sapiẽtia genita q꞉ tũc sapientia genita cẽt formalr̃ ĩ p̃re vt pncipiũ q̃ ⁊c̃. Seq̃t̃. Uel sit pncipiũ sibi essẽdi pncipiatiuũ. sicut dicimꝰ ꝙ filiꝰ est sa-

piēs sapiētia ingenita a qua filiꝰ hꝫ ꝙ sit sapiēs.s.ab ipō patre qui est sapiētia ingenita. Nec hoc modo pater dicit sapiēs sapiētia genita: qꝛ tūc hoc haberet a filio originatiue ⁊c. Sequit. Uel sit pꝛīcipiū subauctoꝛitatiuuꝫ talis actꝰ quomodo ꝯcedit ꝙ pater creat ꝟbo.s.vt pꝛīcipio subauctoꝛitatiuo: ⁊ hoc modo pater nō dicit sapiēs sapiētia genita: qꝛ ꝟbū nō ꝓducit istū actū in se ſꝫ cōicat sibi a patre. ⁊ sic pꝫ ad scdaꝫ q̄stionē. ¶ Ad argumenta pꝛīcipalia huiꝰ q̄stionis. Patēt oīa illa cū suis responsionibus ex declaratis in littera.

Th. gaie. de vio.

Nota tamen ꝙ q̄daꝫ nouus expositoꝛ. S. tho. imponit doc. ꝙ hic in pꝛesenti. d. q. i. tenet ꝙ verbum sic ꝓcedit de scientia soliꝰ essentie ꝙ nō ꝓcedit vt verbum ꝑsone nisi cōcomitāter. Ita ꝙ imaginat patrē ex hoc ꝙ intelligit diuinam essentiā verbuꝫ ꝓducere: qđ q̄deꝫ ex vi ꝓductiōes sue exprimit essentiā: ꝑsonas autē diuinas cōcomitanter tanq̄ꝫ res necessario iunctas essentie: creaturas ꝟo habet ꝙ repꝛesentet completa iam ꝓductiōe ipsius verbi. Est autē fundamētū positiōis sue: qꝛ ponit in. xxxv. d. pꝛimi creaturas ꝓduci a deo in esse cognito: ⁊ ꝓpterea imaginat ꝙ essentia diuia pꝛimo quasi mouet intellectū paternū ad ꝓductionē termini infiniti. i. verbi. ⁊ deinde ad terminū finitū. i. creaturā ī esse cognito: ⁊ sic verbū nō potest ꝓduci de sciētia creaturarum q̄ est in scdo instanti nature. Arguit quoq̄ꝫ ad hoc in scdo. d. i. q. i. ¶ Pꝛimo si verbum ꝓcederet vt verbuꝫ diuine essentie ⁊ omnis intelligibilis: pari ratione spūssanctꝰ spiraret vt amoꝛ diuine essentie ⁊ oīs amabilis ītellecti: ⁊ tūc sequeret ꝙ vel necssario amaret creaturas: vel ꝙ spūsſctūs nō necessario ꝓduceret: q̄ sunt impossibilia. ¶ Scdo. Si verbum ꝓcederet ex oībꝰ ⁊c. ḡ ꝓcederet ex seipso verbo vt noto patri: qđ est incōueniēs. ¶ Tetio. Nulla relatio realis alicuius ꝑsone diuine est ad creaturas: ſꝫ geniti ad id de quo gignit (si est distīctū realiter) est relatio realis. ḡ verbum nō est genitū de lapide vt noto patri. Si vero Tho. tenet ꝙ verbū est genitum ex oībus q̄ sunt in sciētia patris. s. essentia: ꝑsonis: ⁊ omni alio intelligibili simplici: quod dico ꝓpter scita a deo sciētia visionis. ¶ Ad imaginationes autem Scoticas facile est respondere. Pꝛimarium. n. fundamētuꝫ nihil valere ex eo pꝫ ꝙ ꝓductio illa creaturaꝝ chimerica ē: ⁊ periculosam ingerēs doctrinam. Sequit. n. deum gloriosum nō posse esse absq̄ꝫ hoc sint creature in esse diminuto: qđ in philosophia ridiculum: in fide autē scādaluꝫ videt. Nos. n. essentiā diuinā ⁊ foꝛmalr ⁊ obiectiue omne intelligibile cōpꝛehēdere tenemus: ⁊ sic verbum ꝓcedit ex notitia oīm q̄ sciunt. ¶ Ad pꝛimā obiectionē sco. dicit ꝙ vniformiter loquēdo. s. de creatura intellecta in deo: ⁊ silr amata in deo par ratio est de verbo ⁊ spū sctō: nec aliud sequit incōueniēs. Posset tn̄ simplr negari sequela ⁊ paritas ratiōis: qꝛ amoꝛ rſpicit res amabiles in seipsis: verbū autē in intellectu. ¶ Ad scdaꝫ dicit ꝙ nullum incōueniēs est verbum ꝓcedere ex seipso ⁊ spū sctō vt notis patri. i. ex notitia quā hꝫ pater de eis. īmo hoc est necessariū ꝓpter illā rōnē: qui potiꝰ ⁊ ipse Sco. in pꝛimo. d. 6. expꝛesse teneat ꝙ pater pꝛiꝰ intelligit filiū q̄ꝫ ꝓducat ipsum volūtarie reputat hoc incōueniēs. ¶ Tertia aūt obiectio rn̄sione nō est digna: qm̄ ꝟbū nō distīguit realiter ab his a q̄bꝰ ꝓcedit vt cognitis: ſꝫ a quo ꝓcedit vt dicente. vt de se patet. Hec ille.

Dicta tho. gaie. īpꝛobantur.

Ad istum expositoꝛē. Dico ꝙ male ītelligit Sco. cum imponat sibi ꝙ ideo pater nō ꝓducit filiuꝫ de creaturis cognitis: qꝛ in scdo instanti ⁊ post ꝓductionē filii ꝓducit eas in esse cognito. Hec. n. nō est ratio fundamētalis Sco. vt pꝫ ab ipso Sco. in scdo. d. i. q. i. vbi sic ait. Non igit verbum pꝛima ꝓductione ꝓducitur de lapide vt est in memoꝛia patris: qꝛ vel lapis nō est in memoꝛia patris vt memoꝛia est pꝛincipium ꝓductiuū verbi: vel si hꝫ esse in memoꝛia: nō tn̄ pꝛiꝰ naturaliter q̄ꝫ ipsa intelligat in tribus. Hec ille. Et magis fundamentum Sco. est ꝙ lapis nullo modo est in memoꝛia patris vt memoꝛia est pꝛincipium ꝓducēdi: qꝛ tūc opꝫ lapidem esse rationē foꝛmalē ꝓducēdi filiuꝫ. Posito ergo ꝙ ante ꝓductionē filii lapis esset vere intellectꝰ a patre: adhuc pater nō ꝓduceret filiū de lapide vt de memoꝛia: vel parte memoꝛie vt ꝓpꝛie memoꝛia est. Nam ideo ponit vt memoꝛia inquantum est pꝛincipium ꝓductiuum. vt patet a Doc. ī isto pꝛio. d. ii. parte. ii. q. 3. d. v. q. ii. d. vi. q. vnica. d. 7. q. vnica. d. xiii. d. xxvii. ⁊ in scdo. d. i. q. i. in quoli. et alibi sepe. Si. n. lapis posset ꝑtinere ad memoꝛiā ex natura rei vt memoꝛia est: ipse lapis posset mouere intellectum diuinum: qđ est impossibile. ꝙ autē posset sic mouere: patꝫ ex multis dictis Sco. in pꝛimo. d. ii. d. 3. q. 7. q. viii. q. ix. ⁊ alibi. Et vltra posset esse pꝛincipium foꝛmale ꝓducēdi filiū ⁊ cōmunicādi ei essentiaꝫ diuinā: q̄ omnia sunt absurda. Et ideo pꝫ quomodo pater nō ꝓduceret filium de lapide vt ꝑtinēte ad memoꝛiā patris vt memoria est. Et sic hec est pꝛincipalis ratio fundamentalis et non illa quam ponit ille expositoꝛ nō ꝑcipiens nec mentem nec verba Sco. ¶ Ad responsiones ipsius. Ad pͥmā cum pꝛimo dicit ꝙ par est ratio de spiritu sancto ⁊ de verbo. Dicit verum: ⁊ ideo vtrūq̄ꝫ incōueniēs est de spū sancto. qꝛ tunc certe pater vellet necessario ipsas creaturas Sicut. n. sequit pater ꝓducit filium de essentia sua: ergo necessario intelligit illā: cū intellectio necessario pꝛesupponat generationi filii. vt. s̄. patuit. d. ii. parte. ii. q. iii. ⁊ d. 6. ⁊. vii. sic si ꝓduceret spiritūsanctū de lapide cognito ipse lapis necessario esset pꝛiꝰ dilectꝰ a patre ⁊ filio: cū talis dilectio necessario pꝛesupponat ꝓductioni spūssancti. vt pꝫ a Doc. d. 2. vbi. s̄. ¶ Ad scdam eiꝰ respōsionem pꝫ ꝙ non intelligit Sco. Loquit. n. (vt dixi.) de ꝓductione filii simpliciter. Si ergo posset ipsum ꝓducere de filio ⁊ spū scto vt ꝑtinētibus ad memoꝛiā patris: vt memoꝛia est pꝛincipiū ꝓducēdi: sequeret necessario alterū duoꝛū. Uel ꝙ filiꝰ ⁊ spūssanctꝰ intelligerent pꝛiꝰ habere esse ī memoꝛia patris q̄ꝫ ꝓducerent: ⁊ sic idem esset ratio ꝓducēdi seipsum. vel saltē filiꝰ bis ꝓduceret: ⁊ similiter spūssāctus: q̄ oīa sunt absurda. Et qđ dicit iste ꝙ etiam. Sco. cōcedit. d. vi. pꝛimi. ꝙ pater pꝛiꝰ ītelligit filiū q̄ꝫ ꝓducat eum. Hoc cōcesso ⁊ silr ꝙ pꝛiꝰ pater ⁊ filiꝰ intelligit spiritum sanctum. vt pꝫ a Sco. in pͥmo. d. x. nō tn̄ ex hoc seq̄tur ꝙ ꝓducat de ipso filio vt ꝑtinēte ad memoꝛiam: qꝛ filiatio nullo modo ꝑtinet ad memoꝛiā: cum q̄cq̄d ꝑtinet ad memoꝛiam patris vt memoꝛia est sit ꝑfectio simpliciter. vt pꝫ a Sco. filiatio. n. nullā ꝑfectionē. dicit vt. s̄. patuit: ideo nō ponit ꝑtinere ad memoꝛiā patris vt memoria est. Bene. n. ꝯcedit Doc. in scdo. d. i. q. i. ꝙ filiꝰ ꝓducit seipsum de seipso: loquēdo tn̄ de ꝓductiōe sm̄ q̄d. vide ibi ⁊ expositionē quā feci: ſꝫ ꝙ possit ꝓducere de seipso sm̄ esse simpliciter est omino īpossibile. Bene etiā pater pꝛiꝰ intelligit paternitatē q̄ꝫ ꝓducat filiū: ⁊ tn̄ nō ꝯcedit ꝙ ꝓducat filiū in esse simplr: ſꝫ foꝛte sm̄ q̄d. vt puta ī esse cognito. Doleo tn̄ ꝙ ista nouus expositoꝛ tm̄ laboꝛet in vacuum ⁊ circa ea q̄ nō ꝑcipit. ¶ Ad tertiā cū dicit ꝙ ratio Sco. nō est digna respōsiōe. Uerū dicit. qꝛ nō potest solui. Tū etiā qꝛ nō est digna respōsione talis noui expositoꝛis ⁊ male interpꝛetantis. Recurrere. n. ad iniurias est declinare argumēta ⁊ nō soluere ea. qđ ꝓpꝛiuꝫ est prauum nec sane intelligētiū. Stat. n. ratio doc. solida ⁊ firmata. s̄. durissimam veritatis petram. Sicut. n. in nobis dicimus ꝙ verbum nostruꝫ realiter distinguit ab eo cuiꝰ est ꝟbū: ⁊ ꝑ ꝯsequēs hꝫ relationeꝫ realē ad illud obiectū (quis. n. dubitat ꝙ intellectio distincta lapidis ⁊ intuitiua necessario includat relationē realē ad ipsum lapideꝫ vt partē memoꝛie? ⁊ hoc ideo qꝛ talis intellectio distinguit realiter a lapide). Sic si filiꝰ realiter distingueretur ab essentia haberet necessario relationē realē ad ipsam: cum ipsa essentia sit pꝛincipium foꝛmale ꝓductiuum. Cū ergo ꝟbum in diuinis sit omnino aliud a creaturis: seq̄tur ꝙ necessario diceret relationem realem ad ipsas: qđ est impossibile. vt ꝓbatum est. s̄. d. xxx. Et cuꝫ dicit ꝙ nō distinguit realiter ⁊c. Posito ꝙ nō distinguat realiter: quia res vt ibi non habent esse realis existentie: si tamen haberent tale esse sequeret intentum. ⁊ vltra. Certum est ꝙ ꝟbuꝫ est simpliciter aliud ab illis: cuꝫ in quocunq̄ꝫ esse creaturarum sit semper aliud ab illis. ¶ Et quando dicit de esse cognito creaturarum ꝙ si in tali esse essent ꝓducte ab intellectu diuino: tunc deus nō esset gloꝛiosus absq̄ꝫ illis. O mirabilis ratio. Nec etiam pater est beatus in paternitate nec in filiatione nec ī equalitate ⁊ huiusmodi: que tn̄ necessario cognoscunt. Est. n. beatus in obiecto fruibili siue in obiecto vere beatificatiuo: qđ est sola essentia diuina ⁊ ꝑfectiōes simplr. ꝑncipalr tn̄ essentia diuina est oꝛigo ⁊ fundamētū oīs ꝑfectiōis. vt pꝫ a Sco. ī pꝛimo. d. i. ī quarto. d. xlix. Opꝫ ḡ inuenire alias rōnes melioꝛes. Et cū dicit ponere hmōi in esse cognito ridiculū est philosophis. Uerū est nō ītelligētibꝰ philosophū vt. s̄. patuit. d. ii. q. i. ⁊. d. 36. ⁊. 35. Et ꝙ est scandalū ī fide. Uerū est deuiātibꝰ a ꝟa fide catholica: ⁊ parum intelligētibus ea q̄ sunt fidei. Fides. n. nō docet sic calūniose loqui ꝯtra verum doc. ab omnibus sane mētis ꝯmēdatū: cuius nec minimum eiꝰ dictum cōstat ab vni=

uersali studio Parisiēsi esse reprobatū. Nec mirū ꝙ iste nouꝰ expositor talis dicat: qꝛ ī hoc ostēdit severe esse nouum expositorē: qꝛ recedit a vestigiis patrū antiquorū. ¶ Ex his pꝫ improbatio huiꝰ expositoris.

Ad aliam q̄stionē de spū sancto ꝓcedēdum est eodem modo quo in precedēti. q. ꝓcessū est. Dicit ḡ primo ꝙ amor ī nobis ꝓductꝰ hꝫ ad volūtatē vt ꝓducētē relationem scdi modi: ⁊ illa forte est mutua. hꝫ etiā aliam relationē ad obiectū ptinētē ad tertiū modū relatiuoꝝ: ⁊ illa nō est mutua: qꝛ sicut scientia referꝛ ad scibile: ⁊ nō ecōuerso: ita amor ad mabile ⁊ nō ecōuerso. Et sicut hꝫ amor formaliter habitudinē aliquā ad obiectum: ita illud qđ ꝓducit amorē posset denominari ab illa habitudine si esset ṽbū impositū hoc significās actiue Ita in diuinis spūssctūs ex vi ꝓductiōis sue nō q̄dem ꝓprie sꝫ appropriate est amor oīs amati necessario: ⁊ ideo habet aliquā relationē ratiōis formaliter ad sic amatū. Producēs autē ipsum potest denominari ab eadē habitudine quasi pricipiatiue: ⁊ ista habitudo vt pricipiatiue denominās importaꝛ ꝑ hoc ṽbuꝫ diligere: qn̄ dicunꝛ pater ⁊ filiꝰ diligere se spū sancto. hoc quippe est patrē ⁊ filium ꝓducere amorē q̄ est patris ⁊ filii: sicut patrē dicere se verbo est producere ipsum verbuꝫ quod est declarās ipsum patrem ⁊c̄.

Ad argumenta principalia clara sunt. ¶ Nota tn̄ ꝓ rñsione ad tertiū argumētū cū dꝛ. ḡ pr̄ diligit se spū sctō. ly se pōt ꝯstrui trāsitiue vt sit sensus. pr̄ diligit filiū ⁊ filiꝰ patreꝫ: vel reciproce vt sit sensus. pr̄ diligit se: ⁊ filiꝰ se ⁊ vtroqꝫ modo ꝓpositio est ṽa. ¶ Ad iprobationē rñdet Doc. ꝙ priꝰ origine paꝛ diligit se formalr̄ dilectiōe essentiali: sꝫ spū sctō diligit se pricipiatiue eo modo q̄. s̄. expositū est. lꝫ Hen. velit ꝙ ꝓpositio sit ꝯcedēda capiēdo ly se trāsitiue: q̄si pr̄ ⁊ filiꝰ volūtate inquātū cōcors est spirēt. Sꝫ hoc iprobatū est. s̄. dist. 12. ¶ Ibi. Ad vltimū dico ꝙ nō opꝫ. Cū vltimo arguiꝛ sic: eodē diligūt pr̄ ⁊ filiꝰ se ⁊ creaturā sꝫ nō diligūt creaturā spū sctō. ḡ nec se. Rñdet Doc. in sentētia ꝙ maior est falsa ꝓprie loquēdo: ⁊ minor ṽa: qꝛ dilectio essentialis nō est cōicata creature sicut spūi sctō: nec spūssanctus necessario vel ex vi productionis est amor creature: qꝛ ipsa ꝯtigēter amaꝛ a deo. Cōpleta eñ ꝓductiōe ꝑsonarū est pure ꝯtigētia ad amādū creaturā. vt clare patebit i scdo dist. i. q. i. ⁊ sic finis huiꝰ distinc.

¶ Distinc. xxxiii. ⁊ distinc. 34.

Hic tria querunꝛ. Primo an ꝓprietas sit idē cuꝫ ꝑsona. Pꝫ ꝙ nō in. d. xxvi. cōtra Prepositiuū: ⁊ patuit improbādo opinionē Gre. q̄ dicit ꝙ in ꝑsona nō erat ꝓprietas inclusa. vt supra patui. distin. ii. parte. ii. q. i. ¶ Scdo an ꝓprietas sit idē cū essentia. Pꝫ ꝙ distinguiꝛ. vt supra patuit. d. ii. vbi. s̄. ⁊. d. viii. q. pe. ¶ Tertio an ꝑsona sit idem cum essentia. Patet ꝙ distinguiꝛ ex habitis supra. d. ii. loco preallegato. d. viii. q. penul. d. xiii. d. xxiii. d. xxv. d. xxvi. ⁊ alibi. Et ideo nō opꝫ modo istas q̄stiones aliter ꝑtractare ⁊c̄.

Ad intelli gēdū aliqd tria reqrūt

¶ Distinc. xxxv. Questio vnica.

Circa distinctionem trigesimā quintaꝫ q̄riꝛ. An in deo sint relationes eterne ad omnia scibilia. ⁊c̄.

Circa istam. q. Notanduꝫ est ꝙ ad intellectionē alicuius tria requirunꝛ. Primo obiectuꝫ cognoscibile: qđ maxime requiriꝛ in rōne termini: ⁊ ꝙ actiue ꝯcurrat ad intellectionē hoc non est principaliter ex ratione obiecti: sed quasi accidit sibi Secundo requiriꝛ intellectus vt recipiens talem intellectionē qua formaliter intelligit. vt pꝫ supra. d. 3. q. 7. Et ꝙ intellectꝰ vt intelligēs ꝯcurrat actiue ad ītellectionē: hoc nō est ex rōne intellectꝰ: pꝫ qꝛ si deꝰ infunderet ītellectionē lapidis in intellectu: intellectꝰ tūc diceretꝛ intelligere ⁊ tn̄ nō ꝯcurreret actiue. Tertio requiriꝛ ratio cognoscēdi. Et hec ratio duplr̄ intelligi pōt. Aut ꝙ sit simpliciter ratio representādi obiectū in ratiōe intelligibilis. sicut species intelligibilis in cognitione abstractiua. vt pꝫ. s̄. d. 3. q. 6. ⁊ pe. Aut ꝙ sit ratio representādi in cognitiōe intuitiua: ⁊ sic q̇ditas actu existēs potest esse ratio representādi se in ratione intelligibilis intuitiue: qđ tūc dꝛ ꝑfecte presens quando est in potētia ꝑfecta ad causandum partialiter cognitionē intuitiuam. ⁊ hoc dupliciter. qꝛ aut est ratio representādi se sub ratiōe ꝓprie essentie ⁊ sub ꝓpria presentialitate: aut sit ratio representandi nō tm̄ se: sꝫ etiam aliud eminēter ꝯtentum in illo. Primo modo quelibet creatura actꝰ existēs ī ꝓpria existētia: ⁊ maxime loquendo de creatura absoluta poterit esse ratio representādi se cuilibet intellectui creato. Secūdo modo essentia diuina est ratio representādi se ꝑfectissime: ⁊ q̇libet aliđ distinctum ab ipsa. vt pꝫ a doc. supra. q. penul. ꝓlo. d. ii. ⁊. viii. ⁊ ī. xxxix. ⁊ alibi. Nam aliđ ab essentia diuina ex sua ratiōe nō fit presens intellectui diuino. vt pꝫ a Doc. Scdo pricipaliter: ratio intelligēdi potest intelligi requiri: aut vt ratio mouēdi. i. ꝓducendi partialiter ipsam intellectionē: ⁊ hoc modo in cognitione abstractiua species intelligibilis dꝛ ratio cognoscēdi obiectū: qꝛ ipsa est causa partialis intellectiōis abstractiue. vt pꝫ supra. d. 3. q. 6. ⁊ pe. ⁊. d. xviii. Et hoc loquēdo de cognitione naturaliter acquisita: qꝛ deꝰ posset infundere cognitionē abstractiuam alicuiꝰ obiecti. vt pꝫ a Doc. in scdo. d. 3. aut in cognitione intuitiua requiritur ratio cognoscēdi in ratione motiui: ⁊ sic quelibet creatura habēs ꝓpriā existētiā distinctaꝫ ab alia (maxime si est absoluta) potest esse ratio cognoscēdi in rōne motiui. i. ꝙ partialiter potest cōcurrere ad ꝓductionē intellectionis sui. Et hoc modo nulla creatura potest esse ratio cognoscēdi se: respectu intellectꝰ diuini: vt pꝫ a Doc. supra q. penul. ꝓlo. d. i. ⁊. ii. ⁊ hic infra. ⁊. xxxix. ⁊ alibi. Potest etiam aliquid esse ratio cognoscēdi aliquid ī ratiōe motiui nō tm̄ se sꝫ ⁊ q̇libet eminēter cōtētum ī illo ⁊ q̇libet idēptificatū realiter illi: ⁊ sic essentia diuina est ratio cognoscēdi se in rōne quasi motiui: ⁊ ꝓprietates ypostaticas ⁊ relatiōes cōmunes in ipa. vt equalitas similitudo: identitas: ⁊ omnē aliā creaturā. vt pꝫ a doc. sparsim in diuersis locis: maxime ī ꝓlo. q. i. ⁊ penul. d. iii. ⁊. xxxv. xxxix. xiiii. q. quoli. ⁊ alibi. Ex hoc vltimo modo probabit doc. ꝙ essentia diuina est ratio cognoscendi respectu intellectus diuini omne aliud ab ipsa non tm̄ in ratione motiui vel quasi motiui: sꝫ etiaꝫ ī ratiōe representatiui. nam ipsa sola sufficit ad habēdaꝫ cognitionē cuiuscūqꝫ. ¶ Si dicaꝛ. nōne intellectus diuinus concurrit ad huiusmodi cognitionē respectu alioꝝ. ¶ Dico ꝙ sic tn̄ obiectum diciꝛ concurrere respectu cognitionis sui ⁊ oim cōtētoꝝ in illo: qꝛ talis cognitio principaliter specificaꝛ ab obiecto: ideo magis appropriate diciꝛ essentiam esse rationem cognoscēdi se: ⁊ omnia alia a se: ⁊ sic pꝫ titulus huiꝰ questionis: quomodo debeat intelligi. ¶ Ibi. Ponunꝛ igiꝛ relationes esse eternas. ¶ Dicit Tho. ꝙ essen- S.tho.prima pte.q.xv.
tia diuina non est ratio cognoscendi omnia alia ab ipsa. Sed tot relationes rationis requirunꝛ in ipa quot sunt obiecta cognoscibilia inter se distincta alia ab ipsa: ita ꝙ essentia sub relatione rationis representatiua lapidis est ratio cognoscendi ipsum lapidem. ⁊ similiter sub alia relatione rationis representatiua hominis est ratio cognoscendi hominem. ⁊ sic de aliis.

Ibi aliter ponitur ⁊c̄. Hen. vult ꝙ essentia nude sumpta nō sit rō cognoscēdi alia obie- Hē.qli.v.q.3.
cta a se. sꝫ essentia sub ista relatiōe rōnis q̄ comparaꝛ ad creaturā ī rōne imitabilis: ⁊ sic illa relatio erit rō cognoscēdi oēꝫ creaturā. ⁊ hec opi. differt a prima ī hoc: ꝙ hec vult ꝙ ipsa essentia diuina vt cognita sub ista relatione rōnis sit simplr̄ rō cognoscēdi alia. Alia dicit ꝙ ipsa essētia sub distinctis relatōibꝰ rōnis est rō cognoscēdi alia: ita ꝙ q̇libet obiectū cognoscibile req̄rit in essentia diuina ꝓpriā relationē ratiōis q̄ sit ꝓpria ratio cognoscēdi illud. ⁊ sic patēt iste due opiniones.

Contra cōclusionē in qua cōcordant iste opi. Concordāt. n. ī hoc ꝙ essentia diuina nō est rō cognoscēdi distīcta obiecta: sꝫ est rō cognoscēdi inquātū hꝫ relationē rōnis ad ipsa. Cōtra hoc arguit doc. Cuius rō stat ī hoc. Qꝛ cū ille ratiōes cognoscēdi sint distīcta obiecta inter se: sunt ita cognoscibiles ab intellectu diuino sicut obiecta distīcta representata ꝑ illas. ḡ si essētia diuina nō pōt esse ratio cognoscēdi distīcta obiecta nisi sub alia ⁊ alia rōne. Si est rō cognoscendi ꝑ illas rationes distīcta obiecta: sequiꝛ ꝙ erit rō cognoscēdi sub

alia ⁊ alia ratione repꝛesentãte illas alias rationes. ⁊ sic in infinitũ. g̃ si essentia vt nude accepta est ratio cognoscẽdi illas distinctas rationes cũ sint distincta obiecta cognoscibilia: erit etiã ratio cognoscendi vt nude accepta obiecta repꝛesentata ꝑ illas rationes ⁊c̃. Et cũ dicit ꝙ essentia sit ratio cognoscẽdi vel vt obiectũ cognitũ vel vt ratio. Sic intelligit̃ ꝙ cognitio essentie est rõ cognoscẽdi alia obiecta: ⁊ hoc est qđ dicit vel obiectũ cogniti: vel ipsa sit rõ cognoscẽdi in repꝛesentando vel in mouendo. vt dixi. s̃. Et silr̃ ſm illos q̃ ponunt rationẽ cõis ⁊c̃. vel illa ratio cõmunis est ratio cognoscẽdi vt obiectũ. i. ꝙ cognitio illi⁹ rõnis sit ratio cognoscẽdi obiectũ repꝛesentatũ: vel ꝙ ipsa sit ratio repꝛesentandi vel mouendi. ⁊ sic pz ista ratio. ¶ Ibi. Sed dices ꝙ iste rões ⁊c̃. Hoc pz. ¶ Ibi. Preterea. Scđo cuiuscũqꝫ obiecti ratio. Tota ista ratio stat in hoc. Si. n. aliqđ obiectũ puta. a. sit ratio cognoscẽdi se ꝑfecte. i. ꝙ ipsum. a. sub ratione sua absoluta: ⁊ vt nude acceptũ est ratio limitata: puta cognoscẽdi se tm̃. Sꝫ si aliqđ obiectũ sit ratio illimitata cognoscẽdi se ⁊ alia: sequit̃ ꝙ sicut nude acceptum est ratio cognoscendi se: ita vt nude acceptuꝫ est ratio cognoscendi alia. Nam illa alia ſm suam entitatẽ absolutam eminenter cõtinet: ⁊ pz ꝙ sub ratione absoluta est ratio cognoscẽdi alia: q2 illimitatio obiecti nõ aufert ab aliquo aliquam ꝑfectionẽ immo magis addit vt ptꝫ. Nam si ignis sub rõne absoluta ignis est ratio limitata ꝓducẽdi ignẽ in alia materia: sol qui est illimitat⁹ ad ꝓducẽdum plura specie distincta: etiam sub rõne sua absoluta et essentiali erit ratio ꝓducẽdi illa absoluta. Cum. n. essentia diuina sit simpliciter ratio illimitata respectu omnium cognoscibiliũ: ⁊ respectu cognitionis sue est ratio vt nude accepta. ergo vt nude accepta erit ratio cognoscẽdi oĩa alia ⁊c̃. ¶ Et tangit Doc. hic vnum de determinato ad plura positiua: ⁊ de indeterminato ad plura cõtradictoria: hoc vide. s̃. d. xxviii. q. vlti. Hic in ꝓposito essentia diuina sub ratione sua absoluta est indeterminata ad omnia obiecta cognoscibilia tãq̃ ad plura positiua: q2 ipsa est ratio cognoscẽdi omnia. nõ est autem indeterminata contradictoꝛie: ita ꝙ sit indeterminata ratio cognoscendi. a. vel nõ cognoscẽdi. a. immo est determiata ratio sic simpliciter cognoscẽdi. a. ꝙ ꝯtradictoꝛiũ huius simpliciter repugnat sibi. s. esse rationẽ nõ cognoscẽdi. a. ¶ Ibi. Preterea tertio. Hic nota aliqua. Primum ꝙ vna operatio maxime intellectiua ⁊ ꝑfecta dꝫ habere vnũ pꝛĩcipiũ ꝑ se qđ sit ratio formalis pꝛĩcipiãdi illam operationem: ⁊ vnum ꝑ se obiectũ ad qđ terminet̃ illa operatio ꝑ se: vt pz. Scđm. essentia diuina ⁊ relatio rationis sunt vnũ ꝑ accidens. vt pz hic ⁊. s̃. d. viii. q. penul. Cuꝫ ergo intellectio puta lapidis in intellectu diuino sit vna ꝑ se operatio: ⁊ lapis sit vnum obiectũ ꝑ se respectu huius operationis: opꝫ assignare aliqđ pꝛincipium quo ꝑ se vnuꝫ: illud nõ potest esse cõstitutũ ex essentia diuina ⁊ illa relatione: cũ sit vnũ ꝑ accidens: ergo vel ista relatio erit pꝛincipiũ ꝑ se: aut essentia sola? Nõ primum: pꝫ: q2 relatio ratiõis nõ potest esse ratio cognoscẽdi lapidem: nec vt obiectũ cognitum nec vt ratio cognoscẽdi q2 cognitio lapidis in deo est ꝑfectio simplr̃. Nec potest dici ꝙ sit ratio recipiẽdi cognitionẽ lapidis in intellectu diuino: sicut dicimus ꝙ rationale est ratio recipiẽdi risibile in homine. Naꝫ si sic esset ratio: tũc ens ratiõis esset ratio recipiẽdi ꝑfectionẽ simpliciter: ⁊ sic ens ratiõis pꝛeexigeret̃ de necessitate ad entitatem ꝑfectionis simpliciter: qđ est falsum: ⁊. s̃. improbatũ est. d. viii. q. penul. Reliquit̃ ergo ꝙ ipa essentia diuina: vel vt ꝓpꝛiũ obiectũ cognitũ: vel vt ratio cognoscẽdi: sit rõ cognoscẽdi lapidẽ ⁊ oĩa alia.

Pria diff. **Sed orit** difficultas. Primo q2 dicit ꝙ essẽtia cũ tali relatiõe nõ potest esse pꝛincipiũ ⁊c̃. Nam. s̃. d. 3. q. pe. d. 17. Intellectus ⁊ species intelligibilis faciũt vnum ꝑ accidẽs: ⁊ tñ sunt vnũ pꝛĩcipium q̃ cognoscẽdi. ergo similiter erit hic. ¶ Dico ꝙ. s̃. dixit doct. ꝙ accidit intellectui ꝙ infoꝛmet̃ tali specie. Immo intellectus vt intellectus est causa partialis: ⁊ silr̃ species intelligibilis vt huiusmodi. Hic autem nõ est sic: q2 isti ponũt illam relationẽ ratiõis esse totalẽ rationẽ cognoscẽdi vel ipsam essentiã sub tali relatiõe qđ est falsuꝫ. ¶ Si

Obiectio. dicat̃ ꝙ sicut species ĩtelligibilis ꝯcurrit partialiter ita

Solutio. ⁊ hec relatio. ¶ Dico ꝙ nõ sequit̃: q2 ibi species intelligibilis est vnuꝫ ens reale habẽs ꝓpꝛiã existẽtiã. vt. s̃. pa. d. 3. q. vi. vii. ⁊. viii. di. xvii. ⁊ in. ii. d. iii. ⁊ alibi. Hec aũt relatio est ens ratiõis. cognitio autẽ lapidis est ens ab-

Scda diff. solutum ⁊ ꝑfectio simpliciter. ¶ Scđo dubitat̃. Ibi qñ dicit ꝙ cognitio lapidis est ꝑfectio simplr̃. Aut intelligit ꝙ ipsa cognitio absolute sumpta est ꝑfectio simplr̃: aut vt est lapidis tanq̃ termini cogniti. Primo modo verũ dicit sꝫ nihil ad rẽ. Scđo modo talis respect⁹ nõ est ꝑfectio simpliciter. vt pz a doc. q. 1. quoli. ¶ Dico ꝙ ipa intellectio põt tripliciter intelligi ꝑfectio simplr̃. Prio in se ⁊ absolute sumpta. Scđo vt est ratio ꝓxima ꝓducendi oĩa entia in esse cognito. vt pz. s̃. d. 3. q. 4. d. 36. Tertio modo vt terminat̃ ad esse cognitum. Primo ⁊ secundo modis est simpliciter ꝑfectio simplr̃. Tertio modo: lꝫ in se formaliter vt dicit talẽ respectũ non sit ꝑfectio simpliciter: est tñ talis ꝑfectio ꝙ de necessitate pꝛeexigit ꝑfectionẽ simpliciter. Aliquam. n. intellectionẽ terminari ad oĩa obiecta ꝑfectissime pꝛeexigit ipsam esse formaliter infinitã: vt ex intẽtiõe Doc. patere põt. s̃. d. 2. ⁊ in quoli. q. 1. Potest etiaꝫ dici ꝙ intellectio lapidis in deo est ꝑfectio simplr̃ completiue: hoc. s. modo ꝙ licꝫ in se sit formaliter infinita. vt ptꝫ. s̃. d. viii. q. pe. tñ quodãmodo dicit̃ compleri ex hoc ꝙ terminat̃ ad oĩa cognoscibilia: nõ ꝙ talis terminatio addat sibi aliquã nouã ꝑfectionẽ: q2 si ꝑ impossibile talis intellectio nõ terminaret̃ ad aliquod obiectum extra adhuc esset formaliter infinita: sꝫ quo ad hoc ꝙ illa intellectio non videt̃ ita manifesta sapientia nisi terminet̃ ad omne cognoscibile: ⁊ hoc pz. s̃. respondendo ad Aug. Nota distinctio.

Tertio est dubium in hoc qđ dicit Doc. in pꝛincipio. ꝙ intellectionis ꝑ se dꝫ esse vnũ obiectum ⁊ vnũ pꝛincipiuꝫ quo. Nam ipse expꝛesse vult ꝙ pꝛĩcipiũ formale quo ꝓductiuum est obiectum ⁊ intellectus. vt pꝫ. s̃. d. ii. ⁊. d. iii. q. vii. viii. ⁊ ix. ⁊. d. vii. q. v. quolib. ⁊ alibi. Quõ ergo si obiectum sit pꝛincipium quo: sit etiã obiectuꝫ requisitũ vt terminus? Dubium.

¶ Dico ꝙ tenẽdo ꝙ essentia diuina ⁊ intellectus diuin⁹ sit pꝛincipium quo respectu cognitiõis lapidis: clara est responsio: q2 obiectum puta lapis tm̃ requirit̃ in ratiõe termini ⁊ nullo modo vt pꝛĩcipiũ quo: vt pꝫ a Doc. ĩ pluribus locis: ⁊ sic est de quolibet obiecto qđ virtualiter continet aliud vel essentialiter: illud obiectum si est causa cognitionis alterius cõtẽti essentialiter vel virtualiter erit pꝛincipium quo: ⁊ illud aliud cõtẽtum erit obiectum tm̃ terminatiuum. vt pꝫ. s̃. a Doc. d. 3. ¶ Sꝫ est difficultas de obiecto qđ est pꝛĩcipiũ sue cognitionis: quõ requirat̃ ⁊ vt quo ⁊ vt terminatiuum. ¶ Dico ꝙ obiectũ vt est ꝑfecte pꝛesens intellectui in ratiõe obiecti est simpliciter pꝛĩcipiũ quo ꝓducẽdi cognitioneꝫ sui: ⁊ q2 talis cognitio erit alicui⁹ termini: vt pꝫ. s̃. a Doc. d. 3. q. vl. in respõsione vltimi argumẽti: illa cognitio nõ poterit esse alterius termini nisi obiecti cogniti: ⁊ sic idem põt esse pꝛincipium quo ꝓducẽdi cognitionẽ ⁊ obiectum terminãs. Nam terminare cognitionem nõ dicit relationem realem in ipso termino. vt pꝫ. j. d. 36. Rñsio. Alia difficultas. Solutio.

Ultimo dubitat̃. Quia dicit Doc. ꝙ cognitio lapidis ĩ deo ẽ vna operatio ꝑ se. Hoc videt̃ ꝯtra ipsum: q2 ipse vult expꝛesse ꝙ ens absolutum ⁊ ens rationis dicant̃ tm̃ vnum ꝑ accidens. vt pꝫ hic. ⁊. s̃. d. ii. q. pe. ⁊. d. xxvii. q. vlti. ⁊ vult ꝙ oĩs respectus ad extra sit tm̃ ens rationis. vt patꝫ ab ipso. di. xxvii. q. iii. ⁊. d. xviii. in repoꝛtatiõibus. d. i. q. i. scđi. q. i. quoli. d. i. tertii. d. xxx. pꝛimi. ⁊ alibi. Cuꝫ ergo cognitio lapidis dicat respectũ ad ipsum lapideꝫ. vt pꝫ q2 ipse dixit. s̃. d. ii. ⁊. j. d. xxxix. ꝙ talis intellectio in se nõ diuersificat̃: sꝫ tm̃ ſm diuersos respectus ratiõis. ergo cognitio lapidis vt lapidis includit aliquẽ respectum rationis. g̃ talis cognitio lapidis non erit vna operatio ꝑ se. ¶ Dico breuiter ꝙ ipsa cognitio diuina est vna operatio ꝑ se: et ꝙ terminet̃ ad lapidem. Dico ꝙ terminari ad lapidem nõ dicit aliquẽ respectum ratiõis. vt pꝫ. j. d. xxxvi. ⁊ pꝫ. s̃. d. xxx. Immo pꝛioꝛ est intellectio lapidis q̃ꝫ sit respect⁹ rationis. vt pꝫ. j. ista dist. Et cum dꝛ ꝙ ipsa diuersificat̃ nõ in se sꝫ ſm diuersos respectus ꝑut terminat̃ ad aliud et aliud obiectum. Dico ꝙ hoc nõ debet intelligi ꝙ diuersificet̃ quo ad respect⁹ diuersos formaliter existentes: sed tm̃ ſm diuersas terminationes q̃ attẽdunt̃ penes diuersos terminos: hoc est ꝙ terminat̃ ad aliũ ⁊ ad aliũ terminum: ⁊ talis diuersitas in illa est ibi ſm denominationẽ extrinsecam terminoꝝ. Sicut etiam dicit̃ ꝙ volitio diuina diuersificat̃ ſm diuersa ꝓducta vel creata. nõ ꝙ sit ibi alia ⁊ alia relatio ad creaturas: sꝫ denominatiõe extrinseca: q2 alia ⁊ alia creatura ſm aliam ⁊ aliam relationeꝫ termiat̃ ad ipaꝫ. vt pꝫ. s̃. d. xxx. ⁊ hic. ⁊. j. d. xxxvi. ⁊ alibi. ¶ Ibi. Ex hoc vltra ostẽdit̃. Quia dicit ista opi. ꝙ essẽ- Alia dubitatio. Solutio.

tia ſub iſta relatione eſt ita formaliter infinita ⁊ illimitata ſicut in ſe: ⁊ per ꝯñs ſi poteſt eſſe ſub iſta relatione: ita et ſub alia et alia ⁊ ſub quacunqȝ ponatur ſemper erit illimitata reſpectu omnis cognoſcibilis. ergo falſum eſt dicere ꝙ talis relatio terminet illam ⁊c.

Contra opi. primam Hic Doc. reducit. Tho. ad hoc inconueniens. ꝙ ſi in eſſentia diuina requiritur relatio rationis reſpectu lapidis: ⁊ alia reſpectu hominis erunt ibi reales quod ꝓbat: quia relatio rōnis eſt fabricata per intellectionem negociatiuam: iſta relatio rōnis non erit cauſata per intellectionem lapidis vt lapidis. patet quia rō cognoſcēdi lapidem precedit cognitionem lapidis vt lapis eſt: nec erit cauſata per intellectionem terminatam ad deum. Et hoc ipſi concedunt. ergo ſi ponuntur huiuſmodi relationes: erunt ibi reales: quod falſum eſt. Et quod dicit ibi ꝙ conceditur ab eis vbi minus vr̃. Nam ipſi concedunt ꝙ ꝑſone diuine ſiue proprietates relatiue non ſunt ibi cauſate per intellectionem dei: nec principia producendi illas ꝓprietates ſunt ibi ꝑ huiuſmodi cognitionem. Si ille nō ſunt ibi ꝑ cognitionem dei multo minus nec iſte relōnes rōnis. ¶ Ibi. Preterea Scḋm aliquos iſtorū. Hec ē opi. Hen. q̄ pȝ. Si ergo relatio rōnis lapidis ⁊ relatio rōnis. albedinis inquiruntur de neceſſitate cun ſiut ille tantuȝ diſtincte rōne ⁊ dicuntur iō erunt ſufficientes ad diſtinctionem realem ipſius: puta. a. ⁊. b. Naȝ ideata producuntur ad extra ſcḋȝ rōnes ideales. ⁊ hoc vr̃ incōueniēs. ¶ Ibi: Preterea. tres extra. Hic ſuppon̄ vnū ꝙ q̄cq̄d deꝰ intelligit eſt intra ſe. i. ꝙ talis intellectio terminatur ad obm̄ vt relucet in deo ⁊ non in ſe. Cum ergo iſti maxime Henri. velit ꝙ oīs diſtinctio q̄ pōit̄ ītra. ꝓcedat intellectionem. ḡ nihil intra terminat ītellectionem q̄ꝫ obm̄ ſcḋarium.

Contra ſecūdā poſitionem. Hic doc. reducit Hen. ad hoc inconueniens. ꝙ eſſentia diuina ſub tali relatiōe ſi necio requiritur: ita eēt rō cognoſcendi lapidem ſi in ſe non exiſteret ſupple eſſentia: ſicut ſi in ſe exiſteret: quod eſt valde inconueniens. Et hec ratio eſt ſatis clara: hic ⁊ ſupra. d. 8. q. pe. ¶ Alie due rōnes ſenquentes ſunt clare. Quarum prima ſtat in hoc: qꝛ eſſentia eſt prius immitabilis a creatura q̄ꝫ comparetur ad creaturam vt īmitabilis: aliter non poſſet vere cōparari ſubtali rōne. ḡ ante iſtam comparationem eſt ī eēntia īmitabilitas: ſed ſm̄ aliquos iſtius vie relō aptitudinalis eſt eadem cum actuali ꝑꝑ quā identitatem in deo dicūt nō ē aliā relationē nouā ⁊ antiquā: nec ēt aliam creatiui ⁊ creantis. ḡ iſte relationes in eſſentia vt in obḋo comparato non erūt prime ad extra: ſed erūt alie priores ⁊ reales. vt vr̃. Scḋa ſtat in hoc. Poſito ꝙ eſſentia vt cognita ſit rō deueniendi in notitiā lapidis: tn̄ vr̃ poſtea ꝙ intellectus diuinus poſſit cognoſcere lapidem in ſe ⁊ non preciſe per hoc ꝙ comparat eſſentiam ſuam ad lapidem: quia ſic ſine tali comparatione alterius ad ipſum poſſumus: nos intelligere lapidem. In iſta intellectione lapidis quero in quo eſt relatio ad lapidem: non in eſſentia vt in obiecto comparato: quia in iſto obiecto vt ſic: non eſt intelligere vt obm̄ comparatum. ḡ oportet querere eam in intellectione vel in rōne intelligendi: ⁊ redibit ad aliquam illarū opinionum. ¶ Sed in hoc quod dicit Doc. ꝙ intellectus diuinus poterit poſtea cognoſcere lapidem in ſe vr̃ ſibi ꝯdicere: qꝛ in quoli. q. 15. arti. vlti. ſic dicit ad literam. Illud quod cognoſcitur per aliud bene poteſt immediate cognoſci: ſed non ſic illud quod preciſe cognoſcitur in illo: ſicut intellectus diuinus preciſe cognoſcit creaturam in eſſentia diuina: ⁊ non per illam creaturā vt obm̄ īmediatū qꝛ tūc intellectio eius vileſceret. hec ibi. ¶ Rn̄deo. Prio: ꝙ poſito ꝙ intellectus diuinus non cognoſcat lapideȝ niſi preſciſe in eſſentia ſuā ad huc non contradicit ſibi: qꝛ hic accipit lapidē poſſe in ſe cognoſci vt ꝓciſe diſtinguitur ꝯ hoc quod eſt cognoſci preciſe ꝑ eſſentiā vt actu comparatam ad ip̄m lapidem: quaſi talis comparatio ſit rō cognoſcendi ip̄m lapidem. In quolib. vero accipit prout ipſe lapis cognoſcitur abſolute in eſſentia cognita: ⁊ non preciſe in eſſentia inq̄ꝫtum comparatur ad ipſum lapidem.

Apparēs ꝯdictio.

Cōcordātia notanda

¶ Dico ſcḋo ꝙ lapidē cognoſci in ſe poteſt dupliciť intelligi. Uno mō vt in ſe ꝓſens intellectui diuino. Alio modo vt tm̄ ꝓſens in eſſentia diuīa. Primo mō nō pōt in ſe cognoſci: qꝛ tūc intellectꝰ diuinus vileſceret: qꝛ tunc ex natura ſua nō hēret vñ poſſet hr̃e ꝓſentiā cuiuſcunqȝ obi: ⁊ ꝑ ꝯñs nō hēret a ſe vñ poſſet quodcūqȝ intelligibile intelligere. Secundo modo pōt intelligere lapidem in ſe. vt ſupra patuit. d. 2. q. 1. modo in quoli. vult ꝙ creatura non cognoſcatur in ſe primo modo licet bene ſecūdo modo. Forte ēt poteſt intelligi ꝙ non cognoſcit lapidem in ſe. id eſt per motionem ipſius lapidis ⁊c.

Pōt dici ad. q. Nunc Doc. rn̄dendo ad. q. ponit plura dcā. ¶ Primum: ꝙ relō precipue realis terminatur ad abſolutum vt abſolutū vt ſupra. patuit. d. 30. ⁊ ibi improbate ſunt multe opi. Et ſi diceretur ꝙ aliq̄ relō terminatur ēt ad aliqḋ relatiuum. pȝ in relationibus quaꝝ vna fundatur in alia: vt pȝ de ꝓportionalitate ⁊ ꝓportione. de quibus. ſ. patuit. Dico primo ꝙ relō realis vltimate terminat̄ ad abſolutū. Dico ſecūdo ꝙ q̄uis aliqua relatio terminet̄ ad relatiuū aliqḋ: non tn̄ terminat̄ ad illud ſub rōe relatiua ſed magis ſub rōne abſoluti. i. ꝙ nō terminat̄ vt ad correlatiuum: licȝ ei relatiuuȝ terminet non tn̄ ſub rōne qua ſit correlatiuum. ¶ Scḋm dcm̄. ꝙ obm̄ intellectionis nr̃e terminat relationem ipſius inq̄ꝫtum mere abſolutū: ⁊ ſic ipſa intellectio eſt menſurata ꝑ ip̄m. Hoc dȝ ſane intelligi de iſta menſura: qꝛ forte non quodcūqȝ obm̄ terminatiuum eſt menſura intellectionis: qꝛ intellectio aliq̄n terminatur ad ens rōnis ⁊ forte ens rōnis non erit menſura entis abſoluti cuiuſmodi eſt intellectio ipſius. Et iō de huiuſmodi menſura. vide Doc. in q̄li. q. 13. ¶ Tertium dictum eſt. ꝙ intellectio diuina eſt menſura oīum alioꝝ a ſe intelligibilium ⁊ ſic ſeq̄tur ꝙ oīa alia ꝓciſe referuntur ad intellectionē diuinā: ⁊ ip̄a terminabit relōnem iſtā ſub rōe menſ̄ abſoluti.

Hic videtur aliqualis ꝯdictio. Tuȝ: qꝛ doc. vult i. 4. d. 10. q. 5. ꝙ non requiratur preſentia obiecti ꝑꝑ terminationem intellectiōis: lȝ req̄ratur ꝑꝑ cauſationeȝ: ⁊ ſic lȝ creatura ēt ab eterno nullum eſſe hēat: tn̄ poterit terminare actū intellectus diuini: ⁊ ꝑ ꝯñs obm̄ tale non terminatur ad ip̄m actum. Tum: quia alibi Doc. vult ꝙ de rōne obiecti ſit terminare actum intellectꝰ ⁊ non mouere ipſum intellectum. ḡ reſpectu intellecus diuini obm̄ terminabit actum intelligendi diuinum. Tum: qꝛ ipſe. infra. d. 39. vult ꝙ ideȝ actus intellectꝰ diuini poſſit diuerſificari ſecundum diuerſos reſpectus inq̄ꝫtum. ſ. terminat̄ ad aliud ⁊ aliud obm̄. Tū: qꝛ hic pn̄ti diſtinctione dicit ꝙ obm̄: qꝛ terminat intellectionem eſt menſura ipſius. ḡ vt hic terminat hēbit rōnem menſure ⁊ non ipſa intellectio diuina. ¶ Dico ꝙ intellectio diuina ideo dicit̄ mēſura omīs obiecti alterius a ſeipſa: qꝛ omnia tali actu intelligēdi ꝓducunt̄ in eſſe cognito. Tum qꝛ hmoī obā non ſunt in memoria diuina ex nā rei: ſed tm̄ per actum intellectus diuini. vt patet a Doc. in. 2. d. 1. q. 1. ⁊ in quoli. q. 15. Tum: qꝛ totum eoꝝ eſſe pole eſt ab actu intellectus diuini. vt infra patebit d. 36. et diſtin. 43. Et ſic dicimus ꝙ huiuſmodi obiecta terminātur ad actū intellectus diuini. Et per ꝯñs eſt menſura oīum illorū. Non negamus tn̄ q̄n intellectus diuinus cognoſcat illa: et per ꝯñs quin talis intellectio terminetur ad huiuſmodi obiecta habētia eſſe ꝑ actum intellectus diuini: ſed non terminatur ad illa: vt habentia eſſe ex natura rei. i. vt inq̄ꝫtū ſunt in memoria diuia ex natura rei: qꝛ tūc intellectus diuinus vileſceret. Et his patet ad obiectiones. ¶ Quartū dcm̄. Pria intellectio diuina que beatifica eſt: eſt eſſētie vt eſſētia ſine oī reſpectu rei vel rationis: ⁊ hoc ꝓpter idētitatē realē ꝑfectā ītellc̄s ad eſſentiā abſolutā. De hoc clarius vide in quolib. q. 13. vbi Doc. vult ꝙ non eſt neceſſe intellectionem includere relationem ab obiectum ēt vt actu exñs: ⁊ pȝ de intellectione diuina. vide ibi. Et ꝙ nō ſit relatio realis inter p̄mam intellectionem beatificā ⁊ eēntiā diuinam. patet qꝛ relō realis eſt īter extrema realiter diſtincta. Et ſi etiam extrema n̄ ſunt realiter diſtincta: ⁊ ſit relō realis: cuiuſmodi eſt relatio mouētis ⁊ mobilis in eadē re puta volūtate: tamen talis relatio non erit realis niſi ip̄a volūtas vt mouēs ⁊ vt mota cōparet̄ ad aliq̄d realiter diſtinctū cuius ipſa ſit pricipiū ꝓductiuū ⁊ eiuſdē pricipiū receptiuū: puta q̄n comparat̄ ad velle ꝓductū. De hoc vide in. 2. d. 25. expoſitionem quam ibi feci. In propoſito aūt intellectus diuinus ⁊ eſſentia diuina nec realr̄ diſtinguntur nec comparant̄ ad aliquod tertiuȝ ſic ꝙ poſſit realr̄ recipi vt diſtinctum realiter. Sic ḡ pr̄ quoḋ ibi nō ē relō realis: nec etiā rōnis. quia relō rōnis eſt ꝑ actū ꝯparatiuum intellectus: et talis actꝰ ꝓſupponit actū rectū. Et iō dixit doc. ꝙ intellectio diuina

Doc. vr̃ ſibi ꝯdicere

Solo

dīo prima nō includit ꝛc. ¶ Quītū dcm̄: quod ē ɔclo princi
palis illata ex aliis dictis est: ꝙ non oꝫ ꝑꝑ ītellectionē ali
cui⁹ obiecti ꝑcise querere relationeꝫ nec in vtroqꝫ extre=
mo. s. intellectiōe ꝛ obo: nec in altero ergo opꝫ aliquid ali
ud addere ꝑꝑ qd̄ sit relo in vtroqꝫ extremoꝝ vel in altero
Illud autē non vr̄ esse nisi vel mutua coexigētia si est rela
tio mutua: vel dependētia in altero extremo si non est mu
tua. Hic autem qn̄ deus intelligit aliquid aliud a se non
potest poni mutua coexigentia in vtroqꝫ extremo. ergo pre
cise sufficit ponere relonem in altero extemo vbi est depē
dentia: illud est obm vt cognitum. Aduerte tn̄ ꝙ obi co=
gniti ad actum cognoscendi diuinum non est dependentia
aliqua realis nec essentialis: quia talis proprie fundaṫ in
aliq̄ reali actu exn̄te. ꝛ patebit īfra. d. 36. ꝛ. s. ꝑatuit. d.
3. q. 4. Sed eo mō q̄ obm cognitū hꝫ eē eodē modo dicit
Notabilis dclaratio. dependere: ꝛ quia hꝫ eē tm̄ ꝑm q̄d: iō est ibi dependētia tm̄
ꝑm q̄d. ¶ Ibi. Preterea volūtas fruēs fine n̄ ꝑducit aliō ab
ipso fine in eē volito: sed tm̄ ꝑducit ipm finē in esse tali:
puta volito vel amato: ꝛ hoc cōparando ipm finem ad ali=
ud. i. ꝙ qn̄ voluntas amat finem vltimū cōparando ipsum
puta ad Iohānē: nihil ꝑducit ī ipo fine ꝑter eē ipꝫ volitū
siue amatū. i. ꝙ nullū respectum vltra respectuꝫ qd̄ ē esse
amatum producit in ipso fine: sed magis eꝯ. s. amando. a.
propter finem cōparādo ipsum. a. ꝑducit in ipso. a. respe=
ctū aliquē rōis. g a simili in itellectu cognoscente ꝑmuꝫ obꝫ
ꝛ ex illi⁹ cognitiōe cognoscente obm secūdariuꝫ nulla relo
vr̄ produci in ipo primo obo ad scdm obꝫ: sꝫ eꝯ. Aduerte
tn̄ ꝙ nō negat Doc. qn̄ possit cāri aliq̄ relo rōis ī ipso fine:
qꝛ intellect⁹ pōt ipm comparare in rōe amabilis ꝛc. Sed
vult ꝙ voluntas ex hoc solo ꝙ diligit vltimuꝫ finem: puta
vt summum bonū mihi non causat in ipso sūmo bono ali
quē respectū ꝑter hoc ꝙ est esse amatū vt sūmum bonum.
De istis instātib⁹ hēs .s. sepe. Sed si tn̄ ꝑ hmōi cognitōeꝫ dꝫ cāri aliq̄s respectus: ma=
gis erit amādo aliq̄d ꝑꝑ finem. ꝛ h est quod dicit. ¶ Ibi.
Concedi potest ꝛc. Hic declarat intentum principale de
hmōi relonib⁹ eternis. Dicit g ꝙ pōt concedi ꝙ in deo sūt
relatōes eterne ad oba cognita: sꝫ nō priores naturaliter
ipsis cōgnitis ī rōne oboꝝ. Et declarat ꝑ exemplū. Deus
in ꝑmo īstāti intelligit eēntiā suā sub rōne mere absoluta.
In scdo instāti ꝑducit lapidē in esse intelligibili ꝛ intelli
git lapidē: ita ꝙ est ibi relatio in lapide ītellecto ad intel=
lectionē diuinā: sꝫ nulla adhuc in intellectione diuina ad
lapidē: sꝫ intellectio diuina terminat relationeꝫ lapidis in
tellecti ad ipsam. In tertio instāti forte intellectus diuin⁹
pōt ꝯparare suā intellectionē ad qdcūq̄ intelligibile ad
qd̄ nos possumus comparare. ꝛ tunc comparando se ad la
pidem intellectū pōt cāre in se relationē rōnis. Et in quar=
to instanti pōt q̄si reflecti suꝑ ipsam relationē cātā ī tertio ī
stāti: ꝛ tunc illa relatio rōnis cognita erit. ¶ Aduerte tn̄ ꝙ
qn̄ doc. dicit ꝙ in primo instanti cognoscit essentiam sub
rōne absoluta: accipit illud instans ꝓ instāti vt complecti
tur omnia instantia q̄ respiciūt oīa illa que sunt ad intra.
Sūt enī ibi plura instantia q̄ vnū. vt pꝫ a Doc. s. d. 2. d. 1.
d. 26. ꝛ alibi. sepe: ꝛ sic anteq̄ compareṫ ad extra prius in
telligit oīa q̄ sunt ad intra. s. essentiā: attributa: ꝓprieta=
tes ꝑsonales: ꝑsonas: relones cōes. Et post comparatur
ad extra: ꝛ sic dꝫ intelligi illud scdm instans in quo. s. in=
tellectus diuinus comparaṫ ad extra. ¶ Itē nota qd̄ dicit
ꝙ in illo scdo instanti ꝑducit oīa in eē intelligibili: dꝫ sic
intelligi. ꝙ anteq̄ actus intellectus diuini comparetur ad
extra. creature nullū esse hn̄t: nec ēt ꝑm q̄d: sed actu suo
facit illa in esse obiectali. i. ꝙ ꝑducit illa in eē cognito: sic
Dubium ꝙ ante illud esse cognitū nullum penitus esse hn̄t: sꝫ hoc
magis pꝫ infra. d. 36. ꝛ. d. 43. ꝛ. in. 2. d. 1. q. 1. ¶ Deinde cū
dicit ꝙ forte ītellect⁹ diuin⁹ ꝛc. Dubitaṫ q̄uo tale relo rō
nis dicaṫ cognosci ab ītellectu diuino cū sit primū ens rō=
nis ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō sit ibi ex nā rei ꝛ ꝓpe non ꝯtineaṫ nec ꝟtua
liter nec eminēter in deo: nec intelletus diuinus possit ali
quo mō cognoscere abstractiue sed tm̄ intuitiue. Vide pro
lixam expōnem quam prius feci vbi singularia dubia sūt
soluta ꝛc. Patet ergo ex his ꝙ si relones eterne ponantur
in essentia diuina ad omnes creaturas: ꝙ tales relatiōes
non sunt priores ipsis obiectis cognitis: quia fiunt in ter=
tio instanti. Et sic pꝫ q̄uo relatio rōnis non est necessaria
Responsio ad intelligendū lapidē tanq̄ prior lapide vt obm. Immo
ipsa vt causata est posterior: qꝛ in tertio instanti: ꝛ adhuc
erit posterior vt cognita quia in quarto instanti. ¶ Vltimo
dicit: ꝙ ista via vr̄ tenere istam propōnem que vr̄ probabi
lis: q̄ relatio non naturaliter cognoscitur nisi cognito ter=
mino hoc magis. s. patuit in prolo. q. prima ꝛ pꝫ diffuse in
quoli. q. 14. Et q̄uo cognitio relationis dependeat a ter=
mino exposui supra distin. 3. q. 3.

Sed hic occurrit dubium: qꝛ dicit q̄ relatio non pōt
cognosci nisi termino precognito ꝛ expres= Appr ɔdictio
se dicit in prolo. q. penul. ꝙ cognito relationis dependet a
cognitione terminorum: hoc idem in isto. 1. q. 2. d. 8. Hoc
idē in q̄li. q. 14. g ex his sequiṫ ꝙ cognitio relationis quā
cognoscit intellectus diuinus ex quo termiaṫ ad craturā
nō poterit cognosci sine creatura: ꝛ sic dependebit a crea
tura. qd̄ est falsum ꝛ ꝯ ipsuꝫ in ꝓlo. q. pe. ꝛ in quoli. q. 15.
¶ Rn̄deo ꝙ lꝫ relationis cognitio dependeat a fundamen
to ꝛ termio sicut in esse ita ꝛ in cognosci: talis tn̄ cognitio
poterit causari ab aliquo ꝟtualiter ꝯtinente terminum ꝛ Respon
fundamentū ꝑm totā suā entitatē: ipsa tn̄ cognitio nō po=
terit hēri nisi ꝑcognitis fundamento ꝛ termino: q̄uis cm̄
intellectus diuinus possit vere cāre cognitionem paterni=
tatis: non tn̄ poterit cognoscere distincte paternitateꝫ nisi
ꝑcognoscat terminum ꝛ fundamentū: qꝛ cognoscere pate=
nitatē in se ꝛ nō cognoscere esse ad aliquid: est non cogno=
scere ꝑnitatē. Sic dico in ꝓposito. q̄uis cognito illius re
lationis sit tm̄ a deo: ipaꝫ nō potest disticte cognoscere nisi
precognita ipsa creatura ad quam terminatur: continet
enim virtualiter secundum totam entitatem oēm creatu=
ram in quocūqꝫ esse siue reali siue secūdum quid: ꝛ sic pa
tet quomodo Doc. non contradicit sibi in aliquo.

Cōtra istud arguitur. Hic doc. arguit ꝓ
bando ꝙ idee sint
relationes: et ꝙ sint in deo anteq̄ intelligant obiecta secū
daria. Et probat primo Augu. 83. q. q. 46. Si quidem in
ideis tanta vis constituitur vt nisi eis intellectis sapiens es
se nemo possit: ꝑm autem istam positionem sapientia perfe
cta dei ad creaturas erit in secondo instanti: et precedit na
turaliter tā esse ideaꝝ q̄ cognitionē eaꝝ g talia oba non se
quūtur intellectionem dei. Itē ibidē: ꝙ istarum visione fiet
aīa beatissima: qd̄ nō esset veꝝ de visione ꝑma q̄ est ī crea
tore nec de visione q̄ est in creaturis. ¶ Itē que sunt diui=
sa in inferioribus que sunt alterius rationis non reducun=
tur ad aliquid vnuꝫ in superiori: ad vnū dico foralr ꝛ eius
dem rationis: vt pꝫ de intellectu ꝛ voluntate in nobis et in
deo. ergo sicut intellectus in nobis ꝑm suā formalē rōnē est
passiuus: ita erit in deo. et per ꝯn̄s oꝫ sibi dare aliquam
formā anteq̄ operetur actu: et sic vt hēat distinctā operatio
nem oꝫ sibi dare distinctam formam: non autē pōt hoc dari
si idee ponūṫ ꝯseq̄ creaturarū ītellectionē. ¶ Ibi. Preterea
Si propter illimitationē essētie diuīe ponaṫ ipsa essētia vt
oīo absoluta esse rō cognoscēdi oēs creaturas: cū ita sit illi
mitata inq̄tum intellecta sicut inq̄tuꝫ rō: sequitur ꝙ ipsa
sola cognoscetur sub rōne obiecti. Aut si ponatur pl'alitas
ex perte oborum non obstante infinitate vnius obi: pari ra
tione videtur posse poni ex parte rationis intelligendi.

Ad ista. Snia Augu. ꝛc. Hic doc. exponit mentem ꝓ
priam quid sit idea ipsam declarando per di
cta Aug. Idea est ratio eterna in mente diuina ꝑm quam
aliquid est formabile ex̄ vt ꝑm propriā rōnē eius: et exponit
oēs particulas. Probatio prime ꝑticule. s. ꝙ idea sit ratio
eterna in mēte diuina: et probat sic. Deus omnia pōt cāre
rōnabilr. i. intelligendo et videndo. vt. s. patuit. d. 2. q. 1. qꝛ
est impole deum aliquid causare ad extra nisi preintelli=
gat illud et voluntas velit: vt īfra ēt patebit. di. 39. ꝛ. 45.
Igitur hꝫ rōnem ꝑm quam format. i. si deus causat. a. intel
ligendo illud et volendo oꝫ ꝙ prius hēat obm creabile pre
sens non in se nec in memoria ex natura rei sed tm̄ in esse
cognito: et illud esse cognitum vocat rōnem ꝑm quam for=
mat. vt patet in. 2. d. 1. q. 1. Sequitur. Non aūt eādā. s. rōnē
oīum supple causabilium: sed singula causabilia propriis
rationibus format. i. ꝙ omne causabile a voluntate diuina
habet prius esse cognitum: et tale esse cognitum (vt dixi)
vocatur ratio: et qꝛ non potest distincta causabilia causare
nisi precognoscat illa: ideo singulum causabile a voluntate
diuina est prius cognitum ab intellectu diuino. ergo quod=
libet causabile habet in mente diuina propriam rōnem. i.
proprium esse cognituꝫ. Sequitur. Nō aūt rōnib⁹ ex̄ se: qꝛ
non eget in efficiendo aliquo alio a se. i. ꝙ iste rationes sic
necessarie ad causandum non sunt extra intellectum diui=
num supple in esse reali: quia tunc in causando depende=
ret ab aliquo ente reali extra se: quod est impossibile: sed

sunt in intellectu diuino tm̄ in esse obiectiuo ⁊ non ex nā
rei:qꝛ tunc intellectus diuinus vilesceret:sed tm̄ sunt ibi
per actum intellect⁹ diuini nec̄io causantis talia causabi-
lia in esse cognito.vt.s̄.patuit.⁊ sic hmōi esse cognita dicū
tur rōes in mente diuina:nō ꝙ sint idez realr̄:cuz illa sint
tm̄ ibi sicut cognitum in cognoscēte obiue.Sequit̄.Nihil
aūt est in mente diuina nisi incōmutabile id est ꝙ tale esse
cognitū vt ē in mente diuina est incōmutabile.Hoc pro-
lixe expositū est.s̄.d.3.q.4.de sinceris veritatib⁹.Sequi
tur.ḡ oē formabile.i.oē cābile pōt formare.i.secundū pro
priū eē cognitū eternū in mente diuina.Nā oīa oba secun
daria p̄us oī actu volūtatis ad extra ꝓducunt̄ ab intelle-
ctu diuino de necessitate nāe.vt supra patuit.d.3.q.de sin
ceris veritatibus.⁊ sic pz.¶ Ibi.Istud vr̄ consonare cuz
dicto platonis a quo accepit Aug.nomen idee.Ipse em̄
posuit ideas quiditates rerum per se q̄dem exn̄tes scđm
Ar.⁊ male.ẜm.Augu.in mente diuina ⁊ bn̄.Un̄ aliqn̄
loq̄tur de mūdo intelligibili ẜm eū.Sicut igitur poneren
tur idee ẜm illā impositionem Ar.quiditates rerum ita
ponuntur secundū Pla.vt videtur quiditates habentes
esse cognitum in intellectu diuino.

pria diffi. **Sed in ista littera** occurrūt aliq̄ difficulta-
tes.Prima in hoc quod
dicit quod esse cognitū lapidis vt causabilis est rō eterna
in mente diuina.i.ꝙ tale esse cognituz nec̄io p̄cedit q̄d sit
illud eē cognitū an sit eē q̄ditatiuū rei:⁊ tunc tale esse erit
vnum per accidēs:⁊ sic de illo nihil ꝑ se potest predicari vt
pz a Doc.s̄.d.2.q.2.⁊ in.3.di.7.⁊sic oēs propōnes de qui
ditatibus erunt ꝑ accidens ⁊ nulle erunt in primo mō di-
Scđa cēdi ꝑ se:aut hmōi q̄ditates dicūt eē poſe rei p̄cedēs esse
cognitū.Et h̄ non vt infra patebit.d.36.⁊.43.¶ Secūdo
dubitatur in hoc qđ dicit.ꝙ respectu oīs causabilis prece
dit rō secūdū quā illud est causabile:⁊ talis rō dr̄ idea.ḡ
vr̄ sibi ꝯdicere:qꝛ vult exp̄sse:vt patebit.infra.d.39.ꝯ.Bo
na.ꝙ idea est tm̄ respectu necessarioꝝ ⁊ nō respectu con-
tingētiū.mō causabile est cōtingēs cum illud sit producī-
bile in actuali existentia.ḡ lapis vt existens hz ideam in
mente diuina.¶ Tū ēt vr̄ sibi ꝯdicer̄ in hoc qđ dicit.ꝙ
tale causabile hz rōnē in mēte diuīa ẜm quā volūtas di-
uina pōt illud cāre:⁊ sic tale esse cognitum nec̄io precedit
hoc quod est causabile a voluntate diuina.Et contradicit
Tertia his q̄.s̄.dixit in.q.vlt.prolo.vbi vult ꝙ voluntas diuina
prius determinet aliq̄d fore q̄ꝙ intellectus diuinus intel-
ligat illud fore.Hoc idē pz.infra.d.39.Et sic vr̄ sibi con-
tradicere.¶ Itē dubitat̄ qꝛ pōit ip̄z eē cognitū siue ideas
esse in mente diuina:⁊ ꝙ vt ibi hz relationē depēdentie ad
actū intellectus diuini.vt.s̄.patuit.Tum q̄ro quā relatio
nem habet.Si rōnis.ḡ ⁊ lapis vt sic fundans huiusmodi
relationem erit tm̄ ens rōnis:pz qꝛ talis relatio non pone-
Quarta retur distingui ab ipso lapide cognito:sicut nec dependē-
tia creature in eē reali ponitur distingui realr̄ ab ipsa:vt
patet a Doc.in.2.d.1.Tum etiā qꝛ talis relatio esset cāta
ab aliq̄:⁊ tm̄ ab intellectu diuino ergo per actum tm̄ col-
latiuū.ergo prius creatura hz esse cognitum q̄ꝙ cōparetur
⁊ in tali esse cognitio vere dependet ab actu intellect⁹ di-
uini.ḡ.Si ponit̄ relatio realis.ḡ creatura fundans illam
ab eterno hz esse reale:⁊ sic existit ab eterno:quod est im
pr̄e:non em̄ ens reale potest fundari in ente non reali.vt
patet.Tum ēt qꝛ essentia ⁊ exn̄tia sūt idē realr̄:vt patet a
Doc.in.2.d.1.ḡ nec habuit eē realis eēntie:⁊ tūc q̄ro esse
cognitū qđ esse hz.si esse tm̄ rōnis.ergo non fundat rela-
tionē realem.si eē reale precedēs exn̄tiā:⁊ hoc nō:vt pate
bit infra a Doc.d.36.¶ Tum ēt qꝛ si tale esse cognituz hz
tm̄ eē ẜm q̄d ⁊ nō esse reale:sequitur ꝙ nō erit drīa inter
lapidem cognitum ⁊ intentionem secundaz.Et multa alia
possent adduci que transeo pro nunc.

Rn̄sio ad prima **Respondeo** ad primum dubium.vt exposui in
scđo Doc.d.1.quō esse ⁊ essentia di
stingunt̄:vide ibi.Dico.scđo ꝙ tale esse qđ dicit̄ ab eter-
no esse q̄ditatiuū ē eē poſe:qđ eē poſe fūdat̄ in esse cogni
to.vt ifra patebit.d.36.Intellect⁹ em̄ diuinus prius ꝓdu
cit rē in eē cognito ⁊ post in eē poſi.Un̄ doc.infra.d.43.
Adscđam ꝓbat ꝙ poſitas rex ē p̄mo ab actu ītellect⁹ diuini.¶ Ad
scđz dubiū dico p̄mittēdo aliq̄.Primū ꝙ idea ꝓprie re-
spicit terminos:ita ꝙ termini ī eē cognito dicuntur idee:
⁊ non sunt ꝓprie respectu ꝓpositionū nisi forte necessaria
rum.vt infra patebit.d.39.Secundum.ꝙ eē exn̄tie puta
lapidis hz ideā:ita ꝙ ī mēte diuina non tm̄ fuit ab eterno
esse cognitū lapidis inq̄tū lapidis:sed etiā ab eterno fuit
esse cognituz esse exn̄tie aptitudinalis:⁊ ab eterno an̄ oēz
actum voluntatis diuine ista fuit cognita.lapis est aptus
natus existere.Sed ꝙ lapis actu existat tm̄ fuit cognituz
post determinationem diuine voluntatis que determina-
uit producere lapidem in esse actualis exn̄tie.Et sic pre-
cessit tm̄ cognitio terminorum.Et silr̄ ab eterno an̄ oēm
actum volūtatis diuine ad extra intellectus diuin⁹ cogno
uit Joānē:⁊ ēt distincte cognouit albedinem:⁊ isti termi-
ni vt sic dn̄r ꝓprie ideati.Sed ꝙ Joannes erit albus ī ta-
li vel tali tp̄e cognouit post determinationē diuine volun
tatis.Volūtas eī diuīa nec̄io p̄suppōit cognitionē t̄mino
rū ꝓpōnis ꝯtigētis:sz nō p̄supponit cognitionē propōnis
contingētis:illa eī seq̄tur determinationem voluntatis di-
uine.vt patebit infra.di.38.⁊.39.Et doc.loq̄tur de cābili
⁊c̄.Et hoc mō intelligendus est Sco.in.q.vlt.ꝓlo.Ex his
pz rn̄sio ad aliud dubiū.vz quō idea dicat̄ prior determina
tione voluntatis diuine:qꝛ respectu contingētium tm̄ eē
cognitū terminoꝝ vocat̄ ꝓprie idea:⁊ tale esse p̄cedit sim
pl̄r actum voluntatis diuine vt cōparatur ad extra.¶ Ad Ad teriam
aliud dubiū de relatiōe.Dico ꝙ relatio rōis pt̄ multipl̄r
intelligi.Uno mō ꝙ tm̄ fiat ex cōparatiōe duoꝝ oboꝝ co- Rl̄o rōnis
gnitorū vt cōiter fiūt scđe intētiones.Aliqn̄ nō fit ex tali est multi
comparatione:sed qꝛ sic denoīat̄ tale qꝛ aliud terminatur plex.
ad ip̄z:sic̄ dicim⁹ ꝙ lapis ē visus.Aliqn̄ ēt dr̄ reſo realis:
qꝛ actu est inter extrema realia ⁊ realr̄ distincta:⁊ hoc ex
natura rei.Aliqn̄ qꝛ est inter extrēa non actu exn̄tia sed
apta nata existere.Aliqn̄ qꝛ ē inter duo extrēa q̄rū vnuz
actu existit ꝙ ē tm̄ termin⁹ talis relationis:⁊ aliud est
tm̄ aptū natū existere:vt in ꝓposito.relatio lapids eterna-
liter cogniti terminata ad actū intellectus diuini.Et hoc
vltimo mō ponit̄ reſo inter ideā ⁊ actū ītellect⁹ diuini.⁊ sic
partim potest dici realis.Tū:qꝛ terminatur ad actū ītelle-
ctus diuinū:⁊ hoc sub rōe absoluta.Tū:qꝛ fūdat̄ ī aliquo
qđ lz non sit actu exn̄s.tn̄ ē aptū natū existere:⁊ hoc ēt qꝛ
oritur ex natura extremoꝝ.Tn̄ nō dicitur ꝓprie realis:qꝛ
ex nā rei nō cōseq̄t̄ fundamēta reale actu exn̄s.Et sic qꝛ
magis recedit ab eē exn̄tie fūdamēti ⁊ accedit ad nō eē
exn̄tie iō q̄ ad hoc pōt dici rōnis ꝑ illđ argumētū qđ fac̄
Doc.s̄.ī ꝓlo.q.vl.de sciētia ꝟe practica.ꝙ q̄to aliq̄d rece
dit ab vno extrēo ⁊ appropinq̄ ad aliđ ⁊c̄.¶ Ad vltimū di-
co ꝙ ē magna differentia īter lapidē cognitū ⁊ scđaz intē-
tionē:qꝛ lapidi cognito nō repugnat esse realis exn̄tie im- Drīa inter
mo per diffinitiōez lapidis pōt demōstrari đ lapide ꝙ non esse cogni-
repugnat lapidi actualis exn̄tia.vt patet a Doc.in scđo.d. tū ⁊ ītētio-
i.q.3.Sz scđe ītētiōi repugnat sibi realiter posse existere nē scđam.
Nam rō forat̄ scđe ītētiōis ē rōnaliter repugnās actuali
exn̄tie ipsi⁹.Et sic pz differētia lapidis cogniti vt cogniti ⁊
scđe ītētionis vt alias exposui.Et sic patet respōsio ad ista
dubia.¶ Ibi.Hoc posito non oportet laborare circa rela-
tiōes aliq̄s formalr̄ ⁊c̄.Nūc doc.rn̄det ad argumēta p̄us
facta.Et p̄io ad Augu.Rn̄sio stat in hoc.ꝙ nemo ē plene
sapiēs nisi ēt cognoscat ideas:lz em̄ p̄ncipalis sapīa sit in
eēntia.nō tn̄ pōt dici plena:nisi ēt idee cognoscantur.Et ad
dit ꝙ ponit̄ deus perfecte sapiens in primo instanti.vz in
quo cognoscit essentiam diuinam et omnia intrinseca.et si
per poſe vel impoſe nihil aliud cognosceret:adhuc dicere-
tur perfectissime sapiens:non tn̄ diceretur plene sapiens ⁊
hoc extensiue nisi ēt cognosceret in scđo instanti (in quo cō
paratur ad extra) omnes ideas:si tn̄ non cognosceret ens
nihil minus intensiue esset perfectissime sapiēs:qꝛ tota per
fectio intensiua cognitionis dei est ab essentia diuina et nul
lo modo a creaturis.vt patet.¶ Ibi.silr̄ alia auc̄tas silicet
haꝝ visione aīa sit beatissima.Si idee ponuntur esse quidi
tates vt cognite tunc exponenda est de beatitudine que pt̄
hēri in creaturis vt in obis:qꝛ certum est ꝙ nō est ꝑfectis-
sima beatitudo in creatura absolute ẜz ipsū quito ꝯse.Bea
tus est qui te et illa nouit nec ꝓptre illa beatior:sz ītelligē
dū est beatissima:hec est totalli beatitudine poſi btō:nō q̄
dē in eis formaliter:sed in obo cuius cognitio presupponi-
tur istis:et quasi cōcomitāter in istis in q̄bus aliq̄ btitudo
est lz non p̄ma.¶ Ibi.Et si aliqn̄ Aug.loquatur ꝙ idee sit
rōnes cognoscēdi:cū tn̄ hic non dicat ip̄as nisi esse rōnes ẜz
quas format̄ q̄ format̄:pōt exponi.⁊c̄.Uult dicere ꝙ ⁊ si
noīet ideas esse rōnes cognoscendi:non dz intelligi ꝙ ma-
neant in intellectu diuino sic ꝙ moueant intellectum diui-
num.vel ꝙ sint cause intellectionis earum:sz ꝙ tm̄ sint ob
iecta que intelliguntur et non mouent:sed diuina essentia

mouet ad notitiam earū: vt exposui. s. ⁊ sic dicunt̄ tantū obа secundaria nō mouentia intellectū diuinum ad earū cognitionē: sȝ ꝙ tm̄ sint terminantia cognitionem diuinā. ¶ Ad scđm de intellectu passiuo: quō dicat̄ passiuus in nobis aliq̄liter dcm̄ ē supra in. q. 1. ꝓlo. ⁊ d. 3. q. 7. Et ꝓlixius vide in quo'i. q. 15. Est enim vere passiuus ꝙ̄tū ad hoc qꝛ receptiuꝰ spēi itelligibilis: ⁊ ēt intellectionis. vt supra patuit. d. 3. q. 6. ⁊. 7. De intellectu aūt diuino pȝ ꝙ nō dicit̄ proprie passiuus. Nulliꝰ enī est receptiuus: qꝛ recipere ꝓprie ē respectu recepti realiter distincti. ⁊ hoc nō cōtigit in intellectu diuino: vt pȝ: pōt tn̄ ip̄roprijssime dici q̄si passiuus. i. quasi receptiuus intellectiōis. Declara tamē lr̄am sequentē. Cū dicit ꝙ essentia diuina est quasi forma qua intellectus diuinus opat̄: qꝛ ipsa est rō cognoscendi nō tm̄ ipsamet: sȝ ēt est rō cognoscendi oē aliđ sub q̄cū꜑ rōne cognoscibili ⁊ hoc isto modo intelligēdo.

¶ Distinctio. 36. Questio vnica.

Queritur circa disti. 36. Vtꝝ creatura iq̄ꝙtuȝ est fūdamentū relatiōis eterne ad deum vt cognoscētē hēat v̄e eē essentie ex hoc ꝙ est sub tali respectu? ¶ Quidam titulū. q. sic exponunt: qꝛ creatura vt cognita hȝ relationē ad deū vt cognoscentē: illa relatio dr̄ cognosci: ⁊ illa similitudo creature cognite dr̄ fūdamētū illiꝰ relatiōis ⁊ nō ip̄a creatura: qꝛ nulla creatura fuit ab eterno. Mēs ḡ. q. est vtrum illa similitudo cuiuslibet rei quā deꝰ apud se hȝ sit v̄a essētia illiꝰ cuiꝰ est similitudo? ¶ Sȝ iuditio meo titulꝰ huiꝰ q. nō dȝ sic intelligi. vt pȝ ex dictis ifra a Doc. Vn̄ premitto aliqua ꝓ notitia huiꝰ tituli. q. Primo p̄mitto qđ dicit Doc. supra. d. 35. ꝙ in primo instāti: intellectꝰ est in actu p essentiā sub rōne mere absoluta: ⁊ hoc in actu primo sufficiēti ad ꝓducēdū qđlibȝ in actu itelligibili. In scđo istāti ꝓducit lapidē in esse itellecto: ita ꝙ terminꝰs iste hȝ respectū ad diuinā intellectionē: nullus aūt est respectꝰ ecōuerso in intellectu diuino. Ex hoc apparet ꝙ lapis hēat prius esse cognitum q̄ꝙ fundet relationē ad deum vt cognoscentem: vt etiā pȝ ex lr̄a supiore. d. 35. Secūdo premitto qđ dicit Doc. in p̄senti. d. de cesare si esset anihilatus. ⁊c. vide exēplū. ¶ Titulus ḡ. q. pōt intelligi ꝙ fundamentuȝ talis relationis est tm̄ esse vel cognitum vel pol'e: sic intelligendo. ꝙ lapis hēt prius esse cognitū quam fundet relationem ad deū vt cognoscētē: ⁊ tale eē cognitum non dicitur ꝓprie sili'itudo creature. puta lapis vt hn̄s esse cognituȝ ab intellectu diuio: nō dr̄ similitudo lapidis vt existētis. Et tūc q̄rit̄ an tale esse cognitū qđ lapis habuit ab eterno fuerit veꝝ esse essentie reale ipsiꝰ lapidis? Vel si exponat̄ de fundamento talis relationis ꝙ esse pol'e ipsius lapidis qđ esse pol'e fūdat̄ in esse cognito: an tale esse pol'e fuerit verum esse essētie? Et sic (vt credo) dȝ siue potest intelligi titulus. q. licet Sco. magis videatur declinare ad primum modum. s. ꝙ fundamētū talis relōnis vt ad deū cognoscentē sit ip̄m eē cognituȝ. vt satis pȝ i lr̄a eius.

Hic quidem dicūt ꝙ sic. Hic Doc. recitat opi. Hē. qui vult ꝙ creatura fuerit ab eterno secundū esse essentie: ita ꝙ fundamentum ipsius relationis vt ad deum cognoscētē fuit verū esse essentie. Et hāc opi. probat multis medijs: que post adducentur soluendo illa media. Priꝰ ergo Doc. improbat subtiliter hanc opi. Deinde soluet ⁊c.

Contra hanc positionē arguit Doc. Primo sic. Si lapis habuit veꝝ eē reale. ḡ nō creat̄. Hic doc. supponit ꝙ illud dicitur vere creari cuis nihil reale ptinens ad esse precessit: quia creari est de nihilo sui aliquid fieri: ita ꝙ nō esse aliqđ ipsius precedat. licet em̄ p̄cedat esse cognitū ipsius: illud tn̄ nō dicit̄ ens reale ⁊ realr̄ dans esse. ḡ si lapis fuit ab eteruo ꝓm aliquod eē reale: lapis nō dr̄ creari de nouo: qꝛ eiꝰ esse v̄e p̄cessit. ¶ Secundo arguit ex dictis Hen. q̄ dicit ꝙ aliquid ex hoc dr̄ vere de nouo creari nō q̄ꝙ accipiat esse post non esse: qꝛ suū esse reale p̄cessit: sed qꝛ accipit nouuȝ respectum ad efficiens ita ꝙ creatio lapidis non dr̄ terminari ad esse absolutum in lapide: sed tm̄ ad ipsuȝ lapideȝ vt sub nouo respectu ad primum efficiens terminato. Ex hoc arguit Doc. Creatio est productio ad esse simpliciter: presertim qn̄ est creatio s̄be: sed lapis vt sub tali respectu non hēt esse simpliciter sicut nec hō vt sub albedine dr̄ hēre esse simpliciter ꝓm ꝙ ꝯsiderat̄ sub illa. Albedo em̄ ⁊ si sit esse simpliciter in se non tn̄ erit esse simplicit̄ hoīs. ¶ Tertio arguit ex dictis Hen. ꝓbādo ꝙ si lapis diceret̄ creari ꝓm respectum actualem ad deum: tunc lapis diceret̄ creari: ⁊ tn̄ nihil de nouo accipet: quod est impol'e: qꝛ omnis productio est de nō esse ad esse. ꝙ autē in lapide ꝓm talem respectum de nouo nihil acquireret̄. patet ꝓm ip̄m Hē. qui vult ꝙ relatio aptitudinalis in deo qua est aptus creare: vel qua dicitur creatiuus nullo mō differat a relatione actuali q̄ dicitur actu creās. ḡ simpliciter hoc erit increabili: quia relatio qua lapis dr̄ creabilis ⁊ relatio q̄ dicit̄ actu creari nullo modo differūt. ḡ si lapis dr̄ creari ꝓm hāc relationē actualem: tunc lapis nihil accipit de nouo qđ non habuerit ab eterno: ⁊ sic nullo modo creatur. ¶ Quarto ex eodeȝ fūdamento arguit ⁊ probat ꝙ est impol'e ipsum lapidem creari scđm nouum respectum: ita ꝙ talis respectus est impossibile ꝙ sit nouus. ¶ Hoc patet: qꝛ nō potest esse relatio noua nisi pp nouitatem vel fundamenti vel termini: quia aliter in ad aliquid posset esse motus ⁊ mutatio: quod est ꝯ Arist. 5. phi. t. c. 10. ⁊ patet ibi per Com. ⁊ subtiliter est expositum in tertio Doc. d. 1. q. 1. Et sic sequitur ꝙ nulla facta mutatione nec in termino nec in fundamēto nulla relatio poterit esse nouo. Cum ergo esse essentie per Hen. sit fundamentum talis relationis: ⁊ illud fuit ab eterno ⁊ nullo modo mutatur nec variatur: ⁊ talis relatio terminetur ad deū vt ad primū efficiens qui omnino est immutabilis. ergo talis respectus non poterit esse nouus: ⁊ sic lapis non poterit creari. ¶ Quinto ex eodem fundamento arguitur. Hic Doc. intendit deducere ad hoc inconueniens scilicet ꝙ lapis dicatur creari ab eterno: ⁊ p ꝯsequens non erit creatus: qꝛ in creatione non eē semp p̄cedit duratiōe ip̄m eē. vt. s̄. patuit. d. 2. q. 1. ⁊. d. 8. q. vlti. ⁊. in. 2. d. 1 q. 2. Tūc arguo sic. Productio de nō esse absolute ad esse dicitur creatio. vt patet. sed per te esse lapidis fuit productum ab eterno ergo lapis fuit creatus ab eterno: quod est iplicatio ꝯdictionis. s. ꝙ sit creatus ab eterno: cū creatio necessario iportet nouitatem: ⁊ tamen ipse Hen. nititur ostēdere ꝙ creatio fuerit ab eterno.

¶ Nec valȝ hec rn̄sio Francisci de Mayronis i suo conflatu: vbi nitit̄ sustētare ꝙ esse essentie fuit ab eterno. sed tale esse non fuit productum nec nō productum sed abstrahit. Nec em̄ est manifesta implicatio ꝯdictionis. s. ꝙ tale eē sit veꝝ eē reale etiā distictū ab exn̄tia. Quāuis hoc sit i pol'e vltra est ipossibile nō sit ꝓductum. cū oē aliud a deo eo mō q̄ est aliud ē etiā ꝓductū. ita ꝙ si hȝ eē ꝓm q̄đ ē ꝓductum ꝓm q̄đ imo si habet esse tm̄ possibile ꝓȝ illđ eē est ꝓductū. vt ifra patebit a Doc. d. 43. a fortiori qn̄ hȝ esse eēntie qđ est eē simpliciter erit ꝓductū: ⁊ sic nō oȝ fugere ꝙ tale eē nō erit ꝓductū nec iproductuȝ. ¶ Sexto ex eadē via de anihilatione: stati seq̄tur ꝙ nihil pōt anihilari. Tū: qꝛ anihilatio est ab esse in non esse simpliciter: sed per te tale esse fuit ab eterno. ḡ anihilatio pōt fuisse ab eterno: qđ est impossibile. Tū etiam qꝛ tale esse p te est necessariū. Tū ēt si ponat̄ creari ꝓm illum respectuȝ: ⁊ p ꝯn̄s anihilari ꝓȝ talē respectū: ꝯ hoc pn̄t fieri argumēta prius facta: ⁊ p̄cipue illud videlȝ ꝙ talis relatio nō poterit nō esse qꝛ sicut in ad aliquid nō est gnātio: ita nec corruptio. vt patet. vbi. s̄. modo fundamento manente immutabili ⁊ similiter termino relatio inter illa non poterit destrui.

¶ Preterea. Scđo p̄ncipalit̄ ꝯ hāc opi. pn̄t fieri rōnes fctē ꝯ Aui. ꝙ nihil aliud a deo sit foꝛal'r necium. vide. d. 8. q. vlt. ¶ Itē tertio p̄ncipaliter arguit ex dictis Hen. ⁊ intēdit reducere ad hoc inconueniens: ꝙ aliquid in deo p actum intellectus diuini exn̄s poterit mutari: cuius oppositū ꝓbatū est. d. 30. Adducēdo hic argumētū expono illud Cū dicit. Res scđȝ esse eēntie aut est terminus relatiōis idee quā ipi ponūt i deo? aut nō? (Supra. d. 35. patuit qūo Hen. ponit ideam esse quādā relationem in mente diuina que est rō cognoscēdi rem sed ꝓm aliud esse cognitum. i. ꝙ ipsa res non est terminus talis relatiōs ꝓm suū esse essentie: sȝ tm̄ ꝓm esse cognitū) Si scđo? tūc seq̄t̄ ꝙ ipse res ꝓm esse essentie frustra ponuntur: quia ꝓm eos non vidētur aliter poni nisi inq̄ꝙtū sunt termini relationū idealium: q̄ eternaliter sunt in deo. Si primo modo? s. ꝙ terminant ꝓm esse essentie. ḡ aliquid est in deo p actum

intellect⁹ diuini ſm qđ de⁹ pōt al'r ſe hr̃e:pȝ qꝛ ꝑ Hen. oē aliud a deo nō ē formalir̃ neceſſariū ex ſe ponat̃ igit̃ (lȝ ꝑ īpoſſibile) iſtud ens q̇ditatiue alit̃ ſe hr̃e:ſeq̇t̃ ꝙ illa entitas in deo ſiue rei ſiue rationis .i. illa relatio que vocat̃ idea q̄ hȝ iſtud eē ꝓ termīo alit̃ ſe hēbit:ꝛ ſic ex poſitiōe alicui⁹ circa aliud a deo mutari poterit aliq̇d qđ ē ī deo ꝑ actū ītellect⁹ ſui:qđ ē īpoſſibile. Ponūt eī iſti ꝙ iſte relatiōes q̄ dicūt̃ idee:ſūt ī ip̄o đo ꝑ actū ītellect⁹ diuini:ꝛſic illđ tale poſſit ñ eē ꝑ ñ eē taliū rex ī eē q̇ditatiuo

Singularis difficultas

Hic tamē ōrit̃ difficultas contra Doc. quia ipſe ponit ꝙ intellectus diuinus per actum ſuū pōt cāre relationē rōnis cōparando ſe vt intelligētē ad rē vt intellectā. vt patuit. ſ. d. 30. ꝛ 35. ꝛ alibi. ſȝ talis relatio rōnis neceſſario eſt ad aliquē terminuȝ puta ad eſſe cognitū creature. ğ ex q̄ tale eſſe cognitum non ſit ex ſe neciū ſi ponat̃ (lȝ ꝑ impoſſe) ip̄ȝ nō eſſe: ſequitur ꝙ aliq̇d qđ ē in deo ꝑ actu intellectus diuini poterit nō eē: ꝛ ſic aliter ſe hēre. Si ergo ꝯtra Hen. eſt īpoſſibile de illis ideis: non minus hoc erit impoſſe apud Doc. ¶ Iteȝ ipſe exp̄ſſe ponit ꝙ intellectus diuinus ab eterno non tm̄ pōt comparare voluntatē diuinā vt potentem creare: ſed etiā pōt comparare vt actu volentē creare ad ipſam creaturā: vt ſic volitā: ꝛ ex tali cōparatiōe cauſat in voluntate diuina vt ſic cōparata aliquā relationem rōnis: que neceſſario terminatur ad creaturā ad quaȝ cōparatur volūtas diuina vt volens creare. ğ. poſito (lȝ per īpoſſe) ꝙ talis creatura in tali eē non ſit: ſequitur ꝙ talis relatio cauſata ꝑ actum intellectus diuini poterit non eſſe: quod eſt īpoſſe.

Rñſio valde ſingularis

Si ergo argumentū Scoti concludit contra Henri. nō minus iſta vident̃ ꝯcludere ꝯ Sco. ¶ Rñdeo primo ꝙ nō ē ſimile: qꝛ Hen. poſuit illud eſſe nō eſſe ex ſe nec̄e eſſe formal'r: poſuit eñ illud poſſe non eſſe: ꝛ per ꝯñs ſeq̇tur qđ Sco. arguit cōtra ip̄m. Sed eſſe cognitū qđ Doc. poſuit. lȝ nō dicat̃ neceſſariū ſimplicit̃: qꝛ tm̄ hȝ eē diminutū: e' tñ ſic neceſſariū qđ eſt ſimplicit̃ impoſſibile ip̄m nō eē: cū ꝓducat̃ ab actu intellect⁹ diuini ante oēm actum volūtatis ad extra cōparatū. Per idem dico ꝙ intellectus diuinus neceſſario cognoſcit volūtatē diuinā ab eterno vt volentē creare ꝓ. a. ꝛ ſimilit̃ cognoſcit creaturam ad quam vt cognitā ſit comparatio: ꝛ ſic ſtat talis relatio rōnis: lȝ voluntas diuina contingenter determinet creare pro. a. tñ facta determinatione ab eterno intellectus diuinus cognoſcit illam: ꝛ ſic poteſt cōparare.

Obio notāda

¶ Si dicatur ꝙ iſte rōnes face poſſent eſſe contra aliqua prius determinata a Doc. d. 8. q. vltima. vbi probauit ꝙ ſi deus cauſaret creaturā de neceſſitate: tūc habēt relationē realē ad illā: ꝛ talis relatio eēt idē qđ de⁹. vt ꝓbatū ē. d. 8. qꝛ nihil eſt ibi formaliter q̄n ſit idem realit̃ ipſi deo: ꝛ ꝑ ꝯñs cum relatio neceſſario depēdeat a termino. ergo termino non exñte talis relatio non exiſtet. ergo nec deus: ꝛ ſic magis nec̄e eſſe poterit non eſſe ꝑ aliq̇d minus neceſſe eſſe. Sic arguo in ꝓpoſito. talis relatio cauſata in tertio inſtanti aut eſt idem qđ deus aut aliud? Si aliud? Contra: qꝛ intellectus diuinus cauſat illam de neceſſitate in eētia ſua. ğ ibi hȝ eſſe neceſſariū ꝛ oē tale in deo eſt idē qđ ipſe deus. Si ponit̃ idē? ğ ipſo deſtructo deſtruit̃ de⁹: patet qꝛ q̄ ſūt idem deſtructo vno deſtruit̃ ꝛ reliquū. Sȝ talis relatio neceſſario terminat̃ ad aliq̇d aliud a deo: ꝛ ſic ꝑ poſſe vel impſſe deſtructo tali termino alio ab ipſo deo deſtruitur ꝛ relatio ꝛ ꝑ ꝯñs ipſe deus: ꝛ ſic magis impoſſibile poterit ſequi ex minus īpoſſi: et magis neceſſariū poterit nō eē ex nō eē min⁹ neceſſarij.

Solutio.

¶ Rñdeo ꝓmittēdo vnū qđ dicit Doc. i. 2. di. 1. ꝙ aliq̇d nō poſſe eē ſine alio nec eꝯ: pōt dupl'r ītelligi. Primo ex rōnib⁹ ſuis entitatiuis: ita ꝙ ſimpliciter repugnet. a. eē ſine. b. ꝛ eꝯ rōe entitatis. a. ꝛ. b. qꝛ. n. a. eſt talis entitas: iō. a. nō pōt eſſe ſine. b. ſimilit̃ qꝛ. b. ē talis entitas iō repugnat ſibi poſſe eē ſine. a. ita ꝙ talis repugnantia nō eēndi vnū ſine altero eſt ab ītrinſeca entitate eorum. Scđo ꝙ talis īſeꝑabilitas ſit tm̄ a cā extrīſeca necio cauſante aliq̇d ī alio. ſic ponit̃ ꝙ celū nō pōt eſſe ſine motu: et hoc nō ē rōe entitatis celi: ſȝ tm̄ ab agēte extrinſeco necio mouente celum ꝛ cauſante motum in celo. Sic dico in ꝓpoſito. ꝙ talis relō rōnis dicit̃ īſeꝑabilis ab eētia diuina: ꝛ hꝫ tm̄ ē ab ītellectu diuīo necio cauſante talē relōnē rōnis: ꝛ ꝑ ꝯñs nō eſt idē realit̃ cū eſſentia diuina: ꝛ ſic nō ſeq̇tur ꝙ ip̄a deſtructa deſtruat̃ eſſentia. ſicut nec corrupto motu corrumpit̃ celū. ¶ Dico vltra ꝙ eē cognitū lapidis non eſt minus neceſſe eſſe q̄ꝙ talis relō: immo magis erit nec̄e eſſe. Tū: qꝛ prius neceſſario cauſat̃ ab intellectu diuino. Tū: qꝛ tale eſſe ꝓſupponit̃ relationi illi vt termin⁹: ꝛ ſic talis relatio dependet ab illo ꝛc. ¶ Quarto principaliter arguit ducens ad hoc incōueniēs. ſ. ꝙ idee hēant ꝑfecti⁹ eſſe ipſis rebus ideatis quod eſt incōueniens. Et arguit ſic. Ex q̄ ſunt prius producte ab intellectu diuino ꝑ modum nature: ꝛ ſm totam virtutem ipſius intellectus videntur ex hoc hēre ꝑfectius eſſe: qꝛ cā perfecta ꝛ independēs nat̃aliter ī cauſando: ꝛ agens ꝑ modum nature vr̃ ꝓducere immediatiora ſibi perfectiora: hꝫ etiaȝ patuit. ſupra. d. 3. q. 2. ¶ Quinto arguit ſic. Iſtas ideas ꝓducit in eſſe aut vt cognoſcens aut vt non? Si ſic? ğ ſunt cognita anteq̄ꝙ ſint in iſto eſſe: ꝛ ita fruſtra ponuntur iſte entitates ꝑꝑ cognitionem diuinā eternā. Si non? igitur ꝓducit eas mere naturaliter: qđ vr̃ incōueniēs de q̇cūq̄ ꝓducto alio a ſe in natura: īmo ēt ꝓducit filiū vt intellect⁹: lȝ nō vt intelligēs formalit̃: ſicut expoſitū eſt. ſ. d. 2. ꝑte. 2. q. 3. ī ſimili: ꝛ hꝫ exp̄ſſe pȝ. ſ. d. 6. q. vnica. ꝛ ī ſimili. d. 10. de ꝓductiōe ſp̄ūs ſancti vide q̄ ibi notaui: pr̃ eñ ꝓducit filium vt filius eſt prius ītellectus: lȝ intellectio q̄ ip̄m intelligit nō ſit rō formalis ꝓducendi filiuȝ. vt patuit. ſ. d. 2. 6. 7. 13. ꝛ alibi. ğ multū erit abſurduȝ dicere ꝙ intellectus diuinus ꝓducat aliquid non intelligens illud: ſed ꝙ producat eo modo quo ignis producit.

Hic tamen occurrit difficultas ex dictis Sco. Videtur eñ in hꝫ ſibi ꝯdicere. Tū: qꝛ q̄ñ ꝓducit rē in eſſe cognito: aut prius intelligit illaȝ aut nō? ſiue aut ꝓducit intelligēs aut nō? Si ſic. ğ prius preintelligūt̃ q̄ꝙ ꝓducant̃. nō ğ ꝓducit mere nat̃aliter ſicut ignis ꝓducit lignū calidū. Tū. qꝛ ꝑ Doc. intellect⁹ diuinus in tertio inſtāti ꝓducit relationeȝ rōnis. vt ſupra patuit. d. 30. ꝛ 35. aut ꝓducit intelligēs aut nō? Si ſic: ergo talis relatio fuit ꝓcognita: ꝛ tunc certuȝ erit ꝙ non actu reflexo ſicut ipſe ponit ipſam cognoſci: aut non intelligens ꝛ tunc producit mere natural'r. Tū: qꝛ ipſe concedit ꝙ ītellectio diuina eſt q̄ſi producta. Tunc ſic: aut ꝓducit eā vt intelligens aut non? Si p̄mo? ğ p̄us ꝓintelligebat̃: et tūc alia intellectione: ꝛ ſic proceſſus in infinitum. Si ſecundo: ergo mere nāl'r ꝓducit ſicut ignis producit ignem. Tū: qꝛ volūtas diuina vult Ioānē eſſe album: aut hoc qđ ē Ioānē eſſe album eſt ꝓintellectū aut nō? Si ſic? ꝯ ipſum q̄ vult ꝙ cōtingens inq̄ꝙtum hmōi non ſit precognitum anteq̄ꝙ voluntas determinet: īmo ipſa prius determinat et poſt intelligitur. vt patuit. ſ. d. 39. et in prolog. q. vlti. in materia an theog. ſit ſcientia practica. vide ibi.

Apparens ꝯdictio ꝛ notāda impugnatio.

Reſpondeo ꝙ nulla eſt contradictio. Et premitto aliqua ꝙ aliud eſt producere aliq̇d tm̄ ſm eſſe ſm quid: et aliud eſt producere ſm eſſe ſimpl'r. Eſſet. n. inconueniens intellectum diuinū oīo independentem et in eſſendo et in cauſando producere aliq̇d ſm verū eſſe ſimplicit̃ et reale et non preintelligere illud. Et poſuit Doc. independens in agendo: qꝛ hoc non eſt inconueniens de agente oīno dependente vt de ſole ꝙ producat non intelligendo: vt ſupra patuit diſtin. 2. parte. 1. q. 1. in illis preambulis: tunc. n. diregetur ad finem ab alio cognoſcente et amante finē vt ibi patuit. Eſſet ergo inconueniēs in intellectu diuino ꝓducere aliq̇d in eē ſimpl'r non cognoſcēdo illud. Loquendo ṽo de eſſe ſȝ q̇d: nullum eſt inconueniens. Nō Hen. poſuit res ab eterno hēre verum eſſe eētie qđ ē eſſe ſimpl'r. Et ſic pȝ ad argumēta. ¶ Pōt ēt aliter rñderi ad omnia argumēta ſingillatim. Ad primuȝ dico ꝙ ꝓducit intelligēdo: ſic tñ ꝙ actu illo quo producit etiam intelligit: ita ꝙ ante illam intellectionē nihil creature fuit in quocūq̄ eſſe: ꝛ ſufficit ꝙ ꝓducat in eſſe intellecto ſiue in eſſe cognito. Et ſic ꝓducere aliquid vt intelligēs poteſt dupliciter intelligi. Primo ꝙ intellectio prius terminetur ad ipſum producibile q̄ꝙ producatur in eſſe. Secundo ꝙ ipſa intellectio tantum terminetur ad eſſe cognitū ī eodē inſtāti quo ꝓducit illud in tali eſſe: et ſic intellectus diuinus iſto ſcđo mō ꝓducit intelligēs.

Reſponſio.

¶ Ad aliud de relatione rationis: dico ꝙ non eſt producta ſed tantum derelinquit̃ ex tali comparatione: ꝛ ꝙ entia rōnis non dicant̃ ꝓprie ꝓduci. ſ. expoſui ad mentem Doc. d. 3. q. 7. Poſito ēt ꝙ ſit ꝓducta nō eſt incōueniēs producere ipſā non intelligēs: nō enim eſt aliquod producibile vt in vltimuȝ finē ordinabile. Et forte nullum etiā eſſet incōueniēs intellectum diuinum producere illā vt intelligēs. ſic intelligēdo ꝙ ꝓducit illam vt prius terminū ꝛ fundamentum

De ꝓductiōe relatiōis rōnis

intelligens:⁊ hoc mō ipse ꝯcedit:vt supra patuit.d.35. ¶ Ad aliud de diuina intellectione pꝫ rñsio:qꝛ non est ꝓducta cuꝫ sit idē realr̄ ⁊ essētialiter. Et vltra intellectus nō cōparat̄ ad ipsam opationeꝫ q̄ intelligit: ipsa em̄ presupponit̄ oī ꝓductioni:aliter oporteret ꝓcedere in infinitum in intellectiōibus. ¶ Ad vltimū de voluntate. Dico vt infra patebit.d.39.ꝙ volūtas de necessitate fertur in precognitū. Et hoc dꝫ ītelligi de t̄minis: nūꝙ̄ eniꝫ posset velle Johānē fore album nisi intellectus diuinus preintelligeret Johānē ⁊ albedinē:⁊ non opꝫ ipsum p̄intelligere vt albū:⁊ sic pꝫ qūo doc. subtilis sibi nō contradicit ⁊ qūo argumētū ꝯcludit ꝯ̄ Hen.⁊ nō cōtra seipsū. ¶ Itē.6.arguit doc. dicēs ꝙ nō vr̄ ꝓbabile qd̄ dicit hen.s.ꝙ respectu cāe exemplaris sit vnus effectus alius ab effectu cāe efficientis. Dicit em̄ Henri.ꝙ res in esse cognito causantur a deo vt a cā exemplari: quia deus vt hn̄s illas relationes ideales ꝓducit diuersas res in esse cognito:⁊ producuntur ab ipso deo in esse exn̄tie vt a cā efficiente. Contra hoc arguit:qꝛ cā efficiens ⁊ exemplaris non videntur distingui:cā em̄ exēplaris vr̄ efficiens:efficiens em̄ diuidit̄ in efficiēs per intellectum siue a ꝓposito ⁊ efficiens ꝑ naturam. vt pꝫ.2.phi.t.c.49. Sed de ista distinctione.s̄. patuit.d.2.parte.2.q.3. Et de hoc vide ꝓlixius in q̄li.q.16. Sicut igit̄ naturalit̄ ꝓducēs nō est alia cā ab efficiente.ita nec exēplaris nec exemplariter producēs.⁊ ita ideꝫ est effectū ⁊ exēplariter productū alicuꝰ intelligentis in q̄tū est intelligēs ⁊ inq̄tum exemplās. Et proprie loq̄ndo cā exēplaris est cā libera:que iō dr̄ exemplaris qꝛ in mente semꝑ hꝫ similitudinē rei causabilis vt exemplar dirigēs in ope. Nā vt in prolo.q.de praxi exposui:oīs actꝰ elicitus vel imperatus a volūtatte nō pōt dici rectꝰ nisi pro q̄to elicit̄ vel impat̄ cōformiter rōni recte:precedit enim in intellectu rō recta siue cognitio practica qua puta artifex cognoscit tale opus sic debere fieri:⁊ talis cognitio dicitur exemplar:⁊ pro tanto voluntas dicitur cā efficiēs exēplaris pro q̄to vult illud opus fieri conformiter tali cognitioni. Utrum mō tale exēplar ꝯcurrat effectiue ad actum voluntatis patuit.s̄.q̄d dōm in.q.de praxi.⁊ magis pꝫ in 2.d.25. ¶ Ibi. Qd̄ etiā addit cōpōnem esse in creaturis ꝑ istā potētialitatē ad actū non vr̄ rōnabile. Hen. posuit ꝙ ex ipso eē essentie ⁊ eē exn̄tie ipsiꝰ creature cōponitur ip̄a creatura. Doc. cōtra hoc arguit:qꝛ s̄m istos eē eēntie ⁊ esse existētie sūt simplicit̄ idē.g̃ non faciunt compōnem rei:⁊ rei pꝫ ꝑ eos q̄volūt ꝙ relatio nō facit ꝯpōnē cū fūdamēto:qꝛ ipsa nō est aliud a fundamēto.g̃. Et in hoc doc. nō sibi cōtradicit q̄.s̄.d.8.q.de simplicitate an.s.creatura sit simplex:vult ꝙ oīs creatura sit cōposita ex actu et potētia obuia:qꝛ h̄ loquit̄ ꝙ ex actu ⁊ potētia obiectiuā nō componitur tanꝙ̄ ex duabus rebus:quia ens tm̄ in potētia obiua non potest dici res realis:cum tm̄ hēat esse s̄m quid. Et sic pꝫ q̄tum ad improbationem opinionis.

Concedo cōclusionē istaꝝ rōnū.s.ꝙ creatura inq̄tū fundamentū relatiōis eterne ad deuꝫ vt cognoscentem hēat ꝟe esse essentie ex hoc ꝙ est sub tali respectu. Et hoc spāliter probatur:qꝛ non tm̄ esse essentie fundat relationē talem ad deum:sed etiam esse existentie:qꝛ s̄m Augu.5.super Gen̄.c.7. Non aliter nouit facta ꝙ̄ fienda p̄cognouit:igitur esse existentie sicut esse essentie:⁊ tn̄ ꝑꝑ istā relationem fundatā non concedit aliquis esse exn̄tie fuisse verum reale eē ab eterno.g̃ pari rōne nō est concedendum de esse essentie.i.ꝙ deꝰ ab eterno sicut produxit Johannē in esse cognito quo ad esse essentie:ita produxit ab eterno q̄ ad esse exn̄tie:quia producēdo Johānē in esse cognito q̄tū ad eē essentie:⁊ qꝛ sibi nō repugnat eē exn̄tie.iō ab eterno ꝓduxit in eē cognito q̄tū ad ad eē exn̄tie:⁊ tn̄ nō est nec̄e ꝓ vt cognoscat̄ siue vt hēat esse cognitum s̄m eē existentie:ꝙ talis existentia fuerit ī vero esse reali:sufficit em̄ ꝙ fuerit in esse cognito in quo esse forte fundatur existentia in esse poti.hoc idē vr̄ dōm de esse essentie. Ibi. Oīa ēt motiua q̄ adducuntur de intellectu diuino vidētur ēt posse adduci de intelletu nr̄o: quia si aliquid non sit: pōt tn̄ a nobis intelligi:⁊ hoc siue essentia eius siue existētia eius:⁊ tn̄ non ꝑꝑ intellectiōeꝫ nr̄am ponit̄ ꝙ illud hēat veꝝ esse existentie vel essentie. Nec est dr̄ia quo ad hoc:nisi ꝙ intellectus diuinus producit illa intelligibilia in esse intelligibili primo:ita ꝙ ante illum actum nullū esse hn̄t nec reale nec intelligibile nec simpliciter nec s̄m quid:sed intellectus nr̄ nō ꝓducit primo:qꝛ oīa ꝑ se intelligibilia ab eterno fuerunt de necessitate nature ꝓducta ab actu intellectus diuini in esse intelligibili. Et sic pꝫ quid dōm ad.q.principalem.

Contra istud ⁊c. Hic doc.ꝑ ista duo argumēta intendit probare ꝙ esse essentie vere fuerit ab eterno. Et ꝓbat sic primo.qꝛ oē fūdamentū realtiōis s̄m ꝙ fundat relationē sic ē:pꝫ qꝛ si albū s̄m esse albi fundat similitudinē s̄m tale eē erit. Sed lapis s̄m veꝝ eē essentie fundat istam relationem ad deū vt sciētē:⁊ hoc ab eterno.g̃ lapis s̄m illud esse erit in eternitate.g̃ esse essentie lapidis fuit ab eterno. Probat̄ minor:qꝛ lapis s̄m illud esse fundat relationem s̄m qd̄ esse eiꝰ vt dōm cognoscit̄ ab intellectu diuino:cognoscit̄ autē vere s̄m esse essentie.g̃. ¶ Preterea. Pria ꝓductio nō ē tm̄ alicuius relatiōis:qꝛ relatio nō ē nisi ī absoluto.g̃ cū cōcessum sit in predenti.q.deum producere res in esse intelligibili s̄m ꝙ res cognita dr̄ esse idea:sequitur ꝙ in illo instanti scd̄o opꝫ ponere aliꝙ̄ entitatem absolutam rei ꝓducte:ita ꝙ in ente absoluto habente talem entitatem fūdetur relatio ad producens ergo ⁊c.

Ad primū Dico. Doc. rn̄det ad ista duo argumenta. Et lꝫ responsio ad primum sit facilis Nota tn̄ aliq̄ dicta ibi. Primum. Distractum nō est respectu distrahentis distractū:sed respectu tertij ad qd̄ cōparat̄ sub rōe distrahētis. vt pꝫ.2.pyarmenias.c.2. Distrahere proprie est ꝓpriā termini significationē mutare ⁊ oppositū inducere:vt hō mortuus:ly mortuus distrahit ly homo:quia tollit rem significatam per ly homo ⁊ oppositum inducit:s.ꝑuationē hoīs siue hūanitatis. Et sic ly homo nō distrahit̄ respectu ly mortuꝰ:sꝫ respectu cadaueris de quo predicatur homo mortuus:est eniꝫ contradictio homo mortuus puta dicendo :cadauer est homo mortuus. Similiter diminutum respectu diminuentis non diminuitur:sed respectu tertij:vt homo albus s̄m dentes respectu ethyopis de quo dicitur. et dr̄ diminui qn̄ non tollitur significatum diminuti sed aliqua pars et pars maior. vt album s̄m dentes dicitur diminutum album:quia si s̄m dentes non adderetur: significaret ꝙ principalior pars esset alba:sed cuꝫ additur significatur opositum.i.ꝙ non principalior pars sit alba. ¶ Secundum dictum hec determinatio esse in opinione est determinatio dimiunens s̄m philosophum vbi supra et silr̄ esse in intellectione:siue esse exēplatū:siue esse cognitum:siue esse repn̄tatū q̄ oīa equiualent. Esse.n.homeri simpliciter et nō diminutū est dōm opinionis.sed istud esse simpl̄r vt in opinione est esse s̄m quid et ideo non sequitur. Homerus est in opinione.iō Home.ē: est.n.fallatia s̄m quid. Sic in proposito.lapis simpl̄r comparatur ad intellectionem diuinā et nō tm̄ s̄m esse essentie lapidis:sed ēt s̄m esse existētie:tn̄ illud vt acceptū sub ista comparatione ad sciēciam dei diminuitur:non quidē distrahitur quasi non staret ens simpl̄r cum tali respectu: sed diminuitur:ita ꝙ talis respectus non ponit necessario suum determinabile esse ens simpl̄r. ¶ Ex hoc apparet ꝙ quidē exponētes Scotū nō ip̄m intelligunt. Dicūt enim sic. Esse in opiniōe vel ī ītellectu tm̄ est determinatio diminuens immo distrahens:qꝛ est esse similitudinem rei cognite ⁊ cognosci que est relatio tantum fundata in similitudine rei. In hoc em̄ ꝯ̄dicit Doc. qui exp̄sse vult ꝙ non sit determinatio distrahens sed tantum diminuens: quia cum determinatiōe distrahente nullo mō pōt stare oppositū ⁊c. Nā cū dico hō mortuus:ē īpossibile ꝙ cū ly mortuo stet significatum hominis:vt patet.sꝫ nō in opinione:stat em̄ ꝙ Frāciscꝰ hēat eē in opiniōe:⁊ ꝙ ēt hēat veꝝ esse. ¶ Ibi. Tunc ad formam argumēti ⁊c. Dicit ꝙ qn̄ dicitur fundamētū relatiōis est s̄m illud eē s̄m qd̄ fundat relationē. Uerū ē qn̄ relatio illa fundata nō est simpl̄r diminuēs esse fundamēti. Sic est in proposito.lapis ab eterno hꝫ tantum esse cognitū:⁊ sic tm̄ est in cognoscente sicut cognitū dicitur esse ī cognoscēte:⁊ sic pꝫ ꝙ talis relatio diminuit. Cum enim dicitur lapis est in intellectu:ibi lapis verꝰ accipit̄ in s̄bo: qꝛ verus lapis cognoscit̄ iō respectu cognitiōis non diminuitur:tn̄ cōparando ad cognosci qd̄ habet in cognitione: tunc diminuitur:⁊ ideo non sequit̄ lapis habet esse cognitum.g̃ lapis existit vel lapis ē verū ens:sed est fallatia sꝫ q̄d ad simpl̄r. Et Doc. assignat rōnē realem huius scilicet s̄m quid ⁊ simplicit̄:qꝛ prima distictio videtur eē ī ens extra aīam ⁊ in ens in aīa. Et ens extra aīaꝫ potest distingui in actum ⁊ potētiā eēntie ⁊ existētie:⁊ qd̄cūqꝫ istorum potest habere esse in anima:⁊ illud esse in aīa aliud est ab oī esse

extra aīam. Et iō de nullo ente sequitᷣ: si hꝫ esse diminutū in aīa ꝙ propter hoc habeat esse simplr: qꝛ illud esse ē sm qd absolute: qđ tamen accipitᷣ simplr inq̄tū cōparatᷣ ad animam vt fundamētum illius esse in aīa. ¶ Nota tñ sm aliquos ꝙ qñ Doc. accipit actū ⁊ potētiā eē ex̄ animam accipit ibi mām ⁊ formā: ⁊ non accipit ꝑ esse in potentia obiectiua: qꝛ tale ens in potētia nihil est. Sed hoc non videtur ad mētē Doc. qꝛ actus ⁊ potentia pertinēt ad idem genus loquēdo de potētia obiectiua vt ipse exponit in secundo di. 12. ⁊ 16. eadem enim est albedo nūero q̄ est ī potentia obiectiua ⁊ q̄ existit. Et iō nō videtur accipe ens ī potētia obiectiua ꝓ ente rōnis. Enti eniꝫ ꝓprie rōnis repugnat esse existētie: non autē lapidi in potētia obiectiua. Ideo etiā nō sequitur. hꝫ esse cognitū. ergo est ens possibile existere: chimera enim habet esse cognitū ⁊ silr scđe intētiōes: ⁊ tñ nō sunt possibiles existere: non ergo videtᷣ accipere ens in potētia ꝓ mā prīs. ¶ Ad scđm argumētū. Dicit doc. ꝙ ꝓductio in eē cognito ē alteri⁹ rōnis ab oī ꝓductiōe sm eē simplr: ⁊ talis ꝓductio in eē cognito nō ē relatiōis tm̄. s. cognosci. i. ꝙ nō est tm̄ ipꝫ cognosci passiue. sed etiā est fundamēti absoluti: nō sm eē essentie vel existētie qđ est verū esse: sed sm esse diminutum quod est esse sm quid etiā entis absoluti: quod tñ ens absolutū sm istđ esse diminutum concomitatur esse relationis. Ex ista lr̄a (vt videtᷣ) nō recte exponūt hic Doctorē sic dicētes. Productio rei in eē cognito nō est tm̄ ꝓductio illius relationis quod est cognosci passiue: sed etiam fundamenti absoluti idest similitudinis rei cognite: quam similitudinem concomitatur illa relatio rōnis: que est cognosci. Hec enim non videtur intentio Doc. qꝛ non video ꝙ ab eterno producatᷣ similitudo lapidis in q̄ fundetᷣ illa relatio rationis: qꝛ oporteret q̄rere qđ esse hꝫ illa similitudo. Si rōnis tm̄: ergo relō rationis. s. cognosci passiue fundaretur in alia relatione rationis: ⁊ vltra non cognosceretᷣ tunc lapis nec proprie diceretur lapis cognitus. Ideo melius videtur dicendum ꝙ ipse lapis sm esse diminutū est fundamentū talis relōdis. Et hoc etiā pꝫ ꝑ exēplū seq̄ns ī littera de Cesare. ⁊c. ¶ Ibi. Et si velis q̄rere aliquod esse verum huius obi ⁊c. ¶ Dicit doc. ꝙ lapis ab eterno cognitus nullum esse verū habet sed tm̄ habet esse sm qd. qđ. s. eē verꝫ formalr p̄dicetᷣ de lapide cognito. Si tñ loq̄mur de aliquo esse terminatiue: hoc modo lapis habet verū esse reale: qꝛ terminatur vt sic cognitus ad intellectionem diuinam sub rōne absoluta ⁊ sic participatiue ⁊ đ nominatione extrinseca lapis ab eterno cognitus potest dici habere verum esse simpliciter. Et quod addit de regulis eternis ⁊c. Uide que exposui. s. d. 3. q. 4. Nunc restat soluere argumenta principalia.

Ad argumenta principalia. Primo arguebatᷣ sic. Hō nō ē ex se ens ratum: qꝛ tūc eēt deus ⁊ tñ est ens ratum: aliter non posset diffiniri: ⁊ nō dr̄ ens ratum per respectum ad deum vt efficientem: qꝛ tunc haberet verū esse existētie ⁊ vt sic non posset diffiniri. ergo erit ens ratum per respectum ad exemplar in deo: ⁊ sic erit ens ratum per talem respectum quo ad eē eēntie ergo. ¶ Rñdet doc. dicēs ꝙ homo nō ē ex se ens ratum accipiendo ens ratum pro ente firmo siue eēntie siue existentie: qꝛ ista non sepantᷣ q̄litercūqꝫ distiguantᷣ: sed ab efficiēte hoc modo est ens ratum. est tamen ens ratum accipiēdo ens ratum pro oī eo cui non repugnat verū eē eēntie ⁊ existētie: ⁊ sic chimera hoc modo non pōt dici ens ratum. Et cum infertᷣ ꝙ nō est ens ratum nisi effectū. Cōceditᷣ de ente rato primo mō: ⁊ tale sic effectum est existēs. Et cū vltra infertur. ergo nō est eius diffinitio nisi vt existens Negatur ista ꝯsequētia: qꝛ diffinitio est distincta rei cognitio sm oēs partes essētiales. distincta aūt cognitio potest esse alicuius nō existētis. De qua diffinitione supra expositum est. Sufficit enim ꝙ homo sit ens ratum secūdo modo: qꝛ ex se nō repugnat sibi eē tam eēntie q̄ existentie: ⁊ vt sic potest distincte cognosci secundum omnes eius partes eēntiales: que distincta cognito dicitur diffinitio. Et nō sequitᷣ vltra. hō isto secūdo mō est ex se ens ratum ergo est deus: qꝛ deus non est tm̄ cui non repugnat esse sed est ex se ipsuꝫ esse. vt. s. patuit. d. 2. Quod ēt infertᷣ ꝙ hō est formaliter ens ratuꝫ aliqua relatiōe. Hoc patet eē diffuse improbatū. s. d. 3. q. 5. de illa ratitudine contra Hen. ¶ Scđo arguitᷣ sic. Intellectio realis ⁊ methaphisica est ad terminum realem: sed cognitio q̄ deus cognouit lapidem ab eterno est realis ⁊ Methaphisica. patet ergo lapis hūit esse reale ab eterno. ¶ Respondet doc. ꝙ cognouit lapidem ab eterno: et ꝙ talis cognitio fuit realis et methaphisica scilicet qua cognoscitur res et nō logica qua. s. tm̄ cognoscitur ens rōnis: ⁊ sic sequitur. ergo res sp fuit cognita. ergo qñ fuit cognita fuit vera res existens siue sm esse essentie: non sequitur. Dr̄ ergo realis qꝛ terminatur ad rē q̄ lꝫ ab eterno hēat esse diminutū: tñ sibi non repugnat ꝙ sit vera res et quātum ad essentiam et quantum ad existentiam. Cognitio vero logica proprie terminatur ad ens rationis cui repugnat formaliter esse ens reale. Ex his ergo patet responsio ad argumenta principalia.

Per idem ad illud quod adducitur pro opiniōe. Nūc doc. soluit argumenta adducta pro opi. Hen. quorum primum fuit. Obiecti ad potentiam est ꝓportio aliqua vt patet. sed lapis ab eterno fuit obm intellect⁹ diuini. ergo ab eterno habuit proportionē ad intellectum diuinum. ergo ab eterno habuit esse reale. patet quia proportio est passio entis. non ens. n. non potest proportionari enti. ¶ Respondet doc. ꝙ hec proportio est relatio cogniti ad cognoscentem: et hec relō est diminuens ens in quo fundatur. vt. s. patuit. modo relō diminuens ens nō oꝫ q̄ requirat secū entitatem simplicitᷣ illius entis qđ determinat. Et cum dicis non est talis ꝓportio alicuius īpossibilis ad intellectū diuinū. Dico ꝙ bene pōt esse ꝙ omnio niger nō sit albus: nec tñ propter hoc albus sm dētes est simplr albus: ita pōt esse ꝙ oīmoda improportio sit impossibilis ad intellectum diuinū et aliqualis ꝓportio sit possibilis ad intellectū eius: non tñ ad esse simpliciter. Et sensus est. ꝙ lꝫ impossibile esse simplr nullaꝫ ꝓportionem hēat ad deum. tñ ens possibile existēs lꝫ actu non existat poterit habere aliqualem proportionem: in proposito. ¶ Secundo arguit a commutata proportione sic. sicut ens ad non ens: ita possibile ad impossibile. ergo per mutatam proportionem. sicut ens ad possibile: sic non ens ad impossibile: sed omne ens est possibile: ergo purū non ens est simpliciter impossibile. ¶ Rñdet doc. Et nota primo ꝙ iste modus arguendi a ꝑmutata proportiōe est sūptus ab Euclide li. 5. conclōne. 16. Si inq̄t quatuor quātitates proportiōales fuerit ꝑmutatiꝫ ꝓportionales erūt: q̄ probatᷣ ꝑ. 15. ꝯclōnem precedentē: eadē est proportio multiplicium et submultipliciū. Exempluꝫ porportionis. 16. cōclōnis. sicut se hñt. 8. ad. 4 ita. 6. ad. 3. nā sicut. 8. ad. 4. est proportio dupla: sic. 6. ad tria permutemus ergo comparando p̄mū ad tertium. ⁊. 2. ad quartū. siue ꝯparādo p̄mū extremū ꝓportionis ad tertiū: et ita scđꝫ ad quartū. ꝑmutatᷣ ergo sic. ergo sicut se hñt. 8. ad 6. ita. 4. ad duo. Sed. 8. ad. 6. est proportio sex qui tertia pꝫ qꝛ. 8. continet. 6. et tertiam partē. s. duo. ergo. 4. ad. 3. erit similiter proportio sexquitertia: qꝛ. 4. continet. 3. ⁊ tertiā ꝑtē triū. s. vnuꝫ. Exēplū secundi de multiplici. Multiplex n. est q̄titas q̄ aliquotiēs ꝯtinet aliam: sꝫ sbmultiplex est q̄titas q̄ aliquotiens cōtinetur ab alia ponitᷣ ergo tale. Exemplū. sicut se hñt. 24. ad. 8. ita. 12. ad. 4. ergo permutando sicut se hñt. 24. ad. 12. ita. 8. ad. 4. qꝛ in p̄ma ē ꝓportio tripla. in scđa est proportio dupla. Dicit ergo doc. ꝙ ista ꝓportione certa in q̄titatibus vtuntur aliqui in argumentis et phs vsus est in duabus regulis in scđo priorum. Si. a. et. b. conuertuntur et. c. et. d. cōuertūtᷣ. et. a. et. c. ꝯdicūt. b. et. d. ꝯdicūt et econuerso ꝯñia ē necessaria. pꝫ qꝛ si hō ⁊ risibile conuertantur et silr non hō et nō risibile conuertātᷣ sequitᷣ ꝑmutatiꝫ ꝙ si hō et nō hō ꝯdicant: ꝙ ēt risibile et non risibile ꝯdicunt. Et addit ꝙ vbicunqꝫ pōt hēri aliqua ꝓportio correspondens illi conclusioni. 15. Euclidis ꝑ quā tenet ista ꝑmutatio correspōdens. 16. tunc ꝑmutatio est bona: et qñ. non. non. ¶ Deinde notat ꝙ talis permutatio cōmuniter tenet in terminis conuertibilibus: et nunq̄ tenet in terminis vbi vnus est superior et alius inferior: quia ibi committitur fallacia ꝯñtis: qꝛ extrenea duaꝝ ꝯditionū adinuicē cōparata hñt proportionem cōuersā in inferendo et non eādem. i. quādo in affirmatiuis arguitur ab añte ad ꝯñs: qꝛ aliter non tenet. vt hō est. ergo aīal est in negatiuis dꝫ argui econuerso. vt non aīal est. ergo hō non est. et nō dꝫ argui sicut primū ad tertiū. et scđꝫ ad q̄rtū: sꝫ dꝫ dici. ergo sicut p̄mū ad tertiū ita quartū ad scđꝫ: qꝛ debet negatiue econuerso argui vbi in tertio loco ponitur quartum et secūdū in quarto loco: vt sicut se hēt hō ad non hō sic aīal ad non animal. ergo sicut se hēt hō ad aīal: sic non aīal ad non hō: sed sic arguendo. si brunellus est hō. brunellus est animal: sed non est hō: ergo non est aīal: non valet consequen

tia:sed dꝫ quartum ad secūdū cōparari:qꝛ nō aīal ē quartū:⁊ nō hō est ꝑm:⁊ dꝫ sic argui.ḡ si brunellus nō est animal brunellus nō est hō.Sic in ꝓposito debet argui.si oē ens est possibile.ergo oē īpossibile est non ens ⁊ non econuerso.ergo omne non ens est īpossibile. ¶ Et quod additur.ꝙ vnum nihil est magis nihil q̄ꝫ aliud nihil.Respōdet ꝙ tripliciter inest negatio alicui.Prīo non propter repugnantiam alicuius positiui ad affirmationē illius negationis:sed ꝓpter negationē cāe nō ponētis illum effectum: vt lignum nō est calidū qꝛ ignis non calefacit illud.Secūdo inest negatio positiui propter repugnantiam eius ad affirmationem oppositam:illi negationi.⁊ hoc dupliciter: aliquando enim p̄cise ē talis repugnantia propter aliq̄d vnū de intellectu vtriusqꝫ sicut speciebus eiusdē generis ꝓximi negationes earuꝫ mutue dicuntur de se propter repugnantiā earum:que est ꝓpter solum vnum inclusum in intellectu vtriusqꝫ.s.differentiam vltimam completiuaꝫ. Quādoqꝫ vō ꝓpt̄ plura īclusa ī ītellectu alterius vel vtriusqꝫ.Sicut si accipiantur due spēs specialissime duorum generū gn̄alissimorum repugnant sibi inuicem affirmationes propt̄ multa inclusa in eis q̄ tot sūt.quot sūt p̄dicata dicta in q̄d de vtroqꝫ in suo gn̄e.vt Joānes nō est albedo qꝛ hō:sb̄a:animal corpus:⁊ hmōi.Sic in ꝓposito Primo mō hō in eternitate est nō ens:qꝛ hoī non repugnat affirmatio entis chimere autem repugnat esse ens:⁊ ideo non dicimus ꝙ chimera sit non ens primo modo:sed bene chimera tertio modo est non ens:qꝛ repugnat sibi simpliciter entitas.Sed quare homini nō repugnat sibi ⁊ chimere repugnat qꝛ hoc ē hoc ⁊ illud est illud:⁊ hoc in q̄cumqꝫ intellectu cōcipiēte:qꝛ(sicut sepe dictū est)q̄cūqꝫ repugnant suis formalibꝰ rōnibus repugnant:⁊ hoc magis īfra patebit.d.43. ¶ Ad Aug.de capacitate.Dico ꝙ accipit capacitatem forē ꝓ mā q̄ dicitur capacitas forē:que mā habet aliq̄ꝫ verā entitatē ⁊ n̄ tm̄ quale hꝫ aīa antixp̄i aīq̄ꝫ creet̄ De hoc ī.2.d.12.q.1.⁊.2.Ubi ꝓbat̄ ꝙ materia hꝫ veruꝫ eē existētie ex̄ suaꝝ cāꝫ. ¶ Jdē. Ad ip̄m sup.Joā. Dic̄.doc. ꝙ qn̄ manꝰ lr̄as forat actu ēt cor dirigit ⁊ simul ⁊ nō priꝰ cāt ⁊ plꝰ facit cor q̄ꝫ manus:tn̄ qn̄ manꝰ n̄ cāt sꝫ solū cor ꝓducit lr̄as in esse cognito:tūc lr̄e ille nō hn̄t aliq̄d esse verum. ¶ Ad Aui.Dico ꝙ duplex est fluxus rerum a deo vnus in esse cognito:alius in esse reali:⁊ ille in esse cognito est primus:qꝛ intellectus diuinus prius producit non ens in esse cognito q̄ꝫ voluntas habeat actum circa illud.Sed talis fluxus in esse cognito in nobis non est primus: immo res prius realiter existunt q̄ꝫ producantur in nobis in esse cognito.Nec Aui.dicit fluxum rerum in esse cognito esse rerum in esse quiditatiuo.Nam esse quiditatiuum est esse reale.Et sic finis huius distinctionis.

¶ Distin.37. Questio vnica.

CIrca Distinctionē trigesimaꝫ septimā queritur. Utruꝫ deū esse vbiqꝫ ꝑ potētiā inferat eū esse vbiqꝫ ꝑ p̄ntiā.i.an illa ꝯn̄ia sit bōa:deus opat̄ vel pōt opari vbiqꝫ ergo deus ē essentialiter vbiqꝫ ꝑm ꝓpriam ⁊ realē p̄sentiā sue eēntie ⁊ sic intelligitur titulus.q.

Respondeo agēs creatuꝫ pōt agere vbi nō ē tn̄ oꝫ cōiter ꝙ sit īmediatū cuilibꝫ suo ꝓximo passo ī quod agat: licet qn̄qꝫ non agat: in illud actione eiusdem rōnis actiōi q̄ agit ī remotū.vt piscis motificās manū piscatoris n̄ motificat rethe.exēplum. Sol ī viscerībꝰ t̄re aliq̄d agit vt metalla ⁊ calefacit supficiē t̄re ⁊ aerē ⁊ illuminat celum sibi ꝯtiguū:⁊ iō nō agit actione eiusdē rōnis ī passa oīa.vt pꝫ in exēplo.Addit doc.ꝙ nō sꝑ agit eadeꝫ potētia ī remotū ⁊ ꝓpinquū.patet qꝛ corpus celeste gn̄ans mineram in visceribus terre vel aliquod mixtū in his īferioribus gn̄at mediante sua forma sb̄ali:qꝛ nō sb̄a non potest gn̄are sb̄am.vt probat doc.in.4.d.12.⁊ tamen calefacit ꝓpinquū mediāte lumine:⁊ silr̄ mediāte luce sua illuminat celum.Et dicit ꝙ hoc accidit.s.ꝙ secundū vnam potētiam agat in remotum ⁊ secūdū aliā in ꝓpiquū vel.s.ꝓpt̄ cōiunctionem istaꝝ potētiaꝝ quarū vna habet ꝓ passo ꝓportionato ꝓpiquū:⁊ alia remotuꝫ.Uel accidit ꝓpt̄ īperfectionē agētis in quo est defectus virtutis actiue propt̄ quem deffectum prius agit ꝑm formā imperfectiorem q̄ꝫ ꝑfectioreꝫ:sicut generās corruptibile prius alterat q̄ꝫ generet.⁊c. ¶ Concludit doc.ꝙ si tollamus ab agente creato talem cōcursum duarum potētiarū:et secundo tolamus ab eo istā imperfectionen non oportebit eū prius ꝓducere imperfectius:qꝛ non vr̄ aliqua rō quare non erit pn̄s remoto ꝑꝫ potētiā ꝑm q̄d est mō presens sibi ꝑm pōam actiuam.Et maxime si illa potentia ꝑm quā agit in remotū sit simpliciter potentia actiua ꝑfecta:q̄ꝫto.n.est ꝑfectior forma in creaturis tanto videt̄ rō agendi in remotius. ¶ Ex his rn̄det ad.q.dicens ꝙ cū oīpotentia q̄ est simpliciter ꝑfecta potētia actiua non requirat actionem in vnum passū prius q̄ꝫ ī aliud:nec propter diuersas potentias concurrentes ī agēte nec propter priorem gn̄onē imperfectoris: ꝙ talis oīpotētia sit rō agendi in quodcunqꝫ et producendi q̄dcūqꝫ possibile:lꝫ ꝑ impossibile ipsum cuius est oīpotentia nō esset vbiqꝫ:et ꝑm hoc vr̄ esse tenenda pars negatiua.questionis ¶ Confirmatur.Si.n.oīpotentia est volūtas ad cuius velle sequitur reꝫ esse:cū volūtas possit eqꝫ velle distās sicut propinquū vr̄ ꝙ si oīpotēs esset ꝑ īpossibilile in aliquo loco determinato et non vbiqꝫ.posset velle aliquid esse in alio loco cui nō repugnaret esse:et per ꝯn̄s suo velle illud haberet esse in illo loco:et per ꝯn̄s illud fieret ab oīpotente absqꝫ hoc ꝙ oīpotens esset pn̄s sibi ꝑm essentiā. ¶ Confirmatur ēt:qꝛ ante mūdi creationē non est imaginādum vacuū infinitū:quasi ibi prius fuerit deus presens ꝑm essentiam anteq̄ꝫ produceret mundum:īmo non vt alicubi pn̄s deus ꝑm essentiam fuit potens facere mūdū.Sicut igitur ibi pn̄tia immensitatis non p̄exigebat̄ pn̄tie potētie sue vt potentia est īmo potentia prius hūit terminum suuꝫ q̄ꝫ esset pn̄tia ꝑm essentiam ita vr̄ mō ꝙ non oporteat preintelligere deū in aliqua parte vniuersi vt ibi aliquid causet:sed magis econuerso prius sit ibi ꝑm potentiam vbi prius causet aliquid:et tūc lꝫ ꝑ īpossibile non esset ibi presens ꝑm essentiam posset tn̄ ibi causare. ¶ Ad illud ꝑhi. 7.phi.t.c.4.ꝙ oē agens est presens passo. Dixit ꝙ verum est de agentibus nālibus q̄ agunt ꝑ q̄litates naturales vel formas actiuas q̄ non sūt principalia agēdi in remotum:nisi sint alie forme concurrentes q̄ sunt principia agēdi ī ꝓpinquū:ita āt non est de volūtate qua oīpotens agit. Concludit̄ ergo esse vbiqꝫ rōne sue īmēsitatis.vt alibi patebit

Sed quidem nouus expositor.Sa. Tho.respondet in prima parte.q.8.articulo secundo.Primo dicens:ꝙ hec est falsa ꝙ sol agat immediate in distans:et silr̄ ꝙ forma sb̄alis sit p̄icipiū electiuum minere est falsum: qm̄ sb̄a nullius operationis est proximū elicitiuū.Nec incōuenit accidēs esse principium instrumentale gn̄ationis sb̄e: instrumentum.n.non est causa sed cause organū.Deinde dicit ꝙ ꝓpter neutrā illaꝝ cārū conuenit agētibus naturalibus nō posse agere in distans nisi in propinquū preagat sed est propter īperfectioneꝫ negatiue pertinentem ad virtutem actiā inquantū limitata est.et ideo reseruatur hoc soli deo.Hanc rōnem a sensibus accepimus.Jlla vero Sco.finxit.Unde Arist.septimo phisicorum inductiue ex sensibilibus probat mouens ēt intentionale et motum oportere esse simul .vt patet ibi de obiectis sensuum.Et si queratur que vl̄is ratio sit ꝙ agens et immediatum patiens oꝫ esse simul seu coniungi.Respōdetur ꝙ cū esse sil̄ seu coniungi et immediate attingere non vniformiter se habeant non pōt eis vniformis rō assignari:presentia.n.subiecte et pn̄tia potentie imediate in q̄busdā sūt diuerse oīo in quibusdā vero coincidūt.et ꝓpterea dicēduꝫ ē ꝙ vbi hec pn̄tie sūt oīo diuerse:pn̄tia operationis infert presentiam potentie ex limitatione agētis.Ubi aūt sūt q̄si idē illatio tenet ex idētitate illaꝝ:et ꝓpterea ꝓpositio illa oē agens.⁊c.est vl̄r vera in omnibus agentibus.

Sed iste responsiones non infringūt rōes Sco.Nec pro nunc intendo instare eīs cū non sit pn̄tis speculatiōis.Et quod dicit ꝙ Sco.has rationes finxit.Loquitur more eorū qui palpitādo sūt sup terraꝫ reptantes. et vere loquitur vt nouus expositor.⁊c.Et ꝙ sol possit immediate agere in remotū patet de minerabilibus q̄ virtute solis generātur in visceribus terre:et certuꝫ est vt dicit Sco.⁊ veritas.ꝙ huiusmodi mineralia nō generāt̄ ab aliq̄ accidēte.qꝛ gn̄ans est mobiliꝰ gēito si ē eq̄uocū.Oīs āt sb̄a est p̄or oī accidēte perfectione.vt pꝫ 7.me.t.c.4.Nec vꝫ dicere ꝙ accidentia gn̄ant in virtute sb̄e.Ut patebit a Doc.in.4.in mā de eucharistia.d.12.Ubi subtiliter pro=

Nota hāc rn̄sionē.

Tho.gale. ꝯ Sco.

Rn̄sio ad tho.gale

bat doc. q̃ ẽ simplr̃ ĩpossibile aliqd accidẽs attingere ali=
q̃ ĩ sbam vt pductã nec in ṽtute ppria nec in virtute alte
rius: vt diffuse ibi patet. Et de hoc ẽt vide doc. in. 2. d. 18.
de rõnibus seminalibus: q̃ si ponũt qualitates quedam
nõ pñt immediate attĩgere aliq̃ sbam: sz tm̃ aliq̃ dispo=
sitionẽ ad sbam. Probatis ergo q̃ sola sba pducit sbaz.
et q̃ nullum accidens potest producere sbam: statim pate=
bit quõ sol põt immediate attingere effectũ pducẽs for=
mã sbalem ĩ passũ et remotũ: et lumẽ si requiritur siue ca
lor nõ reqritur vt attingens sbam mineraliũ sed tm̃ vt dis
positiue. Et sic patet quõ Sco. non finxit etc.

¶ Distin. 38. Questio vnica.

Circa distinctionez trigesi=
mã octauaz queritur.
Utrũ scia dei respectu factibi
liũ sit practica. i. An cognitio q̃
de9 cognoscit factibilia a volũ=
tate diuina sit practica?

Supra in qõne de theo.
Utrũ sit practica
vel speculatiua m l̃tũ dictũ ẽ de
cognitione practica. ¶ Hec lr̃a
clara ẽ vsq3 ibi Et ex hoc sciẽdũ
vlterius q̃ lz cognitio practica actualissima et p̃xima pra=
xi sit aliqua scia d̃ praxi eliciẽda: puta iuditiũ de ɔclusiõe
syllogismi practici. Juditiũ eñ de cõclusione ẽ cognitio q̃
ĩtellectus assẽtit illi cõclusioni: q̃ cognitio dicit̃ p̃pr̃ĳssime
practica. Exẽplũ. Cũ p discursum syllogisticũ cõcludo q̃
talis herba est medium ordinatum ad sanitatẽ acqrendã:
talis cognitio de illo medio dicitur p̃prie practica et iu=
ditiũ de cõclusione. Juditiũ eñ p̃prie est de pticularibus
vt patebit ĩfra. d. 44. Seq̃t. Que cõclusio finis ẽ mot9 ĩ — *Quid sit iudiciũ.*
telligẽtie sed ab ea ĩcipit opatio. i. q̃ cõclusio ẽ p̃prie finis
discursus syllogistici: et sic motus intelligẽtie d̃r discursus
hita g̃ cõclusione vt fine discursus ab ea incipit opari: q2
cũ talis cognitio cõclusionis dictet volũtati hoc esse eligẽ=
dũ: tunc volũtas potest incipere recte opari. De qua cogni
tione propr̃ĳssime practica. in. q. de praxi rñdendo ad ar=
gumenta pro opi. H ẽ. prolixe patet. Sequitur. Sed etiam
cognitio principiorum practicorum que virtualiter contiet
istam idest q̃ cognitio talium principiorum que cognitio
continet virtualiter cognitionem conclusionis dicitur pra
ctica cognitio: licet tamen non ita proprie. Sequitur. Et
etiam cognitio quiditatiua terminoruz idest qua cogno
sco q̃ditatiue terminos p̃ncipiorum practicorum: q̃ cogni
tio terminoꝝ cõtinet virtualiter cognitionẽ p̃ncipiorum
talis cognitio terminorum adhuc dicitur practica: et mi=
nus p̃prie q̃ cognitio p̃ncipiorũ: q2 talis cognitio plus re=
cedit a vera cognitiõe practica q̃ ẽ cognitio9 ɔclõnis. vt po
test patere a doc. vbi. s̃. in. q. de praxi Seq̃t. Quicũq3 in=
tellect9 ñ põt hr̃e aliq̃ cognitionẽ dictatiuã de opando nã
liter p̃orẽ dictãtẽ illã praxiz quã respicit talis cognitio. nec
põt hr̃e cognitionẽ p̃ncipioꝝ qb9 ĩferat talẽ cognitionem
dictatiuã opandoꝝ. Nec põt hr̃e cognitionẽ q̃ditatiuã ter
minoꝝ in q̃bus ĩcludunt̃ talia p̃ncipia: talis ĩtellect9 ñ vr̃
posse hr̃e cognitionẽ practicã p̃pr̃ĳssime sũptam s̃m duas
conditiones p̃dictas. s. conformitatẽ ad obm et prioritatez.
Sed intell̃s diuin9 ɔparãdo cognitionem eius ad actum
voluntatis eius non p̃habet cognitionem dictatiuam aliq̃
de aliquo faciendo. Nec cognitionem alicuius principĳ.
Nec q̃ditatiuã terminoꝝ. g̃. non habet aliquam cognitio=
nem conformẽ et priorem praxi. Probatio minoris: quia si
intellectus diuinus ante actũ volũtatis diuine posset habe
re aliq̃ talẽ cognitionẽ hr̃et eã mere nãliter et necessario: et
sic d̃ necessitate cognosceret hoc eẽ faciẽdũ: et tũc volũtas
cui offert non posset non velle illud: q2 tunc possz esse non
recta. ¶ Hic instatur primo: q2 p istã rõnẽ intellectus diui
nus: nõ hr̃et aliq̃ cognitionẽ nisi speculatiuam aut enim
volũtas: necessario vellet illũ intellectũ speculari? et tũc
nõ eẽt libertas pria ex pte volũtatis: aut posset non velle
ĩtellectũ speculari? et tũc posset esse nõ recta: q2 si impe=
raret ĩtellectui ne specularet̃ faciẽda et regulãda: tũc eẽt
nõ recta sicut volũtas mea si imperaret intellectui ñ spe=
culari ordinata ad vltimũ finẽ. ¶ Rñdet. Et primo dicit
q̃ intellectus diuin9 necessario est speculatiu9 et nõ ẽ ad
hoc libertas: q2 p̃nte obo necessario intelligit illud licet
nõ sit sine volũtate complacente complacet enim volũta=
ti vt intellectus speculet̃: sed talis cõplacẽtia nõ fit proprie
per actum voluntatis libere elicitũ. sicut cõiter dicimus q̃
ipsa complacet quiditatibus reꝝ. Cũ arguitur. g̃ si volun=
tas non potest nõ velle intellm̃ speculari. ergo non est sum=
me libera. nõ sequitur: q2 libertas eius est tm̃ ad factibilia
et hic loquitur de libertate qua potest ad vtrumlibet q̃ pro
prie respicit cõtigentia: et non de libertate absolute sum
pta: quia illa ẽt pfectissime est ad ĩtra. vt pz a doc. s̃. d. 10.
et in quoli. q. 16. Et ideo est necesse ponere primam deter
minationẽ in voluntate respectu factibiliũ: ñ sic ãt esset si
intellectus p̃determinaret. imo nec proprie libertas posset
saluari respectu factibilium nec contingẽtia aliqua. q2 in
tellectus necessario p̃determinaret eã mera necessite na=
turali et voluntas necessario conformaret se intellectui.

Sed occurrit dubium. Prĩo q2 doc. s̃. in. q. de — *Dubitatio*
praxi dixit q̃ cognitio practica di= — *singularis.*
citur practica ab obiecto a quo sumuntur pncipia practi
ca. etc. Cum ergo ante actũ volũtatis diuine intell̃s diuin9
cognoscat omnes terminos quorũcũq3 factibilium. g̃ ex il=
lis p̃t for̃are factibilia: et sic cognoscet̃ illa: et tẽdã conclo
nes deducendas. ex q̃. n. cognitio contingẽtis dependet a
cognitione terminorum. g̃ p̃hñs cognitionez terminoꝝ p̃t
prehabet̃ cognitionẽ cõtingentiũ: et sic hr̃e cognitionẽ pra
cticam. Dico q̃ cognitio practica q̃ virtualiter ĩcludit̃ in — *Responsio*
obo est tm̃ respectu necessariorũ. vt. s̃. i. q. de praxi plãe di
xi. et ideo cognitio tã principioꝝ q̃ cõcl̃onũ necessariarum
virtualiter includitur ĩ fine vt obiecto nõ vt causa finali.
Sed non sic est de cognitione contingentiũ vt ibi patuit.
Et cum d̃r q̃ hñs cognitionem terminorũ alicuius cõtin=
gentis potest congnoscere illud esse contingens. Dico q̃
notitia propositionis contingentis non tm̃ dependet a no=
titia terminorum: sed ẽt dependet ab actuali vniõe: eoruz
vt supra expositum est in. q. de subiecto theo. Et q2 vnio
talium terminorum primo est a voluntate diuina sic vel
sic determinante: ideo cognitio hui9 antixp̃s est futurus
dependet a determinatione diuine voluntatis determi=
nantis ab eterno antichristum fore. Et sic patet quomo= — *Alia cõtra*
do nulla est h̃ contraditio. ¶ Secundo dubitatur in hoc — *dictio ap=*
quod dicit. q̃ si intellectus predeterminaret: tunc volun= — *parens.*
tas necessario conformaretur illi. Hoc videtur esse contra
illa que supra dixit in. q. de theo. an sit practica. vbi dicit q̃
ad hoc q̃ cognitio necessariorum dicatur practica tria req̃=
runtur. Primo q̃ sit prior praxi elicienda. Secundo q̃ sit
conformis siue conformatiua siue directiua. Tertio q̃ re=
spiciat voluntatem regulabilem et determinabilez. et hoc
vltimum videtur negare. quia videtur importare imper=
fectionez q̃ sit determinabilis aliunde. Et hoc dicit q̃ de
necessitate conformaretur et sic contradictio. ¶ Dico — *Solo tri=*
Primo. q̃ Sco. non asserit expresse q̃ voluntas non sit ali — *membris.*
quõ regulabilis ab intellectu diuino. vt patet ibi. ¶ Dico
Secundo. q̃ posito q̃ hoc assereret adhuc sibi non contra=
dicit: quia ibi loquitur tm̃ de his que sunt ad intra et que
sunt simpliciter necessaria. hoc ãt loquitur de factibilibus
et tunc esset inconueniens q̃ diuina voluntas determi=
naretur necessario ab intellectu diuino respectu factibi=
lium. quia tunc necessitaretur producere illa. ¶ Et Tertio
posset dici q̃ posito q̃ voluntas diuina esset potentia vere
regulabilis: tunc vere determinaretur de necessitate: et
sic produceret omnia factibilia de necessitate: immo ab e=
terno cum talis determinatio fuisset ab eterno. ¶ Ibi pre=
terea. si primo offerat. etc. secundo arguit doc. sic. Si p̃mo
offeratur intellectui diuino aliqua lex vl̃is. puta omne glo
rificandum esse gratificãdũ et istã acceptat volũtas diuia
et ex hoc statuit̃ aliq̃ lex sapie. et scd̃o offerat ĩtell̃s volũta
ti. Petꝝ esse btificãdũ. Si volũtas istã acceptet: vr̃ ex hoc
ĩtellectũ cognoscet̃. Petꝝ esse gratificãdũ: et hoc cognitiõe
dictatiua ñ accepta ĩ se for̃alr̃ a volũtate: lz voluntas ex se
verificauerit p̃missas ex q̃b9 ĩtell̃s istã hẽt. ¶ Rñdet doc.
q̃ ĩtell̃s diuin9 non cog̃scit aliq̃ sic discurrẽdo vt argumẽtũ
p̃cedit. Sz distiguẽdo de ĩstãti nãe p̃mo app̃hẽdit qd̃cũq3
opabile: ita vl̃ia p̃ncipia opabiliũ sic̃ pticularia opabilia.
Et ĩ scd̃o offert ista volũtati q̃ꝝ oĩum aliq̃ acceptat tã prin
cipioꝝ practicabiliuz q̃ pticulariũ opabiliũ. Et tũc in ter
tio signo intellectus scit eq3 ĩmediate illa particularia si=
cut illa vl̃ia. et ita non acquirit cognitionem pticulariũ: ex
p̃cipĳs p̃determinatis p volũtatẽ: et hoc magis patebit
d. ĩmediate sequenti. ¶ Ad argumenta principalia. pz lr̃a
hoc et ex is q̃ supra expositiua sũt. q. vlti prolo. etc.

Hic quidam expositor nouus. S. Tho.in.i. parte.q.14.arti.vlti.respondet primo ad aliqua dctã a Sco.in ꝓlo.dicens sic Sco.in prolo.dicit sciam dei de seipso esse practicã.aut nihil sibi deest qn sit practica nisi quia voluntas dei non est bona ex regula sʒ naturaliter ex seipsa.Et in.38.d.primi tʒ ꝙ deus non hʒ sciam practicam de aliis a se sʒ speculatiuam. Rõ primi est quia scia dei de essentia est prior naturaliter amore illius scie et rectificatiua illius ergo.Ratio secũdi.nulla notitia de rebus añ determinationem diuine voluntatis dictat res esse agendas ergo.Ad has rationes respõdet sic. Ad primam negatur consequentia:quia plus exigitur ad notitiam practicam : et tunc valeret si deus aut operatio qua a se amatur fieret vel ẽt regularetur scia practica. Opʒ namqꝫ omnem causam esse causaʒ vel operatiõis vel effectus.Scia ãt practica cãm sonat.vt patet ex nominie ⁊.9.me.Et respectu quidem creaturaruʒ factibiliũ cã in deo ponitur in ordine ad effectum non in ordine ad factionẽ:quia illa est subiecta dei.Respectu aũt ipsius dei ꝗ ad neutrum poni põt:qꝛ nec ipse aut operatio fit aut pendet Ridiculum ꝫ est audire deum esse opabilẽ scia sua practica.¶ Ad obiectionem aliam.negatur ꝯñia:qꝛ falsũ est ꝙ notitia practica dẽat esse dictatiua ad operandum satis.n. est ꝙ sit regulatiua .Ars enim domificatiua non dictat domificandum esse:imo est indifferens ad opposita.vt patet. 9.metha.Et per hoc pʒ responsio ad obonem secundo loco adductam.Falsum ꝗppe est assumptuʒ:qm̃ vt dr̃.9.me. potẽtia rationalis quam cõstat esse notitiã practicã determinatur ab appetitu et nõ ecõuerso.Et iõ p̃supponitur ab appetitu vt indifferens.Unde mirũ est de isto homine:qũo p̃clarum eius ingeniũ non aduertit ꝙ quemadmoduʒ ars domificatiua absolute preuenit actum voluntatis:et preuenitur a voluntate vt determinatiua ipsius ad operãduʒ et preuenit executioneʒ.s.ipsaʒ domificationem:ita rõnes oĩum factibilium a deo naturalr̃ i essẽtia diuia relucẽt p̃ueniendo omnem volũtatis actũ:et p̃ueniri eas oʒ a volũtate diuina vt determinentur ad operanduʒ.Unde q̃dã rõnes sũt determinate ad operandum et quedã non.Et ille ẽt que determinate sunt a diuina voluntate preueniunt executionem.s.factionem ad ex̃.hec ille nouus expositor.

Soluuntur opiniones. Tho.gaie.⁊ Sco.

Respondeo Et qñ p̃mo dicit ꝙ ñ sufficit ad sciaʒ practicã ꝙ ipsa sit p̃or praxi et conformatiua eiusdẽ:et si respiciat volũtatem regulabilẽ.hoc non sane dicit:qꝛ scientia practica proprie dicitur practica quia directiua in veram praxim:et de hoc satis dictum est supra in.q.de praxi. Et quod addit ꝙ oʒ scientiaʒ practicã esse causam operationis vel effectus.Hoc minus vere dicit.sufficit.n.ꝙ sit directiua operationis vel effectus licet operationis primo:qꝛ actus eliciti p̃mo ⁊ imperati nõ primo . Et quando dicitur ꝙ scientia practica est actiua siue causatiua opationis vel effectus loquendo proprie de sciẽtia practica.Negatur ꝙ phs hoc dicat.9.me.nec alibi:licet distinguat practicã in actiuam et factiuã.sʒ hoc expposituʒ est supra in prologo.quomõ intelligatur.Et qñ dicit de domificatiua arte.i.de cognitione domificandi non dictat.⁊c̃ Falsum dicit:quia talis cognitio est apta nata dictare domum sic esse fiendam a domificatore:nec accipiendo hoc modo dictare est ad opposita cum dictet naturaliter:sicut cognito sanitatis est dictatiua siue directiua(quod habeo pro eodem)actus voluntatis quo voluntas velit sanitatẽ: Hoc idem dico de mediis ad sanitateʒ:nec hoc modo.Ar. 9.methaphi. dicit artem esse ad opposita. Et quod infert de potentia rationali.9.me.que est ad opposita.Quomodo hoc intelligatur vide.Sco supra d.2.et in quoli.q.6. Nec est verum ꝙ potentia rationalis. vt huiusmodi proprie dicatur pratica:quia intellectus vt intellectus qui proprie dicitur potentia rationalis est practica potẽtia.vt.s̃.exposui i.q.de praxi.Et quod admiratur ꝙ Sco. non viderit. Ego miror que dicit non probando sed ad placituʒ:quãdo ergo dicit ꝙ ars domificatiua preuenitur a voluntate vt determinatiua ipsius ad operandum.Si intelligit ꝙ ars sit vere operatiua ex determinatione voluntatis Hoc patet esse falsum:qꝛ principium artificialium est agens a proposito.vt patet.2.phi.et tale agens est proprie voluntas que in agendo p̃supponit in intellectu notitiam practicam directiuam ad opus : nullo enim nodo est effectiua operis extrinseci:sed voluntas est primo elicitiua.Et deinde imperat potentiis exequtiuis.vt patet per experientiam.Et multo magis falsum est scilicet ꝙ rationes oĩm factibilium a deo nãliter in eẽntia diuina reluceãt.vt infra patebit.d.39.cognitio enim contingentis vt huiusmodi necessario est posterior actu volũtatis diuine quo vult aliquid esse ad extra.Et ideo licet in nobis precedat notitia factibilium actum volũtatis nostre:quia prima contingentia nõ est a voluntate creata in deo tamen est manifeste falsum vt supra patuit in.quest.de praxi.⁊ infra patebit.d.9.

¶ Item Iste nouus expositor non bene studuit Docrine Scotice :non enim Sco.asserit(vt ipse fatetur)cognitionem dei deseipso esse simpliciter practicam ⁊ ideo parum curandum est de dictis istius expositoris: qui fere in omnibus dum disceptare studet in quĩternis suis de Doctrina Scoti aut sensum retorquet:aut quid dicturus sit non intelligit.aut totaliter ⁊ a via suorum communiqꝫ deuiare videtur.

¶ Distin.39. Questio prima.

Circa istã distinctionẽ querũr quinqꝫ.¶ Prio. Utrũ deus habeat notitiã determinatã oĩum quãtũ ad oẽs cõditiones existẽtie? ¶ Scdo. Utrũ hẽat certã notitiã ⁊ infallibilẽ oĩuʒ quãtũ ad oẽs conditiões existẽtie.Et hec qõ differt a pria in hoc ꝙ addit infallibilẽ.i.q̃uis habeat certã notitiã oĩuʒ an possit decipi.¶ Tertio An hẽat imutabilẽ notitiã de oĩbus quãtũ ad oẽʒ cõditionẽ existẽtie.Et hec silr̃ differt a secũda ⁊ pria.Stat eñ aliquẽ habere certã ⁊ infallibilẽ notitiã huius antixp̃s erit: sed ñ sequit̃ ex hoc ꝙ talis notitia sit imutabilis. ¶ Quarto. An necessario sciat oẽm cõditionẽ existẽtie respectu oĩum ⁊ hec questio addit necessitatẽ. ¶ Quinto. Utrum cum determinatione ⁊ certitudine scientie sue possint stare aliqua contingentia ex parte rerum in existentia.

Opi.S. bona.

Circa istas.q.ponitur a Bo.in.1.d.35.certitudo diuine sciẽtie respectu oĩum quãtũ ad oẽs conditiones existẽtie ꝓpt̃ ideas que ponuntur in intellectu diuino qꝛ representãt illa quoꝝ sunt nõ solũ ꝯm se totũ : sʒ ẽt ꝯm cõditionẽ ⁊ habitudinẽ extremoruʒ.¶ Contra hoc arguit doc.prio qꝛ rõnes cognoscẽdi terminos nõ causãt notitiaʒ ꝯplr̃onis eoꝝ nisi illa nata sit cognosci ex t̃minis.vt patuit s̃.d.2.pte.1.q.2 sʒ cõplexio cõtingẽs nõ est nata cognosci ꝑ cognitionẽ termioꝝ.vt.s̃.expositũ est in.q.1.ꝓlo.ergo idee que per te ponunt̃ rõnes cognoscẽdi terminos.nõ possunt cãre cognitionẽ cõplr̃onis contingẽtis:⁊ si cãrẽt talis cõplexio esset necessaria.vt patet ex dictis.s̃.d.3.q.4.⁊ in quoli.q.14.¶ Iteʒ idee mere naturaliter rep̃sẽtãt illã qd representant ⁊ sub rõne sub qua aliq̃d representãt:qꝛ idee sunt in intellectu diuino ante oẽm actum volũtatis ad extra cõparatum:⁊ sic necessario representãt:vt.supra patuit.d.3.q.4.35.⁊.36.⁊ in quoli.Tunc accipio duas ideas puta hominis ⁊ albi.aut representãt cõpositionem extremoꝝ:aut diuisionẽ.aut vtrumqꝫ:si prio:ergo naturaliter cognoscit illã ergo necessario necessitate absoluta.ergo nullo mõ põt cognoscere diuisionẽ. Eodẽ mõ arguatur si tãtũ rep̃sentant diuisionem.Si vtrumqꝫ:ergo per istas deus nihil nouit:qꝛ scire contradictoria esse vel esse vera nihil est scire.¶ Tertio eodem modo sunt idee possibilium non futuroum sicut futurorum:quia differentia ista possibiliũ futurorum ⁊ non futurorum est tantũ ꝑ actũ diuine voluntatis.ergo idea futuri possibilis nõ magis representat ipsuʒ futuꝝ esse q̃ idea possibilis nõ futuri.ergo vel nulla rep̃ntat futurã existẽtiã vel vtraqꝫ: ⁊ sic semper vna false rep̃sentat.¶ Quarto. Nõ magis representabit idea futuri ipm̃ ponẽdũ in hoc nunc q̃ in alio:⁊ ꝑ cõsequẽs non rep̃ntat certũ nũc i quo existet.Et sic patet improbatio huius opinionis de certitudine notitie dei.

Opi.S. Tho.

Aliter ponitur Hic ponitur opi. Tho.qui dicit ꝙ Deus habet certam notitiaʒ de futuris contingẽtibus ꝑ hoc ꝙ totus fluxus temporis pñs est eternitati ⁊ omnia q̃ sunt in tpe.Et probat prio:qꝛ sicut de⁹ propter imensitatẽ suaʒ est simul necessario pñs oĩ loco.sic propter eternitatẽ simul pñs est oĩ tempori ⁊ existẽti i tpe. sic̃ si bacul⁹ figat̃ i fluuio ⁊ successiue tot⁹ fluui

us ip̄z p̄tereat:tunc baculus nō est imensus respectu flu=
ui eo ꝙ nō ē simul toti fluuio. ¶ Secundo. nunc eternita=
tis vt est cū nūc tp̄is nō equat̃ ei sed est simul cū alio nūc.
Esset etiam bonū exēplū de centro circuli cuius circunfer
rentia ponatur totum tp̄s ⁊ centruȝ eternitas:tunc totum
tempus esset sēper p̄ns eternitati sicut tota circunferren
tia centro. Et sic patet positio Tho. in sententia.

Contra hunc modū ponēdi arguit doc. Prio re
ducēdo ꝯ eos qꝫ ibi adducūt de i
mēsitate. Et supponit vnū. ꝙ coexistētia dicit relationē rea
lē:sȝ relatio nō est realis cuius fundamētū nō ē reale. Et
nota ꝙ ē tm̄ realis ex vno extremo. s. creature existentis ñ
alio. qm̄ illꝫ aliud est deus:qꝛ nō pōt referri relatione rea=
li ad creaturam. Tūc sic. pono ꝙ locus cōtinue crescat in in
finitum:ita ꝙ hodie nō sit pars futura cras : tunc immen=
sitas non erit rō coexistēdi loco futuro :cū talis locus non
sit p̄ns i se: ⁊ ꝑ ꝯ̄ns nō pōt fundare relationem realem coe
xistendi deo imēso. Eodē mō arguitur de eternitate : quia
non erit rō coexistēdi tp̄i futuro. ¶ Secūdo arguit sic. Si
effectus habet esse in seipso respectu cāe prime simpliciter
est in se:qꝛ respectu nullius habet verius esse. Si ergo ali
qꝫ futurum sit in actu respectu dei. ergo simplr̄ ē i actu ꝗ̄
ipossibile est postea ip̄z poni in actu nisi bis ponatur. quod
est ipossibile. ¶ Tertio arguit. Si sessio mea pro crastia die
nō tm̄ habet esse cognoscibile sȝ ēt esse existentie inquam
tum est p̄ns eternitati. ergo sessio mea nūc existit ⁊ sic idē
productum adhuc producetur. ¶ Quarto. ista positio Tho
me non iuuat ad illud propter quod ponitur. s. ad hn̄dā cer
tā notitiā futuroꝝ:qꝛ antixp̄s p̄ter hoc ꝙ ē p̄ns eternitati
sȝ ꝙ est in aliqua parte tp̄is:ipsa tn̄ est futura in se: ⁊ s̄m
hoc ꝙ ē futura est ⁊ a deo ꝓducēda. q̄ro vtꝝ habeat cer=
tam notitiā eius:igitur hoc non est ꝑ hoc ꝙ iam est existēs
sed s̄m ꝙ est futura: ⁊ istam certitudinem oportet ponere
per aliquid aliud q̄ꝫ ꝑ eternitatem coexistentem ⁊c. ¶ Itē
isti ponunt ꝙ euū angeli est omnino simplex coexistēs toti=
tp̄i. ergo angelus q̄ est i euo p̄ns ē toti fluxui tp̄is ⁊ oībus
eius ptibus. ꝗ̄ videtur s̄m illā rōneȝ eoꝝ ꝙ angelus possit
naturaliter cognoscere futura contingentia. quod est falsū.

Ad argumenta pro secunda opi. Ad primum
argumētum pro opi. S. Tho.
cōcedit doc. ꝙ imensitas ē presens omni loco sed nō omni
loco potentiali sed tm̄ actuali: ⁊ sic dicit de eternitate. Et
ꝑ hoc patet ad exemplū de baculo i fluuio :qꝛ eni nō hȝ vñ
possit esse p̄sens oī patri fluuij ideo nō est imensus respe=
ctu illarum. Modo eternitas habet ex p̄te sua ꝙ esset pre
sens omnibus p̄tibus tp̄is si essent. ¶ Per hoc ad aliud
de nūc eternitatis vt coexistit non coequatur nunc tempo=
ris. Verū est qꝛ nūc eternitatis est formaliter ifinitū : ideo
excedit formaliter nūc tp̄is:nō tamē coexistēdo alteri nūc.
¶ Per idem ad aliud. patet ꝙ si totū tp̄s esset simul eter=
nitas complecteretur illud: ⁊ ita concedo ꝙ eternitas quā
tum ex se est:habet infinitatem sufficiētē ad cōplectendū
totū tp̄s si totum simul esset. ¶ Ad aliud exēplū de cētro
⁊ circunferrētia simplr̄ est ad oppositum:quia si imagine=
mur lineam rectam hn̄tē duo pūcta terminātia. a. ⁊. b. sit
a. punctus mobilis ⁊. b. circūducat̃. sicut est de pede circi=
ni vno immobili alio mobili. b. circūductum causat circū=
ferrentiam. hoc posito si nihil remaneat de circunferren=
tia per fluxum ipsius. b. sed tantum in circunferrentia
sit punctus iste:ita ꝙ quandocūqꝫ punctus iste : desinet
esse alicubi. tunc nihil circūferrētie erit ibi tunc nunq̄ꝫ cir=
cunferrentia esset presens simul cētro:sed tantum aliquis
punctus in circūferrentia:si tamen tota circunferrentia
esset simul tota presens esset centro. Ita hic cum tempus
non sit circunferrentia stans sed fluuens cuius circunfer=
rētie nihil ē nisi instās actu:nihil etiā ei9 erit presēs eter=
nitati quod est quasi centrum nisi illud instans quod est
quasi presēs. Et his patet solutio ad argumēta opinionis.

Ad has tamen obōnes quas facit. Doc. contra
Tho. de eternitate respondet q̄
dam nouus expositor. S. Tho. in. 1. parte. q. 14. arti. 13.
⁊ p̄mittit ꝙ res temporales esse presentes eternitati po=
test dupliciter intelligi. Uno modo sic ꝙ in quoli. nunc tē=
poris sint presentes eternitati. ita ꝙ coexistentia cuiusli=
bet rei ad eternitatem mensuratur quolibet instanti tem=
poris: ⁊ hūc sensū acceperunt quoniaȝ videtur mihi aduer
sarij ex verbis. S. Tho. Sed errauere:hic em̄ nunq̄ꝫ sōnia
uit Tho. immo māifeste implicat cōtradictionē:qm̄ coexi

Tho. gale. q̄rit soluere ratiōes sco. ꝯ. s. th.

stētia rei ad eternitatē equatur in duratiōe mēsure eiusdē
existētie:cum non coexistat nisi s̄m suam actualem existē=
tiā:sed existētia instantis in quo cras sol oritur non mensu
rat̃ istāti aliq̄ p̄cedēte aut seq̄nte. ꝗ̄ nec q̄libet. Alio mō p̄t
intelligi ꝙ in q̄libet nūc eternitatis sint p̄ntes eternitati :
ita ꝙ coexistētia cuiuslibet rei ad eternitatem saluet̃ in q̄=
libet nunc eternitatis. Et hic sensus est verus ⁊ intentus
a. S. Tho. Verus quidem:qꝛ cum eternitas non habeat ni
si vnū nūc qꝫ equat̃ ipsi eternitati: ⁊ excedit oē tp̄s : neces
se est ꝙ oē instans nostri tp̄is ⁊ quicquid in illo est aut fit:
saluetur in nunc eternitatis non vt a mensura adeq̄ta sed
excessiua. Tunc ad obōnes. Cū dr̄ sessio mea crastina vt fu
tura aut scitur certe aut nō. Rn̄det distinguēdo ꝙ qꝛ ista
sessio futura vt futura non habet esse nisi in suis causis.
Ad causas autē suas potest dupliciter ꝯparari. Uno mo=
do vt indeterminatas ad ꝓducēdā crastinā sessionē meā vl̄
eius negationē. Alio mō vt determinatas ad illius pro=
ductionē magis q̄ꝫ oppositi vel cū exclusione oppositi. Fu=
tura primo modo non sumūt̃ vt futura sed vt futura peni
tus contingentia. Futura āt scꝫo modo sumunt̃ q̄dem vt
futura sed declināt a cōtingētia s̄m ꝙ determinatio causa
rū ad alterā partem magis vel minus vel totaliter exigit.
Futura igitur cōtingētia vt futura ex causis indetermi=
natis non sūt scibilia. vt in lr̄a dr̄ nec a deo nec a quocūqꝫ
qꝛ nō sūt entia nec i actu nec in potētia magis ipsa q̄ꝫ op=
posita. Ex causis autem determinatis sunt cognoscibilia
iuxta determinationeȝ causarum. Et cum dicitur ergo de9
aliter nouit facta q̄ꝫ fienda. Simpliciter negatur consequē
tia. quia li aliter in auctoritate Augustini dicit modum co=
gnosendi ex parte cognoscentis:qui in deo non variatur.
Ad probationem autem superfluū est respondere a deo pue
rilis dr̄. Dicit enim cognoscit āt sessionem certitudinaliter
deus cum illa fuerit actu. quis enim ignorat deo nullaȝ ac
cedere cognitionem. Unde dȝ dicer̃ ⁊ tn̄ cognoscit illaȝ cer
titudinaliter s̄m eius actualem existentiam. Sed hoc non
probat consequentiaȝ. Aliud est enim ꝙ aliter se hēant res
vt facte q̄ꝫ vt fiende ad dei cognitionem: et aliud ꝙ aliter
deus nouit facta q̄ꝫ fienda. Illud. n. est verum in mā contin
genti loquendo:hoc āt est falsum. Illud sign̄at ꝙ res aliaȝ
dispositionem hȝ vt fcā et aliam vt fienda:quia vt fcā inuit
necessitatem q̄ꝫdā. vt fienda non. Et sic fcā est scibilis certe
vt fienda non. Et rursus vt fcā p̄t certum intuitū dei termi
nare vt fienda non. ¶ Ad secundam dr̄ ꝙ aliud est sciam
dei cape certitudinem ex sessione sortis:et aliud ē sessionē
sortis non esse capacem vt sit terminus certe dei notitie ni
si s̄m ꝙ est in se certa. Primum. n. incōuenit. Secūduȝ āt
est necessariū. p̄mū nō habet̃ ex lr̄a sed s̄m:q̄re ꝯcedit̃ tota
rō vt pote nihil cōtra nos dicēs:sȝ supponēs falsum. s. ꝙ ex
hac positione habeatur ꝙ scia dei capiat certitudinem ab
alio obiecto q̄ꝫ sba:dēret supponere ꝙ exigit certitudinē ēt
in alio obiecto seu termino scie sue nō solū i sba sua:hoc em̄
hic habet̃ et non ꝙ capit certitudinē ab alio. ¶ Ad tertiā
dicitur ꝙ dupliciť deficit. Prio qꝛ cognitio angeli q̄ cogno
scit tp̄alia non mensuratur euo:et iō rō nihil infert. Scꝫo
qꝛ represētatio singulariū tp̄aliū per p̄ncipium cognitiōs
angelice. s. spēi intelligibilis nō mensuratur euo sȝ de nouo
aduenit. Et ideo ipossibile est ꝙ futura contingētia nāliter
sciāt angeli. Et sic pȝ responsio ad obōnes fcās cōtra appli=
cationem. ⁊c̄. ¶ Ad alia de coexistentia respondet sic dicēs
Ad has obiōēs respōdēdo premitto ꝙ iste locus ab aduer=
santibus iudicat̃ plen9 cōtraditiōis ⁊ erroris:a sequētib9
āt doctrinā. S. Tho. reputat̃ adeo obscurus vt nemineȝ ha
ctenus viderim siue scripto siue verbo assertiue teneri in
hoc dictum:et me iā ānis forte. 15. fateor latuisse. Sed nu=
dius tertius dum super cōmentatione hm̄oi articuli medi
tarer illuxit (vt arbitror) diui Tho. ope veritas plana et in
manifeste posita:et ideo paucissimis verbis pertransita.
¶ Sciēdū ē igit̃ p̄mo ad euidētiā terminoꝝ ꝙ esse p̄ns seu
existere enitati foraliter loquēdo:abstrahit a p̄ntia cogniti
ad cognoscentem:qm̄ si eternitas esset res non cognosciti=
ua et lapis qn̄qꝫ esset. esset ibi vera p̄ntia siue existētia abs
qꝫ cognitione aliqua. Pȝ ergo ex lr̄a quod s̄mo est de esse
reꝝ que fiunt in tp̄e nō obiectiuo nec potētiali. ⁊c̄. Sȝ de es
se in actu in reꝝ nā s̄m seipsas eꝝ cās suas:ita ꝙ s̄mo pre=
s. s est de coexistētia reali contigētiū in actu ad eternitatē.
Sensus est oīa s̄m esse in actu in reꝝ nā sūt p̄sētia. i. coexi
stunt eternitati. Et sic pȝ responsio ad istas obōnes Sco.

Deinde hic nouus expositor respondet ad rōnes fa=
ctas cōtra p̄mā opi. q̄ iponit̃ Bōauēture:et

huius opi. etiã ẽ. S. T. q̃ vult ꝙ idee rep̄sentẽt etiã ꝯp̃onẽ contigentẽ. Et p̃mittit aliq̃ q̃ trãseo. Et post dicit. Ex his p̃libatis dicit̃ ꝙ cũ apd̃. S. Tho. idee sint ip̃a eẽntia dei vt ẽ obiectiua rex rõ: optime dictũ ẽ ꝙ q̄ rões seu ideas rerum p̃ntes apd̃ se habet deꝰ: iõ nouit omnia futura cõtigẽtia certe. Vñ ad p̃mã obiectionẽ simplr̃ negãdũ ẽ assũptũ. Põt tñ ꝓ claritate doctrine distingui ꝙ idea alicuiꝰ quiditatis põt dici duplicit̃ ꝑfecta. Vno mõ vt ꝑfectio dicit modũ ĩtrinsecum rei cuius ẽ: ⁊ sic vex ẽ assumptũ: q̄ quãtũcũq̧ ꝑfecte rep̄sentet̃ hõ secũdũ oẽm. s. sue intrinsece entitatis modũ: nũq̧ rep̄sentaret̃ ꝯiũctio eiꝰ cum sessiõe seu fortuita inuẽtiõe thesauri. Alio mõ vt ꝑfectio dicit totalitatem oĩmodã rei: ⁊ sic falsũ ẽ assũptũ: quoniam si hõ rep̄sentat̃ secũdũ oẽ eẽ suũ. Hoc enim ẽ totaliter representari: q̄ secũdũ oĩa sua eẽ necesse ẽ ꝙ rep̄sentet̃ secũdũ eẽ qd̃ hz in tali ⁊ tali ꝯiũctiõe contingẽti. Sic ãt ꝑfecte rep̄sentãt idee diuine res: ⁊ ideo assũptũ in ꝓposito ẽ falsuz Ad secundũ ãt ⁊ reliq̃ negat̃ ãñs qd̃ ẽ radix omnium. scilicet ꝙ idee mere naturaliter rep̄sentẽt q̄cq̄d rep̄sentãt. Dicimus ꝙ aliq̄d rep̄sentãt mere nãliter: puta q̄ditates rerũ. ⁊ aliq̄d nõ mere nãliter sed nãliter ex suppositione libera. s. existẽtias rerũ ⁊ coniunctiones contingentes. Illa em̃ representãt ãñ oẽz actũ volũtatis diuine. Ista ãt supposita libera determĩatiõe diuie volũtatis ẽ ad alterã p̄tẽ ꝯdictionis. vt ipsemet Sco. acceptat de representatione horum in essentia vt rõne intelligẽdi. Et sic patet cetera rue re: quoniam non eodem modo se habent ad futura: ⁊ ad hoc tempus ⁊ aliud. Sed determinate sunt supposita volũtate diuina. ¶ Et ꝑ hec p̄z respõsio ad argumẽta Grego. contra idem in. 38. dist. primi. hec ille.

Rñsio ad tho. gaie.

Ad hec huius expositoris Noui. Dico ꝙ nec soluit rationes Scoti nec soluere potest. Et primo ille rationes q̃ sunt de presentialitate (que p̃sẽtialitas dicit coexistentiam creature eternitati: ⁊ ꝑ ꝯñs oportet creaturaz existere) nullo modo soluunt̃ ad intẽtionem Thome. Cum enim dicit ꝙ s̃mo. S. Tho. est de eẽ rex q̃ fiũt in t̄pe non obiectiuo nec potẽtiali: sed de esse in actu in rerũ nã scd̃m ip̃as extra cãs suas: ita ꝙ sermo p̃sens est de coexistentia reali contingẽtiũ in actu ad eternitatẽ. Et sic cũ dr̃. omnia sunt p̃ntia eternitati sensus est: oĩa s̃m suuz esse in actu in rerum natura sꝰ p̃ntia. i. coexistũt eternitati. hec ille. Tũc q̃ro aut iste expositor ĩtelligit ꝙ Thomas loquitur tãtũ de rebꝰ actu existẽtibꝰ ⁊ coexistẽtibꝰ eternitati. aut intelligit de rebus non in se existẽtibꝰ sed vt tantum coexistunt eternitati? Si p̄io mõ (vt vr̃ ip̃e tenere) tunc seq̄tur ꝙ ĩtellectus diuinus tantum hẽat cognitionẽ de existẽtibꝰ in se. ⁊ sic nullã hẽbit cognitionẽ antixp̄i: q̄ ĩ se nõ existit: ⁊ per ꝯseq̄ns nõ ẽ coexistẽs eternitati. coexistere em̃ alicui dicit existẽtiã vtriusq̧ extremi. Tum q̄ hec non est intentio Thõe. s. ꝙ tm̃ loq̄t̃ de rebꝰ actu existẽtibꝰ. vt patet in lr̃a Ait em̃ sic in prima p̄te. q. 14. arti. 13. Deus ãt cognoscit oĩa cõtingẽtia nõ solum prout sũt in suis cãis sz etiã ꝓut vnũqd̃q̧ eox actu ẽ in seipso. Et lz cõtigẽtia fiãt in actu successiue: non tñ deus successiue cognoscit contingẽtia prout sũt in suo eẽ sic̃ nos sz sil̃: q̄ sua cognitio mẽsuratur eternitate sicut etiã suũ esse. Eternitas ãt tota sil̃ existens ambit totũ t̄ps. Vñ oĩa q̃ sũt ĩ t̄pe: sunt deo ab eterno p̃ntia non solum ea rõne: q̃ hz rõnes rex apud se p̃ntes (vt quidam dicũt) sz q̄ eius intuitus fertur ab eterno. supra omnia prout sũt in sua p̃sentialitate. Unde manifestum est ꝙ contingẽtia infallibiter a deo cognoscuntur inquãtũ subdũtur diuino cõspectui secũdũ suam p̃sentialitatẽ: ⁊ tñ sũt futura contingẽtia suis cãis cõparata. hec. S. Tho. Iste textus ita clarus est ꝙ non indiget expositiõe. Et sic patet manifeste quõ nõ huic nouo expositori diui Thome ope veritas ista plana ⁊ in manifesto posita illuxit: q̄ expositio huius est apertissime contra litteram. S. T. Si vero intelligit secundo modo vt forte est intẽtio. S. T. vt p̄z in littera qui non tantum loquitur de rebus vt actu p̃sentibꝰ: sz ẽt de rebus futuris ⁊ actu nõ existẽtibus vt patet in lr̃a. Manifeste ẽt p̄z ꝙ argumẽta Sco. ꝯ hoc fctã nõ sũt soluta: nec iudicio peritox virox solui possũt: loquẽdo sꝑ de rigore s̃monis: ⁊ loq̄ndo vt. S. T. loq̄tur ꝙ eternitas sit ratio quare omnia temporalia sunt p̃sentia ipsi ĩtellectui diuino: ⁊ ꝑ cõsequẽs opz huiusmõi temporalia coexistere eternitati ⁊ eẽ p̃sẽtia q̄ p̃sẽtia (vt dixi) ẽ relo realis: ⁊ per ꝯseq̄ns ĩter extrẽa realia ⁊ realr̃ disticta. Ex his ẽt p̄z quõ ad intẽtionem. S. T. nõ soluit argumẽta Scoti fctã ꝯ applicationem de illa sessione futura. ¶ Concessis. n. omnibus de cãis indeterminatis et de cãis determinatis: queritur q̃uo antixp̃s nunc cognoscitur ab intellectu diuino: q̃ tñ est vere futurꝰ ⁊ est a causa determinata vt p̄z. Si per eternitatez cui oĩa sunt presentia. Cõtra. q̄ futurũ vt futurũ ⁊ nõ existẽs in se nulli est p̃sens. ergo eternitas nõ est rõ p̃sẽtialitatis. ergo oz assignare aliã causaz q̄re cognoscat futura vt futura. Si. n. non nouit certitudinaliter futura vt futura. ergo producit futura non precognoscẽs illa: cognoscet aũt certitudinaliter cum fuerint producta. ergo nouit alit̃ fcã ꝙ fiẽda: qd̃ est cõtra Augu. 5. sup gen. Dicit tñ iste expositor ꝙ ista consequẽtia nõ est vera. ergo nouit aliter fcã ꝙ fienda: q̄ ly aliter tm̃ dicit modum cognoscẽdi ex parte cognoscentis. Sed hoc nihil est: q̄ sꝑ quero q̃uo cognoscit ab eterno antixp̄m si per eternitatem ꝑ quã antixp̃s est p̃ns? stãt argumẽta Doc. s̃. insoluta. Tũ ẽt q̄ eternitas ꝑ ipsum tm̃ respicit presentia et nõ futura inquantum futura. Si vero cognoscit antixp̄m et non per eternitatem? ergo per alium modum q̃ non assignatur. ¶ Si dicat̃ (vt iste Nouus expositor dicit) Sicut inquit ad hoc vt aliquid sit presens visioni nr̃e corꝑali nihil aliud exigit̃ nisi qd̃ illud visibile sit et ad sit pro mensura durationis qua mensurat̃ et est ipsa visio. Ita ad hoc ꝙ aliquid sit p̃ns s̃m se diuino conspectui exigitur ꝙ sit et assit s̃m illam durationis mensurã q̃ mẽsurat̃ visio diuina. hec aũt est eternitas. g̃ stat ꝙ sint s̃m eternitatem sumpta p̃sẽtia: ⁊ non p̄terita aut futura ꝙuis s̃m tempus sumpta sint futura. hec ille.

Sed hec responsio pax valet et minime soluit argumentum. Tum quia quando dicit ꝙ sunt et adsunt eternitati si põis ꝙ sint in se: ergo fuerunt in se ab eterno. Si intelligis ꝙ sint quero s̃m quod esse? aut obiectiuum aut potentiale? hoc est cõtrate. Et vltra. vt sic non sunt presentia vt loquimur. aut intelligis ꝙ iõ sunt quia eternitas est que mensurat diuinã visionem? ergo in se nihil erunt. ergo non presentes eternitati. Itez quod dicit de visibili vt comparat̃ visioni. Oz. n. ꝙ non tm̃ adsit sed ꝙ vere in se sit: et s̃m verum eẽ reale vt patet. Et cum dr̃ ꝙ eternitati sunt presentia. vt vero cõparantur t̄pi sũt futura et preterita. Hoc nihil est ad ꝓpositum: q̄ posito ꝙ antixp̃s vt t̄pi comparatur si futurus: q̄ natus mensurari t̄pe futuro: tñ q̄ñ antixp̃s erit presens in se t̄pi. i. cum mensurabitur t̄pe presenti ⁊ fuerit vere p̃sẽs nonne antixp̃s erit in se existens? Certe sic. Sic in proposito. Si antixp̃s est vere presens eternitati? ergo antixp̃s erit in se existens. Si ergo nũc est vere p̃sens. g̃ nũc vere existit. Nunq̄. n. eternitas est presẽs nisi existenti. Et cum dicimus ꝙ coexistit t̄pi presenti p̄tõ ⁊ futuro: non intelligitur ꝙ sit presens t̄pi quod nihil est in se: sz dato quocunq̧ t̄pe existente sꝑ est p̃ns: ita ꝙ t̄pi p̄tõ q̄ñ illud fuit in se ꝑfecte sibi coexistebat. Similiter ꝙuis nunc non sit p̃ns tempori qd̃ erit mẽsura antixp̄i. tñ cũ primum fuerit t̄ps illud. et similiter antixp̃s tunc eternitati ꝑfecte coexistet et erit sibi p̃ns. ꝙtum ergo est ex p̄te eternitatis: q̄ tota sil̃ et ꝑfecta possessio et indiuisibilis assistit cuicũq̧ ꝑti temporis et cuicũq̧ t̄pali pro quacunq̧ duratione ponitur illud hr̃e esse actuale et existens. Et patet q̃uo rñsio istius nihil sit ad propositum. ¶ Et cum addit dicens. Ad probationẽ ãt superfluum est respondere adeo puerilis vr̃. Miror ꝙ vir tanti ingenij vtatur his verbis ꝯ tã solennẽ Doctorem cuius nõ est dignus nominari discipulus. nec mirum. Si. n. male exponit. S. Tho. cuius doctrinam tanto tempore imitatus est: multo minus intelligit Sco. cuius supficiem forte non videbit. Dico ergo ꝙ probatio Sco. contra Tho. cõcludit. vt patet ex supradictis. Dicit. n. iste ꝙ ly aliter vt se tenet ex parte creature: aliter se habent res vt facte et aliter vt fiende. Res. n. aliam dispositionem hz vt facta et aliam vt fiẽda: q̄ vt fcã ĩuit necessitatem ꝙdam: vt fienda non. Et sic vt facta est scibilis certe vt vero fienda non rursus vt facta potest certũ intuitum dei terminare. vt fienda non hec ille. Videt̃ ergo exp̃se sibi contradicire: q̄ prius exposuit Augu. ꝙ ly aliter dicit modum cognoscendi ex parte cognoscentis qui in deo non variat̃: et ex alia parte dicit ꝙ rem vt facta cognoscit certe sed vt fienda non cognoscit ergo sequitur ꝙ deus aliter se habet ad rẽ vt factam: ⁊ alit̃ ad rem vt fiendam. p̄z quia vt factam cognoscit certe et vt fiendam non cognoscit certe. Tũ ẽt queritur q̃uo cognoscit futurum vt futurum q̃uocunq̧ comparetur siue ad cãs indeterminatas siue ad causans determinatas. Si per eter

Ruit rñsio tho. gaie.

nitatem: improbatū ē .s. Si ꝑ aliū modū ergo nō inquātuꝫ est pn̄s eternitati. Nec est dōm ꝙ oīa futura non cognouerit ab eterno. Nec valet dicere ꝙ omnia fuerunt p̄sentia eternitati ⁊c. q2 improbatum est .s. ¶ Ad aliam responsionē de Angelo. cū dicit ꝙ cognitio angeli non mensuratur euo: et iō rō nulla. ¶ Dico ꝙ hec rn̄sio aut nihil aut paꝝ valet. Posito. n. ꝙ cognitio angeli non mensuretur euo: adhuc stat ratio Sco. quia si existētia angeli mēsuratur euo et euum est omnino simplex coexistens toti tpi: et ꝑ ꝯn̄s cuicunqꝫ tpali. sicut ergo totum tempus est pn̄s eternitati: ⁊ ꝑ ꝯn̄s omne tpale: sic econuerso eternitas est presens toti tempori: ⁊ mēsuratum ab eternitate erit similiter p̄sens toti tpi ⁊ oī tpali. ergo similiter patet de euo. ergo angelus vt existens in euo habebit presens omne tempus et oē existens in tpe: et sic poterit cognoscere futuꝝ. Similiter scda rn̄sio non est ad ꝓpositū et ꝓcedit ex eodem medio: q2 principium cognitionis ⁊c. non mensuratur euo. hoc paꝝ refert: q2 si ꝑ eternitatem hr̄ pn̄tia reruꝫ: q2 coexistit toti tpi. sic similiter erit de euo vt coexistente toti tpi. Ex his ptꝫ quō rationes non soluuntur.

Ad alia de ideis. Cū p̄mo dt ꝙ idee sunt ipsa essentia diuina vt est obiectiua reꝝ rō. hoc forte non sic intelligit. S. Tho. qui ī p̄ma pte. q. xv. arti. 2. vult exp̄sse ꝙ sint plures idee: ⁊ allegat Aug. ꝓ hac opi. ⁊ tādē ꝯcludēdo sic ait. Pōt inqt cognosci eēntia diuina ab intellectu diuino nō solū ſm ꝙ in se ē sꝫ ſm ꝙ est participabilis ſm aliquē modū similitudīs a creaturis: vnaqueqꝫ aūt creatura hꝫ ꝓpriā speciē ſm ꝙ aliq̄ mō ꝑticipat diuine essentie similitudinē. Sic igitur inquātum deus cognoscit suā essentiā vt sic imitabilē a tali creatura: cognoscit eā vt ꝓpriā rōnē et ideā huius creature: et similiter de aliis. et sic ptꝫ ꝙ deus intelligit plures ratiōes ꝓprias pluriū reꝝ que sunt plures idee. hec. S. Thom. Ex ista lr̄a ptꝫ ꝙ non sic absolute intelligit ideam esse essentiā diuinam vt iste exponit. Sed q̄cq̄d sit. an ista opinio Thōe sit v̄a an falsa .s. patuit. di. 35. ¶ Et qđ dt ꝙ p̄ma rō non cōcludit ⁊c. Quero cū diuina eēntia dicatur idea inquantū cognita vt imitabilis a creatura: q̄d tūc rep̄ntat: certū est ꝙ nō ꝯplōnē ꝯtingentē: vt ptꝫ. Tū etiā q2 essentia vt sic cognita est simplr̄ necesse eē et deus necessario sic cognoscit. Si sic ergo non rep̄ntabit ꝯplonem cōtingentem: quia tunc illam necio cognosceret: q2 an̄ omnem actū volūtatis: et sic nō esset cōtingens. vt patet ex dictis Doc. subtilis in quoli. q. xiiii. vbi vult ꝙ essentia diuina nō moueat intellectū diuinū ad distictā notitiaꝫ veritatis alicuius ꝯplōnis contingētis. vide ibi. ⁊ quod dicit ꝙ idea pōt dupliciter ītelligi ꝑfecta. s. vt ꝑfectio dicit modū ītrīsecū rei: vel vt ꝑfectio dicit totalitatē omnimodā rei. p̄mo mō idea terminoꝝ nō est rō cognoscendi ꝯplōnē contingentē sed bn̄ secūdo mō. Hoc est manifeste falsum. s. ꝙ sit idea hoīs in mente diuīa representās ideatum ſm oīmodā ꝑfectionē siue intrinsecā siue extrinsecam. Nec. S. Tho. hoc diceret. qui vult ꝙ essentia diuina dicatur idea hoīs inquantū est cognita vt ꝑticipabilis ab ipso hoīe: ⁊ sic loquitur de hoīe ꝑticipante ꝑfectionem diuinā vt tm̄ dicit ꝑfectionē intrinsecā ⁊ entitatiuā ipsius hoīs. vt ptꝫ intuenti lr̄am. S. Tho. Et multa hic possent adduci ꝯ istum: que breuitatis cā omitto. Sꝫ vide que dixi .s. di. 25. de ideis. ¶ Ad aliā rn̄sionē qn̄ negat an̄s. s. ꝙ idee mere nālr̄ representāt .s. patuit ꝙ ex q̄ representant vt precedunt omnem actum voluntatis diuine ⁊c. Et cum dicit ꝙ quedā rep̄ntant supposita libertate volūtatis diuīe. Hoc nō v̄r veꝝ. Tū q2 an̄ oēm actū volūtatis diuine: essentia diuīa cognoscitur ab intellectu diuino vt imitabilis a diuersis creaturis et vt sic dicitur idea ⁊ hoc ptꝫ ex lr̄a. S. T. Tū q2 libertas volūtatis diuine non respicit terminos sed ꝯplonem contingētē: ita ꝙ talis ꝯplō subest imperio volūtatis diuine. ergo idee terminoꝝ nō sunt rōnes cognoscendi ꝯplōnē contingēteꝫ: q2 si sic cū idee terminoꝝ p̄cedāt oēm actum voluntatis diuine: semꝑ erunt rōnes cognoscendi cōplōnē cōtigentem: ⁊ sic talis cōplexio erit necessario cognita a deo q2 talis cognitio necio precedet actū volūtatis diuīe. Tuꝫ etiā q2 ſm Aug. 83. q. q. 46. idee sunt forme eterne ⁊ incōmutabiles in mente diuina. ⁊ eo mō quo ponuntur idee in mente diuina eo mō representant: ⁊ sic non possunt representare nisi tm̄ nālr̄. ⁊ qđ adducit de Sco. ꝙ ip̄e Sco. ponit essentiam diuinam esse rōnē rep̄ntandi contingentia. Veꝝ dicit. sed modum positionis. Sco. non dicit et positio Sco. bn̄ pōt stare: q2 non ponit essentiam eē ideā vt iste ponit: ⁊ ideo non potest sic saluare dicta sua sicut Sco. saluat. Modus tm̄ ponēdi ipsius Scoti patebit in presenti distinctione. et sic patet quid dōm.

Aduerte ꝙ Aureolus dicit ꝙ q̄uis opi. San. Bona. ꝙ contingentia cognoscuntur per ideas ⁊c. sit falsa: tm̄ rationes quas doc. facit ꝯ non sunt efficaces. Vnde dicit ꝙ ad primā rationē Scoti rn̄derent ꝙ cōplō terminoꝝ futura est aliquid aliud a terminis: propter qđ habet ꝓpriā ideam in deo vltra ideas simpliciuꝫ terminoꝝ: ⁊ sic ꝑ hmōi ideā futura complō certitudinaliter cognoscitur. ¶ Ad secūdā dicerēt ꝙ q2 fienda futura sunt: iccirco est in deo idea rep̄ntans complōnem pro illo tunc quo fierent. Et similiter dicerent ad tertiū.

Petrus aureo. i. i. di. 38. q. i.

Contra hanc rn̄sionē Aureoli arguit Greg. de arimino in primo di. 38. q. 2. Dicit. n. sic. Luꝫ dr ꝙ cōplō est aliud a terminis hn̄s ꝓpriā ideam: si ad propositum debeat sumi cū nō solū: ipsoꝝ terminorum vocaliū vel mētaliū aut alioꝝ que sunt signa reꝝ ponātur idee sed ipsaꝝ reꝝ ꝑ hmōi terminos significatarum ſm opi. istam oportet ꝙ intelligatur ꝙ ista complexio terminorum sit aliquid in re extra significatum ꝑ copulā v̄balē distinctum a rebus ꝑ terminos simplices ꝓpōnis significantis habens propriam ideam in deo. Sic autem intelligendo hoc dictum est penitus falsum. quod patet. Tum ꝑ philosophum: primi. Perhier. vbi ait ꝙ ipsum est si purum dixeris nichil est. i. nichil ſm se significat sꝫ est puꝝ sincathegoreuma. Item. vi. Metha. t. c. viii. dicit ꝙ ens quod est in affirmatione et negatione est passio mentis et nullam naturam extra significat preter ens quod est q̄d aut quātuꝫ aut q̄le ⁊c. quod tm̄ falsum esset. cum quodlibet quid aut quantum ⁊c. significetur ꝑ terminos simplices predicamentales. et ibi dicit ex quibus componitur affirmatio vel negatio. ¶ Item qua ratione complexio vnius propositionis significat huiusmodi entitatem eadem ratione et cuiuslibet. et sic complexio huius deus est deus: significabit vnam entitatem que non est deus. ¶ Item complexio huius deus nō est lapis: ⁊ huius chimera non est ens: ⁊ cuiuslibet alterius negatiue: habebit suam talem aliquam entitatem. quod est nimis mirabile. ¶ Item si deus cognoscat ꝙ antichristus sedebit in templo pro tempore. a. ex eo habet ideas ⁊ terminorum ⁊ complexionis huius enunciabilis: cū sit possibile ꝙ antichristus currat pro tempore. a. per vnicum instans et non sedebit tunc in tēplo: ⁊ ꝑ ꝯsequēs hoc sit p̄cognoscibile a deo: sequitur ꝙ si antichristus tunc curreret vel aliqua idea esset in deo que nunc non est in deo quod est sacrilegium dicere. vel deus simul habet ideam vtriusqꝫ complexionis ⁊ terminorum eorumdem: ac per hoc ſm istam viam simul cognoscit ꝙ ipse tunc curret et sedebit. quod est falsum. ¶ Et per idem patet ꝙ solutio ad ſm non potest stare: quia quodlibet possibile non futuꝝ potest esse futurum. Nam quodlibet tale deus posset facere quando sibi placeret: et ꝑ consequens quodlibet tale potest habere ideam rep̄ntantem ipsum pro aliquo tēpore futuꝝ: ⁊ si sic ergo habet eam. vel noua idea possibilis est in deo. et sic patet ꝙ tales solutiones non sufficiunt contra rationes istas. hec Grego. ⁊c̄.

Gregor. de ari. ꝯtra aureo.

Tertia positio dt. Hic recitatur opi. Tho. qui dicit ꝙ aliqua respectu scientie diuine sunt necessaria: tm̄ non sequitur quin respectu causarum proximaꝝ possint esse contingentia. et confirmatur per Boe. v. cōsolationum. capitulo vltimo siue prosa. vi. vbi dicit sic. Si dicas ꝙ euenturum quod deus videt illud non euenire non possit. quod autem non potest non euenire illđ necessitate contingere: meqꝫ ad hoc nomen necessitatis astringas. Respondebo: ideꝫ futuꝝ cū ad diuinam notitiam refertur est necessariuum. cum vero in sua nā ꝑpenditur liberꝝ prorsus est ⁊ a vinculis necessitatis absolutū. ¶ Item arguitur. quia defectus rei potest esse circa proxima licet non apud: vt patet de peccato ⁊c. sic lꝫ ex ꝑte dei esset necessitas reꝝ tamen ex causis proximis eaꝝ potest esse contingentia in eis.

Positio. S. Thom.

Contra istā positionem. Dicit Doc. ꝙ hec positio est falsa et improbata .s. dist. ii. q. i. et di. viii. q. vlti. et breuiter hic etiā improbat. ¶ Primo: quia causa mouens inquātū mota si necio mouet necessario mouet: ⁊ sic tota coordinatio causaꝝ vsqꝫ ad vltimnm effectum necio produceret. ¶ Scdo: q2 cā prior prius nāliter simpliciter respicit effectuꝫ suū q̄ꝫ cā posterior. ergo in illo priori si hꝫ necessariam habitudinē ad ipꝫ dabit sibi esse necessarium. ergo secūda causa in secundo instanti nāe vel nichil causabit vel idem bis ꝓduceretur.

Impugnatio opi. S. Tho.

¶ Itē qcqd pducit a causis posterioribus pōt imediate pduci a prima. et hanc habet concedere theologus quicquid phi dicant: et tunc ille effectus haberet eandē entitatē quā mō hz: et tunc esset contingens sicut et mō est contingens: hz ḡ cōtingentiam suam etiā mō a pma et nō tm̄ a cā prima. ¶ Itē deus immediate multa produxit et pducit: sicut creauit mundum et nunc creat animas: et tñ oia contingenter. ergo ista positio est falsa.

Tho. gaie.

Has tamen rationes nititur soluere quidā Nouus expositor. S. Tho. in prima parte. q. xiiii. arti. 13. quas solutiōes. s. adduxi ostendendo nullo modo euacuare rōnes istas Sco. vide. s. dis. viii. q. vlti. Et quod hic dicit ad tertiam et quartā rōnes qꝫ illi effectus essent contingētes ppt efficaciā pme cause: et ppt supplemētū supplens vicē cāe contigentis in tertia obiectione: et ipse deus est cā prima in quarta obiectione non cōtingens formalit: sed contingens vtualr.

Sed hec respōsio vt pz ex his que ibi dixi nulla est. nec (vt credo) est ad mentem. S. Tho. vt pz intuenti lrām eius vbi. s. q. xiiii. arti. xiii. Pono tñ positionē illius et soluo illam. ¶ Ad rōnem illam de cōtingentia pme cāe. Rñdet Nouus expositor pme ptis. S. Tho. q. xiiii. art. xiii. dicens sic. Rñdet ex duplici capite. distinguit. n. primo ly īqꝫtū mota ab alia. aut ostendit cām pcisam: aut cōcausam: si pcisaz: sic illa propositio implicat i adiecto. Si. n. causa scda est cā. ḡ non pcise mouet qꝛ mota: sed etiā ex se aliquid cōfert. Et si precise mouet qꝛ mota: nichil ex se cōfert: et sic non est cā. Si vo cōcausam principalē: tūc negatur assumptū: qm̄ stat qꝫ necessario moueat et non necessario moueat aliud: qꝛ motio cause prioris modificat in cā scda sm modū ipsius cause scde. et sic lz a pma causa moueat necio scda: recepta tñ motio in secūda. si secūda cā imaginet contingens modificat contingētia recipiētis: et qm̄ prius nā modificat qꝫ impellat ad mouendum: motio illa iā modificata ad cām contigentē mouebit scdam ad mouendū nō necessario sed contingenter. et si cā scda ponatur naturalis: possibilis tñ deficere: motio illa iā modificata ad naturā cāe scde mouebit illā secūdam ad mouēdū nō necessario: sed vt in pluribus iuxta modū ppriū ipsi9 cause scde et non prime. et sic patet toti9 Scotici edificii rñsio ex vno capite. Rursus ly mota ab alia altera distinctione. s. aut motione preuia proprie actioni: sicut aqua calefacit calefacta ab igne: aut actione cooperāte intrinsece ad propriaz actionē? Primō mō dato qꝫ esset vra aut sustētabit. Scdo tñ mō sustineri nō pōt pdicta ppositio: qm̄ cā coopans intrinsece coopatur vnicuiqꝫ sm modū eius cui coopatur. Talis ē aūt coopatio prime cause de qua scriptū est qꝫ attingit a fine vsqꝫ ad finē fortiter et disponit oia suauiter iuxta. s. modum cuiuslibet coopans vnicuiqꝫ. ¶ Ad secundam obiectionē quā spālr facit Sco. in. 2. disti. i. q. iii. Dicit qꝫ illa prioritas non est vniuersalit sm aliquā qsi durationē nāe. vt in vno istāti nāe effectus attingat a pma: cā et in alio a scda. vt arguens imaginat: sed est sm idependentiam et immediationē virtutis: quia prior indepēdētius et immediatius immediatione vtutis attigit effectū qꝫ scda. In eodē tñ instanti nāe effectus ab vtraqꝫ attingitur. Nec pptea seqtur ergo simul suscipit necessitatem et contingētiā: quia non attingit a prima sm se et seorsum sed modificata in secūda. Sequitur ergo suscipit contingentiam a duabus causis simul necessaria et contingenti. hec ille.

Rñsiones Tho. gaie. non valēt.

Ad omnia istius noui expositoris elucidāda premitto aliqua. Primū qꝫ inter causam scdam et primā est simplr ordo essentialis vt oms tā phi qꝫ theologi asserunt. et tūc sequit qꝫ secūda cā simplicit agat in virtute prime: ita qꝫ in agendo dependeat a prima et est impossibile scdam aliqd agere pma non agente. Scdo suppono qꝫ vt cā simplr pma et cā scda cōpant ad eūdē effectū cōem eis: qꝫ vtraqꝫ agat vt etiam ipsi hñt cōcedere et concedūt: et tunc qrit. aut. n. compant vt due cāe totales eiusdē effectus: aut vt ptiales: Si pmo mō: tunc prima erit totalis cā effectus et scda similit. et forte non esset incōueniēs eūdē effectū posse simul cē a duabus causis totalibus: maxime qn̄ pma agit contingent. Secus si vtra ageret de necessitate nāe: quia tunc bñ sequerent incōueniētia Sco. qꝫ. s. idē effect9 simul esset et nō esset: hoc tñ nō assero lz multi asserant. Si scdo mō? quero aut cōparant ad eūdē effectum vt due partiales cause eiusdē spēi sicut duo hoies trahentes nauē: ita qꝫ virtus vnius cū sit diminuta non potest sed requirit virtus alterius: si tñ virtus vni9 posset augeri solus posset trahere nauem: et hoc mō non compant adinuicem causa prima et secūda. Tū: qꝛ si virtus cause scde augeretur posset se sola causare. Tum: qꝛ cā prima cum sit infinita virtus: omnē effectum pduceret nulla secūda causa concurrente. Tum: qꝛ vt sic non essent essentialiter ordinate: qꝛ tunc vna non ageret in virtute alterius. aut cōparantur adinuicē vt due cause ptiales: sic tamē qꝫ vtraqꝫ agat vtute ppria et vna illaꝝ nec in essendo nec in agendo depēderet ab alia: nec econuerso: sicut ponimus de itellectu et obiecto. vt. s. patet a Doct. dist. 3. q. 7. et 8. et in. 2. dist. 25. et in. 3. dist. 4. et in quolib. Et hoc mō cā primaꝛ scda adiuicē nō cōpant: qꝛ tunc non essent essentialiter ordinate. ponim9. n. tam sm phōs qꝫ theologos secūdā cām in agēdo depēdere a prima et agere in virtute prime. Aut si comparant ad effectū vt due cāe ptiales: sic tamen qꝫ prima sit principalior et in eius vtute agat secunda: ita qꝫ secunda et in agendo et in essendo dependeat a prima: et sit impossibile secundā agere prima non agente. ¶ Istis premissis pz qꝫ si prima agat simplr per modū nature et necessario: et secunda agit tm̄ in virtute pme est simplr impossibile effect9 cōis nō esse. erit. n. necessarius. ḡ a cā agēte necessario. Et sic cum dicit secunda mouet qꝛ mota a prima vt concausa: ita qꝫ prima sit principalis. sequit qꝫ effectus ille erit simplicit necessarius. et cum dicit qꝫ stat qꝫ necessario moueatur: et tñ non necio moueat aliud et aliud: qꝛ motio cāe prime modificatur i cā secunda sm modū ipsi9 cāe secūde. Ista responsio implicat manifestā cōtradictionē. Quero a te quid ē secundam cām moueri necessario a prima: aut est secundam cām tm̄ accipe esse a prima et hoc necessario: et hoc implicat. s. qꝫ accipiat esse de necessitate et qꝫ secūda causa nō sit simplr necesse esse. et tūc vltra. si accipit ab alio esse ab ipso hz et opari. si ḡ secūda causa hz necesse esse. ḡ secunda cā necessario causabit non. n. videt possibile qꝫ vna cā necessario agens et sm vltimū potētie pducat effectum potentē libere agere. Aut intelligis qꝫ secunda causa necessario mouet a prima in agēdo: et qꝫ tamē ipa scda agat contingēter: et hoc implicat qꝫ aliqd in agendo necessario moueat ab alio: et qꝫ talis motio sit contingēs. vt patet intuenti. Deinde qro qd intelligis p hoc quod dicis qꝫ scda cā necessario mouet a prima: recepta tñ motio in scda: si scda cā imaginet contingēs modificat contingentia recipiētis: et qm̄ prius natura modificatur qꝫ impellat ad mouēdū: motio illa iam modificata et c. Aut illa motio recepta in scda cā est aliqua forma absoluta: aut aliqua actio pme cause: vt aliqua relatio: si forma aliqua et illa modificat causam secūdam: quero quid sit ipsam modificari. aut. n. est rō formalis agendi vel mouendi ipsi cause secūde: et tūc sequuntur multa inconueniētia. Primū. qꝫ tūc cām secūdā agere est ipsam tm̄ moueri a prima: et qꝛ necessario mouetur necessario aget. Tum: qꝛ tunc cā scda non poterit agere scdm formā ppriam si talis motio recepta est ratio agendi: et sic eo mō q̄ lignū calidū p accidēs calefacit sic secunda causa tm̄ per accidens causabit: et sic cause essentialiter ordinate non essent per se cause. Tuz etiā sequeretur qꝫ cā scda tm̄ necessario ageret: pz qꝛ illa motio que ponit forma absoluta non erit potentia libera. vt pz. ergo erit aliqua qualitas vel aliquid aliud a volūtate: et illa erit rō necessario agēdi: et sic cā scda per illā diceret agere necessario. Si talis motio necessario recepta ponatur actio vel relatio: patet qꝫ hoc nichil est dictu. Deinde cum dicis qꝫ prius natura cā contingens modificat qꝫ ipellat ad mouendū. Quid est in illo priori motionem illā modificari. aut. n. modificatur per nichil receptum: et hoc nichil est. qꝛ nō diceret nūc magis modificata qꝫ prius? aut modificatur per aliquid receptū a prima cā: et quero de illo recepto: certum est qꝫ illud receptum a pma causa erit necessario pductum a pma cā: cū illa ponat necessario agere et tale receptū non poterit poni aliq̄ substantia: vt pz ḡ qcqd aliud ponat sequunt inconueniētia ? ipm. aut modificat talis motio cāe prioris p aliqd receptum a cā scda? et hoc est ipossibile: aut modificat ex hoc qꝫ vnitur cāe secunde? et sic cā secunda quodāmō determinaret primā. ¶ Deinde cum dicit qꝫ motio cause prioris modificata mouet cām scdam ad mouēdū non necio: sz contingenter. Certe iudicio meo iste nouus expositor (qui audet dicere qꝫ hec rñsio sua sit ruina edificii Scotici) non intelligit seipsum. Utitur. n. verbis quodammō

Quid sit pmam cām agere.

non itelligibilibus:quia ratio doctoris subtilis nō pōt solui:qcquid sit nō est curandum. Tu dicis ꝙ motio cāe prime modificata mouet cām secundam ad causandum non necessario. Quid intelligis ꝑ motionē istā? aut.n. est actio aliqua prime cause qua attingit effectum cōez prime ⁊ scđe cause:et hoc non:q2 talis motio ꝑintelligitur causatione illa(vt ipse dicit)ꝙ motio ista prius modificat ꝙ impellat ad causandum. aut intelligit ista motio cause prime aliquis effectus immediate productus a causa prima:et sit ille.a.aut.a.mouet secundā cāz aut nō? Si scđo? Cōtra te:q2 dicis ꝙ motio ista prius modificata mouet scđam cām. Si pmo? ergo pma causa mouet secūdā tm̄ mediāte suo effectu:⁊ sic mediāte scđa cā:⁊ tūc quero quō.a.mouet.si mouet:q2 mouet necessario a prima cā? ergo per te aliqua alia motio recipitur in a.⁊ sic processus in infinitum.si mouet et non mouet a prima? ergo non mouebit in virtute prime. Et vltra:aut aliqua scđa cā in agēdo non depēdebit a prima. Aut talis motio est tm̄ actio dei immediate ab ipso deo? ergo erit necia. Nec valet dicere ꝙ modificat prius in cā scđa:q2 tunc actio diuina depēderet a cā scđa ⁊ determinaretur ab ipsa:qđ nullus sane mentis diceret. est.n. contra nām cause prime posse in agendo determinari siue modificari a causa secūda. ¶ Et preterea. Cā prima per te agit de necessitate nature ⁊ ē cā pfectissima. ergo i quocūqȝ instāti ponatur agit de necessitate nāe. ergo nō pōt dari aliqđ instās prius in quo modificat:et aliquod posterius in quo intelligatur mouere scđam causam. Et multa alia incōuenientia sequuntur ex dictis huius expositoris que tāte prolixitatis cā euitande ꝑtermitto. ¶ Ex his pȝ solidū edificium Scoti.s. durissimam petram edificatū. ¶ Et quod addit de cā secūda naturali.s.ꝙ si cā secūda ponat causa nālis:possibilis tm̄ deficere:motio illa iā modificata ad nām cāe scđe mouebit illā secūdā ad mouēdum non necio:sed vt in pluribus iuxta modum propriū ipsius cāe secūde. Iste certe nec vt theologus nec vt phūs loquitur de ista motione. Simili modo vt prius pōt improbari. Adduco tm̄ pro vtraqȝ causa tam naturali ꝙ cōtingenti vnam ꝑuā rōnē. Tu dicis ꝙ scđa causa necio recipit motionē pme cāe:aut secūda causa tm̄ semel recipit? aut totiens recipit quotiens causat? Si primo? ergo poterit agere pma cā non cōcurrēte secūda: cōcurrēte effectu prime cause prius posito. Si scđo? ergo oportebit primā cām totiens ꝓducere nouum effectum i secūda causa quotiēs secunda agit:que omia sunt absurda.

¶ Ad aliud de priori ⁊c. Dico ꝙ(ꝑcat mihi reuerentia sua)q2 argumētū Scoti nullo mō pōt solui:q2 si primuz effectiuū ponit infiniti vigoris et agere de necessitate nature:et ſm totā ꝟtutē suā:⁊ ipm eē cām simplr primā: et oēm cām scđam tm̄ agere in ꝟtute illius. de necessitate prius natura attingit effectū ꝙ secūda cā. vt.j. exposui. dist.44. Probat:q2 entitas primi in agendo non dependet ab aliquo. secunda cā in agendo dependet ab illo:⁊ ēt in essendo:et per ꝯñs ꝑsupponit ipȝ pmū. Cum ergo i illo priori agat de necessitate nāe ⁊ est perfectissimū agēs. ergo i illo priori ꝓducit imediate effectū pfectissimum quē potest ꝓducere:q2 da oppositū. seqtur ꝙ non erit perfectissimū agēs:et ꝙ non erit infiniti vigoris vt supponimꝰ. Si.n. oporteret ipm expectare secundā cāz: tunc videretur dependere a secūda causa:et sic non esse perfectissimū actiuū. Immo ex quo est prius ſm entitatem oi causa secunda:erit etiam prius ſm causalitatē oi causa secūda:ꝑsertim si ponat ipm agere de necessitate. Et ideo videt iplicatio ꝯdictiōis concedere primū agere indepēdenter et scđam cām agere tm̄ dependent ⁊ ipsum agere de necessitate nāe:⁊ concedere silr ꝙ secunda causa mouet a pma:⁊ per prius ꝙ ipsa causet:et ꝙ intelligat pmū effectiuū nō agere pus ad effectum ꝙ cā secūda. Sȝ nullū hoꝝ inconueniētiū sequit ponēdo ipȝ agere contingenter. vt exposui. dist.42. primi.

Circa solutionē istarū qstionū. Diuidit hic articulus in duos articulos pncipales. Primꝰ est de ꝯtigentia. Scđs est quō cum cōtingentia stet certitudo et infallibilitas diuine sciētie.

Quantum ad primum. Notanda sunt plura dicta quorum. ¶ Primuz est de passionibus disiunctis:passiōes disiuncte circūloquunt aliquā passionē conuertibilē cū ente vt necessarium vel possibile:non tamē sic intelligendo ꝙ totū disiūctū possit esse vnū incōplexū nec vnū tantum incōplexum includens:immo necessario plura incōplexa includit:sȝ dr circūloqui quia habetur loco vnius incōplexi. Et in syllogismo demōstratiuo potest demonstrari:ac si esset vnū incōplexū sic arguendo. Oē ens est necium vel possibile:sed lapis est ens. ergo lapis est necessarius vel posībis. Sed loquendo de passionibus entis incomplexis ille ſm se sunt conuertibiles cū ente. vt vnū verum bonū ⁊ hmōi:passio ꝟo disiuncta tm̄ cōuertit ratiōe totius disiuncti et non rōne alicuius partis tantū: vt pȝ:q2 hec ē vera. oē ens est necessariuz vel posīe:⁊ hec falsa. oē ens est necium. et silr ista. oē ens est posīe. Est ēt forte alia dña inter passionem incomplexam ⁊ passionē disiunctā:q2 passio incomplexa conuertit cum ente vt ē indifferens ad oīa inferiora non addēdo signum distributiuum. vt ens est vnum verum bonū:tamen hec nō est ꝟa absolute. ens vt ens ē neciuz vel posīe. Abstrahit.n. ab vtroqȝ:lȝ eīm oīe ens sit necium vel posīe:non tamen ens vt ens. sicut etiam hec est vera. oē animal est rationale vel irrationale:non tamen hec est ꝟa. aīal vt aīal est rōnale vel irrationale. ¶ Secūdū dictū est ibi. Passiones aūt entis conuertibiles imediate dicūtur de ente.i. ꝙ vnū qđ est passio entis conuertibilis inest enti immediate et non per aliqđ medium qđ sit inter ens et vnum: loquēdo de medio quidditatiuo quod est diffinitio: q2 nec ens vt ens ē diffinibile nec aliq̄ passio entis:cuȝ sint conceptus simplr simplices. Nec obstat qđ supradictum est de subiecto theologie. ꝙ passio entis est demonstrabilis de ipso per rationem entis:quia accipitur ibi rō entis pro entitate simplr simplici ipsius entis que est causa immediata passionis:et sic ipsa entitas est pncipium demonstrandi. ¶ Tertiū dictū est ibi. Si etiā sit aliqua passio entis non prima ⁊c. Hic Doc. dubitatiue loquit: an.s. sit ordo inter passiones entis ordo.s. prioris et posterioris:licet aliqui imitatores Scoti velint inter eas ponere ordinē:sed difficile esset eis hoc probare. Posito tamen ꝙ inter eas sit ordo:nō est tm̄ verisile vnā passionē demonstrari de ente per aliam passionem:q2 eēt difficile videre que eēt prima passio que eēt mediū demonstrandi alias posteriores. Dato etiam ꝙ sciret q̄ pma ⁊ que secunda:adhuc premisse non eēnt multum euidentiores ꝯclōne. Posito.n. ꝙ vnitas sit pma passio entis ⁊ bonitas scđa:⁊ arguat sic. Oē vnū est bonū. ens ē vnū. ergo ens est bonū. Patet ꝙ pmisse non sunt euidentiores cōclusione. ¶ Quartuz dictū est:lȝ totum disiunctū sit conuertibile cum ente ⁊ demonstrabile de eo:non tamen aliqđ mēbrū illius disiuncti:sed qñ membrū ignobiliꝰ demōstrat de aliq̄ ente ꝯcludit mēbrū nobiliꝰ de aliq̄ alio ente. vt si aliqđ ens ē finitū. ergo aliqđ ens ē infinitum: q2 impfectiꝰ nō posset iesse alicui nisi pfectiꝰ iesset alicui a quo ipfectiꝰ inest alteri:sȝ ecōuerso. pfectiꝰ iest alicui. ergo impfectiꝰ inest alicui? nō seqt nisi eēnt correlatiua. Nō credo tm̄ ꝙ absolute teneat hec ꝯñtia. aliqđ ens ē finitum. ergo aliqđ ens est ifinitū:q2 statim posset demōstratiue ostendi infinitas intensiua:cuius oppositum dictū est.s. distin.2. pte pma.q.1. Nec Doc.(vt ibi dixi)demōstrat hoc per rōnes vere demōstratiuas:sed per quasdā psuasiōes:vt ibi pȝ. Presupponit ergo hic doc. ꝙ infinitas non repugnet enti:⁊ tunc sequitur aliqđ ens est finitum. ergo aliqđ est infinitū. ¶ Si dicat. ꝙ ens finitū necio dependet ab infinito. vt vr̄ innuere in lr̄a. ¶ Dico ꝙ nō sequitur:sed bene sequitur ꝙ accepto ente finito ꝓ ente impfecto:ꝙ si ē ens impfectū. ergo erit ens perfectū:⁊ illud perfectum non oportet eē formaliter infinitū.(Posito ꝙ ifinitas intēsiua repugnet enti)sed sufficit ꝙ ens pfectissimū sit inter omia entia. ¶ Quintum dictum est ibi. Nec etiam ista pars disiūcti quod est contingēs posset demonstrari de aliquo supposito necio:et ideo videtur ista aliquod ens est contingens eē vera primo et nō demōstrabilis ꝓpt q̇d. Iō phūs arguens ꝯ necessitatez futuroꝝ nō deducit ad aliq̄d impossibilius ypotesi.i.ꝙ qñ phūs in li. Perhyer. arguit ꝙ futura nō de necessitate fiūt:arguit ex ypotesi.i. supposito ꝙ futura sint necia siue ꝙ necio eueniant:et infert ex illo supposito incōueniens illud.s.ꝙ non oporteret consiliari ⁊c. sed illud inconueniens non est ex natura rei maius ꝙ suppositum: scilicet quo ad nos. Deducit ergo ad hoc inconueniens scȝ.ꝙ non oporteret negociari ⁊c. quod.s. est imposīe nobis manifestius. et ideo negantes talia manifesta indigent pena vel sensu. quia ſm Aut. primo meta.c. pmo. Negātes pmū pncipiū sunt vapulādi vel exponēdi igni quousqȝ concedant ꝙ non est idē cōburri ⁊ non ꝯburri: vapulare et non vapulare:⁊ ita etiā isti qui negāt aliqđ

Dña inter passiones disiūctas ⁊ icōplexas.

ens contingens exponēdi sunt tormentis: q̄usq3 ꝯcedāt
ꝙ possē est eos nō torq̄ri. ¶ Supposito ḡ isto tanq̄3 ma-
nifesto ſ̄vo ꝙ aliqđ ens est contingens: inquirendū ē quō
possit saluari contingentia in entibus. et dico ꝑpter rō-
nes factas. s̄. di. 2. ⁊ di. 8. ꝙ p̄ma contingentia est querē
da in voluntate diuina. ¶ Sextum dictum. Prima rō
cōtingentis est in diuina volūtate cōtingēter causante:
q2 nisi illa contingēter causaret nihil contingenter cau-
sareť. vt. s̄. patuit locis p̄allegatis. Nec ꝯtigētia pōt eē
in diuino intellectu: q2 ille necessario opať quicq̄d opa-
tur: vt. s̄. patuit dist. 3. q. 4. Et dicit Doc. ꝙ ad videndū
contingentiā in diuina voluntate primo vidēdum est de
voluntate nostra. ⁊ declarat tria. Primum ad que sit li-
bertas volūtatis nr̄e. Scđm qualiť istā libertatē sequa
tur contingētia. Tertiū de logica distinctiōe. ꝑpōnum
quō exprimitur contingentia ad opposita.

De ꝯtingē tia volūta tis nostre.

Quantum ad primum dicit Doc. sic. ꝙ voluntas inquā
tum est actus primus libera est ad oppositos actus. i. ꝙ
voluntas vt ꝯsiderať vt p̄ncipiū opatiuū libera ē ad op
positos actus. s. positiuos. v3. ad velle ⁊ nolle: siue ad di
ligere ⁊ odire que important idem. vt patet a Doc. i. 2.
dist. 6. quest. 2. et in. 3. distin. 30. Sequitur. Libera etiam
est mediantibus illis actibus oppositis ad opposita ob
iecta in que tendit. puta diligere vnum obiectum ⁊ aliud
odire: ita ꝙ vnum habeat rōnē dilecti et aliud rationē3
oditi: Sequitur. et vlterius ad oppositos effect⁹ quos
producit: et hoc mediantibus potentiis exterioribus
quibus potest imperare: vt facere aliqđ corporale quod
diligit vel vult esse in reru3 natura. ⁊ destruere aliquod
corporale qđ odit eē in rerꝫ nā. Sequiť. Prima libertas
h3 necessario imperfectionē annexā. s. potētialitatē pas
siuam voluntatis ⁊ mutabilitatē: pt3 q2 si pōt in opposi-
tos actus qui recipiuntur in ea et non simul sed successi
ue: ideo q2 recipiuntur ꝓprie notatur ibi potentialitas
q2 ſ̄vo successiue recipiunť notatur mutabilitas: ⁊ etiam
notatur mutabilitas: q2 transiit a priuatione vni⁹ act⁹
ad illū recipiēdū. Sequitur. Tertia libertas non est pri
ma: quia et si ꝑ impossibile nihil efficeret extra: adhuc i-
quantū voluntas posset libere tendere in obiecta: et sic
habere velle et nolle absq3 hoc ꝙ nichil efficeret extra.
Sequitur media autem ratio libertatis ipsa est sine im-
perfectione immo necessaria ad perfectionem: quia om
nis potētia ꝑfecta pōt tendere in oē illud quod est natū
esse obiectu3 talis potentie. ergo voluntas perfecta po
test tendere in oē illud quod natum est esse volibile. Li-
bertas igitur prima sine imperfectione inquantum liber
tas est ad opposita obiecta in que tendit: cui vt sic acci-
dit vt oppositos effectus producat.

De secundo. s. qualiter istam libertatē sequať contingentia. Dicit Doc. ꝙ lo-
quendo de libertate scđo mō in nobis que est ad opposi
ta obiecta in que tendit: comcomitať vna potentia ad
opposita manifesta. l3. n. in ea non sit potentia ad simul
velle ⁊ non velle: q2 hoc nichil est quū illud quod inclu-
dit incōpossibilia siue ꝯ̄dictoria nichil sit simpl'r. Unde
Sco. in quolibe. q. 3. dicit ꝙ illud qđ implicat contradi
ctionē est verissime nichil: ⁊ nō solū illud: sed ēt quia il-
lud excludit oē esse extra intellectū et in itellectu. qđ eni
est sic includens ꝯtradictionē sicut nō pōt esse extra ani
mā: ita nō pōt esse aliqđ intelligibile vel ens aliquod in
aīa: q2 nunq̄3 cōtradictoriū cū ꝯtradictorio ꝯstituit vnū
intelligibile: nec sicut obiectū cū obiecto: neq3 sicut mo
dus cū obiecto. Sic tn̄ itelligēdo ꝙ implicās ꝯ̄dictionē
non intelligiť certitudinaliť ⁊ cū assensu tanq̄3 obiectu3
vnum. vt dicit Doc. vbi. s̄. et vt sic non est vnū intelligi
bile: licet forte posset intelligi indeterminate ⁊ sine assen
su et vt repugnans in se: ⁊ per ꝯn̄s sequitur ꝙ tale repu-
gnans si non potest esse vnū intelligibile cum assensu: ꝙ
multo minus nec erit volibile: ⁊ sic in volūtate nō est po
tentia ad simul velle et non velle. Sequitur. In ea ta-
men est potentia ad velle post non velle: siue ad successio
nem actuum oppositoꝝ: ⁊ ista potētia est manifesta in oi
bus mutabilibus ad successionē oppositorum i eis. Ta
men est ⁊ alia non ita manifesta absq3 oi successiōe. Po
nendo. n. voluntatem crtatā tm̄ habere esse in vno instā-
ti: et ꝙ ipsa in illo instanti habeat hanc volitionē nō ne-
cessario haberet eā. Probatio. Si. n. in illo instanti ha
beret eā necio: cū nō sit cā nisi i illo instāti qn̄ cāret eā. ḡ
volūtas simpl'r qn̄ cāret eā necio causaret. Non. n. modo
est cōtigēs cā: q2 p̄existebat ante illud instās i quo cau-
sat: et tunc vt preexistens potuit causare vel non causare:
quia sicut hoc ens qn̄ est: est necessarium vel contingens
ita causa qn̄ causat: causat necessario vel contingenter:
ex quo in isto instanti causat hoc velle et non necessa-
rio: ideo cōtingēter. Est ergo potentia huius cause ad
oppositum eius qđ causat sine successione. i. ꝙ in eodem
instanti quo producit hoc: posset producere oppositū q2
anteq̄3 determinauit se ad ꝓducēdum illud potuit se de
terminare ad ꝓducēdum oppositum illius. Licet nunc
legā Scotū: si tn̄ noluissem: nūc nō legerem. Est tamē i-
possibile ꝙ ego simul legā vobis Sco. et nō legā: q2 hoc
nihil est: vt dixi parum. s̄. Sequitur. et ista potentia rea
lis est potentia prioris naturaliter vt actus primi ad op
posita que sunt posteriora naturaliter vt actus secundi.
Actus. n. primus consideratus in illo instanti in quo est
prior naturaliter actu secundo: ita ponit illum inesse tā
q̄3 effectum suum contingentem ꝙ vt prior naturaliter
posset eq3 ponere aliud oppositum inesse. De hoc tamen
vide diffuse in secūdo di. 5. in qua queritur an voluntas
potuit peccare in primo instanti in quo habuit esse et in
distin. 25. et in quolibe. aliqualiter. q. 16. Deinde infert
Doc. ꝙ hanc potentiam realem actiuam priorem natu-
raliť ipso qđ ꝓduciť: cōcomitať potentia logica que est
non repugnātia terminoꝝ. Uoluntati. n. vt est actus pri
mus etiā qn̄ ꝓducit hoc velle: nō repugnat oppositū vel
le. i. ꝙ voluntas ꝓ quocunq3 instanti sicut potest produ
cere velle sic pōt ꝓducere oppositum: non intelligēdo ꝙ
simul possit producere vtrūq3: sed ꝙ in illo instanti: pu-
ta. a: sicut habet in potestate sua posse producere velle:
ita habet in potestate sua posse producere oppositum:
sicut. n. in instanti. a. potuit producere velle: ita potuit
ꝓducere oppositū illi⁹. Et qn̄ dicit ꝙ qn̄ ꝓducit hoc vel
le ꝙ tūc nō repugnat sibi oppositum velle. Hoc ideo ve
rum est: q2 vt ꝓducit semper est prior natura producto,
vt p3 a Doc. in. 2. et ideo sibi i tali priori non repugnat
oppositum. Tū ēt q2 cōtigētia voluntatis nunq̄3 atten-
ditur ante productionem: sed tm̄ qn̄ ꝓducit. dr̄. n. cōtin-
gēter se habere qn̄ actu ꝓducit effectum. vt pt3 a Doct.
in scđo: ⁊ ideo qn̄ ꝓducit velle tunc pōt producere oppo
situm: non tn̄ simul ꝓducit vtrūq3 ⁊c. Sequitur liberta
tem igitur voluntatis nostre inquantū est ad oppositos
actus concomitatur potentia tam ad opposita successi
ue (ita ꝙ pro instanti. a. pōt producere velle et ꝓ alio in
stanti oppositum) q̄3 ad opposita pro eodē instanti. vt. s̄.
patuit. Semp. n. volūtas est nāl'r prior actu etiā in eodē
tpe quo actus eliciť: ⁊ inquantū sic prior est sufficienter
causa libera ⁊ contingēs. ⁊ ecōtra. oppositū posset pone
re in actu: l3 illa duo opposita sint simul incōpossibilia.

De tertio principali. s. de distinctione lo-
gica. ⁊c. Hic ponit
duas conclusiones. Prima est de voluntate pro alio et
alio instanti ⁊ est ista voluntas volens. a. pōt non velle
a. est vera in sensu diuisionis vt possibilitas significatur
ad opposita successiue: quia voluntas volēs pro. a. pōt
non velle pro. b. Scđa est de voluntate pro eodem instā
ti: ⁊ est ista voluntas non volēs pro. a. pōt velle pro. a. ē
vera in sensu diuisiōis. Et infra declarat Doct. quomo-
do sint vere in sensu diuiso: nō aūt in sensu cōposito. Nā
cum dico voluntas volens. a. pōt nō velle. a. in sensu di-
uiso notatur ꝙ pro quocūq3 instāti inest volūtati. velle
a. potest sibi inesse nō velle. a. ⁊ tūc nō sequitur ꝙ possit
simul velle. a. et non velle. a. Cum. n. dicimus voluntas
volēs. a. potest nō velle. a. in sensu diuiso: non intelligiť
ꝙ simul velit. a. et nō velit. a. quia hoc est simpliciter im
possibile: sed sic intelligitur ꝙ si velle. a. nō inesset: in eo
dem instanti posset non velle. a. inesse voluntati. In sen
su tamen composito esset falsa: q2 esset sensus ꝙ volūtas
in instāti. b. simul vellet. a. ⁊ non vellet. a. et sic esset vna
cathegorica cuius subiectum est voluntas volēs. a. ⁊ p̄-
dicatum nō volēs. a. ⁊ tūc attribuiť hoc p̄dicatū possi-
biliť. hoc est cū mō possibilitatis subiecto cui oīo hoc p̄
dicatū repugnat. s. nolēs. a. ⁊ ꝑ ꝯn̄s impossibiliter sibi cō
uenit qđ notať possibiliter conuenire. Hoc. n. p̄dicatu3
nolens. a. notať posse simul ꝯuenire huic subiecto: volū-
tas volēs. a. qđ tn̄ p̄dicatū oīno sibi repugnat stāte tali
subiecto. Sicut hic: albū pōt eē nigrū i sēsu ꝯposito: hoc
p̄dicatū eē nigrū denotať sil' posse iesse huic subiecto al-
bū: ⁊ sic duo ꝯ̄ria sil' posse verificari de eodē. S3 in sensu
diuiso sūt due cathegorice enūciātes de volūtate duo p̄
dicata. in vna ꝓpōne de inesse enūciať de voluntate hoc
predicatum velle. a. que cathegorica intelligitur per cō

Explana- tio de sen- su diuiso ⁊ composito.

positionē implicitam: ꝛ in alia cathegorica de possibili enūtiat possibilit non velle.a.ꝛ est sensus.volūtas vult a.et voluntas potest nō velle.a.preexposito modo. vna enim istaꝝ ꝓpositionū nō repugnat alteri pro eodem instanti. Nā voluntati isti in eodem instanti cōuenit velle.a.cum possibilitate ad oppositū ꝓ eodē instāti sicut significat ista de possibili. Exemplum huius distinctiōis est in ista.oīs hō qui est albus currit: q̄ posito isto casu ꝙ oēs hoīes albi currant ꝛ non nigri nec mediū: vera est in sensu cōpōnis ꝛ falsa in sensu diuisionis.in sensu cōpositiōis est vna ꝓpō hñs vnum subiectum determinatū ꝑ hoc qui est albus.in sensu diuisionis sunt due ꝓpōnes enūciantes duo ꝑdicata de eodē subiecto: et sensus est: ꝙ oīs hō est albus et oīs homo currit. Silr pȝ exemplū sequens.oīs homo qui est albus necessario est aīal: que in sensu cōpositionis est falsa: qꝛ ꝑdicatū non neċio con uenit toti subiecto. In sensu vero diuisionis vera ꝛc.

Sed contra istam distinctionē arguitur tripl'r. ꝙ ipsa non sit logica: nec ꝙ potentia aliqua sit pro aliquo instanti ad oppositū eius quod inest in illo instanti. Primo arguit per phm̄ primo perhyer.ca.vlt. Oē qd est qñ est necesse est esse.ſȝ nunq̄ aliquid est nisi qñ est.igit semp necesse est esse: ꝛ sic in reb⁹ nihil est ꝯtingēter: ꝛ sic voluntas nihil pōt ꝯtingenter ꝑducere. ¶ Rñdet Doct.dicēs ꝙ illa ꝓpositio phī pōt esse cathegorica vel hypotetica.sicut et ista animal currere si hō currit est necessariū.hec q̄dē ſm ꝙ conditionales est: est distinguenda ſm ꝙ necessarium pōt dicere necessitatem consequentie vel ꝯsequentis. Primo mō est ꝟa.scd̄o mō falsa. Primo mō sensus est.ꝙ si hō currit necessario sequit ꝙ aīal currit: vel sensus est ꝙ ista ꝯñtia ē neċia.homo currit.ergo animal currit. Scd̄o modo sensus est.si homo currit.hoc ꝯñs est necessarium.s.aīal currit: ꝛ hic sensus est falsus: qꝛ aīal currere semp est contingens.stat.n.aliquam consequentiam esse necessariā: cuius tam añs q̄ ꝯñs sunt ꝯtingentia vt patet. Sequitur Scd̄m aūt ꝙ est cathegorica sensus est.hoc totum currere si homo currit: ꝑdicatur de aīali cū mō necessitatis: ꝛ est vera: qꝛ predicatū sic determiatū necessario inest subiecto: lȝ non predicatum absolute. Vult dicere Doct.ꝙ hoc totum.s.currerere si hō currit.ꝑdicat de aīali cuȝ mō necessitatis. Nam hoc ꝑdicatū.s.currere absolute sumptum non neċio in est aīali: tñ vt sumptū cum ista determinatione.s.si homo currit tunc neċio inest animali: et significat vt est cathegorica ꝙ animali neċio inest currere si homo currit: ꝛ ista est vera de neċio non tamen sequit.g̃ aīal currere est necessariū: quia arguit ad ſm q̄d ad simpl'r.vt patet. Sequit. Ita dico hic ꝙ si ista propositio. Nunc Doc.applicat supradicta ad propositum dicens.ꝙ si ista ꝓpositio Phi accipiatur vt est hypotetica tꝑalis: tunc necessitas aut notat necessitatem cōcomitantie vel concomitātis. Primo mō est vera.scd̄o modo falsa. Et accipit necessitas ꝯcomitantie ꝓ necessitate cōsequētie: et ꝯcomitantis pro necessitate consequentis. primo mō est sensus.omne quod est qñ est: neċio sequit ipsum esse: ꝛ tūc ꝓpositio est vera. secundo modo est sensus.oē quod est quando est necessario est: ꝛ tunc est falsa. Pȝ qꝛ aliquid qd est ꝯtingens est: ꝛ tñ non est necessario: imo in quocūq; instāti est ꝯtingenter. est de⁹ eñ pro quocunq; instanti posset anihilare. Sequitur. Si autem accipiatur vt est cathegorica: tūc hoc: qd est quādo est nō determinat ꝯpositionē implicitā in hoc: quod est: sed ꝯpositionem principalē significatā per hoc: quod est esse: ꝛ tūc ꝑdicatū hoc: eē qñ est.denotat dici de subiecto qd est cum modo necessitatis: ꝛ sic est ꝓpositio vera. Vult dicere ꝙ qñ hoc ꝑdicatū esse determinatum ꝑ ly qñ est: dꝛ de subiecto cū mō necessitatis: tunc est sensus.oē quod est qñ est necesse est esse: ita ꝙ hoc totum qñ est necesse est eē: dꝛ neċio de eo quod est: et talis necessitas est necessitas ſm quid: ꝛ sic non sequitur ex hoc.ergo oē quod est necesse est eē: ſȝ est fallacia ſȝ quid ad simplicit: qꝛ iste terminus eē simpliciter sumptus predicat de subiecto cuȝ modo necessitatis: ꝛ sic propositio isto modo est falsa. Sequit. Nullus igitur sensus verus huius propositionis denotat ꝙ esse aliquid in instanti in quo est: sit simpl'r necessarium: sed tm̄ ꝙ sit necessarium scd̄m quid.s.qñ est: ꝛ cū hoc stat ꝙ in illo instanti i quo est sit simpl'r ꝯtingens: et per ꝯñs ꝙ in illo instanti posset oppositum illius inesse. ¶ Scd̄o ꝑncipaliter arguit Doct. per vnam regulam artis obligatorie.s.posito falso contingenti de presenti est negandum ipsum esse: sed nullus possibile est negandum.ergo falsum contingens pro instanti in quo est neċio est: ꝛ probatur illa regula per hoc quod illud positum sustinendum est tanq̄ verum: nō autem est veꝝ possibile pro illo instāti pro quo est positū: quia si esset possibile pro illo instanti.ergo posset esse verum: ꝛ tunc eēt vel per motum aut per mutationem: nō per motum: quia non est in instanti: nec per mutationē: quia mutatio non est in aliquo instanti ad oppositū ei⁹ qd tunc inest. ¶ Rñdet Doc.di.ꝙ illa regula est falsa: et probatio non valet: quia lȝ positum debeat substineri sicut verū: pōt sustineri ꝓ illo instanti non negando illud instans eē pro quo est falsum: quia non sequit: est falsum pro illo instanti: ergo est impossibile.sicut innuit illa ꝓbatio.patuit enim.s̄.quomō voluntas volens.a.pōt nō velle.a.ideo non seqtur.voluntas in illo instanti.a.vult b.ergo simpliciter impossibile velle oppositum non sequitur vt patuit. Et cum dicit illa positio de illa regula. Si potest eē verū ꝓ illo instanti ꝛc. Dicit Doc.ꝙ nec sic nec sic: quia ista possibilitas ad veritatem eius nō est possibilitas aliqua cum successione vt alterū post alterū insit: sed est potentia ad oppositum huius quod inest alicui inquantū est prior naťr illo actu.vt.s̄.expositum est. ¶ Tertio principal'r arguit sic. Si pro aliquo instāti sit potētia ad aliquid cuius oppositum inest: aut ista est potentia cum actu aut ante actum. Nō cū actu pȝ. Nec ante actum: qꝛ tūc esset ad actū pro alio instāti quā ꝓ quo inest illa potentia. ¶ Respōdet Doc.ꝙ est potētia ante actum: accipiendo ly ante: tm̄ ordine nāe: ꝛ hoc satis.s̄. expositum est: qꝛ illud quod precedit naturaliter istum actum vt precedit actū nturaliter posset esse cum opposito illius actus. ¶ Ibi. Quarto obiicit cōtra illud: qꝛ si pōt velle.a.pro hoc instāti: ꝛ non vult.a.ꝓ hoc istāti.ergo pōt non velle.a.ꝓ hoc instanti: qꝛ ad illam de inesse sequitur illa de possibili: ꝛ tūc videt sequi ꝙ possit velle.a.et non velle.a.simul pro eodem instāti. ¶ Rñdet ſm phm̄ 9.Metha.tex.com.10.et decimiseptimi.ꝙ habens potētiam ad opposita si faciat vt faciendi hȝ potētiam: nō aūt vt potentiam habet faciēdi.i.si aliquis simul hȝ potentiam faciendi opposita: tunc exeundo in opus debet exire sicut faciendi hȝ potentiam.i.sicut factibilia patiūtur: qꝛ non simul pñt esse: ꝛ nō dȝ in op⁹ exire sicut potētiā hȝ faciēdi.i.simul vtrūq; facere: sicut sil'r hȝ potētiā faciendi vtrūq;: qꝛ sil'r habeo potētiā: sed non ad opposita simul: qꝛ referendo illum modū simul ad potētiā tūc ē vera: sed referendo illum modū ad opposita tunc est falsa. Non sequitur ergo potest velle.a.pro hoc instanti ꝛ potest nolle.a.pro hoc instanti.ergo potest nolle et velle simul in hoc instanti: habet tamen simul potentiā ad vtrū q; diuisim.i.quod illoꝝ voluerit: sed non ambo simul.et exemplum de permanentibus positum in littera est multum ad propositum: qꝛ hoc corpus potest esse in hoc loco in.a.instanti: et aliud corpus potest esse in eodem loco in.a.instanti.igitur ista duo corpora possunt simul esse i eodem loco in.a.instanti.non sequitur: ita.n.hoc corp⁹ potest esse ibi ꝙ potest illud corpus non esse ibi: et econuerso. Et ideo non sequitur: si potentia est ad vtrumq; pro eodem siue instāti siue in loco.ergo ad ambo simul: sed fallit quandocunq; vtrumlibet illorum duorum excludit alterum.ita etiam non sequitur ꝛc.

Iuxta predicta de voluntate nostra videnda sunt quedam de voluntate diuina: ꝛ ponunt aliquę conclusiones. ¶ Prima conclusio. Voluntas diuina non est libera ad diuersos act⁹: qꝛ volūtas diuina hȝ tm̄ vnum actum ꝛ non plures vt fatis patuit.s̄.distin.2.q.1.eodē enim modo probatur vnitas numeralis actus voluntatis diuine quo probatur vnitas numeralis actus intelligendi intellectus diuini. Si.n.esset libera ad actus oppositos: puta ad velle ꝛ nolle: tunc esset imperfectio: sicut etiam patuit de voluntate nostra. Voluntas.n.nostra nō posset esse libera ad diuersa obiecta nisi esset libera ad diuersos act⁹: quia quilibet actus voluntatis est limitatus respectu sui obiecti. Sed actus voluntatis diuine cum sit formaliter infinitus: est simpl'r illimitatus: et sic idem actus nūero poterit esse ad diuersa obiecta: immo eodē actu pōt velle i finita obiecta. Et sic eodem actu oīs creat: oēs cōseruat: oēs ꝑdestinat quos vult: oēs reprobat quos vult: ꝛ simpl'r eodē actu numero oīno eodē ex nā rei (lȝ forte diuerso ꝑpt diuersos respectus) facit quicquid facit. Ipsa etiā volūtas diuīa est libera ad diuersos effectus: sed hec nō est ꝑma libertas: sicut nec in nobis.vt.s̄.patuit. Prima cōclusio.

Declaratio singularis Phi.

Remanet ꝗ libertas illa q̄ ē ꝑ se ꝑfectiõis.s.ad obiecta opposita:ita ꝙ sicut volũtas nr̃a põt diuersis volitiõi bus tendere in diuersa volibilia:ita volũtas diuina põt vnica volitiõe simplici illimitata tendere in quecunqꝫ volibilia:ita ꝙ si volitio illa esset tm̃ vnius volibilis et nõ posset eē oppositi:q͛d tñ est de se volibile:hoc esset im perfectionis in volũtate:sicut deductũ est prius de vo-

Scd̃a con-clusio lũtate nr̃a. ¶ Scd̃a conclusio. Volũtas nr̃a consideraꝛ tripl'r. Prio vt ꝓductiua siue elicitiua actuum. Secun do vt receptiua actuum. Tertio vt opatiua.i.inq̄ztũ per actus attingit obiecta volibilia:ꝛ hoc tertio mõ dꝛ vo- lũtas vt q̄ hñs formal'r opaꝛ:sicut ēt p̄mo mõ dꝛ volun- tas vt q̄ hñs ipsam ꝓducit act⁹:ꝛ scd̃o mõ dꝛ voluntas vt q̄ hñs recipit actus. Ipa.n.est rõ formalis supposito hñti eã ꝓducendi actus: ꝛ recipiẽdi:et simiḷr operãdi. Tñ hoc t'tio modo attendiꝛ magis ꝓprie libertas volũ tatis:qꝛ hoc mõ est q̄ hñs opaꝛ formal'r circa obiecta vo libilia. Est.n.ipa q̄ suppositũ formal'r vult obiecta voli- bilia.et hoc mõ poniꝛ libertas in volũtate diuina ꝑ se et p̄mo supple inq̄ztũ est opatiua:lꝫ ipa nõ sit ꝓductiua opatiõis sue:qꝛ tũc real'r distingueretꝛ. Nec sil'r sit rece- ptiua qꝛ hoc est impfectiõis:qꝛ diceret potentialitatez. Addit ēt ꝙ non est necesse si voluntas diuina vult res ꝙ ex hoc res actu existant:qꝛ in eternitate voluit quicq̄d vult.ĩ.patebit distin.45.ꝛ tñ res non fuerunt ab et'no: tamē bene sequiꝛ ꝙ si vult aliquid extra se:ꝙ illud ꝓdu cat saltē ſm q̄d.s.in esse volito:ꝛ sic ab eterno produxit quecunqꝫ voluit in esse tm̃ volito q̄ dꝛ ꝓductio ſm quid.

Tertia cõ-clusio. ¶ Tertia cõclusio. Volũtas diuina nihil nec̃io vult ni si eẽntiã diuinã ꝛ oĩa intrinseca illi eẽntie: alia aũt que sunt extra eẽntiam suã vult tm̃ cõtingenꝛ. Prima ps hu ius cõclusionis.s.ꝙ velit nec̃io eẽntiã ꝛc.s̃.patuit disti. 10.q.1.quõ cum necessitate stet libertas volũtatis:ꝛ ma gis patebit in q̄li.q.16. Scd̃a ps.s.ꝙ oĩa alia tm̃ contin genter velit:satis ostẽsum est.s̃.di.2.q.1.dist.8.q.vl.ꝛ ali qualiter di.10.ꝛ pꝫ ēt in.2.d.1.q.1.et di.37.ꝛ in quoli.q. 16. Et hinc simpl'r pꝫ quõ contingẽter se habet ad quod libet aliud a se:ita ꝙ ēt posset eē oppositi mõ preexposi- to.vt.s.cõsiderando ipam vt est prior naturaliter tendē tia in illud obiectũ:nec solũ ipa i voltiõe prior ē nãliter suo actu:sed etiam inquantum est volēs:qꝛ in eodē istã ti quo vult:puta.a.posset oppositũ velle potentia logi- ca que ē non repugnantia terminoꝝ:et reali potentia.s. ex naturali prioritate ad suum actũ. Ipa.n.voluntas di uina existens actu sub volitione qua primo vult eẽntiaz diuinam est prior natural'r tali tendentia:quia ipsa vo- litio in se est naturaliter prior omnĩ tendentia qua ten- dit in alia a se:tendentia enim ipsa est simpliciter poste- rior:et ideo in eodem instanti quo tendit in obiectũ ali quod volendo ipm̃ posset non tendere vt patuit.

Viso de contingentia rerum quantuꝫ ad existentiam et hoc considerando respectu voluntatis diuine:restat videre secundũ principale:qualiter cum hoc stet certitudo sciē tie eius. Hoc potest poni dupliciter. Vno modo ꝑ hoc ꝙ intellectus diuinus videt determinationem volunta tis diuine. videlicet illud fore pro.a.quia voluntas di- uina determinauit illud fore pro.a.scit enim illam volũ tatem eē immutabilem et non impedibilem. ¶ Secun- do modo potest dici aliter:quia ista via videtur ponere quendam discursum in intellectu diuino quasi ex intui- tione determinationis voluntatis et immutabilitatis eius concludat hoc fore. Non tamē Doc.improbat hũc modum dicendi:nec reputo inconueniens ponere i deo huiusmodi discursum.vt satis.s̃.exposuĩ in questiõe il- la an Theologia sit scientia.vide in prologo. Ponit ta men alium modum.scilicet ꝙ intellectus diuinus aut of fert simplicia quorum vnio est contingens in re:aut si of fert complexionem offert eam vt neutram: et voluntas eligens vnam partem.s.cõiunctionem istorum pro ali- quo nũc i re facit illud determinate esse verum:hoc erit pro.a.hoc autem existente determinate vero:essentia est ratio intellectui diuino intelligendi istud verum: ꝛ hoc naturaliter quãtum est ex parte essentie:ita ꝙ sicut natu raliter intelligit omnia principia necessaria quasi ante actum voluntatis diuine:quia eorum veritas non depē det ab illo actu voluntatis diuine.vt.s̃.patuit distin.3. quest.4.distinctio.35. Ita essentia diuĩa est ratio cogno scendi ea in illo priori instanti nature:quia tunc sunt ve ra non ꝙ illa vera moueant intellectum diuinũ nec etiã termini eorum:quia tunc vilesceret. Sed sicut essentia diuina est ratio cognoscendi simplicia: ita et complexa talia.tunc autem.s.in illo priori instanti nature nõ sunt vera contingentia:quia nihil est tunc per quod habeãt determinatam veritatem. Posita autem determinatio ne voluntatis diuine iam sunt vera.s.pro illo secundo i- stanti:et hoc idem erit ratio intellectui diuino intelligē di ista:quod erat in primo:ꝛ si ista contingentia fuissent vera in illo.1.instanti:tunc fuissent cognita ꝛ essentia di uina fuisset ratio cognoscendi.ergo in isto secundo in- stanti in quo sunt vera essentia diuina est ratio cogno- scendi ipsi intellectui diuino. Exemplum clarum est in littera.

Contra hanc positionem arguit Ocham.ꝛ pri mo contra hoc quod dicit ꝙ secũ dam libertatez volũtatis cõsequitur vna potētia ad op posita nõ manifesta que est ad opposita obiecta sine suc- cessiõe. Hoc.n.nõ videtur verum:cuius ratio est:qꝛ illa potētia que per nullam potētiaz etiam infinitam põt re duci ad actum non est potentia.sed per nullam poten- tiam põt ista potētia nõ manifesta reduci ad actum:qꝛ si reducaꝛ.ergo volũtas vult aliquid ꝓ.a.et nõ vult ꝓ.a. et ita manifesta cõtradictoria sunt vera. ¶ Si dicatur. ꝙ si reduciꝛ ad actũ iam nõ est hec vera.volũtas nõ vult hoc pro.a.nec etiam ista volũtas vult hoc pro.a. qꝛ eo ipso ꝙ volũtas non vult hoc ꝓ.a.sequiꝛ ꝙ hec nõ est ve ra volũtas vult hoc pro.a. ¶ Contra.hoc est cõiter con cessum a phis et Theologis ꝙ deus nõ potest facere de preterito non p̄teritum quin sit postea verum dicere ꝙ fuit p̄teritum.ꝗ cũ per positum hec sit determinate vera volũtas vult hoc ꝓ.a.et ꝑ ꝯñs hec semper erit postea ve ra.et nunqꝫ hec fuit ṽa voluntas nõ vult hoc ꝓ.a.ergo postea hec semꝑ fuit impossibilis.voluntas non voluit hoc ꝓ.a. Et vltra.ꝗ mõ postea est verum ꝙ hec nũqꝫ po tuit esse vera in illo instanti in quo sua opposita fuit ve ra:qꝛ ꝓpositio vera fuit impossibilis frequenter. ¶ Si dicatur.ꝙ illa põa põt reduci ad actũ:qꝛ põt cessare ab hoc ꝓ.a. ¶ Rñdeo ꝙ hoc nõ valet:qꝛ ista põa ad opposi ta est manifesta ꝛ cũ successiõe. Nã in vno instãti hec est vera volũtas vult hoc ꝓ.a.ꝛ in alio instãti hec est ṽa vo luntas non vult hoc ꝓ.a.sed ꝙ in eodē instãti sint ambe ṽe ꝑ quãcũqꝫ potētiã est oĩno ipossibile:sicut ipoſe est ꝙ hec sit p̄mo ṽa.voluntas certa vult hoc ꝓ.a.ꝛ ꝙ post- ea sit hec ṽa voluntas nũqꝫ voluit hoc ꝓ.a.ꝛ ita i crea- turis est vl'r veꝝ ꝙ nũqꝫ ē potētia ad opposita obiecta si ne successiõe nõ magis quã ad oppositos act⁹:imo ꝑ idē argumētũ ꝓbari põt potentia ad oppositos act⁹ volũta tis create sine successiõe et ad opposita obiecta. Nec rõ sua concludit:qꝛ cõcedēdũ est volũtas q̄n causat conti- genter causat. Sed ista põt hr̃e duas cãs veritatis vel qꝛ possibile est ꝙ in eodē instanti sit veꝝ dicere ꝙ nõ cau sat:ꝛ hoc ē impossibile:qꝛ posito ꝙ in aliquo instanti sit causans impossibile ē ꝙ in eodē instãti sit non causans. Vel dꝛ causare cõtingenter qꝛ libere sine oĩ variatione adueniēte sibi vel alteri:et nõ ꝑ cessationē alteri⁹ cause põt cessare ab actu in alio instanti:ita ꝙ in alio instanti sit non causans:ꝛ isto mõ voluntas causat ꝯtingenter. Nõ sic aũt ē cã nãlis:qꝛ cã nãl'r agens semꝑ agit nisi ip- sa muteꝛ:vel aliq̄ nouitas fiat circa ipam:vel qꝛ aliq̄ cã cessat causare:vel ꝑ aliquē aliũ modũ sine quo oĩno põt volũtas sola sua libertate cessare ab actu. ¶ Ad formã ꝗ argumenti dico ꝙ in illo instanti in quo causat contigē ter causat:nec tũc nec̃io causat:sed ex hoc nõ sequitur ꝙ hec potētia cause ad oppositum sit ad nõ causare et ad eius oppositum sine successiõe:quia impossibile est ꝙ ꝑ quãcũqꝫ potētiã reducaꝛ ad actũ sine successione sed est potētia ad eius oppositum que potentia põt reduci ad actum per successionē.nõ tñ illo mõ quo precise potētia cãe nãlis ad nõ causandũ põt reduci ad actũ. Nam acci pio calorē calefacientē lignũ:iste calor põt nõ calefac re:ꝛ hec potētia põt reduci ad actũ vel ꝑ destructionem caloris agētis:vel ammotionē passi:vel per impedimen tum interpositũ:vel ꝑ subtractionē cãe coagentis:puta ꝙ deus nõ vult sibi coagere:vel ꝑ ꝑfectionē termini ꝓ- ductiui:qꝛ.s.ita ꝑfecti⁹ calor est ꝓductus ꝙ ab isto calo re nõ põt ꝓduci ꝑfectior:preter istos modos adhuc est vnus quo põt voluntas creata cessare ab actu causandi scꝫ se sola:qꝫtũcũqꝫ nullum predictoꝝ desit sed oĩa sint posita:ꝛ hoc ē ꝛ nõ aliud volũtatē cõtingenter causare. Ex isto pꝫ ꝙ nõ ē cõueniens dictũ ꝙ volũtas diuina vt p̄or nãl'r ita ponit suũ effectũ i eē i.a.ꝙ põt eum nõ po- nere in esse in eodē instãti:qꝛ nõ sunt talia instãtia naꝛe

Ochã i.1. q.1.argu mo dist.38. contra.

ſicut iſte imaginaꝛ: nec eſt ĩ pͥmo inſtãti nature talis ĩdifferẽtia ad ponẽdũ ſʒ ſi ĩ aliquo inſtãti ponit effectũ ſuũ ĩ eſſe: ĩpoſſibile eſt ꝑ quãcũqꝫ potẽtiã ꝙ ſit illꝺ inſtãs ⁊ ꝙ ĩ illo nõ ſit: ſicut eſt ĩpoſſibile ꝙ ꝑ quãcũqꝫ potẽtiã ɔtradictoria ſint ſimul ꝟa. ¶ Ideo dico ꝙ vniuerſalr̃ nũqꝫ ẽ potẽtia illa ꝙ oppoſita verificenꝛ ſine ſucceſſiõe: ĩmo ĩpoſſibile eſt ꝙ deꝰ reſpiceret obiectũ: ⁊ nõ reſpiceret illud niſi eſſet aliq̃ ſucceſſio ſaltẽ ĩ actu: vel coexiſteret. ⁊ tũc foret in alio quocũqꝫ mutatio. ¶ Itẽ arguit cõtra illꝺ de determinatiõe volũtatis diuine: ⁊ pͥmo arguit ꝙ ɔcluſio pͥncipalis nõ ſit ꝟa: qꝛ qñ aliq̃d determinaꝛ ɔtigẽter: ita ꝙ poſſibile eſt ꝙ nũqꝫ fuiſſet determinatũ ꝑ talẽ determinationẽ nõ põt haberi euidẽtia certa ⁊ infallibilis. Sʒ voluntas diuina ita determinaꝛ ꝙ adhuc poſſibile eſt eam nũqꝫ fuiſſe determinatã. ğ euidentia certa ⁊ infallibilis nõ põt haberi ꝑ talẽ determinationẽ: ex q̃ ſimplr̃ põt nũqꝫ fuiſſe: ⁊ ita videꝛ ꝙ determinatio volũtatis diuine ſi eſſet parũ faceret. ¶ Preterea. Quãtũcũqꝫ poſſet ſaluari certitudo ſciẽtie ꝑ determinationẽ volũtatis reſpectu oĩm effectuũ ꝓductoꝝ a volũtate: ⁊ etiã reſpectu oĩm effectuũ cauſarũ naturaliũ q̃bꝰ volũtas diuina coagit: tñ nõ videꝛ ꝙ certitudo actuũ futuroꝝ ipſiꝰ volũtatis create poſſit ꝑ p̃dictã determinationẽ ſaluari: qꝛ ſi reſpectu oĩꝫ eſt volũtas diuina determinata. q̃ro aut illã determinationẽ ſequiꝛ neceſſario determinatio vel ꝓductio volũtatis create vel nõ? Si ſic: ğ ita naturalr̃ agit volũtas creata ſicut q̃cũqꝫ cã naturalis: qꝛ ſicut volũtas diuina exiſtẽte determinata ad vnũ oppoſitoꝝ nõ eſt ĩ poteſtate cauſe naturalis cuiuſcũqꝫ nõ coagere: ⁊ etiã ipſa nõ determinata nõ coagit cã naturalis: ita volũtate diuina exiſtẽte determinata volũtas creata coageret: nec haberet in poteſtate ſua nõ coagere: ⁊ ꝑ ɔſequẽs nullꝰ actꝰ volũtatis create eſſet ſibi imputãdus. Si aũt determinationẽ volũtatis diuine nõ neceſſario ſequiꝛ determinatio voluntatis create: ğ ad ſciẽdum vtrũ effectꝰ poneret vel nõ poneret nõ ſufficit determinatio volũtatis diuine. ¶ Preterea. Quãtũcũqꝫ volũtas creata ſit determinata ad alterã partẽ: ⁊ q̃tũcũqꝫ ĩtellectꝰ videat illã determinationẽ: qꝛ tñ volũtas nr̃a põt ab illa determinatiõe ceſſare ⁊ nõ determiñari: intellectꝰ nõ hʒ certã notitiã de illa parte. ğ viſio determinatiõis volũtatis q̃ volũtas põt nõ determinari ad illã partẽ: nõ ſufficit ad notitiã certã illiꝰ partis. ¶ Preterea. Qꝺ dicit ꝙ ĩ pͥmo inſtãti intellectꝰ diuinꝰ offert ſimplicia: ⁊ poſt volũtas diuina eligit vnã partẽ ⁊ poſt hoc intellectꝰ euidẽter cognoſcit illã partẽ: nõ videtur eſſe verũ: qꝛ nõ eſt talis ꝓceſſus nec ꝓprietas talis in deo: ꝙ intellectꝰ diuinꝰ ꝓ aliquo inſtãti nõ cognoſcat futura ɔtingẽtia euidẽter ⁊ ꝓ aliquo cognoſcat. Hoc. n. eſſet impfectiõis ponere ꝙ intellectꝰ diuinꝰ quãcũqꝫ ꝑfectionẽ reciperet ab alio. ¶ Ideo dico ꝙ indubitãter eſt tenẽdum ꝙ deꝰ certitudinaliter ⁊ euidẽter ſcit oĩa futura ɔtingẽtia. Sʒ hoc euidẽter declarare: ⁊ modũ quo ſcit oĩa futura ɔtingẽtia exprimere: eſt impoſſibile omni intellectui ꝓ ſtatu iſto. hec Ocham.

Gre. de ari. ſoluit rõẽs Ocham.

Nota ꝙ Grego. de Ari. ĩ pͥmo dĩ. 38. q. 1. Rñdet ad rõnes Ochã quas facit ɔtra ɔtĩgẽtiã. Et primo p̃mittit ꝙ aliq̃d qꝺ eſt in aliquo inſtãti poſſit nõ eſſe in illo inſtãti: ſic ꝙ ꝓpoſitio enũciãs illꝺ nõ eſſe poſſit eſſe ꝟa in illo inſtãti põt intelligi triplr̃. Prĩo ꝙ hoc ſit poſſibile in ſenſu cõpoſito: ſic ꝙ ĩ illo inſtanti iſta res ſimul cũ hoc ꝙ ipſa eſt nõ ſit ĩ illo inſtãti: ⁊ ꝙ tã ꝓpoſitio enũcians ipſaꝫ eſſe quã ꝓpoſitio enũciãs ipſaꝫ nõ eſſe cõiunctim ⁊ ſimul in illo inſtãti ſint vere: ⁊ iſte ſenſus eſt vere impoſſibilis ꝓpter implicationẽ cõtradictiõis. Scꝺo põt cõcipi vel intelligi hoc eſſe poſſibile in ſenſu diuiſo: ⁊ hoc duplr̃. Uno mõ ꝙ aliqua res q̃ eſt ĩ aliquo inſtanti dato: poſſit iam poſita ĩ eſſe deſinere eſſe: ⁊ de eſſe trãſmutari ĩ nõ eſſe ĩ eodẽ dato ĩſtãti ⁊ ꝙ ꝓpoſitio enũciãs ipãꝫ eſſe deſinat eſſe ꝟa: ⁊ de ꝟa fiat falſa: ſic ꝙ ĩ illo inſtãti ipã ſit falſa: ⁊ ecõuerſo ſua oppoſita deſinat eſſe falſa: ⁊ fiat vera: ⁊ ille ſenſus eſt ĩpoſſibilis: qm̃ talis trãſmutatio ⁊ ſucceſſio nõ eſt poſſibilis in inſtãti. Alio modo ꝙ abſolute ⁊ ſimplr̃ poſſibile eſt iſtã rẽ nõ tũc eſſe ⁊ nõ poni ꝑ ſuã cauſaꝫ ĩ eſſe: ⁊ ꝓpoſitionẽ enũciãtẽ iſtã nõ eſſe ĩ illo ĩſtãti verã: ⁊ ille ſenſus verꝰ eſt ⁊ nihil inconueniẽtis includit. ¶ Tũc ad rõnẽ illã de p̃terito vt p̃terito ⁊c̃. Dicit Gre. ꝙ cõceſſa ꝓ nũc iſta ſuppoſitiõe (. ſ. ꝙ ꝑ nullã potẽtiã etiã diuinã: põt fieri de p̃terito nõ p̃terito quin ſemꝑ ſit poſt verũ dicere ꝙ fuit p̃teritũ) q̃uis oppoſituꝫ aliq̃ ⁊ magni doctores tenuerũt etiã Theolo. Dico ꝙ ſi volũtas vult aliq̃d in inſtanti. b. poſtea ſemꝑ erit hec vera. voluntas voluit hoc ĩ inſtãti. b. ita ꝙ iſta cõſequẽtia nũc eſt neceſſaria. volũtas vult hoc in. b. ğ. poſt. b. ſemꝑ hec erit ꝟa ſi formeꝛ. volũtas voluit hoc ĩ. b. Sʒ dico ꝙ antecedẽs eſt cõtingẽs ⁊ põt nõ eſſe verũ etiã in inſtãti. b. ⁊ ſi ponatur ipſum nõ eſſe verũ in. b. ſicut eſt poſſibile iuxta tertiũ ſenſum p̃miſſum: iſta volũtas voluit hoc ĩ. b. nõ erit ꝟa poſt b. ⁊ ꝑ ɔſequẽs nec neceſſaria nec eiꝰ oppoſita ĩpoſſibilis. Si tñ ponaꝛ antecedẽs verũ in. b. qꝛ nõ eſt poſſibile ꝙ cũ hac ſuppoſitiõe eiꝰ oppoſitũ ſit verũ ĩ. b. nec ĩ primo nec ĩ ſcꝺo ſenſu: ideo nec poſt. b. iſta erit poſſibilis volũtas nõ voluit hoc in. b. Et vt dicit arguẽs ꝑ nullã potẽtiã poterit vnqꝫ fieri ꝙ iſta ſit falſa in. b. volũtas vult hoc ĩ. b. ſic eñ ſequereꝛ ꝙ ipſa fuiſſet vera in. b. ⁊ adhuc fuiſſet falſa in. b. ⁊ ꝑ cõſequẽs eiꝰ oppoſita etiã fuiſſet vera in. b. qꝺ ẽ impoſſibile: ⁊ ita pʒ ꝙ hec ratio ꝓcedit cõtra primũ ſenſum ⁊ ſcꝺm: nõ autẽ cõtra tertiũ. Et reuera ſi dictus arguẽs velit loq̃ cõſequẽter hoc ipſum hʒ tenere. Nã ĩ ſcꝺo quoli. q. 6. tenet ꝙ angelus potuit mereri ⁊ demereri in primo inſtanti. Et ad hoc ꝓbãdũ in quadam ratione aſſumit ꝙ angelꝰ potuit in primo inſtãti ſe libere cõformare recte rationi ⁊ nõ cõformare. Et infra ĩ ſoluẽdo quãdam obiectionẽ que eſt: ꝙ actꝰ non eſt ĩputabilis ad meritum vel demeritum niſi fiat ſciẽter ⁊ cõtingẽter: ⁊ ita ꝙ poſſit oppoſitum elicere cõcedit vtrãqꝫ cõditionalẽ eſſe neceſſariam ad actum meritoriuꝫ. ⁊ dicit ꝙ vtraqꝫ poteſt eſſe in inſtanti. ¶ Ex quibus euidenter patet ꝙ in illa queſtione vult expreſſe ꝙ angelus in illo inſtanti quo ſe cõformauit recte rationi ⁊ habuit actum meritoriuꝫ: potuit ſe nõ cõformare tunc ⁊ habere tũc actum demeritoriũ ⁊ nõ habere demeritoriũ. ¶ Itẽ ibi dicit ꝙ deliberatio vel ꝑfecta cognitio: aut ſyllogiſmꝰ practicꝰ req̃ſitꝰ ad actũ meritoriũ poteſt eſſe nõ ſolum in tẽpore ⁊ reſpectu actꝰ futuri: ſʒ etiam in inſtanti ⁊ reſpectu actus qui eliciꝛ in illo inſtanti. hec Grego.

Deſtruunꝛ oẽs impugnationes Ochã ɔtra Sco.

Hec enim ſolutio eſt ad viã Sco. ⁊ ideo admittẽda eſt. Nõ. n. eſt difficultas ſoluere ſi pͥncipia Doctoris recte intelligantur. ¶ Ad alias ratiões. Ad primam concedo illam maiorem. ſ. ꝙ nulla potentia que per nullam potentiam poteſt reduci ad actũ eſt potẽtia. Sed minor. ſ. ꝙ iſta potẽtia nõ poſſit reduci ad actuꝫ põt duplr̃ intelligi. Primo ꝙ potẽtia ſit ſimul potẽtia ad oppoſita: ita ꝙ poſſit reduci ad actũ reſpectu vtriuſqꝫ oppoſiti: ⁊ ſic eſt impoſſibile: vt. ſ̃. patuit exponẽdo philoſophũ. 9. metha. Scꝺo ꝙ ipſa potẽtia ĩ illo inſtãti quo vult. b. poſſit non velle. b. ⁊ ſic concediꝛ: qꝛ talis potẽtia ſicut in illo inſtanti vult. b. ita poſſet nõ velle. b. reducta tamẽ ad actum in inſtanti illo: puta ꝙ velit. b. tunc non poteſt ſimul reduci ad actum vt non velit. b. quia tunc cõtradictoria ſimul verificarenꝛ. Et ideo non ſequiꝛ ſicut ipſe infert. ğ volũtas vult aliq̃d ꝓ. b. ⁊ nõ vult illud ꝓ. b. ſʒ debet ſic inferre. voluntas vult aliquid ꝓ inſtanti. b. ⁊ poteſt non velle pro inſtanti. b. quia ipſa etiam ꝓ illa inſtanti eſt prior natura. vt patuit. ſ̃. Imaginaꝛ eñ iſte ꝙ voluntas ſimul poſſit pro inſtanti. b. velle ⁊ non velle. Nos. n. ponimus prioritatẽ naturalem ipſius voluntatis reſpectu vtriuſqꝫ oppoſiti: ita ꝙ ꝓ inſtanti. b. ipſa eſt prior ipſo velle ⁊ ſimiliter ipſo non velle: ⁊ ideo ſicut pro inſtanti. b. poteſt velle. a. ita pro eodem inſtanti poteſt non velle. a. non ꝙ ſimul poſſit velle. a. ⁊ non velle. a. ſed ꝙ quando vult. a. poteſt nõ velle. a. ⁊ ſimiliter quãdo nõ vult. a. ꝓ inſtanti. b. poteſt velle. a. ꝓ eodẽ inſtenti. ⁊ ſic pʒ falſa imaginatio eius. ¶ Et qñ dicit ꝙ ratio doc. nõ cõcludit: qꝛ qñ volũtas cauſat cõtingẽter poteſt habere duas cauſas veritatis. Dico ꝙ nõ aſſignat verã cauſam cauſandi cõtingẽter. Cauſa. n. eſt qꝛ ipſa vt prior natura ſicut poteſt ĩ vnũ oppoſitũ ita poteſt in aliud: qꝛ ſemꝑ reſpectu vtriuſqꝫ oppoſiti cõſideraꝛ vt p̃or natura: ⁊ vt habẽs poteſtatẽ cauſandi ſiue eliciẽdi qꝺ voluerit. ¶ Et cũ dicit cõtra formã argumẽti Doc. ꝙ in illo inſtãti in quo cauſat cõtingẽter cauſat: ⁊ ꝙ ex hoc nõ ſequiꝛ ꝙ hec potẽtia poſſit eſſe ad oppoſituꝫ ſine ſucceſſione: quia impoſſibile eſt ꝙ per quãcunqꝫ potentiam reducatur ad actuꝫ ſine ſucceſſione. ¶ Dico ꝙ iudicio meo non bene percipit nec mentem nec verba Scoti. Non eñ vult Scotus ꝙ quando cauſat pro inſtanti. a. ꝙ poſſit tunc reduci ad actum oppoſitum: puta in inſtanti. a. vult. b. ⁊ in eodem inſtanti poteſt non velle. b. reducatur talis potentia ad actum. pʒ ꝙ ſm̃ Doc. ſtante volitione qua vult. b. nõ poteſt reduci ad actum quo non vult. b. Sed ſic Doc. intelligit ⁊ bene: ꝙ ideo volẽs. a. ꝓ. b. põt nõ velle. a. ꝓ eodeꝫ inſtanti: quia ſicut ꝓ inſtãti. b. vult. a. ſic ꝓ eodem inſtã=

ti potuit nō velle.a.⁊ hoc modo nullum sequit̄ impossibile. Et qđ dicit de calore calefaciente lignū. Patet ex dictis.s. ꝙ non est ad ꝓpositum. Et qđ addit ꝙ in voluntate diuina nō sunt talia instantia nature. hoc patebit.i. di.41. vbi respondet̄ ad Grego.⁊ Ocham.⁊ Alphon. de istis instantibus in diuinis. ¶ Ad aliud de notitia euidēti: negat̄ illa maior.s. quando aliquid determinat̄ cōtingēter: ita ꝙ possibile est ꝙ nunq̄ fuisset determinatū: ꝑ talē determinationē non potest haberi notitia certa ⁊ infallibilis: qꝛ aliud est loqui de notitia alicuius certa ⁊ infallibili cū necessitate absoluta: ita ꝙ ꝑ quocunq̄ instanti nature necessario cognoscat̄: ⁊ aliud de cognitiōe certa ⁊ infallibili nō cū necessitate absoluta ꝑ quocūq̄ instanti nature: sꝫ ꝑ aliquo instanti quo intelligit̄ esse tale. Primo modo tm̄ termini incōplexi ⁊ ꝓpositiōes simpliciter necessarie cognoscunt̄: qꝛ talis cognitio precedit omnē determinationē volūtatis diuine. vt.s. patuit ⁊ sic intellectꝰ diuinꝰ nullam cognitionē neq̄ certā neq̄ infallibilē ꝑ illo instanti habuit de contingētibus qꝛ talia nullum esse: nec simpliciter nec diminutum: puta nec cognitum: nec volitum: nec representatum habuere: cū in illo instanti fuerint simpl'r nihil. Scđo modo habuit certam ⁊ infallibilē notitiam de eis: quia in illo instanti quo habuerunt esse volitum ex determinatione diuine voluntatis intellectus diuinus cognouit certitudinaliter illam determinationē: ⁊ ꝑ ꝯsequēs ipsum determinatum: qꝛ cognoscēdo certitudinaliter aliqđ antecedēs potest certitudīal'r cognoscere ꝯsequēs: qꝛ bene sequit̄. Voluntas diuina determinauit antichristū fore ꝑ.a. g̃ antichristꝰ erit ꝑ.a.⁊ sic cognoscēs volūtatē diuinā sic determinasse cognoscit ⁊ determinatū. Cum dicit̄ potuit nō determinari. Cōcedo ꝙ in illo instanti quo determinauit volūtas diuina antichristū fore ꝙ potuit determinare ipsum nō fore. vt.s. patuit. g̃ euidēter non cognoscit antichristum fore. negat̄ ꝯsequētia: qꝛ ⁊ si in illo instāti: puta.a. potuit determinasse oppositū ꝓpter prioritatē naturalē: tn̄ ex quo determinauit ipsum fore stante tali determinatione cognoscit illam euidēter ⁊ certitudinaliter: ⁊ etiā immutabiliter siue infallibiliter: qꝛ ītellectꝰ diuinꝰ nō tm̄ cognoscit illam determinationē sꝫ cognoscit immutabilitatē talis determinationis. scit.n. esse impossibile volūtatē diuinā posse mutari ab vna determinatiōe in aliā sibi oppositā: non tm̄ ꝑ eodē instanti: sꝫ nec ꝑ alio ⁊ alio instāti. ¶ Ad aliud cum dicit. Aut illā determinationē necessario sequit̄ determiātio volūtatis create siue ꝓductio. Dico ꝙ sicut volūtas diuina determinat cōtingēter: ita volūtas creata vult illud determinatū cōtingēter. Exēplum. Volūtas diuina ab eterno determinauit me velle opari virtuose ꝑ tēpore.b. in tali tēpore sicut volūtas diuina cōcurrit ad opus virtuosum libere ⁊ cōtingēter: ita volūtas mea libere ⁊ contingēter ⁊ nullo modo necessario: ita.n. volūtas creata in suo ordine (licꝫ vt depēdēs a prima causa in agēdo) ꝯtingēter agit sicut ⁊ volūtas diuina: ⁊ ignis in suo ordine (lꝫ in agēdo depēdeat essential'r a p̄ma cā agēte libere) agit necessario: qꝛ principium actionis in igne est pricipiū tm̄ ꝑ modū nature ⁊ determinatū ex se tm̄ ad vnū. Ista tn̄ reqrūt ꝓlixiorem tractatū ⁊ alias declaratū est in scđo doc. d.37. vide ibi expositionē quam feci.

Aūr etiam soluūt̄ rōnes Ochā

Dicetiam pōt ad primum ⁊ redit in idem ꝙ maior est falsa: qꝛ lꝫ determinatio diuine volūtatis ⁊ ad alterā partē contradictionis possit nō fieri: ⁊ sic consequēter deus posset non scire tale vel tale futurum. Ex hoc tn̄ nō sequit̄ ꝙ talis notitia de futuro determinato nō sit infallibilis: qꝛ nō dicit̄ infallibilis ꝑ eo ꝙ nō potest esse aliter quin sic sciat. Sꝫ ꝑ eo ꝙ est impossibile talē determinationē esse ⁊ intellectum diuinū nō scire talē determinationē. sicut impossibile est aliqđ futurum esse ⁊ intellectum diuinum nō cognoscere illđ. ¶ Nec valet dicere ꝙ eq̄ bene cognosceremꝰ certitudinaliter effectus futuros qui sunt a volūtate nostra. Dico ꝙ nō est simile: quia volūtas diuina (vt dixi) determinat infallibiliter qꝛ licet voluntati diuine in eo instanti quo determinat cōtingēs ad alterum oppositoꝝ (considerando ipsam vt est prior naturaliter actu determinationis que non solū ipsa volitione prior est naturaliter: sꝫ etiam inquantum est volēs. vt.s. exposui) possit inesse alterum oppositum infallibiliter: tn̄ determinat futurū contingēs: quia est simpliciter in obliquabilis: cū sit simpliciter prima regula omnium. vt patuit.s.⁊ sic nō est simile de intellectu diuino ⁊ intellectu creato. Ex duobꝰ

eīn ꝓuenit infallibilitas sciētie dei respectu futurorum. Primo qꝛ q̄cq̄d diuina volūtas determinat intellectꝰ diuinus determinate apprehēdit. Scđo qꝛ sit intellectꝰ diuinꝰ voluntatē diuinā esse immutabilē ⁊ omnino nō impedibilē. Primū cōcurrit in volūtate nostra nō secūdū. — Ex qbꝰ ꝓueniat infallibilitas scientie.

¶ Ad scđm argumētum ipsiꝰ Ocham qđ etiam argumētum facit Grego. de Ari. in primo. d.38.q.2. Dico ꝙ volūtas diuina est determinata respectu omniū. Et cū dicitur talē determinationē aut sequit̄ necessario determiatio diuine volūtatis create aut nō? Dico ꝙ sequit̄ necessario necessitate consequētie nō autē cōsequētis: qꝛ ista consequētia est necessaria. Deus vult me ꝓducere.a. ꝑ instanti.b. ergo ego ꝓducam.a. ꝑ instanti.b. Et cum dicit̄ ꝙ tūc ageret mere naturaliter. Negat̄. qꝛ ista determinatio diuine voluntatis nō est necessaria: ⁊ ideo nec determinatio volūtatis create. Qđ.n. agit ex suppositiōe alicuius principii simpliciter liberi contingēter agētis est simpliciter liberum ⁊ ꝯtingēter agēs. Unde si ꝑ impossibile voluntas diuina nō ageret ⁊ volūtas creata ageret libere ⁊ cōtingēter ageret. g̃ sicut in casu volūtas creata esset libera sic nunc vbi ei cooperat̄ volūtas diuina erit libera ⁊ cōtingēter agēs. ¶ Posset etiā instari vnico medio ꝓbando ꝙ nō cognoscat intellectus diuinus certitudinaliter ⁊ infallibiliter omne cōtingēs futurum: qꝛ nō cognoscit infallibiliter antichristum peccaturum: pꝫ ex superius dictis: qꝛ ideo cognoscit aliqđ futurum certitudinaliter: qꝛ illud est determinatum infallibiliter a diuina volūtate. Sꝫ antichristum fore peccaturum nō est sic determinatū ergo. ¶ Respōdeo primo vt exposui infra d.41. Dico etiam ꝙ diuina voluntas nō hꝫ actum volēdi respectu alicuius peccati: qꝛ pctm̄ velle nō potest sꝫ bene hꝫ actum ꝑmissionis respectu ipsius: que ꝑmissio non est aliquis actus positiuꝰ volūtatis diuine. vt.i. patebit d.47. sꝫ solum negatiuus.s. nō velle ꝓhibere actum peccati: ⁊ tūc deus hꝫ certitudinē de peccato futuro: qꝛ scit se cooperaturum volūtati create ad substratum peccati si volūtas creata opabit̄ ad ipsum: ⁊ hoc si fuerit peccatum commissionis. vel deus scit se nō cooperaturū ad tale substratum si fuerit peccatū omissionis. hec vide.i. a doc. di.41.⁊ vide que ibi dubitaui. Sꝫ de ista materia. An deus ꝯcurrat ad peccatum? vide doc. in scđo. d.37.⁊ ea q̄ ibi ꝑ lōgū exposui. ¶ Ad aliud de intellectu creato ⁊ volūtate creata. Dico ꝙ nō est sil'e: qꝛ volūtas creata est libera ad oppositos actꝰ nec determinat sic immutabiliter quin semꝑ q̄ntū est ex se: nō possit oppositū ꝑ q̄cūq̄ instanti sequēti determinare. Et ideo lꝫ cognoscat talē determinationē nō tn̄ infallibiliter siue īmutabiliter cognoscit: qꝛ determinatio volūtatis create nō est ex se immutabilis: tn̄ est simile q̄ ad hoc: qꝛ facta aliq̄ determinatiōe cognoscit illā: ⁊ ꝑ ꝯsequēs cognoscit determinatū fore pro.a. si talis determinauit pro.a.⁊ hoc efficaciter ⁊ nō possit impediri: ⁊ sic certus erit ꝙ tale determinatum erit ꝑ.a. nō tn̄ est certꝰ simpl'r infallibiliter ⁊ immutabiliter: qꝛ nec volūtas creata est immutabilis simpl'r. ¶ Ad vltimum cum dicit de illis instantibus. Dico ꝙ non opꝫ hic multum immorari: qꝛ ipse negat huiusmodi instātia: ⁊ de ista materia diffuse expositū est īfra. d.41. vide ibi. Et quod dicit ꝙ nullus intellectꝰ potest huiusmodi cognoscere. hoc habet probare ⁊c̄.

Et ex his pꝫ r̄nsio ad Gre. de Ari.i.1.d.38.q.2. q̄ videt̄ iꝓbare hūc modū certitudinis ꝯtigētium quē ponit Sco. Dicit.n. ꝙ talis modus deficit. Prio qꝛ ponit aliq̄d esse rōnē cognoscēdi intellectui diuino. Scđo qꝛ talia instātia nō sunt ponēda vt ipse ꝓbat in primo. d.9. Tertio qꝛ impossibile est ꝙ ꝑ aliquo instāti talis cōplexio de futuro sit neutra. ¶ Dico ad primā instātiā ꝙ est simpl'r necesse aliq̄d ponere rationē intelligēdi ipsi intellectui diuino. vt.s. patuit in ꝓlo. in q̄stione de subiecto theologie.⁊ in.q. an theologia sit de om̄ibꝰ.⁊ in.q. an theologia sit scientia.⁊ in.d.3.⁊.39.⁊ alibi pꝫ. ¶ Ad secūdum patet. d.41. primi. vbi responsum est ad Ocham: ⁊ magis pꝫ supra. d.6. vbi responsum est ad Grego. ¶ Ad vltimum patet ex dictis quomodo in illo primo instanti nature ante determinationē diuine voluntatis futurum contingēs: licet tamē ꝑ tūc nullum sit futurum: est tm̄ ꝓpositio neutra. pōt.n. intellectꝰ offerre volūtati diuine petrū ⁊ gloriā: ita ꝙ tūc non est certus an petrus habebit gloriam: nec similiter est certus an non habebit sed est simpliciter neuter. — Eliduīt rōnes gre. de Arimi.

Quantum ad quartā q̄stionē i q̄ q̄rebat̄: an itellectꝰ diuinꝰ necessario sciat omnē ꝯti

Opi.s.bo. Car.i.1.d. 38.ar.2.q. 2.⁊ alibi.

tionē existētiū oīmꝰ ¶ Hic ponit̄ ꝑmo opi. S. Bona. in ꝑmo ꝙ distiguit istā. Deꝰ necessario scit.a. ẜm cōpositionē ⁊ diuisionē: vt in sensu cōpositionis noteꝭ necessitas sciētie vt trāsit sup istud obiectū. in sensu diuisionis noteꝭ necessitas sciētie absolute ꝙ tñ transit sup hoc obiectū. ꝑmo modo ē falsa: scd̄o modo v̄a: qꝛ ꝑmo mō nō tm̄ notat̄ necessitas sciētie ī se: sꝫ ꝙ etiā necessario trāsit sup hoc obiectū. s. antixp̄s erit p.a.: sic ꝙ necessario sciat antixp̄m fore p.a. scd̄o modo tm̄ notat̄ ꝙ sciētia dei est ī se simplr̄ necīa: pꝫ qꝛ idē qd̄ deꝰ. nō tñ necīo simplr̄ trāsit super hoc qd̄ est antixp̄m fore p.a. ⁊ sic nō est necessario talis obiecti. Tñ talis distictio nō videt̄ logica: qꝛ quādo actꝰ trāsit sup obiectū nō videt̄ de illo distiguēdū absolute vel vt transeūte. s. obiectū. puta si dico video sortē. ꝙ distinguat̄ vel de visione absoluta (ꝙ tñ est sortis) vel de visione ꝓut transit in sortē. Et ita videt̄ ista simplr̄ negāda. deꝰ necessario scit.a. ꝓ eo ꝙ hoc p̄dicatū sic determinatū nō necessario conuenit subiecto. s. hoc qd̄ dico scire creaturā: lꝫ p̄dicatū nō determinatū ꝯueniat. s. ipꝫ scire absolute: ita ꝙ hec est v̄a. Deꝰ necessario scit ⁊ hec est falsa deꝰ necessario scit creaturam. ¶ Cōtra hoc obiicit̄. qꝛ actꝰ rationalis cuiusmodi est scire intelligere ⁊ hmōi nō distrahit̄ ꝑ materiā sup quā trāsit: ⁊ sic scire nō distrahit̄ ꝑ hoc ꝙ addit̄ obiectū cuiꝰ est. vt cū dico scit antixp̄m ⁊ si nō sit notitia diuina nō necessaria eo ꝙ transit sup antixp̄m nō necessariū siue ꝯtigēter. ¶ Rn̄det̄ a Doc. ꝯcedo antecedēs ꝙ. s. non distrahit̄ vt stet ẜm q̇d. Pꝫ em̄ ꝙ scire non dicit̄ stare ẜm q̇d ex hoc ꝙ transit sup obiectuꝫ scibile qd̄cūqꝫ sit illud. Tñ sciētia dei lꝫ in se sit simpliciter necessaria nō tñ vt transit sup creaturam: qꝛ lꝫ deꝰ necessario intelligat ꝙ talis intellectio est ipse deus realiter: tñ talis intellectio nō est necīo cuiuscūqꝫ obiecti intelligibilis. Sicut etiā pꝫ de velle diuino qd̄ quū sit in se necesse esse qꝛ realr̄ ⁊ essentialr̄ deꝰ: nō necessario transit super creaturam: quia tūc creatura necessario esset. Addit Doc. ꝙ hoc est verum maxime si sit actus potēs respicere diuersa obiecta: ⁊ hoc ꝯtingēter. sicut si haberē actū loquēdi eūdem realiter virtute motiue: ⁊ ille actꝰ posset transire sup diuersa obiecta contingēter: licet necessario haberem actum sicut ⁊ potētiam: non tamen necessario haberem actum vt transeūtem contingēter sup tale obiectum: ⁊ ideo non sequeret̄. necessario dico. ergo necessario dico istud: qꝛ posset esse necessitas dictionis in se cuꝫ contingentia respectu huius obiecti: ⁊ tñ dictio huiꝰ obiecti esset simpliciter necessaria dictio: ita ꝙ non dictio ẜm q̇d. Sic ī ꝓposito de sciētia dei respectu creature.

Ad argumenta prime.q. Ubi primo arguit̄ ꝓbando ꝙ deus non habeat notitiam determinatam oīm ꝯtum ad omnes conditiones existētie: ⁊ sic arguit̄. Quia in futuris contingentibus non est determinata veritas. vt pꝫ ꝑmo Perhyer. c. vlti. ergo nec determinata scibilitas. ¶ Scd̄o qꝛ tūc potētia dei esset imꝑfecta si esset determinata ad vnam partē: qꝛ si deus ita posset hoc ꝙ non posset eius oppositum esset potētie limitate ⁊ non omnipotētie. ergo eodē modo si ita sciat vnam partē ꝙ non aliam esset limitatꝰ ẜm sciētiam: ⁊ sic non esset omnisciēs. ¶ Rn̄det Doc. ad primum. Primo faciēs differētiam inter veritates presentes: preteritas: ⁊ futuras. qꝛ preterite ⁊ presentes sic sunt determinate: ꝙ amplius non est ī potestate agētis vt ponant̄ nisi idem bis poni posset: qd̄ non est intelligibile. modo talis determinatio non est ex parte veritatis future: qꝛ licet alicui intellectui sit vna pars vera determinata: ⁊ etiam vna pars sit in se vera determinata (licet eam nullus apprehēderet) non tamē ita quin ī potestate cause sit ꝓ illo instanti ponere oppositum. ⁊ ista indeterminatio sufficit ad negociāduꝫ ⁊ ꝯsilianduꝫ. si autē neutra pars esset futura: nō oporteret negociari vel consiliari. ergo ꝙ aliqua pars sit futura duꝫ tñ reliqua possit euenire: nō ꝓhibet negociationē nec consiliationē. Et sic vult Doc. ꝙ intellectꝰ diuinꝰ sit certꝰ de veritate vel falsitate cuiuscūqꝫ ꝓpositionis de futuro: ⁊ ꝙ quelibet talis est in se determinata. Nam ab eterno voluntas diuina determināuit alterum oppositoꝝ. s. ꝙ antichristus erit pro instanti. a. vel ꝙ nō erit ꝓ instanti. a. omne em̄ futurum ab eterno est a voluntate diuina determinatum fore futurum ꝓ tali instanti determinato. vt. ī. patebit a Doc. d. 45. Posito ergo ꝑ possibile vel impossibile ꝙ nullus intellectꝰ etiaꝫ diuinꝰ cognosceret antichristum fore vel non fore: adhuc veritas de antichristo futuro vel non futuro ab eterno fuit in se determinata: qꝛ a volūtate diuina determināte vnam parteꝫ. Impossibile est em̄ ꝯtradictoria simul esse falsa vel simul esse vera. Et ideo contradictoriis de futuro positis necesse est vnum illoꝝ esse verum ⁊ aliud eē falsum: nō tñ necessario nec vnuꝫ nec aliud est verum vel falsum: sꝫ in potestate cause est vnam partē vel aliam verificare. certum tñ est ꝙ vnam verificabit: ⁊ intellectus diuinus nouit certitudinaliter quaꝫ verificabit: qꝛ nouit certitudinaliter determinationē diuine volūtatis. Et talis indeterminatio cause. s. qꝛ non est necessitas ad vnā partē contradictionis sufficit ad hoc ꝙ sit consiliuꝫ: qꝛ sepe opꝫ consilium habere: que pars verificatur. ¶ Ad scd̄m. Dicit Doc. multa. Primū. ꝙ sciētiam esse vnius partis ⁊ non posse eē alterius est imperfectionis. puta ꝙ intellectus sic determinate sciat antichristum fore p.a. vt non possit scire oppositum eēt imperfectionis. s. si ꝑ possibile oppositum euenire posset: non posset scire illud. Non est tamē imperfectionis si actu cognoscit antichristum fore p.a. quia sic est determinatum: ⁊ ꝙ actu nesciat ipsuꝫ nō fore p.a. quia ipsum non fore p.a. nihil est. patet quia respectu illius nulla est determinatio a volūtate diuina: et solum illud dicit̄ fore vel non fore qd̄ est determinatum fore vel non fore. Si em̄ antichristum non fore esset aliquod obiectuꝫ scibile: ⁊ intellectus diuinus siue actꝰ intelligēdi diuinus non esset respectu illius: eēt imꝑfectio tam ex parte intellectus ꝙ ex parte actus intelligendi. Scd̄m dictum. ponere voluntatem eē vnius oppositi et non posse eē alterius est imperfectionis. Exēpli gratia. Ponere voluntatem diuinam velle antichristū p.a. ⁊ nō posse non velle p.a. est imperfectionis vt pꝫ. ꝙ tamē volūtas actu velit antichristum p.a. ⁊ actu non velit oppositum nulla est imperfectio in voluntate. Hoc idem dicit de potentia. Tertium dictum. Dissimile est de potentia volūtate ⁊ scientia ⁊ hoc ẜm aliquos: qꝛ multi dicunt ꝙ deus potest velle vel cognoscere omnia sub omni modo: tñ non potest causare. Si tñ equaliter accipiat̄ vtrobiqꝫ est simile. tunc enim erit equalis determinatio ex vtraqꝫ parte: qꝛ qd̄libet istoꝝ est actu vnius oppositi nō amboꝝ qd̄libet etiam istoꝝ potest eē vtriusqꝫ. qꝛ actu tam actꝰ intelligēdi ꝙ actꝰ volēdi ⁊ potētia causandi sunt soliꝰ vniꝰ partis: possunt tñ eē alteriꝰ pꝫ: qꝛ volūtas diuina potuisset oppositū determinare. ¶ Nota tñ ꝙ semꝑ deꝰ vtrāqꝫ partē actu cognoscit. sꝫ nō semꝑ actu causat vtrāqꝫ partē nec semꝑ efficaciter vult vtrāqꝫ partē. Cognoscit actu ꝙ petrꝰ est glorificandꝰ: ⁊ cognoscit actu oppositū eiꝰ ꝙ est nō glorificari. nō sic intelligēdo ꝙ cognoscat ꝙ petrꝰ glorificabit̄: ⁊ ꝙ cognoscat ꝙ petrꝰ nō glorificabit̄: qꝛ hoc ē simpliciter impossibile: sꝫ cognoscit actu q̇d importat̄ ꝑ hoc qd̄ dicit̄ petrum glorificari: ⁊ q̇d importat̄ ꝑ hoc qd̄ est petrum non glorificari: vel sic actu cognoscit possibile esse petrū glorificari ⁊ actu cognoscit oppositum. s. possibile est petrum non glorificari: ⁊ tñ nō sequit̄ ꝙ voluntas determinate velit petruꝫ glorificare vel efficaciter velit nō glorificare. ⁊ sic patꝫ quō aliqualiter est dissimile. Nec hoc repugnat superiꝰ dicto qd̄ intellectus diuinus actu cognoscit vnum ⁊ actu non cognoscit oppositū: qꝛ ibi patet qd̄ si actu cognoscit antichristum fore actu nō cognoscit ipsum non fore.

Ad argumēta secūde.q. que talis fuit. Utruꝫ intellectꝰ diuinꝰ habeat certā ⁊ infallibilē notitiam oīm ꝯtū ad oēs ꝯditiōes existētie: ⁊ arguit qd̄ nō. ¶ Primo. Deꝰ nouit sessurū cras ⁊ nō sedebo cras. ergo decipit̄. ergo a simili sequit̄. Deꝰ nouit me sessurū cras ⁊ possum nō sedere cras. ergo deꝰ pōt decipi. ꝑma illatio est manifesta: qꝛ credēs illd̄ qd̄ nō est ī re decipit̄. ꝓbo ex hoc qd̄ ex scd̄a ꝯsequētia teneat: qꝛ sicut ad duas de inesse sequit̄ cōclusio de inesse: ita ex vna de inesse: ⁊ altera de possibili sequit̄ conclusio de possibili. ¶ Scd̄o si deꝰ scit me sessurū cras ⁊ possibile est me nō sedere cras. ponat̄ in esse: nō sedebo cras. sequit̄ qd̄ deꝰ decipit̄. sꝫ ex positiōe possibilis in esse nō sequit̄ impossibile. igit̄ deū decipi nō erit impossibile. ¶ Rn̄det Doc. ad ꝑmū ī qua responsione plura ponunt̄. Primo ꝙ ad duas de inesse sequit̄ cōclusio de inesse: nō quidē syllogistice: qꝛ est oratio nō syllogistica reducibilis in syllogismos plurimos. ¶ Hic aduerte ꝙ non dicit Doc. absolute ꝙ ad duas de inesse non sequatur conclusio syllogistice de inesse. i. qd̄ nō sequatur cōclusio immediate ex duabus de inesse: qꝛ hoc esset contra philosophum primo prioꝝ: q̇ docet formare syllogismos ex propositionibus de inesse: vt patet ibi. Sed intelligit sic. ꝙ ad istas duas de inesse (scilicet deus nouit me sessurum cras: et non sedebo cras. ergo

deus decipiꝭ)nō sequiꝭ syllogistice.i.immediate ista.ꝫ deꝰ decipiꝭ. Ista.n.ꝯclusio nō deduciꝭ immediate ex illis:sed tantum mediate reducēdo hunc syllogismum in multos syllogismos. Scd̄o dicit ꝙ ex vna de inesse ⁊ altera de possibili nec syllogistice nec necessario sequiꝭ ꝯclusio de possibili. Hic nō loquiꝭ absolute:qꝛ bene sequiꝭ. Possibile est oē animal esse albuꝫ.ois homo ē animal.ꝫ possibile est omnē hominē esse albū. Sꝫ loquiꝭ in ꝓposito.s.ꝙ ex his. Deū nouit me sessurū cras.⁊ possum nō sedere cras:nō sequiꝭ syllogistice.i.immediate.ꝫ deꝰ pōt decipi. Rationē assignat:qꝛ falli est rē opinari aliter esse quā sit ꝑ tūc ꝑ quādo crediꝭ esse. Istud autē includiꝭ in illis duabꝰ ꝑmissis de inesse quarū altera significat istuꝫ credere hoc ⁊ reliqua negat hoc esse:⁊ hoc ꝑ eodē istāti. ideo sequiꝭ ꝯclusio de falli.⁊ ideo bene sequiꝭ. Deus nouit siue credit me sessurū cras ⁊ nō sedebo cras.ꝫ deꝰ decipiꝭ:⁊hoc qꝛ totū est:ꝑ eodē instāti.s.deꝰ nouit me sedere ꝑ instāti.a.⁊ nō sedebo ꝑ instāti.a.ꝫ decipiꝭ. Sꝫ nō sequiꝭ.deꝰ nouit me sessurū ꝑ instāti.a.⁊ possum nō sedere ꝑ instāti.a.ꝫ deꝰ potest decipi qꝛ maioꝛ asserit me sedere ꝑ instāti.a.⁊ minoꝛ asserit potētiam ad oppositum ꝑ eodē nō istāti.a.ita ꝙ simul possit sedere sꝫ diuisim.i.potest alterā partē eligere quā vult:qꝛ nō pōt in re cōiungi nō sedere cū sedere qd̄ crediꝭ:nec est possibile nō sedere cum hoc ꝙ deꝰ sciat me sessurū ꝑ instāti.a.ideo nō sequiꝭ possibilitas deceptiōis q̄ includit istā cōiunctionē. Addit doc.ꝙ similis est ratio in mixtione de cōtingēti ⁊ inesse:quare illa nō teneat nisi sit etiaꝫ minoꝛ de inesse simpliciter:nō autē de inesse vt nūc.vt pꝫ primo prioꝝ. Nisi forte quādo subiectum maioꝛis de cōtingēti restringaꝭ ad esse vt nūc:si tñ subiectū cōtingētis maioꝛis stat simpliciter opꝫ ⁊ minorē de inesse esse de inesse simpl'r.nō autē de inesse vt nūc. Silr etiā ex maioꝛi de inesse ⁊ minoꝛi de cōtingēti maioꝛ debet accipi de inesse simpliciter.vt pꝫ primo prioꝝ. Sequiꝭ. Ista etiā ratio(.s.arguēdo in ꝓposito ex maioꝛi de inesse ⁊ minoꝛi de possibili.nō sequiꝭ cōclusio de possibili)pꝫ qꝛ si ex opposito cōclusionis arguaꝭ cū illa de possibili nō inferꝭ oppositū nisi alicuius de necessario:⁊ ita opoꝛteret maiorē esse eandē cū illa de necessario ad hoc vt inferat ꝯclusionē. Arguaꝭ sic. Deus scit petrū sessurū.sꝫ petrꝰ pōt nō sedere.ꝫ deꝰ pōt decipi. oppositū ꝯclusionis est hoc. Deꝰ nō pōt decipi:⁊ ponaꝭ ꝑ maioꝛi ad inferēdum oppositū maioꝛis primi syllogismi. Addaꝭ minoꝛ de possibili.s.ista. Petrꝰ pōt nō sedere.ꝫ deus nō scit petrū sessurū:pꝫ ꝙ hoc nō sequiꝭ:sꝫ sequitur tñ cū modo necessitatis.s.ergo deꝰ nō scit necessario petrū sessurū:⁊ hoc est qd̄ dicit. Et ꝙ nō sciat necessario ostēdit dicēs:qꝛ si intellectꝰ meꝰ semꝑ sequereꝭ mutationē i re:ita ꝙ te sedēte opinarer te sedere:⁊ te surgēte opinarer te surgere nō possem decipi. Et tñ ex istis tu sedes ꝑ.a.⁊ nō possum decipi:nō sequiꝭ nisi nō necessario scio te sedere ꝑ.a. Ita in ꝓposito. Lꝫ intellectꝰ diuinus nō sequaꝭ res sicut effectꝰ causam:tñ cōcomitantia est ibi ꝙ sicut res pōt nō esse:ita itellectꝰ diuinꝰ pōt nō scire:⁊ ideo nō sequiꝭ ꝙ intellectꝰ diuinꝰ cognoscat aliter rē q̄ꝫ ē. Et ideo nunq̄ꝫ possunt simul stare illa q̄ requiruntꝭ ad deceptionē. Sꝫ sicut res scita pōt esse ita deꝰ potest eā scire:⁊ sicut res scita pōt nō esse:ita deꝰ pōt eā nō scire:⁊ si nō erit nō sciet. ¶ Ad scd̄m de illa positiōe possibilis i esse. dico ꝙ ex tali positiōe in se nunq̄ꝫ sequiꝭ aliqd̄ impossibile:tñ illa de inesse in qua poniꝭ illa de possibili potest repugnare alicui cui nō repugnat illa de possibili posita i esse:qꝛ antecedēs pōt repugnare alicui cui nō repugnat cōsequēs:⁊ tūc ex antecedēte ⁊ suo repugnāte pōt consequi aliqd̄ impossibile:qd̄ nō sequiꝭ ex cōsequēte simpl'r ⁊ eodē:qꝛ nō est sibi incompossibile. Vult dicere ꝙ quādo poniꝭ possibile inesse:puta possibile ē me nō sedere:supponaꝭ ꝙ nō sedeam ex hoc solo nullum sequiꝭ impossibile:sꝫ si ponaꝭ cum aliquo alio poterit sequi incompossibile.puta si cum hoc qd̄ est non sedebo cras:ponaꝭ hoc. Deus scit certitudinaliter me sessurū cras.ista.n.sunt impossibilia.s.ꝙ possim nō sedere cras ⁊ ꝙ ponaꝭ in esse:et ꝙ deꝰ simul sciat ꝙ sedebo cras. Ex isto ergo antecedēte incōpossibili ⁊ totali potest sequi hoc impossibile.ergo deus decipitur quod tamen consequēs non cōsequereꝭ ex hoc solo possum nō sedere cras:qꝛ si ponaꝭ inesse ꝙ nō sedeam cras:sequiꝭ ꝙ deus sciet me nō sedere cras:⁊ sic nō deciperetꝭ sꝫ cū totali antecedēte.s.possum non sedere cras ⁊ deus scit me nō sessurū cras:statim sequiꝭ hoc impossibile.ergo deus decipiꝭ.sicut etiam pꝫ in scd̄o ꝑorum:in sillogismo ex oppositis:vbi sequiꝭ conclusio impossibilis:q̄ tñ ex vna premissarum nō sequereꝭ:sꝫ qꝛ vna premissa est incompossibilis alteri:ideo ex illis duabꝰ sequiꝭ conclusio impossibilis:vt ibi pꝫ. Et hoc est qd̄ dicit doc.vt pꝫ in littera sequēti cum dicit. Dico tūc ꝙ posita ista i esse.i.supposito ꝙ nō sedeam cras:ex ista sola nihil impossibile sequiꝭ.sꝫ ex ista ⁊ alia.s.deus scit me sessurū:sequiꝭ impossibile.s.deum falli:⁊ illud impossibile nō sequiꝭ ex impossibilitate aliqua que est absolute in ea:sed ex ipsa ⁊ quodam alio simul qd̄ est incompossibile. Nec hoc est inconueniēs ꝙ illud qd̄ est impossibile sequaꝭ ex aliqua de inesse in qua poniꝭ alia de possibili ⁊ aliqua de inesse;qꝛ cum ista ego sedeo.stat ista.possibile est me stare.illa tamē de inesse in qua poniꝭ illa de possibili repugnat illi alteri de inesse.s.huic ego sto:qꝛ possibili posito in esse cū diciꝭ possibile est me stare.posito isto in esse.sequiꝭ ego sto. Et ex illis duabꝰ de inesse sequiꝭ istud ipossibile.s.stās ⁊ sedēs.nec tñ sequiꝭ.ergo illa q̄ ponebaꝭ de possibili inesse fuit falsa:sꝫ vel illa fuit falsa;vel alia cum qua de sua de inesse accipiꝭ est icōpossibilis sue de inesse ⁊ sic pꝫ resp̄ōsio ad rationes secunde.q.

Ad argumenta tertie.q.q̄ talis fuit. An deus habeat imutabilē notitiaꝫ de omnibꝰ q̄ꝫtum ad omnē conditionē existētie. Et arguit primo ꝙ non:⁊ ꝓbat ꝙ possit habere mutabilē notitiaꝫ. Et prima ratio stat in hoc:ꝙ est impossibile transire de contradictoꝛia in cōtradictoꝛiuꝫ sine aliqua mutatiōe: pꝫ ista.qꝛ si.a.transit ab albo in nō album.vel ecōtra necessario mutaꝭ:qꝛ si nō mutareꝭ nō dicereꝭ.a.ꝑ talē trāsitum:aliter se haberet nūc q̄ꝫ priꝰ modo mutario est qua aliqd aliter se hꝫ nūc q̄ꝫ priꝰ.vt pꝫ ꝑ philosophum q̄nto phisicoꝝ.t.c.32.⁊.63. ¶ Nota tñ ꝑ intellectione huiꝰ ꝓpositiōis q̄ sepe est in vsu apud Doc.ꝙ trāsire de ꝯtradictoꝛio in cōtradictoꝛiū pōt multipl'r cōtingere. Prio ꝙ deꝰ trāseat a nō creāte ad creans:qꝛ ab eterno nō creauit aīaꝫ:⁊ nūc creat.ꝫ aliter se hꝫ nūc q̄ꝫ priꝰ se habuerit:et tñ nō ꝯcediꝭ ipsum mutari. Silr ab eterno nō fuit dñs ⁊ ex tēpoꝛe diciꝭ dñs.vt dicit Aug.⁊ Magr̄ in.d.30.ꝑmi. nec tñ diciꝭ mutari. Dico ꝙ ideo nō diciꝭ mutari qꝛ non se hꝫ aliter ꝭm aliqd receptū qd̄ priꝰ nō habuerit. Si.n. diciꝭ creatoꝛ nūc ⁊ priꝰ nō diciꝭ creatoꝛ:ex hoc dꝛ creatoꝛ nūc ⁊ referri ad creaturā nō ꝑ nouam relationē receptam in se:sꝫ qꝛ creatura hꝫ nouaꝫ relationē q̄ terminaꝭ vt nūc ad ipsum deum q̄ prius nō terminabaꝭ:qꝛ nō erat vt.s̄.exposui.d.30.vbi iprobaui Gre.⁊ Ocham. De dño pꝫ ꝙ diciꝭ dñs ex tēpoꝛe:nō autē ꝑ aliqd de nouo in ipo receptū.vt pꝫ vbi.s̄. ¶ Si dicaꝭ.potest habere de nouo relationē ratiōis quaꝫ prius nō habuit.vt pꝫ a doc.vbi s̄.d.30.⁊ sic recipit nouum respectū ratiōis quē priꝰ non habuit:⁊ sic transit de ꝯtradictoꝛio in ꝯtradictoꝛiū ⁊ tñ nō mutaꝭ. ¶ Dico primo ꝙ ꝑ nullū respectū ratiōis sibi de nouo aduenietē ⁊ causatū a creatura diciꝭ mutari:qꝛ aliter se habere nūc q̄ꝫ priꝰ ꝭm tñ respectū ratiōis nulla ex hoc sequiꝭ mutatio. Mutari enim propꝛie est aliter se habere nunc realiter q̄ꝫ prius se habuerit sic intelligendo. Vel quod transeat a priuatione alicuius entitatis realis siue absolute siue respectiue ad ipsam recipiēdam. Vel ꝙ transeat ab entitate positiua siue absoluta siue respectiua ad priuationem eiusdem:⁊ hoc modo ꝓprie cōtingit aliquid mutari. ¶ Dico secundo ꝙ si transiret a priuatione respectus ad ipsum respectuꝫ ex tempoꝛe causatum in ipso:⁊ hoc ab actu intellectus diuini de nouo causantis talem respectum:de necessitate mutaretur nō per receptionem illius respectus qui ex se nullam mutationem facit:sed quia talis respectus non posset causari ab intellectu diuino nisi per nouum actum intellectꝰ diuini comparantem ipsum deum ad creaturam:⁊ sic mutareꝭ:quia haberet nouum actum intelligendi quē priꝰ non habuerit vt.s̄.patuit a doc.d.30. ¶ Si iterum dicatur.intellectus diuinus in primo instanti nature in quo tantum cognouit necessaria tunc non cognouit contingentia. Patet per Doc.presenti.d.qꝛ cognouit illa in secundo instanti nature.ergo transit de contradictoꝛio in ꝯtradictoꝛiuꝫ:⁊ tñ nō ꝯcediꝭ ꝭm hoc mutari. ¶ Dico ad hoc ⁊ ad oīa similia ꝙ mutari ꝓprie est al'r se hr̄e nunc q̄ꝫ priꝰ sic intelligēdo.ꝙ oppositū infuerit ꝑ aliqua duratione:sicut cū dicimꝰ ꝙ materia ligni nūc est priuata forma ignis:ita ꝙ talis ꝑuatio duratiōe ꝑcedit i ipsa materia: ⁊ post puta in vltimo instāti illius durationis fit sub forma ignis:tūc ꝓprie mutaꝭ:⁊ silr quando in aliquo prioꝛi ꝭm durationem est sub aliqua forma ⁊ i vltimo instanti illius duratiōis fit sub priuatiōe talis forme:tūc ꝓprie

Marginal notes: quid sit falli. — Obiectio bona. — Solutio. — Quid sit mutari proprie. — Alia obiectio singularis. — Solutio notāda.

mutat᷑:⁊ sic transit⁹ a ɔtradictorio in ɔtradictoriũ facit
mutationẽ sic intelligẽdo ꝙ vnum cõtradictoriũ pri⁹ du
ratione infuerit. Et pꝫ hoc in multis locis a Doc. preci=
pue in isto. 1. d. 2. parte. 2. q. 3. vbi dicit ꝙ essentia diuina
nõ mutat᷑ puta a nõ relatiõe in relationẽ: lꝫ. n. pri⁹ natu
ra sit essentia diuina ꝙ̃ intelligat᷑ esse actu fundamẽtũ fi
liationis tñ nõ mutat᷑ qꝛ in aliqua duratione priori non
fuit sub opposito: qꝛ nunꝙ̃ fuit priuata illa. Priuatio
n. ꝓprie nõ respicit huiusmodi instãtia puta originis vel
nature. Nam cuꝫ dicit᷑ aliq̃d esse priuatum aliquo: talis
priuatio inest in aliqua duratiõe priori. Unde doc. i. 4.
d. 43. q. 5. sic ait. Nũꝙ̃ autẽ est mutatio nisi qñ suscepti=
uum termini ad quẽ alicui⁹ inductiõis precedit duratio
ne ipsum terminum ad quẽ: ⁊ tũc est sub priuatiõe termi
ni. Hec ille. ¶ Si dicat᷑ ꝙ doc. in. 3. d. 3. q. 1. dicit ꝙ si vir
Instantia. go Maria in aliquo instanti nature fuit nõ sub gratia ꝙ
tũc diceret᷑ priuari grã: ⁊ ꝙ si realiter in aliquo priori na=
ture fuisset sine gratia etiam in aliqua duratione fuisset
sine gratia. ¶ Respõdeo vt ibi exposui. Aliud est. n. ali=
Rñsio val= quid esse prius natura alio (loquẽdo de priori natura po
de bona. sitiue) in essendo ⁊ existẽdo: ⁊ aliud est esse pri⁹ natura ex
hoc ꝙ vnum non includit aliud ⁊ ꝙ̃tum est ex parte sua
nõ repugnat sibi formaliter esse sine alio: lꝫ ꝓpter aliq̃d
ɔsequẽs nõ possit esse: sicut homo est prior natura risibi
litate nõ tñ in essendo ⁊ existẽdo: cũ sit impossibile homi
nẽ existere sine risibilitate: immo dicũt eãdẽ existẽtiã: di=
cit᷑ tñ prius natura in intelligendo: qꝛ homo põt ꝑfecte
intelligi nõ intellecta risibilitate. Nec etiã repugnat ho
mini quiditatiue sumpto esse sine risibilitate: lꝫ sibi repu
gnet cõcomitanter. vꝫ ꝓpter realẽ idẽptitatẽ cũ risibili=
tate. Sic dico de diuina essentia respectu filiatiõis: non
eñ est prior natura positiue ipsa filiatione. vꝫ. ꝙ in essen
do ⁊ existẽdo sit i aliquo instãti priori nature in quo nõ
sint oĩa intrinseca diuina: qꝛ tũc esset etiã prior vel posset
esse prior duratiõe. Sꝫ dicit᷑ prior natura q̃ditatiue. vꝫ.
qꝛ ipsa põt distincte intelligi nõ intellecta aliqua ꝓprie=
tate. Modo transire a cõtradictorio in cõtradictorium
ꝓprie loquẽdo nõ verificat᷑ isto modo: qꝛ nõ sequit᷑: essen
tia diuina est prior natura filiatiõe ⁊ fit in scd̃o instanti
nature modo preexpositio sub filiatiõe. ergo transit a ɔtra=
dictorio in cõtradictorium: nõ sequit᷑ qꝛ tũc sequeretur
ipsam pri⁹ duratiõe fuisse nõ sub filiatione. Ex his pꝫ ꝓ=
positio. Doc. ergo ꝑ istam ꝓpositionẽ ꝓbat mutabilitatẽ di
uine notitie. qꝛ si deus scit nũc. a. fore ꝓ instanti. b. ⁊ põt
nescire. a. ꝓ instanti. b. ergo põt transire a contradictorio in
cõtradictoriũ. s. a. scire ad nõ scire. ergo talis sciẽtia mutat᷑
siue itellect⁹ diuinus põt mutari: qꝛ põt trãsire a scia. a.
ad nõ sciẽtiã ipsi⁹. a. ⁊ talis mutatio nõ erit in ipso. a. sci
to: qꝛ ipsum. a. hꝫ tm̃ esse in sciẽtia dei: ⁊ ꝑ ɔsequẽs i ipso
nulla mutatio põt fieri. Si ergo est mutatio in tali transitu
a ɔtradictorio ⁊c̃. erit tm̃ in sciẽtia dei. ¶ Scd̃o arguit.
Quicq̃d nõ est. a. ⁊ põt esse. a. põt incipere esse. a. pꝫ si pa
ries nõ est albus ⁊ põt esse alb⁹. ergo põt incipere esse alb⁹:
qꝛ nõ videt᷑ esse intelligibile ꝙ affirmatio negatiõis que
nõ inest possit inesse nisi incipiat esse: affirmare. n. albedi
nẽ de aliquo prius negatã nõ põt esse sine inceptiõe albe
dinis in illo. ergo si de⁹ non scit. a. ⁊ põt scire. a. põt incipere
scire. a. ergo põt mutari ad scire. a. ¶ Tertio arguit sic. Si
de⁹ nõ sciat. a. ⁊ põt scire. a. q̃ro q̃ est ista potẽtia: aut est
passiua siue receptiua: ⁊ tũc est ad formã ⁊ sequit᷑ muta=
tio: qꝛ nũc recipit aliquã sciẽtiã quã pri⁹ nõ habuit. aut ẽ
actiua: ⁊ pꝫ ꝙ naturalis: qꝛ intellect⁹ vt intellectus nõ ẽ
liber sꝫ naturalr̃ agẽs: talis autem potẽtia nõ põt agere
postꝙ̃ nõ egerit nisi mutet᷑. igit᷑ vt pri⁹ sequit᷑ mutatio.
¶ Rñdet Doc. ad primum ɔcedẽdo maiorẽ. s. ꝙ non est
transitus ⁊c̃. qd̃ dꝫ intelligi modo preexposito. ⁊ negat
minorẽ: qꝛ in diuina sciẽtia talis transitus est simplr̃ im=
possibilis: qꝛ talis transitus nõ põt esse sine successione:
ita ꝙ oppositum succedat opposito: sicut. n. non possunt
simul stare scire ⁊ nõ scire: ita non põt stare ꝙ aliqñ sciat
⁊ aliquãdo nesciat: qꝛ tunc esset in eo successio: ⁊ tũc etiã
de nouo posset acquirere actum sciẽtie. ⁊ ꝑ ɔsequẽs scire
dei non esset idẽ qd̃ deus vt. s̃. patuit. d. 2. q. 1. in illis pre=
ambulis. ¶ Et si q̃ras saltẽ si põt non scire. b. qd̃ scit: ali=
quid aliter se habebit: q̃ro quid est illud: ¶ Dico ꝙ. b. in
esse cognito non tamẽ aliter ꝙ̃ prius se habuit: sꝫ aliter
ꝙ̃ nunc se hꝫ: ita ꝙ istud aliter esset non alicuius succe=
dẽtis oppositi ad oppositum sꝫ est alterius oppositorum
qd̃ in eodem instanti posset in esse in quo suum oppositũ
inest: ⁊ hoc non sufficit ad mutationẽ qꝛ in esse cognito
possibile est p̃dicari. a. sedebit ꝓ instanti. b. ⁊ ꝓ eodẽ in=
stanti. a. põt non sedere simr̃. a. sedet ꝓ instanti. b. ⁊ põt nõ
sedere: vt prius expositum est: sꝫ illa non est mutatio: qꝛ
semꝑ vna pars est de possibili qd̃ nihil reale est vt pꝫ. Sꝫ
mutatio semꝑ requirit successionẽ realẽ. vt. s̃. exposui: ⁊
sic pꝫ rñsio ad primum argumẽtum. ¶ Ad scd̃m rñdet᷑ a
Doc. ꝙ ista ɔsequẽtia non valet non sciẽs. a. põt scire
a. ergo põt incipere scire. a. ⁊ hoc quando est potẽtia pre
cise alicuius prioris naturaliter ad oppositum posterio=
ris pro eodẽ instanti ꝓ quo hꝫ hoc posterius contingẽ=
ter esse sicut est in proposito. ¶ Uult dicere ꝙ illud pos=
se ad oppositum (. s. posse scire. a. qd̃ prius nesciuit qd̃ pos
se scire est oppositum ei ꝙ est nescire) non est posse reale
cum suo opposito qd̃ est non scire. a. i. ꝙ non scire. a. non
precedit duratione ipsum posse scire. a. ita ꝙ posse scire
a. realr̃ possit succedere ipsi non scire. a. Sꝫ talis succes=
sio (si tamẽ põt nominari successio) soluꝫ consistit in prio
ritate nature cause ad suum effectũ siue principii cogni=
tiui ad obiectum scd̃arium. ideo consequẽtia non valet.
Si. n. i p̃mo instãti nature de⁹ nõ scit. a. fore ꝓ istãti. b. et
põt scire in scd̃o instanti nature adhuc nõ sequit᷑. ergo põt
incipere scire: qꝛ ly incipere scire: dicit successionẽ realeꝫ
oppositi ad oppositum: ita ꝙ in aliqua duratiõe vnũ op=
positum. s. nõ scire. a. p̃cedat aliud oppositũ. s. scire. a. po
nẽdo posse scire in esse sicut ⁊ qd̃libet possibile dꝫ poni in
esse. Sic ergo in primo instãti nature q̃ tñ sit necessaria ne=
scit. a. qꝛ adhuc. a. nihil est: põt tñ scire ⁊ ponat᷑ in esse in
scd̃o instanti nature in quo ipsum. a. hꝫ esse cõtingẽter: ⁊
sic i illo scd̃o instãti scit. a. ⁊ vt sic nulla apparet successio
realis oppositi ad oppositum. Addit Doct. ꝙ grã mate=
rie tenet in creaturis vbi est possibilitas ad opposita suc
cessiue: qꝛ bene tenet cõsequẽtia. Petrus non cognoscit
nunc sorteꝫ ⁊ põt cognoscere. ergo põt incipere cognoscere.
certum est. n. ꝙ de facto ipsum nescire p̃cedit duratione
ipsuꝫ scire: ⁊ sic ibi est successio realis oppositi ad opposi
tũ qñ ipm̃ posse scire ponit᷑ in esse: ⁊ põt esse successio rea
lis oppositi ad oppositũ: qꝛ oppositũ põt poni i esse. Ad=
dit etiã dicẽs. Sꝫ lꝫ illa nõ esset. s. possibilitas ad opposi
ta successiue: adhuc tñ esset possibilitas ad vtrunꝙ̃ illoꝝ
ꝓ vno instãti. in ɔtigẽtib⁹. n. etiã respectu creature ẽ pos
sibilitas ad vtrũꝙ̃ illoꝝ oppositoꝝ simul ꝓ eodẽ instanti
tẽporis. vt. s̃. patuit. ¶ Ad tertiũ rñdet doc. ꝙ ista potẽ
tia ad oppposita ẽ potẽtia actiua. s. qua põt scire. a. ⁊ nõ
scire. a. nõ ꝙ sit potẽtia actiua phisica q̃ ꝓducit aliud in=
ꝙ̃tum aliud. s. realiter ⁊ essentialiter distinctũ. vt pꝫ. 5.
metha. t. c. 17. ⁊. 6. t. c. 2. sꝫ accipit᷑ magis potẽtia actiua
metha. de qua supra dixi i ꝓlo. q. de subiecto theologie:
⁊ hec potẽtia actiua in diuino intellectu respectu intel=
lectiõis non est ad intellectionẽ realiter distinctam. licꝫ
ergo non sit vere ꝓductiuus sue intellectionis: qꝛ illa rea
liter distingueret᷑. vt. s̃. patuit. d. 2. parte. 2. habet tamen
eam ac si eam realiter ꝓduxisset. Et cuꝫ comparat᷑ intel
lectus diuinus ad obiecta secundaria: potest dici poten=
tia actiua non tamẽ phisica: qꝛ illa ꝓducit tm̃ ens reale
in esse realis existẽtie. hec autẽ ꝓducit tm̃ in esse ẽm q̃d.
vt supra patuit. d. 3. q. 4. d. 35. 36. ⁊ in. 2. d. 1. q. 1. ⁊ hoc est
qd̃ dicit. Intellectus diuinus inquantum est actu ꝑ es=
sentiam ⁊ ꝑ actualem intellectionẽ infinitam sit potẽtia
actiua respectu quorũcunꝙ̃ obiectorum q̃ ꝓducit in esse
intellecto. Sequit᷑. Et cum dicit igit᷑ ipsa. s. potẽtia acti
ua non potest agere circa aliquid circa quod prius non
egit nisi prius mutet᷑. Dico ꝙ consequẽtia non valet qñ
agẽs requirit obiectum circa qd̃ agat sicut in agẽtibus
creatis: non oportet ꝙ agens mutet᷑ si de nouo agat. s. si
de nouo appropinquet᷑ sibi passuꝫ in qd̃ agat. Et vult di
cere ꝙ nouiter agere post non agere põt duplr̃ intelligi.
Uno modo ꝑ nouam actionẽ in causa: ⁊ sic tale agẽs ve=
re mutat᷑: qꝛ habet nouaꝫ actionẽ quã prius nõ habuit. Agere de nouo ɔtin= git duplr̃.
Alio modo ꝑ nouaꝫ approximationẽ obiecti vel passi: si=
cut si igni semꝑ approximẽtur noua combustibilia ipse
ignis semꝑ calefacit: ⁊ tamẽ nec ꝓductio caliditatis nec
alia mutant᷑ in suo esse vel in suo ꝓprio supposito. Sic in
ꝓposito voluntas diuina determinans aliquid fore ostẽ
sum ab intellectu facit complectionẽ talem esse veram: ⁊
ideo intelligibilẽ ⁊ ex hoc istud. s. verum est p̃sens intel=
lectui in ratione obiecti intelligibilis: nõ ꝙ tale obiectũ
possit mouere intellectum diuinuꝫ ad sui cognitionẽ: qꝛ
tantum a sola essentia mouet᷑ ad cognitionem cuiuscun=
ꝙ̃. vt supra patuit. nec etiam ꝙ sit presens ex natura rei:
vt. s̃. patuit. d. 3. q. 3. ⁊ in quoli. patet. q. 14. fit. n. presens
ꝑ essentiam diuinã ipsum veruꝫ contingẽs rep̃sentãtẽ: ⁊
vt sic presens intelligit ipsum eadem simpliciter intelle=

ctione qua intelligit etiā essentiam suam. Sequit. Et si=
cut volūtas potest facere istud volitum ꝛ non facere:ita
posset esse verum ꝛ nō verum:ꝛ ita potest cognosci ꝛ non
cognosci ab isto itellectu diuino:qꝛ posito ipso ꝓo intelli
git:nō posito nō intelligit:et hoc qd est intelligere ꝛ nō
intelligere nō est ꝓpter aliquā cōtingētiā in ipso intelle
ctu diuino:quasi intellect⁹ diuin⁹ ꝯtingēter possit intelli
gere ꝛ nō intelligere:qꝛ intellect⁹ necessario itelligit qn̄
obiectum est sibi presens in ratiōe obiecti intelligibilis
Sꝫ ꝙ possit intelligere.a.fore ꝑ instāti.b.ꝛ possit nō in=
telligere:est ex sola cōtingētia volūtatis diuine ponētis
cōtingēter siue determinātis.a.fore ꝑ instāti.b.vel non
fore ꝑ instanti.b.si determinat ipsum fore ꝑ instāti.b.in=
tellect⁹ diuin⁹ necessario intelligit.a.fore ꝑ instanti.b.si
vero determinat.a.nō fore ꝑ instanti.b.intelligit neces
sario.a.nō fore ꝑ instanti.b. ¶ Deinde obicit dicens.ꝙ
adhuc nō potest esse sine mutatiōe saltē in obiecto intel
lecto:sicut nec illa approxiatio passi naturalis ad agēs
naturale potest esse sine mutatiōe passi:ꝛ forte ipsi⁹ agen
tis approximantis. ¶ Respōdet ꝙ nō mutat obiectum
istud i isto esse:qꝛ nō potest esse successiue sub oppositis:
cōtingēter tn̄ est in isto esse:nō.n.tale obiectum in intel
lectu diuino potest esse sub oppositis.puta ꝙ in aliquo
priori duratiōe fuit nō cognitū.a.fore ꝑ instāti.b.ꝛ i ali
quo instanti immediato post illaꝫ durationē sit cognitū
ab intellectu diuino ipsum fore ꝑ instanti.b.qꝛ talis suc=
cessio est simplr̄ impossibilis vt obiectū cōparat intelle=
ctui diuino vt.s̄.patuit. Silr̄ tale obiectum in esse voli=
to nō potest esse sub oppositis successiue:sic ꝙ in aliq̊ p̊o=
ri duratiōe.a.nō sit volitum a volūtate diuina ꝑ instanti
b.ꝛ ꝙ in aliquo instanti posteriori immediate sequente
durationē illam sit volitum a volūtate diuina ꝑ instanti
b.hoc est.n.impossibile:qꝛ voluntas diuina q̄cq̄d voluit
ab eterno voluit:licet enim in eodeꝫ instanti quo vult.a.
possit non velle.a.tamē si vult.a.esse ipsum vult ab eter=
no. Et hoc est quod doc.hic intendit in ista littera.ꝛ sic
patet ad argumenta.q.

Ad argumenta.q.

4.que talis fuit. An in=
tellectus diuinus neces=
sario sciat omnē cōditionē existētiū omnium?ꝛ arguit ꝙ
sic. Primo. De⁹ scit immutabiliter antichristum fore di
cat.a.ḡ necessario scit ipsum.a.fore. Probatio cōsequē=
tie. Primo qꝛ non ponit in deo nisi necessitas imutabi=
litatis. Secūdo qꝛ oē imutabile videtur eē nec̄ium for=
maliter sicut oē possibile qd repugnat necessario vr̄ esse
mutabile. ¶ Secūdo arguit:qꝛ q̊cq̄d potest eē i deo ē ne
cesse eē pꝫ:sed scire.a.potest eē in deo.ergo scire.a.ē nec̄e
eē. ¶ Tertio arguit sic.oīs ꝑfectio absoluta simpliciter
de necessitate iest deo.scire aūt.a.est ꝑfectio simpliciter:
qꝛ aliter nō eēt de⁹ ꝑfect⁹ si nesciret.a.formaliter:qꝛ nō
ē ipfectus nisi ꝓpter carētiā ꝑfectiōis simpliciter.ḡ ne=
cessario scit.a. ¶ Ad p̊muꝫ argumētū rn̄det doc.negan
do cōsequētiam. Ad ꝓbationeꝫ p̊mam p̄mittit primo ꝙ
quartus mod⁹ necessitatis positus ab Ar.quito.me.t.c.
sexto.ē nō cōtingere aliter se habere. Unde sic ait. Ar.
Amplius qd nō cōtingit aliter se habere necessariū dici
mus sic se hr̄e.hec ille. Et hic q̄rt⁹ mod⁹ distiguit a trib⁹
precedentibus:qꝛ quart⁹ modus est absolut⁹:sꝫ duo p̊mi
sunt ad aliqd bonū intrinsecū vel extrinsecū acquirēdū:
vel malum possibile euitandū.vt pꝫ de p̊mo mō.s.cibus
ꝛ respirare q̄ sūt necessaria aiali:ꝛ medicia q̄ ē necessaria
ad euitandū ifirmitatē.tertius modus dicit ꝑ opatio=
nē ad agens extrinsecū violentās. Un̄ ait. Amplius viꝫ
faciens ꝛ vis.i.violētia ꝛ vim faciens.i.violētiā faciēs.
hoc aūt ē qd p̄ter impetū ꝛ ꝑuolūtatem.i.ꝙ violētia est
aliquid ipediens ꝛ ꝓhibens p̄ter ipetū ꝛ ꝑuolūtatem.i.
cōtra appetitū naturalē ꝛ rationalē. Seq̄tur i textu vio
lentū.n.necessariū dicit. Sꝫ quartus mod⁹ accipit abso
lute ꝛ in se:ꝛ sic alii tres modi req̄runt ipfectionē in se:
lꝫ ḡ i deo sit ista necessitas imutabilitatis q̄ ē q̄rtus mo
dus necessitatis:non tn̄ ē ibi illa sola:sic ꝙ imutabilitas
ex se sit necessitas:qꝛ immutabilitas ex se non priuat nisi
possibilē successionē oppositi ad oppositū. Necessitas āt
simpliciter absolute ꝑuat possibilitatē huius oppositi ꝛ
nō successionē huius oppositi sicut hic:ꝛ iō nō sequitur
oppositū nō pōt succedere opposito.ḡ oppositū nō pōt i
esse. Un̄ lꝫ volūtas diuina possit velle ꝛ nō velle.a.non
tamen cū successione:vt.s̄.exposui rn̄dēdo ad argumen
ta alterius.q. Sꝫ qn̄ est necessariū simpliciter nunq̄ꝫ op=
positū pōt in esse:sicut dicimus ꝙ intellectus necessario
simplinciter intelligit essentiā diuinā ꝛ sic necessario in=
telligit ꝙ est sibi simpliciter impossibile nō intelligere.ꝛ
simpliciter voluntas sic necessario vult essentiā diuinam
ꝙ est ei simpliciter impossibile ipsaꝫ nō velle:nō sic est cū
cōparat ad creaturam:licet.n.ipsam diligat necessitate
immutabilitatis non tamen necessitate simpliciter.

¶ Ad secundam ꝓbationē dicit doc.primo ꝙ omne ens
possibile i esse existētie est mutabile.patet qꝛ tale ens nō
includit formaliter necessitatē nec imutabilitatē:est.n.
mutabile vel mutabilitate versiōis de qua doc.s̄.d.viii.
ꝛ in.4.d.11.vel aliqua alia mutabilitate:ꝛ hoc satis pa=
tuit in.1.d.viii. Addit doc.ꝙ tale ens possibile est muta
bile ponēdo etiā tale ens creari s̄m mentē Aui.q̄ voluit
aliquid posse causari ab eterno.vt expositū est.s̄.d.ii.d.
viii.q.vlti.ꝛ in.ii.d.i.q.ii.ꝛ.iii.ita ꝙ nō esse tm̄ precedat
ipsum esse in aliquo priori nature:nō tn̄ accipiēdo prius
natura positiue sꝫ tm̄ negatiue:qꝛ.s.nō esse quantum est
ex se inesset nisi ipsum esse preueniret a causa supiori ꝓ=
ducēte tale esse in illo instanti nature in quo non esse ex
se in esse:vt expositum est.s̄.d.viii.q.vlt.ꝛ in.ii.d.i.q.ii.
ꝛ in simili in.iii.d.iii.q.i. Si tn̄ acciperet ipsum esse crea
ri ab eterno de necessitate nature:sicut scd̄a intelligētia
(forte s̄m ipsum ꝛ Ar.vt.s̄.patuit.d.viii.q.vlti.)est ne=
cesse esse ꝛ de necessitate nature ꝓducta ab eterno tūc ta=
lis esset immutabilis:qꝛ etiam s̄m philosophum omne
sempiternum est necessarium:ꝛ tale est immutabile i suo
esse. Dico ergo ꝙ si effect⁹ ꝓduceret ab eterno ꝛ esset ve=
re possibile ꝛ cōtingēs ꝙ tale esset immutabile etiā i suo
esse. Scd̄o vult doc.ꝙ nullū ens possibile ꝯsideratum tm̄
in esse cognito vel in esse volito sit mutabile:qꝛ mutari ꝓ
prie ē realiter aliter se habere.vt exposui.s̄.sꝫ esse cogni
tum ab intellectu diuino siue esse volitū a volūtate diui=
na hꝫ tm̄ esse s̄m q̊d ꝛ nullum esse reale.vt.s̄.patuit.d.3.
q.iiii.d.35.ꝛ.36.ꝛ ꝑ cōsequēs vt sic est omnino immuta
bile:licet dicat ens possibile ꝓ eo ꝙ sibi non repugnat ꝓ
aliquando realiter existere. Et tale esse cognitū ab intel
lectu diuino vt precedit actum volūtatis diuine dicit ne
cessarium:qꝛ de necessitate nature ab actu intellect⁹ di=
uini ꝓductum.vt.s̄.patuit.d.iii.q.iiii.xxxv.xxxvi.ꝛ.39.
dicit tn̄ necessarium s̄m q̊d:qꝛ et esse tale est esse s̄m q̊d.
esse tn̄ cognitum respectu cōtingētis est tm̄ necessarium
necessitate ꝯsequētie ꝛ nō consequentis:qꝛ sequit deter=
minationē volūtatis diuine que mere cōtingenter se hꝫ
respectu omnis cōtingētis.sicut ḡ esse volitū est tm̄ ne=
cessariū in tali esse necessitate cōsequētie nullo etiā mo=
do in tali esse est mutabile:qꝛ nullum esse reale dicit.imo
etiam vt sic est omnino immutabile:qꝛ ibi nō potest esse
transit⁹ a cōtradictorio in contradictorium:ita ꝙ vnuꝫ
oppositum succedat alteri:qꝛ in aliquo priori duratione
nō dicit nō habere esse volitū ꝛ post habere esse volitum:
sꝫ si fuit volitum necessario fuit volitum ab eterno.vt.s̄.
exposui. Deinde addit doc.ꝙ istud esse cognitū vel voli=
tum reducit ad aliqd esse reale simpliciter necessariū:qꝛ
esse cognituꝫ lapidis reducit ad actum intelligēdi intel
lect⁹ diuini q̊ act⁹ est simpliciter necesse esse.vt.s̄.patuit.
d.xxxvi.ꝛ esse volitum lapidis reducit ad velle diuinum
qd est verū ens reale ꝛ simpliciter necessarium. Sequit.
Propter cuius alteri⁹ necessitatē nō potest esse hec mu=
tabilitas:ꝛ tamē illius alterius necessitas ex se non cōti
net huic formaliter:ideo istud nō ex se formaliter neces=
sarium:illud.n.esse cognitū lapidis nō est formaliter in=
tellectio diuina qua intellectus diuinus intelligit lapi=
dem:nec similiter esse volitum ipsi⁹ est formaliter volitio
diuina qua voluntas diuina vult ipsum:istud autem esse
volitum cum tm̄ sit esse s̄m q̊d ꝛ nō reale nō est ex se for=
maliter necessariū:qꝛ nō hꝫ esse extremi qd respicit reali
ter.i.ꝙ esse volituꝫ nō habet esse formaliter extremi.s.vo
litionis diuine quam respicit realiter.i.quam respicit vt
extremum vere reale.nec tn̄ illud esse volitum est mutabi
le:qꝛ s̄m illud esse diminutum respicit extremuꝫ immuta
bile.s.volitionem diuinam:ex quo.n.hꝫ tm̄ esse volitum
volitiōe diuina statim sequit ꝙ si volitio diuina sit oīno
imutabilis ꝙ etiā obiectū a tali volitiōe volitū erit om=
nino immutabile:qꝛ mutatio in aliquo inquantum respi
cit aliud nō potest esse sine mutatione i illo.i.ex quo esse
volitum lapidis vt comparat ad volitionem diuinam di
cit tm̄ sibi cōpetere inquantum sibi comparat:nō potest
esse mutatio in tali esse volito nisi sit mutatio in volitio=
ne diuina ꝑ cuius comparationeꝫ dicit habere tale esse.

¶ Ad secundum argumentum. Respondet Doc.dicens
ꝙ aliquid potest inesse deo dupliciter.s.formaliter vel i
esse subiectiue:sicut logice predicatum qd cunq̄ꝫ dr inesse

subiecto.i.ꝙ aliquid inest deo realiter et formaliter siue intrinsece.vt omnis perfectio diuina ⁊ omnia intrinseca realiter:⁊ tale est realiter deus:aliqͩ ẽt inest tm̄ predicatiue ⁊ nullo modo itrinsece:sicut dicim⁹ ꝙ paries ẽ visus:visio inest parieti tm̄ ꝑdicatiue ⁊ denominatione extrinseca:sicut ẽt dicit deus dn̄s ex tpe non propt nouam relationẽ formalit iexistentẽ ipsi:sed tm̄ ꝑdicatiue ⁊ denominatiõe extrīseca. Sic in propositio. Deū scire.a.est idẽ ꝙ deus:verum ẽ accipiẽdo ipm scire absolute quia illud est realiter deus:sed accipiendo scire ꝓ obo scito:non in est deo realiter sed tm̄ obiectiue vel ꝑdicatiue et denoiatiõe extrinseca. Scire em̄.b.inest deo:qꝛ hoc scitum hꝫ respectum ad sciam diuinā ⁊ ꝑ hoc aliq̃ appellatio relatiua inest deo sicut ꝑdicatū sbo:⁊ h̄ magis patuit supra.d.35. de ideis ⁊ aliq̃liter.d.36. ¶ Ad q̄tū et vltimū dicit doc. ꝙ nulla perfectio simplr in deo dependet a creatura nec etiam simpliciter coexigit creaturam necessario in q̃cūq̧ esse:et loqͩtur h̄ de ꝑfectiõe simplicit formaliter ⁊ non ꝑexigitiue:qꝛ aliq̃ talis coexigit nec̃io creaturā in aliquo esse vt pꝫ ab ipso in q̃li.q.1.sed nõ ꝑfectio formaliter simplicit vt itellectus:voluntas:volitio:itellectio ⁊ hmõi:et ꝙ non reqͩrāt respectū aliquẽ ad extra siue ad creaturā ibtilit ꝓbat doc.in.q.1.q̃li. Et iõ deum scire.b.prout itelligitur nõ tm̄ pro scire absolute:sꝫ etiā prout trāsit sup ipꝫ.b.nõ est ꝑfectio simplr:pꝫ qꝛ nulla talis (vt dixi) incidit respectū ad extra ꝑt tm̄ dici ꝑfectio simplr nõ formalit:sꝫ cū hoc addito ꝙ.s.scire.b.nec̃io cõcomitat ꝑfectionem simplicit qꝛ si itellectio diuina sit formaliter ifinita statim ꝯcomitatur ꝙ sit oīs obi intelligibilis ⁊ sit necessario omnis obi intelligibilis nõ nec̃itate ꝯn̄tis respectu obi cõtingentis sed tantū necessitate cõsq̄ue̅tie.vt.s̃. patuit. Et breuiter posito quocūq̧ obiecto necessario est illius.et sic posito cõtingenti ex determinatione diuine voluntatis necessario talis scientia terminatur ad illud:et sic scire.a. concomitatur perfectionem simpliciter.s.ipsam scientiam dei formaliter infinitam. Et sic respondendo formaliter ad argumentum.dicit ꝙ maior argumenti ẽ vera de perfectione illius scientie absolute sumpte:quia talis scientia absolute sumpta inest necessario ipsi deo.sic autem minor ẽ falsa.s.ꝙ scire.a.sit hoc mõ perfectio simpliciter absolute sumpta. Et probatio eius non probat nisi ꝙ ad perfectionem simpliciter consequit necessario ꝙ sit talis obiecti:qꝛ consequitur necessario ꝙ habeat aliquem talem respectum ad talem perfectioneꝫ simpliciter:non tamen ex tali respectu alterius ad ipsum nec ex appellatione relatiua eius est perfectio simpliciter in eo ⁊c.

Ad argumenta .q.quinte que talis fuit. An cum determinatione et certitudine scientie sue possint stare aliqua contingentia ex parte rerum in existentia? Arguit primo ꝙ non: quia sequitur. Deus scit.a.ergo necessario erit. Probatur cõsequentia:quia actus rationalis cuiusmodi est scire non distrahitur propter materiam super quam transit. idest ꝙ talis actus non destruitur in sua ratione quiditatiua nec implicat contradictionẽ propt obiectū additum dicendo. Deus scit a fore pro instanti.b.ergo si scire sit in se necessarium ꝓpter hoc qꝺ additur.a.fore pro.b.scitur:non fit non necessarium. Cum ergo scire dei sit simpliciter necessarium non distrahit ab hac necessitate per hoc ꝙ trāsit super contingens. ¶ Scḋo arguit sic. Oẽ scitum a deo fore nec̃io erit.a.est scitū a deo fore.g̃. Maior est vera pro ut est de nec̃io.qꝛ ꝑdicatuꝫ.s.scire de necessitate inest subiecto.scilicet deo. Et minor est de inesse simpliciter: quia pro eternitate est vꝛa.non.em̄ minor est de inesse vt nunc Sed ex maiori de necessario ⁊ minori de inesse simpl' sequitur ꝯclo de nec̃io.vt pꝫ ꝑmo priorū. Sequit. Necesse est oẽ aīal esse sbam. Sed oīs hõ est sba.g̃ necesse est oẽm hoīem esse sbam.sic in proposito. ¶ Rn̄det Doc.ad pmū. ꝙ antecedens est falsum:qꝛ scit.a.fore pro.b.tantum cõtingenter:qꝛ talis scientia sequitur contingenter determinationẽ diuine voluntatis. Et cū probat ꝙ actus nõ distrahitur ⁊c. Rn̄sum est.s̃.ad illā propõnẽ in articulo facto ꝯ solonem huius.q.vide ibi. ¶ Ad scḋm. Dicit doc.ꝙ in mixtione de nec̃io ⁊ de inesse ⁊c.opꝫ ꝙ illa de inesse nõ tm̄ sit de inesse simpliciter.ita ꝙ sit vera pro omni tempore:sed ꝙ etiam sit nec̃io vera. Unde non sequitur. Necesse est oẽ album esse coloratū. Sed oīs homo est albus:posito ꝙ pro oī tempore sit albus.g̃ necesse est oẽm hominẽ esse coloratum:non sequitur cum omnis homo sit ꝯtingenter albus. Et addit doc.ꝙ etiam vltra hoc requiritur forte ꝙ significet sumptū sub:per se contineri sub medio. Ad propositum tm̄ sufficit ꝙ sit necessario vera. Modo in proposito minor non est necessario vera.

Ad argumenta pro tertia opi. Ad primuꝫ dicit doc.ꝙ Boe.exponit se statim ibidem:imediate post distinguit de necessitate ꝯn̄tis ⁊ ꝯn̄tie:⁊ ꝑ hoc cõcedit ꝙ cõtingentia relata ad diuinam scientiam sūt necessaria necessitate cõsequẽtie.hoc ẽ:ista consequẽtia ẽ necessaria. Si deus scit illa esse futura illa erunt:non tamen sunt necessaria necessitate absoluta siue ꝯn̄tis. ¶ Ad aliud pro ista tertia opi.dicit ꝙ contingentia nõ est tm̄ priuatio vel deffectus ẽtitatis sicut est deformitas in actu secundo qui est peccatum. talis.n. deformitas est tm̄ priuatio siue defectus rectitudinis que deberet in esse actui que tm̄ non inest:et sic talis deformitas nihil est. De hoc vide doc.in.6.d.30.34.37.in.4.d.14.et alibi sepe. Sed contingentia est modus positiuus entitatis et forte gradus intrinsecus ꝛm aliquos.sicut est necessitas ẽ alius modus positiuus entitatis cuius est:et gradus itrinsecus. Et esse positiuum quod est in effectu principalius est a causa priore.et ideo non sicut deformitas est ipsius act⁹ a causa secunda et non a causa prima:ita est contingentia immo contingentia per prius est a causa prima q̃ a causa sec̄ūda:propter qꝺ nullum causatū esset contingens formaliter nisi a cā pma cõtingenter causaretur sicut ostensū est. Et qꝺ dicit ꝙ positiuum prius est a causa prima q̃ a causa scḋa deformitas prius a causa scḋa. Uide q̃ exposui infra.d.41.et in.2.d.37. Et sic finis huius distin.39.

¶ Distinctio.40. Questio vnica.

Circa distinctioneꝫ.40.queritur Utrum predestinatus posit damnari?

Ad istam .q.dico ꝙ ꝑdestinatio ꝓpe sumpta dicit actū volūtatis diuie.vꝫ ordinẽ electõis ꝑ volūtatẽ diuinā:alicuius creature intellectualis vel rõnalis:ad grãꝫ et gloriam lꝫ posset accipi ꝓ actu itellect⁹ cõcomitātẽ istaꝫ electionem ¶ Pro itelligẽtia hui⁹ lr̄e premitto aliq̃. Primo ꝙ tm̄ est vn⁹ actus volūtatis diuie oīo indistictus ex ꝑte rei.sicut ẽt tm̄ est vn⁹ act⁹ itelligẽdi itell's diuini oīno idistict⁹ ex ꝑte rei vt patuit:s̃.d.2.q.1. Ille tm̄ act⁹ põt accipi multiplr nõ in se sed ꝛm diuersas cõparationes.siue termiatiões:siue trāsitiões sup diuersa oba:siue sup idẽ obm diuersimode cõsideratū. Et sic voluntas diuina eodẽ simplr actu re oīno indisticta et diligit deū ⁊ creaturā.vt pꝫ a Doc.i.3.d.32.⁊ creat.et gubernat:et ꝑdestinat: et glorificat.ita ꝙ vt trāsit diuersimode sup aliud et aliud obm diuersificat ꝛm aliū ⁊ alium respectū. Et sic qn̄ trāsit sup nām intellectualẽ ordinādo ipsā ⁊ gratiā et gloriā dr predestinatio. ꝓpe tm̄ dr predestinatio vt trāsit sup creaturā rõnalẽ ordinādo ipsam ad gloriā tāq̃ ad finẽ vltimū predestinatio.n. proprie respicit finem vltimum:non aūt ordinata ad illum finẽ. cuiusmodi est gratia et merita vt patebit in.q.immediate sequenti. Secūdo premitto ꝙ electio ꝑt duplr accipi.s.improprie: ⁊ sic actus voluntatis respectu finis quo voluntas vult immediate finem in se dicitur electio vt pꝫ a Doc.s̃.q.vltima prolo.aut electio accipitur ꝓpe:vt est actus voluntatis respectu eorū que sunt ad finem quo volūtas vult aliqͩ ꝓpter finẽ.i.ordinando illud ad finem. Et h̄ ꝯtingit duplr pmo volendo aliqͩ ꝓpter finẽ ꝑcedẽte dictamine itellect⁹ siue cognitione vere practica. Scḋo nullo mõ ꝑcedente aliqua cognitione vere practica:sed sola apprehensione simplici terminoruꝫ. Primo modo in nobis est electio proprie : non āt in volūtate diuina. Scḋo mõ electio ꝓprie est in voluntate diuina.vt pꝫ a Doc.s̃.q.vlti.prolo. Predestinatio ergo ẽ electio siue actus electiuus voluntatis diuine q̃ eligit creaturam rationalem ad vitam eternaꝫ. Tertio premitto ꝙ solus actus voluntatis diuine vt comparatur ad creaturas ẽ formaliter cõtingẽs.ita ꝙ voluntas mediante illo potest in opposita cõtradictorie.vt.s̃.declaratū est .q.vlti.ꝓlo.⁊.d.2.q.1.⁊.d.8.q.vlti.nullus aūt alius actus in diuinis dicit

[qꝫ ad electioe῀ opꝫ consilium]

Predestinatio quid sit:

formaliter cōtingens: quia tota cōtingētia est a voluntate diuina mediāte actu suo ad creaturā cōparato. vt patet a. Sco. vbi. s. vt aūt actus voluntatis diuine comparatur ad essentiā diuinā. et si sit formaliter liber vt probat Doc. s. d. 10. q. 1. et plixe. in quoli. q. 16. nullo tn̄ mō est formaliter contingens: quia quicquid est in deo ad intra est simpliciter necesse esse. vt p3 a Doc. in pluribus locis. Ex hoc infero q ex quo predestinatio respicit creaturam (non em̄ predestinatur aliqd increatū. vt p3 a Doc. in. 3. d. 7. q. vi.) sequitur q erit actus voluntatis diuine: cu3 ille solus possit eē formaliter contingens. Nō pōt g accipi p actu itellectus diuini: quia ille non est. nec formaliter liber nec formaliter cōtingens. vt p3 a cōiter theologis: l3 possit dici liber vel cōtingens pticipatiue. vt p3 a doc. in sili supra. d. 2. pte. 3. et in quoli. q. 16. Et qn̄ dicit doc. q predestinatio pōt accipi p actu intellectus ꝯcomitāte electionē istaz. Debet sic sane intelligi q actus itellectus diuini q cognoscit electione voluntatis diuie q elegit creatura rōalē ad gliā ē predestiatio: quia ē actus q intellectus diuinus pscit predestiatu3 formaliter. tn̄ nō pōt dici predestiatio: l3 tn̄ quia cōcomitās actū diuine volūtatis electiuū alicuius creature rōnalis ad gliam que pprie dr̄ predestiatio: et sic p3 ista lra. Sequitur in lra doc. ibi. Ex hoc dico. etc. Sup isto passu vide glosā quā feci sup. d. 2. doc. quam diligenter nota. ¶ Ibi. Consilr dico ad. q. in se. Hic doc. dicit absolute q ille q est predestiatus pōt dānari: quia nō ē volūtas predestiatur pp eius pdestiatiōe3 ꝯfirmata. s. vt peccare n̄ possit: et ita pōt peccare et in pctō pmanē: et sicut pōt dānari ita pōt nō pdestinari.

Sed queritur posito q Jo. sit predestinatus. an voluntas diuina possit nō pdestiare: ita q heri fuerit predestinatus et hodie n̄ sit predestiatus. Hoc reqrit lōgū tractatū. Et ē silis difficultas an voluntas diuia possit nūc saluari Judā ipm actu glificando: et silr an nūc possit dānari petr et actu puari glia eterna. ¶ Dico q si volūtas diuia pt ista facē q silr pt et primū facē. Si dicatur. g volūtas diuia mutaret: et si dicatur q nulla accideret mutatio. Dic ꝯformit his q dcā sūt i illa expōne i fi scōo: nō deminādo tn̄ me nec hic nec ibi: l3 submittēdo me sēper iudicio pastoris et pedibus scte Romane ecclie. ¶ Ibi. Quātū ad logicā. Hic Doc. distinguit fm sensū ꝯpositū et diuisū: et i sensu ꝯposito ppō ē falsa. s. pdestinatus pt dānari: quia sesus ē pdestiatus dānatur. Aliā ista ppō ē polis. pdestiatus dānatur. Sicē ista albū pōt eē nigrū. i. i sensu ꝯposito v3 istā. Ista ppō ē polis albū ē nigrū. Et fm aliqs ois ppō modalis i sensu ꝯposito ē singularis cathegorica de iesse. sicē ista pole ē eē albū eē nigrū. i. ista ppō ē polis oē albū est nigrū. Et sic p3 q ista in sensu cōposito est falsa predestinatus pōt dānari. In sensu vero diuiso ē vera: quia sunt due cathegorice: puta Frāciscus est predestinatus. et Frāciscus pōt dānari. Sicut ēt ista ē vera i sensu diuiso. albū potest esse nigrū. i. Franciscus est albus. et Franciscus pōt esse niger: nō tn̄ pro eodē instanti quo est albus pōt esse niger: quia tunc possent verificari duo opposita de eodem pro eodem instanti: sed pro alio instanti. Sic et ista: predestinatus pōt dānari. i. Johānes ē predestinatus et Jo. pōt dānari: posse. n. dānari non pōt verificari silr pro eodem istanti nature: l3 pro eodē instanti eternitatis. Sed dicunt tn̄ vera silr ingētū diuia volitio consideratur vt prior naturaliter trāsitu ipsius sup illud obm qd est gloria isti: i illo priori naturali ter nō repugnat sibi eē oppositi obi: imo posset eē equaliter oppositi: l3 nō silr ambor. Et iō hoc qd dico posse dānari: nō pōt succedere huic qd ē eē predestinatū: ita q si Johānes sit actu predestinatus in aliq duratione posteriori non pōt esse dānatus. Et rō: quia ois determinatio volūtatis diuine semper est ab eterno: quia nihil de nouo vult quin ab eterno preordinatū fuerit. vt patuit supra. d. 39. et. infra patebit. d. 45. et sic p3 lra Doc. Si tn̄ deus possit nunc aliter ordinare q ab eterno ordinauerit ipse nouit.

Ad primum argumētu3 dico. Hic doc. rn̄det ad argumēta pricipalia. Quor primū pbat q semel predestiatus de necitate saluabitur: quia p3 ph3 6. ethi. c. 3. Hoc solo priuatur deus ingenita facere q facta sūt. Sed predestinatio trāsit in pteritu3: quia predestinatio fuit ab eterno. ¶ Si dicatur. posito q predestiauerit ab eterno pōt tn̄ nunc ipsum reprobare. Concedo. em̄ q si est predestinatus q nō pōt eē nō predestinatus: quia preteritum nō pōt nō pterisse: quia si pteritū posset fieri non preteritu3 tūc esset mutatio de non ente in non ens: qd non est itelligibile. de h vide doc. in. 4. d. 1. q. 6. ¶ Dico q doc. in isto argumento supponit q oē volitū a voluntate diuia ē simpliciter volitū ab eterno: l3 nō pro eterno. si em̄ hēret nouā determinationē posset esse mutatio in voluntate diuina vt p3 supra. d. 30. in simili de actu itellectus et expsse. d. 39. presuppōit. g q si aliqd est predestinatū ab eterno p nulla duratiōe seqnti oppositū euenire non pōt. g. si ē predestinatū ab eterno nō pōt nō predestinari. g nectio predestinatur. ¶ Rn̄det doc. p quoddā exēplum satis claru3. Et tn̄ sio doc. stat in aliqbus dictis. Primo q in eternitate non est trāsitus in preteritū neqz in futur: l3 oia sūt ibi pñtia. Eternitas em̄ est mēsura siue duratio oio indiuisibilis. s. B. in. 2. d. 2. et si ista ppō vt ꝯparatur ad eternitatem. s. deus predestinauit Johānē est falsa de rigore smonis. hec autē est vera. Deus predestinat ita q qcqd deus determinat sp vt in pñti determinat et oia sūt sibi simpliciter pñtia. Scdo q instās eternitatis pōt coexistere cuicuqz tpis. s. pterite pñti et future: et sic predestinatio vt comparatur tpi nro pōt dici phs preterita et futura. ¶ Et nota q volūtas diuina sp predestinat qs predestinat: et sic oēs btōs semp predestiat. Sicē dicimus q sp creat: ita q p tota duratiōe ipsius creature sp est ver dicē q sp ipsa3 creat: ita q vt cōparatur ad eternitatem non dicimus q ipsam creauit vel creabit: sed tn̄ hoc ē ver vt coexistit creatio tpi nro. Et sic vt pdestinatio cōparatur siue vt coexistit tpi nro iste sūt vere. Deus pdestinauit Petrū: nūc pdestinat: et cras predestinabit et post cras. Dico g ad argumētū q sic in instanti eternitatis cōtigēter pdestinat: ita pōt oppositū. vt supra patuit. d. 39. et sic pdestinatio non est simplr necessaria. ¶ Scdo arguit. Si pdestinatus posset dānari hoc eēt tn̄ p actū sui. g p actū volūtatis create posset impediri actus volūtatis diuie: qd ē ipossibile. ¶ Rn̄det q tūc ipediretur si staret ppositum volūtatis diuine et oppositum illius p positi eueniret p volūtate creatā. Sed hoc ē ipole: quia sic volūtas creata pt mereri dānationē: ita ēt pōt ꝯcomitanter sequi q volūtas diuina nō pordinauerit ip3 ad gloriā vt dom ē distinctiōe pcedēte in solone pmi argumenti ad secūda3. gonē q deus nō possit falli: quia non pōt stare intellectio eius respectu actus cū opposito illius: ita nō pōt impediri volūtas eius: quia non pt stare ordinatio sui cum opposito eius quod ordinauit. De h. s. d. 39. vide ibi.

¶ Distin. 41. Questio. vnica.

Queritur circa dist. 41. Utrū sit aliqd meritū pdestinatiōis vel reprobatiōis? Titulus qōnis sic itelligitur An merita nra saltē vt puisa sint cā pdestiatiōis: siue an deus tn̄ pdestiet pp merita nra. ita q si n̄ eēnt opa meritoria in puisiōe diuia deus n̄ pdestiaret. Silr an pctā sint cā reprobatiōis nre ita q si peccata prius non preuiderentur: nūq deus reprobaret aliquē. Et sic p3 titulus. q.

Circa istā. q. dicit Doc. q fuit opi. Aug. quā postea retractauit. s. q l3 bona opa in pscia dei nō sint rō pdeitnatiōis: fides tn̄ in pscietia dei est rō predestinandi. S3 h retractauit primo retrac. 22. innuens ꝯ se rōne: quia fides ē donū dei: sicut et alia bona opa: qd pbatur p Apo. prie ad Cor. vbi dicit. Illud non dixissē si fidem inter dona spūs scti connumerare sciuissem.

Magister videt sentire q oino nullū sit meritū predestinationis vel reprobationis: et vr̄ inniti auctoritati Aug. et Apostoli. vt p3 i lra etc. Et Magister adducit auctoritatem Aug. ꝯ se. 83. q. q. 68. vbi vr̄ velle q precedat aliqd in peccatoribus quo digni efficiantur iustificatione et aliqd pcedit in aliis peccatoribus quod digni sint obstinatione. ¶ Rn̄det Magister q istā auctoritatem videtur retractasse i simili retractando illud qd dicit sup episto. ad Ro. Et hoc cōfirmat p hoc q q dā q subdiderat in eadam questione retractat. sicut appare primo retrac. 25. ¶ Sed contra rn̄sionem. Magistri de retractactiōe auctoritatis ad Ro. obiicit Hē. per hoc q Aug. libru illū sup epi. ad Ro. edidit qn̄ fuit presbiter: illum aūt. 83. que. non compilauit anteq esset eps. ¶ Sed istud non cogit quia licet prius scripserit vnum librum q aliu3 simul tamen facit libr retractationū. et tunc habuit illos

Quare nō pōt pteriti n̄ pterisse Solo

Deus sp p destiat et beatos

Obo

[In] p hac positio e quam timi depo nit iste do ctor. qbo

Propōmo dalis i sensu ꝯposito est singularis

... luntas diuina nō mutaretur tunc modo dānādo petrū et saluā do Judam quia h pōt facere depō absoluta ex decreuit dānare Judam de volunte ordi...

homo magis tractat in scdo 1. d. q. 1.

duos libros editos ⁊c. vide litteram. ¶ Sed al'r posset arg̃ui contra expositionem Magistri ꝙ non inuenitur vbi Aug. illa verba retractet: quia sicut ipsemet confitetur ⁊ verum est: post illa verba que adducit sequunt̄ alia v̄ba q̄ retractat de illa pōnc. 68. p̄mo Retrac. c. 25. ⁊ ista v̄ba nō retractat. vr̄ aūt ꝙ si intelligeret ea eē retractāda non inciperet a verbis seq̄tibus ista omittendo ista.

Aliter dicitur Hic ponitur opi. Sancti Tho. qui dicit ꝙ quidq̄d deꝰ op̄atur circa creaturas: solo beneplacito sue voluntatis operatur Et ħ confirmat auc̄titatibus Pauli ⁊ Aug. que patent in l'ra. ¶ Ibi. Alterius. addit Tho. ꝙ lꝫ assignare rōnem in gn̄ali. s. quare aliquos dannet ⁊ quare aliquos saluet. vt q2 bonitas eius vna ⁊ simplex multiplicit̄ manifestet̄ in rebꝰ diuersis: eo ꝙ in vna re tota bonitas manifestari nō potest: ⁊ sic manifestatur vno mō reprobos iuste puniendo et alio modo iustos iuste premiando: ⁊ sic in generali assignat̄ aliq̄ rō predestinationis ⁊ reprobationis. Sꝫ quare hūc p̄destinet vel hūc reprobet nulla rō pōt assignari nisi sola voluntas dei sic determinantis. Ūn̄ Augu. super illud Jo. Nemo venit ad me nisi pr̄ meus traxerit eū. dicit q̄re hunc trahat ⁊ illū non trahat noli velle diiudicare si non vis errare. Et patet ī breuitate positio. S. Tho. Cōtra quam arguit Hen. q̄li. 5. q. 5. ⁊. quoli. 8. q. 5. Et ista littera in qua Hen. arguit ꝯ. S. Tho. satis clara est.

Iste igitur improbans istam pōnē dicit al'r. Hic ponit̄ opi. Hen. quoli. 4. 14. q̄ stat ī aliq̄bus dictis. Primo ꝙ actus diuinus si consideretur vt est a deo agente nulla est ratio actionis diuine: neq3 vt finis nisi vt bonitas eius manifestetur: neq3 vt efficientis nisi vt voluntas sua manifestetur. Secundo ꝙ actus siue actio diuīa si cōparet̄ ad obiecta extra: opꝫ assignare aliquā rōnem ꝑ q̄ꝫ illud ens circa qđ ē talis actio vt ens ad finem ꝯgruit fini. Et hoc ꝓbat triplici mō. Tū: q2 in rebꝰ oīno equalibus electio esse nō potest. Tuꝫ: q2 in operibus diuinis ꝯcurrit iustitia. g̃ aliqua ꝯgruētia ex ꝑte illiꝰ circa qđ misericordit̄ opat̄ ⁊c. Tertio dicit ꝙ rō ex ꝑte electi est bonus vsus p̄uisus liberi arbi. ⁊ ex ꝑte reprobati est malus vsus liberi arbitrij. Et hoc probat ⁊ probatio clara ē ¶ Et si obijciatur contra istud ꝙ bonus vsus liberi arbi. est ꝑ gr̄aꝫ. g̃ vsus liberi arbitrij ꝑtinet ad effectū p̄destinationis ⁊ ita non est rō eligendi. R̄n̄det ꝙ bonus vsus nō includit̄ nec sub p̄destinatiōe nec sub effectu eiꝰ lꝫ non sit sine eius effectu. Et sic scđm Hen. in cōi circa totum genus hūanum pōt assignari bonus vsus ⁊ malꝰ vsus: ⁊ de quocūq3 hoīe potest assignari rō ex ꝑte ipsius: non ꝑꝑ quā sed sine qua nō. Tn̄ in sp̄ali circa determinatū hoīeꝫ nō ē hoīs illā rōnem īuestigare q̄ꝫuis non desit: ⁊ vix possit sciri cū in sp̄ali ꝺm eū magna inopia reddende rōis Apo. laborauit cū dixit Ro. 11. O altitudo ⁊c.

Sed contra istud arguit̄. Hic Doc. improbat positionem Hen. Tū: q2 deus nō preuidet istū bn̄ vsurū libero arbitrio: nisi q2 preordīat istū bn̄ vsurum: q2 cognitio huius sequitur determinationē voluntatis diuine. vt. s̄. patuit. d. 39. ⁊ in p'olo. q. vlt. ⁊ alibi. Et sic si offerant̄ volūtati diuine ab intellectu diuino duo equales in naturalibꝰ: nō apparet quare hūc preordinat bn̄ vsuꝝ libero arbitrio ⁊ illū non: nisi voluntas diuina sic vel sic ordinās. Et de hoc vide in ꝓlo. q. vlt. ⁊ illa que exposui ibi. ⁊ vide in quoli. q. 14. ¶ Scđo. ista rō nō est cōis oībus p̄destinatis ⁊ reprobatis: q2 non ꝑuulis in quibus non p̄uidet deus vsum bonū vel malum. Si dicatur ꝙ saltē p̄uidet istū bn̄ vsuꝝ si vixisset. Sꝫ ħ ipse ita improbat: q2 propt̄ bonū vsum p̄uisum alicuius si supuixisset non acceptat̄ vel dānat̄: tunc. eñ adultꝰ ꝺm eos morientes in gr̄a nō p̄miaret̄ ꝺm merita que nūc hꝫ: sed ꝺm illa q̄ p̄uideret̄ habiturꝰ si supuixisset. Sil'r si loquamur de angelis p̄destinatis quē vsum liberi arbitrij preuidet deus in isto si offerat̄ gr̄a queꝫ non preuidet in illo propter quem predestinat istum ⁊ illum reprobat.

Pōt aliter dici Hec ē opi. doc. que stat ī duabus cōclusionibꝰ. Prima. p̄destinatiōis nulla est rō aliq̄ mō prior: nec ex ꝑte p̄destināntis nec ex ꝑte p̄destinati. Et ꝓbat singulari rōe: q2 ordinate volēs finē ⁊ ea q̄ sūt ad fineꝫ prius vult finem. i. ꝙ ordinate volēs alicui: puta Frācisco finē: s. sanitateꝫ ⁊ ea q̄ sunt ad sanitatē ordinata: prius vult illi sanitatem. i. p̄us amat efficaciter sanitatem: ⁊ post ordinata ad sanitatem: ita q̄ꝫ vult illi simpl'r sanitatem. i. ꝙ non amat illi sanitatem ꝑꝑ potionē ⁊ hmōi: imo eꝯ iō amat illi potionē amarā ꝑꝑ sanitatem p̄us illi amataꝫ: ita ꝙ in aliq̄ priori actus volūtatis ordinate volentis terminat̄ ad sanitateꝫ vt bonū Frācisco: ⁊ in illo priori nullo mō termiatur ad nec̄ia ad sanitatem: ⁊ tn̄ si ordinata ad sanitatem eēnt rō quare vult sanitatē Frācisco prius hēret actū circa ordinata q̄ꝫ circa sanitateꝫ: ⁊ sic pꝫ ista propō. Sed voluntas diuina ordinatissime vult beatitudinem vt finē vltimuꝫ: puta Petro: ⁊ ordinata ad illā: puta merita siue opera meritoria ⁊ gr̄am ⁊ hmōi: ⁊ ꝙ ordinate velit: patet a sanctis ⁊ ab oībus theo. voluntas eñ diuina ē p̄ma regula ordinatissima: imo tāte rectitudinis ꝙ nō indiget rectificari etiā ab intellectu diuino: vt pꝫ a Sco. in ꝓlo. q. vl. ⁊ alibi sepe. g̃ vult p̄destinato priꝰ btitudinem. ita ꝙ actꝰ diuīe voluntatis p̄us terminat̄ ad beatitudineꝫ volendo illā predestinato et pꝰ ille idē actus terminat̄ ad gratiā ⁊ ad opa meritoria volendo illa predestinato propt beatitudinem acq̄rendam. Et sic pꝫ q̄ꝫuō ex parte p̄destinati non assignatur aliqua ratio prior.

Contra istam rōneꝫ arguit Ochā in. i. d. 41. q. vnica. ⁊ ꝓbat ꝙ eadē rōne sequitur in p̄destinatiōe sicut ⁊ ī reprobatiōe: q2 sic̄ deꝰ nō est prius vitor q̄ꝫ aliq̄s sit peccator: ita deꝰ nō ē p̄us retributor q̄ꝫ aliq̄s sit p̄mo iustificatꝰ ꝑ gr̄aꝫ. g̃ sic̄ pc̄m finale p̄uisuꝫ ē ex ꝑte obi rō reprobatiōis: ita aliq̄n gr̄a vel meritū p̄cedēs siue p̄uisuꝫ erit rō p̄destinationis. ¶ Scđo. Rō nō vr̄ ꝯcludere: q2 nō sꝑ aliq̄s vult priꝰ finē alicuius q̄ꝫ illud qđ ē ad finē: ⁊ ħ ē q̄n finis iste non dat̄ nisi ꝓpt̄ aliqđ p̄cedēs qđ ē ad finē: ⁊ sic vr̄ eē in ꝓposito ꝙ beatitudo aliq̄n nō dat̄ alicui nisi ꝑꝑ merita. g̃ tūc nō oꝫ deū p̄us velle finē q̄ ē btitudo istiꝰ q̄ꝫ velit illud qđ ē ad fineꝫ Sil'r nō vr̄ bn̄ dictū ꝙ deꝰ velit p̄us finē q̄ꝫ illud qđ ē ad finē: q2 ibi nō ē talis p̄oritas actuū: nec sunt ibi talia instātia q̄lia pōit. ¶ Ad rōnē Sco. R̄n̄det dicēs ꝙ ordinate volens finē suiipsius ⁊ ea q̄ sunt ad finē prius vult fineꝫ q̄ꝫ ordinata ad finē. Nūc āt btitudo respecū cuius ē p̄destīatio n̄ est finis dei p̄destināntis. sꝫ ē finis p̄destinati. Et ideo oꝫ ꝙ p̄destīatꝰ volēs finē et ea q̄ sūt ad finē priꝰ velit propriā beatitudinē q̄ꝫ aliqđ qđ est ad illū finē ħ Ocham.

Respondeo p̄mo ad rōnes Ochā ad p̄mā. Et presuppono aliq̄. Primo ꝙ voluntas diuina posset absolute reprobare aliquē n̄ d̄merito p̄cedēte ī p̄uisiōe diuīa: q2 liber̄ se hꝫ respcū cuiuscūq3 ad ex̄. ⁊ n̄ p̄t determinari ab aliq̄ create: q2 ħ ē ꝯ rōnē p̄me cāe agentis oīo idep̄dēte Si g̃ nō possꝫ reꝓbar̄ petrū absol'te sꝫ ꝙ pc̄m ī petro sit rō nec̄ia reprobationis: seq̄ret̄ ꝙ ī reprobādo nec̄io dependeret a creatura: ⁊ posito ꝙ reprobaret nullo pctō preuiso: adhuc iustissime reprobaret: cum omnis determinatio volūtatis diuine sit iustissima ⁊ ex se rectitudo for'al'r. vt pꝫ ex dictis doc. sparsiꝫ ī diuersis locis vt ī ꝓlo. q. vl. ⁊ in. i. d. 39. 41. 44. in. 2. d. 23. in q̄li. De ħ vide sp̄al'r ī. 4. d. 46. q. 1. vbi ēt dic̄ ꝙ si iustū eēt petrum saluari si eū dānaret iuste dānaret. Scđo suppono ꝙ mul'ta opat̄ deꝰ vt in tali operatione appeat bōitas sua ēt q̄ ad nos: lꝫ absolute appeat vltia bōitas in ī cpe suo qōcūq3 fiat. Jō q̄n reprobat aliquē tm̄ ꝓpt̄ pctm̄ p̄uisum ī eo manifestat̄ p̄cipua iustitia dei: ⁊ ēt apđ quēcūq3 euitatur oīs rō iniustitie vel crudelitatis: lꝫ vt dixi si reprobaret absolute iustissime reprobaret et nulla esset crudelitas. tertio suppono ꝙ ⁊ si liberalitas dei appereat in omni opere positiuo cōicando bonū creature ⁊ tāta ꝙ non expectat vnde retribuetur a creatura. tamen vr̄ maior rō bonitatis et liberalitatis: ordinādo aliquē ad hereditateꝫ eternam absolute et non propter aliquod opus vt p̄uisum exhiberi: merito prius predestinat quos vult anteq̄ꝫ habeat actum aliquem circa media ad illum finem. Et est maxima correspondentia bonitatis diuine vt non reprobet nec malum inferat nisi pro quāto opera nostra mala ħ demerent̄: ⁊ ꝙ predestinet ad bonum supremū nō respiciēdo opera nr̄a non. n. est tanta excellentia liberalitatis diuine decere: ꝙ ideo te p̄destinet ꝓpt̄ opa tua: quasi si talia opa non essent preuisa non p̄destinaret q̄ꝫ si mere ꝑdestīaret et non ꝓpt̄ opa. Dico g̃ ꝙ lꝫ posset predestinare. i. determinate eligere Petrum ad gloriā tm̄ ꝓpter opera bona p̄uisa: q2 nullla est ibi implicatio ꝯdictiōis: tn̄ (vt dixi) q2 est infinite liberalitatis absolute eligit prius ad gloriam. Et ex his patet responsio ad argumentum Ocham. quā r̄n̄sionē bn̄

nota pp multa. ¶ Ad scdm ipsius Ochā. dico. q aliud est ordinare aliquē ad gloriā et aliud est illam actu conferre: lz ergo aliquis ordinet prius ad premiuz: ita q in aliquo priori tn̄ hz actū circa premiū cōferendū et post circa merita: tn̄ determinat actu non conferre premium nisi actu hēat grām et opa bona. Sicut prīceps prius eligeret aliquos ad curiaz. ita q pro tunc non sit consideratio ad aliqua opera exhibenda: tn̄ actu non facit illos de familia nisi prius habuerit tale signum vel aliquid aliud. ¶ Ad illud quod dicit respōdēdo ad rōnem Scoti. Dico q oporteret eum probare q intelligatur de fine ipsius volentis. Nam medicus si ordinat: vel sanitatem egroto vt finem et potionem vt ordinatam: ad finem: prius hz actum circa sanitatem. i. q prius eligit hunc velle sanari q̄ eligat velle potionem amaram: hoc idem dico de voluntate diuina.

Dubitatio prima Et sic patet responsio ad Ocham.

Dubitatur circa dicta doc. primo qr si voluntas diuina vt ordinate volens finem et ea que sunt ad finem si prius vult finem: aut vult efficaciter: aut non: si sic? arguo sic. Volens. a. efficaciter. ergo si pōt dare in illo instanti dabit: quia agens efficaciter si nō impeditur statim opatur et sequitur effectus. vt pz in agētibus perfectis. ergo deus ab eterno beatificat quemvult esse beatum: immo anteq̄ habeat actum circa media.

¶ Dico q h nihil est: quia vult efficaciter ordinare ad gloriam. i. q efficaciter ipsum ordinat ad gloriam: quam tn̄

Solo. non confert in illo instanti: sed in illo pro quo determinauit conferre: sicut ab eterno determinat creare animaz nō tamen creat nisi pro illo instanti pro quo determinauit ipsam creare. Et cum dicis q agens efficaciter statim agit si non impeditur. Dico q verum est de agenti naturali et per modum nature qd agit de necessitate nature: sed non est verū de agēte libero qd rōne sue libertatis potest expectare q̄tū vult: maxime loquendo de primo agente: vt pz a doc. s. d. 2. q. 1. d. 8. q. vl. d. 39. imo potest agere in tēpore et expectare nos. vt pz a doc. in. 3. d. 3. q. 1. Et vide ex

dubitatio secunda positionem quam feci in. d. 37. secundi. Doc. ¶ Secundo dubitatur: quia si non vult reprobare aliquem nisi ppf peccata ne videatur iniustus et crudelis: et vt appeat perfectio iustitie. vt patet a doc. pñti distin. g quare absolute non confert gloriam nō expectando opa nr̄a vt appareat perfectio maioris liberalitatis diuine? ¶ Dico primo q

Solo liberalitas est premiare vltra condignum et vltra qd opa merentur: et hoc qn̄ hmōi opa elicita sunt pp vtilitatē p̄miantis. Ubi vero premiās nō indiget aliquibus opib9: et tn̄ vult opa exhiberi pp vtilitatē et maiorem dignitatez illius q̄ premiaf: tunc in p̄miante maxima bonitas ostenditur. Et hinc est q noluit angelis prius conferre gloriam ante meritum: sed voluit eos prius mereri. Unde doc. in 2. d. 5. q. 2. Rñdendo ad primū argumētū sic ait. De9 iqt potuisset angelis dedisse beatitudinem in instanti creationis si voluisset: sed gloriosius est eam hr̄e ex merito: et ita disposuit sua sapientia: Et ideo hoc modo conferendo beatitudinem vt gloriosiores inueniamur in cōspectu ei9 est signum maxime bonitatis et liberalitatis. ¶ Si dicatur. ergo gloriosius est p̄destinare propter opera meritoria: et sic merita erūt cā predestinationis. ¶ Dico q in eligendo nos ad vltimū finem nō hn̄do respectum ad opera nostra est singularissime liberalitatis et bonitatis. Sed postea conferrendo illā vt gloriosiores inueniamur est signum excellentissime liberalitatis: ita q in eligendo non pp merita et in cōferrendo eā ppf merita: et hoc propter

Alia solutio. maiorē vtilitatē nostram est signum maxime bonitatis diuine. ¶ Scdo posset dici q etiā si predestinaret pp opa vt gloriosiores essemus in eius conspectu non esset inconueniens: sic tn̄ q opa nr̄a nō eēnt cā propter q̄ precise predestinaret: quasi q nullo modo p̄destinaret nisi prius hēret actum ad opa nr̄a: sed attenta maiori gloria nostra propf opera predestinet. ¶ Secunda cclo est: q reprobationis assignanda est aliqua cā ex pte nr̄a. s. peccatum finaliter p̄uisum: et h probaf p Aug. super. gene. 41. Nō est prius deus vltor q̄ aliqs sit peccator: vr̄ em̄ esse crudelitatis punire aliquē non preexistente culpa in eo: et sic non vult aliquem prius punire q̄ videat esse peccatorem.

Contra istud Petrus et Judas equales in naturalib9 voliti a deo inesse existētie in illo instanti quo offeruntur voluntati diuine in exñtia naturali et equales: deus p te primo vult Petro beatitudinē. q̄ro tunc q̄d vult Jude? si dānationē. g reprobat sine causa. si beatitudinem? g predestinat Judā. ¶ Respondet Doc. dicens q in primo signo voluntas diuina p̄destinat Petrum in tali signo nullum actum positiuū habet circa Judam: et in secundo signo intellectus diuinus preuidet ipsos casuros etc. vide litteram que clara est vt patet intuenti.

Quidam doc. Dicit q iste modus loquendi de prioritate puta originis vel nature et huiusmodi in diuinis est simpliciter falsus et abusiuus. Ideo contra istam opi. arguit. primo. Quando dicitur q signa talia originis et nature sunt ibi: ita q in primo signo sit vnum et in alio aliud: quero quid sunt illa signa aut sunt entia realia? aut entia rationis? non entia realia? quia nihil est reale in diuinis nisi absolutum vel relatio vel persona: ergo dicere q pater in primo signo vel instanti originis hēat essentialia: est dicere q pater in patre vel in essentia vel in relatione vel in aliquo absoluto habet essentialia. quod nihil est ad propositū. Si autem illa instantia vel signa sunt entia rationis? Cōtra circunscripto omni ente rationis pater est prior origine filio. ergo circunscriptis omnibus talibus instantibus vel signis pater est prior filio. ergo illa instantia vel signa frustra ponuntur? ¶ Secundo quando dicitur qd essentialia sunt in primo instanti originis: aut ly signo supponit pro ente reali? aut pro ente rationis? si pro ente reali? aut pro ente creato? aut increato? non pro ente creato certum est: quia illa essentialia erant quando nullum ens creatum erat. Si pro ente increato? aut pro absoluto. aut respectiuo? Si pro absoluto? et in quolibet absoluto in quo est pater est filius. ergo sicut pater est in primo signo originis: ita filius erit in primo signo originis: quod tn̄ non concedunt. Si p respecto? hoc eēt dicere q essentialia eēnt in aliquo respectu. et ita magis sequeretur q respectus esset prior essentialibus q̄ econuerso: ¶ Tertio Quandocunque aliqua ordinata quorum vnum est in vno signo vel instanti et aliud in alio: quamuis repugnet posteriori esse in primo instanti: tamen non repugnat priori esse simul cum posteriori in secundo instanti: patet de ordinatis in tempore. Q̄uis enim prius et posterius non sint simul in primo instanti durationis: tamen poterunt simul eē i scdo instāti durationis: ergo q̄uis pater et filius non possint esse simul in primo signo originis. tamen poterunt esse simul in secundo instanti originis. ergo pater et filius erunt simul origine: saltem in aliquo instāti: sed nihil est in secundo instanti originis nisi originatum: quia esse in secundo instanti originis est esse originatum: quia esse ab alio. ergo essentialia vere originarenf.

¶ Quarto. Inter quecumqz est ordo originis aliquod illorum vere originatur. ergo si essentialia sint in primo signo originis et notionalia in secundo: tunc paternitas esset in secundo signo originis. et per consequens vel aliqd essentiale vere originaretur vel paternitas: quorum vtrūqz est manifeste falsum: qr tūc pater haberet aliqd vere originatuz. ¶ Si dicaf. q q̄uis essentialia sint priora notionalibus: non tamen sunt essentialia in prīo signo originis et notionalia in secūdo. Contra. Iste doc. alibi dicit sic. In primo signo originis pater intelligit formalr: et tunc etiaz potest hr̄e actū volēdi formalr. in scdo signo originis gignit filium. non tn̄ vult tunc istā gignitionē volitione seqnte illā gignitionem. sz volitione habita in p̄mo signo origis g pz manifeste q i p̄mo signo originis est manifeste intellectio et volitio s̄m istum Doc. et in scdo signo ē ip̄a gignitio. Ideo dico aliter q i diuinis ē prius pductiuitate. qr pducens est prius pducto: et h nō est aliud dicere q̄ q a pr̄e est filius vel q pr̄ pducit filium: non tn̄ dz concedi q pr̄ sit in aliquo signo priori nec nāe nec durationis nec originis in quo non sit filius. Ut dicunt q̄dā q sicut sūt istātia tp̄is ita sūt instantia nāe vel originis. Addit ēt q ibi est prioritas cōitatis: ita q illud dicaf p̄us a quo non cōuertif subsistēdi cōñtia. vt pz de essentia et personis qr bn̄ sequitur. a. est pr̄. ergo. a. est essentia non tn̄ econtra: et sic de aliis.

Dico ad primū q sustinendo q hmōi istātia siue signa sint aliqd positiuum ex nā rei (vt exposui supra d. 6. cō Greg. et Jo. angli) q sunt entitates absolute sicut et determinate oz dicere. Si vero teneatur (vt exposui) q huiusmodi instantia in re nihil sint distincta a diuinis: facilis est responsio ad oēs obiectiones Ochā: et dic cōformis

sicut rñdi ad argumenta Greg.i isto.i.d.6.q.vnica. Nec
oz h istare:qz ibi plixe ista exposui.¶ Et sic pz quõ ista
istãtia sũt ponẽda. Ita qz i pmo instãti volũtas diuiauult
gliã petro:z i scdo vult grãz:z in istis duob⁹ nulluz actũ
hz circa Judam positiuũ. in tertio instati vult pmittere
Petrum cadere in pctm̃ z similit Judaz:z in in isto istã
ti vniformiter se hz circa Petruz z Judam. Sed ex isto
actu est verũ dicere. Judas erit finaliter peccator positis
illis negatiõib⁹ qz.s.nõ vult sibi dare nec gliaz nec grãm.
In qrto istãti offert Judas vt peccator finalit voluntati
diuine:z tunc vult iuste punire z dãnare Judam. Nec mi
ruz q nõ põit silis pcessus predestinatiõis z reproba-
tiõis:qz bõa oĩa attribuũt pncipalit deo:mala ãt nobis.

primũ du-
bium

Sed in ista lra accidunt aliq dubia:qz vr q re-
probet simplicit Judam sine aliq cã.
¶ Primo qz agens hñs in põte sua effm̃ z dispõnem ad
illũ:volẽs effectũ qz vult dispõnez ad illũ:non vult illum
effm̃ pp hoc tm̃ qz vult dispõnez ad illũ quã hz totalit in
sua ptãte. Cũ g volũtas diuĩa possit simplicit nolle Judã
cadere:si eũ vult pmittere cadere vt pp hoc eũ reprobet
quẽ ẽt absolute reprobare posset:non vr q casus ille sit
simplicit cã reprobatiõis.¶ Scdo. Nõ vr q aliquis iuste
puniat aliquẽ propt illud qd nõ ẽ i ptãte puniẽdi. patet.
Sed si volũtas diuina in tertio signo vult efficaciter Ju-
dam pmittere cadere:z hoc intellectus diuinus certitudi
nalit cognoscit ab eterno.g.nõ erit in ptãte Jude nõ cade

Scdz du-
bium

re.si sic:g non vr eũ iuste reprobare.si em̃ Judas potest
peccare.ergo intellectus diuinus poterit decipi vel volũ
tas diuina mutari oppositum determinando.¶ Secun-
do dubitatur. Posito q in primo signo voluntas diuina
habeat actum negatiuum circa Judam respectu glorie:
z in secundo signo simpliciter hẽat actum negatiuum re
spectu gratie:an in tertio signo possit ipsuz predestinare.
Si sic: quare(cum sint ex presupposito equales in natu-
ralibus:z vt sic pñtes volũtati diuine) in primo instanti
pdestinat Petrũ nõ Judã:cũ ipsuz postea in tertio signo
predestinare velit:z sic vr acceptatio psonarum. Si nõ:
g volũtas diuĩa nõ erit libera circa aliqd obm nullo actu

Tertiũ du
bium

positiuo circa ipsum prius elicito:qz in primo z scdo signis
nullũ actum positiuũ habuit circa Judam vt dicit doc.
¶ Tertio dubitat. An voluntas diuina in quarto signo
in quo eum reprobat posit ipsum predestinare: Si sic:g
peccatorem predestinat:quia in quarto signo offertur ei
vt finalis peccator:z sic sequitur q dignum reprobari p
destinat. Si non: Cum illo instanti quarto q ei offerturvt

Quartum
dubium

finaliter peccator nullũ actum hẽat circa Judam nisi per
missiuũ:seqt q ipsum non possit predestinare. ¶ Quar-
to dubitatur. Posito q in primo signo non habeat actuz
positiuum circa Judam respectu glorie nec in secundo re
spectu gratie:z in tertio vult permittere Petrum z Ju-
dam cadere in peccatum. Et in quarto offertur Judas
vt finalit peccator z Petr⁹ nõ vt finalr peccator.cum taz
in petro q in Juda preuideatur pctm̃: quare magis vult
Petrum resurger a pctõ q Judam: cum vterq offerrat
vt peccator. Et quare peccatũ Petri nõ est ita cã repro-
bationis Petri sicut z peccatum Jude: Si dicatur q qz
Judas offertur vt finaliter peccator. Petrus vero non.
Hoc non vr:qz simplicit ẽ in ptãte dei Judã eẽ finalit pec
catorẽ:posset em̃ si vellet facere Judã non fuisse finaliter
peccatorez:z ex alia pte potuisset facere Petrum finali-
ter peccatorem:quare ergo magis vnum q alium cũ hec
omnia sint simpliciter in ptãte diuina: Possent adduci
multa alia dubia que breuitatis cã omitto.

Rñsio ad p
mũ dubiũ

Respondeo ad dubia. Sed prius pmitto aliqua
primo aliquid esse in ptãte alicuius
põt dupliciter intelligi. pmo q ita sit in ptãte eius q tm̃ sit
ab illo. scdo q nõ tm̃ sit ab illo primo:lz concomitanter.
Exemplũ. Uendere xpm̃ iudeis. ista venditio sit tm̃ a deo
z nullo modo a Juda:z p ɔñs nõ est i ptãte Jude dare re
ctitudinem actui:quia nec actus est in potestate eius:vel
sit ista venditio principalit a deo vt a cã prima omnis po
sitiui z minus pncipaliter a Juda. Sed rectitudo etiam
sit pncipalit a deo z minus principalit a Juda:defectus
tñ dandi rectitudinẽ non sit primo a deo qui ideo nõ dat
qz iudas non dat:vt patet a Doc.in.2.d.37. Et vide ibi
expositionem singularẽ. Secundo premitto q voluntas
diuina ab eterno determinauit relinquere hominez in po
testate sui liberi arbitrij. z ideo licet posset de facto da-
re semper rectitudinem actibus nostris. z sic coagere vo
luntati nre vt non posset declinare ab huiusmodi rectitu
dine nõ tñ h facit pp multas rõnes a doc. assignatas .in
2.d.23.¶ Ex his dico q voluntas diuina z si habeat i po
testate sua vt possit non dare rectitudinem actibus no-
stris:non tamen facit immo volũtate antecedẽte dat acti
bus nostris rectitudinem:z consequenter siue voluntate
consequente siue efficaci semper daret nisi esset defect⁹
ex parte nostra. vt probat doc.in.2.vbi supra. Et ab eter
no determinauit ip efficaciter dare rectitudinem operi-
bus Jude nisi ipse Judas ponat obicem: quod contingit
quando defectus incipit prius ab ipso Juda.¶ Dico vl-
tra q si Judas voluisset a peccato resurgere per peniten
tiam cãndo in se actum atritionis semp voluntas diuina
cõcurrisset vt principalis cã tã actus atritionis q ẽt recti
tudinis in tali actu:nisi ponatur obex a Juda. Immo de-
disset statim grãm p actũ illum atritionis delentem oẽm
culpã z hoc ab eterno determinauit. Dico ergo q pctm̃ fi
nale est cã reprobationis:qz lz voluntas diuĩa dtermina-
uerit nũq negare rectitudinẽ actibus nris qtũ est ex pte
sua:tñ ab eterno determinauit nũq dare rectitudinem si
nos incipimus nõ dare. Et ex his patet solutio ad rõnes
p primo dubio.¶ Ad scdm dubiũ dico. Posito q in pri-
mo signo z in scdo nullũ actũ habuerit circa iudã q põt
ipm predestinare. Et cũ dic s quare nõ in primo cuz sint
pñtes vt eq̃les. Dico pmo q ońdit nõvelle pdestinare pp
pfectionẽ nãe. vt notat doc.in.3.d.7.q.vl. Dico scdo q in
his nulla est qreda cã:cũ velle diuinum sit ex se simplicit
pfectissimũ z a nullo regulatũ:z sic pz qd dcm ad scdm
dubiũ.¶ Ad tertiũ dubiũ dico q si Judas pñtatur volũ-
tati diuine vt finaliter peccator nõ põt ipm predestinare:
z h stante determinatione voluntatis diuine q determi-
nauit non saluare finalit existẽte in peccato. Et cuz vr q
in illo quarto instanti quo sic pñtatur nullum actum posi-
tiuum:habet circa ipsum puta velle ipsum reprobare.
Dico q hoc non refert:sufficit enim quod precedat causa
reprobationis que est peccatum Sed an posset de poten-
tia absoluta ipsum predestinare. Dico quod nullam video
repugnantiam. ¶ Ad quartum dubium patet responsio
ex supradictis z dicẽdis: hic enim non est querenda ali-
qua causa quare velit Petrum resurgere z non Judam.
sicut etiam patet per exemplum doc.positum i littera. Ju Ad qrtuz.
ditio meo in his omnibus tutius est se committere volũ-
tati diuine tãq rectissime regule oĩum actuũ hũanorum:
nec altiora supra nos querere. queramus toto corde z to-
tis viribus seruire maiestati sue:z forte maiorem curam
habebit de salute nra q nos credamus:siue saluet siue dã
net:semper creature sue computati sumus apud eum. Ip
se enim scit quid vult de nobis facere

Sed adhuc ɔ istd instat zc. Hic doc. arguit pro-
bãdo quod deus nesciat certitudina-
liter Judam eẽ malũ:qz si in tertio signo volũtas diuina
vult pmittere Judã cadere in peccatũ:nõ vr quod ex tali
permissione puideat certitudinaliter Judam fore finalr
malũ. Nã sola certitudo alicui⁹ actus z certitudo de per-
missiõe nõ facit certitudinem de illo actu:qz oporteret ha-
bere aliquam cãm efficiẽtẽ:igit ex hoc solo quod de⁹ pcit
se velle Judam pmittere peccare:nõ erit cert⁹ de Juda
peccaturo. Item quid est illud velle permittere lucife-
rũ peccare: si est aliquis actus positiu⁹ voluntatis respe-
ctu peccati:igitur vr q vult eum peccare:si non est actus
positiuus respectu actus peccati sed respectu actus per-
missionis:tunc erit actus reflexus:et tunc erit querere de
ista permissione quis actus sit. Si actus positiuus volun-
tatis:ergo vr adhuc q deus hẽat actuz positiuũ respectu
peccati qd permittit.¶ Primũ istorũ soluit per h q deus
prescit se coopaturũ ad sbaz illius act⁹ q erit pctm̃ h aũt
prescit qz vult cooperari illi si est pecatũ commissionis. vel
prescit se non cooperatuz ad actũ aliquẽ si nõ vult ipz. z h
si iste actus pm⁹ est pcm̃ omissiõis:puta nõ deligere deum
tpe determinato:vel non subuenire proximo et huiusmodi
et sciendo se coopaturũ ad talẽ sbaz actus cũ nõ circũstã-
tijs debitis vel nõ coopatuz ei ad actũ necessariũ z p ɔñs
quẽ omittet scit illum peccaturũ:ita q scit hũc peccaturũ
non solum q scit se pmissuz:sz ẽt qz scit se coopaturũ huic
ad sbam actus non circunstãtionati:z p ɔñs iste comittet
vel non coperaturũ ei ad actum necessarium : et p ɔñs iste
omittet. hic Doc. Exemplũ. Judas pñtat voluntate diuine

et silr Petrus. In pmo istāti nullū actū hȝ volūtas diuīa circa Judā: nec silr in scđo istāti. vt. s̄. patuit. In tertio instāti volūtas diuīa vult pmittere Judā cadere pmo in peccatum commissionis puta vendēdi xp̄m iudeis. Et in illo instāti voluntas diuina non concurrere ad rectitudinem actus et h̄ intellectus diuinus cognoscit: ꝛ per conseqns cognoscit ꝙ iudas committet tale peccatum.

Contradictio appēs

Sed hoc videtur contradicere dictis doc. q̄ expresse dicit in secundo di. 30. ꝛ clarius in. 37. ꝙ voluntas diuina vult antecedenter dare rectitudinē actib⁹ nr̄is ꝛ semper dat ꝯñter si nō sit defect⁹ ex pte nr̄a. Si ḡ determīat ab eterno n̄ dare talē rectitudinē vr̄ ꝙ negatio rectitudinis sit pmo a volūtate diuīa: ꝛ tūc ipa erit pma rō peccādi. vt pȝ a doc. i. 2. d. 37.

Rñsio

❡ Rñdeo supponēdo. Primo ꝙ volūtas diuīa pōt se determiare efficacit' ꝯcurrere cū volūtate Petri n̄ tm̄ ad sbaȝ act⁹: sed etiā ad oēm circūstātiā act⁹ faciētē illū bonum moralr: ꝛ vt sic ē simplr pma rō tā respectu sbe actus q̄ respectu circūstātie: ꝛ tūc ipsa agēte vt pma rōne agendi siue vt prima cā voluntas Petri coaget illi: alr volūtas diuīa ꝯñs siue efficax nō sp ipleret: qđ est falsuȝ ꝛ ꝯ omēs doc. Talis ḡ actus nūq̄ posset poni iesse nisi voluntas diuina efficaciter voluisse illum poni inesse. Secūdo suppono ꝙ respectu alicuius actus eliciendi puta a Juda volūtas diuina actu non determinet dare rectitudinem actui nec determinet non dare: ꝛ sic non dicitur prima rō deficiēdi: diceret' em̄ prima rō deficiēdi a rectitudine si prius actu determinasset non dare qđ nō facit: ꝛ sic tm̄ hȝ actū neutrū respectu rectitudinis nō dāde. vȝ. qꝛ nō determinat dare: nec determinat nō dare. Et stante tali actu neutro voluntatis diuine intellectus diuinus certus est ꝙ Judas non eliciet actum cū rectitudine: siue eliciet illum nō dando illi rectitudinem q̄ deberet inesse. Scit em̄ certitudinaliter nihil posse euenire nisi sit determinatum a volūtate diuina illud fore ventur ū. Scit ēt aliquid simplr non fore qđ ē determinatū a voluntate diuina non fore. Scit ēt eē ipoīe rectitudinē aliquā iesse alicui actui stāte actu voluntatis diuine neutro respectu talis rectitudinis.

Tertio presuppono ꝙ voluntas diuina ab eterno potest determinare velle aliquid ꝯñter siue efficaciter qđ prius voluit antecedenter siue nō efficaciter si voluntas creata non ponat obicem: siue nō sit defectus ex pte voluntatis create. Exemplū. Volūtas diuīa antecedēter vult Petrū amare deū. Et si Petrus vult cooperari voluntati diuine ad talem amorē vult ꝯñter Petruȝ amare. Si vo Petrus ponat obicē: puta nolendo coopari voluntati diuine ad amorē tūc vult efficaciter Petrum nō amare: qꝛ tunc talis amor nūq̄ eueniet. Primus ḡ defect⁹ est simplicit' ex pte Petri. Et lȝ posset absolute efficaciter nolle Petrum amare deum: ꝛ sic erit impoīe Petrum amare: tn̄ hoc nō facit pp suā libertateȝ ꝛ cōtingētiā in opāndo: sȝ vult ꝙ tot⁹ defect⁹ iputet' Petro. Determinat ḡ ab eterno ꝙ ꝓ q̄cūq; instāti. Petr⁹ vult coopari ad amorem statim vt principalis cā concurrere. Et sic intellectus diuin⁹ sciet certitudinaliter. Petrum pro tali tpe velle amare deum: qꝛ scit certitudinalr voluntatem diuinā velle efficaciter Petrum amare: ꝛ sic Petrus coopabitur alr nō eueniret qđ efficaciter determinatū est euenire. Silr de certitudine ꝙ Judas nō amabit. ꝛ p ꝯñs peccabit patet p exemplū. Voluntas diuina non determinat efficaciter Judā amare deum pro tali tpe: quia si determinasset Judas amaret deuȝ. Scđo voluntate antecedēte siue absoluta. i. q̄tū ē ex pte sua vult Judaȝ amare deum: ꝛ talis voluntas nō semp adipletur. Tertio determinat velle efficaciter Judam amare deum si Judas non ponit obicē siue si non sit defectus ex parte Jude. i. ꝙ si Judas in instanti a vult deum amare in eodē instāti voluntas diuina vult efficaciter Judā amare. Sed qꝛ voluntas diuina nō vult absolute ꝛ efficaciter iudam amare: quia tunc amaret: sed vult ipsum amare nisi sit defectus ex pte Jude: Judas tunc non amabit: ꝛ qꝛ nō amabit voluntas diuina deficiet. E sic ītellectus diuin⁹ scit hoc mō certitudinalr. Judā nō amare: ꝛ p ꝯñs scit certitudinaliter Judā peccaturū. De hoc tn̄ vide singularē expositionem quam feci. d. 37. secundi Doctoris ꝛ multa ibi videbis ꝛc.

Ad primum argumētū pncipale hic doc. Rñdet ad argumenta pricipalia posita in pricipio qōis quoꝝ pmū fuit tale. Si aliquē pdestiaret ꝛ aliquē nō pdestinaret: nulla rōne pcedēte in predestinato nō videret' sūme bon⁹ siue sūme liberalis: qꝛ si in primo signo vterq; psentat' in puris nālibus ꝛ non apparet maior rō ꝙ vnus magis predestinetur q̄ alius. ergo si sola voluntate predestinat si vtrunq; non pdestinat non vr̄ sūme liberalis: qꝛ liberalior est qui pluribus cōicat q̄ qui tm̄ vni. ❡ Rñdet doc. ꝙ sūme liberalis pt aliquibus duobus apprehēsis eq̄lib⁹ velle bonum nō equaliter cōicare nec in hoc sit iniustitia aliqua. Tū qꝛ nihil est debitū. Tū ēt qꝛ bōitas creata non mouet voluntatē diuinam: vt. s̄. patuit a doc. ❡ Scđo pricipalr arguit': qꝛ tunc in tali primo signo cum vterq; ex pte sua sit ordinabilis ad vltimuȝ finē ḡ si volūtas diuīa nō ordinat vtrūq; vr̄ ꝙ sit acceptatrix psonaꝝ. ❡ Rñdet doc. ꝙ qn̄ sunt aliq̄ duo eq; volibilia ꝛ ordinabilia ad aliquē finē ꝛ ex pte sui hn̄t rōnē illā pp quā sūt volenda ab aliq̄ volūtate. i. ꝙ bonitas in illis sit rō propter quam voluntas dȝ sic vel sic eligere: tunc talis voluntas pacceptās vnum illoꝝ alteri ad illum finem peccat sȝ acceptioneȝ psonarū: talis est āt omnis volūtas creata: qꝛ respectu illius bonitas amabilis est ratio recte amandi. Et rō quia nullus actus voluntatis create est ex se rect⁹. vt supra patuit. a. doc. d. 1. q. 1. ꝛ. d. 17. ꝛ. ifra patebit. d. 44. ꝛ i. 2. d. 5. 23. 34. ꝛ alibi sepe. Oȝ em̄ actum volūtatis eē conformē rōni recte adhoc vt sit rectus. ꝛ qꝛ rō recta q̄ mouetur ab obis iudicat tale obm sic vel sic eē diligendum: et hoc totuȝ accipit a bonitate obi a qua mouetur. vt supra patuit. q. vlti. pro. Sequitur. Non sic volūtas increata respectu alicuius boni alterius ab essentia sua. nullum em̄ aliud bonum: quia bonum ideo amatur ab illa voluntate: sed econuerso. Et ideo non potest acceptare personas quia non est in eis bonitas que sit sibi ratio amandi. Unde sciendum est ꝙ voluntas diuina non amat aliquod obm extra amore affectus sȝ tm̄ amore effectus quod notat doc. in. 3. d. 32. ꝛ ideo tota dilectio volūtatis diuine attēditur penes effectum quē producit: si ei producit effectum pfectiorem dicim⁹ ꝙ illū magis amat quia cōicatur maior bonitas. Apparet ergo ꝙ i nulla creatura est aliqua bonitas que sit rō mouendi voluntateȝ diuinā: cum tota bonitas sit immediate a volūtate diuīa. ꝛ totū bonū rei create iō dr̄ bonū qꝛ sic dilectū siue productum actu voluntatis diuīe. Et quō voluntas diuina non dicat' diligere bonū creature qꝛ bonum ꝛc. vide doc. alibi pcipue ifra. 42. d. ꝛ. 44. ꝛ i. 2. d. 37. respōdendo ad argumenta pncipalia: ꝛ in. 3. d. 18. ꝛ. d. 29. ꝛ alibi sepe

Ad primū in oppositū. Hic doc. rñdet ad argumēta fctā ad oppositū i pncipio. q. q̄ vident' ꝯcludere ꝙ nulla sit rō in creatura etiā nec respectu reprobati. Et arguit sic. Ro. 9. Cum enim non dum nati fuissēt aut aliquid boni egissent aut mali vt sm̄ electionem propositum maneret nō ex operibus sed ex voluntate. Preterea ibidem exemplificat de figulo q̄ de eadē massa pt formare vnum vas in honorem et aliđ in cōtumeliā. ex quo vr̄ arguere ex simili de predestinatione huius et de reprobatione alterius. ❡ Rñdet doc. dicens ꝙ qui vult tenere opi. S. Tho. pt rñdere q̄ datur rō in cōi lȝ non in pticulari. Et in hoc apostolus redarguit psumptuosos inq̄rētes illa quoꝝ non sunt capaces non aūt ꝓpt' inopiā reddende rōis saltē in cōi: licet in particulari nesciat' qđ malum preuideat deus in isto ꝓpt' qđ reprobet eū: ꝛ in istis specialibus peccatis puisis est altitudo diuitiarū ꝛ sunt iudicia incōprehensibilia: cui vr̄ cōcordare illđ vocabulum iudicij: qꝛ iuditium ē de pticulari agibili. Et de hoc. ifra patebit. 44. d. ꝛ in. 2. d. 6. q. 2. quō iudicium differat a lege. ꝛ iō non obstāte ꝙ sit pncipiū practicū statutū per diuinā volūtatē ꝙ ois puisus finaliter malus dānet': tamen de particularibus assumendis sub. puta iste puidet' sic finaliliter malus ꝛ ille sic q̄si ex hoc iudicat' iste reprobatus ꝓpter hoc: ꝛ ille ꝓpt' illud. ista iudicia sūt inscrutabilia: non em̄. scit hō nec pt scire in quod peccatū deus vult permittere istū cadere respectu cuius sit non volitio cōferēdi graȝ: vt sic offerat' tāq̄ finaliter peccator in illo peccato. ꝛ sic ꝓpter illud pctm̄ puisū reprobet'. De bōis autem pt poni ꝙ nulla sit rō ꝛ hoc sustinēdo opi. doc. ❡ Et si contra hoc arguas ꝙ saltem circa bonos nō erunt iudicia inscrutabilia facile enim est dicere de eis ꝙ qꝛ vult ideo saluat. Rñdet doc. dicens quod de eis inquantum predestinat non est iudicium neq; de facto in existentia neq; quasi in prescintia diuina: iudiciū. n. est de aliq̄ facto vel preuiso. Sȝ de malis lȝ nō sit iudiciū de facto qꝛ non peccauerunt: potest tamen

condēnatio dici iudicium de eis in presentia dei vbi dñr mali. Et tūc inscrutabilitas iudicioꝝ pōt referri ad malos ex parte quoꝝ ponit̄ aliqua rō: lȝ ille rōnes ex parte diuersoꝝ ꝓpt̄ quas quasi ex pte eoꝝ ferunt̄ iudicia sint inscrutabiles ⁊ ꝑ hoc iudicia inscrutibilia. hec Sco.

¶ Distinctio. 42. Qō vnica.

Circa distinctionem quadragesimā secūdā queritur. Utrū deū eē oīpotentē possit probari naturali rōne. Hec questio ꝓlixius ⁊ clarius exponit̄ a doc. in quoli. q. 7. vide ibi. ⁊c.

Hic rñderi posset. hic doc. distinguit ꝙ ex quo oīpotentia respicit oē possibile, vt. ṡ. expositum est. dist. 20. hoc pōt dupl'r intelligi. s. vel ꝙ respiciat oē possibile mediate. i. ꝙ possit in oēm effectum cuiuscunqȝ cause secūde ipsa causa secūda cōcurrente. Et hoc mō si naturali ratione ꝓbari pōt esse aliqd primū effectiuū sicut. ṡ. ꝓbatum est. di. 2. q. 1. etiam naturali rōne pōt ꝓbari ipm esse ops loquendo de oīpotentia mediata. Alio mō pōt accipi oīpotētia imediata: sic intelligēdo ꝙ primū effectiuum pōt immediate i oēm effectum ⁊ in oē possibile etiā nulla secūda cā concurrēte: ⁊ hoc tm̄ est creditū. ⁊ hoc ē qd intendit doct. in ista lr̄a quam tamen aliqual'r declaro. Cū dicit. Alio mō accipit̄ ops ꝓprie theologice prout ops dicitur qui pōt in oēȝ effectū immediate ⁊ i qdcūqȝ possibile. Hoc est in qdcūqȝ quod nō est ex se necessariū nec icludit in se contradictionē: ita inquā imediate ꝙ sine oī coopatiōe cuiuscūqȝ alteriꝰ cāe agētis. ⁊ hoc mō oīpotētia vr̄ esse credita de pmo efficiēte ⁊ nō demōstrata.

In ista lr̄a nota qd dicit Doc. ꝙ oīpotētia non respicit aliqd ex se necessariū: qꝛ in hoc videt̄ sibi contradicere: qꝛ. ṡ. di. 8. q. vlti. sustinēdo opi. phōꝝ ꝓbat quō pmū effectiuū sit vere causa alicuiꝰ entis ex se necesse eē: ⁊ ꝑ ꝯñs vr̄ ꝙ oīpotentia pmi effectiui respicit illud. ¶ Rñdeo pmo ꝙ doc. reputat oīo ꝓ ipossibili ⁊ ꝓ cōtradictoria icludente ꝙ aliquod ex se necesse eē sit ab alio causabile: est. n. iplicatio cōtradictionis dicere aliqꝫ cām cāre aliquid de necessitate: qꝛ oē causabile: ē mere possibile. ⁊ de hoc vide. ṡ. di. 8. q. vlt. et in. 2. di. 1. q. 3. Et ideo dicit hic ꝙ oīpotētia nō respicit aliqd ex se necesse eē: qꝛ illud nullo mō est causabile. ¶ Dico secūdo ꝙ sustinendo viā phī: doc. haberet dicē ꝙ etiaȝ aliqd necesse esse quod vere est cābile eēt obiectū oīpotētie: nisi velit dicere ꝙ obiectū omnipotētie eēt tm̄ ens poīe: ⁊ tūc oporteret dicere ꝙ nō oē ens aliud a pmo effectiuo esset obiectū oīpotētie pmi effectiui: qꝛ scda intelligētia ⁊ celū q̄ sunt ex se necesse eē formalit̄: nō eēnt obiecta oīpotētie. Sȝ qcqd sit: pma rñsio est magis ad mētē doct. qꝛ expresse tenet ꝙ est simpl'r impoīe aliqd necesse esse: esse ab alio causabile. seqt̄. Qꝛ lȝ pmū efficiēs habeat i se potētiā effectiuā eminētiorē potētia cuiuscūqȝ alteriꝰ cāe effectiue ⁊c. Hic intēdit ꝓbare doc. ꝙ talis oīpotētia non pōt naturali rōne demōstrari ⁊ excludit obiectionē: qꝛ nō videt̄ seq̄ ꝙ posito ꝙ pmū effectiuū sit eminētiꝰ scdm cālitatē oī cā scda: ⁊ posito ēt ꝙ hēat i se eminent̄ potentiā effectiuā cuiuscūqȝ alt̄iꝰ cāe. vt. ṡ. deductū ē. d. 2. q. 1. di. 8. q. vl. Adhuc ñ seqt̄ ꝙ vt sic possit imediate i oēȝ effectū: qꝛ nō in effectū impfectū. ⁊ iō scde cāe requirunt̄ nō ꝓpt̄ pfectionē addēdā pme cāe: cū cālitas pme cāe sit ꝑfectissima: sed magis requirunt̄ ꝓpter impfectionem addēdā: qꝛ effectꝰ iperfectus nō pōt eē imediate a cā perfectissima: cū illa agat ſm vltimū potētie sue ſm totā ꝟtutē: sustinēdo opi. phōꝝ ꝙ tm̄ agat de necessitate nāe. Et exēplū positū de sole est satis claꝝ: si tm̄ veꝝ sit ꝙ sol eminent̄ ꝯtineat cālitatē bouis ⁊ asini: qd ē dubiū. vt pꝫ ex dictis a doc. i. 2. di. 18. Sȝ hoc nō ē pñtis speculationis. ¶ Preterea. si phī nō potuerūt ꝑ rōnē naturalē cōcludere deū posse cōtingent̄ cāre: quāto magis nec posse imediate in quēcūqȝ effectum. Sequentia clara sunt.

Ad rationes pncipales. Ad illud qd d̄r Ricar. s. ad oia q̄ fide tenemꝰ nō solū habemꝰ rōnes naturales sed nečias. ¶ Rñdet doc. dicens ꝙ etsi sint necessarie rōnes ad oīpotentiā ꝓbādā: non tm̄ sunt euidēter necessarie ⁊ vere: sicut illa rō que ꝓbat trinitatē ꝓpt̄ duplicē ꝓductionē in diuinis: qꝛ licet sit ex necessariis nō tm̄ pmisse sunt nečio euidētes: qꝛ nō sunt note ex terminis nobis notis: neqȝ ex imediatis nobis notis possibile est hoc inferre sicut dictū est. disti. 2. q. 1. ¶ Scdo arguit̄ sic naturali rōne ꝓbatur deū esse potentie infinite sicut probatur. 8. Phisi. t. c. 78. ⁊. 12. met. t. c. 41. Sed potētia infinita nota est eē oīpotētia: qꝛ notum est potentia infinita nō posse maior cogitari: q̄cunqȝ āt potētia que non est oīpotētia pōt maior cogitari sine cōtradictiōe et illa erit potētia q̄ est oīpotentia. ¶ Si dicat̄ ꝙ nō potest nāliter ꝓbari oīpotētiā eē cogitabilem siue contradictionē. ¶ Cōtra oīpotētiā eē in entibꝰ verū est. ꝫ oīs rō ꝓbans ipossibilitatē oīpotētie sophistica est: oīs aūt rō sophistica potest ꝑ itellectū ex puris naturalibus solui ꝫ intellectꝰ talis ex puris nālibꝰ pōt cognoscere nullū ipossibile sequi ex oīpotētia: ⁊ sit ꝙ illud est possibile ad qd nullū seqt̄ ipossibile: cognoscit ꝫ oīpotentiā eē possibilē. Ex isto ēt pōt fieri rō ꝑ se: qꝛ si nāliter pōt ꝓbari oīpotētiā eē possibilē qꝛ nō ipossibilē. ꝫ nāl'r pōt ꝓbari eā eē nečiaȝ: qꝛ nō pōt eē nisi possit eē nečia: ⁊ qd potest eē nečium est nečiū. ¶ Rñdet doc. pmo negādo ꝯñtiā: qꝛ non sunt ideȝ ifinita pōa ⁊ oīpotētia ꝓprie dicta: qꝛ nō vȝ. ifinita pōa ꝯtinet eminent̄ cālitatē omis cāe scde. ꝫ imediate pōt in oēȝ effectū sine scdis causis. vt. ṡ. patuit de sole. ⁊c. Scdo d̄t. ꝙ lȝ non possit cogitari maior pōa infinita intensiue nō tm̄ sequit̄ quin possit cogitari maior extēsiue. i. ad plura cogitari q̄ ifinita potētia. Tertio. dato etiā ꝙ oīpotētia eēt maior ifinita potētia: ꝓpt̄ hoc tm̄ non oȝ ꝙ nāli rōne possit hoc sciri a nobis potētiā sic intellectā eē oīpotētiā. ¶ Et cū d̄r notaȝ esse oīpotentiā ꝓprie sumptā. hoc negat̄. Et cū ꝓbat̄ qꝛ oīs rō ꝓbās ipossibile seq̄ ex ea est sophistica. ¶ Rñdet Egidi. q̄li. 5. q. 7. ꝙ est sophistica tm̄ nō pōt solui ꝑ rōeȝ naturalē: qꝛ ꝓut d̄r sophistica ⁊ peccans i materia ē hñs aliq̄ pmissā falsaȝ. et non pōt solui nisi ꝑ intemptionē illiꝰ pmisse q̄ tm̄ non pōt cognosci interimēda ꝑ rōnē nālē. sicut non pōt cognosci ꝟa ꝑ rationē naturalē. ¶ Sed ꝯ hoc arguit Sco. sic. Aut illa q̄ appent vera et nō appent interimenda ex ratione nāli appent esse vera ex termis tanq̄ imediata: aut appent esse conclusa ex imediatis. Si pmo: ꝫ intellectꝰ nr̄ non pōt eē certus de ꝓpōibus immediatis q̄ sit ꝟa ⁊ q̄ nō: qꝛ tūc apperent aliq̄ ꝓpōnes vere et immediate que tm̄ sunt simpl'r false: ⁊ ita nō erūt aliqua pncipia certa tāq̄ ianua in domo: ꝯ Phm̄ ⁊ cō. 2. met. t. c. primi circa que non cōtingit errare. Si scdo: tūc arguo sic. de illo sillogysmo sophistico sicut de isto: aut peccat in materia: aut in forma. Si in materia. tūc potest solui: qꝛ premissa falsa peccans in mā potest interimi. Si in forma: adhuc pōt solui ꝑ artē logicā. ¶ Si aūt dicat̄ ꝙ peccat in forma ⁊ tm̄ non pōt solui nāliter. Hoc vr̄ absurdū: qꝛ sicut intellectꝰ inclusus in nālibus tradidit oēm artem de syllogismo appenti informi ⁊ defectuoso: sic posset soluere ꝑ illā artem oēm talē syllogismū applicando talem artē ad talē paralogismū. ¶ Doc. dat ꝓpriā rñsionem dicens. ꝙ ⁊ si quicūqȝ paralogismꝰ deducens apparent̄ ad impossibile ex pmissa significāte deum esse oīpotentē (. i. in quo vna pmissaꝝ sit ista deus est ops: ⁊ ex illa apparent̄ deducat ad impossibile: qꝛ vere deducere ex illa ad impossibile est simpl'r impossibile) posset solui ꝑ intellectum et rōneȝ naturalē siue peccet i materia siue in forma: non tm̄ posset solui ab omī intellectu sed tm̄ ab illo intellectu qui nouit inferens non esse impossibile: vel illa tū non eē impoīe. Sequit̄ in lr̄a. et intellectꝰ posset scire quēcūqȝ talē paralogismū diuisim factū esse solubilē. i. si opposita sillogizentur ex eadem ꝓpōne siue pmissa opposita inferantur: intellectus bene nouit ꝙ vnus sillogismus est sophisticꝰ. Sȝ non seq̄tur ꝙ naturalit̄ sciat quis illoꝝ: qꝛ pōt dubitare ꝙ illud qd ꝓ impossibili infert̄ sit oppositū illi ꝓpōni vel premisse ex qua videtur inferri. s. ex illa deus est ops: qꝛ sepe sophiste in sillogismo falsigrapho ad ipossibile inferūt aliquod impossibile ex vna ꝓpōne ex qua nullo mō sequit̄. Sil'r pōt dubitare ne aliud manifestius impoīe inferat̄ ex tali premissa. s. Deus est ops: qd illatū sit oppositum nunc illati: ⁊ ꝙ in tali casu tale argumētū eēt insolubile et stat totū in illo: poīe est intellectum soluere natural'r oēm ꝑalogismū peccātē in forma si materia est itellectui euidēter nota. Si aūt intellectui materia nō ē euidēter nota: ipse nō pōt scire vtrū illud sequat̄ ex illo: cum non intelligat ꝓpōnes. Seqt̄ in lr̄a. Uel al'r potest respōderi ad illud argumentū ꝙ pōt fieri gñaliter ad omne creditum ꝙ illud sit necessarium ad oē possibile et credibile. i. ꝙ argumentū illud scdm potest applicari ad oē cre

Aduerte ne ꝯdictionē icurras.

ditum:q in oĩ tali põt fieri paralogismus:qui tñ nõ potest a nr̃o intellectu solui ꝓpt̃ non intellectū ꝓpositionū licet ab intelligēte materiam sit solubilis ꝛc̃.

Ochã.in.1.di.41.nititur soluere rõnes doc.

Contra rationes quas facit Scotus(ꝓbãdo non posse naturali rõne demõstrari deū esse oĩpotententē ꝓprie loquēdo de oĩpotentia)instat Ochã. ¶ Et primo contra primã rõnē instat dicēs.ꝙ phĩ non posuere causam secūdam cõcurrere ꝓpter imꝑfectionē effectus vt.s.aliqua ĩperfectio aderet̃ effectui a causa secunda:q sm̃ istum phũs ponit deū esse causam omniū: ergo est causa ĩmediata et totalis alicuius effectus aliter esset ꝓcessus in infinitum.Sed scd̃m istum effec⁹ iste est imperfectus:et deus est in infinitū perfectior effectu illo ergo scd̃z opi.phõꝝ est cã ĩmediata ꝛ totalis alicuius effectus ĩmperfecti.ergo ꝓpter imperfectionē effectus non repugnat deū esse ĩmediatã cãm oĩm scd̃z opi.phõꝝ. ¶ Si dicat̃.ꝙ q̃uis effectus sit imperfectus respectu dei:est tñ perfectus respectu aliorū effectuū q̃ ꝓpter imꝑfectionem illam nõ possunt ꝓduci a solo deo. ¶ Hoc nõ videtur sufficere:q ex quo imperfectio ĩ cõĩ in effectu non repugnat deo quin possit ꝓducere effectū imꝑfectū:opꝫ assignare rõnē spãlem q̃re plus repugnat deo producere istū effectū q̃ȝ alium. ¶ Confirmat̃.De⁹ potest esse causa totalis et immediata pluriū effectuum ordinatoꝝ secūdū ꝑfectius ꝛ imꝑfecti⁹.g̃ nisi aliud obstet non videt̃ rõ quin possit esse cã ĩmediata omniū effectuū imꝑfectoꝝ.Añs ptꝫ secūdū illū:q ꝑ eū sola prima causa põt creare omĩa creata ꝓprie que a solo deo fiunt: sed talia sunt ml̃ta.g̃ talia ml̃ta sunt a solo deo:ꝛ ita nõ est verū qd̓ assumit̃ ꝙ scd̃m opi.phi.cã secūda cõcurrat cum causa ꝑ̇ma nec cã ꝑ̇ma ꝓducat scd̃m vltimū potentie sue:ꝛ ne ꝓducat effectū ita ꝑfectum sicut põt. ¶ Cõfirmat̃ rõ.q in caussis naturalibus videmus ꝙ eadē cã ꝓducit plures effectus ꝑfectiores et imꝑfectiores sine oĩ alia causa cõcausante:sicut sol in eodē passo ꝓducit plures effectus ordinatos. ¶ Et instat cõtra secūdã rõnez que talis erat.Si phĩ nõ potuere per rõnē naturalē cõcludere deum posse cõtingent̃ cãre q̃ȝto magis nec posse immediate ĩ quēcūq̃ȝ effectū.Instat sic dicens.Scd̓a rõ vr̃ cõcludere vel saltē ē ml̃tū ꝓbabilis q̃ȝuis iste alibi videatur dicere oppositū.Nam alibi videt̃ velle se demõstrare ꝙ nulla cõtingentia põt esse in rebus nisi ꝑ̇ma causa contingenter cãet:sed hoc põt esse notū rõne naturali ꝙ contingentia est in rebus:ꝛ ꝙ aliq̃d cõtingent̃ agit. ergo põt esse notū rõne naturali ꝙ ꝑ̇ma cã contingēter agat scd̃m istū. ¶ Cõtra tertiã instat que talis est. Ipsi phĩ habuert̃ ꝓ ꝑ̇ncipio ꝙ de nihilo nihil fit.g̃ saltē ĩ istis gñalib⁹ ꝛ corruptibilib⁹ non videt̃ eos posuisse deū sic esse oĩpotētē ꝙ posset oēm effectū ꝓducere sine oĩ cã concausante.et instat sic.Tertia rõ etiã videt̃ efficax:q q̃ȝuis scd̃m phõs de nihilo fiat aliquid ab et̃no:tñ videtur fuisse opi.phõꝝ ꝙ de nichilo nihil fiat de nouo:ꝛ ita posuerunt ꝙ deus non cãt oĩa sine oĩ alia causa cõcausante. ¶ Cõtra q̃rtã rõnē instat q̃ talis ē.Phĩ posuert̃ deuz nec̃io agentē.g̃ si cum hoc posuerunt ꝙ esset oꝑs illo mõ haberēt negare oēm cãlitatē cuiuscunq̃ȝ cãe scd̓e: qd̓ est maximū icõueniēs eis:cõsequentia pꝫ.nã cã nec̃io cãns in quocūq̃ȝ instãti cõꝑetur effectui nec̃io in eodē instãti causat et agit.g̃ cū prius cõꝑetur cã superior ad effectū q̃ȝ cã inferior:ꝛ tū est oꝑs illo mõ.g̃ in illo instãti ĩ quo cõꝑat̃ cã secūda nõ põt cãre.Cõtra hãc sic ĩstat.Quarta rõ illo mõ deducta nõ cõcludit.Nã ꝓbatio ꝯñe non vꝫ:q si illa ꝓbatio esset bona: sequeret̃ ꝙ de⁹ nullo mõ posset coagere creaturea d aliquem effectū ꝓducēdum. ꝓbatio cõsequētie:nam si deus coagit creature(sicut ipse arguit)arguo ego.nã cã agēs ꝑ̇ma sine qua nõ potest effectus ꝓduci in quocūq̃ȝ instanti comparat̃ effectui in illo instanti agit.ergo cum causa prima prius comparetur effectui q̃ȝ cã scd̓a:et tunc causatur.ergo in illo instãti totum ꝓducit effectum.g̃ in secūdo instãti in quo cõparat̃ causa secūda ad effectū nihil intelligitur tūc causandum.ergo causa secunda nihil causat. ¶ Si dicatur ꝙ argumentum de cã ꝑ̇ma libere causante nõ vꝫ:q illa põt cãre qñ placet sibi sed bñ vꝫ cã necessario causante: quia illa causa in quocunq̃ȝ instanti cõparat̃ ad effectuz necessario causat. ¶ Istud non sufficit q accipiēdo cãz primam sine causa scd̓a non potest talē effectū ꝓducere. et tunc quero aut cã prima pri⁹ cõꝑat̃ ad illū effectū:aut nõ.si sic:g̃ tunc causat effectum.g̃ nihil remanet causandū.Si nõ pri⁹ sed in eodem instanti comparat̃ ad effectū in quo causa secunda cõparat̃ ad effectum:ꝛ ita non plus repugnat duabus causis naturalibus operari ĩ eodem instanti ad effectum q̃ȝ duabus causis quarum vna sit libera et alia naturalis:ergo non obstante primitate cause poterit deus concurrere et causare eūdem effectū causa secunda etiã si deus esset causa naturalis.vnde videtur ꝙ eadem rõ concludat ꝙ nulla cã naturalis prior potest concurrere cum cã secūda ad ꝓducendū aliquem effectū.Nam accipio cãm priorem quãcūq̃ȝ et cãz secundã subordinatã:ꝛ q̃ro aut illa cã prior prius cõparat̃ ad effectū q̃ȝ cã secūda aut non:si sic:g̃ in ꝑ̇mo instãti causat causa prior:ꝛ certū est ꝙ non causat ꝑtē effect⁹:quia non est maior rõ ꝙ causet vnã q̃ȝ aliã:ꝛ silr̃ frequenter effect⁹ ē ĩdiuisibilis nõ hñs ꝑtes.g̃ in ꝑ̇mo ĩstãti cãt totuz effectū.g̃ in scd̓o ĩstãti nihil remanet cãndū:ꝛ ꝑ ꝯñs nū q̃ȝ cã secūda agit cū cã ꝑ̇ma:ꝛ ita illa rõ destruit ordinez eēntialē cãꝝ.Si aūt illa cã ꝑ̇ma non pri⁹ cõparat̃ ad effectum q̃ȝ causa secūda:eadem ratione nec cã prima simpliciter prius cõparat̃ ad effectuz q̃ȝ causa secūda:ꝛ ita propter talem prioritatem non oportet deum negare esse causam immediatam omnium.

Rñsio ad dcã Ochã.

Respondeo ad oĩa dicta Ochã contra Sco.Et premitto aliqua.ꝑ̇mo ꝙ imꝑfectio effect⁹ põt ml̃tipliciter intelligi.s.vel q̃ȝtum ad suū esse quidditatiuū ꝛ essentiale et sic musca est ꝑfectior celo:ꝛ hoc sustinendo celum non esse formal̃r aĩatum.Vel q̃ȝtū ad aliq̃ȝ cõditionē ꝯñtē esse essentiale vel quidditatiuū vt necessitas ꝛ ꝑpetuitas:ꝛ hoc mõ celū est perfecti⁹ musca.Scd̓o ꝑ̇mitto ꝙ scd̃m viã phĩ multa sunt immediate causata a ꝑ̇ma cã:ita ꝙ actio ipsius ĩmediate terminatur ad illa et illa tali actione simplicit̃ accipiunt esse nullo alio presupposito (quod dico propter aĩam intellectiuam que licet sit de foris veniens.vt patet.16.de aĩalibus non tñ alia actiõe accipit esse immediate a cã:ita ꝙ actio prime cause prius terminetur ad ipsam in se:diceret.n.Phũs nõ esse aliã ꝓductionē aĩe ĩtellectiue et cõpositi sicut nec in igne forma ignis:sed illaz animationē corporis organici ponit esse productionem per accidēs ipsius anime.Sed quomõ agens immutabile potest aliquid nouū ꝓducere scd̃m Aristo.vide Sco.in.4.disti.43.q.2.circa finem tertii arti.Nos aūt ponim⁹ duas ꝓductiones.vnam de non esse anime ad esse eius et illa ē creatio.aliaz a non animatiõe corporis ad animationē eius:et illa est productio corporis aĩati per mutationez proprie dictam.De hoc vide doc.in.2.di.17.et in.4.di.43.q.2.)et talia sunt simpliciter eterna et necessaria vt sunt celum et intelligentie:ꝛ quõ sint vere cãta vide.s.dist.8.q.vlt.Tertio ꝑ̇mitto ꝙ scd̃m viã phĩ prima cã de necessitate nature agit etiam secūdū totam virtutē suã: et per ꝯñs non tm̃ ꝓducit effectū ꝑfectū quē põt sed necessario ꝓducit ipm̃ ab eterno et ꝑpetuat ipm̃ et dat illi simpl̃r esse necessarium:et per ꝯñs omnis effectus immediate ꝓductus a tali cã erit necesse esse:ꝛ perpetu⁹ ꝛ eternus et nulla nouitas contingit esse in illo in suo eē. ¶ Ex his põt dici ad Ochã ꝙ scd̓a cã ponit̃ ꝓpter imꝑfectionē effectus:q si causa secūda non concurreret nullus effectus esset nouus:sed oĩs esset sempitern⁹.nullus etiam effectus esset simpl̃r possibilis: sed oĩs necessari⁹ cuius oppositum experimur.Et sic loquendo de ista imperfectione effectus:patet scd̃m phõs quõ requiruntur secūde cãe.Vñ Cõmenta.vult.12.me.cõ.41.ꝙ ꝓpt̃ primum mouens quod est infinite virtutis requiritur mouēs coniunctum potentie finite:ita ꝙ ex primo mouēte sit infinitas motus et ex secundo sit successio: quasi aliter non posset esse successio nisi concurreret illud mouēs finitum. quia si solum infinitum ageret et ageret in non tempore ꝛc.Ex his ergo apparet ꝙ instantie quas facit Ocham contra primam rationem Doct.ꝙ cause secunde requiruntur propter imperfectionē effectus non concludūt. ¶ Secūdo dico ꝙ etiã loq̃ndo de ꝑfectiõe ꝛ imꝑfectione essentiali:ꝙ secunde cause req̃runt̃ ꝓpter imꝑfectionem effectus.et concedo ꝙ inter effectus imediate ꝓductos dat̃ ordo:ita ꝙ vnus est perfectior essentialit̃ alio:quia intelligentia est perfectior celo:non tamen seq̃tur ꝙ cã ꝑ̇ma possit ĩ effectū aliū imꝑfectiorē sine secūda cã ꝯcurrēte.vt ēt pꝫ in aliis causis nãlib⁹ mlt̃e.n.sunt cãe nãles q̃ lꝫ possint ꝓducere effectū ꝑfectū vnius speciei:non tñ pñt producere effectum imperfectum alterius speciei.Ista.n.propositio quando datur ordo inter ꝑfetū ꝛ min⁹ ꝑfectū si potest imꝑfectum.ergo ꝛ in ꝑfectū:vera est qñ sunt eiusdē rõnis alr̃ nõ.et si prima cã põt immediate ꝓducere calorē vt.8.a fortiori poterit pro-

ducere vt.6. Dicerēt ergo philosophi ꝙ sunt aliq̄ effectꝰ ita ꝑfecti ꝙ nullo modo possunt esse a scḋa cā sꝫ tm̄ a prima: ⁊ aliq̄ effectꝰ ita imꝑfecti ꝙ nullo modo possunt esse immediate a p̄ma cā sꝫ tm̄ a p̄ma ꝯcurrēte scḋa: ita ꝙ tota imꝑfectio attribuat̄ scḋe. Prima tñ responsio videt̄ ꝓbabilior ꝙ̄ scḋa. ¶ Ad scḋam instātiam vbi p̄mo dicit Ochā ꝙ scḋa ratio Doc. videt̄ ꝯcludere ⁊c̄. Et cū dicit ꝙ videt̄ alibi dicere oppositum: q2 hic dicit philosophi nō potuere ꝑ ratione naturalē ꝯcludere deum posse ꝯtigēter causare ⁊ alibi dicit oppositū. s. d.2.q.1.⁊.8.q. vlti. primi. Dico ꝙ doc. sibi nō ꝯtradicit si lr̄a doc. sane intelligat̄ hic ⁊ ibi. Dicit em̄ ibi ꝙ philosophi nō potuere saluere ꝯtingētiam in rebꝰ si prima causa nō agit ꝯtingēter. ⁊ si apud philosophos sit notum aliq̄d fieri ꝯtingēter a scḋa causa: ita ꝙ qñ fit illud oppositū tūc posset fieri: esset etiā notum eis primā causam ꝯtingēter agere. Sꝫ nō erat notū eis aliq̄d sic ꝯtigēter fieri: q2 forte philosophꝰ posuit nō ꝓpter cōtingēter deū velle cōtingētiā in inferioribꝰ: sed ex motu q̄ necessario causat̄ inquātum vniformis: sꝫ difformitas sequit̄ in partibꝰ eiꝰ ⁊ ita cōtingētia. Et Doc. dicit. d.2.q.1. primi ꝙ philosophus nō pōt negare primū effectiuum agere ꝯtingēter saluādo aliq̄d ꝯtigēter fieri per motum accipiendo contingēter causatum quodcūqꝫ nō necessariū vel sempiternū: sꝫ cuiꝰ oppositū posset fieri qñ illud fit. ideo dixit aliq̄d ꝯtingēter causatum ⁊ nō aliquod contingēs. Si ergo philosophi posuere sic aliq̄d cōtigēter fieri habuerūt ꝯcedere ꝙ prima causa cōtingenter agat. Et sic pꝫ quō sibi nō ꝯtradicit: q2 si philosophi euidēter cognouissent aliq̄d contingēter fieri a causa scḋa: euidēter cōlusissent primam causam cōtingēter agere: et hoc sustinēdo ordinē essentialem causarum sicut expositum est supra. d.2.q.1. ¶ Tertiaꝫ rationē doc. ꝯcedit ipse Ocham. vt supra patuit. ¶ Ad quartā instātiā. Dico ꝙ nō est simile de causa naturali ⁊ libera: q2 libera pōt expectare vt exposui. d.37. hi. Doc. Et qñ dicit: aut prius comparat̄ ad effectum: aut non? Dico ꝙ si loquamur de priori fm̄ ꝑfectionē est prior. Si vero loquamur de priori natura. i. ꝙ in aliquo priori natura ꝓducat effectū. Dico ꝙ nō vt pꝫ a Doc. in.2.d.37. sꝫ simul natura causat cū scḋa causa. potest em̄ ꝓpter suam cōtingētiam in agēdo expectare ꝑ q̄dcūqꝫ tēpꝰ: ⁊ sic in eodē instāti nature incipere actionē cū creatura ⁊ ipsam continuare ꝑ aliq̄d tempus. Et cū dicit ꝙ si in eodē instāti cōparat̄ ad effectum in quo causa scḋa cōparat̄ ad effectum: ⁊ ita nō plus repugnat duabꝰ causis naturalibꝰ operari in eodem instāti ad effectum ꝙ̄ duabꝰ causis quarū vna sit libera ⁊ alia naturalis. Dico ꝙ hoc nō sequit̄ de duabꝰ naturalibꝰ essentialiter ordinatis quarum vna agat in virtute alteriꝰ ⁊ in agēdo depēdeat ab alia: q2 tūc superior de necessitate nature priꝰ comparat̄ ad effectuꝫ ꝙ̄ scḋa. Et cū addit ꝙ eadem ratio cōcluderet ꝙ nulla causa naturalis prior potest cōcurrere cum causa scḋa ad ꝓducēdum aliquē effectum ⁊c̄. Dico ꝙ si sint essentialiter ordinate ⁊ cause totales ꝙ prior priꝰ comparat̄: ⁊ sic cōcedo ꝙ causa scḋa nihil ꝓducet. Si vero sunt partiales cause vna nō pōt agere sine alia. vt pꝫ de intellectu ⁊ obiecto respectu intellectionis: lꝫ non sint ꝓprie cause essentialiter ordinate nisi forte ꝙ̄tuꝫ ad hoc ꝙ vna est ꝑfectior alia. Et dico ꝙ oēs cause scḋe quomodocūqꝫ sint inter se essentialiter ordinate (q2 in agēdo depēdēt a prima causa cōtingēter agēte) in agēdo vna nō agit prius alia ad eūdem effectuꝫ: q2 tm̄ in illo instāti incipiunt agere in quo primum effectiuum incipit agere. Et sic patet solutio ad omnes obiectiōes Gulielmi Ocham ⁊c̄.

¶ Distin. 43. Questio vnica.

Queritur circa. 43. distincti. Utruꝫ prima ratio impossibilitatis rei fiēde sit ex ꝑte dei vel ex parte rei factibilis? Titulus. q. clarus est.

In presenti. d. ponit̄ duplex opi. Hē. sibi cōtradicētis. prima ponit̄ q̄li. 6.q.3. scḋa quoli. 8.q.3. ¶ De p̄ma opi. Hen. ponit primo ꝙ triplex ē predicatum de deo. prima ꝑdicata sunt ꝑfectiones simpliciter q̄ cōueniunt deo absolute sine respectu ad creaturas. Sꝫ sic distinguit ꝙ iste ꝑfectiones possunt considerari vno modo fm̄ id cui nomē imponit̄: ⁊ sic considerant̄ in se absolute. alio modo fm̄ rationē a qua imponūtur. i. fm̄ id cuius occasiōe nomē est impositum. bonitas primo modo est infinitas in deo sed scḋo modo respicit creaturas: q2 ex hoc ꝙ deus cōmunicat creaturis suā bonitatē. i. ex hoc ꝙ sua infinita potētia aliquid circa creaturas operat̄ dicit̄ bonus: ⁊ fm̄ hanc considerationem deus vel bonitas considerat̄ in ordine ad creaturas. Secunda predicaca sunt que dñt dignitatē: nō tamē perfectionē simpliciter vt esse dñs gubernator: ⁊ illa dñt respectus ad creaturas. Tertia sunt priuatiua vel negatiua vt immortalis ⁊ incorruptibilis: ⁊ sic impossibile dicitur q̄d priuat potētiam. ¶ Ex his infert Hen. ꝙ omnipotētia nō potest dici de deo tertio modo: q2 non est ꝑuatio vel negatio. ergo scḋo vel p̄mo mō dicit̄ de deo. ¶ Iteꝫ notat ꝙ potētia actiua potest dupl'r ꝯsiderari. Primo cōparādo ad deū i q̄ ē. Scḋo ad creaturā aliquā ꝓducēdā. Primo mō est ꝑfectio simpl'r ⁊ absolute ꝯueniēs deo. Secundo modo nō: q2 fm̄ Ansel. nulla relatio ad creaturaꝫ est ꝑfectio simpl'r. cum ergo potētia actiua sit ꝑfectio simpliciter: ideo in creatura potentia passiua est absoluta. ¶ Itē notat ꝙ potētiam actiuam in deo. i. omnipotētiā consequit̄ relatio potētie passiue in creatura ad potētiā actiuam dei: ⁊ illa relatio est realis ⁊ ecōuerso est vna relatio ratiōis in potētia dei actiua ad potētiā passiuaꝫ in creatura. Ex quo sequit̄ ꝙ ideo deꝰ refert̄ ad creaturam q2 creatura refert̄ ad ipsum ⁊ nō ecōuerso. Ex quo infert p̄icipalē cōclusionē q2. s. creatura est factibilis ideo deꝰ potest eā facere ⁊ nō ecōuerso: q2 deꝰ potest creaturā facere ideo potest fieri. ¶ De tertiis ꝑdicatis. s. negatiuis dicit ꝙ illa que negatiue dicunt̄ de deo in ordine ad creaturā debēt p̄mo queri in creatura nō in deo: ita ꝙ primo est negatio in creatura. Scḋo consequit̄ negatio relatiua creature ad deuꝫ. Tertio consequit̄ relatio negatiua dei ad creaturam. Ex quo sequit̄ ꝙ primo creatura ē impossibilis fieri. Scḋo est impossibile eam a deo fieri. Tertio impossibile est deū ipsam facere: ita ꝙ possibilitas ⁊ impossibilitas sunt primo ex parte creature ⁊ nō ex parte dei. ¶ Scḋa opi. Hen. est illa ꝙ qñ aliq̄d est simpl'r impossibile p̄ma ratio impossibilitatis est q2 nō potest deꝰ facere ideo nō potest creatura fieri ⁊ nō ecōuerso. Similiter p̄ma ratio possibilitatis est in deo. Res em̄ ideo est a deo factibilis q2 eam deꝰ potest facere ⁊ nō econuerso. Ex quo pꝫ ꝙ p̄ma opi. directe ꝯtradicit scḋe ⁊ ecōuerso. ¶ Contra hanc opi. Doc. arguit multipliciter. Primo sic. nihil est simpliciter impossibile nisi q2 simpliciter repugnat sibi esse. cui autē repugnat esse repugnat ei ex se primo ⁊ nō ꝓpter respectum aliquē affirmatiuum vel negatiuum eius ad aliquid aliud ⁊ loquit̄ hic Doc. de repugnātia formali que formaliter inest rei: sicut dicimus ꝙ repugnat hominem esse asinum sic ꝙ repugnantia formaliter predicat̄ de homine: ⁊ sic patet ꝙ talis repugnātia non dicitur inesse homini per respectum ad aliquid extrinsecum: sed magis ꝑ rationem formalem ⁊ intrinsecam ipsius hominis. Et hoc est quod dicit infra. Repugnantia quecunqꝫ extremorum est ex ratione sua formali ⁊ ꝑ se essentiali: circunscripto quocunqꝫ alio respectu vtriusqꝫ extremi positiuo ad quodcunqꝫ aliud: sicut album ⁊ nigrum ꝑ se ex suis rationibus formalibus contrariantur. vt puta q2 albedo est talis entitas in se ideo cōtrariatur nigro: quia talis entitas est se ipsa nigredo. Nam ꝑ impossibile circunscripto quocunqꝫ alio a ratione nigredinis ⁊ albedinis: adhuc quia tales entitates in se dicuntur contrariari ⁊ includere formalem repugnātiam essendi simul in eodem subiecto. igitur illud est simpliciter impossibile cui per se primo repugnat esse etiam circunscripto quocunqꝫ alio respectu ad aliud: ⁊ sic dicimus ꝙ chimera est simpliciter īpossibilis esse siue existere: quia ex ratione formali chimere repugnat sibi simpliciter posse existere ⁊ non per respectum ad deum affirmatiuum vel negatiuum: quia si per impossibile deus nō esset adhuc existere sibi repugnaret. Et dicitur respectus affirmatiuus qui aliquid ponit: ⁊ negatiuus qui nihil ponit: causare em̄ est respectus affirmatiuus similiter posse aliquid: sed nō posse vel impossibile esse: est respectus negatiuus. Addit Doc. ꝙ prima sententia siue prima opi. Hen. sit probabilior secunda sentētia siue scḋa opi. Hē. contra quam scḋam sententiā ista ratio ꝑcipue ꝯcludit.

Improbat Henri.

Sed contra istam primam sentētiam. Deinde Doc. arguit contra primam opi. Hen. ⁊ itēdit ꝓbare ꝙ possibilitas lapidis siue ꝙ lapis sit possibi

lis nõ habet ab oĩpotentia:⁊ ad hoc ꝓbãdum plura dicit in ista littera. Primo ꝙ potẽtia actiua qua de⁹ dicit̃ omnipotẽs nõ est formaliter intellectus ſ3 quaſi preſupponit actionẽ intellectus:⁊ accipit hic potẽtiam actiuã fundamẽtaliter ⁊ nõ ꝓ reſpectu fundato:q̃ diſtinctio patuit.ſ̃.d.7.q.vnica.⁊ ſic potẽtia actiua qua deus dicit̃ omnipotẽs eſt aliq̃d abſolutũ quo vt pĩcipio actiuo poteſt agere. Et talis potẽtia actiua nõ intellect⁹ ⁊c̃. Vult Doc.ꝙ potẽtia vere actiua qua de⁹ dicit̃ omnipotẽs reſpicit aliq̃d ꝓductum ĩ vero eſſe realis exiſtẽtie.vt.ſ̃.patuit.d.20.⁊.d.36.⁊.42.⁊ in quoli.q.7.⁊ in.2.d.1.q.1.⁊ talis potẽtia tm̃ eſt ip̃a volũtas diuina qua de⁹ libere agit.vt p3 ab ipſo.ſ̃.d.2.q.1.⁊.d.8.q.vlt.⁊ clarius in.2.d.1.q.1.⁊ in quoli.q.7.⁊.8. Intellect⁹ em̃ vt precedit actu3 volũtatis neceſſario opat̃.vt p3 a Doc.ſ̃.d.3.q.4.⁊ ĩ quolib.q.14.⁊ alibi.ideo intellectus non eſt potẽtia actiua qua deus dicit̃ omnipotẽs ſed ſola volũtas vel actus volũtatis. Et q̃d dicit ꝙ potẽtia actiua preſupponit actionem intellectus intelligit̃ de actione tm̃ ſm̃ quid q̃ terminat̃ ad ꝓductum habẽs eſſe tm̃ ſm̃ quid q̃d eſt eſſe cognitum rei.vt.ſ̃.patuit.d.3.q.4.d.35.36.⁊ clarius in.2.d.1.q.1.⁊ in quoli.q.8.⁊ ſic lapis prius h3 eſſe ſm̃ quid ſiue eſſe cognitũ q̃3 omnipotẽtia dei reſpiciat illud. Deinde addit ꝙ lapis habet eſſe poſſibile ex ſe formaliter q2 ꝑ rationẽ intrinſeca3:q2 ſi q̃rat̃ quo lapis poteſt vere exiſtere? Reſpõdet̃ q2 eſt talis entitas cui nõ repugnat formaliter exiſtere:⁊ ſic diffinitio ſiue quiditas lapidis eſt ratio formalis quare lapidi nõ repugnat formalis exiſtẽtia ⁊ ꝑ ipſam diffinitionẽ vel quiditatẽ poſſet a priori demonſtrari aptitudo exiſtẽdi:vt pat3 a Sco.in.2.d.1.q.3. Deinde addit ꝙ reducẽdo quaſi ad primum principium extrĩſecum intellectus diuin⁹ erit illud a quo eſt prima ratio poſſibilitatis in lapide.i.ꝙ loquẽdo de ratiõe extrinſeca ſiue originatiua ſiue ꝓductiua dãte eſſe tale vel tale:intellectus diuinus ſiue actus intellect⁹ diuini eſt ille qui ꝓducit lapidem in tali eſſe poſſibili.vt.ſ̃.patuit d.3.q.4.⁊.d.35.⁊.36.⁊ ſic illa potẽtia actiua a qua dicit̃ deus oĩpotẽs nõ eſt prima ratio poſſibilitatis ĩ lapide. ¶ Cõfirmat̃ iſta ratio. Hic Doc.cõfirmat rationẽ ꝓbãdo ꝙ creatura nõ dicit̃ habere eſſe poſſibile ꝑ omnipotẽtiam.⁊ ratio ſtat in hoc. Quia potẽtia actiua q̃ eſt omnipotẽtia ſi dat alicui eſſe dat ꝓducẽdo:⁊ hoc ꝓductiõe vere reali.i.q̃ terminat̃ ad ꝓductum reale:p3 q2 omnipotẽtia aliquid fit extra ſuam cauſam:ſ3 ante iſtam ꝓductionem realẽ q̃ terminat̃ ad ꝓductum in eſſe reali eſt alia ꝓductio tm̃ ſm̃ quid q̃ terminat̃ ad ꝓductu3 tm̃ ſm̃ quid.puta ad eſſe cognitum vel ad eſſe poſſibile.ergo eſſe poſſibile rei non habet eſſe ꝑ omnipotẽtiam. ¶ Itẽ in cauſis preciſis ſi affirmatio ẽ cauſa affirmatiõis ⁊ negatio erit cauſa negationis.vt pt3 primo poſte.t.c.30.g̃ ſi potẽtia actiua q̃ eſt omnipotẽtia in deo eſt preciſa ratio poſſibilitatis ĩ creatura:negatio potẽtie actiue in deo eſſet cauſa negationis poſſibilitatis in creatura:q̃d ipſe negat ⁊ bene q̃3tum ad hoc:q2 ĩpoſſibilitas in creatura eſt ꝓpter formalẽ repugnãtiam terminoꝝ ſiue partium. Si em̃ oĩpotẽtia dei ſit preciſa cauſa quare homo poſſit eſſe in rerum natura:ita ꝙ poſſibilitas cuiuſcũq3 creature ſit preciſe ab omnipotẽtia:ita ꝙ chimera nõ poſſit exiſtere erit ſimplr̃ a negatione omnipotẽtie:q̃d ipſe negat. ¶ Item ille reſpect⁹ qui conſequit̃ potẽtiam actiuam in deo in quarto inſtãti (iſta inſtãtia aſſignant̃.ſ̃.d.3.q.5.⁊.d.30.⁊ 36.ita ꝙ in primo inſtãti eſt de⁹.in ſcd̃o inſtãti eſt lapis.in tertio inſtãti reſultat reſpect⁹ lapidis ad deum). Aut eſt realis ⁊ ad extra? Aut eſt ratiõis? Si p̃mo modo:iam probatũ eſt.ſ̃.d.30.vbi ꝓbatũ eſt ꝙ de⁹ nõ põt referri relatione reali ad creaturam. Si ſcd̃o modo:ergo ĩ tertio inſtãti terminat̃ poſſibilitas ad deũ ſub ratõe abſoluta.q̃d nõ infero ſicut in ſe incõueniẽs ſ3 tã q̃3 a pluribus cõcedẽdum ⁊ ſaltem nõ habẽdum ꝓ incõueniẽti ab eis qui tenẽt opi.illius Doc.ex quo ſequit̃ ad eam. ¶ Ibi ſilr̃ ꝓpter idem. Iſta littera clara eſt.

Aliter dico a prima ſentẽtia q̃3tum ad illud q̃d ꝓbãt illa duo argumẽta. ¶ Nũc Doc.declarat opi.ꝓpriã q̃ ſtat in aliquib⁹ dictis. Primum ꝙ potẽtia dei accepta ꝓ fundamẽto de qua.ſ̃.d.7.eſt quid abſolutũ:⁊ illud abſolutũ vel eſt volũtas diuina vel velle diuinũ:q̃ potẽtia ſiue oĩpotẽtia hoc modo accepta eſt ꝑfectio ſimpliciter:⁊ ẽ id quo de⁹ dicit̃ formaliter potẽs:accipiẽdo formaliter fundamẽtaliter ⁊ ꝯuenit deo ĩ primo inſtanti nature.i.in illo inſtanti in quo adhuc nõ cõparat̃ ad extra. Scd̃m inſtãs nature eſt in quo comparatur ad extra:in illo tñ inſtãti nature primo plura poſſũt eſſe.vt p3.ſ̃.d.10.q.vnica. Poteſt etiam accipi omnipotẽtia ꝓ reſpectu fundato in abſoluto illo.⁊ dic pariformiter ſicut.ſ̃.dictu3 eſt de potẽtia actiua.d.7.ſ.ꝓ reſpectu fundato in abſoluto:ſicut potẽtia calefaciẽdi fundat̃ in calore:accipiẽdo potẽtiam calefaciẽdi ꝓ reſpectu. Secũdum dictum eſt.ꝙ omnipotẽtia q̃ eſt potẽtia actiua non h3 obiectu3 q̃d ſit primo poſſibile.i.ꝙ nõ ꝓducit aliq̃d in eſſe poſſibili:ſ3 tm̃ ꝓducit in vero eſſe exiſtẽtie q̃d eſſe exiſtentie preſupponit eſſe poſſibile. Et q̃3uis Doc.ſ̃.d.20.dicat ꝙ obiectũ omnipotẽtie eſt ens poſſibile:⁊ hoc idẽ in quoli.q.7.aliter tñ ⁊ aliter:q2 ibi dicit ꝙ nõ põt ꝓducere in eſſe niſi tm̃ illa entia q̃ vere ſunt poſſibilia cauſari:nõ ꝙ ꝓducat illa in eſſe poſſibili:immo preſuponit eſſe poſſibile. Hic ṽo dicit̃ ꝙ nõ h3 poſſibile ꝓ obiecto p̃mo ſ.in tali eſſe ꝓducibili. S3 ꝑ intellectum diuinũ ſiue per actum intelligẽdi intellect⁹ diuini oĩa ꝓducunt̃ ĩ eſſe intelligibili:⁊ ſic ĩ eſſe poſſibili.vt.ſ̃.patuit.d.3.q.4.⁊.d.36.⁊.39. Et talis intellect⁹ nõ eſt formalr̃ potẽtia actiua qua de⁹ dicit̃ omnipotẽs:pt3:q2 ſi ſic.tũc ꝓducerent̃ ad extra omnes res poſſibiles in eſſe vero reali ⁊ hoc de neceſſitate nature:q2 talis ꝓductio neceſſario p̃cederet determinationẽ volũtatis.hoc p3.ſ̃.d.3.q.4.⁊.d.36.⁊.39. Tertiũ dictũ eſt.ꝙ res ꝓducta ab intellectu diuino ĩ eſſe poſſibili ſiue intelligibili ĩ primo inſtãti nature:h3 ſeip̃a eſſe poſſibile ĩ ſcd̃o inſtãti nature. Et hoc ſic ĩtelligit̃:q2 lapis in p̃mo inſtãti nature ꝓducit̃ ab actu intellect⁹ diuini in eſſe cognito:⁊ in ſcd̃o inſtanti nature h3 ſeipſa eẽ poſſibile:q2 illd̃ vt ſupra expoſui fundat̃ in eſſe cognito. Sic tñ intelligẽdo ꝙ in p̃mo inſtãti nature lapis h3 eſſe cognitũ ſeipſo formalr̃:ſ3 originatiue ab actu intellect⁹ diuini. Silr̃ in ſcd̃o inſtãti nature lapis h3 eſſe poſſibile ſeipſo formalr̃:originatiue ṽo ab actu intellect⁹ diuini. Quartum dictũ.poſſibilitas ĩ obiecto nullo modo ẽ p̃or omnipotẽtia in deo:accipiẽdo omnipotẽtiã ꝓ abſoluto:q2 omne abſolutũ ĩ deo precedit omne eſſe creaturarum q̃dcũq3 ſit illd̃ eſſe.vt.ſ̃.patuit di.30.⁊ ſingulariter p3 in ſcd̃o.d.1.q.1. Addit Doc.ꝙ ſi intelligat̃ res eſſe poſſibilis anteq̃3 de⁹ ꝑ omnipotẽtiam ꝓducat eam:ſic ẽ verũ ſuple ꝙ talis res p̃cedit oĩpotẽtiã:ſ3 ĩ illa poſſibilitate res talis nõ ẽ ſimplr̃ p̃or ſ3 ꝓducit̃ ab ĩtellectu diuĩo. ¶ Hec lr̃a d3 ſane intelligi. Nõ.n.res in eſſe cognito ſiue poſſibili eſt prior volitione diuina abſolute ſumpta:cũ ip̃a vt ſic ſit prior omni ꝑſona:vt.ſ̃.patuit.d.1.q.2.⁊.d.10.q.vnica. Et ꝑſone de neceſſitate ſunt priores omni creatura in quocũq3 eſſe ſiue ſimpliciter ſiue ſm̃ quid:vt ſupra expoſui.d.10.⁊ clarius oſtẽditur a Doc.in.2.d.1.q.1.ergo talis res in eſſe poſſibili nullo modo eſt prior omnipotẽcia accepta ꝓ abſoluto.ſ.ꝓ volitione diuina. Debet ergo ſic intelligi littera.ꝙ res ĩ eſſe exiſtentie nullo modo ſunt priores omnipotẽtia accipiẽdo omnipotentiam ꝓ velle diuino nedum vt terminato ad eſſentiam diuina3:ſ3 nec vt terminato ad creatura3:tale em̃ velle vt ſic neceſſario eſt prius creatura in eſſe exiſtẽtie:p3 q2 voluntas diuina velle ſuo voluit omnia quecũq3 voluit ab eterno licet nõ ꝓ eterno.vt ſupra patuit.d.39.⁊ clarius infra patebit.d.45. Res vero in eẽ poſſibili ſiue in eẽ cognito ſunt p̃ores omnipotẽtia:accipiẽdo omnipotẽtiam pro velle diuino qui vult talia poſſibilia eẽ pro aliquando in eẽ exiſtẽtie:q2 talis volitio p̃ſuppõit eẽ cognitũ rei volite.⁊ ſic d3 ĩtelligi lr̃a doc. ¶ Ibi. Quantũ ad ĩpoſſibilitatẽ. Hic Doc.declarat a quo eſt impoſſibilitas rerum.puta a quo eſt hoc impoſſibile.ſ.homo eſt aſin⁹:vel hominem eſſe aſinum eſt manifeſtum impoſſibile:a quo erit iſtud impoſſibile ſiue impoſſibilitas.⁊ ſolutio ſtat in aliquib⁹ dictis. Primo.impoſſibilitas talis non poteſt eẽ primo ex parte dei ſicut dicit prima ſentẽtia Hen.quia ipſa eſt impoſſibilis ꝓpter repugnantiam eius vt fiat. Et hoc eſt ꝙ doc.multotiens vtit̃ iſta ſentẽtia. Quecũq3 repugnãt ſuis rationibus formalibus repugnant.vt patuit.ſ̃.d.2.q.1.⁊ in.3.d.1.q.2.⁊ in quoli. Dicimus em̃ ꝙ repugnat hominem eẽ aſinum:quia ratio formalis aſini eſt ſimpliciter incompoſſibilis rationi formali hominis:irrationale em̃ repugnat rationali:⁊ ſic omnia repugnãtia ſuis rationibus formalibus repugnant ſi habent rationes formales:ſi non habent ſufficit ꝙ ſuis conceptibus ſiue quiditatibus ſiue rationibus qualitercunq3 ſumptis repugnent. Secundo dicit Doc.ꝙ talis impoſſibilitas poteſt eẽ originatiue ab intellectu diuino:quia a quo ſunt rationes formales repugnantie ab eo eſt originatiue repugnantia:ſed termini incompoſſibiles ⁊ rationes ter-

minorum sunt ab actu intellectus diuini: quia omnia ob-
iecta secundaria simplicia sunt immediate ab actu in-
tellectus diuini. vt. s. patuit. Exemplum. dicimus q homo
et asinus adinuicem repugnant: homo i esse cognito est ab
actu intellectus diuini et silr asinus: et icompossibilitas fū
datur in illis propter rationes eorum forales repugnātes
et incompossibiles. Et sic ipossibilitas est immediate a ter-
minis qui sunt incompossibiles propter incompossibilitatē
rōnū foraliū remote tñ ē a deo. qr termini icōpossibiles sūt
a deo producti in esse poli. Sequit i littera. Et istam ipoli
tatem istoꝝ terminorum sequitur ipolitas totus sigmēti
Figmētū. includentis ea. Figmentū enim est cōpositū ex icōpossibi-
lib9 cōponi. i. cōponit ex ptib9 sibi inuicem icōpossibilib9:
et ideo figmentum non potest proprie diffiniri: quia ptes
diffinitionis non sunt adinuicem incompossibiles: vt
supra. patuit. d. 3. q. 5. ꝯ Hē. Seqt. Et ex ista impossibili-
tate figmēti i se et ex icōpossibilitate ptiū suaꝝ seqtur icō
politas ei9 respectu cuiuscūqꝫ agentis: qr eñ figmentū ē
ipole ex ptiū icōpossibilitate id ē ipole ipꝫ posse pduci in
reꝝ nā a quocūqꝫ agēte qtūcūqꝫ pfecto. Sequitur. Et ex
hoc habet cōpleri totus processus ipolitatis rei: qsi vltim9
gradus ipolitatis sit negatio respect9 ad qdcūqꝫ agens.
Nec oportet habere aliquē respectū negatiuum ex pte dei
nec ex pte cuiuscūqꝫ alterius vt dicit Hē. nec ē forte ali-
quis in natura rei lꝫ itells possit ꝯparare deum vel aliud
agens ad istud sub negatiōe respectus. Sic igitur ipossi-
bilitas prima ē foralr ex pte ipolis et pncipiatiue a deo.
Et si principiatiue reducatur ad aliqd nō tñ reducitur ad
negationem possibilitatis in deo: imo reducitur principia-
tiue ad intellectum diuinum principiantem illud in illo es-
se in quo partes ille fomaliter repugnant: propter quam
formalem repugnantiam totum ex eis simpliciter ē ipole.
¶ Ex hoc apparet. Hic Doc. declarat qūo ipossibilitas nō
potest esse in aliquo vno simplici: qr illa tantum est ex icō-
politate et repugnātia pluriū adinuicē: homo enim nō est
aliquod impossibile. Nec est simile de impossibili et neces-
se esse: quia necesse esse est alicuius in se primo. sic deitas
est ex se foralr necessaria: impole vo non est alicuius in
se. Dato enim quocunqꝫ termino simplici et incomplexo
in illo solo nulla inuenitur repugnantia siue impossibili-
tas. Et patet littera ista.

Contra qdā dcā a doc. in psenti. q. Arguit Ochan.
Et prio ꝯ illd qd itells diuin9 pducit oia i
Ochā i. 1. d. 43. q. 2. arguit cōtra sco. esse itelligibili arguit sic. Prio qr illd qd p aliquem actū
nullū eē foralr recipit sꝫ tñ denominat denominatione
extrinseca nō pducitur p talem actum: sꝫ creatura p hoc
q intelligit a deo nihil foralr recipit sed tantum denomi
natur quadā extrinseca denomiatione. sic obm itells crea
ti nō pducit p hoc q itelligit sed tñ denomiat qdā extri
seca denomiatiōe. g creatura i tali eē itelligibili non pro-
ducitur. ¶ Secūdo. Aut creatura pducit in eē intelligibi
li precise qr itelligitur: aut qr nihil pus fuit: aut qr prius
non erat itelligibile: Nō ppr primū: qr tūc eētia diuia
vere pduceret in eē itelligibili cū vere itelligatur: et tūc q
libet intelligens deuꝫ pduceret ipꝫ i eē intelligibili. Nec
propter secundum: qr ēt qñ itelligitur creatura. tūc nihil
est quis sit intellecta. Nec propter tertium: qr essentia di-
uina añ itellectionē suam non fuit itelligibilis. ¶ Tertio
secundum istum nūqꝫ producitur aliquid in esse intelligi-
bili nisi qr producit aliqd in eē reale sꝫ fm istos creatura
quando producitur p itellectū diuinuꝫ nō pducit nisi i ēe
intelligibili ergo aliqd aliud producitur in esse reale sed
nihil potest dari sicut patet inductiue. ¶ Secundo princi-
paliter arguit ꝯ aliud dcm. s. q creatura in primo instan-
ti nature producitur in esse itelligibili: et in secundo instan
ti hꝫ eē pole: arguit sic. Accipio primum instans nature in
q itellectus pcedit in esse intelligibili creature. et qro aut
in illo instanti creatura ē polis: aut non est possibilis: si est
possibilis: ergo est possibilis anteqꝫ producat i eē itelligi-
bili. Si non est possibilis: ergo sibi repugnat eē. ¶ Tertio
principaliter arguit ꝯ illd dictum. scilicet q status est in
illo processu ad impolitatem respcū cuiuslibet agentis si-
ne respectū corrñdēte i deo: arguit sic ꝯ. Sic in omni res-
pectu creature in esse possibili ad deuꝫ corrñdet aliquis res
pectus in deo ad creaturam in esse poli: ita ad negationeꝫ
respectus correspondebit negatio respectus in deo ad
ipole. ergo non est ibi status. Si dicat q respect9 creature
in esse poli ad deum correspondet respectus i deo. Contra
aut ille respectus creature in esse possibili est realis: aut
est respectus rationis: non realis: qr non habet fundamē
tum reale. ergo est respectus rationis qui fit per actum in
tellectus comparantis creaturam ad deum fm istum: sed
ita potest intellectus comparare deum ad creaturaꝫ sicut
econuerso. ergo ita potest esse respectus in deo ad creatu-
ram sicut econuerso. ergo. Hec ocham ad litteram.

Respondeo ad primū argumentū premittēdo ali
qua. Primo q respōt ꝯparari aut in Rñsio ad rōnes ocham.
tellectum diuinū aut ad intellectum creatū: Scdo mō for
te nullus intellectus creat9 pt aliquid producere fm pri-
mum esse illius. loquendo de primo esse simpliciter quod
precedit verū esse reale: et h. s. patuit. d. 36. non. n aliqs in
tellectus creatus pōt pducere lapidē fm suuꝫ esse simplr
et primū: qr illud fuit ab eterno. Sꝫ posito q lapis nulluꝫ
esse ab eterno hūerit an intellectus creatus posset illuꝫ p
ducere in esse intelligibili: et per ꝯñs in esse possibili: hoc p
tractare non est pñtis mãe. Primo modo. s. comparādo ad
intellectuꝫ diuinum: intellectus diuinus actu suo cū sit for
malr infinit9 pōt pducere oēs termios in esse fm qd siue
in esse intelligibili. Scdo premitto q intellectus diuin9 si
ue actus intellectus diuini in primo istāti est tñ ens abso
lutum et formaliter infinitum: et in illo instāti nihil pdu-
cit. In scdo instāti pducit lapidē in esse intelligibili: ita q
in illo instanti lapis hꝫ esse intelligibile non ex natura rei
sꝫ per illum actum. vt. s. exposui. d. 35. 36. 43. In tertio in
stanti intellectus diuinus illo actu q producit lapidē i tali
esse actu itelligit illū nō virtute lapidis itelligibilis sꝫ vtu
te essentie diuine. q i illo instāti suo mō mouet intelꝫ suū
ad intellectionem lapidis. vt pōt patere ex dictis in. 2. di.
1. q. 1. Tertio premitto: q aliud est dicere aliquid esse actu
cognitū. et aliud est dicere esse cognoscibile siue esse obꝫ co
gnoscibile: qr pimo mō eē cognitū ē posteri9 nō tñ cognitio
ne in se considerata: sed etiā cognitione vt ad obm cognitū
terminata: prius enim cognitio terminatur ad obꝫ: et post
obꝫ dr hēre esse cognitū: et sic esse cognitū siue obꝫ denoia
tur cognitū denoiatione extrinseca. qr cognitiōe nō exñte
in obo cognito sꝫ a cognitione exñte in potētia cognitiua.
et h pꝫ a Doc. in. 4. d. 1. q. 1. Sꝫ scdo mō. s. eē cognoscibi-
le non est posterius cognitione saltē q ad terminationem
eius. Aliqñ. n. est prius cognitione in se. vt in creaturis qñ
obm est partialis cā cognitionis. tūc eñi precedit obꝫ i rōe
intelligibilis. vt. s. patuit d. 3. q. 3. et. q. 7. et alibi sepe a
Doc. Aliqñ etiaꝫ precedit cognitionem i se i rōe termini.
vt cum cognito noua causatur ab aliq virtualr cōtinēte ta
le obm terminatiuū. de q. s. d. 3. q. 3. et. 7. In proposito tñ
dico duo. Primū. q esse cognitum lapidis est simplr poste
rius actu cognoscendi intellectus diuini et i se cōsiderato
et vt terminato ad ipsum lapidem. et sic lapis denoiatione Nota hunc
tñ extrinseca denoiatur cognitus. Scdm esse cognoscibi passum
le lapidis et si sit simplr posterius actu intellectus diuini i
se considerati: et vt est rō formalis producēdi lapidē i tali
esse itelligibili: est tñ prius actu itelligēdi intells diuini vt
terminato ad ipꝫ et vt ē id q intells diuin9 actu itelligit la
pidē: et sic esse itelligibile lapidis nō dr tale denoiatione
extrinseca sꝫ magis denoiatione itrinseca. añ. n. illud esse
intelligibile lapis nullū penit9 esse habebat: sꝫ p actū intel
lectus diuini pmo accepit esse itelligibile: ita q tale esse cō
petit formaliter lapidi sꝫ originatiue ab actu inellectus
diuini. Ex his pꝫ rñsio ad primū argumētū false. n. imagi-
natur q esse intelligibile lapidis sit tñ denoiatione extrin
seca: et p h solum qr intelligitur. Si etiā volumus tenere
q lapis pducit i esse intelligibili p h q actu intelligit ab
intellectu diuino: ad huc seqt q esse intelligibile lapidis
nō sit tñ denoiatione extrinseca: sꝫ denoiatiōe intrinseca:
originatiue vero ab actu illo. Nec est silr de actu intelligē
di itells creati: qr itells creat9 non producit p actum suuꝫ
esse itelligibile obi. vt. s. patuit. ¶ Ad scdm cū dr. Aut p
ducit in esse itelligibili pcise qr intelligit: aut qr prius ni-
hil fuit: aut qr prius non erat intelligibile: Dico q pñt cō
cedi omnia ista membra. Et cum arguit contra primuꝫ de
essentia diuina. Dico q non est silr de essentia et creatu-
ra: qr essētia est simplr prior oi pfectione ēt diuia hñs veꝝ
esse exñtie. vt ondit doc. in quoli. q. 1. et. s. patuit. d. 8. q. 3.
et ideo pcedit oēm intellectionem in rōe obi intelligibilis.
Est. n. obꝫ intelligibile ex natura rei. vt. s. patuit. Creatura
autem qr añ actū intellectus diuini nullum penitus esse
habet nec simpliciter nec fm quid: ideo p actum intells di-

uini ꝓducit̃ ĩ esse intelligibili: ⁊ potest concedi ꝙ ꝓducit̃ dum intellr̃: qꝛ ille actus est formal'r infinitꝰ: ⁊ ideo est ratio formalis producẽdi in esse ĩtelligibili dum actu intelligit illud: quod ex natura rei nullo modo potest esse obm intellectus diuini: ⁊ ꝙ nullo modo p̃cedit ipsum actum. Potest etiam cõcedi ꝙ illo actu ĩtelligẽdi prius creatura producitur in esse intelligibili q̃ꝫ actus ille terminetur ad ipsam: ita ꝙ in aliquo signo p̃ori producitur in esse intelligibili ⁊ in alio signo posteriori producitur in esse cognito: ⁊ in illo signo actus intelligẽdi terminat̃ ad esse intelligibile vt supra exposui. Datur etiam ₰m membrum. s. ꝙ dũ intelligitur producitur in esse intelligibili: qꝛ prius nihil fuit. Et potest dici primo ꝙ actu intellectus diuini prius producitur in esse intelligibili ⁊ prius intelligitur. põt dici ₰o ꝙ tunc ꝓducitur quando actu intelligitur ⁊ ante esse cognitum nihil fuit. vt supra expositum est. Et cum dic̃ ꝙ tunc intelligens deum produceret ipsum in esse intelligibili. pꝫ r̃nsio ꝙ non sequitur: qꝛ deus vt prior omni actu intelligendi ẽ obm ex natura rei vere intelligibile: ⁊ tale per nullum actum intelligendi producitur in esse intelligibili. Nam intelligibilitas primi entis conuenit tali enti: etiam per possibile vel impo'le circũscripto omni actu intelligendi. Et sic patet quomodo non est simile de esse intelligibili creature ⁊ ipsius dei. Tertium etiam membrum potest concedi dupliciť. Primo: quia creatura ante actum intelligendi diuinum nullum esse intelligibile habet: ⁊ sic per illum actum producitur primo in tali esse ⁊ post intelligitur. Secundo ꝙ ante esse cognitum creature esse intelligibile ipsius non fuit sed duꝫ actu ĩtelligitur actu intellectꝰ diuini ꝓducit̃ ĩ esse intelligibili. Et cũ dic̃ ꝙ essẽtia añ ĩtellectionẽ suã ñ fuit intelligibilis. pꝫ hoc eẽ falsũ: qꝛ eẽ ĩtelligibile cũ ꝯseq̃t̃ entitatẽ ꝯueñt eẽntie diuĩe ẽt circũscripto oĩ actu ĩtelligẽdi. vt pꝫ exp̃sse a Doc. in q̃l. q. 1. ⁊ alibi sepe. ¶ Ad tertiũ p̃t ꝯcedi ꝙ nõ ꝓducit̃ aliq̃d ĩ ₰o eẽ ĩtelligibili: nisi aliq̃d ꝓducat̃ ĩ eẽ reali. hoc potest eẽ multipliciť vex. Prĩo: qꝛ ꝓductũ ĩ ₰o eẽ ĩtelligibili cõcomitat̃ ñ repugnãtia ad vex eẽ reale. Sc̃do qꝛ eẽ ĩtelligibile ꝓductũ p̃supponit actũ ĩtelligẽdi ₰e realẽ: qꝛ nihil p̃t ꝓduci in tali eẽ nisi sit ꝓducat̃ vel q̃si ꝓducat̃ actꝰ ĩtelligẽdi realis. ¶ Ad aliud ꝺ eẽ possibili in secundo instanti. Dico ꝙ anteq̃ꝫ creatura produceretur ab actu intellectus diuini ĩ esse intelligibili non erat possibilis. Et cũ infert̃ ergo impossibilis. Negatur ꝯña: qꝛ eẽ ĩpossibile dicit repugnantiam siue incompossibilitatem terminorum. vt supra patuit. qꝛ ĩcõpossibilitas presupponit esse possibile terminorũ simpliciũ. In illo ğ ĩstãti creatura nullũ eẽ hũit nec intelligibile nec po'le. Ad vltimũ pꝫ r̃nsio ex supra expositis ĩ Doc. Et sic pꝫ quõ rões Ochã nihil ꝯ doc. ꝯcludunt.

Ad argumenta p̃ncipalia. Et prĩo arguit ꝙ ĩpo'litas rei fiẽde sit ex p̃te dei ⁊ ꝓbat sic. Magr̃ arguit. d. 44. p̃mi ꝙ vniuersũ possꝫ fieri meliꝰ: ꝙ si nõ aut hoc eẽt ꝓpť hoc ꝙ nullũ bonũ sibi deeẽt: ⁊ tũc eẽt deꝰ: aut qꝛ aliq̃d sibi deest sꝫ ñ eẽt capax ad illꝺ recipiẽdũ: ⁊ tũc arguit quod meliꝰ fieret si daretur sibi capacitas adꝺ ad illꝺ. Ita arguo ĩ ꝓposito. Si aliq̃d sit ĩfactibile: ğ si daret̃ sibi capacitas a deo posset fieri. ğ mõ nõ p̃t fieri qꝛ ñ dat̃ sibi capacitas: ğ ista ĩpo'litas vr̃ prĩo ex p̃te dei ñ potẽtis dare capacitatẽ. ¶ R̃ñdet Doc. dicẽs. qꝺ rõ Magr̃i tꝫ supponẽdo qꝺ vniuersũ possit eẽ maioris pfectiõis capax: qꝛ tũc meliꝰ fieret si daret̃ sibi illa capacitas q̃ꝫ sit sine illa capacitate vt si eẽt capax multox aliorũ. Absolute ãt nõ tꝫ rõ Magr̃i negato isto. s. qꝺ potuit meliꝰ fieri: sic nõ seq̃t̃ qꝺ ignis manẽs ignis possit fieri melior si fiat capax ĩtellectꝰ vel volũtatis: qꝛ nõ p̃t istox eẽ capax. Dico tũc ad formã argumẽti qꝺ deꝰ ñ p̃t dare capacitatẽ nihilo vt sit factiõis capax siue passiuũ: sꝫ ista ñ est p̃ria rõ. sꝫ qꝛ tale nõ p̃t hẽre capacitatẽ: ⁊ ista rõ reducit̃ ad formalẽ repugnãtiã p̃tiũ ⁊ vlteriꝰ ad ĩtellꝫ diuinũ h̃ sc̃o.

¶ Distin. 44. Questio vnica.

Circa 44. di. q̃rit̃. Utrum deus potuit fecisse melius res quã fecit? Siue an deꝰ possit facere aliter res q̃ꝫ ab ipso ordiatũ ẽ fieri? Titulꝰ. q. clarus est.

Respondeo ĩ oĩ agẽte p ĩtellꝫ ⁊ volũtatẽ potẽte cõformiter agere legi recte: ⁊ tamen non necessario cõformiter agere legi recte ẽ distinguere potentiam ordinatam a potentia absoluta. Docto. in ista quest. multa declarat que satis sũt facillia. In aliq̃ põt distĩgui potẽtia ordinata ⁊ potẽtia absoluta ⁊ est in oĩ agẽte potẽte recte agere et non recte agere. Est tñ aduertendum ꝙ potẽtia absoluta et ordinata in deo nõ sũt due potẽtie distincte ex natura rei nec formalit̃: imo ꝓprie cũ dr̃ põa absoluta vel ordinata nõ dr̃ aliqua potẽtia sed magis q̃dã modus agendi. s. ordinate vel absolute. Absoluta ergo potẽtia est illa q̃ respicit oẽ nõ includẽs ꝯdictionẽ. Et sic volũtas diuina dr̃ posse agere ₰m potẽtiam absolutã inq̃ꝫtum absolute põt in oẽ po'le siue in oẽ non includens ꝯdictionẽ. Ordinata vero est illa q̃ deꝰ p̃t conformiter agere ordini ⁊ statuto a se posito. vt iudas p̃t saluari absoluta potẽtia. i. ꝙ deus hꝫ nãlem potẽtiã q̃ põt Judam saluare: sꝫ ipse ordinauit ꝙ nullum vult saluare q̃ decesserit in mortali pctõ. stãte ergo illo ordine non potest Judam saluare. Dicit ergo Doc. ꝙ potentia ordinata dr̃ inquãtũ est p̃cipiũ exequẽdi alia ꝯformiter legi recte ₰ꝫ ordinẽ prefixũ ab illa lege. Dr̃ vero potẽtia obsoluta ĩq̃ꝫtũ p̃t agere pret̃ illã legẽ vl' ꝯ eã: ⁊ tũc potẽtia absoluta excedit potẽtiã ordinatã: qꝛ ẽ absoluta vt ẽ ĩ p̃tãte agẽtis obseruare illaꝫ legẽ et aliq̃d agere de q̃ nihil disponit illa lex: et silr̃ oppositum illiꝰ de q̃ illa lex disponit. excedit ergo ordinatam inq̃ꝫtũ est voluntas in se considerata in ordine ad oẽ po'le ab ipsa fieri vel omitti. ¶ Nota ꝙ agere preter legẽ ⁊ ꝯ legẽ multũ differũt. p̃mo mõ ẽ agere legẽ aliq̃d ꝺ q̃ illa lex non determinat vel dispõit: ita ꝙ siue sit agere aliq̃d siue eius oppositum dũmõ nõ sit a tali lege dispositum est p̃ter legẽ agere. Sed agere ꝯ legẽ ẽ agere oppositũ illius qꝺ lex disponit. Exemplũ p̃mi. Lex disponit non esse furãdum. si ago aliq̃d nõ dispositũ in tali lege nec oppositum illius legis. Exẽplum sc̃di. Si cõmitto furtum: tunc ago ꝯ legẽ. ¶ Itẽ nota ꝙ doc. non tm̃ distinguit potentiaꝫ absolutam et ordinatã in deo: sꝫ etiã in oĩ libero agẽte q̃ p̃t ₰m legẽ et p̃ter legẽ ⁊ cõtra legẽ agere tã cõtra legẽ p̃fixã a superiori q̃ꝫ ₰ꝫ dictamẽ rõnis recte ex nã sũptũ. Exẽplũ p̃mi. Ut lex ꝯdita a legislatore. Exemplũ sc̃di. Ut lex naturalis De q̃ Doc. in. 2. d. 39. et in. 3. d. 37. et in. 4. d. 17. ¶ Ibi. Ideo dicũt Juriste. Dicit Doc. ꝙ illꝺ qꝺ dicimꝰ ꝺ potẽtia absoluta. Juriste dicũt de facto: ⁊ quod dicimus de potentia ordinata: ipsi dñt de iure. Id. n. possumus quod de iure possumus. ¶ Ibi. Q̃ñ aũt illa lex recta ₰m quam ordinate agẽdũ est nõ est in p̃tãte agẽtis. tunc potẽtia absoluta eius non põt excedere ordinatam circa oba alia nisi circa illa agat inordinate. non posset ergo ordinate agere alia ab illa lege statuta et si ageret inordinate ageret et potentia absoluta lꝫ inordinata ageret: ⁊ hoc modo absoluta posset excedere ordinatam. ¶ Ibi. Sꝫ q̃ñ in p̃tãte agentis est lex ⁊ rectitudo eius: ita ꝙ nõ est recta nisi qꝛ statuta: tunc potest recte agere agendo alr̃ q̃ꝫ lex illa dictet. qꝛ potest statuere aliã legẽ rectam ₰m q̃ꝫ agat ordinate: nec tunc potẽtia sua absoluta simpliciter excedit potentiã ordinatã: qꝛ esset ordinata ₰m illã legẽ sicut et ₰m p̃orẽ: tñ excedit ordinatã p̃cise ₰m p̃orẽ prepter quã vel ꝯ quã facit. i. ꝙ si statuat aliã legẽ a priori lege et agat ₰m illam legẽ posterius statutaꝫ agit de potẽtia ordinata accipiendo potentiam ordinatam pro ordinate agere. ita. n. ordinate agit ₰m sc̃daꝫ legẽ sicut ₰m p̃mam põt tñ dici absoluta: nõ qꝛ inordinata. sꝫ qꝛ absoluta a p̃ori lege. Et q̃uo oĩs actꝰ volũtatis diuĩe sit de se rectus imo rectitudo. vide Doc. s̃. in prolo. q. vl. d. 1. q. 1. d. 39. d. 41. in. 2. d. 23. ⁊c. ¶ Ad propositum igitur applicando dico. Doc. nunc applicat ad propositum suũ p̃ncipipale ea que dixit. Sꝫ p̃us declaro dr̃iaꝫ q̃ est ĩter legẽ ⁊ iudiciũ Nã lex est ꝓpõ vl'is dictãs determinatõeꝫ diuĩe volũtatis circa esse vel agere creature rõnalis. vt oĩs final'r in mortali peccato moriẽs dãnatur. Silr̃ oĩs final'r hinc existens in gratia dei ẽ btĩficãdus. Judiciũ vero ẽ de p̃ticularibꝰ adq̃ applicatur lex vt in syllogismo practico. vt argueado sic Oĩs finaliter moriẽs ĩ mortali pctõ est dãnandus. Sꝫ Judas est hmõi. ğ iudas ẽ dãnandus. cognitio maioris vl'is dr̃ lex. sꝫ cognitio cõclonis deducte ex maiori et minori dicitur iudicium q̃ñ iudicat iudam esse dãnadũ. Et ista de lege vl'i et iuditio satis patẽt hic: et etiam satis diffuse in. 2. d. 6. q. 2. Nunc expono literã. Cũ dicit ꝙ leges aliq̃ generales recte de operabilibꝰ dictãtes p̃fixe sũt a volũtate diuia vt dcm̃ ẽ. s̃. d. 38. ¶ Aduerte ꝙ lex statuta ꝓprie nõ dictat volũtati cũ ex se non possit esse p̃ñs: sꝫ dictare congruit cognitioni practice. cognitio ğ ĩ aliq̃ ĩtell'u alicuiꝰ de terminatõis diuĩe volũtatis dicet̃ lex dictãs. puta cognosco per reuelationẽ ꝙ deus determinauit oẽm homicidam deca

pitari.talis cognitio p̄t dici lex regulatiua volūtatis vt cō
formiter velit tali dictamini.Sȝ vide q̄ dctā sūt i.q.d̓ scia
practica.Seq̄r.Sȝ qn̄ itell's offert volūtati diuine talē le-
gē:puta ꝙ oīs glificād⁹ ē ꝑus ḡtificād⁹ si plȝ volūtati sue
q̄ lib3 ē recta ē lex ⁊c.¶ Sȝ ꝓ itelligētia lr̄e hui⁹ ⁊ seq̄n
tis ꝑmitto aliq̄.Prīo.Si itell's diuinus offert hoc volūta
ti diuine ꝙ qlȝ glificād⁹ ē ꝑus ḡtificādus.si offert vt rectū
⁊ iustū:ita ꝙ rectitudo sit a tali dictamie:tūc volūtas diui
na (vt vr̄) n̄ posset iuste ⁊ ordiate agē ꝯ illd̓ dictamē : ⁊ sic
nō possȝ ordiate alr̓ velle ꝙ̄ dictatū ē.Sicut ēt doc.i.4.d.
46.q.1.dic̄ exp̄sse ꝙ accipiēdo iustitiā vt ē rectitudo volū
tatis ꝓp̄r se ꝯuata:⁊ ēt vt ē ad q̄si alteꝝ:talis iustitia ē i d̓
ꝑcedēs actū volūtatis diuie:vt puta cognitio q̄ itell's diui
nus cognoscit ꝙ de⁹ ē sr̄ oīa diligēd⁹.talis cognitio dictat
neccio volūtati diuie vt diligat deū sup oīa tūc volūtas di-
uia n̄ posset iuste velle oppositū,nec agē ꝯ nec p̄ter illd̓ di-
ctatū.vide ibi.Sic i ꝓposito.Si pōir talis lex ꝑcedēs i in
tellectu diuio ⁊ rectitudo eē a tali lege:volūtas diuia non
posset velle oppositū ⁊ hoc ordiate nec ēt iordiate : q2 agē
iordiate ē simpl'r ei ipoſe.Posito hoc n̄ posset i ea distigui
pōa ordiata ⁊ absoluta:q2 tm̄ posset agē ꝯformir tali legi.
Et sic forte videreī velle de necessitate:q2 ēt itel l's dicta-
ret de necessitate nature. Nisi forte dicereī qd̓ dic̄ Sco.
in.4.d.46.q.1.q̄ sic dicit ad lr̄aȝ.Esto tn̄ ꝙ itell's de aliq̄
an app̄hēderet illd̓ eē agēdū quā volūtas illd̓ vellet sicut
app̄hedit de hoc.Deus est diligēdus.nō seq̄r naturali ne
cessitate illud app̄hēdit ⁊ volūtas nō pōt discordare.ḡ vo
lūtas naturali necessitate hoc vult q2 nō pōt discordare in
obo vt.s.velit aut nolit illd̓ qd̓ on̄dit volēdū i mō tēdēdi in
illd̓ obȝ discordat vel magis ꝓp̄e distinguitur :q2 itellect⁹
suo mō tēdit i illud.s.naturaliter ⁊ volūtas suo mō.s.libē
⁊ ille pōe cōcordāt q̄ sr̄ i idē obȝ tēdūt suis ꝓprijs mōis
tēdēdi.Sic fātasia ⁊ itell's nō discordāt:lȝ hec tēdat i obȝ
vt singulare ⁊ ille i obȝ vt vl'e.hec Sco.¶ Dico ergo duo.
Primū.ꝙ respectu eoꝝ q̄ fiūt ad ex nulla lex itellect⁹ si-
ue nulla cognitio regl'atiua volūtatis diuie siue dictās q̄d
agēdū ꝑcedit i itel l'u diuio respectu volūtatis diuie :⁊ hoc
ē magis ꝯȝ mētē ⁊ v̓ba Doc.vt pȝ exp̄sse.s̄.i ꝓlo.q.vl.⁊ i
isto prīo di.38.39.⁊.41.⁊ pn̄ti di.⁊i.2.d.i.q.i.⁊.i.4.d.46
q.1.⁊ i qlt.q.14.⁊ alibi.vide diligēr ⁊ iueies exp̄ssā doc.
itētiōeȝ nullo ḡ mō regulaī volūtas diuia ab itellectu di-
uio respectu creature.Et si aliq̄n ꝑcedit cognitō respectū
opabiliū tm̄ ꝑcedit vt neutra.n̄.n.itell's diuin⁹ an̄ d̓termi
nationē diuie volūtatis scit d̓termiate:puta xp̄m esse ado
rādū i sacr̄o altaris eē iustū:vl' parētib⁹ obediēdū eē iu-
stū.vt satis pateī posset ex his q̄ sr̄ dcā.s̄.i.d.39.talia.n.n̄
sr̄ recta ex nā rei.sr̄.n.recta q2 a diuia volūtate ꝑcepta Se
c⁹ forte eēt d̓ his q̄ recta sr̄ ex nā rei.sic de ꝑncipijs practi
cis notis ex ṫmis:⁊ d̓ ꝯcl'onib⁹ ex talib⁹ ꝑncipijs d̓ductis
q̄ ex nā rei sr̄ recta.ꝯ q̄ ēt volūtas diuia dispēsare n̄ posset
⁊ forte ꝯ istā legē n̄ posset ordiate aliq̄ volūtas.⁊ sic n̄ eēt
distiguēda pōa absoluta ⁊ pō ordiata.De q̄b⁹ ꝑncipijs ⁊
cōclusiōib⁹.vid̓ Doc.i.2.d.39.⁊ i.3.d.37.⁊ in.4.d.17.⁊
alibi.Scd̓ȝ.ꝙ oīs act⁹ volūtatis diuie maxie circa oīa cō
tigētia d̓ se ē rect⁹:imo ip̄a rectitudo:ēt posito ꝙ nulla co
gnitio directiua ꝑcedat:⁊ si ꝑcederet adhuc nō diceretur
rect⁹ q2 cōformis tali regule:sȝ simpl'r ex hoc ꝙ a tali volū
tate eliceret d̓ necessitate diceret rect⁹ a regula. De hoc
vide Doc.in ꝓlo.q.vlt.⁊ in prīo.d.38.39.41.in secūdo ali
qualiter di.23.⁊.34.Oīs ḡ d̓termiatio diuie volūtatis de
aliq̄ ꝓpōne vl'r dr̄ lex vt cū determinat oēȝ in mortali pec
cato decedētē fore dānādū.oīs ēt determinatio circa ali-
quod particulare siue circa aliquam cōclusionē sumptaȝ
sub illa lege vl'r dr̄ iudiciū:vt determinat Judam in mor
tali peccato decedētē fore dānādū. Et in istis siue circa
ista cōtingit distinguere in volūtate diuina potentiam ab
solutam ⁊ ordinatam.Et ex his patet lr̄a Docto.

Pōa dubi tatio.

Occurrit tn̄ dubiū i lr̄a doc.i hoc qd̓ dicit.ꝙ in vo-
lūtate diuia cōtingit distinguere potētiaȝ
absolutā ⁊ ordinatā:⁊ ꝙ potētia absoluta pōt agē p̄ter ⁊ cō
tra legē ꝑus ordiatā.pono ꝙ deus ab eterno ordinauit vel
statuit oēm finaliter in gr̄a decedētē fore glorificandum.
q̄ro si potest statuere legē ꝯriā:putaȝ ꝙ omnis moriens in
gr̄a nō glorificeī:aut non? Si non? ḡ nō erit i eo potētia
absoluta.Si sic?ḡ volūtas diuia poterit mutari.Patet q2
non pōt hr̄e aliā determinationē cōtrariā p2ie deṫmiatiōi
sine mutatiōe:q2 nō sine nouo velle:vt patuit.s̄.d.39.Lȝ
enim voluntas dicaī libera circa opposita pro q̄to est in
p̄tāte sua eligere qd̓ voluerit:tn̄ postq̄ se determinauit ad
vnū oppositoꝝ nō poterit se determinare ad alid̓.vt.s̄.pa-
tuit.d.39.¶ R̄n̄deo ꝙ volūtas diuia nō pōt statuere oppo
sitū illi⁹ qd̓ pri⁹ statuit.vt si statuit oēȝ homicidā dānari nō
pōt postea ꝯriū statuere.Hoc.n.nō posset eē sine noua deṫ-
minatōe volūtatis.Quo ḡ i ea ē distiguere potētiā ordina
tā ⁊ absolutā? Dico ꝙ etiā hoc stāte ē distiguē i ea potētiā
ordinatā ⁊ absolutā.hoc.s.mō:q2 volūtas diuia ē libera ad
opposita siue successiue siue ꝓ eodē instāti.vt.s̄.patuit.d.
39.⁊ qd̓cūq̄ statueret ordinate statueret.si.n.statueret oēȝ
glorificādū eē ꝑus glorificādū ista lex eēt ordinata. Silr̓ si
statueret oēm glorificādū nō esse ꝑus gratificandum : ista
lex eēt ordinata:tn̄ posset dici absoluta ꝓ q̄to ab alia lege
eēt absoluta Diceret ḡ posse agē de pōa absoluta iq̄tū vo-
lūtas diuia absolute ꝯsiderata ꝓ eodē i stāti q̄ statuit oēm
glorificādū eē ꝑus gratificādū potuit oppositū statuere:⁊
si oppositū statuisset illd̓ diceret d̓ pōa ab soluta:q2 absolu
ta ab alia lege quā ꝓ eodē istāti potuit statuere.Et sic forte
dȝ itelligi ista lr̄a cū dicit.De⁹ igiī agē potēs ꝯm istas re-
ctas leges vt p̄fixe sūt ab eo dr̄ agere ꝯȝ potētiā ordinatā.vt
aūt p̄t agē multa q̄ nō sūt ꝯȝ istas leges iā p̄fixas sȝ p̄ter il
las dr̄ ei⁹ pōa absola : q2 multa alia pōt agere ordinate:⁊
multa alia posse fieri ordinate ab illis q̄ fiūt ꝯformiī istis le
gibus non includit ꝯdictionem.q2 rectitudo illi⁹ legis ꝯm
quā q̄s dr̄ recte et ordinate agere est in p̄tāte ipsi⁹ agētis.
¶ Posset ēt dici ꝙ deus dr̄ agē pōa absoluta et pōa ordi-
nata ⁊ hoc sp ab eterno:quia q̄cq̄d vult ab eṫno voluit.vt pȝ
infra. d.45.Et ideo si ab eterno vult oēm glorificandum
ꝑus gratificādū esse h̓ vult de pōa ordinata.Et quia volēs
h̓ pōt in illo instāti velle oppositū et sic pōt velle oppositū
pōa absoluta.s.a priori lege.Sicut dicit doc.s̄.d.39.ꝙ vo-
luntas diuia volēs ectu.a.fore ꝓ istāti.b.pōt non velle.a.
ꝓ eodē istāti.b.vt ibi diffuse expositū ē.Sic ergo positio ꝙ
velit.a.ꝓ istāti.b.et hoc pōa ordinata.pōt tn̄ nō velle.a.ꝓ
instāti.b.⁊ hoc pōa absoluta:et si ponaī in esse ꝙ velit op-
positū:tūc vult d̓ pōa absoluta a ꝑori lege.Et sic d̓ nouo nō
posset velle oppositū illius qd̓ ordinatū ⁊ statutū ē:q2 volū
tas diuia q̄cq̄d vult imutabil'r vult.sic ⁊ itell's diuin⁹ q̄cq̄d
intelligit imutabil'r intelligit vt.s̄.on̄sum est.d.39.¶ Ibi
Aduertēdū tn̄ ē.⁊c.In ista lr̄a plura tāgit.Doc.Primū ꝙ
aliq̄d esse ordinatū ⁊ ordinate fieri pōt esse dupliciī.s.ordie
vl'i:et tūc tale ordinatū dr̄ lex q̄ est de casib⁹ vl'ib⁹.et ordie
ꝑticulari.et tale ordinatū dr̄ iudiciū qd̓ ē cōcl'o legis vl'is
Scd̓m.De⁹ nō tm̄ p̄t alr̓ agē q̄ ordinatū sit ordie ꝑticula-
ri:sȝ ēt alr̓ q̄ sit ordinatū ordie vl'i.q2 tā illa q̄ sūt p̄ter illū
ordinē q̄ illa q̄ sūt ꝯ pn̄t ordiate fieri pōa absoluta.Tertiū
Potētia ordinata nō dr̄ nisi ꝯm ordinē legis vl'is : non aūt
ꝯm ordinē legis recte de aliquo ꝑticulari qd̓ appet ex h̓:q2
poſe est deo saluare aliquē: qui tn̄ morietur final'r in pctō
mortali et dānabiī:et h̓ est ei poſe potētia ordinata:q2 ad
huc nō est iudicatus nec icidit i legē statuentis q̄ est ꝙ oīs
final'r moriēs i pctō mortali dānctur.pōt.n.de⁹ preuenire
ne incidat i illā sn̄iam.Non āt cōceditur posse saluare Ju-
dā iā dānatū:⁊ hoc potētia ordiata:q2 iā iudicat⁹ ē ꝯȝ legē
vl'em q̄ est ꝙ oīs final'r moriēs i mortali pctō damnabitur.
pōt tn̄ potētia absoluta ip̄ȝ saluare:q2 nō includit ꝯdictōeȝ
Addit doc.Istū ergo p̄t saluare d̓ potentia ordiata ⁊ iudā
nō:nō q̄dē ordinatōe ꝑticulari q̄ est quasi de isto agibili et
operabili particulari tm̄:sed ordine vl'i.⁊c.¶ Ista lr̄a stat i
duob⁹ dictis. Primū.Si de⁹ pōt saluare .a.q̄ final'r mo-
rieī in pctō et dānabiī hoc erit d̓ potētia ordinata:q2 hoc
stat cū lege vl'i.s.ꝙ oīs finaliter malus dānabiī:q2 iste ad
huc non est final'r peccator:q2 pōt deus cū gr̄a sua ꝑuenire
et sic pōt nō eē pctōr dū est in via.Scd̓m iudam dānatum
posse saluari non stat cum illa lege ꝑoui et ideo nō p̄t salua
re de potētiā ordinata.i.cōformi priori lege: sed si potest
hoc erit d̓ potentia absoluta:q2 ꝯ legē p̄fixā. Si tn̄ statue
ret de⁹ alia legē puta ꝙ final'r moriētes i pctō mortali n̄
dānabūī.vel ꝙ oīs dānat⁹ saluabiī:tūc posset iudā salua
re d̓ pōa ordinata:q2 iudā saluari stat cum illa lege.⁊c.

Distin.45. Questio vnica.

Circa distinctionē.45. queritur Utrū deus ab eterno voluit alia a se? — Prima cō clusio.

Respondeo Omnis potentia opatiua Ista littera clara est ⁊ stat
in duab⁹ conclusionibus. ¶ Prima.ꝙ volun-
tas diuina est potentia perfecta respectu omnis voli-
bilis : ⁊ sic cum ab eterno fuerit perfectissima ab eterno

voluit quicqd voluit. Et doc. vult ꝙ sicut itellect⁹ ꝑfect⁹ ē
ꝑncipiū oīs itelligibil'. vt. s̄. patuit d. 35. 36: ⁊. 39. qꝛ sī ꝓdu
cit oīa ī esse ītelligibili ⁊ ī eē cognito. sic volūtas diuīa q̄ ē
foꝛalr īfinita. vt. s̄. ōn̄sū ē. d. 2. q. 1. erit pꝛīcipiū oīs volibilis
differēt tñ qꝛ ītell's ē pꝛīcipiū mere necīū volūtas vero tm̄
libeꝝ. Est ēt dr̄ia: qꝛ itell's ꝓduc̄ oīa ī eē cognito ⁊ ī eē poss'i.
vt. s̄. patuit. d. 44. volūtas ꝟo ꝓ̄supponit de necītate eē co
gnitū illoꝝ ⁊ eē poss'e. Nūq̄. n. volūtas diuīa ꝓduc̄ aliq̄ ī eē
volibili: s; tm̄ ī eē volito vel ī eē simplr ⁊ reali: ꝑus. n. res
ē volibilis q̄ volūtas hēat aliquē actū circa illa. Anq̄. n. de
termineṫ ātixp̄z foꝛe a diuīa volūtate pri⁹ h; eē poss'e ⁊ eē
volibile. Nō sic ē d̄ ītell'u diuīo q̄ solo suo actu ꝓduc̄ oīa ī eē
cognito: ⁊ p ꝯn̄s ī eē poss'i qd̄ fūdaṫ ī eē cognito: ⁊ sic añ illū
actū nihil ē nec ī eē sīplici: nec ī esse cognito: nec ī eē poss'i:
nec ī eē ītelligibili. ¶ Scd̄a. Volūtas diuīa nō p̄t velle ali
q̄d de nouo s; q̄cq̄d voluit ab eťno voluit s; nō ꝓ eťno: qꝛ si
posset velle aliq̄d d̄ nouo tūc mutareṫ: qꝛ est īpo's'e trāsīs
re a ꝯdictoꝛio ī ꝯdictoꝛiū sine mutatione. vt. s̄. d. 39. ꝓlixe
exposita ē ista ꝓpō. S; ista mutatio ñ poss; esse in obo: qꝛ
tm̄ h; eē volitū ⁊ nullū eē reale. g̃ si eēt aliq̄ mutatio illa
esset ī volūtate diuīa: qꝛ trāsiret a ꝑuatiōe alicui⁹ actus ad
ip̄z actū. S; an volūtas diuīa possit velle aliq̄d d̄ nouo qd̄
pri⁹ tñ noluit: ⁊ si voluit aliquid ab eterno an oppositū il
lius possit nūc velle sine sui mutatiōe. Hoc esset difficile su
stinere. Si tñ diceret ꝙ sic eodē actu simplicissimo ⁊ singu
larissimo p̄t p̄destinare reprobare creare. ⁊c. Et si eodē sim
plr actu p̄ot nūc creare ⁊ ꝑus nō creauit: q̄re ēt et de nouo
non p̄ot aliq̄d eodē simplr actu velle qd̄ ꝑus noluit et h̄ si
ne mutatōe? In ista tñ mā dic vt exposui ī scd̄o: sp̄ me sub
mittēdo pedib⁹ scē Romane eccl'ie ⁊ ꝑitioꝛib⁹ me. Nec il
la dixi assertiue s; tm̄ sine assertōe: et saluo sp̄ melioꝛi iu
dicio: vide ibi. Deinde addit Doc. ꝙ volūtas diuīa q̄ ē ꝑ
fectū pꝛīcipiū volēdi ab eterno: nō ē rō volēdi sil' opposita.
s;. n. ip̄a volūtas sit libera respectu oppositoꝝ: ita ꝙ sicut
p̄ot velle. a. ꝓ īstāti. b. ita p̄ot nō velle. a. ꝓ eodē īstāti. b.
nō tñ p̄ot sil' velle. a. ꝓ īstāti. b. ⁊ nolle. a. ꝓ eodē instāti: qꝛ
tūc duo opposita sil' verificarenṫ de eodē. Nec ē rō volēdi
neutrum: puta ꝙ sit rō volēdi. a. nec h̄ nec illd̄: qꝛ tunc in
creaturis nihil cāretur: qꝛ cōtingētia nō p̄ot esse ī deo nisi
a ꝑte volūtatis: vt. s̄. patuit. d. 39. ergo in eternitate est rō
volendi alterum oppositum in quibuscunq; aliȷ̄s a se. ⁊c.

Ad argumenta pꝛīcipalia. Doc. fac̄ vnū argu
mētū ꝓbādo ꝙ si volūtas di
uīa voluit oīa ab eťno ꝙ tūc ī ea esset re'o realis ad creatu
rā: cuius oppositū ꝓbatum ē. s̄. d. 30. Qd̄ aūt h̄ seq̄ṫ p;: qꝛ
pri⁹ de⁹ vult aliq̄d q̄ ītelligat se velle illud. vt p;. s̄. q. vl.
ꝓlo. ⁊. d. 39. Certitudo. n. ītellect⁹ diuini circa cōtigentia
nō est sine certitudine volūtatis. g̃ re'o illa q̄ est ī volūtate
diuīa ꝑmo ad. a. p̄cedit oē; ꝯsideratōe; ītell's de illa voli
tiōe. igiṫ nō ē ī volūtate siue ī volitiōe vt cognita ē s; vt ī se
est: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ē ibi ex nā rei ⁊ nō ī cognito vt cognitū ē. mō
re'o rōnis sp̄ vr̄ fūdari ī cognito vt cognitū ē. vt. s̄. patuit.
d. 8. q. 3. et ī vl'ib⁹ Doc. ⁊ oīs re'o q̄ oꝛiṫ ex nā extremoꝝ
siue ex nā rei ē realis. ¶ R̄n̄det Doc. Et ī ista r̄n̄sione pul
chra q̄dā sūt notāda. Pꝛimū ꝙ volūtas diuīa eo mō termi
nat re'onē eē voliti q̄ mō ītellect⁹ terminat relatōe; eē co
gniti. s; ītell's siue act⁹ ītelligēdi terminat sub rōne absolu
ta. vt. s̄. patuit. d. 36. g̃ ⁊ volūtas siue act⁹ volēdi sub rōne
absoluta termiat re'onē voliti ab ip̄a: ⁊ dic ꝯfoꝛmiṫ sic̄ dcm̄
est. d. 36. terminatiōe act⁹ ītell's diuini respectu relatiōis
cogniti ad ip̄; actū. ¶ S; tūc argues. Doc. arguit ꝓbādo
ꝙ in re volita non est talis re'o ad volūtatē diuinam: qꝛ il
la re'o aut est realis? aut rōnis? Nō ꝑmo? qꝛ fūdamētū nō
est reale. vt p;: qꝛ. tm̄ eē volitū. Nō scd̄o? qꝛ nō ē ꝑ actum
intellectus diuini cōparātis ipsum ob̄m volitū ad intell'm
suū. ergo ī eo nō est relatio rōnis. s;. n. ītell's diuin⁹ ꝑus cō
paret illud ob̄m vt cognitum ad intellectu; suū q̄ sit voli
tū: et in illo pꝛioꝛi causet relationē ipsius obi vt cogniti ad
intellectū suū: non tñ vr̄ cāre aliq̄ re'onē eius ad volūtatē
¶ R̄n̄det Doc. dādo pl'es r̄n̄siones. Pꝛīo r̄n̄det ꝙ in obo
volito potest esse re'o rōnis terminata ad volūtatem qꝛ in
tellectus diuinus p̄ot pꝛius cōparare ob̄m volitū ad ip̄ā vo
lūtatē volētem illud q̄ ad seipsū: et ex tali cōꝑatiōe cātur
in obo volito: vel saltē derelinq̄tur q̄ immediate terminaṫ
ad volūtatem diuina;. p̄ot ēt in ipso obo volito cāre aliam
re'onē terminata; ad ip̄m ītelligētem. qꝛ p̄ot ip̄; vt cogni
tū cōparare ad se ip̄m vt cognoscentem: et sic in illo dere
linq̄tur q̄dā re'o rōnis et terminatur ad actū intell's diui
ni. ¶ Est tñ aduertēdū ꝙ s̄m Doc. nō oīs re'o rōnis sit ex
cōparatiōe vnius ad aliud sicut sūt secunde ītētiōes: que
sp̄ causanṫ vel saltem derelinquūtur ex cōꝑatiōe duoꝝ co
gnitoꝝ: vt p; a Doc. in suis vl'ib⁹: ⁊ ī. 4. d. 1. q. 2. Sūt em̄
multe re'ones rōis q̄ nullā p̄supponūt cōꝑatiōem. vt oīs
re'o q̄ fundaṫ in eē cognito vel in eē volito inq̄tum huius
modi. vt patet a doc. s̄. d. 35. ⁊ expressius. d. 36. vbi vult ꝙ
ꝑo ē ītell's diuin⁹ scd̄o act⁹ ītelligēdi. ťtio ītell's diuin⁹ il
lo actu ītelligēdi ꝓducit lapidē in eē cognito: ⁊ quarto in
ip̄o lapide vt cognito statī fūdaṫ re'o q̄ termiaṫ ad actū ī
tell's diuini: ⁊ hoc nulla p̄cedēte cōparatiōe q̄ ip̄; lapidē vt
cognitū cōparaṫ ad ītellectū diuinū vt cognoscētē. Dico g̃
ad mētē Doc. s̄. d. 8. q. 3. di. 35. 36. ꝙ oīs relatio q̄ fūdaṫ ī
aliq̄ eē cognito vt cognito siue ī eē volito: vt volito. siue ī eē
viso vt viso: ⁊ sic d̄ aliȷ̄s p̄t dici re'o rōnis ⁊ n'lo mō realis:
qꝛ ñ h; fūdamētū reale. Et sic ēt ī ꝓposito ī eē volito vt hmōi
fūdaṫ re'o rōnis q̄ īmediate ťmiaṫ ad actū volūtatis diui
ne. ⁊ hoc nulla adhuc p̄cedēte cōꝑatiōe. ¶ Ibi. Tñ r̄n̄deo
aliť. Hic doc. ītēdit ōn̄dē ꝙ ī obo volito vt volito p̄t cāri ali
qua relatio rōnis ēt ꝑ cōparatiōe; alteri⁹ p̄oe ab ītellectu
Sic̄ em̄ ītellect⁹ ꝯparare p̄t vnū cognitū ad alīd cognitū:
⁊ ex tali cōꝑatiōe derelīq̄ṫ aliq̄ re'o rōnis ī obo sic cōpara
to. Sic similiť volūtas p̄t cōꝑare aliqd̄ volitū ad aliud vo
litū vel ad seip̄; vt volētē: ⁊ ex tali cōꝑatiōe p̄ot derelīq̄ re
latio rōnis. Et addit Doc. ꝙ hoc ñ tm̄ ē veꝝ de ītellectu ⁊
volūtate: s; ēt de oī p̄oa collatiua. Illa tñ relatio rōnis q̄
eēt cāta ab aliȷ̄s potētȷ̄s collatiuis ab ītellectu (q̄ sol⁹ ꝓ
pꝛie dr̄ rō siue rōnalis) ñ diceret ꝓp̄e re'o rōis: accipiēdo
re'onē rōis vt denoīaṫ a rōe ꝓp̄e sūpta: qꝛ hmōi re'o tm̄
ē ab ītellectu. posset tñ īpꝛopꝛie dici re'o rōis. vl' meli⁹ re
latio q̄dā distincta a relatiōe ꝟe reali. Dico g̃ ꝙ ī volito a
volūtate diuīa ꝑ actū volūtatis diuīe p̄n̄t fūdari pl'es rela
tiōes rōnis siue nullo mō reales. pꝛīo ē volūtas. scd̄o ē ac
t⁹ volūtatis. ťtio illo actu ab eťno ꝓducit lapidē ī eē voli
to. quarto ī ip̄o lapide vt volito oꝛiṫ vna relatio rōnis q̄ ť
miaṫ ad actū volūtatis diuine: ⁊ hoc nulla adhuc p̄cedēte
cōparatiōe. quīto ab eťno cōꝑat lapidē volitū ad seip̄ā vo
lētē: ⁊ sic ī lapide volito causaṫ vna relatio rōnis ⁊ ī ip̄a
volūtate vt volēte cātur alia. Similiter cōparādo vnū vo
litū ad alīd volitū ī vtroq; volito cōꝑato cātur relatio rōis.
Et sic breuiť ad quot cōparat lapidē volitū tot relatiōes
rōis causat ī eo. ¶ Auerte ēt ꝙ ñ p̄ot cāre relationē rōnis
ī se nec ī obo volito d̄ nouo siue ex tp̄e sed tm̄ ab eterno.
⁊ dic cōfoꝛmiter sic de ītellectu diuino q̄ nō p̄ot causare
relationē nouā rationis. vt supꝛa patuit dist. 30.

¶ Distin. 46. Questio vnica.

Queritur circa. 46. di. Utru;
voluntas bn̄placiti
dei semper impleatur?

Respōdeo voluntas dei.
⁊c. ¶ Pro ītel
li;ētia hui⁹ p̄mittēda sṫ aliq̄. Pꝛīo
ꝙ volūtas ī ꝓposito ñ accipitur ꝓ
volūtate absoluta siue ꝓ ip̄a p̄oa
volitiua: p; qꝛ vt sic nullū actū h;:
nec vt sic est sibi aliq̄d bn̄placitū. S; accipiṫ h̄ volūtas ꝓ
actu volūtatis s̄; quē p̄t volūtas diuersimode noīari v;.
vel volūtas bn̄placiti vel volūtas signi. Nā ꝓpť hmōi actū
īsūt sibi pl'a p̄dicata. Scd̄o. Idē ē act⁹ volūtatis ē tm̄ vn⁹ ⁊
simplicissim⁹ ī se ⁊ ex ꝑte rei n'lo mō diuersificat⁹. p̄ tñ di
ci ali⁹ ⁊ ali⁹ s̄; aliū ⁊ aliū respectū s̄m ꝙ diuersimōe trāsit
sṫ diuersa oba. vt em̄ trāsit sup eēntiā diuinā siue vt respi
cit illā necīo vult illā. vt. s̄. patuit. d. 10. q. vnica. At ꝟo trā
sit sṫ creaturas tūc cōtigēter vult illas. Dico g̃ ꝙ idē act⁹
p̄t dici act⁹ bn̄placiti: ⁊ tūc dr̄ bn̄placiti qñ trāsit efficaciť
sṫ ob;. Exēplū. vt velle trāsit sṫ petrū vt gl'ificādū efficaciť
ille act⁹ dr̄ act⁹ bn̄placiti siue actus efficax: qꝛ tūc volun
tas diuina illo actu vult petrum efficaciter beatificari.
Et voluntas efficax: voluntas beneplaciti: voluntas ꝯn̄s:
idē penitus īpoꝛtāt. istā em̄ foꝛte solo noīe differt. Cū ꝟo
ille act⁹ trāsit sup ob̄m nō efficaciť: diceṫ actus non effi
cax: act⁹ absolut⁹: actus ān̄s q̄ idē īpoꝛtat. Potest em̄ vo
lūtas imaginari aliq̄d velle multiplr. vt īfrap; a Doc. di. ī
mediate seq̄nti. Pꝛimo: ꝙ aliq̄d fiat: ⁊ sic est pꝛeceptum.
Secūdo: ne aliq̄d fiat: ⁊ sic est pꝛohibitio. Tertio: nec fie
ri nec nō fieri absolute: sed si fiat expedit vel bonum ē: ⁊

Nō ois [...] latio [...] fit ex [...] tione.

Voluntas efficax bn̄placiti ꝯ[...] quēs idē ī portāt.

sic ē cōsiliū. Quarto: nec absolute fieri nec nō fieri: sed nol le prohibere vel licere fieri: ꝛ sic est ꝑmissio. Quinto: vel le fieri: ꝛ sic ē impletio ꝛ coincidit cū voluntate efficaci siue beneplaciti. Et de ista voluntate est p̄ns q̄ō. Et probat Doc. ꝙ volūtas beneplaciti dei sp adiplet: quia sicut oīps potest oē poīe: ita q̄n volūtas diuina determinat̄ ad volē dum aliquid esse vitia determinatione illud erit. velle aut illud volūtate bn̄placiti est vltima determinatio q̄ potest poni ex pte volūtatis oīpotētis volētis ponere effectum inesse: ꝛ sic tale volitū de necessitate erit scilicet necessita te ꝯñtie: lꝫ eiñ volūtas in eodē instāti q̄ vult petrū prede stiari possit nō velle: tñ posita volitione i esse q̄ vult petrū eē de nūero saluādoꝝ: tūc petr⁹ necessario saluabitur. Et de ho: ꝓlixe tractatū est. s̄. di. 39. ¶ Cōfirmat̄: qꝛ si causa vltima determinatiōe ad aliquid determinata non ponere effectū in eē. hoc nō videret̄ nisi ꝓpt̄ impotētiā ei⁹: vt puta: qꝛ nō sufficeret ex se: vel qꝛ eēt impedita ab aliquo alio vl̄ ꝓpt̄ mutabilitatem ei⁹ añq̄ itelligat̄ effect⁹ poni in eē. Sꝫ oīps: nec ē ipotēs: nec īpedit⁹: nec mutabil. ergo determinatū ab ea efficaciter necessitate ꝯñtie eueniet.

Ad argumentum principale quod fūdatur in dicto pauli ad Thi. secundo. Dat duas solutiones. Prima ꝙ potest dictum pauli exponi de distributione accommoda scilicet pro omnibus qui salui fient. Secunda ꝛ melior ꝙ potest exponi de voluntate añte. ꝛ lr̄a est nota. De ista tñ voluntate añte ꝛ ꝯñte: vide aliqua q̄ exposui in secundo. d. 37.

¶ Distin. 47. Questio vnica.

Circa distinctionem. 47. q̄ritur An permissio diuina sit aliquis actus voluntatis diuine?

Respondeo in nobis potest distingui dupliciter actus volūtatis positiuus. s. velle ꝛ nolle. De qb⁹ vide clari⁹ in. 2. d. 6. q. 2. d. 7. ꝛ i. 3. d. 30. ꝛ alibi. Et vl̄ le i nobis pōt distingui. s. i vel le efficax ꝛ in velle remissum. Velle efficax ē q̄ voluntati non tantum complacet esse voliti. sed si statim posset ponere volitū i esse statim poneret. Nolle xo efficax est non tantum nolens impedit aliquid sed si posset oīo destrueret illud. Sed velle remissū est q̄ ita plꝫ volitum: ꝙ tamen voluntas tale volitum non ponit in esse: lꝫ possit ponē illud in eē. Et nolle remissum est quo ita displicet volitum quod non prohibet illd̄ eē lꝫ possit. In nobis ḡ ꝑmissio ꝓp̄e dicta ē nolitio remissa alicui⁹ mali q̄ꝺ scio. Nā ad remissionē ꝓp̄e dictā tria requirūtur. Prīo ꝙ ꝑmissū siue sic volitū volitione remissa sit malū siue male fiat. Secundo ꝙ sciat̄ ꝙ sit tale: qꝛ nō dicoꝛ ꝓp̄e ꝑmittere illud de q̄ nihil scio: vel illud quod ita fit ab alio ꝙ plꝫ mihi: sed illud ꝑmitto q̄ꝺ scio ab alio male fieri ꝛ displicet sed nō ꝓhibeo: ꝟ permitto si possem ꝓhibere. Tertio ḡ ē ꝙ nō velim ꝓhibere: lꝫ possem ꝓhibere. Sequitur in lr̄a Doc. Signum autem efficacis nolitionis si fiat immediate a volūtate est adimpletio. si ꝑ alteꝝ est ꝓceptū Et volitionis remisse in nobis forte ē cōsilium signum vl̄ persuasio siue monitio: ita signum volitionis remisse est ꝑmissio vel dissuasio: ꝛ signum nolitionis efficacis est prohibitio. ¶ Ibi. Si ista distinctio posset poni in deo: ita ꝙ sicut vn⁹ actus ei⁹ ē velle ꝛ nolle ꝛ hoc sine cōtrarietate. Et sic ƀm vnā opi. oīa supradicta de velle ꝛ nolle efficaci vel remisso sunt in deo respectu oboꝝ: ita ꝙ aliq̄ velit efficaciter alia remisse aliqua nolit efficaciter vel remisse. Et sic idem actus posset dici nolitio dei remissa respectu illoꝝ oboꝝ q̄ ita nollet: ꝙ tñ non vellet ista prohibere. ꝛ ꝟ nolitio dei posset dici permissio eius: ꝛ ita est actus in deo in quantum transit super obm sic se hn̄s ad volūtatē diuinaꝫ ¶ Si autem istud nō plꝫ: qꝛ nolitio cuiuscūq̄ ꝑositi i esse vr̄ esse cum aliq̄ tristitia ꝛ cū aliq̄ ipfectiōe volūtatis Tūc pōt dici ꝙ ꝑmissio diuina ē pura negatio volitiōis. s. nō volēdo ꝓhibere illud q̄ꝺ fit ꝯ ꝓceptū: tamen voluntas diuīa pōt velle ꝙ non velit prohibere: sed illud velle nō est ꝑmissio: lꝫ ꝑ ipm dr̄ de⁹ velle sincere illum peccare vel velle ñ prohibere eo modo quo dctm̄ est. s̄. de iuda. d. 41. Et sic ꝑ

Tria requirunt̄ ad ꝑmissione ꝓprie.

missio potest dici voluntaria. Exemplum. In primo signo offert̄ Judas vt peccaturus. et voluntas diuina non habet primo velle Judam peccare. i. ꝙ voluntas non vult ipsum peccare. quia non potest velle aliquem habere peccatum. Secundo potest intelligere voluntatem suam non volentem ꝟ: et tunc potest velle voluntatem suam non velle. ꝟ: et ita dicitur volens sinere ꝛ voluntarie permittere. In primo ergo instanti voluntas diuina habet non velle Judam peccare. illud non velle non est actus positiuus immo non velle est negatio actus: et sicut cum dicimus voluntas diuina habet non velle gratiam Jude. illud non velle est tm̄ negatio gratie Jude: et sic habet non velle iudam peccare: et non habet nolitionē: qꝛ stante nolitione peccati ꝛ pōne peccati videretur sequi aliqualis tristitia que ƀm ipsum in. 2. et in. 3. distin. 15. et in. 4. distin. 14. et. 20. et. 44. concomitatur nolitionem alicuius positi. habet ergo tantum non velle peccatum. In secundo signo intellectus diuinus cognoscit voluntatem diuinam hebere tm̄ actum negatiuum respectu peccati Jude qui actus negatiuus est non volito peccati: et tunc voluntas reflectitur supra se non volentem et potest vult ipsam non volitionem modo velle nō volitionem illam est voluntarie sinere Judam peccare. permittere enim iudam peccare est non velle ipsum peccare: cum tm̄ posset prohibere: et sic non prohibere cuꝫ possit est permittere et significatum huius est non velle Judaꝫ peccare: et sic primo est permissio secūdo est permissio voluntaria in hoc ꝙ voluntas vult tale non velle. s. iudam peccare. Et ponit Doc. bonum exemplum de predestinatione q̄uo. s. voluntas diuina volens non predistinat Judam: qꝛ in primo signo non habet circa iudam nolle dare beatitudinem: q̄ꝺ nolle in nobis est actus positiuus: sꝫ hꝫ non velle dare beatitudinem vbi tm̄ negatur actus. Secundo. Intellectus diuinus cognoscit voluntatem diuinā nō velle dare beatitudinē: et tunc voluntas reflectitur supra se non volētem: et tunc vult se non velle dare beatitudinem. Ex hoc sequitur ꝙ voluntarie non predestinat Judam: quia voluntarie vult se non velle. Primo ergo non habet nolle absolute: sed tantuꝫ non velle. Posset etiam substineri ꝙ primo habeat nolle. Sic in proposito primo habet non velle peccatum secundo habet actum reflexiuum quo vult se nō velle. Ex hoc sequitur ꝙ voluntarie vult iudam peccare: non tamen voluntarie primo sed voluntarie tantum actu reflexo modo preexposito. ¶ Aduerte tamen ꝙ prima opinion reprobatur a doc. immo est substentabilis. Solum enim remouetur quia videtur sonare aliqualem imperfectionē Secundum tm̄ primam opi. etiam potest dici ꝙ volens permittit sicut et ƀm secundam opi. differenter tm̄: quia in prima actus affirmatiuus voluntatis quo reflexitur est tm̄ reflexiuus super nolle remissum. Exemplum Voluntas diuina habet nolle remissum iudam peccare secundo. Intellectus diuinus hoc cognoscit et representat hoc voluntati diuine et tunc ipsa reflectitur super se nolenteꝫ. et vult se nolle remisse iudā peccare: et quia talis nolitio remissa respectu pecati q̄ꝺ posset ꝓhibere si vellet dicit̄ ꝑmissio: ideo cū reflectit̄. s. se nolētē volēdo se nolle volūtarie ꝑmittit. In secūda vero opiōne volūtarie ꝑmittit: qꝛ actu reflexiuo reflectitur supra se nō nolentē volēdo se non velle. vt. s̄. exposui.

Deinde Doc. facit vnum argumentum probando ꝙ permissio diuina sit aliquis actus voluntatis diuine: quia aliter non videtur deus hunc certitudinaliter scire peccaturum. ne scit enim futurum contingens sine determinatione diuine voluntatis: sed circa peccatorem non videtur habere aliquē actum nisi permittere eum peccare: neq̄ enim habet respectu illius velle vel nolle. ergo si permittere non erit aliquis actus. ergo nec deus erit certus de peccato istius futuro: quia non erit aliqua determinatio voluntatis sue ad istud futurum contingens certitudinaliter cognoscendum ¶ Respondet Doc. remittendo se ad ea que supra distin. 41. dixit. vꝫ. quomodo non est certitudo dei de peccato futuro per ꝟ solum ꝙ scit se permissurum hunc peccare finaliter sed cum hoc requiritur ꝙ sciat se cooperaturum isti in actu peccandi. vel non cooperaturum ad actum illum cuius omissio erit peccatum omissionis. concomitatur tm̄ vtramq̄ permissionum istarum deum preuidere se non vel le prohibere hunc peccare. Et sic patet quomodo permissio diuina sit actus voluntatis et quomodo non. Dic tamen conformiter ad ea que supra exposui distinctione. 41.

¶ Distin. 48. ⁊ vlti. Questio vnica.

Queritur circa. 48. distin. ⁊ vlti. An voluntas creata sit bona moraliter quandocunqꝫ conformatur voluntati increate?

Respondeo secūdū Dio. de di. no. c. 4. Bonum est ex causa integra. Et secundum philosophum. 2. ethi. c. 5. oportet omnes simul circūstantias concurrere in actu quocūqꝫ morali ad hoc vt dicatur moralis: sufficit tamen defectus vnius circunstantie ad hoc vt dicatur malus moraliter. De bonitate actus moralis. Hic Doc. breuiter se expedit quia alibi prolixe determinat. vt supra patuit. d. 17. ⁊ in secundo. d. 7. di. 40. 42. ⁊ in. 3. d. 34. 36. ⁊ in. 4. aliqualiter. d. 14. q. 2. ⁊ diffuse ī quoli. q. 18. hoc supposito scilicet de actu morali ponit aliquas conclusiones. ¶ Prima. Posito ꝙ voluntas creata eliciat actum: puta amandi proximum cum omnibus circūstantijs: ⁊ q̄tum ad sbam ⁊ intensionem ⁊ circunstantias actus q̄tum sibi possibile est: adhuc non oporteret ꝙ voluntas creata esset ita bona sicut volūtas diuina: q2 nō eedem circunstantie conueniunt volitioni diuine ⁊ create: quia diuina infinite vult: creata vero finite: vt patebit ī 3. di. 32. vbi ostenditur quomodo volūtas diuina equaliter diligit omnia comparando dilectionem diuinam ad deuz siue accipiendo volitionem diuinam in se: differenter tamen quantum ad connotata loquendo de dilectione effectus non affectus quia nemini afficitur. ¶ Secunda conclusio. Posito ꝙ voluntas creata in actu ⁊ in obō cōformetur adhuc non sufficit nisi in oībus circunstantijs conformetur: sed hoc non videtur: q2 voluntas creata non potest elicere actum aliquem conformē actui recto voluntatis diuine quo ad omnes circunstantias requisitas: aliqua enim circūstantia est in actu voluntatis diuine circa idem obm q̄ nō potest esse in actu voluntatis create. voluntatis enim diuina diligit. a. vt oīno prima regula: ⁊ nullo modo priori regule determinabiles: quia hoc sonat imperfectionem: vt supra patuit in prolo. quest. vlti. ⁊. d. 38. Voluntas vero creata non potest moraliter diligere. a. nisi inquantum regulatur ab aliqua superiori regula: q2 actus voluntatis create non est de se rectus vt elicitur. vt supra patuit. d. 1. q. 1. ⁊. d. 44. ⁊ in. 2. d. 23. ⁊ alibi. Voluntas etiam diuina cum diligit aliquod bonum: puta. a. nullo modo mouetur ab illo. immo illud est bonum: q2 a voluntate diuina volitum. vt patuit. supra di. 41. ⁊ in. 2. dis. 37. ⁊ in. 3. di. 18. ⁊. 19. Voluntas vero creata mouetur a bonitate creata. Et innumere differentie possunt assignari. Et sic patet ꝙ alia est bonitas moralis act⁹ volūtatis diuīe ⁊ alia act⁹ volūtatis create. ¶ Et sic ad bonitatē act⁹ moralis ī volūtate creata n̄ req̄rit̄ oīmoda cōformitas actui morali volūtatis diuīe circa idē obm. ¶ Deīde doc. facit vnum argumentum quo probat ꝙ voluntas creata non sit bona moraliter nisi conformetur voluntati increate: q2 veritas intellectus creati est quando conformatur ī tellectui increato. ḡ a simili voluntas creata tunc est bona quando conformatur voluntati increate. ¶ Respōdet doc. ꝙ non est simile: quia veritas intellectus non dependet nisi a solo obiecto quod obm si ita se habeat sicut intelligitur verus est intellectus. Bonitas autem voluntatis non dependet a solo obiecto: sed ab omnibus alijs circunstantijs precipue a fine. Et quod dicit Doc. ꝙ veritas intellectus dependet ab obiecto: dz intelligi sicut supra in. d. 3. q. 3. expositum est. Multa enim essent hic dicenda que breuitatis causa omitto. Et sic finis.

¶ Expliciunt commētaria eximij Doc. Reuerendissimi. P. Fratris Francisci Leuchetti de Brixia. ordinis minorum regularis obseruentie ac totius Seraphici Francisci ordinis Generalis Ministri Dignissimi: super primum sententiarum Jo. Scoti. Impressa per Joannem Granion: ex Impositione Ven. P. Fratris Baptiste de Castilliono Mediolanēsi prouicie Mediolani nec non cura et solicitudine eiusdem Parisius. Anno. domini. M. quigentesimo. xix. die. vero. vltima marcij.

PERITISSIMI VI
ri. F. Francisci Leucheti de Brixia ordi
nis Minorum regularis observantie
tottiusqꝫ Seraphici Francisci. Ordi-
nis generalis Ministri dignissimi
In. Jo. Duns Scot. sup secū
do Sententiarū clarissima Cō
mentaria subtilium diffi. per
pulchre solutiones apparen-
tium prelibati Scoti cōtra
dictionū solutiones demū
opinionū multarū Sco-
tico dogmati obviantiū
destructiones: felici-
ter incipiunt.

Veneunt apud preclarum bibliopolam
Joannem Granion apud clausum bru-
nellū: in signo magni Junci appēdēte.

Frater Franciscus Lychetus Brixianus ordinis Minorum obseruantie Maximiliano Imperatori semper augusto Salutem Plurimam Dicit.

Quum superioribus annis Joanne sacratissime Aragonum ⁊ Sicilie Regine iussis Neapoli iustum triennium: ⁊ concionatus: et publice Theologiam professus fuissem. Et in primum sententiarum Scoti librum commentarios edidissem: quos ⁊ eius maiestas/non solum vt Reipubli. christiane (quod tamen putabat prodesset: verum potius vt nomini meo consuleret: quasqꝫ posset immortalitate me donaret: in apertum dimittendos censuit: non potui Cesar inuictissime innumerabilia perhumane quippe per illā in me collata bñficia dissimulare: ipsosqꝫ sub sacratissimi eiusdem nominis: ⁊ titulo: ⁊ auspicio dimisi: nec putaui tamen sic plenam me satis fidem agniturum. Tanti eñ nec me/nec mea estimo: illud tñ curaui: ne ingratitudinis nota prorsus inurerer. Et eo presertim ꝙ ipsorum volumina mille Regij suierarij impensa formulis imprimi: ⁊ passim in litteratos orbis totius liberaliter rogari voluit. Dicatione per me illius Serenitati sic facta: Et typis iam excusis Cōmentarijs ipsis iam vulgatis dedicationem illam meam egre tulit: verita ne sibi procurata fortassis iudicaretur. Et de conquisita gloria aliquando succenseretur: sic semper modestiam summam professa est diua pudicissima. Quoniam vero dimissis iam voluminum eorum plurimis: voluntas illius nitida restitui non poterat. vt de me mecum conquesta est aliquandiu: nec pudenter quidem minus ꝙ decore illud monuit precepitqꝫ: ne decetero peccarē si eueniret aliquando (quod euenturū sperabat) ꝙ noui quicqꝫ vltra cuderem: ederemqꝫ illud (quicquid futurum esset) sub tuo diuino nomine publicarem: sic enim ⁊ rem tutissimis auspicijs merito dimitti: ⁊ meipsum nomini meo sic sane consulturum asseuerabat. Ecce imperator maxime vt ex tempore illo in ocio nunqꝫ fuimus. Sed in Scoto ipso enarrando assidue insudauimus. (quod fecundarum doctrinarum cultores solent veluti ⁊ ingenia ipsa vt diutius sublima sunt; sic acuuntur magis fulgidiusqꝫ renitent) Commentarios illos non in primum duntaxat: sed in reliquos auctoris eiusdem: ⁊ Sententiarum/⁊ Quodlibetorum libros non auximus modo: sed ⁊ nouos conflauimus: quos tam sacre regine monitis iussisqꝫ: vt sub felicissimo patrocinio recumbant perspiciendaqꝫ semper maiestate cōstent: celsitudini tue dico: auspicacissimoqꝫ sub nomine tuo passim legēdos dimitto. Inconsulte profecto agere videbar: quando (quod fateor) dedicatio hec mea summopere mihi conductura sit si preceptis tam sanctis non paruissem. Boni igitur consulat celsitudo tua: cui humillime me commendo. Ex Gymnasio nostro in prouincia Brixie. xvj. Februarij. M. D. xvij.

Ad Maximilianum Cesarem Semper Augustum
Baptista Fiera Mantuanus.

Si sit fas homini deum teneri,
Et si religio superbit olim
Scoto interprete ꝙ seuera constat
Nec iam perfidiam veretur vltra.
Scoto religio: deusqꝫ debent.
Sed si fors Scotus ante senticosus
Obductis fuit abditus tenebris
Et te vindice nunc agat serenus.
Ima conspicue patens medulla.
Lycheti vt nitida resultat aura:
Quenam laus tibi/queve habenda Cesar
Sit par gloria ꝙ Lychetus extet
Jam debent tibi Maximiliane
Christus/religio/Scotus/Lychetus.

¶ Incipiunt elegātissima Cōmētaria reuerendissimi. M. fratris Francisci Leucheti de Brixia: toti⁹ Seraphici Frācisci ordinis gñalis: Ministri consummatissimi / ac profundissimi theologi sup secūdum Sententiarū Jo. Duns Scoti Doc. subti. In noīe dñi nostri Jesu Christi. Amen.

Circa initium secundi libri. ¶ Querit doct. vtrū prima causalitas respectu oīm causabiliū de necessitate sit in tribus psonis: intelligēdo semp respectu oīm causabiliū: in quocūq̧ eē siue simpl'r qđ est esse existētie: siue ſm q̄d: qđ est esse cognitū: vel esse volitū a deo titul⁹ q̄ satis clar⁹ est: ⁊ magis patebit rñdēdo ad q̄stionē. ¶ In ista. q. p̄mo recitat̄ opinio
Hen. quo li. 6. q. 2. Henri. que a doc. improbatur in plurib⁹ ei⁹ dictis: que opinio pertractat̄ in additionibus sup secundo doc. vide ibi in. q. p̄ma. vt tñ clarius intelligantur improbationes Scoti contra Hen. adduco aliqua dicta Henrici cōtra que doctor arguit. Henricus ḡ p̄mo dicit q̄ verbum ⁊ spūssanctus sunt rōnes formales agendi ad extra: ⁊ prime: ita q̄ sicut dicimus ignis calore calefacit vt principio formali calefaciendi: sic pater creat verbo ⁊ spūsancto: vt p̄ncipio formali creandi. ¶ Ibi contra istud primo hic doc. improbat dictū Hen. ⁊ sententia argumenti stat in hoc. q2 si pater creat formaliter verbo vt principio formali creatiuo: sequitur q̄ pater erit formaliter in actu verbo ⁊ spūsancto. i. q̄ sicut si ignis calore calefacit: vt principio formali calefactiuo: ignis erit in actu per calorem in existētē: in actu dico vt sit in prima rōne calefaciendi sic si pater creat verbo: pater erit in actu per verbum. i. q̄ rō formalis creādi formaliter: ⁊ actualiter erit in patre. Hoc autē est impossibile: quia verbū nō est formaliter in patre: q2 tunc pater
Esse in actu dupliciter pōt intelligi. esset formaliter verbum: qđ satis improbatū est in primo. di. 2. parte. 2. q. 4. ⁊ dist. 27. q. j. Aduerte tñ q̄ qñ doc. dicit: q̄ pr̄ erit in actu per verbum. q̄ principiū formale agendi potest esse formaliter in aliquo duob⁹ modis. Primo q̄ sit rō formalis ⁊ q̇dditatiua ipsius agentis: sicut dicimus ignis sua entitate q̇dditatiua ⁊ essentiali generat ignem. Scđo q̄ sit rō formalis agēdi accidentalis vel quasi: sicut calor in igne est rō formalis calefaciendi ipsi igni. Primo mō ignis erit in actu simpliciter per rōnem formalem. Secūdo mō erit in actu ſm quid: q2 per aliquod sibi aduenиens: sic in proposito cum dicitur q̄ verbum est ratio formalis agendi ipsi patri. si sit ratio primo modo: tunc pater erit in actu simpliciter per verbum. si secundo modo pater erit in actu per verbum: vt per aliquod sibi additum formaliter. Item quod dicit doc. q̄ nihil formaliter agit: qđ nō sit in actu ſm illud quod est ratio prima agendi. hoc sic intelligitur. q̄ omne agens actione reali est ens in actu: ⁊ rō formalis agendi dat sibi q̄ actualiter possit agere: tota enim perfectio agendi est a formali rōne agendi. ⁊ hic sensus satis patere pōt a doc. in primo. di. 1. q. 2. et di. 3. q. 6. ⁊. 8. di. 7. ⁊. 26. ⁊ alibi sepe. ¶ Ibi. ⁊ si dicas. dicit Hen. q̄ noticia genita siue verbum suo modo recipitur in intellectu puro. vt patuit in primo. di. 2. parte. 2. q. 4. ⁊. di. 27. q. 1. ⁊ quia intellectus est cōis tribus personis. ideo dicit q̄ verbum in tali intellectu est cōe tribus: licet verbum sit tamen productū a patre: hoc idē dicit de spūsancto: ⁊ sic verum est q̄ verbū formaliter creat verbo existenti in intellectu filij: ⁊ similiter pater creat verbo existenti in intellectu patris. hoc idem de spiritusancto ⁊ dicit Henri. q̄ verbum est productum a solo parte dicente vice omnium. i. q̄ ex quo filius habet intellectum formaliter: et similiter spiritussanctus possit dicere verbum: quia tamen pater primo producit verbum in hoc: supplet vicem omnium. idem intellige de spiritusancto. ¶ Ibi contra istud sic arguo. Hic doct. improbat responsionem Henrici. et sensus littere talis est: q̄ si pater creat verbo formaliter: verbum formaliter erit in patre: vt supra deduxi: et tunc pater erit formaliter sapiens sapientia genita: quod est cōtra Augu. 7. de trinitate. c. 1. Et cum dicit Henri. q̄ verbum est in intellectu cōmuni. Contra arguit doctor. quia ex quo intellectus est formaliter in patre ⁊ verbū formaliter in intellectu. sequitur q̄ est formaliter in patre ⁊ sic erit sapiens sapientia genita: cuius oppositum pbatum est in p̄mo di. 2. di. 5. q. 2. ⁊. 27. q. 1. ¶ Hic occurrit dubiū: Difficultas circa respōsionem doc.
quia non videtur sequi q̄ verbū sit formaliter in pr̄e: q2 est formaliter in intellectu patris. q2 certū est: q̄ essētia diuina est formaliter in trib⁹ personis: ⁊ tñ pprietates personales fundātur in essentia diuina vt pz a doc. in primo. di. 2. parte. 2. q. 3. ī vltimo argumēto quo probat productionē esse in diuinis: hoc idē probat. di. 5. q. 2. ⁊ 26. 28. ⁊ alibi: ⁊ tñ nō videtur sequi q̄ filiatio sit formaliter in patre. ¶ Rñdeo q̄ argumentum doc. cōcludit Rñsio ad difficultatem.
cōtra Henri. quia ipse Henri. cōcedit q̄ noticia genita est formaliter in intellectu communi: ⁊ formaliter denominat illum: sed non est sic apud doc. quia proprietates relatiue: et si immediate sint in essentia diuina non tñ denoīant illam nec proprie formaliter sunt in illa nec sunt actus: nec quasi actus essentie diuine: sed sunt tñ vt quedam rationes subsistendi: et de ista materia vide clare in doct. in p̄mo. di. 5. q. 1. ⁊. 2. ⁊. di. 26. ⁊ sic patet respōsio ad difficultatē. ¶ Ibi videtur etiam vltra sequi. Deinde doctor arguit contra primum dictum Henrici probando q̄ verbum non sit ratio formalis creandi: et ⁊ rō stat in hoc nihil quod est ratio foīalis creādi puta a. pōt esse principiū: quod pducēs. a. ista pz. q2 idē respectu eiusdē nō potest esse principium quo ⁊ qđ: cū ergo verbum sit principium quo creandi ipi patri cū sit ratio formalis creandi: ḡ verbū nō potest creare: idem quod pater creat: q2 tūc eēt principiū: q̄ ⁊ qđ respectu eiusdē Et dicit doc. q̄ cōiter rō formalis agendi non agit illa actione respectu cuius dicitur ratio formulis agendi.
¶ Aliqui sic exponunt doct. q̄ aīa separata potest esse Cōtra aliquos expositores.
quo ⁊ qđ respectu intellectiōis. ideo dicit doc. cōiter. Sz saluo meliori iudicio firmiter tenerē q̄ nihil idē possit esse p̄ncipiū quo ⁊ qđ respectu eiusdē: qđ patz ex rōnib⁹ foīalib⁹ principij formalis agēdi: qđ habet rōnem quo ⁊ principij agentis: quod habet rōnem quod. q̄ rōnes manifeste sunt apud doc. in primo. dist. 1. q. 2. dist. 3. q. 6. ⁊ vide q̄ ibi exposui. Nec reputo verū q̄ eadē aīa respectu eiusdē intellectionis possit esse quo ⁊ quod. Tū q2 intellectus: qui saltē ex natura rei distinguit̄ ab aīa vt patet a doc. in. 2. dist. 16. erit principiū quo cū sit potentia intellectiua formaliter existēs in aīa. ⁊ ipa aīa erit principiū quod. Tum quia posito: quod aīa sit īmediatum principiū intellectionis adhuc non sequitur q̄ idē sub eadē rōne sit principiū quo ⁊ quod respectu eiusdē q2 adhuc in aīa pducēte aliquā intellectionē. distinguo principiū quo ⁊ quod. Nā principiū quo est natura ipi⁹ aīe: vt prescindit ab hecheitate: ⁊ principiū qđ est ipsa aīa hecheizata: vt posset elici subtililer a doc. in p̄mo. di. 1. q. 2. di. 3. q. 6. ⁊. q. 8. ⁊ in quoli. expresse dicit doc. q̄ natura est ratio formalis agendi: ⁊ singularitas est conditio agentis. ¶ Ibi. ⁊ si dicat̄ qđ filius creat ⁊ spūssctūs creat: vult dicere Hen. q̄ q̄uis v̄bū ⁊ spūssctūs sint rōnes formales creādi siue principiū quo creandi adhuc tñ stat q̄ sint principiū quod ⁊ sic v̄bū ⁊ spūssctūs creāt. ¶ Cōtra hanc responsionem instat doc. dicens posito q̄ verbū ⁊ spūssanctus creent ⁊ q̄ sint rōnes formales creandi: neutra tñ psona videt̄ proximo creare: quia neutra est in actu per alteram: idest q̄ verbum non potest proximo creare nisi sit in actu per spiritūsanctum. cum spūssanctus ponatur pertinere ad rōnem formalez creādi sicut ⁊ v̄bū ponit̄. Si ergo verbū creat per spm̄ sanctum: vt pertinentem ad rationem formalem creandi: ergo verbum habet actu formaliter spiritūsanctum ⁊ similiter si spiritussanctus primo creat ergo actu habet formmaliter verbum cum verbum ponatur pertinere ad rationem formalem creandi: sed hoc est impossibile vt supra patet: vult enim Henri. q̄ verbum et spiritussanctus sunt vna ratio totalis creandi: quia nec pater solo verbo creat: sed verbo et spiritusancto: vt duabus rationibus partialibus integrantibus vnam totalē. Et q̄ sic sint in actu ad hoc vt creēt patet p litteram sequentem de agente per intellectum et voluntatem. Et quod dicit de ratione proxima creandi: hoc dicit quia secundum Henri. ratio remota creandi est intellectio que est ratio formalis producendi verbum ſm ipsum Hen. vt supra patuit in primo di. 2. di. 6. ⁊. 27. et quia verbum habet esse per intellectionem: ideo dicit

Henri. ꝙ ratio creandi proxima est verbum: et remota est intellectio: hoc idem dicit de spiritusancto ⁊ volitione: et ideo doc. arguit contra: quia neutra persona est in actu creandi proxime per aliam. ¶ Ibi preterea secundo: hic doc. improbat Henri. quo ad aliud dictum de sapientia disponente et amore effectante: fuit enim opinio Henri. vt patet in additionibus super secundo doc. ꝙ est duplex sciētia in deo silicet dispositiua que est perfecta ratio formalis creandi: que dictat vltimate de operalibus: et scientia vniuersalis ⁊ speculatiua que nō sic dictat: similiter apud ipsum est duplex amor scilicet amor effectans et amor simpplex siue essentialis: ⁊ vult ipse ꝙ scientia disponens sit verbum: et amor effectans sit spiritussanctus. Contra quam positionem arguit doctor specialiter contra sapientiā dispositiuam ⁊ amorem affectantem: quia ista aut sunt appropriata verbo et spiritui sancto aut sunt propria: si primo: ergo sunt cōmunia tribus et sic due persone non sunt proxime rationes formales creandi: si secundo cum dicant respectum rationis ad creaturas: quia secundum Hen. dispositio dicit respectum rationis ad disposita: ⁊ si sic sequitur ꝙ aliquis respectus rationis erit proprius alicui persone diuine: quod est improbatum in primo di. 18. de dono. que improbatio patet in additionibus primi et di. 27. primi. q. 1. similiter improbabitur in presenti questione. ¶ Ibi preterea: quod dicit de ideis practicis ⁊c. Hic nota ꝙ idea practicta si daretur in deo nichil aliud esset nisi cognitio de creatura producēda siue esse cognitum creature pducende dictatiua in praxim: sed tales idee practice que tantum sunt de contingentibus nō dantur in deo: vt subtiliter ptz in primo dist. 35. ⁊ 36. ⁊ vide que ibi exposui. Posito tamen ꝙ darentur huiusmodi idee negat doctor: ꝙ ipse idee siue cognitiones practice non sint in intellectu paterno: quia eadem noticia que est in filio est in patre et spiritusancto vt satis clare deductū est a Scoto in primo distin. prima. 2. 26. 27. et alibi: hoc idem probat hic per auctoritates q̄ clare sunt in lr̄a: aliqualiter tamen expono illam auctoritatem Agusti. 15. de trini. cum dicit. Ideo verbuz hoc vere veritas est: qr quicquid est in ea scientia de qua genitum est et in ipso est accepit ibi scientiam pro memoria fecunda: vt satis patet ex doctore. in primo distinctione. 2. parte. 2. et dist. 6. ⁊ 27. ⁊ vult dicere ꝙ quicquid est in mememoria fecunda est etiā in verbo genito a memoria fecunda vt principio formali productiuo: sequitur. Nouit omnia deus in seipso. i. ꝙ deus pater habens essentiam diuinā pro obiecto adequato et primario: et alia pro obiecto secundario: nouit omnia virtute essentie vt in se existentis: et quia essentia est communicata filio: nouit etiam omnia in filio: nō ꝙ noticia patris dependeat ab essentia vt in filio vt supra patuit in primo. distinctione prima. q. 2. Et vide que ibi exposui. ¶ Preterea quod dicitur ibi verbuz esse ⁊c. in ista littera doctoris sunt aliqua notāda. Primo ꝙ intellectio essentialis ßm Henricum est ratio formalis in patre producendi verbum diuinū. vt supra patuit in. 1. dist. 2. parte. 2. q. vltima. ⁊ distinc. 6. 13. 26. 27. ⁊ alibi. Secundo rationem formalem perfici actione pōt intelligi: vel de actione acta: vel de actione respectus. secundo modo non est difficultas: qr semper actio respectus est in agente. vel producente mediante ratione formali. Primo modo ratio formalis agendi immediate perficitur actione acta immanente: quod patet in nobis: nam homo intelligit mediante intellectu ⁊ intellectio immediate perficit intellectum cū sit actio actu immanens vt patet a doctore decimatertia questione quoli. sed loquendo de actione acta transeunte: certum est: ꝙ ratio formulis producendi huiusmodi actionem: non perficitur illa: ⁊ hoc est. quod dicit doctor. ꝙ supponendo ßm Henricum. ꝙ intellectio patris sit ratio formalis producendi verbum non sequitur: ꝙ talis intellectio perficiatur ipso verbo: quia productio verbi passiua non est in illa: sed in verbo: de qua productione passiua verbi satis dictum est in primo distinctione. 2. 5. 6. 7. 26. ⁊ 27. ¶ Ibi. quod etiā dicit de noticia vniuersali ꝙ sit speculatiua ⁊c. pro clariori intellectione huius littere: vide que diffuse exposui in vltima qnestione prologi. ¶ Ibi. quod etiam dicit: ꝙ ideo posuerunt philosophi ⁊c.. Cum dicit doctor si voluntas diuina de necessitate produceret creaturam depēderet ab ea: hoc sic debet intelligi. quia relatio realis in deo est realiter idem quod deus: et si deus de necessitate nature produceret creaturam necessario haberet relationē ad illam tanꝗ̄ ad terminū: ⁊ sic per possibile vel impossibile creatura non existente: talis relatio que est idem: quod deus nō esset et per consequens deus non esset: et sic isto modo esse dei depēderet a creatura. de hoc vide subtiliter Sco. in primo. distinctione. 8. q. vltima. et specialiter vide que ibi exposui: quomodo: scilicet illa ratio Philosophi teneat. Et ex his patet improbatio opinionis Henrici.

Scīa hic ponitur ꝓ memoria.

Quomō actio perficiat rōnez formalem

Ad solutionem questionis tria sunt

Declaratio questionis.

videnda. In solutione huius questionis sunt tres articuli principales. quorum primus est. prima causalitas respectu creaturarum quātum ad earum esse existentie necessario est in tribus personis. Secundus est: ꝙ causalitas prima respectu oīm creaturarum quātum ad earū esse ßm quid: scilicet quantum ad esse cognitum ⁊ volitum earū necessario est in tribus. Tertius si per impossibile esset tm̄ vna persona: an in ea esset perfecta causalitas respectu omniū causabilium: quātum ad omne esse siue simpliciter siue ßm quid. ¶ Ibi. quantū ad primum dico. hic doctor tribus rationibus probat primum articulum: qui talis est: ꝙ p̄ma causalitas respectu creaturarum est necessario in tribus personis ⁊ hoc quātum ad earum esse simpliciter: quod est esse existētie. Et prima ratio est ibi. primo quia principium duarum pductionū necessarie videlicet ⁊ contingentis. Hec ratio est satis clara in litera: tamen pro clariori intelligentia dubitatur circa hoc: quod dicit ꝙ quando aliquid est principium duarum emanationum: quarum vna est necessaria ⁊ altera cōtingēs: necessaria est simpliciter prior. ¶ Cōtra. quia posito ꝙ voluntas diuina in instanti nature. a. sit principium eque perfectum tam necessarij ꝗ̄ contingentis: videtur ꝙ in instanti. a. possit producere contingēs et sic productio necessarij non erit de necessitate prior productione contingentis. ¶ Rn̄deo. ⁊ primo dico ꝙ forte casus est impossibilis. Secūdo. ꝙ si casus esset possibilis forte concluderet de effectu necessario ⁊ contingenti diuersis in natura a voluntate diuina. Sed vbi pductum est necessarium ⁊ simpliciter eiusdem nature cū producente: ⁊ productum contingens est diuersum in natura: tunc productio necessarij est simpliciter prior pductione contingentis. Tertio dico ꝙ qn̄ aliquid perfecte ⁊ realiter idētificatur cum aliquo: quod ex se tam formaliter ꝗ̄ originatiue est simpliciter necesse esse: illud precedit ex sua ratione formali contingens. Sed emanationes personaꝝ sunt huiusmodi cum essentia diuina vt patet a doc. in primo distin. 2. parte. 2. q. 1. in responsione ad vltimum argumētum. ⁊ q. 3. in responsione ad primum argumētum principale: ⁊ essentia diuina est ex se necesse esse tam formaliter ꝗ̄ originatiue. vt patet a doc. vbi supra. ¶ Si iterum dicatur: nonne deus prius vult aliquid contingens esse ꝗ̄ illud producatur ab intellectu diuino in esse cognito. ⁊ patet ꝙ sic a doc. q. vltima prologi distin. tertia. q. quarta distin. 36. primi. ⁊ q. 14. quolibetorum. ⁊ sic illud prius habet esse volitum cōtingenter ⁊ post habet esse cognitum de necessitate: qr intellectus diuinus quicquid producit de necessitate producit: essentia enim diuina est ratio producendi omne cognoscibile in esse cognito respectu intellectus diuini. vt patet a doc. in primo distin. 36. ⁊ essentia vt essentia tātum de necessitate mouet intellectum diuinum: tam respectu sui ꝗ̄ omnium aliorum. vt patet a doct. 14. que. quolibe. ergo aliquod productum de necessitate presupponit aliud productū contingenter. ¶ Respondeo primo ꝙ doctor loquitur de producto necessario ⁊ contingenti quantum ad esse eorū simpliciter. ⁊ similiter quādo aliquid habet esse simpliciter de necessitate ⁊ aliquid habet esse secundum quid cōtingenter. primum de necessitate est prius. Secundo dico ꝙ sicut deus vult. a. contingenter: ita cognoscit illud volitum contingenter. cū talis cognitio sequatur determinationem diuine volūtatis. vt patet a doc. in prologo questione vltima. distinctione. 36. ⁊ 40. primi. ⁊ questi. 14. quolibeto. et sic illud sic cognitum non est simpliciter ⁊ absolute necessarium: quia si deus aliter determinasset aliter etiā cognouisset: vt patet a doctore vt supra. Et de huiusmodi materia clarius vide que notaui super. 36. dist. primi doc.

Prima ratio.

Dubitatio prima circa p̄mā rationem.

Rn̄sio multiplex.

Dubitatio secūda

Responsio.

Difficul= Si iterum dicatur ꝙ productio contingens nõ
tas. necessario presupponit necessariã: qꝛ si per impossibi=
le nõ eẽt aliq̃ ꝓductio ad ĩtra adhuc tñ eẽt vel posset
esse ꝓductio cõtingens ad extra. Dico ꝙ doc. nõ intel
ligit absolute ꝙ ꝓductio cõtingẽs p̃supponat neces=
sariã: sed intelligit ꝙ cũ due ꝓductiones cõparãtur
ad idẽ agens: quarũ vna est necessaria: ⁊ alia contin=
gens: cõtingens presupponit necessariã. ¶ Tota er=
go ratio doc. stat in hoc. ꝙ ex quo ꝓductio personarũ
cũ sit simpl'r necessaria ⁊ simpliciter prior ꝓductione
creaturarũ respectu cuiuscũq; esse: ⁊ in tali ꝓductio=
ne cõmunicatur filio a patre: ⁊ spiritui sancto a patre
⁊ filio eadem volũtas: que est principiũ formale pro=
ductiuũ creature: ⁊ sic sequitur: ꝙ ipse tres persone
habẽtes illud idem principiũ: de necessitate simul cõ=
currũt ad omne causabile per tale p̃ncipiũ causatiuũ
Hoc idẽ alie due rationes sequẽtes intendũt. ¶ Ibi.
item prius naturaliter: hec est secunda ratio qua pro
bat ꝙ ꝓductio personarum est simpliciter prior cua=
cunq; ꝓductione creature respectu cuiuscunq; esse.
Et pro clariori intelligẽtia aliqua sunt notãda in ista
litera. Primo. ꝙ obiectũ primũ. vt hic loquitur. acci
pitur primũ primitate adequationis: ⁊ hoc in ratione
motiui: non autem in ratione terminatiui s'm aliquos
qui ponunt ꝙ intellectio diuina nõ tñ terminatur ad
essentiam q̃ actu cognoscitur ab intellectu diuino:
sed ꝙ etiaz terminatur ad obiecta secũdaria q̃ actu
cognoscuntur ab intellectu diuino. Dico tamẽ ꝙ hoc
est dubium. nõ enim intellectus diuinus cognoscit la
pidem in se sed precise in essentia diuina. ⁊ de hoc vi=
Notabi= de Doc. in quolibe. q. 14. articulo. 3. ⁊ vide que ibi ex=
lia quedã. posui. Accipitur etiam primũ: a quo actus essentiali=
ter depẽdet. ⁊ obiectũ secũdũ: a quo act⁹ essentialiter
nõ depẽdet. Sed tendit in illud v'tute p̃mi obiecti. vt
patet a doc. in p̃mo distin. 1. q. 2. ⁊ sic primũ obiectũ in
ꝓposito de necessitate p̃mo respicitur a potẽtia: cuius
est tale obiectũ. patet. qꝛ obiectũ qd' est ratio cogno=
scẽdi se ⁊ alia: prius de necessitate est ratio cognoscẽ
di se q̃ alia. ⁊ per cõsequẽs vt perfecte presens potẽ=
tie prius de necessitate respicitur a tali potẽtia q̃ se=
cũdaria obiecta respiciantur. Secũdo nota ꝙ aliqd'
est obiectum secundariũ respectu intellectus diuini.
Obiectuz Et hoc est in duplici genere: nã quoddã est obiectum
secũdariũ secũdariũ respectu intellectus diuini: qd' est ibi ex na
intellect⁹ tura rei vt ꝓprietates hypostatice: similitudo: ⁊ eq̃li=
diuini du= tas in deo: ⁊ de tali obiecto secũdario loquitur doc. in
plex. p̃mo distinc. 1. q. 2. ⁊ nõ dicitur obiectũ secundariũ ex
hoc ꝙ quasi secũdario moueat intellectũ diuinum ad
sui cognitionẽ: cũ sola essẽtia diuina moueat tã respe
ctu sui q̃ respectu aliorũ: sed dicitur obiectũ secũda=
riũ: qꝛ act⁹ intelligẽdi intellectus diuini nõ posset esse
respectu talis obiecti: nisi prius suo modo depende=
ret ab obiecto p̃mario ⁊ prius terminaretur ad illud.
vt patet a doc. vbi supra Alid' est secũdariũ respectu
intellectus diuini: qd' nullo modo est ibi ex natura rei:
sed fit obiectũ intelligibile: tñ per actũ intellect⁹ di=
uini ꝓducentis talia in esse intelligibili: ⁊ de tali obie
cto secundario Doc. loquitur in presenti rõne ⁊ in ꝓ=
logo. q. penultima. ⁊ distin. 3. q. 4. di. 35. 36. 39. 43. pri
mi. ⁊ in quolibet. q. 14 ⁊ alibi sepe. ¶ His premissis
patet ratio doc. quia ex quo essentia diuina ex natura
rei est ꝑfecte presens intellectui diuino: in rõne p̃mi
obiecti intelligibilis: ⁊ creature nullo modo sint pre=
sentes ex natura rei in rõne obiecti intelligibilis: sed
tñ fiant presentes per actũ intellectus diuini: sequit'
ꝙ intellect⁹ diuinus tam in ratione operatiui q̃ in ra
tione ꝓductiui prius respicit essentiã diuinã q̃ obie=
cta secundaria: ⁊ sic in tali p̃ori erit ꝑfectissima ꝓdu=
ctio filij in diuinis. Hoc idẽ dico de volũtate diuina:
que prius respicit tã in ratione potentie operatiue q̃
ꝓductiue essentiã diuinã perfecte presentẽ ex natu=
ra rei ⁊ actu cognitã: q̃ habeat actum circa aliquam
creaturã: ⁊ sic in illo priori erit ꝑfectissima productio
spiritussancti: ante omnẽ productionẽ cuiuscũq; crea
ture respectu cuiuscũq; esse. Et qd' dicit doc. de noti=
tia adeq̃ta siue de v'bo infinito ⁊ de amore infinito. vi
de clarã expositionẽ quã feci sup p̃mo doc. d. x. Et qd'

dicit etiam hic: ꝙ essentia prius respicitur ab intelle=
ctu diuino tam in ratione operatiui q̃ productiui. vi=
de que notaui super distin. secũda. parte secũda. q. ter
tia. primi doc. ¶ Ibi preterea tertio. habitudo natu= Tertia ra
re ad suppositũ prior est habitudine eius ad actum se tio.
cundum: hec est tertia ratio doctoris: qua probat p̃n=
cipale intentum: ⁊ stat in hoc ꝙ ex quo natura diuina
habet prius habitudinẽ ad suppositum: q̃ ad agere:
sequitur ꝙ pri⁹ erit in supposito q̃ sit alicui ratio for=
malis agendi: ⁊ sic prius erit productio suppositorũ
q̃ productio creature: ⁊ quia in illo instãti in quo sup=
posita sunt habẽt eandẽ voluntatẽ: que est ratio ꝓdu
cendi ad extra sequitur ꝙ de necessitate simul cõcur=
runt ad ꝓductionẽ cuiuscunq; creature.

In ista litera occurrũt aliqua dubia. primo in
hoc quod dicit doctor ꝙ habitudo nature ad supposi Pulchrũ
tũ est p̃or habitudine ipsi⁹ ad opationẽ siue ad actum dubiũ cir=
secundum: hoc non videtur: quia s'm ipsum in primo. ca tertiaz
distin. 1. q. 2. cõtra Henr. cum arguẽdo: dicit ꝙ omnis rationem.
perfectio essentialis in diuinis est prior ꝓprietate sup
positali. hoc idem in. 26. 28. di. p̃mi. ⁊. q. p̃ma quolibe.
Dicit etiam in primo dist. 7. ꝙ licet agere presuppo=
nat esse: non tamen presupponit rationem suppositi.
patet. quia generare filium in diuinis: ⁊ si presuppo=
nat esse memorie fecunde: nõ tamen presupponit per
sonã patris cum illa constituatur in esse personali per
talem generationem. vt patet a doc. in primo dist. 28.
hoc idem patet in quolibetis. q. quarta. Tum etiã. q̃a
doctor in p̃mo di. 2 parte secũda. q. tertia. vult ꝙ in=
tellectus sit prius operatiuus q̃ productiuus ⁊ simi=
liter voluntas: ⁊ per consequens prius erit actus in=
telligendi que est operatio q̃ sit productio. ⁊ per pro=
ductionem actiuam constituitur pater in esse persona
li: ⁊ per passiuam constituitur filius: ⁊ sic videtur fal=
sum ꝙ essentia diuina prius habeat habitudinem ad
suppositum q̃ ad agere.

Respondeo primo: ꝙ aliud est loqui de actione Respõsio.
immanẽte cuiusmodi est intellectio ⁊ volitio: ⁊ aliud
de actione trãseunte: ⁊ cõcedo ꝙ primo mõ natura di
uina prius habet intellectionẽ ⁊ volitionem q̃ intel=
ligatur esse in supposito: sed nõ est sic de actiõe trãseũ
te: de qua doc. in ꝓposito loquit'. Dico secũdo ꝙ hoc di
ctũ Scoti sic debet intelligi: ꝙ prior est habitudo na=
ture ad suppositũ q̃ ad actũ secundũ quando scilicet
natura non põt esse in ꝓxima dispositione ad actum
secundum nisi sit in supposito: de quo vide docto. ĩ pri
mo dist. 7. q. vnica.

Adhuc doctor videtur sibi contradicere: in hoc Apparẽs
quod dicit ꝙ habitudo nature ad agere nõ est ita eẽn= ꝯdictio.
tialis: sicut habitudo nature ad suppositũ: qꝛ ĩ primo.
distinctione quarta questione secunda: videtur con=
cedere ꝙ creare primo competat huic deo: ⁊ nõ sup=
posito: ista enim: deus creat: est vera: vt ly deus nõ
stat pro aliquo supposito incommunicabili: ergo crea
re secundum eum videtur immediatius inesse natu=
re diuine q̃ suppositum. ¶ Secundo in quocunq; in=
stanti ponitur rõ perfecta formalis agẽdi põt poni ac Scd'a du=
tio: sed in p̃mo instanti natura diuina est rõ formalis bitatio.
creandi ⁊ ꝑfectissima: ergo in illo instanti põt agere:
sed in illo instãti non intelligit' suppositũ: patet qꝛ na=
tura diuina est prior natura supposito: vt patet hic in
presenti. q. ⁊ clarius in p̃mo distinctiõe octaua. q̃stio=
ne penultima. ⁊ in quolibetis. qõne prima. articulo p̃=
mo. Nec valet dicere ꝙ talis natura nõ põt agere nisi
intelligat' in supposito: quia si ꝑ impossibile nullũ eẽt
suppositũ adhuc posset creare vt patz a docto. vbi su=
pra in primo distinctione quarta questione secunda.
¶ Respõdeo ad primũ ⁊ dico primo: ꝙ dictũ doc. põt Respõsio.
sic intelligi: ꝙ deus nõ includit necessario suppositũ
ad hoc vt creet: quia de⁹ singulariter existẽs põt cre=
are sufficienter: tamẽ ex quo de facto natura diuina
necessario est in suppositis prius natura conuenit esse
in illis q̃ agere ad extra. Dico secũdo ⁊ magis ad ꝓ=
positum: ꝙ licet creare p̃us verificetur de hoc deo q̃
de suppositis: nõ tamẽ sequitur: ꝙ hoc predicatũ p̃us

insit deo: ꝙ deus insit suppositis: prius em̄ deus est in suppositis: ⁊ post conuenit huic deo creare: ⁊ vltimo conuenit per ipsum deum suppositis: ⁊ sic debet doc. intelligi. ¶ Ad secūdum dico ꝙ natura diuina est perfectissima ratio producendi ad intra: ⁊ producēdi ad extra: tamen non potest esse ratio producendi ad extra: nisi prius sit ratio producendi ad intra: quia productio ad intra est quasi effectus prior ꝑductione ad extra: ⁊ si per impossibile nō esset productio ad intra: esset possibilis ad extra. ¶ Secūdo dubitatur in hoc quod dicit doc. ꝙ habitudo nature ad suppositum est essentialis ⁊ in quid: quia non videtur ꝙ natura predicetur in quid de supposito. Tū quia suppositum tm̄ dicit negationem duplicis cōmunicabilitatis: vt quo ⁊ vt quod. vt patet a doc. in primo. d. 2. parte. 2. q. 1. di. 23. 25. ⁊. 28. vel dicit negationem duplicis dependentie in tertio. d. 1. q. 1. in quoli. q. 19. ⁊ sic suppositū creatū vt includit huiusmodi negationem dicit tm̄ conceptum per accidens: modo de conceptu per accidens nihil per se ⁊ in quid predicatur. vt patet a doc. in primo. dist. 2. parte. 1. q. 2. ⁊ in. 3. ⁊ alibi. Si etiam teneat: ꝙ suppositum constituatur in esse per aliquod positiuum: adhuc non recipiet predicationem in quid a natura. patet. quia entitas personalis non est eiusdē nature cum natura. vt exposui. 25. di. primi doc. Tū etiā quia si teneat opinio cōmunis ꝙ supposita diuina cōstituantur in esse per relationes: ⁊ sic cum sint relatiua: non vidētur posse recipere predicationem in quid alicuius absoluti. ¶ Responsionem quere. de ista tm̄ materia. s. predicationis in quid nature de supposito. vide que notaui super tertio doc. d. 1. q. 1. ⁊ ex his erit facilis responsio ad instantias supradictas.

Dubium. Posset etiam dubitari quia si habitudo nature ad suppositū sit essentialis ⁊ in quid: videtur sequi ꝙ absolutum sit de essentia relatiui: quod est falsum: ⁊ contra doc. in pluribus locis: ꝙ autem sequatur patz quia deus predicatur de patre: vt de supposito. Tum etiam: qr si esset hec in quid: sequeretur ꝙ pater diceret per se vnum conceptum. patet quia de conceptu nō per se nihil p̄dicatur ī quid. vt patet a doc. in p̄mo distin. 2. ⁊ in tertio. di. 7. constitutum enim ex absoluto ⁊ respectiuo non dicit vnū per se conceptū vt ptz. Tum etiam si cōclusio illa esset vera sequeretur ꝙ cōstitutū ex ente positiuo: ⁊ negatione reciperet predicationē in quid entis positiui absoluti. patet. quia suppositum creatum vltimate constituit in esse suppositali duplici negatione. vt patet a doc. in p̄mo dist. 2. parte secunda. q. 1. ⁊ di. 28. ⁊ in. 3. dist. 1. q. 1. ⁊ in quoli. q. 19. ¶ Respondeo ad primū ꝙ hoc est in quid. s. pater est deus ratiōe deitatis incluse in patre. i. ꝙ pater includit in suo esse deitatem: que dicit quid: ⁊ cū dico deus predicat in quid de patre: intelligo sic ꝙ p̄dicatur de supposito includente deitatem: sicut homo predicat in quid de sorte: quia sortes includit humanitatē que dicit quiditatem. Et cum dicit de conceptu per se: dico ꝙ ⁊ si constitutum ex absoluto ⁊ relatiuo in creaturis non dicat vnum per se conceptum: quia nulla relatio est constitutiua suppositi: nec etiā est contractiua nature ad esse indiuiduale: in diuinis tm̄ relatio originis facit vnum per se conceptum cum natura diuina cum sit constitutiua suppositi in natura diuina subsistentis. ¶ Ad vltimum dico ꝙ natura dicitur predicari de supposito creato in quid ratiōe singularis per se includentis naturā: quia singulare dicit vnum conceptum per se constitutum ex natura ⁊ singularitate. ¶ Ibi. secundo quantū ad istum acticulum videndū est quid sit ratio huius. Hic doctor assignat rationem quare tres persone simul concurrunt ad extra: que litera est satis clara nec indiget aliqua expositione.

Quantum ad secundum articulum principalem: qui est. an prima causalitas respectu creaturarū quantum ad esse secundum quid earum sit de necessitate in tribus suppositis. Quātum ergo ad istum articulum dicit primo doctor ꝙ si in intellectu patris sint idee practice sicut argutum est supra contra opinionem Henri. videtur sequi ꝙ verbū sit genitū de creatura vt est idea in intellectu patris: quia natum est de oībus his que sunt in scientia patris sm̄ Augu 15. de trini. ca. 14. ¶ Sed contra istud arguitur. quia tunc spiritus sanct⁹ nō spiraret tm̄ vt amor essentie diuine: sed vt amor oīs amabilis. ¶ Et nota pro clariori intellectu ꝙ doctor hic nō asserit ideas practicas esse in intellectu diuino: quia supra hoc improbauit. Sed si ponerētur vt ponit Henri. Doc. arguit cōtra ostendēdo ꝙ ex positione tali sequerētur multa incōueniētia. ¶ Secūdo nota pro intellectione triū rationum: que sunt cōtra illam positionē: ꝙ si idea puta lapidis est in intellectu patris: tunc lapis in esse intelligibili pertinet ad memoriā patris: sicut nos dicimus ꝙ lapis presens intellectui nostro in ratione obiecti intelligibilis pertinet ad memoriā nostrā. vt ptz a doc. in p̄mo di. 2. pte. 2. d. 3. q. 7. d. 6. 27. ⁊ alibi sepe. ⁊ sicut in nobis intellectio lapidis dicit produci memoria. i. de intellectu ⁊ lapide existente presente in ratione obiecti intelligibilis: quia talis intellectio est vere expressiua talis memorie: ⁊ specialiter est expressiua obiecti relucētis in memoria: sic omne obiectū intelligibile in intellectu patris videt pertinere ad memoriā patris. Et quia verbum est de memoria patris. ⁊ per ꝯ̄ñs de omni eo qd pertinet ad memoriā patris sequit ꝙ verbum dicatur verbū lapidis sicut etiā dicit verbū essētie: quia expressiuū illius. vt patet a doc. in p̄mo dist. 2. parte. 2. q. 3. dist. 27. q. 2. ⁊c. Et sic cōtra hāc positionem specialiter arguit Doc. primo. quia si sic tunc sequeret ꝙ sicut verbū dicit verbū lapidis: quia lapis habet esse intelligibile in memoria patris de qua producit: sic videt sequi ꝙ spirit⁹ sanctus sit amor lapidis: quia lapis habet esse amabile vel amatū in essentia diuina amata: qd videtur incōueniēs. ¶ Ibi. non tm̄ pater nouit formaliter creaturas: sed etiaz nouit filiū formaliter (cū dicit nouit formaliter. i. ꝙ habet in se formaliter notitiā qua nouit creaturas ⁊ filium) igitur si de omnibus vt notis patri gignitur verbum de verbo vt noto patri gignitur verbum: ⁊ ita verbū gignitur de verbo. Aduerte ꝙ doct. non intendit arguere ꝙ de creaturis vt notis ⁊c. ꝙ ly vt stet reduplicatiue quasi ꝙ creatura sub illa ratione qua est nota patri sit ratio formalis producēdi filiū: quia vt sic nullo modo pertinet ad memoriā productiuā: sed si ponūtur pertinere ad memoriam productiuā: prius cognoscūtur ab intellectu diuino vt in simili pz a doc. hic ꝙ memoria diuina prius est operatiua ꝙ productiua. et in p̄mo distin. 2. parte secūda. q. 3. ¶ Ibi. item relatio realis. hec ratio stat in hoc ꝙ qñ ratio formalis generandi realiter distinguitur a genito videtur dicere relationē realē ad ip̄m genitū: hoc pz a doc. ī p̄mo di. 5. q. 2. vbi vult ꝙ īter terminū formalē gñatiōis ⁊ rōnē forālē generādi si realit distinguūt sit relatio realis cōmunicantis ⁊ cōmunicati: si vero sola ratione distinguntur ꝙ sit tm̄ relatio rationis: hoc posito patet ꝙ creatura distinguitur realiter a verbo: ergo si verbū esset genitum de creatura tūc realiter referretur ad ipsum: qd est impossibile. vt patet in primo. distin. 30. Aduerte hic circa lram doc. ¶ Aduerte tamen ꝙ due prime rationes si intelligūtur de productione verbi sm̄ quid ⁊ non sm̄ eius esse simpliciter non videntur false: immo vere. Tertia vero ratio concludit tm̄ de productione verbi simpliciter: si ergo idee practice ponantur in deo vt rationes formales producendi verbū sm̄ esse simpliciter: tres rationes predicte cōcludunt contra tales ideas. Si vero ponantur rationes formales producēdi tm̄ sm̄ quid minime concludunt aliquod inconueniens. Dico ergo ꝙ si idee ponantur in intellectu diuino: nō ex natura rei: sed tm̄ per actū ītellectus diuini: ita ꝙ tm̄ pertineant ad memoriā nō ex natura rei: sed per actū intellectus diuini ꝑducentē illas inesse intelligibili ⁊ vt sic non pertinent ad memoriam diuinam simpliciter: que est ratio formalis producendi aliquid inesse simpliciter ideo vere pertinent ad memoriam sm̄ qd quia de illis non producitur aliquid ad intra simpliciter: sed sm̄ esse sm̄ quid: sic intelligendo potest faciliter responderi ad istas tres rationes. ¶ Ad primam dico ꝙ non est inconueniens ꝙ verbum habeat esse a memoria que includit simpliciter intellectum ⁊ essen

tiam: habeat dico esse simpliciter: ⁊ ꝙ etiam ipsuz habeat esse ẜm quid ab intelligibili existēte in memoria patris: nō ex natura rei: sed per actum intellectus diuini: quia p̄mo modo verbū est simpliciter expressiuū essentie diuine: per quam habet esse simpliciter. vt supra patuit per doc. in p̄mo. d. 2. ⁊ 27. q. 2. secundo vero mō habet tm̄ esse ẜm quid: ⁊ vt sic est suo mō expssiuum oīs intelligibilis exn̄tis in memoria patris: ⁊ pariformiter dico de spiritusancto. ¶ Ex his etiā patet solutio ad secūdū argumētū. ⁊ cōcedo ꝙ nō est inconueniens verbū esse de seipso ẜm quid. vt de intelligibili exn̄te in memoria patris. ¶ Patet etiam solutio ad tertium argumētū: quia relatio verbi ad creaturā pertinentē ad memoriā patris in esse intelligibili mō preexposito nō est relatio realis: sed tm̄ rōnis: q2 ad ipsum refert vt tm̄ habet esse ẜm quid. ¶ Ibi quātū ad hoc igitur dico ꝙ duo ordines possunt intelligi in diuinis. s. ordo nature: ⁊ ordo originis: qui sunt alterius rōnis: ⁊ in quocūq3 gradu vnius ordinis potest totus alius ordo assignari. Pro clariori intelligentia aliqua sunt premittēda. primū ꝙ triplex est ordo p̄oris ⁊ posterioris. videlicet durationis: nature: ⁊ originis. Ordo durationis est qn̄ aliquid est prius alio aliqua duratiōe. Ordo nature est qn̄ aliquid ẜm suū esse est prius alio natura: ita ꝙ in aliquo instāti nature habet esse suū perfectū absq3 omni posteriori: ita ꝙ p̄us natura potest vere intelligi non intellecto posteriori natura. Aduerte tn̄ ꝙ aliq̄d potest dici prius natura tm̄ priuatiue: ⁊ aliquid positiue: quā distinctionem vide a doc. in isto secūdo. d. 1. q. 2. ⁊ in p̄mo. d. 8. q. vlti. in tertio. d. 3. q. 1. ⁊ alibi. Prius vero origine est qn̄ aliq̄d est vere origināns respectu alterius: ⁊ posterius origine: quod est vere originatū ab alio: ⁊ sic dicimus ꝙ pater in diuinis est prior origine filio: ⁊ filius posterior origine: quia quicquid habet filiꝰ originatiue habet a patre: ⁊ similiter spūs sanctus est posterior origine patre ⁊ filio: quia quicquid habet spiritus sanctꝰ originatiue habet a patre ⁊ filio: ⁊ tn̄ dicimus ꝙ pater prius origine spirat spiritū sanctū: quia virtutē spirādi simpliciter habet a semetipso: ⁊ filius posteriꝰ origine in respectu ad patrē spirat spm̄ sanctū. ⁊ est p̄or origine spiritu sancto. De istis tn̄ signis originis ⁊ nature diuersimode loquit doc. in diuersis loc3: ⁊ specialiter vide q̄ notaui super p̄mo doc. d. 1. q. 2. articulo. 2. ibi pater prius origine est beatꝰ ⁊c. De istis etiam signis vide q̄ diffuse exposui sup p̄mū doctoris. d. 6. et 41. cōtra Gregoriū Ariminensem: Ockā: Joānem anglicū bachonē: ⁊ mltos alios. ¶ Secūdū p̄mittendū est: ꝙ totꝰ vnꝰ ordo nature. s. p̄oris ⁊ posterioris natura pōt cōpleri in vno p̄ori duratiōis: puta in vno instanti tpis: nā in eodē instanti tēporis sunt omnia ista instantia nature: quia in p̄mo instāti nature corpꝰ est perfecte organizatū: in secūdo est animatū: in tertio natura est hecheizata ⁊ hmōi. vt patet a doc. in tertio dist. 2. similiter in eodē instāti nature pōt cōpleri totꝰ vnus ordo prioris ⁊ posterioris origine: quia in vno instāti nature est originatio duarū personaꝝ: ita ꝙ pater est p̄or origine filio ⁊c. nō tn̄ dicimus ecōtra. s. ꝙ in vno instanti nature possit cōpleri vnus ordo durationis p̄oris ⁊ posterioris: nec in vno instāti originis: possit compleri vnus ordo prioris ⁊ posterioris nature: ⁊ hoc accipiēdo ordinem originis ꝓprie. ¶ Tertiū premittendum est vnum dictū doct. videlicet ꝙ in diuinis ordo nature est simpliciter primus: ita ꝙ simpliciter ꝓcedendo in p̄mo instanti nature debet assignari totus primus ordo originis. vt dicit in p̄nti. q. Dictum tn̄ doctoris sic debet intelligi: ꝙ licet hic ponat duo instātia nature in diuinis supple: ⁊ in p̄mo sit tota emanatio ꝑsonarū. ⁊ in secūdo emanatio creaturarū: nō tn̄ ẜm ipsum sunt negāda plura alia instātia nature in diuinis: preter ista: imo sunt ponenda plura: quod patet. quia essentia diuina est simpliciter prior natura ꝓprietatibus hypostaticis: ⁊ similiter intellectus ⁊ volūtas diuina sunt prius natura intellectione ⁊ volitiōe: ⁊ etiam essentia diuina: cum sit quasi ꝓductiua intellectionis ⁊ volitiōis erit simpliciter p̄or natura eis. similiter omnis perfectio simpliciter in diuinis est prior natura proprietatibus personalibus: siue relatiuis: siue absolutis: ⁊ etiam relationibꝰ cōmunibus: vt identitate: equalitate: et similitudine: q̄ omnia possunt esse nota ex diuersis dictis doctoris sparsim in diuersis locis. Hic autem doctor tm̄ nominat duo instantia nature: quia hic tm̄ comparat prius natura: in quo priori sunt omnes emanationes diuinarum personarum perfecte ad posteriꝰ natura: in quo est emanatio creaturarum: licet in illo priori natura plura inst ntia nature assignari possint. vt supra dixi. Et hoc est quod dicit infra: ordo nature accipitur cōparando obiectum ad intellectum ⁊c. ¶ Ibi. Simpliciter tn̄ in diuinis ordo nature primꝰ est. ita ꝙ simplr ꝓcedēdo in p̄mo instanti nature debet assignari totꝰ primꝰ ordo originis. In ista litera assignat duplex ordo originis: scilicet vnꝰ simpliciter: qui est in primo instāti nature: in quo simplr cōpletur tota originatio ꝑsonaꝝ. ita ꝙ verbū simplr originatur a patre mediāte memoria fecūda: spiritꝰ sanctꝰ a patre ⁊ filio mediāte voluntate ⁊ essentia diuina. Et ordo originis ẜm quid est in quo persona in secundo instanti nature originatur ẜm quid. nam filius ẜm quid originatur de lapide intelligibili existente in memoria patris: non ex natura rei: sed tm̄ per actum intellectus diuini. vt supra exposui: ⁊ spiritus sanctꝰ originatur ẜm quid de creatura amabili a voluntate diuina: ⁊ hoc est quod dicit doctor: si in secudo instanti nature assignetur ordo originis: non est primus ordo originis: in quo scilicet persone originantur simpliciter: sed est secundus in quo scilicet originantur ẜm quid. ¶ Ibi in p̄mo igitur instanti nature. Hanc literam expono pro iunioribus cum dicit: in primo igitur instanti nature (comparando. s. primum instans nature ad instans quo producuntur obiecta secundaria. vt supra exposui) stando in illo habetur persona perfecta: que. s. cōstituitur ex essentia diuina ⁊ proprietate habens memoriā perfectam essentie diuine: idest habens intellectum: cui essentia diuina est presens in ratione obiecti actu intelligibilis. dicitur obiectum actu intelligibile quādo est in perfecta dispositione ad producendū actum intelligendi. ⁊ dicitur actu intelligibile ad differētiā obiecti potentia intelligibilis: quale est obiectum nō perfecte presens intellectui: ⁊ quando est actu intelligibile: tunc est pars memorie perfecte: que memoria perfecta includit intellectum ⁊ obiectum perfecte presens. vt clare exposui in primo. distin. 3. q. 7. obiectum vero actu intellectuz nullo modo pertinet ad memoriam: cum vt sic habeat tm̄ esse diminutum. vt patet a doctore in primo. dist. 8. q. penultima. Sequitur ⁊ ista persona. s. patris: ista memoria essentie diuine. i. mediante essentia diuina pertinente ad perfectā memoriam potest formaliter operari ⁊ formaliter ꝓducere. dicitur pater formaliter operari ista memoria: quia habet in se formaliter memoriam qua potest operari: scilicet intelligere obiectum: quia principiū formaliter productiuum intellectionis est memoria. dicitur etiam ista memoria formaliter ꝓducere: quia vt est principium formale productiuum verbi est formaliter in patre. Sequitur. ⁊ prius aliquo modo intelligitur ista persona operari ista memoria q̄3 producere: ⁊ in illo priori intelligitur ista persona in se perfecte ⁊ vere beata in actu intellectus: intelligendo essentiam diuinam sicut obiectum suum.

Motabilis declaratio de prioritatibꝰ originis nature ⁊ durationis.

Dis pfectio simplicit in diui

nis est p̄or natura ꝓprietatibꝰ ꝑsonalibꝰ

Nota verbū esse de lapide.

Declaratio lr̄e bona ꝓ iunioribus.

Sed dubitatur in hoc quod dicit: ꝙ persona patris prius operatur q̄3 producat cum per productionem constituatur in esse personali: tenendo communem opinionem de constituentibus personas: ⁊ ideo operari presupponit personam patris. Dico breuiter ꝙ hoc potest intelligi cōparando operari: ⁊ producere adinuicem: quia operatio puta intellectio est simpliciter prior productione actiua patris: non autem comparādo ad personam patris: vt pater est. De hoc satis dixi in expositione primi. Et cum dicit ꝙ intelligitur vere beata in actu intellectus: loquitur tm̄ de beatitudine pertinente ad intellectum: quia intellectus diuinus dicitur formaliter beatus intelligendo essentiā diuinā: q̄ est obiectū beatificū: sed nō loquitur de beatitudine simpliciter ⁊ absolute. cum ipse velit ꝙ beatitudo simpliciter cōsistat in actu volūtatis vt ꝓbat in quarto. d. xlix. Sequitur. eadem etiā per-

Difficultas bona.

Solutio eius.

sona producẽdo ista memoria producit notitiam adequatam huic obiecto ⁊ cum hoc obiectum sit infinitũ producit personam formaliter infinitã persone.i. per se subsistentem. ¶Sed occurrit difficultas in hoc ꝙ dicit ꝙ pater producit personam formaliter infinitã. Tum quia illud quo formaliter ⁊ vltimate constituitur notitia genita non est infinitum. patet: quia proprietas personalis nullaz perfectionẽ dicit: ergo nec notitia genita erit formaliter infinita. Tum quia aut notitia genita accipitur ꝓ notitia essentiali: ⁊ illa nõ est genita sicut nec essentia. vt patet a doc. in pmo. di. 5. q. prima. aut accipitur pro propietate: ⁊ illa non est formaliter infinita: aut accipitur pro constituto ex notitia essentiali ⁊ proprietate: ⁊ tunc non erit formaliter infinitum. nisi etiam constituentia sint formaliter infinita: aliter ens infinitum esset constitutum ex ente finito: vel ex ente non infinito. Tum quia sequeretur ꝙ esset genitum ante genitum. patet. quia prim⁹ terminus formalis diuine generationis est essentia diuina. vt patet a doc. in primo. di. 2. parte. 2. disti. 5. q. 2. ⁊ sic ex essentia ⁊ proprietate constituitur secunda persona. Sed si notitia sit genita terminus formalis erit notitia essentialis: ⁊ sic ex tali notitia ⁊ proprietate erit aliud genitum. ¶Respondeo ad primã ⁊ secũdam instantiã simul ꝙ ideo dicitur notitia formaliter infinita: eo ꝙ includit formaliter aliquid: quod est formaliter infinitum. s. ipsam notitiam essentialem: ⁊ licet sit vltimate a proprietate: tamẽ omnem perfectionem habet a natura diuina. per proprietatem em̃ nõ constituitur in aliqua perfectione: sed tm̃ in esse incõmunicabili. Et posito ꝙ persona filij sit constituta ex essentia ⁊ ꝓprietate: tamen a sola essentia habet perfectionem infinitam: sicut sortes habet tm̃ esse quidditatiuum a sola natura contracta: et nullo modo a singularitate: quãuis per eam constituatur in esse singulari. ¶Ad tertiam instantiam dico: ꝙ sola essentia diuina est primus terminus formalis generationis ⁊ quidditatiu⁹: omnis alia perfectio: vt bonitas: notitia essentialis: ⁊ huiusmodi est terminus formalis: et quasi denominatiuus: ⁊ concomitãs primum terminum formalem. vt patet a doc. in primo. distin. 5. q. 2. ¶Sequitur in textu. Illiautẽ persone communicatur voluntas vt actus primus non habens adhuc terminum adequatum productum. Cum dicit de voluntate ꝙ est actus primus respectu productionis spiritus sancti nõ excludit essentiam. nam ipsa essentia est etiam actus primus immo principaliter cõcurrit ad productionem spiritus sancti. vt patet a doc. in quoli. q. 2. articulo tertio. ⁊ vide que ibi exposui: ⁊ sic litera sequens debet intelligi: videlicet ꝙ essentia diuina non intelligatur excludi saltem in productione spiritus sancti. vtrum modo cocurrat ad volitionẽ: an sola voluntas diuina: de hoc alias. Sequitur. iste persone producunt amorem adequatum huic obiecto cognito sub ratione amabilis: amor hic accipitur ꝓ persona spiritus sancti: que dicitur amor spiratus: ⁊ dicitur adequat⁹ essentie diuine amabili: quia talis amor spiratus includit formaliter essentiam: vt terminum formalem spirationis. Nam ipsa essentia cognita et amabilis est partialiter ratio spirandi spiritum sanctum. non dico tamen ꝙ ipsa sub illa ratione: vt qua formaliter cognita: vel sub illa ratione qua est amabilis: sit ratio producendi spiritum sanctum simpliciter sub sua perfectissima ratione: licet prius cognoscatur ⁊ ametur ꝙ̃ sit immediata ratio spirandi. Sequitur. ⁊ ita producunt amorem infinitum: hoc pariformiter exponatur: sicut supra expositum est de verbo. Sequtur. ⁊ nihil est formaliter infinitũ: nisi ꝙ per idẽtitatem est deus. hoc sic exponitur. s. ꝙ nihil est formaliter infinitum: quin etiam per realem identitatem sit deus: non tamen sequitur econtra. s. omne quod est realiter deus sit formaliter infinitum: quia proprietas in deo est realiter deus: ⁊ tamen non est formaliter infinita. vel potest sic exponi: ꝙ infinitas non potest inesse formaliter. puta bonitati: nisi bonitas illa realiter identificetur deo: non ꝙ realis identitas sit precisa causa: quare insit: quia tunc paternitas esset formaliter infinita. ¶Ibi. stãdo igitur precise in primo instanti nature: ⁊ parũ infra ibi: quia tota perfectio simpliciter cuiuslibet persone est in intelligendo ⁊ volendo essentiam diuinã. Hec litera sic debet intelligi ꝙ tota perfectio supple vltimata que cõsistit in actu secundo: vt innuit doctor in primo. distin. secũda. parte prima. q. 1. exponẽdo dictũ Philosophi. xij. metaphy. nam pater intellectione perfecte coniungitur essentie diuine: ⁊ similiter volitione: ita ꝙ vltima perfectio persone est in coniunctione fundamentali ipsi obiecto vltimate beatificatiuo: ibi tamen non ponitur aliqua vnio: que sit relatio nec realis nec rationis. vt patet a doctore in. 15. quest. quolibetorum. sed tm̃ est ibi vnio fundamẽtalis: in qua est vltimata perfectio persone diuine: sicut etiam in nobis ponit felicitatem nostram formaliter cõsistere in coniunctione fundamẽtali creature beatificabilis ipsi obiecto beatifico: que coniunctio fundamẽtalis est clara visio ⁊ fruitio essẽtie diuine: in nobz ṕo ponit̃ vnio formalis: que est relatio. de hoc vide doct. in quarto distin. 49. ⁊ in quoli. quest. 15. ⁊ ideo doc. dicit in. q. 13. quolibetorũ. ꝙ itellectio ⁊ volitio sunt entia absoluta: quia his perfecte vnimur summo bono. sic ergo intelligit doc. ꝙ vltima perfectio personarum est in intelligendo ⁊ volẽdo essentiam diuinam: licet multe sint alie perfectiões ibi: vt bonitas: ⁊ omnis alia perfectio simpliciter de quibus satis patet in primo. d. 8. q. penultima. ¶Ibi sequitur secũdum instans nature: in quo cõparatur intellectus ⁊ voluntas diuina ad aliud obiectũ secundariũ. In ista litera sunt aliqua notanda. Primum ꝙ obiectum secundarium non est in essentia diuina siue in intellectu diuino ex natura rei: loquendo de obiecto simpliciter alio: sed fit ibi per actum intellectus diuini. vt clare patet a doc. hic. ⁊ in primo. distin. 3. q. 4. ⁊ distin. 35. 39. ⁊. 43. Nota tamẽ ꝙ quãdo doc. loquitur indifferenter de obiecto secũdario: alio simpliciter ab essentia diuina oportet exponere de obiecto precedente actum voluntatis: quia illud tm̃ habet esse per actum intellectus diuini: vt sunt omnes termini simplices: ⁊ omnes propositiones necessarie. vt patet a doc. vbi supra. sed loquendo de obiecto cõtingẽti: puta ꝙ Antichristus est creãdus: vel ꝙ Petrus est predestinat⁹: dico ꝙ talia obiecta sunt ibi tm̃ per actum voluntatis diuine sic vel sic determinãtis. vt patet a doc. q. vltima prologi. ⁊ dist. 39. primi. ⁊. q. 14. quoli. ¶Secundum notandum est ꝙ aliquid esse in memoria: vt memoria est: est ipsum esse principiuz notitie totale vel partiale: nam memoria proprie. de qua hic loquimur: est principium productiuum notitie obiecti relucentis in memoria. vt satis notum est a doc. in primo. distin. 2. parte. 2. q. 3. ⁊. dist. 3. q. 7. ⁊ vlti. ⁊ di. 6. ⁊. 7. ⁊. 27. prima. q. ⁊ hoc modo obiecta secundaria non sunt in memoria patris: vt memoria est supple vt est principium ꝓductiuum verbi: quia talis memoria tm̃ includit intellectũ ⁊ essentiam. vt supra visum est. dist. 2. primi. ⁊. dist. 7. ¶Et si dicatur. licet obiecta secundaria relucẽtia in essentia diuina nõ ptineant ad memoriã: que est principium ꝓductiuum verbi sm̃ esse simpliciter saltem videtur pertinere ad memoriam patris: vt est principium productiuũ verbi sm̃ esse sm̃ quid: quia sicut dicimus ꝙ verbũ habet esse simpliciter a memoria patris: que est essẽtia ⁊ intellectus: ita videtur habere eẽ sm̃ quid de omni alio intelligibili. puta de lapide intelligibili relucente in memoria patris. ¶Dico ꝙ qñ producitur verbum in esse sm̃ quid: producitur a tota trinitate mediãte memoria includente tm̃ intellectum ⁊ essentiam: ⁊ nullo modo producitur a trinitate mediante lapide relucente in memoria. vt principio formali productiuo: quia sola memoria primo modo est ratio producendi cognitionem cuiuscunqꝫ simpliciter intelligibilis. vt satis patet a doctore questione penultima prologi. ⁊ distinctione. 39. primi. dicitur tamen verbum produci de lapide pertinente ad memoriam modo preexposito: videlicet quia verbum sic productum inesse sm̃ quid est expressiuum ipsius lapidis intelligibilis relucentis in memoria: ⁊ declaratiuũ eiusdem: quod bene nota.

In ista litera doc. occurrunt alique difficultates. Prima circa hoc qđ dicit ꝙ obiecta secundaria

[Margin notes: Occurrit dubium. — Rñdeo. — Pulchra glosa. — Dubitatio quedã. — Rñdeo. — Difficultas.]

fiunt actu intelligibilia actu intelligentie diuine. ¶ Contra primo. quia quero quo actu producuntur talia obiecta ĩ esse obiectali siue ĩtelligibili: aut actu operatiuo intellectus diuini aut actu productio. nõ primo. quia illo actu nihil producitur vt patet a doc. in primo di. 2. pte. 2. q. 3. et distĩ. 3. q. vltima: non secũdo. Tum quia intellectus diuinus non videtur potẽtia productiua ad extra: Tũ quia produceret effectũ perfectissimũ patet: quia potentia productiua perfectissima non impedita agens per modum nature producit effectum quantum potest. ⁊ sic cum sit infinita produceret effectum infinitum: vt patet per argumẽtum doctoris in primo distinctione octaua questione vltima contra philosophos. Tum tertio quia necessario produceret infinitos effectus actu: quia non repugnant infinita indiuidua in eadeʒ specie: ⁊ sic actu essent infinita obiecta intelligibilia: ⁊ infiniti homines in esse obiectiuo ⁊ intelligibili. ¶ Tum quarto: quia sequereť ꝙ produceret ab eterno illa obiecta ẽt in esse reali: ⁊ in existẽtia: quia agit necessario ⁊ est infinita. ergo producit perfectissime: sed non esset productio perfectissima nisi terminaretur ad effectum ꝑfectum in esse reali: ⁊ sic omnia ab eterno fuissent producta in eẽ reali ⁊ necessario. ¶ Tũ quĩto: quia ãt ꝓducit oĩa illa obiecta vnica ꝓductione: aut alia ⁊ alia non primo: quia eadeʒ productio non videtur ad duo producta. licet enim idem agens possit ꝓducere plures effectus non tamẽ eadem productione: non secũdo: quia eẽt ordo ĩter illas productiones: sicut ⁊ inter producta: ⁊ sic oporteret assignare primã productionem que non videtur assignabilis cum non sit maior ratio ꝙ producat vnum ꝙ̃ aliud. ¶ Tum sexto: quia nullomodo videtur ꝙ possint produci in tali eẽ primo quia anteꝙ̃ producãtur in tali esse aut sunt producibilia aut nõ: si nõ ergo non possunt produci. si sic: ergo prius sunt possibilia. sed vt sic habent esse obiectiuũ patet: quia vt sic sunt intelligibilia. Tum etiam. quia illud possibile fundatur non in seipso: ergo in aliquo. ⁊ nõ potest dari nisi esse obiectiuum rei possibilis produci. ¶ Septimo arguitur sic. si intellectus diuinus producit lapidem in esse intelligibili: aut ꝓducit ꝓpter finem: aut non propter finem. si sic. quero ꝓpter quem finem producit: si propter se ordinãdo illud ad se: igitur intellectus precognoscit ipsum lapidem. patet: quia causa non producit aliquid ad finem nõ precognito illo producibili: ⁊ sic lapis fuisset precognitus: ergo prius habuisset esse intelligibile. Tũ etiam quia non posset producere illum propter finem quod est inconueniens in primo intellectu: ꝙ autem nõ possit producere patet per argumentum doc. in primo distin. 2. q. 1. vbi arguit de agẽte mere naturali: ꝙ si ageret independenter ꝙ ita ageret si propter nullum finem ageret. vt patet ibi. si secũdo. ꝙ si produceret lapidem non propter finem: igitur produceret frustra: sed agens per se agit propter finem. vt patʒ. 2. physi. ⁊ hoc est magis verum de agente cognoscente. vt patet ibi. ¶ Octauo sequereť ꝙ ab eterno fuissent producte omnes secunde intẽtiones: ⁊ sic nũc nõ possunt produci nisi idem bis ꝓducatur: qđ est impossibile.

Respõsio

Respondeo ⁊ concedo ꝙ producantur per actũ productiuum. ⁊ ad primam instantiam contra dico ꝙ sicut intellectus diuinus ad intra ⁊ est operatiuus et productiuus. vt patet a doc. in primo. distin. secunda. parte. 2. q. 3. ⁊ in isto secundo distin. presenti. ita ad extra est operatiuus per intelligere obiecta secũdaria. ⁊ est productiuus per productionem que terminatur ad illa obiecta producta. ¶ Ad secundam dico ꝙ eo modo quo est ꝓductiuus per modũ nature potest producere effectum perfectum: sed quia est tm̃ productiuus rei in esse diminuto puta in esse intelligibili vel in esse cognito tm̃. ideo producit hominem in tali esse perfecte quantum potest produci homo ab ipso intellectu: sed ratio doc. facta distin. 8. primi concludit de agẽte infinito per modũ nature: quod agens respicit effectũ in esse vere reali. ¶ Si dicatur intellect⁹ creatus est vere realiter productiuus alicuius entis realiter: quia est ꝓductiuus intellectiõis: habit⁹: ⁊ etiam spẽi ĩtelligibilis. ꝰ a fortiori ĩtellect⁹ diuin⁹. ¶ Dico ꝙ si intellectio dei esset realiter distincta posset illam vere ꝓducere sicut realiter distinguitur ab intellectu creato. de hoc vide doc. in p̊mo. d. 2. parte. 2. q. vlti. di. 6. di. 27. ⁊ alibi. ¶ Dico secũdo ꝙ intellectui diuino repugnat sic posse ꝓducere. s. in esse reali: q₂ tunc diceret relationem realem ad creaturam: ⁊ tandem ad non esse creature sequeretur non esse ipsius intellectus diuini. vt patet per rationem doc. in primo distĩ. 8. q. vlti. ⁊ distĩ. 30. sed hoc non sequitur de intellectu creato: quia ad causatum non haberet relationẽ eandem sibi realem sicut haberet intellectus diuinus. vt patet a doctore vbi supra. ¶ Dico tertio ꝙ quia esse reale rei necessario presupponit esse ĩtelligibile ⁊ possibile ipsius ⁊ tale esse intelligibile ⁊ possibile est tm̃ ab intellectu diuino loquẽdo de simpliciter p̊mo esse intelligibili: ⁊ q₂ deus tm̃ agit contingẽter ad extra respectu entis realis: ideo intellect⁹ diuinus tm̃ producit in esse ꝫm quid siue diminuto. vt patet magis a doc. in p̊mo di. 36. ¶ Ad tertiam dico concedendo ꝙ simul producat infinitos effectus in esse diminuto patet: q₂ actu intelligit ⁊ simul infinita obiecta. vt probat doc. d. 2. q. 1. primi. ⁊ per consequens actu sunt infinita intelligibilia. ¶ Ad quartã patet responsio ex dictis ad secũdam instantiam: quia nõ est ꝓductiuus in esse reali. ¶ Ad quintã dico ꝙ ꝓducit vna productione fundamẽtali: sed pluribus sola rõne distinctis ⁊ cõcedo ꝙ inter illas nõ est ordo: q₂ simul sunt in eodem instãti etiã forte nunc. Cũ dicitur ꝙ inter producta est ordo prioris ⁊ posterioris. Dico ꝙ nõ est ordo nec tẽporis nec nature: ⁊ si est alius ordo forte p̊oris ꝫm perfectionem concedatur etiam in illis ꝓductionibus denominatione extrinseca eo ꝙ vna terminatur ad vnũ ꝓductũ perfectius: ⁊ alia ad imperfecti⁹. ¶ Ad sextam dico ꝙ sunt ꝓducibilia: ⁊ cum dicitur ꝙ vt sic habẽt esse intelligibile negatur. immo est implicatio ꝙ. s. in tali esse intelligibili sint primo producibilia ⁊ ꝙ ante illud esse sint ĩtelligibilia: aliter esset processus in infinitũ: quia quererem de illo producibili in tali esse si est ĩtelligibile aut hoc habet a se aut ab alio. nõ a se vt ptʒ: si ab alio: ergo prius fuit producibile in tali eẽ: ⁊ sic ꝓcessus ĩ infinitũ. Cũ vltra queritur illud esse possibile in quo fundať. Dico ꝙ tm̃ in potẽtia productiua: quia eĩ illa potest producere in tali esse: ideo est sic ꝓducibile. vt al's exposui. ⁊ patet etiã aliqualiter in p̊mo. di. 36. ⁊. 43. ¶ Ad septimam dico simpliciter ꝙ ꝓducit illa ex sola necessitate nature ⁊ illa ꝓduceret etiã si ad nullum finem ꝓduceret: ⁊ concedo ꝙ producendo ad nullum finẽ ordinet: cũ dicitur ergo frustra negatur: quia illud dicitur ꝓduci frustra qđ ꝓpter aliquem finem producitur ⁊ non attingit illum finem: sed si propter nullũ finem ꝓducitur nõ dicitur produci frustra sed ex perfectione naturali. Dico secũdo ꝙ posset forte sustineri ꝙ producit illa propter se amatũ amore naturali: sic intelligẽdo ꝙ intendit cõicare eo modo quo potest suã perfectionẽ creaturis. Cũ dicitur agens naturale agit ꝓpter finem. patet respõsio in p̊mo di. 2. q. 1. in illis preambulis: ꝙ agit propter finem inquãtum regulatur ab agente superiori intelligente. ¶ Ad vltimã. Dico p̊mo ꝙ omnia obiecta secundaria quibus nõ repugnat esse realis existentie sunt p̃cise ꝓducta ab intellectu diuino in esse primo intelligibili: sed hoc dictuʒ doc. non intelligitur de entibus rationis: quia multe sunt relationes rationis que nõ fuerũt ab eterno. Dico secundo ꝙ forte non esset incõueniẽs omnes secũdas intentiones fuisse productas ab intellectu diuino. Et cũ dicitur ꝙ tunc bis ꝓducerentur. Dico non asserendo ꝙ non esset incõueniens in entibus rõnis. Dico etiã ꝙ ⁊ si omnes secunde intentiones sint producte ab intellectu diuino in esse p̊mo ⁊ precise in eẽ intelligibili: tñ ab intellectu creato possunt produci vltra esse intelligibile in aliquo esse sibi cõpetente vt puta ꝙ producũtur in subiecto quod denominãt vel in aliquo alio esse.

Nota hic de secũdis intẽtiõib⁹

Dubium.

Secundo principaliter dubitatur in hoc quod dicit ꝙ in nobis intẽtiones secũde ꝓducũtur ꝑ intellectũ: ⁊ nõ habẽt esse in memoria: vt memoria est. Cõtra. p̊mo ꝙ nõ ꝓducũtur per intellectũ: q₂ quero per

que actū intellectus: aut ꝑ actū intelligēdi. ⁊ hoc nō: quia illo actu nihil ꝓducitur: cum sit finis potētie. vt pꝫ a doc. in p̄mo dist. 2. parte. 2. q. 3. ⁊ in quoli. q. 13. aut per actū productiuum: ⁊ hoc nō: quia intellectus nō habet actum productiuū nisi respectu actus intelligendi vel speciei intelligibilis. vt patet a doc. in p̄mo di. 3. q. 6. ⁊. 7. Si dicatur ꝙ producitur per actū collatiuum: quero an ille act⁹ sit act⁹ intelligēdi: ⁊ hoc nō: quia actus cōparatiuus non est actus intelligendi. ⁊ si etiā poneretur nō esset productiuus vt supra patet. aut est actus ꝓductiuus ⁊ hoc nō: quia nō videtur ꝙ cōparatio sola aliquorū cognitorū adinuicem sit pro

Solutio. ductiua alicuius: cum illa sit tm̄ ens rationis. ¶ Respondeo primo ꝙ ꝓducuntur per actum aliquem qui nec est actus intelligendi nec actus cōparatiuus: sed per actum productiuum. Et cum dicitur ꝙ tm̄ est ꝓductiuus actus intelligendi ⁊ speciei intelligibilis: verum est loquēdo de ente reali. Sed vltra potest ꝓducere secūdam intētionē. Si dicatur ꝙ sm scotistas producuntur per actum collatiuū. Dico ꝙ sic debet intelligi ꝙ non possunt produci nisi presupposito de necessitate actu comparatiuo vnius cogniti ad aliud cognitum. Nam facta cōparatiōe speciei cognite ad indiuidua cognita: ꝓducit in specie vnam intentionē que dicitur species: ⁊ similiter de idiuiduo. Dico etiā vt alias exposui in p̄mo di. 3. q. 7. ꝙ secūde intentiones magis dicūtur derelinqui ex comparatione duorum obiectorum cognitorū ꝙ̄ causari de quo alias.

Difficultas. Circa literam doct. occurrunt due alie difficultates: quarum p̄ma est in hoc qđ dicit ꝙ verbū gignitur simpliciter de memoria patris: vt memoria est. Cōtra primo. quia sequitur ꝙ verbum sit bis vel ter productum simpliciter. ꝓbatur: quia essentia diuina ⁊ intellectus in patre sunt memoria perfecta. vt patet a doc. in primo dist 2. parte. 2. q. 3. ⁊ sic ab illa: vt principio formali ꝓductiuo accipit esse simpliciter: sed bonitas diuina vt presens itellectui diuino ita pertinet ad memoriam simpliciter sicut essentia. patꝫ. quia ita formaliter infinita: ⁊ per consequens productiua notitie infinite: ⁊ sic esset vel due notitie genite vel vna bis genita: hoc idem dico de alijs perfectionibus.

¶ Secundo aut em̄ sola essentia pertinet ad memoriā: aut essentia cum alijs perfectionibus attributalibus. non primo. quia alia sunt in obiecta formaliter infinita sicut essentia: ergo eque pertinent ad memoriam. nec secūdo. quia eque primo esset verbum a bonitate sicut ab essentia: sequeretur etiam ꝙ ita bonitas esset eque primo terminus formalis ⁊ per se generationis diuine: qđ est contra doc. in primo di. 5. q. 2. ꝙ autem sequeretur patet. quia in deo qđ est principiū formale productiuum primo est primo terminus formalis productionis. vt patet a doc. vbi supra. ¶ Tertio. si est de memoria patris sequitur ꝙ filius ita esset cōstitutus quidditatiue per bonitatem cū pertineat ad memoriam sicut per essentiam: quia terminus formalis gn̄ationis diuine (loquendo de termino formali per se) est cōstitutiuus persone producte. vt patet a doct. in primo distinc. 2. ⁊ distinc. 13. ⁊. 26. ¶ Quarto. Si filius est de omni perfectione intrinseca. vt de memoria. sequitur ꝙ non erit vnum per se constitutum. patet quia attributa non constituunt in esse essentia-

Responsio li personam. ¶ Respondeo ꝙ filius est tm̄ de essentia diuina ⁊ intellectu: vt de per se ⁊ p̄mo memoria a p̄ncipio productiuo ⁊ concomitāter est de omni perfectione intrinseca: non ꝙ sit de attributis: vt memoria productiua: ⁊ sic concedo ꝙ pater habens essentiam vt perfecte presentem producit filium: non autem vt habet attributa: quia illa non pertinent ad memoriam productiuam. Cum dicitur ꝙ sunt eque infinita vt essentia: concedo formaliter sed non originaliter: ⁊ sic non eque productiua: potest tn̄ cōcedi ꝙ est de omnibus realiter ⁊ identice. formaliter vero de sola essentia: vt essentia. ¶ Ad secundum dico per idē. ¶ Ad tertiū dico ꝙ fili⁹ quidditatiue ⁊ essentialiter est per essentiā: ⁊ sic per illā habet esse primo. cōcomitanter tamen habet omnem perfectionem: quam habet essentia ⁊ quasi denominatiue. vt patet a doct. in primo distinc. 5. quest. 2. ⁊ concedo ꝙ sola essentia est terminus formalis. Attributa vero concomitantur primum terminum formalem. ¶ Ad quartum patet ex dictis ad tertium.

Secūda difficultas est in hoc quod dicit ꝙ verbū gignitur de obiectis secūdarijs tm̄ sm quid. Contra primo. si gignitur de lapide vt de memoria ⁊ hoc sm quid: ergo lapis vt ibi pertinet ad memoriam productiuā sm quid. patet ꝯn̄a. quia vt gignitur simpliciter de essentia: eēntia pertinet simpl'r ad memoriā ꝓductiuā simpliciter: ergo ⁊ lapis sm quid: consequens est falsum. qꝛ ad intra oīs operatio ⁊ omnis actio siue simpl'r siue sm q̇d est tm̄ a memoria diuina: q̄ sola est ratio formalis producendi filium siue sm esse simpl'r siue sm eē sm quid: qꝛ sola essētia diuina est rō cognoscēdi oīa cognoscibilia ⁊ ꝓducendi oīa in esse cognito. ¶ Secūdo arguitur. qꝛ tūc filius simul esset de infinitis lapidib⁹ ⁊ infinitis hoībus ⁊ sic de alijs: qđ videtur incōueniens. ꝯn̄a patet. quia vt dixi supra sunt actu infinita obiecta secūdaria. ¶ Tertio seq̇tur. ꝙ si esset de infinitis obiectis secūdarijs ꝓductus sm quid esset infinities ꝓduct⁹ sm quid. patet. qꝛ de lapide esset ꝓduct⁹ sm quid: ⁊ de hoīe sm q̇d alia productione passiua sm q̇d. ⁊ sic in filio essent actu infinite ꝓductiōes passiue sm q̇d. ¶ Quarto arguit. qꝛ fili⁹ ꝓducit de vno lapide sm q̇d ⁊ de alio lapide sm q̇d: ⁊ nō eadē ꝓductione. vt patet. ergo alia ⁊ alia. ⁊ sic in infinitū. ergo vel sunt infiniti filij sm q̇d: vel idē infinities ꝓductus sm q̇d. quoꝝ vtrūq; est impossibile.

¶ Ad primū dico ꝙ nō dicitur ꝓduci de lapide vt de memoria ꝓductiua etiā sm q̇d: sed dicitur ꝓduci de lapide pro quāto est declaratiu⁹ lapidis: ⁊ hoc per attributionē. pōt etiā dici produci de lapide pro quāto memoria diuina est ꝓductiua notitie lapidis: que attribuitur filio. ¶ Ad secūdū cōcedo ꝙ est de infinitis obiectis necessario: hoc est necessariū: quia memoria diuina est ratio ꝓducēdi infinita obiecta actu in esse cognito. ¶ Ad tertiū cōcedo ꝙ in filio essent actu ꝑ attributionē infinite ꝓductiōes passiue. ¶ Ad quartū cōcedo ꝙ possunt esse infinita verba sm q̇d sola ratione distincta. ⁊ hoc nō videtur incōueniēs. esset bene incōueniēs esse plura verba sm esse simpl'r: posset etiam concedi ꝙ tm̄ esset vnū verbum productū sm quid: ita ꝙ in illo verbo esset tm̄ alius ⁊ alius respectus rationis: sed post nō sequitur ad numerationem illorum respectuum numeratio verbi sm quid: sicut non sequitur in homine sunt tres colores sm quid. ergo sunt tria colorata. vt patet a doc. in tertio distin. 8. questione vnica.

Dubitatur de ista propositione doct. s. ꝙ quando duo effectus sunt ab eadem causa sm ordinem: ita quod posterior non producitur priori non producto: si per impossibile non esset productio prioris effectus. adhuc posset esse productio posterioris effectus.

¶ Contra primo quia sequeretur ꝙ angelus posset immediate producere velle circa aliquod obiectum circumscripta cognitione eiusdem. patet. quia volitio est effectus posterior. ¶ Secūdo sequitur ꝙ si intellectus non esset saltem quasi productus ab anima adhuc ipsa anima posset quasi producere volūtatem que est posterior intellectu: cum presupponat ipsum. Et si intellectus ⁊ voluntas essent realiter distincta ab anima essent vere producta: ergo per propositionem docto. qualis est ordo inter aliqua vbi distingūtur realiter talis est vbi ratione distinguntur. ¶ Tertio sequitur ꝙ pater in diuinis posset immediate spirare spm̄ sanctū filio nō genito. cū spūs sanct⁹ sit posteri⁹ ꝓductus. ¶ Quarto seq̇tur ꝙ pater posset generare filiū ipsa eēntia p̄us nō cognita: qꝛ ꝓductio filij est posterior cognitiōe eēntie vt supra patuit. ⁊ i p̄mo. d. 2. sil'r spūsctūs posset īmediate spirari essentia diuina pri⁹ nō amata. ¶ Quinto seq̇r ꝙ fili⁹ in diuinis possꝫ eē p̄or p̄re pꝫ. qꝛ ꝓꝓetates ꝑsonales pullulāt ab essentia ⁊ in eēntia diuina. vt pꝫ a doc. in p̄mo di. 28. ⁊ ordiate pullulāt: sic ꝙ ꝓprietas p̄ris p̄mo pullulāt. secūdo ꝓprietas filij. tertio spūsctī. ꝫ seq̇tur ꝙ si ꝑ im-

possibile proprietas patris nõ pullularet ꝙ adhuc ꝓ
prietas filiĳ possit immediate pullulare: ⁊ sic filius es
set p̃ma persona. Nec valet dicere ꝙ ꝓpositio ītelligi
tur de effectibus ordinatꝫ realiter distictis. Contra:
q2 qualis est ordo īter aliqua: vbi distīgũtur realiter.
¶ Respõdeo ad p̃mum: p̃mo ꝙ cognitio ⁊ volitio nõ
sunt ꝓprie effectus ordinati depẽdentes ab eadẽ cau
sa. sicut ponit conclusio. nam velle est a voluntate im
mediate ⁊ cognitio ab ītellectu. que potentie ⁊ si non
dr̃nt realiter dr̃nt tñ formal'r vel saltẽ ex nã rei. Di
co scd̃o ꝙ velle posset absolute ꝓduci nulla cognitio
ne premissa. Si dicatur voluntas non fertur nisi ī p̃
cognituꝫ. Dico ꝙ aliud est loq̇ de velle absolute: ⁊ aliud
de velle prout terminatur ad obiectum siue vt dicit
relationẽ ad obiectum: p̃mo mõ non presupponit ne
cessario cognitionem obiecti sꝫ bene scd̃o mõ: hec di
stictio patet a doc. ī simili. q. 14. quolib. Dico tertio ꝙ
cognitio obiecti et si sit effectus p̃or ponit cã saltem
partialis volitiõis tenendo opi. illam. d. 25. scd̃i: ꝓpo
sitio autem doc. ītelligit de effectibus quorũ p̃or nul
lomõ est causa posterioris. ¶ Ad scd̃m dico: ꝙ si per
īpossibile aĩa non produceret ītellectum ꝙ posset ꝓ
ducere voluntatem posito ꝙ nec ītellectus: nec volũ
tas sint de essentia aĩe ⁊ ꝙ sint quasi effectus ordina
ti ab eadem causa. Si dicatur ꝙ tunc volũtas posset
elicere actum suum ītellectu non existente. Dico ꝙ li
cet esset ī potentia remota ad eliciendum non tamẽ ī
potentia ꝓpiqua: q2 non elicit actum nisi circa cogni
tum. reqritur ergo materia circa quã. s. obiectum cõ
gnitum. ¶ Ad tertium. Dico ꝙ non apparet aliqua
īpossibilitas quĩ posset spirare spiritum sanctum fi
liĳ generatione non existẽte: q2 illa nullomõ necessa
rio requiritur: vt patet ex multis dictis docto. ¶ Ad
quartum dico: ꝙ si notitia eẽntialis et notitia genita
sint due notitie: vt quasi effectus ordinati eiuidẽ cau
se ꝙ nõ apparet īconueniens quĩ possit produci secũ
da circũscripta p̃ma: lꝫ eñ p̃us cognoscatur eẽntia
q̃ꝫ producatur filius non tamen talis cognitio in aliq̃
genere cause requiritur: vt patet a Doc. in primo. di.
2. parte. 2. q. 3. ¶ Ad vltimuꝫ dico: ꝙ ad generationẽ
filiĳ necessario requiritur suppositum patris vt prin
cipium producens quod vt exposui in primo dist. 4. q.
2. ⁊ alibi: licet eniꝫ filius sit ab essentia vt p̃ncipio for
mali quo tñ est a patre vt a principio quod. ¶ Ibi: ⁊ si
poneretur ꝙ haberet esse per memoriaꝫ siue ꝙ produ
ceretur per intellectum in esse cognito: ⁊c̃.

Nota ꝙ obiecta secundaria producuntur in ta
li esse a memoria fecũda: vt a causa remota ⁊ ab actu
intelligentie diuino vt a causa proxima. de hoc vide
que exposui in primo. distinct. 3. quest. 4. responden
do ad questionem. ¶ Ibi. in secundo tamen instãti na
ture potest assignari quidam ordo originis: quia pri
us origine pater intelligit lapidem q̃ꝫ filius ⁊c. Hic
nota ꝙ tenendo prius origine per se illud quod est a se
⁊ non ab alio et quicquid habet: habet a se. ⁊ poste
rius origine quando habet ab alio. Si modo quera
tur an pater prius origine generet filiũ. q̃ꝫ spiret spi
ritum sanctum. dico ꝙ non. exponendo prius origine
vt supra. quia tunc spiraret spiritum sanctum ab alio
⁊ non a se. sed loquendo de isto priori originis. dico ꝙ
in eodem priori originis generat filium ⁊ spirat spi
ritum sanctum. patet quia a se generat et spirat.
¶ Si iterum queratur nonne pater in aliquo priori
generat filium in quo non spirat spiritum sanctum.
Dico ꝙ sic: ⁊ qd̓ est illud prius: non origine vt patuit:
non natura. quia in eodem priori nature completa est
tota productio: vt patet supra.
¶ Dico ꝙ non habeo pro inconuenienti patrem pri
us natura generare filium. distinguo tamen de prio
ri et posteriori nature. nam aliquando ordo nature
accipitur inter quidditates: ita ꝙ vna quidditas ex
sua ratione formali precedit aliam. ⁊ potest perfe
cte intelligi alia non intellecta: aliquando accipitur
ordo nature vt est inter aliqua sic ꝙ vnum presuppo
nit aliud. licet illud aliud non possit intelligi perfecte
alio non intellecto: ⁊ hoc modo non habeo pro incon
uenienti patrem dici prius natura filio. de hoc vide q̃
exposui in primo distinctione prima que. 2. et. di. 6. et
4. Tertio mõ accipitur ordo nature. vt est inter aliq̃
sic ꝙ vnum presupponitur alteri ⁊ sic presupponitur:
ꝙ licet secũdũ rem nõ possit esse sine posteriori potest
tamen intelligi non intellecto posteriori: ⁊ hoc modo
possumus dicere ꝙ generatio filiĳ est prior natura spi
ratiõe cum necessario presupponitur illi. Et quando
doc. dicit ꝙ in eodem priori nature completur totus
vnus ordo originis. debet intelligi de p̃ori nature ꝓ
prie. ⁊ primo modo: qd̓ ẽ ꝙ in eodem instanti nature ī
quo eẽntia diuina est perfecte presens in ratione ob
iecti intellectui paterno completur tota originatio ꝑ
sonarum. ⁊ in secundo instanti nature obiecta secun
daria que eẽntialiter distinguuntur ab essentia: sunt
in intellectu eo modo quo supra dixi. ¶ Sed dubita
tur. q2 doctor dixit in p̃mo ꝙ aliquando ordo nature
cõpletur in primo signo originis. Sic debet ītelligi.
ꝙ ex quo eẽntia diuina est prior natura intellectiõe ⁊
volitione vt dixi: ⁊ sic ī primo instanti originis quo. s.
pater habet a se q̇cq̇d habet completur talis ordo na
ture: quia in eodem instanti habet deitatem ⁊ omneꝫ
perfectionem simpliciter ⁊ hoc modo totus vnus or
do nature potest compleri in vno signo originis. Sꝫ
accipiẽdo ordinẽ nature: vt accipit do. vbi supra ex
ponendo se quid intelligat per primum signum natu
re ⁊ per secundum. in vno signo originis ordo nature
. s. prioris ⁊ posterioris natura mõ preexposito a doc.
de priori ⁊ posteriori nature nõ potest cõpleri vt pꝫ
ex supradictis. ⁊ oĩa ista bene nota ⁊ põdera. ¶ Ibi.
ita dico in proposito ꝙ verbum eẽ notitiam infinitaꝫ
genitam. est ipsum eẽ infinitam notitiam infinite eẽn
tie. ⁊ hoc est per originationem ipsius a patre in p̃mo
instãti nature. Sꝫ verbum esse notitiã lapidis. ¶ In
hac litera sunt aliqua notãda. Primo quomodo ver
bum dicatur notitia infinita genita: hoc expositũ est
in primo. d. 10. vbi exposui quomodo spiritus. s. dicit
amor infinitus spiratus. ¶ Secũdo est notandum in
hoc qd̓ dicit ipsum verbum dici notitiam infinitã ge
nitaꝫ: eo ꝙ īfinita notitia infinite essentie. hoc potest
dupliciter exponi. Primo vt sit notitia infinita geni
ta: quia est originatiue a memoria fecunda formalit
infinita includente eẽntiam formaliter infinitã. Se
cundo ꝙ talis notitia infinita genita sit vere expres
siua memorie fecũdi formal'r īfinite: ⁊ hoc ex vi ꝓdu
ctiõis sue: vt patet a doctore in primo. di. 27. q. 2. Et
non potest eẽ talis notitia sic infinita nisi per produ
ctionem a patre mediante memoria fecunda: vt prin
cipio formali ꝓductiuo: et vt sic accipit esse simplici
ter. ¶ Tertio nota ꝙ verbum eẽ notitiã lapidis. vel
hẽre notitiam lapidis a patre gignente. sic debet in
telligi: ꝙ aliquãdo aliquid generatur ſm eẽ absolu
tum: vt puta Frãciscus ſm humanitatem. Aliquan
do ſm aliquid sibi adueniens: vt puta cũ dicitur ge
neratur Franciscus albus: quia albedo aduenit Frã
cisco iam preexistẽti. sic dico cum dicitur filius in di
uinis ẽ notitia īfinita expressiua eẽntie diuine forma
liter infinite: ẽ ipsum habere eẽ simpliciter per produ
ctionem: ita ꝙ ex vi talis ꝓductiõis sit sic notitia ex
pressiua ⁊c. Cũ vero dico filius habet notitiam lapi
dis a patre dico ipsum generari secunduꝫ q̇d: q2 filio
p̃existẽti suo mõ aduenit notitia lapidis ⁊ ꝙ sit sic ex
pressiuus lapidis existentis in memoria. ¶ Ibi. Et si
arguitur cõtra istud. Hic doct. arguit probãdo ꝙ pa
ter possit producere p̃us origine lapidem ī eẽ cogni
to q̃ꝫ filius illũ producat ⁊ probatio clara est. ¶ Ibi.
respõdeo pater producit lapidem. Hic doct. soluit ī
stantiam cõtra dicens ꝙ eadem productione qua pa
ter producit lapidem ī eẽ cognoscibili vel ī eẽ cogni
to. ⁊ filius ⁊ spũs. s. ꝓducunt: q2 ex quo memoria fe
cunda est rõ formalis producẽdi lapidem ī tali eẽ. et
eadem preītelligitur ī tribus ꝑsonis ante productio
nẽ lapidis: ideo tres ꝑsone eadem ꝓductione produ
cũt ꝓpter vnitatem pricipiĳ formalis ꝓductiui sicut
pꝫ de p̃re ⁊ filio: q̇ dicunt eadẽ spiratiõe spirare spiri
tum sanctum: ꝓpter vnitatẽ p̃ncipiĳ formalis spirati
ui exñtis ī vtroqꝫ ante spirationẽ spiritus. s. vt clare
patet a doc. ī p̃mo. d. 12. q. 1. Et sicut pater p̃us origie
spirat: q2 a se. ⁊ filius posterius origine: q2 virtutem
spiratiuã habet a patre: sic dico ꝙ pat' eadẽ ꝓductio
ne p̃us origine producit lapidem ī tali eẽ. q2 a se hẽt

principiū productiuū lapidis ⁊ fili⁹ posteri⁹ origine: qꝛ hoc habet a patre: ⁊ sic nō sequitur ꝙ lapis sit bis ꝓductus: vel postꝙ̄ sit ꝓductus iteruz producatur. ¶ Ibi. Et si dicas saltē ante origine p̄intelligitur ꝓductus a patre. Uis hui⁹ argumenti stat in hoc: qꝛ ex quo supradiximus ꝙ fili⁹ dicit̄ generari secundū q̇d: propter cognitionē lapidis sibi additam: videt̄ ꝙ filius generet seip̄m patet: qꝛ si filius eadē ꝓductione producit lapidē in eē cognito qua ⁊ pater: ḡ eadez ꝓductione habet notitiā lapidis: ⁊ sic producit seipsuz in tali eē: qđ videtur incōueniens: qꝛ sicut filius non potest ꝓducere alium filiū nec seipsum absolute: cuz tñ habeat memoriā fecundā: quia memoria fecunda vt in patre p̄intelligitur hr̄e terminum adequatū sic dico. ꝙ ex quo memoria fecunda qua pater ꝓducit lapidem in tali eē vel fili⁹ in tali eē ₰m quid. In p̄mo instanti originis videt̄ habere terminū adequatū puta verbum sic ꝓductum. ḡ verbum tali ꝓductione non pōt producere seip̄m in tali eē: ⁊ sic patz vis argumēti. ¶ Ibi rñdeo ⁊ dico hic doc. soluit instātiam q̄ solutio est satis clara. ⁊ dicit ꝙ licet aliq̇d non possit ꝓducere seipsum in eē simpl'r. potest tamē producere seipsum in eē secundū quid. videlicet ꝓducendo aliq̇d in se: qđ prius nō habuit: ⁊ sic licet fili⁹ non possit ꝓducere seipsum mediāte memoria fecunda ₰m esse simpliciter vt patet: qꝛ tunc eēt anteꝙ̄ eēt. potest tñ ꝓducere seipsum secundū q̇d. quia secūdū aliquod sibi aduenient: ⁊ sic eadē productiōe qua pater ꝓducit filium in eē secundū quid: ⁊ fili⁹ simil'r producit seip̄m in tali eē: licet posteri⁹ origine. nec habeo ꝓ incōuenienti ꝙ hoc mō pater ꝓducat seipsum p̄us origine: quia ꝓducit in se notitiā lapidis. ¶ Ibi. Sed hoc nō videtur sufficere. Ista instātia clara est in lr̄a ⁊ ex his que supradixi. ¶ Respōdeo ista ꝓpositio ⁊c. Aduerte ꝙ hec responsio nō vadit contra dicta superius de productiōe ₰m quid: sed cōtra hoc ꝙ filius nō possit generare aliū filium. ideo dicit doc. ꝙ illa propositio non est absolute vera: nisi addat̄. Ad hoc em̄ ꝙ hec ꝓpositio sit vera. s. Potētia p̄habēs origine terminuz adequatū: anteꝙ̄ sit ī alio nō est illi aliꝫ pricipiū ꝓducendi: requiritur ꝙ addatur videlicet: ꝙ habens illđ pricipium communicatum non possit esse realiter añ terminum illum. quia si posset esse. posset eadem productione vere producere: vel oportet addi ꝙ ab illo habente illud principium ille terminus non est secundo producibilis quia si terminus ille adequatus esset secundo producibilis posset ab habente tale principium vere produci. modo in productione simpliciter filiꝫ ita est ꝙ filius habens eandem memoriam cum patre non potest esse prius realiter ꝙ̄ filius sit productus siue verbum: nec etiam est aliquod verbum producibile a verbo habente memoriam illam: ⁊ quare non possit esse aliud verbum a memoria fecunda assignatur ratio a doct. in quolib. q. 2. quia quando aliq̇d est communicabile in plura eiusdem rationis quantum est ex se potest esse in infinitis: nisi determinetur aliunde: ⁊ sic si possent esse duo verba: ita ⁊ infinita: ⁊ si possent esse de necessitate actu essent. ⁊ addit doctor ibi ꝙ sic generatio filiꝫ est tm̄ vna: ꝙ si per impossibile illa non esset nulla alia posset esse. vide ibi diffuse. ¶ Ibi. Sed ista respōsio destruit positionem quandā que ponitur a multis dist. 7. primi. hec litera clara est vsꝙ̄ ibi. querendo autem vltra quare verbo habenti eandem memoriam cum p̄atre non communicatur ipsa memoria in ratione principiꝫ productiui. videtur ꝙ oporteat probare per aliud ꝙ̄ per terminum adequatum rationi illius principiꝫ vt in patre. ⁊ ideo do. in questione. 2. quolibe. aliter probat ꝙ̄ per terminuz adequatum. vide ibi.

Quantum ad tertium articulum qui erat. si ꝑ impossibile poneretur vna persona absoluta: vtrum possit esse in ea perfecta causalitas respectu omniuz causabilium. dicit doctor ꝙ si hoc poneretur per impossibile in tali persona esset perfecta causalitas omnium causabilium. ⁊ hoc probat. que probatio est satis clara ⁊ stat ī hoc. ꝙ ex quo est eēntialior ordo effectus posterioris ad cām. ꝙ̄ ad effectū priorem. quia effectus posterior non dependet eēntialiter ab effectu p̄ori: sꝫ tm̄ a cā ꝓducēte illos effect⁹ ordiate: seq̇tur ꝙ si per possibile vel impossibile circumscriberet̄ effectus prior adhuc effectus posterior posset īmediate produci a tali causa. cum tota ratio formalis ꝓducendi sit in tali causa circūscripto effectu p̄ori: sic erit in proposito: quia cuz natura diuina sit ꝑfectissima rō producendi plura ordinate ita ꝙ per prius est rō producendi vnū ⁊ ꝑ posteri⁹ aliud. per pri⁹ em̄ respicit ꝓductū ad intra ⁊ per posterius productum ad extra: sequitur ꝙ si ꝑ impossibile nullū esset productū ad intra adhuc natura diuina essꝫ perfectissima ratio ꝓducendi ad extra aliquid. patet quia per circumscriptionez producti ad intra non tollitur a natura diuia nec rō formalis producendi ad extra nec aliquid ꝑtinens ad rōnē formalem ꝓducēdi ad extra. si ḡ ꝑ ipossibile vel impossibile natura diuia esse tm̄ in vno supposito adhuc in illo supposito esset perfecta causalitas r̄spectu omnium causabilium tam in esse simpliciter ꝙ̄ i eē secūdum quid. ¶ Ibi. ⁊ ideo si arguatur ista persona non potest ꝓducere itra supple. i. posito ꝙ tm̄ sit vna ꝑsona: igit̄ nec extra. negāda esset ꝯñtia ab obligato ad añs: videlꝫ posito ꝙ aliquis admittat añs. s. ꝙ tm̄ sit vna ꝑsona in diuinis: que non posset producere ad intra: adhuc ab illo negāda esset consequētia. quia illa ꝯñia tm̄ tenet ꝑ hāc ꝓpositionē. Potētia ad aliq̇d ꝓducēdū extra p̄supponit ꝓductionē itra: q̄ tñ ꝓpositio destruit̄ ꝑ hypothesiꝫ. lꝫ ꝑ ꝯcessū: ꝙ illa vna ꝑsona non ꝓducat ad itra seq̇t̄. Et ideo videt̄ ꝙ causalitas ꝑfecta ex sui ratiōe inquātū dicit ꝯparationez ad productum extra non requirat habitudinem ad productionez intra: licet idem fundamentum necessario sit ratio ⁊ causa vtriusꝙ̄ productionis: quia habitudo ad extra licet de facto presupponat habitudinem ad intra: nō tñ non p̄supponit illā vt simpl'r necessario req̇sitā ad ꝓductionem extra: cum talis habitudo itrinseca non sit aliquomō ratio formalis. nec aliquid pertinens ad rationem formalem pricipiꝫ productiui ad extra. ¶ Ibi. Ex hoc videtur ꝙ phi non posuerūt habitudinem in eis. Hic Doctor confirmat quod prius dixit. sed si per ipossibile non esset productio intra adhuc eēt ꝓductio ad extra: quia phi nō posuerūt eē necessariā habitudinē ꝓductiōis extra ad ꝓductionez intra. patet: quia licet illi negarent productionem intra conceperunt tamen productionem extra: vt ptꝫ.

Ad questionem igitur principalez. Nunc do. respōdendo ad principalem. q dicit ꝙ causalitas perfecta respectu omnium causabilium extra de necessitate est in tribus: ⁊ hoc respectu omnium causabiliū in quocumꝙ̄ esse causabili siue simpliciter: siue ₰m quid. Et ratio formalis assignata est prius in primo articulo: quia productio ad intra necessario est prior productione ad extra siue productione simpliciter: siue ₰m quid: ⁊ in productione ad intra necessario communicatur personis productis eadem ratio formalis producendi ad extra que est ī producente. ¶ Occur- Obiectio
rit tamē difficultas. videtur em̄ ꝙ productio obiecti secundariꝫ sit simpliciter p̄or: saltem productione spiritus. s. ad intra: quia actio naturalis in eodem: precedit actionem non naturalem: hoc patet de intellectu ⁊ voluntate in eodem: quia itellectus cū agat de necessitate nature est prius operatiuus ꝙ̄ volūtas: ⁊ similiter prius productiuus ꝙ̄ voluntas sit productiua: vt patet a doc. ī p̄mo. d. 2. ꝑ. 2. q. 3. Cum ergo intellectus diuinus de necessitate nature producat oīa obiecta secundaria ī eē intelligibili: seq̇tur ꝙ p̄us ꝓducet illa ꝙ̄ voluntas diuina spiret spūm. s. cu spiret illum mere libere lꝫ necessario non tñ per modū nature vt probat doc. ī p̄mo. d. 10. ¶ Rñdet doc. ī quoli. q. Solutio
14. arti. 2. dicens sic: ꝙ maior est vera loquendo ī eodem ordine ex parte termini. hic aūt est alius ordo ex ꝑte p̄mi termini ⁊ scđi: ⁊ ideo naturalis ī vno ordine seq̇tur nō naturalē ī alio ordie. p̄ma em̄ distictio ordinum attendit̄ ex parte terminorum: scđa ex parte pricipiorum quantum ad modū pricipiandi. hec ibi. vult dicere doc. ꝙ si itellectus diuinus ⁊ voluntas diuina cōparent̄ ad terminū p̄mū: puta ad eētiam diuinā: que cōicatur ꝑ modū itellectus ⁊ nature vt ī gñatione filiꝫ. ⁊ per modū volūtatis ⁊ libere vt ī spiratione spūs sācti; tūc actio itellect⁹ diuini ē p̄or actiōe volū

tatis diuine qꝛ productio filij est ꝓ̇oꝛ productiõe spũs sancti. Similr̃ si accipiatur prim⁹ termin⁹ persona ꝓducta productio itellect⁹ diuini est simpl̃r prioꝛ ꝓductione spũs sancti. Si vero itellectus diuin⁹ comparetur ad terminũ secũdũ siue ad obiecta secũdaria: et volũtas ad terminũ primũ. s. ad spiritũ sanctũ. tũc nõ sequitur ꝙ maioꝛ sit vera cũ fiat comparatio alteri⁹ ⁊ alteri⁹ oꝛdinis. Si aũt itellect⁹ diuin⁹ ꝯparet̃ ad obiecta secundaria: ⁊ simil̃r volũtas diuina ad illa eadẽ obiecta: tũc actio intellect⁹ diuini est prioꝛ actiõe voluntatis diuine: qꝛ actio naturalis comparat̃ ad actionem liberã in eodẽ oꝛdine ⁊c. Sũt bene multe alie difficultates in hac materia quas relinquo exponendas ⁊ pertractandas in quoli. q. 1. 14 arti. 2.

Ad argumenta principalia. vltimo loco restat soluere argumenta ꝑ̇ncipalia: primo arguit̃ sic a doctoꝛe probãdo ꝙ cãlitas omnium cãbilium non sit de necessitate in trib⁹: ꝓbat per auctoꝛitatẽ Ricardi de tri. lib. 3. c. 16. Si tm̃ eẽt vna ꝑsona adhuc ⁊c. Respõsio patet ex supꝛadictis in tertio articulo. ¶ Secũdo arguit sic pꝛobãdo ꝙ nõ possit eẽ vna cãlitas in trib⁹: quia ex quo actio est suppositi ꝙ pluriũ suppositoꝛum erunt plures actiões. ¶ Rñdet doc. ibi: ad secũdũ dico: dictũ est i simili. d. 12. quia ibi dictũ est ꝙ vnitas actionis tm̃ sumitur ab vnitate pꝛicipij foꝛmalis agẽdi qꝛ sicut tota perfectio actiõis est a ratiõe foꝛmali agẽdi vt supꝛa exposui in ꝑ̇mo. d. 1. q. 2. rñdẽdo ad ꝑ̇ncipalia argumẽta ita ⁊ vnitas actionis erit ab vnitate rõnis foꝛmalis agendi. ⁊ ex h° probat doc. in ꝑ̇mo di. 12. ꝙ q̃uis pater ⁊ filius sint duo supposita spirantia: tñ i eis est tm̃ vna spiratio nũero ꝓpter vnitatẽ foꝛmalis rõnis spirandi. q̃ est eadẽ voluntas in pr̃e ⁊ filio. cum ꝙ in ꝓposito ratio foꝛmalis producendi ad extra in esse simpliciter sit tm̃ vna in tribus suppositis: sequitur ꝙ tm̃ vna actione agẽt. Ista etiam vnitas actiõis que sumit̃ tm̃ ab vnitate ꝑ̇ncipij actiui patꝫ a doc. in ꝑ̇°. d. 4. q. 2. vbi vult ꝙ hec sit ꝑ̇mo vera. Deus creat: vt ly deus nõ includit aliquã rõnem incõicabilitatis: hoc idẽ patere potest in. 20. di. primi. vbi probat quomodo oĩpotentia sit simpliciter eadẽ in tribus ꝑsonis. ¶ Tertio pꝛicipaliter arguit doc. ibi ꝑterea sicut se habet principiũ operationis ad principiũ: ita operatio ad operationẽ. Sed principiũ creatiõis est aliquid eẽntiale: quia cõe trib⁹. ⁊ tale est prius aliquomõ notionali siue ꝑsonali. igitur ⁊ actio actione. ¶ Respondet doc. ibi ad tertiũ dico. et dicit ꝙ eẽntiale est principium producẽdi ad extra tm̃ remotum. ⁊ ad hoc vt sit pꝛopinquum ⁊ pꝛoximum requiritur vt sit in tribus suppositis: ⁊ probat in simili: qꝛ licet voluntas siue anima sit principium volitionis per voluntatem. non tamen est principium proximuꝫ: quia prius de necessitate est prius principium intellectionis per intellectum. sic est in pꝛoposito. Sed an hec responsio concludat vel ne: patet ex his que supꝛa dixi rñdendo ad illas instantias quas feci rñdendo ad questionem principalem. ¶ Deinde doct. respõdet ad duo argumenta facta ad oppositum: quibus probat ꝙ causalitas omnium causabiliuꝫ respectu cuiuscumq; esse: de necessitate est in tribus suppositis: ⁊ quia videntur concludere in tertio articulo: vbi dixit ꝙ si per impossibile esset tm̃ vna persona adhuc in ea esset perfectissima causalitas respectu omnium causabilium. primuꝫ ergo argumentum est tale. Persone diuine plus conueniunt q̃ substantia ⁊ virtus in creatura sed ista non pñt separari in operatione. ergo nec ille. ¶ Respondet doc ibi ad primum argumentuꝫ: ꝙ concludit de facto. ⁊ litera clara est. Et tñ aliqualis difficultas in hoc quod dicit ꝙ substantia ⁊ virtus minus conueniunt q̃ tres persone: quia substantia ⁊ virtus sunt idem realiter ⁊ persone sunt distincte realiter. Dico ꝙ facilis est respõsio: quia est simpliciter maioꝛ vnitas personarum in eẽntia diuina q̃ cuiuscũq; virtutis create siue potẽtie actiue: cum substantia cuius est talis potentia actiua. Dico secundo ꝙ foꝛte doctoꝛ loquitur non sm̃ intentionem pꝛopꝛiam sed sm̃ opinionem dicentiũ: ꝙ potentia actiua realiter distinguitur a substãtia: qꝛ dicũt ꝙ substãtia nõ põt eẽ imediatũ principiũ alicui⁹ actionis cuius oppositũ ꝓbat doc. i plurib⁹ locis ꝑcipue i quarto. di. 12. tenet enim ipse ꝙ substantia sit imediatum principiũ producendi aliã substantiaꝫ. ⁊ tunc potentia producẽdi ⁊ substãtia ꝓducens essẽt simpliciter eadẽ. Ideo ad ꝓbandũ ꝙ causalitas omniũ causabiliũ sit de necessitate in tribus. sumpsit media euidentioꝛa: patet in pꝛimo articulo. ¶ Secundo arguit ibi. Itẽ bonitas dei pꝛesupponitur bonitati creature ergo ꝓductio productioni. idest ꝙ prius communicatur bonitas dei ad intra per productionẽ q̃ producatur creatura que est bona per participationẽ. ¶ Rñdet doc. ibi: ad secundum dico ꝙ procedit de facto: ꝙ productio pꝛesupponit productionẽ non tamẽ vt foꝛmaliter causam suam sub ratione qua est productio. s. quod ⁊ si productio ad itra pꝛesupponitur productioni ad extra non tamen pꝛesupponitur vt causa foꝛmalis productioni ad extra: nec vt aliquid pertinens ad causam foꝛmalem productionis ad extra: accipiendo semper productionem ad intra sub illa ratione foꝛmali qua est productio. ⁊ non accipiendo productionem pꝛo immediato fundamento: quia illud tale est ratio foꝛmal' ꝓducẽdi ad extra. ⁊ sic finis questionis.

Questio secunda.

Querit Doctoꝛ. Utruꝫ deus possit aliq̃d creare. Titulus questionis itelligitur de creatione pꝛopꝛie dicta que est de nihilo ad aliquid. vt ly nihil duratione pꝛecedit ipsum esse: siue que est cum nouitate effectus. ⁊ ꝙ sic intelligit̃ titul⁹. q. patet respondendo ad questionem. ¶ Respondeo. creare est aliquid de nihilo ꝓducere in effectu. Hic doc. primo exponit quid intelligatur per creare. Et primo de nihilo: exponit per ly de quomodo intelligatur. pꝛo quo nota ꝙ ly de nihilo: potest multipliciter intelligi. pꝛimo materialiter scilicet an de nihilo tãq; de materia possit fieri aliquid. ita ꝙ ly nihil sit causa materialis ⁊ intrinseca illius vel materialiter sic itelligendo ꝙ. a. nõ posset fieri nisi agẽs prius pꝛesupponat non esse ipsius. a. non ꝙ ly nõ esse: sit causa intrinseca. sicut etiam expositum est in pꝛimo di. 2. p. 2. q. 4. exponẽdo opinionẽ Henrici sicut etiaꝫ exposui in pꝛimo. dist. 3. q. 6. declarãdo illud q̃uo itellect⁹ agẽs ꝓducit spẽm itelligibilẽ de fantasmate siue ly de. accipiat̃ materialit̃ siue virtual̃r. scd̃o ly de nihilo põt itelligi effectiue. i. ꝙ ly nihil: efficiat aliq̃d sicut ẽt exposui. ly de aliquo i ꝑ̇°. d. 3. q. 6. vbi exposui quõ itelligit̃ ꝙ itellect⁹ agẽs de fantasmate ꝓducit spẽꝫ itelligibilẽ: accipiẽdo ly de ꝟtual̃r siue effectiue. t̃tio ly de nihilo: ꝑt accipi vt dicit oꝛdinẽ. i. an post nihil possit fieri aliq̃d. Primis duob⁹ modis nõ ꝑt accipi vt pꝫ ituẽti. sꝫ bñt tio mõ. ⁊ ista ẽ q̃o an. s. de⁹ possit ꝓducer̃ aliq̃d ꝺ nihilo. i. an possit ꝓducer̃ aliq̃d qꝺ ꝑ̇⁹ fuit nihil. Ita ꝙ ly nihil ꝑcedat eẽ illi⁹. Deĩde addit do. ꝙ vt ly nihil: notat oꝛdinẽ ꝑt dupl̃r itelligi: aut ꝙ ly nihil ꝑcedat eẽ duratiõe. aut ꝙ tm̃ ꝑcedat i aliquo ꝑ̇oꝛi natur̃: ⁊ isto scd̃o mõ ꝯcedũt phi deũ posse creare ⁊ aliq̃d de nihilo ꝓducere vt pꝫ ꝑ Auic. 6. meta. c. 2.

¶ Ibi ⁊ itelligo istꝺ de ꝑ̇oꝛitate nature: hic dicit do. ꝙ ꝑ̇us natura ꝑt dupl̃r accipi. ꝑ̇° positiue qñ. s. ipm ꝑ̇us iest alicui qꝺ tũc ẽ qñ ꝑ̇oꝛ ẽ ẽtitas ei⁹ q̃ illa q̃ ꝺꝛ posteri⁹ natura iesse illi sicut ẽ de aïali ⁊ rõnali i hoĩe qꝛ pri⁹ nã positiue aïal ꝑcedit rõnale. Et de isto ꝑ̇oꝛi nature vide q̃ pri⁹ exposui. sup. d. 3. q. 1. t̃tij. do. scd̃o. ꝑ̇us nã accipit̃ tm̃ ꝑ̇uatiue ꝙ. s. ꝑ̇us actu nõ iest illi ẽtitati cui ꝺꝛ ꝑ̇° ꝯuenire. Sꝫ ieẽt nisi ꝑ aliꝺ ipediret̃. sicut si dicat̃ i mã ꝑ̇us nãlit̃ eẽ ꝑ̇uatio q̃ foꝛa. nõ ꝙ ista duo sint simĺ i materia: sꝫ ꝑ̇uatio ꝓ tãto ꝑt dici ꝑ̇oꝛ nã qꝛ sẽꝑ ieẽt materie nisi i illo istãti quo sibi ieẽt reciperet foꝛmã ab aliquo agẽte. ad hñduꝫ ꝙ ꝑ̇uationẽ sufficit sola materia cũ negatiõe cãe extrĩsece. ad hñdũ aũt foꝛmã req̃rit̃ cã extrĩseca: qꝛ i materia nõ ẽ cã itrĩseca foꝛe ꝓducẽde vt hꝫ subtil̃r videri ĩfra. d. 18. Ibi ita itelligo i ꝓposito ꝙ creat̃a nõ hẽt ex se nõ eẽ. nec hꝫ ex se eẽ ⁊c. dicit doc. i ista lr̃a ꝙ creat̃a nõ hꝫ ex se eẽ. s. foꝛal̃r: nec hꝫ de se nõ eẽ foꝛal̃r. Et aliq̃ exponũt de eẽ exñtie. ⁊ dicũt ꝙ eẽ exñtie nõ icludit̃ in ratione foꝛmali creature ⁊ similiter non esse existentie: quia tunc creatura non posset esse. Sed iudicio meo non recte intelligunt doc si tm̃ intelligant de esse exñtie

Declaratio illi⁹ ꝑpõnis de non esse.

vt patet a doc. in p̈ma. di. 36. ⁊. 43. ⁊ infra in r̄nsione ad q̄onem: dico em̄ ꝙ creatura nō h̄et de se esse formalit̄: nec eē eēntie nec eē ex̄ntie: ita ꝙ ī sua rōne formali includat eē eēntie reale ⁊ eē existētie qꝛ hēret eē a se: si em̄ tale eē formal'r īcluderet necessario esset a se: īmo si de se formaliter īcluderet eē essentie de facto īcluderet de se eē existentie: cū eē essentie nō distīguatur ab eē existētie: vt pꝫ a doc. p̄n̄ti. d. q. p̄n̄ti ⁊. di. 36. p̈mi. ⁊ di. 63. Est ergo sic imaginādū: ꝙ oīs creatura ab eterno habuit eē ītelligibile siue eē cognitū: ī quo eē fundat̄ eē possibile: vt pꝫ a doc. ī p̈mo. di. 36. ⁊. 43. ⁊ tale eē dicit̄ aliqn̄ eē quiditatiuū aliqn̄ eē essentie: nulla t̄n creatura in tali eē aliquid reale dicit: ⁊ oīs creature vt includūt tale eē ƀm quid: ꝑ se adinuicē distingunt̄: ⁊ ordinate ꝑ se ponunt̄ in p̄dicamentis: hoc etiā mō indiuidua dn̄r eē in p̄dicamēto vt pꝫ a doc. in p̄n̄ti. d. q. 3. ⁊ oīs creatura: vt sic t̄m producit̄ ꝑ actū ītellectus diuini vt supra dixi ī p̈ma. q. esse aut̄ eēntie reale: qd̄ nullo mō realiter nec forte formaliter positiue est distinctū ab existentia: t̄m cōtingēter producit̄ ab actu volūtatis diuine. Dico ğ: ꝙ creatura ī tali eē diminuto nō h̄et ex se eē formal'r mō p̄expositio: nec eē realis existētie: nec eē realis eēntie: nec ēt h̄et formaliter nō eē realis eēntie: nec realis ex̄ntie: qꝛ si negatio talis eē includeret̄ formal'r in creatura: vt h̄et esse cognitū: tūc eēt impossibile ip̄am creari posse: sicut dicimꝰ ꝙ hō nō ē formal'r albus: nec formal'r nō albus: nā si eēt nō albus formal'r. i. ꝙ si nō eē albū includeretur formaliter siue q̊dditatiue in hoīe: nūq̄ꝫ hō ꝑ quācūq̄ꝫ potētiā posset fieri albꝰ. Et si dicat̄: h̄re eē de se formal'r ⁊ hēre nō eē de se formal'r: cōtradicūt. ğ alterū verificat̄ de creatura. Dico ꝙ ista nō sunt cōtradictoria: eo ꝙ aliquid negat̄ in p̈ma qd̄ affirmat̄ in. 2. qꝛ in p̈ma negat̄ ly hēre eē: in scd̄a vero affirmat̄ h̄re: et negat̄ eē. Sed ista bn̄ cōtradicūt. a. aut h̄et de se formaliter eē. a. nō habet de se formal'r esse: ⁊ secūda est vera: qꝛ tūc sensus ē: ꝙ eē de se nō includit̄ formaliter in creatura: ⁊ simile ptꝫ a Scoto in p̈mo. di. 4. q. 1. in r̄nsione ad principalia argumēta ⁊. d. 2. parte. 2. q. prima. et. d. 28. ⁊ sic ptꝫ ista l'ra. ¶ Pro ista opinione sic ītellecta: hic recitat̄ vna rō Egidij de Roma quolib. 6. q. 4. qua ꝓbat: ꝙ deus pōt immediate ꝓducere aliquid de nihilo: qꝛ minus p̄supponit in agēdo ⁊c. Et litera clara est. ¶ Ibi: istaꝫ rōnē adducūt aliqui ad ƀm membrū: put denotat ordinē duratiōis. Sed ibi oīno nō valet: quia si deꝰ nihil p̄supponit in ꝓducendo: de quo ꝓducat: nō t̄n sequit̄ ꝙ possit ꝓducere nouuꝫ sic: sicut nec de natura ⁊ arte sequitur ex virtute argumēti: ꝙ qꝛ natura nō p̄supponit in actione sua ens in actu: igitur pōt producere aliquid oīno nouum secūduꝫ esse in actu: non seq̊tur. ¶ Nota ibi. sicut nec de natura ⁊ arte. Aliqui exponunt sic: ꝙ non seq̊tur: si natura nihil p̄supponit in actu: ꝙ pōt producere de nouo aliquid in actu: dicūt ꝙ ex hoc non sequitur: quia materia est ens in actu: ⁊ non pōt produci a natura: sed credo ꝙ ista expositio sit nulla: cum ipsa materia presupponat̄ actioni nature: sed vt dicit doctor absolute non sequitur: ex vi argumēti. nō p̄supponit ens in actu: qd̄ est ip̄m cōpositum: ergo potest producere ipsuꝫ compositū oīno de nouo. nō sequit̄: quia si natura fuisset ab eterno: ⁊ bene disposita ac nullo mō īpedita statim produceret effectū in actu: ⁊ sic non ꝓduceret oīno de nouo. ¶ Ibi: sed nec ad istud primum mēbrum valet. dicit doc. ꝙ argumentū Egidij non valet etiā ad primū membrū. s. vt ly nihil t̄m natura precedit: qꝛ ƀm philosophū quecumq̄ꝫ intelligentia est agens superius q̄ꝫ agens naturale ⁊ per consequens in agendo minus presupponit ƀm istos q̄ꝫ agens naturale. et tamen non conceditur consequenter ab eis. scilicet ꝙ possit ab eterno ꝓducere de nihilo. Et quod dicit de intelligentia: ꝙ non potest creare licet hic hoc supponat pro certo: subtiliter tamē probat in. 4. distinctio. questio. 1. vbi pertractat opinionem Auicen. de ista materia: quam ibi improbat. ¶ Ideo aliter arguo ad istud membrum sic: hic doctor ostendit quomodo deus potest aliquid producere de nihilo: vt ly nihil t̄m natura precedit: et arguit sic: deus potest immediate aliquid causare: hoc est nulla secūda causa ī quocūq̄ꝫ gn̄e causaꝝ cōcurrēte: ergo pōt creare ⁊ aliquid de nihilo facere. antecedens est manifestū: quia deus est primuꝫ efficiens: vt ꝓbauit distinctione. 2. p̈mi parte prima. q. prima ergo si aliquid non potest immediate facere. ergo nec mediate. patet quia si produxit. a. mediate oportet ꝙ illud quod mediat sit productum: aut ergo immediate a primo efficiente: ⁊ habetur propositum. aut mediante aliquo alio. si mediate. ergo illud quod mediat erit productuꝫ a primo efficiēte: vel aliter erit processus in infinitum: vel oportebit stare ad aliquod quod erit immediate productuꝫ. consequentiam probat sic. Scilicet ꝙ possit illud producere ex nihilo: quia si potest efficere aliquid immediate igitur illud non habet esse ex se necessarium formaliter. ⁊ habet esse a causa igitur habet esse post nō esse secundum intellectum huius membri. hec litera patet de se. ¶ Contra illud quod dicit Doctor. illud non habet esse ex se necessariū formaliter ⁊ habet eē a causa. In hoc enim videtur sibi contradicere ponēdo primam causam ad intentionem Auicenne de necessitate causare effectum immediatum: puta secundaꝫ intelligentiam. nam dicit supra in primo. distin. 2. parte. 2. q. 3. ꝙ intelligentia secunda si essꝫ causata de necessitate a prima causa tunc esset ex se formalit̄ necessaria. hoc idem dicit in eodem primo distin. 8. q. vl. ⁊ hic dicit ꝙ tale causatum non habet esse ex se necessarium formaliter. ¶ Respondeo ꝙ nulla est contradictio si Doc. recte intelligatur. nam intelligentia secunda non includit in suo conceptu quidditatiuo esse a se siue realis essentie siue realis existtentie. quod patet a doct. distin. 8. q. vlti. primi declarando positionē Auicenne: quomodo necessario causatuꝫ dicatur possibile: vbi sic dicit. Auicenna autem videtur statiꝫ cōtradicere sibiipsi ponendo illud necessariuꝫ esse possibile: quia tunc necessarium non necessario comparat̄ ad illud. Sed arguitur pro auicēna. si ē ab alio ergo ī cōceptu quidditatiuo eius non cadit esse. ergo est de se possibile esse ⁊ non existens. sicut humanitas non ē de se vna nec plures: conceditur de isto modo possibilitatis que scilicet possibilitas nō est nisi ꝙ ordine nature hoc est capax huius ⁊ nō ē illud quidditatiue scilꝫ ex se. Hec Scotus ad literaꝫ. ex quo ergo causatū necessario non includit tale esse quidditatiue: sequit̄ ꝙ nec sic includat necessitatem consequentem huiusmodi esse: ⁊ sic intelligit Doctor in isto secundo: quando vero dicit in primo distinctione secunda. ꝙ est ex se formaliter necesse esse sic debet intelligi ꝙ illa entitas causata a prima includit formaliter necessitatem puta tanq̄ꝫ gradum intrinsecum: sicut dictum fuit ibi de verbo: quod est ex se formaliter necesse esse. idē ꝙ includit in se formaliter essentiam diuinaꝫ que formaliter est necesse esse. Et sic patet quomodo sibi non cōtradicit.

Opinio Egidij Roma. quoli. 6. q. 4.

Obiectio

Solutio.

De secundo membro. pro vt ly de nihilo dicit ordinem durationis negatur communiter creatio a philosophis. quia dicunt philosophi ꝙ deus non potest producere aliquid de nihilo. ita ꝙ ly nihil p̄cedat duratione. volūt. n. ꝙ pr̄ia causa q̄cq̄d ꝓducit immediate ꝙ de nccitate nature ꝓducat: ⁊ sic tale ꝓductū erit simpl'r nccāriū vt ptꝫ a do. ī pr̄io di. 2. ꝑ. 1. q. 1. ⁊. di. 8. q. vlt. ⁊. q. 7. quo. omne aūt necessariū apd̄ ph̄m. 9. meta. tex. cō. 17. ⁊. pꝰ. ce. ⁊. mun. t. c. 138. ē sēpit̄nuꝫ ⁊ ecōtra. ⁊ sic nō pōt aliq̄d ꝓduci immediate de nouo a pr̄ia causa. Et si dicat̄ nōne Ari. 16. de aīalibꝰ ponit ītellct̄m venire de foris ⁊ īmediate eē a deo. Et doc. ī. di. 45. q. 2. ar. 2. quarti dicit ꝙ Ari. ponit ītellct̄m īmediate accipere eē a pr̄ia causa ⁊ nouū eē: ğ nō videtur mens Arist. ꝙ omne productum immediate a deo sit sempiternum: de hoc vide quod dicit doc. in quarto vbi supra exponendo mentem Aristotelis.

Ibi. sed contra istud. hic Doctor intendit probare ꝯ ph̄os ꝙ ēt īmediate ꝓductū a p̈ma cā nō sit sēpiternū. Et supponit vnū probatū ab ipso ī primo. di. 2. parte p̈ma. q. prima ⁊. d. 8. q. vlti. ⁊. 39. ⁊. 42. primi ⁊ 7. q. quoli. videlicet ꝙ p̈ma cā causat omnia q̄ sunt ad extra mere contingenter. Et ex hoc sequitur ꝙ nō necessario. ⁊ per consequēs nec sempiternum. quia ph̄s 9. meta. t. c. 17. videtur concedere omne necessariū eē sempiternum ⁊ econtra. idem etiā videt̄ innuere primo ce. tex. c. 102. 103. ⁊. 133. contra Platonem quicō-

cessit aliqd sempiternũ eē: ⁊ tñ possibile eē. ¶ Sed istabis huic rōni. Hic doc. intendit ꝓbare ꝙ nō sequatur. s. ꝙ si deus vult imediate ⁊ cōtingēter ꝙ possit illud velle de nouo: qꝛ ꝓbatũ est in pᵒ di. 8. q. vlti. ꝙ deꝰ cōtigēter ab eterno vult. a. ⁊ tñ nō pt de nouo nō velle. a. qꝛ tũc esset mutabilis. hoc idē i. 39 di. ⁊. 45. i qua oñdit ꝙ quicquid vult eternaliter et ab eterno vult. ¶ Ibi. Rñdeo nouitas pōt eē in ꝓductiōe diuina ꝓpter nouitatē ꝓducti: licet nō sit nouitas in ꝓducēte. Sed circa velle nō pt eē nouitas vel mutatio ex pte voliti .i. ꝙ nūꝗ̄ pōt esse aliqd aliter volitũ ꝗ̄ priꝰ a volũtate diuina: nisi sit aliqua nouitas ex pte actꝰ volēdi: qꝛ actus volendi idē ⁊ eodē mō se hñs nō pōt esse alicuius nouiter voliti. volitũ eñ nō hēt esse volitũ nisi ꝑ actũ volēdi: ⁊ ita nō ē nouũ i eē volēdi. nisi ꝑ nouũ actũ volēdi. dicit ḡ doc. ꝙ lz esse cābile a voluntate diuina sit ab etno volitũ: ita ꝙ de nouo nō pt eē volitũ: nō tñ sequit hoc de cātione qꝛ tpaliter pt cāri. ¶ Ibi. Sic igitur videt aliqliter seq ꝙ. s. deꝰ possit aliqd cōtigēter cāre ꝙ etiā possit cōtigēter cāre aliqd nouũ. qꝛ si ſm Auicē. pōt ꝯtingēter cāre aliqd sempiternũ mlto magis pōt ꝯtingēter cāre nō sempiternũ: qꝛ sempiternũ videt magis hre rōnē necessarij ꝗ̄ nō sempitnũ ⁊ magis rōnē icābilis. Sequit. qd eñ oporteret cātũ eē sēpiternũ videt seq ex necessitate cātiōis: vel ex imutabilitate ipsiꝰ causātꝫ: quoꝝ neutrũ ifert sempiternitatē. igit possibilis ē nouitas iferri: nō eñ valet formali ꝯña: cā est simplr imutabilis. ḡ nō pōt aliqd de nouo cāre: qꝛ cũ imutabilitate cause pt stare nouitas effectus: vt patebit rñdēdo ad pmũ argumētũ pncipale. Nec similr sequit. deꝰ cāt necessario. ḡ cātũ ē sempiternũ. Et dicũt aliq ꝙ ꝯña ē bona: sꝫ tā añs ꝗ̄ ꝯñs est falsũ: de añte ptꝫ: qꝛ ista repugnāt ꝙ aliqd cāet et necessario: vt patebit qōne sequēti Sꝫ quō ꝯñs sit falsum nō ostēdit ab eis: imo videt ꝙ si deꝰ causat. a. necessario ꝙ ipsũ. a. sit necesse eē: ⁊ si. a. est necesse eē. a. erit sempiternũ. Aliter nō esset necesse eē. Posset ḡ dici pmo ꝙ qñ doc. dicit ꝙ necessitas cātiōis nō ifert causatũ esse sempiternũ qd pōt sic intelligi in ꝓposito quia deꝰ nō causat necessario: ideo nō seqtur necessario sempiternitas effectꝰ. ⁊ sic fit ista ꝯña: quia deꝰ nō causat aliquē necessario: ideo ex necessitate cātionis nō pōt seq sempiternitas effectꝰ cuꝫ talis necessitas causatiōis nullo mō sit in deo. Secūdo pōt dici tenēdo illud añs: ꝙ deꝰ causet necessario: ꝙ adhuc nō sequit: qꝛ cōparatur ad effectũ mediate: etiā ſm philosophos causat necessario: ⁊ tamē effectꝰ erit nouus. Si etiā cōparatur ad effectũ imediate: adhuc erit nouus. ptꝫ de aīa intellectiua: que ꝑ philosophuꝫ. 16. de aīalibus. imediate causatur a deo ⁊ nō necessario. Si dicat. ꝙ si causatio aīe ē necessaria. ḡ ⁊ ipa aīa habet necesse esse. Respondeo ꝙ causatio necessaria est duplex. Quedā est simplr absoluta: q̄ nō fit ex p̄suppositione alteriꝰ. Alia est q̄ fit p̄cise ex aliquo p̄supposito ⁊ hoc secūdo mō aīa necessario causat: qꝛ in eodē instanti quo corpꝰ est organizatũ necessario aīa infunditur a deo. Dico etiā ꝙ aīa intellectiua nō immediate causatur a deo alia causatiōe qua causat: ⁊ corpus organizatũ: ita ꝙ causatio dei in aliquo pori terminetur ad esse ipsiꝰ aīe. ideo nō dicit absoluta necessitate causari: ⁊ de hoc vide Doct. in quarto distinc. 43.

Cātio necessaria duplex.

Quamuis doctor expresse dicat ꝙ nihil potest esse volitũ de nouo a volũtate diuina sine nouitate actus volēdi: vt ptꝫ in pmo distinctiōe. 8. questiōe vlti. ⁊ distinctiōe. 39. ⁊. 45. ⁊ p̄senti distinctiōe. Aliq tñ nitũtur ex aliqbus dictis. doc. saluare ꝙ aliqd pōt eē de nouo volitũ: q sic dicũt Tamē cũ supportatiōe tāti viri: ⁊ saluo semꝑ meliori iudicio: ⁊ in oībus me submittendo sacrosancte ecclesie determinatiōi: necnō dictꝫ sanctorum occurrunt mihi multe dubitationes: ex qbus forte non videretur sequi inconueniens aliquid esse de nouo volitum a voluntate diuina nulla penitꝰ mutatione facta in ipso actu volendi: que dubitationes sumuntur ex dictis doct. in diuersis locis.

Prima ergo dubitatio est: quia Doctor in primo distinctione. 39. dicit ꝙ sicut voluntas diuina contingenter vult puta Franciscum fore: ita stat semper in tali contigentia. Nam in eodem instanti quo elicit actũ: siue ipsũ velle pōt nō elicere: qꝛ semꝑ volũtas diuīa etiā qñ actũ elicit itelligit pori ipo actu: vt ēt ptꝫ a Do. in pmo di. 39. ⁊ in isto scdo di. 25. Et quia semꝑ elicit: ideo sēper itelligit sic por: ꝙ pōt nō elicere: nō eñ ē intelligēdũ ꝙ sic ab etno voluerit: ꝙ etiaꝫ nunc non velit: immo sicut ab eterno voluit. ita ⁊ nũc vult. ⁊ si sic videtur ꝙ possit velle oppositum. ⁊ si ponatur in esse ꝙ velit oppositum. tunc sequitur ꝙ possit velle de nouo. ⁊ tamen non est dicendum ꝙ sit nouitas in tali velle. Et licet dictum Doctoris sic exponatur ꝙ quando vult contingenter. a. ⁊ semper stat i tali actu contingenti sic exponitur. qꝛ quādo actu vult pro quocunꝗ instanti semper potest velle oppositum quia vt sic voluntas intelligitur prior actu volendi. Sed posita prima determinatione nō potest velle oppositum: ⁊ ideo non sequitur deus vult Franciscũ sedere: ⁊ potest velle ipsum non sedere modo possibili i esse posito nullũ sequitur impossibile: ponatur ergo in esse: non sequitur. quia posita prima determinatione qua vult ipsum sedere: non potest poni alia determinatio: qua velit ipsum non sedere. ⁊ de hoc vide q̄ notaui super primo Docto. distinctione trigesimanona Quicquid tamen sit est valde difficile credere ꝙ voluntas non possit velle oppositũ nulla facta mutatione in actu volendi. quia si ponatur secundum aliquos potentia exequutiua in deo sine mutatione aliqua in tali potentia potest aliquid causari de nouo quod prius non causauit. Non enim credo aliquid mutari ex hoc solo ꝙ hꝫ aliquē rspectum rōnis: queꝫ prius non habuit. vl ꝙ nō habeat rspectũ rōnis: quē priꝰ habuit: nō eñ actꝰ itelligēdi diuinꝰ diceret mutari ꝓpter aliũ ⁊ aliũ rspectũ rōnis. Vñ Ocham in suo centiloqo nō hēt pro incōuenienti ꝙ itellectus diuinꝰ nunc icipiat scire aliqd qd pus nesciuit. ⁊ ꝙ nũc desinat scire aliqd qd prius sciuit. Sic pariformit dico ꝙ forte nō videt ipossibile: ꝙ volũtas diuīa nũc velit Antichristũ nō fore: quē tñ prius voluit eē: ⁊ hoc sine sui mutatione. qꝛ sp rmanet idem actꝰ volũtatꝫ diuine vt ideꝫ sibi. licꝫ in eo possit eē aliꝰ ⁊ aliꝰ respectus: siue aliꝰ ⁊ aliꝰ trāsitᵒ sup creaturā: sicut ei volũtas diuina eodē velle semp imutabilr se hñte pt velle mille obiecta: q̄ vere dicunt hre esse volitũ: ⁊ tñ nō sequit mutatio i volũtate diuina: quia tm̄ sunt ibi alij ⁊ alij respectus siue alie ⁊ alie trāsitiōes sup obiecta cognita: sic videtur ꝙ manēte eodē velle circa idē obiectũ cognitũ possit poni alid ⁊ alid volitũ nulla facta mutatiōe i actu volũtatꝫ diuine: nō eñ videt seq absolute: vult hoc ⁊ pus noluit. ḡ mutat. nō seqtur: qꝛ eodē actu quo vult hoc eē: pus voluit hoc nō eē. Posito eñ ꝙ i me esset vnica itellectio: q̄ itelligo oīa itelligibilia i instāti. a. nō itelligo. b. ⁊ i alio istāti itelligo illd eodē actu tm̄ sequit ꝙ actꝰ intelligēdi nũc terminat ad. b. ad quod prius non terminabatur. Et patet ꝙ alia ⁊ alia terminatio i actu manente eodem nullaꝫ facit mutationē.

Opinio Ochā. s. ꝙ nō ē icōueniēs itellectu diuinũ scire aliqd de nouo.

Secũda dubitatio est: qꝛ doc. i primo distinctione. 40. ⁊ cōmuniter alij doctores expresse dicit ꝙ predestinatus pōt dānari in sensu diuiso. ⁊ tũc est sensus ꝙ ille q nũc est p̄destinatus pōt dānari: puta cras licet dicat ibi ꝙ hoc est in eternitate: qꝛ in eodē istāti: eternitatis quo vult Petrũ p̄destinare pōt velle oppositum: vt diffuse expssum est in pmo distinctiōe. 39. Nō video tamen quin deus si vellet posset nunc damnare Petrũ sine sui mutatione: vt infra dicam.

Tertia dubitatio est. quia doctor in primo distinctione quadragesimaquarta ⁊ in secũdo distinctione septima declarando de potentia dei ordinata ⁊ absoluta. Ibi dicit ꝙ facere aliquid de potentia dei absoluta est facer contra legem prius determinatam: ⁊ quod potest facere contra illam legem nisi forte exponatur ꝙ pro illo instanti quo ordinauit aliquam legē oppositum potuit ordinare. Sed certum est ꝙ omnis finalit peccator scdm legē diuinā ē etnalit dānandꝰ. ⁊ tñ nō video qn volũtas diuīa possꝫ nũc ordinar oppositũ nulla mutatione facta in actu volendi.

Quarta dubitatio est: quia videtur ꝙ si voluntas diuina nũc vellet possꝫ ōnes dānatos glorificare ⁊ sic esset nouũ volitũ sine mutatiōe voluntatꝫ diui-

ne. Et Franciscus de mayro. ī pmo distinctione. 40 dicit ꝙ deus non sic determinate reprobauit aliquē: quin semper possit illum predestinare si vult.

Quinta dubitatio. quia ex quo volūtas diuina ſm cōmunem opinionem ab eterno ordinauit Antichristum fore. Quero an Antichristus posset nō eē ⁊ si sic: tunc habeo propositum: aut non potest nō esse: ⁊ sic voluntas diuina non poterit facere ꝙ Antichristus nō sit: licet ab eterno potuisset facere: quod videtur inconueniens.

Sexta difficultas est: quia dicit Doc. in primo dist. 8 q. vltima. ⁊ in isto scđo presenti. d. ⁊ est etiaȝ cōmunis responsio Theologoruȝ ꝙ volūtas diuina voluit ab eterno quicquid voluit. sed nō pro eterno. sed pro aliquo tempore determinato. Quero tūc quomō ī illo tēpore determinato volūtas diuina ponit illđ in esse aut volitione qua ab eterno voluit: ⁊ habeo intētum. s. ꝙ ipsa habeat respectū nouū aut non volitione: sed aliqua alia potētia: ⁊ tunc videtur mutatio: qꝛ prius illa potētia nō ponebat illā creaturā ī eē. Nūc aūt ponit: ⁊ si hic nō ponit̄ mutatio: ita nec debet poni in volūtate diuina ex hoc ꝙ nūc vult aliquid eē: cuius oppositum prius voluit non esse.

Istis ergo dubitationibus positis dico semper me submittēdo scripture diuine: ⁊ pedibus sācte Romane ecclesie. offerēdo me tam publice ꝙ̄ secrete sēper retractare qđ nō fuerit ita bene dictū: ⁊ dictis sāctoꝝ nō ꝯsonū: ꝙ nō haberem pro incōuenieti voluntatem diuinā posse velle aliquid de nouo sine sui mutatione. Pro cui⁹ clariori intelligentia suppono aliq̄. Primū ꝙ mutari est alit̄ se hr̄e nūc ꝙ̄ pri⁹: vt ptȝ quī to physico. ⁊ hoc ſm aliquid reale: ⁊ sic homo mutat̄ a non albo in album: vel econtra. Est etiam mutatio visionis cum homo mutatur a non esse simpliciter ad esse simpliciter vel ecōtra. Sed aliter se habet̄ nunc ꝙ̄ prius secundū aliquam relationem rationis non dicitur proprie mutari sicut deus qui nūc amatur a me ⁊ prius non amabatur aliter se habet nunc ꝙ̄ pri⁹ secundū respectum rationis causatum a me amante: ⁊ tamen nō mutatur: vt patet a cōmuniter Doctorib⁹ ⁊ presertim a Scoto in primo dist. 30. ⁊. 39. ⁊ alibi.

Nō ē icōueniēs volūtatē diuinā posse velle aliqd de nouo absq̄ sui mutatione.

¶ Secūdo suppono: ꝙ in volūtate diuina est tm̄ vnū simplex velle idē realiter ⁊ essētialiter sibi: vt subtilit̄ probat Doc. in primo distinctione. 2. q. 1. ⁊ eodeȝ velle creat. gubernat. p̄destinat. ⁊ reprobat. ⁊ vult ꝙ quicquid vult vt patere potest in multis locis a Doctore. ¶ Tertio presuppono: ꝙ velle diuinum manens simpliciter idem in se aliquando dicitur velle contingēs vt quando transit super obiecta contingentia: vt cuȝ vult creaturam esse: ⁊ aliquando dicitur necessarium: vt quando transit super obiecta necessaria: vt patet a Doctore in primo distinctione. 10. ⁊ illud velle pōt dici diuersificari ſm ꝙ transit super diuīa obiecta ēt ꝯtīgētia: ita ꝙ talis diuersificatio non est in entitate ipsi⁹ velle: sed in diuersis transitionibus siue determinationib⁹: siue r̄lationib⁹ rōnis: vt ptȝ a doc. in primo di. 39. ¶ Quarto p̄suppono: ꝙ illud velle quo vult q̇c quid vult sic ē idem eēntialiter eēntie diuine. qđ non pōt in se eē nouū: nec elici de nouo. ¶ Istis p̄suppositis dico sine assertione ꝙ volūtas diuīa posito ꝙ ab et̄no voluerit me saluum fore: adhuc ipsa eodem velle potest me nunc velle damnare etiam anteꝙ̄ producar ī esse: ⁊ hoc si ponatur inesse in velle diuino tm̄ erit nouus transitus. Et cum dicit Doctor ꝙ hoc nō potest esse sine nouitate ipsius velle. Dico ꝙ vel oportȝ ip̄m exponere. puta ꝙ non loquatur secundum propriam opinionem: vel ꝙ non possit velle de nouo noua volitione reali sine nouitate ipsius: sed ꝙ nō possit esse nouus transitus sine nouitate in voluntate diuina ego non video. ¶ Et si dicatur ꝙ ipse Doctor in primo distinctione trigesima dicit ꝙ intellectus diuinus nō potest causare aliquam relationem rationis de nouo sine sui mutatione: hoc idem videt̄ de volūtate. Dico ꝙ ⁊ si hoc verū sit sustinēdo ꝙ ip̄e loqt̄ ſʒ opinionē p̄paȝ. Pōt tū dici non cōtradicendo Do. ꝙ quādo volūtas vult aliq̄d de nouo. ⁊ similiter quādo intellect⁹ intelligit aliq̄d de nouo non causat̄ ibi aliqua relatio ratiōis. Et si dicatur. Si intellect⁹ aliquid de nouo intelligit. ergo de nouo pōt se cōparare ad obiectū cognitū: ⁊ talis cōpatio erit relatio ratiōis. Posset dici ꝙ si talis relatio sit erit in obiecto cognito: nō aūt in intellectu diuino. ¶ Si etiā ponat̄ ꝙ sit ī intellectu diuino talis cōparatio: ego nō video quomō ꝓpter nouam cōparationē ratiōis sit mutatio ī actu intellect⁹ diuini. Nā sicut ab eterno secūdū ip̄m pōt ꝑ se cōparare ad alia ⁊ alia obiecta: ⁊ sic ibi esse plures cōparationes: ⁊ tamē ip̄m nō mutari. Sic in ꝓposito similiter videt̄ difficultas quomō eodē actu intellectus possit simul ⁊ ab eterno causare diuersos cōparatiōes circa diuersa obiecta sine sui mutatiōe: ⁊ ꝙ nō possit causare de nouo aliquā cōparationē sine sui mutatiōe: cum illa sit tm̄ ens ratiōis: q̄ nullā mutationē facit. ¶ Et sic breuiter sustinēdo hāc viā possum⁹ soluere multas difficultates q̄ possent inducere rationalē creaturā in desperationē: ⁊ in multa alia incōuenientia. dicerē ergo sine assertiōe tamē: ꝙ si volūtas diuina ab eterno statuisset hominē homicidā fore puniēdū pena capitis: ꝙ nūc de nouo pōt statuere oppositū: qꝛ sicut statuēs ab eterno est ibi tm̄ trāsitio cōtingēs suꝑ obiecta: ita ⁊ nūc quādo oppositū statuit simil̄r ꝙ ip̄a volūtas: sicut ab eterno eodē velle voluit me esse ꝓ isto tēpore: ita ⁊ nūc eodē velle ponit me inesse diuersificata alia trāsitione a p̄ma. Sil̄r sicut eodē velle voluit ab eterno Judā fore dānatū: ita ⁊ nūc pōt velle noua transitione: sine nouo respectu ratiōis Judā esse saluū: ⁊ sic de alijs. Nā vide Sco. in quarto. di. 45. q. 1. vbi dicit expresse: ꝙ si Petrū saluari iustū esset: si ip̄m dānaret iuste faceret: qđ eni incōueniēs esset apud volūtatem diuinā: si Petrū nūc beatū dānaret: ita ꝙ esset tm̄ noua trāsitio suꝑ Petrū dānatū. ¶ Et vltra q̄ro a te. an de⁹ posset velle nūc facere aliuȝ mundū p̄stantiorem isto. Si sic. ergo eodē velle. sed noua trāsitione: si non expresse nō est dicendū. qꝛ nō video oppositū. ¶ Si dicatur. Pono casum ꝙ volūtas diuina voluit ab eterno Petrum saluū: ⁊ nunc volūtas diuina dānat Petrum. Quero an ītellectus diuinus ab eterno cognouit Petrū fore dānandū. si sic. cōtra. qꝛ ab eterno non determinauit Petrū fore dānandū: ⁊ tamē intellectus diuin⁹ oīa cōtingētia cognoscit post determinationem volūtatis diuine. q. vltima prologi. ⁊ distinctione. 39. primi. ⁊ ~~dist~~ 14. quolib. si nō cognouit ab eterno ergo nō cognouit oīa futura ꝯtingētia. ¶ Respōdeo ⁊ prius q̄ro a te: an de⁹ possit ꝓducere nouū mundum: quē prius non determinauit ab eterno. Si sic. ergo intellect⁹ diuinus hoc nō cognouit ab eterno cū nō fuerit volitū ab eterno. ergo nō cognouit oīa futura cōtingētia. Dico ergo ꝙ intellect⁹ diuinus qn̄ transit super obiecta secūdaria nō fit ꝑfectior neq̄ impꝑfectior: cū talis trāsitus nō pertineat ad ꝑfectionem illius: immo si ꝑ impossibile nō cognosceret aliqđ obiectū secundariū: nulla simpl̄r ꝑfectio sibi deesset: imo simpl̄r oīs ꝑfectio sibi adesset. Nā vltimata perfectio illius est intelligere eēntiā diuinā: vt patet a Doc. in primo di. 2. ⁊ in secundo distin. 2. q. 1. Si ergo non cognoscere omnia obiecta: etiā necessaria non ꝑtineret ad imperfectionem illius: nec etiam cognoscere huiusmodi obiecta pertinet ad perfectionem illius: que tamen relucent in essentia diuina: non ex natura rei: sed ex actu intellectus diuini ante omnem productionem voluntatis ad extra producentis talia in tali esse intelligibili: vt patet a Docto. in primo distinctiōe. 3. questiōe. 4 ⁊ dist. 39. ⁊ in presenti distin. 1. q. 1. quanto magis non cognoscere ab eterno aliqua obiecta secūdaria cōtingentia non ꝑtinebit ad impꝑfectionē illi⁹. Dico ꝙ tm̄ cognoscit illa futura cōtingētia q̄ sunt determinata a diuina volūtate: qꝛ cognoscit añs. s. illam determinationē. ergo ⁊ futurū contingens sic determinatū. qđ dꝛ cōsequēs: vt patet a Doc. in p̄°. d. 39. ⁊ 44. quorum esset tū inconueniens: si aliq̄d esset determinatum a volūtate diuina ⁊ non cognosceretur ab intellectu diuino: ⁊ cum non cognoscit illud qđ nō est natū cognosci: nisi pri⁹ volūtas diuina det̄minet nullū sequit̄ incōueniēs. nō eni cognoscit hāc ali⁹ mūd⁹

Siste hic gradū ⁊ vide opi. R. P. subtilissimā.

Nota bñ istā solutionē. qꝛ ingeniose loquitur.

diuersa

perfectior est ꝓducēdi: ⁊ tñ hoc est possibile: ⁊ hec est: qꝛ
nō est determinatū a diuina volūtate: ⁊ si dicaṫ: nō ne in
tellectus diuinus cognoscit omnia futura cōtingentia.
¶ Dico ꝙ ex quo illud est futurū ꝯtingens: quod est sic

Quō itellect⁹ diui= n⁹ dicaṫ cognoscere detmīatio nē diuīe volūtatis.

determinatū a diuina voluntate: vt patere pōt a doct. in
q. vltima ꝑlo. ⁊ in pmo. d. 2. q. 1. ⁊ d. 8. q. vlti. ⁊ 39. ⁊. q.
14. quoli. ꝙ cognoscit omnia futura cōtingētia: ꝑ quan
to cognoscit determinationē diuine volūtatis: intelligē
do tamē sic: ꝙ essentia diuina est rō cognoscendi intelle=
ctui diuino ⁊ determinationē diuine volūtatis ⁊ deter=
minata ꝑ illam: vt ptꝫ a doc. in pmo. d. 39. Sed si post vo
lūtas diuina aliter determinaret: tūc intellectus diuin⁹
aliter cognosceret: cū in hmōi cōtingētibus semꝑ sequa
tur determinationem diuine volūtatis: nec sequiṫ muta
tio in itellectu sic vel sic cognoscere cum tñ ibi sint diuer
se trāsitiōes vel relationes rōnis: que nullam faciūt mu
tationem: vt dixi supra de volūtate. ¶ Istis ergo bene
itellectis iudicio meo satis debili nōnulle difficultates
solui pñt: q̄ multū impedimēti prestant in via dei ambu=
lare volēti. Et oīa que dixi ī ista materia nō assero firmi
ter tāq̄ꝫ vera īnitēdo snīe ⁊ opinioni mee: ⁊ si melior snīa
apperet semꝑ parat⁹ suꝫ illi firmiṫ adherere: credo tamē
in istis non decipi: sed magis veritati consona dicere.
¶ Arguit etiam ad istud mēbrum: quia si aliquid sit no
uum q̄ro a qua cā sit nouū: sit illa cā. a. aut. a. eodē modo
se habēs ꝓduxit hoc nouū aut aliter. Si pmo mō habeṫ
ꝓpositum: qꝛ ab eadeꝫ causa non mutata: pōt esse effect⁹
nouus. Si secūdo mō quero a quo mouēte aliter se ha=
buit ad hunc nouū effectū. nō est ꝓcessus ī infinitum: er=
go stabitur tādē: ꝙ aliquid erit nouum a cā vniformiter

Cōfirmatio.

se habēte. ¶ Et cōfirmaṫ rō: qꝛ si potest esse a pmo mo=
uēte hec pars motus noua que nūq̄ꝫ p̄fuit: quare nō po=
test ita aliquid totum esse nouū: cui⁹ nihil vnq̄ꝫ prefuit.
¶ Sed ista rō cum sua cōfirmatione paꝝ valet cōtra phi
losophos. ⁊ leuiṫ solueret ab eis: quia nouitas poneret
ab eis ex motu qui necessario causaṫ inquātū vniformis:
sed difformitas sequiṫ in partibus eius: ⁊ ita nouitas: ⁊
de hoc vide doc. ī pmo. d. 2. q. 1. ⁊. ī. 4. d. 48. vbi q̄rit an
cessante motu pmi mobilis aliquid possit moueri. ¶ Et
sic diceret ab eis: ꝙ nouitas esset tñ a cā secūda ⁊ non a
prima: sic motus pmi mobilis: ⁊ quelibet ꝑs eius. vnde
Commētator. 12. metha. com. 41. dicit ꝙ p̄ter pmū mo=
uēs: qd est infinite potētie requiriṫ mouēs ꝯiūctum po=
tentie finite: ita ꝙ ex pmo mouēte sit infinitus motus: et
ex scdo sit successio: qꝛ aliter nō posset esse successio. et ꝑ
ꝯñs nec nouitas: nisi cōcurreret illud mouens finitum.
¶ Ibi. in isto tñ mēbro secūdo: scꝫ intelligēdo de nihilo

Opinio Hē. ī summa arti. ii. q. xxiii. et xxiiii.

ꝑut dicit ordinē duratiōis distinguiṫ ab Hēri. in sum=
ma arti. 2. q. 23. ⁊. 24. ꝙ ly de nihilo potest accipi vel ꝑ
nihilo omnino: scꝫ secūdum esse essentie et existētie: vel
ꝑ nihilo tñ ṡm esse existentie: aliquo tñ ṡm esse essentie.
Et poniṫ ab Henri. ꝙ deus potest facere aliquid de ni=
chilo scdo mō: nō tñ pmo modo: quia omne creabile est
prius possibile: ⁊ illud possibile p̄supponit esse essentie:
et hāc opi. Henri. clarius. vide in primo. d. 36. q. vnica.
vbi vult ꝙ esse essentie sit de necessitate ab eterno. ¶ Cō

Cōfirmatio rōnis Hen.

firmaṫ ista rō: quia in omni creatura est ꝯpositio ex actu
⁊ potētia: ergo in oī re creata potētialitas est prior natu
ra actualitate: ⁊ tūc ista potētialitas nō est nichil: sed est
alicuius entis ṡm aliquod esse: nō aūt esse existentie: igi
tur ṡm esse quidditatiuum: ⁊ hoc ponitur ṡm illū modū
qui recitatur. d. 43. pmi. ibi. n. poniṫ ꝙ per potētiā acti
uam dei ad se ꝓducitur primo res ī esse possibili passiue
ad se. ⁊ tūc vltra potest produci in esse existentie: non tñ
nisi prius natura fuerit ꝓducta ī esse quidditatiuo: ⁊ ī es
se possibili passiuo. ⁊ hanc opi. clarius vide ī expositiōe

Cōtra modum Hen.

quam feci suꝑ. d. 43. pmi docto. ¶ Ibi. cōtra istud ē ar
gum̄. d. 43. qꝛ non ꝓducitur res aliqua in esse possibili
ꝑ omnipotētiā: qꝛ omnipotētia tñ respicit esse actualis
existētie: sed ꝓduciṫ in esse possibili tñ ab ītellectu diui=
no: quo etiam produciṫ in esse intelligibili: ⁊ qñ est ī es
se intelligibili non repugnat sibi esse existētie: ⁊ hoc cla=
ri⁹ vide ī expositiōe facta. d. 36. ⁊. 43. pmi doc. ¶ Ibi:
similiter sicut argutū est. d. 36. pmi cōtra illud esse essen
tie: si illud esse esset verum esse ⁊ esset ꝓductio ī illo esse:
vera esset creatio. ⁊ vide diffuse multas rōnes doc. quas
facit cōtra Hēricum in. 36. d. ⁊ vide illa. q̄ ibi notaui ex
ponēdo rōnes docto. contra Henricum.

¶ Quantum ad istuꝫ articulum:

hic doctor ponit opinio. ꝓpriam: dicens ꝙ deus pōt ali
quid creare de nichilo. ī. nō de aliquo ṡm esse existentie:
et per cōsequens ṡm esse essentie: quia esse essentie: ⁊ esse
existentie sunt idem: ⁊ omnino inseparabilia: vt ꝓbatuꝫ
est in pmo. distinctione. 36. ⁊ in tertio. di. 6. ⁊ addit do
cto. ꝙ si accipiatur ly de nichilo simpliciter. ī. non de ali
quo nec ṡm esse existentie: nec ṡm esse essentie: quod est
esse simpliciter: nec ṡm esse cognitum vel volitum: vel
possibile: quod est esse secundum quid: tunc est impossi=
bile aliquid creari de nichilo: accipiēdo ly de nichilo. ī.

Creare est actus volūtatis diuīe presupponens eē cognitū.

non de aliquo ṡm eē ṡm quid: quod patet / quia creare tā
tum est actus diuine voluntatis: que non operatur nisi
circa precognitum: et intellectus diuinus ante omnem
actum voluntatis ad extra de necessitate nature produ=
cit obiecta secūdaria ī eē cognito in quo eē cognito fun=
datur eē possibile: ⁊ de hoc vide docto. in primo. di. 3. q.

Esse volitū nccio p̄cedit esse actualꝭ exñtie.

4. ⁊. 36. q. vnica. ⁊ que ibi prolixius exposui. Et addit
doc. ꝙ obiectum productum in eē cognito: ⁊ in eē voli=
to (quod esse volitum de necessitate precedit ipsum esse
actualis existentie. vt patet a doc. in primo. dist. xlv.) vt
sic est quasi in potētia ꝓpinqua: vt possit eē obiectū om=
nipotētie: et poni ī esse simpliciter. Et addit doc. ꝙ ali=
quid pōt produci de nichilo simplr. ī. non de aliquo: nec
ṡm eē simpliciter. nec ṡm esse ṡm quid: quia produciṫ in

Creatio tātū ṫmiaṫ: ad esse simplr productio vero potest p̄cedere ꝙcūq̄ꝫ esse.

esse ītelligibili de nichilo simplr: non tamen illud crea=
tur: quia creatio tantum terminatur ad esse simpliciter.
vt patet a doc. hic ⁊ in primo. di. 36. ⁊ in. 3. di. 2. ⁊ alibi.
De hoc etiam: quod dicit de nichilo simpliciter. ⁊ de ni
chilo ṡm quid vide infra in doc. d. 18.

¶ Ad primū argumētū pricipale.

Doctor ad argumēta pricipalia.

vltimo loco doct. soluit argumenta principalia facta ad
oppositum conclusionis sue. Et pmo arguit sic. Si. a. po
test produci de nouo: ergo aliquid aliter se habet nunc:
q̄ꝫ prius. aut ergo productum aut producens non pmū.
quia non prefuit: ideo nunc aliter se habere nō potest q̄ꝫ
prius: cum prius non fuerit: non scdm: quia tunc primuꝫ
agens mutaretur. Si dicatur ꝙ agens sine sui mutatiōe
potest producere nouum effectuꝫ. Cōtra: quia agēs dat
esse: ideo productuꝫ recipit esse: ⁊ non econtra: ⁊ sic ī agē
ti. b. naturaliter precedere. a. oportet aliquam habitudi
nem nouam ad ꝓductum: ⁊ non ecōtra. ¶ Respōdet do
ctor ad hoc argumentum: ꝙ potest producere effectum
nouū absq̄ꝫ nouitate ī producēte: quia volūtate antiqua
⁊c. littera clara est: ⁊ vide que exposui supra in primo. d.
8. q. vltima. respōdēdo ad principale argumētū. ¶ Ibi:
et quādo arguiṫ cōtra istud per illam rōnē: ꝙ opꝫ habi=
tudinē nouam naturaliter p̄cedere in producēte ad ꝓdu
ctum. ¶ Dico sicut dictum est. d. 35. primi. ⁊. d. 3. q. 5. cō
tra Hen. ꝙ ad absolutum in cā: immediate sequitur abso
lutum in effectu: et ī effectu primo consequitur respect⁹
ad causam: ⁊ tunc si aliquis est respectus ad effectum ille
respectus ad effectum est vltimus. ⁊ aliquando null⁹: qꝛ
potest esse relatio in effectu nulla existente in causa corre
spōdente ad effectum: quia deus non potest realiṫ refer=
ri ad creaturam. vt supra probatum est in primo. d. 30.

Bōa expositio.

¶ Et quod dicit doc. ꝙ respectus cause ad effectum est
posterior respectus effectus ad causam: debet sane intel
ligi: quia nō potest esse posterior natura nec origine: nec
aliqua duratione: vt patet: sed debet sic intelligi: ꝙ posi
to absoluto in effectu ab aliqua causa statim de necessita
te nature: consurgit relatio: que terminatur ad absolutū
in causa: ita ꝙ quasi prius ītelligitur relatio effectus ad
causam: et non econtra: non ꝙ ita sit in re in eodem. n. in
stanti quo ponitur relatio effectus ad causam poniṫ re=
latio cause ad effectum: si illa causa nata est referri rela=
tione reali. ¶ Item cum dicit: ꝙ ad absolutum in causa /

Declaratio quō ad absolutum ī cā sequiṫ absolutū ī effectu que pulchra est

prius sequitur absolutum in effectu. vt hoc clarius ītel=
ligatur aliqua p̄suppono. Primo dictum doc. in primo.
d. prima. q. 2. respondēdo ad argumēta principalia. ꝙ rō
agendi: est tñ ratio quidditatiua: ⁊ similiter rō terminā
di: et vult ibi ꝙ nulla relatio sit ratio agēdi: et in. d. 3. q.
6. primi respondendo ad principale argumentum. ponit
differentiam inter rationem formalem agendi: et condi

rō agēdi ē nā cōditio agētis singularis.

tionem agentis: ita ꝙ ratio agendi est natura: et condi=
tio agētis est singularitas: et in creaturis: si ratio forma
lis agēdi est absolutum ⁊ cōditio agētis erit absoluta: ⁊
per consequēs ipsum agens erit absolutū: hoc ideꝫ dico

Adaptatō dictorꝝ singularis ⁊ ingeniosa.

de producto. ¶ Secundo suppono: ꝙ causa non tantum
absolute sumpta: sed etiam vt actu causat est prior natu
ra ipso effectu: vt ptꝫ a doc. p̄senti di. ⁊ īfra. d. 15. 25. d.
et alibi. ¶ Istis presuppositis: dico ꝙ ex quo natura ab

soluta est ratio formalis producendi effectum absolutū:
in quocunq̄ ponatur sine imperfectiōe. illud habens ta
lem naturam statim potest producere absolutum. Secū
do ad absolutum in causa .i. ad rationem formalem agē
di absolutam: sequitur absolutum in effectu .i. ꝙ absolu
tum in effectu est a natura absoluta in causa et a ratione
formali producēdi: ⁊ in tali instāti nature quo produci
tur absolutum in effectu: nulla est relatio neq̄ in causa:
neq̄ in effectu: nō in causa patet: q2 vt producit est prior
natura effectu vt dixi supra: q2 vt sic relatio producētis
esset prior natura relatiōe producti: quod est cōtra Ari
sto. in predicamēto ad aliquid. Tum etiam: quia relatio
realis semp presupponit extrema: sed in illo priori quo
causa producit effectum nō intelligitur productus: qui
est vnum extremum. ¶ Tum etiam q2 tunc esset relatio
aliqua: ⁊ nō posset terminari ad aliquid: qđ est impossibi
le: nō .n. in illo instanti quo causa producit: talis relatio
potest terminari ad effectum: quia in illo instāti nature
nō intelligitur effectus habere esse. ¶ Tum etiam: quia
tunc poneretur aliquid dependere actu ab aliquo quan
do nō est: sed in instanti nature: quo causa causat effectū
nō intelligitur habere esse: ⁊ tamen relatio causantis de
necessitate depēdet a causato vt a termino: cū relatio in
suo esse necessario dependeat a termino: vt patet a doct.
in pluribus locis: p̄cipue tamen in .30. dist. primi: patet
ergo: ꝙ nulla relatio producētis siue causantis ad pro
ductum: siue causatum. potest esse prior ipso producto si
ue causato. Nec similiter relatio producti ad producēs/
potest esse prior ipso producto. ¶ Tum quia in aliquid
non potest esse motus neq̄ ꝓductio: vt ptz per Arist. 5.
phi. tex. cō. 10. ⁊ si esset: prior de necessitate esset terminꝰ
productiōis. ¶ Tum quia relatio talis esset sine aliquo
fundamento: quia nō est nata fundari nisi in producto:
nec est simul natura cum producto. ¶ Tum quia videre
tur sic posse produci: sicut et productum: vt patet: quod
est cōtra philosophum vbi supra. ¶ Tuz quia relatio de
necessitate p̄supponit fundamētū: vt priꝰ natura. ¶ Tū
quia relatio realis est int᷑ extrema realia realiter distin
cta: ⁊ de necessitate preexigit illa. ¶ Tum quia si esset si
mul natura cum fundamento nō depēderet ab illo: quia
omne depēdēs est posterius: omnis autem relatio quan
tum ad suum esse necessario depēdet a fundamēto et ter
mino: si ergo nō potest esse prior neq̄ simul: sed de neces
sitate posterior: sequit᷑. qđ doctor dicit: ꝙ ad absolutum
in causa: sequitur absolutum in effectu. i. ꝙ effectus quo
ad entitatem absolutam īmediate est a natura absoluta
in causa vt a rōne formali: ad que absoluta: sequit᷑ rela
tio causati absoluti: que terminatur ad absolutuz in cau
sa: ⁊ relatio cause absolute: que terminat᷑ ad absolutum
in effectu. ¶ Ibi. Cum igitur dicis ꝙ quia causa dat es
se. ideo effectus recipit esse. Dico ꝙ si intēdas ꝑ ly: quia
reduplicationem relatiōis in cā vel aliquam realitatem
nouam in cā siue relatiuam: siue absolutā: ꝓpositio ē fal
sa: q2 sensus est. ꝙ relatio vel noua realitas ī causa est rō
Siste gradum. formalis dādi esse. quod ē falsum: de relatiōe ptz: q2 nul
la relatio potest esse rō ꝓducendi aliquid. quia sicut rela
tio nō pōt esse terminus formalis ꝓductionis: ita nō po
test eē rō formalis ꝓducēdi. vnde expresse ptz ab Arist.
5. phy. t. c. 10. ⁊ expresse a com. ibi de realitate noua pa
tet: q2 tunc sequeretur: ꝙ causa semp haberet aliaz ⁊ aliā
realitatem quando causat alium ⁊ alium effectum. ⁊ sic
ḿm diuersitatez effectuum etiā numeralem oporteret po
nere in cā diuersitatem rōnum formalium correspōden
tem effectibus: que omnia sunt valde absona. Sequitur
in textu: si autem ītelligas reduplicatiue actum primum
cause: qui precedit naturalit᷑ causatū: illo modo proposi
tio est vera: quia sensus est huius propositionis. s. q2 cau
sa dat esse: ideo effectus recipit eē videlicet: quia absolu
tum in causa est prius effectu: ⁊ est ratio formalis produ
cēdi effectum. ⁊ vt sic dicitur actus primus si dat esse: ef
fectus vt actus secundus: recipit vere eē a tali absoluto
vt actu primo. ¶ Et si dicatur ꝙ nō tātum: quia est abso
lutum causat: quia similiter tale est. s. absolutum quādo
non causat: hic arguit doctor sic: ex quo enim. a. est vere
absolutum quando non causat: ergo videtur ꝙ quando
causat aliquid sibi adueniat. ¶ Respōdet doc. ibi. dico
ꝙ in illo īstanti: in quo causat adhuc causat: vt prius na
turalit᷑ ipa causatiōe/ ⁊ vt sic nichil intelligit᷑ nisi absolu
Bona difficultas. tum a quo ponitur ipm causatum in esse: ⁊ littera est sa
tis clara. ¶ Videt᷑ tamē aliquale dubium: quia si ista est
vera agēs actiōe agit: talis actio est relatio: si ergo agēs
prius nō agebat: ⁊ nūc in instāti. a. vere agit: ⁊ per te: vt
agit: est prius effectu: ergo actio qua agit erit prior: ⁊ ꝑ
cōsequens aliqua relatio erit ibi noua ⁊ prior ipso effe
ctu. Tum etiam: quia doc. ipe: cōcedit in prolog. q. vlti
ma. ꝙ volūtas elicit praxim mediāte elitione de genere
actionis: si ergo elitiōe elicit: ⁊ dum elicit priorem pra
xi: sequit᷑ ꝙ erit ibi prius actio: que erit de genere actio
nis: que est vere relatio. hoc idem videtur patere. distin.
25. huius secundi. vbi dicit: ꝙ volūtas intelligitur libe
ra quādo actu elicit: quia vt elicit actum est prior natura
ipso actu: ⁊ dum elicit cōtingenter se habet ad illum/ et
tamen ex supradictis. vt elicit elitiōe elicit: que est de ge
nere actionis. ¶ Respōdeo. ꝙ verba doct. debent sane Pulchra rhsio.
intelligi: et quando in vno loco expresse habetur intētio
eius: si alibi aliter videt᷑ dicere ḿm sensum verborum de
bet exponi conformiter intētioni sue: cum ergo expresse
habeatur intentio doct. circa hoc: ꝙ absolutum vt cau
sat est prius causato ⁊ tota ratio formalis causandi ē en
titas absoluta in causa: sequitur ꝙ nulla relatio precedit
ipsum effectum in causa dum causat: ita ꝙ talis relatio
sic de necessitate preexigatur ad causationem effectꝰ: ꝙ
impossibile sit talem effectum causari circunscripta tali
relatiōe. ¶ Et cum arguis agens actione agit. ⁊c. ¶ Di
co ꝙ actio potest capi duplr̄ vno modo: ꝙ sit actio de ge
nere actionis: alio modo pro ratiōe formali agendi: que
est entitas absoluta: primo modo actio nō precedit effe
ctum: immo est posterior: sed secūdo modo bene p̄cedit:
et tunc ista propositio: agens actiōe agit pōt habere du Agens actiōe agit
plicem sensum. scilicet agens formaliter actione forma duplr̄ itel
li agit. vel agens fundamentaliter actione fundamenta ligi pōt.
li agit. primo modo accipitur agens pro subiecto ⁊ actio
ne de genere actionis. secundo modo accipitur agens ꝓ
supposito ⁊ ratiōe formali agendi. primo modo agēs nō
est prius effectu: sed bene secūdo mō. sicut etiam dicimꝰ:
pater est prior filio: si accipiatur fundamētaliter. s. pre
que est pater. sensus est verus: si formaliter sensus est fal
sus. ¶ Ad aliud de volūtate: cum dicitur: voluntas eli
cit actum elitiōe. hec ꝓpositio potest duplr̄ ītelligi. Pri Volūtas
mo: ꝙ voluntas elicit elicione formaliter: ita ꝙ elicio sit elicit actū
actio de genere actionis. ⁊ elicio sit effectus formalis il eliciōe du
lius: et hoc modo voluntas vt eliciens nō est prior actu pliciter in
elicito. Secūdo pōt intelligi fundamentaliter: ita ꝙ eli telligitur.
cio accipiatur pro ratione formali fundamentali elicien
di actum: ⁊ sic volūtas eliciens elicione fundamentali: ē
prior. ¶ Hec distinctio: que est valde necessaria pōt eli Aduerte
ci a doctore ī pluribus locis. precipue in primo. di. 7. in distinctionē valde
quoli. q. prima. et alibi. ¶ Et sic patet ad aliam instan necēiam in
tiam de dist. 25. secundi: patet. n. ꝙ voluntas vt libera via doc.
dicitur libere agere quando elicit ⁊ vt sic est prior actu
elicito: accipiēdo absolutum in voluntate: ⁊ hanc expo
sitionem bene nota. ¶ Secundo principaliter arguit do
ctor ibi. Item causa semper eque determinata ad agen
dum eque videtur agere semper ⁊ effectum ꝓducere: nō
videtur ratio quare debeat aliquid nūc producere/ ⁊ nō
alias/ si fuit alias/ ita determinata ad agendum sicut mo
do/ sed si causatur aliquid nūc aliter aliqūo se habet nūc
q̄3 prius/ et per maiorem determinationem cause ad ipm
nunc q̄3 prius/ ergo causa illa aliquando est magis deter
minata ad producendum effectum q̄3 alias/ ⁊ sic nō eque
semper/ et per consequens mutata. ¶ Respondet doct.
ibi ad secūdum patet per idem. dicit doct. ꝙ causa eque
determinata ad producendum aliquod productum quā
tum est ex parte sua potest quandoq̄ producere/ ⁊ quan
doq̄ nō producere/ ⁊ littera clara est de determinatione
et indeterminatione cause/ vide docto. in primo in mul
tis locis. ¶ Tertio arguit doc. ibi preterea secundo de
generatione tex. com. 56. idem manens idem semper na
tum est facere idem/ ergo non erit aliqua variatio in effe
ctu nisi prius ponatur in causa. ¶ Respōdet doct. ꝙ phi
losophus loquitur de agēte naturali: quod patet per ip
sum qui sic dicit/ idem. n. et similiter se habens semper
idem natum est facere quo circa generatio semper erit
aut corruptio/ et paulo infra/ necesse enim si erit semper
et cōtinua generatio et corruptio semper aliquid moue
ri/ vt nō deficiant trāsmutatiōes. hec ibi. Et ibi commē
tator ostēsum est/ ꝙ entia semper sunt in generatione et
corruptione. ⁊ ꝙ generatio corporis istius est corruptio
alterius manifestum est/ ꝙ ponendo vnum motum īpos
sibile est/ istas duas operationes. s. generationem et cor
ruptionem esse idem/ idem. n. nō facit cōtraria/ quapro
pter aut semper erit generatio aut semper corruptio. hec

ille:⁊ sic patet quomodo loquitur de agente naturali. ¶ Ul-
timo arguit doc. Ibi si nulla mutatio ponatur ex parte cau
se vt modo dicatur magis approximata et minus approxi-
mata ꝙ alias: nec possit esse aliquod impedimētum ex par-
te eius: non videt ratio quare nūc agit et prius nō. nec va-
let dicere: ꝙ voluntate agit: ideo agit quando vult: quia si
agens voluntarium aliquando agit: ⁊ alias non: hoc non est
nisi quia expectat maiorem opportunitatem agendi: quod
non contingit ī primo agente. ¶ Respōdetur ibi. Ad quar-
tū dico sicut dictum est. d. viij. primi. q. vlti. in disciplinati est
querere omnium demonstrationem secundum philosophū
iiij. meta. ⁊ dicit doc. ꝙ non est assignanda alia ratio: nisi qꝛ
sic vult ⁊ littera clara est: que magis patet in primo. d. xli.
Et ibi vide que exposui. ¶ Ibi: quod arguebatur pro secū
da positione de esse essentie. ¶ Nunc doc. respondet ad ra-
tiones Henrici: que sunt facte in secundo. ar. huius questio
nis: ⁊ dicit quod omne creabile prius erat possibile creari ex
Esse cognitū cōcomitat: possibilitas ad eē simpliciter — parte sui: sed ista possibilitas non fundatur in aliquo esse
simpliciter: sed in esse cognito: ita ꝙ possibilitas ad esse sim
pliciter concomitatur ad esse cognitum: licet formaliter esse
cognitum non sit esse possibile: quia esse cognitum est esse
in actu: licet secundum quid: sed esse possibile est esse in po-
tentia ad esse simpliciter: ⁊ non in actu: de hac tamen mate
ria clariꝰ vide in doc. di. xxxvi. primi. vbi diffuse ptractatur
ista materia de esse creaturarū ante esse existentie: ⁊ vide
multa: que ibi notaui exponendo ibi litteram. doc. ⁊ sic finis.

¶ Questio tertia.

Tertio queritur vtrum
possibile sit deus producere aliquid
aliud a se sine principio. Titulus. q.
huius ītelligitur sic. an deus potuit
pducere aliquid aliud a se sine pri
cipio scilicet durationis. i. an possit
producere aliquid in esse. ita ꝙ nō
esse nulla duratione precedat esse: ⁊
breuiter sensus est: an aliquid aliud
a deo possit ab ipso produci ab eterno: ita ꝙ dicat vere cau
satum. ⁊ tamen eternaliter causari.

Expositio littere.

¶ Hic dicitur ⁊c. Doctor in ista q̄
stione: non ponit determinate intentionem suam. Sed du-
as opiniones que sunt ī extremo videtur sustinere vt proba
biles: ⁊ recitat primo argumenta ꝓ vtraqꝫ opinione: ⁊ ipsa
soluit: ita ꝙ argumenta facta pro opinione sancti Thom. q̄
tenet esse possibile aliquid aliud a deo posse causari ab eter
no: soluit sustinendo opinionem Henrici: qui tenet esse im-
possibile aliquid aliud a deo posse ab eterno causari. Et de-
inde recitat argumenta facta pro opinione Henrici tenentis
esse impossibile aliquid aliud a deo posse ab eterno causari:
⁊ soluit illa sustinendo opinionē sancti Thome tenentis op
positum. Uidetur tamen in responsiōibus doctor magis de
clinare ad opinionem sancti Tho. ꝙ ad opinionem Henrici:
licet vtraqꝫ via sit probabilis: primo ergo recitatur opinio.
Prima ratio tho. — s. Tho. que ponitur in prima parte sūme. q. xlvi. Arti. ij.
que opinio est vt supradixi: ꝙ vere deus potest producere
aliud a se ab eterno. ⁊ probat multis rationibus. Et in ista
questione sic procedam primo adducam rationes. s. Tho. ⁊
singilatim respondebo ad eas sustinendo opinionem Hen-
ri. secundo ponam rationes Henri. ⁊ singilatim respondebo
ad illas sustinendo opinionem. s. Tho. prima ergo ratio pro
opinione Tho. est ista. quia si deus non potest producere. a.
ab eterno hoc erit demonstrabile aut per medium intrīse-
cum ipsi deo: puta per aliquā rationem intrinsecam dei: ꝙ
sibi repugnet producere. a. ab eterno: aut per medium extrī
secum puta per medium sumptum a creatura. Si ergo nō
potest demonstrari sic vel sic: ꝙ deus non possit producere.
a. ab eterno: ergo sequitur: ꝙ potest producere. a. ab eterno.
Et nota de medio demonstrandi extrinseco: medium enim
extrinsecum est semper separatum a subiecto: de quo de-
monstratur aliquid vel saltem se habet vt separatum: medi
um intrinsecum includitur in subiecto demonstrationis: vt
patet secundo posteriorum: posset tamen sic argui pro opi-
nione. s. Thome. Si ideo repugnat producere. a. ab eterno
aut est ex parte dei: aut ex parte creature: si ex parte dei erit
demonstrabile: aut per intrinsecum: aut extrinsecum: si ex
parte ipsius. a. hoc erit demonstrabile: aut per medium in-
trinsecum ipsi. a. aut per medium extrinsecum: ⁊ patet ra-
tio: si enim dico: ꝙ homini repugnat esse lapidem ista repu-
gnantia potest demonstrari: aut per medium intrinsecum
ipsi homini: puta animal rationale: aut per extrinsecum ipsi
homini: puta per medium sumptum a lapide. ¶ Respon-
det doc. ibi. Tenentes istam positionem. Ad primam dice-
rent: ꝙ licet non possit sciri naturaliter volūtas dei an sit re-
spectu huius: tamen naturaliter potest sciri: ꝙ ipsa non est
alicuius: quod non est ex se volibile. ⁊ ideo illud includit cō
tradictionem: voluntas autem diuina non est eius: cuius nō
est ratio. Sed tunc oportet ponere non volibilitatem ex par-
te obiecti sicut impossibilitatem ex. xliij. di. primi. vult dice
re instantia ista quare lapis non est volibilis ab eterno: ⁊
pro eterno: hoc non est ratione voluntatis diuine: sed ratio-
ne intrinseca lapidis: propter ꝙ repugnat sibi esse ab eter-
no: ⁊ cum dicit de. xliij. d. primi. vide ibi quia vult doctor: ꝙ
impossibilitas rerum non est ex parte impossibilitatis ter-
minorum: loquendo tamen de ratione impossibilitatis proxi
ma: ⁊ non de remota sicut ibi dicit doctor. Et nota que ibi ex
posui: dicit ergo Henri. ꝙ creatura est ratio demonstrandi
nullum causatum posse esse ab eterno: quia de ratione crea
ture est: ꝙ actualiter habeat esse post non esse: ⁊ ita de ratio
ne ipsius est: ꝙ incipiat esse de nouo. ¶ Cōtra hoc: quia me
dum illud ⁊c. hic doc. reprehendit responsionem Henrici:
eo quod non euacuat argumentum. s. Thome: ⁊ patet argu
mentum. ⁊ vt clarius intelligatur formetur sic supponendo
secundum Hēricum: ꝙ quod quidest siue diffinitio puta la
pidis non est ratio demonstrandi ipsum lapidem nunc inci
pere esse: sed existentia lapidis: tunc sic: quicquid includit
posse esse post non esse: incipit esse de nouo: sed lapis est hu
ius modi: ergo. Dicit doc. aut in minori predicatur existen-
tia aptitudinalis: ⁊ sic est fallacia consequentis a pōne con
sequentis ad pōnem āncedētis: nō enī sequitur lapis potest
esse hinc ad mensem post non esse: ergo lapis incipit esse hic
ad mensem: econtra tamen sequitur a positione anteceden
tis: ad positionem consequentis. a. incipit esse actu nunc: er- Existentia duplex.
go aptus fuit esse nunc. ¶ Aut existentia actualis predi-
catur de lapide: ⁊ tunc minor erit contingens: ⁊ sic non seq-
tur conclusio necessaria quia ex vna de necessario: ⁊ alia de
contingenti sequitur conclusio de contingenti: vt patet pri
mo priorum: ⁊ tamen est intentum Henrici: per hoc argumē
tum: ꝙ sit necesse ipsum lapidem incipere esse de nouo: di-
cit ergo doc. ꝙ argumētum. Henrici tātum procedit proba
biliter vel sophistice: maior etiam argumenti Henri. posset
consimiliter distingui. lꝫ doc. nullam aliam mentionem fa- Aliter rñdet doc. ad rōnē Tho.
ciat: ⁊ sic patet ista littera. ¶ Ibi argumentum tamen po-
test responderi. ⁊c. Hic doc. aliter respondet ad argumentū
Thome sustinendo opinionem Henrici: ⁊ primo dicit: ꝙ qđ
quidest idest diffinitio cōtingenter se habet ad existentiam
actualē vel nō actualē idest hec diffinitio puta lapidis nō est
rō demōstrādi lapidem actu existere necessario: quia tūc de
necessitate existeret: nec est ratio necessaria demonstrandi
lapidem actu non existere. s. ꝙ actualis existentia non con- Diffinitio nō ē rō demōstrandi aliquā cōditionē existēdi absolute
ueniat sibi: quia tunc nunꝙ posset actu existere. ¶ Secun-
do dicit: ꝙ quod quidest siue diffinitio non est ratio demō-
strandi aliquam conditionem existendi absolute existentia
absoluta illa est que nec ē finita nec īfinita sed ē communis
existentie increate: et create. Nam conditiones existentie
sunt iste: eternitas: temporalitas: necessitas: contingentia ⁊
huiusmodi: nam aliqua existentia est necessario eterna vt
diuina: aliqua est temporalis: ⁊ cōtingens: vt existentia Frā
cisci: dicit ergo ꝙ diffinitio puta lapidis non est ratio demō-
strandi absolute: vel ꝙ sit eternus vel non eternus: quia si
primo de necessitate esset eternus. si secundo de necessitate
repugnaret sibi eternitas. Tertio dicit ibi alicui: tamen qđ
quidest ⁊c. ꝙ existentia sumpta sub aliqua conditione po-
test repugnare diffinitioni lapidis vel hominis puta si suma
tur existentia hominis sub ista conditione: ꝙ sit increata: vel
ꝙ sit necesse esse repugnat sibi: sic dico pariformiter: ꝙ exi-
stētia hominis sumpta cum sempiternitate: et ideo ex qui
ditate hominis potest demonstrari: ꝙ non existat sempiter-
naliter: quia sicut diffinitio est ratio demonstrandi aliquid de
subiecto sibi conuenire: ita est ratio demonstrandi aliqđ in
compossibile sibi repugnare. ¶ Et nota ꝙ non sequitur ho
mini repugnet esse eternaliter: ergo necessario habet esse de
nouo: sed bene sequitur cum constantia subiecti homini re-
pugnat esse eternaliter: ⁊ actu existit: ergo de necessitate ha

bet esse de nouo. ¶ Ibi aliter etiam peccat ratio: hec respõsio clara est: sed pono exemplum de primis impossibilibus: ⁊ de primis necessariis: prima enim necessaria sunt prima principia per se nota: ⁊ p̄ma impossibilia sunt opposita primorum principiorum: ⁊ sicut prima principia sunt notissima in veritate: ita opposita primorum principiorum sunt notissima in falsitate: vt patet primo posteriorum: et sic nec veritas: nec falsitas eorum demonstrari potest. ¶ Secundo principaliter arguitur pro opinione .s. Thome ibi. Item quodlibet aliud a deo esse factum ex tempore est articulus fidei: ergo ad hoc non expedit fieri demonstrationes: ne c propter fideles: nec propter infideles: ⁊ littera clara est. ¶ Respondet doc. ibi ad secundum dici potest: ⁊ responsio de se patet in littera: nec indiget alia expositione. ¶ Tertio arguitur p̄ opinione. Tho. ibi preterea tertio. Augu. 6. de tri. c. primo. dicit ꝙ si ignis esset eternus splendor ab eo causatus sibi esset coeternus: videtur enim ꝙ consequentia Augu. sit naturalis: aliter non valeret ad probandum eternitatem filij cum patre: non autem tenet consequentia nisi ex perfecta ratione cause et causati ⁊c. Et addit ibi ⁊ illud argumentum potest multipliciter applicari: quia nulla conditio perfectionis in secunda causa reperitur quacunq; positione facta: que cõditio perfectionis non sit in prima causa: vt causa: sed perfectionis est in aliqua causa secunda habere effectum sibi coeuum: ergo. Ibi etiam aliter deducitur: quia modus causandi non formaliter variat ipsum causatum secundum Ambrosium de incarnatione verbi: modus enim causandi est: puta necessario vel contingenter causare: sed si deus naturaliter causaret necessario causaret: ⁊ posset causare effectum sibi coeuum: igitur si modo voluntarie causaret: posset causare effectum sibi coeuum. ¶ Respondet doc. ad tertium argumentum: ibi ad tertium dico: ꝙ licet dicatur ibi multipliciter a diuersis. Respondeo tamen breuiter: ꝙ in eadem consequentia possunt esse multe rationes: propter quas illatio sit necessaria. Dicit doc. respondendo ad argumentum Tho. ꝙ aliqua cõsequentia siue illatio potest tenere ex multis rationibus siue locis: ⁊ exemplum patet in littera que clara est vsq; ibi: vbicunq; igitur est similis ratio: inferendi. ⁊c. dicit doc. ibi. Si ignis est eternus: ⁊ non impeditus: ergo splendor est eternus: antecedens est impossibile: nam implicat ignem esse ⁊ esse eternum: quia dicerent isti: ꝙ ex quo ignis est vere causatus implicat ipsum esse eternum: ⁊ similiter consequens est impossibile: sed splendorem esse eternũ propter eandem rationem de antecedente. consequentia tamen est necessaria: et naturalis sicut si homo currerent: ergo necessario moueretur: tamen qui a Augu. vult probare coeternitatem filij ad patrem: ponit exemplum de igne ⁊c. quod quidem exemplum valet in patre: quo ad productionem: nõ quo ad causationem: quia si pater ab eterno est perfectus: ⁊ habet memoriam fecundam perfectam: ergo productum ab ipso est sibi coeternum cum sit eiusdem nature non sic sequitur de causato: quod est alterius nature a causante.

¶ Ibi per hoc patet ad confirmationem illius rationis: ꝙ nulla perfectio tollitur a prima causa: que potest esse in secunda ⁊c. hec littera clara est: ⁊ quod dicit ibi. Nec ex hoc tã ꝙ ex impossibili inferendo quodlibet: vult dicere doc. ꝙ si causa naturalis est eterna. ⁊ non impedita: ergo effectus eius erit eternus: ista consequentia est naturalis: ⁊ necessaria: ⁊ non sequitur hoc consequens sicut ex impossibili sequitur quodlibet: sed sequitur formali consequentia: quia consequens necessario includitur in antecedente. ¶ Ibi per idem patet ad illam aliam rationem: ꝙ diuersus modus causandi. ⁊c. Hec responsio clare patet in primo. distinctione octaua. quest. vltima. quam ibi exposuit nam causare: ⁊ cōtingenter ille modus: sed contingenter est possibilis ⁊ compossibilis: causare vero ⁊ necessario ille modus scilicet necessario: est incompossibilis cause ⁊ sicut ad causare modo compossibili sequitur effectus possibilis: sic ad causare sub modo incompossibili sequitur naturali consequentia modo preexpositio de naturali consequentia effectus videlicet incompossibilis: ⁊ patet littera. ¶ Quarto arguitur pro via .s. Tho. Ibi preterea quarto: quicquid non repugnat limitationi nõ repugnat creature: si est aliqua entitas. Sed quantacunq; duratio non repugnat limitationi: quia non est perfectior vt duret per .x. annos q̃ ꝙ per horam: ergo infinita duratio nõ poneret maiorem perfectionem: quam minor. ¶ Respondetur ibi. Ad quartum diceret aliquis. Hic doc. primo recitat opinionem alterius: quam confutat: aliqui dicunt ꝙ sempiternum esse includit aliquam illimitationem: quia includit adequari deo secundum illimitationem durationis. Dicit doc. ꝙ hoc nihil est: quia eternitas vt coexistens huic diei est infinita ⁊ independens: et tamen creatura vt hodie coexistens eternitati est finita ⁊ dependens: ideo non adequatur sibi: oporteret igit̃ dicere ad rationem .s. Tho. ꝙ sempiternum esse: aliquam illimitationem dicit in creatura: vnde repugnat sibi. Sed vnde sit illa illimitatio ⁊ repugnantia quilibet ostenderet per illam rationem fundamentalem: quam pro se poneret. ¶ Quinto arguitur pro opinione .s. Tho. ibi Ita creatura tendit in non esse quantum est ex se si semper esset: sicut si non semper esset ⁊ hoc quia est ex nihilo: sed absq; contradictione potest aliqua creatura semper tendere in non esse: ⁊ tamen semper esse sicut patet de angelo ⁊ anima. ¶ Respondet doc. ducendo hoc argumentum ad oppositum: quia sicut creatura non potest actualiter tendere in non esse: ⁊ tamen semper fore: ita non potest actualiter fuisse post non esse et tamen semper fuisse: de ratione autem creature secundum istam positionem non tantum est habuisse non esse ante esse aptitudinaliter: sed etiã actualiter ante esse habuisse non esse. ¶ Ultimo loco pro opinione san. Thom. arguitur per auctoritates: prima est August. ibi. Item Augu. de ciui. 10. ca. 31. dicit ꝙ si pes ab eterno fuisset in puluere semper ei subesset vestigium: ergo.

¶ Item August. ibidem libro. 2. cap̄. 4. modo quodam vix intelligibili Philosophi dixerunt mundum esse factum. Et tamen non habere principium durationis: igitur ille modus si est vix intelligibilis: est intelligibilis: ergo.

¶ Respondet doctor ibi ad auctoritatem dico ⁊c. tota ista littera clara est: nec indiget alia expositione: ⁊ sic patet ista prima opinio.

¶ Est opinio Henrici quolibeto 1. q. 7. ⁊ quol. 9. q. 17. que tenet oppositũ opinionis .s. Tho. videlicet ꝙ contradictionem includat aliud a deo fuisse sine principio durationis: siue ab eterno fuisse: ⁊ pro hac opinione multas adducit rationes: prima est ibi. Contra istam positionem arguitur: ⁊ stat in hoc: quia si producitur capit esse: ⁊ omne tale habet principium. Si dicatur ꝙ semper producatur quando est: ergo creatura est in continuo fieri: ⁊ sic non differet creari a conseruari: quod est falsum. Tum q2 creari est produci de non esse ad esse: conseruari autem est ipsius prehabiti esse. Tum quia agens particulare generat: ⁊ non conseruat. Et addit: quia creatura habet esse acquisitum. ⁊ per consequens esse post non esse alias esset deus. ¶ Respondet doc. ibi. Tenentes primam opinionem. hic docto. magis videtur declinare ad opinionem .s. Thom. propter tria que ponuntur hic in littera. Primo: quia non videtur contradictio in istis terminis aliud a deo esse sempiternum. Secundo: quia rationes que videntur probare contradictionem sunt speciales. quia si de aliquo speciali probent contradictionem. non probant tamen hoc de omni alio a deo. Tertio: quia quedam rationes fiunt de preterito: que videntur similiter posse fieri de futuro sicut de preterito: cum tamen nulli negent possibilitatem futuri sine fine: aut possent fieri de successione sicut de permanentia. Unde isti respondent ad rationes Henrici: que probant contradictionem dicũt qđ aliqua creatura puta angelus potuit semper producta fuisse: quia eius esse est in euo: ⁊ sic conceditur quod sit in instanti eui: ⁊ tamen non sequitur: quod sit successiuum: quia dei filius semper generatur: ⁊ tamen non est aliquid successiuum: sed summe permanẽs ita dicerent isti: ꝙ idem nunc manet: in quo angelus accipit esse: et ita non est successio. At illa de conseruari ⁊ creari patebit infra. distin. secunda. quest. prima. et multo clarius in quolib. quest. 12. Et ibi vide expositiones quas ibi feci. Ad illud additum de esse acquisito concedunt: quia non habet esse quod ex se sit formaliter necessarium: vt supra patuit. q. immediate precedenti: non tamen videtur necessarium: ꝙ sit acquisitum post non esse: ita ꝙ ly non eẽ duratione precedat ipsum esse: sufficit. n. ꝙ ly non esse tantum precedat natura accipiendo prius natura priuatiue tãtum: vt supra exposui in. q. de creatione. ¶ Secundo principaliter arguitur. per illud Aristo. primo perhier. scilicet omne quod est quãdo est necesse ẽ esse: ⁊ sic nichil potest nõ esse: nisi quia potentia precedit esse eius per quam potest impediri eius esse: sed si aliquid fuit ab eterno a deo nulla potentia precessit esse eius a deo. ⁊ Hen. sibi instat: q2

Margin notes:

Sc̄da rõ. tho.

Tertia rõ. tho.

Quarta rõ tho.

Quinta. rõ tho.

Ultio p̄ th. arguit̃ per auctoritates.

Opinio henri. quolibe. prio. q. ii. quoli. ix. qõ. xvii.

Ad primũ argumẽtũ.

predestinatus &c. & littera est clara. ¶ Respondet doc.
ad illud philosophi. &c. & remittit se ad ea que dixit i pri
mo. d. 39. pro nunc tamen vltra ea que dixi: & exposui in
primo. vbi supra: nam hec propositio: omne quod est &c.
vel est vna ypothetica temporalis cuius subiectum sit:
omne ꝙ est: & predicatum sit esse cum necessitate: ita ꝙ ly
necesse esse dicat necessitatem consequentie: & sit sensus:
oē quod est qñ est necesse ē esse idest de necessitate habet
esse sicut dicimus: omne quod currit quando currit de
necessitate mouetur: & omni modo illa est vera: vel ꝙ ly
necesse esse dicat necessitatem consequentis: vt sit sensus
omne: quod est quando est habet entitatem simpliciter
et absolute necessariam: & sic nunq̄ posset non esse: & hic
sensus est falsus: vel est vna cathegorica de sēsu compo
sito cuius subiectum est hoc: omne quod est quando est:
est: ita ꝙ ly necesse esse sit modus istius propositiōis sub
tali conditione: quando est: sicut dicimus: vt dicit doc.
in primo. d. 39. animal currit si homo currit est necesse: &
hoc modo est vera: vide tamen diffuse hanc materiam i
primo vbi supra. Et addit doc. vnum quod diffuse pro-
batum est a doc. in primo vbi supra: videlicet ꝙ creatu-
ra in illo instanti in quo & pro quo est: contingenter est
idest ꝙ non habet entitatem in se necessariam: nam volū
tas diuina quando ī instāti. a. pducit. b. ip̄z. b. cōtingen-
ter producit: ita ꝙ in illo instanti in quo producit. b. po
test ipsum non producere: quia vt producit semper intel
ligitur prior producto vt supra patuit in. q. de creatio-
ne: & sic patet quomodo in illo instanti in quo produci-
tur contingenter pducitur: de hoc vide doc. in p̄mo. d.
29. & ea q̄ ibi exposui. Et sic patet solutio argumēti Hē
rici: quia si creatura haberet esse ab eterno adhuc in illo
Instātia bona. instanti quo pduceretur ab eterno haberet esse contin-
gens. ¶ Si dicatur quomodo in instanti. a. ī quo est ha
bet esse contingens cum dictum sit: ꝙ quando est necesse
est esse. ¶ Dico ꝙ pro tanto dicitur habere esse contin-
Respōsio. gens in primo instanti: quia contingenter producta est.
quia potuit non produci: licet in illo instanti in quo est
esse competat sibi de necessitate dum est: non tamen de
necessitate absoluta: quia in illo instanti potuit non pro
duci: & postq̄ producta est potuit destrui. ¶ Ibi: confir
matur: hec est vna confirmatio quam facit Henri. quia ī
perpetuis non differt esse. a. posse: vt patet tertio phisi.
tex. cō. 32. & 9. metha. ca. penultio tex. cō. 17. igitur nul
lum sempiternum est in potentia. ¶ Dico ꝙ licet hic in
littera non respondeatur ad hanc auctoritatem: potest
tamen sic responderi p̄mo ad mentem Ari. quia in per-
petuis puta in celo quod est perpetuū esse ipsius celi nō
differt. a. posse idest ꝙ posse esse celi nunq̄ p̄cessit dura-
tione ipsum celum: secundum aliquos in perpetuis &c.
exponitur sic: quia ibi secundum philosophos: puta ī ce-
lo non est materia que est potentia receptiua diuersarū
formarum ideo in celo non differt esse a posse: quia cum
ibi non sit materia: que semper machinatur ad malū. &c.
Scotus vero ī primo, di. 2. & q. 2. quolibe. dicit ꝙ ī deo
nō differt posse ad esse idest ꝙ quicquid potest esse ī deo
ad intra ibi de necessitate actu est: quia quicquid est in
deo est ibi necesse esse: & hoc vel formaliter vel identice:
sustinendo etiam ꝙ celum sit necesse esse quidquid po-
test esse in celo intrinsecum ibi actu est: vt patet. Si ergo
philosophus intelligat ꝙ non sit ibi potentia precedens
ipsum esse conceditur: si vero intelligat ꝙ non sit ibi potē
tia coniuncta actui: de qua doctor in primo. d. 8. q. vlti.
negatur. Si tertio intelligat: ꝙ non sit ibi potentia ad ip
sum esse prius natura sic intelligendo ꝙ inesset nisi p̄ue-
niretur a voluntate diuina dando sibi esse adhuc negat.
vt patet supra in. q. immediate p̄cedenti. & in primo. d. 8
q. vltima. & in secundo di. ii. in tertio di. 3. q. prima. & ali
bi. Si quarto intelligat: ꝙ non sit ibi potentia ad non es
se sequens ipsum esse ab eterno negatur: quia ex quo ha-
beret esse contingenter ab eterno semper posset non esse.
& sic patet ad illam auctoritatem. ¶ Tertio principali-
ter arguit idē Henri. quol. primo. q. 8. quelibet species
eque est in potentia vt sit vt comparatur ad deum vt dā
tem esse. ergo ab eterno potuit esse asinus perfectus po-
tens generare: & ab illo possent fuisse omnes asini alii ge
nerati vsq̄ ad hunc diem: & tunc quero an omnes fuissēt
tunc finiti aut infiniti. Si primo modo. ergo totum tem
pus ab illo vsq̄ ad istum asinum fuisset finitum. Si secū
do modo. s. si infiniti, ergo positis extremis potuissent
media esse infinita actu. ¶ Respondetur a doc. & dicit ꝙ
posset negari ista propositio: ꝙ in quacūq̄ specie sit simi-
lis impossibilitas ad eternitatem: quia non patet contra Ad tertiū argumentum: et nota quia est singularis
dictio ex parte cuiuscunq̄ speciei. & ideo nec similis pos
sibilitas. & sic negaretur de asino. & multis aliis: suppo-
nendo tamen ꝙ asinus fuisset ab eterno non potuisset ge
nerare ab eterno puta vt generatio secundi asini fuisset
eterna: quia generatio ī creaturis semper dicit mutatio
nem inter terminos oppositos. s. inter priuationem & for
mam generandam: vt dicit doc. in p̄mo. d. 2. parte. 2. q.
3. et. di. 5. q. 2. & 28. & sic priuatio forme generande de ne
cessitate precedit generatiōe ipsam formam: quia impos
sibile est: ꝙ in eodem instanti temporis sit vera priuatio
alicuius forme: & ipsa forma: vt patet a doc. in p̄mo. di.
39. & vide que ibi exposui exponendo illam propositio-
nem: impossibilis est trāsitus de contradictorio in cōtra
dictorium sine mutatiōe. ¶ Et cū dicit doctor: ꝙ non ē
similis impossibilitas de omni specie & per consequens
nec similis possibilitas. ¶ Forte dicit: propter hoc: quia
Nota bñ. cōcederetur a philosopho. ꝙ angelus potuit esse ab eter
no: ita ꝙ non esse angeli non precessisset duratione ipsū
angelum. & similiter posuisset hoc de celo: quia huiusmo
di permanentia sunt formaliter necessaria: & omne tale ē
sempiternum: patet per Aristo. primo celi & mundi tex.
cō. 188. & 9. metha. ca. penultimo. tex. cō. 17. non posset
autem secundum Aristo. fuisse asinus ab eterno: qr phi-
losophus posuisset ipsum tantum posse produci per mo-
tum: & per consequens in tempore quia secundum ipsum
omnis effectus imperfectus non potest immediate pro-
duci a p̄ma causa: sed mediante motu producitur vt pa-
tuit. in p̄mo. d. 2. parte prima. q. p̄ma. & ī. 4. di. 48. & sic
patet quomodo non est similis impossibilitas ad eterni-
tatem: & non apparet similis cōtradictio ex p̄te cuiuscun
q̄ speciei: ideo nec similis possibilitas quia multa entia
potuerunt fuisse ab eterno vt intelligentia secundum
Auicen. 9. metha. & multa alia entia non potuerunt fuis
se ab eterno vt omnia illa que habent esse per generatio
nem &c. ¶ Ibi. Et si dicas: ꝙ tunc opportuit ipsum p̄ tē
pus infinitum quieuisse ad generandum: cum tamen fuis
set perfectus agens et potēs generare: quod videtur in
conueniēs. ¶ Respōdet doc. p̄mo ꝙ asinus non fuisset
factus p̄fectior ab eterno ad generādum q̄ deus ad cau
sandum: tamen per te oportuisset deum quieuisse a cau- Ad quartum argumentum.
sando p̄ infinitum quasi imaginatum: ita ꝙ cōtradictio
esset ipsū aliqd creasse in infinitū: quasi p̄teritum imagiā
tū p̄cessisset &c. vult dicere doc. ꝙ aliud est loqui de t̄pe
in finito secundum imaginationem tantum: qd t̄ps ima
ginatū nihil est in re & aliud est loqui de t̄pe infinito in
re: quia doc. vt infra patebit. licet concedat ꝙ aliquod p̄
manens puta asinus possit esse ab eterno. & si non pdu-
xisset: tunc alium asinū: tunc quieuisset p̄ t̄ps infinitum:
verū est: ꝙ quieuisset p̄ t̄ps imaginatum: nō autem p̄ ve
rū tempus: quod est mensura motus & quietis secundū
p̄us & posterius. 4. phi. talis autem motus non potuit
esse ab eterno patet quia motus tantum tempore mensu
rat: vt supra patuit ī p̄mo. d. ii. p̄te p̄ma. q. ii. respōdēdo
ad vltimum argumentū principale exponendo illam au-
ctoritatem Arist. viii. phi. tex. cō. 79. virtus infinita si
esset moueret in nō tempe: nulla autem virtus potest mo
uere in nō tempe: vide ibi. ¶ Quarto p̄ncipaliter argu
it Henricus. Et ratio stat in hoc: ꝙ si fuisset creatura ha
buisset esse acquisitum: ergo duratione non esse suum p̄-
cessit suum esse nouum vel acquisitum ab aliquo. ¶ Re-
spondet doc. ad quartum. Et in ista responsione multa
sunt notāda. Primo: quia secundum Henri. quoli. viii.
q. 9. potentia ad nō esse de necessitate p̄cedit potentiam
ad esse: puta ꝙ Franciscus prius est in potentia ad non
esse q̄ sit in potentia ad esse. & sic sequeretur ꝙ esse franc
cisci de necessitate precederet non esse ipsius: quia si
est in potentia ad non esse: ergo prius est tanq̄ in quo
fundatur potentia ad non esse: et cum potentia ad non
esse precedat potentiam ad esse: sequitur ꝙ esse prius
est non esse: quod est inconueniens. Secundo nota/ ꝙ
potētie cōtrarie dicunt̄ ille que respiciunt actus cōtra-
rios sicut potentia ad albedinem & potētia ad nigredi-
nem. Tertio nota: ꝙ potentie sunt in triplici genere/ nā
quedam sunt in compossibiles actibus suis vt potentia
ad albedinem: quia est icōpossibile ꝙ albedo actu sit in
subiecto/ & ꝙ subiectum sit in potentia ad illam. et sic de
aliis. quedam sunt cōpossibiles actibus suis. vt potētia
subiectiua sicut quantitas est in potētia subiectiua ad al
bedinem. & ip̄e stāt simul/ quia adueniēte albedine quā-
titas nō destruit̄. Quarto nota ibi ꝙ loquēdo p̄prie de

potentia.s.ante actuʒ ⁊c. Dicit doc. i ista littera: ꝙ quando subiectum comparatur ad cōtraria immediata vt ad sanitatem ⁊ egritudinem: sic ꝙ alterum semper inest: tūc si est in potentia ad vnum: puta ad sanitatem: tunc actu erit egrum ⁊ econtra: ⁊ hoc est quod dicit: ꝙ non potest simul esse sub potentiis huiusmodi contrariorum: quia tūc careret vtroq; actu. Et addit doc. ꝙ actus vnius potentie non est ratio recipiendi aliam potentiam: exemplum: egritudo in homine non est ratio receptiua potentie ad sanitatem idest ꝙ potentia ad sanitatem non requirit de necessitate ipsam egritudinem: tanq̄ rationem recipiendi: quia tunc idem respectu eiusdem esset prius ⁊ posterius essentialiter: quod est impossibile: vt patet quia si egritudo est ratio recipiendi potentiam ad sanitatem: ergo est prior ipsa potentia: quia receptiuum et ratio recipiendi semper sunt priora essentialiter recepto: ⁊ cum potentia ad sanitatem sit prior ipsa sanitate: sequitur ꝙ egritudo sub ratione propria erit prior essentialiter sanitate: tunc vltra erit idem de sanitate: quia si sanitas est ratio recipiēdi potētiā ad egritudinē: sequitur ꝙ ipsa sanitas ex sua ratione formali erit essentialiter prior egritudine: ⁊ sic sanitas respectu egritudinis erit essentialiter prior et posterior ipsa egritudine ⁊ ecōtra. Et cum dicit paulo infra ibi. sed potentiā ad vnum necessario cōcomitatur alteriꝰ actꝰ: ꝑpter imediationem actuum ad vnum: vult dicere ꝙ ex quo isti actus sunt immediati: puta sanitas ⁊ egritudo circa idem subiectum: ꝙ quando subiectum est in potentia ad vnum puta ad egritudinem concomitatur de necessitate istam potentiam actus alterius potentie: quia concomitatur sanitas in actu. ¶ Ibi: ad propositum dico. Dicit doc. ꝙ homo nō fuit ab eterno in potentia ad esse: ⁊ in potentia ad non esse: cum ista repugnent: quia si ab eterno est homo: non precedit potentia ad ipsum esse hominis: ⁊ ifra ibi. Sub qua tamen prius ⁊c. Dicit doc. ꝙ loquendo de facto homo prius fuit in potentia ad esse: quia potentia ad esse precessit duratione ipsum esse: ⁊ sic sub tali duratiōe fuit sub non esse ⁊ ita non sub potentia ad illud non esse: quia tunc prefuisset vt supra patuit: quia quod est in potentia ad non esse prius est: ⁊ hoc est quod sequitur ꝙ si fuisset ab eterno ipse homo: fuisset semper sub potentia ad nō esse: quia cum sit contingens potuit semper non esse: vt supra declaraui. Et parum post ibi: ⁊ nunq̄ sub potentia ad esse: sed sub actu hoc est intelligendum: de potentia precedēte actum: ⁊ i cōpossibili sibi: quia si homo fuit ab eterno: potentia ad esse ipsius non precessit: iste enim potentie sunt contrarie vel repugnantes ad inuicem. s. potentia ad esse ⁊ potentia ad non esse: ⁊ etiam sunt incōpossibiles actibus suis: quia potentia ad esse non potest simul stare cum esse: ⁊ potentia ad non esse: non potest simul stare cum non esse. Et infra: si autem non loquaris. ⁊c. vult dicere doc. ꝙ si Henri. sic intelligat puta ꝙ homo non potest esse in potētia ad esse supple existentie: nisi prius sit in potentia subiectiua ad non esse existentie: ita ꝙ ipm non esse existentie fundatur prius in esse essentie hoc falsum est: ⁊ improbatuʒ supra. q. precedēti: quia esse essentie non precedit esse existentie cum sint idem realiter. ¶ Ibi: omittendo igitur de potentiis argumentū Henrici: videtur stare in hoc secūdum Henri. vult enim dicere ꝙ opposita que nata sunt inesse eidem, ordine nature: ita ꝙ vnum sit prius natura alio non possunt simul esse duratione vt patet de priuatione ⁊ de forma: cum ergo non esse creature sit prius ipso esse natura: ergo esse non potest simul stare in eadem duratione cum non esse: ⁊ sic non eternum. ¶ Respōdet doct. ibi: hic dico: ⁊ hec responsio clara est: ⁊ supra. q. precedenti. nam si non esse esset vere prius natura: ita ꝙ priꝰ natura actu esset ipsum non esse: puta non esse hominis: tūc esse hominis non posset esse simul duratione siue in eadem duratione: quia quod sic est prius natura: est etiam prius duratione: sed doc. dicit ꝙ ipsum non esse dicitur prius natura ex hoc non ꝙ ipsum non esse actu insit: sed quia infuisset nisi homo in illo instanti quo inesset non esse hominis produceretur inesse: ⁊ non est simile de instanti nature: i quo ponit̄ priuatio actu: ⁊ de instanti. i quo ponitur iesse ad quod terminatur talis priuatio: ⁊ de instāti quo hō ē prius risibilitate: quia in primo nō possumꝰ trāsire de priuatiōe ad habitū sine mutatiōe. ⁊ sic talis ꝑuatio erit prior duratiōe nō sic est de homine ⁊ risibilitate q̄ sūt cōpossibilia in eadē duratione: ⁊ sic patet tota ista littera. ¶ Quinto arguitur pro opinione Henrici:

Quīta rō pro hēri.

quia si mundus potuit esse ab eterno: ergo ifinite aīe intellectiue potuerunt esse ab eterno: quod videt̄ impossibile: antecedens patet quia cū ifiniti homines sint possibiles successiue / ita ꝙ vnꝰ post aliū: ⁊ quilibet hō habet aīaʒ propriam vt formā sibi inherētem: si ergo vna anima potuit esse ab eterno / ergo ⁊ ifinite cū nō sit maior ratio de vna q̄ de alia: ⁊ infinite sūt possibiles successiue: impossibilitas cōsequētis patet / quia si possent esse infinite anime ab eterno / ergo posset esse infinitum in actu: quod est ipossibile apd philosophos. ¶ Respōdet doc. quod quicquid non potest fieri a deo in vno die quia includit cōtradictionem hoc non posset fieri in preterito ifinito si fuisset: ꝑpter eādē rationē. s. cōtradictiōis. In ista em̄ die sūt ifinita istātia imo i vna hora huiꝰ diei / in quorū quolibet posset creare animā sicut in vno die totius tp̄is ifiniti si esset: nō em̄ oportet eū quiescere a die i diem / vt creet vnam animā post aliā / ⁊ ita si in infinitis instātibus huius diei nō potest creare infinitas aīas q: hoc nō est factibile nec i ifinitis diebus totius preteriti posset infinitas animas creasse. ¶ Et si dicas instantia huius diei non fuisse i actu: sicut sūt infiniti dies preteriti. Dicit doc. quod hoc non sufficit: quia sicut instantia infinita infinitorum dierum / in quibus creasset fuissent in potētia per te sicut indiuisibile est in cōtinuo ⁊ non i actu: quia nullum illorum fuisset in actu terminus temporis ⁊c. Et nota cum dicit de puncto in actu ⁊ in potētia: pūctus in actu est ille qui est in linea idiuisa: ⁊ in quolibet cōtinuo permanenti sūt ifinita pūcta in potentia: patet quia est diuisibile in infinitas partes: vt patet primo ⁊ .3. phi. ⁊ sic qn̄ actu diuiditur pūctꝰ terminās lineam dicitur punctus in actu. Similiter istās i tp̄e i actu est illud quod terminat tale tp̄s: puta instans quod terminat tempus vnius diei / instans autē in potētia / quod est aptum natum termiare: ⁊ in quolibet tp̄e sūt ifinita istantia in potentia: patet quia quodlibet tp̄s est diuisibile in infinitas partes: similiter in motu dicimus ꝙ mutatū esse in actu est illud quod terminat motū: ⁊ mutatum esse / in potentia / quod est aptum natū terminare / ⁊ i quolibet motu sūt infinita mutata esse in potentia / vt patet. 6. phi. ¶ Sexto arguitur pro ista opinione, quia cōtra rationē infiniti in quātitate est ipsum posse excedi vel esse totaliter acceptuʒ / vt patet. 3. Phisico. t. com. 62. 63. Sed si mundus potuisset fuisse ab eterno infinita duratio fuisset accepta / igitur nichil vlterius fuisset accipiēdum / igitur ⁊c. ¶ Respondet doctor. et responsio est satis clara i littera / ⁊ bene concedit / ꝙ nō potest dari tēpus ab eterno / nec similiter motus / quia tunc daretur infinitum in actu. Sed de permanente non est simile quia permanens si esset ab eterno non mensuraretur tempore. sed tantuʒ euo: nā permanēs dicitur tm̄ mēsurari tp̄e ꝑ accidēs / quia tm̄ ratiōe motꝰ / vt patet ifra. Et si dicatur si āgelus esset ab eterno ⁊ applicatus orbi suo ab eterno ⁊ optime dispositus non ne posset mouere orbem ab eterno / ⁊ sic motus esset ab eterno / ⁊ per consequens tempus esset ab eterno cum sit passio motus ex. 4. phi. ¶ Dico ꝙ non posset mouere ab eterno cū motꝰ sit successiuus / ⁊ de ratione successiui est non habere omnes partes simul sed vnam post aliam. ¶ Septimo ⁊ vltimo arguitur pro ista opinione / quia tunc pars esset maior toto / hec ratio stat in hoc / suppono ꝙ meridies presentis diei sit. a. ⁊ preteritum ad. a. sit infinitum / ⁊ similiter futurum ad. a. et sic sint equalia / ⁊ similiter suppono quod meridies crastine diei sit. b. ⁊ preteritum ad. b. sit infinitum / ⁊ similiter futurum ad. b. sit infinitum / et sic sint equalia / tunc sic preteritum ad. b. est maius preterito ad. a. patet quia preteritum vsq; ad meridiem presentem est pars preterita crastine diei. Sed totum est maiꝰ sua parte / si ergo p̄teritū ad. b. est maiꝰ p̄terito ad. a. sequitur ꝙ futurum ad. b. sit maius preterito ad. a. quia p̄teritum ad. b. ⁊ futurum ad. b. sunt equalia / tunc vltra futurum ad. b. est maius p̄terito ad. a. ergo est maius futuro ad. a. patet quia p̄teritū ad. a. ⁊ futurum ad. a. sunt equalia / sed futurum ad. b. est ps futuri ad. a. patet quia futurū ad. a. incipit a p̄senti meridie ⁊ futurū ad. b. incipit a meridie crastie diei / ⁊ sic futurū ad. b. est pars futuri ad. a. ergo sequitur ꝙ pars ē maior toto / q: futurū ad b. qd ē ps futuri ad. a. erit maiꝰ futuro ad. a. qd ē totū respectu futuri ad. b. ¶ Ad vltimū argumentū dici potest ꝙ equale / maiꝰ / ⁊ minꝰ / nō cōueniūt q̄titati molis nisi finite / q: priꝰ diuidit̄ quātū ꝑ finitū / ⁊ infinitū / q̄ sibi cōueniat equale vel iequale / de ratiōe enim quātitatis ma

Ad quītū argumētū.

Ad sextuʒ argumētū.

Ad vltimū argumētū.

ioris est excedere ⁊ minoris excedi: ⁊ equalis commensura-
ri: que omnia videntur concludere finitatem: ⁊ ideo nega-
retur infinitum esse equale infinito: cum iste sint differẽtie
quantitatis finite: ⁊ sic patet responsio ad omnes rationes
pro opinio. Henri.

¶ Ad argumenta principalia ar

Quare materia sit ingenerabilis et incorruptibilis.

guit primo doc. probando: ꝙ deus potest producere aliquid
aliud a se sine principio durationis: ⁊ arguit sic per philoso-
phum primo phisi. tex. commen. 82. qui probat ꝙ materia
est ingenita ⁊ incorruptibilis alioquin esset processus in in-
finitum in materiis: patet quia omne quod generaꝛ apud
philosophos ex materia generatur: et queritur an illa ma-
teria sit ingenita aut genita: si primo habetur propositum:
si secundo: ergo ex alia materia erit genita: ⁊ sic processus ĩ
infinitum Item patet ꝙ sit ĩcorruptibilis: quia quod corrũ
pitur in materiam corrumpitur: quero de illa materia: aut
est incorruptibilis: ⁊ sic habetur propositum aut corru-
ptibilis: ergo in aliam materiam est corruptibilis: ⁊ sic
processus in infinitum: si ergo materia est ingenita: ergo
materia vel non fuit producta vel fuit producta sine prin-
cipio durationis: ⁊ si non fuit producta: saltem aliqua
forma fuit in ea sine principio durationis: quia materia

Ad primũ argumẽtũ.

nũꝙ̃ fuit sine forma. ¶ Respondetur a doc. quod verũ est
materiam primam esse ingenitam loquendo de generatio
ne proprie dicta: que in creaturis includit mutationem: vt
patet a doc. in primo. di. 2. parte. 2. q. 3. di. 5. q. 2. ⁊ alibi: qꝛ
omne quod generatur est compositum ex materia ⁊ forma:
⁊ sic generatur ex materia: si ergo materia generaretur es-
set composita ex materia ⁊ forma: ⁊ sic esset processus in in
finitum in materiis: vt dixi supra/ concedit tamen ꝙ ⁊ si nõ
sit genita/ est tamen tota producta per creationem/ vt ipse
dicit infra. di. 12. ¶ Secundo arguit sic: tempus secundum
philosophum. 8. phi. tex. com. 31. ⁊ 12. meta. tex. com. 10. ⁊
11. est sine principio quod patet quia si non: igitur prius po
tuit fuisse tempus ꝙ̃ fuit vel prius esse ante ꝙ̃ esset/ sed an

Ad sc̃d3 argumẽtum.

te est differentia. temporis/ igitur ante tempus fuit tem-
pus: ꝙ̃ fuit. ¶ Respondet doc. dicens: ꝙ̃ non valet: quia ali
as concludit mouens non posse sine nouitate seu mutatio-
ne agere/ ⁊ responsum est ad illud in questione precedenti.
Et quod dicit de ante dicit doc. ꝙ̃ ante tempus reale non
esset nisi tempus imaginarium: ⁊ per consequens ly. ante
esset differentia temporis imaginarii/ sicut extra vniuersuz
nihil est: ibi vel negatur extra/ vel non affirmatur nisi ima-
ginatum. ¶ Tertio arguit sic secundum philosophum pri-
mo de generatione. tex. com. 17. generatio vnius est corru-

Ad tertiuz argumẽtũ.

ptio alterius: ergo non fuit aliqua prima generatio. ¶ Res
pondet doctor dicens primo: ꝙ respiciendo ad futurum:
ista est vera ⁊ satis propria. corruptio vnius est generatio
alterius: quia agens non intendit corrumpere per se: sed tã
tum per accidẽs propter incompossibilitatem formarum/
ideo enim corrumpit vt generet. ⁊ ideo expellit puta formã
a materia aque vt ibi introducat formam terre: ⁊ addit ꝙ
dabitur vltra corruptio post quam non sequetur alia genera
tio: vt quando omnia mixta corrumpentur ⁊ resoluentur
in quatuor elementa. Secundo dicit ꝙ respiciendo ad p̃
teritum generatio vnius est corruptio alterius: ⁊ hec non
est ita propria/ quia ex vi sermonis videtur quod agens
ideo generat vt corrumpat: sed magis est contrarium: quia
ideo corrumpit vt generet. Et addit ꝙ datur prima gene-
ratio nulla corruptione precedẽte. patet quia prima forma
que ꝓducit ĩ materiã: ex tali forma ⁊ ex tali materia vere
generaꝛ cõpositũ: ⁊ tamẽ nihil corrumpitur: patet quia nõ

Ad quartũ argumẽtũ.

materia: cum sit incorruptibilis nõ forma cum nulla pre-
fuerit. ¶ Quarto arguit causa non agens per motum: ⁊
non impedibus potest habere effectum sibi coeuum.
¶ Respondet doc. ꝙ vbi agens ⁊ effectus possunt habere
essentiam vnigeneam idest vbi possunt habere eandem
essentiam: maior est vera scilicet ꝙ causa perfecta ⁊ non
impedita potest habere effectum sibi coeuum: sed vbi non
possunt esse vnigenea: sed prioritas nature in causa de ne-
cessitate requirit prioritatem durationis eius respectu ef-
fectus ibi maior est falsa. ¶ Nunc doctor respondet ad ar-
gumenta ad oppositum: quibus probatur quod est impos-
sibile aliquid aliud a deo posse produci sine principio: et
primum argumentum stat in hoc: omne quod de necessi-
tate producitur de non esse ad esse: de necessitate produci-
tur de non esse duratione precedẽte. Sed omnis creatura
est huiusmodi: ergo maior videtur nota: minor probatur
auctoritate Aug. dicentis ꝙ creatura est ex eo ꝙ omnipo-
tẽtis volũtate ex nõ esse ad esse producta est eius substãtia.
¶ Secundo probatur idem per argumentum ducens ad
impossibile: quia si potuit producere vnum sine principio
durationis: ita ⁊ aliud: cum non sit maior ratio de vno ꝙ̃
de alio: ergo potuissent esse producta actu infinita in multi-
tudine: quia infinitas numeralis indiuiduorum non est im
possibilis successiue: potuisset etiam aggregasse omnes la
pides qui postea fuissent: ⁊ ita infinitum mole fecisse. Sed
tam infinitas numeralis in actu: quam in mole in actu est
impossibilis: vt patet tertio Phisico. tex. commen. 61. ⁊.
37. ¶ Respondetur ad primum: ⁊ dicit doc. primo ꝙ hec
est descriptio Arrii: nam Arius dixit filium dei esse crea-
turam: ⁊ Augusti. contrarium probando ꝙ filius dei non
sit creatura assumit hanc diffinitionem contra Arrium:
quasi dicat. tu dicis ꝙ creatura est ex eo quod omnipoten
tis dei ⁊c. contra filius dei non producitur voluntate omni
potentis dei: sed intellectu vt tu concedis. ergo filius dei
non est creatura. Secundo dicit: ꝙ supponendo ꝙ hec sit
diffinitio creature loquendo proprie de creatura vt creatu
ra: dicit ꝙ creatura vt creatura de necessitate habet esse
post non esse: vt puta angelus: vt creatura necessario ha-
bet esse post non esse ⁊ repugnat sibi esse ab eterno vt crea
tura tamen angelo vt angelo non repugnat sibi fuisse ab
eterno: ⁊ si fuisset ab eterno non diceretur creatus: sed
magis productus. Et quod dicit de fallacia accidentis:
vt clarius cognoscatur fiat sic argumentum: omne quod
incipit esse est creatura. Sed omne aliud a deo de neces-
sitate incipit esse: patet quia de facto incipit esse: ergo
omne aliud a deo est creatura: dico quod est fallacia ac-
cidentis: nam incipere esse accidit minori extremitati:
quia non repugnat omni alii a deo vel saltem alicui es-
se ab eterno: ⁊ hoc est quod dicit. Scilicet est fallacia ac-
cidentis propter extraneitatem medii: quod est incipiens
esse respectu tertii: quod est minor extremitas inquantuz
comparatur ad primum. Scilicet ad maiorem extremita-
tem: non enim quicquid repugnat accidenti repugnat sub
iecto cui accidit tale accidens: sicut ĩ ista animal est genus:
homo est animal: ergo homo est genus: non enim quod re-
pugnat animali quod accidit homini: in quantum animal
comparatur ad genus repugnat ipsi homini: nam animal
vt comparatur ad genus repugnat absolute: ꝙ predicetur
de alio personaliter: patet quia animal vt est genus tan-
tum supponit simpliciter: ⁊ tamen supponere personali-
ter non repugnat homini: quia homo potest supponere pro
inferioribus: sic in proposito: non enim quod repugnat ac-
cidenti idest huic quod est incipere esse: quod accidit alii a
deo: repugnat alii a deo: nã eternitas repugnat huic quod
est incipere esse: vt ly incipere esse comparatur ad creaturã
⁊ tamen non repugnat angelo: ⁊ hoc est quod dicit docto.
¶ Ad secundum de infinito in multitudine ⁊ magnitudi-
ne patuit responsio supra in respõsione de infinitate actua
li animarum: quia est repugnantia ex parte creature quod
sint infinite actu pariformiter dicendum est de infinitate
tam numerali ⁊ similiter de infinitate mollis sicut ibi ex-
posui. Nam ibi dictum est: ꝙ quicquid non potest fieri a
deo in vno die: quia includit contradictionem: hoc non pos
set fieri in infinito preterito si fuisset propter eandez ratio
nem: patet quia in ista die sunt infinita instantia: in quo-
rum quolibet. posset causare vnam animam: immo in vno
posset creare mille si vellet: si ergo in infinitis instantibus
vnius diei nõ potest creare infinitas animas: ita nec ĩ infi-
nito tempore: sic similiter non posset creare infinitos lapi-
des in numero: non enim oportet eum quiescere a die in
diem vt creet vnam animam post aliam: ita non oportet
eum quiescere a die in diem: vt creet vnum lapidem post
alium. Sic similiter si in vno die non potest creare magnitu
dinem infinitam addendo partem post partem in infini-
tum cum in vna die sint infinita instantia: in quorum quoli
bet potest partez addere: sic nec in infinito tempore. ¶ De
ista tamen questione non multum curandum est cum sit
problematica: ⁊ vtraqꝫ pars sustentabilis. Et sic finis pre-
sentis questionis.

¶ Questio quarta.

Hic doc. ponit duas

questiones simul / quarum prima est. Utrum creatio angeli sit idem angelo idest an creatio passiua que est relatio fundata in angelo sit simpliciter idem ipsi angelo. Secunda questio est: vtrum relatio creature ad deum sit eadem fundamento: qui titulus questionis intelligendus est de reali identitate. Et primo respondendo ad secundam questionem adducit opinionem Henrici.

¶ Dicitur ab Henrico quolibet.

9. quest. 3. ⁊ quoli. 5. quest. 6. ⁊ septia: ⁊ quolib. 7. quest. prima: quod omnis relatio est eadem fundamento. In ista questione hunc ordinem seruabo primo exponam argumenta facta a doc. contra opinionem Henrici. Et secundo respondebo ad argumenta pro opinione Henrici: primum est ibi: contra istam opinionem arguo: secundum est ibi: ad primum alterius opinionis. ¶ Quantum ad primum arguit primo doc. probando / ꝙ aliqua relatio realiter distinguatur a fundamento. Et ratio stat in hoc: nihil est idem realiter. a sine quo. a. potest esse realiter sine contradictione. Sed multe sunt relationes sine quibus fundamenta possunt esse sine contradictione: vt probabit infra. Ibi probatio maioris. Hic doc. probat maiorem multipliciter: licet de se videatur manifesta: ⁊ sententia littere stat in hoc: quia si. a. ⁊ b. possunt fundare duo contradictoria realiter distinguntur: quia da oppositum idest si non distinguntur realiter: ergo duo contradictoria realiter possunt verificari de eodem quod est oppositum primi principii. ⁊ sensus est: quod quando aliqua duo sunt penitus idem ex natura rei quod realiter competit vni de necessitate illud idem cōpetit alteri: quia da oppositum. scilicet ꝙ aliquid potest competere vni ⁊ non alteri: ergo illa non sunt idem ex natura rei: non enim est imaginabile oppositum: ⁊ hoc est quod dicit in ista littera quam tamen expono de verbo ad verbum: cum dicit: quod idem ens realiter sit realiter: ⁊ non sit realiter videtur esse oppositum primi principii ex quo principio videtur statim concludi diuersitas entium: hec propositio potest habere multiplicem sensum: primus est ꝙ. a. sit realiter. b. ⁊ non sit realiter. b. ⁊c. i. ꝙ. a. possit realiter existere. b. non existente: ⁊ ꝙ non differat realiter. a. b. est oppositum primi principij: quia si. a. est realiter idem quod. b. sequitur ꝙ non possit realiter existere sine. b. ergo si realiter possit esse sine. b. realiter distinguitur ab ipso. b. ⁊ secundus sensus potest esse ꝙ querat tantum de distinctione ex natura rei vel formaliter idest ꝙ idem realiter sit ⁊ realiter non sit idest ꝙ ex natura rei aliquid competit. a. quod non competit b. ⁊ ꝙ. a. saltem ex natura rei non distinguatur a. b. videtur esse oppositum primi principii. In proposito autem docto. accipit primum sensum. Sequitur: quia si de aliquibus duobus dicantur contradictoria eo modo quo dicuntur de eis videntur esse non idem. Hec propositio similiter potest habere multiplicem sensum: quia ratione contradictionis potest inferri non identitas multipliciter: puta aliquando non identitas ex natura rei: aliquando non identitas essentialis: aliquando non identitas realis: ⁊ sic de aliis: pro cuius intelligentia est sciendum pro nunc quod non identitas siue distinctio realis est proprie inter rem ⁊ rem actu existentem sic quod non repugnet priori ex sua natura esse sine posteriori: ⁊ per hoc excluditur instantia de correlatiuis que realiter distinguntur: ⁊ tamen vnum non potest esse sine alio: quia sunt simul natura. Distinctio vero essentialis proprie respicit distinctas essentias siue numeraliter: siue specifice non curo. Distinctio ex natura rei proprie respicit distinctas realitates inclusas in eadem re realiter ⁊ essentialiter: si volo ergo probare realem distinctionem aliquorum per rationem contradictionis probabo sic: impossibile est idem realiter existere ⁊ realiter non existere: sed. a. realiter potest existere sine. b. ergo realiter distinguitur a. b. quia da oppositum si non distinguitur realiter. a. b. ergo dicit eandem existentiam cum. b. ⁊ sic non poterit realiter existere sine. b. Deinde si volo probare distinctionem ex natura rei: puta quod vna realitas tantum ex natura rei distinguatur ab alia: que tamen realitates sunt idem realiter respectu tertii cui realiter identificantur: arguo sic: aliquid potest competere. a. ex natura rei: quod repugnat. b. ex natura rei: ergo a. distinguitur ex natura rei a. b. quia si sunt omnino idem ex natura rei: ergo quod competit vni ex natura rei competit alteri: ⁊ hoc est quod dicit doctor: si de aliquibus duobus dicuntur contradictoria eo modo quo dicuntur videntur esse non idem. ¶ Sequitur. Et ita si contradictoria esse: ⁊ non esse dicantur de eis videntur esse non idem inesse: hic loquitur de esse actualis existentie: ⁊ vult dicere ꝙ actu existere actu non existere contradicunt: ⁊ non possunt verificari de eodem: ergo si. a. est idem realiter cum. b. Et ex alia parte potest existere sine. b. statim verificantur duo contradictoria: quia tunc. a. actu existeret sine. b. quia diceret esse separatum a. b. et actu non existeret sine. b. quia diceret eandem existentiam cum. b. ⁊ hoc est quod dicit. ¶ Ibi: confirmatur istud: quia si illa maior negetur: (scilicet nihil ē idem realiter. a. sine quo. a. potest esse realiter sine contradictione) non videtur relinqui: vnde possit distinctio entium probari: patet: ex hoc enim probamus diuersitatem entium: quia experimentaliter videmus ꝙ vnum actu existere potest altero non existente. ¶ Ibi: hanc etiam propositionem illa sunt distincta realiter: quorum vnum potest manere sine altero negaret propterea: negata vero ista perit tota doctrina philosophi. 7. topi. qua docet ꝙ problema faciliter destruitur per contradictionē inuentam: sed difficulter construitur: ⁊c. quomodo autem construatur problema: ⁊ destruatur patet ibi: si enim fieret tale problema: an homo sit penitus idem quod risibile facile destruitur hoc problema: scilicet ꝙ non sit idē per contradictionem inuentā: puta quia tunc contradictoria verificarentur de eodem: quod patet. nam risibile ex natura rei est proprietas hominis: ergo homo cum sit penitus idem erit ex natura rei proprietas hominis: et ex alia parte cum ipse homo sit subiectum proprietatis non erit proprietas et sic per aliquam contradictionem inuētam faciliter destruitur problema: ⁊ hic modus est facilior omni alio modo ad destruendum. Et patet littera. ¶ In ista etiam via philosophi fundatur illa via de motu siue mutatione ad probandum distictionem: qua vtitur philosophus ad probandum materiam esse aliam rem a forma: que manet eadem sub oppositis formis: probat enim Aristo. ꝙ materia distinguitur realiter a forma: quia per transmutationem innotescit ꝙ aliquando materia est sub vna forma aliquando ē sub altera: sed si ex alia parte diceret: ꝙ materia est eadem realiter cum forma: ⁊ argueretur sic experientia notum est: ꝙ materia potest esse sine ista forma ergo realiter distinguitur: si negatur cōsequentia antecedente concesso per experientiam noto: statim sequitur contradictoria realiter verificari de eodem. ¶ Qua etiam via vtitur philosophus quarto phisicorum textu commen. tertii ad probandum locum esse aliud a locato: quia idem locus manet cum diuersis locatis successiue. Ex hiis ergo patet probatio maioris: quam probationem bene nota: quia doctor sepe vtitur illa propositione. ¶ Minor principalis argumenti apparet in omnibus relationibus: quarum fūdamenta possunt esse sine terminis sicut est in omnibus relationibus equiperātie sicut sunt simile: ⁊ equale: ⁊ huiusmodi: et loquitur hic doc. de similitudine: ⁊ equalitate proprie sumpta vt similitudo fundatur super qualitate proprie: ⁊ equalitas super quātitate. Et patet per philosophū quīto metaphi. c. de ad aliquid. tex. commen. 20. ⁊ de hoc vide doc. in primo. distin. decimanona. ⁊ in quolibetis. questio. sexta. non autem loquitur de similitudīe qualitercū ꝙ quia in diuinis est verissime similitudo ⁊ equalitas: que tamen realiter identificantur fundamento. ¶ Confirmatur etiā ista ratio: quia si relatio nihil aliud sit realiter a fundamento: ⁊ tamen manet sine eo: videtur negari incarnatio: ⁊ separatio accidentis a subiecto in eucharistia videtur etiam negari omnis compositio in entibus: ⁊ oīs causalitas secūdarū causarū: q̄ omīa sunt incōueniētia. ¶ Probatio primi icōueiētis: hic doc. suppōit: ꝙ icarnatio passiua qua natura hūana dr̄ vnita v̄bo. dicit relationē realē fūdatā in ipsa natura hūana: ⁊ tminatam ad verbū diuinū: patet cōmūiter p doctores: ⁊ pcipue ab isto in tertio distictōe pria. q. prima. ⁊ vide q̄ ibi diffuse exposuit et quamdiu talis relatio est in natura humana: tamdiu

questionis sectio.

Expositio littere.

Bonam expositionem

Ratione cōtradictiōis potest inferri multipliciter omīs identitas.

Distinctio essentialis.

Probant quattuor incōueniētia si relō nō distingueret a fūdamēto.

dicit assumpta a verbo. si ergo talis vnio est idem realiter cum natura humana. sequitur ꝙ si verbum non assumpsisset eam eque realiter fuisset vnita verbo: sicut modo si etiam deponeret illam naturam: manente tamen ipsa eadem in se: maneret natura illa realiter vnita verbo. ¶ Secundum etiam inconueniens de eucharistia: probatur: quia si manet eadem quantitas in eucharistia: que prius erat panis: et nichil aliud est inherentia eius panis quam realiter ipsamet quantitas. igitur illa vnitur realiter pani: vt in eucharistia sicut et prius antequam esset separata a pane. ¶ Tertium inconueniens probatur: quia si. a. et. b. componunt ab. et istarum partium vnio adinuicem nichil aliud sit realiter: nisi ista absolute. a. et. b. ergo separatis realiter. a. et. b. manet verc compositum. ¶ Probatur etiam quartum: quia quod causatur a diuersis causis secundis: preexigit in eis debitam proportionem et approximationem ad hoc vt causetur ab eis. Sed si ista approximatio et proporto nichil sint nisi ipsamet absoluta. ergo ita sunt realiter causatiua quando non sunt realiter approximata ⁊c. ¶ Ibi. preterea secundo. hic est secunda ratio principalis contra opinionem Henrici. Et ratio stat in hoc.

Secunda rō principalis ꝙ relatio distinguatur a fundamento

ens limitatum non potest continere per idemptitatē realem aliqua opposita formaliter: ita ꝙ eadem albedo sit realiter similitudo et dissimilitudo: et similiter ꝙ aliqua natura sit realiter paternitas: et realiter filiatio videtur impossibile: nisi de natura omnino illimitata cuiusmodi est essentia diuina: que propter sui infinitam illimitationem continet per realem idemptitatem generationē actiuam et passiuam: siue paternitatem et filiationem. Si ergo eadem albedo non sic continet similitudinem et dissimilitudinem: sequitur ꝙ si nunc est realiter similis: non erit realiter dissimilis: et sic poterit separari a dissimilitudine. ¶ Et cum dicit ꝙ essentia diuina continet ipsa relatiua formaliter: debet intelligi tantūmodo secundum idemptitatem realem: et non sic formaliter. ita ꝙ essentia diuina et paternitas sint vna formalitas. nam secundum doctorem distinctio. secunda. primi parte secunda. questione prima. dicuntur non esse eadem formaliter et negat ibi istam consequentiam. ergo distinguuntur formaliter. tamē expresse distin. 8. questione tertia. tenet ꝙ distinguuntur formaliter: et hoc idem alibi tenet. ¶ Preterea tertio arguitur. idem omnino non continet plura eiusdem rationis secundum perfectam idemptitatem eadem sibi: hoc est manifestum. Sed plures relationes eiusdem rationis sunt in eodem fundamento. vt plures similitudines in eadem albedine. ¶ Item quarto sic: continens aliquid per idemptitatem: si est perfectius: concludit etiam contentum in eo esse perfectius in eo per idemptitatem: sicut anima perfectior habet perfectiorem intellectum. Sed non omne albius est similius. ergo. ¶ Aduerte tamen: quia dictum doctoris: scilicet. continens perfectius realiter: et contentum erit perfectius videtur dubium / quia angelus continet realem relationem ipsius ad deum. ⁊ hoc per idētitatem realem: et similiter lapis creatus: ⁊ tamen relatio angeli non est perfectior relatione lapidis. Si dicatur ꝙ dicitur perfectior non ratione sue formalitatis: cum sint eiusdem rationis: sed ratione fundamenti cum quo idemptificatur realiter: idem dicam de albo: vt. 8. comparato ad album vt. 2. et de albo vt duo comparato ad aliud album vt duo. Nam album vt duo est magis simile albo vt duo ꝙ albo vt. 8. et sic similitudo albi vt. 8. ad album vt duo erit maior secundum ipsum. Sed ego dicam: ꝙ licet ratione sue formalitatis dicatur minor et imperfectior: tamen ratione fundamenti: cum quo idemptificatur realiter erit perfectior: et sic videtur hoc argumentum non concludere. ¶ Dico primo: ꝙ argumentum doctoris bene concludit precipue in proposito quia si similitudo realiter nichil aliud sit quam suum fundamentum: sequitur de facto: ꝙ fundamentum nobilius erit magis simile quam fundamentum valde minus nobile. cuius tamen contrarium experimur: vt patet in exemplo de albo vt. viij. comparato ad album vt duo. ¶ Ibi. preterea quinto contenta in aliquibus per idemptitatem non minus differunt in continentibus magis distinctis. Hoc argumentum stat in hoc ꝙ si relationes sint eedem fundamento: ꝙ quanto fundamenta plus differunt: tanto et ipse relationes plus differunt cum sint eedem res. Sed hoc est falsum:

Tertia rō

Quarta rō

Dubitatio facilis.

Quinta rō

quia equalitas que fundatur in quantitate: ⁊ similitudo que fundatur in qualitate minus differunt: quia vnius modi: ꝙ similitudo et actio que fundantur super eundem calorem cum sint alterius et alterius modi: vt patet quinto Metaphisi. tex. commen. 20. ¶ Ibi sexto. relatio rationis est alia res a suo fundamento ergo et relatio realis erit alia res a suo fundamento. ⁊c. In ista littera dicit doct. sicut multe relationes rationis sic distinguntur a fundamento: ꝙ fundamentum potest esse sine illis: ⁊ hoc patet: quia vna secunda intentio vt cognita: potest comparari ad aliam secundam intentionem cognitam: talis comparatio passiua est relatio rationis: que fundatur in alia relatione rationis cognita: sic similiter erunt multe relationes reales: sine quibus fundamentum potest esse. Et cum dicit ibi probando consequentiam ꝙ relatio rationis est modus obiecti in primo actu intellectus. ¶ Notandum ꝙ duplex est relatio rationis. Nam quedam est que vocatur secunda intentio: que fit per secundum actum intellectus: scilicet per actum comparatiuum: et actus comparatiuus dicitur secundus actus: quia non potest esse talis actus nisi presupposita cognitione extremorum: que ad inuicem comparantur. Et quedam relatio rationis fit per actum rectum intellectus: quo intelligit. a. per ipsam intellectionem. a. dicitur habere esse cognitum. denominatione tamen extrinseca: vt notat doctor in quarto. distinctione prima. questione prima: et tale esse cognitum est modus obiecti: quia per illud modificatur obiectum in tali esse: sicut dicimus: ꝙ albedo in homine est modus: quia modificat ipsum cum facit ipsum stare pro homine albo. Dicit ergo doct. ꝙ sicut relatio rationis est modus obiecti in primo actu intellectus quo intellectus primo intelligit obiectum: et tamen non est in se nichil in genere intelligibilium ⁊c. i. ꝙ ille modus / siue esse cognitum est aliquid de numero intelligibilium: licet non ita primum / sicut primum obiectum cognitum. Quomodo autem relatio rationis sit de numero intelligibilium: et quomodo dicatur per se intelligibilis: et quomodo contineatur sub adequato obiecto intellectus: vide que diffuse exposui super primo Doctoris distinctione tertia. questio. iij. vbi sunt valde notabilia. ¶ Ibi preterea probatur concluno ista. Hic doctor intendit probare predictam conclusionē per auctoritates: q̄ auctoritates sic clare sunt in lra: ꝙ nō indigēt expositiōe: ⁊ vt dicitur ibi. Item philosophus. 12. meta. c. 2. tex. cōmē. 16. vbi vult. ꝙ sicut principiata sunt alia. ita principia: nam si principiatum est absolutum necessario principia intrinseca erunt absoluta: aliter esset absolutum ⁊ non absolutum: cum entitas absoluti realiter dependeat a principiis intrinsecis: ⁊ si principiatum est relatio: principia intrinseca puta genus ⁊ differentia erunt relationes. ¶ Item Auicena tercio metaphisico. capitulo de relatione: videtur velle ex intentione. ꝙ relatio habeat certitudinem propriam: ⁊ in principio capituli vult: ꝙ secundum suam certitudinem habeat proprium inesse: ⁊ propriam accidentalitatem. vbi sic ait: oportet inquit loqui de ad aliquid: ⁊ ostendere quomodo debeat certificari quidditas relata: ⁊ relationes ⁊ eorum diffinitio. Sed quod premisimus in littera: potest sufficienter intelligi: si autem posuerint relationem esse: profecto erit accidens: ⁊ hoc non est dubium: quia est res: que non intelligitur per se: sed intelligitur semper alicuius ad aliquid. non enim est relatio que non sit accidens: cuius prima accidentalitas est substantia: sicut pater ⁊ filius. vel quantitati ⁊c. apparet enim expresse: ꝙ relatio talis habeat propriam entitatem. ¶ Aduerte tamen: ꝙ aliquid habere propriam certitudinem potest dupliciter intelligi. primo ꝙ possit ex se certificare intellectum causando speciem intelligibilem sui. ⁊ hoc modo nulla relatio habet propriam certitudinem: quia talis cognitio non potest causari ab aliqua relatione. sed tantum a fundamento et termino: quia nec mouere intellectum: nec causare speciem intelligibilem sui: quia si sic: sequeretur ꝙ absolutū siue effectus absolutus: puta species intelligibilis: que ē ens absolutum: essentialiter dependeret in esse et ī cōseruari ab aliq: qd̄ essētialit̄ ⁊ formalit̄ ⁊ q̄dditatiue eēt relatio: qd̄ ē absurdū ⁊ ipossibile. ¶ Et si q̄rat̄ aq̄ causat̄ cognitio relationis. Respondeo eo modo quo exposui in primo distin. 3. questio. 3. Secundo potest dici habere propriā cer

Sexta rō

Duplex relatio rōnis

Adducūt auctoritates ad probāduz idē.

Aliq̄d hēre ꝓpriam certitudinē dupliciter pōt ītelligi ꝙ nota.

titudinem ex hoc ꝙ habet propriam intelligibilitatem ⁊ di=
stinctam a fundamento et termino /ita ꝙ sit nata cognosci
cognitione distincta /alia a cognitione fundamenti et termi
ni:licet talis cognitio causetur a fundamento et termino:
et hoc modo relatio potest dici habere propriam certitudi=
nem. ¶ Ibi.et quia posset propteruiri de relationibus con=
cedendo eas non esse easdem realiter fundamento. non ta=
men esse alias realitates negando eas esse aliquas res .di=
cendo relationem esse tantum in actu intellectus. ¶ Cõtra
hoc arguitur.hic doct.intendit probare multiplici via:ꝙ re
latio sit aliqua res preter omnem operationem intellectus.
prima via. quia si sic non esset: destrueretur vnitas vni
uersi/quia sm Philosophum.12.Metha.tex.com.52.vni
tas vniuersi est in ordine partium ad se inuicem: et ad pri=
mum.Cum ergo vniuersum non consistit in sola operatiõe
intellectus :vt patet .ergo talis vnitas:que est relatio ordi=
nis partium ad inucem: et ad primum erit realis:et addit
doct.ꝙ contra negantes relationem esse rem extra actum ĩ
tellectus .potest dici verbum philosophi.12.Metaphi .tex.
sine commento:ꝙ tales qui sic dicunt inconnexam faciunt
vniuersi substantiam. ¶ Ibi.secundum probatur.secundo
probat doct.idem:quia ex hoc destrueretur omnis composi
tio in vniuerso :quia nichil est cõpositum sine vniõe partiũ:
patet/ergo in composito reali erit vnio realis partium.vnio
autem est formaliter relatio:⁊ quod dicit doct. ꝙ composi=
tum reale non dependet ab eo quod est ratio tantum /vult
dicere :ꝙ compositum reale non preexigit de necessitate
relationem rationis.quia ens reale non preexigit de neces=
sitate ens rationis :vt patet a docto.primi distin.8.quest.pe
nultima.et vide que ibi exposui .Cum ergo compositũ rea
le de necessitate preexigat vnionem partium:sequitur ꝙ ta
lis vnio erit relatio realis. Nota etiam ꝙ compositum non
dependet a tali vnione :vt ab aliquo quod sit de essentia il=
lius:qr tũc relatio realis esset de essẽtia absoluti:quod est ĩ=
possibile :nec etiam dependet in essendo:ꝙ sit dependentia
essentialis entitatis compositi ad illam relationem :quia vt
sic tantum dependet a causa in essendo . ¶ Secundum pro
batur:quia si non esset relatio realis:destrueret̃ omnis com
positio in vniuerso.et ratio stat in hoc/quia nullum compo=
situm reale potest esse sine vnione partium componentium
sed talis vnio de necessitate est relatio realis:quia da oppo
situm tunc sequeretur:ꝙ ens reale dependeret ab eo quod
est tantum ens rationis: cuius oppositum experimur: quia
posito per impossibile ꝙ nullus intellectus esset : si ignis es
set applicatus ligno ex materia ligni et forma ĩtroducta ab
igne:causaretur compositum reale:quod non posset esse si=
ne vnione partium :ergo talis vnio esset ibi non per consi=
derationem intellectus. Similiter posito ꝙ intellectus esset
et actu non consideraret:vere causaretur compositum na=
turale:in quo esset realis vnio partium .Et addit doctor: ꝙ
hoc est specialiter verum in composito naturali. quicquid
sit de artificiali:si tamen artificiale diceret positiuum rea=
le idem sequeretur:sed quia adhuc nõ est terminatũ apud
omnes :ꝙ artificiale inquantum artificiale dicat entitatem
positiuam:licet doctor expresse teneat ipsum dicere entita=
tem positiuam .vt patet in libro sex principiorum . ¶ Et no
ta in littera :vbi videntur duo dubia. Primo quia dicit:ni=
Pulchra chil reale dependet ab eo quod est tantum relatio rationis:
dubia. ex hoc videtur sequi : ꝙ compositum reale dependeat ab
vnione partium :et tunc queritur cum omnis dependentia
sit causati ad causam :vel mensurati ad mensuram:vel su=
stentati ad sustentans:sed nullo istorum modorum depẽdet
compositum absolutum ab vnione partium:vt patet discur
rendo per omnia ista . ¶ Secundum est ibi: nullum totum
compositum erit reale naturale:si necessario ad suum eẽ re
Scdm du= quirat relationem rationis. Nam partes componentes ab
bium. eterno habuerunt esse cognitum et diminutum:quod ẽ tan
tum relatio rationis:vt subtiliter patet a docto.in primo di
stin.35.et.36.ergo compositum reale de necessitate presup
ponit relationem rationis. ¶ Respondeo ad primum dubi=
ũm:ꝙ compositum reale non dicitur dependere in aliquo
Ad primũ genere causarum supradictarum :sed dicitur dependere
dubium. ex hoc:quod de necessitate preexigit vnionem partium:si-
cut etiam dicimus:ꝙ filius in diuinis depcndet a patre ex
hoc solo :quod preexigit ipsum patrem : vt notat doctor in
primo distin.secunda parte secũda.q.3.modo manifestum
est:ꝙ compositum reale non necessario preexigit ad sui es=
se ens per actum intellectus fabricatum. ¶ Ad secundum
dico: ꝙ et si idee preexigantur :que dicunt relationem ra= Ad secũdũ
tionis :non tamen sic preexigũtur :vt compositum necessa= dubium.
rio dependeat ab illis:quia si per possibile vel impossibile
non essent huiusmodi idee adhuc agens naturale non im=
peditum produceret compositum reale. ¶ Tertium pro=
batur . Dicit doctor : ꝙ si non esset relatio realis destruere=
tur omnis causalitas cause secunde:quia certuꝫ est:ꝙ cau
se secunde non possunt causare nisi proportionate et appro
ximate.ergo talis approximatio erit relatio realis super=
addita ipsis causis.probatur consequentia quo ad duo:sci
licet ꝙ talis approximatio sit aliquid de nouo:patet:quia
quando sunt omnes separate : non possunt agere . ergo si
agunt vt approximate .ergo aliquod nouum habent:quod
prius non habuerunt . Secundum est . ꝙ talis approxi=
matio sit relatio realis:quia si non:tunc talis approxima=
tio esset tantum per actum intellectus collatiuum :quod est
manifeste falsum. ¶ Ibi: quartum probatur .Deinde pro
bat doc. ꝙ negando relationem realem : est destruere rea
litatem scientie mathematice:patet.quia omnes conclusio
nes mathematice demonstrant relationes de substantiis/
quod patet per Philosophum.13.Metaphisice.cap.1.in
fine : qui sic ait .boni autem maxime species: et ordo : et
commensuratio: que maxime ostendunt mathematice sciẽ
tie : quia illa ars est maxime in proportione et mensuris
aliquorum adinuicem. ¶ Ibi :secundo patet per experien
tiam discurrendo per conclusiones mathematicas :in qui=
bus omnibus communiter predicatum est aliqua passio re
latiua :patet de prima conclusione geometrie: in qua de=
monstratur equalitas lateris de triangulo : quia triangu=
lus equilaterus est ille:qui habet tria latera equalia:et si=
militer de linea recta potest predicari hoc quod est esse ba=
sim anguli equilateri.Et sic illa linea que dicitur basis:est
equalis aliis lateribus : vel de linea recta potest predica=
ri hoc . quod est esse latus trianguli equilateri : quia trian
gulus equilaterus constat ex tribus lineis rectis adinui=
cem equalibus ⁊c. ¶ Ibi . ꝙ si adhuc propteruiatur :
ꝙ licet relationes non sint formaliter entia rationis sꝫ ali=
quid extra intellectum :et non idem fundamento : non ta=
men sunt alie res a fundamento : sed tantum sunt modi
proprii rei. Ista instancia videtur tantum contendere de no
mine modi et rei : licet enim modus non sit ita res sicut il=
la cuius est modus:et hec tota littera est clara vsqꝫ ibi.Ad
primum alterius opinionis. ¶ Hic doctor soluit rationes
pro opinione Henrici :qui Henricus quasi in principio que
stionis .primo sic arguit probando ꝙ omnis relatio sit ea=
dem fundamento :et ratio prima stat in hoc: quia si de ra=
tione relationis est:ꝙ sit alia a fundamento.ergo relatio ĩ
diuinis : que transfertur ad deum secundum propriam ra
tionem relationis : erit alia res ab essentia diuina : quod
est impossibile :et addit ꝙ album simile non est composi=
tius ꝙ album tantum.ergo relatio similitudinis non addit
aliam rem fundamento. ¶ Respondet doct.ibi ad primum
alterius opinionis.et dicit:ꝙ sicut nullum absolutum ali=
cuius generis formaliter transfertur ad diuina : ita nec
aliqua relatio generica : et hoc diffuse ostendit in primo Q...
distin.8.questio.secunda.Et nota duo ĩ ista littera doct.pri relationes
mum ibi :relationes que formaliter dicuntur de deo non formalit̃ di
sunt alicuius generis.Hoc debet sane intelligi :aut for= cantur de
maliter accipitur quidditatiue: aut denominatiue . Pri= deo.
mo modo nulla relatio includitur quidditatiue in deo vt pa
tet a docto. in primo distin. 1.questio.secunda.⁊ distin.secũ
da parte secũda questio.3.dicuntur ergo predicari forma=
liter denominatiue tantũ : quia vere ⁊ ex natura rei predi
cãtur de deo :sicut dicimus ꝙ deus est pater filius ⁊ spi=
ritus sanctus.vt patet a doctore in primo distin.4.questio.
secunda.⁊ distin.5. questio.secũda non intelligas tamen:
ꝙ relatio possit predicari formaliter de deitate:quia de vl
timate abstracto non potest aliquid formaliter predicari
nisi in primo modo dicendi per se : vt patet a doctore in
primo distin.5. questio.prima. Et licet paternitas imme=
diate fundetur in essentia diuina : non tamen denominat
ipsam vt patet a doctore vbi supra : potest tamen predi= Quõ que
cari idemptice quia hec est vera:deitas est paternitas:vt dicunt̃ de
patet a doctore : vbi supra . ¶ Secundo nota ibi: quod deo sũt trã
dicit ꝙ absoluta et relationes que formaliter dicuntur de scẽdentia.
deo non sunt alicuius generis :sed transcendentia ⁊ passio

siones entis in cõmuni/hoc debet intelligi de passione disiuncta:quia absolutũ ⁊ respectiuum diuidunt ens:et quia dicit:ꝙ competũt enti inquantum ens videtur dubium:quia ens inquantum ens prius diuiditur per ens quantum:et nõ quãtum:⁊ ens nõ quantum est relatio in diuinis:vt patet a doctore.q.4.quoli. Ens vero quantum quod dicit aliquaz entitatem includẽtem perfectionem:⁊ excludentem imperfectionem: vel entitatem includẽtem perfectionem :et non excludẽtem omnem imperfectionem :vel entitatem nullam includentem perfectionem:nec excludentem omnem imperfectionem immo necessario includẽtem imperfectionem:puta limitationẽ:cuiusmodi forte sunt relatiões gñice: et sic debet intelligi ista diuisio entis quanti et nõ quanti.ita ꝙ ens non quantum :de necessitate excludit omnem imperfectionem:⁊ non includit formaliter aliquaz perfectionẽ: Dico ergo:ꝙ ens prima sui diuisione diuiditur per quãtum ⁊ non quantum :et quantum diuiditur in absolutũ et respectiuum finitum ⁊ infinitum:et sic videtur : ꝙ absoluta et respectiua dicta de deo competant enti inquãtum ens. Dico ꝙ quamuis ens non quantum ĩmediate diuidat ens reale:quod est communissimum: ⁊ ens quãtum diuidatur per absolutũ et respectiuum ⁊c. ⁊ sic ens non quantum est passio non conuertibilis cum ente:sed est passio disiuncta entis inquantum ens:et ens absolutum:dicens pfectionez sit passio entis quanti:dico ꝙ sic debet intelligi :ꝙ sunt passiones entis inquantum ens id est ꝙ competunt enti anteq̃ diuidatur in decem gñ̃a. et loquitur hic de absolutis/que dicunt pfectionem simpliciter:⁊ sic patet ista littera.

Vide q̃ pulcre scotizet.

¶ Ibi.ad illud quod non est compositum album simile ⁊c. dicit doctor. ꝙ album simile ex quo constat ex duabus rebus : quarum vna est potentia:et reliqua est actus.erit magis compositũ q̃ album tantũ:et presertim hoc debet concedi ab Henrico:qui vult:ꝙ in diuinis sit quasi cõpositio ex quasi potentia:⁊ ex actu.vult enim ꝙ persona diuina dicat̃ quasi composita ex relatione et essentia:vt patuit a doct.in probando opinionem Henrici de quasi compositiõe.d.5.q.2.primi.

Scd̃m argumẽtum p̃ncipale Hen. Et nota.

¶ Secundo principalit̃ arguit Henricus per viam mutationis:quia si relatio esset alia res a fundamento:ergo fundamẽtum realiter posset mutari ad illam.et sic relatio esset terminus alicuius mutatiõis: qd̃ est cõtra Philosophũ.5.phisico.tex.cõ.10. ¶ Respondet doctor ibi ad secundum de mutatiõe. Hic adducit respõsionẽ Simplicii super predicamẽtis.qui vult:ꝙ sicut relatio nõ est forma ad se.i.nõ est forma absoluta:sʒ ad alterum ita illud cui aduenit non mutat̃ ad se sed ad aliud.i.ꝙ non mutatur ad aliquod absolutum recipiendo illud:sed ad aliud .scilicet recipiendo relationez:s̃m quaz est ad aliud:subiectum enim mutari ad se est : quãdo mutatio terminatur ad absolutum receptum in subiecto:mutari vero ad aliud est quando mutatio terminatur ad relationem:que recipitur in absoluto.primo modo in ad aliquid non est mutatio:sd bene secũdo modo: quia s̃m relationem se habet aliquis aliter ad alterum q̃ prius se habuerit. ¶ Sequit̃ in textu:phũs tñ. Quia ponit ꝙ non est possibile aliquid aliter se habere ad alteruz:nisi aliter se habeat ad se:ideo dicit:ꝙ in ad aliquid non est motus.vnde solum ostẽdit in quibus predicamẽtis est per se primo motus:⁊ in quibus nõ. Et ꝓ clariori intelligentia huis dicti:patet hoc per exemplũ : quia si aliquid mutat̃ ad alterum:hoc non potest eẽ nisi acquiratur aliquod absolutuz vel in subiecto:vel in termino. vel saltem aliquod absolutum remittat̃. Nam si albuz vt octo comparet̃ albo vt quattuor : nunq̃ album vt octo erit perfecte simile alteri albo vt quattuor :nisi albũ vt quattuor intendatur vsq̃ ad octo gradus:⁊ sic fit mutatio absoluta in termino:vel potest fieri mutatio in subiecto:vt si album vt octo deperdat quattuor gradus albedinis:⁊ tunc erit perfecte simile albo.vt quattuor: et sic patet :ꝙ non est mutatio ad alterum:nisi sit mutatio ad se in subiecto:vel in termino :mutatione siquidem acq̇sitiua:vel deperditiua :et quia ad tale absolutum acquisitum vel deperditũ in instanti resultat relatio:puta similitudo:sequitur ꝙ ad relationem non sit motus. q2 motus fit in tempore :et licet possit esse motus ad fundamẽtum vel ad terminum :quum possint acquiri in tempore ad relationem tamen non potest esse motus:cum illa positis extremis de necessitate nature in instanti resultet. Potest tamen concedi sane intelligendo :ꝙ ad relationem sit mutatio:non ꝙ proprie ipsa relatio intrinsec9 adueniens:sit immediate terminus alicuius mutationis: cum ad relationez talem non sit motus :nec mutatio:vt patet.5.Phisi.tex.com.10. Sed ex hoc dicitur acquiri per mutationem :quia in vltimo instanti acquisitionis termini vel fundamenti de necessitate nature resultat talis relatio:de hac tamẽ materia vide que diffuse exposui super tertio doct.distin.1.quest.prima.

Exẽplũ accõmodatũ

Tertia rõ p̃ncipalis Hen.

¶ Tertio pricipaliter arguit Henricus ibi .tertio arguitur: et ratio clara est in littera.

Quarta rõ Hen.

¶ Quarto arguitur ibi.quarto si esset ⁊c.et ratio stat ĩ hoc: ꝙ si relatio : puta similitudo esset alia res a fundamento :cum illa sit accidens :tũc haberet propriam accidentalitatem:videlicet propriam inherentiam:et talis inherentia est relatio :et tunc quero aut est eadem fundamento :aut alia :si eadez .ergo et similitudo erit eadem fundamento :quia nõ est maior ratio de vna relatione q̃ de alia si alia erit processus in infinitum.

Ad t̃tiaz.

¶ Respondet docto .ibi: ad tertium de inesse: concedo ꝙ relatio habet proprium suum in esse. Sicut dicit Auic.3.Methaphisi.pro clariori intelligentia huius littere. Nota aliqua que dicit ĩ ista littera. Primo: ꝙ relatio predicamentalis habet suum proprium inesse siue propriam inherentiam ad subiectum. et hec est duplex.s.actualis : et aptitudinalis:sicut est etiam de accidente absoluto. Sed differentia est inter accidens absolutum et respectiuum :quia respectiuum nunquam potest habere inherentiam aptitudinalem :quin simul habeat et actualem:quia impossibile est esse aliquam relationem actu separatam a fundamento :vt probat doct. in quarto .in materia de eucharistia .absolutũ vero potest habere aptitudinalem sine actuali:vt patet de quantitate separata in sacramento altaris que actu nulli subiecto inheret:sed tantum aptitudine.et ꝙ sit ibi aptitudinalis:patet a doct.vbi supra.et in.7.Metaphisi.sue.

Plura notãda.

¶ Secũdo dicit:ꝙ tale inesse:siue inherentia:siue actualis:siue aptitudinalis:non est de essentia accidentis :cũ de necessitate sit posterior ipso acidente:et sic non pertinet ad intrinsecam compositionem essentialem accidentis .vt probat doct.vbi supra: nam tale esse aptitudinale est tantum passio :⁊ hoc est quod dicit :tamen non est commposita compositione respiciente naturaz generis: quia illud quod est per se in aliquo genere:componitur per se ex genere et differentia :si est species .si vero indiuiduum ex natura speciei ⁊ hecheitate:si vero generalissimum:et sit compositum illud compositum ex realitate a.et realitate.b.q̃ sũt ignota nobis/quaꝝ nulla dici põt genus vel differentia. ¶ Tertio no.ꝙ relatio. ⁊c.dicit ꝙ si aliqua relatio immediate fundaretur super subiectum quasi dubitando an aliqua fundetur immediate/licet s̃m eum multe relationes immediate fundentur/ vt patet de paternitate:et filiatione :vt innuit doctor ĩ tertio.distinctio.8. Patet etiam de similitudine et equalitate accipiendo simile ⁊ equale large/vt notat docto.in primo.distin.31.et inquolibetis.questio.6.de idemptitate :patet etiam ab ipso /vbi supra. Et cum dicit henricus allegando Simplicium/ꝙ relatio immediate fundatur in quantitate et qualitate et non in substantia. Dico ꝙ si loquamur de similitudine et equalitate/vt loquitur Aristo.quinto Metaphisi.cap̃.de ad aliquid .tex.com. 20. Dico ꝙ verum est loquendo de similitudine stricte et proprie /non autez improprie/vt patet a docto.vbi supra.

Ad q̃rtam rõnẽ hen.

¶ Ibi.ad quartum de processu in infinitum. Dico ꝙ non sequitur /quia relatio seipsa refertur ad fundamẽtum .nõ eñ potest esse absq̃ fundamẽto:nec absq̃ se sine ꝯdictiõe.ipsa ei existẽte et fundamẽto simul/ãbo sunt extrema illi9 relatiõis/q̃ est ei9 ad fundamentũ /⁊ ipsa nõ est absq̃ contradictione sine relatione/ eius ad fundamentum /et ita sine contradictione non potest esse sine fundamento /et ita relatio illa qua ad fundamentum refertur /erit eadem sibi/hec doct.

Dubiũ.

¶ Sed occurrit dubium/quia non videtur/ꝙ doct.directe respondeat ad argumentum Henrici .vt patet intuenti argumentum illud. Dico ꝙ si bene attendantur verba doctoris /directe respondet et soluit argumentum Henrici. Nam primo probat doctor/ꝙ impossibile est relationem/puta similitudinem eẽ sine fundamento/puta albedine /in quo fundatur/quia non potest eẽ/nec habere esse nisi habeat fundamentum et terminum /puta aliud album pro termino /quia necessario dependet ab illis/deide seq̇tur/ ꝙ si talis siĩtudo nõ põt eẽ sine fundamento.ergo ipa refert̃ ad fundamẽtũ/ptʒ/q2 distinguit̃ a fundamẽto/⁊ distinctum inquãtum distinctum distinctiõe/ refertur ad

aliud distinctum: ⁊ similiter alietate refertur ad funda-
mētum: ⁊ talis alietas: que fundatur in similitudine: est
simplr̄ eadem res cum similitudine: patet p fundamentū
Scoti presenti questione. ⁊ in tertio distin. 8. qui sic dt.
¶ Cuicunqꝫ fundamento repugnat esse sine termino: re
latio fundata in illo realiter idēptificatur illi. Sꝫ repu-
gnat similitudini eē sine termino. puta albo: ⁊ alietas fun
datur in tali similitudine: ⁊ terminatur ad albuꝫ. ergo ē
eadem realiter cuꝫ similitudīe: ⁊ sic patet rn̄sio ad argu-
mentū Hen. Cū ergo dicit ab Henri. similitudo est alia
res a fundamēto: cōceditur. sed alietas est quedaꝫ rela-
tio fundata in similitudine: ergo erit alia a silitudine: et
sic erit ꝓcessus in infinitū. Dico ꝙ similitudo ē alia fun
damento realiter: alia seipsa: quia illa alietas est reali-
ter ipsa similitudo. ¶ Per idē dico de inherentia: si ar-
gumētum Henrici intendit simile concludere de inherē
tia: vt dixi supra. dico enim: ꝙ si similitudo inheret: pu-
ta albo: et cōcedo: ꝙ inherentia inheret: ⁊ cum queritur
illa inherētia: aut est alia a similitudine aut eadē. Dico
ꝙ eadeꝫ: quia similitudini repugnat esse sine termino: er
go relatio fundata in tali similitudine: que est ad termi-
num sine quo. similitudo non potest esse: erit eadem simi
litudini. et cōcedo: ꝙ similitudo seipsa inheret realit̄: et

Ultima rō Hen.

sic non est processus in infinituꝫ. ¶ Quinto ⁊ vltimo ar
guit Henricus ibi. Quinto relatio non habet distictio-
nem in species suas: nisi penes fundamenta. ergo si rela
tio esset alia res a fundamento: haberet ex se formaliter

Duplex distictio p intriseca.

distinctionem in suas species. ¶ Respondet doc. ibi ad
quintum de distinctione ⁊c. ⁊ rn̄sio clara est: nam duplex
communiter assignatur distinctio: quedam est per itrin
seca: et hoc dupliciter. s. quidditatiue: ⁊ denominatiue.
Exempluꝫ primi homo distinguitur quidditatiue ab asi
no per rationale: quod est ratio formalis distinguendi
quidditatiue hominem ab asino. Exemplum secundi. ho
mo albus differt ab homine nigro. quia albedo in homi
ne est ratio formalis distinguendi ipsum accidentaliter
a nigro. Est alia distinctio: que sumitur tantum ratione
fundamenti. Est etiaꝫ alia distinctio: que sumitur a cau-
sa extrinseca: sicut dicimus. ꝙ. a. ⁊. b. habent effectiue di
stinctionem a cā producente. a. et. b. ad ꝓpositum ergo
dico: ꝙ paternitas ⁊ filiatio distiguntur spē p proprias
differentias intrinsecas et essentiales et si distinguntur
per fundamenta: hoc accidit eis. Et ex his patet respon
sio ad omnes obiectiones Henrici.

¶ Ibi. hoc ergo viso de relationi-

bus in communi: videndum est de relationibus ī specia

Hen. q̄lib. iii. q. ix.

li creature ad deum. Hic doct. primo recitat opinionem
Henrici quolibe. 3. q. 9. qui dicit: ꝙ relatio creature ad
deum: est eadē realiter cum ipsa creatura: ⁊ in hoc nō di
scordat a docto. qui in presenti questione probat: ꝙ ta-
lis relatio nullo modo distinguitur realiter a creatura:
sed discordat in hoc a doct. quia hec opinio addit: ꝙ ho
mo nichil aliud est nisi ipa relatio ad deum. ita ꝙ in ho-
mine realiter: et formaliter: et quidditatiue est tātum re
latio vestigialis ad deum: que etiam opinio diffuse im-
probata est a doct. in pmo distin. 3. q. 5. Et licet docto.
ponat ipsam relationē hominis ad deum esse idem reali
ter cum homine: negat tamen: ꝙ sit eadem formaliter et
quidditatiue cum homine: vt ptꝫ presenti. q. vult enim
doctor: ꝙ homo formaliter ⁊ quidditatiue sit quoddam
absolutum prius natura ipsa relatione ad deum: vt pa-
tet infra presenti. q. ⁊ in primo distin. 3. q. 5. et ꝙ homo
dicat tale absolutum prius relatione vltra rationes: q̄s
adducit in primo vbi supra. hic specialiter adducit ali-
quas alias rationes: quarū prima est ibi. ¶ Contra istā
opinionem est Augusti. 7. de tri. c. 2. Om̄e quod relati-
ue dicitur est aliquid excepto relatiuo: ⁊ in principio ter
tii: ꝙ nichil est ad se: nō est qd ad alterum dicatur. Et li

Rōnes ꝙ creatā nō sit tm̄ relatio vestigialis.

cet iste auctoritates prius exposite sint in primo. di. 1. q.
2. et in quolibe. q̄. 1. aliqualr̄ tamen declaro hāc litteram
cum dicit: fundamentū relationis est aliqua entitas for
maliter non includens illam relatione formaliter: quia
si formaliter includeret eam: non erit formaliter relatio
ad aliud: sed ad se: quia fundamentum suum est forma-
liter ad se: cum quo ponitur formaliter idem: nec posset
esse fundamentum primū relationis. aut enim esset que
rere de illa relatione prima in qua poneret̄. Hic doctor
in ista littera tangit plura. Nam primo supponit ꝙ de-
tur aliquod fundamentum relationis quod sit formali-
ter entitas absoluta: vt patet per dictum Augusti. et ex
hoc sequit̄: ꝙ relatio fundata in eo non sit eadem forma
liter fundamento: nec de forma ipsius: quia tunc seq̄ren
tur duo incōueniētia. Primo relatio esset entitas ad se
formalit̄: patet: quia que sunt idem formaliter et quiddi
tatiue: si vnum est formaliter ad se: et reliquum: patet qr
dicunt eandem formalitatem: et est impossibile: ꝙ eadē
entitas formalit̄ sit formalit̄ ad sē ⁊ formaliter ad aliud.
Secūdo sequeretur: ꝙ entitas formaliter ad se esset for-
maliter ad aliud: patet quia si relatio et fundamentum
sint idem formaliter ⁊ quidditatiue: sequitur: ꝙ cum re-
latio sit formaliter ad aliud: quod etiam fundamentum
erit formaliter ad aliud: quod tamen ponitur entitas ab
soluta: vt patet per auctoritatem Augusti. Secundo pn
cipaliter dicit: ꝙ relatio non posset esse fundamentum
primum relationis: quia adhuc esset querere de illa re-
latione prima: in qua poneretur: aut immediate ponitur
in aliquo absoluto: et habetur intentum: aut in alia re-
latione: et sic processus in infinitum. ¶ Si dicatur. ꝙ ip

Obiectio expositoris

se concedit vnam relationem etiam realem immediate
fundari in alia: vt in primo patuit. ¶ Dico: ꝙ hec instan
tia nulla est: quia hic doctor loquitur de fundamento vl
timato. Nam cum dicit hic: nec posset esse fundamentū
primum. accipit primum fundamentum pro vltimato: ⁊
sic patet ista littera. ¶ Ibi. preterea diffinitio indicat

Seda rō. doct. ꝯ hē.

quidditatem rei: hec est secunda ratio: qua doctor pro-
bat: ꝙ relatio non sit formaliter idem absoluto: ⁊ suppo-
nit ꝙ lapis sit de genere absolutorum: et statim sequitur
ꝙ diffinitio lapidis: et quicquid pertinet ad diffinitio-
nem lapidis: erit formaliter absolutum: quia si lapis nō
erit de genere absolutorum: nec illud quod pertinet ad
essentiam lapidis. Et quod dicit hic. Sed diffinitio la
pidis non includit formaliter respectum ad aliud. Hoc
debet intelligi de diffinitione fundamentali proprie ꝑ-
tinente ad diffinitionem lapidis: non autem de diffini-
tione formali: prout est formaliter declaratio ipsius dif
finiti / quia vt sic est tantum relatio rationis: sed de hoc
vide que exposui in. q. 1. quolibetoruꝫ. ¶ Ibi: tertio sic.

Tertia rō ꝯ Hen.

hec est tertia ratio contra opinionem Henri. Et ratio
stat in hoc: quia dicit Henricus: ꝙ relatio est ipsa crea-
tura formaliter: puta ꝙ lapis est tantum relatio effectus
ad deum efficientem: et sic lapis non magis distingui-
tur a deo q̄ꝫ filius in diuinis a patre: quod est falsum: et
consequentia patet. quia relationes opposite eque disti-
guntur: sicut patet. Nam paternitas in Johanne: et fi-
liatio in Petro: ita distinguntur int̄ se: sicut paternitas
in Francisco: ⁊ filiatio in forte: cum omnes eque oppo-
nantur. quia omnes sunt relationes secundi modi: sic in
proposito / relatio filii producti in diuinis: ⁊ relatio pa-
tris producentis sunt eque distincte: sicut relatio dei p
ducentis. et relatio lapidis producti cum omnes per-
tineant ad secundum modum: ergo si lapis nichil aliud
est nisi relatio lapidis effecti ad deum efficientem: sequi
tur: ꝙ lapis non magis distinguatur a deo q̄ꝫ filius a pa
tre in diuinis / et hec ratio concludit contra Henricum.

Aduerte hanc l̄ram

ex dictis Henrici ponentis creaturas non magis distin
gui a deo q̄ꝫ relatiōes diuine inter se. Et nota ꝙ cum di
cit doctor relationes secundi modi fundari in deo respe
ctu creature: non dicit hoc ex intentiōe sua / quia expres
se hoc negat in primo. dist. 3. q. 5. cōtra Henricum / quia
relationes primi et secundi modi semper sunt mutue / vt
patet per Philosophum. 5. Metha. ca. de ad aliquid. t.
cap̄. 20. modo deus nō refertur ad creaturam relatione
reali: vt probat in pmo distin. 30. ¶ Ibi. ⁊ confirmatur
ratio. hec cōfirmatio stat in hoc / quia si lapis est tantuꝫ
relatio ipsius ad deum. ergo sequitur / ꝙ suppositum la-

Bōa expositio

pidis esset tantum relatio subsistens. et sic esset difficil-
lius cōcipere lapidem q̄ꝫ cōcipere personam diuinam.
est enim difficile credere tres personas diuinas esse ve-
re subsistentes / et vera supposita per relationes / et ta-
men creduntur ibi illa tria supposita. sic per relationes
constituta propter infinitatem diuine essentie: vt pa-
tet communiter per theologos. et maxime per Scotum
in primo distin. 28. et sic erit difficile concipere supposi
tum creatum / si tantum dicat relationem / cum sit omni
no limitatum et finitum. ¶ Ibi. et si dicas ꝙ creature
differunt in natura absoluta in se. non sic diuine. dicit
doct. ꝙ si Henricus vult dicere. ꝙ suppositum Franci
sci et Johannis non differunt tantum per relationes /
sed per absoluta. persone vero diuine nullo modo dif-
ferunt per absoluta / doct. adducit duo incōuenientia
cōtra Henricum ex dictis eius. Primum ꝙ hec respō-

sto destruit positum .videlicet :ꝙ non sunt creature formali
ter relationes:sicut Henricus posuit:secũdum :ꝙ ex dictis
Henrici sequitur ꝙ minus differunt a deo: ꝙ vna persona
ab alia:patet:quia ipse Henricus dicit ꝙ creature inquan
tum participate non differunt specie a deo vt patet in pmo
distin.3.q.5.modo relationes opposite ex rõnibus formali-
bus plus differunt vt patet de paternitate et filiatione. Sz
inter deum et creaturam non sunt relationes opposite : qz
deus non refertur ad creaturam aliqua relatione reali: vt
Quarta rõ ꝫ Henri. — patuit supra. ¶ Ibi.quarto principaliter arguitur sic . hec
est quarta ratio doct.contra Henricum :que est satis clara:
et stat in hoc:quia relationes creaturarum ad deum nõ dif
ferunt specie.patet:quia terminantur omnes ad deum sub
ratione deitatis. Nam quando relationes terminantur ad
deum:vt ad terminum non differunt specie.Si ergo omẽs
creature essent tantum relatio formaliter ad deum nulla
creatura differret specie ab alia : quod est inconueniens.
Quĩta rõ. — ¶ Ibi.quinto sic.in creatura est triplex relatio ad deuz sm
Henricum:qui ponit relationem vestigialem in creatura:q̃
relatio vestigialis includit relationem producti ad rem pro
ducentem:et relationem mensurati :siue exemplati ad exẽ
plar diuinum:relationem finiti ad deum finientem :vt su-
pra patuit in primo distin.3.q.5 . Et ex hoc infert doct.ꝙ
qua ratione ipsa creatura nihil erit:nisi vna relatio:pari ra
tione nichil erit :nisi alia relatio : igitur non potest precise
esse nisi aliqua vna istarum. Nec potest esse omnes iste si-
mul :quia omnes iste differunt formaliter inter se: et patet
sm Henricum :qui posuit illas tres relationes differre sm
tres modos relationum:qui ponũtur ab Aristo.5.Metha.
tex.com.20.et de hoc vide Henricum quolibeto.9.questio.
prima et secunda.Et vltra sequitur:ꝙ tunc quelibet vna es
sentia haberet distinctionem formalem a seipsa: vel seque
retur :ꝙ vna natura formaliter ⁊ specifice esset plura spe-
cifice:quia essent tres relationes specifice distincte:et sic pa
tet quomodo recte improbatur ista opinio . ¶ Ibi aliter po-
nitur .Hec est opinio Henrici quolibeto.9.q.3. qui dicit.ꝙ
relatio agneli ad deum differt realiter ab essentia angeli:⁊
tota ratio sua stat in hoc:ꝙ ipsa relatio est quoddam acci-
dens .innitendo dicto Augusti.quinto de trini.c.4.sic dicẽ
tis:ꝙ in creatura quicquid non sm substantiam dicitur.re
stat vt sm accidens dicatur.⁊ littera clara est. quod dicit
parum infra.ꝙ ergo temporaliter dici incipit deus : ꝙ an-
tea non dicebatur:manifestum est relatiue :dici non tamen
sm accidens dei:sed plane sm accidens eius: ad quod di-
ci aliquid deus incipit relatiue :vult dicere:ꝙ si deus nunc
dicatur creator et prius non dicebatur creator:manifestum
est relatiue dici:non tamen sm accidens dei:ita ꝙ talis re-
latio :qua dicitur creator non est accidens dei:quia ex hoc
solo dicitur creator:quia relatio creature terminatur ad ip
sum deum :vt clare dictum fuit in primo distin.30. ¶ Ibi.
contra istud.hic doct.improbat hanc positionem Henrici .
vult enim doct.ꝙ relatio angeli ad deum :et si non sit eadẽ
formaliter ipsi angelo .est tamen eadem realiter :vt proba
bit.probat ergo primo:ꝙ non distinguatur realiter ex dicto
philosophi.7.Methaphi.tex.com.4.vbi habetur. ꝙ sub-
stantia est prior accidente.scilicet cognitione:diffinitione:et
tempore/et dicit/ꝙ esse prius tempore debet sic intelligi:ꝙ
nulla est contradictio ex parte substantie:quin prius dura-
tione possit esse sine omni accidente:et sic non esset contra-
dictio lapidem esse prius duratione omni dependentia ad
deum:quia talis dependentia ponitur accidens realiter di-
stinctum:et sic lapis poterit esse ⁊ non dependere ad deum:
quod est absurdum. ¶ Ibi.preterea August.aut accipit ibi
accidens pro quolibet mutabili:sententia huius littere est:
ꝙ Augustinus accipit ibi accidens:puta ꝙ ista relatio crea
ture ad deum dicatur accidens : accipiendo accidens pro-
quolibet mutabili:⁊ sic omnis creatura potest dici acidens
quia mutabilis et vertibilis in nichil . Et sic talis creatio ẽ
mutabilis:non ratione sui:sed ratione fundamenti:cuz quo
realiter idemptificatur:vt infra patebit :aut dicitur accidẽs
accipiẽdo ly accidẽs: ꝓ quolibet amissibili:⁊ sic relatio crea
ture ad deum non potest dici accidens :qz non potest amit-
ti manente fundamento.

Pulcherrima doctrina de formalitatib⁹ et breuis

¶ Ad questionẽ istã igitur dico:

ꝙ relatio ad deum communis omni creature: est idem rea
liter fundamento :non tamen idem formaliter:nec precise
idem :siue non idem idemptitate adequata ; ita ꝙ funda-
mentum sit tantum relatio formaliter . ¶ Sed antequam
exponatur opinio doctoris:pro clariori intelligentia premit
to sub breuitate distinctiones et idemptitates:que invariis
locis a Doctore subtili ponuntur: quibus sub breui cõpen
dio declaratis inferam propositum Doc. Dico ergo primo:
ꝙ illa sola ratione distinguntur : hoc est per actum collati-
uum intellectus :que tantum sunt entia rationis: vel quan — Distinctio rationis.
do vnum extremum est ens reale :et aliud ens rationis:si-
cut animal et genus sola ratione distinguntur. Econtra:il-
la sunt eadem ratione:que non possunt distingui per actum
collatiuum intellectus : vt secunda intentio generis in se
comparata:et nulli alteri comparata. Sed simpliciter in se
sumpta: est idem sibi ratione :potest tamen ratione distin-
gui a seipsa :comparando eam ad seipsam :vt comparan-
do intentionem generis :vt in subiecto :ad seipsam vt i pre
dicato:sic dicendo :genus est genus . Nam generi vt in sub
iecto competit hec secunda intentio:scilicet esse subiectum:
et vt in predicato competit sibi hec secunda intentio:quod
est esse predicatum.hoc idem censeo cum dico:homo est ho
mo .homo vt in subiecto distinguitur a seipso vt in predica-
to tantum ratione:quia vt in subiecto aliquis respectus ra
tionis sibi conuenit :qui sibi non conuenit. vt in predicato:
vt supra patuit de genere.

¶ Secunda distĩctio que est mini

Distĩctio ex natura rei.

ma inter omnes distinctiones: que sunt preter opus intelle
ctus :nominatur a doctore distinctio ex natura rei : et licet
omnis distinctio preter opus intellectus dicatur distĩctio ex
natura rei:tamen quia aliqua est vere realis aliqua forma
lis:⁊ aliqua essentialis. ⁊c.in prioposito quando loquimur
de distinctione ex natura rei accipimus minimam distin-
ctionem preter opus intellectus .et sic homo ab animali et
a rationali:tantum ex natura rei distinguitur:que distinctio
apparet ex hoc : ꝙ quando aliquid ex natura rei competit
alicui:quod repugnat alteri:cum quo tamen stat vera idem
ptitas realis:formalis:⁊ essentialis : solum distinguitur ex
natura rei:sicut homini ex natura rei:competit :ꝙ sit totum
quidditatiue et animali repugnat respectu hõis:qui tamen
homo est idem realiter: essentialiter:et formaliter ipsi ani-
mali :sequitur ꝙ homo tantum distinguitur ab animali ex
natura rei.Et per oppositum illa sunt idem ex natura rei:
que sic se habent: ꝙ impossibile est aliquid ex natura rei
competere vni :quin illud idem competat alteri: ⁊ sic ho-
mo erit idem sibimet ex natura rei :et breuiter illa possunt
dici eadem ex natura rei :in quibus nulla apparet distin-
ctio preter opus intellectus:vel si aliquo modo distingunt:
in rõne ratiocinãte distingunt :sicut dicerent thomiste.⁊c.

¶ Tertia distinctio est formalis:

et hec est duplex. quedam positiua: et quedam negatiua : — Distinctio formalis duplex. scz positiua et negatiua
que distinctio patet a doctore in primo.dist.2.patre.2.q.pri
ma et dist. 8.q.secunda.respondendo ad principalia argu-
menta.Distinctio formalis et positiua est proprie inter du-
as formalitates.et pro nunc hoc sufficiat:ꝙ quando vnum
non includit aliud quidditatiue:et sunt due formalitates:il
la vere distinguntur formaliter:sicut patet de animali et ra
tionali:et similiter de subiecto et propria passione:et illa tã
tum formaliter distiguntur positiue.que presupposita idẽ-
ptitate essentiali et reali dicunt duas formalitates:quarum
vna non includit aliam quidditatiue:et sic posita idemptita
te essentiali et reali animalis et rationalis in homine :inter
se animal et rationale formaliter distingũtur:vt patet a do
ctore in primo distinctione . 8.vbi supra. Et talis distinctio
formalis semper presupponit distinctionem ex natura rei .
Econtra vero illa sunt eadem formaliter .que sic se habẽt
ꝙ vnum formaliter et quidditatiue includit aliud:⁊ hoc du
pliciter aut adequate et conuertibiliter aut non adequate: — Idẽptitas formalis duplex adequata.s.⁊ ĩadequata.
exemplum primi :diffinitum i ncludit quidditatiue et ade-
quate diffinitionẽ:et sic homo et animal rationale sunt idez
formaliter adequate: quia conuertibiliter :vnde bene se-
quitur:homo est idem formaliter animali rationali sic ade-
quate :ꝙ quidditatiue nichil aliud includit.Ecõtra sequit:
animal rationale sic adequate dicit totam quidditatem ho
minis :ꝙ non excedit .neque exceditur:⁊ hoc modo nõ tm̃
homo est idem formaliter animali et rationali :sed etiã ani
mal rõnale ẽ idẽ formalit homini.Exẽplũ secũdi scz de idẽ
ptitate formali nõ adequata est de quolibet inferiori respe
ctu superioris:qz inferius includit formaliter suũ superius

et est idem formaliter suo superiori: non autem ecõtra: qr
superius non ẽ idem formaliter suo inferiori: et hoc modo
forte intelligitur dictum doctoris in primo. dist. ij. p. ij. q. pri
ma. vbi sic dicit: voco autem idemptitatem formalem vbi
illud quod dicitur sic idem includit illud cui sic est idem in
ratione sua formali: et per consequens in primo modo dicẽ
di per se. ¶ Si tamen volumus dicere ꝙ etiam diffinitum
sit idem formaliter diffinitioni: et non econtra. adhuc pos
sumus dicere ꝙ est idem: sibi adequate et conuertibiliter:
quia nihil aliud includit formaliter pertinens ad eius quid
ditatem. respectu vero superioris est idez formaliter in ade
quate tamen: quia vltra entitatem superiorum includit dif
ferentias ad eius quidditatem pertinentes: et similiter ho
mo: et si sit idem formaliter rationali: quia includit illud
quidditatiue: non tamen est idem formaliter adequate: cuz
rationale non dicat totam quidditatem hominis: que om=
nia bene nota. Nota etiam ꝙ idemptitas formalis siue ade
quata: siue non adequata stat cum distinctiõe ex natura rei.
id est ꝙ si. a. et. b. puta diffinitio et diffinitum sint eadẽ for=
maliter distinguuntur tamen ex natura rei. De alia distin=
ctione formali negatiua et non positiua. Dico breuiter ꝙ
quando aliqua duo sic se habent ꝙ presupposita idemptita
re essentiali et reali non dicunt duas formalitates: sed vnuz
dicit formalitatem et aliud tantum gradum intrinsecum ip
sius formalitatis: tantum formaliter et negatiue distingun
tur: sic intelligendo ꝙ sunt non idem formaliter vel nõ sunt
idem formaliter: quia vnum non includit aliud quidditati
ue: et hoc modo deitas non est idem formaliter cum infini=
tate: que a Docto. in primo distinctio. iij. q. prima ponit gra
dus intrinsecus essentie diuine: licet in quinta. q. quolib. vi
deatur quodammodo dicere ꝙ sit de quidditate dei: sed de
hoc vide expositionem: quam ibi feci sufficit michi ꝙ gra=
dus intrinsecus sit non idem formaliter cum eo cuius ẽ gra
dus: et hoc patet a docto. in primo distinctio. viij. qõne. ij. Et
si inferatur. a. et. b. sunt non idem formaliter. ergo distingun
tur formaliter. negatur cõsequentia: quia in antecedẽte ne
gatur formalitas: et in consequente ponitur. i. ꝙ in antecedẽ
te cum dicitur sunt non idem formaliter non ponuntur due
formalitates: et in consequente cum dicitur distingũtur for
maliter ponuntur actu due formalitates: et sic intelligi de=
bet illa consequentia: quam negat doctor in primo distictio.
ij. parte secunda. q. prima. sunt non idem formaliter: ergo di
stinguntur formaliter negat consequentiam propter causaz
superius dictam: ista tamen distinctio formalis et negati=
ua presupponit distinctionem ex natura rei: vt ptz intuẽti.

Aduerte locuz multis ambiguuz.

Dinstinctio formalis negatiua.

Distictio essentialis.

¶ **Quarta distinctio dicitur di=**
stinctio essentialis: pro cuius intelligentia est aduertenduz:
ꝙ essentia potest accipi multipliciter. Primo pro entitate qd
ditatiua que tantum dicit esse possibile: sicut dicimus ab
eterno habet esse quidditatiuum siue esse possibile: siue es=
se intelligibile. quod esse est tantum esse sm quid. alio mo=
do accipitur essentia pro entitate simpliciter. et hoc modo
non distinguitur ab existentia: vt infra diffuse exponam: et
aliqualiter supra patuit distin. presenti. quest. ij. et in primo
distinctio. xxxvi. et in tertio distin. vi. Secundo est aduerten=
dum. ꝙ distinctio essentialis potest dupliciter intelligi. aut
que est inter quidditates et quidditates habentes esse scdz
quid. et hoc dupliciter: aut inter quidditates specie distin=
ctas: aut inter quidditates solo numero distinctas. Secun=
do potest dici distinctio essentialis que est inter entitates es
sentiales habentes esse simpliciter. et hoc dupliciter: aut in
ter entitates essentiales specifice distinctas aut inter entita
tes essentiales solo numero differentes. Hijs premissis di=
co quattuor conclusiones. Prima. Omnes entitates quid=
ditatiue habentes esse sm quid modo preexposito specifice
distincte distinguntur essentialiter distinctione specifica. Se
cunda. omnes entitates quidditatiue solo numero differen
tes habentes esse sm quid distinguntur essentialiter distin=
ctione tamen numerali: et que distĩguntur essentialiter hijs
modis non distinguntur realiter: accipiendo distinctionem
realem vt infra exponam que fundatur super existentiam.
Tertia conclusio. omnes entitates essentiales habentes es
se simpliciter que non distinguntur realiter ab existentia di
stinguntur essentialiter simpliciter distinctione specifica. si
talis distinctio est inter entitates essentiales specie distin=
ctas. si vero est inter entitates essentiales solo numero diffe
rentes: tales entitates distinguntur essentialiter numera=

Prima cõclusio.

Scda conclusio.

Tertia conclusio.

liter: vt patet de natura Johannis et Francisci. Quarta cõ
clusio est: ꝙ quecunque distinguntur essentialiter distinctio
ne fundata super entitate habente esse simpliciter distin=
guntur realiter: et hoc modo semper distictio essentialis in=
fert realem et econtra. quia ex quo distinctio realis est inter
rem et rem existentem: sequitur. realiter numeraliter distin
guntur: etiam essentialiter numeraliter: distinguntur: et que
realiter specifice distinguntur: etiam essentialiter specifice
distinguntur: et loquor semper de distinctione reali que pro
prie est inter rem et rem. quod dico propter realem distin=
ctionem personarum in diuinis: que licet distinctio sit inter
aliam et aliam subsistentiam: non tamen inter aliam et aliã
rem proprie: quia alia et alia res includit aliam et aliam en
titatem essentialem. Si ergo distinctio essentialis accipitur
vt distincta a distinctione reali: accipitur distinctio essentia=
lis prout est inter aliam et aliam quidditatem. et si accipia
tur: vt est inter aliam et aliam essentiam debet accipi pro quã
to talis distinctio fundatur super essentiam: vt aliquomo=
do distincta ab existentia: quia tamen talis existentia est sim
pliciter idem essentie: absolute et simpliciter loquendo vna
infert aliam: scilicet ꝙ realis infert essentialem et econtra.
Ex hijs que dicta sunt de distinctiõe essentiali facile erit ma
nifestum quid sit idemptitas essentialis. Unde idemptitas
essentialis põt multipliciter contingere. Primo accipiendo
essentiam pro quidditate potest esse idẽtitas essentialis spe
cifica et numeralis. indiuidua enim eiusdem speciei vt sunt
per se in predicamento sunt idem essentialiter in spẽ specia
lissima: et adinuicem idẽtitate tantum specifica. et sic intel
ligitur illa propositio: eo modo quo indiuidua sunt eiusdem
speciei specialissime inter se sunt idẽ idemptitate specifica.
illa vero: que sunt in eodem numero constituendo ipsum
sunt idem essentialiter numeraliter: et sic natura cum sua
singularitate in Francisco sunt idem essentialiter. ¶ Ad=
uerte tamen: ꝙ aliqua dicuntur idem essentialiter: duplici
ter: et hoc tam specifice ꝙ numeraliter. Primo quãdo ali=
quid pertinet ad essentiam alterius. et hoc modo dicimus:
ꝙ homo et rationale sunt idem essentialiter: quia homo in=
cludit in sua essentia rationalitatem: et sic illa entitas essen
tialis: qua homo est idem rationali vel superiori. non dif=
fert ab entitate formali: et hoc modo doctor multotiens vti=
tur idemptitate essentiali pro formali: et econtra. ¶ Alio
modo aliqua dicuntur idem essentialiter specifice: nõ ꝙ vnũ
includat aliud essentialiter: sed quia vnum non potest di=
stingui specie ab alio: quod tamen est sic intrinsecum alte=
ri: quod est impossibile vnum intelligi sine altero: et hoc mo
do species specialissima: et propria passio sunt idem essen=
tialiter: et talis idemptitas essentialis nullo modo potest di=
ci idemptitas formalis: cum ibi vnum non includat aliud
quidditatiue: immo cum tali idemptitate essentiali stat di=
stinctio formalis positiua cum vtrumqz dicat formalitatem
quarum vna in suo intellectu quidditatiuo non includit a=
liam. Sequitur etiam ꝙ emptitas specifica et gradus eius
intrinsecus sunt idem essentialiter isto secundo modo: quia
gradus intrinsecus: est sic intimus ꝙ vnitas specifica non
potest perfecte concipi sine gradu intrinseco nec potest intel
ligi sine tali gradu. et maior inseparabilitas est inter spe=
ciem et gradum suum quã inter ipsam et propriam passio
nem: et cum tali idemptitate essentiali nullo modo stat di=
stinctio formalis positiua: que est inter duas formalitates:
quia gradus intrinsecus non dicit formalitatem distinctaz
ab eo cuius est gradus. stat tamen distinctio formalis ne=
gatiua: id est non idemptitas formalis eo modo quo su=
pra exposui. De idemptitate essentiali numerali potest du=
pliciter intelligi. Primo ꝙ illa dicuntur idem essentialiter
numeraliter: que sic se habent: ꝙ vnum est de constitu=
tione alterius: sic ꝙ vnum in suo esse de necessitate inclu
dat aliud: et hoc modo si indiuiduum sit aliquid constitutuz
ex natura et hecheitate est idem essentialiter cum sua hec
heitate: et similiter natura in tali indiuiduo est idem essen=
tialiter: et cum tali idemptitate essentiali stat distinctio for
malis saltem negatiua: quia et si indiuiduum includat hec
heitatem vt constitutiuam: quia tamen hecheitas non per=
tinet ad entitatem quidditatiuam: ideo sequitur: ꝙ sunt nõ
idem formaliter: nec sequitur: non pertinet ad emptitatem
quidditatiuam: ergo non sunt idem essentialiter numerali=
ter: quia et si non pertineat ad entiptatem quidditatiuam
indiuiduius: est tamen sic idẽ indiuiduo ꝙ est impossibile esse
vnum sine altero et vnum intelligi sine altero. Dico etiam

Quarta conclusio.

Pondera hoc.

Essentialis idemptitas multipliciter.

Aliqua esse idẽ essentialiter dupliciter

ꝙ in Francisco natura ⁊ hecheitas sunt idem essentia-
liter numeraliter ⁊ cum tali identitate stat formalis di-
stinctio. quia vnum non includit aliud in suo intellectu
quidditatiuo. Indiuiduū etiam ⁊ gradus suus intrin-
secus sunt idem essentialiter numeraliter: propter ratio
nem superius dictam de identitate specifica essentiali
speciei ⁊ gradus intrinseci. ⁊ cum tali identitate essen-
tiali stat non identitas formalis. Similiter indiuiduū
⁊ omnis propria passio contracta ad indiuiduum quo-
rumcunqꝫ superiorum sunt idem essentialiter. quia est i
possibile intelligere indiuiduum sine passionibus omni
um superiorum. ⁊ cum tali identitate essentiali stat di-
stinctio formalis etiam positiua: cum vnum non inclu-
Notabile. dat aliud in suo intellectu quidditatiuo. Nota etiam
ꝙ cum identitate essentiali tam specifica ꝙ̄ numerali sū
pta omnibus modis supradictis nō stat neqꝫ distin tio
realis: neqꝫ identitas realis: quia talis idētitas funda-
tur proprie super existentiam: ⁊ si aliquando concedat
ꝙ sunt idem realiter improprie tamen dicūtur idē realit
cū vt sic p̄scindāt ab oī existētia actuali: nisi dicat ꝙ sūt
idem realiter potentialiter: quia quando sunt in actuali
existentia sunt idem realiter actualiter: quia omnia su-
pradicta dicunt simpliciter eandem existentiam redden
do singula singulis. ¶ Loquendo vero de illa identita-
te essentiali que respicit rem in esse simpliciter de qua
supra dixi: dico aliquas conclusiones. ¶ Prima. essētia
actu simpliciter est idem essentialiter cū propria passio-
ne: ⁊ cum passionibus omniū superiorū ⁊ cum gradu in
trinseco: quia est impossibile essentiam specificam in esse
simpliciter esse sine omnibus istis. si tamen essentia spe
cifica possit intelligi habere verum esse simpliciter:
quod dico: quia vt ipsa prescīdit a singularibus actu exi
stentibus. nullum esse simpliciter habet: vt patet a doc.
in isto secūdo. d. 3. q. prima. dum tamen intelligitur i sin
gularibus actu existentibus habet verum esse simplici-
ter: ⁊ cum tali identitate essentiali: non stat proprie nec
identitas nec distinctio formalis: quia talis proprie lo-
quēdo prescindit ab actuali existentia. Dico etiam: ꝙ si
Frācīscus ⁊ Joannes sunt idem essentialiter in homine
habēte esse simpliciter: illa idētitate qua sūt idē i hoie/
sūt idē iter se. ⁊ sicut in hoie nō distigunt essentialiter ⁊
specifice. ita nec inter se distingūtur essentialiter specifi-
ce. Et cum tali identitate essentiali omnibus modis su
pradictis quantum ad esse simpliciter: stat idemptitas
realis. De idētitate essentiali numerali quo ad esse sim-
pliciter dico: ꝙ i Frācisco natura ⁊ hecheitas ⁊ gradus
intrīsecus: ⁊ oīs passio superiorū sunt idē essentialiter:
licet vnū nō sit de essentia alterius: sed sic idē essentiali-
ter ꝙ est impossibile vnū habere esse simpliciter sine om-
nibus istis: ⁊ cum tali idemptitate essentiali semper stat
idētitas realis numeralis: ⁊ q̄ sic sūt idem essentialiter i
aliquo vno nūero: eadem idemptitate essentiali numera
Aduerte passum singularem. li sunt idem inter se. ¶ Aduerte tamen ꝙ in Francisco:
⁊ si sit tātū vnum esse simpliciter: et vna existētia simpli
citer: possunt tn̄ i eo distigui plures existētie que tn̄ oēs
sūt vna realiter: nā i Frācisco natura dicit ꝑpriā existē
tiam formaliter: ⁊ hecheitas propriā: ⁊ proprie passio-
nes propriā: ⁊ sic sūt plures existētie proprie saltē ex na
tura rei adiuicem distincte. que tn̄ oēs i Frācisco dicūt
vnam existētiā realiter ⁊ simpliciter. quod bene nota ꝑ
pter multa occurrētia: nec sequit. a. ⁊. b. dicūt aliā ⁊ aliā
existētiam: ergo proprie realiter distinguntur: quia i an
tecedēte oportet addere sic. a. ⁊. b. dicūt aliam ⁊ aliā exi
stētiā: realiter secundū aliam ⁊ aliam rē. ergo realiter di
stingūtur. sed non sequitur. a. ⁊. b. dicunt aliam ⁊ aliam
existentiam secundum aliam ⁊ aliam realitatem: vel se-
cundum aliam ⁊ aliam formalitatem. ergo realiter di-
stinguntur. nō sequitur: quia plus significatur i cōsequē
te ꝙ̄ in antece. ¶ Aduerte etiam ꝙ i cōposito habēte ve
ram essentiā simpliciter partes cōponētes sūt realiter di
stincte ⁊ ab essentia cōpositi: ⁊ a se inuicē: vt patet a doc.
i tertio di. 2. nō tn̄ dicūtur distigui essentialiter: nec spe
cifice: nec numeraliter: quia q̄ sic essētialiter distigunt.
accipiēdo semper essētialiter ꝭm esse simpliciter sūt disti
cte essentie sed partes cōponētes non sūt distincte essen
tie: nec specifice. nec numeraliter ptꝫ: nec tamē sequit: nō
sūt disticte essētie ab inuicē nec a toto cōposito. ergo sūt
idem essentialiter: patet i simili: entitas ⁊ gradus intrīse
cus nō sūt distincte formalitates. ergo sūt idē formali-
ter nō sequitur. sic i proposito. Si tamē essētia secūdum
esse simpliciter partialiter accipiatur. dico ꝙ partes essē

tiales cōstituentes totū essentialiter. essentialiter distin
gūtur ⁊ a seinuicem: ⁊ a toto: quia vnum potest esse sine
altero. ¶ Si dicat ꝙ est de essētia alterius. est idem essē Instat expositor cō-
tialiter illi et est de itrinseca ratione illius: concedo se- tra se.
cūdā partem. ⁊ nego primam partem. Scilicet concedo
istā: quod est de essentia alicui⁹ est de intrinseca ratione
illius: istam tamē nego. quod est de essentia alicuius est
idem essentialiter illi: cōcedo tamen ꝙ totū cōpositum ē
idem essentialiter partibus componentibus: quia con-
positū essentiale includit illas essentialiter: ⁊ sic cōcedo
ꝙ compositum est realiter idem partibus cōponētibus:
tam simul sumptis ꝙ̄ seorsum sumptis: non tamen sequi
tur econtra. humanitas est idem essentialiter anime in-
tellectiue ⁊ corpori organico. ergo anima intellectiua ⁊
corpus organicum sunt idem essentialiter humanitati.
non sequitur: quia corpus ⁊ anima possūt esse sine huma
nitate: vt patet in triduo ⁊ tamen tam anima ꝙ̄ cor-
pus est de essentia humanitatis. ¶ Si dicatur: nonne Instantia
doctor in tertio. distin. 2. dicit ꝙ totū essentiale realiter scda ex di-
⁊ essentialiter distinguitur a partibus essentialibus se- ctis doc.
orsum sumptis ⁊ simul sumptis: ergo non est idem essen-
tialiter illis. Dico ꝙ verba doctoris debent sane intelli
gi: intendit enim ibi probare ꝙ totū essentiale dicat en-
titatē absolutā aliaꝫ a partibus: ⁊ ꝙ totuꝫ essētiale nō sit
tantū partes essentiales simul sumpte: vt dicit commen
tator primo physicorum cōmento. 17. Et probat ibi. qr.
a. ⁊. b. possunt esse sine ab. ergo compositū ex a. ⁊. b. iclu-
dit aliud ꝙ̄. a. ⁊. b. Posito ergo ꝙ totū essentiale dicat
entitatē absolutam aliam a partibus: cum dicit doctor:
ꝙ tale totū distinguitur realiter ⁊ essentialiter a partib⁹
sic debet intelligi: ꝙ partes essentiales vere ⁊ realiter di
stinguntur a toto: quia possunt esse sine toto: nō tamē to
tū realiter distinguitur a partib⁹: quia est impossibile ip
sum totū habere eē absolutū ⁊ reale sine partibus cōsti-
tuentibus. Si dicatur: hoc videtur impossibile ꝙ si. a. ē
idem essētialit. b. ꝙ. b. nō sit idē essētialiter. a. dico ꝙ nō
sequitur hoc esse impossibile: quia hec est vera. homo est
idem formaliter animali: ⁊ tamē hec est falsa: animal est
idem formaliter homini: vt supra exposui ꝭm verba do-
cto. in primo. distin. 2. parte. 2. q. prima in corpore que-
stionis. ⁊ in responsione ad primū argumētum pricipa-
le: sic est in proposito de toto essentiali ⁊ de partibus. ex
quo enim totum essentiale cōstat intrinsece ex partibus
essentialibus: ita ꝙ partes essentiales sunt de intrinse-
ca ratione essentiali totius. Sequitur ꝙ ipsum totū erit
idem essentialiter: ⁊ realiter partibus: ⁊ nō econtra.
¶ Si dicatur: est impossibile ꝙ. a. includat. b. secundum
idētitatem realem: ⁊ ꝙ. b. non sit idem realiter. a. ¶ Di-
co ꝙ aliud ē loqui de idēptitate nō cōuertibili: ⁊ aliud
de conuertibili. in proposito totū est idem realiter nō ta
mē cōuertibiliter. subiectum vero est idem realiter pro-
prie passioni cōuertibiliter: quia sicut homo est idē reali
ter risibilitati ita econtra: ⁊ sicut homo non potest esse si Obiectio.
ne risibilitate: ita nec econtra. ¶ Si dicatur si totum es
sentiale non distinguitur a suis partibus realiter: quia
est īpossibile eē sine illis: statim videtur sequi ꝙ relatio
sit idem realiter cum fundamento: quia non potest esse si
ne illo: vt patet a Doctore in. 4. distin. 19. ¶ Dico ꝙ
non est simile: quia totum essentiale sic est idem suis par Rūsio.
tibus ꝙ ille partes sunt de intrinseca ratione ipsius:
ideo est impossibile intelligere humanitatem non intel- Instantia
lectis partibus intrinsece componentibus non sic est de pulchra.
relatione quia licet relatio non possit intelligi termino
⁊ fundamento non preintellectis. tamē in suo esse quid-
ditatiuo nō includit fundamētū et terminū: nec ꝑtinet
ad suū esse nisi tātum extrinsece ꝑ quāto fundat in fun-
damēto ⁊ terminat ad aliud. ¶ Si iterū dicat cōpositū
essentiale est aliud a ꝑtibus cōponētibus: ergo distigui Obiectio.
tur essentialiter ab illis: cōsequētia est nota: qr aliud fa
cit distictionē essentialē: antecedēs patet a doctore i t-
tio distictione. 2. qui sic arguit cāe itrinsece qn̄ causāt ꝑ Alia instā
ducūt aliud. ergo. ¶ Dico ꝙ ⁊ si hec sit vera corp⁹ orgāi tia.
cū ⁊ aīa intrinsece cānt aliud a quo essentialit distiguā
tur non sequit ecōtra: ꝙ illud causatū intrinsece essen- Respōsio.
tialiter distinguat a ꝑtibus intrinsece cōponētibus. vn̄
ly aliud: magis debet referri ad ꝑtes cōponētes ꝙ̄ ad
compositū. i. a. ⁊. b. ꝑducūt. c. intrinsece a quo possunt
distingui realiter. quia. c. potest corrumpi. a. ⁊. b. nō cor-
ruptis. Hec q̄ dixi potius innitendo ratiōibus dixi quā
aliquib⁹ exponētib⁹ doctorem aliter sentientib⁹: saluo
tamen semper meliori iudicio.

Disti. realis.

¶ **Quinta est distinctio realis que** parum differt a distinctione essentiali ſm esse simpliciter sumpta. dico tamen: ꝙ si inter essentiam et existentiaȝ sit aliqualis distinctio vel ex natura rei vel rationis (q̄ qualis sit exposui in tertio. dist. 6.) distinctio realis loquendo in creaturis proprie fundatur super aliam ⁊ aliam rē inquantum ille res existūt: ita ꝙ immediatum fundamētum distinctionis realis actualis est res actu existens. Illa ergo distinguntur realiter ⁊ specifice que sic se habēt ꝙ vnū actu potest existere sine alio et semper loquor in creaturis. dummodo non sint relatiua: quia vnum relatiuum non potest existere sine altero: et tamen realiter distinguntur. Et talis distinctio realis semper presupponit distīctionem essentialem: quia talis distinctio fundatur super essentia sola ratione vel forte ex natura rei distincta ab existētia: que existentia est immediatum fundamentū realis distinctionis. Illa vero realiter actualiter et solo numero distinguntur quorum vnum actu potest existere sine altero. Exceptis semper relatiuis: ⁊ causa de necessitate absoluta necessario effectū causante ⁊ cōseruante: quia talis vere realiter distinguitur ab effectu: et tamē non potest esse sine effectu. Sed hoc īferius prolixius exponam. Et que sic distinguntur. semp essentialiter distinguūtur: quia vbi est distincta existētia numeralis: ibi est distīcta essentia numeralis: et vna semp infert aliam ⁊ ecōtra: non tamen vna est formaliter alia: patet quia realis distinctio respicit existētiam pro immediato fundamēto. Et essentialis distinctio respicit essentiaȝ p immediato fundamēto. Sed quid dicendum est de partibus compositi numeralis: an ille distinguantur realit numeralit ad inuicem ⁊ a composito: dico breuit ꝙ si loquamur de esse totius quod pticipant (de quo vide doctorē in isto ko. di. 17.) nō distingunt realiter numeraliter: quia vt sic sunt tm̄ vnum numero. si vero loquamur de entitate propria et non participata: dico ꝙ distinguntur ⁊ numeraliter adinuicem ⁊ a toto composito.

Cōclusiones de idētitate reali.

Uisa distinctione reali facile est videre quid sit proprie idemptitas realis que proprie opponitur reali distīctiōi. Et dico aliquas cōclusiōes.

Prima cōclusio

prima. idēptitas realis formaliter sumpta pprie fundatur super idētitate existētie: sic intelligēdo ꝙ existētia que ē immediatum fundamētum realis idēptitatis sit talis existētia ꝙ nō dicit plures existētias quarum vna possit intelligi eē sine alia: ⁊ hoc dico: quia in eadē existētia reali super qua fundatur idēptitas realis possunt intelligi plures existētie ex natura rei distincte: que fundantur sup distinctis realitatibus ex natura rei inclusis in essentia cuius ē existētia: super qua immediate fundatur idēptitas realis: ⁊ similit possunt esse plures existentie formalr distincte ſm formalitates inclusas in essentia. ad quam vt gradus intrinsecus īmediate consequitur existētia q̄ est immediatum fundamētuȝ idēptitatis realis: ⁊ hanc litteraȝ bene nota: quia ad multa vtilis est.

Scd̄a ꝯclusio.

¶ Secunda conclusio: illa sunt idē realit ⁊ specifice que conueniunt in aliqua existētia fundata in essentia habēte eē simpliciter ſm vnitatem specificā et sic que sunt idem realiter in tali rātio: eodē modo sunt idē inter se. i. ꝙ sicut sunt idem realit specifice int se sunt idem realit specifice: ⁊ talis idētitas realis infert idētitatem essentialem ⁊ econtra. lȝ vna non sit formalit alia: vt supra exposui de distinctione reali.

Tertia cōclusio.

¶ Tertia conclusio illa sunt idem realiter ⁊ numeralit que sic se habent ꝙ est impossibile vnum existere sine altero: ⁊ hoc ex natura intrinseca extremoꝝ vel alterius extremi: et p hoc excluduntur relatiua ⁊ causa necessaria ⁊ causatū necessario productum: quia licet vnum non possit eē sine altero hoc tamē non ē ex repugnantia intrinseca extremorum vel alterius extremi de qua repugnantia infra patebit: ideo nō sequitur ꝙ sint idem realiter. Illa ergo sunt idē realit que sic se habent ꝙ vnum repugnat eē sine altero: ⁊ hoc ex natura extremorum: vel alterius extremi: quod pro tanto est: quia talia extrema talem existētiam includunt vnicam et realem: ꝙ est impossibile vnum habere aliam existētiam separabilem ab existētia alterius: et sic in francisco natura humana: singularitas ⁊ omnis passio superiorum: vt in francisco sunt idē realiter in ipso: ⁊ ad inuicem: quia vt sic vnam tantum existentiam realem dicunt: licet possint esse plures ex natura rei vel formales: vt supra dixi: ⁊ talis realis idemptitas numeralis īfert idemptitatem essentialem eorūdem inclusorum in Frācisco et ecōtra, licet vna idēptitas non sit formaliter alia: quia idēptitas essentialis īmediate fundatur sup entitate essentiali numerali secundum esse simplicit: in qua entitate. possunt includi plures realitates ex natura rei / et plures formalitates que tamē oms sunt vna entitas essentialis ⁊ realis. non ꝙ dicantur omēs de essentia illi⁹: vt supra exposui. idēptitas vero realis numeralis immediate fundatur super existētia numerali. In qua tamen existētia includunt plures existētie tam formalit quam ex natura rei distincte: que tamē omnes sunt vna existentia realiter licet non formaliter ⁊ ex natura rei. Ista pro nunc sufficiant pro clariori intellectu eorum que hic dicuntur a Doctore. Nec oportet pro nunc facere mētionē de distinctione ⁊ idētitate eorum que se totis vel distinguntur vel sunt idē subiectiue vel obiectiue: quia talis distinctio vel idētitas non ē necessaria ad declarationeȝ littere doctoris.

Adducit opiniōes ꝯ doctorem.

¶ **Antequam exponam litteram** questionis adduco aliquas opiniones que nituntur improbare opinionem doctoris. ⁊ soluere argumēta facta contra opinionem Henrici que probant relationem esse aliam rem a fundamēto. quarū opinionum prima est Reuerēdi Magistri Guilielmi oham in primo distin. 30. q. prima.

Opinio oham ꝯtra Sco.

Qui subtilit arguit contra Doctoris doctrinam: ⁊ primo arguit sic: probando ꝙ relatio nō sit alia res realiter distincta a fundamento.

Argumētū pmum.

Omnis res realiter distincta ab alia re: potest intelligi illa alia nō intellecta. et maxime si neutra illarum rerum sit pars alterius. Sȝ impossibile est aliquam rem que sit relatio intelligi sine oī alia re: ergo. maior videt manifesta: quia non plus depēdet intellectio vnius rei totaliter disperate ab alia re dispata: q̄ȝ intellectio effectus: ab intellectiōe cause sue essentialis: sȝ nō est īcōueniēs. effectum posse intelligi causa nō ītellecta. ergo eodem modo: si similitudo vel alia relatio sit alia res ab absolutis et a relatiōe corrn̄dēte nō repugnat sibi ītelligi nullo ītellecto absoluto: ⁊ etiam nulla relatiōe alia ītellecta. minorem probo: quia si aliquis intelligat similitudinem fortis ⁊ fortem sine similitudīe correspondēte: poterit scire fortem esse similem et tamen dubitare an sit alicui alteri similis: ⁊ eodem modo poterit aliquis scire aliqueȝ esse patrem et tamē nescire an habeat filium: immo etiam poterit ignorare an possit habere filium.

Euācuatio. Cōtra.

¶ Si dicatur ꝙ talis apprehendēs similitudinem fortis poterit nescire an fortes sit similis. cōtra: per istum nō repugnat relationi intelligi ītuitiue: ponat ergo ꝙ aliquis ītuitiue apprehendat vtramq̄ȝ. talis vtiq̄ȝ sciet fortem esse similem. sicut aliquis vidēs ītuitiue albedinem in forte: scit fortem esse album.

euacuātio.

¶ Si dicat aliter ꝙ talis si videat ītuitiue tam fortē q̄ȝ si itudinē ī forte licet nō videat ītuitiue aliam similitudinem: poterit tamen scire fortē esse similem alteri lȝ nesciat cui sit similis.

Cōtra. c.

¶ Contra ponatur ꝙ talis ītellectio ītuitiua similitudinis sit simpliciter prima in illo ītellectu: ita ꝙ nūq̄ȝ prius nec ītuitiue nec abstractiue ītellexerit q̄ȝcūq̄ȝ similitudinem: talis nō plus sciet ꝙ ille est similis alicui alteri q̄ȝ ꝙ ista est causa alterius: nisi per deductionem rationis: et per consequēs anteq̄ȝ īcipiat deducere poterit ignorare: ⁊ hoc est propositū.

Euacuatio ad amorem. Cōtra.

¶ Si dicatur aliter ad maiorem ꝙ vna relatio nō potest ītelligi sine alia: cōtra. secūdum istos essentia diuina potest ītelligi sine relatione que tamē est eadem realiter sibi: ergo multo fortius vna res poterit ītelligi sine alia realiter distīcta et dispata.

Euācuatio. Cōtra.

¶ Si dicatur ꝙ nō sequitur: quia nec idēptitas realis nec distīctio formalis est causa quare potest essentia ītelligi: nō intellecta paternitate: sed quia est talis natura. Sed hoc non valet: quia eadem facilitate dicam ꝙ essentia diuia est talis natura ꝙ nō potest ītelligi sine paternitate: ⁊ ita nulla videt ratio posse assignari quare vnū īdiuiduum nō possit ītelligi alio īdiuiduo totalit dispato nō ītellecto: quia nō potest dari aliqua rō. quare vnū nō possit intelligi alio non ītellecto: nisi quia vel sunt idem realit quod nō dat ī proposito: vel quia vnum depēdet ab alio essentialit ⁊ hoc nō pōt dari ī pposito: q̄ȝ essentialius depēdet quodlibet absolutum creatū a deo q̄ȝ quecūq̄ȝ relatio ab alia: ⁊ tamē potest creatum ītelligi nō ītellecto deo: sicut potest videri corpalit non viso deo corpalit. Uel quia vnum necessario coexigit aliud: et hoc nō potest dari ī proposito: quia magis necessario vel eque coexigit quelibet creatura deum q̄ȝ vna relatio aliam relationem: et tamē hoc nō obstāte pōt creatura ītelligi nō ītellecto deo: ergo similit ī pposito. ¶ Si dica

tur ꝙ nulla istarum est rō: sed ratio est: quia res est talis nature: ⁊ ideo nulla alia cā ē querēda: nisi quia ē relatio. Sed hoc nō sufficit: quia nichil debet poni: sine rōe assignata nisi sit per se notum vel per experiētiam citū: vel per auctoritatem scripture sacre approbatū: sed illud nō est ꝑ se notū quia multi subtiles: exercitati hoc negāt. Nec ēt per expiētiam est scitum: quia nullus de hoc potuit expiri sicut patet manifeste: nec pōt dici tertiū quia ista qō excludit oēm auctoritatē. Similit̄ tunc nō esset relatio ponēda pp rōnē. sed precise pp auctoritatē scripture sacre qꝺ tñ negant ergo qua rōne relatio vna si sit alia res non pōt intelligi alia re dispata nō intellecta debet ratio assignari: vel nō est pp rōnem ponēdum. Similiter tūc eadē facilitate dicā ꝙ substātia nō pōt intelligi sine qualitate vel ecōuerso: ⁊ nō est alia rō querēda nisi ꝙ substātia est substātia: ⁊ qualitas est qualitas: q̄ nō conuenieñter dicūtur. Confirmatur quia nō maior est inseparabilitas aliquoꝝ realiū in intellectu quia ī subiecto: sed iste res sūt separabiles quātū ad subiectum: quia vna illarum potest eē in aliquo subiecto in quo non est alia ergo eadē rōne poterūt sic separari in ītellectu ꝙ vna ītelligatur alia nō intellecta. Secundo arguo sic: in oī modo relatiuoꝝ ⁊ in oī predicamēto relatiuo oportet aliqua extrema summe distare: ergo potest aliq̄ res fieri in vno extremo nulla re posita facta in alia. ergo si relatio sit alia res: pōt vni extremo aduenire aliqua relatio nulla facta in alio extremo. Cōfirmat̄ quia oīs creatura agit in determinata distantia: fiāt ergo talia duo extrema extra illā determinatā distātiā: hoc posito poterit aliqꝺ agens creatū secūdū cōuenientē distātiā approximari vni extremoꝝ ī proportiōate distare ab altero extremo: ergo poterit hēre effectum suum in illo extremo nichil causando in alio: verbi gr̄a sint duo corpora vnū albū ⁊ aliud nigrū ⁊ tñ distēt ꝑ potētiā diuinā qꝺcunq̄ agēs creatū est pñs vni est insufficiēter approximatum ad cāndum quēcūq̄ effectū siue relatū siue absolutum in alio extremo: hoc posito poterit ꝑ diuinā potētiam aliꝺ actiuū respectu albedīs debite āplicari corpori nigro ⁊ ꝑ consequens causabit albedinē ī illo corpore nigro nihil cāndo in alio corpore albo respectu cuius īproportionalit̄ distat: ⁊ tūc erūt duo corpora alba ⁊ ꝑ cōsequēs similia ⁊ tñ nihil reale cātur de nouo ī alio. Ergo illa similitudo nō est alia res sicut isti ponūt. Et eodē modo arguo de q̄buscūq̄ relatiuis aliis. Tertio sic secundū istos: deus pōt facere oē absolutū sine oī posteriori: ergo eadē rōne poterit deus facere duo alba absoluta sine oī posteriori: ergo sine oī tali relatiōe: ⁊ tñ illa erūt similia: ergo siītudo talis nō ē alia res Si dicat̄ ꝙ erūt similia nō tñ ꝑ siītudiē. Cōtra siītudo sit alia res tūc similitudo ⁊ simile hēbūt se sicut albū ⁊ albedo ergo sicut īpossibile ē aliquod eē albū sine albedinē que sit alia res ita īpossibile est aliq̄d esse simile sine similitudine q̄ sit alia res. Similiter frustra ponerentur tūc similitudo eē alia res: si sine tali re alia aliqua possūt eē similia: sicut frustra poneret̄ albedo esse alia res a subiecto: si subiectū potest sine tali re esse albū. Quarto arguo sic. Qua rōe vna relatio esset alia res ab absolutis ⁊ alia. ⁊ ꝑ cōsequēs qua rōe similitudo: equalitas: paternitas: filiatio ⁊ sic de aliis essent tales res alie: eadē rōe diuersitas: distīctio: ⁊ hmōi eēnt res alie. Sed talia nō sunt res alie: ergo ⁊c: minor ē ꝓbo: quia si distinctio vel diuersitas sit res ab absolutis: ergo illa diuersitas distinguitur ab absoluto ⁊ per consequens realit̄ refertur ad illam rem absolutam: ergo alia relatione: ⁊ ꝑ consequēs illa relatio secūda esset diuersa realiter a ꝑ̄ma: ꝑ aliā relatiōem: est diuersa: ⁊ de illa arguo ꝙ erit illa diuersa ꝑ aliam relatiōem: ⁊ erit ꝓcessus in infinitū: ita ꝙ in qualibet re erūt res realiter infinite qꝺ est absurdum. ¶ Ad istud dicit ꝑ̄dictus sic opinās: ꝙ relatio seipsa refertur ad fūdamētū nō em̄ pōt fieri absq̄ fūdāēto vel absq̄ se sine cōtradicōe ipsa ei existēte ⁊ fūdamēto simul ambo sūt extrema huius relationis. s. alietatis que est ad fūdamētū. ergo ipsa nō pōt esse absq̄ contradictione: sine relatione eius ad fūdamētū ⁊ ita sine contradictione nō pōt esse sine suo fūdamento: ⁊ ita relatio ista: que refertur ad fundamentū erit eadē sibi. ¶ Contra istam responsionē arguo primo sic Ubicūq̄ sūt distincti termini aliquaꝝ relationū ibi sūt distīcte relatiōes quia relatio secundū istos est ad aliquid: ergo ad distinctum est distincta: q̄a vnius relationis est tm̄ vnus terminus: sicut istius similitudinis in sorte vel illius paternitatis ī sorte. terminus est filius vel aliud album: terminus aūt istius alietatis qua ista relatio ē alia a suo fūdamēto ē ip̄m fundamentum: ergo ista relatio ⁊ ista alietas realit̄ distinguuntur. ¶ Preterea si Sortes ē siīis Platōi ergo illa similitudo est similis isti similitudini: ⁊ eadē rōne illa secūda similitudo est similis alteri similitudini: ⁊ sic est ꝓcessus in infinitum. ¶ Ad istud r̄ndetur vbi prius ꝙ status est in secundo: qꝺ declarat̄ in simili de idemptitate: q̄ accipiāt̄ prima fūdamēta. Sortes, s. ⁊ Plato. Inter que ē identitas mutua: ⁊ dicatur illa ī Sorte. a. ⁊ illa in Platōe. b. idētitas. a. ad. b. dicat̄. c. ⁊ illa identitas ecōuerso dicat̄. d. tūc dr̄ ꝙ. a. diffrt a Sorte. q̄a Sortes pōt eē sine. a. q̄a potest esse sine termīo eius ⁊ ipsa non potest esse sine termino. a. tñ nō differt. a. c. Sed c. est idē si q̄a. a. non pōt esse sine b. cū sint simul natura. ⁊ ꝑ cōsequēs contradictio est. a. esse nisi tā fūdamētū eius qꝺ est. c. qua ēt terminus eius sit. sed fūdamento eius ⁊ termīo ipsius. c. exñtibꝰ necessario erit. c. ergo cōtradictio est. a. esse sine. c. ⁊. c. formaliter inest. a. quia. a. dr̄ idē idētitate. que est. c. ergo. c. est idem ipsi. a. ⁊ ꝑ consequens erit ibi status. ¶ Cōtra istud primo sic: q̄uis idētitas Sortis ad Platonem nō pōt esse sine identitate correspondēte Platonis ad Sortem. tñ identitas Sortis ad platonē pōt esse sine identitate Johannis ad Paulū. ergo identitas Sortis ad platonē differt realiter ab illa identitate. que ē eadē cum identitate Johannis ad Paulū. *Contra rationem datam.* Et vltra arguo. q̄n aliqua sunt eiusdē rōis: si aliqꝺ eoꝝ refertur ad aliud alia relatione realiter distīcta. illud idem refertur totalit̄ relatione distīcta eiusdem rationis. sed oēs iste identitates sunt eiusdem rōis ergo si identitas Sortis ad Platonem refertur ad identitatē Johannis ad paulū distincta relatione. eodem modo refertur ad idemptitatē Platonis ad Sortem. ⁊ ꝑ consequens nō erit status in secūdo. Et eodē mō pōt ꝓbari ꝙ nō erit status in tertio. nec in quarto. ⁊ sic in infinitū. quia semꝑ potest accipi aliqua relatio totaliter dispata sine qua poterit esse illa accepta. ⁊ hoc euident̄ posset ostendi in continuis vbi sunt partes acceptabiles in infinitū ēt dispate. ¶ Preterea si a. non distinguitur realiter a c. quia. a. non potest esse sine. c. ⁊ Sortes distinguitur realit̄ ab. a. q2 pōt eē sine. a. ⁊ sine t̄mīo ipsiꝰ. a. tūc arguo sic. volo ꝙ alietas qua. a. distiguit̄ realiter a sorte sit e ⁊ alietas qua Sortes distingnitur ab. a. sit. f. tunc arguo sic Sortes potest esse sine. f. ⁊ sine termino ipsius. f. ergo Sortes distinguit̄ realiter ab. f. ergo est relatio vna media. int̄ Sortem ⁊. a. qua Sortes distiguitur realiter ab. a. ⁊ eodē mō pōt argui in infinitū. ¶ Si dicat̄ q̄uis. f. distinguit̄ realiter a Sorte. non tñ distinguitur realiter ab. a. quia. a. nō potest esse sine. f. ⁊ ita est status ī secūdo. ¶ Cōtra q̄uis secundū istum relatio possit esse idem cum fundamēto nō potest tñ relatio realis idē realiter esse cū termino. Sed terminus ipsius. f. est. a. ergo nō potest esse idem realiter cū a. preterea vbi prius ipse ostendit ꝙ relatio creature ad deum nō differt realiter a creatura. ⁊ arguit sic. qꝺ vniformiter dicitur de oī alio a termino nulli dicto ad terminū accidit. Sed talis relatio cōis oī creature vniformiter dicitur de oī alio a deo ad ipsū deū. ergo nulli accidit ⁊ ita ē idē fūdamento. maiorem ꝓbat. quia si alicui accideret pari rōe ⁊ alteri. vt puta si relatio effectus ad cām accideret lapidi ⁊ ꝑ cōsequens esset res alia a lapide pari rōe haberet ipsam relatiōem effectus ad deum. ⁊ tūc accideret sibi alia relatio effectus. ⁊ illa esset relatio ⁊ sic in infinitum. eodem mō arguo in proposito. ¶ Quod vniformiter dr̄ de oī alio a t̄mino nulli dicto ad terminū accidit. Sed talis relatio cōis omnibus identitatibus talis rōis ad istam idemptitatem q̄ dicitur a vniformit̄ dicit̄ de oī alia idēptitate ad istā idēptitatē. que est. a. ergo omni vel nulli accidit. Sed nō accidit nulli. quia alicui accidit. s. idemptitate dispati. sicut prius argutum est. ergo oīs idemptitas est eadem illi idēptitati que est. a. per aliam idemptitatem sibi additā: ⁊ ita stat primū argumentū. ¶ Si dicatur ꝙ nō idemptitas vniformiter conuenit talibus idemptitatibus ad ipsum. quia vna illarū. s. dispata est eadem per aliam idemptitatem. quia potest esse sine illa. ⁊ ecōuerso: et iā alia est eadē seipsa. quia nō pōt eē sine ea sed hoc ī ter. nō sufficit. diceret̄. n. ita facilit̄ relatio effectꝰ ad primā cām non vniformiter cōuenit oī creature. quia conuenit creature absolute mediante relatione que sit alia res. sed creature que est relatio cōuenit sine tali relatiōe media. eque. n. faciliter dicit̄ vnū sicut reliquum. ¶ Preterea secundū istum vbi prius. sicut contradictio dicta de aliquibus est via concludendi distinctiōem ita impossibilitas recipiēdi predicationem contradictori-

Secundū argumētū ꝑncipale. [margin, beside "ligatur alia nō intellecta. Secundo arguo"]

Quartū arg. [margin, beside "Quarto arguo sic"]

orum ⁊ pertinentium ad esse est via concludendi identitatem in esse. ex hoc arguo sic. similitudo sortis ad Platonem non potest esse sine similitudine Platonis ad sortem sine cōtradictione nec ecōuerso secundum istos: ergo ista similitudo est realiter illa: ⁊ similitudo sortis ad Platonem nō est subiectiue in Platōe nec est in sorte: quare manifestū est ꝙ nullibi est subiectiue: ⁊ nō est substātia secūdū istos ergo nec est substātia nec est accidens: ⁊ ita nō erit talis res sicut isti imaginant̄. ¶ Si dicatur ꝙ ꝓpositio accepta est vera vbi vnū proprie inest alteri: sicut accipit in ꝓpositiōe sua Cōtra in textu vbi vnū ꝓprie inest alteri: vnū realit̄ distinguitur ab alio: quia nihil ꝓprie inest sibiipsi: ergo ꝓpositio sic accepta cum ꝓprie inest alteri īcludit cōtradictionem. ⁊ ꝑ cōsequens nihil valet ad ꝓpositū. ¶ Si dicat̄. ꝙ quādo vnū nō potest esse sine alio ⁊ tñ distinguitur realiter. hoc est quia sūt simul natura: ⁊ ita ē ī ꝓposito: ꝙ iste due relationes sūt simul natura. Hoc ī textu nō sufficit: quia quero qd intelligas per esse simul natura. aut ꝙ includit cōtradictionem vnū esse sine altero: aut ꝙ vnū dependet ab alio: aut qa sunt eque ꝑfecte: si primo modo sic accipis ꝙ creatura est prior relatione: est petere quod deberes ꝓbare. quia de hoc est qō. an. s. isto modo creatura sit prior relatione. Si secūdo modo: igit̄ in ꝓposito ille due similitudines non sūt simul natura. Si tertio modo. ergo paternitas etiā filiatio nō essent simul natura: qa cum sint alterius rōis secūdum istos vna est ꝑfectior alia. ergo si ratio sua sit bona eeque probat ꝙ vna similitudo nō distīguit̄ realiter ab alia: sicut probat ꝙ vna creatura nō distīguit̄ realit̄ a relatiōe dei ad creaturam. ¶ Secūdo Arguo in speciali cōtra diuersos modos relatiuoꝝ: primo aūt cōtra eū q̄ ponit̄ ab eis primus mod⁹. nō nūeri: vel vnius: cuius modi sūt duplū: dimidiū simile: equale: ⁊ idem: ⁊ ꝙ ista nō sūt alie res: probo ꝑ rōem istius ꝑ quā ꝓbat ꝙ relatio creature ad deū nō sit alia res ⁊ arguo sic. Illa que ꝓprie insūt aliquibus ⁊ illa nō possūt esse sine illis sine cōtradictiōe sūt eadē realiter cū illis: sed iste similitudines ꝓprie insūt istis albis. ⁊ iste equalitates istis equalibus ⁊ iste identitates istis eisdem: ⁊ ista duplicitas: esse ista dimidietas isti duplo: ⁊ isti dimidio. etiā impossibile est sine cōtradictiōe ista alba esse sine istis similitudinibus. ⁊ ista equalia sine istis equalitatibus: ⁊ sic de aliis ergo iste relationes sūt idem realiter cum istis absolutis: Maiorē ꝓbo: qa qua ratione idem qd proprie dr̄ īesse alii aut sine quo: illud nō potest esse sine cōtradictione est idem sibi realiter: eadem ratione illa que ꝓprie īsūt aliqbus sine quibus non possūt esse sine cōtradictione sūt eadem realit̄ illis: qa non est maior ratio: quare aliqd distinctū realiter ab aliquo possit esse sine illo: q̄ȝ ꝙ alia distincta realiter ab aliquibus possūt esse sine illis. Eandem etiā maiorem ꝓbo sicut ipse suā. quia dicit ipse ꝙ si. a. nō potest esse sine. b. aut hoc est ꝑꝑ identitatem. b. ad. a. aut ꝑꝑ prioritatem. b. ad. a. aut ꝑꝑ simultatem in natura ergo si. b. ñ sit pri⁹ naturalit̄. a. nec necessario simul natura: et. a. nō potest esse absq̄ȝ. b. sequitur ꝙ. a. sit idem realiter cū. b. eodem mō arguo ego. Si a. ⁊ b. nō pñt esse sine. c. ⁊. d. aut hoc ē ꝑꝑ prioritatē. c. ⁊. d. ad a. ⁊. b. aut ꝑꝑ simultatem in natura. aut ꝑꝑ identitatem: sed in ꝓposito iste due similitudines. nec sūt priora istis nec simul natura sicut isti cōcedūt. ⁊ sine istis nō possūt esse ista alba: ergo hoc est ꝑꝑ identitatē duaꝝ similitudinum cū istis ⁊ ita illa ꝓpositio generaliter accepta est vera si ꝓpositio sua sit vera: quia nō est maior rō ꝙ deus possit facere prius sine posteriori q̄ȝ ꝙ possit facere priora sine posterioribus Maior etiam patet per eos quo ad primam ꝑtem: qa sicut similitudo secundum eos ꝓprie inest simili. ita habent dicere ꝙ similitudines proprie insūt similibus vel albis ⁊ eodem mō de aliis. alia etiā pars est manifesta. qr ꝙ aliqua nō trāsmutata nec fm̄ q̄litatē nec fm̄ locū sint prio eq̄lia ⁊ postea nō sūt equalia est manifesta contradictio: ⁊ eodem mō ꝙ aliquid sit primo duplū: ⁊ nō sit minus nec maius quā prius ⁊ eodem mō illud qd est dimidium: ⁊ tñ ꝙ nō sit duplū sicut prius est manifesta cōtradictio. similit̄ est de eodem ⁊ diuerso ꝙ aliqua nō trāsmutata secūdū substantias primo sint eadem vel diuersa: ⁊ postea nō sint eadem vel diuersa est manifesta cōtradictio. ¶ Idem argumentum posset fieri cōtra secundum modum relatiuoꝝ q̄ ponitur modus potentie. ¶ Sed cōtra illū arguo magis in spāli. ⁊ ꝓbo ꝙ cālitas qua aliqd dr̄ cā alterius nō dicit rem aliā sicut isti imaginant̄: ⁊ eodem modo paternitas qua aliquis dicitur pater filii non sit alia res. quia si ista causalitas vel productio sit alia res

Argu. in spāli contra ꝑdictā conclu.

aut ergo est prior natūra effectu ꝓducto: aut simul natura vel posterior natura. nō prior natura: quia secūdū istos relatio essentialiter dependet a tā fūdamento quā a termino: ⁊ ꝑ cōsequēs neutrū est prius natura. sed effectus ꝓductus est terminus fm̄ istos. ergo nō est prior natura termino. sic secundum eos correlationes sunt simul natura. sed respectus effectus non est prior natura ipso effectu: ergo nec respect⁹ cāe est prior natura: etiā eodem mō patet ꝙ nō simul natura: cum illo effectu. nec potest poni ꝙ posterius natura qr tunc prius esset effectus in rerum natura q̄ȝ ꝓduceretur. ⁊ ꝑ cōsequens secūdum modum eoꝝ loquēdi effectus in primo instāti nature ī quo esset nō esset ꝓductus. ⁊ certū ꝙ nichil ꝓducitur de nouo postq̄ȝ e st. ergo nūq̄ȝ effectus ꝓduceret̄ de nouo quacūq̄ȝ cā creata. qd est absurdum. ¶ Preterea seq̄ret̄ illud absurdū: ꝙ qdlibet agens creatum qñcūq̄ȝ aliqd cāret ꝙ necessario prio mutaret̄ et moueretur ad aliquā veram rē positiuā: et ita qñcūq̄ȝ sol calefaceret ista īferiora oporteret ꝙ reciperet de nouo tot res nouas ꝙ res calefacit Ex hoc arguo vltra. siqñ sol calefacit hoc lignū sol recipit vnā nouā rē ī seipso ⁊ ī isto ligno sūt ꝑtes īfinite. ergo infinite tales res reciperētur in sole. ¶ Et si dicatur. ꝙ lignū est vna res habens tamē infinitas ꝑtes in potētia. vel eiusdē ꝓportionis. ¶ Contra possibile est solem alicui passo sic approximari: ꝙ totus sol siue tot⁹ teat̄ cathegorematice siue sincathegorematice poterit agere in illū passū. tūc accipio vnā modicissimā ꝑtē solis q̄ poterit agere in totum illud passum. secundū ꝙ totum tenet̄ sincathegorematice ī illa parte solis erūt tot noue res. quot sūt ꝑtes in illo passu. qa q̄libet acceptibilis vere patitur ab illa ꝑte. ergo q̄libet hēt respectum corrñdētē in illa ꝑte: ⁊ tales ꝑtes infinite sunt ergo tales res ī finite corrñdent in eadē ꝑte solis: qd est inconueniens. ¶ Et si dicatur ꝙ nulla pars hēt respectū sed totū. Contra: aliqua pars pōt hēre vnam qualitatē alia ꝑte hñte qualitatē cōtrariā. ergo tūc etiā hēt talem respectū. ergo nō repugnat ꝑti habere talē respectū. ¶ Preterea aīa intellectiua vel aliquis actus existēs in ea potest īmutare corpus q̄ȝtū. sicut patet ꝑ experientiā ꝙ ꝑ tristiciā exñtē in ꝑte intellectiua īmutat̄ corpus. ergo tūc in aīa ītellectiua vel in aliquo actu ipsi⁹ aīe: q̄ erit indiuisibilis sicut ipsa ē indiuisibilis reciperēt̄ tot respectus quot sūt partes corporis immutati. ⁊ ita cum ille partes sint infinite corrñdebūt in anima res noue infinite. ¶ Preterea spāliter contra tales relationes q̄ ponūtur dupleitas: equalitas: dimidietas: ⁊ hmōi arguo sic. accipio dupleitatē respectu alicuius dimidii. ⁊ quero si sit vna res distincta aut est diuisibilis: aut indiuisibilis: nō potest dici īdiuisibilis cū nullū accñs indiuisibile potest esse primo in subiecto diuisibili. Tum quia si sit indiuisibilis oportet ꝙ sit tota in toto: ⁊ tota in qualibet parte. sic etiā ē de anima intellectiua. ꝙ quia est īdiuisibilis ⁊ est in corpore ideo est tota in toto corpore ⁊ in qualibet parte: ergo similit̄ illa dupleitas indiuisibilis ē tota in toto duplo: ⁊ ī qualibet eius parte. ⁊ similiter dimidietas ī toto dimidio ⁊ ī qualibet eius parte. et tūc in quocūq̄ȝ est ali qua forma illius pōt vere denominari in tali forma. sicut in quocunq̄ȝ est albedo primo illud vere potest dici album. ergo si ista dupleitas sit in qualibet parte quelibet pars erit vere dupla respectu eiusdem: ⁊ per consequens aliqua pars erit minor aliquo: et duplum respectu eiusdem. si autem ista duplicitas sit accidēs diuisibile. aut ergo est diuisibile in ꝑtes eiusdem rationis aut alterius rationis: si in partes eiusdem rationis:. ergo eodē mō erit ꝑs dupla sicut totū est duplū. qd est manifeste falsū si sit diuisibile in partes alterius ratiōis. Contra. ipsi ponūt ꝙ accidēs non componitur ex ꝑtibus alterius rationis; similit̄ qñcūq̄ȝ ꝑtes alterius rationis faciūt aliqd ꝑ se vnū se habent sicut materia et forma. et nūq̄ȝ distingūtur loco ⁊ subiecto. ergo in qualibet ꝑte duplices sūt oēs ille ꝑtes. ⁊ per ꝯñs oēs ille partes facerēt duplicitatē. ⁊ ita adhuc q̄libȝ ꝑs erit dupla. et eodem mō potest argui de equalitate: et de multis talibus. ¶ Et si dicat̄ ꝙ propositio assumpta non est vera. sicut patet in anthonomia: ꝙ non quelibet pars hominis est homo ēt vbi cōcurrūt: tā materia q̄ȝ forma hoc non sufficit. quia q̄dquid sit de talibus que habent diuersas formas substātiales. tamē vbi est tm̄ vna forma substātialis: et materia et accidētia sūt consimilia in omnibus ꝑtib⁹: ibi oportet ꝙ alique ꝑtes ⁊ totū sint eiusdem rationis. ¶ Sed sic non potest poni in ꝓposito: qa si in qualibet ꝑte esset talis forma alterius rationis: sequeret̄ ꝙ essēt infinite res alterius rōnis et eodē q̄ȝto. ¶ Et si diceret̄ ꝓterriendo ꝙ aliqd quātū est duplū respectu alterius: ⁊ ꝙ ista duplicitas non est nisi ī toto

quia icludit dimidietatẽ que est in aliqua pte sui: q2 cuiꝯ ps sui ẽ dimidia respectu alicuius respectu cuius ipm totũ est duplũ: ⁊ media ps ẽ equalis sibi. ⁊ sic de aliis: q2 q̄libet ipsius hẽt aliquẽ respectũ respectu ipsius: respectu cuius totũ est duplũ. sed vna hẽt respectu3 qualitatis alia dimidietatis ⁊ sic de aliis: ex isto in qua seq̄tur ꝙ erũt infinite res alterius rationis in isto duplo. q̄a nulla pars hẽt eãdẽ ꝓportionem respectu eiusdẽ quã hẽt alia ps. ergo quot sũt partes eiusdẽ ꝓportiõis tot erũt ĩfinite ꝓportiones alterius et alterius rationis. Nec sufficit ꝓteruiendo dicere. ꝙ iste respectus est in toto: ⁊ in nulla parte nec secundũ se totum: nec secundũ talẽ sui ptẽ. quia hoc non est imaginabile ꝙ aliꝺ verũ accidens ĩformãs subiectũ sit informatiue ĩ aliquo subiecto: ⁊ tñ non subiectiue: nec aliqua ps ĩ aliq̄ pte subiecti.

Hic respõdet Ochã ad rõnes. Ad p̄mã diceret ꝙ maior est vera: quia si. a. est ⁊. b. nõ est: seq̄tur ꝙ nõ sunt idẽ realiť: ad minorẽ qñ dr̄ ꝙ multe sũt relatiões absq3 q̄bus pñt eẽ fundata dicerẽt ꝙ ꝓprie est de virtute sermõis loq̄ndo hoc ẽ verũ: q̄a relatiões nõ sunt nisi ĩtẽtiões vel cõceptus in aĩa: ⁊ iste certe nõ sunt idẽ cũ rebus extra. ⁊ iõ nõ cõcludit ꝙ sunt extrema realiť distĩcta.

Solutio. Ochã ad rationes Scoti.

Ad p̄mã.

¶ Et si dicať ꝙ hoc albũ põt eẽ quãuis nõ sit simile: ⁊ tñ põt fieri simile. ⁊ tũc habuit aliq̄d ꝙ non habuit qñ nõ erat simile. Ad illud dicerẽt facilius ꝙ hoc albũ qꝺ mõ nõ ẽ simile põt fieri simile nõ ꝑ aduẽtũ alicuiꝰ rei sibi: sed ꝑ hoc solũ ꝙ fit vnũ aliud albũ: q2 ad hoc ꝙ sit simile ⁊ prius nõ fuit simile: nõ requiriť plus: nisi ꝙ aliq̄d mõ sit albũ qꝺ prius nõ fuit albũ. ¶ Et si dicať ꝙ similitudo est ĩ hoc albo. ⁊ illud aliud albũ non ẽ ĩ hoc albo. ergo similitudo dicit aliquid aliꝺ q̄3 hoc albũ: ⁊ illud albũ. Ad istud dico ꝙ ꝓprie loquẽdo ẽ de ꝟtute sermonis nõ ẽ cõcedendũ ꝙ similitudo ẽ ĩ hoc albo: quia ꝓprie loq̄ndo nõ est nisi quidã cõceptus vel ĩtẽtio vel nomẽ: qꝺ ĩportat plura alba. Unde sicut alii hẽnt dicere ꝙ cãlitas nõ ẽ totaliter in deo: q̄3uis deus sit realiť cãtiuus: vel ponať vnũ abstractũ corr̄ndẽs creãti: sicut creatiuitas corr̄ndet creatiuo. ⁊ ponať ꝙ sit creatio. ⁊ tũc nõ ẽ verũ dicere ꝙ creatio ẽ realiter ĩ deo. q2 tũc deus aliq̄d realiť haberet ĩ se: qꝺ prius nõ habuit. nam ante mũdi creationẽ hec fuit falsa: creatio est deus vľ ecõuerso: eodẽ mõ dico: ꝙ ꝓprie loq̄ndo: hec similitudo nõ ẽ ĩ hoc albo: sicut. n. cõcediť ꝙ deus realiť ẽ creatiuus vel creãs: q̄3uis creatio nõ sit realiť ĩ deo. ita debet cõcedi ꝙ hoc albũ ẽ realiť simile q̄3uis similitudo non sit in hoc albo. Unde illꝺ argumẽtũ ꝓbat equaliť: ꝙ creatio ẽ alia res a creatura ⁊ adeo q̄a nõ minus põt eẽ hoc albũ simile sine siĩitudĩe: q̄3 põt deꝰ creans esse sine creatiõe. ita realiť ẽ deus creãs: ⁊ põt nõ eẽ creãs: sicut hoc albũ ẽ realiter simile: ⁊ põt nõ eẽ simile Nec valet dicere ꝙ creatio est respectus ratiõis. Tũ q2 eque faciliter diceret ꝙ similitudo ẽ respectus rõis. ⁊ sic de oibus talibus. Tũ q2 sicut postea ostẽdeť nõ põt eẽ talis respectꝰ rõnis: sicut isti imaginanť de respectibus. ¶ Ad primã cõfirmationẽ de cõpositiõe dicerẽt forte: ꝙ cõpositio nõ p̄cise dicit duo absoluta puta materiam et formam: sed dicit ista. et ꝙ nihil corporale sit mediũ inter ista. ⁊ iõ forte dicerent ꝙ nõ ẽ possibile formã eẽ ⁊ materiã esse: ⁊ ꝙ nihil ẽ mediũ corꝑale inter ista. ⁊ tamẽ ꝙ nõ sit cõpositũ. Ista tamẽ respõsio declarabiť ĩ seq̄ntibus magis. ¶ Per idẽ dicerẽt ad. ii. ꝙ approximatio nõ tm̃ ĩportat illa duo absoluta: sed etiã ĩportat ꝙ nihil ĩpediẽs sit mediũ inter illa: ⁊ iõ, quando nihil est medium inter illa impediens: ⁊ illa sunt: tunc vnũ poterit agere in reliquum: quãdo aũt est aliqꝺ impedimentum medium: tunc non oportet ꝙ vnũ agat in reliquũ. vnde ista rõ est contra eos. quia accipio luminosum: ⁊ illuminabile: si aliquod corpus opacũ interponiť: certũ ẽ ꝙ non agit. a moto aũt illo sine oĩ acquisito luminoso: vel illuminabili poterit illuminare: ergo possibile est ꝙ aliqua duo sic se hẽant ꝙ vnũ agat in reliquũ ꝑꝑ solã mutationẽ localem vnius vel alterius: immo ꝑꝑ solã corruptionem alicuius alterius: puta si opacitas in corpore opaco corrũpereť: ⁊ tamẽ neutri aliquod nouũ addatur. Ita dico in ꝓposito: ꝙ approximatum alteri potest agere in ipm: ⁊ nõ approximatum non potest agere in ipm. nõ est ex hoc ꝙ approximatũ hẽat aliquã verã rem in se formaliter quã non hẽt quando nõ est approximatum. sed hoc est q2 quando est approximatũ nihil impediens interponiť. quãdo aũt non est approximatum aliquod ĩpedimẽtũ interponiť. Nã ẽt aer magne q̄ntitatis poterit impedire aliquando si sit medius. ¶ Per hoc argumentũ vlterius dico: ꝙ sicut cãe possunt cãre aliqꝺ qꝺ prius nõ poterãt cãre: sine oĩ re alia addita formaliter cuicũq3 illarũ cãrum: Sed ꝑꝑ solã amotionẽ medii ĩpediẽtis: ita aliquãdo s̄m istos poterũt ptes cõponere sine oĩ re addita cuicunq3 illarũ cãrum: sed ꝑꝑ hoc solum ꝙ nunc non est medium ĩter materiã ⁊ formã. Isti ẽt dicerent ꝙ nõ ẽ possibile ꝙ tales ptes alterius rõnis aliquãdo ꝯponerent ꝑ se vnũ: ⁊ aliquãdo nõ ꝯponerẽt. ipis tamẽ ptibus oĩbus manẽtibus.

¶ Ad aliud. Cõcedo maiorẽ. Sed dico ad minorẽ ꝙ fundamentũ nõ ꝯtinet ꝑ idẽtitatẽ: nec simul: nec successiue tales relatiões: q2 hec ẽ falsa. Sortes est realiť siĩitudo ⁊ sortes ẽ realiť dissiĩitudo. ⁊ ideo nõ pono ꝙ relatio sit idẽ realiť cũ fũdamẽto. s3 dico ꝙ relatio nõ ẽ fũdamẽtũ. Sed tm̃ ĩtẽtio ⁊ ꝯceptꝰ ĩ aĩa ĩportãs plura absoluta vel pľa absolute. sicut populus ẽ plures hoĩes: ⁊ nullꝰ hõ ẽ ppľs. Que tamẽ istarũ ꝓpositionũ sit magis s̄m ꝓprietatẽ sermonis: ꝑtĩet magis ad logicũ discutere. q̄3 ad theologũ.

Ad tertiã

¶ Per idẽ ad aliud. Cõcedo maiorẽ. Sed ad minorẽ dico. ꝙ hec ẽ simpliciter falsa. Plures relatiões sunt ĩ eodẽ fũdamẽto realiter: sicut hec ẽ falsa simpľr: plures similitudines sunt ide3 fundamẽtũ realiť. cuius ratio est: q2 similitudo sic posita in abstracto non potest stare nisi ꝓ ĩtentione ĩ aĩa: vľ ꝓ pluribus quorũ qꝺlibet ẽ simile. sicut ppľs nõ põt stare ꝓ pluribꝰ ⁊ iõ sicut vtraq3 illarũ ẽ falsa. plures ĩtẽtiões vel ꝯceptus ĩ aĩa sunt ĩ eodẽ fundamẽto realiť. ⁊ siľr illa plura quorũ qꝺlibet ẽ simile sũt ĩ eodẽ fundamẽto realiter. Ita hec ẽ falsa simpliciter. Plures relatiões vel plures similitudĩes sunt realiť ĩ eodẽ subiecto.

Ad q̄rtã

¶ Et si dicať ꝙ oĩs relatio fundať ĩ aliquo fundamẽto: dico ꝙ si accipiať fũdamẽtũ realiť ꝓ inherere ⁊ nõ ꝓ denoĩare ĩ p̄dicatiõe qꝺ hec est simpľr falsa: sed aliter est vera. ¶ Ad aliud ꝑ idẽ: qꝺ fũdamẽtũ nõ cõtinet ꝑ identitatẽ siĩitudinẽ: vľ relationem. ⁊ iõ nõ oẽ albus est similius. Ad aliud ꝑ idẽ. Tales relatiões non continentur ꝑ idenditatẽ ĩ rebꝰ: ⁊ iõ argumentũ nõ ꝯcludit.

Ad q̄ntã

¶ Ad aliud dico: sicut alias patebit. qꝺ relatio rõnis non est aliq̄ res rõnis a suo fundamẽto illo mõ q̄ isti imaginanť. sed verũ est qꝺ nõ est suũ fũdamentũ: ita nec relatio realis non est suũ fundamentũ. ¶ Ad alias rões ꝯtra vnũ modũ ponẽdi qꝺ relatio non est alia res: sed tm̃ est ĩ ĩtellectu. Dico qꝺ non est imaginandũ s̄m istã opinionem: qꝺ relatio isto mõ sit tm̃ ĩ ĩtellectu qꝺ nihil vere sit tale nisi ꝑꝑ actũ ĩtellectus ⁊ ꝑꝑ aliq̄d cãtũ in ĩtellectu: puta qꝺ Sortes non sit similis Platoni nisi ꝑꝑ actũ ĩtellectus: sicut Sortes non põt dici subiectũ: vel p̄dicatũ nisi ꝑꝑ actũ ĩtellectꝰ. Sed hic est imaginãdũ qꝺ ĩtellectꝰ nihil plus facit ad hoc qꝺ Sortes sit similis: q̄3 ad hoc qꝺ sortes sit albus: imo ex hoc ipo qꝺ Sortes est albus: ⁊ Plato est albus. Sortes ⁊ similis Platõi oĩ alio imagĩabili circũscripto: ⁊ ita Sortes est similis Platõi ꝑꝑ absoluta: oĩ alio vľ ĩ re: vľ ĩ ĩtellectu circũscripto: ⁊ ita in re nihil est p̄ter absoluta. Quia tñ in re sũt plura absoluta: põt illa ĩtellectus diuersimode exprimere. Uno mõ exprimendo p̄cise Sortem esse albũ. ⁊ tũc h3 p̄cise conceptus absolutos. Alio mõ Platonem esse albũ. Tertio mõ exprimendo tã Sortem q̄3 Platonẽ esse albũ: ⁊ hoc p̄t facere ꝑ conceptũ: vľ ĩtentionem relatiuã: dicẽdo Sortes est similis Platoni s̄m albedinẽ: q2 oĩno idem importať ꝑ istas ꝓpositiões: tã Sortes q̄3 Plato ẽ albꝰ: ⁊ Sortes est siľis Platoni s̄m albedinem: ⁊ iõ simpliciť ꝯcedendum est qꝺ intellectus nihil facit ad hoc qꝺ vniuersũ sit vnũ: vľ qꝺ totũ sit compositũ: vel qꝺ cãe approximate causent: vľ qꝺ triãgulꝰ hẽat. 3. ⁊ c̄. ⁊ sic de aliis non plꝰ q̄3 facit ad hoc qꝺ Sortes sit albꝰ. vľ ad hoc qꝺ ignis sit calidus vľ aqua frigida.

Ad icõueniẽntia Scoti.

¶ Per hoc ad ꝓbationem p̄mi ĩcõuenientis qꝺ adduciť. Dico qꝺ s̄m ĩtellectũ philosophi debet ꝯcedi qꝺ vnitas vniuersi est ordo ptiũ adiuicem: q2 nihil aliud ĩtelligit ꝑ vniuersum esse vnum q̄3 ptes sic ordinari. non qꝺ ordo vľ vnitas sit aliqꝺ ĩ re distĩctũ ab oĩ pte: ⁊ ab oĩbus ptibꝰ vniuersi. sic eĩ esset ꝓcedere ĩ infinitũ. Illa. n. res esset ordĩata ad alias res: ⁊ ꝑ ꝯñs eadem rõne p̄ter illã rem: ⁊ alias res erit vna alia res q̄ esset ordo earũ: ⁊ esset ꝓcessꝰ ĩ ĩfinitũ. Nec valet dicere qꝺ est status ĩ scꝺo q̄a eadem facilitate põt poni status ĩ p̄mo: ⁊ nũq̄3 est ponenda pluralitas sine necessitate. Et iõ ĩ opi. phĩ p̄ter illas ptes absolutas nulla res est: q2 opi. phĩ fuit qꝺ oĩs res imagĩabilis est absoluta: tñ ista ĩtentio: vnitas: vel ordo: vľ ꝯceptꝰ ĩ aĩa relatiua est: sine quo tñ cõceptu nihil minꝰ est vnitũ: vľ ordĩatũ: sicut iste ꝯceptꝰ vľ intentio. oĩs est tm̃ sincathegorema ĩ aĩa: ⁊ tñ sine isto cõceptu: oĩs hõ est risibilis: qꝺ tñ oĩs hõ sine oĩ ꝯceptu sit risibilis nõ possumꝰ exp̄mere nisi ꝑ ꝯceptũ sincathegorematicũ. ¶ Per idem ad scꝺm dico: qꝺ nihil est cõpositũ sine vnione ptiũ ꝯponibiliũ: accipiendo vnionem ꝓ ipis ptibꝰ vnitis: ⁊ sic valet istã: nihil est ꝯpositũ sine ptibꝰ realiť vnitis: ⁊ nõ

diſtãtibꝰ: ſi ãt ly vnione ſupponat ꝓ ꝯceptu exꝑmẽte rẽ ſicut ẽ: ſic ẽ ꝯcedẽdũ: ꝙ põt eẽ ꝯpoſitũ ſine vniõe ꝑtiũ cõpo nibiliũ. Sic.n. oĩs hõ ẽ riſibil' ſine hoc ſigno oĩs: diſtributiuo: ſic hic. Sʒ ꝑmꝰ ſẽſꝰ ẽ magis vſitatus apud auctores: ſi ne ſit magis ſm ꝓpetatẽ ſermõis: ſiue ñ. ¶ Per idẽ ad tertiũ ꝙ cãe ſecũde ñ pñt cãre: niſi ſint approxiate. ⁊ tñ ñ reqrũt ens rõnis ad hoc vt cauſẽt: ẽ iõ ſine illa ĩtẽtiõe ĩ aĩa q̄ ẽ approximatio: pñt bñ cãre. Si tñ approximatio ſtet ꝓ ipſis approximatꝭ: tũc ñ põt cãre ſine approximatiõe: qꝛ tũc valet iſtã: nõ pñt cãre niſi ſint approxiata. ¶ Ad q̄rtũ cõcedo ꝙ paſſiões mathematice ſũt relatiue vel relatiões nõ tñ ſeq̄tur ꝑꝑ hoc ꝙ deſtruaꝫ realitas ſciaꝝ mathematicarũ: q̄a ad realitatẽ ſcie nõ reqrit ꝙ extrẽa ꝓpoſitiõis ſcite ſint realia ſed ſufficit ꝙ ſupponãt ꝓ realibꝰ: ſicut ẽ ſupius declaratum. Et iõ paſſiões mathematice q̄uis ſint tñ intẽtiones: vel cõceptꝰ ĩ aĩa ſicut paſſiões aliaꝝ ſciaꝝ hũanitꝰ inuentaꝝ. tñ ſupponũt ⁊ ſtãt ꝓ veris rebꝰ. Et iõ vere ſũt ſcie reales. Sic ergo dico ꝙ iſte rões cõtra iſtã opinionẽ ĩ nullo ꝯcludũt: q̄uis ꝑme rões cõtra opinãtẽ: ꝙ relatio ſit aliq̄d ĩ re idẽ realit' cũ fũdamẽto ⁊ diſtinctũ ĩ re a fũdamẽto: cõtra q̄s ſũt adducte: ſũt efficace: ſcd̄e ãt rões cõtra opinionem. q̄ ponit ꝙ Sortes nõ ẽ ſimilis vel diſſimilis: niſi ꝑꝑ rõnẽ in aĩa ſatis cõcludũt: ſed contra iſtã opinionem nihil valent: ¶ Ad ꝑmũ ꝑncipale. Dico ꝙ arguit de reſpectu ad vbi. ⁊ nõ de genere relatiõis: ⁊ iõ rñdebiꝫ illi argumẽto in ſeq̄nti q̄õne. ¶ Ad aliud dico ꝙ nõ eſt ibi aliq̄ ſituatio ꝑter illa q̄ ſũt ſituata tñ illa ſituata pñt ĩ aliquã opatiõnẽ ĩ q̄s nõ poſſũt niſi ſituata ſine oĩ re addita ſicut patebit.

Rñſio ad rões ochã

Reſpõdeo ad oẽs rões magiſtri Ochã. Ad ꝑmam cũ arguit oĩs res realiter diſtincta ab alio põt ĩtelligi illa alia ñ ĩtellecta iſta ꝓpoſitio abſolute ſũpta ẽ manifeſte falſa: ꝓ cuius ĩtellectu ẽ notãdũ: ꝙ aliq̄ res ſic ſe hʒ ad aliã rẽ. ꝙ licet ſit intelligibilis ꝓpria intelligibilitate. ſi tñ nõ hẽat ꝓpriã rõnẽ mouẽdi intellectum ĩ rõnẽ obiecti ĩtelligibilis: talis res dependet ab alia re ĩ eẽ cognito: ⁊ ſic oẽs relatiões: ⁊ ſi ſint q̄ditatiue ens: et vere cõtineãꝫ ſub ente tãq̄ ſub obiecto adequato ĩtellectus: qꝛ tñ nõ hñt ꝓpriã motiõem ad ſui cognitiõeʒ ſed depẽdẽt a fũdamẽto ⁊ termino q̄ mouẽt ĩtellectũ ad cognitiõem relationis. Et hoc ẽ qd̄ ſupra expoſui ĩ.1. di.3. q.3 ĩ corꝑe. q. ¶ Dico ẽt ꝙ qñ aliq̄ res ſic ſe hʒ ꝙ totũ ſuũ eẽ formale ẽ ꝑciſe eẽ ad aliq̄. ita ꝙ ĩ ſua rõne formali ĩcludit eſſe ad aliđ tãq̄ ad terminũ: termino illo nõ ꝑitellecto: nullo mõ ꝑt ĩtelligi ⁊ ſi realit' ſit diſticta ab illo. Et hoc ẽ ꝙ đt doc. ĩ.1. q. ꝓlo. ⁊ ĩ di.3. ⁊. 8. ꝫ Verũ. ꝙ nulla relatio ꝑt ĩtelligi t'mio ñ ꝑitellecto. ¶ Et cũ đt ꝙ illa maior ẽ manifeſta ꝙ ñ plꝰ đpẽdet ĩtellectio vnꝰ rei total'r diſꝑate: ab alia re diſꝑata q̄s ĩtellectio effectꝰ ab ĩtellectiõe cãe ſue eẽntiali. Dico ꝙ hoc ẽ falſum: qꝛ ⁊ ſi effectꝰ eſſentialit' đpẽdeat a cã ſua. Ex q̄ tñ põt hr̃e ꝓ priã cãlitatẽ reſpectu ſue cognitõis: iõ põt cognoſci cã nõ cognita: ⁊ hoc ẽ qd̄ dicit doc. in.1. di.3. q.3. ꝙ lʒ eẽntia diuina virtualit' cõtineat oẽm creaturã: qꝛ tñ creatura põt mouere ĩtellectũ ꝓpria motione ad ſui cognitionẽ: iõ nõ poniꝫ eẽntia diuina adequatũ obiectũ ĩtellectꝰ ĩtellectꝰ creati ĩ rõne motiui ⁊ tñ creatura magis đpẽdet a deo q̄ſq̄cũq̄ effectus ab alia cã: ⁊ de hoc vide q̄ ſupra expoſui ĩ.1. q.3. tertie. di. ¶ Ad ꝓbatõeʒ illius minoris: cũ dicit ſi aliq̄s ĩtelligat ſimilitudinẽ Sortis. ⁊ Sortẽ ſine ſimilitudine corrñdẽdente. poterit ſcire Sortẽ eſſe ſimileʒ. ⁊ tñ dubitare an ſit alicui alteri ſimilis. ⁊ eodẽ mõ poterit aliq̄s ſcire aliquẽ eſſe pr̃em: ⁊ tñ neſcire an hẽat filiũ. Dico ꝙ licet illa minor ſit cõcedẽda: videlicet ꝙ relatio nõ põt ĩtelligi ſine oĩ alia re: ⁊ ꝑ cõſequẽs ꝓbatio illiꝰ minoris cẽt cõcedenda. adhuc tñ poſſet diſtingui illa minor: q̄a. a. põt ĩtelligi ſine. b. põt multiplicit' ĩtelligi. Prĩo ꝙ. a hẽat ꝓpriã ĩtelligibilitatẽ ſicut ⁊ ꝓpriã entitatẽ: ⁊ ꝑ ꝯñs diſticta cognitiõe põt cognoſci alia a cognitõe. a. ĩ. ꝙ. a. cognoſcaꝫ ꝓpria cognitiõe q̄ terminaꝫ ad. a. ⁊ b. alia ꝓpria cognitiõe q̄ termineꝫ ab. b. Scd̄o mõ ꝙ. b. ⁊ ſi poſſit hr̃e ꝓpriã cognitiõem: illa tñ cognitio cãtur ab. a. ĩ ratione obiecti ĩtelligibilis. Tertio mõ ꝙ ꝑ q̄cũq̄ inſtãti cognoſciꝫ. b. ꝓ eodẽ ĩſtãti de neceſſitate cognoſcaꝫ. a. Quarto mõ ꝙ. b. ĩ nullo ĩſtãti põt cognoſci niſi ĩ. a. inſtãti ꝑori ꝑcognoſcaꝫ. a. ſic ꝙ ꝑhabita cognitiõe ipiꝰ. a. poſſit poſtea cognoſci ipm̃. b: ita ꝙ ĩ illo ĩſtãti poſteriori ĩ q̄. b. cognoſcaꝫ: ĩ eodẽ. a. nõ cognoſcaꝫ: licet in ꝑori ĩſtãti ipm̃. a. đ neceſſitate cognoſcaꝫ. Et ſic dico ꝙ relatio ꝑmo mõ põt ĩtelligi ſine oĩ alia re: ⁊ ſic ſil'r ſcd̄o mõ. Tertiꝰ tñ modꝰ ẽ forte dubiꝰ qꝛ cũ relatio totalit' depẽdeat a termino q̄tũ ad eẽ: ⁊ q̄tũ ad cognoſci nõ vꝫ ꝙ ĩ aliq̄ ĩſtãti poſſit cognoſci: in q̄ nõ cognoſcaꝫ terminꝰ. ſaltẽ q̄rto mõ nõ ꝑt cognoſci ſine termino ⁊ ſi ꝑmo mõ intelligaꝫ nõ ſeq̄ꝫ ꝓbatio. ſ. ſi aliq̄s ĩtelligat ſimilitudinẽ Sortis intellectiõe diſtincta ab intellectiõe Sortis poterit ſcire Sortẽ eẽ ſimilẽ. ⁊ tñ dubitare an ſit alicui alteri ſimilis: hoc negaꝫ: qꝛ cognitio ſimilitudinis nõ tñ đpẽdet a Sorte vt a fũdamẽto: ſʒ ẽt đpendet ab illo cui Sortes eſt ſimilis tãq̄ a t'mino: iõ cognoſcẽs Sortẽ eẽ ſimilẽ đ neceſſitate cognoſcis ⁊ illud cui Sortes eſt ſil'is. ẽt cognoſcẽdo ſil'itudinẽ iſtis q̄tuor modis ſupradictis: ſil'r ẽt negaꝫ ꝙ aliq̄s poſſit ſcire ſi eẽ pr̃em: videlicet cognoſcẽdo pr̃nitatem diſtictã. ⁊ tñ neſcire an hẽat filiũ: qꝛ cognitio pr̃nitatis de neceſſitate ꝑſupponit cognitiõem termini ad q̄s terminaꝫ. Et cum obicit cõtra ſeipm̃: ibi: ſi dicaꝫ ꝙ talis apprehẽdẽs ſimilitudinẽ Sortis. poterit neſcire an Sortes ſit ſimil': ſi hoc dicit vt ſit q̄dã rñſio doc. ſubtilis. Dico ꝙ doc. ſubtilis nõ admitteret hãc rñſionẽ. ſed bñ concederet ꝙ ſi q̄s apꝑhẽderet ſimilitudinẽ Sortis vt Sortis. ſtatĩ ſciret cui Sortes eſſet ſil'is: exponendo aliq̄ ꝑdictoꝝ q̄tuor modoꝝ. Et ſic cõcedo ꝙ dicit Ochã ꝙ nõ repugnat relationi ĩtelligi ĩtuitiue eſt ꝙ ſi aliq̄s ĩtuitiue apꝑhẽdat Sortẽ ⁊ ſimilitudinem ſciat Sortẽ eẽ ſimilẽ: ſicut vidẽs intuitiue albedinẽ in Sorte ſit Sortẽ eẽ albũ ¶ Et cũ dicit. ibi. ſi dicaꝫ aliter ad maiorẽ qđ vna relatio põt intelligi ſine alia. ¶ Dico qđ aliud eſt dicere relationẽ nõ poſſe ĩtelligi ſine fũdamẽto ⁊ termino ⁊ aliud eſt dicere relatiõem poſſe intelligi ſine alia relatione Mꝛ in ꝑmo caſu: cognitio relatiõis de neceſſitate depẽdet a fũdamẽto ⁊ termino Sed ĩ ſcd̄o caſu vna relatio nõ depẽdet in cognoſci ab alia relatiõe. nõ.n. pr̃nitas nec ineſſe: nec ĩ cognoſci: depẽdet a filiatione. Dico tñ: ex quo correlatiua ſũt ſimul natura: ⁊ vnũ nõ põt intelligi ſine alio ꝙ forte pr̃nitas nõ ꝑt ĩtelligi ſine filiatione: ⁊ ecõtra ꝙ nõ cognitio paternitatis depẽdeat a cognitiõe Filiationis q̄a ſi ꝑ impoſſibile paternitas ⁊ filiatio eẽnt ſeꝑate a ſuis fũdamẽtis: vna relatio nõ eẽt cã cognitionis alteriꝰ. Sed de facto cognoſcens paternitatẽ cognoſcit ⁊ filiationẽ. quia cognoſcẽs paternitatẽ precognoſcit de neceſſitate terminũ illiꝰ: quo cognitio ſtatĩ cognoſciꝫ relatio. ſ. paternitas ⁊ vice verſa cognoſcẽs filiatiõem precognoſcit rẽ q̄ ẽ filiꝰ tãq̄ fũdamẽtũ: ⁊ rẽ q̄ eſt pater tãq̄ terminũ: ⁊ iõ ꝑcognitis fũdamẽto ⁊ termino diſticte: ad q̄ de neceſſitate oriũꝫ tales relatiões. ſimĺ cognoſcũꝫ relatiões: ⁊ forte hoc mõ vna relatio nõ põt cognoſci ſine alia. ¶ E. cũ arguit ꝯtra. ꝓbãdo ꝙ vna ꝑt cognoſci ſine alia: qꝛ eſſẽtia diuia ĩpõt ĩtelligi ſine relatione. q̄ tñ ẽ eadẽ realiter ſibi: ergo multo fortiꝰ vna res poterit intelligi ſine alia realiter diſticta ⁊ diſꝑata ¶ Dico ꝙ nõ ẽ ſimile: qꝛ eſſentia diuina ex quo eſt ẽtitas abſolutiſſima: ẽ prior oĩ relatiõe põt intelligi diſticte relatione nõ intellecta vna ãt relatio ñ põt diſticte ĩtelligi relatione corrñdẽte nõ ĩtellecta: ꝑꝑ cãm ſupiꝰ dictã: ⁊ iõ nõ recte aſſignaꝫ cã ab iſto. q̄re vna nõ põt ĩtelligi alia nõ ĩtellecta ¶ Cũ dicit. Si pr̃nitas nõ ꝑt intelligi filiatiõe nõ intellecta: aut hoc ẽ: qꝛ ſũt idẽ realiter. vel qꝛ vnũ đpendet ab alio eſſẽtialiter: vel qꝛ vnũ neceſſario coexigit aliud: vel qꝛ res eſt talis natura: ⁊ iõ nulla alia cã eſt q̄rẽda: niſi qꝛ relatio ẽ relatio. ¶ Dico ꝙ vltra oẽs iſtas cãs aſſignaꝫ cũ ſupradicta: qꝛ pat'nitas depẽdet ĩ cognoſci a fũdamẽto ⁊ termino: ⁊ ſimiliter filiatio: ⁊ cognoſcẽs. a. eſſe terminũ relatiõis ſtatĩ cognoſcit ipm̃. a. eſſe fũdamẽtũ relationis oppoſite: qñ ſũt relationes mutue ita ꝙ res q̄ ẽ pater: ⁊ res q̄ eſt filiꝰ: vt ſũt pñtes ĩtellectui ĩ ſe: vel in aliq̄ ꝑfecte repñſẽtatiuo: in illo intellectu de neceſſitate nature cauſãt nõ tñ cognitiõem ſui: ſed ẽt relationũ virtualit' cõtẽtarũ ¶ Poſſet ẽt dici. ꝙ iõ pr̃nitas nõ põt cognoſci: filiatiõe nõ cognita: qꝛ ẽ talis natura ¶ Et cũ dicit: ꝙ nihil debet poni ſine rõne aſſignata. niſi ſit ꝑ ſe notũ: vel ꝑ expiẽtiã ſcitũ: vel ꝑ auctoritatẽ ſacreſcripture approbatũ ⁊c. ¶ Dico ꝙ hoc eſt notũ ꝑ experiẽtiã: qꝛ cognoſcens ꝙ. a. eſt pater ſtatim cognoſcit ꝙ alicuiꝰ eſt pater ⁊ ſi cognoſcat diſticte. a. eſſe patrẽ b. ĩ eodẽ ĩſtãti cognoſcit ipm̃. b eſſe filiũ. a. pater ẽt: qꝛ notũ eſt apud oẽs: qꝛ relatiua ſũt ſimĺ naturali ĩtelligẽtia. ¶ Ad ſcd̄aʒ rõnem ꝑncipalem opi. cõceſſo ꝙ ĩ oĩ ꝑdicamento relatiuo oportet aliq̄ extrema ſumme diſtare: ⁊ cũ ĩfert ergo poteſt aliq̄ res fieri ĩ vno extremo nulla re poſitiua facta ĩ alio negãda eſt cõſequẽtia intelligendo abſolute de oĩ re tã abſoluta q̄s relatiua: qꝛ ſi de nouo. a. adueniat ſimilitudo: in eodem ĩſtãti. b. q̄tũcũq̄ diſtãti adueniet ſimilitudo oppoſita. qꝛ ſit albũ vt q̄tuor: ⁊ albũ vt. 8. q̄ adiuicem ſumme diſtẽt: ẽ agens ꝓportioneꝫ albo vt q̄ttuor: ⁊ poſſit intẽdere vt octo: ⁊ ſit oĩo ĩ ꝓportionatũ alteri albo vt octo: patet ꝙ põt itendere albũ vt q̄ttuor vſq̄ ad graduʒ vt octo: ⁊ in illo ĩſtãti q̄ erit vt octo erit ꝑfecte ſimile alteri albo: qꝛ cũ ſimilitudo ſit relatio intriſecꝰ adueniens đ neceſſitate nature oriꝫ ĩ vtroq̄

Ad ſcd̄aʒ rõnem

extrēmo ¶ Nec valet dicere: ꝙ agēs est ꝓportionatū vni
⁊ iꝓportionatū alteri: q̄z similitudo talis nō est īmedia
te causata ab agente. quia in adaliquid nō est motꝰ nec mu
tatio vt patet. 5. phisico. t. c. 10. Sed positis fundamēto
⁊ termino ex natura rei orit̄ talis similitudo: vt clare expo
sui sup. 3. doc. di. 1. q. 1. Et p hoc patet ad cōfirmationē illā
q̄ nulla est: ⁊ hēret euidētiā: si aliquid esset imediate causa
tū i passo ꝓportionato: nō sequeret̄ aliud esse cātū i passo
oīo iꝓportionato. in ꝓposito āt licet vnū sit ꝓportionatū
agēti. quo ad effectū īmediate īducēdū: ⁊ aliud sit oīno in
proportionatū. tñ aliquo effectu īmediate inducto ab agen
te in passum ꝓportionatū de necessitate nature aliq̄n seq̄t
Ad tertiam rōnē. relatio in vtroq̄ extremo. que respectu relationis semꝑ sunt
ꝓportionata licet alterū illoꝝ sit agēti iꝓportionatū re-
spectu effectꝰ īmediate inducēdi a tali agēte. ¶ Ad t̄tium
ꝑncipale. Cū dicit̄: ꝙ deus pōt facere oē absolutū sine om-
ni posteriori: scd̄m opi. Scoti ista ꝓpositio pōt hēre multi-
plicē sensū. ꝑmꝰ est ꝙ vnū absolutū. vt compatur ad posteriꝰ
realiter distinctū pōt facere illud sine posteriori: destruēdo
illud posteriꝰ: sicut patet i oībꝰ. secūdus sensꝰ est: ꝙ fiat con
paratio duoꝝ absolutorum ad aliqua posteriora realit̄ disti
cta ⁊ tūc nō semꝑ seq̄tur: ꝙ possit facere talia duo absoluta
sine posterioribus quia illis duobus absolutis positis: sic d̄
necessitate nature p̄cise ⁊ adequate orit̄ posteriꝰ: q̄z ē simpli
citer īpossibile ipis manētibꝰ posterius nō esse. Licet ergo
deus posset facere vnū albū sine similitudine: ⁊ posset ēt d̄-
struere similitudinē fūdatā in albo albo remanēte q̄z destru
ēdo terminū similitudinis: puta aliud albū. destruit̄ illa simi
litudo albo remanēte. Si tñ poneret̄ duo alba simul eē im-
possibile. ipsa esse sine similitudine ēt realit̄ distīcta ab illis
Et sic ꝓpositio doc. erit semꝑ vera in ꝑmo sēsu nō aūt sem-
per vera in scd̄o sensu. Dico ēt: ꝙ ista ꝓpositio ñ sic allega-
tur a doct. nā in isto scd̄o. d. 12. q. 2. vbi p̄cipue declaratur
ista ꝓpositio. sic dicit ꝙ oē absolutū ꝑus alio absoluto ⁊ re-
aliter distinctū ab ipso pōt esse sine tali posteriori ⁊ hoc idē
in di. 1. q. 4. ꝑmi cōtra Hen. ⁊ hoc mō semꝑ est cōcedenda
ꝓpositio ¶ Si vero teneat̄ vt aliqui Scotiste tenere vidē
tur: ꝙ deus pōt facere duo alba sine similitudine (qd̄ tñ cre
do esse īpossibile: nec esse ad mētē Doc. non ex p̄te ipsiꝰ dei
sed ex p̄te creature) pōt dici: ꝙ erūt similia tm̄ fūdamentali
ter. hoc est dictu: ꝙ sūt talia que p̄nt esse fūdamētū similitu-
dinis. Et p hoc patet ad illas instātias factas cōtra hanc
rñsionē arguit. n. Ochā. ac si similitudo iesset formaliter il
Ad quartā rōnem lis albis qd̄ tñ est negādū. ¶ Ad quartā rōnē opi. cū īfert
de distictione ⁊ diuersitate Cōcedat absolute ꝙ distinctio
que orit̄ ex natura rei est relatio realis: ⁊ realiter distincta:
ab illis rebus distictis ¶ Et cū īfert ꝙ si diuersitas est alia
res a fūdamēto absoluto. ergo distinguit̄ ab illo: ⁊ p conse-
quens realit̄ refert̄ ad illā rē absolutā: ergo alia relatione:
⁊ sic ꝓcessꝰ i īfinitū. ¶ Dico breuit̄ ꝙ diuersitas distiguit̄
a fundamēto: ⁊ concedo ꝙ alia distictiōe fundata in ꝑori
distictiōe: ⁊ cum īfert̄: ergo illa alia pōt esse ad rē absolutā
cōcedo: ergo mediāte alia relatione negat̄ cōsequētia: quia
illa scd̄a relatio que fundat̄ i ꝑma distictiōe seipsa est ad eē
absolutū qd̄ est simile de accñte inherēte: qd̄ inherētia inhe
ret: ⁊ q̄ro de illa īherētia. patet solutio supra a Doc. ¶ Ad
illud qd̄ dicit cōtra hāc rñsionem videlicet ꝙ relatio seipsa
refert̄ ad fūdamētum ⁊c. cum arguit ꝓbādo ꝙ illa secūda
relatio fūdata in p̄ria sit alia res ab illa p̄ria quia vbi sunt
distincti termini aliquaꝝ relatiōum: ibi sunt distincte relatio
nes: q̄z vnius relationis est primo vnus terminus tm̄. Ter-
minus aūt istius alietatis: qua ista relatio est alia a suo fun-
damēto est ip̄m fūdamentū ergo ista relatio ⁊ ista alietas
realiter distinguunt̄ ¶ Dico ꝙ nō sēp distincti termini ar-
guūt distictas relationes adinuicē ⁊ si ista ꝓpositio sit vera
vt distincti termini compant̄ ad relatione.. quoꝝ vnꝰ nō ē
fundamentum alterius relationis: tñ q̄n idē terminꝰ ē fun-
damētū relatiōis ꝑoris que relatio ꝑor est īmediatū fūda-
mētū posterioris ꝓpositio nō erit vera: sic est in ꝓposito q̄z
distinctio qua Frācīscus distiguit̄ a Johāne: īmediate fū
dat̄ i Frācisco ⁊ terminatur ad Johānē. ⁊ alietas qua illa
distinctio d̄r alia a Frācisco: īmediate fundat̄ in illa distin-
ctiōe: cui distinctiōi simpliciter repugnat esse sine frācisco
Si ergo scd̄a relatio fundaretur in alia relatione cui nō re
pugnaret esse sine termino propositio posset hēre veritatē
Dico vltra ꝙ ista propositio nō est formaliter vera. ꝙ disti-
cti termini formaliter arguāt distictas relatiōes: sicut nec
ista est simpliciter vera vniꝰ termini ē tm̄ vna relatio: ⁊ q̄uo
hoc ītelligat̄ alias patebit. Sed ꝓ nūc sufficit mihi: ꝙ quā
do vna relatio: puta. a. fundat̄ in alia relatōe: puta. b. ꝙ. b.
īmediate fundatur i. c. ⁊ terminatur ad. d. Si repugnat ip
si. b. esse sine. c. a. fundatū i. b. licet hēat aliuz terminū. a. b.
q̄z. b. terminat̄ ad. d. ⁊. a. terminat̄ ad. c. A. nō erit alia rela
tio a. b. dico alia realit̄: licet possit eē alia formalit̄. ¶ Cū
arguit. ibi p̄terea si Sortes est similis Platoni: ergo illa si-
militudo est similis alteri similitudini: ⁊ eadē rōne illa secū
da similitudo est similis alteri similitudini. ¶ Dicēdum vt
ꝑus ꝯstatꝰ est in secūdo: ꝙ declaratur i simili de idēptita-
te: vt supra patuit in l̄ra Et cuz arguit cōtra istā rñsionem
de idēptitate. instātia nulla est: vt patet int[u]enti. Concedo
n. ꝙ sortes est idez Platoni: ⁊ talis idempt[i]tas est alia res
a Sorte: ⁊ cōcedo ꝙ talis idēptitas: que fun[d]at̄ in Sorte
est idez Platoni: ⁊ cōcedo vltra ꝙ idemptitas fundata in
idemptitate: qua Sortes est idem Platoni est idem realit̄
illi idēptitati: quia ex quo idēptitati Sortis ad Platonez
repugnat esse sine Platone: sequitur ꝙ idemptitas fūdata
in illa sit idez realiter illi. Et cum infert̄ ꝙ idēptitas sortis
ad Platonez realiter differt ab idemptitate Johannis ad
paulum concedo. et vltra concedo quod idēptitas sortꝫ ad
Platonem pōt referri relatione realit̄ distīcta ad idēptita
tē Johannis ⁊ Pauli q̄z non repugnat idēptitati Sortis
ad Platonē posse eē sine idēptitate Johānis ad Paulū ⁊
cuz vltra īfert̄: ergo idēptitas Sortis ad Platonē. refert̄
ad. Platonez relatione realiter distīcta a tali idēptitate:
negatur: ⁊ cōprobat̄ q̄z idēptitas sortꝫ ad Platonez ē eius
dem rationis cuz idemptitate Johānis ad Paulum: cōce
do: ⁊ sic debet īferri ergo sicut idemptitas Sortis ad Jo-
hānez non refert̄ realiter relatione reali ad Platonem ita
nec idēptitas Johānis ad Pauluz: q̄z vtriq̄ idemptitati
repugnat esse sine termīo sꝫ nō est simile cōparando huiusmo
di idemptitates adinuicē: q̄z vni nō repugnat esse sine alte-
ro naz idemptitati Sortis ad Platonez ñ repugnat posse
esse sine idemptitate Johānis ad Pauluz ⁊ p cōsequens
pōt referri relatione realiter distincta: ⁊ sic patet responsio
ad hāc rōnez ¶ Et cuz arguit̄ vltra ꝓbando ꝙ hmōi rela-
tio nō sit idez realiter: cuz dicit. si. a. nō distiguit̄ realit̄. a. c.
q̄z. a. nō pōt esse sine: d. ⁊ Sortes distiguit̄ realiter ab. a. iō
pōt esse sine termīo ipsiꝰ. vt magis intelligatur expono sic
istā litterā. Pono ꝙ Sortes distiguatur realiter a Plato
ne: ergo Sortes est aliꝰ alietate a Platone: q̄ alietas distin
guit̄ realiter a Platone. ⁊ talis alietas dicat̄. a. ⁊ certum ē
ꝙ illa alietas est alia a Sorte: ergo erit alia alia alietate: et
illa dicat̄. c. mō. c. nō distiguit̄ ab. a. q̄z repugnat ipi. a. vt fū
damento. c. esse sine termino: puta sine Sorte. ⁊ certū est ꝙ
Sortes realiter distiguit̄ ab. a. q̄z pōt eē sine. a. ⁊ sine termi
no ipsiꝰ. a. puta sine Frācisco cui est alius: ⁊ hoc totū cōce-
dit̄. ¶ Et cuz īfert ponendo talez casū. ꝙ alietas qua. a. di
stiguit̄ realiter a Sorte sit. e. ⁊ alietas q̄ Sortes distiguitur
realiter ab. a. sit. f. cōcedit̄ totū Et cuz vltra arguit: Sor-
tes pōt esse sine. f. cōcedo: ⁊ sine termino ipius. f. cōcedo. ⁊
vltra ꝯcedo ꝙ Sortes realiter distiguit̄ ab. f. ⁊ cū infert er-
go est relatio vna media īter Sortem ⁊. a. q̄ Sortes realit̄
distiguit̄ ab. a. cōcedo ⁊ cum infert ꝓcessū i īfinitū negatur
q̄z dico ꝙ relatio. f. q̄ Sortes est alius ab. a. seipsa realiter
est ad. a. q̄z repugnat. f. posse esse sine. a. ⁊ sic relatio fūdata
i. f. est idem realiter ipsi. f. ⁊ sic nō sequitur ꝓcessꝰ i īfinituz
Et cū vltra īfert ibi. si dicatur. cuius. f. realiter distiguatur
a Sorte nō tñ distiguit̄ realiter ab. a. q̄z. a. nō pōt esse sine
f. ⁊ ita est status in scd̄o. Si hoc refert vt dictum a doc. sub-
tili. i hoc casu nō refert: nec verba: nec ītētionē ipsius: ⁊ cō-
cedo īstātiā factā cōtra: q̄z etiā secūdū doc. relatio pōt idē
ptificari realiter fūdamēto: q̄n fūdamento repugnat posse
eē sine termīo: nō tñ sequit̄ ꝙ realiter idēptificet̄ termino. li
cet nō possit eē sine termīo vel ēt fūdamēto repugnet posse
esse sine termīo. ¶ Ad aliud argumētū ꝯtra doc. ibi. argu
it ex dictis doc. sicut cōtradictio dicta d̄ aliquibꝰ ē via ꝯclu
dēdi distictiōez: ita m̄tiplicitas recipiēdi p̄dicatiōez ꝯtra-
dictorioꝝ: ⁊ p manētū ad eē ē via ꝯcludēdi idēptitatē in eē Ad qntā
Nec ꝓpositio ē verissīa: ⁊ cū ex ista vult īferre ꝙ similitudo
Sortis ad Platonē sit eadē realit̄ cū similitudie Platonꝫ
ad sortē: q̄z vnū ñ pōt eē sine alia. ¶ Dico breuit̄ ꝙ ñ ītelli-
git ꝓpositiōez doc. vult. n. doc. ꝙ illa dicāt̄ eē idē realit̄ que
sic se hēnt ꝙ iplicat vnū posse eē sine altero. dū mō vnū nō
sit ꝓducēs ē aliud ꝓductū. ⁊ ēt ñ sint i diuersis fūdamētis
⁊ sic licet sit iplicatio cōtradictiōis ꝑsonā p̄ris i diuīs eē si
ne filio: tñ realit̄ distiguūt̄ q̄z vnū ꝓducēs ⁊ aliud ꝓductuz
Et similit̄ licet sit iplicatio ꝯtradictōis sil̄itudinē Sortis
ad Platonē posse eē sine sil̄itudine Platonis ad Sortem
q̄z tñ iste sil̄itudines sūt i diuersis fūdamētis realit̄ distictis
iō realit̄ distiguūt̄. Intelligit ergo doc. ꝙ ñ repugn̄t vni esse

sine altero: vt supra declaraui: exponẽdo dictũ doc. ibi. Si dicaꝛ ꝙ ꝓpositio Scoti est ꝟa: vbi vnuꝫ ꝓpe inest alteri. Et si hec rñsio nõ habeatur explicite a doc. subtili pt tñ cõcedi vt ꝟa. Et cũ arguit cõtra: qꝛ vbi vnũ inest alteri vnum realiter distinguiꝛ ab alio: qꝛ nihil ꝓprie inest sibi ipsi. Dico ꝙ inesse alteri contingit dupliciter. s. realiter ⁊ sm rõnẽ saltez per illã propositionẽ doc. i. q. quol. Qualis est ordo inter aliqua vbi distinguñꝛ realiter: talis est ordo vbi distinguñꝛ rõne. Quam ꝓpositionem diffuse exposui in. i. q. quoli. Et sic vnum idem non est sibi ipsi saltem secundum rationem.

Rñsio ad ad rõnes ochã ꝯtra modos relatiuoꝝ ꝺ pmo mõ

Nunc restat respondere ad ratiões opiniõis factas contra doc. cõtra diuersos modos relatiuorum quibus specialꝛ probat ꝙ multe relatiões pmi modi nõ sint alia res a suis fundamentis: vt puta de equalitate: similitudine: ⁊ paritate: ⁊ huiusmodi de quibꝰ patuit supra. Dico ꝙ oẽs iste relatiões q̃ imediate fundanꝛ in absolutis: vt silitudo i q̃litate: ⁊ equalitas i q̃ntitate realiter distiguunꝛ a fundamẽtis: ⁊ cũ probat per propositionez doc. ꝙ nõ: qꝛ repugnat duobꝰ albis simul esse: nisi similitudo insit. Et similiter repugnat duas q̃ntitates equales silꝛ esse sine equalitate: g̃ iste relatiões sunt idẽ realiter fundamẽtis. Dico ꝙ fideliter nõ adducit ꝓpositionẽ doc. dicit. n. doc. sic relatio realꝛ idẽptificaꝛ fundamẽto: cui repugñt eẽ sine termĩo ⁊ hoc ẽ verꝫ vt supra patuit: ⁊ sic qꝛ vnũ albũ pt eẽ sine alio ⁊ ecõtra: ideo silitudo fundata in albo realꝛ distiguitur ab illo: hoc idẽ dico ꝺ equalitate fundata i q̃ntitate: q̃uis ergo repugnet duo alba silꝛ esse sine silitudine: nõ tñ seq̃ꝛ ꝙ ille similitudines realꝛ idẽptificenꝛ illis albis: qꝛ vnũ albũ põt actu existere sine alio: ⁊ per consequẽs sine silitudĩe ad illꝺ. Et sic arguit doc. de relatiõe creature ad deũ: qꝛ vez repugnat: puta lapidi esse sine depẽdẽtia ad deũ: iõ relatio creature ad deũ realꝛ idẽptificaꝛ: ⁊ sic ptꝫ quõ nõ adducit: nec mentẽ: nec ꝟba ꝓpositionis doc. ¶ Ad aliud de relatiõibꝰ

De scꝺo modo.

scꝺi modi: quo probat ꝙ cãlitas siue productio: siue paternitas nõ distinguũꝛ realꝛ a fũdamẽtis. Dico breuꝛ ꝙ huiõi relatiões sunt realꝛ distĩcte a fundamẽtis. Et cum probat specialꝛ de productiõe ꝑ vnã propositionez doc. qꝛ si ꝓductio sit alia res: aut ẽ est prior natura effectu ꝓducto: aut silꝛ natura: vel posterior natura. Dico breuꝛ ꝙ talis ꝓductio ẽ posterior natura effectu absolute sumpto vt supra declaraui pmi di. q. 2. qꝛ ad absolutũ in cã: seq̃ꝛ absolutũ i effectu: ita ꝙ prius est absolutũ effectus ꝓductiõe actiua ⁊ passiua: accipiẽdo productionẽ ꝓ significato ꝑ eo ꝙ ꝑ se significat vt. s. est quedaz relatio qua producens referꝛ ad ꝓductũ: ⁊ ecõtra. ¶ Et cũ ꝓbat ꝙ ꝓductio effectꝰ nõ põt esse posterior: qꝛ tũc effectꝰ esset sine productione: qꝛ si prior ipsa ꝓductiõe seq̃tur ꝙ prius hꝫ esse: ⁊ sic effectꝰ pt produci inesse sine ꝓductiõe. ¶ Dico ꝙ hec rõ ꝓcedit ex falsa imaginatiõe videlicet ꝙ effectꝰ depẽdeat inesse a productiõe que est relatio. Unde pro intelligẽtia huius. Tria sunt ꝯsiderãda i agẽte. Primũ est rõ formalis agẽdi q̃ est principiũ formale ꝓductiuuꝫ: ⁊ illud est entitas absoluta. Secundum est conditio agentis ⁊ illud est singularitas addita nature: ⁊ hoc habeꝛ a doc. i. i. di. i. q. 2. di. 3. q. 6. Tertiũ est relatio q̃ dꝛ actio siue ꝓductio q̃ producens dꝛ formalꝛ producere: ⁊ illa non pt dici principiũ formale productiuũ: nec ab illa dependet effectus inesse: vt pꝫ a doc. in. i. di. 7. in rñsione ad pncipale argumẽtũ: ⁊ talis ꝓductio formaliter sumpta de necessitate est posterior pncipio formali productiuo. De effectu ẽt ꝓducto tria dico. Primo in effectu ꝓducto est terminꝰ formalis: q̃ est entitas absoluta q̃ ꝯmuniter correñdet pncipio formali ꝓductiuo: ⁊ respectu cuius attendiꝛ silitudo effectus ad cãm: vt pꝫ a doc. in. i. di. 7. ⁊ talis entitas absoluta ẽ rõ formalis terminãdi ꝓductionẽ sicut ecõtra: pncipiũ formale productiuũ est ratio formalis terminãdi relationẽ ꝓducti: vt patere põt a docto. i. i. di. 30. Secũdo in effectu est hecheitas addita termino formali que dicꝛ ꝯditio effectus. Et tertio est relatio fundata in tali idemptitate absoluta qua effectus dꝛ formaliter productus: ⁊ qua formalꝛ refertur ad producẽs. ¶ Dico ergo ꝙ totũ absolutũ i effectu habet prius eẽ ab absoluto i cã q̃ꝫ itelligatur relatio effectus ad cãm ⁊ ecõtra: nec enim ꝓductio relatio mediat inter absolutũ cause ⁊ absolutũ effectus: ⁊ si per possibile vel ipossibile talis relatio non orireꝛ positis fundamento ⁊ termino adhuc effectus esset vere productus: ita ꝙ nihil ei deesset ꝑtinens ad esse ipsius: est ei imediate ab absoluto in cã nulla relatione media neq̃ ꝓcedente: neq̃ silꝛ natura. ¶ Et cũ addit: ꝙ si talis relatio esset realiter distĩcta a cã ꝙ agẽs creatũ quãdo causaret necessario primo mutareꝛ et mouereꝛ ad aliquã verã rẽ positiuã. Dico ꝙ ista litera potest habere duplicẽ sensum: primꝰ est ꝙ prius mutaretur ad aliquã relationẽ anteq̃ꝫ effectꝰ esset causatus: ⁊ hic sensus est falsus: qꝛ vt dixi supra: relatio cãe ad effectũ est posterior ipo effectu. Scꝺs sensus est ꝙ posito effectu inesse ꝯcomitaꝛ aliq̃ relatio realis i cã: sm quã dicaꝛ mutari. Et hic sensus cõceditꝛ: qꝛ absolutũ in causa aliter se hꝫ nũc sm illam relationem q̃ꝫ prius se habebaꝛ. ¶ Et cum inferꝛ: ꝙ quandocũq̃ sol calefaceret ista inferiora oporteret ipsum de nouo recipe tot res nouas: q̃t res calefacit. Cõcedo ꝙ tot sũt relationes reales i sole calefaciẽte q̃t sũt calefactiões i distĩctis passis. Et cũ ifert ꝙ calefaciẽdo lignũ: in q̃ sunt infinite partes tunc essent infinite relatiões in sole. Dico ꝙ hec instãtia nihil est: qꝛ vnus effectus habet tñ vnã relationẽ terminataz ad cãm. Et sic causa tñ vna relatione refertur ad effectuꝫ quẽ causat. Licet ergo i ligno sint infinite partes i potẽtia tñ ibi est tñ vnus effectus videlicet calor productus i ligno. Dico etiã ꝙ si sol per prius calefaceret vnam partẽ. Ita ꝙ calefactio vniꝰ ꝑtis esset vnꝰ effectꝰ distinctus a calefactione alteriꝰ partis ꝙ nõ possent esse effectus distĩcti i actu: tot relationes possent esse in causa correspondentes illis effectibus. Et sic pꝫ ꝙ instãtia sequens nulla est. Et eodeꝫ mõ soluitur i alia instãtia imediate seq̃ẽs q̃ probat de aĩa itellectiua. ¶ Ad aliud de duplicitate: equalitate ⁊ medietate. Cum q̃rit de duplicitate qua aliquid dꝛ duplũ ad aliud: si est alia res a fundamento: aut est res diuisibilis: aut indiuisibilis. ¶ Dico breuiter ꝙ oĩs relatio intrinsecus aduenĩẽs est indiuisibilis. Non enim habet partes ⁊ partes ipsam diuidentes. Licet enim vna relatio possit dici intensior alia: nulla tamen est diuisibilis nec extensibilis. ¶ Et cum infert ꝙ talis duplicitas erit tota in toto ⁊ tota in qualibet parte: et sic vna pars erit dupla qꝺ est icõueniẽs. ¶ Dico ꝙ talis relatio q̃uis sit idiuisibilis: tñ pmo sibi detĩat totũ ⁊ non partẽ: ⁊ sic nata est denomĩare totũ: q̃uis ex cõsequẽti dicatur ẽt esse in ꝑtibꝰ: sicut patet de similitudine qua albũ. vt. 8 est perfecte simile alteri albo vt. 8. illa similitudo est indiuisibilis. Et est tñ in albo vt. 8. licet ex consequenti dicaꝛ esse i ꝑtibus ꝯstituentibꝰ ipsum album: nõ tamen denominãt partes: quia hec est falsa: albũ vt vnũ est perfecte simile albo vt 8. Procedit. n. rõ sua ex falsa imaginatione: vt pꝫ intuenti. ¶ Ad vltimũ argumẽtũ: qꝺ est cõtra tertium moduꝫ relatiuorum: q̃ probat ꝙ aliqua relatio tertñ modi non distinguatur a suo fũdamẽto. Cũ dicit ꝙ in scientia non sit talis res alia respectu scibilꝫ. Dico ꝙ si ponaꝛ relatio actualꝫ sciẽtie ad scibile: talꝫ relatio erit alia ab ipa sciẽtia. qꝛ ñ repugñt tali sciẽtie absolute sũpte posse eẽ sine scibili creato qꝛ illa ẽ q̃litas absoluta: vt patet a doc. i q̃li. q. 13. Et cũ infert: ꝙ scibili ñ manẽte in actu adhuc sciẽtia põt eẽ in aĩa: et tñ tũc ñ referꝛ ad scibile relatiõe realꝛ distincta: qꝛ talis sm Scotum est inter extrema realia realiter distĩcta. Dico ꝙ si scibile nõ est actu existẽs: ꝙ tũc refertur ad illud tñ relatione rationis: vt patet a doc. i quoli. vbi supra. Licet hoc req̃rat ꝓlixiorez tractatum. Et qꝺ addit in illa ꝯfirmatione ꝺ noticia intuitiua que req̃rit existẽtiã rei. ⁊ per potentiam diuinaz destructa illa re: cõseruata noticia ituitiua. vere dicꝛ intellectꝰ cognoscere reꝫ intuitiue. sicut prius: ergo nullaꝫ talem rem oportet ibi ponere. Dico pmo. ꝙ est dubium an itellectus sm illã noticiaꝫ possit cognoscere intuitiue lapidem actu nõ existentẽ. Et credo ꝙ nõ: cum noticia ituitiua termineꝛ ad rem exñtem in se vel ꝙ saltem cõtineaꝛ i aliquo eminenter: vt notat doc. i. i. di. 8. q. penul. q̃dquid tñ sit ꝺ hoc alias hẽt ꝺclarari. Dico scꝺo: ꝙ si talis noticia ituitiua eẽt cõseruata i intellectu: re existẽte destructa. ꝙ si itellectꝰ sm illam intuitiue cognosceret rẽ nõ exñtem. talis noticia nõ posset referri relatione reali. sed tñ relatione rõnꝫ qꝛ relatio cuiꝰ terminꝰ ẽ nihil est tñ relatio rõnis: vt patet a doc. i isto scꝺo. di. 4. 4 ⁊. q. 12. quoli. ⁊ albi sepe. ⁊ sic patꝫ solutio ad argumẽta huiꝰ opi. facta ꝯtra positionem doc.

Secundo principaliter est videndum. quomodo responsiones date ab opi. nõ euacuãt nec soluũt rationes doc. Ad primaꝫ cũ negat ꝙ ille relationes sine q̃bus fundamenta possunt esse sũt tñ intentiones vel conceptus in aĩa. ⁊ iste ñ sũt idẽ cuꝫ rebus extra ⁊c. Dico ꝙ doc. subti. per primum argumẽtuꝫ ñ ꝓbat: ꝙ huiusmodi relationes sint i anima vel extra animã. sed itẽdit ostẽdere ꝙ ipsa relatio non est precise ipsũ fundamẽtum. sed aliquid a fundamento siue sit in aĩa siue sit extra animã. Dico secũdo: ꝙ si per argumẽtum doct. ꝓbaꝛ relationez eẽ aliam a fundamẽto. ꝺ necessitate Ochã hẽt cõcedere ꝙ si fundamẽtum realiter referꝛ ad aliq̃d sit rea-

literꝫ relatiuū.qꝫ relatio q̄ dꝛ relatiuū sit extra aīam patet: qꝛ ex quo relatiuū est aliquid excepta relatiōe: vt vult Augu.7.de tri.talis relatio erit alia a fūdamēto. Et cū dicit qꝫ hoc albū qđ mō nō ē sīle ⁊ postea fit simile: qꝫ non fit simile ꝑ aduētū alicuꝰ similitudinis.sed ꝑ hoc solum qꝫ fit vnū aliud albū Hoc nō vꝫ intelligibile.s.qꝫ.a.nūc realiter dicaꝫ aliqđ qđ prius nō fuit.⁊ qꝫ in eo nō sit formaliter aliqđ qđ priꝰ nō fuerit. Et videꝫ cōtradicere Simplicio sup predica.q̄ vult: qꝫ relatio nō ē forma ad se: sꝫ ad alterū.ita qꝫ illđ cui aduenit nō mutaꝫ ad se.sꝫ ad aliđ. Et sic sꝫ Simplicium mutatio ē ī adaliqđ.qꝛ sm̄ relationē se habet aliquis aliꝫ ad alterꝫ. Nec valet dicere: qꝫ phy.5.phy.t.c.10. dicit: qꝫ ī adaliqđ non est motus nec mutatio. Hoc verum est ꝑ quanto ipse ponit: qꝫ nō est possibile aliquid aliter se habere ad alterū nisi aliter se habeat ad se: ideo dicit qꝫ in adaliqđ nō ē motꝰ.vn̄ solū ostēdit: in q̄bus predicatis ē ꝑ se primo motus: ⁊ in quibꝰ nō. Patet etiā: qꝛ phūs vbi supra ostendit qꝫ in substantia non est motus: ⁊ tn̄ ibi est mutatio: ⁊ sic ex ītentiōe philosophi nō pōt haberi: nisi qꝫ ī adaliquid nō sit motꝰ: cū tamē stat qꝫ ibi sit mutatio. Sꝫ Ochā dicit ī p̄mo di.30.q.3. qꝫ hec responsio Simplic.⁊ phō nō satis facit: qꝛ, q̄rit sꝫ p̄ncipia phī.qđ ē aliquā formā eē ad se. Aut hoc est referri ad se aut realiꝫ distingui a quocunqꝫ alio: aut nō coexigere aliqđ aliđ: aut nō depēdere adaliqđ aliud. Si primum vel sm̄ detur: ita esset illa relatio ad se: sicut alia forma: qꝛ ista eēꝫ eadē sibi: ⁊ distinguiꝫ ab oī alio Si detur tertiū ⁊ quartū seq̄tur qꝫ nullū accidēs est ad se sꝫ principia philosophi: qꝛ sm̄ eū quodlibet accidēs necessario coexigit subiectū.⁊ dependet ab eo. Preterea qđ dicit qꝫ mutatio est in adaliquid: nō videꝫ sm̄ principia phī: quia dicit phūs.5.phi. Si cōuenit altero mutato verū eē alterū nihil mutans. Hoc ē dictu ꝑmutationē alteriꝰ existē dicꝫ vere alterū extremū adaliqđ sine oī mutatiōe suipsiꝰ Sed hec rn̄sio nō ē ad mentē: nec Simplicij: nec phi. ¶ Et cū dicit q̄rēdo sm̄ p̄ncipia phī: qđ ē aliquā formā eē ad se ⁊c̄. Patet qꝛ sm̄ ipꝫ: illa dꝛ forma ad se q̄ ex sui ratiōe nō ē ad aliđ vt ad terminū. Et q̄ ē talis forma sm̄ quā hn̄s illā n̄ dꝛ formaliꝫ referri ad aliđ: sicut hn̄s albedinē nō ē ad aliud Et sic ꝯcedo qꝫ forma nō dicꝫ ad se aliquo q̄tuor modorū predictorꝫ. Sꝫ dꝛ ad se: qꝛ ī suo ītelectu q̇ditatiuo nō est ad aliud vt ad terminū: ⁊ licet albedo nō possit esse sine subiecto sm̄ phm̄: qꝛ accidētis esse est inesse: tn̄ apud ip̄m dicꝫ qualitas absoluta: qꝛ in suo intellectu q̇ditatiuo non includit esse ad subiectū tanq̄ꝫ ad terminū: īmo ipsa albedo pōt distincte intelligi q̄ꝫtū ad suū esse q̇ditatiuū qđ daꝫ ꝑ ītrinseca essentialiꝫ: subiecta nō ītellecta: qꝛ substantia nō ē de diffinitiōe illiꝰ: nisi tn̄ ꝑ addimētū.vt pꝫ ꝑ phm̄.7.meth. t.c.4. Immo relatio includit in suo eē quiditatiuo eē ad aliud: vt ad terminū: ⁊ impossibile est intelligi termino nō intellecto: vt supra dixi. Patet ergo quō relatio est aliquid distīctū p̄ter opus intellectꝰ a fundamēto: ⁊ hoc ex nā rei quia sm̄ eā aliqđ aliter se habet ad alterū q̄ꝫ p̄us non se habebat. Et qđ dicit: qꝫ albū ex hoc solo dꝛ simile. qꝛ aliđ album cātur: ita qꝫ se solo dꝛ simile. Sꝫ hoc nō vꝫ esse veruꝫ: qꝛ ex q̇ predicatū relatiōis est distinctū a p̄dicamēto q̄litatis sm̄ phm̄ (Licet ip̄e ī ista pte hēat negare phm̄: vel ipsū exponere: ⁊ nō ad intētionē phī). Sequiꝫ qꝫ si albū ē de nouo simile: qꝫ hēat similitudinē sm̄ quā dꝛ simile distinctam ab ip̄o. Hoc ēt pꝫ expresse sm̄ phm̄ in.5.meth.c.adaliqđ.t.c.20.vbi vult qꝫ similitudo fūdaꝫ sup vnū: ⁊ exēplificat de qualitate. Ergo vult ibi qꝫ similitudo nō sit realiꝫ ip̄a qualitas: qꝛ tūc idē fūdareꝫ in seip̄o. Et cū addit iste doc.de đo creāte qꝫ deꝰ dꝛ creās de nouo: ⁊ tn̄ nō ē ī eo noua relatio realis. Dico qꝫ hoc n̄ ē ad ꝓpositū: qꝛ aliđ ē loq̇ de relatiuis p̄mi ⁊ scđi modi: ī q̇bus est mutuitas. Et de relatiuis tertij modi. In quibus nō ē mutuitas.⁊ sic sm̄ Ari.aliq̄ dicunꝫ referri ad alia: ex hoc solo qꝫ illa alia sunt ad illa q̄ referuntur.scibile.n.ex hoc solo dicꝫ referri ad sciaꝫ: qꝛ scia refertur ad illđ. Esset tn̄ īpossibile aliquid referri ad aliud sm̄ tertiū modū relatiuorū.nisi ī illo alio esset relatio vel formaliꝫ distincta: sꝫ q̄ posset referri. Et sic verꝫ ē: qꝫ deꝰ de nouo dꝛ creator ex hoc solo qꝫ relatio alicuꝰ creature terminaꝫ ad ip̄ꝫ. Et si creatura puta lapis nullā relatiōeꝫ diceret: sꝫ tn̄ entitatē absolutā.tūc deꝰ nllo mō posset referri ad lapidē.⁊ hoc ē qđ ītēdit doc. ī p̄mo di.30.qꝫ relatio termīaꝫ ad absolutū: ⁊ illud absolutū qn̄qꝫ ex hoc solo qꝫ termīat dicꝫ referri nō relatōe formaliꝫ existēte ī illo.sꝫ relatiōe q̄ est ad ip̄ꝫ. Sꝫ de relatiōibꝰ p̄mi ⁊ scđi modi: cuius modi sunt ille q̄ fūdāꝫ sup vnū ⁊ multa: ⁊ q̄ fundāꝫ sup potētiā actiuā ⁊ passiuā sunt alie a suis fundamētis.qꝛ nō ē ītelligibi

Quomō forma dicatur esse ad se.

le aliqđ esse patrē formaliꝫ sine paternitate formaliter inherente.nec similiꝫ qꝫ aliqđ sit simile formaliter sine similitudine inherēte: ⁊ sic pꝫ quō nō ē simile de deo creāte ⁊ aliis rebꝰ. Sed quare ī creatis relatiōes causantis ⁊ causati dicanꝫ mutue.de hoc vide doc.ī p̄mo di.30. ¶ Ad aliā rn̄sionē de cōpositiōe ⁊c̄. Cū dꝛ qꝫ vnio ptiū ī cōposito tn̄ accipiꝫ ꝑ illis ptibꝰ vnitis: ita qꝫ vnio nihil aliđ ē: nisi partes vnite: hec rn̄sio nullomō videꝫ euacuare rationem doc. qꝛ tūc q̄ꝫdiu ptes manerēt tamdiu diceꝫ vnio ptiū. ⁊ sic ī triduo aīa xp̄i ⁊ corpꝰ fuissent vnita.⁊ sic fuisset realiꝫ hō in triduo qđ ē falsum: vt pꝫ a doc.in.3.di.22. Nec valet dicere qꝫ req̇riꝫ approximatio partiū.qꝛ q̄ro de approximatiōe illa: qꝛ aut ē relatio ⁊ habeo intētū: aut tn̄ ille ptes absolute: ⁊ tūc adhuc dicerēt approximate: tum ēt.qꝛ hoc videꝫ eē cōtra Com̄.1.phy.c.17.vbi vult: qꝫ ꝯpositū nihil aliđ sit nisi ptes simul sint ⁊ vnite.⁊ si talis vnio nō req̇rereꝫ vt distincta a ptibꝰ: ita cōpositū dicereꝫ partibꝰ separatis sicut ⁊ vnitis. ¶ Ad aliā rn̄sionē de approximatiōe ⁊c̄. Cū dicit qꝫ approximatio tn̄ īportat p̄ter absoluta q̄ dicunꝫ approximata: qꝫ īter illa nō sit aliqđ mediū īpediēs. Sed hoc nihil ē.qꝛ amoto ꝑ possibile oī obstaculo: ita qꝫ īter passū et agēs nō sit aliqđ mediū positiuū: adhuc agens nō posset agere in passuꝫ nisi sibi approximatū. Nec tn̄ dico qꝫ approximatio relatio sit rō formalis agēdi vꝫ patiēdi.sꝫ bn̄ dico: qꝫ req̇riꝫ talis approximatio vt dispositio p̄uia: Et qꝛ oēs rn̄siōes istꝰ doc.ad argumēta Scoti q̄ īcidūt in vnuꝫ.s.qꝫ ipsa absoluta seipsis dicunꝫ cāe p̄rie: seipsis vnite: seipsis ptes vniuersi.⁊ sic de alijs.q̄ rn̄siōes videnꝫ totā doctrinā ꝑipateticā destruere.⁊ totaliꝫ extorq̄re sensum phī. Et authoritates tā phōrū q̄ꝫ sanctorū nisi retorq̄renꝫ ad p̄mū sensum cōcluderēt relatiōem ex natura rei dicere aliqđ aliqđ ab absolutis.vt supra patuit. Lꝫ iste.s. Ochā nitaꝫ eas soluere q̄ solutio daꝫ ab eo.ī.1.di.30.q.3. Nō vt ōndat qꝫ rn̄sio istꝰ ad authoritates tā phi q̄ꝫ sāctorū n̄ sit ad mētē īporꝫ. Recito rn̄sionē suā de verbo ad v̄bū. ¶ Vn̄ ad illđ phī ī p̄dicamētꝫ q̇ dicit. Ad aliqđ sūt q̄cūqꝫ hoc ipꝫ qđ sūt ad aliđ sūt Dicit qꝫ phūs p̄ncipaliꝫ tractat de terminis ꝓpositionū: ⁊ bn̄ verū ē qꝫ terminorū ꝓpositiōis q̇dā significāt res absolute: nllas res absolute determīatas ꝯnotādo. ⁊ tales t̄mi sūt ī duplici dr̄ia: qꝛ q̇dā eorꝫ īportāt substātias.q̇dā q̄litates q̄ sūt res absolute: ⁊ realiter ⁊ totaliter distincte ab oībꝰ substātijs: saltē mrte earꝫ.q̇daꝫ sūt termini īportātes istas substātias vel q̄litates nō cōnotādo alias res d̄tmīatas etiaꝫ q̄ꝫtūcūqꝫ tales n̄ significēt p̄cise hāc subiectā vel illā ⁊c.tūc ad rōnē dico qꝫ sm̄ phm̄ illi termi sūt ad aliqđ. q̇ hoc ipꝫ qꝫ sꝫ aliorꝫ dicūꝫ.hoc ē qꝛ sꝫ tales termini sic īstituti ad significāduꝫ: aliqđ aliud dāt ītelligere: ita qꝫ nulla ꝓpositio ī q̄ poniꝫ talis terminꝰ de aliq̇ pōt sciri nisi sciaꝫ determinate illđ qđ daꝫ intelligere. Et hec est cā q̄re philosophꝰ ī fine.c.ponit qđ tales termini caput: manꝰ: ala: ⁊ hmōi nō sūt ad aliqđ.qꝛ viso capiti pōt vere sciri qꝫ ēst caput: ⁊ tn̄ nesciri cuiꝰ est caput.q̄ꝫuis realiter caput sit alicuiꝰ caput: nō sic est de duplo.simili ⁊ hmōi: qꝛ īpossibile ē aliquē scire aliqđ esse simile nisi sciat cui est simile ī pticulari. ¶ Et si dicatur qꝫ sꝫ ista.cā ⁊ effectꝰ ⁊ hmōi nō sūt ad aliqđ.qꝛ possū scire đ aliquo qꝫ ēst effectꝰ nesciēdo cuiꝰ ēst effectꝰ. Dico qꝫ ꝑ deductiōnē aliqn̄ hoc est possibile.tū sine deductiōe ī argumēto nō ēst hoc possibile nisi sciaꝫ cuius est effectꝰ.⁊ iō tales termini hoc ip̄m qꝫ sūt ad aliud. hoc ēst ex hoc ip̄o qꝫ sūt tales nō p̄nt sciri verificari ꝑ aliquo.nō q̇dē ꝑ se: sed ꝑ t̄mī n̄ sciaꝫ respectu cuiꝰ verificāꝫ de re: ⁊ isto mō loquiꝫ philosophus qꝫ oīa relatiua dicūꝫ ad ꝯuertētiā.sꝫ aliq̇tiēs differꝫ sꝫ elocutiōeꝫ: vt scia scibilis scia dꝛ.⁊ scibile scia scibile: ⁊ aliqn̄ vnū dꝛ respectu alteriꝰ sūpti in gtō casu ⁊ econtra. ¶ Ad aliud de suscipe magis ⁊ minꝰ: p̄t intelligi dupliciter.vel a pte rei: ita qꝫ realiter vna ps addaꝫ alteri.⁊ isto mō relatio nō suscipit magis ⁊ minꝰ Alio mō pōt hoc eē in p̄dicatiōe sꝫ qꝫ aliqđ nomē recipit cōparationē: ⁊ isto mō relatio suscipit magis ⁊ minꝰ. Et hoc nō sēper est ꝓꝑ additionē rei ad rē: sꝫ pōt eē aliqn̄ ꝓꝑ ablatiōeꝫ rei. sicut ē ī ieq̄li qđ aliqn̄ fit magis ieq̄le ꝓꝑ solā ablatiōeꝫ ptis sue.vn̄ sicut contingit qn̄qꝫ denoīari noīe relatiuo aliq̄ ꝓꝑ solam mutatōeꝫ ī altero extremo sm̄ phm̄: ita aliqn̄ cōtigit magis vel sic d̄noīari ꝓꝑ solā mutatiōem in altero extremo ablatiuā vel additiuā: vꝫ solā ablationē in seipso.vel augmētatiōeꝫ alicuius absoluti ī seip̄o. Per hoc ad scđm qꝫ ꝓprie loq̄ndo ieq̄le n̄ augmētaꝫ.nisi sic ītelligēdo qđ dicꝫ magis ineq̄le q̄ꝫ prius et hoc pōt eē sine aduētu cuiuscūqꝫ rei đ nouo ꝓꝑ solā ablatiōeꝫ ptꝫ vn̄ sicut n̄ ē icōueniēs dicere qꝫ deꝰ ē realiꝫ đ nouo creās ꝓꝑ solā ꝓductiōeꝫ rei alteriꝰ extra ita n̄ ē icōueniēs

ꝙ hoc facit magis inequale ꝑꝑ solã ablatiõez alicuiꝰ ꝑtis.
¶ Ad aliud q̃n dicit̃ ꝙ aliq̃ sunt simul natura. Dico ꝙ ali
qua eẽ simul nã põt ĩtelligi dupliciť: vł ꝙ sint aliq̃ res: q̃rũ
vna necessario coexigit aliã ⁊ ecõuerso: vel ꝙ ex hoc qꝺ ẽ
existere ꝑdicet̃ de vno nõ q̃dẽ ꝑ se sꝫ ꝑ illo pro quo natũ
est supponere ꝑ̃ncipaliť seq̃t̃ eẽ existere verificari de alte-
ro eodẽ mõ supponẽte. Priomõ nõ ĩtelligit phi. ꝙ adali-
q̃d sint simul nã: sꝫ tm̃ scꝺomõ: qꝛ hec ẽ ꝯseq̃ntia bona: du
plũ ẽ: g̃ dimidiũ ẽ: ⁊ ecõuerso. ¶ Ad aliꝺ qꝺ phũs ponit
tres modos relatiuoꝝ: qꝛ oẽs pñt ad illos reduci. Ad con
firmationẽ dico ꝙ male exponit̃ phũs. q̃n expõit̃: ꝙ ĩ ter-
tiomõ ñ ẽ relatio ĩ vtroq; extrẽo: sꝫ ĩ ꝑ̃mis modis ẽ relatio
ĩ vtroq; extrẽo. Sed ista ĩtẽtio phi q̄ multũ cõcordat cũ ĩ
tẽtiõe sua ĩ ꝑdicamẽtꝭ. vbi oñdit ꝙ nõ oĩa relatiua sunt si
mul nã: qꝛ ĩ tertiomõ ex hoc ꝙ vnũ extremũ ꝑdicat̃. vere
seq̃t̃ alteꝝ extremũ ꝑdicari de aliq̊ ⁊ ñ ecõuerso. Seq̃t̃. n.
aliq̃d ẽ scĩa actualiť: g̃ aliq̃d ẽ scibile actualiť: ⁊ similiť seq̃
tur: aliq̃d ẽ actualiť mẽsura: g̃ aliq̃d ẽ actualiť mẽsurabile
sꝫ ecõtra nõ seq̃t̃: nõ. n. seq̃t̃ formaliť ex nã taliũ relatiuoꝝ
aliq̃d ẽ actualiť scibile g̃ aliq̃d ẽ actualiť scĩa: ⁊ hoc ẽ ꝙ di-
cit phũs ĩ ꝑdicam̃. ꝙ sẽsibile ẽ ꝑ̃us nã q̄; sensꝰ: ⁊ scibile est
priꝰ natura q̄; scĩa: qꝛ nõ seq̃t̃: sensibile ẽ: g̃ sensꝰ ẽ: sꝫ bñ se-
quit̃ ecõuerso. Et eodẽ mõ dicit̃ de scibili ⁊ scĩa sicut ꝑbat
ibi phũs. In aliĳs aũt modis semꝑ seq̃t̃: si esse exñtie ꝑdi-
cat̃ de vno extrẽo ꝙ ẽt ꝑdicat̃ de alio ⁊ ecõuerso: ⁊ isto mõ
differt tertiꝰ modꝰ a ꝑ̃mis ⁊ nõ aliť: qꝛ relatiua ꝑ̃moꝝ mõ
rum sũt siľ natura: ñ ãt relatiua tertĳ modi. ⁊ cõiť ꝙ accipi
tur qꝺ oĩa relatiua sũt simul natura ẽ manifeste falsũ: quia
phũs ex ĩtentiõe oñdit oppositũ ĩ ꝑdicamẽ. vñ dicit sic.
Videt̃ ãt adaliq̃d simul eẽ natura. ⁊ exẽplificat ĩ multis.
⁊ postea subdit. Nõ aũt oibꝰ relatiuis videt̃ eẽ siľ natura
scibile. n. scĩa ꝑ̃us eẽ videt̃: ⁊ ꝑbat̃ ibidẽ. ¶ Et si dicat̃ ꝙ
exempla ñ sũt ad ꝑpositũ: qꝛ scibile ⁊ scĩa ñ sũt correlatiua
sꝫ scitũ ⁊ scĩa sũt correlatiua: vt si sciẽtia est scitũ est: ⁊ ecõ-
uerso. Siľr scĩa põt esse exñs: scibili ñ exñte qꝛ de ñ ente in
actu põt esse scĩa: g̃ scibile nõ est ꝑ̃us natura scĩa. ¶ Ad
primũ istorũ dico: ꝙ scĩa ẽ ꝑpriũ correlatiuũ scibilis: qꝛ si
hoc est scibile. est scĩa scibile: ⁊ tñ nõ seq̃t̃: scibile est g̃ scĩa
est. Et iõ correlatiua ista nõ sũt siľ natura. ¶ Ad aliꝺ dico
ꝙ nihil ẽ ĩ re q̊n sibi possit ꝯpetere aliqꝺ nomẽ relatiuum.
nec ẽ ꝯtra phm̃: sꝫ ĩtẽtio phi ẽ: ꝙ ñ oĩa noĩa sunt relatiua: sꝫ
ꝙ sint aliq̃ q̄ ñ sint relatiua: ⁊ ꝙ ꝟificẽt̃ de rebꝰ sine oĩ con
notatiõe alteriꝰ. ¶ Ad aliꝺ dico: ꝙ nõ ẽ ĩtẽtio phi: ĩ scꝺo
meth. ꝙ relatio sit q̃dã res hñs tria ꝑ̃ncipia: sicut habet sub
stãtia ꝯposita ad suum fieri. Sed ẽ ĩtentio sua: sicut in sub
stantia est aliq̃d qꝺ ꝑ̃mo recipit formã: postea caruit ea: ita
de relatiõe ꝙ aliq̃d denoĩat̃ ab illa relatiõe: ⁊ priꝰ nõ deno
minabat̃: ita ꝙ sicut materia ꝑ̃mo: nullomõ habuit hãc for
mã: ⁊ postea vere habet eã: ita aliqꝺ ꝑ̃mo nõ ẽ siľe ⁊ postea
est simile ⁊ sic de aliĳs. Ad Auicẽ. põt dici. ꝙ si sit eiusdem
opinionis cũ phõ ꝙ ip̃e ĩtelligit ꝙ relatio hẽt ꝑpriã certitu
dinẽ: q̄ ẽ ꝟe vnũ ꝑdicabile de re extra. ⁊ vere res ẽ talis: oĩ
intellectu circũscripto: mõ exposito ꝑ̃us: ⁊ eadẽ hẽt ꝑpriũ
inesse accipiẽdo inesse ꝑ ꝑdicari. i. hẽt ꝑpriã actualitatem
q̄ contingẽter ꝑdicat̃. nõ tñ. ꝑꝑ ꝯtingẽtẽ ꝑdicationẽ abso-
luti. sꝫ sine illo. qꝛ aliq̃n absoluto vniformiť ꝑdicato: ip̃a re
latio nõ vniformiť ꝑdicat̃: sicut Sorte ꝯtinue exñte albo.
potest esse similis ⁊ põt ñ esse similis. si aliam actualitatẽ
intelligit dico ꝙ cõtradicit Aristo.

Rñsio ad solutiões Ochami ingeniosa valde.

Rñdeo ad omnes istas solutiones. ꝙ nõ sũt ad men
tẽ nec phi nec alioꝝ sanctorũ: ꝑ cuiꝰ ĩtel-
ligẽtia suppono. ꝙ tota metha. sit de ente reali ⁊ nõ tm̃ de
terminis vt pꝫ. qꝛ sciẽtia realis diuidit̃ in mathematicam:
phisicã siue naturalẽ. ⁊ metaphisicã. vt pꝫ ab Arist. 6. me
tha. t. c. 2. vbi sic hẽtur. quare tres erunt phie theorice. ma
thematica. phisica. theologia. ⁊ ĩ alia trãslatiõe sic hẽtur.
modi igit̃ phie essentiales sunt tres. mathematicꝰ. natura-
lis. ⁊ diuinꝰ. 2. t. c. 4. Et qꝛ inq̃t de ente ĩquãtũ ens cuius
vtiq; erit speculari. tũc ẽt ⁊ q̃d ẽ. ⁊ q̄ sunt ĩquãtũ ens. Sꝫ
q̃m ens dictũ simpľr. dꝛ multipliciť. quorum vnũ est quidẽ
qꝺ ſm accidẽs. ⁊ aliud qꝺ vt verũ. Et non ens q̃si falsum
Preter hec aũt sunt figure cathegorice. vt quid quale quã
tum. vbi. q̃n. ⁊. si quid aliud significat hoc modo. amplius
preter hec oĩa qꝺ potestate ⁊ qꝺ actu. q̃m itaq; multiplici
ter dicitur ens. ꝑ̃mo de eo qꝺ ſm accidens dꝛ est dicendum
⁊c̃. Ex isto tex. patet expresse quõ decem predicamenta di
cantur vere decem entia. Et Comen. ibidem sic dicit quia
declaratum est ꝙ ista scientia hẽt considerare de ente secun
dum ꝙ est ens. s. q̃d sit. ⁊ que sunt res exñtes in eo ſm ꝙ est
ens: ⁊ sequit̃. ⁊ declaratũ ẽ ꝙ ens simpliciť diuidit̃ in ꝑ̃ma
diuisione de ente ꝑ accidens et de ente ꝑ se: ⁊ parum infra
deinde ĩcipit nũerare decem genera ꝑdicamentorum ⁊ iten
dit ꝙ hoc nomẽ ens dꝛ de oĩbus: hec Comen. nõ ergo decẽ
predicamenta. accipiũtur tm̃ ꝑ terminis vt vult iste doctor
⁊ ꝙ Ari. ĩtelligit distĩs rebus. pꝫ exp̃sse. 5. meth. t. c. 14. ni-
si tex. extorqueatur. dicit n. sic: scꝺm se vero dicunt̃ eẽ q̄cũ-
q; significãt figuras ꝑdicatiõis. quotiens. n. dicit̃: totiẽs
esse significat. q̃m ergo ꝑdicamẽtoꝝ. alia quid significant:
alia quale alia q̄tũ: alia ad adaliq̃d. alia facere. alia pati:
alia vbi: alia q̃n. horũ vnicuiq; inde esse significat. hec ille.
Vult dicere ꝙ ens secundum se dicuntur esse quecũq; si-
gnificant diuersa predicamenta. quotiens ei dꝛ. s. aliquid
esse. totiens esse significat. i. tot modis significatur ens. q̃m
ꝑdicamentorum alia quid est significant. i. substãtiã. ⁊ ꝙ di
cit horum vnicuiq; idem esse significat. i. ꝙ horũ vnicuiq;
significat idez esse qꝺ est dictũ denoĩatiue de ente. ⁊ ibi Co
men. ĩtẽdit inq̃t Aristo. ꝑ figuras genera predicamento-
rum. dicit. n. ens scꝺm numerum secũdũ quẽ dicunt̃ predi-
camenta. ⁊ hoc nomen ens dꝛ de oĩbus de quibꝰ dicuntur
predicamenta: qꝛ qꝺ significat hoc nomẽ ens. idem videt̃
cũ eo qꝺ significat dictiões predicamentorũ. ⁊ tacuit predi
camentũ situs. ⁊ habitus: ꝑꝑ abbreuiationem sermõis: aut
qꝛ latent hec ille ⁊ Ari. specialem tractatũ facit de relati-
uis. vt pꝫ. 5. metha. ca. de adaliq̃d. t. c. 20. in quo oñdit ꝙ
predicamẽtũ adaliquid sit distinctum ab aliĳs predicamẽ
tis secundũ esse. ⁊ multe alie authoritates adduci possent
quas breuitatis cã omitto: ex q̊bus patere posset quõ pre-
dicamentum relationis. dicat aliã rez a predicamentis ab-
solutꝭ. Et ex hĳs pꝫ quõ hic doctor male ĩterpretat̃ mẽtẽ
Aristo. Et cũ dicit ꝙ phũs in predicamentis prĩcipaliter
tractat de terminis ꝑpositionũ. Dico ꝑ̃mo. ꝙ ⁊ si hoc verũ — Aduerte hic cõtra nomiales
sit. tñ significata terminorũ sunt vere res. q̄ a methaphisi-
co considerantur: dico scꝺo: ꝙ etiã ĩ predicamentꝭ tractat
de ipsis rebus vt pꝫ ꝑ exempla ibi posita: vñ Comen. ĩ pre
dicamento adaliq̃d sic dicit. dr̃a ꝑ̃ma q̄ ex descriptiõe re
rum relatiõis ⁊c̃. ⁊ res inquit relatiue sunt quarũ q̃ditas ⁊
esse dicit̃ ĩ cõparatiõe ad aliud: siue ꝑ se. siue ꝑ cõiũctionez
est ꝑportionis sicut idem ⁊ similia. verbi gratia. maioris
enĩ q̃ditas dicit̃ in cõparatiõe ad aliud. ipsum nãq; est ma
ius alio. ⁊ siľr duplũ est duplũ ad aliquid: oĩum nãq; horuz
quiditas dꝛ ĩ cõparatiõe ad rem aliam. ex ista ľra pꝫ ma-
nifeste quõ predicamẽtũ relatiõis ẽ aliꝺ a ꝑdicamento ab
soluto: qꝛ si tu dicis ꝙ albũ est adaliꝺ albũ q̄ro aut hoc est
ſm eẽ absolutũ: aut ſm relationẽ sibi additã. si ꝑ̃mo g̃ q̃di-
tas albi eẽt ad aliꝺ: ⁊ illꝺ qꝺ ẽ de q̃ditate alicuiꝰ ẽ ĩseꝑabľe
⁊ ꝑ ꝯñs destructo alio albo. adhuc esset eẽntialiť ad illud.
Si scꝺo mõ hẽtur itẽtũ. ⁊ sic pꝫ quõ nec Aristo. nec Com̃
intẽdũt tm̃ de terminis ꝑpositiõis. ¶ Ad aliã rñsionẽ au
thoritatꝭ phi ĩ ꝑdicamẽtis. eorũ q̄ ſm nullã ꝯplexionẽ di-
cũtur: singulũ aut significat substãtiã aut quãtitatẽ: aut q̄li
tatẽ. aut adaliq̃d ⁊c̃. Et certũ ẽ ꝙ ista significãt veras res
extra aĩaz: ⁊ cũ dicit ꝙ noĩa relatiua nõ ꝑprie significãt ad
aliq̃d. nisi accipiẽdo adaliq̃d sꝫ ꝙ põt stare ꝑ ip̃is rebꝰ eẽ
hoc ẽ adaliq̃d significat diuersas res q̃rũ vna ẽ siľis vł eq̃-
lis alteri. ¶ Dico ꝙ hoc nõ ẽ ad mẽtẽ. Ari. nec sui Comẽ.
qꝛ ꝯiũgendo dicta Ari. s. diffinitionẽ adaliq̃d. ⁊ exẽpla ibi
posita ĩ. c. 5. ĩ ãtepredicamẽtꝭ: ⁊ ĩ ꝑdicamẽto adaliq̃d. pꝫ ꝙ
si adaliq̃d sig̃t tm̃ ipsas res absolutas: stati seq̃t̃ ꝙ absolu-
tũ sit eẽntialiť ad aliꝺ qꝺ ẽ mãifeste falsũ. Et ꝙ Ari. accipi
at adaliq̃d nõ ꝑ secũdis ĩtẽtiõibꝰ: nec ꝑ absolutꝭ. expresse
pꝫ. 5. meta. c. de adaliq̃d tex. comẽti vigesimi q̊ sic ait. ad
aliq̃d dicũt̃ alia ꝑ se. vt duplũ ad dimidiũ. ⁊ vide textum. ⁊
Comẽtatorem ibi. Et certũ ẽ ꝙ ĩ. 5. metha. nõ loq̃tur de se
cũdis ĩtẽtiõibꝰ vt pꝫ ꝑ totũ librũ: nec de relatiuis: ꝑut idẽ
sunt cũ absolutꝭ. cũ illa distinguat absolutis: vt pꝫ vbi supra
tex. cõmẽ. 14. ⁊ tex. 20. ⁊ ĩ sexto libro tex. comẽ. 4. ¶ Ad
illã rñsionẽ de ꝯtrarĳs pꝫ expresse ꝙ hec nõ ẽ mens philo-
sophi ⁊ pꝫ ꝑ verba Comen. in predicamẽto ad aliq̃d qui sic
ait. iã sequitur res relatiuas ꝙ sint ꝯtrarie ⁊ exẽplũ illiꝰ sunt
virtus ⁊ vitium. sunt enim relationes ambo que contraria
⁊ similiter scĩa ⁊ ignorantia vnũquodq; amborũ ex relatio
ne: suntq; contraria ambe: nisi qꝛ non inuenitur hoc omni-
bus relatiuis: duplum nãq; non habet contrariuz neq; tri
plum. hec ille. ex hac littera pꝫ expresse ꝙ relatiua cõtraria
non sunt scꝺe intentiones: qꝛ ille non dicuntur contrariari
nec sunt precise absoluta. ex dictis eius: cũ ista cõtrarietas
in relatiuis expresse differat a contrarietate in qualitate.
¶ Ad aliã respõsionem de magis ⁊ minus: patet expresse
ꝙ hec nõ est ĩtentio Aristotelis nec sui Comenta. ꝙ magꝭ
⁊ minus ĩ relatiuis sit tm̃ ꝑcise penes fũdamẽta absolute

vt scilicet ꝙ vnū albū magis dicatur simile ꝗ̄ aliud. acci-
piendo ly simile tm̄ ꝓ albo:nec silr̄ accipit̄ magis ⁊ minus
in relatiuis p̄dicatiōe tm̄:⁊ scđe itentionalit̄. vn̄ Ari. sic
ait vident̄ aūt magꝫ ⁊ minꝰ relatiua suscipere.simile.n.ma
gis ⁊ minꝰ dicit̄ ⁊ ieq̄le magis ⁊ minus:cū vtrūq; sit rela
tiuū.simile.n.alicuiꝰ simile dicit̄:⁊ iequale alicui i equale
hec ille:⁊ hoc idē Comē.si.n. silitudo nō esset aliqua res
adueniēs albo.sed esset p̄cise ipm albū.seq̄ret̄ ꝙ albū esset
simile alteri albo iam destructo.patet quia prius erat simile
alteri albo preexistenti.⁊ ꝑ destructionē illius albi nihil
corrūpit̄ in illo albo ꝗ̄ erit vere simile. Si dicat̄ ꝙ corrūpi
tur relatio q̄ est scđa itentio:ꝯtra.qꝛ albū.a.erit simile albo
b.existenti.nullo itellectu ꝯsiderāte:⁊ albū.b.pōt destrui.
ergo ipo destructo adhuc albū.a.erit sil̄e.qꝛ i eo nihil corrū
pit.nec scđa itētio cū p̄us nō fuerit.nec alia res cū simile p̄
cise dicat ipm.a. ¶ Preterea seq̄ret̄ ꝙ posito vno albo.et
stāte q̇ditate ipiꝰ.si ipm ē simile alteri.ꝙ i sua rōe q̇ditati-
ua icludit eē actu ad aliud.cū eius esse q̇ditatiuū sit esse ad
aliud:vt supra dixi ꝑ Co.et sic nullo alio albo exn̄te p̄ter
hec.actu erit ad aliđ.qđ est manifeste falsum.est.n.ipossibi
le ꝙ posita p̄nitate q̇n sit ad aliđ.ita ꝙ i sua rōe q̇ditatiua
icludit esse ad aliđ.⁊ iō destructo termio p̄nitatꝫ.p̄ter om-
ne opus itellectus stati desinit p̄nitas:⁊ sic si albū esset
ad aliđ albū.illo alio albo destructo stati destrueret̄ aliud
albū cuius oppositū expimur. ¶ Ad aliā rn̄sionē de simul
natura.dico ꝙ aliđ esse loq̇ ad libitū suū:⁊ aliđ est loq̇ ſm
phi opinionem.mens.n. Ari.exp̄ssa est ꝙ p̄ter oē opꝰ itelle
ctus relatiua sint simul natura ita ꝙ ꝓ quocūq; istāti vnū
pōit̄ de necessitate nat̄e aliđ pōit̄. Et sic si simile esset p̄cise
albū.a.ipo posito de necessitate pōeret̄ illđ albū.b.qđ est
falsum ⁊ similr̄ destructo vno ⁊ reliquū destrueret̄ cuius
oppositū experimur nec oportet fugere ad scđas itentiōes
qꝛ nullo itellectu ꝯsiderāte adhuc albū.a.erit simile albo.
b.ꝗ̄ si duo silia ponūt̄ simul natura de necessitate.ita ꝙ po
sito vno de necessitate ponit̄ ⁊ reliquū:stati seq̇tur ꝙ istas si
multas nō erit p̄cise albū.a.⁊ albū.b.qꝛ destructo vno ad-
huc remanet reliquū.ꝗ̄ erit penes relatiōes reales additas
ipis albis respectu q̄rū stati seq̇t̄ ꝙ vna destructa alia de-
struit̄ ⁊ hec est mens exp̄sse Aristo. vt patet i p̄dicamento
ad aliq̇d q̇ sic ait vident̄ aūt ad aliq̇d simul esse natura ⁊ i
alijs q̇dē pluribus veꝝ est.simul.n.duplū est ⁊ dimidiū:⁊ cū
sit duplū dimidiū est:⁊ cū sit seruꝰ.dn̄s est: silr̄ aūt hijs et
alia : simul.n.afferūt sese iuicem.si.n.nō sit duplū.nō est di
midiū ⁊ si nō est dimidiū nō est duplū silr̄ aūt ⁊ i alijs quecū
q; talia sunt.hec ille:⁊ Comē.ibi sic dicit iāq; putat̄ ꝙ ex
ꝓprijs relatiuoꝝ est ꝙ iueniāt̄ simul ꝑ naturā:⁊ hoc est eui
dens plurimis ipoꝝ:duplū nāq; ⁊ dimidiū inueniūt̄ simul
qꝛ cū inuenit̄ vnū amboꝝ inuenit̄ ⁊ aliđ.⁊ cū aufert̄ vnū ip
sorū tollit̄ aliđ.hec ille.patet ꝙ ēt relatiua nō sint p̄cise ip-
sa absoluta.qꝛ certū est apđ oēs ꝙ cognito vno relatiuo sta
tim cognoscit̄ ⁊ reliquū:sed pōt cognosci distincte vnū al-
bū.alio albo ēt actu exn̄te nō cognito.vt patet intuenti.ꝗ̄ se
quit̄ ꝙ relatiua erūt alie res ab absolutis. ⁊ hec est mens
exp̄sse Aristo.i p̄dicamēto ad aliq̇d ex his inq̇t manifestū
est ꝙ si aliq̇s aliq̇d eorū q̄ sūt ad aliq̇d diffinite sciet ⁊ illud
ad qđ dr̄ diffinite scituꝰ ē.n.qm̄ eorū esse q̄ sūt ad aliq̇d q̇-
dāmō se hēre.si.n.nō nouerit oīno ad qđ hec q̇dāmō se hēt
nec si aliq̇d ad qđ nec q̇dāmō se hēt scituꝰ est.sed in singu
lis palā hec est.vt hec si q̇s nouit diffinite ꝙ est duplū.⁊ cu
ius est duplū mox diffinite nouit.si vero nihil diffinite no
uit ipm cuiꝰ duplū sit.neq; si est oīno nouit hec ille. ⁊ Co-
men.ibidem sic ait.⁊ manifestū ex hac diffinitiōe vera in re
latiuis.ꝙ ex ꝓprie ꝓprijs est ꝙ cū scit̄ vnū duorū secūdum
cōplementū.scit̄ aliđ necessario.qm̄ hō cū sit ꝑ hoc est rela
tiuū ⁊ est q̇ditas vniꝰ duorū relatiuorū q̇dem hn̄s esse in ꝓ
portione ad relatū ſm.manifestū est ꝙ cū sit q̇ditas vnius
duorū relatiuorū.iā scit q̇ditatem altiꝰ:⁊ si nō est scientia
eiꝰ i q̇ditate vniꝰ duorū relatiuorū.nō est scientia illiꝰ qđ
est sub ipa supputatiue ⁊ sophistice.hec ille. ¶ Ad aliā rn̄
sionem cū dicit ꝙ male exponit̄ philosophꝰ qn̄ exponit̄ ꝙ i
tertio mō n̄ est relatio i vtroq; extremo.sed in p̄mis modis
est relatio in vtroq; extremo.sed certe expositio istiꝰ n̄ est
ad mentē.Ari.tū qꝛ cōit̄ exponit̄ Ari.ꝙ in tertio mō rela
tiuorū non sit relatio mutua.i alijs vero modis erit relatio
mutua. Vn̄ in.5.metha.t.c.20.ſm aliā trāslationē sic hēt
oīa igit̄ relatiua q̄ dicūt̄ mō nūeri:⁊ potentie sūt relatiua.
qꝛ essētia eorū dicūt̄ ad aliq̇d.⁊ n̄ qꝛ illđ aliđ dr̄ ad illa mē
suratū aut ⁊ itellectū ⁊ scitū. dr̄ relatiuū.qꝛ ad illđ dr̄ aliđ
aliq̇d itellectū.n.significat hēre itellectū:⁊ itellectꝰ n̄ est re
latiuꝰ ad illđ qđ est itellectꝰ.qm̄ si hoc dicat̄.tūc idē dicet̄
bis.verbi gratia si visus est visꝰ ad aliq̇d non est visꝰ illiꝰ
qđ est ⁊c.hec ille.vult dicere Ari.in ista littera ꝙ relatiua clara phi
ſm duo.s.p̄mos modos.s.ſꝫ nūerū ⁊ ſm potentiā.referūt̄ expositio
mutuo.non āx eo ꝙ aliđ tm̄ referat̄.⁊ ꝑꝑ hoc:aliđ dicatur
ad ipm referri.mlt̄iplex.n.refert̄ ad submlt̄iplex ⁊ ecōuer-
so et calefactiuū ad calefactibile ⁊ ecōuerso Sꝫ i tertio mō
relatiuorū non vult ꝙ sit mutua relatio qꝛ cū subdit mēsura
bile ⁊c.dicūt̄ ad aliq̇d suple nō ad se sed ꝙ alterū dicit̄ ad
ipm nam itellectuale.i. obiectū intellectuale significat:|qꝛ
ipiꝰ est intellectio:silr̄ est de sensibili respectu sensꝰ.hec.n.
q̄ꝫtū est de se n̄ referūt̄ nisi q̄tenꝰ alia referūt̄ ad ipa puta sen
sus ⁊ sensibile:intellectꝰ ⁊ itelligibile.constat ꝗ̄ in hoc esse
drām.qꝛ in t̄tiomō relatiuorū nō est mutua relatio.sicut est
in p̄mis duobꝰ modis.⁊ cū subdit. Et intellectꝰ non est re
latiuꝰ ad illđ qđ ē intellectꝰ.qm̄ si hec dicat̄ tūc idē bis di-
ceret̄.i ista lr̄a remouet q̄ndā errorē:qꝛ posset aliq̇s crede
re.ꝙ sicut sciētia vl̄ itellectꝰ refert̄ ꝑ se p̄mo ad ipꝫ scibile
ita ꝑ se p̄mo referat̄ ad ipꝫ scientē vl̄ itelligētē.⁊ hoc exclu
dit cū dicit ꝙ itellectꝰ.i.actꝰ itelligēdi ⁊c.non suple dr̄ ad
hoc cuius ē itellectꝰ nā suple cū iā referat̄ ad ipm itelligibi
le seq̇t̄ ꝙ idē bis vtiq; erit dictū.⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ idē hēret duplex
eē cū eē relatiui sit ad aliđ se hēre:silr̄ āt nō ē alicuiꝰ visꝰ.i.
videtꝫ ⁊c. Ex hac igit̄ lr̄a Ari.nō patet expresse drā tertij
mōi relatiuorū ad p̄mū ⁊ ſm modū.⁊ nō itelligit sicut iste
doctor exponit.⁊ ꝙ sic nō itelligat exp̄sse patet ꝑ Cōmen.
vbi supra sic dicētē.oīa igit̄ relatia relata q̄ sūt i nūeris ⁊ po
tētijs sunt relatiua .q̇a eētia vtriq; eorū collocat̄ i relati
one eodē ordie.nō qꝛ alterū itrat i relationē ꝑ se ⁊ alterū
nō i relationē ꝑ se:sed qm̄ alterū accidit ei.s.illđ qđ ē rela-
tiuū ꝑ se ⁊ accidēs alteriꝰ ꝑꝑ qđ fuit relatiuū.d.d.mēsura-
tū āt ⁊ itellectū ⁊c.i.qđ āt ē đ mō relatiuorū sicut itellectū
⁊ scitū ⁊ sēsatū dicit̄ eē relatiuū qꝛ illđ qđ ē relatiuū ꝑ suaꝫ
substātiā accidit ei.s.qꝛ itellectꝰ ē i sua substātia relatiuus.
tn̄ accidit ei qđ fuit relatiuū itellecti:accidit itellecto qđ fu
it relatiuū.nō qꝛ relatio ē i substātia itellecti:sicut ē i substā
tia itellectꝰ sed qꝛ relatio accidit ei:hoc igit̄ itēdit cū dicit
taliā eē relatiua.s.qꝛ aliđ relatiuū ꝑ suā substātiā p̄dicat̄ đ
illis.q̄si dicat qꝛ relatio ē duobꝰ modis .s.aut relatio i sub-
stātia vtriusq; relatiui:aut relatio i substātia altiꝰ tm̄ ⁊ in
altero.ꝑꝑ istđ hec ille.verba.n.ista sūt ita exp̄ssa ꝙ nisi re-
torq̄ant̄ ad aliū sēsatū.alit̄ expōi nō p̄nt nisi vt supra expo
suimꝰ. ¶ Ad aliā rn̄sionē de.4.metha..ꝙ tūt oīa essēt ad
aliqđ cū dicit ꝙ nihil ē i re q̇n sibi possit cōpetere aliq̇d no
mē relatiuū nec ē hoc ꝯtra phm̄ sꝫ itētio phi ē ꝙ n̄ oīa noīa
sūt relatiua sed ꝙ sint aliq̄ q̄ nō sint relatiua ⁊c. Sed ista
expositio nl̄omō ē ad mētē phi:vt patet.4.metha.t.c.26.
vbi sic hn̄t̄. Si āt nō oīa sūt ad aliq̇d:sed q̄dā sūt ⁊ ipa ſm
se.n̄ vtiq; ē oē qđ appet:q̄re q̇ dicit oīa q̄ apparēt esse vera
oīa q̄ sunt facit ad aliq̇d ⁊c.vide textū seq̄ntē vult dicere si
nō oīa sunt ad aliq̇d:sed q̄dā ſm se sunt absoluta:nā ꝙ ap-
paret alicui apparet ⁊ iō hoc ꝙ est apparere icludit relatio
nem q̄ndā qꝛ q̇ dicit oīa q̄ apparent esse vera facit oīa que
sunt.i.oīa entia esse ad aliq̇d.i.relatiua.s.i respectu ad sen
sum vl̄ opinionē.qđ suple est falsū.s.oīa formalit̄ esse rela-
tiua ⁊ nihil esse formalit̄ absolutū:si ꝗ̄ ſm istū doc.relatiua
essent tm̄ absoluta cū oīa dicāt̄ ad aliq̇d.vt patet đ creatu
ris:stati seq̄ret̄ ꝙ oīa entia essent formalit̄ ⁊ q̇ditatiue ad
aliq̇d :qđ nabet ꝓ maxio icōuenieti apđ Ari.⁊ Cō.vbi su
pra ⁊ hoc idem i.t.c.27.⁊ de hoc viđ doc.s.1.di.3.q.5.con
tra Henri.q̇ dicebat qđ q̇ditas cuiuslꝫ re ē tm̄ respectꝰ ve
stigialis. ¶ Ad aliā rn̄sionē ad illđ phi.12.metha. q̇ vult
ꝙ sicut p̄ncipiata sūt alia ita p̄ncipia ⁊c. patet ꝙ expositio
istiꝰ nō ē ad mentē phi.nō.n.vult ibi ꝙ sicut i substātia ē ali
q̇d ꝙ p̄mo respicit formā postea caruit ea:ita đ relatiōe qđ
aliq̇d denoīat̄ ab illa ⁊ p̄us nō denoībat̄ ⁊c.si.n.itelligit ꝙ
sicut albū p̄us nō fuit sil̄e ⁊ nūc ē sil̄e ꝑ relationē realē sibi
aduenientē habet̄ ꝓpositū ꝙ q̄lia sūt p̄ncipia talia ⁊ p̄ncipi
ata:si ꝟo itelligit ꝙ albū dicat̄ sil̄e ⁊ n̄ ꝑ aliq̇d sibi additum
sꝫ tm̄ absolutū albi dicat̄ sil̄e tūc p̄ncipiatūꝫ n̄ esset relatiuū
vt pꝫ q̇a ibi nullū ē p̄ncipiuꝫ ꝑtinēs ad relationē:nisi dicat̄
ꝙ sic̄ p̄ncipiatuꝫ relatiuuꝫ.dicit̄ sic p̄ncipiatuꝫ q̄ntuꝫ ad in
tellectū sic ꝯsiderātē ⁊ n̄ i re.sꝫ hoc nihil ē qꝛ nl̄lo itellectu
cōsiderāte adhuc albū eēt sil̄e ⁊ relatiuū. Et ꝙ Ari.itelli-
gat de p̄ncipiato p̄ter opꝰ itellectꝰ ꝙ ꝟe dicat̄ relatiuū pꝫ
ꝑ lr̄aꝫ ipiꝰ vbi supra.t.c.19.ſꝫ aliā trāslationē ⁊ p̄ncipia in
q̇t sūt reꝝ diuersaꝝ ⁊ cāeꝝ sūt.sic hō dꝫ dici vniuersalit̄ oīa ea
dē ꝓportiōalit̄ ⁊ dꝫ hō dubitar̄ vtrū mā ⁊ elemēta substātiaꝝ
⁊ relationū ⁊ oīuꝫ p̄dicamētorꝝ sint silr̄ eadēꝫ:sꝫ est icōue-
niens si p̄ncipia sint eadēꝫ.substantia autem ⁊ relatio erunt
ex eisdēꝫ ex eo ꝙ hoc nō erit ens.hec ille:⁊ vult dicere Ari.

i ista lr̃a ꝙ si sũt eadẽ pñcipia substãtie ẽ alioꝝ.aut erũt extra
gen⁹ aut i aliquo gñe.nõ pmũ.qꝛ cũ pricipiũ sit prius pñci
piato tũc aliq̃d esset prius predicamẽtis.puta illa pñcipia q̃
ponũtur eadẽ ꝛextra gen⁹ ꝛ p ꝯñs aliq̃d esset prius p̃dicam
tis qđ ẽ icõueniẽs.qꝛ illud qđ ẽ prius reperiť q̃ñqꝫ cõius vt
aĩal hoĩe ꝛhoc maxie sequiť fm Platonicos q̃ vniuersalia
ponũt pñcipia.nihil ãt vr̃ cõius p̃dicamẽꝫ.nec fm põt esse
qꝛ pñcipia videť eẽeiusdẽ rõnis cũ pricipiatꝫ.sed ipossibi
le vr̃ ꝙ substãtia sit pricipiũ eoꝝ q̃ sũt adaliq̃d aut ecõuer
so.ꝛ silr̃ ẽ de aliis generibus.vñ ꝛcomẽtatoꝛ vbi supra sic di
cit ista qõ iã iducta ẽ i pricipio istiusartꝫ ꝛ mõ iterat eã ad
dissoluẽdũ eã.ꝛ ẽ qõ vtrũ pricipia ꝛ elemẽta.10.p̃dicamẽ-
toꝝ sit eadẽ aut diuersa.ꝛ pmo ponit fm quẽ sũt eadẽ ꝛ di-
cit ꝙ cãe ꝛpñcipia p̃dicamẽtoꝝ q̃uis sit reꝝ diuersarũ.bñ
põt hõ ponere eadẽ fm ꝓportionalitatẽ:qꝛ hoc nõ appꝫet
nisi cũ fuerit declaratũ ꝙ nõ sũt eadẽ siplicit̃ neqꝫ diuersa
siplicit̃.icipit declarare hoc.ꝛ dicit.ꝛ debet hõ dubitare ꝛc
.i.ꝛ sũt eadẽ fꝫ ꝓportionalitatẽ nõ fꝫ diffinitionẽ.qꝛ hõ đ
bet dubitare vtrũ elemẽta substãtie sit elemẽta relatiõis et
alioꝝ.aut nõ:sed ẽ icõueniẽs vt sit eadẽ.tũc.n.substãtia.ꝛ
relatio erũt sub eodẽ gñe.ꝛ dicit ꝓprie relationẽ qꝛ ẽ debi-
lioris esse aliis p̃dicamẽtꝫ.ita ꝙ q̃dẽ reputauerũt ipam esse
ex secũdis itellectis ꝛ paꝝ ĩfra.manifestũ est.n.ꝙ elementa
substãtie sũt substãtie.ꝛelemẽta relatiõis relatio.ꝛ si substã
tia eẽt elemẽtũ relatiõis ꝛ alioꝝ.cõtigeret vt oĩa eẽnt sub-
stãtia.oẽ.n.cuius elemẽtũ ẽ substãtia.ẽ substãtia.ꝛ silr̃ ẽ in-
possibile ponere vnũ alioꝝ eẽ elemẽtũ oĩum.verbi grã re-
lationẽ.Cõtigeret.n.oĩa eẽ relatiua.ꝛ cõtigeret vt in aliq̃
hora dissolueretur substntia i relationẽ:aut relatio i substãti
am.ꝛ hoc contigit i gñe qđ est materia nõ i eo ꝙ forma.hec
Cõmentatoꝛ.Et ꝙ predicamẽta sit adinuicẽ diuersa.ita ꝙ
res.10.predicamentoꝝ sit preter oẽ opus intellectus adi-
uicẽ distincta.ita ꝙ res vnius predicamẽti nõ ẽ formaliter
res alterius p̃dicamẽti.nec silr̃ res vnius p̃dicamẽti sit pñ
cipiũ ĩtrinsecũ rei alterius p̃dicamẽti expsse.patet ab Ari
sto.xii.metha.t.c.xxi.a Cõmẽ.ibidẽ.vñ Aristo.ibi.fm aliã
trãslationẽ.Etiam qũo ẽ possibile vt oĩa elemẽta sit eadẽ
nullũ.n.elemẽtoꝝ possibile ẽ vt sit ꝛ illud qđ est cõpositum
ex elementis vnũ verbi grã vt.a.sit.b.quoddã.hec ille et cõ
men.ibi.manifestũ est iquit ex isto fmõe ꝙ elementa. 10.p̃
dicamẽtoꝝ ipossibile est ꝙ sit eadẽ.cõtigit.n.vt elementa
ꝛ cõpositũ ex elemento sit idẽ.vide ibi Com.diffuse ꝛ oppi
nionẽ.Alexãdri.ꝛ themistii.Ex his ergo patet iprobatio
huius opinionis.ꝛꝙ argumẽta sua nihil cõtra doctorẽ con
cludũt nec silr̃ rñsiones date ad rõnes doctoris euacuant
illas.Silr̃ ex hiis que declaraui in exponendo mẽtẽ docto
ris.ꝛin soluendo opinionẽ Ochã.erit facilis rñsio ad oẽs
rõnes.Gregorii de arimino in secũdũ sententiarũ distincti
one.xxviii.q.ii.Et silr̃ manifestũ erit q̃liter rñsiões eius ad
rõnes doctoris minime soluãt eas.Nec silr̃ instãtie alique
facte cõtra aliquas rñsiones doctoris aliq̃d cõtra eas cõ-
cludũt Et iõ breuitatꝫ cã nõ recito opinionẽ Gregorii nec
rõnes eius cõtra doctorẽ nec rñsione.cũ q̃si i oĩbus coĩci-
dant cum rõnibus ꝛ rñsionibus Ochã.Et silr̃ transeo mul
tas alias opiniones de materia relationũ quo ad idempti
tatem cũ fundamẽtis vel alietatẽ a fũdamẽtis.Et silr̃ an
sint res extra animã aut tm̃ i aĩa qꝛ ex dictis superius erit
facilis solutio ad oẽs alias opiniones.pro nũc.n.sufficit
mihi sic declarare intentionẽ doctoris.vt ex eius manife-
sta declaratione manifeste pateat qđ tenendum sit de aliis
opinionib⁹ contra doctorem.

Hiis premissis est agrediendũ ad declarationem
qõnis pñcipalis.i q̃ q̃riť an relatio
Expõ litere. creature ad deũ sit eadẽ realiter.ꝛrñdendo ad qõnez dicit
doct.ꝙ est idem realiter fundamẽto.ꝛ ꝓbat duabus rõni-
bus prima est ibi illud ꝙ ꝓprie diciť inesse alicui sine quo il
lud cui inest nõ põt esse sine cõtradictione.ẽ idẽ.ibi realiť
sed relatio ad deũ ꝓprie iest lapidi ꝛ sine ea nõ põt eẽ lapꝫ
sine ꝯtradictiõe ergo Et nota i maiori cũ dicit illud.iest ali
cui qꝛ p hoc excludiť rõ.q̃ꝫ facit Ochã in primo di.xxx.ad
probãdũ p rõnẽ docto.ꝙ vnũ silẽ realiter nõ distiguať ab
alio simile quia vnũ nõ põt esse sine altero.qđ bñ sequereť
si aliud simile inesset formaliť.ꝛ ideo doctoꝛ se limitat cuꝫ
dicit illud qđ iest alicui suple formaliter ꝛ denominatione
intriseca.ꝛ probat doctoꝛ istã maiorem ibi ꝓbatio maioris.
qꝛ sicut cõtradictio dicta de aliq̃bus ẽ đ via ꝯcludendi di-
stictionẽ it̃ illa.ita ipossibilitas recipiẽdi p̃dicationẽ ꝯtra-
dictorioꝝ ptinẽtiũ ad esse.est via ꝯcludẽdi idẽptitatẽ i esse
et.accipit hic esse p eẽ simpliciter qđ ẽ veꝝ eẽ existẽs ꝛvult
diceř ꝙ sicut.a.põt vere existere sine.b.sic realiter distiguiť
a.b.quia aliqđ eẽ siplr̃ ꝯpetit.a.qđ repugnat.b.ergo a.reali
ter distiguiť.a.b.sic siplr̃ põt ꝯcludi idẽptitas realis aliq̃-
rũ que sic se hñt ꝙ aliqđ veꝝ eẽ existẽtie si ꝯpetit vni ipossi
bile ẽ ꝙ illud idẽ ñ ꝯpetat alteri.ꝛ ꝓbatio hui⁹ maioris p
lixe est declarata supra i.i.rõe ꝯtra opinionẽ Hen.ꝛ i prici
pio corporis qõnis ꝛaddit i lr̃a.ꝛhoc vbi ñ ẽ đpẽdẽtia eẽn
tialis q̃ req̃rit distictionẽ manifestã patet qꝛ totũ eẽntiale
nẽ põt eẽ sine ptibus eẽntialibus.ꝛ tñ ille ptes realiť disti-
gũť ab illo.Seq̃ť ibi qđ declaro sic.qꝛ impossibilitas ꝙ.a.
sit sine.b.aut ẽ pp idẽptitateꝫ.b.ad.a.ẽ.pp prioritatẽ aut si
multatẽ i nã.si pmũ hẽť itẽtũ.scđm dare ñ põt nec silr̃ tũ
qꝛ illđ qđ sic iẽ đ necessitate.ẽ posterius.ꝛ patꝫ lr̃a.vsqꝫ ibi
contra rationem istam insto.

Sed cõtra istã rationẽ istãt Ochã.vt patet ab Ochã
i.1.di.xxx.q̃ dicit ꝙ duo alba posita sũt po
ra silitudine.ꝛ est ipossibile illa duo alba eẽ sine silitudie et
tamen distigũť realiter a silitudine.vt patet p hoc.¶ Ad
hãc instãtiã rñdẽt aliqui Scotiste ꝙ sepe ꝯtigit.ꝙ i eodẽ ã
tecedẽte sit plures rõnes pp q̃s ꝯseq̃ns sequiť ad añcedẽs
sic est i ꝓposito.qꝛ Sortẽ esse ꝛdeũ esse de necessitate sequi
ť depẽdentia actualis.ex rõne relationis itrĩsecus aduemẽ
tis.sed nõ p̃cise quia ẽt vbi đpendentia talis ñ esset relatio
sed passio aliqua absoluta q̃ꝯseq̃reť ens finitum.adhuc ad
positiõem Sortis seq̃reť illđ absolutũ.ꝛ sic tenet cõseq̃ntia
hec nõ tm̃ p locũ a relationibus itrinsec⁹ aduenientib⁹ sed
p locũ subiecto ad passionẽ.¶ Sꝫ hec rñsio iudicio meo ñ
soluit rõnem Ochã fũdatã sup ꝓpositionem doc.qꝛ stãtib⁹
duobus albis de necessitate nature oriť similitudo q̃ est re-
latio.ꝛ si p ipossibile talis relatio esset entitas absoluta fm
qua illa alba diceren̄ť similia adhuc illa entitas ex natura
rei oriret̃ nec videť maior rõ de similitudine itrisec⁹ adueni
ente q̃ꝫ de depẽdentia.vr̃ ergo aliter rñdendũ ad rõnem i-
sti⁹.q̃ rñsio data est supra rñdendo ad argumenta Ochã fa
cta cõtra positionem doctoris quã vide.¶ Ibi cõtra rõnẽ
istã isto:hic doc.istat cõtra maiorem rõnis ꝓbando ꝙ ista ñ
sit vera si.a.iest.b.ꝛ ipossibile est.b.esse sine.a.seq̃ť ꝙ.a.ꝛ.b
sũt idem realiter.Cõtra.qꝛ tũc seq̃reť ꝙ essentia ꝛ diuia rela
tio rõnis cãta ac itellectu diuino esset idem realiter qꝛ ipos
sibile essẽtiã diuinã esse sine tali relatiõe.ꝛ ꝓbat qꝛ talis re
latio nõ põt esse ab itellectu diuino đ nouo nisi p nouũ actũ
itellect⁹ diuini vt hoc.ꝓbat in.1.di.30.¶ Ibi rñdeo icõ-
possibilitas separatiõis ꝛc.hic doc.rñdet ad hãc primã in-
stãtiã ꝛ tenet ꝙ talis relatio siue cõparatio i essentia diuina
nõ sit eidem realiter cũ illa.nec tm̃ ex hoc sequitur ꝙ distin-
guatur realiter.loquendo ꝓprie de distinctione reali q̃ est in
ter rem ꝛ rem:sed potest dici distingui realiter ex hoc ꝙ non
repugnet esse essentie diuine sine tali relatione:ꝛ cum pro-
batur qđ non possit esse ꝛc.dicit ꝙ aliquid esse insepabile
ab alio potest dupliciter intelligi aut ex cã intrinseca:aut ex
cã extriseca.qđ est inseparabile secũdo modo.non sequitur
ꝙ sit idem:quia licet motus insit celo insepabiliter secũdũ
opinionem philosophoꝝ q̃ tm̃ est falsa.inest tñ a cã extrinse
ca.qꝛ ab intelligentia necessario cãnte motũ in celo.et nõ a
cã intriseca ipsi⁹ celi.qꝛ celum est tm̃ in potentia passiua ad
motũ ꝛ q̃ꝫtũ ẽ ex pte sua i potẽtia contradictionis.sic est in
ꝓposito de relatione i essentia diuina que tm̃ iest sibi quia ab
actu intellect⁹ diuini necessario cãntis talem relationem ꝛ
non inest essentie diuine ab aliqua cã intrinseca ipsius essẽ
tie diuine:ꝛ sic non sequitur ꝙ sit idem realiter.

Sed in ista litera doc.occurrũt alique difficultates p̃
ma quia videť ꝙ talis relatio insit essentie Difficultates circa hãc literã doc.
diuine a cã intriseca.tũ quia ab actu intellectus diuini qui ẽ
idem qđ essentia:tũ quia essentia diña est cã talis relatiõis
saltẽ remota.ꝛ hoc ex rõe sua sicut ẽt supra patuit i.1.di.3.q
4.vbi declaratum est qũo obiecta secũda ria virtualiter cõ
tinenť in essentia vt in cã remota:tũ quia intellectus dinus
non tm̃ de necessitate cõpat essẽtiã.sed seipm cõpat:ꝛ sic ta
lis relatio erit formaliter in intellectu diuino ꝛ sic erit a cau
sa intrinseca quia ab eodem intellectu.¶ Secũda difficul
tas est in hoc qđ dicit de cã intrinseca:quia q̃ro quid intelli-
git per cãm intrinsecã:aut intelligit cãm formalem.aut ma
terialem:aut efficientẽ:nõ primo.qꝛ nõ videtur quod essen
tia diuina sit ratio formalis ꝛ pduditatiua:quare sapia sit idẽ
realť sibi:quia tũc essentia ꝛ sapia dicerent eandem forma
litatẽ:cui⁹ oppositũ ꝓbabit supra i.p̃.di.vi.q.penltia:ñ se
cundo qꝛ materia vel q̃si mãia vt sic considerata.quantum
est ex parte sua.est in potentia cõtradictionis:vt dicit doc.i
plurib⁹ locis:nõ itio.qꝛ efficiẽs vt efficiẽs non idẽptificat
sibi effectum suũ.oportet ergo aliter assignare cãm itrisecã
¶ Rñdeo ad pmã defficultatẽ.p̃mittẽdo ꝙ cã itriseca i p-

ꝑosito nō dr̄ illa q̄ ex sua rōe formali: siue que ex ratiōe sibi ī
trinseca ꝓducit aliq̇d: sed dicit̄ cā intrinseca ex hoc ꝙ ī tin
sece aliquo mō producit aliq̇d ī seipso: ita ꝙ impossibile est
absolute ipsū esse. ⁊ nō ꝓducere vel quasi ꝓducere.a.ī seip
so. ita ꝙ a nullo potest īpediri. Hoc presupposito: dico ꝙ q̄
uis actus intelligēdi diuinus de necessitate causet talem re
spectū siue comparationem: Hoc nō est ex rōe ītrinseca in=
tellectionis: quasi impossibile ipsā intellectiōez esse: nisi ꝓ=
ducat talē cōparatiōem: accidit ergo sibi ꝙ cōparet essen=
tiā vel seipsā obiectis secūdariis: Si eni obiecta secūda=
ria non essent. non causaret talem comparationem: causa
ei ītrīseca ⁊ necessaria de qua doctor intelligit in ꝓposito:
sic similiter ⁊ absolute se hēt ad.a. ꝙ circūscripto quocūq;
alio extrinseco adhuc suo modo de necessitate nature pro=
Ad scḋaꝫ difficul. duceret.a. in se: ⁊ sic patet solutio ad primam difficultatē:
¶ Ad secūdā difficultatem dico ꝙ doctor accipit causam
ītrinsecā. cām effectiuā. ⁊ sic de necessitate se habentem ad a
ꝙ simpliciter īpossibile est nō ꝓducere ipsum.a. ⁊ cū dicitur
ꝙ effectiuū ꝓducit distīctū ⁊c. Dico ꝙ in ꝓposito due cāe si=
mul cōcurrūt: vna est que habet rōnem quasi receptiui. ⁊ alia
est que habet rōnem quasi effectiui: pro quanto ergo essentia
diuina de necessitate absoluta est quasi originatiua ꝑfectiōis
atributalis ⁊ formalit̄ illā habet in se. sequit̄ realis idmpti=
tas int̄ illa. sicut etiā doctor dicit. ī p̱ria di.iii.q.vii. ꝙ iō pas
sio p̄dicatur ꝑ se de subiecto ⁊ est idem realiter subiecto quia
subiectum est cā necessaria talis passionis: ⁊ talis passio in
nullo alio potest recipi: est ergo talis inseparabilitas.a. ad
b ex cā ītrīseca ipsius.a. necessario se habente ad b. Et ex
hoc ꝙ.b. sic de necessitate inest.a. ꝙ est simplr̄ īpossibile alii
īesse ab a. ¶ Sed tūc orit̄ difficultas de relatōe creature
ad deū que ponit̄ realit̄ eē idē ipi creature: q̄ro a quo est ta=
lis īseparabilitas. aut.n. est cā ītrīseca illius creature. qḋ nō
videt̄ q̄a relatio depēdet quantū ad suū eē ita t̄mio sicut eti
aꝫ a fūdamento. ¶ Rn̄deo ⁊ prius recito rn̄siōem quorūdā
Scotistaꝝ. qui dicūt ꝙ talis dependentia siue relatio crea=
ture nō tm̄ realit̄ idēptificat̄: ex hoc ꝙ est relatio ītrinsec⁹
adueniens: sed etiam ex hoc quia oritur: vt passio creature
quia ex hoc quod est finita de necessitate nature consequitur
hoc qḋ ptꝫ. q: si talis relatio eēt entitas absoluta. de necessi
tate esset a tali fūdamēto eadem sibi vt a cā ītrīseca. Sed
hec rn̄sio nō videt̄ multū efficax. q̄a. ēt multe alie relatiōes
realit̄ idēptificāt̄ fūdamēto suo. vt patꝫ de illis quoꝝ fūda
mentis repugnat posse esse sine t̄mino. vt supra expositū est
de distictione ⁊ idemptitate: q̄a ⁊ si idemptitas Sortis ad
Platōem sit alia res a Sorte. idēptitas tamen fundata in
idemptitate: Sortis ad Platonem non distinguitur rea
liter. Et similiter licet alietas qua Sortes est alius a Pla
tone sit alia res a Sorte. tamen alietas qua prima alietas
est alia res a Sorte. est eadem realiter cum illa in qua fun=
datur: et tota ratio est quia prime alietati simpliciter
repugnat esse sine termino secunde alietatis. Tum eti=
am quia posito per possibile vel impossibile ꝙ deus non es
set ⁊ lapis prius creatus esset. tunc nō etiam ibi relatio de
pendentie ad deum. quia nec terminus vt patet intuenti: ⁊
tamen si ponatur eadem sibi de necessitate nature. stante la
pide. esset dependens. Dico ergo (saluo semper meliori iu=
dicio) ꝙ talis relatio oritur a fundamento vt a causa intrī=
seca. sic ītelligendo ꝙ in quocumque instanti ponitur lapis
de necessitate nature in eo cōsequitur relatiuo passiua q̄ de
pendet a termino: Et si lapis posset habere: esse ꝑmanens
per aliquod tempus. in quo per impossibile. terminus non
esset talis dependentia nullo modo esset in lapide: nec vt
ideꝫ. nec realiter distincta: quia ad sui esse de necessitate re
q̇rit terminū. nā esse cuiuscōq; relatiōis sic est: de rōne t̄mi
ni: ꝙ ē de q̇ditate illius: vt patet per philosophū in p̄dica=
mento ad aliquid: ⁊ p Con. ibidem.v.meth.ca. de ad aliq̇d
t.c.xx. Et cum dicitur ꝙ talis inseparabilitas nō est a cau=
sa intrinseca fundamenti: quia etiam talis relatio depen=
det a termino: Dico ꝙ si dependet a termino in ratione ter
mini: tamen sic a fundamento de necessitate oritur vt sim=
pliciter eadem sibi: ⁊ sic oritur a fundamento secūdum to=
tum suum esse vt tale esse de necessitate sit ad aliud: ⁊ quia
creatura pro quocunque instanti ponitur in esse a deo. vt ī=
fra patebit di.ii. ideo per quocūq; instanti de necessitate na
ture dependet a deo: ⁊ si in secundo instanti actu non pone
retur a deo in eodem instanti desineret esse: vt patet a doc.
vbi supra: ⁊ in quoli.q.xii. Et sic pro quocunque instanti
ipsa creatura actu dependet a deo. que dependentia oritur
a tali fundamento vt a causa intrinseca: ita ꝙ est simplicit̄
repugnantia: tale fundamentum poni inesse pro quocūque
instanti. sine actuali dependentia ad deū. ¶ Secundo pri=
cipaliter arguit do. ibi. secunda ratio principalis ad primū
membrum solutionis est ista. qḋ vniformiter dicit̄ de oi alio
a deo: nulli dicto ad eum accidit: sed talis relatio cōmunis
omni creature: vniformiter dicitur de omni alio a deo. ergo
nulli accidit: ⁊ ita est idem fundamento. quia si alicui acci=
deret pari ratione ⁊ alteri: hic doctor in ista ratiōne dedu=
cit ad manifestum inconueniens: si negaretur relatiōnē cre
ature ad deum esse eandem realiter ipsi creature: quia si ta
lis relatio esset alia res: ergo etiā creata ab ipso deo ⁊ per
consequens includeret relationem ad ipsum deum: ⁊ tunc
queritur de illa alia: an sit eadem res vel alia. si primo: ergo
⁊ prima relatio erit eadem: cum eque sit ad deum sicut ista:
si secundo: ergo processus ī infinitum: sed hec ratio aliqui=
bus non videtur multum efficax: quia non videtur sequi: ꝙ
si talis relatio sit alia res: ꝙ eque sit ad deū. ⁊ ꝙ possit cre=
ari: quia nulla relatio ītrinsecus adueniēns potest esse t̄mi=
nus immediatus alicuius productionis: quia tunc destruc
to terīo et fundamento posset īmediate ꝓduci: nō ei simili=
tudo inter duo alba potest immediate produci: ita ꝙ sit īme
diatus terminus alicuius productionis: sed tantū dicitur
oriri a fundamento posito termino: vt diffuse exposui super
tertio doctoris di.i.q.i. Sic dicendū esset in proposito ꝙ si
relatio creature ad deum sit alia res a creatura: non tamen
sequitur ꝙ immediate possit causari ab aliquo. ¶ Rn̄deo
ꝙ si talis relatio est alia res a fundamento. ꝙ est vere cau=
sato vel a fundamento: vel a termino: ⁊ omne causatum ne=
cessario dependet a sua causa: si ergo fundamentum est cau
sa immediata talis dependentie. ⁊ deus causa mediata si=
ue remota. quia īmediate causat fundamentum: sequitur ꝙ
talis dependentia imediate dependet a fundamento: ⁊ me=
diate a deo: ⁊ tunc aut dependet alia dependentia aut tan=
tum seipsa realiter: si secundo habetur propositum. s. ꝙ illa
secunda dependentia qua prima dependentia formalit̄ de=
pendet erit eadem realiter illi prime: quia repugnat illi pri
me posse esse sine lapide: ⁊ sic aliqua dependentia erit rea
liter idem fundamento. eodem modo sequit̄ de dependen=
tia qua lapis dependet a deo. quia est impossibile lapidem
esse sine deo vt termino. si primo. ꝙ si talia a prima: ⁊ sic rea
liter distinguatur a prima. ergo īmediate cātur ab illa pri=
ma. ⁊ sic īmediate dependet ab illa. ergo dependet alia de=
pendentia: qua erit tertia in ordine. ⁊ tunc quero de illa ter
tia vt prius: ⁊ sic vel stabitur ꝙ aliqua relatio erit realiter
idem fundamento. vel erit procedere in īfinitum: hoc idem
concluditur comparando illam dependentiam ad deum vt
ad causam remotam. ¶ Preterea si similitudo sit causata
a duobus albis. s. ab vno vt a fundamento. ⁊ ab alio vt a t̄=
mino. sequitur ꝙ realiter dependet ab vtroque albo: ⁊ tunc
quero de illa dependentia similitudinis. aut est idem realit̄
ipsi similitudini ⁊ habetur propositum. aut distīcta realiter
ergo illa erit vere causata. s. a similitudine vt a fūdamento ⁊
a termino dependentie. ⁊ tunc erit procedere in infinitum.
sic similiter si dependentia lapidis ad deū sit alia realit̄
a lapide. erit realiter causata a lapide vt a fundamento. ⁊ a
deo: ⁊ a termino ⁊ sic realiter dependet a lapide et a deo. et
tunc quero de illa secunda dependentia. aut est alia a prima
aut eadem. si secūdo habetur propositū. si primo erit ꝓces=
sus in īfinitū. ¶ Ibi. contra istā rōnem insto. hic doc. instat
cōtra secūdā rōem pricipalem vt magis declaretur q: non
vr̄ inconueniens ꝓcedere in infinitum ī relationibus: quia
vna relatio potest fūdari in alia in infinitum: ⁊ ꝓbat per ex
emplum: q̄a si Sortes est idem Pla. ergo idemptitas Sor=
tis est eadem idemptitati Pla. ⁊ pari ratione illa idempti=
tas est eadem idemptitati. ⁊ prima idemptitas erit alia ab
idemptitatē fundamenti q̄a fundamentū poterat esse sine
eo. ergo pari ratione q̄libet erit alia ab illa idemptitate illi=
us cuius est ⁊ ita erunt infinite relationes reales. ¶ Rn̄det
doc. ⁊ dicitur ꝙ status est in secundo: vꝫ ꝙ ⁊ si idemptitas
Sor. ad platonē sit alia res a Sor. q̄a nō repugnat Sorti eē
sine pla. tm̄ secunda idemptitas que fūdatur a prima idemp
titate Sortis ad Pla. non est alia res ab ipsa q̄a prime
idemptitati repugnat esse sine Pla. ad quem terminatur. et
patet in litera que est satis clara ⁊ supra diffuse exposita est
rn̄dēdo ad rōnes Ocham tamen pro clariori intelligentia
ponatur tale exemplum: accipio Sortem ⁊ Platonem vt
duo fundamenta idemptitatis ita ꝙ Sortes est idem Pla

toni ⁊ ecōtra. idemptitas Sortis ad Platōem fundatur ĩ Sorte ⁊ idemptitas Platōis ad Sortem fūdatur in Platone. idemptitas Sortis ad Platonem est alia res a Sorte. quia non repugnat Sorti esse sine platōe ⁊ sic Platone destructo vt termino destruitur idemptitas fundata in Sorte et Sorte manente. Hoc idē dico de idemptitate fundata in platone. Deīde pono ꝙ idemptitas Sortis ad Platonē sit eadem idemptitati fundate in Platone. certum est ꝙ erit eadem idemptitate: q̄ro mō de illa idemptitate: qua prima idemptitas est idem. aut est eadem res cum prima idemptitate aut alia. dicendum ꝙ eadem q̇a idemptitati prime que ĩmediate fūdaṫ in Sorte repuguat esse sine Platōe. ⁊ hoc est qd̄ dicit in ista litera. ¶ Ibi: ⁊ si queras qua idemptitate est idem. c. ipsi. a. q̇a dictum est supra ꝙ secunda idemptitas fundata in idemptitate Sortis ad platonem est eadem illi prime. Queritur mō qua idemptitate est eadem. dicit doc. ipsa est eadem sibi. i. ꝙ prima idemptitas ⁊ secunda sunt eadem res: Sequitur ꝙ erit eadem sibi. nō idemptitate reali distincta: sed idemptitate q̄ est ipsamet. ⁊ idemptitas ad seipsum est tm̄ rōis. cū nullo mō sit ĩter extrema realiṫ distincta. ¶ Ibi secundum articulum ⁊c. primus articulus fuit ꝙ relatio creature ad deum: esset realiter idem ipsi creature ⁊ ꝓbauit duabus rationibus: Et secundus articulus ꝙ nō idem formaliter. nec precise idem. nec idem sibi idemptitate adequata. ita ꝙ fundamentum sit tm̄ relatio formaliter *De scdo. arti. q̄stionis* Isti termini non idem formaliter. ⁊ non idem precise. ⁊ nō idem adequate possunt multipliciter intelligi. nā non idem formaliter. pōt exponi affirmatiue et negatiue: vt supra declaraui exponendo identitatem esse distinctionem formalem. Nō idem p̄cise. pōt exponi diuersimode. secundū diuersas distinctiones puta ex natura rei: formalis ⁊c. Adequate pōt dupliciter exponi. Uno mō cōuertibiliter: sicut dicimus ꝙ diffinitio ⁊ diffinitum sunt idez adequate: Alio modo. idem adequate pōt intelligi sic ꝙ nulla sit sibi penitus distinctio preter opus intellectus: sicut dicimus ꝙ humanitas est idem sibi adequate: Doctor autē ĩ ꝓposito itēdit ꝓbare. ꝙ relatio creature ad deum vere distingaṫ formaliter et a creatura. ⁊ non tantū formaliṫ negatiue qualis distinctio est inter illa que non dicunt distinctas formalitates vt supra exposui. Sed etiam distinguatur formaliter positiue: quia relatio creature: ⁊ ad deum dicit distinctam formalitatē a formalitate creature: ⁊ hoc ꝓbat doc. q̇a si esset idez formaliṫ seq̄reṫ et de necessitate ꝙ vnū includeret aliō in suo conceptu q̇ditatiuo: vt supra patuit in prima di. ii. ꝑte q. i. ⁊ in presenti qōne: Probat ergo doc. ꝙ relatio in creatura formaliter distinguitur ab ipsa: ⁊ etiā probatio stat in hoc: q̄cūque includunt aliā ⁊ aliam rōnem q̇ditatiuam distiguṅt formaliter. sed relatio ⁊ creatura sūt hmōi ergo ⁊c. maior est nota ex superius declaratis de idemptitate ⁊ distinctiōe formali: minor patet q̇a quiditas relatiōis est esse ad aliud. fūdamentum vero est ens ad se. ergo. c. pōt etiam ꝓbari ex multis aliis mediis. que doctor breuitatis cā omitit: nec est adducere illa. quia ratio relationis ⁊ ratio absoluti sunt ita manifeste diuersa: ꝙ vna formaliter nō includitur ĩ alia nec ecōtra: Et quomodo ĩ vna re possūt esse plures realitates formaliter distincte. satis notū est ex superius declaratis in prima. di. viii. q. penultima. ⁊ dicit doctor in ista litera. ꝙ ipsa creatura non est precise ipsa relatio. sed vltra ipsam relationem dicit aliquam entitatem vere absolutā in qua fundatur illa relatio. ita ꝙ si per impossibile talis dependentia nō esset: adhuc diceret entitatem absolutam: ⁊ adit modum *Continere vnitiue est pfectiōis icōti.* quō continet illam relationem vnitiue realiter. ⁊ ꝙ sic contineat. perfectiōis ē ĩ ꝯtinēte ⁊ p̄cise se ꝯtiēs ē ex pfectōe ipsiꝰ ꝯtnētis ⁊ addit ꝙ ꝯtiēs sic vnitiue si p possibile vel impossibile eēt sepatū a ꝯtento: sic sepatū adhuc eēt tāte pfectiōis quā te ē cū cōtēto: ita ꝙ cōtētū vnitiue nullā addit pfectionē ipi cōtinenti: ⁊ hec ē scientia istius litere. In ista tm̄ litera doc. occurrunt alique difficultates. Prima est quia dicit ꝙ lapis nō est precise ipsa relatio ad deum creantem quia videtur sibimet repugnare. vult. n. ꝙ talis relatio ⁊ creatura ipsa sint vna res ⁊ vna existentia numero: quia idemptitas realis fundatur super identitate existentie vt supra exposui. ⁊ vult etiā ꝙ sint p̄cise vna res quia vna existētia: ergo videtur sequi ꝙ creatura sit precise ipsa relatio ⁊ econtra.

¶ Rn̄deo cōcedendo ꝙ sunt p̄cise vna res ⁊ p̄cise vna existentia: ⁊ p̄cise vna est alia ⁊ econtra ⁊ tn̄ stat ꝙ creatura nō sit p̄cise ipa relatio nec ecōtra aliṫ ⁊ taliṫ ĩtelligēdo vnā rē p̄cise Nā vna re etiā simplicissima possunt fundari plures realitates ⁊ plures formalitates. ⁊ similiter in vna re existente etiā simplicissima possunt fundari plures realitates existentes propria existentia vnius realitatis nō esse p̄cise existentia sui fundamenti: ⁊ similiter possunt fūdari plures formalitates existentes ꝓpria existentia distincta ab existentia alterius formalitatis ⁊ ab existentia sui fundamenti Et addo ꝙ ille existentie adĩuicem sic se habent ꝙ oēs dicunt vnā exn̄tiā tm̄ realiter: ita ꝙ repugnat ex cā intrĩseca vnā exn̄tiā posse esse sine alia: sic ꝙ cēs insunt fūdamento exn̄ti ⁊ sic omnes realiter idemptificātur existentie fūdamenti: ⁊ quia sunt idem realiter in fūdamento existēte vno ⁊ eodem numero inter se sunt eadem realiter per illā propositionem. Quecūq̧ vni ⁊ eidem simpliciter sunt eadem simpliciter inter se sunt eadez simpliciter: que prius exposita est in presenti qōne: ⁊ diffusa exposita est ĩ. i. di. ii. pte. ii. q. i. rn̄dendo ad primū argumentū principale. His declaratis patet quō creatura ⁊ relatio sunt vna res ⁊ vna existentia p̄cise realiter: licet nō vna res precise ⁊ vna existētia formaliter: cū relatio dicat distinctā formalitatem etiā realitatem. et sic in his oportet caute rn̄dere. ¶ Secunda difficultas est in hoc qd̄ dicit ꝙ cōtinens vnitiue est ex pfectione ipsius continentis: quia si sic sequeretur ꝙ idem esset: *Scda diff.* prius ⁊ posterius seipso. nam apud scotistas teneṫ ⁊ apud doc. di. ii. ⁊. v. ⁊. viii. p̄mi. etiā alibi: ꝙ ĩfinitū itensiue idemptificat sibi realiter quid quid dicitur de eo. ex natura. rei ex hoc infero ꝙ ex quo ista est vera in deo. bonitas ĩfinita est realiter sapientia infinita. ⁊ econtra. ergo bonitas infinita vt continet vnitiue sapientiam infinitā est prior ipsa ⁊ ꝙ sic cōtineat est precise ex perfectione bonitatis ⁊ quia sapientia infinita continet vnitiue bonitatem infinitā. sequitur qd̄ bonitas infinita erit posterior sapīa infinita. sic idē cōtinens vnitiue ⁊ contentū respectu eiusdē. ⁊ idē et erit prius et posterius respectu eiusdem. ⁊ idem erit perfectius ⁊ impfectius seipso: que omnia sunt absurda. Si dicas quod bonitas infinita nō cōtinet vnitiue sapientiam infinitam nec econuerso. Contra accipio verba doc. bonitas infinita est *ĩpugnati.* sapientia infinita idemptice ⁊ nō est precise sapientia infinita: q̄ro ergo vnde habet quod sit idēptice sapiētia infinita non potest dari aliud nisi qꝛ bonitas infinita ꝑꝑ sui infinitatem vnitiue continet sapientiam infinitam. ⁊ econtra.

¶ Respondeo quod ista propositio bonitas infinita est idemptice sapientia infinita non est primo vera ex ratione formali terminorum: ⁊ si detur bonitas infinita. nō sequiṫ ꝙ illa sit sapiētia ĩfinita si per possibile vel ĩpossibile posset dari talis. Si. n. hec esset p̄mo vera seq̄reṫ de necessitate ꝙ vna cōtieret aliā vnitiue ⁊ ecōuerso. Sed ista ꝓpositio dependet duabus aliis. s. ꝙ essentia diuina continet vnitiue p perfectum idemptitatem sapientiam ⁊ bonitatem ĩfinitam Alia ꝓpositio est ista: ꝙ que vni ⁊ eidem simpliciter sūt eadem realiter simpliciṫ ĩter se sic sūt eadem: ꝑꝑ ergo idemptitatem realem quam perfecte habent in essentia diuina cōceditur ista: ꝙ bonitas infinita est idemptice sapientia infinita. sed vt dixi non est primo vera. ⁊ sic nō sequitur vna cōtinet aliam vnitiue sed vtraq̧ continetur in tertio vnitiue ⁊ sic patet ad instātiā. ¶ Si dicatur ꝙ hoc videṫ cōtradicere. doc. in prīo di. viii. q. 3. rn̄dendo ad vltimū argumentū principale. vbi habet ꝙ bonitas etiā abstracta per ĩtellectum idemptificat sibi sapientiam rōne sue infinitatis: ergo non rōne essētie diuine. vide ibi diffuse. ¶ Dico ꝙ hoc debet sane intelligi quia hoc nō habet sic continere nisi virtute essentie diuine cui sic realiter idemptificaṫ. Nec volo ꝙ sola identitas cum essentia diuina sit rō sic realiter cōtinendi. Sed volo ꝙ ideo bonitas cōtinet per idemptitatem sapientiā ⁊ econuerso q̇a vtraq̧ habent infinitatem ab essētia diuīa etiā realiter sūt idem illi: prima ergo rō cōtinendi per realem idemptitatem est sola essentia diuina vt exp̄sse patet a doc. in quoli. q. v. circa finem. q. ⁊ etiā hoc patet. q. i. quol nullū ergo atributū formaliter infinitū cōtinet primo aliud atributū per realē idemptitatem. sed sola essentia sic continet primo. ¶ Tertia dificultas est de cōtinentia vnitiua. quia queritur q̇ dimportat continentia vnitiua *Tertia diffi.* aut importat vnitatem absolutam cōtinentis sic intelligendo quia talis entitas ĩ se iō sic cōtinet vnitiue. aut quia entitatem illam dicit causalitatem respectu cōtenti aut quia se habent vt materia vel qua: ĩ materia respectu contenti. dico breuiter ꝙ omne cōtinens vnitiue aliud semper respectu illius contenti dicit duo. Unū. ꝙ contentum insit formaliter cōtinenti: vel saltem suo mō insit. Aliud: ꝙ de necessi-

tate nature ipsuz contentū suo modo pullulat siue origina-
natur siue quasi producitur ⁊ vbi nō esset talis quasi ꝓdu-
ctio esset impossibile contētum realiter idēptificari sic cōti
nenti: ⁊ sic patet quō essentia diuia sibi realiter idēptificat
quicq̇d ibi pōt esse: q2 oē qđ est in essentia siue absolutū siue
relatiuū: de necessitate nature ⁊ ex infinita ꝑfectione essen-
tie diuine suo modo quasi originaᵗ ab illa: de ꝑfectionibus
absolutis patet a doc. i p̄mo di. 8. q. penul. ⁊ p̄ma. q. quoli.
de relatiuis aūt pz: q2 p̄ma ꝓprietas relatiua īmediate ē ab
essentia ⁊ est ī essentia vt pz a doc. i. 1. di. 28. ⁊ filiatio ⁊ spi
ratio sunt etiā ab essentia vt a p̄mo formali productiuo: et
si oīa suo modo de necessitate nature originātur ab essētia.

Quarta diffi.

Quarta difficultas est in hoc ꝙ dicit ꝙ continēs vniti
ue sic continet per entitatē propriā: ⁊ perfectā
ꝙ si esset separatum per impossibile a cōtento: ita esset per
fectum sicut ⁊ quando hz ɔtētū vnitiue. Dubitaᵗ in hoc: q2
anima intellectiua cōtinet vnitiue intellectū ⁊ voluntatem
vt hic dicit ⁊ infra di. 16. ⁊ tamē si per impossibile esset se-
parata ab ītellectu ⁊ voluntatē non esset ita ꝑfecta: quia vt
sic non posset esse immediatum principiū proprie operatio
nis qualis est intelligere ⁊ velle vt infra patz a doc. di. 16.
Preterea essentia diuina q̄ ɔtinet vnitiue om̄es perfectio
nes attributales si ꝑ impossibile esset sine eis nō esset ita ꝑ
fecta: quia non haberet oēm perfectionē simpliciter. ¶ Re
spondeo ꝙ facilis est ista responsio ⁊ dico ꝙ dato isto casu
de anima ītellectiua: ita esset perfecta separata loquēdo de
perfectione vltimata: ⁊ pertinente ad esse ipsius aīe: nec ex
hoc: quod est realiter intellectus ⁊ voluntas est perfectior:
quia vt est talis entitas q̄ ex rōne sua formali nata est sic cō
tinere intellectū ⁊ volūtatē dr perfecta entitas: ⁊ ita perfe-
cta ac si formaliter cōtineret ⁊ ꝙ vnitiue cōtineat actu hoc
est ex ꝑfecta entitate ipsius anime: que ex se ⁊ ex necessita-
te nature originat hmōi ꝑfectiones vt easdē sibi realiter: et
est simile sicut etiā doctor dicit in. 1. di. 2. parte. 1. q. 1. ꝙ ꝑfe
ctius est in essentia diuina virtualiter cōtinere causalitates
secūdarū causarū qua in se formaliter habere illas. Et cuz
dr ꝙ si aīa esset separata per impossibile a potētijs: nō esset
īmediatū principiū intelligēdi ⁊ volēdi: q2 iste operationes
reqrunt destincta principia: vt pz a doc. in. 1. di. 2. parte. 2. q
3. ⁊. 4. di. 6. ⁊. 8. q. penultima ⁊ alibi sepe. Dico ꝙ adhuc
esset ita ꝑfecta: q2 ɔtinere causalitates suo modo virtualiᵗ
vel originaliter est quodāmodo maioris perfectionis: quā
habere illas formaliter: vt patuit supra ⁊ ꝙ mō habeat illas
formaliter: hoc nō est propter ꝑfectionē addēdā sed magis
ecōtra: id est quod ex magna sua ꝑfectione de necessitate na
ture suo modo origīat illas in se formaliter. Et per hoc pa
tere potest: q̇d dicendū de essentia diuina respectu perfecti
onū attributaliū: cōcedēdo em̄ ꝙ si ꝑ īpossibile esset sine il-
lis adhuc esset ita ꝑfecta sicut ⁊ modo: q2 vt sic adhuc suo
modo saltem originaliter perfectissime contineret.

Ad argu. ꝑncipaliū

Nunc soluenda sunt argumenta prin
cipalia huius q̄ōnis: ⁊ p̄mo sic arguit: q2 si relatio oīs crea
ture ad deū sit eadē realiter ipsi creature: seq̇tur ꝙ oīs crea
tura erit ad aliq̇d nō tm̄ accedētaliter (eo mō quo pater est
ad aliq̇d q2 per paternitatē sibi de nouo aduenientē) sed ēt
ꝑ idēptitatē: ɔn̄s est impossibile vt pz ꝑ Ari. 4. metha. tex.
cōmē. 25. vbi expresse īprobat opinionē eoꝝ/ q̄ dicebāt oīa
apparētia eē vera: ⁊ inducit Arist. ad hoc incōueniens: q2
cū apparere sit ad aliq̇d statim sequiᵗ ꝙ oīa erunt ad aliq̇d
per se ⁊ quiditatiue. ¶ Rn̄det doc. p̄mo īducēdo rn̄sionez
aliorū q̄ dicūt ꝙ Aristo. infert oīa eē ad aliquid ad opinio-
nē ⁊ sensum. Et doc. īprobat hāc responsionē ꝑ hoc ꝙ ɔn̄s
debet differre ab antecedēte improbato: ⁊ in isto casu non
differret: nō hoc antecedēs: oīa apparētia sunt vera quo ad
sensum ⁊ opinionē est idē cum isto consequente. s. oīa appa-
rentia sunt ad aliq̇d ad sensuz ⁊ opinionē: patet: quia esse ap
parens est ad aliquid. Si ergo consequens debet differre
ab antecedente oportet quod ɔsequēs inferaᵗ absolute nō
tm̄ quo ad sensum ⁊ opinionē sed ēt quo ad intellectū vnde
doc. in. 1. di. 3. q. 2. ɔtra Hēri. de illa latitudīe siue respctū
vestigiali: ibi dicit exponendo Aristo. in isto passu: ꝙ in ar-
gumento ducente ad impossibile: cōsequēs debet esse ma-
gis vel eque impossibile. Et quādo est eque impossibile de-
bet differre ab antecedēte īpossibili: q2 si eēt penitus idem
nihil ꝓbaret: sed qn̄ est aliud ab antecedēte licet in se esset e
que impossibile tn̄ multis videtur magis incōueniens: sicut
etiā de negātibus p̄mū principiū deducit Arist. non ad ma

gis impossibile ī se: sed ad impossibile magis manifestū eis
vt pz. 4. metha. te. cōmē. 49. sicut etiā infert Arist. cōtra
eos ꝙ oīa futura eueniebāt de necessitate; intulit non expe
dit cōciliari nec negociari qđ nō est magis inconueniens in
se quam quod oīa futura eueniant de necessitate: sed est in-
cōueniens magis manifestū: sic est in proposito. Jō doc. dat
aliā responsionē: q̄ stat in hoc: esse ad aliq̇d contingit tripli-
citer primo denominatiue per relationē realiter distinctam
sicut dicimus ꝙ albū est simile alteri albo: secundo denomi
natiue per relationē eandē sibi realiter: que tamē est extra
rationē formalē ⁊ q̇ditatiuā sui fundamenti. tertio formali-
ter ⁊ quiditatiue. i. ꝙ entitas illa in se sit essentialiter ⁊ qui-
ditatiue ad aliud. ⁊ hoc vltimo modo est inconueniēs quod
omnis creatura sit ad aliq̇d: quia tunc nullū ens creatū esset
formaliter ⁊ quiditatiue ens absolutū: primo tamē ⁊ secun
do modo esse ad aliquid nullū est inconueniens: ⁊ sic pz lr̄a.
¶ Secundo principaliter arguit probando ꝙ talis relatio
vere distinguatur: quia p̄dicamenta sunt p̄mo diuersa ⁊ sim
pliciter diuersa entia: quia ens sm̄ se diuiditur in illa: ergo
relatio que est in p̄dicamēto relationis est alia res ab oī crea
tura: antecedens est manifestū ex. 5. metha. te. cōmē. 14. qui
sic incipit sm̄ se vero (. i. entia per se: vt ly per se distinguitur
contra per accidens: de quo ente per accidens patet supra
te. com̄. 13. dicunᵗ esse quecūq3 significāt figuras p̄dicatio-
nis. i. genera p̄dicamētoꝝ per Cōmē. ibidē: sequiᵗ: qm̄ ergo
p̄dica. alia significāt quale: alia quantum: alia ad aliq̇d ⁊c.
hec ille. Hoc idē pz. 2. metha. te. com̄. 13. sm̄ aliā translatio
nē vbi habeᵗ: illa inquit que differunt scđm genus impossi-
bile est vt sint ad inuicē: sed distant magis ⁊ non cōueniunt:
id est sm̄ Cōmē. ibidem: illa q̄ differunt in genere nō agūt
in se inuicē: neq3 sunt contraria: sed distant ab inuicem: ⁊ in
rei veritate non sunt differentia: hec ille: ⁊ sic patet quō p̄di
camenta sunt diuersa. ¶ Respondet doc. Et dat duas re-
sponsiones prima est quod non est necesse omnia predica-
menta esse simpliciter primo diuersa accipiendo. i. diuersa.
ꝓ reali distinctione que est inter aliam ⁊ aliam rem. sed pos-
sunt dici primo diuersa formaliter quia nichil vnius predi-
camenti potest esse de ratione formali ⁊ quiditatiua alteri⁹
nec ecōtra ⁊ sic oīs relatio q̄tūcūq3 ꝑfecte idē substātie q̄n
titati vel q̄litat: idēptitate supple reali. sꝫ tn̄ formaliter di-
stiguiᵗ ita ꝙ dicit aliā formalitatē. et hec rn̄sio satꝫ placet.
Et ꝙ dicit licet idēptitatē ī existēdo vnū ɔtineat alterum
vult dicere ꝙ ⁊ si relatio creature ad deū ⁊ ip̄a creatura ī su
is rōnib⁹ formalib⁹ n̄ sint idē nec vnū ɔtineat aliđ ꝑ idēpti
tatē formalē tn̄ vt actu existūt vnū ɔtinet aliđ ꝑ idēptitatē
ꝙ debet sane ītelligi. q2 dictū est supra ꝙ illa relatio sicut di
cit ꝓpriā formalitatem ita ⁊ ꝓpriā existētiā aliā ab existē-
tia fūdamenti. tn̄ vtraq3 existentia est eadem realiter. quia
est īpossibile fundamentū actu existere sine relatione tali. si
bi inexistente in existendo ergo vnū continet aliud per rea-
lē idemptitatem q̄ fundatur super idēptitate existentie rea
li vt supra exposui. ¶ Secundo doc. dat aliā responsionez
que stat in hoc posito ꝙ relatio predicamentalis sit alia res
a predicamento substantie. quantitatis et qualitatis tn̄ re-
latio transcendens non videtur qđ semper sit alia res a suo
fundamento cuius modi est relatio creature ad deum ⁊ hoc
ꝓbat. quia qđ conuenit enti ante q̄3 diuidatur ī. 10. genera
est trāscendens: patet quia sicut ens finitū quod diuiditur
in. 10. genera vt patet ab Arist. 5. meth. te. com̄. 14. est trā
scendens: ita quod cōuenit sibi antequā intelligatur diuisū
in. 10. predicamenta erit transcendens: modo relatio cre
ature ad deū ex quo est simpliciter cōis omni creature: puta
substantie qualitati. ⁊ quantitati. sequitur quod erit trāscē-
dēs. Aduerte tn̄ q̇đ doc. n̄ vult qđ oīs relatio q̄ realiᵗ idē-
ptificaᵗ fundamento sit transcēdens nec similiter vult: qđ
omnis relatio transcendens sit realiter idem suo fundamē
to primam patet: quia vna relatio predicamentalis potest
per identitatem fundari in alia: vt supra expositum est de
similitudine: que licet sit alia a fundamēto: tamen alietas
fundata in similitudine idemptificatur realiter similitu-
dini: quia tali similitudini repugnat esse sine termino illius
alietatis: vt supra exposui. secunduz patet: quia alietas po
test esse relatio transcendens: tamen non quelibet realiter i-
dentificatur suo fundamento: quia alietas: quia substantia
est alia a q̄litate realiter: differt a substātia q2 nō repugnat
substātie posse eē sine q̄litate ⁊ alietas fūdata ī illa p̄ma alie
tate idētificatur realiter illi p̄me alietati q2 sibi repugnat
eē sine termino scđe alietatis fūdate. Nō vult ergo doc. qđ

relatio creature ad deum ex hoc dicatur eadez creature: qꝛ transcendens: sed dicitur esse eadem propter rationem superius factam: videlicet quia sibi repugnat esse sine tali relatione. Sed ad euitandum hoc incōueniens quia predicamenta videntur diuersa: dicit ꝙ talis relatio non ē relatio ꝑdicamētalis: et sic patet responsio ad argu. principalia.

Doc. soluit argu.

Nunc doc. Exponit auctoritatem Aug. adductam pro opi. Hen. quoli. 9. q. 3. Que ponitur paulo antē ad rñsionez. q. principalis ibi aliter pōit: quod ista relatio angeli ad deuz differt realiter ab essentia angeli. quod cōfirmatur per Aug. 5. de tri. c. 4. vbi dicit quod in creatura quicquid non secundum substantiam dicit: restat vt ſm accñs dicatur. Et respondet doct. concedendo quod relationes in creaturis sunt accñā: loquendo de relationibus creaturarum ad illa: ad que nō dependēt essentialiter: ad quecunqꝫ autem dependere essentialiter. a. ipsa eiꝰ dependentia essentialis non est sibi accñs. hoc est non ē aliō realiter. ¶ Hec littera debet sane intelligi. primo qꝛ non vꝫ ꝙ hoc sit simpliciter verum: quod quando aliquod fundamentum puta. a. essentialiter dependet a. b. ꝙ relatio dependentie fundata in. a. sit idez realiter ipsi a. patet qꝛ multi effectus essentialiter dependent a causis secundis: ⁊ tamen relatio dependentie non realiter identificatur: nō debet ergo intelligi ista littera de quacunqꝫ dependētia essentiali: sed debet intelligi de speciali dependentia qua vꝫ aliquid essentialiter dependet ad aliud: ita quod simpliciter est impossibile: ⁊ repugnat ipsum posse esse ꝑ quocūqꝫ instanti: sine illo a quo sic dependet: ⁊ talis dependentia essētialis loquendo de dependentia causati ad cām est tm̄ respectu cause prīe: patet quia cā prima potest supplere causalitatem omnis cause secunde. Et ēt alia dependentia essentialis qua aliquid dependet ad aliud non vt ad causam sed ad terminum: sic quod est simpliciter impossibile ipsum posse esse nisi precise si ad alium terminum ⁊ hoc modo omnis relatio de necessitate dependet ad terminum: et sic dependentia qua talis relatio dependet ad terminum: erit realiter eadem tali relatiōi: que tamen realis idētitas est a causa intrinseca relationis fundātis vt supra exposui. ¶ Potest etiam esse alia dependentia essentialis qua accedens essentialiter dependet ad subiectum ita ꝙ est simpliciter impossibile esse tale accedens per aliquod instans sine tali subiecto: ⁊ sic dependentia fundata in tali accedēte est realiter eadem tali accidenti ⁊ non ex hoc solo ꝙ accidenti repugnat esse sine subiecto: sed a causa intrinseca illius accidētis q̄ nō ē nobis naturaliter nota: sed quodammodo īnotescit nobis a posteriori: ꝑ hoc ꝙ experimur tale accidens sic de necessitate dependere ad tale subiectum ꝙ est simpliciter impossibile ipꝫ posse eē sine tali subiecto nec ꝑ ꝯsequēs sine tali ꝺpēdētia iō bñ nota lr̄a doc. Nota ēt hoc

Aduerte locum.

qꝺ dicit ꝙ relatiōes ī creaturis sūt accidētie loq̄ndo de relatiōibꝰ creaturaꝝ: ad illa ad q̄ nō depēdēt essentialit̄. suple fundamēta taliū relationū. Nā qñ fundamēta non dependent essentialiter (loq̄ndo de dependētia simpliciter necessaria) ad terminos ad quos tales relatiōes tminant̄: sꝫ tales relationes in creaturis sunt accidētia realit̄ distincta a talibꝰ fūdamētis. Ad auctoritatē aug. ꝙ ī rebꝰ creatis illō ꝙ nō ſꝫ substātiā ꝺr̄ restat ⁊c. Dicit ꝙ ad hoc ꝙ ſꝫ accidēs dicat̄ due req̄runt̄ ꝯditiōes. pͥma ꝙ im̄ ꝑdicet̄ i q̄le ⁊ ñ ī q̄d scḋa qꝺ illꝺ ꝑdicatū non sit simplicit̄ īmutabile sed oportet ꝙ sit mutabile: nō tñ manēte fundamēto. iste due cōditiōes integrant ratiōnē predicati ꝑ accedēs. Et dicit ꝙ in illis relationibꝰ: pͥma ꝯditio īuenit̄: pꝫ de patn̄itate que nō predicat̄ inq̄d de deo. sed scḋa ꝯdicio deficit ibi qꝛ patn̄itas est de necesse esse: hoc tñ hꝫ ab essentia diuia vt pꝫ a doct. in ꝑ. di. 2. ꝑte. 2. q. 1. in rñsione ad vltimū argumentū ꝑncipale in creaturis vero ēt loq̄ndo de ꝑdicatis essentialibꝰ secunda cōditio inest eis: qꝛ sunt ſꝫe mutuabilia in ꝓposito aut relatio creature ad deū est ꝑdicatū ꝑ accedēs qꝛ hēt illas cōditiōes: pͥma qꝛ nō predicatur inquid de fundamento: secunda qꝛ est mutabilis: patet qꝛ fundamentū est vere mutabile: nō tamen est accedens amisibile: qꝛ non potest amitti manente fundamento: et sic patet ista littera.

Ibi ad primam questionem de creatione hic Doctor rñdet ad illā q̄stionē q̄ est quarta in ordine: vbi q̄rit̄ an cratio angeli sit idem angelo ⁊ doctor tria dicit ⁊ ꝓ clariori intelligentia: exemplū pono de hoīe creato prīo: hō dicit relationē realē ad ipsū deū creantē: et illa relatio ē idē realiter ipsi hoī vt supra patuit. Secūdo homo pōt cōparari ad nō eē īmediate ꝑcedens aliq̄ duratione ipꝫ esse hoīs: vt qñ homo cōsiderat̄ tm̄ habere esse ī pͥmo īstāti. ꝙ esse ī pͥmo īstāti īmediate sequit̄ ipm̄ non eē ⁊ sic ī homine hēnte eē ī pͥmo instāti fūdatur relatio: q̄ t̄minatur ad nō esse immediate ꝑcedēs. ⁊ talis relatio non est idem ipsi hoī: patet quia tm̄ fundatur ī hoīe vt considerat̄ hēre esse in pͥmo instanti ⁊ terminatur ad non esse immediate precedēs: sed patet ꝙ nō solū homo hēt esse ī pͥmo instāti sed ēt in instantibus sequentibꝰ. ⁊ sic homo in secūdo istāti non hēt illā relationē ad nō eē immediate precedens: Illa ēt relatio est tm̄ ens rōnis: quia relatio q̄ terminatur ad nihil licet hēat fundamentū reale dicitur respectus rōnis vt īfra patebit a doct. in isto. 2. di. 44. siue vltima: ⁊ per consequēs non idēptificatur alicui realit̄ Tertio hō pōt comparari ad nō esse indistincte: nō cōsiderādo nō esse mediate vel īmediate ⁊ tūc dico duo. pͥmū ꝙ si de ratiōe creature est qꝺ hēat eē post non eē vt dixit Henri. tunc talis relatio hoīs ad nō esse indistincte ꝑcedēs erit eadē cū hoīe: nisi dicat̄ ꝙ relatio que idemptificatur cū creatura est tātū relatio dependentie ad aliqꝺ sine quo impossibile est ipsum eē. modo relatio hoīs ad nō esse siue mediate siue īmediate ꝑcedens non est huiusmodi quia homo essētialiter non depēdet ad ñ esse ⁊ ēt vt supra dixi talis relatio est tm̄ ens rōnis. ¶ Secundo dico ꝙ si hō pōt esse ab eterno ita ꝙ nō ē necesse simpliciter hēre eē post nō esse tūc relatio ipsius ad nō eē pōt separi qꝛ pōt esse sine t̄mino relationis qꝛ si pōt esse ab eterno ipsū nō esse nō ꝑcedit eē ꝺ necessitate: ⁊ sic pōt esse hō sine tali respectu. ⁊ ex hꝰs patet tota ista littera. Et sic possunt substineri due opiniones. vna quod relatio creature q̄ terminat̄ ad nō esse indistincte est idem fundamento: accipiendo idem sic quod est impossibile fundamentū esse sine tali respectu. ⁊ similiter relatio creature ad deū creātē est simpliciter idez. secūda opinio est ꝙ ipsa creatio passiua est idē creature tm̄ secundū quod est respectus ipsius creature ad deum creantem

Nunc doctor soluit argumēta facta cōtra istam q̄ōnez que est quarta in ordīe: ⁊ pͥmo arguit qꝺ creatio passiua siue relatio creature ad deū qꝺ idē ē nō sit idē realit̄ ipi creature siue ipsi ange. qꝛ ſm Auicenā q̄nto metha. Eq̄nitas ē tm̄ eq̄nitas nec vna nec plures: ergo pari rōne angelus est tantum angelus: et vt sic non includit aliquem respectum. ¶ Rñdet doc. ꝙ Auicena loquitur tm̄ de his que precise per se includuntur in q̄ditate rei vnde q̄ditas est. i. ꝙ ꝯsiderando eq̄nitatē in illo pri. signo in quo tm̄ q̄ditas ē solū ꝑdicata essentialia includit. et hoc modo relatio non includit̄ in tali q̄ditate licet in secundo signo includat predicata secundi modi vnitiue et realiter: et de hoc ēt dictū est satis ī ꝑ. d. 3. q. ¶ Secundo pͥcipaliter arguit̄ sic. illa relatio distinguitur realiter a fundamento que destruitur fundamento manente. sed ang. pōt manere creatione passiua nō manēte: pꝫ qꝛ illa creatio est tm̄ in. 1. instanti ī quo accipit esse: ⁊ tñ ang. manet et ī scḋo instanti. ¶ Rñdet̄ ad doc. ꝙ creatio passiua q̄ terminatur ad deū creantē semꝑ manet q̄diu angelus manet vt infra patebit. di. 2. q. 2. huius et in quol. q. 12. ibi oñdet̄ ꝙ creatio ⁊ cōseruatio sunt penitꝰ idē ex natura rei. tm̄. n. differunt rōne: talis ergo creatio passiua vt terminat̄ ad deū semꝑ manet creatura manente. licet accipiendo in respectu creationis passiue vt terminatur ad nō esse īmediate ꝑcedens: tm̄ maneat in. 1. instanti creationis et non in secundo vt supra patuit. ¶ Tertio pͥncipaliter arguit ꝑ argumētū ducēs ad īpossibile qꝛ si talis creatio eēt idem realit̄ angelo sequeretur ꝙ deꝰ nō posset angelū annihilatū eundē reparare: qꝺ est manifeste falsum. ⁊ ꝙ sequat̄ pꝫ. qꝛ nō pōt eandē creationē repare qꝛ nec eūdē motū nūero ſm aliquos qꝛ īterruptio ꝓhibet illū esse eundē numero. ¶ Rñdetur ꝙ concesso forte de motu ꝑꝑ interruptionē. lꝫ ī. 4. di. 43. videatur sustinere ꝙ esse eundē motū nūero annihilatū deus posset reparare: sed q̄cq̄d sit de motu alias ꝑ tractabit̄ loq̄ndo tñ de creatiōe passiua ꝓ quanto dicit respectū ad eāꝫ eadē nūero eadē infinitas ꝑt repari. lꝫ forte ñ possit repari vt dicit ordinē īmediatū ad ñ eē: ꝙ āt pͥmo mō possit reparari: ꝓbat ꝑ simile qꝛ fuit ī mr̄e xp̄i ad ipm̄ post resurrectiōez q̄ añ fuit. ꝺ hac tñ materia an eaꝺ relatio annihilata possit reparari magis patebit ī. 4. di. 43. ¶ Quarto pͥncipalit̄ arguit̄ ⁊ rō stat ī hoc supponēdo vnū ꝙ q̄libet ēs aliꝺ a deo dꝛ creatū loq̄ndo ꝺ creatura gñali noīe: ñ aūt loq̄ndo de creatura ꝓꝑe ⁊ spāliter. qꝛ vt sic nulla secūda cā

cōcurrit ad eam vt supra patuit in qōne secunda: hoc presupposito arguitur sic: ignis generatur ab igne: ⁊ per te ignis etiam dicitur creatus: ⁊ creatio passiua est realiter idem quod ignis genitus: ergo creatio passiua erit ab igne generante: ⁊ sic ignis genitus erit creatus ab igne generante: quod est falsum: quia creatura tantum dicit respectum ad deum creantem. ¶ Respondet doc. concedēdo ꝙ ignis genitus dicitur etiam creatus. sic intelligēdo ꝙ creatio passiua inest igni ab igne generante: illa. s. creatione / qua omne aliud a deo dicitur creari siue creetur siue generetur: que creatio generali nomine accipitur: sed vltra non sequitur: creatio passiua inest igni genito ab igne generāte: ergo talis creatio terminatur ad ignem generantem siue ergo ignis genitus creetur ab igne generante: ⁊ patet per simile: quia similitudo inest parieti a generante album in pariete ergo talis similitudo terminatur ad generantem album. Sic est in proposito ista tamē materia quomodo ignis dicatur genitus ab alio igne ⁊ quod sit creatura. ⁊ vt sic tantum dicat respectū ad deum requirit prolixiorem tractatum. ⁊ diffuse exposui super tertio doc. di. 10. vide ibi que notaui. ¶ Quinto ⁊ vltimo arguit doc. probando ꝙ creatio sit alia res a creatura ⁊ arguit sic: omnis mutatio differt a termino ad quem est: creatio est mutatio: ergo differt a creatura ad quam terminatur. probatur maior. Tum: quia mutatio precedit terminum: patet quia est via in terminum: sicut etiam dicimus ꝙ generatio dicitur naturalis: quia est via in formam: de qua predicatur natura: vt patet. 2. phy. t. c. 14. Tum etiam quia mutatio est in genere passionis: quia ⁊ motus secundum Com. 5. phy. c. 9. 10. vnde in Com. 9. sic dicit. Dixerunt quidā quod motus precise est in predicamento passionis: ⁊ ꝙ Arist. attribuit illum istis predicamentis videlicet predicamento quantitatis: qualitatis ⁊ vbi: ⁊ infra: circa finem commenti dicit sic commentator: motus igitur habet duplicem considerationem: quoniam secundum suam naturam est in genere eius ad quod est motus: secundum autem formam: id est secundum quod est transmutatio coniuncta cum tempore est in pdicamēto passiōis hec ille. hec idem in Cō. 10. ⁊ 18. Si ergo mutatio est in genere passiōis quia ⁊ motus: sequitur

De finis ⁊ respectibus in mutationibus. quod forma ad quam est mutatio vel motus non est de genere passionis: vt patet ex. 5. phi. vbi supra: ergo sicut motus differt a termino ad quem est: ita ⁊ mutatio quelibet differt a termino ad quem est: ⁊ sic patet maioris probatio: minor probatur videlicet ꝙ creatio sit mutatio: quia noua relatio non aduenit alicui sine mutatione alterius extremi sicut etiā patet ab Arist. qui ponit ꝙ nō est possibile aliquid alter se habere ad alterum: nisi aliter se habeat ad se: vt supra exposui: modo per creationem est noua relatio creature ad deum: quia aliquid nouum dicitur de creatore: ⁊ nō nisi propter nouam relationem in eo ad quod dicitur vt supra patuit in primo di. 30. ergo ipsa creatio differt a creatura. ¶ Rūdetur a doc. ⁊ primo pmittit aliqua deinde declarat intentū q̄uo creatio nō sit pprie mutatio: ⁊ vt clarius ista lr̄a intelligatur expono illā de ppositione i ppositionem ibi. dico ꝙ in mutatione naturali vbi ē materia ⁊ forma ⁊ a

Vide vtilem valde expositionem ⁊ claram. gens ⁊ ↄpositū ex materia ⁊ forma: q̄r ppe mutatio terminatur ad vere genitū: ⁊ gn̄atio est ad substātiā: vt patet. 5. phy. dicit ḡ doc. ꝙ i tali mutatiōe naturali sunt multi respectus . s. respect⁹ agētis ad cōpositū pductū ⁊ ecōuerso: respect⁹ materie ad formā. s. ptis ⁊ ecōuerso: ⁊ respect⁹ materie ad formā d̄r respectus informati ad formā informātē: siue respectus pfectibilis ad formā pficientem. respectus v̄o forme ptis ad materiā d̄r respectus forme informātis siue pficiētis ad materiā. sequitur ꝙ vtriusq̄ respectus ad totum: ⁊ ecōuerso. i. ꝙ materia ⁊ forma habent respectū ad totū cōpositū ⁊ est respectus cause intrinsece ad causatū intrinsece: ⁊ ecōuerso: respectus totius ad materiā ⁊ formā: ⁊ respectus cause ītrinsece ad materiā ⁊ formā q̄ sunt cause intrinsece siue respectus materie ⁊ forme ad totū: dicitur respectus partiū ↄponētiū ad totū cōpositū: ⁊ ecōuerso d̄r respectus ↄpositi ad ptes cōponētes: seq̄tur ⁊ respectus cōpositi ⁊ forme pn̄tis ad oppositū precedēs. i. ꝙ cōpositū pducitur de non esse ad esse ⁊ sic dicitur respectus esse compositi ad nō esse cōpositi ⁊ sil̄r respectus forme pn̄tis ad oppositū est respectus ipsius forme partis ad non esse precedens: licet isti duo respectus vltimi dicātur magis respectus rationis q̄r terminantur ad nō ens vt dixi supra: sequitur. ⁊ nō solū ista absoluta. s. cōpositū ⁊ forma: precesserūt sua opposita s. nō esse ↄpositi. ⁊ nō esse forme: sed etiā illos respect⁹ materie ad formā: ⁊ econuerso: ⁊ forme ad cōpositum: ⁊ ecōuerso precesserunt opposita sua: patet de respectu materie ad formā qui est īformati ad formā informantem: q̄r prius non informabatur: puta forma ignis ⁊ nunc informatur: ⁊ sic materia h̄z respectū informati ad non esse informatū p̄cedēs ⁊ sil̄r patet de forma: q̄r respectū forme īformātis ad māam informatā p̄cedit ali⁹ respect⁹ q̄ ē ad oppositū: videlicet ipsi⁹ forme īformantis ad nō informare ꝙ est oppositū precedens ⁊ similiter respectum forme ad cōpositū qui est partis componentis ad compositum precedit alius respectus: videlicet esse ipsius forme ad nō esse immediate precedens: ⁊ similiter respectū ↄpositi ad partes cōponētes p̄cedit alius respectus: s. respectus esse compositi ad non esse ipsius cōpositi immediate precedēs. sequitur. ⁊ ideo potest eē respectus omnium istorum respectuū ad apposita sua: id est ꝙ omnes respectus supradictos preceduut respectus ad opposita: vt exposui prius. Sequitur nec hoc tantum sed etiā omnes isti respectus sub ab agente: patet: q̄r respectus materie informate est ab agente inducente formam in materiam: ⁊ respectus forme informantis: est ab agente ex hoc ꝙ inducit talem formam in materiam: ⁊ similiter respectus materie ⁊ forme ad totum cōpositum est ab agente: quia nunq̄ materia posset causare intrinsece: nisi prius agens incipiat causare: vt supra patuit a doc. in primo di. 2. parte prima. q. 1. ⁊ dist. 8. q. prima. prius enim materia mouetur quam ipsa causet intrinsece: id est quod prius recipit formam partis ab agente: q̄ȝ dicatur causa intrinseca compositi: ⁊ sic patet quomodo talis respectus est ab agente: tam materie quam forme respectu compositi. Et similiter respectus compositi ad partes componentes est ab agente: quia compositum habet esse per agens ex hoc quod inducit formam in materiam: ⁊ sic forma ⁊ materia dicuntur causare intrinsece: ⁊ similiter omnes respectus ad opposita sunt ab agente: patet: quia respectus materie informate ad non esse precedens: ⁊ respectus forme informantis ad non esse precedens: est ab agente: qui nunc inducit formam in materia: que prius nō erat inducta: ⁊ sic de aliis. Sequitur ⁊ ideo potest esse respectus istorum respectuum ad agens: nam respectus materie informate includit respectum ad agens inducens formam: et non debet hic intelligi: quod isti respectus sint formaliter ad agens tanquam ad terminum. quia tūc idem respectus posset habere duos termīos quod est falsum: sed dicūtur respect⁹ ad agens: ex hoc quod omnes isti respectus includūt respectus ad agens ita quod respectus forme informātis includit respectum ipsius forme inducte ad agens īducēs ⁊ sic de aliis: Sequitur ita quod de istis multis respectibus accipiendo illos quod sunt ad propositum: materia habet respectum ad formam sicut perfectibile ⁊ illud quod perficitur ad perfectionem: ⁊ ista coeua sunt existentie compositi. i. quod quandiu compositum existit: tam diu materia perficitur ad formā: ⁊ econtra forma perficit materiam. et in illo instanti in quo forma non perficit materiam: desinit esse compositum. Sequitur iste etiam respectus scilicet perfecti ad perfectionem: est ab agente effectiue inducente formam i. quod iste respectus consequitur formam pro quanto ipsa forma inducitur ab agente in materiam Sequitur ita quod in respectu isto: qui est materie ad formam: vt receptiue ad perfectionem est respectus passiui ad agens. nam materiā pati formaliter est recipere formam et pati ab agente: est ipsam recipere ab agente. Sequitur. iste etiam respectus succedit suo opposito: quia materia non prius fuit formata vt supra exposui. Sequitur. istos tres respectus videtur dicere mutatio passiua: quia aliquid mutatur. s. respectum materie ad formam: vt receptiui ad perfectionem: et respectū passiui siue producti ad agens. ⁊ respectum posterioris ad oppositum precedens: ⁊ addit quod primus respectus scilicet receptiui ad formam receptam: ⁊ tertius respectus scilicet esse posterioris ad non esse prius immediate precedens videntur vniuersaliter concurrere ad mutationem absolute non comparando eam ad agens: patet: quia mutari ex. 5. phi. est aliquid aliter se habere nunc quam prius: ⁊ sic materia mutatur proprie: q̄r nunc recipit aliquā formam: quam prius non habebat. ¶ Et si addatur quod mutari est aliquid aliter se habere nunc quam prius ab aliquo mutante: tunc est tertius respectus qui in ordine est secundus qui scilicet

est respectus passiui ad agens. Sequitur. ¶ Ad proposi- Applicatio doc.
tum ergo potest dici. Hic doctor applicat que supra dixit ⁊ ondit q̄uo mutatio proprie non est eadē forme nec materie

quia tunc semper maneret dum manet compositũ: nã si eẽt eadem forme: tunc sequeretur ꝙ manente forma semper talis mutatio maneret: quod est falsum. patet quia forma manet in materia in esse quieto. Et similiter si esset eadẽ materie quamdiu maneret materia ipsa maneret: quod est falsum: quia materia non tantum precedit mutationẽ: sed remanet sub forma in esse quieto: et vt sic manens non dicitur mutari et quamdiu compositum manet tam diu materia et forma non dicuntur mutari: quia vt sic manet sub esse quieto. Sequitur: sed est ordo materie ad formam: vt nouus. id est immediatus ad talem ordinẽ: id est ꝙ talis respectus materie ad formam qui dicitur nouus secundum quẽ materia dicitur mutari: ex hoc dicitur mutari: quia est immediatus ad talem ordinem: quia iste respectus mutationis habet respectum ad non esse immediate precedens: et sic talis mutatio erit tantum in primo instanti: in quo materia nunc est sub vna forma sub qua prius non fuit. Sequitur: et neuter istorum ordinum est dependentia essentialis ad aliquid ad quod dependeat habens illum ordinẽ: et ideo neuter est idem absoluto. ¶ Vult dicere ꝙ respectus materie vt receptiue ad formam receptam et econtra: et similiter respectus receptiui ad non esse precedens: et similiter respectus forme informantis ad non esse precedens non sunt idem: neq; materie neq; forme: patet de respectu receptiui ad formam: quia nõ repugnat receptiuo posse esse sine tali forma vt termino: similiter respectus forme perficientis nõ ẽ idẽ tali forme: quia non repugnat forme posse esse sine tali receptiuo: et ideo nec materia sic essentialiter dependet a forma quin per diuinam potentiam possit esse sine omni forma vt infra patebit in isto scdo. dist. 12. q. 2 nec forma sic depẽdet a materia q̃n possit eẽ sine oĩ mã vt ĩfra patebit loco vbi supra. Et silr pz de respectu ad non esse ĩmediate p̃cedens: q̃ non est idẽ realit: nec forme: nec materie: pz: q: ille respectus qui est ad esse informati ad non esse informatum immediate precedens inest materie tm̃ pro primo instanti: in quo recipit formam non materia potest manere pro tpe sub forma: in quo non erit talis respectus: hoc idem dico de respectu forme ad non esse immediate precedens: quia ille respectus tantum habet esse pro primo instanti: in quo forma est in materia: et tamen post illud instans adhuc forma manet in materia: et sic patet lr̃a doc. Sequitur. Sic ergo conceditur maior huius ratiõis: videlicet ꝙ mutatio differt a termino et quomodo differat paruz supra expositũ est. Sequitur. Et ad minorem dico. Hic doctor intẽdit ostendere quõ creatio non est mutatio: quia quando aliqua productio est mutatio proprie sumpta semper includit aliquid quod vere mutetur: sicut dicimus ꝙ generatio in creaturis est mutatio quia quando compositum generatur aliqua pars compositi vere mutatur q: materia transit de non esse talis forme ad ipsam formam quam recipit: sed si totum compositũ simul produceretur: ita ꝙ nihil illius compositi precederet: sed ꝙ totum simul produceretur tam cathegoreumatice quã sincathegoreumatice: nulla esset ibi mutatio: q: nulla esset ibi pars que transiret de priuatione forme ad formam: sed in eodem instanti in quo haberet esse esset sub forma. ¶ Dicit ergo doc. ꝙ creatio proprie sumpta non est mutatio: q: est productio totius creati in esse non presupposita aliqua parte eius. Ita ꝙ licet creatum habeat duas partes: quarũ altera naturaliter possit precedere alteram et eam recipere: tamen vt totum creatur primus terminus creationis non est aliqua pars sed totale esse: et sic patet ꝙ creatio non est mutatio proprie sumpta. Sequitur. Si autem mutatio dicatur noua actuatio. Doctor dicit tres ɔclusiões breues. Prima quod mutatio presupponit aliquod potẽtiale prius habere esse in se quod transeat de priuatione ad actum: et talis mutatio nullo modo est creatio. Secunda quod sit aliquod potentiale quod nullo modo precedat actum: sed eodem instanti quo habet esse est sub actu: vt si nũc crearetur homo quantum ad corpus et animã: ibi posset esse mutatio accipiendo mutationem pro actuatione: quia tunc tale corpus in eodem instanti quo habet esse actuatiõe: quia tunc tale corpus in eodem instanti quo habet esse actuatur siue perficitur ab anima: et hoc modo creatio potest dici mutatio. Tertia ꝙ quando creatur aliquod simplex non habens partem et partes cuiusmodi est angelus: tunc creatio ipsius nõ est mutatio nec primo nec secundo modo: et hoc est qd̃ dicit. Sequitur. Et videtur ꝙ in diffinitione mutationis illud aliter se habere nunc quã prius non oportet ꝙ accipiatur positiue:

Quõ creatio nõ sit mutatio

quia planum est si non refertur ad subiectum: sed ad terminum a quo: terminus autem a quo mutationis proprie non est aliquid positiuum sed priuatio sm̃ phm̃ quinto phy. tex. cõ. 8. qui text. incipit. Si igitur quod non est dicitur multipliciter: vide tex. et hoc est magis clarũ ĩ textu septimo: qui sic incipit: quoniã autem omnis mutatio in. a. quodam. etc. Dicit ergo doc. ꝙ accipiendo mutationẽ proprie cuius terminus a quo est priuatio: ꝙ nulla creatio est mutatio. Et addit doc. ꝙ licet creatio passio sit idem realiter creature: prout dicit respectũ ad deũ creantẽ: vt p̃o dicit respectũ ad nõ eẽ ĩmediate p̃cedẽs: nõ est idẽ realr̃ cũ fundamento: si talis respectus tm̃ sit in p̃mo ĩstanti. ¶ Et sic finis huiꝰ q̃stionis.

¶ Questio sexta.

SExto et vltimo circa hanc dist. q̃ritur vtrũ angelus et anima differant specie.

Questio sexta.

¶ Ibi. Contra quãto forma creata est nobilior tanto distinguitur in plures gradus nobilitatis: et hic non attenditur maior et minor nobilitas penes gradus perfectionales ɔ̃nites naturã indiuidui eo modo quo dicimus ꝙ albedo vt octo est nobilior albedine vt quatuor. Sed attenditur penes gradus p̃fectionales specificos qui nati sunt constituere aliam et aliam speciem: nam alius et alius gradus perfectionalis et specificus de necessitate constituit aliam et aliam speciem: et in hoc gradus specifici differunt a gradibus perfectionalibus consequentibus naturam indiuidui: q: plures gradus perfectionales possunt eẽ formalit in vno indiuiduo: patz de albedine ĩtẽsa. vt. 8. Sed plures gradꝰ specifici nõ possunt eẽ in eadem specie. Et notãter dixi de gradibꝰ cõsequentibus naturã indiuidui q: echeitates possunt etiam esse gradus perfectionales aduemẽtes nature et p̃ficiẽtes cã vt patet a doc. in primo. di. 1. q. 2. Et de istis loquẽdo alius et alius gradꝰ de necessitate cõstituit aliud et aliud ĩdiuiduum: ĩ proposito ergo ĩtendit totũ de gradibus specificis et vult ꝙ quãto forma creata ẽ nobilior tãto distinguitur ĩ plures gradus nobilitatis specificos: et accipitur hic forma creata p̃ forma gñica q̃ quanto est nobilior tanto sub ea plures continentur species sicut patet quia forma mixti generica ĩ plures diuiditur species quam forma elementaris generica: et similiter forma generica animati in plures diuiditur species: quam forma generica inanimati. Cuz ergo forma generica intellectiua sit valde nobilior non intellectiua plures species sub ea cõtinebuntur quam sub non intellectiua: et per consequens sequitur quod anima et angelus differẽt specie. Et credo hãc responsionẽ esse veram: quam etiam Thomas facit contra Genti. in libro. et. licet per hanc intendat concludere qd̃ quilibet angelus faciat vnam speciem: quia aliter videretur quod essent angeli in maximo numero si plures essent in eadem specie. quia tunc oporteret quod numerus specierum angelorum excederet numerum specierum animalium: et cum hoc angeli in indiuiduo excederent numerum omnium animalium quod non videtur concedendum Sed si sit tantum vnus angelus in vna specie non videtur numerus angelorum esse ita magnus: sed quidquid sic non est presentis speculationis: quia conclusio istius questionis est certa saltem arguendo a posteriori: videlicet quod anima et angelus differant specie: quia forme eiusdem rationis siue eiusdem speciei specialissime habent eandem rationem perficiẽdi et non perficiẽdi: sed anima naturaliter est perfectiua corporis organici vt forma saltẽ informãs angelus vero nullo modo perficit materiã: vt subtiliter deducit doc. in. 9. q. q̃l. sũt enim omnino extra materiã vt patet p̃ Aristo. 12. metaphi. tex. com. 30. fm̃ aliam trãslationẽ. Oportet inquit vt iste substantie sint existẽtes extra materiaz cũ necesse est vt sint eterne. Si etiam aliud fuerit eternũ actio est. et ibi Commẽtator. 1. et quia iste substãtie sũt mouẽtes sine aliqua potentia necesse ẽ vt sint sine omni materia: cum necesse est vt sint eterne: omne enĩ eternum est actio pura: et omne qd̃ est actio pura non habet potẽtiaz hec ille. ¶ Ibi. Sed q̃d sit prima ratio huiꝰ distĩctiõis specifice. Hic recitatur opinio Bõauẽ. libro. 2. et di. 1. Qui vult quod anima intellectiua per hoc distinguitur specie ab angelo: quia est vnibilis ad materiam: et angelus non est vnibilis: ita quod vnibilitas et non vnibilitas est ratio distinguendi specie. ¶ Hic doc. hanc opinio

Bonauẽtura in. 2. di. 1.

nẽ improbat ex hoc quod distictio materie est propter disti
ctionem forme: et non econtra: id est materia ordinatur ad
formam ⁊ non econtra: ⁊ per consequens alia ⁊ alia for-
ma aliam et aliam requirit materiam: et sic forma in il-
Materia lo priori erit in se distincta ab alia: ergo non erit distincta
est pp for per posterius: puta per vnibilitatẽm ad materiam loquen-
mã quõ. do semper de distinctione specifica: ⁊ quod materia sit pro
pter formam ⁊c. patet per Arist. 2. phi. tex. com. 2. ⁊. 2. 23.
vide ibi. Et quod alia et alia forma aliam ⁊ aliam requirat
materiam. patet: quia membra leonis non differunt a mem
bris cerui: nisi quia anima differt ab anima: vt patet p cõ.
pmo de anima commento. 57. qui sic ait. Si igitur ars car
pentaria habet propria subiecta et propria instrumenta q-
bus vtatur. necesse est vt ita sit de anima cum corpore: cor-
pus enim est instrumentum anime: ⁊ ideo corpora anima-
lium conuenientia sunt animabus eorum: hec ille: et sic pa-
tet quod alia ⁊ alia anima aliud ⁊ aliud requirit corpus: ⁊.
commento. 53. super illo textu. 53. secundum aliam trans
lationem videndum enim quod quilibet habet formam et
creaturam propriam dicit sic commentator. 1. habet animã
propriam ⁊ corpus animalis proprium. Et par infra mẽ-
bra enim leonis non differunt a membris cerui nisi propt
diuersitatẽ m cerui ab anima leonis: hec ille. Ex hijs ergo
patet quod cum alia ⁊ alia anima requirat aliud ⁊ aliud cor
pus organicum prius erit entitas talis in se quam compa-
retur ad materiam cui nata est sic vel sic vniri: que vnibili-
tas consequitur talem ⁊ talem formam: et per consequens
Alexã. p- non potest esse ratio distinguendi specie. ¶ Ibi aliter dici
ma scde tur. Hic recitatur opinio Alexandri de ales: prima secũde
collatiõe collatione de substantia angeli. q. 5. Qui dicit quod grad⁹
de substã intelligendi maior vel minor in angelo anima est primum
tia angeli distinctum vnius ab alio: et ideo loquendo de intellectu
naturali hoc est relicto suis puris naturalibus: angelus p
hoc distĩguitur specie ab anĩa: quia angelus intelligit sinẽ
discursu: ⁊ anima cum discursu. ¶ Ibi. Contra anima non
discurrit circa principia sed circa conclusiões. Hic doctor
per aliquas rationes satis faciles: improbat põnẽ Alexã-
dri primo: quia si intelligere cũ discursu ⁊ sine discursu sũt
alterius ⁊ alterius intellectualitatis spẽ distincte. Sequit
ꝙ in anima erunt due intellectualitates specie distincte: pz
qr anima circa principia non discurrit: et circa conclusio-
nes discurrit. ¶ Ibi. Preterea anima beata ĩ obiecto bea
tifico non discurrit et discurrit circa obiectum cognitũ na-
turaliter. Et sic in btõ essent due ĩtellectualitates specie di
stincte. Ibi. Item tertio per hanc spẽm hoc intendit pba-
re ꝙ intellectus angeli et intellectus anime non differant
spẽ: cuius oppositum tenet alexander. Nam doc. infra pre-
senti qõne videtur tenere: ꝙ ⁊ si natura ãgeli: et natura ani
me spẽ differant: potentia tñ intellectiua vnius et alteri⁹
est eiusdem speciei: et ideo hic specialiter arguit cõtra Ale
xan. quod iste due intellectualitates non differant specie: et
tota ratio stat in hoc: quia si specie differunt: ergo visio bea
tifica angeli ⁊ visio beatifica anime intellectiue que essentia
liter dependent ab illis potentijs saltem partialiter diffe-
runt specie: quod videtur falsum: quia oĩes species diuer-
se habent determinatum ordinem sm perfectius et imper-
fectius: ita ꝙ quodlibet ĩdiuiduum perfectioris speciei ex-
cedit quodlibet indiuiduum imperfectioris: quia sicut spe-
cies est essentialiter perfectior alia sequitur ꝙ cum ipsa di-
cat totam essentiam indiuidui ꝙ quodlibet indiuiduũ per-
fectioris sit essentialiter perfectius quodlibet imperfectio
ris: nam sicut est ordo essentialis inter species: ita est ordo
essentialis inter indiuidua alterius ⁊ alterius speciei: vt pa
tere posset in. 10. metha. tex. cõ. 27. et tunc vltra: si iste vi-
siones beatifice differunt specie: alterum inconuenientium
sequitur vel ꝙ q̃libet beatitudo cuiuslibet angeli excederet
quẽlibet beatitudinẽ cuiuslibet anime vel econtra: quorum
vtrũq3 est falsum: quia se habent sicut excedentia ⁊ excessa
in beatitudine. In ista tamen littera: sunt alique difficulta-
tes pertinentes ad materiam beatitudinis que ĩ locis suis
soluentur ¶ Ibi. Item queritur quid intelligitur Hic doc.
improbat modum dicendi Alexandri de tali discursu: ⁊ hoc
per arg. diuisiuum: quia si angelus in cognoscendo non dis
currit aut hoc iõ est: quia nõ habet potentiam cognitis pn-
cipijs possit cognoscere cõclusiones: si non essent sibi prius
note actu vel habitu: et hoc est imperfectionis: patet quia
perfectio est in intellectu nostro supplens imperfectionem
quod possit ex quibusdam cognitis virtualiter includen[ti]-
tibus alia illorum aliorum cognitionem acquirere: ⁊ quod
dicit perfectio supplens in imperfectionem: hoc dicit pro-
pter intellectum diuinum qui nullo modo cognoscit vnum
ex alio vt supra patuit in prologo. q. penultima: et licet co-
gnoscat quidditates: ⁊ multa principia in quibus virtuali
ter multe continentur conclusiones vertute tamen illorum
principiorũ nihil cognoscit: sed sola essentia diuina est sim-
pliciter ratio cognoscendi se: ⁊ quodlibet aliud respectu in
tellect⁹ diuini vt notat doctor in primo. distin. 39. in crea-
tis tamen perfectio est supplens imperfectionẽ cognoscẽs
a: in quo includitur virtualiter. b. posse cognoscere: b. virtu
te ipsius. a. ¶ Aut intelligitur quod ideo ãgelus nõ potest
discurerre: quia omnes conclusiones sunt sibi actualiter no
te a prin cipio: ⁊ hoc est falsum: quia nõ omnia nouit a princi
pio. ¶ Aut iõ est quia oĩa sibi sũt habitualiter nota a pri
cipio: puta per species impressas: ⁊ hoc non ponit differen
tiã specificam intellectualitatis angeli a nobis. patet quia e
tiam anima christi habitualiter omnia nouit vt habet vide
ri. in. 3. di. 14. ¶ Dico tunc ad questionem. Hic doctor re- *Respõsio*
spondendo ad questionẽ duas conclusiones principales in *ad. q.*
nuere videtur. Pria. qd distictio specifica accipitur a na
tura vt est prior potentia productiua siue opatiua. ¶ Se-
cũda. quod ista stãt simul quod due nature species distin-
cte ad inuicem habeant potentias eiusdem specie vel saltẽ
non distinctas spẽ. Et prima conclusio prius declaratur:
cuius declaratio et si sit satis aperta tamen pro iunioribus
declaro eam de propositione in propositionem. Ibi. q̃dquid
est potẽs agere est aliquod ens habens actum primum: ⁊ p-
or est ibi secũdũ naturam ratio actus primi sm se quã in cõ
paratione ad actu secundum. cuius potest esse principium
ita quod licet illud quo tale ens est principiũ actus secundi
non sit aliud a natura sua non tamen prima entitas sua est
natura sua vt est principium talis actus secundi sed natura
sua vt in se est hec. ¶ Pro intelligentia huius littere nota
quod actus primus aliquando accipitur pro entitate dante
esse formaliter alicui sicut dicimus qd anima est actus cor-
poris ⁊c. ⁊ de isto non loquitur hic doc. ¶ Aliquando acci
pitur actus primus pro principio productiuo siue pro po-
tentia productiua siue actiua que potẽtia adhuc est duplex
Scilicet absolute sũpta: de qua Aristo. loquit. 5. metha. t. c.
27. Et nono meta. tex. cõ. secundi: et aliquando accipit p
potentia ppinqua que includit omnia necessaria ad actio-
nem: et excludit omnia impedimenta: de qua Arist. loquit
9. meta. c. 4. t. c. 10. qñ inquit aliquid possibile: ⁊ quando
⁊ quõ et quecunq3 alia necesse est adesse in diffinitione. et
subdit: tales potẽtias scilicet irrationales: necesse ẽ vt pos-
sint quando passiuum et actiuum appropinquantur hoc q̃
dem facere: illud vero pati: vide ibi et com. actus ergo pri
mus isto secundo modo accipitur in comparatione ad actũ
secundũ: ita ꝙ potentia operandi est actus primus ⁊ opera
tio est actus secundus: et de isto intelligit doctor. ¶ Nota
secũdo quod potentia operandi siue ratio formalis agendi
aliquando nominat potentiam aliquo modo distinctã a na-
tura cuius est: vt patet de intellectu et voluntate in anima
nostra: aliquãdo nominat tantum naturam: quia natura vt
talis natura est rõ formalis agendi: sicut dicimus ꝙ hũani
tas in sorte est ratio formalis generãdi ĩ ipso sorte: ⁊ vtraq3
potẽtia dicitur actus primus: doctor autem hic intẽdit de
principio productiuo aliquomodo distincto a natura cuius
est: et quia tale principium est posterius natura cuius est: se
quitur ꝙ non erit prima ratio distinguẽdi naturam: sed na
tura in se vt est talis entitas est distincta ab alia ⁊ sic anima
intellectiua vt talis natura est distincta a natura angeli non
vt est potentia intellectiua vel volitiua: quia licet ille potẽ
tie sint ipsa anima realiter: tamen secundum rationem sunt
posteriores. et aliquomodo ex natura rei distincte ab ipsa vt
infra patebit in isto secundo. d. 26. Si etiam accipitur po-
tentia secundo modo pro natura que est immediate tota ra
tio formalis agendi: adhuc potest distingui in naturam ab-
solute sumptam et in naturam sub illa ratione que est prin-
cipium agendi Primo modo est ratio distinguendi specifi-
ce: et non secundo modo quia primo modo considerata est
prior seipsa secũdo modo considerata: ⁊ vterque sensus est
ad propositum doctoris: ⁊ ex hijs declaratis satis patet lr̃a
doc. pro ista prima conclusione. Et addit vnum quod quia
a. est talis natura ideo est sic vel sic principium operandi
ita quod principium sic vel sic operandi dicitur tale qui est
talis nature. et per cõsequens prior est ratio nature in se s[ed]

S D iij.

sit rõ pricipĳ: et in tali priori habet vnde specifice distinguatur a quolibet alio. Secunda conclusio est ibi: potest etiã addi: licet non sit necessarium pro solutione questionis: ꝙ intellectualitas angeli in quantum intellectualitas nõ differt specie ab intellectualitate anime inquãtum intellectualitas: vult dicere doc. quod potentia intellectiua angeli: q̃ est immediatum principium intelligendi: et potentia intellectiua anime non differunt specie: licet angelus ⁊ anima ĩ se differant specie: et ista littera potest habere duplicẽ sensum. Primus quod potentia intellectiua sit aliquomodo distincta ab angelo et anima. Secũdus: quod ipsa anima formaliter et realiter sit ipsa potentia intellectiua: ⁊ similiter angelus in primo sensu sic debet accipi quod intellectꝰ angeli et anime possunt esse eiusdem speciei: licet angelus et anima differant specie: in secundo sensũ sic debet accipi quod angelus et anima sub illa ratione quã sunt immediatum principium intelligendi non distingnãtur specie: licet angelus et anima vt absolute considerantur: inquantum: scilicet sunt tales vel tales nature: et sic specie distinguantur. Probat modo doc. quod tales potentie non differant specie: quia potentie que sunt circa obiecta eiusdem rationis et determinantur ad obiecta eiusdem rationis videnť esse eiusdem rationis. Sed potentia intellectiua angeli: et potentia intellectiua anime sunt circa obiecta eiusdem rationis. patet: quia est idem obiectum penitus ĩtellectus angeli et anime loquendo ex natura intellectus: vt satis patet a doc. in primo. d. 3. q. 3. ⁊ in quolibe. q. 14. potentie eñi videntur simpliciter distingui per hoc quod eis assignanť distincta obiecta: quia sicut actus distinguntur per obiecta et potentie per actus sequitur vltimate quod ille potentie que habent idem obiectum sint eiusdem rationis. Et in tota ista littera intendit probare quod stat aliquas naturas specie distingui: quarum potentie sunt eiusdem speciei: ⁊ sic quamuis anima bouis ⁊ aquile differant specie: tamen vis visiua in vtraqꝫ non differunt specie. Probat etiam ex hoc quod sicut in eodem specie et numero distincto possunt contineri per idẽtitatẽ plura specie distincta: vt patet in anima intellectiua in qua continentur per identitatem intellectus et voluntas: ⁊ virtus visiua ⁊ auditiua que vidẽtur specie distingui: ergo stat etiam quod ĩ aliquibus specie distinctis per identitatẽ aliqua contineantur que nullo modo spẽ distinguantur adinuicẽ. Et ista littera ẽ satis clara.

Difficultates circa textuz occurrẽ.

Sustinendo que dicit doc. in ista littera non nulla occurrunt dubia. Primo in hoc quod dicit quod intellectus anime et intellectus angeli non videntur specie differre: quia sunt circa obiectum eiusdem rationis: sed si hoc est verum statim videtur sequi contradictio ĩ dictis eius. Supponendo aliqua dicta doctoris ĩ diuersis locis: primum: intellectus ⁊ volũtas etiam in diuinis sunt alterius ⁊ alterius rationis vt patet in prima di. 2. parte. 2. q. 2 di. 6. ⁊. 13. ⁊ in quolibe. q. 2. ⁊ alibi. Secundo suppono quod dicit doc. in primo. d 3. q. 3. ĩ quarto. di. 49. quod intellectus ⁊ volũtas habent idem obiectum simpliciter sub eadem ratione formali. et sunt circa idem obiectum sub eadẽ ratione formali: et sic videtur quod intellectus ⁊ voluntas sint eiusdem speciei et rationis: si illa ratio valet de intellectu angeli et intellectu anime qui dicuntur eiusdẽ rationis: quia circa obiectum eiusdem rationis.

¶ Ex ista etiam littera videtur sequi quod fruitio in via et in patria sint penitus eiusdem rationis: quia simpliciter sunt circa idem obiectum sub eadem ratione consideratum quia circa deum sub ratione deitatis: ⁊ tamen ipse vult expresse quod fruitio in patria et fruitio in via specie differãt vt patet ab ipso in tertio. di. 31. ⁊ in. 4. d. 49. videtur etiã sequi quod cognitio deitatis in via loquendo de cognitione distincta ipsius qualem habuerunt angeli in sua creatione: vt notat doctor in secundo. di. 3. ⁊ cognitio in patria non differant specie: quia sunt circa idem obiectum sub eadem ratione formali videlicet circa deum sub ratione deitatis ⁊ tamen iste due cognitiones differunt specie: quia vna est abstractiua ⁊ alia intuitiua. ⁊ quod tales differant specie patet a doct. in isto secundo. di. 25.

Difficultas scda.

¶ Secundo pͥncipaliter dubitatur ĩ hoc quod dicit quod intellectus angeli et intellectus anime sunt eiusdem speciei licet angelus et anima differẽt specie: quia si hoc est verum videtur sibi cõtradicere: quia in ista. q. reprobando opinionẽ Alexandri dicit quod si isti duo intellectus differẽt spẽ tunc visio angeli beatifica ⁊ visio aĩe beatifica differrẽt spẽ. quia eẽnt immediate distinctis specie saltem partialiter. Pariformiter arguo hic presupponendo propositionem doc. in prologo. q. penultima. ⁊. q. 1. quolibe. qđ qualis ẽ ordo inter aliqua vbi realiter distinguntur: talis est vbi tantũ rõne distinguntur. modo si intellectus angeli et intellectus anime essent vere cãti ab angelo ⁊ anima vt a distinctis specie adiuicem specie distinguerentur: patet quia supra dicit quod visio angeli ⁊ aĩe btifica differrent specie si essent ab ĩtellectu ãgeli ⁊ intellectu anime: vt a spẽ distinctis sequiť ergo quod vbi intellectus sola rõne differt ab angelo. vel anima ꝙ secundum rõem differrẽt specie: quia ⁊ secundum rõnẽ essẽt causati a distinctis specie. patet quia ab ipso doctore ponitur hic infra. d. 16. quod intellectus est perfectio pullulans suo modo a natura cuius est intellectus ⁊ vult qđ anima ex sua perfectione contineat vnitiue intellectum vt supra patuit in qõe immediate precedenti. ⁊ infra. d. 16. q̃ continentia non tantum dicit rõnẽ materie: sed ẽt quãdã originatiõem: vt ibi exposui.

¶ Secundo si intellectus angeli et ĩtellectus anime sunt eiusdem speciei: ⁊ sunt idem realiter suis fundamentis stati videtur sequi simpliciter maior disťictio ⁊ essentialis distinctio inter angelum ⁊ animam qualis non erit inter perfectiones per realem identitatem in eis contentas: quod non vr̃ verum: quia ⁊ apud doc. que realiter distinguntur etiam essẽtialiter distingũtur: cum ergo ãgelus ⁊ eius ĩtellectus sint penitus vna res realiter: ⁊ intellectus anime ⁊ ipsa anima sint vna res penitꝰ realiter: sequitur quod ĩter duas res realiter esset disťictio essentialis ⁊ specifica: ⁊ tãtuz esset disťictio realis ⁊ numeralis ⁊ nullo modo specifica. ¶ Tertiõ principaliter occurrit dubium in hoc quod dicit: quod ĩ eodẽ possunt cõtineri per idemptitatem illa quorum est disťictio formalis quasi specifica quia si hoc est verum statim videtur sibi contradicere. Supponendo aliqua dicta ipsiꝰ. primũ quod ideo visio beatifica ãgeli et visio beatifica anime nõ differũt specie: quia partialiter sunt causate ab intellectu angeli ⁊ anime: que nõ differũt specie. Secũdo p̃suppono illam propositionem supradictam: videlicet qualis ẽ ordo inter aliqua vbi disťĩguũtur realiter ⁊c. Istis p̃suppositis arguo sic: si. a. ⁊. b. ĩter se formaliter disťicta essent vere cãta a. c. quod tantum est vnũ specie essent eiusdem speciei patet per primam propositionem de visiõe beatifica loquẽdo semper de causis precisis siue totalibus: siue partialibꝰ. ergo talem ordinem habebunt: vbi sunt causata tantum secundum rationem quod erunt eiusdem speciei: si ergo potẽtia intellectiua et sensitiua essent immediate causate ab anima intellectiua essent eiusdem rationis: ergo et modo vbi sunt causate secundum rationem. Si dicatur quod si essent realiter distincte ⁊ vere causate ab intellectiua: et tamen essent specie distincte: quia ab vno specie indistincto possunt esse plura specie distincta. sed si hoc est verum: tunc argumentum doc. non concludit: vbi arguit quod si visio beatifica angeli ⁊ visio beatifica anime essent partialiter ab alio et alio intellectu specie distincto de necessitate specie distinguerentur: ⁊ ꝙ modo specie non disťiguantur: hoc est quia sunt ab alio et alio intellectu tantum numeraliter distincto Si hoc argumẽtum doctoris concludit et argumentum de potentĳs supradictum concludere videtur. ¶ Quarto pͥncipaliter dubitatur in hoc quod dicit. ꝙ sicut in eadem anima includuntur perfectiones ĩtellectiue et sensitiue: que ita sunt distincte formaliter: sicut si essent due res: ita et econuerso potest aliquid indistinctum formaliter contineri in distinctis. nam si hoc est verum statim sibi videtur contradicere: quia illa indistincta formaliter que ponuntur per idẽtitatem in distinctis specie: non possent poni contineri ꝑ idẽtitatem: nisi de necessitate nature: saltem secundum rationem originarentur: vt supra exposui in questione immediate precedente: ⁊ si essent realiter originate essent alterius speciei: quia immediate essent a distinctis specie: ergo et modo vbi secundum rationem originantur distinguuntur specie. patet consequentia per illam propositionem: qualis est ordo ⁊c. Deinde non videtur sequi quod si aliqua specie distincta continentur per identitatem in aliquo vno specie indistincto: quod aliquo solo numero differentia contineantur in aliquibus per identitatem specie distinctis. quia in primo casu videtur quod plura alterius rationis possunt saltem secundum rationem causari ab vno penitus indistincto vt patet de multis perfectionibus que sunt ab essentia diuina: sed non sic sequitur quod a specie distinctis possint

Difficul. tertia

esse plura per identatem solo numero differentia.

Respondeo singulatim ad omnes difficultates: ⁊ primo ad primum sustinendo ꝙ intellectus

Rn̄sio ad difficul.

angeli: et intellectus anime sint eiusdem speciei: licet anima et angelus differant specie: ꝙ instantia facta contra nō ɔcludit nisi i isto casu: videlꝫ qđ si idētitas obiecti esset p̄cisa causa identitatis potentiarum: tūc bene sequeretur ꝙ intellectus et voluntas que respiciunt omnino idem obiectum essent eiusdem speciei:: nec secundum veritatem: nec secundum doctoris intentionem; hec est precisa causa. Nā doctor hic arguit quasi a posteriori ⁊ per locum extrinsecū quia communiter potentie respicientes idem obiectū sunt eiusdem rationis et non loquitur absolute: de quibuscūq potentijs: sed tantum loquitur de potentijs eiusdem generis: videlicet cognitiuis: nec de omnibus simpliciter cognitiuis: quia de non subordinatis: quarm differentia sumitur aliūde ꝗ ab obiectis: nā potentia visiua ⁊ fantasia differūt specie: et tamen vtraq potest esse eiusdem obiecti: etiam secundum numerum vt patet: et similiter intellectus ⁊ fantasia differūt specie: et tamen intellectus vt itellectus potest cognoscere eidem obiectum ⁊ sub omni ratione sub qua cognoscitur a fantasia vt patet a doc. in primo. dist. 3. q. 3. ⁊ sic identitas obiecti non est precisa causa identitatis potētiarum: loquendo de quibuscunq potentijs. Sed si habet veritatem hoc erit verum de potentijs: quarum vna non subordinatur alteri: ⁊ quarum vna nō presupponit de necessitate actionem alterius: sicut voluntas presupponit de necessitate actionem intellectus: ⁊ ideo sustinendo pōnē habem⁹ dicere qđ due potētie visiue quantuncunq in diuersis speciebus erunt eiusdem speciei quia tales potētie sic se habent qđ vna nō subordinatur alteri: nec vna de necessitate vt possit agere presupponit actionem alterius: ideo iudicamus esse eiusdem speciei quia ille sunt eiusdem obiecti: et sub eadem ratione considerati. Et econtrario: dicimus qđ potentia visiua et potētia auditiua etiam vt sunt in eodem supposito differunt specie: nec tamen vna subordinatur alteri cum sint disperate nec vna de necessitate vt possit habere operationem propriam presupponit operationem alterius. Dicimus ergo ipsas specie distigui: quia est impossibile ꝙ possint esse eiusdem obiecti: nec sub eadem: nec sub alia ratione considerati: intelligitur ergo propositio docto. de potētijs nō subordinatis: nec quarum vna i operando p̄supponat operationem alterius: ⁊ quamuis potentie disperate differāt specie suis rationibus formalibus: quia tamē de necessitate sunt distinctorum obiectorum: propter talem distinctionem arguimus ipsas specie distingui. et sic debet intelligi. Arist. 2. de anima vbi supra: et similiter due potētie non disperate nec vna subordinata alteri in operando: vt due potentie visiue sunt eiusdem speciei suis rationib⁹ formalibus: que tamen identitas propter obiecti identitatem quasi a posteriori cognoscitur: et sic debet intelligi Aristo. vbi supra. Et quod dicitur de fruitione in patria et fruitione in via: quod tunc non different specie cum sint eiusdē obiecti. Dico ꝙ verum esset si idem obiectum esset eodē modo presens. Sed alia ⁊ alia presentia obiecti potest causare saltem partialiter fruitionem alterius ⁊ alterius ratiōis

An fruitio patrie ⁊ fruitio vie differt specie

Et sic fruitio in patria: q2 est ab obiecto in se presente: vel ab aliq̊ perfecte supplente vicem obiecti in se presentis differt specie a fruitione in via que respicit idem obiectum nō in se presens: sed tantum in aliquo representatiuo: vt puta in aliqua specie intelligibili: vt dicit doctor de angelis ifra di. 3. q. 10. qui habent deum presentem in ratione obiecti intelligibilis per speciem intelligibilē: viatoribus tamen de communi lege ipse deus est presens per reuelationem siue per fidem infusam siue acquisitam: et sic fruitio in via et in patria differunt specie: et hoc modo intelligit doctor in tertio dist. 31. et in quarto d. 49. Dico secundo quod fruitio in patria et fruitio in via sunt simpliciter causate a diuersis specie distinctis. sustinendo quod obiectū vel cognitio obiecti sit causa saltem partialis fruitionis: de quo infra patebit dist. 25. et tunc fruitio in via tantum partialiter causatur a cognitione abstractiua ipsius dei: et in patria tantum ab ipso deo in se presente vel a supplente ⁊c. vel forte a visione deitatis: et tamen cognitio in via differt specie ab ipso deo vel a supplente vicem et a visione dei in se.

¶ Ad aliud de cognitione intuitiua et abstractiua eiusdē obiecti: patet responsio ex his que dixi de fruitione in via: et i patria: nā propter easdem causas cognitio ituitiua ⁊ abstractiua obiecti eiusdem specie differunt. ¶ Ad secundā difficultatem principalē que est minoris ponderis. Respōdeo sustinendo illam opinionem quod intellectus angeli ⁊ anime non differunt specie: Et antequam respondeam ad instātias p̄ clariori itelligētia aliq̄ premitto. Prio ꝙ hec propositio nō est vniuersaliter vera cāta a diuersis spē distinctis de necessitate differunt specie siue sint causata totaliter: siue partialiter: patet quia calor causatus a sole et calor causatus ab igne sunt eiusdem speciei: ⁊ tamen cause differunt specie: ⁊ similiter mus causatus per propagationem siue vniuoce: ⁊ mus causatus per putrefactionem siue equiuoce sunt eiusdem speciei: ⁊ tamen vt sic de necessitate sunt a causis specie distictis: vt clare patet a doc. in. 1. di. 2. parte. 2. q. 2. in responsione ad primum argumentum principale. Secundo premitto: qđ ista propositio nō est vniuersaliter vera causata siue partialiter: siue totaliter ab eadē causa: ⁊ sub eadem ratione formali et specifica sunt eiusdē speciei. nā patet per instantiam: quia idem sub eadem ratione formali potest causare immediate specie distincta et quāto causa est vniuersalior illuminatior tanto eadē omnino ex natura rei idistincta: pōt plura specie disticta causare. Tertio premitto quod sunt aliq̄ entitates que ex rationibus suis formalibus sic se habent: qđ semper specie differunt a quibuscūque causis causentur: siue a causis eiusdem rationis siue a causis alterius rationis: vt patet de mure siue per propagationē siue p putrefactionē causato ⁊ de vespa. siue per propagationē siue per putrefactionem cāta. ⁊ similiter sunt alique entitates que ex suis rationibus formalibus sic sūt eiusdem speciei: qđ quantūcūque a diuersis specie causent adhuc erunt eiusdem speciei: vt patet de mure cāto ab alio mure ⁊ causato a sole. Quarto p̄mitto: quod sūt alique cause quantumcūque diuerse que tantum sunt nate causare immediate aliquas perfectiones eiusdem speciei specialissie: vt patet de sole ⁊ homine: que sunt cause bonitatis entitatiue que bonitates taꝫ in homine quā in sole sunt simpliciter eiusdem speciei: ⁊ alique sunt cause siue nature: que quātūcunque indistincte etiam numero sunt de necessitate cause: vel quasi cause aliquaruꝫ perfectionuꝫ specie distinctarum vel saltem alterius rationis specifice: vt patet de anima intellectiua que est quasi causa originatiua intellectus et voluntatis: potentiē visiue: auditiue ⁊c. que de necessitate sūt alterius ⁊ alterius rationis. Quinto premitto quod alique sunt potentie que comparantur ad operationes proprias: quibus operationibus nullum productum correspondet extra: et alique comparantur ad actiones: quibus producta correspondent extra. Exemplum primi. intellectus respectus siue intellectionis: exemplum secundi. potentia calefactiua in igne respectu ligni calefactibilis. Potentie primo modo si non sunt subordinate: nec vna in operando presupponit de necessitate operationem alterius: et respiciūt idē obiectum sub eadem ratione consideratum: sunt p̄ductiue operationum eiusdem rationis: et tales potentie que sic respiunt idem obiectum sub eadem rōne: et non sūt subordinate ⁊c. sunt communiter eiusdem speciei: et sic intellectus angeli et intellectus anime quia sunt potentie non subordinate: nec vna in operando de necessitate presupponit alterius operationem: ⁊ possunt esse respectu vnius et eiusdem obiecti simpliciter sub eadem ratione considerati erunt eiusdeꝫ speciei: et operationes earum proprie erunt eiusdem speciei quarum operationum identitas: propter duo iudicatur siue arguitur: videlicet propter identatem obiecti: et q2 sunt a talibus potentijs mere actiuis si operatiuis (quod dico propter potentias factiuas) que sic se habēt: quod nec vna subordinatur alteri: nec operatio vnius presupponit de necessitate operationem alterius. Sed si tales operationes essent a potentijs specie distinctis de necessitate essent specie distincte: vt patet de actu intellectus et actu voluntatis etiam circa oīno idē obiectum: ⁊ similiter patet de actu potentie visiue: et de actu fantasie etiam respectus eiusdē obiecti sub eadem ratione considerati: et si potentia visiua et auditiua que sunt potentie disperate possint operari circa idem obiectum adhuc tales operationes essent specie distincte: quia communiter hec est vera: operationes proprie q̄ sunt a potentijs operatiuis specie distinctis specie distinguntur: et que sunt a potentijs operatiuis idistictis specie sunt eiusdem speciei pro quanto dependent ab illis potentijs. Quod dico propter obiecta distincta specie: quia quando tales operationes eliciuntur a potentijs specie indistin-

Rn̄sio secunde dif. p̄ncipalis

ctis partialiter: et ab obiectis spẽ distinctis: partialiter ex parte obiectorum habent distinctionem specificam: et ex parte potentiarum habent identitatem specificam saltem secundum quid) Et hoc arguimus a posteriori: et ab experimento. Sed quare a potentijs operatiuis tantum si specie distinguntur: et operationes earum specie distinguũtur: ⁊ si specie non distinguntur: nec similiter operationes. Et tamen a diuersis naturis specie distinctis possunt esse producta eiusdem speciei: ⁊ ab eadem natura numero possunt esse plura producta specie distincta nulla causa assignari potest: nisi quia sunt tales entitates. Sicut etiam doctor dicit: quod alique forme imperfectiores sunt actiue: vt elementares: et alique perfectiores non sunt actiue: vt alique forme mixti: vt patet de mixtis inanimatis: et similiter sunt alique forme perfecte: que sunt generatiue: vt patet de homine: et alique multo perfectiores: que nullo modo possunt generare sibi simile in natura: vt patet de intelligentijs: nulla a nobis potest signari causa: nisi quia sunt tales et tales entitates: vt notat doctor in primo. dist. 7. respondendo ad secundum argumentum principale: sic dico in proposito de potentijs operatiuis et naturis productiuis. ❡ Hijs premissis patet facilis solutio ad instãtias. Et dico breuiter concedendo ꝓpositionem docto. s. Qualis ẽ ordo inter aliqua distincta. realiꝰ ⁊c. ⁊ ꝙ si intellectꝰ aĩe ⁊ intellectus angeli essent realiter distincti vere essent realiter causati: et modo vbi sunt sola ratione distincti sunt secundũ rationẽ causati: ⁊ cũ infertur: si essent realiter causati essent alterius ⁊ alterius speciei: negatur. Et cũ ꝓbatur ꝑ hoc ꝙ essent a naturis specie distinctis. Dico vt supra ꝙ hec non est precisa causa: ꝙ specie distinguantur si sũt a distinctis specie: quia ⁊ a specie distĩctis possunt esse aliqua eiusdẽ speciei: vt dixi de mure ⁊c. essent ergo intellectꝰ et intellectꝰ eiusdẽ speciei: quia sunt a tali ⁊ tali natura: q̃ non sunt nate ꝓducere huiusmodi ꝑfectiones vt specie distinctas. Et cum vltra infertur de visione beatifica angeli ⁊ de visione beatifica aĩe: ꝙ si essent a potentijs spẽ distinctis spẽ distĩguerentur: ergo hoc idem erit ĩ ꝓposito. Dico ꝙ illa non est ꝑcisa causa ꝙ spẽ distinguanꝰ: q2 plura eiusdẽ speciei possunt esse a diuersis non tãtũ spẽ: sed etiaz genere distinctis: vt supra patuit de mure ab alio mure causato: et de mure causato a sole: ⁊ aliqua specie diuersa possunt esse ab eadem causa etiam numero: causa ergo quare huiusmodi visiones specie distinguerentur nulla alia assignari potest: nisi quia sunt a talibus potentijs operatiuis: que vt specie distinguuntur: non sunt nate habere operationes proprias: nisi vt specie distinctas. Et concedo quod si huiusmodi operationes: que vt realiter distincte a potentijs abinuicem specie differunt: si tantum ratione differrent ab illis potentijs adhuc secundum rationem essent causate vt specie distincte: sicut etiam intellectus angeli ⁊ intellectus anime: si essent realiter distincti ab angelo et anima essent simpliciter causati: vt idem specie propter causam superius dictam: et vbi sola ratione differunt: sunt secundum rationem causati: vt idem specie: et sic patet solutio ad istam difficultatem / et ad omnes instantias: quam bene nota.

Ad tertiam difficultatem patet respõ

sio ex his que dixi ad secundam difficultatem principalez. Concedo enim propositionem docto. qualis est ordo. ⁊c. Concedo etiam quod si visio beatifica anime ⁊ angeli essent a potentijs specifice distinctis: quod distinguerentur specie: non quia vt sunt precise a causis distinctis specie: sed quia sunt a talibus potẽtijs operatiuis: que vt specie distincte nate sunt tantum habere operationes specie distinctas. Et concedo ꝙ a. ⁊ b. que sunt a. c. distinguntur specie: ⁊ si essent realiter distincta a. c. ẽẽnt realiꝰ causata a. c. vt specie distincta: ⁊ modo vbi tantũ rõne distinguunꝰ: ꝯcedo: ꝙ secundũ rationẽm sunt causata vt specie distincta. Et cũ arguiꝰ per locuz ab oppositis: ꝙ q̃ sunt causata a specie distinctis specie distinguunꝰ: ergo que sunt causata a causa eadẽ specie sunt idẽ specie: dico ꝙ locus ab oppositis in ꝓposito tenet ĩ causis ꝑcisis: vt pz primo posteriorũ de causa respiratiõis ⁊c. Sed hic nõ arguiꝰ a causis ꝑcisis: q2 distinctio causarũ specifica nõ est causa ꝑcisa: quare aliq̃ effectus specie distinguanꝰ: patet q2 causa eiusdẽ speciei: immo eadẽ numero est causatiua pluriũ specie distinctoruz: vt patet per experimẽtum: nec similiter identitas specifica cause est ꝑcisa causa, quare plures effectus sũt eiusdẽ speciei: quia effectus eiusdem speciei possunt esse a causis specie distinctis: vt supra dixi. Ex quo ergo non arguitur a causis precisis: ideo non sequitur quod si. a. ⁊. b. sunt. a. c. non distinguantur specie. Sed quare. a. ⁊. b. sic producuntur vt sic specie distincta. ⁊. d. ⁊. e. vt solo numero distincta producuntur ab. f. ⁊. g vt specie distinctis causa est assignata supra respondendo ad secundam difficultatẽm principalem. Ad 4. diffi.

Ad quartam et vltimam difficultatẽ

patet responsio ex dictis supra. Et applica quẽ dixi: quia non oportet ea amplius applicare.

❡ Et cum dicitur circa vltimum: quod non videtur simile quod si aliqua distincta specie possint contineri per identitatem in aliquo vno specie indistincto: quod aliqua duo solo numero differentia possint etiam contineri per identitatem in aliquibus specie distinctis.

❡ Dico: quod hec ratio bene concluderet si illa duo solo numero differentia per identitatem continerentur in diuersis specie. sic intelligendo: quod. a. ⁊. b. solo numero differẽtia simul contineantur per identitatem in. c. ⁊ simul contineantur in. d. que. c. ⁊. d. specie distinguuntur. quia tunc esset simpliciter impossibile: sed quod. a. contineatur per identitatem in. c. ⁊. b. similiter contineatur identice in. d. tunc nõ tantum est verisimile: quod si specie distincta continentur per identitatem in aliquo vno specie indistincto quod. a. ⁊ b. solo numero differentia contineantur per identitatem in c. ⁊. d. modo preexposito: sed etiam est argumentum a fortiori siue a minori ad maius: quia minꝰ videtur inesse quod due formalitates specie distincte vnitiue contineantur ĩ aliquo vna numero indistincto: quam quod duo solo numero differentia vnitiue contineantur in duobus specie distinctis reddendo singula singulis: ⁊ hoc patet quia magna fit altercatio de attributis diuinis quod adinuicem formaliter distinguãtur ⁊ quod sint ex natura rei in essentia diuina vt supra patuit ĩ primo distin. 8. q. penultima et sic patet solutio ad omnes difficultates supra dictas quã bene nota ⁊ pondera: quia ad multa valet.

Ad argumẽta pr̃icipalia Primo doc.

Ad arg. pncipalia

arguit probando: quod anima et angelus non differãt specie: quia si essentie differunt specie: ergo et potentie que fũdantur in eis: ⁊ si potentie: ergo ⁊ operationes: ergo ⁊ obiecta vt patet secundo de anima. tex. com. 33. vbi sic habetur secundum aliam translationem: Et indiget inquit necessario qui vult perscrutari: de istis supple anime potentijs scire vnam quamque istarum que sit deinde post perscrutetur de contingentibus in hijs: ⁊ si necesse est dicere vnam quãque illarum que sit: verbi gratia intellectus quid sit: ⁊ sentiens quid sit: nutritiuum quid sit oportet etiam predicere intelligere quid sit: actiones enim et operationes precedũt in ĩtellectu virtutes: ⁊ si ita ⁊ sit cõsiderare de alijs rebus oppositis istis debet precedere considerationem de istis oportet nos vt intendamus ad diffiniendum istas primo ꝓpter istam causam. verbi gratia cibum ⁊ sensatum ⁊ intellectum hec ille: vult dicere quod potentie anime non cognoscuntur nobis inesse: nisi per operatiões: nec operationes cognoscũtur distincte nisi q2 sunt circa talia ⁊ talia obiecta ⁊ ideo p̃mo cognoscũtur obiecta distĩcta: ⁊ scd̃o operatiões circa illa obiecta ⁊ tertio potentie quarum sunt tales operationes: vnde et Commentator ibi sic ait. Et si oportet scire que est vna queque istarum virtutum necesse est prescire actiones proprias vnicuique istarum virtutum que sunt v. g. quid est intelligere per intelligens ⁊ sentire per sentiẽs ⁊ nutrire per nutriens. cognitio enim actionum istarum virtutum prior est apud nos in nostra prima cognitione quaz cognitio istarum virtutum: et causa narrauit: quod cognitio actionum debet precedere cognitionem virtutum: narrauit etiam quod cognitio patientium: videlicet obiectorũ illas actiones debet precedere cognitionem illarum actionum propter eandem causam propter quam debet precedere cognitio actionũ cognitionẽ virtutuz hec ille: pz ergo: q̃ per distinctionẽ obiectorũ cõcludimus distĩctionẽ actuũ ⁊ ꝑ distĩctionez actuum concludimus distĩctionem potentiarum: secundo ꝑ distĩctas potẽtias concludimus distinctas essentias: cum ergo ĩtellectus ãgeli ⁊ intellectus anime habeãt simpliciꝰ idem obiectuz. sequiꝰ ꝙ erunt potẽtie eiusdẽ rationis: ⁊ si hoc ergo ⁊ essentie

¶ Respondet doctor ⁊ dat duas responsiones: prima q̃ tales potentie sunt eiusdem rationis ⁊ operationes illarū similiter: quia circa idem obiectum: ⁊ hoc quantum ad literam Aristote. et Commen. Sed vltra non sequitur: quod si potentie sunt eiusdē rationis ꝙ ⁊ essentie: in quibus fundantur sint eiusdem rationis: nec hoc habetur ab Aristote. tantum enim habetur: quod obiecti eiusdē rationis sunt operationes eiusdem rationis: ⁊ istarum sunt potentie eiusdem rationis.

¶ Secunda respōsio est: quod iste potentie pro quāto fundantur in essentijs specie distinctis distinguntur specie.

¶ Et si arguatur contra: quia actus earum non differunt specie: quia sunt respectu vnius ⁊ eiusdem obiecti: ergo nec ipse potentie differunt specie per philosophum vbi supra. Dicit doctor quod isti actus possunt dupliciter considerari: vel inquantum dependent a potentijs: vel inquantum dependent ab obiecto Primo modo actus distinguntur specie: quia ⁊ fundamenta illorum: scilicet potentie distinguuntur specie: ⁊ ille potentie dicuntur specie distingui pro quanto sunt fundate in essentijs specie distinctis. Secundo modo actus sunt eiusdem speciei: quia vt sic dependent ab obiecto eiusdem rationis: ⁊ tunc conceditur: quod intellectio angeli ⁊ hominis de eodem intelligibili ex parte obiecti: est eadem specie ex parte autem fundamenti: inquantū fundamentum est potentie ratio agendi (puta quia anima dat intellectui: vt sit talis ratio agendi: non quod ipsa anima sit immediate ratio agendi) sunt alia specie: ⁊ tunc oporteret concedere: quod operationes simpliciter differunt specie: quia illa identitas secundum quid ex parte obiecti simpliciter non est identitas in specie: sed alia diuersitas simpliciter est diuersitas: ⁊ identitas secundum quid: vult dicere quod operationes que sunt a potētijs specie distinctis sunt simpliciter diuerse in specie: licet dicantur eiusdem speciei: vt comparantur ad obiectum eiusdem rationis: sed talis identitas specifica est tantum secundum quid: quia tantum ratione tertij cui comparantur. Sequitur in litera: quecunque enim differentia sufficit ad distinguendum. Sed nō quecunq̧ identitas sufficit ad perfectam identitatem aliquorum: vult dicere doctor: quod ad concludendnm aliqua esse alterius rationis sufficit etiam minima differentia alterius ⁊ alterius rationis: sicut patet de sapientia infinita et bonitate infinita: que formaliter differunt in diuinis. Sed ad concludendum perfectam identitatem aliquorum non sufficit qualicunq̧ identitas. Sequitur: ⁊ tunc videtur sequi illud inconueniens quod illatum est contra secundā opinionem de actibus beatificis: vult dicere: quod si iste potētie differunt specie: ⁊ per consequens operationes earum simpliciter differunt specie: sequitur: quod visio beatifica intellectus angeli ⁊ visio beatifica intellect⁹ anime simpliciter differāt specie: ⁊ si sic: sequitur vel quod quelibet visio angeli excederet quamlibet visionem anime: vel econtra: ꝙ est inconueniens: tamen ad euitandum hoc inconueniens: oporteret forte dicere: quod tota causa act⁹ beatifici est obiectum: ⁊ quod potentie se habeant ibi respectu illius act⁹ vt tantum receptiue ⁊ passiue.

¶ Secundo principaliter arguit doctor per Augu. tertio de lib. arbi. angelus ⁊ anima sunt natura pares: sed officio impares. ⁊c.

2. arg. p̄n. ¶ Respondet doctor ibi. Ad secundū ⁊ ad omnes auctoritates consimiles: patet per istam auctoritatem Augustini: anima sola veritate prima formatur propter hoc quidem nihil superius est anima: quod verum est in ratione obiecti: in quo quiescit. vt supra patuit in primo dic. prima q. p̄ma. respondendo ad argumēta p̄ncipalia: ⁊ quo ad hoc par est angelo: quia nulla natura intellectualis potest quietari nisi in obiecto infinito: vt supra probatum est: in primo. d. 1. q. 1. ⁊. q. vltima: ⁊ dist. 2. parte. 1. q. 1. in illa via que est ex parte eminentie.

Tertio arguit doctor:

⁊ ratio stat in hoc: quia si angelus ⁊ anima sunt alterius rationis: sequitur ꝙ quodlibet indiuiduum vnius erit nobilius quolibet indiuiduo alterius: vel ecōtra ꝙ nō est verum: quia si quilibet angelus esset perfectior q̄libȝ anima seq̄ret̄ ꝙ esset capatior maiori beatitudine: quia capacitas sequitur ētitatē ⁊ cum beatitudo requirat totā capacitatē satiari: sequitur ꝙ maior p̄fectio necessario erit in quolibet angelo ad hoc vt sit beatus q̄ȝ sit in qualibet aīa vel e conuerso ꝙ ē icōueniēs. ¶ Respondet doc. primo remittēdo se ad tertiū librum. di. 13. vbi habet videri quis sit perfectior angelus an anima comparando animā christi ad naturam angelicam. Secundo dicit: quod capacitas beati satiatur secundū p̄portionem ad merita: sed de ista capacitate felicitatis plenius habet videri. in quarto. di. 49. ⁊. 50

Circa responsiones

ad argumenta principalia aliqua insurgunt dubia. primum est de hoc quod dicit: quod potentie distinguuntur specie stante vnitate obiecti: circa quod sunt tales potentie: quia in hoc videtur expresse contradicere dictis philosophi. ⁊ Auerrois. in secundo de anima tex. cō. 33. qui volunt ꝙ ex cognitione obiecti cognoscitur qualis sit operatio et ex cognitione operationis cognoscatur qualis sit potentia: sicut ergo propter diuersitatem obiectorum diuersas arguimus operationes: et propter diuersas operatiōes arguimus diuersas potētias: sic ecōtra p̄pt̄ vnitatē obi/arguim⁹ vnitatem opatiōis et ex ꝯsequenti arguimus vnitatem potentie. dubia circa solu. argu. p̄mū.

¶ Secundo dubitatur in hoc quod dicit quod operationes differunt specie: vt comparantur ad potentias specie distinctas: a quibus dependent: vt vero comparantur ad idē obiectū sunt eiusdē ratiōis: quero aut sūt eiusdē rōnis ex natura rei: ⁊ distīcte spē ex natura rei aut ex natura rei differūt spē: et sola ratiōe sūt eiusdē rationis: puta ex sola comparatione ad obiectum. primo modo est simpliciter impossibile quod. a. ⁊. b. preter omne opus intellectus differant specie: ⁊ sint eiusdem speciei: secundo modo non videtur esse ad propositum: quia vt sic quasi omnia possunt esse idem ex natura rei: et differre specie per opus intellectus: vt patet quia homo ex natura rei est simpliciter idem ⁊ tamen idem homo vt conuenit sibi intentio subiecti ⁊ intentio predicati differt specie a seipso: ⁊ tunc idem sentiendo de operationibus nullam includit difficultatem. Tum etiam quia non est intentio Aristo. vbi supra qui argint vnitatem operationis propter vnitatem obiecti.

¶ Preterea quero si tales operationes sunt effectiue ab obiecto ⁊ effectiue a potentijs: ⁊ certum est quod sic vt ipse subtiliter probat in primo. dist. 3. q. 7. ⁊ in quolibetis. q. 15. hoc stante sint ille operationes. a. ⁊ b. tunc sic. a. ⁊. b. vt immediate causantur partialiter a potentijs specie distinguntur: ⁊ vt īmediate causantur ab obiecto partialiter aut specie distīguntur: aut sunt idem specie: si primo hoc est cōtra Aristo. vbi supra. et contra ipsum doctorem qui vult ꝙ sint eiusdem rationis vt comparantur ad idem obiectum: si secundo ergo. a. ⁊ b. ex natura rei erunt specie distincta: et simpliciter eadem specie: quod est impossibile. Tum etiā quia alia ⁊ alia causatio non variat entitatem in se. p̄t⁹. n. est res talis in se quam alteri comparetur vt patet a docto. in pluribus locis: ⁊ tunc quero aut. a. et. b. ex sua ratione formali sunt distincta specie: aut sunt eadem specie. si primo ergo non eadē erunt spē: vt ꝯparant̄ ad obīm: si scd̄o ḡ nō erūt distīcta spē vt ꝯparāt̄ ad potētias spē distīctas.

¶ Secundo dubitatur in hoc quod dicit quod quecunque differentia sufficit ad hoc vt aliqua simpliciter distinguantur: sed non quecunque idētitas sufficit ad perfectam idētitatem aliquorum hoc non videtur posse stare: quia ex quo idem ⁊ diuersum diuidunt omne ens quod modis dicitur idem tot modis dicitur ⁊ diuersū sicut dicimus idem numero diuersum numero: idem specie ⁊ diuersum specie: sicut ergo differentia nata est sic facere differre: ita identitas opposita nata est sic facere idem: sicut ergo aliqua faciunt differre simpliciter. ita ⁊ identitas opposita facit aliqua esse idem simpliciter: ⁊ sic vt aliqua faciunt differre tantū secundum quid: ita ⁊ identitas opposita facit aliqua esse idem tantum secundum quid. 2. dubiū

¶ Tertio dubitatur in hoc quod dicit quod operationes vt dependent a potentijs distinctis specie simpliciter specie distinguuntur: vt vero comparantur ad obiectum: sunt idem specie tantum secundum quid quod videtur repugnare dictis eius: quia ipse in primo. distinctio. 3. questio. 7. in corpore questionis vult quod actus capiant distinctionem ab obiectis. dicit enim sic. Si actus non essent ab obiecto non distinguerent̄ essentialiter propter distinctionem obiecti: quia essentialis distinctio non est ab eo quod non ē causa: nec esset simpliciter perfectior intellectio perfectioris intelligibilis: posito equali conatu hinc inde ex parte intellectus: ⁊ infra sic dicit: similiter non videret̄: quomodo aliqua tota scientia cōtinet virtualiter in obiecto si sola aīa haberet cālitatē respectu habit⁹ ⁊ act⁹. Ex his ego arguo 3. dubiū.

sicut actus a solo obiecto habent distinctionem. ita quod actus distinctorum obiectorum specifice distinguantur: ita et vnitas actus erit simpliciter ab vnitate obiecti: cum actus semper specificetur ab obiecto: videtur ergo magis dicendum: quod actus vt comparantur ad idem obiectum a quo essentialiter dependent: ⁊ a quo simpliciter specificantur sint simpliciter idem specie: ⁊ vt comparantur ad potentias: a quibus licet dependeant partialiter non tamen communiter ab eis specificantur dicantur differre specie tantum secundum quid.

Rñsio ad 1. difficul.

Respondeo ad has difficultates. Et

primo ad primum tenendo hanc opinionem: quod intellectus angeli et intellectus anime specie distinguantur: quia sunt a causis siue naturis specie distinctis. (Licet hec non sit precisa causa vt supra dixi) cum dicitur quod hoc est contra Aristotelem negatur: ⁊ cum probatur: per hoc quod identitas obiecti arguit identitatẽ potentie: dico primo quod in illo textu et commento tantum habetur: quod distinctio obiectorum quasi a posteriori arguit potentias distinctas: sed non habetur quod identitas obiecti arguat identitatẽ potentie: et si arguatur per locum ab oppositis: quod sicut distinctio obiectorum est causa distinctionis potentie: ergo identitas est causa identitatis: non sequitur nisi forte in causis precisis: et patet instantia: quia respectu eiusdem obiecti. ⁊ sub eadem ratione considerati: possunt esse potentie specie distincte: vt patet de intellectu et voluntate: et similiter de visiua fantasia: et intellectu: nec similiter est ista vera absolute: quod distincta obiecta specie arguant distinctas potentias: patet quia eadem potentia visiua est respectu albedinis nigredinis ⁊ rubedinis que specie differunt nec sic Aristote. loquitur de obiectis distinctis: sed accipit ibi obiecta distincta adequate: sic quod obiectum adequatum vnius potentie non potest esse obiectum: neq; adequatum: neq; inadequatum alterius potentie: nec etiam loquitur de obiectis adequatis respectu cuiuscunque potentie absolute sumpte: sed loquitur tantum de obiectis adequatis: que respiciunt tales potentias: quarum vna non subordinatur alteri: neque vna in operando necessario perexigit operationem alterius: loquitur ergo tantum de potentiis disperatis. Si etiam loquatur de potẽtiis subordinatis debet sic exponi: ⁊ non econuerso: id est quod quamuis sit idẽ obiectum potentie visiue ⁊ fantasie: quia in quod visiua potest ⁊ fantasia: sed non econuerso: quia obiectum adequatũ fantasie non est obiectum adequatum visiue: sed alia expositio est melior: ⁊ sic patet ad difficultatem.

Ad. 2. difficultatẽ

¶ Ad secundam difficultatem cum queritur: an ille due intellectiones causate a potentiis specie distinctis circa idem obiectum sint idem specie ex natura rei ⁊ distincte specie ex natura rei: an tantum distincte specie ex natura rei: ⁊ idem specie tantum per intellectum. Dico quod potest dari vtrũque membrum.

¶ Et cum arguitur contra primum: quod hoc videtur impossibile.

¶ Dico quod si ille intellectiones in se absolute considerate dicerentur ex natura rei eadem specie ⁊ distincte specie: quod esset inconueniens. Sed quod ex natura rei differãt specie: vt comparantur ad potentias specie distinctas: a q̃bus essentialiter depẽdent: ⁊ quod sint ex natura rei eadem specie: vt comparantur ad idem obiectum a quo similiter essentialiter dependent hoc non habeo pro inconuenienti: quia si ille due potentie specie distincte essent totales cause illarum intellectionum ille absolute differrent specie: vt supra dixi: quia non essent nate producere operationes proprias nisi: vt specie distinctas: similiter si idem obiectum esset totalis causa illarum intellectionum ille essent simpliciter eadem specie: quia tale obiectum non esset natum causare intellectiones sui nisi vt eiusdem rationis: ⁊ sic intelligendo possunt dici eadem specie: ⁊ diuersa specie ex natura rei. De secundo membro etiam patet. quia non est incõueniẽs quod alique due intellectiones sint specie distincte ex natura rei: ⁊ quod sint eadem specie tantum per intellectum: ex hoc solo quod comparantur ad vnitatem obiecti. Posset tamen faciliter responderi ad vtrũq; membrum: quod vnitas specifica potest dupliciter accipi: vno modo denominatione intrinseca: ita quod. a. ⁊. b. dicant̃ vnũ specie: quia quidditatiue includunt eandem quidditatem specificam. alio modo denominatione extrinseca: ex hoc solo quod terminant̃ ad idem obiectũ specie indistinctum: sicut aliquando dicimus quod vnitas scientie dicitur ab vnitate obiecti. i. quod qualis vnitas est in obiecto: talis est ⁊ scientie: quod tantum est verũ denominatione extrinseca. Dico ergo: quod ille due intellectiões denominatiõe intrinseca specie differunt: quia essentialiter includunt differentias quibus specie distinguuntur: dicuntur etiam specie differre denominatione extrinseca pro quãto dependent essentialiter a potentiis specie distinctis. Sed dicuntur eadem specie tantum denominatione extrinseca pro quanto sunt alicuius obiecti. i. vnitatẽ specificã habẽtis: ⁊ sic patet solutio ad difficultatem.

¶ Ad aliã difficultatẽ de illo: quod dicit doc. in. d. 3. q. 7. primi quod intellectio dependet ab intellectu ⁊ ab obiecto quomodo est possibile quod magis dicatur distingui specie a potẽtia quam ab obiecto. Dico presupponẽdo aliqua: primo quod aliud est loqui de identitate specifica intellectionũ ⁊ aliud de diuersitate specifica cõparando ad potẽtias ⁊ ad obiectũ: nam quando sunt due intellectiones q̃ sunt partialiter causate a duobus obiectis specie distinctis sic necessario specie distinguũtur quod est impossibile esse ex natura rei eiusdem speciei: quia talia obiecta nõ possunt causare nec totaliter: nec partialiter cognitiones sui nisi vt specie distinctas: ⁊ sic distinctio specifica actuum sumitur ⁊ specificatur ab obiectis specie distinctis vt vult doctor in primo vbi supra.

¶ Et si dicatur nonne tales intellectiones dependent ab intellectu essentialiter.

Instãtia pulchra.

Dico quod sic: et plus dico: quod etiam dependent ab ipso: vt a causa

magis principali: vt patet a Docto. in primo di. 3. q. prima. Sic ex hoc: a quo aliquid habet entitatem ab eodem habet ⁊ vnitatem: quia vnitas consequitur entitatem. Cum ergo iste intellectiones sint principaliter ab ĩtellectu secũdũ ẽtitatem sequit̃ quod erunt secundum vnitatẽ: et sic talis distinctio specifica erit principaliter ab intellectu. ¶ Dico quod hoc si sequit̃ quia vnitas specifica vel distictio erit magis a causis primis quam a remotis: vnde homo productus habet magis vnitatẽ specificã ab homĩe producẽte (qui tãtum natus est producere sibi simile ĩ specie) quam habeat a sole vel alia causa remota ⁊ sic asinus productus ab asino ⁊ homo productus ab hoĩe magis habet distinctionẽ specificam ab asino ⁊ homine producẽtibus quam a causis remotis ⁊ vniuersalioribus.

Solutio.

¶ Si dicat̃ quod distinctio specifica vel vnitas specifica magis sumitur a causa vniuersaliori ⁊ a remotiori quia doctor in primo distinctione tertia. q. 8. dicit quod causa perfectior magis assimilat effectum ei cui est assimilabilis quam inferior: magis enim causat effectum qualis est causabilis ⁊ assimilabilis. assimilabilis autem est effectus formaliter cause propinque: ideo ipsa causa remotior magis assimilat effectiue ipsum effectũ cause proxime: quam ipsamet causa proxima sibi: quod enim formaliter filius est similis patri: hoc magis est a causa remota assimilante filium patri effectiue: quam ab ista causa propinqua: quia que plus dat formam / qua assimulatur plus dat effectiue assimilationem: hec ille.

Alia instã.

¶ Respondeo concedendo quod dicit doctor ⁊ cõcedo absolute quod homo productus ab alio homine magis habet vnitatem specificam ab ipso deo quã ab homine: quia ⁊ magis entitatem: ⁊ hoc est simpliciter verum in causis essẽtialiter ordinatis: quarum inferior agit in virtute superioris licet forte homo productus ab homine: posset dici magis habere vnitatem specificam pro quanto est ab agente simpliciter eiusdẽ speciei specialissime. Sed hec rõ parũ valet

Dico ergo quod in proposito distinctio

specifica: et etiam vnitas specifica intellectionis accipitur ab obiecto: quia tale obiectum vt tale concurrit cum quocunque intellectu ad sui cognitionem natum est producere talem vel talem cognitionẽ: ⁊ sic si idem obiectum comparet̃ ad duos ĩtellectus erit productiuũ partialiter duarũ cognitionũ eiusdẽ speciei: ⁊ si sint duo obiecta specie distincta comparata ad eundem intellectũ producent partialit̃ duas cognitiones specie distictas: ⁊ sic specificatio actus sumet̃ ab obiecto. Et cum dicitur quod ĩtellectus est causa magis principalis quam obiectum conceditur. Et cum vltra infertur: ergo entitas intellectionis principalius est ab intellectu quã ab obiecto: cõcedo ⁊ cum vltra infertur: ergo ⁊ vnitas specifica erit magis ab intellectu: negatur ista consequentia Et rõ negatiõis ẽ quia quando vna cã partialis ⁊ principalis concurrit cũ alia partiali ⁊ minus principali sic quod ẽ ĩpossibile continere causalitatẽ minus princi-

palis: vel posse supplere vicem illius: vnitas specifica magis erit a minus principali quam a principali (presertim qñ effectus productus non est a causis partialibus eiusdẽ speciei sicut homo est a masculo ⁊ a femina: quia forte vt sic erit magis hõ talis a masculo) ⁊ sic est in proposito.

¶ Dico etiam quod quando vna causa partialis et principalis concurrit cum pluribus causis partialibus: quarum quelibet sic concurrit ad effectuz proprium: quod non potest esse nisi a tali causa partiali: tunc vnitas vel distinctio specifica effect⁹ erit ab illis partialibus minus principalibus: ⁊ sic est in proposito: quia idem intellectus numero concurrit effectiue partialiter cum omnib⁹ aliis obiectis: que sunt cause partiales: si ergo vnitas vel distinctio specifica esset ab eodem intellectu: sequeretur ꝙ ita cognitio Francisci ⁊ Johannis distinguerentur specie: sicut cognitio hominis ⁊ asini: vel sequeretur quod sicut cognitio Johannis ⁊ Francisci sunt eiusdem speciei: sic ⁊ cognitio hominis ⁊ asini: patet: ergo quod tales cognitiones habent ab obiectis: vel quod sint specie distincte vel quod sint eiusdem speciei: etiam posito quod sint principali⁹ ab intellectu.

Rñsio. ¶ Si dicatur quod hec responsio cõtradicit dictis doctoris: quia dixit quod distinctio specifica intellectionũ est simpliciter a potẽtiis specie distinctis. ⁊c. Dico quod nulla est contradictio: quia vt dixi supra quando due intellectiones circa idem obiectum specie distinguuntur hoc erit precise: quia sunt a potentiis specie distinctis: sicut etiam quando sunt due intellectiones ab eodem intellectu: ⁊ ab obiectis specie distinctis habent p̃cise ab illis obiectis: quod specie distinguantur ⁊ non ab illo intellectu.

¶ Ad aliam difficultatem circa hoc quod dicit doc. quod ille intellectiones vt comparantur ad potentias specie distinctas simpliciter distinguuntur specie: vt vero ꝯparantur ad idẽ obiectũ sunt idẽ specie tñ scdm quid. Cum ergo d̃r ꝙ magis videnꝰ idẽ simpliciter: negaꝰ. Cũ probaꝰ: q̃ act⁹ specificanꝰ ab obiectis. Dico ꝙ ista ꝑpositio potest habere multiplicem sensum. Primo: ꝙ si ꝑentur duo actus qui cõparentur ad eundẽ intellectũ vt ad causam partialez: ⁊ sint a duobus obiectis specie distinctis huiusmodi act⁹ habẽt precise distinctionem specificam ab obiectis: ⁊ sic actus specie distinguntur ab obiectis. Secundo. Si dentur duo actus qui sunt a duabus potentiis specie distinctis ⁊ a duobus obiectis specie distinctis: isti actus habent a potentiis ⁊ ab obiectis ꝙ specie distinguantur sed hoc magis habent a potentiis. Tertio. Si duo actus sint a duabus potentiis specie distinctis vt a causis partialibus ⁊ ab vno obiecto vel a duobus eiusdem speciei: habent simpliciter a potentiis vt specie distinguantur. Quarto. Si dentur duo actus a duabus potentiis solo numero differentibus ⁊ ab vno obiecto habente vnitatem numeralem erunt distincti numero a potentiis. Si etiam sint a duobus obiectis numero differentibus ⁊ a duabus potentiis solo numero differentibus erũt magis disticti numero ab illis potentiis. Si vero duo act⁹ sint a duobus obiectis solo numero differentibus ⁊ ab vna potentia singulari magis erũt numero distincti ab obiectis. Et ex his patet quid dicendum: hec enim propositio non est simpliciter ⁊ absolute vera: scilicet actus precise specificantur ab obiectis: semper tamen est vera quando eadez potentia comparatur ad plura obiecta: quod semper distinctio actuum sumitur penes distinctiones obiectorum. Sed quãdo plures potentie specie distincte comparantur ad idem obiectum. actus dicuntur simpliciter specie distincti a potẽtiis ⁊ non ab obiecto: sic ergo doctor debet intelligi quod illi actus simpliciter debent distingui a potentiis ⁊ sunt idem specie tantum secundum quid: quia comparãtur ad idez obiectum. Sicut etiam cognitio hominis ⁊ asini simpliciter distinguuntur specie: quia ab obiectis specie distinctis: ⁊ vt sunt ab eodem intellectu sunt idem specie tantum secundũ quid: ⁊ sic patet ad difficultatem.

Ad vltimã diffi. ¶ Ad vltimam. Dico quod minima differentia preter intellectum sufficit ad distinctionem simpliciter: non tamen q̃libet identitas sufficit ad identitatem simpliciter: patet: q̃ intellectus ⁊ voluntas sunt formaliter distincte potẽtie: ita quod minima distinctio inter illas preter distinctionem ex natura rei infert ipsas specie distingui: non tamen quelibet identitas infert simpliciter idem specie: patet: quia vt comparantur ad animã sunt idem ⁊ numero ⁊ specie ⁊ tamen non sequitur quod sint idem simpliciter specie: ⁊ sic doctor intelligit: nõ enim intelligit quod si a. ⁊ b. distinguãꝰ specie: ita quod talis distinctio simpliciter dicatur simpliciter distinctio specifica: quod identitas opposita non dicatur simpliciter identitas specifica: ⁊ sic patet solutio harum difficultatum.

¶ Distinctionis secunde. Questio prima.

Queritur prio vtrum in existantia actuali angeli sit aliqua successio formaliter. (Titul⁹ q. exponiꝰ) Titulus q̃nis sic itelligiꝰ: an existentia actualis angeli mẽsuretur aliqua mensura ꝑpria sibi: sicut dicim⁹ quod existentia dei mensuratur eternitate: vt mensura intrinseca/ ⁊ propria sibi: ⁊ temporale mensuratur tempore tanquã mensura propria ⁊ intrinseca motus inexistentis tali temporali

Circa mẽsurã angeli tres sunt opiniones diuerse: prima est scilicet Bonauentu. libro secundo. di.2. arti. primo. q.3. Ibi hic dicitur quod in existentia angeli est successio formaliter et stat in hoc ꝙ existẽtia ãgeli. puta durãtis tanta duratione puta ĩfinita a ꝑte post mẽsuraꝰ mẽsura successiua sibi ꝑpria sic ĩtelligẽdo ꝙ mẽsura angeli ex hoc dicitur successiua q̃ vnuz nunc eui immediate sequitur aliud nũc eui. puta si existentia angeli duret p.20. ĩstãtia dicit. s. Bonauentura ꝙ talis existẽtia ãgeli ĩ p̃mo ĩstãti mensuratur nũc siue instãti eui ꝙ ẽ indiuisibile. et in secũdo instanti mẽsuratur alio nũc eui indiuisibili quod immediate sequitur primuz nũc ⁊ in tertio instanti mẽsuraꝰ alio nũc eui: ita ꝙ cuiuscunqꝫ instantis existẽtie angeli correspõdet proprium nunc: ⁊ sic totum euum angeli durantis per 20. instantia vocatur successiuum cum sint ibi. 20. instantia eui sibi inuicem succedentia: ⁊ sic totum euum angeli ꝙ sempiternaliter durat a parte post includit infinita instantia eui a parte post sibi inuicem succedentia: ⁊ sic patet opinio scilicet Bonauenture quam multis rationibus probat quarum prima est ibi: Pro ista opinione arguitur quadrupliciter. Que prima ratio stat in hoc supponendo quod existentia angeli conseruetur ⁊ quod continue fiat sic tamen intelligendo quod angelus in primo instanti habet totum suum esse perfectum: ⁊ in secundo instanti quantũz est ex parte sua desineret esse nisi a prima causa iterum poneretur in esse ⁊ similiter in tertio instanti quantum ex se est nõ esset nisi a prima causa poneretur ĩesse ꝑ tertio ĩstãti ⁊ sic deinceps ⁊ hoc modo debet ĩtelligi cõtinue fieri: ita quod pro quolibet ĩstãti habet perfectuz esse: ⁊ nisi pro quolibet instãti poneretur inesse ex parte sua semper haberet non esse cum ergo existentia creature ponatur ĩesse in alio et alio ĩstãti vel actione: puta creatione passiua siue cõtinua: siue alia ⁊ alia sequitur quod illa creatio passiua per.100. instantia dicitur successiua. quia creatio passiua vel eadem continuatur vel quod vna in vno instanti succedat alteri in alio instanti. igitur euum mensurans huiusmodi creationem passiuam secũdum quam existentia angeli ponitur in alio ⁊ alio instanti dicitur successiuum modo preexposito in declarando opinionem. s. Bonauenture. (Angeluz ꝯtinue fieri quõ intelligitur.) ¶ Ibi. confirmatur: ista confirmatione probat Bonauentura quod conseruare dicat aliquam actionem sic quod si deus creat angelum in primo ĩstanti ⁊ ipsum conseruat in secundo instanti illud conseruare est agere quod nihil aliud est nisi iterum producere angelum in secundo instanti: ⁊ sic deinceps: ⁊ sicut cõseruare dicit actionem ita ⁊ conseruari in secundo instanti dicit passionem suo modo idest quod sicut conseruare angelum ĩ secundo instanti est ipsum ponere inesse existentie pro illo secundo instanti: ita ⁊ angelũ conseruari in secundo instanti est ipsum poni actione agentis in actuali existentia ĩ illo scd̃o ĩstãti. ⁊ sic pꝫ q̃ño cõseruare dicat aliq̃ actionẽ positiuã: alioquin diceret conseruare lumen qui non claudit fenestrã certuz est enim: ꝙ lumen conseruatur a corpore luminoso

so quando intrat aliquam domum: quia continue multiplicat lumen: et si per instans desineret multiplicare ipsum continuando: statim lumen desineret esse: non conseruatur ergo a non claudente fenestram: sed a corpore luminoso ipsum lumen: vel eadem actione cõtinuando: vel alia et alia actione pro alio ⁊ alio instanti ipsum inesse ponendo.

Ibi. Similiter tunc annihilare esset actio positiua quod falsum est. Hic Bonauentura probat per locum ab oppositis: quod conseruare sit vere agere: et ratio stat in hoc: quia cum conseruare ⁊ annihilare adinuicem opponantur: si conseruare non dicat aliquam actionem positiuam: ergo annihilare dicit aliquam actionem positiuam: quod falsum est: quia annihilare nihil aliud est nisi non agere: quod etiam apparet ex hoc supple quod conseruare sit agere: quia nulla creatura est in esse suo independẽs quia nec actus purus. igitur continue inessendo dependet a causa. nam sicut aliquid simpliciter ⁊ essentialiter dependet ab alio inessendo: loquendo semper de causis essentialiter ordinatis: ita ⁊ quantum ad sui permanentiam dependet: ⁊ sic continue inessendo dependet a causa: ⁊ non tantuz a causa: que dedit esse et modo non dat: quia tunc conseruare nihil esset nisi prius egisse ⁊ modo non destruere.

¶ Ibi. Si concedantur omnia ista: quod deus conseruando agat effectiue. Hec litera stat in hoc: si quis cõcederet quod conseruare esset positiue agere: ⁊ tamen diceret quod deus eadem actione qua produxit angelum in primo instãti: conseruat pro quolibet instanti sequenti: ita quod illa actio non potest dici continua: patet: quia non est ibi forma s̃m quam continuetur.

Aliqua actio quõ pt dici cõtinua

¶ Unde pro clariori intelligentia nota. quod aliquando actio dicitur continua non ex sua actione: sed ex hoc: quod forma que acquiritur per talem actionem acquiritur successiue: sicut calor vt. 10. causatur i igne successiue: ita ꝙ vna pars post illam. Aliquando dicitur cõtinua: non quod forma que acquiritur per talem actionem sit in se continua ⁊ diuisibilis: sed ex hoc quod eadez forma vel existentia illius continuatur in alio et in alio instanti: ipsam producendo in alio ⁊ alio instanti: vt si deus vna actione positiua produceret angelum in alio ⁊ alio instanti continuando ipsum: ⁊ tali actioni continue correspondeat forma continua ⁊ diuisibilis: non diuisibilis in suo esse: sed ex hoc diuisibilis: quia illud esse semper habetur: ⁊ semper producitur in alio ⁊ alio instanti. Aliquando actio dicitur non cõtinua: siue indiuisilis: ⁊ est quando forma que acquiritur p ipsam est indiuisibilis: ⁊ tantum pro primo instauti acquiritur. Negaret ergo illa opinio conseruare esse actionem primo vel secundo modo: ⁊ diceret quod angelus in primo instanti accipit esse actione diuina indiuisibili: ⁊ quod etiam habet esse in secundo ⁊ tertio instanti: ⁊ sic successiue illa actione indiuisibili ⁊ nullo modo continuata.

Contra. Hac actione nõ habetur formaliter. Argumentum hoc Bonauenture contra hanc responsionem stat in hoc. Tu dicis: quod angelus in secundo instanti habet esse illa actione indiuisibili: qua ipse angelus habet esse in primo instanti. Contra. Nam angelus in secũdo instanti de se habet non esse: quero tunc: aut ergo in secũdo instanti producitur inesse illa actione prima: ⁊ sic illa actio continuatur: aut alia actiõe producitur inesse: ergo nõ habebit esse in secundo instanti per illam actionem primaz ⁊ hoc est quod dicit ibi hac actione: scilicet prima non haberetur formaliter ⁊ vltimate illud esse: quod potest non habere: puta in secundo vel tertio instanti posita hac actione ⁊ hoc probat: quia causa causans hac causatione est causa vltimate applicata ad producẽdum effectum inesse: igitur si cum hoc supple stante tali applicatione cause possit stare effectum non esse: non videtur quod hac causatione habeatur esse vltimatum: patet: quia si causa est perfecte ⁊ vltimate applicata ad effectum producendum causatione. a: pro instanti b. si pro illo instanti b. effectus potest non esse: sequitur quod illa causatione a. non ponitur in esse: quia si causatione a. poneretur inesse pro instanti b. esset impossibile ipsum effectum posse non esse pro instanti b. sed in proposito hac causatione posita qua angelus producebatur inesse in primo instanti: potest angelus non habere esse cras: ⁊ si habet esse cras: non habet illud esse formaliter et vltimate illa causatione: qua pouebatur inesse pro primo instanti: oportet ergo dicere quod si habet esse pro alio ⁊ alio instanti quod habeat esse vel eadem causatione continuata pro quocunque instanti: in quo habet esse: vel quod habeat esse alia et alia causatione pro alio et alio instanti / quo ponit̃ ineẽ

Ibi. Si dicas diceret forte Henricus (sustinendo quod tantum habeat esse pro quocunque instanti actione indiuisibili) quod angelus non habeat esse: puta crastina die: scilicet quod non diceretur habere esse crastina die nisi pro quanto coassisteret tempori crastino. prima ergo actione non posset coexistere tempori crastino nisi alia actione ponatur tempus crastinum cui assistat: sed posito tali tempore diceret Henricus: quod angelus eadem actione qua habuit esse in primo instãti coassisteret illi tempore crastino: nam ipse Henricus vult quod sit impossibile euum separari a tempore: vt infra patebit: ⁊ sic creatura dicitur existere pro alio ⁊ alio instanti pro quãto ipse existens in nũc eui: ipsum nunc eui indiuisibile comparatur ad aliud ⁊ aliud instans temporis: ⁊ hoc est quod dicit.

¶ Ibi contra. Ita est de eternitate. Hec instantia contra Henricum est satis clara in litera: nam tunc sequeretur: q̃d instans eui non differret ab instãti eternitatis. Nam ex quo vult Henricus ꝙ ipsum euum angeli quantumcunqꝫ durãtis sit indiuisibile: vt supra dixi: ⁊ similiter eternitas est vere indiuisibilis: ⁊ tota simul s̃c̃d̃m om̃es: si ergo dicatur nũc eui angeli non esse cras nisi pro quanto tempus coexistat sibi: ita nunc eternitatis siue existentia ipsius nunc: non poterit esse cras: nisi pro quanto tempus sibi coexistat: ⁊ sic euũ nõ differret ab eternitate: quod est inconuenieus: ⁊ hoc est quod dicit. ¶ Ibi similiter non tantum posita causatione: angelus põt nõ habere esse cuz futuro. ⁊c. Hic Bonauẽtura vult dicere ex quo ipse angelus crastina die non tantũ potest habere non coexistẽtiã tempori: que fundat̃ inesse absoluto angeli: sed etiam illud eẽ absolutũ angeli potest nõ habere pro crastina die. Querit̃ ergo a quo ponit̃ illud esse absolutuz crastina die: si prima actione qua habuit esse in primo instanti. ergo continuatur illa actio: quod est intentum si alia ⁊ alia actione similiter habetur intentum. vt supra patuit non enim esse absolutum angeli dependet essentialiter a coexistẽtia temporis: et sic stat p̃ma ratio Bonauẽture

¶ Ibi. Item secundo. Si esse eius est simplex et immutabile. ergo sicut deus non potest facere angelum non fuisse: ita nec non fore: vult dicere: quod si esse eui est simplex ⁊ immutabile. ergo sicut deus non potest facere angelum nõ fuisse. ita nec non fore. consequentia patet. quia si euũ est omnino indiuisibile: nunc idem esset fuisse ⁊ fore. ⁊ si sic sequitur quod deus non potuit facere angelum non fore.

Ibi confirmatur ratio: quia in eternitate non sunt contradictoria vera de voluntate diuina: ⁊ cõfiermatio stat in hoc: quod si euum esset omnino indiuisibile: tunc deus posset creare angelum in instantia: et in eodez posset annihilari: quod patet: quia certum est quod in eternitate non verificãtur contradictoria de voluntate diuina nec ipsa est respectu contradictoriorum: sed i eternitate potuit creare angelum et eundem annihilare: patet quia eternitas est tota simul: ⁊ non habens principium: neque finẽ. Pono nunc casum possibilem quod deus in eternitate velit angelum creare ⁊ eundem annihilare. Ista sunt duo contradictoria: ⁊ vt non sint duo contradictoria: oportet inuenire aliam causam: ⁊ ista est quod vult angelum creare per instantia. a. ⁊ vult ipsum annihilare pro instanti. b. ergo oportet ponere in angelo aliud instans in quo velit ipsuz creare: ⁊ aliud instans: in quo velit eundem annihilare: ⁊ sic erit mensura successiua: nec oportet fugere ad tempus: cui coexistit: quia deus potuit velle creare: ⁊ velle annihilare pro alio et alio instanti absque respectu ad tempus: et hoc est quod dicit ista littera.

¶ Tertia via arguit de infinitate: quia cum angelus durabit in infinitum cum toto tempore futuro: si nunc habet totam suam durationem: quam habebit semper igitur nũc formaliter habet durationem infinitam: et sic euum angeli non differret ab eternitate: quia habet totam suam durationem simul.

Ibi: hoc cõfirmat̃: quia illud nunc quod est ex se tale. quod potest coexistere infinito est formaliter

infinitum: sicut si angelus nunc haberet in se: vnde posset coexistere omni loco esset infinitus secundum locum: si tamen loca essēt īfinita. ¶ Ibi et si dicatur: quod hoc nō est veruz: nisi habeat ex se vnde possit sic existere: vult dicere quod si angelus possit esse presens omni loco nō ex sua virtute: sz tantum per potentiam diuinam: nō diceretur esse infinitus secundum locum: quia esse infinitum secundum locum est posse esse simul in infinitis locis virtute propria.

¶ Ibi contra: quia argumentum stat. quia si potest esse in omni loco participatiue diceretur infinitus participatiue. Et sic licet hec immensitas non equaretur immensitati diuine intensiue: equaretur tamē extensiue: hoc idem dico de euo: qđ si angelus ēt participatiue possit coassistere infinito tempori per nunc eui indiuisibile: illud nunc eui esset infinitum extensiue: quod esset inconueniens.

¶ Ibi et confirmatur ista ratio: quia negatio negatiōis ē affirmatio positionis: vult dicere in ista littera Bonauentura ⁊ probare quod actu habeat infinitas existētias: ⁊ sic illud euum si est indiuisibile sit infinitum: quod dicit negatio negationis: est affirmatio positionis. Hoc est notum in logica: quia due negationes efficiunt vnam affirmationē: et quod dicit de negationibus negatis: negationes negate ī proposito sunt iste: scilicet nō coexistit: euū huic īstanti tēporis: et non coexistit alteri instanti: et sic ī infinitum. ⁊ sic sunt infinite negationes negate: et hoc modo negantur: nego scilicet quod euum non assistat huic instanti temporis: ⁊ nego similiter ꝙ non assistat alteri instāti temporis: ⁊ sic in infinitum: ego infinite negationes infinitarum negationum coexistendo ponunt infinitas affirmationes: vel vnā continentem īfinitas: et sic euum erit actu infinitum: vel actu habebit īfinitas coexistētias infinitis partibus temporis: et hoc est quod dicit in ista littera. ¶ Ibi: quarta via ē ex ordine eorum: que possunt esse in euo: Et sententia littere stat in hoc: pono quod angelus in primo instanti: in quo habuit esse: potuit habere innocentiam: et postea peccare ⁊ obligari ad penam eternam: ergo ibi prius ⁊ posterius: ⁊ sic successio etiā circumscripto omni tempore. ¶ Ibi similiter potest vnus angelus creari: et postea statim annihilari: et postea alius creari: ille primus nunꝗ fuit illo secūdo existenti: ergo nunc in eodem nunc cum illo: et sic vnus prius ⁊ alius posterius: et sic successio. ¶ Ibi pro ista positione secundum auctoritates: que sunt clare ī littera: nec alia indigent expositione.

Ibi. contra istam positionem quod includit contradictionem arguitur ab Henrico quolibe. 5. q. 13. ⁊ quoli. 9. q. 7. Nam Henricus vult quod existentia angeli quantuncunꝗ duret mensuretur aliquo nunc eui indiuisibili: ita quod tantum vnum nunc eui indiuisibile mensuret intrinsece existentiam totam angeli quantuncunꝗ durātem: ⁊ sic mensura angeli intrinseca est indiuisibilis: et nullo modo successiua et diuisibilis: vult tamen quod ipsum euum angeli indiuisibile de necessitate coassistat tempori: et sic illud nunc eui potest dici successiuum: non in se: vt dicit: sed prout coassistit alijs: et alijs nunc temporis: Arguit ergo henricus cōtra opinionem Bonauenture aliquibus argumentis que postea patebunt in soluendo illa pro opinione sancti Bonauenture.

Opi. Henrici quoli 5. q. 13. et quoli. 9. q. 7.

Hanc conclusionem Negatiuam tenendo dupliciter ponitur differētia eui ad temp⁹ ⁊ eternitatem. Hēricus enim ponit duo. Primum: quod mensura angeli siue euum āgeli nullo modo est successiuuz: et sic in euiternum nullum est successiuum. Secundum ponit: scilicet: quod ipsum euiternum: siue angelus mensuratus euo in quolibet instanti habet esse terminatū: id est ꝙ ꝗtū ē ex se ī quolibet instanti habet non esse et similiter euum habet esse terminatum in quolibet instanti: idest quod ī quolibet instanti habet de se non esse.

Contra Henricū.

¶ Ibi contra istum modum ponendi arguo. Scotus arguit contra Henricum ducendo ipsum ad contradictionem: et ratio Scoti stat in hoc: quia pono quod angelus habeat existentiam in nūc a. ⁊. a. secundo quod habeat existentiam in nunc. b. Tertio pono quod ipsum nunc positum per Henricum in quolibet instanti habebit de se terminari siue non esse: ⁊ similiter existentia angeli. Tunc quero quomodo angelus qui prius est ī nunc. a. fiat in nunc. b. Si dicis quod ex se est ibi. Contra: quia in nunc. a. habet ex se terminari siue non esse: et similiter quero de nunc posito ab ipso quod est ī nunc. a. quomodo fiat in nūc. b. nō ex se: quia per ipsum in nunc. b. habet de se non esse: ergo si tam existentia angeli quam ipsum nunc eui fiant in nunc b. aut hoc erit quia vtrumꝗ de nouo producitur: aut quia vtrumꝗ sit iterum positum: ⁊ si sic: tunc erit successio: quia ipsum nunc in instāti. b. vel iterum positum: vel de nouo causatum: succedit sibiipsi existenti in nūc. a. ergo contradicit sibi dicendo mensuram angeli non esse successiuam: et quod tam angelus quam ipsum euum pro quolibet instanti habet de se terminari: siue non esse: et hoc est quod dicit.

Preterea quod dicit quia Bonauentura dicit quod si euum angeli sit penitus indiuisibile: sequuntur multa incompossibilia: que patent in compositione Bonauenture. Dixit henricus: quod impossibilia posita a Bonauentura non sequuntur ex hoc: quod euum ponatur indiuisibile. sed ex hoc quod ponatur euum posse separari a tempore: quod tamen est impossibile: et sic non est inconueniens quod ex vno impossibili: sequantur multa impossibilia. Ad hoc ergo antecedens impossibile vel incompossibile: scilicet euum indiuisibile potest separari a tempore. Sequuntur multa incompossibilia posita a Bonauentura: sed si euum indiuisibile de necessitate coassistat tempori nulla impossibilia sequunt: et hoc est quod dicit cōtra hoc.

¶ Doctor ibi hoc nō videtur. Hic probat doctor: quod nō repugnat euo posse esse sine tempore: quia secundum Henricuz ipsum euum est prius natura tempore: quia vult quod tempus de necessitate cōcomitetur euum tanquam imperfectum perfectum. et vult etiam quod illud. quod est prius natura aliud non repugnet sibi posse esse sine illo: ergo in illo priori quo euum potest esse sine tempore. etiam euiternum quod est mensuratum ipso euo possit esse sine tempore: patet. quia euum existentie angeli fundatur ab ipsa existentia: ergo si illud euum est indiuisibile et ex se potest precedere tempus: tunc in illo priori sequerentur incompossibilia illa illata a Bonauentura. Et quod probat etiam. dicit Henricus. ꝙ tempus de necessitate cōcomitatur euū tanꝗ imperfectius perfectū: qđ de necessitate cōtinetur. ¶ Ibi dicit doctor. Hoc non concluderet sicut dicimus: quod corpus continet superficiem ⁊ lineam: quia non potest esse sine illis: cum sint priora ipso corpore ⁊ sibiinuicem intrinseca: modo euum non sic continet tempus tanquam prius ⁊ intrinsecum sibi cum tempus secundum ipso sit posterius euo si ergo euum continet: tempus erit continentia quidditatiua: ⁊ hoc non. ¶ Si vis dicere: quod euum continet quidditatiue tempus: ita quod tempus sit de quidditate eui: ⁊ tunc tempus quod est posterius: eui de quidditate prioris aut de quidditate potentiali. idest quod contineat ipsum euum tempus potentialiter: sicut quidditas animalis continet quidditatem hominis tanquam superius suuz inferius ⁊ hoc non concludit necessitatem eui ad tempus: quia sicut non repugnat animali esse sine homine: ita non repugnat euo esse sine tempore: ⁊ sic stat intentum

Qui vult tenere primam opinionez. Hic doc. ostendit moduz quo quis potest tenere primam opinionem: que est sancti Bonauenture declarando quomodo mensura angelorum possit dici mere successiua: que mensura dicitur euum. Dicit ergo sic. Qui vult tenere primam opinionem: que videtur probabilis. ⁊ habet per se rationes probabiles: potest dicere secūdum intentionem ponentis quam euum proprie est quantitas ⁊ per consequens habet propriam diuisibilitatem: quia diuisibilitas in partes quantitatiuas: de necessitate concomitatur quantitatem: ⁊ talis quantitas non habet diuisibilitatez permanentem: ita quod omnes partes simul sint qđ est de ratione permanētis: sed successiuā: sic quod vna pars semper succedat alteri. non enim talis quantitas potest habere omnes partes simul: cum de ratione successiui sit non habere omnes partes simul. Et quia successiuum potest eē duplex. aliquod quod est compositum ex partibus diuisibilibus: ita quod vna pars semper diuisibilis in infinitas partes succedat alteri parti. ⁊ sic tēpus ⁊ motus dicuntur successiua: qz quelibet pars tpis: ⁊ quelibet pars motus ē diuisibilis ī ptes īfinitas pportionales: Aliud ē successiuū ꝯstās

Modus ꝗ possz teneri opi. Bonauē.

ex partibus indiuisibilibus:ita ꝙ vnũ indiuisibile succedit alteri ita ꝙ vnum indiuisibile cum desinit esse:succedit aliud ⁊ cum aliquid desinit esse : succedit aliud:et hoc modo potest poni euum quantitas successiua:quia constat ex alio ⁊ alio nunc sibi inuicem succedentibus:⁊ ita nunc eui quãtum est ex se raptim trãsit:ita cum vnum nunc desinit aliud succedit. Et esse euiterni:quod est ens mensuratum euo ; vt positum est in illo nunc:scilicet indiuisibili⁊ instantaneo ex positione eui:in illo nunc:supple precise habet esse ĩ isto nunc ⁊ statim non esset isto nunc transacto nisi eadem causa alia causatione poneret idez esse in alio nunc.i.ꝙ quãdo angelus creatur in instanti. a. precise habet esse tantum ꝑ illo instanti:et sic ĩ instãti immediate sequenti quantum est ex se etiam non esset:nisi prima causa que ponit angelum ĩ primo instanti:eadem causatione vel alia ponat illud idez esse in secundo instanti:et sic successiue de alijs instantibus ⁊ ita conseruat positiue causando non aliud esse:sicut ē in successiuo:sed idem esse infinities. Vult dicere:ꝙ ideo prima causa conseruat angelum:quia in secundo instanti siue nunc:in quo angelus quantum est ex parte sua:desinit esse: ponit eundem angelum inesse in ipso nunc:et similiter conseruat in tertio nunc:quia idem angelus in illo nunc quantũ ē ex se desineret esse:nisi idez angelus eadem causatione qua ponitur in primo nunc:ponatur in nunc succedentibus:siue alia ⁊ alia causatione:ita ꝙ vna causatione ponatur in primo nunc:que dicitur creatio:⁊ alia causatiõe ponatur in secundo nunc:et sic deinceps:⁊ sic euum siue nũc: eui dicitur raptim transire:quia semper aliud ⁊ aliud nũc succedit. Sequitur in littera:ita ꝙ prima causatio dicitur creatio ⁊c. Sensus huius littere est cum dicit ꝙ causatio angeli in primo instanti dicitur creatio:que immediate sequitur ipsum non esse:et causatio eiusdem angeli in secundo instanti dicitur conseruatio:vt sequitur ipsum non esse posterius duratione:ipsum non esse dico:quod p̃cedit creationem angeli:et sequitur non esse posterius natura : quod non esse est posterius creatione angeli:non ꝙ tale non esse insit:sed in illo secundo instanti:in quo ponitur angelus in esse :si non poneretur in esse:ipsum non esse inesset/eo modo quo expositum est supra distinctio:prima.q. secunda:et ipsum esse angeli positum in secundo instanti est posterius duratione ipso esse angeli posito in primo constanti patet: quia esse angeli in primo instãti mensuratur primo nũc eui ⁊ idem esse positũ in secundo ĩstanti mensuratur alio nũc eui:quod succedit priori nunc:et hoc modo est continuatio et conseruatio eiusdem existentis angeli posite in primo instanti:et iterum posite in secundo instanti.⁊ iterum posite in tertio:et sic deinceps:et solum ĩ primo instanti in quo ponitur dicitur creatio:et in omnibus aliis sequentibus primum instans:in quibus ponitur. dicitur conseruatio:et sic patet ista littera doctoris.

¶ Ibi exemplũ huius est:quia si angelus habet aliquam quantitatem virtualem.(quantitas enim virtualis attenditur penes perfectionem intrinsecam: sicut dicimus:ꝙ deus est infinite quantitatis in virtute:idest ꝙ est infiniti vigoris et virtutis:et talis quantitas distinguitur a quantitate molis:vbi tantũ attendit extensio quantitatiua)per q̃ȝ potest esse presens alicui loco diffinitiue:locus eniȝ diffinitiu[9] pro nunc:vt distinguitur contra locum circunscriptiuum: dicitur locus presentialis quo aliquid dicitur sic esse hic:ꝙ pro illo instanti non est alibi: vel ita esse presens huic.ꝙ ꝑ illo instanti non est presens alteri sicut si vn[9] angelus esset in vno loco:et pro illo instanti non esset in alio loco:diceretur proprie in loco esse diffinitiue:siue presentialiter: ita ꝑ eam supple quantitatem virtualem est presens huic loco:ꝙ non potest presens esse simul alio loco:nec absolute potest esse presens alio loco:nisi aliqua mutatione facta circa ipsam:scilicet quantitatem virtualem per respectum ad aliũ locum:vel quod ipsa fuit maior formaliter : vel quod ipsa transferatur de loco ad locum vel per potentiam diuinam sit in alio loco:non derelinquendo priorem locum:quod potest facere vt patebit infra et prolixe in quarto distinctione 10.⁊.49. Sequitur ita est in proposito:quod illud esse qd̕ habet angelus vnica causatione:limitatum est ad hoc nũc ita quod quantum est ex parte sua habet tantum esse in illo nunc:ita ꝙ in secundo nunc ex parte sua nullum haberet esse nisi eadem causatiõe:qua ponebatur in primo nunc ponatur in esse in secundo nunc vel alia causatione a priori ponatur in esse in isto secundo nunc:et sic patet littera huius exempli.

Ibi ad argumenta contra illaȝ propositionē. Hic doct. respondet ad argumenta Henrici facta contra opinionē̃ sancti Bonauenture. Ad quam opinionem videtur doctor declinare. Primo enim arguit sic Henricus probando:quod includat contradictionem : scilicet euum esse successiuum:quia vbi est successio ibi est prius et posterius:que non sunt simul:sed adueniente posteriori pri[9] decidit:et per consequens prius veterascit:et posterius nouũ est:et sic sequeretur quod in existentia angeli posset esse inuocatio quod est inconueniens. Si dicatur quod in mensura est tantum successio et ĩnouatio sed non inmensurato.

Ad argu henn. facta ibo. argu.i.h.

Contra hanc responsionem arguit Henricus probãdo.ꝙ non potest esse nouitas in mensura : quin etiam sit in mensurato:et probat per Philosophum in quarto phy.tex.cõmen.99.vbi habetur quod prius et posterius sunt in tempore propter prius ⁊ posterius in motu:necesse est inquit in motu esse prius ⁊ posterius proportionalia his:que sunt ibi puta magnitudini:at vero in tempore est prius ⁊ posterius propter id:quod sequitur semper alterum ipsorum:est autē prius et posterius ipsorum in motu. Hec ille:et Commentator ibi:quia inquit prius et posterius inueniuntur in mensura in qua fit motus primo:⁊ est illa que est in situ necesse est.etiaȝ et ĩ motu inueniantur prius et posterius:et paruȝ infra ex hoc inquit.quod prius ⁊ posterius inueniuntur in partibus motus:sequitur vt inueniantur ab ipso tempore: hec ille. Hoc idem patet vbi supra tex. Commen.100.vbi sic habetur Ad vero tempus cognoscimus cum diffinim[9] motum prius et posterius determinantes.et tunc dicimus fieri tempus quando prioris et posterioris in motu sensu ꝑcipimus:hec ille. Et commentator ibi ipsius inquit sentitur primo ⁊ essentialiter:cum senserimus motum in quo sentimus nos transmutari idest esse in esse transmutabili hec ille. Et hoc idem patet in textu.101.⁊ inde.

Ex hiis ergo et aliis auctoritatibus apparet expresse q̃modo non possit esse nouitas in mensura:quin sit in mensurato:vt patet de motu mensurato tempore.sic dico in proposito:quod si non sit aliqua existentia noua in euiterno. sequitur quod nec aliqua nouitas erit in euo ⁊ sic si non sit prius ⁊ posterius in mensurato.non erit aliqua distinctio inter prius ⁊ posterius in mensura

Ibi. Hoc etiam confirmatur per philosophũ qui vult quod mensura sit vnigenea mensurato:vt patet decimo metaphysi.tex.commen. 4.vbi sic habetur. Semper inquit cognatum est metrum magnitudo:non quidem.n. magnitudo:⁊ secundum vnum quodque longitudinis longitudo latitudinis latitudo:vocis vox:grauitatis grauitas.vnitatis vnitas:sic.n.opȝ accipere.hec ille.vult dicere quod tertia proprietas mensure est.quod sit vniformis ⁊ vnigenea mensurato.i.quod sit vnius generis cũ mensurato. Et hoc est quod dicit quod semper metrum est cognatũ:supple vnius generis commensurato.⁊ hoc patet per exempla ibi posita:nam mensura magnitudinis est quedam magnitudo ⁊ secundum vnum quodque mensuratum. vt quod latitudinis sit supple mensura longitudo:⁊ longitudinis mensura sit longitudo ⁊c. Hoc idem vult Commeñ.ibidem: sequitur ergo ex ista auctoritate.quod si mensura sit diuisibilis ⁊ successiua ⁊ mensuratum similiter erit diuisibile ⁊ successum:quod etiam probatur per hoc quia indiuisibile inquãtum indiuisibile non potest mensurari diuisibili.

Cõfirmatio argu. Hen.

¶ Ad hoc argumentum Heñ.contra Bonaueñ. Respondet doc.sustinendo opi. Bonaueñ.⁊ responsio stat in hoc: quod licet tēpus quod est diuisibile sit mensura motus: qui ē diuisibilis ⁊ quod diuisio temporꝫ presupponat diuisionē motus quia diuisio partium motus est causa diuisionis partium temporis:⁊ per consequens non potest esse nouitas ⁊ successio in tempore:quin sit in motu mensurato non tamen sic sequitur de euo respectu existentie angeli:quia potest esse diuisio mēsure absque diuisione mensurati precipue cum mensuratuȝ non sit causa mensure:⁊ etiã si sic potest esse qd̕ aliqua mēsura sit successiua illi:ita quod vnum nunc succedat alteri.⁊ tamen mēsuratum non sit successiuum:sed sufficit quod illud mensuratum actione continua agentis primi vel alia ⁊ alia actione ponatur in alio⁊ alio instanti. ¶ Et si dicatur mensura et mensuratum sunt vnigenea.si ergo euum est diuisibile in alia et alia instantia sibi inuicem succedentia er-

Ad.i.argu. Hen.

go ⁊ existentia angeli erit diuisibilis.

Dico primo quod Aristote. non posuit hanc mensuram eui successiuam: sed tempus esse mensuram successiuam posuit ⁊ vnigeneam mensurato: vult enī ipse substantias separatas esse necesse esse ⁊ eternas.

¶ Secūdo dico quod licet existentia angeli non sit in se diuisibilis: tamen vt consideratur habere esse in alio ⁊ alio instanti: ⁊ hoc vel actione continua primi agentis: vel alia ⁊ alia actione erit diuisibilis. Addit enim doctor: quod licet mensura successiua qualis est tempus vt cōparatur ad motum: est vnigenea illi: quia sicut in tempore alia ⁊ alia pars succedit alteri parti: ita quod adueniente vna parte: altera desinit esse. Sic similiter est in motu: in quo vna pars succedit alteri: sic quod adueniente secūda desinit prima: ⁊ sic adueniente tertia desinit secunda: ⁊ sic successiue loquendo tamen de re permanente: que est subiecta motui: que mensuratur etiam tempore pro quanto motui subijcitur non erit vnigenea tempori: quia res permanens habet omnes partes simul: ita quod vna non succedit alteri: sicut econtrario est in tempore: ⁊ in motu: vbi partes non sunt simul: sed semper vna alteri succedit.

2. argu. Hen. ⁊ Bonauē. ¶ Secundo principaliter arguit Henricus: quia si nunc eui raptim trāsit: ita quod vnū succedit alteri: ⁊ adueniēte secundo nunc: primum desinit esse: aliter euum non esset successiuum: quia si omnia nunc eui simul essent: ipsum euum esset pmanens: quia haberet omnes partes simul. Ad hoc ergo vt dicatur successiuum: oportet sic vnum nunc succedere alteri: quod adueniente vno desinat aliud: sed non est possibile nunc eui desinere esse: quod patet: quia si desinit esse: hoc maxime erit propter defectum subiecti: puta ipsi⁹ euiterni: sed euiternum manet idem: nec potest assignari alia causa qua desinat esse: quia non videtur assignari posse causa corruptionis: ergo nunc eui non deficit: aliter tamen est de nunc temporis: quia deficit propter defectum subiecti proximi: quod est mutatio.

Respondet doctor. ad hoc secundum argumentum: ⁊ dicit quod illud nunc desinit in se: quia ex se habet tantū raptim transire: desinere tamen potest exponi dupliciter. Vno modo per positionem presentis ⁊ negationem futuri: vel per positionem preteriti: ⁊ negationem presentis. Et vt ista litera intelligatur declaro aliqua: nam differentia est inter permanentia: et inter successiua diuisibilia in partes diuisibiles: et inter diuisibilia: siue instantanea.

¶ De permanentibus sit ista prima conclusio: quod permanens habet primum sui esse. Et pono exemplum: quod generetur ignis ex ligno: ⁊ tunc dicitur ignis generari quando forma substantialis ignis inducitur in materia ligni: qđ declarat doctor in prima. d. quarti. q. 1. ⁊ tunc dico quod forma ignis geniti habet primum sui esse: loquendo de forma completiue: id est quod datur aliquod instans in quo habet suum esse perfectum: ⁊ cū dicitur: illa forma incipit esse: sic debet exponi: ⁊ dicatur illa forma a. a. incipit esse: sic exponitur a. nunc est: ⁊ immediate ante hoc instans non fuit: ergo a. incipit esse: ⁊ quod dicitur quod immediate ante hoc īstans non fuit: non debet intelligi: quod immediate nō fuit in alio instanti immediato illi instanti in quo est: quia tunc duo instantia essent immediate: quod est contra Aristote. 4. 6. physico. Sed sic debet intelligi immediate ante hoc instans non fuit: id est in tempore immediate precedenti: hoc instans in quo est: ergo incipit esse: sic intelligendo. a. in hoc instanti est: et in tempore immediato ante hoc instās non fuit: ergo. a. incipit esse: ⁊ hoc modo in permanentibus incipit: exponitur per positionem de presenti: ⁊ negationē de preterito: et sic patet quomodo in permanentibus datur primum sui esse.

Scd'a cōclusio. ¶ Secunda conclusio est: quod in permanentibus non datur vltimum sui non esse: id est quod non datur aliquod instans in quo non sit: ⁊ aliud instans in quo immediate sit: quia tunc duo instantia essent simul immediata: nec tempus immediatum ad illud instans: quia tunc generaretur in tēpore ⁊ non in instanti: vt si dicatur a. in isto instanti non est: et immediate post hoc instans erit. Si intelligatur ly immediate pro instanti immediato: tūc dantur duo instantia sibi immediata. Si intelligatur immediate: id est in tempore immediate habito: tunc generatur in tempore ⁊ non in instanti: quod est contra philosophum: et sic patet quomodo rei permanentis datur primum instans sui esse: et non datur vltimum instans sui non esse. Exemplum clarū ponitur vtriusque supponendo quod quando acquiritur aliquod permanens: vt permanens: tantum in instanti acquiritur. Et licet aliqua qualitas vel quantitas: ⁊ forte multe forme substantiales secundum Scotum in. 9. metaphysice: acquirantur successiue: tamen sunt de numero permanentium cum omnes partes habeant simul: vt ergo successiue acquiruntur: et per motum similis datur regula de eis: que et de successiuis. Sed regula ista de permanentibus intelligitur de permanentibus: que vt permanentia totum simul habent esse in vltimo instanti temporis: in quo tempore successiue requiruntur: ⁊ in vltimo instanti tantum indiuisibiliter: et et sic nullo modo per motum. Sed per mutationem hoc premisso pono exemplum: et sit forma permanens a. que simul tota acquiritur: tunc datur primum sui esse: id est datur aliquod instans temporis precedentis: in quo est verum dicere a. est: et per totum tempus preteritum immediatū illi instanti: verum est dicere. a. non fuit: ergo a. incipit esse: et sic incipit exponitur per positionem de presenti: supple affirmando a. esse in aliquo vltimo instanti alicuius tpis: et per negationem de p̄terito: supple negādo ipm fuisse pro toto tempore immediate precedēti illud vltimū īstās

Item non datur vltimum sui non esse id est non datur aliquod instans immediate sequēs aliquod tempus in quo. a. non sit: ⁊ immediate post illud instans sit: quia si in aliquo instanti non est: ⁊ immediate post illud est: aut erit in tempore: aut in instanti: non in tempore immediato ad illud instans in quo non est: quia dictum est: quod permanens: vt permanens acquiritur in instanti: nec etiam est in instanti: immediate sequenti instans in quo non fuit: quia tunc darentur duo instantia sibi immediata.

Tertia conclusio. Permanens habet primum instans sui non esse: id est quod si aliquod permanens duret per horam: ⁊ in vltimo instanti illius hore desinit esse: ⁊ sic exponitur per negationem de presenti: ⁊ per positionem de preterito: supple. a. in vltimo instanti hore non est: ⁊ in tempore immediato ante illđ instans fuit. ergo. a. desinit esse. Et sic patet differentia inter vltimum instans sui non esse: ⁊ primum instans sui non esse: quia cum dico. a. habet vltimum instans sui non esse: semper exponitur per negationem de presenti: ⁊ positionē de futuro: id est. a. in isto instanti non est: ⁊ īmediate post hoc instans erit. Cum vero datur primum instans sui non esse semper sic exponitur per negationem de presenti: ⁊ positionem de preterito supple. a. in isto instanti non est ⁊ in tempore immediato ad hoc instans fuit: ergo. a. desinit esse. *Tertia cōclusio.*

Et sic ad vltimum instans sui non esse sequitur incipere esse ad primum vero instans sui non esse sequitur desinere eē.

Quarta cōclusio Communiter qđ est primum instans non esse alicuius forme permanentis est primum instans esse alterius forme permanentis. Exemplum. pono casum quod materia ligni sit sub forma ligni tantū per horam: et in vltimo instans illius hore sit sub forma ignis: tunc in vltimo instanti illius hore: verum est dicere: forma ligni in hoc instanti non est ⁊ in tempore immediato ante hoc instans fuit: ergo desinit esse. ⁊ sic datur primum instans sui non esse Similiter verum est dicere forma ignis in vltimo instanti illius hore est: et in tempore īmediato añ illud instans non fuit. ergo incipit esse. ⁊ sic patꝫ quomodo respectu vnius forme illud instans quod est primum instās sui non esse est etiam primum instans esse alterius forme.

Aduerte tamen primo: quod quando datur primum instans sui esse: sēper incipit exponitur per positionem de presenti: ⁊ negationem de preterito. Exemplū. a. nūc est ⁊ īmediate ante hoc nō fuit: ergo. a. incipit eē.

¶ Scđo: quādo datur vltimū īstās sui n̄ eē icipit sēp exponit̄ p negationē de p̄sēti ⁊ p positionē de futuro. Exemplū a. in isto instanti non est: immediate post hoc instās erit ergo. a. incipit esse. Tertio. quādo datur primū īstans sui non esse: tūc nō potest exponi per īcipit sed per desinit: ⁊ desinit semper sic exponit̄ per negationē de presēti: ⁊ positionem de preterito. Exemplum. a. in isto instanti nō est ⁊ in tēpore immediato ante hoc instās fuit. ergo. a. desinit eē. Quarto

vbi datur primum ⁊ vltimum instans sue esse vt in indiuisibilibus potest exponi per incipit et desinit: et ly incipit exponitur per positionem de presenti: et negationem de preterito: et desinit per positionem de presenti: et negationem de futuro: ⁊ hoc satis patet per phylosophum. Exemplum primi. a. in isto instanti est: et immediate ante hoc non fuit ergo. a. incipit esse. Exemplum secundi. a. ĩ isto instanti est:
5. conclu. ⁊ ĩmediate post hoc non erit: ergo a desinit esse. ¶ Quinta conclusio in permanentibus non datur vltimum instans sui esse: et hoc satis exposui infra in isto secũdo. Et vt clarius intelligatur: pono quod aliquod permanens duret per horam: et tale permanens dicatur a. Tunc si. a. habet vltimum instans sui esse: quod est vltimum instans vnius hore tunc exponitur per positionem de presenti: et negationez de futuro sic dicendo. a. in isto instanti est et in tempore immediato post hoc instans non erit: ergo desinit esse. Secunda pars est falsa. quia tunc haberet non esse in tempore: et desineret esse in tempore: quod est contra rationem permanẽtis: q2 pmanens q simul desinit esse in instanti permanens tamen de potentia dei potest habere vltimum instãs sui esse Nam deus potest conseruare lapidem per vnam diem et p vltimum instans illius diei: et in tempore immediato ad illud instans posset eundem lapidem annihilare: et sic haberet vltimum instans sui esse. et hoc satis patet a doc. q. 12. quolibetorum.

6. conclu. ¶ Sexta conclusio est de successiuis vbi plura continẽtur successiua enim sunt illa: que non habent omnes partes simul: sed vna succedit alteri: ita quod vna adueniente: alia desinit esse: vt patet de motu ⁊ tẽpore. Et de istis loquendo dantur alique regule. Quarum prima est ista: quod in successiuis datur primum sui non esse. Et pono exemplũ de motu qui duret per horam: tunc ista est vera: motus in vltimo instanti hore non est. patet: quia motus non est in instanti et in: tempore immediato ad illud instans fuit: et sic desinit esse. Secunda regula in successiuis datur vltimum ĩstans sui non esse: id est datur vltimum instans alicuius temporis in quo non est: quia motus nunquam est in instanti: vt dixi et in tempore immediato post illud instans erit et sic incipit esse motus. Et exponitur incipit per negationem de presenti: et positionem de futuro: quia ista est vera motus in isto instanti non est in tempore immediato: post hoc instans erit: ergo motus incipit esse. Tertia regula. in successiuis non datur primum ĩstans sui esse: patet: quia tũc motus posset esse in instanti: et tunc ista esse vera: motus in isto instanti est: quod repugnat: scilicet motum esse in instãti.
7. cõclu. Quarta regula ĩ successiuis non datur vltimum instans sui esse. Hoc est enim cõtra rationem successiuorum: quod possint habere esse in aliquo instanti: tantum enim habent esse in tempore. ¶ Septima conclusio est de indiuisibilib[9] et instãtaneis: in qua dantur alique regule: ⁊ nõ loquor hic de indiuisibilibus et instantaneis aliquo modo permanentibus: sicut dicimus: quod punctus in linea permanet: sed tantum loquor de illis que habent esse: et permanentiam per instans: vt sunt mutationes: siue mutatum esse in motu: ⁊ instans in tempore: quo intellecto: sit ista prima regula instantanea habent primum sui esse: patet: quia ista est vera a: in isto instanti est: et immediate ante illud instans nõ fuit ergo. a. incipit esse: et sic incipit exponitur per positionem de presenti: et negationem de preterito. Secunda regula est: quod instantanea habent vltimum sui esse: nam hec est vera: instantaneum est in isto instanti: et ĩmediate post hoc instans non erit: ergo desinit esse: et desinit exponitur per positionem de presenti: et negationem de futuro. Tertia regula instantanea non habent primum instans sui nõ esse patet: quia ista est falsa. a. instantaneum in isto instanti nõ est et in tempore immediato ante hoc instans fuit: hec secũda pars est falsa: quia instantaneum habet tantum esse per instans. Quarta regula: instantanea non habent vltimum instans sui non esse: patet: quia ista est falsa. a. instantantum in isto instanti nõ est: et in tempore immediato post hoc instans erit. Hec est falsa: cum nullo modo habeat esse in tempore.

Breuiter ergo dico quod permanen-

tia habent primum instans sui esse. et primum instans sui non esse. et non habent vltimum instans sui esse: nec vltimum instans sui non esse. ¶ Successiua autem habent primum ĩstans sui non esse: et vltimum instans sui non esse: sed non habent primum instans sui esse nec vltimũ instans sui esse. Instantanea vero habent primum instans sui esse: ⁊ vltimum instans sui esse: sed non habent primum instans sui non esse: nec vltimun instans sui nõ esse. ⁊ sic patet quod dicendum de istis.

¶ Istis premissis declaro litteram docto. respondendo ad argu. Henri. ibi: Ad aliud argumentum dico: quod nunc potest deficere: quia ex se habet tantum raptim transire. licet subiectum eius maneat idem. Hic loquitur specialiter de nunc eui. quod raptim transit: quia vnum nunc eui immediate succedit alteri nunc. ita quod adueniente vno nunc: aliud desinit esse et hoc est raptim transire. Et licet euiternum maneat: tamen nunc eui in se desinit esse: nec alquod agens corrumpit ipsũ: vt patet Sequitur ⁊ quod nũc tpis deficiat ⁊c. Dicit doctor quod nunc temporis eodem modo desinit esse sicut ⁊ nunc eui: quia sicut nunc eui desinit esse in se ita ⁊ nunc temporis. Et addit quod licet nunc temporis deficiat deficiente subiecto immediato. Hoc tamen sibi accidit. subiectum immediatum nunc temporis est mutatio siue mutatum esse: quod est instantaneum. sicut ⁊ motus qui est successiuus. est subiectum temporis successiui. Dicit ergo doctor. quod licet deficiente subiecto nunc: puta aliquo mutato esse: deficiat ipsum nunc. hoc tamen non est precisa causa. quia si ipsum subiectum haberet permanentiam per alqd tempus: adhuc ipsum nunc desineret esse in se. Et cũ queritur illud nunc a quo corrumpitur. dicit doctor: quod a nullo ĩmediate corrũpitur: sed mediate tantũ quia agẽs producens aliud nunc incompossibile priori: corrumpit illud prius: ⁊ sic non primo corrumpit: sed ex consequenti.
¶ Sequitur. Et si queras tunc in quo deficiat istud nunc aut in se: aut in alio sicut arguit philosoph[9]. 4. phisici. tex. com. 90. ¶ Dicit doctor: deficere siue desinere potest exponi dupliciter. vno modo qd positionez presentis ⁊ negationem futuri hoc modo debet exponi in ĩdiuisibilibus: ⁊ ĩ his que habent vltimuz sui esse: ⁊ sic exponitur: hoc indiuisibile in isto instanti est: ⁊ immediate post hoc non erit: ergo desinit esse. illa enim indiuisibilia non habent primum sui non esse: quia sic exponerentur per negationem de presẽti. ⁊ positionem de preterito: vt supra patuit: ⁊ sic talia ĩdiuisibilia deficiunt cum sunt: quia ista est vera. hoc indiuisibile est in hoc instanti et immediate post hoc non erit: et sic tale indiuisibile desinet esse. ¶ Sequitur et si querat primuz sui nõ esse nullum est: quia si haberent primum sui non esse: vt dixi supra: tunc desinere exponeretur per negationem presentis et positionem preteriti. vt supra patuit. Sequitur. Sicut et alicuius habentis vltimum esse: vult dicere doctor quod sicut illa que habent vltimum sui esse: nõ habent primum sui non esse: ita indiuisibilia non habent primum sui non esse quia indiuisibilia habent vltimum sui esse: que omnia supra exposita sunt. Aliũ modũ ponit doc. p opinione bo. tuenda.

Alio modo conclusio sustineri posset licet non ad intẽ-

tionem ponentis illam positionem principalem. Nec videtur opinio Varronis qui videtur dicere: quod est eadem existentia angeli absolute sumpta: et vt absolute sumpta nullo modo succedit sibiipsi. Sed si ponitur aliqua successio. hoc erit secundum alium et alium respectum ad causaz: supple ipsa tota existentia angeli sub isto respectu: vt comparatur ad deum vt ad causam creantem: ⁊ sub alio respectũ vt comparatur ad deum: vt ad causam conseruantam dicit sibiipsi succedere: ita quod successio nõ est in aliquo absoluto nature: sed tantum in alio ⁊ alio respectu secundum qd vnus respectus succedit alteri. Et additur quod ista via esset facilior ad tenendum successionem quam prior: que ponit quantitatem: que est opinio sancti Bonauenture: licet esset ex alia parte multuz difficille sustinere quomodo esset hic̃ᵃ successio absque omni distinctione in absosoluto quocunque: siue in fundamento siue in termino: fundamentum est existentia angeli: in qua fundatur talis relatio: puta deum creantem et ad deum concernantem: et terminus est ipse deus ad quam terminatur tam relatio creationis quam conseruationis passiue.

Ibi alio modo posset conclusio substi-

neri: licet non ad intentionem ponentis illam positionez pñcipalem Hic doctor: dat alium mondum sustinendi positionem Bonauenture quo ad mensuram successiuam: et dicit duo. Primũ quod tota existẽtia ãgeli manet sz q absoluta

est per quantácunqȝ durationem diret: ꝛ vt sic existentia angeli non mensuratur aliqua mensura successiua cum sit simpliciter indiuisibilis. Secundum quod eadem existentia angeli potest considerari vt habet nouum ꝛ nouum respectuȝ ad ipsam causam ita quod ipsa tota existentia vt considerata sub vno respectu terminato ad causam creantem succedit sibi ipsi: vt sub alio respectu terminato ad causaȝ conseruantem. Et quia in talibus respectibus ponitur successio. cum continue vnus succedat alteri ipsa tota existentia angeli vt sic considerata sub alio ꝛ alio respectu potest mensurari mensura successiua: licet vt absolute sumpta: nulla successiua mensura mensurari possit.

Cōtra illā positionem.

Ibi. sed contra cōclusionem dicte opinionis in se: siue primo: siue secundo sustineatur.

¶ Hic doctor improbat hanc positionem siue primo modo siue secundo modo sustineatur: primus modus Bonauenture est iste: quod existentia angeli absolute sumpta mesuratur mensura successiua. Et doctor arguit contra: probando tantum quod non sit necesse mensurari mensura successiua: sed sufficit quod mensuretur instanti eui indiuisibili: quia aut nunc eui ponitur idem cum tali existentia: ꝛ sic sequitur: q̄ sicut existentia actualis manet eadem: quod etiam illud nūc eui maneat idem: aut ponitur aliud: ꝛ adhuc sequitur quod sicut existentia angeli potest infinities poni inesse: ita videtur quod illud idem nunc absolutum possit eodem modo poni inesse: ꝛ ita conseruari sicut ꝛ existentia angeli conseruatur. ¶ Ibi. si dicatur: quod si illud nunc ponatur inesse frequēter ponatur in diuersis nunc. Dicit doct. quod etiaȝ hoc posito: quod etiam adhuc illud nunc poterit conseruari in alio: ꝛ alio nunc: ꝛ tunc vel erit processus in infinitum: in ipsis nunc: patet: quia quero de illo alio nunc: in quo conseruatur primum nunc: certum est quod potest poni frequenter in esse: ergo in diuersis nunc: ꝛ quero de illo alio nunc: in quo cōseruatur primum nunc: certum est quod potest poni frequenter esse: ergo in diuersis nunc: quero de illis alijs: ꝛ sic in infinitum vel erit status in hoc primo nunc: quod sicut existentia angeli conseruatur eadem: ita quodcunqȝ absolutum in angelo potest conseruari idem. ¶ Ibi. Similiter in sequenti questione ꝛc. Hec litera clara est. Secūdum improbatur ibi siue sic: siue sic: īpossibile est enim manentibus fundamēto eodem ꝛ termino: respectus sibiinuicem succedere posse: ꝛ litera clara est.

Ad argumēta pro prima opinione hic

doctor videtur soluere rationes Bonauenture pro opinione Henrici. ¶ Ad primum dixerat Henricus: quod illa actio qua angelus incepit esse diceretur ꝛ creatio ꝛ conseruatio inquantum assistit primo instanti temporis quo accipit esse. ꝛ diceretur conseruatio inquantum coassistit secundo instanti temporis: in quo habet esse: ꝛ sic tantum vna actio ꝛ non continua: ꝛ hoc est quod dicit in ista litera.

¶ Ibi. Sed preter intentionem Augu. ratio ibi adducta scilicet Bonauenture videtur habere difficultatem: scilicet quod aliqua causatione res habeat esse cum vno nunc: ꝛ cū alio: quia illud non habetur completiue aliqua causatione: cuius oppositum videtur stare posita tali causatione.

Egregia declaratio.

¶ Respondet Henri. ibi respondeo ista propositio est distinguenda secundum compositionem ꝛ diuisionē: ista enim propositio: scilicet illud non habetur aliqua causatione completiue: cuius oppositum stat stante tali causatione est vera in sensu compositionis. Et vt clarius intelligatur pono exemplum quod angelus habeat esse in primo instanti: ꝛ in secundo: et in tertio: nam in primo instanti accipit esse causatione. a. de qua supra. existentia ergo angeli in primo instanti non habetur completiue ista causatione in secundo instanti: quia in secundo instanti oppositum stat: supple: Quia in tali secundo instanti potuit non esse. Si intelligatur in sensu composito: sensus est verus: quia stante causatione illa non potest stare non esse ipsius angeli: ꝛ sic in tali sensu: quod sit causatio terminata ad angelum: ꝛ quod simul angelus non sit implicat. Est ergo vera ista in sensu composito: angelus non habet completiue esse causatione aliqua: cuius oppositum stat stante tali causatione. Sed in sensu diuiso est falsa: et est sensus: quod angelus habet esse in primo instanti: ꝛ tamen potest non esse: quia ꝛ talis causatio potest non esse in secundo instanti. Sic ergo in sensu diuiso: hec est falsa: angelus non habet esse completiue causatione supple. a. cuius oppositum stat: quia certum est quod angelus potest habere esse completiue causatione. a. ꝛ vere potest non esse: quia illa causatio potest non stare: ꝛ est simile illud non est vere album: cuius oppositum stat contrarie: si intelligatur in sensu composito: hec est vera: quia stante nigredine non potest esse album in sensu vero diuiso est falsa: quia illud quod est nigrum nunc: poterit perfecte esse album ētas ꝛ sic patet responsio. Et quod dicit infra ibi: ita etiam licet posita sit creatio angeli. potest tamē diuisim hac posita stare: quod angelus non sit: licet non coniunctim. Sententia huius litere est: scilicet quod in sensu composito: quod stante creatione angeli: angelus non est: ꝛ hic sensus est falsus: et hoc est quod dicit coniunctim alio modo: quod habita creatione angeli post ipsam potest nō esse: ꝛ sensus diuisus est verus.

¶ Ibi. Et per hoc patet ad simile argumentum. Hoc argumento probare videtur: q̄ creatio non sit conseruatio: quia quando conseruatur angelus potest annihilari: ꝛ quando creatur non potest: ergo differunt conseruatio ꝛ creatio.

¶ Ibi. Respondeo sicut non stant simul. ꝛc. Ad hoc argumentum respondetur: quod conseruari et annihilari in sensu compositionis non potest esse: quia sensus est: quod in eodem instanti quo res: id est conseruatur annihiletur: sensus tamē diuisus est verus: ꝛ est sensus illud quod conseruatur nunc potest in alio instanti annihilari. Similiter dico de creari ꝛ conseruari: non enim eadem res creatur ꝛ cōseruatur in sensu compositionis: quia sensus est quod in eodē instanti quo res creatur: in eodem etiam conseruatur: ꝛ hic sensus est falsus: quia creatio dicit respectum esse rei ad non esse immediate precedens: conseruatio vero dicit respectum esse rei ad esse ipsius rei create in primo instanti: ꝛ ad non esse mediate precedens: sed in sensu diuisionis potest esse vera: ꝛ est sensus: res que nunc creatur: postea cōseruatur: ꝛ hoc est quod dicit. ¶ Ibi. Ad secundum. Nunc respondetur ad secundum argumentum principale Bonauentu. vbi dicebatur de esse eui si est simplex ꝛ mutabile. ꝛc. ¶ Responsio ad hoc argumentum stat: quia preteritum ꝛ futurum siue fuisse ꝛ fore proprie ꝛ formaliter sunt partes alicuius vere successiui: cuius vna pars trāsit ꝛ alia aduenit quādo ergo aliq̄ mēsura est omnino īdiuisibilis cuiusmodi est euū angeli secundum Hēricum: tunc in re ꝛ formaliter non sunt ibi fuisse ꝛ fore quia fuisse esset vna pars pertransita ꝛ fore esset pars nō pertrāsita ꝛ si dicatur in eodem indiuisibili est fuisse ꝛ fore hoc nō erit ratione sui: sed quia coassistit tempori preterito vel futuro. ¶ Ibi. ꝛ cum dicitur in argumento ꝛc. Dicit doc. q̄ si fuisse accipiatur formaliter pro eo quod dico fuisse verū ē si vero accipiatur fuisse pro re significata: puta pro angelo de quo dicitur fuisse dicit non esse verum: quia angelus habet illud idem esse quod prius habuit. ¶ Ibi. et si dicatur ad argumentum ꝛc. Argumentum stat in hoc. preteritum nō potest non fuisse: angelus est preteritus ergo non potest nō fuisse. ¶ Respondet negando minorem sic intelligendo: preteritū potest capi dupliciter. Vno modo formaliter pro hoc quod dico preteritum. Alio modo pro re de qua predicatur preteritum denominatione extrinseca: quia preteritum dicitur predicari de angelo pro quanto euiȝ ipsius angeli coassistit preterito temporis: negatur ergo quod angelus in se siue quo ad mensuram sibi intrinsecam dicatur preteritus immo semper idem est et immutabilis: ꝛ sic patet littera.

Ad. 2. argumentū.

¶ Ibi. Et si arguatur preteritum non potest non coassitisse isti. ergo istud non potest non fuisse. ¶ Respondet quod est fallacia figure dictionis commutando quādo in quid patet quia non sequitur preteritum non potest non coassitisse isti: puta angelo: ergo angelus non potest non fuisse: nō sequitur quia preteritum vt preteritum dicit quando: ꝛ angelus dicit quid: ꝛ sic commutatur quando in quid. ¶ Ibi: ad confirmationem illius secunde rationis de contradictoriis volitis in eternitate. Primo dicit doc. quod sicut deus potest velle angelum creare ꝛ ipsum ānihilare sicut ipsa obiecta cognita: puta angelum creari et angelū annihilari sūt priora quaȝ ipsa nunc temporis mensurantia. in illo ergo prior oportet querere quare non est contradictio creari et ānihilari et ex hoc īprobat Hēricū: vt etiam superius patet q̄ dicebat q̄ hoc impossibile puta āgelū creari ꝛ annihilari seq̄tur ex alio īpossibili. s. q̄ euuȝ possit esse sine tēpore: ꝛ nō est incōueniens vnum impossibile formaliter sequi ex alio impossibili ꝛ sic negādo euū posse separari a tempore non inuenitur ratio ad verificandum: quod aliquid potest creari

-et annihilari. Sed si euum non potest separari a tempore: nunc possunt verificari: quia tunc vult deus angelum creare pro.a.instanti temporis: cui euum assistat. ⁊ annihilare pro.b.instanti temporis: cui euum assistat. Sed supra probatum est contra Hen. ꝙ euum potest separari a tempore: ideo non potest assignari ꝙ ista non contradicant pro alio ⁊ alio instanti temporis: cum sint priora tempore. Respondet ergo doct. ad confirmationem Bonauenture ibi. primo querenda est possibilitas quomodo velit angelum esse ⁊ non esse: supple vt non contradicant: ⁊ dicit primo (ponēdo ꝙ euum angeli sit mensura instantanea ⁊ propria ipsius ⁊ dicatur nunc) ꝙ deus potest velle angelum esse: ⁊ vult in isto nunc positiue: quia vult ipsum angelum esse ⁊ vult ipsuz non esse in isto nunc negatiue: quia vult ipsum cum nunc sibi proprio deficere: ⁊ ista non contradicunt: sed bene contradiceret: si vellet ipsum esse ⁊ non esse in nunc positiue: sicut si dicamus ꝙ instans a. temporis sit proprium Francisco ⁊ intrinsecum sibi: deus vult Franciscum esse in isto instanti positiuo: ⁊ vult ipsum non esse in ipso instanti negatiue: et non est contradictio: quia cum vult ipsum non esse in instanti negatiue: vult ipsum deficere cum instanti.

¶ Et quod addit ibi ꝙ tunc si aliud euiternum sit. ⁊c. pro clariori intelligentia huius litere pono ꝙ sit vnus angelus qui dicatur.a. habens proprium euum: ⁊ alius angelus: q̄ dicatur b. habeat esse in euo ipsius a. ⁊ habeat non esse ī tali euo: quia hoc potest esse ponendo ꝙ a. duret in eternum ⁊ quod b. si dici potest duret per horam: nam in aliquo instāti habuit esse: ⁊ in alio instanti illius hore habeat non esse. ergo esse ⁊ non esse sunt in eodem nunc eui ipsius a. ⁊ in eodem nunc positiue: cum illud nunc maneat ineternum. Dicit doc. ꝙ b. eē ⁊ non esse in euo ipsius a. siue in nunc tēporis eui: accidit sibi illud nunc cum sit mensura extrinseca ipsius esse ⁊ non esse b. sicut etiam de eternitate: nam b. in instanti eternitatis potest esse ⁊ non esse: ⁊ tamē non contradicunt cum eternitas sit mensura extrinseca illius: esset tamen contradictio ꝙ haberet esse ⁊ non esse in nunc sibi proprio ⁊ positiuo. ¶ Ibi. Aut si non ponatur in aliquo euiterno aliqđ nunc aliud ab existentia actuali ipsius angeli. Doctor in ista litera adhuc saluat deum velle creare angelum: ⁊ velle ip̄m annihilare nō esse contradictoria: quia si vult ipsum in eternitate: sed non s̄m totam presentialitatem ipsius: sed scđm aliquam presentialitatem: ⁊ sit a. ⁊ velit ipsum annihilare in eternitate s̄m aliam presentialitatem: ⁊ dicat̄ b. tūc velle creare ⁊ velle annihilare non contradicunt: sed bene esset contradictio: si vellet huiusmodi ipsum angelum creare ⁊ annihilare pro eadez simpliciter presentialitate eternitatis; ⁊ sic patet litera. ¶ Ibi. ad tertium dico. Hic respondet ad argumentum Bonauentu. factum in tertia via: ⁊ dicit ꝙ coexistere infinitis partibus temporis virtualiter: potest dupliciter intelligi: vno modo quod de necessitate nature: et ex sua propria ratione coexistat: ⁊ tale est infinitum actu: alio modo quod non necessario: sed a causa extrinseca faciente illud coexistere: ⁊ tale non est infinitum: primo modo eternitas coexistit: secundo modo ipsum euum: nam ex quo euiternum siue mensuratum ab ipso euo habet esse contigenter. ⁊ per consequens ipsum euum: ⁊ in quolibet instanti potest non esse: coexistit ergo omnibus partibus temporis: quia illa actio ⁊ ipsam euum continue coexistunt ratione agentis extrinseci. ¶ Ibi. Ad aliud simile de immēsitate. Dicit ꝙ non est simile: ⁊ ratio est quia per quod formaliter est in omni loco: puta angelus esset in omni loco formaliter: ⁊ totum simul esset in angelo: ⁊ sic angelus esset immensus: non sic est de euo: quia euum non habet in se formaliter ⁊ totum simul ꝙ coexistant infinitis partibus temporis: quia illud euum coexistit alii ⁊ alij partim tantum per actionem cause extrinsece: ⁊ hoc est quod dicit. ¶ Ibi. Contra finitum nō potest coexistere simul toti īfinito. ⁊c. quia Hen. dicit quod euum potest coexistere infinitis partibus temporis: arguit ꝙ non: quia euum est finitum: ⁊ sic non potest coexistere infinito.

Ad.3. argu. p̄ tertia via Bonauentu.

Ibi. Respondeo ⁊c. Dicit doc. quod finitum formaliter habens: quod semper eadem actione habet: ita ꝙ sine tali non potest coexistere infinito ī successione. ⁊ patet: quia si deus actione. a. creat Franciscum: ⁊ eadem actione qua Franciscus habet esse: ipse Frāciscus coexistat infinitis partibus temporis: quia actiōe diuina potest durare in infinitum: non sequitur ipsum Franciscum esse infinitum actu: sic dico de euo angeli: si vero haberet hoc actione propria: ⁊ nullo modo aliūde esset infinitum actu.

¶ Ad aliud de negatione negationis: patet responsio ex supradictis: quia non est inconueniens aliquod finitum in se habere coexistentias infinitas actione diuinā: non tamen simul. ¶ Ibi. Ad quartum conceditur. Nunc respondet ad argumentum quarte vie concedendo: quod vnum euuz succedit alteri euo: ⁊ existentia euiterni succedit suo opposito: ⁊ vnum est post alterum: sed ex hoc non concluditur aliqua successio in aliqua vna substātia alicuius euiterni: ⁊ hoc totum exponatur: sicut prius expositum est.

¶ Ibi. ⁊ per hoc patet ad omnia alia argumenta concedēdo ꝙ quamuis vnus angelus habeat esse prius: ⁊ alius habeat esse posterius: ita tamen ꝙ ly prius acciperetur per coexistentiam ad prius in tempore: ⁊ si tertius angelus coexisteret illis duobus angelis: in ipso tertio angelo esset tantū prius ⁊ posterius: comparando idem esse angeli ad prius ⁊ posterius: in tempore: non autem esset prius ⁊ posterius in existentia ipsius angeli ⁊ hoc est quod dicit. ¶ Ibi. similit̄ conceditur. Hec litera stat ī hoc: ꝙ quamuis in angelo possit esse prius ⁊ posterius s̄m existentiam alterius ⁊ alterius actus sibiinuicem succedentis: ita ꝙ existentia vnius actus potest vere excedere existentie alterius actus: non tamen sequitur: ꝙ in existētia ipsius angeli in se sit successio prioris ⁊ posterioris ⁊ hoc est quod dicit. Hanc tamen literam aliqualiter expono cum dicit: quod prius est natura angeli q̄z ipsius culpa: ita ꝙ ipsa existentia sub innocentia esset cum opposito illius existentie. ⁊ ex illa secunda existentia seq̄ret̄ oppositū sui: ⁊ oppositū primi: vult dicere ꝙ existentia angeli sub innocentia esset cum opposito illius existentie: scz culpe: patet: quia cum innocentia stat non esse culpe: ⁊ ita innocentia est cum opposito culpe: supple cum non esse culpe ꝙ opponitur esse culpe: ⁊ addit ꝙ ex illa secunda existētia. s. culpe: sequitur oppositūz sui. i. ꝙ esse ipsius culpe īmediate sequitur ip̄m non esse culpe. Et addit ꝙ ex ea supple culpa seq̄t̄ oppositū p̄mi: scilicet non eē innocentie: nam primum sub quo ponitur angelus est innocentia: ⁊ oppositū eius est non innocentia: ⁊ scđm sub quo ponitur angelus est culpa ⁊ oppositum eius est nō culpa. ⁊ sic ex illa secunda existentia scilicet culpe sequitur oppositum sui quod est nō esse culpe ⁊ oppositum primi quod est non innocentia: que opponitur innocentie. littera sequens clara est vsque ad argumenta principalia.

Ad. 4. p̄ quartam via

Nunc soluanda sunt Argumenta principalia. Quibus probatur mēsurā angeli esse vere successiuam: ⁊ licet magis declinet ad opinionem Bonauenture: quod mensura angeloꝝ sit quantitas successiua eo modo: quo expositū est in corpore questionis tamen si quis vellet tenere oppositum respōdendo ad argumēta ista. ista dat modū sustinēdi illud: primū argumētū stat in hoc vnus angel⁹ pōt esse prior alio: ⁊ potest simul existere cū alio. ergo esse ipsius angeli mēsuratur mensura successiua antecedens patet quia potuit vnus angelus creari alio non creato ⁊ post potuit alius creari: ⁊ sic ille p̄mus coexisteret secūdo consequentia patet: quia existentia angeli: vt est prior existentia alterius angeli: mensuratur aliquo nunc. ⁊ vt post est simul mensuratur alio nunc succedente p̄ori. nūc ergo existentia talis āgeli mensuratur mensura successiua. ¶ Rñdet doct. cōcedendo añs ⁊ negando consequētiam: ⁊ responsio stat in hoc. ꝙ quāuis vnus angelus sit prior alio secundum entitatem. et postea sit simul cum illo alio secūdum propriam entitatem: non tñ illud prius ⁊ illud posterius ponitur aliqua mensura successiua mensurans existētiā ipsius angeli: sed tm̄ ponitur exñtia: que vt prius creat̄ secundum suum esse tm̄ precedit: ⁊ vt est simul cum alio angelo: ⁊ per consequens posterior se ipsa dicitur tm̄ posterior: non secundum aliquam mensurā sibi additam. ¶ Ibi. preterea angelus potest annihilari circunscripto tempore. ⁊ argumētum stat in hoc. Si existentia angeli non mensuratur mensura successiua. ergo contradictoria possunt verificari de eodem: patet consequentia ponēdo talē casum angelus nunc habet esse ⁊ post anihilatur. quero tunc esse ipsius angeli ⁊ non esse ipsius angeli. aut sunt in alio ⁊ in alio nūc eui. ⁊ sic erit mēsura successiua: aut sunt in alio et alio nunc temporis ⁊ hoc non: quia non ponitur mensurari tēpore aut sunt in eodem nunc temporis vel eui non primo nec secundo: quia tunc contradictoria verificarentur de eodem videlicet: quod esse angeli: et non esset ipsius verificarentur

Ad argu. p̄ncipalia

de angelo pro eodem nunc:nec ẽst dicendum de nunc eternitatis:quia angelus non mensuratur eternitate: nec sicut creatur proprie in nunc eternitatis:ita non annihilatur ꝓprie nũc eternitatis:oportet ergo dicere ꝙ in alio nunc eui habeat esse:⁊ in alio annihilatur:⁊ sic euum erit mensura successiua. ¶ Respondet doctor ibi ad secundum similiter potest dici ⁊ dat duas responsiones:prima si ponatur ꝙ inexistentia angeli sit nunc eui indiuisibile tantum vnum; ⁊ differens ab existentia angeli:concedit doc. quod annihilatur in illo nunc negatiue nõ autem positiue. Annihilari in nũc negatiue est simul deficere cum ipso nunc:ita ꝙ talis annihilatio non mensuratur aliquo nunc posituo. Angelum vero annihilari in nunc positiue:est ponere aliquod nunc positiuum mensurans illam annihilationem. tenendo ergo ꝙ tantum sit vnum nunc inexistentia angeli:angelus tantum annihilaretur in illo nunc negatiue modo preexposito.

Ad scdm 1. rñsio

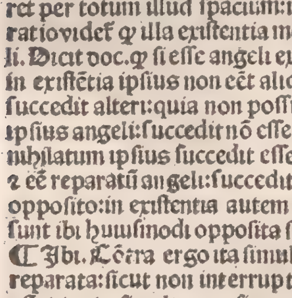
2. rñsio ¶ Secunda responsio est: si ponatur nunc eui non differre ab exñtia angeli: tunc annihilatur cum eternitate: et est cum eternitate ita ꝙ qñ existit cũ eternitate existit ⁊ qñ nõ existit cũ eternitate non existit. Et hoc concedamus angelum existere cum eternitate ⁊ annihilari cum eadem:non tamen dicimus existere cum tota presentialitate eternitatis ⁊ similiter annihilari cum tota presentialitate eiusdem:cum hoc sit impossibile. ¶ Tertio arguitur ibi. Item aliquis angelus potest esse creatus:⁊ post annihilari:⁊ iterum reparari.⁊c. argumentum stat in hoc:pono ꝙ angelus.a.nunc creetur.existentia a.mensuratur nunc eui. Secundo annihiletur:certum est ꝙ nunc mensuram existentiam illam annihilatur. Tertio reparetur:quero tunc existentia angeli reparata:mensuratur nunc eui:aut eodem nunc quo mensurabatur existentia prius creata:aut alia:si secundo.ergo successio:non primo:quia aliter ita esset aliquod interruptum : sicut non interruptum:sequitur ergo quod alio ⁊ alio nunc: ⁊ si sic:sequitur ꝙ si existentia illius angeli nullo modo eẽt interrupta:ꝙ alio ⁊ alio nunc mensuraretur.

Ad tertiũ argumẽtũ. ¶ Respondet doctor ibi ad vltimum. Dico ꝙ esse reparari:sequitur non esse annihilari. Pro maiori intelligentia huius litere ponit doct. multa per ordinem. Primo est nõ esse angeli creabilis. Secundo est esse ipsius creatum. Tertio est non esse sequens ipsum esse creatum:quod non esse est esse annihilatum. Quarto est ipsum idem esse de nouo creatum:⁊ sic reparatum:⁊ vult doct. ꝙ idem esse annihilatum sit illud idem reparatum. Et cum infertur in argumento:sicut prius est non esse angeli creabilis:⁊ posterius est eẽ creatum ipsius:⁊ post est esse eius annihilatum.⁊ postremo est esse ipsius reparatum:⁊ sic videtur ibi mensura diuisibilis sm prius ⁊ posterius:ergo si ipsum esse angeli creati existeret per totum illud spacium:in quo est annihilatio ⁊ reparatio videt ꝙ illa existentia mensuraretur mensura diuisibili. Dicit doc. ꝙ si esse angeli existeret per illud totum spaciũ in existẽtia ipsius non eẽt aliqua successio:quia oppositum succedit alteri:quia non possunt eẽ simul:nam esse creatum ipsius angeli:succedit nõ esse ipsius cui opponitur:⁊ eẽ annihilatum ipsius succedit esse creato angeli tanꝙ opposito ⁊ eẽ reparatũ angeli:succedit ipsi angelo annihilato tanꝙ opposito:in existentia autem angeli ꝗtũcũqȝ durãtis : non sunt ibi huiusmodi opposita sibi inuicem succedentia.

¶ Ibi. Cõtra ergo ita simul ẽst exñtia interrupta cũ seipsa reparata:sicut non interrupta: ¶ Rñdet doct. ꝯcedẽdo ꝙ esset tanta simultas ipsius angeli creati ⁊ reparati : sicut creati ⁊ nõ reparati ⁊ si nõ est tãta simultas:hoc est tñ propter oppositi successionem:q2 si non mediaret oppositũ eẽ repati: ⁊ etiã oppositũ ipsius creati:quod est eẽ annihilatũ: tanta simpliciter eẽt simultas inter esse creatũ ⁊ eẽ repatũ.

¶ Questio Secunda.

Titul⁹. q. exponitur

Trum in angelo actualiter existente necesse sit ponere aliquod mensurans eius existentiam:vel durationẽ existentie eius : realiter aliud ab ipsa existentia. Titulus.q. est iste:an mensura angeli:que a bonauẽtura ponitur quantitas absoluta ⁊ successiua:⁊ ab Henri. ponitur quantitas absoluta indiuisibilis:que tamen vt supra patuit. q.I. huius distinctionis realiter distinguitur ab existentia angeli.

Ibi. respondeo hic doc. primo recitat duos op. videlicet Henri. ⁊ Bonauenture. Et dicit ꝙ prima opinio debuit concedere partem affirmatiuã scilicet quod euum ponitur mensura angeli ⁊ quantitas successiua debet differre ab existentia angeli:patet: quia existẽtia angeli est simpliciter indiuisibili:euum autem est diuisibile in plura nunc:quorum vnum succedit alteri:⁊ sic indiuisibile non identificatur realiter diuisibili:tum etiam quia existentia angeli:vt est in primo nunc:actu potest esse sine secũdo nunc:⁊ per consequens realiter distinguitur ab illo:⁊ vt sit sub secundo nunc eui annihilatur primum nunc:⁊ hoc est quod dicit doct. ibi simpliciter in illa existentia succedunt sibi inuicem nunc eui aliud ⁊ aliud ergo vtrumque differt ab ipsa existentia angeli sicut quoddam absolutum secundum illam positionem sancti Bonauen. quia sunt indiuisibilia de genere quantitatis. ¶ Ibi:similiter aliqui tenentes secundam opi. in precedenti.q. scilicet de indiuisibilitate eui. Hic doc. dicit duo secundum opi. Hen. Primum quod toti existentie vnius angeli tñ ponitur vnum nunc eui indiuisibile mensurans totam eius existentiam ita quod est impossibile in eandem existentiam angeli ponere plura nunc sibi inuicẽ succedentia :sed tamen ponitur vnum mensurans existentiam eius ꝓ quantacunqȝ duratione ⁊ desinente exñtia illi⁹ desinit illud nũc ⁊ posita illa ponitur illud idem nunc vt supra patuit in.i.q. huius.d. Secũdo dicit secũdũ istã opi. ꝙ plura nũc mensurantia plures exñtias angelorũ sunt eiusdẽ rõni ⁊ eiusdem speciei:⁊ ex illis pluribus nunc põt componi quantitas discreta:q̄ sit numerus ⁊ mensura euiternorum: vult dicere ista oppositio ꝙ sint mille angeli:ponunt mille nũc corrñdẽtia illis:ita quilibet angelus habet propriũ nũc mensurans eius totã exñtiam ꝓ quacũqȝ duratiõe ei⁹ ⁊ ex illis mille nunc componitur vna quantitas discreta actu includens mille nunc: ⁊ talis quantitas discreta mensurat mille existentias angelorum:non ꝙ tota illa quantitas mensuret vnã existentiam angeli:sed sic intelligendo ꝙ vnũ nunc quod est pars illius quantitatis discrete mensurat indiuisibiliter existentiam vnius angeli:⁊ aliud nunc: quod similiter est pars illius quantitatis: mensurat existentiam alteri⁹ angeli:⁊ sic de aliis: ⁊ sic pȝ ista positio. Et dicit ista opinio ꝙ nũc mensurãs exñtiam ãgeli realiter distinguitur ab ipsa existentia:⁊ ex alia parte concedit quod est impossibile existentiam angeli esse nunc non existentie:⁊ econtra.

Expõ lre

¶ Ibi contra istud arguitur sicut prius argutum est in. q. 5. prime dist. huius. Hic doc. arguit contra istam op. scdam: non improbando realem identitatem inter existentiam angeli ⁊ ipsum nunc eui. Sed specialiter arguit contra hoc ꝙ dicit illa op. secunda scilicet quod impossibile est existentiam angeli esse sine propria mensura indiuisibili:⁊ econtra ⁊ tñ existentia angeli ⁊ illa mensura realiter distinguuntur. Dicit doc. ꝙ hoc videt impossibile ponere aliqua duo omnino inseparabilia: quorum vnum sit in alio ⁊ nõ esse idem realiter ⁊ hoc ꝓbat doc. supponẽdo tñ aliq̄ Primo ꝙ si.a.⁊.b. sint adinuicẽ inseparabilia quorum vnũ ẽ prius ⁊ aliud est posterius(qd dico propter correlatiua que sunt adinuicem realiter disticta ⁊ tamen vnum nõ potest esse sine altero sȝ hoc est ꝓpter simultatem naturalem illorum)sunt idem realiter. si tñ posterius fũdetur in suo priori:vt supra exposui in isto secundo distinctione.I.q.5. contra opi. Ochã. Secũdo pmitto ꝙ si.a.⁊.b.sũt inseparabilia ⁊.a.ẽ prius. b.⁊.b. fũdatur in a.⁊ hoc per intrĩsecum ipsius.a.sũt simpliciter idem realiter dixi per ĩtrinsecum.quia si.b.inesset.a.inseparabilit.a causa extrĩseca necessario ꝓducẽte. b.in.a.non sequeret realis idẽtitas inter.a.⁊.b. vt diffuse exposui.d.I.q.5. huius scdi. Tertio premitto ꝙ exñtia ãgeli ẽ simpliciter prior sua mẽsura indiuisibile:patet:quia talis mẽsura fũdat in ipsa exñtia ãgeli:⁊ esse fũdatum in alio est posteri⁹ eo. Quarto supponit doctor:ꝙ si talis mẽsura ẽ ĩseparabilis ab exñtia ãgeli ꝙ hoc erit a cã intrĩseca ipsi⁹ existẽtie patet q2 ista opi. habet dicere ꝙ talis mẽsura indiuisibilis ex natura rei oritur a cã intrĩseca existentie angeli ⁊ ꝑ cõseqñs nõ ĩheret sibi a cã extrĩseca. his pmissis stati patet ratio doc. quia si existentia angeli ⁊ mẽsura ipsius sũt ad ĩuicẽ ĩseparabilia ⁊ exñtia ãgeli ẽ prior.⁊ ipsa mẽsura inest illi a cã ĩtrinseca ipsius angeli vr simpliciter repugnãtia ꝙ realiter distiguatur et sic patet quõ ista rõ doc. cõcludit q̄ vt concludat intentũ presupponit omnia supradicta prius a doc. dicta ĩ isto scdo.d. pma.q.5. Declaro tamen lrãm huius rõnis cum dicit illud ꝙ si esset distictũ ab aliquo esset posterius eo. naturaliter necessario est idem

illi si icōpossibile est illud aliud esse sine eo: patz ista litera. quia si b esset naturaliter posterius. a. ⁊ sit incompossibile. a esse sine. b. sequitur ꝙ ipsum. a. est idem realiter cum ipso b. dicit ergo doc. quod si. b. puta mensura indiuisibilis: qđ ponitur distinctum ab. a. si naturaliter est posterius ipso. a. ⁊ si incompossibile sit ipsum. a. puta existentia angeli esse sine b. necessario a. erit realiter idem b. ⁊ per consequens repugnat dicere quod b. sit naturaliter distinctum ab a. quod est posterius ipō. a. ⁊ quod sit icompossibile. a. esse sine. b. ⁊ sic patet ista propositio doc. Sequitur: igitur si impossibile est esse angelum sine aliquo extrinseco: quod sit mensura actualis exn̄tie ei⁹ cuz illud supple extrinsecum si esset aliud videlicet ab ipsa existentia angeli esset posterius naturaliter ipsa actuali existentia angeli: sequitur ꝙ nō est aliud ab existentia eius supple si ponatur talez existentiam non posse esse sine tali mensura. Sequitur: aut si est aliud supple ipsa mensura: ⁊ per consequens posterius poterit actualis existentia angeli absque contradictione esse sine eo: scilicet sine tali mensura. que ponitur euum: ⁊ ita nō est necessariū ponere illud: vult dicere doc. ꝙ si ipsa mēsura est alia ab existentia: sequitur ꝙ talis existentia cum sit prior poterit esse sine tali mensura: patet per illam propositionem doc. in primo di. prima. q. 4. ⁊ in secundo dist. 12. q. 2. ⁊ alibi sepe absolutum prius alio ⁊ realiter distinctum ab illo potest esse sine illo: ⁊ sic existentia angeli poterit esse sine tali mensura: ⁊ per consequens non est necesse ponere talem mensuram.

¶ Ibi. Confirmatur ratio ista: confirmatio hec probat qđ illud qđ est prius ⁊ impossibile est esse sine posteriori sit realiter idem cum eo: ⁊ non est idem realiter potest separari ab ista. Ista distinctio realis concluditur ex aliquo istorū triū quorum duo patent in litera. di. prime. q. 5. huius secundi ⁊ hic. Primum est actualis separatio aliquorum. Secundū est possibilis separatio. Tertiuz sic declaratur in litera: vel vel nisi sint talia que sic se habeant adinuicem: sicut aliqua alia: quorum vnum est separabile ab alio: posito enim quod a. ⁊ b. non possint separari ab inuicem: tamen si c. ⁊ d. similiter se habeāt sicut. a. ⁊ b. ⁊ si probatur ꝙ c. ⁊ d. realiter distinguuntur. hoc idem concluditur de a. ⁊ b. sic arguendo sicut se habet risibile ad hominem: ita inibile ad equum: sed si probatur quod risibile distinguatur ab homine: statim cōcludit de inibili: ⁊ ponit exempluz de. 7. metha. c. de partibus diffinitionis. tex. Com. 39. vbi sic habetur: Et parabola inquit de animali quā consueuit Socrates iunior dicere non bene se habet: abducit enim a veritate ⁊ facit suspicari: quasi cōtingens sit hominem esse sine partibus sicut sine ere circulum. ⁊c. Vide ibi tex. cum commento. ⁊ vocat Socra. Iuniorem pla. ex eo ꝙ fuit discipulus Socratis. Ex ista litera dicit doc. in sententia ꝙ si volo probare ꝙ carnes non sint de diffinitione hominis quāuis non possint ab homine separari probabo per simile: supponendo ꝙ circulus tantuz sit in ere ⁊ non possit separari ab ipso arguendo sic: sicut se habet es respectu circuli: ita caro respectu hominis: sed es non est de diffinitione circuli: ergo nec carnes de diffinitione hominis: ⁊ dicit doc. ꝙ dato ꝙ esset incompossibilis separatio istorum ab inuicem: puta hominis ⁊ carnis si tamē ista sic se habeant adinuicem sicut aliqua alia: quorū est possibilis separatio concluditur ista esse distincta: puta si ex ratione propria circuli ⁊ trianguli carnis ⁊ ligni concluditur circulum sic se habere ad lignum: sicut triangulum ad carnē ⁊ probatur separabilitas ex vna parte: concluditur distinctio ex alia parte: vt puta si volo probare ꝙ circulus ⁊ lignū realiter distinguantur probabo per simile sic: sicut se habet triangulus ad carnem: ita circulus ad lignum: sed triangulus potest separari a carne: ergo ⁊ circulus a ligno: ⁊ posito quod circulus non possit separari a ligno: sequitur tamē ꝙ realiter distinguatur a ligno: ex eo ꝙ similiter se habet ad lignum: sicut triangulus ad carnem: ⁊ talis inseparabilitas non est ex propria rōne: ⁊ ab intrinseco: sed ex aliquo extrinseco. His presuppositis ostendit doc. principale intentum: videlicet ꝙ ista non stant simul quod existentia angeli ⁊ ei⁹ mensura sint inseparabilia: ⁊ ꝙ realiter distinguantur: quia si realiter distinguuntur erit aliquo trium modorum precedentium: sed non est aliquo istorū trium modoꝝ de p̄mo patet: ⁊ similiter de secundo: quia f̄m istā opinionez existentia angeli: ⁊ eius mēsura nec actu: nec potētia separanꝰ. de t̄tio similiter patet: quia nō se habent adinuicem: sicut aliqua distincta sepabilia: q̄ nihil distinctuz ab alio realiter sine quo non pōt esse sine cōtradictione est prius eo: sz vel ē posterius eo naturaliter: vel simul nā cū eo istud autem quod ponitur aliud ab angelo si esset: esset posterius naturaliter ⁊ hoc satis supra patuit in isto secundo. dist. prima. q. 5. ¶ Ibi instatur contra istud sic. Hic doc. vult probare inseparabilitatem ipsius nunc eui ab existentia angeli simul ⁊ distinctionē realem ad inuicem: primū videlicet iseparabilitatem supponit vt verum secundum opini. prius positam. Secundum vero scilicet realem distinctionem. probat per illud tertium membrum posituz supra ex. 7. metha. tex. c. 39. ⁊ arguit sic sicut se habet nunc temporis ad substantiā mobilis: ita nūc eui ad euiternum: sed nunc temporis distinguitur realiter a substantia mobilis: ergo ⁊ nunc eui realiter distinguitur ab existentia euiterni. Et addit in littera quod tantum sit vnū nunc in toto tempore idem secundum substantiam ⁊ diuersum secundum esse vt patet per Aristo. 4. phi. tex. cō. 103. secundum aliam translationem ipsius inquit esse i simul est idem: quoniam instans est idem cū fuerit: sz aūt esse diuersatur: ⁊ ibi Commen. tempus inquit est idem illis que sunt in tempore in simul ⁊ causa in hoc quod tempus est idē quoniam instans quod est agens tempus est idem in omni motu cuz fuerit demōstratum: sed esse eius diuersatur: scilicet per prioritatem ⁊ posterioritatem: hec ille. Et quomodo diuersificatur secundum prius ⁊ posterius: patet vbi supra. t. c. 104. secundum aliam translationem. Et instans inquit mensurat tempus secundum quod terminat illud per prius ⁊ posterius ⁊ potest dicere quod instans quodammodo est idem ⁊ quodammodo non: quoniam secunduz quod est vnū post aliud est diuersum: ⁊ hec rō instantis secunduz vero ꝙ instans est in aliqua hora est idem hec ille. Et ibi Commētator instans inquit quodammodo est idem et quodammodo est diuersum: ⁊ paulo infra: quoniam instans secundum quod accidit enim vt sit idem in rebus diuersis vt vnum indiuiduum: quod inuenitur in pluribus locis est diuersum: vt sortem esse in foro aliud ē ipso eē i domo ⁊c. Ex his patet qūo sit vnū īstās tm̄ sz substātiā diuersū tn̄ sz eē. i. ꝙ illđ instās sz substātiā suā: ꝙ est idem in toto tp̄e pōt cōsiderari vt est prius tp̄e ⁊ vt sic đr principium tp̄is: et illud idem vt est finis alicui⁹ tp̄is: puta vni⁹ hore sic dicitur terminus illius tēporis. ¶ Ibi: istā instantiā excludēdo Hic doc. p̄mo itendit ostēdere: ꝙ nūc temporis sit aliud ⁊ aliđ sz substantiam siue ꝙ in tempore sit aliud et aliud instās sz substātiā: ⁊ hoc itendit ostēdere sz mētē phi. 4. phi. t. c. 104. Eo inquit quod ferꝰ cognoscim⁹ prius et posterius i motu f̄m autez ꝙ numerabile ē prius ⁊ posterius ip̄z nunc est quare in his quod idez ens nunc est idem est. prius autem ⁊ posterius est: quod i motu est sed in ipso esse alterū secundum. n. ꝙ numerabile prius ⁊ posterius est ipsuz nūc hec ille. Et Cōmentator vbi supra cōmento. 104. sic dicit trāslatū. qđ habet motū est causa iesse instantis qđ supple īstās agit tp̄s quēadmodum tempus seq̄tur motū. s. q̄ motus ē causa eius: q̄ est subiectum illius quēadmodū magnitudo est cā motus: qm̄ est subiectū motus: ⁊ paruz ifra ex cognitione trāslati supple localiter moti prioris ⁊ posteriori cognosciꝰ prius et posterius īmote ⁊ per hoc ꝙ trāslatū p̄us et posterius est numeratum erit instans numeratum et esse translati est causa inesse instantis ⁊ mutatio eius. s. translati est causa in numeratione istius scilicet instantis. Et parū infra. ⁊ iam posuimus ꝙ translatum est vnum f̄m subiectū ⁊ plura secundum diffinitionem supple vt consideratur sz prius et posterius in ipso ita etiam dēt esse in instanti: quoniā sz ꝙ ē in vno subiecto sēp est idē qm̄ ip̄z est p̄us ⁊ posteri⁹ ī motu. i. qm̄ īstās p̄us ⁊ posteri⁹ ī motu ē idē q̄ trāslatū est idē ⁊ est numeratuz. quia translatum numeraꝰ. Hec ille Dicit ergo doc. supponēdo ꝙ nunc temporis seq̄tur illud quod fertur per hoc quia eo qđ fertur cognoscimus prius ⁊ posterius in motu: ⁊ ipso nunc cognoscimus prius ⁊ posterius in tempore vult dicere ꝙ ad cognoscendum prius ⁊ posterius in motu requiritur alia ⁊ alia mutatio siue aliud ⁊ aliud mutatum esse: que semper fiunt in instanti. nam per aliud ⁊ aliud mutatum esse ipsius mobilis cognoscitur prius et posterius in motu: et hoc patet quia si lapis actu existat ⁊ immobiliter non cognoscitur in eo neque prius: neq̄ posterius: sed cum lapis incipit moueri i tempore vt est sub tali mutatione in aliquo īstanti acquirit mutationē qua habet mutatum eē que mutatio ē principium mot⁹ futuri ⁊ finis preteriti: ⁊ moueaꝰ p̄mo per spacium vni⁹ hore: tūc terminus illius motus est mutatuz esse: ⁊ sic per aliud ⁊ aliud mutatum esse cognosciꝰ in ipso prius ⁊ posterius in motu:

Ad cogscēdū p̄ius ⁊ posteri⁹ ī motu q̄d req̄ratur.

mutatum esse cognoscitur ĩ ipso prius ⁊ posterius: ita quod per aliud ⁊ aliud mutatũ esse cognoscitur prius ⁊ posterius in motu: similiter dico de tempore: nam quod in tempore sit prius ⁊ posterius non cognoscitur nisi per aliud ⁊ aliud instans: quia instans quod est principium temporis est prius ⁊ instans quod terminat tempus est posterius: ⁊ sic aliud instans est principium temporis sequentis: ⁊ sic prius ⁊ aliud instans sequens ⁊ terminãs illud tempus est posterius: ⁊ sic successiue: ex istis ergo instantibus cognoscitur prius ⁊ posterius in tempore: ⁊ quod vna pars temporis est prior alia. Cum ergo ipsum instans temporis sequatur illud quod fertur: scilicet ipsum mobile puta lapidem: non absolute: sed vt est sub mutatione siue sub mutato esse: quod mutatum esse mensuratur instanti temporis: sicut ⁊ motus mensuratur tempore: ⁊ vltra cum lapis ꝑ motum quo mouetur habeat aliud ⁊ aliud mutatum esse: sequitur ꝙ tempus mensurans ipm̃ motum habebit aliud ⁊ aliud instans cum instans in tempore sequatur mutatum esse: sicut ergo in motu sunt plura mutata esse: ita ⁊ in tp̃e mensurante motum erunt plura instantia secundũ substantiam mensurantia ipsa mutata esse: ⁊ sic patet ratio doc.

¶ Ibi. Similiter philosophus in tertia ꝓprietate de nũc hic doct. intendit idem probare ꝑ philosophum. 4. phi. t. Com. 105. Manifestum est: inquit: quod nisi tempus sit ipsum nunc non erit: vtique siquidem ipsum nunc non erit tẽpus non erit: simul enim sunt sicut id quod fertur ⁊ loci mutatio: sic numerus qui est eius quod fertur: ⁊ qui est loci mutationis: tempus quidez enim est loci mutationis numer⁹: id est mensura: ipm̃ autem nunc est sicut quod fertur: ⁊ vnitas est numeri: ⁊ continuum autem tempus est ipsi nunc: et diuiditur ſm ipm̃ nunc: vide ibi Commen. ⁊ per hunc tex. vult concludere doctor esse diuersa instantia secundũ substantiam in ipso tempore: arguitur sic: sicut se habet motus ad mutatum esse siue ad mobile sub mutatione: ita tempus ad nunc siue ad instans: cum ergo tp̃s sit numerus ⁊ mensura ipsius motus: ita ⁊ instans temporis erit numerus/ siue mensura ipsius mutati esse: patet consequentia auctoritatẽ philosophi vbi supra: quia ex quo dicimus ꝙ tempus non est sine nunc: nec econtra: quia motus non est sine mobili siue mutato esse: sicut ergo tempus dependet a motu: ita et nunc temporis a mutato esse: nam prius ⁊ posterius in tempore causantur a priori ⁊ posteriori ĩ motu: vt patz. 4. phi. t.c.104. cũ ergo mobile sit alterũ ⁊ alterum in toto motu supple ſm aliud ⁊ aliud mutatuz esse: ergo ⁊ nunc temporis sibi correspondens erit aliud: ⁊ aliud. ¶ Ibi. Preterea quõ posset ipsum nunc indiuisibile fluere. Hic doc. probat eandem conclusionem per argumentuz ducens ad impossibile: quia si in toto tempore esset tantuz vnum nunc secundum substantiaz diuersum autem secundũ esse totum illud tempus esset compositum ex indiuisibilibus: quod est contra intentionem philosophi. 6. phi. t.c.88. ⁊ quod hoc sequatur. Probat quia ex quo ipsum nunc siue instans fluxu suo secundũ aliud ⁊ aliud esse. s. prius ⁊ posterius efficit tempus tunc totum illud tempus quod est compositum ex alio ⁊ alio esse ipsius nunc esset compositũ ex indiuisibilibus: patet: quia illa esse essent indiuisibilia: naz principium temporis est indiuisibile: ⁊ similiter terminus: vt supra patuit: probat doc. in simili quod esset compositum ex indiuisibilibus auctoritate phi. 6. phi. tex. Cõmen. 85. de indiuisibili: qui sic ait: quare non contingit impartibile moueri: neq₃ omnino mutari: hec ille. Et rationem assignat: quia tũc motus eius componeretur ex indiuisibilibus vt dicit in illo tex: ⁊ quod componeretur ex indiuisibilibus probat vbi supra. t.c.89. Amplius autez ex hijs manifestum est cuz neq₃ punctum: neq₃ aliud indiuisibile: nullum contingit moueri: omne enĩ quod mouetur impossibile prius maius moueri ipsius quam aut equale: aut minus: si igitur hoc manifestũ est: quod ⁊ punctum minus aut equale mouebitur primum: quoniam autem indiuisibile est impossibile est minus moueri prius: equale ergo ipsi: quare erit linea ex punctis. Si autem hoc impossibile est ⁊ moueri indiuisibile ĩpossibile ẽ

Declaratio phisicalis.

hec ille: vt clarius intelligatur ista litera: pono ꝙ indiuisibile dicatur. a. ⁊ moueatur super aliquod spacium quod dicatur. b. certum est ꝙ. a. quando incipit moueri aut pertransit totum spacium quod est falsum: aut maius: aut equale: patet ꝙ non est dandum nisi equale: cum ergo a. sit indiuisibile ⁊ spacium quod pertransit prius erit indiuisibile: ⁊ sic motus ipsius. a. erit compositus ex indiuisibilibus: ⁊ similiter spacium quod pertransit. ¶ Ibi. Ad hoc etiã sunt due rationes philosophi: quarũ vna est talis ⁊c. per quaz deducit ad impossibile: quia si tantum esset vnuz instans in toto tempore: tunc omnia mensurantur illo tempore essent presentia: patet: quia illa dicuntur esse simul: que sunt in codez indiuisibili. patet. 4. phi. t.c.92. Amplius inquit si simul esse secundũ tempus ⁊ neq₃ prius neq₃ posterius in eodez esse ⁊ ipso nunc est: ⁊ si qua prius aut posterius in ipso nũc sunt simul erunt: que in millesimuz fuerunt annuz cum hijs q̃ sunt hodie: hec ille. Unde Cõmen. ibi Cõmento. 92. sic ait illa que sunt insimul sunt in eodez instanti ⁊ sua conuertens: illa que sunt in eodem instanti sunt simul: hanc propositionez: scilicet ꝙ idez instans est omniũ entiuz: de quibus dicimus quedam esse ante: ⁊ quedam esse post: sequitur vbi illud quod fuit transacto millesimo: ⁊ illud quod est hodie sunt insimul: quod est inopinabile ⁊ sillogismus cathegoricus concludens inconueniens in hoc sermone componitur sic in prima figura omnes res inueniuntur in eodem instanti ⁊ oĩa sunt simul: ergo oĩa que sunt simul: quod est impossibile: hec ille. ¶ Ibi. Alia rõ est: quia cuiuslibet ꝯtinui sunt duo termini distincti: vt ista rõ clarius intelligatur suppono ꝙ cuiuslibet continui sunt duo termini: s. terminus a quo ⁊ terminus ad quem: nam in linea sunt duo puncta: q̃ sunt termini linee: in motu vero: puta vnius hore sunt duo mutata esse ⁊ in tempore: puta vnius hore sunt duo instantia: quorũ vnum est principium illius temporis ⁊ aliud finis siue terminus. Secundo suppono: ꝙ terminus continui per se: id est ex sua ratione formali terminat continuum. Istis suppositis: accipio tempus vnius hore certum est quod principiũ illius tẽporis est aliquod instans: ⁊ similiter terminus illius est aliquod instans: sed impossibile est ꝙ vnũ instans respectu vnius hore sit principiuz ⁊ terminus illius: vt pz intuenti: ergo erit aliud ⁊ aliud instans. Et dicit doc. ĩ ista lr̃a ꝙ si ipsuz nunc sit tm̃ ipsa substãtia mobilis non est contendere nisi de verbis: quia prius factuz fuit argumentũ. Ibi instaṫ cõtra istud sic: q₂ nunc ſm substantiã se habet ad substantiaz mobilis ⁊c. vbi fuit sic argumẽtatũ sicut se hz nunc tẽporis ad substãtiã mobilis: ita nunc ei ad ipm̃ euiternum modo dicit doc. Si tu concedis: quod nunc temporis sit ipsa substantia mobilis tunc contento ista est tantum in verbis et non in re: quia in re magis ex hoc probatur intentũ scilicet quod nũc eius sit simpliciter idẽ cũ euiterno. ¶ Ibi. Et si dicas quod terminat secundum diuersa esse. i. quod ipsum instans tp̃is secundum quod est prius est incipit fluere est principium temporis puta vnius hore: ⁊ secundum quod est posterius vel finis illius hore dicitur terminus.

¶ Ibi. Contra: hic doc. improbat hanc responsionem ⁊ dicit ista duo esse accidunt ipsi instanti: patet: quia cum illud instans dicitur prius non est sub esse posterioris: ⁊ similiṫ cum est sub esse posterioris non est sub esse prioris ⁊ sic homini prius et posterius accidunt sibi dicere ergo quod ẽ principium sub illa ratione qua est prius ⁊ incipit fluere ⁊ finis siue terminus sub illa ratione qua posterius ergo non terminat per se: quod est falsuz quia oẽ indiuisibile de genere quantitatis vel per se terminat quantitatem: vel est pars alicuius discreti. ¶ Ibi. Preterea ista esse quero cuius generis sunt. Et ratio ista clara est. nam si ista esse sint indiuisibilia de genere quantitatis ergo sufficiunt ad terminãduz proprium continuum absque illo nunc secundum substantiam quod est inconueniens: puta quod illa ratio qua nunc dicitur posterius sit terminus ipsius continui: nam illa ratio que dicitur posterius non est ex natura rei: et sic aliquid ꝙ non est ex natura rei esset per se terminus alicuius cõtinui hñtis verũ esse ex natura rei. Si autem illa esse sint alteri⁹ generis: puta qualitatis sequitur ĩconueniens: vidilicet ꝙ qualitas erit per se rõ terminandi continuum in genere q̃titatis. ¶ Ibi. Et preterea quõ non mutaretur ipsum nũc secundum substantiam si mutatur secũdum diuersa esse. et tũc oportet eius ⁊ suorum esse querere mẽsura: et sic ĩ infinitũ vult dicere doc. quod si ipm̃ nunc fit sub alio ⁊ alio esse ergo tũc mutaṫ ſ₃ cuicũq₃ mutato esse corrñdet nũc temporis ꝓ mẽsura ⁊ tũc quero de illo nũc corrñdẽte aut põt esse aliud ⁊ aliud ſ₃ substãtiã ſ₃ ꝙ corrñdet alii ⁊ alii mutato esse ⁊ tũc hẽtur itẽtũ. aut ẽ tm̃ aliud ⁊ aliud ſm diuersa eẽ q̇b⁹ corrñdet alii ⁊ alii mutato esse ꝫ ip̃z nũc vt sub alio ⁊ alio essẽ mutaṫ: ⁊ sic erit ꝓcess⁹ ĩ ĩfinitũ. ¶ Ibi. Preterea aut istud nũc ſ₃ substãtiã idem ẽ in q̊libet mobile aut precise in vno non primo: quia tunc idem actus numero esset in pluribus

subiectis: non secundo: patet: quia tunc non mensuraret aliud mobile vt actu est sub aliqua mutatione: siue sub aliquo mutato esse. Et ista litera potest sic exponi ponendo casum scilicet quod mobile. a. moueatur per horam: in quo motu sunt centum mutata esse: ita ꝙ mobile. a: potest dici aliud ⁊ aliud mobile pro quanto est sub alio ⁊ alio mutato esse: hoc casu posito: quero aut nunc temporis est totum simul in centum mutatis esse: ergo idem accidens erit simul in pluribus subiectis. patet: quia instans temporis subiectatur in mutato esse: sicut ⁊ ipsum tempus immediate subiectatur in motu: aut idem nunc numero est tantum in vno mutato esse: ergo tantum vnum mutatum esse mensuratur nunc temporis ⁊ non alia mutata esse: quod est impossibi-

Quō sit idē nūc sʒ substātiaʒ diuersum sm esse

le. Et ex hijs patet improbatio illius ꝙ tantum sit vnum nunc sm substantiam in toto tempore. ¶ Ibi. Ad philosophum dico. dicit doc. respondendo ad illud phi. 4. phi. text. Cōmen. 103. (videlicet ꝙ in toto tempore sit tantum vnum nunc sm substantiam differens sm esse) ꝙ philosophus intelligit de quocunqꝫ nunc: quia dato quocunqꝫ nūc illud sm suam substantiam est simpliciter idem: ita quod ī substantia illius nunc nulla est diuersitas ex natura rei: dicitur diuersum sm esse pro quanto aliter ⁊ aliter considera tur: quia vt cōsideratur sub illa ratione qua est principium futuri temporis: ⁊ vt est finis preteriti dicitur esse differēs sm esse. Et si dicaᷓ ꝙ daᷓ aliqđ nunc quod est principium alicuius temporis: ⁊ non finis alterius: sicut expositū est supra ꝙ quando mobile mouetur prius incipit esse sub mutato esse: cui correspondet proprium nunc: ⁊ tale mutatuʒ esse: licet sit principium motus: non tamen est finis alteriꝰ. Et similiter posset dici: quod daᷓ aliquod nunc: qđ tm̄ est finis preteriti tēporis: ⁊ nullo modo principium alterius: patet: quia finis alicuius motus siue terminus est aliquod mutatum esse cui correspondet proprium nunc mensurans tale mutatum esse. Respondeo breuiter: ꝙ sicut oē moueri precedit mutatum esse in infinitum ⁊ ecōuerso. s. omne mutatum esse precedit moueri in infinitum: vt patet. 6. phi. t. cō. 52. Sic omne tempus precedit nunc ⁊ omne nunc precedit tempus: ita ꝙ sicut nō potest dari aliqua prima pars temporis ante quā non sit alia: nec aliquod nunc temporis ante quod nō sit aliud: ita non potest dari aliqua pars temporis: quā non precedat aliqđ nunc: nec potest assignari aliquod nunc: quod non precedat aliqua pars temporis: et sic sequitur ꝙ dato quocunqꝫ nunc illud erit principiuʒ alicuius ptis temporis: ⁊ finis alterius. Idem dico de nunc mensurante mutatum esse: quod est terminus alicuius temporis. Sed de hoc infra patebit presenti di. ¶ Ibi. et ad hoc declarandum. Hic doc. intēdit declarare per simile ad mobile quō idem nunc numero dicaᷓ idem sm substantiaʒ ⁊ diuersum sm esse ⁊ sententia huius litere stat in hoc. s. ꝙ mobile potest dupliciter considerari primo in se ⁊ absolute et non vt est sub aliquo motu vel mutatione. Secundo vt est sub motu vel mutatione primo modo non mensuraᷓ tempore: nec nunc temporis: patet: quia tempus est primo mensura motus ⁊ nunc temporis est mensura mutati esse: ⁊ si aliquando dicitur mensura alicuius mobilis: ex hoc solo dicaᷓ mensura pro quanto ipsum mobile est sub motu vel mutatione: ⁊ vt sic substātia mobilis mēsuratur tempore tantū per accidens. Et si queratur: qua ergo mensura mēsuratur substātia mobilis vt p̄cedit motū ⁊ mutationē: dico ꝙ mēsuraᷓ euo: vt infra patebit presenti qōne. Secundo modo vt mobile est sub motu vel mutatione: ⁊ tunc considerādo ipsum vt est sub vna mutatione siue sub vno mutato esse erit idem sm substantiam et diuersum sm esse: pʒ: qꝛ vna mutatio numero: siue vnum mutatum esse: est tm̄ vnum ⁊ idē sm substantiā: vt vero est principiū vnius partis motus puta future: ⁊ finis alterius. s. preterite: dꝛ diuersuʒ sm esse: qꝛ sm aliam ⁊ aliam rationē dicitur principium ⁊ finis: vt supra exposui: pariformiter dicendum est de quocunqꝫ nūc tpis. ¶ Expono tm̄ aliqualiᷓ istā literā ibi non quidē mobile vt absolute precedit mutationem: qꝛ hoc modo nunc non ē mēsura eius: nō debet intelligi ꝙ mobile priꝰ fiat sub mutatiōe ꝙ̄ sub motu: qꝛ data q̄cūqꝫ mutatiōe aliqua pars motus p̄cedit: ⁊ ecōtra data q̄cūqꝫ pte motus: aliqua mutatio precedit: vt supra dixi. seqᷓtur sʒ mobile vt est sub vna mutatiōe ē idem sm substantiam cum dicit doc. đ mobili sub vna mutatiōe: non debemus ītelligere ꝙ p̄cise sit sub vna mutatiōe qꝛ īpossibile est mobile moueri quī sit sub infinitis mutationibus: patet: quia dato q̄cūqꝫ motu ille est diuisibilis in infinitas partes motus loquendo de diuisione secundum proportionem: et data quacunque parte motus illa erit inter duo mutata esse: quorum vnum est principium illius partis: ⁊ aliud finis eiusdem: debet ergo sic intelligi doctor ꝙ quando mobile incipit moueri consideratur sub aliqua vna mutatione: que est principium vnius partis motus ⁊ finis alterius: ⁊ sic talis mutatio secundum se considerata erit tantum vna scđm substantiam: vt vero consideratur sub alia est alia ratione: qua dicitur principium ⁊ finis dicitur diuersa scđm esse: id est dicitur alia ⁊ alia scđm aliam et aliā rationem. Sequitur ibi ⁊ scđm hoc dicitur alibi ⁊ alibi esse non quidem actu: sed in illo vbi medio inter extrema dicit doc. quod quando aliquod mobile localiter mouetur actu est in vno vbi medio: ⁊ sub extremis non actu: exempli gratia: si a mouetur super aliqua magnitudine in quocunqꝫ instanti semper est in alio ⁊ in alio vbi: ⁊ quando actu est in aliquo vbi presenti illud vbi presens dicitur mediū inter duo extrema que extrema sunt vbi preteritum ⁊ vbi futurum: ⁊ sic illud vbi medium dicitur principium vbi futuri ⁊ finis vbi preteriti: pro quanto ergo vnum mobile est in aliquo vbi medio: dicitur alibi et alibi esse. quia vt est in tali vbi medio est inter extrema inquantum illud vbi medium terminat motum scđm prius vbi ⁊ inchoat sm posterius vbi: ⁊ rationem assignat: quia mutari est aliquid vtrinqꝫ extremi: vt patet per phm̄. 6. phi. tex. cō. 32. vbi sic ait sm aliaʒ translationem. Sequitur necessario vt transmutatum sm quandam partem sit in hoc: ⁊ scđm aliam sit in hoc: quoniā impossibile est: vt in vtroqꝫ sit aut vt sit in neutro: ⁊ intelligo per hoc ꝙ dico in quo transmutatur primum in trāsmutatione: verbi gratia: ex albo in palidum nō in nigrum: quoniā nō ē necessariū vt trāsmutatū sit/aut ī hoc extrēo aut ī hoc: ꝙ̄ manifestū est: ꝙ illud quod transmutatur est diuisibile. Et ibi vide Cōmen. diffuse exponentē: vult ergo phūs ꝙ q̄uis aliquid sit in vno medio: tamē illud est aliud scđm vtrunqꝫ extremum: vtputa quando mobile localiter mouetur: ⁊ actu sit in aliquo medio: puta in aliqua mutatione: q̄ est finis motus preteriti ⁊ principium futuri: illud mobile est aliud sm vtrunqꝫ extremum: quia vt sic sub alia et alia rōne cōsideratur. ¶ Ibi. Sed quō ex hoc soluatur illa q̄o philosophi quam mouet quarto phi. t. cō. 90. vbi querit an idem nunc secundū substantiam maneat ī toto tempore vel non: vbi sic ait. Amplius autē ipsum nunc quod videtur determinare preteritum ⁊ futuruʒ vtrum vnū et idē semper permanet aut aliud ⁊ aliud non facile est scire. siquidem sp alteruʒ ⁊ alterū est ⁊c. ¶ Ibi. Dico quod sicut questionem illā vtrum tempus sit nunquā soluit expresse que habetur. 4. phi. t. c. 87. Conueniens inquit est aliquid de tempore. primum autem bene se habet opponere de tp̄o ⁊ per extraneas rōnes; Utrum sit eorum que sūt ⁊ tex. com. 88. ꝙ igitur inquit omnino non sit aut vix ⁊ obscure: ex hoc aliquis cōcipiet ⁊c. Dicit doc. ꝙ hanc questionem non soluit expresse sed aliqua dicit ex quibus potest colligi eius solutio: ita est in isto: videlicet. an in toto tempore sit tantum vnum nunc secundum substantiam. diuersum vero secunduʒ esse. ⁊ ostēdit doc. quomō sit aliud et aliud nūc secūdū substātiaʒ per comparationem ad mobile existens sub motu vel mutatione: ⁊ vult dicere doc. quod sicut idem mobile: siue idem mutatum esse et vnum ⁊ idem secūdum substantiaʒ: sed diuersum secūdum aliam ⁊ aliam comparationem. quia vt comparatur ad partem preteritaʒ motus dicitur finis. vt vero comparatur ad partem futuram dicitur principium. sic pariformiter: dicendum est de nunc temporis: quod dato quocūqꝫ nunc erit idem secūdū substantiam sed diuersum secūdum aliam et aliam comparationem: vt supra exposui. Et tamen in illo toto tempore sunt plura nunc alia ⁊ alia secūdū substātiam sicut ⁊ in aliquo motu sūt plura mutata esse secūdum substantiam: vt supra patuit. Ex hoc patet ēt per litteram sequentem cum dicit et non est tanta identitas instantis in toto tempore: quāta est vnius instantis respectu substantie mobilis: igitur instans in toto tempore est aliud et aliud secundum substantiam: vult dicere doc. quod accipiendo instantia in aliquo tempore. puta vnius hore ī quo mouetur. a. quod instans accipitur in confuso: non dicit tantam identitatem: quantam dicit vnū instans mēsurans tantum vnam mutationem: patet. quia instās in toto illo tpe īcludit plura ⁊ plura instantia instās autē vnū respectu substantie mobilis. i. mensurās vnam mutationē: p quē mobile tantum habet vnū mutatum esse: est tantum vnum nunc

ro. Ex hiis arguo ſic: quecunqꝫ ſunt vnum numero ſecundũ
ſubſtantiam. dicunt eandem idenditatem: ſed inſtans tem=
poris confuſe acceptum ⁊ vnum inſtans numero: non di=
cunt eandem identitatem. ergo non ſunt vnum numero ſe=
cundum ſubſtantiam. ¶ Aduerte tamen: ꝙ doc. preſuppo=
nit pluralitatem inſtantum in toto tempore vt ſupra ꝓba=
tur. ſic ꝙ in toto tẽpore poſſit accipi inſtans in confuſo: qḋ
vere ẽ cõmune pluribus iſtãtibꝰ. ¶ Eſt etiã aduertendũ ꝓ
iunioribus: ꝙ cum dicitur inſtans idem ſm ſubſtantiam di=
uerſam ſm eſſe accipitur ibi ſcḋm ſubſtantiam vt abſolute
in ſe conſideratur. ⁊ accipitur ſm eſſe vt dicis aliã ⁊ aliã cõ
parationem: ſicut dicimꝰ: ꝙ mobile poteſt conſiderari ſm
ſubſtantiam ſuple in ſe vt in ſe abſolute conſideratᷣ: ⁊ ſcḋm
eſſe ſecundum ꝙ conſideratur ſecundum aliam ⁊ aliam cõ
parationem: vt cum ſit ſub alia ⁊ alia parte motus: vel ſub
alia ⁊ alia mutatione. ¶ Ibi: dico tunc ad inſtantiã. Nũc
doc. reſpondet ad inſtantiam ſuperius factam in qua pro=
batur: ꝙ ſicut inſtans menſurans ſubſtantiam mobilis rea=
liter diſtinguitur ab ipſa: ita ⁊ nunc cui realiter diſtinguitur
ab ipſo euiterno: ⁊ dicit ꝙ ſi aliqḋ nunc: ſimiliter ſe habeat
ad ſubſtãtiam mobilis: ſicut nũc ei ſe habet ad euiternum:
quod eſt idem realiter ſubſtantie mobilis. Et addit doc.
ꝙ tale nunc menſurans ſubſtantiam mobilis non erit aliḋ
⁊ aliud ſed tantum vnum: ⁊ erit indiuiſibile non de gene=
re quantitatis: quia ſi eſſet de genere quantitatis eſſet rea
liter diſtinctum a ſubſtantia mobilis vt alias pertractabiᷣ
Et aduerte: ꝙ cũ dicit doc. nunc menſurare ſubſtantiã mo
bilis non accipitur hic ſubſtantia mobilis pro mutatiõe ſi
ue ꝓ mutato eſſe: vt ſupra dixi: nec proprie vt eſt ſub mutati
one: ſed accipitur ſubſtantia mobilis pro ſubſtantia in ſe
conſiderata ſiue actu ſit ſub motu vel quiete. qꝛ vt ipſa cõſi
deratur ſub motu ſaltem per accidens menſuratur tem=
pore: vt vero conſideratur ſub mutatione ꝑ accidens men
ſuratur inſtanti temporis. Doctor tamen magis videᷣ de
clinare ꝙ quelibet ſubſtantia vel menſuretur euo dicente
quantitatem ſucceſſiuam tenendo poſitionem Bonauen.
vel dicente tantum nunc indiuiſibile ſm poſitionem Hẽ.
⁊ hoc infra patebit. Et addit doc. in litera ꝙ ſi fingatur ta
le inſtans menſurans ſubſtantiam mobilis pertĩere ad ge
nus quantitatis tale inſtans non eſt in actuali exiſtẽtia an
geli: ⁊ hoc tenẽdo ꝙ menſura exiſtentie angeli ſit tantum
vnum nunc indiuiſibile: ⁊ realiter idem exiſtentie angeli: vt
ſupra patuit. Si vero teneretᷣ poſitio Bonauenture talia
inſtantia ſibi ad inuicem ſuccedentia eſſent de genere quã
titatis: vt ſupra patuit. preſenti diſtin. q. prima. ¶ Ibi. Sꝫ
contra iſtud arguiᷣ ſic. Hic doc. intendit probare: ꝙ ſubſtã
tie mobilis correſpondeat tantum nunc ſm ſubſtantiã ⁊ il
lud nunc erit realiter diſtĩctum a ſubſtantia mobilis: ⁊ pro
bat ꝙ tale nunc ſit menſura propria ſubſtantie mobilis: qꝛ
ſubſtantia mobilis vel conſideratur ſub medio mutationũ
i. inter terminos mutationum: ⁊ ſic correſpondent ſibi di=
uerſa nũc ſm eſſe: pꝫ: qꝛ vt ẽ ſub alia ⁊ alia mutatione: ſi=
ue ſub alio ⁊ alio mutato eſſe menſuratur alio ⁊ alio nunc
temporis: quia proprie mutatio menſuratur nunc tempo
ris. Et cũ dicit: vt ẽ ſub vno medio mutationum: ſic debet ĩ
telligi: quia mutatio eſt inter duos motus: qꝛ eſt finis motꝰ
preteriti ⁊ principium motus futuri vt ſupra expoſui: qui
motus dicuntur termini talis mutationis videlicet termi=
nus a quo et terminus ad quem. nam cum mobile ſit ſub a
liquo mutato eſſe tranſit a motu preterito ad motum futu
rum: vt ergo mobile actu eſt ſub aliqua tranſmutatiõe: tũc
eſt in medio inter terminos talis mutationis vel conſidera
tur mobile vt eſt ſub terminis mutationum: puta ſub diſtin
ctis partibus motus que ſunt termini mutationis: quia ꝑs
precedens mutationem dicitur terminus a q̊ ⁊ ꝑs ſeq̃ns dᷣ
ᷣminꝰ ad quem: tũc tale mobile mẽſuratur tpe: patet: quia
motꝰ ſub q̊ ꝯſideraᷣ tpe menſuratur. Aduerte tamen: ꝙ vt
eſt ſub mutatione menſuratur inſtanti temporis: non ratio
ne ſui ſed ratione mutationis: ⁊ vt eſt ſub motu dicitur mẽ
ſurari tempore tantum ratione motus: qui per ſe menſura
tur tempore vel conſideratur ipſum mobile vt eſt priꝰ mo
tu ⁊ mutatione: poſſibile tamen recipere ipſa: tunc menſu
ratur aliqua propria menſura alia a ſupradictis: ⁊ illa vi=
detur eſſe inſtans: ſiue nunc ſecundum ſubſtantiam. i. nũc
abſolute in ſe conſideratum: ⁊ hoc patet: quia vt nunc men
ſurat mutationem: que ponitur medium inter terminos vi
detur eſſe aliud ⁊ aliud tantum ſecundum eſſe: quia ſicut
talis mutatio eſt finis motus preteriti. ⁊ principium motꝰ
futuri: ita et nunc menſurans talem mutationem eſt finis
temporis preteriti ⁊ principium temporis futuri: et ſic erit
aliud et aliud ſecundum eſſe: ergo vt menſurat ſubſtantiã
mobilis in ſe et abſolute conſideratam erit tantum idem
nunc ſecundum ſubſtantiam: ſiue illud nunc pertineat ad
genus quantitatis: ſiue non. His declaratis formatur ſic
ratio ſicut ſe habet nunc menſurans mutationem ad ipſam
mutationem: ⁊ tempus menſurans motum ad ipſum mo=
tum. ita ſe habet nunc menſurans ſubſtantiam mobilis in
ſe ad ipſam ſubſtantiam: ergo ſicut nunc realiter diſtingui=
tur a mutatione et tempus a motu: ita et nunc menſurans
ſubſtantiam mobilis in ſe realiter diſtinguitur.
¶ Ibi: reſpondeo: ſi oportet tempus differre a motu: et ꝑ
conſequens inſtans a mutatione ⁊c̃. Doc. dubitatiue loqui
tur: an tempus realiter differat a motu et inſtans a mutati
one: quia in iſta materia ſunt diuerſe opi. videtur tamen ꝓ
babiliter dici per rationem doc. ꝙ realiter diſtinguantur:
que ratio eſt ſatis clara in littera. Et addit doc. ꝙ poſito ꝙ
tempus realiter diſtinguatur a motu ⁊ inſtans a mutatio=
ne: non eſt ſimile de nunc menſurante ſubſtantiam mobilis
in ſe quia illud poterit eſſe idem realiter. ⁊ hoc eſt quod in=
tendit in iſta littera: quam tamen propter iuniores declaro
de particula in particulam: quod dicit ibi de partibus eiuſ= Cõtinuũ põt dupli cit diuidi.
dem quantitatis proportionis. Continuum enim poteſt di
uidi ſemper in partes eiuſdem proportionis: vel in partes
eiuſdem quantitatis: cum diuiditur in partes eiuſdem pro
portionis: ſemper diuiditur per medietates. puta quanti=
tas pedalis diuiditur ĩ duas ꝑtes equales: et illa medietas
diuiditur in partes equales: ⁊ illa alia medietas in partes
equales: ⁊ ſic ĩ infinitũ: quia data quacunqꝫ parte ſemꝑ eſt
diuiſibilis ĩ duas medietates: ⁊ ſic ꝯtinuũ ẽ diuiſibile ĩ infi
nitas partes ſemper loquendo de partibus eiuſdẽ propor=
tiõis: qꝛ ſicut aliqḋ cõtinuũ ẽ ĩ ꝓportione dupla ad quam
libet medietatẽ ſeorſum ſumpta: ita ⁊ illa medietas: vt di=
uidiᷣ ĩ duas ꝑtes equales ẽ ĩ ꝓportiõe dupla ad vnã medi
etatem: ⁊ ſic in infinitũ. Sed partes eiuſdẽ: quãtitatis ali
ter cõſideranᷣ: quia ſi diuiditur puta linea cubitalis ꝑ ꝑtes
digitales: ita quod primo auferatur vna pars digitalis: et
ſecundo alia ⁊ ſic deinceps in tantũ poterit diuidi quod am
plius non poterit diuidi in partes digitales: ⁊ tales partes
dicuntur partes eiuſdem quantitatis ⁊ loquendo de huiuſ
modi partibus continuum non eſt diuiſibile in infinitas ꝑ=
tes. Sequitur ibi nulla quantitas eſt eadem alteri quanti=
tati niſi partes eiuſdem proportionis et quantitatis in ea
ſint equales partibus eiuſdem proportionis ⁊ quantitatis
in reliqua: et hoc equales tam in numero quam in magni=
tudine. Hec propoſitio eſt ſatis euidens: quia quando duo
ꝯtinua ſũt ſimpliciter idẽ realiter: dicũt ꝑciſe eaſdẽ partes
tam ĩ numero quã in magnitudine aliter nõ eſſent idẽ reali
ter dicit tã in numero q̃ꝫ in magnitudine: quia ſi ĩ continuo
a. ſunt infinite partes ſecũdũ proportionem tot erunt in cõ=
tinuo. b. ⁊ ſi. 100. ꝑtes eiuſdeꝫ quãtitatis puta pedalis tot
erunt in continuo. b. ⁊ ſi in cõtinuo. b. eſſent. 100. partes di
gitales tantuꝫ: ⁊ in continuo. a. 100. ꝑtes pedales: licet con
tinuum. a. non excedere cõtinuum. b. in numero excederet
tamen in quãtitate ſiue in magnitudine: quia vna pars eſſet
maior alia. Sequitur ibi loquendo autem de quãtitate q̃ ẽ
in motu q̃ꝫ habet ex parte magnitudinis ſiue forme ſꝫ quã
eſt motus poſſunt alique partes motus: puta deceꝫ integrã
tes totum motum eſſe cum decem partibus temporis. ſed
non ſunt eedẽ eis: quia cum eiſdem partibus temporis poſ
ſunt eſſe plures partes motus equales prioribus partibus
motus vel tot inequales: eſt exempluꝫ ſequens et ſatis cla
rum in littera. pono enim caſum quod. a. moueatur ſuꝑ ma
gnitudine bicubitali a virtute vt quattuor ⁊ motus ſuꝑ tali
magnitudine habeat. 100. partes digitales loquendo de ꝑ
tibus motus reſpectu magnitudinis: tali motui correſpon=
debit tempus habens tantum. 100. partes digitales. De=
inde pono quod ſit virtus vt. 8. que moueat idem mobile
ſuper magnitudine quatricubitali ille motus habebit. 200
partes digitales: et tamen mouebit in equali tempore: et
ſic tale tempus habebit tantuꝫ. 100. partes digitales ⁊ ex
hoc ſeq̃tur ꝙ realiter diſtiguiᷣ a tali motu habẽte. 200. ꝑ=
tes. Sequitur etiã: ꝙ iſtantia talis tẽporis realiᷣ diſtiguã=
tur a mutationibꝰ in tali motu exiſtẽtibꝰ. patet: quia vt con
ſideratur tempus hẽre. 100. partes digitales ꝯſiderantur
50. inſtantia: quia vnum inſtans erit principium vnius par
tis et finis alterius. ⁊ ſic de aliis. Sed in motu habente.

200. partes erunt. 100. mutationes: patet quia inter duas
partes motus est mutatio media que est finis partis pteri
te: ⁊ principium partis future: et sic patet quomodo istãs
temporis realiter distinguitur a mutatiõe. Et hoc est qd di
cit ibi: ex hoc cõcluderetur ꝙ idiuisibile vnius quantitatis
puta alicuius motus non est indiuisibile alterius quantita
tis: puta temporis. i. ꝙ mutatio non est realiter idẽ ꝙ istãs
temporis. Sequit in littera ibi: sed ex hoc non sequitur ꝙ
in aliq permanente habẽte semper esse vniforme oporteat
ponere aliqd aliud a se pro mẽsura: quia ⁊c. Dicit doctor ꝙ
non est simile de pmanenti ⁊ de successiuo: quia successiua
possunt habere mensuram aliam propter difformitatem p
tium mensure et mensurati: vt supra patuit: sed in permanẽ
ti ⁊ mensura eius non apparet talis difformitas. Ideo est
fallacia consequentis arguendo per locum a maiori ad mi
nus affirmatiue: quia non sequitur rex potest debellare ca
strum. ergo ⁊ miles: sic in proposito motus ⁊ mutatio reali-
ter distinguntur a mensura. ergo ⁊ substantia mobilis
est falacia consequentis: quia apparet maior ratio ꝙ mo-
tus ⁊ mutatio realiter distinguãtur a mensura propter cau
sam superius dictam ꝙ̃ de permanenti. Seqtur ibi: si tam
placeat dare aliquam aliam mensuram substantie mobilis
doc. videtur tenere ꝙ substantia mobilis mensuretur euo
vt patebit infra. q. 4. ¶ Ibi. Et si queras aliam mensurã
eius inquantum est in se ⁊ inquantum est susceptiuum mo-
tus ⁊ mutationis. Dico ꝙ non est aliud: quia subiectum se-
cundum illud qd est in se susceptiuum sue proprie passio-
nis. Est intelligendum ꝙ substantia mobilis vt tantum in
se consideratur tantum mensuratur euo: vt infra patebit.
Si et cõsideretur sub ista passione: qua dicitur apta nata
suscipere motum ⁊ mutationem adhuc tantum mensurat
euo. Si tertio consideretur vt actu est sub motu ⁊ mutatio
ne tantum per accidens mẽsuratur tempore vt est sub mo
tu ⁊ instanti temporis vt est sub mutatione: per se tamen
mensuratur euo etiam vt actu est sub motu et mutatione.

Ibi ad secundam partem questiõis qua queritur
an debeat poni in angelo existẽ
te aliquid mensurans eius existentiam. Hic doc. multa di
cit de ista mensura que sunt satis clara in littera: tamen p
pter imperitiores i via doc. sub breuitate hanc litteram de
claro de particula in particulam. Primo dicit: ꝙ mensura
re est quantitatem ignotam certificare per quantitatez ma
gis notam: ⁊ hec certificatio aut fit in imaginatiõe: vt pz
de artifice mensurante altitudinem turris per aliquã quan
titatem: quam habet in imaginatiõe: aut fit in re: puta per
quantitatem existentem in re: ⁊ hoc tripliciter. Primo per
quantitatem excedentem: ⁊ sic intellectus certificat de mi-
nori quantitate per accessum eius ad maiorem quantita-
tẽ vel p recessũ ab ea: ⁊ hoc mõ mẽsura põitur in quiditati-
bus rerum. Et de ista mẽsura perfectionali ⁊ quidditatiua
patet per Aristo. decimo metha. tex. com. 27. vbi habetur
ꝙ in omni genere est vnum: qd est metrũ ⁊ mensura omniũ
illius generis: ⁊ vide expositionem quã feci de ista mensu-
ra infra. di. 3. q. 1. huius secundi. Et addit doc. ꝙ deus dici
tur prima mensura omnium que sunt in quocunqȝ genere: ⁊
dicitur mensura tantum extrinseca omnium generum ⁊ cõ
tentorum in eis: vt patet a doctore. in primo. di. 8. q. 2. in re
sponsione ad argumenta pro opinione: ⁊ nullomodo ẽ mẽ
sura intrinseca: quia tunc contineretur in genere: cuius op
positum subtiliter probatum est a doc. in pmo. di. 8. q. 2. qc
quid alij dicant vt Io. aug. baco. ⁊ Greg. de arimino: ⁊ vi-
de que plire exposui ibi cõtra has opiniões. Secũdo mo-
do aliquid mensuratur. p quantitatem excessam: quia quan
titas nota minor est: ⁊ pars quantitatis maioris que ma-
gis ignota est: tunc illa quantitas minor per sui replicatio-
nem mensurat ipsum totum maius. Et hoc modo mior mo
tus potest esse mensura maioris motus ex natura rei: sicut
per motum vnius mensis per replicationem talis motus.
Tertio modo mensuratur quantitas ignota per aliaz quã
titatem notam ⁊ distinctam ⁊ equalem sibi: et hoc fit p ap-
plicationem siue super positionem: ⁊ quia illud qd est men
sura ex natura rei debet esse notius natutaliter ipso men-
surato: ⁊ ideo in isto modo tertio vnum equalium non est
mensura aliorum: nisi illa equalitas nota fuerit ex natura
rei: ⁊ hoc modo tempus si est alia quantitas ex natura rei:
⁊ notior motu potest esse mensura motus ex natura rei: ali-
cui tñ intellectui potest illud esse mensura qd ex natura rei
non est mensura: puta si alicui sit nota ꝙ̃titas vlne ⁊ quan-
titas panni ignotã põt tunc ꝙ̃titas vlne esse mensura ꝙ̃ti
tatis panni: licet ex natura rei neutra quãtitas habeat
maiorem certitudinem alia. ¶ Ibi. Ad propositum ap-
plicando. doc. in ista littera põit aliquas cõclusiones. Pri
ma: in existentia angeli non oportet ponere aliquam men-
suram intrinsecam aliam a natura rei mensurate. qr men-
sura ex natura rei est aliud a mensurato: ibi aũt nihil aliud
est intrinsecum realiter distinctum a natura rei mensurate:
vt supra probatum est: ⁊ patet quia talis mensura non po-
neretur nisi tertio modo. s. equalis mensurato. Secũda exi
stentia angeli non potest esse mensura sui ipsius sicut i aliis
quantitas enim vt distincte cognita potest esse mẽsura sui
ipsius secundum partes suas confuse cognitas: existentia
vero angeli est omnino indiuisibilis non potens cõtinere
partes confuse in se. Tertia. Nõ solum autem non est ne-
cessarium ponere aliquid absolutum pro mensura: sed nec
relationem aliquam: quia non est necesse hic aliam relatio
nem ponere ꝙ̃ illam que est ad causam efficientem vel con
seruantem. et illa non est aliud a fundamento: vt supra pz
di. prima. q. 5.

Ad primum principale. Nunc doc. soluit argumen
ta principalia. Et primo arguit sic. si-
cut se habet tempus ad motũ: ita euum ad existentiã an-
geli: pz: qr sicut tempus ponitur mẽsura mot⁹: ita euũ mẽ-
sura existẽtie ãgeli: sz tẽpus differt realit a motu: ꝙ ⁊ euum
est mẽsura alia ab existẽtia ãgeli pz minor p phm. 4. phi.
t. c. 96. vbi probat ꝙ tempus differt a motu p hoc ꝙ tẽp⁹
non est velox nec tardum motus autem dicitur velox vel
tardus. ergo differt a motu. ¶ Rñdet hoc negando simili
tudinem de tẽpore ⁊ motu: ⁊ de existẽtia ãgeli: ⁊ ratio patu
it supra: qre ponit tẽpus esse mensuram realit distinctaz a
motu que rõ nullo modo militat respectu existentie angeli:
vt satis patuit. ¶ Secundo pñcipaliter arguit. Que sic
se habent quod sunt eiusdem generis. si vnum realiter dif-
fert ab aliquibus alterius generis ⁊ reliquuz differt. Sed
quantitas permanens. ⁊ successiua sũt eiusdẽ generis quã
titatis. Cum ergo quantitas permanens realiter differat
a suo subiecto presertim si tale subiectũ sit de genere substã
tie: ergo ⁊ quantitas successiua realiter differt a suo subie-
cto: imo existentia angeli est de genere substãtie ⁊ mensura
tur quantitate successiua: vt supra patuit tenẽdo opinionẽ
Bonauen. ¶ Rñdet doc. ꝙ in existentia angeli non est p-
prie quantitas: nec indiuisibile de genere quãtitatis: quia
sola existẽtia angeli videtur posse nosci absqȝ aliquo alio ad
dito. Et aduerte quod doc. magis videtur tenere hãc opi
nionem videlicet qd existentia angeli nõ mensuretur aliqua
mensura alia ab exñtia angeli: nec diuisibili ⁊ successiua se-
cũdum opi. Bonauẽ. nec indiuisibili secundum opi. Hen.
Nec seipsa: vt supra patuit: sufficit. n. qd talis existẽtia pos
sit cognosci absque omni alio addito. ⁊ cetera.

Circa primam ⁊ secũdaz. q. di. 2. occurrunt aliqua
dubia ⁊ primo circa tres cõclusiões Dubia occurrentia circa primam et secundam
prime. q. quarum prima est.
¶ Impossibile est angelum habere esse in secundo instan-
ti nisi alia causatione vel eadem continuata.
¶ Secunda conclusio. nisi habet esse aliqua causatiõe cõ
plete: cuius oppositum potest stare posita pria causatione:
¶ Tertia conclusio conseruare rem dicit aliquaz actione
positiuã

Contra primam. quia si alia actione producitur i secũ
do instanti. a prima cum illa sit realis vt patet
quia terminatur ad terminum realem aut est eadem realit
cum prima loquendo semper de actione passiua aut alia re
aliter. primo modo nõ quia tunc non essent due actiones.
Tuz etiam quia posita prima nõ est necesse ponere secũdã:
quia deus in secũdo instanti eui potest ipsum annichilare.
Non secundo modo: patet: quia tũc idem angelus differ-
ret a seipso realiter: patet: quia dependentia passiua qua de-
pendet in secundo instanti esset idem realiter ipso angelo:
vt patet a Doc. in secundo. di. primi. q. 5. d. 2. q. prima. sed
illa secunda dependentia realiter differt a prima: ergo idẽ
angelus realiter distinguitur a seipso: modo per aliaz et ali
am actionem habet aliam et aliam dependentiam ad deum
cum per illam accipiat esse.
¶ Secundo: quia alia et alia actio completa necessario est
ad alium terminum completum patet. quia per vnam actio
nem completam est vnus terminus complete: ergo idem an-
gelus qui habet esse in alio et alio instanti eui / alia / et alia

actione erit realiter aliud et aliud productum. nõ idẽ. Tũ
quia tunc idẽ bis realiter ꝓduceretur quod est impossibile

Cõtra secũdam et volo probare ꝙ de

Cõtra secundã cõclusionẽ.

tur completa causatio angeli in aliquo instanti: et tamen
ꝙ possit non esse in illo instanti. Et suppono dictũ doc. in
secundo di. prima q. 2. ꝙ causa quando causat effectum ad
huc est prior effectu etiã quando cõplete causat: hoc idem
di. 25. vbi dicit ꝙ voluntas vt actu elicit actum adhuc est
prior actu: hoc idem in primo. d 39. ꝙ quando volũtas di-
uina vult aliquid vt actu vult adhuc est prior natura ipsa
volitione. quando ergo creat angelum perfecta creatione
intelligitur prior ipso angelo. ergo ĩ illo priori potest oppo
situm vt expresse patet a doc. in primo. di. 39. Sed in illo
priori habetur actio completa: quia in illo priori ꝑfecte cre
at angelum. et vt creat est prior angelo creato.
¶ Item si in secundo instanti in quo potest nõ esse nõ ha-
bet complete esse prima causatione posita in primo instan
ti. ergo habebit esse alia actione. ⁊ quero an illa actio ex p-
te angeli sit realis aut tantum rationis. si primo ergo idẽ
habebit esse pluribus actionibus realibus: quarum queli-
bet est per se sufficiens dare esse absolute. sed vnius actio-
nis per se tantum est vnus terminus per se. vt patet. ⁊ vl-
tra aliquid dependeret duabus actionibus totalibus. pa-
tet. quia quelibet ponitur totalis. sed idem est esse angeli in
vtraqꝫ. ergo ⁊c.
¶ Tertio quero cum ponitur habere esse in secundo instã
ti alia actione passiua. illa actio prima aut manet. aut tran
sit. Si primo ergo due actiones totales manent simul res-
pectu eiusdem causati. immo ⁊ mille si haberet esse per mul
le instantia. Si secundo ergo idem esse non manet. patet.
quia ponit secundũ illam actionem realiter depẽdere a cau
sa prima. et dependentia talis est idem realiter. ⁊ sic idẽ rea
liter succedit sibi. ita ꝙ idem esse transit in nihilum dũ po-
nitur in secundo instanti. ⁊ sic nunqꝫ conseruaretur.
¶ Item tertio contra primam conclusionem arguo. quia
idem sequeretur de filio dei qui continue generatur. quia si
in secundo instãti non habet esse prima generatione. ergo
habebit esse alia ⁊ illa necessario erit realis. quia ad termi-
num realem. ergo plures saltem ex natura rei distincte. qđ
est inconueniens. Tum quia prima non esset simpliciter ne
cessaria. quia per secundam haberet esse. Tum quia dicit
doc. in quoli. q. 2. ꝙ si illa generatio numero non esset ꝑ im-
possibile nulla simpliciter esset.

Respondeo ad primum et concedo ꝙ

Ad rationes ꝯ primã ꝯclu.

est realis illa dependentia correspõdens secunde actioni.
et est eadem realiter et ex natura rei cum prima dependen-
tia correspõdente prime actioni. ⁊ si differt tantũ rõne dif
fert. sicut existentia angeli. vt ponit in secundo instanti dif
fert a se vt posita in primo instanti. licet in se nullo mõ diffe
rat. ⁊ sic non sunt due dependentie reales. Nec valet sunt
due actiões. ergo due deponende. qꝛ hoc esset verum si ter-
mini illaꝝ essẽt alij realiter sed est tantũ idẽ terminus pro-
ductus qui in primo instanti vna actione producitur. ⁊ vt
ponit idẽ in secundo instanti dicitur produci alia actione.
¶ Ad ſm de alia ⁊ alia actiõe ⁊c. Dico ꝙ alia et alia actio
que est a nõ esse termini simpliciter ad esse eiꝰ necessario est
alterius ⁊ alterius termini: si tamẽ idẽ terminus non repa-
retur. quia si angelus ãnihilatus reparetur idem est simpli
citer ibi alia et alia actio que procedit a non esse immedia
te ad esse ipsius producti. qꝛ tamen idem simpliciter anni-
hilatum reparatur idem est idẽ terminus sed bis positus.
multo fortius erit idem terminus. vbi idem pro alio ⁊ alio
instanti ponitur sine interruptione vt est in proposito. ⁊ due
actiones complete possunt esse eiusdem termini multoti-
ens positi. sed ꝙ sint due actiões complete respectu eiusdẽ
producti semel positi est impossibile quia simul depẽderet
duabꝰ actionibꝰ totalibꝰ, quaꝝ vna ẽ sufficiens sine altera.
¶ Ad tertiũ de filio dei. Dico prĩo ꝙ si ꝑ possibile vel im-
possibile poneret habere esse in aliquo prĩo instanti. ita ꝙ
in scđo instanti ꝓduceret necessario esset. qꝛ qcqđ ẽ ibi ẽ in
vltima actualitate. ⁊ simpliciter necesse esse. haberet ei essẽ-
tiã diuinam q̃ est simpliciter ratio necessario essendi. ⁊ sic
dico de quolibet alio necessario ꝓducto. qꝛ haberet entita-
tẽ formaliter necessariã: sed non sic esset de ꝯtingenter ꝓ-
ducto. qꝛ illud haberet ex se terminari. Dico secundo ꝙ fi-
liꝰ dei tãtũ eadẽ gñatiõe ex natura rei ꝓducit cũ sit necesse
esse. Et si ponat alia ⁊ alia erit tantũ ſm alium ⁊ aliũ respe
ctũ. vt puta pater generat filiũ sit ꝙ talis generatio coexi-
stit instanti tẽporis nostri. ⁊ vt ctiã coexistens tẽpori imme
diato illi instanti dicit generari. ⁊ sic dicit alia et alia ꝓut
ꝯparatur alij vel alij instanti temporis vel alij ⁊ alij tempori

Ad instantias contra secundam con-

clusionẽ. Ad primã concedo omnes ꝓpositiões doc. ⁊ nõ — Ad rationes cõtra 2. ꝯclusio
sunt cõtra ꝯclusionẽ quia illa dicta concludunt ꝙ quando
producit. i. ponit effectũ in esse tũc est prius natura effectu.
⁊ sic põt nõ ponere. nam in illo instanti tẽporis ĩ quo ponit
effectum in esse non est in agente aliqua actio respectꝰ. qꝛ il
la est posterior effectu. sed est tantum absolutũ cause. vt pa
tet a doc. in primo. d 3. q. 5. ⁊ in. 2 d. prima q. 2. quando er-
go ponit effectum est prius natura effectu vt posito. Sed
cõclusio intelligit ꝓ effectu posito in esse aliqua completa
actione. qꝛ tũc intelligit effectꝰ positꝰ. tũc ĩ illo instanti op-
positum non potest in esse. quia tunc idem in eodem instan
ti haberet esse et non esse.
¶ Ad secundam. patet per responsionẽ ad primã instãtiã
cõtra primã cõclusionẽ. ⁊ cum dicitur. ꝙ tunc haberet bis
esse. Dico ꝙ potest dupliciter intelligi aut ꝙ in eodem istã-
ti bis producat ſm se aut ꝙ in alio ⁊ alio instãti idem pona
tur in esse: primo modo est impossibile sed non secũdo mõ ⁊
potest etiam intelligi aliquid habere bis esse. s. ꝙ ſm totũ
suum esse prius producatur. ⁊ ꝙ secundo ꝓducatur ſm to-
tum suum esse nullo modo prius positum. ⁊ hoc est impossi
bile. sed ꝙ idem producatur ſm totum suum esse. prius ta-
men positum siue immediate prius positum siue mediate. i.
cum interruptione media hoc est bene possibile.
¶ Ad tertiam. Dico ꝙ prima actio ⁊ manet et transit. si. n.
accipiatur actio ꝓ re acta siue effecta eadem simpliciter ma
net sic etiaꝫ accipiatur ꝓ relatione reali quam dicit ad deũ
efficientem manet eadem absolute: Si vero accipiatur pri
mo modo ⁊ secundo modo vt ĩ primo instanti. ⁊ vt in secun
do. ille respectus rationis vt in primo instanti transit: qꝛ vt
est in secundo instanti non est sub illo respectu. s. esse sub pri-
mo instanti. et sic patet quomodo manet et quomodo tran-
sit ⁊c.

Contra tertiã conclusionem

Cõtra. 3. ꝯclusionẽ

Et pono qđ creetur ange-
lus in aliquo prĩo instanti: ⁊ quod deꝰ nihil agat positiue
circa ipsum q̃ro aut angelus habebit esse in secundo instan
ti aut non. Si primo. ergo non conseruatur per actionẽ po-
sitiuaꝫ stante ipothesi. Si secundo quero q̃o angelus desi
nat esse non a se cum nihil corrũpat se ergo per aliqđ aliud
Contra quia omne quod potest non esse potest non esse per
aliquod sibi ĩcõpossibile positiue vel priuatiue vt dicit Doc.
in primo. d. 2. q. prima sed nihil ponitur incompossibile an-
gelo in illo secundo instanti: patet: quia vnus angelus non
succedit alteri sicut instans instanti: aut destruitur siue anni
hilatur a deo quero quomodo non. n. ignis immediate cor-
rumpit formam aque: immo nullo modo attingit illam: sed
ideo corrumpit: quia producit aliam formam incompossibi
lem forme aque: sic si deus annihilat angelum non videtur
ipsum immediate annihilare sed producendo aliquid incõ
possibile ipsi angelo pro illo secundo instanti quod incompos
sibile non videtur posse assignari: vt patet intelligentibus
¶ Cõfirmat ista rõ per doc. in. 4. di. 1. q. 1. d. 16. q. 2. vbi.
vult quod si pctm̃ opponeretur gratie formaliter tunc crea
tura posset annihilare gratiam: quia produceret aliquid in-
compossibile gratie: et vult ibi quod potens annihilare po
test creare: quia tanta virtus requiritur ĩ annihilando quan
ta in creando: quero tunc q̃ sit illa virtus que annihilat aut
est agere aliquid incompossibile creature: ⁊ sic respectu ãge
li oportet assignare illud: aut quia nihil agit circa angeluꝫ
ĩ secundo instanti: sed hoc nullã dicit virtutẽ quia nec acti-
onem aliquam

Respondeo quod si in secundo

instanti nõ ponitur in
esse a prima causa aliqua causatione positiua statim desinit
esse: ⁊ cum dicitur quod desinit per incompossibile. Dico ꝙ
propositio doc. in illo loco concludit quia suppõit ibi quod
si essent duo necesse esse vnum non posse destrui ab alio: qꝛ
suppõit quod vnum necesse esse non conseruatur: nec depẽ-
det ab alio: nec in essendo: nec in conseruando: ⁊ sic vnũ non
diceretur desinere esse per aliud non habens actioneꝫ circa
ipsum. si ergo destruitur tantum destruitur per aliquod sibi ĩ

.compoſſibile.vt patet ibi. ſed non dicit abſolute ꝙ omne ꝙ deſtruitur deſtruatur ꝑ ſuum icompoſſibile.immo vult i.4.d.43.contra Tho.ꝙ vnum cōtrarium poteſt a deo deſtrui et non per incompoſſibile poſitiue. Dico ergo ꝙ quia creatura ex ſe tantum habet eſſe ꝓ illo inſtanti quo ꝓducitur immo nature ſue ſimpliciter repugnat poſſe eſſe in ſecundo inſtanti niſi ponatur a deo in illo inſtanti. ⁊ quare hoc. quia eſt talis entitas ex ſe deffectibilis. ⁊ ſic deus non agendo deſinit conſeruare.nec ſequitur ꝙ annihiletur a ſe.immo annihilatur a deo non ponente illam in ſecundo inſtanti cui ſoli ꝯpetit ſic ponere.bene verū eſt ꝙ creatura nihil deſtruit niſi ꝓducendo aliquod icompoſſibile.vt patet.et i confirmatione illa. ⁊ cum dicitur de virtute annihilandi. Dico ꝙ eſt tāta annihilandi quāta creandi.nō ꝙ annihilare dicat aliquid poſitiuum.immo tantum negationem actionis pro ſecundo inſtanti.ſed ideo dicitur tantum virtus:quia per deciſionem agendi in quacunqꝫ creatura nunqꝫ ſequitur in ſe deciſio totalis effectus.ſed per ſolam deciſionem voluntatis diuine ſtatim angelus tendit in nihilum ſimpliciter.⁊ licet ſol quando deſinit illuminare medium deſinat tale lumen in medio.non tamen annihilatur ſed corrumpitur i materiam cum preſuponat ſubiectum.

¶ Concluſio quarta impoſſibile eſt in eternitate aſſignare contradictoria.

¶ Concluſio quinta. Angelum habere eſſe in inſtanti eui proprio poſitiue ⁊ non habere eſſe in eodem inſtanti poſitiuo eſt implicatio contradictionis.

¶ Concluſio ſexta:inſtans eui menſurās exiſtantiam angeli non poteſt virtute propria coexiſtere infinitis partibus temporis noſtri ſucceſſiue.

¶ Concluſio ſeptima in exiſtentia angeli ſimpliciter indiuiſibili ponere menſuram ſucceſſiuam nullum ſequitur impoſſibile.

¶ Concluſio octaua. Manentibus eadem exiſtentia abſoluta angeli:⁊ deo producente ⁊ conſeruante:⁊ reſpectꝰ angeli ad deum ſibi ſuccedere eſt impoſſibile.

¶ Dubia circa duas concluſiones in.q. ſecunda.

¶ Concluſio prima aſſerens exiſtentiam angeli eſſe inſeparabilem a nunc eui ⁊ realiter diſtingui ab illo aſſerit impoſſibile.

¶ Concluſio ſecunda:ponere tempus realiter diſtingui a motu nullum apparet impoſſibile.

Contra 4. ꝯclu. **Contra** quartam arguo.ſic.hoc pricipium verificatur de deo.ſ. De quolibet dicitur eſſe vel nō eſſe: vt patet per Doc.in.q.pria ꝓlogi:ergo ⁊ cōtradictoria vt tenet ipſe ſibi:et tamen hoc fit preciſe in eternitate.

¶ Secundo iſta ſunt contradictoria pater generat pater non generat:ergo ſiunt reſpectu alicuius inſtantis: et non eſt aliud niſi inſtans eternitati:ergo ⁊ tunc verificātur duo contradictoria:patet quia filius in primo inſtanti originis non eſt genitus et in ſecūdo ē genitus: que tamen inſtātia ſunt in eodem inſtanti eternitatis: ⁊ etiam temporis.

¶ Tertio eťnitas ē ita menſura indiuiſibilis ſicut inſtans tp̄is: ⁊ tñ i eodē inſtāti tp̄is cōputanť ꝯtradictoria:ergo in eodem inſtanti eternitatis. ¶ Reſpondeo ad primā:ꝙ aliud eſt dicere ꝯtradictoria poſſe aſſignari in eternitatē ſm aliā ⁊ aliū preſentialitatem vel ſecundum eādē preciſe p̄ſtialitatem vel ſcd̄m totā preſentialitatem p̄io mō non aſſignanť rō ꝯtradictionis:q2 ſcd̄m vnā p̄ſentialitatē pōt.a. eē ⁊ ſm aliam.a.nō eſſe. Secundo modo ꝯparanť contradictoria q2 accipiendo vnam preſentialitatē.puta per reſpectū ad vnū inſtans tp̄is noſtri.a.ſimul nō poteſt eſſe ⁊ nō eſſe. Si etiam accipiatur illa preſentialitas:vt cōparatur ad diem adhuc.a.ſimul ſm totā illā preſentialitatem non pōt eſſe: ⁊ nō eſſe:eſt.n. impoſſibile.a.eſſe per totā illā preſentialitatem ⁊ non eſſe per totam illam eandem. Tertio modo fit contradictio. quia ē impoſſibile.a.eſſe ſm totā preſentialitatem eternitatis:⁊ ſimul non eſſe ſm illam totam. Cōcluſio ergo intelligitur tantū primo modo.ſ.ſm aliam ⁊ aliaꝫ preſentialitatem

Ad rationes cōtra 4. ꝯclu.

¶ Ad ſm de patre generante patet rñſio:qui ſecūdū vnā p̄ſtialitatem preciſe non eſt ſimul generans ⁊ nō generās nam accipiendo eternitatem ſm preſentialitatem ad primum inſtans originis in quo pater eſt non poſſunt iſte eſſe vere:pater generat:pater non generat:licet ſecundū aliā ⁊ aliam preſentialitatem pater ſit generans et ſit non gn̄ans hoc idem dico de filio:ſimiliter eſt ꝯtradictio dicendo pater generat ſm totā preſentialitatem eternitatis: vt p̄r nō generat ſecundum totam illam.

¶ Ad aliud inſtanti temporis ⁊c. Dico ꝙ nō eſt ſimile:q2 illud inſtans nullam durationem habet niſi inſtantaneam: ideo eſt impoſſibile.a.eſſe ⁊ non eſſe in eodem inſtanti temporis:ſed non eſt ſic de inſtāti eternitatis:quia illud habet ꝑmanētē duratiōnē ⁊ neceſſariā:ita ꝙ eſt ſimpliciter ipoſſibile illō deficere:ideo in eo pōt ꝯſiderari alia ⁊ alia preſentialitas.

Contra quintam concluſionem arguo. Primo:quia ſi a.habet eſſe in inſtanti tp̄is poſitiuo: ⁊ habeat non eſſe in eodē inſtanti poſitiuo:puta ꝙ deus deſtruat a.⁊ conſeruet ip̄m inſtans:erit.a.habēs eſſe in eodē inſtāti poſitiuo et non eſſe.ſic in propoſito:ſi deus conſeruaret inſtans eui annihilando euiternum:tunc haberet eſſe ⁊ nō eſſe in eodem inſtanti eui poſitiuo:⁊ tamen non erit implicatio contradictionis:et precipue ponendo inſtanti eui diſtingui realiter ab euiterno. ¶ Secūdo pono ꝙ.a.habeat eſſe in aliquo inſtanti eui:ꝙ inſtans correſpondeat tēpori noſtro vnius hore:quero an deus poſſit annihilare:a.i medietate hore aut non:ſi non:contra:quia in quolibet inſtanti tp̄is poteſt annihilare:ſi ſic.et inſtans eui duret ꝑ totaꝫ horā:ergo poteſt idē angelus in eodē inſtanti eui eē et non eſſe. Nec valet dicere ꝙ tale inſtans ex quo fundatur i euiterno ꝙ ſimul annihiletur:q2 illud inſtans ponitur ens abſolutum realiter diſtictum. ¶ Tertio q̄ro quō accipitur cōtradictio cum dicitur:angelus eſt ⁊ non eſt:aut accipiť penes inſtans eui poſitiuū ſic ꝙ ſit cōtradictio eſſe ⁊ nō eſſe in eodem inſtanti poſitiuo:aut penes inſtans negatiuum.ſ. ꝙ ſit contradictio idem eſſe in inſtanti poſitiuo ⁊ non eſſe in inſtanti negatiuo.i.ꝙ quod quando deſinit eſſe ſimul deſinat eſſe ipſum inſtans. Si primo ergo ſi idē angelus ꝯparať ad inſtās tp̄is:puta ꝙ poſſit eſſe ⁊ nō eſſe:nulla erit cōtradictio:quia tantū accipitur penes inſtans eui. Si ſecundo hoc eſt contra doc. qui concedit eundem angelum poſſe eſſe in inſtanti eui poſitiuo ⁊ non eſſe i eodem negatiuo modo preexpoſito. Cōtra 5. ꝯcluſionē.

¶ Quarto videreť ſeq:ꝙ ſi nulla deť mēſura ꝓpria nulla eēt ꝯtradictio:patet.q2 ſi āgelꝰ.a.nō hēat ꝓpriā menſuraꝫ nūc ip̄m eſſe ⁊ nō eſſe nulla eſſet cōtradictio.⁊ ſic ſi ꝑ poſſibile deus faceret angelum eſſe pro iſtāti aliquo temporis ⁊ i eodem inſtāti nō eſſe per impoſſibile:tūc nulla eſſet cōtradictio quia illud inſtās tēporis nō eſſet propria mēſura angeli quod videtur valde abſurdum. ¶ Quito ſequeretur ꝙ hic nulla eſſet cōtradictio:puta inſtās temporis nūc eſt ⁊ immediate nō eſt:quia licet deſinat eſſe:nō tamen i illo puncto quo eſt deſinit eſſe ſed immediate poſt deſinit eſſe:vt patet quia deſinit in iduiſibilibus exponitur per poſitionē de p̄ſti ⁊ negationem de futuro.i.inſtās nūc eſt ⁊ immediate poſt nō erit:ergo deſinit eſſe

Reſpondeo ad primū.quod caſus eſt impoſſibilis.ſcilicet quod ānihiletur mēſuratuꝫ per ſe ⁊ cōſeruetur iſtans mēſuras preciſe illud:quia duꝫ deſinit mutatio neceſſario deſinit proprium iſtans menſurās illā Sic dico de inſtanti eui:quia iſta inſtātia ſi ponerētur dependere a menſuratis:quod eſſet ſimpliciter impoſſibile menſurātia eſſe mēſuratis nō exiſtētibus. Dico ſecūdo:quod nō haberem pro icōuemēti ſi inſtās eui correſpondeat alicui parti temporis noſtri puta vni hore q̄n āgelus poſſit eſſe ⁊ nō eſſe i eodem inſtāti eui:licet nō poſſit eſſe ⁊ nō eſſe ſecūdum totam preſētialitatem ipſius vt dixit de eternitate:nec ſimiliter ſecundum vnam ⁊ eandeꝫ preſētialitatem:poteſt tamē eſſe ⁊ nō eſſe ſecūdum aliam ⁊ aliam preſentialitatem:vt dixit de iſtāti eternitatis. ¶ Ad ſecūdum dico pari formiter primo quod ſi ānihilatur i aliquo iſtāti temporis quod etiā iſtās eui ānihilatur. Secūdo quod poteſt in vno iſtāti temporis eſſe ⁊ in alio non eſſe ſtante eodem inſtanti eui: ⁊ tūc erit ſecūdum aliam ⁊ aliam preſētiā ipſius. ¶ Ad tertiuꝫ per idem reſpōdeo. ¶ Ad quartum dico:quod ſi cōtradictio habeat accipi reſpectu alicuius mēſure īduiſibilis:ꝙ ſi nulla talis mēſura eſſet quod nulla eſſet cōtradictio:⁊ ſic a.aſſe ⁊ nō eſſe nulla eſſet cōtradictio.patet:quia.a.poteſt eſſe i aliquo tempore ⁊ in alio nō eſſe:ſed eſt contradictio ipſum eſſe i eodē iſtāti vel tempore ⁊ ſimul nō eſſe:ergo circūſcripta omni mēſura taꝫ itriſeca quam extriſeca nulla eſſet contradictio formaliter quod concedo:ſi etiam teneať quod cōtradictio ſumatur preciſe penes mēſuram propriā ⁊ itriſecaꝫ tūc ſi i exiſtētia āgeli nulla ponatur mēſura erit cōtradictio.et tūc angelum eſſe ⁊ nō cōtradicerēt:quia an- Ad rationes cōtra 5. ꝯcluſio.

gelum simul esse et non esse sumitur ista simultas per comparationē ad mēsuram intrinsecā. que ex ypothesi negatur

Contra sextam conclusionem arguitur primo: instans eui potest ex natura sua simul coexistere infinitis partibus temporis: ergo a fortiori successiue. patet antecedens: quia si per possibile essent infinite partes tempo-
ꝯ.6.con. ris simul actu coexisteret illis: ꝓbatur cōsequentia a simili quia maioris virtutis est simul posse ferre. 10. ꝙ successiue. ⁊ silr posse esse simul presens pluribus locis ꝙ successiue ergo sic erit in proposito. ¶ Secūdo quia si ex natura sua non potest successiue esse presens īfinitis partibus temporis hoc erit vt dicit doc. quia esset infinitis virtutis. contra quia hoc magis videtur si coexisteret infinitis simul patet: quia corpus simul esse in infinitis locis est infinitis virtutis: vt patet a Docto. in. 4. d. 10. ⁊ presenti: ⁊ tamen posse esse successiue in infinitis locis non est virtutis infinite. vt patet. ¶ Tertio arguitur quia si non potest esse presens infinitis partibus temporis successiue hoc erit: quia non durat in infinitum. quia si duraret posset coexistere. Contra quia vt sic non ponitur magis perfectum: quia duratio ma-
Ad rō. ꝯ 6 con. ior non facit maiorem perfectionē: vt etiam patet a Sco. in primo. di. 2. q. prima. ¶ Respondeo ad primum concedendo antecedens posito tali casu. sed nego consequentiā quia posse coexistere infinitis partibus successiue virtute propria est virtute propria posse habere esse pro alio ⁊ alio instanti: et sic poneret se virtute propria in esse ⁊ virtute ꝓpria conseruaret se in infinitum: ⁊ sic esset virtutis infinite Nec est modo simile de ferente successiue. 100. pondera ⁊ ferente simul quia in secundo casu requiritur maior virtus in ferendo: in primo sufficit eadē virtus que sufficit ad ferendum vnum. Sed in instanti eui coexistēte īfinitis partibus temporis successiue requitur virtus conseruans illud instans per tempus infinitum: que virtus erit infinita. ¶ Ad secundum patet per idem ⁊ cum probatur per simile de corpore ⁊c. Dico quod non est simile de aliquo simul coexistente infinitis partibus temporis ⁊ de corpore existente in infinitis locis: quia in primo casu ex coexistente tali non sequitur maior perfectio: patet: quia si albedo esset presens toto tempore preterito si illud esset in se non esset in se perfectior: vt patet: si tamen virtute sua posset esse in pluribus subiectis esset maioris virtutis sic dico de existente in pluribus locis simul: vt patet a doctore in. 4. disti. 10. ¶ Ad tertium dico. ꝙ ideo est: quia non durat in infinitum: ⁊ cum dicitur quod maior duratio ⁊c. Dico ꝙ aliq̄d magis durare contingit dupliciter primo virtute propria: secundo absolute ⁊ non virtute propria. primo modo est maioris virtutis. ⁊ sic dicimus deū eē infinite virtutis: quia ex natura sua durat in infinitum ⁊ de necessitate nature: secundo modo nullam in se formaliter includit perfectionem: et sic patet.

Contra septimam cōclusionem arguitur primo. Si talis mensura ponitur successiua: aut ponitur cōtinua aut discontinua: non primo quia non est ibi aliquod nunc copulans cum tantum vnum nunc immediate succedat alteri. Non secundo: quia quero de nunc succedēte primo nunc: aut immediate oritur a principijs intrinsecis ipsius āgeli: aut īmediate causatur a deo. Si primo videtur inconueniens quia tunc ī quolibet īstanti causaret aliud ⁊ aliud nunc: et tunc quero si in primo īstanti et si angelꝰ correspondente alicui instanti tp̄is ⁊ post fiat in alio instanti eui: tunc quero aut causat illud in instanti temporis aut in tp̄e īmediate sequente primū instās tp̄is. Si p̄mo ergo instans temporis succedit īmediate instanti tp̄is. Si scd̄o cōtra quia tale īstās cū sit īdiuisibile tn̄ causatur in īstāti: ⁊ maxime a causa ꝑfecte agente ꝑ modū nature. Preterea in quolibet instanti temporis ponitur eadem existentia angeli: ergo in quolibet instanti tp̄is causatur ab āgelo aliud ⁊ aliud nunc eui: ergo illa nunc correspondebunt alijs ⁊ alijs instantibꝰ tp̄is sibi īmediatis. Nō est dicendū ꝙ huiꝰmodi nunc īmediate causetur a deo qr tūc posset causare ⁊ nō causare: ⁊ sic esse euiternū sine euo: et sic nō esse necesse mensurari euo. Secundo nunquā ꝑmanens ꝑfecte vt permanens mēsuraꝛ mēsura successiua pꝫ: quia ꝑ illā non cognosceretur ꝑmanēs mēsuratū. et tn̄ mēsura ex natura rei ē notior mensurato. sed existentia angeli ē ꝑfecte ꝑmanēs et tota simul. ergo. ¶ Tertio mensura et mensuratū sunt vnigenea ex. 10. metaphi. ergo si mensura āgeli sit successiua ⁊ existentia ipsius angeli erit similiter successiua: quod est īpossibile cū sit simplicit̄ indiuisibilis. ¶ Rn̄deo ad p̄mū ꝙ illud fm̄ nunc oriꝛ a substantia angeli: ⁊ cū q̄riꝛ an ī īstāti: an ī tp̄e. Dico ꝙ si p̄mū nūc correspōdebat tempori nostro ꝙ secundū pōt oriri in instanti immediate sequenti illd̄ tēpus. Si ꝟo primū nunc correspondebat instanti temporis: nunc fm̄ nunc erit tp̄i nostro immediate sequenti illud instans correspondēs: ⁊ concedo quod in eodē instāti quo ponitur substantia angeli ponitur ⁊ illud nunc. Et cum ꝓbatur: quod in quolibet instanti quia existentia angeli ponitur a deo in esse in quolibet instanti temporis. negatur qr vt ponitur in primo instanti temporis: et in nunc correspondente tali instanti temporis: tunc secundo ponitur tantum in nūc correspondente tempori immediate sequēti: ⁊ tertio ponitur in nūc correspondente instanti īmediate seq̄nti illd̄ tp̄s: ⁊ vt quāto poniꝛ poniꝛ ī nūc eui corrn̄dēte tp̄i immediate scd̄m illud instans: ⁊ sic successiue. Si dicaꝛ existentia angeli habet esse in nunc correspondente instanti tēporis nostri: ⁊ deꝰ potest ip̄m annihilare in īstāti ergo et pōt ponere in eodē instāti. Dico ꝙ nō pōt annihilare nisi in tp̄e immediate sequēti. Si dicaꝛ annihilatio fit in instāti tp̄is: siue in nunc eui correspondente instanti tp̄is. Dico hoc esse verum si ponitur existētia angeli coexistere tempori nostro: quod tunc annihilatur in vltimo instanti illius temporis. si ꝟo coexistat tantum vni instanti nō annihilat nisi ī tempore immediate sequenti. Et cum dicitur quod res ī quocūq3 instanti tp̄is potest a deo annihilari si intelligatur de instātibus immediatis est simpliciter impossibile: quia talia nō possunt esse. Si vero intelligatur quod in quolibet instanti terminante aliquam partem temporis ꝯceditur: ⁊ sic debet intelligi.

¶ Ad secundum dico quod permanens potest mensurari non in se absolute: sed secundum duratiuam existentiam sic intelligendo: quod dum ipsum permanens frequenter ponitur a deo in esse: sic ponitur sub alio et alio nunc eui ⁊ sic ipsum permanens quamuis indiuisibile dicitur successiuū pro quanto idem quasi infinities ponitur. ¶ Ad tertium patet per idem quod dicitur hoc modo successiuum licet n̄ proprie: quia semper manet idem: tamen dicitur successiuum pro quanto idem multotiens ponitur ⁊ hoc sufficit: licet auctoritas philosophi aliter possit exponi.

Contra octauam arguitur Primo: qr manet eadem existētia angeli ⁊ ipse deus in se: ⁊ tamē videtur sequi alia ⁊ alia relatio saltem rationis: patet: quia in alio ⁊ alio instanti ponitur simpliciter eadem existentia angeli secundum esse qd̄ precise prius habuit ergo eadem manens dicit aliū et aliū respectum ad ipsum deum vt producentem ⁊ conseruantē. ¶ Secundo: quia manentibus isdem absolutis potest causari noua relatio patet de relationibus extrinsecus aduenientibus: ⁊ patet de vnione nature ad verbū. ¶ Responsio patet ex superius dictis. Et vltra dico: quod licet tales respectus possint sic esse noui saltem rationis comparando dm̄ vt ponentem in esse angelum pro alio et alio instanti tamen non possunt esse noui accipiendo existentiam angeli in esse absoluto: ita quod simpliciter habeat idē esse quod habuit in primo instanti sic quod in alio instanti non intelligatur poni in esse. Dico etiam: quod nullo modo possunt esse noui: quia semper manent idem fundamentum ⁊ terminus ¶ Ad secundum conceditur de relatione extrinsecus adueniente: quod possit esse noua relatio sine nouitate fundamēti et termini.

Contra primam conclusionē secunde questioni distinctionis. 2. arguitur sic. primo aut quia sunt inseparabilia ideo sunt idem realiter ⁊ sic motus celi esset idem realiter ipsi cum mobile tale non possit separari a tali motu: vt patet a doct. in. 2. d. 1. q. 5. aut quia respectu illius dicit causā intrinsecam ⁊ necessariam: ⁊ tunc sequitur quia relatio rōnis causata ab intellectu diuino comparante se vt intelligētem ad rem intellectam (a qua non potest separari: ⁊ est necessario causata in seipso: vt patet a doct. in primo. d. 30. ⁊ in. 2. di. 1. q. 5.) erit idem realiter illi: quod est contra doc. in isto secundo vbi supra. ¶ Secundo. quia si producens aliquid necessario in seipso est idem realiter illi: sequitur quod substantia que necessario producit accidens reale in se ip̄o (vt patet de forma ignis: que necessario producit in se aliquem gradum caliditatis vt patet a Doct. in quarto. d. 12 erit idem realiter illi: quod est falsum. ¶ Rn̄deo, vt notatur in isto secundo Doct. d. 1. q. 5. vide ibi multa singularia.

Margin notes (right): Cōtra. 8. cōclu. — Ad ratiōnes ꝯ. 8. conclu. — ꝯ. 1. ꝯ. 2. q

Contra secundam arguitur sic. quia est impossibile aliquam motum particularem esse. quin detur tempus particulare mensurans ipsum precise: et talis motus est causa necessaria talis temporis: vt patet quarto
z.2.con. physi. ergo est idem realiter. Nec valet dicere: quia in tempore vnius hore contingit transire spacium bipedale a tāta virtute ⁊ a virtute maiori in duplo: ita quod in vna hora transitur spacium quadrupedale: ergo tale tempus īcludit plures partes quā tempus mensurans motum virtutis minoris: et sic tempus vnius hore distinguitur realiter: quia illud tempus a virtute maiori: et si distiguatur realiter a motū virtutis minoris: non tamen distinguitur realiter a motū virtutis maioris: et sic dico de alio tempore mensurantē minorem. ¶ Respondeo quia ⁊ si tempus illud particulare non possit separari: ⁊ causetur a tali motu necessario: non tamen sequitur ipsum esse idem realiter: patet: quia tempus hore si esset idem realiter haberet precise tot partes quot motus haberet ī numero et magnitudine ⁊ esset impossibile habere nec plures nec pauciores: quia ergo tēpus vnius hore potest plures includere: ideo realiter distiguitur. ¶ Si dicatur ꝙ spacium bipedale potest transiri imediate hore a virtute maiori in duplo: ⁊ sic tempus vnius hore distiguitur a tali motu. Dico ꝙ esset tale tempus idē quod prius quo ad numerum partium et magnitudinem earum: licet motus ille sit velocior: tamen erit idem qui prius: nisi dicatur quod tanto spacio respondet sibi tant⁹ motus scdm numerum et magnitudinem partium: ⁊ maiori spacio: maior motus: et per consequēs maius tempus scdm numerum partium in numero et magnitudine: et sic tempus mensurans motum quod precise fit in tali spacio: habebit precise tot partes quot et motus: et sic erit idem realiter: sic motus velocissimus ⁊ motus tardus: qui fiunt simpliciter super eodem spacio sunt equales quo ad numerum partium et magnitudinē: ergo et tempus mensurans illos motus: licet minus tempus mēsuret motum velociorem: ⁊ maius motum tardiorem. ¶ Deinde instatur contra aliud dictum: quasi in principio questionis: vbi habet illud ꝙ si ēet distinctum ab aliquo: esset posteri⁹ eo naturaliter: ergo necessario est idem illi: si incompossibile est illud aliud esse sine eo: vbi vult in hac propositione: ꝙ si est impossibile. a. esse sine. b. ⁊. a. est prius natura. b. ⁊. b. inest. a. a. necessario est idem realiter. b. ⁊ econtra. Contra hoc dictum sic intellectum instant̄ sic. primo. quia omne prius duratione distiguitur realiter a posteiori duratione: hoc patet: sed illud quod assignatur a doctore esse idem realiter ex hoc quod est impossibile esse sine alio: et est prius naturaliter illo est prius duratione: ergo ⁊c. patet mi. quia prius natura alio est etiam prius duratione: vt expresse patet a Doctore ī tertio distin. 3. q. 1. ⁊ in isto secūdo distinctione presenti. q. 4. et etiam ex intentione patere potest in primo distin. 8. questione vltima: et in isto secundo distin. 1. q. 2. Ex hoc sequit̄ ꝙ subiectum ꝙ ponitur prius natura (etiam loquendo de priori natura positiue) propria passione: ꝙ etiam sit prius duratiōe. Similiter sequitur: ꝙ essentia diuina: que ponit̄ a doct. prior natura attributis: et etiam proprietatib⁹ yppostaticis: ꝙ etiā sit prior duratione illis: ⁊ per cōsequens tamꝫ subiectum a propria passione q̄ꝫ essentia ab attributis ⁊ proprietatibus distinguntur realiter ab illis: ⁊ tamen est incōpossibile subiectum esse sine passiōe: vt patet ab ipso ī pluribus locis: et similiter est incōpossibile essentiā esse sine attributis ⁊ sine proprietatibus: ergo propositio Doct. non videt̄ absolute vera. ¶ Secundo instat̄ quia sunt multa ab inuicem realiter distincta: quorum vnum ī est formaliter alteri: q̄ tn̄ sic se habent ꝙ est incōpossibile vnū posse esse sine alio: nec econtra. et vnū est prius natura alio: ergo propositio non est absolute vera: Antecedēs patet p̄mo de primo mobili ⁊ motu eius: est enim incompossibile p̄mū mobile esse sine motu: tenēdo opinionē philosophorū. s. ꝙ p̄mū mobile necessario moueat̄ ab ītelligētia applicata sibi: vt supra patuit distictiōe p̄ma. q. 5. ⁊ mobile ē pri⁹ natura motu suo: ⁊ tn̄ distinguit̄ realiter ab illo: vt patet supra distī. 1. questione. 5. hoc idem patet de ente rationis causato: ab ītellectu diuino ī essentia diuina. vt supra pꝫ distictiōe pria questione. 5. ¶ Respōdeo ad primū: ꝙ illa ꝓpositio. s. pri⁹ natura positiue est prius duratione: est tantum vera de p̄ori natura: quod opponitur posteriori natura: ⁊ sic quando vnū oppositū inest pri⁹ natura positiue alio opposito: inest etiam prius duratione: alit̄ duo opposita possent simul duratione inesse eidem: ⁊ sic duo opposita possent inesse alicui ī eodem instanti temporis: cum in eodem instanti tēporis possint esse plura instantia nature: vt supra patet questione prima distinctione prima. Et hoc modo loquitur Doctor questione quarta presentis distinctionis: vbi loquitur de priuatione ⁊ habitu quia si priuatio materie siue substantie prius natura positiuē inest etiam prius duratione inesset: aliter p̄uatio et habitus possent esse simul in eodem instanti temporis. Et similiter hoc modo loquitur in tertio modo ⁊ in primo ⁊c. Sed quando prius natura nō est incompossibile posteriori natura: vt patet de subiecto ⁊ passione: ⁊ de essentia ⁊ attributis: tunc non sequitur quod tale prius natura sit p̄us duratione: immo necessario est simul duratione. Bene tamen verum est quod priori natura quantum est ex se non repugnat esse prius duratione: ⁊ si repugnat est ex hoc quod necessario est causa vel quasi talis posterioris: ⁊ de hoc satꝫ dixi supra distinctione prima. q. 2. ⁊ in prologo primi Doctoris vide ibi. ¶ Ad aliud patet responsio ex dictis supra distinctione prima. q. 5. vide que ibi notant.

Questio Tertia

Trum omniū Euiternorū sit tm̄ vnum euum. ¶ Hic dicitur ab Henrico quolib. 2. questiōe. 2 quod tot sunt eua quot euiterna ita quod ī quolibet euiterno est aliquod indiuisibile proprium pertinens ad genus quātitatis: ⁊ ex multis talibus potest constitui vnus numerus vt supra patuit. ¶ Sed ista positio videtur ponere pluralitatem sine necessitate: ideo videt̄ dicendum contra eam: sicut in precedenti questione dictum est: quia aut euum vocatur actualis existētia euiterni: ⁊ hoc modo quod sunt angeli tot sunt eua: aut dicitur aliquid intrinsecum alicui actualiter existenti mensurans ipsaꝫ existētiam: et hoc modo euum nihil est sicut probatum est in precedenti. q. Aut euū dicitur aliquid extrinsecum aliud ab actuali existētia euiterni: quod tamen extrinsecum ex natura sui natum est mensurare actualem existentiam ipsi⁹ euiterni. Et tunc potest poni tripliciter. Primo potest negari omni mensura extrinseca ponendo omnia euiterna habere existentiam eque inuariabilem: non enim vna est inuariabilior alia: cum ibi nulla sit successio. Secundo dico: quod loquēdo de mensura quidditatiua: vna existentia potest ēē mensura alterius: puta perfectior respectu imperfectioris de qua mensura loquitur philosophus decimo methaphy. tex. commen. 27. Sed loquendo de mensuratione duratiua diceretur quod cum euum ponatur mensura alicuius in quantū durans inuariabiliter: et illud sic extrinsecuꝫ oporteret esse notius ex natura rei secundum rationem īuariabilitatis: et cū non sit talis differentia inter existentias euiternorum nichil sic erit euum. ¶ Ibi. Vel alio modo pōt dici. Doc. dat alium modū quo vna existentia angeli possit mensurari. Et dicit primo quod quelibet superior: quia perfectior et simplicior potest dici mensura inferioris: qua ratione sue simplicitatis potest certificare de existentia inferioris. ⁊ sic existentia superior potest dici euum respectu inferioris. Secundo dicit: quod hoc modo loquendo: quot sunt euiterna tot sunt eua: sic tamen intelligendo quod nō dentur plures existentie angelorum eque simplices: ⁊ eque perfecte: quia si in eadem specie possint esse plures angeli: vt infra patebit dist. 3. tūc existentia speciei superioris posset esse euum respectu omnium speciei inferioris: ⁊ sic non essent tot eua quot euiterna Sꝫ tenēdo: ꝙ q̄libet differat specie ab alio ē facilis rn̄sio: q2 īfim⁹ āgel⁹ mēsurat̄ existentia āgeli ꝓpinq̄oris: ⁊ āgel⁹ mēsurās mēsurat̄ existentia āgeli sibi sup̄ioris ⁊ ꝓpiq̄oris: ⁊ sic ascēdēdo. Tertio dicit ꝙ supremus angelus non potest habere aliquod euum. vt mensuram patet: quia non datur existentia superior creata que sit perfectio et simplicior ⁊ per consequens que ex natura rei nata sit certificare de existentia inferiori. Et sic existentia supremi angeli est tantum euum respectu aliorum ī feriorum quia existentia eius inuariabiliter mensurat omnes alios. ¶ Ibi. Vel potest dici tertio modo quod si euū non dicatur quecunqꝫ existentia superioris simplicior alia

Cōtra opinionem henrici

⁊ notior nata certificare de ea: sed illa simplicissima: que ex ratione sua formali ⁊ in se est certissima ⁊ primo nota nata certificare de alijs hoc modo potest concedi tantum vnum euum: scilicet existentia primi angeli respectu aliorum omnium euiternorum. Nota cuz dicit: quod existentia superioris angeli mensurat existentiam inferioris: quia simplicior et certior sic debet intelligi: quod sicut aliqua essentia perfecta: puta homo in genere animalis mensurat quidditatiue alia aīalia: puta pro quāto vnum animal magis appropinquat quidditati hominis: tāto eius quidditas apparet perfectior ⁊ nobilior. Sic cum existentia superioris angeli sit perfectior ⁊ simplicior: ⁊ per consequens vt existentia inferioris pro quacunque duratione ei comparetur: redditur certior. Et sic cum existentia superior ratione sue perfectionis videtur sibi competere certior duratio ⁊ perfectior: ⁊ sic patet esse mensura inferioris.

¶ Ibi. Cōtra istud arguitur. Hic doctor arguit contra secundum ⁊ tertium modum: vbi ponitur: quod prima existētia angeli non mensuratur euo: ⁊ deducit ad hoc inconueniens: quia si sic videtur sequi: quod nec etiam primus motus possit mensurari tempore: videtur enim similis comparatio hinc ⁊ inde.

¶ Ibi. Conceditur consequens ab aliquibus propter istā rationem: quia scḋm philosophū. 4. physi. tex. com. 107. omne quod est in tempore exceditur a tempore: ⁊ corrumpitur ⁊ tabescit in tempore: ⁊ ideo necessaria ⁊ impossibilia non sunt in tempore: primus igitur motus: qui nō corrumpitur in tempore nec exceditur ab eo: vt patet. 4. physi. tex. com. 120. non erit in tempore: nec mensurabitur tempore.

¶ Ibi. Sed ista ratio non valet. Hic doctor intēdit saluare quod dixit de prima existentia angeli: ⁊ quod non mensuretur alia mensura: ⁊ quod dicatur mensura respectu inferiorum: ⁊ tamen quod motus primus mensuretur. Et litera satis est clara: tamen pro iunioribus aliqualiter declaro ipsam. Ibi aliquid esse in tempore: est aliquid esse in numero patet quarto physi. tex. commen. 120. vbi habetur quod tēpus est numerus ⁊ mensura motus: sicut enim per numerū certificātur res numerate: ita per tempus certificatur quātitas motus. Sequitur. Non est autem de ratione existentis in numero: quod excedatur a numero: immo si accipiatur primum numeratum: hoc est adequatum numeratum: illud adequatur ipsi numero. Sed de ratione numerati est: ꝙ pars eius excedatur a numero: quia ipsum: scilicet numeratum adequatum numero est maius sua parte: ⁊ ipsum totū .s. numeratū primum est adequatum numero. igitur pars eius: scilicet numerati adequati: exceditur a numero: qui adequatur numerato adequato. Sequitur. Ita dico de ente in tempore: quod ex quo omne tale ens est de necessitate variabile scḋz aliud ⁊ aliud esse necesse est scḋm aliquid sui: puta secundum aliquam dispositionem: quaz habet ex parte temporis: quod excedatur a tempore: quia aliter se habebit in alia parte temporis.

Tps vniuersale et ꝑticu. q̄d. ¶ Hic nota quod duplex est tempus: scilicet particulare ⁊ vniuersale: particulare est illud: quod intrinsece mensurat motum particularem: ⁊ hoc per se: ⁊ rem subiectam tali motui per accidens: vt exposui supra dist. p̄sente. q. 2. vniuersale est illud ꝙ mēsurat intrinsece motū vniuersalem: vt motū p̄mi mobilis extrinsece omnes alios motus particulares. Et sicut per accidens mensurat subiectū motus vniuersalis: ita p accn̄s ⁊ extrīsece mensurat subiecta aliorū motuū particulariū. Et ideo subiecta motuum particulariū mensurantur tempore: q: aliter se habere possunt in alia ⁊ alia parte temporis: ⁊ ideo excedunt a tp̄e: supple vniuersali. Seq̄tur. Impossibilia ⁊ necessaria nō sunt in tp̄e: q: nō est alia dispositio in eis: vt possit excedi a tp̄e etiā vniuersali. Seq̄tur. Primus aūt motus licet scḋm se nō excedat a tp̄e: tamē excedit a tp̄e: scḋm quālibet eius partē: ⁊ hoc sufficit ad hoc vt vere dicatur mēsurari tempore: ⁊ videtur incōueniens: cum tempus dicatur mensura vniformis: quin habeat aliqḋ primū mensuratū vniforme: ⁊ tale videt p̄mus motus.

¶ Ibi. Tunc ad argumētuz: quia nō est similis ratio hic ⁊ ibi: q: existētia primi angeli non habet mensuram aliquam que saltem excedat mensuratum scḋm aliquā eius partē: cuz omnino sit indiuisibilis: nec habet existentiā superiorē ⁊ simpliciorem ⁊c. Motus tn̄ primus ⁊ si nō excedat scḋm se totū a tp̄e: excedit tn̄ scḋm quamlibet eius partē ⁊ ideo nō est simile

¶ Ibi similiter etiā primus motus. Hic doc. assignat aliā cām dissimilitudinis: q: primus motus scḋm se totū mēsurat

Si enī ponit tempus aliud a primo motu p illā rationē phi 4. physi. tex. com. 96. scilicet quia tempus non est velox. ⁊c. Vel si ponitur tēpus esse idem: ꝙ motus adhuc primus motus mensurat: q: motus ille potest mensurare se nō quidem primo: sed scḋm partē: q̄ nota est ⁊ nata mensurare totū vt supra dictū est in p̄senti. d. q. 2. Sicut etiā dicit phūs. 4. physi. tex. com. 114. Tempus mensurat ipsum motuz in determinando quendam motum: qui postea mensurabit totum motum: sicut longitudinem cubitus in determinādo aliquā magnitudinem que metietur totum. Neutra tamē ratio potest esse in proposito: quia non est aliquid in euiterno primo aliud ab existentia sua: nec ipsa existentia sua est quanta vt mensurare possit seipsam secundum aliquam partem notā sibi.

Ad argumēta principalia.

Primo arguit sic probando: quod non omnium euiternorum sit vnuz euum: quia tūc illud esset in vno subiecto: patet: quia illud euum siue ponatur accidens: siue substantia non posset esse in pluribus subiectis. Si ergo esset in vno subiecto: tunc ipso destructo vel mutato: mutarentur omnia alia euiterna: ⁊ similiter destructis vel mutatis alijs euiternis mutaretur illud subiectum que videntur absurda.

¶ Contra. Hic arguit ad oppositum probando ꝙ tantum sit vnum euum: ⁊ arguit a simili: quia sicut est vnuz tempus omnium temporaliuz: vt patet. 4. physi. tex. com. 91. ⁊. 110 sic videtur ꝙ vnum sit euum omnium euiternorum.

¶ Ad primum respondet doc. Ad primū: ꝙ si euiterna dependerent ab eua in esse ⁊ conseruari: ꝙ destructo primo destruerentur euiterna: sed quia tantū dependent in mensurari: ideo non sequitur: ꝙ destructo primo ipsa destruerentur. Nec etiam sequitur ipsa mutari ad se: siue quo ad absolutū sed tantum quo ad aliquā relationem realem: quia mensuratum ex natura rei realiter refertur ad mēsurā ex natura rei ⁊ sic ad destructionem termini siue mensure: sequitur destructio relationis fundate ī mēsurato. Similiter qḋ dicit quod illud mutabitur destructis euiternis. Dicit doctor quod nō sequitur: q: talis mensura non refertur relatione reali ad euiterna siue mensurata: vt etiam patet. 5. metaphy. c. ad aliquid. tex. com. 20. ⁊ de hoc magis patebit in quoli. q. 13. Et si aliqua relatione refertur: illa erit tm̄ relatio relationis: se habet enim ad illa sicut excedens ad excessa: q: prima intelligētia creata est perfectior ⁊ simplicior.

¶ Ad arg. in oppositū. Hic doc. dat modū sustinēdi: quod nō sit tale euum extrinsecuz: ⁊ hoc sustinendo primuz modū in corpore. q. Dat etiā modum sustinendi: ꝙ tantum sit vnū euū oīm euiternorū: ⁊ hoc tenendo tertiū modū ī corpe questionis positū: vel ꝙ sint plura eua tenendo secundū modū.

¶ Ibi. Et tunc si arguas: ꝙ tantum est vnum tēpus oīm temporalium: ergo tantum vnū euū omnium euiternorum. Respondet doctor sustinendo secundū modum de euo: qḋ ꝯn̄tia non valet: q: nō oīs motus supior habet rationē mensure ex natura rei respectu inferioris: nec hz cōditiones mēsure ex natura rei: q: nō oīs motus superior ex natura rei est simplicior ⁊ perfectior: nec habet illas ꝯditiones mēsure: q̄ ponunt in dist. presenti. q. 2. sicut habz q̄libet exn̄tia supior respectu inferioris ratione maioris ꝑfectionis ⁊ simplicitatis: loquendo tn̄ de exn̄tijs inuariabilibus angelorum: ⁊ ideo non est similis rō hic ⁊ ibi. s. ꝙ sicut ibi tm̄ est vltimū tēpus omnium temporalium: ꝙ ita sit hic tantū vnum euum oīm euiternorum: vt patet ex supradictis.

¶ Questio quarta.

Quarto ⁊ vltimo circa hanc materiā querit doctor. Vtrum operatio angeli mensuretur euo. Titulus questiōis est an operatio intrinseca angeli. s. intelligere ⁊ velle mensuret euo ⁊ nō loquitur hic de aliqua opatione mere supernaturali: sed de intellectione ⁊ volitione: que naturaliter causant ab intellectu ⁊ volūtate angeli: vel vt a causa totali vel partiali. Titul⁹. q. exponit

¶ Hic dicitur ab Hēri. quolibe. 12. q. 8. Et hec opinio est satis clara in litera: reduco tamen ipsam opinionem per ali

qua dicta vt clarius intelligatur. Primo dicit: quod vna intellectio angeli quantumcunque duret mensuretur aliquo nunc: ita quod illud nunc poterit coassistere tempori nostro puta vnius diei: vel vnius anni: si illa intellectio tantum cõtinuetur: ⁊ alia intellectio (prima transeunte) mensuratur alio nunc: quod quidem nunc tanto tempori nostro assistit: quanto illa intellectio continuatur: ⁊ sic de aliis intellectionibus. Et ex istis nunc redditur tempus discretum cõstans aliis ⁊ aliis nunc sibiinuicez succedẽtibus. Tempus ergo discretum mensurat omnes operationes intrinsecas angeli. Et dicitur tempus discretum ad differentiam temporis continui: ⁊ successiui. Nam illud dicitur tempus cõtinuum ⁊ successiuum quando vna pars succedit alteri: ⁊ cõtinuatur illi parti: quod fit quando est ibi instans continuans partes: ⁊ dicitur tunc continuare quando est principium vnius: puta future ⁊ finis alterius. s. preterite: vt supra patuit pñti di. q. 2 Sz nõ ẽ sic ĩ tp̃e discreto q2 vnũ nũc nõ ẽ ꝑncipiũ nũc futuri nec finis nũc p̃teriti. Scd̃o dicit ꝙ talis ĩtellectio ãgeli ẽ simpl'r ĩdiuisibilis: ⁊ nullo mõ ꝯtinua ⁊ successiua: sic mẽsura illi⁹ erit ĩdiuisibilis: q̄ ẽ nũc tp̃is discreti Tertio dicit vt ẽt pz supra pñti dist. q. 1. in additionibus: q̄ ponuntur in fine huius secundi: quod sicut aliquod est in re ita habet mensuram sibi correspondentem: ⁊ sic cum essentia diuina sit indiuisibilis ⁊ indefectibilis: habet eternitatẽ indiuisibilem ⁊ indefectibilem pro mensura.. Et sicut angelus est indiuisibilis ⁊ defectibilis habet euum indiuisibile ⁊ defectibile. Et sicut res temporalis est diuisibilis ⁊ defectibilis: ita habet tempus diuisibile: ⁊ defectibile pro mensura. Et multa addit in litera: quia ibi clara sunt relinquo intuenti literam: ⁊ similiter omitto quasdam rationes: quas ipse facit pro sua positione: ⁊ similiter omitto multa in suo mõ ponendi: que omnia vide: quia ibi clara sunt.

Ↄ opinio. Hẽrici.

Contra conclusionem huius positionis.

Doctor primo improbat conclusionem Henrici in se. Secundo improbat modum ponendi ipsius. Cõclusio hẽrici est: quod operatio angeli intrinseca tantum mensuratur nunc temporis discreti: ⁊ existentia angeli mensuratur nũc eui. Et doctor hic probat quod talis operatio mensuretur simili mensura qua mensuratur existentia angeli: que probatio est satis clara in litera: ⁊ breuiter stat in hoc: quod sicut existentia intellectionis angeli habet eundem modum manendi dum manet qualem habet existentia angeli: dum manet: id est quod sicut angelus habet existentiam omnino indiuisibilem: ⁊ intellectio similiter habet: vt patet per ipsum Henricum: vbi supra: sequitur quod ipsa intellectio habebit similem mensuram: sed existentia angeli secundum Hẽricum mensuratur nunc eui: ergo nec intellectio ipsius.

Nec valet dicere quod existentia angeli manet diutius: q2 si angelus statim foret annihilandus: adhuc mensuraretur nunc eui: vt supra patuit presenti distinctione: questione prima. Si dicatur: quod secundum Doctorem videtur: quod intellectio non habeat esse permanens: sed in continuo fieri: vt patet respondendo ad vltimum argumentum. d. 3. q. vltime primi: ⁊ per consequens videtur posse mensurari alia mensura a mensura eui. Dico ꝙ hoc nihil est ad propositum: quia doctor arguit ad hominez: quia Henricus ponit illam intellectionem habere esse omnino indiuisibile: vt supra patuit. Dico scd̃o: qd̃ etiã s̃m Doctorẽ habet esse ꝑmanens: vt patet per ipsum: cuz sit de genere qualitatis: vt ip̃e aliqualiter innuit: vbi supra: ⁊ clare ꝑbat in quolibe. q. 13.

Intellectio ꝺ gñe ꝑmanẽtiũ

❡ Ibi. Preterea secundo omnes concedunt

actum beatificum angeli mensurari euo: patet per Augustinum de fide ad Petrum. 18. Ille autem actus necessario includit actum naturalem: id est quod idem actus beatificus est partialiter productus ab angelo: et quo ad hoc dicitur actus naturalis: quia talis productio partialis non est necessario ab agente supernaturali: et vt idem actus principaliter producitur (licet partialiter) ab agente mere supernaturali dicitur supernaturalis.

❡ Tunc arguitur sic idem actus vna tantum mensura mẽsuratur: sed actus beatificus et vt producitur ab agente supernaturali ⁊ ab agente naturali in re est simpliciter idez licet varietur secundum diuersos respectus: quia vt comparatur ad agens naturale dicitur naturalis: et vt ad agens supernaturale dicitur supernaturalis: ergo cuz actus beatificus mensuretur euo: sequitur quod vt producitur partialiter ab agente naturali mensuret̃ euo: non eĩ isti respectus alii et alii faciunt diuersaz mensurã in fundamẽto.

Addit doctor vnam probationẽ ibi

Impossibile est autem euiternum necessario includere: vel presupponere aliquid posterius euiterno: quod mensuratur mensura posteriori: patet: quia sicut euiternum necessario est prius temporali: ita euum necessario est prius tempore: ⁊ hoc etiam patuit: vbi supra presenti distinctione questione prima secundum Henricum. Cum ergo actus beatificus mensuretur euo: et ille idem partialiter producitur naturaliter ab ipso angelo. Sequitur quod tantum mensuretur euo: et non tempore: nec continuo: nec discreto: cũ necessario sit posterius euo ẽt s̃m Hẽricuz

Ibi contra modum ponendi.

Ↄ modum ponẽdi Hẽri.

Hic doctor improbat modum ponendi. Henricus posuit enim quod vna intellectio angeli quantumcunque durans mensuretur nunc temporis discreti: quod nunc de necessitate tanto tempori nostro coassistit quantum illa intellectio durat: hoc Doctor improbat: quia ponit multiplicitatem temporis sine necessitate. Et vltra sequeretur: quod vnus angelus habebit quatuor instantia temporis discreti: ⁊ alius tantum vnum instans respectu vnius temporis nostri Nam si vnus angelus intelligat lapidem / et continuet illam intellectionem per vnam diem: et alius angelus habeat intellectionem lapidis et continuet eam per horam: et habeat cognitionem: puta hominis: et continuet per aliam horam: ⁊ habeat aliam cognitionem eque per horam continuatam: et sic deinceps statim sequitur intentum: scilicet quod vnus angelus per totam diem habebit tantum vnum instans temporis discreti: et alius per eandem diem habebit non tantum quatuor: sed et mille instantia temporis discreti: quod videtur absurdum: immo videtur: quod in vno angelo respectu vnius diei possint habere duo tempora discreta: quia si continuet intellectionem per horam: habebit vnum tempus discretum: siue vnum nunc temporis discreti: ⁊ post habeat aliaz intellectionem per aliam horam continuatam: tunc habebit vnum tempus discretum / constans ex duobus instantibus temporis discreti. Et similiter si per medietatem hore continuet intellectionem lapidis ⁊ per aliam medietatem continuet aliam intellectionem: habebit aliud tempus discretum: et sic vnus angelus in vna die poterit habere plura tempore discreta: ⁊ alius in eadem die tantum habebit vnum tempus: immo forte tantum vnum nunc temporis discreti: si continuet vnam intellectionem per totam illam diem: quod est inconueniens.

❡ Ibi. Preterea eua. ⁊c. Hic doct. ꝺducit Hẽricũ ad hoc inconueniẽs: videlicet: ꝙ tempus discretuz operationis angeli esset constitutũ ex nunc alterius rationis: patet: quia ipse vult: ꝙ nunc eui distinguatur ab alio. nunc eo modo: quo euiterna distinguuntur. Et sicut angelus inferior specie distinguitur ab angelo superiore: ita nunc mensurans existẽtiam inferioris distinguitur specie a nunc mensurãte existẽtiam superioris. Pono modo: ꝙ angelus intelligat lapidem lignũ hominẽ: ⁊ huiusmodi: iste intellectiones distinguuntur specie: quia specificantur ab obiectis specie distinctis vt probat Doctor in primo distinctione. 3. questione. 7. ergo et ipsa nunc temporis discreti mensurantia has intellectiones distinguuntur specie: et sic tempus illud quod est mensura componitur ex nunc distinctis specie: quod est absurdum: vt patet de aliquo. Nam linea componitur tantuz ex lineis: ⁊ corpus ex corporibus: ⁊ superficies ex superficiebus: ⁊ motus vnius speciei ex motib⁹ tm̃ vnius speciei.

Hic Hẽ. ducit ad inconueniẽ

Ibi. Preterea quod ponitur vnũ nũc

illius temporis necessario coassistere pluribus instantibus nostri temporis ⁊c. Henricus enim ex hoc dixit: quod vnũ nunc mensurans intellectionez angeli: necessario coassistit alicui tempori nostro: et non vni instanti quia deduceretur ad hoc ĩcõueniẽs. s. qd̃ tempus nr̃m esset discretũ. quod est cõtra oẽs philosophos. ꝙ autẽ sequeretur: patz quia si nũc mensurans vnam intellectionem: coexistit vni instanti tẽporis nostri: ita aliud nunc mensurans aliam intellectionem immediate sequentẽ primaz coexistit alii ĩstanti temporis nostri: ⁊ sic de aliis ⁊ ꝑ consequens videret̃ tempus nostrum esse discretum. Et tamẽ doctor ꝑbat: ꝙ nõ potest

euadere hoc inconueniēs: quia si ego in instanti.a. possum cognoscere lapidem: et in tempore immediato illi instanti possum cognoscere hominē: a fortiori hoc videretur de angelo cum sit perfectior: ⁊ sic nunc mensurans intellectionē angeli poterit coassistere vni instanti temporis nostri: ⁊ per consequens non est necesse intellectum angeli: si intelligat a. cum aliquo instanti nostro sistere ī intellectione ipsius.a. per aliquod tempus: ⁊ per instantia illius temporis: in quo rū aliquo posset intellectus meꝰ habere aliā intellectionem

¶ Ibi. Si enim dicat ꝙ intellectus meus post instans nō potest intelligere immediate.⁊c. Diceret forte Henricꝰ: ꝙ ego non possem habere intellectionem durantem tantum per instans: quia intellectio sequens non posset haberi in tēpore immediato illi instanti: patet, quia intellectioni secunde non posset dari primum instans sui esse: quod probat: quia sicut non est medium inter instans et tempus (quia inter q̄cunq; duo instantia semper datur tempus medium. ergo īter instans primum: et ipsum tempus non mediat aliquod instans (ita nec inter intellectionem meam: que est in instanti: ⁊ illam que est in tempore immediate habito est aliquod medium: ⁊ sic intellectionis secunde non daretur primum instans sui esse: patet: quia inter primum instans in quo est intellectio prima: et tempus immediate sequens: in quo est secunda intellectio non datur aliquod instans medium: et sic nec primum instans intellectionis secunde. Et si poneretur: quod intellectio posset mensurari instanti et tempore ita quod prima intellectio habeat tantum esse per instans: et sic habet primum instans sui esse. quia ista est vera: hec ītellectio nunc est: ⁊ immediate ante hoc instans non fuit: ergo incipit esse. Secunda vero intellectio: que est in tempore immediato illi instanti: non habebit primum instans sui esse: patet: quia hec est falsa: ista intellectio in isto instanti est: cum sit tantum in tempore: si ergo secunda intellectio sit tantum in tempore immediato instanti: tunc argumentum non concludit: scilicet quod detur tempus nostrū discretum: quia non datur instans immediatum instanti.

¶ Ibi. Sed inconueniens videtur. Dicit doctor: quod est valde inconueniēs: quod intellectiones eiusdem rationis non habeant precise similes mensuras: vt patet in aliis mēsuratis eiusdem rationis. Et vult doctor quod si aliqua intellectio nostra mensuratur euo: siue instanti eui: ⁊ alia similiter mensurabitur instanti eui: ⁊ sicut primum instans eui: poterit correspondere instanti temporis nostri: ita secundū instans eui poterit correspondere tempore immediato illi īstanti: ⁊ sicut prima ītellectio habet primum instans sui eē quia ī instanti eui ita ⁊ secunda habebit primum sui esse in instanti eui: cum habeat mensuram indiuisibilem. Sed tamen nichil temporis nostri coexistit illi secunde intellectioni: vult dicere doctor: quod illa secunda intellectio non habet primum instans sui esse in aliquo instanti primo temporis nostri: sed in instanti eui. Et si tempus nostrum sibi coassistat: non tamen adequate sibi coexistit: ita quod dicatur quod si habet esse in tempore immediato post instans prime intellectionis: quod primum sui esse sit in instanti primo illius temporis immediati: non mēsuratur tempore: sed primum sui esse est in nūc eui: quod potest coexistere toti illi tēpori: idem dicendum de intellectionibus angeli: quia si angelus aliquid intelligat cum instanti nostro non oportet illam intellectionem manere per tempus habitum: sed si statim habeat aliam intellectionem: illa coexistit tempori immediate habito instanti: cum quo instanti fuit prima intellectio: et tunc nichil erit temporis primum coexistens illi secunde intellectioni.

¶ Ibi. Preterea videtur quod iste deberet dicere consequnter: quod intellectiones nostre mensurentur tempore discreto: quia intellectiones nostre videntur tote simul secundum philosophum.10. ethico. cum sint perfecte transeuntes et ordine quodam se habentes.

¶ Si dicatur: sicut ipse Hēricus videtur dicere ꝙ habēt connexionem: quia intelligimus discurrendo angelꝰ nō sic.

¶ Ibi. Contra hoc nō facit per se cōtinuationē. Dicit doctor: qđ in huiusmodi intellectionibus nostris etiā discursiuis non est successio et continuatio: sicut est quando vna pars alicuius entis acquiritur post aliam partem: vt patet in alteratione ⁊ argumentatione: non enim intellectio habet huiusmodi partes: intellectio ergo conclusionis est ita simplex: si habeatur post cognitionem principii: sicut si non habeatur post talem cognitionem.

¶ Ibi. Similiter possumus habere intellectiones distinctas succedentes: sibi absque discursu: ⁊ si ille sint tote simul: igitur ille essent non continuate: quasi in tempore discreto: quod est contra philosophum in de me. ⁊ remi: quia intelligimus cum continuo tempore.

¶ Ibi. Quod dicitur de differentia numeri et orationis. ⁊c. vide.

Ibi concedo conclusionem duarum primarum rationum: quod intellectiones angeli mensurantur euo. Et breuiter quecunque existentia actualis inuariabilis: hoc est cui repugnat: vt secundum ipsam sit variatio siue fluxus vel acquisitio partis post partem: nec enim perpetuitas aliquorum: vel corruptio vel annihilatio aliquorum variat mensuram formaliter: dummodo existentia sit eiusdem rationis dum manet.

¶ Ibi. Sed contra hoc. Hic doctor arguit probando: qđ si existentia permanens dum manet: mensuratur euo: quod etiam quodlibet permanens mensurabitur euo: ⁊ sic qualitas ⁊ quantitas ⁊ huiusmodi dum actu permanent: in esse quieto mensurantur euo. Sed hoc videtur inconueniens propter duo. Primo: quia secundum philosophum.4. physico. tex. commen.118. quies mensuratur tempore. Secundo quia generationes ⁊ corruptiones omnium generabilium ⁊ corruptibilium mensurantur instanti temporis: cuius autem primum esse mensuratur instanti temporis eius esse permanens mensuratur tempore.

¶ Ibi. Ad primum dico. Hic doctor primo declarat aliqua. Secundo soluit primam rationem. Primo ergo dicit quod fluxus alicuius forme: puta quando acquiritur calor vt.10. mensuratur de necessitate tempore: dum successiue acquiritur: nam fluxus ille est quedam successio prioris ⁊ posterioris: ⁊ talis successio dicitur motus formaliter ⁊ motꝰ proprie mensuratur tempore: ⁊ forma secundum quam est fluxus: vt puta calor: qui continue acquiritur: dicitur forma secundum quam est talis successio: ⁊ talis forma vt est sub tali actu vel successione dicitur actu motus: ⁊ forma secundum quam potest esse talis successio vel fluxus: non ꝙ actu sit fluxus: puta ipse calor: vt.10. actu permanens dicit̄ actu quies: quia nata acquiri per motum. Declaro tamen istam literam primo fluxus forme: talis fluxus est successio formaliter secundum prius ⁊ posterius: ita quod vnum succedit alteri: ⁊ talis successio formaliter dicitur formaliter motus: qui essentialiter: siue per se mensuratur tempore: vt supra expositum est īpresente.d.2. Secundo forma secundum quam est actualiter fluxus: vt calor: vt.10. pro quanto acquiritur successiue. prout vna pars actu acquiritur post aliam: talis calor dicitur forma secundum quam est actu fluxus forme: vel successio formaliter. Tertio: forma secundū quam potest esse fluxus vel successio: ⁊ est omnis forma que est partibiliter acquisibilis: vt quantitas ⁊ qualitas corporalis: ⁊ licet habeat aliquando esse permanens: tamen sibi non repugnat acquiri partibiliter: cum sit diuisibilis in plures partes. Hoc secundum ⁊ tertium est eadem forma: licet secundum diuersam dispositionem accepta. Nam secundū quod est forma secundum quam est actu fluxus forme dicit̄ motus actu: sed secundum quod est actu accepta: ⁊ habet esse permanens: dicitur quies actu. Forte tamen forma secūdo modo non dicitur motus formaliter: cum talis motus sit formaliter successio: que vna pars dicitur alteri succedere: sed erit motus materialiter pro quanto est id secundum ꝙ actu fit successio: ⁊ similiter forma. Tertio nō erit quies formaliter: cum quies formaliter opponatur motui formaliter sed poterit dici quies quasi materialiter: quia est forma: in qua nata est fundari quies. Quarto est permanens: in q̄ nō est natus esse fluxus partiū: tamen necessario habet formā consequentem in qua natus ē esse fluxus. Istud quartū forma substantialis corporalis: tenēdo sm aliq̄s: ꝙ indiuisibiliter acquiratur: in qua tamē est subiectiue forma: in q̄ natꝰ est fluxꝰ: puta quātitas vel q̄litas corpalis. Hoc quartū nō mensurat̄ tpe p se: nec per se sm ipm ppꝛie est quies: cū non sit natum moueri: quiescit tamē per accidēs: quia quies est sm aliquam formam necessario consequentem ipm: que supple forma nata est acquiri per motum: ⁊ per cōsequens nata est proprie quiescere. Quinto est illud in quo nō pōt esse fluxus: nec in aliquo ꝯsequente ipsum naturaliter: vt sūt substātie separate ⁊ abstracte. Et hoc quintū omnino inuariabi

Notabilis declaratio

liter manet dum manet: ⁊ ideo nullo modo mensuratur tempore: nec secundum se totum: nec secundum partem eius. nec per accidens: cum in eo non sit aliquid natum partibiliter ⁊ successiue acquiri: tale vero mensuratur euo. ⁊ etiā illa que in eo subiectantur: cum sint omnino inuariabilia dū manent cuiusmodi sunt intellectiones et volitiones: vt supra patuit.

¶ Ibi. De ista forma potest dici ⁊c. Dicit Doctor: quod loquendo de forma secundo ⁊ tertio modo: idest secundum quam actu est fluxus forme: ⁊ secundum quam potest esse fluxus forme: talis forma mensuratur tempore: quia licet ipsa forma tertio modo sumpta actu non habeat esse variatum: habet tamen esse variabile: ⁊ ideo non mēsuratur euo: quia euum requirit in suo mensurato esse inuariabile: cui rē pugnat successio partis post partem.

¶ Ibi si tamen dicatur omne esse non variatum mensurari euo. Item potest concedi quod ista forma quando secundum eam non est actu motus: potest dici mensurari euo. Sed ista pars videtur minus probabilis quam prima: quia ipsa forma actualiter existens mensuratur instanti temporis: non autem nunc eui: quod tamen oportet ponere ponēdo ipsam inquantum est actualiter sub motu mēsurari nūc temporis: ⁊ vt est sub quiete mensurari nunc eui: nam vt est actualiter sub motu: siue sub mutato esse necessario mensuratur nunc temporis: quia cuicunq; mutato esse correspondet pro mensura instans temporis: ⁊ sic eadem existentia nunc mensuraretur nunc temporis: ⁊ nunc mensuraretur nunc eui: quod videtur inconueniens.

¶ Ibi. Si tamen aliquis velit concedere calorem inquantum habet esse non variatum mensurari euo potest dici ⁊c. Sētentia huius littere est. quod quamuis quies ipsius caloris mensuretur tempore: non tamen existentia caloris mēsuratur tempore: sed euo. Nam quies ex hoc dicitur mensurari tempore. quia opponitur formaliter motui: qui per se mensuratur tempore. Sicut ergo motus vnius hore mēsuratur tanto tempore: ita quies opposita tanto tempore mensuratur: quia si talis motus calori non inesset per tantum tempus: ⁊ natus esset in esse: quies sibi opposita actu inesset per aliud tempus: patet: quia quies formaliter non est nisi priuatio alicuius successionis partis post partem: vt vult phylosophus quinto physi. tex. commen. 52. ⁊. 53. vbi tractat de contrarietate motus ⁊ quietis: quod quies est priuatio motus. Et addit doct. ꝙ licet Aristo. dicat qđ quies non mensuretur nisi per accidēs: potest tamen dici hoc modo: ꝙ mensuratur per se eo modo quo. s. priuatio mensurat̄ per se: quia hoc conuenit priuationi per se: quod conuenit ei inquantum est talis natura: hoc autem ꝙ ipsa sit tanta vel tanta conuenit ei inquantum est tanti vel tanti positiui: quod. s. tanto vel tanto tempore natum est acquiri: ⁊ per cōsequens tanto vel tanto motu. Et parum infra concedendum est inquit substantias generabiles et corruptibiles per se mensurari euo licet per accidens: hoc est secundū quantitatem naturalem consequētem eas mensurarentur tēpore.

¶ Et tunc ad secundā instantiam que est de generabilibus ⁊ corruptibilibus. Dicēdū ꝙ accipiendo ⁊c. Hāc litteram declaro cū dicit: ꝙ accipiēdo istaꝝ substantiaꝝ mutationē ꝫm ꝙ loquit̄ phylosophus de ea illa ē indiuisibilis: idest ꝙ mutatio substantie est indiuisibilis. Sequitur tale: vel ē mutatio vel indiuisibile. Pro clariori cognitione pono exēplū Ignis cū agit in lignum primo expellit dispositiones ꝯtrarias: puta: frigiditatem ⁊ humiditatē: et inducit per motū: puta caliditatem ⁊ siccitatem facientes ꝓ generatiōe ignis vltimus gradus caliditatis cū sit indiuisibilis īdiuisibiliter acq̇rit̄: ⁊ tale īdiuisibile terminat motū siue successionē: forma ergo ignis qui acq̇ritur: in instanti cōcomitat̄ ip̄m vltimum gradum caloris. Et hoc est quod dicit tale vel est mutatio vel ē indiuisibile: idest talis forma substātialis: vel acquiritur per mutationem: vel est indiuisibilis necessario cōcomitans indiuisibile. s. vltimū gradū caloris terminantē motum. Sequitur in textu. ita ꝙ mutari est aliter se habere nunc ꝗ̄ prius. Notat hic doctor rationē ꝓprie mutatiōis ⁊ dicit aliter se habere: nūc accipit̄ ꝓ indiuisibili: ⁊ ꝗ̄ prius ꝓ diuisibili: idest cum dicim⁹: ꝙ subiectū mutat̄: puta a nō calido ad calidum vt. 8. tunc illud subiectū dicitur mutari ꝓprie: quia nunc aliter se habet. s. quando est sub vltimo gradu caloris: q; tūc vltimū gradū īdiuisibiliter habet: ⁊ totū calorē in esse q̇eto ⁊ ꝑmanēti. ⁊ cū dicit ꝗ̄ prius: nā prius illđ subiectum erat sub continuo fluxu: quia continue acquirebatur calor in ipso: ideo quando habet vltimum gradum caloris: aliter nunc se habet quam prius se habuit. Sequitur. Primum igitur esse forme per se terminans fluxum: id est quod vltimus gradus caloris: qui per se terminat: illum motum: vt dixi supra: mensuratur instanti. Sequitur ⁊ ad illud proprie est mutatio: patet per diffinitionem mutationis prius dictam: quia subiectū existens nunc sub tali gradu proprie mutatur: quia aliter se habet nunc: quam prius se habuerit. Sequitur: si ad primū esse forme (id est quod quando subiectum puta materia ipsius ligni est sub forma substantiali ignis: que forma non terminat per se fluxum siue motū: patet: quia ipsa acquiritur subito ⁊ indiuisibiliter per se primo) subiectū non mutatur: quia vt est sub tali forma non aliter se habet nunc quam prius se habuit: eo modo quo exposui de subiecto proprie mutationis. Sequitur sed quasi secundario inquantum illud primum: id est quod illa forma substantialis potest dici mutatio secundario: q; cōcomitatur formā accidentalē: cui⁹ vltimū esse est proprie mutatio: ⁊ hoc modo subiectum respectu forme substantialis potest dici mutari: quia in ipso forma substantialis concomitatur mutationem primo ⁊ per se: puta accidentis facientis pro generatione talis forme substantialis. Sequit̄. Concedo igitur: quod primum esse substantie generabilis in quantum concomitatur mutationem proprie dictam mēsuratur instanti: vult dicere quod primum esse forme substantialis in se absolute non mensuratur instanti temporis sed tantum dicitur mensurari instanti temporis: quodammodo de nominatione extrinseca: supple inquantum concomitatur vltimum esse forme accidentalis requisite ad hāc generationem forme substantialis: ⁊ quia tale vltimum esse mensuratur in instanti temporis: ideo dicitur quod primū esse forme substātialis mēsuratur instanti temporis. Sequitur. Sed non sequitur vltra: ergo esse habitū post illud instans mensuratur tempore: q; in primo instanti illud esse comparatur ad causam particularem generantē: a qua est: ⁊ post illud instans non habet dependentiam ad illam causam particularē generantē: sed tantum ad primā causam conseruantem: ⁊ tunc habet habitudinē vniformē ad illā causam conseruantem: sicut esse angeli: quia conseruatur in identitate ꝑfecte absque varietate. Et hoc magis patebit in tertio distin. 10. de creatura proprie dicta: et generaliter vide ibi.

Ibi. Et ex hoc patet ad argumentum

Que mutatio mensurat̄ instāti tpis.

quod posset fieri de successiua ī euo. Dicit doctor: quod nō omnis forma secundum quam est variatio vel mutatio mēsuratur tempore: vel instanti temporis: vt patet de intellectione. Nam intellectus transijt de priuatione illius intellectionis ad illam: et sic dicitur mutatio: non tamen mensuratur instanti temporis: vt patet supra de intellectione angeli. Sed sola illa mutatio mensuratur instanti temporis secundum quam mutabile aliter se habuit successiue quā nunc se habet indiuisibiliter: vt declaraui supra de mutari proprie dicto. Vult ergo dicere doctor qđ licet aliqua forma acquiratur post non esse ipsius: ⁊ sic subiectum eius trāseat de non esse illius forme ad esse: quia tamen illa forma non acquiritur successiue ⁊ partibiliter: sed tota simul: ideo non mensuratur tempore: nec instanti temporis. Sola vero illa forma que acquiritur partibiliter mensuratur tempore: esse vero illius vltimum mensuratur instanti temporis. Sequitur hoc est cuius termino ad quem indiuisibiliter habito necessario presupponitur terminus a quo diuisibiliter ⁊ in termino habitus est indiuisibiliter. Exemplum. Nam calor vt. 8. sic se habet quod vltimus gradus ad quem terminatur totus motus caloris dicitur terminus ad quem: ⁊ totus calor qui precedit ipsum terminum ad quem: qui semper est sub motu: dr̄ terminus a quo: ⁊ merito dr̄ ꝙ subiectū respectu caloris vt. 8. habito vltimo gradu se habet aliter supple in termino ad quem: quam se haberet in successionē caloris: siue in termino a quo. Sequitur ⁊ in termino habitus est indiuisibiliter: id est quod calor: vt. 8. vt est in vltimo gradu dicitur īdiuisibiliter: quia ille gradus vltimus acquiritur indiuisibiliter. Sequitur ⁊ hoc / vel secundum quem fuit motus mensuratus tempore: id est quod illa forma secundum quam motus mēsuratur tempore: terminus illius forme instanti temporis: vt exemplificaui prius de calore. Sequitur vel in necessario concomitans motum mensuratum tempore: vt supra patuit.

Ad argu. ꝓncipalia

Ad argumēta principalia.

Primo arguitur sic: probando quod operatio angeli non mensuretur per auctorem de causis propositione penultima. Inter rem cuius substantia ⁊ actio mensuratur tempore: ⁊ rem cuius substantia ⁊ actio mensuratur eternitate: est res media cuius substantia mensuratur eternitate vel euo: ⁊ actio mensuratur tpe cuiusmodi est angelꝰ. ergo. ⁊c. ¶ Respondet doc. ⁊ responsio stat in hoc. Nam Auicen. voluit quod operatio intrinseca intelligentie sit intellectio ⁊ volitio: ⁊ sic eadem substantia cum ipsa: hoc idem voluit Aristote. 3. de anima: vel saltez īponitur sibi. Et cū dicit in argumēto opatio: cuius substantia mensuratur eternitate vel euo: ipsa mensuratur tempore: si intelligat de operatione intrinseca non tenetur: si de extrinseca vt ipse posuit posset concedi: que operatio extrīseca est mouere celum: qui motuz mensuratur tempore: sed questio tantum intelligitur de opatione intrinseca

¶ Secundo principaliter arguit. 8. physi. tex. cōmen. 93. nihil generatur vt statim non sit: ergo omnis opatio angeli durat per tempus: ⁊ sic precise non est in instanti: si autem esset in euo esset precise in aliquo instāti. ¶ Respōdet doc. ⁊ responsio est clara ex dictis supra. Concedit enim: quod intellectio angeli potest durari: ⁊ tamen mensurari euo: qd potest correspondere tempori nostro: potest etiam aliqua intellectio correspondere tantum instanti temporis nostri: et alia immediate sequens correspondere tempore immediato: vt supra dictum est. Et sic finis huius materie de mensuris angelorum

Thomas de vio caietanꝰ.

¶ Sed quidam nouus expositor prime partis Sanc. Tho. quest. 10. ar. 5. d. quod solutiones:

quas facit doc. tenendo: quod potest esse successio in mensura aliqua: puta in euo absque nouitate ⁊ successione ī mēsurato non euacuant rationes predictas: ⁊ improbat specialiter exemplum doc. qui sic dicit. Si poneretur caro nō habens partem ⁊ partem sub quantitate: tunc in mensura essent partes ⁊ nō in eo cuius essent: ⁊ sic in proposito esse angeli est absque innouatione: ⁊ tamen mensura est successiua Unde ad rationem factam directe contra huius respōdet negando in sententia: quod transmutabilitas mensurati: sicut precise causa successionis in mensura.

¶ Sed contra hoc responsio facile conuincitur falsa tum ad hominem: tum simpliciter. Ad hominem quidem: quia si successio in mensura stat cum mutatione/ ⁊ immutatione partis subiecti seu mensurati: ergo arguere a successione mensure ad transmutationem subiecti non valet: sed est sophisma consequentis. Sed ipse Scotus ibidem fatetur: ꝙ ille processus est bonus ⁊ ab effectu ad causam. ergo: ⁊c. Et confirmatur: quia Aristote. vsus est illo: nec processus litere est alius ab illo: si enim successio est in mensura: dicimus ergo in mensurato: quia variatio mensurati est causa successionis in mensura. mirum valde est de hoc homine cū eandēmet rationem: quia Aristo. approbat: quia Sanctus Tho. improbat. Et propterea necesse est vt aut approbationem: aut improbationem propriam neget. Simpliciter autem quoniam indiuisibile inpossibile est: quod certificetur ex propriis per diuisibile: ergo inpossibile quod mensuretur per illud: ⁊ tenet sequela: qua mensura est certificatio mensurati: antecedens vero patet in exemplo suo. Nunquam enim sciretur quanta esset caro indiuisibilis per quantitatē diuisibilem si eius esset: vnde de facto per quantitatem specierum in eucharistia non mensuratur corpus Christi: quia non est sub ea diuisibiliter: ⁊ idem est iudicium in quantitate durationis: si enim ipsa est extensa nunquam mensurabitur indiuisibili: ⁊ inextenso secundum durationem. Quomodo enim scietur sic illius duratio naturalis etiaz fingi nō potest: oportet igitur mensure extense respondere mensuratum extensum ⁊ indiuisibili indiuisibile: vt litera ex Aristote. deduxit.

In responsione. Ad primam aduerte

ꝙ Sco. arguit contra quatuor propositiōes. Prima est affirmatiua: operationes angeli mensurantur tempore. Secunda est negatiua virtualiter inclusa in precedenti: operationes non mēsurātur euo. Tertia est affirmatiua visio beata in angelis mensuratur eternitate participata. Et he omnes habent in hac responsione ad primū: vt patet in litera. Quarta vero etiam affirmatiua est. Esse rerum generabilium mensuratur tempore: hoc enim in responsione ad vltimum articuli precedentis: ⁊ in corpore huiusmodi posita est: cum dictum est: quod tam id quod in transmutatione cōsistit: id est motus quam id quod mutationi subiicitur: quod experimur essē nostrum esse substantiale mensuratur tempore. Arguit ergo primo in secundo senten. d. 2. q. 4. contra secundam propositionem probando illius contradictoriā quam tenet: vt veram. s. operationes angeli mensurantur euo tripliciter. Primo sic: esse ⁊ operatio angeli habent vniformem moduz manendi dum manent: ergo habent mensuram eiusdem rationis: antecedens patet: quia vtrunque est indiuisibile: ⁊ tamen defectibile. probatur: quia mensure proportionantur diuersis modis manendi: vt patet de successiuis ⁊ permanentibus. Secundo sic: actus beatificus mensuratur euo: vt per Augu. patet de fide ad Petrum. c. 18. ergo. ⁊c. Tertio operatio angeli non mensuratur eternitate: nec tempore. ergo euo.

¶ Ad euidentiam huius difficultatis aduerte: quod Scotus ibidem tres mensuras durationis ponit tempus euum: ⁊ eternitatem: ita quod tempus rem successiuam: euum permanentem defectibilem tamen. Eternitas autem rem omnino indefectibilez mensurat. Et propterea tenet esse substantiale rerum: ad quas impossibile est esse motum: et operationes angelicas ⁊c. secundum se mensurari euo: ⁊ tota radix eius est illa maxima: quecunqꝫ vniformez habent modum manendi dum manent habent mensuram eiusdem rationis. In presenti autem litera distinguitur mensura durationis penes mutabilitatem ⁊ immutabilitatez rerum. Et vere sic est: quoniam mēsura durationis est certificatiua naturalis durationis rei secundum se. Alioquin frustra esset: naturalis autem duratio ex rei mutabilitate aut inmutabilitate nascitur: loquor de mutabili vel imutabili proprie. i. ex extrinseco: quoniam ex tali inmutabilitate tantum pendet naturalis duratio rei: nihil enim refert ad naturalez durationem rei: an in alio sit potentia destructiua eius an nō: sed solum an in ipsa sit vnde posset deficere: an non: ⁊ ī hoc errauit manifeste Scot. dicens: nec aliquando non esse nec posse non esse per propriam potentiam: variat mensurā rei ⁊ fundamentum eius est valde debile: scilicet quia si angelꝰ annihilādus esset: nihilominus mēsuraretur euo: liquet enī quod naturaliter non formatur aliquando et similiter posse naturaliter non esse: variant naturam rei: quia corruptibile ⁊ incorruptibile: vt dicitur. 10. metaphy. sunt substātia: aut in obiecta variāt inqꝫ naturā generice: adeo vt nihil sit eis vniuocum: ergo nec propria mensura est eadem. Et ex hoc prouenit ꝙ annihilandus angelus mēsuratur euo: qr. s. annihilatio non prouenit ex natura eius: sꝫ ab extraneo: ipse enī qtū ē de se semper esset: dicimꝰ ergo rē oīno īmutabilē eternitate: inmutabilē autem simpliciter ⁊ mutabilē scdm quid euū: mutabilem autē simpliciter tēpore Et propterea cū angelus sit inmutabilis substātialiter mutabilis tamen accidentaliter euo mensuratur: operationes vero eius naturales: quia naturaliter sunt mutabiles euo mensurari nequeunt. Euo nanque mensuratum euiternum est euiternum autem naturaliter perpetuum est: nullum autem naturaliter mutabile est naturaliter perpetuum.

¶ Ad fundamentum autem Sco. cum distinguenda est primo propositio illa quoniam si fit in sensu cōposito est falsissima: quoniam vt dicitur primo Periermenias: vnumquodqꝫ necesse est esse dum est. Et sic omnia manentia dum manēt habent vniformem modum essendi. quia sunt necessario ⁊ tamen non habent eandem mensuram. Nec ad hunc sensuz arguens facit illam: sed absolute seu in sensu diuiso: ⁊ tūc dr: ꝙ modus manendi est multipliciter distiguibilis. s. vel penes necessariū ⁊ possibile vel penes pmanēs ⁊ successiuū vel penes defectibile ⁊ idefectibile: ⁊ qcūqꝫ mō sumatur semp ē falsa: qm̄ nec oē necessariū conuenit ī mēsura sed alia ē mēsura necessarij omnino vt dei ⁊ alia necessarij simpliciter possibilis autem sꝫ quid: vt reliqua sunt incorruptibilia: ⁊ similiter omnia possibilia non mensurantur vna mēsura: quoniam quedā tēpore continuo ⁊ quedam tempore discreto: vt dicetur: similiter non omne permanens conuenit ī mēsura: vt patet de superioribus ⁊ iferioribꝰ. nec oīa successiua quoniā alia est mensura successiuorū successione cōtinua ⁊ alia succedentium successiōe discreta: vt dicitur. De defectibili aūt ⁊ indeffectibili iaz patet. Defectibilitatem non esse modū rei vt ab eis sumitur: sed dicere potētiaz extraneam: ⁊ propterea nō est ad propositū: ⁊ esset nihilominus falsa ex

eo quod non omne defectibile vnica mẽsura certificaꝛ. Ex his autem simplicibus patet responsio ad modos compositos: puta permanens defectibile ⁊ similes. Ad formam ergo propositionis dicendum est: quod habere vniformem modum manendi intrinsecum rei: vt per se respicientem naturalem durationem rei est ratio vniformis: siue eiusdem mensure durationis: ⁊ non absolute vniformem modum manendi: ⁊ ideo falsum est antecedens illius consequentie ⁊ iã exclusa est eius probatio.

¶ Ad secundum negatur antecedẽs: vt patet in litera: nec est verum quod Augustinus dicat illud nisi in sensu inferius manifestando: accipiendo .s. euum pro eternitate ꝑticipata. ¶ Ad tertiũ negaꝛ antecedẽs pro secunda parte: qꝛ opatio angeli mẽsuraꝛ nunc tẽporis non cõtinui: sꝫ discreti.

Contra secundam propositionem .s. operationes angeli mensurantur tempore. arguit Sco. ibidem Sꝫ quoniã argumẽta sua militant contra tenentes eas mẽsurari tempore discreto: quod sit species quantitatis: ⁊ hec propositio nõ est sancti Thome: quoniam apud nos tẽpus discretuꝫ nihil aliud est ꝙ̃ numerus prioris ⁊ posterioris ĩ motu discreto: qui nihil aliud est ꝙ̃ successio operatiõis spiritualis ad aliã operationem spiritualem: quales sunt due intellectiones sine fantasmatum vitio. Numerus auteꝫ de predicamento quantitatis sequitur diuisioneꝫ ꝯtinui: oportet vt tempus hoc sit numerus transcendens cõpositus ex vnitatibus transcendentibus: quia in quantum sic est vnuꝫ tantum ex Scoto motiuum afferendum censui .s. quia ponuntur multa tempora sine necessitate: oportet etiam multiplicari tempora: non solum in pluribus: sed in eodeꝫ respectu actum intellectus ⁊ voluntatis ⁊c. hec autem vidẽtur inconuenientia: igitur. ¶ Ad hoc breuiter diciꝛ ꝙ necessitas magna est multiplicandi tempus incontinuum ⁊ discretum propter spirituales operationes substãtiuarũ spiritualiũ: carerẽt eñ aliter proportionatis mẽsuris. Ille enim cũ sint immediate sibiinuicem succedentes: ⁊ instantanee scđꝫ se: quia quelibet est tota simul eleuantur manifeste supra tẽpus continuum ⁊ eius instantia. ad eui autem excellentiaꝫ non attingunt: quia corruptibiles naturaliter sunt. Oportet ergo aut sine propria mensura remaneant tam nobilia entia / aut tempus discretum ponere: cuius instantibus operationes ipse in se mensurantur: hec enim sunt: ipse motus spiritualis angelorum: cuius numerus est tempus: per qđ dicit Augu. mouere deum spiritualẽ creaturam. Multiplicatio autẽ temporis discreti in pluribus angelis: aut in eodẽ iudicio meo non est necessaria nisi materialiter: quemadmodũ etiã continuum: quo nostra mensurantur: materialiter multiplicatur in omnibus mobilibus: ⁊ euum in omnibus euiternis: consonum nanque rationi videtur: vt sicut omnia euiterna simplicissimo euo mensurantur: quod soluꝫ est vnum formaliter: ita omnis operatio huiusmodi simplicissima operatione: seu simplicissimo nunc illius mensuretur. Et similiter omnis successio operationum simplicissima successione. Tulit autem operatio ⁊ successio est ea: que in primo operante temporale inuenitur: quem constat esse supremum angelum: in quo vt dicetur: est etiam euum. Et quia operationes intellectus sunt naturaliter priores ⁊ simpliciores operationibus voluntatis: erit vnum tempus obiectum huiusmodi temporaliũ: quod est primo mensura operationum succedentiũ in intellectu primi angeli: ⁊ ex consequenti: ⁊ extrinsece mensura ceterarum operationum tam suorum quam aliorum spiritualium: cum his tamen dictuꝫ est: stat quod quasi materialiter multiplicetur huiusmodi tẽpus iuxta numerum mensuratorum operum: eo quod vnuꝫ ⁊ multa que consequuntur ens: multiplicantur cum rebus istis. Dixi autem quasi materialiter: quia nõ oportet quod omnino vniuoce saluetur proportio temporum nostrorum ad tempus: cuius obiectum est primus motus: et proportio tp̃m ad simplicissimũ tp̃s eorꝫ: sed sat ẽ si ẽ quasi talis.

Contra tertiam vero propositionẽ .s. operatio beata mensuraꝛ etnitate ꝑticipata. Arguit idẽ in quarto dist. 49. q. 6. Opatio btã nõ est ĩmutabilior euiterno: ergo non mensuratur eternitate: sed euo: cõsequentia nota: ⁊ antecedens probatur: tũ quia operatio beata est simpliciter minus nobilis ꝙ̃ obiecta btĩ angeli: quoniã substãtia est nobilior accidente: tuꝫ qꝛ perfectio ipsius operationis btẽ nõ est immutabilior obiecta eiusdẽ operatiõis: quoniaꝫ id quod inest alicui per accidens non est immutabilius eo: qđ inest per se. Cõstat aũt qđ substantia operationis mensuratur euo. ergo ⁊c. Preterea eternum vt distinguitur contra euiternum non solum est totum simul: sed est ĩdefectibile carẽs potẽtia ad non esse: sed nullum creatum est hmõi. ergo ⁊c. Ad euidendum huiusmodi difficultates scito: quod quamuis euum nichil aliud sit quam eternitatis participatio. distinguitur tamen a sancto Tho. hoc in tertio contra Gentiles. c. 16. ⁊ in quarto sen. distin. 49. q. i. articulo. 2. q. 3. Eternitas participata ab euo non sicut perfectuꝫ a minus perfectio in eadem specie: sed sicut perfectius a minus perfecto diuersorum ordinum. Eternitas quippe cum sit propria mensura diuini esse participata etnitas ꝯsequẽt ẽ propria mensura esse diuini ordinis. Esse autem diuini ordinis: dico quod impossibile est naturale esse cuicunqꝫ creature facte aut factibili: de quo in qõne. xii. latior erit sermo. Euum autem est mensura esse: immutabilis quidem sed naturalis ordinis: et hoc est per se primo. differẽtia inter eternitatem participatam et euum. ex hac enim. et alia differẽtia fluunt: vt omnes difficultates soluuntur: quia enim operatio beata diuini est ordinis. ideo eternitate dicitur mensurari participatiue.

¶ Nunc etiam vis cõclusionis impugnate a Scoto .s. ĩtellectus creatus non potest ex se in operationem beatam. ergo mensuratur eternitate ex primo siquidem antecedente. sequitur ergo diuini est ordinis: ⁊ primus ergo mensuratur eternitate. ¶ Unde ad primam rationem Scoti negatur antecedens: quoniam operatio beata: dato quod ipsa in se non esset immutabilior euiterno: est tamen immutabilior ordinis: quia diuini: ⁊ propterea dicitur: ⁊ est immutabilior secundum suum genus. Dixi autem dato ꝙ non sit ⁊c. quia minor mutatio sufficit ad non esse operationis beate: quã obiecta angeli: quia hoc exĩt ad annihilationem: illa non ẽ: ⁊ rursus immutabilior: quia plura immutabilia immutabilius continetur vna siquidem visio beata absqꝫ omni immutatione continet visiones omnium spectantium ad vniuersum eminenter. Nullum autem euiternum ad hanc immutabilitatem ascendere potest.

¶ Ad probandum autem primum dicitur quod sicut act⁹ est simpliciter nobilior potentia: ⁊ tamen substantia est simpliciter nobilior accidente: ⁊ ratione primi actus intelligẽdi est nobilior materia prima. Rationes secundi econtra ita in proposito: et hec est vera: quod substantia est nobilior accidẽte: ⁊ similiter hoc quod esse diuini ordinis ẽ nobilior esse naturali. et propterea vtrunqꝫ est verum in diuersis ordinibus. Substantia quippe angeli est nobilior secundum esse nature: operatio aũt beata secundum excellentiam deitatis: et si proprie loqui volumus equiuoce comparari videtur. ¶ Ad secũdam autem probationem negatur: quod substantia operationis beate mensuretur euo. Obiecta eñi operationis ⁊ imperfectio vna res numero sunt: ⁊ eadem mensurantur mensura: vnde non solum beatitudo operationis: sed ipsa operatio beata mensuratur eternitate participatiua. Falsum quoqꝫ est: quod perfectio non sit immutabilior substantia: opationis eo modo quo distinguitur. quoniam substantia operationis: si sine operatione beatitudinis esset in instanti temporis discreti mensurareꝛ. Perfectio autem deitatis mensuram deitatis adducit: non eo modo quo accidens superinducitur: sed eo potius modo quo differentia generi adueniẽs naturam affert specificam. Et propterea non valet probatio in oppositum de eo quod inest per accidens. ꝯstat enim quod natura generica: aut quasi generica secundum se non talis aut tante perfectionis ex perfectione differentie aduenientis: que tamen generi accidere conceditur perfectionem tantum: vt talem assequitur ita quod vnum ens perfectum sit: et sic est in proposito.

¶ Ad secundam autem probationem principalẽ dicitur: quod proprie loquendo beatus vt sic caret potentia ad nõ esse beatum: sicut celum caret potẽtia ad non esse rotundũ queãdmodũ. n. materia prima si reciperet formaꝫ vnã equiualentem omnibus formis generabilium et corruptibiliuꝫ careret potẽtia ad non esse illius forme: ita intellectus habens actum beatum caret potẽtia non esse illius actus. Actus enim ille est omnĩ bonorum si aggregatione: sed eleuatione perfectus: ⁊ ideo beatitudo: ac immutabilem beatuꝫ reddit: extenso autem vocabulo: vt arguens vtitur vocando potentiam non esse potentiam logicam vel obiectiuã dicitur quod eternum per essentiam oportet carere omnipotentia ad non esse: non autẽ per participationẽ si sat ẽ: vt di

stinguitur contra euiternum diuersitate ordinis: quia illud s. est ordinis eterni per essentiam: istud vero nature.

Contra quartam Propositionem arguit Sco. in secundo: vbi supra. non aliter quam primam. scilicet esse substantiale habet eundem manendi modum quamdiu est: quem habet euiternum: quia successiōe caret ⁊c. Et ad hoc non oportet respondere aliter: quam superius. Nō enim penes habere esse modo successiuo vel permanenti distinguitur mensura: sed penes mutabile et immutabile: vt dictum est. Sed aduerte hic quod Sco. ibidem nititur soluere rationem sancti Tho. ad hoc in responsione ad secundum in presenti arti. factam: scilicet quia motus est mensura: non tantum motus: sed etiam quietis: ait enim quod substantia bouis absolute mensurat̃ euo: quies autem eius tempore: nec aliud ex illa sequitur ratione. Sed hec responsio non est sufficiens euasio: quoniam tempus comprobatur in littera mensurate: non solum quietem: sed rem quiescentem: quoniam omne quiescens est mobile: omne autem mutabile secundum quod mutabile mensuratur tempore. Constat autem quod secūdum substantiā nos sumus mutabiles: ergo sm̄ substantiā tp̄ales: ⁊ stat vis rōnis in hoc. Motus et quies substātialiter accepti. i. mutatio substantialis ⁊ quies sub esse substantiali non solum in actu sed in potentia mensurant̃ tempore: ergo esse substantiale nostrū mensuratur tp̄e: añs patet ex eo: ꝙ actus et potentia ad eiusdez ordinis mensuram spectat: vt ex p̄io celi ⁊ 4. physi. habetur. Consequentia autē tenet ex eo: ꝙ potentia talis substantialis est. vt. 10. methaphy. dicitur.

Ad rōes Caietani factas ꝯ Scotum

Respondeo ostendendo ꝙ rationes: quas facit iste nouus expositor non euacuent rationes docto. Et primo ad illa que dicit de successione in mensura et non in mēsurato. Dico quod si recte ītelligeret doctor nō oporteret et circa hoc laborare. Unde pro maiori intelligētia No. quod doct. primo non videtur tenere expresse hāc opi. scilicet quod ponatur mensura successiua: sed sustinet vtranqꝫ opi. s. quod sit mensura successiua: vt dicet S. Bo. ⁊ ꝙ sit mēsura īdiuisibil'. vt tz Heñ. sustinēdo tñ opi. s. Bo. dicit respondendo ad rationes Heñ. quod euum est mensura successiua mensurans exñtiā angeli: licet existētia āgeli sit indiuisibilis ⁊ nullo modo successiua.

Triplex mensura.

¶ Scđo no. quod triplex est mēsura pro nunc: scilicet permanens ⁊ intrinseca: ⁊ sic quantitas permanēs dicitur mēsura alicuius quanti. Secunda est successiua secunduz partem ⁊ partem: ita quod componitur ex pluribus partibus diuisibilibus: quarum vna succedit alteri: ⁊ sic tempus est mensura motus: vel vna pars motus per replicationem potest mensurare vnum totum motuz: vt patet infra. d. presenti. q. 2. Tertia dicitur mensura successiua cōstituta ex partibus tantum indiuisibilibus: siue instantibus eui: ita quod non dantur plura instantia simul: sed semper vnuz succedit alteri: ⁊ talis mensura dicitur mensurare durationez existētie angeli: ita quod dicimus existentia tantum durauit ⁊ durat: sicut etiam dicimus quod tempus mensurat motuz: ita quod per tantum tempus cognoscimus motum tantuz durasse. Et sic mensura isto tertio modo potest mensurare indiuisibile quantum ad eius existentiam tantum duraturaz: ita quod primum instans eui mensurat existentiā angeli positam pro illo primo instanti: ⁊ secundum instans eui succedens primo instanti ipsius eui: mensurat eandem existentiā ipsius angeli posita ꝑ illo secūdo instāti: ⁊ sic deinceps Dicitur ergo euum mensura indiuisibilis pro quanto mensurat indiuisibiliter: sic intelligendo: quod illud quod actu mensurat est tantum instans eui: ⁊ transeunte illo succedit aliud mensurans indiuisibiliter existentiam angeli. Dicitur etiam euum mensura diuisibilis ⁊ successiua accipiendo pro quodam toto constituto ex pluribus instantibus sibi adinuicem succedentibus: ⁊ sic est mensura diuisibilis mensurās existentiam angeli diuisibiliter: sic ꝙ tota exñtia angeli posita in primo instanti tm̄ mensurat̃ illo: ⁊ posita eadez in secundo instanti mensurat̃ alio succedenti: ⁊ sic patet quō non est inconueniens esse mensuram aliquam diuisibilem ⁊ successiuam: ⁊ mensuratum in se esse omnino indiuisibile: licet tñ eodē semper ponatur in esse pro alio ⁊ alio instāti eui: Esset bene inconueniēs dare vnā mensurā successiuam cōstitutam ex partib⁹ diuisibilibus: ⁊ per cōsequēs successiuis adinuicem mensurare indiuisibile: ⁊ nullo modo successiuū quia si mēsurat intrinsece sm̄ vnā partē q̄ necessario est diuisibilis: correspondet mēsurato diuisibili: vt patet de tēpore quia si vna pars hore puta centesima: mensurat vnam partem motus necessario illa pars erit diuisibilis: ⁊ quia totus vnus motus constat ex partibus diuisibilibus: ideo habet mensuram diuisibilem ⁊ successiuam: ⁊ econuerso

quō euuz dr̃ mensura indiuisibilis ⁊ diuisibil'.

¶ Et cum dicit: quod doc. adducit. Ari. 4. phy. tex. com. 90. et 100. quod prius ⁊ posterius in tempore sunt propter pri⁹ ⁊ posterius in motu. Dico quod bene in hoc concedit. Aristo. de tempore ⁊ motu quia est impossibile mensuratum. ꝙ est causa mensure esse successiuum ⁊ diuisibile quin mensura sit successiua ⁊ diuisibilis: nam cuilibet parti motus correspondet aliqua pars temporis: ⁊ vtraque pars est diuisibilis: ⁊ sic vna pars temporis non potest succurrere alteri parti sine successione partis posterioris motus ad partem priore cum prius ⁊ posterius ī motu sint causa prioris ⁊ posterioris in tempore Et forte nō est simpliciter necessarium esse tantam successionem in mensura quanta est in mensurato pz: quia si daretur successiuum habens. 100. partes secūdum quantitatem ⁊ non secundum proportionem: ⁊ daret̃ aliquod tempus habens tantuz quatuor partes secunduz quantitatem: ⁊ posset mensurare totum illum motum ⁊ hoc per replicationem: ⁊ tñ non esset tanta successio in tempore quanta in motu. Et similit̃ si daretur motus habēs. 100 partes secundum quantitatez: vna pars illius per replicationem mensuraret totum illum motum: ⁊ tamē esset maior successio ī mensurato quā in mensura. ¶ Et cuz arguit ad hominem dicens. Si successio in mensura stat cum immutatione in mensurato ergo arguere a successione mensure ad transmutationem mensurati non valet: est sophisma cōsequentis. ⁊ ipse Sco. ibidem fatetur: quod iste processus ē bonus ⁊ ab effectu ad causaz. Dico concedendo esse sophisma consequentis: quia bene valet si mensuratum est successiuum ⁊ mensura erit successiua: sed non econtra ideo arguitur a positione consequentis ad positionem añtis.

¶ Et cum dicit. Sco. concedit hunc processum esse bonū Dico quod si tantam litteram docto. vidisset non sic faciliter diceret: que dicit. Nam ibi tantum concedit de motu: ⁊ tempore: vnde sic dicit. Dico inquit quod bene sequitur. si partes temporis sunt alie partes motus erunt alie si ē ab effectu ad cāz sed nō ēst necesse: qđ in q̄buscūqꝫ ꝑtes durationis sūt alie: ꝙ aliqua distinctio partiuz priorum sit cā huius distinctionis: quia illa que alicui est secunda pōt in alio esse p̄ma exēplū ⁊c. hec ille. Alia verba q̄ dicit iste nou⁹ expositor: quia sūt minus honeste cōtra tātū doc. silētio transeo nec recurrere ad similia ē soluere rōnes Et cū vltimo dicit ꝙ īpossibile est indiuisibile certificari ꝑ diuisibile: ⁊ hoc ex propriis ipsius indiuisibilis. Dico vt supra quod non est inconueniens. indiuisibile enim in se quantum ad suum esse existentie non certificatur per diuisibile: sed bene indiuisibile tale potest certificari quantum ad eius durationez. quia per aliud ⁊ aliud instans eui certificatur quod talis existentia indiuisibilis durat per tot instantia que constituunt mensuram successiuam et diuisibilem in illa instantia. Sicut si per possibile vel impossibile conseruaretur vna mutatio ꝑ diem vel vnus punctus: et daretur punctus constitutum ex instantibus sibi inuicem immediate succedentibus: mensuretur mensura diuisibili modo exposito. Errat enim iste credendo quod euum mensuret intrinseca angeli. nam mensurat tantum existentiam eius quo ad suam duratione: sicut nec eternitas dicitur mensurare existentiam diuinam in se: et simpliciter: sed mensurat eius infinitam durationem. Et cum vltra dicit quod nunquam sciretur quanta esset caro indiuisibilis per quantitatem indiuisibilem si eius esset. Dico quod non est simile: quia aliud est loq̄ de mensura mensurante aliquod quantum in se: Et de mensura mensurante aliquid: quantum ad eius durationem: vt dixi supra. quia forte indiuisibile in se nō posset certificari per aliquod diuisibile: sicut nec diuisibile per indiuisibile. Et hoc exemplum doctoris de carne ⁊ quantitate debet sane intelligi. nō enim dicit quod tunc talis quantitas permanens mensuraret carnem non habentem partem ⁊ partem: sed tantum dicat sic. Si poneretur caro non habēs partem et partem sub eadem quantitate permanente: tunc esset ibi alietas partiū in ipsa extensione. que quantitas est absqꝫ extensiōe vel diuisibilitate partium ei⁹ cui accidit talis extēsio. Hec ille. Et per hec que dixi patet quid dicendum est de corpore christi in eucharistia: ⁊ sic patet in probatio ⁊c.

Rñdeo oñdendo ꝙ solutiōes huius noui expositoris non euacuent ratiōes doc. Et

p̃mo miror ꝙ imponat doc. que nõ dicit: iponit.n.doc. ꝙ ipe ponat tres mensuras s̃m vniformitatẽ vel difformitatem mensuratoꝝ ⁊c. Sed iste non bene forte vidit doc. originaliter Doc.n. adducit hec cõtra Hẽn. qui posuit hanc triplicẽ mẽsurã correspũdẽtẽ ⁊c. Scd̃o ipõit doc. ꝙ eẽ substãtie reꝝ: ⁊ opationes intrinsece angeloꝝ mensurant̃ euo. Sed hoc non dicit doct. sic simpliciter ⁊ absolute vt iste iponit imo forte tenet ꝙ nulla mensura mensurent̃: vt pȝ.q.3.d.2. secundi. vbi tandẽ videtur tenere ꝙ existẽtia superior angeli ⁊c. ⁊ sic diceretur de existentia superiori intellectionis: imo in ista materia semꝑ dubie loquitur vt patet. Dicit ergo doc. ꝙ posito ꝙ operatio angeli mensuret̃ aliq̃ alia mensura de qua supra in.q.3. ⁊ posito ꝙ existentia angeli mensuretur euo: dicit ꝙ opatio intrinseca: ⁊ substantia ẽt corruptibilis mẽsurant̃ euo: cũ hmõi existentie hẽant similẽ modũ ⁊c. Non dicit ergo absolute ꝙ mẽsurent̃ euo: opȝ.n. diligenti⁹ videre doctorẽ subtilẽ. Tñ posito ꝙ sic mensurent̃ euo adhuc ostendo ꝙ non recte iprobat rõnes doc. Cũ ergo dicit ꝙ Scotus errauit manifeste dicens nec aliqñ non esse nec posse non esse per propriã potentiã variat mensuram eius: ⁊ fundamentum eius est valde debile: quia si angelus esset annihilatus: nihilomin⁹ mensuraret̃ euo. Dico ꝙ hoc est verum ꝙ mensuraretur euo: ⁊ ꝙ non esse aliqñ naturaliter et non posse non esse naturaliter non variant modũ mensure. vt clarius intelligatur premitto aliqua. primo ꝙ gradus intrinsecus rei non variat rõnẽ formalẽ rei vt patet a doct. in prio di.8.q.2. in rñsione ad primũ argumentũ principale: cũ talis gradus ⁊ sit sit intrinsecus rei ẽ tñ posterior re cui⁹ ẽ: ⁊ sic ponẽdo ꝙ necessitas ⁊ cõtingentia: finitas ⁊ ifinitas sint gradus intrinseci: nõ variabunt rõnẽ formalẽ rei cui⁹ erunt. Secundo premitto ꝙ nullus modus rei quicũq̧ sit ille siue intrinsecus siue non (cũ semper intelligatur posterior re cuius est: patet quia presupponit eam) potest variare formalẽ rationẽ illius: ⁊ sic prio res ẽ talis in se q̧̃ intelligat̃ eẽ sub aliquo modo. Sicut ẽt dicit doc. i prio di.3.q.5. ⁊ in.2. di.1.q.2. ⁊.5. ꝙ ad absolutũ i cã. sequitur absolutũ i effectu. ita ꝙ effectus prius intelligitur talis entitas in se: q̧̃ intelligatur sub isto modo siue respectu quo formalit̃ dependet. Et per consequens nullus respectus ad causaȝ variat rõnẽ formalẽ illius: vt dicit doc. in pluribus locis allegando pro se Augu. ⁊ sit ꝙ Franciscus sit a Joan. vel a sole imediate: talis respectus nõ variat esse formale ipsius: siue sit magis a bono patre q̧̃ ab alio: vt notat doctor in.2.d. 20.q.2. Tertio premitto ꝙ sicut est entitas in se: ita ad talẽ entitatẽ nati sunt ꝯseq̃ tales vel tales mõi: pȝ qꝛ hõ formaliter est talis entitas: iõ seq̃tur cõcomitanter esse finitũ: ⁊ esse risibilẽ: et non ihibilem. Similiter quia talis entitas iõ sequitur cõcomitanter habere taleȝ gradũ intrinsecum. Sicut quia deus formaliter ⁊ quiditatiue est in se talis entitas: iõ hẽt talẽ modũ puta infinitatẽ: necessitatẽ: et sic de alijs. Et qꝛ lapis est formaliter talis ẽtitas: iõ repugnãt sibi isti modi. s. infinitas ⁊ necessitas: ⁊ ꝯueniũt ei contingentia ⁊ possibilitas: ⁊ similit̃ diceret philosophus qꝛ celũ est talis natura. iõ ꝯcomitanter cõuenit ei incorruptibilitas: ⁊ lapidi corruptibilitas: qꝛ precise talis ẽtitas: ⁊ sic hmõi entitates nõ dicunt̃ variari ꝑ hmõi modos. licet tales modi ꝺ necessitate concomitent̃. Quarto premitto ꝙ contingit dupliciter cognoscere res: vel cõuenire ad inuicẽ: puta specie: genere: ⁊ hmõi: vel differre puta specie genere ⁊c. vel ꝑ itrinseca ⁊ rõnes formales: vel per aliqua q̃ necessario cõcomitant̃ rõnes formales: p̃mo mõ cognoscim⁹ ꝙ hõ ⁊ asin⁹ cõueniunt gñe: qꝛ talis entitas in se. et differunt specie: qꝛ tales entitates scd̃o modo q̃a hõ ẽ risibilis ⁊ asin⁹ inhibilis: ⁊ similit̃ ꝑ hmõi passiões q̃si a posteriori argumẽto ꝙ distinguũtur spẽ. Sic dico in ꝓposito ꝙ corruptibile ⁊ icorruptibile differũt plusq̧̃ gñe. s. phisico: licȝ nõ logico vt pȝ decimo methaphisice. i. ꝙ illa entitas ad quã seq̃tur icorruptibilitas/ differt gñe ab illa ẽtitatẽ ad quã cõmitatur corruptibilitas nõ.n. corruptibilitas ⁊ icorruptibilitas sunt rõnes formales distinguendi genere phisico celũ a lapide: imo si ꝑ impossibile essent separata ab eis adhuc gñe phisico distinguerẽtur: sicut si risibilitas ⁊ inhibilitas essent separate ab hoie ⁊ equo adhuc distinguerent̃ spẽ: ⁊ sic intelligit̃ phũs. Similiter esse ens per se ⁊ esse ens in alio: non variant rõnẽ formalẽ cũ non sint de intrinseca formali rõne vt alias patebit: bene tamen ꝯcomitantur de necessitate puta esse i alio concomitatur accidens. ⁊ esse ens per se concomitatur substantiam ⁊ per esse ens per se ⁊ ens in alio cognoscũtur huiusmodi entia tantum a posteriori. Si dicatur si isti modi nõ variant rationẽ formalem rei ergo si lapidi aduenirct incorruptibilitas adhuc esset lapis: ⁊ similiter si esset necesse eẽ: esset lapis. Dico ꝙ isti casus sunt simpliciter impossibiles.

Corruptibile ⁊ icorruptibile dĩnt plusq̧̃ genere: quõ intelligitur,

Et si dicatur ponatur hoc per impossibile dico ꝙ ex vno impossibili possunt plura impossibilia sequi. Sicut si ponatur per impossibile: quod deus sit risibilis sequuntur multa impossibilia: ⁊ sic posset concedi hoc impossibile videlicet quod deus esset in se ⁊ tamen esset risibilis: ⁊ similiter lapis esset i esse ⁊ tñ esset incorruptibilis ⁊ necesse esse: sequeretur ẽt quod non esset lapis. non primo sed tñ concomitãter: sicut si ponatur ꝙ homo sit rudibilis primo ⁊ per se sequeretur hominem esse stante rudibilitate: ⁊ concomitãter sequeretur hominem non esse quia rudibilitas non est nata in esse homini sed tñ asino. Ex hĳs patet improbatio dicti illius noui expositoris: ⁊ quõ dictũ doc. stat in suo robore: videlicet ꝙ angelum aliqñ esse tñ ⁊ ipsuȝ nõ posse nõ eẽ nõ variat existentiam formalem ipsius angeli: qꝛ aliqñ eẽ ⁊ sꝑ esse a parte post siue a parte ante presupponunt ipsum esse existentie: ⁊ sic per hmõi posteriora non variatur et sic seq̃tur quod si existentia angeli tñ duraret per horam ita mensuraretur euo sicut si perpetuo duraret: imo si ab eterno fuisset. Si ẽt naturaliter tñ esset pro aliqñ adhuc mensuraret̃ euo: sicut ẽt si est natura sua non posset non esse quia nunq̃ talis existentia variatur: cum posse esse naturaliter pro aliqñ tñ ⁊ naturaliter non posse non esse consequatur talem entitatem que forte prius intelligitur esse talis in se q̧̃ intelligatur sub illis modis. Nisi dicatur quod alius ⁊ ali⁹ modus ipsius rei requirit aliam ⁊ aliam mensuram. Sed hoc non est ad propositum imo est totaliter recedere a proposito vt patet. Tum etiam qꝛ ponitur mensuram mensurare existentiam rei vt supra patuit: nec dicitur eam mensurare: quia sub tali vel tali modo. Dicimus enim quod eternitas mensurat absolute existentiam dei: ⁊ nõ sub illa ratione qua est indeffectibilis ita quod indeffectibilitas sit ratio formalis quare exñtie diuine cõueniat talis mensura sed talis existentia est talis in se ꝙ sibi necessario ꝯpetit ideffectibilitas. Ex hĳs etiã apparet q̃uo non sit veꝝ ꝙ dicit. s. ꝙ iõ angelus mensuratur euo: quia annihilatio non competit angelo ex natura sua sed tantum ab extrinseco: ipse enim quantum est de se semper esset quia ista semper esse et non semꝑ eẽ tñ concomitantur talem entitatem angeli: nec vt dixi variant rationem formalẽ ipsius vt patuit. Tum etiam quia falsum assumit: videlicet ꝙ angelus ex natura sua semper esset: qa ex natura sua est deffectibilis ⁊ annihilabilis: ⁊ nisi cõseruaretur a deo statim ãnihilaretur: vt patuit supra presenti di. omnis creatura subiecta est varietati vt inquit paulus: ⁊ de hoc alias erit sermo. Nec similiter veꝝ ẽ ꝙ dicit ista opinio s. ꝙ omne mensuratum euo est naturaliter euiternum: ⁊ euiternum naturaliter est perpetuum: nullũ aũt naturalit̃ mutabile est perpetuũ. Hoc enĩ nõ ꝓbat. Tũ etiã qꝛ quero aut naturalis perpetuitas est ratio formalis quare conueniat angelo talis mensura: aut talis existentia angeli: non prio quia tunc mensura illa conueniret nature angeli per rationem alicuius posterioris. Tum etiam quia illa perpetuitas aut est ipm euũ aut aliquid aliud. Si primo: tunc sequitur ꝙ idẽ sit ratio formalis inherendi ⁊ ꝙ sit ipsum inherẽs respectu eiusdem: quod est impossibile. Si secundo quero de illo alio: aut est existentia angeli precise: ⁊ tunc hr̃ ꝓpositũ quia talis existentia cũ sit ratio formalis quare conuenit talis mensura ita mensuratur euo si tñ duret ꝑ instanti sicut si perpetuo. Sicut si rationale sit ratio formalis ꝙ risibile cõueniat hoi ita erit rõ formalis inherendi si hõ duraret ꝑ horã sicut si ꝑpetuo. Si est aliud ab existentia angeli. assignetur: nõ videt̃ posse assignari ⁊ quodcunq̧ assignet̃ tunc talis mensura inerit angelo tñ ꝑ aliq̃d posterius ipso angelo. quia illud assignabile erit tantum posterius vt supra patuit: tũ etiã qꝛ oporteret ipȝ probare omne euiternum eẽ naturaliter perpetuum cũ nichil sit naturalr̃/ et ex natura sua perpetuũ s̃m verã fidẽ: cũ oĩa alia a deo sint mere contigẽtia ⁊ possibilia ex natura propria: ⁊ repugnat deum posse facere aliquid ex natura sua perpetuuȝ et necessarium ⁊ de hoc satis patuit in prio di.2. parte.1.q. di.8.q. vltima. ⁊ specialit̃ di.39. vbi iprobaui opi. Thome. ⁊ oñdi quõ rñsiões isti⁹ noui expositoris non euacuẽt rõnes doc. Cũ rñdet ad rõnẽ doc. (s. quecũq̧ hñt vniformẽ modũ manendi: dũ manent hñt mẽsurã eiusdẽ rõnis) ꝙ in sensu cõposito est manifeste falsa. Dico ꝙ forte nõ vidit diligẽter q̃ doc. dicit: vult

.n.doc.quod illa que hñt eundem modũ existendi.s.permanenter vel successiue habeant mẽsuraꝫ eiusdem rationis patet quia successiue per se vt omnes motus tantũ mensurantur tempore: cum tempus sit mensura motus secundum prius ⁊ posterius vt patet .4.phi. Et omnia permanẽtia hñt eundem modum existendi ⁊ generalem: quia omnia sunt entia quorum existentie secundum se totas vere permanent: ita quod vna pars non succedit alteri Alique vero hñt existentiam permanentem ad quam ex necessitate nature cõcomitatur indefectibilitas ⁊ talis tantũ ex natura mensuratur eternitate vt existentia diuina que est ratio formalis quare talis indefectibilitas cõueniat ei ⁊ similiter quare talis mensura conueniat ei. Aliqua vero hñt existentiam ad quã ex natura sua necessario concomitatur defectibilitas ⁊ statim desinerent esse nisi conseruarentur a causa extrinseca: ⁊ sic omnia permanentia quecunque sunt illa: vel saltem illa que non per motum acquirũtur vt sunt omnes substantie hñt hũc eundem modum specialem. s.quod sunt existentie permanentes defectibiles ⁊ sic mensura eiusdẽ rõis mẽsuraretur. dico ergo ꝙ si ẽt propõ accipiatur in sensu composito: quod est vera: et est sensus. quecunque hñt similem modũ existẽdi dum existunt mensurantur mensura eiusdem rõis. quia vt sic hẽnt eandem rõnẽ formalẽ: pp quã cõuenit eis talis mẽsura. Et quod dicit de pmo p hier. cõcedit propositio i sensu cõposito eomodo quo exposita ẽ i h.di.39 ⁊ sic omnia ẽtia dum sunt necessario sũt: loquẽdo dẽ necessitate secũdum quid tantum ⁊ non absoluta vt ibi diffuse expositum est: Sic dico in proposito de ista propositione. Sicut ẽt dicimus de ista propositione homo duꝫ est necessario est risibilis: quia dum est hẽt rõnem formalem quare risibilitas insit. Sic que hñt similem modum existenti dum actu existunt tali mensura mensurantur Et cum dicit quod doc. nõ loquitur nec ponit ea ad hũc sensum .s.compositum negatur: imo patet quod ponit eam absolute tam in sensu cõposito quam diuiso: imo magis in sensu composito vt patet ĩtuẽti. Et cum infert ꝙ nec ẽt ẽ vera in sensu diuiso distinguendo de modo manẽdi: vel penes necessarium ⁊ possibile ⁊c. patet respondendo ex supradictis. s.quod mẽsura talis cõuẽit enti rõe sue entitatis existentis: ⁊ nõ rõne necessarij nec possibilis: nec rõne deffectibilis vel indeffectibilis ita quod talia sint rõnes formales q̃re talis mensura cõpetat eis. Sed bene dicimus quod eternitas conuenit diuine existentie ratione talis entitatis: ad quam necessario cõcomitatur ex natura rei ĩdeffectibilitas ⁊ sic pꝫ quõ ñ pcipit recte mẽtẽ doc. Et si sic ĩtelligit doc. app et ex supradictis quõ eiꝰ ĩpugnatio nihil sit ꝯtra doc. Et ex his patꝫ quõ rñsio huiꝰ ad rõnes doc. nihil ꝯcludãt nec oportet alit eas ĩpugnare. ¶ Ad illa q̃ dicit rñdendo ad rõnẽ factam contra secundam propositionem: Ista opi. multa dicit que nõ videntur vera. Primo cum dicit quod tale tempus discretum secundum Tho. non est de predicamento quantitatis sed transcendens. hoc videtur omnino irrationabile. Tum quia mensurata vt operationes angelorum non sunt transcendentes: cum sint de predicamento qualitatis: ergo nec mensura earum cum mensura et mensuratum sint vnigenea ex .10.metha. Tum quia ipse expresse dicit ideo tempus tale est discretum ⁊ transcendens: quia et motus mensuratus est transcendẽs qui motus est successio operationis spiritualis ad aliam. quia quero quomodo accipiat iste motum illum discretuꝫ. aut accipit tantum pro illa successione quia vna operatio succedit alteri sicut posterius succedit priori: ⁊ sic talis successio discreta mensuretur p se tẽpore discreto. aut accipit illum motum pro illis operationibus sibi inuicẽ succedentibꝰ. alius modus nõ videt posse dari. Nõ primo. Tum quia illa successio aut nihil ẽ aut si ẽ aliq̃d ẽ tm̃ ẽs rõnis: cũ ibi nõ sit aliq̃d ex natura rei ꝯtinuans ipsã: mõ si mẽsuratum est vnigeneũ mẽsure seq̃tur ꝙ cũ mẽsura sit realis ⁊ mensuratum sit reale. Si dicatur quod talis successio est relatio prioris ad posterius succedens priori et sic est realis. Sed hoc nihil est: quia talis relatio eodem modo mensuraretur quo ⁊ alie relationes. Tum etiaꝫ quia relatio realis actualis semper est inter extrema realia actu existentia: vt patet sed talia extrema actu simul dari nõ possũt patet q̃ posterius succedit priori sic ꝙ qñ posterius est: prius nõ est: alit vnũ nõ ꝓprie succederet alteri. Tũ secũdo si accipit successio formalit q̃ est inter priorẽ opationeꝫ ⁊ posteriorẽ mẽsurari tpe discreto. q̃ro qua mẽsura mẽsuret existẽtia opatiõis i se cũ vere sit mẽsurabilis aut euo aut

tempore discreto Si primo habetur propositum. Si secũdo: ergo erunt duo tempora discreta alterius ⁊ alterius. rõnis: patet: quia operationis existentia habet esse pmanẽs ⁊ successio illa habet tantum esse successiuum: modo pmanentis formaliter ⁊ successiui formaliter est mẽsura alteriꝰ ⁊ alterius rõnis Si accipitur secundo. s. successio talis pro opationibus spũalibus sic quod vna mensuret vno instanti tpis discreti: ⁊ alia alio instanti eiusdem temporis: ex quibus instantibus cõstituitur tps discretum. Contra. Tũ q̃ ille operationes nõ sunt trãscendẽtes ergo nec mensura earũ vt dixi supra. Tum quia si tales operationes mensurarent tempore discreto: q̃ vna succedit alteri: ita videt ꝙ visiones nostre (cum hẽant similem exñtiam: vt patet: non .n. fiunt successiue. sed sũt simul tote: cum sint ĩdiuisibiles mẽsurentur tẽpore discreto: q̃ vna succedit alteri. Et idem dico de alis operationibus nostris. Si vis dicere quod opationes angelorũ spũales sint alterius rõnis Hoc parũ valet Tũ quia alterius ⁊ alterius obiecti specie distincti est alia ⁊ alia intellectio specie distincta: ⁊ sic alterius rõnis: ergo darentur mẽsure alterius rõnis qđ est absurdum. Tũ quia visiões nostre hñt similem modũ exñdi. ⁊ vna immediate succedit alteri: ⁊ sunt eque indiuisibiles: nec acq̃runt p motuꝫ continuũ cum nõ sint forme aquisibiles p motũ quia nec q̃te: sed spũales: vt alias patebit. Item arguo cõtra hũc modum. quia hmõi operationes mensurantur tpe discreto q̃ vna ĩmediate succedit alteri ⁊ hñt esse pmanẽns ⁊ indiuisibile ⁊c. quero de formis substantialibus quarum vna ĩmediate succedit alteri in eadem materia: vt patet: q̃ in eodeꝫ instãti quo corrumpitur vna forma in materia succedit alia ⁊ sunt forme pmanentes nõ hñtes ptem ⁊ ptem in se: cum non sint nec composite: nec quãte: nec acq̃runtur per motũ vt patet: qua igit mẽsura mensurabuntur. Nõ tempore cõtinuo: q̃ illud mensurat p se cõtinua successiue. vt patet .4. phy. Si tpe discreto hoc est contra te: qui negas substantiam defectibilẽ mẽsurari tpe discreto. oportet ergo assignare aliam rõnẽ: quare videlicet opationes spũales angelorũ mẽsurentur tempore discreto. Et cum dicit quod quia ille operationes sint instantanee secũdũ se. q̃ q̃libet est tota simul ⁊ vna ĩmediate succedit alteri. Hoc idẽ pꝫ de ĩtellectionibus nostris. Nec valet recurrere ad fantasmata: quia si ñ pñt hẽri ĩmediate nisi prius fantasia habuerit actum suum tñ habet a specie intelligibili in intellectu possibili virtute ĩtellectus agentis ⁊ fantasmatis: vt patuit in pmo doc. di.3. q.penul. tunc intellectio indiuisibiliter causat nõ concurrẽte fantasmate. vt supra probatũ est in pmo doc. di.3.q.7. et alibi. Tum ẽt posito quod tales opationes haberent virtute fantasmatũ: adhuc sequitur ꝙ eadem mensura vel simul mensurentur quod patet quia in se ⁊ secundũ suum esse sũt indiuisibiles ⁊ ex natura sua instantanee ⁊ tote simul ⁊ sibi succedentes: ergo seq̃tur ꝓpositum: non valet dicere ꝙ habeant ministerio fantasmatum quia respectus ad aliud ⁊ aliud agens siue respectus ad aliud ⁊ ad aliud absolute nõ variant naturã rei. Etiam multe intellectiones angeloruꝫ causant partialiter ab istis inferioribus vt patet infra in isto secundo distinctione tertia questione vndecima siue vltima ⁊ tamen non negaretur illas mensurari euo secunduꝫ doctorem: ⁊ ipsi haberent concedere quod adhuc mensurarentur tẽpore discreto. ¶ Itẽ cum dicit qđ tales operationes habent ex natura sua tantuꝫ esse instantaneum hoc parum valet ad propositum suum: quia etiam omnia permanentia quecũq3 sint illa ex sua natura habent esse instãtaneũ ⁊ stati desinerẽt esse: nisi potenti manu dei conseruarẽtur pro quolibet ĩstãti vt alias patebit. Et multa alia possent adduci que breuitatis causa omitto. ¶ Et quod addit qđ quia operationes intellectus sunt naturaliter priores ⁊ simpliciores operationibus voluntatis erit vnuꝫ tẽpus omnium huiusmodi temporalium quod est primo mẽsura operationum succedentium in intellectu primi angeli: ⁊ ex cõsequenti ⁊ extrinsece erit mensura aliarum operationũ taꝫ suarum quã aliorum spiritualium ⁊c. Certe miror qđ iste dicat huiusmodi ad mentem Thome. cum Thomas talia non dicat vt pꝫ ĩtuẽti Thomã. Tuꝫ etiã oporteret eũ probare qđ operationes intellectus angelici sint simpliciores operationibus voluntatis cuꝫ sint eque indiuisibiles ⁊ nullo modo composite. Nec iste respectus prioritatis facit ad propositum eius: quia queritur tantum de operationibus i se absolute. Tum etiam miruꝫ est quod iste dicat quod operationes voluntatis angeli mensurentur extrinsece mensu-

vide quõ inter prius ⁊ posteriꝰ ẽ ralatio realis.

ra qua intrinsece mensurantur operationes intellectus angelici: cum sint in se formaliter ita indiuisibiles ⁊ adinuicē succedentes ⁊ ita spirituales ⁊ forte ⁊ sine forte perfectiores vt probabitur domino duce in quarto distinctione quadragesima nona. Mirum ēt est quod non habeant formaliter ⁊ intrinsece mensuram: cum etiam omnes mot⁹ particulares ⁊ si mensurentur tempore vniuersali extrinsece: mensurantur tamen suo tempore particulari ⁊ intrīsece vt patet multo fortius iste operationes mēsurabūtur tēpore discreto formaliter ⁊ ītrinsece. Et vltra si mensura perfectior mēsurat alia imperfectiora extrinsece magis erit dicēdum qđ mensura operationum voluntatis erit mensura extrīseca respectu operationum intellectus: quia si mensuratum perfectius. ⁊ mensura erit perfectior ⁊ simplicior etiam secundū istū nouum expositorem vt supra patuit. Cum ergo voluntas angeli sit valde nobilior et excellentior intellectu ipsi⁹ angeli vt probabitur in quarto distictione quadragesimanona. sequitur qđ eius operationes sint etiam perfectiores et sic patet intentum.

¶ Ad illa quē dicit respondēdo ad rationes doctoris contra tertium articulum. Dico primo qđ multa dicit antequā soluat rationes doctoris que non videntur vera. Primo đ illa eternitate participata que ponitur mēsura operatiōis beate: quē operatio pertinet ad esse diuini ordinis non videtur verum. Tum quia sūt multa alia que hoc modo pertinent ad esse diuini ordinis: patet de cognitione dei quā habuerunt angeli sub ratione propria deitatis: ⁊ hoc ante eorū beatitudinem. ⁊ tamen talis cognitio non mensurabatur eternitate participata: patet quia ipsi volunt qđ operatio intrīseca angeli non beata mēsuretur tempore discreto vt supra patuit ⁊ qđ talis cognitio sit siue pertineat ad esse diuini ordinis. patet quia tale esse non est cōnaturale creature facte vel factibili (vt ipse exponit esse diuini ordinis) patet quia talis cognitio non potest haberi via naturali. Similiter q̄rendū esset de cognitione quā habuerunt vel habere potuerunt ante beatitudinem de futuris contingentibus que tātum cognosci potuerunt per diuinā reuelationē quomodo mensurabatur non eternitate patet quia talis cognitio ante beatitudinem non fuit beata: etiam posito qđ illam habeant in beatitudinem adhuc talis nō potest dici beata. vt pꝫ a Doct. in quarto distinctiōe decima et quadragesima quinta. questione vltima. nec mensurabatur tēpore discreto. patet. quia talis cognitio nulli creature est connaturalis. Secundo dicit qđ euū est mensura esse immutabilis. s. naturalis ordinis: hoc improbatum est supra vt patuit. Itē videt̄ simpliciter qđ operatio beata ita mensuretur euo sicut ⁊ nō beata. ⁊ possent adduci rationes facte supra pro operatione intrinseca angeli. Sed quidquid sit de istis iste tñ expositor non euacuat rationes Doct. contra Tho. Cum p̄mo dicit qđ talis visio est īmutabilior euiterno: quia minor mutatio sufficit ad non esse operationis beate: quā ad nō esse substantie angeli quia hec exigit anihilationem illa nō hoc non videtur quia ita illa est Michaelis sicut ⁊ substātia angeli quia ex quo dicit esse diuini ordinis non desinit esse nisi per anihilationem. Et etiam posito hoc. adhuc nō sequitur qđ sit immutabilior: quia hic immutabile accipitur pro eo qđ ex natura tali est magis duratiuū: ⁊ sic ponit̄ ab istis esse angeli immutabile: quia ex natura sua habet esse perpetuum quale esse non habent alia inferiora: ⁊ sic similiter esse participatum diuini ordinis: dicetur magis īmutabile ex hoc qđ ex natura talis esse hꝫ durare. q̄ro modo a te qđ est magis durabile an esse angeli an esse talis operationis?

Si dicis quod esse talis operationis: q̄ro a quo habet vt possit sic īmutabiliter inesse: aut ex natura sua: aut a deo tātum. Si primo ergo similiter ⁊ eē angeli: quia ex natura sua habet esse immutabile ⁊ perpetuū secūdum te. Si secūdo ergo sicut angelus voluntate diuina potest habere tale eē immutabile sequitur qđ mensuretur eternitate participata ille enī respectus qđ. s. dicatur beata siue quod termineē ad obiectum beatificum: non videtur cā quare magis mensuretur eternitate quasi non terminaretur ad tale obiectū in se: quia talis respectus non variat existentiam ipsius cū prius sit talis in se quā terminetur ad obiectum vt patet a doctore in quolibe. questione quartadecima. Similiter nō videtur multum ad propositum quod dicit ꝙ ideo ē immutabilior quia plura immutabilia continet eminenter ⁊c. ⁊ ꝑ consequens debeat mensurari eternitate participata. quia si sic tunc sequeretur quod supremus angelus esset immutabilior ex natura sua quod ipsi non concederent. vel si concederent opporteret in eo ponere aliam mensuram a mensura eui quod est omnino inconueniens etiam secundū eos. Et plura essent hic dicenda que transeo breuitatis causa.

¶ Et cum dicit ad probationē quod actus est simpliciter nobilior potentia ⁊ tamen substantia est simpliciter nobilior accidente: ⁊ ratione primi. actus intelligendi est nobilior materia prima ⁊ ratione secundi econtra ita in proposito ⁊c. Ista propositio non videtur simpliciter vera scilicet ꝙ actus sit simpliciter nobilior potentia loquendo de potentia subiectiua quia tunc albedo esset nobilior subiecto cum sit eius actus accidentalis. Et si actus sit nobilior erit tantum secundum quid pro quanto aliqualiter perficit. ⁊ si ponatur quod sit simpliciter nobilior potentia debet intelligi de potētia obiectiua. Et quomodo actus dicatur prior potētia diffinitione tempore ⁊ perfectiōe vide nono methaphisice. tex. com̄. 13. vsque ad tex. comen. 19. inclusiue. *[Margin: Quō ītelligi actū ē nobiliorē potētia.]*

Et cum cōncedit quod substantia ēst nobilior accidente et esse diuini ordinis nobilius esse naturali: hoc nihil est quia substantia est simpliciter ⁊ absolute nobilior omni accidente vt patet septimo methaphisice tex. comen. quarti accidēs autem non potest dici simpliciter ⁊ absolute perfectius aliqua substantia sed tantum secūdum quid: puta quia aliqualiter perficit vel quia vnit obiecto perfectissimo sicut visio beata. Et ideo stat ratio Doctoris quod cum esset euiterni vt esse angeli sit simpliciter perfectius ipsa operatione beata: quod si ipsa mensuratur eternitate qđ magis esse ipsi⁹ angeli: vel si esse angeli mensuretur euo qđ etiam operatio beata. ¶ Ad illud quod dicit negādo substantiam operationis beate mensurari euo: quod substantia operationis. et eius perfectio vna res numero sunt ⁊ eadem mensurantur mensura quero quid accipit pro substantia operationis aut accipit ipsam operationem absolute: aut ipsam cum illo respectu quo dicitur beata. Si primo illa secundum te mensuratur instanti temporis discreti. Si secundo tunc erit vnū ens per accidens et sic non erit eius per se aliqua mensura. Deinde quero de illa perfectione qua dicitur beata aut est aliquid intrinsecum ⁊ de essentia illius aut extra essentiā illius ⁊ tantum accidens ei. Non primum: patet quia operatio ex hoc dicitur beata quia terminatur ad obiectum beatificum: ⁊ vt sic includit relationē ad illud: ⁊ relatio nō est đ essentia absoluti vt patet operatio autem est qualitas absoluta vt probat Doctor in quoli. q. 13. Si secundo ergo stat argumentum doctoris. quod talis substantia operationis erit immutabilior tali accidente sine tali perfectione adueniente sibi. Nec valet dicere quod talis perfectio non sit ei accidens sed quasi differentia adueniens generi: hoc est ei manifeste falsum quia quero cui generi aduenit. Si operatione tali: ergo sub illa operatione cōstituit̄ aliqua species perfectior tali operatione ⁊ sic operatio beata erit vna per se species quod non videtur. tum etiam quia vt dixi talis ꝑfectio qua operatio dicitur actu beata est relatio vt dixi ⁊ talis non aduenit generi de genere absolutorum vt differentia contrahens. Ex his patet ad alia que sequuntur ⁊ precipue ad illa que dicit respondendo ad rationes cōtra quartam propositionem patet ex his que dixi respondendo ad illa que ipse dicit ad secundam propositionem ⁊ ad primam.

Quidam nouus expositor prime partis sancti Thome i p̄ma parte questione decima articulo sexto siue vltimo reprehendit Scotum ponentem primum euiternum non mensurari euo: vnde sic dicit Ad euidentiam igitur huius scito quod euiternum non mēsuratur euo siue intrinsece siue extrinsece per modum quantitatis cōtinue aut successiue aut etiam discrete sed per modum vnitatis quoniam euum est indiuisibile ⁊ totum simul. cum enim euum sit vnitas immutabilis vite immutabilitati coniuncte: quāto aliquod immutabile minus est immutabilitati coniunctum tanto est immutabili⁹ ⁊ minus compositum: ac per hoc simplicius ac cōsequenter magis vnum supponimus autem nunc qđ euiternū quanto inferius tanto pluralitati maiori coniunctius est: vnde ⁊ habent species vnitis vniuersales ⁊ operationes minus ambientes locorum aut corporum ⁊ propterea supremū euiternum tanquam maxime immutabile īter immutabilia sic id est immutationi iuncta: est maxime vnum ⁊ cōsequenter ex natura sua habet vnde per accessum ⁊ recessum ab eo cetera euiterna vt sic mensurantur extrinsece. ¶ Ad Scotum

ergo negatur minor scilicet nichil est notius ex natura rei primo euiterno. Dico namq; ꝙ euum existens in primo euiterno siue sit eius substãtia aut existentia siue non: est noti⁹ in ratione mensure: ipsa euiterni substantia vt immutabilis quoniam euum nihil aliud est ꝙ̃ vnitas per modum mẽsure talis immutabilitatis. ac per hoc ipm̃ euum est ipsa vnitas formaliter cui primo debetur ratio mensure: vt patet quarto et decimo methaphisice. Substantia autem sic imutabilis est denominatiue vna: ⁊ hãc denominationem importat ly euiternum: constat autem vniuersaliter ꝙ id quod est formaliter tale: est notius ⁊ certius ex natura rei eo quod ẽ denominatiue tale: quamuis igitur substantia angeli sit simpliciter notissimum omnium que in eo sunt: euum tamẽ in genere seu in ratione mensure est notius illius substantia sicut quamuis substantia corporea sit notior secũdum se quãtitate in genere tamen mensure quantitas est notior secundum se: hec ille nouus expositor. ¶ Respondeo et dico primo qd non bene perscrutatus est verba doctoris subtilus: primo enim dicit distinctione secunda. questione secunda: articulo vltimo. ꝙ non apparet necessitas ponendi aliquam mensuram intrinsecam aliam realiter ab existentia angeli: quia talis mensura esset posterior existentia angeli vt patet ⁊ sic si angelus non posset esse sine tali mensura intrinseca: tunc etiam idem realiter vt probat vbi supra articulo primo contra Henri. Si vero potest esse sine tali mensura ergo nõ est necesse ponere talem mensuram in existentia angeli. — Rñsio ad caietanũ.

¶ Nec valet dicere ꝙ talis mensura sit eadem realiter cuꝫ existentia angeli: quia mensura est realiter aliud a mensurato cum sit certior ipso mensurato vt dicit Doctor in questione tertia: ⁊ sic non apparet talis necessitas ponendi euum mensuram intrinsecam existẽtie angeli vt dicit Doc. in questione secunda ⁊ tertia. ⁊ sic negatur euum vt mensura non tantum a primo angelo sed etiam ab omni angelo.

¶ Et si iste nouus expositor intẽdit improbare Doct. de huiusmodi mensura quasi Doc. neget eam a primo angelo tm̃ ⁊ non ab aliis angelis: patet quomodo nõ percipit nec verba nec mentem. Doc. cum ipse Doc. neget eam ab omni existentia angelorum.

¶ Si vero iste expositor intendat probare euum esse mensuram intrinsecam respectu existentie angelorum sic quod talis mensura necessario conueniat existentie angelorum tunc habet soluere rationes Doc. quia aut ponitur eadem realiter aut distincta realiter ⁊ posterior existentia angeli. Non primo quia omnis mesura realiter distinguitur a mẽsurato. Non secundo quia tunc existentia angeli posset esse sine ipsa: ⁊ sic non esset simpliciter necessaria.

¶ Si vero iste expositor intendat loqui de euo prout Doctor loquitur distinctiõe secunda: questione tertia: secũduꝫ secundum ⁊ tertium modum scilicet ꝙ euum sm̃ secundum modũ accipiatur: pro q̃libet existẽtia superiori ⁊ simpliciori: ⁊ sic quelibꝫ existentia superior cum sit perfectior ⁊ nata certificare de existentia inferiori: erit mensura extrinseca existentie inferioris. Vel tertio modo scilicet quod euũ dicatur illa existẽtia simplicissima: que ex ratiõe sua formali ⁊ in se est certissima ⁊ primo nota nata certificare de aliĩs et sic prima existentia supremi angeli potest dici euum respectu aliarum existẽtiarum inferiorum angelorum. Et sic vtroq; modo accipit Doc. euum pro existentia simpliciori angelorum.

¶ Et sic patet quod loquendo de euo istis modis quod in supremo angelo nullum sit euum: patet quia nulla existentia alterius angeli est superior ⁊ simplicior: quia tũc existẽtia supremi angeli non esset simpliciter suprema.

¶ Et sic patet quomodo iste invanum laboret in exponẽdo que dicit: ⁊ in respondendo rationi Doc. quam certe nõ percipit cum ignoret ad quem sensum faciat illam. Illa enĩ ratio ponitur a Doct. vbi supra questione secunda: ⁊ probat quod non apparet necessitas ponendi euum vt mensuram intrinsecam respectu cuiuscunq; angeli: ⁊ non facit precise de supremo angelo vt patet intuenti litteram.

¶ Aduerte etiam quod iste nouus expositor multa dicit que in se videntur omnino falsa.

¶ Quod dicit de euo quod est vnitas indiuisibilis habet probare ⁊ respondere ad rationes factas in prima questione pro opinione Bonauenture quas non soluit nec memoriam de eis facit.

¶ Et similiter habet probare quod euum sit tantum vnitas indiuisibilis: et nõ aliqd̃ ens de q̊ verificet̃ vnitas talis

¶ Et quod dicit secundũ philosophum decimo methaphisice quod mensura est tantum vnitas. legat diligentius tex. philosophi. ⁊ inueniet ibi quomodo non ponitur ipsa mensura tantum vnitas sed aliquid cui conuenit vnitas. Et vide que exposui in primo Doc. distinctione octaua. questiõe secunda: vbi ostenditur et secundum verba et intentionem Aristote. ꝙ mensura non accipitur tantum pro vnitate.

In ista questione quarta. Occurrunt aliqua dubia principaliter circa istas quatuor conclusiones

¶ Conclusio prima. Necesse est eundem actum beatificũ eadem mensura mensurari: ⁊ vt habet esse supernaturale ab agente primo ⁊ naturale a secunda causa. — dubia pul cherrunt.

¶ Conclusio secunda. Operationes intrinsece angeloruꝫ nullo modo mensurantur tempore sed tantum mensurãtur euo posito quod mensurentur.

¶ Conclusio tertia. Solum illa forma dicitur mensurari tempore sm̃ quam nata est fieri proprie successio.

¶ Conclusio quarta. Substantia generabilis ⁊ corruptibilis tantum pro primo instanti sui esse essentialiter dependet a generante ⁊ per tempus sequens a deo conseruante.

Contra primam cõclusionem arguitur primo aut ponitur euum mensurare actum illum vt absolute sumptum: aut sub illis respectibus sub quibus consideratur vt est ab agente naturali vel supernaturali. Non primo: quia vt sic non dicitur supernaturalis quia supernaturalitas sumit̃ per comparationem ad agens supernaturale vt patet a Doc. in. q. I. prologi. Non secundo tum q̃a vt sic est tantum vnum per accidens cuius non potest assignari mensura per se. Tum quia talis respectus primo mensuraretur euo: patet quia non dicitur beatificus nisi vt supernaturalis. ¶ Secundo arguitur quia actus beatificus dicitur simpliciter supernaturalis: quia primo ⁊ principaliter ab agente supernaturali ergo vt sic primo ⁊ principaliter mensuratur euo non autem vt est ab agente naturali.

¶ Respondeo quod actus ille dicitur beatificus ex hoc ꝙ terminatur ab obiectum beatificum: non autem ex hoc ꝙ est ab agente supernaturali: vt patet a Doc. in primo di. I. et vt sic mẽsuratur euo: quod modo ille actus sit ab agente supernaturali siue naturali non refert: quia mensuratur euo: vt precise est talis actus cui accidit sic vel sic produci: quia tamen in eodem instanti habet esse tam ab agente supernaturali quam naturali: ideo sequitur quod ita erit mensurat⁹ euo: vt est ab agente naturali sicut a supernaturali: ⁊ sic respectus naturalitatis non tollit a tali actu qui mẽsuret̃ euo — Rñsio.

Contra secundam arguitur sic primo: intellectio angeli potest intendi ⁊ remitti vt patet a Doc. in. I. di. 3. q. 7 i. 2. di 42. ergo potest acquiri ꝯtinue secundũ intẽsionem: ergo talis acquisitio intensiue mensurabitur tẽpore. ¶ Secundo omnis forma mensuratur tempore continuo que continue ⁊ successiue acquiritur: sed intellectio angeli que intensiue acquiritur est huiusmodi. quia ipsa producta in aliquo instãti per tempus immediate sequẽs potest intendi successiue ergo.

¶ Tertio pono quod intellectio lapidis fiat ab angelo in instanti eui correspondente instanti temporis nostri: quod dicatur. a. ⁊ in alio instanti eui fiat intellectio ligni: quero cui respõdebit in tempore nostro: aut instanti cui correspõdet primum instans eui: aut instanti immediato: aut instanti temporis nostri mediato. Non primo quia duo instantia eui quorum vnum succedit alteri non possunt correspondere vni instãtis tempori nostri. Non secũdo quia tunc darent̃ duo instãtia imediate in tpe nostro. Non tertio: q: tũc oporteret angelũ quiescere per aliquod tempus i intellectiõe lapidis ꝙ videt̃ incõueniẽs. ergo correspondebit tẽpori immediate istanti tẽporis cui correspondebat primum ĩstans eui. ergo intellectio ligni acquiritur successiue et per consequens in tempore. Respondeo ad primum quod si gradus intensionis forme sint diuisibiles in semper diuisibilia: vt quidaꝫ tenent quod talis intellectio poterit acquiri per motum ⁊ successiue ⁊ sic mensurari tempore nisi dicatur supple quod motus ille quo intensiue acquiritur sit vere successiuus: ⁊ sic mensuretur tempore: licet intellectio acquisita mensuretur euo: cum habeat eundem modum existendi. sicut existentia angeli. Dico tamẽ quod motus proprie secũdũ philosophũ sit siue causat̃ ex diuisibilitate vel subiecti mobilis vel spacii alicui⁹ vt patet a doc. ĩfra. q. 9. ⁊. i quol. q. II. ita ꝙ partes talis diuisibil; vere cõtinuãtur alio ⁊ alio

indiuisibilis:modo forma vt precise accepta secundum: intẽ
sionẽm:⁊ si habet gradus:non tamen partes:⁊ positio etiã
quod quilibet gradus sit diuisibilis in infinitũ:non tamẽ cõ
stat ꝙ vnus continueꝛ alteri ꝑ aliquod indiuisibile : qꝛ tale
nón videtur posse assignari:⁊ quõ dicatur motus intensio=
nis patebit infra. Si vero dicatur ꝙ quilibet gradus inten
sionis sit indiuisibilis intensiue:si acquiritur in subiecto in=
diuisibili:acquisitio secunduz vnum gradum mensurabitur
instãti eui:vel correspondente vni instanti temporis nostri :
vel alicui parti temporis nostri. Exemplum primi:si intelle
ctus angeli quiescat ꝑ horam sub priuatione intellectionis
lapidis poterit in instanti eui correspondente vltimo ĩ instã
ti illius hore esse sub intellectione lapidis. Exemplum secũ
di si quiescat etiam in vltimo instanti illius hore:tunc ĩ istã
ti eui correspondente tempori immediato ad vltimum in=
stans hore poterit esse sub intellectione lapidis: vnus gra=
dus intensionis:⁊ si post intendatur secundum alium gra=
dum:adhuc in instansti eui correspondente instanti tempo=
ris nostri:vel alicui parti tpis nostri poterit esse sub secũdo
gradu. Exemplum primi. Si primus gradus acquiratur
in instanti temporis nostri.secundus gradus non acquiriꝛ ĩ
instanti immediato:sed vel in tempore immediato: vel ĩ in=
stanti mediato:⁊ si acquiritur in instanti mediato : oportet
quiescere per tempus inter medium. Si vero primus gra=
dus acquiratur in instanti correspondente tempori nostro:
secundus gradus poterit acquiriri in vltimo instanti illius
temporis:⁊ tertius gradus poterit acquiri in tempore ime
diato:vel in instanti vltimo illius temporis::⁊ tunc oportet
quiescere per illud tempus medium ⁊ sic de aliĳs gradibus
si successiue acquirantur:sed nunquid potest continue intẽ=
di.puta vsq₃ ad octo gradus : ita quod nulla quies media=
vel quasi quies interponatur? Dico quod si acquirantur oc
to gradus in. 8. instantibus eui sibi inuicem succedẽtibus
tunc oportet sic ponere:quod primum instans eui correspõ
deat alicui instanti temporis nostri:⁊ secundum instãs eui
alicui parti temporis immediate sequentis:⁊ tertiũ vltimo
instanti illius temporis:⁊ quartuz instans aliĳ parti tempo
ris immediate sequentis vltimum instans alterius partis :
⁊ sic deinceps Si vero primum instans eui correspõdeat
alicui parti temporis. Secundum instans eui correspõde
bit vltimo instanti illius temporis: ⁊ tertiuz instans eui cor
respondebit tempori immediate sequenti:⁊ sic deinceps .
Et hoc modo euum continuatur cum aliquo toto tempo=
re nostro:non enim quando instantia eui continuantur tem
pori nostro puta vnius hore correspondent precise diuersis
instantibus illius hore . quia non immediatis vt pater:nec
mediatis:quia tunc in tempore medio esset quies:⁊ sic ĩter
duo instantia eui esset quies media correspõdens tempori
nostro medio inter illa instantia quibus correspondent in
stantia eui:vnum ergo instãs eui correspondet precise vni=
instanti temporis : ⁊ secundum instans eui tempori imme=
diato. Nec valet dicere quod quilibet gradus est acquisibi
lis in instanti.ergo non potest acquiri in tempore.quia vt di
cit doctor in tertio dist.3.anima virginis potuit esse in pec
cato precise per instans : ⁊ in tempore immediato sub gra=
tia que tamen est indiuisibilis:aliter daretur instans imme=
diatum instanti. Et quanuis quilibet gradus sit producibi
lis in instanti:ita quod agens circa passum dispositum po=
test in instanti producere gradum. Si tamen producit plu=
res gradus.⁊non in eodem instanti . si in tali productione
nulla mediet quies necessario habet producere primum in
instanti : ⁊ secundum in tempore immediato: vel si pri=
mum in tempore:secundum producet in vltimo instanti il=
lius temporis:⁊.tertium in tempore immediato:vt dixi su=
pra. Et hoc non est ex deffectu agentis:neque passi:quia si
cut agens potest producere vnum in instanti : ita alium in
alio instanti:⁊ similiter sicut passum potest recipere vnum
in vno instanti : ita alium in alio instanti: siue mediato:siue
immediato:sed repugnantia est:quia vnum instans tempo
ris nostri nullo modo potest esse immediatum alteri instan
ti. Si loquamur de intellectione nostra et ponamus quod
acquiratur intensiue in tempore.pariformiter est dicenduz
videlicet vel quia oportebit quiescere per aliquod tempus
puta si in instanti acquirat primus gradus indiuisibiliter
⁊ in tempore immediato acquireretur secundus gradus in
diuisibiliter:in vltimo instãti illius temporis acquireretur
tertius gradus indiuisibiliter : ⁊ sic continuatur talis suc=
cessio:non tamen per motum aliquem:cum ibi nihil acqui=
ratur partibiliter:nec ex parte subiecti.est diuisibilitas:nec
ex parte forme:cum non sit ibi partium diuisio propter quã
fit successio in motu:quia cõtinuum indiuisibile habet par
tes copulatas per aliud ⁊ aliud ĩdiuisibile:vt patet de quã
to moli. Modo gradus forme si ponantur indiuisibiles nõ
continuantur adinuicem:quia non continuatur indiuisibi=
le continuans eos:vt patet . Si ibi non est proprie motus
cum continue acquiritur intensiue intellectio secundũ aliũ
⁊ alium gradum:quomodo talis acquisitio continua men=
suratur tempore. Cum tempus sit mensura motus. Dico
quod proprie non mensuratur tempore intrinseco : licet fi=
at in tempore vniuersali:sicut ponendo quod deus in instã
ti.a.creet vnam animam:⁊ immediate post ipsam annihilet
talis annihilatio fit in tempore immediato ad instans crea
tionis:et tamen non mensuratur tempore: licet correspon=
deat: tempori nostro. Sic in proposito multa eniz fiunt in
tempore:idest non in instanti:que tamen non mensurantur
tempore. Solus enim motus proprie mensuratur tempo=
re. Si dicatur:si gradus secundus non mensuratur tempo
re proprie : ergo nec primus gradus : siue productio illius
non mensuratur instanti temporis . Concedo quod nõ per
se mẽsuratur ĩ instanti temporis:quia omne tale est aliquod
mutatum esse:quod vel est principium vnius partis motus
⁊ finis alterius : vel est tantum finis: sicut est vltimum mu=
tatum esse alicuius motus.

¶ Ad secundum patet ex supradictis. Ad tertiũ similiter ad.2.⁊.3.
patet. Dico enim quod tale instãs eui correspondet tempo
ri immediate sequenti:posset etiam correspondere instanti
mediate sequenti : si quiesceret per tempus inter medium
que omnia bene nota et pondera.

Contra tertiam conclusionem arguitur sic:primo secũ
dum qualitatem.puta secũdum qualitatẽ que p.3.q.ar
est caliditas nata est fieri alteratio in tempore:⁊ tamen ip= gu.1. vere
sa caliditas non mensuratur tempore :probatur ⁊ pono qđ ingemosu
punctus de genere quantitatis possit in tempore alterari
secundum caliditatez:vt patet a doc.in secundo dist.2.q.9.
⁊ tamen ista alteratio non mensurabitur tempore : nec per
consequens ipsa caliditas acquisita ĩ puncto. Nam omnis
alteratio que tempore mensuratur est successio continua.
Quero vnde fit ista successio? Non a puncto cum sit simpli
citer indiuisibilis:ideo non potest prius secundum vnã par
tem alterari:⁊ posterius secundum aliam:non ratione cali=
ditatis:qꝛ vt acquiritur in puncto non habet partes ⁊ par=
tes que continuentur adinuicem: cum hoc sit tantum ratio
ne quantitatis continue:⁊ in puncto nullo modo est quan=
titas:ergo successio erit p̃cise.quia nata est acq̃ri ĩtẽsiue in pũ
cto et gradualiter. Et tunc quero an illi gradus sint diuisi=
biles aut indiuisibiles:non primo quia si vnus gradus cali
ditatis intensionis sit diuisibilis ĩ infinitum:tunc quilibet
gradus esset infinitus intensiue:quia includeret infinitas ꝑ
fectiones cum quolibet in quos diuiditur dicat perfectio=
nem aliquam. Nec valet dicere vt aliqui dicunt quod si di=
uideretur in infinitum quorum quilibet esset equalis per=
fectionis esset infinitus intensiue sed quilibet minor est mi
noris perfectionis: ⁊ patet exemplum de quanto continuo
quod est diuisibile in infinitas partes quarum quelibet di=
cit aliquam perfectionem:⁊ tamen non est infinitum inten=
siue. Dico ꝙ non est simile de quanto extensiuo:quia si po=
natur intensum vt duo.ita erit in toto sicut in qualibet par=
te:si ergo sit diuisibile in infinitas partes extensiue . tamen
omnes ille partes precise includunt vnum gradum perfe=
ctionis: sicut etiam patet de albedine extensa que intensiue
est ita perfecta in minima parte sicut in tota. Sed nõ esset
sic de gradu perfectionali quia si esset diuisibilis secundum
intensionem in infinitum maior perfectio esset in eo intensi
ue q̃ in alia in quo diuiditur. Et sic non videtur quod qui=
libet gradus caliditatis sit intensiue diuisibilis in infinitũ:
sed ꝙ quilibet sit diuisibilis:⁊ hoc concedatur:ergo calidi=
tas illa nõ est nata acquiri in puncto successione continua:
patet quia illi gradus sunt indiuisibiles ⁊ nõ continuantur
adinuicem.quia continua sunt quoꝝ vltima sunt simul.in=
diuisibile non habet vltimum vt patet:⁊ vltra oporteret ĩ=
uenire aliud indiuisibile ꝯtinuãs qđ si p̃ncipiũ vniꝰ gradus
⁊ finis alteriꝰ.ergo calor in puncto nõ potest acquiri motu
continuo ⁊ successiuo : ⁊ si acq̃riꝛ eodẽ modo acquiriꝛ sicut
ĩtellectio intensiue acquiriꝛ vt dixi supra. ⁊ tñ est forma ſm
Doc. ſm quã nata ẽ eẽ successio ⁊ mẽsuraꝛ tẽpore vt ĩ pun
cto acquiritur. Nec valet dicere ꝙ si punctus esset separa=

tus a quantitate non posset sic alterari quia indiuisibilis: patet: quia nec angelus potest calefieri qꝛ huiusmodi qualitates nate sunt recipi in quanto. Dico quod non est simile quia angelo repugnat quia spiritus: omnis forma corporalis cuiusmodi est omnis forma cui non repugnat extē sio quantitatiua non sic repugnat puncto de genere quantitatis: ꝙ saltem in ipso acquiratur intēsiue lȝ nō extensiue.

Argu.2. ¶ Secundo arguitur: quia quantitas est forma secunduȝ quā potest fieri successio: vt patet: quia diuisibiliter potest acquiri ⁊ tamen non mensuratur tempore: nec instanti temporis: primum patet: quia talis ab agente perfecto potest in instanti induci in passum: ergo sicut eius inductio nō mē suratur tempore: multominus nec eius esse: ⁊ tamen ponit a doc. mensurari tempore: quia in passo potest successiue acquiri. Secundum patet: qꝛ quod mensuratur per se instāti temporis ponitur per se terminus ⁊ hoc vel vltimus vel inter medius alicuius successionis: exemplum de vltimo mutato esse ⁊ de mutatis esse inter medijs hoc patet a Doct. vbi supra: sed talis acquisitio non est per se terminus mot⁹ vt patet: ergo non mensuratur instanti temporis: nec similiter quantitas acquisita subito mēsuratur instanti temporis: quia non acquiritur per aliquod mutatuȝ esse quod sit per se termin⁹ motus.

Ad.pmū. ¶ Respondeo ad primū ꝙ si teneatur: ꝙ gradus forme intensibilis sit indiuisibilis intensiue: ⁊ quod punctus possit alterari secundum aliquam qualitatem: quod talis alteratio continua: secundum alium ⁊ alium gradum non mensurabitur tempore proprie nec per consequēs qualitas acquisita. Et tunc dico ꝙ conclusio doc. debet intelligi de forma que per motum acquiritur: quod fit quando qualitas producitur ab agente naturali in aliquo quanto diuisibili secū dum partes quia illud quantum prius secundum vnam partem alteratur ⁊ posterius sm aliam: acquiritur enim extensiue in illo quanto ⁊ sic per motum: quia ergo eius motus mensuratur tempore ita potest concedi: quod etiam talis q̄litas mensuretur tempore: precise enim dicitur mensurari tempore: quia motus quo ipsa acquiritur mensuratur tempore per se: quia vero in puncto non acquiritur per motum ideo non mensuratur tempore proprie. ¶ Dico secundo: ꝙ omnis forma que quantum est ex parte sua nata est acqui

Ad.2. ri per motum licet actu non acquiratur per motum mensuratur tempore saltem potentiali: quia tāto motu nata esset acquiri in aliquo quanto. ¶ Si volumus etiam dicere ꝙ per se mensuratur tempore actuali saltem extrinseco: potest concedi absolute quod omnis forma que nata est acquiri p motum: licet etiam in instanti acquiratur mensuretur tempore quia forte non videtur alia mēsura posse assignari. Ex hijs patet responsio ad secundum argumentum.

Cōtra quartā conclusionem instatur

Primo ignis generat ignem ergo potest ipsum conseruare antecedens patet: consequentia probatur: qꝛ non maior virtus requiritur in conseruando q̄ȝ in generando: patet: quia conseruare rem est eandem producere vel eadem productione continuata: qua in primo instanti fuit producta vel alia

2 pductione: vt supra patuit. q.1. pn̄tis distinctiōis. ¶ Scdo qꝛ minus videtur ꝙ ignis pducat ignē d nō eē ad eē q̄ȝ ꝙ eūdē ignē positū i esse in aliquo istāti ponat i tpe imediate sequenti: patet hoc: quia in generando ipsum requiritur maior virtus: cum transeat de non esse simpliciter ad esse simpliciter: sed in conseruando non sic transit vt patet. Tū etiam qꝛ trāsire a nō esse simpliciter prius natura positiue est maioris virtutis quam transire a. non esse tm̄ negatiue: hoc patet: sed generando reȝ transitur a. non esse simplicit' pus natura positiue: ⁊ conseruando tantum transitur a nō esse prius natura tantum negatiue quia talis negatio actu non inest: sed nisi preueniret a causa ponendo ipsam rem inesse tunc actu inesset ergo. ¶ Tertio instatur: ⁊ pono quod de⁹

3 in tempore a. creet ignem: ita quod precise creet ipsum i tē pore immediato ad aliquod instans: ⁊ in instanti immediate sequēti ipsum conseruet. Certum est ꝙ in tempore illo dicitur tantum creari: quia vt sic transit immediate a nō esse ad esse: ⁊ in instanti immediate sequenti dicitur conseruari vt patet. Hoc casu posito arguo sic: sit ignis approximat⁹ perfecte igni creato: potest illum eundem ponere in illo instanti sequente imediate illud tempus: ergo ⁊ conseruare: consequentia patet. ans probat: qꝛ si in illo instanti ignis ille non esset: ⁊ ignis generans esset perfecte approximatus materie posset illū generare ergo ⁊ nunc conseruare.

¶ Quarto instatur sic aliquod agens creatum potest ali- 4.
quem effectum corrumpere in illo instanti vel tempore in quo conseruatur ergo precise in illo instanti vel tempore potest ipsum pseruare: pn̄tia cū antecedente videtur nota.

¶ Quinto instatur. quia conseruare rem est ipsam post pmum instans in quo primo accipit esse poneri in esse. ⁊ hoc vel actione cōtinuata vel alia ⁊ alia actione vt patet supra 5.
presēti di. q.1. ⁊. q.12. quoli. sed sunt multa agentia que sic se habent: vt pȝ de intellectu qui continuat intellectionem circa obiectum per horam ita quod illa posita in aliquo instanti continuatur per tempus imediate sequens. Hoc idē patet de voluntate que continuat volitionem. Hoc idem d sole q̄ ptinuat lumē ꝗ: ista ñ tm̄ dpēdēt ab agēte nāli tātum 6.
p illo instanti i quo primo accipiunt esse. ¶ Sexto istatur probando ꝙ nō tm̄ post primū istans i quo res generat' dependeat a deo ⁊ conseruetur ab ipso. patet qꝛ agēs naturale in illo tēpore quo dicitur immediate conseruari a deo potest illam destruere. Et pono casum qd ignis in instanti. a. generetur ⁊ in tempore imediate sequenti sit aqua (vt in cō possibilis saltem virtualiter) perfecte presēs igni genito ergo in illo tempore poterit aqua ipsū imediate corrūpere: si 7.
sic ergo non immediate cōseruatur a deo. ¶ Septimo patet per Doc. in. 4. di. 12. vbi vult quod ignis non tm̄ causat i se aliquos gradus caloris sed ēt cōseruat eos vide ibi

¶ Respōdeo ad oēs istas instantias premittendo aliqua.

Primo quod aliud est loqui de substātia genita q̄ hȝ esse p se existens extra suā causā: ⁊ aliud est loqui de re genita nō hn̄te per se esse exn̄s vt accidens. quia pmo modo talis res nata est precise dependere a cā particulari pro illo instanti quo accipit esse: vt patet de Francisco genito a Johāne q̄ precise dependet a Joāne pro illo instāti in quo generatur a Joāne. Sed secundo modo sunt aliqua accidētia que p cise hn̄t esse quādiu continuantur in esse a causa particulari: vt patet de illuminatione ⁊ intellectione. ⁊ volitione que dum causantur a causa particulari sunt: dum non causantur non sunt. Et loquor de communi lege quia bene deus posset conseruare aliquam intellectionem causatam a causa particulari puta ab aliquo itellectu creato: ipsa causa pticulari amplius non concausante.

Responsio ad oēs istātias cū aliqbus pābulis.

¶ Secundo premitto quod conclusio Doc. tantum intelligitur de substantia perfecta hn̄te esse per se existens: quia talis tm̄ dependet a causa particulari pro illo instanti quo generatur a tali causa. Unde sic dicit. Concedo igitur qd pmū eē substātie gn̄abilis iquātū cōcomitat' mutationem pprie dictā mēsurat' istāti. sȝ nō seqt' vltra ergo eē habituȝ post illd istās mēsurat' tpe: qꝛ i pmo istāti pparat' illd eē ad particularem generātem a qua est et post illud instans non habet dependentiaȝ ad illam causam particularem generantem. sed tantum ad primam causam conseruantem et tunc habet habitudinem vniformem ad illam causam conseruantem sicut esse angeli. hec ille. ¶ Ex hijs patet respōsio ad instantias. Ad primam negatur consequentia: ad pbationem dico quod in conseruando substantiam requirit' maior virtus quā in generando tantū: patet quia in conseruando est simpliciter maior dependentia ipsius conseruati ad causam conseruantem. Et licet causa particularis pro q̄cunq̄ȝ instanti posset eandem substantiam generare: si esset approximata eidem passo ⁊ omni impedimento ammoto: tamen postq̄ȝ genita est non potest eandem prius genitā ponere in esse nec actione continuata nec alia ⁊ alia actione. Et licet etiam possit eam corrumpere in aliquo instanti: nō tamen sequitur vltra qd possit conseruare: sed si aliquid sequitur forte tantum sequitur quod potest eam generare: sed postq̄ȝ genita est nō habet vltra ifluentiam aliquam circa eam quantum ad suum esse. Et per hec patet responsio ad quattuor primas instantias ⁊ similiter ad sextam

¶ Ad alias de intellectione volitione illuminatione et de calore ignis: concedo quod conseruantur a causa particula in eo tamen modo quo causa secunda nata est cōseruare suum effectum continue. s. causando illum.

Titul⁹.q. exponitur

Quinto circa secūdā partē huius distinctionis: vbi tractat Magister vbi angeli fuerunt creati. Duo principaliter querūtur a doc. primo vtrū angelus sit in loco. Et hic non queritur de loco circumscriptiuo: quia angelus cum sit spiritualis: ⁊ indiuisibilis non potest circumscribi: sed de loco diffinitiuo: siue presentiali: ⁊ est sensus an essentia angeli sit presens alicui loco: puta in secundum se possit esse presens soli: vel lune: vel monti vel lapidi. Secundo vtrum angelus requirat determinatum locum: ita ꝙ nec in maiori nec in minori possit esse: sed precise in tanto loco. Et includit vtrum possit esse in loco punctuali: et

Expō lr̃e vtrum in quantocunq; magno loco: ⁊ in quantocunq; puo

¶ Ad primam questionem dicitur. Hic doctor primo recitat duas opiniones quas improbat. Secundo principaliter respondet ad questionem primam. Prima opinio est sancti Tho. pria parte summe. q.52. arti.1.⁊.2. qui dicit ꝙ angelus precise est in loco per operationem ⁊ nullo modo ꝑ essentiam propriam ⁊ probat per auctoritates damasceni que postea soluentur.

Contra hāc positionem est articulus

damnatus ⁊ excommunicatus ab episcopo parisiensi. Nec valet dicere ꝙ excommunicatio non transeat mare nec diocesim. Si tamen fuit articulus condemnatus sicut hereticus vbique est condemnatus sicut hereticus: non auctoritate diocesani tantum: sed etiam auctoritate Pape. Extra de hereticis capitulo ad abolendam: vel saltem sententia est suspecta quando in aliqua vniuersitate solemniter est damnata.

¶ Ibi alij autem nolentes verbo suspecto vti videlicet angelū esse in loco per operationē ⁊c. Hec est opinio Goth. quolibe.8.q.13. Ista opinio dicit quod angelus est in loco: puta in aliquo monte tantum per applicationem ⁊ non per presentiam sui. Sed hec opinio dicit idem quod prima opinio: vt patet: quia aut applicatio illa est actus primus: aut secundus. Non primus vt patet. Nec secundus immanēs cuiusmodi est intellectio: ⁊ volitio angeli: quia sicut existentia angeli abstrahit a loco ita et operatio intrinseca: aut talis applicatio est actio transiens ⁊ sic dicit idem quod prima opinio quod est in loco: puta in monte per actionem trāseuntem circa montem.

¶ Ibi. Contra conclusionem huius opinionis. Hic doct. probat quod angelus non dicatur esse in loco per operationem: puta: quod non dicatur ex hoc esse in monte tanquam in loco diffinitiuo: quia ibi operatur operatione trāseunte. Et in probatione quā facit doctor reducit Tho. ad contradictionē: quia Tho. in .q. illa an de⁹ sit vbiq;: probat quod sic per hoc: quia ſm philosophū.7. phi. t.c.46. mouens est simul cum moto: ⁊ potest mouere om̄e mobile: ergo est in omnibus ⁊ presens omnibus: quero quid intendit ꝑ hoc concludere aut esse presentem omnibus: id est mouentē omnia ⁊ tunc est petitio principij: pꝫ: q2 idē est ꝓncipiū ⁊ ꝯclusio: Nā ꝓncipiū per qd intēdit probare deū eē p̄sentem oībus: est: quia mouet oīa ⁊ hoc est conclusio. Et vltra nihil est ad propositū: q2 intēdit probare īmensitatē dei ſm quā de⁹ est presens omnibus: aut intendit concludere illam presentiā q̄ competit deo inquantū immensus: ⁊ tunc ex operatione alicubi ſm ipsum sequitur presentia illa que pertinet ad immensitatem diuinam que est dei inquantū dei: ita ꝙ prius naturaliter erit p̄sens inquantū immēsus q̄ inquantū operans: q2 immensitas illa cōpetit deo inquātū deus ⁊ cōcludit ꝙ sit in omnib⁹ per operationē tantum a posteriori: igitur a simili in proposito prius naturaliter angelus est p̄ns alicui loco ſm essentiā q̄ sit p̄sens ſm operationē. ¶ Ibi. Confirmat̄ ratio: q2 minus videt̄ de deo. ⁊c. Hec ratio concludit ꝯtra Tho. q2 ponit deū esse presentē in se vbi opatur Et ratio stat in hoc: si deus cū sit virtutis infinite non agit circa aliquod passum nisi sit sibi p̄sens: a fortiori angel⁹ nō poterit operari circa aliquod si nō sit p̄sens secundū essentiam. Sed an deus possit opari circa aliqd passum vbi nō esset p̄sens est alia q̄stio. Et de hoc. vide doc. in primo di.37. sed de facto sic est ꝙ nō operat̄ circa aliqd cui perfecte nō sit presens cum sit in omni re per illam presentiam

¶ Ibi. Confirmatur etiam quia si actio aliqua ⁊c. Hec ratio concludit contra Tho. quia ponit quod mouens est simul cum moto: ⁊ ideo si mouet immediate est presens siue simul cum moto. Pro clariori noticia pono talem casum quod angelus moueat lapidem: quero tunc aut motio illa que recipitur in lapide recipitur immediate ab ipso angelo: ⁊ sic erit āgelus presens ipsi lapidi: aut recipitur mediate: ita quod prius recipitur in alio corpore immediate a virtute angeli: ⁊ tunc ipse angelus erit presens secundū essentiam illi alij corpori: aut erit processus in infinitum.

Exēplum pulchrum ꝓ intellectiōe lr̃e Doc.

¶ Ibi secundo sequitur hic Doc. deducit Tho. ad manifestum inconueniens: vꝫ ꝙ angelus aliquando immo frequenter nusq̄ erit: patet quia in celo empireo non operatur operatione transeunte: cum tale corpus sit simpliciter immobile: et per consequens dum est in celo empireo non est in aliquo loco: quia tantum est in loco per te per operationem immo angelus nunquam erit in celo empireo: quia ibi non potest esse nisi sit ī loco: ⁊ tamen ad placitum suū est in celo illo. ¶ Ibi. Item si tanseat de celo ad terrā ⁊c. Supponēdo ꝙ angelus dū transit de celo empireo ad terram non operetur in locis intermedijs: ergo transeundo illa media ⁊ ibi non operando erit presens illis locis ꝑ suā essentiam ⁊ non per operationem cum ibi non operetur.

¶ Ibi. Preterea tertio si angelus est in loco per operationē. Per hanc rationem Doc. deducit opi. ad hoc inconueniens: videlicet ꝙ angelus primo esset in toto celo tanquā in loco: patet quia simul mouet totū celum primo eni totum mouet: celū enim est ita proportionatum illi ꝙ si adderetur vna stella moueret cū labore ⁊ pena ſm phūm.2. celi ⁊ mūdi. t.c.71. Si dicas ꝙ primo mouet aliquā vnam partem: ⁊ ibi est: ⁊ per motum illius partis mouet aliam partē quasi īpellādo vel trahendo. ¶ Ibi. Cōtra hoc licet phūs imaginetur illū rusticū habere caput ⁊ pedes ī polis ⁊ brachia extensa ab oriente vsq; in occidētē vt pꝫ.2. celi ⁊ mūdi tex. com̄.14. ſm veritatē tn̄ si celū primū ponat̄ mobile ⁊ non q̄escēs nullus punct⁹ ē in celo magis oriēs q̄ ali⁹ sꝫ q̄libet est oriens successiue ⁊c. Hic Doc. intendit ꝓbare ꝙ angel⁹ qui mouet celum aliquod nō est primo in aliqua parte ita ꝙ primo moueat adequate vnam partem: vt puta quod si in oriente vel occidente quia cum celum semper moueatur sequitur quod quelibet pars successiue potest esse oriens ⁊ occidens. exemplum.

¶ Nam pars primi mobilis que in mane oritur nobis: in vespere occidit. ⁊ illa que vespere occidit: mane oritur nobis: ergo non mouet primo: idest adequate aliquam partē Et si diceretur quod quando mouet partem orientalē prio. mouet etiā eandē primo quando occidit: ⁊ sic sequeretur ꝙ angelus moueretur per accidens: patet quia moueretur ab oriente in occidens ad motum illius partis cui esset applicat⁹ ꝑ operationē. Si ēt diceret̄ ꝙ primo mouet partē dextrā ipsius celi. hoc patet esse falsum: quia ibi nō est dextrū neq; sinistrum nisi secundū ymaginationem philosophi vbi supra de illo rustico athlāte. In nulla ergo parte potest poni angelus primo ex hoc ꝙ primo illam partem moueat.

vide quō ī celo non sūt dextrū ⁊ sinistrū.

¶ Hoc etiam cōfirmatur: quia si esset in aliqua parte quasi quiescens per se: motus tamen per accidēs: sicut nauta in naui per accidens mouetur ad motum nauis: ita quod angelus semper circunferretur cum illo motu videretur incōueniens talem motum attribui angelo mouenti orbē. Nec etiam potest poni quasi quiescēs per se patet. quia semper mouet partem sibi presentem: ⁊ sic non quiescit ibi: neque assignatur alius locus in quo quiescat: quia angelus semꝑ existit in aliquo: inquantum illud est motum ab ipso angelo nec per consequens potest dici per se quiescens.

¶ Ibi preterea illud quod est ratio angeli existendi in loco est in eo formaliter alioquin angel⁹ nullomodo erit formaliter ī loco: patet ista propositio quia sicut ratio formalis locandi aliquid est in loco formaliter siue in locante: sicut superficies est formaliter in corpore locante: que ē ratio formalis fundamentalis tamen locanti ipsi corpori: sic pariformiter erit de ratione formali qua passiue aliquid locatur sicut superficies in corpore locato. Sed operatio angeli transiens in corpus non est in angelo formaliter: patet: quia est in illud corpus puta quod mouet siue circa qd operatur. ¶ Ibi preterea illa operatio est commensuratiue in loco per accidens. igitur si per eam angelus est in loco ⁊ nullo alio modo est ibi commensuratiue: quod est fal

sum. Aduerte quod cum dicit de operatione que est in loco commensuratiue ⁊c. sic debet intelligi quod cum angelus mouet lapidem de loco ad locum: talis lapis mouetur circunscriptiue de loco ad locum: quia acquirit locum circunscriptiuum: ⁊ motio angeli que est transiens in talem lapidem: ⁊ sic sicut lapis est circunscriptiue in loco per se: ita omne quod est subiectiue in lapide/ erit circunscriptiue in loco per accidens. ergo si angelus est in loco ꝑ talē motionem. sequitur quod erit in loco per accidens circunscriptiue.

¶ Ibi preterea Dam. hic ꝓbat auctoribus Dam. ⁊ Grego. ⁊ Aug. quod angelus sit in loco per essentiam ⁊ non ꝑ operationem quia auctoritates sunt clare in littera.

Ad q. igitur soluendam Primo videndum est de loco corporis: cuilibet enim corpori preter vltimum cuius non est aliud extra continens: scilicet conueniunt. Primo esse in loco actuali: ⁊ est quando actu facit distare latera continētis. Secundo in loco determinato: quia equali: scilicet. a quo non excedatur nec ipsum excedat loquendo semper de loco proprio. Tertio est esse in loco commensuratiue quod est quando locatum correspondet toti loco: ⁊ pars locati parti determinate ipsius loci: vt exponit Doct. in quarto dist. 10. q. 1. art. 2. Quarto quod sit in loco determinato: scilicet hoc vel illo: qđ est veruz naturaliter: quia corpus ē sic in loco commensuratiue quod simul non potest esse in alio supernaturaliter simul posset esse ī pluribus locis commēsuratiue vt ostendit Doctor in. 4. Distin. 10. q. 2. Quinto eē in loco naturaliter vel violenter: ⁊ hoc non ratione loci simpliciter: sed ratiōe qualitatis vel alicuius īexñtis ipi loco. Et ideo Doctor in quarto distict. 44. q. 2. dicit quod nullum vt locans est locato disconueniēs q2 nisi aliud corpus est sibi conueniens hec ille: ⁊ hoc non est ratione superficiei: sed quia conseruatiuum vel disconueniens nature locati propter qualitates contrarias. Ideo dicit Doctor ꝙ hoc quantum conuenit locato inquantum est corpus naturale quod inclinatur naturaliter ad talem locum conseruatiuum ⁊c. Alie quattuor conditiones conueniunt locato siue corpori inquantum precise est quantum non inquantuz quale. Et probat quia licet omne corpus existens sit quale: tamen prius est quantum quam quale ⁊ in tali priori cō ueniunt ille. 4. conditiones: ⁊ probat per philosophum. 4. phisi. t. c. 76. que probatio clara est.

¶ Ibi exponendo autem ista per ordinem Hic Doct. primo exponit primam conditionem locati: ⁊ primo quid sit locus corporis ⁊ assignat diffinitionem Ari. 4. phy. t. c. 41. scilicet quod corpus est vltimum corporis continētis immobile primum: idest ponendo quod aliquod vas sit locus vini adequate: quando est perfecte plenum: tunc vltimum vasis: scilicet vltima superficies vasis que est indiuisibilis secundum profunditatem: vas vero est diuisibile secundum profunditatem: est tamen ipsa superficies in partes superficiei diuisibilis: que partes sunt sup̄ficies: ⁊ in lineas tanquam in terminos. Et hoc est quod dicit Doct. quod precisum continens alicuius est indiuisibile indiuisione qua diuiditur. puta ipsum vas: quod diuiditur in aliam ⁊ aliam profunditatem: vltimum ergo scilicet superficies corporis continentis puta ipsi⁹ vasis continentis vinum tanquam primum locatum sibi adequatum dicitur loc⁹. Et qđ dicit infra ꝙ ista vltimitas non est de ratione loci: sicut est de rōne continentis precise. i. ꝙ ad hoc ꝙ sup̄ficies contineat: nō est de ratione ipsius ꝙ sit vltimum alicuius corporis. quod patet quia si esset separata a corpore adhuc contineret: ⁊ tamen non esset vltimū alicuius: sed ipsamet imediate ⁊ precise continet. Tamē pro iunioribus exponō cuz

Clara expō. Doc. dicit diuisibile eē. s̄m illā diuisionez s̄m quam est diuisibile non potest esse immediate aplicatū alicui vt continens ip̄z i. ꝙ corp⁹ locās s̄m ꝙ ē diuisibile ī ꝓfunditates nō pōt imediate ⁊c. Sequit̄ sed precisum continēs imediate est i diuisibile. s. vltima sup̄ficies continētis corpis q̄ est indiuisibilis diuisiōe. s. qua corpus diuidit̄. Sequitur nihil autē idiuisibile de gn̄e quantitatis per se existit: sed in aliquo diuisibili: p3 de linea q̄ est īdiuisibilis diuisiōe q̄ diuidit̄ sup̄ficies ⁊ corpus ⁊ sup̄ficies est indiuisibilis diuisione qua diuidit̄ corpus: q̄ non possunt per se stare sed necessario sunt in corpore diuisibili. lr̄a sequens clara est: vsq3 ibi. Ultra aūt istā continētiā precisam addit locus imobilitatē qua distinguitur a vase s̄m philosophū. 4. physi. tex. cōmē. 41. Nec immobilitas assignatur ab aliquibus ipsi loco per respectum ad polum articum ⁊ antarticum ⁊ per respectum ad cētrū terre que omnia sunt immobilia.

¶ Ibi. Sed breuiter dico: Hic Doct. primo improbat illam opinionem videlicet quod locus dicatur immobilis ꝑ huiusmodi respectum: quia variato tali respectū non erit immobilis simpliciter. patet: quia secundum illum respectum locus dicitur immobilis. Sed talis respectus potest variari: vt patet. Nam si manus mea actu sit in aere actu faciens distare latera ipsius: tunc illa vltima superficies aeris per te dicit respectum ad polos ⁊ ad centrum mundi: sed illa superficies potest variari: ergo ⁊ respectus fundatus in ea. ⁊ quod possit variari: patet quia si manus recedit ab illa parte aeris: tunc ille aer non est amplius locus nec sic illa superficies actualis cuius latera distant. ergo destructa illa destruitur ⁊ respectus fundatus: ⁊ vltra si destruitur ille aer destruitur omne fundatuz in illo. Et hoc est quod dicit Doctor. Et cum dicit siue locus ponatur absolutum: siue respectiuū: absolutuz pro illa superficie distante que habet respectum ad polos ⁊c. ⁊ illa potest destrui: quia ⁊ substantia cuius est. respectus pro aliquo respectui puta continentis ⁊ ad polos: ⁊ ille similiter potest destrui: vt ꝓbauit

¶ Ibi. Et si dicatur quod est vltimum totius vniuersi. ⁊ licet vt est vltimuz continentis varietur tamen vt est vltimū vniuersi nō variatur. Diceret ista opinio quod locus ideo dicitur immobilis: quia est vltimum siue vltia superficies corporis locātis respectu vniuersi: ⁊ sic vt habet respectū ad vniuersum est immobilis. vt vero habet respectum ad corpus in quo est formaliter puta ad aerem in quo est non est immobilis.

¶ Ibi. Nec hoc saluat hic Doc. improbat hanc secundaz opi. ⁊ probat quod ille respectus variatur siue illa superficies: quia variata parte vniuersi variat̄ ⁊ ipsa: non. n. habet respectum ad vniuersum nisi per partem in qua est.

¶ Ibi. Dico igitur quod locus habet immobilitatem oppositam motui locali omnino: ⁊ incorruptibilitatem secundum equiualentiam per comparationem ad motum localez *Opinio ꝓpria sco.* Hic Doc. ponit opi. propriaz. Et primo probat quod loc⁹ hēt immobilitatē oppositā motui locali. i. qđ non potest moueri localiter. Et ꝙ non moueatur per se localiter ꝓbatur: q2 si locus q̄ dicatur. a. mouetur localiter: recedit ab vno loco ⁊ accedit ad aliū. ergo si. a. recedit a loco. ergo. a. erat ī loco. quero de illo alio loco an moueatur localiter aut nō: si non: ergo nec. a. quia non est maior ratio de vno loco quā de alio. Si sic ergo erat in loco: ⁊ sic processus in infinituz. Hoc idem dico quando accedit ad alium locum: quia si. a. accedit ad alium locum ⁊ non erit simul cum illo alio loco/ quod habet expellere sicut corpus expellit aliud corp⁹ ⁊c. Quod nec etiā moueatur per accidens: quia similiter esset processus in infinitum: quia si dico ꝙ. a. mouetur per accn̄s localiter: recedēdo ab alio loco: ergo fuit in illo loco per accidens: quero de illo alio: vt prius. Et ꝙ locus qui mouet̄ per accidens sit in loco: per accidens probat per simile de similitudine puta fundata ī lapide: q2 cū dicimus similitudo talis mouet̄ localiter per accidēs ad motū lapidis ergo sicut lapis est in loco per se. s. alio ⁊ alio: similitudo per accidens erit in alio ⁊ alio loco: hoc idem dicendum est de loco si mouetur per accidens. Et addit Doct. ꝙ si locus possit moueri localiter ꝙ tunc quiescens posset moueri localiter: nam ꝙ habet alium ⁊ alium locum successiue localiter mouetur fixum autem posset habere alium ⁊ alium locum continentem si moueretur locus per accidens. Si dicatur posito quod vltima superficies celi sit locus istorum inferiorum ⁊ celum semper mouetur: ergo ⁊ superficies existēs in eo mouetur ꝑ accidens quia motis nobis mouentur omnia que in nobis sunt sicut etiam conceditur de similitudine ꝙ mouetur per accidens ad motum subiecti. Dico breuiter ꝙ hoc est inconueniens de loco: siue loquendo de loco materiali. s. superficie: siue de loco formali. s. de ip̄o respectu locantis ad locatum: quia est inconueniens dicere locuz esse in loco siue per se siue per accidens sed non est sic inconueniens ꝙ similitudo sit in loco per accidens: ⁊ hoc patet: q2 si esset in loco per accidens: tunc quiescens posset moueri localiter: quia omne quod est in loco potest localiter moueri de loco ad locū: sed locus inquātū locat siue vt h3 rationē loci ē fix⁹ siue q̄escit nō enī locus vt locus mouet̄ ad locabile: sed bn̄ locabile mouet̄ ad locum acquirendo aliam et aliā partē loci: quia locabile facit actu latera cōtinentis di

ftare:licet enim aqua continue moueatur circa palum fixuȝ
in aqua:non tamen conceditur quod locus qui locat paluȝ
moueatur localiter:sed tantuȝ palus mouetur localiter per
se ⁊ contenta in illo per accidens mouentur.
¶ Ibi secundum probo. Hic Doc. probat quomodo locꝰ
est incorruptibilis ⁊ dicit duo:primum quod in se est corru
ptibilis:secundum quod est incorruptibilis per equiualen=
tiam. Et ad hoc videndum supponit primo quod locus po
test accipi tripliciter:primo pro corpore locante:vt aere: se
cundo pro superficie vltima corporis locantis:tertio ꝓ re=
spectu fundato in superficie locantis ⁊ terminato ad ipsuȝ
locatum:qui respectus est quedam relatio locantis ad loca
tum:⁊ talis respectus dicitur locus formalis siue vbi for=
male:vt patet a Doc. in quarto distinctione. 49. ⁊ in tertio
Similiter locatum potest accipi tripliciter:primo pro ipsa
re locata. secundo pro vltima superficie rei locate. tertio ꝓ
relatione passiua ipsius locati passiue ad locans actiue.
Hoc supposito dico quod locus pro respectu est corrupti=
bilis in se:vt patet:quia si locatum recedit similiter ⁊ talis
respectus corrumpitur. Similiter locus secundo modo:sci
licet pro vltima superficie locantis actuali corrumpitur:qꝛ
recedente corpore ab aere amplius non est illa vltima sup=
ficies actualis:cuius actu latera distent ⁊ sic corrumpitur.

Dubiū in lr̄a doct.: dubiuȝ. I.

¶ Circa hanc literam occurrit aliquod dubiuȝ specialiter
circa hoc quod dicit doc. quod locus formaliter acceptus
.s. pro respectu locātis ad locatum est simpliciter corrupti=
bilis:contra hoc instat:qꝛ omne per se corruptibile est per se
generabile:sed locus acceptus pro tali respectu non est per
se generabilis:ergo non est per se corruptibilis: maior patȝ
pͥmo de generatione:minor ꝓbat primo Aucto. phi. 5. phy
si. t. c. 10. vbi sic habet neqꝫ inquit in relatione etiam est mo
tus:quoniā possibile est vt alterum relatiuorum transmutet
absqꝫ eo ꝙ alterum transmutatur:hec ibi ſm aliam trāslatio
nem cum ergo locus vt sic formaliter acceptus sit relatio se
quitur ꝙ nullo modo sit per se generabilis.
¶ Secundo probatur eadeȝ minor ratione:quia si talis lo
cus formaliter acceptꝰ esset per se generabilis: sequeretur
ꝙ actu simul generarent infinite relationes actu:⁊ sic actu
darentur infinite relationes numero:ꝯn̄s est falsum ⁊ ꝯtra
phm̄ ⁊ com. q̄ expresse negant infinitatē numeralē:⁊ d hoc
satis dixi sup. 2. metha. doc. in q̄stionibus de infinito: ꝯn̄tia
probat ⁊ pono casum quod corpus pedale acquirat locuȝ
puta sub intrando superficiem aeris continentē corpus pe
dale:statim sequitur ꝙ sicut in superficie continente sunt ĩ
finite ptes inexn̄tes ⁊ infinita puncta ita infinitarū partiuȝ
superficiei ad infinitas partes corpis pedalis erunt infini
ti respectus:⁊ similiter infinitorū punctoꝝ superficiei ma=
terialiter locātis ad infinita puncta corporis pedalis erūt
infiniti respectus ⁊ econtra infinitarū partiū ⁊ infinitorum
punctorū corpis pedalis ad infinitas partes ⁊ ad infinita
puncta superficiei continentis erunt actu infiniti respectꝰ
Ista consequentia vltima satis pȝ p Doc. in. 4. di. 10. vbi
vult ꝙ locus circumscriptiue ⁊ formaliter acceptus ⁊ hoc
loquendo de loco passiuo siue circumscriptione passiua est
formaliter correspondentia totius locati toti superficiei cō
tinentis ⁊ omnium partium ipsius locati ad omnes partes
superficiei ipsius locantis:ita ꝙ sicut totum signatum cor=
respondet toti:ita pars signata correspondet parti signate
⁊ punctum signatum correspondet puncto signato:⁊ sic q̄=
libet pars ⁊ quodlibet punctum dicit actu respectum ad p=
tes ⁊ ad puncta:q̄bus corrn̄det ⁊ cuȝ talia sint actu infinita
sequitur ꝙ actu erunt infiniti respectus. ¶ Rn̄deo ꝯcedē=
do locuȝ formaliter acceptum esse p se generabilē ⁊ cū pro=
bat ꝙ nō aucto. phi. Dico ꝙ phūs loquit tm̄ de relatiōe in
trinsecus adueniente vt clare patet a doc. in. 3. di. 1. q. 1. sed
locus formaliter acceptus siue actiue siue passiue est tm̄ re=
latio extrinsecus adueniens vt satis patȝ a doc. in. 4. d. 10
¶ Ad secundum dico ꝙ sicut in locato sunt ĩfinite partes
inexn̄tes ita sunt infiniti respectus: sed qꝛ tamē nō possent
actu signari infinite ptes cū q̄libet sit in infinitū diuisibilis
vt ĩfra patebit. q. 9. ita nec illi respectus fundati in illis par
tibꝰ sunt actu signabiles. Et vltra nō habeo ꝓ incōueniēti
posse esse infinitos respectus etiaȝ reales:sed de hoc alias
erit sermo. ¶ Scd̄o principaliter dico ꝙ locus scd̄o ⁊ ter=
tio modis est incorruptibilis p equiualentiā. ptȝ: quia ĩ eo
dem instanti quo corpus. a. recedit ab aere subintrat aliud
corpus faciēs latera ꝯtinētis distare:⁊ sic in ipso aere con=
tinēte est alia superficies a pria modo preexposito ⁊ alia re=
latio ad locatū subintrās:⁊ sic talis locus dr incorruptibi=
lis p equiualentiā:qꝛ in eodē instanti quo locus scd̄o ⁊ ter=
tio modis ĩ se desinit p subĩtrationē alterꝰ corpis ĩ ipso ae=
re fit locꝰ scd̄o ⁊ t'tio modis sit's pͥmo:qꝛ tn̄ hec lr̄a est aliq̄lit
difficilis declaro ipsam. Cum dicit ibi. ¶ Nec eadeȝ ratio
loci pōt manere in aqua succedēte:qꝛ idē accidēs nūero nō
pōt manere in duobus subiectis. Hoc patet:qꝛ si accipiatur
locus pro vltima supficie aeris cuius latera actu distant: Declaratio lr̄e docto.
talis supficies: q̄ subiectiue est in aere:non pōt postea esse ĩ
alio locāte:siue priore:siue ĩ succedēte ipsi priori:qꝛ tūc ideȝ
accidēs nūero migraret de subiecto ĩ subiectū. Siue etiam
accipiat locus pro respectu locantis ad locatū fundato in
vltima supficie ipsius cōtinētis:patet ꝙ nō pōt eē ĩ alio lo=
cāte:qꝛ tūc idē accn̄s numero migraret de subiecto in sub=
iectum.
¶ Seqt tn̄ illa rō loci succedēs q̄ est alia a rōne p̄cedenti
ſm veritatē est eadē p̄cedēti per equalētiaȝ quantū ad mo=
tū localē:vult dicere doc. ꝙ qn̄ in eodē instāti corpus rece=
dit a loco ⁊ aliud subintrat ꝙ a priori vbi in quo erat primū
locatum ad secundū vbi succedens in quo fit ſm locatum
succedēs priori non est motus localis:pȝ:qꝛ illa duo vbi si=
ue illi duo respectus tm̄ nūero differūt vt patebit. Tū ēt qꝛ
motus localis fit in tpe:hic aūt in eodē instanti quo locatū
prius recedit a loco:aliud locatū subintrat ⁊ se in eodem in
stanti quo corrumpit primus respectus qui erat ad pͥus lo
catū succedit alius ad secundū locatum. Tū etiā: qꝛ inter
pͥmum locatū recedens a loco:⁊ secundū locatuȝ succedēs
nō est aliqd spaciū interceptū:propter qd possit esse motus
localis.
¶ Seqt. Nā ita incōpossibile est localē motū esse ab hoc
loco in hūc locū. sicut si eēnt omno idem locus numero. i. ꝙ
sicut ab eodē loco numero ad eundē numero nō pōt eē mo
tus localis:vt pȝ:ita a loco recedēte ad locum immediate
succedentē:non pōt esse motus localis vterqꝫ eī respectus
locātis ad locatū pōt esse simplr in eadē supficie:qd nō cō
tingit de locis int' q̄ est motꝰ localis:⁊ hoc pp spaciū inter=
ceptū necessario requisitū. ¶ Sequit. Nullus aūt idē mo=
tus localis pōt esse ab vno vbi ad aliud vbi q̄ duo vbi nō cor
rn̄deāt duobus locis differētibꝰ specie:ppt' spaciū int'cep=
tum:quia hn̄tibus alium respectum non tantum numero. sȝ
etiam spem ad totum vniuersuȝ. Vult dicere doct. quod il
la duo vbi inter que est motus localis. de necessitate corre
spondent duobus locis spē distinctis. loca spē distincta re=
spectu vniuersi sunt sursum deorsum:dextrū sinistrum ante
⁊ retro que sunt spēs loci posite ab Aristo. Auerte tamen
quod ista loca vt spē dr̄ia. formaliter tantuȝ dn̄t respectus
spē distinctos:⁊ fundamentaliter dicūt ipsam superficiem.
que non differt spē ab alia superficie. puta superficies sursū
⁊ deorsum non differunt spē. vt patet. Dicit ergo Doc. qd
quando. a. localiter mouet de necessitate recedit: puta ab Aduerte locum.
vbi sursum ⁊ accedit ad vbi deorsum:vt patet de graui re=
spectu centri: vel mouetur a loco dextro ad locum sinistruȝ
Ista ergo vbi inter que est motus localis semper differūt
specie:quia talia vbi correspondent locis specie distinctis.
puta quando mouetur ab vbi sursum ad vbi deorsum: vbi
sursum correspondet loco sursum:⁊ vbi deorsum correspon
det loco deorsum:⁊ talia loca sunt loca comunia: que for=
te non corrumpuntur sed bene loca propria. Exempluȝ vt
cū lapis mouet a loco sursum corrūpit ꝓpriū vbi correspō=
dens tantum ipsi lapidi. Et dicit Doc. quod talis distictio
specifica iter illa loca ꝯtigit ppt' spatiū ĩterceptuȝ:pȝ qꝛ si
n eēt spatiū ĩterceptū int'. a. ⁊. b. nō posset assignari nec sur
sū nec deorsū respectu. a. ⁊. b. Sed quādo vnꝰ locꝰ succedit
alteri loco respectu eiusdē cōtēti:nō potest ĩtercipi aliquod
spaciū iter illa duo loca. Ideo Merito dicit Doc. ꝙ tm̄ dif
ferūt numero: Sequit. Ex hoc illi respectꝰ q̄ sūt tantuȝ nu=
mero alq̄ vident vnꝰ numero:quia ita sunt indistincti respe
ctu motꝰ localis sicut si tantū esset vnus respectꝰ. Vult di
cere ꝙ illa duo vbi siue respectꝰ sibi inuicem succedentia
ex quo tantum numero differunt vt supra exposui videntur
vnus numero. ⁊ hoc non absolute:sed respectu motus loca
lis. i. ꝙ illa duo vbi respectu motꝰ localis sic se habēt ac si ta
tū essent vnum vbi numero ⁊ hoc quantum ad impossibili=
tatē motus localis:quia ita impossibile est motū localem es
se ĩter illa duo vbi. sicut impossibile ē motū localem esse ab
vno vbi numero ad idē simplicit'. ¶ Seqtur. exemplū hu=
ius patet aliqualit' in nominibus significatiuis. ⁊ lr̄a huiꝰ
exēpli patet vsqꝫ ibi. sed nūq̄d oē corpꝰ ⁊c. ¶ Ibi Sȝ nūq̄d

omnē corpus aliud a primo corpore necessario est in loco: qꝛ quantū. Hic Doctoꝛ incidentaliter mouet vnaꝫ difficultatem de corpore quanto: siue vt precise cōsideratur inquātum quantum: prout ly quantum distinguitur cōtra corpus naturale: querit ergo an omne corpus quantum aliud a primo celo necessario sit in loco. ¶ Respondet primo quantū ad opinionē philosophorum: secundo quantum ad opinionem fidelium. ¶ Primo modo diceret phūs: ꝙ omne corpus aliud a primo celo siue aliud a corpore celesti de necessitate est in spera actiuorum ꝛ passiuorum: ꝛ necessario continetur sub aliquo precise continente. Nam quodlibet tale vltra quod possit esse in loco communi: est etiā necessario ī aliquo sibi proprio precise cōtinente ipsum. ¶ Sed secundo modo diceret theologus ꝙ nō necessario omne corpus aliud a corpore celesti est in loco: qꝛ deus posset facere lapidem extra vniuersum ꝛ per cōsequens lapis non esset in loco. Et dicit duo. Primum quod posset facere lapidē extra vniuersum nō existente aliquo alio corpore: patet quia posset destruere totum vniuersum solo lapide remanente: ꝛ sic lapis non necessario est in loco. ¶ Secundum ꝙ etiam existente alio corpore apto nato locare lapidem: tamen posset facere lapidem nō esse actu presentem tali corpori ꝛ per cōsequens non locari. ¶ Addit doc. quod per nihil absolutū in se corpus quantum necessario requirit esse in loco: patꝫ: quia si per aliquod absolutum in corpore necessario requireret esse in loco: tunc deus nullo modo posset facere lapidē sine loco. Sed tm̄ habet necessario potentiam passiuā qua possit esse in loco: quia vltimā superficiem propter quam natum est circūscribi: vel propter quam natum est esse ī potentia ad circūscribi passiue ꝛ hoc posito loco in existentia actuali ꝛ posita presentia eius respectu alicuius corporis locantis: id est quod corpus cum sit in potentia passiua ad circūscribi: necessario actu est in loco istis duobus positis. s. loco in existentia actuali: ꝛ presentia eius respectu corporis locantis. i. ꝙ vltima superficies corporis locantis actu sit presens: corpori apto nato locari. Sed de ista materia: an deus possit facere lapidem sine loco vtroqꝫ modo: prolixiꝰ tractatur a doc. in quolibe. q. 11.

Ad omne corpus est nec͠io ī loco dēpto celesti s͠m phūm.

¶ Ibi. de secundo dico. Secundū declarandum erat. s. eē in loco actuali. Dicit Doc. ꝙ supposito primo (quod est esse in loco) corpus quantū est in loco actū quia in preciso continente actualiter: non enim potest esse in loco quin istud vltimum: quod est proximum continens: faciat illud esse ī actu quia facit latera corporis cōtinentis distare. Et debet sic ītelligi litera: quod corpus non potest esse in loco quin tale corpus faciat vltimum continens. i. vltimam superficiem corporis continētis esse in actu: que superficies intelligitur esse tunc in actu quando corpus contentum actu facit distare latera eius. ¶ Addit. secus est de parte in toto: nam ps in toto non facit per se distare latera cōtinentis: vt patet de materia ꝛ forma ēt de partibus integralibus: que non sunt in toto quantitatiuo: vt locatum in loco: sed sicut pars in suo toto: vt patet. 4. physicorum. t. c. 23.

¶ Ibi. de tertio dico: tertium exponendum erat esse in loco determinato: qꝛ equali. dicit doc. ꝙ corpus locatū ꝓpter eandē quātitatē exn̄teꝫ in tali corpe necessario exigit corpus locū sibi coequalē. i. ꝙ exigit supficiē in corpe locante: coequalem supficiei corporis locati ꝛ loquitur de loco ꝓpo ꝛ nō cōi. ¶ Ibi. De quarto dico. quartuꝫ declarandū erat esse in loco commensuratiue. dicit Doc. ꝙ corpus locatum propter vltimā superficiem quā habet est in loco cōmensuratiue: ita quod pars superficiei corporis locati correspondet pti supficiei corpis locātis ꝛ tota supficies ipiꝰ corpis locati corrn̄det toti supficiei ipsiꝰ locātis. De q̄ corrn̄dētia patebit a doc. in. 4. di. 10. q. 1. ¶ Ibi quintuꝫ competit corpori ex determinato loco locante. Quintuꝫ declarandum erat esse in loco determinate hoc: vel illo. dicit Doctoꝛ qđ corpus esse in loco determinato: ita sic esse in isto loco quod non in alio competit tali corpori ex determinato loco ipsuꝫ locante: quia locus adeqüat sibi locatum ꝛ cōmensurat et sic est presens illi locato cōmensuratiue quod nō alteri. Loquēdo semper de loco circumscriptiuo formaliter: qui dicit respectum corporis circumscribētis ad corpus circumscriptum: sed non sic est de loco fundamētali siue naturali: qui dicit vltimam superficiem continentis: quia vt sic idem locus potest esse respectu duorum vel trium corporum: vt habet videri in. 4. di. 10.

¶ Ibi sextum competit sibi in quantum est corpus naturale. Sextum declarandum erat esse in loco naturaliter. vel violēter. ꝛ dicit Doc. quod esse in loco naturaliter competit corpori inquantum tale corpus naturale. ex hoc: scilicet quod inquantum habet formam substantialem determinatam ꝛ qualitates determinatas natum est ab aliquo locante conseruari ꝛ saluari: ꝛ ab aliquo corrumpi: et quādo continetur ab vltimo illius quod natum est ipsum saluare dicitur esse in loco naturali: licet naturalitas multum accidat rationi loci: patet quia ratio loci vel est vltima superficies corporis continentis: vel respectus fundatus in tali superficie de quo supra dixi: modo naturalitas ista sumitur penes qualitates īexistentes corpori locanti propter quas vnum corpus dicitur conseruari: ꝛ saluari ꝛ aliud corrumpi Et sic patet ista littera.

¶ Aliqui tamen expositores Doc. ī isto loco mouent hāc difficultatem: videlicet: vtrum aliquid dicatur moueri localiter: per hoc quod locus continue et continue variatur circa locatum: sic quod continue sit in alio ꝛ alio loco. Respondent quod non: quia si sit planta in campis ꝛ flet ventus circa ipsam continue aer mouebitur circa ipsam: ꝛ nō erit idem locus numero: tamen erit vnus per equiualentiā ad motum localem sic quod in ipsis diuersis locis numero non potest esse motus localis. Sed ad hoc quod sit motus localis oportet locatum exire locum in quo est. ꝛ deserto illo: acquirere nouum locum non sic facit planta quia non deserit locum cum semper sit in eadem distentia ad polos mūdi ꝛ ad cētrum ꝛ ad alias arbores circunstantes ꝛ ideo nō deserit locum: sed magis locus deserit plantam. Licet hoc sit satis bene dictum: tamen non videtur multum esse ad mentem Docto. qui vult expresse quod idem dicatur moueri localiter vt habet alium ꝛ alium locum successiue. vnde sic dicit respondendo ad primam questionem presentis distinctionis quod habet alium ꝛ alium locum successiue localiter mouetur: fixum autem posset habere alium ꝛ aliū locum continentem si moueretur locus per accidens hec ille. Tamen quicquid sit de hoc forte tamen alias pertractabitur.

¶ Ibi ad propositum. Nunc Doct. respondet ad principale quesitum: scilicet An angelus sit in loco. ꝛ respondendo dicit primo quod angelus non necessario est in loco: et ꝓbat per argumētū a minori qꝛ minus videtur corpꝰ posse esse sine loco q̄ꝫ angelus ꝛ tamē pōt esse vt supra patuit: ergo et angelus. Pro nunc aduerte ꝙ nō querit Doc. de loco circunscriptiuo respectu angeli cū nullo modo possit circunscribi: sed de loco diffinitiuo quo sit presens alicui corpori. Et dicit ꝙ non necessario angelus est ī aliquo loco diffinitiuo: quia deus posset facere āgelū nullo corpore exn̄e. etiam posito corpore posset facere angelū non esse presentem tali corpori: sicut etiā dictū est supra de corpore alio a corpore celesti. Et addit: in littera ꝙ in angelo tm̄ est potētia passiua q̄ꝫ posset esse in loco diffinitiuo tm̄ ꝛ nō circunscriptiuo. Sequitur Et ista potētia supple passiua vl' fundatur īmediate ī eius substātia supple absolute vel in ipsa inquantū est natura limitata actualiter existens: vel in aliquo extrīseco ipsi angelo: quicquid sit illud: ꝛ ideo nō oportet querere aliquam intrinsecam rationem essendi angeluꝫ in loco necessario. supple actu quia ibi nulla est. Sed tantūmodo est in ipso potentialitas passiua: qua potest esse in loco quia non repugnat sibi. ¶ Hic tamen aliqui expositores Doct. adducētes opinionē Petri de candia ꝓ se dicūt ꝙ cū deus sit in loco: qꝛ vbiqꝫ: ꝛ oīa alia entia sint in loco: hoc siquidem non est negandum ab ipo angelo: et ita angelus est in loco: ꝛ potest esse in loco: ita ꝙ et si esse in loco cōtingenter insit angelo: posse tamen esse in loco sibi necessario inest. ¶ Et que est ratio intrinseca necessario cōcludēs angelū posse esse in loco. dicūt s͠m Petrū de cādia ꝙ est rō entis: qꝛ ei esse in loco predicatur de omnibus etiā de deo: sequitur ꝙ istud consequitur rationē transcendētē qꝛ quādo aliquod predicatum est omnibus commune conuenit illis ratione alicuius cōmunis omnibus: tale cōmune ē ens qꝛ igr̄ angelus est ens iō potest esse in loco: nec ei repugnat ratio loci suo modo scilicet diffinitiue. ¶ Ista tn̄ positio non videtur multum ad propositum Doc. nec forte videtur ꝓa q̄stū ad aliqua. Primū pꝫ qꝛ doct. loquendo de potētia passiua qua angelus possit esse in loco: pro ratione talis potentie assignat vel substantiam ipsius āgelici vel naturam limitataꝫ vt aliquid extrinsecū ꝛc. non autem assignat ens commune deo ꝛ creature.

Rn̄sio doc. ad principale q̄sitū

¶ Secundum patet: primo quia si angeluz posse esse in loco ex hoc concluderetur: quia deus est in loco: magis videretur posse concludi angelum necessario esse in loco: quia si deus necessario est in loco: ergo ⁊ angelus: consequens est falsum: vt supra patuit: oportet enim assignare aliam rationem.

¶ Secundo ista ratio non concludit: videlicet esse in loco predicatur de omnibus: ergo et de angelo: antecedens est manifeste falsuz: quia si esse in loco predicaret̄ de oībus entib⁹: tūc loc⁹ esset in loco: ⁊ esset ꝓcessus in infinitū vt supra patuit probādo ꝙ locus non est ī loco. Tū qꝛ si esse ī loco predicatur de omnibus: aut p̄dicat̄ eq̄l'r de oīb⁹: aut inequaliter. Si primo: tunc sicut esse in loco de necessitate predicatur de deo: ergo ⁊ de angelo: consequens est falsuz. Si inequaliter ita quod esse in loco conueniat necessario alicui ⁊ contingenter alteri: tunc oportet assignare aliam ⁊ aliam rationem: quia secundum vnam aliquod ens de necessitate est in loco: ⁊ aliud secundum aliam contingenter: si enim tātum esset vna ratio: illa esset ratio vel necessario tantum essendi in loco: vel tantum contingenter.

¶ Tertio non videtur verum: scilicet quod ideo angelus potest esse in loco quia ens. Quia aut accipitur ens transcēdenter: vt est commune omni enti: ⁊ tunc sequeretur ꝙ omne ens posset esse in loco: cuius oppositum dictum est supra Tum quia questio de angelo est tantum de loco diffinitiuo: ⁊ locus diffinitiuus non conuenit angelo ratione entis trāscendenter sumpti: quia talis locus posset competere cuilibet enti ⁊ sic deo. Oportet ergo assignare aliam rationem ꝑ quam angelus possit esse in loco diffinitiue: ⁊ forte non videtur alia ratio nisi quia est talis natura sic limitata. ⁊c.

Rōnes p̄teri. opi. nō valent ¶ Ibi. Supposito igitur isto primo videlicet quod angelus possit esse in loco: nō oportet ꝙ sit in loco in actu vꝫ ī loco circumscriptiuo: quia non oportet quod sit in aliquo cōtinente indiuisibili actualiter existente id est in aliqua superficie indiuisibili eo modo quo diuidit̄ corpus vt supra patuit: actualiter existente. i. cuius latera actu distant: patet: quia angelus cum sit indiuisibilis: non facit latera continentis distare: nec per consequens facit superficiem continentem in actu.

¶ Ibi de tertio est dubiū: scilicet esse in loco determinato sibi equali: ⁊ de hoc mota est questio secūda videlicet. Utrū angelus requirat determinatū locū: ita quod nec in maiori: nec in minori possit esse: sed precise in tanto loco. Et nō debet hic accipi in loco circumscriptiue siue commensuratiue eo modo quo dictum est de loco circumscribēte corpus sed debet hic accipi commensuratiue: id est adequate. Et est q̄stio. An angelus sic sibi adequate determinet vnum locum diffinitiue siue presentialiter quod non possit esse in maiori vel minori loco. Respondet Doc. dicens quod communiter conceditur quod non potest esse in loco quantumcūque magno: quia hoc est proprium dei. Et ex hoc infert doctor quod si sic esset quod tunc angelus posset esse (vt videtur) in loco quantumcunque paruo. Intendit enim doctor probare quod si angelus non potest esse in loco quantumcunqꝫ magno: ꝙ nec etiā poterit esse in loco quantūcumqꝫ paruo ⁊ probat ex .37. propositione primi. Eucli. vbi vult quod quicquid potest esse in vno equalium ⁊ in reliquo: si sibi figuratio nō repugnet. Et ratio stat in hoc: si em̄ a. potest eē in maximo loco ergo ⁊ in minimo: cum nō sit maior ratio de vno quam de alio: si enim non potest esse in loco quantūcūqꝫ minimo hoc nō erit ex ratione loci: sed ex ratione figure exemplum. Nā aliquod corpus perfecte quadratuz potest esse in loco perfecte quadrato ⁊ tm̄ illud idem non poterit esse in loco habente figuram tantū quadrangulā: vt patet maxime si illud quadrangulū sit tāte quātitatis quāte quadratū. Differētia em̄ inter quadratū ⁊ quadrangulum hec

Dr̄ia int̄ q̄dratū ⁊ q̄drāguluz. est: quia quadratum habet quatuor latera adinuicem equalia: quadrāgulū vero perfectum habet duo latera adinuicē equalia puta lōgiora ⁊ alia duo adiuicē equalia sed ίequalia lateribus lōgioribus: Et hoc est ꝙ dicit Doct. d̄ aqua respectu loci quadrati ⁊ loci q̄drāguli. figuratio ergo illa impedit vt nō possit eē in loco equali secundum quantitatem Cū ergo in angelo nulla sit figuratio obstans oportet ꝯcludere quod si pōt esse in loco q̄tūcūqꝫ magno ꝙ ēt possit esse ī loco quātūcūqꝫ paruo: sed primum non conceditur. ergo nec secūdum: ⁊ hoc est quod dicit ī ista littera: quam tamē aliqualiter declaro. Cū dicit quicq̇d potest esse in vno equali: puta secundum quantitatem: potest esse in altero equali secundum quantitatem:: si sibi non repugnet figuratio aliqua: secundum quam figurationem vnum existens in vno equali secundum quantitatem necessario distinguitur ab alio existente in alio equali s̄m quantitatem: que distinctio prohibet existens in vno equali non posse eē in alio equali

¶ Sequitur sed angelo nulla figuratio loci in quo ē repugnat: patet quia figuratio loci tantuz repugnat habēti partes quantitatiuas quas angelus non habet.

¶ Sequitur igitur si potest esse in vno equali ⁊ in altero: ⁊ per consequens si potest esse in quadrato quantūcūqꝫ paruo vel stricto: quod oportet ponere dicēdo ꝙ nō repugnat sibi esse ī quantocunqꝫ loco: quia si potest esse in quātocūqꝫ loco paruo oportet dicere ꝙ possit esse in quadrato quantumcunqꝫ paruo vel stricto: ⁊ si sic sequitur ꝙ non repugnet sibi esse in loco quantumcunqꝫ longo. patet: quia quadrangulus est equalis isti quadrato paruo in quo potest esse. si ei detur quadrangul⁹ equalis quadrato paruissimo talis quadrangulus erit longissimus propter strictitudinē: patet q̇a quadrangulus constat ex quattuor lateribus: quorum duo sunt longiora adinuicem equalia. ⁊ alia duo breuiora adinuicem equalia. Et sic quadrangulus equalis quadrato paruissimo habebit latera longiora strictissima: ⁊ sic per propositionem Euclidis si angelus posset esse in loco quantumcunqꝫ paruo posset esse in quadrato paruissimo: ⁊ per consequens posset esse in quadrangulo equali quadrato strictissimo ⁊ per consequens longissimo quod videtur inconueniēs: ⁊ ꝙ possit sic eē pꝫ qꝛ nulla figuratio repugntat āgelo.

¶ Sequitur Istud declaratur ꝑ oppositū de corpore naturali. Hic Doc. declarat quomodo sequeret̄ angelū posse esse in loco quātūcūqꝫ longo si posset esse in quadrato paruissimo: et hoc declarat ꝑ oppositum de aqua: quia si aqua possit esse in quadrato paruissimo vel in loco: non tamē sequitur ꝙ possit esse in quadrangulo equali illi quadrato: et hoc est quia figuratio talis repugnat aque: et si sibi non repugnaret: si posset esse in quadrato paruissimo posset esse ī quadrāgulo equali: cū ergo angelo nulla repugnet figuratio: sequitur ꝙ si posset esse in quadrato paruissimo: etiam posset esse in quadrangulo equali quadrato: ⁊ hoc ē quod ītendit Doctor. hic.

¶ Ibi. Preterea si quantitas aliqua virtutis est in angelo. Doc. per hanc rationem deducit ad hoc inconueniēs: ꝙ si angelus haberet quantitatem virtualem secundū quam posset se facere presentem cuilibet loco quantumcunqꝫ minimo in infinitum: esset virtutis infinite. Patet in simili q̇a sicut posse facere se presentem virtute propria loco quantumcunqꝫ magno in infinitum est virtutis infinite: ita posse se facere presentem loco quantumcunqꝫ minimo in infinitum erit virtutis infinite.

¶ Ibi. Sitū posset eē in puncto vel nō. Hic Doc. nō determinat se nec ad hāc partē ꝙ angel⁹ possit eē ī puncto tanq̄ in loco nec ad partē oppositam scilicet ꝙ non possit esse in puncto. ⁊ dicit ꝙ non apparet ratio necessaria nec ad vnaz partem nec ad aliā. Qui enī vellet tenere angeluz posse esse in puncto tāquam in loco: haberet pro se hanc rationē: ꝙ licet angelus sit indiuisibilis non habet tamen indiuisibilitatem limitatam sicut punctus puta secundum genus quātitatis: punctus enim est indiuisibilis de genere quantitatis: modo posse esse in puncto tanquam in loco oportet esse indiuisibile: limitatum secundum genus quantitatis

¶ Qui etiam vellet tenere partem oppositaz scilicet quod possit esse in puncto vt in loco. posset habere ꝓ se hanc rationem. illud est possibile ad quod nullum sequitur inconueniens: sed ad angelum posse esse in puncto vt in loco nullum sequitur inconueniens: si enim aliquod possit inferri īconueniens hoc precipue posset inferri quod tunc angelus non posset moueri localiter super aliquod spacium nisi tale spacium esset compositum ex punctis quod est falsum.

¶ Dicit tamen doctor quod tale inconueniens non videt̄ sequi: quia angelus posset immediate ex loco pūctuali ferre se incontinuum cuius continui punctus est terminus: puta si angelus esset ī aliquo puncto magnitudinis cubitalis recedendo a tali puncto. localiter moueretur super tali magnitudine continue. Et sic nō apparet ratio necessaria nec pro vna parte nec pro alia.

¶ Ibi de isto igitur articulo. Hic Doctor respondet ad secundam questionem secundum propriam intentionem q̇d angelus habet locum determinatum indeterminate tamen

hoc modo: quia aliquis locus est: quo maiorem non posset hr̃e: ⁊ aliquis quo minorem habere non posset loquendo de loco continuo. licet forte posset esse in puncto quia ⁊ si forte angelus posset esse in puncto vt in loco. non tamen posset esse in aliquo minimo continuo vt in loco propter rationem superius factam: quia si posset esse in loco quantumcũque paruo posset esse in quadrato paruissimo. ⁊ sic in quadragulo longissimo: quod est manifeste falsum sed ista non sequũtur si ponatur posse esse punctualiter in aliquo loco. ¶ Ibi. Unum autem determinatum locum requirat ⁊ determinate. ita qꝺ habens tantam virtutem: si est presens loco de necessitate est presens tanto loco: nec in potestate sua est quod sit presens maiori ⁊ minori loco. ¶ Hic. Doc. ponit duas partes oppositas et probabiles. ¶ Prima: qꝺ et si sit in potestate angeli posse se facere presentez tali vel tali loco. tamen vt est in loco: sic de necessitate est in tanto loco qꝺ potestate sua non potest esse in maiori nec in minori loco nec simul nec successiue. ¶ Et probat p simile de corporibus: quia ⁊ si corpus possit esse in loco vel ĩ illo loco: tamen dum est in loco sic adequate est in illo qꝺ non potest eẽ nec in maiori nec in minori: quia vltima superficies corporis locati adequate sibi determinat tantum locum. Sic videtur quod quãtitas angeli virtualis sic adequate determinet sibi tantum locum vt non possit esse neque in maiori neque in minori loco licet possit esse in equali successiue.

¶ Secunda pars est. qꝺ ⁊ si angelus determinet sibi tantum locum quod nõ maiorem: puta locum tricubitalem ita qꝺ non possit esse potestate sua in maiori loco. ⁊ similiter determinet sibi locum ita paruum qꝺ non minorem: puta locũ digitalẽ ita quod potestate sua nõ possit eẽ in minori loco: tamen se potest facere presentem maiori ⁊ minori loco accipiendo maius ⁊ minus infra spacium digitale ⁊ tricubitale ita qꝺ põt esse ptãte sua in spacio bicubitali ⁊ ĩ spacio cubitali: Et si nõ possit eẽ in maiori loco tricubitali nec in minori loco digitali. accipiendo tamen totum illud spacium põt esse in maiori ⁊ in minori loco respectu illius spacij

¶ Ibi. De quarto patet qꝺ non est in loco cõmensuratiue. quia non habet partem ⁊ partem cum partibus loci vt supra exposui. ¶ Ibi de quinto dico quod ĩ est hoc loco vel illo sup!e determinate quia nõ est ibiq;. Et hic declarat Doc quomodo angelus potest seipsum reducere ad talem vel talem locum: ⁊ hoc magis patebit questione vltima presentꝫ distinctionis vbi Doc. querit An angelus possit mouere se Dicit ergo Doc. hic. quod quando aliquid est in potentia passiua ad aliquod genus ⁊ per consequens ĩ potentia passiua ad aliquam speciẽ ⁊ ad aliquod indiuiduum est eadem potentia actiua que reducit potentiam passiuam ad genus ⁊ ad speciem ⁊ ad indiuiduum. patet quia si aliqꝺ corpus ẽ in potentia passiua ad colorem erit in potẽtia passiua ad albedinem ⁊ nigredinem: potẽtia ergo actiua reducens tale corpus ad colorem reducit ad aliquez colorem: nõ enim potest reducere ad colorem in cõmuni nisi prius reducat ad aliquem colorem in particulari quia actiones sunt singularium: primo methaphisice in prohemio. Sic dico in proposito qꝺ si angelus sit in potentia passiua ad locum in cõmuni erit etiam in potentia passiua ad hunc vel hunc locum ⁊ potentia actiua que reducit angelum ad essenduz in loco in cõmuni est eadem que reducit ipsũ ad essendũ in hoc vel hoc loco: imo nõ potest reducere ad essendum in loco in cõmuni nisi prius reducat ad essendum in loco ĩ particulari. Et infra patebit quomodo idez angelus sit in potentia passiua ad locum ⁊ in potentia actiua faciendi se in loco. ¶ Ibi. De sexto dico quod nõ ẽ in aliquo loco naturaliter: qꝛ tũc esset in aliquo loco violenter: patet quia si esset in loco sursum naturaliter tunc esset ĩ loco deorsum violenter. vt patet de leui quod est in loco sursum naturaliter quia secundũ naturalem inclinationem ⁊ per cõsequens in loco deorsum violenter: Sequit̃ tunc etiaz aliquod corpus hẽret naturalẽ aptitudinẽ ad ipsuz cõseruandum in loco: ⁊ aliquod corpus ad ipsum corrumpendum. patet quia ideo corpus habet naturalem inclinationem ad aliquem locum: quia propter qualitates naturales inexistentes locanti locatum saluatur ⁊ cõseruatur ibi. vt supra patuit. ¶ Ibi. Et confirmatur ratio per Auicẽ. nono methaphisice Ubi vult qꝺ motus celi non sit naturalis: quia tunc terminaretur ad quietem naturalez ⁊ motus ab illa quiete esset violentus. Nam motus alicuius dicitur proprie naturalis vni termino ad quem est talis motus ad quem terminum mobile naturaliter inclinatur. Ideo enim motus naturalis ad centrum dicitur naturalis quia graue naturaliter inclinatur ad essenduz in cẽtro ⁊ naturaliter inclinatur ad quiescendum in centro: ⁊ ideo si lapis moueretur a centro ad alium locum: talis motus esset violentus quia esset contra eius naturalem inclinationem Si in proposito si celum moueretur motu naturali ad aliquem locum: tunc in tali loco quiesceret ⁊ post si ab illo loco moueretur ad alium locum talis motus esset violentus.

Sic in proposito si motus localis angeli ad aliquez locum puta sursum esset naturalis naturaliter quiesceret ĩ illo loco: ⁊ si ab illo loco moueretur ad alium locum puta deorsũ talis motus esset violentus: ⁊ quies in illo loco deorsuz esset ei similiter violenta quod est inconueniens. ¶ Ibi. Ex isto sexto patet quod illa potentia passiua que est in angelo ad essendum in loco non est naturalis nec violẽta sed neutra: quia nec istud passuz inclinatur ex se naturaliter ad istã formã nec ad oppositũ. Sed neutro modo se habet ad ista sicut superficies ad albedinem ⁊ nigredinem indifferent se habet. De ista differentia potentie passiue scilicet naturalis violẽte ⁊ neutre vide doctorẽ ĩ q. 1. plogi ⁊ q̃ ibi exposui

Ultimo loco soluenda sunt principalia argumenta ad primaz questionem huius partis posita. vbi querit Doc. Utrum angelꝰ sit in loco: ¶ Et primo arguit auctoritate Boetii de hebdomadibus. Cõmũis inquit animi conceptio est incorporalia non esse in loco: ¶ Et Augustinus. 83. qõnum. q. 20. vbi videtur probare qꝺ deus non sit in loco ex hoc quia nõ ẽ corpus ergo. Et super genesim dicit de deo qꝫ mouet creaturam corporalem per locum ⁊ tempus: spiritualem p tẽpus tantum: ergo negat a spirituali motionem per locum ⁊ ita negat locum ab illa. ¶ Respondet Doc. ad omnes has auctoritates qꝺ debent exponi de loco circunscriptiuo vt dictum est supra: ⁊ sic nulla creatura spiritualis potest esse in aliquo loco circunscriptiue: ⁊ sic deus non potest mouere illam per locum circumscriptiue quia quod mouetur per locum circũscriptiue circũscriptiue ẽ ĩ loco: Est tamẽ creatura spiritualis ĩ loco diffinitiue siue presentialiter vt supra patuit. ¶ Item arguit Doc. auctoritate philosophi quarto phisicorũ te. co. 41. Locus est vltimum corporis continentis immobile primum. Sed nullum corpus continet angelum quia continens est actualius contento.

¶ Respondet Doc. quod superficies aliqua corporis continet angelum: Ista tamen continentia non est circumscriptiua sed tantum diffinitiua siue presentialis: quia sicut superficies prout est continentia circunscriptiua continet corpus circunscriptiue: sic continentia diffinitiua cõtinet diffinitiue. nõ tamẽ ex hoc sequit̃ qꝺ talis superficies cõtinẽs angelum sit agens vel influens respectu eius. qꝛ cõtinẽtia loci est alterius rationis a continentia forme ⁊ speciei. forma enim dicitur continere materiã pro quanto perficit eaz ⁊ species dicitur continere indiuidua prout est esse quiditatiuum illoruz. sed locus siue superficies sic cõtinet ãgelũ vt talis cõtinentia nihil aliud sit nisi contentũ esse infra hanc superficiem continentem: ⁊ nihil eius esse extra illam superficiem: ⁊ hoc veruz est in quocũq; contento diffinitiue: quia nihil eius est extra locum ambientem. non tamen ex hoc sequitur qꝺ contineatur circunscriptiue quia vltra hoc qꝺ locatum non sit extra ambituz superficiei continentis requiritur correspondentia partium contenti ad partes continẽtis: ⁊ totius contenti ad totum continens qualis non est in angelo cum non habeat partes. ¶ Ultimo: arguit doc. qꝛ locatum habet situz ⁊ situs tm̃ conuenit quãto. ergo.

¶ Respondet doc. negando illam propositionez scilicet qꝫ omne quod est in loco habet situm siue accipiatur situs vel pro differentia quantitatis qui dicit ordinem partium adinuicem in aliquo toto siue vt est predicamentum qui situs vltra ordinem partium in toto dicit etiam ordinem totius locati ad totum continens ⁊ partium locati ad partes continentis: de q̃ vide doc. ĩ. 4. di. 10. q. 1. ⁊ sic finis huiꝰ qõnis

¶ Gregorius tamen de arimino in secũdo distinctione sexta questione p̃ma articulo secundo ponit duas conclusiones contra doctorem dicens sic — 1. cõclu. grego. de arimi. cõtra scotũ.

Quantum ad secundum articulũ pono conclusiones duas prima est: qꝺ nec angelus nec aliqua alia res dum mouetur aliquã talẽ rem acquirit de genere permanentium a se distinctã in loco sibi formaliter inherentem qualem multi opinantur ⁊ vbi apellant. ¶ Secundo quod vbi non est res alia a loco ⁊ a locato distincta. primam con

clusionẽ probo sic: ⁊ vt clarior fiat probatio probo eam de corpore quod localiter mouet̃: de quo magis videretur etiam secundum opinantes talia qđ talem rem deberet acquirere. ⁊ arguo sic. ¶ Si corpus localiter motum inquãtum sic mouetur acquirit nouum vbi: intelligendo per vbi aliq̃ȝ rem illi formaliter inherentem: siue sit absoluta siue respectus eius ad locatum vel alia aliqua vt diuersimode aliqui putant: igitur perdit etiam aliquod vbi ita ꝙ ab aliquo vbi mouetur ad aliud vbi sicut ab vno loco ad aliũ. ⁊ ita concedunt qđ talia possunt. si sic vel mouetur de vno vbi ad aliđ in tempore vel in instanti: neutro modo ergo ⁊c. quod autẽ non in tẽpore probo quia si sic: igitur partibiliter ⁊ successiue. i. prius secundum vnam partem: ⁊ posterius secunduȝ aliam partem: quã secundum totũ: vel igitur secundũ partes mobilis: vel secundũ partes ipsius vbi: ⁊ hoc vel secũdum partes dimensionales seu quas habet secundum extẽsionem mobilis. vel secundum partes essentiales intrinsecas secundum intensioneȝ: quemadmodum ponitur forma que ĩtendit̃ hẽre partes tales nõ situ distãtes. ¶ Si dicatur primum. s. qđ mobile prius secundum vnam partem sui mouetur ab vbi quod habet: q̃ȝ secundum aliam. ⁊ quã secũdum totum. Quero tunc de alia parte mobilis ipsius: aut enim habet suum adhuc vbi totum: vel partem quã prius habuerit ⁊ tunc sequitur quod ipsa quiescit alia parte mota actualiter quod est impossibile supposito ipsum esse continuum totum perfectum continuitate. aut habet aliquam partem vbi primi non tamen illam quam prius habebat ꝙ non potest eẽ: nisi habendo aliquam quam prius habebat alia ps mobilis: ⁊ tunc sequitur qđ illa pars vbi quam habet migrauit de subiecto in subiectum: quod est impossibile naturaliter. ¶ Si detur secũdum videlicet quod mobile iõ partibiliter mouetur ad vbi quia prius ab vna parte dimensionali ipsius vbi quam ab alia. tũc quero de alia parte vbi in qua parte mobilis remanet subiectiue per tempus illud ĩ quo ab alia mouet̃ mobilit̃: vel siquidẽ ĩ ea qua prio erat: ⁊ per consequens illa pars mobilis quiescit ⁊ parte vna q̄escente mouetur totum: quod non conuenit naturaliter vel in alia parte mobilis: ⁊ tunc sequitur qđ de subiecto in subiectum transierit. ¶ Si detur tertium puta quod totum ipsum mobile simul prius mouetur ab vna parte essentiali ipsius vbi quã ab alia: contra. ¶ Primo quia vbi secunduȝ ipsos tales partes non habet: alioq̃n susciperet magis ⁊ minus cuius oppositum dicit. Auctor sex principiorum.

¶ Preterea hoc patet esse falsum ratione. Primo qꝛ nunquam corpus aliquod dicitur magis esse in vno eodemq̃ȝ primo loco toto quã fuit nec minus vno tempore quaȝ alio. Secundo quia secũdum hoc sequeretur quod quelibet ps mobilis haberet aliquam eandem partem primi vbi quam habuit prius licet non omnem habeat nec vbi ita intensum ⁊ per consequens adhuc est in eodem loco in quo prius. nõ enim mutat vbi nisi mutando locum etiam sm opinionem illam: ⁊ ex hoc sequitur quod quelibet pars quiescit

¶ Eodem modo potest argui quod nõ acquirit nouũ vbi partibiliter: quia vel hoc esset secundum partibilitatem mobilis. ita ꝙ vna pars eius prius acquireret nouum vbi quã alia: ⁊ tunc sequitur quod vna mouetur alia non mota. vel secundum partibilitatem vbi precise ita quod totum mobile simul prius acquirit vnam partem essentialem vbi noui quã aliam qꝛ de parte dimensionali non potest accipi: ⁊ tũc aut simul cum secunda parte vbi remanet prima aut non. si sic igitur per tempus habet eandem partem vbi ⁊ per cõsequens totum est in eodem loco primo in quo prius fuit: igitur dũ mouetur quiescit. si non igit̃ in quolibet instãti habet nouum vbi ⁊ perdit aliud ⁊ per consequens nõ partibiliter ⁊ successiue mouetur ab vbi in vbi cuius oppositũ dabatur: relinquitur igitur ꝙ mobile localiter motum non mouetur in tempore seu partibiliter ⁊ successiue de vbi vno in aliud. qđ autem nec in instanti. probo ⁊ exẽpli gratia sit. p. aliquod corpus quiescens in aliquo loco determinato ⁊ habens vbi quod sit. a. ⁊ incipiat. p. moueri cõtinue si ergo in aliquo instanti. p. mouetur ab. a. sit illud instans. b. tunc sit aut. p. in instanti. b. est in eodem loco primo ipsũ et omnes partes eius in quo erat tempore quietis aut non si sic igit̃ habet idem vbi. a. in instanti. b. ⁊ per consequens simul est mutatum ab. a. ⁊ nõ est mutatũ ab. a. Si nõ. igitur est mutatum ad aliquid noui loci vel magnitudinis. aut ergo ad aliquid diuisibile aut ad aliq̃d ĩdiuisibile precise. non primũ quia in motu continuo cuiuslibet partis diuisibilꝫ prius acquiritur pars ⁊ nulla tamẽ simul acquiritur vt patet ex sexto phisicorum. nec indiuisibile quoniam tunc sequitur quod in motu locali continuo sit dare primũ magnitudinis ad ꝙ mobile est mutatum: ⁊ iuxta consuetum modum loquẽdi ẽ dare primum mutatum esse: qđ nullum moueri vel mutatũ esse p̃cessit que reprobata sunt sexto phisicorum. Secundũ hoc etiam tollitur omnis motus continuus. nã oportet dicere quod semper mobile est totum in termino a quo vel totum in termino ad quem. ¶ Secundo sic. ponatur quod. p moueatur continue ⁊ sit. a. vnum vbi a quo mouetur seu ꝙ perdit in instanti: b. tunc sic. aut. p. acquirit in instanti aliq̃ vbi aut non. si non: igitur nec in. b. instanti perdit. a. vbi: simul enim in motu locali mobile ⁊ perdit terminum a quo et acquirit terminum ad queȝ. Si vero in instanti. b. acquirit aliquod vbi nouũ sit illud. c. ⁊ tunc etiam quero vtrum. p. p̃dit. c. in instanti. b. aut in alio: si in alio igitur. p. habet vbi. c. per tempus ⁊ per consequens vel illo tempore simul mouetur ⁊ quiescit vel mouetur ⁊ nullam talem rem perdit acp̃ hoc nec etiam acquirit qđ est propositum. Si vero in instanti. b. ergo in eodem instanti perdit ⁊ acquirit vbi. c. ⁊ simul est mutatũ ab ipso. c. ⁊ ad ipsum. ¶ Et vlterius sequitur ꝙ in illo instanti habet. c. ⁊ non habet. c. quod ẽ impossibile: consequentia patet per illam conclusionem demonstratam in sexto phisicorum: omne qđ mutatũ est quando primo mutatũ est in eo ad qđ mutatum est. ⁊ similiter verum est quod nullum qđ mutatum est quando primo mutatum est ẽ in eo a quo mutatum est. ¶ Preterea in eodeȝ instanti primo. p est mutatuȝ ad vbi. c. ⁊ ipsum. c. ex primo genitum ⁊ eodeȝ instanti est primo motũ a. c. ⁊ ipsum. c. est primo corruptum igitur si eodem instanti. p. est motum a. c. ⁊ ad. c. eodem instãti. c. est genitum ⁊ corruptum ⁊ est ⁊ non est. ¶ Preterea secundum hoc generatio ⁊ corruptio eiusdem rei numero demõstrate sine medio sibi succedunt ⁊ continuãtur quod philosophus reputat impossibile octauo phisicorũ ⁊ similit̃ Comen. comento. 63. ¶ Preterea si in instanti. b. perdit vbi. c. igitur vt prius in eodem instãti acquirit aliud vbi puta. d. ⁊ vltra arguẽdo vt prius sequitur quod multa immo omnia vbi acquirit in instãti. b. ⁊ per cõsequens totus motus continuus ipsius. p. fit in vnico instanti qđ est impossibile. ¶ Tertio si a quolibet vbi. p. mouetur vel mutatur nõ curo pro nunc in instanti. ⁊ ad quodlibet mutatur in instanti: sequitur ꝙ totus motus continuus ipsius. p. cõponatur ex mutatis esse precise: ⁊ tempus mensurans illum ex instantibus iuxta cõmunem modum loquendi. antecedens probatum est sexto phisicorum. consequentiam probo sicut in primo distinctione decimaseptima questione quarta articulo secũdo ⁊ est quarta ratio cõtra opinionem que ibi reprobatur. ¶ Secunda ratio ad cõclusionem est ista: celum primũ secundum philosophum vere mouetur localiter ⁊ tamẽ nullũ vbi acquirit cũ ipsum nõ circunscribatur neque cõtineatur a loco: ⁊ per cõsequens secũdũ viam illã nõ habeat in se aliquod vbi. ⁊ cõfirmatur per auctorem sex principiorũ qui expresse dicit vltimã sperã nõ habere vbi: eo ꝙ nihil cõtineat ipsam igitur nõ oẽ ꝙ localiter mouetur talẽ rem ĩ se acquirit: ex quo vlterius ĩfero ꝙ cũ in nullo alio motu experiamur rem taleȝ acq̃ri. nec auctoritas aliqua digna hoc dicat irrationabiliter in aliquo alio fingitur talis res

¶ Tertio si q̊dlibet mobile cõtinuo motũ ⁊c. sequeretur ꝙ localiter motum simul moueretur duobꝰ motibus distinctꝭ ⁊ esset dare quintum genus motuuȝ preter illa quatuor q̃ posuit philosophus in quinto phisicorum ⁊ que cõmuniter ponuntur. consequentia ista patet. nam qđ mouetur localiter de loco ad locum acquirit partibiliter locum ⁊ mouetur secũdum locum. si ergo simul acquirit cõtinue vbi. mouetur etiam secundum vbi ⁊ sic duobus motibus distinctis: quod erat primum inferenduȝ. Rursus secũduȝ istos. motus ad vbi pertinet ad predicamentum vbi. motus autem ad locũ cũ locus per istos non sit vbi nõ pertinebit ad idem predicamentum ⁊ constat ꝙ non ad predicamentum substantie: vel qualitatis nec etiam quantitatis cum non sit augmẽtuȝ nec decrementum nec mobile mutetur secunduȝ propriam quantitatem igitur oportet dare quintum predicamentum in quo motus ille ponitur: ⁊ certe difficile ne dicam impossibile erit reperire. saluato cõmuni numero predicamentorum.

¶ Quarto si sic igitur possibile est aliquid eodeȝ tempore primo moueri continue secundum vbi alicuius loci et quiescere secundum locum illum: ⁊ econtra quiescere secundum vbi ⁊ moueri secundum locum. hoc autem falsum est

nã quiescere secundum vbi non est aliud quam ipsum ⁊ omnes partes eius esse in eodem loco quo prius: si ergo aliquid quiesceret secundum vbi quiesceret secundum locum et econtra. consequentia declaratur: quia secundum ipsum vbi est rex distincta essentialiter ac etiam subiecto ⁊ situ ab ipso loco nec aliquam causalitatem habet alterũ sup reliquum quam deus non possit plene supplere: potest ergo deus locatum transferre partibiliter de suo loco conseruando totaliter vbi in ipso locato. ⁊ econtra poterit in locato innouare continue vbi ⁊ ipsum in eodem loco adequato ⁊ primo retinere.

1.rõ ad p badũ.2.ↄ clusio. pn cipalẽ.

¶ Secunda conclusio probari potest ex eodẽ quoniam si vbi sit talis res possibile erit per potentiam dei idem locatũ esse in loco eodem in quo prius et non esse vbi prius. ⁊ econtra esse vbi prius: ⁊ nõ ĩ eodem loco in quo prius que non sunt intelligibilia.

¶ Preterea si vbi ẽ talis res annihilet deus vbi quod habet Sortes existẽs in loco isto demonstrato verbi gratia.a. ⁊ nullam mutationẽ aliam faciat in Sorte aut in nulla alia re quod est bene possibile sue omnipotentie: quo facto quero vtrum Sortes sit ĩ.a. vel non? si non igitur Sortes ẽ mutatus secundum aliam mutationem quia prius fuit ĩ.a. qđ est contra positum. si sic igitur ad hoc quod Sortes sit ĩ.a. non requiritur aliqua alia talis res. et cum nulla experientia de illa habeatur nec dei reuelatio nec ratio alia propter quem deberet poni sequitur ꝙ irrationabiliter ⁊ inutiliter ponitur. ¶ Preterea si est talis res: aut est res aliqua absoluta aut respectus secundum ponentes respectus: non absoluta: non enim substantia nec quantitas nec qualitas vt patet non respectus quia vt videtur nõ esset nisi vel respectus locati ad locum vel econuerso loci ad locatum vel tam hic quam ille: secundum non potest dici neq; tertium secũdum viam illam alioquin locus haberet vbi: ⁊ posset conuenienter queri vbi est iste locus ⁊ vltra etiam loci esset locus quod ipsi non concederent. nec primum potest dici secundum viam suam quod tamen ipsi dicunt. probo respectus loci ad locatum est de genere relationis: igitur ⁊ respectu locati ad locum: patet antecedens: non enim ad aliud predicamentum vt videtur secundum doctrinam eorum reduci potest: consequentia probatur: nam vt dicit Augustinus septimo de trinitate capitulo primo. ⁊ philosophus in predicamentis omnia relatiua dicuntur ad conuertẽtiam ⁊ per consequens secundum viam illorum habent respect⁹ mutuos: omnes autem mutui respectus pertinent ad idem predicamentum: igitur si vnus est de predicamento relationis: ⁊ alter: sed secundum istos vbi non est res predicamenti relationis igitur vbi non est talis res a locato ⁊ loco distincta. ¶ Preterea omnis questio facta per iterrogatiua ptinentia ad predicamentum vbi querit de loco: ⁊ omnis responsio data p predicabilia dicti predicamẽti: ad huiusmodi questionem respondet de loco igitur vbi est locus ⁊ econuerso. consequentia patet ⁊ antecedens probatur quo ad primam partem: nam iste interrogationes equiualent in significando vbi est Sortes et in quo loco est sortes: ⁊ iste similiter quo iuit Sortes ⁊ vnde venit Sortes ⁊ ad quẽ locũ iuit vel a quo loco venit nec aliud quis per vnam intelligit quam per aliam vt puto quemlibet confiteri. Quo ẽt ad partem secundam patet. nam idẽ penitus correspõdet q̃ dicit est hic: ⁊ qui dicit est in isto loco vel qui dicit illuc iuit vel illic venit. ¶ Confirmatur si quis interrogat de Sorte vbi est? ⁊ respondeatur in ecclesia. vel in scolis conueniẽter rñderetur: ⁊ bene si vere si igitur in ecclesia ⁊ in scolis non sunt termini pertinentes ad vbi predicamẽtum aliqui non conuenienter sic responderẽt. igitur eiusdem est interrogatiuum hoc aduerbium vbi. quod ista significant: significant autem loca ipsa extrĩseca ⁊ non aliquam rem formaliter loco inherentem: ergo nec vbi de re aliqua tali interrogat ⁊ per consequẽs nec aliqua res talis est vbi: hoc patet etiam auctoritate Comen. quinto methaphisice.c.28. vbi dicit quod secundum quod dicitur locus habet locatum est predicamentum vbi. Item quarto phisicorum. capi.24. pluries dicit locum corporis locati esse vbi eius: vnde ait quod philosophus intendit distinguere inter locatum esse in corpore quod est vbi eius et inter partem esse in toto: ⁊ eadem verba repetit in eodem comen. igitur secundũ eum in quo est locatum est vbi eius. Ista etiam intentio est Boetij in libro de trinitate vbi ait Ubi vel de homine vel de deo predicari potest: de homine vt in foro: de deo vt vbiq;: sꝫ ita vt non quasi ipsa res sit id quod predicatur de qua dicitur non homo ita dicitur esse in foro quemadmodum esse alb⁹/ vel longus/ nec quasi circunfusus ⁊ determinatus proprietate aliqua qua significari secundum se possit sed tantum ꝙ sit illud alijs informatum rebus per hanc proprie predicationem propria ostenditur. que verba sic exponit comenta. ibidem idest locus potest quidem predicari ⁊c. ⁊ seq̃tur sed ita dicitur homo esse in foro vel deus vbiq; vt quamuis in predicando ea dicatur est: non tamen ita dicit̃ quasi ipsa res de qua dicitur sit id idest habeat eẽ eo ꝙ predicatur. vt infra: sic igitur per hoc quod dicitur homo esse in foro nequaquam homini inherens qua ipse sit vere propetas gramaticorum vel dialeticorum proprie significatiõe notatur: sed per hanc predicationem hoc tantum consequens ostenditur: sed ꝙ illud confusum ⁊ determinatum per esse ĩ foro dicitur rebus alijs q̃ꝫ sit circunfusio ⁊ determinatio vere sit informatum ⁊ hoc quidem sensu locus de homine predicatur hec Comen. Ex hijs euidenter apparet secundum intẽtionem Boetij ꝙ vbi significat locum: ⁊ ꝙ per ꝓpriam p̄dicationem illius p̄dicati nulla proprietas vel res subiecto inherens denotatur: sed tantum extrinseca que est loc⁹: si autẽ aliquis calumniaretur ex hoc ꝙ ait ĩformatum alijs rebus: ⁊ velit ex hoc inferre ꝙ per huiusmodi predicationẽ importetur aliquid quod proprie loquendo informet locatum ⁊ inhereat illi: attendat quid subdit infra Boeti⁹ ait enim simul de actione habitu vbi ⁊ quando omnis hec p̄dicatio exterioribus datur: omniaq; hec quodammodo referuntur ad aliud. Comenta. hec omnia idest habitus ⁊ actiones de quibus circunloquimur ⁊ loca ⁊ tempora de quibus prediximus quodammodo referuntur ad aliud idest alijs q̃ꝫ hijs quibus subsistens est aliquid ⁊ infra sic: igitur p̄dicatio alia est qua vere inherens inherere predicatur. alia que quamuis forma inherentium fiat tamen ita exterioribus datur vt ea vel alicui ĩherere intelligatur: hec ipse: vbi patet quod non predicatur per talem predicationem alia forma inherens subiecto sed res extrinseca tantum. ¶ Cõtra ista primo potest argui: quia sequi videtur quod vbi sit species predicamenti quãtitatis ⁊ per consequens nõ sint decem predicamẽta. consequentia patet: quia quantitatis species est locus secundum philosophum ĩ predicamentis ¶ Secundo. Auctor sex principiorum dicit ꝙ vbi est circunscriptio loci a loci circunscriptione procedens. constat aũt quod locus non est circunscriptio corporis procedens a loci circunscriptione alias a loco esset loc⁹ in infinitum. Preterea ipse subdit non autem in eodem est locus et vbi sꝫ locus quidem est in eo quod capit vbi vero in eo quod circunscribit ⁊ circumplectitur. ex quibus patet ꝙ non solũ essentialiter sed etiã subiecto distinguuntur locus ⁊ vbi. Ad primum. primo nego consequentiam: nec probatio valet: quia non sequitur locus est species quantitatis vbi est locus ergo vbi est species quantitatis: sicut non sequitur disciplina ẽ species ralationis seu predicamenti ad aliquid: gramatica est disciplina ergo gramatica est species relationis: nam secũdũ phũm in predicamentis. ca. de qualitate. ⁊ similiter in.5. metha. ca. de ad aliquid. antecedens est verũ ⁊ ↄseq̃ns falsum. vnde in tali consequentia peccatur per equocationem ex varia suppositione medij. Secundo dico ꝙ esto ꝙ locus sit quantitas. non tamen est species quantitatis qualitercunq; supponat iste termin⁹ loc⁹: se dico quod est passio quantitatis: ⁊ tũc supponit materialiter vel simpliciter: et ita expresse dicit Comen.5. metha. ca. de quãtitate: vbi ẽt dixit ꝙ phũs in predicamentis enumerando illas species dicit locus est secũdum famositatẽ tm̃. quãuis igr̃ eadẽ res sit locus ⁊ quantitas seu superficies: tñ secũdũ aliã rationẽ dicitur: superficies ⁊ locus. s. inquantũ est diuisibilis ad duo: seu scđm duas dimensiones dr̃ supficies inquantũ vero est id in quo aliud est: tali modo essendi in: dicitur locus: ⁊ ideo non obstante idẽptitate rei significate per p̄dicabilia: tñ illa ꝓpter talẽ diuersitatẽ ↄceptuũ ad diuersa p̄dicamẽta p se reducunt̃: ea vero magis ꝓprie ad tale p̄dicamentũ ptinent p que conuenienter rñdet̃ ad interrogationẽ factã p vbi. vel ad interrogationẽ loci: siue illa sint aduerbia/ siue p̄positiões cũ casualib⁹ vel obliq̃s localium ⁊ similia. Ad scđm dicendũ ꝙ ille auctor multũ ĩpropꝛe loquitur ĩ illo libello pp qđ multi aspiciẽtes v̄ba eius ad ꝓprietatẽ fallunt̃ in ipsis dicẽdũ ꝙ nõ intẽdit dicere ꝙ vbi sit aliqua rex disticta a loco ⁊ locato existẽs ĩ eo quã vocet circũscriptionẽ. sicut nec p circũscriptionẽ loci a q̃ dr̃ circũscriptionẽ corpis ꝓcedere intẽdit aliquã rẽ a loco disticta qua cir=

cūſcribatur locus vel circūſcribat:non enim poteſt fingi q̄ res ſit illa: ſed ꝑ illa verba vult ſolū dare intelligere que ſit propria rō predicamentalis ipſius vbi ⁊ quid importaꝛ per tales predicationes Sortes eſt in foro vel in ſcolis ⁊ ſimiles que formantur ex ſubiectis particularibus ad predicatum vbi: ⁊ vult dicere quod non aliud importaꝛ q̄ʒ illud ꝙ ꝯtineꝛ ⁊ circūſcribitur loco illo:ita ꝙ ſm ipſum idem eſt eſſe alicubi vel in aliquo loco qḋ eſt illo circumſcribi ⁊ ꝯtineri ⁊ hoc ſatis manifeſtat ex eo ꝙ immediate addit:eſt ergo in loco quicquid a loco circumſcribiꝛ ⁊ cōplectiꝛ. ¶ Ad aliḋ dicendū ꝙ accipit eſſe in.non ꝓ inherētia:ſed pro predicatione ⁊ actum exercitū pro ſignato: ⁊ eſt ſenſus ꝙ non de eodem predicaꝛ locus: ⁊ vbi:id eſt predicabilia de predicamēto vbi:nā locꝰ dꝛ de cōtinēte:ſed talia ꝑdicabilia de cōtento:vn̄ nō dꝛ forū eſt in foro:ſed bene dicitur Sortes eſt ī foro ⁊ ratio eſt:que iam dicta eſt:qꝛ eſſe in foro eſt contineri a foro: ⁊ forum non continetur a foro. Sortes autem nō cōtinetur a foro: ⁊ ideo bene diciꝛ eſt in foro: in foro autem eſt predicabile predicamēti vbi:econtra bene diciꝛ ꝙ continēs eſt locus: ⁊ non non bene diciꝛ ꝙ Sortes vel aliud quid cōtentum a loco eſt locus: ⁊ hec eſt intentio eius: vtrum tamē verum ſit ꝙ de eo predicetur vbi ſeu predicabilia dicti ꝑdicamenti quod loco circumſcribitur ⁊ complectitur: ⁊ quod illa ſit ratio vbi vel loci non curo pro nunc:nam mihi ⁊ aliīs eſt communis iſta difficultas.

Rn̄ſio ad grego. de ari.

Reſpōdeo ad omnes rationes gregorij premittendo primo qḋ dicit doc.in quoli.q.11.arti.4. ſic vltimo:vbi ſic dicit:ſed ſi queratur quō poteſt acquiſitio reſpectus eſſe ſucceſſiua:niſi ſucceſſio ponatur ī aliquo abſoluto:reſpondet ꝙ corpus ſucceſſiue ſecundum partē aliaʒ ⁊ aliam fit preſens eidem parti loci:ſimiliter corpus ſm eādem partem fit ſucceſſiue preſens alij ⁊ alij parti loci ita ꝙ tam ex diuiſibilitate corporis quam loci ſequitur diuiſibilitas circumſcriptionis corporis a loco ⁊ diuiſibilitas ſucceſſiua qñ pars poſt partem acquiritur:non eſt ergo diuiſibilitas in reſpectu ſine diuiſibilitate in abſoluto:ſed eſt ſucceſſio in reſpectu qui eſt circūſcriptio ſine ſucceſſione in forma abſoluta corporis vel loci hec ille. Et pro maiori intelligētia dicendorum:premitto hoc exemplum ſcilicet ꝙ quantuʒ bipedale exn̄s in vltima ꝑte aeris:circa aquam localiter moueatur in aqua:ita quod totum ponatur ī vltima ſuperficie aque ꝯtinētis:hoc poſito:dico primo ꝙ locus ille totalis ſiue vbi totale(qḋ eſt circūſcriptio paſſiua fūdata in quāto bipedali ⁊ terminata ad vltimā ſuperficiem aque continentis)eſt vna relatio realis de nouo acquiſita ⁊ in ſuperficie aque circūſcribentis eſt alia relatio realis que dicitur circūſcriptio actiua terminata ad vltimam ſuperficiem corporis contenti que relationes tamdiu manent quamdiu quantuʒ bipedale continetur ab illa vltima ſuperficie aque. Secundo premitto quod quantum bipedale acquirit illud totum vbi:ſiue illam totam circunſcriptionem paſſiuam ſecūdum quam ipſum totum dicitur eſſe in loco ſucceſſiue:ſic ꝙ vna pars ſuccedit alteri:et adueniente vna alia deſinit:patet ponendo quod tale totum habeat mille partes quantitatiuas:quarum quelibet ſemper eſt diuiſibilis in infinitas partes: et incipiat moueri localiter in aqua ſecundum partes:tunc prima pars in eodem inſtanti quo continetur ī aliqua parte ſuperficiei aque reſultat relatio realis que dicitur circumſcriptio paſſiua fundata in illa parte ⁊ terminata ad illam primam partem ſuperficiei aque: ⁊ quia illa pars non eſt ibi in eſſe quieto cum totum quantuʒ continue moueatur localiter: ideo illa prima pars ſubintrat aliam partem ſuperficiei aque: ⁊ ipſum totum ſecundum aliā partem equalem prime fit in illa prima parte ſuperficiei aque: ⁊ ſic acquirit nouā preſentiā ſiue nouū reſpectum ad illam primam partem ſuꝑficiei aque. ⁊ prima relatio acquiſita in prima parte totius deſinit eſſe:quia et illa pars deſinit contineri ab illa prima parte ſuperficiei aque.ſed acquirit aliā relationem vt fit preſens ſecunde parti ſuperficiei. Et ſic patet quomodo ſecunda relatio fundata in ſecunda parte ſuccedit relationi fundate in prima parte. Deīde pria pars deſinit eſſe ſub ſecunda parte ſuperficiei ⁊ fit preſens tertie parti ⁊ per conſequens ſecunda pars quanti deſinit eſſe eſſe in prima parte ſuperficiei ⁊ fit preſens ſecūde ꝑti: ⁊ poſtea tertia pars ipſius quāti fit preſēs ꝑme parti ſuꝑficiei ⁊ ſic dico de aliīs. Hoc poſito dico duo.ꝑmo ꝙ eadeʒ ꝑs quāti ſecūdū ꝙ fit preſens alij ⁊ aliī parti ſuꝑficiei aque ſemper habet aliam ⁊ aliam relationem terminatam ad aliam ⁊ aliam partem ſuperficiei aque ita quod ſemper vna ſuccedit alteri:ſic quod prima deſinente:ſecunda aduenit. ⁊ ſecūda deſinēte.tertia aduenit. ⁊ ſic de aliīs. Et ſic totuʒ quantū ſecundum illam partem poteſt dici ſucceſſiue moueri cum ſecundum illam partem habeat aliam ⁊ aliam preſentiam ꝑ ut illa pars fit preſens aliū ⁊ aliū continēti. Et ſic ſucceſſio talis fit preciſe ex diuiſibilitate cōtinentis quia propter eiꝰ diuiſibilitatem pars quanti fit preſens aliū ⁊ aliū parti continentis. Secundo dico qḋ ipſum quantū poteſt ſucceſſiue acquirere totum vbi:que ſucceſſio in reſpectibus erit ſecūdum diuiſibilitatem ipſius quanti:quia enim habet plures partes:ideo ſecundum primam partem fit preſens prime ꝑti ſuperficiei aque. ⁊ ſecundum ſecundā partem fit preſens eidem: ⁊ ſimiliter ſecundū tertiaʒ: Et ſic de aliīs quouſque totum contineatur in tota ſuperficie aque: ſecundum ergo qḋ fit preſens eidem parti ſuperficiei ſecundum aliam ⁊ aliam partē quanti.ſequitur qḋ ſecundum aliam ⁊ aliā parteʒ acquirat alium ⁊ aliū reſpectum terminatum ad eandem ꝑtem ſuperficiei.quorum vnus ſemper ſuccedat alteri: ⁊ ſic erit ſucceſſio in tali motu locali ſiue in tali vbi propter diuiſibilitatem ipſius mobilis.

¶ Secundo principaliter premitto qḋ totum vbi paſſiuū quod eſt relatio realis totius bipedalis ad ſuperficiē continentem ipſum totum:non dicitur integrari ex illis reſpectibus ſibi inuiceʒ ſuccedentibus cum diſinant eſſe.ſed in vltimo inſtanti motus localis ipſius quanti:quo totuʒ actu eſt in loco ſibi adequato .reſultat vna relatio ſiue vna circumſcriptio paſſiua ſecundum quam dicitur eſſe in loco circumſcriptiue. ⁊ ſecundum quam totum formaliter dicitur preſens toti ſuperficiei adequate continenti ipſum. ⁊ ſimiliter ī eſſe quieto quot ſunt partes in illo toto tot ſunt circunſcriptiones paſſiue ſiue relationes.ſic quod vna pars quanti ſic eſt preſens vni parti ſuperficiei quod non alteri: ⁊ alia pars alteri.et ſicut totuʒ integratur ex omnibus partibus ſuis.ita vbi totale ipſius quāti ſiue circumſcriptio paſſiua totalis.ſiue totalis preſentia integratur ex omnibus partialibus preſentiīs

¶ Tertio premitto quod qñ q̄ʒtum bipedale :et dicatur a.recedit ab vltima ſuperficie aeris continentis pariformiter fit ſucceſſio in tali vbi deperditiuo.ſicut et in vbi acquiſitiuo quod acquirit ī aqua patet enim quod cum prima ꝑs ipiꝰ a.ſubītrat aquā illa ꝑs ꝑdit reſpectū vbicalē quē habebat ad vltimā partē aeris: ⁊ acq̄rit nouū reſpectū ī aq̄ ⁊ ſecūda pars ipſius.a. dū continue.a.recedit a loco aeris fit ſub illa vltīa ꝑte ſuꝑficiei aeris ⁊ ꝑdit reſpectū quē hēbat ad partē priorē aeris ⁊ acq̄rit nouū reſpectū vt eſt ī vltima parte aeris: ⁊ poſt:illa ſecunda pars.a.fit in prima parte ſuperficiei aque: ⁊ ſic perdit reſpectū ad vltimā partē aeris acquirendo nouū ad primaʒ partem ſuperficiei aque: ⁊ ſic ſucceſſiue de aliīs partibus: ⁊ ſic patʒ quō deꝑdit locū totalem ſucceſſiue. Et diuiſibilitas talis motus localis ſiue ſucceſſio tripliciter poteſt cōtingere.primo ſm diuiſibilitatem cōtinētis:vt cum a.ſecundū eandem partem fit ꝑſens aliū ⁊ aliū parti continentis vt patet de īdiuiſibili qḋ ſi moueretur ſuꝑ aliqḋ q̄ʒtū:illud mobile ſcḋm ſe totum ſemꝑ fieret preſens aliū ⁊ aliū partis ſpaciī:vt patebit in iſto ſecundo diſt. 2.q.9. Secundo fit ſucceſſio ex diuiſibilitate ipſiꝰ mobilis:vt cū mobile ſm aliaʒ ⁊ aliā partē ſucceſſiue fit ꝑſens eidem parti continētis vt ſupra expoſui:tertio fit ſucceſſio ex parte vtriuſqʒ.ſ.contenti ⁊ continentis:quando vtrunqʒ eſt diuiſibile: ⁊ ſic quando corpus circūſcriptiue mouetur talis motus eſt ſucceſſiuus ex diuiſibilitate tam contentiꝰ q̄ʒ continentis. ¶ Quarto premitto ꝙ quādo mobile puta a. recedit a loco ſibi adequato:pōt dupliciꝛ intelligi:vno mō exeundo localiter a primo loco adequato : acquirendo nouum locū ſibi adequatum ſic ꝙ ipſum mobile localiter recedat ab ipſo loco. Alio mō dꝛ moueri localiter quia alius ⁊ alius locus ſemꝑ ſuccedit:ipſo tn̄ fixe ſtando:exemplū ꝑmi vt cum quantū bipedale moueꝛ a loco aeris ad locū aque: ita ꝙ non ſtat fixum in eodeʒ reſpectu ad polos:exemplum ſecundi:vt cum palus figitur in aqua/qui ſemper ſtat fixus habendo eundem reſpectum ad polos mundi : ſed tamē dꝛ localiter moueri:quia nouum ⁊ nouum continens ſemper ſuccedit:vt patet de aqua fluente circa ipſum:quia ſemꝑ fit ſub alia ⁊ alia ſuꝑficie aque fluentis:loquēdo ꝑmo mō dico ꝙ qñ mobile ſic moueꝛ recedēdo a loco ſibi adeq̄to:ita ꝙ totū moueaꝛ: ſꝑ hʒ aliū ⁊ aliū reſpectū ad continens:patet:qꝛ

quando adequate est in cõtinente sic hẽt vnum respectum
ad ipsum continens qꝺ precise correspondet continenti: et
quelibet pars ipsius contenti sue parti determinate: cuꝫ er
go mouetur recedendo a continente amittit illuꝫ respectũ
totius contenti ad totum continens: ⁊ respectus partium
ad partes continentis perduntur: patet quia non sunt am
plius sub illis partibus. Auerte tamen ꝙ antequã mobile
exeat totum locum sibi adequatum. cũ perdit primũ respe
ctum ad locum adequatum acquirit nouũ respectuꝫ ad ali
um locum adequatum q̇ locus adequatus siue superficies
adequata icludit partẽ superficiei sub qua prius erat ⁊ par
tem superficiei sub qua de nouo fit. ⁊ sic aquirendo aliam ⁊
aliam partem superficiei desinit esse sub alia ⁊ alia parte su
perficiei preterite. ⁊ sic successiue acquirit ipsum vbi adeq
tum: successiue deperdendo vbi adequatũ qꝺ prius habe
bat. ⁊ sic totum contentum semper fit sub alio ⁊ alio respe
ctu: ⁊ q̄libet pars contenti fit sub alio ⁊ alio respectu. Sed
loquẽdo secundo modo. non semper sequitur qꝺ mobile se
cundum se totum moueatur: nec per consequens in eodẽ tẽ
pore quo secũdum vnam partem. tñ fit precise sub aliqua
parte superficiei sub qua prius non erat: nec sequitur quod
perdat respectum secundum se totum queꝫ prius habebat
ad totũ continens sed tñ secũdum partem: quia illa pars ꝑ
dit respectum ad partem superficiei sub qua prius erat.

¶ His premissis. respondeo ad rõnes Gregorij. cũ primo
dicit aliqꝺ corpus mouetur localiter ad aliquẽ locum: igit
ꝑdit aliqꝺ vbi in quo prius erat: hoc conceditur via natu
Rñsio ad rali: via. n. supernaturali aliqꝺ corpus acquirere posset no
rões Gre uo vbi ẽt per motum localeꝫ. non perdendo prius vbi: vt ꝓ
go. de ari. bat doctor in. 4. di. 10. q. 2. ⁊ cum arguit iste ꝙ si corpꝰ mo
uetur de vno vbi ad aliud vbi: aut mouetur in tempore aut
in instanti. Dico primo qꝺ in tempore mouetur ⁊ cũ arguit
ergo partibiliter ⁊ successiue. s. ꝑus secũdũ vnã partẽ: ⁊ po
sterius secundũ aliam. concedo. ⁊ cũ infert vel igitur secun
dũ partes mobiles: vel secunduꝫ partes ipsius vbi. Dico ꝙ
si loquitur de successione ipsius adequati de nouo acquirẽ
di vel alterius vbi adequati de nouo deperdendi. qꝺ talis
successio fit propter diuisibilitatem tã mobilis contenti q̄
ipsius continentis: nõ qꝺ fiat successio in partibus mobilis
vel in partibus continentis cũ ille partes sint simul ⁊ i actu
⁊ hẽant esse parmanens. ⁊ cũ querit vltra quod si mobile ꝑ
us secundum vnã partem sui mouetur ab vbi qꝺ habet quã
secundum aliam ⁊ quã secũdũ totum. quero tũc de alia par
te mobilis ipsius. aut habet adhuc totum suum vbi vel par
tem quam prius habuit: ⁊ tunc sequitur ꝙ ipsa quiescit alia
parte mota actualiter. Dico ꝙ qñ mobile mouetur ꝺ motu
locali primo mõ videlicet qñ mobile per motũ propriũ rece
dit a loco ꝙ qñ vna pars mouet̃ ẽt quelibet mouet̃ ita ꝙ qñ
illa pars acquirit nouuꝫ respectum ẽt quelibet pars ipsius
mobilis acquirit nouum respectum ad aliam ⁊ aliã partem
⁊ sic nõ sequitur ꝙ secũdũ vnam partem moueatur localit̃
⁊ secunduꝫ aliam quiescat. Dico secundo qꝺ si loquamur ꝺ
motu secundo mõ dicto videlicet qñ mobile fit sub alia su
perficie per nouum accessum cõtinentis ad ipsũ. vt supra
dixi de palo fixo i aqua. qꝺ stat mobile secũduꝫ vnam partẽ
moueri: ⁊ secundum aliã q̇escere. sicut etiam cum aliqua su
perficies dealbatur primo secũdum vnam parteꝫ mouetur
ad albedinem: ⁊ secundum aliã partem adhuc quiescit sub
nigredine: ⁊ tamen ex hoc non sequitur qꝺ quiescat. licet. n.
sequatur mouetur ad albedinem ergo mouetur: ⁊ similiter
sequatur quiescit sub nigredine ergo quiescit: non tamen se
quit̃ ergo quiescit et non q̇escit: est. n. ibi ignorãtia elenci. ⁊
fallacia secũdũ quid ad simpliciter. vt infra patebit i isto se
cundo di. presenti. q. 7. in rñsione ad quartum argumentuꝫ
principale. Et si iste vult inferre qꝺ si mobile secũdum vnã
partem quiesceret ⁊ secundum aliam moueretur esset cõtra
phm̃. 7. phi. t. c. 1. vbi vult quod nihil mouet seipsũ primo.
quia tunc quiesceret ad quietam partis ⁊ non quiesceret ad
quietem eius: patet hoc non esse cõtra Aristo. quia Ari. lo
quitur ibi de corpore qꝺ mouetur secundum se totum siue ꝑ
mo accipiẽs ly primo illa duplici premitate de qua doctor
in presenti di. q. 10 respõdendo ad primum argumẽtuꝫ ꝑn
cipale. concedo ergo quod illa pars que mouetur nõ habet
totum vbi siue respectum quem prius habuit: nec parteꝫ il
lius respectus. sed hẽt alium respectum nouum. ⁊ similiter
concedo quod illa alia pars mobilis hẽt nouum respectum
loquendo semper de mobili primo modo dicto. Hec forte
non habet loquẽdo de corpore mobili secundo modo dicto

prima forte adhuc est sub illa parte sub qua prius erat: ni
si forte dicatur quod cõtinẽs de nouo adueniens expellen
do prius continẽs moueat ipsum totum cõtinens quia tũc
concederetur qꝺ sicut totum contentum fit simpliciter sub
alio respectu ita ⁊ quelibet pars contenti fit sub alio respe
ctu. Et cum infert ꝙ illa secunda pars mobilis: aut habet
totum vbi ꝑus. aut partẽ: rñsum ẽt qꝺ nec totũ nec parteꝫ
loq̄ndo de mobili ꝑmo mõ posito est qꝺ habeat partẽ non
sequitur qꝺ precise hẽat illã partem quã prius habeat alia
pars mobilis: ⁊ qꝺ infert probando quod mobile non req
rat subiectiue dum mouet̃ localiter aliquã partem dimen
sionalem hoc totũ concedit̃: nec hoc est cõtra doct. subtileꝫ
Et cũ vltimo infert circa illã primam rõnem qꝺ totum mo
bile simul non prius mouetur ab vna parte essentiali quam
ab alia ipsius vbi: quia vbi non habet tales partes. alit̃ su
sciperet magis ⁊ minus. hoc totum potest concedi: Si ta
men adhuc dicatur quod secundum vnã partem vbi total̃
moueatur ẽt non secũdum aliam forte non esset incõueniẽs
accipiendo totum vbi. ꝓ quodam integrato ex omnibus re
spectibus quos hẽnt partes mobilis ⁊ partes cõtinentis ⁊
sic si mobile secundum vnam partem mouet̃: totũ mobile ꝑ
dit vnã partem totalis vbi: q̄ vnum respectum quem priꝰ
hẽbat pars mota. nec ex hoc sequitur ipsum vbi intẽdi vel
remitti: quia qꝺ intenditur ⁊ remittitur est forma simplex
illud autem totum vbi est quoddã integratum ex pluribus
¶ Et cum secundo infert quod eodem modo potest argui
qꝺ non acquirit nouum vbi partibiliter: quia vel hoc esset
secundum partibilitatem mobilis: ita quod vna pars eius
prius acquireret nouum vbi quam alia: ⁊ tunc sequitur qꝺ
vna mouetur alia non mota: Rñdeo pariformiter vt supra
dixi de mobili quod mouetur a priori vbi deperdendo illud
Et qꝺ addit ꝙ aut mouetur secũdum partibilitatem vbi ꝑ
cise ita quod totum mobile simul: prius acquirat vnaꝫ par
tem essentialem vbi noui quã aliã: patet responsio ex supra
dictis quod vbi nouũ adequatũ ipsi mobili est vnus respe
ctus resultans in ipso mobili in vltimo instanti motus loca
lis in quo fit perfecte presens continenti sibi adequato ille
tamẽ respectus non acquiritur motu locali cum acquiritur
in instãti. imo est simpliciter terminus motus localis: ⁊ vbi
totale quod successiue acquiritur per motum localem sunt
respectus adinuicem successiui: quia hñt successionem ad i
uicẽ vel ex diuisibilitate mobilis vel continentis vel vtrũs
que vt supra exposui: Et ex ista rñsione: tota littera sequẽs
ipsius Gregorij: vt patet. nihil contra doctorem concludit
¶ Et cum probat quod non possit moueri ab vno vbi ad
aliud in instanti: conceditur hoc non posse esse via naturali
loquendo tamen de motu continuo. licet tamẽ aliquid pos
sit moueri etiam virtute naturali in istãti non transeundo ꝑ
medium quod est aliquid extremorum: videlicet motũ conti
nuo licet ipsum transeat secundum ordinem nature: ita qꝺ
prius natura transit vnam partem quam aliam ⁊ non ordi
ne durationis vt exposui in presẽti di. q. vltima. ¶ Et si iste
doc. intẽdat sic probare quod ãgelus non possit sic transire
de loco ad locum in instanti: non tamẽ motu continuo: pa
tet quod ratio sua nihil concludit cum loquatur semper de
motu continuo. ¶ Si tñ intendit per has rationes simpli
citer concludere quod nihil naturaliter possit moueri de lo
co ad locum in instanti acquirendo nouum respectum
¶ Non loquendo de motu continuo: ad illas respõdeo vni
ca rñsione: quia angelus existens in aliquo vbi in instãti po
test se facere presenteꝫ alij vbi: vt infra patebit pñti. d. q. vl
tima. Et cũ ifert iste: si. p. mouet̃ ad. c: i istãti ⁊. a. c. mouet̃
ad. d. i instãti ⁊. c. dicat respectũ. ergo in eodẽ instãti. ideꝫ
c. erit genitum ⁊ corruptum quod est impossibile: quia duꝫ
p. mouetur ad. c. acquirit nouum vbi siue nouum respectuꝫ
⁊ cum a. c. mouetur ad. d. perdit ipsum. c. siue respectum
Dico primo: quod forte non esset impossibile angeluꝫ in eo
dem instanti temporis moueri ad. c. ⁊ in eodem instãti mo
ueri a. c. ad. d. loquendo de vbi continuis ⁊ non discõtinuis
⁊ non loquendo de motu continuo ⁊ cum infertur: ergo in
eodem instanti. c. est genitum et corruptum. Dico hoc non
esse impossibile absolute: quia etiaꝫ deus in instanti a potest
creare angelum: ⁊ in eodem instanti potest annihilare: vt su
pra patuit presenti. d. q. prima. ⁊ clarius patebit in quoli. q.
12. ⁊ sic idem in eodem instanti erit creatum ⁊ annihilatum.
Pono ergo quod angelus in aliquo tempore moueatur ad
vbi. c. ita quod in vltimo instanti illius temporis habeat
c. ⁊ in eodem instanti faciat se presentem alij vbi tunc idem

vbi in eodem instanti erit creatum ꝛ corruptuz. nec ista sũt
impossibilia. Sed quicquid sit de istis pro nunc succincto
sermone transeo ꝛ presertim cũ rõnes iste: quibus probat:
qꝺ est impossibile aliquid moueri in instanti probent tantũ
de motu continuo ꝛ vt sic concedantur. ꝛ in hoc non sũt cõ
tradictoria cum expresse teneat angelum non posse moue=
ri motu continuo in instanti de loco ad locum siue de locis
continuis: siue discontinuis vt satis patet presenti. d. q. 12.
¶ Ad secundam rationem principalez: qua probat quod
celum primum non acquirat nouum respectuz: licet vere lo
caliter moueatur: ꝛ quod non acquirit: patet: quia primum
celum non circunscribitur. Dico quod si loquamur de circũ
scriptione passiua secundum quam aliquid dicitur commẽ
surate contineri ab aliqua superficie corporis continentis
hoc modo primum celum non est in loco secundum viã phi
Vide hic quõ celuz dr̃ acq̃re re vbi.
si vero loquamur de circunscriptione actiua qua primz ce
lum circunscribit corpora cõtenta. Dico absolute quod cõ
tinue dum localiter mouetur acquirit nouum ꝛ nouum vbi
actiuum quo continue circunscribit cõtenta inferiora: ꝛ q̃=
libet pars primi celi semper acquirit alium ꝛ alium respe=
ctum secundũ quem fit presens parti contenti. Et cõcedo
quod motus localis primi celi est vere continuus ꝛ diuisi=
bilis ꝛ successiuus: non qꝺ sit aliqua successio ĩ partibus ip
sius celi nec in corporibus contentis cum habeant esse per
manens: sed fit continua successio in ipsis respectibus acti
uis: ita quod semper vnus succedit alteri. Cuz. n. vna pars
primi celi fit presens parti corporis contenti hẽt vnum re=
spectum ad illam partem que dicitur vbi: ꝛ cum fit pre=
sens alĳ parti acquirit alium respectum amittendo illum p̃=
mũ ꝛ sic fit presens alĳ ꝛ alĳ parti ꝛ sic sẽper ali⁹ ꝛ alius re=
spectus succedit alteri
¶ Ad tertiũ principale vbi dicit: ꝙ tũc idẽ mobile sil' mo=
uet̃ duob⁹ motib⁹ distinctꝫ. ꝛ eẽt dare quĩtũ gen⁹ motuũ pt̃ il
la q̃ttuor posita a phõ q̇nto ph. s. mot⁹ ad substãtiã quãtita
tẽ q̃litatẽ: ꝛ vbi. Dico breuit̃ ꝙ hec rõ procedit ex falsa ima
ginatiõe: imaginat̃. n. iste ꝙ cuz mobile mouet̃ localiter suꝑ
aliqꝺ spaciũ. ꝙ sit vnus motus localis respectu superficiei,
super qua mouet̃ ꝛ ali⁹ mot⁹ sit ad ipsũ vbi: si. n. attẽderet̃
mot⁹ localꝫ ex hoc solo ꝙ eẽt suꝑ q̃ntitate: talꝫ mot⁹ ñ eẽt suc
cessiuus: quia in tali motu nulla esset successio in quantitat a
te super qua mouetur: nec successio in partibus ipsius mo
bilis cum sint permanentes: ex quo ergo motus localis ẽ
vere successiuus: oportet dicere ꝙ talis successio fiat in ip=
so vbi totalis: ita ꝙ continue vnus respectus vbicalis suc=
cedat alĳ modo preexposito et talis successio in respectib⁹
fit propter diuisibilitatem vel continẽtis: vel contenti: vel
vtriusq3: vt supra patuit. Dico secundo: quod etiam posito
quod mobile vere moueatur super magnitudinem sic quod
talis motus dicatur localis: ꝛ etiam moueatur secundum
alium ꝛ alium respectum vbicalem sic quod talis mot⁹ di=
catur vbicalis: adhuc nullum sequitur inconueniens. Et
concedo quod idem mouetur distinctis motibus: ꝛ cum in=
fertur: qꝺ esset dare quintum genus motuum negatur: q̇a
motus vbicalis esset ĩ predicamento vbi ꝛ motus localis
esset in predicamento quantitatis: quia talis motus dice=
retur ex hoc quod mobile continue transit aliam: ꝛ aliã par
tem quantitatis: sicut etiam dicimus quod motus altera=
tionis est in predicamento qualitatis: prima tamen respon
sio est melior. Et cum dicit quod motus localis non perti=
net ad predicamentum quantitatis: quia non est augmẽtũ
vel decrementum. Dico quod si iste concederet motum lo=
calem esse aliquam entitatem realem realiter distinctam a
mobili: cuius oppositũ ipse tenet: haberet dicere quod ta
lis motus pertineret ad gen⁹ quantitatis non ex hoc quod
mobile acquirat realiter ꝛ subiectiue aliquam quantitatem
nouam: sed ex hoc quod pertransit aliam ꝛ aliam partem
quantitatis successiue: ita quod vnam per prius ꝛ aliã per
posterius: ꝛ sic successio esset in tali motu: licet non in parti
bus quantitatis.
¶ Ad quartum vbi dicit quod si vbi diceret nouum respe
ctum in ipso mobili: quod tunc esset possibile aliquid eodẽ
tempore primo moueri continue secundum vbi alicui⁹ lo=
ci ꝛ quiescere secundum locum illum: ꝛ econtra quiescere se
cundum vbi: ꝛ moueri secundum locuz: negatur hoc posse
sequi: ꝛ cum probatur: quia quiescere secundum vbi nõ est
aliud q̃3 ipsum ꝛ omnes partes eius esse in eodẽ loco: quo
prius: si intelligat ꝙ esse in aliqua vltima superficie in qua
prius erat non includendo respectũ circunscriptionis passi
ue quod quiescat secundum vbi circunscriptiuum: hoc pa=
tet esse falsum: quia ꝛ corpus christi quiescit sub vltima su
perficie quantitatis panis transubstantiati: ꝛ tamen nõ q̇e
scit secundum vbi circunscriptiuum: patet: quia ibi nõ cir=
cunscribitur: nam circunscribi dicit commensurationẽ to=
tius contẽti ad totũ continens ꝛ partium contenti ad par=
tes continentis: que mensuratio nichil aliud est nisi qui=
dam respectus: vt patet a Doct. in. 4. d. 10. non sequitur
ergo quiescit secundum locum accipiendo locum pro vltia
superficie continentis: ergo quiescit secundum vbi: licet be
ne sequatur econuersõ. s. ꝙ quiescens secundum vbi quie=
scit: etiam secundum locum: quia non est imaginabile ꝙ. a.
habeat vbi circunscriptiuum ꝛ ꝙ simul non sit sub quanti=
tate continentis. Et quod infert iste ꝙ de⁹ posset transfer
re locatũ partibiliter de suo loco. s. de vltima superficie cõ=
tinentis conseruando totaliter vbi in ipso locato: negatur:
quia est simpliciter impossibile ponere aliquem respectum
sine termino ad quem est: vt patet a Docto. in quarto dist.
11. Cum ergo vbi passiuuz essentialiter sit respectus termi=
natus ad vltimam superficiem continentis: secundũ quem
contentum sit presens continenti ꝛ partes contenti parti=
bus continentis: si locatum non esset in tali superficie nul
lo modo includeret vbi ad talem superficiem. Et cum pro
batur quod locatum possit esse in tali vbi ꝛ non in superfi=
cie: quia ipsum vbi passiuum est res distincta essentialiter:
ac etiam subiecto ꝛ situ ab ipso loco: nec aliquam causalita
tem habet alterum super reliquum quam deus non posset
plene supplere. Concedo hoc totum. Et cum infertur er=
go deus potest transferre locatum partibiliter de suo loco
conseruando totaliter vbi in ipso locato. negatur conseq̃n
tia: vt patet in instantia: nam paternitas distinguit̃ essentia
liter ꝛ loco ꝛ subiecto ꝛ c. a re que ẽ filius: ergo deus potest
facere patrem sine filio non sequitur: similiter vnio nature
humane ad verbum distiguitur essentialiter ab ipso verbo:
ergo potest facere naturam humanam formaliter vnitam
ꝛ quod talis vnio non terminetur ad verbum non sequitur
Et cum dicit in calce huius rationis: ꝙ si vbi dicit respectũ
nouum in ipso locato ꝙ deus poterit in ipso locato ĩnoua=
re continue vbi: ꝛ ipsũ in eodem loco adequato ꝛ primo re
tinere. dico ꝙ hec propositio potest habere duplicem sensuz
Primo ꝙ existente. a. in aliqua vltima superficie continen
tis primo ꝛ adequate ĩcludente respectum ad ipsam super=
ficiem ꝙ simul potest habere aliud ꝛ aliud vbi. quia ipsum
a. potest adequate contineri in alia ꝛ alia superficie: ꝛ hoc
modo concedo ꝑpositionẽ: quia deus potest facere idẽ cor=
pus simul esse in pluribus locis adequatis loquendo de lo=
cis materialiter. s. accipiendo locum pro superficie vltima
vt subtiliter ꝑbat Doc. ĩ. 4. di. 10. q. 2. Secũdo ꝙ exñte. a
in. b. vt ĩ loco sibi adequato posset habere aliud ꝛ aliud vbi
circunscriptum nõ actu exñte sub alia ꝛ alia suꝑficie hoc ẽ
simpliciter impossibile: quia tunc poneretur respectus sine
termino ad quem est: vbi supra patuit: quia; vbi passiuum di
cit formaliter respectum ad vltimam superficiem continẽ=
tis vt actu continentem ꝛ circunscribentem.
Cõsequẽtia nõ va= let [illegible] secũdũ lo cũ expsse cũdũ [illegible]
¶ Nunc respondeo ad argumenta facta pro secunda con
clusione que talis erat: ꝙ vbi non est res alia a loco ꝛ a lo=
cato distincta: cuius oppositum tenet doct. vt patet in. 4.
dist. 10. ꝛ in quoli. q. 11. ꝛ alibi sepe.
¶ Ad primam ergo rationem: ꝙ si vbi esset res alia ꝙ tũc
esset possibile per potentiam dei idem locatum esse in eodẽ
loco: in quo prius ꝛ non esse vbi prius: ꝛ econtra: esse vbi p̃=
us ꝛ non in eodem loco. i. in quo prius que non sunt intelli
gibilia. Respondeo ꝙ ista littera potest habere multiplicẽ
sensum: primo ꝙ. a. possit esse in eodem loco: idest in eadem
superficie in qua prius ꝛ nõ esse vbi prius. idest ꝙ actu sit ĩ
vltima superficie: ꝛ quod non habeat vbi quod prius habe
bat in illa superficie. concedo hoc esse possibile. s. ꝙ. a. con=
tineatur in aliqua superficie: non tamen circunscriptiue: et
quod non habeat vbi circunscriptiuũ: vt patet de corpore
christi sub quantitate panis: ꝛ hoc conceditur a doc. ĩ. 4. d.
10. Secundo qꝺ. a. contineatur in aliqua superficie circun
scriptiue: ꝛ quod non habeat idem vbi qꝺ prius habuit
Dico hoc esse impossibile: quia idem respectus semper re=
manet idem termino ꝛ fundamento eodem modo se haben
te: sic intelligẽdo qꝺ. a. ponatur cõmensurari toti superfi=
ciei continentis sic qꝺ ipm̃. a. corrñdeat toti superficiei et
partes determinate a partibus determinatis superficiei: ꝛ
hec cõmensuratio est necessario respectus: non intelligo ex

go ꝙ manente.a.secundū esse absolutū ⁊ superficie ſm esse
absolutum quod necessario maneat vbi circunscriptiuum:
sed posita commensuratione supradicta necesse est ipsū vbi
manere: q̄ꝫdiu manet talis commensuratio: ⁊ sic patet quō
ista littera potest intelligi: possent etiam dari alij sensus q̄s
breuitatis causa omitto: ⁊ quia etiam non multum faciunt
Ad.2.rationem. ad ꝓpositū. ¶ Ad secundam rationem pro secunda ꝯclu-
sione cum dicit: si vbi est talis res.s. respectus deus annihi-
let ipsum vbi quod habet sortes existens in isto loco demō-
strato. Dico ꝙ sortem existere ī aliqua vltima superficie po
test dupliciter intelligi: videlicet cōmensuratiue: ⁊ diffiniti
ue tm̄: primo modo non potest destrui ab aliqua potētia ip-
sum vbi: quia est impossibile sortē cōmensurari alicui loco:
⁊ non dicere respectum ad ipsum locum cum talis commē-
suratio vel est formaliter respectus: vel saltē necessario in-
cludit respectum. Secundo modo concedo: quod pōt anni
hilare tale vbi circunscriptiuum: licet tunc sit difficultas:
vt est in loco diffinitiue: an necessario dicat respectum: ⁊ te-
neo simpliciter ꝙ aliquid non potest esse in loco diffinitiue
sic: quod sit perfecte presens illi loco: quin dicat respectum
presentialitatis ad locum. Sed de hoc in.4.disti.10.⁊ in
quo.q.11. Et cum infert quod annihilato vbi circunscripti
uo in sorte: pono quod deus nullam aliam mutationem fa-
ciat in sorte: aut in alia re: quod est bene possibile sue poten-
tie. Admitto casum: ⁊ cum vltra querit: an sortes sit in illo
loco in quo prius erat: scilicet in vltima superficie continē
tis vel non: pōt dari vtrumqꝫ cū dicit: quod secundum dari
non potest: quia tunc sor.esset in loco secūdū aliā mutatio-
nem ab illa qua mutatus fuit ſm vbi deperdendo ip̄m: q̄d
est contra positū: negatur q̄d mutetur aliqua mutatione po
sitiua: videlicet acquirendo aliquod positiuum aut aliq̄ mu
tatione deperditiua deperdendo aliquod positiuum: quod
prius habuit. Et cum probat: quia sortes prius fuit in lo-
co ⁊ nunc non est in loco: ergo mutatur: negatur consequē-
tia: si in añte intelligit sortē esse in loco nihil aliud esse nisi
in aliqua superficie contineri: ⁊ non dicere aliquid formali
ter in ipso sorte: quia vt sic sor.nec formaliter aliquid acq̄-
rit: nec deperdit: ⁊ si sor.esset in loco hoc modo ⁊ post nō eē
diceret mutationem multa inconuenientia cōtingerent: q̄r
dicerem etiam deum sic mutari: quia nunc non est presens
tēpori crastino: ⁊ cras erit presens: ⁊ similiter heri fuit pre
sens tpi hesterno: ⁊ nunc non est presens cum vnum extre-
mum presentialitatis non sit: ⁊ tamen non mutatur de hoc
vide Doc.in primo.d.39.cōtra opi.Tho. Et hoc est quia
per aliā ⁊ aliā p̄ñaꝫ nō acquirit aliquid in se formaliter: nec
similiter amittit aliquid: quod erat in.a.formaliter per ca-
rentiā p̄ñtie. Et multa inconuenientia adduci possent: que
breuitatis cā pertranseo. Si vero sor.esse in loco diceret
formaliter aliq̄d positiuū in sor.concedo ꝙ tūc mutaretur
si desineret esse in loco: ⁊ tunc casus primus esset impossi-
bilis: videlicet ꝙ annihilato vbi in sor.si sor.esset in loco:
⁊ ipsum esse in loco dicit aliquid positiuū formaliter in sor
te possit deus facere sortem formaliter non esse ī loco sine
mutatione: q̄r in illo instanti quo desineret eē in loco amit-
teret illum respectū quē prius habebat. Et cū vltra dicit ī
calce huius ratiōis ꝙ annihilato vbi in sorte aut esset in lo
co p̄existenti ⁊c. Dico ꝙ non esset ibi circunscriptiue: quia
deus de potentia sua potest destruere ipsum vbi circunscri
ptiuum manentibꝰ corpe ⁊ vltima superficie cōtinentis: vt
patet a doc.in.4.di.x. Sed tunc non seq̄tur ꝙ sit in loco:
Ad.3.rōnem. de quo iste intendit.s.in loco circunsciptiue. ¶ Ad tertiaꝫ
rationē cū dicit: si vbi ē res aliqua distincta a locato: aut est
absoluta aut respectiua. Dico ꝙ ē respectꝰ. Et cū ꝓbat ꝙ
non ꝑ diuisionē: q̄r aut est respectus locati ad locuꝫ: aut lo
ci ad locatū: aut vtriusqꝫ.s.⁊ locati ad locatum ⁊ loci ad lo
catum. Concedo oēs partes huiꝰ diuisionis: ⁊ cum ꝓbat
ꝙ vbi non dicat respectum loci ad locatum: q̄r tunc locus:
puta vltima sup̄ficies continentis haberet vbi ⁊ posset cō
uenienter queri: vbi est iste locus. Et vltra etiā loci eēt lo-
cus: q̄d non concederent. Dico ꝙ nullū sequit̄ incōueniēs:
quia aliud est loqui de vbi actiuo ⁊ de vbi passiuo / siue de
circunscriptione actiua ⁊ passiua. Nam ſm vbi passiuū: tā
tū aliquid dr̄ locari siue esse in loco ⁊ nullo mō aliq̄d dr̄ eē
in loco ſm vbi actiuum: ⁊ sic non potest conuenienter que-
ri de vltima superficie continentis respectu vbi actiui vbi
sit tanquam in loco: cum ſm illud nullo modo dicatur esse
in loco: nec similiter sequitur quod locus sit in loco: quia si
vbi actiuum esset in vltima superficie aut in loco circunscri
ptiue: tunc circumscriberetur ab vltima superficie: quod est
impossibile: ⁊ similiter illud vbi haberet aliud vbi secūduꝫ
quod primū vbi esset in loco ⁊ sic esset processus in infini-
tum: nec illud inconueniens q̄d dicit ꝙ tunc locus esset ī lo
co: sequitur apud Scotistas: quia locum esse in loco tantū
ex hoc sequeretur si locus posset moueri localiter siue ip̄m
vbi: ⁊ hoc est quod dicit Doc.d.presenti.q.6.vbi sic dicit:
dico igitur quod locus habet immobilitatē oppositam mo
tui locali oīno ⁊ incorruptibilitatem ſm equiualentiā ꝑ cō
paratione ad motū localē: primum patet: quia si est aliquo
mobile localiter quantuncunqꝫ accipiatur per accidens:
etiā posset dici esse in loco per accñs: ⁊ ei assignari alius et
alius locus: hec ille. Et cū ꝓbat quod locatū non dicat re-
spectum ad locum: q̄r respectus loci ad locatum est de gn̄e
relationis: igitur ⁊ respectus locati ad locum. Dico quod
vterqꝫ respectus est de genere vbi ꝙ vbi distinguitur in vbi
passiuum ⁊ actiuum. Nam isti respectus sunt respectus ex
trinsecus aduenientes: vt patet a Doc.in.4.d.10. ¶ Ad
quartam rationē que fundatur in illa interrogatione de lo Ad 4.rationem.
co ⁊c. Dicatur breuiter ꝙ cū cōmuniter queritur in quo lo-
co sit Franciscus cōiter r̄ndetur de loco materiali vel cōi:
vel proprio: cū dicunt ꝙ est ī ecclesia vel in domo vel ī alio
loco: quia ipsi intelligunt ꝙ in tali loco continetur: si tamen
vltra quereret̄ si Franciscus est in tali superficie contētus
ita ꝙ sit ibi commensuratiue dicit ne respectum ipsius con
tenti ad ipsum continens: ⁊ econtra: periti viri dicerent ꝙ
sic: quia videretur eis impossibile aliquod contentum sic ꝑ
fecte esse presens ꝯtinenti q̄d totū correspondet toti ⁊ pars
parti quin dicat relationē talis presentialitatis que dicitur
circunscriptio passiua. Et ꝙ nō valeat ista cōsequentia ad
interrogationeꝫ factā de loco: r̄ndetur ꝙ est in tali vel tali
loco: ergo vbi non dicit aliquem respectum aliū a locato. q̄r
vt dicit cōmuniter fit interrogatio de loco materiali sicut
etiam hec consequentia non valet: si queratur Franciscus
est similis Johanni: per quid ergo est similis siue secunduꝫ
quid est similis: cōiter respondetur: ꝙ ſm albedinem: ergo
similitudo vel aliud dicit nisi album ⁊ album: non sequitur
cum dicat relationem fundatā in vtroqꝫ albo: fit ergo quō
cōiter de fundamentis similitudinis ⁊ per tale fundamen-
tū cōmuniter r̄ndetur: sic dico in proposito. ¶ Ad illā con
firmationem cum dicit si quis interrogat de sorte: vbi ē: et
r̄ndeatur est in ecclesia vel in scolis conueniēter r̄nderetur:
si igitur in ecclesia ⁊ in scolis non sunt termini ꝑtinētes ad Ad cōfirmationeꝫ 4.rōnis.
predicamentum vbi aliqui non conuenienter r̄nderent: igr̄
eiusdem est interrogatiuum hoc aduerbium vbi quod ista si
gnificant: significant autem loca ipsa extrinseca et non ali
quam rem formaliter loco inherentem. Dico ꝙ vbi potest
accipi dupliciter vno modo ꝓ significato: alio modo ꝓ de-
nominato siue ꝓ materiali: primo modo tam vbi actiuum
q̄ꝫ vbi passiuum significat formaliter respectuꝫ: secūdo mo
do vbi actiuum accipitur ꝓ ipso continente: ⁊ sic communi
ter fit interrogatio de continente: sicut etiam dicimus ꝙ ta
lis locus est conueniens locato.s.locus materialiter sum-
ptus: vt includit qualitates conuenientes corpore natura-
li locato: sicut etiam dicimus ille locus sanus est: non acci
pitur pro respectu locantis ad locatum: sed pro ipso conti-
nente includente qualitates facientes ꝓ sanitate.
¶ Ad auctoritatem Com.5.meta. vbi dicit iste ꝙ Com-
menta.vult quod locus accipiatur tm̄ ꝓ ipsa vltima super
ficie continentis: ⁊ vt sic talis locus est predicamentū vbi.
Dico ꝙ auctoritas commentatoris in.5.meta.cō.28.ē ad
oppositum: vult enim ibi ꝙ respectus continentis localiter
ad contentum sit predicamentum: vbi dicit em̄ sic: ⁊ iste ser
mo ita cecidit in libro: sed exemplum nō conuenit exempli-
ficato vbi loquitur de habitu: dicere enim ꝙ contentum ha
bet continens est sicut animal habere cutē ⁊ arborē habere
cortices: ⁊ hoc est predicamentum habitus: cyphum auteꝫ
hēre aquā ⁊ ciuitatē habere hoīes est econuerso.s.q̄r con-
tinens habet contentum: ⁊ ſm hunc modum dicitur ꝙ locꝰ
habet locatum: ⁊ hoc est in predicamento vbi. ⁊ vniuersa-
liter respectus in hoc predicamento est conuersus illi q̄ est
in predicamento habitus: ⁊ parum infra: est enim respectꝰ
comparationis inter continens et contentum: si igitur fue-
rit comparatio continentis ad contentum erit predicamen
tum habitus: sed econuerso de vbi hec ille: ⁊ in calce illius
commenti sic dicit: numerus respectuum qui demōstratur
per hēre sicut ſm numerū respectuum qui demonstratur ꝑ
hanc dictionē.in.sed hic hec propositio.in.dignꝰ dr̄ de re-

spectu contenti ad continens ⁊ recepti ad recipiendum: et hoc verbum hēre dignius dicitur de respectu continentis ad contentum ⁊ possidentis ad possessum. ¶ Ex quibus expresse apparet: quod ex quo ipse habitus qui est predicamentum vbi: dicit tm̄ respectum hn̄tis ad rem habitam: similiter: vbi: dicit respectum continentis ad contentum: non enim res hn̄s nec res habita dicuntur habitus qui est predicamentum: nec similiter superficies vltima continens ⁊ res contēta dr̄ esse de p̄dicamento vbi: sed vbi: qd̄ est predicamentū erit tantum respectus continentis ad contentum: ⁊ econtra. Ex hijs ēt apparet quid dicendū sit ad auctoritatem Commentatoris. 4. phisi. cō. 34. ⁊ similiter ad auctoritatem Boetij de tri. ⁊ sui cōmentatoris. ¶ Vltio loco rn̄dendum est: quō ille respōsiones facte contra tres rationes: quas facit cōtra seipz non euacuent illas rōnes Cum dicit ad primam: qd̄ sic arguendo locus est spēs quātitatis: vbi est locus: ergo vbi est spēs quantitatis: quod ē fallacia equiuocationis ex varia suppositione medij. Dico qd̄ si iste vult qd̄ vbi nullū respectum dicat nec re nec ratione additū loco siue superficiei quod in tali argumento non cōmittitur aliqua fallatia: patet quia qn̄ aliqua duo sic se hn̄t quod sunt penitus idem: quod verificatur de vno verificat̄ de reliquo: cum ergo vbi: ⁊ locus sint penitus idem ꝑ te: ergo si de loco verificatur quod sint spēs quātitatꝫ hoc idez verificabit̄ de vbi. ¶ Preterea qn̄cūqꝫ mediuz habēt tm̄ vnum significatum non contingit fallatia equiuocationis: sed vbi. ⁊ locus significant penitus idem ex parte rei quia locus significat vltimā superficiē corporis continentis. ⁊ vbi significat eandem cuz nullo modo ꝑ te dicat aliaz rez nec absolutam: nec respectiuam. ¶ Et cum dicit secundo soluendo hanc primam rōnem quod esto quod locus sit quantitas: non tamen locus est spēs quātitatis sed passio quantitatis. Et probat per Com. 5. meta. c. de quanto vbi dicit quod phūs in predicamentis enumerando illas spēs locutus est secundum famositatem tm̄ ⁊c. Dico quod hec responsio minime valet quia siue locus sit species quantitatis siue non: nihil refert ad propositum: quia ego quero: an locus pertineat ad predicamentum quantitatis: ita quod

Nō hāc rationē qꝛ ē adhoiez

precise sit in tali predicamento aut non si sic. Cū vbi sit penitus idem quod locus. Sequitur ꝙ vbi non erit predicamentum distinctum a predicamento quantitatis: ⁊ tunc motus erit tantum ad tria predicamenta: scilicet ad substantiam qualitatem ⁊ quantitatem qd̄ est contra phm̄. 5. meta. qui ponit motum ad quatuor predicamenta: scilicet ad tria supradicta ⁊ ad vbi. Si vero locus non est de predicamento quantitatis ⁊ aliud non potest assignari nisi predicamentum: vbi: tunc quero aut dicit rem absolutam aut respectiuam: si absolutam nulla alia erit nisi superficies continentis: que per se est in predicamento quantitatis: si respectiuā tunc habetur propositum: scilicet quod locus sit respectus alius ab vltima superficie continentis fundatus in ea ⁊ terminatus ad locatum. Et cuz dicit iste ꝙ quamuis eadē res sit locus: ⁊ quantitas seu superficies: non tamē secundum eandem rationem dicitur superficies ⁊ locus: sed inquantum est diuisibilis secundum duas dimensiones dicitur superficies in quātū ꝓ̄o est id ī q̊ aliud est tali mō essendi in. dicit̄ locus. Sed hec respōsio videt̄ tm̄ fuga. Tū qꝛ in re: superficies vt includit duas dimēsiones. s. longitudinem ⁊ latitudinē: ⁊ vt cōtinet locatū est simpliciter eadez res ⁊ nullo modo diuersificata. Tū: qꝛ vt cōtinet locatū: aut precise est superficies includens duas dimensiones: aut dicit aliquid aliud. Si p̄mo: ꝫ locus nullo mō differt a superficie. Si scd̄o q̄ro de illo alio: aut dicit respectū superficiei continētis ad contētum aut absolutū: qd̄cunqꝫ detur erit cōtra te: si dicit respectū: aut ille respectus est ex natura rei: ⁊ habet̄ ꝓpositū ꝙ locus vltra superficiez dicat rē respectiuā aliā a superficie aut est respectus ratiōis tantum: ⁊ hoc est falsum. Tū qꝛ locus non esset in aliquo predicamēto cū predicamenta sint p̄ter opus intellectus. Tū: quia nullo intellectu cōparante nullꝰ locus esset: q̄ omnia sunt absurda. Dicere ergo locum distingui a superficie ⁊ ex parte rei nō eē aliū ab ip̄a nec ex ꝑte rōnis vr̄ implicatio in adiecto. ¶ Ad secundā respōsionem qua nititur absoluere auctoritatez. Auctoris sex p̄ncipioꝝ dicētis ꝙ vbi est circūscriptio corporis a loci circunscriptiōe ꝓcedēs. ⁊c. Dico ꝙ extorq̄t auctoritatem ⁊ intentionem auctoris: cū dicit ipsum vbi nō distingui ab vltima superficie continētis: ⁊ cū probat ꝑ simile: sicut circunscriptio loci a qua dicit circūscriptionem corporis ꝓcedere: nō intelligitur aliqua res a loco distincta: qua circumscribat̄ locus. Dico ꝙ hoc vel est: quia auctor sex principiorum ponit duplicem circumscriptionem. s. actiuam ⁊ passiuam: nam in eodem instanti quō ponit̄ actiua ponit̄ ⁊ passiua ⁊ econtra. auctor. 6. p̄ncipioꝝ exponit.

Et nō dicit ꝙ ipse locus siue circunscriptio actiua a qua ꝓcedit circūscriptio passiua aliquo circūscribatur. Dico etiā quod qn̄ Auctor. 6. princi. dicit ꝙ vbi est circūscriptio corporis a loci circunscriptione procedens. i. ꝙ ipsum vbi respectus procedit a circunscriptione loci naturalis vt a termino ad quem: quia vltima superficie continentis ambiente locatum statim in ipso locato oritur circunscriptio passiua que est respectus fundatus in locato ⁊ terminatus ad vltimam superficiem ambientem: ⁊ similiter in eodem instanti oritur circumscriptio actiua que est respectus fundatus in superficie ambiente ⁊ terminatus ad vltimam superficiē corporis locati: ⁊ sic patet quō s̄m Boet. non sit simpliciter idem circumscribi formaliter ⁊ esse in aliquo loco accipiendo locum pro vltima superficie. ¶ Ad vltimam rn̄sionem datam ad auctoritatem auctoris. 6. princi. dicentis: nō aūt in eodem est locus: ⁊ vbi: sed locus quidem est in eo quod capit: vbi vero in eo qd̄ circūscribitur ⁊ complectitur: non videtur iste soluere istā auctoritatem: cum dicit ꝙ cuz auctor accipit esse in non accipit pro inherentia: sed per predicationem ⁊ actum exercitum pro signato: ⁊ est sensus ꝙ non de eodem dicitur seu predicatur locus ⁊ vbi: hec em̄ responsio ex supradictis patet non esse ad intentionem auctoris: cuz accipiat ibi esse in preter omne opus intellectus ⁊ vt dicit veram inherentiam

¶ Questio septima.

SEptimo querit doc. Utrum vnus angelus possit simul esse in pluribus locis diffinitiue. Titulus qōnis p ōt hēre multiplicē sensum. Primo: an angelus possit esse in pluribus locis adequatis: puta qd̄ locus adequatus angeli sit spaciū vnius miliaris. An simul possit eē in duobus: ⁊ Doc. determinabit ꝙ non: loquēdo de potestate ipsius angeli. Secundo. An possit esse in duobus locis non adequatis: puta ꝙ possit esse in extremis spacij vnius miliaris: ita ꝙ non in medio que extrema dicuntur loca discontinua. ⁊ Doc. videtur sustinere partem negatiuam ⁊ affirmatiuam: videlicet ꝙ possit esse simul in talibus locis potestate propria: ⁊ non possit esse simul. Videtur em̄ qd̄ vtraqꝫ sit probabilis. Et doc. arguit pro prima parte. ibi. Titulꝰ q. varie exponitur.

Contra potest esse in aliquo loco: toto: puta pedali per hanc rationem doc. videtur probare ꝙ simul possit esse in locis extremis alicuius spacij pedalis absque hoc quod sit in medio: et patet quod si est in illis extremis: quod non oporteat esse in medio: quia ex quo angelus non est in illa quantitate pedali: sicut forma in subiecto q̄ non posset simul esse in extremis illius quantitatis q̄n simul informet media inter illa extrēa: nec est ibi sicut locatū in loco circūscriptiue: qꝛ tale locatū nō potest esse in extrēis alicuius quātitatis quin simul sit in medio: cum ergo angelus sit simpliciter indiuisibilis ⁊ habeat puta quātitatē pedalē ꝓ loco sibi adequato: ita ꝙ nō ī maiori. Sequitur ꝙ sicut pōt esse in vno extremo: ita possit simul esse ī alio extremo illius quantitatis absqꝫ hoc ꝙ sit ī medio: cum nō sit ibi sicut forma informās nec circūscriptiue: ⁊ sic simul pōt eē in duobus locis discontinuis. Et hec rō doc. valet tenēdo ꝙ angelus possit esse in maiori ⁊ ī minori loco infra locū sibi adequatum: vt patuit in qōne immediate p̄cedēti. Scd̄a pars opposita prime aliter nō probatur a doctore.

In ista questione hic doctor tres conclusiones dicit. Pria est damasceni. ca. 16. ⁊ 33. dicentis ꝙ angelꝰ de fctō nō est sil̄ in duobꝰ locis: qꝛ cū est in celo: non est in terra: nec econuerso. Secunda est de possibilitate āgeli naturali: ⁊ dicit ꝙ est probabile: vnū angelū non posse sil̄ esse potētia sua naturali ī duobꝰ locis: quoꝝ vterqꝫ sit sibi adequatꝰ s̄m vltimū potētie sue: puta si scd̄m vltimū potētie sue posset eē ī loco vnꝰ miliaris nō posset virtute ꝓpa esse ī duobus locis talibꝰ: qꝛ tunc iste locꝰ nō videretur sibi

adequatus ſm virtutem ſuam naturalem. Et addit: an in duobus locis diſcontinuis poſſit eſſe: quorum nec vnus nec alius eſt ſibi adequatus: dubium eſt: nec videtur ratio neceſſaria: pro nec contra. ¶ Aduerte quod loca cōtinua ſunt illa: quorum vltima ſunt vnum: vt patet quinto phyſi. quod tunc contingit quando inter illa tātum cadit aliquod indiuiſibile continuans illa: quod eſt finis vnius ⁊ principium alterius: ⁊ ſic partes extreme alicuius continui: puta pedalis non dicuntur adinuicem continue: quia nullus pūctus immediate cadit inter illas continuans: puta qui ſit finis prime partis extreme: ⁊ principium alterius partis extreme. Si ergo vnus angelus eſſet in illis partibus extremis: tunc eſſet in duobus locis diſcōtinuis: ſed difficultas eſt. An ſimul poſſit eſſe in duobus locis ꝯtinuis: puta ī duabus partibus alicuius quātitati adinuicē cōtinuis. Doc. aliter non determinat. ¶ Tertia concluſio eſt ꝙ loquendo de diuia potentia. Angelus ſiᷓ pōt eſſe in duobus locis ſiue adeq̄tis ſiue nō adequatis cū nulla appareat contradictio. Et de hac mā plixius tractatur a doc. i. 4. di. 10. q. 2.

Nunc ſoluenda ſunt argumenta principalia quibus doc. videt̄ ꝓbare eſſe ſimplr impoſſibile ꝑ q̄zcūq3 potentiā angelū ſiᷓ poſſe eſſe in pluribꝰ locis. *Ad argu. pncipalia* Et arguit Primo ſic: q2 tūc āgelꝰ differret a ſe: ſicut locus diſtat a loco: cōſequētia probat̄: ex oppoſito conſequētis: q2 illa q̄ ſunt ſimul alicui tertio ſunt ſimul inter ſe. ¶ Rñdet doc. ibi. ad primū: dico ꝙ nō ſequit̄ ſicut nec ecōuerſo: quādo illud tertiū ad qꝺ cōparant̄ extrema eſt illimitatū ſm illud ſm qꝺ extrema cōparant̄ ad ipm: vt pꝫ de aīa i manu dextra ⁊ ſiniſtra q̄ aīa nō diſtat a ſe: ⁊ tū manus diſtat a manu: ⁊ hoc eſt rōne illimitationis ipſiꝰ aīe ſm quā eſt ſimul tota in toto: ⁊ in qualibet parte: ſꝫ ſi eēt ſic limitata ꝙ tm̄ informaret vnā partē puta manū dextrā ſic ſiᷓ non poſſet informare ſiniſtrā: qn̄ diſtaret a ſeipſa. In ꝓpoſito aūt exiſtens in pluribꝰ locis ſiᷓ ꝑ quācunq3 potentiā eſt aliqualiter illimitatū: ideo nō ſequit̄ ꝙ ſi ſimul eſt in duobus locis abinuicē diſtātibus: ꝙ diſtet a ſeipſo: ſicut nec valet ꝙ aliqua duo: ſint ſimul inter ſe: ſi ſint ſimul alicui tertio illimitatio patet: quia exiſtens Brixie ⁊ exiſtens Rome: ſunt ſimul cū deo: ꝫ ſunt ſimul inter ſe non ſequit̄: q2 cōparantur tertio illimitato ſm imenſitatē: ſed ſi eſſēt ſimul Franciſco exiſtenti tm̄ i illo loco propter ſui limitationem eſſent ſimul inter ſe.

¶ Secundo. Arguit doc. ſic: angelus eſt natura oīo limitata: ergo erit limitatus ſm quodlibet: ꝙ pōt ſibi ineſſe: ⁊ ita ſm locū erit limitatus: ⁊ per ꝯn̄s non poterit ſimul eſſe in pluribus locis. ¶ Rñdet doc. concedēdo ꝙ ſit limitatus quo ad naturā ſuā ⁊ naturales proprietates. Sed ex hoc nō ſequit̄ ipſum eſſe limitatū quo ad paſſionē accn̄talem: ſiue quo ad reſpectū qualē dicit vbi: ⁊ ſic vt nō repugnat eidē albo limitato in ſe ſimul poſſe habere plures ſimilitudines: ſic non videtur repugnare nature angeli in ſe limitate ſimul poſſe habere plura: vbi ſiue adequata ſiue non adequata.

¶ Tertio arguit doc. Ibi. Preterea duo vbi ſunt formaliter contraria: quia interea poteſt eſſe diſtātia localis: ⁊ per conſequens motus localis: ⁊ motus eſt inter duo cōtraria: vel a contrario in mediū: vt patet. 5. phyſi. t. c. 52. Si ergo angelus ſimul poſſet eſſe in pluribus locis: tunc duo cōtraria eſſent in eodem. ¶ Rñdet doc. ibi. Ad tertiū quere: et addit̄ rn̄ſio hic in litera: ꝙ non eſt inconueniens cōtraria relatiua ineſſe eidem: vt pꝫ de relationibꝰ mouētis ⁊ moti in eodem vt patet a doc. primo. di. 2. parte. 2. q. 3. di. 5. q. 2. ⁊ in. 2. di. 25. ⁊ in. 4. di. 10. q. 2. Ad argumenta pncipalia.

¶ Quāuis hoc ſit ſatis bene dictū. Dico tamen ad argumentū cum dicitur ꝙ motus eſt a contrario in contrariū: id eſt quod terminus a quo contrariat̄ termino ad quē: quod Ariſto. loquit̄ de ꝯtrarietate large ſumpta: q̄ eſt a priuatione termini a quo ad terminū ad quē: ſicut etiā in ſe Ariſto. dicit. 1. phy. ꝙ forma ⁊ priuatio ſunt cōtraria: accipit ibi contraria large. Dico ergo ꝙ qn̄ aliquid mouet̄ a. non a. ad a. nō poteſt ſimul eſſe ſub nō a. ⁊ ſub a. ⁊ ſic qn̄ aliq̄d mouet̄ a. nō tali ad loco talē locū nō poteſt ſimul eſſe in tali loco: ⁊ ſub priuatione eiuſdem. Si aūt intelligat ꝙ motus ſemper ſit inter terminos contrarios poſitiue: patet eſſe falſum: vt patet de calido: vt quatuor qꝺ mouet̄ ad calidum: vt octo: nā calidū vt quatuor eſt terminus a quo poſitus ⁊ calidū vt octo eſt terminus ad quem poſitiuus: ⁊ iſti ſunt termini fundamētales: ⁊ poſſunt ſimul eſſe. Sic dico in ꝓpoſito ꝙ cū. a. mouetur a loco. b. ad locū. c. termini fundamentales ſunt. b. ⁊. c. ⁊ iſti termini ſunt compoſſibiles: q2. a. pōt eē ſimul ſub. b. ⁊. c. termini tū formales ſunt incompoſſibiles: q̄ ſunt priuatio ⁊ habitus: eſt enim impoſſibile ꝙ. a. ſimul ſit ſub negatione. c. ⁊ ſub ipſo. c. Et qꝺ dicit ſupra ꝙ oīa diſtincta vbi differunt ſpē hoc nō eſt verū ſimpliciter q2 plura vbi pn̄t tm̄ differre numero: vt ſupra patuit. q. 6. de vbi ſibi adinuicem ſuccedentibus bene verū eſt: ꝙ illa vbi inter q̄ eſt motus localis differunt ſpē propter ſpaciū interceptum vt expoſui ſupra i illa. q. 6. Poſito etiā ꝙ different ſpecie nō ſequitur ꝙ diſtincta ſpē ſint ſemꝑ contraria: vt patet de albedine ⁊ rubidine. Si dicat̄: ꝙ ſi angelus ſimul poteſt eſſe in duobus locis: ergo ſimul poteſt eſſe ſurſum ⁊ deorſum: q̄ videntur contraria. Dico conformiter ad ea q̄ dicit doc. in 4. di. 10. q. 2. reſpondendo ad principalia argumenta.

¶ Quarto arguit doc. ibi. Itē ſi ſic: tunc poſſet ſimul q̄eſcere ⁊ moueri: quia quieſcere ſm vnū vbi eſt moueri ſecūdum aliud: ſed quieſcere ⁊ moueri inferunt quieſcere ⁊ non quieſcere: moueri ⁊ non moueri: que ſunt icompoſſibilia in eodem. ¶ Rñdet doc. Ibi. ad quartū dico. In iſta littera plura dicit: ꝙ ſicut moueri eſt aliter ſe hēre nūc q̄z prius. i. ꝙ mutari ꝓprie eſt nunc indiuiſibiliter aliter ſe habere quā priꝰ ſe hūerit diuiſibiliter: quia prius erat ſub eē diuiſibili ſucceſſiuo: ⁊ nunc ſub eē indiuiſibili vt expoſitū eſt ſupra. q. 4. pn̄tis. di. ibi. *Clare expōit doc.* Et tunc ad ſecūdā inſtantiā que eſt de generabilibus ⁊ corruptibilibus. ⁊c. Sequitur in lr̄a: ita q̄eſcere eſt nunc ſe habere ſicut prius: nūc q̄eſcēs ꝑ horā ita ſe hꝫ nūc. ſ. in vltimo inſtanti illius hore ſicut prius ſe habuit ꝑ totā horā: vt infra patebit. q. 9. pn̄tis. d. ſeq̄tur. Non eſt autem inconueniēs reſpectu huius vbi aliq̄d ſe habere nūc vt prius: vt cum quieſcit in illo vbi per horā ⁊ i vltimo inſtanti illius hore: ita ſe habet ſicut prius per totam horam: nec ſimiliter eſt inconueniens reſpectu alterius vbi aliᷓ ſe habere nunc q̄z prius: quia in aliquo vltimo inſtanti eſt i aliquo vbi: in quo prius non fuit: qn̄ mouebatur localiter i terminum motus: aliter ſe habet nunc quia idiuiſibiliter quā prius ſe habuerit: quia priꝰ ſe habuit diuiſibiliter: ⁊ ſucceſſiue dum eſſet ſub motu locali: ⁊ ita non eſt inconueniens in aliquo loco quieſcere ⁊ i alio moueri. Sequitur. Et ex hoc concedo abſolute ꝙ quieſcit ſimul ⁊ mouet̄: q2 predicata affirmatiua ſimpliciter ſumpta: puta moueri ⁊ quieſcere ſequuntur ex ſe ipſis ſumptis cum determinatione non diminuente: nam bene ſequitur Franciſcus mouetur in iſto loco ergo ſimpliciter mouetur et quieſcit in alio loco: ergo ſimpliciter quieſcit. *Nota hic q2 multi titubant.* Arguitur enim a parte in modo ad ſuum totum: non autem ſequeretur ſi argueretur cum determinatione diminuente: non enim ſeq̄tur Franciſcus mouet̄ ſecundū imaginationē tm̄: ergo ſimpliciter mouetur. Sequitur ibi. Et cum infertur igitur quieſcit et non quieſcit: ibi ē ignorantia elenchi ⁊ fallacia ſecūdum quid ad ſimpliciter. nam verus elenchus eſt contradictio ad idem ſecūdū idem ſimiliter ⁊ in eodem tpe: vt patet in elenhis: ⁊ vbi fit cōtradictio nō hn̄s oēs iſtas conditiones dicitur ignorātia elenchi: quia eſt ignorātia vere contradictiōis: in propoſito autem cum dicitur: ergo quieſcit ⁊ nō quieſcit deficit ſibi iſta conditio que eſt ad idem ſiue reſpectu eiuſdem: cum enī dico Franciſcus in loco. a. quieſcit: ⁊ in loco. b. non quieſcit: quieſcere ⁊ non quieſcere verificantur de Franciſco reſpectu diuerſorum vbi: ſi vero diceretur Franciſcus reſpectu a. vbi quieſcit ⁊ reſpectu eiuſdem. a. vbi non quieſcit: tunc eſſet contradictio: ⁊ non eſt ignorantia elenchi. Dicit ēt ꝙ eſt fallacia ſm qꝺ ad ſimpliciter: q2 non ſequit̄ Franciſcus non quieſcit reſpectu. a. vbi. ergo ſimpliciter non quieſcit: ſicut nec ēt ſeq̄tur. Franciſcus non eſt albus ſm dentes: ergo non eſt ſimpliciter albus: argumentū enī a parte i modo non diminuente ad totum in mō affirmatiue valet: ſed non valet negatiue: vn̄ bn̄ ſequit̄ Franciſ. currit velociter: ergo ſimpliciter currit: nō tn̄ ſequitur negatiue Franciſ. nō currit velociter: ergo non currit ſimpliciter. Sic in propoſito ⁊c. Ibi paꝝ infra. Ita ꝙ in oībꝰ talibus: in quibꝰ contrahn̄tur predicata inferunt affirmatiuas: in q̄bus eadē p̄dicata ſimpliciter includuntur: ſed non inferunt negatiuas: in quibus p̄dicata iferuntur ſimpliciter ſubiectis nō ꝯueīre ꝓpt cās dictas: ſic exēplificat̄ qn̄ p̄dicata ſūt ꝯtracta vt cū dico Frā. currit velocit̄: currere. n. ꝯtrahit̄ ꝑ li velocit̄: tale p̄dicatū infert aliā ꝓpoſitionē affirmatiuā in qua idē p̄dicatū ſimpliciter icludit̄: q2 bn̄ ſequit̄ Frācıſ. currit velocit̄: ergo Frācıſ. abſolute currit: ⁊ ſic cū dico. a. eſt duplū ad. b. ꝫ eſt

duplũ absolute: sed non infertur negatiue a. non est duplũ ad b. ergo non est duplum absolute: sed committitur fallacia secundũ quid ad simpliciter. ¶ Ultimo arguit doctor Ibi. preterea aut posset moueri simul ad illa duo vbi ⁊ hoc non: quia duo motus eiusdem speciei non possunt inesse eidem. 3. phi. t. c. 19. neqꝫ multo magis duo motus contrarii: quales eẽnt si simul moueretur ad duo vbi: puta ad vbi sursum ⁊ vbi deorsum: aut posset moueri ab vno vbi ad aliud non amittendo primum vbi: ⁊ hoc non quia termini motus sunt incõpossibiles. s. terminus a quo ⁊ terminus ad quem vt patet. 5. physi. t. c. 26. ergo. ⁊c. ¶ Respõdet doc. ibi: ad vltimum dico quod vtroqꝫ modo est possibile. Et cum improbatur primus modus: dicit quod non est incompossibilitas motuum: nisi propter incompossibilitatem formarum secundum quas sunt motus: cum ergo duo vbi non sint incompossibiles in eodem in esse quieto: vt supra patuit: ⁊ specialiter in. 4. d. 10. q. 2. sequitur quod nec vt habent esse in motu erunt incõpossibilia. Est aũt dictũ phi verum de motibus secundum formas incompossibiles quales sunt forme absolute: sed non eiusdem speciei: ⁊ de hoc alias. Et cũ improbatur secundus modus: dicit doc. quod motus gñationis est distinctus a motu corruptionis: quia termini eorum distinguunẽ: nam terminus a quo formalis respectu generationis: est non eẽ forme: ⁊ terminus ad quem formalis ẽ ipsa forma acq̄sita: respectu vero corruptiõis termin⁹ a q̄ est forma: ⁊ terminus ad quem est non esse ipsius forme: ⁊ dicit ꝙ generatio ⁊ corruptio frequenter concurrunt: quia ad generationem vnius sequitur corruptio alterius: ⁊ ecõtra: non tamen est simpliciter necessarium ꝙ cõcomitantur vt supra patuit in isto. 2. dist. 1. q. 3. in responsione ad tertiũ argumentũ principale. Et cũ dicit quod tunc sunt quatuor termini sup. quando generatio ⁊ corruptio concurrũt duo scilicet a quibus vna priuatio ⁊ vna forma: quia terminus a quo corruptiõis est vna forma ⁊ terminus a quo generationis est vna priuatio ⁊ duo termini ad quos: scilicet vna priuatio ⁊ vna forma: quia terminus ad quẽ corruptionis est priuatio forme: ⁊ terminus ad quem generatiõis est forma. Sequitur ibi. Ita in motibus est recessus a termino a quo ⁊ accessus ad terminum ad quem. ⁊c. Dicit doc. in ista litera: quod quamuis communiter in motu locali sint duo motus: ⁊ per consequens quatuor termini: vt patet quãdo corpus a. mouetur a loco. b. in locũ. c. recedendo a. b. sunt ibi duo motus. s. a. b. in non. b. ⁊ a. non. c. ad. c. ⁊ sic quatuor termini: si tamen a. posset moueri ad locum. c. nõ deꝑdẽdo priorẽ locum: puta b. tunc tantum ibi esset vnus motus. s. a non c. ad c. ⁊ duo tantum termini. s. priuatio loci. c. ⁊ ipsum c. Et cum dicitur termini motus sunt incompossibiles verũ est de proximis terminis eiusdem motus: puta de priuatiõe ⁊ habitu qui sunt termini formales: sed non est verũ de terminis qui possunt esse quorũcunqꝫ motuum differentium sic est de duobus vbi que sunt respectu motuum differentium: vt cum quis mouetur ab vbi sursum ad vbi deorsum vel econtra: vel ab vbi dextro ad vbi sinistrum vt expositus est supra. q. 6. presentis. d. ⁊c.

¶ Questio Octaua.

Expõ lr̄e

Octauo quero. Utrum duo angeli possint simul esse in eodem loco: Hec q̄o est satis facilis: ⁊ plura dicit doc. Primo ꝙ in ista q. non est veritas: ita certa ⁊ clara de facto: sicut est in precedenti. q. 1. quia in precedẽti. q. certũ est de facto eundẽ angelũ simul non esse ĩ plurib⁹ locis: vt ibi patuit: sed ĩ ista q. nõ est ita certũ de facto ꝙ plures ãgeli sint ĩ eodẽ loco vel ne: videẽ ei de facto plures ãgelos fuisse ĩ eodẽ loco: ⁊ ptꝫ auctoritate Ricar. 4. de tri. vbi arguit demones nõ hẽre corꝑa ꝑ hoc ꝙ legio fuit ĩ corꝑe vni⁹ obsessi. vt pꝫ luce. 8. ⁊ marci. 5. Nõ ei potuisset legio fuisse ĩ aliq̊: si illi ãgeli mali habuissent corꝑa. Iõ vr̄ arguere ꝙ si habuissẽt corꝑa fuissent corꝑ corꝑa sil' in eodẽ loco: igiẽ mõ qñ nõ hñt corꝑa videẽ ꝙ simul fuerũt in eodẽ loco. ¶ Secũdo ꝓbat hoc idẽ ibi. Si etiã vnus angel⁹ mouẽs celũ sit in meridie ⁊ bonus angelus missus de celo ad terram debeat trãsire ꝑ illũ locũ: nõ videẽ necessitas: ꝙ nõ transeat q̄si ꝑ lineã rectã: vel ꝙ alius cedat sibi: si ergo trãseat ꝑ lineam rectam: ⁊ per eundem locum in quo est alius angelus erit simul cum alio angelo in eodem loco. ¶ Si etiam om̄es angeli fuissent creati ante creaturam corporalem sicut videtur verum secundum Dama. c. 17. non videtur facile assignare: quomodo tunc non fuissent simul: ergo ⁊ modo videtur quod aliquando sint simul in eodem loco.

¶ Ibi: quicquid autem sit de facto. Dicit doc. hic quod et si forte sit dubium plures angelos simul esse de facto in eodem loco: vel posse esse simul de potentia eorum naturali: de potentia tamẽ dei certum est plures angelos simul posse esse in eodem loco.

Nunc soluenda sunt argumenta principalia: que ꝓbãt esse simpliciter impossibile plures angelos posse esse simul in eodem loco per quancunqꝫ potentiam. Et arguitur sic primo: ⁊ est argumentum: scilicet Tho. prima parte. q. 52. ar. 3. in solutione principali: ⁊ arguit sic: due cause totales nõ possunt esse respectu eiusdẽ effectus: patet ista: quia tunc idem effectus simul posset eẽ ⁊ non esse: vt deducit doc. in primo. d. 2. parte. 1. q. vltima ⁊ alibi: sed angelus existens in vno loco est totalis causa respectu operationis in tali loco propter quã dicitur eẽ ibi: puta mouendo aliquod corpus tunc angelus dicitur eẽ ibi per talem motũ s̃m opi. s. Tho. prima parte summe. q. 52. ar. 1. ergo si alius angelus simul esset ĩ eodẽ loco: tũc esset causa totalis eiusdẽ oꝑationis. s. mouendo illud corp⁹: cũ non sit in loco nisi per operationẽ transeuntẽ in corpus circa q̄d operatur: vt supra patet a Tho. Nec videtur habere aliam operationẽ circa corpus: q2 angelus nõ transmutat corpus cãndo ibi aliquã formã. ¶ Rñdet doct. primo negando suppositũ vꝫ ꝙ angelus tm̄ sit in loco per operationẽ vt improbatũ fuit supra. q. 6. Scd̄o dicit ꝙ si etiã illud suppositũ admitteretur. s. ꝙ angel⁹ tm̄ sit in loco ꝑ oꝑationẽ adhuc vnus angel⁹ posset oꝑari circa idẽ corpus vna oꝑatione ⁊ alius ⁊ alia oꝑatiõe: ⁊ sic vterqꝫ esset in eodẽ loco ꝑ oꝑationẽ. Et si dicas ꝙ nõ põt oꝑari circa corp⁹ nisi corporaliter mouẽdo: mõ idẽ corp⁹ nõ põt simul moueri a duobus mouentibus totalibus. Dicit doc. ꝙ hoc nõ obuiat et rñsio stat ĩ hoc: q2 nõ ẽ necesse ãgelũ mouere illd̄ corp⁹ s̃m vltimũ potẽtie sue: imo põt citra vltimũ sue potẽtie mouere cum sit agens mere liberum: pono ergo quod vnus moueat libere citra vltimum potẽtie sue: tunc alius potest sibi cooperari ad eũdem motum. Sicut si aliquis haberet virtutem qua posset ferre quattuor lapides secundum vltimum potentie sue: ⁊ potest citra vltimum potẽtie sue tantum portare duos: ⁊ tunc potest habere alium cooperantem portãtem secum alios duos lapides. Ad. 1. principale.

¶ Secundo principaliter arguitur a Got. quoli. 6. q. 5. q̄ habent eundem modum essendi in non possunt esse simul: quod declaratur de duobus corporibus gloriosis que non possunt naturaliter simul esse in eodem loco: licet corpus gloriosum simul possit esse cum nõ glorioso. Et ita de duobus Diis: si essent pares neuter posset esse cum alio secundum Dama. c. 5. Et tamẽ deus potest esse simul cum creatura propter alium modum essendi in loco: cum ergo angeli habeant eundem modum essendi in loco: non poterunt simul esse in eodem loco. Ad scd̄m

¶ Respondet Doct. quod illa maior que est famosa ĩ multis materiis non est rationabilis. Nam esse in nullam habitudinem essentialem dicit: patet: quia esse in loco non dicit dependentiam essentialeꝫ locati a loco: esse tamen ab: dicit habitudinem essentialem: quia communiter dicit dependẽtiam essentialem ad causam. Arguit ergo Doctor: a fortiori: si plura possunt esse ab eodem ⁊ eodem modo que essentialiter dependent ab illo: multo fortius plura possunt esse in eodem loco ⁊ eodem modo essendi in loco: cum talia locata tantum dicant habitudinem accidentalem ad locum: vt patet: ideo illa propositio famosa non est multum rationabilis.

¶ Similiter habent temporalia eundem respectum ad tẽpus: sicut locata ad locum: ex hoc: ergo videtur sequi quod non possunt plura temporalia esse in eodem tempore. De duobus corporibus gloriosis ⁊ duobus diis oportet alium de probare quam ex ratione essendi in loco secundum eundem modum essendi in. quia ex hoc non videtur repugnantia aliqua simultatis.

¶ Questio nona.

Titulus.q. exponit.

N Ono querit doc. An ãgelus possit moueri de loco ad locũ motu cõtinuo. Pro intellectu tituli.q. est notandum: ꝙ motus ꝯtinuus dr̃ ille cuius vnũ mutatũ eẽ sic copulat duas ptes motus: ꝙ est finis partis pterite ꝛ pncipiũ ptis future: ꝛ inter quascunqꝫ duas partes sp̄ mediat mutatum esse: ita ꝙ aliud ꝛ aliud mutatũ esse est inter alias ꝛ alias partes: sicut dicimus ẽt de tpe cõtinuo: qd̾ illud est tp̄s ꝯtinuũ qñ ẽ aliqd̾ instãs ꝯtinuãs duas ptes tpis sic: ꝙ ẽ finis ptis pterite ꝛ pncipiũ partis future: ꝛ hec oĩa plixe exposita sunt.q.2.pñtis.d. Cũ ĝ querit an ãgelus possit moueri de loco ad locũ motu continuo: puta ꝙ moueat sup spaciũ bicubitale: an talis motus dicat ꝯtinuus: sic ꝙ successiue transeat vnã ptẽ post aliã. Ita ꝙ sicut corpus mouet localiter sup aliqd̾ spaciũ in quocũqꝫ instanti tpis sp ẽ sub alio ꝛ alio mutato esse q̄ mutata esse mensurant alio ꝛ alio instanti tpis ꝛ continuant illũ motũ localẽ. Ita ẽt angelus cũ mouet sup aliqd̾ spaciũ fiat semp sub alio alio mutato eẽ que mutata esse mensurant alio ꝛ alio instanti tpis ꝛ continuant motũ localẽ ipsius angeli: ꝛ sic patet titulus.q.

Expõ lr̃e

Ad qõnem respondet doct. affirmatiue.s. ꝙ angelus põt moueri de loco ad locũ motu continuo. Et primo pbat ꝙ possit moueri de loco ad locũ. Scd̾o ꝙ talis motus localis sit ꝯtinuus. Primũ pbat sic. Oẽ receptiuum formaꝝ alicuius gñis: qd̾ nõ ex se ẽ determinatũ ad aliquã vnã illaꝝ formaꝝ: nec est illimitatũ ad illas põt moueri siue mutari ab vna illaꝝ formaꝝ ad aliam: sed angelus est receptiuus vbi diffinitiue ꝛc. Nota qd̾ in maiori dicit de receptiuo qd̾ nõ ẽ ex se determinatũ ad aliqd̾ illius gñis: q2 si sic esset: tunc nõ posset eẽ sub alio illius gñis: p3: q2 si aliqd̾ receptiuũ coloris esset ex se determinatũ ad albedinẽ nõ posset moueri ad aliũ colorẽ ꝛ eẽ sub alio: patet: q2 qd̾ ex se ẽ determinatũ ad aliquod est necessario sub illo. Deinde addit ꝙ tale receptiuũ nõ sit illimitatũ ad illa plura sic intelligẽdo qd̾ est illimitatũ ad aliqua plura ex natura ppria necessario h3 illa plura: vt patet de illimitatione dei respectu vbi: q2 deus ex natura propria ꝛ ex sua propria entitate ẽ illimitatus ad oẽm locũ: ideo actu ẽ in omni loco: ꝛ sic nõ põt moueri de vno loco ad aliũ. Et loquitur doc. de illimitato simpliciter q2 secus ẽ de illimitato ſm qd: nã corpus est illimitatum ad plura vbi: vt supra patuit.q.7.pñtis.d. ꝛ tamẽ põt moueri de vno loco ad aliũ: sed est illimitatum tm̃ ſm quid. Dicit ergo ꝙ hec maior sic ĩtellecta est vera: quia subiectũ includit predicatum: sicut ẽt dicimus hãc esse veram: hõ ẽ aĩal: quia p̄dicatũ includitur in subiecto: nã stati põt inferri: ꝙ si hõ sit: ꝙ etiã sit aĩal: sic in proposito: hoc subiectum s.a. est receptiuũ pluriũ vbi ꝛ non est determinatũ ad aliqd̾ illoꝝ: nec est simpliciter illimitatũ ad illa includit hoc predicatũ.s. ꝙ põt mutari vel moueri de loco ad locum. ¶ Et nota drĩã inter mutari pprie localiter ꝛ moueri: q2 moueri localiter mensurat tpe: mutari vero mensurat instanti temporis: vt cum.a. mouet sup aliquã magnitudinẽ puta cubitalem dr̃ mutari cũ sit sub alio ꝛ alio mutato esse: ꝛ sic semp sub alio ꝛ alio vbi: dr̃ pro moueri successiue transit illã magnitudinẽ: que differentia supra patuit.q.2.pñtis di. p3 ergo ista maior. Probat minor que habẽt duas partes: pma est: ꝙ angelus est receptiuus vbi: vt supra probatũ est.q.6. pñtis.d. nec est determinatus ex se ad aliqd̾ vnũ vbi: vt supra patuit. Secunda est ꝙ non est ex se illimitatus simpliciter ad vbi: quia tunc esset immensus ex natura sua que immensitas soli deo cõpetit. ¶ Ibi. Et ꝙ cõtinue. Hic doc. pbat ſm principale.s. ꝙ talis motus localis angeli sit continuus: quia inter duo vbi sunt infinita vbi media: qd̾ pbatur ex continuo motu corporis per omnia illa vbi: ꝙ autem inter duo vbi sint infinita vbi patet in simili: quia sicut inter duo instantia sunt infinita instãtia: patet: quia ĩter duo instantia cadit tp̄s mediũ: vt patet.4.phi. ꝛ in quocunqꝫ tempore sunt infinita instantia cum illud sit diuisibile in infinitas ptes: ꝛ sicut inter duo mutata esse sunt infinita mutata esse: quia inter duo mutata esse cadit motus medius q̄ est diuisibilis in infinitas partes: sic in proposito inter duo vbi in aliquo spacio sunt infinita vbi: quia inter duo vbi cadit spacium inter medium in quo sunt infinita vbi: cũ sit diuisibile in infinitas partes: ꝛ per consequens sunt ibi infinita puncta: ꝛ in quocunqꝫ puncto spacij põt esse aliqd̾ vbi. Et aduerte ꝙ qñ dicit doct. ꝙ ĩter duo vbi sunt infinita vbi debẽt intelligi ſm potentiã ꝛ ſm inexñtiã: nõ aũt ſm subsistentiam de quo alias. Et ad cognoscẽdũ ꝙ sint ĩfinita vbi pono casum: ꝙ mobile.a. q̄escat per horã ĩ aliqua parte spacij pedalis: ꝛ sic quiescat in vltimo instanti illius hore: ꝛ in tẽpore ĩmediato ad illd̾ instans localiter moueatur super illud spaciũ: ita ꝙ ille motus localis duret per horam transeundo quantitatẽ pedalẽ: cũ ergo in ista hora sint infinita instantia ꝛ in motu mensurato a tali hora sint infinita mutata esse q̄ mutata esse sumũtur p comparationẽ ad mobile vt p3.4.phi.t.c.103. quod mouetur super tali quantitate: ꝛ sic semper fit sub alio ꝛ alio mutato esse: ꝛ sic si localit mouetur semper fit sub alio et alio vbi: cũ ergo angelus transeundo quantitatem pedalẽ nõ sit simul in tota illa quãtitate: seq̄tur ꝙ fit semp sub alio ꝛ alio vbi: ꝛ sic non transit oĩa illa vbi nisi motu continuo: patet: quia vnum vbi est principium partis future motus localis: ꝛ finis partis preterite: ꝛ sic inter duo vbi cadit motus localis. ¶ Hoc etiã confirmatur. Hic doc. probat auctoritatibus scripture sacre ꝙ angelus moueatur motu locali ꝛ continuo: quia cũ anima beata sit similis angelis. Mat.22. et illa mouetur localiter: patet de anima xp̄i q̄ localiter descendit ad inferos sicut dicit articulus fidei: patet etiã Gen.18. ꝛ Thobie per totum ꝙ angeli mittuntur quandoqꝫ cum corpore assumpto: ꝛ p cõsequens mouebantur motione alia a motione corporis: p3: quia non dicuntur moueri per accñs ad motionẽ corporis cũ non sit pars nec forma inherens sed tm̃ volũtarie applicatus ibi: ꝛ per consequens angelus assumpto corpore vltra motionem corporis per se habet aliã per se motionem: qua mouetur localiter. Et ꝙ nõ dicatur moueri per accñs ad motionẽ corporis. Vide doc. in.4.di.10.q.3.

Sed occurrunt quedam dubia circa aliqua dicta respondendo ad.q. que dicta sunt cõclusiones vere vt in lr̃a patet: ꝛ sunt quattuor p ordinẽ.

dubia circa lr̃am q̄ resoluũt ĩ 4. q̄stiõibus

¶ Conclusio pria. Oẽ receptiuũ formaꝝ alicuius gñis ꝙ non est ex se determinatũ ad aliquã vnã illaꝝ nec est illimitatum ad illas potest mutari ab vna ad aliam.

¶ Secunda. Angelus non est illimitatus ad omnia vbi: quia non est immensus.

¶ Tertia. Inter duo vbi sunt infinita vbi intermedia.

¶ Quarta. Angelus ꝛ si in quolibet vbi spacij sit indiuisibiliter: tñ trãsit illa vbi motu cõtinuo nec aliter põt trãsire.

¶ Contra primã primo: quia deus est illimitatus ad oĩne vbi: ꝛ tñ põt eẽ in alio vbi in quo prius non fuit: p3: q2 deus posset creare nouum locũ: ꝛ ita fieri ibi vbi prius non fuit: similiter potest annihilari aliquis locus vbi prius fuit. ꝛ sic desinere esse in illo loco. ¶ Rñdeo ꝙ cõclusio intelligit de vbi actu existentibus.s. ꝙ actu non potest esse aliqd̾ vbi in quo ex necessitate nature non sit. ¶ Contra: quia saltẽ habẽtur ꝙ mutabitur ad vbi de nouo creato: quia non põt esse de nouo presens vbi sine noua relatione reali: quia presentia est relatio realis secundum Doc. in primo.d.39. contra Tho. Et sic si habebit nouam presentiam ad vbi mutabitur ad illud. ¶ Dico quod bene est relatio realis creature ad deum: sed nõ econtra: ꝛ sic deus dicitur realiter presens vbi: quia ipsum vbi est presens deo relatione reali que terminatur ad ipsum deum sicut dictũ est etiam de creatura respectu dei.d.30. primi. ¶ Secundo arguitur cõtra conclusionem: quia non sequitur non est illimitatum ad plures formas: ergo potest moueri ab vna in aliam: quia corpus christi vt in eucharistia non est illimitatum ad vbi circumscriptiuum: ꝛ tamen non potest moueri localiter.

¶ Dico quod conclusio loquitur quod sit receptiuum taliũ: modo corpus christi vt in eucharistia non est receptiuum vbi circumscriptiui: vt patet a Doct. in.4.di.10.

¶ Dico etiam quod illimitatum proprie ad omnia vbi non est receptiuum alicuius vbi: quia tale est infinite perfectionis. Et ideo licet deus nunc sit in vno loco in quo prius nõ fuit: quia tamen non est receptiuus ipsius vbi: ideo non dicitur mutari ad illud: quia mutari est aliter se habere nunc q̄ prius. ¶ Dico vltra ꝙ posito ꝙ.a. sit illimitatum ad omne vbi: ꝛ sit vere receptiuum omnium vbi ꝙ q̄uis recipiat nunc vnũ vbi qd̾ prius nõ habuit: nõ tamen dicitur moueri ad illud: quia motus non fit in instanti: ꝛ tñ posito illo vbi

in eodem instanti esset ibi de necessitate nature aliter non esset simpliciter illumitatum. ¶ Dico ēt quod non ꝓprie mutabitur quia mutari proprie est terminus alicuius mot⁹ vt patet a doc. in secūdo di. 2. parte prima. q. 4. ¶ Tertio arguitur: quia vr̄ repugnare. s. quod aliquid sit receptiuum formaruz: ⁊ ꝙ sit determinatum ad aliquam vnam quia qđ ē determinatū ad aliquā formam necessario hēt illam. sed nullum receptiuum vt receptiuum necessario se hēt ad receptum: patet: quia receptiuum est in potentia contradictionis: vt patet a doc. in pluribus locis. ¶ Dico qđ si est determinatum ad aliquam vnam quantuz in se est necessario habet illā: ⁊ tunc respectu illius non est tantum receptiuū sed ēt necessario ꝓductiuuz: vt patet de igne qui determinat sibi caliditatem in tanto gradu qui necessario producit illaz in se: vt patet a docto. in. 4. in materia de eucharistia.

ↄ secūdā. ¶ Contra secundam conclusionem ꝓbo ꝙ angelus sit illimitatus ad omne vbi: primo sic: angelus simul pōt esse in omne vbi. vt patet a doct. in. 2. d. 2. ergo est illimitatus ad omne vbi: patet consequentia: quia esse illimitatum ad oē vbi est simul posse esse in omne vbi. ¶ Rn̄detur quod non potest esse ex natura propria ⁊ sic intelligitur illimitatio.

¶ Contra primo: quia doc. in primo. d. 2. parte. 2. q. 3. ⁊ in secundo. d. 25. dicit quod voluntas est illimitata: quia simul potest habere duas relationes oppositas: sufficit. n. ꝙ possit simul illas recipere: ⁊ quod agat illas accidit sibi. sic in proposito. ¶ Secūdo probo qđ competat āgelo ēt ex natura propria: quia non per aliquod sibi aduētitiū sicut dicimus nō conuenit ligno ex natura propria calefacere. sed per calorem sibi aduentitiū: modo angelus per suam essentiam potest esse in omni loco: ita quod rō formalis essendi in loco: ⁊ per consequens in omni loco est essentia āgeli. ꝓbat. n. doc. contra Tho. supra. d. 2. secundi qđ angelus est in loco per essentiam. ¶ Rn̄deo ad primū. primo qđ non ē simile de relationibus oppositis: ⁊ đ locis: quia illimitatio

Rn̄sio ad loca est qđ ex natura propria ⁊ ex necessitate nature sit in omni loco: ⁊ non sit ibi per aliaz causaz ponentem ibi: sz illimitatio ad relationes oppositas sufficit quod sit talis natura cui non repugnāt simul relationes opposite posse inesse. ¶ Dico secundo quod voluntas p̄cise đr illimitata ad relationes oppositas: quia habet virtutē mouendi se: vt patet a doc. vbi supra: ⁊ sic esse illimitatum ad oē vbi est habere virtutē faciendi se in oē vbi. ¶ Ad secūdū cōcedo qđ angelus per essentiā pōt esse in omni loco sic intelligendo quod essentia angeli est rō recipiendi vbi passiue sed non ē in oī loco ꝑ essentiam actiue sic quod essentia angeli sit rō faciendi se simul in omni loco. ⁊ sic intelligitur doc. ¶ Secundo arguitur: angelus simul virtute propria pōt esse in ī finitis locis: ergo simul potest esse in oī loco: an̄s patet tenendo quod angelus tantū sit in pūcto localiter quod est ꝓbabile: vt dicit doc. in secundo. di. 2. parte. 2. q. 6. ⁊ tenēdo qđ in instanti potest moueri ab vno vbi ad aliud siue mutari: ⁊ quod simul habeat oīa vbi intermedia: vt patet. q. 11. ⁊ 12. di. secunde secundi. ⁊ inter duo vbi sūt infinita vbi vt supra patuit: ergo simul in eodem instanti erit in īfinitis vbi cōsequentia patet: qꝛ si est illimitatus ad infinita vbi sequitur quod ēt erit illimitatus ad omnia vbi que sunt: cū illa

Rn̄sio notabilis. actu sint finita. ¶ Rn̄deo p̄mo ad an̄s: ꝙ ⁊ si inter duo vbi sint infinita quia infinita pūcta: tamē eo mō quo sūt ibi pūcta eo modo sunt vbi: sed non sūt infinita puncta actu: ergo nec infinita vbi actu secūdū aliquos. ¶ Dico secundo quod ⁊ si ꝑtranseat in instanti infinita vbi: non tn̄ habet illa simul ordine nature: sed prius hēt vnum ꝙ̄ aliud ⁊ sic forte non esset inconueniens. ¶ Dico tertio qđ est ēt simile de partibus tenendo quod sit ī magnitudine vt in loco: quia si transit vnā partē magnitudinis transit infinitas: quia non est dabilis prima pars. Dico ergo qđ transire partes infinitas vel puncta infinita in actu potest dupliciter intelligi. s. vel qđ puncta infinita ibi subsistant vel qđ tantum īexistāt ⁊ sic concedo quod secundo mō simul in eodem instanti tēporis pōt habere infinita vbi inexistentia: ⁊ non subsistētia quia illa non possēt dari nisi ēt darentur simul in actu infinite ꝑtes subsistētes. ¶ Nūc rn̄deo ad ↄsequentiā qđ concesso an̄te qualitercūq̧ adhuc nō sequit̄ cōseq̄ntia: qꝛ non sequit̄ āgelus pōt in istauti transire de vno vbi ad aliud inter q̄ sunt infinita vbi ergo pōt eē simul in omni loco nō seq̄tur: qꝛ nō potest se facere in instanti ī loco quātūcūq̧ distantē nec simul eē ī loco quātūcūq̧ magno vel quātūcūq̧ paruo vt supra patet a doc. d. 2. ¶ Tertio arguitur sic: angel⁹ simul ⁊ eque perfecte ⁊ virtute propria potest esse in duobus locis adequatis tenendo quod punctus sit locus adequatus angelo: ergo potest esse in omni loco: consequentia videtur concedi a doc. hic ⁊ in. 4. distinc. 10. q. 2. etiam ab Aristo. 4. phi. antecedens patet: quia si in instanti mouet̄ ab vno vbi ad aliud: ergo simul est in illis duobus vbi.

¶ Respondeo ad antecedens quicquid sit de cōsequentia quod non est simul in duobus locis: quia in eodem instanti quo fit in vno loco desinit esse in alio: puta si angelus quieuit per horam in. a. in vltimo instanti illius hore potest mutari ad. b. ⁊ sic in illo instanti quo habetur b. desinit esse in a. Sic etiam dico quod quando in eodem instanti pertransit infinita vbi quod nunquam habet simul duo vbi adequata. nam in eodem instanti quo fit in secundo vbi desinit esse in primo vbi: similiter cū fit in eodem instanti in tertio vbi desinit in eodem instanti esse in secundo vbi: ita quod inter talia vbi est tantum ordo nature: nunquaz enim concedendū est quod simul habeat duo vbi adequata: vt patet a doc. in isto secundo di. secunda. q. vndecima.

Contra tertiam cōclusionem: scilicet

quod inter duo vbi sunt infinita vbi arguitur. Primo: quia tunc mobile transiens ab vno vbi ad aliud transiret infinita vbi: sed infinitum siue in magnitudine siue in multitudine non potest pertransiri scđm ph̄m. ergo. ¶ Rn̄detur ab aliquibus quod non sunt infinita in actu: sed tn̄ in potētia Cōtra 3. ↄclusionē.

¶ Contra: quia illa vbi que acquiruntur loquendo de vbi fundamentaliter preexistunt: vt patet: ⁊ posito qđ infinita puncta non sint in actu: sed causentur alia ⁊ alia puncta ex alia ⁊ alia diuisione continui: tamen loquendo de partibus certū est ꝙ inter duo puncta sunt actu infinite partes continui: ergo transeundo ab vno puncto ad aliud transitur infinitum in actu. ¶ Rn̄deo ꝙ non est inconueniens ꝙ infinita in actu existentie (sicut sunt pūcta ⁊ partes in toto homogeneo) possint pertransiri: esset tamen inconueniens de infinitis in actu subsistētie: ⁊ sic intelligit philosophus. ¶ Secundo principaliter arguitur cōtra conclusionē: qꝛ si inter duo vbi essent infinita vbi punctualia: ergo corpus planuz qđ transit ab vno in aliud vbi prius tāgeret spacium in pūcto: quia non posset esse in puncto vt in loco: nisi tangendo: modo corpus planum non tangit in puncto. Seq̄ret̄ etiaz ꝙ non posset transire ab vno vbi in aliud nisi tangendo oīa vbi siue puncta intermedia: ⁊ sic continue tangeret spaciuz in puncto alio ⁊ alio. ¶ Respondeo quod est necesse ponere qđlibet mobile prius tangere spacium in puncto: ita qđ mobile etiam planum scđm aliquid sui prius tangit in puncto: ita quod mobile scđm aliquod punctum inexistens tangit spacium in aliquo puncto ipsum tamen mobile sm̄ partem diuisibilem tangit spacium secundū aliquam partē diuisibilem spacij: ⁊ sic planum potest sm̄ aliquid sui tangere spacium in puncto ⁊ sm̄ aliquid partē diuisibilē: corpus vero perfecte spericuz non potest tangere nisi in puncto. Ad aliud inconueniens: dico ꝙ transit spacium ⁊ diuisibiliter ⁊ indiuisibiliter: ita quod in tempore transit partem diuisibilem: ⁊ in instanti punctum: ⁊ sic in qualibet parte temporis semper transit partem diuisibilem ⁊ in quolibet instanti illi⁹ temporis tantum transit punctum. De hoc magis patebit inferius. ¶ Tertio principaliter arguitur: quia quero quādo corpus sit in alio ⁊ alio vbi aut est ibi diffinitiue tantum aut circūscriptiue: non secundo: patet: qꝛ corpus non potest circūscribi in puncto cum circūscriptio sit ↄmēsuratio toti⁹ locati ad totum locum et partium locati ad partes loci: vt patet a doc. in. 4. di. 10. q. prima. non primo: quia supponitur quod mobile moueatur motu locali circunscriptiuo: patet quia mouetur ad locum circunscriptiuum. ¶ Respondeo: primo qđ quando mobile mouetur super spaciuz puta pedale: vt puta cum intrat aerem vel aquam potest dici moueri circunscriptiue secundum partem: quia illa pars que primo intrat aerem circunscribitur alteri parti aeris: ⁊ cum totum est in aere: tunc secūdū totum circūscribitur: ⁊ similiter potest dici quando tāgi in puncto: quia punctū mobilis perfecte commensurat̄ puncto spacij: ⁊ sic suo modo circūscribitur. ¶ Secundo pōt dici qđ nō apparet īconueniēs ꝙ dum est in puncto sit ī loco tm̄ diffinitiue: ⁊ sic dicet̄ moueri diffinitiue dum sit in alio ⁊ alio puncto: et dum est in spacio diuisibili quod dicatur ibi circunscribi vel secundum partem vel secundum totum: et sic moueri motu locali circunscriptiuo.

2. argu. ꝓ republica — Rn̄sio.

Contra quartam conclusionem arguitur ꝓbando primo ꝙ angelus ex hoc nō dicatur moueri motu continuo: quia transit infinita vbi que sunt media īter duo vbi. Et arguitur sic primo: quia aut transit ad vbi in tempore aut in instanti non primo: patet: quia tūc talis transitus eēt motus: patet. quia tempus est ꝓpria passio motus. 4. phi lo. si in instanti: ergo non mouetur ab vbi in vbi motu cōtinuo: quia ille fit in tempore. ¶ Respondeo quod cōclusio debet intelligi ꝙ īter duo vbi datur spacium medium: ⁊ ꝙ illud dicitur continuum qđ continuatur alio ⁊ alio indiuisibili: ⁊ sicut linea dicitur cōtinua: quia alio ⁊ alio puncto cōtinuatur: ita spacium locale dicitur continuum: quia alio ⁊ alio vbi siue puncto continuatur. Dico ergo ꝙ qñ angelus transit ab vno vbi ad aliud transit infinita vbi que ꝯtinuāt aliam ⁊ aliam partem spacij ⁊ sic transit spacium inter medium motu continuo ⁊ in tempore. ¶ Secundo arguitur: quia angelus est simpliciter indiuisibilis. ergo non mouet͛ ab vbi ad vbi motu continuo: patet consequentia: quia qđ mouetur motu continuo transit aliam ⁊ aliam partem spacij que continuantur per aliud ⁊ aliud indiuisibile sed non pōt transire illas nisi tangendo illas: hoc autem est impossibile ꝙ indiuisibile tangat diuisibile cum tangat tantum in puncto. Responsio patebit infra. ¶ Tertio arguitur: q̄a non sequitur trāsit ab vbi in vbi inter que sunt infinita vbi ergo mouetur motu continuo: quia potest transire illa media in instanti: licet ordine quodaʒ naturali: vt patet a Doct. in secundo. dist. ⁊. q. 12. ergo non mouebitur motu continuo. Tum etiam quia potest transire ab vbi ad vbi in instanti non habēdo vbi intermedia: vt patet a Doct. vbi supra. q. 11. ergo non est necesse ꝙ si transit ab vbi ad vbi inter que sunt infinita vbi ꝙ moueatur motu continuo. ¶ Respondeo primo: ꝙ conclusio Doc. est certa ꝙ mouetur motu cōtinuo sed non ita asserit ꝙ possit moueri in instanti de loco ad locum: vt patet intuenti. q. illas. s. 11. ⁊. 12. di. 2. Dico secundo ꝙ si transit super spacium ab vbi ad vbi inter q̄ sunt infinita vbi continuantia: ꝙ potest moueri continue cū moueat se libere: potest etiam transire in instanti: sufficit eñ cōtinuitas spacij ad continuationem motus: vt infra patet a doc. pñti. d. q. 9. Dico t͛tio ꝙ ⁊ si possit moueri ab vbi ad vbi ī instāti nō tñ pōt moueri ab vbi ad vbi quātūcunqȝ distās in instanti: sed motu ꝯtinuo: vt pꝫ a Doc. sufficit eniʒ Doc. ostendere qualiter angelus possit moueri motu cōtinuo de vno vbi ad aliud vbi: ⁊ sic patet intellectus conclusionis.

Rño. (margin)

Argumētū p replica. (margin)

Ad argumenta principalia. Primo arguitur sic. probando primo ꝙ angelus non possit moueri: quia tunc sequeretur ꝙ angelus posset perficta tali motu: patet: quia motus est actus entis in potētia fm ꝙ in potentia ex tertio phi. tex. com. 6. ⁊ 10. sed angel⁹ non potest perfici ab aliquo vbi: quia tunc tale vbi esset perfectius angelo: quia perficiens aliquod perfectibile est perfectius perfectibili inquantum huiusmodi.

Ad argu. pncipalia (margin)

¶ Respondet Doc. Concedendo quod angelus possit pfici: sicut etiam perficitur ab intellectione quam habet. Et cū infertur quod tale vbi esset perfectius angelo dicit doc. quod āgel⁹ esset perfectius absolute natura ipsi⁹ angeli: sicut nec intellectio angeli. Et cum dicitur quod forma perficiens est perfectior perfectibili: vt etiam ipse asserit in primo. di. 3. q. 7. ⁊ in quarto. di. 44. q. 2. respondendo ad pmum argumentum principale. Dico ꝙ aliter est loqui de pfectione absolute: ⁊ de perfectione secundum quid: concedo enim quod omnis forma perficiens perfectibile est perfectior tali perfectibili: ⁊ hoc absolute vel secundum quid. Si est forma substantialis est communiter perfectior absolute perfectibili: si vero accidentalis communiter est perfectior secundum quid tantum puta sub illa ratione quaʒ perficit ⁊ actuat: ⁊ perfectibile est imperfectius secundū quid puta sub illa ratione inquantum est perfectibile.

¶ Secundo principaliter arguit doct. probando quod nō possit moueri motu continuo: ⁊ primo probat in cōi ꝙ nullum successiuum sit continuum ⁊ probat duplici via. Secūdo principaliter probat quod supposito successiuum eē cōtinuum: quod tamen angelus non possit moueri localiter motu continuo: sed anteq̄ꝫ adducā argumenta prius declaro rationes Doc. quibus probat esse impossibile continuū siue permanēs siue successiuum componi ex īdiuisibilibus que rationes ponuntur ibi. ¶ Ad secundam nego illđ qđ assumitur nullum successiuum esse continuum. ¶ Et primo adducit duas rationes philosophi: ⁊ duas alias speciales ⁊ geometricas: quibus probat esse simpliciter impossibile cōtinuum componi ex indiuisibilibus. Et prima ratio philosophi pōitur sexto phi. tex. com. 23. ⁊. 29. de proportione sexq̄ altera. Et prius declaro proportionem sexqui alterā vt facilius intelligatur ratio philosophi. Nam proportio sexqui altera continet totū ⁊ medietatem illius. Sicut tria ad duo: nam tria continent duo: ⁊ etiam medietatem dualitatis que est vnitas: ⁊ sic ascendendo proportio sexqui tertia continet totum ⁊ tertiam partem: sicut quattuor ad tria quia quattuor continēt tria ⁊ tertiam partem que ē vna vnitas: ⁊ sic de proportione sexqui quarta que continet totum: ⁊ quartam partem sicut quinqȝ ad quattuor: ⁊ sic de alijs. Dicit ergo Aristo. ꝙ si motus esset compositus ex indiuisibilibus indiuisibile de necessitate esset diuisibile. Probat͛ quia pono ꝙ. a. transeat spacium vnius miliaris in tribus instantibus temporis: deinde pono ꝙ. b. velocius moueat͛ in duplo: quod patet quia dato quocunqȝ motu adhuc velocior potest dari: vt probat Aristote. sexto physico. ergo ille motus velocior in duplo mensurabitur minori tempore in duplo: ergo sicut primus motus mensuratur tribus instantibus: secundus motus mensurabitur vno instanti ⁊ dimidio alterius instantis: ⁊ sic instans indiuisibile erit diuisibile: quod est impossibile. ¶ Ibi. Istud etiam de successiuo probo per continuitatem motus. Hec est secūda ratio Ari. qua probat quod successiuum non sit compositum ex indiuisibilibus. Et arguitur sic. Sicut se habet continuum pmanētis ad suas partes. Ita ⁊ successiuum ad suas: patet: quia partes successiui puta motus sumuntur a partib⁹ pmanenti: exemplum: si. a. transit spacium pedale: nō dicim⁹ ꝙ in motu sit prius ⁊ posterius: nisi per respectum prioris ⁊ posterioris in spacio: vt patet. et similiter dicimus ꝙ prius ⁊ posterius in tempore sumuntur a priori ⁊ posteriori in motu: vt patet. 4. phi. tex. com. 104. Si ergo permanēs cōtinuum non habet partes īdiuisibiles sꝫ diuisibiles. ita ⁊ successiuum. Declaro tamen hanc litteram. Cum dicit permanens est continuum: igitur etiam successiuum: consequentiam probo: quia si in motu indiuisibilia puta mutationes que sunt indiuisibiles sint sibi inuicem immediata. i. ꝙ inter duas mutationes siue duo mutata esse non cadit medium. s. diuisibile: quero de mobili ⁊ ipsis vbi que habet in ipsis instantibus immediatis: si inter vltimum vnius vbi: ⁊ vltimum alterius nichil sit medium: igitur vltimū vnius immediatum est vltimū alterius: vult dicere quod cum mobile mouetur super aliqua magnitudine in quolibet pūcto magnitudinis est aliud ⁊ aliud vbi ⁊ cum mobile est in alio ⁊ alio vbi est sub alio ⁊ alio mutato esse quibus mutatis eē correspondet aliud ⁊ aliud instans: accipio ergo duo instātia correspondentia duobus mutatis esse: que duo mutata esse correspōdēt duobus vbi in alia magnitudīe: ⁊ illa duo vbi correspondēt duobus punctis: tunc quero aut inter illa duo instantia cadit medium diuisibile aut nullum cadit medium: si secundo tunc vltimum vnius instantis quod est ipsum īstans indiuisibile erit immediatum vltimo alterius instantis siue quod vnum instans erit immediatum alteri instanti: et cum illa instantia mensurent immediate duo mutata esse: ergo duo mutata esse erunt immediata: ⁊ quia illa mutata esse correspondent duobus punctis in magnitudine: ergo duo puncta in magnitudine erunt immediata: ⁊ sic duo vbi correspondentia duobus punctis erunt adinuiceʒ immediata. Si vero detur quod inter illa duo vbi sit aliq̄d medium: tunc quero de vltimo ipsius mobilis quando est ī ipso medio: non in altero instanti: quia nec in illis duobus indiuisibilibus: est igitur in medio aliquo inter illa duo īstātia: vult dicere quod si detur tale medium queritur tunc de mobili quod mouetur ab vno vbi mensurato ab vno instanti temporis ad aliud vbi similiter mensurato ab alio instanti temporis: cum non sit sub illis indiuisibilibus quādo recedit ab vno vbi ad aliud: igitur erit in aliquo medio inter vbi ⁊ vbi: puta in motu locali: ⁊ similiter erit ī medio: quod ē inter illa duo instantia mensurantia illa duo: vbi ⁊ tale medium erit tempus inter illa duo instantia: ⁊ sic patet quomodo successiua non sint composita ex indiuisibilibus.

De pportiōe nota. (margin)

Sequitur ergo littera. Et istam consequentiam declarat philosophus. 6. phisi. tex. commeñ. 4. consequentia est ista Permanens continuum non est compositum ex indiuisibilibus: ergo nec cōtinua successiue: patet ista consequentia per Aristote. vbi supra: quia eiusdem rationis est motum ⁊ magnitudineʒ: ⁊ tempus componi ex indiuisibilibus: patet quia successio in motu que est secundum prius ⁊ posterius

accipitur a successione in magnitudine secundum prius et
posterius in ipsa: etiam successio in tempore accipitur a suc
cessione in motu: vt patet ab Aristo. quarto physi. tex. com
men. 104. Sicut ergo magnitudo non est composita ex in
diuisibilibus: ita nec motus: nec tempus. Sequitur. Ante
cedens probari potest. Dicit doctor quod hoc antecedens
scilicet continuum permanens non est compositum ex indi
uisibilibus: potest manifestius probari quam de continuis
successiuis per rationes philosophi sexto physi. et primo de
generationẽ. tex. com. 8. et tertio metaphy. tex. com. 16. ma
gis est euidens ꝙ indiuisibilia permanentia non faciãt ma
ius quam de indiuisibilibus sibi inuicem succedentibus: ꝙ
autem indiuisibile permanens aditum indiuisibili non faci
at maius: patet: quia talia indiuisibilia aut tangerent se se
cundum se tota: igitur vnum non distingueretur ab alio
secundum situm: et ita non causaret extensionem aliquam:
non possunt autem tangere se secundum partes cum nõ ha
beant illas.

Declaratio ppulchra subtilis tñ.

¶ Sed quicquid sit de rationibus Aristo. quibus nititur
probare continua permanentia non posse componi ex indi
uisibilibus. Doctor addit duas rationes efficatiores: qui
bus probat continua permanentia nullo modo posse com
poni ex indiuisibilibus. Et iste due rationes sunt satis cla
re in litera: tamen pro iunioribus aliqualiter expono illas
adducendo literam doctoris declarando illam: vbi obscuri
or apparebit. Prima ratio est ista Super centrum quodli
bet quantumlibet occupando spacium: contingit circulum
designare: patet per secundam petitionem primi Euclidis
id est quod dato aliquo centro contingit designare circulũ
quantumcunque magnum. Sequitur. Super centrum igi
tur aliquod datum: quod dicatur a. describantur duo circu
li: maior qui dicatur b. et minor qui dicatur d. si circũferẽtia
maioris circuli componatur ex punctis: duo puncta imme
diata sibi signẽtur: que sint b. et c. ducatur linea recta ab. a.
ad b. et linea recta ab a. ad. c. secundum primam petitionẽ
primi Euclidis: que est a puncto ad punctum contingit li
neam rectam ducere: vt patet experimento iste linee recte
ducte transibunt per circumferentiam minoris circuli.
Quero aut secabunt eam in eodem puncto: aut in alio: si in
alio: igitur tot puncta erunt in minori circulo sicut in maio
ri: hoc patet: quia quot linee ducuntur a centro ad circunfe
rentiam maioris circuli: tot possunt deduci a centro eo
dem ad circumferentiam minoris circuli. Pono modo: ꝙ
centum linee ducantur a centro: ad centum puncta imme
diata maioris circuli: aut ille linee transibunt per minorem
circulum in alio et in alio puncto: et sic quod pũcta erunt in
maiori circulo: tot erunt in minori circulo: quod est impossi
bile. Est enim impossibile duo inequalia componi ex parti
bus equalibus in magnitudine et multitudine: pũctꝰ enim
non excedit punctum in magnitudine: et pũcta minoris cir
culi tot sunt quot maioris circuli: ergo minor circumferen
tia est equalis maiori: per consequens par est equalis toti.
Si autem due recte linee: scilicet a. b. et a. c. secent minorem
circunferentiam in eodem puncto: sit ille. d. super lineam. a.
b. erigatur linea recta secans eam in puncto d. que sit d. e.
Que sit etiam contingens respectu minoris circuli ex. 15.
propositione tertij Euclidis: vbi habetur quod linea recta
tantum tangit circulum in puncto. Ista linea recta scilicet
d. e. cum linea. a. b. constituit duos rectos angulos equales
duobus rectis ex tertiadecima Euclidis: vbi habetur qđ
quando super lineam rectam cadit linea perpẽdiculariter
efficiuntur ibi duo anguli recti: si vero non cadat perpendi
culariter efficiũtur duo anguli: vnus acutus qui est minor:
et alius obtusus: qui est maior: tamẽ isti duo equiualent duo
bus rectis. Sequitur igitur angulus a. d. e. et etiam angulꝰ
b. d. e. valent duos rectos patet: pari ratione angulus. a. d.
e. et angulus. c. d. e. valent duos rectos: sed quicunque duo
anguli recti sunt equales quibuscunque duobus rectis ex
tertia petitione primi Euclidis. Igitur dempto communi
scilicet a. d. e. residua erunt equalia. igitur angulus b. d. e. e
rit equalis angulo. c. d. e. et ita pars erit equalis toti.

Nota hic de angulo cõi

¶ Pro maiori intelligentia nota quod angulus commu
nis est ille qui est communis duobus angulis rectis: vt pa
tet hic in exemplo. Nam angulus a. d. e. qui est circa circulũ
minorem: id est illud spacium quod est inter a. d. e. est angu
lus communis angulo. c. d. e. et angulo b. d. e. qui anguli sũt
extra circunferentiam minoris circuli: ergo dempto illo cõ
muni illi duo anguli erunt equales per vnam petitionem
Euclidis: que sunt equalia vni tertio sunt equalia inter se:
et tamen vnus angulus erit totum ad alium angulum: igi
tur pars erit equalis toti: nam angulus b. d. e. est pars an
guli. c. d. e. patet: quia spacium inter b. d. e. est pars spacij i
ter c. d. e. et sic pars est equalis toti.

¶ Ad istud diceret aduersariꝰ. etc. alij

Rñio Gerar. odõis tenẽtis cõtinuũ pmanẽs cõponi ex idiuisibilib

tenentes continuum permanens componi ex indiuisibilibꝰ
vt Gerar. Odonus et multi alij dicerent. quod d. b. et d. c.
non includunt aliquem angulum: quia posset tunc illi an
gulo basis supertendi a puncto b. ad punctum c. quod est
oppositum positi: quia b. c. ponuntur puncta immediata:
quando ergo accipitur quod angulus. c. d. e. est totalis ad
angulum. b. d. e. negatur quia angulo. b. d. e. nihil additur i
angulo. c. d. e. quia inter b. et c. in concursu eorum in. d. non
est angulus. Quia probauit doctor supra quod angulus c.
d. e. est totum ad angulum. b. d. e. et angulus. b. d. e. est pars
ipsius. Diceret aduersarius quod si spacium inter lineas. d
c. et d. b. esset angulus: quod verum esset: sed negaret ibi esse
angulum: si enim ibi esset angulus: oporteret ꝙ inter b. et c.
esset basis. Vult enim ipse aduersarius quod angulus tan
tum sit inter tres lineas angulariter vnitas: modo inter b. et
c. non potest poni aliqua linea: que sit basis: quia nunc b. et c.
non essent puncta immediata. ¶ Ibi. Ista responsio licet
videatur absurda negando angulum vbi due linee concur
runt: siue coniunguntur in aliquo pũcto: que expanduntur
super superficiem: et applicantur non directe: et in hoc con
tradicat diffinitioni anguli date primo Eucli. negando e
tiam a. b. in. c. lineam posse dari. Negat primaꝫ petitionem
primi Eucli. q̃ est a pũcto in punctum contingit dicere re
ctã lineã. Sequitur ibi. tamen quia hec nõ reputarentur in
conuenientia: qr sequunt ad propositum aduersarij. ¶ Cõ
tra responsionẽ aliter arguo. Hic doctor intendit cõcludere
cõtra aduersarium ꝙ saltẽ angulus c. d. e. addit vnum pun
ctum ad angulum. b. d. e. ꝙ pꝫ: qr si angulus accipiatur pro
spacio non includendo lineas: certum est ꝙ angulus b. d. e.
non includit lineam nec punctum linee c. d. e. et tñ punctus
ipsius linee est pars spacij anguli c. d. e. vt patet: si eñ angu
lus vt dictum est sit spaciũ interceptum inter lineas non in
cludendo lineas: tunc punctus primus linee. b. d. extra cir
cunferentiam minoreꝫ nihil erit anguli. b. d. e. quia talis an
gulus est tantum spacium interceptum inter lineas. b. d. e.
quod spacium non includit primum punctum linee. b. d. cũ
talis punctus non includatur in spacio anguli. b. d. e. quia
nec linea. b. d. p positum. et sic punctus primus linee. b. d.
extra circunferentiam minorem nihil erit anguli. b. d. e. et ẽ
aliquid anguli. c. d. e. patet quia spaciuꝫ interceptum inter
lineas anguli. c. d. e. includit spacium ãguli. b. d. e. vt supra
patuit. ergo includit primum punctum linee. b. d. que linea
est terminus spacij anguli. b. d. e. Et quod etiam icludat pa
tet: quia posito quod linea. a. b. et linea. a. c. secent circunfe
rentiam minoris circuli in eodem puncto: non tamen circũ
ferentiam maioris circuli: sed in alio et alio puncto: tũc pa
tet: quod angulus. c. d. e. includit angulum. b. d. e. et spaciuꝫ
anguli. c. d. e. includet spacium b. d. e. si modo angelus. b. d.
e. accipiatur tãtum pro spacio extra circunferentiam mino
ris circuli non includendo lineas: tũc non includet primuꝫ
punctum linee. b. d. sed includetur in spacio anguli. c. d. e. et
sic angulus. c. d. e. addit punctum super angulum. b. d. e. et
sic est totũ respectũ anguli. b. d. e. pꝫ: qr tunc maiꝰ vt maius
habet rationem totius respectu minoris: et per consequens
angulus. b. d. e. erit pars vel habebit rationem partis respe
ctu anguli. c. d. e. sed angulus. b. d. e. est equalis angulo. c. d.
e. vt supra patuit: quia sunt equales angulo communi: ergo
inter se erunt equales dempto illo communi: vt patuit su
pra. Sequitur.
¶ Si autem angulus vltra spacium inclusum includit li
neam includentem tale spacium: tunc primus pũctus linee
d. c. extra circunferentiam minorem nihil erit. b. d. e. patet:
quia angulus. b. d. e. tantum includit lineam. b. d. que inclu
dit spacium anguli. b. d. e. et sic non includit lineam. c. d. per
tinentem ad angulũ. c. d. e. et talis punctus. s. linee. c. d. erit
aliquid. c. d. e. et ita vtroqꝫ mõ angulus. c. d. e. addit pũctum
super angulũ. b. d. e. et sic totũ respectũ anguli. b. d. e. vt su
pra patuit. ¶ Sequit. Nec põt aliq̃ mõ obuiari etc. Vult
dicere: ꝙ si aduersariꝰ vellet dicere ꝙ linee. a. b. et a. c. ñ diui
dãt i circũferentia circuli minoris: nec infra circulũ mino

rem:sed tantū extra:⁊ sic non opꝫ q̄rere aut secabunt in eo
dem puncto:aut in alio ⁊ alio:cū sint quodāmō eadē linea
vel quasi vna supponitur alteri. Dicit doc.ꝙ hoc nihil est:
quia vbi diuiduntur circūscribatur circūferentia minoris
circuli ⁊ sic idem quod prius:vꝫ:aut secabunt in eodem pū
cto circunferentie minoris circuli:aut in alio ⁊ alio:⁊ argu
atur vt prius. ¶ Sequitur. Istam secundā partem.ẜ.ꝙ mi
nor circunferentia non secetur in vno ⁊ eodem puncto si se
ceretur a duabus lineis: non oportet probare nisi ꝑꝑ ꝓter
ui riaꝫ aduersari :quia satis est manifestum. quod eadem li-
nea si protrahatur in continuū ⁊ directuꝫ nunquā termina
bitur ex eadem parte ad duo puncta . Et si istud veruꝫ ma-
nifestum conceditur statī ex deductione in prima parte pꝫ
propositum. ¶ Secunda probatio principalis qua proba
tur continuum permanens non esse cōpositum ex indiuisi-
bilibus:et procedit et .5.⁊.17: Eucli. Dicit.n.illa. 5 .quod
oīum quantitatum commensurabilium proportio est adin-
uicem:sicut alicuius numeri ad aliqueꝫ numeruꝫ:patet:q̄r
inter quatitates commensurabiles:est proportio vel dupla
vel sexquialtera:vel aliqua alia proportio:de quib⁹ in quī-
to Euclidis. Sequitur. Et per consequens sicut vult se-
ptima:si linee alique sint cōmensurabiles:quadrata illaruꝫ
se hēbunt adinuicē:sicut vnus numerus quadratus ad ali-
um numerum quadratū:quadratū aūt diametri non se ha-
bet ad quadratum coste:sicut numerus aliquis quadratus
ad alium numerum quadratum ⁊c. Intēdit p̄mo ꝓbare in
hac rōne ꝙ diameter quadrati sit incōmēsurabilis coste : et
tota probatio stat in hoc:q̄r qñ vna linea ē ꝯmēsurabilis al
teri:est ēt ꝓportionabilis alteri:⁊ est proportio inter illas.
sicut proportio alicuius numeri ad numeruꝫ.⁊ ꝑ cōsequēs
inter quadratū vnius ⁊ quadratū alterius est ꝓportio sicut
numer⁹ ad numeꝝ :numer⁹.n.q̄drat⁹ē ille q̄ cōsurgit ex ali
q̄ numero ī se multiplicato:sicut.9.est numerus quadratus:
q̄ cōsurgit ex numero quadrato ī se multiplicato:pꝫ : q̄r ter
tria faciūt.9.⁊ numerus ternarius d̄r radix numeri q̄dra-
ti.ẜ.9.⁊ breuiter oīs numerus pōt eē radix alicui⁹ quadra-
ti:q̄r ī se multiplicatus sēꝑ redit numerū quadratū: non āt
oīs numerus quadratus:q̄r non hꝫ radicē:vt pꝫ de nume-
ro denario. Dico vltra :quod nūq̄ꝫ numer⁹ quadrat⁹ potest
esse precise duplus ad alium numerum quadratum.vt pa-
tet in omnibus quadratis:quia non.16.est precise duplum
ad.9.nec.25.nec.36.ad.25.nec.49.ad.36.⁊ sic de aliis.
In proposito aūt quadratuꝫ diametri est duplū ad quadra
tum coste.ergo non est proportio inter illa duo quadrata:si
cut proportio numeri quadrati ad numeruꝫ quadratū: igi
tur nec linea illa q̄ erat diametri quadrati cōmensurabilis
erit coste istius quadrati: ⁊ per consequens diameter est in-
cōmensurabilis coste quadrati. Expono tñ istā lr̄am cum
dicit:q̄d oīum quantitatum cōmensurabilium : proportio ē
adinuicem:sicut alicuius numeri ad aliquem numerum:id
est quod si alique quantitates sint commensurabiles adin
uicem secūdū aliquam ꝓportionem:puta duplē vel tripleꝫ
vel sexq̄alteram:vel sexq̄tertiā:vel secūdum aliquam aliaꝫ
proportionem erit talis ꝓportio inter illas quantitates:q̄-
lis erit alicuius numeri ad aliuꝫ numerum:vt si inter duas
quantitates sit talis cōmensuratio :quod vna se habeat in
proportione dupla ad aliaꝫ erit talis proportio qualis erit
puta numeri.8.ad numerum.4.q̄ est proportio dupla. Se
quitur . Et per consequens sicut vult septima:si linee aliq̄
sint cōmensurabiles:quadrata illarum se hēbunt adinui-
cem:sicut vnus numerus quadratus ad aliquem aliuꝫ qua
dratum. Exemplum nā.16.si hꝫ in proportione dupla ad
8.⁊ quadratum numeri.16.est.256.⁊ quadratum numeri
8.est.64. Sic si aliqua linea cōstet ex.16 .punctis. ⁊ alia
ex.8.quadratum linee.16.in tali proportione se hꝫ ad qua
dratuꝫ linee.8.qualis proportio est numeri quadrati resul
tantis ex numero.16.in se multiplicato ad numerum qua-
dratum resultātem ex nūero.8.in se multiplicato. Sequit̄
Igitur nec linea illa q̄ erat diametri quadrati commensu-
rabilis erit coste istius quadrati.i.quod diameter: qui est li
nea diametraliter transiens ab vno āgulo quadrati ad ali-
um angulum est in commensurabilis coste.i. linee laterali
que est vna pars quadrati:⁊ d̄r sibi incommensurabilis: q̄r
in nulla proportione se habet ad illaꝫ.patet:quia si esset ali
qua proportio diametri ad costam:tunc quadratuꝫ diame
tri ad quadratum coste se haberet in tali proportione in q̄-
li se pōt habere vnū quadratum alicuius numeri ad aliuꝫ
quadratum alterius numeri. Sed nulluꝫ quadratum ali-
cuius nūeri:nunq̄ꝫ se hꝫ in proportione dupla ad quadra-
tum alicuius alterius numeri vt supra dixi. Cuꝫ ergo qua
dratum diametri se habeat in proportione dupla ad qua-
dratum coste:vt patet.q̄r quadratum diametri est equale
quadratis duarum costarum:vt patet in figura:⁊ sic patet
q̄ūo diameter ē incōmensurabilis coste. ¶ Sequitur. Si
aūt linee iste componerentur ex punctis. Hic doc.intendit
probare principale intentum.ẜ.ꝙ continuum permanens
non sit compositum ex punctis:q̄r si iste linee ꝑmanentes:
puta costa ⁊ diameter essent composite ex pūctis:tūc essēt
adinuicē cōmensurabiles:cuius oppositum probatum est
supra:ꝙ autē essent cōmensurabiles probat:q̄r haberēt se
puncta vnius ad pūcta alterius in aliqua proportione nu-
merali:patet:quia pūcta in diametro essent ī certo numero
q̄r cum sit linea finita:partes eius equales essent finite:⁊ il
le partes sūt pūcta:igitur illa puncta essent in certo nume-
ro:⁊ similiter pūcta coste essent in certo numero:mō omnis
numerus alteri numero ē commensurabilis:q̄r se hꝫ in ali-
qua proportione:vt patet. Sequitur. Nec solum sequeret̄
q̄d nō essent incommēsurabiles linee:sed ēt q̄d essent equa
les:quod est contra sensum:probatio huius consequentie.
¶ Accipiantur duo puncta īmediata ī costa:⁊ alia duo op
posita in alia costa:⁊ ab istis ad illa ducantur due linee re-
cte eque distantes ipsi basi:siue ipsi coste: iste secabunt dia-
metrū. ¶ Quero aut ī punctis immediatis:aut mediatis
Si primo igitur non plura puncta in diametro sunt qua in
costa:patet:quia dato quocunq̄ꝫ puncto in costa contingit
ducere lineam rectam ad punctum oppositum in alia costa:
⁊ sic posito quod in costa essent tantum centum puncta im
mediata:⁊ ducerentur ab illis punctis centum linee termi-
nantes ad centum puncta alterius coste:ille linee secabunt
diametrum:si secēt in centum punctis immediatis:ergo di
amet̄:erit equalis coste:patet:q̄r tñ tot partes habebit taꝫ
in numero quā in magnitudine quot ⁊ costa . Sequit̄. Si
in punctis mediatis supple secet diametrum:accipio pun-
ctum medium inter illa duo puncta mediate diametri:a q̄
trahatur linea ī continuū ⁊ directum:illa cadet extra vtrā
que lineam istam ex datis:⁊ ab illo puncto duco eque distā
tem vtriq̄ꝫ linee date ex.31. primi Eucli. Ista eque distans
ducatur in cōtinuū ⁊ directū.ẜ.a costa in costam(ex secūda
parte prime petitionis primi)secabit costam:⁊ ī neutro ei⁹
puncto dato:patet.q̄r si due prime linee ducuntur a duob⁹
punctis coste immediatis:⁊ terminentur ad alia duo pun-
cta immediata alterius coste:⁊ ille due linee nō secēt diame
trū in duobus punctis īmediatis:sed īter illa duo pūcta ca
dit punctus medius:modo ab illo puncto medio diametri
duco lineaꝫ eque distantem illis duabus datis que secet co
stam:quero in quo puncto secet:si aliquo pūcto medio ergo
illa duo puncta coste non erunt immediata:quod est cōtra
positum:si vero secēt vel terminentur ad aliquē pūctū isto-
rum duorum:erit terminus duarum linearum :⁊ sic concur
reret cum illa alia linea:cum qua ponitur eque distans.q̄d
est contra diffinitionem eque distantium que est vltima dif
finitio posita in primo. Nam linee eque distantes non pos-
sunt concurrere in eodem puncto:quia tunc cōstituerēt an
gelum q̄d est contra diffinitionem eque distantis:que linee
eque distantes dicuntur parallele : igitur inter illa duo
puncta : que ponebantur īmediata ī costa erit punctus
medius:quod est contrapositum. Seq̄tur ibi. Sequitur ex
hoc:quod dicebatur inter duo puncta diametri esse pūctus
medius.i.quod sequitur inter duo puncta immediata in co
sta dari punctum medium:ex hoc quod concedit̄ inter duo
puncta diametri:in quibus due linee coste secant diame-
trum dari punctum medium. Sequitur ex opposito conse-
quētis:seq̄t̄ oppositū aūtis. Aūcedēs ē hoc. Inter illa duo
puncta diametri datur punctus medius :et consequens est
hoc.ergo inter illa duo puncta immediata in costa datur pū
ctus medius. Oppositum huius consequentis est hoc : in-
ter illa duo puncta in costa non datur punctus medius: q̄d
oppositum infert oppositum antecedentis.ẜ.quod inter illa
duo puncta diametri nō dat̄ punctus medius:⁊ sic sequitur
p̄ncipale intentū:vꝫ ꝙ diameter erit equalis coste. Seq̄tur
Imo gñaliter totus decimus Eucli.destruit illā cōpositio
nē linee ex pūctis:q̄r nulla eēt oīno linea irrōalis siue surda
cū tñ p̄ncipal̄r tractet ibi d̄ irrōnabilibus. Linea irrationa
lis siue surda d̄r illa q̄ est simpl̄r incōmēsurabilis alt̄i linee
vt pꝫ ex.10. Eucli. ¶ Ibi. Imo seq̄t̄ absurdi⁹. Hic doc.d̄
ducit ad mai⁹ icōueniēs:vꝫ ꝙ si ille linee ī circūferētia ma

fore includit illud minimum: q̄d nõ est p̄cise terminãs vnã
lineaʒ: si ducatur a termino vnius linee ad terminum alte-
rius linee vna linea recta secũdum p̄mã petitioneʒ Eucli.
erit basis triãguli duorum laterum: q̄ vʒ triangulus consti
tuetur ex linea. d. b. ⁊. d. a. in que. b. c. intercipitur minimuʒ
⁊ tunc linea ducta. a. b. ad. c. erit basis illius triãguli: ⁊ tũc
illa linea qua est basis poterit diuidi in duo equalia secun-
dum. 10. p̄mi: igitur illud interceptum non fuit minimum q̄
tamen datum est esse minimum. imo sequitur: q̄d si ducatur
aliqua alia linea eq̄ distans a basi trianguli: in triãgulo ta-
mẽ illa erit minor illa basi ex. 21. p̄mi. ⁊ itaerit min⁹ minimo
Ibi sequitur. Similiter ista positio si vno mõ. siue alio mõ:
idest siue teneat cõtinuũ componi ex diuisibilibus: siue tene
at continuum cõponi ex minimis: si tamẽ minimũ intelliga
tur aliquid q̄d non habeat partẽ ⁊ partem in toto conclu-
dit ẽt commẽsurabilitatem diametri ad costã: imo conclu-
dit equalitatẽ: sicut ponendo indiuisibilia cõstituere conti-
nue. ¶ Ibi. Ex eodem ẽt apparet ĩprobatio alterius añt;
de partibus minimis in p̄n. q. in. 2. arg. ponitur duplex añs
Primum: q̄d oẽ continuum cõponitur ex indiuisibilibus.
Secũdũ: q̄ omne continuum componitur ex minimis. vide
ibi. Dicit doc. hic q̄d est impossibile cõtinuũ cõponi ex par-
tibus minimis: ⁊ probat hoc ex eodem medio: quo proba-
uit continuũ non posse componi ex pũctis. Dicit ergo sic.
Aut illud minimum posset precise terminare lineã indiui-
sibilem simpliciter: aut posset intercipi ĩter terminos duaꝝ
linearum. Si p̄mo modo: tunc minimum ponitur simplr̄ pũ
ctus indiuisibilis: ⁊ tũc est idem ponere isto modo minimũ
⁊ simpliciter indiuisibile pro parte: ⁊ sic pars linee ⁊ pũct⁹
idem erunt: ⁊ sic erit idem dicere continuum cõponi ex mi-
nimis sicut ex punctis. Sequitur. Si secũdo modo: vʒ q̄ ta
le minimũ sit aliquid interceptum inter terminos duaruʒ li
nearum: si sic: ergo due linee p̄tracte a centro puta. a. ad ter
minos talis minimi in circũferentia maiore: ⁊ dicantur illi
termini. b. c. ita q̄d includunt precise tale minimuʒ in illa cir
cũferentia. Tunc quero: aut ille linee includunt aliquod mi
nimum in circunferentia minore: aut precise nihil includũt
sed oĩo habent idem indiuisibile continuans ipsas lineas.
Si primo modo. igitur erunt tot minima in minori circulo
quot sunt in maiori: ergo circulus minor erit equalis circu
lo maiori: Si secundo mõ. sequitur q̄d circũferentia minor
secabitur in vno pũcto a duabus rectis lineis exeũtibus ab
eodem puncto: q̄d est ĩprobatum ĩ primo mẽbro: quia sicut
argutum est ibi: pars esset equalis toti formando ibi angu
los: sicut in primo membro.

Ochã q̈li. 9. **Gul. ocham in quoli. primo:** q. 9. recitat sub breuitate ratio-
nes Doc. mathematicas: p̄sertim illas que vñr procedere
ex eodem medio quo precedit secunda rõ: ⁊ rñdet secundũ
aliquos: quas rñsiones nititur infringere ⁊ sic saluare rati
ones Doct. Et rñdetur sic ad secundam rõnem. q̄ si linea
p̄tracta a costat angeret diametrũ directe: tũc solum tange
ret vnum punctũ in diametro: ⁊ alia linea aliũ punctũ ⁊ con
cludere targumentũ. Sed quia diameter lõgior est quã co
sta: ideo quelibet linea p̄tracta a costa in costã tanget dia-
metrũ oblique. ⁊ iõ ad minus tãgit duo puncta diametri: ⁊
sic non concludit rõ: q̄d sint tot puncta in costa: quot in dia
metro. ⁊ ponitur exẽplum: quia si vna virga cadat super ali
am oblique plus tangit de ea quã si caderet super eã indire
ctũ p modum crucis: sicut apparet ad sensũ: ⁊ sic est in p̄po
sito. ¶ Contra. Si propter hoc linea p̄tracta a costa in co
stam per diametrum: tãgit duo puncta diametri oblique. q̄
diameter est longior costa. ergo retẽta super eãdem longi-
tudinem duarum costarum: si fiat diameter multo longior
poterit tunc numerus punctoruʒ augere sicut augetur lon
gitudo diametri: q̄ vna linea p̄tracta a costa in costam tan
geret oblique duo puncta diametri longioris: ⁊ secunda li-
nea tria puncta: ⁊ tertia linea quatuor pũcta: ⁊ in fine aliq̄s
punct⁹ illius linee protracte per diametrũ: tãgit diametrũ
scd̄m lõgitudinem vnius pedis: vel dom⁹: vel leuce: ex quo
sequitur p̄mo. q̄ illa linea p̄tracta a costa ĩ diametrum non
erit recta: quia punctus vnius linee tãgẽtis diametrum mo
uetur superius ⁊ inferius: quia ex quo ille punctus p te tã-
get multa pũcta diametri obliq̄: ⁊ aliqua de illis sũt supius
aliqua inferius. ergo punctus iste tãgẽs ista mouetur supe
rius: ⁊ inferius. ¶ Scd̄o sequitur: q̄d pũctus linee tãgẽtis
diametrũ erit simul naturaliter in diuersis locis vel sitibus
quia ex quo tangit sex puncta diametri: tũc erit naturaliter

simul ⁊ semel in sex sitibus cũ illis pũctis: q̄ est ĩpossibile:
Exẽplũ de virga vel de quocũq̄ alio corpore tangẽte di-
recte: vel oblique aliquod corpus nõ est ad p̄positũ: quia
qñ virga vel aliud corpus cadit sup aliud obliq̄: tũc multe
partes virge cadẽtis tãgunt multas partes alterius virge
quas prius non tãgebãt: ⁊ sunt alie partes cadentis ⁊ tan
gẽtis: quando tãgũt oblique q̄ qñ tãgunt recte sicut mani-
feste pʒ ad sẽsum ⁊ ideo nõ est mirũ si plures partes tangãt
qñ virga cadit oblique q̄ qñ cadit recte. Nũc autem in p̄-
posito sẽper ẽ ideʒ pũctus linee tãgentis diametrũ directe
⁊ oblique ideo nõ est ad p̄positũ. ¶ Itẽ arguo ad p̄ncipa-
le: q̄ tunc essent equalia puncta in minori circulo ⁊ in maio
ri. quia a quolibet puncto maioris circuli per circulum mi-
norem ad cẽtrum cõe vtriusq̄ circuli potest trahi linea re-
cta: imo ex linea recta posita hypothesi. q̄ tamẽ linee nõ coi
cidunt circa centrũ. Aut ergo due linee p̄tracte a duobus
punctis ĩmediatis circuli maioris trãsibũt per duo puncta
circuli minoris: vel per vnũ tãtũ. Si p̄mo modo hr̄ p̄posi-
tũ q̄ tot sunt puncta ĩ minori circulo quot sũt in maiori. Si
secũdo mõ Cõtra. Ille linee sũt recte ⁊ eque distantes: simi
liter si ille due linee coĩcidũt ĩ eũdeʒ pũctũ circuli minoris
tunc ille pũctus minoris circuli ĩ quo coĩcidũt coexistet duo
bus punctis ĩmediatis duarum linearũ ĩmediatarum: ⁊ ea
dẽ rõne põt coexistere tribus pũctis trium linearum tertij
circuli maioris: ⁊ sic potest coexistere mille punctis alicui
circuli magni in tali p̄portione excedẽtis illũ paruum circu
lum: ⁊ tunc sequitur necessario q̄ ille punctus sic coexistens
centum aliis punctis sit lõgus sine pluralitate punctorum
vel linea circunferentialis sibi corrñdens. Si dicas q̄ idẽ
argumentum est de lineis corporalibus trãseuntibus a ma-
iori circulo ad cẽtrũ per minorem circulum: quia ille semp
magis ⁊ magis approximãtur. Aut ergo ille linee corpora
les trãsibũt p aliam ⁊ aliam partẽ circuli minoris: ⁊ sic ẽẽt
equales partes in vtroq̄ circulo: aut per eandem ⁊ tunc il
la pars p maioritatem circulorũ corrñderet mille partibus
⁊ ẽẽt in mille sitibus. ¶ Rñdeo q̄d nõ sequitur propter di
uersitatem illarum linearum ⁊ circulorum in infinitum: q̄
non est aliqua pars in maiori quin sibi correspondeat aliq̄
pars in maiori circulo. licet multo minor correspondeat pa
tet hoc ad sẽsuʒ si fiãt circuli: ⁊ iõ non sequitur q̄ sint equa
les p̄tes eiusdẽ quantitatis: sed si componatur ex punctis
tunc duobus punctis ĩmediatis in maiore circulo: aut cor-
rñdent duo pũcta ĩmediata ĩ minori: q̄ minus non põt cor
rñdere in paruo circulo qui quilibet pũct⁹ est indiuisibilis
aut idem pũctus corresponderet vtriq̄. Si p̄mo mõ equa-
lia erunt puncta vtriusq̄ circuli. Si scd̄o mõ: tũc erit idem
punctus ĩ diuersis sitibus: sicut dictum est. ¶ Ibi. Ad ista
argumenta hic doc. recitat opi. Egidij quo li. 4. q. 6. ⁊ quo
li. 6. q. 17. q̄ dicit q̄d ista argumenta Doc. mathematica ñ
cõcludũt cõtra minimũ s̄m formã. Et vult q̄d cõtinuuʒ na
turale sit cõpositum ex minimis scd̄m formã: vt patebit infe
rius: non aũt scd̄m materiã: ⁊ habetur ista distinctio scilicet
minimi scd̄m formã ⁊ secũduʒ materiã a phõ p̄mo de gene.
c. de augmentatione. t. c. 35. vbi vult q̄ p̄s s̄m spẽʒ quelibet
augeatur. ⁊ non scd̄m materiam. ¶ Ibi. Istud dcm̃ tripli-
citer intelligi potest. Hic Doc. p̄mo exponit q̃o p̄s possit
ĩtelligi s̄m formã vel secundum materiam. Et secundo im-
probat rñsionẽ Egidij. Dicit ergo sic p̄mo q̄d pars secũduʒ
spẽm dicatur p̄s secundum formam: pars aũt secundũ ma-
teriam dicatur pars quãti inq̄tum quanta est: ⁊ hec q̄ quã
titas cõsequitur materiam: ⁊ quia formã consequuntur qua
litates naturales. iõ pars s̄m spẽʒ vel s̄m formã sit pars se
cunduʒ naturam. Et vult dicere q̄d continuum põt duplici
ter considerari. Uno mõ inquãtũ est quoddã quantuʒ: ⁊ sic
diuisibile ĩ partes quãtitatiuas. Alio modo inq̄tũ natura
le: vtputa inquantuʒ illd̄ q̄tum est calidum vel frigidum: ⁊
hmõi: ⁊ sic sit diuisibile in partes calidas vel frigidas: Ad
dit q̄ tunc redit in quoddã antiquum dcm̃. s. q̄ quãta s̄m q̄
q̄ta sũt diuisibilia ĩ ĩfinitũ: ñ ãt q̄ta s̄m q̄ naturalia: q̄ vt
sic nõ sũt diuisibilia ĩ ĩfinitũ. puta q̄ q̄tũ calidũ nõ sit diui
sibile ĩ infinitũ ĩ partes ĩfinitas calidas: ita q̄ sit dabil; ali
q̄ minima pars calida: q̄ si ãpli⁹ diuideret iã nõ eẽt calida.
Doctor ãt ĩferi⁹ p̄babit: q̄ ẽt quãtũ naturale sit diuisibile
ĩ ĩfinitas p̄tes. Seq̄r in lr̄a vel põt ĩtelligi pars s̄m spẽʒ q̄
põt p se eẽ ĩ actu: ⁊ pars s̄m materiã dicar̄ pars s̄ʒ potẽtiaʒ
vʒ pars vt existit ĩ toto. vult dicere q̄ pars alicui⁹ q̄ti si po
test p se actũ existere: ⁊ sepata a toto d̄r p̄s scd̄ʒ spẽʒ siue scd̄ʒ
formã: vt p̄o tñ ĩexistit toti: ⁊ nll̄o mõ possit p se existere se

pata a toto:vꝫ ps ſm mãm accipiendo ſcðm materiã vt eſt
ſm potentiã. Sequitur. Et tunc reddit in idẽ cum alio di
cto antiquo ꝙ eſt dare minimuꝫ:qð põt per ſe exiſtere:ſic ꝙ
ſi diuideretur iam actu non exiſteret:non aũt eſt minimũ in
toto:quo non eſt minus exñs in eo in potentia. Uult dice-
re ſm iſtam opi..ꝙ lꝫ poſſit dari minimũ actu exñs:non ta-
men poteſt dari minimũ in potentia:qꝛ quocunqꝫ dato ĩ to-
to adhuc minus poteſt dari in potentia:patet ſm ipm Egi.
qui vt ſupra ꝙ põt dari minimũ ſecũdũ formã:ita ꝙ ſi am-
plius diuideretur non haberet formam naturalẽ:nõ auteꝫ
poteſt dari minimum ſecundũ materiã:quia quocũqꝫ dato
adhuc minus poteſt dari. Sequitur:aut poteſt intelligi ter
tio mõ diſcordando ab iſtis duobus dictis antiq̃s:ꝙ ſit in
aliquo vt minima pars forme:ſiue totius inquãtum habet
formã:et non minima pars aliqua materie aut totius ſm
materiã. Et dicit hoc eẽ manifeſte falſum:quia nulla pars
materie in toto eſt ſine forma ĩ actu:nec etiã ſine forma eiuſ
dem rationis in totis homogeneis. Dicit ergo doc. ꝙ ſi deꝰ
aliquod totum:puta aqua vel ignis ⁊ dicatur ꝙ poſſet dari
minima pars forme ipſius ignis(⁊ loquitur hic de forma
partis)non autẽ poſſit dari minima pars materie:ſed data
quacunqꝫ adhuc minor poteſt dari:ꝙ hoc eſt manifeſte fal-
ſum:tũ qꝛ non poteſt dari aliqua pars materie ſine forma:
tum quia in homogeneis eo mõ quo eſt minimum totiꝰ eſt
minimum vtriuſqꝫ partis:⁊ econtra:patet:quia ſi põt dari
minima pars aque: datur minima pars materie exñs ſub
minima parte forme aque:⁊ ſi nõ poteſt dari minima pars
aque:ita ꝙ quacũqꝫ data adhuc minor põt dari:ſimilr̃ nec
poteſt dari minima pars materie:nec minima pars forme:
⁊ tota ratio ſtat in hoc:quia nõ poteſt dari aliqua pars ſup
ple integralis ipſius aque quin ſemper ſit compoſita ex ma
teria ⁊ forma:⁊ per conſequens non põt dari aliq̃ pars for-
me que actu non ſit in materia:nec aliqua pars materie:quĩ
actu ſit ſub forma:⁊ hoc eſt quod dicit. Sequitur.

¶ Omittẽdo igiꝰ iſtũ tertiũ ĩtellectũ:illos alios duos ĩtel
lectus excludẽdo:oñdẽdo ꝙ nõ impediũt ꝓbationes p̃ce-
dentes:que vꝫ ꝓbant ꝙ non poteſt dari continuũ ꝯpoſituꝫ
ex minimis. ¶ Ibi.primo quidem arguo contra primã viã
auctoritate Com.3.phy.cõ.60.ibi ⁊ videmꝰ Pla.ꝑpter
hoc non ponere infinitũ duo:qꝛ exiſtimabat ꝙ res põt trã-
ſire ſm augmentũ:⁊ ꝓcedere in infinitũ ſm diminutionem
ſed poſuit illa duo:⁊ non vtitur eis.in numeris eñ non ẽ in
finitum neqꝫ ſm diminutionẽ cũ vnitas ſit minima:neqꝫ ſe-
cũdũ augmẽtũ:numerus eñi ꝑuenit ad decẽ. Dicit ibi Cõ.
ꝙ cũ Ar.declarauit.ſ.in tex.60.ꝙ infinitũ inuenitur in di
minutione ſimpliciter:in additione nõ ſimpliciter ⁊c.vide
tex.60.cũ cõ. Hic ergo doc.ꝯtra primã viã arguit:q̃ dicit
ꝙ licet deꝰ minimũ ſm formã:nõ tñ inq̃tũ q̃tũ.i.ꝙ licet de
tur minima caliditas:nõ tñ minima quãtitas:q̃ ſubijciꝰ ca
liditati:⁊ ſic in calido hmõi daꝰ minimũ calidũ:ſed nõ daꝰ
minimũ inq̃tũ quãtũ: Hic ꝓo doc. ĩtendit:ꝙ ẽt nõ deꝰ mi-
nimũ ſm formã:⁊ ſi datur minimũ ſcðm formã:daꝰ ẽt ſcðꝫ
quãtitatẽ:⁊ ꝑmo ꝓbat ꝑ Cõ.ꝙ vult cõtra Pla.ꝙ nõ ſit ꝓ
cedere in infinitũ in magnitudine:ita ꝙ q̃cunqꝫ magnitu-
dine data non ſit dabilis maior in infinitũ:ſed bñ in diuidẽ
do vel diminuendo eſt ꝓceſſus ĩ infinitũ:vt pꝫ cõ.60.⁊ pꝫ
ꝙ in tali cõmento nõ tm̃ loquitur de quãto mathematico:
ſed ẽt de quanto naturali. ¶ Ibi ſcðo Ar.de ſen.⁊ ſen. in
dubitatiõe illa prima ⁊c. In iſta littera multa dicit.prio ꝙ
qualitates ſenſibiles ſunt determinate ſm ſpẽs.i.ꝙ nõ pñt
eſſe infinite ſpẽs:pꝫ:qꝛ infinita nõ habent extrema:ſi eñi li
nea eſſet actu ĩfinita:nõ haberet extrema terminãtia:quia
tunc eſſet actu terminata ⁊ nõ terminata:q̃litates aũt ſen
ſibiles hñt extrema actu: qꝛ albedo ⁊ nigredo ſunt extre-
ma iter oẽs colores.⁊ vult ipẽ Ar.ꝙ in oĩ gñe q̃litatũ ſen
ſibiliũ extrema ſunt poſita.q̃a cõtraria:⁊ ꝑ cõſequẽs ſpẽs
ſenſibiles in tali gñe ſunt finite. Secũdo dicit ibi:ſed de q̃-
cunqꝫ vna qualitate ſingulari ⁊c. Dicit Ar.ꝙ qualitas ſen
ſibilis ſingularis puta hec caliditas ex ſe non hꝫ termina-
bilitatẽ:ita ꝙ non poſſumus dicere ꝙ ſi tanta caliditas in
actu:vel tanta:qꝛ hoc hꝫ a quantitate in qua eſt:ſicut ergo
talis quãtitas eſt diuiſibilis in infinitũ:ita ẽt qualitas fun
data in ipſa erit diuiſibilis in infinitũ ſaltẽ per accñs:quia
ad diuiſionẽ quantitatis:ꝫ falſum eſt dicere ꝙ calidũ ſcðꝫ
formã habet minimũ:⁊ ſm materiã ſiue ſm quantitatẽ nõ.
¶ Ibi. Iſtud etiã ad qð adducte ſunt auctoritates Cõ.⁊
Ar.ꝓbatur per rõnes. Hec rõ prima eſt ſingularis q̃ cõſi-
ſtit in hoc. Si.a.eſt rõ formalis:quare.b.inſit alicui ſubie-
cto.vbicũqꝫ ꝫ eſt.a.ibi ⁊ b.ſicut rõale ẽ rõ formalis:q̃re ri-
ſibilitas inſit hoĩ:ergo vbi eſt rõnale:ibi ẽ riſibilitas:ſꝫ quã
titas eſt rõ diuiſibilitatis:ꝫ vbicũqꝫ reperitur quãtitas il-
lud eſt diuiſibile vel per ſe:vel ꝑ accñs:per ſe vt quantitas
ꝑ accñs qð fundatur in quãtitate extenſibiliter:⁊ ſubiectũ
quãtitatis. Sicut ergo ĩ maximo naturali eſt diuiſibilitas
in plura:rõne quantitatis inexñtis:ita in quocunqꝫ paruo
naturali eſt diuiſibilitas:cũ in tali ſemꝑ ſit quãtitas:nam ſi
ſubiectũ eſt diuiſibile ⁊ fundatũ in illo erit diuiſibile:qð in
telligatur de fundato ad extenſionẽ ſubiecti:vel ſm exten-
ſionẽ ipſius. ¶ Ibi.ꝙ ſi dicaꝰ ꝙ forma minimi ꝓhibet iſtð
qð cõpeteret ex quãtitate q̃tũ ẽ ex parte quãtitatis. Uult
dicere ꝙ forte aliquis diceret ꝙ quãtitas ſub minimo natu
rali:ideo eſt indiuiſibilis qꝛ illud minimũ naturale vt ẽ ibi
ꝓhibet hmõi diuiſionẽ:⁊ ſi quãtitas illa poſſet eẽ ſine tali
minimo naturali eſſet diuiſibilis. ¶ Ibi.contra. Hic ꝓbat
Doc. ꝙ tale minimũ ſi poſſet dari:nõ ꝓhiberet hmõi diuiſi
bilitatẽ quantitatis:nã cũ quantitas ex ſua rõne formali ſit
diuiſibilis:ſiue ſeparata:ſiue coniuncta ſemꝑ erit diuiſibi-
lis:cũ forte diuiſibilitas ſit rõ formalis quantitatis. Expo
no tñ aliqualiter hãc lr̃am cũ dicit:ſi ꝑ ſe cõſeq̃ntia aliq̃ ſũt
incõpoſſibilia:⁊ illa ad q̃ cõſequũtur illa ſunt incõpoſſibi-
lia:añs eſt hoc:q̃tũ minimũ:cõſeq̃ns eſt hoc:ergo quãtum
minimũ eſt diuiſibile:nã ſi iſta repugnãt.ſ.ꝙ quãtũ minimũ
ſit diuiſibile ẽt añs repugnat.ſ.q̃tũ minimũ:pꝫ: qꝛ q̃tũ vt
hmõi eſt diuiſibile ⁊ minimum:vt huiuſmodi ẽ diuiſibile:⁊
ſic dicere.a. eſt quatum minimum eſt dicere. eſt diuiſibile ⁊
indiuiſibile. Sequitur. Et multo magis ſi illa que ſunt de
eſſentiali rõne aliquoꝝ ſunt incõpoſſibilia:⁊ ipſa erunt ſimi
liter incompoſſibilia:patet:quia ſicut rõnale ⁊ irrationale
ſunt incõpoſſibilia.ita ſpẽs cõſtitute erũt incompoſſibiles
Sequiꝰ. Sꝫ diuiſibilitas ĩ tales partes.ſ.itegrales eiuſdẽ
rõnis:vel eſſentialiter cõſequitur quantitatẽ:vel eſt de per
ſe ratione quantitatis:ſicut phũs aſſignat rationẽ eiꝰ talẽ
5.meta.t.c.18. Sequitur igitur cuicunqꝫ forme poniꝰ iſtð
incõpoſſibile ei eſt quantitas incõpoſſibilis.⁊ ita ſimpliciꝰ
non erit illud diuiſibile inquantũ quantũ:quia ſimpliciꝰ nõ
eſt quantũ.i.quod cuicunqꝫ forme ponatur minimũ:quod ẽ
incõpoſſibile diuiſibilitatis:ſtatim ponitur illud nõ eẽ q̃tũ
cuꝫ quãtũ ſemper ſit diuiſibile. ¶ Ibi. Hoc etiã ꝓbatur:ꝙ
non eſt intelligile aliquid eſſe quantũ qui ſit ex partibꝰ nec
ꝙ ſit ex partibus:quin pars ſit minor toto:⁊ ita non ẽ intel
ligibile.ꝙ aliq̃d ſit quãtũ indiuiſibile.ita ꝙ non ſit aliq̃d in
eo minus eo inexñs.nec ẽt põt poni aliqua caro ſimpliciter
indiuiſibilis in tota carne:qꝛ ſicut punctus ſeparatus non
faceret quantũ ſeparatũ:ita nec caro punctualis ſi eẽt cuꝫ
alia faceret aliquid maius:nec cõtinuũ:nec contiguũ:vnde
ita improbant ratiões phi.6.phy.indiuiſibilitatem partis
alicuius rei naturalis:ſicut alicuius partis quanti inq̃tuꝫ
quantum. Quod dicit ibi.ꝙ caro punctualis cũ alia nõ fa-
ceret aliquid maius:nec continuũ:nec contiguum:ꝙ nõ fa
ciat maius:patet prĩo de gene.t.c.8. Diuiſio inquit in duo
vel plura.ſ. pũcta:neqꝫ maius:neqꝫ minus ꝑore:q̃ propter
⁊ ſi oẽs ſupple quãtitates cõponanꝰ.ſ.ex punctis nullã fa
cient magnitudinẽ. Et Com.ibi mõſtratur inquit:ꝙ pun-
cta neqꝫ augent:neqꝫ minuunt magnitudinẽ:hoc quod cũ
nos diuidimus magnitudinẽ in duobus punctis:aut tribꝰ:
deinde ꝯponimus eã:tũc magnitudo:neqꝫ fiet maior:neqꝫ
minor:⁊ cũ nichil faciunt in ꝗtitate:aut in magnitudine:
neceſſe eſt vt non faciant magnitudinẽ.hec ille. Et qð non
faciant cõtinuũ:pꝫ:qꝛ continua ſunt(ſm phũm.5.phy)quo
rũ vltima ſunt vnũ:vñ.t.26.ſic ait. Dico ĩquit eẽ cõtinuuꝫ
cum idem fiat:⁊ vnus vtriuſqꝫ terminus eoꝝ que tanguꝰ
⁊ ſic ſigñat rationẽ continui: hoc aũt eẽ nõ põt cũ duo ſint
vltima:ibi. Com. Cõtinua aũt ſũt ſeſe.i.quoꝝ vltima adu
nãtur apud contractũ ⁊ fiũt vnũ ſm ꝙ ſignificat hoc nomẽ
i.in rebꝰ naturalibꝰ ⁊ artificialibꝰ:in naturalibꝰ ꝓo dicunꝰ
ꝙ continua ſunt illa quorũ vltima ſunt vnuꝫ naturaliter vt
in membris continuis: ⁊ in artificialibꝰ q̃ꝝ vltĩa eoꝝ fiunt
vnum per artificium. In mathematicis vero dicimus con
tinua:quãdo vltimum vnius imaginatur eſſe commune eis
vt punctus qui eſt commune eis:⁊ linea duabus ſuperficie
bus: et iſta continuatio non eſt naturalis. hec ille. Ex hoc
apparet: quod caro punctualis: cum alia carne pũctuali
non faciet aliquod continuum: quia oporteret aſſignare
vltima eſſe vnum :⁊ per hoc cõtinuationeꝫ alicuius medij
quod ſit principium vnius ⁊ finis alterius. Nec faceret cõ
tiguũ:qꝛ cõtigua ſunt illa:quorũ vltima ſunt ſimul ⁊ ſe tan-

Expoſi-
tio Doct.

guntːita tñ ꝙ vltima coꝝ nõ sint vnũːsicut est in continuis vñ phũs.5.physi.tex.c.22. Dico inquit cõtiguaːdum extrema sunt insimul: ibi Cõmẽ.contigua sunt coꝛpa quoꝝ vltima suntːscilicet superficies insimulːita ꝙ inter illas non est coꝛpus extraneumː⁊ hec est contiguatio naturalisːcontiguatio vero mathematica est in magnitudinibusːquoꝛum vltima superponunꝶ. Si igitur fuerint coꝛpoꝛa superponuntur superficies eoꝛum contingue : ⁊ si superficies superponentur lineeː⁊ si linee superponentur punctaːsi dicimus qꝺ punctus superponitur puncto. Sed hic non intẽdit mathematicãːquoniam in mathematicis duo vltima reuertuntur in vnumː⁊ sic assimilantur continuo. In natura vero duo vltima remanent duo demonstrata .hec ille.

¶ Ibi. Dico igiturːꝙ ista responsio de naturali secundum quod quantumː⁊ secundum quod naturale :si potest habere aliquã veritatem debet intelligi affirmando ⁊ negando rationem formalem diuisibilitatis: ita quod illa que dicit ꝙ diuiditur in quantumːdicit ꝙ diuiditur per rõnem quantitatis tanq̃ per rationem formalem diuisibilitatis : ⁊ illa q̃ dicit ꝙ non diuiditur inquantum naturaleːnegat naturalitatemːesse rationem formalem huius diuisionisːsicut si diceretur ꝙ animal inquantũ habet oculos videt non inquantum habet manusː⁊ iste intellectus est verusːsed ex hoc nõ sequiturːqꝺ simpliciter rei non conueniatːquod conuenit ei secundum quantitatem. ¶ Ibi. Secunda responsio nõ vꝛ̃ excludere rationes pꝛedictasːquin totum non esset compositũ ex indiuisibilibusːvel ex minimis partibus in toto. Hic Doc.dicit ꝙ secunda responsio(que fuit quod minimum secundum formam potest dari sic intelligendoːquod aliquod minimum naturale : sic potest per se existere : quod si amplius diuideretur non posset per se existere)non excludit illas rationes mathematicasːnã ex ista responsione videtur sequiːꝙ potest haberi minima pars motus ꝑ se existens : q̃ si amplius diuideretur non esset aliqua pars motus per se existensː⁊ similiter potest haberi minima pars forme per se existensːvtputa minima pars albedinisːque si amplius diuideretur in partes non esset albedoːhoc idem esset dicendum de minima carne ⁊ de minimo osse. Declaro tamẽ hãc literam cũ dicit. Tamen videtur posse poni minimũ in motu pꝛo eo ꝙ pars motus per se est anteq̃ sit aliquid alteriꝰ totius.patetː qꝛ si deꝶ motꝰ vnius hoꝛeːp̃mo habeꝶ aliqua pars motusːq̃ illa intelligatur ꝑs motus vnius hoꝛe. Sequiꝶ. Et illa ꝑs forme scꝺ̃ʒ quã est motus p̃cedit oẽs alias partes illius formeːnõ tm̃ naturaːsed duratione: patet: qꝛ si acquiratur aliqua albedo successiue scꝺ̃m quã sit motus: pꝛius duratione habeꝶ vna pars q̃ aliaːpatetːqꝛ si non pꝛius durationeːsequereꝶ ꝙ omnes partes illius forme secundũ quã est verus motus haberentur in instãti tꝑisː⁊ sic motus fieret in instãtiːquod est impossibile. Sequiꝶ. Et ita tũc videtur esse ꝑ se ⁊ nõ in toto.i.ꝙ illa pars motus pꝛioꝛː⁊ similiter illa pars forme pꝛioꝛːpꝛius intelligerentur habere esse ꝑ se exñs ꝙ eẽnt in aliquo toto. Sequiꝶ. Si igiꝶ sit minimũ in naturalibus quod possit per se esseːvideꝶ esse minima ꝑs formeː q̃ possit induci ꝑ motũ ⁊ per cõsequẽs posset dari minimus motusːqꝺ est incõueniens. ¶ Ibi. Sed cõtra istã respõsionẽ arguo. Hic doc.arguitːꝙ tale minimum nõ possit dariːqꝛ si illud minimũ diuidereꝶ in partesːq̃libʒ pars esset hoc aliq̃dː⁊ ꝑ cõsequẽs illud tale nõ esset minimũ ꝑ se exñs.⁊ pꝛobatːqꝛ sicut essentiale est quãto posse diuidi in partẽːita est ei essentialeːꝙ singulum eoꝛum ĩ q̃ diuidiꝶ possit esse hoc aliq̃dːigiꝶ nulli eoꝛũ repugnat ꝑ se eẽ cũ ergo minima pars forme naturalis sit quãta: sequiꝶ ꝙ erit diuisibilis in partesː⁊ ille partesːin quas diuidiꝶ essent ꝑ se hoc aliq̃d. ¶ Ibi. Confirmatur ratio ⁊ ista consequẽtia. Cõsequẽtia est istaːquãto essentiale posse diuidi in partes: ergo est ei essentialeːꝙ singulũ coꝝ in q̃ diuiditur possit esse hoc aliq̃dːpꝛobat mõ istã consequẽtiãːtũ quia ꝑtes ille sunt eiusdẽ rõnisːquãtũ ad formã ⁊ materiã cũ totoːigiꝶ possũt habere ꝑ se existentiã. Loquitur hic doct.de toto homogeneo ꝯstituto ex ꝑtibꝰ quãtitatiuisː⁊ sic si diuidaꝶːputa caro ĩ.10.partes ille ꝑtes sunt eiusdẽ rõnis cũ totoːqꝛ q̃libet ꝑs est caroː⁊ sunt eiusdẽ rõnisː⁊ quãtũ ad materiã ⁊ q̃tuʒ ad formãːpʒːqꝛ sicut totũ ꝯponiꝶ ex tali mã ⁊ tali formaːita q̃libʒ ꝑs ꝯponiꝶ ex sĩli mã ⁊ ex sĩli formaːvt pʒ.ꝫ si totũ põt eẽ per se aliq̃dːseq̃tur ꝙ q̃lʒ pars possit per se existere ⁊ esse hoc aliq̃d. Sequiꝶ. Tũ qꝛ si essent ꝑ se essent indiuidua eiusdẽ specieiːsicut ⁊ totũ estːhoc patetːqꝛ si caro esset diuisa actu in mille partes ꝑtesːq̃libet ꝑs esset ꝑ se indiuiduũ carnisːaccipiẽdo tñ illas ꝑtes vt abstrahũt ab hic ⁊ nuncː⁊ ab actuali existẽtiaːsicut ẽt est de tota carne singulariːergo sicut nõ repugnat toti carni singulari posse per se existereːita nec cuilibet partiː⁊ hoc est qꝺ dicit doc.ibi. Absurdũ auteʒ videꝶ: ꝙ hoc aliq̃d habeat naturaʒ illãːvñ sit indiuiduumː vel possit esse indiuiduũ alicuius speciei: ita ꝙ simpliciter nõ repugnat sibi posse esse indiuiduũ alicuius specieiː⁊ sibi repugnat posse esse simpliciterːhoc est per se existere. Et additː⁊ hoc saltem de illis que nõ sunt accñ̃a. Hic doctoꝛ non loquitur de indiuiduis accñ̃talibusːqꝛ illa nõ possunt per se existere cũ alijs inhereantːsed loquitur de indiuiduis substantialibus ⁊ homogeneis. Seq̃ꝶ. Tum ẽt quia partes sunt naturaliter pꝛioꝛes totoːigitur non repugnãt eis contradictoꝛie posse esse pꝛioꝛes duratione ipso toto. Hoc patet per vnam pꝛopositionẽ docto. sepe adductamːquod est pꝛius natura alio positiue non repugnat sibi posse esse pꝛius durationeːvt supꝛa patuit in isto scꝺo.d.2.q.4.⁊ in tertio di.3.⁊ alibi sepe. ¶ Ibi. Uidetur ergo qꝺ ad hoc dicẽdumːꝙ sicut forma naturalis non tollit a toto naturaliːq̃n ita sit totum semper diuisibile per quantitatem sicut quantitas essetːsi sola essetːita etiam non tollit quin quolibet diuisum possit ꝑ se esseːquãtum ex se est ⁊ ex parte sui sicut posset quelibet pars quantitatiuaːin quã diuideretur quantuʒ ¶ Ibi. Et si dicas ꝙ statim conuerteretur incontinens.i. ꝙ si diceretur ꝙ si minima caro diuideretur in duas partes ille partes conuerterentur statim in continensːputa in aere vel in aliquo alio dissoluente ⁊ coꝛrumpente illas partesː⁊ conuertente illas in aerem vel in aquamː ⁊ sic non possent per se stare ¶ Ibi. Ista responsio non videꝶ esse ad intellectum questionisːquerimus enim minimũ potens per se esse ex ratione intrinsecaːhoc est cui per aliquod intrinsecum repugnat contradictoꝛie minus eo per se esseːnulla autem rõ huiꝰ ĩpossibilitatis ĩtrinseca assignaꝶːsi totũ coꝛrũpatur Circũscribamus oẽ ꝯtinẽs ⁊ oẽ coꝛruptiuumː⁊ ꝙ aqua sola sit in vniuerso quecunq̃ aqua data diuidatur.⁊c. Litera clara est.

¶ Ibi. Arguo etiã cõtra vtrãq̃ responsioneʒ simul. Hic doc.pꝛobat ꝙ ista opi.non possit saluare minimũ in motu. Nam hec opi.vult expꝛesse ꝙ in motu sit dare minimũ.⁊ ꝙ motus ꝯponatur ex minimisːnam ex quo ista opi.vult qꝺ minimũ tm̃ sit scꝺ̃m formã ⁊ motus(si per possibile vel ĩpossibile omnis forma naturalis esset sequestrata a quãtitate) adhuc esset vere successiuus: ⁊ sic daretur motus non hñs minimũ. Declaro tamẽ hãc literãːlicet eñ̃ mediuʒ in motu locali non posset cedere mobiliːnisi esset naturaleːtamen si ꝑ impossibile mediũ mathematicũ posset cedere mobili mathematicoːvere esset successio in motu tali pꝛopter diuisibilitatem medij. Pꝛius enim pertransiret mobile pꝛioꝛẽ partẽ spacij q̃ posterioꝛemːmediũ naturale nõ tm̃ est compositũ ex materia ⁊ formaːsed etiã est compositũ ex partibꝰ quãtitatẽ habentibus qꝺ mediũ nõ est sine qualitatibus naturalibus consequentibus ipsumːvt patet de aereːqui inquantũ est coꝛpus naturale potest cedere mobiliːvt pʒ ꝑ expientiãː sed si tale mediũ eẽt tm̃ coꝛpus mathematicũ ĩcludẽs lineã superficiẽ ⁊ pꝛofunditatẽ nõ posset cedere mobili. Hoc idẽ dico de coꝛpe mobiliːꝙ nisi esset coꝛpus naturale nõ posset localiter moueri loquendo de motu locali circũscriptiuo si tñ per impossibile mediũ mathematicuʒ.s.coꝛpus mathematicũ posset cedere mobili mathematicoːveʒ coꝛpoꝛi mathematico vere eẽt successio ĩ motu tali ꝑꝑ diuisibilitatẽ medij. Sequiꝶ ẽt mõ sicut ꝑ accñ̃s ẽ in locato ex ꝑte locati inq̃tũ locatũ est ꝙ hẽat q̃litates naturalesːpatʒ hocːqꝛ locatũ inq̃tũ locatũ nõ ĩcludit ꝑ se q̃litates naturalesːpʒːqꝛ rõ ꝙ aliq̃d possit locari circũscriptiue est vltima superficies ipsius coꝛpoꝛis locatiːꝙ modo tale locatum sit calidũ vel frigidum vel hmõi accidit sibi inq̃tũ locatũː⁊ hoc pʒ.4.phy.t.c.76.vbi sic hꝛ̃. At vero ⁊ cubus hẽt magnitudinem tãtam q̃tã continet vacuum qꝺ si calidum estːaut frigidumː aut graueːaut leueːnihilominus alterũ ineẽ ab oĩbus passionibꝰ estː⁊ si nõ diuisibile fit ab illis.i.ꝙ si ponaꝶ coꝛpꝰ esse calidũ vel frigidũ ⁊c.illꝺ coꝛpꝰ erit aliud ab illis passionibus:etiã posito ꝙ sit inseparabile ab illis Sequiꝶ. Quare ⁊ si separeꝶ ab omnibus illisː⁊ neque leueːneque graue sitː continebit equale spaciumː⁊ vide ibi. Commeñ.qui pꝛolixe declarat intentum . Sequitur et per accidens ex parte loci inquantum locus estːquod habeat qualitatem naturalem :patet quia locus est vltimum coꝛpoꝛis ambientis immobile pꝛimum , vt patet quarto phisyco.tex.cõmeñ.41.

Declaratio litere

illud vltimum est vltima superficies corporis continentis: vt supra patuit. q. prima de loco. accidit ergo corpori locãti vt locãti q̃litas naturalis: pꝫ: q꞉ non locat inquantũ calidum vel frigidum: sed ratione vltime superficiei. Sequitur quia licet naturalitas conueniat locãti: tamen per accidẽs conuenit loco. Vult dicere: ꝙ quamuis aeri vel aque conueniãt qualitates naturales: ita ꝙ aqua determinet sibi de necessitate talem qualitatem naturalem: illa tamẽ qualitas conuenit loco. s. vltime superficiei aque tantuꝫ per accidẽs quia ratio locandi circunscriptiue est tantum vltima superficies locantis. Sequitur. Ita etiã licet necessario tamen omnino per accidens conuenit motui secundum locum: siue motui secundum vbi: quod est in locato per se: inquantum respicit per se locum: ꝙ qualitas naturalis sit in ipso motu vel ꝙ sit in illo secundũ ꝙ est motus: siue ĩ magnitudine super quam fit motus per se. Vult dicere doctor in sentẽtia ꝙ licet naturalitas semper insit motui locali: tamen accidit sibi inquantum est motus localis. ¶ Pro clariori intelligentia huius littere declaro aliqua. Primo ꝙ vbi est in locato per se: inquantum respicit per se locum: non enim vbi quod est respectus locati circunscriptiue ad locans circunscriptiue in nullo modo dicendi per se conuenit locato cuꝫ sit accidens omnino separabile: sed locatum inquantum respicit locum: siue sub illa ratione sub qua respicit locum: includit vbi per se: quia tunc talis respectus sibi necessario inest sicut dicimus: ꝙ Francisco sub illa ratione qua respicit filium: inest per se paternitas: licet absolute nõ insit per se. Nec accipio hic per se secundum aliquem quatuor modorum: sed accipio per se. i. absolute. Et sic cum dicit doct. ꝙ locatum per se respicit locum per se ⁊c. i. ꝙ si accipiatur locatum absolute per se: ⁊ sub illa ratione precise qua respicit locum: non conuenit sibi naturalitas aliqua. Secundo motus localis precise consideratur secundũ ꝙ aliquid mouetur acquirendo aliud ⁊ aliud vbi: ⁊ talis motus localis circunscriptiuus fit ratione magnitudinis: vel ipsius mobilis: vel spacij: super quod transit mobile: ratione ergo magnitudinis vel mobilis: vel spacij fit motus localis: ꝙ modo mobile vel spacium habeant qualitates naturales: vt precise considerantur inquantum: fit ibi motus localis accidit eis: cum ratio successionis sit quantitas: vel in ip̃a magnitudine: vel in mobili: vel in vtroqꝫ: ⁊ sic patet ista lr̃a.

Declaratio optia.

¶ Ibi. Ex hoc destruitur prima responsio: ꝙ nõ faciat ꝑ minimo motu: naꝫ opinio illa habet dicere ẜm primã respõsionem: ꝙ possit dari minima pars motus: sed hoc patet eẽ falsum ⁊ contra opinionem illam: q꞉ secundum eam non est accipere minimum in motu ẜm ꝙ quantum: ⁊ successio est ĩ motu locali per se ex ratione alicuius inquantum quantũ: patet: quia talis successio fit ratione quantitatis: vꝉ ipsius mobilis: vel medij: vel vtriusqꝫ: vt dixi supra: ⁊ sic in motu locali nullo modo potest esse minimum. Addit Doc. ꝙ nec in alijs motibus: puta augmentationis vel alterationis: q꞉ licet non ita immediate concedatur de alteratione: si ponatur motus vel successio secundum formam: tamen sequitur per locum a maiori negatiue: nullus enim motus velocior est latione: ⁊ ita nullus potest habere partes indiuisibiles: si iste necessario habeat partes diuisibiles: patet: quia si caliditas que acquiritur in aliquo subiecto: siue in aliqua magnitudine possit acquiri ẜm partes ĩdiuisibiles: tunc talis motus esset velocior quolibet motu locali: patet: q꞉ ille motus est velocior: qui mensuratur minori tẽpore ceteris paribus. Nulla autem pars motus localis quecunqꝫ sit illa potest acquiri in instanti sed tantum acquiritur in tempore cum motus nõ fiat in instanti: sed si aliqua pars alterationis esset indiuisibilis illa acquireretur in instanti: patet: q꞉ non posset acquiri successiue: ⁊ sic pꝫ quõ in alteratione nõ datur minimũ: nec multo minus in augmentatione. ¶ Ibi Ex eodem etiam destruitur secunda responsio: ꝙ nõ faciat pro minimo motu ⁊c. Secunda responsio fuit: ꝙ non põt dari minimũ per se existens. Et sic minimus motus per se existens: ⁊ ꝙ non possit dari minimus motus per se existẽs patet: quia motus si est super aliquaꝫ quantitatem: oportet ꝙ sit transitus primo alicuius partis: sed in quantitate ẜm illam opinionem non datur minima pars: ergo nec in motu qui est super illam quantitatem dabitur minimum: quod ẽ contra illam opinionem. ¶ Ibi. Secunda etiam responsio q̃ꝫtũ ad minimũ motũ destruitur etiaꝫ per alia. Primo: q̃a quando mouens est presens ⁊ vincens super motum nõ potest poni illa ratio extrinseca: propter quã negatur tale minimum posse per se esse. s. presentia corruptiui: quia presentia mouentis ⁊ producentis tale minimum: tunc vincit omne contrarium corruptiuum. Vult dicere Doc. ꝙ hec secũda respõsio: que est de minimo per se existẽti. primo destruitur quantum ad hoc quod dixit: quod si minimum diuideretur conuerteretur in continens ⁊c. Probat ꝙ non conuerteretur: puta in casu: quando mouens est presens ⁊ vincẽs super motum. ¶ Ibi. Similiter quodcunqꝫ datum minimum ⁊c. Hic Doct. specialiter probat de motu: ꝙ si dareť minimus motus per te: qui esset quoddam totum: tunc partes illius dicerentur partes inquantum fluunt: nam fluẽdo vna continuatur alteri: quia prima pars fluit ⁊ secunda aduenit. sic ergo si minimus motus diuideretur ⁊ partes ille non per se existerent: non esset inconueniens: cum nõ sit de ratione partis successiui ꝙ actu existat: sed quod fluat sicut econtrario est de ratione permanentis: ꝙ partes non fluãt sed ꝙ permaneãt in toto: ⁊ sic patet quomodo non oportet recurrere ad hoc: ꝙ ille partes conuerterentur in cõtinẽs.

Hic patꝫ quõ ĩ alteratione augmẽtatiõeqꝫ nõ dať minĩa ps exñs.

In littera Doc. quinqꝫ conclusiones videntur prĩa facie dubie: que hic per ordinẽ ponuntur: contra quas multis medijs instatur vt magis earũ veritas elucescat.

dubia notabilia ex ꝯclusionibꝰ docto.

¶ Conclusio prima. Sicut quelibet pars quanti inquantũ quantum potest per se esse: ita quelibet pars quanti naturalis inquantum quantum naturale potest per se esse: siue non repugnat posse per se esse.

¶ Conclusio secunda. Omne ens naturale homogeneum est simpliciter diuisibile in semper diuisibilia in infinitum.

¶ Conclusio tertia. Sicut essentiale est quanto posse diuidi in partem: ita est essentiale quod singulum eorum in que diuiditur possit esse hoc aliquid.

¶ Conclusio quarta. Si singulum eorum in que diuiditur quantũ potest esse hoc aliquid: igitur nulli eorum repugnat posse per se esse.

¶ Conclusio quinta. Partes sunt naturaliter priores toto: igiť nõ repugnãt eis ꝯtradictorie posse eẽ sine ip̃o toto.

Contra Primam arguitur: ⁊ accipio ignem ꝓ quanto naturali: qui est vere suppositum. Et prĩo sic: si quelibet pars ignis potest per se eẽ: ergo quelibet diuisa erit vere suppositum: patet: quia sicut ignis totꝰ ponitur suppositum: quia potest per se stare: ergo ⁊ quelibet pars ignis potest per se esse: ergo quelibet diuisa erit vere suppositum: patet: quia sicut ignis totus ponitur suppositũ quia potest per se stare: ergo ⁊ quelibet pars si potest per se stare: ⁊ tunc in eodem igne erunt plura supposita: ⁊ tunc cõtradicit sibi: quia in secundo. d. 15. probat ꝙ elementa non sunt in mixto: quia tunc essent plura supposita ĩ eodem mixto: quod est inconueniens apud eum. ¶ Secundo sequeretur: ꝙ vna pars ignis nõ posset communicari igni vt pars: quia hoc est contra rationem suppositi: suppositum enĩ dicit negationem duplicis dependentie. s. actualis ⁊ aptitudinalis: vel ergo pars ignis esset in igne violenter: vel nullo modo posset cõmunicari vt pars: vtrunqꝫ est ĩcõueniẽs. ¶ Tertio sequitur: ꝙ ex pluribus partibus ignis non posset constitui vnus ignis totalis: quia si quelibet nata est per se stare: ⁊ vere suppositum: ex illis non potest fieri vnum: quia ex duobus entibus in actu saltem vltimato cuiusmodi est suppositum non fit vnum ex. 7. metaphy. ¶ Quarto Quia illa similitudo non valet de quanto in quantum quãtum: ⁊ de quanto naturali inquantum naturale: quia pars quantitatis separata nõ est suppositum sicut nec tota quãtitas: ⁊ ideo non videntur sequi illa inconuenientia de partibus quãti inquantum quantum: que sequuntur de quãto naturali inquantum naturale: quia quelibet pars eiꝰ si posset per se stare esset suppositum. ¶ Quinto sequereť ꝙ minima pars ignis posset vere agere sicut ⁊ totus ignis compositus: patet: quia esset simpliciter eiusdem rationis: ⁊ eiusdem speciei specialissime: ⁊ talia sic se habent: ꝙ cõuenit vni ⁊ alteri conuenit. ¶ Respondeo ad primum ꝙ Doct. non cõtradicit sibi: q꞉ si quattuor elementa essent in mixto essent quattuor supposita perfecta: que non concurrunt ad constituendum tertium: ⁊ essent ibi supposita vere distincta ⁊ vere substantia: ⁊ non tantum in existentia. Hic autẽ essẽt supposita tantum in existentia: ⁊ partes vnius suppositi totalis. ¶ Ad secundum dico primo: ꝙ nichil est proprie suppositum: quod est natum esse pars alterius: quia hoc est cõtra rationem suppositi Dico secundo: quod cõmunicari alteri potest intelligi multipliciter. Primo in ratione suppo

ꝯ. 1. ꝯclusionẽ prĩo arguitur.

Rñsio ad primum.

fiti:ita ꝙ in se non sit suppositum:sed tantuz in altero:sicut natura humana ia verbo. Secundo vt sit suppositum in se imperfectum tamen et quod sit pars integralis alterius. Et tunc dico quod pars in toto non tantum subsistit subsistentia totius:sed etiam propria. Dico tamen distinguẽdo quod pars potest multipliciter accipi:primo pro parte integrali. Secundo pro parte essentiali. Secundo modo ps essentialis separata nunquam esset suppositum proprie: ⁊ sic dr suppositum ratione totius essentialis: primo modo: aut est pars totius homogenei:quod non est natum esse ps alterius compositi etherogenei:aut est ps homogenei: qđ est natum esse pars alterius etherogenei: sicut caro hoĩs primo modo dico:ꝙ quelibet pars nata est esse suppositum vt patet de partibus ignis vel lapidis.⁊ sic tale suppositũ potest esse pars alterius integralis:⁊ tales partes sunt ibi quasi fm iuxta positionem:ibi enim non est informatio vnius partis ab alia. Secundo modo dico:ꝙ si pars illius etherogenei nata sit esse suppositum:ꝙ etiam quelibet pars illius partis homogenee nata est esse suppositum. Et ex hoc etiam apparet clarior responsio ad primum argumentum: quia in mixto elementa non ponerentur vt partes integrales:nec alicuius homogenei:nec etherogenei:sed ponerentur partes essentiales mixti:⁊ tunc est inconueniens ponere plura supposita esse partes essentiales alicuius:posset etiam dici secundum aliquos:ꝙ pars ignis separata est actu suppositum:⁊ vnitas non est actu suppositum:sicut natura humana vnita actu verbo non est suppositum in se:sed separata sic. Sed hoc non videt esse veruz:quia pars ignis nõ est in igne:sicut natura humana in verbo:quia ignis non videtur terminare in ratione suppositi dependentiam sue partis integralis:cum totus ignis dependeat in essendo ⁊ existendo a suis partibus integralibus:⁊ licet partes vt in toto habeant perfectius esse pro quanto participant esse totius:non tamen proprie dependent a toto vt a supposito:imo ꝙ sic terminat dependentiam in ratione suppositi est prius:sed partes vt constituunt totum integrale sunt priores ergo videtur ergo alia responsio melior.

Ad.3. ¶ Ad tertium dico:ꝙ phũs loquitur de partibus essentialibus: vt patet ibi:⁊ non de partibus integralibus que integrant totum:quasi fm iuxta positionem:cuz quelibet pars sit distincte signabilis:quia suppositum non est perfectibile essentialiter ab alio:nec potest aliud essentialiter perficere:⁊ sic phũs.8.metaphy.loquitur ꝙ ex duobus entibus in actu non fit tertium essentialiter.

Ad.4. ¶ Ad quartum dico:ꝙ est simile q̃stum ad hoc: quod sicut pars quãti separata ab ipso:ita potest existere sicut quantũ licet nullo modo sit suppositum:quia nec quantum si tamẽ quantum esset suppositum:ita quelibet pars esset suppositũ separata:sed quia quantum naturale vt ignis est vere suppositum ita ⁊ quelibet pars homogenea illius erit suppositum separata.

Ad.5. ¶ Ad quintum dico:ꝙ requiritur etiam debita dispositio ad hoc vt possit agere qualis non apparet in minima parte ignis:⁊ de hoc dicam inferius.

Instat ꝯ scdaz primo. **Contra secundam arguitur primo:q̃** si quelibet pars quanti naturalis est diuisibilis in infinituz ꝙ pars erit equalis toti:patz:q̃ ita pars est diuisibilis in infinitas partes:sicut totum.ergo. Tum q̃ infinitum posset excedi:patet:quia totum continet plures partes:quarũ q̃libet est diuisibilis in infinitum.ergo.

¶ Secundo sic:ergo possunt esse infinite partes in actu: patet:quia frustra est illa potentia:que non potest reduci ad actũ. Tum quia potẽtie passiue correspondet aliqua actiua:sed quantum est diuisibile in infinitas partes: ergo aliq̃ potentia actiua potest illud actu diuidere. ¶ Tertio datur prima ⁊ vltima pars quanti:ergo non est diuisibile in infinitum:patet consequẽtia:quia tale non habet:nec primũ nec vltimũ:añs patet:quia quantum terminatur duobus punctis:modo pars terminatur ad punctum indiuisibiliter: pz q̃ illa immediate tãgit punctũ:ita ꝙ inter punctum ⁊ illam partem ĩmediate tangentem non est alia pars. ¶ Quarto sequeretur:ꝙ aliquod quantũ naturale esset intensiue infinitum patet:accipio ignem intensum:vt duo:si est diuisibilis in infinitos ignes:quilibet eorũ erit intensus vt duo: ⁊ sic essent in eodem igne actu infinite perfectiones: quia quelz pars ignis in se est perfectionis vt duo.

¶ Quinto seq̃ret:ꝙ q̃libet substãtia naturalis eẽt ꝯposita ex infinitis substantijs: patet:quia tales sunt diuisibiles in infinitas:substãtias vt pz de igne:aqua:⁊ hmõi:sz hoc videtur impossibile:tum quia agens non posset generare substãtiam:nisi transiret infinitas partes:infinitum autem non potest pertransiri. Tum quia generatio non esset in instanti:quia diuisibile ĩ infinitum ab agente naturali non potest transiri in instanti:maxime si sit substantia generabilis.

¶ Sexto sequeretur:ꝙ intellectus creatus simul posset infinita distincte cognoscere:patet:quia angelus distincte et perfecte congnoscit ignẽ:ergo disticte cognoscit omnẽ partem ipsius ignis:⁊ ille sunt infinite.ergo. Illud enim distincte cognoscitur cuius omnes partes actu perfecte cognoscũtur. vt patet a Doc.in.1.d.3.q.2. ¶ Septimo sequeret ꝙ quelibet pars ignis cuz sit ita nata per se esse sicut totus ignis:vt patet in prima cõclusione ꝙ posset cãre spẽm itelligibilem in intellectũ:puta angeli:q̃ etiã de singularibus hr̃ species intelligibilis:vt patet a Doc.in secũdo.d.3.q.vltima:⁊ sic infinite partes ignis possent actu cãre in aliquo intellectu creato infinitas species intelligibiles:qđ est simpliciter impossibile. ¶ Octauo si ignis est diuisibilis in ĩfinitos ignes.ergo quilibet est ita obiectum per se intelligibile actu:sicut ipse ignis:patet consequentia:quia quilibet includit quidditatiue ens quod ponitur adequatum obiectũ intellectus:ergo erunt actu infinita intelligibilia naturaliter mouẽtia ĩtellectũ ꝙ qñ ignis mouet actu ĩtellectũ ad sui cognitionẽ:ꝙ q̃libz ps ignis actu mouet ad sui cognitionẽ. Nec valz dicere qđ vt sepata mouet:sz nõ vt pars. Cõtra: q̃ precise est eadẽ entitas vnita sicut separata.ergo ⁊c. Et vltra sequitur: quod actu causantur infinite intellectiones in intellectu:quia quelibet pars vt separata nata est habere ⁊ causare propriam intellectionem:ergo ⁊ vnita cum sit simpliciter eadem entitas. ¶ Nono sequeretur ꝙ sol cum sit vere quantus esset vere deuisibilis in infinitas partes: quarum quelibet esset sol: ⁊ sic non repugnaret posse esse plures soles:quod videtur contra philosophum:consequẽtia patet:quia omne quantum est diuisibile in infinitas partes. ergo. ¶ Decimo arguitur: quia etiam passio entis naturalis esset diuisibilis in infinitas passiones:⁊ sic sequeretur ꝙ sicut ignis posset comburere magnum lignũ:ita quelibet pars ignis cum illa pars sit eque intensa. Sequeretur etiam: quod sicut aliquod graue moueret se ad centrum:ita ⁊ quelibet pars posset se mouere.

Respõdeo ad primũ Dico primo:ꝙ ⁊ si pars sit equalis toti secundum partes proportionales:non tamen est equalis fm partes quãtatiuas. Dico secundo:ꝙ maius ⁊ minus sunt tantum passiones quanti finiti et non infiniti:vt dicit Doct.in isto secundo.d.1.q.3. Et cum dicitur ꝙ ĩfinitum excederetur:dico ꝙ pars secundum partes proportionales est ita infinita sicut totum:nec in toto possunt esse plures partes:quia in vtroq̧ sunt infinite:si enim in toto essent plures possent numerari incipiendo a prima parte que non est dabilis:sunt tñ in toto plures fm quãtitatẽ: sz non secũdũ ꝓportionem rñio ad.1.

¶ Ad secũdum dico:ꝙ ⁊ si tales potentie sint reducibiles ad actum:non tamen simul:sed successiue in infinitum: vt patet in corpore. q.9.cum dicitur de potentia actiua:concedo ꝙ eo modo quo ponitur passiua:potest põi actiua correspondens:⁊ sic concedo:ꝙ sicut quantum est successiue diuisibile in infinitas partes:ita potentia actiua potest successiue diuidere:modo repugnat quanto posse simul diuidi in infinitas partes:vt patet a Doc.q.9.vide ibi. Ad.2. ¶ Ad tertium facilis est responsio. Dico enim ꝙ licet pars immediate terminetur ad punctum:⁊ versus punctum immediatuz non sit diuisibilis: tamen simpliciter est diuisibilis ex alia parte in infinitum. ¶ Si dicatur sicut in quanto datur primum punctuz:vt patet:ergo pars que immediate sequitur punctum erit:prima pars quanti patet:quia illa tangit pũctum indiuisibiliter:quia ante illam immediatam non ẽ prior:quia tunc non esset immediata puncto. ¶ Dico ꝙ non potest dari pars aliqua:que sit omnino indiuisibilis:q̃ quacunq̧ data etiam immediatissima puncto:cum sit quãta ẽ diuisibilis in infinitum:⁊ si diuisibilis:ergo non primo:immo dico quod ipsi puncto vna est immediatior alia in infinitum:quia quacunq̧ immediata assignata adhuc alia est in infinitum immediatior. Ad.3.

¶ Ad quartum dico: quod si poneretur albedo intensa vt vnum: ⁊ esset extensa super magnam superficiem: ita esset intensa in minima parte sicut in tota superficie:vt pz

a doc. in primo. d. 2. ⁊ idem gradus intensionis ita perfecte esset in minima parte sicut in tota superficie: si ergo esset diuisa in infinitum in qualibet parte esset tantum vnus gradus intensionis: ⁊ si modo sint vnite: ita possunt omnes habere proprium gradum intensionis: non tamen sequitur ꝙ sit infinite intensa: quia omnes illi gradus sunt simpliciter eiusdem rationis: ita ꝙ quilibet est precise intensus: vt vnū siue quelibet pars est precise intensa: vt vnum: ⁊ hoc non facit maiorem perfectionem intensiuam: sed maior perfectio intensiua est sm̄ alium ⁊ aliū graduʒ intensionis. ita ꝙ intēsa vt quatuor: est perfectior intensa vt vnum.

Rn̄o singularis ⁊ nobilis ¶ Dico etiam: ꝙ albedo illa esset infinita tantum extensiue: quia sicut in illa sunt infinite partes: ⁊ quelibet habet proprium gradum intensionis: ita sunt sibi infiniti gradus intensionis: ⁊ sic infinita tantum extensiue: nec est inconueniens esse aliquod infinitum extensiue: ⁊ hoc tantum secūdum gradus inexistentes: sicut etiam ignis est infinitus extensiue: quia diuisibilis in infinitas partes: que actu sibi inexistunt: ⁊ quelibet pars habet propriam perfectionē. Esset tamē inconueniens ꝙ in igne essent infinite partes actu subsistentes ⁊ diuise: quia tunc daretur infinitum in actu secundum numerum: quod est contra philosophos: licet forte non esset inconueniens: nec repugnans veritati: de hoc vide doc. in tertio. d. 14. Posito ergo ꝙ in vno quanto sint infinite perfectiones: ita ꝙ quelibet pars habeat propriam perfectionem: ⁊ sic infinite perfectiones sm̄ infinitas partes: ⁊ sic infinitum extensiue: non tamen sequitur: in quāto sunt actu infinite perfectiones inexistentes: ergo est infinitum intensiue: quia si esset infinitum intēsiue quelibet pars quanti haberet infinitos gradus intensionis. Nā gradus intensionis sic se habent ꝙ quando dicimus album est intēsum vt quatuor omnes illi gradus sunt in qualibet parte albi: ⁊ si esset intensum in infinitum in qualibet parte albi essent infiniti gradus intensionis. Non seq̄tur: ergo in albo sunt infiniti gradus intensionis: sed infinite partes inexistentes reddēdo singulos gradus singulis partibus: ergo album est infinitum intensiue non sequitur: sed tantum seq̄tur: ergo est infinitum extensiue: ⁊ etiam extensiue est tm̄ infinitum secundum quid: quia tantum secundum partes inexistentes. ¶ Si dicatur: quod bene sequitur est infinituʒ extēsiue: ergo ⁊ intensiue: quia plura bona equalia: puta. 10 equiualent vni bono intensiue: puta si sint. 10. alba intensa vt duo equiualent vni albo intenso: vt. 20. ⁊ hoc patʒ a docto. in primo. d. 2. ⁊ in quoli. q. 20. ergo si in vno albo sunt infinite partes equales secundum perfectionem: tunc equiualent bono infinito intensiue: ⁊ sic si essent actu infiniti homines equiualerent bono infinito intensiue. ¶ Rn̄deo cōcedendo: ꝙ equiualerent alicui bono infinito intensiue: et hoc loquēdo de gradibus intensionis consequentibus perfectionem non specificam sed indiuiduorum. Si ergo eēnt infinite albedines actu: quarum quelibet esset intensa vt vnum: vel vt duo equiualerent vni albedini intensiue infinite: licet talis albedo nullo modo esset possibilis: vt patʒ subtiliter a doc. in tertio. d. 13. ⁊ sic vnuʒ singulare albedinis excederet in infinitum alia singularia albedinis. ¶ Si dicatur: ꝙ tunc talis albedo intensiue infinita esset deus: quia infinite perfectionis. ¶ Dico ꝙ infinituʒ intensiue accipitur pro nunc dupliciter: quia quoddam dicitur infinituʒ in-

Nobilis distictio d̄ īfinito intensiue tensiue precise sm̄ gradus consequentes naturaʒ indiuidui sicut dicim⁹. ꝙ vna albedo est intensior alia: ⁊ tale infinitū puta aliqua albedo: ⁊ si excedat omnem albedineʒ in infinitum secundum gradus intensionis consequentes conditiones indiuiduales: nō tm̄ excedit aliā sm̄ gradus consequētes naturam specificam: siue secundum gradum specificū: quia vt sic etiam minima albedo est ita specifice siue quiditatiue perfecta: sicut infinita albedo intensiue. Aliud est infinitum intensiue secunduʒ gradus specificos: siue quiditatiuos: siue sm̄ gradus consequentes precise naturam specificam: ⁊ tale infinitum equiualet secundum perfectionē infinitis speciebus: ⁊ hoc modo ponitur natura diuina intensiue infinita: ⁊ infinitū primo modo dicitur infinitum sm̄ quid: q² nō diceret absolute infinituʒ ens simpliciter: q² adhuc esset ens limitatū. Sʒ scd̄o mō diceret infinitū simpl'r q² infinitū ens simpl'r excludens oēm imꝑfectionē ⁊ includēs oēm ꝑfectionē simpl'r. Et sic pʒ q̄d dicendū ad difficultatē. Sed an tale infinitū sm̄ q̄d sit in genere vide q̄ dixi in p̄mo. d. 8. q. 2. ¶ Ad quintum cōcedo ꝙ est ex infinitis substantijs: ⁊ etiā patet rn̄sio ex dictis supra quō īfinitū nō potest pertransiri. Et cum dicitur de generatione. Dico p̄io ꝙ fit in instanti quia illa primo terminatur ad substantiam vt priorem quantitate: ⁊ sic simul tota inducitur. Dico secūdo ꝙ non habeo pro inconuenienti quod substātia generetur in t̄pe: vt patet a docto. 9. metaphy. ¶ Ad sextum dico ꝙ intellectus angeli potest cognoscere ignem distincte secundū oēs partes essentiales: et secundū oēs p̄tes integrales sm̄ quantitatē: sed non secundū proportionem: quia actu non cognoscit infinita: potest bene cognoscere infinita ī infinitum semper cognoscendo vnum post aliud. Dico secūdo ꝙ forte non esset inconueniens ꝙ cognosceret īfinitas partes inexistentes: sed non infinitas subsistentes. sed p̄ia responsio est melior vt videtur. ¶ Ad septimum dico: ꝙ si pars ignis esset separata ⁊ disposita. posset cāre propriam speciem: sed qn̄ est vnita ⁊ pars totius tūc concausat: ⁊ sic concedo ꝙ omnes partes ignis eque disposite cōcurrunt ad causandum tm̄ vnā specieʒ intelligibilē ipsius ignis an modo separata possit: de hoc alias. ¶ Ad octauuʒ ꝯcedo: ꝙ si quelibet pars ignis esset per se: eēt per se actu intelligibilis: si tamē esset disposita ⁊ posset causare partialiter sui cognitionem: tm̄ vt est pars alterius: oēs ille partes eque propinque et disposite concurrunt concausando tm̄ vnam intellectionem: qua cognoscitur totum ⁊ pars: non tamen ꝙ simul omnes partes sm̄ ꝓportionem distincte concipiātur: sed sufficit ꝙ confuse concipiantur. ¶ Ad nonū concedo: ꝙ non repugnat posse esse plures soles ēt sm̄ viā phi: vt patet a doc. in. 2. d. 3. ⁊ in quoli. q. 2. ¶ Ad vltimum cōcedo ꝙ totū potest mouere se: q² est dispositum cū sit debite quantitatis: sed negatur quod q̄libet pars cū non sit in debita quātitate. Et licʒ doc. ī isto secūdo. d. 2. q. 10. dicat ꝙ q̄libet pars grauis moueat se: debet intelligi. vt ē in toto graui: q² tūc q̄libet concurrit. hoc idē dico de igne ⁊ caliditate

Contra Tertiam

conclusionem ⁊ probo: ꝙ nō q̄libet pars esset īdiuidua: puta alicuius ignis. Primo sic: quia si ignis est vnum singulare ⁊ diuidatur in plures partes: quarum quelibet est singularis: sequitur quod quelibet habebit propriam hecheitateʒ ⁊ tunc quero aut habebit illam prius: aut in diuisione fuit causata: non primo: quia tunc vnum singulare non eēt vnū singulare: quia in eo essent plures singularitates: immo infinite. non secundo: quia non videtur ꝙ in diuisione continui stati causet̄ noua entitas absoluta qualis est hecheitas

C̄.3.ꝯclu. p̄io īstat̄ ⁊ nota: q² egregie loquitur.

¶ Secundo si hic ignis est diuisibilis in plures ignes singulares (cum singularitas sit prior quantitate loquendo de singularitate substātie: vt patet a docto. in secundo. d. 3. 2
sequitur ꝙ hec substantia lapidis esset diuisibilis in partes infinitas: ⁊ sic hec substantia lapidis necessario includeret īfinitas hecheitates: si eī non esset sic diuisibilis: nunꝙ̄ per quantitatem aduenientem posset actu diuidi: ⁊ sic sequeretur ꝙ nunꝙ̄ posset esse aliquod singulare substantie: quin semper includeret infinitas singularitates: quod est valde inconueniens. ¶ Tertio arguitur: quia secundum Doc. in secundo. d. 3. singularitas est realiter idem nature cuius est
ergo singularitas ignis erit simpliciter idem realiter nature ignis contracte per singularitateʒ: ⁊ simpliciter realiter idem cum tota natura contracta. ergo non posset diuidi natura ignis contracta: quin ⁊ eius singularitas diuideretur quod videtur inconueniens: quia singularitas est indiuisibilis: quia est idem quo singulare est indiuisum a se: ⁊ diuisum a quolibet alio. Et vltra si ponatur diuisibilis: tunc sequitur ꝙ vna pars singularitatis erit precise idem cū vna p̄te nature ꝯtracte: ⁊ alia p̄s alteri p̄ti: ⁊ sic de alijs: ⁊ sic nulla vna singularitas esset idem toti nature contracte quod ē 3
inconueniens. ¶ Quarto arguitur: quia plura singularia 4
eiusdem speciei sp̄alissime non concurrunt ad compositionem alicuius tertij: pʒ: quia duo homines non faciunt vnū hominem nec duo lapides vnū lapideʒ: quia tunc nō essent in recta linea predicamentali: quia pars non est in predicamento: vt etiā patet a Doc. in secundo. d. prima. q. vltima.
¶ Quinto arguitur: vnum indiuiduum nunquam est ī po- 5
tentia vt perficiatur ab alio indiuiduo eiusdem speciei: vt patet: sed si partes ignis essent indiuidua: tunc perficeren̄ ab ipso toto igne: patet per Docto. in. 3. d. 1. contra opi. q̄a partes in toto sunt in potentia ad formam totius: ⁊ perficiuntur a forma totius. ¶ Respondeo ad primum cōcedo ꝙ quelibet pars habet propriam hecheitatē: ⁊ hoc an̄ diuisionē: q² partes sunt priores toto: ⁊ p̄ consequens in illo p̄ori habent ꝓpriā hecheitatē sicut ꝓpriā entitatē. ¶ Ad se-

cundum concedo ꝙ substantia ignis vt prior quātitate est diuisibilis in infinitas substantias: ⁊ concedo ꝙ includit infinitas hecheitates. Et cum dicitur in primo argumēto ꝙ tunc non esset vnum singulare. Dico ꝙ si totum integralē dicit aliam entitatem realiter distinctam ab omnibus partibus integralibus ꝙ ignis erit vnum singulare vna hecheitate realiter eadem sibi. Si vero non dicat aliam entitatē a partibus tunc dico ꝙ erit vnum singulare aggregatū ex infinitis partibus singularibus: ⁊ sic erit constitutum ex īfinitis singularibus. Et vltra concedo ꝙ in substantiīs homogeneis nō pōt dari aliquod singulare quin illud sit diuisibile in infinita singularia. ¶ Ad tertium dico ꝙ si totū integrale dicit aliam entitatem a partibus ꝙ habet hecheitatem realiter eandem sibi ⁊ sicut illa entitas resultans est indiuisibilis in plures tales entitates sic ⁊ eius hecheitas: sicut humanitas est indiuisibilis in plures hūanitates: ita ⁊ eius hecheitas. Si vero totum integrale non dicit aliam entitatem a partibus. Dico ꝙ quelibet pars habet propriā hecheitatem contrahentē illam partem ad esse indiuiduale q̄ est eadem sibi: sed ex oībus partibus integraꝛ totum.

¶ Ad quartum dico ꝙ intelligitur sic ꝙ non concurrrunt ad componendum tertiū sic ꝙ vnum singulare sit potentiale ad aliud: ita ꝙ vnum informeꝛ ab alio: sed non intelligiꝛ ꝙ non possunt concurrere ad integrandum aliquod totū vbi non est informatio vnius ab alio. ¶ Ad quintum dico qꝺ totum non informat partes nec perficit per informationē vt patet a doc. in tertio. d. 2. sed pars vt est ī toto dꝛ perfici pro quanto dꝛ participare perfectionē totius non ꝙ ibi sit aliqua informatio: ⁊ sic doc. intelligit.

Cōtra. 4. ꝯclusionē 1. arguꝛ. **Contra** quartam arguꝛ primo: qꝛ quantū vt ignis diuidiꝛ in materiam ⁊ formam ⁊ forma est vere indiuiduum: vt patet a doc. in secundo. d. 3. ⁊ tamen forma ꝺm phm̄ non potest per se esse: quia tm̄ habet esse in composito: vt ēt tenet doc. in. 2. di. 17. ⁊ in. 4. d. 43. q. 2. ¶ Secundo arguitur: si minima pars ignis que est indiuiduū potest per se esse siue existere aut est ratione quantitatis: aut ratione substantie ignis: nō primo: quia nullum est accidēs ꝙ sit alicui ratio subsistendi: vt patet: non secundo: quia ponitur ꝙ indiuiduum quanti vt quantum potest per se esse.

¶ Tertio arguitur. nihil ꝙ habet esse inexistens potest ꝑ se esse: sed oēs partes quanti inexistunt ipsi quāto: ergo nō possunt subsistere: si enim possent per se stare cum in quanto sint infinite inexistentes sequeretur ꝙ actu possent infinite subsistere. ¶ Respondeo ad primum qꝺ talis diuisio nō intelligitur in partes essentiales sed in partes integrales.

¶ Ad secundum: dico qꝺ ratio per se standi est duplex negatio: de qua doc. in tertio. di. prima. q. prima: q̄ duplex negatio tantum nata est inesse substātie perfecte que nata est vere subsistere: sicut substantia composita reponibilis in p̄dicamento vel substātia simplex vt angelus vel alia substātia simpliciter immaterialis: de quib⁹ in. 3. doc. ⁊ in primo ⁊ in quoli. ¶ Ad tertium negatur ista propositio. s. ꝙ nihil inexistens alteri possit per se stare: quia videmus per experientiam ꝙ pars quanti inexistit quanto: ⁊ tamen separata per se existit. Et cum dꝛ ꝙ tūc possent infinite subsistere cōcedo successiue: sed non simul in actu vel infinite in infinitū vt dixi supra.

Cōtra. 5. 1. instatur **Contra** quintam. Et primo probat ꝙ partes non sint naturaliꝛ priores toto qꝛ aut sūt p̄ores ꝯpositiue aut priuatiue seu negatiue. Si primo: sequitur ꝙ actu pñt existere sine toto vt patet a doc. in. 2. īmo qꝺ est sic p̄us natura est etiā prius duratione: vt patet a doc. in. 2. d. p̄ma q. 2. ⁊ in tertio. di. 3. q. prima. Si secundo: sequitur: quod si non preuenirentur ab aliquo causando totum quod essent priores duratione: vt patet a doc. in secundo vbi supra.

¶ Secundo arguitur: qꝛ hec conclusio non tantum est vera de partibus integralibus: sed etiam de partibus essentialibus. Tunc sic: si forma substantialis ignis est naturaliter prior composito ⁊ certum est quod non habet esse a se: ergo ab alio: ergo ꝓductio prius terminatur ad formam quā ad compositū: ergo nō produciꝛ eadem productione qua ⁊ cōpositū qꝺ est cōtra doc. in. 2. d. 17. ⁊ in. 4. di. 43. q. 2 etiam de anima intellectiua ꝺm viam phi. ¶ Tertio arguitur p̄ncipaliter: quia sequitur quod forma partis hēt esse existentie ⁊ non esse precise in cōposito qꝺ est cōtra doc. in. 2. d. 17. ꝙ aūt haberet esse existentie: patet: quia forma dat eē principaliter cōposito vt ab oīb⁹ ꝯcediꝛ: ⁊ ꝑ te est prior naturaliter composito: ergo in illo priori habet verum esse reale.

¶ Quarto arguiꝛ contra illud quod dicit partibus nō repugnat posse esse sine composito: quia priores naturaliter quia sequitur quod forma ignis ⁊ materia possent existere sine composito ignis quod est impossibile apꝺ philosophū: qꝛ ⁊ si ponunꝛ separata. scilicet forma ⁊ materia sequitur ꝙ forma materialis posset existere sine materia ⁊ econtra.

¶ Quinto arguitur: quia forma ⁊ materia etiam: vt simul vnita sunt prius composito saltem naturaliter: ergo possent esse vnita sine composito quod est simpliciter impossibile: ⁊ sic anima ⁊ corpus possent simul esse vnita: ⁊ tamē hō nō esset. ¶ Sexto: si pars vt naturaliter prior toto potest esse sine toto: sequitur ꝙ oēs partes alicuius totius integralis etiam vnite possint esse sine toto integrali: patet: qꝛ vt vnite sunt naturaliter priores toto: ergo. ⁊c. ¶ Septimo. Si omnes partes totius integralis siue alicuius quanti possunt esse sine ipso toto: quia priores natura: ergo infinite p̄tes actu possunt esse ⁊ non inexistentes toti patet consequētia: quia totum in actu depēdet ab omnibus suis partibus ergo oportet quod omnes partes prius habeāt esse ī actu q̄ꝫ intelligatur totum: ⁊ sic infinita in actu.

¶ Octauo sic: causa nō causat nisi sit in actu: vt pꝫ. 3. phy. ⁊. 5. meta. ⁊ cā etiā quādo causat est prior causato: vt patꝫ a doc. in. 2. d. prima: ⁊ alibi: sed oēs partes toti⁹ integralis suo modo causant totum: ergo in illo priori sunt in actu: ergo actu sunt infinite partes priores toto ⁊ per te eis nō repugnat posse esse sine toto: ergo possunt esse actu infinite p̄tes ⁊ non inexistentes toti. ¶ Nono principaliter arguiꝛ: contra hoc ꝙ in conclusione innuit: scilicet quod non repugnat priori naturaliter posse eē sine posteriori naturaliter quia multa videntur sequi inconuenientia. Sequitur p̄mo qꝺ nō repugnat anime intellectiue posse existere sine intellectu: ⁊ voluntate cum sit naturaliter prior ipsis vt pōt elici a dictis doc. in. 2. di. 16. Nec valet dicere quod non distiguitur realiter: nō propositio doc. debet intelligi de distinctis realiter. Contra quia ipse simpliciter loquitur: nā apꝺ ipsum subiectum: ⁊ propria passio realiter non distinguntꝛ: ⁊ tm̄ concediꝛ qꝺ nō repugnat subiecto posse esse sine passione: quia prius naturaliter: vt patꝫ. in. 2. di. 2. parte p̄ma q. prima: vbi admittit illam conclusionem Hen. ¶ Decio arguitur: quia sequitur qꝺ essentia diuina cū sit naturaliter prior attributis ⁊ proprietatibus personalibus posset esse sine illis: patet: quia priori naturaliter non repugnat ⁊c. illud autem est possibile quod non repugnantiā includit simpliciter: sed omne possibile in diuinis ad intra est necessario ibi in actu: vt patet a doc. in. 1. d. 2. ⁊ in quolibe. q. 2. ergo actu erit sine attributis ⁊ personis. ¶ Undecimo. Sic sequitur ꝙ deus posset facere punctum sine linea cum sit prius naturaliter illa ⁊ realiter distinctuꝫ. Similiter posset facere instans alicuius t̄pis sine tali tempore a quo etiā realiter distinguitur. Sequitur etiam quod posset facere motū sine tempore cum sit prior natura tempore ⁊ realiter distinctus a tempore vt ipse videtur tenere in. 2. di. 2.

¶ Duodecimo videꝛ sequi quod non repugnaret rei posse esse sine modo suo intrinseco cum res sit naturaliter prior suo modo cum sit immediatum fundamentū illius: ⁊ sic hō posset esse sine finitate: ⁊ deitas sine infinitate que infinitas est grad⁹ intrinsec⁹: vt pꝫ a doc. in primo. di. 3. ⁊ ī quoli. q. 5.

Respondeo ad primū cōcedo vtrunq̄ꝫ mēbrum ⁊ concedo ꝙ ex ratione eaꝝ formali non repugnat eē prius duratione: sed si non pñt: hoc ē quia vnite necessario cāūt totū quā cālitatē ꝓpter ei⁹ imperfectionē de⁹ supplere nō pōt: ⁊ sic patet ad primū ⁊ secundū membrum Dico vltra ꝙ cōclusio doc. magis ē de partib⁹ integralib⁹ quia ille pñt manere separate: nō tm̄ adinuicē vnite. ¶ Ad secundū cōcedo ꝙ ꝑ diuinā potētiā forma ignis posset eē sine ꝯposito ⁊ sine materia ⁊ sic ꝓpria ꝓductiōe ꝓducit vt etiā pꝫ a doc. ī. 2. d. 22. q. 2. Dico scd̄o ꝙ doc. ī. d. 17. scd̄i loq̄tur de facto ⁊ ꝺm viā phi: ⁊ veꝝ ē ꝙ si ꝓductio t̄minareꝛ ad formā pro aliquo instanti in quo nō terminareꝛ ad ꝯpositum tūc forma posset per se stare: si eīn pro aliquo īstanti: ergo ⁊ pro aliqua duratione: sed qꝛ agens naturale ī nullo īstāti p̄t ꝓducere formā nisi ī mā ad quā vnionē seq̄tur necessario cōpositū: nō dꝛ qꝺ forma eadē ꝓductiōe ꝓduciꝛ: q̄ ⁊ cōpositū: qꝛ cōpositū ꝓprie per se existit ⁊ forma dꝛ existere: qꝛ ꝯpositū existit. Et ex hoc app̄et rn̄sio ad tertiū argumentū qꝛ nō repugnat ꝑ diuinā potentiā posse existere sine cōposito. De facto ⁊ per potētiā creature nō existit: nisi quia compositum existit. Ex his etiā apparet rn̄sio ad quartū argu

Rn̄sio ad argumēta

Ad tertiū ⁊ quartū.

mentũ. ¶ Ad quintũ cõcedo ꝙ ex ratione formali ptiũ ẽt
vnitarũ non repugnat posse existere sine cõposito: sed quia
necessario et vnite causant ꝯpositũ vna materialiter ⁊ alia
formaliter: iõ non pñt esse sine cõposito: nec deus põt sup-
plere cãlitatẽ earũ: sicut ẽt nõ repugnat albedini eẽ sine al-
bo: tñ albedini inherenti subiecto repugnat eẽ sine albo.
¶ Ad sextũ dico primo ꝙ partes integrales vt vnite non
6 sunt naturaliter priores toto: q2 totũ integrale dicit tantu3
partes vnitas: non eĩm dicit tertiã entitatẽ aliã a partibus
Dico secũdo ꝙ si diceret tertiã ẽtitatẽ ꝙ ipse vt vnite eẽnt
priores: ⁊ vt sic absolute loquendo non repugnaret esse si-
ne toto: sed est repugnantia: quia necessario vt partes ma-
7 teriales cãrent ipsum totum. ¶ Ad septimũ dico ꝙ vt vni
te non sunt priores toto vt dixi supra: ⁊ si sint priores vt su
8 pra ad sextũ. ¶ Ad octauũ dico ꝙ causa est prior effectu
qñ per ipsam causatur aliud: vt patet de efficiente: ⁊ ẽt de
cã materiali ⁊ formali respectu cõpositi: q2 est aliud ab ip-
sis cãis: s3 ptes integrales homogenee nõ cãnt aliud a parti
bus: quia totũ integrale nihil aliud est ꝙ̃ partes vnite simt.
Dico secundo ꝙ si teneat ꝙ cãnt aliud a partibus ꝙ a bso
lute non repugnat ⁊c. sed repugnat aliunde: q2 s. cãnt ne-
cessario tale cõpositũ materialiter. ¶ Ad nonũ ⁊ ad alia se
9 quentia rñdeo vnica rñsione ꝙ tali priori ex sua rõne forma
li nõ repugnat: sed si repugnat: repugnat ꝑpter aliqđ con-
comitans: puta vel quia identificant realiter posteriori: vl'
q2 necessario est causa intrinseca compositi vel ex aliq̃ alio.
¶ Ibi. Sic igr̃ improbatis illis duabus deductionibus
añtibus: rñdendũ est ad probatiões adductas pro eis. Ad
primã dr̃ ꝙ l3 possibile sit cõtinuũ posse diuidi ſm omne si-
gnũ: nõ tñ ẽ possibile diuisum eẽ. Nũc doc. rñdet ad ꝓbatio
nes secundi argumenti in principio. q. facti quo ꝓbar̃ hoc
añs. s. ꝙ successiuum cõponitur ex indiuisibilibus ⁊ ꝓba
tio stat in hoc: possibile est successiuum diuidi in oĩa illa in
q̃ est diuisibile: ergo possibile est ipm esse diuisum in oib⁹ in
quibus possibile est ipsum diuidi: ⁊ sic si est diuisibile in ĩfi-
nitas partes actu pñt esse infinite ptes. p3 ista consequẽtia
p illđ phi. 6. phi. t. c. 92. Quod ĩpossibile est fieri impossibi
le est factum esse: vbi sic haber̃: qđ inquit ĩpossibile est vni-
uersaliter esse nõ erit. ⁊ quod impossibile est etiam transmu
tari non transmutatur ad illud ad quod nõ potest transmu
tari: ⁊ ibi. Cõmẽ. Dico ĩquit ꝙ nunꝙ̃ diuiditur illud quod
impossibile est diuidi: cũ ĩtellectũ fuerit: ex hoc illud quod
intendimus per indiuisibile: ⁊ par infra. Oẽ qđ impossibi
le est generari impossibile est ipsum incipere in generatione
⁊ vniuersaliter oẽ qđ impossibile est transmutari impossibi
le est ipsum incipere in transmutatione: hec ille. ¶ Ad hãc
rationẽ rñdet Rogerius Baconis in opere maiori ad Cle
mentẽ papã. 4. cõcedendo ꝙ possibibile sit cõtinuũ diuidi
ſm omne signũ: puta ſm omnẽ partẽ signatã ſm quã est di
Rñsio ro uisibile: negat tñ possibile eẽ ipsum esse actu diuisum: quia
ge. Baco ista diuisio est in potentia ⁊ in fieri: ⁊ nunꝙ̃ potest esse tota
nis. in facto esse: ⁊ tunc ad illas ꝓbatiões adductas in opposi-
tum concedit de quacunꝙ̃ potentia ad vnam facionẽ. i. ꝙ
potest fieri vna potentia: potest actu esse vna actione: non
tamen hoc sequitur de infinitis actionibus: cum quarum vnã
adducta ad actum necessario stat alia nõ adducta ad actũ.
sicut si calor infinitorum graduum esset acquisibilis infini
tis actionibus successiue: ita ꝙ vna actione tantum acq̃ra-
tur vnus gradus: ⁊ alia actione alius nõ sequitur potest ac
quiri infinitis actionibus: ergo actu possunt esse infinite ac
tiones sic est in proposito: quia ĩ continuo sunt infinite po
tentie ad infinita diuidi: cũ quarum vna reducta ad actum
necessario stat alia non reducta ad actum: patet: quia ẽ vna
potentia ad diuidi in duas partes primo: ⁊ data vna parte
est in potentia ad diuidi in duas alias primo: ⁊ sic in infini
tũ: l3 ꝙ̃ concedatur possibilitas ad diuidi in infinitas ptes:
non tñ conceditur possibilitas ad esse diuisum actu in infi
nitas partes. ¶ Cõfirmar̃ ista rñsio per Auer. super. 3.
phy. cõmẽto. 69. vbi assignat rationẽ illius ꝓbatiõis phi.
Cõfirma Quãtã ꝯtigit magnitudinẽ eẽ ĩ potẽtia tãtã ꝯtigit eẽ ĩ actu
tio. Quantum inquit Aristo. contingit potentia esse: ⁊ actu cõ
tingit tantũdẽ esse. Dicit Commentator ꝙ non est sic ĩ nu-
meris: propter hoc quod oẽs ille potentie que sunt ad par
tes magnitudinis sunt potentie eiusdem potentialitatis/ ⁊
eiusde3 rationis non sic est in numeris: vide ibi Commen.
Nam Auer. vult ꝙ non est simile de potentia ad magnitu-
dinem ⁊ de potentia ad numerum: quia potentia ad magni
tudinem puta vt octo est eiusdem rõnis cũ potentijs ad par
tes magnitudinis: ⁊ ideo quando potentia ad magnitudi-
nem vt octo est in actu: tunc omnes potentie ad partes ma
gnitudines sunt in actu: ⁊ sic patet ꝙ quãtuncunꝙ̃ magni
tudinem contingit esse in potentia tantam contingit esse in
actu: sed potentie ad numerum: puta centum: ⁊ potẽtie par
tis non sunt eiusde3 rationis: patet: q2 ex diuisione alicui⁹
continui causatur numerus: tunc dicitur numerus augeri:
qñ continuũ magis ac magis diuiditur: ⁊ cum iste potentie
ad diuidi non possint simul esse cum actibus: sic intelligen-
do ꝙ qñ continuũ diuiditur ĩ duas partes: ita ꝙ est actu di-
uisum: potentia ad diuidi in aliam patem non est simul ĩ ac-
tu: et sic de alijs: cu3 ergo ex diuisione continuum augeatur
numerus: ⁊ continuum semper sit diuisibile in infinitũ: nõ
sequitur ꝙ quantumcunꝙ̃ numerus contingit esse in potẽtia
tm̃ contingit esse in actu: quia ille potentie ad diuidi nunꝙ̃
possunt esse in actu: ⁊ sic numerus infinitus nunꝙ̃ erit in ac
tu: ⁊ sic ex isto dicto Cõmen. habetur ꝙ continuũ est diuisi
bile in infinitũ: ⁊ nullius continui datur minimum in actu:
nec oẽs ptes simul ĩ actu ꝙuis sit diuisibile in ĩfinitas ptes
¶ Ibi. contra istud. Hic doc. arguit ꝓbando ꝙ continuu3
simul possit esse diuisum in actu: ⁊ ꝓbat hoc sequi ſm rñsio- ꝯ. Roge.
nẽ datã a Rogerio: ⁊ rõ stat in hoc: possibile est cõtinuũ pu
ta. a. diuidi ſm partẽ. b. ⁊ ſm partẽ. c. ⁊ sic in infinitu3 siue
loquendo de partibus determinate: puta de ista signata et
de ista siue de partibus ideterminate: puta in actu signatis
sed aptis signari: sicut ergo possibile est. a. diuidi in. b. er-
go. a. potest actu esse diuisum in. b. ⁊ sicut potest diuidi ĩ. c.
ita potest actu esse diuisum in. c. ⁊ sic ĩ infinitum: ergo sicut
singulares puta añtis. s. a potest diuidi in. b. ⁊ in. d. ⁊ sic in
infinitum sunt vere: ergo ⁊ singulares consequentis erunt
vere. s. ergo. a. simul potest esse diuisum in. b. ⁊ in. c. ⁊ sic in ĩ
finitum. ¶ Ibi. ꝙ si dicis singularia ꝯsequentia repugna-
re: non aũt singularia añtis. i. ꝙ ⁊ si ista non repugnent con
tinuũ potest diuidi in istam: ⁊ in istam partem: ⁊ sic in infini
tum: tamen ista repugnant in consequente: v3 ꝙ iste partes
singulares possint simul esse in actu. ¶ Ibi: cõtra: ex ꝯpo
sibilibus nunquã sequuntur impossibilia: patet: quia sicut
ex vero non potest sequi falsum ex primo priorum: ⁊ ex pos
sibili nunquam potest sequi impossibile: sic ex compossibili
bus non sequuntur incompossibilia: sed ex singularibus il
lis sequuntur illa supple singularia: patet: quia si ista est ve
ra continuum potest diuidi in. a. ⁊ b. ergo. a. ⁊. b. possunt si-
mul esse in actu: ⁊ similiter si potest diuidi ĩ. c. ⁊. d. ⁊. e. ⁊. f. ⁊
sic de alijs: ergo illa possunt esse simul in actu.
¶ Ibi: sed respondetur aliqui respondent ad primam pro
positionem: scilicet istam: possibile est continuum diuidi se-
cundũ quodlibet signum ⁊c. quod potest accipi in sensu cõ-
posito: ⁊ tunc sensus est: scilicet ista propositio est possibilis
videlicet possibile est continuum diuidi secundum quodli-
bet signum: ⁊ est vera: ⁊ potest accipi in sensu diuiso. ⁊ tunc
est falsa: quia sensus esset quod continuum posset esse actu
diuisum: secundum quodlibet signum.
¶ Ibi. vel potest distingui: ista opinio dar̃ aliam responsio
nem dicẽs quod ista propositio: possibile est continuum di-
uidi secundum quodlibet signum: siue secundum quanlibet
partem: quod idem est: potest dupliciter accipi: scilicet col-
lectiue ⁊ diuisiue: primo modo propositio est falsa: quia sen
sus est: quod poss3 diuidi secundum quamlibet partem pos
set esse in actu: ⁊ sic continuum actu esset diuisum in infini-
tas partes: secundo modo propositio est vera: ⁊ sensus est:
quod continuum potest diuidi secundum quamlibet partẽ
successiue in infinitum.
¶ Ibi: posset etiam distingui: dicit ista opinio: quod si ly
possibile procedat signũ: tunc ista est falsa sic dicendo possi
sibile est continuum diuidi ſm quodlibet signũ ⁊ sensus est:
ꝙ simul potest esse vna potentia ad continuum respectu pre
dicati. i. ꝙ diuidi simul ſm quãlibet partem potest compe-
tere ꝯtinuo: sic ꝙ sit vna potentia in actu includens plures
potentias. i. ꝙ simul possit dari continuum diuisum in ĩfi-
nitas partes: ⁊ hic sensus est falsus. Si aũt ly possibile se-
quatur sic dicendo continuũ diuidi scđm quodlibet signu3
est possibile: propositio est vera ⁊ est sensus: ꝙ secundũ aliã
⁊ aliã potentiam ꝯtinuũ potest diuidi in aliã ⁊ aliam partẽ
in ĩfinitum successiue: ⁊ hic sensus est verus. ¶ Ibi: iste rñ-
siones nõ videntur multum logice. Tertia non ⁊c. hic doc.
improbat has tres rñsiones: ⁊ primo improbat tertiam: q2
non est logice dictũ: patet. q2 modus cõpositiõis: puta possi
bilitas: nõ vr̃ posse distribui ad plures possibilitates siue ĩ-

possibilitates pro pluribus instantibus: ⁊ non notaretur predicatum vniri subiecto pro aliquo vno instanti: patet: nam cum dico possibile est continuum diuidi sm̃ quodlꝫ signũ. ly quodlibet non distribuit partes pro alio ⁊ alio instanti: ita ꝙ dicatur possibile est diuidi sm̃ hanc partẽ in vno instanti: ⁊ possibile est diuidi scd̃m aliam partem in alio instanti: quia hoc signum distributiuum iunctum cum possibili debꝫ aliqñ verificari ꝓ oĩbus suppositis simul: sicut cũ dico possibile est oẽm hoiem esse albũ.i. ꝙ aliquando pro aliquo instanti posset verificari ꝙ oĩs homo sit albus. ¶ Nec secunda rñsio aliquid valet: quia illa nõ habet locuꝫ nisi accepto hoc signo oĩs in plurali: sicut ibi: oẽs apostoli dei sunt duodecim. Hic improbat scd̃am rñsionem nõ in se: qꝛ in re verum est qd̃ dicit: sed quia nõ est logice dicta: quia signuꝫ distributiuum sumptum in singulari non potest accipi de rigore sermonis collectiue sed quando accipitur collectiue est in nũero plurali. ¶ Ibi: nec rñsio pˀma videtur valere: qꝛ necesse est accipiendo extrema pro eodẽ tp̃e vel pro alio: quod possibilitas dicat modũ cõpositionis vnientis extrema. Doc. reprehendendo hanc primã responsionẽ dicit: ꝙ non est logice dicta: quia possibile non est modus propositiõis: sed est modus cõpositionis: ita ꝙ accipiendo ipsam in sensu composito sensus est ꝙ ista cõpositio est possibilis.s. possibile est cõtinuum diuidi. ⁊c. ⁊ hic est manifeste falsus: quia tunc denotatur: hoc qd̃ est diuidi sm̃ quolibet signũ actu esse ĩ ꝯtinuo ⁊ hoc est qd̃ dicit in ista litera. ¶ Ibi. Omittendo longas ⁊ prolixas euasiones illarum improbationũ ⁊c. Hic doc. negat hãc ꝓpositionẽ.s. possibile est continuum diuidi sm̃ qd̃libet signum: quia ista propositio signat compositionem predicati: scilicet diuidi secundum quodlibet signum cum subiecto: scilicet continuum determinatum per ly possibile: ⁊ significat illam vnionem pro aliquo vno nunc indeterminato: ⁊ est sensus quod diuidi secundum quodlibet signuꝫ pro aliquo vno nunc indeterminate potest competere continuo ⁊ hic sensus est manifeste falsus: ⁊ quia hec litera est aliqualiter obscura declaro eam incipiendo ibi: ⁊ tunc illa ꝓpositio esset vera: si talis ampliatio compositionis posset fieri virtute possibilitatis: non enim potestˀ fieri ampliatio ad plura nũc: vt nõ notetur possibilitas cõpositionis pro aliquo vno nũc: vult dicere ꝙ hic modus possibilitatis debet semper componere predicatum ⁊ subiectũ pro aliquo vno instãti siue extrẽa accipiantur pro vno ⁊ eodeꝫ instanti siue pro alio ⁊ alio instanti: exemplum primi possibile est hominem esse album: ita quod homo ⁊ album accipiantur in eodem instanti: exemplum secundi: vt cum accipio album pro vno instanti ⁊ nigrum pro alio instanti: vt cum dico possibile est album esse nigrum: de rigore sermonis modus possibilitatis vnit extrema pro aliquo vno instanti indeterminate. Si ergo hec esset vera possibile est continuum diuidi scd̃m qd̃libet signum: istud predicatum .s. diuidi scd̃m qd̃libet signũ pro aliquo instanti posset inesse continuo: hoc auteꝫ est impossibile: qꝛ quandocunqꝫ vnitur sibi predicatuꝫ pro aliquo: vel aliquibus singularibus: necessario sibi repugnat pro alijs: necesse est eñ sicut dicit prima respõsio ꝙ cũ reductione potẽtie: nõ tñ ad factũ esse: sed etiã ad fieri fiet alia potẽtia nõ reducta: nec ad actũ facti esse: nec etiã ad fieri: quia necesse est diuisione existente in fieri ⁊ in facto esse secundũ a. aliquod continuũ terminari per a. ⁊ ita illa potentia que est in illa parte continui: non reduci ad actum.

¶ Ibi. Sed si arguas quelibꝫ singularis est vera igitur et vniuersalis.i. continuum possibile est diuidi scd̃m partem a ⁊ scd̃m partem b. ⁊ sic in infinitum: tunc quelibet singularis est vera: ergo vniuersalis erit vera.s. ista possibile est cõtinuũ diuidi scd̃m omnẽ partẽ. ¶ Ibi. Posset dici ꝙ singulares sunt vere: non tñ cõpossibiles ⁊ vtrũqꝫ requiritur ad possibilitatem vniuersalis: vult dicere doc. ꝙ data q̃cunqꝫ singulari illa erit vera: nõ tñ iste singulares sunt simul compossibiles vt supra patuit: ⁊ tñ requiritur ad hoc ꝙ vniuersalis sit vera: ꝙ nõ tm̃ singulares sint vere: sꝫ ẽt cõpossibiles. ¶ Ibi. Contra simul hec est vera continuũ potest diuidi secundũ a. ⁊ scd̃m b. ⁊. c. ⁊ sic de quolibet alio singulari simul: ⁊ sic sequitur ꝙ non sint incõpossibiles. Et si dicas ꝙ singulares sunt compossibiles accipiendo potentiaꝫ: sed nõ actũ terminantem potentiã pro eodem.i. ꝙ quãdo dico possibile est simul continuũ diuidi scd̃m a. ⁊ scd̃m b. si intelligatur ꝙ potentia est ad diuidi secundũ a. ⁊ ad diuidi scd̃m b. ꝯcedatur quia possunt esse plures potentie: puta ad a. ⁊ b. ⁊ c. Si ãt ĩtelligatur sm̃ actũ terminantẽ potentiã pro eodẽ sic ĩtelligẽdo possibile est continuum diuidi sm̃. a. ⁊ simul diuidi secũdum. b. actu negatur. Sequitur in littera: puta est simul possibile diuidi continuum secundũ. a. ⁊ sm̃. b. ⁊. c. non tamẽ est possibile simul diuidi sm̃. a. ⁊. b. ⁊. c. i. ꝙ loquendo de rigore sermonis cum dico est simul possibile continuum diuidi secundum. a. ⁊ sm̃. b. vt ly simul precedit possibile est vera ⁊ habet sensum primo modo dictum. Si vero dicatur possibile est continuum simul diuidi sm̃. a ⁊. b. tunc sensus est falsus: ⁊ habet sensum secundo modo dictum. nam cuꝫ dico simul possibile est ⁊c. ly simul determinat potentiam siue possibilitatem: cum vero dico possibile est simul diuidi ly simul determinat actum. ¶ Ibi. arguo ꝙ non oportet accipere possibilitatem diuidendi pro eodem nunc: ad hoc vt vniuersalis sit vera. Hic doc. arguit contra illud quod superius dixit ibi: omittendo longas ⁊ ꝓlixas euasiões ⁊c. vbi dixit: ꝙ ista propositio possibile est continuum diuidi secundũ quodlibet signum est falsa: quia significat illam vnionẽ pro aliquo nunc indeterminato: hic vero vult probare qd̃ ad hoc vt hec vniuersalis sit vera.s. possibile est continuum diuidi sm̃ quodlibet signum: non sit necesse predicatũ vniri subiecto pro aliquo vno instanti: quia singulares absolute enũciantes p̃dicatũ de singularibꝰ sufficiẽter enũeratis ĩferũt vniuersale absolute enũciãs idẽ p̃dicatũ. ¶ Ibi. Rñdeo qd̃ singlãres ꝓpositiões de possibili absolute sũpta: nõ ĩferũt vniuersalẽ formalit̃ de possibili: sed est fallacia figure dictionis a pluribus determinatis ad vnam. Hic doc. dicit ꝙ licet aliquando singulares absolute sumpte ĩferant vniuersalem absolute sumptam: vt Francis. currit ⁊ Johãnes: ⁊ sic de alijs: ergo omnis homo currit: non tamen singulares determinate per possibile formaliter inferunt vniuersalem de possibili: idest ꝙ talis vniuersalis de possibili non infertur consequentia formali et si aliquãdo inferatur consequentia materiali: quod autem non inferatur ꝯseq̃ntia formali: patet in ista: possibile est continuum diuidi sm̃ istã partẽ: ⁊ sm̃ istam: ⁊ sic de alijs: ergo possibile est absolute diuidi sm̃ omnẽ partẽ: est ei fallacia figure dictiõis a pluribus determinatis ad vnam: vt patet in tertio modo fallacie figure dictionis: vt dicendo animal est Franciscus: aĩal est Johãnes. ⁊ sic de alijs. ergo animal est omnis homo nõ sequitur quia arguitur a pluribus determinatis ad vnã determinatam: quia ex quo animal equaliter se habet ad oẽm hominem: cum dico animal est Franciscus: ly animal tãtũ supponit pro Francisco: ⁊ sic de alijs: cum vero dico aĩal ẽ omnis homo supponit de facto pro pluribus: ⁊ sic descendendo sub predicato sequeretur quod ista esset vera: aĩal est hic homo: ⁊ hic homo: ⁊ sic de alijs quod est falsuꝫ. Sic est in proposito: arguitur eĩ a pluribus instantibus ad vnũ instans: vt cuꝫ dico possibile est continuum: diuidi sm̃ vnã partẽ pro instanti .a. et possibile est ipsum diuidi secundũ aliã pro instanti. b. ⁊ sic de singulis: ergo possibile est absolute ipsum diuidi sm̃ omnem partem: pro aliquo vno instãti determinato. ¶ Ibi. Ista est rõ q̃re a p̃missa de possibili vt nunc ⁊ alia de possibili pro alio nunc: non sequitur conclusio de possibili simpliciter ⁊ absolute: quia premisse ille non significant ex forma sua extrema vniri ipsi medio: nã premisse semper significant ex forma extrema vniri pro aliquo vno instanti: vt patet discurrẽti per omnes silogismos modo premissa sumpta pro vno instanti ⁊ alia sumpta pro alio instanti ex forma non significant extrema vniri posse ⁊ sic non sequitur absolute conclusio de possibili. ¶ Ibi: et si queras qualiter sint accipiende singulares de possibili vt sufficienter inferant vniuersalem: dico ꝙ oportet eas accipi in compositione specificata pro eodem nunc indeterminato: puta possibile est diuidi secundum. a. pro aliquo nunc ⁊ possibile diuidi secũdum. b. pro eodem: ⁊ sm̃. c. pro eodeꝫ ⁊ sic de singulis: ⁊ tũc seq̃tur vniuersalis ⁊ aliter non.

¶ Ibi. Et si arguas ꝙ iste singulares sunt alterius vniuersalis: hic arguit Doc. ꝙ cum dico possibile est continuũ diuidi secundũ vnam partem pro instanti. a. ⁊ secundũ aliaꝫ ꝓ instanti. b. sunt singulares huius vniuersalis.s. ꝙ possibile est continuũ diuidi secundũ omnem partem ꝓ alio ⁊ alio instanti: ⁊ iste singulares possibile est continuum diuidi secundũ partem. a. ⁊ secundũ partẽ. b. ⁊ sic de alijs videntur singulares huius vniuersalis: ergo possibile est continuum diuidi sm̃ oẽm partẽ: ⁊ si sic: vr̃ falsum dicere.s. ꝙ iste singulares primo mõ sumpte sint singulares huius vniuersalis: scd̃o mõ sumpte.s. ergo possibile est continuũ diuidi sm̃ oẽꝫ partẽ. ¶ Ibi. Rñdeo ꝙ differũt sm̃ vocẽ. Dicit doc. ꝙ ĩ re

Egregia explanatio litere doc.

iste singulares sunt idem.s.possibile est continuū diuidi se
cundū partem.a.⁊ secundū partez.b.⁊ possibile est secūdū
partem.a.diuidi pro vno instanti:⁊ possibile est ipsuz diui-
di secundum partem.b.pro eodem instanti:⁊ si differunt tā
tuz secundum vocez differunt. ¶ Ibi.⁊ si dicas quod etiā
hoc modo specificando ⁊c. Hic doc.intendit probare: qđ
ēt sit possibile continuum diuidi secundum omnem partez
pro aliquo vno instanti siue determinato siue indetermina-
to:⁊ pono pro exemplo lineam pedalez:⁊ certum est quod
possibile est ipsā diuidi pro instanti.a.quero tunc an simul
repugnet ipsam diuidi in aliaz partem pro eodem instanti:
⁊ sic de aliĳs:si sic hēo propositū:quia possibile est ipsaz di
uidi secundū quanlibet partez pro eodem instanti. Si vero
repugnat:quero que sit illa pars que repugnat:aut ē illa q̄
accipit punctum immediatū vt exēpli gratia:si linea peda-
lis diuidatur in puncto.a ⁊ simul potest diuidi ī puncto.b.
si repugnat sibi simul diuidi in puncto.a.⁊ ī puncto.b.quia
vt est diuisibilis in puncto.a repugnat sibi simul posse diui
di in puncto b.⁊ si hoc repugnat:aut ideo est:quia punctū
b.est immediatum puncto .a.⁊ hoc non est ponendum cum
puncta non sint īmediata ad inuicem:aut ergo potest diui-
di in.c.quod est mediatum ipi .a.ergo si non repugnat ipm
diuidi in.a.nec repugnabit simul posse diuidi in.b.⁊ hoc est
quod dicit. ¶ Ibi.rn̄deo dico quod cuilibet singulari acce
pte vel acceptibili:nulla singularis accepta vel acceptabi-
lis repugnat īdeterminata compōne pro eodez nunc:tamē
cuicunqꝫ accepte repugnant infinite īdeterminate:patz qꝛ
si mille diuisiones fierent respectu signorum determinatoꝝ
in eodez instanti simul ille mille diuisiones non repugnarēt
intˀ se nec vna vni:nec vna pluribꝰ:tamē cū hoc stat qđ sint
infinite indeterminate que repugnent istis respectu eiusdez
instantis:⁊ ratio assignata est ī prima rn̄sione:quia cū vna
potentia reducitur ad actum non simul oēs pn̄t reduci ad
actum:quia continuuz cū diuiditur:diuiditur in semper di
uisibilia:⁊ ideo nūqꝫ potest compleri tota diuisio:si vero di
uideretur in indiuisibilia.essent omnes potentie ad illa īdi
uisibilia reducibiles ad actum. Sequitur in lr̄a.huius simi
le non hr̄ faciliter in aliĳs bene.n.potest poni exemplum vbi
quelibet singularis est possibilis:⁊ tamen vniuersalis nō ē
possibilis:quia aliqua vna singularis alicui vni singulari ē
incompossibilis:sicut possibile est oēm colorem tibi inesse:
hec est impossibilis:quia aliqua vna determinata singularꝭ
alteri determinate repugnat:sicut te esse album repugnat
isti te esse nigrum. Tamen ponamus qđ iste non posset por
tare decem lapides sed nouem tantum ⁊ sint illi lapides de
cem equales :ista propositio possibile est oēm lapidem por-
tari ab isto falsa est:non quia aliqua singularis in se sit fal-
sa :nec quia aliqua singularis determinata sit alicui alteri de
terminate incompossibilis.sed aliquibus determinatis ē
aliqua indeterminata incompossibilis:quecunqꝫ enim no-
uem singularia sunt cōpossibilia:⁊ decimū indeterminate ē
incōpossibile eis.i.quod si ponamus decem lapides equa-
les quilibet illorum potest esse octauus vel nonus:vnus er
go illorum indeterminate sumptus potest dici nonus ⁊ de-
cimus:positis ergo nouē lapidibus determinatis decimus
īdeterminate sūptus q̇cunqꝫ sit ille est incompossibilis eis:
vult dicere doc.quod ponēdo casū quod sortes posset por-
tare nouē lapides tantum ⁊ nō plures:sint decē lapides eq̄
les:tunc ista vniuersalis de possibili erit falsa:⁊ tamen erūt
oēs eius singulares determinate vere:sꝫ ista iste potest por
tare oēm lapidem est falsa:et ista est vera iste potest portare
istū lapidem:⁊ istuz:⁊ istum vsqꝫ ad nonum:sed si dicas pōt
portare ⁊ istum decimuz:ista erit īcōpossibilis illis nouē:et
tamen īdeterminata.quia non est lapis signatus quem non
possit portare:tn̄ vnum nō pōt portare:⁊ est decimus:sit q̇-
cunqꝫ illorum decimus:quia non magis vnus q̄ꝫ alius est
decimus:quia si incipis numerare ab vno decimus erit īcō
possibilis aliĳs:⁊ si īcipias numerum ab illo alius erit deci-
mus:⁊ ille erit īcōpossibilis aliĳs. Et isto modo dꝫ ītelligi re
sponsio Com.superˀ primo de gene.t.c.9.qui dicit quod fa
cta diuisione ī vno puncto prohibetˀ fieri in alio puncto:sˀ
quidem in alio determinato signato:vel signabili:sed ī alio
īdeterminato:quia omnes diuisiones ī continuo simˀ esse ē
īpossibile:vn̄ sic ait. Et ideo videmus quod cuz diuisimus
magnitudinem sup aliqꝫ punctum:ꝙ īpossibile est quod di
uisio cadat super aliud punctum cōsequens illud punctum
quod erat possibile añquam diuisio eadem caderet sup illđ
punctum sicut erat possibile in illo puncto:sed cum diuisio
cecidit super illud primum statim fuit destructa ptās diui-
sionis in secundo. Cum igitur acceperimus aliud punctū
possibile erit vt magnitudo diuidatur super ipm quocūque
loco voluerimus:sed cum magnitudo fuerit diuisa sup pū-
ctum:⁊ in aliquo loco:tunc impossibile erit vt diuidatur su
per secundum punctū in loco quo voluerimus:cum impos
sibile est vt diuidatur super punctū consequens primū:hec
ille. ¶ Ibi. Et tunc rn̄detur ad argumentum factum con-
tra me prius de mediato ⁊ īmediato quod ēt fit contra eū
supple Com. Dico quod non est dandum diuisionem fieri
in aliquo immediato:sed in aliquo mediato:non tamen detˀ
minato:siue signato:siue signabili:sed indeterminato:sed ꝙ
cūqꝫ determinatum mediatum accipiatˀ posset diuisio stare
secundum illud signum:simul cuz diuisione secundum istud
signum:repugnabit tn̄ diuisioni isti diuisio secundum aliud
signum mediatum secūdum aliquid.s.quod non est in conti-
nuo determinato ad hoc indiuisibile:⁊ vult dicere in senten
tia qđ licet oēs singulares signate:⁊ signabiles respectu
eiusdem instantis sint compossibiles.alique tamen sunt il-
lis īcompossibiles pro eodem instanti ⁊ ille sunt indetermi
nate ⁊ nō possunt esse ille que respiciunt pūctum īmediatū
quia nullum est sed sūt ille que respiciunt puncta īdetermi-
nata mediata q̄ sunt in continuo:⁊ non sūt diuisiones detˀ-
minate respectu eiusdē instantis:vt sūt alie date ⁊ accepte:
⁊ hoc est quod dicit:repugnabit tn̄ isti diuisioni facte secun
dum signum determinatum diuisio secundum aliud signuz
mediatū aliquod.s.qđ non est in continuo determinatuz ad
hoc indiuisibile idest ad hoc instās vt sunt alie date.

¶ Ibi. Si queras de ista propositione:possibile est conti-
nuū diuidi secundum quodcūqꝫ signū ista potest cōcedi:qꝛ
hoc signū quodcūqꝫ:nō tantum est distributiuū:sed etiaz p-
titiuū. Tota.n.difficultas huius lr̄e est de hoc signo quod-
cūqꝫ:⁊ de hoc signo quodlibet.⁊ dicit doc.ꝙ ly qđcūqꝫ non
reqrit de necessitate predicatum vniri subiecto pro eodem
instanti vt cū dico possibile est continuū diuidi secundum ꝙ
cunqꝫ signum:nam cum dico diuidi ⁊c.potest verificari de
alia ⁊ alia parte cōtinui pro alio ⁊ alio īstāti:sed hoc signū
qđlibet:siue hoc signū oē ⁊ huiusmodi de rigore sermonis
requirit predicatum vniri subiecto pro eodem īstāti. Ex
quo.n.hoc signum quodcunque est distributiuum quantita
tis discrete ⁊ non cōtinue:⁊ iō simul est signum distributiuū
⁊ partitiuum:⁊ iō nō requirit oēs suas singulares simul es-
se veras pro eodem instanti:sed hoc signum quodlibet ⁊ oē
sunt signa distributiua:⁊ sic requirūt suas singulares copu-
latiue ⁊ simul esse veras pro eodez instāti. ¶ Ibi. De hoc
autem signo quilibet est dubium:vtrū significet idem cū eo
qđ est omnis:vel cum eo quod est quicunqꝫ:⁊ qđcunqꝫ hoꝝ
ponatur dicenduz est de illo sicut de illo cui equiualet: vult
dicere.quod hoc signum quilibet siue cōfundat sicut ly oīs
vel sicut ly quodcūqꝫ non est curandum:si tamen confūdat
vt ly omnis.s.distributiue cōsequenter dicenduz est:sicut đ
hoc signo oīs:si autem confundat vt ly quodcūqꝫ conseq̄n
ter dicendum est:sicut de hoc signo quodcūque.. Cum .n.di
cimus continuū est diuisibile secundū ꝙlibet signū:si ly qđ-
libet confundat sicut hoc signū oē ꝓpositio est falsa: qꝛ tūc
signatˀ hoc p̄dicatum quod est diuidi scđm oēz partē vniri
subiecto pro eodē īstāti:si vero confūdat vt hoc signū quod
cunqꝫ:tūc propositio est vera:qꝛ significatˀ p̄dicatum vniri
subiecto pro alio ⁊ alio instāti. Tamen quicquid sit cum de
intellectu cōstat nulla ē vis faciēda ī nomine. ¶ Ibi ad se
cūdā ꝓbationem illius antecedentis. Nūc doc.rn̄det ad se-
cūdā ꝓbationem huius antecedentis.s.successiuū cōponi.
tur ex indiuisibilibꝰ:⁊ probatio est ibi circa principium.q.1.
Secundo probo idem:qꝛ successiui nihil est actu nisi indi-
uisibile:ꝓ intelligentia huius probationis pono ꝙ motus
successiuus sit per spacium vniꝰ hore:certum est ꝙ ille mo-
tus non pōt dici in actu nisi rōe alicuiꝰ īdiuisibilis siue mu
tati esse:quod idem est:qꝛ omnes partes vel sunt preterite:
⁊ sic fluxe:vel sunt future:⁊ sic fluende:ergo si aliquis mo-
tus est in actu erit ꝑ aliquod indiuisibile cuius īdiuisibi-
lis datˀ p̄mū ⁊ vltimū sui esse:vt supra patuit.q.1.pn̄tis.d.⁊
ꝓbat quod ps motus diuisibilis si actu esset:eēt successiua
⁊ non successiua:ꝙ pꝫ:qꝛ duz actu est nō hꝫ esse fluens sed
permanens:⁊ cū sit successiua non esse permanens:⁊ sic suc
cessiua ⁊ non successiua:⁊ sic patet qūo successiui nihil est ī
actu nisi diuisibile:ergo totum successiuum erit compositūz
ex indiuisibilibus :consequentia probatur :ibi:illo igitur ī-
diuisibili non existente actu:sed raptum trāseunte:quero qđ

succedit sibi ⁊c. Cum dicit de indiuisibili raptim transeūte debet intelligi vt supra expositū est de successione eui.q.prima p̄sentis.d. Nam instans raptim trāsiens sic intelligit̄ quod primū instans mensurās aliquid transit: ⁊ aliud immediate succedit: ⁊ illo transeunte aliud immediate succedit: ⁊ sic in infinitum. Querit ergo quid succedat indiuisibili si indiuisibile habetur propositū ꝙ cōtinuum est cōpositū ex indiuisibilibus: si non succedit sibi aliud indiuisibile: ergo continuum non erit in actu: quia indiuisibile eius non est in actu: ⁊ sicut assumptum est successiuum non est in actu: nisi quia aliquid indiuisibile eius est in actu. ¶ Ibi. Ad secundā probationem illius añtis. Doc. primo recitat rñsio. Ochā in quarto. in tractatu de euchari. q̄ dicit ꝙ indiuisibile nihil est nisi carentia continui: ita ꝙ nihil formaliter est instans nisi carentia successionis continue: ⁊ ita punct⁹ est tantū carentia longitudinis: ⁊ tunc neganda est illa ꝓpositio. s. ꝙ successiuum p̄cise habeat esse: quia suum indiuisibile sit: immo p̄cise habet esse suum successiuum: q2 pars eius fluit. ¶ Ibi. Pro ista positione vident̄ multa facere. Probat Ocham ꝙ punctus sit tantum priuatio: quia posita sola linea ⁊ circumscripto oī alio a linea ipsa est terminata: nec videt̄ quod possit deus separare finitatem siue terminationem a linea: nec per cōsequens punctū: qđ nō videt̄ esse probabile si punctus esset alia essentia a linea: quia de⁹ potest separare vnum absolutum ab alio. ¶ Ibi. Similiter si essent due essentie absolute: non videretur possibile quō fieret aliqđ vnū ex eis nisi vnū alteri accideret: non enim sunt vnum secundum identitatem perfectā: quia ponuntur due essentie absolute: nec vnum tertium cōpositum ex eis: quia neutrum respectu alterius est actus aut potentia.

Ocham i 4. tracta. d euchar.

¶ Ibi. Similiter indiuisibile haberet esse ⁊ nō esse: absq̄ generatione ⁊ corruptione. Hec ratio Ocham stat in hoc: quod si punctus esset quid absolutum positiuū: esset terminus generationis ad quem ⁊ terminus generationis a quo ita ꝙ per se posset generari ⁊ corrūpi: ꝙ est falsuz: ⁊ ꝙ non possit per se generari probat: quia si aliqua linea diuidatur in puncto ipsa diuisa statim sunt vbi duo puncta: ⁊ sic punctus qui ibi non prefuit generatur: sed falsuz est ꝙ diuidēs lineam generet punctum. Similiter de figura incisionis videt̄ per auctorem sex principiorum: quod nō sit aliquid positiue dictū: ⁊ tñ ibi est superficies ī actu q̄ prius nō fuit ī actu ¶ Ibi. Rñdeo ad has instantias tenēdo ꝙ punctus sit aliquid positiuū de p̄dicamento quantitatis. Ad primā instātiam dico ꝙ lineā esse terminatam potest dupliciter intelligi: primo positiue: secundo priuatiue siue negatiue. Primo modo est terminata per punctū positiuum. Et secundo modo est tñ terminata negatiue. i. ꝙ ipsa linea sine pūctis positiue non habet aliquem terminū actualem. ¶ Ad secūdā instātiā dico ꝙ si linea est prior pūcto ⁊ punctus non identificet̄ sibi realiter: ꝙ deus posset facere ipsam sine puncto: q2 oē absolutum prius alio: realiter distinctū ab illo p̄t esse sine posteriori: vt infra patebit in isto secūdo. d. 12. q. 2. Si vero punctus idētificat̄ realiter ipsi linee: nō posset deus facere lineam sine puncto. ¶ Ad tertiā instantiā dico ꝙ si punctus esset aliud a linea accideret ipsi linee: nec ex hoc diceretur lineā proprie cōponi ex linea ⁊ puncto: sed pūct⁹ esset in linea tñ vt terminans. ¶ Ad quartā instantiaz dico ꝙ nō sequitur ꝙ punctus per se generet̄: q2 de necessitate concomitatur ad generationē alterius puta linee: sicut etiā relatio intrinsecus adueniens de necessitate concomitatur ad generationem alterius puta termini vel subiecti: vt pz de similitudine: ⁊ similiter hecheitas de necessitate concomitatur ad aliquam substantiam genitā: ⁊ sic dico quod generans lineam actu concomitanter generat puncta. Si ēt diceret̄ ꝙ in tali diuisione gñet̄ pūctus p se nō esset forte inconueniens: q2 ad ip̄m generādū sufficeret subita actio. Ad aliud de figura incisionis: vide in. 6. principiis attributis Scoto: vbi querit an figura causata per incisionē puta in lapide dicat aliquid positiuū: ⁊ ibi subtiliter probat̄ ꝙ sic ⁊ sic falsū est qđ dicit Ochā. Et qđ dixi de pūcto in linea ꝙ sit q̄d positiuū: hoc idē dico de mutato esse ī motu: ⁊ de istāti in tp̄e. ¶ Ibi. Sed cōtra istud tūc seq̄t̄ ꝙ generatio substātie q̄ non est p se terminus cōtinui nihil erit: vel saltez in nihilo: quia non est eius aliqua mēsura positiua: ⁊ ita est de illuminatione: ⁊ de oībus mutatiōibus subitis que nō sunt per se termini motus. Hic doc. arguit contra Ochā: ⁊ probat ꝙ istās tp̄is sit aliquid positiuū: ⁊ rō stat in hoc: nā sm̄ Ochā substātia q̄ est terminus gñationis mensurat̄ istāti temporis: similiter generatio substātie mensurat̄ instanti tp̄is modo si mensuratum aliquid positiuum etiam mensura de necessitate erit aliquid positiuum: est enim absurdum dicere priuationem aliquam vere mensurare ens positiuum: q2 vt vidimus supra p̄senti. di. q. 2. ⁊ 3. mēsura debet esse certior mensurato ꝙ non contingeret si esset priuatio: cum priuationes tantū cognoscant̄ per habituz: tenebra eñ cognoscit̄ per lucem: sicut apparet scđo de aīa. t. c. 103. ꝙ visus est tenebre perceptiuus qñ. s. lux non est p̄ns. Dicit ergo doc. sic in textu: tunc sequitur ꝙ generatio substantie que nō est per se terminus continui nihil erit: q2 si mensura ipsius nihil est: ⁊ mensuratum nihil erit quod est inconueniens. Sequitur vel saltem in nihilo: id est ꝙ generatio substantie vel ipsa substantia genita erit in nihilo tanq̄ȝ mensuratum positiue in mensura que nihil est: ⁊ sic ipsa substantia nihil esset vel generatio ipsius: q2 etiā non est eius aliqua mensura positiua. Sequitur: ⁊ lz posset euadi de mutationibus que sūt termini motuuz ⁊ fiunt in instanti sicut nihil in nihilo vel p̄uatio continuitatis in priuatione continuitatis. Hic. d. qđ duplex est mutatio quedam est per se terminus motus: sicut Mutatio duplex
cum acquiritur caliditas vt octo vltimus gradus caliditatis acquirit̄ per mutationem ⁊ in instanti: ⁊ talis mutatio sic acquisita dicitur termin⁹ motus ad quē terminat̄ mot⁹ precedentium graduum: tunc dicit ꝙ instantia que mensurant hm̄ōi mutationes sunt nihil: q2 ⁊ ipsa mutata esse sunt nihil: ⁊ sic ipsa mutata esse essent in nihilo tanq̄ȝ mensurata q̄ nihil sunt positiue in suis mensuris: que similiter nihil sūt positiue tamen de istis videt̄ absurdum que non sunt per se termini continuatis alicuius continui: q2 nihil sunt cōtinui nec priuatiue nec positiue: ⁊ per consequens tales mutationes non dicuntur priuatio continuitatis motusq̄ priuatio fit in istāti tp̄is: qđ instās est p̄uatio cōtinuitatis tēporis.

Doc. arguit ꝯtra ocham

¶ Ibi. Preterea sm̄ ph̄m scđo posteriorū: rō linee est ex pūctis. hoc est in rōne essentiali linee cadit punctus: que rō đr de linea in primo mō dicēdi p se nulla aūt priuatio ꝑtinet per se ad rationē essentialem positiui: ergo punctus nō erit priuatio. ¶ Ibi. Preterea ex eodē sequit̄ ꝙ si punctus tm̄ est priuatio continui q2 terminat continuum etiam linea tm̄ erit priuatio: quia terminat superficiem ⁊ superficies similiter: quia terminat corpus: semper enim terminatum diffinitur per terminum: ⁊ positiuum nō includit essentialiter priuationem.

¶ Ibi. Similiter sequitur idem ꝑpter aliud mediū: q2 tūc linea tm̄ erit carentia latitudinis: ⁊ superficies tantum carentia profunditatis: si verū sit ꝙ punctus sit tantū carentia longitudinis: ⁊ tunc non erit nisi vnica dimensio que ponet̄ corpus: cū tñ illa dimēsio q̄ đr profunditas posset alio respectu dici latitudo: iste eñ tres dimensiones distinguuntur sm̄ imaginationē triū linearū se intrinsecantium in eodē puncto: ⁊ sic fiunt tres dimensiones illis tribus lineis: q2 sm̄ illas fit longitudo in tali figura ⁊ latitudo ⁊ profunditas: q̄ notatur in illis tribus lineis fieri: ⁊ si corpus cōponatur illis tribus lineis: cum corpus sit quid positiuum: sequitur ꝙ linee non sint quid priuatiuuz: quia tunc positiuū componeret̄ ex priuatiuis. Et hoc ēt sequitur vlterius incōueniēs: ꝙ si superficies est tm̄ priuatio ꝓfunditatis quō erit punctus p̄uatio p̄uationis si punctus sit quid priuatiuum: priuatio eñ p̄uationis est habitus ei oppositus: sicut p̄uatio cecitatis est visus: si igit̄ punctus est priuatio p̄uationis: igit̄ punctus erit quid positiuum.

¶ Ibi. Preterea sm̄ superficiem insunt multe qualitates corpales ⁊ sensibiles. Hec rō stat in hoc: quia ex quo qualitates sensibiles sunt vera entia positiua ⁊ fundantur in superficie: ergo superficies erit ens positiuum. Sequitur: figura etiam propriissime sequitur speciem siue superficiem: nam ipsa figura que sequitur ad superficiem per incisionez ⁊ fundatur in ipsa cum sit ens positiuum seq̄tur etiā ꝙ ipsa superficies erit ens positiuum. ¶ Ibi. Si autem dicatur ꝙ indiuisibile per quod successiuum habet esse est tantum in potentia. Hic doc. recitat respōsionem quorumdam ad rationem principalem dicentium quod illud indiuisibile: per quod successiuum habet eē: non est aliquod ens in actu: sed tm̄ ens ī potentia: q2 secundum istos ī linea sunt quodāmodo īfinita puncta ī potentia: ⁊ sic ī tempore īfinita īstantia. ¶ Ibi. Hoc nihil iuuat. q2 adhuc argumentū procedit: q2 instans eo modo q̄ est ī toto eo mō fluit: q̄ro igit̄ qđ succedit instanti fluenti aut succedit aliud instans ⁊ ht̄ ꝓpositū: q2 tp̄s cōponitur ex īdiuisibilib⁹: aut tp̄s: ⁊ tūc successiuū nō

erit quia successiuũ non hꝫ eẽ: nisi quia eius indiuisibile est.

Ad argũ principale. ¶ Ibi. Rñdeo ad argũ. Hic doc. soluit argũ principale: ꝛ concedit ꝙ successiuum dicitur esse in actu per indiuisibile vt supra declarat in presenti. d. q. 2. ꝛ cum infertur vltra ꝙ qñ indiuisibile raptum trãsit: vt puta qñ desinit esse quid sibi succedit. d. doc. ꝙ ad illud indiuisibile immediate succedit pars continue fluens: ꝛ sic qñ mutatum esse in motu trãsit: tunc sibi succedit aliqua pars motus que est immediata illi. Et cũ dr̃ postea ꝙ illa pars motus est successiua ꝛ successiuum non est in actu nisi per indiuisibile: dico ꝙ illa pars non est in actu nisi per aliquod indiuisibile cõtinẽs ipsam partem motus. Sed illud indiuisibile non succedit immediate indiuisibili trãseunti: ꝛ sic patet ratio ad argũ. ¶ Ibi. Et si obicis hic arguit doc. qꝛ si continuum successerit puta ad instans temporis tunc tp̃s non se hẽret vniformiter ꝛ equaliter ꝛ vbiqꝫ qđ patet quando instans positiuum est: tempus est: ꝛ ipso instanti transeunte tp̃s nõ est: quia aliqđ eius indiuisibile non est. ¶ Ad hanc obiectionẽ pꝫ responsio ex supradictis: qꝛ tempus medietatis hore dr̃ esse: quia instans continuat illas partes: ꝛ licet vltimuꝫ instans illius temporis trãseat ad quod immediate sequitur tp̃s alteriꝰ medietatis hore: illđ tp̃s sequẽs dr̃ eẽ actu: qꝛ ẽ ibi instans cõtinuãs ptes illius: ꝛ sic equaliter se hꝫ. Doct. tñ declarat ly vniformiter. Ibi. Rñdeo sicut linea ꝛc. linea ei hꝫ esse in partibus linee vt in vltimis. Dicimus eñ ꝙ illud est continuũ cuius vltima sunt simul siue cuius partes vltime sunt simul: ꝛ habet esse in punctis tanqꝫ in terminis puncta eñ terminãt lineam. Hoc idẽ dico de tpe: qꝛ tẽpus vnius hore habet eẽ in partibus tpis tanqꝫ in vltimis: dicimꝰ eni tp̃s hore esse cõtinuũ: puta quia vltimũ medietatis hore et vltimũ alterius medietatis hore sunt simul ꝛ sic hꝫ esse in partibus sicut in vltimis ꝛ in instãtibꝰ tanqꝫ in terminis. Si ergo intelligatur sic: ꝙ tp̃s habet esse vniformiter i partibꝰ admittit̃: qꝛ dato quocũqꝫ tpe habet esse i partibus tanqꝫ in vltimis: si ꝟo intelligat̃ ꝙ equaliter habeat eẽ in instantibꝰ tanqꝫ in terminis admittatur: qꝛ dato quocunqꝫ tpe equaliter hꝫ esse in istanti tanqꝫ in termino. Sequit̃: sed si ꝑ vtriqꝫ simul non habet esse vniformiter: pꝫ: quia vt in partibus habet esse vt in vltimis ꝛ in instãtibus habet tantum esse: vt in terminis. ¶ Ibi. Ad ꝓbatiões alterius añtis de partibus minimis. Nunc Doc. rñdet ad ꝓbationes alteriꝰ añtis qđ fuit tale continuũ componit̃ ex minimis: ꝛ ꝓbatio talis añtis est circa pricipium. q. ibi. Secunda via est: quia componitur ex minimis: vbi sic arguit ꝓbando ꝙ successiuum nõ sit continuũ: successiuum componitur ex minimis: igitur non est continuũ: consequentia probatur: quia minimum simpliciter non habet partem ex qua sit: quia tunc illa esset minor eo igitur ẽ oĩno non quantũ: quia omne quantũ habet partem minorẽ se: sed non quãtũ non potest continuari non quanto. i. ꝙ indiuisibile non põt continuari indiuisibili vt supra expositum est. q. 1. ꝛ. 2. huiꝰ distin. ergo minimum non potest continuari alteri minimo: ergo si successiuum sit compositum ex minimis non erit cõtinuum. Añs ꝓbatur auctoritatibus ꝛ rõne. s. ꝙ successiuũ componatur ex minimis: prima auctoritas ẽ phi i p̃mo phi. t. c. 26. vbi rationes sue videntur contra Anaxagorã initi isti principio: ꝙ est accipere minimum naturale: vt minimam carne ꝛ minimum ignem ꝛ. 38. qui textus sunt clari cuꝫ com. Seqtur: sed secundum ipsum. 6. phi. t. com. 4. ꝛ 17. eiusdem rationis est ipsum motũ ꝛ magnitudinem ꝛ tẽpus componi ex indiuisibilibus ꝛ diuidi in eis: igr̃ oportebit ponere minimum motũ ꝛ minimũ tps: sicut permanens minimum. In textu eñ. 4. sic habetur ꝛ rõ eadem est in magnitudine ꝛ tpe ꝛ motu. s. qñ sunc composita ex indiuisibilibus: ꝛ ꝙ diuiduntur in indiuisibilia: aut ꝙ nullũ coꝝ ẽ talext ibi Cõmen. rõ inquit eadem est in hoc in tribus sp̃ebꝰ continui. s. in magnitudine ꝛ motu ꝛ tpe: qñ illud quod cõtingit in aliquo eorum contingit in reliquis. s. ꝙ si vnũ fuerit indiuisibile: sequit̃ ꝙ reliqua sint indiuisibilia composita ex indiuisibilibus: ꝛ si fuerit vnum cõpositũ ex diuisibilibꝰ: sequitur ꝛ reliqua sint talia: hec ille. Hoc idem habetur t. 17. Et cũ omnis inquit magnitudo etiã est continua: qñ eisdẽ partibꝰ ꝛ equalibꝰ diuiditur tp̃s ꝛ magnitudo. Vide ibi Cõmẽ. ¶ Sequit̃. Idẽ vr̃ haberi a phõ in secundo de aĩa: vbi vult ꝙ oĩm natura cõstantiũ determinata est rõ magnitudinis ꝛ augmenti: non autẽ permanentia naturalia sunt soluꝫ: sed etiam successiua: igitur habent determinatã paruitatem ꝛ magnitudinem. Sequit̃. Pꝫ idẽ etiã ꝑ phũꝫ de sensu ꝛ sensato in illa prima dubitatione: vbi vr̃ velle ꝙ passiones naturales nõ sunt diuisibiles in infinitum: quia tunc sensus videret̃ posse intendi in infinitũ: qꝛ ad ꝑcipiendũ minimũ diuisibile reqrit̃ acutior: sẽsus i isinitũ. Et hoc claꝝ est facto isto fundamento. s. ꝙ ad videndũ ꝑfecte sensibile in minori quantitate requirit sensum acutiorem: et quanto in minori videt tanto acutior erit: ꝛ sic si albedo esset diuisibilis in infinitũ cũ quelibet pars sit diuisibilis sensus esset acutior in infinitũ qđ est falsum. ¶ Rñdet Doct. ibi. ad ꝓbatiões alterius añtis de partibꝰ minimis ꝛc. Et primo rñdet ad auctoritatẽ Aristo. primo phi. dicens qđ Aristo. non dicit ꝙ det̃ minima caro. sꝫ arguit cõtra Anaxagorã q̃ dicebat ꝙ quodlibet potest fieri ex quolibꝫ: vt ex carne puta alicuius hoĩs posset gñari ignis: aqua lapis: ꝛ hmõi: ꝑ extractionẽ partiũ ipsius carnis: ergo si decẽ res generantur ex carne: decẽ partes illiꝰ carnis extrahunt̃: et sic illa caro remanet minor: ꝛ per cõsequẽs tot res possũt gñari ex ipa ꝙ quodãmodo paꝝ vel nichil ipsius carnis remaneret. Stãte ḡ illa minima carne q̃ret̃ an qđlibet possit gñari ex illa. Si dicit ꝙ sic: ḡ oportebit ipsam carnẽ paruã habere tot partes ꝙ prius habuit: cũ generatio fiat per extractionẽ partiũ qđ est incõueniens: vel oportebit cõcedere qđ non quodlibet generãt ex illa: ꝛ sic falsum est: qđ dicit Anaxagoras. s. ꝙ quodlibet generatur ex quolibet. Et ꝙ sic intelligat Aristo. primo. phi. t. c 37. ꝛ. 38. ¶ Ibi. Ad aliud phi de sensu ꝛ sensato dicit primo doc. ꝙ nunqꝫ quantũ potest diuidi nisi diuisa passione siue qualitate sensibili: vt patet de albedine extensa suꝑ quantitatẽ bicubitalem: nã in quot partes diuidit̃ illa quãtitas in tot diuidit̃ ꝛ albedo extensa: et qꝛ illa quantitas est diuisibilis in infinitũ: ita albedo erit diuisibilis in infinitũ. Secundo dicit ꝙ ipa quãtitas non est diuisibilis in infinitũ inqꝫtũ sensibilis. nã ex quo sensus concurrit actiue: puta sensus visus ad visionẽ: et visibile similiter actiue vt causa partialis: vt patet in primo. d. 3. q. 7. qualitas visibilis non potest agere nisi i tãta vel tanta quantitate: vt etiã patet de igne: qui posset esse in tam parua quantitate ꝙ non posset vrere: qualitates ergo sensibiles vt sint sufficientes ad mouendum sensum nõ sunt diuisibiles in infinitum sed datur aliqua minima qualitas que est sufficiens mouere partialiter: q̃ si vltra diuidatur non erit sufficiens vltra ad mouendũ sensum ꝛ hoc est qđ. d. ¶ Sequit̃ ibi. sicut ipe vult ibi ꝙ pars quantũcũqꝫ minima potest esse sensibilis virtute licet non actione: sensus est quod si datur ignis in minima quantitate non poterit agere: si modo fiat extensior in maiori quantitate: tunc ignis sic extensus potest vere agere: pars autem minima agit virtute: quia alteri parti vnita coaggit sibi: ꝛ hoc est quod. d. quod ipsa in toto potest cooperari aliĳs partibus ad sensum immutandum: ꝛ licet posset fieri diuisio in ea ẽt per se existente: non tamen immutaret sensum: ꝛ tunc patet ad argumentum eius quod sensus cresceret in infinitum: ꝛc. verum est si sensibile inquantum actu perceptibile a sensu potest diuidi in infinitum.

Pria cõclusio

Instatur cõtra duas conclusiones in ista littera vltima: quarum prima est. Pars sensibilis quantumcunqꝫ minima potest cooperari aliis partibus ad sensum immutandum: sed per se existens non potest sensum immutare.

¶ Secunda conclusio est. Si sensibile inquantum actu ꝑceptibile diuideretur in infinitũ sensus cresceret i infinitũ.

Cõ pmã pmo istãti.

Contra primam primo: quia vna pars conclusionis videtur repugnare alteri: videlicet quod minima pars possit coagere alteri vt vnita sibi: ꝛ quod separata nõ possit agere immutando sensum: qꝛ est simpliciter eadem entitas separata que ꝛ vnita ꝛ simpliciter in eadem parte quantitatis: ergo.

¶ Secundo arguitur: quod non posset coagere alteri parti: quia si coagit puta ad causandum speciem sensibileꝫ vel sensationem: at coagit precise ad eundem effectum numero: ita quod idem sit ab omnibus partibus aut ad aliũ effectum. Si primo: aut coagit vt causa partialis: aut vt causa totalis si vt totalis: ergo idem effectus erit a duabꝰ causis totalibus ꝛ eiusdem rationis quod est impossibile. pꝫ doc. in pluribus locis: si vt causa partialis. ergo ĩfinite cause partiales semper concurrunt ad eundem effectũ: quia tale sensibile: vt supra patuit includit partes sensibiles in infinitum: sed non est possibile quod dentur cause infinite in actu respectu eiusdeꝫ effectus. Si secundo: scilicet aut coa

git ad aliũ ⁊ alium effectũ: sequit ꝙ actu erũt infiniti effe
ctus: quia cũ totuȝ sensibile agit ad effectuȝ quelibet pars
agit ad aliũ ⁊ alium effectum ⁊ cũ sint ibi infinite: ergo actu
erũt infiniti effectus puta ĩfinite visiones ꝙ est impossibile
.3 ¶ Tertio arguit ad idem: aut vna pars coagit ad ꝑcepti=
onē alterius partis tñ: aut ad perceptionē sui tñ: aut ad ꝑ
ceptionem sui ⁊ alterius: non vr̄ aliud membrũ dandũ. Si
primo contra. Tũ quia illa alia pars perciperet ⁊ pars co=
agens non perciperet qñ totum sensibile perciperet. Tum
quia sicut coagit vni: ita vr̄ posse oĩbus coagere cũ non sit
maior ratio de vna ꝙ̃ de alia: ⁊ sic posset coagere infinitis
partibus quod vr̄ impossibile. Si secundo: ergo per coacti
onem huius partis alia pars non perciperetur sed precise
illa que agit perciperetur: ⁊ tunc nõ diceretur coagere alte
ri. Si tertio: sequitur ꝙ illa pars virtualiter contineret aliã
quia illa alia perciperet per actioneȝ huius. ¶ Quarto ar
4. guitur ad ideȝ: quia sequitur qđ nunꝙ̃ sensibile puta color
extensus potest agere ad sui perceptioneȝ: quia oẽs partes
coagunt vna alteri in infinitũ: ergo erunt actu infiniti res=
pectus ⁊ infinite relationes: quia si.a.coagit.b.dicit respe
ctum ad.b.⁊ sic in infinituȝ. ¶ Quinto videtur ꝙ doc. con
tradicat sibi. quia vult in secundo distinctione.2.q.10.ꝙ q̃=
5. libet pars grauis moueat seipsã ⁊ non moueat aliam: ergo
hoc idem hic hȝ dicere. s. ꝙ quelibet pars sẽsibilis moueat
sensum ad sui perceptionem ⁊ non coagat alteri cum non
sit maior ratio de vno quam de alio: vt patet. ¶ Sexto ar=
guit: quia sequitur ꝙ visio coloris bipedalis semper sit ꝑ=
6 fectior visiõe coloris pedalis stãte equali dispõne vtrobiꝙ
quod est inconueniens: probatur cõsequentia: quia in colo
re bipedali sunt plures partes quam ĩ colore pedali modo
qñ plures cause partiales concurrunt ad effectum si equa=
li conatu ⁊ eque perfecte concurrunt sicut pauciores par=
tes sẽper perfectiorem effectuȝ producunt: vt ẽt pȝ a doc.
in secundo.di.11. ¶ Septimo arguitur ad idẽ quia si vna
Ad 7. pars coagit alteri ad inmutanduȝ sensum: ⁊ sic in infinitũ
de illis partibus: ergo visus actu percipiet ĩfinitas partes
Ad 8: quod est impossibile: ¶ Octauo arguit principaliter cõtra
illud qđ dicit ꝙ minima pars separata non põt inmutare
sẽsum: ⁊ quod possit ĩmutare ꝓbatur: quia põt parti alteri
ĩmutare intellectum: ergo ⁊ sensum: añs pȝ: quia est per se
intelligibile ⁊ entitas absoluta: ⁊ de genere actiuorum: er=
go partialiter concurrit ad sui cognitionem: vt pȝ ex dictis
doc. in primo.d.3.q.4.⁊.7. consequentia probatur. Tum
quia si põt inmutare nobiliorem potentiam: ergo ⁊ ignobi
liorem qñ continetur sub obiecto vtriusꝙ potentie. Tũ q̄r
Ad.9. si potest producere effectum nobiliorem: ergo ⁊ ignobiliorẽ
qñ hȝ passum dispositum. sed intellectio est nobilior visiõe
sensitiua. ¶ Nono arguitur per rõnẽ doc. in primo.d.2.ꝑ=
te.2.q.3. vbi est rõ formalis productiua nõ ĩpedita seq̄tur
actio: sed minimus color intensus: puta vt duo ẽ rõ forma
lis producendi visionem sui ⁊ est ĩ subiecto: puta in quãtita
te: ergo põt ĩmutari sensus ab eo. ¶ Decimo arguitur: ac=
Ad.10. cipio ꝓpõnem doc. in prologo.q.3.⁊.in.2.d.9.ꝙ si extrema
proportionis puta actiui ad passiuuȝ sint cõia si aliq̄d po=
test agere in aliquod passiuum quodlibet eiusdeȝ rõnis po
terit agere ĩ idem passiuum: ergo si aliquis color põt age=
re in aliquam potentiã inmutando illam quilibet eiusdem
rõnis poterit agere: sed minimus color: puta minima pars
albedinis est eiusdẽ rõnis cum magna parte albedinis cum
Ad 11. sint eiusdẽ spẽi spãlissime: ergo si magna potest ĩmutare: er
go ⁊ minima. ¶ Undecimo: quia hec conclusio prima vr̄
contradicere secunde: quia in secunda hr̄ ꝙ si visibile vt ꝑ=
ceptibile esset diuisibile in infinitũ ꝙ sensus cresceret in in
finitum ergo sequitur qđ si sensus cresceret qđ posset per=
cipere: sed visio semꝑ cãtur ex visibili ⁊ vidente ꝭm doc. ĩ ꝓ
logo.2.d.3.q.7.ꝑmi. ¶ Duodecimo: quod põt magis ap=
proximari secundũ actum potentie tactiue est magis tan=
Ad 12. gibile sed minima pars magis approximatur pȝ per doc.q
9. secundi.d.2. vbi vult ꝙ punctum sit adequatum vidẽti
⁊c. Et multe alie rõnes possent fieri q̃ causa breuitatis ꝑ
nunc omittantur sufficiunt enim ista.

Respondeo ad primã Dico ꝙ nulla est repugnã
tia: q̄r vt vnita coagit cum
aliĩs partibus quia ille partes vt vnite sunt in quantitate
debita ⁊ sufficiente ad agendum vt vero separata non est ĩ
quantitate sufficiente. ¶ Ad scđm dico ꝙ coagunt ad effe
ctum cõem puta ad vnicam visionem qua totum visibile
vr̄ ⁊ quelibet eius pars: non. n. sunt distincte visiones toti=
us ⁊ partium. Cum dicitur quod infinite cause partiales
concurrerent simul: dico quod nõ est ĩcõueniens quod sint
infinite cause inexistentes: sicut ẽt sunt infinite partes inex
istentes: sed eẽt inconueniens de infinitis causis subsistenti
bus: imo est necesse quod infinite inexistentes concurrant
sicut ẽt patet de graui quod mouet seipm̄ ꝙ quelibet pars
mouet se loquendo de partibus inexñtibus. ¶ Ad tertiuȝ
dico quod quando doc. dicit quod vna coagit aliis partibꝰ Ad 3.
non debet intelligi sic absolute: sed debet intelligi qđ partes
vt vnite sunt sufficientes ad producendum effectum: puta
visionẽ: quia sunt in dispõne debita ⁊ hoc modo vna coa=
git alteri: ⁊ ecõtra sepate vero non sunt sufficientes quãdo
sunt in minima quantitate: ⁊ omnes coagunt ad visioneȝ
totius visibilis quod primo vr̄ ⁊ ex consequenti partes vi=
dentur in toto: sicut etiam pȝ de aliis partibus puta calidi
quod minima pars non posset calefacere tñ vt vnita aliis
calefacit. Forte ẽt posset dici quod quelibet vt vnita mo=
uet visum ad sui perceptionem: ita quod visio totius sit ag
gregata ex partialibus visionibus: sicut quando graue mo
uet se q̃libet pars mouet se adequate: ⁊ ex illis ꝑtialibꝰ mo
tiõibꝰ aggregat vnꝰ motꝰ q̃ ẽ motꝰ totius grauis: vt patet a
doc. in.2.d.2.q.10.⁊ sic visio totius visibilis suo mõ eẽt ag
gregata ex visionibus partialibus: ⁊ tñ partes visibilis vt
vnite cãnt visionem sui. ⁊ sic dñr coagere separate vero nõ
pñt quando sũt in tam parua quãtitate: sicut etiaȝ minima Ad 4.
pars terre separata nõ posset mouere se: que tñ vnita aliĩs
partibus adequate mouet se. ¶ Ad quartum de respecti=
bus dico ꝙ nullum vr̄ incõueniẽs ꝙ sicut dantur infinite ꝑ
ter inexistentes adinuicem vnite: ꝙ ẽt dentur infinite vnio=
nes inter infinitas partes inexistẽtes. Et sic posito qđ vna
coagat aliĩ nõ vr̄ incõueniens ꝙ dent tales ĩfiniti respectꝰ
sicut ẽt qñ idem graue mouet se quelibet pars mouet se: et
sic sunt infiniti respectus. s. mouentis ad mobile: ⁊ sic ĩfini=
tarum partium mouẽtium se erunt infiniti respectus ad se
ipsas motas: ⁊ econtra ẽt infiniti respectus infinitaruȝ ꝑ=
tiũ motarũ ad seipsas vt mouẽtes ⁊c. ¶ Ad quintũ dico ꝙ Ad 5.
nulla est cõtradictio vt apparet ex dictis supra. quia nõ po
nit qđ vna ꝑs moueat aliã sed ꝙ illa non posset mouere si es
set separata que tamẽ vnita mouet se ⁊ sic vna coagit alte=
ri: sic in proposito partes dñr coagere non quod vna habe
at actionem per aliam. sed vt vnite sunt disposite ad agen=
dum. ¶ Ad sextũ: ꝙ si essent illa visibilia equaliter disposi
ta ⁊ equaliter intẽsa: ita perfecte videretur vnum sicut ali= Ad 6.
ud ⁊ tot partes ꝭm proportioneȝ essent in vno sicut in alio
lȝ non ꝭm quantitatem: perfectior. n. visio non est: quia sim
pliciter est a pluribus causis eiusdẽ rationis: sed quia ceta
ꝑfectiore visibili secundum intensionem: si modo esset vnũ
visibile perfecte dispositum intensum vt.8.⁊ haberet.10.ꝑ
tes tamẽ ⁊ aliud visibile intensum vt.8.⁊ haberet.20.par=
tes: visio vnius non esset perfectior visione alterius. Si di
cat ꝙ motꝰ cãtus a graui hñte.xxx.partes ẽ perfectior mo
tu cãto a graui hñte.x.partes: dico ꝙ forte erit perfectior
extẽsiue si sit aggregatus ex partialibꝰ motiõibꝰ. ¶ Ad se Ad 7.
ptimuȝ dico ꝙ videret ĩfinitas ꝑtes tñ cõfuse sȝ nõ distĩcte Ad 8.
vt ẽt supra dixi de intellectu ãgeli respectu quanti cõtinui
diuisibilis ĩ infinitas partes. ¶ Ad octauũ: dico primo ꝙ
nõ est simile de intellectu ⁊ sensu patet q̄r color si esset sepa
ratus a quantitate posset ĩmediate mouere intellectũ: ⁊ tñ
nõ posset mouere sẽsũ: vt patet a doc. in quarto distinctione
29. q̄r obiectũ sẽsibile approximat sẽsui localiter ⁊ oporȝ
ipm̄ eẽ in dispõne locali ad sensũ: ⁊ sic requirit debitã quan
titatẽ: sic dico in proposito de minimo sensibili ꝙ nõ est dis=
positum ad ĩmutãdũ sensũ vt est actu separatũ: lȝ sit disposi
tũ ad ĩmutãdum intellectum cũ sit virtus spũalis. Dico se=
cundo ꝙ oporteret ostẽdere an minimum sensibile possit mo
uere intellectum: de hoc alias: sed tñ rõ vr̄ certa. Ad nonuȝ
cõcedo: ꝙ est rõ formalis ⁊c. sed dico ꝙ in ista parua quan
titate non est disposita ad ĩmutãdũ sẽsũ sed reqrit qđ sit in
maiori quantitate. ¶ Ad decimũ dico ꝙ propositio doc. dȝ Ad 10.
intelligi de actiuo disposito q̃le nõ eẽt minimũ sensibile. Ad 11.
¶ Ad vndecimum: dȝ sic argui si visibile esset ꝑceptibile
in ĩfinitũ sẽsus cresceret ĩ infinitũ: quia q̃to visibile eẽt par
uũ tanto sẽsus eẽt acutior si distincte ꝑciperet illud. Et nõ
dȝ sic argui si sẽsus cresceret: ergo ꝑciperet visibile quãtum
cũꝙ minimũ: bñ verũ ẽ ꝙ sequit q̃tũ eẽt ex ꝑte sẽsꝰ: sȝ illud
visibile vt ꝑceptibile ñ esset dabile in ꝓposito: tñ seq̄t visibi
le vt ꝑceptibile ẽ dabile ĩ ĩfinitũ. ergo sensus ẽ dabilis acu

tioꝛ in īfinitū:qꝛ nō eſt aliqđ perceptibile a ſēſu qn̄ poſſit ꝑ cipi:ſed nō ecōtra ſequitur:eſt dabilis ſēſꝰ acutioꝛ ī īfinitū ergo eſt dabile ſēſibile ī infinitū vt ꝑceptibile. ¶ Ad duodecimū ſiue vltimū:negaꝛ ꝙ minima pars ſēſibilis ſit magis approximata ⁊ hoc in rōe ꝑceptibilis a ſenſu tactus:licet forte alio nō poſſit eſſe magis approximata:īmo opoꝛtet tangibile eſſe aliq̄lr̄ diſtans vt poſſit ꝑcipi a ſenſu tactꝰ quia ſenſibile ſupꝛa ſenſum poſitum ⁊c.

Contra secundam que talis eſt. Si ſenſibile ꝗꝫtū actu ꝑceptibile diuideretur in īfinitū ſēſus creſceret in ī finitū. ¶ Cōtra. Primo. Sicut ſe habet intellectus ad ītelligibile:ita ſenſus ad ſenſibile ſed ſi intellectꝰ ꝑciperet ītelligibile in īfinitū ita ꝙ vnaꝫ partem ītelligibilis puta ignis in infinitū poſt aliā intelligeret nō creſceret in infinitū:pꝫ:qꝛ intellectus pōt ꝑcipere oē intelligibile:ergo ⁊ ſēſus ſi ꝑciperet ſēſibile ꝗꝫtūcunqꝫ minimū in īfinitū nō creſceret ī īfinitū:ſimilitudo ē bona qꝛ vtrobiqꝫ eſt cōparatio potētie ad obiectū:⁊ vtraqꝫ eſt ꝑceptiua ſui obiecti. ¶ Secūdo:ſicut ſe hꝫ potētia intellectiua ad ſuū obiectū adequatū:ita ⁊ ſenſitiua ad ſuū:ſed ītellectiua pōt ꝑcipere oē ītelligibile aliter n̄ adequaretur obiecto ītelligibili:ergo ⁊ ſēſitiua pōt ꝑcipere oē ſenſibile:⁊ tn̄ ex hoc non ſequit̄ ꝙ creſceret in īfinitū:ſed qđlibet ſēſibile puta quilibet coloꝛ vere cōtinetur ſub adeq̄to obiecto potētie viſiue. ¶ Tertio arguit̄ ꝙ potentia puta viſiua actu poſſit cognoſcere minimā partē coloꝛis ī īfinitū:quia ponit dr̄iā īter maximū coloꝛē ⁊ minimū ī īfinitū:vt pꝫ:ergo percipit vtrunqꝫ.cōſeq̄ntia pꝫ per argm̄ phi ſecūdo de anima.ꝙ facit ad ꝓbādum ſenſum cōem:⁊ tn̄ patꝫ ꝙ ſenſꝰ nō creſcit in īfinitū. ¶ Quarto. Si ſēſꝰ nō pōt ꝑcipere minimū ſēſibile ī īfinitū aut hoc eſt: qꝛ nō poteſt recipere talē ſenſationem: aut qꝛ non poteſt ꝓducere:nō pꝛimo:qꝛ viſus non eēt q̇ddītatiue ꝑfectioꝛ:qꝛ reciperet quācunqꝫ viſionem. Non ſecūdo. Tū qꝛ poteſt ꝓducere viſionem perfectiſſimi viſibilis: ergo ⁊ imperfectiſſimi cuiuſmodi eſſet minimū ſenſibile ī īfinitū. Tum ēt:qꝛ ſi pōt in effectū ꝑfectioꝛem poterit ēt in effectum īperfectioꝛem eiuſdem rōnis:vt pꝫ ꝑ doc. in ſcđo d.18. ¶ Quinto arguitur qꝛ potētia eſt perfectioꝛ quanto ꝑfectioꝛem effectum nata eſt ꝓducere pꝫ:ſed potentia viſiua nata eſt ꝓducere ꝑfectioꝛem viſionem circa perfectius viſibile quā circa īꝑfectiꝰ cuiuſmodi ē minimū viſibile ī infinitum:ergo magis creſceret in cāndo viſionem magis viſibilis quam minus viſibilis. ¶ Sexto:quia nobilitas ⁊ perfectio potentie arguit̄ ex nobilitate obiecti.⁊ p̄cipue ex nobilitate ꝑfectiſſimi obiecti cōtēti ſub adeq̄ta potentie obiecto:ergo magis creſceret percipiendo magis ac magis ꝑfectius ſenſibile qꝫ ꝑcipiendo minus ⁊ minus ſenſibile ī infinitum:ſed percipiendo maius ⁊ maius ſenſibile in infinitū nō creſceret in īfinitum:ergo ⁊c. ¶ Septimo:quia ſicut potentia calefactiua ignis non creſceret in īfinitū ſi calefaceret minimum calefactibile in infinitū:vt pꝫ:ergo nec potentia ſēſitiua ſi cāret ſenſationē minimi ſēſibilis in infinitū ſimilitudo vr̄ nota:quia vtraqꝫ potētia cōparāt̄ ad ſuū obiectū ⁊ vtraqꝫ eſt actiua circa ꝓpꝛiū obiectū:ergo. ¶ Octauo. Si potētia viſiua perciperet punctū:tn̄ non diceret̄ creſcere ī infinitū:ꝙ tn̄ percipit qꝛ ꝑcipit punctualem coloꝛem ergo nec a foꝛtioꝛi dꝛ creſcere in infinitum ſi perciperet minimam partem viſibilis in infinitum:conſequentia patet: quia punctus cuꝫ ſit indiuiſibilis eſt minus ſenſibilis quaꝫ pars minima cū ſemper ſit diuiſibilis. ¶ Nono arguitur: potentia ꝑcipiens plura eiuſdem ſpēi ſpecialiſſime: quoꝛū qđlibet eſt eque perfectum intenſiue nō eſt perfectioꝛ ꝑcipiēdo magis vnū quā aliud:hoc patet:ſed ſi ſit albedo vnīꝰ palmi intēſa vt duo ⁊ diuidatur in īfinitas partes:ita pars minima erit intēſa ſicut ⁊ maioꝛ:ḡ potētia viſiua non erit magis ꝑfecta percipiendo minimā ſicut magnā. ¶ Decio: ſi eſſet infinitum viſibile intenſiue viſus poſſet videre illđ: quia maxime viſibile ⁊ loq̄ndo de viſu ī paſſibili:pꝫ ēt hoc qꝛ ⁊ ītellectꝰ poſſet ītelligere īfinitū ītēſiue ſub rōe īfinitatꝭ:⁊ tn̄ ſēſꝰ viſꝰ n̄ eēt īfinitꝰ ī ꝟtute:ḡ multo minꝰ eēt īfinitꝰ ſi videret minimū viſibile ī īfinitū:maioꝛ.n. ꝟtus requiritur ad vidēdū īfinitū ītēſiue qꝫ finitū ītēſiue ēt minimū ī īfinitū. ¶ Undecio poſito ꝑ poſſibile vel īpoſſibile ꝙ mīmū viſibile ī īfinitū ſit pn̄s potētie viſiue vt actu viſiue ⁊ ꝑceptibile:⁊ vt cā ꝑtialis viſionis:q̄ro an potētia viſiua poſſit ꝑtialr̄ ꝯcurrere cū illo ad cāndā viſionē illiꝰ aut n̄:ſi p̄mo hr̄ ītētū qꝛ ex hoc nō ſeq̄t̄ ꝙ ſit īfinita ī ꝟtute vt pꝫ. Si ſcđo:n̄ vr̄ q̄rn̄ ſit actiua ꝑtialr̄ circa illđ cū circa q̄cūqꝫ alia ſēſibilia ſit ꝑtialr̄ actiua. Sicut.n. idē ītellectus p̄t ꝑtialr̄ cōcurrere cū q̄cūqꝫ obiecto pn̄te ī ratione obiecti actu ītelligibilis:ita idē ſēſus poterit cōcurrere ꝑtialiter cū oī ſenſibili pn̄te in rōne obiecti actu ſenſibilis. ¶ Duodecio. Sicut minima pars intelligibilis ī īfinitū ſe habet ad minimā partē in īfinitum alicuius ſenſibilis:ita intellectꝰ ad ſēſum:ergo a trāſmutata ꝓpoꝛtiōe ſicut pꝛimum ad t̄tium:ita ſcđm ad q̄rtū. Sed minimū intelligibile in infinitum p̄t intelligi ab intellectu abſqꝫ infinitate intellectus:ergo ⁊ minia ps ſenſibilis in īfinitum pōt ꝑcipi a ſenſu abſqꝫ ī finitate ſenſus in virtute.

Respondeo ad pꝛimū:qđ nō eſt ſimile de intellectu et ſenſu qꝛ intellectus ītelligit rem puta q̄litatē vt in ſe:⁊ non eſt neceſſe ipſā eſſe in aliquo quāto: ſed ſenſꝰ non p̄t videre niſi vt ī ꝗꝫtitate exn̄te:vt patet a doc. ī. 4. d. 11. ⁊ quāto eſt in minoꝛi quātitate tāto viſus erit acutioꝛ:vt patet intuenti. Rn̄ſio ad pꝛimum. ¶ Ad ſecūdum dico: quod vera eſt ſimilitudo ſi vtrobiqꝫ obiectū eſt in debita diſpōne:ſed in ꝓpoſito intellectus hꝫ oē cōtētum ſub ſuo obiecto vt obiectū in ſe abſolute nec requirit ipm̄ eſſe extenſum:ita.n. ꝑfecte ītelligeret coloꝛē inextēſum ſicut extenſū:quia non ligat̄ iſtꝭ cōditionibus:ſed nō eſt ſic de quolibet ſenſibili reſpectu ſēſus. ¶ Ad tertiū negat̄ ꝙ potētia viſiua poſſit facere differētiā diſtincte īter minimā partem coloꝛis in infinitum et maximam:quia nec ꝑcipit minimam ꝑteꝫ diſticte. ſed tm̄ cōfuſe qn̄ eſt vnita alijs ꝑtibus ſed qn̄ eſt ſepata mīma in infinituꝫ nullo modo poteſt percipe. ¶ Ad quartū:dico ꝙ hoc ideo eſt quia cōcurrit actiue partialiter ⁊ opoꝛteret ipm̄ vt ſic creſcere ī infinitū:quia quātū eſt ex ꝑte ſenſus nō poſſet pꝛoducere acutioꝛē viſionē niſi eēt ꝑfectioꝛ:⁊ iō ſi cauſaret partialiter viſionē partiū ſenſibilis in infinitū opoꝛteret ꝓducere viſionē acutioꝛē in infinitum:⁊ ſic ſenſus creſceret in infinitum. Et cū dicitur de viſione perfectiſſimi viſibilis Dico qđ nō eſt ſimile:quia viſio ꝑfectioꝛ intēſiue eſt ab obiecto non a potētia vt alias expoſui.in.2.d.3.q.10. Si enim obiectum perfectiſſimum ſit pꝛeſēs intellectui quantum eſt ex parte intellectus:ita perfectam intellectionē cābit de obiecto īperfecto ſicut de perfectiſſimo:vt pꝫ:alias. Similit̄ ſēſus ex parte ſua:ita perfectā viſionē cābit partialr̄ đ īperfecto coloꝛe ſicut đ ꝑfectiſſīo qn̄ obiecta ſūt eq̄ appꝛoxiata Sed non eſt ſic de viſiōne acutioꝛi q̄ non eſt ex ꝑte obiecti ſed ex parte potentie:⁊ ſic ſequitur ꝙ quāto coloꝛ eſt ī minoꝛi quātitate ī infinitū ꝙ viſio coloꝛis erit acutioꝛ in infinitū lꝫ illđ obiectū ſit ī ſe īperfectiꝰ:⁊ iō bn̄ cōcedo ꝙ viſio q̄ terminat̄ ad obiectū ꝑfectiꝰ ītēſiue ē ꝑfectioꝛ illa q̄ t̄minatur ad minimā partē viſibilis īꝑfectioꝛis ī ſe: ⁊ hec loq̄ndo de ꝑfectiōe q̄ eſt ab obiecto:⁊ ꝯcedo ꝙ ſi viſibile eēt foꝛmalr̄ īfinitū poſſet ꝯcurrere ad viſionē infinitā:⁊ tn̄ potētia vidēdo illđ eſſet ſimplr̄ finita. Sꝫ ī ꝓpoſito loquimur de viſiōe q̄ ē ex ꝑte potētie ſaltē ꝑtialr̄ q̄ viſio tāto dꝛ ſubtilioꝛ ⁊ acutioꝛ ꝗꝫto p̄ciſe eſt a ꝑfectioꝛe potētia:⁊ viſio q̄ eſt alicuiꝰ coloꝛis exn̄tis ī minima quātitate eſt acutioꝛ. Patꝫ ēt ad illđ ꝙ ſi p̄t ī viſionē ꝑfectioꝛē:ergo ⁊ ī ꝑfectioꝛē cōcedo de ꝑfectioꝛe ⁊ īꝑfectioꝛe q̄ ſunt ex ꝑte potētie:⁊ ſic cōcedo ꝙ ſi p̄t in viſionē acutiſſimā ꝙ etiā poteſt in minus acutam. Et iō bn̄ cōcedo ꝙ ſi poteſt videre minimā partem in infinitū:qđ etiā poterit videre maioꝛē partē ipſius viſibilis. ¶ Ad quintum patet ex ſupꝛadictis:concludit eīm̄ de ꝑfectione q̄ eſt ex ꝑte obiecti nō de illa q̄ eſt ex ꝑte potētie ſimplr̄. ¶ Ad ſextū dico p̄mo ꝙ veruꝫ eſt de nobilitate potentie extrinſeca q̄ ſumit̄:a nobilitate obiecti. Dico ſcđo ꝙ qn̄ potētia vna habet ſimplr̄ nobiliꝰ ens ꝓ obō eſt in ſe ſimplr̄ perfectioꝛ illa q̄ hꝫ ꝓ obō ignobilius ens:vt pꝫ de ſenſitiua ⁊ intellectiua Sꝫ qn̄ eadē potētia cōꝑat̄ ad obiectū nobiliꝰ ⁊ ignobiliꝰ: nō ſeq̄t̄ ꝙ qn̄ ꝑcipit nobilius:ꝙ ſit nobilioꝛ ī ſe:ſꝫ tm̄ de nominatiōe extrīſeca:eo ꝙ t̄minet̄ ad obm̄ nobilius:immo p̄t cōꝑari ad īfimū:puta ad coloꝛē ītēſū tm̄ vt vnū exn̄tē ī minima ꝗꝫtitate ⁊ vt ſic talis potētia in ſe erit valde ꝑfectioꝛ qꝛ vt ſic hꝫ ꝓducere effectū ꝑfectioꝛē ⁊ acutioꝛē viſionem. ¶ Ad ſeptimū n̄ ē ſimile:vt pꝫ:quia vt caloꝛ cōꝑat̄ ad minimū calefactibile ſi ſit pn̄s ⁊ diſpoſitū pōt cāre ī illo ita itē ſū coloꝛē:ſicut ī magno calefactibili eq̄ diſpoſito:qꝛ ibi ex ꝑte caloꝛis n̄ req̄rit̄ maioꝛ virtꝰ calefaciendi bn̄ argm̄ cōcluderet ſi caloꝛ hr̄et ſemꝑ itēſioꝛē caloꝛē cāndo ī minoꝛi ⁊ minoꝛi calefactibili. Sed ſenſus quanto comparatur ad minus viſibile tanto acutioꝛem viſionem ſemper habet pꝛoducere.

¶ Ad octauum dico p̄mo:ꝙ ſi pūctus eſſet ſepatꝰ non poſſed ꝑcipi a viſu:⁊ ſi ꝑcipit̄.ꝑcipitur vt eſt ī ꝗꝫto ⁊ tm̄ cōfuſe

Margin notes:

ꝫ.2.ꝯclu. iſtat̄.1.⁊ nō has rōnes qꝛ ſūt pulchꝛe.

percipit. Et hoc pꝫ a doc. in. 4. d. 10. q. vlti. vbi sic dicit: ꝙ
lumen punctuale nõ multiplicaret se ad organũ corporale:
ita ꝙ esset visibile ſm cõem opi. q̃ dicit ꝙ nõ est possibile ĩ
diuisibile moueri: hec ille ⁊ multa alia ibi dicit rñdendo ad
argumẽta ꝓncipalia. Dico secũdo ꝙ nõ est simile de pũcto
visibili: ⁊ de minima parte in infinitum visibili: sicut etiã nõ
sequit̃ de angelo q̇ potest esse in puncto: vt ĩ loco: ⁊ tñ nõ p̃t
esse in loco quãtũcunq̧ ꝑuo in infinitũ loquẽdo de loco di-
uisibili: q̄ꝛ si virtute sua posset sic esse: esset virtutis infinite
vt ꝓbat doc. in p̃nti. d. q. 7. sic dicerẽ in ꝓposito: q̄ꝛ si ꝑcipe
ret minimã partẽ visibilis in infinitũ cresceret sensus in in
finitum: q̄ꝛ semper requirit̃ maior virtus actiua. ¶ Ad no-
nũ dico: ꝙ argm̃ concludit de ꝑfectione: q̃ sumit̃ ex ꝑte obie
cti: ⁊ sic concedo ꝙ esset eque ꝑfecta extrinsece ꝑcipiendo
albedinẽ palmi: sicut minimã partẽ. Sed loquẽdo de per-
fectione ex parte potẽtie: dico ꝙ requiritur maior perfectio
in percipiendo distincte albedinẽ in minima quãtitate quã
in magna: vt supra patuit. ¶ Ad decimũ dico: ꝙ cõcludit
de ꝑfectione q̃ est ex ꝑte obiecti: vt supra patuit. ¶ Ad vn
decimũ: dico ꝓmo ꝙ casus est ĩpossibilis nõ p̃ot dari mini-
ma pars in infinitum. Secũdo posito ꝙ possit dari: adhuc
nõ sequit̃ ꝙ possit dari vt perceptibilis: vt supra patuit.
Dico tertio ꝙ posito tali casu ĩpossibili: ꝙ si potentia visi-
ua non esset in infinitum actiuior siue virtuosior: ꝙ nõ pos
set ꝑcipe illud: q̄ꝛ si ꝑciperet oporteret causare visionẽ acu
tissimã in infinitum: qđ nõ posset esse nisi cresceret ĩ infini
tũ. Ad duodecimũ patet ex supradictis: ⁊ qđ đꝛ de trãsmu
tata ꝓportiõe: pꝫ ꝙ hic nõ hꝫ locũ. Et de hoc vide que ex-
posui in primo. d. 36. respondendo ad rationes Henrici:
vide ibi multa bona. ¶ Ibi. Ad aliud de secũdo de aĩa. di
cit doc. ꝙ clarũ est ꝙ Aristo. loquit̃ tñ de quãtitate natu-
rali entis augmentabilis vel diminuibilis. Et vult dicere:
ꝙ ens naturale augmẽtabile p̃ot augeri ſm tãtam quãtita
tẽ ⁊ nõ plus: ⁊ simil̃r ad hoc vt sit tale ens naturale: puta
hõ vel asinus: opꝫ ꝙ ad minꝰ sit tãte quantitatis: ⁊ nõ vult
ibi ꝙ det̃ simpl̃r minimũ. Sequit̃. Phũs tñ nõ loquit̃ ibi
nisi de termino magnitudĩs ⁊ augmenti: nã in hoc loco intẽ
dit phũs probare: ꝙ ignis nõ est principiũ augmẽtans in
in aliqua gñatiõe: vt aliq̇ dicebãt: q̄ꝛ ex quo gentiũ natura
le est determinate quãtitatis ſm augmẽtũ: ⁊ ignis nõ est de
terminatus ad q̃titatẽ determinatã in aliq̃ specie: q̄ꝛ q̃tũ
est de se produceret maius q̃tũ: q̄ꝛ crescit in infinitũ si appo
nãt̃ ꝯbustibilia: ⁊ sic si ignis eẽt ꝓncipiũ augmẽti: puta hoĩs
q̃tũ sibi aderet̃ de nutrimẽto tñ posset augeri de homine.
¶ Ibi. Et cũ probat̃ illđ añs đ minimo ꝑ hoc ꝙ ꝯuenit ac
cipe ꝓmũ ĩ motu. Hic doc. rñdet ad ꝓbationẽ illiꝰ añtis: qđ
est: successiuũ cõponit̃ ex minimis: q̃ ꝓbatio est ibi ĩ argu-
mẽtis ꝓncipalibꝰ: rõe ãt ꝓbat̃ scđo idẽ añs. ꝓmo ḡ dclaro
rõnẽ ⁊ scđo rñsionẽ ad rõnẽ: ⁊ rõ q̃ ꝓbat̃ illđ añs stat ĩ hoc
ẽ dabilis ꝓma ꝑs motꝰ: ḡ ⁊ minima: ꝯña pꝫ: q̄ꝛ si q̃lꝫ ꝑs hẽ-
ret minorẽ ꝑtẽ se: hẽret ẽt aliq̇d sui ꝓus aliq̃ sui in ĩfinitum.
añs ꝓbat̃: vꝫ ꝙ sit dabilis ꝓma ꝑs motus: ⁊ ꝓbat̃ ꝓmo au
ctoritate phi. 1. phy. ⁊. 8. t. c. 23. vbi đt phũs ibi ĩ. 8. nõ ei si
ꝑtibile in ĩfinitũ ẽ ꝙ alterat̃ ꝑꝑ hoc ⁊ alteratio: sed velox fit
sic̃ multotiẽs dẽsatio: vbi hꝫ Cõmẽ. subito ⁊ exponit hoc ẽ
in instãti ⁊ nõ ĩ tꝑe. Exẽplũ lꝫ em̃ cera q̃ est alterabilis: pu-
ta ad rarefactionẽ sit ꝑtibilis in infinitũ: ip̃a tñ rarefactio
nõ est ꝑtibilis in ĩfinitũ: ⁊ pꝫ q̄ꝛ aliquotiẽs fit subito. i. ĩ istã
ti ſm Cõmẽ. si sic. ergo dat̃ ꝓma ꝑs ipsiꝰ alteratiõis: ⁊ sic ꝓ
ma ꝑs motꝰ. ¶ Ibi. Et quasi obicit ꝯtra se: vꝫ ꝙ nõ det̃ ꝓ-
ma ꝑs motꝰ: q̄ꝛ si daret̃ videret̃ repugnare illi qđ đꝛ in. 6.
phy. t. c. 52. ꝙ añ oẽ moueri sit mutatũ esse: ⁊ añ oẽ mutatũ
eẽ ẽ moueri. ¶ Rñdet soluẽdo ꝙ illđ ibi ĩtelligĩ de motu ĩ
q̃tũ ꝯtinuꝰ est ⁊ diuisibilis. Istđ ãt intelligit̃ hic de motu ĩ
q̃tũ est gñatus siue ꝓductus ad actũ. ¶ Ibi. Ad istã intẽ
tionẽ vr̃ phũs p̃misisse qđdã exẽplũ de guttis. Exẽplũ hoc
pꝫ: q̄ꝛ remotio lapidis ꝑ vltimã guttã aq̃ fit q̇ddã mõ ĩ istã
ti: ⁊ sic talis motꝰ q̇ pars lapidis remouet̃ ꝑ vltimã guttaꝫ
aq̃ fit subito: ⁊ dat̃ ꝓma pars sui: ⁊ ꝙ fiat subito: pꝫ: q̄ꝛ p̃ce-
dentes gutte nõ remouẽt ꝑtẽ lapidis: sꝫ tñ vltima: ⁊ sic pꝫ
exemplum illud: q̄ꝛ si alteratio illa vel motus ille simul fiat:
sequitur quod datur prima pars: ⁊ exempla clara sunt in li
tera que videt̃ probare: ꝙ quandoq̧ det̃ vna tota altera-
tio simul. ¶ Ibi. Et cũ ꝓbat̃ illud añs de minimo per hoc
ꝙ cõuenit accipe ꝓmũ in motu posset consequentia negari:
quia illi qui dixerunt primũ in motu dixerunt mutationem
primam partem esse motꝰ. Tamẽ negãdo primũ vtroq̧ mõ
⁊ ꝓmũ motuꝫ ⁊ mutationẽ ꝓmã: quia omne moueri p̃cedit

nota quõ pũctus separatꝰ nõ possꝫ ꝑcipi a visu.

Seq̇t̃ expõ lr̃e ꝑ totum

mutatum esse in infinitum: ⁊ econuerso. Aliqui dixerũt ꝙ
in motu p̃t dari ꝓma mutatio: siue aliquod mutatum esse: ꝙ
vt sic p̃t dici prima ꝑs motus: sed accipiendo parteꝫ motꝰ
pro aliquo diuisibili prima pars motus ñ p̃t dari. Doc. ãt
probat: ꝙ neutro modo possit dari prima pars motus: ⁊ ꝓ
bat auctoritate phi. 6. phy. t. c. 32. ⁊ sic persuadetur a Doc
si. n. ignis qui dicat̃. a. p̃t calefacere aliquod q̃tũ pedale: ⁊
illud quãtũ dicat̃. b. ita quod tñ vnũ gradũ intensiue ipsiꝰ
calefactionis producat in toto quãto pedali: ⁊ lꝫ illa cale-
factio sit indiuisibilis intensiue cũ sit tñ vnius gradus: est
tñ diuisibilis in infinitum extensiue: ⁊ tunc quero si. a. p̃t ꝓ
ducere primam partem ipsius calefactionis in aliquo in-
stãti: vel calefacere primã parteꝫ ipsius quanti: ita ꝙ in ali
quo instanti sit primũ mutatum esse: siue primum moueri ĩ
aliquo tempore: q̄ꝛ motus semꝑ fit ĩ tempore quocũq̧ acci
piatur. Probat doc. ꝙ ñ p̃t dari ꝓmum calidum esse in ali-
quo instanti: neq̧ ꝓmum calefieri in aliquo tꝑe: ꝙ nõ ꝓmaꝫ
calidum esse: pꝫ q̄ꝛ si. a. in q̃titate pedali ꝓducit ꝓmũ cali-
dum esse pari rõne p̃t producere scđm calidum esse ĩ eodeꝫ
instanti ⁊ pari rõne tertium: ⁊ sic totum pedale calefit in in
stanti: ⁊ talis calefactio nõ erit motꝰ: vt pꝫ. Si vis dicere
ꝙ in ꝓmo instanti tñ producit ꝓmũ calidum esse. q̃ro ĩ quo
ꝓducit scđꝫ calidum esse: si dicis: ꝙ ĩ instãti ĩmediato post
ꝓmũ calidum. ergo scđm calidũ esse erit immediatum ꝓmo
calido esse: ⁊ sic duo mutata esse erunt ĩmediata: ⁊ ꝑ conse
q̃ns duo indiuisibilia: ꝙ est contra phy. 6. phy. Si vis di-
cer̃ ꝙ secundum calidũ esse ñ producit̃ in instanti immedi-
ato: sed in tempore immediato post ꝓmũ calidum esse. ꝯtra
quia nõ minor virtus requirit̃ in ꝓducendo secundum ca-
lidũ esse quã in producendo ꝓmũ: ⁊ maxime cũ passum sit
eq̃ dispositum: puta q̃tũ pedale ⁊ sic producet secũdũ cali-
dũ esse in instãti ⁊ nõ in tꝑe. Et sic secũdũ calidũ esse tñ na
tũ ẽ ꝓduci ĩ istãti sicut ⁊ ꝓmũ ḡ ñ ĩ tꝑe. Si vis dicer̃ ꝙ pro
ducit scđꝫ calidũ eẽ ĩ ĩstãti: sꝫ ñ ĩ istãti ĩmediato post istãs, sꝫ
ĩ vltĩo ĩstãti tꝑis ĩmediate seq̃nt ꝓmũ instãs. Cõtra q̄ꝛ tũc
oꝫ ip̃ꝫ a q̇escere ꝑ illđ tp̃s ĩmediũ ⁊ sic ꝓducto ꝓmo cali-
do eẽ ꝓducet scđꝫ calidũ ĩ vltĩo ĩstãti tꝑis ĩmediati ad in-
stãs q̇ ꝓduxit ꝓmũ calidũ. ⁊ sic oꝫ ip̃ꝫ. a. q̇escere ꝑ aliđ tp̃s
ĩmediatũ: ⁊ sic iste motꝰ calefactiõis factꝰ suꝑ q̃to pedali
erit compositus ex quietibus mutatis esse: quod est falsuꝫ
Si ergo non potest dari primum mutatum esse a forma
nec primũ moueri: cũ quelꝫ ꝑs motus sit diuisibilis ĩ ĩfinitũ
vt satis supra probatũ est. ¶ Ibi. est ḡ iste ꝓcessus. In ista
lr̃a doc. multa dicit ꝓmo ꝙ est dare vltimũ alicuiꝰ forme ĩ eẽ
q̇eto. Exẽplũ si q̃tũ pedale sit totũ alteratũ aliq̃ calefactio
ne ĩ vltĩo ĩstãti illiꝰ calefactiõis ĩcipit q̇escere. ⁊ pono mõ ꝙ
sit sub tali calefactiõe ꝑ horã: totũ illud tꝑs vocat̃ tp̃s q̇et
⁊ ĩ vltĩo ĩstãti illiꝰ hore sub eẽ q̇eto: pꝫ: q̄ꝛ ĩ illo ĩstãti eodem
mõ se hꝫ sic̃ ĩ toto tꝑe illiꝰ hore p̃cedẽtis: q̄ꝛ ĩ vltĩo ĩstãti nõ
ĩcipit moueri: sic̃ nec ĩ hora p̃cedẽti: ⁊ post illđ ĩstãs ĩ q̇ quie
uit ip̃m quãtũ ĩcipit moueri: puta ĩ tꝑe ĩmediato post istãs
q̇etis. Et hoc est ꝙ dicit doc. ⁊ declarat ꝙ sit ĩmutari: q̄ꝛ im
mutari ĩ eodẽ mõ se hẽre indiuisibilit̃: sic̃ prius se habuit di
uisibiliter. i. ꝙ ĩ vltimo ĩstãti ĩdiuisibili eodẽ mõ se hꝫ: sicut
in hora precedenti diuisibili: quia in vtroq̧ quiescit. Et de
clarat ip̃m ĩmutari ꝑ suũ cõtrariũ ꝙ est mutari: q̄ꝛ mutarẽ
aliter se hr̃e nũc indiuisibil̃r. i. in vltimo instanti ipsius mo-
tus q̃ prius se habuerit diuisibiliter. i. in toto tꝑe p̃cedente
vltimũ instans ipsius motus. i. ꝙ se habeat diuisibilit̃ ⁊ q̃-
tũ ad tp̃s: ⁊ q̃tũ ad ortũ: vt supra declaratũ est. ¶ Ibi. Iõ
aut ẽ sub eadẽ forma sub q̃ quieuit in instãti immutationis:
nã instans ĩmutatiõis est vltimũ instans q̇etis: sicut instans
mutationis est vltimũ instans terminãs motuꝫ precedentẽ.
Seq̇t̃ ibi. Ab illo instãti ĩcipit mouere illud mobile: puta
q̃tũ pedale: si ei det̃ q̃tũ pedale calidum vt. 8. ⁊ det̃ frigi-
dũ pedale. vt. 10. ⁊ agat in calidum pedale remittẽdo ip̃m.
Dicit doc. ꝙ post vltimũ instans in quo quieuit quantũ pe
dale sub calore: tunc frigidum pedale in tempore immedia
to post instans immutationis siue quietis: in quo quieuit q̃
tum pedale sub calore incipit mutare ipsum quantum peda
le: remittendo calorem ipsius ⁊ introducendo in illud quã-
tum aliquem gradum frigiditatis. Sequitur. Et hoc suc-
cessiue: vel propter partes mobilis ⁊c. Dicit hic doc. ꝙ q̃ñ
frigidum pedale ⁊ dicatur a. mouet calidum pedale: ⁊ dica
tur b. remittendo calorem: ꝙ motus remissionis: quo moue
tur q̃tũ pedale a calore: vt. 8. ad ꝓuationẽ ipius caloris: ⁊
q̇ quantũ pedale mouet̃ a priuatione frigiditat ad frigidi
tatem: puta vt. 8. est successiuus. Deinde Doctor declarat

Exẽplũ ꝑ declarõne lr̃e docto.

hmõi successionē: puta calefactionis remittende: ⁊ frigefa ctionis acquirende: quia talis successio aut fit ex parte ipsi us mobilis: puta q̃ti pedalis: cū sit diuisibile in infinitas partes: tunc non est dabilis: prima pars q̄ frigida: ⁊ sic nõ est dabile primū frigidū: ⁊ similiter quãdo calor remouet̃ a q̃to pedali nõ est dabilis prima pars q̃ti a qua remouet̃ ca lor: patet: q̄ ipsum q̃tum est diuisibile in infinitū: ⁊ sic non est dare primū mutatū esse in motu remissiõis: sicut nec est dabile primum mutatū esse in motu acquisitionis. Aut suc cessio fit ꝓpter formã acquirēdã vel deꝑdendã: adhuc non est dabilis prima pars motus: q̄ illa forma sm quã fit mo tus est diuisibilis in infinitū: vt supra patuit: ⁊ sic q̄n q̃tum pedale mouet̃ motu remissionis deperdendo calorem: non est dabilis prima pars caloris in remissiõe: sic ēt cū mouet̃ ad frigiditatē nõ est dabilis prima pars frigiditatis: cū iste qualitates sint diuisibiles in infinitū saltē p accñs: q̄ ad di uisionē quãtitatis in q̄ sunt. Seq̄t̃. Q̄ rõ extrīseca pp quã minimū. ⁊c. Dicit doc. ꝙ si q̃tū pedale frigidū: vt. 10. agat i q̃tū pedale calidū: vt. 8. expellēdo aliq̄d caloris ipsiꝰ: ⁊ in troducēdo primū gradū frigiditatis p motū quõ ille g̃dus potit ꝯseruari in q̃to calido: vt. 7. Dicit ꝙ ꝯseruat̃ pp p̄ñ tiã agētis: puta frigidi corrūpentis oē corruptiuū sui e ffe ctus: q̄ ip̄m frigidū corrūpit gradū caloris corruptiuū gra dus frigiditatis: ⁊ sic pꝫ quõ frigidū cõseruat continue ef fectū suū i q̃to calido corrūpēdo calidū ⁊ ītroducendo fri gidū: ⁊ hoc est quod seq̄t̃ ibi i lr̃a. ab illo: g īstãti mutatiõis ꝯtinue remittit̃ calor: q̄ īfuit ⁊ acq̄rit̃ frigus: ⁊ ꝙ ab illo in stãti īmutatiõis. s. quietis in quo q̃tū pedale quieuit sub ca lore successiue remittit̃ calor q̄ īfuit: ⁊ successiue acq̄rit̃ fri gus in ipso q̃to pedali. Seq̄t̃. Nõ ei est verisil'e ꝙ sit solus motꝰ remissionis vsq̄ ad aliq̄d īstãs. ⁊ tūc p̄mo īducat̃ ali q̄d frigoris. Dicit doc. ꝙ q̄n frigidū: vt. 10. agit in calidum vt. 8. ipsuꝫ frigidū nõ remittit tm̄ ipsum calidū: sic intelligē do ꝙ remittat ipsum vsq̄ ad vltimū instãs: puta ꝙ motus remissionis duret per horam: ⁊ in vltimo instanti illius ho re desinat esse calor: vt. 8. ⁊ tunc p̄mo inducat̃ aliquid frigo ris in ipso q̃to pedali in quo prius erat calor: vt. 8. q̄ si sic tunc seq̄ret̃ alterū istorū. s. vel ꝙ calor remittēdꝰ hēret vlti mū sui eē: ꝙ negat phūs. 8. phy. t. c. 69. Sic ꝙ i vltīo īstãti remissiõis caloris calor eēt: ⁊ i tpe īmediato nõ esset: ita ꝙ hñs vltimū sui eē exponit̃ p põnē d̄ p̄ñti: ⁊ negationē de fu turo. s. calor nūc ē ⁊ īmediate post hoc nõ erit ⁊ sic i illo tpe īmediato īducet̃ frigꝰ i q̄ desinet calor: mõ q̄litas remissibil' nõ hꝫ vltimū sui eē q̄n d̄t ꝙ aut frigꝰ hēbit p̄mū īstãs sui eē q̄ si calor i vltīo īstãti desinit eē: ⁊ sic nõ hꝫ vltimū sui eē in illo īstãti: īcipit frigꝰ: tūc frigꝰ hꝫ p̄mū īstãs sui esse: ⁊ non accipit̃ hic p̄mū īstãs sui eē ꝓp̄e: sicut dicimꝰ ꝙ nūc ē: ⁊ īme diate añ hoc nõ fuit: q̄ acq̄sito frigore p horã i vltio instã ti illiꝰ hore ē verū dicere ꝙ frigꝰ nūc ē ⁊ īmediate añ hoc ñ fuit: ⁊ sic hꝫ primū īstãs sui eē. Sed i ꝓposito ītelligit̃ q̄d si frigꝰ sm aliquē gradū īcipit eē i illo īstãti i q̄ calor desinit eē ꝙ i motu frigefactiõis dat̃ p̄mū mutatū eē siue p̄ma mu tatio: q̄ i illo īstãti acq̄rit̃ aliq̄s gradꝰ frigoris: ⁊ i tpe seq̄n ti acq̄rit̃ frigꝰ ꝑfectissime: ⁊ p ꝯñs daret̃ p̄mū mutatū esse: ꝙ ē cõtra Ari. 6. phy. t. c. 52. q̄ vult ꝙ añ oē mutatū esse sit moueri: ⁊ ante oē moueri sit mutatū eē: sicut g nõ dat̃ p̄ma remissio motꝰ caloris: siue nõ dat̃ aliq̄d īstãs in q̄ icipiat ca lor remitti: vt supra declaraui sic nec põt dari aliq̄d instãs in quo sit prima ifrigidatio.

Hoc etiam vult phūs manifeste. 6. physic. t. c. 7. quod oē ꝙ mouet̃ hꝫ aliq̄d vtri usq̄ extremi: ⁊ v̄r manifestū ad sensum: ꝙ aq̄ successiue cale faciēde aliq̄d caloris inest manēte adhuc frigiditate aq̄: ⁊ nõ adhuc totaliter corrupta. Vult dicere ꝙ nūq̄ in aliquo q̃to est motus remissiõis: q̄n ēt sit sil' motus acq̄sitiõis: q̄ si aq̄ sit frigida: vt. 8. nõ remittit̃ illa frigiditas: nisi succes siue introducat̃ caliditas: ⁊ sic oē q̃tū ꝙ mouet̃ a cõtrario in cõtrariū: puta a frigido ad calidū: dū est sub tali motu sē p habꝫ aliq̄d vtriusq̄ extremi: q̄ ⁊ aliq̄d frigiditatis: ⁊ ali q̄d caliditatis: pꝫ: q̄ dū est sub motu remissiõis frigiditat; simul est sub motu acq̄sitiõis caliditat; siue ēt moueat̃ a cõ trario i mediū: puta ab albo i rubeū: hoc idē contiget. Ibi. Cõcurrūt g sil' ab īstãti īmutatiõis motus remissõis calor; ⁊ motus intēsiõis frigoris: quoꝝ neutrius est aliq̄d: p̄mū pꝫ q̄ i motu remissiõis caloris nõ dat̃ aliq̄d instãs: i q̄ sit p̄ma remissio: cū talis remissio icipiat fieri i tpe īmediato post in stãs mutatiõis siue q̄etis: ⁊ sil'r i motu intēsiõis frigoris nõ dat̃ aliq̄d instãs i q̄ sit prima infrigidatio: cū talis fiat i tpe īmediato post instãs in quo quieuit q̃tū pedale sub calore: vt dixi supra. Sequit̃ in lr̃a ⁊ in aliquo instanti in q̄ p muta tionē subitã īducit̃ aliquis gradus frigoris oīo īcõpossibi lis calori: in illo p̄mo calor nõ est: ⁊ vsq̄ ad illuꝫ calor fuit. Vult dicere doc. ꝙ quando frigidū: vt. 10. remittendo cali dū vt. 8. puta p tps vniꝰ hore: in vltimo instanti illius hore ītroducit aliquē gradū frigoris omnino incõpossibilē vlti mo gradui caloris: ⁊ tūc in eodē instãti calor desinit esse: ita ꝙ in eodē instãti verū est dicere calor nūc non est: ⁊ in tpe im mediato añ hoc īstans fuit: ergo calor in isto instãti desinit eē: sil'r verū est dicere de frigore: frigus nūc est: puta in esse quieto: ⁊ in tpe immediato ante hoc instãs nõ fuit: ergo fri gus īcipit eē: ⁊ hoc est ꝙ dicit doc. Seq̄t̃. Ita ꝙ calor nul lum vltimū habet sui esse: sed habet vltimuꝫ in esse quieto. Hoc si debet intelligi ꝙ q̄n calor desinit eē: nõ habet aliq̄d vltimuꝫ instãs i quo calor sit ⁊ īmediate post illud instans desinat esse: quia si sic: tunc esset verum dicere calor nunc est: ⁊ immediate post hoc nõ erit: quod falsū est: vt supra ex positū est. q. 1. p̄ñtis. d. q̄d i pmanētibꝰ ⁊ i successiuis non dat̃ vltimū sui eē ⁊ q̄d dicit ꝙ habet vltimū in esse quieto: hoc nõ debet referri ad vltimū instãs remissionis caloris: sed debet referri ad vltimū instans immutationis siue quie tis. post ꝙ īstãs i tpe īmediate seq̄nti icipit remitti calor: nã vt icipit remitti vsq̄ ad vltimū īstãs remissiõis nõ ē sub eē q̄eto: sꝫ sp ē sub motu: ⁊ i vltīo īstãti q̄ desinit esse ip̄m q̃tū pedale ē sub mutatiõe: siue sub mutato eē. Seq̄t̃. Et frigꝰ nullū p̄mū hꝫ sui eē simplicit̃: lꝫ hēat p̄mū i eē q̄eto ꝙ. s. ac cipit p īmutationē lꝫ illd̄ ñ sit q̄es. Hoc declarat̃ p̄mo q̄d frigꝰ nullū p̄mū sui eē̄t hēat: q̄ ex q̄ frigꝰ icipit eē i q̃to pe dali i tpe īmediato pꝰ īstãs īmutatõis calor; ⁊ icipit eē sub motu ītēsiõis: mõ i successiuis ñ dat̃ p̄mū instãs sui eē. i. ñ dat̃ aliꝙ instas i q̄ hēat eē simplicit̃: cū tale eē tm̄ mēsuret̃ tpe vt sup expōsui. q. 1. p̄ñt;. d. Scd̄o declarat̃ q̄uo hēat p̄ mū i eē q̄eto pꝫ q̄ ip̄m frigꝰ hꝫ aliꝙ īstans p̄mū: i q̄ hꝫ eē q̄e tū nã in vltio īstãti hore i quo calor desinit eē: ⁊ frigꝰ icipit esse in illo instãti sicut cessat motus remissionis caloris ita cessat motus intensionis frigoris: ⁊ sic in illo instanti ha bet esse quietum ⁊ tunc verum est dicere ꝙ frigus habet pri muꝫ in esse quieto ꝙ quantum pedale ab illo instãti hꝫ p̄mū eē q̄et; sub frigore: lꝫ illd̄ ñ sit q̄es. i. ꝙ illd̄ p̄mū i esse quieto sit i īstãti ñ p̄t dici q̄es: nã ꝓp̄e q̄es mēsurat̃ tpe. ꝙ pꝫ. q̄ si cut motꝰ ē i tpe ⁊ mutatū eē i īstãti tpis: ita q̄es ē i tpe ⁊ eē q̄etū i īstãti: ⁊ sicut i motꝰ sūt īfinita mutata eē: ita ⁊ i q̄ete sūt īfinita q̄eta esse: ⁊ sic patꝫ ista lr̃a. ¶ Ibi: Cū g ꝓbat̃ p̄ mū p phm̄. 8. phy. t. c. 23. Dico ꝙ ītētio phi ⁊c. Nūc doct. rñdit ad auctoritatē phi. q̄ ꝓbabat̃ dari p̄mã ptē motꝰ: et dicit ꝙ Ari. tm̄ ītē dit ꝓbare ꝙ ñ oēs res sp moueant̃: sicut fuit opi. Heracli. 4. meta. t. c. 22. ꝙ oīa mūdi ētia erãt i ꝯti nuo motu. ꝓbat g Ari. ꝙ ñ sp moueãt̃: puta res augmētabi lis vel alterabilis: q̄ dicebãt isti ꝙ res augmētabilis sp au geat̃: nã aliq̄n fit q̄dãmõ subita alteratio. vel mutatio. g nõ sp idē motu moueat̃. Et dat exēplū d̄ gutt; cadētibꝰ: vbi ñ ītēdit ꝙ ablatio pt; lapidis sit i īstãti: vel tota siml': nã ipsa ablatio ē motꝰ localis: q̄ nullo mõ posset fieri nisi ps mobi lis p̄us ptrãseat spaciū q̃ totū mobile sꝫ ista vna ps lapid; q̄ aufert̃ p vltimã guttã i v̄tute oīuꝫ p̄cedētiū: lꝫ successiue auferat̃: tm̄ ablatio eiꝰ ñ ē successiue corrñdēs toti successio ni casꝰ guttaꝝ. ñ. n. q̄t erãt gutte cadētes: tot erãt ptes abla tiõis huiꝰ pt; a lapide: sꝫ tota ista p̄ua ps p vltimã guttam aufert̃ licet successiue: q̄ ñ in īstãti. negat g phūs successio nē huic corrñdētē. i. toti successiõi casꝰ guttaꝝ: ac p hoc ille lapis motꝰ ñ mouebat̃ sp lꝫ q̄n mouebat̃ p vltimã guttam tunc successiue mouebatur. ¶ Ibi. Et secundum istam in tentionem subdit postea de alteratione: quod non est neces se quod propter hoc sit tota alteratio infinita supple quod duret in infinitum: ⁊ probat ibi Frequenter enim dicit Ari sto. quod aliquãdo in aliqua re: puta in quanto pedali fit al teratio velox: vt patet ad sensum: ⁊ sic non semper durat huiusmodi alteratio: siue motꝰ alterationis frequenter est vbi habet littera nostra velox: illa Com. hꝫ subito. i. i tem pore impceptibili: ⁊ id̄o illi qui exponūt Cõ. subito. i. i instan ti ñ recte exponūt cū talis expõ sit ꝯtraria lr̃e: ꝙ pꝫ ex trãs latiõe nr̃a ⁊ ex trãslatiõe sua i mlt̄; locis: q̄ i. 4. phy. t. c. 127. vbi trãslatio nr̃a hꝫ repēte: sua hꝫ subito. repēte inq̄t Aꝝ. ꝙ i sēsibili tpe ē pp puitatē hec ille et trãslatio Cõ. sic dicit subito signat illud quod fit in tempore non sensibili igit̃ exponere velox vel subito per īstãs est exponere tps p i stãs. Sequit̃ Sꝫ intentio phi ē ista. ꝙ ñ os sicut alterabile

Marginal note (left): rõnes ad ꝓbãdū ꝙ nõ sit dabilis p̄ma ps motꝰ.

Marginal note (right): In pmanentibꝰ ⁊ i successiuis nõ datur vltimū sicut esse.

nec finis motus: ⁊ sic concedo casum de angelo ⁊ dico ꝙ il-
la mutatio ad quā imediate sequit̄ motus nullo modo per-
tinet ad illum motum: nec est principiuꝫ motus illius: sicut
etiam dictum est supra. q. 4. ꝙ substātia acquirit̄ ꝑ mutati-
onē: q̄ tñ nō est finis alicuius motus: sed cōcomitatur mo-
tū: puta alterationē precedētē: q̄ imediate terminat̄ ad pro
priū mutatū esse. ¶ Ad septimū cōcedo: ꝙ est ibi p̄us ⁊ po
sterius: negat̄ tamē ꝯña ꝙ ibi sit aliqđ primū: ⁊ dico ꝙ au-
ctoritas phī intelligit̄ de priori ⁊ posteriori: inter que est or
do essentialis vt exponit doc. super. 5. meta. vide ibi. Sed
nulla pars motus dependet essentialiter ab alia: nec simi-
liter ab aliquo mutato esse. ¶ Ad octauū dico concedendo
casum: ꝙ illa mutatio qua mutatur ab vno vbi ad aliud nul
lo modo ꝑtinet ad illū motum sequentem: vt supra exposui
¶ Ad nonum dico ꝑ idem concedendo casum illū: sed illa
prima mutatio nullo mō ꝑtineret ad motum sequentē: vt su
pra exposui: ⁊ sic patet responsio ad omnes istas rationes.

Cōtra .2. ꝯclusionē .1. arguit.

Contra secundam q̄ talis est. Si ignis

posset inducere aliquod primū in motu pari ratione posset
causare equale illi simul cum eo imediatum cuꝫ sit equalis
virtutis ⁊ eque ꝓximum passo. Arguit̄ primo: quia si tale
agēs i eodē instāti posset in passum inducere equale: ergo i
eodē instāti posset ignis si esset perfectꝰ inducere infinitos
gradus equales: si p̄t vnū gradū iducere: pꝫ ponēdo ꝙ oēs
aliȷ̄ gradus eq̄les sint eq̄les p̄mo iducto: ꝯña falsuꝫ: q꜖ tūc
posset ꝓduci actu infinitꝰ calor intēsiue qđ est impossibile.

Nō istas rōes q꜖ ꝑ fūde loq̄t hic.

¶ Secundo. Deꝰ i instāti potest ꝓducere i aliqđ passum
grām intensam: vt. 4. ḡ in eodē istāti p̄t ꝓducere q̄lꝫ sibi e
qualē: ḡ posset in eodē passu ꝓducere actu infinitā grāꝫ: qđ
est ꝯtra doc. i. 3. d. 13. ꝓbatur ꝯña: q꜖ successiue p̄t ꝓducere
equalē in infinitū: ḡ ⁊ sil' ꝑ cōclusionē ipsius: qđ aūt succes
siue ꝓbo: q꜖ passum est ita dispositū respectu vnius gradus
sicut respectu alteriꝰ: q꜖ nullꝰ gradꝰ gre repugnat passo: cū
sit tm̄ in potentia receptiua: ⁊ nō videt̄ qđ ita non possit re
cipe ꝑfectissimā sicut imꝑfectiorē: nec etiam repugnat deo
posse ꝓducere siue intēdere grām in infinitum cū sit virtu-
tis infinite. ¶ Tertio arguit̄: q꜖ tunc eadem volūtas sil'
posset actu ꝓducere infinitas volitiōes de eodē obiecto: si
aliquā primā posset ꝓducere i instāti ⁊ ille alie essent equa
les: hoc pꝫ ꝑ cōclusionē Sco. ⁊ ꝙ possit vnū ꝓducere in in
stāti: pꝫ: q꜖ qñ habet obiectū ꝑfecte p̄ñs ⁊ nullo mō est ipe-
dita p̄t i istāti ꝓducere. ergo ¶ Quarto arguitur: q꜖ tunc
mēoria fecūda ꝑfecta i nobis si i istāti p̄t ꝓducere vnā in-
tellectionē primā: ḡ in eodē pōt sil' infinitas ꝓducere đ eo
dē obiecto: ꝓbat̄ ꝯña: q꜖ infinite sunt ꝓducibiles successi-
ue equales: imo sequit̄ ꝙ si in instāti pōt ꝓducere itellectio
nē vt duo: ꝙ sil' pōt ꝓducere quālibet sibi equalē: ⁊ sic in i-
stāti pōt intēdere illā intellectionē in infinitum. ¶ Quin-
to arguit̄: q꜖ si conclusio esset vera: seq̄ret̄ ꝙ si ignis esset ꝑ
fecte approximatus calefactibili ⁊ in minimo tp̄e iduceret
aliquā partē caloris: tūc in eodē tp̄e induceret quālꝫ partē
caloris: equalē primo: ⁊ sic semꝑ in ꝑuissimo tp̄e ꝑfectissi-
me calefaceret calefactibile: cū sit agens mere naturale: op
positū autem experimur ¶ Sexto seq̄ret̄ inconueniens cō
tra phm̄: q꜖ semꝑ in principio motus cessaret motus: proba
tur: q꜖ alterans in principio alterationis inducit in passuꝫ
aliquā partem forme acquisibilis ꝑ alterationē: ergo in ta
li principio motus pōt immo necessario inducit quālꝫ ꝑtē
equalē: si alterās est agēs naturale: ⁊ sic in principio cuius-
cūqꝫ motus alterationis cessaret motus. ¶ Septio argui
tur: q꜖ tūc graue in minimo tp̄e descenderet in centrum: ꝓ-
bat̄: q꜖ in aliquo minimo tp̄e ꝑtrāsit aliq̄ꝫ partē mediȷ̄: ergo
in eodē tp̄e ꝑtransiret q̄lꝫlibet equalē p̄me: ⁊ sic pꝫ. ꝙ semꝑ
in minimo tp̄e descēderet cuius oppositum experimur.
¶ Octauo arguit̄ sic: q꜖ tūc sequeretur: ꝙ angelus posset
oēm distētiā in instāti ꝑtransire: quod est cōtra doc. infra. q
11. probat̄ consequētia: q꜖ in instanti potest transire de loco
ad locū: ita ꝙ pōt ꝑtransire tm̄ spaciū: ergo in eodem instā
ti potest ꝑtransire omne equale: ⁊ sic in instāti pōt ꝑtransire
spaciū q̄ꝫtūcūqꝫ distās. ¶ Nono arguitur: q꜖ si sic esset: tūc
seq̄retur ꝙ angelus in instanti posset esse in loco quātumcū
qꝫ magno ꝙ est contra Doc. in. 2. d. 2. q. 6. ꝓbatur cōsequē
tia: quia virtute propria in instāti potest esse in tāto loco: ⁊
successiue in alio ⁊ alio loco: ergo in eodem instāti simul p̄t
esse in loco q̄ꝫtūcūqꝫ magno: quia in eodem instāti pōt esse
in loco quocūqꝫ equali illi primo.
¶ Decimo arguit̄: q꜖ seq̄t̄ ꝙ angelꝰ in instāti simil'r possit
esse in loco quantumcunqꝫ minimo siue paruo: qđ est con-
tra Doc. vbi supra ꝓbatur consequentia quia i instanti po
test esse virtute propria in loco ita paruo infra totum locū
sibi adequatum: vt patet a Doc. in. 2. vbi supra. ergo pōt si
mul esse in loco quocunqꝫ sibi equali: ⁊ sic descendendo se-
quitur quod potest esse i loco quantūcūqꝫ minimo siue par
uo. ¶ Undecimo sequitur: ꝙ angelus simul in eodem istā-
ti possit esse in omni loco puta pedali: ergo in eodē instan-
ti simul potest esse in omni loco equali: patet: quia successi-
ue siue i alio ⁊ alio istanti p̄t eē i alio ⁊ alio loco pedali: ḡ sil'
i oībꝰ nec valet dicere ꝙ simul ē in oībꝰ repugnat sibi: q꜖ an
gelus est in potentia receptiua ad omnē locum: vt patet a
Doct. vbi supra. ¶ Duodecimo arguitur: quia tunc sequi-
tur ꝙ angelus possit simul in instanti loqui angelo quantū
cunqꝫ distanti: quod est contra Doc. infra. d. 9. ꝓbatur cō-
sequentia: quia in instanti p̄t loqui angelo distanti puta per
spacium pedale: ergo in eodem instanti simul potest loq̄ an
gelo distanti per equale spaciū etiam in infinitum. ¶ Ter
tiodecimo arguitur: quia idem obiectum p̄ñs intellectui in
ratione obiecti actu intelligibilis posset simul in eodem in
tellectu producere plures intellectiones equales prime: si
illa prima esset producibilis in instāti: ⁊ sic quasi infinitas
simul: quod videtur manifeste falsum.

Respondeo ad pri

mum concedo illud. s. ꝙ simul posset ꝓducere equales: ⁊ cum infertur ergo calorem infinitum negatur: quia aliquis gra
dus posset repugnare: cum nulla qualitas posset nec simul
nec successiue produci intensiue infinita: aliquis enim gra
dus maior repugnaret: vt patet a doc. in. 3. d. 13. Dico secū-
do: ꝙ si p̄t ꝓducere p̄mā ꝑtē motꝰ. s. mutationē q̄ acq̄rat̄ in
istāti ꝓpria ꝑs alicuiꝰ gradꝰ: ꝙ simul posset iducere omnem
eq̄lē ēt in infinitū a ꝑte post: sꝫ tūc nō sequit̄ ꝙ ꝓducat infi-
nitū intēsiue: vt supra patuit: q꜖ tm̄ ꝓduceret̄ vnꝰ gradꝰ in
tensiue: q̄ esset idiuisibilis in infinitas ꝑtes. ¶ Ad scđꝫ di
co ꝙ si grā eēt itēsibilis in ifinitū: ꝙ deꝰ simul posset ꝓduce
re sed nō est itēsibilis i ifinitū: vt ꝓbat doc. i. 3. d. 13. ¶ Ad
tertiū negat̄: ꝙ possit sil' ꝓducere plures volitiōes de eo
dē obō: rō ē: q꜖ volitio tm̄ hꝫ eē vt ꝯtinuat̄ ab eadē volūtate
⁊ sic in cōtinuo fieri: vt pꝫ a doc. i p̄mo. d. 3. q. vltia: ⁊ in q̄li.
q. 13. iō ip̄a volūtas tm̄ continuaret vnam de eodē obiecto:
⁊ ip̄a manente alia non posset causari: sed ip̄a posset itēdi.
¶ Et si potest ꝓduci p̄ma pars alicuius gradus volitio-
nis in instanti: ⁊ quelibet ei equalis ⁊ dic vt dictum est ad
primum: ¶ Ad quartum dico similiter vt dixi ad tertium.
¶ Ad quintuꝫ dico: ꝙ bene sequitur de instanti: sed nō de
tp̄e: q꜖ ꝓ instanti habet passum ꝑfecte approximatū: passū
enim non est ꝑfecte approximatum agenti naturali: nisi se-
cundum punctum. vt patet a Doc q. 9. iō si p̄t i eodē passo
ꝓducere p̄mā ꝑtem alterationis: ⁊ q̄lꝫlibet sibi equalem po-
terit ꝓducere cū sit agens equalis virtutis: ⁊ eq̄ approxima-
tum passo. Sed qñ ꝓducit aliquā partē i tp̄e: ⁊ ꝑ cōseq̄ns
successiue non seq̄tur: ꝙ simul in eodē tēpore possit aliā pro
ducere: quia ex quo continuo successiue acq̄ritur si vna ꝑs
acq̄ritur p̄cise in tanto tp̄e: pars sequens equalis ab illo a-
gente: non potest simul in eodē tp̄e ꝓduci: sed bene in equa
li tp̄e. Si enim secunda pars induceretur in eodē p̄cise tp̄e
⁊ eodem simpliciter motu sequitur ꝙ illa secunda pars nō
acquiritur successiue post primam partem: quod tamen re-
quiritur. Sit ergo ignis virtutis vt. 4. ⁊ habeat passuꝫ ap
proximatum: si potest ꝓducere calorem: vel aliquam partē
in tp̄e vnius hore: partem equalem sequentem potest ꝓdu-
cere in equali tp̄e: sed non p̄cise in eodem tp̄e: quia tunc il-
la scđa pars nō acquireretur successiue post primam par
tem q̄ ponitur p̄me parti succedi: ⁊ si esset agēs virtutis vt
8. posset ꝓducere illam p̄mā ꝑtē in duplo minori tp̄e: sꝫ non
est sic qñ ꝓducit p̄mam partem in instanti: quia tunc vna nō
hꝫ succedere alteri: sed sic in instanti ꝓduceret p̄mā: ita pos
set quālibet equalē illi prime simul in eodem instanti ꝓdu-
cere. ¶ Et ꝑ hoc pꝫ rñsio ad sextū: ꝙ nō pōt cessare motꝰ i
p̄ncipio ipsiꝰ: cū necessario acq̄rat sꝑ successiue vnā parteꝫ
post aliā. ¶ Ad septimū dico: ꝙ graue nec ꝑtrāsiret medi-
um i eodē tp̄e q̄ ꝑtrāsiȷ̄t aliquā p̄mā ꝑtē: q꜖ ille trāsitꝰ ex q̄
eēt successiuꝰ: necessario trāsiret vnā ꝑtē post aliā bñ possꝫ
scđam ꝑtē equalē p̄me ꝑtransire in eq̄li tp̄e: ⁊ dic vt supra
ad quītū argm̄. Dico scđo: ꝙ i eodē tp̄e q̄ hꝫ aliquā primaꝫ
ꝑtē tñ diuisibilē i ifinitū nō hꝫ scđam eq̄lē prime: ⁊ iō nō se
quit̄ ꝙ in eodē tp̄e possit ꝑtrāsire scđam. ¶ Ad octauum
de angelo dico: ꝙ si in eodē istāti haberet aliđ spaciū eque

Rñō ad primum.

sibi propinquū sicut prima parte spacij: qđ posset simul in eodem instanti ꝑtransire illud. Sed qñ angelus est ī aliquo loco ⁊ hꝫ spaciū puta vnius miliaris ꝑfecte ꝓpinquū virtuti sue vt possit illud in instāti ꝑtransire: in eodē instanti nō habet spacium sequens ꝓpinquū ꝑfecte virtuti angeli cū ipse angelus sit virtutis finite ⁊ limitate: nō aliquod magnū spaciū poterit ei facere resistentiā: vt pꝫ a doc. q. 9. d. 2. secundi. ¶ Et per hoc pꝫ r̄nsio ad nonū ⁊ decimū argm̄. ¶ Ad vndecimū dico: ꝙ simul nō pōt esse: nec ī duobus locis adequatis: vt supra dixi: sed qñ in instanti fit in vno loco in eodē instāti desinit esse ī priori loco: vt supra exposui. Et cū dr̄: ꝙ si in instāti potest esse in loco pedali: quod in eodē pōt esse in equali: dictum est ꝙ posito ꝙ in instanti possit esse in alio equali: qđ etiam in eodem recederet a primo. Dico etiā ꝙ in eodē instanti nō posset esse in quocūqꝫ equali: quia nō quodcunqꝫ equale erit ei eque proximum. ¶ Ad duodecimū dico sicut dixi ad octauū. ⁊. 9. qꝛ nō quelibet distantia equalis prime esset sibi eque propinqua ⁊ proxima. ¶ Ad tertiūdecimū dico: vt dixi ad tertiū de volūtate: illđ enī obm̄qꝫ diu esset ꝑn̄s intellectui in rōne obiecti actu intelligibilis tm̄ cōtinuaret primam intellectionem.

Cōtra. 3. ꝯclusionē arguit̄ tripliciter.

Contra tertiam arguitur probando

ꝙ esset vere motus ⁊ presuppono ꝙ alteratio inducat̄ ī spacio vnius hore: ⁊ ꝙ prima pars inducatur in instanti: ⁊ scđa in alio instanti sequente tp̄s intermediū ad primū instans: ⁊ sic deinceps quousqꝫ inducat̄ totus calor sm̄ quem est alteratio. Arguo p̄mo sic tota ista alteratio mēsurat̄ tp̄e vni⁹ hore: ergo est vere motus: qꝛ tp̄s nō est sine motu: cū tēpus sit passio motus: vt pꝫ. 4. phy. ¶ Secundo. Alterabile a: vere alterat̄ ⁊ non in instāti: ergo in tp̄e: sed quod alterat̄ ī tp̄e vere mouet̄: vt pꝫ. ¶ Tertio. Ois forma q̄ successiue acq̄rit̄: acq̄rit̄ vere per motū: sed talis calor acq̄rit̄ successiue: pꝫ: qꝛ ꝑtibilr̄ pꝫ: qꝛ ī alio ⁊ alio istāti acq̄rit̄ alia ⁊ alia pars

Respondeo ad primuꝫ negatur quod

mensuretur tp̄e: sed alia ⁊ alia pars acquiritur p̄cise in alio ⁊ alio instanti: ⁊ cū dicit̄ acquirit̄ per horā. Dico p̄mo ꝙ tēpus mēsurās quietē nō est ꝓprie tp̄s actuale. vt pꝫ in. d. 2. secūdi a doc. Dico secūdo posito ꝙ sit tp̄s actuale sunt ibi plura tp̄a: quia instātia illa quibus acquirit̄ alia ⁊ alia pars non ꝑtinent ad illa tp̄a: non enim continuant tp̄s quietis: quia illis instantibus tm̄ mensurat̄ mutata esse. Dico vltra ꝙ etiam posito ꝙ pertinerent ad tempus hore mēsurās q̄etē: qđ nec in toto illo tp̄e: nec in aliqua parte tp̄is illius est aliqua alteratio: vt pꝫ: qꝛ illa tm̄ in instanti acquiritur: ⁊ ꝑ ꝯn̄s illud tp̄s nullo mō mensurat illam alterationē. ¶ Ad secundū dico: qđ tm̄ alterat̄ in alio ⁊ alio instāti: qꝛ in alio ⁊ alio instāti acq̄ritur alia ⁊ alia pars sm̄ quas dr̄ alterari ī alio ⁊ alio instanti: sed in tēporibus intermedijs nullo mō alteratur: cū nihil forme tunc acquiratur. ¶ Ad tertiū dico ꝙ nō acquiritur successiue: ⁊ cum dr̄ ꝙ acquiritur partibiliter. Cōcedo ergo successiue negatur: qꝛ in successione ꝑtes: sm̄ quas est successio cōtinuātur sm̄ aliud ⁊ aliud indiuisibile vt exposui in isto. 2. d. 2. q. 1. ⁊. 4. hic autem nulla esset talis continuatio: vt patet intuenti.

Cōtra. 4. ꝯclusionē 1. arguit̄.

Contra quartam que talis est. Mutari

est aliquid aliter se habere nūc indiuisibilr̄ qꝫ prius se habuerit diuisibiliter arguitur Primo sic. in illo vltimo instāti mobile q̄escit: ḡ non mutat̄: qꝛ quies opponit̄ motui: añs pꝫ a doc. d. 2. q. 9. istius secundi vbi vult ꝙ illud dicatur instās mutatiōis siue quietis. Secūdo sic. In illo instanti indiuisibili mobile nihil acq̄rit: ergo nō mutatur: cōsequentia pꝫ: qꝛ mutari positiue est aliq̄d acq̄rere: qđ prius nō habuit: añs pꝫ: qꝛ alteratio acq̄rit̄ tm̄ in tp̄e p̄cedēte illud instans: patet: qꝛ in illo instāti cessat tota alteratio. ¶ Tertio. Si ī illo vltimo instāti aliq̄d forme ꝑ alterationē acq̄sibilis acq̄rit̄: quero q̄d sit illud aut est pars quanta: aut gradus diuisibilis: de quo supra: ⁊ hoc nō qꝛ acq̄runtur diuisibilr̄: ⁊ sic non in instanti. Quarto si mutari est aliter se hr̄e nūc indiuisibilr̄: ergo in quolibet instanti tp̄is quo fit mot⁹ mobile mutatur: ⁊ tūc q̄ro vt prius q̄d acq̄rit̄ in quolibet mutato esse: aut diuisibile: aut indiuisibile: nō primo qꝛ illud acquiritur ꝑ motum ⁊ in tp̄e: nō secūdo: quia tunc mobile non diceret̄ mutari scđꝫ puta calorē: quia tunc nec calor: nec pars caloris acq̄rit̄ cū sit vere diuisibilis. ¶ Quinto. Quia angelus de vno vbi ad aliud pot est transire: sic ꝙ vere mutat̄: qꝛ in illo instāti acq̄rit nouū vbi qđ prius non habuit: ⁊ tamē nō se habuit prius diuisibilit̄: cū ille trāsit⁹ tm̄ fuerit ī instāti. ¶ Sexto arguitur: ⁊ pono casū ꝙ. a. moueat̄ ad albedinē ꝑ horā: ⁊ ī vltīo instāti illi⁹ hore ꝑ diuinā potentiā albedo ānihilet̄ ⁊ īducat̄ nigredo: pꝫ: ꝙ. a. ī toto tp̄e mutat̄ qꝛ hēt albedinē qꝫ pri⁹ nō habuit: ⁊ tm̄ nō se hꝫ nunc īdiuisibilr̄ respectu albedinis ꝑ motū acq̄site: pꝫ quia in vltimo īstāti illius hore desinit eē sub albedine. ¶ Septimo arguit̄ Qꝛ si opꝫ. a. diuisibilit̄ se hr̄e pri⁹: seq̄tur ꝙ materia ñ mutaret̄ ab vna forma subāli ad aliā. ꝙ est cōtra phm̄ ī plurib⁹ locis ꝙ āt seq̄retur: pꝫ: qꝛ forma sbālis acq̄rit̄ in īstāti ⁊ ī tp̄e p̄cedēti nō fuit sub forma. ¶ Octauo arguit̄: qꝛ mobile puta. a. sicut in q̄libet ꝑte motus hꝫ esse diuisibiliter: quia quelꝫ ꝑs ē diuisibilis ⁊ diuisibiliter acq̄rit̄: ita in quolꝫ mutato eē hꝫ eē īdiuisibiliter ergo nō vr̄ verū ꝙ mutari ē aliter se hr̄e nūc īdiuisibilit̄ qꝫ prius se habuit diuisibilit̄: cū ī toto tēpore p̄cedenti ita hēat esse diuisibilr̄: quia in quolibet mutato eē sicut ⁊ diuisibilit̄: vt in qualibet parte mot⁹. ¶ Nono arguit̄. Seq̄ret̄ ꝙ alicui⁹ successiui daret̄ p̄mū istās sui eē patet qꝛ ī vltimo īstāti verū eēt dicere mobile ī isto īstanti vltimo ē calidū ⁊ ī toto tp̄e p̄cedēti ñ fuit calidū: q̄ tm̄ calor successiue acq̄rit̄ pꝫ qꝛ ꝑ motū: ergo cōclusio illa non est vera. ¶ Decimo arguit̄ de diuisibilitate: aut. n. accipit̄ ista diuisibilitas ex ꝑte forme acquisibilis siue forme fluētꝭ aut accipit̄ ꝓ ip̄o fluxu formalit̄ accepto. Hec distictio pꝫ a doc. ī plurib⁹ locis. Si p̄mo ꝯtra quia tota illa forma ē immobilis in vltimo instanti: ⁊ sic in illo instanti non se hr̄et indiuisibiliter. Si secundo: contra: quia talis fluxus cum sit respectu partis prioris ad partem posteriorem erit simpliciter indiuisibilis: nulla enim relatio est diuisibilis in plures partes: vt patet. Tum etiam quia quelibet relatio oritur in instanti scilicet positis fundamento ⁊ termino: ⁊ sic nō acquiritur diuisibiliter: ⁊ per consequens in toto tempore p̄cedente: ita mobile se hr̄et indiuisibilit̄ sicut in vltimo instāti illius tp̄is ¶ Undecīo arguitur qꝛ si mutari esset. ⁊c. tūc Doc. sibi ꝯtradiceret ī plurib⁹ locis. vbi vult ꝙ sit vere mutatio lꝫ ñ se hūerit sbm̄ diuisibilr̄ p̄us pꝫ qꝛ ī p̄rio. d. 39. dicit ⁊ alibi ꝙ trāsit⁹ d ꝯtradictorio ī ꝯtradictoriū semꝑ est cū mutatiōe q̄ tm̄ trāsitus multotiens fit in īstāti. Dicit ēt ī. 4. d. 10. ꝙ corp⁹ xp̄i vere mutatur loq̄ndo d mutatiōe q̄ ē ad alterū qñ acq̄rit nouā p̄ntiā in eucharistia: quā tm̄ acquirit in instāti: vt vult doc. ī. 4. d. 7. ꝙ ī vltīo instāti ꝓlatiōis verbor̄ fit corp⁹ xp̄i ī eucharistia: ⁊ multa alia dicit ī diuersis locis: vbi expsse cōcedit verā mutationē: vbi sbm̄ tm̄ aliter se hꝫ nūc indiuisibilr̄: ⁊ nullo mō pri⁹ se habuit diuisibiliter. ¶ Duodecīo arguit̄. qꝛ seq̄ret̄: ꝙ forma q̄ ꝑ motū acq̄rit̄: nō mutaret̄: qđ ē cōtra doc. q̄ vult tm̄ sbm̄ mutet̄: vt pꝫ ī scđo. d. 2. q. 4. ⁊ in. 4. d. 11. ꝓbat̄ ꝯn̄a: qꝛ illa forma ī tp̄e precedenti habet esse successiuū ⁊ diuisibile: quia in motu ⁊ in tempore ⁊ in vltimo instanti habet esse indiuisibiliter: qꝛ precise in mutato esse ⁊ in instanti: vt patet.

Respondeo ad primum: ⁊ dico quod

Rñsio ad 1. ⁊ nota.

q̄es ꝓprie tm̄ opponit̄ motui: ⁊ ideo sicut motus mensurat̄ tp̄e: ita ⁊ quies: ⁊ ideo in vltimo instanti terminante motū mobile non quiescit: tm̄ illud vltimū instans dr̄ instans quietis: qꝛ in illo instanti terminat̄ motus ⁊ mobile nō mouetur ⁊ sic datur primum instans quietis: cum dr̄: si quiescit: ergo non mutatur. Dico ꝙ tantū debet inferri: ergo non mouet̄ qꝛ mot⁹ ꝓp̄e opponit̄ q̄eti: vt dixi: sꝫ nō sequitur de mutari ¶ Ad scđm dico p̄mo: ꝙ ī illo vltīo īstāti acq̄rit aliquē gradū forme: sm̄ quā fit intēsio: licꝫ ille grad⁹ sit diuisibilis sm̄ aliquos vel indiuisibilis: ⁊ qđ talis grad⁹ acq̄rat̄: pꝫ ꝑ doc. q. 9. de motibus intensionis ⁊ remissionis cōcurrētib⁹: vbi dicit ꝙ in aliquo vltimo instāti inducit̄ gradus icōpossibilis. ⁊c. Scđo pōt dici: ꝙ in toto tp̄e p̄cedēte illud instans ꝑ forma est in fieri ⁊ successiue ꝑ motum acquiritur ⁊ in vltio instanti ipsa est cōplete in facto esse: ita ꝙ in tp̄e p̄cedēti nō pōt dici calidū nūc est: sed cōtinue fit ⁊ in vltio instāti verū est dicere calidū nūc est: nō ꝙ in illo instāti aliq̄d caloris inducat̄: sed totus in tp̄e p̄cedenti inducitur: sed qꝛ in tempore precedēti semꝑ est in continuo fieri ⁊ ꝑ motū cōtinue acq̄ritur: pꝫ quia in toto illo tp̄e mobile vere mouet̄ ad calorē iō nō pōt dici in aliq̄ parte illius tp̄is calidū est: sed calidū cōtinue fit: prim⁹ tm̄ mod⁹ vr̄ rōnabilior. s. ꝙ ī illo vltimo īstāti aliq̄d forme acq̄rat̄. Sustinēdo tm̄ secūdū modū dicēdi cū dr̄ nō mutat̄ positiue nisi acq̄rēdo aliq̄d. Dico ꝙ in illo īstāti dr̄ p̄cise mutari positiue ad calorē: qꝛ ī illo instāti ꝑfecte calidū est: ita ꝙ nō est amplius: in cōtinuo fieri sed in

facto esse ⁊ ꝓprie in illo istãti verũ est dicere calidũ est ⁊ immediate ante hoc nõ fuit: qꝛ erat in fieri. ¶ Ad tertiũ pꝫ ex supradictis. ¶ Ad quartũ põt rñderi sicut ad secũdũ: scilicet ꝙ in quolibet instanti acqrit᷑ aliqd forme: ⁊ cũ dꝛ aut est diuisibile: aut indiuisibile põt dari vtrũqꝫ cũ dꝛ: ꝙ diuisibile acquirit᷑ tm̃ per motũ: negat᷑: pꝫ qñ in vltimo instãti inducit᷑ grad⁹ forme incõpossibilis forme corrũpende. Si teneat᷑ ꝙ sit indiuisibilis: pꝫ qꝺ mobile diceret᷑ mutari ꝺm gradum caloris indiuisibilẽ. Scꝺo tenẽdo secũdũ modũ dicẽdi diceret᷑: qꝺ in tꝑe p̄cedẽti instãs aliqd forme acqreret᷑: sic qꝺ in illo ẽt paruo tꝑe esset in fieri: ⁊ in instãti imediate sequẽti esset in facto eẽ: patꝫ: qꝛ si ꝑ tꝑs imediate sequens nõ intenderetur amplius forma: illa ꝑs forme esset in illo instanti in facto esse. ¶ Ad quintũ dico: qꝺ licet angelus trãseat in instanti ⁊ acq̇rat nouũ vbi: tñ nõ dꝛ ꝓprie mutari: qꝛ mutari ꝓprie est terminus imediatus alicuius motus: lꝫ ergo sit ibi mutatio tñ nõ dꝛ ꝓprie mutatio: qꝛ vt supra exposui mutatio ꝓprie terminat imediate aliquẽ motũ. ¶ Ad sextũ dico: qꝺ posito tali casu mobile nõ diceretur mutari ꝓprie: qꝛ nõ in aliquo indiuisibili. Dico secũdo qꝺ est impossibile qꝺ det᷑ p̄cise aliqs motus: ⁊ qꝺ nõ terminet᷑ ad aliqꝺ mutatũ esse sicut nõ posset dari aliqꝺ tꝑs sine instanti terminante. ¶ Ad septimũ cõcedo: qꝺ materia nõ ꝓprie mutaretur: vt patuit supra rñdendo ad quintũ argm̃. ¶ Ad octauũ facilis est rñsio: qꝛ in vltimo instãti dꝛ ꝓprie mutari: quia ĩ illo terminat᷑ totus motus: ita qꝺ post illũ non sequit᷑ aliqua ꝑs motus: in aliĩs aũt p̄cedẽtibus semꝑ post vnũ instans imediate sequit᷑ motus. Et vltra dico: qꝺ licet in oĩbus illis instantibus semꝑ mobile se habeat indiuisibiliter: quia tñ int᷑ illa instãtia siue mutata esse semper se habet diuisibiliter: iõ dicimus qꝺ in vltimo instãti se habet indiuisibiliter: ⁊ in toto tꝑe: ⁊ ĩ qualibet ꝑte tꝑis p̄cedẽtis se habuit diuisibilit᷑ ⁊ successiue. ¶ Ad nonũ dico: qꝺ licet forma acquisita per motũ in vltimo instãti hẽat primũ esse: qꝛ in illo vere est ⁊ ĩ illo cessat oĩs motus: tamen respectu motus nõ potest dari p̄mũ sui esse: qꝛ in nullo instanti verum est dicere motus ẽ cũ necessario sit in tꝑe. ¶ Ad decimũ dico breuiter: qꝺ ista diuisibilitas accipit᷑ ex parte motus: qꝛ quelꝫ pars semꝑ diuisibiliter acquirit᷑: accipit᷑ etiã ex parte forme nõ absolute sed ꝓ quãto successiue ⁊ diuisibiliter acquirit᷑: ita qꝺ in toto tꝑe p̄cedẽti semꝑ diuisibilit᷑ acquirit᷑: ita ꝙ semꝑ vna ꝑs post aliam: sed in vltimo instãti hꝫ esse acquisitũ: lꝫ eñ sit in se diuisibilis: nõ tñ in illo instãti dicitur diuisibiliter acquiri ¶ Ad vndecimũ dico ꝙ non contradicit sibi: ⁊ cõcedo ꝙ in pluribus locis concedat mutationem eo mõ quo argutũ est ibi: tamẽ diceret ꝙ nõ esset mutatio ꝓprie dicta cũ mutatio proprie dicta sit semper alicuius motus vt ipse exponit in .2.di 2.q.4. ¶ Ad duodecimũ dico ꝙ mutari ꝓprie est respectu subiecti: qꝺ in ꝑte p̄cedẽti habꝫ esse sub forma ꝺꝫ diuisibiliter ⁊ successiue: ita ꝙ acquirit᷑ sibi alia ⁊ alia ꝑs ⁊ ĩ vltimo instanti ĩdiuisibilr̃: qꝛ p̄cise sub forma in eẽ quieto: ⁊ sic dicit᷑ aliqd ꝓprie mutari quãdo in aliquo tꝑe acquirit formã successiue: ⁊ in vltimo instãti illius habet formã in esse facto ⁊ non in fieri.

cõtra.5. arguit᷑ p̄mo ꝯtra p̄mã ꝑtem.

Quinta conclusio est ista. Nulla pars

mobilis est eq̃ ꝓpinqua agẽti: sed pars ꝓpinquior alteri ꝑti in infinitũ: sed solus pũct⁹ mobilis ẽ se toto imediat⁹ agẽti. ista ꝯclusio habꝫ plures ꝑtes ꝯtra quas arguã. ⁊ p̄mo cõtra p̄mã partẽ. s. q̃ talis est nulla ꝑs mobilis ẽ eq̃ ꝓpinq̃ agẽti: ⁊ p̄mo arguo sic: qꝛ ãgelus p̃t in instãti mouere aliqꝺ corp⁹: ẜ oẽs ꝑtes illi⁹ sunt eq̃ ꝓpinq̃: añs pꝫ: qꝛ in instanti p̃t seip̃m mouere de loco ad locũ: vt supra patuit: ẜ ⁊ aliud corp⁹ cũ nõ videat᷑ maior rõ: ⁊ hoc pꝫ a doc. in .4.d.49. de agilitate corpoꝝ: ꝯña pꝫ: qꝛ si oẽs ꝑtes mobiles nõ eẽnt eq̃ ꝓpinq̃ ãgelo mouẽti nõ posset illud mouere in instanti. ¶ Scꝺo arguit᷑: qꝛ si nulla est eq̃ ꝓpinq̃ seq̇t᷑ ꝙ agẽs nullo mõ posset mouere mobile: pꝫ: qꝛ si nulla ꝑs ipsi⁹ est eq̃ ꝓpinqua: nullo mõ erit motus illius mobilis: opꝫ eñ agens per cõtractũ hẽre mobile pñs: vel ꝺm se totũ: vel ꝺm aliquã ꝑtẽ: q̃ ipsi mouẽti sit imediate ꝓpinq̃ ¶ Tertio arguit᷑ sic: si pũct⁹ est se toto imediat⁹ agẽti: ergo aliqua pars ipsi⁹ mobilis erit eq̃ imediata: pꝫ ꝯña: qꝛ cũ agẽs habeat pũctũ mobilis eq̃ imediatũ: seq̇t᷑ ꝙ post punctũ hẽbit ꝑtẽ mobilis eq̃ imediatã: qꝛ illa ꝑs est imediata pũcto: nõ ei pũct⁹ ẽ imediatus pũcto. ¶ Quarto arguit᷑: qꝛ si sic esset: seq̇ret᷑ ꝙ ignis approximat⁹ calefactibili nũqꝫ posset calefacere illꝺ: pꝫ: qꝛ si aliqua ꝑs nõ esset p̄mo imediate ꝓpinqua igni nõ posset calefieri: imo seq̇t᷑ vltra: ꝙ nulla ꝑs calefactibilis posset immediate calefieri: si nulla sit eque imediata. ¶ Quito. Seq̇tur ergo: ꝙ si nulla ꝑs mobilis puta calefactibilis sit imediata agẽti: siue calefaciẽti ꝙ ꝑs distãs eẽt eq̃ calefactibilis sicut ꝑs ꝓpinq̃: pꝫ ꝯña ꝑ te: qꝛ nulla ꝑs est eq̃ ꝓpinq̃ siue imediata. ¶ Sexto arguit᷑ de agẽte ꝑ cõtactũ corꝑalẽ ꝙ hẽat aliquã ꝑtẽ mobilis eq̃ imediatã. Et pono casuꝫ ꝙ ignis pedalis sit pñs ꝑti pedali: puta aeris vel ligni ⁊ tãgat illã ⁊ nullũ sit impedimẽtũ nec ex parte ignis: nec ex ꝑte aeris: vel ligni: tũc sequit᷑ ꝙ imediate calefaciat partẽ illã pedalẽ ⁊ sic aliq̃ pars ipsi⁹ calefactibilis sit eq̃ imediata igni calefaciẽti. ¶ Septĩo arguit᷑ de agẽte ꝑ cõtactũ tm̃ virtualem ⁊ p̄mo de sole: q̇ hꝫ oẽs ꝑtes aeris illuminabilis eq̃ ꝓpinq̃s ⁊ imediatas aliter nõ illuminaret totũ aerẽ ĩ instãti: pꝫ ẽt ꝺ multis aliĩs agẽtib⁹ ꝑ cõtactũ mere virtualẽ de q̇b⁹ nõ oꝫ discurrere. ¶ Octauo arguit᷑: qꝛ idẽ videt᷑ seq̇ de angelo q̇ mouet se suꝑ aliquo spacio q̇ si nõ habꝫ partẽ spacĳ eq̃ imediatã: ꝙ eq̃ p̄mo trãsibit totũ spaciũ: vel nullo mõ poterit illud trãsire si nõ hꝫ aliquã partẽ eque ꝓpinquam. ¶ Nono arguit᷑ sic agẽs in aliquo tꝑe alterat partẽ mobilis: ẜ habꝫ aliquã partẽ eque imediatã. s. illã quaꝫ immediate alterat. ¶ Decimo. Si agẽs nõ habeat aliquã partẽ eq̃ imediataꝫ in p̄ncipio motus: sequit᷑ ꝙ in toto motu nũqꝫ hẽbit aliquã partẽ eque imediatã: ꝙ vr̃ falsum: ꝯñtia pꝫ: qꝛ nõ sit magis pñs parti remote ꝑ motũ qꝫ parti ꝓpinq̃: qꝛ vtrobiqꝫ habꝫ ꝑtẽ diuisibilẽ in infinitas ꝑtes ¶ Undecimo arguit᷑: qꝛ aliqs motor corꝑalis eq̃ p̄mo ⁊ eq̃ imediate tãgit aliquã partẽ mobilis ⁊ nõ tm̃ p̄cise in pũcto: ẜ illa erit eque imediata ip̃i motori sicut ⁊ pũctus: añs pꝫ: per experiẽtiã: ꝯña similr̃ patet: qꝛ ideo pũctus est imediatus motori: qꝛ imediate tãgit᷑ ab eo: ẜ cũ aliq̃ ꝑs imediate tãgat᷑: sequit᷑ ꝙ erit eque immediata ipsi motori. ¶ Duodecimo arguit᷑ ex dictis doc. qꝛ angelus põt eẽ eque p̄mo in aliquo spacio diuisibili: vt ĩ loco sibi adequato vt pꝫ a doc. in .2.d.2.q.6.vel.7. ẜ eque p̄mo est in oĩ parte: cũ sit simplr̃ indiuisibilis: ẜ eque imediate vr̃ ꝙ possit mouere se ꝑ illud spaciũ: ⁊ per ꝯñs vr̃ ꝙ oẽs ꝑtes illi⁹ sint ipsi angelo eq̃ ꝓpinque: ⁊ silr̃ eque imediate. Cõtra.2. ꝑtẽ.5.conclu.1.arg.

Contra secundã partẽ arguitur: quia

si ꝑs eẽt sꝑ ꝓpinq̇or alteri ꝑti in infinitũ: seq̇ret᷑ multa inconueniẽtia: p̄mo ꝙ mouens lapidẽ non posset incipere motũ nisi actu moueret partes ĩfinitas: pꝫ: quia si mouet p̄us partẽ propinquã ⁊ ista datur semper pars ꝓpinquior in infinitum: ergo nõ potest illã propinquã mouere nisi moueat semꝑ actu infinitas partes: imo sequit᷑ ꝙ in quacunqꝫ minima parte motus semper moueat partes infinitas etiã in infinitum.: qꝺ videt᷑ ĩpossibile. ¶ Secũdo sequit᷑ ꝙ angelus sit applicatus p̄mo mobili pũctualiter: qꝺ nõ possit incip̃e mouere ꝑtẽ celi: quin simul moueat ꝺm partes actu infinitas: cum in infinitum vna sit propinquior alteri ꝺm conclusionẽ. ¶ Tertio sequit᷑ ꝙ mouens lapidẽ non poterit ip̃m mouere ꝺm vltimam partẽ: patet: quia quacunqꝫ data semꝑ habet propinquiorem in infinitum. ¶ Quarto sequitur ꝙ ignis habens calefactibile perfecte presens ⁊ dispositũ: ꝙ non possit ipsum ꝺm aliquam partẽ imediate calefacere nisi simul calefaciat infinitas partes: patet: quia semꝑ ꝓpinquiorem calefacit: sed semꝑ in infinitum alia est ꝓpinquior alteri. ¶ Quinto pono casum: ꝙ ignis sit adequate pñs ligno pedali: tunc sequitur ꝙ simul potest oẽs illas partes calefacere. ergo vna nõ erit ꝓpinquior altera: quia tunc nõ simul calefieret ⁊ eque primo: vt patet. ¶ Sexto sequeretur ꝙ deus nõ posset eque primo: ⁊ eque immediate mouere lapidem: patet: quia propinquior mouet᷑. ¶ Septimo sequitur quod deus non posset eque primo calefacere aliquod lignum: quia oporteret prius calefacere partem propinquiorem ⁊ pars semper est propinquior alia in infinitum. ¶ Octauo sequitur: quod sol non posset simul illuminare aerem quando ascendit ad emisperium nostrum: quia necessario prius illuminaret partem propinquiorem in infinitũ ¶ Nono. sequitur quod agens non possit aliquando habere partem perfecte propinquam: patet: quia vna est propinquior altera in infinitum: ⁊ sic quacunqꝫ data semper est alia propinquior: ⁊ sic nunquam posset assignari aliqua ꝑs perfecte propinqua.

¶ Decimo sequitur: quod idem graue nõ posset se: pꝫ mouere ꝺm omnẽ partem: ⁊ hoc simul: quia nulla pars esset ei ꝓpinqua: sed vna ꝓpinquior altera in infinitum: cõsequẽs

est contra Doc. in secundo.d.2.q.10. ¶ Undecimo sequit̃ ꝙ angelus non posset simul transire aliquod spacium: quia necessario transiret partē ꝓpinquiorem prius: immo partem propinquiorē in infinitum: consequens est contra doc. in secundo.d.2.q.11.⁊.12. ¶ Duodecimo sequitur (tenēdo ꝙ gradus intensionis sit diuisibilis in infinitum) ꝙ agens non posset simul inducere in passum aliquem vnum gradũ puta caloris: quia prius induceret propĩquiorē ĩ infinitũ.

Contra Tertiam partem arguo probando: ꝙ solus punctus non sit ĩmediat⁹ agenti. Pono casum: ꝙ.a. sit mouens.b. puta lapidem ⁊ per te solus punctus lapidi est immediate propinquus.a. ergo incipit mouere primo lapidem ſm punctum: ⁊ tunc quero aut in tempore/aut: in instanti: non primo: quia ex quo habet passum perfecte presens secundum punctum sequitur ꝙ non in tempore moueat: vt patet per rationem Doct.q. illa.9. vbi probat ꝙ non possit dari prima mutatio. Tũ qꝛ si moueretur in tp̃e: ibi esset successio: ⁊ hoc non qꝛ punct⁹ est simpliciter indiuisibilis: non scd̃o: qꝛ mot⁹ nõ fit ĩ ĩstãti. ¶ Secundo arguitur: quia sequeretur ꝙ nũꝗ̃ graue possꝫ moueri ab aliquo agẽte secundũ aliquam partem: pꝫ: quia solus punctus est immediatus agenti: ergo tantũ secũdum punctũ mouet: patet: qꝛ tm̃ ſm illud mouet: quod est sibi immediatum ⁊ propinquum: cum moueat ſm contactum.

¶ Tertio arguitur quia sequitur ꝙ in toto motu lapidis deorsum nunꝗ̃ aliqua pars moueatur: nec per consequẽs ipse lapis: patet: quia ĩ toto motu tm̃ est immediatũ alicui puncto modo vni: modo alteri: ⁊ sic ille motus non videret̃ continui. ¶ Quarto arguitur. qꝛ sequitur quod intelligentia applicata orbi habet tm̃ orbem perfecte ⁊ immediate ꝓpinquum ſm aliquẽ punctũ: ⁊ sic sequitur ꝙ motus orbis semper incipiat a puncto: ⁊ sic orbis diceretur precise moueri ſm aliud ⁊ aliud punctum: cũ ſm punctũ tantũ sit immediatus ⁊ perfecte propinquus orbi: quod est inconueniens. ¶ Quinto arguitur: quia sequitur ꝙ alteratio: puta calefactio ligni primo ⁊ immediate incipiat a puncto: ita qđ lignum primo ⁊ precise fiat calidum in puncto: ⁊ sic talis calefactio siue alteratio fiet in instanti: vt supra patuit: qđ est inconueniẽs. ¶ Sexto arguitur. quia sequitur ꝙ lignũ tantum alterarẽt secundum aliud ⁊ aliud punctum: ⁊ sic tãtũ fieret calidũ ſm aliud ⁊ aliud punctũ: ⁊ nunꝗ̃ aliq̃ pars eẽt calefacta: cuius oppositum videmus: ⁊ ꝙ hoc sequatur pꝫ: quia lignũ nunꝗ̃ est ĩmediate ꝓpinquũ calefacienti nisi scd̃m pũctũ. ¶ Septimo arguitur: qꝛ seq̃tur ꝙ sit ĩpossibile ignẽ posse calefacere: nec aliquod totũ calefactibile: nec aliquã eius partẽ: patet: quia cũ sit agens de necessitate: ⁊ tota virtute semper prius calefaciet ꝓpinquius ⁊ ĩmediatius calefactibile: ⁊ quia in tota alteratione semꝑ habet calefactibile ĩmediate ꝓpinquũ scd̃m punctũ aliud ⁊ aliđ necessario sequitur ꝙ nulla pars poterit calefieri. ¶ Octauo arguitur: qꝛ sequitur ꝙ pũctus calefactibilis calefiat intensiue quãtũ intendi põt a tali agente anteꝗ̃ aliqua pars calefactibilis aliquo mõ calefiat: quod est inconueniens. Probatur sequela: quia ex quo habet calefactibile ꝑfectissime p̃ns tm̃ scd̃m punctũ: ergo in illo pũcto ꝓducet calorẽ ꝑfectissimũ quẽ põt ꝓducere cũ sit agens naturale/⁊ ꝑ modũ nature. ¶ Nono arguitur: qꝛ seq̃tur ꝙ nulla alteratio possit esse continua: patet per premissa. s. qꝛ alterabile cõtinue alterarẽt ſm aliud ⁊ aliud punctũ: ⁊ non scd̃m aliam et aliam partẽ mõ inter ĩdiuisibilia non potest esse cõtinuatio vt exposui in secundo.di.2.q.1. ¶ Decimo arguitur: quia sequitur quod nullum mobile poterit pertransire aliqđ spacium nisi tantum punctualiter: patet: quia primo transijt: quod est immediate propinquum: sed nulla pars spacij est immediate propinqua: sed solus punctus vt patet ꝑ Doct. ⁊ sic nullum mobile poterit moueri super aliquo spacio motu continuo ⁊ locali: quod est absurdum. ¶ Undecimo arguitur. Pono casũ quod ignis sit presens ligno calefactibili: ⁊ primo ⁊ immediate lignum sit presens punctualiter: tunc sic primo punctus calefiet. Quero quid calefiet ĩmediate post punctum: aut aliud punctum: aut aliqua ꝑs igni: non primo. Tum quia sicut primum punctum calefit in instanti: ita ⁊ secundum: ⁊ ita tota calefactio esset composita tantum ex mutatis esse. Tum quia si punctum secundum calefit: aut illud est immediatum primo puncto: aut mediatum. non primo: quia punctum non est immediatum pũcto non secundo: quia quero quomodo ignis fiat presens secũdo puncto: quin fiat presens partib⁹ intermedijs: ⁊ sic pri⁹ habebit partem immediam immediate presentem: quod est contra Doct. ¶ Duodecimo sequitur: quod ãgelus nullo modo possit moueri motu continuo: quod est cõtra Doct. ĩ illa.q.9. ꝓbatur consequentia: quia semper immediate habet spacium precise punctualiter presens: ⁊ sic semꝑ transibit in puncto ⁊c.

Respondeo ⁊ prius premitto quandam expositionem ꝯclusionis: cum dicit Doct. ꝙ agenti nulla pars mobilis ẽ immediate propinqua: siue eque propinqua sic intelligitur qđ ex quo quelibet pars mobilis semper est diuisibilis ĩ infinitum: ideo non potest assignari aliqua pars propinqua quĩ alia sit propinquior propter sui diuisibilitatem: est tamẽ aliqua pars saltem secundum quantitatem: ita propĩqua agẽti: quod agens potest agere circa illam: illa tamen non est sic propinqua: quin alia sit ꝓpinquior: aliter illa pars non esset diuisibilis in infinitas partes: quia vero punctus est indiuisibilis: ideo potest esse immediatus agenti: quia non habet partem: que possit esse immediatior: ideo se totus ẽ immediatus agenti: ⁊ nulla pars est se tota immediata agẽti: quia quacunꝗ̃ signata in infinitum: alia est ꝓpinquior ⁊ immediatior. ¶ Hoc premisso respondeo sigillatim ad omnes rationes. ¶ Ad primam. Dico primo ꝙ conclusio intelligitur de mobili pro quanto mouetur motu proprio: et sic nulla pars mobilis est immediate propĩqua agenti: siue mouẽti: immo assignata quacunꝗ̃ adhuc alia ẽ immediatior: ⁊ sic in infinitum. Dico secundo: ꝙ posito ꝙ lapis moueatur in ĩstanti: negatur tamen ꝙ omnes partes mobiles sint eque immediate ipsi angelo mouenti: immo nulla pars est sibi immediate ꝓpinqua: quia aliqua data adhuc alia est ꝓpinquior. Et cum dicitur ꝙ si non sint omnes eque immediate: ⁊ eque ꝓpinque: ꝙ non poterit moueri in instãti. Dico ꝙ nulla est immediata: nec sequitur non est immediate ꝓpinqua: ergo non potest mouere: negatur ista consequẽtia: quia adhoc vt moueat: non est necesse ꝙ pars mobilis sit ĩmediata propinqua: cum hoc sit simpliciter impossibile: sed sufficit ꝙ sit propinqua eo modo quo potest eẽ propinqua. Sufficit etiam ꝙ pars secundum quantitatem sit ꝓpĩqua: sed non de partibus ꝓportionalibus cum ille sint infinite. ¶ Ad secundum negatur consequentia: quia potest habere sufficientem ꝓpinquitatem ad hoc vt possit mouere: licet non habeat eque immediate propinquam propter causam superius dictam: cũ dicitur ꝙ agit per contactum. Dico primo ꝙ non est necesse agens tangere passum corporaliter: vt patet a Doct. in secundo ⁊ in quarto. Dico secundo ꝙ posito ꝙ tangat: adhuc non sequitur ꝙ tangat aliquam partem immediate ꝓpinquam: quia semper alia est propinquior: sufficit enim ꝙ suo modo tangat partem ſm quantitatem: q̃ tamen pars non est immediate ꝓpinqua ꝓpter sui diuisibilitatem. ¶ Ad tertiam concedo de puncto: sed negatur de aliqua parte: cum dr̃ ꝙ post punctum habet immediate partem mobilis: negatur cum dicitur ꝙ inter punctũ ⁊ partem nichil mediat. Dico ꝙ ⁊ si nichil mediet: tamen signata illa parte q̃ necessario est inter duo puncta semꝑ est diuisibilis in infinitum: ideo agens non potest habere illaꝫ immediate propinquam. vt supra dixi. ¶ Ad quartum negatur ꝙ ignis nõ possit calefacere lignum: sufficit enim ꝙ lignum sit suo modo propinquum: vt supra dixi. ¶ Ad q̃ntum dico: ꝙ partem distare potest dupliciter intelligi. primo vno modo secundum quantitatem: alio modo secundum proportionem: primo modo posset pars distare: puta ꝑ palmum: ꝙ non posset calefieri ab igne: secundo modo aliqua pars posset esse propinqua: lꝫ nõ ĩmediate ꝓpinqua ꝙ tota potest calefieri: lꝫ semꝑ secundũ ꝓportionem vna sit ꝓpĩquior alia loquendo de partibus illius partis. ¶ Ad sextũ patet respõsio ex supradictis. Concedo eñ ꝙ ignis potest habere aerem pedalem ꝓpinquum secundũ quantitatem: puta ꝙ ignis pedalis tangat aerem pedalem sed negãt ꝙ aliqua pars illius aeris pedalis vel ip̃e aer pedalis sit eq̃ immediate ꝓpinqua igni pedali. ¶ Ad septimum negatur ꝙ sol hẽat nec oẽm: nec aliquã partẽ eq̃ immediate ꝓpiquã immo simpliciter nullã. ¶ Ad octauum dico ꝑidem ꝙ angelus quando mouetur suꝑ spacium nunꝗ̃ habet aliquam partem sic ꝓpinquam q̃n semper habeat ꝓpinquiorẽ: q̃a vt dixi quacunꝗ̃ data siue signata illa est diuisibilis in infinitas partes. ¶ Ad nonum concedo quod habet illã partem quam alterat ꝓpinquam ꝓpinquitate requisita ad huiusmodi alterationẽ sꝫ nõ hꝫ aliquã ꝑtẽ eq̃ immediate ꝓpin

Margin notes, left: C.3. partẽ arguit p̃mo. Right: R̃ñsio. — Ad.1. — Ad.2. — Ad.3. — Ad.4. — Ad.5. — Ad.6. — Ad.7. — Ad.8. — Ad.9.

quam. ¶ Ad decimum concedo ꝙ agens in toto motu nū quā habet aliquam partem eq̄ immediate ꝓpinquā siue se tota ꝓpinquā: quia quelibet pars est diuisibilis in infinitū. ¶ Ad vndecimum: patet responsio ex supradictis. ¶ Ad duodecimum concedo ꝙ angelus potest esse eque primo in aliquo spacio: sed postea negatur ꝙ eque primo possit esse in omni parte: q꞉ nulla est sibi eque immediate ꝓpinqua si ue se tota propinqua. Dico etiam ꝙ angelus dicitur esse in aliquo spacio adequato: quia non potest esse in maiori sed postea non sequitur ꝙ aliq̄ pars spacij illius sit se tota propinqua angelo propter sui diuisibilitatem.

Ad argumēta ꝯ secūdā ptē. **Ad argumenta cōtra** secundam partem. Ad p̄mum ⁊ secūdū cōcedo ꝙ nō potest incipere motum nisi transeat infinitas partes vt patet ex supradictis. ¶ Ad tertium dico ꝙ sicut mobilis non potest dari prima pars: ita nec vltima: q꞉a q̄libet est in infinitum diuisibilis: nec motus terminatur ad aliquam partē vltimā sed tm̄ ad mutatū esse: nec similiter quātitas terminatur ad aliquā partē sed tm̄ ad punctum. ¶ Ad quartum concedo ꝙ actu calefacit infinitas partes: imo hoc ē necesse si aliquā calefacit. ¶ Ad quintū dico ꝙ posito ꝙ simul calefaciat omnes partes calefactibilis: non tamen seq̄tur ꝙ aliqua pars sit se tota eque immediate propinqua vt supra exposui. ¶ Ad sextū ꝯcedo ꝙ de⁹ immediate pōt calefacere totū aerē: sed postea nego ꝙ aliq̄ ei⁹ pars sit eque īmediate ⁊ se tota ꝓpinqua: quia semper est in infinitum diuisibilis. ¶ Ad septimū rn̄deo sicut ad quintū ⁊ sextum ⁊ similiter respondeo ad octauū. ¶ Ad nonum dico ꝙ partem esse perfecte ꝓpinquam agenti pōt dupliciter intelligi p̄mo ꝙ sit se tota eque immediate ꝓpinqua. Secundo ꝙ sit ꝓpinqua ꝓpinquitate sufficiente ad pati: primo mō nulla pars est ꝓpinqua: sed bene secundo modo. ¶ Ad decimū vndecimum ⁊ duodecimum: patet rn̄sio ex supradictis.

Ad argumēta. ꝯ.3 **Ad argumenta cō**tra tertiam partem. ¶ Ad primum dico posito ꝙ .a. quiescat in puncto spacij in aliquo vltimo instanti alicu⁹ tp̄is: ⁊ post incipit moueri: dico tūc ꝙ ille motus fit ī tp̄e: q꞉ īmedia te post punctū transit partē spacij diuisibilē in infinitū: nec incipit mouere lapidē scd̄m punctū sed scd̄m partē. Et cōcedo ꝙ in tp̄e īmediato ad instās q̄etis recedit a puncto trā seundo partem. ¶ Ad scd̄m negatur ꝙ graue nō possit moueri ab aliquo agente: ⁊ cōcedo ꝙ graue non est se toto nec ſm aliquam partem eque ꝓpinquam agenti sed tm̄ secundum punctū: ⁊ tn̄ ipsum graue est sufficienter ꝓpinquum agenti ad hoc vt possit moueri: non em̄ ad posse moueri requiritur talis immediata appropinquitas sed talis qualis dicta est supra. ¶ Ad tertiam patet responsio ex dictis ad secundū argumentū. ¶ Ad quartū concedo ꝙ intelligentia hēat tm̄ punctū se toto īmediate ꝓpīquū: sꝫ post negat̄ ꝙ motus orbis incipiat ab illo puncto: quia tunc esset diuisibilis punctus ad hoc vt motus esset successiuus: vt patꝫ a Doct. q. 9. sed motus incipit super partē ipsius mobilis. ¶ Ad quintum concedo ꝙ immediate lignum fit calidū in puncto: ⁊ concedo ꝙ in instanti: ⁊ concedo ꝙ alterat̄ in instanti ⁊ immediate post alteratur pars: ⁊ concedo quod pars ante partem in infinitum. Si dicatur ꝙ tunc alterationis datur prima mutatio. Dico ꝙ illud mutatum eē nō pertineret ad motum immediate sequentem: vt exposui in alijs conclusionibus. ¶ Ad sextum dico ꝙ alteraretur secundum aliam ⁊ aliam partem in infinitum: ⁊ similiter secū dum aliud ⁊ aliud punctum in infinitum: quia inter duo pū cta esset pars diuisibilis in infinitas partes. ¶ Ad septimum dico quod haberet etiam partem sufficienter propinquam licet non se tota propinquam: ⁊ ita calefieret illa ps. Dico secundo: ꝙ non esset impossibile punctum prius intē se calefieri ⁊ post pars ⁊ sic deinceps. Dico etiam ꝙ pars calefacta immediate potest calefacere partem propinquam. ¶ Ad octauum patet sicut ad septimum. ¶ Ad nonū dico ꝙ illa alteratio esset vere continua: quia sicut pars calefit: ita pūctus continuans partem calefieret. ¶ Ad decimum vndecimum ⁊ duodecimum patet responsio ex supradictis.

ꝯ.6. questionē arguit̄ prio **Contra sextam que ta**lis ē nulla pars forme secundum quā potest esse successio in motu est inducibilis: sed quelibet ante aliam. Contra primo: quia quelibet pars forme secundum quam est successio in motu realiter distinguitur ab alia nec dependet in esse ab alia ⁊ est entitas absoluta: ergo potest induci sine alia puta agens potest producere aliquam partem forme naturalis nulla alia prius producta: consequentia patet: quia illa est producibilis cum sit ens naturale et distincta realiter ab omni alia ⁊ a nulla dependens. ¶ Secundo arguitur quacunq꞉ parte forme naturalis assignata illa realiter distinguitur ab omni alia parte: vt patet: ergo Deus potest eam conseruare sine omni alia: ⁊ si potest conseruare sine omni alia.: potest etiam eam inducere ī aliquo passo: sine omni alia parte: ⁊ sic aliqua potest induci absq꞉ hoc quod alia prius inducatur aliter illa depēderet ab illa priori. ¶ Tertio posito quod deus creet calorem in aliquo passo: certuꝫ est ꝙ saltem prius natura creat partes integrantes illum calorem: ergo prius natura potest precise creare vnam partem non creādo aliam in infinitum: aliter sequeretur ꝙ causa prima in creando dependeret ab aliqua causa secunda: quod est irrationabile: ergo aliquā partem caloris potest inducere nulla alia prius inducta.
¶ Quarto arguitur: Si aliqua pars puta .a. nō potest ab aliquo agēte īmediate īduci nisi pri⁹ alia īducta: aut hoc iō est: q꞉ illa depēdet in eē a p̄us īducta: aut q꞉ agēs ex sua natura nō pōt illā inducere nisi p̄us īducat aliā: aut q꞉ ad positionē illi⁹ necessario sequitur ꝙ alia sit p̄us posita. Ista vr̄ sufficiens diuisio. Sed certū est ꝙ illa nō dependet ab alia priori: patet: q꞉ nec in gn̄e cāe materialis cū vna pars non sit materia alterius nec ī genere cāe formalis cum vna ps non sit forma alterius: nec in genere cause finalis aut efficientis: vt pꝫ. De scd̄o pꝫ. quia agens sicut pōt in vnā partē ita ⁊ in aliā cū sint eiusdem rōnis: ⁊ ita vnaꝫ sine alia potest īducere: vt ēt pꝫ de partib⁹ ſm quantitatē q꞉ pōt inducere ptē pedalē absq꞉ hoc ꝙ inducat cubitalē. De tertio ēt patet q꞉ ibi nulla ē dependentia. ¶ Quīto arguitur: q꞉ si aliqua nō pōt induci nisi prius alia inducta in infinitū, seq̄tur ꝙ nullum agens poterit ꝓducere aliquod quantū naturale: probatur quia causa ēt qn̄ actu causat ē prior effectu: ⁊ partes semper sunt natura p̄ores toto: vt patet a doct. ista. q. 9. ergo agens p̄us natura ꝓducit partes infinitas: quā ꝓducit totum: hoc aūt vr̄ īpossibile: q꞉ infinita actu ꝓducere non potest. ¶ Sexto arguitur supponēdo ꝙ partes sint prius natura toto: tūc sic agens prius natura partes quanti naturalis: aut ꝓducit illa: vna actiōe tātū: aut alia ⁊ alia actione: ita ꝙ vnā vna actione ⁊ aliam alia actione. Si p̄mo sequitur ꝙ vna actione attigit infinita ꝓducibilia: quorum quodlibet eēt ꝑ se ꝓducibile ⁊ propria actione: q꞉ singulū eoꝝ est: ita singulare sicut ⁊ totuꝫ. vt patet a doc. q. 9. sequitur etiam ꝙ infinita singularia possunt simul esse i actu: quia ⁊ actio illa potest siml̄ esse in actu. Si secundo q̄ro aut ille actiōes sūt sil̄ aut vna ē p̄or alia. Si prio hec nō vr̄ dēr̄: q꞉ īfinite actiōes nō vidēr̄ sil̄ posse eē vt pꝫ. Tūc ēt q꞉ ex q̊ vna nō depēdet ab alia: vt patet: sequitur ꝙ vna possit esse sine alia: ⁊ sic non necessario omnes simul. Si secūdo habetur ꝓpositū: quia si vna actio prius termiatur ad vnā partem quam alia ad aliam partem sequitur ꝙ illa actione vna pars potest induci alia parte non prius īducta. ¶ Septimo arguitur sic: supponendo ꝙ quelibet pars quanti naturalis sit ita suppositum sicut ⁊ totum quantum naturale: hoc patet a Doc. vt supra. Secundo suppono ꝙ quodlibꝫ tale sit ita per se producibile sicut ⁊ totum: hoc sequitur ex primo presupposito. Tertio presuppono quod productio vnius suppositi puta ignis non necessario dependet a productione alterius suppositi: quia nec suppositū aliquomodo dependet ab alio supposito eiusdem rationis. His p̄presuppositis patet intentum quod quelibet pars est per se inducibilis ⁊ ꝓducibilis absq꞉ alia. ¶ Octauo arguit̄ sic īntellectus diuinus ab eterno distincte cognouit omnes partes quanti: vt patet a doc. in primo. d. 2. ⁊ distincte cognouit ꝙ quelibet pars esset vere singulare absolutū: ⁊ ab eterno omnes ille partes fuerunt perfecte presentes voluntati diuine ergo voluntas diuina ab eterno potuit velle precise vnam partem induci in passo absq꞉ īductione alterius partis: patet: quia volitio vnius partis nullo modo dependet a volitione alterius. ¶ Nono arguitur per argumentum a minori: quia minus vr̄ quod punctus quanti naturalis possit immediate induci nullo alio puncto prius inducto q̄ȝ aliqua pars quanti naturalis: patet: quia punctus est minoris entitatis. Tum etiam: quia punctus non pōt ꝑ se existere: pars aūt sic: vt pꝫ a doc. q. 9. sed punctus inducit̄ nullo alio pri⁹ inducto: pꝫ: q꞉ quātū naturale necessario habet duo puncta vt extrema ante que nō est aliud: ergo a fortiori potest idu-

ci vna pars absq̄ alia. ¶ Decimo arguit̄: quia sequitur ꝙ
esset aliq̄d ens absolutū per se producibile ⁊ creabile ⁊ na
tum per se existere: ꝙ tñ a nullo agente posset per se produ
ci ꝙ videtur simpliciter inconueniēs: modo quelibet pars
puta a que est vere per se ꝓducibilis ⁊ nata ꝑ se existere: vt
supra patuit ergo ⁊c. ¶ Undecimo arguitur: Si agēs q̄n
ꝓducit aliquā partē ignis necessario prius producit aliā: q̄
ro aut producit aliam eadē actione: aut alia actione. Si p̄
mo hoc nō vr̄. Tum quia eadem actione producerentur in
finita: vt supra dixi. Tum q̄ illa actio prius t̄minat̄ ad prio
rem partem: ⁊ sic ī infinitū: ⁊ sic cōtinuaret̄ illa actio in īfi
nitū: ꝙ est impossibile. Tum etiam q̄ eadē actio nō vr̄ pos
se terminari ad pura successiue: q̄ habito t̄mino priori ces
sat illa actio. Si secūdo: sequit̄ q̄d agens nunq̄ incipiat a
gere: patet: q̄ actione agit formaliter sed si actio est prior
alia semper in īfinitū seq̄tur ꝙ agens s̄m actionem nunq̄ i
ciperet agere q̄d est absurdum. ¶ Duodecīo arguit̄: ⁊ sup
pono ꝙ quelibet pars ignis vt supra dixi si esset separata
eēt entitas absoluta ⁊ vere suppositum ⁊ vere ꝑ se existens
sicut ⁊ totus ignis integratus ex oībus illis partibus: hoc
stāte arguo sic: deus potest annihilare q̄libet partem ignis
absq̄ hoc ꝙ aliā annihilet: patet: quia quelibet est vere an
nihilabilis ⁊ nullo modo vna depēdet ab alia vt supra pro
baui. Si ergo aliam potest annihilare absq̄ hoc ꝙ aliaȝ an
nihilet: ergo sequit̄ ꝙ etiam potest aliquā creare absq̄ hoc
ꝙ aliam creet: patet cōsequentia: q̄ solū ānihilabile per se
est creabile ⁊ tanta virtus requirit̄ in ānihilatione quanta
etiā requirit̄ in creatiōe: vt patet a doc. in quarto. di. prima
q. 1. ⁊. di. 16. q. 2.

C. 7. conclusionē istatus.

Contra septimam que

talis est. Si esset solus
motus remissionis vsq̄
ad aliquod instans: ⁊ tunc primo inducatur aliquid frigo
ris sequeretur vel quod calor remittendus haberet vltimū
sui inesse vel q̄d frigus immediate sequens haberet primū
sui esse: ⁊ tunc esset prima mutatio motus ī frigidationis q̄
sunt inconuenientia. ¶ Contra: primo probo ꝙ non esset ī
conueniens si daretur vltimuȝ caloris remittendi: quia po
no casum quod remissio caloris duret per horam ⁊ per vl
timum instans illius hore ⁊ immediate post desinat esse: ca
sus est possibilis: tunc sequitur quod calor remittēdus ha
beat vltimum sui esse: patet quia potest exponi per positio
nem de p̄nti ⁊ negationem de futuro: naȝ hoc est vera calor
in vltimo instanti hore est ⁊ immediate post illud instans ñ
erit: ergo. ¶ Arguitur secundo: ⁊ suppono dictum Sco. in
tertio. d. 3. q. 1. s. quod Maria potuit esse in gratia tantuȝ ꝑ
instans vel in peccato ⁊ in tempore immediato esse ī pecca
to vel in gratia: ⁊ sic gratia potest hēre esse p̄cise per instās
que est qualitas permanens: ergo respectu illius dat̄ vlti
mum instans sui esse: patet exponendo sicut exponitur q̄n
hȝ vltimum esse: sequitur enim gratia nunc est ⁊ immedia
te post hoc nō erit: ergo gratia habet vltimum instans sui
esse: sed nō est maior rō de vna qualitate q̄ȝ de alia: ergo.
¶ Tertio arguit̄ supponendo dictum doc. in quolibe. q. 12.
vbi ostendit quod possibile est creaturā tantum durare per
instans: si sic: ergo poterit habere vltimum instās sui esse:
nō est ergo inconueniens permanens siue substantia: siue
accidens posse habere vltimum instans sui esse. ¶ Quar
to arguitur: q̄d stante cōclusione illa nō sequatur q̄d calor
remittendus habeat vltimum sui esse: ⁊ pono casum quod
calor remittendꝰ duret per horā: ⁊ q̄d in vltimo instāti illi
us hore desinat esse: ⁊ primo inducat̄ aliquid frigoris: nul
lū illorum incōuenientium sequitur: de primo patet: quia
calor non habebit vltimum sui esse: quia in illo instanti de
sinit: nec secundum sequitur scilicet prima mutatio motus
quia motus fieret in tempore ⁊ illa infrigidatio fieret in vl
timo instanti illius hore: et sic illa infrigidatio non perti
neret ad motuȝ intensionis: sicut alias dictum est: si ange
rus in instanti transeat de vbi in vbi in tempore immedia
te moueatur continue illud mutatum esse non diceretur p̄
mum mutatum esse illius motus continui: sic diceretur in
proposito.
¶ Quinto arguitur sic posito quod frigus inducendum
habeat primum sui esse vt ipse dicit adhuc dico quod non
sequitur ex hoc inconueniens: patet primo: quia ipse doc.
concedit quod permanentia: cuiusmodi est quelibet pars
frigoris habent primum instant̄ sui esse vt ipse declarat in
secundo distinctione. 2. q. prima. ⁊ in quolibe. q. 12. Secū
do q̄ cōit̄ ab oībus cōcedit̄ ꝙ permanētia habēt primuȝ ī
stās sui eē. ¶ Sexto arguit̄: ꝙ nō sit īconueniens ꝙ detur
prima pars infrigidationis: quia pono ꝙ deus in vltimo ī
stanti hore in quo calor desinit esse inducat aliquā partem
frigoris ⁊ in tempore immediato illud frigoris intēdatur:
patet q̄d datur prima pars frigoris que continue intendit̄
licet illa pars sit diuisibilis in īfinitum: nec dico ꝙ deus in
ducat primam partem .s. indiuisibilem: sed ꝙ inducat aliq̄
partem diuisibilem qua inducta statim intendat̄. ¶ Sep
timo arguitur: quia non videtur inconueniens ꝙ detur vlti
ma mutatio infrigidationis sicut ⁊ prima: sed vltima neces
sario datur: ergo ⁊ prima. ¶ Octauo arguitur sic: motus ī
frigidationis necessario habet duo extrema que sunt duo
mutata esse: patet: q̄ q̄libet motus necessario claudit̄ duo
bus mutatis esse sicut ⁊ quodlibet tempus duobus instāti
bus. ergo infrigidatio necessario clauditur duabus muta
tionibus. ¶ Nono arguitur: q̄ in illo vltimo instanti quo
calor desinit esse si agens perfectum esset perfecte appro
ximatū passo posset inducere totum frigus īducibile ab eo
aliter non esset effectum: ⁊ sic in illo instāti esset tota infri
gidatio simul: ⁊ sic sequeretur: tunc ꝙ daretur prima in fri
gidatio. ¶ Decimo arguitur: ꝙ possit dari prima pars in
tensiōis frigoris: quia pono q̄d .a. quiescat precise ꝑ horā
⁊ in vltimo instanti illius hore deperdat̄ aliquis gradus ca
loris ⁊ inducatur aliquid frigoris: ergo necessario dat̄ pri
ma infrigidatio: si hoc non sequit̄: ergo nec rō doc. cum nō
sit maior rō ibi: sicut ⁊ hic. ¶ Undecimo arguitur: quia ex
illa conclusione videtur sequi ꝙ ita posset dari prima pars
remissionis caloris: patet per casum positum ad decimū ar
gumentum: si sic: ergo ⁊ prima pars intensionis cum nō sit
maior ratio de vna q̄ȝ de alia. ¶ Duodecimo suppono q̄d
dicit doc. ī quarto d. 12. ꝙ ī vltimo instanti dispositionis
puta aque inducitur forma substantialis aque ⁊ in eodem
instanti inducitur ab aqua aliqua frigiditas: que postea in
tenditur: ⁊ sic haberet concedere primam parteȝ infrigida
tionis: quia illa inducitur in instanti quo calor corrūpitur.

Respondeo

ad argumenta contra sextā conclusioneȝ
Et pōt vna ratio satis fieri quasi omni
bus. Ad illa de reali distinctione: concedo ꝙ quelibet pars
realiter distiguitur: ⁊ sic potest esse sine alia: sed quacunque
assignata ⁊ data illa semper est diuisibilis ī īfinitas partes
⁊ sic nunquam aliqua primo potest induci .aliqua scilicet
que sit indiuisibilis in vlteriores partes: immo quacunque
data ⁊ inducta semper alia prius est inducta propter sui di
uisibilitatem. ¶ Ad illa de productione creatione ⁊ voliti
one diuina. Dico breuiter quod quacunq̄ parte assignata
potest immediate produci sine alia sed illa semper erit diui
sibilis in infinitum: ⁊ sic non sequitur quod possit aliquam
primam inducere quia illa prima esset simpliciter indiuisi
bilis: quod est impossibile. ¶ Ad illa de actione potest con
cedi quod vna actione ⁊ pluribus. Si essent separata plu
ribus actionibus producerent̄. Si producitur aliquis co
lor diuisibilis: dico quod omnes partes possūt ꝓduci vna
actione continuata: vel quod pluribus actionibus partia
libus integrantibus vnam totalem: nec inconuenientia se
sequuntur

Ad argumentum contra

septimā ꝯclusionem
Ad tria p̄ma ꝯcedo
possibilitatem illam: quia deus posset facere hoc. Sed apd
philosophum esset simpliciter impossibile: q̄ semꝑ in vltīo
instanti remissionis forme inducitur aliquis gradus alteri
us forme intensibilis incompossibilis illi priori: ⁊ ideo in il
lo vltimo instanti non potest esse forma remittenda: ⁊ ideo
dicit doc. q̄d hoc est contra philosophū. Sic etiā est de for
ma substantiali que nullo modo habet vltimum instans sui
esse non ꝙ simplicit̄ repugnet illi forme: sed q̄ ī vltimo in
stanti inducit̄ necessario aliq̄ forma substātialis repugnās
forme priori: nā in vltīo īstāti dispositiōis subiecti necessario
inducitur forma opposita: ⁊ illa alia necessario desinit esse
vt ēt declarat doc. in secundo dist. 2. q. 9. ⁊ in quarto. di. 13.
¶ Ad quartum dico quod aliud est dicere quod in aliquo
instanti inducatur absolute aliqua pars frigiditatis ⁊ in tē
pore immediato intendatur: aliō est dicere q̄d motus intēsi
onis forme incipiat in aliquo instāti sicut conclusio intelli
git primo modo cōcedo q̄d illud mutatum esse nō pertinet
ad motuȝ intensionis immediate sequētem: sicut procedit
exemplū de angelo. Sed secundo modo bene pertineret:
quia ponitur quod in vltimo instanti hore in quo calor de
sinit esse incipiat frigus: ⁊ sic bene sequitur: quod illud mu
tatum esse: in quo aliquid frigoris acquiritur esset principi
um motus sequentis: ⁊ sic esset prima infrigidatio siue pri

inum mutatum esse in motu. ¶ Ad quintum dico quod in dictis doc. nulla est contradictio: quia hic accipit primuȝ esse frigoris pro prima infrigidatione siue pro primo mutato esse motus intensionis: ⁊ sic est impossibile: ibi auteȝ accipit primum instans in qua res habet cōpletum esse: quia tunc sic exponitur incipit per positionem de presenti ⁊ negationē d̄ preterito: vnde sequitur in vltimo instanti intensionis forme: frigus nunc est. s. in esse completo ⁊ immediate ante hoc non fuit: ergo incipit esse.

¶ Ad sextum patet responsio ex dictis ad quartum: cōcedo. n. casum: sed tunc in illo instanti non incipit motus intensionis vt ibi dixi. ¶ Ad septimum patet respōsio ex dictis ad alias conclusiones prius si vbi exposui quare nō potest dari prima pars motus siue primum mutatum esse: ⁊ tamen necessario datur vltimum mutatuȝ esse: vide ibi sic pariformiter dico de prima ⁊ vltima infrigidatione.

¶ Ad octauum patet responsio sicut ad septimum vide q̃ supra dixi. ¶ Ad nonum concesso casu illo dico quod illō mutatum esse quo ab agente perfecto inducitur frigus nō esse principium motus intēsionis: sicut sequitur in cōclusione doc. ¶ Ad decimum ⁊ vndecimum respōdeo sicut ad quartum ⁊ ad nonum: ⁊ rñsio clara est. ¶ Ad duodecimum admitto casum. Et dico breuiter quod sicut mutatum esse quo substantialis forma inducitur non est proprie ?minus motus p̄cedētis dispositionis licet tātum cōcomitaret: vt patet a doc. in secūdo. d. 2. q. 4. Sic mutatū esse quo inducit qualitas conueniēs aq̄ non est principium motus itensionis illius qualitatis: licet talis motus possit in tp̄e immediato concomitari. Et sic patet responsio ad omnes istas

Z.8.ↄclu. arguit.1. rationes quam bene nota.

Contra octauam que talis est. Concurrunt simul

ab instanti immutationis motus intensionis frigoris ⁊ motus remissionis caloris. Cōtra quā arguo. primo sic. Et pono casum. s. ꝙ sit frigus vt octo ⁊ dicatur. a. ⁊ calor vt septem ⁊ dicatur. b. si. a. remittit. b. puta corrūpendo gradum septimū. b. quero quō corrumpit illum: aut corrūpit inducē

Lector siste hic q̃duȝ circa rationes istasq; satis snut appentes

do gradū incōpossibilem gradui septimo: aut nihil inducēdo. Si secūdo ergo erit remissio. b. sine intensione. a. Si p̄mo: quero de illo gradu incōpossibili qui non ponitur icōpossibilis nisi formaliter: sed primus gradus frigoris iductus non videtur ꝙ possit formaliter corrumpere gradum septimū. b. Tū quia cum gradu septimo stat vnus gradus frigoris. Tum: quia calor vt septem magis resistit vni gradui frigoris: vt patet: ergo. ¶ Secundo arguitur sic: si. b. remittit. a. cōtinue sequitur ꝙ. b. poterit immediate corrūpere formam substantialem: consequens est contra doc. in quarto. di. 12. qui vult ꝙ nullū accidens possit corrumpere substantiam: antecedens probatur: ⁊ pono ꝙ frigidum vt octo sit tantū in aliqua quantitate puta pedali ⁊ sic perfecte presens igni calido vt septem: tunc sic si motus intensionis frigoris concurrit cū motu remissionis caloris ignis si frigus intendatur vt octo nullus gradus caloris remanebit in igne: vt patet sed in eodem instanti quo corrumpitur vltimus gradus caloris in igne corrumpitur etiam ipse ignis: vt patet aliter remaneret ignis ⁊ nullo modo calidus. ¶ Tertio arguitur: q̄ si illi duo motus concurrunt: sequitur q̄d in vltimo instanti remissionis caloris non erit frigus intensum: probaṫ quia si isti duo motus cōcurrunt. s. remissionis ⁊ intensionis erunt circa idem subiectū: si ergo ignis calidus vt septem ⁊ frigus vt octo approximatū igni: sequitur ꝙ quando calor remittitur in igne quod remittitur per gradum frigoris incompossibilem receptum ī igne: fiat ergo ignis frigidus vt. vij. (q̄d est nec̄e fieri si totus calor remittitur) sequiṫ ꝙ in ipso igne nō erit aliq̄s gradus caloris: ⁊ ꝑ consequens nec erit ignis: ergo nec erit frigus intensum in vltimo instanti remissionis q̄d est incōueniens. ¶ Quarto arguiṫ sic: potest esse intensio caloris sine remissione frigoris ergo isti duo motus non semper cōcurrunt: antecedens patet: quia substantia ignis est imediata causa sui caloris: vt patet a docto. ī quarto. d. 12. ergo poterit intendere ipsum ⁊ tamen ibi nō erit emissio aliqua frigoris cum prius non fuerit in igne frigus. Similiter deus posset remittere caloreȝ absq; intentione frigoris: vt patet ergo isti duo motus non necessario concurrunt.

¶ Quinto arguitur: si isti motus semper concurrunt: seq̄tur quod duo contraria erunt simul in eodem subiecto saltem in gradibus equalibus quod videtur impossibile: quod sequatur patet: quia in tantuȝ frigus in eodeȝ subiecto poterit intendi ⁊ calor remitti quod aliquando erunt equalia in gradibus.

Respondeo ad primum dico quod. a. i

ducit gradum incōpossibilem gradui septimo: Et cū infertur q̄d non repugnat formaliter gradui septimo: negaṫ cuȝ probatur primo: quia stat cum illo: negatur q̄ necessario expellet gradum septimū: tenendo quod sit calor intēsus p̄cise vt. vij. bene verū est q̄d si induceretur in subiectum calidum vt. viij. quod tunc staret cum gradu. vij. sed expelleret gradum octauum: ⁊ sic nō posset stare cum gradu octauo ¶ Cum secundo probatur: q̄ calidū vt. vii. magis resistit ⁊c. Dico q̄d resistentia non accipiṫ hic formaliter: sed quasi effectiue quando. n. calidum effectiue est magis cōseruatiuum gradus quod frigus sit inductiuū gradus: tūc calidū dicitur magis resistere. Sed in proposito. a. vt. viij. ē fortius ad inducendū gradum incōpossibilem gradui. vii. b. q̄d. b. ad ipsum conseruandū: ideo. b. nō magis resistit: imo stante approximatione necessario iducitur gradus incōpossibilis gradui. vij. quia fortius agens ⁊ agēs ꝑ modum nature ⁊ ꝑ seipsum. ¶ Ad secūdū: dico primo: q̄d si. a. sit tantum in quantitate ⁊ non in substātia q̄d casus est impossibilis apud phm̄ quia nō datur accidens separatū a substātia Dico secundo quod casu admisso quod. a. non corrumpet immediate gradum caloris quā ignis sibi determinat puta si ignis determinat sibi duos gradus caloris: tūc quādo a remittit. b. vsq; ad illos duos gradus exclusiue quod ī vltimo instāti ī quo inducitur gradus frigoris incōpossibilis puta gradui scd̄o caloris ꝙ in illo instanti corrumpitur substantia ignis ⁊ simul corrūpunṫ illi duo gradus ita ꝙ prius quasi nā corrpūiṫ substātia ignis: ⁊ qua si posterius natura corrumpitur calor vt duo. Si dicaṫ a quo corrumpitur substantia ignis: si a frigido: ergo accidens corrumpit substantiam. Dico vt dicit doc. in quarto. d. 12. ꝙ corrūpitur ab aliqua substantia superiore: vt a deo vide ibi. Si vero. a. sit ī substantia puta in aqua r Dico tunc q̄d in eodem instanti in quo inducitur gradus incompossibililis gradui scd̄o. b. q̄d substantia aque corrūpit substantiaȝ ignis ⁊ sic ad corruptionē taleȝ: sequitur corruptio caloris: vt duo: vt patet a doc in quarto d. 12. ¶ Ad tertium dico ꝙ remissio caloris non intelligitur fieri vsq; ad vltimum gradum inclusiue: quia tunc nihil caloris remaneret: sed si in remissione aliquid caloris remanet in subiecto tunc intelligitur fieri vsq; ad illū gradum exclusiue. Et posito quod totus calor corrumpatur per motum remissionis: ⁊ per consequens substantia caloris Dico tunc ꝙ in eodem instanti ī quo calor fm̄ omneȝ gradum desinit esse quod tunc frigus desinit esse tenendo ꝙ frigus inductum sit precise in eodem subiecto in quo et calor. Si vero teneatur ꝙ quando aqua corrumpit ignem ⁊ non indiuisibiter sed indiuisibiliter: ⁊ ꝙ inducat formam substantialem aque diuisibiliter ⁊ in tempore: ⁊ ꝙ inducatur frigus in forma aque inducenda diuisibiliter: tunc non sequitur ꝙ corrupto igne corrūpatur frigus: quia nō esset inductum in substantia ignis: de hoc alias erit sermo.

¶ Ad quartum dico ꝙ conclusio doc. non intelligitur quī possit esse intensio caloris sine remissione frigoris sed itelligitur ꝙ nō potest esse via naturali remissio caloris sine intensione puta frigoris: quia naturaliter non corrumpitur aliquis gradus caloris nisi per gradum frigoris incōpossibilem. Et ꝙ dicitur de deo ꝙ pōt remittere ⁊c. Cōcedo: sed conclusio intelligitur via naturali.

¶ Ad quintum dico primo: ꝙ non intelliguntur cōtraria nisi in gradibus intēsis: vt pȝ a doc. in quarto. di. 44. Dico secūdo ꝙ posito ꝙ sint cōtraria in gradib⁹ equalibus ꝙ videṫ verū: tunc negaṫ ꝙ possint simul esse in gradibus equalibus. Et patet: q̄ si frigus sit vt octo ⁊ calor vt octo nulla erit actio: vt pȝ. Si vero calor sit vt septē: et frig⁹: vt octo ⁊ approximata: ⁊ tūc si frig⁹ iducat vnū gradū incōpossibilem septimo gradui caloris: tunc in subiecto erunt sex gradus caloris et vnus frigoris: si inducantur duo frigoris: tūc erūt quinque. b. et duo. a. si tres. a. tūc erūt quattuor. b. ⁊ tres. a. si quattuor. a. tunc erunt tres. b. ⁊ quattuor. a. si quinque. a. tunc erunt duo. b. ⁊ quīque. a. si vero sex a. tunc erunt vnus. b. ⁊ sex. a. ⁊ sic patet quomodo nunquaȝ erunt simul in gradibus equalibus.

¶ Si dicatur quod adhuc stant simul in gradibus equalibus: vt patet in istis casibus. Pono enim quod sit calidum vt duo ⁊ frigidum vt quattuor approximatū calido vt duo ⁊ induoat precise vnum gradum frigiditatis: tunc ille gra

Rñō ad arg. pri. 8. ad p...

Rō h... solution...

dus ĩduct⁹ corrumpet formaliter vnũ gradū caliditatis:
⁊ tūc erit precise idem calidum vt vnum ⁊ frigidum vt vnū
ergo contraria erunt simul in gradibus equalibus Simili
ter sit calidum vt quattuor ⁊ frigidum vt sex approximatū
⁊ inducat precise duos gradus frigiditatis expellētes du=
os gradus caliditatis: tunc sequitur quod idē erit calidū
vt duo ⁊ frigidum vt duo: ⁊ multi alij casus possent poni.
Nec valet recurrere ad subiectum quod determinat sibi ca
liditatem in tanto gradu: sicut ignis qui si determinat sibi
duos gradus caliditatis in illo non potest ĩduci vnus gra
dus frigiditatis corruptiuus vnius gradus caliditatis: ni
si simul immo prius corrumpatur substantia illius ignis:
vt supra patuit per doct. in quarto. in materia de euchari=
stia: ⁊ ideo si substantia ignis non corrumpitur est sic cōser
uatiua illorum graduum quod gradus incompossibilis nō
potest induci. Sed ponendo quod determinet sibi tantum
vnum gradum caliditatis: ⁊ sit calidus vt duo tunc potest
induci vnus gradus frigiditatis qui tantum expellet vnū
gradum caliditatis: ⁊ sic idem ignis erit simul calidus vt
vnum ⁊ frigidus vt vnum. Et diceretur forte quod casus
esset impossibilis: quia ignis ⁊ sic non determinet sibi duos
gradus caliditatis sed tantum vnum: tamen est magis cō=
seruatiuus secūdi gradus caliditatis quā frigus vt sex sit
inductiuum alicuius gradus frigiditatis incompossibilis
quia si posset corrūpere illum secundū gradū: posset etiam
corrūpere primū gradum cum sint eiusdē rationis vt patet
sed quia de hoc essent multa discutienda que requirerent
prolixū tractatū: de quo erit prolixius sermo ĩ quarto ĩ ma
teria de eucharistia. ideo omittatur pro nūc. Ad euitandū
ergo difficultatē que est de subiecto determinãte sibi qua
litatē in tāto gradu: accipio ĩ proposito subiectū neutrū pu=
ta lapidē qui nullū gradū caliditatis sibi determinat: sit er
go calidus vt duo approximat⁹ frigido vt sex ⁊ iducat vn⁹
gradus frigiditatis tantū tunc ille lapis erit calid⁹ vt vnū
⁊ frigidus vt vnū: ergo cōtraria simul ĩ gradibus eq̄libus

Rñō ad euasionē. **Respondeo sustinendo quod** cōtraria non possit simľ eē
in gradib⁹ equalibus: ꝙ si lapis est tantū calidus vt duo: ꝙ
frigus q̄tūcūq̄ intensū non poterit precise inducere vnū
gradū frigiditatis incompossibilem vni gradui calidita=
tis: quia natura contrariorum hoc non patitur: quia tunc
contraria essent simul ĩ gradibus equalibus: licet enim gra
dus frigiditatis sit simpliciter compossibilis gradui secun
do caliditatis: tamen stante primo gradu caliditatis in la=
pide gradus ille frigiditatis non potest induci: quia tunc
duo incompossibilia essent in eodem: scilicet frigiditas vt
vnum: ⁊ caliditas vt vnum: sicut etiam hic licet frigidi=
tas vt vnum sit compossibilis caliditati ignis vt vnum: et
quantum in se est nata sit induci talis frigiditas: tamē stā=
te substantia ignis non potest induci: quia tunc duo incom=
possibilia saltem virtualiter essent simul. s. substātia ignis
cum sola frigiditate: a fortiori hic cum ista sint incopossi=
bilia formaliter quia contraria formaliter. Similiter dico
quod si lapis sit calidus vt quattuor approximatus vt fri=
gido vt sex quod bene frigidum vt sex potest inducere vnū
quō ꝯtraria sunt incompossibilia. gradum frigiditatis incompossibilem gradui caliditatis:
⁊ tunc lapis erit calidus vt tres ⁊ frigidus vt vnum: quia
ista non sunt incompossibilia: quia contraria non sunt incō
possibilia ad inuicem in gradibus inequalibus sed tantū
in gradibus equalibus: illo tamen gradu frigiditatis indu
cto qui stat cum lapide calido vt tres frigidum vt sex non
posset alium gradum frigiditatis inducere: ita ꝙ precise il=
lum alium: quia tunc duo ĩcompossibilia essent simul: ideo
stante calido vt tres ⁊ frigidum vt vnum est impossibile ꝙ
alius gradus frigiditatis inducatur: posset bene frigidum
vt sex continue remittere calidum: ita ꝙ nichil calidi rema
neret in lapide ⁊ intendere frigidum: sed non posset sic re=
mittere calidum: ⁊ sic simul intendere frigidum quod cali=
dum ⁊ frigidum essent simul in gradibus equalibus.

¶ Nec alia ratio videtur assignanda: nisi quia natura con
trariorum talis est / quod non permittit contraria simul
esse in eodem in gradibus equalibus siue remissis: siue in
tensis. ⁊ similiter talis est quod permittit contraria simul
esse in gradibus equalibus. Non enim a priori potest
alia ratio assignari incompossibilia enim suis entitati=
bus formalibus sunt incompossibilia: ⁊ similiter com=
possibilia suis entitatibus formalibus sunt compossibi=
lia: non enim immediatior ratio potest assignari: vt patet a
Doc. in primo distin. secunda: parte prima. q. prima: ⁊ ĩ ter=
tio. d. 1. q. 1. ⁊ alibi sepe: sicut etiā non pōt assignari alia rō
a priori ꝙ contraria in gradibus equalibus intēsis nō pos
sunt esse simul nisi ex sola ratione terminorum: quia vide=
licet tales termini in talibus p̄cise gradibus repugnāt for=
maliter ad inuicem. Nec enim apparet ratio euidens ꝙ al=
bedo in summo: ⁊ similiter nigredo in summo repugnāt for
maliter in eodem: ⁊ quod albedo vt quattuor: ⁊ nigredo
vt quattuor non sic repugnēt: immo videtur simpliciter ea=
dem ratio: ⁊ sic patet quid dicendum ad instantias.

Contra conclusionem nonam que ta= Cōtra cōclusio.9.
lis est. In aliquo instanti in quo per mutationem subitā in=
ducitur aliquis gradus frigoris incompossibilis calori: in
illo primo calor nō est ⁊ vsq̄ ad illum calor fuit. Contra p̄=
mo: ꝙ non inducatur aliquis gradus ꝑ mutationem subitā
quia ille gradus incompossibilis aut est diuisibilis in plu=
res gradus aut indiuisibilis. Si primo ergo non per muta
tionem subitam siue indiuisibilem cum ille sit diuisibilis.
Tum etiam quia alij precedentes cum sint diuisibiles ac=
quiruntur diuisibiliter: ⁊ per motum: ergo ⁊ ille ĩcompossibi
lis cum sit eiusdem rationis cum omnibus precedentibus.
Si secundo: ergo ⁊ alij precedentes etiam indiuisibiles cū
sint eiusdem: ⁊ eiusdem rationis: ⁊ sic acquiruntur indiuisi=
biliter: ⁊ sic per mutationem: ⁊ sic totus ille motus intēsio=
nis erit simpliciter compositus ex mutatis esse: ⁊ sic nō erit
quouismodo motus. ¶ Secundo arguitur sic probando
ꝙ non inducatur aliquis gradus incompossibilis quia nul
lus precedentium fuit incompossibilis: ergo nec aliquis se
quentium: patet antecedens: quia quilibet precedens illū
gradum stat cum calore: probatur consequentia: quia quili
bet est eiusdem ratiōis: ergo non magis vnus est incōpossi
bilis q̄ alius: nec valet dicere de gradu quem sibi determi=
nat ignis: q̄ non corrūpitur ꝑ gradū incōpossibilē puta fri=
goris: eo ꝙ ꝯseruatur ab ipso igne: vt pz a doc. ĩ quarto. d. 12
quia accipio aliquod corpus quod non determinat sibi ali
quem gradū caloris: puta lapis: certum est tunc ꝙ non ma=
gis vnus gradus cōseruatur a lapide q̄ alius ¶ Tertio ar
guitur ꝙ in toto tempore precedenti non fuerit calor: quia
pono casum per possibile vel impossibile quod frigus agat
in calidum per totum tempus precedens instans in quo in
ducitur gradus incompossibilis: ⁊ quod in illo vltimo istā
ti nichil agat: quero tunc an calor sit vel ne: si non: ergo nō
fuit in toto tempore precedenti: quod est contra conclusio
nem. Si sic: contra quia in toto tempore precedenti erat ĩ
continuo motu remissionis: modo quod est in cōtinuo mo=
tu non est: loquēdo de permanentibus. Pono etiam quod
illud idem agens postea applicetur calido semper remisso
vsque ad illud instans: de quo supra: et tunc quero an indu=
cat gradum incompossibilem calori in instanti aut in tem=
pore. Si secundo ergo non inducitur gradus incompossi=
bilis per subitam mutationem. Si primo ergo agens na=
turale ageret in instanti in principio sue actionis quod est
inconueniens. ¶ Quarto arguitur ad idem: si in toto tem
pore precedēti calor fuit certum est quod fuit in aliquo sub
iecto: puta in ligno: tunc sic pono quod frigidum indu=
cat in toto tempore precedenti frigus vt septem cum quo
stet calor vt vnum: sequitur tunc quod idem subiectum si=
mul erit calidum ⁊ frigidum. ita quod iste sunt vere: subie
ctum: puta. a. est simpliciter calidum ⁊ simpliciter frigidū:
quod videtur inconueniens.

¶ Quinto arguitur probando quod in toto tempore pre
cedenti instans mutationis fuerit frigus cuius oppositum
dicit conclusio: ⁊ pono quod gradus incompossibilis calo
ris sit gradus vt octo siue gradus sequens immediate gra=
dum septimum ipsius frigoris: tūc sic in toto tempore pre=
cedenti precessit frigus vt septem: ergo in toto tempore
precedenti frigus fuit: patet: immo in toto tempore prece=
denti: precipue accipiendo illud vltimum quod immedia=
te terminatur ad instans mutationis vel acquisiti sunt gra
dus septem: ⁊ in illo vltimo instanti acquiritur tantum vn⁹
incompossibilis: ergo in toto illo tempore magis fuit fri=
gus quam in illo vltimo instanti.

¶ Nec valet dicere quod in tempore precedenti est in con
tinuo motu: quia licet illi gradus acquirantur per motum
tamen quando secundus acquiritur iam primus est acqui=
situs: ⁊ est in subiecto in esse quieto: ⁊ sic similiter secund⁹
respectu tertij: ⁊ sic de alijs.

Rñō ad argu. ꝫ.9 ꝯclusionē

Respondeo ad primum ⁊ dico sustinendo opinionē ꝙ ꝗlibet gradꝰ sit diuisibilis ꝙ ē diuisibilis: ⁊ cū inferť: ergo acꝗritur diuisibiliter ⁊ per motum: negatur: ⁊ dico ꝙ acquiritur in instanti: potest enī induci forma diuisibilis per mutationem: ⁊ tunc se habet respectu inducentis vt indiuisibile quoddam: sicut etiam dicit doct. presenti distin. q. vltima: in responsione ad vltimum argumentum principale. Et cum confirmatur: quia alij precedentes inducuntur diuisibiliter: cōcedo. ⁊ post negatur consequentia: quia licet sit eiusdem rationis cū alijs: tamen indiuisibiliter inducitur quia inducitur per mutatū esse: qđ est terminus motus intensionis: ⁊ quia minorem indispositionē reperit in subiecto: tenendo tamen ꝙ in vltimo instanti motus intensionis aliquis gradus inducatur. Et hoc dico: quia aliqui tenēt ꝙ quilibet gradus forme tantū inducatur in tempore precedenti: ⁊ nullo modo in vltimo

Alia solutio.

instanti illius temporis: ⁊ tunc oporteret multa pertractare: que modo transeo. Si vero teneatur ꝙ illi gradus sunt indiuisibiles plures gradas vt etiam nonnulli tenent: tūc oportetet dicere ꝙ continuitas siue successio motus nullo modo accipitur a forma illa acquirenda intensiue sed tātū ab ipso mobili quāto: ita ꝙ vnus gradus: puta frigoris acquiritur in ipso mobili diuisibiliter sic intelligendo ꝙ prius vna pars mobilis sit frigida ⁊ vnuꝫ: ⁊ sic successiue vna pars post aliam: ita quod tota successio sit propter diuisibilitatem mobilis: ⁊ tunc in vltimo instanti motus intēsiōis inducitur gradus incōpossibilis: sic intelligendo ꝙ in aliquo vltimo instanti sit ipsum mobile frigidum vt octo: et tunc desinit simpliciter esse calidū. ¶ Ad secundum dico: ꝙ est incompossibilis non simpliciter ⁊ absolute: sed stantibus gradibus precedentibus: nam inducto frigore. vt. vij. stat calor vt vnum: si modo inducatur alius gradus frigoris ille erit necessario incompossibilis illi gradui: ⁊ hoc tenendo ꝙ omnes gradus sint simpliciter eiusdem rationis. Nec intelligo ꝙ cum frigore vt octo non possit stare calor: vt vnum: qꝛ si in subiecto prius fuisset calor vt. ix. ⁊ post induceretur frigus vt octo: tūc cum frigore vt octo staret calor vt vnum. Sed intelligo: ꝙ si in subiecto prius fuissꝫ calor vt octo: ⁊ si post induceretur frigus vt octo: ꝙ tunc cuꝫ frigore vt octo non posset stare calor vt vnum: loquēdo ēt de frigore vt octo existente in aliquo subiecto: bene tunc in tali subiecto posset induci calor vt vnum: ⁊ tunc ibi esset frigus tantum vt. vij. vt supra exposui. ¶ Ad tertium dico ꝓmo: ꝙ casus est impossibilis loquendo naturaliter: vt etiaꝫ conclusio intelligitur. Dico secūdo ꝙ casu admisso calor ē idest ꝙ est aliquis gradus caloris in subiecto: ⁊ cum inferť ꝙ in tempore precedenti est in continuo motu remissionis: concedo: ꝙ calor sp̄ remittitur in tempore precedenti vsꝗ ad illum gradum qui non corrumpitur in tempore sed ī vltimo instanti illius tp̄is ⁊ quādiu ille gradus caloris est: verum est dicere ꝙ calor est: non enim intelligitur conclusio ꝙ in toto tempore precedenti sit totus calor cū cōtinue deperdatur secundum alium ⁊ alium gradū: sed quia in toto tempore precedenti vltimum instās semper est aliquis gradus caloris: ideo ꝯceditur absolute ꝙ semper calor sit. Et loquor semper tenendo opi. ꝙ in vltimo instanti deperdatur aliquis gradus caloris. ¶ Ad quartum concedo ꝙ calor sit in subiecto: nego tamen ꝙ sit simpliciter calidū: sicut etiam aqua tepida in qua est aliquis gradus caloris nō dicitur simpliciter calida: aliud est eniꝫ dicere quod calor simpliciter est: ⁊ quod subiectum habens illum calorem sit simpliciter calidum. ¶ Ad vltimum dico: quod ⁊ si ī tempore precedenti aliquis frigoris fuerit ī subiecto: tamen nō proprie dicitur frigus est nisi in vltimo instanti: in quo habet perfectum esse: in toto enim tempore semper est ī continuo fieri: nam tunc habet primum instans sui esse: quia tunc est verum dicere frigus nunc est ⁊ īmediate ante hoc non fuit ergo. Multa tamen essent dicenda in ista materia: que modo transeo.

ꝯ ꝯclu. 10 istať prio.

Contra cōclusionem decimam que talis est. Calor remittendus nullum vltimum habet sui esse sed habet vltimū ī esse ꝗeto: arguitur primo: ꝙ hēat vltimū sui esse: ⁊ pono casum ꝙ frigus remittat calorē per horā: ita ꝙ remittat ꝯtinue vsꝗ ad vltimū instans illius hore exclusiue ⁊ in illo instanti īpediatur ⁊ in tempore īmediato ad illud instans corrumpat vltimum gradū caloris: stante isto casu certum est qđ calor remittendus habet vltimū instās sui esse: patet quia exponitur per positionem de presenti et per negationem de futuro: sequitur enim calor in isto īstanti vltimo est immediate post hoc non erit: ergo desinit esse. ¶ Secundo arguitur ad idem ⁊ pono casum ꝙ sit agens liberum ⁊ sic calor vt octo ⁊ inducat in tēpore frigus vt. vij. ⁊ in vltimo instanti illius temporis nihil inducaꝫ ⁊ in tēpore īmediato inducat gradum incōpossibilem casus est possibilis de agente libero: tunc stāte casu: patet: qđ calor habebit vltimuꝫ sui esse: ⁊ patet vt prius. ¶ Tertio arguitur ad idem: ⁊ pono casum quod agens perfectum sit perfecte p̄sens calori remittendo in tempore immediato ad aliquod instans: certuꝫ est quod in illo tempore inducet gradum incompossibilem calori aliter non esset actiuum perfectum: ⁊ pono qđ sublata sit omnis indisposito. ⁊ tūc stante casu. patet quod calor remittitur precise in tempore: ⁊ ex hoc sequitur qđ habeat vltimum instans sui esse cum in tempore immediato desinat esse ⁊ precipue prima causa hoc potest facere: immo potest in instanti creare calorem ⁊ in tempore īmediato ipsum annihilare: ⁊ sic calor habebit vltimum instans sui esse. ¶ Quarto arguitur probādo quod calor remittendus non habeat vltimum instans in esse quieto. Et pono casum quod calor remittendus quiescat per horā ⁊ ī vltimo instanti illius hore sit perfecte presens frigidum in duplo vicens calidum: tunc in illo vltimo instanti inducet aliquem gradum frigoris in eodem subiecto in quo est calor: ⁊ sic sequitur quod calor remittendus non habebit vltimum instans sue quietis: patet: quia in illo vltimo instanti remittitur: ⁊ casus est possibilis: ergo. ¶ Quinto arguiť contra eandem partem conclusionis: ⁊ pono casum ꝙ actiuum inducat calorem vt octo in passum per spacium vniꝰ hore: ita quod ī vltimo instanti illius hore inducat vltimū gradum ⁊ in tempore immediate ad illud instans frigiduꝫ vt duodecim fiat perfecte presens ipsi passo circunscripto omni impedimento tam ex parte actiui quā ex parte passi: patet quod actiuum in tempore illo immediato incipiet remittere calorem: ⁊ tunc sequitur qđ calor remittendus neque vltimum instās sue quietis habuerit: patet: quia nullo modo quieuit: habens enim vltimum instans quietis (loquor po de quiete proprie que opponitur tempori) quiescit per aliquod tempus precedens illud instans. ¶ Sexto arguitur: quia videtur sequi impossibile videlicet quod agens perfectissimum ⁊ per modum nature necessario aget in tempore. Si enim calor remittendus habet vltimum instans in esse quieto: sequitur quod actiuum infinitum: ⁊ per modum nature ⁊ perfecte presens passo corrumpet illum calorem precise ī tempore ⁊ sic virtus infinita necessario aget in tempore quod est impossibile.

¶ Septimo quia Doct. videtur sibi contradicere: quia ipse presenti distinctio. contra Thomam expresse concedit ꝙ non est necesse quod ꝗescens per aliquod tempus quiescat in vltimo instanti illius temporis

Respondeo ad primum et dico primo quod conclusio intelligitur de motu remissionis continuo qualis non esset stante casu. Dico secundo quod stante casu illo calor remittendus non diceretur habere vltimum sui esse: quia ille gradus aut indiuisibiliter corrumpitur in tempore: ⁊ tunc non remittitur: aut indiuisibiliter corrumpitur in tempore: ⁊ tunc non remittitur aut diuisibiliter: et tunc in aliquo vltimo instanti illius temporis inducitur gradus incompossibilis: ⁊ sic non habebit vltimum instans sui esse. Dico tertio quod casus est simpliciter īpossibilis loquendo via natuaali ⁊ ad mentem philosophi: quia agens naturale ⁊ remittens calorem per aliquod tp̄s: ita quod continue remittatur vsꝗ ad vltimum instans illius necessario in illo vltimo instanti inducit gradum incōpossibilem calori: ⁊ sic calor non habebit vltimum instans sui esse. ¶ Ad secundum patet responsio ex supradictis.

Rñō ad argu. ꝫ.9. ꝯclusiō.

¶ Ad tertium dico quod si illud agens remittit calorem successiue quod necessario in vltimo instanti illius temporis inducet gradum incompossibilem. Si vero immediate ipsuꝫ corrumpit: tunc casus non est ad propositum: quia cōclusio intelligitur de motu remissionis. Dico secundo qđ casus est impossibilis per naturam. s. quod detur agens naturale sic presens passo: in quo sit calor qđ precise in illo tēpore destruat calorem: vt patet per experientiam. ¶ Ad quartum. Dico primo: ꝙ forte casus est impossibilis. Dico secundo: ꝙ stante casu nichil est ad propositum: quia cō

clusio intelligitur precise de motu remissionis: modo si in il lo vltimo instanti aliquid caloris destruitur: hoc non erit p motum remissionis: quia ille precise fit in tempore nec destructio illius gradus vllo modo pertinebit ad motum remissionis in tempore immediato ad illud instans sequētis vt alias exposui quomodo non daꝛ prima mutatio ī motu.
¶ Ad quintum dico primo ꝙ forte casus est impossibilis: loquendo via naturali. Dico secundo ꝙ casu admisso conclusio debet intelligi ꝙ si quieuit per aliquod tempus ꝙ nō posset remitti: loquendo de motu remissionis continuo nisi quieuerit per vltimum instās illius temporis. Dico tertio ꝙ stante casu illud instans adhuc dicetur vltimum instans inesse quieto: q2 īmediate post īcipit moueri nō tm̄ proprie erit vltimū īesse quieto: vt supra patuit.
¶ Ad sextum patet respōsio ex dictis presentis distinctionis questione quarta: agens enim infinitum potest agere in instanti: ⁊ si aliquando tale agens in agēdo coassistat necessario tempori non est ex imperfectione agētis: sed quia instans nō potest esse immediatum instanti: ideo si actio incipit post instans necessario erit in tempore vel saltem coassistet tempori. Et vltra dico quod non sequitur ꝙ si agens infinitū in tpe īmediato ad instās destruit calorē ꝙ ipsum destruat successiue: imo totū simul potest destruere: ⁊ talis destructio non mensurabitur tpe: licet coassistat alicui tempori: sicut etiaz si immediate post aliquod instans annihilaret vnam animam talis annihilatio non esset successiua sed subita: ⁊ tamen coassisteret tempori: solus enim motus pprie mensuratur tempore. ¶ Ad vltimum dico ꝙ doc. sibi non contradicit: q2 ibi dicit ꝙ absolute non est necesse: hic eniz vult ꝙ calor non possit remitti successiue si quieuerit per aliquod tempus nisi quiescat in vltimo instanti illius temporis vt dixi supra.

Contra vndecimam conclusionem: q̄

Z.11.concl9.istaꝛ.1 talis est frigus intendendū nullum scilicet primū habet eē simpliciter: licet habeat primum inesse quieto qd̄ accipit p mutationem: licet illud non sit quies. Cōtra: quia in illo instanti quo inducitur gradus incompossibilis calori verum est dicere frigus est: ⁊ immediate ante hoc non fuit: ergo habet primum instans sui esse: hoc etiam patet ex conclusione 16. ¶ Secundo arguitur: q2 calor remittendus in illo instanti: in quo inducitur gradus incompossibilis habet pmū sui nō esse: ergo frigus inductū ⁊ incōpossibile habet pmū sui esse: antecedens patet: quia veruz est dicere calor in hoc instanti non est: ⁊ immediate ante hoc fuit: vt patet per cōclusionem. 16. ergo habet primum sui non esse: habens em̄ primum sui non esse communiter exponitur per negationē de presenti ⁊ positionem de preterito: consequētia patet: q2 quando ad desitionem alicuius forme pro aliquo instanti: sequitur alia forma in eodem instanti: sicut illa que desinit habet primum sui non esse: ita illa que sequitur precise in illo instanti habet primum sui non esse.
¶ Tertio arguitur: ꝙ frigus nō habeat primum inesse quieto: quia sequeretur ꝙ tempus haberet primum instans qd̄ est impossibile: quia sicut in motu nō datur prima mutatio ita nec in tempore datur primum instans: ꝙ autez sequatur tempus habere primum instās: probatur: si enim frigus habet primum instans quietis ⁊ immediate post illud instans quiescat per horam: sequitur quod tempus quietis vnius hore habebit primum instans. Si enim incipit quiescere in aliquo instāti et in tempore immediato: sequitur propositū.
¶ Quarto arguitur: quod non quiescat aliquomodo in illo vltimo instanti: quia in illo instanti subiectum vere mutatur: patz per doc. presenti di. q. 4. vbi vult quod mutari sit aliter se habere nunc indiuisibiliter quam prius se habuerit diuisibiliter: si ergo subiectum in illo instanti: in quo recipit gradum frigoris incompossibilem calori mutatur: ergo tunc non quiescit: ⁊ si sic: sequitur quod nec frigus in illo īstanti quiescat.
¶ Quinto arguitur: nihil quod incipit esse dum incipit esse quiescit: patet: sed frigus in illo instanti incipit esse: patz per exponentes: quia verum est dicere frigus nunc est ⁊ immediate ante hoc non fuit: ergo incipit esse.

Respondeo simul ad primum et ad se=

Rn̄sio. cundum quod doctor non negat absolute quod frigus non habeat primum sui esse: nam aliter sibi contradiceret: sed vult ibi quod frigus in illo principio quo incipit acquiri intensiue non habeat aliquod primum instans sui esse/ patet: quia tantum acquiritur per motuz. Nam immediate post vltimum instans quietis caloris: calor incipit remitti ⁊ frig9 induci: ⁊ ideo in illo tpe immediato frigus non potest habere aliquod primum sui esse: sed loquendo de termino motus: scilicet in illo vltimo instanti: in quo calor desinit eē frigus incipit esse: ⁊ sic habet primum instans sui esse.
¶ Ad tertium dico breuiter quod illud vltimum instās est finis temporis precedentis mensurantis motum intensionis frigoris ⁊ est primum temporis sequentis mensurātis quietem sequentem. Si tamen quies mensuratur tempore vero: quod non credo: vt patet a doctore. d. presenti. q. 4. ⁊ si sic dico: tunc absolute quod illud instans est tantum finis temporis mensurantis motum intensionis frigoris.
¶ Ad quartum ⁊ quintum simul dico: vt supra etiam dixi quod illud vltimum instans dicitur instans immutationis: quia in illo instanti cessat motus simpliciter: ⁊ tunc dicitur in illo instanti quiescere pro quanto nullo modo mouetur ⁊ licet subiectum in illo instanti vere mutetur: quia tamē nullo modo mouetur dicitur tunc quiescere prout quies opponitur motui: non autem mutationi siue mutato esse. Et sic patet quomodo conclusio ista debeat intelligi.

Ad rationem de contradictoriis pri/

mo doctor recitat responsionem Thom̄. quam improbat. Deinde adducit responsionem propriaz ⁊ responsio Tho. Delaratio ſre doc stat in hoc quod contradictoria accipiuntur pro eodem instanti: sicut illa non sunt contradictoria que non sunt accepta pro eodem instanti: cum ergo non esse caloris vt precessit in vltimo instanti immutationis siue quietis: ⁊ esse caloris susceptum in tempore habito non sint in eodem instanti: sequitur ꝙ non erunt contradictoria.
¶ Ibi. Contra esse caloris. ⁊c. Hic doc. intendit probare contra Tho. quod contradictio sumatur ex ratione formali terminorum: et non per respectum ad tempus siue ad instans temporis: quia enim termini sic sunt incompossibiles: ideo contradicunt: nam si per impossibile nullum tempus esset: nec aliqua mensura esset: isti termini simpliciter repugnarent adinuicem: videlicet esse Franciscum ⁊ non Franciscum: repugnat enim simpliciter idem esse Franciscum ⁊ non esse Franciscum: ⁊ non repugnat sibi per comparationem ad tempus cum accidat sibi sic comparari ad tempus vel ad instans temporis: ⁊ ideo dicit doc. ꝙ bene sequitur sunt incompossibiles simpliciter: ideo non possunt eē in codē instanti: ⁊ nō econtra: quia non sequitur nō possunt esse in codē instanti: ergo sunt incompossibiles simplr̄ quia prima incompossibilitas est ex ratione formali terminorum intrinseca: secunda autem est tantum per comparationem ad aliquod extrinsecum.
¶ Ibi. Confirmatur hoc per simile in aliis: quia contrarium contrario succedens vere est ei cōtrarium: licet nō sint simul in codē instanti. Similiter forma vt terminus ad quē priuationis. ⁊c. vult dicere ꝙ ipsa forma ad quam terminatur motus: opponitur priuatiue ipsi priuationi: vt termino a quo. Sequitur ⁊ est motus inter opposita formaliter: vnde philosoph9 primo phy. tex. com. 47. vult ꝙ quod omnis motus sit inter contraria opposita: vel puatiua vel media inter hec: ⁊ tamen ista vt sunt termini transmutationis nunꝗ̄ simul sunt cū opponantur adinuicē per Arist. vbi supra. Si inquit: ergo hoc verum est: ꝙ omne ꝙ fit fiat: ⁊ corrumpatur qd̄ corrumpitur: aut ex contrariis in contraria ⁊ in horum media: media autem ex cōtrariis sunt: vt colores ex albo ⁊ nigro: quare omnia vtiqꝫ erunt que natura fiunt: aut contraria: aut ex contrariis: hec ille.
¶ Ibi. posset etiam argui ꝙ creationis termini non essent contrarii. Hic doc. probat ꝙ si contradictoria tantū sumerentur respectu eiusdem instantis: ꝙ tunc termini creationis. s. a quo ⁊ ad quē nō contradicerent: qui termini sunt non esse creature: ⁊ esse ipsius: nam non esse creature precedit tempore ipsum esse: ⁊ quod. d. hic ꝙ non esse creature non contrariatur esse ipsius creature: patet: quia contrariū est aliquod ens positiuum: nec etiam opponitur sibi priuatiue: quia priuatio est in subiecto apto nato: modo non eē creature in nullo esse fundatur tanꝗ̄ in subiecto: nec etiam opponitur sibi vt aliquod medium opponitur extremis: q2 huiusmodi medium est semper aliquod ens positiuum: ergo si non esse creature opponiꝛ eē ipsius creature: opponiꝛ ꝯtradictorie: ⁊ tamen non esse ⁊ eē non sunt in eodē instāti

¶ Ibi. quod autem adducitur de diffinitione contradictionis est equiuocatio. ⁊c. Nota hanc literam quod quando dicitur in elencis quod contradictoria sunt ad idem simul: ⁊ in eodem tempore: debet intelligi de contradictoriis complexis vt omnis homo currit: quidam homo non currit: nõ autem de incomplexis: sicut nõ esse a. ⁊ esse a. De prima cõtradictione que est inter complexa: loquitur philosophus in libro perhier: ⁊ de secunda que est inter incomplexa loquitur in predicamentis.

Nõ hic d ꝯdictoriis

¶ Ibi. Aliter respondeo ad argumentum. Hic doc. dat ꝑ priam responsionem premittendo vnam distinctionem de ĩmediato: quia immediatuz potest accipi dupliciter. Primo inter quod secundum se totum ⁊ aliud non est medium: ⁊ sic continuum est immediatum termino: vt linea est immediata puncto: quia inter totam lineam ⁊ punctum nullum cadit medium: ⁊ similiter tempus est immediatum instanti: qꝛ inter tempus vnius hore ⁊ vltimum instans terminans illud tempus non est aliquod medium: ⁊ similiter inter motũ ⁊ mutatum esse non cadit medium: accipiendo aliquem totum motum: puta vnius hore inter ipsum ⁊ mutationem terminantem ipsum motum non aliquod medium. Secundo dicitur immediatum quod secundum se totum est cuz altero statim vel post alterum: ⁊ sic indiuisibili terminanti cõtinuum nihil est immediatum: nihil enim secundum se totũ statim: sequitur illud indiuisibile: patet: quia si in aliqua linea signetur aliquis punctus terminãs eã: linea sequẽs cuius est principium ꝰm se tota non est immediata illi pũcto: nec immediate sequitur illum punctum: sed pars illius totius: ꝙ est immediatũ totũ: primo modo sequitur indiuisibile ꝰm partem ante partem in infinitum: sicut etiaz: patet de tẽpore: quia aliquod vnum tempus: puta medietatis hore ꝰm se totum ⁊ secundum omnes partes suas immediate sequitur ad vltimũ instans alterius medietatis hore: sed sequit̃ ꝰm aliam ⁊ aliam partem in infinitum: quia data quacunqꝫ pte ex proxima illi instanti dabilis est alia in infinitum cum quelibet pars temporis sit diuisibilis in infinituz: licet ergo totum illud tempus possit esse immediatum alicui instanti loquendo de immediato: primo modo: non tamen potest eẽ immediatum: loquendo de immediato. secundo modo.

¶ Ibi ad propositum: ergo. Nunc Doc. respondendo ad rationem de contradictoriis applicat ad propositum: que dixit de immediato d. quod sicut mensure iste se habent: ita ⁊ mensurata: scilicet quod quando vnum contradictorium mensuratur indiuisibili ⁊ aliud mensuratur diuisibili: tunc minor est falsa: scilicet ista: sed si inter non esse forme ⁊ esse forme inducende per motum non est aliquod primũ: est medium inter illa que sunt contradictoria: negatur: nullum eñ est medium inter contradictorium secundum quod est in tota mensura sua ⁊ contradictorium aliud sicut nec inter totam mensuram eius ⁊ mensuram alterius: patet: quia non esse forme mensuratur instanti ⁊ esse forme mensuratur tempore immediate sequenti: sicut expositum est supra: ⁊ sicut instans est immediatum tempori: loquendo de immediato primo modo: ita non esse forme est immediatum esse forme sic quod inter illa non cadit medium: tamen sicut instans ⁊ tempus non sunt immediata secundo modo sic quod totuz tempus secundum se non sequitur instans vt exposui: ita esse forme quod mensuratur tempore secundum se totum est immediatum non esse forme mensurato instanti: sed sicut tẽpus: sequitur instantiã ꝑ partẽ in infinitũ sic esse forme sequtur non esse forme per partẽ ante partẽ in infinitum: nec similiter sicut non est danda prima pars temporis: que sit ꝰm se totã immediata instãtia: ita nec est dãda prima pars forme que sit secundum se totã ĩmediata non esse forme: ⁊ sic patet responsio ad secundam rationem principalem.

¶ Ibi tertio principaliter arguit̃ ꝙ angel⁹ non possit moueri: qꝛ est indiuisibilis. Hic doc. accipit tres rõnes phi: quibus probat ꝙ indiuisibile non possit moueri. Prima est. 6 phy. tex. Cõ. 7. qꝛ oẽ qđ mouet̃ parti est in termino a quo ⁊ ptim est in termino ad quez: qñ eñ totaliter est in termino a quo non mouet̃: sed quiescit: quando autẽ est in termino ad quẽ totaliter motũ est: indiuisibile aũt nõ põt esse in vno ptim ⁊ partim in alio: qꝛ non habet partẽ ⁊ partem: vt patet.

rõnes phi ad ꝓban. ĩdiuisibile non posse moueri

¶ Ibi. secũda rõ Arist. ponit̃. 6. phy. tex. Cõ. 89. vbi vult ꝙ oẽ ꝙ mouet̃ prius pertransit spaciũ sibi equale: vel min⁹ ꝙꝫ maius. Amplius inqt ex his manifestũ est: ꝙ neqꝫ pũctũ neqꝫ aliud indiuisibile nullũ cõtingit moueri: oẽ eñ qđ mouet̃ impossibile prius maius moueri ipsius ꝙꝫ aut equale: aut minus: hec ille: sed indiuisibile nõ potest minus pertrãsire se: quia tunc daret̃ minus indiuisibile: ergo pertransit ꝑ us equale ꝙꝫ maius se: ⁊ pertranseundo semꝑ spaciũ sibi eq̃le pertransibit totũ continuũ supra qđ mouet̃: igit̃ illud cõponeret̃ ex indiuisibilibus equalibus indiuisibili: quod est falsum: ⁊ hec est rõ Arist. vbi supra tex. com. 89. Si igitur inquit: hoc manifestum est: ꝙ ⁊ punctum minus aut equale mouebit̃: primo quoniaz autẽ indiuisibile est ĩpossibile est moueri prius: equale ergo ipsi quare erit linea ex punctis: semꝑ enim per equalem motum omnẽ lineã punctũ mensurabit: si autẽ hoc impossibile est ⁊ moueri indiuisibile ĩpossibile: hec ille. ¶ Ibi tertia rõ Arist. vr̃ eẽ: quia omnis motus est in tempore sicut probauit prius. 6. phy. t. Com. 88 vbi sic ait: quare non contingit impartibile moueri neqꝫ oĩno mutari: soluz eñ sic esset ipsius motus si tempus eẽt ex istis nũc semꝑ enim in ipso nunc est motum esse ⁊ mutatum quare moueri quidem nequaꝙꝫ est: motum autẽ semper esse est: hoc autẽ ꝙ impossibile sit ostensum est prius: neqꝫ enim ex istis est tempus: neqꝫ linea ex punctis: neqꝫ motus ex momentis est. ⁊c. Ibi Cõmẽtator cũ declarauit inquit ꝙ indiuisibile nõ mouet̃ vult dare causam in hoc: ⁊ est: quia tp̃s ⁊ motus ⁊ magnitudo sunt continua: ⁊ ꝙ hoc non esset possibile nisi tempus cõponeretur ex instantibus: ⁊ motus ex finibus motuuz. s. mutationibus: magnitudo ex punctis: hec ille: patet ergo: quomodo omnis motus est in tempore ⁊ oĩ tempore erit accipere minus tempus in quo minori potest minus mobile moueri igitur omni mobili potest accipi minus mobile in infinitum ⁊ ita nullum indiuisibile est mobile

¶ Respondet doc. ad hoc tertium argumentum: ⁊ primo dicit quod licet angelus sit indiuisibilis: tamen quia occupat locum diuisibilem: quia potest esse in tanto loco diffinitiue vt supra patuit. q. 6. presentis. d. ⁊ sic posset moueri localiter motu continuo: ita quod successio continua motus localis sumeretur ex successione partium loci. ita ꝙ successiue pertransiret illud spacium. sequitur aut si occupat locuz pũctualẽ: ⁊ ita vt punctualiter exñs nõ potest continue moueri vt semper habeat esse punctuale: vult dicere Doc. ꝙ si angelus esset tm̃ in loco punctuali: vt sic non posset moueri motu continuo: cũ semꝑ in tali spacio haberet esse punctuale: punctus eñ non põt cõtinuari pũcto sicut nec indiuisibile indiuisibili: vt supra patet. sequitur tamẽ: qꝛ nõ vr̃ rõ ⁊c. Hic doc. intendit probare ꝙ indiuisibile ẽt quantitatiuum si esset per se exñs posset moueri localiter motu continuo: si moueret̃ super aliqđ spaciũ continuũ. Et primo probat: qꝛ spera super planum mota describit in plano lineã: ⁊ tamen nõ tangit planũ nisi in puncto: ergo punctum spere pertransit totã lineã: que tamen linea ex hoc non erit composita ex punctis. ¶ Ibi. Hic respõdetur multipliciter: primo ꝙ nõ est spericũ in natura: sed tantum in imaginatione.

Rñsio ad 3. ar.

¶ Ibi. Sed hoc nihil est. Hic doc. duplr̃ respõdet primo quod celum est simpliciter spericum. Scđo dato ꝙ non est spericum de facto: tamen est possibile dari spericum perfectum moueri super planum perfectum. Sequitur: esset autem cõtradictio si ex motu diuisibilis super aliquod sequeretur ipsum esse indiuisibile/ vel componi ex indiuisibilibus dicit in sententia: quod indiuisibile moueri super planum ⁊ tale motum esse continuũ ⁊ compositum ex semper diuisibilibus nulla apparet contradictio: si vero talis motus esset compositus ex indiuisibilibus: vel spacium supra qđ mouetur indiuisibile ex tali motu sequeret̃ cõponi ex indiuisibilib⁹ eẽt ꝯtradictio ĩdiuisibile hoc mõ moueri. ¶ Ibi Aliter dꝛ ꝙ naturalis spera tãgit planũ ĩ linea ⁊ nõ in puncto. ⁊ sic falsum est dicere quod punctus sperici moueatur. Contra hoc arguit doc. qꝛ tunc sequeretur qđ linea supra planũ esset circularis: ⁊ esset recta vt patet: sicut q̃libet ps sperici est sperica: vt probatur in astronomia: ⁊ q̃libet pars circularis vel circuli est circularis: ⁊ non intelligitur quod quelibet pars sit circularis: sed quod ꝓtendit scilicet principiatiue circularitatem: qꝛ scilicet est curua ⁊ non recta linea corporis sperici est circularis ẽt quelibet pars ipsius: ergo si corpus sphericuz tangeret planũ in linea ⁊ moueret̃ super planum motu recto: certum est quod ibi efficeretur linea recta ⁊ per te tantum tangit in linea q̃ est circularis ergo illa linea esset circularis ⁊ recta ꝙ esset impossibile.

¶ Ibi. Aliter dicitur quod quia punctus ille per accidẽs mouetur: ideo non oportet quod commensuret sibi spaciũ super ꝙ mouetur spera autẽ per se mouetur ⁊ etiã est diuisibilis. Ista littera supponit vnũ. s. ꝙ illđ ꝙ mouet̃ suꝑ aliqđ

spacium: ita ꝙ partibiliter pertransit illud: in alio ⁊ alio in-
stanti est in alia ⁊ alia parte spacij: non est autem necesse qđ
illud ꝙ mouetur per accidẽs: puta ad motũ alterius: com-
mensuret sibi spacium super qđ est motus: cuꝫ ergo pũctus
tantũ moueat̄ per accñs super plano: q̄ꝛ ad motũ spere non
erit necesse ipsum commensurari spacio: ⁊ si nõ commensu
rat sibi spacium non mouetur localiter.
¶ Sed contra istud. Hic doc. probat qđ quamuis pars in
toto moueatur per accñs: tñ semper est in spacio sibi equali
⁊ pertranseundo illa pars describit totũ spacium: immo si
albedo que magis mouetur per accidẽs ⁊c. dicit doc. ꝙ qñ
aliqđ album moueat̄ super aliquod spaciũ: illa albedo q̃ mo
ueat̄ p accñs cõmensurat illud spaciũ per accñs: q̄ꝛ si esset
sepata adhuc cõmensuraret. Sic tñ intelligẽdo ꝙ si albe-
do p possibile esset sepata: ⁊ haberet illã extensionẽ quã ha
bet vt vnita quanti: ꝙ tũc precisẽ occuparet tm̃ locum sepa-
ta quantũ coniũcta. Si etiã intelligat̄ nõ extẽsa: sed tm̃ exi
stẽtia albedinis si vt in subiecto occupat spacium puta in-
diuisibile: quia vt sic inextensa est oĩno indiuisibilis adhuc
sepata precise occuparet idẽ spacium: ergo a fortiori pun-
ctus cũ sit pars quantitatis vel saltẽ intrinsecũ ipsi quãto:
⁊ cuiusmodi nõ ẽ albedo: si esset per se separatus cõmensu-
raret spaciũ pertrãseundo illud. ¶ Ibi. Iteꝫ linea ista sup
posita nõ commensurat̄ spere: q̄ꝛ tunc esset corpus spericũ
sed cõmensurat̄ alicui moto sup ipsam: ergo tantum pũcto
modo super eã. ¶ Ibi. si etiã ponat̄ sperã esse in vacuo et
solã lineã esse plenã. Hic doc. rñdet tacite obiectioni: quia
forte aliq̃ dicerent non esse possibile sperã tm̃ tangere pla-
nũ in puncto: quia ẽt tangit mediũ. s. aerem: ⁊ ita aerem si-
bi commensurat: iõ doc. ad hoc euitandũ ponit casum de va
cuo puta ꝙ sit vacuũ ⁊ in vacuo sit planũ ⁊ spera ⁊ per im-
possibile moueatur spera in vacuo super planum: tunc ma-
nifestum erit: ꝙ non tangit nisi in puncto. Et notandũ est:
ꝙ aliqui voluerunt vacuũ esse locũ nullo corpore repletum
Opiñ. va cuo dupli cẽ. aptũ tamen repleri. Aliqui vero esse spacium nullo corpo-
re naturali repletũ: tñ repletũ corpore mathematico. ⁊ tũc
dimẽsiones manẽt in vacuo: sicut si destrueret̄ tota substã-
tia aeris: ⁊ oĩs q̃litas naturalis sola quãtitate aeris rema-
nente: sic esset vacuũ dimensionatũ: loquendo de vacuo pri
mo mõ nihil posset ibi moueri sm̃ Com. ⁊ si esset graue de
scenderet in instanti: nec similiter secũdo modo: q̄ꝛ tales di
mensiones non sunt nate cedere alicui corpori: ⁊ ita si illud
mobile sit corpus: nõ cedent ei: sed si per impossibile moue-
ret̄ p illud vacuũ dimẽsiones vacui penetrarẽt dimẽsiones
illius mobilis: ⁊ ita duo corpa essent in eodẽ. Et sic doc. ac-
cipit vacuũ hic. ¶ Ibi. Preterea accipiat̄ corpus cubum.
Hic doc. intendit scđo principaliter probare indiuisibile de
p̄dicamento quantitatis posse moueri. Et primo de corpo
re cubo figurato ad modũ taxilli habens sex superficies: si
moueatur sup magnitudine habet tale corpus lineã termi-
nantẽ duas superficies cum quelibet eius linea terminans
terminet duas superficies: vt patet: tũc si moueat̄ eius linee
corrñdet linea in magnitudĩe in instanti quietis: sed dũ mo
ueat̄ nõ corrñdet ei linea in magnitudĩe sed continuũ: ⁊ tamẽ
describit supficiẽ in magnitudine nõ ꝯstitutã ex lineis: igit̄
sic faceret linea si esset sepata a supficie: ⁊ sic moueret̄ sup
magnitudine semp. i. ĩ oĩ instãtia cõmensuraret sibi lineam
ĩ magnitudine supposita ⁊ in tp̄e flueret super continuũ: pꝫ
ẽt hoc si ponant̄ due linee: quarũ vna supponat̄ alteri: pꝫ ꝙ
punctus linee inferioris describit lineã supiorẽ: ⁊ hoc posi
to ꝙ linea supior moueat̄ sup lineã inferiorẽ: ⁊ tũc esset pũ
ctus linee superioris describit totã lineã inferiorẽ: ⁊ tñ neu
tra est cõposita ex pũctis: sicut igitur nõ sequit̄. hic pũctus
linee describit lineã: igitur linea est cõstituta ex pũctis: ita
nõ sequit̄ punctus ex se moueat̄ describendo lineã: igit̄ illa li
nea est cõstituta ex punctis: ⁊ si iste consequentie valerẽt de
puncto sepato a linea: q̃re nõ de puncto coniuncto linee: ⁊ q̃
re non valeret de linea corporis cubi: quia ipsa describit to
tam superficiem magnitudinis: quare igit̄ illa superficies
nõ cõponeret̄ ex supficiebus. Dicit igit̄ doc. quãtũ ad istđ
ꝙ cũ nõ videat̄ nisi fuga: ⁊ nõ vera solutio đ motu p accñs
ꝙ vꝫ pũctus moueat̄ p accñs: iõ nõ describit lineã nec com-
mẽsurat eã sibi ĩmo describit ⁊ cõmẽsurat eo ꝙ sibi cõuenit
mẽsurare: vt infra patebit. Dicit igit̄ doc. hãc ꝯclusionẽ de
indiuisibi: ꝙ indiuisibile p̄t moueri per se: si p se esset: ⁊ mo
tu cõtinuo nec ex isto dicto: sequit̄ magnitudinẽ super qua
moueret̄ esse compositam ex punctis.
¶ Ibi. Propter tñ itẽtionẽ Arist. q̃ allegabat̄. Hic doc. ĩ
tendit p̄rio assignare causam successionis in motu locali:
⁊ sic ostendere quõ indiuisibile de gñe quãtitatis possit lo
caliter moueri. Secũdo exponit auctoritates phi. Quã-
tũ ad p̄mũ. d. ꝙ duplex est cã successionis in motu locali. s.
diuisibilitas spacij ⁊ diuisibilitas mobilis ⁊ vtraqꝫ per se ⁊
seorsum sumpta est sufficiens. De prima patet: quia mobi-
le prius pertransit vnã partẽ spacij q̃ȝ aliã cõparando mo
bile ad diuersas partes spacij. De scđo ẽt pꝫ: q̄ꝛ si p possibi
le mobile diuisibile ptransiret punctũ adhuc successiue p-
transiret: q̄ꝛ prius sm̃ vnã partẽ ipsius mobilis ⁊ posteri⁹
sm̃ aliã partẽ: ⁊ sic de alijs: vt patet de facto qñ mobile p-
transit aliqđ spaciũ prius sm̃ vnã partẽ transit punctum si
gnatũ in spacio ⁊ posteri⁹ sm̃ aliã partẽ. Et addit ꝙ etiã in
motu alteratiõis posset assignari cã successiõis: tã ex par-
te mobilis. q̃ȝ ex parte forme: pꝫ: q̄ꝛ ex diuisibilitate forme
mobile prius recipit vnã partẽ forme q̃ȝ aliã: ex pte ẽt mo
bilis pꝫ: q̄ꝛ prius alteratur sm̃ vnã partẽ q̃ȝ sm̃ aliã: ⁊ ad-
dit ꝙ ẽt hec duplex cã forte posset assignari in motu aug-
mentationis: licet hoc sit magis difficile: q̄ꝛ non vr̄ posse
assignari mobile indiuisibile quod sit quantitatis successi-
ue susceptiuũ: in alteratiõe vero facile assignari potest: q̄ꝛ
punctus existens ĩ quanto alteratur ⁊ successiue successio-
ne partium forme. Sed an indiuisibile possit alterari: patꝫ
de indiuisibili substantiali: quia angelus potest recipe aliã
et aliam cognitionem. Sed an indiuisibile quantitatiuum
vt punctus possit recipere aliquã quantitatẽ. Dico ꝙ non
potest recipere certã quantitatẽ certe intensionis vt tenet
Doc. in. 4. d. x. q. 9. siue vltima: respondendo ad scđm ar-
gumentũ principale. Alij tñ dicunt ꝙ punctus est alterabi
lis per accñs ad alterationẽ partiũ: quas continuat ad in
uicẽ: sed quicquid sit parũ curandũ est. Deinde addit doc.
ꝙ phũs bene negat punctũ posse moueri localiter quantũ
est ex se. i. ꝙ ex parte eius possit accipi continuitas motus
cũ non habeat partes: non tñ indiuisibile est illud cui repu
gnat mouere: aut moueri: accipiẽdo continuitatẽ ⁊ succes-
sionem motus sui a spacio. ¶ Ibi. Et istud concludunt rõ
nes sue. Hic doc. d. ꝙ rationes Aristo. q̃bus p̄bat indiuisi
bile non posse moueri motu continuo: siue successiuo p̄bãt
tm̃ de successiõe que ẽ ex parte mobilis: ⁊ sic indiuisibile nõ
mouetur motu successiuo ⁊ continuo: cum in ipso nulla sit
successio partis ⁊ partis: sed non concludunt de successiõe
que est ex parte spacij: super quod mouetur indiuisibile: et
hoc est qđ. d. Cum ergo dicit Aristo. 6. phy. tex. com. 7. ꝙ
oẽ quod mouetur partim est ĩ termino a quo ⁊ partim ĩ ter-
mino ad quem. veꝝ est de mobili diuisibili: quia secũdũ par
tem ⁊ partem sui est in termino ⁊ termino: nõ enim est tota-
liter in termino a quo: quia tunc quiesceret. nec totaliter ĩ
termino ad quem: quia iam esset motum ⁊ non moueretur:
vt patet a philosopho vbi supra. Sequitur: ⁊ non ita soluꝫ
sed secundum idem sui est partim in termino vno ⁊ partim
in alio: hoc est in aliquo medio non quiescendo. Dicit doc.
ꝙ diuisibile. puta corpus pedale quod dicatur. a. quod mo
ueatur super spacium quadrupedale: ⁊ dicatur. b. a. secũdũ
aliam ⁊ aliam partem est in termino a quo ⁊ in termino ad
quem ipsius. b. ⁊ sic ibi est successio: ⁊ non solum hoc: sꝫ ẽt
accipiendo idem mobile. a. secundum idem esse sui est par-
tim in termino a quo ⁊ partim in termino ad quem supple
in aliquo medio spacij. b. non quiescendo sed inquantũ ip-
sum mediuꝫ spacij est aliquid vtriusqꝫ. s. termini a quo ⁊ ter
mini ad quem spacij. b. Sequitur hoc est in quantũ est: p qđ
tendit ab vno in alterũ. i. ꝙ ip̄m mediũ spacij. b. est illud p
qđ mobile. a. tendit ab vno termino in alteꝝ. s. a. termino a
quo ad t̄minũ ad quẽ: nã mobile: ꝙ trãsit sup spaciũ b. ãteq̃ȝ
sit sub termino ad quẽ opꝫ ꝙ pri⁹ sit sub medio iter t̄minũ
a quo ⁊ terminũ ad quẽ. Sequit̄. Hoc ẽ dictu ꝙ ẽ sub mu-
tatione: ⁊ sub aliquo subiacente mutationi: ⁊ sic continuat
partes motus. Hec lr̃a sic exponitur. Nam cũ mobile mo-
uetur a termino a quo alius motus ad terminum ad quem
ipsius recedendo a termĩo a quo fit sub mutatione siue sub
mutato eẽ qđ mutatũ esse est finis partis posterioris mo-
tus a q̃ ⁊ principiũ partis p̄oris motus ad quẽ: ideo dicit
Doc. ꝙ etiã illud mobile diuisibile mouetur motu successi-
uo accipiendo successionẽ ex parte spacij: q̄ꝛ in aliquo me-
dio spacij ip̄m mobile sm̃ se est sub aliqua mutatione: siue
mutato eẽ: qđ ꝯtinuat ptẽ ipsi⁹ motus. s. partẽ a quo: ⁊ par
tẽ ad quẽ: ⁊ hoc ẽ qđ đt: ꝙ ẽ sub mutatiõe: ⁊ ĩmediate addit
sub aliq̃ subiacẽte mutatõi. i. ꝙ ipꝫ mobile dũ ẽ ĩ m̃dio spacij
nõ tm̃ ẽ sub mutatiõe mõ p̄expositio: sꝫ ẽt sub aliq̃ subiacen

te mutationi .i. sub aliquo vbi quod subest mutatiōi: nā mobile vt mouet͛ super aliqͦd spacium semper: vt est in alio et alio pūcto spacij est in alio ⁊ alio vbi: vt supra declaratum est de loco āgeloꝝ. q. 6. pn̄tis. d. ⁊ sicut ipsum mobile vt in medio ē sub mutatiōe: sequit͛ ēt qͦd ipsum vbi in quo est sit sub mutatione. Sequit͛. Cum aūt accipit͛ indiuisibile non pōt eē ꝑti in vno t͛mino ⁊ ꝑtim in alio ⁊c. Hic doc. cōcedit qͦd indiuisibile nō pōt eē in t͛mino a quo ⁊ in termīo ad quē rōne suaꝝ ꝑtiū: cū non hēat ꝑtes sed bn̄ potest eē sub t͛mīo a q̊ ⁊ ad quē rōne spacij vt. n. ip̄z īdiuisibile ē in aliq̊ medio alicuiꝰ spacij rōne illius medij pt̄ dici esse sub termīo a q̊ et ad quē mō ꝑ̄expo sito. ¶ Ibi. Ad aliud cū dꝛ̄ ꝙ pͥus ꝑtrāsit oē mobile equale vel minus q̄ꝫ ꝑtransit maius. In hac lr̄a tam difficili multa sūt notāda. pͥmo ꝙ īdiuisibile qn̄ pertrāsit spacium puta pedale sēꝑ pertrāsit maius: ⁊ hoc patet: qꝛ indiuisibile dum ē in aliquo spacio est tm̄ ī puncto illius spacij: si ergo ꝑtransiret minus se: tūc punctus in quo eēt: eēt diuisibilis: si ēt pͥmo ꝑtrāsiret sibi equale: tūc pͥmo ꝑtrāsiret punctū spacij pedalis: ⁊ sic respectu motus super planum pedale dare͛t pͥma mutatio: qͦd pꝫ ex q̊. n. trāsit pūctum in īstāti: ⁊ totum spacium seq̄ns in tpe illa trāsitio pūcti eēt īstātanea mutatio ⁊ sic alicuiꝰ motus dare͛t pͥma mutatio ꝙ subliliter supra īꝓbatum ē. Est etiā ꝯ̄ Aristo. 6. phy. vbi vult ꝙ in q̊libet motu āte oē mutatū eē sit moueri ⁊ ecōtra: licet aliqui ꝑuersores Aristo. ⁊ nō expositores vt Auerroyste velint ꝙ Aristo. retractauerit illud: ⁊ volūt ꝙ de͛t pͥma mutatio: ⁊ sic vt dicit Doct. si volūt ip̄m retractare in. 8. phy. qͦd dixit in. 6. pn̄t rōnabilit͛ dicere ꝙ in. 8. cōtradicat sibiipsi.

Auerroyste volūt ꝙ dꝛ̄ pͥma mutatio.

Dicit ergo Doc. īfra nō ergo oꝫ quod omnem transitionem successiuam: puta si mobile sit semipedale ⁊ spacium super quod mouetur quod sit pedale in quo ē successio vel transitio precedat pertransitio īdiuisibilis: immo semꝑ p̄cedit trāsitio diuisibilis. nā data q̄cūqꝫ trāsitione suꝑ spaciuꝫ sēꝑ erit diuisibilis in īfinitū cū quelibet ꝑs spacij sit diuisibilis in īfinitū: ⁊ sic non pōt dari aliqua pͥma transitio respectu alicuius motus. Tenendo tamen quod punctus mouetur motu continuo: tunc dico quod semper transit maius vbi sibi adequato: quia vt est in vbi adequato est precise in puncto spacij: ⁊ cū mouetur recedēdo a suo vbi transit ꝑteꝫ spacii diuisibilē: ⁊ sic transit maius sed hic oꝫ dicere alteꝝ vel dare͛t prima mutatio ī motu locali qua et aduersarii negāt in motu locali licet ponāt primā mutationē in motu alterationis vel augmētationis vel opꝫ ponere īdiuisibile nullo mō posse moueri localr͛ motu continuo. ¶ Scd̄o dicit: ꝙ loquēdo de diuisibili puta de aliquo corꝑe pedali ꝙ moue͛t suꝑ spacio pedali ꝙ tale corpus pertrāsit minus nō rōne sui sed rōne partis nō cōparando ꝑtē ad locū sibi equalem nec totum ad locū sibi eq̄lē sed cōparādo ad certū pūctū indiuisibilē ī spacio: qꝛ vt sic mouetur trāseundo minus s̄m ꝙ pars p̄cise trāsit pūctū signatū ꝙ ē discontinuū alteri puncto signato cū non pona͛t ꝑs qꝛ duo vbi siue mille vt precise sunt in pūctis signatꝭ ⁊ in pūcto signato ponitur ꝑs hr̄e vbi: sunt vbi discōtinua ⁊ hoc ē ꝙ dicit vt ꝑs nō cōparatur loco equali. si. n. ꝑs cōparetur loco equali: ⁊ totum loco sibi equali ⁊ moueat͛ totū motu continuo: tūc ꝑs sꝑ trāsibit maiꝰ: ⁊ totū similit͛ simul trāsibit maius recedēs a loco sibi equali: ⁊ si poneretur quod tantum pars moueretur transeundo maius: ⁊ totum simul non moueretur sed statim post motionem partis moueretur tunc motus totius ⁊ ꝑtis non essent vnus motus: immo necessario essent duo motus. Hic no. quod corpus pedale quod dicatur. a. ⁊ locus super spacio pedali sibi correspondens: vel equalis erit spacium pedale ⁊ dicatur. b. accipio aliquā partem ꝑuam ipsius. a. ⁊ illa sit quantitas digitalis: ⁊ dicatur. c. locus corr̄ndens sibi in spacio erit spacium digitale Dicit ḡ Doc. ꝙ si ꝑs illa. c. ꝑtrāsibit locū sibi eq̄lē ēt ip̄m. a ꝑtrāsibit locū sibi eq̄lē ad hoc ꝙ motꝰ sit ꝯtinuus: ꝙ pꝫ. Dicimꝰ. n. motū alicuiꝰ mobilis eē cōtinuū cū ꝯtinua͛t motui ꝑtꝭ. si ḡ. c. trāsiret locū sibi eq̄lē. ⁊. a. simul nō trāsiret tūc ille motꝰ nō esset cōtinuus: pꝫ: qꝛ nō esset īdiuisibilis ꝙ req̄rit͛ ad motum continuum: esset enim diuisibilis: quia alius et alius motus nam vnus esset respectu partis transeuntis locum sibi equalem ⁊ alius esset respectu totius transeuntꝭ locū sibi equalem: ita quod inter istos duos motus esset quodammodo quies media si pars prius pertransit: ⁊ hoc ē ꝙ dicit doc. ibi. ⁊ hoc nͥ cōparādo ꝑtē ad vbi sibi equale ⁊c. ¶ Ibi. Seq̄t͛ īfra Sed ītelligēdo respectu alicuiꝰ certi ⁊ determīati pūcti. Dicit Doc ꝙ ip̄m. a. vt transit spacium bipedale prꝰ pertransit minus illius spacij: non rōne sui: sed ratione partis. c. sic intelligendo ꝙ qn̄. a. est in spacio pedali ⁊ transit illud faciendo se in alio spacio pedali signato aliquo pūcto in spacio pedali sequētis: ip̄z. c. prius pertrāsit illud pūctū q̄ꝫ ipsū. a. ⁊ quia pūctus minus est ipso. a. rōne ipsius. c. dicimꝰ ꝙ. a. semꝑ ꝑtransit minus q̄ꝫ maius vel equale. Et addit Doct. ꝙ hoc debet intelligi de vbi alio a suo primo vbi totali. Et vult hic Doc. vt patet ⁊ infra q̄stione vltima: ꝙ aliquādo sunt aliqua vbi alia ⁊ alia ⁊ discōtinua: ita ꝙ mobile deserit totalit͛ pͥmū vbi: ⁊ fit totalr͛ sub alio vbi: si mō in illo alio vbi puta pedali signe͛t punctus: tunc pars. c. pͥus ꝑtransit illū pūctū q̄ꝫ ip̄m. a. ⁊ sic. a. rōne ꝑtis. c. pͥus pertransit minꝰ q̄ꝫ equale vel maius sed hic motus nō est cōtinuus: cū illa duo vbi sint discōtinua. nā motus localis continuus ē īter illa vbi: q̄ sic se hn̄t ꝙ vnū vbi est ꝑs alterius: si mō loq̄mur de continuitate motus q̄ est īter illa vbi: q̄ sic se habent ꝙ vnū est ꝑs alterius. Dn̄t aliq̄ ꝙ. a. mobile semper ꝑtrāsit maius spaciū ⁊ nō minus neqꝫ equale. Et pono casū ꝙ sit spaciū bipedale ⁊ dicatur. a. ī q̊ sunt īfinita vbi: qꝛ īfinita pūcta ī potētia: ⁊ inter q̄cūqꝫ duo pūcta est spaciū medium ⁊ ī illo spacio medio sunt infinita vbi in potentia: qꝛ ⁊ īfinita pūcta: patet qꝛ q̊cūqꝫ spacio dato illud est diuisibile ī īfinitas partes. Pono modo ꝙ omnia vbi totius spacij dicātur ꝑtes vbi totalis: et sic hoc modo motus localis suꝑ tali spacio continua͛t: si ḡ mobile. a. occupās spaciū semipedalē. Dicūt ꝙ qn̄ ꝑtrāsit spaciū sēꝑ ꝑtrāsit maius se: ꝙ pꝫ. Nā dum est in spacio sibi equali nō moue͛t localr͛ dū vero acq̄rit pūctū spacij īmediate seq̄ntis spacium semipedale pertransit ma. patet quia ille punctus pertinet ad vbi totale: ⁊ sic pertranseundo punctum illuꝫ ꝑtransit totum spacium in quo erat: ⁊ illum punctum sibi additum vel partē sibi additā: ⁊ sic ꝑtrāsit maius ⁊ sic ꝯtinuādo semꝑ pertrāsit maius vsqꝫ ad t͛minū q̄etis: nā trāsacto puncto ip̄m. a. fit ī loco sibi equali: puta bipedali: ergo ⁊ dū transit alium pūctum: adhuc ꝑtransit maius quia spaciū sibi equale: ⁊ punctum additum: vel ꝑtem additaꝫ ⁊ sic sēper continuando motum suꝑ spacium: et sic aliqui exponunt quomodo semper transit maius loquendo de motu locali continuo. Et licet forte sit bona expō: tamen saluo sēꝑ meliori iudicio pōt sic exponi qꝛ ex quo mobile vt ē in spacio nͥ hꝫ aliquā parteꝫ eque pͥmo sibi īmediatā: sed solū pūctū eque pͥmo sibi īmediatū: ⁊ iō mobile pͥmo tangit spaciū ī pūcto ⁊ sic s̄m pūctū pͥmo ē ī vbi: tūc dico ꝙ qn̄ recedit ab ipso vbi in spacio ⁊ moue͛t motu locali ꝯtinuo tūc transit maius: qꝛ trāsit ꝑteꝫ diuisibilē ⁊ statim fit ī vbi īmediate seq̄ns illā ꝑteꝫ: ⁊ cū recedit ab illo vbi trāsit ꝑtē īmediate seq̄ntē ⁊ sic semꝑ transit maius. Loq̄ndo ergo de motu cōtinuitatis: Dicit Doc. ꝙ semꝑ ꝑtrāsit maius ⁊ nunq̄ꝫ minꝰ nec eq̄le: ⁊ hoc ē ꝙ dicit īfra ibi. Sed si loquamur ⁊c. Qn̄ ḡ dicit Arꝝ ꝙ ꝑtrāsit prius: aut minus aut equale q̄ꝫ maius debet intelligi mō preexposito supra de toto respectu partis. Et dicit doc. ꝙ accidit ipsi toti sic pertransire minus vel eq̄le qꝛ hoc ē rōne partis loquendo semper de alio et alio loco discōtinuo mō p̄expo sito Si vero mobile nō hr̄et ꝑtes sēper pertrāsiret maius loquēdo de q̊cūqꝫ loco siue ꝯtinuitatis siue nō: ⁊ sic patet ista littera. ¶ Ibi. Et si obijcis. Arguit Doc. ꝙ ex quo punctus semper est in spacio sibi equali: quia in puncto ergo si punctus pertransit spacium pedale. semper efficiet lineam pedalem compositan ex punctis paret: quia semper est in alio ⁊ alio puncto. ¶ Ibi. Dico quod semper Dicit doc. quod punctus in quolibet indiuisibili: siue in quolibet instanti est in spacio sibi equali scilicet in puncto non autem semper accipiendo ly semper pro quacunque parte temporis: quia data quacunque parte temporis semper erit in spacio diuisibili: sicut dicimus etiam de mobili diuisibili quod semper est in motu esse: accipiendo semper pro quolibet instanti temporis mensurātis motum illum: quia in quocunque instanti illius temporis semper est in alio et alio mutato esse: non autem semper est sub alio et alio mutato esse: accipiendo semper pro alia et alia parte temporis. quia in quacunque parte temporis mensurantis talem motum est sub alia et alia parte motus ⁊ non sub mutato esse.

expositio alioꝝ nō satisfacit iō exponit͛ aliter.

¶ Ibi. idem arguimus potest Dicit doctor: quod si vltima superficies corporis cubi. (scilicet habet. 6. superficies vt taxilus) superponitur linee precise suꝑ quā moueatur licet ī q̄libet instanti temporis semper superponatur linee ꝑcise vel parti ipsius tamen in toto tēpore medio inter

duo instātia fluit mediuꝫ diuisibile ipsius linee: ⁊ hoc est dictu ꝙ q̄uis illa sup̄ficies: q̄ sit quātitatis vnius taxille paruidum mouet̄ super lineam: q̄ sit longitudinis cubitalis in quolibet instanti temporis semꝑ superponit̄ linee precise: ⁊ nō sequitur ex hoc ꝙ talis motus sit compositus ex indiuisibilibus: immo semper ex diuisibilibus: duꝫ in instanti a. supponit̄ parti linee precise ⁊ ī instanti. b. superponitur aliq̄ parti: tamen ex quo inter ista duo instantia cadit tēpus mediū ita in tali tp̄e medio fluit mediū continuū ipsius linee: nō ergo sequitur superficies illa dū mouetur super lineā sꝑ superponit̄ illi in alio ⁊ alio instāti: ergo mouetur in alio: ⁊ alio instanti: sed sequitur ꝙ mouetur in alio ⁊ alio tempore cum inter duo instantia detur tempus medium mensurans motū inter duo mutata esse: ⁊ sicut instās tp̄is correspōdet mutato esse: ⁊ mutatum esse correspondet puncto linee: ita tempus immediate sequens instans mensurat motum immediate sequentem mutatum esse: ⁊ motus est continuus: q2 suꝑ lineā continuā īmediate sequentē punctum.

Ad vltimā rōneꝫ q̄ ꝓbat indiuisibile nō posse moueri.

¶ Ibi Ad vltimā rationē Doc. soluit vltimam rationem philosophi. qua probat ꝙ indiuisibile non possit moueri: ⁊ dicit concedendo ꝙ oī tempore dato cōtingit accipere minus: pꝫ: q2 quelibet pars tp̄is est semper diuisibilis in infinitū: nō tamen sequitur ꝙ minus mobile possit moueri ī minori tēpore: vt patet de puncto: quod est mobile minimum: tamen non mouetur in non tempore: sed in tempore. Si vero mobile esset causa continuitatis motus: minus mobile moueretur in minori tempore: patet experimento: q2 si accipiatur corpus tricubitale ⁊ corpus cubitale in maiori tp̄e moueretur tricubitale: q2 cōtinuitas motus acciperetur penes partes ipsius mobilis.

Dubia occurrentia circa. 6. ꝯclusionē doct.

In ista litera doc. sunt multe instantie

contra sex conclusiones que hic ponuntur per ordinem.

¶ Conclusio prima. Complexa non sunt contradictoria: nisi accipiantur pro eodem instanti: sed incōplexa sunt ꝯdictoria absolute sumpta nō determinando ad aliqđ instans.

¶ Conclusio secunda. Potest concedi quod angelus habens vbi pūctuale p̄t ꝯtinue moueri vt ī pūcto sꝑ existens.

¶ Conclusio tertia. Indiuisibile de genere quātitatis potest moueri motu successiuo ⁊ vere continuo.

¶ Conclusio quarta. Si punctus per se exn̄s transiret spacium efficeret lineā: que tamen non esset cōposita ex pūctis licet semper tangeret spacium in puncto.

¶ Conclusio quinta. Si ista esset vera ꝙ indiuisibile semꝑ transit minus vel equale quam maius: tunc dabilis erit p̄ma mutatio in motu locali.

¶ Conclusio sexta est. Punctus potest moueri motu alterationis ⁊ forte motu augmentationis.

Contra primam conclusionem que ta

lis est. Complexa non possunt esse contradictoria nisi accipiant̄ pro eodem instanti: sed incomplexa sunt contradictoria absolute sumpta non determinando ad aliquod instans

¶ Contra primā partem primo: quia quecūque repugnāt suis rationibus formalibus repugnant: vt patet a doctore in primo dist. 2. ⁊. 13. ⁊ in tertio di. 1. q. 1. ⁊ alibi: ergo cōtradictoria complexa repugnant suis rationibus formalibus ⁊ per consequens non repugnāt precise per comparationē ad aliquod instans.

¶ Secundo. Iste propositiones cōtradicunt scilicet oīs hō est animal: aliq̄s homo nō est animal: ⁊ tamen non cōtradicunt precise per respectū ad instans temporis: patet: q2 nunq̄ possunt simul esse vere: nec pro eodem instāti: nec ꝓ alio ⁊ alio instanti: nec pro eodem vel alio ⁊ alio tempore: vt patet.

¶ Tertio arguitur: q2 circunscripto omni tempore: ⁊ oīi instāti temporis: ⁊ simpliciter circūscripta omni mensura durationis. Iste due propositiones nō possunt simul esse vere: scilicet omnis homo currit: aliquis homo nō currit: que sunt in materia contingenti: ergo nō sunt contradictorie ꝑ respectum ad instans temporis.

¶ Quarto arguitur: q2 multe propositiones q̄ cōmuniter tenentur contradictorie possunt simul esse vere in eodē instanti tp̄is: patet tenendo dictum doc. dist. 1. huius secundi. q. 1. ꝙ in eodem instāti temporis possunt esse plura instātia nature. Tunc sic in primo instāti nature: hec est vera null9 homo est risibilis: patet: q2 tm̄ pro illo instanti verificantur predicata quidditatiua sm̄ doct. ⁊ similiter hec est vera ī secundo instāti nature: aliquis homo est risibilis: ⁊ tamen iste due sunt simul vere in eodem instanti temporis: licet oppositum ab omnibus teneatur.

¶ Quinto arguitur: q2 iste ab eterno contradicunt: pater in diuinis generat alium deum: pater non generat aliū deū vt dicit doc. in p̄mo. d. 4. q. 1. ⁊ tn̄ nullo modo cōparantur ad aliquod instās tp̄is: cū tūc nō fuerit tp̄s: immo iste due propositiōes sunt simplicit̄ incōpossibiles: ⁊ nunquam possunt esse vere.

¶ Sexto arguitur: cōtra secundā partē probando ꝙ non dicantur cōtradictoria nisi per respectū ad aliqđ instās: q2 datis quibuscūq̄ cōtradictoriis: que sunt proprie inter affirmationem ⁊ negationem nunq̄ intelliguntur contradictoria nisi simul intelligantur: ꝙ enim Franciscus sit ⁊ non sit est contradictio tantū pro eodem instanti ⁊ non pro alio et alio tempore: quia ista verificantur pro alio et alio tempore. Nam ab eterno Franciscus non fuit: ⁊ ex tempore Franciscus fuit: ergo. Similiter album ⁊ non album contradicunt: ⁊ tamen nō contradicunt nisi accipiantur ꝓ eodem instanti: vt patet ad sensuꝫ. ¶ Septimo. Repugnātia terminorum est tm̄ respectu simultatis: aliter enim nō intelligitur repugnātia: nā incompossibilitas terminorū est ī cōparatiōe ad simultatē: ex hoc ei dicūt̄ incōpossibiles: q2 nō simul cōpatiunt̄ nec ī se inuicē: nec ī aliquo alio: sed hec simultas nō pōt accipi nisi p̄cise in eodem instāti: ⁊ per consequēs cōtradictio ī terminis: q̄ dicit incōpossibilitateꝫ terminorum non poterit esse nisi sit in eodem instanti.

P̄ambula ad argumēta prime ꝯclu.

Respondeo premittendo aliqua. pri

mū ꝙ contradictio ī terminis absolute sumptis: accipit̄ p̄cise ex rationibus formalibus terminorum: id est quod ipsi termini: primo ⁊ formaliter repugnant: ⁊ formaliter sunt incōpossibiles. Et ex hoc seq̄t̄ ꝙ nō p̄nt esse simul: quia enim sunt simpliciter incōpossibiles ex suis rationibus formalibus: ideo non possunt esse simul ⁊ non econtra arguitur: quasi a causa ad effectuꝫ: quia enim rationes formales terminorum simpliciter repugnant: ideo non possunt esse sīl̄. Et si arguatur nō possunt eē simul: ideo repugnāt arguit̄ ab effectu ad cām: nō eīm non simultas ē cā repugnātie: sic etiam compossibilitas terminorum p̄cise accipitur a rōnibus formalibus terminorū: vt patet a Doc. in locis p̄allegatis: sic ⁊ incompossibilitas terminoꝝ. Et sicut rō cōpossibilitatis est causa simultatis terminorū: nō aūt simultas terminorum est causa cōpossibilitatis eorū: sic p̄cise rō īcō possibilitatis terminorū est cā non simultatis ⁊ nō ecōtra. Et sicut termi aliq̄ dicūtur cōpossibiles ex rōnibus absolutis eorū circūscripta omni cōparatione siue ad tp̄s siue ad subiectum in quo sūt ita termini qui sunt incōpossibiles circūscripto omni respectu tam ad tp̄s q̄ ad subiectū quā etiam ad quodcūq̄ aliud ex rōnibus eoꝝ absolute sūptis dicūtur simpliciter incōpossibiles. Premitto etiā secundo ꝙ contradictoria complexa dicuntur proprie qn̄ predicata comparantur ad idem sbm̄: ita quod simul non possunt verificari de eodem subiecto: licet successiue possint verificari licet enim currere ⁊ non currere absolute contradicāt ex rationibus formalibus terminorum: ⁊ absolute repugnēt: tamen non dicuntur repugnare Francisco nisi precise comparando pro eodem instanti: absolute enim nō repugnāt Francisco: patet: quia aliquando potest currere aliquando non currere Et iste due propositiones Franciscus currit Franciscus non currit: sunt cantradictorie vt predicata precise comparantur Francisco pro eodem īstanti: licet illa predicata adinuicem comparata formaliter repugnēt ex suis rationibus formalibus absolute sumptis.

His premissis respondeo ad ratiōes

⁊ primo ad primam. Dico quod propositio docto. intelligitur tantum de terminis: qui dicuntur compossibiles vel incompossibiles ex suis solis rationibus formalibus: ⁊ nō intelligitur de complexis que non dicuntur repugnare nisi pro quanto predicata comparantur ad idem subiectum pro eodem instanti.

¶ Ad secundum dico: quod ista predicata animal non animal non solum repugnant formaliter ⁊ absolute sumpta: sꝫ simpliciter repugnant subiecto: scilicet homini siue simul: siue successiue: non animal enim nunquam potest verificari de homine. Doct. enim loquitur proprie de illis contradictoriis quorum predicata non possunt simul inesse subie

cto:licet successiue. Et posito etiam quod loquatur de qui buscunq̧ contradictorijs complexis. Dico quod non dicerentur contradictoria respectu subiecti nisi pro eodem istā ti. ¶ Ad tertium dico: q̄ casu posito q̄ omnis mensura durationis esset circunscripta in re: adhuc non dicerentur cō tradictoria nisi pro eodem instanti vel tempore saltez secū dum imaginationem: sicut Doc. loquitur supra distinctiōe 1.q.3.⁊ presenti distinctione questione.4. de tempore secū dum imaginationem. ¶ Ad quartum dico: quod si contradictio habeat accipi pro eodem instāti tp̄is q̄ ille due propositiones contradicunt: nec sunt simul vere in eodem istā ti temporis: ⁊ hoc accipiendo precise ipsum instans tēporis: licet enim in primo instanti nature vna sit vera ⁊ in eodem instanti alia non sit vera: sed vera in secundo instanti nature: tamen accipiendo totum instans temporis: si in eodem instanti temporis totali vna sit vera: alia in eodem totali instanti necessario erit falsa. Et est pari formiter dicendum sicut etiā Doc. dicit supra presenti distinctione. q. p̄ma de eternitate: quomodo in instāti eternitatis dicuntur contradictoria: ⁊ quomodo non: quia iste sunt simul vere in eodem instanti eternitatis Franciscus currit Franciscus nō currit: quia heri currebat: ⁊ hodie non currit: ⁊ tamen heri ⁊ hodie sunt in eodem instanti eternitatis: ⁊ sic non dicuntur contradictoria: si tamen acciperetur instās eternitatis vt precise coexistit tempori hesterno vel hodierno: tunc cō tradicerent vt patet. vide que supra ī locis preallegatis exposui. Si tamen acciperetur contradictio non precise pro eodem instanti temporis: sed etiam pro quocūq̧ instāti nature vel originis: tūc ille due propositiones tantum cōtradicerent pro eodem instanti nature. ¶ Ad quintuz dico vt supra dixi: q̄ sufficit instans eternitatis comparari ad aliquod instans temporis secundum imaginationem. ¶ Ad sextum ⁊ septimum simul patet responsio ex dictis supra q̄ nō simultas sequitur precise ex repugnantia terminoruz q̄ sumitur ex rationibus formalibus terminorū: vt supra diffuse declaraui: que omnia bene nota.

Ctra.2. primo instatur

Contra conclusionem secundam que

talis est. Pōt concedi quod angelus habens vbi punctuale potest continue moueri vt in puncto semper existens. Contra: primo sic: nihil qḋ in toto spacio semper īdiuisibiliter se habet mouetur motu continuo super illo spacio: sed se habens punctualiter in toto spacio semper se habet indiuisibiliter: ⁊ huiusmodi est angelus si habet esse punctuale in toto spacio. ergo. Maior patet: quia quod mouetur localiter motu continuo: semper transit aliam ⁊ aliam partem spacij: secundum quas est vera successio motus continui: vt supra patuit: ⁊ per consequens: si mobile in se sit indiuisibile respectu tamen spacij se habebit diuisibiliter.

¶ Secundo arguitur. Omne quod mouetur localiter motu continuo semper acquirit alium ⁊ alium locum diuisibilem: aliter non moueretur motu continuo: vt supra patuit: sed in toto motu super spacium semper in puncto existens non acquirit alium ⁊ alium locum diuisibilem: patet: quia sicut acquirens locuz indiuisibilem ⁊ punctualem est in illo: ita acquires locuz diuisibilez erit in illo: sed semper in puncto existens in toto spacio nunquam est in loco diuisibili: quia in nulla parte spacij: ergo nihil tale mouetur localiter motu continuo.

¶ Tertio arguitur. Si angelus vt mouetur localiter sup spacio semper in puncto existit. Quero quando deserit primum pūctum in quo est localiter: in quo fit immediate: aut fit vel incipit esse in alio puncto: aut in aliqua spacij parte: non primo: quia tunc non moueretur continue: vt patet: nō secundo: q̄r tunc non esset in puncto existens. vt patet.

¶ Quarto arguitur. Si angelus mouetur motu continuo super spacium: aut mouetur tangendo illud: aut non tangē do. Si primo. Sequitur quod tanget aliquam partem spacij: aliter non tangeret spacium: sed si tangeret partes spacij: tunc non esset in illis in puncto: vt patet: ⁊ sic non esset in toto spacio semper existens vt in puncto. Si secundo. ergo non moueret̄ super tale spacium: non enim videtur imaginabile quod a. transeat motu continuo per medium aque vel aeris: ⁊ quod non tangat aliquam partem aque vel aeris sicut transeundo semper tangit in puncto: vt dicit conclusio.

¶ Quīto arguitur sic. Quādo āgelus mouet̄ a pūcto ad pūctum: aut fit in alio puncto in īstanti: aut in tempore. Si primo. ergo non mouetur motu continuo a puncto ad punctum. Si secundo. Sequitur quod cum tempus sit mensura motus successiui ⁊ continui: ⁊ talis motus non possit esse nisi super spacio vere diuisibili: sequitur quod angelus aliquādo erit in tali spacio diuisibili: quod est contra conclusionem.

Respondeo ad primū et dico quod ma

Rñō ad

ior potest dupliciter intelligi. Primo. quod mobile semper se habeat indiuisibiliter: id est quod in toto spacio sit semp indiuisibile: ⁊ tamen transeat spacium diuisibile diuisibiliter. Secundo quod semper se habeat indiuisibiliter: id est quod in toto spacio non solum sit indiuisibile: sed etiam qḋ transeat spacium illud indiuisibiliter. Secundo modo maior est vera ⁊ minor falsa: quia licet angelus in toto spacio semper sit existens indiuisibiliter tam ex parte sua quam ex parte spacij: id est quod in se semper sit indiuisibilis: ⁊ semper tangat spacium indiuisibiliter: quia in puncto precise: tamen transit illud spacium diuisibiliter ⁊ successiue: ita q̄ per prius vnam partem ⁊ per posterius aliam.

Ad.2.a qrere lo cū diuisi bilē p... gi.

¶ Ad secundum dico ad maiorem: quod acquirere locum diuisibilez potest intelligi vel de loco materiali: puta de spacio in se: vel de loco formali: puta de respectu: siue ḋ vbi formaliter. Si primo modo intelligitur: adhuc distiguo quod acquirere alium ⁊ alium locum diuisibilez potest dupliciter intelligi. Primo quod acquirat locum diuisibilez: puta partem spacij existendo in illo vel illa. Secundo quod acquirat non existendo actu in illo vel illa: sed successiue transeundo primo modo. Maior est simpliciter falsa: sed secūdo modo est vera: ⁊ sic concedo quod angelus acquirat semper aliam ⁊ aliam partem spacij non actu existendo in illis: sed successiue transeundo: scilicet vnam post aliam.

¶ Ad tertium dico quod angelus quando deserit punctū in quo actu existit fit in alio puncto. Et cum queritur de ly immediate: dico quod fieri in alio puncto immediate potest multipliciter intelligi. Primo quod fiat in alio puncto immediate: id est immediato primo puncto: ⁊ hoc est impossibile: quia punctum non est immediatum puncto: vt patet. 6 physi. Secundo quod fiat in alio puncto immediate: id est quod fiat in illo puncto non transeundo per aliquod medium: ⁊ hoc non: quia tunc non moueretur a puncto ad punctum motu continuo. Tertio quod fiat in alio puncto immediate: id est quod transeundo spacium intermedium illud quod immediate tangit est punctus: ⁊ sic conceditur qḋ angelus fit immediate in alio puncto: id est quod non acquirit aliquid immediate tangendo illud nisi punctum: sed illḋ non potest tangere nisi prius transeat spaciuz diuisibile vel aliquam partem spacij diuisibilem.

¶ Ad quartum dico: quod mouetur super spacium tangendo illud precise in alio ⁊ alio puncto: ⁊ nunquam tangit in aliqua parte diuisibili. Si dicatur quando angelus est in primo puncto spacij pedalis ⁊ immediate mouetur super illo spacio: quero quid immediate tangit: non punctum: quia non est immediatum primo puncto: sed aliqua pars spacij est immediata illi: quia inter punctum ⁊ punctum est aliqua pars: ergo videtur quod per prius tangat illam partem. Dico quod tangere illam partem potest dupliciter intelligi: scilicet aut quod tangat illam in puncto: vel in alio ⁊ alio indiuisibili: aut quod tangat illam in aliquo diuisibili: primo modo tangit partem sed nō secū do modo. Si dicatur q̄ nō videt̄ imaginabile q̄ a. trāseat ⁊ moueatur super spacium pedale: in quo sunt infinite partes diuisibiles inexistentes: et quod nullam illarum tangat Dico quod si puncta in spacio essent ita distincta: quod possit signari primum secundum tertium et quartum: inter q̄ cadunt partes diuisibiles: forte non esset imaginabile qḋ a. posset transire et moueri de puncto ad punctum: tangendo illa. ⁊ quod nullo modo tangeret partes intermedias Sed non est sic intelligendum: sed quia non possunt dari: vel signari duo puncta: quia inter illa duo sint infinita: immo infinities infinita. patet: quia inter duo puncta est aliqua pars: que semper est diuisibilis in infinitas partes: ⁊ quelibet illarum semper est diuisibilis in infinitas partes ⁊ sic inter quecunq̧ duo pūcta signata etiam proxima quā tum dici possunt sunt infinities infinita puncta. Et ex his pz qūo īdiuisibile trāseūdo spaciū tāgat quālibet partem illi⁹ spacij precise in puncto īmo non potest transire minimam partem: quin tangat infinities infinita puncta. Hoc

etiam patet de corporibus: que mouentur localiter sup spacio: que quando mouentur habent in spacio precise pũctuz loquendo de loco adequato. Prius enim secundũ aliquid sui tangit spacium in puncto: ⁊ sic successiue super totũ spacium: vt supra patuit: ⁊ tamen secundum illud indiuisibile dicitur corpus moueri localiter. ¶ Si iterum dicatur tempus correspondet motui ⁊ motus parti diuisibili spacij: cũ ergo .a. indiuisibile mouetur super spacio ĩ tempore: quero quid tangat si punctum. Contra: quia motus fit super diuisibili: si partem diuisibilem: ergo indiuisibile tangit diuisibile ⁊ non precise puncto: quod est propositum. Dico ꝙ dum mouetur in tempore quod tangit infinities partes ĩfinitas precise in puncto: ⁊ nunquam in aliquo diuisibili: quia in q̃cunqꝫ parte temporis sunt infinities infinita instantia. ⁊ in quolibet instanti illius temporis est in aliquo puncto spacij: ⁊ in quolibet puncto est in alio ⁊ alio mutato esse: nõ est ergo imaginandum ꝙ in tempore mobile indiuisibile nihil tangat: eo quod tempus mensurat motum: ⁊ motus est sup diuisibile: quia sicut in tempore quantuncunqꝫ paruo sunt infinite partes: immo infinities infinite: ⁊ per consequens infinities infinita instantia: sic similiter est in motu mensurato a tali tempore: ⁊ correspondenter est in spacio sup quo fit talis motus: ⁊ sic patet quod quando mobile indiuisibile mouetur super aliquo spacio: ⁊ talis motus mensuratur aliquo tempore quantumcunqꝫ paruo tangit infinities infinitas partes illius spacij semper in puncto: que omnia bene nota. ¶ Ad quintum siue vltimum cum queritur quando angelus mouetur a puncto ad punctum: aut fit in alio puncto in instanti: aut in tempore. Dico quod si mouetur motu continuo proprie accepto quod necessario fit in alio pũcto in tempore: ⁊ nullo modo in instanti. Et cum infertur ꝙ cũ tempus sit mensura motus successiui: qui fit in aliquo spacio diuisibili: quod angelus aliquando erit in tali spacio diuisibili. Dico quod esse in spacio diuisibili potest dupliciter intelligi: vel quod sit ibi tangendo illud indiuisibiliter ⁊ in puncto: aut tangendo diuisibiliter ⁊ non in puncto: primo modo concedo quod angelus esset in tali spacio: sed non secundo modo: immo in tali tempore tangeret spacium in infinitis punctis.

Contra cõclusionem Tertiam que talis est.

Indiuisibile de genere quãtitatis potest moueri motu successiuo ⁊ vere continuo. Contra hanc conclusionem possunt fieri omnes instantie supradicte contra conclusionem secundam licet possint fieri alique speciales: sed ille sufficiant.

Contra conclusionem Quartam que lis est.

Si punctus per se existens transiret spacium efficeret lineam: que tamen non esset composita ex punctis: licet semper tangeret spacium in puncto. Contra primo ꝙ nullo modo possit efficere lineam: ostendo ⁊ arguo sic. Si pũctus potest efficere lineam in spacio: puta cubitali transeũdo spacium illud: sequitur necessario ꝙ tangat per longuz totum spacium illud: ita ꝙ nihil sit illius spacij in longum quin tangatur a pũcto: patet: quia illa linea efficeretur fluxu puncti super spacium. Et si sic sequitur ꝙ ex quo spaciũ constat ex diuisibilibus: puta partibus: ⁊ ex indiuisibilibꝰ: puta punctis: ꝙ punctus tanget spacium illud secundũ partes tam diuisibiles quam indiuisibiles: quod est impossibile.

Primo instatur.

¶ Secundo arguitur. Si punctus transitu suo super spacium causat lineam: quero quomodo causat non effectiue. Tum quia non ponitur de genere actiuorum. Tum qꝛ quãtitas non videtur posse causari ab aliquo eiusdem generis. vt patet: non formaliter cum non sit formalis causa linee: vt patet: nec multo magis erit causa materialis nec finalis vt patet: nec causatur a motu super spaciuz. Tum quia successiuum formaliter nullo modo ponitur de genere actiuorum. Tum quia absolutum cuiusmodi est quantitas nullo modo potest causari a respectiuo: cuiusmodi est motus formaliter sumptus.

¶ Tertio arguitur probãdo: quod linea effecta a puncto transeunte super spacium: necessario esset composita ex pũctis. Et arguo sic. Si linea efficitur puncto super spacium transeunte tangendo spacium transitu suo: ita quod continue tangat spacium: si enim aliquam partem spacij transiret non tangendo illam: nihil linee efficeretur in illa parte ⁊ sic non efficeretur linea continua super toto illo spacio: quod continue transiret. Si ergo efficeret tangendo spacium ⁊ non aliter: sequitur quod talis linea esset necessario composita ex punctis: ex quo semper tangeret spacium in puncto.

Rñsio ad argumentũ primũ.

Respondeo vt dixi ad cõclusionem secundam quod tangeret spacium semper in puncto: ⁊ quod tangendo omnem partem illius spacij etiam in infinitum diuisibilem: efficit necessario lineam in tali spacio. Est eñ impossibile transire omnes partes alicuius spacij infinities infinitas tangendo illas in pũcto quin efficiatur in tali spacio linea vel realiter vel saltem scdm ymaginationez: que tamen linea non erit composita ex punctis sicut nec motus: qui causatur quando indiuisibile transit super spacium erit compositus ex punctis: vt supra dixi. Si enim pũctus precise transiret puncta signata in spacio quantumcunqꝫ proxima: ⁊ precise tangendo illa forte non causaretur linea cõtinua. Sed quia non possunt signari duo pũcta etiam quãtumcunqꝫ proxima: quin inter illa sint ĩfinities infinite partes quas omnes tangeret in puncto ⁊ inter quecunqꝫ duo puncta illarum partium infinities infinitarum cadunt etiã infinities infinite: quas etiam omnes pertransiret tangendo illas in puncto: ideo sic transeũdo efficeret lineam continuam: ⁊ nullo modo ex punctis compositam. Et per hoc patet responsio ad tertium argumentum.

¶ Ad secundum dico quod forte non causaretur linea nisi secundum imaginationem: vel si realiter causaretur: dico quod causaretur a puncto tantum instrumentaliter: ⁊ a principali mouente punctum causeretur effectiue.

Contra conclusionẽ Quintã que talis ẽ.

Cõtra cõclusionem 5. 1. instatur

Si mobile priꝰ trãsiret minus vel equale quam maius loquendo de transitione indiuisibili: tunc esset dabilis prima mutatio in motu locali. Hic posset multipliciter instari: quia tamẽ solutiones argumentorum possent faciliter haberi ex supradictis: adduco quinqꝫ rationes soluendas faciliter diligenter intuentibus expositionem littere ⁊ dubia superius enucleata: arguitur ergo primo sic: quia hoc idem videt̃ sequi si indiuisibile transeat maius. Et pono casum quod .a. indiuisibile quiescat per horam in puncto alicuius spacij: ⁊ in vltimo instanti illius hore incipiat transire super spacium: certũ est: quod tunc in illo instanti transibit maius: quia partem diuisibilem spacij: ⁊ sic illa transitio cum sit instantanea erit mutatio: ⁊ per consequens illius motus localis super spacio erit dabilis prima mutatio. ¶ Secundo: quia hoc idez videtur sequi necessario quando mobile diuisibile mouetur super spacio: quia primo ⁊ immediate transit equale: quia immediate secundum partem fit in puncto. vt patet a Docto. presenti questione: ⁊ sic videretur sequi ꝙ in tali motu daretur prima mutatio: quod est inconueniens. ¶ Tertio arguitur contra: quia Doct. in conclusione videtur supponere: ꝙ si .a. transiret minus vel equale: quod in motu locali daretur prima mutatio: ⁊ sic supponit ꝙ vt sic posset moueri motu locali. quod tamen non videtur verum: immo nullo modo moueretur motu cõtinuo: patet: quia si semper trãsit minus vel equale: ⁊ sic transiendo transit in instanti: sequitur quod precise transibit in alio ⁊ alio mutato esse: ⁊ sic nõ erit motus. ¶ Quarto arguitur: quia non sequitur precise transit primo equale: ergo in motu locali datur prima mutatio. Et pono casum quod angelus quiescat per horam ĩ aliqua spacij parte: ⁊ in vltimo instanti illius hore: precise trãseat punctum immediate sequentem ⁊ in tempore immediato moueatur successiue super spacium: patet: ꝙ tũc in instãti transit equale: ⁊ sic mutatio: que tamen mutatio non erit prima mutatio motus localis cum in illo instanti nullo modo moueatur: nec illa mutatio pertinebit ad motum localẽ immediate sequentem: vt supra exposui in his conclusionibus: hoc idem videtur dicendum de pũcto. ¶ Quinto arguitur. Pono ꝙ .a. quiescat per horam in puncto spacij bicubitalis: ⁊ in vltimo illius hore aliqua virtute trãseat spacium pedale: et in tempore immediate sequente moueatur super spacio aliquo: patet: ꝙ tunc transit maius in instanti ⁊ sic proprie mutatur: ⁊ tamen illa mutatio nõ dicetur prima mutatio motus localis immediate sequentis. ¶ Responsionem quere ex supradictis in alijs dubijs.

Contra Sextam

Cõtra. 6 instat̃ prio.

probo ꝙ pũctus nõ possit moueri motu alterationis. ⁊ prio

arguitur sic. Nulla forma nata informare subiectum diuisibiliter: potest ipsum informare ĩdiuisibiliter: sed qualitas corporalis vt color ⁊ calor ⁊ huiusmodi est forma talis. ergo. Sed si informaret punctum informaret tantum indiuisibiliter cũ punctus sit simpliciter indiuisibilis. ergo maior cum minori est nota. ¶ Secundo. Nulla forma que tãtum est nata informare corpus: potest informare non corpꝰ patet: quia sicut forma mere spiritualis non potest informare corpus: nec econtra. ergo. Sed forma q̃litatiua corporalis est tantum nata informare corpus cum ex hoc dicatur corporalis: ergo non potest ĩformare punctum: cum nullo modo sit corpus. ergo. ¶ Tertio sequeretur ꝙ talis alteratio fieret in instanti: vel saltem daretur prima mutatio in alteratiõe: patet: quia alterans non potest sibi approximari nisi punctualiter: vt patet: ⁊ per consequens nullũ erit impedimentũ: neqꝫ ex ꝑte puncti: neqꝫ ex ꝑte alterãtis vt patet: ⁊ sic vel inducit aliquem gradum puta caloris in instanti: vel inducet omnẽ gradũ in instanti. ¶ Quarto arguitur: quia ex quo alterans non est ꝑfecte pñs alicui corpi nisi in puncto: vt pꝫ ꝑ Doc. in isto secundo. d. 2. q. 9. Et sic sequeretur ꝙ quando corpus alteratur partibiliter: ꝙ primo punctus alterabitur inducendo aliquem gradum in instanti: vt patet: ⁊ sic in alteratiõe qua corpus alteratur: puta ſm calorẽ daretur prima mutatio: qꝺ est inconueniens. ¶ Quinto sequeref ꝙ posset dari minus minimo ente naturali: quod posset mutare visum: vel quod posset comburere magnum lignum: quod est contra Doc. presenti q̃one: vbi vult quod detur minima pars entis naturalis: que posset immutare: qua minor non posset: sed punctus ꝑfecte albus: vel perfecte calidus est ens naturale ⁊ minus quacũqꝫ parte data cũ sit indiuisibilis: ⁊ illa pars diuisibilis. ergo.

R̃ñ. not.

¶ R̃ñdeo breuiter ꝙ p̃t loqui de alteratione qua aliquid alteratur dupliciter. s. extensiue et intẽsiue: primo modo nichil alteratur nisi sit vere diuisibile: ⁊ sic calor non põt extendi nisi in corpore diuisibili ⁊ extenso. Secũdo modo potest aliquid alterari indiuisibiliter siue inextẽsibiliter: ⁊ hoc modo punctus potest calefieri ⁊ moueri motu alterationis forma ergo corporalis potest informare ⁊ extense siue diuisibiliter ⁊ inextense: siue indiuisibiliter. Si dicatur quod motus est successiuus: ⁊ talis successio vel est ex diuisibilitate mobilis vel spacij vel forme acquirende. Sed in proposito punctus est tantum ĩdiuisibilis: ⁊ posito ꝙ forma puta calor sit diuisibilis secundum aliam ⁊ aliam partem: tamen sic partibiliter non potest recipi nisi in quanto diuisibili. Dico quod color est dupliciter diuisibilis. s. secundũ partes quantatiuas ⁊ secundum gradus intẽsionis: primo modo punctus non potest moueri ad colorem motu continuo: ⁊ successiuo: quia tali motu tm̃ diuisibile mouetur: sed bene potest moueri. secundo modo quando color intenditur gradualiter in puncto.

color ẽ du plr diuisi.

¶ Ad alias instãtias patet responsio ex supra declaratis

Cõtinuat hic expositionẽ lr̃e.

Ibi. Ad quartũ argumentũ p̃cipale de causa successionis motus.

¶ Quarto ⁊ vltimo arguit Doc. ꝓbãdo ꝙ ãgelꝰ nõ possit moueri localiter continue: qꝛ nõ hꝫ resistentiã: qꝛ sicut dicit Cõmen. sup. 4. phy. c. 22. ꝙ successio in motu est ex resistẽtia mobilis ad motorem: vel medij ad mobile: vel medij ad motorem: nulla istarum resistentiarum est in ꝓposito: non enĩ angelus resistit medio: nec econuerso: nec sibiipsi vt motori.

¶ Cõfirmatur rõ: qꝛ ſm ipsum graue in vacuo moueretur in non tp̃e: qꝛ ibi nulla esset resistentia q̃ posset causare successionẽ in motu: non aũt magis resistit angelus sibiipsi vel medio q̃ꝫ graue vacuo vel vacuum graui si poneretur.

¶ Ibi. Item ꝑ rationẽ phylosophi. 4. phisi. tex. cõ. 71. q̃ sic arguit. Que enĩ est ꝓportio medij ad mediũ in subtilitate ⁊ dẽsitate: eadẽ est ꝓportio motꝰ ad motũ in velocitate ⁊ tarditate: sed nulla ẽ proportio vacui ad plenũ in subtilitate: igitur nec mobilis ad mobile in velocitate: sed om̃is motus possibilis ad omnes motum possibilẽ potest esse aliqua ꝓportio ĩ velocitate: igr̃ nullꝰ motꝰ ẽ possibilis in vacuo: ita põt argui in ꝓposito: nã ceteris paribus: q̃ est ꝓportio mobilis ad mobile ĩ velocitate: eadẽ est ꝓportio angeli ad corpus in subtilitate: sed nulla est ꝓportio angeli ad corpꝰ in subtilitate: igr̃ non põt localiter moueri. ¶ Ibi. Alia ratio sua ẽ ibi. t. c. 72. quia si ĩ vacuo fiat motus: accipiatur aliꝺ corpus plenum subtile in tanta proportione excedere aliud corpus in subtilitate in quanta tempus motus vacui minꝰ est quam tempus motus pleni: ⁊ vide rationem.

Ad has rationes respondeo Doct. ibi ad quartũ arg. principale.

In ista littera multa sunt notanda Primo: opinio antiquorum fuit quod motus localis tantũ fieret in vacuo: vt patet. 4. physi. tex. cõmen. 71. ⁊ arguebant sic. Si corpus mouetur localiter: aut recipitur in vacuo: aut in pleno non secundo modo: qꝛ tunc duo corpora essent simul ergo primo modo: ⁊ sic sequitur quod vacuum sit causa motus localis. Contra quã q̃ñ arguunt. Arist. ⁊ Auer. arguunt contra Auenpacem: ⁊ r̃ñdent ad rationem ipsius quod recipitur in vacuo: sic intelligendo qꝺ quando corpus mouetur in aere est plenum in actu: sed vacuum in potentia: quia dum corpus ad ipsũ mouetur: ipsum corpus efficit latera continentis in actu et occupat totum illud spacium quod est inter latera continentis replendo illud. ¶ Secundo nota que sit causa successionis in quolibet motu ibi. Breuiter tamẽ dico. Dicit Doc. quod causa successionis in motu. puta quod angelus non possit moueri de loco ad locum: puta de celo ad terram in instanti sed motu continuo ⁊ successiuo: ista successio causaẗ per resistentiam mobilis ad ipsum motorem: ⁊ ipsius mobilis ad medium inter ipsum ⁊ terminum. Exempli gratia Angelus vel virtus motiua angeli mouent substantiam suam de celo ad terram: illa substantia dicitur mobile: ⁊ facit resistentiam virtuti motiue angeli. i. quod talis substantia vt comparata virtuti finite ⁊ limitate non potest esse in instanti a tali virtute de celo ad terram: ⁊ talis substantia vt comparatur tali virtuti transit successiue per omnia media vsqꝫ ad terram: ⁊ sic omnia illa media inter celum ⁊ terraꝫ faciunt sibi resistentiam cũ sint sic ordinata: qꝺ tale mobile vt comparatum tali virtuti non potest simul ⁊ in instanti transire: ideo successio in tali motu causaẗ ex resistentia mobilis ad motorem: ⁊ ex resistentia mediorem ad mobile. Quia tamen ista littera videtur aliqualiter difficilis expono illam cum dicit: qꝺ causa successionis in motu ẽ resistẽtia mobilis ad motorem: non talis: qꝺ mouens non possit vincere mobile: tunc enim non moueret ipsum: patet: quia si esset maior resistentia in mobili quã virtus in mouẽte nõ posset moueri a tali virtute: vt patet: quia virtus motiua ñ potest mouere quodcunqꝫ mobile non enĩ homo potest mouere aliquod magnum ⁊ excessiuum graue: quia in tali graui esset maior resistẽtia quam esset virtus motiua hominis pro statu isto. Seq̃tur. Sed nec talis ꝙ mobile reiclinetur ad oppositum: qꝛ sic est precise in motu violẽto: vt pꝫ ꝺ graui sursum: qꝺ inclinatur ad deorsum: ⁊ ideo mouens lapidẽ sursum: quamuis lapis non faciat mouenti forte nullã resistentiam: quin possit forte illum mouere de loco ad locum: puta de loco deorsum ad locum sursum in instanti ⁊ non in tempore: ⁊ sic nulla esset ibi successio: tamen posito quod ipse lapis faciat resistentiam accipiendo resistentiam pro eo quod mouetur contra inclinationem eius naturaleꝫ: talis tamen resistentia non est illa que proprie faciat successionẽ in motu. Et posito etiam ꝙ talis resistentia esset causa successionis in motu: adhuc esset tantum causa successionis ĩ motu violento ⁊ non naturali: ⁊ quia multa mouentur localiter motu naturali cõtinuo ⁊ successiuo: vt patet de graui: quod mouetur deorsum: ibi q̃renda est causa successiõis in tali motu: ⁊ ideo alia est assinanda a predicta. Sequiẗ. Sꝫ talis resistentia quod mobile semper est sub aliquo cui non potest mediate succedere terminus intentus a mouente vt patet quia cum mobile. a. mouetur super spaciũ bicubitale: dum est in principio illius spacij in illo tunc non põt esse in fine illius spacij bicubitalis: oportet enim mobile cũ sit virtutis finite se facere presens aliũ parti: non simul: sed tãtuꝫ successiue. Et hoc est quod dicit Doc. quod hoc est propẗ defectum virtutis motiue: ⁊ cum hoc propter resistentiam medij ad mouens ⁊ mobile: per quod medium potest intelligi esse illud quod necessario precedit inductionem termini inducendi: vt patet ponendo quod mobile. a. moueatur super spacio. b. vnius miliaris: ⁊ intendat acquirere locuꝫ in fine illius spacij: dum est in principio spacij: quia simul ñ potest esse in fine spacij: sed tantuꝫ successiue: ideo dicimus quod tale spacium siue medium facit resistentiam mouenti ⁊ mobili: quia dum mobile est in vna parte medii: statim non potest esse in fine medii ideo om̃es partes illius spacij faciũt resistẽtiã ⁊ mouẽti ⁊ mobili ⁊ ideo dicit ꝙ oẽ illꝺ ꝙ necessario precedit inductionem termini principaliter intẽti dicitur medium quod facit resistentiam modo predicto. Sequitur. Sed tale medium non est necessario medium in

si virtuti finite.

¶ Si enim esset virtus infinita posset statim ponere mobile in termino ad quem: ita quod nec propter formam oppositam termino a quo quam mobile iam haberet: puta quia si mobile esset in principio spacij vnius miliaris in esse quieto: vltimum vbi illius spacij ad quod intendit moueri dicetur forma opposita termino a quo: scilicet vbi ĩ quo est sub esse quieto: mouetur enim ab vbi in quo iaz est ad aliud vbi. Si ergo virtus finita poneret mobile in instanti in vltimo vbi illius spacij nulla esset resistentia: quia in instanti poneretur in illo vbi. Sequitur. Nec propter media naturaliter ordinata inter illam formam quam habet mobile: ⁊ terminum ad quem esset necessitas: quod tale mouens prius moueret per talia media quam induceret terminum. Pono quod mobile moueatur super spacio vnius miliaris: et sit in principio spacij vt in vbi in esse quieto tale dicitur forma quam habet mobile: ⁊ vltimum vbi acquirendum a tali mobili super tali spacio dicitur forma ⁊ terminus ad quem: et alia dicitur terminus a quo: ⁊ media naturaliter inter terminum a quo ⁊ ad quem sunt omnia vbi inter media: que naturaliter faciunt resistentiam virtuti tantum finite: sed nullam virtuti infinite. Sequitur. Possibilitas igitur successionis est ex resistentia mobilis ad motorem: quia mobile resistit motori: vt patet de graui moto ab homĩe super aliquo spacio: que resistentia est ex resistere medij ad motorem ⁊ ad mobile: patet de graui moto per medium densius: quod nõ ita cito descendit: quia ergo medium resistit mobili ⁊ motori: ideo enim dicitur mobile resistere motori: quia medium super quod mouetur mobile resistit ipsi mobili et motori: quia dum mobile est in vno vbi alicuius spacij: non statim potest poni in vbi distanti virtute finita: quia dum est in tali vbi: omnia media inter illud vbi ⁊ vbi distans acquirendum: faciunt resistentiam ⁊ mobili ⁊ mouenti. Sequitur. Ita quod est hic vna resistentia: videlicet: que est ex parte medij modo prius posito: mobile enim inquantuz habet formam: puta vbi in esse quieto inter quam ⁊ terminum: scilicz vbi acquirendum: nata sunt esse talia media: põt continue mobile moueri per illa media ad terminuz: ⁊ per ista media que resistunt mobili vt possit non statim esse in termino: potest intelligi diuisibilitas partium mobilis: vel diuisibilitas forme secundum quam est motus vel vtraque simul. Exẽplum primi. Si per possibile mobile vere diuisibile in partes quantitatiuas acquirit aliquod vbi punctuale ⁊ indiuisibile: illud vbi non posset simul esse in toto illo diuisibili: sed prius secundum vnam partem moueretur ad illud indiuisibile: ⁊ posterius secundum aliam partem: vt exposui supra: et sic successio ⁊ diuisibilitas in tali motu locali acciperetur ex diuisibilitate mobilis: et sic partes mobilis facerent resistentiam ipsi mobili. Exemplum secundi. Si punctus vel angelus moueretur super spacium puta vnius miliaris: tũc diuisibilitas motus localis acciperetur a diuisibilitate spacij. Exemplum tertij. Si mobile diuisibile moueretur sup spacio diuisibili. Sequitur. Necessitas tamen successionis nunquam est ex hac resistentia: scilicet medij vel mobilis vel vtriusque. Sed precise comparando istam ad agẽs cui mobile resistit propter istam resistentiam medij ad ipsum: patet: quia si comparetur ad mouens infinite virtutis: cui nullum mobile resistit propter resistentiam medij ad ipsum mobile nulla erit resistentia.

Possibilitas successiõis ẽ ex resistentia mobilis ad motorem.

¶ Ibi. Tunc ad illa que adducuntur ad oppositum: scilicet quod angeli ad se nulla sit resistentia: patet ex his que dixi in principio respondendo ad quartum argumentũ principale.

¶ Ibi. Et cum arguitur de ipso dicto Auerroys de graui si ponatur in vacuo. Dicit doctor quod secundum viaz philosophi si poneretur vacuum: quod non esset ibi motus: quia ibi nihil esset ibi motus: quia ibi nihil esset quod cederet mobili ⁊ faceret resistentiam: ⁊ sic non posset esse successio. Et quod dicit ibi. Et dimensionis separate nõ possunt esse simul. Nam sicut impossibile est duo corpora esse simul ꝓpter penetrationẽ dimensionũ ſm philosophum. 4. phy. ita est ĩpossibile ꝙ dimẽsiões sepate a corpore naturali possint esse sil'. i. ꝙ sicut duo corpora naturalia non possunt eẽ simul in eodem loco: quia tunc dimensiones vnius corporis penetrarent̃ a dimẽsionib⁹ alterius corpis: sic nec duo corpora tantũ mathematica: nec vnuz corpus naturale ⁊ aliđ mathematicum: quia ita esset penetratio dimẽsionum. Sequitur. Tamen si poneretur vacuum posse cedere ⁊ eẽ spacium ⁊ non ꝙ latera plena essent simul: quia tunc non esset vacuum: ita ꝙ latera illa non essent plena: sed tantũ ibi essz spacium: tunc posset esse motus: quia successio per se est in motu locali ex spacio inquantum quantum.

¶ Ibi. Ad argumenta phylosophi ⁊c. Doc. concedit illã propositionem si cetera sint paria: scilicet mobilia: si enim sint duo media: vnum densum ⁊ aliud rarum ⁊ duo mobilia equalia in pondere ⁊ figura (quia vna figuratio facit velocius corpus moueri: vt patet per experientiam) tunc qualis erit proportio aque ad aereiñ in raritate ⁊ densitate: talis erit proportio motus facti ĩ aqua ad motum factum in aere: ĩ velocitate ⁊ tarditate. Sed nulla esset proportio vacui ad plenum ĩ densitate ⁊ raritate: igitur nec esset aliqua proportio motus facti in pleno ad motum factum in vacuo in velocitate ⁊ tarditate: sed omnis motus ad alium motũ est aliqua proportio in velocitate ⁊ tarditate: igitur nullus motus potest fieri in vacuo. Et sic Sco. concederet ꝙ nullus talis motus posset fieri in vacuo: scilicet velox aut tardus. Sequitur Ibi aut saltem vera est contra eos qui posuerunt vacuum esse totam causam motus siue successiõis in motu: ⁊ ita vacuum esset causa velocitatis et tarditatis in motu. Sed nihil ad propositum de angelis.

¶ Sed illa ratio applicetur ad propositum arguendo hic de mobilibus: sicut ibi de spacijs ⁊ medijs. Et arguatur sic qualis est proportio mobilis ad mobile in subtilitate ⁊ densitate talis est proportio motus ad motum in velocitate et tarditate: ista est falsa. quia potest esse proportio motus ad motum in velocitate. Et tamẽ non erit proportio mobilis ad mobile in subtilitate ⁊ densitate: quia stat alterum mobile non esse subtile nec dẽsum: sicut mobile indiuisibile: et tamen motus erunt proportionati in velocitate. Sequitur ibi. ¶ Et si accipias: que est proportio vnius sub ratione qua mobile ⁊ alterius sub ratione qua mobile: idest qualis est proportio corporis ad angelum in mobilitate: talis est ꝓportio motus corporis ad motum angeli in velocitate ⁊ tarditate. Sequitur. Concedo. sed tunc minor est falsa: scilicet ista corpus ⁊ angelus non proportionantur in mobilitate: quia sicut angelus est mobilis continue inquantum habet quantitatem virtualem secundum quam potest coexistere loco quanto ⁊ tanto loco ⁊ non precise loco determinato: vt supra patuit. d. presenti. q. 7. sic corpus per suam quantitatem formalem molis habet coexñam ad locũ: ⁊ ita motus corporis ⁊ motus angeli possunt proportionari in velocitate ⁊ tarditate. Sequit̃. Similiter quod philosophus infert in secunda ratione sua quod motus fit in equali tempore per vacuum ⁊ plenum. Vult dicere quod si assumitur secunda ratio philosophi probando: quod tunc motus angeli ⁊ corporis possent fieri in equali tempore sic arguendo. Si motus fieret in vacuo fieret in tempore: patet cum motus non possit fieri in instanti. Si in tempore fieret accipiatur aliquod plenum in tanta proportione quanta est tempus ad tempus. Sequitur tunc ꝙ motus factus in pleno fieret in equali tempore cum motu facto in vacuo. Exemplum. Sit tempus mensurans motum factum in vacuo et sit octaue hore: ⁊ tempus mensurans motum factum ĩ pleno quarte hore: accipiatur tunc vnum plenum se habẽs ad plenum in quo fit motus in tali proportione. s. dupla ĩ qua fit motus in vacuo: tunc erit motus in tali pleno ⁊ in vacuo in equali tempore. Sco. concedit ꝙ hoc totum est impossibile. Et ista ratio concludit contra Empedoclem ⁊ alios antiquos. Sed nihil ad ꝓpositũ: qr hic proportionant̃ mobilia. s. corpus ⁊ angelus in mobilitate: ibi non cõmensurãtur spacia. s. vacuũ ad plenũ: nec proportionant̃. Et si arguas. angelus mouetur igitur in tempore concedo: ⁊ aliquod corpus mouetur in tempore concedo: ista duo tempora ꝓportionantur: concedo. Accipiatur aliud corpus in duplo subtilius: ⁊ se habens ad istud corpus in eadem ꝓportione in qua se habet tempus in quo angelus mouetur ad tẽp⁹: in quo corpus mouetur: tunc sequitur ꝙ illud corpus subtilius mouebitur in equali tempore cum angelo. Sed dicit Doc. ꝙ hoc non inconuenit: sed est bene possibile: quia hoc corpus ⁊ angelus ꝓportionantur in mobilitate: igitur ⁊ in motu: ⁊ ita possunt moueri corpus ⁊ angelus eque velociter ⁊ eque tarde: sed est ibi impossibilitas ratione mediorũ: que media. s. vacuum ⁊ plenum nullo modo possunt ꝓportionari in subtilitate ⁊ densitate: cum vacuum non sit subtile nec densum: ⁊ nihil ad aliquid: ideo nulla ẽ ꝓportio: ⁊ tamen si illi motus fierent in equali tempore possent ꝓportio

nari in velocitate ⁊ tarditate ⁊ spacio: non tamẽ oporteret si motus facti in illis proportionantur. ¶ Ibi. Sed dato quod rationes phi non multuz concludãt ad propositũ: qꝛ nõ ita se habent hic mobilia: sicut ibi spacia. s. corpus ⁊ angelus: sicut spacia se habẽt in rationibus philosophi. Sue tamen ratiões valẽt simpliciter: ita quod sua maior ẽ ostẽsiua ⁊ reliqua ducens ad impossibile: idest quod prima ratio ẽ ostẽsiua: ⁊ secũda ducit ad impossibile: vt supra patuit. ¶ Ibi. Respondeo igitur quod si vacuum posset cedere ⁊ motus posset esse ĩ eo quod ex diuisibilitate spacij motus haberet diuisibilitatem ⁊ successionem ⁊c. Dicit Doc. in sententia ꝙ successio in motu essentiali causatur solum

opinio doc. ꝺ̃ successiõe essẽtiali motu.

ex diuisibilitate vel mobilis vel medij siue illud meduz sit plenum siue vacuum dummodo illud vacuum possit cedere. Successio ĩ motu est simpliciter a diuisibilitate: ⁊ vt sic talis motus non dicitur neqꝫ velox neqꝫ tardus: quia si velocitas attenderetur penes diuisibilitatem spacij: tunc si spacium esset equale: vnũ graue velocius non moueretur altero: sed velocitas ⁊ tarditas sunt superaddita ipsi medio diuisibili: ita quod si datur medium rarius corpus velocius ibi mouetur qꝫ in medio dẽso: accipiendo tamẽ mobilia proportionata secũdũ grauitatem ⁊ figuram. Et aliq̃ dicunt quod ipsa raritas in medio est quedã qualitas actiua: qua velocius mouetur ipsũ graue descendens: per tale medium. Alij vero qꝺ non est qualitas actiua: sed meduz rarius minus resistit. Sed hec secunda opinio videtur verior ⁊ magis ad mentẽ phi. Cum ergo ĩ vacuo nulla sit raritas neqꝫ densitas: ideo motus factus ibi non potest dici neqꝫ velox neqꝫ tardus sed est simpliciter neuter ⁊ tarditatem ⁊ velocitatem: vt dicit Doctor quasi in fine. Si ergo fiat comparatio motus facti in vacuo ⁊ facti in pleno raro: vel denso quo ad successionem essentialem motus: dico ꝙ potest ibi esse proportio. Si vero fiat comparatio quo ad velocitatem ⁊ tarditatem nulla simpliciter est proportio: cum nullo modo sit velox vel tardus: Et arguit Aristo. cõtra antiquos: qui dicebant motum fieri in vacuo quod nõ concludunt ꝺ̃ ratione essentiali motus: sed vt causatur simpliciter a diuisibilitate. Sed quia antiqui dicebant motuz in vacuo esse tardum vel velocem: ideo argumenta Arist. concludunt contra illos de tarditate ⁊ velocitate motus: ⁊ probat quod talis motus non potest esse velox neque tardus: ⁊ hoc intendit Applicando modo de angelo dico qꝺ motus angeli non posset dici neque velox: neque tardus vt transit per aliquod medium: quia angelus ita facile trãsit quodcũqꝫ medium quantumcunqꝫ densũ: sicut mediũ quãtumcunque rarum diceretur tamen ille motus continuus ⁊ successiuus propter diuisibilitatem medij. Et sic finis huiꝰ q. none.

Questio Decima.

DEcimo querit Doc. An angelus possit mouere seipsum de loco ad locum idest an ĩ angelo sit aliqua virtus actiua: que sit principium formale sui motꝰ localis: siue qua possit mouere seipsum motu locali. ita qꝺ idem angelus numero sit receptiuus motus localis ⁊ productiuus eiusdem motus in seipso

Ibi ꝯcedo Hic doc. rñdet ad q̃situm affirmatiue. s. qꝺ angelus potest mouere seipsum. Et ratio stat ĩ hoc

Opinio cõis.

Si de quo minus vr̃: ergo ⁊ de quo magis. Sed multa imꝑfectiora angelo habẽt potentiam actiuaz respectu multorum ad que sũt ĩ potentia passiua: patet quia animata que sũt in potentia passiua ad debitã quantitatem habẽt potẽtiã actiuã respectu alius: vt magis hoc patebit ĩ quarto disti. 44. questiõe pͥma. Tum quia grauia sunt in potentia passiua ⁊ receptiua ad vbi deorsũ: ⁊ leuia ad vbi sursum: et habẽt potẽtiã actiuã respectu sui motꝰ localis ad hm̃õi vbi Tũ qꝛ animalia sũt in potẽtia passiua ad operationes sensitiuas: ⁊ habẽt potentiã actiuã respectu illarũ saltem partialẽ: vt supra patuit ĩ primo dist. 3. q. 7. ⁊ patz etiam ĩ quolibe. q. 15. vide ibi. Cũ ergo ĩ angelo sit potẽtia passiua siue receptiua ad aliꝺ ⁊ aliꝺ vbi: vt clare patuit supra. q. 6. p̃sẽtis disti. seq̃tur a fortiori ꝙ magis hẽbit potẽtiam actiuam respectu motꝰ localis: sic ꝙ talis potẽtia actiua sit pͥncipiũ formale mouẽdo angelũ ad vbi ⁊ quiescẽdi in illo hoc. n. est perfectionis in natura: que est ĩ potentia possiua ad aliquid quod respectu illius habeat potentiam actiuam.

Ibi. et sic dicatur quod hoc tantum conuenit ẽtibꝰ imperfectioribꝰ scilicet ꝙ entia imperfectiora: que sunt in potentia passiua ad operationes habeant potentiam actiuam respectu illarum patet de animalibus: quia sunt cõposita: ideo possunt diuidi sic ꝙ secundũ vnam partem sit mouens: ⁊ secũdũ aliam sit mobile: puta quia anima est principiũ actiuuz mouendi corpus: ⁊ corpus est in potentia passiua ad huiꝰ modi motum. ¶ Ibi. Et quod assumptum est de grauibꝰ ⁊ leuibus ⁊c. Hic Doc. videtur respõdere ad illud de grauibus ⁊c. et dicit quod videtur cõtra phm̃. 8. physi. tex. cõ 26. ⁊. 30. vbi videtur assignare quatuor rationes: qꝺ grauia ⁊ leuia non possunt moueri se prima quia graue non ẽ animal. Secunda quia non potest sistere se. Tertia: quia ñ potest mouere se motibus diuersis. Quarta: quia est continuũ. s. eiusdem dispositionis in parte ⁊ in toto: ⁊ tale nõ potest mouere se. Et soluendo. q. dicit qꝺ naturalia tantũ habent principium patiendi respectu motus et non faciendi. ¶ ꝙ autem esset intentio Arist. patet vbi supra incipiẽdo a textu. 28. vsqꝫ ad. 30. ĩclusiue vbi sic ait in tex. 28. circa finem. Eorum enim que mouentur ab alio: hec quidez extra naturaz posuimus moueri. alia autem relinquuntur cõtraponi: quia natura hec autem sũt supple naturalia: que dubitationẽ afferunt a quo mouentur: vt leuia et grauia hec enim ĩ oppositos locos violentia mouentur. In proprios autem leue quidem sursum: graue autem deorsum natura ⁊c. Et post immediate sequiẽ in tex. 29. qui incipit. A quo autem non adhuc manifestum sicut cũ moueãtur extra naturam. i. qꝺ leuia ⁊ grauia cũ moueantur secundũ naturaz non est ita manifestum a quo moueantur sicut cuz mouenẽ contra naturã ab agente extrinseco. Et sequitur. Et nãqꝫ ipsa supple grauia ⁊ leuia a seipsis dicere ĩpossibile est. et hec est pͥma ratio Ari. quia ipsa grauia ⁊ leuia nõ vñr posse moueri a seipsis: cum hoc sit ꝓprium aĩatorũ: vt patet ꝑ phm̃ vbi supra aĩalis inquit. hoc ẽt ⁊ aĩatorum proprium ⁊ ibi Com̃. dicit quod ideo animalia mouentur a seipsis. i. a principio intrinseco. quia non indigent causa extrinseca: quemadmodum corpora simplicia. ¶ Secunda ratio est vbi supra. t. c. 29. quia ista corpora simplicia se sistere non pñt: cum hoc sit ꝓprium aĩatorum. Facere inquit stare posse ipsa secũdum seipsa supple est propriũ animalis. Et ibi Cõmeñ. Si inquit ignis eẽt causa ĩ se per qꝫ posset moueri sine indigentia cause extrĩsece: tunc per istã causam posset quiescere sine indigentia cause extrinsece. Res. n. ĩ quã est causa q̃ potest moueri sine indigentia cãe extrinsece: sicut animal in quo est anima per illam potest quiescere. hec ille. Constat autem quod cũ ignis mouẽ sursum: nõ habet in potestate sua posse descere anteqꝫ deueniat ad centrum ¶ Tertia rõ patet. t. c. 29. s. quia talia corpora nõ possunt mouere seipsa qꝛ nec motibus diuersis. Et ideo ĩquit. Si accensus ad superius est ab ipso igne: manifestum est quod descensus ignis etiam ad inferius est ex ipso igne: ⁊ dicere ẽt quod res que mouentur ex se vno motu tãtuz mouẽ: nõ est de ratione si mouent. hec ille. i. ꝙ de rõne eoꝝ que possunt mouere se est ꝙ etiam possũt mouere se motibus diuersis siue oppositis: vt patet de animalibus. ¶ Quarta ratio ponitur. t. cõ. 30. vbi sic habetur. Ampliꝰ qũo cõtingit cõtinuũ aliq̃ ⁊ ipsum seipsuz mouere ꝫm enim ꝙ vnũ est cõtinuum non actu scḋm hoc impossibile est: sed ꝫm ꝙ diuiditur: sic hoc quidem aptum natũ est facere illud aũt pati neque igitur horum vllum ipsum seipsum mouet ⁊c. Et ibi Cõmentator. Et illa inquit que mouẽtur per principia in eis necesse est vt diuidantur secũdũ diffinitionem in motorem ⁊ motum: ⁊ vt non sint idem secundũ diffinitionẽ ⁊ essentiam: motor. n. debet esse distinctus a moto: aut secũduz diffinitionem ⁊ esse insimul: sicut illa que mouentur ab extrinseco: aut secũdum diffinitionem tm̃: sicut est dispositio in habentibus animas anima enim q̃ est motor in eis distiguitur a corpore vt est motum secundum diffinitionem: licet non distinguitur secundum esse scilicet quod impossibile est animã esse sine corpore. Et qꝛ corpora simplicia sũt vna ꝫm diffinitionẽ ⁊ vnum eorum potest diuidi ĩ motorẽ ⁊ motũ necesse est vt nõ sint mota ex se nisi eẽt possibile vt motor eẽt ipsũ motum. Si igitur aliquis dixerit ꝙ sũt corpora simplicia cõposita ex materia ⁊ forma quoꝝ vtrunqꝫ est distinctũ ꝫm diffinitionẽ a reliquo. Dicimus ad hoc qꝺ

prima materia non est existens in actu: ⁊ illud quod mouetur ex se debet diuidi in motorem ⁊ motum in actu: qm̄ illud qđ est in potentia neq̄ mouetur: neq̄ mouet. Si igitur lapis vel graue moueretur ex se contingeret vt esset mouens ⁊ motū eodem modo secundū formā quā non est existens in actu: nisi secundū formā quod est impossibile. Hec ille. ¶ Ibi. Primo ostendo oppositum per auctoritates. Hic Doctor intendit probare auctoritatibus ⁊ rationibus: ꝙ grauia et leuia: ⁊ multa alia corpora simplicia possint mouere se: sic ꝙ graue habet principium intrinsecum causatiuum sui motus localis: ⁊ ipsum graue est receptiuum hmōi motus: et primo auctoritate phi. 8. phy. t.c.32. vbi soluēs dubitationem de grauibus ⁊ leuibus. d. ꝙ quia potentia dicitur multipliciter ꝓpter hoc nō est manifestum a quo mouetur graue: qm̄ inquit potentia esse multipliciter dicitur: hec autem cā est: non esse manifeste a quo hmōi. s. grauia ⁊ leuia mouentur vt ignis sursum: terra deorsum. Deinde distinguit potentiam ad actum primum ⁊ ad actum secundum: vt pꝫ de potentia ad scientiam ⁊ considerationem: potentia enim ad scientiam siue ad habitum scientie dicitur potētia ad actum primum: ⁊ potentia ad actualem considerationem dicitur potentia ad actum secundum. Sequitur. Et applicando ad ꝓpositum dicens: ꝙ ignis est in potētia essentiali vt fiat frigidus ꝑut. s. aqua generatur ex eo: cum aūt genita fuerit aqua est in potentia accidentali ad agēduꝫ. i. ad īfrigidandum nisi impediatur. Nota ꝙ potentia ad actum p̄mū cōmuniter dicitur potentia essentialis: siue potentia remota: quia talis potentia est ad formam: que est ratio formalis agendi ⁊ p̄ncipium ꝓductiuū actus secundi: vt autē est sub tali forma: siue actu primo: tunc est in potentia accn̄tali: siue ꝓpinqua ad actioneꝫ: siue ad actum secundū: ⁊ sic ignis est in potentia essentiali vt fiat frigidus. i. ꝙ materia que est sub forma substantiali ignis est in potentia essentiali ad formam substantialē aque: q̄ est p̄ncipiū formale infrigidandi: ⁊ vt actu est sub tali forma: est in potentia accidentali: siue ꝓpinqua ad actum secundum: quod est infrigidare. Sequitur. Ita etiam dicit ip̄e de graui ⁊ leui: leue enim fit ex graui vt ex aqua aer: cum autem est iam leue operabitur mox nisi ꝓhibeatur. Actus autē leuis est alicubi esse ⁊ esse ⁊ sursum: ꝓhibetur autem cum in contrario loco sit. Et vult dicere ī sententia: quod qn̄ aer qui formaliter est leuis cum habeat in se leuitatem: causatur ex aqua que formaliter est grauis: tūc ex graui fit leue: ⁊ est similiter vt pri⁹ de igne: nam materia dicitur in potentia essentiali ad leuitatem: que est principium productiuum motus sursum: ⁊ dicitur in potentia accn̄tali ad alicubi esse: vt cum aer agit ī aquam expellendo formam substantialem aque: ⁊ formam leuitatis introducendo. s. formam substantialem aeris ad quam concomitatur leuitas: sic talis materia aque dicitur in potentia essentiali ad eē sursum: siue in potentia remota vt vero actu est sub forma aeris: ⁊ per consequens sub forma leuitatis est in potentia propinqua ad esse sursum. Sequitur. Actus autem leuis est alicubi eē: ⁊ sursuꝫ: prohibetur autem cum in contrario. s. loco sit: idest quod leue non statim fit sursum ꝓhibetur dum est in contrarium: idest deorsum: nam vt leue est deorsum ꝓhibetur ne statim sit sursum: ⁊ sic patet quomodo leue habet in se principiū sui motus. Sequitur. Unde nihil valet exponere: ꝙ cum sit in actu leue: est actu leue: ita quod leuis est ascēdere: idest ꝙ cū materia aque est sub forma aeris ⁊ sub forma leuis: tūc actu leuis est: ⁊ vt leuis est ascendit. Contra hoc arguit doc. quia si ista opi. intelligit ꝙ aer vt actu leuis est: statim ascēdit per principium sibi intrinsecum: ⁊ sic opi. verum dicit. Si autem sic intelligit quod actu leuis est ⁊ leue naturaliter inclinatur ad esse sursum: sed non potest eē sursum a p̄ncipio intrinseco: sed ab agente extrīseco. Hoc est manifeste falsum cum dicit Ar. vbi supra ꝙ mox operabitur nisi ꝓhibeatur: ꝓhibetur autem a potentia violenta: vt exponit Com. ⁊ dicit Doc. ꝙ tale ꝓhiberi nō potest intelligi de actu primo leuis quia actus leuis non potest prohiberi vel īpediri: sicut etiam ignis vt est sub calore non ꝓhibetur quī sit sub actu primo: potest tamen ꝓhiberi ne calefaciat: sic ē de leui: ꝙ si ponatur deorsum non potest ꝓhiberi quo ad actum primum: patet: quia in quocūq̄ loco sit semper habet leuitatem que est principium formale ꝓductiuum motus. Sursum. Potest tamen ꝓhiberi quo ad actum secundum quia dum detinetur deorsum violenter: tunc ꝓhibetur ascēsus eius. Si igitur Arist. vult quod cuꝫ mox fuerit leue statim est sursum nisi ꝓhibeatur. Sequitur quod leue habeat principium intrinsecum sui motus. ¶ Ibi. Idem etiā. 4. phy. c. de vacuo. t.c.85. vbi dicit ꝙ densum ⁊ rarum concomitantur due contrarietates: vꝫ: graue ⁊ leue: durum ⁊ molle: ⁊ loquens de contrarietate grauis ⁊ leuis: dicit ꝙ secundum hanc contrarietatē erunt actiua motus: secundū autē durum ⁊ molle passiua. Unde. t. 85. sic dicit. Dico enī sunt in vtroq̄ denso ⁊ raro: graue enim ⁊ durum densa videntur eē. Contrarium vero rara leueq̄ molle. Et post sequitur ī textu. 86. circa finem. Densum inquit ⁊ rarum secundum hanc cōtrarietatē motus. s. sursum ⁊ deorsum actiua sunt: ſm aūt durum ⁊ molle passiua ⁊ non passibilis receptiua: ⁊ non loci mutationis sed alteratiōis magis. Hec ille. Et licet. Com. videtur exponere sic ꝙ corpora non recipiunt translationem: nisi hoc modo contrarietatis. s. ſm raritatē ⁊ densitatē: tamen vbi habentur verba expressa phi magis videtur dici cōseq̄nter ad ea quā extorquere ea. Dicit tn̄ Com. parum infra sic. Duricies vero ⁊ molicies non sunt cā translationis sicut densum ⁊ rarum: sed sunt causa facilitatis ⁊ difficultatis translationis: qm̄ si corpus in quo est translatio fuerit molle translatio erit facilis in ea sicut ī aere: ⁊ cum fuerit durum erit difficilis aut impossibilis sicut in terra. Et paꝝ post: ⁊ nō sunt cause translationis in loco sicut sunt leue ⁊ graue sed sunt cause translatiōis: proprie: ⁊ intendit vt multis videtur ꝙ molle est causa passionis et durū actionis: molle enim est passiuū ⁊ durum actiuū. Hec ille. ¶ Ibi. Et si obicias. Ista nō est intētio sua q̄uis sic sonent verba: quia secundo de generatione. t.c.8. horum inquit graue ⁊ leue neq̄ actiua: neq̄ passiua: non em̄ in faciendo aliquid aliud neq̄ in patiendo ab alio dicuntur. Hec ille.

Proba- tōes doc. ad oñdēd grauia et leuia posse se moue re effectiue ⁊ a p̄ncipio ītrinseco.

Hic hēs quō nō oꝫ credere ꝯmē. nisi in hisin qb⁹ cōcordat cū phō.

¶ Ibi. Rn̄deo. Dicit doc. hic ꝙ entia naturalia ſm graue ⁊ leue sunt actiua. Et cum dicit Ar. ꝙ non sunt actiua. Dicit Doc. ꝙ Aristote. intēdit de actione siue de motu ad formam: ⁊ verum est ꝙ grauitas non est ratio formalis producendi formam absolutam in aliquo: ⁊ similiter leuitas: nec etiam grauitas ⁊ leuitas sunt rationes formales disponendi aliquod subiectum ad formam substantialem: sicut caliditas in igne est ratio formalis disponendi lignum vt materia ipsius sit susceptibilis forme substantialis ignis: nec similiter sunt passiua: quia grauitas ī aqua nō est ratio formalis: quare aqua patiatur ab igne: licet bene frigiditas q̄ contrariatur caliditati. nō aūt negat Arist. ꝙ grauitas ⁊ leuitas sunt p̄ncipalia agendi respectu motus ⁊ hoc mō pn̄t dici p̄ncipia actiua ⁊ passiua mot⁹. Et sic patet quomodo aliter loquitur Ari. de p̄ncipio passiuo ⁊ actiuo grauis ⁊ leuis in secundo de generatione ⁊ aliter loquitur ī. 8. physi. tex. cō. 86. Expono tamen litteram istam cum. d. respondeo dico ꝙ contradiceret sibiipsi in. 8. physi. per illud secūdi de generatione nisi alio modo intelligeret hic ⁊ ibi. nam in. 8. phy. t. vbi supra. d. ꝙ licet graue ⁊ leue non sint actiua sed tantum passiua: vt supra patuit a textu. 28. vsq̄ ad textum. 30. inclusiue ⁊ in secundo de generatione. t. vbi supra. d. ꝙ non sunt neq̄ actiua neq̄ passiua: ⁊ probatio sua patet ibi cum. d. oꝫ autem actiua inuiceꝫ ⁊ passiua esse elemēta miscentur enim ⁊ transmutantur adinuicem hec ille.

¶ Sequitur aliter igitur loquitur ipse de actiōe in. 8. physi. ⁊ aliter vbi occurrit sermo de actione ⁊ passione ⁊ aliter in primo de generatione: ⁊ aliter in secundo: sicut enim ī libro physicorum loquitur de motu in generali ⁊ vniuersali in libro autem de generatione de motu ad formam ita ī tertio physi. loquitur de actione ⁊ passione in communi ⁊ vniuersali: ⁊ ita verum quod dicit in. 8. physi. ꝙ habent principium patiendi respectu motus localis: in libro auteꝫ de generatione loquitur de actione ad formam: vbi agens ⁊ patiens sunt contraria. patet ibi. t. 8. Calidum inquit ⁊ frigidum: humidū ⁊ siccum hec quidem quia actiua sunt: hec autem quia passiua dicunt: hec ille. Et addit Doct. ꝙ hoc est verum de actione vniuoca: quia agens ⁊ patiens sunt in principio equiuoca: ⁊ in fine vniuoca: patet: nam ignis ⁊ aqua que sunt contraria in principio actionis dicuntur equiuoca: ⁊ in fine vniuoca: quod sic declaro. Cum eī ignis agit in aquam: in principio actionis materia ignis est sub forma ignis: ⁊ materia aque adhuc est sub forma aque que formaliter differunt specie: ⁊ sic semper ignis ⁊ aqua ī principio actionis sunt equiuoca. Dum autem ignis in fine actionis expelit formam aque et in materia ipsius introducit formam ignis: tunc materia aque fit sub forma ignis: q̄ est eiusdem speciei specialissime cum forma ignis agentis

⁊ ſic ignis productus compoſitus ex forma ignis ⁊ materia que prius erat ſub forma aque eſt eiuſdeʒ ſpeciei ſpecialiſſime cum igne producente.

¶ Sequitur. Similiter in actione equiuoca ſimile ē agēs ꝓducto ſecundum formaʒ ſimilitudine equiuoca: qđ ſic debet intelligi: ꝙ eſt aliqđ agēs ⁊ paſſum que ſunt ſemꝑ equiuoca tā ī principio actionis ꝗʒ in fine: ideſt ꝙ materia paſſi lʒ amittat formā ꝓorē: ſꝑ tñ̄ fit ſub forma alteri⁹ ſpēi a forma agētis. Exēplū de ſole quādo agit in aliquam materiā ꝑ puta exiſtentem ſub forma vermis: expellit in fine actionis formam vermis ⁊ generat ſibi formam muſce: que non eſt eiuſdem ſpeciei cum ſole: eſt igitur tale agens ſimile paſſo in fine actionis ſimilitudine equiuoca ſiue virtuali de qua dictum eſt ſupra in primo di.3.q.8.

¶ Sequitur. Sicut ipſe concedit ibi in primo de generatione. t.c.53. aliquod agens non communicare cum paſſo: ſicut nec medicinam cum corpore ſanato: vide tex. Nā ſanitas dicitur tantum equiuoce de medicīa ⁊ corpore ſano: quia de medicina tanquam de ſigno ſanitatis: ⁊ de corpore ſano tanquam de ſubiecto ſanitatis.

¶ Sequitur. Hoc autem modo negat ī ſecundo de generatione grauia ⁊ leuia non ſolum eſſe principia agendi vel faciendi ſed etiam patiendi: ⁊ hoc expreſſe ſonat ratio ſua cum dicit. Horum autem graue quidem ⁊ leue neqꝫ actiua neqꝫ paſſiua: non enim in faciendo aliud neqꝫ in patiendo ab alio dicuntur: oportet autem actiua inuicem ⁊ paſſiua eſſe elementa.

¶ Sequitur. ⁊ ideo non ſunt principia ꝓducendi aliquid ſm̄ formam aliquam. ſ. abſolutam vt ibideʒ loquitur de ꝑn cipio patiendi ab aliquo agente correſpondente tali actiom: quia non ſunt principia recipiendi formam abſolutam ab aliquo agente.

¶ Sequitur. Sunt tamen principia actiua aliquo modo reſpectu motus localis ad vbi: ⁊ aliquo modo paſſiua reſpectu eiuſdem. i. ꝙ graue habet in ſe rōnem formaleʒ agēdi puta grauitatem ⁊ rationem formalem patiendi: puta formam talis cōpoſiti ſiue aliqđ aliud: ⁊ ſic patet iſta lr̄a.

¶ Ibi ad hoc etiam poteſt adduci auctoritas commē. tertio celi ⁊ mundi cō.28. circa finem. Et quia inquit motor eſſentialiter diſtinguitur a moto: ſicut in animalibus: motor enim in eis eſt alius a moto: cuʒ motor ſit animal ⁊ motū ſit corpus in corporibus aūt ſimplicibus idem ē motor ſecundū ſpēm ⁊ motum: ſed differunt ſecundū modū. lapis eñ̄ mouet ſe inquantū̄ eſt grauis in actu ⁊ mouetur inquātū eſt potentia inferius: inuenitur enim vnomodo in actu: ⁊ aliomodo in potentia ⁊ cā eſt hec: qꝛ cōponitur ex materia ⁊ forma: forma igitur eius mouet inquantum eſt forma ⁊ mouetur ſecundū ꝙ eſt in materia: non enim eſt in potentia inferius niſi ſecunduʒ ꝙ eſt in materia: hec ille. ⁊ patet ex iſto textu quomodo accipit corpora ſimplicia: quia accipit corpora ſimplicia que ſunt vniformia in toto ⁊ in partibus.

In corpib⁹ ſimplicib⁹ idē ē motor ſm̄ ſpeciem ⁊ motum.

¶ Sequitur. Sed de hoc videtur varie loqui: quia in commento ſupradicto videtur velle ꝙ lapis moueat ſe per accidens: pellendo mediuʒ: ſicut nauta mouet ſe mouēdo nauem in qua exiſtit. ⁊ parum infra. lapis inquit nō eſt per ſe motus eſſentialiter: ſed aſſimilatˀ ei qđ mouetˀ per ſe ideo indiget in ſuo motu motore extrinſeco ⁊c. hoc idem in 8. phyſi. cō.32.

¶ Ibi. Ad iſtam concluſionē ſunt ratiōes in iſta littera Doct. intendit probare rationibus ꝙ grauia ⁊ leuia poſſunt mouere ſe. Prīa talis eſt. omnis effect⁹ qñ in actu cauſatˀ habet cām in actu: vt patet. 2. phiſi. t.c.37. differunt inqt intm̄ ꝙ operātes quidē ⁊ ſingulares ſimul ſunt ⁊ non ſunt: ⁊ quorum ſunt cāe ſicut hic medicus cum hoc qui fit ſanus ⁊ hic edificator cum edificato: que auteʒ ſunt ſecundum potētiā non ſemper ſupple ſimul ſunt ⁊ nō ſunt corrumpitˀ ei ⁊ non ſimul domus ⁊ edificator. hec ille. Et ibi. Cōmentator dr̄ia inquit inter cās que ſunt actu et q̄ ſunt potentia eſt: qm̄ q̄ ſunt actu inueniuntˀ cum illis quorum ſunt cāe ⁊ deficiunt cū illis: verbi gr̄a qm̄ iſte medic⁹ non eſt curator in actu niſi cū hoc curato in actu. hec ille. Hoc idem vult phūs. 5. metha. capitulo de cā tex. com. 3. differunt inquit intm̄ ꝙ agentia quidē ⁊ ſingularia ſimul ſunt: ⁊ non ſunt ⁊ ipſa: ⁊ quoꝝ cauſe vt hic medens cū hoc conualeſcente ⁊ hic edificator cum hoc edificio. hec ille. Ex hac auctoritate arguit Doct. deſcenſus grauis eſt in actu: ergo eſt aliquid cāns ī actu: nō aūt tunc ē in actu a remouente prohibens: neqꝫ per conſequens ab īpellente ipꝫ graue fertur deorſum: patet quia impellens non continuat ſemper motum illum vt patet de proiſciente lapidem deorſum: ſed bene verum eſt ꝙ in principio motus dum lapis īpellitur ille motus erit forte velocior in principio: immo impellens non per ſe mouet deorſum. quia in hoc eſt quaſi remouens prohibens: ⁊ tale mouens ſecundum phyloſophū. 8. phyſi. tex. c.32. eſt quaſi mouens per accidens. Suſtinens inquit ⁊ ꝓhibens dimouens eſt ſicut mouens: ē autē ſicut non: vt colūnā euellens aut lapidem remouēs aut a vaſe aquam. Secundū accidens eñ̄ mouet ſicut repcuſſa ſpera non a pariete mota eſt: ſed a proiiciēte. Et commētator ibi. ſi aliquis inquit homo aufert columnā ſuſtentantem pondus: tunc ille homo mouebit illud pōdus ⁊ cadet illud pō deroſum ad inferius per accidens: ⁊ ſimiliter quādo aufert lapidem poſituʒ ſuper vtrem inflatum: ille homo dicitur mouere illum vtrem per accidens: ⁊ dicitur mouere per accidens: quia iſta potentia eſt violenta. hec ille. Sequitur in littera Doc. Et pretermouens per accn̄s oportʒ dare mouens per ſe efficiens: quia om̄e per accidēs habet reduci ad per ſe: vt patet per phyloſophum. 2. phyſi. tex. c.65. quoniaʒ inquit ſunt caſus ⁊ fortuna cauſe eorū: quorum vtiqꝫ autem intellectus fiet cauſa aut natura cū ſecūdum accidens cauſa aliqua fiat horum ipſorum nihil aūt ſecundum accidens prius eſt hῡs que ſunt per ſe manifeſtum eſt ꝙ neqꝫ per accidēs cā prius eſt ea q̄ eſt per ſe: hec ille. Si ergo impellens mouet per accidens lapidem: ſeqtˀ ꝙ talis motus debeat reduci ad aliquam cauſam per ſe.

¶ Sequitur in littera Doc. nec iſtud poteſt eē centrū trahens. Hic doc. reſpondet huic obiectioni. ſ. ſi quis velit aſſignare cauſam talis motus eſſe centrum ⁊c. Dicit Doct. Nōbe. ꝙ hoc non poteſt eē cauſa: quia ſi per īpoſſibile nulluʒ graue eſſet in centro: ſed tota terra mota ab eo remanente centro ſub ſola ratione centri vt prius adhuc graue naturalit̄ tenderet ad centrum: quid ergo attrahit nō vbi mathematicum patet quum vltima ſuperficies corporis locātis nō ſit forma actiua. Nec influentia celi vt aliqui dicunt: qꝛ influentia celi quantum eſt de ſe vniformis eſt in toto medio puta in toto aere quare ergo aliquod ens naturale mouetˀ ſurſum vt leue: ⁊ aliquod deorſum vt graue: cum ſit talis īfluentia vniformis in toto medio: vel ergo omnia grauia et leuia vniformiter mouebuntur deorſum: vel oīa ſurſum cuius contrariuʒ apparet.

¶ Sequitur niſi poneretˀ agēs particulare determinans: nec iſtud actu mouens quando actu mouēs poteſt poni actu graue motum: quia nihil mouet ſe vniuoce ad illud quod habet: vult dicere doct. ſi vis dicere quod graue actu motum ab agente extrinſeco mouet ſe. i. quod ipm̄ graue vt actu habet in ſe motum localeʒ tunc mouet ſeipſum ſecundum quod actu illum motum habet ab agente exteriori: ⁊ eſt ſenſus ꝙ ſi graue mouetˀ deorſum per ſpacium vnius miliaris: agens extrinſecum prio incipit mouere ipſum graue cauſando in ipſo motum: tūc ille motus cauſatus erit principium mouendi ipſum graue per totum ſpacium.

Nihil mouet ſe vniuoce ad illud ꝙ hꝫ.

Cōtra hoc arguit Doc. quia nihil mouet ſe vniuoce: ad illud ꝙ habet. i. ꝙ ratio formalis ꝓducendi aliquod: puta eiuſdem ſpeciei ſpecialiſſime non poteſt ꝓducere illud in illo ſubiecto ī quo eſt: ſicut caliditas ī igne ⁊ ſi ſit ratio formalis producēdi caliditatem in ligno: tamen non eſt ratio formalis ꝓducendi aliam caliditatem in ipſo igne: hoc idem dico de generāte: quia ⁊ ſi humanitas ſit ratio formalis in franciſco producendi aliam humanitatem: puta in Joanne: non tamen eſt ratio formalis ꝓducendi aliam humanitatem ī franciſco. Si ergo motus localis in graui eſt ratio formalis producendi alium motum localē in ipſo graui: qui eſt eiuſdem ſpeciei ſpecialiſſime cū primo: tunc ſequeretur quod moueret ſe vniuoce ad id qđ habet: bene poteſt eſſe ratio formalis producendi aliquid equiuoce in ſe: ⁊ ſic grauitas in corpore graui eſt huiuſmodi. Sequitur ibi nec generans: deinde. d. ꝙ cauſa hui⁹ motus non poteſt aſſignari ipſuʒ generans graue vel leue: qꝛ tale generans poteſt non eſſe graui exiſtente: ⁊ per ꝯſeqn̄s graue poteſt moueri generante ipſum non exiſtente. modo effectus in actu non eſt niſi a cauſa in actu ex ſecundo phiſi. t.c.37. ⁊ licet Commen. videatur dicere in octauo phyſico. c.31. circa finem huius com. quod mouentur a generāte vbi ſic. d. ⁊ intendebat declarare ex iſto ſermone qđ motus corporum naturalium in hoc loco eſt in rei veritate: ab eo quod generat ipſa: ſicut alia accidentia que inueniūtur generari in re per generationem ipſius: hec ille: tamē in iſta parte vel oportet ipſum commentatorem negare:

vel ipsum oportet exponere sicut etiam exponit Gregori⁹
de arimino i.2.sēten. super dist.3.q.4.⁊.5.ꝙ loquitur de a
gente remoto: quia tale agens generādo graue dat graui
ꝑncipiū sui motus. Et si cōmētator intelligeret ꝙ generās
graue sit agens propinquum ⁊ immediatum respectu mo=
tus grauis experientia est in contrarium

¶ Ibi. Dicitur a Gotto. quolib.8.q.2.ꝙ generans gra=
ue manet in virtute in ipso graui ⁊ per hoc mouet ipsum
graue. ¶ Ibi cōtra istud. Hic doc. improbat hanc re=
sponsionem. quia causam manere in effectu in virtute: nihil
aliud est nisi effectum habere esse a tali causa: ex quo ei effe
ctus erat in virtute cause antequaz produceretur: ipso pro
ducto causa manet in effectu in virtute: ⁊ quod effectus ha
bet esse per causam que habebat ipsum in virtute sua: sed
causam sic manere in effectu in virtute non dicit aliquod es
se in actu ĩ causa patet: quia effectus potest manere ea nō
existēte ⁊ sic sequitur ꝙ graue nō potest manere virtute ali
cuius cause actu non existentis cum effectus non possit eē
in actu nisi a causa in actu. Ibi. Preterea illud quod non
mouet aliud nisi prius naturaliter ab alio motum: ab eo=
dem habet quod moueat et quod sit motum.

Hec est secunda ratio quam facit Doctor probando quod
graue habeat in se principium sui motus: ⁊ declaro prius
propositionem illam per exemplum: quia instrumentuz pu
ta serra, non mouet. s. scindendo lignum nisi inquātū mota
ab artifice igitur talis sectio erit ab eodem agente effecti=
ue a quo ⁊ motus serre vt patebit a Doc. in.4.dist. ꝑma ⁊
4. Ex hoc infero propositū: qꝛ graue non mouet leue deor
sum sibi alligatū nisi qꝛ motū ab alio. ergo ab eodem prin=
cipio erit motus ipsius leuis et ipsius grauis: sed constat
ipsum leue moueri deorsum ratione grauitatis existētis pu
ta in lapide cui leue alligatum est: ergo ⁊ ipsa grauitas
erit ratio mouendi ipsum graue per se. Et Doctor in ista
ratione supponit quod probauit in prima ratione: videli
cet ꝙ graue non moueatur nec ab impellente nec ab influē
tia celi. nec a centro: nec a gñante: ergo si graue mouet leue
alligatū quia motum ab alio erit ip̄z graue prius motū rea
liter ab eodem a quo ⁊ leue mouet̄ deorsum. Ibi posset cō=
firmari illa ratio ⁊c. Ista cōfirmatio stat ĩ hoc ꝙ habēs po
tentiā actiuā respectu alicuius forme: pōt eam causare in
quocunqꝫ passo sibi proportionato: patet de igne q̄ habet
in potentia actiua calorem: ⁊ per consequens potest illum
causare in quocunqꝫ calefactibili sibi proportionato: cum
ergo graue habeat in potentia actiua vbi deorsum: poterit
illud causare in passo sibi proportionato: sicut ergo potest
causare vbi deorsum ĩ leui alligato graui: multomagis po=
terit causare vbi deorsum in ipso graui cum sit passum re=
ceptiuum ⁊ proportionatum respectu talis vbi.

¶ Ibi. Hoc etiaz poterit satis patere. Hec ratio ē satis bo
na: ⁊ stat in hoc: quia quero a te cum graue quiescat in cen=
tro: que sit causa ipsius quietis: videlicet quod quiescat ibi
si dicis quod grauitas quod vtique verum est: cum nulla
alia causa appareat. ¶ Sequitur quod eadem grauitas
erit principium intrinsecum mouendi graue existens, extra
centrū ad vbi in cētro vbi quiescit: ⁊ ꝙ eadē sit causa mot⁹
⁊ quietis expresse patet a phō.8.physicoꝝ tex. commē.29.
¶ Si aliquis inquit est causa sui ipsius in ambulatione est
etiam causa sui ip̄si⁹ in dimittēdo sui ambulationē. hec ille:
⁊ hoc secūdum translationez Cōmentatoris vbi cōmenta
tor sic. d. si ignis esset causa ĩ se per quā posset moueri sine
ĩdigētia cause extrinsece: tunc per istā causā posset q̄escere
sine indigētia cause extrĩsece. Res enim in qua est causa q̄
potest moueri sine indigētia cause extrĩsece sicut aĩal ĩ quo
est anima per illam potest quiescere hec ille. ¶ Ibi p̄terea
graue impeditū a motu remouet prohibens. Hec ratio est
satis clara ⁊ stat in hoc ex quo enim graue positum super
aliquod continuum. ratione sue grauitatis frangit ⁊ dissol
uit illud continuum vt petat centrum sequitur quod talis
grauitas erit causa talis descensus. patet qꝛ si est causa fra=
ctionis continue propter descensum ad centruz: multo for
tius erit causa ipsius descensus.

¶ Ibi. Hoc etiam declarari potest aliter Hec declaratio
est satis bona: quia ponendo duo grauia in eadem distan=
tia ad centrum et in eadem influentia celi quorum vnum
sit graue vt octo ⁊ aliud vt quattuor.

Certū ē ꝙ graue vt.8. vt expimēto pꝫ: veloci⁹ descēdit. er=
go respectu mot⁹ velocioris nō videtur posse assignari alia
causa q̄ꝫ ip̄a grauitas in ipso graui. ¶ Ibi. Item mot⁹ na=
turalis intēditur in fine s̄m phylosophū primo celi. tex. cō=
mē.88. terram inq̄t quāto vtiqꝫ propinquior sit medio ve=
locius ferri: ⁊ sic difficile est assignare causam talis motus
si effectiuum istius motus esset precise aliud extrinsecum.

¶ Ibi. Respondeo tunc ad phylosophū qui adducitur in
contrariū: ⁊ ꝙ sit ꝓ me sicut adduxi ꝙ graue mouet se effe
ctiue sicut sciens mouet se effectiue ad actū speculādi ⁊c.

Et tota ista responsio stat in hoc: ꝙ habens formā que est
principiū alicuius forme vniuoce. i. eiusdem speciei cū for=
ma producendi vel principium alicuius forme equiuoce q̄
forma sit alteri⁹ speciei a forma producente: talis forma ꝓ
ductiua erit ratio formalis producendi formā equiuoce vel
vniuoce in quocūqꝫ passo sibi proportionato: sed lapis exi
stens sursum est in potentia passiua ad vbi deorsum ⁊ gra=
uitas in lapide est pricipium actiuum equiuocum respectu
talis vbi: ergo poterit causare illud in lapide cum sit passū
sibi debite approximatum. ¶ Sequitur in littera non eniz
mouēs mouet mobile ad aliq̄d vbi qꝛ formalr̄ mouēs est ĩ
actu s̄m illd̄ vbi: sed tantū qꝛ virtualiter: ⁊ hec ꝓpositio est
similis huius ꝓpositionis que habetur. d.3. primi. q.7. s. ꝙ
idem potest esse in actu ꝟtuali ⁊ potentia formali: q̄ ibi dif
fuse exposita est. Dicit ergo Doct. ꝙ mouens aliq̄d graue
ad vbi. a. causans tale vbi ĩ graui non requiritur ꝙ habeat
ipsum vbi formaliter siue in se: sed requiritur ꝙ habeat illd̄
in virtute sua. ¶ Ibi tamē propter vnum verbum phyloso
phi addo vltra ꝙ motus iste non est naturalis in se: ex hoc
ꝙ habeat principium actiuum in se: sed solum ex hoc ꝙ mo
bile habet principium intrinsecum passiuum naturaliter ĩ=
clinans ad motum: quod patet per diffinitionez nature.2.
physicorum tex. commen.3. est inquit natura principiū ali
cuius vt causa mouēdi ⁊ quiescendi in eo in quo est primuz
⁊ ꝑ se ⁊ non s̄m accidens. dico autem non secundū accñs
cum fiat vtiqꝫ ipse sibi aliquis causa sanitatis cum sit medi
cus: sed tamen non secundum ꝙ sanatur medicinam habet
sed accidit eundem medicum esse ⁊ sanari. Unde ⁊ diuidū
tur aliquando adinuicem. hec ille. ⁊ sic Arist. intelligit de
principio passiuo cum nihil sit principium alicui naturali
ter mouendi nisi inquantum est per se ⁊ primo in eo q̄d mo
uetur: nō est autem per se ⁊ primo in aliquo quod mouetur
nisi inquantum est passiuum: ergo non est aliqua natura vl'
principium naturale alicuius nisi quia est principium passi
uū ĩ moto. i. ꝙ talis motus non potest dici naturalis ex hoc
ꝙ efficitur ab agente naturali: quia tunc motus violentus
posset etiam dici naturalis cum possit fieri ab agente natu
rali: prout agens naturale distinguitur contra agens a pro
posito: sed dicitur naturalis ex hoc quod mobile naturali=
ter inclinatur ad illud: ⁊ intelligitur sic ꝙ natura primo ⁊ ꝑ
se predicatur de principio passiuo quod habet naturalem
inclinationem: vel ad formam substantialem vt in genera=
tione: vel ad receptionem naturalez motus ⁊ quietis sicut
patet de graui quod mouetur ad vbi deorsum.

Expō dif finitionis nature.

¶ Sequitur. Hoc etiaz patet: quia ideo aliquid mouetur
naturaliter: quia mouetur sicut aptum natum est ipsum mo
ueri ita est in proposito: ita quod licet hic sicut ⁊ in multis
alijs principium actiuum sit principium mouendi: non pro
pter illud principium actiuum mouetur naturaliter suple
ipsum mobile: sed propter principium passiuuz propter q̄d
sic mouetur supple quia tale mobile habet naturalem ĩcli=
nationem ad recipiendum in se talem motum ⁊ hoc est q̄d
subdit philosophus in.8.phy.tex.com.32 postq̄ꝫ dixit ꝙ ac
tus leuis est esse alicubi ⁊ sursum dicit ipse queritur quare
mouentur in ipsorum loca grauia ⁊ leuia. Et respondet sic
causa autem est: quia apta nata sunt alicubi esse ⁊ hoc ex le
ui ⁊ graui esse: hoc quidem sursum illud autem deorsum di
ci. hec ille. cum dicit apta nata: idest habent naturalem in=
clinationem ad illud.

¶ Sequitur. Et hoc modo postea subdit quod habēt pri=
cipium paciendi ⁊ non faciendi. scilicet respectu motus in
quātum naturalis est vt patet in fine illius textus. vbi sic
d. Quod quidem igitur nihil horum puta grauium ⁊ leui=
um mouet seipsum manifestum est: sed motus habet princi
pium non mouendi: neque faciendi sed patiendi. hec ille.
idest quod res mota respectu motus naturalis in genere
huiusmodi: non habet principium actiuum sed tantum pas
siuum: quia talis motus ideo dicitur naturalis non qꝛ cau
satur: sed quia receptiuum habet naturalem inclinationē
ad ipsum. Et sic debet exponi philosophus sicut etiam vi=
detur exponere Commentator vbi supra.32. in fine huius

cōmēti. ¶ Sequitur Et ibi ita ī solutione huius dubitatiōis de motu grauium per.t.c.32.quasi inter scalariter loquitur de principio effectiuo huius motus ⁊ de principio naturali huius motus qđ tātum passiuum est. De actiuo patz ibi. Cum inquit fit aer aqua quodāmodo potentia ⁊ leue ⁊ cū aer est potentia: contingit enim per impedimentum nō sursum esse sed si auferatur impediens agit ⁊ semper sursum fit: hec ille: que auctoritas exposita est supra. Et de principio passiuo patet in fine textus: vbi vult quod mobile non habeat principium faciendi: sed tantum patiendi eo modo quo exponit supra.

Ibi Rationes etiam eius non concludunt contra me: nam prime tres que habent vnam vim ostendunt graue nō mouere se: sicut agens per cognitionem mouet se: non enim animal posset sistere se circa vltimum terminum intentum: nec etiam posset mouere se diuersis motibus nisi ageret p cognitionem: ⁊ ex hoc satis sequitur propositū phi: ꝙ ista nō sunt pͥma mouentia: nam primum mouens mouet p cognitionem vt ostensum est in primo di.2.parte prima.q.1.

¶ Ibi. Quarta ratio sua de continuo que habetur.t.c.30 Dicit doc. quod illa quarta ratio non concludit de quanto siue de ꝯtinuo inq̄ꝫtū quantū absolute: sed de ꝯtinuo quod est eiusdem dispositionis in omni parte: vt etiam. d. Commentator.8.physi.c.30.illa inquit que sunt consimilia partium simplicium impossibile est vt moueant se.hec ille.⁊ sic concedit Doc. quod graue hoc modo non mouet se: sicut dicimus de alio continuo quod non moueat se totum simul: sꝫ vna pars mouet aliam ⁊ illa mota mouet aliam: sicut cum aer calefit vna pars calefacta calefacit aliam ⁊ illa aliam ⁊ sic tandem totus calefit: sed non est sic de graui: non enī vna pars grauis mouet aliam: nec est ratio mouendi aliam sed quelibet pars est ratio mouendi se: cuꝫ quelibet habeat in se grauitatem: ⁊ totum compositū ex omnibus partibꝰ habet in se principium mouendi se totum.

¶ Ibi. Sed obijcies. hic doc. obijcit contra se: quia si philosophus.8.physi. probat ꝙ primꝰ motor sit tantū mouēs ⁊ non motꝰ per hoc ꝙ omne qđ mouetur ab alio mouetur: vt patet.7.phy.t.Com.primi ⁊ inde: ⁊ sic nō est processus in infinitum in motis ab alio: ergo standum est ad vnū motorem qui tantum moueat: si ergo cōcederet Aristo. quod graue moueret se: hoc idem posset dici de graui quod dicitur de primo motore: videlicet quod mouet ⁊ non mouetur.

¶ Ibi. Dico quod satis habet hoc ex distinctione potentie. Hic doctor dat singularem expositionem Ari. que expositio sententialiter stat in hoc: scilicet quod saltem omne aliud a Deo mouetur ab alio quo ad actum primum ⁊ ipso posito in actu primo potest postea mouere se ad actum secūdum: ⁊ sic ista litera clara est: ⁊ sufficit philosopho hoc primum: scilicet quod sit mobile ad actum primum: quia per hoc deuenietur ad aliquid tale ab omnibus istis quod nec in vno motu: nec in quocunq; poterit moueri ab alio: sed erit omnino mouens immobile ⁊ quo ad actum primum et quo ad actum secundum. Similiter etiam potest dici qđ in isto motu: scilicet ad actum secundum / ⁊ si moueantur a se effectiue puta grauia ⁊ leuia: non tamen mouentur a se sicut a primis mouentibus ex quo non mouent se per cognitionem: ⁊ sic presupponunt aliquid sic mouens per cognitionem: ⁊ ita licet moueant se effectiue: non tamen sic quin moueantur ab alio licet non sicut a causa proxima.

Ad argumenta principalia. Nunc restat soluere argumenta principalia: primo enim arguit doctor probando quod nihil possit mouere se: quia tunc idem respectu eiusdem esset simul in actu ⁊ in potentia: quia mouens vt mouens est in actu: quia omne agens agit inquantum est in actu: vt patet a philosopho.2.phy.t.c.37.

¶ Ibi. Confirmatur ratio: per hoc quod aliqua diuidentia ens vt substantia ⁊ quantitas sunt incompossibilia in aliquo vno ⁊ eodem: ergo pari ratione actus ⁊ potentia que diuidunt ens: sunt incompossibilia in aliquo vno.

Ibi. ad primum argumentū principale. Dicit doctor respōdendo ad hoc argumentum quod aliquid est in actu virtuali ⁊ in potentia formali: vt patet in primo di.3.q.7. Et ad confirmationem dicit ꝙ actus ⁊ potentia vt sunt opposita accipiť potētia obiectiue: ⁊ sic conceditur eē impossibile an nexu simul actu existere: ⁊ esse in potentia ad actū existendi. Sed potentia subiectiua ⁊ actus non repugnant. nam frāciscus est in actuali existentia ⁊ cum hoc est ī potentia subiectiua siue receptiua ad albedinem. nam actus ⁊ potentia primomodo non possūt dici de aliquo eodem neq; per se neq; denominatiue: p se vt antixp̄s simul non est in actu ⁊ potētia obiectiua. Denominatiue vt franciscus nō potest simul denominari albus ab albedine in actu ⁊ a potentia ad ipsam impossibile .n. est quod simul sit in actu albus vt in potentia ad eandem albedinem: vt tamē actus accipitur: p principio actiuo ⁊ potentia pro principio passiuo que cadūt infra essentiam cuiuslibet diffinibilis vel diffiniti: sic non sunt opposita nec sic diuidunt ens: nec repugnant alicui eidem ⁊ quod dicit quod actiuum ⁊ passiuum cadūt infra essentiam cuiuslibet diffinibilis ⁊c. debet forte ītelligi de diffinibili primo. ⁊ per se cuius est est sola substantia vt patet per philosophum.7.met.t.c.19. Quod quidem igitur est diffinitio que quidem ipsius quid erat esse ratio ⁊ quid erat esse: aut solum substantiarum est ⁊ maxime: ⁊ primum ⁊ simpliciter palam. hec ille. ⁊ ibi. Commentator declaratum est inquit ex hoc sermone quod diffinitio simpliciter est sermo qui significat quiditatem rei ⁊ quod quiditas non inuenitur nisi in substantiis tantum: aut magis in substantiis: et modo priori ⁊ simpliciori: hec ille. cum ergo diffinitio detur per genus ⁊ differentiam videtur quod diffinibile sit aliqd habens locum materie cuius est pati: ⁊ est aliquod habens locum forme cuius est agere: quicquid sit de hoc videlicet cui differentia posita in diffinito sit đ numero actiuorū alias habet ⁊ videri.

¶ Secundo principaliter arguit Doct. premittendo duas auctoritates philosophi: quaruꝫ prima est.8.physi.tex. com.30. qui vult quod omne quod mouet se diuidatur in duo quorum alterum est primum mouens: ⁊ alterum primū motum: necesse est inquit vt motor in quolibet eorum sit distinctum a moto. hec ille.

Secūda ꝑpositio per q̄ꝫ probatur prima ē ista quod nihil mouet se primo quia tunc quiesceret ad quietem partis ⁊ ñ quiesceret ad quietem eius que ponitur.7.physi.tex.cō.pͥ ⁊ ideo ex hoc sequitur quod ī quocūq; corpore mouēte se sit talis distinctio. s. motoris ⁊ moti. Sed Angelus nō diuiditur in duo quorum alterum sit primum mouēs alteruꝫ primū motū cū sit simpliciter īdiuisibilis: ergo non potest mouere seipsum.

¶ Ibi. Ad secūdū argumentum dicit Doc. ꝙ auctoritas philosophi.8.physi.t.c.30.intelligitur de mouente ⁊ moto per cognitionem: quia potentia motiua que est organica: ⁊ per consequens constituta ex anima et tali organo: sicut de potentia visiua dictum est in primo.d.tertia: quest. sexta requirit: non tantum distinctionem anime ⁊ corporis: sicut inter mouens ⁊ motum. sed forte in ipso corpore: in quo est virtus organica requirit partem corporis mouentem distinctam a parte mota: sed non est sic de mouente se non organice: quia est totum vniforme quantum ad actum primū ⁊ totum in potentia quantum ad actum secundum. Exemplum de lapide tenendo quod grauitas lapidis sit principium mouendi talis grauitas est vniformiter in toto lapide quia totus lapis est grauis: ⁊ similiter tota substantia lapidis est tota in potentia ad vbi deorsum. De isto autem motu organico ⁊ de eius differentia a motu non organico: vide doc. in.4.distin.49.q.14. Exēplum ad phē; pōem p̄ itelligi d mouēte ⁊ moto p cognitione

¶ Ibi. Sed ad probationem illius propositionis que accipitur ex pͥcipio.7.physicorum vbi probatur quod nihil mouet se primo. Hic doctor primo exponit quomodo accipiatur ly primo ⁊ licet aliqualiter expositum sit in primo. d.19.q.2. Hic tamen prolixius exponit: ⁊ primo dicit ꝙ aliquid mouetur primo accipiēdo ly primo pro eo quod est secundū se totum: ⁊ tunc illud dicitur moueri primo qđ mouetur sꝫm omnem partem sui: ⁊ tunc ly primo opponitur ei ꝙ est moueri secundum partem: sicut dicimus ꝙ homo mouetur quia aliqua pars principalis mouetur ⁊ similiter dicimus ꝙ homo est crispus: quia aliqua pars eius est crispa. ⁊ sic Arist. accipit pͥmo moueri. s. secundum se totū in.5.physi.t.c.pͥmi. vbi distīguit ꝙ aliquid mouetur secundum accidens: aliquid secūdum partem: ⁊ aliquid pͥo trāsmutatur ꝗ liquid transmutās omne: aliquid quidem secūdum accidēs vt cum dicimꝰ musicum ambulare quoniā cui accidit musicum hoc ambulat: hoc autem in aliqd: huius mutari simpliciter dicitur mutari vt quecūq; dicuntur secunduꝫ ptes

sanatur enim corpus: quia oculus aut torax hec autem partes totius corporis sunt. Est autem etiam aliqd qđ neq secundum accidens mouet: neq in eo quod aliquid ipsius: sed in eo quod ipsum mouetur primo. Et hoc est secundum seipsum mobile. hec ille. Sequitur ⁊ similiter in. 6. physi. t. c. 44. vbi dicit phūs ꝙ quicqd mouetur in aliquo tēpore primo mouetur in aliquo tempore primo: mouetur in quolibet illius tpis. In quo inquit primo mutatū est quod mutatū est necesse est athomū esse. Dico aūt primū quod nō ꝑ alterū aliquid ipsius eē huiusmodi sic: hec ille: ⁊ vide ibi cōmentatorē diffuse. ¶ Sequitur. Ibi aliomodo hoc qđ est primo dicit causalitatem precisam quomodo accipitur in primo poste. t. c. 11. in diffinitione vniuersalis: vniuersale inquit: dico ꝙ cum de omni sit: ⁊ per se est secundum quod ipsum est: per se aūt ⁊ secunduz quod ipsum est idem est: ⁊ parum infra vniuersale autē est: tunc quod cum in quolibet ⁊ primo demonstratur. Accipit ergo hic doctor primo: vt dicit causalitatem precisam: sicut dicimus quod homo est primo risibilis: id est ꝙ ipse homo est causa precisa et adequata: quia sit risibilis: ⁊ non pars hominis puta corpus vel anima. Et differentia istorum stat in hoc: quia quod conuenit alicui primo secūdo modo: si remouetur a quolibet alio ꝙ nō est ipsum: vel etiaz a qualibet parte ipsius adhuc ꝯuenit sibi: nam si risibile remouetur ab asino. a Francisco ab anima a corpore adhuc hec erit vera homo est risibilis: similiter patet de habere. 3. respectu trianguli. Illud vero ꝙ conuenit alicui primo accipiendo ly primo primomō si remouetur ab aliqua ei⁹ parte statim remouetur ab ipso cui dr̄ ꝑmo ꝯuenire: dicim⁹ eīn quod aliquod graue mouetur primo secundum se totum. i. scđm oēm partē: si ergo motus remouetur ab vna eius parte: falsum erit dicere quod ipm graue moueatur primo secundum se totum: ꝙ patet: qꝛ nō secūdum omnes partes. ¶ Ibi. Dico tunc ꝙ ratio Arist. ī principio ⁊ dicit ꝙ ratio Arist. bene probat ꝙ nullus corpus mouetur a se primo: ac duplici primitate simul: qꝛ tunc simul quiesceret: ⁊ non quiesceret: patet accipiendo graue qđ dicatur a. habens decem partes: si mouetur primo accipiendo primo secundomodo tunc remoto ipso moueri ab oībus eius partib⁹ adhuc a. mouetur: vt supra patuit: si ēt hoc mouetur primo accipiēdo primo primo modo. i. secundum omnes partes: tunc vna parte quiescente non conuenit sibi moueri primo isto primomō: ꝯ simul quiesceret ⁊ nō quiesceret quod est impossibile: nō quiesceret eīn si moueretur primo accipiendo primo secundo modo etiam omnib⁹ partibus quiescentibus ⁊ ex alia parte quiesceret ad quietem vnius partis accipiendo primo primo modo: ⁊ hoc est quod dicit in ista lra. ¶ Ibi. In ꝓposito aūt dico quod graue mouet a se primo: quia sm̄ quālibet partem ⁊ mouet et mouetur ⁊ cuilibet parti competit licet nō primo: quia inquantum est in toto ⁊ mouere ⁊ moueri: vult dicere doc. ꝙ graue mouetur primo accipiendo primo primomō: sic qđ scđm quālibet partem mouet ⁊ mouet cuilibet ꝑti cōpetit licet nō primo: sed inquantū est ī toto. i. ꝙ quelibet pars ꝗtumcunq minima ipsius grauis mouet ⁊ mouet prout est exñs in toto: qꝛ si daret aliqua minima pars grauis separata ꝗuis esset diuisibilis in plures partes non tñ possit mouere: vt supra patuit in. q. p̄cedenti de minimo sensibili.

¶ Ibi. Sed nūquid conuenit graui primo moueri deorsū primitate secūdo modo dicta. Dicit doc. in hac litera. ꝙ accipiendo graue in cōi: est cā p̄cisa ipsius moueri deorsum in cōi conuenit sibi primo accipiēdo primo: secundo mō: patz qꝛ si moueri in cōi remoueat a quolibz inferiori ipsius grauis: vel a qualibet parte essentiali ipsius adhuc erit vera graue pōt moueri deorsum: qꝛ grauitas est p̄cisa causa q̄re hoc p̄dicatū insit sibi: ⁊ similiter accipiendo hoc graue puta lapidem bipedalem conuenit sibi hoc moueri primo: qꝛ hoc graue est causa precisa huius moueri sicut dicimus qđ hoc risibile primo conuenit francisco: quia frācíscus est cā p̄cisa: quare hoc risibile insit sibi. Si etiā accipiatur aliqua pars ipsius grauis bipedalis: puta pars semipedalis erit cā precisa huius moueri competētis sibi: ita ꝙ hoc moueri particularis primo cōuenit illi parti. Et quod dicit infra: non ergo totum homogeneū graue mouet a se primo. vt est cōe sibi ⁊ cuilibz ita ꝙ moueri vt ē cōe sibi ⁊ cuilibet ꝑti ei⁹ īsit sibi ꝑmo scđz hāc ꝑmitatē: qꝛ tūc ñ remoueret a toto ⁊ si remoueretur a parte hoc autem est falsum propter aliam primitatem necessario concurrentem. ⁊c. Dicit doc. quod accipiendo graue puta pedale quod est quoddam homogeneum: quia sicut totū graue ita ⁊ quelibet pars eius grauis graue nō mouetur primo loquendo de primitate secundo modo: quia si sic tūc remoto motu a qualibet parte eius adhuc moueretur primo: quod est falsum propter aliā primitatē competentē sibi: quia ipsum graue singulare non pōt moueri primo: nisi quelibet eius pars moueatur cum moueri totius ⁊ moueri partium sint homogenea: quia eiusdem rationis sed nō sic est de isto homine: si remoueat risibilitas a partibus integralibus vt patet. ¶ Sequitur. Tñ graue hoc. primitate causalitatis videlicet precise mouet hac motione. Dicit doc. in ista litera quod accipiendo moueri primo qđ est moueri totale conuenit ipsi graui vt graue est cā p̄cisa illius: ⁊ etiam competeret sibi si remoueret a qualibz parte eius. Et nota bene qđ nunc dicit Doctor: quod si moueri remoueretur simpliciter a partibus adhuc cōpeteret sibi: quia hoc est impossibile: sed accipiendo sic ꝙ moueri totale si remoueretur a partibus immo de facto remouet adhuc sibi competeret: quia hoc est verū. s. ꝙ graue primo mouetur loquendo de motu totali precise competenti ipsi graui ⁊ tamen hec est falsa: quod pars moueatur motu totali: quia pars mouetur tātum motu partiali. ¶ Ibi. Sed obūcies quod saltem remouetur a toto graui motio totalis. ⁊c. Dicit doc. si graue pedale potest moueri primo hac secūda primitate vt dicis ergo remoto motu ab aliqua ꝑte eius loquendo de motu partiali adhuc poterit moueri primo ꝙ est falsum. ¶ Ibi. Respondeo ⁊ dico ꝙ hoc totale graue. ⁊c. Tota vis huius litere stat in ista propositiōe: sed quod conuenit alicui primo ista secunda primitate non remouet ab eo si remoueatur a parte. Hec propositio sic est exponēda si subiectum est causa precisa ⁊ adequata puta a. ⁊ ipm a. passio nō integratur ex pluribus: sicut dicimus ꝙ homo est cā precisa ⁊ adequata risibilitatis: ⁊ ipsa risibilitas non integratur ex pluribus risibilitatibus: vel ex pluribus partibus risibilitatis hoc modo quod cōuenit alicui primo nō remouetur ab eo si remoueatur a partibus: si vero subiectū dicitur causa ipsius precisa non ex sua ratione formali: sed qꝛ integratur ex pluribus partib⁹: ita ꝙ quelibet ps ibi cōcurrit vt cā partialis ad ipsum a. itegratū ex plurib⁹ tūc nō sequitur ꝙ si a. ꝯuenit alicui ꝑmo ꝙ ipō remoto ab aliq̄ ꝑte ipsi⁹ subiecti ꝙ adhuc cōpetat sibi: ⁊ sic est ī ꝓposito q̄a cū dico ꝙ graue pedale est cā p̄cisa motus localis: ipsum graue pedale sic integrat ex ꝑtib⁹ suis homogeneis ꝙ quelibz pars concurrit partialiter ad ipsum moueri: ⁊ ipse mot⁹ q̄ conuenit primo integratur ex motibus partialibus cātis ex subiectis partialibus: ideo non sequitur quod si moueri competat primo graui pedali: quod adhuc sibi posset competere si remoueretur a partibus et sic finis huius questionis.

nota hāc expōē lrē

Questio Undecima.

Vndecio querit doc. An āgelus possit moueri in īstanti. Titulus. q. sic debet intelligi an āgelus possit se transferre de vno loco ad aliū locuz in instanti. ¶ Ibi. Hic dr̄ qđ angelus pōt moueri in īstāti. sed non tēporis continui: sed discreti: ⁊ hec est opi. Tho. in prima ꝑte sue. q. 53. arti. 3. vbi sic dicit Tho. quod motus localis angeli pōt esse continuus ⁊ non continuus: ⁊ sic potest mensurari tempore continuo ⁊ tempore discreto. continuitas. n. tpis est ex ꝯtinuitate motus: sed istud tp̄s siue sit tēpus continuuz siue non: non est idem cum tempore quod mensurat motum celi: ⁊ quo mēsurātur oīa tēporalia q̄ hñt mutabilitatē ex motu celi. motus āgeli nō depēdet ex motu celi ⁊ rñdēdo ad tertium argumentum sic dicit tempus aūt motus angeli pōt esse non continuum ⁊ sic angel⁹ ī vno īstāti ꝑt eē ī vno loco ⁊ ī alio īstāti in alio loco nullo tēpore intermedio existente. si autem tempus motus angeli sit cōtinuum angelus in toto tempore precedenti vltimum nunc variatur per infinita loca: sicut ipse ponit in arti. 2.

Declaratio tituli qōnis.

¶ Dicit etiam aliam conclusionem in corpre. q. ꝙ non est possibile vt aliquid in toto tempore precedēte quiescat in vno termino: ⁊ postea in vltimo instāti illi⁹ tpis sit ī alio termino. ¶ Ibi ali⁹ doc. dicit de isto tp̄e discreto: ⁊ est Hen. q̄

li.13.q.7.ꝙ vult ꝙ angelus possit moueri ⁊ in istãti tpis cõtinui ⁊ in instãti tpis discreti: vult em̃ Hen. vt supra patuit ꝙ iter duo instãtia tpis discreti: cadat quasi quies media ipsius angeli cũ pte media tpis nostri.i.ꝙ instãti tpis discreti coexistũt instantiã tpis nr̃i: ⁊ sicut inter duo istãtia tpis nr̃i cadit tps mediũ: ita vult ꝙ inter instantia tpis discreti cadat quies media coexñs tpi nr̃o medio: ⁊ hoc idõ posuit quia si instãs tpis discreti: q̃ corñdent instantibus tpis nr̃i ẽẽnt oĩno ĩmediata: sequeretur ꝙ sicut tp̃s discretũ diceretur discretũ qꝛ cõponeretur ex hm̃õi instãtibꝰ sibi ĩmediãtibꝰ ꝙ ẽt tp̃s nostrũ ẽẽt discretũ: qꝛ instãtia essent sibi ĩmediata ⁊ doc. arguit cõtra hãc opi. Hen. ¶ Ibi. Sed cõtra illã secũdã positionem probatũ est supra ꝙ nõ est necesse operationẽ ãgeli durare cũ instãtibus tpis nr̃i.⁊c. Ex quo em̃ hen. vult ꝙ vna opatio angeli mensuretur vno nũc tpis discreti ⁊ vult ibi ꝙ illđ nũc coexistat de necessitate pluribꝰ istãtibꝰ tpis nr̃i: ⁊ ꝑ cõsequens pluribus partibus tpis nostri: cũ inter q̃cunqȝ duo instãtia sit tps mediũ: vult ẽt hen. ꝙ illa duratio operationis sit rõ quietis in termino transitus subiti. ¶ Contra arguit doc. quia ex quo probatũ est supra.s.d.2.q.4.arti.1. huius secũdi: ꝙ vna intellectio angeli põt tm̃ durare per instans: ita ꝙ coexistat tm̃ vni instanti tẽporis nostri: ergo illa duratio non erit rõ quietis in termino transitus subiti. Sequitur quare ẽt necesse erit ponere angelũ post transitũ subitum quiescere non videtur aliqua rõ: quia dixit henri. qđ qñ angelus transit subito de loco a. ad locum b. non p̃t trãsire de loco b. ad locũ c. nisi quiescat prius in ipso b. ⁊ dicit doc. qđ non vr̃ ista necessitas: sed tm̃ fuga ne ponatur tp̃s nostrũ discretũ ex hoc qđ ponitur talis trãsitus eius discretũ tp̃s. Ibi. Preterea ꝙ ponit ꝙ in tali nũc põt mutari: ita ꝙ simul habeat plura vbi equalia inter q̃ nõ erit ordo nisi tm̃ nature vel imaginationis: nõ aũt durationis: videtur ĩpossibile ꝙ angelus virtute sua naturali habeat in vno instanti tpis nostri ⁊ sui plura vbi sibi equalia: ⁊ hoc declarat exemplum de graui qđ ipsi adducũt ad oppositũ: si enim vacuũ posset cedere corpori ibi posito: ⁊ ita ẽẽt motus in vacuo: non esset intelligibile ꝙ graue esset in pluribus vbi sibi eq̃libus: sed prius in vno vbi q̃ȝ in alio vbi ⁊ prius in priori vbi quam in posteriori: ⁊ prius duratiõe vna pars grauis esset in spacio quam alia pars. Quod etiam ipse adducit de corpore quod pertransit in infinita vbi in tpe finito: propter hoc quod non est nisi in potentia in illis vbi. Si eñ corpus pedale mouetur per spacium bipedale: certum est quod pertransit infinita vbi in tempore finito: puta in medietate hore: ergo a fortiori videtur quod angelus possit ꝑtransire illud spacium in aliquo instanti: vt arguit Hen. Dicit doc. ibi. Bene concludit quod tempus angeli potest esse ex partibus finitis eiusdem quantitatis: puta quod sit tp̃s vnius diei: tunc tale tempus erit compositũ ex.24. horis que sunt partes eiusdem quantitatis: licet omnes partes ille sint diuisibiles in infinitum: ⁊ in illo tempore potest ꝑtransire spacium infinitum non in actu sed in potentia: puta quod in illo tempore potest pertransire spacium vniꝰ miliaris: quod spacium licet actu sit finitũ: est tñ diuisibile in ꝑtes infinitas: ⁊ sic est infinitũ in potentia. ¶ Improbata opinione Henrici restat nũc improbare opi. Tho. vbi doc. contra duo principaliter arguit: primo contra hoc quod dicit angelum moueri in instanti temporis discreti: ⁊ secũdo contra hoc quod dicit quod est necesse angelum quiescens in aliquo loco per aliquod tempus etiã quiescere in vltimo instanti illius temporis ⁊ post instans quietis mouetur in instanti ad alium locũ. ¶ Contra primum arguitur principio q̃stionis. ibi. Contra primã positionem arguo.⁊c. si angelus moueretur in instanti temporis discreti tunc cõtradiceret sibimet: quia ex quo angelus per ipsum est in loco ꝑ operationem vt tenet ĩ prima parte sue. q.52.art.1.⁊.2. puta per motionem alicuius corporis: ⁊ cum illa motio mensuretur tempore vel instanti temporis nostri: sequitur ꝙ motio q̃ mouet se localiter mensuretur eodem modo: cum iste motiones sint locales ⁊ eiusdem rationis: ⁊ sic sibi contradiceret. Et licet tho. in prima parte sũme. q.53.art.3. in corpore. q. sic dicat tempus siue sit continuũ siue nõ.s. quo mẽsuratur motus localis angeli non est idem cum tempore ꝙ mensurat motũ celi ⁊c. tñ quia motus localis quo aliquod corpus mouetur ab angelo videtur simpliciter esse idẽ vel saltem eiusdem rationis cum motu locali quo angelus mouetur: cum ipse non sit in loco nec localiter moueatur nisi ꝑ operationem transeuntem: cum ergo tp̃s q̃ mensuratur motꝰ localis corporis motĩ ab angeli mensuretur tẽpore nostro continuo: vr̃ ꝙ ẽt motus localis ipsius ãgeli mensuretur tẽpore nostro continuo. ¶ Sequitur. Si aũt itelligat đ operatione ĩmanente.s. intellectione ⁊ volitiõe illa vt supra patuit p̃ñti di.q.4. nec est in tempore nostro cõi: nec in alio sȝ in euo sm̃ eũ. Hic tñ aduerte ꝙ tho. expresse vult in prima parte summe. q.10.art.5. rñdendo ad primum argumentũ principale: ꝙ hm̃õi operationes mẽsurẽtur tempore: vnde sic ait ad primum dicendum: ꝙ creature spũales quantum ad affectiões ⁊ itelligentia in q̃bꝰ est successio mẽsurãtur tẽpore. quantum vero ad eorum esse naturale mẽsurãtur euo sed quantum ad visionem glorie participant eternitatem hec ille: nisi forte ipse Tho. in alio loco dicat ipsas mensurari euo. Sed quicquid sit de hoc parum refert: quia tho. concedit quod angeli sunt in loco per operationem transeuntem ⁊ non ĩmanentem ⁊ ex hoc reducit tho. ad contradictionem. ¶ Ibi. Preterea ratio sua nõ vr̃ cõcludere. Hic Doc. arguit cõtra secũdum principale probando ꝙ nõ sit necesse quiescens per horam etiã quiescere in vltimo instãti illius hore si debeat moueri. ita quod si ãgelus quieuerit per totã horam ĩ vltimo istanti illius hore nõ poterit moueri: sȝ oȝ illum q̃escere in vltĩo ĩstãti. Cõtra hoc arguit Doc. qꝛ si sic opus esset quiescere in vltĩo instãti: tũc sbã panis q̃escente sub accidentibus in vltimo ĩstanti ꝓlationis verborum: ⁊ cum in illo instanti sit ẽt ibi corpus christi: vt probatum est ĩ quarto in materia de eucharistia simul esset pãis ⁊ corpus christi quod est falsum: ⁊ ideo Doc. dicit in quarto vbi supra quod in vltimo instãti quo panis desinit esse sub accidentibus in eodeȝ corpꝰ xp̃i ĩcipit esse sub illis accidẽtibus. ¶ Ibi. Similiter cum aer quieuit in esse tenebroso Hic doc. deducit ad aliud inconueniens scilicet quod illuminatio aeris non fuerit in instãti ĩmo sequeretur qđ aer simul esset sub tenebra ⁊ sub luce puta si aer sit tenebrosus ꝑ totã noctem ⁊ quiescit sub illa tenebra ꝑ totã noctem ⁊ ẽt in vltimo instanti illius tunc alterum duorum sequeretur vel qđ illuminaretur ĩ tempore immediato ad vltimum instãs noctis: vel si illuminaretur in instanti aut in instanti immediato ad vltimum instans noctis: ⁊ sic ĩstãs esset immediatũ ĩstãti ꝙ est ꝯtra phm̃.6.physi.t.c.4. Si vero illumiaretur in vltimo instanti ergo aer simul esset lucidus ⁊ tenebrosus nos autem dicimus ꝙ aer quiescit sub tenebra per aliquod tempus: ⁊ ĩ vltimo instanti illius tpis in quo causatur lux desinit esse tenebra: ita ꝙ non datur vltimum instans sui esse. ¶ Ibi. Et dicas ꝙ ista illuminatio ẽ terminus motus localis quo sol fit presens medio: ⁊ cum motus localis fiat ĩ tpe: idõ talis illuminatio fit in tpe ⁊ sic nõ esset inconueniẽs aerẽ quiescere sub tenebra in vltimo instãti noctis. ¶ Ibi cõtra. põatur sol creatꝰ de nouo. Hic doc. instat sic: qꝛ si põatur nũc mediũ dispositũ qđ q̃escat sub tenebra per totã noctẽ: ⁊ in vltimo instanti illius noctis creetur sol optime dispositꝰ circa tale medium: certũ est in eodẽ instãti illuminabit medium ⁊ sic non opȝ recurrere ad motũ solis localeȝ ponẽdo quod creetur p̃ñs medio in instanti vltimo. ¶ Sequitur nõ ẽt licet cũ vbi terminãte motum localẽ. Hic doctor adhuc improbat illam responsionem in qua đꝛ qđ illuminatio est terminus motus localis: quia terminus motꝰ localis solis est aliquod vbi de nouo acquisitum: sed illuminatio medĳ que sequitur ad motum localem solis: non est aliquod vbi: vt patet: ergo nõ est per se terminus motus localis: sed magis ipsa illuminatio đꝛ terminus alterationis: quia aer alteratur recipiendo nouam illuminationẽ. Sequitur nec etiam potest ꝑ hoc euadi quin aer quieuerit sub esse tenebroso vsqȝ ad hoc instans. Ibi. Preterea si opȝ angelum in quocũqȝ tpe quiescentem in vltimo instanti illius tpis ĩmutatum esse in eodem vbi dicit doc. in ista litera ꝙ si oȝ ipsum angelum quiescentem in aliquo loco puta per horam q̃escere in vltimo instãti illius hore: ⁊ immediate post illud instãs moueri localr̃ sequitur ꝙ nullo modo moueri nec ĩ tpe continuo nec in tempore discreto: qꝛ aut moueretur in instãti mediato vltimo ĩstanti q̃etis aut in ĩstanti ĩmediato non mediato qꝛ tunc inter duo instantia esset tp̃s discretũ corñdẽs tpi nr̃o: ⁊ sic opꝰ esset ip̃m q̃escere ꝑ illud tps qđ pȝ: quia tu dicis ꝙ tantum mouetur in instanti mediato q̃ȝ in tpe ĩmediato quiescit: ⁊ ex alia parte dicis ꝙ qñ quiescit in aliquo tpe oportet ipsum quiescere in vltimo instanti illius tpis: vltimũ aũt instans istꝰ tpis discreti ĩmediati est hoc instãs mediatũ ⁊ sic opꝰ esset ip̃ȝ q̃escere ĩ ĩstãti ⁊ nũq̃ȝ moueri: si ergo opus esset q̃escere ꝑ totũ tp̃s ⁊ ĩ vltimo ĩstanti illꝰ ⁊ in

ꝯtra Hẽ.

Doc. arguit ꝯtra.

instanti mediato moueri nunq̃ꝫ posset moueri nec in tp̄e no stro nec in instanti tp̄is nr̄i. Si aūt illud instans est imedia tum aut corr̄ndet istanti tp̄is nr̄i: ⁊ sic instan. tp̄is nr̄i erūt imediata: si aūt tp̄s nr̄m corr̄ndet illi instan. imediato: ꝙ sequit̄ ꝙ angelus nō possit moueri instantanee: quia illud instans per te coexistit p̄ti tp̄is nr̄i: in q̄ vel cum qua pōt cō tinue moueri vel quiescere. Sequitur ꝓpter istud argumē tum forte ponit̄ secunda positio. s. henrici ꝙ inter duo instā tia tp̄is discreti cadit quasi quies media ipsius angeli cū p̄ te media tp̄is nostri. Sed cōtra illā scd̄am positionem ꝓba tū est supra ꝙ nō est necesse opationē āgeli durare cū instan ti temporis nostri.

Has tamen instātias quas facit doc.

Tho. Ga ietan⁹ i.1. pte. s. tho. q.53. ar.3.

cōtra tho. vꝫ cōtra eius dictū: quidā nouus expositor in p̄ ma pte scti tho. q.53. arti.3. nititur soluere: p̄mo p̄mittit ali qua ⁊ scd̄o respōdet ad instātias: quātū ad primū sic dicit. Sciendū est igit̄: ꝙ in toto tp̄e dupl'r distribui potest p̄mo i ptes tm̄ vt idē sit dicere i toto aliq̄ tp̄e: ⁊ i q̄lꝫ pte illi⁹ tp̄is. scd̄o in partes ⁊ in quocūqꝫ illius sunt. Et sic idē est dicere in toto aliquo tp̄e ⁊ in qualꝫ parte: ⁊ in quolꝫ instāti illi⁹. Et q̄uis vtroqꝫ mō propositio sit in vsu: in ꝓposito tm̄ in p̄mo sensu a phis ⁊ theologis intelligitur. Alioquin etiā impli catio in adiecto dicere cū ex aqua sit ignis: in toto illo tp̄e ē aqua ⁊ in vltimo instāti est ignis. Et in hoc sensu constat p̄ mā opinionē dixisse ꝙ angelus in toto aliquo tp̄e quiescit ⁊ in vltimo illius instāti nouū locū acquirit. Et qm̄ realiter ⁊ nō apparenter. s. tho. intēdit sibi cōtradicere: idcirco oꝫ di cere in eodem sensu distribui: ly in toto tp̄e. Ita ꝙ cōtrouer sia est: an ista ꝓpositio a. quiescit in aliquo toto tp̄e. i. in qua libet parte alicuius tp̄is: ⁊ in vltimo instāti illius aliter se hēat: sit possibilis prima em̄ opinio reputauit eā possibilē ⁊ sup ipsam fundauit propositionem suā: sanctus tho. vero reputat eā impossibilē ⁊ hec de primo.

¶ Quo ad secundum dr̄ ꝙ hec propositio est vera gratia materie nō aūt gratia forme. i. nō verificat̄ in oībus termi nis sed in istis. Et declarat̄ vtrunqꝫ: p̄mo ps negatiua: q: ex esse tale in aliquo toto tp̄e: nō formal'r infertur esse ēt ta le in vltimo instāti illius tp̄is: ista em̄ cōditionalis nō est ne cessaria. Si est homo in aliqua hora: ergo in termino illius hore est homo: immo de facto apparet illius falsitas de ho ra mēsurante eius corruptionē. Euidens est aūt rō quare nō teneat formal'r: quia. s. totū tp̄s p̄cedēs suū terminū cō parat̄ ad illud vt prius ad posterius: nec est necessarium ꝙ si est tale in priori mēsura: perseuerare tale in posteriori: ps vero affirmatiua declarat̄. Aduertēdo ꝙ cū intētio. s. tho. sit tractare de naturis ⁊ naturali'r cōpetētibus ipsis āgelis tā ꝯm statū nature q̄ꝫ grē: nō est hic sermo de possibili aut ipossibili logico ⁊ respectu potētie diuine sꝫ de possibili phy sico in quo attēdit̄ quid rei ordini cōgruat seclusis miracu lis: nō quid deus possit. Et hoc sp̄ ē attēdēdū i scrutādis re rū naturis sectātib⁹. s. tho. doctrinā: dr̄ ꝙ ipossibile ē ꝯꝫ or dinē rerū naturalū aliq̄d hēre eē q̄etū i toto aliq̄ tp̄e ⁊ i fi ne illi⁹ alit' se hr̄e qm̄ oē factū eēt i rōe t'mini ad quē seu oīs t'min⁹ p̄cedit̄ ꝯm nature cursū ab aliq̄ fieri: hꝫ ei hoc rerū or do expientia teste: vt nihil nouū tā repēte fiat p se: q̄n aliq̄ p̄cesserit via ducens ad illū t'minū. Et ꝓpterea cū hr̄e aliq̄d eē sub q̄ete nō sit via ad alt'itatē siue acq̄sitiuā siue d̄positi uā. Sꝫ hr̄e illd̄ eē i motu: q: hoc ē acq̄rere vel pdere ꝯñs est vt quiescens in aliquo toto tp̄e i termino illius eodē mō se hēat. Alioq̄n venisset ad terminū ad quē nō p̄cessisset. Qd̄ aūt in t'mino alit' se hꝫ q̄ꝫ prius p̄cedente motu ad terminū peruenit.

¶ Ad istantias aūt adductas contra propositionem sic in tellectā facile pꝫ ex dictis rn̄sio qd̄ ei adducit̄ de trāsubstā tiōe dupl'r d̄ficit: p̄mo q: illd̄ nō est naturale sꝫ miraculosū valde: ac p hoc ad potētiā dei spectat. Secundo in hoc qd̄ trāsubstātiatio nullā hꝫ q̄etē oppositā: nisi abuti velim⁹ vo cabulis. cū nec motus ipa sit. Ad scd̄aꝫ istātiā de illumina tione dr̄ ꝙ illuminatio ē termin⁹ motus localis. Et ad ob iectiones ꝯtra hoc. rn̄dēdo ad primā dico ꝙ q̄uis illumina tio absolute p accn̄s t'minet motū localē. qm̄ scim⁹ ptes ꝓ piq̄s corpi solari ppetui eē lumis nullo accessu vel recessu solis ab eis ꝯcurrēte tm̄ illuminatio noua de q̄ tm̄ pn̄s p̄t eē sermo ad ꝓpositū p se est terminus motus localis. nō p se p̄ mo sꝫ p se scd̄o ꝯꝫ nature cursū. Et ex hoc patꝫ rn̄sio ad ꝯm q: s. nō ē ad ꝓpositū q: de dei potentia non de nature cur su loquitur.

¶ Ad tertiam vero dicitur ꝙ quamuis aer quiescat secun dū esse absolutū in toto tp̄e p̄cedente pn̄tiā solis: nō tamē q̄escit ꝯm eē relatiuū q: cōtinue aliter ⁊ aliter se hꝫ ad solē ꝯm eē ꝓpinquū vel distās: q: ad relationē nō est per se mot⁹ vt dr̄. 5. phy. Sed aliq̄d p̄t aliter se cōtinue hr̄e ꝯm eē rela tiuū ꝓpter motū nō in se sed in alio ad ipm̄ hn̄te ordinē ali quē: iō stat quod aer non quiescat sub tenebra nec moueat̄ sed hn̄s eā cōntinue aliter se hēat ꝓpter motū alterius ꝯm eē respectiuū ducēs ad exclusionē tenebre: ⁊ acq̄sitionē lu minis. Et vtrūqꝫ hor̄ ponit̄ satꝫ rationabiliter. Nā q: ad relationē non est motus ergo nec quies: qm̄ circa idem hn̄t fieri: sed loco motus est aliter se hr̄e ⁊ loco quietis eodē mō se hr̄e. Et q: priuatio luminis. s. tenebra non radical'r i ali qua forma contraria lumini: sed in relatiōe distātie seu ab sentie inter diaphanū ⁊ lucēs: cōsequēs est ꝙ aer absqꝫ mo tu in se: aliter se hēt cōtinue ꝯm esse tenebrosuꝫ cōsecutiue Ex hoc ꝙ aliter se hēt continue secūdū esse ꝓpinquū ad so lē per motū ipsius solis. Tertia deinde instantia multipl'r deficit non intelligens mentē. S. Tho. loquētis de ꝓpria mensura motus angelici: ⁊ de aliter vel eodē mō se hr̄e in vltimo istanti in ratione termini ad quē: ⁊ nō qualitercūqꝫ ⁊ de motu non p acquisitionē simplicē ipsius termini: sꝫ vt exposuimus in titulo: vñ instantia illa equiuocat primo d̄ motu angeli: intendens motus noīe termini acquisitioneꝫ: scd̄o conueniendo ēt secū vocabulo. Dico ꝙ angelus pōt in vltimo instanti tp̄is alicuius esse in aliquo loco: ⁊ vt in termino ad quē ⁊ vt in principio motus: q: p̄t postqꝫ nusq̄ꝫ fuit: in vno instanti sui tp̄is coexistēti vltimo instanti alicuius hore applicare se loco. Tunc enim in tota hora nusq̄ꝫ fuit: ⁊ i vltimo est hoc: qd̄ apud. S. Tho. non est moueri sed mu tatū esse: vt in termino vero ad quem: q: pōt angelus i duo bus instātib⁹ sui temporis immediatis diuersis locis suc cessiue se applicare. Ita ꝙ illa duo instantia coexistant vni hore: sic ꝙ secūdum coexistat vltimo instanti hore ⁊ primū toti tempori precedenti.

Iste nouus expositor

anteq̄ꝫ rn̄deat ad istātias Doc. multa dicit q̄ non vn̄t sic esse vera vt ipse asserit. Et prio cū dicit ꝙ hec disti ctio est in vsu. s. moueri in toto aliquo tp̄e p̄t exponi dupl'r primo vt idē est ꝙ in qualibet pte illi⁹ tp̄is excludendo in stans scd̄o in qualibet pte tp̄is ⁊ in quolibet illi⁹ icludēdo instan. tp̄is. isto scd̄o mō nec est de rigore sermōis nec cō muniter in vsu. quia cū dico mouet̄ in aliquo tp̄e puta i ali qua hora nō p̄t intelligi: nisi de qualibet parte illi⁹ q: verū est ꝙ data quacunqꝫ parte hore mobile mouetur: sed nullo mō p̄t exponi ꝙ moueat̄ in quolibet illi⁹ hore: accipiēdo ly quolibet ꝓ instanti: q: tūc sequeret̄ ꝙ in quodlibet instanti illi⁹ hore moueretur: qd̄ est ipossibile cū mot⁹ nō fiat in istā ti. Et hoc est qd̄ intendit ēt Ari. 5. phy. t. c. p̄mi vbi vult ꝙ illud qd̄ mouetur secundum se prio: intelligat̄ moueri ꝯm quālibet parteꝫ eius: accipiuntur ibi partes tm̄ diuisibiles nō aūt indiuisibiles pꝫ q: idiuisibile nō mouetur sup aliqd̄ spaciū: vt pꝫ p Ari. 6. physi. t. c. 7. Ista ēt expō ē ꝯtra phi losophū. 6. phy. t. c. 44. vbi vult ꝙ q̄cq̄d mouet̄ in aliq̄ tē pore prio: mouet̄ in quolibet illi⁹ tp̄is. i. in qualibet pte tp̄is illius: vt pꝫ ꝙ nullo mō p̄t exponi de instanti cū sit simpl'r i possibile aliqd̄ posse moueri in instanti: quod tamē seque retur si ille secundus modus esset verus ⁊ in vsu. ¶ Se cundo dicit iste ꝙ propō tho. est tm̄ vera grā materie nō au tē gratia forme cum non sit in omnibus vera ista. s. ꝓpō q̄e scens in aliquo toto tp̄e nō p̄t aliter se hr̄e in vltimo instan ti illius tp̄is: ⁊ dat instantiā iste contra illam ꝓpositionem quia sequitur homo est in aliqua hora ⁊ tm̄ nō sequitur ꝙ in vltimo instanti illi⁹ hore sit: ponēdo ꝙ in fine illius hore se quatur corruptio q: tunc daretur vltimum instans sui esse Quāuis hoc sit bene dictū forte tamen non est sic ad men tē tho. vbi ipse dicit. Naꝫ tho. in pria parte. q. 53. art. 3. sic dic̄ de rōne em̄ q̄etis est ꝙ q̄escēs non alit' se hēat nunc et prius. Et ideo in quolibet nunc tp̄is mēsurātis quietē q̄e scens est in eodē ⁊ in prio ⁊ in medio ⁊ in vltimo. Et parū infra: pꝫ ꝙ quiescere in toto tp̄e in aliquo puta in albedie est eē in illo in quolibet instanti illius tp̄is. Vñ nō est possi bile vt aliq̄d in toto tp̄e p̄cedente quiescat in vno termino ⁊ postea in vltimo instanti illi⁹ tp̄is sit in alio termino. hec tho. Ex qua lr̄a pꝫ expsse ꝙ illa ꝓpō ē vera apud tho. non tm̄ de materia sed ēt de forma nisi extorqueat̄ lr̄a. Et qd̄ di cit ēt iste expositor ad mentē tho. ꝙ si aliq̄d est tale in prio ri mensura non ē necessariū pseuerare tale i posteriori mēsu

Improba tio thom. Gaietani

Gaietanū ingeniose hic taxat.

ra si accipiat posteriorem mensuram pro vltimo instāti pōris mensure: hoc patet expresse esse cōtra positionē tho. dicentis quiescere in toto tpe in aliquo: puta ī albedine est eē in illo in quolibet instāti illius tpis. Si aūt accipit posteriorē mēsurā pro tpe mediate sequenti vltimū instans prioris mensure tūc propō est vera ad mentem tho. sed tunc propō est cōtra ipm exponētem: qꝛ ipse vult ꝙ non sit necesse quiescere in vltimo instanti prioris mensure: vt pꝫ ex dict̄ eius.

¶ Tertio dicit iste ad mentē tho. ꝙ via naturali nō est possibile ꝙ qescēs in aliquo toto tpe in vltimo instāti illius tēporis aliter se hēat: qꝛ oē factū eē ī rōne termini ad quē seu oīs terminꝰ precedit̄ fm cursum ab aliquo fieri: hoc dictū pōt hēre multiplicē sensuꝫ: primo ꝙ quiescēs sub aliqua forma puta per horā in vltimo instanti illius hore nō pōt esse sub forma apposita: ꝛ hic sensus est manifeste falsꝰ: pcipue tenēdo ēt fm eos ꝙ forma substātialis acquirat̄ in instāti: ꝛ silr ī instāti depdat̄: tūc sic materia exn̄s sub forma ligni qescit in aliquo toto tpe: ꝛ tū in vltimo instanti illiꝰ tpis nō quiescit sub illo: patet: quia in illo vltimo instāti fit sub forma ignis: nā in pmanētibꝰ dat̄ pmū istās sui nō eē: ꝛ sic ista est ꝟa ī vltīo istāti illiꝰ tpis materia ligni nō est sub forma ligni ꝛ sic desinit esse: pꝫ ḡ: ꝙ ēt fm cursum nature: ꝙ ī vltīo instāti illius tpis fit sub forma ignis. Scōs sensus pōt esse ꝙ qescēs sub aliqua forma substātiali est sub dispōībꝰ facientibꝰ ꝓ tali forma ī aliq̊ toto tpe puta ꝑ diē: ī vltīo istāti illius tpis nō pōt esse sub forma opposita: ꝛ hic sensus est verus: qꝛ ī vltīo istāti illiꝰ tpis nō depdūt̄ accidētia faciētia ꝓ tali forma: sed ī tpe īmediato ad instātiā qetis īcipit moueri depdēdo illa: sed tūc nihil est ad ꝓpositū: qꝛ sunt multa agētia pfecta naturalia q̄ statim inducūt formas in subiecto deposito: vt pꝫ de sole illumināte mediū: pono ēt ꝙ detur aliqd̄ subiectū vltimate dispositū ꝙ qeuerit ꝑ horā sub forma a: certū est ꝙ agēs dispositū ꝛ pn̄s si est vincens ipm subiectū: in vltimo instanti illius hore inducet formā oppositā ꝛ tunc subiectū in illo vltimo instanti non quiescit sub forma priori sed aliter se habebit. Preterea pono ꝙ intellectus puta angeli quiescat sub intellectione a. per horā certū est ꝙ in vltimo instanti illius hore erit sub alia intellectione. pꝫ scōm istū expositorem in prima parte summe. q. 10. arti. 1. vbi sic dicit: ille. s. operationes cum sint immediate sibi inuicem succedentes ꝛ instantanee secūdū se: quia quelibꝫ est tota simul. ꝛc. Nec oportet ipsum recurrere ad instātia temporis discreti quia tunc pono casuꝫ quod intellectio angeli mensuretur instanti tpis discreti: quod corrūdeat tempori nostro vnius hore: ꝛ post sit sub alia intellectiōe ī alio instāti tpis discreti: quero tunc aut illud scōm instans corrūdet vltimo instāti tpis nr̄i: ꝛ tūc habet̄ propositū aut corrūdet alij instātis immediato priori instāti tpis: ꝛ tunc vnū instans tpis nostri esset immediatū alteri instanti: qd̄ est cōtra phm̄. 6. physi. t. c. 4. aut corrūdet tempori immediate sequenti: ergo nō vr̄ talis opertio acquiri instātanee vt ipe dicit. Sequitur ergo quod ista propositio etiam scōm cursum nature: non sit vera. s. quiescens in aliquo toto tpe ī vltimo instanti illius tpis non potest aliter se habere.

¶ Vltimo loco: ostēdo ꝙ responsiones date ad instantias doct. minime euacuent illas. Et patet de prima rn̄sione de pane transubstātiato vbi dicit ipse quod est per miraculuꝫ hoc non videtur ad propositum: qꝛ saltem forma substātialis panis in vltīo instāti sue qetis potest desinere esse ꝑ ītroductionē alterius forme vt supra dixi: ꝛ sic ī vltimo īstanti quietis materia talis forme aliter se habebit: patet etiā ponēdo ꝙ materia panis quieuerit sub forma panis que det̄minet sibi aliquem gradum accidentis: certum est ꝙ in aliquo vltimo instanti quietis panis sub tali gradu poterit desinere esse: tenendo quod tantum sit ibi vnus gradus: accidentis de quo in quarto. d. 12. dico etiam quod hic non oportet se restringere ad miraculum cum Thom̄. absolute dicat quod quiescens in aliquo vno tempore in vltimo instanti illius temporis non potest aliter se habere: vt supra patuit. Et quod dicit post: quod transubstātiatio nullam habet quietē oppositā nisi abuti velimꝰ vocabulis cuꝫ nec motus ipsa sit. Patet hanc responsionem parū valere quia pono quod. a. qescat sub albedine per horam ꝛ in aliquo vltimo instanti deperdatur certum est quod. a. vt ē sub albedine ꝑ horam vere quiescit quia talis qes opponitur motui precedenti quo albedo successiue acquiri potuit in ipso. a. nec est necesse quod quies opponatur motui sequenti: sicut etiam dicimus quod mobile. a. quiescit in aliquo loco per horaꝫ: illa quies sumitur ꝓut opponitur motui pcedenti: non autem motui sequenti: ꝛ si aliquando possit sumi: vt opponitur motui sequenti: non tamen est simpliciter necesse: sic dico in proposito quod substantia panis dicitur quiescere sub accidentibus: vt quies opponitur motui precedenti quo illa accidentia acquiri potuerunt in ipso. a. et sic non est necesse quod opponatur alicui motui sequenti. Dico etiam: quod aliquid puta. a. potest dici vere quiescere in aliquo tempore: puta sub albedine que licet in instanti per casum corrumpatur: tamen est apta nata deperdi successiue ꝛ per motum: sic est in proposito: quamuis substantia panis in transubstantatione desinat esse in vltimo instāti quietis sub illis accidentibus: quia tamen illa accidentia nata sūt deperdi per motū: ideo substātia panis in aliquo toto tempore quiescebat sub illis accidentibus.

¶ Ad aliud de lumine cum primo dicit quod illuminatio est terminus motus localis: hoc patet manifeste falsum: qꝛ terminus motus localis est tantum ipsum vbi: vt patet. 5. physi. illuminatio vero siue lumen receptum in aere nō est aliquid vbi: vt patet. Et licet per motuꝫ localem solis quo fit presens aeri nostro: sequatur illuminatio aeris: non tamen talis illuminatio potest dici terminus motus localis per se: nec primo: nec non primo: patet: quia tale lumen immediate causatur a sole vel a luce in ipso medio. Et quod dicit ꝙ si sol crearetur de nouo ꝙ hoc esset miraculum certe hec est vna fuga ꝛ si aliquid fiat per miraculum: tamē ipo posito posset naturaliter agere: vt patet de ceco illuminato per miraculum qui postea naturaliter videt sic in proposito posito ꝙ aer quiescat sub tenebra per diem: ꝛ in vltimo instanti illius diei creetur sol: patet quod in illo instanti illuminabitur aer: ergo in illo vltimo īstāti aliter se habebit. Et quod dicit post quod aer non dicitur quiescere sub tenebra quia semper habet alium ꝛ alium respectum ad solē pro quanto sol continue magis ac magis sibi appropiquat et quia fit sub alio et alio respectu: ideo non quiescit sub tenebra. Hec responsio est nimis absona: et ab omni experientia aliena: quia tunc sequeretur: quod quiescens sub frigiditate puta per horam diceretur non quiescere: qꝛ continue mutat̄ sub alio ꝛ alio respectu puta si ignis sit distās per miliare ꝛ continue appropinquet frigido: tūc frigidū semper erit sub alio ꝛ alio respectu pro quanto ignis corruptiuus frigiditatis magis ac magis appropinquat ꝛ sic vere quiescens sub frigiditate nō quiesceret: nam tamdiu. a. quiescit sub albediē vt. 8. quamdiu habet albedinem vt. 8. ꝛ non dicitur non quiescere sub albedine per quemcūq3 nouum respectum sibi aduenientem. Sic dico in proposito ꝙ aer tamdiu quiescit sub tenebra quamdiu stat sub illa quāuis continuo aliter ꝛ aliter se habeat secūdum alium ꝛ aliū respectum ad solem appropinquantem. Et quod dicit iste ꝙ tenebra non radicatur in aliqua forma contraria lumini sed radicatur in relatione distantie ipsius aeris ad solem. hoc mirum videtur quia cum tenebra sit priuatio luminis: ꝛ priuatio sit in subiecto apto nato: si talis priuatio radicatur in tali relatione ergo talis relatio erit apta nata recipere lumen: sed talis relatio non fundatur nisi in aere vt distāte a lumine: ergo non posset esse ibi lumen nisi vt in distāte

¶ Et quod dicit ad vltimaꝫ instantiam doct. contra tho. ꝙ tunc angelus non posset moueri nec motu continuo: nec motu discreto patet ꝙ talis responsio nullomodo euacuet instantiam doc. vt patet diligēter intuenti illam. Et quod dicit iste qd̄ angelus pōt in vltimo instanti tpis alicuius eē in aliquo loco: qꝛ postq3 nusq3 fuit in vno īstanti sui tpis coexistenti vltimo instāti alicuius hore applicare se loco tūc eīn in tota hora nusq3 fuit: ꝛ in vltimo illius est hic. Quamuis hoc possit forte esse verum in se: tū est contra ipm ꝛ cōtra magistrum suum: Cōtra ipm patet: qꝛ ipe diceret quod qescens sub priuatione alicuius forme ꝑ horā in vltīo istāti illius hore non posset incipere eē sub tali forma: nec posset aliter se habere: ponēdo eīn ꝙ franciscus sit extra totū vniuersum: ꝛ per consequens nusq3 sit: ꝛ ibi quiescat ꝑ diē: haberet dicere ꝙ in vltimo instati illius diei nō posset se facere pn̄tē alicui loco circūscriptiuo: sed in tpe post illud vltimū instās. Sic in ꝓposito si ponatur angelū nusq3 esse ꝑ horā nō vr̄ fm eū ꝙ in vltimo instanti illius hore possit aliter se habere: cū nō sit maior rō de angelo quiescente in aliquo loco per horā: ꝛ de angelo quiescēte nusq3 per horaꝫ sicut nec de subiecto quiescente sub albedine per horam: qd̄ postea fit sub nigredine ꝛ de ipo qescēte ꝑ horā sub sola ꝑ-

Nō hanc distinctionem.

Po[...] posit[...] falsa[...] nam[...] min9 mo[...] tꝰ localis

Appens cōtradictio in dictis doc.

uatione nigredinis: q2 neutro modo in vltimo instāti illius quiet;
poterit aliter se hēre: ⁊ sic p3 improbatio huiusmodi noui exposi-
toris. ¶ Ultra p̄dicta adduco vnā instantiam cōtra vnū
dictū doc. quia ipse dixit ꝙ quiescens puta sub tenebra per
horā in vltimo instāti illius hore fit sub lumine: i hoc vr̄ sibi
ꝯtradicere: q2 supra in q.9. de motu angelorum vbi loquitur de
motibus concurrētibus dicit xp̄s se ꝙ quiescens sub calore
puta p horā: quiescit i vltimo istāti illius hore: ita ꝙ datur vl
timū instās imutatiōis siue quietis: vt ibi exposui: ⁊ tñ i hoc
vr̄ doc. improbare tho. ¶ Dico ꝙ nō est simile q2 doc. ibi
vult ꝙ in corruptiōe forme substantialis q̄ corrūpitur in in
stāti. ꝙ non datur vltimū instās sue quietis: q2 tunc hec esset
vera forma sbālis in vltimo istāti est ⁊ imediate post hoc ñ
erit tunc q̄ro aut i instāti immediato non erit. ⁊ tunc istans
esset immediatum instanti: aut in tempore immediato ad il
lud instans non erit: ⁊ tunc sequūtur duo incōuenientia. pri
mum ꝙ corrumperetur talis forma in tēpore. Secūdum ꝙ
forma opposita nō itroduceretur i istanti: diceretur ergo ꝙ in
vltimo istāti desineret eē: ⁊ in eodē quo desinit esse alia itro
ducitur. Thomas vero dicit ꝙ quiescens in aliquo tempo
re quiescit in vltimo instanti illius temporis ⁊ quod addu-
citur ꝺ doct. de motibus concurrentibus. Dico quod aliud
est propositionem esse vniuersaliter veram: ⁊ aliud tantū
particulariter. si tho. itelligat vniuersaliter quod quiescēs
in aliquo toto tempore: de necessitate quiescit in vltimo in
stanti illius temporis ē vniuersaliter falsa vt supra patuit
per multas instantias. si vero intelligat ipsam esse veraz in
motu alterationis ⁊ augmentationis ⁊ huiusmodi proposi
tio poterit esse vera: quia tales forme non possunt haberi
nisi per motū ⁊ sic quiescēs sub caliditate per horan in vlti-
mo instanti illius hore quiescit: ⁊ post illud instans in tēpo
re immediato incipit moueri ad frigiditatem: non .n. in vlti
mo instanti illius hore potest moueri ad frigiditatē q2 tūc
motus fieret in instanti: sed tñ in tpe immediato ⁊ sic intel
ligit doc. ꝙ vbi cōcurrunt duo motus. s. itēsiōis ⁊ remissio-
nis ꝙ quiescēs sub forma remittēda i aliq̊ toto tpe necō q̇-
escit i vltio istāti illius tpis ⁊ hoc ꝓlixe expositū ē sup. q.9.

Ibi dico ergo ad qōnez quod q2 pluralitas non est ponenda sine ⁊c. Hic doc. ꝓbat ꝙ nō
est necesse ponere tempus discretum vel instans temporis
discreti mensurans motū localē angeli quia ita eque bñ po
test saluari talis mensura per tēpus cōtinuum in cōi. sicut
.n. oportet eos dicere ꝙ si transeat in instanti. non pōt ime
diate habere aliū trāsitū ita quod si angelus instātanee trā
sit ad vnū locū: non pōt postea imediate ⁊ instātance tran-
sire ad alium locū: ita potest poni si transeat instantance: in
instāti temporis continui: ita ꝙ licet post illud instās possit
hēre motuz continuum in tpe habit: onon tñ potest habere
transitum instantaneum imediatū non ergo est incōueniēs
ponere angelum inquantum participat conditionez corpo
ralem. i. q̄ potest esse eiusdem rōnis aliquomodo in ipso: et
ēt in corpore ꝙ ēt participet mensuraz corporis aliquomo
do: inquantum autem mouetur localiter participat vbi ꝙ est
cōditio ⁊ passio corporalis aliquo modo eiusdē rōnis i ip-
so ⁊ in corpore: quia sicut corpus acquirit vbi motu cōtinuo
ita ⁊ āgelus vt supra patuit in .9. q. ⁊ sicut corpus fit pñs
p motū tali spacio ita ⁊ āgelus. licet in hoc differant q2 cor-
pus ē in loco circūscriptiue: āgelus vero tñ diffinitiue cum er
go illi motus sint similes ⁊ quasi eiusdez rationis sequitur qꝺ
sicut motus localis corporis mēsuratur tempore cōi: ita ⁊ mo
tus localis āgeli. ¶ Ibi. Et si obijcias ꝙ āgelus potest moue-
ri stāte celo ergo nō oportet motū eius esse i tempore ꝯmuni
siue mēsurari tpe cōi. qꝺ tēpus cōe est primo mēsura motus
p̄mi mobilis. ¶ Ibi rñdeo ita stāte celo poterit petrus post.
resurrectionē ābulare ⁊c. Nota i ista lr̄a singulare dictū. s.
ꝙ tp̄s nostrū ē duplex ⁊ est illud ꝙ mēsurat motū primi mo
bilis: quia motus est causa temporis vt patet. 4. physi. t.c
99. ⁊. 109. Et tempus potentiale et est illud quod mensu-
ret quietem primi mobilis: quia dicimus quod quando q̇-
escit puta per imaginationem nostram per horam. si motū
fuisset per illam horam tantum motum perfecisset: ⁊ q2 tā
tus motus actualis mensuratur tanto tempore actuali. iō
dicimus quod tempus potentiale mensurat quietez: ⁊ sicut
alias visuz est quod motus vniuersalis siue primi mobilis
est quodammodo mensura omnium motuum particulariū
ita tempus mensurans illum motum erit mensura extrinse
ca motuum particularium sed intrinseca motus vniuersa-
lis sic dico de tempore potentiali ꝙ erit mensura itrinseca
quietis primi mobilis modo preexposito et extrinseca mo
tus ⁊ quietis particularis. ¶ Ibi. Hoc ergo supposito ꝙ
non est necesse pro motu angeli ponere aliam mensuram a
tempore communi cum queritur vtrum possit mutare vel
moueri in instanti puta an possit mouere lapidem vel mu-
tare in instanti: vel possit ipse moueri in instanti. Re-
spondit doc. quod talis mutatio potest dupliciter intelligi
vel quod includat totam realitatem motus: vel quod p̄cise
includat realitatem termini motus. Exemplum primi si. a
ab vbi. b. moueatur vsq3 ad vbi. c. inter que deo vbi sint mil
le vbi sic ꝙ possit instantanee moueri. a. b. ad. c. ita ꝙ habe-
at omnia ille vbi inter media. Exemplum secūdi. puta ꝙ. a.
b. imediate fiat i. c. non transeundo vbi intermedia siue nō
simul habendo illa: p̄mo modo cōtradicendo secūdo opinio
ni nō video qualiter āgelus virtute naturali possit moueri
in instanti. quia nō videtur ꝙ virtute sua naturali possit ha
bere plura vbi equalia. Sed secundo modo nō videtur icō
ueniens: q2 ꝙ terminus motus non statim inducatur hoc ē
ex imperfectione virtutis ipsius mouētis que imperfectio
non est attribuenda angelo nisi aliqua necessitas appare-
ret. quia dignificanda est natura q̄tum apparētia p̄mittūt

Tp̄s nostrū ē duplex.

Nunc respondendum est ad argumen

tū p̄ncipale: ⁊ arguit sic Doc. ꝓbando ꝙ āgelus nō possit
moueri i instāti: q2 tunc maior virtus pōt moueri i minori
q̄3 in istāti: p̄batio ꝯseq̄ntie. ita .n. arguitur phūs. 6. physi. ꝙ
si maior virtus mouet in tpe ⁊ maxima virtus mouet in in-
stāti. Nā. t.c.29. sic habetur. Qꝺ āt nihil i ipso nunc mo-
uetur ex his manifestum est: si namq3 ē: cōtingit ⁊ velocius
moueri in ipso nunc ⁊ tardius. sit ipsū nūc in quo .n. moue-
tur aūt velocius i ipso per. a. ⁊. b. ergo tardius i ipso tardi
us in ipso per minorem quod sit. a. b. mouetur vt per. a. g.
qm̄ autez tardius in toto ipso nunc mouebatur per. a. g. ve
locius in minori quam hoc mouebitur quare diuiditur ip-
sum nunc. hec ille: hoc idem arguit Ari. t.c.90.
¶ Ad hoc argumentum respondet Doc. Et quia ista litte
re est satis obscura vt clarius intelligatur notanda sunt ali
qua. ¶ Primo p̄mittendo vnū argumētū quecūq3 virtus
pōt mouere. a. in aliqua mensura diuisibili puta i hora ma-
ior vnitas potest mouere in minore mensura: sed angelus ꝑ
te potest mouere seip̄m: vel aliq̇d aliꝺ in istāti ergo maior vir
tus puta infinita poterit mouere in minori mensura: q̄3 sit
mensura instātis. cōsequens est contra Ari. vbi supra
¶ Secūdo nota ꝙ maior propositio est vera ex natura rei
⁊ seq̄tur ex illa maiori ꝙ si potest aliqua virtus mouere i aliq̄
mensura diuisibili. ꝙ maxima virtus poterit mouere in mini
ma mēsura indiuisibili. s. i instāti: ista āt ꝓpositio aliqua vir
tus pōt mouere in istāti nō est vera ex natura rei: sed tñ ex
suppositione. s. supposito ꝙ motus posset fieri i istāti cū tñ
fiat i tpe vt p3. Dicit ergo Doc. ꝙ si maior virtus mouet i tpe er-
go maxia mouet i istanti ꝙ ista cōseq̄ntia est vera. supposito
ꝙ motus possit fieri i instāti. maior ergo primi sylogismi ē vera
ex natura rei: ⁊ si addatur ista minor illi maiori. S3 virtus an-
geli pōt mouere i istāti: ista minor est vera ex suppositiōe ergo
virtus ifinita posset mouere i minori mēsura q̄3 i istātia. ꝯclu-
sio falsa. Dico ꝙ ñ est mirū ꝙ seq̄tur cōclusio falsa ex minori
simpliciter falsa. ⁊ hoc est ꝙ dicit doc. Cōseq̄ntia Ari. ē ista
si maior virtus mouet i tpe ergo maxia mouet in instati. ¶ Seq̄
tur ibi. in antecedente: puta Ari. includitur mensuram esse
diuisibilem per hoc quod ponitur in eo supple antecedente
Sequitur in quacunque autez mensura diuisibili potest ali
qua virtus aliquid facere: maior pōt facere in minori et sic
bñ sequitur ꝙ maxia virtus poterit facere i istāti: ꝙ instās ē mi
nima mensura: ⁊ hoc q2 mēsura i añte est diuisibilis sp seq̄-
tur ꝙ maior virtus poterit facere i minori mēsura: ⁊ maxia in
indiuisibili.
¶ Sequitur sed in isto antecedente angelus mutatur in
indiuisibili nō icluditur esse diuisibile: quia si arguatur sic
virtus vt. 8. potest mutari in instanti ergo maior virtus po
test mutari in minori mensura: non sequitur: quia mensura
in antecedente est omnino indiuisibilis
¶ Sequitur ibi. Hec igitur ꝯseq̄ntia mouetur in instāti. igi
tur aliquid potest moueri in minori tenet non tantum ex ꝓ
positionibus veris ⁊ ex natura rei: sed ex aliqua falsa que
includitur in illo antecedente: ⁊ declarat doc. maiorem in-
clusum in ista consequentia. si aliqua virtus mouet in in-
stanti. ergo maior potest moueri in minori ⁊ hec consequē-
tia tenet i virtute huius maioris vere ex natura rei. scilicet

quicquid cãt aliqua virtus in mensura diuisibili maior virtus potest cãre in mensura minori. Sed minor que erit ibi sumenda sub illa maiori vera non est vera ex natura rei sꝫ tm̃ ex ypotesi. ista. s. ꝙ motus est in istanti. sed ex ista minore falsa. s. sed angelus mouet in instanti. sequitur ista conclusio falsa: ergo maior virtus mouet in minori ꝙ̃ ĩ instanti.

¶ Sequitur ibi. si aũt dicatur angelum mutari in instãti. Dicit Doc. hic. si loquamur modo de mutatione que fit in instãti: ⁊ non de motu q̇ fit in tempore ⁊ arguatur sic angelus mutat aliquid in instanti. ergo maior virtus mutat ĩ minori mensura: Dicit Doct. infra ibi minor que ibi erit sumẽda sub maiori illa vera illa maior est illa que est posita ĩ pͥncipio sylogismi. Sequitur nõ erit vera ex natura rei nec ex ypotesi. nam sub illa maiori possem facere duas maiores pͥmo istam: sed angelus mouet in instãti que est vera tantum ex ypotesi. ⁊ tunc sequitur ꝙ sicut motus est diuisibilis ita mensura illa instantanea est diuisibilis: quia mensura ⁊ mẽsuratum sũt vnigenea. ⁊ ideo bñ sequitur ista conclusio falsa ergo ĩfinita vᵗ᷒ potest mouere ĩ minore ꝙ̃ ĩ instanti: Secunda minor est ista: sed angelus põt mutare aliquid in istãti. ita ꝙ sit ibi tm̃ mutatio indiuisibilis, quia in maiori accipitur mensura diuisibilis in minori ẽt accipitur diuisibilis. ⁊ hec minor est falsa ex natura rei. s. mutatio mensuretur in stan. diuisibili: ⁊ etiã ex ypotesi. quia non supponitur mutationem mensurari mensura diuisibili ⁊ sic non seq̃tur conclusio vera: nec ex natura nec ex ypotesi. s. ergo virtus infinita p̃t aliud mutare mutatione proprie dicta in minori mẽsura ꝙ̃ in instanti. ¶ Sequitur. Et ex hoc patꝫ ꝙ multe cõsequentie enthimematice: vt ista cõseq̄ntia aliq̇d mouet in ĩstãti. ergo maior virtus mouet ĩ minori: tenentur nõ p̃cise virtute alicuius vere subintellecte puta istius quicq̇d mouet aliqua virtus in mensura diuisibili maior virtus potest mouere in maiori. Sed quandoqꝫ virtute alicui᷒ false subintellecte: puta istius: sed angelus mouet aliquod in ĩstanti. ergo maior virtus in minori mensura. Sequitur dum tamẽ ĩcludatur in illo antecedente supple illa minor. nam in isto antecedente. quicq̇d põt mouere aliqua virtus in mensura diuisibili: maior virtus põt mouere in minore: includitur ꝙ motus possit fieri in ĩstãti que est minor: ⁊ patet: quia si maior virtus in minori mensura põt mouere: maxima poterit mouere in instanti. Et ideo nota que dicit doc. in pͥmo. d. 2. q. 1. glosando dictum Ari. 8. phy. ꝙ si esset virtus infinita moueret in non tempore: quia maior virtus mouet in minori tempore: ergo infinita mouebit in non tempore. vide ibi.

Questio Duodecima

Duodecimo siue vltimo querit doct. Angelus possit moueri ab extremo in extremuꝫ non transeundo per medium: puta an possit moueri ab extremo vnius spacij puta vnius miliarꝫ ad vltimum extremuꝫ illius spacij non transeundo per vbi intermedia. ¶ Ibi. Hic dicunt q̇daꝫ Hic Doc. recitat opi. tho. in prima parte questione. 53. articulo secundo ⁊ quoli. primo articulo. 5. Et gulielmi var. in secũdo distĩctiõe scd̃a Dicit. n. Thomas ꝙ extrema p̄nt ĩtelligi aut duo vbi distantia inter que est aliq̇d mediũ q̇d nihil est extrẽorũ aut duo vbi ĩmediata ĩter que sunt media quorũ q̇libet ẽ aliq̇ extremorũ vult dicere quod sunt aliqua duo vbi ĩter q̄ nõ est mediũ eiusdẽ rõnis ⁊ dñr vbi discõtinua: alia dñr duo vbi ĩmediata non ꝙ vnũ sit ĩmediatum alteri: q᷑ tunc inter illa nõ caderet mediũ: sed ex hoc dñr ĩmediata: quia mediũ cadẽs inter illa ẽ eiusdẽ rõnis cũ illis ⁊ aliq̇ vtriusqꝫ extremi. vt supra patuit di. p̄sti. q. 9. de illis vbi cõicantibus ad inuicem qua sic se habent quod semper medium ẽ ps vtriusqꝫ extremi hoc posito ꝙ a doc. nõ ĩprobatur: sꝫ magis vt verꝫ acceptat᷑. ponit doc. aliq̄s cõclusiões quarꝫ pͥma est ibi. Dico ꝙ ñ potest trãsire ꝯtinue ab vno extrẽo ĩ extremũ. Cõclusio ẽ talis ꝙ loq̄ndo de motu cõtinuo angeli ⁊ de medio ĩter extrẽa ꝙ ẽ aliquod vtriusqꝫ extremi: non potest ãgelus motu cõtinuo transire ab extremo in extremum nisi prius transeat per medium. Exempli gratia quod angelus transeat a prima regiõe aeris ad scd̃aꝫ motu ꝯtinuo: ⁊ ꝙ fiat ĩ extrẽo ñ trãseũdo loca ĩtermedia ñ vr̃ possibile ⁊ rõ assignat᷑ q᷑ tale medium est ratio continuitatis inter media trãsita: sicut apparet ex diffinitione medij. 10. meth. t. c. 22. vbi sic h̄ẽtur media. n. hec dicimus in quecũqꝫ p̄mutari prius est necesse ꝙ p̄mutatur vt ab ypate in neten nisi transit per minimã rationẽ prius veniat ad medios sonos. Et in coloribus si veniet ex albo in nigrum prius veniet ad puniceum ⁊ plumbeũ quã ad nigrũ. hec ille: ex quo patꝫ. ꝙ ĩ motu locali spatium medium inter duo extrema est ratio cõtinuitatis ipsius motus. Si. n. motus esset ab extremo in extremuꝫ non transeundo per medium. nũqꝫ talis motus esset continuus cum dicat Aristo. 6. physi. t. c. 4 eiusdẽ rationis est motũ magnitudinem ⁊ tp̃s componi ⁊c. patet ẽt ratione quia motus cõtinuus semper h̄ẽt nouum prius: ⁊ nouum posteri᷒ quod prius ⁊ posterius semper est in priori magnitudĩe. sicut ẽt dicimus ꝙ in tp̄e continuo est prius ⁊ posterius sumpta ex priori posteriori ĩ motu vt pꝫ p phm̃. 4. phy. t. c. 99 ⁊. 109. oporteret angelum transire per medium loquendo de medio: secundo mõ ⁊ de motu continuo si debeat peruenire ad aliud extremum. ¶ Secunda conclusio est ibi. Similiter vr̃ ẽt loquẽdũ de motu cõtinuo ⁊ de medio alio modo dicto. ⁊ est hec loquendo de motu locali angeli cõtinue ⁊ de medio inter extrema quod nihil ẽ extremorũ impossibile est angelum transire ab vno extremo ad aliud extremũ non trãseundo p tale mediũ: patet quia si moue᷑ cõtinue ñ ẽ totaliter ĩ altero patet p Ari. in. 6. physi. t. c. 87. vbi vult ꝙ omne ꝙ mouetur partim est in t̃mino a quo: ⁊ partim in t̃mino ad quẽ. Si ergo angelus mouetur ꝯtinue. ergo erit vel partim ĩ termĩo a quo ⁊ partim in termino ad quẽ vel ĩ medio inter terminum a quo ⁊ terminũ ad quem: non primo mõ. s. ꝙ sit partim in vno extremo ⁊ partim in alio: ⁊ ꝙ nullo mõ sit in medio ĩter talia extrema: quia tũc esset ĩ duobus locis discontinuis. patet quia illa loca ĩter que ẽ medium quod nihil est illorum locorum dicuntur discontinua hoc autem non videtur sibi posse competere ꝙ simul fit in illis duobus locis discontinuis: ⁊ nullo modo ĩ medio int᷑ illa: sic quod moueatur ab vno loco ad alium motu continuo loquendo tamen de virtute naturali competente angelo.

¶ Tertia conclusio est ibi. Si autem loquamur de motu ĩdiuisibili. Et est hec: quod loquendo de medio quod est aliquid extremorum ⁊ de motu indiuisibili. siue mutatione. ãgelus virtute naturali potest mutari de vno extremo ad aliud non transeundo p medium. puta si sit ĩ vno extremo spacij vnius miliaris in ĩstãti. potest se facere in vno extremo eiusdem spacij nullomodo transeundo p spaciuꝫ intermedium. Et addit doct. ꝙ hoc est necesse quia si transiret p tale mediũ continue transiret ⁊ non instantanee: patet: q᷑ cõtinue transiret aliã ⁊ aliam partem spacij ⁊ sic esset sẽper sub alio ⁊ alio priori ⁊ posteriori: ⁊ sub alio ⁊ alio mutato esse: que mutata esse cõtinuat motũ. mõ ẽ ĩpossibile esse sub alio ⁊ alio mutato esse: q̄n sit sub motu cõtinuo cũ inter q̄cunqꝫ duo mutata esse semp cadat motus medi᷒ sicut ĩter duo instã. tempus medium. ¶ Quarta conclusio est ista: ꝙ loq̄ndo de extremis distãtibus ⁊ discõtinuis ⁊ de tota realitate mot᷒ q̄ est ab extremo in extremũ ĩcludẽdo medium quod nihil est extremorum. impossibile ẽ angelum virtute sua naturali indiuisibiliter moueri ab extremo ĩ extremũ siue impossibile est ipsum in instãti. transire ab vno extremo ad aliud extremum. ⁊ hec conclusio est ibi. Sed de extremis distantibus habentibus medium distinctum ab extremis est dubitatio ⁊c. ¶ Quinta cõclusio est ibi. Sed nunquid potest facere se in extremo distante mutatione precise includẽte realitatem termini motus ⁊c. ⁊ est ista vr̃ non esse possibile angm̃ transire instantanee ab vno extremo aliud extremum loquendo de extremis discontinuis non includendo realitatẽ motus natus fieri sup medio quod nihil est extremo ⁊ vult dice᷑ posito quod angelus p horaꝫ quieuerit in vno loco in vltimo instanti illius hore an possit se facere in alio loco discõtinuo priori loco dicit q̇d vr̃ hoc non esse possibile ⁊ rõnẽ assignat ibi. q᷑ ordo p̄fix᷒ a supiori agẽte vr̃ esse necessari᷒ cuicũqꝫ agenti inferiori q̄n h̄ẽt actionez p̃cise circa talia ordinata cũ ergo a deo sit p̄fixus ordo ptium pͥncipalium vniuersi cuilibet agẽti creato ⁊ virtuti create vr̃ iste ordo esse necessarius q̄n debet agere circa ista quorũ est talis ordo: q̄n ergo angelus mouet se p corpora quoruꝫ est talis ordo non potest absque omni ordine de quocunqꝫ vbi facere se in quocunque vbi immediate tunc enim nulla distantia videretur ĩpedire actionẽ ei᷒. ¶ Ibi. Et si obij

cias. Hic Doc. dicit contra se: q2 prius dixit ꝙ loquēdo de motu indiuisibili angeli ⁊ de medio qđ est aliquid extremorum pōt in instanti transire ab vno extremo ad aliud non transeūdo per medium: ⁊ hic dicit ꝙ loquēdo de extremis discontinuis nō pōt in instanti transire ab extremo in extremū. Dicit Doct. ꝙ primū cōcludit bñ de medijs q̄ sunt aliq̄d extremoꝝ: q2 ptranseundo ab vno vbi immediate ad aliđ vbi in instanti hꝫ oīa ista vbi. s. intermedia ordine quodam nature: inter q̄ est ordo potētialis ex natura rei: sic ꝙ in aliquo priori nature acquirit vnum vbi: ⁊ ī alio posteriori nature acquirit aliud: ⁊ sic successiue vsq3 ad vltimū vbi ⁊ non opꝫ qđ hēat illa vbi ordine durationis: suppłe ꝙ prius tpe fiat in vno vbi intermedio ⁊ posteri⁹ tpe fiat in alio vbi intermedio. Et ex hoc cōcedit doc. ꝙ loquendo de motu indiuisibili angelo: ⁊ de medio qđ est aliq̄d extremoꝝ nō pt in instanti moueri ab vno extremo ad aliud nisi transeūdo ꝑ mediū ⁊ tñ supra dixit ꝙ pōt sic transire nō transeūdo ꝑ mediū: dico ꝙ hic nō est cōtradictio: q2 in prīo intelligit ꝙ nō pōt eē in instanti ab vno extremo ad aliud transeundo ꝑ mediū ordine durationis: sit ꝙ ptranseat mediū in tpe vt supra dixi in prima cōclusione: hic aūt vult ꝙ possit trāsire in instanti tpis ab extremo in extremū: transeūdo tñ mediū qđ est aliq̄d extremoꝝ ordine tñ nature quia cum in instanti temporis stat ordo durationis nature: vt supra patuit in isto scđo. d. 1. q. 1. Sꝫ cū instāti tpis nō stat ordo duratiōis q2 tunc sequeret̄ ꝙ in eodē instanti tpis posset eē pri⁹ ⁊ posteri⁹ duratione. Sꝫ si angelus transiret a distanti ī distās/ siue ab vno extremo discōtinuo ad aliud absq3 oī ordie vꝫ nature ⁊ duratiōis: tūc nec ordine nā ē nec duratiōis hēret illa quoꝝ est ordo naturalis. circa q̄ tñ opat̄ ꝑsupponēs necessario ordinē eoꝝ. Sꝫ hic occurrit difficultas an angel⁹ loquendo de extremis discontinuis possit transire ab vno extremo ad aliud instans. sic ꝙ habeat oēs partes medij: in eodē instanti: sed ordine nature licet non ordine tēporis. Dico ꝙ forte nulluꝫ esset inconueniēs: nisi forte diceret̄ ꝙ ptes illius medij nō sunt nate acq̄ri auctoritate creata sine ordine duratiōis tpis. Si eñ nate essent acq̄ri ī istāti sꝫ ordine nature: tunc nulla distantia videretur posse impedire actionem angeli.

Occurrit difficultas

Ad argumenta principalia.

Nūc Doct. soluit principalia argumenta. ⁊ primo arguit sic ꝓbando ꝙ angel⁹ possit moueri ab extremo in extremum nō transeundo ꝑ mediū: quia aut angel⁹ est in loco ꝑ opationē: ⁊ sic pt opari ī vno extremo nō opando ī medio. aut saltē pt velle eē in extremo non volendo eē in medio sicut pōt intelligere extremū nō itelligendo medium. ❡ Rñdet doct. dicens. ꝙ malus angelus pōt inordinate velle: ⁊ tñ ex hoc nō sequit̄ ꝙ possit illđ qđ sic inordinate vult: sed bon⁹ angelus ordinate vult stati eē in aliquo vbi. nō tñ vult ꝙ potentia ꝓpria sit ibi: q2 hoc eēt inordinate velle: si talis potentia sibi nō cōueniat: sed vult ꝙ potentia dei statim sit ibi: ⁊ verisimile est ꝙ deus condescendat volūtati ei⁹: si talis sit vt faciat eū in tali vbi: nūq3 aūt potētia ꝓpria alicubi eē nisi eomō q̊ ꝯuenit sue potētie. ❡ Scđo principaliter arguit doc. si corpus xp̄i ꝑus exñs in celo empireo in īstāti ē in altari ⁊ tñ non transit mediū: ḡ a fortiori āgelus: q2 corp⁹ magis vr̄ seq̄ leges loci q̄3 sp̄s ❡ Ad scđm đt doc. ꝙ corp⁹ xp̄i potētia īfinita sit pñs ī altari: vt patebit in. 4. d. 10. ⁊ talis potentia infinita qđcūq3 mediū inter extrema pt hr̄e ꝓ non medio: ⁊ ordinē ꝓ nō ordine: q2 est supra illū ordinē ꝑfigens illū: ⁊ nō hñs illū pro ꝑfixo: non sic virtus angeli limitata. Ex isto apparet ad illud de sensu ⁊ sēsato. Hic Doc. soluit vnā auctoritatē phi de sensu ⁊ sensato positā prius: in pñti di. q. 9. in argumentis principalib⁹: ibi exp̄ssius hoc dicit ī scđa dubitatiōe de sen. ⁊ sensa. vbi vult ꝙ nō opꝫ ꝙ silr̄ sit in alteratiōe ⁊ latione ꝯtingit inq̄t phūs aliq̄d simul totū alterari: ⁊ non dimidiū ꝑus: velut aquā simul totā coagulari attñ si fuerit multū qđ calefit aut coagulat̄ habitū ab habito patit̄ ꝑmū aūt ab ipso faciente transmutari ⁊ simul alterari ⁊ subito ē necesse: hec ille: hāc auctoritatē soluendā dimisit ibi doc. licet hic soluatur. Et soluendo hanc auctoritatē dicit ꝙ qñ aliq̄d agēs respicit totū passum tanq3 terminū indiuisibilem puta sic optīe dispositū ac si esset vnū īdiuisibile: ⁊ silr̄ formā ꝯm vltimū gradū ⁊c. ⁊ pono casuꝫ ꝙ sit lignū pedale optime dispositū: ⁊ sit calefactio vt. 8. si est aliqđ agēs tāte ꝟtutis ꝙ hēat ī ꝟtute sua posse simul ꝑducere totā simul caliditatem: ⁊ ꝙ non hēat necesse prius duratiōe informare vnā partē ligni q̄3 aliā. Dico tūc ꝙ illđ pōt alterare ip̄m totū sicut si eēt aliqđ indiuisibile sibi ꝑfecte pñs: ⁊ vn⁹ grad⁹ caliditatis ꝑfect⁹ ī ꝟtute sua tunc in instāti posset alterare illud: sic dico ꝙ qñ hēt lignū pedale: ⁊ caliditatē vt. 8. vt supra dixi. tūc respicē vtrū q3 vt indiuisibile ⁊ sic tñ illđ passū mutaretur mutatione indiuisibili ⁊ instātanea. s. ad talē formā: pꝫ: q2 tota illa caliditas ītroducit̄ ī istāti. ❡ Seq̄tur vł forte plures hīte aut ordīe duratiōis aut nature: sicut ipe đt ibi: ꝙ si magnū fuerit habitū ab habito patitur: q2 ponito ꝙ detur aer vel aqua bipedalis: tūc habitū ab habito pt intelligi duplr̄ alterari: ita ꝙ agens introducens siue calefaciens intense vnā partē aq̄: ⁊ si ille calor in illa pte est tāte ꝟtutis quante agens ꝑus ad calefaciendū: tūc illa pars sic calefacta stati calefacit aliā: ⁊ si agens pt simul calefacere totū ordine tñ quodā. sic illa ps ī istāti calefacit aliaꝫ: ⁊ si illa alia est tante ꝟtutis quāte ꝑma in eodē instanti durationis calefacit aliā: ⁊ sic de alijs ptib⁹. Et tñ ibi ordo nature: ita ꝙ vna pri⁹ natura calefacit ⁊ alia posteri⁹: si auteꝫ pria pars calefacta ē minoris ꝟtutis q̄3 agēs calefaciens illā partē in instanti: tūc illa pars calefacit aliā nō in īstanti sed in tpe: ⁊ sic de alijs. ❡ Sequitur ibi dicit ḡ ibi phūs ꝙ non ē ita in multiplicatione soni sicut in luīe. nā multiplicatio soni ex quo fit ꝑ motū localē puta ꝑ aerē deferentē: vt pꝫ scđo de aīa de necessitate erit successiua: ⁊ in tpe cū mot⁹ localis sꝑ fiat in tpe: sed non est sic in multiplicatione luīs: q2 totus aer puta in emisperio nr̄o pōt in instāti illuminari: cū in aere nulla sit dispō cōtraria: ⁊ sic simlr̄ pōt totus alterari: est tñ ibi ordo nature: q2 ps ꝓpinquior soli illuminabit̄. ❡ Seq̄tur sed tñ nunq3 ē. i. prima mutatio vt puta qñ lignū alteratur ītpe ⁊ ꝑ motū: ita ꝙ successiue alteratur nō pōt eē ibi prima mutatio: pꝫ q2 añ oīne mutatū: ē aliq̄d moueri: vt pꝫ ꝑ phm̄. 6. phy. t. c. 52. ❡ Sequitur sicut nec in loco: vt puta qñ aliqđ corpus mouet̄ sup spaciū bipedale in tali motu locali nō pōt dari ꝑma mutatio: ⁊ assignat rationē ibi: q2 vbi ē mutatio ⁊c. Nā duplex ē mutatio instantanea quedā nullomō instās motū ⁊ est illa qua tota forma simul acq̄rit̄ in instanti: mutatio aūt initiās motum est illa que fit in motu successiuo: ⁊ semꝑ est inter duas ptes mot⁹: ita ꝙ est finis vni⁹ ptis ⁊ ꝑmū alteri⁹: nō eñ est dāda aliqua pria mutatio initiās simplr̄ motū ita ꝙ añ illā nō detur pars mot⁹ prior: vt supra patuit. 6. physi. ❡ Seq̄tur ibi nec ēt vniuersalr̄. Hic dicit doc. ꝙ nec etiā dat̄ pria mutatio vbi mot⁹ sequit̄: si ē dare īmutationē q̄ est termin⁹ q̄etis ꝑcedentis. i. ꝙ ēt loquendo de motu sequenti īmutationē quietis precedentis: nō est dare primā mutationē illius motus: vt supra patuit in. 9. quest. exemplum ponendo qđ pedale q̄escat sub calore ꝑ horā: ⁊ in vltimo instāti illi⁹ ⁊ in tpe īmediato īcipiat moueri: puta motu remissionis respectu talis mot⁹ seq̄ntis vltimū instās illi⁹ q̄etis nō dat̄ pria mutatio. Sequit̄ ibi vbi aūt q̄etē ⁊c. dicit doc. ꝙ qñ agēs post quietē mutat aliqđ nō datur vltimū instās illi⁹ q̄etis. Exēplū ponendo ꝙ quantū sit sub calore vt ꝑ horā ⁊ ꝙ agēs in instāti mutet ip̄m q̄3tū a calore illo in frigidū vt certū est ꝙ non datur vltimū instās q̄etis sub calore.

Mutatio istātanea duplex.

❡ Distinctionis tertie. Questio prima.

Trum materialis substantia ex se: siue ex natura sua sit indiuidua vel singularis. Titulus. q. sic debet intelligi an substātia materialis s. phisicalis substantia in quocūq3 istāti ēt nature de necessitate includat singularitatē ita ꝙ sit impossibile ꝓ aliquo istāti intelligere talē substantiā nō coītellecta eius singularitate vel sic an talis substantia ī aliquo priori nature ꝑter oēm operationem intellectus collatiuam possit intelligi siue concipi talis substantia sic ꝙ istali ꝯceptu nō icludat̄ rō singl'aritatis ⁊ sic pꝫ titul⁹ q̄ōnis

Hic dicitur. hic Doc. recitat opinionē fratris ade in prīo. d. 33. q. 8. artic. 1. q̄ opinio dicit in snīa ꝙ substantia materialis ꝑter opationē intellectus ex natura rei sic de necessitate est singularis ꝙ non potest concipi in aliquo priori nature non concepta ei⁹ singularitate: quam conclusionem probat per simile que probatio pꝫ ī littera. ❡ Ibi. Contra illud arguitur sic. Hic doc.

arguit cõtra opi.adc. Et ista rõne deducit ad hoc inconue
Declaratio littere Docto. niens q tũc idẽ obiectũ itelligeret sub rõne opposita sue rõ
ni: ⁊ vt clarius itelligat ista rõ aliqua p̄mitto: p̄rio qd quã
do aliq̄s modus puta modus singularitatis vl' vniuersali=
tatis ẽ cõpossibilis alicui nature: nã illa p̄t intelligi sub ta=
li mõ: sicut cũ intelligo naturã frãcisci sub mõ singularita=
tis: q2 singularitas est mod⁹ cõpossibilis sibi: si vero modus
ẽ incõpossibilis: nõ potest vere intelligi sub illo mõ tanq̄ si=
bi cõuenienti: vt intelligendo singularẽ sub mõ vniuersali.
Secundo p̄mitto q vniuersalitas scd̃e itentionalr̃ sumpta
⁊ singularitas sunt modi inter se repugnãtes vt p3 de se. ⁊
a doc. in suis vniuersalib⁹ in p̄rio. d.3.q.6. Tertio p̄mitto
q ip̄a vniuersalitas est modus ɔueniẽs nature multiplica=
bili in plura: siue diuisibili. Ex his seq̄tur ꝓpositũ q si sub=
stãtia materialis de se ⁊ ex natura rei necessario sit hec: ita
q in suo cõceptu reali ꝓ quocũq̄ instanti includat hechei=
tatẽ si tunc intelligeret sub mõ vniuersali tunc itelligeret
sub mõ sibi repugnãti qd ẽ ipossibile. Si dicat q mod⁹ vni
uersalitatis nõ cõuenit singulari: sed tm̃ alicui cõceptui q̄
dicat vniuersalis. Cõtra hoc: q2 ille cõcept⁹ vt ei attribui=
tur talis secũda intentio aut est intellectio qua intelligitur
ipsa natura singularis: aut ẽ natura sic ɔcepta: aut ẽ quod=
dam ydolũ fabricatũ ab intellectu vt q̄dã dicunt: nõ primo
mõ: q2 sicut illa itellectio terminat ad naturã sic singularẽ
ita possit sibi attribui intentio singularis sicut ⁊ vniuersa=
lis. Et vltra q̄ro de illa intellectiõe: aut est de se hec: aut nõ
si p̄rio tunc nõ põt sibi attribui itẽtio vniuersalis: quia tũc
intelligeretur sub mõ repugnanti. Si scd̃o habet ꝓpositũ
q aliqua entitas ex natura rei põt concipi non singularis.
Non secundomodo: scilicet quod talis ɔceptus cui attri=
buitur itentio vniuersalis nõ sit nã cõcepta: p3: q2 res cõce=
pta est res singularis: ⁊ tunc singulare esset vniuersale per
intentionem vniuersalis sibi applicatã qd est impossibile.
Non tertio modo: tũ q2 illud ydolum nõ predicat in qd de
iferiorib⁹ vt p3: tũ q2 sicut ydolũ fabricat cõe frãcisco ⁊ io
anni vt dicat species specialissima ita possit fabricari ido
lũ quod dicat spẽs spãlissima respectu francisci ⁊ brunelli.
Si ḡ aliquid intelligit sub mõ vniuersali precise ⁊ adequa
te: ⁊ aliquid sub mõ singulari p̄cise cũ isti modi sint oĩno re
pugnantes vt dixi: sequit q cũ natua hũana intelligit sub
mõ vniuersali ⁊ natura francisci vt francisci sub mõ singu
lari. ipsa vt sic in se cõsiderata non includit singularitatez
Et q sic possit intelligi ex natura rei oñdit Doc. i hoc q dt
obm̃ ineq̄tũ obiectũ ẽ pri⁹ naturalr̃ ip̄o actu suple itelligẽ=
di: et in illo p̄ori prescindit ab oi singularitate. ¶ Ibi. Pre
terea cuiuscunq̄ vnitas realis. hec ẽ secunda ratio Doct.
qua probat p̄ncipale intentũ cõtra opinionẽ illã: q̄ vt cla=
rius intelligatur sunt aliqua notãda: p̄rio q vnũ accipitur
multiplr̃. s. vnũ numero: spẽ: gñe: ⁊ ꝓportione: vt p3.5. me=
tha. cap. de vno. Et vnitas sequit entitatẽ: ⁊ quanto enti=
tas ẽ perfectior: tanto vnitas cõsequẽs erit perfectior: et
quanto entitas est perfectior alia: tanto magis est vna: et
quanto est minus diuisibilis in partes subiectiuas tãto ma
gis est actualior: accipiendo actuale ꝓ minus cõtrahibili:
⁊ sic dicimus q vnitas entis est minima q2 ens in se est sum
me contrahibile: vnitas substantie maior: q2 min⁹ cõtrahi=
bilis: vnitas hoĩs adhuc maior: sed vnitas francisci cũ nul
lomodo sit contrahibilis dr̃ actualissima: ⁊ sic vnitas rea=
lis minor vnitate numerali: de necessitate est vnitas alicu=
ius nature: que ex se non est singularis: sed contrahibilis
Unitas duplex. ad plura singularia. Et hoc intendit ꝓbare Doc. v3 q sub
stantia materialis ex se vt prescindit ab omni singularita=
te: dicit aliq̄ñ vnitatem realem minorez vnitate numerali.
¶ Secundo notandum est. q vnitas aliquando accipitur
pro vnitate que conuertitur cum ente: ⁊ talis conuenit om=
ni enti: ⁊ quanto ens est perfectius tanto perfectius vnuz
⁊ de ista vnitate non loquitur Doct. in proposito. Aliquã
do accipitur vnitas pro vnitate que est principium numeri
⁊ hoc dupliciter vel pro vnitate que est principium numeri
essentialis eomodo quo essentie numerantur sicut dicimus
tres vel decem essentie: vel pro vnitate que est principium
numeri causati per diuisionem alicuius continui. Et de ista
non loquitur: sed accipitur vnitas in proposito pro vnita=
te que concomitatur entitatem secundum quam vna enti=
tas dicitur magis vel minus diuisibilis in partes subiecti
uas. Et sic cum dicit Doct. q substantia materialis est vna
vnitate minori vnitate numerali hoc vltimo modo accipi=
tur vnitas: ⁊ q talis vnitas minor detur ꝓbat. 6. vijs.

¶ Ibi. Prima via est talis secundum philosophum. 10.
metha. t.c.7. pro clariori intelligentia huius rationis pre=
mitto aliqua primo quod mensura ⁊ mensuratum sunt vni=
genea: vt patet a phõ. 10. meth. ⁊ sic si mensuratum est reale
⁊ mensura est realis. Secundo duplex est mensura. s. quidi
tatiua quiditatiue mensurans alias quiditates: sicut dici=
mus quod q̄ditas hominis propter sui perfectionem men
surat quiditates aliorum animalium: quia dictum est supra
di. 2. de mensura angelorum q mensura est certior ipso mẽ=
surato: quanto ergo vnum animal appropinquat perfectio
ni quiditatiue hominis: tanto eius perfectio quiditatiua
certificatur ⁊ manifestatur: ⁊ sic patet quomodo homo q̄=
ditatiue mensurat oĩa animalia: ⁊ hoc est quod dicit Arist.
10. met. t.c.7. q in vnoquoq̄ genere est vnum qd est metrũ
⁊ mensura omniũ illius generis: nõ q vnitas aliqua sit mẽ=
sura: sed est ibi aliqua natura cui attribuitur vnitas que ẽ
mensura. vnde Ari. vbi supra manifestum est inquit q vnũ
in quolibet genere est natura et nõ est hoc vnum natura ali
cuius eorum: sed sicut in coloribus querere vnum colorem
est vnum similr̃: in substantia ẽt q̄rere vnã substantiã ẽ vnũ
hec ille. Et de ista mensura vide que exposui sup p̄rio doc.
d.8.q.2. Alia est mensura non mensurans q̄ditatẽ q̄ditati
ue: sed mensurans durationem alicuius existentie vt supra
patuit. d.2. de mensura ãgelorum ⁊ de ista nõ loquit hic doc.
sed de mensura primo mõ. His p̄missis infertur ꝓpositum
v3 q detur aliqua natura ex natura rei hñs vnitatẽ mino=
rẽ vnitate numerali. patet: quia si animalia quiditatiue mẽ
surantur a natura hoĩs talis natura non erit singularis: q2
singulare non põt mensurare q̄ditatiue: p3: q2 inter mensu
rã ⁊ mensuratũ quiditatiue est ordo essentialis: vt patet: q2
mensura est perfectior q̄ditatiue mẽsurato: sed inter singu
laria eiusdẽ speciei nõ est ordo eẽntialis vt p3.3. me. t.c.11. ⁊
tm̃ oz dicere pp tex. Ari. 10. me. q in vnoquoq̄ gñe est vnũ
⁊c. q vnũ singulare esset mensura q̄ditatiue oĩm contentorum
in tali gñe: ⁊ sic vnũ singulare alicuius spẽi eẽt mẽsura om
niũ singulariũ eiusdẽ spẽi: ⁊ sic inter illa esset ordo essentia
lis. qd est ɔtrariari. 3. me. sic dicentẽ. In idiuiduis vero nõ est
hoc prius ⁊ illud posterius: amplius vbi hoc quidẽ melius
illud vero vilius semp quidẽ est melius prius. hec ille. Et
licet commẽ. ibi exponat de priori constituente posterius:
sc3 q non est talis ordo inter singularia eiusdẽ spẽi q vnuz
singulare constituat aliud: sed dicit doct. q hoc nihil est ad
b. quia Ari. itẽdit ibi assignare rõnẽ quare plato posuit rõ
nẽ spẽi sepatã ⁊ nõ rõnẽ gñis. plato enim voluit q nõ daret
idea generis sepata sed bñ idea spẽi pp ordinẽ essentialez
iter spẽs: q2 vna spẽs magis appropinquat ad perfectionẽ
q̄ditatiuã puta hoĩs q̄ alia spẽs: ⁊ sic quodãmodo partici
pat magis vna spẽs pfectionẽ quiditatiuã hoĩs q̄ alia re=
spectu gñis puta aĩalis. i. vt oẽs iste spẽs comparantur ad
rõnẽ animalis vna nõ est magis pfecta alia quiditatiue. cũ
equalr̃ aĩal sit oĩbus: ⁊ si vna ẽ pfectior alia q̄ditatiue nõ Publica obiectio
est ex rõne aĩalis: sed ex rõne drĩe: ⁊ sic inter spẽs alicui⁹ ge
neris posuit ordinem essentialẽ. nõ sit autẽ inter indiuidua
eiusdẽ spẽi: cũ vnũ non sit pfectius alio quiditatiue. Nõ bona solutiõ
¶ Si dicatur nõne aĩa christi est perfectior essentialiter
aĩa iude. Dico q sic pp articulũ parisieñ. ḡ iter eas erit or=
do essentialis. Rñdeo q duplex est pfectio eẽntialis q̄daz
ẽ sm̃ gradũ specificũ: ⁊ hoc mõ vna nõ ẽ pfectior alia: alia
ẽ sm̃ gradũ pfectionalẽ ɔsequẽtẽ naturã indiuidui: ⁊ hoc
mõ vna ẽ pfectior alia eẽntialiter. Exẽplũ albedo: vt. 8. est
pfectior albedĩe vt quattuor. i. q plures gradus pfectiona
les sunt i albedine vt. 8. q̄ in albedine vt quattuor. Si tñ
loquamur de gradu specifico ⁊ quiditatiuo. Dico q quan=
ta perfectio quiditatiua est in albedine vt. 8. tanta est in al=
bedine vt quattuor. Si iterum dicat nõne deus ẽ mensura q̄
ditatiua oĩm creaturarum: ⁊ tñ deus est singulare: dico q verum
est sed illa mẽsura ẽ tm̃ extrinseca. hoc ẽ nõ cõtẽta i aliquo
gñe naturarum: dico vero: q est simplr̃ pfectior q̄dditatiue om
ni creatura ⁊ sic mensura quidditatiua nõ sic est in genere
aĩaliũ: nõ enim põt repiri vnũ aĩal numero: puta vnus hõ q̄
sit pfectior oĩ alio aĩali q̄dditatiue. Si dicat q oĩa indiui=
dua spẽi hũane dñr mensura. i. q dato quocunq̄ idiuiduo
nature hũane illd p̄t mẽsurare alia animalia ab hoĩe. cõtra
tũ q2 q̄ro a q̄ illi⁹ gñis mẽsurat illud indiuiduũ nature hũa
ne ⁊ nõ p̄t dari quũ sit eque pfectũ quidditatiue: tũ q2 hoc
ẽ cõtra textũ Ari. q i vnoquoq̄ gñe est vnũ: ⁊ sic p3 ista rõ
prime vie. ¶ Ibi. Preterea scd̃o ꝓbo q idẽ ɔseq̄ns ẽ fal
sum: v3: q nulla sit vnitas realis minor vnitate numerali. ⁊

rō doct. fūdaꝛ sr̄ dicto Ari. 7. phy. t.c. 29. q̄ vult ꝙ in spē athoma: idest specialissima sit comparatio. vnde sic ait sic igitur non solum oportet comparabilia non equoca eē: sed nō hr̄e differentiā neqꝫ in quid neqꝫ in quo est. dico autē si cut coloꝛ hēt diuisionē non ergo cōparabile est fm̄ hoc vt vtrū coloratū magis sit albū q̄ꝫ nigrū. hec eīm cōparantur fm̄ aliquē colorē. s. inq̄ꝫtū est coloꝛ sed fz albedinē hec ibi ⁊ vide ibi expositionē cō. Ex isto textu infertur ppositum vz ꝙ detur aliqua natura cōis ex natura rei: qꝛ duo indiuidua eiusdem speciei realiter nō possunt comparari adiuicem fm̄ magis ⁊ minꝰ nisi p̄supponendo cōe reale in q̄ magis vel minus cōueniant. nā hec est v̄a si franciscus ē realiter albioꝛ ioāne ergo realiter erit ꝯparatio in spē albedinis. ḡ vtrūqꝫ albū realiter conueniunt in albedine in cōi: pz: qꝛ nō possunt cōuenire in albedine singulari qꝛ nihil ē albius se ⁊ hoc itendit doc. Expono tm̄ lr̄am doc. cū dicit in spē athoma fit cōpatio qꝛ est vna natura: nō āt in genere: qꝛ genꝰ nō hz talē vnitatē: vult dicere ꝙ in sola spē spālissima pp vnitatē nature fit ꝯparatio. i gn̄e aūt sub quo plures nature specifice continentur non fit cōparatio vt pz p phm̄ ⁊ com. vbi supra. Sequiꝛ. Ista vero vnitas non est vnitas rationis. Dicit doct. ꝙ vnitas spēi specialissime est vnitas ex natura rei p̄ter oēm opationē intellectus seq̄tur qꝛ cōceptus gn̄is est ita vnus apud intellectū: sicut ꝯceptꝰ speciei: per hoc doc. pbat ꝙ vnitas speciei sit realis: quia si tm̄ esset rationis sequeretur ꝙ ita pfecte posset fieri cōparatio in gn̄e: sicut in spē qꝛ ita genus dicit vnitatē rōnis sicut ⁊ spēs spālissima. Et pbaꝛ ꝙ genus dicat vnitatē rationis siue vnū conceptū cōem pluribus: qꝛ tunc nō p̄dicareꝛ in q̄d ⁊ vniuoce de hoīe ⁊ asino: ⁊ vltra si fm̄ qđ p̄dicaꝛ de hoīe diceret tm̄ cōceptū hoīs tūc idē predicareꝛ de seipso. Et addit doc. ꝙ in conceptu non fit compatio: non eīm dicimus ꝙ franciscus sit albioꝛ ioāne: qꝛ magis participat cōceptū albedinis fabricatū per intellectū: sed qꝛ realiter magis participat ipsam albedinē. ¶ Ibi. Item tertio Doct. pbat falsitatē cōsequentis ⁊ rō fundaꝛ sup dicto Arist. 5. meta. c. de ad aliquid sub tex. c. 20. idē. simile ⁊ equale fūdantur super vnū. Et p clariori intelligentia huius rōnis q̄ est multū eiudēs est sciendū ꝙ fundamentū similitudinis vel equalitatis ⁊c. est duplex. s. remotū ⁊ primum vt patz a Doc. i p͛io. d. 19. ⁊ 31. ⁊ in quo. q. 6. fundamentū eīm similitudinis remotū est qualitas ⁊ primū est vnitas q̄litatis.

Fūdamētū silitudinis duplex. s. proximū ⁊ remotum.

exēplū duo alba sunt realiter similia. fundamentū remotū similitudinis est albedo in vtroqꝫ simili primuz est vnitas albedinis in qua conueniunt ista duo alba: similitudo ergo fundatur in vnitate albedinis specifica: tanq̄ꝫ in fundamēto primo ⁊ ex hoc pz ꝙ datur vnitas albedinis in cōi i qua ista duo alba sunt similia. Aduerte tm̄ ꝙ qn̄ dicimus ꝙ similitudo fundatur sup albedine in cōi: nō est intelligēdū vt aliqui exponūt ꝙ albedo in cōi vt p̄scidit a singularitate fundet realē similitudinē qꝛ similitudo realis v̄e existit albedo v̄o vt prescindit a singularitate nullā exn̄am includit ⁊ sic nō p̄t fundare rē exn̄tē: debet ergo sic intelligi cū dico. a. ⁊ b. n̄ sunt similia: in. a. fundaꝛ vna similitudo q̄ terminatur ad. b. ⁊ alia in. b. que terminatur ad. a. fundamenta remota vtriusqꝫ similitudinis sunt ipsa duo alba absolute considerata fundamēta prima vtriusqꝫ similitudinis sunt ip̄a duo alba pro quanto cōueniunt in vnitate spēi spālissime: ⁊ nisi ista duo alba realr̄ cōuenirēt in reali vnitate albedinis in cōi nunq̄ꝫ possent fundare realē similitudinē adinuicē ⁊ sic pz quō daꝛ vnitas albedinis in cōi in q̄ duo alba sunt similia: nō eīm similitudo talis p̄t fundari sup vnū nūero: qꝛ tūc idē eēt sibi simile. Si dicaꝛ nōne albū. a. ē fundamentū similitudinis terminate ad albū. b. ⁊ albū. b. est fundamētū alterius similitudinis t͛minate ad albū a: ⁊ sic bn̄ seq̄tur ꝙ albū. a. nō est simile sibi: sed ē simile albo. b. ⁊ sic nō oz ponere albedinē in cōi. Dico ꝙ hoc nihil est qꝛ similitudo capiꝛ duplr̄ vno mō formalr̄: ⁊ sic albū. a. est simile similitudīe formalr̄ albo. b. ⁊ ecōtra: ⁊ alia fundamentaliter q̄. s. ē rō p͛ia fundandi similitudinē supple q̄ ē rō prima quare albū. a. dicaꝛ simile albo. b. ⁊ pz ꝙ nō p̄t dari alia rō prima nisi vnitas specifica albedinis in q̄ꝫ ista duo alba realiter cōueniūt Si dicaꝛ ꝙ albū. a. seip̄o est simile ⁊ albū. b. seip̄o ē simile. Cōtra qꝛ tūc similitudo nō fundareꝛ sup vno sz sup duobꝰ qđ ē cōtra phm̄ vbi supra: p̄terea q̄riꝛ q̄re magis albū. a. ē simile albo. b. q̄ꝫ rubeū ipsi. b. Si dicaꝛ ꝙ qꝛ. a. ē talis natura. ⁊ iō est sic simile: hoc nihil ē: qꝛ tūc eēt facilis r̄nsio in oībꝰ qꝛ i oībꝰ possemꝰ dicere ꝙ: qꝛ talis natura ⁊c. qđ v̄r incōueniens: tū etiā qꝛ Ari. vult. 7. phisi. t.c. 29. ꝙ in spē spālissima fit cōparatio. ⁊ tūc queritur quare vnū albū est magis siꝛe alteriqꝫ aliđ nulla hic ā pōt assignari nisi qꝛ vtrūqꝫ participat albedinē in cōi ⁊ vnū magis p̄ticipat q̄ꝫ aliud. Si v̄o dicaꝛ ꝙ ēt fundamentū tā remotū q̄ꝫ primū similitudinis pōt esse singulare vt pz p doct. qui dicit in p͛io. d. 31. ⁊ in quo. q. 6. ꝙ inter patrē ⁊ filiū est pfectissima similitudo: ⁊ tm̄ fundamentū remotū qđ ē pfectio essentie diuine ⁊ vnitas illiꝰ pfectōis sunt vna res singularissima. vt pz a doc. vbi supra. R̄ndeo cōcedendo dctm̄ doc. sed tā fundamētū remotū q̄ꝫ primū ē cōe tribꝰ personis: ⁊ ideo iste tres psone pfectissime conueniunt tā in perfectiōe essentie diuine q̄ꝫ in vnitate eiusdē. Et hoc idē dicerē i pposito si possz dari vna albedo singularis q̄ essz cōis frācisco ⁊ ioāni in q̄ realr̄ conuenirent: tunc fm̄ eadē nūero cōicabile tm̄ cēnt v̄e similes: sz qꝛ in creaturis nō p̄t dari talis vnitas nūeralis realr̄ cōis pluribus: sequitur ꝙ si duo alba sunt realiter similia ꝙ realiter conueniant in vnitate albedinis specifica. vt in proxima ratione fundandi similitudinē. ¶ Ibi. Preterea quarto vntꝰ oppōnis realis ⁊ hec rō ē satis clara: et stat in hoc ꝙ sicut in vno genere datur vna prima cōtrarietas realis puta i genere coloris daꝛ vna prima ꝯtrarietas inter albedinē ⁊ nigredinē sic illa extrema ꝯtrarietatis p̄me realis erunt realia aliter non essent extrema p̄ma alicuius realis cōtrarietatis p̄me. Cū ḡ in gn̄e coloris p̄ma extrema p̄mitate adequatiōis cōtrarietatis realis sint albedo in cōi ⁊ nigredo in cōi. Sequitur ꝙ talia extrema erūt extrema ex natura rei: minoꝛ pz qꝛ albedo in cōi adequate contrariaꝛ nigredini in cōi: non eīm hec albedo singularis adeq̄te ꝯtrariatur nigredini vt pz. ¶ Ibi. Preterea vniꝰ actiōis. Hec est quīta ratio doc. qua probat naturā cōez ex natura rei que ratio est singularis nisi contra ipsam proteruictur. Et vt clarius itelligatur expono aliqua dicta Doc. in hac littera primo. n. dicit quod vnius actionis sēsus puta vnius visionis est vnum obiectum i. quod vna visio numero cāꝛ ab vna potētia visiua ⁊ ab vno obiecto. s. ab illo ad ꝙ t͛minaꝛ ⁊ đ hoc vide doc. i quoli. q. 15. Scđo dicit ꝙ hmōi visio t͛mīaꝛ ad visibile in cōi puta ad colorē: ⁊ sic talis visio ē vere realis ⁊ respectu obiecti realis cū n̄ possit eē opatio potētie sēsitiue nisi circa sēsibile ppriū vel cōe vt pz p phm̄. 2. đ aīa. secꝰ vero đ opatiōe itellectiua q̄ p̄t eē circa ēs rōnis si ḡ visio t͛mīaꝛ ad visibile i cōi. ergo daꝛ cōe ex nā rei. Si dicaꝛ ꝙ t͛minaꝛ ad hūc colorē i singulari. Cōtra. qꝛ tunc distigueret illū a quolibet alio: quia potentia q̄ cūqꝫ pfecte videat suū obiectū nō errat circa illud nisi sit ipedita: vel nisi sit ipedimētū ex parte obiecti: vt pz. 2. đ aīa ⁊ subtilr̄ deducit doc. i p̄mo. d. 3. q. 4. Si dicaꝛ si hmōi visio est alicuiꝰ obiecti realis i cōi. v̄r sequi ꝙ potentia visiua poterit cognoscere aliqđ vniuersale. ꝙ est cōtra Ari. 3. de aīa. vbi vult ꝙ sensꝰ sit singularis ⁊ intellectus vniuersalis Dico p̄mo ꝙ cognoscere vniuersale contigit dupliciter p̄mo sub mō vniuersalitatis: ⁊ hoc mō sēsꝰ nō cognoscit vniuersale. Scđo vt vniuersale est q̄dam natura vt est p̄oꝛ singularitate ⁊ nō includit ipsā in suo cōcepuu formali ⁊ sic sēsꝰ pōt cognoscere huiusmodi vniuersale ⁊ ad dictū Aristotelis potest dici fm̄ vnā oppinionē ꝙ sēsus est singulariū n̄ tamen p̄cise quia potest esse alicuius vniuersalis scđo mō dicti non autem p̄mo dicti: sicut ēt intellectus est vniuersalium non tamē precise: est ēt sic vniuersalium quod cognocit vniuersale sub modo vniuersalitatis. Secundo dico ꝙ sensum esse singularium contingit dupliciter primo quod sensatio terminetur primo ad singulare i quantum singulare ⁊ hoc modo non cōceditur Secundo quod termineꝛ ad naturam in se: ⁊ quia talis natura de necessitate est i aliquo singulari actu exn̄s qꝛ visio nō est nisi respectu exn̄tꝫ ex consequenti erit alicuiꝰ singularis. Si dicaꝛ ergo potētia distinguit illud a quolibet alio ⁊c. Dico ꝙ n̄ sequiꝛ: qꝛ talis visio p͛io est nature exn̄tis sed ꝙ modo existat i tali vel tali singulari nō disticte cognoscit Et ex his pz r̄nsio illoꝝ q̄ dicūt ꝙ hmōi visio termīatur ad singulare vagum: ꝙ non v̄r recte dictū Nam ex quo est vna visio ⁊ vna opatio p se ⁊ respectu illius oportet assignare vnum per se obiectum. singulare autem vagum non est huiusmodi tenendo tamen vt dixi. Dico quod respectu illius visionis assignatur vnū obiectū p se ꝙ. s. ē ip̄a nā mō p̄expositio ⁊ sic pz lr̄a doc. ¶ Ibi Posset ēt iuxta hoc argui đ p͛io obiecto sēsꝰ ꝙ ē vnū i se aliq̄ vnitate reali: qꝛ obiectū itellectꝰ i quātū hmōi. p̄cedit oēm actum intellectꝰ ⁊ vt sic v̄r hēre vnitatem realem. Di

cit Doc. ꝙ hec rō minus cōcludit ꝙꝫ imediate ꝓcedens: qꝛ
Pōdera istō dictū adequatū obiectū poni pōt esse aliq̄ cōe abstractū ab oīb⁹
obiectis ꝑticularibus ⁊ ita nō hēre nisi vnitatē cōitatis. li-
cet hoc requirat ꝓlixiorem tractatū ⁊ vide que exposui su
per ꝑmo Doc. d. 2. ꝑ te prima. q. 1. ⁊. d. 3. ⁊. d. 8. q. 2. ⁊. d. 25.
Sed de vno obiecto vnius actus sentiēdi non vr̄ vere pos
se negari qn necesse hr̄et vnitatem realem minorē vnitate
nūerali. ¶ Ibi. Item. 6. qꝛ si oīs vnitas realis est nūera
lis: ergo oīs diuersitas realis est numeralis cōseq̄ns ē fal-
sū ⁊c. Hec rō clara est in lr̄a Si tn̄ dicatur cū dicit̄ ꝙ nō pl⁹
cōuenirēt frācíscus ⁊ ioānes: ꝙꝫ brunellus ⁊ ioānes. ꝙ Frā
ciscus ⁊ Joannes pl⁹ cōuenīūt ī aliquo cōceptu ītellectus
ꝙꝫ Joannes et brunellus. Cōtra quia si ista cōueniētia est
tm̄ ꝑ intellectū ⁊ nullo mō ex parte rei: ergo ītellect⁹ ita pos
set cāre conceptū in quo ita cōuenirēt brunellus ⁊ Joan-
nes: sicut in quo cōuenirēt Joānes et Franciscus. ergo si
magis cōueniūt in tali cōceptu ītellectus hoc erit qꝛ intel-
lectus mouet̄ ab aliquo reali in quo realiter magis cōueni-
unt. Si dicatur ꝙ Frācisc⁹ ⁊ Joānes magis cōueniunt in
noīe: hoc nihil ē: tū quia loquimur de cōueniētia necessa-
ria noīa aūt sunt imposita ad placitū: tū ēt si tm̄ cōuinrent ī
noīe: ergo illud nomē tm̄ ꝑdicatur equiuoce de frācisco et
ioāne ꝙ est falsū. Si dicatur ꝙ non qꝛ illi noī corrn̄det ta-
lis cōceptus ⁊ tunc quero quis cōceptus correspōdet aut
realis ⁊ habetur intentū aut tm̄ fabricat⁹ ꝑ intellectum ⁊
tūc idem ꝙ prius. quia ita posset esse respectu ioānis ⁊ bru
nelli: tū ēt quia tm̄ esset fictitiū cū ortum nō hēat a re. Si
dicatur ꝙ iō frācíscus ⁊ ioannes magis cōueniunt ī nomi
ne ꝙꝫ frācíscus ⁊ brunellus: quia illud nomē sumit̄ a ꝓprie-
tate rerū. Cōtra qꝛ tunc sequit̄ ꝑ me ꝙ ioānes ⁊ francisc⁹
magis conueniūt aliqua ꝓprietate reali: ꝙꝫ frācíscus ⁊ bru-
nellus. Si dicatur ꝙ verū est ꝙ magis cōueniunt ī ꝓprieta-
te sed non in natura cōi. Contra quia proprietas sequitur
entitatem nature. Si ergo realiter magis cōueniūt in ꝓpri
etate: ergo realr̄ magis conueniunt in natura. ¶ Ibi. Pre
terea secūdo qꝛ cuiuslibet diuersitatis vtrumqꝫ extremū est
in se vnū: ⁊ eodem modo quo est vnum se eodē mō vr̄ diuer
sum a reliquo extremo. ita ꝙ vnitas extremi vnius p̄t ꝑ se
esse rō diuersitatis alterius extremi: vult dicere ꝙ vnitas ē
ratio talis vel talis diuersitatis: puta si est vnū numero est
rō distinguendi ab alio numeralr̄: ⁊ sic suum oppositū erit
plura numero ⁊ si est vnum spē oppositū erit diuersum spē
⁊ illa que sunt diuersa spē hn̄t vnitatē qua vnum diuersum
spē. sit vnū spē in se. ⁊ hoc intendit Doct. ¶ Ibi cōfirmat
aliter. Hic Doc. deducit ad hoc incōueniens ꝙ si quelibet
vnitas esset tantū nūeralis in re: oīa essent primo diuersa:
quia ſm oēm entitatem in eis sunt primo diuersa ⁊ in nullo
aliquo mō conuenientia ⁊ sic proprie non differrent. Nam
dr̄ia sunt aliquid idem entia vt patet ꝑ Ari. 5. met. t. nō ha
bente cō. ⁊. 12. meta. t. c. 12. ¶ Ibi. Item nullo exn̄te intel-
lectu. hec ratio est satis singularis supponēdo ꝙ gn̄ans vni
uoce realiter conueniat cum genito in natura: vt patet de
igne generante ignem: ⁊ certum est ꝙ generans ⁊ genitum
non conueniunt in aliquo vno nūero ergo cōueniunt reali-
ter in aliqua forma cōi. que est ratio realis conuenientie in
vtroqꝫ ⁊ sic patēt rationes Doc.

Has rationes multi nituntur soluere

quorum ꝑmus est Guilel. ochaz in primo di. 2. q. 6. ibi Ad
tertium dicendum quod aliq̄d obiectū est prius naturalr̄
ipso actu ⁊ aliquid non. Et ideo vniuersale nūqꝫ est prius
naturaliter vniuersaliter ipse actu nec est ista propria ratio
obiecti intellectus. s. vniuersale in actu quia sicut patebit
alias primum obiectum intellectus ꝑmitate generationis
est ipsum singulare: ⁊ hoc sub propria ratione: et nō sub ra-
tione vniuersali. Ad quartuz dico quod nulla est vnitas na
ture existentis in isto lapide: quin eque primo: sit istius lapi
dis. Tum distinguo de vnitate. Uno modo dicitur vnitas
secundum quod denoīat precise aliquod vnum et non plu-
ra: nec vnum in comparatione ad aliud distinctum ab alio
realiter ⁊ isto modo dico quod omnis vnitas realis est nu-
meralis. Aliter dicitur vnitas secūduz quod denoīat plu
ra vel vnum in comparatione ad aliud distinctum realiter
et isto modo vnitas specifica denominat ipsum sortē et pla
tonē et vnitas gn̄is d̄noīat istū hoiez ⁊ istū asinū si aliquod
q̄cūqꝫ mō distictū ab ipsis indiuiduis sed denoīat immedia
te ipsa. vn̄ sicut vere dr̄ ꝙ sortes ⁊ plato sūt vnū vel idē spē
⁊ sortes est idē spē cū platōe ⁊ ꝙ ille hō ē idē vel vn⁹ cū isto
spē ita vere dr̄ ꝙ ille hō ⁊ iste asin⁹ sūt vere vnū gn̄e hoc est
dictum: ꝙ ista sub eadem spē vel sub eodem gn̄e continent
quam expōnem expresse ponit phūs ꝑmo topi. cap. de eo-
dē. sicut dictū est in prima qōe istius materie. ⁊ isto mō con
cedo ꝙ non oīs vnitas vel idemptitas realis est nūeralis:
sꝫ ista vnitas nō cōuenit nature quocūqꝫ modo distincte ab
īdiuiduis. sed conuēit immediate ipsis indiuiduis vel vni ī
cōparatione ad reliquū ꝙ idē est: Sed qꝛ argumēta vadūt
contra ꝑmū intellectum rn̄deo ad illa. ¶ Ad primū qn̄ dr̄
secūdum phm̄ ꝙ in oī gn̄e est vnum primum: ꝙ est metruz ⁊
mensura oīum alioꝝ illius generis. Dico ꝙ sicut patebit ī
primo libro: ꝙ mēsura aliqn̄ est vera res extra aīam. sicut ꝑ
vlnam mensuratur pannus. Aliqn̄ mensura est tantū q̄dā
cōceptus in mente. Prima mēsura dr̄ esse vna vnitate nu-
merali. sed hec est falsa ꝙ in omni gn̄e est tantū vnū ꝙ ē mē
sura oīum aliorū: sed si habeat veritatem debet intelligi qđ
in oī gn̄e ē aliquid qđ est mensura oīum alioꝝ spē distincto
rū. non aūt opꝫ ꝙ si mensura oīum aliorum siue distinguan
tur spē siue non. Et isto mō sunt plura quorum qđlibet est
mensura oīum alioꝝ spē distinctoruꝫ. ⁊ ꝙlibet illorum est
vnum vnitate nūerali. Et qn̄ dicit̄ vnitas primi mensurā-
tis est realis. Dico ꝙ si ly ꝑmi teneatur positiue sic est fal-
sa propter falsam implicationem: quia nihil est sic ꝑmū mē
surans. Si aūt teneatur negatiue concedo eam qꝛ talia ꝑ-
ma sunt multa. s. ꝙlibet indiuiduum illius speciei maxime
si ꝙlibet sit eque simplex. Et qn̄ dr̄ ꝙ nullū singulare ē mē-
sura omniū illorū que sūt in illo gn̄e. concedo ꝙ non īdiui-
duoꝝ eiusdē speciei. sed est mensura omniū spē distinctorū
⁊ hoc sufficit ad ꝓpositum. Uerūtamē sciēdū qđ phūs vel
principaliter vel solū loquitur de illis que sunt eiusdē spe-
ciei sicut patet per exempla sua ibidē. ⁊ de illis q̄ hn̄t īdiui
dua quoꝝ aliqua sunt maiora ⁊ aliqua minora ⁊ vult ꝙ illđ
quod est min⁹ aliīs sit mensura aliorū nō tamē omniū indi-
uiduoꝝ illius spēi: sed tm̄ illorū que nō sunt ita parua.
¶ Ad secūdū dico ꝙ ī spē athoma fit cōparatio nō ꝑꝑ vni
tatē cōceptus nec ꝑcise ꝑꝑ vnitatē numeralē. nec ꝑcise ꝑꝑ
vnitatē specificā siue ponatur sicut posituz est ī ꝑncipio so-
lutionis istius argumēti. siue ponat̄ ſm modū aliorū falsuz
imaginandi: qꝛ tūc in oī spē athoma essꝫ cōparatio. sed ꝑꝑ
hoc est cōparatio: qꝛ plura īdiuidua eiusdē spēi pn̄t facere
vnū indiuiduz. ⁊ iō vbi multa indistícta loco ⁊ subiecto pos
sūt facere vnuz vbi ponenda est talis cōparatio ⁊ non alibi
Et quia hoc est possibile de indiuiduis eiusdē speciei. ⁊ nō
de indiuiduis diuersarum spēruꝫ ideo ī specie athoma po
nitur comparatio et non in genere. verbi gratia. hoc albuꝫ
dicitur albius alio albo: quia habet plures partes albedi-
nis in eodez subiecto primo. ⁊ si isto modo plures partes al
bedinis ⁊ nigredinis concurrunt simul ad faciendum per
se vnum calorem illud posset dici coloratius alio. Et quā-
do dicitur quod ista comparatio non fit secundum vnitatē
numeralem verum est primo modo loquendo de vnitate nu
merali. ⁊ ideo fit secundum vnitatez specificam: quia fit se
cundum duo quorum vtrumqꝫ est vnum numero nec requi-
ritur aliq̄ tertiū quocūqꝫ modo distinctū ab istis duobus.
¶ Ad tertiū dico quod ponendo similitudinē relationum
distictā realr̄ ab extrēis: tūc dicēdum ꝙ sunt hec due simili
tudines hn̄tes duo fundamēta realia quorū vtrūqꝫ ē vnuz
numero: ⁊ ideo illud vnum nō est ratio fundādi similitudi-
nē eiusdē ad se: sed est rō similitudinē fūdādi ad aliud: ꝙuā
tē ītelligat philosophus de vno numero: patꝫ: qꝛ postqꝫ di
xit quomō simile idem ⁊ quale dicūtur secūdum vnuz post-
ea subdit: Unuz āt nūero principiū ⁊ metrū: ergo nō intelli
git de aliqua vnitate alicui⁹ ꝙ non ē vnum nūero. Sed nū
quid est cōcedēdum ꝙ ista vnitas est ratio fūdādi istā rela
tionē. Dicenduz qđ ſm istos qui ponūt istas relationes re-
aliter distingui nō est plus ponendum ꝙ vnitas est proxia
ratio fūdandi similitudinem: ꝙꝫ relationes alterius modi.
sed differentia est in hoc ꝙ ad istas relationes requirit aliq̄
vnitas realis secundo modo dicta in principio solutionis
istius argumēti: q̄lis nō requirit̄ ad alias relatiōes alteri⁹
modi qꝛ ad illas req̄rit̄ saltē vnitas specifica: q̄lis n̄ nece-
sario req̄rit̄ ad alias quāuis alquando sit ibi talis vnitas.

Ad quartum dico quod aliqua esse prima ex-
trema oppositiōis re
alis ꝯtigit dupliciter. vel qꝛ sūt illa de q̄b⁹ ꝑmo positiue ꝑdi-
cat̄ opponi realit̄. nō tn̄ ꝑdicatur de eis ꝑ se secundū ꝙ ha
bēt suppositionē simplicem sed pro rebus singularibus se
cūdū ꝙ habēt suppositionem ꝑsonalē vel qꝛ in re sunt re-

liter cõtraria: primomodo extrema oppositionis realis nõ
sunt realia: quia iste terminus oppositio realis non predica
tur primo ⁊ adequate: de quibuscunque rebus: sed tantum
de conceptibus pro rebus vel de vocibus si predicatio sit ĩ
voce: ⁊ sic de aliis. Nec tamen debet concedi de virtute ser
monis quod sunt contraria: sed dicendum est vniformiter:
sicut dictum est prius de primo obiecto adequato potentie
sensitiue ⁊ de subiecto pmo passionis realis. Secundo mo
non sunt tantum duo extrema oppositionis realis: sed sunt
multa si sint multe oppositiones reales. Unde hec albedo
⁊ hec nigredo opponuntur realiter: similiter illa albedo ⁊ il
la nigredo opponuntur realiter. Et de istis est precise verũ
quod vnũ contrariorum corrumpit reliquũ: ⁊ vtrũqꝫ illorũ
est vnum numero. Et qñ dr hoc albũ est primũ contrarium
nigro. Dico quod proprie album non contrariatur nigro:
sed albedo nigredinis ⁊ cõcedo quod hec albedo primo cõ
trariatur nigredini secundum qd ly primo tenet negatiue:
qr contrariatur nigredini ⁊ nihil plus fm ãt ꝙ ly pmo tenet
positiue sic nichil primo contrariatur nigredini. Si dicatur
ꝙ vnum vni est contrarium: ergo multa non contrariantur
nigredini. Similiter contraria possunt esse in eodem non
sic autem duo indiuidua. Similiter cõtraria maxime distãt
sed duo indiuidua nõ maxime distãt. Ad primũ dico quod
phũs loquitur de vno scdm spẽm nõ de vno fm numerum: et
quõ vnitas specifica est realis ⁊ a pte rei dictũ est: qr hoc ni
hil aliud est ꝙ a parte rei esse aliqua plura que sub eadẽ spe
cie continentur scdm phm primo topi. Ad secundũ cõcedo
ꝙ contraria possunt esse in eodẽ saltẽ successiue. Et ideo di
co ꝙ non est contradictio ꝙ aqua sit calida etiam in summo
sicut nec est contradictio ꝙ sit summe frigida si sit status in
talibus formis. Ad tertium dicitur ꝙ contraria maxime di
stant distantia illa que potest esse inter indiuidua diuersarũ
specierũ: cuius tñ maxima distantia specifica requiritur ad
contrarietatem: cuius non alias dicetur. ¶ Ad quintum
argumentum dico ꝙ obiectum vnius sensationis est vnum
vnitate numerali. Et quando dicitur ꝙ potẽtia cognoscẽs
obiectum suum: inquantum: scilicet hac vnitate vnũ cogno
scit ipsum inquantuz distinctũ ab omni alio. Dico ꝙ cogno
scit illud qd est distinctũ ab omni alio ⁊ cognoscit illud sub
illa ratione per quam distinguitur ab omni alio qr in illa ra
tiõe que est ipsamet res terminat immediate actum cogno
scendi: non tamẽ oportet propter hoc quod possit discerne
re vel distinguere ab omni alio: quia ad cognitionem discre
tiuam plus requiritur quam ad cognitionem apprehensiuã
quia cognitio discretiua in actu nunquam est nisi respectu
distinctorum: nec ad hoc sufficit quod distincta apprehen
dantur nisi ipsa in se sint dissimilia vel loco ⁊ situ differẽtia.
Et hoc est verum quando subiecta talia apprehensa nata
sunt facere vnum per se: sicut de qualitatibus sensibilibus:
⁊ non de quibuscunqꝫ intellectionibus vel amoribus volũ
tatis vel animabus neqꝫ de intelligentiis: ⁊ ideo quantum
cunque talia apprehendantur: non oportet quod possint di
scerni propter maximam similitudinem inter illa tamen si
sit potentia intellectiua potest cognoscere ipsum esse distin
ctum ab omni alio: aliquo tñ certo demonstrato: non opor
tet quod possit cognoscere ipsum esse distinctum ab oĩ alio
vel ab hoc: quia aliqua vniuersalis potest sciri: ⁊ tamen mul
te singulares ignorari: ⁊ tamen sensus discernere hoc ab a
liquib⁹ ⁊ ab aliquo non: ⁊ aliquando discernere hoc ab hoc
⁊ aliquando non. propter aliquam variationem a parte rei
Et ista responsio confirmatur: quia sensus discernit magis
album a minus albo. Tunc quero aut apprehendit ista pci
se sub ratione communi: aut sub ratione singulari. Si pri
mum ⁊ in illa conueniunt: ergo per illam non discernit. Si
secundũ habetur propositum ꝙ apprehenditur sub ratione
vide hic d obõ fm Ocham singulari: non quod ista intentio singularis sit ratiõe termi
nandi: sed quod illud quod immediate denomiatur ab hac
intentione sit immediate terminãs. Et ad confirmationez
concedo quod primum obiectum intellectus primitate ge
neratiõis est vnũ vnitate nũerali: ⁊ illd pcedit. Sz pmũ ob
iectũ pmitate adeqtionis (si tñ aliqd sit tale) nõ est ita vnuz
vnitate nũerali pcise quin sit cõe: nec pcedit sicut post dicet
¶ Ad sextum concedo quod illo modo quo omnis vnitas
realis est nũeralis: quod illo modo quo oĩs diuersitas rea
lis ẽ numeralis quod ĩ illo modo omĩs diuersitas realis ẽ
numeralis etiam diuersitas specifica est numeralis: cuz fm
philosophũ quecunqꝫ sunt diuersa genere: ⁊ quecunqꝫ sunt
diuersa specie: sunt diuersa numero: vnde diuersitas nume

ralis est in plus ad diuersitatem specificam ⁊ genericam: qr
sequitur sunt diuersa genere vel specie: ergo sunt diuersa nu
mero ⁊ non econuerso. Et quando dicitur quod omnis di
uersitas inquantum numeralis est equalis. Dico ꝙ hec est
simpliciter falsa: quia tunc sequeretur ꝙ omnis diuersitas
esset equalis cum inquantum nõ sit determinatio distrahẽs
Si tamen sic intelligatur consequens quod omnia que so
lum differunt numeraliter sunt equaliter diuersa potest cõ
cedi in his que non sucipiunt magis ⁊ minus. Et si dicat:
quod omĩs vnitas numeralis est equalis: ergo omĩs diuer
sites numeralis est equalis. Dico quod non sequitur sub il
lo intellectu: quo antecedens est verum: sicut non sequitur q
cunqꝫ sunt equalia sunt equaliter equalia qa equalitas non
suscipit magis ⁊ minus: ergo quecunque sunt inequalia sũt
equaliter inequalia: ita est de talibus quando vnum oppo
sitũ suscipit magis ⁊ minus ⁊ non reliquũ: ⁊ ita est in propo
sito ¶ Ad illud qd innuit in illo argumento ꝙ si oĩs diuer
sitas eẽt nũeralis nõ plus possit ĩtellect⁹ abstrahere a sorte
⁊ Platõe aliquid commune: quam a sorte ⁊ linea: ⁊ quod
libet vniuersale esset purum figmentum intellectus. Dico
ad primum: quod ex hoc ipso ꝙ sortes ⁊ plato seipsis drnt
solo nũero: ⁊ sortes p substãtiã suã est simillimus platõi oĩ
alio circũscripto potest intellectus abstrahere aliqd cõe sor
ti ⁊ platoni ꝙ nõ erit cõe sorti ⁊ albedini nec ẽ alia cã qrẽda
nisi qr sortes ẽ sortes ⁊ plato ẽ plato: ⁊ vterqꝫ est hõ. Si di
catur quod sortes ⁊ plato plus cõueniũt realr ꝙ sortes ⁊ a
sinus. ergo sortes ⁊ plato in aliquo reali cõueniunt in q nõ
conueniunt realiter sortes ⁊ asinus sed non in sorte. nec in
platone. ergo in aliquo alio aliquo distincto Et illud ẽ cõe
vtriqꝫ. ¶ Rñdeo quod de virtute sermonis non debet cõ
cedi quod sortes ⁊ Plato in aliqua conueniunt nec in ali
quib⁹ sed ꝙ conueniunt aliqbus quia seipsis ⁊ ꝙ sortes cõ
uenit cũ platõe nõ in aliquo sed aliquo qr seipso. Si tũc di
catur quod sortes ⁊ plato cõueniũt ĩ hoĩe Dico ꝙ ly hoĩe
potest supponere vel simpliciter vel personaliter. primo mo
do potest concedi: quia hoc non est aliud dicere ꝙ ꝙ homo
est quoddã cõmune predicabile de sorte ⁊ Platone. Si au
tẽ ly hoĩe supponit personaliter pro alia re sic est simplici
ter falsum quia in nullo hoĩe cõi nec in alia re cõueniũt sed
cõueniũt reb⁹: quia hoĩbus: quia seipsis. Ad formã ꝗ dico
ꝙ sortes ⁊ plato plus cõueniũt seipsis: ꝙ sortes ⁊ asin⁹. nõ
tñ ĩ aliquo reali Ad aliũ de figmẽto: pz qñ est figmẽtũ et
qñ nõ. ¶ Ad pmã cõfirmationez istius argumẽti dico ꝙ
aliqua esse pmo diuersa põt intelligi dupliciter: vel quia non
est vnũ ⁊ idem ĩ vtroqꝫ sed qd qd est ĩ vno simpliciter ⁊ ab
solute de se non est aliqd quod est ĩ alio. Et sic concedo qd
omnia indiuidua sunt seipsis pmo diuersa nisi forte aliter
sit de indiuiduis ex quorum vno generatur aliud propter
idemptitatem numeralem materie in vtroque. Aliter autẽ
dñr aliqua secundo modo esse primo diuersa quando vnuz
ĩmediate ⁊ primo negatur ab alio ⁊ iõ qñ vnũ nõ ĩmediate
negatur ab alio ita quod negatiua cõposita ex eis nõ sũt ĩme
diata tũc sunt dña ⁊ nõ diuersa Et isto modo oĩa ĩdiuidua
eiusdem spẽi sũt primo diuersa quia ex eis cõponitur ppo
sitio ĩmediata negatiua Similiter oẽs spẽs cõtente ĩmedi
ate sub aliquo genere: sunt primo diuerse: quia ex eis com
ponitur propõ ĩmediata: ⁊ ideo sortes ⁊ plato sũt pmo diuer
sa isto mõ. sed sortes ⁊ iste asinus nõ sunt primo diuersa: qr
hec est immediata sortes non est plato. hec autem non est
immediata sortes non est iste asinus: quia hec est immedia
tior nullus homo est iste asinus ergo non est bene dictum
quod communiter dicitur quod primo diuersa sunt illa que
in nullo conueniunt: ⁊ differentia sunt illa que in aliquo cõ
ueniunt. Sed primo diuersa sunt illa quorum neutruz dif
fert ab alio per aliquod communius a quo alterum prius
negetur. Differentia autem sunt illa quorum vnum nega
tur ab aliquo quia aliquid cõmunius eo prius negatur ab
eodem. Hoc est. primo diuersa sunt illa: quando nihil cõi
us altero illorum est mediuz concludendi negatiuam vni⁹
de altero dña sunt illa quando aliquid cõius altero est me
dium concludendi negatiuam in qua vnum negatur ab al
tero. sicut iste homo et iste asinus differunt: quia homo est
medium tale: ⁊ similiter asinus.
Nam iste silogismus est bonus nullus homo est asinus iste
homo est homo. ergo iste homo non est iste asinus: quod
hec sit intentio philosophi patz per ipsũ. 10. methaphi. vbi
dicit dña vero ⁊ diuersitas aliũ de Diuersũ. n. ẽt a quo ẽ di
uersũ non necesse aliquo diuersuz eẽ Hoc ẽ nõ ẽ necesse qd

sit aliq̇d cõius illo q̇d est diuersum a quo prius immediate negetur illud a quo est diuersuꝫ: sicut ad hoc quod sortes sit diuersus a Platone: non oportet ꝙ sit aliquid cõius sorte a quo immediate negetur plato ⁊ a sorte tm̃ mediate. Sed ista est immediata sortes nõ est plato. Et ponit phũs rõem omne aũt aut diuersum aut idem q̇dcunq̃ est ens. Hoc est oẽ ens: siue habeat cõius a quo aliud negatur: siue non: hoc ens est idem vel diuersũ ab alio ente quocũq̃ d̃riato: d̃rens vero ab aliquo: aliquo differt. Hoc est oẽ differẽs ab aliq̇: differt per aliquid prius ⁊ cõius a quo aliud immediate negat̃: ⁊ ab isto tm̃ negatur mediate. ergo iste hõ differt ab asino per hoĩem. a quo asinus immediate negat̃ ⁊ ab isto hoĩe tm̃ mediate. Sciendũ ꝙ qñ dico istũ hoĩem differre ab asino ꝑ hoĩem: accipio differre per aliq̇d sicut expono in diffinitione d̃rie: qñ expono ꝙ aliquid differt ab alio per d̃riam essentialẽ. Et ideo differre per aliquid equiuoce accipit̃ in diuersis differentibꝰ: vñ aliquid esse quo differt hoc nõ debet intelligi ꝙ sit aliquid idem quo vtrũq̃ differt ab altero quia hoc est impossibile: quia tũc magis conuenirẽt q̃ differrent ista. sed debet intelligi ꝙ est aliquid idem quo tanq̃ ꝑ mediũ ostendit̃: hoc d̃ns differre ab illo sic̃ ꝑ substãtiã tanq̃ ꝑ medium ostendit̃ ꝙ hõ non est quantitas sic dicẽdo: nulla substantia est quãtitas: oĩs hõ est substãtia: ergo nullus hõ est quãtitas: ⁊ ita illud mediũ cõius est q̃ sit homo differẽs quia semper est genus illiꝰ vel spẽs: ⁊ hoc est q̇d dicit phũs Hoc aũt ipsum idem quo supple differens differt ab aliq̇ aut genus aut species supple est ad illud differẽs ⁊ non est d̃ria illius: oẽ nanq̃ d̃ns differt genere vel spẽ. Et ita nihil est dictũ ꝙ illa q̃ sunt d̃ria differunt suis d̃rijs: ⁊ conueniũt in genere si sint in genere. Sed debet poni ꝙ d̃nt suis gñibus: vel suis speciebꝰ: non a parte rei sed in negatione vniꝰ ab altero mediata vel immediata. Et ponit phũs exẽpla dicẽs. Genere aũt supple sunt aliqua d̃ria quibus nõ est cõis materia: nec generatio ad inuicem: vt quorũcũq̃ est alia figura cathegorice. Ecce ꝙ illa que sũt in diuersis p̄dicamẽtis genere d̃nt: ⁊ per cõsequens d̃nt. Specie vero quorũ idem est genus ⁊ tamẽ species sunt diuerse. vnde dico ꝙ hõ et albedo: differũt suis gñibus: quia vtrũq̃ habet genꝰ superius per q̇d potest fieri negatio vnius de altero scd̃m artẽ quã tradit phũs primo posteriorum: albedo auteꝫ ⁊ substantia differunt genere: ⁊ quãuis albedo habeat genus. s. per quod potest ostendi negatiua in qua negatur albedo a substantia: vel econuerso: tamen substantia non habet tale genus: sed ista cõia substantia ⁊ qualitas non differunt genere nec specie: ⁊ eodem modo proportionabiliter dicendũ et: de differentibus specie. Et ita cũ phũs dicat q̇d omnia differẽtia secundũ ꝙ distinguntur contra diuersa differunt genere vel specie: ⁊ sortes ⁊ Plato nec differũt genere nec specie manifestum est ꝙ nõ differũt: sed sortes ⁊ iste asinus differunt: quia differunt specie. Si dicatur quod hoc est cõtra intentioneꝫ philosophi: quia immediate subdit: dicitur autem genus quo ambo idem dicuntur secundum substantiam: differentia ergo videtur scd̃m ipsum quod illa que immediate continentur sub genere: sunt differẽtia. Similiter commentator ibidem com. 12. illa quo differunt per d̃rias formales: sunt illa quoruꝫ genus est vnum. Item. 5. methaphysice d̃ria dicuntur quecũq̃ diuersa sunt aliquid ideꝫ entia ⁊ non solum numero sed specie aut genere: aut proportione. Amplius quorum diuersum genus cõia ⁊ quecũq̃ habent in substantia diuersitatem. Ad primum istoruꝫ dicitur quod illud est genus ꝙ predicatur de aliquibus secundum speciem differentibus: quia omne genus predicatur de pluribus differentibus specie: non tamen omnia illa differunt. de quibus p̄dicatur: quia ex aliquibus de quibus predicatur: componitur propositio immediata: et ex aliquibus non Ad secundum dico: quod aliqua que differunt per formales differentias habent idem genus. Et vniuersaliter omnes res extra animam que realiter differunt per differentias formales habent aliquod idem genus: quia talia nõ sũt nisi indiuidua diuersarum specierum: non tamen oportet quod omnia que habent idem genus differant per differentias formales: sicut patebit alias. Ad tertiũ dico ꝙ philosophus accipit differentia ibi prout precise ꝯueniũt rebus ⁊ tunc oẽs res quecunq̃ sunt diuerse: ⁊ secũdum aliq̇d idẽ entia non ꝑ idemptitatem: sed per essentialeꝫ predicationẽ hoc est: aliquid idẽ vere ⁊ inquit de eis predicatur: ⁊ non solum numero: hoc est: ⁊ iste res non sunt solum diuerse scd̃m numerum, sicut sunt indiuidua eiusdem speciei; sed aut genere: aut proportione. supple sunt diuerse. Et talia inq̃tũ diuersa sunt differentia: quia ens reale ⁊ ens rationis sunt diuersa non tamen sunt differentia. quia nihil idem predicatur de eis in quid secundum opinionem que ponit ens rationis tantum habere esse obiectiuum. Secundum aliam predicatur aliquid de eis in quid. Si dicas quod si illa q̃ sunt d̃ria plus ꝯueniunt: q̃ q̃ tantũ sũt diuersa q̃ plꝰ ꝯuenirẽt iste hõ ⁊ iste asinꝰ quã iste hõ ⁊ ille hõ dico q̇d accipiendo differentia sicut accipit philosophus: 10. methaphy. sic non semper differentia plus conueniunt quaꝫ primo diuersa. sed sufficit ꝙ pluribꝰ differant hoc est ꝙ a pluribus que dicuntur vere de vno illorum alia vere negentur sicut a pluribus que dicũtur de isto homine verius negatur iste lapis q̃ iste homo. ¶ Ad aliam cõfirmationem per ideꝫ. Ad aliud dico quod nullo existẽte intellectu esset aliqua vnitas realis. ignis generantis ad ignem genitum: propt̃ quam diceretur generatio vniuoca: sed illa vnitas non diceretur de aliquo vno sed diceretur de pluribus realiter distinctis sicut dictum est ideo ⁊c. Ad auctoritatem Auice. dico ꝙ equinitas est tm̃ equinitas. nõ q̇d equinitas non sit vna: nec plures: nec in intellectu: nec in effectu: quia realiter equinitas est in effectu: ⁊ realiter est singularis sicut enim equinitas realiter est causata a deo ⁊ equinitas est distincta realiter a deo: ita equinitas est realiter ⁊ veraciter singularis. sed intelligit Auice. quod ista non conueniunt equinitati per se ꝑmo modo nec aliquod istorum ponitur in eius diffinitione sicut ipsemet exprimit. Si dicatur secundum Auicennam ⁊ secundum alios philosophos equinitas est de se indifferens vt sit singularis ⁊ vt sit vniuersalis: quero quomodo ista est vera: aut secundum ꝙ equinitas supponit simplicit̃ aut personaliter: si simpliciter ⁊ iste conceptus non est indifferens quia nullo modo potest esse singularis. ergo non est suppositio simplex quando terminus supponit pro conceptu quod est contra predicta. Si supponit personalit̃ tũc est falsum: quia tunc supponit pro singularibus sed nihil singulare est sic indifferens: ergo videtur quod pret̃ suppositionem pro conceptu: ⁊ re singulari oportet ponere tertiũ quando terminus supponit pro ipsa quidditate indifferenti ad vtrunque.

Respondeo vniformiter ad alia predicta: quod hec non est vera equinitas non est de se vniuersalis: nec particularis: sed indifferens ad esse vniuersale: ⁊ ad esse singulare nisi secundum quod per esse intelligitur vnus actus signatus. qui est iste: quod de equinitate potest indifferenter predicari esse vniuersale ⁊ esse singulare: ⁊ in actu signato equinitas habet suppositionem simplicem: sꝫ in duobus actibus exercitatis veris correspondentibus equinitas habet diuersam suppositionem: quia in vno habebit suppositionem simplicem scꝫ in isto equinitas est vniuersalis et in alio personalem: si in isto equinitas est singularis verbi gratia hec est vera de homine p̄dicatur vox ⁊ currere. ⁊ in ista ly homo habet suppositionem materialem. qꝛ de ista voce homo predicatur vtrunque. ⁊ isti actui signato correspondent duo actus exercitati veri scilicet iste homo est vox: in quo ly homo supponit materialiter ⁊ iste homo currit in quo homo supponit personaliter.

¶ Ad vltimum dico quod quando conuenientia ⁊ differẽtia compatiuntur se: non est inconueniens quod conueniãt eidem per idem: ⁊ ideo quod aliqua conueniant specifice: ⁊ differant numeraliter non est inconueniẽs: patet per exemplum proprium: quia certum est ꝙ natura contracta conuenit realiter cum d̃ria indiuiduali: quia est eadẽ res realiter cum differentia: ⁊ tamen natura differt aliquomõ a contrahente: tunc quero aut eodem conuenit ⁊ differt aut alio: ⁊ alio. Si eodem habeo ꝓpositum ꝙ idem eodem indistincto conuenit realiter cum eodem ⁊ distinguit̃ formaliter: ⁊ eadẽ facilitate dicã ego ꝙ sortes eodẽ specie cõuenit cũ Platone: ⁊ distinguit̃ numeraliter ⁊ vniuersaliter de omnibus talibus. Si alio ⁊ alio cõuenit: ⁊ distinguit̃: quero de illis: quia illa aliquomodo distinguũtur ⁊ ꝯueniũt: quia sunt vna res: aut ergo eodem conueniũt ⁊ distinguũtur aut alio et alio: ⁊ ita vel erit processus in infinitum: vel dabitur ꝙ idem eodem sic conuenit cum aliquo: et distinguitur sic ab eodẽ ⁊ eadem facilitate dicam quod idem eodem cõuenit specie cũ aliquo ⁊ distinguitur numeraliter ab eodẽ. Si dicat̃ omni intellectu circunscripto maior est conueniẽtia ex natura rei inter sortem ⁊ Platonem: quam inter sortem ⁊ asinum:

ergo ex natura rei sortes ⁊ Plato cōueniunt in aliqua natura: in qua nō conueniunt sortes: ⁊ iste asinus. Similiter nisi maior esset conuenientia inter sortem ⁊ Platonez: quā inter sortem ⁊ istum asinum non plus posset abstrahi conceptꝰ specificus a sorte ⁊ Platone quam a sorte ⁊ isto asino. Ad primum istorū dico quod consequentia facta nō vz. sicut nō sequit magis cōuenit natura intellectualis cū deo ex hoc ꝙ est imago dei: quā natura insensibilis: q̄ nō est imago dei: ⁊ tamen in nullo reali conueniunt quod sit aliquomō distinctum ab istis etiā scđm eos: sed seipsis plus cōueniūt. Ita dico in proposito ꝙ sortes ⁊ plato seipsis plus conueniunt: q̄ȝ sortes ⁊ iste asinus: etiam omni alio circūscripto. Similiter ens reale plus cōuenit cum deo q̄ȝ ens rationis ⁊ tñ deus non in aliquo cōuenit cuȝ nulla creatura: nisi forte in conceptu. ¶ Per hoc patet ad secunduȝ ꝙ est maior conuenientia inter sortem ⁊ platonez: q̄ȝ inter sortem ⁊ istū asinū nō propter aliquid aliquomodo distinctum: sed seipsis plus conueniunt. Confirmatur ista rñsio per dicta eorū quia accipio duas drīas indiuiduales contrahētes naturā hoīs. Iste drīe plus cōueniunt q̄ȝ vna drīa indiuidualis cōtrahens naturam hominis ⁊ alia drīa indiuidualis contrahens naturam albedinis: probo: quia differētia indiuidualis contrahens naturam hominis conuenit cum natura cōtracta: que est eadem res realiter cum illa: sed illa natura cōtracta: puta natura sortis: plus conuenit cū natura platonis: quā cum natura albedinis: ergo plus conuenit cum differentia indiuiduali contrahente: ⁊ per consequens a pͥmo ad vltimū differentia indiuidualis sortis plus conuenit cū differentia indiuidualis platonis q̄ȝ cum differentia indiuidualis huius albedinis: ⁊ certum est ꝙ distinguitur realiter ab ipsa: aut ergo eodem plus conuenit cum vna quam cum alia ⁊ distiguitur realiter ab illa: aut alio si eodem conuenit cum vna/ ⁊ distinguitur realiter ab illa habetur propositum: quod aliquid eodem potest conuenire cum aliquo: ⁊ distingui ab eodem. Si alio ⁊ alio: ergo differentia indiuidualis includit multa ⁊ esset processus in infinitum: quorum vtrumq̄ȝ est inconueniens. Si dicatur ꝙ ista drīa indiuidualis puta sortis: non ex se vel per se: sed per naturā cōtractā plus conuenit cū natura Platonis: ⁊ cum drīa indiuiduali Platonis: q̄ȝ cum natura huiꝰ albedinis. Contra sicut indiuidualis drīa sortis conuenit cum natura platonis: ita econuerso. natura platonis plus conuenit cum drīa indiuiduali sortis: q̄ȝ cū differentia indiuiduali huius albedinis: ergo aut ex se plus conuenit: aut per drīam indiuidualē contrahentem: aut per naturā sortis. Si primuȝ ⁊ certum est ꝙ distinguitur ex se: ergo idem conuenit eodem ⁊ distinguitur ab eodem. Secundū non potest dari: qꝛ tūc illa drīa indiuidualis plus conueniret cū vna drīa indiuiduali: q̄ȝ cū alia. Nec potest dari tertiū qꝛ nūq̄ȝ est aliq̄d idē realiter cū aliquo per aliquid sibi extrinsecū: ⁊ realiter distinctum ab eo. Si dicat ꝙ q̄ȝuis conueniat ex se cū ista drīa indiuiduali. non tñ distinguitur ab ea nisi ꝑ drīam indiuidualē. Contra natura ex se distinguit ab omni drīa indiuiduali ꝙ fȝ eos nō repugnat sibi ē sine q̄cūq̄ȝ differētia indiuiduali. Preterea due drīe indiuiduales ex hoc ipso ꝙ vtraq̄ȝ est creatura plus conueniunt q̄ȝ ista creatura ⁊ deus: ⁊ certum est ꝙ distinguuntur: ergo oportet ꝙ idē eodē mō distinguat ⁊ cōueniat: vel oportet ponere processuȝ in infinitum. Ad argumentū principale patet quod natura lapidis de se est hic: ⁊ ideo natura lapidis nō pōt esse ī alio: ⁊ tñ stat cū hoc ꝙ natura lapidis nō sit de se hic: sed illa in alio ⁊ in alio: qꝛ sunt due indefinite verificate pro diuersis singularibus: tñ sciendū est ꝙ de virtute sermonis hec est falsa natura lapidis est in lapide: sed debet ꝯcedi ꝙ natura lapidis est lapis tñ de xp̄o pōt cōcedi ꝙ natura hūana est ī xp̄o: cōiter tñ cōcedit. Sed si intelligat ꝙ natura lapidis vere sit in lapide tāq̄ȝ in aliq̊ quocūq̄ȝ mō distincto est simpliciter falsum. Si aūt intelligitur ꝙ illa natura lapidis est lapis verum est.

cōfutatio rñsionum guil. ochā ad rōnes Scoti.

Nunc restat ostendere quomodo re-

sponsiones Ocham minime euacuent rationes Docto. et specialiter duas primas que habentur in principio quest. huius distinctio. licet non ita formaliter. Quarum prima est. Quicquid inest alicui ex sua per se ratione inest ei ī quocunque est: ergo si natura hominis de se esset hec: in quocūq̄ȝ esset natura hominis illud eēt de se hic homo: ⁊ sic sequeret ꝙ non posset dari homo in communi.

¶ Secunda. Cui de se conuenit vnum oppositum eidem de se repugnat aliud oppositum ergo si de se natura ē vna numero. ex se sibi repugnat multitudo numeralis. ¶ Cuȝ dicit ad primam rationē quod inesse alicui contigit dupliciter. s. realiter: vel secundum predicationem ⁊c. primomodo aūs est verum et non secundomodo. Dico qđ hec rñsio videtur fuga pro cuius intelligentia est aduertendum quod si natura hominis preter oē opus intellectus collatiui sit tm̄ singularis: ita qđ ex natura rei sit de se singularis ⁊ de sua ratione formali: sequitur esse impossibile naturam hūanam esse cōicabilem pluribus: Cum sit simpliciter impossibile idem numero posse pluribus cōicari. Nec valet dicere qđ conceptus in mente fabricatus ab ītellectu est communis pluribus: quia quero aut ille conceptus est actus intelligendi: aut est vna secunda intentio: aut est vnum ydolum fabricatum per intellectum non primo. quia quero aut ille actus intelligendi est de se tantum vnum numero: ergo nō potest conuenire pluribus: aut de se non est vnum numero: ⁊ tunc erit entitas preter opus intellectus communis pluribus quod ipse negat. Et preterea posito quod talis conceptus sit cōis pluribus: tunc nulla predicatio esset quidditatiua. vt cum homo predicatur de inferioribus patet: qꝛ talis conceptus est oīno extra conceptuȝ sortis: nec conuenit alicui cōi ꝙ sit de conceptu sortis. Tum etiam quia cuȝ dico sortes est homo aut tm̄ conceptus hominis predicatur de conceptu sortis: aut conceptus hominis predicat de sorte in se si primo tunc vnus conceptus tm̄ predicatur de alio ⁊ sic vnus conceptus erit de quiditate alterius. ⁊ sic nihil predicabitur in quid de sorte. Si secundomodo patet qđ non est de quidditate sor. nec includitur in aliquo pertinente ad quidditatē sortis. Nec valet illa distinctio quam ipse facit de natura humana. s. quod potest supponere personaliter. i. pro re extra animam vel potest supponere simpliciter scilicet pro conceptu communi primo modo est tantū de se singularis ⁊ sic non sequitur quod vbicunq̄ȝ sit natura humana sit singularis. quia ipsa sumpta pro cōceptu non est singularis. Hec rñsio magis videtur fuga: qꝛ ponēdo ꝙ natura humana ꝑ cōceptu sit cōis oībus hominibus quero vñ accipitur ista cōitas: aut accipitur a ꝑte rei sic qꝛ intellectus mouetur ab aliqua re extra habente vnitatem minorem vnitate numerali: quam in illo priori cognoscit esse indifferentem ad omnia singularia ⁊ de se non magis esse in vno quam in alio: et ex hoc dicere communitatem p̄ter opus intellectus: hoc est indifferentiam ad omnia singularia: aut ista communitas conceptus est ex sola consideratione intellectus: cui nihil ex parte rei correspondet: si pͥmo modo habetur intentum: quia si natura humana ex natura rei non est de se hec. Si secundo modo sequuntur inconuenientia primo: quia sicut intellectus fabricat conceptum speciei specialissime communem omnibus hominibus cui nihil ex parte rei correspondet. sic potest fabricare conceptum speciei specialissime communem singularibꝰ cuiuscunque alterius speciei. ⁊ imponere sibi hoc nomē homo: ⁊ sic homo ita vere p̄dicabitur de brunello sicut de sorte. Secūdo q̄ro de illo conceptu vt pͧus si de se ē singularis nec accipit aliquo mō a natura cōi nec presupponit illam ergo talis cōceptꝰ nullo mō potest dici cōis ⁊ ꝯmunitas esset q̄renda aliūde. Et quāuis qñ hō de pluribꝰ actu p̄dicat isto modo: sed Sortes ⁊ iste asinus non sunt primo diuersa: quia hec est immediata Sortes non est Plato. hec autem non est immediata Sortes non est iste asinus: quia hec est immediatior nullus homo est iste asinus: ergo non est bene dictum: quod communiter dicitur quod primo diuersa sunt illa que in nullo conueniunt: ⁊ differentia sunt illa que in aliquo conueniunt. Sed primo diuersa sunt illa quorum neutrum differt ab alio per aliquod communius: a quo alterum prius negetur. Differentia autem sunt illa quorum vnum negatur ab aliquo: quia aliquid communius eo prius negatur ab eodem. Hoc est primo diuersa sunt illa: quādo nihil communius altero illorum est medium concludendi negatiuam vnius de altero: differentia sunt illa quando aliquid communius altero: est medium concludendi negatiuam: in qua vnum negatur ab altero: sicut iste homo ⁊ iste asinus differunt: quia homo est medium tale: ⁊ similiter asinus. Nam iste silogismus est bonus nullus homo est asinus: iste homo est homo: ergo iste homo non est iste asinus ꝙ hec sit intentio phī: patet per ipsum. 10. metaphi. vbi dicit drīa ꝓo ⁊ diuersitas aliūde. Diuersum eñ etiā a q̄ est diuersū nō necesse aliq̄ diuersum esse. Hoc est: nō ē necesse qđ

nō hic qꝛ īgeniose ī probat Ocham

ille conceptus subiectiue erit in intellectu: et tunc in ista propositione. Asinus est homo predicatum erit totaliter extra rationem hominis: ⁊ ipse concedit quod quando predicatur superius de inferiori in quid: ꝙ tale superius nō erit de quidditate īferioris: vt cū homo predicatur de sorte: ⁊ tūc sequitur absurdum ꝙ nulla erit p̄dicatio quidditatiua: ⁊ in quid nisi tm̄ volūtaria: patet: quia ex quo conceptus homīs nō dicit p̄cise ipsum sortem: cū dicat ipsum esse cōe sorti: nec sit de essentia sortis vt ipse concedit: nec accipitur ab aliq̄ quod est de essentia sortis: quia quero a quo accipitur: aut a materia: aut a forma: aut a constituto: non primo: q2 si detur singulare indiuisibile: in quo non sit pars ⁊ pars: tunc non pōt accipi ab aliqua parte que sit de quidditate: vt cuz dico hec albedo est albedo: ⁊ similiter de illis partibꝰ querendū esset: aut ab illis: vt tm̄ singularibus accipitur conceptus dictus in quid cōis singularibus hoīs: ita videtur qd ille idem possit accipi a partibus singulariū alterius speciei: ⁊ sic idē conceptus specificus poterit p̄dicari de singularibus alterius speciei. Si vero accipitur ab ipō singulari constituto ex partibus aut tm̄ est singularis: aut cōis: si primo tunc tm̄ p̄dicabitur de illo singulari: si secundo non est maior rō ꝙ accipiatur a sorte q̄ꝫ a brunello. Et preterea cum dico Franciscꝰ est hō: ioannes est homo: si homo predicatur in quid de frā cisco ⁊ ioanne predicatione exercita: opꝫ qd vere aliq̄d verificetur de homine qd sit de quidditate illiꝰ: quero tunc quid verificatur non conceptus vt ipse concedit non Franciscus quia tūc esset predicatio eiusdem de seipso: oportet ergo dicere ꝙ ideo predicatur in quid: quia talis conceptus accipitur a natura humana q̄ est simpliciter indifferēs ad alia singularia nature humane: ⁊ nata esse de quidditate omniū: licet vt facta propria actu sit de quidditate singularis cuius est.

¶ Et si nihil sic ita rn̄det ī re: qd sit d q̄dditate singularis: nulla erit dr̄ia p̄dicatiōis in quid siue ī quale essentiale vel accidentale. nisi tm̄ voluntaria: patet: cum enim dico Franciscus est albus: quero quare album nō predicatur in quid de Francisco: cum res non predicetur secundum ipsos: sed conceptus: vel dictio: vel vox: non curo pro nunc: ⁊ tunc quero quare ille conceptus non predicatur in quid: dices quia albedo nullo modo potest esse de quidditate sortis: ⁊ tunc habeo propositum: scilicet quod ideo conceptus albi nō predicatur in quid de sorte: quia albedo ex parte rei non est de quidditate sortis: ergo ex opposito si cōceptus hominis p̄dicatur in quid de sorte ⁊ Francisco ⁊ nō de Brunello: hoc erit tantum ex parte rei: quia ille cōceptus dicitur vere predicari in quid tantum de singularibus hominis: quia accipitur ab aliqua re que precise nata est esse de quidditate singularium. Ex hijs etiam patet quod si conceptus hominis communis accipiatur vel pro secunda intentione: vel pro idolo fabricato: qui predicatur in quid tantum de singularibus hominis: nisi talis communitas: vel predicatio in quid accipiatur ab aliquo ex natura rei quod natuz sit esse indifferens precise ad talia singularia ⁊ similiter natum sit esse precise de quidditate illorum: patet: quod tales conceptus tantum erunt voluntarij. Ex hijs etiam patet: quod non tā tum responsio principalis ad primam rationem docto. non soluit illam: sed ⁊ sequentia in illa responsione: vel sunt tantum voluntarie dicta: vel saltem impropria: nec oportet singillatim improbare omnia dicta in ista responsione: cum ex his que dixi manifeste apparet improbatio.

Confutatio ad ocham.

Ad responsionem secundi argumenti

principalis cum dicit concedendo quod cui conuenit de se vnum oppositorum ei de se repugnat aliud oppositum: et ideo quia natura de se est hic secundum quod natura supponit personaliter: ideo cōcedo vniformiter quod nature repugnet multitudo numeralis: hoc est nature repugnat esse in alio: ⁊ nature repugnat esse in multis. ⁊c. licet hec respōsio eodem modo posset improbari sicut ⁊ prima respōsio ad primaz rōnē est improbata: adhuc tamē huic rn̄sioni obsto specialibus rōnibus. Doc. em̄ iste duo in ista responsione: primū ꝙ natura humana preter oē opus intellectꝰ de se est tm̄ hec: ⁊ est impossibile simpliciter esse indifferens ad plura singularia. Scdꝫ ꝙ natura hūana que de se nō est hec: sꝫ cōis pluribꝰ accipitur tm̄ p cōceptu mētis: q̄ vt sic supponit simpliciter ⁊ nullo modo personaliter. Arguo spāliter contra hoc ⁊ probo ꝙ sm̄ simpliciter repugnat p̄mo. Et quero aut natura humana accepta pro ꝯceptu in mēte est tm̄ vna numero aut est cōis: aut est de facto plura numero aliud n̄ pōt dari si tantum vna numero: ergo vnū numero tm̄ predicabitur de pluribus differentibus numero. Si dicatur hoc non esse inconueniens in predicatione signata: sed bene ī p̄dicatiōe exercita: tūc arguo sic. Frācisc᷑ ē hō ioānes ē hō iste sunt predicationes exercite: quero tūc aut vnꝰ ⁊ ideꝫ cōceptus numero exercite predicatur de Francisco ⁊ Joanne: ⁊ tunc idem cōceptus numero p̄dicatione exercita predicatur de pluribus numero differentibus. ꝙ est inconueniens Et preterea ille cōceptus qui predicatur exercite de Francisco ⁊ Joanne inquit aut est formaliter in intellectu: aut formaliter in Francisco ⁊ Joāne non secundo: quia tunc idem accn̄s numero esset formaliter in pluribus subiectis ꝙ non est possibile non primo quia tunc quero quid verificatur in quid de francisco ⁊ ioāne non ille conceptus: vt patet non natura cōis francisco ⁊ Joanne. cum hoc simpliciter neges. Si dicatur ꝙ cum dico franciscus est hō predicatione exercita ly hō tantum supponit personaliter: puta pro francisco: sequitur: tunc ꝙ cum dico franciscus est homo quidditatiue: ꝙ hec p̄dicatio exercita erit tm̄ eiusdeꝫ d seipso ⁊ sic oīs p̄dicatio exercita in q̄d erit tm̄ eiusdem de seipso qd non est intelligibile. Si vero conceptus hominis vt predicatur de francisco ⁊ ioanne p̄dicatiōe exercita: sit alius ⁊ alius ita ꝙ vnus predicetur de francisco: et alius de ioanne Contra quia tunc nullus conceptus cōmunis posset p̄dicari exercite de pluribus differentibus numero: ⁊ sic oīs propositio quidditatiua esset singularis tam ex parte subiecti quam ex parte predicati: loquendo de singularibus eiusdem speciei: vel alterius. Tū etiam quia cum dico. Franciscus est homo: aut ille conceptus hominis est tantum natus verificari de Francis. aut ēt de Francisco ⁊ Joanne ⁊ econtra. Si primo tunc expresse patet quod conceptus qui predicatur de Francisco nullo modo erit indifferens ad Franciscum ⁊ Joannem. Si secundo tunc conceptus dictus de Frācisco in quid: ita de Joanne verificabitur in quid sicut de Francisco ꝙ vr inconueniens ponēdo illum conceptum singularem: quia tunc seq̄retur ꝙ vna propositio non differret ab alia: cum habeant simpliciter ideꝫ p̄dicatum numero dictum in quid. ⁊ p̄cipue hoc est impossibile in creaturis. Si vero conceptus hoīs vt predicatur in quid de Frācisco ⁊ Joāne sit cōis. Tūc q̄ro a quo hꝫ ꝙ sit cōis: aut. n. abstrahitur imediate a Frācisco ⁊ Joāne ⁊ sic de alijs: aut immediate abstrahitur a cōceptu fran. ⁊ a conceptu ioānis: ⁊ sic de alijs cōceptibus. Si prīo tunc talis cōceptus non est magis abstrahibilis a Frācisco ⁊ Joanne q̄ꝫ a Francisco ⁊ brunello vt magis infra patebit. Si scd̄o tūc sequitur ꝙ ille cōceptus nō esset magis abstrahibilis a cōceptibus Frācis. ⁊ Joan. ꝙ a conceptibus Frācis. ⁊ Brunelli: ꝙ est inconueniens. Et vltra sequitur pcessus in infinitum quia quero de conceptu hominis qui predicatur de frācisco an aliquid possit p̄dicari in quid d ipso. ⁊ similiter de conceptu ioānnis: ⁊ tunc queratur vt prius aut ille cōceptus qui predicatur in quid de illis duobus conceptibus est tantum vnus numero: aut alius ⁊ alius numero. ⁊ arguitur vt prius: aut est cōis ⁊ tunc quero de illo cōi a q̄bꝰ cōceptibꝰ abstrahitur ⁊ sic erit pcessus in infinitū in cōceptibus quidditatiuis quod est contra Aristotelem. secundo posteriorum: hoc tamen inconueniens non contingit. ponendo aliquid ex natura rei esse indifferēs ad plura ⁊ esse de quidditate illorum.

Preterea vnitas specifica ⁊ multitudo numeralis nō opponuntur:

quia cum vnitate specifica stat pluralitas indiuiduorum: que indiuidua habent esse preter oē opus intellectus: aut stat cū vnitate specifica ex natura rei: ⁊ habetur propositum aut tantum cum vnitate specifica non ex natura rei: sed ex fabricatione intellectus: ⁊ tunc multitudo numeralis indiuiduorum nature hominis specifice: ita poterit stare cum vnitate specifica nature equi: sicut cuz natura specifica hominis: cum hec vnitas specifica sit ex sola fabricatione intellectus ⁊ voluntaria. Ex hijs ergo patet respōsionem ad rationem doct. minime illā euacuare. Et ad illa que dicit in lr̄a rn̄dendo ad illā rōnē rn̄dendo ad hāc instātiā: nature nō repugnat predicari de multis: ergo nature nō repugnat esse in multis: an̄s est distinguendum eo ꝙ subiectū potest supponere p̄sonaliter: ⁊ sic est simpliciter falsum

quia quelibet singularis est falsa.s.isti nature nõ repugnat ⁊ illi nature nõ repugnat: ⁊c. vel potest subiectum suppone re simpliciter: patet responsio ex superi⁹ declaratis nec circa hoc oportet aliter insistere.

Ad tertiam responsionem cum dicit ꝙ

obiectum intellectus non est vniuersale: ⁊ illud qđ mouet primo intellectum est tantum singulare vt alibi iste mittiꝛ probare: vꝫ in quoli. ⁊ dist.3.primi. Contra hanc rñsioneꝫ instaꝛ multipliciter. Et prio: quia Arist. secundo de aïa facit dñiam inter intellectum ⁊ sensum: ⁊ vult ꝙ sensus sit singularium: intellectus vero sit vniuersaliũ.i. quod sensus nihil sentit sub ratione vniuersali: intellectus vero potest intelligere multa sub ratione vniuersali: ergo aliquod obiectum intellectus erit vniuersale remotuꝫ ex natura rei: probatur ista consequentia: tu dicis ꝙ tm̃ primo intelligit singulare: si sit illud singulare Franciscus: aut prio intelligit illud sub rõe singularis: aut vniuersalis. Si primo. quero an possit intelligere ip̃m sub rõne vniuersali. Si non: ergo nihil potest itelligere sub rõne vniuersali. Si sic: ergo idẽ intelligitur sub duabus rõnibus oppositis. scꝫ singularitatis ⁊ vniuersalitatis: qđ est impossibile vt doc. oñdit ĩ prio d.3.q.6. Tũ ẽt: qꝛ cũ intelligit Francis. sub rõne vniuersali siue sub rõne cõi: quero qđ sit illud cõe sub quo intelligit Frãcis. aut est aliquid ex natura rei: ⁊ habeꝛ ꝓpositũ: aut est tm̃ ꝯceptus ĩ aïa: tunc sic: ille conceptus in aïa: aut est aliquid ex natura rei: ⁊ est cõis ⁊ habeꝛ intentum: ꝙ deꝛ cõe ex natura rei: aut est singularis ex natura rei: ⁊ tũc itelligere Francis. cũ sub illo conceptu est ip̃m intelligere sub rõe singulari: aut ille conceptus est cõis ⁊ nõ ex natura rei: tũc quero illa cõia: aut accipiꝛ ab aliquo ex natura rei cui non repugnat esse in multis ex natura rei: ⁊ habetur intentum aut ab aliquo singulari vel ab aliquibus: ⁊ tunc talis conceptus: ita potest abstrahi a Francisco ⁊ a Brunello: aut ẽ mere ex sola fabricatiõe intellectus: ⁊ tunc intellectus posset facere conceptũ cõem specificum speciei specialissime ẽt respectu eoꝝ que sub diuersis generibus continentur. ¶ Preterea: si Francis. intelligiꝛ sub rõne vniuersali: q̃ro ad qđ terminaꝛ talis intellectio aut ad Francis. cum p̃cise sub rõne ꝓprie singularitatis: aut ad naturam in Frãcisco priorẽ singularitate: aut ad conceptũ p̃cise. Si primo: ergo non põt intelligi sub rõe vniuersali. Si scđo habeꝛ propositũ. Si tertio: ergo nullo singulare hominis existente stãte illo conceptu: potest Franciscus intelligi sub rõne vniuersali: ⁊ tunc quero a quo causaꝛ talis cognitio non a tali conceptu: cũ sit tm̃ ens rõnis sm̃ ipsum: non a spẽ intelligibili cũ illa nõ sit rep̃sentatiua entis rõnis in rõne obiecti: ⁊ sic singulare nõ exñte: nihil sub rõne vniuersali posset intelligi cuius oppositũ patꝫ ab Aristo.7.metha.t.c.35.vbi sic hꝛ Hoꝝ aũt nõ est diffinitio: sed cũ intelligẽtia aut sensu cog̃scuntur: hoc est cũ actu videntur: ⁊ loquitur de singularib⁹ Sequitur. Abeuntes vero ex actu non palam: vtrum quidẽ sunt aut non sunt: sed semper dicuntur ⁊ cognoscunꝛ vniuersalis ratione: hec ille. Mirum etiam videtur ꝙ iste velit ꝙ ens reale vt cognoscitur sub ratione vniuersali ꝙ mere cognoscatur sub aliquo qđ sibi ⁊ cuilibet sibi ĩtrinseco formaľr repugnat: quia talis concept⁹ vniuersalis repugnat singulari sub ratione singularitatis: ⁊ cuilibet intrinseco si illud intrinsecum non sit nisi tantum singulare

Tertio principaliter

arguo: quia si nõ detur obiectũ intellect⁹ aliq̃d cõe ex natura rei: tunc sequitur ꝙ vniuersalia nõ prius sunt nota nobis qđ est cõtra phm̃ p̃mo phy.t.c.3. Sunt inquit p̃mũ nobis manifesta ⁊ certa cõfusa magis: posterius aũt fiunt ex hĩs nota elemẽta vt principia nobis diuidentibus hec ⁊ ter.4. Vñ inquit ex vniuersalibus in singularia oꝫ ꝓcedere: totum eñi sm̃ sensum notius est vniuersale aũt totũ quoddã est: multa eñi cõprehẽdit vt partes vniuersales hec ille: ⁊ patet exp̃sse ex lr̃a Aristo. quõ de vniuersali loq̃ꝛ Et exp̃ssius com̃.ibi. cã inquit pp quã fuit nec̃e vt demonstrationis huius scie fuerint signa ⁊ est ire de notioribus apud nos ad latentius: opꝫ etiã nos ꝓcedere in doctrina đ rebus vniuersalibus ad particulares: ⁊ intendit per vniuersalia vniuersalissima que possunt inueniri in istis rebus rerũ naturaliũ: qm̃ q̃tomagis vniuersale fuerit cõius tanto magis cõtinebit. Et ex hoc sermone declaratur ꝙ intentio huius libri est loqui de rebus vniuersalibus cõibus oïbus q̃ constituuntur per naturã. Et parum infra. Oportet inquit procedere de illo qđ est magis commune ad illud qđ est magis propriũ: quia illud qđ est magis cõmune est notius: queadmodũ via demõstrationis in hac scientia per hãc causam necesse fuit ire de posterioribus ad priora: incepit dare cãm pp quã fuit necesse vt vniuersale intelligibile vniuersaliter sit notius particulari: qđ est sub illo: hec ille. Patet eñi ex ista lr̃a qualiter exp̃sse vult ipsuꝫ vniuersale.i. naturã cõem prius intelligi: nisi tex. Aristo. ⁊ sui Com. extorqueatur: nec oꝫ fugere ꝙ loquaꝛ ibi de cõposito ex partib⁹ tm̃: qđ prius cognosciꝛ confuse q̃ꝫ partes cũ exp̃sse loquaꝛ de vniuersali: immo facit spãlẽ dñiam inter vniuersale ⁊ ipsum indiuiduũ cõpositũ vt supra patet: cõmẽto.4. Res inquit vniuersales sunt notiores apud intellectum quaꝫ particulares: scilicet species: quia vniuersale assimilatur indiuiduo composito et compositum est notius apud sensum: et parum infra. Vniuersalia sunt notiora apud intellectũ quam propria: vniuersale enim est aliquod vniuersum cum contineat multa ⁊ parum infra. ¶ Et cum declarauit inquit quod vniuersale assimilatur vniuerso composito demonstrato dedi modum similitudinis: et dixit vniuersum enim continet multas sicut partes: vniuersale enim continet multas species que sunt sub eo / et sunt partes rerum compositarum indiuidualium: patet ergo quomodo intellectus intelligit vniuersale: accipiendo ipsum vniuersalẽ non pro conceptu in mente: siue pro quodam ydolo voluntarie fabricato: sed pro cõi ex natura rei: p̃mo enim intellect⁹ intelligit hominẽ ĩ cõmuni: ⁊ hec est mens expresse Aristo. primo phi.t.c.5. vbi cõparat diffinitum et diffinitionem ad compositum respectu partiuꝫ cõponentiũ Sustinent inquit idem queadmodum hec et nomina ad rationẽ.i. diffinitum ad diffinitionem: totum eñi quodammõ ⁊ ĩdistincte significat vt puta circulus diffinitio aut ipsius diuidit in singularia: hec ille. ⁊ Com. commento.5. exponendo Aristo. secũdũ suũ translationem sunt ĩquit tres modi compositionis scilicet compositio speciei ex suis causis ⁊ compositio generis ex speciebus ⁊ vtraque istarum compositionum est notior apud intellectum quam partes: tertia auteꝫ compositio est compositio indiuidui ex suis ꝑtib⁹ que sunt sm̃ sui qualitatẽ: ⁊ ista compositio est notior apud sensũ q̃ꝫ ꝑtes: hec ille. ⁊ iõ Arist. per exẽplũ oñdit ꝙ vniuersale prius cognoscaꝛ ab intellectu nr̃o supra te.5. Pueri ĩ q̃t p̃mum appellãt oẽs viros p̃res ⁊ feminas matres: posterius autem determinãt hoꝝ vnũq̃dq̃ꝫ hec ille: ⁊ sm̃ aliaꝫ trãslationẽ q̃ est Cõmen. ⁊ puer existimat in principio oẽꝫ viꝝ quẽ videt esse patrem eius: ⁊ oẽm mulierem quam videt mr̃em eius: deinde in postremo distiguit ⁊ determinat vtrũq̃ꝫ hec ibi. Hic aũt textus non põt exponi nisi de communi vnde Com. ad lr̃aꝫ sic dicit. ⁊ cum declarauit supple Aristo. ꝙ cõe est notius apud nos ꝓprio. queadmodũ ⁊ cõpositũ est notius simplicib⁹ suis dedit testimõiũ sup hoc et dixit ⁊ puer existimat ⁊c. signũ eius quod commune est notius apud nos naturaliter q̃ꝫ propriũ est quia videmus cõprehensionẽ cõem p̃cedere tẽpore in infãtib⁹ propriaꝫ cõprehensionẽ. Infans.n. in principio cõprehẽsionis existimat oẽm virũ esse p̃rem ⁊ oẽꝫ mulierẽ esse mr̃em: ⁊ cũ vigoraꝛ intellectus suus cognoscit p̃rem inter ceteros viros et mr̃em inꝛ ceteras mulieres: hec ille. Et hĩs auctoritatib⁹ ⁊ multis aliĩs tã phi q̃ꝫ Com. que possent adduci: pꝫ exp̃sse quõ apud intellectum vniuersale sit p̃us notũ: ⁊ quõ loquantur de vniuersali ex natura rei: cui nata est applicari secũda intẽtio vniuersalis: ⁊ nõ loquũꝛ p̃mo de ipso cõceptu siue ydolo volũtarie fabricato. ñ.n. pueri cũ iudicãt omnes viros p̃res cognoscũt tũc ꝑ ĩtellectũ ipꝫ singulare sub rõe singularis sꝫ q̃dã cõe ꝙ cõe nõ poniꝛ ꝯcept⁹ cõis: sic ad libitũ fabricatus: sed cognoscunt cõe ex natura rei. Multe alie rõnes possẽt addi: q̃s ne ꝓlixior videar omitto

Ad responsionem quarti argumenti

quod erat de vnitate minori vnitate numerali: cum dicit ꝙ nulla est vnitas nature existentis in isto lapide que primo sit istius lapidis distinguendo tñ de vnitate primo secundũ quod denominat precise aliquod vnum ⁊ nõ plura nec vnũ in comparatione ad aliud distinctum realiter et sic omnis vnitas realis est numeralis Secundo secundum quod nominat plura vel vnuꝫ in comparatione ad aliud distinctuꝫ realiter et isto modo vnitas specifica denominat ipsum sortem et plato. ⁊ vnitas generis denominat istum hominem et istum asinum: non aliquod quocunque modo distinc- Cõfutatio rñsionis ad q̃rtuꝫ argu. Scoti.

S R.iij.

ctum ab ipſis indiuiduis ſed denominat immediate ipſa indiuidua. Quãuis hec riſſio parũ vel nihil variet a rñſiõibus quas dedit ad primas tres rões: iõ faciliter improbari pt ex hĳs que ſupra dixi: videt̃ tñ valde abſurdũ: ꝙ Frãciſ. ⁊ Brunel. ſint idẽ gñe: ita ꝙ vnitas gñica dicat̃ de illis ⁊ nõ hẽant aliquã conuenientiã ex natura rei: ſm quam magis dicant̃ vnũ gñe ꝙ̃ Franciſ. ⁊ hec albedo: q̃ ponunt̃ ſim plr̃ diuerſa gñe: niſi dicat̃ ꝙ Franciſ. ⁊ Brunel. magis conuenĩũt in conceptu fabricato ⁊c. Sed hoc pꝫ expreſſe falſũ Tũ: quia talis cõueniẽtia eſſet tm̃ per aliqd̓ accñs cõe eis: imo tm̃ per accñs rõis. Tũ: q̃a idẽ cõceptus poſſet fabricari reſpectu Franciſ. ⁊ albedinis: ⁊ ſic Franciſ. ⁊ albedo ita eſſent idẽ genere ſicut Franciſ. ⁊ brunel. Si dicat̃ ꝙ intellectus nõ põt fabricare cõceptũ gñicũ reſpectu Frãciſci ⁊ albedis: qꝛ nõ ſunt nata ꝯuenire in aliquo gñe ⁊ tunc q̃ro q̃re Franciſcus ⁊ Bru. magis conueniũt in gñe: oꝫ dicere quod qꝛ realiter Franciſ. ⁊ Brunel cõueniũt in aliquo ex natura rei: ꝙ eſt cõe eis: ſm ꝙ dicunt̃ ẽẽ in gñe: ⁊ qꝛ Frãciſcus ⁊ albedo non hñt aliqd̓ cõe ex natura rei a quo accipi poſſit rõ generis: iõ non dñr conuenire in aliquo genere.

Nũc iſte doc. querit ſoluere rões ſpeciales doc. q̃s facit probãdo ꝙ detur vnitas ex natura rei minoꝛ vnitate numerali: patet quod humanitas ex natura rei dicitur vnitatem minoꝛem vnitate numerali: que vnitas minoꝛ neceſſe eſt ꝙ ſit vnitas alicuius cõis. Cũ ergo dicit ad p̄mã rõnẽ fundatã ſup auctoꝛitate phi. 10. meta. t. c. 7 ꝙ in oĩ gñe eſt vnũ primũ ⁊c. dicit ꝙ auctoꝛitas debꝫ ſic intelligi: ꝙ in oĩ genere eſt aliq̃d ꝙ ẽ mẽſura oĩm alioꝝ ſpẽ diſtinctoꝝ ⁊ iſto mõ ſunt plura: quoꝝ qd̓libet eſt menſura oĩm alioꝝ ſpecie diſtinctoꝝ: ⁊ qd̓libet illoꝝ eſt vnũ vnitate nũerali ⁊c. Iſta expõ vr̃ extoꝛq̃re tex. Ariſt. qui exp̄ſſe vult: qd̓ vnitas ſpecifica ſiue natura vna vnitate ſpecifica ſit vere menſura perfectionalis oĩm contentoꝝ in illo gñe: vt pꝫ intuenti tex. Ariſt. ⁊ Cõmẽtũ ſui Cõ. Et qd̓ vnũ numero: puta in gñe animalis nõ dicat̃ mẽſura aliarũ ſpecieꝝ niſi ſcd̓ꝫ rõeꝫ cõem ex natura rei: ſic d̓duco: ⁊ accipio Frãciſcũ: aut enĩ Franciſ. eſt p̄ciſe mẽſura aliarũ ſpecierũ: aut qd̓libet indiuiduũ per ſe ſumptũ: nõ primo: cũ nõ ſit maioꝛ rõ de vno ꝙ̃ de alio. Si ſcd̓o: tunc ſic aut cuilibet cõpetit eſſe mẽſura per ſe: aut ꝑ accñs non per accñs patꝫ: quia tũc ⁊ mẽſurata eẽnt per accñs. Si per ſe. Tũc hẽo intẽtũ: quia qd̓ cõuenit pluribus indiuiduis conuenit ꝑ rõnẽ alicuius cõis: vt pꝫ p̄mo poſterioꝝ: vbi vult ꝙ ſi aliqua paſſio conuenit pluribus ꝙ conueniat eis per rõnem alicuius cõis: cui primo cõuenit. Et tunc q̃ro de rõe illa cõi: aut eſt realis: ⁊ tunc hr̃ intentũ: aut eſt cõceptus fabricatus tm̃ per intellectũ: ⁊ tunc in genere non erit menſura ex natura rei: qd̓ eſt cõtra phm̃ vbi ſupꝛa. Et vltra mẽſura iſta poſita ab Ari. ex natura rei eſt notioꝛ ⁊ perfectioꝛ ipſo menſurato: ſed conceptus rõnis nõ põt dici perfectioꝛ ⁊ notioꝛ ex ſua rõne. ¶ Scd̓o arguo ſic. Si qd̓libet indiuiduuꝫ hoĩs eſt realiter menſura aliarũ ſpecierũ aĩalis: quero an ſit menſura inq̃tũ actu exñs: ⁊ inquantũ p̄ciſe vnũ numero: aut inquantũ includit naturã aliquo pꝛioꝛem ſingularitate. Si pꝛimo: ergo menſura erit tm̃ per accñs cũ accidat ſibi exiſtere: ⁊ vltra talis menſura erit continue variabilis: ſcd̓m ꝙ aliud ⁊ aliud indiuiduuꝫ hoĩs ſuccedit. Et ideo vltra habebit̃ determinata menſura ĩ gñe animalis ꝑꝑ variationẽ indiuidui duoꝝ: ⁊ ſic nihil eſſentialiter ⁊ per ſe: vt ly per ſe accipit̃ pꝛimo poſterioꝝ erit mẽſura in aliquo gñe q̃ oĩa vident̃ abſurda apud Ariſto. Si ſecundo modo quodlibet indiuiduũ hominis ſupple menſurat ſcd̓m aliquã naturam pꝛioꝛem ſingularitate habetur intentum: quia illa ex natura rei habebit vnitatẽ minoꝛẽ vnitate numerali. ¶ Tertio arguo ſic pꝛedicamenta vt poſita ab Ariſto. aut ſunt neceſſaria perpetua: ⁊ incoꝛruptibilia: aut ſunt tantũ ꝯtingentia: nõ ſecũdo modo: quia illa que ꝑ ſe ponuntur in genere non videntur continue variari: cum per ſe non ponantur in genere inquantum actu exiſtũt: ſed vt abſtrahunt ab exiſtentia. Si pꝛimo modo habetur intẽtum: quia tunc quero aut ponuntur tantum per opus intellectus: et ſic nulla erit mẽſura ex natura rei: nec aliquod habens rationem menſure vel menſurati: cum vnum ens rationis non ſit perfectius alio: modo menſura que ponitur hic ab Ariſtote. eſt eſſentialiter perfectioꝛ menſurato. Aut ponuntur habere eſſe pꝛeter opus intellectus: ⁊ tunc ſi quodlibet indiuiduũ hoĩs erit per ſe menſura aliarũ ſpecieꝝ: hoc erit ꝑ rõnẽ alicuiꝰ cõis ex natura rei incluſi in quolꝫ eorum

¶ Quarto pꝛĩcipalr̃ ⁊ efficatius arguo p̄ſupponẽdo aliq̃ Pꝛĩo ꝙ mẽſuratũ ĩ ꝓpoſito eſſẽtialr̃ depẽdet a mẽſura: qꝛ inter menſuratũ ꝑfectionaliter ⁊ mẽſurã ꝑfictionalem ex natura rei ſp eſt oꝛdo eſſentialis. ſ. impfectioꝛis eſſẽtialr̃ ad ꝑfectius eſſẽtialiter: hic eſt ꝙ Ariſto. vult ĩ. 3. metha. t. c. 11. ꝙ ĩ ĩdiuiduis vnius ſpẽi non ſit oꝛdo eſſẽtialis ſic ꝙ dicat̃ vnũ eſſentialiter perfectius alio. In indiuiduis inq̃t nõ eſt hoc pꝛius: ⁊ aliud poſterius ãplius vbi hoc quidẽ melius: illud vero vilius ſemper quidẽ eſt melius pꝛiꝰ hec ille. Secũdo ſuppono ꝙ eſt ſimpliciter ĩpoſſibile in quo cunq̧ gñe aliꝙ idẽ ſimul depẽdere eſſẽtialr̃ ad plura: quoꝝ ꝙlibet ſit totalis terminꝰ depẽdẽtie: patet qꝛ idẽ effectus numero nõ põt dependere a duabus cauſis effectiuis totalibus: nec a duabus materĳs totalibus nec oꝛdinari ad duos fines vltimos vt euidenter deducit doc. in pꝛimo: d. 2. parte pꝛima. nec aliꝙ impfectũ põt depẽdere eque pꝛimo a duobus eq̃ perfectis: quia poſito vno dependeret ab illo vt menſuratum a menſura: ⁊ alio circunſcripto non dependeret in ratione menſurati: cum eiꝰ menſura eſſet circũſcripta: ⁊ ſic ſimr̃ depẽderet ⁊ nõ depẽderet. Hĳs p̄miſſis infero ꝓpoſitũ ſi ꝙlibet ĩdiuidiuum hoĩs ꝑ ſe ſũptum ſit realiter menſura ꝑfectionalis perfecte aliarum ſpecierum ſeq̃tur qd̓ idẽ numero ꝑ ſe ⁊ p̄mo poterit eſſe menſuratũ ꝑfectonalr̃ a cẽtũ menſuris eq̃ perfectis: ⁊ ſic eſſentialiter dependere a centũ menſuris eq̃ perfectis: ⁊ ſic poſita vna mẽſura perfecta ponitur ⁊ menſuratum ⁊ alia circunſcripta non erit menſuratum: ⁊ ſic ideꝫ ſimul erit: ⁊ nõ erit. Multe alie rões poſſẽt adduci pꝛo opi. Ariſto. ꝙ ipſe intelligat in vno quoq̧ genere tãtũ de menſura habẽte ex natura rei vnitatem minoꝛeꝫ vnitate numerali loquendo de menſura pꝛimo et per ſe ſed iſte rões ꝓ nunc ſufficiant. Et quod addit iſte exponẽdo ꝓpõnem phi: qd̓ phũs pꝛincipaliter loquitur de illis q̃ ſũt eiuſdẽ ſpẽi ⁊ de illis q̃ habẽt ĩdiuidua: quoꝛum aliqua ſũt maioꝛa ⁊ aliqua minoꝛa: ⁊ vult qd̓ illud ꝙ eſt maius alĳs ſit mẽſura alioꝝ nõ tñ oĩm indiuiduoꝝ illius ſpẽi ſꝫ tm̃ illoꝛuꝫ q̃ non ſunt ita parua. ⁊c. Sed iſta expõ eſt ita expꝛeſſe contra intenſionẽ Ariſt. ⁊ Com. ⁊ verba ipſius. vt patet intuenti textum Ariſto. quod non opoꝛtet eam aliter impꝛobare.

Ad ſecũdaꝫ rõnẽ ꝙ̃ dat ad ſcd̓aꝫ rõnẽ doc. Cuꝫ dicit ꝙ ĩ ſpẽ athoma ñ ſit cõꝑatio ſꝫ ꝑꝑ hoc ſolũ ſit ꝯꝑatio qꝛ plura ĩdiuidua eiuſdẽ ſpẽi pñt facere vnũ indiuiduũ: ⁊ iõ vbi multa ĩdiſtĩcta loco ⁊ ſubõ pñt facere vnũ ibi ponẽda ẽ talis ꝯꝑatio ⁊ ñ alibi ⁊ ſic d̓ꝛ hoc albũ ẽẽ albiꝰ albo: qꝛ hꝫ plures ꝑtes albedinis ĩ eodẽ ſubõ pꝛio. ¶ Contra quã expõnẽ dico p̄mo hoc ẽẽ ꝯ tex. Ariſt. vt patet. 7. phi. t. c. 29. dico inquit ſicut coloꝛ habet diuiſionem: non ergo comparabile eſt ſecundum hoc: vt vtrum coloꝛatum magis ſit album quam nigrum: hoc. n. non comparatur ſecundum aliquem coloꝛem ſed inquantum eſt coloꝛ: ſed ſecundum albedinem: hec ille. Et Commen. commẽto. 29. quoniam inquit coloꝛ non coniungitur cum coloꝛe ſm quod eſt coloꝛ: qm̃ coloꝛ diuiditur ꝑ dr̃ias attributas coloꝛi diuiſiuas: ⁊ iſte dr̃ie ſunt diuerſe ſcd̓m foꝛmas ⁊ ſubiectũ: niſi cõparatio cadat inter illa duo in eadẽ ſpẽ coloꝛis: quoniaꝫ in iſtis p̄t eſſe cõparatio ⁊ cõiũctio. v. g. in duobus albis: qm̃ poſſibile eſt alterũ eſſe albius reliquo: aut ſimiliter: hec ille Ex quo pꝫ exp̄ſſe: ꝙ iſta cõparatio ſit inter aliq̃ duo que cõueniunt in aliqua natura ſpecifica: ſcd̓m quã cõparant̃ ad inuicem magis: vel minus participando.

¶ Pꝛeterea rõne inſto contra hanc expoſitionẽ: quia non ſufficit dicere: hoc eſt albius illo: quia habet plures partes albedinis niſi vtrunq̧ conueniat in albedine: participando eam plus ⁊ minus. Si enim dicimus a. eſt albius b. certuꝫ eſt quod a. ⁊ b. conueniunt in albedine: licet a. plus ⁊ b. minꝰ ⁊ tunc quero in qua albedine conueniũt: nõ in albedine ſingulari: quia tunc duo ſingularia participarent vnum ⁊ idẽ ſingulare ſecundum magis ⁊ minus. Sequitur ergo qd̓ ſi realiter cõparantur in albedine: ⁊ nõ in albedine ſingulari: cũ ibi nulla ſit cõparatio ꝙ erit albedo ex natura rei: habẽs vnitatem ſpecificã: ⁊ minoꝛẽ vnitate numerali. ¶ Pꝛeterea q̃ro cur Ariſto. pꝛemiſit vbi ſupꝛa: ꝙ qꝛ in gñe latẽt equiuoce: iõ ĩ gñe ñ ſit ꝯꝑatio. Aut vult Ari. ꝙ ĩ gñe lateãt equiuocationes ex natura rei: aut tm̃ per opus intellectus: non ſcd̓o: vt pꝫ: quia in conceptu generico non ſunt hmõi equiuocationes cum eq̃lr̃ dicat̃ de omnibus ſpeciebꝰ. Si p̄mo modo: quero quomodo ſunt equiuocationes ex natura rei: aut hoc ideo eſt: quia vnũ indiuiduũ eſſentialiter eſt ꝑfectiꝰ alio: aut quia in genere ſunt plures nature ſpecifice inẽ q̃s

ē ordo essentialis: ita q̄ vna est essentialiter perfectior a lia: si primo ergo sequitur q̄ in indiuiduo tm̄ fiat cōpatio: cū Aristo. velit vbi supra q̄ in gn̄e nō sunt cōparatiōes ppt rōnē supius dictā: sed iter aliqua iter q̄ nō est ordo essentialis cuiusmodi sunt īdiuidua eiusdē spēi: vt pz tertio meth. t.c.11. mō vnū indiuiduū nō pōt eē rō formalis: quare duo īdiuidua ex natura rei cōparent adinuicē sm̄ magis & minus: vel sm̄ simlr se hr̄e: oz q̄ dicere q̄ in natura in quā cōueniūt īdiuidua eiusdē spēi fiat talis cōparatio ex natura rei aliter nec ad mētē Ari. nec sui Com. cōcluderet ppositum. ¶ Preterea. Si cōparatio ex hoc solo dr̄ fieri: puta ī albedine: q̄ vnū indiuiduū albedinis hz plures ptes: & iō albi⁹ ita sequeret q̄ posset fieri cōpatio in gn̄e: q̄ ita bene vnum coloratū pōt hr̄e plures ptes coloris: & sic vnū erit magis coloratū q̄ aliud: opz q̄ assignare differentiā: quare pmū pcedit. s. q̄ hn̄s plures ptes albedinis sit albi⁹: & hz negat. s. q̄ hn̄s plures ptes coloris sit colorati⁹: nulla rō dr̄e assignari pōt: nisi q̄ duo alba ex natura rei: nata sunt cōuenire in albedine hn̄te vnitatē minorē vnitate numerali: ī cuius īdiuiduis nō pōt esse ordo essentialis: cū albedo essentialiter: ita pfecte sit in vno sicut in alio: in qua tn̄ dant gradus pfectionales nō specifici: sm̄ quos vnū magis dr̄ album alio: & sic pz quō rn̄sio ad rōnē doc. nihil pcludit. ¶ Ad rn̄sionē tertie rōis que erat de fundamēto similitudinis & eq̄litatis &c. Cū dicit q̄ ponendo similitudinē relationē distictā realr̄ ab extremis: q̄ sunt hic due similitudines hn̄tes duo fundamenta realia: quoꝝ vtrūq̄ est vnū numero: & iō illud vnū est rō similitudinem fundandi eiusdē ad se: sed ē rō similitudinē fundandi ad aliud. Dico q̄ hec rn̄sio nullo mō stare pōt nec est ad mentē Ari. & accipio duo alba q̄ naturaliter fundant duas similitudines: & quero tūc de rōne formali fundādi similitudinē: vz quero qd̄ sit illud ī duobus albis pp qd̄ vnū realr̄ dicit simile alteri. Si dicat vt dicit q̄ albū. a. est rō fundādi similitudinē ad aliō: puta. ad. b & albū. b. est rō fundādi similitudinē ad. a. & tūc q̄ro q̄ magis. a. est rō fundandi similitudinē ad. b q̄ ad aliū colorem puta ad rubeū: nulla vr̄ posse assignari rō nisi q̄ albū. a. realiter cōuenit in aliquo sm̄ qd̄ dr̄ simile albo. b. & illō tale nō pt esse nisi vnitas specifica albedinis: in qua. a. & b. naturalr̄ conueniunt. Si eñ Aristo. vult q̄ similitudo fundet sup vno: qd̄ sit rō q̄. a. & b. realr̄ sint similia: illud vnū nō pt assignari p vno nūero: sed p vno hn̄te vnitatē specificā ex natura rei: aliter nō dicerēt similes ex natura rei. ¶ Preterea: qd̄ ex se est tale qd̄ est simpliciter rō distinguēdi vnū ab altero: nullo mō est rō fundandi similitudinē pz ista: q̄ qd̄ est rō fundandi similitudinē ad aliō est rō conueniente illoꝝ ad inuicē: sed qd̄libet singulare ē simplr̄ rō distinguēdi a quolibet alio singulari: vt pz: ergo nullum singulare vt hmōi est rō realis pueniētie inter se & alō singulare: nec ēt inter quecūq̄ alia singularia: ergo nullū singulare est rō fūdandi similitudinē: dicere ergo q̄ singulare. a. ē rō fundādi similitudinē ad singulare. b. est dicere q̄ illud est pcise rō distiguendi vnū ab altero: & sit rō realis cōuenietie illorum adinuicē qd̄ nō est intelligibile. ¶ Preterea. qd̄libet singulare dicit indiuisionē a se & diuisionē a quolibet alio qd̄ non est ipm̄: tunc quero si. a est indiuisum a se numeraliter: & diuisum a quolibet alio: ita q̄ sit precise rō singularitatis negatio diuisionis a se & negatio identitatis a quolz alio: vt multi ponunt: aut rō singularitatis sit quedam entitas positiua: que est simpliciter rō distinguendi numeraliter vnū ab altero: tunc quero cum. a. est simile. b. quod sit ratio fūdandi similitudinem in. a. ad ipsum. b. si dicis q̄ est ipsum singulare: puta. a. quero sm̄ quā rationē: aut sub illa ratiōe qua est indiuisum a se: & diuisum a quolibet alio: & tunc duplex negatio erit rō fundādi similitudinē & vltra illō q̄ nullo mō ē rō pueniēdi eēt rō fūdādi siltudinē que sunt absurda: aut. a. est ratio fundandi similitudinem inquantum est quid positiuum: quod est simpliciter ratio constituendi aliquid in esse indiuiduali: & distinguendi illud a quolibz alio quod non est ipsum: & tunc illud quod est magis ratio fundandi dissimilitudinem erit ratio fundandi similitudinem: nam vt est ratio simpliciter distinguendi vnum ab altero videtur ratio fundandi dissimilitudinem & disconuenientiam: vt etiam patet per Aristotem q̄nto metha. t. c.10. vbi vult quod simile fundetur super vnum: suple qd̄ est ratio conueniendi plura adinuicem: & dissimilitudo fundetur super plura que sunt ratio disconueniendi adinuicem aut est ratio fundandi similitudinem ad. b. vt includit aliquid ex natura rei quod est simpliciter ratio conueniendi. a. cum. b. tunc habetur propositum: quia illud tale erit vnū ex natura rei habens vnitatem minorem vnitate numerali Et quod dicit iste quod illa ē intētio Aristote. 5. quod simile fundetur super vno numero modo preexposito: quia postquam dicit. Quomodo simile idem & equale dicuntur secundum vnum: postea subdit vnum aut numero principium & metrum: ergo non intelligit de aliqua vnitate alicui⁹ quod non est numero. Sed hec expositio nec est ad mentē Aristote. nec verba Aristote. hoc dicunt. dicit enim sic. Et amplius equale & simile vt idem secundum alium modum: secundum enim vnum dicuntur omnia: eadem namq̄ quorum vna est substantia: similia vero sunt quorum qualitas est vna: equalia quorum quantitas est vna: vnum autem numeri princicipium est & metrum: queritur hec oīa ad aliquid dicuntur secundum numerum quidem: non tamen eodem modo: hec ille: vbi expresse patet: quod non accipit ibi vnum numero: sed accipit ibi vnum vt est metrum & principium numeri: idest vt vnum est mensura & principium numeri: & ideo infert quare hec omnia dicuntur ad aliquid secundum numerum: idest secundum aliquid pertinens ad genus numeri: sed non eodem modo: quia prime relatiōes erant secundum numerum comparatum ad vnum / vel ad numerum: iste autem sunt simpliciter secundum vnum. Nā ibi sunt eedem relationes: sed vt altero loco ponūtur cōparantur ad vnum simpliciter: & vide textum & cō. ibi. improbatio rn̄sio nis ad q̄rtum argumētū sco.

Ad quartam rationē que est ad quartā rōnē doc. q̄ fundatur sup hoc q̄ vnius oppositionis realis sunt duo extrema realia cū dicit q̄ loq̄ndo de oppōne reali ī re: puta de oppōne ptraria: q̄ nō sūt tm̄ duo extrema oppōnis realis: sz si sint multe oppositiōes reales vnde hec albedo & hec nigredo opponunt realiter: similr̄ illa albedo & illa nigredo opponunt realiter: & de istis ē pcise veꝝ q̄ vnū cōtrarioꝝ corrūpit reliquū: & vtrūq̄ illoꝝ ē vnū nūero. ¶ Cōtra hāc rn̄sionē isto psupponēdo aliqua Primo. oppō cōtrarioꝝ ē oppositio pr̄ realis: q̄ vnū oppositū realiter destruit aliō qd̄ nō esset nisi iter illa esset realis oppō. Scdō psuppono q̄ iter extrēa oppōnis realis est talis adequatio q̄ vnū extremū sic realr̄ adequat alteri. q̄ sicut vnū ptētū sub vno extremo na tū ē corrūpi ab alio cōtēto alterius extremi. ita qlibet cōtētū pmi extremi: quod ē eiusdē rōnis cū illo q̄ est natū corrūpi: natū est corrūpi nō tm̄ ab vno cōtēto sub alio extremo: sed a quolibet cōtēto sub illo extremo: q̄ est eiusdē rōis & itensiōis: exēpli grā sit duo extrema cōtrarietatis q̄ dicant. a. & b. sub. a. cōtineant mille caliditates itēse vt qttuor: & sub. b. mille frigiditates itēse ī pportiōe dupla: tūc dico q̄ sicut vna caliditas nūero cōtēta sub. a. nata ē corrūpi ab vna frigiditate cōtēta sub b. ita qlibet alia caliditas cōtēta sub. a. cū sit eiusdē rōis & itēsiōis cū pma nata ē corrūpi ab illa frigiditate. Et similiter dico q̄ si vna frigiditas cōtenta sub. b. nata ē ex se corrūpere oēm caliditatē cōtentā sub. a. successiue tn̄ ita qlibet frigiditas cōtenta sub. b. cū sint simplr̄ eiusdē rōis & itēsionis nata est corrūpe qualibz caliditatē sub. a. & sic pz q̄ vna frigiditas pcise non opponit vni caliditati imo oppōit oībus eiusdē rōnis & intēsiōis cum prima: et si essent ifinite oz ergo: q̄ extrēa contrarietatis siue vnius oppōis realis sint cōia: ita quod vnum extremū cōtrarietatis adeq̄te pcise opponatur alteri extremo sic q̄ album pcise opponit nigro: & calidum pcise opponitur contrarie frigido. Si ergo dat vna oppō realis q̄ sit pcise inter duo contraria: q̄libet extremū talis contrarietatis erit vnū ex natura rei: vnitate minore vnitate numerali aliter nō posset assignari vna pma cōtrarietas. Si. n. querat quid contrariat prime caliditati. opz dicere q̄ frigiditas sibi primo cōtrariatur: & tūc quero aut est vna numero: aut plura numero. Si pmo ergo vnū numero erit pcise extremum cōtrarietatis realis & sic caliditas non posset destrui nisi ab vna frigiditate singulari quod est falsum. Si secundo: ergo erunt plures contrarietates prime: & sic sub vno genere nō poterit assignari vna prima ptrarietas. Sequitur q̄ quod si sub vno genere: puta sub calore sit vna contrarietas prima ex natura rei. cui⁹ extrema adequate & precise opponuntur sic quod vnum ex tremum tantum vni opponatur: & econtra opz dicere qd̄ quodlibet extremum contrarietatis prime: sit vnum ex natura rei vnitate minore vnitate numerali. Nec valet dicere quod vnitas illa minor est tantum vnitas conceptus vt cū dico albedo communi adequate contrariatur nigredini: si albedo accipitur pro cōceptu mētis: & nigredo p alio cōceptu: tunc in gn̄e caloris non erit dāda aliqua prima ptrarie

tas ex natura rei: pꝫ: qꝛ cōceptus albedinis: ⁊ cōceptus nigredinis nullo mō opponunt̄ cū sint simul ī eodē ītellectu. Nec sufficit dicere ꝙ ab ista albedine ⁊ ab ista abstrahitur cōceptus cōis ⁊ simil̄r ab illa nigredine ⁊ ab illa abstrahitur alius cōceptus cōis: qui dn̄r prima extrema contrarietatis p̄rie in gn̄e coloris: hoc non videt̄ veꝝ. Tum quia vt dixi illi cōceptus non opponunt̄ adinuicem. Tum. quia si extrema contrarietatis prime ex natura rei non sunt ex natura rei: nec illa contrarietas prima erit ex natura rei.

Nec valet dicere: ꝙ omnes albedines singulares dicūtur vnū extremū prime contrarietatis ꝓ quāto cōueniunt ī albedine in cōi: qꝛ tunc quero aut illa albedo in cōi accipitur ꝓ albedine ex natura rei: ⁊ tunc habet̄ ꝓpositū: qꝛ illa prima ⁊ per se contrariatur nigredini: singulares vero albedines per se ⁊ non primo cōtrariātur nigredini. Aut albedo in qua conueniunt: accipitur tm̄ ꝓ conceptu mentis: ⁊ tūc contra arguatur vt prius. ¶ Preterea omnes albedīes realiter contrariantur nigredini: quero tunc q̄ sit rō cōtrarietatis: aut est singularitas ī albedine: aut est albedo in q̄ ponitur talis singularitas. Si primo tunc inter illa q̄ sunt eiusdē rationis esset ꝯtrarietas: oēs em̄ singularitates vt sic videntur simpliciter esse eiusdē rōnis. Si secūdo habetur ꝓpositū: quia ip̄a natura albedinis que includitur ī omni albedine singulari erit vna ex natura rei vnitate specifica. ¶ Preterea oīnes albedines singulares opponuntur contrarie nigredini: tunc quero: aut hoc conuenit eis ꝑ se: aut per accidens. Non secundo: quia tunc nullū contrariū per se opponeretur alteri. Si primo habetur ꝓpositum qꝛ quod conuenit pluribus singularibus per se ex natura rei conuenit eis per rationē alicuius communis ex natura rei primo posteriorum. ¶ Ad quintā rn̄sionē datam ad illam rationem de obiecto sensus qua ꝓbat doc. ꝙ obm̄ sensus sit

improbatio ochaz Ad. 5. rn̄sionem.

aliquid vnum ex natura rei minoris vnitatis ꝙ̄ vnitas numeralis. Cū dicit iste ꝙ qn̄ sensus puta visus ꝑcipit aliqd sensibile percipit illud vt est tm̄ vnū numero: ⁊ dicit ex hoc non sequi ꝙ possit discernere illud a quolibet alio: ponens differentiā inter cognitionē aꝑp̄hensiuā ⁊ discretiuā: quia plus reqritur ad discretiuā: quia cognitio discretiua in actu nunꝙ̄ est nisi respectu distinctoꝝ. Sed hec rn̄sio magis vr̄ fugere argm̄ ꝙ̄ soluere. certū est em̄ ꝙ si cognosco. a. distincte: ⁊ sub ꝓpria rōne q̄ est. a. ꝙ cognosco ip̄m vt est actu distinctū a quolibet alio: hoc pꝫ: qꝛ sicut. a. sub sua rōne formali acceptū distinguit̄ a quolibet alio: ita cognoscens. a. sub tali ratione disticta distinguit illud a quolꝫ: scit eni de facto qđ non est realr̄: nec essentialiter illđ: imo vr̄ opinio ī adiecto cognoscere. a. disticte ⁊ sub ꝓpria vnitate: ⁊ nō cognoscere illđ vt distinctū a quolibet alio qđ non est ipsum. Nec valet dicere ꝙ cognitio discretiua ī actu: est tm̄ respectu distinctaꝝ: quia ⁊ si hoc veꝝ sit tamen nihil ad. b. qꝛ cognoscens distincte. a. ⁊ distincte. b. statim cognoscit. a. non eē. b. verū est em̄ ꝙ prior est aꝑp̄hensio distincta terminoꝝ: ꝙ̄ sit apprehēsio discretiua. prima em̄ terminat̄ ad terminū sub rōne absoluta. scđa terminat̄ ad terminū cōparādo ad aliū in rōne distincti: sed ex hoc nō sequit̄ postea ꝙ potētia cognoscens distincte. a. ⁊. b. quī etiā cognoscat distincte. a. nō esse. b. Et qđ addit ꝙ ad hoc vt cognoscatur. a. distingui a. b. nō sufficit ꝙ distincte apprehendatur. a. ⁊. b. nisi. a ⁊. b. sint dissimilia loco ⁊ situ ⁊c. Et hoc ē verū qn̄ subiecta lia apprehensa nata sunt facere vnum per se: sicut de qualitatibus sensibilibꝰ. Sed hic multa dicit que vident̄ repugnare. dicere eī ꝙ cognoscēs. a. ⁊. b. distincte: ⁊ sub rōnibꝰ distinctis non distinguit. a. ⁊. b. nisi. a. ⁊. b. sint dissimilia loco situ ⁊c. quia sequeretur quod cognitio distincta. a. non esset distincta: quia cognoscēs distincte a. scit ipsum distincte cognoscere a quolibet alio: pono modo casum quod. a. ⁊. b. vere differant numeraliter: sint tn̄ similia respectu loci situs figure: ⁊ hmōi. Tunc quero: aut apprehendit. a. in se ⁊ absolute: aut apprehendit inquātū est in tali loco situ et figura: si primo: cū talis cognitio sit per se cū terminetur ad obm̄ per se. tunc cognoscit illud vt distinctū a quolibet alio ⁊ sic locus situs ⁊ figura nihil obstant: aut cognoscit. a. vt sub tali loco vel figura ⁊c. adhuc distinguo aut talis cognitio ꝑcise terminat̄ ad figurā: ⁊ locū ⁊ sitū. aut terminatur ad a. vt sub tali loco ⁊ situ. Si primo tūc q̄ro qn̄. a. ⁊. b. sunt similia in loco ⁊ situ aut sunt precise in eodē situ figura et loco ⁊c. qđ nō videtur possibile naturaliter: aut. a. ⁊. b. dn̄r esse in alio ⁊ alio loco situ ⁊ figura ⁊ similibus tn̄. Si pōit̄ vnꝰ ⁊ idē locꝰ ⁊ sitꝰ nūero: tūc tm̄ aꝑp̄hendit sitū ⁊ locū et nullo mō apprehēdit. a. ꝙ est manifeste falsuꝫ. Si apprehēdit alium ⁊ aliū sitū licet similes adhuc hr̄ itētū: quia si cognoscit. a. sub tali situ cognoscit ip̄m distincte: ⁊ ip̄m distinguit a quolibet alio: ⁊ situ ⁊ figura ⁊c. Si scđo. s. ꝙ aꝑp̄hendit. a. sub situ ⁊c. adhuc hr̄ intentum: qꝛ cognoscens. a. sub aliquo ⁊ distincte prius cognoscit illud in se ⁊ vt sic distiguitur a quolibet alio: quāuis ergo nō cognoscat. a. vt distictū a. b. in rōne situs vel figure non sequitur quin cognoscat. a in se absolute cōsideratum vt distinctū. a. b. Similiter ꝙ dicit de q̄litatibꝰ sēsibilibus ꝙ faciāt vnū per se cū subiectis eorū: lꝫ hoc sit manifeste falsum: quia tamē siue sit verū siue falsum nihil est ad propositū rō pro nūc omittatur. ¶ Preterea: ꝙ dicit ꝙ. a. ⁊. b. non pn̄t discerni ꝑꝑ maximā similitudinez int̄ illa hoc vr̄ oīo repugnare. Et arguo sic: aut cognoscit. a. distincte sub sua vnitate numerali que est vnū numero: ⁊ cognoscit similiter. b. ꝙ̄uis inter. a. ⁊. b. sit maxia similitudo: aut cognoscit. a. ⁊. b. vt oīno indistincta ꝑꝑ eoruꝫ maximā similitudinem. Si primo hr̄ intentū: qꝛ cognoscēs a. disticte: vt simile. b. ⁊ cognoscēs. b. distincte vt simile. a. disticte cognoscit. a. non esse. b. Si scđo ergo sequitur ꝙ non cognoscit. a. disticte ꝙ est contra positū. Et preterea si idistincte cognoscit. a. ⁊. b. ꝑꝑ eorū similitudinē: aut cognoscit a. ⁊. b. vt sunt indistincta numero: ⁊ hoc non quia tunc illa cognitio esset manifeste falsa: qꝛ cognoscit aliqua vt vnum numero que tn̄ in re sunt distincta numero aut cognoscit indistincte vt plura numero ⁊ adhuc hr̄ ꝓpositū quia tunc cognosceret vnū non esse aliud: aut tertio cognoscit indistincte vt vnum vnitate minori vnitate numerali: ⁊ tunc hr̄ intentum: quia illud tale erit aliqđ cōe ex natura rei cum terminet actum sentiendi

¶ Qđ ēt dicit si tn̄ sit potētia itellectia: pōt cognoscere ipsū eē distictū ab oī alio: aliā tn̄ certo demōstrato n̄ tn̄ oꝫ qđ possit cognoscere ipsū esse distinctum ab omni alio: vel ab hoc quia aliqua vniuersalis potest sciri: ⁊ tamen multe singl̄ares ignorari. Istđ dictū vr̄ simpl̄r icludere repugnātiā dicere enim quod aliqua potentia possit cognoscere. a. distincte ab omni alio: ⁊ certo dato non possit distinguere a q̄libet alio vr̄ omnimode repugnantia ⁊ accipio hoc certuꝫ puta a. Et quero an itellectus cognoscat ip̄m distincte: et sic sub propria vnitate numerali tm̄ sibi cōpetēti: n̄ sic: tūc assignato quocunꝙ̄ alio numeraliter disticto ab. a. defacto sciet: a non esse aliqđ assignatoꝝ: nisi forte iste velit insistere: tm̄ de rigore vocis: vel sermonis: qđ pro nunc ego nō curo: quia vbi res constat parum curamus de nominibꝰ. Nec valet dicere ꝙ potest sciri aliqua vniuersalis: et multe singulares ignorari: adhuc hoc est manifeste falsum loquēdo de cognitione distincta cum cognitio vniuersalis simplicit̄ dependeat a cognitione singularium inferantium talem vniuersalē: si enim distincte cognosco oēꝫ albedinem: sequitur ēt ꝙ distincte cognoscā hanc ⁊ hanc albedinē: qꝛ cognitio talis vniuersalis mere depēdet a cognitione singulariū ergo cum cognitione distincta alicuius vniuersalis nō pōt stare ignorātia alicuius particularis loquendo semper de vniuersali: cuius subiectū stet confuse mobiliter vel ꝑ̄dicatū: si tale vniuersale sit a parte ꝑ̄dicati: vt cum dico cognosco distincte oēm albedinē: ergo cognosco distincte hanc ⁊ hanc albedinē q̄cquid dicant aliꝗ de actibꝰ rōnatiuis. Et similiter cū dicit ꝙ sensus ꝓprie non pōt cognoscere ip̄m eē distinctū a quocūꝙ̄: qꝛ hoc pertinet ad noticiā complexam qua scitur hoc non esse hoc. Quicquid sit de hoc an sensus possit habere actum componendi vel diuidendi pro nūc nō curo: sed ꝙ sensus possit comparare vnum ad aliud in hoc ego non dubito: vt patet a Doct. in primo. di. 45. ⁊ vltra: posito ꝙ non possit comparare adhuc si duo alba numero distincta: distincte cognoscantur a tali sensu in re ⁊ realiter sit vnū non esse aliud: licet non componat nec diuidat: nec compararet: ⁊ de hoc principaliter loquimur.

vide quō ī dictis ꝯchā ē rpugnantia.

¶ Et quod adducit quodammodo pro achili dicēs ꝙ sensus discernit magis album a minus albo: ⁊ tunc aut apprehendit aliquid istorum ꝑ se sub ratione cōi aut sub rōe singularis. Si primo: ⁊ in illa conueniunt. ergo per illam nō discernit. Si secūdo hr̄ ꝓpositū ꝙ apprehēdit sub rōne singularis: nō ꝙ ista intentio singularis sic rō terminādi: sed ꝙ illud qđ imediate denoīat̄ ab hac intentione sit imedia teterminās. Rn̄deo ꝙ sensus aut cognoscit distincte minꝰ albū: ⁊ tunc cōcedo ꝙ cognoscit illđ vt distinctū a magis albo. Ita ꝙ si cognoscit illud distincte sub vnitate numerali sibi ꝓpria: tunc cōcedit̄ ꝙ apprehēdit sub rōne singl̄aris.

Si tamen non apprehendit distincte sed tantum confuse:
ita ꝙ confuse sciat.a.esse minus albuȝ:q̃.b.dico ꝙ talis ap
prehensio terminatur ad albū ꝙ est cōe vtriꝗ albo.in quo
magis album ⁊ minus album conueniunt:⁊ vt sic tale albū
est rō congnoscendi vtrunꝗ confuse:non aūt ē ratio cogno
scendi distincte vnū ab alio:cum nullo modo nec albuȝ:nec
minus album : nec magis album distincte ab aliquo sensu
concipiant:⁊ tñ cū hoc stat ꝙ cognoscatur minus albū cō=
fuse vt distinctū.a.magis albo ēt confuse cognito:lȝ enī ac
tus sentiendi terminetur ad singulare non sub rōne singu=
laritatis:q̃ rō terminandi non est singularitas:sed natura
albedinis:q̃ tamen talis albedo cōcipit̃ ī tali subiecto:cō=
fuse concipitur vt minus vel magis albus : nec enī pono
albedinē in cōi esse rōnē distīguendi minus albuȝ.a.magis
albo:magis eī ⁊ minꝰ fm̃ intensionē gradualē in eadē spē:
non seq̃tur naturam cōmunē vt cōis ē:sed tm̃ naturā vt in
singulari:nō eī albū in cōi dr̃ magis vel minꝰ p̃rio:sed hm̄
hoc albū:⁊ tūc cū cognosco minꝰ album cognosco vnū sin=
gulare confuse tñ:que cognitio prius t̃minatur ad albedi=
nē:vt albedo est:⁊ postea terminat̃ ad albedinē vt ī tali sin
gulari confuse tñ:nec sequitur ꝙ ex hoc cognoscat vniuer=
sale:q̃uis congnoscat cōe cū non cognoscat illō sub ratiōe
vniuersalitatis. ¶ Q̄ō dicit ad cōfirmationē illā de p̃rio
obtō. Dico ꝙ doc.nō hȝ illā cōfirmationē ꝓ rōne cōcludē=
te prout ipse dicit:⁊ qō dicit ꝙ primū obiectū itellectꝰ pri=
mitate g̃nationis est vnū p̃rmitate numerali:pȝ hoc eē fal
sū:ꝑ iprobatiōes supiꝰ fctās adducēdo cōtra eū Ari.⁊ cō.

Ad sextam rñsionem q̃ est ad illā rōnem Doc. de vnitate reali:⁊ diuer
sitate opposita. Cum dicit iste concedendo quo eo modo
quo omnis vnitas realis est numeralis:ꝙ illo mō oīs diuer
sitas realis ē nūeralis:q̃ diuersitas specifica ē nūmeralis
q̃ que differunt spē differunt numero:⁊ econtra:q̃ ad hāc
rñsionē sequit̃ ꝙ oīs diuersitas nūeralis inq̃tū nūeralis ē
equalis hoc est eiusdē rōnis:dicit iste ꝙ esse simpliciter im=
possibile.s.ꝙ omnis diuersitas nūeralis sit equalis. Cōtra
⁊ accipio vnum numero:⁊ sit.a.aut.a.est precise entitas il=
la qua specie differt a.b.⁊ conuenit cum.c.aut ē precise ali
quid aliud ab illa entitate quo numerabiliter differt ab om
ni alio singulari. Si p̃rio tunc hr̃ intentū ꝙ in.a.ē aliq̃ en=
titas in qua.a.⁊.c realiter cōueniūt:⁊ ꝑ quā.a.spē differt a
b. Si secundo:tunc sequitur cū illō sit simplr̃ ratio indiui=
dualis ꝙ illa in quocunꝗ sit eiusdem rationis:patet:q̃ ni=
hil per quancunꝗ singularitatem dicitur magis esse ī vno
genere q̃ in alio:nec in vna specie magis q̃ in alia:⁊ ꝑ cō=
sequens si oīs diuersitas realis sit tm̃ numeralis:statim se=
quitur ꝙ omnis talis diuersitas inquātū numeralis sit sim=
pliciter equalis:⁊ sic sor.⁊ brunel. tantum numero differt
quod est falsum. Aut ipsum.a.dicit aliquid constitutum ex
entitate:qua conueniūt cum. c.⁊ differt a.b.et ex entitate
qua differt a.c. ergo non sequitur ꝙ oīs vnitas realis sit p̄=
cise numeralis:quia illa dr̃ precise numeralis per quaȝ vnus
tm̃ differt ab alio numero. Et cum dicit ad illud doct.ꝙ si
oīs diuersitas realis esset numeralis non plus intellectus
abstraheret speciē a sor.⁊ frā.q̃ a sor.⁊ bru.dicit iste ꝙ hoc
non est verꝫ:quia magis abstrahit a sor.⁊ fran.non ꝙ cōue
niant ī aliqua natura:immo se totis sunt primo diuersa. Sȝ
quia sor.⁊ francis.sunt talia entia:iō ab ipsis pōt abstrahi
vnitas conceptus specifica:dico ꝙ quia deficiunt respōsio
nes:opȝ assignare cām valde cōem omni enti. Et si hoc so
lum euadere possit per hanc responsionē.s.ꝙ magis a sor.⁊
francis.⁊c. Sed postea non potest soluere illā rōnē de. 7.
phy.q̃ est de cōparatione in spē athoma:q̄ oīno p̄supponit na
turā cōem:nec illū.5.me.de similitudine q̄ fundatur super
vno:nec illā de oppōne reali:nec illa de obiecto actus sen=
tiendi:nec simil̃r illā de.10.metha. de mensura in eodē gn̄e:
⁊ sic de aliis que omnes necessario supponūt cōe ex natura
rei. Nec ēt istā soluere p̄t:nisi tm̃ fugiendo quia sor.⁊ fran
cis.tm̃ numero differunt:ita ꝙ est ibi tm̃ distinctio numera=
lis. Tunc sequitur cū omnia talia sint eiusdē rōnis:ꝙ non
magis a sor.⁊ francis. potest abstrahi vnitas specifica:q̃ a
sor.⁊ bru.quero eīn quare magis sor.⁊ fran.realiter cōue=
niunt aut simpliciter se totis conueniunt:⁊ tunc quero quo
differunt certum est, ꝙ eodē simpliciter non conueniunt et
differunt. Quero eīn qō sit illud quo conueniunt ex natura
rei:aut est vnitas cōis ex natura rei:⁊ hr̃ intentū aut ē vni=
tas precise nūeralis:⁊ hoc est falsum:q̃ tunc cōuenirent tm̃
in vnū nūero:pȝ:q̃ si rō simpliciter conueniendi aliqua ad
inuicem sit numeralis illa que dicuntur conuenire tantum
conueniunt in vnitate numerali. Et preterea vnitas nume
ralis est tm̃ rō distinguēdi nūeraliter ꝙ nullo mō ē rō cōue
niēdi ex natura rei. Preterea quero de rōne singularitatis
aut dicit aliquid positiuū ex natura rei:de qua supra:aut cō
ceptū rōnis. Si p̃rio aut p̄cise dicit totā entitatē singulari
tatis:⁊ tunc stat rō ꝙ si oīs vnitas realis sit tm̃ numeralis
ꝙ oīs diuersitas realis erit tm̃ numeralis cuȝ rō formalis
singularitatis sit eiusdē rōnis in oī creatura:aut non dicit
precise totā entitatem sed aliquid additū priori entitati:et
⁊ tunc quero de illa priori aut est ex singularis:⁊ tunc que=
ro vt prius aut singularis illa dicit p̄cise totam entitatem
priorem:⁊ tūc oīs diuersitas realis erit numeralis :vt dixi
supra.aut aliquid additū:⁊ q̃ro de illo alio:⁊ sic vel oporte
bit stare ad aliquā entitatē priorē singularitate q̄ ex se nullo
mō erit singularis aut erit ꝓcedere in infinitū in singulari=
tatibꝰ:multe alie rōnes cōtra hāc rñsionē possent adduci:
sed pro nunc ista sufficiant.

Ad illud qō dicit ad confirmationē illā de diuersis vbi doc.ꝓbat qō tunc oīa essent primo diuersa:
dicit iste quod aliqua dr̃ primo diuersa ex quibꝰ pōt con=
stitui ꝓpositio negatiua īmediata:⁊ sic oīa indiuidua alicu
ius spēi dr̃ p̃rio diuersa:hec eīn ē vna negatiua īmediata
franciscus non est ioannes: similiter hec ista albedo nō est
illa indiuidua ꝓ̄o huiꝰ spēi cōꝑata ad indiuidua alteriꝰ spe
ciei non dicuntur primo diuersa:vt ista franciscus non est
bru.cum non sit vna negatiua immediata:sed tantum me= ĩmpugna
diata. Prima enim immediata est ista:nullus homo est bru tio rñsio.
nellus franciscus est homo:ergo franciscus non est brunel
lus. Addit etiā ꝙ oēs spēs eiusdem generis sunt primo di
uerse.nam hec ē vna negatiua īmediata:hō non est asinus
spēs ꝓ̄o alteriꝰ ⁊ alteriꝰ gn̄is non sunt primo diuerse:hec
eī n̄ est īmediata:hō nō ē albedo:sȝ hec nulla substātia ē al
bedo:hō est substātia:ergo hō nō est albedo. ¶ Cōtra hāc
rñsionem in qua vr̃ multa īplicare:primo q̃ro de primo di=
uersis ex natura rei circunscripto oī opere itellectꝰ q̃re sor.
⁊ frā.dicunt̃ p̄mo diuersa:⁊ sor.⁊ bru.nō dicūtur primo di
uersa. Si.n.illa dr̃ p̄mo diuersa ex natura rei q̄ minus cō=
ueniūt:sequit̃ ꝙ sor.⁊ bru.sunt magis p̄mo diuersa quia mi
nus conueniunt pȝ ꝑ te:quia tu dicis ꝙ a sorte ⁊ frācisco ē
magis abstrahibilis cōceptꝰ specificus q̃ a sor.⁊ brunel.q̃
ex natura rei magis conueniūt. Nec valet fugere ad hoc ꝙ
sor.⁊ fran.sint primo diuersa:quia nata facere ꝓpōnem ne
gatiuam immediatā vt supra patuit:hec autē non sunt pri
mo diuersa fran.⁊ bru. Et tunc quero:quare hec est imedi
ata negatiua:nullus homo est brunellus magis q̃ ista frā
ciscus non est brunellus:nam si ly homo in subiecto suppo
nit confuse distributiue mobiliter sequitur de facto quod si
illa est immediata:ita ⁊ quelibet singularis sumpta sub erit
immediata: Si homo est rō negandi bru.a fran.⁊ ioanne:
aut accipitur homo ī suppōne personali:aut ī suppōne sim
plici. Si primo ergo tantuȝ stat pro suppositis hoiem esse
medium negādi brunellum a francisco est dicere franciscū
esse medium negandi brunellum a francisco vel aliqō ali=
ud suppositum hominis:quod nihil est dictu. Si secūdo vt
supponit simpliciter aut ly homo accipitur ꝓ natura com=
muni ex natura rei:⁊ tunc hr̃ ꝓpositum.s.ꝙ det̃ natura spe
cifica ex natura rei:licet tm̃ ex hoc nō sequat̃ postea ꝙ sit
mediū sic negādi brunel.a sorte vt sint primo diuersa:aut ly
hō dicit tm̃ cōceptū mētis:⁊ tūc hec est falsa nullus hō est
brunellus.cuȝ ly homo supponat personaliter:ꝙ repugnat
t̃mino supponenti simpliciter:ista.n.vident̃ voluntarie di=
cta nec.n.facimus vī in vocibꝰ vel noībus:sed in ipsis rebꝰ
cū sermo fm̄ Augu.sit subiectus rei:⁊ nō ecōtra. Cū.n.lo
q̃mur de diuersitate aliquorum adīuicē:puta sor. frācisci ⁊
brunelli:loq̃mur de diuersitate ex natura rei:⁊ similiter cū
loquimur de conuenientia aliorum puta sor. ⁊ fran. loqui=
mur de conuenientia ex natura rei. Cum.n.dicimus hanc
propōnem esse mediatam.s.homo est risibilis:ex hoc dici=
mus quia respectu risibilitatis inherentis assignatur medi
um ex natura rei.⁊ probata risibilitate de hoīe in cōi eadeȝ
probatur de quolibet inferiori ad hominem ⁊ hoc ꝑ ratio=
nem ipsius hominis:cui primo conuenit risibilitas:⁊ si ho
mo in communi non diceret ex natura rei vnitatem mino=
rem vnitate numerali:nullo modo risibilitas demonstrare
tur de homine nec de sorte ⁊ ioanne. ¶ Et qō ista expō nō
sit ad mētē Ari.vȝ:ꝙ illa nō dr̃ primo diuersa que minus
cōueniūt:vel que in nullo conueniunt ⁊ dr̃a que in aliquo

conueniant: sed primo diuersa que faciunt ꝓpositionem negatiuam inmediatam: ⁊ dr̄ie q̄ non faciunt ꝓpositionē negatiuam inmediatam: probat̄ ꝙ non sit mens Aristo. ꝑ ea que dicit in. 5. metha. t. non habente com. qui textus īmediate sequitur textum commenti. 15. qui textus incipit. Eadem ṽo dicuntur diuersa inquit quoꝝ aut species plures: aut materia aut ratio substantie: ⁊ opposite oīno eidē dicit̄ diuersum cum dicit ꝙ opposite omnino eidē dicitur diuersum. i. ꝙ oīno diuersum opponit̄ eidē: q2 tot modis pōt accipi diuersum quot modis ip̄m idē: quia quot modis dicit̄ vnum oppositoꝝ tot modis ⁊ reliquū corrn̄denter: ex isto textu: patet quō Aristo. loquitur ꝺ diuersis ex natura rei sicut dantur diuerse species ex natura rei ⁊ diuerse materie: que etiaꝫ materia aliqñ accipit̄ pro subiecto aliqñ pro gñe: ⁊ similiter illa dñr diuersa ex natura rei: quoꝝ rō substantie est alia: ⁊ vult Aristo. ꝙ illa dicunt̄ diuersa specie: que ī nulla spē conueniunt: ⁊ diuersa diffinitione que in nulla diffinitione substantiali conueniunt: ⁊ per oppositum eadē spē conueniunt: sicut ergo vult Arist. ꝙ illa simpliciter dicant̄ diuersa spē que in nulla spē cōueniūt: ita sequit̄ ꝙ illa dicūtur eadē spē q̄ in aliqua spē conueniunt: ⁊ non loquitur ibi de conceptu tantū mentis. Et similiter illa dicuntur primo diuerso in genere que nullo genere ꝯueniunt: vt patet parꝝ infra. Amplius inquit: quorum diuersum genus: hec ille. Ostn̄dit ēt que dñr dr̄ia: vbi vult expresse ꝙ illa ꝓprie dicūt̄ differentia que in aliquo cōueniunt: ⁊ ꝑ aliquid differunt. Dr̄ia inquit dicunt̄ quecunqꝫ diuersa sunt idē aliquid ētia: ⁊ non solum numero: sed spē: aut genere: aut ꝓportiōe: hec ille: vult dicere ꝙ sola illa dicuntur dr̄ie que adinuiceꝫ sunt diuersa: ⁊ in aliquo vno conuenientia siue illud sit vnum numero: vt sortes puer differt a seipso sene: ē ibi diuersitas pueritie: ⁊ senectutis: que tamen sunt idem in sorte: siue illud sit idem in spē: vt sor. ⁊ plato sunt diuersa numero ⁊ cōueniunt in specie: puta in homine: siue illud sit vnum genere: vt homo ⁊ asinus sunt diuersa specie: ⁊ conueniūt in animali: siue illud sit vnum proportione sicut tranquilitas maris ⁊ serenitas aeris. que differunt ⁊ cōicant s̄m aliquam ꝓportionem in hoc: quod est esse quietatum: quod etiaꝫ velit Aristo. differentia proprie esse alicui ideꝫ entia: patet ꝑ textum inmediate sequentem. Et contraria inquit ⁊ quecunqꝫ habēt in substantia diuersitatem: hec ille: idest quod contraria ⁊ quecunqꝫ habent i substantia diuersitatē: sunt supple ꝓprie differentia sicut due spēs sub gñe: que duabꝰ contrarijs differentijs ⁊ substantialibus differunt: ⁊ conueniunt in genere ⁊ sic patet expresse per Aristo. quō illa dicuntur proprie differentia: que conueniunt in aliquo q̄dditatiue: ⁊ inter se differunt: ergo ex opposito illa dicuntur primo diuersa que in nullo quidditatiue conueniunt: patet etiā quō species sub eodem genere dicuntur ꝓprie differētia ⁊ non primo diuersa vt iste dicit. Et similiter singularia sub eadē spē sunt ꝓprie differentia: ⁊ nō prīo diuersa. ⁊ ꝙ sic intelligat: pꝫ ēt vbi supra: circa finem huius textus Diuersa inquit specie dicuntur quecunqꝫ eiusdem generꝫ existentia non sibi inuicem sunt ⁊ quecūqꝫ in eodem genere existentia dr̄iam habent: ⁊ quecunqꝫ habent contrarietatem: ⁊ contraria diuersa sunt specie abinuicē: aut oīa aut dicta primū. i. q̄ue principaliter dñr: ⁊ quorūcūqꝫ in finali generis specie ratiōes diuerse. i. in spālissima specie generis vt homo ⁊ equus indiuidua genere ⁊ eoꝝ rationes diuerse vocat eñ species specialissimas indiuidua quatenus sunt indiuisibiles in vlteriores species: ⁊ quecunqꝫ in eadē substātia entia dr̄iaꝫ hn̄t eadē vero spē his opposite dicta. hec ille. ¶ Et qꝺ dicit iste. ꝙ sit hec intētio phi. s. ꝙ illa dñr ꝓmo diuersa q̄ tm̄ cōstituūt ꝓpositionē negatiuā īmediataꝫ ⁊ non ex hoc ꝙ in aliquo quidditatiue non cōueniūt ⁊ differentia q̄ constituunt negatiuā mediatā mō preexposito: ⁊ nō ex hoc ꝙ in aliquo quidditatiue cōueniunt ⁊ inter se differunt. Ad qꝺ ꝓbāduꝫ adducit phm̄. 10. metha. t. c. xii. Et pꝫ quō iste textꝰ sit magis ad oppositum q̄ʒ ad ꝓpositum: vn̄ expono textum aliter cū dicit Aristo. Dr̄ia ṽo ⁊ diuersitas aliunde: diuersum eñ ⁊ a quo est diuersum non necesse aliquo esse diuersum: vult dicere ꝙ dr̄ia ⁊ diuersitas siue ꝙ que differunt: ⁊ que sunt diuersa sunt aliud ⁊ aliud: ⁊ ꝓbat quia diuersum non est necesse aliquo eē diuersum: quia diuersa proprie se totis distingui possunt Et dicit nō necesse quia etiam nō diuersa possunt aliquo differre. ⁊ aliquo conuenire: quando diuersum accipitur pro differenti: sed non est necesse: quia oē indifferens est diuersum: vt supra patuit in. 5. metha. sed nō conuertitur: q2 aliqua diuersa sunt se ipsis totis: ⁊ non aliquo sui distingūtur: sequitur in textu. Oē nāqꝫ aut diuersum: aut idem quodcunqꝫ ē ens dr̄ns vero ab aliquo aliquomodo sane dr̄t: q̄re necesse ip̄m idem aliquid esse quo differunt: hoc autem idem ipsum genus aut species. Ex quo textu expresse patet differentia inter diuersum ⁊ differens: nam differens proprie est aliquo sui differens ⁊ aliquo sui conueniens: cum dicit necesse est idem aliquid. i. vnum aliquid esse quo differunt. s. differentia: hoc autem quod ipsum idem. i. illud quo non differunt est aliquid idem in illis. Sequitur ostendendo quō differentia in aliquo conueniunt: et diuersa proprie in nullo. Oē nāqꝫ differēs differt: aut gñe aut spē: genere quidē quoꝝ non est cōmunis materia: nec generatio adinuicem. vt quoruncunqꝫ alia figura cathegorie ⁊c. hic etiam materia accipitur pro genere: nā sicut que non cōicant in materia phisica non habent adinuicem generationem: nec similiter que non cōicāt in predicamento aliquo hn̄t adinuicem generationē: non eñ fit dulcedo ex sup̄ficie nec e conuerso. Sequit̄ in textu. Spē vero quorū idem est genꝰ: dr̄ aūt genus s̄m ꝙ ambo idē dicuntur s̄m substātiā dr̄ia. i. ꝙ dr̄ia specie dicuntur idem supple in genere: ex isto ergo textu patet expresse intentio Ari. q̄ꝫuis ista male intelligendo magis videat̄ declinare ad sensum ⁊ ṽba phi. ¶ Ista pro nūc sufficiāt: nā ex his q̄ diximꝰ faciliter improbari possūt dicta sequentia huiꝰ opinionis. Ex his ēt q̄ dixi facillime solui possunt omnes rn̄siones date ad rōnes doc. a Gregorii de arimi. Joanne Angli bachone ⁊ a multis alijs. s. euidenter ostendi pōt nullomodo euacuare rōnes doc.

Ad questionem igitur concedo conclusionem istarum rationum: ⁊ dico qꝺ substantia materialis ex natura sua non est de se hic: q2 tūc sicut deducit prima ratio: non esset intellectus intelligere ipsam sub opposito: nisi intelligeret obiectum suuꝫ sub ratione intelligendi repugnanti tali obiecto sicut ēt deducit secūda ratio cum suis probationibus omnibus. Et sic aliqua est vnitas in re realis absque omni oparatione intellectus: minor vnitate numerali siue vnitate propria singularis q̄ vnitas est nature s̄m se ⁊ s̄m vnitatem istā nature vt natura est natura est indifferens ad vnitatem singularē: non ergo de se est sic vna vnitate illius singularitatis. Qualiter aūt potest hoc intelligi: potest aliqualiter videri per dictum Auicē. 5. metha. c. 1. vbi vult qꝺ equinitas sit tm̄ equinitas nec ex se vna: nec plures nec vniuersalis: nec particularis.

¶ Hic nota pro maiori intelligentia ꝙ natura: puta hominis pōt dupliciter considerari. primo vt producitur actu intellectus diuini in esse obiectali: ita ꝙ ante operationem intellectus diuini nullum penitus esse habet: nec esse cognitū nec esse obiectale: nec esse potentiale: vt patet a doc. in primo. d. 3. q. 4. ⁊. di. 36. ⁊. 43. ⁊ in secūdo. d. prima. q. prima Secundo cōsideratur in q̄ꝫtuꝫ producitur in esse obiectali siue in esse intelligibili: ⁊ vt in tali esse fundatur postea esse possibile: puta homo ab eterno productus fuit ab ītellectu diuino in esse intelligibili ⁊ in esse possibili: ⁊ in tali esse dicitur ens per se quidditatiue: ⁊ est illud idem esse quod esse essent ie reale sed in hoc tantum differunt quod illud esse obiectiuum siue possibile est esse absolutum hois s̄m quid tm̄: quia vt sic nulluꝫ esse reale habet: sed tātū sibi nō repugn̄t esse realis existentie: ita ꝙ non est simpliciter nihil. sicut chimera cui repugnat simpliciter esse: ⁊ hec patent a doc. in ꝑmo. di. 36. Tertio cōsideratur vt actu habet esse cognitum ab eterno: ⁊ vt sic fundat relationem rationis terminatam ad deum intelligentem: vt patet a doc. vbi supra. Quarto cōsiderat̄ vt hꝫ esse actualis existentie ī suis singularibus. Si teneatur ꝙ ipsa natura humana secūdo modo accepta s. ī esse obiectali ⁊ possibile vere habeat esse quidditatiuuꝫ ⁊ de ipsa verificantur omnia predicata essentialia: ⁊ passiones demonstrabiles est facilis motus tenendi. nam vt sic hꝫ esse per se: ⁊ vt sic ponitur in predicamento. Si vero teneatur tertio modo. s. quod habeat esse cognituꝫ: non est ita facilis modus sustinendi quomodo per se hēat esse q̄dditatiuū ⁊ per se reponatur in p̄dicamento: q2 hō vt cognitus ab intellectu diuino nō vr̄ videre vnuꝫ cōceptū ꝑ se cū sit q̄dā ꝑ accidens cōstitutū ex natura ⁊ relatione ad deū cognoscētē: ⁊ vt sic nō vr̄ ꝑ se reponi in p̄dicamēto: melius ē ergo accipere omnes q̄ddidates prout habent esse obiectale ꝑductū ab actu ītellectꝰ diuini. ¶ Qꝺ dicit ergo doc. ꝙ hūanitas ē tm̄ hūanitas: dꝫ accipi humanitas vt hꝫ eē obiectiuū

Notabil' distinctio nature.

⁊ addit nec eſt particularis de ſe:licet enī nunq̄ ſit realit̄
ſine aliquo iſtoꝝ:non tñ eſt de ſe aliq̄d iſtoꝝ:ſed eſt pri⁹ na-
turaliter oībus iſtis. Et ſm̄ iſtam prioritatem naturalē eſt:
qđ quid eſt:⁊ per ſe obiectū intellectus:⁊ ꝑ ſe:vt ſic cōſide-
ratur a methaphiſico:⁊ exprimit̄ ꝑ diffinitionē ⁊ ꝓpoſitio
nes vere primo modo ſunt ꝑ rōne quidditatis ſic accepte
quia nihil dicitur de quidditate primo mō accepta niſi qđ
in ea eſſentialiter includitur inq̄tū ipſa abſtrahitur ab oī-
bus iſtis que ſunt poſteriora naturaliter.ſ.ab vnitate vni-
uerſalitate particularitate ⁊c. ¶ Sed dubitatur quomo-
Pulchrū dubium. do iſta natura ex natura rei dr̄ cōis.i.preter operationē in
tellectus collatiui ⁊ prius natura ipſa indiuiduatione: vt
infra patebit preſenti.q.ac per conſequens prius natura
ipſa exñā:cum exiſtentia primo inſit indiuiduis:ergo vt ſic
non repugnat ſibi ſeparari ab exiſtentia:⁊ ab omni indiui-
duo:quia priori natura vt ſic non repugnat poſſe eſſe pri⁹
duratione poſteriori natura:vt patet a doc.di.prima.q. ſe-
cunda huius. Et ex alia parte dicit doc.ꝙ exiſtentia ⁊ ipſa
natura ſunt eadem res:vt ſupra patuit.d.prima.q.2 .hui⁹
⁊ alibi ſepe. ¶ Reſpondeo ⁊ dico ꝙ ſi accipiatur natura vt
Solutio. tantum habet eſſe obiectale ſiue poſſibile:patet ꝙ actu ſe-
paratur ab exiſtētia actuali:quia vt ſic fuit ab eterno ⁊ exi-
ſtentia non. Et vltra exiſtentia hominis poteſt annihilari:
⁊ tamen adhuc natura hominis in eſſe obiectali remanet
incorruptibilis. Nec ſimiliter natura accepta vt habet eē
cognitū eſt eadē cū exiſtentia cū tale eſſe cognitū fuerit ab
eterno. ¶ Dico etiā ꝙ tā eſſentia q̄ꝫ exiſtentia poſſunt mul
tipliciter conſiderari:nam prio conſideratur eſſentia:puta
Exñtia ⁊ eētia pñt cōſiderari tripliciter hominis vt preciſe habet eē obiectale. Secundo vt habet
eſſe poſſibile tantū. Tertio vt habet eſſe cognitū.primo et
ſecundo mō p̄ciſe conſideratur ſm̄ totū eſſe hominis eſſē-
tiale abſolute:licet illud eē abſolutū dicatur ſm̄ q̄d:q² nihil
reale actu dicit:vt pꝫ a doct.in prio.d.36.tertio modo con
ſideratur illud idem eſſe non abſolute:ſed vt includit rela-
tionem rōnis ad deū cognoſcēte pariformiter dico de exi
ſtentia hoīs que pōt cōſiderari primo vt tantū habet eē ob
iectale:ſecundo in eſſe poſſibili: tertio in eſſe cognito:priſ
duob⁹ modis accipitur exñtia hoīs abſolute ⁊ eſt ſimplici
ter eadem cum illa que actu eſt:⁊ tamē differt ab illa:quia
illa eſt in actu:hec autem in potentia:tertio modo accipit̄
vt includit relationem ad deum cognoſcentem. Secundo
principaliter premitto ꝙ exiſtentia eſt gradus intrinſecus
eſſentie ſiue illius cuius eſt:⁊ eſt ſimpliciter impoſſibile eē
aliquam eſſentiam ſine ſuo modo intrinſeco:cum modus ī-
trinſecus:nullo modo diſtinguatur realiter nec formaliter
poſitiue ab eo cuius eſt:vt patet a doc.in primo.d.8.q.2.in
rñſione ad primū argm̄ principale. Tertio p̄mitto ꝙ ī quo
cunq̄ eſſe ponitur aliqua res:ſiue in eſſe obiectali:ſiue poſ
ſibili:ſiue in eſſe cognito in eodē eſſe ſemꝑ ponitur modus
intrinſecus illi:puta eſſe finitum eſt gradus intrinſecus
hoīs:ſi hō habet eē tm̄ obiectiuū tunc finitas q̄ eſt gradus
intrinſecus habebit tm̄ eſſe obiectiuū:ſi poſſibile:poſſibile
ſi actu:actu. Similiter perfectio limitata intrinſeca eo p̄ci
ſe modo conuenit rei:quo res habet eſſe:ſi eñ res hēt eſſe
obiectiuū ꝑfectio limitata conuenit ſibi tm̄ in eſſe obiecti-
uo:⁊ vt ſic eſt inſeparabilis ab illa ¶ His premiſſis pono
aliquas concluſiones:prima. Sicut homo ab eterno habꝫ
eſſe obiectiuū:ſic exñā hoīs in eſſe obiectiuo p̄ciſe cōuenit
hoī vt grad⁹ intrinſecus illius:⁊ vt ſic eē eſſentie hominis
in tali eē eſt ſimpliciter idem cū eſſe exñtie illius in tali eē
Secūda. Sicut eſſentia hominis ab eterno habet eē poſſi
bile preciſe:ita exiſtentia in eſſe poſſibili preciſe conuenit
eſſentie hominis vt gradus intrinſecus:⁊ ſic ſimpliciter ē
īpoſſibile eſſentiā hoīs in eſſe poſſibili conſideratā poſſe
eē ſine exñtia in eſſe poſſibili conſideratā cū ſit gradus in-
triſecus eius. Tertia concluſio eſſentia hoīs pōt ꝯſiderari
in eſſe reali ⁊ actuali:vt ſic ponit̄ iſta ꝯcluſio. Sicut eſſen-
tia hoīs in eſſe reali ⁊ actuali ponitur ī tpe:ita exiſtētia ei⁹
in eē reali ⁊ actuali conuenit eſſentie hoīs p̄ciſe in tali eſſe
reali ⁊ actuali:⁊ ſic ē ſimpliciter īpoſſibile eēntiā hominis
in eſſe reali ⁊ actuali realiter diſtingui ab eius exiſtentia in
eſſe reali ⁊ actuali p̄ciſe cōſiderata per ꝓpoſitionē doct.in
ſecūdo.d.p̄ma .q.5.⁊.d.ſecūda.q.2. Si.b.vt poſterius ieſt
a.vt priori:⁊ hoc ꝑ rationē intrinſecā ipſius.a.⁊ impoſſi-
bile eſt.a.eſſe ſine.b.a.identificat ſibi realiter.b. Sed eſſen
tia hominis in eſſe reali ⁊ actuali eſt prior ſua exñā actuali
patet:quia res eſt prior natura ſuo modo intrinſeco:⁊ ta-
lis exiſtentia ineſt eſſentie per rationeꝫ intrinſecam ipſius
eſſentie:nam per diffinitionem alicuius demonſtratur exi
ſtentia de illo:vt ſupra patuit in iſto ſecundo.di.prima.q.
tertia. In quocunq̄ ergo eſſe ponitur eſſentia ſemper po-
nitur prior exiſtentia:et vt cauſa intrinſeca illi⁹:puta ſi eſſē
tia hominis ſit tantum in eſſe obiectiuo:vt ſic eſt prior ſua
exiſtentia in eſſe obiectiuo conſiderata:⁊ vt ſic eſt ratio in-
trinſeca reſpectu talis exiſtentie. Ex his omnibus ergo cō
cluſionibus infero veritatem propoſitionis doc.vꝫ ꝙ eſſen
tia eſt ſimpliciter eadem realiter cum exiſtentia:ſemꝑ red-
dendo ſingula ſingulis ita ꝙ eſſentia in eē actuali reali in-
cludit per realem identitatem exiſtentiam in eſſe reali ⁊ ac
tuali:⁊ ſimiliter eſſentia in eſſe obiectali vel poſſibili conſi-
derata includit per realem identitatem exiſtentiam vt pre
ciſe in eſſe obiectali ⁊ poſſibili conſideratam. Et ſic patet
euidens propoſitio doc. ab aliquibus tamē male intellecta
qui ymaginantur ꝙ eſſentia rei que fuit ab eterno dicatur
eadem realiter cum actuali exiſtentia:que eſt ex tempore:q²
diſtinctio realis eſt tantum inter rem ⁊ rem actu exiſteteꝫ
cum ergo exiſtentia non fuerit exiſtens actu ab eterno:er-
go non diſtinguitur realiter ab actuali exiſtentia que expo-
ſitio nullo modo eſt ad mentem doc. vult enim Doc. exp̄ſſe
ꝙ ſit ſimpliciter poſſibile eſſe eſſentiam ſine exiſtentia:mo
do eſſentia hominis ab eterno in eſſe obiectiuo fuit:⁊ pro
tunc non fuit exiſtentia actualis.dicenduꝫ eſt ergo quod ꝓ
poſitio doc.eſt ſimpliciter vera intelligendo eā vt expoſui
non enim intelligit Doct. ꝙ eſſentia in eſſe obiectiuo non
poſſit eſſe ſine exiſtētia actuali: ſed preciſe intelligit quod
eſt ſimpliciter impoſſibile eſſe eſſentiā aliquam in eſſe poſſi
bili ſine exiſtentia in eſſe poſſibili:vl̄ in eſſe actuali ſine exi-
ſtentia in eſſe actuali quā expoſitionem bene nota.

Sed ſi queratur. Si eſſentia non di-

ſtinguitur realiter ab exiſtentia cum vtrunque ſit preter o- Pulchrū queſitum.
pus intellectus ⁊ eſſentia non ſit preciſe ipſa exiſtentia cuꝫ
modus intrīſecus non ſit preciſe res cuius eſt modus:quo-
modo ergo eſſentia diſtinguitur ab exiſtentia. Dico breui-
ter ꝙ eo modo p̄ciſe diſtinguitur ſicut diſtinguitur a ſuo mo
do intrinſeco:que nō diſtinguitur realiter:vt pꝫ:nec forma
liter poſitiue:cū grad⁹ itriſec⁹ nō dicat aliquā formalitatē
diſtinctaꝫ a formalitate rei cuius eſt:vt pꝫ a doc.in primo.
vbi ſupra diſtinguit̄ ergo p̄ciſe ex natura rei accipiēdo di-
ſtictionē ex natura rei ꝓ minima diſtictiōe q̄ hēri pōt p̄ter
opus intellectuꝫ: vꝫ qñ p̄ter opus intellect⁹ aliquid ex na-
tura rei cōuenit vni quod nō cōuenit alteri:⁊ ſic exiſtētie cō
uenit ex natura rei eſſe modū intrinſecum:qui mod⁹ ſimpli
citer repugnat rei cuius eſt talis modus. Si ēt q̄rat̄ quō eſ-
ſentia in eſſe obiectiuo vel poſſibili diſtinguit̄ ab exiſtētia
in tali eſſe cum vt ſic neutrum dicat aliquod eſſe actuale di
co ꝙ p̄ciſe diſtinguit̄ preter opus intellectus ex natura rei
ſm̄ q̄d tñ:quia vtrunque in tali eſſe habet tm̄ eſſe ſm̄ quid.
¶ Adhuc eſt ſciendum ꝙ quādo dicit doc.ꝙ equinitas vt
equinitas eſt prior ⁊c.⁊ vt ſic eſt obiectum itellect⁹ ⁊ huiuſ Expō notabilis huius lr̄e.
modi. Primo querit̄ quō ponatur obiectū intellectus. Si
enī eſſentia vt hꝫ eſſe reale in actu ēt vt p̄intelligit̄ ī eē actu
ali ponit̄ obiectū intellectus per ſe.quero tūc aut ponitur ī
ratione terminandi:aut in ratione mouendi. Si primo ē fa
cilis ſolutio.de ſecundo habet clarius videri ī p̄mo.d.q.ter
tia.⁊ in iſto ſecūdo.diſtin.preſenti.q.vltia vbi plura dictu-
rus ſum. Secundo dicit ꝙ natura vt ſic per ſe cōſideratur
a metaphiſico.quod debet intelligi proprie de natura vt in
eſſe obiectali:non autem preciſe vt in eſſe reali:vt alias pa
tebit. Tertio omnes propoſitiones primi modi ſunt vere
ratione quiditatis ſic accepte:puta iſta.homo eſt aīal eſt
ꝑ ſe prout tam hō quam animal preciſe accipiuntur in eſſe
obiectali:⁊ vt in tali eſſe ſunt prius natura exiſtentia in eſ-
ſe obiectali conſiderata. Sequitur in littera ibi.
Non ſolum autem ipſa natura eſt indifferens ad eſſe in in
tellectu:⁊ in particulari ac per hoc ad eſſe vniuerſale ⁊ ſin-
gulare:ideſt quod ipſa natura eſt indifferens ad ſecundam
intenſionem cauſatam in intellectu: ſecundum quam dica-
tur vniuerſalis et indifferens ad ſingulare ideſt ad omnem
indiuiduationem:cum ſit prior omni ſingularitate:que om
nia intelliguntur de natura vt in eſſe obiectali conſiderata
Sequitur. Sed et ipſa habens eſſe in intellectu non habꝫ
primo ex ſe vniuerſalitatem:ideſt quod ipſa habens eſſe ī
actuali intellectione:qua primo intelligitur.⁊ qua dicitur
prima intentio:non habet primo ex ſe vniuerſalitatem: id-
eſt quod vt ſic cognita non eſt ex ſe vniuerſalis:ideſt quod

non est ex se sub actuali intellectione scđa qua dicaꝛ actu vniuersalis. Sequitur. Licet enim ipa intelligatur sub vniuersalitate: ⁊ sub modo intelligendi ipsam: tamen vniuersalitas non est pars cõceptus ei⁹ primi: quia non conceptus methaphisici sed logici. Uult dicere ꝙ licet ipsa natura vt est sub actuali intellectione secunda: intelligatur tunc sub vniuersalitate: que vniuersalitas est quidem modus intelligendi ipsam: vt patet etiam a Docto. in vniuersalibus tamen ipsa vniuersalitas non est pars conceptus eius primi idest ꝙ non pertinet ad conceptum quo primo concipitur ipsa natura: quia ad conceptum eius primum tantum pertinent illa: que sunt de quiditate ipsius nature. Nec similiꝛ ipsa vniuersalitas est pars conceptus methaphysici: quia non pertinet ad conceptum methaphisicum: est tamē pars conceptus logici cũ pertineat ad conceptum logici: qui primo ⁊ per se considerat secundas intentiones applicatas primis secundum Auicēnam. Sequitur. Prima ergo intellectio est nature vt ei non cointelligitur aliquis modus: neqȝ qui est eius i intellectu ⁊c. idest ꝙ ipsa natura in se primo intelligitur ⁊ in tali priori non coītelligitur aliquis modus neqȝ qui est eius in intellectu: idest modus qui est aliqua secunda intentio vt vniuersalitas: neqȝ qui est eius extra intellectũ: puta īdiuiduatio. Sequitur. Licet q2 illi⁹ in-

ↄtinuatio expõnis littere

tellecti modus intelligendi sed vniuersalitas: sunt non modus intellectus. i. lȝ talis natura possit intelligi sub tali modo. s. vniuersalitatis: non tamen ipsa vniuersalitas est modus intellectus: cum non sit pars conceptus primi intellecti: vt dixi supra. Sequitur. Et sicut fm illud esse non ē natura de se vniuersalis suple actu: sed quasi vniuersalitas accidit illi nature secundum primam rationem eius: secundũ quam est obiectum. i. ꝙ natura in illo priori non īcludit vniuersalitatem: et per consequens vt est sub illa: dicitur tunc sibi accidere. Sequitur. Ita etiam in re extra: vbi natura est cum singularitate: non est natura illa de se determinata ad singularitatem: sed est prior naturaliter illa ratione cõtrahente ipsam ad singularitatem illam: idest ꝙ natura vt precise consideratur in esse obiectali: adhuc est prior singularitate contrahente ⁊ indifferens ad omnes singularitates contrahentes. ¶ Et similiter: vt ipsa natura consideratur in esse reali ⁊ actuali: adhuc est indifferens ad omnem singularitatem in esse reali ⁊ actuali: cum sit prior illa. Et sic in illo priori non repugnat sibi esse sine illo cõtrahente. Sequitur. Et sicut obiectum in intellectu secundũ illam entitatem eius ⁊ vniuersalitatem habet vere esse intelligibile: vt supra patuit: ita etiam in rerum natura secundũ illam entitatem habet verum esse extra animam realem: siue talis natura accipiatur in esse obiectiuo: siue in esse reali actuali. ¶ Primo modo dicitur reale secundum quid: quia potentiale. Secundo modo dicitur reale actuale: ⁊ secundum illud habet esse vnitatem sibi proportionabilem que est īdifferens ad singularitatem idest habet vnitatē ex natura rei minorem vnitate numerali: ita ꝙ non repugnat illi vnitate de se: ꝙ cũ q̄cũqȝ vnitate singulairtatis põaꝛ: q2 si est indifferēs ad omnem singularitatem: ergo ex se potest esse in omni singularitate: non tamen simul: nec successiue: sed sic intelligendo ꝙ in illo priori sicut potest esse ī vna ita ⁊ ī alia: sȝ dũ ē ī vna vt sic ñ põt eē ī alia. Assignata ei quacũqȝ natura hũana ī quocũqȝ īdiuiduo: ipsa actu existēs ī īdiuiduo potest cõsiderari vt põr singl'aritate: ⁊ vt sic adhuc est indifficiens ad omnem singularitatem. Et hoc magis patebit respondendo ad aliquas rationes: quas facit Ochā contra Doctorem. Sequitur. Hoc ergo modo ītelligo naturam habere vnitatem realem minorem vnitate numerali Et licet non habeat eam de se: ita ꝙ sit intra rationem nature: quia equinitas est tantum equinitas secundum Auicennam. 5. methaphysice: tamen illa vnitas est passio propria nature secundum suam entitatem primam: ⁊ per consequens nec est per se hec intranee: nec fm entitatē ꝓpriaȝ necessario inclusam in ipsa natura fm primã entitatē suã.

Ibi. Sed contra istud videntur esse due obiectiones. Hic Doct. adducit duas auctoritates contra se: que vñr dicere: ꝙ nichil sit commune pluribus in se: sed tantum per considerationem intellectus. quarum prima est Cõmen. primo de anima cõmeñ. 8. dicentis ꝙ intellectus facit vniuersalitatem: in reb⁹: ita ꝙ non existit nisi per ipsum. ¶ Itē ꝑ auctoritatem Damasceni. c. 8 ponentis differentiam inter deum et creaturam: quia in creatura nihil est commune nisi tantum per considerationem in deo vero est deitas ex natura rei cõmunis rationibus suppositis. ¶ Ibi. Ad primum dico ꝙ vniuersale ī actu est illud quod habet vnitatem indifferentem fm quam ipsum idem est in potentia proxima: vt dicetur de quolibet supposito. Pro clariori ītelligentia huius littere nota quod ista indifferentia pro nũc potest accipi dupliciter. Uno modo priuatiue: siue negatiue: ⁊ sic nihil aliud est nisi aliqua natura: que de se est indifferens ad inferiora ⁊ indeterminata: idest quod ipsa est apta nata ad indifferentiaȝ: siue indeterminatiõeȝ. Alio modo dicitur indifferentia: siue indeterminatio positiue ⁊ contrarie: ⁊ tunc cõtrariatur positiue determinationi actuali: ⁊ sic dicimus qđ vniuersale isto modo includit ipsam naturaȝ cum tali īdifferentia actuali: que nihil aliud est nisi quedaȝ relatio actualis terminata ad intellectuȝ: q̄ actu est indifferēs ad omnia sua inferiora. Et sic talis natura sub tali indeterminatione dicitur vniuersale completum: ⁊ in potentia proxima ad predicari de omnibus inferioribus. Et isto secũdo modo accipitur vniuersale in littera: ⁊ tale vniuersale siue accipiatur primo modo siue secundo modo est vnum intelligibile singulare: siue vnum numero Nam accipiendo primo modo est vnum obiectum per se intelligibile puta ipsa natura hominis sic intelligendo quod ex quo ens inquantuȝ ens: vt est obiectum adequatum intellectus est simpliciter quoddam integratum ex omnibus entibus: vt supra patuit. q. 1. prologi: ⁊ sic ens sumptum in sua communitate est vnum ens: siue vnum obiectum intelligibile numero. i. qđ ipsum sumptuȝ in sua communitate est aliqua pars obiecti adequati: non quod sit in se vnum numero: siue singulare: sed ex hoc dicitur vnum numero: prout est vnum de numero intelligibilem cum numeretur inter intelligibilia contēta sub obiecto adequato: licet in se sit commune pluribus: licet ergo homo in communi dicatur vnum obiectum numero esse intelligibile: quia est vnum obiectum tantum per se intelligibile non tamen sequitur ex hoc quod illa vnitas non sit minor vnitate numerali proprie dicta.

Indifferentia duplex quod ...

¶ Et si dicatur. Ex quo enim intelligibilitas sequuntur entitatem rei cum sit passio ipsius: quomodo illa entitas in se erit vna entitate minore vnitate numerali. Et tamē vnũ numero per se intelligibile.

Euasio.

¶ Dico quod ex hoc dicitur vnum numero vt distinguitur contra plura: id est quod homo est vnum obiectum per se intelligibile et asinus est vnum obiectuȝ per se intelligibile ⁊ similiter animal ⁊ corpus ⁊ ens: ⁊ vna intellectione natũ intelligi: ⁊ data quacunqȝ quiditate illa potest dici vnũ obiectum per se ītelligibile. Et hoc modo omnia obiecta partialia vt integrant vnum obiectum adequatum intellectus possunt dici obiecta distincta numero: quia distinctis intellectionibus numero: nata sunt intelligi: ⁊ tamen vt cõparãtur adinuicem secundum entitatem propriam illa obiecta distinguntur specie: ⁊ aliquando genere: ⁊ tale vniuersale primo modo quod dicitur vniuersale in potentia remota vt natura humana indeterminata priuatiue: licet sit cõmunis pluribus: tamen vt est obiectum intelligibile dicitur vnuȝ numero modo preexposito.

Responsio.

¶ Si dicatur. Nõne scientia est vniuersalium: ⁊ per consequens tale intelligibile erit vniuersale ⁊ commune.

Alia euasio.

¶ Dico ꝙ bene scientia terminatur ad entitatem indifferētem ad plura inferiora: ⁊ tamen illa entitas est vnum obiectum numero intelligibile: idest ꝙ est vnum obiectum de numero omnium intelligibilium: et sic patet ꝙ non accipitur vnum numero proprie: vt includit hecheitatem. Si vero accipiatur vniuersale vt est indeterminatum contrarie.

Solutio.

¶ Dico ꝙ est vnum numero: quia talis indifferētia actualis: siue relatio actualis: qua actu est īdeterminatuȝ ad plura supposita: est tantũ vnum numero ad sic vniuersale completum est tantum vnum numero: accipiendo vnum numero proprie. Si dicatur: si tantum est vnum numero ergo non includit vnitatem minorem vnitate numerali.

¶ Dico quod ratione nature incluse dicit vnitatem illam minorem: ratione vero īdeterminatiõis actualis addite nature denominatione intrinseca est tantum vnum numero: cũ talis īdetermĩatio sit đ se hec đnoīatiõe ṽo extrīseca dñr plura numero: quia tale vniuersale vt sic potentia proxima predicatur de omnibus inferioribus.

¶ Si dicatur. Quomodo vnum numero potest actu predicari de pluribus suppositis vere realiter: ita quod quodlibet sit ipsum.

Pulchra instantia

¶ Dico q̄ si tale vniuersale tm̄ includeret vnitatem numeralem: nunq̄ posset vere predicari de pluribus suppositis: tñ quia vltra illam in determinationē singularem includit naturā ex parte sui ex natura rei indifferētem ad plura supposita in rōne nature potest predicari ¶ Si iterū dicat̄: q̄ vniuersale ↄpletū: puta natura accepta sub secunda intētione: vt homo sumptus sub intētione spēi: habet tm̄ suppositionem simplicē: ⁊ nullo mō personalem: vt pt3 a Doct. in suis vniuersalibus: ⁊ perↄsequens non p̄dicat̄ de pluribus predicatione exercita dicendo. hoc est hoc. ¶ Dico q̄ non accipio vniuersale ↄpletū inq̄tū ei applicat̄ secunda intētio: sed inq̄tū est actu indeterminatum contrarie: ⁊ vt sic predicatur de suis inferioribus exercite dicendo. hoc est hoc: puta Joānes est homo. ¶ Si iterū dicatur. Rōne vniuersale completū sumptū in primis intētionibus predicatur in quid de suis inferioribus: sed talis indifferentia contrarie sumpta: nō est de quiditate: cū sit tm̄ relatio q̄dā ¶ Dico q̄ vniuersale completū in primis intentionib⁹ vere p̄dicat̄ in quid: ⁊ vere est de quiditate īferioris: nō tñ ratione indifferentie addite: sed rōne nature incluse: cui addit̄ talis indifferētia. ¶ Si etiā dicatur. ergo tale vniuersale completū cū includat illam indifferentiā ⁊ per ↄñs sit vnū per accidens nō poterit p̄dicari in q̄d de aliquo: vt patet a Doct. in primo dist. 2. ⁊ in tertio. ¶ Dico q̄ sola natura illa est de quiditate inferioris: et f̄m illam vere predicatur in quid: sed quia nō est in potentia ꝓxima vt actu dicat̄ in quid de illis: nisi ꝑ hmōi indeterminationē actualē: illa indeterminatio pertinet ad completum vniuersale. i. facit q̄ illa natura que potētia remota nata erat predicari in quid de inferioribus: q̄ potentia ꝓxima p̄dicet̄ in quid de illis. ¶ Si dicat̄. Rōne tale vniuersale p̄dicatur per se de inferioribus. ¶ Dico q̄ sic: sed q̄ñ cū illud sit vnū ens per accñs: q̄r includit naturam ⁊ relationē: ⁊ q̄ est in se per accidens de nullo per se predicat̄: vt patet a doc. in primo dist. 2. ¶ Dico q̄ predicat̄ ꝑ se tm̄ ꝑ rōnem nature: que ē vnū ens per se: s3 illa natura nō pōt p̄dicari per se actu: nisi actu sit sub tali relatione seu indeterminatione. Et hoc est quod intendit Doc. in ista litera quā recito exponendo aliqua. ¶ Cum dicit vniuersale ī actu est illud quod habet vnitatem indifferentē: f̄m quam ipsum idem ē in potentia ꝓxima vt dicat̄ de quolibet supposito supp'e actu: q̄r natura vt actu ↄparatur ad oīa inferiora est in potentia ꝓxima vt p̄dicet̄ de illis: quia vt sic est actu indifferens ad omnia inferiora. Sequit̄. Nihil. n. f̄m q̄z libet vnitatem in re est tale: q̄ f̄m ipsam vnitatem precisam sit in potētia ꝓxima ad quodlibet suppositum: vt dicat̄ de quolibet supposito predicatione dicēte hoc est hoc: patet: quia quod est actu in re: est tm̄ singulare primo. et ideo si actu predicat̄ de pluribus: oportet ↄsiderare illā naturā que in potentia remota est īdifferēs ad omnia singularia. Sic actu comparet̄ ad illa vt sit ī potentia ꝓxima ad predicari de illis: quod tūc fit ꝑ actualem indifferentiam. Sequitur: quia l3 alicui exñti in re: nō repugnat esse in aliqua singularitate ab illa ī qua est patet: quia nature humane actu exñti in frācisco nō repugnat esse in alia singularitate: inq̄tum supple cōsideratur vt prior singularitate francisci: non tñ illud vere dici pōt de quolibet inferiori: q̄ quodlibet est ipsum. Hoc est enim solū possibile de obiecto eodem indifferēti actu considerato ab intellectu: quod quidem vt intellectum h3 vnitatem ⁊ indifferentiā: f̄m quam ipsu3 idē est predicabile de omni singulari dicendo: q̄ hoc est hoc quod dictum intellige modo expresso. ¶ Ibi. Ex hoc apparet improbatio illius dicti: q̄ intellectus agens facit vniuersalitatē in rebus: per hoc q̄ denudat ipsu3 q̄d quid est in fantasmate existens ⁊c. Vult dicere Doc. q̄ loquendo de vniuersali in potentia remota tale non fit ab intellectu agēte: quia vbicūq̄ est anteq̄ in intellectu possibili habeat esse obiectiue: siue in re. s. in ꝓpria existentia: siue in fantasmate: supple vt in aliquo representatiuo: siue habeat esse certum: siue deductū per rōnem: et si sic non per aliquod lumen supple intellectus agentis: sed semper sit talis natura in se cui non repugnet esse in alio: vt supra exposui. Sequitur. Non tamē est tale cui potentia proxima concunit dici de quolibet sed tm̄ est in potentia proxima vt est in intellectu possibili. i. q̄ ipsa natura prius est presens intellectui possibili: puta per aliquam speciem intelligibilem. ⁊ sic ibi habet esse obiectiue primo. Secundo actu intelligitur ab intellectu possibili. Tertio: vt ibi causatur indifferentia actualis: qua actu ipā natura est indeterminata: siue indifferens ad quodlibet suppositū: ⁊ vt sic dr̄ in potentia proxima. ¶ Ib:. Ad secundā instantiā de Damasceno hic Doc. soluit auctoritatem Dama. dicens q̄ loquitur de vnitate singularitatis in diuinis ⁊ tale nō reperitur in creaturis. Secūdo loquitur de cōi predicabili: non p̄cise de cōi q̄ determinatū est de facto: supple q̄d actu ē in aliquo singulari: l3 nō repugnet sibi esse in alio: vt supra exposui quale cōe p̄cise pōt poni in creaturis realr̄.

Explanatio līe doctoris.

Ad argumenta principalia. Nunc Doct. soluit argumentū principale: quo probat q̄ quelibet natura sit de se hec: siue q̄lib3 substantia materialis: q̄r ph̄s. 7. meta. ↄtra Platonem ꝓbat q̄ substantia cuiuscūq̄ rei est propria illi⁹ cuius est: ⁊ nō inest alij. ¶ Respondet doc. ibi. Et ꝑ hoc pt3 ad illud argumentū p̄ncipale ⁊c. Nā plato posuit ideam esse aliquā substantiā separatā a motu: ⁊ ab accidentibus ꝑ accidēs nihil habens in se: nisi naturā specificā perfectā ⁊ incorruptibilē: puta naturā humanā separatā: ⁊ eiusdē rōnis cum corruptibilibus: ⁊ vltra sibi imponitur q̄ dicta idea est formaliter vniuersale: ita q̄ ꝑ identitatem p̄dicat̄ de isto corruptibili dicendo. hoc est hoc ⁊c. Videt̄. n. fictio q̄ actu sit separata: ⁊ sit ꝑfecta in actuali existentia: ⁊ q̄ predicet̄ de pluribus quia vt est actu existēs est tm̄ singular3 vt vere est cōis plurib⁹ est actu vniuersalis: ⁊ sic arguit Arist. contra ipsum: quia tūc talis idea nihil esset nisi q̄dam fictio. Et hic Doc. bene ↄcedit q̄ substantia materialis per se existens sit singularis: tamen vt p̄scindit: ⁊ vt prior ipsa existentia actuali ⁊ indiuiduatione: est aliqua natura communis. Et sic patet solutio huius. q.

Contra hanc opinionem nonnulli instant ꝓlixis rōnibus: quorum primus est Ocham in primo dist. 2. q. 6. qui primo nititur probare: q̄ sit impossibile dare naturā ex natura rei habentem vnitatem minorem vnitate numerali. Sic q̄ talis natura ex natura rei non sit de se hec: sed distinguatur ex natura rei ab hecheitate. Et p̄mo arguit sic. Impossibile est in creatis aliq̄ differre formaliter: nisi differāt realr̄. ergo si natura distinguitur aliq̄ñ ab illa d̄ria ↄtrahente: op3 q̄ distinguant̄ sicut res ⁊ res: vel sicut ens rōis ⁊ ens rōnis: vl' sicut ēs reale ⁊ rōnis: sed p̄mū negat̄ ab isto: ⁊ silr̄ scd̄m: ergo op3 dari tertiū. ergo natura quocunq̄ mō distinguitur ab indiuiduo: nō est nisi ens rōnis: antecedēs pat3 q̄r si natura ⁊ illa d̄ria ↄtrahens nō sunt idē oībus modis. ergo aliquid p̄t vere affirmari de vno: ⁊ negari de reliquo: sed de eadem re in creatis non p̄t vere affirmari ⁊ negari. ergo non sunt vna res.

Ochā in p̄mo. dist. 2.

Respondeo ad hanc rōnem. Et ꝓ clariori intelligētia p̄mitto aliq̄: accipiendo naturā hūanā ⁊ hecheitatem. Primo si natura hūana ↄsideret̄ vt h3 tm̄ esse obiectale ⁊ potentiale: q̄d hab3 ab eterno: ⁊ silr̄ hecheitas vt sic distinguat̄ ab hecheitate formaliter f̄m q̄d: tamē q̄r vt sic tam natura q̄z hecheitas: l3 dicāt entitatem absolute: quā habēt vt actu sūt: tamē dicūt illam f̄m q̄d / vt pt3 a doc. in. 1. di. 36. Et ꝑ conseq̄ns eo mō quo habēt entitatē formal̄r distinguunt̄ si vt q̄d: vt q̄d / si simpl̄r / simpliciter. Scd̄o p̄t ↄsiderari natura humana in eē reali ⁊ actuali. ⁊ silr̄ hecheitas in eē actuali ⁊ reali: ⁊ sic simpl̄r distinguunt̄ formaliter: cū dicāt distinctas formalitates: nō eñ hecheitas includit q̄ddiue istam naturam: cū dicat entitatem positiuā additā ipsi nature: vt no. doc. in isto scd̄o. d. p̄lenu. ⁊ in p̄mo. d. 5. q. 2. ⁊. d. 26. Nam sic ↄtrahens naturā nullo mō includit nec ecōtra. Indiuiduū tamē ↄstitutū ex natura et hecheitate includit naturā q̄ditatiue. Tertio p̄t ↄsiderari natura non tm̄ in esse reali actuali: sed ēt in esse existentie: ⁊ silr̄ hecheitas: ⁊ tunc dico q̄ l3 existētia actualis p̄mo ↄueniat indiuiduis: ⁊ posterius ipsi nature Existentia tamē aptitudinalis p̄mo ↄuenit nature / et deinde indiuiduis sicut risibile p̄mo ↄuenit hoī: et post indiuiduis: sic actu ridere p̄mo ↄuenit indiuiduis: et p⁹ hoī: vt ergo hecheitas ⁊ natura ↄsiderāt̄ ī naturali existētia / forte vt sic nō dicūt aliā ⁊ aliā existētiā. Et si ēt ↄcedat̄ q̄ ibi sit alia ⁊ alia existētia q̄ forte op3 ↄcedere cū existētia dicat gradū itrīsecū rei cui⁹ ē. ⁊ nature ī eē reali actuali / sic necc̄ario ↄueniat existētia ī eē reali ⁊ actuali / q̄ ē īpossibile eē vnum sine altero / vt supradixi /

P̄ābula ꝓ respōsione Solutiōis Ocham.

Nota hāc distīctiōe3 de natura humana.

tunc diceretur ꝙ adhuc natura ⁊ hecheitas vt sic distin
guerentur formaliter tm̄. Nec ex hoc valet inferri. ergo
realiter: qꝛ inter aliā ⁊ aliā rem actu existentem: quia di
stinctio realis est proprie inter illa que sic se hn̄t: ꝙ non
implicat vnum existere sine altero. Sed qūo cuꝫ alia et
alia exn̄tia stet realis idētitas: supra expositū est in pri
mo di. 1. q. 2. ⁊ di. 2. parte. 2. q. 1. rn̄dendo ad primuꝫ ar.
principale. Dico vltra ꝙ non habeo pro incōuenienti ꝙ
natura in esse reali ⁊ actuali ɔsiderata: vt etiā prior na
tura singularitate: habeat primo existentiam actualem
⁊ sic natura vt actu existens erit prior singularitate.
Si. n. singularitas perficit naturā vt actu existens non
videtᷣ ipsam posse perficere nisi vt actu existenteꝫ: sicut
nec forma actu perficit materiā nisi actu existentē: non
eīm hecheitas dat en̄tiaꝫ propriā ipsi nature: cū ipa en̄-
tia sit gradus itrinsecus rei cuius est. Si. n. natura tm̄
existeret, ꝑpter existentiā hecheitatis sibi aduenientis
tunc formaliter distingueretᷣ ab ipsa: ptꝫ: quia si. a. disti
guitur formaliter a. b. multo fortius distinguitur realr̄
a. c. quod est posterius. b. cū ergo natura formaliter di-
stinguatᷣ ab hecheitate. ergo a fortiori formaliter disti
guitur ab existentia hecheitatis cū sit posterior ipsa he
cheitate: nec est simile de risibilitate ⁊ actu ridēdi: quia
risibilitas dicit tm̄ aptitudinem ad actum ridendi quia
actus ridendi cū sit opatio primo inest singularibꝰ: en̄-
tia vero dicit precise gradū intrinsecū nature cuius est.
Et si dicatur ꝙ doc. in pn̄ti. q. ⁊ alibi vult ꝙ natura non
habeat esse realiter nisi in indiuiduis. Dico ꝙ nō intel-
ligit ꝙ entitas realis ⁊ actualis precise cōueniat natu-
re per indiuidua: quia tunc nō posset dari essentia in eē
reali ⁊ actuali: qđ est ɔtra Doc. Sed sic intelligit Doc.
ꝙ nunꝙ̄ natura aliqua habet esse reale ⁊ actuale: quin
necessario sit ī aliquo indiuiduo. Et lꝫ natura humana
tā in esse reali actuali essentiali ꝙ̄ in actuali existētia sit
prior natura hecheitate in esse reali actuali: est tm̄ ipos
sibile ipsam naturā eē: quin sit in aliquo idiuiduo: ⁊ hoc
intendit Doc.

Qūo intel ligitᷣ ꝙ natura nō hꝫ eē realr̄ nisi in indiuiduo.

Instantia prima.

¶ Si dicatᷣ. Si natura in tali eē est prior
natura singularitate. ergo sibi nō repugnat posse existe
re sine aliqua singularitate: qꝛ priori natura non repu-
gnat esse sine posteriori: vt pꝫ a Doc. in primo. ⁊ in secū
do di. 1. q. 2. ⁊ alibi sepe.

Rn̄sio ad primam.

¶ Dico ꝙ vt sic sibi non repu-
gnat: repugnat tm̄ aliquo concomitante: qꝛ ipsa natura
vt sicvt cā intrinseca de necessitate nature ꝙ̄si originat
illā hecheitatē: quam actu habet. ⁊ ex hoc est īpossibile
ipsam esse sine tali hecheitate. Sicut dicimus ꝙ homi-
ni ɔsiderato in esse quiditatiuo precise non repugnat eē
sine risibilitate: repugnat tamen ex aliquo ɔcomitante:
quia producit ipsam de necessitate nature in se. Sic di-
co in proposito.

Instantia secunda.

Si iterū inferatur ꝙ natura in esse rea
li actuali ⁊c. est prior omni singularitate: ⁊ vt sic nō re-
pugnat sibi esse sine quacunꝙ̄ singularitate. ergo vt sic
non necessario determinat sibi aliquā singularitatē: ꝓ-
batᷣ ɔn̄a per simile argumentū Doc. factū in di. 12. huiꝰ
. q. 2. vbi sic dicit. Quicquid ɔtingenter se habet ad qđ
libet cuiuslibet generis absoluti: habet se contingenter
ad illud genus absolutū. Sed materia prima ɔtingen-
ter se habet ad ꝗ̄libet formā. ergo materia prima p̄t eē
sine omni forma. Sic arguo in ꝓposito. natura est idif
ferens ad omnē singularitatē sicut in materia prima ad
omnē formā. ergo sicut materia prima pōt eē sine omni
forma. ergo ⁊ natura in esse reali actuali poterit esse si
ne omni singularitate.

Rn̄sio ad secundam.

¶ Dico ꝙ non est simile: qꝛ ibi
ɔparatᷣ materia ad formas realiter distinctas: ⁊ sic ibi
argumentū Doct. militat. Hic aūt natura vt compara
tur ad hecheitates non ɔparatᷣ vt ad illas realiter disti
ctas: ⁊ ideo argumentū nō militat hic.

Instantia tertia.

¶ Si iteꝝ dica-
tur natura vt existens in forte: realiter distinguitᷣ a qua
libet alia hecheitate: vt ptꝫ. ergo realiter distinguitᷣ ab
hecheitate quā actu hꝫ. ꝓbatᷣ ɔsequentia: quia qđ disti
guitᷣ a pluribus eiusdē rōnis distinguitᷣ a quolibet alio
qđ est eiusdē rōnis: cū nō sit maior rō de vno ꝙ̄ de alio.

Responsio ad tertiaꝫ.

¶ Dico ꝙ natura vt prior singularitate nō distinguitᷣ
realiter ab aliqua singularitate: sꝫ tm̄ formaliter: quia
nata est esse ita sub vna sicut sub alia: sꝫ vt actu est sub
vna singularitate rōne illius realiter distiguitur a quo
libet alio: ⁊ sic natura vt actu est in forte realr̄ distigui
tur a qualibet alia singularitate: sed hoc nō est precise
ex ratione nature sed rōne singularitatis quā actu ha-
bet: quam realiter sibi identificat cum illa de necessita-
te nature oriatur a principijs illius nature.

Instantia quarta.

¶ Si dica
tur ergo ⁊ quamlibet aliam sibi realiter idētificat: quia
ex quo omnes sunt eiusdem rōnis: ita vna nata est oriri
a principijs nature: sicut ⁊ alia.

Responsio ad quartā.

¶ Dico ꝙ quātū est ex
parte sua omnes sibi realiter identificat ⁊ si realiter nō
identificat hoc non est ratione nature: sed quia vt actu
est sub vna singularitate repugnat sibi esse sub alia. Et
concedo ꝙ omnes nate sunt oriri a principijs illius na
ture: sed dum vna oritur alia non potest oriri stante illa
prima: quia dum natura actu habet vnam singularita-
tem repugnat sibi posse habere aliaꝫ. Sicut si ponatur
ꝙ omnes dependentie creature ad deum sint eiusdem
rationis quia precise ad eundem terminum. Sequitur
ꝙ si lapis realiter distinguitur a dependentia hominis:
quod etiam realiter distinguatᷣ a depēdentia quam ha
bet: cum non sit maior ratio de vno ꝙ̄ de alio. ¶ Dice-
retur ꝙ nature lapidis vt sic nō repugnat posse esse si-
ne dependentia quam habet: repugnat tm̄ concomitan
ter: quia illa dependentia lapidis oritur de necessitate
nature a natura intrinseca lapidis. Et si lapis actu eēt
sub dependentia quā habet homo: illa simpliciter eodē
modo oriretur a natura lapidis: nec repugnaret lapidi
posse esse sub dependentia hominis: tenēdo ꝙ tales de-
pendentie sint eiusdem rationis. Sic dico in ꝓposito ꝙ
posita natura in esse reali actuali ab ipsa de necessitate
nature: ⁊ in ipsa pullulat tantum vna hecheitas: que si
bi realiter idētificatur: ⁊ si illa nō pullularet in qua eēt
non identificaretur sibi realiter: ⁊ sic dicendum de om-
nibus alijs.

Instantia quinta.

¶ Si iterū dicatur: pono ꝙ sint decem idi-
uidua: certū est ꝙ in illis sunt decem nature in esse rea-
li ⁊ actuali priores natura singularitate: ille nature in
tali priori. Quero quomodo differunt nō numero quia
ponuntur priores omni singularitate: non specie qꝛ tūc
decem nature humane essent decē nature specie distin
cte.

Responsio ad quintā.

¶ Dico ꝙ ipse nature vt sic priores nec nūero: nec
specie precise distinguntᷣ: nec sequitᷣ a sufficienti diuisio
ne distinguntᷣ aut numero: aut specie: aut genere. Dico
ꝙ nec sic: nec sic: ⁊ patet instantia in multis alijs. Nam
hecheitas ⁊ natura cuiꝰ est distinguntᷣ formalr̄: ⁊ tm̄ nec
numero: nec specie: nec genere. Similr̄ rōnale: ⁊ aīal di
stinguntur formaliter: ⁊ tamē nec numero. Et similiter
natura ⁊ gradus intrinsecus distingūtur ex natura rei:
et tamen nec numero: nec specie.

hecheitas et natura cuius est distinguntur formaliter

Et similiter partes
compositi essentiales in communi vt precedunt singu-
laritateꝫ distinguuntᷣ realiter: ⁊ tm̄ nec numero nec spē
⁊ sic de multis alijs. Sic dico ꝙ ille deceꝫ nature disti-
guuntᷣ realiter: qꝛ vna p̄t esse sine altera: ⁊ tm̄ nec nūe-
ro nec specie. Nec sequitur vt sic non differunt nec nūe
ro: nec specie. ergo sunt idem numero vel specie. Et pꝫ
instantia de animali ⁊ rationali: ꝗ̄ nec differunt specie:
nec sunt idem specie: illa eīm que differunt specie in ali-
quo genere sunt in recta linea predicamentali: ⁊ simili
ter que differunt numero: ⁊ similiter eadem specie: ⁊ ea
dem numero. differunt ergo sicut due nature absolute
Et quelibet in tali priori dicit naturā specificam ⁊ spe
cifice distinguitᷣ ab asino: leone: ⁊ alijs: sed nō distigui-
tur specifice ab alia natura humana: sunt eīm eiusdem
rōnis: sed non eiusdem speciei.

Instantia sexta.

¶ Si iteꝝ dicatur. iste
decem nature vt priores singularitate nate sunt fūda-
re scđam intentionem speciei specialissime: patet: qꝛ in-
tellectus comparando vnaꝫ ad omnia singularia ad ꝗ̄
est indifferens causat in illo vnam secundam intentio-
nem speciei specialissime. Et similiter causat comparā
do aliam ad eadem singularia. ergo iste decem nature
vt sic pn̄t fundare. 10. intētiōes scđas ꝗ̄ differūt spē.

Respōsio ad sextā.

¶ Dico ꝙ ille intentiōes scđe vt fundantᷣ in illis natu-
ris p̄cise nō dn̄r differre spē: qꝛ nec fūdamenta nec ter-
mini: quelibet tm̄ secunda intentio fundata in illis natu
ris differt specie ab alia scđa intentione fundata in na
tura specie distincta: qđ bene no.

Instantia septima.

¶ Si iteꝝ ꝗ̄ratur. Si
dentᷣ tales. 10. nature ⁊ dicantᷣ. a. b. c. d. ⁊c. tunc quero
an. a possit eē sub qualibet singularitate: nō ɔiunctim/
sed diuisim: puta an possit esse sub singularitate ꝗ̄ dicatᷣ
. f. ⁊ tunc ꝗ̄ro an. b. possit esse sub eadem singularitate.
Dico absolute ꝙ. b. p̄t esse sub oī singularitate diuisim
nisi illa sit facta ꝓpria alicui: ⁊ sic ꝗ̄uis possit absolute
esse sub singularitate. f. Sed tamē vt singularitas. f. fa
cta est ꝓpria nature. a. tunc nō p̄t esse sub illa: ⁊. a. iō. b
absolute lꝫ possit sibi identificare. f. qꝛ absolute p̄t esse
sub illo: sed non vt est ꝓprium. a.

His premissis respondeo ad rōnem Ocham
cum dicit / natura ⁊ hecheitates aut distinguuntᷣ sicut

res ⁊ res. Dico breuiť ꝙ res ⁊ res aliqñ accipiť ꝓ re ⁊ re
quarũ vna põt esse sine altera: aliqñ accipitur ꝓ realita
te ⁊ realitate: aliqñ accipiť pro formalitate ⁊ formalita
te accipiendo rem secũdo ⁊ tertio mõ. Dico ꝙ distingũ
tur sicut res ⁊ res. Et cũ infertur si sunt eadem res rea
liter de eadẽ re nihil põt verificari de vno qñ ⁊ de alio.
Dico ꝙ aliquid verificari de.a.ꝙ nõ verificať de.b.po
test dupliciter intelligi: vt etiã expositũ est supra in pri
ma dist.q.5.huius secũdi. primo ꝙ aliquid verificeť sim
pliciter de.a.qđ realiter repugnet.b.sicut exñtia verifi=
catur de francisco: que realiter repugnet Joanni: ⁊ sic
franciscus ⁊ Joannes nõ sunt eadẽ res realiter. Secũ
do: ꝙ aliquid verificať de.a.ex natura rei: vł formaliter
accipiendo formaliť: ꝓut dicit aliquã formalitatẽ: ꝫ nõ
sit de formalitate illius cuius est: quod tñ non verificať
de.b.⁊ sic de.a.⁊.b.vt sunt eadẽ res realr aliquid verifi
catur de vno qđ nõ de altero: pꝫ de subiecto: ⁊ propria
passione: ⁊ de essentia diuina ⁊ relatione: de quibus sa=
tis dictum in primo, di.2.parte.2.q.1. Sic dico i propo
sito quia de natura verificať ex natura rei: ꝙ est esse cõi
cabile vt qđ: quod nullo modo verificať de hecheitate:
vt pꝫ a docto.in pmo: vbi supra. Et similiter de hechei
tate ex natura rei verificatur: quod est incommunicabi=
lis vt quod: ⁊ similiter ꝙ ex natura rei contrahit naturã
ad esse indiuiduale: que ex natura rei repugnant natu=
re vt natura est. Cum etiam infertur ꝙ si natura et he=
cheitas distinguuntur sicut res et res: ꝙ tunc sequitur
ꝙ natura nõ est hecheitas: nec econtra. Conceditur ꝙ nõ
est hecheitas formaliter: est tñ hecheitas realiter: ideo
concedo hũc syllogismũ sine determinatione. Oĩs dif=
ferentia indiuidualis est ꝓpria alicui indiuiduo: sed na=
tura nõ est ꝓpria. ergo natura nõ est differentia indiui
dualis realr: sed si sumať sine determinatione: tũc mi=
nor est falsa: nõ aũt tenet vniuersaliter: si premisse acci
piantur sub aliqua determinatione certa syncategore=
matica cuiusmodi est de per se. Et cũ dicit Ochã ꝙ hoc
non valet: qꝛ sicut ẽ forma syllogistica vniformis tã in il
lis de inesse ꝙ̃ in illis de mõ. Et similiter est forma syl=
logistica tã vniformis ꝙ̃ mixta in illis ꝓpositionibꝰ sũ=
ptis cũ alijs determinationibus sicut sunt per se incꝫtũ
⁊ hmõi. Et per ꝯñs ita ẽ forma syllogistica hec. omnis
homo ꝑ se est aĩal: nullus lapis per se ẽ aĩal. ergo nullꝰ
lapis per se est hõ. ⁊ per ꝯñs vltra nullus lapis est hõ:
sicut est hic: omne aĩal de necessitate est substãtia: nul=
lũ accidẽs de necessitate est substantia. ergo nullũ acci
dẽs de necessitate est aĩal. Dico qꝛ si aliqñ talis forma
teneat de materia: nõ tñ tenet de forma: qꝛ nõ in oĩbus
pꝫ arguẽdo sic in scđa figura. nullũ rõnale ꝑ se est aĩal
oĩs homo ꝑ se est aĩal: ergo nullus hõ per se est rõnalis
conclusio falsa. Similiter in tertia figura non sequitur.
oĩs hõ per se est aĩal. oĩs hõ per se est rõnalis. ergo rõ=
nale per se est aĩal: nõ sequitur qꝛ genus nõ p̄dicať ꝑ se
de differentia: vitãdo ẽt has ꝓlixitates syllogismoꝝ p̄t
ꝯcedi ista ꝯña: ꝙ natura nõ est dĩa indiuidualis realr
accipiendo realr ex natura rei: qꝛ ex natura rei aliquid
ꝯpetit nature: qđ ex natura rei repugnat dĩe ĩdiuidua
li. ¶ Scđo p̄ncipalr arguit Ochã sic. Qñcũqꝫ cõuenit

scđa rõ p̄n cipalis Ocham ꝯtra Sco.

alicui realr vnũ oppositorũ: ita ꝙ vere ⁊ realr denoiať
ab illo reliquũ oppositorũ sibi nõ ꝯpetit realr: imo sim=
plr ab eo negabitur: sed ꝑ te oĩs res extra aĩam ẽ realr
singularis vna nũero. Quis aliqua de se sit singularis:
⁊ aliqua tñ ꝑ aliqđ additũ. ꝙ nulla res extra aĩam est
realr cõis: nec vna vnitate opposita vnitati singularita
tis. ꝙ realr nõ ẽ aliqua vnitas nisi vnitas singularis. Si
dicať ꝙ iste due vnitates nõ sunt opposite realr. Cõtra
si nõ opponunť realr. ergo ex nulla oppositione potest
ꝯcludi qñ a parte rei possint eidẽ primo ꝯuenire. ꝙ non
põt sufficiẽter ꝯcludi qñ idẽ ⁊ ꝑ idẽ oĩbꝰ modis sit vnũ
ista vnitate: ⁊ illa: ⁊ qñ idẽ ⁊ ꝑ idẽ oĩbꝰ modis sit cõe et
singulare. ¶ Rñdeo ꝙ eo mõ quo vnũ oppositũ ꝯuenit

respõsio ad scđaꝫ rõnẽ Ochã ꝯtra Sco.

alicui: eo mõ aliud oppositũ repugnat sibi: tã ꝑ se ꝙ̃ ꝑ
accidẽs. Et cũ dr: ꝙ oĩs res extra aĩam est realr singu
laris vna nũero: ꝙ nulla res extra aĩam est cõis: dictuꝫ
est supra ꝙ stat naturã cõem hr̃e esse reale extra aĩam:
⁊ tamẽ esse priorẽ ex natura rei ipa singularitate: ita ꝙ
de se nõ est hec: ⁊ ꝫ oĩs talis natura vt sic semꝑ sit i ali
quo singulari: tamẽ vt sic semꝑ p̄intelligiť esse p̄orẽ ex
natura rei oĩ singularitate. Dico ꝙ ꝙ nature hũane ĩ il
lo p̄ori ꝯuenit sibi vnitas cõis ex natura rei. Et in illo
priori oppositũ repugnat sibi. vcꝫ vnitas realis nume=
ralis: ꝫ vt est facta ꝓpa alicui: ꝯuenit sibi talis vnitas
realis nũeralis vt additũ nature. Põt ẽt dici ꝙ vnitas
realis nũeraľ accipiẽdo rẽ absolute. nõ ꝓ realitate vel
foralitate est simplr idẽ realr qđ naťa.i. ꝙ ipsa naťa et
dĩa singularitatis sunt simplr vna res: vt tamẽ natu=
ra dicit aliã formalitatẽ ab hecheitate. Dico ꝙ nature
formalr ꝯuenit vnitas cõis: ⁊ sic vnitas nũeralis repu
gnat sibi tã per se ꝙ̃ per accidẽs: talis ẽt vnitas cõis cõ
uenit nature ex natura rei: accipiẽdo rẽ ꝓ aliqua reali=
tate: vt sic vnitas realis nũeralis repugnat sibi tã per
se ꝙ̃ ꝑ accidẽs. ¶ Tertio arguit sic: ꝓbãdo ꝙ cũ vnita
te minori nõ possit stare mltitudo opposita ⁊ arguit ex *tertia rõ ocham contra Sco.*
dictis Doct. qꝛ dicit Doct. ꝙ natura ⁊ dĩa indiuidualis
nõ differũt realr. Ex hoc arguit sic quãdo aliq̃ duo sũt
idẽ realr: qcqđ põt per diuinã potẽtiã eẽ vnũ eoꝝ realr
põt esse reliquũ. Sꝫ ista dĩa ĩdiuidualis nõ p̄t eẽ plura
nũero realr distincta. ꝙ nec natura q̃ est eadẽ realr: cũ
ipa dĩa ꝯtrahente põt eẽ plura realr: nec ꝑ ꝯsequens
põt eẽ aliqua alia res ab ista dĩa ꝯtrahẽte: ⁊ ita natu=
ra sine cõtradictione nõ ꝯpatiť secũ multitudinẽ nũe=
ralẽ ⁊c. ¶ Rñsio ad hoc argumẽtũ ex supradictis pꝫ.
Et ꝯcedo illã ꝓpositionẽ: vcꝫ ꝙ qñ aliq̃ duo sũt idẽ rea *responsio ad tertiaꝫ.*
liter: ꝙ põt eẽ vnũ realr: ⁊ reliquũ: accipiẽdo rẽ ꝓpe: ⁊
negať ista ꝙ dĩa indiuidualis nõ possit eẽ plura nũero
distincte. Nã vt sunt in distinctis naturis realr distin=
guntur: sicut ⁊ nature ille: vt supra exposui de decẽ natu=
ris. Et ꝯcedo: ꝙ tot sunt singularitates realr distincte
quot sunt nature ꝯtracte: que realr distingũtur. Et ꝯce
do etiã hãc positionẽ: ꝙ quacũqꝫ natura data vt p̄scin=
dit ab oĩ singularitate quãtũ est ex se realr idẽtificat si
bi oẽꝫ singularitatẽ: nõ simul: sed sic ĩtelligẽdo. ꝙ ẽ ĩdif
ferẽs ad oẽꝫ singularitatẽ: ⁊ sub quacũqꝫ fiat actu idẽ=
tificat eã sibi realr. ¶ Quarto arguit sic: qꝛ si naťa eẽt
isto mõ cõis seq̃reť ꝙ tot eẽnt spẽs ⁊ gña q̃t sũt indiui= *arguit q̃rto ochã cõtra Sco.*
dua: qꝛ natura sortis est spẽs: ⁊ eadẽ rõe natura plato=
nis tũc arguo qñcũqꝫ sũt aliq̃ realr disticta: q̃rũ vtrũqꝫ
p̄t dici spẽs: tũc sũt plures spẽs: ꝫ sic ẽ i ꝓposito. ꝯfir=
mať qꝛ ad mltitudinẽ subiecti ꝓmi: seq̃ť mltitudo pas
siõis. Sꝫ s̄m Sco. ista vnitas minor ẽ passio nature. ꝙ si
cut natura realr mltiplicať: ita passio cũ sit realis realr
mltiplicať. ⁊ ꝑ ꝯñs sicut realr sũt due nature in sorte et
platõe: ita erũt due realr vnitates minores: ꝫ ista vni
tas mior vł ẽ cõitas ĩseꝑabilis a cõitate: ⁊ ꝑ ꝯñs ĩsepa
bilis a cõi. ergo sunt duo cõia in sorte ⁊ platõe. ¶ Rñ
sio ad hoc argumẽtũ: ⁊ ad ꝯfirmationem: ꝫ ex supradi=
ctis patere possit: dico tñ ꝙ ista inconuenientia non se=
quuntur: ⁊ ꝯcedo absolute ꝙ tot sunt nature cões quot
quot indiuidua: qꝛ vt p̄scindunt a singularitate dicunt
vnitatem minorem vnitate nũerali. Et dico ꝙ q̃libet na
ťa est p̄dicari de oĩbus singularibus nature hũane: ⁊ ꝙ
quelibet vt prior singularitate est indifferens ad omnẽ
singularitatem. Et cum inferť ꝙ tunc erũt plures spẽs
Dico ꝙ ad hoc vt aliquid dicatur spẽs: req̃ritur vt p̄ci=
se conueniat indiuiduis eiusdem nature. cum ergo q̃li=
bet natura vt est prior singularitate sit apta ꝯuenire oĩ
bus indiuiduis: p̄t dici spẽs respectu illoꝝ: nũqꝫ tñ vna
spẽs p̄t cõuenire indiuiduis alterius spẽi: ⁊ sic si. 10. na
ture humane essent realiter ꝯtracte ad. 10. ĩdiuidua vt
priores suis singularitatibus quelibet nata esset ꝯueni
re ⁊ predicari de indiuiduis cum sit indifferens ad illa:
et sic quelibet nata est fundare intentionem specificam
respectu illoꝝ indiuiduoꝝ: non tñ ex hoc sequeretur: ꝙ
natura in Francisco vt prior singularitate: ⁊ ẽt natura
in Joanne vt prior singularitate sint spẽs adinuicem
distincte: quis possint fundare intentionem specificam
qꝛ tunc natura in Francisco non posset conuenire Jo=
anni: si spẽ distingueretur a natura Joannis: quelibet
tñ specie distinguitur a natura equi: asini ⁊ huiusmodi.
¶ Ad confirmationeꝫ concedo ꝙ vnitas minor vnita
te numerali est passio nature: ⁊ concedo ꝙ tot sunt ta= *Respõsio ad q̃rtum*
les vnitates quot nature in diuersis indiuiduis. Et cõ
cedo ꝙ quelibet natura vt prior singularitate ex natu=
ra rei est ꝯmunis: ita ꝙ q̃libet nata est esse cõis ad oĩa
indiuidua nature humane: nõ tñ ex hoc sequitur: ꝙ sint
distincte nature specifice adinuicem cum quibuscunqꝫ
indiuiduis conueniat vna ⁊ altera sin[illegible]iter cõuenit: qđ
simpliciter repugnat distinctis spẽbus. Posset tñ bre=
uius dici: ꝙ natura vt prescindit a singularitate est tm̃
vna vnitate minori vnitate singularitatis. Et ꝓpter
aliam ⁊ aliam singularitatẽ fit alia ⁊ alia natura singu
laris. Ista tñ rñsio nõ ita soluit difficultates incidẽtes
sicut p̄ma: qꝛ si essent mille indiuidua actu eẽnt mille na

ture semper priores suis singularitatibꝰ: ꝛ vt sic ex natura rei essent cōes: ꝛ ideo prima responsio est melior.

Bona difficultas.

¶ Hic tñ potest incidere vna bona difficultas: qꝛ tunc videtur sequi ꝙ de codē indiuiduo possent predicari in quid mille nature: qđ videt̃ impossibile: assumptū ꝓbat̃. Et pono casum ꝙ actu sint mille nature etiā indiuiduate: ꝛ sit Franciscus indiuiduū: ille nature ex supradictis vt intelliguntur prius natura hecheitatibus sunt cōes ergo oēs nate sunt predicari de oībus indiuiduis nature humane in quid: ac per consequens oēs nate sunt simul predicari de francisco: cū nō sit maior rō de vna ꝙ̃ de alia. ꝛ si sic: tunc oēs erūt de quiditate francisci: quia qđ predicat̃ in quid de alio: est de quiditate illiꝰ de quo predicat̃: ꝛ sic franciscus esset realiter ꝛ q̇ditatiue: ꝛ simul mille nature hūane. qđ videt̃ manifeste falsū. Nec valet dicere ꝙ ille nature vt sic nate sunt tm̄ p̄dicari in quid de francisco potentie remota: sed nō pñt predicari in quid potētia ꝓpinqua: nisi ꝓ quāto ꝯparent̃ actu ab intellectu ad indiuidua: de quibꝰ p̄dicant̃: ꝛ hoc modo plures nature nō predicant̃ in quid de vno indiuiduo. Dico ꝙ hoc nō ꝯcludit: quia vt intelligunt̃ prius natura suis hecheitatibus: sicut intellectus pōt ꝯpare vnaꝫ ad oīa indiuidua nature hūane: ita ꝛ aliā ꝛ aliā cū non sit maior rō de vna ꝙ̃ de alia: ꝛ sic sequitur ꝙ oēs actu erunt in potentia ꝓpinqua ad p̄dicari de oībus indiuiduis. Et preterea hoc quod dico p̄dicari de pluribus indiuiduis in quid: tm̄ fundat̃ in natura cōi ex natura rei ad oīa illa indiuidua: cum ergo sint mille eiusdē ratiōis cū prima: ita hoc qđ dico predicari de pluribus ꝑ actuꝫ intellectus pōt fundari in mille sicut ꝛ in vna illarū. cū nō appareat maior rō de vna ꝙ̃ de alia.

Rñsio ad difficultatē.

¶ Rñdeo premittēdo aliqua. Primū ꝙ aliud est loqui de hecheitate actu contrahente naturā: ꝛ de hecheitate actu non contrahente naturaꝫ. primo mō ipsa hecheitas actu: facit vnū indiuiduū actu cū natura cōtracta: ꝛ sic natura vt ꝯtracta est ita ꝓpria illi indiuiduo: ꝙ est impossibile ipsam posse applicari alteri indiuiduo: ꝛ vt sic cōtracta ꝛ sub illa rōne considerata non intelligit̃ prior natura ipsa hecheitate: quia tūc esset contracta ꝛ non contracta. Scđo modo hecheitas actu non facit vnū cū natura cōtrahibili: sed est apta nata facere vnū indiuiduū: qꝛ nata ꝯtrahere. ¶ Scđm premittendū est: ꝙ qñ dicimꝰ naturā p̄dicari in quid de indiuiduo: nō intelligimus ipm̄ predicari in q̇d de hecheitate cōtrahente: cū hecheitas nullo mō ꝑtineat ad quiditatē vt exposui ī primo doc. di. 25. Et si p̄dicat̃ de hecheitate tm̄ predicat̃ denoīatiue ꝓ eo quod est extra naturam formalem subiecti. P̄dicatio ergo ī quid speī de inferioribus: est naturā specificā in concreto sumptā p̄dicari in quid de īdiuiduis cōstitutis ex natura et hecheitate. ¶ Tertiū p̄mittendū est: ꝙ natura vt actu contracta ꝑ hecheitate de nullo predicat̃ in quid nisi tm̄ de seipsa cū vt sic contracta sit tm̄ singularis. ¶ Quartū premittendū est ꝙ qñ indiuiduū recipit predicationeꝫ in q̇d nature in cōi recipit tm̄ rōne nature contracte. ꝛ sic dicimus ꝙ franciscus ꝛ Joannes ꝯueniunt q̇ditatiue in natura hūana: qꝛ frāciscꝰ actu hꝫ naturā eiusdē rōnis cū natura ꝯtracta in Joanne. ¶ Quintū premittendū: ꝙ si per possibile tm̄ essent mille indiuidua actu exñtia siue in actualitate reali tm̄ essent mille nature actu cōtracta ī reali actualitate: ita ꝙ vltra illas nulla esset in reali actualitate: cuꝫ natura hñs esse reale actuale: realr̃ sit in īdiuiduo: vt supra patuit: tūc stāte isto. Cū dicimus ꝙ oīa ista indiuidua ꝯueniūt q̇ditatiue in natura hūana in cōi: ꝛ ꝙ natura hūana in cōi p̄dicat̃ de oībꝰ istis in q̇d nō debēmꝰ intelligere vnā naturā hūanā in cōi aliā ab illis mille naturis hūanis: sꝫ sic debemꝰ ītelligere ꝙ vnaqueqꝫ illarū vt ītelligat̃ p̄or hecheitate ꝯtrahente est cōis ad oīa illa mille indiuidua: qꝛ vt sic ītellecta est īdifferēs ad oēs hecheitates illoꝝ īdiuiduorū: vt puta ꝯtrahi a qualibꝫ hecheitate: ꝛ nata ꝯtrahi ab vna sicut ab alia: ꝛ vt sic vnaq̄qꝫ nata est p̄dicari in q̇d de oībꝰ illis īdiuiduis: qꝛ vnaq̄qꝫ cū hecheitate ꝯtrahēte nata est ꝯstituere vnū ꝑ se indiuiduū īcludēs naturā q̇ditatiue Ex hoc ꝫ ꝙ nata ē q̇ditatiue ꝯstituere īdiuiduū sub spē hūana dicimꝰ ipāꝫ p̄dicari ī q̇d: tota. n. q̇ditas frācisci est natura ꝯtracta in frācisco. Et qꝛ eadē natura ītellecta vt p̄or hecheitate frācisci: nata ē ꝯtrahi ab hecheitate Joā. ꝛ sic nata facere vnū ꝑ se cū illa hecheitate: ꝛ si actu eēt ꝯtracta ab illa actu diceret totū eē q̇ditatiuū Joānis: ꝛ silr̃ qꝛ eadē natura vt ītelligit̃ prior natura hecheitate Joānis: nata est ꝯtrahi ab hecheitate petri. i. ab hecheitate non q̄ actu est alicuius indiuidui: sed que nata esset vltimate ꝯstituere indiuiduū ꝯtrahēdo naturā ꝛc. quia talis natura vt sic contrahibilis nata est per se facere vnū īdiuiduū cū illa hecheitate: ꝛ vt actu cōtracta actu dicit totū esse quiditatiuū petri: ꝛ pariformiter dico de oībus alijs indiuiduis. Non opꝫ ergo imaginari qñ dicimus ꝙ natura p̄dicat̃ in quid de frācisco: ꝙ det̃ vna alia natura a nat̃a actu contracta in frācisco: q̄ p̄dicet̃ in quid de illo: sed qꝛ eadē natura cōtracta cōstituit ꝑ se vnū ꝑ se indiuiduū: ꝛ dicit totū esse q̇ditatiuū illius: iō vt illa eadē nat̃a ꝯsiderat̃ vt p̄or hecheitate Frācisci est ꝯtrahibilis: ꝛ nata dicere totā q̇ditatē frācisci: ideo p̄dicat̃ in quid de frācisco ex hoc solo ꝙ est nata dicere totā q̇ditatē illius: quā actu dicit vt actu est cōtracta: ꝛ qꝛ eadē vt prior ꝛc. est cōtrahibilis ab alijs hecheitatibꝰ: et nata dicere totā q̇ditatē indiuiduorū: iō p̄dicat̃ ī q̇d de illis: ꝛ totā quiditatē actu dicit qñ actu est cōtracta: et actu ꝑ se cōstituit vnū indiuiduū vna cū hecheitate est actu dicēs totū esse quiditatiuū illius.

Mirabilis resolutio ad difficultatem.

¶ Dico ꝫ: ꝙ cuꝫ dicimus: frācis. est hō q̇ditatiue: non intelligo naturaꝫ hūanā distinctā ab illa que est in frācisco: sꝫ ītelligo precise eādē naturā: q̄ ideo p̄dicat̃ ī quid de frācisco ꝓ quāto nata est cōstituere illud indiuiduū dans ei totū eē q̇ditatiuū: ꝛ vt contracta in frācisco actu nō est apta nata p̄dicari de alio in quid sed vt contrahibilis ab oī alia hecheitate ꝛ nata facere ꝑ se aliud indiuiduū cū alia et alia hecheitate dr̄ p̄dicari in quid de illis: ꝛ cū actu ē in vno nō pōt actu esse in alio. Ex his pꝫ quid dicendū est ad dubiū cū dr̄: ꝙ tūc mille nature possent p̄dicari in q̇d de frācisco. Dico ꝙ tm̄ illa natura q̄ actu est in frācisco dicit q̇ditatē illiꝰ: ꝛ nulla alia: sꝫ vt ꝯtrahibilis ꝛ nata ꝑ se facere vnū cū hecheitate frācisci dr̄ p̄dicari ī q̇d: ꝛ cōcedo ꝙ q̄libꝫ natura vt cōtrahibilis nata est ꝑ se facere vnū cū hecheitate frācisci: ꝛ sic ꝯcedo ꝙ q̄libꝫ vt sic nata est ꝑ se facere īdiuiduū frācisci: ꝛ q̄lꝫ vt sic p̄dicat̃ in q̇d de frācisco: sꝫ vt ꝯtracta ē ī frācisco: ꝛ dr̄ totā q̇ditatē illiꝰ: tūc de illo ꝯstituto nulla alia natura p̄dicat̃ ī q̇d cū p̄dicari in quid nihil aliud sit nisi naturā natā facere cum hecheitate contrahente illud indiuiduum de quo predicatur. nō ergo de eodem indiuiduo ꝯstituto ex natura ꝛ hecheitate: alia ꝛ alia natura predicat̃: immo vt sic nulla natura p̄dicat̃ de illo: nisi vt ꝯsiderata in eē cōtrahibili: ꝛ vt nata facere vnū ꝑ se cum tali hecheitate. Et sic pꝫ rñsio ad difficultatē quā bene pondera: qꝛ ad multa ꝛ multa valet.

Argumentū quintū contra Scotū.

¶ Quinto arguit̃ sic. Hūanitas in sorte ꝛ hūanitas in Platone realiter distinguūt̃ ergo vtraqꝫ illaꝝ est realiter vna nūero: ꝛ ꝑ ꝯñs neutra ē cōis. Si dicat̃ ꝙ iste nature nō sunt distīcte: nisi ꝑ istas drīas additas: sicut nec aliqua eaꝝ est vna nūero nisi ꝑ drīam additam: ꝛ ideo neutra est de singularis sed ē de se cōis. Contra: oīs res seipsa vel ꝑ aliq̇d sibi intrīsecum: distinguit̃ eēntialiter ab oī alia re: a q̄ eēntialiter distinguitur sed hūanitas q̄ est in sorte eēntialiter distiguit̃ ab hūanitate q̄ est in platōe: ꝫ seīp̄a vl̃ ꝑ aliquid intrīsecū sibi ab eo distinguit̃: nō ergo ꝑ aliq̇d extrīsecū additū illi. ¶ Respōdeo ꝛ ꝯcedo ꝙ iste due nature realiter distiguunt̃ et vt intelligunt̃ p̄ores natura suis hecheitatibꝰ: ꝛ nō distinguunt̃ p̄cise ꝑ illas hecheitates: sed cū infert̃ ad distinguunt̃ seipsis: aut ꝑ aliqđ intrīsecum. Dico ꝙ forte p̄t dari vtrūqꝫ ꝙ p̄mo distinguuntur seipsis saltem: sic ꝙ nō sunt nate ꝯuenire in q̇d in aliq̄ spē sp̄alissima: qꝛ sola indiuidua ꝯueniunt in q̇d in illa: nec tñ seq̇tur ꝙ drant spē: vt supra ostensum est: sed bene q̄libet nata est fundare intentionē speciei: nō aliā et aliam intentionē: vt ꝯparantur ad indiuidua talis nature. sed vt ꝯpat̃ ad alias naturas spē distictas vt supra dixi.

Not. hanc responsionem ꝯtra ...

Dico 2ᵃ ꝙ possunt dici distingui seipsis sic intelligendo: ꝙ q̇cq̇d ꝑtinet ad rōnē q̇ditatiuā vniꝰ: ꝑtinet et̃ ad rōnem q̇ditatiuam alterius sic intelligendo ꝙ sicut vna dicit p̄cise q̇ditatē ꝯstitutā ex aīali rōnali substātia ente ꝛc. ita ꝛ alia dr̄ ꝯstitui ex aīali ꝛc. nō ponendo nec aīal: nec aliqđ supius cōe eis: sed sic intelligendo: ꝙ sicut natura hūana in sorte est realiter disticta a natura hūana in platone: ita aīal ī sorte ꝛ rōnale ꝛ substātia: ꝛ ens realr̃ distiguit̃ ab aīali ꝛ rōnali ꝛ sub stātia ꝛ ēte ꝛ Platōe: ꝛ h̾ mō p̄cise seipsis distiguūt̃: ita ꝙ nihil vniꝰ est idē alicui alteriꝰ: qđ bene no. Nec ex h̾ valet dicere: ꝙ ita hō ꝛ asinꝰ distiguunt̃ seipsis: qꝛ aīal in hoīe ꝛ aīal in asino drnt ꝛ ce. Dico ꝙ hō ꝛ asinus ꝯueniūt in aīalitate in cōi: sic intelligendo ꝙ animal vt cōtrahibile per

rationale natũ est per se facere vnũ cum rationali:⁊ vt
actu contractũ constituit̃ actu vnũ in esse specifico:⁊ si-
militer aial vt prius differentijs natũ est contrahi p ir-
rationale sic ꝙ natũ est facere vnum cũ illo: ⁊ ex hoc di
cimus ꝙ homo ⁊ asinus non seipsis distingunt̃. qꝛ cõue
niunt quiditatiue in aiali:⁊ per differentias distingun-
tur. Sed non est sic de duabus naturis eiusdem rõnis:
vt sunt priores suis singularitatibus:qꝛ non dicimus ꝙ
sint nate cõuenire in quid in aliq̊ cõi: ⁊ differre per ali-
quid:sed in nullo quiditatiue conueniũt. Si tñ ista posi
tio nõ placet:qꝛ forte esset difficile assignare rõnẽ qua-
re nõ ꝯueniãt in aliquo cõi quiditatiue posset dari aliud
membrũ:ꝙ nõ precise distingunt̃ seipsis: sꝫ aliquo q̈ddi
tatiue ꝯueniũt:⁊ aliquo differũt. Sed dicat̃ ꝙ tũc eẽnt
due spẽs:qꝛ preter rõnem indiuidualẽ haberent quo cõ
uenirẽt quiditatiue:⁊ quo differrẽt. Dico ꝙ si illud quo
differunt esset aliqua differẽtia diuisiua gñis:⁊ constitu
tiua spẽi nõ possit euadi quin essent due spẽs spẽalissime
sed diceret̃ ꝙ illa quibus differunt sunt alique alie drie
ignote nobis:de q̈bus ens nõ predicat̃ in quid: ⁊ tales
nõ pñt dici drie specifice:vt ptꝫ a Doc. in pmo di.3.q.5.
arguit sexto ochã cõ tra Sco. ¶ Sexto arguit Ochã sic. Quicq̈d a pte rei distinguit̃
ab alio:q̃d nõ est d̃ itellectu suo formali:pt intuitiue vi
deri sine illo alio fm Sco.qui etiã ponit:ꝙ eẽntia diui-
na põt intuitiue videri sine ꝑsonis.ergo humanitas que
est in sor.põt intuitiue videri sine aliqua dria ꝯtrahẽte.
⁊ per ꝯñs cũ iste hũanitates distingunt̃ loco ⁊ subiecto
põt talis intellect⁹ distinguere vnã ab alia sine oi dria
contrahente:q̃d nõ esset possibile:si p̃cise distinguerent̃
per suas drias contrahẽtes.ergo seipsis distingunt̃ nu
Responsio ad argumẽ tũ ocham. meraliter. ¶ Rñdeo ꝙ nõ posset cognosci intuitiue:qꝛ
cognitio intuitiua terminat̃ ad per se exñs in ꝓpa exñ-
tia:vt pꝫ a Doc. in prio di.1.q.2.⁊.8.q.penul.⁊ alibi se
pe:mõ est ipossibile talẽ naturã hr̃e esse exñtie:nisi in in
diuiduis cũ vt sic sit simpl'r idem realiter cũ sua singula
ritate. ¶ Si tñ diceret̃ ꝙ exñtia nature vt nature:est p̃
or natura exñtia hecheitatis:vt supra dictũ est. g̃ pt in
nota bene hanc respõ sionẽ tripli cem. tuitiue videre naturã nõ videndo hecheitatẽ. Dico pri
mo ꝙ nullus itellectus creat⁹ posset ituitiue videre na-
turã vt sic:qꝛ existẽtia il'i⁹ est simpl'r eadẽ real'r cũ exñ-
tia hecheitatis:ideo intellectus creatus nõ posset mo-
ueri ab vno sine altero:sec⁹ est de obiecto volũtario cu-
iusmodi est eẽntia diuina:q̃ põt seipsã ostẽdere nõ ostẽ
dendo ꝑsonas. Dico scd̃o ꝙ cognitio intuitiua nõ termi
nat̃ ꝓprie ad rẽ exñtẽ absolute:nisi talis res actu sit sin
gularis:qꝛ talis notitia intuitiua nõ videt̃ posse esse ali
cuius cõis i se. Dico tertio ꝙ oporteret eũ ꝓbare ꝙ ab
aliquo intellectu saltẽ diuino nõ possit intuitiue videri
in aliquo p̊ori nõ videndo singularitatẽ: ⁊ ꝙ etiã intelle
ctus separat⁹ hoc nõ possit videre. Lꝫ.n.intellectus nr̃
pro statu isto nõ possit distinguere vnã humanitatẽ ab
alia vt distinctã ab hecheitate:qꝛ ꝓ statu isto nihil disti
ncte cognoscit sub ꝓpria rõne:vt ptꝫ a Doc. in pmo itel
lectus tñ separat⁹: qui ex natura sua oẽ ens creatũ pt
distinctissime cognoscere:posset etiã i aliquo p̊ori natu-
ra intuitiue videre naturã humanã in sorte: nõ vidẽdo
hecheitatẽ illã p̃cipue cũ ipsa natura vt sic nõ tm̃ eẽt rõ
formalis mouẽdi partial'r itellectũ sepatũ ad cognitio-
nẽ sui ituitiuã:sed etiã vt sic eẽt precisa rõ formalis ter-
minãdi talẽ notitiã intuitiuã. ⁊ ꝑ ꝯñs posset ipsaꝫ vide-
re nõ vidẽdo hecheitatẽ. Mlta alia dicit circa hãc ma-
teriã de natura cõi que oia ex his q̃ supra dixi facillime
solui pñt: ⁊ qꝛ videt̃ quasi incidere cũ aliq̈b⁹ rõnib⁹ pri
us positis:iõ relinquo illas soluendas curioso legenti.
¶ Et cũ nitit̃ ꝓbare ꝙ etiã hecheitas dicat entitateꝫ
quiditatiuã ex hoc q̃d est de eẽntia alicui⁹ ꝑ se in gene-
re. Dico ꝙ aliq̈d eẽ per se de eẽntia alicui⁹ põt dupl'r in
telligi. Uno mõ ꝙ ꝯstituat aliq̈d siue total'r:siue ꝑtial'r
in eẽ eẽntiali ⁊ q̈ditatiuo. Alio mõ ꝙ sit tm̃ determinati
uũ ⁊ ꝯtractiuũ alicui⁹ dicẽtis q̈ditatẽ ⁊ eẽntiã. prio mõ
ꝯcedo ꝙ est de eẽntia ꝯstituti: sed negat̃ ꝙ aliq̃ hechei-
tas sic ꝯstituat aliq̈d in gñe. Scd̃o mõ dico ꝙ nihil tale
pertinet ad q̈ditatẽ siue eẽntiã cõstituti:⁊ sic hecheitas
obiectiões Grego. de Ari.⁊ alio rũ noialiuꝫ solui possũt ex his. precise isto scd̃o mõ ꝯstituit indiuiduũ in spẽ. ¶ Lꝫ mlt̃
ti alij vt Grego. de Arimi. Joan. angelic⁹ bacho. ⁊ bre
uiter oẽs nominales varijs rõnibus instent ꝯtra hanc
Doc. positionẽ ⁊ singularẽ: tamen quia ex his que dixi
facillime solui possunt:ne legentibus tediosum omitto.

**Guil. Ochã di.ii. primi. q. vii. querit destru-
ere positionẽ Doc. q̃ vult vniuersale eẽ reale ⁊ adducit**
aliqua arg. ꝯtra:⁊ qꝛ coincidũt cũ argumẽtis factis ab
ipo di.2.q.6.iõ omitto illa.qꝛ tñ respõdet ad plures rõ
nes:q̃ sunt opi. Doc.iõ prio adduco illas rõnes ꝓ opi.
Doc.⁊ scd̃o respõsionẽ Ochã ad illas.⁊ tertio ostẽdaꝫ
illas responsiones minime euacuare rõnes ꝓ opi. sco.
¶ Circa pmũ ar̃ multipl'r ꝓ põne Sco. pmo sic. Illud argumẽ tũ ꝓ ꝓpõ ne sco. prio arguit̃.
q̃d real'r didit̃ i v̾as res ẽ v̾a res:sed forma gñis et sil'r
forma spẽi diuidũt̃ in v̾as res tãq̃ i ptes suas subiecti
uas:⁊ eodẽ mõ vniuersale oẽ diuidit̃ i ptes suas subiec
tias. g̃ oẽ tale ẽ v̾a res extra aiaꝫ. ¶ Scd̃o sic Oẽ q̃d ẽ 2°
de eẽntia alicui⁹ rei:⁊ includit̃ eẽntial'r in itellectu q̈d-
ditatiuo alicui⁹ rei extra aiam est v̾a res extra aiaꝫ:sꝫ
oẽ gen⁹ ois spẽs ⁊ vniuersal'r oẽ vniuersale p̃dicamẽta
le i q̈d de v̾a re extra aiam:ẽ de eẽntia iferioris:⁊ iclu-
dit̃ in intellectu q̈ditatiuo cuilꝫ ꝑ se iferioris. g̃. ¶ Cõ- ꝯfirmatio.
firmat̃:qꝛ ois res extra aiam põt v̾e ⁊ ꝑfecte ⁊ distícte
intelligi sine illo q̃d nõ est aliq̃ mõ v̾a res: nec itrinse-
ca sibi:sꝫ nullũ indiuiduũ pt v̾e intelligi.nec distincte nõ
intellecto per se supiori:sicut sor. nõ põt itelligi nõ itel-
lecto aiali:vel hoie:vel quocũq̃ seperiori. g̃ q̃dcũq̃ su-
peri⁹ sortis est de eẽntia sortis:⁊ ꝑ ꝯsequẽs v̾a res ex-
tra aiam:qꝛ nullũ ens rõnis est de eẽntia rei existẽtꝭ ex
tra aiam. ¶ Tertio sic. In reꝝ natura est aliq̈d ꝑ idẽti 3°
tatẽ cõicabile plurib⁹:sꝫ tale nõ est nisi vniuersale. g̃ vni
uersale est aliq̈d real'r exñs in reꝝ natura. ¶ Quarto: 4°
qꝛ oia q̃ sunt in linea p̃dicamẽtali sunt v̾e res: ⁊ nõ tm̃
entia rõnis:sꝫ in linea p̃dicamẽtali ponunt̃ tã genera q̃
spẽs. g̃ sũt v̾e res extra aiam. ma. pꝫ:tũ qꝛ gen⁹ p̃dicat̃
in q̈d ⁊ vniuoce de oib⁹ ꝑ se ꝯtẽtis sub illo: sꝫ nihil p̃di-
cat̃ vniuoce de ente reali ⁊ de ente rõnis. g̃ oia q̃ sunt
per se in genere predicamẽtali: vl' sũt entia realia: vl' en
tia rõnis. Et certum est ꝙ non oia sũt entia rõnis ergo
oia sũt entia realia. Tũ qꝛ vl' ꝯtẽtũ sub aliq̃ imediate di
uidẽtiũ aliq̈d cõe per se:ꝯtinet̃ sub aliq̊ ꝯtẽto sub aliq̊ di
uidẽtiũ:sicut si subã diuidat̃ per subãꝫ corporeã ⁊ icor-
poreã ⁊ nihil ꝯtẽtũ per se sub subã corporea:ꝯtinet̃ per
se sub aliq̊ ꝯtẽto ꝑ se sub subã icorporea:sꝫ ens pma di-
uisiõe diuidit̃ in ens eẽ aiaꝫ:⁊ i ens rõis:⁊ ens reale ex̃
aiaꝫ diuidit̃ i.10. p̃dicamẽta. g̃ cũ gña ⁊ spẽs ꝯtinẽt̃ sub
subã:q̃ ẽ vnũ p̃dicamẽtũ:nõ poterit ꝯtineri sub ẽte rõis
⁊ ꝑ ꝯñs nõ sũt ẽtia rõis sꝫ entia realia. Tũ qꝛ si gña ⁊
spẽs essent entia rõnis. ergo cũ entia rõnis varient̃ ad
variationẽ intellectuũ:seq̈t̃ ꝙ tot sũt intellect⁹ q̊t erũt
gñalissima substantie. Preterea. aliq̃ distictio est iter
suppositũ ⁊ naturã:alioq̈n ita eẽnt h̾ vera. hõ ẽ hũani- 5.
tas:sicut hec. hõ est hõ:sꝫ suppositũ est a pte rei:⁊ sil'r
natura:qꝛ aliter nulla eẽt distictio vere. ergo vl'e ẽ ali-
q̃uo a pte rei. ¶ Preterea per auctoritatẽ Boe. n. dt ꝙ
spẽs est totũ eẽ indiuiduoꝝ. g̃ spẽs est eadẽ res cũ idiui 6
duis. g̃ est a parte rei. ¶ Preterea auctor. 6. p̃ncipiorũ
q̃rit. Utrũ vlia fiũt a natura vl' ab arte: rñdet ꝙ fiũt a 7.
natura:sꝫ natura operat̃ occulte in vl'ib⁹. nã ꝓducẽdo
singularia ꝓducit vl'ia. ois cõitas (vt dicit) a singulari
tate ꝓcedit. Ex hoc arguit sic. illud q̃d fit a natura hꝫ eẽ
extra aiam:sꝫ vl'e fit ⁊c. ¶ Itẽ. 4. topi. interẽpto gñe
interimit̃ spẽs ⁊ indiuiduũ:sꝫ nũq̃ ad iterẽptionẽ ẽtis i
aia:seq̈t̃ interemptio entis extra aiam. g̃ gñs est extra
aiaꝫ. ¶ Itẽ phs pmo posteri. Demõstratiões sũt de ꝑ
petuis ⁊ icorruptibilib⁹. ⁊ Lynco. dicit ibidẽ:ꝙ manife
stum est ꝙ demonstratio sit de vl'ibus r̃pertis in singl'a
ribus. ergo vl'ia sunt vere extra animam.

Ad primum alterius opi. Dico ꝙ illud q̃d di- guili. ochã ad supradi ctas rõnes sco. respõ det sigilla tim. ⁊ pmo ad pmum.
uiditur i veras res sicut vere ꝯpositũ i suas partes eẽn
tiales inclusas i illo est v̾a res:illo mõ corp⁹ diuidit̃ in
suas partes eẽntiales ⁊ totũ i suas partes itegrales:⁊
fit talis diuisio real'r extra aiam. Sꝫ quãdo aliq̈d diui
dit̃ i veras res tãq̃ signũ in sua signata nõ opꝫ nõ pl⁹
q̃ ꝙ illud q̃d diuidit̃ in substantiã sit substãtia:q̃uo aliq̃
vox diuidit in substãtias tãq̃ signũ in sua signata. isto
scd̃o mõ diuidit̃ spẽs ⁊ sil'r gen⁹:qꝛ i nullo variat̃ spẽs
vel gen⁹: vel q̃dcunq̃ vl'e ꝓpter talẽ diuisionẽ:nec illa
in q̈bus diuidit̃ plus sũt partes realiter q̃ plura s̾cata
sunt partes vocis s̾cantis. ¶ Ad scd̃m dico: ꝙ vl'r nun
q̃ superius est de essentia inferioris:nec includit̃ essen- Ad scd̃um
tialiter in inferiori nec in intellectu eius quiditatiuo p̃-
dicatur tamẽ essentialiter de inferiori:qꝛ declarat essen
tiam inferioris: vel declarat ipsummet inferi⁹ : vel rem
importatã per inferius:⁊ hoc est p̃dicari in q̈d vl' per se
primo mõ ⁊ eẽntialiter. Unde sicut fm aliquos ens di
cit vnum ꝯceptum:q̃ non est de eẽntia dei vt pars sua

essentialis:q2 tunc aliq̄d reale esset vniuocū deo ⁊ crea
ture:quod negant:⁊ tñ predicatur in quid ⁊ per se p2io
modo de deo ⁊ creatura:ita dico in p2oposito:ꝙ nihil a
parte rei est vniuocum:quibuscūq3 īdiuiduis:⁊ tamē est
aliquid p2edicabile in quid de indiuiduis. Similiter si=
cut ipsi dicunt ꝙ vniuersale quod est vnū obiectum nu=
mero:p2edicabile de quolibet supposito p2edicatiōe di=
cente hoc est hoc:non est in re quia nihil in re est sic p2e
dicabile:⁊ tñ ipsa p2edicatio vocaꝛ essentialis ⁊ in quid
⁊ per se. Ita dico ꝙ vniuersaliter p2edicatio superio2is
de inferio2e:non est p2edicatio alicuius quod quocun=
q3 modo sit in re extra animam:⁊ per consequens illud
quod p̄dicatur non est pars rei:nec est de essentia rei:
⁊ tñ p2edicaꝛ in quid de rebus:⁊ cā est:quia nō suppo=
Instantie nit p2o se:sed p2o rebus ipsis de quib⁹ p̄dicaꝛ. ¶ Et si
dicaꝛ ꝙ tūc esset idem dicere so2tes est hō:⁊ so2tes est
so2tes:rñdeo ꝙ nō sequitur:quia q̄uis hō in p2ima sup
ponat p2o so2te:nec possit verificari nisi p2o so2te:aliud
tñ est illud qđ p2edicatur:⁊ iō q̄uis aliquid idez sit p2o
quo sit p̄dicatio:in vtraq3 tamē aliud est qđ p̄dicatur. iō
nō est eadē ꝓpositio. Similiter q̄uis in ista so2tes est
hō:ly homo supponat ꝓ so2te:nō tamen p2ecise ꝓ so2=
te:q2 potentialiter s̄m modum loquēdi logico2ū suppo
nit p2o quolibet homine:quia inferꝛ ex quolibet:⁊ ter=
minus semper in talibus supponit ꝓ eisdē:q2 ꝓ oīb⁹ de
quibus verificāꝛ:nō tñ verificaꝛ ista so2tes est so2tes ni
si p2o so2te:⁊ ideo nō est idē dicere so2tes ē hō ⁊ so2tes
est so2tes. ¶ Ad ꝯfirmationē dico ⁊ cōcedo:ꝙ res pōt
Ad ꝯfirmationem. intelligi:nō tñ cōfuse:sed etiā perfecte ⁊ distincte:nul
lo superio2i intellecto:⁊ qñ dꝛ ꝙ so2. non pōt intelligi ni=
si intellecto aīali:dico ꝙ ista pōt distingui siue de verita
te sermonis:siue nō:nō curo:quia ly aīal pōt suppone=
re simplr̄:⁊ tūc est falsa:quia tūc denotaꝛ ꝙ so2. nō pōt
intelligi nisi intellecto hoc cōi animali. ⁊ hoc est simplr̄
falsum:vel pōt supponere p2o re ⁊ personalr̄:⁊ sic con=
cedo:isto.n.modo so2. nō potest currere nisi aīali curren
te:q2 necessario sequiꝛ so2. currit igiꝛ aīal currit:non tñ
opo2tet ꝙ illud cōe currat isto mō. hō nō pōt ītelligi en
te nō intellecto:⁊ tñ hō potest intelligi isto cōi ente non
intellecto s̄m eos maxime si illud cōe nō sit aliquid rea
Ad tertiū. le sicut ipsi dicūt. ¶ Ad tertiū dico:ꝙ nihil est cōicabile
rebus per idētitatē:nisi sola essentia diuina tribus sup
positis:quibus est eadē realr̄:⁊ iō nō debet ꝓp2ie con=
cedi ꝙ natura cōicaꝛ supposito:nisi fo2te dicaꝛ ꝙ natu=
ra humana cōicaꝛ v̄bo:⁊ tūc nō cōicaꝛ sibi per identita
tē:sed debet magis ꝓp2ie dici ꝙ naturaliter est suppo=
sitū:sicut post ostendeꝛ. Unde sicut ipsi habēt dicere ꝙ
ens quod est cōe deo ⁊ creature nō est cōicabile cuilib3
per identitatē:q2 tūc aliquid reale esset vniuocū deo et
creature:sicut s̄m eos aliq̄d reale est vniuocū so2. ⁊ pla
toni:sic dico vniuersaliter ꝙ nullū vniuocū est cōicabile
vniuocatis per identitatē. ¶ Ad quartū dico ꝙ nō oīa
que sunt in linea p̄dicamentali per se o2dinata s̄m supe
rius ⁊ īferius sunt vere res extra aīam:s3 aliqua talia
entia sunt tñ in aīa. ¶ Ad p2imā ꝓbationem concedo
Ad quartū ꝙ genus p2edicaꝛ in quid vniuoce ⁊ per se p2imo:nō de
ente reali siue de ꝓnomine demonstrāte ens reale:sed
de ēte rōnis:nō tñ ꝓ ēte rōnis s3 ꝓ re:q2 illđ ēs rōnis
non habebit suppositionē simplicē sed personalē:⁊ ideo
genus p̄dicaꝛ de specie:nō ꝓ specie:sed ꝓ re:⁊ ideo de
bet sic exerceri iste actus signat⁹. hō est aīal:ita ꝙ vter
q3 terminus stet ꝓ re ⁊ personalr̄:ita habēt aliꝫ dicere
ꝙ de sapientia in cōi p̄dicaꝛ per se p2imo mō ens:⁊ silr̄
de ente reali:⁊ tamen sapientia in cōi non est aliq̄d rea
le extra aīam:quia tunc eēt aliquid reale vniuocū deo
⁊ creature. ergo ens quod est vniuocum p2ecise entib⁹
realibus:vniuoce p̄dicaꝛ de ente reali ⁊ de ente ratiōis
sed tūc illđ ens rōnis non supponit ꝓ se sed p2o re. Uñ
quando dicꝛ sic. oīs sapientia est ens reale:hoc est p2e
dicādo in quid:⁊ ad hoc non requiritur nisi ꝙ hec sapiē
tia que deus est sit ens reale ⁊ non requiritur ꝙ illđ cōe
vniuocum sit ens reale:ita dico ꝙ ad veritatez isti⁹:oīs
homo est animal:sufficit ꝙ iste hō sit animal:⁊ ꝙ ille ho
mo sit animal:⁊ sic de aliꝫs rebus singularibus. Et non
requiritur ꝙ illud cōe vniuocum istis hominib⁹ sit aīal:
⁊ sic de oībus istis oē aīal est substantia:oē co2pus est
substantia:oīs colo2 est qualitas:omnis intētio est qua
litas:⁊ hmōi. ¶ Ad scđam ꝓbationem per idē qđ p2o
cedit de diuidētibus:de quo2ū vtroq3 supponēte p2o re
verificatur diuisum:sed quando illud diuisum non stat
p2o se:sed ꝓ aliq̄ alio/ non opo2tet. Unde sic genera et
species essent substātie nullo modo possent esse ētia ra=
tionis:sed in rei veritate non sunt substātie. Dico ergo
ꝙ aliquid esse vel contineri sub aliquo genere pōt intel
ligi dupliciter:vel quia est illud de quo p2o seipō:vel de
ꝓnomine demonstrante ipm̄ genus verificaꝛ:⁊ isto mō
tñ singularia continenꝛ ī genere. q2 sola singularia sūt
substantie:⁊ sola singularia sunt qualitates:⁊ nec spe=
cies nec genera continenꝛ isto mō sub genere substātie
alio modo est aliquid in genere:quia est illđ de quo non
ꝓ se sed p2o re vere ipm̄ genus p2edicatur:⁊ isto modo
genera ⁊ species sunt in genere:de cōtentis p2imo mo=
do est p2opositio accepta vera nō de secundo mō ꝯtētis
¶ Ad tertiā ꝓbationem patebit in sequenti questiōe.
¶ Ad quintum dico. ꝙ inter naturam ⁊ suppositum ali
quando est distinctio realis:sicut inter suppositum ver=
bi ⁊ naturam assumptam. aliquādo aūt penitus nulla ē
distinctio ex parte rei:tamen isti conceptus suppositu3
et natura distingunꝛ:⁊ ideo de aliquo potest verificari
ꝙ sit natura:non tñ suppositū:qđ tamē p2i⁹ fuit suppo=
situm. Sed hoc nunq̄3 est possibile nisi per co2ruptione3
vel per realē assumptionē. Et quando dꝛ ꝙ tūc hec eēt
vera homo est hūanitas. Dico ꝙ nisi aliq̄s modus syn=
catego2ematicus īpo2tatus s̄m vsum loquentiū in hoc
noīe humanitas īpediat ꝙ hec est ꝯcedenda de virtute
sermonis. Hec tamē est ꝯtingens hō est hūanitas etiā
sine co2ruptione hūanitatis. ¶ Ad sextū dico:ꝙ nō est
intentionis Boetiꝫ:ꝙ spēs sit totū esse indiuiduo2ū/sed
ꝙ significat totū eē indiuiduo2ū/sicut quodāmō signū/
qđ nō est signatū/⁊ hoc est vniuersalr̄ verū de spē spālis
sima:non aūt vniuersalr̄ verū de genere:qualr̄ autem
hoc sit ītelligēdū di. 8. patebit. ¶ Ad p̄mū dico ꝙ natu
ra occulte operaꝛ in vniuersalib⁹ nō ꝙ ꝓducat ipa vni=
uersalia extra animā tanq̄3 aliqua realia/s3 q2 ꝓducē=
do cognitionē suā in aīa quasi occulte saltē imediate vl̄
mediate ꝓducit illo modo quo nata sunt p2oduci. ⁊ iđo
omnis cōitas isto modo est naturalis/⁊ a singularitate
ꝓcedit:nec op3 illud quod isto mō fit a natura eē extra
aīam/sed pōt esse in aīa. ¶ Ad octauū dico ꝙ interem
pto genere ⁊c. Hoc est sic ītelligēdū/ꝙ a quocūq3 v̄e ne
gaꝛ gen⁹ ab eodē vere negaꝛ spēs ⁊ īdiuiduū. puta si la
pis nō est aīal:nec est hō:nec asinus nō tñ op3 ꝙ si per
possibile vel impossibile gen⁹ nō eēt:ꝙ īdiuiduū nō eēt.
¶ Ad nonū dico:ꝙ ph̄s intelligit:ꝙ demonstratio ē de
ꝑpetuis ⁊ inco2ruptibilibus:hoc est de ꝓpōnib⁹ neces=
sariꝫs. ¶ Ad lico. q̄ vult s̄uare eū p̄t dicere ꝙ ītelligit
ꝙ demonstratio est de vl̄ibus repertis in singularibus:
q2 ipsa vl̄ia sunt in singularibus per p2edicationem:q2
vere p2edicabilia de singularibus.

Cum dicit respondendo ad p2imuz argumē
tum:ꝙ diuisio realis in plura realiter distincta est vera responsiones Ochā
de ꝯposito reali:sed nō est vera de natura generica vel date rōib⁹
specifica:hoc p3 esse falsum ex sup2adictis exponendo Sco. ostēdūꝛ insuffi
rōnes doc. de natura cōi. Et rñdendo ad rōes Ochā: cere.
et qđ dicit hic ꝙ diuisio generis in spēs:est diuisio signi
in s̄cata:hoc op3 esse falsum:q2 si nō dareꝛ ꝯcept⁹ cōis
ex p̄te rei:nulla eēt p̄dicatio vniuocata:vt al's ꝓbaui.
¶ Ad illa q̄ dicit rñdendo ad scđam rōnez. Dico ꝙ nō
pñt sustineri:qđ.n.p2imo dicit ꝙ superius nō ē de eēn=
tia inferio2is nec includiꝛ in inferio2i:nec in intellectu
ei⁹ q̄ditatiuo:p̄dicatur tñ essentialr̄ de inferio2i. Que=
ro.n.cum dico. homo est aīal quiditatiue:q̄d p2edicaꝛ
de ipso hoīe:aut p2edicatur s̄catum aīalis:⁊ tunc ha=
betur intentum:q2 aīal qđ est ꝯmune oībus spēb⁹ aīa=
lis:p2edicatur in quid de hoīe. aut accipitur aīal ꝓactu
intelligendi:quo intelligitur:⁊ talis actus cum sit me=
re qualitas non p2edicatur in quid de homine:aut ac=
cipitur animal vt est superius ad hoīem ꝓ quodā ido=
lo fab2icato ab intellectu:vt ipse vꝛ tenere in p2esenti
dist. ⁊ tunc seq̄tur ꝙ erit tñ quoddā fictitium. vel saltē
erit tñ superius non ex natura rei:sed ad libitum. Et
p̄terea cu3 dicit aīal p̄dicari in q̄d de hoīe:⁊ nō esse de
quiditate hoīs. Quero quid sit p2edicari in quid:non
vꝛ posse assignari ratio aliqua:nisi quia hoc quod est p̄
dicari in quid:est quedam secunda intentio applicabi=
lis alicui quod est natum esse de quidditate alteri⁹. Et
p2eterea cum dico:animal p2edicatur in quid de hoīe:
aut animal dicit aliq̄d aliud ab homine:aut p2eci=
se ipsum hominem. si p2imo non videtur posse assigna=
ri nisi entitas animalis:que licet sit pars hominis:ta=
men p2edicatur per modum totius:vt p3 a doc. in suis

vniuersalibꝰ. Si secūdo: tūc predicari in q̄d erit tm̄ eiusdem de seipo. Et similiter ꝙ dicit: ꝙ superiꝰ ex hoc dicit̃ p̄dicari in quid: quia declarat essentiā inferioris: vel declarat ipsummet inferius: vel rem importatā per inferius. Quero cum aīal quod est superius ad hominem declarat essentiā hominis: aut precise notificat ipsū hominē confuse: aut distincte. nō primo: quia superius nō pertinet ad talem notitiam inferioris. Si secundo habetur intentum: q̄ declarare aliquid distincte: est ipsum manifestare s̄m se: ⁊ s̄m omnes partes essentiales: ⁊ sic sequit̃ ꝙ animal declarare distincte hominē est cognoscere aīal esse de q̄dditate hois. Diffinitio. n. est cognitio distincta s̄m oēs partes diffiniti. vt notat do. in primo. di. 36. cognoscere ꝗ hominē distincte est ipz cognoscere s̄m oēs partes suas eēntiales. Et tūc q̄ro de diffinitione hois cui primo ꝯpetat: an singulari precise: an hoi in coī. non p̄mo. Tum q̄ singularia non primo diffiniuntur. tum q̄ coiter assignat̃ diffinitio hominis: aīal rōnale: ita ꝙ in tali diffinitione nullo modo includit̃ hecheitas. non esset ergo diffintio cōpleta hois si p̄cise intelligeret̃ verificari de singulari: nisi in tali diffinitione poneretur rō indiuidui formalis. s. ipsa hecheitas: quia s̄m ip̄m in p̄mo. di. 2. q. 6. hecheitas ptinet ad quidditatem. Nec valet instātia quā adducit. s. ꝙ ens dicit vnū cōceptum: qui non est de essentia dei vt pars sua essentialis: q̄ tunc aliquid reale esset vniuocū deo ⁊ creature: q̄ð ipsi negāt. Dico ꝙ hec instātia nō est multū ad ꝓpositū suū: quia cōceptus entis ex natura rei nullo mō natꝰ est eē prior ipo deo: vt exposui in p̄mo. di. 2. q. 1. dr̄ tm̄ p̄dicari i quid: q̄ accipit̃ p̄cise a q̄dditate: sed nō ē sic de natura generica vel specifica: q̄ illa vt supra ꝓbauimus ex natura rei nata est eē prior. Dico secundo ꝙ

Deꝰ ex sua rōne forl̄i ē singularis

deꝰ ex sua rōne formali ē singularis: ita ꝙ ex natura rei de necessitate est in vltima actualitate: ⁊ vt sic nō pōt dari q̄dditas prior ex natura rei singularitate: ⁊ per cōsequens nihil de ipo pōt p̄dicari i quid vt priꝰ eo: vt exposui in p̄mo vbi supra: sed nō sic est in creaturis: quia non oīa que ptinent ad essentiam alicuiꝰ sūt in vltima actualitate: ⁊ sic multa potentialia p̄cedunt ptinentia ad q̄dditatem. Nec simil̄r valet illa instātia quā adducit dicens. ꝙ vniuersale q̄ð est vnū obiectū numero predicamentale de q̄libet supposito p̄dicatione dicēte hoc est hoc: non est in re s̄m opi. Sco. ⁊ tm̄ dicit predicari in quid eēntial̄r ⁊ per se s̄m Scotum. Dico ꝙ ideo illud tale dicitur predicari i quid de pluribus: ex hoc solo ꝙ applicatur nature cōmuni ex natura rei: que est nata esse de quidditate inferiorū vt supra exposui: ⁊ si nō daret̃

Aliq̄d p̄dicari i quid de pluribꝰ quid.

talis natura tunc predicari in quid de inferiori: vel esset tm̄ fictitium: vel tm̄ diceret̃ predicari in quid ex sola institutione voluntaria: immo ex parte rei esset simpl̄r idem dicere: Sor. ē homo quidditatiue: ⁊ sortes est sor. Nec valet dicere vt ipse dicit: ꝙ cum dico sor. est homo ꝙ ly homo non supponit precise ꝓ sor. quia potential̄r s̄m moduz loq̄ndi logicorꝫ supponit pro q̄lz homine: q̄ infertur ex quolibet: ⁊ terminꝰ semper in talibus supponit pro eisdem: quia ꝓ omnibꝰ de quibus verificat̃ ista non tamen verificatur ista sor. est homo nisi pro sor. et non est idem dicere sortes est homo: ⁊ sortes est sortes. Dico ꝙ ista r̄nsio videtur voluntaria: ⁊ multa videntur sequi incōuenientia. Primo q̄ cum dico sortes est hō quero pro quo supponit: aut precise pro sorte. ⁊ tunc idē est dicere sortes est homo ⁊ sortes est sortes: aut supponit pro alio a sorte assignetur ille alius: sit Franciscus. Et tunc quero vt prius aut supponit precise pro Francisco: aut simul pro Francisco ⁊ pro Sorte. Si secūdo: tunc verificatur iste terminus hō simul pro sorte ⁊ Frācisco: ⁊ sic de alijs: ⁊ sic nō poterit precise verificari pro sorte: quod est incōueniēs. Et licet posset r̄ndere ꝙ nō idem est terminū supponere ⁊ verificari: quia ly hō pōt supponere pro omni homine: ⁊ tamen non verificatur de omni homine: quicquid sit: de hoc parum curo: quia dum res constat non est vis facienda de nomine. Quero enim cum dico sortes est homo: quid verificatur de sorte in re: aut precise res que est sortes: aut aliqua alia res. que non est precise sortes. Si primo: patz idē esse: sortem esse hominem ⁊ sortem esse sortem. Si secundo habetur intentum: ꝙ homo dicat aliquid ex parte rei: quod non est precise sortes: et ē de quidditate eius: ⁊ si dicatur ꝙ ly hō dicit precise alium terminum a sorte: qui instituitur ad predicandum de sorte: et alijs hominibus: et tunc oportet querere causaz quare magis iste terminus homo predicatur in quid de sorte ꝗ iste terminus asinus. Si non assignetur aliq̄ cā ex pte rei: vt supra dixi talis institutio erit mere volūtaria. ¶ Et q̄ð dicit ad illam ꝯfirmationem: ꝙ res p̄t distincte intelligi nullo superiore intellecto: ptz ex supradictis ad hanc responsionē nullo mō euacuare rōnem. ¶ Ad aliam r̄nsionem de cōicabili per identitatē cum dicit: ꝙ sola essentia diuina est cōicabilis ꝑ identitatē: hoc est p̄cise verꝫ: ꝙ ipsa sola vt singularissima cōicatur tribꝰ per identitatē: ⁊ sic nulla creatura hoc mō p̄t cōicari. Dico ēt ꝙ nulla creatura ex pte rei: real̄r pōt actu pluribus cōicari: non. n. natura hūana vt dicit entitatē realē actualem p̄t eadē esse actu in pluribꝰ suppositis vt ptz ex supradictis q̄ dum ꝯtrahitur per singularitatem aliquā sic fit ꝓpa illi indiuiduo: ꝙ est impossibile ipsam esse actu in alio indiuiduo. Dicitur tm̄ cōicari per identitatem pluribꝰ indiuiduis ex hoc solo ꝙ est indifferens ad illa ⁊ ex se ita pōt esse in vno sicut in alio: nec ex se est magis determiata ad vnū ꝗ ad aliud: sed dū est in vno realiter identificat sibi hecheitatem ꝯtrahentem: ⁊ pōt predicari de oībus per identitatem dicendo hoc est hoc: puta Franciscus est homo Joānes est hō: et sic de alijs: q̄ ꝗtum est ex parte sua natū est per se facere cū vna hecheitate vnū per se indiuiduū: respctū cuius dicit totū esse quiditatiuum: ⁊ sil̄r ex parte sua cū alia hecheitate vt intelligitur prior oī hecheitate: nata eēt facere cū alia hecheitate alið per se indiuiduū: cuiꝰ totū esse q̄ditatiuū diceret: vt supra ꝓlixe exposui. Et sic ptz q̄mō in creaturis intelligit̃ aliq̄d cōicari per identitatem.

Quomō aliq̄d i creaturis dicatur cōicari ꝑ idētitatē

¶ Ad illa q̄ dicit r̄ndendo ad quartum: ꝙ nō oīa que sunt in linea p̄dicamentali per se ordinata s̄m superius ⁊ inferius sunt vere res extra aīaz. Sed hoc ptz esse contra Ari. qui ponit p̄dicamenta eē entia realia: vt ptz. 5. meta. vbi diuidit ens in decē p̄dicamenta. Ad illa alia q̄ dicit de predicari vniuoce ⁊ quiditatiue non opz aliter improbare: cum ex oībus que supra dixi appareat eorꝫ manifesta improbatio. Ad illas expositiones datas ad auctoritates phi: expresse ptz nō esse ad mentem phi: nec credo esse necessariū ꝓ nunc aliter adducere originalia phi: sufficiunt em̄ illa q̄ adduxi supra. Et sic finis huius questionis.

¶ Questio Secunda.

Secundo querendū est. Vtrum substantia materialis per aliquid positiuum intrinsecum sit de se indiuidua. i. An substātia materialis ex sua ratione formali nullo sibi adueniente positiuo sit singularis seu indiuidua. ¶ Ibi. Hic dr̄ ꝙ non indiuiduatur per aliq̄ð positiuum. Hic doc. in presenti. q. primo recitat opini. Hen. quoli. 5. q. 8. et. 15. Secundo improbat illam opi. pluribus rationibus. Et tertio affirmatiue respondet ad quesitum principale.

Quantum ad primuz quod pertinet ad opi. Hen. Dicit Hen. vbi supra ꝙ substantia materialis est indiuidua: nō ꝑ aliq̄ð positiuū: sed per duplicem negationem: q̄ vnum nūero est indiuisum a se: ⁊ diuisum a quolibz alio: esse em̄ indiuisum a se nūeraliter: dicit negationē sui in plura numero: ⁊ eē diuisum ab alio dicit negationem identitatis cū alio: ista ergo duplex negatio ꝯstituit substantiaz materialē in esse indiuiduali: et hanc suā pōnem ꝓbat vnica rōne / q̄ postea soluetur.

Opi. Hē.

¶ Ibi. Cōtra ista. hic doc. p̄mo exponit intellectū. q. ⁊ scðo improbat opi. Hen. de p̄mo dicit ꝙ q̄ō non querit quo substantia materialis est singularis. si ista significent intentionē scðam / ⁊ tunc intentione scða formaliter esset natura singularis ⁊ effectiue ab itellectu cāante illā / ꝯferente hanc naturā ad naturā / sicut subijcibile ad p̄dicabile / nō intelligit̃ ergo q̄stio / nec querit an aliqua scða intentio q̄ dicatur singularitas ꝯstituat naturam in esse singulari / q̄ certum est ꝙ talis singularitas p̄t ab intellectu cāri ꝯferendo ⁊c. Seq̄t̃ / nec ēt q̄rit̃ de vnitate nūerali reali qua formaliter natura ē sic vna et ꝙ nō loquitur de illa vnitate numerali / qua s̄m aliq̄s exponentes Doct. substantia materialis dicit indiuisionē in ptes subiectias: vel forte meliꝰ nō loq̄t̃ de vnitate numerali reali: quia natura ponit̃ de numero ētiū.

Expō itellectꝰ questionis s̄m Hen.

Seq̃tur: naꝫ vnitate numerali reali ē formal'r vna siue illa vnitas ꝯuertat̃ cū ente: siue sit de gñe q̃ntitat: siue dicat p̃uationē: siue pōnem: de tali.n. vnitate magis patebit in 5°. met. sue. Seq̃t̃. Sed quia in entib⁹ est aliq̃d īdiuisibile in partes subiectiuas: hoc ē cui formal'r repugnat diuidi in plura: quoꝝ quodlibet sit ip̄ꝫ: hoc ptꝫ: nā sorti formal'r repugnat diuidi in plura: quoꝝ q̄dlibet sit ip̄ꝫ q̃dditatiue: nature vero humane vt p̄scidit a singl'aritate nō r̄pugnat: ipsa.n. pōt diuidi in plura indiuidua q̃ꝝ q̄dlibet q̃dditatiue sit ip̄m diuisū: sic itelligēdo ꝙ ipa natura quātū est ex se: ē indifferēs ad omne indiuiduuꝫ: ꝛ ex se ita pōt esse in vno sicut in alio: licet vt facta ꝓpria vni actu nō possit eē in alio: sicut ꝓlixe expositū ē in.q. īmediate p̄cedēti. Sequit̃. q̃ritur nō quo formal'r illud repugnat qꝛ sic repugnātia formal'r repugnat: sed quo vt fundamēto ꝓximo ꝛ intrīseco ista repugnātia insitisti sup. sorti: ꝛ ē simile sicut si dicat̃: sor. est similis pla. similitudine formal'r: ꝛ albedine fundamētal'r: q̄ ē imediate rō fundandi similitudinē: sic repugnat sorti diuidi ī plura idiuidua repugnātia formal'r: ꝛ fūdamētal'r repugnat sibi per aliq̃d intrīsecū q̄d ē īmediatū fūdamētū talis repugnātie. ❡ Ibi. Est ergo intellect⁹.q. in in hac materia: q̃d sit in hoc lapide. per q̄d sicut p fūdamētū ꝓximū: simpl'r repugnat diuidi in plura. q̃ꝝ q̄libet sit ip̄ꝫ: qual' diuisio est ꝓpria toti vniuersali in suas ptes subiectiuas. Et sic itelligēdo Titulū.q. do. arguit ꝓbādo cōtra Hē. ꝙ nulla negatio pōt poni fūdamētuꝫ

doc. arguit ꝯtra Hen.

ꝓximū talis r̄pugnātie: siue nō p̄t poni rō fūdamētal' ꝓpter quā repugnat nature diuidi in plures ptes subiectiuas. Et p̄mo arguit sic: nihil simpl'r repugnat alicui enti p solā p̃uationē in eo. ergo diuidi in ptes subiectiuas: nō r̄pugnat huic lapidi per aliquā negationē: ꝓbatio āñtis: qꝛ quātūcunqꝫ negatio tollat potētiam ꝓximā ad agere: ꝛ pati: vult dicere do. ꝙ licet cecitas tollat potentiam proximam videndi que visio est quedam

Expositio iste Doct.

actio immanens: ꝛ similiter negatio quantitatis in aliqua substantia materiali tollat potentiam proximaꝫ ad pati supple ad diuidi in partes quantitatiuas eiusdem rōnis quia illa diuisio in partes quantitatiuas eiusdeꝫ rationis tm̄ fit per quantitatem. Et similiter negatio alicuius qualitatis in aliquo subiecto tollat affirmationem eiusdem: patet: quia homo nō potest esse simul sub negatione albedinis: ꝛ sub albedine: non tñ dicim⁹ ꝙ tali subiecto r̄pugnet absolute albedo: licet sibi repugnet stanti sub tali negatione. Sic visio absolute non repugnat potentie visiue: quia si absolute repugnaret nunq̃ꝫ visio posset inesse tali potentie: sed repugnat sibi ex suppositione: vt est supple sub dispositionibus repugnantibus ad visionem: non tamen absolute: quia dispositiones ille repugnātes visioni ꝛ facientes pro cecitate possent corrumpi ꝛ introduci possent dispositiones facientes pro diuisione. Doct. ḡ in proposito tm̄ loquitur de repugnantia absoluta ad diuidi in partes subiectiuas: ꝛ de fundamento talis repugnantie: propter quod absolute insit talis repugnantia: ꝛ sic intendit probare ꝙ nulla negatio potest esse ratio formalis huius repugnātie absolute. Cum ergo absolute repugnat huic lapidi diuidi in plures partes subiectiuas talis repugnantia inerit sibi propter aliquod positiuum intrinsecum ipsi lapidi: cui simpliciter repugnet sic posse diuidi.

❡ Ibi: Et si aliquo mō instetur prime propositioni ra-

dubis circa Sco. rationes.

Prima difficultas.

tionis. prima propositio est ista. non simplicit' repugnat alicui enti aliquid per solam negationem vel priuationem in eo: sed per aliquid positiuum in eo. Tunc assumo istam ꝓpositionem: nulla imperfectio repugnat alicui nisi propter aliquid positiuum in eo: ita ꝙ nulla imperfectio repugnat alicui nisi propter aliquam perfectionem que est aliquid positiuum: ꝛ entitas positiua: sed diuidi est quedam imperfectio: ꝛ ideo non potest cōpetere nature diuine.

In istis tamen responsionibus occurrunt alique difficultates ex dictis Docto. Nam cum primo dicit ꝙ nihil repugnat absolute alicui per aliquam negationem: videtur sibi contradicere: quia vult ꝙ supposito creato repugnet simpliciter dependere: ad aliud suppositum: ꝛ tamen talis repugnantia inest ex sola negatione. Naꝫ ipse dicit in tertio. distinctione prima. questione prima: ꝙ suppositum precise dicit negationem duplicis dependētie scilicet actualis ꝛ aptitudinalis: per quam negationem repugnat sibi esse in alio. Pa-

tet etiā: qꝛ posse cōicari alicui vt quo ꝛ vt q̄d absolute repugnat cuicunqꝫ supposito: nec tñ p aliq̄d positiuum in supposito: sed tm̄ p negationē: dicit.n. ipe i.1.d.2.q.1. parte.2. ꝙ suppositū dicit precise negationeꝫ duplicis cōicabilitatis ꝛ vt quo ꝛ vt q̄d: hoc idē vr̄ tenere in q̊li. q.9.ꝛ.19. Et ideo diceret̃ ꝙ rō p̄ma doc. nihil cōcludit ꝯtra Hen. qꝛ sicut ipse dicit: supposito repugnat cōicari: vt quo: ꝛ vt q̄d nō p aliq̄d positiuū in supposito: sed p solam negationē: ita diceret Hen. ꝙ huic lapidi repugnaret diuidi in ptes subiectiuas ꝓpter illā duplicē negationē de qua supra. ❡ Scd̄o principaliter dubitat̃ in hoc q̄d dicit ꝙ nulla imperfectio repugnat alicui nisi rōne alicui⁹ positiui. Nā supposito creato vt suppositū

Scd̄a diffi.

est: repugnat dependentia actualis ꝛ aptitudinalis ad aliud suppositū q̄ dependētia ē formal'r ip̄fectio vt al's exposui: ꝛ tñ talis imperfectio nō repugnat supposito ꝓpter aliq̄d positiuū in eo sed tm̄ ꝓpter negationē duplicis dependentie. Sil'r cōicari supposito alteri⁹ nature in rōne suppositi dicit formal'r imperfectionē: ptꝫ qꝛ q̄d sic cōicat̃ dicit actualem dependentiā ad ill̄d suppositum: ꝛ vltra in tali supposito sustentat̃: q̄ oīa patent a doc. i.3.d.1.q.1. ꝛ tñ talis imperfectio simpl'r repugnat in supposito nō rōne alicuius positiui: sed rōne negationis duplicis cōicabilitatis ꝛ vt quo ꝛ vt quod. ❡ Tertio dubitat̃ in hoc q̄d dicit ꝙ nunq̃ꝫ imperfectio aliqua

Tertia diffi.

repugnat alicui simpl'r nisi rōne alicuius perfectiōis existentis in eo: nam relationibus diuinis personas cōstituentibus simpl'r ꝛ absolute repugnat oīs imperfectio et tñ ipse formaliter nullam dicunt perfectioneꝫ cū sint entia nō quanta. i. nullam perfectionem nec imperfectionem dicentia: vt dicit doc. in quoli. q.3. loquendo ēt de relationibus cōibus in diuinis: puta de similitudine equalitate ꝛ identitate eis simpl'r repugnat oīs imperfectio: ꝛ tñ formaliter nullam dicunt perfectionem: pꝫ: qꝛ tunc in vna persona eēt aliqua perfectio q̄ non esset ī alia: ꝛ econtra: nam equalitas qua pr̄ est equalis filio est alia ab equalitate qua filius est equalis pr̄i: hoc idē dico de similitudine ꝛ identitate: vt patet a doc. in p̄io d.31. non ergo repugnat eis simpliciter imperfectio rōne alicuius perfectionis formaliter inexistentis: sil'r si teneatur ꝙ persone diuine constituantur in esse personali per aliq̄d absolutuꝫ tali absoluto simpl'r repugnat oīs imperfectio: ꝛ tñ nullam perfectionem dicit formaliter: ptꝫ: qꝛ tunc esset aliqua perfectio in vna persona que non erit in alia: vr̄ ergo ꝙ ista ꝓpositio absolute sūpta sit falsa. s. ꝙ imperfectio non repugnat alicui simpliciter nisi rōne alicuius perfectiōis existentis in eo.

❡ Preterea: sicut aliqua negatio pertinet ad dignitatem: ita non vr̄ inconueniens imperfectioneꝫ aliquam posse simpliciter repugnare alicui rōne alicuius negationis pertinentis ad dignitatem: nam ingenitum simpliciter conuenit patri rōne alicuius negationis: et de hoc vide doc. in.1.d.28.q.2. Ex his ergo difficultatib⁹ adductis non vr̄ ꝙ prima ꝛ scd̄a ratio doc. ꝯcludat ꝓpositum contra opi. Hen.

Respōdeo ad has difficultates. et pro clariori intelligentia prime difficultatis soluende p̄mitto aliqua. Primo ꝙ aliquid repugnare alicui p̄t dupliciter itelligi. Primo ꝙ simpliciter repugnet diuidi in plura: quorum quodlibet sit ipsum diuisum per identitatem: siue ꝙ repugnet communicari vt quod. Secundo ꝙ licet repugnet sibi sic diuidi in plura: quorum quodlibet ꝛc. vltra tamen repugnat ei posse quouis modo communicari alteri: tam in ratione forme informantis q̄ꝫ in ratione suppositi. Primo modo talis repugnātia sim-

Respōsio ad difficultates cum aliquib⁹ p̄ambulis.

pliciter inest per aliquid positiuum: ꝛ hoc patet in omnibus que non possunt sic diuidi: dicimus enim ꝙ animali repugnat simpliciter diuidi in plura genera: ꝛ patet ꝙ talis repugnantia inest animali per aliquid positiuum: puta per sensibilitatem: patet: quia substantia

Mo. q̄ aliq̄d ꝯtingit repugnare alicui dupli.

corporea ꝛ viuens est diuisibilis in plura genera: animali vero repugnat propter hanc differentiam que est sensibile: similiter patet quia speciei specialissime simpliciter repugnat diuidi in plures sp̄ēs p aliquid positiuum: repugnat.n. homini non inq̃ꝫtum aīal diuidi ī plura sp̄ē sed inq̃ꝫtum rōnalis q̄d est dr̄ia positiua: ergo similiter simpliciter repugnat singulari diuidi in plura singularia: quorum q̄libet sit ip̄m: p aliquid positiuū: videlicet per differentiam indiuidualem. Secundo mō: aliq̃d p̄t repugnare alteri p̄cise p aliquā negationē ꝛ

non per positiuuz: sed si vltra queraẗ: quare talis negatio inest: opz assignare aliqđ positiuū ppter quod negatio possit ieē: ꝛ sic supposito creato repugnat cōicari alicui tam in rōne forme informātꝭ q̄z in rōne suppositi: siue ēt q̄z in rōne ptis: ꝛ sic dicimꝰ q suppositū actu: loqn̄do de supposito creato formalr̄ dicit negationem duplicis dependētie ad aliud suppositū. s. actualis ꝛ aptitudinalis: siue negationē duplicis cōicabilitatis vt quo: ꝛ vt qđ: sed talis duplex negatio nō iest nisi p aliqđ positiuū: puta qꝛ est singulare talis nature. Nā cuilibet singulari p̄dicamēti substantie ꝯuenit hec duplex negatio precise p dr̄iam indiuidualem: sicut etiā singularibꝰ alterꝰ p̄dicamenti a substātia ꝯuenit ista negatio: qua dicitur icōicabile vt qđ p̄cise per dr̄iaz positiuā idiuidualem: nō autē cōuenit sibi alia negatio qua dicaẗ icōicabile vt quo: qꝛ tm̄ illa cōuenit singulari qđ natū est per se stare: cuiusmodi ē solū singulare p̄dicamenti substantie: de quibus prolixe exposui in 3°. di. p̄ma. q. prima. Secundo premitto q aliud ē aliquā affirmationem repugnare alicui: ꝛ aliud ē negationem illius affirmationis conuenire alicui. primo modo aliquid repugnat alicui p solam negationem patet: quo supposito vt hm̄ōi repugnat cōicari ꝛc. qꝛ vt suppositū est formaliter dicit negationem duplicis cōicabilitatis. Secūdo mō nō videtur possibile q negatio ppẗ quā affirmatio opposita p̄cise repugnat possit ineē: nisi p aliqd positiuū: vt patet discurrēdo in oībꝰ his p̄suppositꝭ. Dico ḡ q rō do. simplr̄ cōcludit de singulari nature: ꝛ simplr̄ cōcludit de negatiōe: ppẗ quā repugnat affirmatio: qꝛ talis negatio puta ad diuidi in plura numero: mere cōuenit singulari ppter aliqđ positiuū: ꝛ per ꝯn̄s affirmatio opposita: licet prio repugnet negationi opposite: tm̄ ex ꝯn̄ti r̄pugnat singulari: ppter aliqđ positiuum exn̄s i eo: licet nō sit simile de supposito: quia hec affirmatio qua dicimus suppositū posse cōicari vt q̊ formaliẗ repugnat negationi opposite qua dicimus nō posse sic cōicari: ꝛ licet talis negatio nō insit alicui nisi ppter aliquod positiuum: tm̄ affirmatio opposita nō repugnat ppter aliquod positiuū: ptz. quia omne positiuū in singulari est saltē cōicabile vt quo. vt probat doc. in tertio. d. p̄ma. q. ꝰ. Ratio ergo doc. prima si fiat de singulari bene cōcludit q negatio ad diuidi in plura numero inest propter aliquod positiuum ꝛ affirmatio opposita que est ad diuidi in plura numero. ꝛ si formaliter repugnat negationi opposite nō ppter aliquod positiuū: ex ꝯn̄ti tm̄ repugnat singulari ppter aliquod positiuū cui cōuenit negatio opposita: ꝛ sic pz solutio prime difficultatis quā bene nota. ¶ Ad secūdā dubitationē r̄n̄deo premittendo aliqua. Primū q cōicari alicui in rōne suppositi vel persone nullā dicit imperfectionem: quia ꝛ essentia diuina tribus suppositis cōicatur. Secūdū. cōicari alicui in rōne forme informātis siue in rōne actus perficiētis: licet vt perficit nō dicat imperfectionē: ex ꝯn̄ti tm̄ includit imperfectionem quia inherentiā ꝛ dependentiā ad perfectibile. Tertiū. esse ens cui ex sua rōne formali cōuenit posse existere p se: nō tm̄ non dicit imperfectionem: sed formaliter dicit perfectionem: hoc enim perfectissime conuenit essentie diuine: sicut arguit Augustinus. Si res ad se subsistunt quanto magis deus: sed esse simpliciter incommunicabile nullam perfectionem dicit: patet: quia persone ī diuinis sunt simpliciter incommunicabiles. Quartuz: naturam natam per se existere communicari supposito alterius nature nulla apparet imperfectio in ipsa natura Tum: quia communicatur supposito diuino: ꝛ hoc est magis perfectionis denominatione extrinseca. Tum: qua actu non communicari dicit precise negationem ipsius ad suppositum alterius nature: que negatio nullā imperfectionem dicit in tali natura: nec perfectionem: ergo actu communicari nullam imperfectionem dicit: quia vt actu communicatur tm̄ remouetur illa negatio actualis. Et licet forte aptitudo ad communicari supposito alterius nature: loquēdo de supposito creato dicit imperfectionem: aptitudo vero ad communicari supposito dino nullam dicit īperfectionē cum sit in perfecta potentia obedientiali ad deū: ideo dicit aptitudinē ad suppositum diuinum: nullam autem ad suppositum creatum: vt patet a Doctore in tertio. distictione pria. questione prima: ꝛ in quolibe. questi. 19. Quintum est naturā diuidi i plures naturas ē simplr̄ ipfectionis: ptz per oppositū: qꝛ eandem naturā numero posse pluribꝰ suppositis cōicari/est perfectionis formaliẗ ifinite: vt declarat doc. in. 1. d. 28. ergo naturā esse diuisaz in alio ꝛ alio supposito: est simplr̄ imꝑfectionis: ꝛ sic dicimꝰ naturam cōem ex natura rei includere formaliter imperfectionē ex hoc ē q i plura singularia realiter diuisibilis eo. s. mō quo exposui in. q. immediate p̄cedenti: ꝛ talis imꝑfectio repugnat simplr̄ alicui rōne alicuiꝰ perfectionis: siue rōne alicuiꝰ positiui existentis in eo: et ptz discurrendo in oībus imperfectionibus q̄ nō ꝯueniunt alicui nisi ppter positiuum in eo: ꝛ de hoc vide doc. i. 1. d. 3. q. 1. improbando opi. Tho. ptz ēt qꝛ negatio affirmationis dicentis imperfectionē nō inest alicui nisi ppter aliqđ positiuum existens in eo vt supra dixi. Cū ergo negatio diuisionis nature ꝯueniat singulare conueniet precise rōne alicuius positiui existentis in eo: ꝛ per ꝯn̄s affirmatio opposita q̄ dicit hm̄ōi imperfectionē repugnabit singulari rōne alicuius positiui. Nō est ergo simile de singulari ꝛ supposito. ¶ Ad tertiū: cum dr̄ q non vr̄ q imperfectio repugnet alicui ppter aliquā perfectionem. Dico p̄mo q est aliqua imperfecto cuiꝰ oppositum dicit perfectionem: ꝛ sic cui repugnat talis imperfectio: seq̇tur q ei oppositu ꝯueniat: ꝛ p ꝯseq̄ns talis imperfectio nō repugnat nisi ppter perfectionē existentem in eo cui repugnat: cum ergo naturam diuidi in plura realiter dicit formaliter imperfectionē: seq̇tur q naturam nō posse in plura realiter diuidi dicat perfectionem. Si ergo sic diuidi repugnat singulari: seq̇tur q repugnabit sibi ppter perfectionem existentē in eo. Dico scđo: q est aliqua imperfectio cuius oppositū nullam includit perfectionem formaliter. Nam ppꝛietas hypostica i creatis tenendo q dicit entitatem positiuaz dicit imperfectionē: qꝛ limitata: ppꝛietas tamē hypostatica in diuinis q̄ est simplr̄ illimitata nullā perfectionem dicit: qꝛ tunc esset aliqua perfectio in vna persona q̄ non esset in alia: ꝛ sic limitatio ppꝛietatis simpliciter repugnat ppꝛietati hypostatice in diuinis simpliciẗ illimitate: ꝛ tamen sibi nō repugnat rōne alicuius perfectionis formaliter existentis in ea. Dico tertio: q oīs imperfectio repugnat proprietati personali in diuinis non rōne alicuius perfectionis formaliter in ea: sed rōne perfectionis simpliciter cui per realem identitatem identificatur: ꝛ sic repugnat sibi rōne essentie diuie: cui nulla imperfectio identificari p̄t. Ex his ergo patet solutio ad oēs difficultates. ¶ Ibi. Item negatione nō constituitur aliquid formaliter ꝛc. Hic doc. Tertio arguit pbando q differentia indiuidualis non dicit precise negationem: ꝛ ratio clara est: quia quod constituitur in maiori perfectione q̄z prius fuerit tale cōstituēs non dicit solam negationem: patet: quia negatio vt negatio nullā perfectionem dicit: sed p̄ma substantia cū sit maxima substantia per ph̄m in predicamētis ꝛ magis substantia q̄z secūda est perfectior substantia q̄z secunda: ergo constituens aliquid in esse prime substantie non erit aliqua negatio: sed dr̄ia indiuidualis vltiate constituit primam substantiam: ergo talis differentia non dicit p̄cise negationem. ¶ Ibi. Item de singulari per se primo. Quarto principaliter arguit doc. supponendo vnum quod declarauit in primo. d. 2. q. 2. q nihil potest predicari per se de illo: quod nō est per se vnū cum ergo natura per se primo modo predicetur de singulari sequitur q singularitate erit aliquod ens per se: sed nulla negatio constituit aliquod ens per se: cum eo cui aduenit: ergo si singulare precise diceret negationē additam nature de tali singulari nihil per se predicaretur. Nec valet dicere q recipit predicationem nature per se non ratione negationis sed rōne nature incluse: qꝛ tunc esset tm̄ predicatio eiusdem de seipso. ¶ Ibi. Preterea: licet ista positio videatur esse falsa in se ppẗ argumenta iam facta si intelligat indiuiduum cōstitui in entitate et vnitate singularitatis per negationem: tm̄ videtur oīo superflua ꝛ non r̄n̄dere ad. q. qꝛ ipā posita adhuc remanet eadem. q. patet. Nam ista positio ponit duplicem negationem esse rōnem ppter quam tali substantie repugnat diuidi in plures partes subiectiuas: si queritur: quare oppositum istius duplicis negationis quod est diuidi in plures partes subiectiuas repugnet tali substantie: si dicis q repugnat ppter illam duplicem negationem assignas cām sui ipsius: qꝛ quero de ista duplici negatione ppter quid conueniat tali substātie. si dicis q ppter aliquid positiuū hēẗur ppositu. si ppter illā duplicē negationē: tūc sensus est q illa duplex negatio iest: vł sic: si dicis q sic diuidi repugnat

Marginal notes:

Aliđ ē aliquam affirmationem repugnare alicui. ꝛ aliud ē generationez illiꝰ ꝯuenire illi.

R̄n̄sio ad secundaz.

Respōsio ad tertiaz diffi.

Nota hāc solu. ppt istantias.

Cōtinuatio expōis litere doc.

propter duplicē negationem assignas causaз sui ipsius ꝛ sensus est: nō potest diuidi, qꝛ inest sibi ista duplex negatio. ꝛ sic seqtur non potest diuidi. quia non pōt diuidi. Si nō dat istam duplicē negationem vt causā huius qđ est repugnare ad diuidi. tūc non rn̄detur ad. q. quia queritur q̇d ē illud propť qđ absolute repugnat substātie materiali diuidi in partes subiectiuas: sicut si dicerē q̄ro a te propter quid repugnat hoī affirmatio asini. si dicaꝛ ꝙ repugnat ꝑpter negationē: tūc sequiꝛ ꝙ hō nō ē asin⁹ qꝛ nō est asin⁹: queritur. n. hic quid sit illđ ꝑpter qđ insit talis negatio ꝛ repugnat talis affirmatio. sic in ꝓposito: queriꝛ. n. quid ē illud propter qđ negatio diuisiōis in ꝑtes subiectiuas insit substātie materiali: ꝛ per cōsequens propť quid repugnātia ad hmōi diuisionem insit sibi. ꝛ sic tandem oportet ponere aliq̇d positiuuз in substātia materiali: propť qđ insit hmōi negatio substātie materiali. ꝛ propter qđ affirmatio opposita negationi repugnat. ¶ Concedo igitur cōclusiones istarum rationū: ꝙ necesse est per aliqđ intrinsecū positiuū huic lapidi tāq̄ȝ per rōnem propriam repugnare sibi diuidi in partes subiectiuas: ꝛ illud positiuū erit quod dicitur causa indiuiduationis: ꝛ per indiuiduationē intelligo istam indiuisibilitatē siue repugnantiā ad diuisibilitatē. ¶ Ad argumētum ad oppositū licet assumptū sit falsū de quo forte alias: tamē si verū esset ꝙ vnū significaret illam duplicem negationem: nō sequiꝛ ꝙ nō habeat aliquā causā positiuā per quā insit ei illa duplex negatio. Naз ꝛ vnitas specifica pari rōne significaret duplicem negationē: ꝛ tn̄ nullus negat entitatem positiuam esse rōnem vnitatis specifice a qua entitate positiua sumiꝛ rō dr̄e specifice: ꝛ istud est bonū argumētū pro solutione. q. ꝛ pro opi. qꝛ cū in qualibet vnitate minore vnitate numerali sit dare entitatē positiuam que sit rō per se illius vnitatis ꝛ illius repugnantie ad multitudinē oppositam: maxime vel equaliter erit hoc in vnitate perfectissima que est vnitas numeralis.

Questio Tertia.

TErtio pricipaliꝛ q̄rit do. sine argumētis an substātia materialis per actualeз existentiam sit indiuidua vel ratio indiuiduandi aliquid aliđ. i. an actualꝛ existentia nature humane sit ratio formalis contrahendi naturā ad esse indiuiduale. ¶ Opinio Nicolai Boneti in octauo met. sui est ista ꝙ substantia materialis contrahatur ad esse indiuiduale per actualem existentiam ipsius substantie: quod probat ꝑ dictum phi. 7. meta. t. c. 49. vbi habetur ꝙ actus determinat ꝛ distinguit: nam secūdū nostram translationeз sic habetur ab Arist. Nam inquit actus separat: ꝛ ſm translationem Com. Actus inquit diuidit substantiaз ex hoc arguit si actus distinguit: ergo vltima distinctio est per vltimum actum: vltimus autem actus est indiuiduorum secundum esse existentie: quia quodlibet aliđ ab ipso intelligitur in potentia ad ipsum.

Opinio boneti.

¶ Ibi. Contra istud hic Doctor improbat hanc positioneз: primo. quia quod non est ex se distinctum nec determinatum non potest esse primum distinguens vel determinans aliud: sed esse existentie eo modo quo distinguitur ab esse essentie non est ex se distinctum vel determinatum: non enim esse existentie habet proprias differentias alias ab esse essentie: quia tunc oporteret ponere ordinationem propriam existentiarum aliam a coordinatione essentiarum: sed precise determinatur supple esse existentie ex determinatione alterius: igitur esse existentie nō determinat aliquid aliud. Et vult dicere doctor ꝙ sicut datur natura in communi que sit hec ꝑ aliquid distinctum a natura: ita datur in communi: que sit hec per aliquid positiuum aliud ab illa. ¶ Hic Doctor in litera dicit aliqua satis notanda. primum ꝙ eo modo q̇ daꝛ esse essentie: etiam datur esse existentie conueniens tali esse essentie. Nam si esse essentie nature humane sit tm̄ in potentia: esse existentie ipsius erit tm̄ in potentia: ꝛ si esse essentie sit in esse reali actuali: tunc esse existentie ipsius erit in esse reali et actuali: cum sit gradus intrinsecus eius vt supra exposui in questione prima presentis dist. ¶ Secundum est: ꝙ eo mō quo esse eētie est pri⁹ vel ꝯmuni⁹ alio: sic esse ex̄tie ei⁹ erit prius ꝛ cōius: ꝛ ex hoc inferꝛ ꝙ si substātia q̄ pōiꝛ gen⁹ generalissimum ponit prior ex natura rei oibus inferioribus in esse tm̄ possibili: ita esse existentie eius in tali esse possibili ponitur prior oī esse existentie nato competere inferioribus. Et silr̄ si prior in esse reali ꝛ actuali oibus inferioribus in esse reali ꝛ actuali ꝯsideratis qđ vr̄ ponendū: ita esse existentie reale ꝛ actuale ipsius substantie generice in tali esse erit prius oī existentia reali ꝛ actuali nata ꝯpetere inferioribus. ¶ Tertiū qđ seq̇tur ex ista lr̄a doc. est: ꝙ natura cōis non p̄cise existit ꝑ existētiam singularis vt aliqui exponunt doc. qꝛ sicut natura est prior singulari ita eius existētia: bene verū est ꝙ nūq̄ȝ natura cois habet esse reale actuale ꝛ ex̄ns sine esse reali ꝛ actuali ꝛ existentie indiuiduorū: tn̄ cum hoc stat ꝙ tale eē reale ꝛ existens ipsi⁹ nature sit pri⁹ natura eē reali ꝛ existentie indiuiduorū. ¶ Quartū est: ꝙ respctū existentie nature hūane non daꝛ alia dr̄ia nec aliđ genus: easdem. n. p̄cise dr̄ias hз quas ꝛ natura: qꝛ ipsa existentia poniꝛ precise gradus intrinsec⁹ nature. ¶ Si dicatur ꝙ ex hoc vr̄ sequi: ꝙ ita aīal predicaꝛ ī quid de existentia hois sicut de ipso hoie: ꝛ silr̄ rōnale videreꝛ ita p̄dicari essentialiter de existentia hois sicut de ipso hoie. ¶ Dico ꝙ includere eandem dr̄iam p̄t multiplr̄ itelligi. vno mō formaliter ꝛ quidditatiue: alio mō realiter ꝛ identice. pmo mō homo vt prescindit ab oī existētia tam actuali q̄ȝ aptitudinali recipit p̄dicationē eēntialē: ꝛ oia q̄ p̄dicantur eēntialiter de hoie prescindūt ab oī existentia tam actuali q̄ȝ aptitudinali: qꝛ p̄dicata eēntialia precise accipiunꝛ penes q̇dditatem: ꝛ qn̄ aīal vt includit esse existentie predicatur de hoie nō p̄dicaꝛ in quid: qꝛ qđ non dicit vnum ꝯceptum ꝑ se in q̇d nunq̄ȝ p̄dicatur in q̇d: pз a doc. in. 1. d. 2. pte. 1. q. 2. ꝛ silr̄ in 3°. vbi querit doc. an ista sit ꝑ se: xp̄s est homo: mō aīal cū sua existentia siue actuali siue aptitudiali nō dicit vnū ꝯceptum ꝑ se quiditatiuum: vt pтз. Si scđo mō: dico ꝙ talis existentia est ꝑ realem identitatem eadeз nature humane: sic intelligendo ꝙ rōnale qđ constituit hoiem in esse specifico habet existentiam vt gradum intrinsecum: ꝛ similiter animal habet existentiam ꝑpriā vt gradum intrinsecum. Et licet animal vt prius natura sua existentia concurrat ad esse quidditatiuū hominis: nūq̄ȝ tamen animal intelligitur esse in homine quin cōcomitanter intelligatur ꝛ eius existentia in hoie: ꝛ sic pтз qūo existentia hominis non includit alias differentias ab illis quas includit homo: quod etiam ꝓbatur per argumentum a fortiori: qꝛ ꝑpria passio non includit aliā differentiam a differentia speciei: qꝛ si sic. Tunc oporteret ponere vnam coordinationem passionum quod ē falsum: a fortiori existentia non includit aliam dr̄iam a dr̄ia speciei cuius est: patet ꝯn̄a qꝛ existentia cū sit gradus intrinsecus rei cuius est: est valde intimior q̄ȝ quecunq̄ȝ passio vt patet a doc. in primo. d. 3. q. prima. et in quoli. q. 1. ꝛ. 5. ¶ Quintum est: ꝙ tota coordinatio predicamentalis precise attenditur ſm entitatem superiorum ꝛ inferioruз vt priorem natura oī existentia: sic ꝙ datur tota coordinatio: puta generū specierū ꝛ indiuiduorū vt natura prior existentijs natis conuenire generib⁹ speciebus ꝛ indiuiduis: sicut ergo spēs vt spēs est prior existentia nata sibi competere. ita indiuiduum vt huiusmodi erit prius existentia nata sibi conuenire: ergo in illo priori oporteret assignare rationeз indiuidualem contrahentem naturam ad esse indiuiduale: et sic sequitur ꝙ per existentiam aliquam nulla natura sit pmo indiuidua: sed per aliquod positiuum prius natura omni existentia. ¶ Sed tunc occurrit dubium: quia si in illo priori non includitur existentia queritur per quid existentia hominis cōtrahitur ad esse indiuiduale: aut contrahitur per eandem rationem indiuidualem per quam contrahitur natura: aut per aliam. non pmo: qꝛ illa ratio indiuidualis preintelligitur existentia hominis. non secundo: quia eodeз modo quero ꝑ quid existētia aīalis contrahitur ad esse specificum hois: non per dr̄iam hois: qꝛ intelligitur prior tali existentia: si ꝑ aliquid aliud oportebit assignare illud ꝛ non vr̄ posse assignari aliud nisi alia dr̄ia a dr̄ia hois. Et tunc seq̇tur ꝙ existentia hois hēbit aliā differentiā a dr̄ia hois: et sic existentiarū erit alia coordinatio. ¶ Rn̄deo: ꝙ nō intelligo vt aliqui volunt exponere doc. ꝙ detur vna differentia indiuidualis respectu nature hois ꝛ alia respcū existentie: qꝛ oporteret dari alia et alia respectu alterius ꝛ alterius passionis ipsius hois cū passio sit magis distincta ꝙ existētia: dico ergo ꝙ natura hūana respe-

In ista litera sūt aliq̄ satis notāda.

Pulc[hra] stantia

Respō[nsio] notanda

Dubiū occurrens circa literam

Rn̄sio ad dubi.

ctu vnius indiuidui p̄cise contrahif ad esse indiuidua=
le per vnā drīam indiuidualem: ⁊ per eandē concomi=
tanter contrahif quicquid ad hoiem pertinet: siue vt
esse essentiale: siue vt passio: siue vt gradus intrinsec⁹:
nunq̄z.n. natura in quocunq̄z sit pōt separari a suo gra
du intrinseco: nec a suis passionibus idō eadez drīa que
primo ⁊ imediate contrahit naturam ad esse indiuidui
ex consequenti ⁊ concomitanter contrahit omne quod
per realem identitatem includitur in ipsa natura: con=
trahit dico ad esse indiuiduale: quod bene nota.
Expō lr̄e Doc. ¶ Ibi. Et si dicatur quod presupponit distinctionem
⁊ determinationem essentiarum aliam ab illa que ē ad
indiuidua: sed istam que est quasi per indiuiduū causat
.i. q̄ si dicatur q̄ esse existentie bene presupponit distin
ctionem essentiarum adinuicem: puta specifice nature
generice subalterne: ⁊ generalissime: non tamē presup
ponit distictionē naturaꝝ singulariū: sed ip̄m eē existē
tie p̄cise cōtrahit naturā ad eē indiuidui. ¶ Contra.
hic doc. iprobat hāc responsionē. Et rō stat in hoc: q̄r
in coordinatione p̄dicamētali sunt omnia que p se pti
nēt ad illā coordinationem circūscripto quocūq̄z: quod
nihil est illi⁹ coordinatiōis: q̄r f̃z ph̄um prio posterioꝝ
t.c.34. status ē in quolibet p̄dicamēto ⁊ in sursuz ⁊ in
deorsū: igif sicut iuenif supremū in genere pcise cōside
rādo illud sub rōne eēntie: ⁊ iueniūf genera itermedia
⁊ spēs ⁊ drīe: ita inuenif ēt infimū. i. singulare absq̄z ō=
ni existentia actuali: qđ patet euidenter: quia hic homo
nō plus includit formaliter exn̄tiam actualez q̄z homo.
¶ Ibi. Preterea eadem. q. est de existētia quo ⁊ vnde
ꝯtrahif vt sit hec: que est ⁊ de natura. Nā si natura spe
cifica eadem sit in pluribus indiuiduis habet etiā existen
tiā eiusdem rōnis in eis: patet: quia natura in quolibet
indiuiduo est eiusdem rōnis. ergo ⁊ existētia q̄ est mo=
dus intrinsecus erit eiusdem rōnis in ōni indiuiduo: et
sic potest queri p quid existentia sit hec: quia nō est daf
q̄ sit de se hec: ⁊ ita non sufficit dare primam existentiā
qua natura sit hec: quia natura vt hec precedit primaz
Vide h̄ aliq̄s exponētes doc. in isto passu. existentiam. Ex ista litera aliq̄ voluerunt exponere do.
q̄ existentia hominis contrahatur ad esse indiuiduale
per aliquā hecheitatē aliā ab hecheitate ꝯtrahente na
turā: sed hoc nō videf vt dixi supra: quia sufficit hechei
tas cōtrahens naturā ad quā naturā cōtractā cōcomi
tanter dicif ꝯtrahi quicq̄d est in tali natura. Si tamen
intelligūt aliā hecheitatē respectu exn̄tie ⁊ nature: tūc
soluāt rōnē factā quā vt credo soluere nō possēt. Nec. n.
doc. dicit q̄ ꝯtrahaf per aliam hecheitatē: sed tm̄ dicit
q̄ sicut natura puta hominis non est de se h̄: ita ⁊ existē
tia que est gradus intrinsec⁹ nature nō est de se h̄: ergo
oportet dare p q̄d talis existentia fiat h̄: nō p aliā exn̄=
tiā cū illa sit simpliciter eiusdē rōnis: contrahens autez
ad esse indiuiduale nō est simpl'r eiusdem rōnis cum na
tura contracta: oportet ergo dare aliquid aliud contra
hens naturaz ad esse indiuiduale: ⁊ per illud idem con
comitanter cōtrahitur existētia nature humane ad esse
indiuiduale. ¶ Ibi. per hoc ptz ad argumentū pro opi
nione. Hic Doctor soluit rationem factaz pro opi. Bo
neti ⁊ dicit q̄ actus eo modo distinguit quo est act⁹: sed
act⁹ accidētal' distinguit accidētaliter: sicut act⁹ essen=
tialis distiguit essētial'r: ita vltima distinctio in coordi=
natione predicamentali est distinctio indiuidualis: ⁊ illa
est per vltimū actū per se pertinentem ad coordinatio
nem predicamētalē: illa enim sola pertinent ad coordi=
nationē p̄dicamētalē que per se ponūtur in recta linea
p̄dicamētali: ⁊ illa prope ⁊ per se sunt in predicamento
⁊ q̄dditatiue q̄ recipiūt p̄dicationē tal' p̄dicamēti: ⁊ simi
lit' oia p se ptinent ad talem coordinationē: que per se
ꝯstituūt aliquid qđ est in recta linea predicamentali: et
hoc mō drīe cōstituētes spēs vel specialissimas vel sub
alternas: ⁊ similiter hecheitates per se ptinēt ad talez
coordinationē. nō q̄ recipiant p̄dicationē per se tal' p̄di
camenti: q̄r gen⁹ per se nō predicatur de drījs: sed p se
dicūf ptinere. q̄r cōstituūt per se vltimate aliq̄d qđ p se
ē in rctā linea predicamētali: ⁊ per se recipit p̄dicatio=
nē tal' p̄dicamēti. Sed in ꝓposito. Actual' existētia nō
p se ptinet ad coordinationē predicamētalem. cū per se
sit act⁹ posterior tota coordinatione p̄dicamētali. et idō
cōcedit Doc. q̄ existentia distinguit vltimate: sed distin=
ctione que ē extra totā per se coordinationē predicamē
talē: q̄ distinctio ē aliquo accidentalis: licet nō sit vere
accidētal': dr. n. quasi accidētal'. q̄r non per se ptinet ad
aliq̄d eiusdē p̄dicamēti, sed ꝯcomitaf illđ qđ p se ē i p̄=
dicamēto: nō tm̄ est ꝓp̄e accidētalis: cū sit gradus itrinse
cus rei cuius est: sed extra rōnem formalem illius: se=
quitur enim totam distinctionez f̃m esse quidditatiuū.
s. eiusdem coordinationis predicamentalis / eo ergo
modo quo est actus distiguit ⁊ in quo est vltimus act⁹
vltimate distinguit ⁊c.

Questio Quarta.

QVarto Principali=
ter q̄rit doct. vtrum substantia
materialis sit p q̄ztitatem indi=
uidua vel singularis: siue an q̄z
titas sit precisa rō indiuiduan
di substantiam materialem.
¶ Ibi: hic dr q̄ substātia ma=
terialis est singularis ⁊ indiui=
dua p q̄ztitatem. et hec est opi.
Opi. Got. Gotti. quo. 6. q. 16. ⁊ quoli. 7. q. 5. Et ꝓbat hanc posi
tionem suam duabus rōnibus cum vna ꝯfirmatione q̄
declaratio lr̄e doc. postea exponentur respōdendo ad illas. ¶ Ibi: cōtra
istam ꝯclusionem. Hic doc. intendit improbare hāc po
sitionem ⁊ intendit duo p̄ncipaliter: primo improbare
ꝯclusionem in se. Scđo spāliter arguere cōtra rōnes
opi. Quantū ad primū arguit ex quattuor vijs: prima
est ex identitate rōnis numeralis siue singularitatis.
Secūda ex ordine substantie ad accidentia. Tertia ex
rōne coordinationis p̄dicamentalis. Et iste tres vie p
bant q̄ nullū accidens p̄t esse p se rō p quā substantia
materialis indiuiduatur. Quarta via erit spāliter con
tra q̄ztitatem q̄ztum ad ꝯclusionem opi. ¶ Ibi: q̄ztum
ad primum. Primo expono q̄d intelligo per indiuidua
tionem siue vnitatem nūeralem: siue per singularitatē:
nō q̄dem vnitatem determinatam f̃m quam q̄libet in
spē dr vnum numero: sed vnitatem signatā vt hanc. i.
q̄ quando loq̄tur de indiuiduatione siue de vnitate nu
merali nō loq̄tur de vno numero in ꝯfuso: sicut dicim⁹
q̄ quilibet homo in spē humana est vnuz numero in cō
fuso ⁊ indeterminate: sed p̄cise loq̄tur de vnitate nūe=
rali signata / ita q̄ sicut prius dictum est q̄ impossibile
est indiuiduuz diuidi in partes subiectiuas / ⁊ q̄ritur rō
impossibilitatis. Ita dico q̄ indiuiduum est incōpossibi
le nō esse hoc signatum hac singularitate / et q̄ritur cā
nō singularitatis in cōi sed huius singularitatis in spā
li signate. s. vt est hec determinate. Hoc mō intelligen=
do ex prima via arguitur dupliciter. Prima rō stat in
hoc supponendo vnum. s. q̄ est simpliciter impossibile
vnam ⁊ eandem substantiam numero nulla facta mu=
tatione siue transmutatione circa ipsam q̄ sit hec sub=
stātia / ⁊ nō sit hec substātia / sicut ē simpliciter ipossibi=
le q̄ eadem natura specifica nulla facta mutatione cir
ca ipsam / sit aliquando talis natura / ⁊ aliquādo nō ta
lis natura / supponit ēt q̄ quecunq̄z res dr simpliciter
hr̄e tale esse per suum vltimatū ꝯstitutiuū / sicut natura
specifica dr hr̄e esse tale simpl'r p vltimam drīam ꝯsti=
tuentem qua drīa vltimata remota nō est amplius ta=
lis natura sil'r prima substantia simpl'r dr talis per suā
rōnem indiuidualē / q̄ remota nō est amplius p̄ma sub
stantia. Tertio p̄supponit. q̄ substantia materialis sic
se habet ad hecheitatem q̄ ipsa hecheitate desinente
esse p quam tale indiuiduum ꝯstituitur in esse / tale in=
diuiduum simpl'r desinit esse quo ad suam realem iden=
titatem / ita q̄ cū dico primā substantiaz esse indiuiduā
per. a. remoto ipso. a. simpl'r substantia quo ad esse rea
le desinit esse: ita q̄ ampli⁹ nō est nisi tm̄ in esse possibili.
¶ His presuppositis arguit doc. sic. Si substantia sin
gularis est singularis per quantitatem: ergo eadē sub=
stantia realiter ⁊ vt actu existens erit actu exn̄s: ⁊ non
erit actu existens: patet: q̄r deus p̄t separare oēm q̄zti=
tatem ab illa ipsa remanente in suo esse realis existen
tie: ⁊ vt separata non erit in tali esse: patet: q̄r est sim=
pliciter impossibile substantiā aliquā actu existere ⁊ nō
esse singularem: modo separata quantitate erit actu ex
istens: hoc patet: quia omnis substantia actu existens
est singularis: ⁊ non erit actu existens hec: quia sua he
Esse aliud ⁊ aliud numero quid cheitas est separata: immo plus sequitur: q̄ eadez sub
stantia numero nulla facta transmutatione circa sub=
stantiaz: erit simpliciter alia ⁊ alia substantia numero:
patet: quia illud est aliud ⁊ aliud numero: qđ h̄z aliam
⁊ aliam hecheitatem: sed eadem substantia actu exn̄s
potest successiue esse sub alia ⁊ alia quantitate: ergo si
quantitas est ratio indiuidualis: erit aliq̄n eadē nūero

⁊ aliq̄ñ non eadem numero cum varietur ratio eius idi
uidualis: imo ex ista ratione seq̄tur pl⁹: ꝙ erit eadē nu=
mero de necessitate duplici dr̄ia indiuiduali quod est i=
possibile: sicut ꝙ eadē natura specifica dicatur specifice
duplici dr̄ia specifica: ꝓbatur assumptū: quia substan
tia actu separata a quantitate ⁊ actu exñs necessario ē
vnū numero: patet: q̄ꝛ nulla substātia realiter actu exñs
p̄t cōicari plurib⁹: nisi sola substātia diuina que actu est
in trib⁹ suppositis: si ergo est singularis per quātitatē
cū quātitas nō isit substantie materiali nisi actu exñti:
sequitur ꝙ eadem substantia materialis duplici dr̄ia
numerali erit vna numero: ita ꝙ adequate per vtranqꝫ
erit vna numero: ⁊ sic sequitur ꝙ erit vna numero ⁊ non
erit vna numero: quia circūscripta vna ratione formali
puta quātitate non erit vna numero ⁊ erit vna numero
posita alia dr̄ia idiuiduali. ¶ Ibi. simr̄ si muteẛ a q̊=
cūqꝫ accn̄te sine mutatione substātiali: siue hoc sit possi=
bile: siue impossibile: nō propter hoc erit formaliter non
hec: vult diceẛ si tu dicis quod est idiuidua per aliquod
accn̄s: cōtra q̄ꝛ facta quacunqꝫ mutatione accidētali:
nulla facta mutatione circa substantiam materialem si
sit actu existēs adhuc erit hec: ergo non erit hec ꝑ aliqđ
accidens: alias si eēt hec tm̄ ꝑ aliqđ accidēs facta mu=
tatiōe illi⁹ accidēti: de hoc possꝫ faceẛ nō hoc ipa sub=
stātia manēte in suo eē actuali reali qđ ē ipossibile: ⁊ cū
dicit siue hoc sit possibile siue sit ipossibile: vult dicere ꝙ
si posset fieri mutatio accidētal': puta quātitat: sine mu
tatione substātiali: siue impossibile sit fieri mutatio i q̄n
titate vel in aliquo alio accidente siue mutatiōe substā=
tiali: nō tamen ꝓpter hoc erit formal'r hec vel non hec:
q̄ꝛ semꝑ etiā vt actu exñs preintelligitur oī accidēte si=
cut subiectum est prius suo accn̄te. ¶ Ibi. Si dicas ꝙ
istud ē miraculū: ⁊ ideo nō contra rōnē naturalē supple
ꝙ fiat sine quātitate nō facta mutatione circa substan=
tiam. Cōtra. miraculū nō est respectu cōtradictoriorū
ad que nulla est potentia: sed cōtradictio est eandē sub
stantiā manētē esse duas substantias sine substātiali. ⁊
mutatiōe hoc tā successiue q̄ꝫ simul: qđ tamē seq̄ẛ: si per
aliqđ accidēs eēt foraliter hec substātia: tūc. n. accidēte
succedēte accidēti eadē substātia nō mutata eēt successi
ue due substātie. Et hec ratio ptꝫ ex supradict̄. ¶ Cō
firmatur etiā illud per simile de vnitate specifica: quia
impossibile est vnam substātiam manentē nō mutatam
specifice esse simul vel successiue hanc speciem ⁊ nō hāc
speciem: ergo a simili in proposito. ¶ Ibi secundo sic.
duarū productionū cōpletarum inesse substantiali non
pōt esse eadem substantia primus terminus. hec est se=
cunda ratio principalis ex prima via ⁊ stat id hoc. Nam
impossibile est ꝙ vna ⁊ eadē substantia numero sit per
se terminus duarū productionū cōpletarum. vt supra
probatū est in primo. t. secunda. parte prima q. prima.
modo suppono ꝙ termin⁹ totalis alicuius productiōis
complete est aliqua substātia icludēs naturā cū sua he=
cheitate: vt puta hic panis generatur: generatio. n. ter
minatur ad singulare primo: vt patet in ꝓhemio me=
taphysice. si ergo dicis q̄ꝫ hic panis est hic ꝑ quātitatē:
manāte ergo eadem quātitate: semꝑ erit hic panis: et
ex alia pte pono ꝙ ille panis trāsubstātieẛ i corp⁹ chri
sti: ⁊ in tali transubstātiatione nihil substātie panis ma=
net vt declarat doc. in quarto. di. 11. ⁊ tamen remanet
ibi quātitas illius panis s̄m fidē q̄ ꝑ te est hecheitas il=
li⁹ panis: deinde pono ꝙ de⁹ creet aliam substātiam pa
nis sub illa quantitate: ergo ille panis creatus erit sim=
pliciter idem qđ ille panis annihilat⁹. cū eadē rō indiui
dualis sit vtriusqꝫ: ergo idem panis erit termin⁹ total'
generationis complete: ⁊ similiter erit teminus total'
creationis quod est impossibile. ¶ Si dicatur. ꝙ nō est
impossibile idem successiue esse totalem terminū gene=
rationis ⁊ creationis: quia genitum anihilatum potest
simpliciter idem reparari a deo: ⁊ sic simpliciter idē po=
terit creari: vt patet a do. supra. di. 2. q. 1. ⁊ in. 4. di. 43
sic diceretur forte in ꝓposito ꝙ idē panis post ānihilat⁹
erit idē creatus. Dico ꝙ hec instātia non est cōtra rō=
nem do. nō. n. negaret do. ꝙ idem annihilatum nō pos=
set reparari: negaret tamē ꝙ idē manēs idē cōplete ꝓ=
ductū ab aliq̊: ab alio ēt possit ꝯplete ꝓduci: cū ergo hic
panis dicaẛ p̄cise hic panis ꝑ drīam idiualē: q̄ vt sic ē t
min⁹ tolal' generōis ꝯplete: ꝫ ānihilata substātia pa=
is: manēte ei⁹ differētia idiuali. s. q̄ꝫtitate: si creeẛ alia
substātia pāis sub illa q̄ꝫtitate: erit idē pāis q̄ p⁹: ⁊ sic
idē vt idē erit tmin⁹ duaꝝ ꝓductionū ꝯpletaꝝ. ¶ Si di=

Generō t[er]minate primo ad singulare.

Pulchra obiectio.

Solutio.

caẛ ꝙ tmin⁹ creatiōis erit substātia pāis vt p̄or tali q̄ꝫ
titate. Contra: q̄ꝛ creatio nō erit substantie panis nisi
vt actu existentis: q̄ꝛ creatio tm̄ terminaẛ ad rem existē=
tem vt exñs est: vt ptꝫ a doc. in primo. di. 36. Et tunc q̄
ro aut ille panis vt prior q̄ꝫtitate est singularis aut nō:
si sic hēẛ ꝓpositum: q̄ꝛ non erit singularis ꝑ quātitatē:
si non: ergo creatio terminaẛ ad rem existentem q̄ non
erit singularis: qđ est impossibile: si ergo terminatur ad
panem vt singularem vt fit singularis per q̄ꝫtitatem q̄
erat panis geniti: ergo idē singulare qđ prius fuit ter
minus generationis manens idem adhuc erit termin⁹
generationis qđ non est imaginabile. Ex ista ēt rōne
doc. vr̄ sequi ꝙ panis nullo mō erit transubstātiat⁹: ptꝫ
q̄ꝛ quādiu remanet drīa indiuidualis alicuius tamdiu
manet illud: q̄ꝫdiu. n. manet rōnale tamdiu manet hō.
Si ergo q̄ꝫtitas est rō indiuiduandi substantiā panis:
ergo manente eadem q̄ꝫtitate manet eadem substātia
panis nūero. Preterea: cū talis transubstantiatio pa=
nis in corpus xp̄i sit vere realis: ergo panis realit' trās
substantiaẛ in corpus xp̄i: sed nō hꝫ esse reale nisi vt ac
tu singularis: ergo si realiter transsubstantiaẛ sequiẛ ꝙ
in tali transsubstantiatiōe desinet q̄ꝫtitas panis cuius
oppositū tenet fides catholica. ¶ Ibi. Ex scđa via q̄
est ex ordine substantie ad accn̄tia arguiẛ multipl'r. Et
p̄ma rō stat in hoc: q̄ꝛ substātia s̄m totā suā coordina=
tionem est prior accn̄te: ergo in tali priori erit substan=
tia materialis hec: ptꝫ ꝯn̄a: q̄ꝛ in p̄dicamento substan=
tie non tm̄ per se ponuntur genera ⁊ spēs: sed ēt indiui
dua: añs ptꝫ ꝑ ph̄m. 7. meta. t. c. 8. qui vult ꝙ substan=
tia sit prior oī accn̄te naturaliter. Quare inquit p̄mū
ens: ⁊ nō aliq̄d ens: sed ens simpl'r substantia vtiqꝫ erit
multipliciter q̄dem igitur dꝛ primū: sed substātia oīm
p̄mum rōne: ⁊ notitia: ⁊ tp̄e: ⁊ natura. hec ille. Nec opꝫ
fugere dicendo ꝙ intentio Ari. est loqui ibi de substātia
q̄ est deus vel q̄ est prima cā: q̄ꝛ expresse loquitur ibi de
substantia s̄m ꝙ est vnū istoꝝ q̄ diuidunt ens: ita. n. ꝓ=
bat substantiam esse p̄mam quō ꝓbat substantiā esse
de nūero diuidentium ens qđ est prior oī accn̄te: ita. s.
ꝙ ad determinandum de oībus q̄ diuidunt ens: sufficit
determinate de substantia tanq̄ꝫ de primo: ꝓ eo qđ co=
gnitio accn̄tium hēẛ ex eo ꝙ attribuuntur substantie:
istud aūt non p̄t esse nisi de substantia s̄m totalē coor
dinationem suā: ⁊ ꝙ Ari. sic intendat loqui de substan=
tia p̄dicamentali. Nam in principio. 7. ens inquit mul
tipl'r dꝛ sicut diuisimus in his q̄ de quotiens: vꝫ in q̄n=
to meta. t. c. 14. vbi sic hēẛ. s̄m se vero. i. entia ꝑ se dr̄
esse quecunqꝫ s̄icant figuras p̄dicationis: quotiēs. n. dꝛ
totiens esse s̄icat. hec ibi. patꝫ ergo: quō in isto septimo
intendat loqui de substantia p̄dicamentali: ⁊ ideo ieo=
dem septimo. t. c. secundi s̄m aliam translationem: vbi
sic hēẛ. ⁊ cum ens dicitur multis modis manifestum est
ꝙ primum ens istorum: est illud quod significat quid. ⁊
hoc est illud quod significat substantiam: hec ibi. ⁊ ibi
Com. cum declarauit inquit ꝙ hoc nomen ens signifi=
cat substantiam ⁊ accidentia substantie que sunt nouē
predicamenta: intendit declarare ꝙ hoc nomen ens p̄n
cipaliter ⁊ simpliciter significat predicamentum sub=
stantie secundario et determinate scilicet relatiue ad
substantiam: alia predicamenta accidentium: que non
dicuntur esse: nisi quia accidunt enti quod est ens per
se. s. substantie hec. Cuꝫ ergo in textu quarto dicit sub
stantiam esse prius natura omni accidente: patꝫ ꝙ ibi
accipit substantiam predicamentalem: hoc ēt expresse
patet per Com. commento 4°. Si ergo substantia p̄=
dicamentalis s̄m totam suam coordinationem est p̄or
tp̄e ⁊ natura oī accidente: sequitur ꝙ indiuidua substā
tie non erunt hec per aliqđ accidens. Et cōfirmatio se
quens est clara in l̄ra. Si. n. aliquid sit prius ad aliud:
maxime primum illi⁹: est p̄mū ad illđ: sed maxīe primū
substantie in cōi ē substātia p̄ma: qđ dꝫ itelligi sic: q̄ꝛ si
substantia est prior accn̄te illud qđ erit maxīe substan=
tia erit magis p̄mū: igẛ substantia prima est simpl'r p̄or
oī accidente. ¶ Ibi: hic dꝛ ꝙ lꝫ p̄ma substantia sit p̄or
q̄ꝫtitate in essendo: nō tm̄ in diuidendo: ptꝫ: q̄ꝛ diuisibili=
tas competit q̄ꝫtitati primo ⁊ per se: ⁊ sic substātia ma
terialis q̄ꝫuis sit prior ipsa in suo esse: nō tamē p̄t diui=
di nisi ꝑ q̄ꝫtitatem. ¶ Ibi. Contra: ista respōsio seipsā
destruit: q̄ꝛ si p̄ma substātia est prior in essendo ipsa q̄ꝫ
titate: ⁊ nō p̄t intelligi p̄ma substantia in suo eē nisi in=
q̄ꝫtum hec: patet: q̄ꝛ non est prima substantia nisi vt sin
gularis ⁊ indiuidua: ergo non erit hec per q̄ꝫtitatem.

Exi[…] ne do[…] sedq[…] nullo[…] erit tr[…] stātia[…]

¶ Ibi. Preterea forma est simpliciter prior composi-
to: vt patet septimo meta. t. com. vbi sic habetur. Qua
re si species sc3 forma materia est prior et magis ens
⁊ ipso quod ex vtriusq3 prior erit: propter eandem ratio
nem. hec ille. Et ibi Com. si igitur fuerit prior in esse q̃
materia ⁊ magis ens: propter hoc ꝙ materia est in po-
tentia ⁊ forma est in actu etiam erit prior composito ex
ambobus: compositum etiam nõ est in actu nisi propter
formam: ⁊ hoc intendebat cum dixit: propter eandem
rationem. i. ꝙ modus s̃m quem forma est prior materia
est idem cum eo s̃m quem est prior cõposito: ⁊ intende-
bat ꝙ cum forma est prior composito ex materia ⁊ for-
ma: ⁊ ꝯpositum est substantia: sequitur ꝙ forma sit ma-
gis substantia q̃ ꝯpositum. Ex quo sequitur ꝙ si quan-
titas sit vltimũ constitutiuum prime substantie: ꝙ ipsa
sit prior ipsa prima substantia in essendo: sed hoc est im
possibile: quia omnis substantia in essendo est prior om
ni accidente per philosophum 7° meta. t. cõ. 4. ergo si
quantitas non est prior in essendo prima substantia: se-
quit̃ ꝙ nec erit prior in vnitate cõpetente prime substã
tie inq̃tũ tale ens. Si. n. prima substantia est vna vnita
te numerali ⁊ ĩdiuisibili in plura numero: ⁊ vt sic est pri
or quantitate: ergo talem vnitatem non habet a quan-
titate. Sequit̃: quãlibet. n. entitatem cõsequit̃ propria
vnitas: non habens aliam causam ꝓpriam sui q̃ causã
entitatis: patet: quia vnitas propria ⁊ intrinseca alicu-
ius est rõne entitatis pertinẽtis ad rationem illius: ho
mo. n. habet vnitatem specificam ꝓpriam et intrinsecã
per entitatem differentie vltime constituentẽ ipsam in
tali esse ⁊ vnitate: que entitas est prior hoĩe constituto:
sic ⁊ prima substantia est vna vnitate numerali propria
⁊ intrinseca per entitatẽ constituentẽ ipsã in tali esse et
vnitate: ⁊ per consequens prior illa: ⁊ tale est differen-
tia indiuidualis que est prior prima substantia: ergo ta
lis vnitas numeralis non competit prime substantie ꝑ
quantitatẽ cũ illa sit simpliciter posterior. ¶ Ibi. Pre-
terea eodẽ modo substãtia est prior naturaliter omni ac
cidente quo est subiectum oĩm accidentium: inq̃tũ eni3
subiectum probat̃ esse prius diffinitione omni accidẽte
et hoc per additamentũ: vt pat3 septimo meta. t. c. quar
ti s̃m aliam translationem. substantia ĩquit est prima
omniũ rerũ diffinitione ⁊ cognitione ⁊ tꝑe: nullũ. n. alio
rũ predicabilium est separabile ⁊ istud solũ est separa-
bile. Et est etiã prima s̃m diffinitionẽ: necessariũ est. n.
vt diffinitio substãtie accipiat̃ in diffinitione cuiuslibet
rei: hec ille. Ex quo sequit̃ ꝙ vt sic prima substantia erit
prior omni accidente: q2 singulare accidẽs est primo in
prima substantia tanq̃ in subiecto: vt patet per philoso
phũ. 12. meta. t. c. 27. qui textus incipit s̃m aliam trãsla
tionem. Et etiam considerandum est: ꝙ quedam sunt q̃
possumus dicere vniuersaliter et quedam que possumꝰ
dicere particulariter: ⁊ prima principia habent materiã
que in actu hoc ẽ priꝰ ⁊ aliud in potentia. i. s̃m Com. et
principia principalia sunt ea: quorum substantia est ali
quod ens in actu extra anima3. Sequitur in textu. Hoc
est prius ⁊ aliud in potẽtia. i. alia sunt ea que sunt in po
tentia particularia ⁊ primum precedit hoc. sequitur. ⁊ il
la vniuersalia non sunt: quoniam quod est indiuidui est:
parum infra. quodlibet singularium est aliud ⁊ materia
et forma: vide Commẽ. ibi ¶ Ibi. Et confirmatur ma
xime de accidente per accidens: quia illud primo inest
singulari. quinto meta. c. de eodem: qui textus non ha-
bet Commen. quia non habet textum correspondentem
in arabica translatione: ⁊ ponitur immediate post tex-
tum. 15. vbi sic habetur. Nam vniuersalia secundum se
existunt: accidentia vero non secundum se sed in singu-
laribus simpliciter dicuntur. hec ille: ⁊ per accidens erit
prima substantia hec: cum sit subiectum accidentiũ per
aliquid aliud q̃ per accidens. ¶ Ibi. omne quod est ꝓ-
us alio natura est prius duratione: hoc scilicet modo ꝙ
quantum est de se non repugnat sibi contradictorie pos
se esse prius duratione vt alias expositum est: vniuersa
liter enim prioritas nature includit in priori posse esse si
ne posteriori sine contradictiõe: ex. 5°. meta. t. c. 16. vbi
sic habet̃ circa finẽ illius textus. Alia inquit vero scd̃m
substantiã ⁊ naturã supple sunt priora: quecũq3 ꝯtingit
esse sine alijs ⁊ illa nõ sine illis: hec ille. igit̃ sine ꝯtradi-
ctione posset q̃cunq3 substantia quantũ esset ex se eẽ ꝓ-
us duratiõe oĩ accñte: ⁊ sic nullũ accñs erit dr̃ia indiui-
dualis alicuiꝰ substãtie. ¶ Ibi. Ex tertia via ar̃ sic pri-
mo: ⁊ rõ stat in hoc: tota coordinatio ꝑdicamenti substã
tie est prior oĩ accidẽte: vt pt3. 7° meta. t. c. 4. Et in tã
li coordinatiõe ꝑdicamẽtali ponũt̃ ĩdiuidua: ⁊ nihil vni
us coordinationis est tale ꝓpter aliq̃d coordinationis
alterius: mõ in coordinatiõe ꝑdicamẽti substantie cum
sit finita: sicut est aliq̃d primũ ꝑdicatũ de quo nihil ꝑdi-
cat̃: ita aliq̃d subiectũ cui nihil subijcit̃: vt pt3 primo po
steriorũ. t. c. 34. ¶ Ibi. Preterea 2°. in qualibet coor-
dinatione circũscripto quocũq3 alterius coordinatiõis
est rõ speĩ ⁊ illa ꝑdicat̃ de pluribus differentibus nũero
ergo. ¶ Ibi. Preterea tertio: rõ stat in hoc: singulare
substãtie recipit predicationẽ ĩ q̃d cuiuscũq3 superior3:
sed ens per accñs nõ recipit ꝑdicationẽ ĩ quid: ⁊ sic si ꝓ-
ma substantia eẽt hec per quãtitatẽ esset vnũ per accñs
q2 aggregatũ ex rebꝰ diuersorũ generũ: vt pat3. 5° me
ta. c. de vno. t. c. 7. ⁊. 15. ¶ Ibi. Preterea qñ aliquid cõ
uenit: ista rõ clara est in lr̃a ⁊ stat in hoc: ꝙ sicut cõitas
ꝯuenit eẽntialiter: puta nat̃e hũane inq̃tũ est ꝑtinens
ad coordinationẽ ꝑdicamenti substãtie sic ei simpl'r cõ-
uenit ꝙ q̃uis per aliquid posteriꝰ alterius gñis ꝯtraha
tur adhuc simpl'r erit tale. Exemplũ: ex quo. n. natura — declaratio
humana vt ꝑtinet ad coordinationẽ ꝑdicamẽti substã- — ĩre Doct.
tie est essential'r cõis ad oĩa ĩdiuidua: si ponat̃ sub albe
dine ꝑ possibile vel ĩpossibile adhuc simpl'r erit talis na
tura sic cõis q̃dditatiue ad sua inferiora: eodẽmõ dico
de prima substãtia que vt pertinet ad coordinationẽ ꝑ-
dicamentalẽ ꝯpetit sibi hoc: ꝙ non possit diuidi ĩ plures
partes subiectas. posito ergo ꝙ ꝯtrahat̃ ꝑ quãtitatẽ vl'
per aliud accñs semꝑ erit simpl'r talis vt est aliquid pre
dicamẽti substãtie. ⁊ sic simpl'r erit hec ⁊ nõ per aliquid
pertinẽs ad aliã coordinationẽ. ¶ Ibi. Propter argu — Rñsio egi.
menta forte istarũ duarũ viarũ fugienda: tenet̃ positio — de roma.
de quãtitate alio mõ. Hic doc. ponit positionẽ Egidij:
qui dicit ꝙ pr̃ia substãtia est hec non ꝑ quãtitatẽ: sed ꝓ
pter aliquid causatũ a quantitate: q̃d causatũ est real'r
idem cũ tali substãtia. ¶ Nota in hac lr̃a ꝙ duplex est — extẽsio du-
extẽsio q̃dã per se vt quãtitas: quedã vero per accñs vt — plex nota
substantia: ꝓ quanto subijcit̃ quantitati: ꝑ quantitatẽ — hic.
eñ est diuisibilis. ⁊ hoc est q̃d d̃t hic: ꝙ sicut extẽsio ma-
terie supple ꝑ accñs: est alia natura a natura quantita
tis ipiꝰ mat̃ie: q2 ipa quãtitas ẽ extẽsa ꝑ se. Seq̃t̃: ⁊ ni
hil addit suꝑ eẽntia mat̃ie sup. illa extẽsio ꝑ accñs: seq̃t̃
sic signatio materie quã h3 cãliter ꝑ quantitatẽ est alia
a signatione quantitatis: ⁊ prior naturaliter signatiõe
quã h3 ꝑ quãtitatẽ. i. ꝙ indiuiduatio materie siue signa
tio cãta a quãtitate in ipsa materia est alia ab indiui-
duatiõe quãtitatis: ⁊ ẽt est prior naturaliter indiuidua
tione quã h3 supple formaliter ꝑ quãtitatẽ: vult dicere
ꝙ ꝓma materia h3 indiuiduationẽ cãtã a q̃titate. et h̃
indiuiduatio ꝓpter quã ꝓprie materia est hec est alia
ab illa q̃titate. Scd̃o: q2 quãtitas informat materia3:
dicit ꝙ sicut talis materia est quãta ꝑ quãtitatẽ: ita est
indiuidua accñtaliter ꝑ indiuiduationẽ: qua ipsa quãti
tas est indiuidua: ⁊ addit ꝙ indiuiduatio siue signatio
cãta a quãtitate per quã ipsa materia est hec: est eadẽ
realiter cũ ipa materia. ¶ Cõtra: ista positio. Hic doc.
intendit improbare Egidiũ quãtũ ad hoc principaliter
ꝙ. s. indiuiduatio materie cãta a q̃titate sit idẽ realiter
cũ ipsa materia. q2 est simpl'r impossibile ꝙ aliquid cã-
tum a quantitate distincta realiter a materia ⁊ posterio
re realiter ipsa sit idem realiter cũ materia: patet q2 si
priꝰ nõ est idem realit̃ cũ. a. multo minꝰ nec posteriꝰ erit
idem realiter. ¶ Ibi. Preterea illud q̃d est necessaria — Cõditione
ꝯditio cãe in cãndo. non ꝑt habere a cãto esse: q2 tunc — cessaria vt
cã inq̃tum sufficiens ad cãndum esset cãta a cãto. vult — aliquid sit
dicere doc. ꝙ conditio necessaria cãe vt sit sufficiens ad — sufficiens
cãndũ est singl'aritas: vt supra patuit. in ꝓmo. d. 3. q. 6 — ad cãndũ ẽ
et. 8. et talis conditio q̃ est singularitas est prior cãto. — singul'itas
Cum ergo hec substãtia inq̃tu3 hec causet quantitatẽ
hanc ⁊ per ꝯñs ipsa quãtitas erit posterior ipsa substã
tia signata: seq̃t̃ ꝙ si signatio substãtie siue singl'aritas
sit ꝑ te cãta a quãtitate: ꝙ hec substantia sufficiens ad
cãndum quantitatẽ sit cãta a quantitate: ⁊ sic priꝰ erit
cãtum a suo posteriori q̃d est impossibile. ¶ Ibi. Pre-
terea q̃ro quid est quãtitatẽ dereliquere vel cãre modũ
talem in substantia: si nihil est nisi ꝙ ꝑfuit quantitati.
tunc nullo mõ est signatio per quantitatẽ: q2 vt sic sim-
pliciter ꝑcedit quantitatem. si aũt aliquid aliud quero
q̃uo cãtur a quantitate: ⁊ quo genere cãe non vr̃ posse
assignari ibi nisi genus cãe efficientis. sed quãtitas nõ
est forma actiua. ¶ Ibi. Preterea: q̃re magis derelin
q̃t quãtitas talẽ modũ in substantia eundẽ realiter sub

ſtantie: ꝗ̃ qualitas quantitati vt albedo: nō videt̃ ratio
quia ſicut albedo ſeipſa eſt forma ſuperficiei ⁊ non me-
diante alia forma derelicta: ita videt̃ quantitas eſſe for
ma ſubſtantie qua ſubſtantia eſt quanta ⁊ non derelin-
quere formam. ¶ Ibi. Ex quarta via arguo ſic: quan
titas iſta qua ſubſtātia eſt ſignata aut eſt quātitas ter-
minata aut interminata. Hic nota ꝙ quātitas intermi-
nata ſiue extenſio: nihil dicit in re materiali ſiue extenſi
bili niſi tm̄ aptitudinem ad extenſionem actualem ſiue
terminatā: quantitas vero terminata ſiue extenſio eſt
ipſa extenſio actualis puta pedalis vel bipedalis: et ſic
qñ quantitas eſt in materia: dicimus materiā eſſe tātā
quantitatiue ſiue extenſiue quanta quātitas eſt ibi extē
ſa: dicit ergo doc. ꝙ ſubſtantia materialis non eſt hec ꝑ
quantitatem terminatā: quia illa eſt ſimpliciter poſteri
or: nec certe hec per quantitatem interminatā: quia ea-
dē manet in generato ⁊ corrupto cum ſit inſeparabilis
a materia. Nam eadē materia que ē ſub forma aque fit
ſub forma ignis: ita ꝙ corrūpit̃ forma aque: et generat̃
ibi forma ignis: ⁊ tunc vltra: cum quantitas intermina-
ta per te ſit ſignatio ſubſtantie materialis: manente ea
dem: manet eadem ſubſtantia materialis. Cuȝ ergo ſit
ſimpliciter eadē tam ignis geniti ꝗ̃ aque corrupte: ſeq̄
tur ꝙ iſta duo ſint vnum numero quod eſt impoſſibile.

Quātitas terminata ⁊ intermīata q̄d dicāt

¶ Ibi. ſi dicat̃ ꝙ non ſequit̃: quia quantitas non ponit̃
cauſa ſingularitatis niſi p̄ſuppoſita vnitate ſpecifica:
ſed generatū ⁊ corruptum non ſunt eiuſdē ſpēi. Cōtra.
Hic intendit probare ꝙ etiam genitum ⁊ corruptū: ſint
eiuſdem ſpēi: ⁊ per conſequens poſſint eſſe idem nūero
vt deductū eſt ſupra. Et ꝙ poſſint eſſe eiuſdē ſpeciei po
nendo ꝙ ex aqua primo generet̃ ignis. 2° ex igne gñet̃
aqua: eſt ibi ſimpl'r eadē materia nūero: ptȝ: qꝛ cū ignis
generat̃ ex aqua a materia aque expellit̃ forma aque: ⁊
ibi inducit̃ forma ignis: ⁊ cū ex illo igne poſſit generari
aqua: ſequit̃ ꝙ eadem materia erit reſpectu aque prius
corrupte ⁊ aque poſterius generate: ⁊ per ꝯñs: erit ibi
eadē quantitas nō ſolū interminata: ſed etiā terminata
vel ſaltem interminata: ⁊ illa per te eſt cā ſingularitatꝭ:
ergo aqua corrupta ⁊ genita erunt eadē numero. qḋ vi
det̃ impoſſibile: quia idem indiuiduū numero non redit
naturali actione: vt pȝ ſecūdo de geñ. t. c. vltimi ſiue ſe-
ptuageſimi. Hoīes inquit ⁊ aīalia non reiterant̃ in ſeip
ſos vt rurſus generet̃ idem. Et circa finē illius textus.
Ideo aqua ex aere ⁊ aer ex aqua ſpecie idē: nō aut nūe
ro. ⁊ Com. ibi. corruptibilia aūt īpoſſibile eſt vt reuertā
tur niſi ſ̓ȝ ſpēm: verbi gr̃a: aer generabit̃ ab aqua ⁊ aq̄
ab aere: nō ꝙ indiuiduū illius aque corrupte reuertatur
per ſe ꝗ̃uis materia eēt eadē ⁊ agens idem: qm̄ ſi idem
agens ex eadē materia faceret lateres: ⁊ poſtea corrū-
perent̃ vt faceret alios poſteri⁹: manifeſtū eſt: ꝙ differt
poſterius a precedentibus: hec ille: hoc idē habetur. 5°
phy. t. c. 36. ſ̓m aliam tranſlationem. Sed ſi poſſibile ē
vt illud qḋ iam corruptum eſt reuertat̃ ⁊ fiat vnum nūe
ro: tūc motus poſſibile eſt vt ſit etiā vnus ſupple nume
ro: ⁊ ſi illud fuerit impoſſibile: motus erit ille idem: ſed
non vnus: hec ille. ¶ Ibi. Preterea ſi quantitas ſit pri
mo īdiuiduās ſubſtantiā: vult dicere doc. hic ꝙ ſi ſortes
eſt ſingulare ⁊ plato ſimiliter per aliam ⁊ aliā quātita-
tem: opȝ ꝙ illa ⁊ illa quantitas differant cum ſint vere
forme: ⁊ ſic perit fundamentū eorū qui dicunt ꝙ oīs dif
ferentia formalis eſt differētia ſpecifica: ⁊ ſi ſic tūc hec
quantitas ⁊ hec quantitas cū ſint due forme differrent
ſpecie: qḋ ē cōtra eos ⁊ cōtra veritatē. ¶ Ibi. Et ſi, di
cas: īmo ꝗ̃titas habet ex ſe ſitū determinatū: ⁊ per ꝯſe
quens hec diſtinguit̃ ex ſe ab alia quantitate. i. forte iſti
dicerent ꝙ iſte due quantitates non differūt vt due for
me: ſed preciſe differunt ꝓpter aliam ⁊ aliū ſitum: quia
quantitas franciſci habet aliū ⁊ alium ſitum a quanti-
tate ioannis. ¶ Ibi. Cōtra: quero de quo ſitu loqueris
Nota in iſta rōne ꝙ duplex eſt ſitus. ſ. ſitus qḋ eſt pre-
dicamentum: ⁊ talis ſitus non tm̄ dicit ordinem partiū
in aliquo toto: ſed vltra dicit ordinē totius ad locū circū
ſcribētē: ⁊ ordinē partiū ad partes loci vt declarat doc.
in quarto. di. 10. Secūdo accipit̃ vt eſt dr̃ia p̄dicamenti
quātitatis: ⁊ dꝛ poſitio: que dicit tm̄ ordinē partiū quā-
titatiuarū in aliquo toto. Ad ꝓpoſitū applicādo dt doc.
ꝙ ſitus primo mō eſt poſterius quantitate: ptȝ: qꝛ talis
ordo toti⁹ ad locū: et partiū ad partes loci: eſt reſpect⁹
fundatus in ipſa quantitate: ⁊ ꝑ ꝯñs vna quantitas nō
differt ab alia per talē ſitū. Si ſcḋo mō eadē eſt qō de ſi
tu ſicut et de quātitate: nō, n, eſt noti⁹ ꝑtes ꝑmanentes

Genituȝ ⁊ corruptum pñt eē ideȝ numero.

Duplex ſitus.

et ꝯtinuatas in iſto toto ſeipſis diſtingui a partib⁹ per-
manentibus ⁊ ꝯtinuatis in illo toto: que duo ſcȝ conti-
nuationē ⁊ permanentiam includit poſitio vt eſt differē
tia quantitatis: ꝗ̃ꝗ̃ hec quātitas differat ſeipſa ab illa
vult dicere ꝙ cū iſte ſitus nō ſit notior iſta quantitate:
qūo dicim⁹ ꝙ vna diſtinguit̃ ab alia ꝑ ſitū. ¶ Ibi. Pre
terea oīa argumenta que facta ſunt ꝯtra opi. ad ꝓban-
dū ꝙ caro nō ſit de ſe hec: pñt eadē fieri ad ꝓbādum ꝙ
quātitas nō ſit de ſe hec. Hic dicit doc. ꝙ ſicut ī q̄ſtione
prima huius di. ꝓbauim⁹ ꝙ dat̃ natura cōis que ex na-
tura rei nō eſt de ſe hec: ita per eaſdē rōes: pōt probari
ꝙ det̃ quantitas in cōi q̄ ex natura rei nō ſit de ſe hec: ⁊
ſic oportebit querere ꝓpter quid quātitas ſic de ſe hec.
¶ Ibi. Cōtra rōnes opi. Hic doc. ſpecial'r arguit ꝯtra
rōnes factas a Gottifredo in p̄ncipio q̄ſtionis. Cū dicit
ꝙ diuidi in partes eiuſdē rōnis eſt ꝓprietas q̄ ꝑ ſe ꝯue
nit quantitati: ⁊ per quantitatē ꝯuenit ſubſtantie diuidi
in partes eiuſdē rōnis: ⁊ doc. hic probat: ꝙ ⁊ ſi quātitas
ſit rō diuidēdi in partes integrales ⁊ quātitatiuas eiuſ
dē rōnis: nō eſt tñ rō diuidendi in ꝑtes ſubiectiuas: de q̄
bus eſt queſtio iſta: qꝛ tūc ineſſet formal'r ipſi ſubſtantie
qḋ eſt falſū: nō. n. quantitas ineſt nature hūane inq̄ꝫtuȝ
ipſa eſt diuiſibilis in partes ſubiectiuas. ¶ Ibi. Cōfir-
mat̃ rō: qꝛ totū vniuerſale qḋ diuidit̃ in indiuidua et in
partes ſubiectiuas p̄dicat̃ de qualibet illarū partiū: ita
ꝙ q̄libet pars ſubiectiua eſt ipm̄ per idētitatē: vt ſupra
expoſitū eſt in prima q̄ſtione huius di. iſta ꝯfirmatio eſt
ſatis euidēs qua ꝓbat̃ ꝙ quātitas nō ſit rō formalis di
uidendi in ꝑtes ſubiectiuas: eſt. n. manifeſta dr̃ia inter
ꝑtes ſubiectiuas et partes quātitatiuas homogeneas
qꝛ ſubiectiue recipiūt p̄dicationē totius in recto vt iſta
eſt vera: hic homo eſt homo: quantitatiue vero nō: quia
hec eſt falſa hec pars vini eſt ipſum totum vinum. Et
addit doct. ꝙ licet ad diuiſionem totius integralis in ꝑ-
tes quantitatiuas ſequatur diuiſio partium ſubiectiua
rum: tamen iſte partes ſunt alie et alie reſpectu alteri-
us et alterius totius. Nam ſi quantitas vini diuidatur
in decem partes integrales ipſius licet reſpectu ipſius
dicantur integrales: vt ſunt in toto: tamen ipſe vt ſe-
parate recipiunt predicationem totius vniuerſalis. qꝛ
hec eſt vera: hec pars vini eſt vinum: et hoc eſt quod di
cit doc. hoc idem dico de toto heterogeneo.
¶ Ibi. Et qḋ accipitur a philoſopho in quinto meta.
tex. com. deciniquinti. ꝙ diuidi in partes eiuſdem rōis
eſt ꝓprietas per ſe conueniens quantitati: dicit ꝙ phs
non dicit quantū diuidi in partes eiuſdem rōnis. ſed ꝙ
eſt diuiſibile in ea que inſunt: quorū vtrunq̄ vel ſingu
lum eſt natum eſſe aliquid ⁊ hoc aliquid. in ea q̄ inſunt
inquit tanq̄ꝫ componentia totū cui inſunt: igitur non ſi-
cut in partes ſubiectiuas: q̄ non ſic inſunt: quoꝝ vtrūq̄
ſi diuiſio fiat in duo aut ſingula: ſi in plura natum eſt eē
aliquid per ſe. ſ. exiſtens: eo modo quo totum: qꝛ inq̄ꝫtū
aliquid eſt pars quantitatiua diuidens: ita per ſe pōt
eſſe: ſicut totum diuiſum: qꝛ ita pars eſt cōpoſita ex ma
teria ⁊ forma ſicut ipſum totum: et ſi totum natum ſit
eſſe indiuiduum alicuius ſpeciei: puta aliqua caro: ita q̄
libet pars ipſius vt ſeparata erit ſimpliciter indiuiduū
eiuſdem ſpeciei vt ſupra patuit di. ſecunda. q. 9. et hec
diuiſio in partes eſt contra diuiſionem compoſiti ex ma
teria ⁊ forma: vt patȝ: ⁊ diuiſio in hoc aliquid ⁊ hoc ali
quid: puta in ſingularia eſt contra diuiſionem generis
in ſpecies que non ſunt hoc aliquid: ſed quale q̄d. Se-
quitur: ⁊ ſi numerus componeretur ex diuerſis nūeris
non obſtaret rationi numeri inquantum quantus ꝙ di
uideretur in numeros alterius rationis: vult oſtēdere
doc. ꝙ ēt non eſt neceſſe quantitatem diuidi in partes
eiuſdem rationis ſiue eiuſdem ſpeciei: qꝛ ſi compone-
retur aliquis numerus: puta ſenarius ex ternario ⁊ ter
nario: ita ꝙ diceretur numerus numeroꝝ ille numerus
diuideretur in plures ſpēs: ⁊ ſic non diuideret̃ in ꝑtes
eiuſdem rōnis: ⁊ eodem modo nō obſtaret vl'i puta ꝗ̃-
to ꝙ diuideretur in partes alterius ⁊ alterius rōnis: ſi
componeretur ex tricubito ⁊ bicubito que differūt ſpe
cie: ita etiam quantitati non obſtaret diuiſio ſui ipſius
in partes eiuſdem rationis. Concedo ergo vniuerſali-
ter de facto ꝙ licet totum non requirat ꝙ diuidatur in
partes alterius rationis: tñ non requirit eas eſſe diſti-
cte rōnis: qꝛ inquantū ſunt partes quanti nō ſunt al-
terius rōnis: lȝ. n. caput cor ⁊ manus ſint ꝑtes ꝗ̃titatie
⁊ alteri⁹ rōnis: nō tñ ſunt alterius rōnis inq̄ꝫtum p̄ciſe
ſunt ꝑtes quanti: eo ergo mō quo verū eſt: lȝ a p̄ho non

Hic ꝯ guit. gotti.

possset accipi ꝙ quãtũ diuidaꝛ in partes eiusdem rõnis omnino: quia non diuidiꝛ in partes in quibus icludatur ratio diuisi: sicut species diuidiꝛ in indiuidua sed in partes que infuerunt diuiso ꝛ habent rationẽ vnam: non illius supple diuisi: sed alicuius cõis illi toti ꝛ ipsis: qꝛ partes totius quanti ꝛ totum quantum conueniunt in hanc rõnem ꝙ quodlibet est quantum: species vero diuiditur in partes eiusdem rõnis: quarum quelibet includit rõnẽ diuisi ꝛ nõ aliquid aliud alterius rõnis cõe diuiso ꝛ diuidentibus: vt patet. ¶ Ibi. Preterea arguo contra secũdam rõnem. Secunda.n. rõ Gottofredi fuit ꝙ generãs distinguiꝛ a genito. ꝛ econtra per alium ꝛ aliam quantitatem. Contra quam rõnem arguit doc. sic: quia sicut rõ formalis generandi est substantia ita et terminus gñationis est substantia ꝛ sicut substantia illa non generat nisi inq̃tũ hec: vt est prior quantitate sic substantia non generatur nisi inq̃tum hec: vt prior quantitate. ¶ Ibi. Concedo ergo conclusionem omnium istarum rationum ꝙ impossibile est per aliquod accidens substantiam esse indiuiduam hoc est ꝙ p aliquod accidens diuidaꝛ in partes subiectiuas: et ꝙ p illud repugnet sibi esse non hoc.

Tho. de vio gaieta. in li. de ente ꝛ eẽntia ad ratiões sco. rñdet.

Quidam nouus expositor prime partis sancti Tho. in lib. de ente ꝛ essentia nititur soluere ratiões illas quas facit doc. contra positionem Egidij de differentia idiuiduali que vltimo loco ponunꝛ. Et primo ad primam respondet. Ad cuius euidentiam est notandũ: ꝙ proportio materie signate ad hãc quantitatem est proportio potentie ad ꝓprium actum: vnde sicut potentia materie est eadem realiter ipsi materie: ꝛ tamen dependet a forma: ita potentia seu capacitas materie respectu huius quantitatis que vocatur eius signatio dependet a quantitate: ꝛ tamen est eadem materie: ꝛ quia potẽtia est prior ꝛ posterior naturaliter actu: prior est quoniam causa materialis: posterior in ordine cause formalis: ideo signatio materie est prior quantũ in ordine cause materialis: posterior autem i ordine cause formalis: vnde vtroq̃ modo maior est falsa tam si intelligatur de priore ꝛ posteriore secundum genus cause materialis: q̃ si intelligatur de priore et posteriore in ordine cause formalis: aliquid.n. dependens a forma: est idem realiter materie ꝛ aliquid dependens a materia est idẽ realiter forme: vt patet ad probationem primam qua diciꝛ quia tunc idem esset prius ꝛ non prius: dico ꝙ non est inconueniens in diuersis generibus causarũ. Ad aliam probationem qua dꝛ vbi est vera ꝛ realis identitas negaꝛ: ꝛ sic propositio assumpta: non.n. omne prius potest esse sine posteriori vt alias ostendetur.

ad scdm argumentum sco. rñdet. gaieta.

¶ Ad secũdũ negatur maior cum causatũ est causa sue cause in alio genere cause sicut in ꝓposito accidit: materia.n. signata est causa quantitatis in genere cause materialis. Quantitas est causa materie signate in genere cause formalis vt actus potentie: ꝛ patet falsitas maioris in exemplo supra posito: potentia.n. materie est necessaria conditio materie ad causandum formam: ꝛ tamẽ dependet a forma in genere cause formalis. Ad probationem diciꝛ ꝙ causa materialis ſm causalitatem suã dependet a suo effectu scilicꝫ forma sed non inq̃tum est effectus eius: sed in eo ꝙ est causa materie: cause.n. sunt subinuicem cause vt dꝛ secundo physi. ꝛ Com. c. 30. non ergo incõuenit causam in causando dependere a causato vt nõ causato: sed vt causa est ſm aliud genus.

ad tertium

¶ Ad tertium dꝛ ꝙ quantitatem causare talem signationem in materia nihil aliud est q̃ materiam esse ab hoc agente factã capacem adeo huius quantitatis ꝙ non illius: ꝛ sic quãtũ concurrit ad signationem materie vt actus ꝓpter quez talis capacitas sit agens non vt efficiens illam: ꝛ talis signatio seu capacitas preest ipsi quantitati in genere cause materialis ꝛ non potest ex hoc inferri: ergo nõ fit per quantitatem eo ꝙ fit per quãtitatem in genere cause formalis eque sicut ꝛ finis iter causas posteriores in esse numerate.

ad quartũ.

¶ Ad quartũ dꝛ ꝙ non solum quãtitates tali modo signant materiam: sed etiam qualitates ꝓpe. Materia.n. fortis ita est capax harũ q̃titatũ ꝙ nõ aliarũ. sꝫ qꝛ sola quãtitas imediate recipiꝛ in subã: ꝛ hec sola oñdiꝛ oriꝛ radicalr distinctio materialis: iõ ad ꝓpositũ materiã signatã materiã sub certis dimensionibꝰ ꝛ nõ sub certis qualitatibꝰ dicimꝰ.

ad quintũ.

¶ Ad q̃ntũ dꝛ ꝙ quãtitas illa q̃ ad indiuiduationẽ vt originale nõ intrĩsecũ indiuiduatiõis pͥncipiũ ꝯcurrit est quãtitas terminata: nec obstat ꝙ sequaꝛ formã: qꝛ ẽt forma sequiꝛ potentiã materie: a qua tñ causaꝛ ꝛ ꝯcedimus hanc substãtiã ẽt causam materialem huius quantitatis: sed ecõuerso in genere cãe formalis hanc quantitatẽ esse cãm huius signationis materie mõ p̃expositio. ¶ Ad ꝯfirmationem Antonij trombette dꝛ ꝙ quãtitas terminata ad indiuiduationẽ ꝯcurrẽs nõ stat in idiuisibili sed latitudinẽ hꝫ sicu.n. quelibet spẽs naturalis determinat sibi quãtitatẽ maximã ꝛ minimã infra quandã latitudinẽ: ita ꝛ q̃libet indiuiduum determinat sibi hanc quãtitatẽ infra tales limites ꝛ nõ in idiuisibili: vnde pꝫ fieri rarefactio siue vt indiuiduatiua est variatione: non.n. hic accipitur quantitas terminata punctalis: sed cũ certa latitudine.

¶ Ad sextũ dꝛ ꝯcedendo ꝯñam primã: sed negando ꝙ ex hoc sequaꝛ falsitas illius ꝓpõnis fundamentalis firmissimi edificij. Peccauit enim arguens peccato maximo nõ distinguens inter differentia formalẽ ꝛ formarũ oĩs.n. differentia formalis est specifica: non aũt omnis differentia formarũ. vt dicit. s. Tho. 2° ꝯtra Genti. ca°. 81. alioquin forma huiꝰ ignis ꝛ si est alius ignis distinguerentur specifice cũ sint forme ꝛ differãt: vnde linea mathematica diuisa in partes hꝫ duo indiuidua: q̃libet eñ pars linee est linea: ꝛ illa indiuidua sunt forme ꝛ differũt: sed nõ differentia formalr. Appellaꝛ aũt differẽtia formalis illa q̃ est p principia quiditatiua: hec.n. sporiꝛ a forma in eo ꝙ forma: qualis nõ est inter hãc lineã ꝛ illã cũ sit eadẽ vtriusq̃ quiditas: verũ arguẽtis error est valde puerilis: sunt forme ꝛ differunt: ergo differũt formalr: est monachus ꝛ est albus: ergo est monachus albus.

ad sextum

ad vltimũ.

¶ Ad vltimũ negaꝛ ꝯña: licet eñ id qđ in p̃dicamento substantie sit prius simplr quolibꝫ alio p̃dicamẽto: tñ aliqua conditio sine qua indiuiduũ vt sic nõ est in predicamento põt esse posterior in genere cãe formalis alterius p̃dicamenti eo ꝙ cã formalis est posterior i eẽ ¶ Ad ꝯfirmationẽ dꝛ ꝙ qđlibet p̃dicamentũ ꝯpleꝛ per res sui generꝭ si loquamur de his q̃ ponunꝛ in p̃dicamẽtis ꝛ de rõne reponẽdi ea in illis: nõ aũt si loquamur de ꝯditione rei reposita in p̃dicamẽto: fortes.n. nõ est nisi substantia: ꝛ rõ ponens ipm in p̃dicamento est substantia: conditio autem indiuiduationis sue que non est ratio reponendi ipsum in predicamento non conuenit ꝙ coexigat aliquod actus puta quantitatis.

confutatio rñsionum Tho. gaie. q̃s dat ad rõnes sco.

Nunc oñdendũ est has rñsiones huius noui expositorꝭ minime euacuare rões doctorꝭ: ꝛ cũ dꝛ prio negãdo maiorẽ prime rõnis: pꝫ: ꝙ non recte negat: qꝛ est simpliciter impossibile ꝙ si.a. realiter distinguitur.a. b. vt a posteriori quinetiam realiter distinguatur. a. c. cãto ab ipso.b. qꝛ si prius.c. non p̃t realiter identificari a. multo minus nec realiter posterius ipso.b. aliter ipꝫ c. eẽt realiter priꝰ ꝛ realiter posteriꝰ ipso.b. pꝫ: qꝛ si.b. qꝛ posterius.a. nõ realiter identificaꝛ.a. seq̃tur ꝙ.c. si idẽtificatur realiter. a. ꝙ erit realiter prius.b. sequiꝛ ẽt ꝙ idẽ.c. sit realiter posteriꝰ.b. cũ realiter ponaꝛ cãri. a.b. ꝛ sic pꝫ q̃ñ male negauit illã maiorẽ. Et cũ oñdit illã maiorẽ nõ eẽ verã ex hoc ꝙ potẽtia materie ẽ eadẽ realiter ipsi materie: ꝛ tñ depẽdet a forma: dico h̃ eẽ ipossibile: ꝛ q̃ro qđ accipit p potẽtiã materie aut accipit pro ipsa materia p̃cise: aut accipit ꝓ potẽtia: q̃ dicit ordinẽ ad actũ. aut accipit potẽtiã materie ꝓ aptitudie eẽndi sub forma. Si pͥmo pꝫ ꝙ potẽtia materie realiter distinguiꝛ ab actu: qꝛ ſm doc. ꝛ ſꝫ ꝟitatẽ ꝛ ſm viã phi vt patebit ĩfra. d. 12. q. 1. materia dicit entitatẽ realẽ realiter distinctã ab actu siue forma. Siue ẽt accipiaꝛ materia ꝓ vt ipsi accipiunt: vt non dicit entitatẽ realeꝫ actualẽ sed vt dicit puram potentiã: pꝫ ꝙ talis potentia nõ est cãta a forma sicut nec materia accepta ſꝫ opi. doc. Si 2° accipiꝛ ꝓ potẽtia vt dicit ordinẽ ad actũ: pꝫ ꝙ illa distinguiꝛ realiter ab actu: qꝛ adueniẽte forma i materia desinit talis potẽtia: aliter idẽ esset actu sub.a. ꝛ in potentia ad ipsum.a. qđ est implicatio. Si tertio accipit potentiã ꝓ aptitudine: pꝫ ꝙ talis aptitudo nõ cãtur a forma cũ oĩs aptitudo p̃cise oriaꝛ a re: cuius est. Tum etiam qꝛ quereretur de tali aptitudine in quo fundetur: ipsi non possunt assignare subiectum talis aptitudinis cum dicant materiam esse purum nihil: quia tñ purum esse in potentia. Et sic patet ꝙ illa probatio nihil est ad b. nisi exponat potentiam materie aliter. ꝛ q̃ñocunq̃ exponatur: si talis potentia ponitur causari a forma: a q̃ materia realiter distinguitur: vt a posteriori oportebit eum dicere eandem potentiam realiter distingui a materia. Et cum infert: ꝙ illa potẽtia seu capacitas materie respectu huiꝰ q̃titatis: q̃ vocatur eiꝰ signatio: depẽdet

ꝓbatio maioris gaie. nihil ẽ ad b

a quantitate. ⁊ tñ est eadem materie: patet hoc esse falsum per ea que dixi supra. Et vltra quero quid itelligit per capacitatẽ materie respectu huius quantitatis aut intelligit ipsam materiam nude: ⁊ patet ꝙ illa non depẽdet a quantitate: aut intelligit aliquid additum ipsi materie: ⁊ tunc quero aut illud additum: quod accipitur ꝑ capacitate est precise aptitudo materie respectu huius quantitatis: ⁊ tunc arguatur vt prius: sicut de potentia aptitudinaria: aut dicit aliquam entitatem actualem: ⁊ tunc quero in quo fundetur. non in materia: cum ponãt eam esse puram potẽtiam. Modo entitas actualis nõ potest immediate fundari in eo quod nihil est in se. Tũ etiam: quia si entitas actualis ponatur realiter causari a quantitate est simpliciter ĩpossibile ipsam realiter idẽtificari materie vt dixi supra. Et quomodocũqꝫ assignetur capacitas materie respectu illius quãtitatis semꝑ arguatur: vt argutum est de potentia materie. Et cum dicit ꝙ potentia materie est prior et posterior naturaliter actu: prior quia causa materialis: posterior in ordine cause formalis. Dico ꝙ ista responsio nullaꝫ includit veritatem: quia quomodocũqꝫ accipiatur potentia materie: non potest dici realiter prior ipso actu et realiter posterior. posito enim ꝙ potentia materie vt causa materialis compositi sit prior actu: est tamen impossibile ꝙ ipsa eadem potentia dicatur causa formalis: patet. Tũ quia talis potentia poneretur actus materie: quod est omnino inconueniens. Tum etiam quia in eodem composito essent plures actus: non enim est intelligibile: ꝙ idem respectu eiusdem subiecti dicatur prius ⁊ posteriꝰ naturaliter: ꝙ enim potentia materie sit realiter prior ipsa materia: et realiter posterior: videtur omnino ĩplicatio contradictionis. Et sic patet quomodo prima ratio doct. minime euacuetur. ❡ Ad illa que dicit ad secũdam rationem Doct. cum dicit. ꝙ non est inconueniens aliquid causatum ab. a. in vno genere cause esse causaꝫ ipsius. a. in alio genere: ⁊ sic materia signata est causa quãtitatis ĩ genere cause materialis: ⁊ quantitas est cã materie signate in genere cause formalis: vt actus potentie. Dico simpliciter ꝙ hec responsio videt̃ tm̃ ad placitum: est. n. impossibile ꝙ aliquid causatum in genere cause materialis esse cãm illius cãe in genere cãe formalis: q꞉ tunc idem esset realiter ⁊ essentialiter prius ⁊ posterius respectu eiusdẽ. Si. n. a est realiter causa materialis. b. erit realiter prius ipso: ⁊ si. b. est cã formalis ipsius. a. sequitur ꝙ erit realiter prius ipso. a. causato: non. n. est intelligibile cãm in quocũqꝫ genere esse real̃r posteriorẽ ipso cãto. Si ergo materia signata est cã materialis q̃ꝫtitatis: sequit̃ ꝙ erit real̃r prior ipsa quãtitate: ⁊ ex alia parte si materia vt signata est realiter causata a quantitate vt a causa formali erit realiter posterior ipsa quantitate: ⁊ sic idem respectu eiusdẽ erit realiter ⁊ essentialiter prius ⁊ posterius. ❡ Preterea quero cũ dicit: ꝙ materia signata est causa materialis quãtitatis: ⁊ ꝙ talis signatio est precise a quãtitate: aut talis signatio est causata a quantitate potẽtiali: aut actuali. non primo: quia quod non est in se nihil potest causare in quocunqꝫ genere cause: loquendo de causatiõe reali. non secundo: quia tunc non est quantitas in actu: patet: quia quantitas in actu ponitur causari a materia signata. modo causa materialis presupponit̃ ipsi quantitati. ergo talis signatio materie nõ erit a tali quãtitate ❡ Preterea. Si quantitas est causa signationis materie: aut ipsam causat vt actu informat materiam: aut vt non informat actu. Si primo. Sequitur ꝙ materia erit prius signata q̃ꝫ informetur a quantitate: patet: q꞉ causa materialis est naturaliter prior illo cuius est cã: sed materia per te vt signata est cã materialis talis quantitatis. ergo. non secundo: quia nihil causat formaliter in subiecto nisi inquantum actu informat. Et sic patet qũo

ex his pꝫ istos impugnare sco. ad placitũ ⁊ sine rõne

propositio Doct. est ita euidens ꝙ nullo modo improbari potest: nisi forte formando propositiones ad placitum. Et quod infert: ꝙ causa materialis s̃m causalitatẽ suam dependet a suo effectu. s. forma: sed nõ inquantũ est effectus eius: sed in eo ꝙ est cã materie. Hoc pꝫ esse falsum: q꞉ nec materia in eo ꝙ causat ꝯpositũ dependet a forma: nec ecõuerso: sunt enim disticte cãlitates. quarum vna in causando non depẽdet ab alia: ⁊ hoc magis patebit ĩfra di. 12. Et qꝺ adducit ꝙ cause sũt sibi inuicẽ cause: vt patet 2° phy. c. 30. Dico ꝙ hoc non est ad propositũ: quia q̃uis materia sit subiectum forme ⁊ forma sit actus materie non tamen dicimus ꝙ sit causa materialis forme: nec ꝙ forma sit causa formalis materie: sꝫ materia dicitur causa materialis respectu compositi: et similiter forma. Non enim habetur ab Aristo. ꝙ materia sit causa forme: nec forma causa materie: vt patet in tex. 30. vbi ostendit que sunt ille cause: que ponuntur sibijnuicem cause: vide ibi. Et licet Com. cõ. 30. sic dicat materia est causa forme s̃m ꝙ forma non potest inueniri nisi per illã: forma autem est causa materie s̃m ꝙ materia non potest esse in actum ⁊ demonstrata nisi per illã: ⁊ precipue prima materia. hec ille. tamẽ hoc dictum Com. non est ad propositum: quia per hoc vult formam non posse existere nisi in materia: ⁊ materiam non posse habere actum formalem: siue non posse existere in actu formali nisi per formam: non enim vult ꝙ forma s̃m suam entitatem sit causata a materia: sed tantum ab agẽte extrĩseco: nec similiter entitas materie sit causata ab ipsa forma: ita ꝙ nullam entitatem actualem dicat realiter distinctã ab ip̃a forma: ⁊ si hoc intenderet negandꝰ esset Com. quia in hoc expresse esset contra doctrinam magistri sui: vt prolixe patebit infra distin. 12. q. prima. ❡ Ad illud quod dicit ad tertiã rationem: ꝙ quantitatem causare talem signationem in materia nihil aliud ẽ q̃ꝫ materiaꝫ esse ab hoc agẽte factam capacẽ a deo huius quantitatis ꝙ non illius. Et sic quãtum concurrit ad signationẽ materie vt actus: pꝫ ex supradictis hanc responsionẽ non euacuare rõnem Doctoris. q꞉ semper quero de illa capacitate materie: vt supra. Cũ enim dicit: ꝙ ipsa materia est effecta capax huius quãtitatis a deo: que capacitas dꝛ signatio materie: ⁊ vt sic est prior quantitate: hoc concesso habetur propositum: ꝙ talis signatio non erit per quantitatẽ. Tum etiã quia ip̃a quãtitas s̃m eũ est causata a materia signata: ⁊ sic erit posterior materia signata: ⁊ ꝑ consequens signatio materie precedit quantitatem: ⁊ vt sic nullo modo erit a quãitate. Et quia responsiones sequentes ad alias rationes Doctoris procedunt ex eodem fundamento falso que etiam ex his que dixi supra facillime solui possunt: ideo breuitatis causa pertranseo illas.

nota hic q̃mõ materia non dꝛ causa materialis forme nec econtra.

Nunc soluende sunt rationes facte pro opinione Gottofredi. Primo arguit sic. Illud quod primo conuenit alicui ⁊ per se conuenit cuilibet alteri per rõnem eius: sed diuidi in partes eiusdem rationis est ꝓprietas: que per se primo conuenit quãtitati: vt patet quinto metaphysico. tex. com. 18. ergo conuenit etiam substantie per rationem quantitas: sed diuidi in partes eiusdem rõnis est proprie diuidi in indiuidua eiusdem speciei: cum ista diuidentia non sint formaliter alterius rationis: sicut sunt species diuidentes genus. ergo ⁊c. ❡ Dicit doctor ꝙ male accipit illam propositionem philosophi: vt supra declaratum est. Non eñ philosophus dicit quantitatem diuidi in partes eiusdeꝫ rationis: sed ꝙ quantum est diuisibile in ea que insunt: quorum vtrunqꝫ vel singulum est natum esse aliquid: ⁊ hoc aliquid. in ea que insunt inquit tanq̃ꝫ componentia totum cui insunt igitur non sicut in partes subiectiuas: que non sic insunt ⁊c. vt supra expositum est. Et cum vltra dicit: ꝙ eodem est aliquid diuisibile. Et ꝙ ꝑtes diuidentes distinguuntur: hoc est falsum: quia natura communis diuisibilis est ex se indiuidentia: puta animal in species: ⁊ tamen diuidentia non distinguuntur ratione nature cum conueniant in ea: sed distinguũtur proprijs rationibus. ❡ Secundo arguit opinio. sic: quia hic ignis non differt ab illo igne: nisi quia forma differt a forma: nec forma differt a forma: nisi quia recipitur in alia et alia parte materie: nec pars materie ab alia parte: nisi quia est sub alia et alia parte q̃ꝫtitatis. ergo tota distinctio huius ignis ab illo igne reducetur ad quantitatem: sicut ad primum distinctiuũ. ❡ Respondit Doctor ad hanc secundam rationem. Et primo dicit ꝙ ex ista ratione potest concludi ꝙ idẽ generaret se: cum sit eadem quantitas presertim s̃m eos ingenita et corrupta: vt supra patuit. Deinde ad formã argumenti dicit ꝙ ambe premisse sũt false. Prima enim est falsa. s. ista forma non differt a forma nisi q꞉ est in alia materia: licet enim actu sit in alia materia non tñ propter hoc differt ab alia forma: sed p̃cise differt rõne sue vnitatis. Secunda etiã proposito est falsa. s. ista non est alia ꝑs materie nisi propter aliã ꝑtem q̃ꝫtitatis: prior eñ est distinctio ꝑtis materie q̃ꝫ q̃ꝫtitatis: q꞉ subiectum huius accidentis est hoc aliquid. ❡ Ul-

Ad rõnes Goti.

timo:ista opinio confirmat rationem:quia generans ge
nerat aliud propter distinctionem materie:sed materia
geniti necessario presupponitur quanta: ⁊ sic quātitate
distincta. ꝙ quāta patet quia agens naturale nō potest
agere in non quantum. ꝙ etiam quanta alia quantita=
te:patꝫ:quia nonpt̄ esse quāta quātitate generantis:sꝫ
ista quantitas precedit naturaliter eē ipsius geniti:igi=
tur ⁊ distinctionem ipsius generantis ⁊ geniti: non au=
tem precederet naturaliter:si non esset naturaliter req=
situm ⁊ per se vt distinctiuum ipsius. ¶ Ad hanc cōfir=
mationē respondet Doctor:⁊ responsio stat in hoc. Po
sito enim ⁊ non concesso:ꝙ generans nō generat nisi de
materia quanta alia quantitate:adhuc vnitas materie
supple numeralis:inest materie non ratione quātitatis
immo vt simpliciter precedit ipsam quantitatem:pona=
tur enim ꝙ ignis quātus generet alium ignem de aqua
quanta:q̄uis ignis quantus generet de aqua quanta:
tamen ignis quantus non est vnum numero precise per
quantitatem sibi inherentem: nec similiter materia ipsi
us ignis quanti erit precise vna numero per quantita=
tem:sed per aliquid sibi intrinsecum precedens quācun
Expō lr̄e. ꝗ quantitatem. ¶ Declaro tamen hanc literam cum di
cit. Siue ita sit:siue nō:de quo alias:idest siue generās
generet de materia quanta:siue non:⁊ tenet Doctor:ꝙ
non de materia quanta generet saltem in partibus ma
terie distinctis ſm formam quantitatis: ita ꝙ vna pars
materie sit sub vna quantitate:⁊ alia pars materie sub
alia quantitate:quod non debet intelligi immediate:q²
non ponit̄ materia immediatum subiectum accidentis:
sed mediante forma substantiali:⁊ sic materia vt est sub
vna forma substantiali:puta ignis ⁊ materia vt est sub
alia forma substātiali:puta aque : vtraꝗ materia ē sub
alia ⁊ alia q̄titate. Seq̄tur. Dico ꝙ vnitas materie est
passio imediata.i.ꝙ vnitas numeralis:siue indiuisibilis
materie existentis sub quantitate ignis : ⁊ materie exi=
stentis sub q̄titate aque:est passio immediata ipsi⁹ aq̄
id est ꝙ talis vnitas inest materie per aliquid intrinsecū
⁊ non per quātitatem:ita ꝙ vnitas eius naturaliter pre
rō gn̄antis cedit rationem quācunꝗ generationis. Ratio em̄ gene
natural'r q̄d rantis supple naturalis est:ꝙ generet aliquid nō in ma=
teriam quā habet:sed in aliam materiam:de qua gene=
rat:patet:quia ignis generans alium ignē.i.producens
formam substantialem ignis non producit eam in mate
riam quam habet:quia tunc eadem materia numero es
set sub duabus formis substantialibus eiusdem speciei:
quod nō est possibile.ad hoc ergo ꝙ generet alium ignē
siue aliam formam substantialem ignis: requirit aliam
materiam : puta materiam ligni : de qua generat : que
erit immediatum receptiuum forme ignis geniti. Et di
cit hoc de agente naturali:quia agēs supernaturale nō
presupponit materiaꝫ aliquam:ad hoc vt aliud generet
Sequitur. Et requirit istam quantitatem sicut cōcomi=
tantem distinctionem materie a materia.i.ꝙ ignis gene
rans quando generat de aqua quāta:licet requirat quā
titatem:que concomitetur distinctionem materie a ma=
teria:quia in materia ignis generantis : est alia quan=
titas mediante forma substantiali ignis : et in materia
aque de qua generat: est alia quantitas mediante for=
ma substantiali aque. Iste tamen due quantitates non
efficiunt primo aliam ⁊ aliam materiam:immo presup
aduerte lo ponunt distinctionem numeralem materie a materia:sꝫ
cū q² egre= precise concomitantur. ¶ Aduerte tamen:ꝙ tam in ig=
gie loquit̄ ne generante q̄ꝫ in aqua de qua generat sunt quatuor
expositor entitates:entitas materie:entitas forme substantialis
reuerendis entitas compositi ex materia ⁊ forma:⁊ entitas quanti=
simus. tatis:que subiectiue est composita. Et quelibet entitas
habet propriā vnitatem numeralem ⁊ propriā hechei=
tatem:non enim materia ignis est hec per formā ignis:
nec econtra. Nec similiter materia ignis ⁊ forma ignis
sunt hec precise per formam totius compositi:cum pre=
cedant eam:nec econtra. Nec quantitas est hec per en
titatem compositi:vel partium:nec econtra:imo simpl'r
quot entitates realiter distincte sunt in composito:tot
hecheitates sunt in illo : licet postea compositum dica=
tur precise vnum numero:de quo alias. Sequit̄. Et de=
beret probari ꝙ quātitas eēt propria ratio vnitatis ta=
lis scilicet singularitatis in substantia:⁊ probatur ꝙ est
ratio sine qua non.i.ꝙ per hanc rationem in qua dicit ꝙ
generans non generat nisi de materia quanta:non pro
bat ꝙ quantitas sit ratio singularitatis ipsius materie
siue substantie: sed si aliquid probat tm̄ probat ꝙ est ra
tio sine qua non:supple sine qua generans non generat
quia generans non generat nisi de materia quanta:q̄ꝫ
uis etiam hoc non sit verū:q² generans imediate gene
rat de materia:cū inducat formā substantialē in mate=
ria imediate:⁊ non in materia vt quanta:vt infra pate=
bit. ¶ Ibi. Si obijciat̄ ꝙ saltem ex confirmatione habe
bit̄:ꝙ quantitas precedit natural'r indiuiduationē sub=
stantie generande:quod est ꝯtra ꝯclusionem improban
tis opi. secunde vie. Nā si generans prius requirat ma
teriā quantā anteq̄ꝫ generet. ergo natural'r presupponi
tur quantitas materie indiuiduationi ipsius geniti. Nā
ex secunda via que erat ex ordine substantie ad acciden
tia ꝓbatū est:ꝙ singularis substantia est natural'r prior
omni accn̄te per ph̄m. 7. meta. t.c. 4. Et sic nō erit hec
per quantitatē. Hic mō videt̄ probare oppositū:quia si
ignis generat aliū ignē de materia quanta. ergo quāti=
tas ignis generandi:erit prior ipso igne genito. ¶ Ibi.
Rn̄deo ꝙ īdiuiduationi geniti p̄supponit̄ quātitas cor=
rupti ⁊c. Vult dicere in ista litera ꝙ ignis singularis ge
nit⁹:puta de aqua:p̄supponit ip̄am aquā ⁊ quantā:que
prius corrumpit̄ q̄ꝫ de ip̄a ignis generet̄:q² generās p̄=
us agit in aquā h̄ntē propriā quantitatē: ⁊ cetera acci=
dentia:puta frigiditatē ⁊ humiditatē ⁊c. q̄ꝫ sit ignis ge
nitus. Et hoc modo quātitas aque corrumpende/⁊ ce=
tera accidentia ipsius naturaliter precedunt indiuidua
tionem ignis generandi ex tali aqua. ¶ Aduerte tm̄:ꝙ
quando in materia aque inducitur forma substantialis Aduerte
ignis:desinente forma substantiali aque omnia accidē= hunc passū
tia:que erant in ipsa desinunt Non enim aliquod accn̄s
ipsius aque corrumpende remanet igne genito:q² tunc
aliquod accidēs migraret de subiecto in subiectum. mō
ex hoc ꝙ talis quantitas aque corrumpende natural'r
precedit singularitatem ignis generandi: non habet̄ ꝙ
quantitas sit ratio singularitatis:nec aque corrūpende
nec ignis generandi:immo talis quātitas cum alijs ac=
cidētibus presupponit materiam aque singularem. Et
similiter quātitas ignis geniti ex aqua cū accn̄tibus ipsi
us ignis:puta caliditate ⁊ siccitate presupponit singu=
laritatem ipsi⁹ ignis geniti:⁊ hoc est quod dicit. ¶ Ibi.
Sed adhuc vlterius deducit̄ argumentum/q² quātitas
non tm̄ precedit vt in corrupto genitum / sed precedit
naturaliter in genito formam geniti:alioquin n instāti
in quo generans inducit formam induceret in non quā
tum:quod videtur esse contra illam propositionem : ꝙ
agens particulare non attingit ad substantiam mate
rie:sed precise attingit eam inquātum quātam. Vult
dicere Doct. ꝙ si quantitas materie de qua generatur
ignis non precederet ignem. et sibi inexisteret:tūc agēs
particulare induceret formam ignis in materiam nu=
dam et non quātam. videtur enim ꝙ forma geniti : vt
quādo generatur ignis:puta de materia aque:induci=
tur in materia aque vt quāta. Et hoc patet per Com.
in de substātia orbis:vbi videtur velle ꝙ maneat eadeꝫ
quātitas in generato ⁊ corrupto:alioquin generās ge
neraret de non corpore corpus. Vult dicere Comm̄. ꝙ
eadem quātitas numero:que erat in materia aque cor
rumpende : erit etiā in materia ignis geniti ex tali aq̄
aliter generaretur ignis:qui ponitur corpus de nō cor
pore. ¶ Ibi. Contra illud primo arguitur. Hic Doc=
tor primo arguit ad hominem. Et secundo arguit con
tra conclusionem in se. Primo dicit ꝙ hec ratio non de
bet adduci pro ista positione:quia fundator huius po=
sitionis videtur tenere contrarium. Tenet enim ipse ꝙ
nulla forma accidentalis potest immediate induci in
materia : sed immediate inducitur in forma substātia=
li. Et vult etiam ꝙ nulla forma corporeitatis maneat
eadem in generato ⁊ corrupto:⁊ sic nulla quātitas ma
neat eadem in generato ⁊ corrupto quicquid sit de Cō
men. Hoc tamen non est de opinione ponentis eam.
¶ Ibi. Sed ad conclusionem in se. Hic Doctor osten=
dit illam conclusionem esse falsam. videlicet:ꝙ eadem
quātitas maneat in generato ⁊ corrupto. Et vult in
ista littera:ꝙ quādo corrumpitur forma aque:ꝙ quāti
tas ⁊ cetera accidentia ipsius corrumpantur : cum sint
posteriora substātia aque:⁊ sic nullum accidens aque
manet in materia aque : de qua generatur ignis. Et
vult ꝙ forma substātialis ignis immediate inducatur
in materia aque ⁊ non mediante aliquo accidente.
¶ Ibi. Ad Auerroym dico. ꝙ de eo q̄d aliquādo esset
non corpus posset generari corpus. Sensus littere ē:
ꝙ agens naturale potest generare corpus de eo q̄d ali

quando eſſet non corpus: quod dupliciter intelligi poteſt: vel tanq̃ de oppoſito: vel vt de aliquo inexiſtente ipſi genito. primo modo ignis generatur de aqua tanq̃ de oppoſito: que aqua quandoq̃ erit non corpus: patꝫ: quia in illo inſtanti in quo ignis generatur ex aqua: deſinit forma ſubſtantialis aque. Secundo modo generatur de materia aque: que vt actu eſt ſub forma aque dicitur corpus. Et ſi deſinit eſſe ſub forma aque deſinit eẽ tale corpus: quia corrupta forma ſubſtantiali aque corrumpitur ⁊ quantitas fundata in illa: ⁊ ſic de eo qđ aliquando eſſet non corpus poſſet generari corpus. Seq̃tur. Sed forte non poſſet naturale agens generare corpus de non corpore: ſicut de corrupto accipiẽdo nõ corpus pro materia prima. Certum eſt ꝙ naturale agens non poſſet generare puta ignem de tali materia corrupta: cum a nullo agente naturali ſit corruptibilis: agẽs vero ſupernaturale poſſet generare quodcunq̃ corpus de materia corrupta ipſam corrumpendo: ita ꝙ ad corruptioneꝫ materie poſſit immediate ſuccedere aliquod corpus: ⁊ hoc preciſe per actionem agentis ſupnaturalis: ſed hoc magis patebit a Docto. in quarto di. 10. vbi oſtendit quomodo deus poteſt conuertere quodlibꝫ in quodlibet. Sequitur ibi. Sed totum ſupple corrumpit̃. ſolum enim compoſitum corrumpitur. Sequitur. Sed de eo quod fuit corpus vſq̃ ad inſtans generationis: et hoc quantitate inherẽte ſibi: poteſt agens naturale aliud quantum alia quantitate generare in illo inſtanti. i. ꝙ de materia puta aque: que prius fuit corpus quãtitate inherente: non imediate ipſi materie: ſed mediante forma ſubſtãtiali aq̃ põt generari puta ignis alia quãtitate mediante forma ſubſtantiali ignis inherente materie: q̃ pri⁹ fuit materia aq̃. Sequit̃. Quia ſicut põt ꝓducere ſubſtantiam que non prefuit: ita poteſt producere omnia accidentia conſequentia eam. ¶ Sed dubiuꝫ

Dubitatio ſꝫ alibi ſoluenda.

eſt. an illa accidentia conſequentia formam ſubſtantialem: producantur in eodem inſtanti in quo producit̃ forma ſubſtantialis: an etiam producantur a generãte formam ſubſtantialem: an ab ipſa forma ſubſtantiali imediate: de hoc erit prolixior materia in 4°. di. 12. ¶ Ibi. Si dicas ꝙ ſi nõ producat corpus de nõ corpore vt corrupto: producet tamen de materia non vt quanta aliqđ corpus quantum. ¶ Dico ꝙ neceſſe eſt de non compoſita vt parte fieri vel produci compoſitum. i. ꝙ de materia que non eſt compoſitum: ſed pars compoſiti producitur compoſitum per inexiſtẽtiam ipſius materie: ⁊ nõ producitur tanq̃ de oppoſito corrupto: ⁊ itelligo ſic cũ dicit: cum de parte compoſiti producitur compoſitum: ꝙ de materia que fuit aque producitur compoſitum: puta ignis qui componitur ex tali materia ⁊ forma ſubſtãtiali ignis: quia producendo formaꝫ ſubſtantialẽ ignis in tali materia ſtatim reſultat compoſitum. Sequit̃. Et ita de materia ſm ſuam ſubſtantiam abſolute: vt de ꝑte poteſt produci corpus aliquod quod eſt ſubſtãtia cõpoſita: ⁊ concomitatur ſubſtantia quanta: quia quantitas eſt paſſio iſtius ſubſtantie compoſite: non ꝙ ſit paſſio conuertibilis: nec eadem ſubſtantie compoſite: ſꝫ q2 neceſſario concomitatur talem ſubſtantiam: licet adeo poſſet fieri ſubſtantia compoſita ſine tali quantitate.

¶ Sequitur. Iſta reſponſio negat dimenſionem interminatam manere eandem numero in generato ⁊ corrupto: de quo alias diffuſius ſi occurrat. hoc enim pertractabitur in 4°. diſt. 12.

Nunc ſoluẽde ſunt rationes pꝛĩcipales. Primo arguit auctoritate Boetij de tri. probando ꝙ vna ſubſtantia differt numero ab alia propter variabilitatẽ accidentium: ⁊ precipue propter aliam ⁊ aliam quantitatem cum dicit: ꝙ eundem ſupple locum fingere duob⁹ non poſſumus qui ſupple locus competit eis inquantũ quantus. ¶ Dicit Doc. primo ꝙ varietas accidentium facit in ſubſtantia differentiam numeralem: puta franciſcus ⁊ ioannes per quecunq̃ accidentia eis inherentia differunt numero: non tñ differentia prima numerali: cum differant per proprias hecheitates: ſed per ſecũdam ⁊ aduentitiam: nam omnes diſtincte forme faciũt aliquam differentiam in eis: in quibus ſunt ſupple vel ſpecificam: vel numeralem: accidentia autem non poſſunt facere differentiam ſpecificam in ſubſtantia in qua ſunt. vt patet. 3. metaphy. t. com. 25. quapropter inquit hominis albedo non facit: nec nigredo ſupple differentiam ſpecificam in homine: nec albi hominis eſt differẽtia ſm ſpeciem ad nigrum hominem. hec ille. Faciũt ergo talia accidentia in ſubſtantijs ſolum differentiã numeralem: ſed non faciunt primã differentiam: ſed alia eſt prior differentia numeralis. Nam albedo in franciſco: ⁊ nigredo in Io. faciũt tñ differre numero: q̃uis nigredo ⁊ albedo in ſe differant ſpecie: vt tamen ſunt in alia ⁊ alia ſubſtantia tñ numero faciunt differre: ꝓſupponendo tamen primam differentiam numeralẽ in ſubſtantijs. Sequitur. Nec illa ſola ſupple accidentia faciunt differentiam numeralem: ſupple in ſubſtantijs cuꝫ in illis alia ſit prior: ſed faciunt differre numero tñ per accidens. Sequitur. Et nullum iſtoruꝫ dicit auctoritas illa: ⁊ niſi alterum iſtorum duorum non haberetur propoſitum: quod intenditur: patet: q2 auctoritas Boetij non dicit ꝙ accidẽtia faciant differre nũeraliter ſubſtantiam: prima differentia numerali: cum illa preſupponatur: nec ꝙ per ſe preciſe vna ſubſtantia differat numeraliter ab alia per quecũq̃ accidẽtia: ſed ſi differt: tñ per accidens differt. ¶ Ibi. Sed quid ad intentionẽ Boetij. Poſtq̃ Doct. declarauit auctoritatẽ Boetij: nunc declarat intentionem ipſius Boe. i. quid intendat principaliter inferre: ⁊ dicit ꝙ intendit inferre: ꝙ diuine perſone non differant numeraliter ſine differentia materiali nũerali: lꝫ. n. differãt ꝑſonal̃r ſiue ſuppoſital̃r: nõ tñ differunt numero. nam que numero differunt dicunt ſimpl̃r aliam ⁊ aliam rem numeraliter: ſicut dicimus ꝙ franciſcus ⁊ Io. differunt numero: q2 alia natura eſt in franciſco ⁊ alia in Io. cũ ergo eẽntia diuina ſit ſinguları̃ſſima ⁊ ſimpl̃r indiuiſibilis: in illa nõ poſſunt eſſe plura ſuppoſita numeral̃r diſtincta: licet ſuppoſital̃r: ſiue perſonal̃r diſtincta. Probat ergo Boe. per hãc auctoritatẽ diuinas perſonas nõ differre nũero: q2 vbi eſt differentia numeralis ibi poteſt eẽ varietas accñtium ꝑ que differunt numero accidental̃r: ſꝫ in diuinis perſonis nõ eſt varietas accidentiũ: q2 forma ſimplex cuiuſmodi eſt perſona diuina: nõ põt eſſe ſubiectum alicuius accidentis. igitur ibi nõ eſt differentia numeralis. videret̃ ergo argumentũ nõ valere niſi ipſe intenderet ꝙ ſola accidẽtia poſſent diſtinguere numeraliter: ſi eñ diſtinctio numeralis: puta in ſubſtantijs põt eſſe per aliqua alia q̃ ſupple ꝑ accñte. ergo ex negatione accñtis in diuinis ꝑſonis non ſequitur negatio diſtinctionis numeralis in illis. ¶ Ibi. Dico ꝙ omnem diſtinctionem numeralem concomitatur diuiſio accidentium. Dicit doc. ꝙ Boeti⁹ per illam auctoritatem non arguit ſicut a cauſa preciſa negata ad negationem illius cuius eſt cauſa: quaſi ꝙ varietas accñtium ſit cauſa preciſa dĩe numeralis in ſubſtantijs: q2 tunc bene ſequeretur a negatione talium accidentium negatio diſtinctionis numeralis: ſicut in hoie pulmo eſt preciſa cauſa reſpirandi: ita ad negationem pulmonis vt ad cauſam preciſam negatam et reſpectu reſpirationis: ſequitur negatio reſpirationis. ꝫ: cum ergo ꝑ auctoritatem Boe. tñ habeatur ꝙ varietas accñtum in ſubſtantijs neceſſario cõcomitetur diſtinctionem nũeralem in illis: arguendo a negatiõe talium accñtium arguitur preciſe: ſicut a negatione alicuius ꝯcomitantis ad negationẽ illius ad qđ cõcomitat̃: ⁊ ideo ſi diuine ꝑſone differunt numero: neceſſario ꝯcomitaret̃ in illis varietas accñtium. Cũ ergo talis varietas nullo mõ ꝯcomitet̃: ſeq̃tur ꝙ in illis non erit nũeralis diſtinctio: ⁊ ſic pꝫ auctoritas Boe. ¶ Scđo principaliter arguit auctoritate Dama. in elementario. c. 5. oĩs res in q̃ differt hypoſtaſis ab eiuſdẽ ſpẽi hypoſtaſi đr aduentitia dĩa ⁊ caracteriſtica ꝓprietas: ⁊ qualitas hypoſtatica. Hoc aũt accñs eſt: velut hõ differt ab altero hoie: qm̃ hoc q̇dem longus: hic aũt breuis.

¶ Doc. dicit ꝙ ſi accipiatur accñs ꝓ oĩ eo qđ eſt extra rõnem formalem alicuius: ſic dĩa indiuidualis põt dici accñs. Et hoc pꝫ ꝑ Dama. in fine cap. illius: quecũq̃ inquit in aliq̇bus eaꝝ q̃ vnius ſpẽi hypoſtaſes ſunt: in aliquibus aũt nõ ſunt accidentia: ⁊ aduentitia ſũt. Et ꝙ ipſe non intelligat ꝓprie de accidente per accidens: patet ꝑ ipſum in libro ſententiarum. c. 8. ⁊ pꝫ auctoritas in littera. Et cũ dicit ꝙ hypoſtaſes nõ ſunt in ſeinuicem in natura reali ſicut ſunt hypoſtaſes diuiſe q̃ habent vnitatem nature: ꝓpter qđ ſunt in ſe inuicem: vt ſatis ꝓbatum eſt in primo. di. 19. q. 2. de circũinceſſiõe ꝑſonaꝝ. Cum ẽt dicit ibi. Plus aũt oĩbus eo ꝙ nõ ſũt in ſe inuicem: ſed ſeparatim ſunt. i. ꝙ hypoſtaſes create plus differunt q̃ hypoſtaſes diuine: quia hypoſtaſes create neceſſario ſunt ſeparate adinuicẽ: ⁊ hñt ne-

albedo i[n] franciſc[o] nigredo Jo. faci[ũt] non diff[er]re nume[ro]

dĩa indiuidualis põt dici accidens.

cessario aliam ⁊ aliam naturam: ⁊ vna potest esse sine alia: non sic hypostases diuine: non enim vna hypostasis diuina potest separatim esse sine alia propter vnitatem nature in eis. ¶ Tertio ⁊ vltimo Arguit auctoritate Auicen. 5. metaphysi. dicentis. nature: que eget materia ad eius esse adueniunt accidentia ⁊ dispositiones extrinsece: per quas indiuiduatur. hec ille. ergo substantia erit indiuidua per accidens. ¶ Dicit ꝙ Auicenna precisissime considerat quiditatem inquantum nihil includit ꝙ non ptinet ad per se rationē quiditatis eius. ⁊ hoc modo equinitas tm̄ est eqnitas: ⁊ nec vna: nec plures q̄uis vnitas eius non sit alia res addita: sed necessario consequatur istam entitatem: non tamen ista vnitas est intra formalem rationez quiditatis vt quiditas est: sed est quasi passio consequēs quiditatē. ⁊ omne tale apud eum vocatur accidens. Et sic conceditur ꝙ differētia indiuidualis est accidens nature quam contrahit ad esse indiuiduale: non tm̄ accidēs per accidēs: sed aliquid quod est extra rationem formalem ipsius nature sicut dicimus ꝙ differentia generica accidit generi: ex hoc ꝙ est extra rationem formalem generis.

Marginal note: Q̄ño equinitas ē tm̄ eqnitas

Questio Quinta.

QVintoprincipaliter querit Doctor. Vtrū substātia materialis: que supple est composita ex materia ⁊ forma physicali sit hec ⁊ indiuidua per materiam que supple est altera ps cōpositi. ¶ Ibi: Hic dicit. Do. hic recitat opinionē Tho. in prima parte summe. q. 7. articulo primo. qui vult substantiam materialem precise indiuiduari per materiā. ¶ Ibi cōtra istud Doc. hic iprobat opinionē Thome multis auctoritatib⁹. Prima est phi. 7. metaphysi. tex. commen. 39. Palam autē ꝙ anima quidem substātia prima: corp⁹ vero materia: homo vo aut animal qd̄ est ex vtrisq̄ vt vniuersa. Socrates autē coriscus: vt singulariter supple ex his. Siquidem igitur anima dupliciter dicitur. Alij nāq̄ vt animam: alij vero vt totum. Si vero simpliciciter anima hoc: ⁊ corp⁹ hoc vt quidem vniuersale: ⁊ singulare. hec ille. Sententia huius textus est ꝙ sicut datur compositum materiale vniuersale: ⁊ aliquod tm̄ vnuz numero: ita partes cōponentes sic se habent: ꝙ respectu compositi cōmunis partes scilicet materia ⁊ forma accipiuntur in communi: ⁊ si compositum est hoc aliquid siue singulare partes compositas erunt singulares. Et ex hoc sequitur ꝙ cōpositum singulare habeat propriam hecheitatem. Etsi dicatur ꝙ habeat illam a materia singulari. Contra: tū quia ex quo compositum est aliud a partibus: vt probatur a doct. in tertio. d. 2. ita habet propriam hecheitatem. Tum quia si cōpositū esset hoc per aliquaz partē componentem: magis esset hoc per formam singularez q̄ per materiam: quia forma magis dat esse. Tum etiā quia sicut materia est cōmunis respectu compositi communis: ⁊ contrahitur per aliquam hecheitatem ad hoc vt sit hec ita compositum in communi quod est aliud a materia ⁊ forma in communi contrahitur ad esse hoc p aliquid quod non est neq̄ materia neq̄ forma. Nūc expono hunc tex. cum dicitur. Palam autem ꝙ anima quidem substantia prima. corpus vero materia homo vero idest ꝙ homo respectu anime intellectiue: ⁊ materie puta corporis organici: aut animal respectu anime sensitiue: ⁊ respectu materie sue: supple est ex vtrisq̄ vt vniuersale idest ꝙ ex anima sensitiua in comuni: ⁊ materia in comuni constituitur animal in cōmuni: ⁊ similiter hō in communi constituitur ex anima intellectiua in cōmuni ⁊ ex tali corpore organico in cōmuni. Sequitur. Socrates autem ⁊ coriscus vt singulariter. idest ꝙ ista cōposita sicut sunt singularia: ita partes componētes puta hec materia: ⁊ hec forma: ⁊ ꝙ sit verum probat infra ibi. Siquidē igitur aīa dupliciter dicitur: supple in vniuersali ⁊ in particulari. ergo eadē ratione ⁊ ipsum compositum. Sequitur in textu. Alij nāq̄ vt animā supple dicunt hominem ⁊ animal: ita ꝙ anima sit tota essentia animalis: vt quidam dicunt. Alij vero vt totum. i. compositum ⁊ non animam. Sequitur. Si vero anima hec ⁊ corpus hoc vt quidam vniuersale singulare. i. dato ꝙ animal sit compositum ex anima ⁊ corpore: si ipsa simplicia. i. anima ⁊ corpus dn̄r vl'r ⁊ particulariter. Seq̄t ēt ꝙ compositum sic dicatur: sequitur ⁊ ante in eodē capitulo homo ⁊ equus supple in cōi: ⁊ que ita in singularibus: supple homo singularis ⁊ equus singularis. Vl'r autem non sunt substantia: supple homo ⁊ equus. i. formaliter accipiendo formam p forma partis: sed simul quoddā totum. i. compositum ex hac materia ⁊ hac rōne: vbi p ly hac Dicit doc. ꝙ Aristo. dicit ꝙ homo in cōi est compositus ex hac materia: non debz accipi ly hac p materia singulari: sed p materia determinata: supple ꝙ sit compositus ex tali corpore in cōi: ⁊ ex tali forma: aliter contradiceret sibimet. vnde subdit ibidē. Et vl'r vt exposui prius: ⁊ subdit postea ex vltima materia scz singulari: cum dicit: socrates iam est ⁊c. ¶ Ibi preterea. Idem per eundem. Scdo principaliter doc. probat ꝙ substantia materialis non sit precise hec p materiam. Et pbat auctoritate phi. 12. meta. c. 4. tex. com. 27. vbi vult ꝙ principia sunt eadem sicut principiata. Eorum inquit q̄ sunt in eadem spē diuersa: non spē: sed q2 singularium aliud tua materia: ⁊ spēs: et mouens et mea: vniuersalia aūt rōne earum. hec ibi. Et vide ibi Commen. ergo ita concedit distinctionem forme sicut materia in particulari: ⁊ ita vnitatem materie in cōi sicut forme ⁊ ideo debet adhuc querere quo materia sit hec: si eñ datur materia in communi: ⁊ per illaz substātia materialis non dr̄ hec. oportz querere quo materia sit hec vt per illam substantia materialis dicatur hec. Et si materia dr̄ hec: hoc erit per aliquid positiuū adueniens ipsi materie: ⁊ ꝯtrahens ipsam ad esse indiuiduale. Hoc idem apparet de forma partis: que in communi non dr̄ hec: ⁊ si erit hec: erit per aliquid adueniens sibi contrahens ipsam ad esse quale. ⁊ certum est ꝙ illud non erit materia: vt patet: q2 si principiatum est hoc aliquid ⁊ indiuiduum: ⁊ principia erūt similiter hoc aliq̄d. ¶ Ibi. Preterea sicut pbatur ex multis locis. Tertio principaliter. Hoc idem probat doc. auctoritate phi. 7 meta. c. de partibus diffinitionis. tex commen. 39. vbi vult phs ꝙ materia sit de essentia substātie composite. vt pat et circa principium illius textus: ⁊ nō est tale cōpositum precise essentia forme: sed est ꝯpositum ex materia ⁊ forma. ergo sicut illud compositum non p̄t ex se esse hoc ex prima. q. presentis distin. ita nec materia q̄ est pars eius. s. compositi communis non est de se hec: q2 non p̄t esse compositum commune et eiusdem rōnis in diuersis supple partibus subiectiuis quin quodlibet quod est de essentia eius posset esse eiusdem rationis cum eis: puta si homo vt est in sorte est singularis: ita partes componentes hominem vt in sorte: sunt singulares: cum sint de essentia eius. Et tunc queritur p q̄d sunt singulares? non ex se: sicut nec homo ex se est singularis. ergo per aliquid adueniens contrahens illas partes ad esse indiuiduale: ⁊ illud nō erit materia que est altera pars compositi cum illa de se non sit singularis: sed contrahatur ad singularitatem. ¶ Ibi. Preterea per rationem. Quarto Doctor arguit pbando ꝙ materia non sit singularitas: ⁊ arguit per rationem ducentem ad impossibile: quia sequeretur ꝙ hic ignis et h̄ aqua essent simpliciter vnum numero: quia si materia est ratio indiuidualis substantie materialis: tunc generatum ⁊ corruptum essent vnum numero. patet. quia illa sunt vnum numero: quoꝝ ratio singularitatis ē simpliciter eadem: sed materia manet simpliciter eadez in generato ⁊ corrupto. ergo resque generatur erit eadē numero cum re: q̄ corrumpitur. ¶ Ibi. Et si rn̄deas ꝙ non sit eiusdem speciei in generato ⁊ corrupto. Arguā sicut prius contra quātitatem interminatam: ⁊ ita erit generatio circularis primo ignis ex aqua: scdo aque ex igne. Aqua primo corrupta: ⁊ aqua scdo genita habēt eandem materiā. ⁊ sunt eiusdem speciei. ergo sūt realiter hec aqua: igitur primū redit naturaliter idez numero: quod est contra eos.

Marginal notes: Opi. scti Thome. — Expō tex. Aristo.

Nunc soluende sūt auctoritates: que adducuntur p opinione Tho. quibus probat substantiā materialem esse singularem per materiam: ⁊ primo auctoritas est philosophi. 7. metaphysi. t. c. 28. vbi vult ꝙ generans generat aliud propter materiam: alias inquit et sortes: sunt diuersa quidem propter materiam: idem vero specie. ergo differentia numeralis erit precise per materiam. ¶ Doctor respondet ad hanc auctori-

quare plato posuit ideas.

tatē: ꝙ respōsio ponitur circa finē. q. 6. Ibi. Ad illud Aristo. ꝙ generans generat aliud propter materiam. Dico ꝙ intentio phi est ibi: ꝙ idee non sunt necessarie ad generationem ⁊c. Plato enim posuit ideas eē necessarias propter duo. Primo ꝑpter generationem. Secundo propter scientiam: quia scientia est de perpetuis ⁊ necessarijs. Et Arist. probat ꝙ etiā si idee essent nō propter hoc essent necessarie ad generationē. Dicebat enim Pla. ꝙ generans vniuoce assimilat sibi genitū in specie ⁊ sic posuit substātiā separataʒ vt hominis per se existē tem: in qua generans ⁊ genitū vniuocantur. Et dicit phs ꝙ generatō pōt haberi sine istis: ⁊ ptʒ: quia si Frācisc⁹ generat Jo. est alia ⁊ alia materia: vt patet intuenti: ⁊ assimilat sibi Jo. non in singularitate: vt patet. ergo in forma. Dicit ergo Arist. ꝙ generans generat aliud ꝓpter materiam. i. ꝙ generans producit formā substātialem in aliam materiā a sua: vt patet in litera: ⁊ sic assimilat in forma ignis. ergo particulare ex forma sua habet vnde assimilet sibi passum: ⁊ generans genitū: ⁊ ex materia habet ꝙ sit distinctum a genito non principaliter hoc tñ sequitur necessario ꝙ distinguitur per materiaʒ a genito: quia materiā nō suam sed alicuius perficit ꝑ formam terminantem generationem: sua enim materia iā perfecta est forma. Et ex hoc ꝙ assimilat per formā perficit aliam materiam ꝙ̄ suam: ⁊ ita sua materia est alia ab illa: que priuatur forma tali: cuiuscūqʒ autē est alia materia: ex quo materia est pars essentialis rei: ipsum est aliud ab illo.

declaratio lr̄e Docto.

Apparēs cōtradictio in dictis Scoti

¶ Dico tunc ꝙ assimilationis ⁊c. In ista littera dicit doctor: ꝙ generās assimilat genitū in forma cōi: non in forma singulari: quia sm̄ hoc est ratio formalis agēdi. Et addit do. ꝙ forma: puta in Frācisco est principalior rō distinguēdi ꝙ̄ materia. Sed in hoc doc. videtur sibi contradicere: quia in. q. sequenti vult ꝙ forma eiusdem speciei nō est rō distinguēdi vnū indiuiduum ab alio. Hoc idem in primo. d. 4. q. 1. ¶ Dico ꝙ doc. dicit hic: ꝙ forma est principalior rō distinguēdi supple indiuidualiter ⁊ numeraliter non aūt principalior ratio distinguēdi vnum indiuiduum ab alio formaliter. In locis aūt preallegatis intelligitur ꝙ forma nō est ratio principalior distinguendi formaliter: ⁊ ꝙ ipsa forma sit principalior ratio distinguendi numeraliter: patet quia ipsa est illud quo principalius cōpositū habet esse. Quecūqʒ ergo sunt principia essendi: sunt principia distinguendi: vt patet. q. 1. ⁊ vltima prologi. Cuʒ ergo hec forma sit principalior rō constituendi hoc cōpositum: erit etiā principalior rō distinguendi ipsum numeraliter ⁊c̄. Et addit in litera ibi. Appropriate tñ distinguendo assimilatiuum contra distinctiuū forma est assimilatiua. Vult dicere Doct. ꝙ q̄uis ipsa forma sit principalior rō distinguendi compositū ꝙ̄ materia: appropriate tñ ipsa forma est principalior rō assimilandi ꝙ̄ materia: quia materia proprie non est qualitas substantialis vel accidentalis: propter quam aliquid dicatur simile alteri: materia vero appropriate est distinctiua: quia necessario ex hoc ꝙ caret forma: distinguitur ab illa materia: que habet ipsam formam: ⁊ ita cōpositum a composito: patet: quia ex quo materia aque caret forma ignis: que est in materia ignis: ideo materia aque distinguitur, a materia ignis: ⁊ sic compositum aque distinguitur a cōposito ignis. Sequitur ibi. potest etiā alio mō compositū intellligi aliud propter materiam. Dicit do. in ista litera: ꝙ lʒ cōpositum possit dici aliud ab alio cōposito propter aliam formā ⁊ propter aliam materiam ⁊ principaliter propter aliā formā: si tñ accipiatur sicut propter causam alietatis preexistentem. i. ꝙ cā principalis huiusmodi alietatis compositi a composito accipiatur pro causa preexistente in composito. Dicit ꝙ materia est principalior causa: quia in genito preexistit materia forme. ⁊ sic patet solutio ad auctoritatem phi. Scdo ꝓbatur positio Thome auctoritate phi. 7. meta. c. de partibus diffinitionis. t. cō. 20. 2 . ⁊. 41. vbi habetur ꝙ quid erat esse in quibusdam substātijs ideʒ est. Quecunqʒ vero in materia sunt: vel accepta sunt cum materia: non idem. Et idem videtur in. 8. c. 3. t. c. 8. Nā aia ⁊ anime esse idem: homo ⁊ hominis esse non idem: nisi et anime esse homo dicatur. ergo videtur ꝙ materia sit extra rationem quiditatis: et cuiuslibet habētis primo quiditatem. Et ita cum sit in entibus aliquid videtur esse indiuiduatio toti⁹: quicquid est enim in indiuiduo qd repugnat rationi quiditatis: omnino hoc potest poni prima ratio indiuiduandi. ¶ Respondet Doctor et respōsio stat in hoc ꝙ quod quid est: puta hominis. i. qdditas vel diffinitio hominis pt comparari ad hominem primo ⁊ per se: ⁊ sic homo primo ⁊ per se est animal rationale. Secundo pt comparari ad aliquid per se ⁊ nō primo. puta ad Franciscum: ⁊ sic Franciscus est per se animal rōnale: sed non primo. Tertio potest comparari ad aliquid per accidens. puta ad aliquod subiectum per accñs: ⁊ sic Frāciscus albus est animal: rōnale tm̄ per accidens: ⁊ sic sicut quod quid est cōparatur: ita est idem illi cui comparatur: ⁊ sic animal rōnale vt comparatur homini in communi inest illi primo ⁊ per se: indiuiduis vero per se ⁊ non primo: indiuiduo vero hominis per accidens: nec per se nec primo: sed tm̄ per accidēs inest: ⁊ sic vniuersaliter quod qd est eo modo quo est alicuius eo modo est idem sibi: qr sicut phs arguit. 7. metaphy. t. com. 20. singulum enim non aliud videtur esse a suumet substantia: ⁊ quod quid erat esse dicitur singuli substantia in dictis itaqʒ sm̄ accidens videbitur itaqʒ diuersum esse vt albus homo alterum ⁊ albo homini eē ⁊c. hec ibi. Si enim illud quod non est ens nihil est: quod quid autem rei est illud quo primo res est: ⁊ ideo cuius est quid primo ipsum est idem ipsi primo cuius est ⁊ce. Et ꝙ dicit qd in dictis per accidens non est ideʒ ⁊c. nō est mirum: qr in capitulo secundo declarauit ꝙ nihil eorum est quod quid est: nec diffinitio. Et sic bene conceditur ꝙ animal rationale non est idē primo Francisco: qr vltra animal rationale includit aliquid quod non ꝑtinet ad quiditatem: qui includit hecheitatem. Est vero idem primo ipsi homini: quia nihil aliud includit homo quiditatiue: homini vero albo non est idem nec primo nec per se: quia albedo nec per se nec primo pertinet ad quod quid est hominis: ⁊ si erit idem erit tm̄ per accidens. Ad propositū ergo philosophi dico ꝙ in non constitutis cum materia hoc est cum non entitate indiuiduali contrahente quiditatem: ideʒ est quod quid est primo cum eo cuius est: quia tale cuius est nullaʒ rationem includit extra rationem eius quod est primo quod quid est: in constitutis vero cum materia: hoc est cū entitate indiuiduali contrahente quiditatem: nō est idem primo quod quid est cum eo cuius est: quia sic acceptū primo non habeat quod quid est ex se: sed tm̄ per partē scilicet per naturam: que contrahitur: non igitur ex isto habetur ꝙ materia que est altera pars compositi sit extra rationem per se quiditatis: immo vere pertinet ad quiditatem vt clarius probat Doctor in. 3. distinctiōe 22. ⁊ sic non sequitur ꝙ materia que est altera ps compositi sit indiuiduans: sed tm̄ materia contrahens naturaʒ ⁊c. ¶ Preterea arguit Tho. auctoritate phi. 12 metaphy. tex. com. 49. ꝙ autem vnum celum manifestum. si enim plures essent celi vt homines: foret principium quidem circa vnum quod que specie vnum: numero vero multa: sed quecūqʒ sunt numero multa: multam materiam habent. Una enim ⁊ eadem ratio multorum: vt hominis. sortes vero vnus: ꝙ auteʒ quod qd erat esse non habet materiam primam. Endelechia enim vnum igitur ⁊ ratione ⁊ numero primum mouens immobile ens: ⁊ motum ergo semper ⁊ continue vnum solū: vnum ego solum celum. hec ille.

Quiditas hois pt cōpari ad hominē dupl...

¶ Respondet Doctor concedendo ꝙ non possunt esse plures motores primi: quia in primo motore non est materia: hoc est non est in eo aliquid contrahens vt materia: sed est de se hoc sine alio contrahente: nam talis contractio non stat cum perfecta simplicitate: ⁊ ideo qditas dei est de se hec. Et hec videtur intentio Commen. vbi supra commen. quadragesimo nono. pma inquit essentia que significat esse rei: oportet ꝙ non habeat materiam: quoniam si haberet naturaʒ: haberet aliā essentiam: ⁊ sic in infinitum: ⁊ ideo necesse est vt prima forma ⁊ vt prima natura que perfectio est et finis non habeat materiam. erit ergo simplex ⁊ non pt intelligi nisi de materia indiuiduali: qr vltra ꝙ non habeat materiam: que est altera pars compositi. non hʒ ēt materiaʒ isto mō: qr tunc prima natura nō eēt sūme simplex. ¶ Ultimo arguitur pro opi. Tho. pmo ce. ⁊ mūdi. t. c. 92. Cum dico celum dico formam: cum dico hoc celum dico materiam. Dicit doc. ꝙ accipitur ibi materia: non ꝓ materia: que est altera pars compositi: sed ꝓ rōne indiuiduali ꝑ quam aliquid est vnuʒ numero. ¶ Ex his etiam patet responsio ad primum argumentū pricipale fundatum super auctoritatem phi. 5. meta. capit. de vno, tex. com. 12, vnum in quid numero sunt: quorum

Ultimū argumētū p opi. Tho.

materia vna specie: quorum ratio vna: hoc ibi patet ꝙ accipit materiam pro illa entitate indiuiduali: que constituit in esse materiali: non autem in eē formali: prout quiditas dicitur forma quia ista entitas non est quiditatiua: nec pertinet ad quiditatē ⁊ ista expositio patet per illud quod subdit specie vnum: quorū ratio est vna: ratio enim subditur pro quiditate: que dicitur forma respectu esse indiuidualis. Et sic finis huius .q.

Questio Sexta.

SExto querit doct. Utrū substātia materialis sit indiuidua ꝑ aliquā entitatē positiuā ꝑ se determinātē naturā ad singularitatē: ⁊ dicit per se: q̄a cōstat ꝙ ex natura ⁊ ratione indiuiduali fit vnum singulare ꝑ se: ⁊ sic talis entitas per se competit: hoc etiā dicit ad differentiā aliquorū: que tm̄ per accidēs cōtrahunt: sicut albedo contrahit hominem ad esse albuȝ: ita ꝙ ex albedine ⁊ homine fit tm̄ vnum per accidēs. sensus ergo questionis est. An ratio indiuidualis: que per se contrahit naturam ad singularitatem: sit aliqua entitas positiua

¶ Hic dicitur: ꝙ natura specifica de se est hec: ⁊ tn̄ per quantitatē pōt esse natura cōis in pluribus singularibus. siue quantitas pōt esse rō: quare plura singularia pn̄t esse sub natura: ⁊ hec est opini. Gotto. q. 6. q. 16. ⁊ quoli. 7. q. 5. Est etiā opinio Egidij de Roma: ⁊ dicit breuiter in sentētia ista opinio ꝙ tota natura specifica: puta tota natura panis est tm̄ vna nūero ⁊ de se hec ⁊ hoc ꝓbat: deinde dicit ꝙ si diuidatur: ita ꝙ sint plures partes: hoc erit per quātitatē ⁊ ꝓbat. ¶ Ibi. Ista positio videtur posse habere duplicē itellectū. Unū ꝙ substātia materialis. puta panis inquātū distinguit̄ essentialiter a quantitate maneat eadem oīno non distincta ſm rōnē sue ꝓprie ⁊ essentialis entitatis: ita ꝙ panis vnā tm̄ dicat entitatē in se omnino idiuisibilē. Et tn̄ panis entitas q̄ditatiua recipiat multas quantitates: et recipiendo eas cum eis multa ꝯstituat singularia. Alio mō pōt intelligi ꝙ ista substantia materialis que de se esset hec circunscripta omni quantitate: postea quantitate informāte erit hec ⁊ ista: ita ꝙ non tm̄ recipit quātitates distinctas: sed ipsa habet distinctionem in se in entitate sua substantiali: ita ꝙ ista substantia q̄ subijcitur illi quantitati ⁊ distinguitur ab ea essentialiter: nō est illa que᷑ subest alij quantitati: licet nō possit esse hec ⁊ illa sine quantitate in hac ⁊ in illa. ¶ Primus intellectus videtur impossibilis: quia ex cōsequuntur inconueniētia in theorica ⁊ metaphysica: ⁊ scientia naturali. In theorica: quia esse ex hoc nō esset propriuȝ essentie diuine: patet: quia hoc est propriū essentie diuine: ꝙ vna ⁊ eadē numero: ⁊ omnino in se indistincta sit in tribus suppositis: qđ nulli nature create competit: ⁊ tn̄ si tota substantia hominis esset de se hec et singularis: ⁊ esset in pluribus suppositis per aliā ⁊ aliā quātitatē absolutam. tunc eadē natura singularis esset nō tm̄ in tribus suppositis: sed etiā in pluribus. Immo fortiuȝ seq̄tur q̄a natura diuiditur vt hec: cōiter ponitur esse in trib⁹ suppositis precise per aliā ⁊ aliā relationē: que supposita dicuntur tm̄ relatiue differre: natura vero creata vt exn̄s hec: est in pluribus suppositis absolutis q̄a per aliā ⁊ aliā quantitatē absolutam: qđ est impossibile Scđa seq̄tur: ꝙ non possit aliqua substātia panis ⁊ vini transubstātiari in corp⁹ ⁊ sanguinē: nisi tota substātia panis ⁊ vini trāsubstātiaret̄. pȝ. q̄a i tali trāsubstātatione transubstātiatur substātia remanēte quātitate Scđa sequeret̄ ꝙ in illo instanti quo trāsubstātiat̄ aliqua substātia panis in corp⁹ Christi: ⁊ aliqua substātia vini in sanguinē: ꝙ in toto mūdo nō eēt ampli⁹ substātia panis ⁊ vini. sed tm̄ quātitas q̄ pri⁹ informabat substantiā illā cū suis accidentib⁹ qđ est absurdū. ¶ Ibi. In metaphysica sequūtur incōuenientia. Primū. quia poneret̄ idea Platōis: vl' plusq̄ȝ idea quā posuit Plato. Plato. n. posuit ideā eē naturā ꝑ se exn̄tē separatā sine accn̄tib⁹ sicut sibi iponit̄ a Phō: in qua eēt tota natura spēi: que ſm ꝙ imposuit sibi Arist. diceret̄ de quolibet idiuiduo ꝑdicatiōe formali dicēte. hoc ē hoc. Hec aūt opi. dicit hāc substātiā dici de quolibet hui⁹ speciei ꝑdicatione dicēte. hoc ē hoc. ⁊ tn̄ eē sub ħ accn̄te ⁊ illo. Hec ergo opi. ponit tantā cōitatē quātā posuit Plato.

¶ Secundum: q̄ꝛ tunc duo actūtia eiusdeȝ spēi. s. due quantitates essent in eodē subiecto: qđ est contra eos. Sequitur ēt inconueniens in mathematica: q̄ꝛ tūc due quantitates dimensiue eiusdem rōnis simul idem perficerent subiectum: qđ est ꝯtra intētionē mathematici. ¶ Tertia iscia naturali sequuntur duo incōuenientia Primum ꝙ nulla substantia naturalis p̄t generari vel corrūpi. nō generari: pȝ q̄ꝛ si hic ignis est: erit in eo oīs substātia que p̄t esse in igne: nec per ꝯn̄s posset corrūpi nisi simul tota substātia ignis corrumperet̄. ¶ Scđm inconueniens est: ꝙ licet ſm fictionem illius maledicti Auerro. 3. de aīa com. 5. de vnitate intellectus in oībus hoibus possit sic fingi de corpib⁹ tuo ⁊ meo: sicut de lapidibus illo ⁊ isto: tn̄ non tm̄ ſm fidē: sed ſm verā phiā tenendo aliam ⁊ aliam aīam intellectiuā: vt ꝓbatur a doc. in. 4. d. 43. q. 2. non p̄t poni natura hūana esse de se athoma. i. singularis. Et tn̄ alia et alia ꝑ quantitatē q̄ꝛ in isto ⁊ in illo hoīe est alia ⁊ alia forma substātialis ꝓcedens naturaliter q̄ntitatem. Et ideo ad istā instantiam tanq̄ȝ insolubilē nō nitunt̄ ipsi rn̄dere: ⁊ iō trāsferunt se ad alia homogenea lapidē vel aquā: ⁊ tn̄ si haberent aliquid ꝑ se ex rōne nature specifice athome ita concederent de homine sicut de lapide. ¶ Ibi. Scđs intellect⁹ vr̄ destruere seipsum: q̄ꝛ illud quod est de se ħ sibi repugnat per se diuidi in plures ptes subiectiuas: vt ōn̄sum est supra a doct. in primo. dist. 2. cui repugnat de se esse non hoc: tale per nihil adueniens p̄t diuidi in plures partes: q̄ꝛ si sibi ex se repugnat diuidi sibi repugnat ex se aliquid recipere per qđ fiat non hoc. dicere ergo naturam esse de se hanc: ⁊ tn̄ ipsam posse esse hāc et aliam alio adueniente est dicere contradictoria: et hoc patet in exemplo posito. q̄ꝛ lȝ substantia materialis non sit ex se diuisa in partes eiusdem rationis: tn̄ ipsa non est de se indiuisibilis in partes tales: q̄ꝛ si eēt de se indiuisibilis: non posset recipere q̄ntitateȝ qua formaliter diuidatur in tales partes: q̄ꝛ qđ alicui repugnat simpliciter per qđcunq̄ȝ posterius non p̄t fieri sibi non repugnās: vt ōn̄dit doc. in primo. di. 3. q. 1. Et pȝ nam aīa q̄ de se est indiuisibilis in ptes eiusdē rōnis: sicut nō p̄t recipere tales partes: ita nec q̄ntitatem ꝑ quā eēt sic diuisibilis. vr̄ ergo deceptio in ꝯn̄tia hac. Non est de se tale. ergo est de se nō tale: ē fallacia ꝯn̄tis: ꝑ̄e. n. substātia ſm aliquam positionem non est hn̄s de se ptes eiusdem rationis: et tn̄ non est de se non hn̄s tales partes eiusdem rōnis: ita ꝙ repugnat sibi hr̄e partes: q̄ꝛ tunc non possit recipere formaliter aliquid per qđ sibi aduenirent tales ptes: ⁊ ita natura speciei specialissime non est de se hoc: sicut nec aliqđ diuisibile est de se hoc, ita ꝙ repugnat sibi de se diuidi in partes.

Opi. Got=to. ⁊ Egi=dij de Roma.

Incōueniē=tia ex pōne illa sequē=tia.

Ibi. Ad questioneȝ igitur respondeo. Hanc doc. respondendo ad questionē dicit ꝙ ratio indiuiduandi est aliqua entitas positiua: quod ꝓbat duabus rōnibus: quarum prima est ista: sicut vnitas in communi per se consequitur entitatem in communi: ita quecunq̄ȝ vnitas per se consequitur aliquam entitatem. ergo vnitas simpliciter: qualis est vnitas indiuidui consequitur per se aliquam entitateȝ: non autem consequitur per se entitatem nature: quia illius est aliqua propria vnitas et per se realis: vt supra patuit. questione prima huius distinctionis. igitur consequitur aliquā entitatem aliā determinātem istā: et ita facit vnū per se cum entitate nature. quia totum cuius est hec vnitas perfectum est de se: et hoc argumentum proprie stat in hoc: quia constituens aliquid ex natura rei in vnitate: puta specifica et hoc vltimate: de necessitate dicit aliquam entitatem ex natura rei: quam consequitur vnitas specifica. ergo constituens aliquid in vnitate numerali dicit aliquā entitatem ex natura rei quam concomitatur vnitas numeralis: siue vnitas indiuisibilis in plura numero. sicut eniȝ homo ex natura rei constituitur ex animali ad quod consequitur vnitas generica: et ex rationali ad quod consequitur vnitas specifica speciei specialissime ita singulare hominis constituitur ex natura humana quam consequitur ex natura rei vnitas specifica: et ex aliqua alia entitate ex natura rei quam consequitur vnitas numeralis. Nec valet dicere ꝙ vnitas numeralis precise consequatur entitatem nature: q̄ꝛ tunc non posset assignari vnitas numeralis: q̄ꝛ cuicunq̄ȝ vnitati supponit̄ entitas ꝓpria: vt pȝ discurrēdo in oī vnitate ergo vnitati nūerali supponit̄ aliq̄ entitas ꝓp̄a alia a

Opi. scō. s. ꝙ rō idiuiduādi ē ētitas positiā

nature c⁹ē. ¶ Ibi. Omnis dr̄ia dr̄iuꝫ reducit̄ ad aliq̄ pͥmo diuersa. Hec est secūda rō Doc. q̄ ꝓbat principale intentū: ⁊ stat in hoc ꝙ differentie: q̄bus aliqua differunt aut sunt primo diuerse: aut vltimate reducunt̄ ad aliq̄ pͥ⁰ diuersa: pꝫ: q̄a ꝑ rationale ⁊ irrōnale hō ⁊ asin⁹ differūt. Quero tūc aut rōnale ⁊ irrōnale sunt differētia: aut pͥmo diuersa. si 2⁰ hr̄ ꝓpositū: vꝫ: ꝙ differētie q̄bus aliq̄ differūt sunt pͥmo diuersa. Si pͥ⁰ ḡ rōnale ⁊ irrōnale alijs differentijs differūt: vel ergo erit ꝓcessus in infinitum: vel oporteb:t stare ad aliquas q̄ erunt pͥmo diuerse: vt etiā supra patuit in primo. di. 3. q. 3. Cū ergo Frācisc⁹ ⁊ Baptista vere differūt ad inuicē: q̄ro de differentijs q̄b⁹ differūt: aut sunt pͥmo diuerse: aut non: si pͥmo: hr̄ ꝓpositū. si 2⁰. ergo adinuicē dr̄nt: ⁊ sic ꝑ alias dr̄ias: vel ergo erit ꝓcessus in infinitum in hmōi differētijs: vel oportebit stare ad aliquas q̄ erūt primo diuerse: ⁊ ille vltimate dicūt vnitatē nūeralē: q̄ differētie nō pn̄t eē negatiōes: vt patuit supra. q. 2. nec aliq̄ accn̄tia ex. q. 4. ergo erūt aliq̄ entitates positiue ꝑ se determinātes ⁊ cōtrahētes naturā. Declaro tn̄ istā literā cū dicit. Sed indiuidua ꝓprie differūt: quia sunt diuersa aliq̄d idē entia. Hoc debet sane intelligi: q̄a indiuidua nō dicunt̄ ꝓprie differre: quia qn̄ aliq̄ ꝓprie differūt differētia ꝓprie dicta talis differētia ꝑtinet ad entitatē formalē ⁊ essentialem: que etiā differētia ꝓprie sumpta ē diuisiua generis ⁊ constitutiua speciei ⁊ sic indiuidua alicuius spēi nō differunt ꝓprie accipiendo differentiā ꝓprie. Debet ergo sic intelligi: ꝙ eo mō quo differūt indiuidua alicuius spēi illa q̄bus differunt vel erunt pͥmo diuersa: vl̄ reducēt̄ ad aliq̄ pͥ⁰ diuersa: ⁊ cū dicit ꝙ dr̄ia sunt aliq̄d idē entia debet intelligi de his: q̄ per se differunt: nam que per accn̄s differu:t nō sunt aliq̄d idē entia. i. ꝙ nō cōueniunt in aliquo q̄ditatiue: illa vero q̄ per se differunt: per se etiā cōueniūt q̄ditatiue in aliquo: ⁊ sic quecunq̈ singularia alicuius speciei ꝑ se differunt: ⁊ ꝑ ꝯsequēs habēt aliq̄d quo coueniūt q̄ditatiue: ⁊ aliq̄d quo differūt. Seq̄tur. Illa primo diuersa non sunt natura in illo ⁊ natura in isto: quia non est idē quo aliqua conueniūt formaliter: ⁊ quo differūt formaliter. Vult Doc. ꝙ Francisc⁹ ⁊ Jo. cōueniant in natura formaliter ⁊ ꝑ hecheitates differāt realiter: ⁊ sic nō ē idē quo cōueniunt: ⁊ quo differunt. ¶ Sed hoc dictum vr̄ implicare vꝫ. ꝙ aliqua duo sint idem formaliter: ⁊ ꝙ differāt realiter. pꝫ: q̄a cū identitate reali stat distinctio formalis; ptꝫ de essentia diuina ⁊ paternitate ⁊ de creatura ⁊ relatione ad deū: ⁊ de subiecto ⁊ ꝓpria passiōe: ⁊ de multis alijs. ergo que sunt idē formaliter a fortiori erūt idē realiter. Nec valet dicere: ꝙ p̄cise dicūtur esse eadē formaliter: q̄a cōueniunt in natura aliq̄ q̄di:atiue ⁊ formaliter: inter se tn̄ nō sunt idē formaliter. Cōtra hoc est ꝓpositio Doc. in pͥmo di. 2. pte. 2. q. 1. in pͥmo arg. pͥncipali: que vni ⁊ eidē simpliciter: sunt eadem simpliciter int̄ se sunt eadem simpliciter. Et cōcedit. doc. ꝙ eo mō quo sunt idem in tertio: eo mō sunt idem inter se. ¶ Dico ꝙ aliud est aliqua esse eadem formaliter ꝓprie: sic ꝙ vel dicunt eādem formalitatē: vel ꝙ vnū includat formaliter aliud. Et aliud est aliqua duo includere aliqua: que precise ꝑtinent ad quiditatē seu formalitatē rei: sic tn̄ ꝙ vnū nō includit aliud formaliter: nec ecōtra. pͥ⁰ mō cōcedit̄: ꝙ q̄ sic sunt idē formaliter: sunt idem realiter. Et hoc mō due nature exn̄tes in duob⁹ indiuiduis nō sunt sic idē formaliter. Scd̄o mō que sic sunt idem formaliter pn̄t etiā differre realiter: ⁊ sic natura Francisci ⁊ natura Jo. sunt simpliciter eiusdem rōnis: nec sunt id quo Frāciscus ⁊ Jo. formaliter differūt: sed quo magis cōueniunt. ¶ Occurrit etiā difficultas: quia dicit Doc. ꝙ aliud est quo duo indiuidua cōueniūt formaliter: ⁊ aliō est quo differunt realiter: quia per naturā cōueniūt formaliter in isto ⁊ in illo: ⁊ per differētias idiuiduales differūt realiter: hoc non videt̄: quia si in Frācisco ⁊ Jo. ē alia ⁊ alia natura: vt etiam intelligit̄ prior hecheitate: vt patuit supra. q. 1. hui⁹ di. Quero quō iste due nature differūt: certū est ꝙ realiter q̄a sunt simpliciter alia ⁊ alia res: ⁊ per cōsequēs Frācisc⁹ ⁊ Jo. non dicūtur p̄cise differre realiter per aliam ⁊ aliam hecheitatem immo magis per aliam ⁊ aliam naturam: que natura est magis res. ¶ Dico ꝙ in Francisco ⁊ Jo. est alia ⁊ alia natura realiter: vt dixi supra in questione pͥma hui⁹ di. per illam etiam magis differunt realiter: non tamen ꝑ aliam ⁊ aliam naturam precise differunt realiter ⁊ numeraliter: ⁊ indiuidualiter: quia natura vt est prior singularitate nō pōt eē vna nūero. Hic ergo do. intelligit ꝙ Franciscus ⁊ Jo. ꝑ aliam ⁊ aliam hecheitatē differūt realiter ⁊ numeraliter: licet ēt differant realiter ꝑ aliaꝫ et aliam naturā: sed nullo mō numeraliter. ¶ Aduerte ēt ꝙ natura in Francisco ⁊ natura in Jo. cōueniunt formaliter ⁊ q̄ditatiue in natura specifica: nō ꝙ det̄ aliqua natura specifica cōis ex natura rei istis naturꝫ: cū hoc sit simpl'r impossibile: sed dr̄ sic conuenire: q̄ natura Francisci vt prior hecheitate nata est ita cōtrahi ab hecheitate Jo. ⁊ nata identificare realiter illā sibi. et sil'r dico de natura Jo. ⁊ de qualibꝫ alia. Et vt sic sūt rōnes ꝓpter quas dicimus ꝙ Jo. ⁊ Franciscus cōueniunt in hoīe q̄ditatiue: q̄ sicut natura humana in Frācisco nata est ꝯtrahi ab hecheitate Francisci: ita nata ē ꝯtrahi ab hecheitate Jo. lꝫ ergo ille due nature sint due res ⁊ due nature adinuicē realiter ⁊ eēntialiter distincte ⁊ formaliter: tn̄ q̄ quelibet ex se dicit entitatem specificam ⁊ vna nō differt spē ab alia: quo ad hoc dicimus ꝙ sunt idē formaliter ⁊ eēntialiter vt idētitas formalis ⁊ eēntialis opponit̄ distinctioni specifice. Cū ergo doc. dicit ꝙ Franciscus ⁊ Baptista ꝑ hecheitates differunt realiter: vex est ꝙ differunt realiter ⁊ nūeraliter: ⁊ cum dicit: ꝙ ꝑ naturā in isto ⁊ ꝑ naturam in illo ꝯueniunt formaliter: debet intelligi formaliter. i. specifice: q̄ tam natura Francisci q̄ natura Jo. sunt simpl'r eiusdem rōnis quiditatiue. i. ꝙ nullo mō dicunt entitates q̄ditatiuas spē distinctas: ⁊ tn̄ cum hoc stat ꝙ vere realiter ⁊ eēntialiter differūt. Et ex hoc apparet quō ista ꝓpositio est vera: ⁊ quō nō vera. vꝫ: ꝙ que differūt realiter differunt eēntialiter: est. n. vera quo ad hoc ꝙ q̄cunq̈ due res dicentes essentiam differunt realiter ad inuiceꝫ: differunt etiā essentialiter hoc est sunt due eēntie realiter distincte. Non est aūt vera accipiendo eēntialiter. i. specifice: q̄ non sequitur q̄ differunt realiter differunt specifice: ptꝫ: q̄ natura in Francisco ⁊ natura in Jo. differunt realiter: non tn̄ specifice vt exposui supra. q. 1. hui⁹. d. Nec tn̄ ex hoc sequitur: differūt realiter ⁊ non specifice. ergo differunt realiter ⁊ numeraliter. q̄ ille due nature nō sunt singulares. ¶ Aduerte etiam: ꝙ etiam in creaturis non sꝑ valet: differunt realiter ergo ⁊ essentialiter: q̄ due hecheitates sunt diuersa realiter: non tn̄ essentialiter: q̄ nullo modo ꝑtinēt ad esse essentie: sola ergo illa dicuntur differre realiter et essentialiter: que dicunt aliaꝫ ⁊ aliam rem ad eē eēntie pertinentem: que oīa bene nota. ¶ In ista etiā lr̄a doc. occurrit aliqualis difficultas cum dicit: ꝙ ꝑ hecheitates Franciscus ⁊ Jo. differunt realiter: ⁊ per aliam et aliam naturam conueniunt formaliter. Ex hoc nihil aliud habetur nisi ꝙ per illas hecheitates differūt realiter: accipiendo realiter numeraliter. Ex hoc nō seq̄t ꝙ ille hecheitates sint primo diuerse. i. in nullo quiditatiue ꝯuenientes: pꝫ in simili: q̄ homo ⁊ asinus ꝑ rōnale et irrōnale p̄cise differunt spē. Et tn̄ rōnale ⁊ irrōnale non sunt primo diuersa. ergo nec sil'r ille hecheitates. ¶ Dico breuiter ꝙ aliud est loqui de entitate constituente aliquid in esse specifico: ⁊ aliud est loqui de entitate constituente aliquid vltimate in esse indiuiduali: q̄ prima pertinet ad esse quiditatiuum ⁊ essentiale: ideo vr̄ includere ens quiditatiue. alia vero nullo modo ꝑtinent ad quiditateꝫ: ⁊ ideo a rationali ⁊ irrationali potest abstrahi conceptus entis dictus in quid de ꝗis cuꝫ pertineant ad esse quiditatiuum. Sed ab hecheitate Francisci et Joan. non potest abstrahi conceptus dictus in quid de eis: cum nullo modo pertineant ad esse quiditatiuum rei. Et de hoc vide que exposui in primo distinctione vigesima quinta. et sic habetur intentum Docto. videlicet ꝙ differentie indiuiduales sunt simpliciter primo diuerse: licet intendat in ista ratione pͥncipaliter probare ꝙ sint entitates positiue: et ratio stat in hoc. Illa quibus aliqua differunt realiter et numeraliter dicunt entitates positiuas et reales. Sed Frāciscus et Joannes vere et realiter et numeraliter differunt per aliam et aliam hecheitatem. ergo ille due hecheitates sunt entitates positiue: an modo sint primo diuerse: vel ne: non est principalis intentio Doctoris. et sic patꝫ ista secunda ratio. ¶ Ibi. Cōtra primā rationem obijcitur. Hic Doctor adducit vnam instantiam contra illud: quod dicit in prima ratione ꝓbando: ꝙ non detur aliqua natura hn̄s vnitatem realē minorē vnitate numerali. Et ratio stat in hoc: q̄ talis natura non esset in se: quia vt dictum est supra presenti. dist. q.

Expō lr̄e cū pulcherrimis difficultatib⁹ ⁊ suis solutionibus.

Aliqua eē eadem formaliter dupliciter intelligi pōt.

Quō id[...] dua[...] ant in [...]

q̄ diffe[...] aliter [...] ferūt e[...] aliter q[...] telligatur.

Sisse hic gradatio[...] gēs[...] ta q̄ m[...] niesq[...]

i. nõ daẽ natura realis actu exñs nisi singl'aris. Et erit ĩ
singularibus: ⁊ tunc quero: Aut precise erit in vno nu=
mero: ⁊ tũc erit tñ vna numero: quia quod est realiter
in vno numero: realiter est vnum numero: ⁊ hoc patet:
quia quod actu existit in aliquo vno numero: videtur ꝙ
actu sit vnum numero. non eñ cõe actu existit in aliquo
vno numero. Aut erit simul ĩ pluribus numero differẽ
tib⁹: puta in duobus vel tribus. Cõtra: quia in eis nihil
est vnum numero realiter: cũ hoc sit propriũ essentie di
uine: ꝙ exñs realiter vna numero ⁊ singularis est in tri
bus suppositis: modo natura realis nõ videẽ actu cõis
quia non datur aliqua vnitas realis actu cõis. ergo erit
vna nũero: vt ly tñ nũero non accipiatur pro indiuiduo
⁊ singulari: sed ꝙ sit vna res de numero rerum actu exñtiũ
¶ Ibi. Rñdeo sicut dictũ est in solutiõne. q. pme hui⁹.
d. natura est prius naturaliter ꝙ̃ hec natura: ⁊ vnitas
propria consequens naturam vt natura prior est natu=
raliter vnitate eius vt hec natura: ⁊ sub ista ratiõe: sup
ple vt est prior singularitate: est de ea consideratio me
taphysica: ⁊ assignatur diffinitio eius: ⁊ sunt ꝓpositio=
nes ꝑ se pmo mõ. ¶ Tñ aduerte cũ dicit do. ꝙ de ea est
consideratio metaphysicalis ꝙ accipit naturam: vt pre
cise habet esse obiectiuũ: siue in esse possibili: aliquo mõ
prius existentia possibili: sicut res ponitur prior modo
suo intrinseco. quia tunc precise dicit entitatem quidita
tiuam: ⁊ dr realis sm quid: quia sibi non repugnat poni
in actuali exñtia: ⁊ vt sic ꝑcise verificãtur predicata p=
mi modi. Potest etiam accipi natura in esse reali sim=
pliciter: vt aliquo mõ pri⁹ exñtia reali actuali sicut res
est prior suo modo intrinseco: ⁊ vt sic de ea realiter veri
ficantur predicata primi modi: vt supra exposui in pri=
ma. q. pñtis dist. Sequitur in littera ibi. In eodez ergo
quod est idem numero: est aliqua entitas quam conse=
quitur minor vnitas ꝙ̃ sit vnitas numeralis: ⁊ est rea=
lis: ⁊ illud cuius est vnitas talis formaliter nõ est de se
vnum vnitate numerali. ¶ Aduerte ꝙ naturaz esse in
eodem numero põt multipliciter intelligi: puta ꝙ huma
nitas considereẽ pmo in esse obiectiuo: siue possibili: ⁊
vt sic ponitur in vno numero: itaꝙ eadẽ natura preter
oẽ op⁹ intellectus collatiuum non est in duobus nume
ro: sed precise in vno numero: licet vt prior vnitate nu=
merali possit esse in alio numero: nõ collectiue: sed diui
siue: ita ꝙ ista nullo modo est cõcedenda: ꝙ natura hu=
mana in esse obiectiuo vt ꝑcedit oẽm actum intellect⁹
collatiuum actu possit esse in duobus nũero: quia si sic:
ipsa in esse reali quiditatiuo: tunc realiter posset esse in
duobus numero: quod est falsum. Scdo si considereẽ vt
includit exñtiam possibilem ⁊ obiectiuã precise: ⁊ vt sic
etiã erit tñ in vno numero: sed vt sic non erit ꝓprie pre
dicatũ quiditatiuũ: cũ exñtia in quocũꝙ esse siue possi=
bili siue reali non pertineat ad quidditatẽ rei. Si tertio
cõsidereẽ natura humana in esse reali actuali ⁊ esse n=
tiali: adhuc erit tñ in vno numero: non ꝙ ipsa in se sit
formaliter vna numero: imo vt sic est naturaliter prior
vnitate numerali: põt tñ dici in pluribus numero diuisi
ue: nõ collectiue sic intelligendo ꝙ quantuz est ex se si=
cut põt esse in vno numero ita ⁊ in alio sed vt actu est
in vno numero: simul non põt esse in alio. Quarto si cõ
sidereẽ natura humana vt includit exñtiã in esse reali ⁊
actuali: vt modũ sibi intrinsecũ: adhuc ꝑcise erit in vno
nũero: lz possit eẽ in plurib⁹ diuisiue nõ collectiue: vt su
pra dixi: sed vt sic nõ erit ꝑdicatũ dictũ ĩ q̃d. cũ talis exi
stẽtia nõ ptineat ad quiditatẽ. Istis ergo quatuor mo
dis vt ꝯsideraẽ prior vnitate numerali: habet vnitatẽ
minorẽ vnitate numerali: formaliter tñ. Seq̃tur ⁊ cum
obijcis q̃c q̃d est in eodez indiuiduo numero est idẽ nũe
ro. Dicit doc. in sententia ꝙ eẽ vnũ numero põt triplici
ter intelligi. s. primo ⁊ per se: per se: ⁊ nõ primo nec per
se: nec primo: sed denoĩatiue. Primo mõ differẽtia indi
uidualis cũ sit rõ ꝯstituẽdi ꝑcise ĩ vnitate nũerali erit pͦ
⁊ per se vna nũero. Scdo mõ cõstitutũ ex natura ⁊ dif
ferẽtia indiuiduali erit ꝑ se vnũ nũero. Tertio mõ. na=
tura q̃ poniẽ in vno nũero erit tñ denoĩatiue vna nũe=
ro: ita ꝙ hec ꝑdicatio hõ est Frãciscus: nullo mõ est ꝑ
se: sed denominatiua: accipiendo denominatiuum pro
omni eo q̃d est extra rationẽ formalẽ alicuius: vt por tñ
singularitate erit ꝑ se vna vnitate minore vnitate nume
rali. Expono tñ aliqualiter lrãm cũ dicit. Aliq̃d põt di
ci aĩatũ denominatiue vt corp⁹: vel ꝑ se primo vt homo
Nã corpͦ organicũ dr aĩatum anima tñ denoĩatiue:
qr aĩa nullo mõ ẽ de essentia corꝑis: sed tñ ẽ forma de
nominãs illũ hõ vero in cõi vt est por singularitate ẽ ꝑ
se primo aĩatus: qr aĩa est de essentia ⁊ quiditate hoĩs
et per se ꝑconuenit hoĩ: dr tñ denoĩatiua per se pmo: qr
omne aĩatũ vt est ꝯcretum huius abstracti. s. aĩe: habz
ꝑcise modũ predicandi denoĩatiue: licz talis denoĩatio
sit essentialis. Et hoc ptz a doc. in primo. d. 8. q. 3. de at
tributis. Sequitur ibi. Et ita supficies dr alba denoia
tiue: superficies alba dr alba per se pmo mõ qr subie=
ctum includit ꝑdicatum. Albedo. n. vt ꝯparaẽ ad super
ficiem ꝑdicatur ꝓprie denoĩatiue de ipsa: vt vero ꝯpa
ratur ad superficiem albã: ⁊ ad totũ suo mõ ꝯstitutum
ex superficie ⁊ albedine ꝑdicatur per se primo denoĩa=
tiue: qr albedo suo mõ est de essentia ꝯpositi albi: ⁊ dixi
suo mõ qr ꝯpositum ex subiecto ⁊ accñte nõ est ꝑ se cõ=
positum: vt ptz per phm. 8. meta. t. c 15. ⁊ 16. qr tñ al=
bedo dr de essentia talis cõpositi per accñs dr suo mõ
denoĩatiue ꝑdicari de illo. Sequiẽ. Ita dico ꝙ potẽtia
le q̃d ꝯtrahitur per actuale informatur ab ipso actuali:
et per hoc informaẽ ab ipsa vnitate ꝯñte illam actuali
tatem: ⁊ ita est vnũ vnitate ꝓpria illius actualis: sed
denoĩatiue est sic vnuz: qr denoĩatur ab illa vnitate: nõ
aũt est de se sic vnũ nec primo: nec per partẽ essentialẽ
ptz. qr natura humana vt dr vna numero per hecheita
tem ꝑcise dr vna numero denoĩatiue: qr talis hecheitas
q̃ per se primo est vna numero: nullo modo est pars es=
sentialis talis nature. Hoc idem dico de genere respe=
ctu speciei. Color. n. vt est in albedine dr vnum spẽ so=
lum denoĩatiue: qr vt est in albedine denoĩatur in dr̃ia
vltimata albedinis: que nõ est pars essentialis esse co=
loris. Sequitur. Dr̃ia aũt specifica est vna spẽ pmo
qr sibi primo repugnat diuidi in plura specie. ¶ Et no
ta ꝙ esse vnum spẽ primo põt dupliciter intelligi vt quo
et vt q̃d. vt quo est differẽtia specifica: qr est id quo ali
quid primo constituitur in esse specifico: ⁊ in recta linea
predicamentali: ⁊ est id quo repugnat speciei posse di=
uidi in plura specie. Scdo mõ albedo dr spẽs primo vt
q̃d: qr pmo poniẽ sub genere. Pz ergo intelligi dictum
doc. ꝙ dr̃ia specifica ẽ vna spẽ pmo vt q̃: ⁊ pz lrã seq̃ns
¶ Ibi. Vlterius declarando solutionez istã: q̃ sit ista
entitas a q̃ sit vnitas ista ꝑfecta. Hic doc. intẽdit decla=
rare q̃d importet hoc q̃d dico. hecheitas siue dr̃ia indi=
uidualis: ⁊ ad q̃d genus ꝑtinet: et declarat per sile ad
entitatẽ a q̃ sumitur dr̃ia specifica: nam dr̃ia specifica
põt ꝯparari ad illud q̃d est infra se: ⁊ sic: ⁊ sibi: ⁊ speciei
ꝯstitute: repugnat diuidi in plura spẽ: vel ad illd q̃d est
supra se: vel ad illud q̃d est iuxta se. loq̃ndo pmo mõ di
cit doc. ꝙ entitati indiuiduali: puta hecheitati repugnat
primo diuidi in quascunꝙ partes subiectiuas et pillã
eandem hecheitatẽ sic silr repugnat indiuiduo ꝯstitu=
to per ipsam. Sequitur ꝙ illa vnitas nature specifice
mior est ista vnitate. s. numerali: ⁊ sic iste due vnitates
differunt: ⁊ dicit ꝙ vnitas specifica nõ excludit omnes
diuisionem sm partes subiectiuas. Nota ꝙ actu vna
natura ẽt vt precedens singularitatẽ possit simul eẽ di
uisa in plures partes subiectiuas: sed qr nulla natura
vt prior hecheitate determinat sibi aliquam hecheita=
tem: sed est indifferens ad oẽm. ⁊ vt sic põt considerari
ab intellectu. vt supra dixi: ⁊ sic non excludit diuisionez
in partes subiectiuas. Sequitur. Sed tñ illam diuisio
nem: que est partium essentialium. i. ꝙ differentia speci
fica non est composita ex partibus essentialibus: sicut
spẽs componitur: põt tñ habere partes subiectiuas sic ĩ
telligendo: ꝙ erit rõ formalis ꝯstituendi naturã diuisi=
bilez in plures partes subiectiuas: ⁊ sic q̃d est sic diuidi
primo ꝯpetit dr̃ie specifice. Sequitur. Ista nunc exclu
dit oẽm. i. ꝙ dr̃ia indiuidualis excludit oẽm diuisionem
in partes subiectias: ẽt excludit diuisionẽ in partes eẽn
tiales. Sequitur. Et ex hoc ꝯfirmatur satis ꝓpositũ:
qr ex quo quecunꝙ vnitas minor vnitate ista: hz enti=
tatem ꝓpriam quã per se ꝯsequitur: ptz: qr vnitas spe=
cifica pma ⁊ per se est alicuius entitatis: puta dr̃ie spe
cifice: cui primo ⁊ per se ꝯuenit talis vnitas. Non vide
tur ergo ꝓbabile ꝙ isti vnitati perfectissime: q̃ est vni=
tas numeralis primo ⁊ per se non habeat aliquã enti=
tatem ꝓpriam cui primo ⁊ per se ꝯueniat talis vnitas:
illa ergo entitas erit precise dr̃ia indiuidualis. ¶ Ibi.
Cõparando aũt ad illud q̃d supra se. Hic doc. dicit ꝙ
comparans differentiam specificam ad genus: ab alia
entitate accipitur differentia speciei ⁊ ab alia entitas
generis: ⁊ exemplũ est clarum vbi genus ⁊ dr̃ia accipiun=
tur ab alia ⁊ alia re puta in homine: a sensitiua accipiẽ

No. hanc literam.

Naturã eẽ in eodẽ numero põt ĩtelligi multipliciter.

Esse vnuz nũero põt tripliciter intelligi.

Esse vnuz spẽ põt dupliciter intelligi.

animal: ab itellectiua rationale: ⁊ sicut sensitiua est realiter in potentia ad intellectiuam: quia homo prius viuit anima sensitiua ꝙ̃ intellectiua. sic ⁊ sensitiuū est potentiale ad intellectiuum ⁊ intellectiuum est simpliciter actuale. entitas ergo generis precise accipitur a potentiali. ⁊ entitas differentie specifice precise accipitur ab actuali. ⁊ sic patet ꝙ genus ⁊ differentia dicunt alium ⁊ alium conceptum: cum sumuntur ab alia ⁊ alia re: ⁊ aliquando accipiuntur ab alia ⁊ alia realitate: ⁊ hoc diffuse expositū ē in 2° di. 3. q. 3. ⁊. 8. q. 2. nec oportet hic multum morari. ¶ Sequitur ibi. quo ad hoc ista realitas īdiuidui est similis realitati specifice quod est quasi actꝰ determinās illam realitatem speciei: q̃si possibile ⁊ potentialem. i. ꝙ sicut entitas differentie specifice est actꝰ entitatis generis contrahens ⁊ determinās ipsam ad esse specificam ita entitas differentie indiuidualis est actus nature specifice contrahens eam ⁊ determinās ad esse indiuiduale. ¶ Sequitur ibi: sed quo ad hoc dissimilis: quia ista nūq̃ sumitur a fortiori addita: sed precise ab vltima realitate forme. i. ꝙ differentia specifica sumitur precise ab vltima forma puta ab anima intellectiua. si sumitur ab alia re: si vero nō sumitur ab alia re ab illa a qua sumitur ratio generis. saltem realitas sumitur ab alia realitate que tamē non erit simpliciter vltima. differentia vero indiuidualis precise sumitur ab vltima realitate forme loquendo de differentia indiuiduali que proprie constituit indiuiduum per se in aliquo genere: quia et partes cōponētes aliquod indiuiduum essentialiter: puta hunc hominē: habent propriam singularitatem. quia hic homo constituitur ex hoc corpore ⁊ ex hac anima. ¶ Hic tamē aduerte ꝙ pro anima intellectiua accipitur rationale: ⁊ sicut anima intellectiua includit ens quidditatiue: ita ⁊ rationale. ⁊ sicut ab vltima realitate anime intellectiue: qua differt ab anima sensitiua: accipitur alia differentia que proprie non erit specifica: ⁊ similiter ab vltima realitate anime sensitiue ⁊ sicut due vltime realitates non includunt ens quidditatiue: quia sunt primo diuerse: ita nec differētie sumpte ab eis: ⁊ ab ista vltima realitate nō accipitur differentia indiuidualis: quia tunc per illas realitates aīa sensitiua ⁊ intellectiua precise differrēt numeraliter qđ est falsum. differentia ergo indiuidualis dicitur sumi ab vltima realitate forme qua mediante vna forma: puta vna anima intellectiua precise numeraliter differt ab alia: ⁊ sic iste due realitates vltime a quibus accipiunt̄ due differentie indiuiduales precise seipsis differunt ⁊ sunt primo diuersā: ⁊ per consequens ⁊ differentie sumpte ab eis. ¶ Sequitur ibi. quo ad aliud etiā est dissimile: quia illa realitas specifica constituit compositū cuiꝰ est pars in esse quidditatiuo qꝛ ipsa est entitas quedam quidditatiua: ista autem entitas indiuidui est primo diuersa ab omni entitate quidditatiua: quod probatur quia intelligendo quācunq̧ entitatem quidditatiuam tamē. qđ dico propter essentiam diuinā: que ex se ⁊ sua ratione formali est hec vt supra patuit in primo distin. 5. q. 2. non habetur in quidditate intellecta vnde ipsa sit hec. i. ꝙ data quacunq̧ quidditate precise ex se videtur communis ⁊ nullomodo singularis: ⁊ sic sequit̄ ꝙ illa entitas que de se est hec. est simpliciter alia entitas ab entitate quidditatiua: ⁊ sic non potest constituere aliqđ totum cuius sit pars in esse quidditatiuo: sed illa pars erit precise alterius rationis ab entitate quidditatiua. ¶ Ibi. Et quia apud phm̄ quidditas dicitur forma. vt in. 6. meta. cō. de causa: t. c. 2. ⁊ in. 7. meta. t. c. 41. c de partibus diffinionis ꝙ in quibuscunq̧ non est materia idem est quod quid est cum eo cuius est. sicut exponitur loquendo de materia ⁊ forma. ⁊ materia apud eum vocatur quodlibet habens quidditatem contractam vt supra patuit ⁊ Boetius vult ꝙ nulla forma sit subiectū accidentis in libro de tri. quia forma dicitur in quid de quocunq̧ alio: ⁊ si humanitas sit subiectum hoc non cōuenit ei inq̃ztum est forma. humanitas quidem nō ē forma alterius partis ꝯpositi vt forme vel materie: sed totiꝰ cōpositi habentis quidditatem cōtractā siue in quo est quidditas contracta: ideo oīs realitas specifica ꝯstituit in eē formali: q̇a in esse q̇dditatiuo: ⁊ realitas īdiuidui. ꝯstituit p̄cise in esse materiali hoc ē in eē ꝯtracto. ⁊ ex hoc sequit̄ illa logica distictio ꝙ ista ētitas eēntialit̄ ē formalis. ⁊ illa materialis: qꝛ ista ꝯstituiti ratiōe subiicibilis vltimate. s. ⁊ illa ī ratiōe p̄dicabilis p̄cise: p̄dicatū aūt formale hꝫ rationē forme ⁊ subiicibile rōnem

aduerte bñ

Realitas specifica ꝯstituit in eē formali ⁊ ĩdiuidualis in esse materiali.

materie. ¶ Ibi. Comparando vero ad illud quod est iuxta se. s. differentiam specificam puta comparando differentiam specificam hoīs ad drñtiam specificā asini licet q̄nq̧ posset esse non primo diuersa ab alia: sicut est illa entitas que sumitur a forma puta sicut aīa intellectiua a qua sumitur rationale nō ē primo diuersa ab aīa sensitiua asini a qua sumitur drñia specifica asini. ⁊ sic tales drñtie sumpte non sunt primo diuerse: tm̄ vltima differentia specifica est primo diuersa ab alia. i. ꝙ sicut vltima realitas aīe intellectiue: qua differt ab aīa sensitiua asini est primo diuersa ab illa entitate siue realitate vltīa. qua ēt aīa sensitiua asini differt ab aīa intellectiua. ita differentie sumpte ab illis realitatibꝰ sunt primo diuerse: ⁊ tales differentie habent ꝯceptū simpliciter simplicem qꝛ non habent aliquid in quo ꝯueniant quidditatiue: ⁊ aliquid in quo differant vt supra expositum est in p̄mo. d. 3. q. 3. ¶ Sequitur ⁊ quo ad h̄ dico ꝙ differentia indiuidualis assimilatur differentie specifice vltimo sumpte: qꝛ sicut vltima realitas drñtie specifice est primo diuersa a quocunq̧ alio: qꝛ cum nullo alio cōuenit quidditatiue ita entitas differentie indiuidualis est primo diuersa a quocunq̧. ¶ Ibi. Et ꝑ hoc apparet ad istam obiectionem aut entitas indiuidualis Francisci ⁊ ioannis sunt eiusdem rōnis: vel alterius. non primo qꝛ esset ꝓcessus in infinitum: quia si essent eiusdem rōnis ab eis posset abstrahi conceptus dictus in quid: ⁊ sic querendum est ꝑ qđ contrahit̄ ille conceptus ad hanc entitatem ⁊ illam: si de se contrahitur pari rōne poterit esse status in natura lapidis: si ꝑ aliud quero prius de illis contrahentibus aut sunt eiusdem rōnis vel alterius: ⁊ sic videretur ꝓcessus in infinitum. si scđo tunc constituta erunt alterius rōnis qꝛ quāta distinctio erit in cōstituentibus. tanta erit in cōstitutis: ⁊ sic constituta ꝑ differentias indiuiduales nullo modo erunt eiusdem speciei. ¶ Ibi. Respondeo. hec responsio clara est in littera ⁊ diffuse patet a doc. in p̄mo. d. 7. ⁊. dist. 13. vbi ostendit constituta non tm̄ differre sicut cōstituentia: qꝛ vltra in quo differunt includūt aliquid in quo conueniunt. ¶ Ibi. Et si queras q̄ est ista entitas indiuidualis a qua sumitur differentia indiuidualis est ne materia vel forma vel compositum.

¶ Respondeo omnis entitas quidditatiua. Hic doct. intendit ostēdere ꝙ omnis entitas quidditatiua vt huiusmodi siue totalis siue partialis est ex se indifferens ad plura: ⁊ nulla de se est hec. loquendo semper de entitate quidditatiua creata: qꝛ entitas quidditatiua in diuinis de se est hec. sicut ergo entitas quidditatiua composite non includit suam entitatem qua est hec inquantum natura: qꝛ inquantū natura est indifferens ad omnem quidditatem: ita nec materia inquantū natura includit suam entitatem qua est hec materia. nec forma inquantum natura: includit suam. qꝛ materia inquātū natura nō est hec. sic nec forma inquantum forma. concludit ergo doc. ꝙ ista entitas indiuidualis nō est materia vel forma vel compositum. inquantum quodlibet istorum est natura supple quidditatiua siue pertinens ad naturam quidditatiuam: sed est vltima realitas entis. s. quod est materia vel quod est forma vel quod est compositum ita quod quodlibet ꝯmune ⁊ tm̄ determiabile: adhuc potest distingui quantumcunq̧ sit vna res in plures realitates formaliter distinctas: patet de albedine de qua minus videtur. cum sit simplex que diuiditur in realitatem quidditatiuam ⁊ realitatem nullomodo quidditatiuam: puta hecheitatem: qꝛ natura albedinis non est formaliter ⁊ quidditatiue realitas sue hecheitatis: nec ecōtra. Et addit ꝙ iste due entitates. s. nature et hecheitatis. non p̄nt esse res et res qꝛ sicut realitas a qua accipit̄ genus ⁊ realitas a qua accipitur drñtia non dnr̄ ꝓprie res ⁊ res: sed realitas ⁊ realitas et sꝑ sūt realitates eiusdē rei formaliter distincte: sic ēt realitas indiuidui a qua accipit̄ drñia indiuidualis. nō est ꝓprie res: sed q̄dam realitas addita nature q̄ formaliter ab entitate nature distinguitur.

Quidditas creata ⁊ increata differunt.

Nunc respondenduꝫ est. Ad argumenta principalia. primo doct. arguit probando ꝙ differentia indiuisibilis non dicat aliquam entitatem positiuam additam nature: quia tunc ex tali natura et tali entitate fieret vnum per se compositum. sicut ex actu ⁊ potētia: et tunc quero de illo actu contrahente aut eēt materia aut forma aut cōpositum ex eis, si materia, ergo in cō=

Ad rõnes pncipales

posito esset alia materia a materia partis. si forma ꝗ
esset ibi alia forma a forma partis. si compositū ergo
Cōpositio duplex. in eodem composito essent duo composita. ¶ Respō-
det doc. ꝙ aliud est loqui de cōposito ex re ꝛ re. ꝛ aliud
est loqui de composito ex realitate actuali ꝛ potētiali
in eadem re. primo modo est compositū ex materia et
forma. secūdo modo singulare potest cōponi puta ex
natura cōtrahibili ꝛ realitate hecheitatis ꝓtrahēte:
qꝛ illa realitas a qua accipit differētia specifica po-
tētialis ē respectu realitatꝭ a q̄ accipit dr̄ia idiuidual:
non eīm realitas specifica ex se habet vnde per iden
titatē includat realitatē indiuidualem: sed tm̄ aliqḋ
tertium includit ambo ista per idētitatē: sicut etiā di-
cimus ꝙ intellectus vt intellect⁹ nō habet ex se vn-
de per identitatē includat voluntatē nec ecōtra: sed
aliqḋ tertiū puta natura intellectiua includit vtrūqꝫ
per identitatē realem. vt infra patebit. di. 16. sic in ꝯ-
posito nec vltima differētia specifica hominis siue na
tura specifica siue cōpositū ex natura ꝛ differētia spe
cifica habet vnde per identitatē includat differētiā
indiuidualem: sed natura hoīs vt hic includit vtrūqꝫ
per identitatē: ꝛ sic dicūtur idem realiter respectu il-
lius tertij. Et addit ꝙ hec est talis cōpositio qualis
nō potest stare cū simplicitate diuina. ꝛ de hoc diffuse
pertractatū est in pmo. di. 5. q. 2. ꝛ. di. 8. q. penultima.
¶ Secūdo pncipaliter arguit. quia tūc singulare sic
per se cōpositum esset per se intelligibile: qḋ videt cō
tra Phm̄ tertio de anima. t.c. 60. et. 9. meta. t.c. 35.
vbi dicit ꝙ intellectio ē vniuersalis ꝛ sensus particu
laris. ¶ Respōdet cōcludendo ꝙ sit per se intelligi-
bile licet forte ꝓ statu isto nō sit per se intelligibile. ꝛ
de hoc satis dictū est in pmo. di. 3. q. 3. ¶ Tertio. quia
tunc de tali singulari posset esse demōstratio ꝛ sciētia
qḋ est cōtra Phm̄. 7. meta. c. de partibus diffinitio-
nis. t.c. 35. ¶ Respōdet Doc. qḋ de ipso ꝓprie non est
scientia: quia nec de ipso primo ꝛ per se est diffinitio:
que ponitur medium in demōstratione potissima: nec
eīm habet aliquā passionem ꝓpriam: sed tm̄ passionez
speciei. ¶ Ultimo. quia tunc posset diffiniri: ita ꝙ dif
finitio cōstaret ex natura ꝛ tali hecheitate. ¶ Respō
det Doc. ꝙ loquēdo de diffinitione exprimēte quiddi
tatē rei: siue qḋ q̄d est nō posset diffiniri: qꝛ hecheitas
non pertinet ad quidditatem vt supra patuit.

Thomas Gaietan⁹ innitit im- pugnare Scotum. Pria ob- iectio.
Quidam nouus expositor in libro de ente ꝛ es-
sentia sancti Tho. nititur improbare positionē Sco.
de hecheitate ꝛ ꝓbat ꝙ nō dicat actū positiuū addi-
tū nature: ꝛ arguit sic. primo oīs act⁹ singularis pexi
git potentiā singularē quā actuat: sed hecheitas est
act⁹ singularis ꝗ preexigit potētiā singularem quam
actuat: sed illa potētia est natura seu in natura ipsius
indiuidui: ꝗ natura indiuiduū est singularis ante ad-
uētū hecheitatis: ꝛ sic hecheitas nō est pncipiū indi-
uiduationis: ꝓpositiones assumpte oēs sunt Scoti in
hac materia: maior ꝓbatur tm̄ ex doctrina Aristo. 2.
physi. tex. com. 38. vbi doct. ꝛ cōparationes causarū.
vnde sicut forma pticularis pexigit materiā particu
larē: sic act⁹ potentiā. Si dicatur ꝙ hoc est verū vbi
actus ꝛ potētia distiguūtur realiter: eo ꝙ tūc poten-
tia fale recipit actū. hoc nō obstat eo ꝙ ſꝫ Sco. q̄n ali
qua duo adunātur realiter eundem ordinē ex natura
rei retinēt quē haberent si essent distincta realiter. cū
ergo act⁹ singularis si distinct⁹ esset realiter: ex natu
Secūda. ra sua preexigeret potentiā singularem: oportet ꝙ ꝛ
nūc hoc idem exigat cū ordo idē seruentur. ¶ Secun
do sic illa q̄ sunt pncipia indiuiduationis sunt seipsis
pmo diuersa. hecheitas sor. ꝛ pla. nō sunt hmōi ergo.
maior est Scoti. minor ꝓbatur. id qḋ cōuenit magis
cū vno ꝙ̄ cū alio: nō est pmo diuersum ab eo cum quo
magis cōuenit: sed hecheitas plat. magis cōuenit cū
hecheitate sor. ꝙ̄ cū hecheitate albedinis: ꝗ hechei-
tas platonis ꝛ sortis nō sunt pmo diuersa. maior sylo-
gismi pꝫ ex terminis. primo eīm diuersa nō conueniūt
cū illo. minor ꝓbatur dupliciter. primo qꝛ hecheitas
sortis ꝛ pla. cōueniūt in specie. hecheitas sortis ꝛ al-
bedinis differūt genere. Secūdo quia illa magis cō-
ueniunt que magis assimilantur: magis aūt assimilā-
tur que sunt magis cōparabilia. hecheitas aūt sor. et
pla. sunt magꝭ cōparabiles ꝙ̄ hecheitas sor. ꝛ albedi

nis. sicut vniuersalit res eiusdē pdicamēti sūt magis
parabiles ꝙ̄ res diuersorum pdicamentorū. ¶ Ter- Tertia.
tio sic. quod conuenit vni ꝛ repugnat alteri idiuiduo
eiusdem speciei preexigit necessario ipsorum distin-
ctionem. proprietas indiuidualis puta sorteitas cō-
uenit sor. ꝛ repugnat pla. eiusdē spēi idiuiduo. ꝗ pro
prietas indiuidualis preexigit distinctionē sor. ꝛ. pla.
ꝛ sic proprietas idiuidualis non est id quo primo sort.
distinguitur a pla. conclusio est falsa secundum Sco.
processus est bonus ꝗ altera pmissarū est falsa vtraqꝫ
autem est sua. ꝗ omnino fal⁹ cōuincit. ꝛ maior idem
habetur a Sco. in quoli. q. 2. minor aūt est sua conclu-
sio quā nunc impugnamus. ¶ Quarto ostēdo hāc po Quarta.
sitionem contradicere peripateticis Aristo. ꝛ Com-
menta. 12. eīm met. tex. c. 49. fit hec cōsequētia primū
celum. i. primum principium est vnum specie ꝛ plura
numero. ergo habet materiam. que consequentia nul
la esset si ꝓprietas indiuidualis poneretur distingue
re indiuidua eiusdem speciei. Glosam autem Sco. in
telligentis per materiam indiuidualem ꝓprietatem
destructiuam esse textus apparet ex cōmenta. ibi di-
cente omne quod est vnum in specie ꝛ plura ī numero
habet materiam. sed iam declaratum est ꝙ primū ce-
lum non habet materiaz. Ex quibus verbis apparet
ꝙ de illa materia loquitur quam declarauit non esse
in primo pricipio. Apparet autem in textu commen
ta. 30. expresse declarasse motorez celi nō habere ma
teriam ad vbi ꝛ ad esse ꝛ nullam fecisse mentionē de
proprietate indiuiduali. Apparet tertio fictio illius
glose ex. c. 3. met. t. c. 11. vbi dicit ꝙ omnis multitudo
aut est rerum differentium secundum formam aut se
cundum ꝙ̄titatem quod idem habes in commenta. in
primo physi. commento. 9. Nec admittenda est glosa
Antonij trombete. ꝙ inter concomitatur. eodem eīm
modo ꝛ vniformiter debet teneri ly secundum in pri-
mo membro ꝛ in secundo. in primo autem notat cau-
salitatez. ergo ꝛ ī reliquo deprehendi quoqꝫ potest eē
purā fictionē nouā. hāc de hecheitatib⁹ iuētionē ex
pmo celi tex. ꝯmē. 2. ꝛ. 93. vbi vnitatē ꝛ pluralitatem
indiuiduorū in eadē spē in rebus materialibus nō ni-
si ex materia assignāt Ari. ꝛ cōment. hec de tertio.

Ad pmuz Thome Gaietani.
Respondeo ad obiectiones istius noui exposi-
toris cū primo dicit ꝙ omnis actus singularis preexi
git potētiā singularē. Dico ꝙ hec ꝓpositio nō est sim
Actus sin gularꝫ nō pexigit po tentiā sin- gularem.
pliciter vera. nō eīm formaliter seqtur ꝙ quanta vni-
tas est in actu tāta sit in potētia que actuatur per illū
actū. patet. quia differētia specifica dicit precise vni-
tatē specificā: ꝛ tm̄ est actus entitatis generis quam
cōtrahit ad esse specificū. vt patet de rōnali ꝛ anima
li: ꝛ tm̄ animal actuatū per differētiā dicit simpliciter
minorē vnitatē. sic dico in ꝯposito de natura specifica
ꝛ sua hecheitate. ¶ Dico secūdo ꝙ aliud est loqui de
actu singulari per se qḋ habet rationē quod. ꝛ aliud est
loqui de actu singulari ꝛ per se ꝛ primo qui ꝓprie ha- Nota hāc distin.
bet rationē quo. primo modo cōcedo ꝙ oīs actus sin- Act⁹ qḋ.
gularis presupponit potentiā singularē quā actuat:
sed secundo modo simpliciter negatur: ꝛ intelligo sic
actū primo modo qui cōstituitur in esse singulari: siue
qui constat ex natura cōtracta ꝛ ratione indiuiduali
cōtrahente: siue qui ꝓprie recipit per se predicationē
speciei specialissime: vt indiuidua posita ī recta linea
pdicamētali. vel saltē qui est vera pars vel quasi pars
indiuidui speciei specialissime: sicut hoc corp⁹ organi
cū ꝛ hec anima itellectiua sunt due ptes puta frācis
ci. oīs talis actus singularis presupponit potētiā sin-
gularē quā actuat: ꝛ sic hec albedo tm̄ actuat subie-
ctū vere singulare ꝛ similiter hec aīa intellectiua tm̄
actuat hoc corp⁹ organicū: talis eīm actus habet ra-
tionē qḋ: quia simplicit cōstitutū ex natura ꝛ hechei-
tate. Et intelligo secūdo modo actū singularē pmo
ꝛ per se vt quo: qui est precise ratio formalis cōstituē
di naturā in esse singulari. Et est simpliciter hoc quo Act⁹ quo.
aliquid est singulare: talis eīm actus qui est pcise ra-
tio singularitatis nō dicitur ꝓprie singularis: sed ra-
tio singularitatis. ꝛ talis non presupponit naturā sin
gularem quam actuat: quia tūc esset processus in in-
finitum in huiusmodi actibus. ꝛ patet exemplum de
natura specifica vt qḋ: ꝛ de natura specifica vt quo.

Nam si natura specifica vt quo que est precisa ratio formalis cōstituendi aliquid in esse specifico presupponeret naturam specificā vt quod esset processus in infinitū: quia quererē de illa natura specifica per qd vltimate cōstituitur in esse specifico: oportebit dicere ꝙ per vltimatā differentiā specificā vt quo: ⁊ tūc quererē de illa: aut presupponit naturā specificā vt quod quā actuat. Et sic processus in infinitū: aut naturā nō specificā. dādum est simpliciter secūdū. Sic dico in ꝓposito. Et sic pat₃ quō illa ꝓpositio: videlicet omnis actus singularis ⁊c. Si eñ esset simpliciter vera ꝙ tanta vnitas requirit in potētia actuabili quāta in actu multa incōuenietia sequerent. Primo ꝙ tāta esset vnitas in ente cōtrahibili per gradū intrinsecū quanta in ipso gradu. Secūdo sequeretur ꝙ tāta eēt vnitas in genere generalissimo: quāta esset in differētia actuante ⁊ cōtrahente ipsum. Tertio sequeretur ꝙ tanta vnitas esset precise in animali actuabili ⁊ cōtrahibili per rationale quāta esset in rationali. Quarto sequeretur ꝙ tāta eēt vnitas in albedine informāte suppositū: quāta in ipso supposito ⁊ sic sicut suppositum est incōmunicabile vt quo ⁊ vt quod ita ⁊ albedo informās ipsum esset simpliciter incōmunicabilis vt quo ⁊ vt quod: ⁊ multa alia inconuenientia adduci possent que breuitatis causa omitto. Et cū dicit ꝙ illa ꝓpositio est Scoti. Dico ꝙ Doctor itelligit de actu singulari vt quod. nō autē de ipsa rōne singularitatis Dico secūdo ꝙ intelligit de actu qui est vera pars cōpositi siue essentialis si est cōpositū ex partibus essentialibꝰ: siue accidētalibꝰ si est cōpositū ex subiecto ⁊ accidēte reali: oīs eñ talis pars singularis tm̄ informat ⁊ actuat potētiam subiectiuā singularem: sed nō intelligit de parte vel quasi parte: que nec est essentialis cōpositi: nec vere accidētalis: sed ꝑcise pars cōstitutiua alicuius in esse singulari: que ꝑcise est ratio singularitatis. Et sic nō oportet glosare ꝓpositionē illā dicendo ꝙ intelligitur de actu ⁊ potētia que realiter distingūtur: quia si ratio singularitatis realiter distingueretur a natura precise actuaret naturā nō singularem: nō eñ ideo actuat naturam communem: quia identificatur realiter tali nature sed ideo actuat talem naturā: quia est talis entitas cui repugnat posse actuare: nisi naturā priorē omni singularitate. Et sic cōcedo ꝙ si vt realiter distinctus presupponeret naturā singularem: ꝙ etiā vt idem realiter illi quasi presupponeret quasi singularē ꝑ ꝓpositionē Doc. qualis est ordo inter aliqua vbi realiter distingūtur talis est vbi sola ratione distingūtur. Et cū probat illā propositionē per Philosophū secūdo physi. tex. com. 38. ꝙ sicut forma particularis preexigit materiā particularem: sic actus potētiā. vera est auctoritas de actu singulari ꝑ se. ⁊ nō de actu singulari ꝑ se primo. Est etiā vera de actu singulari q̄ est vera ꝑs vel essētialis: vel accidētalis: accipiēdo accidēs pro cōtēto in gñe accidentali: nō accipiendo accidēs pro omni eo qđ est extra rōnē formalē alicuiꝰ: qꝛ vt sic differētia indiuidualis dicitur accidens nature quā cōtrahit: ⁊ differentia specifica dicitur accidēs respectu generis qđ cōtrahit. Et ꝙ philosophus nō intelligat de actu singulari vt quo qui est precise ratio singularitatis: sed tm̄ de singulari vt quod siue de vera parte essentiali vel accidētali: patet per textū allegatū vbi dicit. Ampliꝰ autē alia quidē gña sunt generū alie aūt singulares sunt singulariū. vt statue statuā quidem faciens. He autē ⁊ huius ⁊ potētias quidē possibiliū operātes autem ad operata. hec ille. Ex quo textu appareret ꝙ nullo modo loquitur ibi de ratione singularitatis imo ex illo textu tm̄ habetur ꝙ causa extrinseca singularis est tm̄ respectu singularis: imo nullo modo loquitur ibi de causa itrinseca actuāte ⁊ informāte. vt expꝛessiꝰ patet in illo textu ꝺm aliam translationem. vbi sic habetur. genera sunt cause generū ⁊ particularia particularium. verbi gratia. qm̄ artifex est causa statue. ⁊ iste artifex est causa huius artificiati: ⁊ potētia sunt cause potentiarū: ⁊ que agūt sunt in respectu actoꝝ. ⁊ ibi Commentator. alie sunt cause vniuersales: alie particulares: queādmodū causatoꝝ alia vniuersalia: alia particularia: ⁊ qđ opinandū est ꝙ particulare est causa particularis: ⁊ vniuersale causa vniuersalis. et dixit hoc preseruando se a platonica opi. s. ꝙ vniuersalia sunt cause particularium. verbi gra. qm̄ artifex simplex est causa statue simpl'r ⁊ iste artifex demōstratus: est causa istiꝰ statue demōstrate: deinde induxit aliā dispositionē de causis ⁊ dixit. Et potētie sunt cause potētiarum. i. ⁊ cause que sunt in potētia sunt cause eoꝝ que sunt in potētia ⁊ que sunt in actu sunt cause eoꝝ que sunt in actu: ⁊ hoc intēdebat cū dixit. Et que agūt in respectu actorum idest cause que sunt in actu: dicūtur respectu actoꝝ que sunt in actu. hec ille. ⁊ sic patet quō male adduxit auctoritatē philosophi.

Nō inconueniētia q̄ sequūt ex maiore primi argumēti ex pos. s. Thome.

Nota hāc distinctionem.

¶ Ad secūdam rationem. dico breuiter ꝙ nō intelligit mētē doc. nec verba. cū enim doc. dicit ꝙ differētie indiuiduales sunt ꝑmo diuerse: sic intelligit vt etiā ipse exponit in primo dist. 3. q. ꝑma de ꝑmo diuersis: ꝙ illa dicūtur simpliciter ꝑmo diuersa que nō cōueniūt in aliquo q̄dditatiue: qđ dupliciter itelligi potest vel ꝙ nō cōueniant in aliqua realitate q̄dditatiua ⁊ cōmuni: vel ꝙ nō conueniant in aliquo cōceptu quidditatiuo que distinctio patet a Doc. in ꝑmo. d. 8. q. 2. di. 25. ⁊. 26. ⁊ vide que exposui in secūdo. distin. 3. vbi habetur ꝙ differētie indiuiduales nullo mō pertinent ad esse quidditatiuū. Et sic sequitur ꝙ nō conueniunt aliquo mō nec in realitate q̄dditatiua: nec in cōceptu q̄dditatiuo ⁊ vt sic dicūtur simpliciter ꝑmo diuersa: ⁊ cum arguit id qđ magis conuenit cum vno q̄ cum alio non est primo diuersum ab eo cū quo magis conuenit cōceditur: si magis conuenit quidditatiue puta in aliqua realitate quidditatiua: vel ī aliquo cōceptu q̄dditatiuo: ⁊ sic negat illa minor. videl₃ ꝙ hecheitas pla. magis conueniat cū hecheitate sortis q̄ cū hecheitate albedinis cum nullo modo cōueniant in aliquo quidditatiue. Et cum ꝓbatur ꝙ hecheitas sor. ⁊ pla. cōueniūt in specie. hecheitas aūt sortis ⁊ albedinis differūt genere. Dico ꝙ cōuenire ī specie potest dupliciter intelligi. vno mō per se ⁊ q̄dditatiue. alio mō cōcomitāter ⁊ ꝑ idētitatē realē quā h₃ cū aliquo qđ ꝑ se ⁊ q̄dditatiue ꝯtinet ī aliq̄ spē. ꝑmo mō negat. secūdo ꝟo mō ꝯcedit: sed postea nihil ad. b. pōt etiā distingui ꝙ aliqua esse eiusdē speciei pōt dupliciter intelligi vel per se vel q̄dditatiue: ⁊ sic hecheitas sor. ⁊ pla. nō sunt ꝑ se in aliqua specie nec pertinēt ad esse quidditatiuū alicuius: sed tm̄ sunt ibi reductiue. Cū secūdo ꝓbatur. illa magis cōueniunt que magis similātur: ⁊ magis aliqua similātur que sunt magis cōparabilia. Dico ꝙ aliqua magis similari dupliciter pōt intelligi. s. q̄dditatiue ⁊ cōcomitāter siue reductiue. primo modo negat hecheitatem sor. ⁊ pla. magis assimilari cū nullā quidditatē dicāt. Secūdo modo cōceditur: sed tunc nihil est ad ꝓpositū. Et cū dicit ꝙ sunt magis cōparabilia negat ꝙ per se ⁊ q̄dditatiue sint magis cōparabilia: licet forte cōcomitāter ⁊ reductiue: sed tūc nihil ad ꝓpositū. Posset etiā dici vnica responsione ꝙ omnes hecheitates sunt precise eiusdē rationis: sic intelligendo ꝙ vna nō magis differt ab alia: nec vna magis cōuenit cū alia. Et si vna magis cōuenit cū alia: hoc nō est ex sua rōne formali: sed q̄a concomitatur aliquā naturam vel sibi idēptificatur realiter. vel saltem reducitur ad illam. ⁊ alia ad similem naturam comparatur: vt patet de hecheitate sortis ⁊ pla. ⁊ hoc modo magis cōueniunt: sed tūc nihil ad. b. ¶ Ad tertium principale concedo illam propositionem videl₃ qđ conuenit vni ⁊ repugnat alteri indiuiduo eiusdē specie preexigit necessario eorum distictionē. sed negat ꝙ hecheitas sor. ꝯuenit sorti ⁊ repugnet pla. nō eñ hecheitas sor. cōuenit sor. post suum esse completum: sed ꝯuenit nature quā contrahit ⁊ cōcedo ꝙ natura contracta per hecheitatē sor. ⁊ natura ꝯtracta ꝑ hecheitatē platonis differāt ad īuicē realiter: non tamen realiter numeraliter: nec realiter specifice: vt supra expositu₃ ē ī presenti. q. ⁊ prolixiꝰ in. q. prima huiꝰ. d. ⁊ sic patet quomō nō percipit nec sensum nec verba doc. ¶ Ad quartum ꝙ procedit ꝑ auctoritatē phi ⁊ cōmen. patet responsio ex supra dictis rñdendo ad rationes Thome quomō ille auctoritates itelligātur nec oportet hic multū īmorari.

Vltimo loco rñdendū est ad argumēta facta ꝓ opi. Gottofredi ⁊ Egidij. Cū ꝑmo arguit ꝓbādo ꝙ natura sit de se hec ⁊ nō per aliqđ positiuū sibi adue-

Ad sc[…]

Drie in[…] uidua[…] sunt ꝑ[…] diuersi[…] modo i[…] ligitur.

Cōuenir[…] in spē pōt dupl'r intelligi.

Omēs hecheitates sunt eiusd[…] rōnis.

Ad terti[…]

Ad q̄rtū.

Ad argu[…] Gotfre. Egidij.

niens: qꝛ spẽs specialissima de se est atoma. ẜ simpl'r
indiuisibilis. Et cõfirmať ꝑ illd Porphyrij. diuidẽti
bus nobis a gñalissimis adspãlissima iubet Plato qe
scere. ¶ Rñdet doct. ꝙ spẽs spãlissima dꝛ atoma hoc
est indiuisibilis in plures spẽs: est tñ diuisibilis in plu
ra numero. ⁊ hoc mõ non dꝛ simpl'r atoma. hoc est sin-
gularis. Ad illud Porphy. dicit doc. ꝙ diuisio Arist.
statũ hꝫ ad spẽm spãlissimã. qꝛ vlteri⁹ ꝓcedere est in
infinita: q̃ sunt relinquẽda ab arte ẜm ipsum: nõ ꝙ de
eis nõ possit demõstrari aliqua passio ꝑ se ⁊ in subsu-
mẽdo. licet nõ p̃mo. nec etiã dicũtur relinqui ab arte
quasi vnũqdqꝫ singulare nõ sit per se intelligibile: sed
ideo relinquẽda sunt ab arte: qꝛ numeraliter infinita
ex ꝑte eoꝛũ: tale aũt infinitũ nõ est actu cognoscibile
ab ĩtellectu creato: nec etiã ab ĩtellectu diuino: ⁊ hoc
ẜm modũ talis infinitatis. vt supꝛa exposui in pꝛimo.
¶ Seqť. nõ em̃ est ex ꝑte ĩdiuiduoꝛũ vnde sit eoꝛũ nu
mer⁹ certus: sed pñt esse infinita nõ repugnãte rõne
eoꝛũ. vt pꝫ per illã ꝓpõnẽ doc. in p̃mo. d. 2. ꝑte. 1. q. 3. et
parte. 2. q. 4. ⁊ in quoli. q. 2. spẽs inq̃t plurificabilis in
indiuiduis nõ determinať ex se ad certũ numerũ indi
uiduoꝛũ. Sed quãtũ est ex se cõpatiť infinitatẽ indi-
uiduoꝛũ: sicut ptꝫ in spẽbus coꝛruptibilibus. hec ille.
¶ Seqtur. ⁊ si accipiať diuisio stricte pꝛout est in illo
qd req̃rit determinatas ꝑtes in multitudine ⁊ magni
tudine. hoc mõ spẽs nõ diuidiť in indiuidua. gen⁹ aũt
req̃rit determinatã multitudinẽ spẽrum: qꝛ ẜm Boe
tiũ. gen⁹ p̃mo est diuisibile in duo. genus em̃ p̃mo di-
uidiť in duas ꝑtes: puta in duas spẽs. nã aĩal p̃mo di-
uidiť per rõnale cõstituẽs vnã spẽm spãlissimã. ⁊ per
irrõnale cõstituẽs vnã spẽꝫ subalternã q̃ dicať. a. de-
inde ip̃m. a. diuidiť ꝑ. b. cõstituẽs spẽm spãlissimã. et
per. c. cõstituẽs aliã spẽm subalternã. ⁊ sic pꝫ quõ di-
uidiť p̃mo genus in duas spẽs. de hmõi diuisione ge-
neris ĩ spẽs: vide Franciscũ ĩ suis passib⁹. ⁊ hoc est ꝙ
dicit doc. ꝙ req̃rit determinatas ꝑtes in multitudine
qꝛ ex rõne sua p̃mo diuidiť in duas spẽs. s. spãlissimã
⁊ subalternã. lꝫ vlterioꝛ diuisio possit fieri sub subal-
terna. secũdo req̃rit determinatas ꝑtes in multitudi
ne: qꝛ p̃mo tm̃ duas spẽs: ⁊ in magnitudĩe: qꝛ ille due
spẽs sunt p̃cise tante ꝑfectionis. gradus em̃ specifi-
cus nõ intendiť neqꝫ remittiť. spẽs vero cõtrario mõ
se habet: qꝛ nõ req̃rit determinatas ꝑtes in multitu-
dine. ex ꝑte em̃ sua p̃mo põt eẽ in infinitꝫ indiuiduis
ẜm multitudinẽ: ⁊ etiã ẜm magnitudinẽ ꝑfectionalẽ.
¶ Sequiť. quãtũ aũt req̃rit determinatã magnitudi
nẽ ⁊ ista p̃supponit determinatã multitudinẽ. qꝛ sunt
in toto due medietates. quãtũ em̃ siue magnitudo: et
si sit diuisibile ĩ infinitas ꝑtes. p̃mo tñ diuidiť in duas
medietates p̃cise: sic ⁊ gen⁹ p̃mo in duas spẽs. ¶ Se
q̃ť. ⁊ si stricte accipiať diuisio ꝓutẽ in ꝑtes ꝓpoꝛtio-
nẽ hñtes ad totũ (puta. s. totũ diuidiť in ꝑtes ꝓpoꝛtio-
nales quod fit p̃mo diuidendo in duas medietates) q̃
vel cõstituũt vel sub eodẽ cõtinentur in determinata
ml'titudĩe vl' magnitudĩe: puta sub aĩali ĩdetermĩata
ml'titudĩe vl' magnitudĩe ita ꝙ sub aĩali ẽ deťminata
ml'titudo spẽrũ: ⁊ deťmĩata magnitudo ꝑfctional'r ⁊
sꝑ hñt talẽ ꝓpoꝛtionẽ ꝙ diuisio gñis p̃° ⁊ ĩmediate fit
ĩ aliq̃s duas spẽs: q̃ꝛ vna sit spãlissĩa ⁊ alťa subalťna
vel ãbe ponũť subalťne. ¶ Seq̃ť. spẽs ꝑ se nõ diuidiť
ĩ. ꝙ hoc mõ spẽs nõ diuidiť ĩ ĩdiuidua. vꝫ ꝙ p̃mo diui
dať ẜꝫ deťmĩatã ml'titudinẽ ⁊ magnitudinẽ. vt dixi su
pꝛa. seq̃ť ⁊ ꝑ hoc p̃t exponi tã Plato q̃ȝ Poꝛphy. vꝫ ꝙ
a gñalissimis ad spãlissima ⁊c. loq̃ndo. s. de diuisiõe q̃
req̃rit determinatas ꝑtes in multitudine ⁊ magnitu-
dine. ¶ Sequiť. si aũt accipiať diuisio cõiter ꝓut est ĩ
quecũqꝫ participãtia naturã diuisi: siue habeant talẽ
ꝓpoꝛtionẽ ad totũ in integrãdo siue in subijciẽdo siue
nõ. spẽs ꝑ se diuidiť in ĩdiuidua: qꝛ qdlibet indiuiduũ
participat naturã spẽi diuisam ĩ illis. ¶ Seq̃ť ⁊ redu
ciť ista diuisio ad gen⁹ apud Boetiũ: q̃a ille ꝯditiões
⁊ ꝓpꝛietates quas assignat in diuisiõe gñis cõueniũt
huic diuisiõi q̃ est spẽi in ĩdiuidua: qd sic dꝫ ĩtelligi. ꝙ
sicut genus diuidiť ⁊ descẽdit ad plures spẽs ꝑ aliam
⁊ aliã dꝛñaꝫ: ita spẽs descendit ad indiuidua ꝑ aliam
⁊ aliam hecheitatẽ: ⁊ sicut dr̃ia est diuisiua generis ⁊
cõstitutiua spẽi: sic hecheitas est diuisiua speciei ⁊ cõ
stitutiua indiuidui: nõ tñ est oĩmoda similitudo: quia
genus descendit ĩmediate tm̃ ad duas species. spẽs

Nota bonã expositionẽ.

vero põt descẽdere ĩmediate ad oĩa indiuidua cõten
ta sub ea. ¶ Item arguiť pꝛo opinione: si aliqua rea-
litas essꝫ in ĩdiuiduo pꝛeter solam naturã speciei: tũc
spẽs non diceret totũ esse indiuiduoꝛum quod est con
tra Poꝛphyriuꝫ. ¶ Respondet Doc. ꝙ species dicit
totũ eẽ q̃dditatiuũ indiuidui. Et sic eẽ accipiť ibi p̃ci-
se pꝛo esse q̃dditatiuo ⁊ essentiali: sicut Poꝛphyri⁹ lo
quitur in capittulo de differentia: vbi vult ꝙ dr̃ña ꝑ
se non recipit magis neqꝫ minus. Et pꝛobat ibi. Esse
em̃ vnicuiqꝫ vnũ ⁊ idẽ est. nec remissionem suscipiens
nec intẽtionem. accipit em̃ ibi esse ꝓ quidditate sicut
phũs accipit. 8. me. ca. 3. tex. c. 8. vbi vult ꝙ aĩa ⁊ ani-
me eẽ sunt idem: homo vero ⁊ hominis esse non idem
. i. ꝙ anima ⁊ eẽ ipsi⁹ supple q̃dditas ẽ simpl'r ideꝫ: hõ
vero ⁊ eẽ hominis: nõ est simpl'r idem cũ hoĩe. vide ex
põnem in textu. Et qꝛ ista entitas quã addit singula-
re super spẽm nõ est ẽtitas q̃dditatiua. patet ꝙ tota
entitas q̃dditatiua q̃ est ĩ ĩdiuiduo ẽ ẽtitas spẽi. ⁊ ita
spẽs dicit totũ eẽ indiuiduoꝝ. nõ sic aũt gen⁹ dicit to
eẽ spẽi: qꝛ spẽs superaddit entitatem quidditatiuam
videlicet differẽtiã specificã. ¶ Ultimo loco arguit
pꝛo opinione quãtum ad illud aliud. videlicet ꝙ diui
sio speciei in indiuidua siue distictio fit per q̃ȝtitatem
Et arguitur sic. licet q̃ȝtitas non sit foꝛmalis ratio di
uisionis alicui⁹ in partes subiectiuas tñ qñ totũ q̃ȝti-
tatiuũ diuidiť in partes q̃ȝtitatiuas natura diuiditur
per se in illa que sunt eiusdem rationis. Hoc autem
cõuenit ei per quantitatem. idem aũt est p̃ncipiũ di-
uisionis in aliqua: ⁊ p̃ncipiũ distinctionis eoꝛũ diuidẽ
tiũ. ẜ sicut ipsa quãtitas est p̃ncipiũ diuisionis: ita est
p̃ncipiũ distinctionis illoꝛũ diuidẽtiũ: sed ille sunt ꝑ-
tes subiectiue nature cõmunis: ẜ quantitas est p̃nci-
piũ distinctionis taliũ partiũ. ¶ Rñdet doc. negãdo
hanc ꝓpositionẽ. s. ꝙ idem sit p̃ncipiũ diuisibilitatis ⁊
distinctionis diuidẽtiũ. cõceptus em̃ quidditatiuus
ẜm se cõmunis speciebus: est ratio diuisibilitatis ei⁹
in species: qꝛ est sic diuisibilis: ⁊ tñ nõ est ratio distin-
guẽdi spẽs abĩuicẽ cũ vna spẽs pꝛecise distĩguatur
ab alia per dr̃iam: in quantitatiua aũt diuisione: tota
quãtitas vt cõfuse cõtinẽs oẽs partes est ratio diuisi
bilitatis in toto quãto: nõ sic autẽ est ratio distinctio-
nis partiũ adinuicẽ: sed hec quantitas inquãtũ distin
cta in actu: non est illa in actu que est in toto. Qd etiã
deduciť vltra ꝙ diuiso toto quãto homogeneo habe-
tur ꝑ quantitatẽ diuisio: sit ita: tñ ista diuisio nõ est pꝛi
ma diuisio indiuiduoꝛũ: sed hec substãtia ⁊ illa habẽt
diuisionẽ abinuicẽ ⁊ distinctionẽ inquantũ hec: ⁊ hec
est p̃oꝛ naturaliter distinctione inquãtũ erãt partes
distincti quãti per accñs. accidebat em̃ eis eẽ partes.
tñ facta diuisiõe ẜm ꝑtes quãtitatiuas per accñs fit
diuisio ẜm ꝑtes subiectiuas. ⁊ sic finis hui⁹ q̃stionis.

Spẽs dicit totũ eẽ indiuiduorum.

Idẽ nõ ẽ p̃ncipiũ diuisibilitatis ⁊ distictiõis diuidẽtiũ.

Occurrunt alique difficultates. Pꝛima circa
hoc qd dicit ꝙ dr̃ia ĩdiuidualis est idem realiter natu
re cõtracte per ip̃aꝫ: quia q̃ro vnde sit talis realis ĩdẽ-
titas: aut est a natura in eo ꝙ recipit ip̃am: aut in eo
ꝙ ip̃aꝫ necessario causat: aut oꝫ assignare aliquã aliã
causam hui⁹ idẽtitatꝫ. puta rõne infinitatis: sicut dici
mus de deitate. nõ p̃mo: qꝛ vt sic se habet tm̃ in poten
tia passiua que est potẽtia cõtradictionis: vt patet a
doc. in plurib⁹ locis: nulla em̃ potentia passiua vt sic
põt sibi realiter identificare id qd recipit. nõ secũdo.
qꝛ si natura ꝯhibilis etiam vt est in esse reali est causa
necessaria talis dr̃ie qua actuať ⁊ indiuiduať. sequiť
ꝙ ita erit causa vni⁹ sicut alteri⁹. patet. qꝛ ip̃a natura
vt p̃oꝛ natura hecheitate est indifferẽs ad oẽꝫ hechei
tatẽ. vt ptꝫ a doc. p̃nti. di. q. 1. ⁊ ita est cõtrahibilis ab
vna sicut ab alia. vel ẜ erit causa simul oĩm necessario
vel nulli⁹: qꝛ nõ videtur posse assignari rõ q̃re magis
vni⁹ q̃ȝ alteri⁹ cũ sit eque indifferẽs. Scdo mirũ videť
ꝙ natura q̃ ex natura rei est cõis plurib⁹ possit causa-
re quasi effectũ simpl'r singularẽ. Nõ tertio. qꝛ natu-
ra cõtrahibilis nullo modo est infinita ⁊ illimitata vt
patet. ¶ Si dicať ꝙ cõpositũ ex natura ⁊ hecheitate
identificat sibi illã realiter. Cõtra. tum qꝛ cõpositum
illud est posteri⁹: nullũ aũt posteri⁹ hꝫ vnde possit sibi
realiter identificare pꝛius vt patet. qꝛ identificãs si-
bi aliq̃d realiter: cõtinet illud per realẽ identitatẽ. vt
patet a doc. ĩfra. d. 16. modo posteri⁹ nõ cõtinet p̃us:

Attende dubiũ singulare.

quia hoc est ꝯtra rationē posterioris. Tum etiā quia compositum vt cōpositum non identificat sibi partē componentem. vt patet. Tū quia identificās sibi realiter aliquid ex hoc identificat: quia necessario causat illud in seipso: vel saltem quasi causat. compositū aūt nō habet rōnem cause respectu partium componentium cum ille sint priores composito. ¶ Rñsionē quere ex dictis supra presenti. d. q. 2.

Questio Septima.

SEptimo querit doct. Utrū sit possibile plures angelos esse in eadem specie.

Expositio litere. ¶ Ibi. Qui dicūt ad q̄stiones precedētes de indiuiduatione principiū indiuiduationis esse quātitatem. vt Egidius quol. 2. q. 7. ⁊ Got. quolibe. 6. q. 16. ⁊ quoli 7 q. 6. vel materiā. vt dicit Tho. secūdo libro scripti. d. 3. q. 4. ⁊ i p̄ma parte summe. q. 7. arti. 1. cōsequenter habēt dicere ad istā q̄stionē negatiue. s. ꝙ nō pn̄t esse plures angeli in eadē specie: q2 in eis nō est quātitas neq̧ materia. habēt etiā dicere ꝙ nō tm̄ hoc est impossibile ex ꝓprietate intrinseca: sed etiā ex ꝓprietate extrinseca: q2 simpl'r est incōpossibile ex quo sibi repugnat illud qd̄ precise pōt esse p̄ncipiū distinctionis numeralis. ¶ Ibi. tenenda est ꝯ̄ cōclusio simpl'r opposita. Hic doc. assertiue dicit plures angelos posse esse in eadē spē sp̄ālissima: quā cōclusionem multiplici medio ostēdit. primo sic oīs quiditas quantū est de se cōicabilis est: sed quilibet angel⁹ includit quidditatē: ergo maior est nota: quia si quiditati vt quiditas repugnaret cōicari plurib⁹: aut repugnaret rōne perfectionis aut rōne imperfectionis. nō primo. q2 essentia diuina cōicatur plurib⁹ que tm̄ est ꝑfectissima. nō secūdo. q2 nō corruptibilibus ⁊ generabilibus. Sed nulla quiditas in idētitate numerali est cōmunicabilis nisi sit infinita. i. ꝙ nulla quiditas habēs tm̄ vnitatē numeralē pōt cōicari plurib⁹ suppositis: nisi formaliter infinita cuiusmodi est essentia diuina: ⁊ per ꝯn̄s quelibet alia quiditas est cōicabilis. ⁊ hoc cū distinctione numerali. i. ꝙ cōicatur plurib⁹ numero distinctis in quib⁹ etiā ipsa realit' distinguit' vt supra patuit de natura humana: q̄ vt cōicat' plurib⁹ in eis etiā realiter distinguit': q2 in alio ⁊ alio indiuiduo est alia ⁊ alia natura: que tm̄ nature vt p̄ores sunt natura rōne indiuiduali realiter distingunt': nō tm̄ realiter numeraliter nec realiter specifice. vt prolixe exposui. q. p̄ma huius dist. ¶ Sed in ista lr̄a occurrit aliqualis difficultas.

Dubitatio bona circa lr̄as. Primo in hoc qd̄ dicit ꝙ oīs quiditas est cōicabilis plurib⁹. videtur em̄ sibi cōtradicere: q2 paternitas in diuinis dicit quiditatē. patet. q2 a paternitate diuina ⁊ creata abstrahitur paternitas que p̄dicatur in quid de eis: ⁊ sic paternitas diuina: vt prior singularitate dicit quiditatem: ⁊ per consequēs vt sic prior est indifferens ad oēm quiditatē natam cōtrahere paternitatem ad indiuiduationem. si ergo quelibet quiditas sit cōicabilis pluribus sequit' ꝙ paternitas diuina nō erit rō constituendi patrē in esse suppositali ⁊ ꝑsonali: q2 illud tale est simpl'r incōmunicabile. vt quo ⁊ vt quod. vt patet a doct. in p̄mo di. 2. par. 2. q. 1. ⁊ di. 26.

Scd̄a dubitatio. ¶ Secūdo dubitat' in hoc qd̄ dicit ꝙ si quiditati repugnat cōicari plurib⁹: aut hoc erit rōne ꝑfectionis vel impꝑfectionis: hoc nō videt'. tum: q2 paternitati in diuinis siue rōni suppositali in diuinis per oppositū repugnat cōicari pluribus: ⁊ tm̄ hoc nō erit rōne ꝑfectionis vel impꝑfectionis: cū nec perfectionē nec imperfectionē dicat: mō quot modis dr̄ vnū oppositū ⁊ reliquū: ⁊ sicut ꝓpositū in ꝓposito: ita oppositū in opposito. ¶ Tum q2 quiditas vt quiditas videt' prior sua ꝑfectione illimitata ⁊ ꝑfectiōe limitata. essentia em̄ diuina ponit' prior infinitate intēsiua: q2 gradus intrinsec⁹ est posterior eo cui⁹ est gradus: ⁊ similiter finitas ītēsiua ponit' posterior re cui⁹ est: cū sit gradus ei intrinsecus. de infinitate essentie diuine ꝙ sit grad⁹ intrinsec⁹ patet. d. 3. q. 1. ⁊ in quoli. q 57. de finitate ꝟo pz etiā a doc. ī p̄mo. d. 8. q. 2. ptz etiā 2° ⁊ alibi.

Ad p̄mū. ¶ Ad p̄mū dubiū rn̄deo ꝙ paternitas diuina est simpl'r incōicabilis vt quo ⁊ vt qd̄: ⁊ de se est hec ⁊ singularissima ⁊ dicit quiditatē: ⁊ cōcedo ꝙ q̇ditatiue paternitas diuina ⁊ creata cōueniūt in paternitate in cōi tanq̧ in cōceptu dicto in quid: sed nō in aliqua realitate cōtrahibili realiter per aliā ⁊ aliā hecheitatē. vt patet a doc. in p̄mo. d. 26. ⁊ ītelligo sic ꝙ a paternitate singularissima ⁊ incōicabili simpl'r vt quo ⁊ vt quod: loquēdo de paternitate in diuinis pōt abstrahi aliq̇s cōcept⁹ dictus in quid: qui simpl'r erit posterior tali paternitate: sed ibi nō ponit' aliqua realitas ex natura rei prior aliquo cōtractiuo siue aliqua dr̄ia indiuiduali: quia quicquid est in diuinis est simpliciter in vltima actualitate. vt p3 a doc. in pluribus locis. Sed quare a paternitate diuina q̄ est simpl'r incōicabilis: vt quo ⁊ vt quod pōt abstrahi cōceptus in q̇d: ⁊ a paternitate Jo. q̄ est icōicabilis vt qd̄ tm̄ (q2 singulare vt hm̄ōi est saltē cōicabile vt quo. vt patz a doc. in p̄mo. d. 2. ꝑte. 2. q. 1.) nō pōt abstrahi cōceptus in quid. Dico vt exposui in p̄mo. d. 26. vide ibi.

¶ Si dicatur per doc. oīs q̇ditas est cōicabilis plurib⁹. paternitas in diuinis est q̇ditas. Replica ¶ Dico ꝙ aliud est loqui de q̇ditate in qua plura pn̄t cōuenire tanq̧ in realitate: siue q̄ ex natura rei est cōtrahibilis ad plura: ⁊ aliud est loqui de q̇ditate a qua tm̄ pōt abstrahi cōcept⁹ dictus in q̇d. primo mō oīs q̇ditas nō tm̄ est cōicabilis plurib⁹ sed etiā est diuisibilis in illa plura: sed nō secūdo mō. ¶ Si iterū dicat' essentia diuina est vera q̇ditas: ⁊ tm̄ ab ea nō pōt abstrahi nisi concept⁹ dictus in q̇d cōis deo ⁊ creature. nō em̄ de⁹ ⁊ creatura conueniūt q̇ditatiue in aliqua realitate ex natura rei. vt pz a doc. in p̄mo. d. 8. q. 2. ⁊ vide q̄ exposui in p̄mo. d. 2. ꝑte. 1. exponēdo illd̄ argm̄ quo ꝓbat doc. ꝙ nō possunt esse plura necesse esse: ⁊ tm̄ essētia diuīa est cōicabilis plurib⁹ suppositis l3 nō possit diuidi in illis: ꝯ̄ sil'r videt' dicēdū de paternitate. Replica ¶ Dico ꝙ ⁊ si pr̄nitati diuine vt q̇ditas nō repugnat cōicari plurib⁹: tm̄ paternitati vt talis pr̄nitas repugnat: q2 vt talis pr̄nitas ē rō cōstituēdi aliq̇d in diuinis in eē ꝑsonali: siue suppositali: essētia ꝟo diuīa vt q̇ditas ⁊ vt talis q̇ditas. s. ꝙ essētia diuīa cū sibi repugnet rō incōicabilitat3 ē pluribus cōicabilis. ¶ Si etiā dicatur ꝙ saltem pr̄nitas diuina cū dicat quidditatē erit pluribus cōicabil', tenendo ꝙ ꝑsone diuine cōstituātur in esse suppositali siue ꝑsonali per absoluta. ⁊ nō tm̄ per relationes. quia tunc talis paternitas non erit ratio suppositalis. Instantia ꝯ rñsione.

¶ Dico ꝙ etiā pr̄nitas vt diuīa erit simpl'r incōicabilis plurib⁹. ⁊ si querat' causa: nulla alia est assignāda. nisi ꝙ sic est tal' ētitas icōicabil' ꝙ si illa nō eēt ꝑ possibile vel īpossibile nulla alia paternitas eēt in diuinis vt patet a do. in quoli. 7. q. 2. quāuis ergo dicat q̇dditatem. tamen illa quidditas vt tal' quidditas ⁊ vt consequens proprietatem personalem erit simpliciter incommunicabilis. esset tamen incōueniens ꝙ si tal' q̇dditas diceret ꝑfectionē: ꝙ nō possit cōicari pl'rib⁹. patet ēt ꝙ multe sūt q̇dditates ī diuīs. q̄ tm̄ nō sūt cōicabiles plurib⁹: ptz de equalitate ī pr̄e. q̄ sic pr̄i ꝯuenit. ꝙ eadem numero repugnat filio. hoc idem dico de eq̄litate ī filio. ptz ēt de similitudine in patre qua est similis filio que ē simpliciter incōicabil' cum tm̄ patri ꝯueniat: ⁊ idem dicendū est de similitudine ī filio q̄ oīa patent a do. in prīo. di. 31. Maior ergo do. vc3. ꝙ omnis quidditas est cōicabilis est intelligēda vel de quidditate quāta. q̄ vel dicit ꝑfectionē ⁊ excludit oēm iperfectionē cuiusmōi est eēntia diuīa vel que dicit perfectionez ⁊ nō excludit iꝑfectionē: vt quidditates create dicētes ꝑfectionem aliquam: vel que nullam icludunt perfectionem nec tamen excludunt omnem imperfectionem: vt sunt forte relationes reales in creaturis que formaliter nullam dicunt perfectionē icludunt tamē imperfectionem: quia limitationez: sed nō est ītelligēda de q̇dditate simpl'r non quanta: que formaliter nullā iperfectionē includit ⁊ omnem imperfectionē excludit: cuiusmōi sunt relationes diuine tā originis q̧ communes: vnde doc. in primo. di. 26. Dicit ꝙ omnis quidditas que dicit perfectionem que est diuisibilis. est communicabilis pluribus. paternitas non dicit perfectionem. nec est diuisibilis / patet: quia que sūt diuisibila nō sūt ī vltīa actualitate. vt etiam ptz in prīo di. 2. ⁊ in quoli. q 2 ⁊ hec omnia bene ponderā: in ꝓposito autem valet ratio do. quia angelus di

cit vere ꝛ realiter quidditatē perfectā licet limitatā.

Ad scōm. ¶ Ad aliud dubiū. Dico ad primā rōnem ꝛ simul ad secundā ꝙ ideo doc. non procedit a priori: nec a causa precisa: sed magis a posteriori: idest ꝙ si apparet aliqualis repugnātia ꝙ quiditas non sit cōmunicabilis aut apparet ꝑpter perfectionē illius aut ꝑpter impfectionē: qꝛ opinio cōtraria ponit talē substātiā esse singularē ꝛ indiuiduā de se ꝛ ex sua natura: ita ꝙ quelibet substātia angelica precise dicit aliā ꝛ aliā entitatem specificā: in qua nō est materia neqꝫ quātitas: et ideo ꝑpter suā perfectionē nō pōt esse in plurib⁹ numero distinctis: ꝛ ideo doc. arguit ꝙ talis repugnantia nō apparet ꝑpter talē pfectionē: qꝛ etiam essentia

Expō lre. diuina cū sit pfectissima est cōicabilis. ¶ Ibi. Preterea quelibet q̇dditas creature pōt intelligi sub rōne vniuersalis absqꝫ cōtradictione. hec est secūda rō quā facit doct. ꝓbādo plures angelos posse esse eiusdē speciei: ꝛ ratio stat in hoc. qꝛ oīs quidditas creata pōt intelligi sub rōne vniuersali ℥ quantum est ex se erit plurib⁹ cōicabilis ꝛ diuisibilis in plura. si em̄ eēt singularis de se esset repugnātia posse ītelligi sub ratione vniuersali. vt satis deductū est in p̊mo. d.3.q.6. ꝛ in isto secūdo. d. pn̄ti. q.1. Et notāter dixit de q̇dditate creata: qꝛ licet natura diuina sit q̇dditas ꝛ pluribus cōicabilis: nō tn̄ pōt ei applicari rō vniuersalitatis: nec intelligi sub aliqua rōne vniuersali: qꝛ omne vniuersale vltra hoc ꝙ est plurib⁹ cōicabile: est etiā ī illa plura diuisibile ꝛ multiplicabile. ¶ Ibi. Preterea si de⁹ pōt hūc angelū ī hac specie ānihilare: in ista tertia rōne doct. supponit vnū. s. ꝙ quidditas creata p diuinā potētiā possit eadē redire ꝛ hoc cōiter cōceditur: sed idē nūero ānihilatū redire nō pōt ꝭm istos.

Quiditas creata per potētiā diuinā pōt eadē redire. dicūt em̄ isti ꝙ si aīa sortis est anihilata nūqꝫ sor. posset resurgere ꝛ volūt isti ꝙ totū esse sor. sit ab eadem aīa numero. cōtra quā opi. arguit doc. in. 4. di. 43. et ideo argm̄ hoc est tm̄ ad hoīem: qꝛ doc. vult ꝙ simpl'r idē numero anihilatū possit per diuinā potentiā redire. vt patebit in q̄rto. dist. 43. Stat ℥ argm̄ in hoc ꝙ si deus ānihilet vnū angelū q̇dditas illa erit anihilata. Cū ℥ de⁹ possit eandē ānihilatā reparare ꝛ nō in eodem indiuiduo p̊us ānihilato: cū nō possit redire idē. ℥ erit in alia: ꝛ sic eadē natura specifica pōt esse ī pluribus indiuiduis. Ibi. Itē aīe intellectiue distinguūtur numero in eadē spē: ꝛ tn̄ sunt forme pure licet pfectiue materie: ℥ nō est impossibilitas a parte formarū ꝙ distinguāẜ numero ī eadē spē. ¶ Ibi. ꝙ si dicas ꝙ aīe hn̄t inclinationē: ꝛ ꝭ distinguūẜ: q̄ a p aliā ꝛ aliā inclinationē ad aliꝺ ꝛ aliꝺ corp⁹ nūero distincta dn̄r distingui. ¶ Ibi. Cōtra. inclinatio nō ē entitas absoluta: qꝛ nō pōt aliq̇d inclinari ad se. ℥ p̄supponit aliquā entitatē absolutā ꝛ distinctam: qꝛ em̄ est hec aīa: ideo hēt talē inclinationē ꝛ nō ecōuerso: ℥ hec inclinatio nō est rō essendi hāc aīam sed p̄supponit eam. ¶ Ibi. Et cōfirmaẜ hoc. supple ꝙ plures angeli sint in eadē spē p hoc ꝙ aliquib⁹ est incōueniēs ꝙ aliqua spēs simul tota nature intellectualis sit dānata: sed si q̇libet angelus specifice distinguiẜ ab alio. plures nature specifice essent simpl'r damnate: qꝛ quot angeli sunt dānati: tot spēs nature intellectualis sunt damnate qꝺ est valde incōueniēs apud eos. ¶ Ibi. Et psuadetur p̊ma ꝑpositio per hoc qꝺ dicit aug. in enchi. c.17. prima ꝑpositio est ista q̄ formaẜ auctoritate Augu. vcꝫ ꝙ est incōueniens aliquā spēm realē simpl'r ītellectualis ꝛ auctoritas clara est ī lr̄a. ¶ Ibi. Preterea si cōcedaẜ ꝙ q̇dditas angeli ex se in plura sit diuisibilis. doc. in ista rōne p̊mo supponit ꝙ q̇dditas angeli quantū est ex pte sua sit cōicabilis siue plurificabilis in plura indiuidua. ex pte etiā sua erit plurificabilis in infinita. vt pꝫ a doc. in p̊mo. d.2. parte.1. q.3. ꝛ q.2. quoli. vbi ostēdit ꝙ natura q̄ ex se nō est determinata ad certū numerū indiuiduorū: quātū est ex se, potest eē in infinitis. Scꝺo supponit ꝙ qn̄ talis natura actu est in vno indiuiduo si tota ibi est ꝙ tn̄ est impossibile esse in aliȷ̇s. tale indiuiduū erit formal'r ꝛ actu infinitū. q̄ ꝯn̄a tenet ex hoc ponēdo talē casum ꝙ natura humana qn̄ est in plurib⁹ sic diuisa est in illis. puta in a.b.d.e.ꝛc. ꝙ ip̄m. a. dicit vnā naturā humanam dicentē pfectionē intrinsece ꝛ. b. aliā naturā realiter distinctā a natura. a. ꝛ sic de aliȷ̇s. ℥ si tota natura humana sic p̄cise esset in vno indiuiduo ꝙ esset impossibile esse in alio. erit actu ꝛ formaliter infinita. pꝫ. qꝛ si essent infinite nature humane intēsiue in vno indiuiduo quarū quelibet dicit aliā ꝛ aliā pfectionē intēsiue illud vnū esset foꝛaliter infinitū. Et nō est sic imaginādū vt aliqui ꝙ eadē natura īuariabiliter ī. a. mō in. c. mō ī. b. ꝛ sic de singulis. Et hoc est cōicabile creatū multiplicari siue diuidi ī plura siue in plures naturas q̄ cōtrahuntẜ ad singularitatē q̄zuis natura cōtracta a singularitate vt est p̊or natura singularitate sit indifferēs ad oēm singularitatē: sed vt realiter est cōtracta p aliquā singularitatē vt sic est tm̄ vna numero. hoc idē dico de alia natura ꝯtracta p aliā singularitatē vt supra patuit pn̄ti. d. q.1. ¶ Ibi. Dico igiẜ ꝙ oīs natura q̄ nō est de se act⁹ pur⁹ cuiusmodi est natura diuina. pōt ꝭm illā realitatē ꝭm quā est natura esse potētialis ad realitatē illā qua est hec natura. vt supra patuit in pn̄ti. d. q.1. ꝛ.6. Et sic de se non includit aliquā entitatē quasi singularē. ꝛ per ꝯn̄s non repugnāt sibi quotcūqꝫ tales entitates: ꝛ ita pōt ī quotcūqꝫ talib⁹ īueniri. ¶ Sequiẜ. In eo tn̄ qꝺ est necesse eē ex se est determinatio in natura ad eē hoc. i. ꝙ natura diuina cū sit ex se necesse eē ꝛ in vltīa actualitate est de se hec. i. ꝙ ex sua rōne foꝛali ꝛ intrinseca est hec et singularis: ꝛ nō p aliq̇d sibi aduenīēs cōtrahēs ip̄az ad singularitatē. vt patuit in p̊mo. d.6. q.2. ꝛ. d.26. et q. prima quolibetorum.

Ad argumēta p̊ncipalia p̊mo arguit doc. ꝓbādo nō esse possibile plures angelos esse in eadē spē: qꝛ Ph̄s. 7. meta. c. de partib⁹ diffi. dicit ꝙ in his q̄ sūt sine materia: idem est qꝺ q̇d. ꝛ illꝺ cui⁹ ē. vt pꝫ. t c.40. in q̇busdā inq̇t idē vt in p̊mis subātȷ̇s vt curuitas et curuitati eē. si p̊ma est. Dico aūt p̊mā: q̄ nō dꝛ p aliud in alio esse ī subiecto vel materia: q̄cūqꝫ vero vt materia aut cōcepta cū materia nō idē neqꝫ vnū nisi ꝭm accidēs. vt sortes ꝛ musicū hec em̄ eadē ꝭm accn̄s. hec ille. vide ibi cō. Cū ℥ angelus sine materia sit. qꝺ q̇d est ei⁹ est idē ipsi angelo. ℥ impossibile est angelū distīgui ab angelo nisi qꝺ q̇d est eius distinguaẜ a qꝺ quid est alteri⁹. ℥ nō pōt eē distictio angeloꝝ manēte eodē qꝺ quid est. ¶ Rn̄det doc. p̊mo glosando ꝑpōnē Ari. dicēs ꝙ Ari. loq̇ẜ de materia indiuiduali siue hecheitate p quā cōtrahiẜ natura ad esse indiuiduale: ꝛ hoc nō verū est ꝙ ens qꝺ nō hꝫ hmōi hecheitatē determinatiuā siue ꝯtractiuā nature: cuiusmodi est essētia diuina vt supra dixi in illo est simpl'r idē cū eo: ꝛ est conclusio. s. nō hn̄s materiā vt alterā partē sui est ex natura sua singularis: tenet ex hoc ꝙ in ān̄te nō hn̄s materiā alterā ptē sui est simpl'r necesse esse: ꝛ sic q̇cq̇d pōt esse ibi de necessitate est ibi: ꝛ sic nō determinaẜ aliūde ad singularitatē tāqꝫ per aliq̇d sibi aduenīēs. Dicit ℥ doc. ꝙ intētio phī est: ꝙ oē nō hn̄s materiā ptem sui est foꝛaliter necessariū. q̇cq̇d aūt pōt eē in natura foꝛaliter necessaria actu est ī ea: ꝛ sic qꝺlibet qꝺ pōt habere q̇dditatē illā hꝫ eā: qꝛ nō est potētia distincta ab actu. si em̄ eēt ibi possibilitas ad plura indiuidua: esset possibilitas ad infinita: ꝛ tūc actu essent infinita pꝫ p ad argm̄ doc. in p̊mo. d.2. pte.1. q.3. vbi arguit ꝙ si possent eē plures dȷ̇: possent eē īfiniti: ꝛ si possēt eē de necessitate actu esset. ¶ Seq̇ẜ ibi. Sꝫ discordam⁹ ab eo ī hac ꝑpōne: oīs q̇dditas nō hn̄s materiā ē formaliter necessaria: ꝛ ideo in ꝯclusiōe ꝑpō Ari. est ista ꝙ oīs q̇dditas ꝛc. ꝛ ꝯclusio sequēs est ista ꝙ talis q̇dditas nō est cōtrahibilis ad plura indiuidua: ꝛ nos tenem⁹ oppositū tā ꝑpōnis q̄ꝫ ꝯclusiōis: qꝛ nullā naturā tenem⁹ eē necessariā foꝛaliẜ nisi diuinā vt patuit ī p̊mo. d.8. q. vlt. tenem⁹ etiā ꝙ q̇dditas creata nō hn̄s materiā est vere multiplicabilis ꝛ ꝯtrahibilis ad plura idiuidua. vt diffuse ptractat doc. in quoli. q.2. Et vide q̄ ibi exposui. ¶ Scꝺo p̊ncipal'r arguiẜ p Aui. 9. met. ponētē ordinē ītelligētiaꝝ. vbi videẜ velle ꝙ intelligētia īferior ꝑduciẜ a supiore q̄si ip̄az creāte: illa cālitas nō est ī aliquo respectu alteri⁹ eiusdē spēi.

Ad argā p̊ncipalia.

Ad scōm. ¶ Rn̄det doc. ꝙ intētio Aui. fuit ꝙ tm̄ sit vn⁹ āgel⁹ ī vna spē: sꝫ ꝑpō cui hec ꝯclusio īnitiẜ. s. ꝙ āgel⁹ supior creet inferiorē a nullo theologo ꝯcediẜ: q̄re nec ei⁹ cōclusio dꝫ ꝯcedi ab aliq̄ theologo. ¶ Tertio p̊ncipaliẜ arguit doc. p rōnē. qꝛ oīs dr̄ia foꝛal'r est dr̄ia specifica.

pz.8.met.t.co.10.vbi forme cōparant̄ nūeris in q̄b⁹ q̄ocūq̄ additū vel subtractū variat spēm: ita ⁊ in formis. Cū ḡ angeli sint plures ⁊ forme. ḡ differūt dr̄ia formali ḡ ⁊ specifica. ¶ R̄ndet doc. q̄ dr̄ia formalis pōt accipi p̄ dr̄ia ī forma vel p̄ dr̄ia formaꝝ. p̄mo mō cōcedit̄ maior: sed mīor est falsa. v; q̄ plures angeli p̄cise differāt in forma. Et cū p̄bat̄ illa mīor: q̄a angel⁹ differt ab angelo q̄ est forma. ḡ h̄nt dr̄iam formalē: ē fallacia p̄ntis. nō eñ seq̄t̄. forme differūt. ḡ formalit̄ sicut nō seq̄t̄. plures hoīes differūt. ḡ in humanitate differūt: q2 differre in humanitate est humanitatē eē rōnē formalē dr̄ie. vt patuit ī p̄mo. d. 4. q. 1. est. n. fallacia p̄ntis a positiōe sup̄ioris ad pōnem inferioris. sicut nō seq̄t̄ aīal currit. ḡ hō currit. sic in p̄posito nō sequit̄ differūt vt forme. puta hec albedo. ⁊ hec albedo ḡ differūt formal̄r siue in forma q̄d est differre specifice. Expono tñ istā lr̄am cū dicit dr̄ia formalis pōt accipi p̄ dr̄ia in forma: vel p̄ dr̄ia formarū. p̄mo mō ponit̄ rō formalis distinguēdi essentialiter: sicut dicim⁹ q̄ rōnale est dr̄ia formalis hoīs: q2 est rō distinguēdi hoīem formaliter ⁊ essentialiter ab asino: ⁊ sic hō ⁊ asinus p̄prie differūt formaliter. Secūdo mō nō ponit̄ rō formalis differēdi. Exēplū due albedines differūt vt due forme. i. sunt due forme adinuicē differentes: ⁊ tñ nō differūt formalit̄: q2 tūc vna eēt rō formalis differēdi ab alia: ⁊ ecōuerso. valet tñ ista p̄ña: q̄ differūt formaliter differūt vt forme: sicut ab inferiori ad superi⁹ affirmatiue nō tñ valet ecōtra. ¶ Seq̄t̄. Et sic mīor est falsa. vz ista q̄ duo angeli differāt formalit̄ siue in forma: q̄ ponit̄ rō formalis distinguēdi vnū ab altero. ¶ Seq̄t̄. Probatio aūt mīoris. s. q̄ angel⁹ differt ab angelo q̄ est forma: ḡ hz dr̄iam formalē. includit fallaciā p̄ntis: q2 arguit̄ a mag; cōi ad min⁹ affirmatiue: sicut nō seq̄t̄ plures hoīes differūt. igr̄ in humanitate differūt: aliō est eñ aliq̄d distingui: ⁊ aliud ip̄m eē p̄mā rōnē distinguēdi vel distinctiōis. licet. n. Frācisc⁹ ⁊ Joā. distinguant̄ ab inuicē numeraliter: tñ p̄ma rō distinguēdi nūeraliter nō est Frācisc⁹: sed vltia dr̄ia indiuidualis. ⁊ sic possum⁹ p̄cedere q̄ Frācisc⁹ ⁊ Joā. distīguntur ī hecheitate: q2 sensus est q̄ hecheitas est rō formalis (nō tñ q̄dditatiua) distinguēdi vnū ab altero īdiuidualit̄: ⁊ q̄uis hūanitas ī Frācisco ⁊ hūanitas ī baptista sint due forme totales ad inuicē distincte: nō tñ p̄cedim⁹ q̄ Frācisc⁹ ⁊ baptista differāt in humanitate: q2 humanitas nō est rō distinguēdi vnū ab altero q̄dditatiue: sed est rō cōueniēdi. Seq̄t̄ ibi. q2 cū hoc q̄ ip̄m sit distinctū: stat q̄ ip̄m nō sit rō distinguēdi. pz. q2 ⁊ si hūanitas pla. sit distincta ab hūanitate Jo. nō tñ est rō distinguēdi pla. a Jo. sequit̄ cū hoc aūt q̄ ip̄m sit p̄ma rō distinguēdi nō stat ip̄m nō esse distinctū. i. q̄ si hūanitas est rō distinguēdi Franciscū a brunello ip̄a hūanitas erit distincta a brunello: ⁊ vult dicere in sn̄ia q̄cq̄d est rō distiguēdi vnū ab altero semp̄ est distinctū ab illo: nō tñ econtra seq̄t̄ vz q̄cq̄d distiguit̄ ab alio puta sor. ē rō distiguēdi. q2 hūanitas in pla. distiguit̄ a sor. vel humanitate sor. ḡ est rō formalis distinguēdi vnū ab altero nō seq̄t̄. ¶ Ibi. Et rō logica est ad hoc. q2 negatio īclusa ī nomine dr̄ie nō tm̄ p̄fundit terminū hui⁹ relationis cōfuse distributiue: sed etiā illō q̄d specificat dr̄iam vt ī quo notat̄ eē dr̄ia. exēplū de termino dr̄ie est cū dico Frāciscus differt ab asino: ly asin⁹ ponit̄ termin⁹ huius dr̄ie ⁊ stat cōfuse distributiue mobiliter: q2 negatio īclusa in ly differt semp̄ p̄fundit terminū īmediate sequētē p̄fuse distributiue mobilit̄: dūmodo sit capax p̄fusionis: quō aūt negatio sit īclusa in dr̄ia. patz exponēdo. Nā cū dico Frācisc⁹ differt a brunello exponit̄ sic. Frācisc⁹ est: ⁊ brunell⁹ ē: ⁊ Frā. nō est bru. ḡ differt ab illo. ¶ Seq̄tur, ⁊ cū dicit etiā q̄ talis negatio inclusa in dr̄ia hz vim cōfundēdi illud q̄d specificat dr̄iam: vt cū dico Frācisc⁹ differt a bru. in hūanitate: ly hūanitas vt cōparat̄ ad negationē inclusā in dr̄ia stat cōfuse distributiue mobiliter: q2 bene seq̄tur. Frā. differt a bru. in humanitate. ḡ nō est idem in ista humanitate: nec ī ista nec ī ista: ⁊ sic de alijs. Aduerte etiā q̄ talis differētia includit vnā affirmatiuā de qua etiā supra in p̄mo. d. 4. q. 1. Cū eñ dico Fran. differt a bru. in humanitate: affirmatur q̄ hūanitas est ratio formalis distinguēdi Franciscum a bru. Et p̄pter affirmatiuā inclusam in dr̄ia stat cōfuse tm̄: siue stat determinate: sed nullo mō p̄fuse distributiue. exēplū p̄mi. q2 bñ seq̄tur Frā. differt a bru. humanitate. ḡ humanitas est rō formalis distinguendi vnū ab altero: ⁊ sic stat cōfuse tm̄: ⁊ si aliq̄n determinate hoc erit gratia materie nō gratia forme: q2 cū dico Frā. differt a bru. humanitate: si ly hūanitas supponit determinate supponit p̄cise p̄ humanitate sor. per quā sor. differt a bru. Exēplū secūdi: q2 nō seq̄tur. sor. differt humanitate a bru. ḡ differt ista hūanitate ⁊ ista ⁊ ista. tunc eñ seq̄retur q̄ differret humanitate pla. q̄d est falsum. ¶ Ibi. Si aūt accipiat̄ maior impro p̄e scz s̄m intellectū secūdū nego maiorē. s. istā: oīs dr̄ia formarū est formalis. ¶ Seq̄t̄. Ad p̄bationē dico q̄ Ph̄s loq̄tur in. 8. meta. de forma p̄ut indicat q̄dditatē: q̄d apparet ex p̄ma cōparatione formaꝝ ad numeros. ⁊ sic dicit. t. c. 10. palā aūt: ⁊ q2 si sint aliqualit̄ numeri substātie sic sunt ⁊ nō sunt vt quidā dicūt vnitatū multitudo. i. si q̄dditates rerū sint aliqual̄r nūeri sic sunt. s. sicut p̄t h̄ri ex supradict; vt ptz in tex. c. 9. Et nō vt quidā dicūt. s. platonici q̄ sunt supple numeri limitatū. Seq̄t̄ in textu. nā diffinitio numerus quidā est diuisibilis est eñ ⁊ in indiuisibilia. nō eñ infinite rōnes ⁊ numer⁹ aūt tale. nā diffinitio indicans q̄dditatē rei est quidā numerus qui est diuisibilis in indiuisibilia. nō eñ rōnes siue diffinitiōes sunt infinite: numer⁹ aūt aliq̄d tale supple est: q̄d est diuisibilis in indiuisibila: hoc est q̄ resoluit diffinitionū sic stat ad īdiuisibile: sicut numeroꝝ. Exēplū: si diffinitio hominis diuidat̄ in aliqua duo puta ī aīal ⁊ rōnale q̄ dicūtur. a. ⁊. b. ⁊ iterū. a. diuidit̄ in. c. ⁊. d. stabit̄ aliq̄n ad aliqua īdiuisibilia: nā in causis materialib⁹ vel formalibus nō cōtingit p̄cedere in infinitū. vt pz. 7. meta. t. c. 5. ⁊ ideo diuisio diffiniti assimilat̄ diuisioni numeri q̄ diuidit̄ vltio in īdiuisibilia. i. ī vnitates: ⁊ nō assimilat̄ diuisioni cōtinui: q̄d diuidit̄ ī infinitū in sp̄ diuisibilia vt supra patuit. d. 2. q. 9. Dicit ḡ doc. q̄ talis diffinitio est ei⁹ q̄d vocat substātiā hoc est q̄dditatis: nō forme q̄ est altera pars ei⁹. ⁊ sic ptz q̄ q̄dditates rerū nō sunt simplices: sed cōposite. vt pz. 8. met. t. c. 9. v̄re inq̄t substātia est quidē cuius cōtingit esse terminū ⁊ rōnē. i. diffinitionē vt cōposite siue sensibilis fuerit: siue intellectualis p̄moꝝ aūt ex quib⁹ hoc nō est: siquidem aliq̄d de aliquo significat rō diffinitiua. ⁊ oportet hoc q̄dē vt materiā: illō p̄o vt formā. hec ille. Ex quo textu habet̄ q̄ oīs substātia diffinibilis necessario ē cōposita. Dicit ḡ doc. q̄ diffinitio p̄prie ē substātie cōposite q̄ dr̄ q̄dditas ⁊ nō est forme q̄ ē alt̄a ps ei⁹. vt supra pz a ph̄o cū dicit: p̄moꝝ aūt ex quib⁹ hoc non est. i. q̄ talia ex quib⁹ p̄mo cōponunt̄ diffinitiōes siue simplicia: ⁊ ideo cōtingit ea diffiniri: patet per textū īmediate sequentē cū dicit: siquidē aliquid de aliquo significat ratio diffinitiua ⁊c. ¶ Sequit̄. hoc aūt mō dico q̄ nihil additur forme quin variet spēm: vel simpliciter hoc est de vna spē aliā facit p̄trariā vel disparatā vel s̄m quid. hoc est de non tali specie faciat aliā speciē. puta si addatur differentia p̄tinēs ad eē q̄dditatiuū generi faciet spēm specialissimā que nō p̄fuit. sz tm̄ p̄fuit spēs ītermedia. Et hoc mō dico q̄cq̄d est citra naturā in īferiorib⁹ nihil addit forme supple q̄dditatiue: siue sit p̄prietas indiuidualis. siue mag; vel minus: vel quodcūq̄ aliud q̄d nō respicit naturā vt ē in suo esse quidditatio: nō aufert nec addit aliq̄d substātie hoc mō vz q̄dditatiue. vult dicere q̄ q̄uis nature diffinibili addantur siue differētie indiuiduales siue intensio vel remissio siue quodcunq̄ aliud q̄d non p̄tinet ad esse q̄dditatiuū: tale additū nec aufert nec addit aliq̄d p̄tinēs ad q̄dditatē. ¶ Seq̄t̄. exēplū hui⁹ eēt si vnitas ī q̄ātū p̄s trinarij: eēt p̄s p̄cisa ī q̄ātū differentia indiuidualis vel numeralis: ⁊ tñ ipsa posset in se intēdi ⁊ remitti: ista differētia eēt ei⁹ p̄ se: ⁊ p̄ accn̄s in q̄ātū est p̄s trinarij: ideo nō esset alius trinarius vnitate intensa ⁊ remissa. ⁊ tamen ex hoc non sequeretur q̄ numerus trinarius sit variatus. quāuis alicui vnitati facta sit additio. s. intēsio vel remissio: quia non est talis additio q̄ variet speciem: ⁊ ideo nulla forma īferior ad spēm variat quidditatē. cū nulla p̄tineat ad esse q̄dditatiuū spēi. seq̄t̄ q̄n ergo dicis q̄ q̄cūq̄ distinctio formarū est sicut distictio numeri.

Ad tertiū Dr̄ia formalis dupl̄r.

Expō litere doc.

Siste hic gradum.

Vide hic de isto in differt.

Exemplū accommodatissimū.

Nulla forma īferior ad spēz variat q̄dditatem.

falsū ē nisi sit coꝝ ƀm eē foꝛale qđ ptinet ad qdditatē
p se vt supꝛa expositū ē. ¶ Quarto pꝛicipalr arguit
auctoꝛitate phi.10.meta.t.c.25.q vult ꝙ mascul⁹ ꝛ fe
mina nō differant spē: qꝛ masculineitas ꝛ femineitas
sūt dr̃ie materiales hūanitatꝫ: ex hoc inferēs ꝙ dr̃ie
Ad q̃rtuȝ. foꝛales oīs distiguāt spē: qꝛ foꝛme ꝛ spēs idē sunt.
¶ Rn̄det doc. ꝙ nō sequit dr̃ia materialis nō ē speci
fica: ḡ oīs dr̃ia foꝛalis ē specifica: ꝛ vltra: lȝ oīs dr̃ia
specifica sit foꝛalis nō tn̄ sequit. ḡ oīs dr̃ia foꝛalis ē
specifica: ptȝ: qꝛ dr̃ia foꝛmaꝝ accipiēdo foꝛale p dr̃ia
foꝛali ꝛ nō p dr̃ia i foꝛma siue i spē: q̃uis hec sit vera
sola dr̃ia foꝛalis est specifica: nō tn̄ sequit ḡ oīs dr̃ia
foꝛalis ē specifica: sȝ ē fallacia cōsequētꝫ: sicut ēt nō
sequit solū aīal ē hō: ḡ oē aīal ē hō: an̄s est veꝝ ꝛ ꝯn̄s
falsū: ꝛ hoc ē qđ dicit doc. ꝙ exclusiua non ꝯuertit in
vniuersalē t̄minis eodē mō se habētib⁹: sȝ bn̄ cōuer-
tit terminis trāspositꝫ: vn̄ bn̄ sequit: solū aīal ē hō: ḡ
oīs hō ē aīal: nō tn̄ seqtur sine trāspositiōe termioꝝ:
Exclusi- qꝛ nō sequit solū aīal ē hō: ḡ oē aīal est hō. Sequit in
ua nō con- textu: a phō igit accipi p̄t ꝙ sola dr̃ia foꝛalis ē speci-
uertit in fica: nō ꝙ oīs dr̃ia foꝛalis ē specifica: qꝛ lȝ exclusiua
vniuersa- īferat affirmatiuā vniuersalē de t̄minis trāspositis:
lem termi nō tn̄ eodē mō n̄ trāspositꝫ: sȝ ē fallacia ꝯn̄tꝫ: sicut cō
nis eodem uertēdo idefinitā i vniuersalē affirmatiuā: sicut hic:
mō se ha hō currit: ḡ oīs hō currit: īmo ex illo loco magis vide
bentibus. tur accipi oppositū hui⁹ ꝓpōnis: oīs dr̃ia foꝛaꝝ ē spe
cifica: dr̃ia eī hoīs albi ꝛ eq̄ nigri: ē dr̃ia foꝛaꝝ ꝛ aliq̄
mō p foꝛmas: nō tn̄ specifica dr̃ia ƀm eum: ibi: qꝛ ille
foꝛme respectu naturaꝝ: i q̄b⁹ sūt nō sūt foꝛales. īmo
ꝯn̄tes indiuidua: nō aūt p se ꝯsequētes vl̄ p se deter-
minātes eē qdditatiuū. Dicit eī phūs.t.cō.25. Dubi
tabit aūt vtiq3 aliqs: q̄re femia viro nō spē differt cō
trario masculino ꝛ feminino existēte: dr̃ia aūt ꝯrieta
te supple fit: neq3 aīal masculinū ꝛ femininū diuersū
est spē: q̃uis ƀȝ se aīalis h̄ sit dr̃ia: ꝛ nō vt albedo: aut
nigredo: sȝ inq̃3tū aīal masculinū ꝛ femininū ē.i.non
se habēt supple p accn̄s ad aīal vt albedo aut nigre-
do: sȝ aīal inq̃3tū aīal supple p se ē masculinū ꝛ femi-
ninū. Sequit. Est aūt hec dubitatio fere eadē: ꝛ qua
re hec ꝯtrarietas facit spē diuersa: hec ṽo nō vt am
bulatiuū ꝛ volatiuū q̄ faciūt supple dr̃ie spē ip̄ȝ aīal:
sȝ albedo ꝛ nigredo. nō eī aīal albū: ex hoc ꝙ albū dif
fert spē ab aīali nigro: p nūq3 eī duo hoīes: quoꝝ vn⁹
est alb⁹ ꝛ ali⁹ niger dr̃nt spē ꝛc. vide textū sequentē.
¶ Quīto pꝛicipalit arguit: oīs foꝛa sepata a mate-
riō i se hēt totā pfectionē illi⁹. ḡ cū angel⁹ ponat sine
materia qlȝ hēbit pfectionē toti⁹ spēi: ꝯn̄s fl̄m: pba
tio an̄tis: qꝛ ꝙ foꝛma nō hēt totā essentiā spēi: h̄ ē: qꝛ
Ad q̄ntū. participat eam: non aūt habet essentiam foꝛmaliter
p participationem nisi vt est in materia. ¶ Ad hāc rō
nē rn̄det doc. ꝛ rn̄sio stat in tribus dictis: pꝛimum est.
Pꝛimum si intelligat ꝙ carentia materie in aliquo: loquendo
dictum. de materia: que est altera pars ꝯpositi sit rō quare na
tura specifica (que quantū est ex parte sua est in īfini
tis) sit tota in vno indiuiduo: ꝛ sic tale īdiuiduū erit ī
finitum vt supꝛa declaraui: iste intellectus est falsus:
quia sola carentia materie nullo alio positiuo pꝛodu
cto in tali īdiuiduo: nō videt rō talis infinitatis: ꝛ si
sic esset sequeret ꝙ perfectio spēi: nō eēt finita vl̄ de
terminata per dr̃iam additam generi qđ est ꝯtra oēs:
qꝛ pfectio spēi est limitata ad tātā perfectionē a dr̃ia
specifica: ꝛ si pꝛiuatio materie in aliquo esset rō qua-
re tota natura: vt dixi supꝛa esset tm̄ in vno īdiuiduo:
sequeret ꝙ illud indiuiduum esset actu infinitum cū
Secūduȝ talis natura non haberet limitatam perfectionē. ƀm
dictum. dictum est ibi. Si aūt intelligat ꝓut habet aliquā p
babilitatē ꝙ. s. foꝛma si eēt sepata a materia ip̄a hr̄et
totā pfectionē spēi: qꝛ non participabilis a materia il
la ꝓpositio eēt falsa: videlicet ista: oīs foꝛma sepata a
materia in se habet totam pfectionē illius speciei: ꝛ
Tertium vltra hoc petit p̄ncipium: petit eñ qđ debet ꝓbare.
dictum. tertiū dictū est ibi: nisi ītelligat pꝛout materia dicit il
lam entitatē indiuidualē ꝯtrahentem foꝛmā: tunc p
positio illa est vera: videlicet: oīs foꝛa separata a ma
teria hoc est ab oī rōne indiuiduali ꝯctiua habet totā
perfectionē spēi illius. Sed tūc minoꝛ est falsa. s. ista
Sed angel⁹ est foꝛma carens materia: hoc est dr̃ia in
diuiduali: licet. n. ista eēntia āgeli nō sit pticipabilis a
materia: q̄ est altera ps cōpositi: ē tn̄ pticipabil a plu-
rib⁹ materialib⁹. i. a plurib⁹ īdiuiduis hn̄tib⁹ qddita

tes materiales q̄ dicūt materiales (sicut supꝛa dictuȝ
ē.q.6 ꝑn̄tꝫ di.) respectu qdditatꝫ cōtracte: ꝓut qddi
tas dr̃ foꝛma. ¶ Sexto p̄ncipalr arguit: In ētibus p
fectꝫ nihil ē: qđ nō ītēdat a natura: sed pluralitas ma
terial nō p se ītēdit a natura: qꝛ dr̃ā numeral quātū
ē in se p̄t ītēdi ī infinitū: īfinitas aūt numeral nō per
se ītēdit ab aliq̄ agēte cū sit simplr īpossibil. ¶ Rn̄dȝ
do. p̄mo ad foꝛmā arguēdi: ꝛ dicit ꝙ est fallacia ꝯn̄tis **Ad sextū.**
īfinitas nō ītēdit: igit nec pluralitas numeral: argui
tur. n. a negatione min⁹ cōis ad negationē magꝫ cōis
nā īfinitas numeral īfert pluralitatē numeraleȝ. sed
nō ecōtra: qꝛ nō seq̄t pluralitas numeral: ḡ infinitas
numeral. i foꝛma ḡ arguēdi p̄t eē fallacia ꝯn̄tꝫ dupli
ci mō. p̄⁰ a pōne magꝫ cōis ad pōnē minus cōis sic ar
guendo: pluralitas numeral p se ītēdit a natura: ḡ ꝛ ī
finitas. nō seq̄t sicut nec hic. aīal currit: ḡ hō. 2⁰ fit ta
lis fallacia arguēdo negatiē a min⁹ cōi ad magꝫ cōe
nō eñ sequitur infinitas numeralis p se non intendi
tur a natura: ergo nec pluralitas numeral: nō. n. plu-
ralitas numeral ē de se īfinita. sed tm̄ stare p̄t īfinitas
ip̄a nō repugnāte. lȝ ḡ null⁹ intendat īfinitatē p se: qꝛ
īpossibil. tn̄ aliq̄s pōt ītēdere multitudinē numeralē
q̄ de se nō ē īfinita: qꝛ sicut cōpatit secū īfinitatē ita ꝛ
finitatē lr̄a sequēs ē. ¶ Septio ꝛ vltio arguit aucto
ritate phi 2⁰ de aīā.t.c.34. vbi videt hr̄i ꝙ mltitudo
īdiuiduoꝝ nō ē nisi ꝓpt saluationē spēi. Nālissimū in-
q̄t opꝝ viuētib⁹ ē q̄cūq3 pfecta ꝛ nō oꝛbata aut gn̄a
tionē spōtaneā hn̄tia facere alteꝝ q̄le ip̄m: aīal qdem
aīal: plāta aūt plātā: q̄ten⁹ ip̄o sēp ꝛ diuino ꝛ īmoꝛta
li eē pticipēt ƀȝ ꝙ pn̄t: oīa eñ illđ appetūt ꝛ illi⁹ cau-
sa agūt oīa q̄cūq3 agūt ƀȝ naturā: hec ille: mō in īcoꝛ-
ruptibilib⁹ sufficiēt saluat ī vno īdiuiduo. Cōfirma-
tur ēt: qꝛ ī coꝛpoꝛib⁹ celestib⁹ nō ē nisi īdiuiduū vni⁹
spēi. sicut vn⁹ sol ꝛ vna luna: vt pȝ p̄⁰ celi.t.c.9.ꝛ.92.
¶ Rn̄det do. dicēs ꝙ gn̄atio ē ppetua ad saluādū eē **Ad septi-**
diuinū: ꝛ hoc ī coꝛruptilib⁹: in q̄b⁹ nō sēper pōt mane **mum**
re in vno indiuiduo: non tn̄ dicit ꝙ multitudo p̄cisa ē
in coꝛruptibilib⁹ indiuiduis: vn̄ ista ē vna cā multitu
dinis īdiuiduoꝝ eadē spē: sed nō p̄cipua cā: sed illa q̄
dicta est. s. ꝙ oīs nā qdditatiua p̄ter naturā infinitā
est plurificabilis ī plura indiuidua. Et qđ dr̃ de vno
sole ꝛc. dicit do. ꝙ rō phī fuit ꝙ tale coꝛp⁹ singulare
fuit ex tota materia illi⁹ spēi: ꝛ h⁰ nō tm̄ actuali: sȝ ēt
potētiali ƀm eū: qꝛ ƀm eum nl̄la erat materia possibil
manēte spē tl̄i: q̄ nō erat tō ī vno singulari ī tl̄i spē: ni
hil eī posuit posse p̄duci nouū ī sēpiternis ꝛ ī imobi
lib⁹ ƀm ꝙ talia sūt. s. imobilia ꝛ sēpiterna. Et qꝛ non
ꝯcoꝛdāt cū theo. ī hac ꝓpōne: oē coꝛp⁹ sempiternū est
ex tota materia illi⁹ spēi actuali ꝛ potētiali: iō nō est
cōcoꝛdātia cū eo in conclusione: vȝ ꝙ natura solis nō
sit de se plurificabilis ī plura īdiuidua q̃uis actu tm̄
sit in vno indiuiduo. Et sic finis huius qōnis septie.

Quidā nouus expositoꝛ nititur soluere rōnes
doc. quibus ꝓbat plures intelligētias esse ī eadē spē **Thomas**
q̄ rn̄siōes ī p̄⁰ ponunt ab ip̄o ī expōne quā facit ī li. đ **Gaietani**
ente ꝛ essentia. s. Tho. Quo ad tertiū rn̄det argumē
tis Sco. Et ad p̄mā q̄deȝ vt termios theo. admiscea
mus: qꝛ argm̄ theo. est. dr̃ ꝙ cōicabilitas est triplex. q̄ **Nota distin**
da cū diuisiōe ꝛc. sicut vniuersale cōicabile est pticu **ctionem.**
larib⁹: q̄dā absq3 diuisiōe aliq̄ essentie: vl̄ esse p iden-
titateȝ sicut essentia diuina cōis est trib⁹ suppositꝫ: q̄
dā p assūptibilitateȝ ad hypostaticā vnioneȝ: sicut nā
hūana cōicabilis ē oīb⁹ suppositꝫ dinis. Si ī p̄missis
Sco. assumit cōicabile p̄mo mō fl̄a est maioꝛ: pȝ ī eēn
tia dina. Si 2⁰⁰ fl̄a ēt ē maioꝛ. Nulla eī eēntia crea-
ta ē illo⁰ cōicabilis. Si tertio quoq3 mō fl̄a ē maioꝛ:
vt pȝ đ eēntia dina. Si aūt accipiat cōicabile neutro
illoꝝ triū mōꝝ: sȝ p cōicabile ī cōi nō descēdēdo de-
termiate ad hoc vl̄ illđ cōicabile: ꝯcesso toto argumē
to nō ꝯcludit ꝙ qdditas āgelica sit cōicabil: sicut vni
uersale pticularib⁹: ꝯmittit eī fallacia cōsequētis a
superioꝛi ad īferius affirmatiue: vn̄ ꝓbatio adducta
nihil ꝯ nos facit. cōicabilitas p̄⁰⁰ repugnat ītelligē-
tiis pp eaꝝ pfectionē. cōicabilitas 2⁰⁰ repugnat ītelli
gētiis pp eaꝝ īpfectionē. cōicabilitas 3⁰⁰ ꝯuēit eis ex
eaꝝ īpfectōe: qꝛ eē distiguit realr ab eēntia eaꝝ. Ad
ƀȝ dr̃ distiguēdo maioꝛē. Aliqđ eī eē ītelligibile sub
rōe vniuersal ꝯuēit duplr. vno⁰ ex p te reiꝛ ītellect⁹.
alio mō ex p te ītellect⁹ tm̄. p̄⁰⁰ maioꝛē ṽaz mioꝛ fl̄a

2^{oo} maior ē fl'a:lʒ minor sit vera. Cū ei vniuersalitas fūdamētū ex pte rei sit ī cētro illi⁹ q̇dditatꝫ ī plurib⁹ īdiuiduis simꝉ vꝉ successiue:fūdamētū vero ex pte ītellect⁹ sit repn̄tatio illi⁹ q̇dditatꝫ nō repn̄tatꝫ cōditiōib⁹ īdiuiduatiōis:vt sic illđ est vniuersale vtroqꝫ mō.s.ex pte rei ꝛ ītellect⁹.qꝛ repn̄tatꝛ ab hic ꝛ nūc:illud aūt ē vniuersale ex pte ītellect⁹ tm̄:ꝙ altero tm̄ fūdatꝛ fūdamēto.s.repn̄tatōe:ita ꝙ ei⁹ vniuersalitas ex h̄ solo ꝙ obctiue ī ītellectu pōiꝛ cui obijciꝛ res ꝺm ꝯditiōes q̇dditatiuas nō īdiuiduales:vt sic. Et hoc mō q̇dditas ītelligētie ē vniuersalis:lʒ eīn̄ īdiuiduale specificū p̄ncipiū ibidē sit:qꝛ tn̄ repn̄tatꝛ vt talꝛ res:nō vt hic:qꝛ nō repn̄tatꝛ ꝺm ꝙ ī se ē:sʒ ꝺm modū rerū ꝯpositaꝝ.ī q̇b⁹ aliđ ē natura:ꝛ aliđ ē īdiuiduū illi⁹ nature:iō ē vniuersalis vt obiecta ē tm̄:ꝛ hoc eodē mō ē p̄dicabilis q̇dditas ītelligētie de plurib⁹.s.nec actu:nec aptitudīe:sʒ vt obiecta ē ītellectui vt ab Auicē.habes.5.meta. Ad ꝓbationē aūt maioris sic negate:pʒ rn̄sio. Cū eīn̄ đꝛ ꝙ īplicat q̇dditatē eē de se hāc ꝛ vniuersalē ꝛ p̄dicabilē de plurib⁹:hoc ē veꝝ accipiendo vniuersale ex pte rei:ꝛ similiꝛ p̄dicabile:vniuersale eīn̄ ꝺm rōnē tm̄ ē vnū ī multꝫ ꝛ de multꝫ vt obiectū ē tm̄.vniuersale aūt ex pte rei ē ī multꝫ ꝺm rē:lʒ vnitatē h̄eat vt obiectū ē. ¶ Ad tertiū dico ꝙ ī casu illo repiaꝛ necessario idē angel⁹ nūero. Ex eodē eīn̄ gabriel ē h̄ ꝛ gab. nec ē veꝝ apđ nos ꝙ de⁹ nō possit idē nūero repare. ¶ Ad quartū đꝛ ꝙ nō ē sil'e de ītelligētijs ꝛ aīab⁹ ītellectiuis quo ad hoc:ꝙ aīe sūt ptes spēi corpib⁹ vnibiles:nō aūt intelligētie. ¶ Ad quītū rn̄det Tho. ꝙ natura hūana ꝛ āgelica pn̄t dupliciꝛ accipi.vno° ꝺm eē nature:ꝛ sic natura hūana ē vna:āgelica ꝟo plures. Alio° accipiūꝛ ꝺʒ eē vie.s. vt viatrices ad btītudinē supnaturalē:ꝛ sicsicut nā hūna est vna:ita tota latitudo angelicaꝝ spēꝝ ē vna nā.

Nūc oñdēdū ē rn̄siones hui⁹ noui expositoris: q̇bus ītēdit soluere rōnē doc.nō esse multū ad ꝓpositū.p̄° cū distinguit de cōicabili:cōcedo di.illā. Et dico ꝙ q̇dditas āgeli ē cōicabilis plurib⁹. sicut vniuersale cōicatꝛ pticularib⁹ vt deduxi supra. Et cū dicit ꝙ hoc repugnat tali q̇dditati ꝓpꝛ eaꝝ pfectionē:ꝛ cōicabilitas.2^{oo} repugnat eis pp eaꝝ īpfectionē. Dico p̄° ꝙ q̄uis nā āgelica sit pfectior hoīe corruptibili:n̄ tn̄ ē ita pfecta ꝙ repugnet ei diuidi ī plura nūero:qđ deduco:qꝛ si p̄cise ꝯuenit eis rōe sue pfectiōis: seq̇ꝛ de facto ꝙ si īpfectiori nō ꝯuenit sic diuidi ī plura nūerō ꝙ mꝉto magꝫ repugnabit pfectiori. Cū ḡ q̇dditas aīe ītellectiue sit mꝉto pfectior sole ꝛ lūa repugnabit sibi simplꝛ diuidi in plura nūero:cū repugnet soli. vt pʒ p̄ phūʒ p̄° celi ꝛ mūdi.t.c. 9.ꝛ.92.q̇ tn̄ sol ponitꝛ ī pfectior. ¶ Preterea. Et si intelligētia sit pfectior oī alia re corpali:est tn̄ finita ꝛ limitata:ꝛ p ꝯn̄s nō excludit oēm īpfectionē. ¶ Preterea hoc nō vꝛ ꝯcluderꝛ rōe pfectiōis:qꝛ si maior īpfectio stat cū pfectiōe nature āgelice nō seq̇ꝛ ꝙ rōe pfectiōis illi⁹ nec̄io excludatꝛ mīor īpfectio:pʒ p argumētū a fortiori: qꝛ min⁹ vꝛ ꝙ maior īpfectio stet cū tali nā q̄ mīor:ꝛ tn̄ stat: ḡ a fortiori mīor poterit stare:maior eī īpfectio ē realꝛ ꝛ eēntialꝛ depēderꝛ ab alio.ꝛ p ꝯn̄s eē ens possibile ꝛ annihilabile:q̄ posse didi ī plura nūero:qꝛ ī tali diuisiōe nō ītelligiꝛ ꝙ vna nā sit ptibilꝛ ī se.sʒ ꝙ q̄lʒ vt p̄or rōe īdiuiduali ē īdifferēs ad oēʒ hecheitatē:vt supra exposui pn̄ti.đ.q.1.ꝛ cū ꝯhiꝛ p aliquā hecheitatē fit h̄ ꝛ singularis:ꝛ sic p̄cise hāc īpfectionē dicit: qꝛ ex se nō ē ī vltīa actualitate:tn̄ hic ē mīor īpfectio q̄ ponere ipsā realꝛ depēderꝛ ī eē ꝛ ꝯseruari a cā p̄ia: ꝛ eē ens possibile ꝛ ānihilabile:ē ēt maiorꝫ īpfectiōis ipsā posse recipe sbīue mꝉta accn̄tia realꝛ distīcta q̄ sit pfici p hecheitatē: qꝛ talꝛ hecheitas lʒ nō ponereꝛ ptinere ad q̇ditatē talꝛ naturꝛ:ē tn̄ ita ītrīseca ꝙ realꝛ idētificatꝛ sibi. ¶ Preterea:iste ꝯcedit maiorē depēdētiā ī tali nā:ḡ nō hʒ negaꝛ mīorē rōe pfectōis naturꝛ: qꝛ si rōe pfectōis naturꝛ repugnat mīor depēdētia: īmo q̄si nꝉla mꝉto magꝫ maior depēdētia.mō depēdere ad suppositū alteri⁹ nature ē simplꝛ maior depēdētia q̄ ꝯtrahi ad eē singulare p aliquid qđ est idem realiter ipsi contracto:patet.quia depēdere ad suppositū alterius nature ē nō eē ens p se exn̄s:ꝛ ī se sʒ ī alio lʒ nō p īherētiā:mō posse cōicari sup° diuino ī vnitate suppositi est subsistere in illo:ꝛ ad illud simplꝛ depēdere: opʒ ergo assignare aliā rōnē quā p pfectionē nature: si.n.ponereꝛ formalꝛ īfinita rō talis pfectōis cōcluderet ꝓpositū:sed qꝛ hʒ ponere talē pfectionē formalꝛ finitā:lımitatā possibilē:eēntialꝛ depēdētē: natā pfici accn̄tib⁹ realꝛ distīctꝫ:subiectā motui locali:ꝛ mꝉtꝫ alijs īpfectiōib⁹ posse subijci:iō rōne talꝛ pfectiōis cui tot īpfectiōes ānectūꝛ:nō đbet negari ipaʒ eē cōicabilē plurib⁹ īdiuiduis mō p̄expositō:cum h̄ eēt mīnor īpfectio iꝛ enūeratas īpfectiōes. ¶ Ad scđaʒ rn̄sionē q̄ ē de rōe vꝉis ꝛ singularꝫ.cū đt ꝙ aliq̇d ītelligi sub rōe vꝉi ꝯtigit duplꝛ.vno° ex pte rei ex hoc ꝙ talꝛ res ē vere mꝉtiplicabilꝛ ī plura. alio° ex pte ītellect⁹ p̄cise:sic ꝙ ītellect⁹ ꝯsideret p̄cise q̇dditatē in se ꝛ nō vt hāc. Et isto 2^{oo} p̄t cōciperꝛ naturā āgelicā sub rōe vniuersali. Dico ꝙ iste scđs mod⁹ p̄t h̄re duplicē sēsū vnū ꝙ.s.cōcipiatꝛ p̄cise q̇dditas ī se nō ꝯcipiēdo illaʒ ī ali q̇ singulari nec vt cōtractā ad aliquā sīgularitatē sed vt īdifferētē ad oēʒ singularitatē ꝛ vt natā p̄dicari saltē potētia rmota de oī singulari q̇dditatīe ꝯtēto sub ea.aliū sensū:sic p̄cise cōcipere illā q̇dditatem ꝙ sibi simplꝛ repugnet đꝛn̄a īdiuidualꝛ p̄mus sensus est verus ꝛ habeꝛ ꝓpositū:scđs sens⁹ statim īplicat: dicē.n.ꝙ ītellect⁹ ꝯcipiat.a.ꝟe sub rōe vniuersali ꝛ repugnarꝛ.a.eē plurib⁹ cōicabile ꝛ plurificabile:vꝉ ē cōcipere rē aliꝛ q̄ est:vel ē cōcipe ipaʒ rē sub modis oppositꝫ ꝛ repugnātib⁹:cōcipi.n.sub rōne vniuersali ē simplꝛ cōcipi sub rōne q̇ indꝛn̄s ē ad plura ꝛ plurificabile ī illa plura:ꝯcipi vero vt oīo nō plurificabile ē modus opposit⁹ forꝛalꝛ p̄p̄o°:ꝛ cū dicit ꝙ ītellect⁹ cōcipit q̇dditatē nature āgelice absolute:nō cōcipiēdo ipsam vt hāc:quero dū ītellect⁹ cōcipit eā aut ꝯcipit eā vt plurib⁹ ꝯicabilē et habeꝛ ītētū:āt vt simplꝛ icōicabilē:ḡ nullo° ꝯcipit eā sub aliq̇ rōne vꝉi:imo vꝛ repugnātia ꝯcipe.a vt oīo īcōicabile plurib⁹:ꝛ ipʒ ꝯcipe nō vt hoc:nā hoc ēt ē īpossibile de nā dīna:ꝙ aliq̇s intellect⁹ ꝟe ꝯcipiat eā vt simplꝛ īcōicabilē ꝛ nō concipiat eā vt singularē:sic ī ꝓpꝛio nec vʒ đre ꝙ ītellect⁹ vt cōcipit eā absolute:ꝯcipit nec vt plurificabilē nec nō vt plurificabilē:hoc cōcesso nihil est ad.b.qꝛ sic cōcipe naturā nō ē eā cōcipe sub rōne vꝉi.vt pʒ. ¶ Ad tertiā rn̄sionē cū đt iste ꝙ ī hoc casu repiaꝛ idē āgel⁹ numero:qꝛ ex eodē ē hic gab.ꝛ gabriel trāseat. Et cum dicit ꝙ hoc non negaꝛ ab eis:hoc patet māifeste fꝉʒ qꝛ tho.exp̄sse ī 4°.đ.44.q.1.ī solu.rtij argu. vult ꝙ idē nūero īterruptū nō possit redire p aliquā potētiā Et expō isti⁹ noui expositorꝫ ē magꝫ extorq̇re ītētionē Tho. q̄ ipʒ exponere. Cū dicit iste ꝙ Tho. nō ītelligit ꝙ eadē aīa ānihilata n̄ possit rdirꝛ p diuinā potētiā:sʒ ꝙ si ī rsurrectiōe n̄ resumereꝛ eadē aīa nūero n̄ eēt idē hō nūero. Miror valde ꝙ hic nou⁹ expositor nec ꝟba:nec sēsū:nec ītētionē Tho.ꝑcipiat. cū tho. loco p̄allegato exp̄sse velit:ꝙ si ī hoīe aīa sēsibilꝛ eēt diuersa ab aīa rōnali:ꝛ p ꝯn̄s corruptibilꝛ:sicut ī alijs aīalib⁹:ꝙ tūc optie ꝯcludereꝛ ꝙ ī resurrectiōe n̄ erit eadē aīa sēsibilꝛ:ꝛ p ꝯn̄s nec idē aīal:si ꝟo pōaꝛ: ꝙ eadē aīa ꝺʒ sbām sit ī hoīe rōalꝛ ꝛ sēsibilꝛ:nꝉlas ī h° āgustias patiemur:ꝛ h° idē Tho.declarat vbi sup ī solu. p̄mi arg. Et ad ꝓpositū suū dicit qꝛ alioꝝ aīaliū forā nō ē p se subsistēs:vt post ꝯpositi corruptionē manerꝛ valeat:sicut ē đ aīa rōali:q̇ eē qđ sibi ī corpe acq̇rit ēt post sepationē a corpe retinet ꝛ ī pticipatiōe illi⁹ esse corp⁹ p resurrectionē abduciꝛ:ita ꝙ nō sit aliđ eē corporis ꝛ aliđ aīe ī hoīe:alias ꝯiūctio aīe ꝛ corpis eēt accn̄talis:ꝛ sic nꝉla īterruptio facta ē ī eē sbāli hoīs: vt nō possit idē nūero redire ꝓpꝛ īterruptionē eēndi: sicut accidit ī alijs reb⁹ corruptꝫ:quaꝝ eē oīo corrūpiꝛ ꝛc. Ex q̇ exp̄sse pʒ ꝙ ip̄e Tho. vult ꝙ idē nūero īterruptū nꝉlo° rediꝛ possit. Et sic expō hui⁹ noui expositorꝫ n̄ ē ad mētē tho. ¶ Ad q̇rtā rn̄sionē q̄ ē đ āgelis ꝛ aīab⁹:cū dicit ꝙ nō ē silꝛ:qꝛ aīe sūt ptes spēi corporib⁹ vnibiles:sʒ nō sic ītelligētie. sʒ h̄ rn̄sio nulla ē Tū.qꝛ aīe nō distīguūꝛ p aliđ ꝛ aliđ corp⁹. Tū.qꝛ nec p aliā ꝛ aliā vnibilitatē cū oīa ista sint posteriora ipa aīa.prius enim aīa est in se h̄ q̄ actu vniaꝛ corpi vel q̄ sit vnibilꝛ:vt supra expositū est:ꝛ magis ēt īfra exponeꝛ. ¶ Cū đt ad aliā īstātiā ꝯtra Tho. de tota vna spē dānata ꝛc. ꝙ nā hūana ꝛ āgꝉica pn̄t ꝯsiderari vno° ꝺʒ eē nature:ꝛ sic nā hūana ē vna: āgelica ꝟo plures

Redargutio scđe rn̄sionis.

Opugnatio tertie rn̄sionis.

Opinio Tho. q̄ anihilata n̄ p̄t redire p aliquā potētiam.

Improbatio q̇rte respō.

Insufficientia q̇rte respon.

alio modo ꝭm esse vie. s. vt viatrices ad beatitudinē supnaturalem. Et sic sicut natura hūana est vna ita tota latitudo angelicaꝝ spērū est vna natura. ¶ Dico ꝙ ista expositio est ita euidēter falsa ꝙ melius eēt eam silētio ptransire ꝙ̄ aliter ei⁹ falsitatem ondere si eñ natura hūana ē reparata: qꝛ tota lapsa. s. qꝛ spēs nature hūane est tota lapsa: natura vero angelica nō est reparata: qꝛ nō tota lapsa. Et icōueniēs ē eis totam naturā humanā esse dānatam. qꝛ est eis valde iconueniēs ꝙ aliq̄ spēs sit simul tota dānata. ꝗ multo fortius erit icōueniens aliquā vnam spēm nature angelice totā esse dānatam. cuꝫ sit multo perfectior tota natura humana. sꝫ in casu si q̄libet angel⁹ differret spē sequereť ꝙ nō tm̄ vna tota spēs: sed ꝙ̄plurime simul tote essent dānate: quia serpens ille cauda sua traxit tertiam partem stellarū. ꝛ sic patet improbatio huius noui expositoris.

Expō Gaietani euidenter falsa.

¶ Questio Octaua.

Circa cognitionem angelorū. Querit̃ octauo. An angelus possit se cognoscere p essentiā suā ita ꝙ essentia sua sit ratio cognoscēdi sine aliquo repn̄tatiuo p̄cedente actū naturaliter: titul⁹. q. sic itelligitur. An angel⁹ cognoscat se p essentiā suā. i. an eēntia angeli puta cōtrahibilis sit rō formalis producēdi intellectionē sui in itellectu suo: ita ꝙ itellect⁹ angelic⁹ intelligat essentiā ipsi⁹ angeli tanꝙ̄ p pricipiū formale productiuum ipius intellectiōis. sic ꝙ inter ipsi⁹ essentiam ꝛ intellectū nō sit simpl'r necessariū aliqd aliud repn̄tatiuum qd sit formalis rō repn̄tandi essentiā angeli ipsi intellectui. Et hoc loquēdo de cognitiōe intuitiua. Secus eēt de abstractiua qua āgel⁹ pōt se abstractiue intelligere: qꝛ tunc ponereť spēs intelligibilis rō formalis repn̄tādi ipm angelū i rōne actu obiecti intelligibilis de qua patebit infra. q. vlti. d. pn̄tis.

Explanatio tituli.

Declaratio litere. Opinio s. tho.

Ibi hic dicitur. Hic doct. recitat opi. tho. i prima pte sūme. q. 58. art. p̄mo: vbi vult ꝙ essentia angeli pfecte vnita intellectui ē sibi tota rō formalis pducendi intellectionē sui: qꝛ lꝫ i actiōe trāseūte obiectū sit separatū ab agēte tn̄ in actiōe imanēte opꝫ eē vnitum ꝛ vt sic ē rō formalis talis opationis imanētis. ¶ Ibi. Et si obijciať ꝙ opꝫ formā talem ineē illi cui inest talis opatio: hic doc. mouet difficultatē ꝯ tho. qꝛ illud qd est rō formalis agēdi alicui inest formal'r illi. ꝛ hoc vel q̄dditatiue sicut humanitas ē rō formalis gn̄andi frācisco ꝛ inest sibi q̄dditatiue vl' denominatiue sicut calor inest igni vt rō formalis calefaciēdi. puta lignum. Cū ergo eēntia angeli q̄ est p se existēs ꝙ̄uis sit perfecte presens intellectui non tn̄ inest sibi nec quidditate nec denoiatiue vt pꝫ: ergo nō erit rō formalis intelligēdi ipi intellectui āgelico. sequiť ibi videnť rn̄dere. Dicūt isti qd sufficit ꝙ talis rō formalis sit pn̄s ꝛ vnita ipi itellectui: licet nō informet illū sicut calor separat⁹ eēt p̄ncipiū caloris quātū ex se ē. ¶ Ibi. Et si obijcias iterū. Dicit doc. ꝙ si aliqd passum. puta lignū dicať agere: puta calefacere p aliqd agens opꝫ de necessitate alteꝝ istorum sibi iesse vl' ipsum agēs qd dicatur agere. vl' ꝙ recipiat aliquid ab ipso agēte puta calorem quo formal'r dicatur calefacere: aliter lignū non posset formal'r calefacere: nisi principiū formale calefaciēdi insit sibi vt pꝫ a doc. i p̄°. d. 17. sed eēntia angeli q̄ dꝛ ratio agendi respectu intellectiōis non inest formal'r ipsi itellectui: nec imprimit i intellectu aliq̄d quod sit rō formalis agendi ipi intellectui ꝗ ipsa eēntia āgeli nullo mō erit ratio formalis agēdi intellectui. ¶ Ibi. Respōdēt qd potentia cognitiua aliqua qn̄qꝫ ē cognoscens i potētia quādoqꝫ in actu: alia autē nō sic. ꝙ autē oporteat eaꝫ recipere hoc nō est: qꝛ potentia cognitiua: sꝫ tm̄ quia est i potentia ad actū nō sit hic. Tho. eñ facit differētiam iter intellectū nostrum ꝛ angelicū: qꝛ intellect⁹ noster qn̄qꝫ est in actu vt possit agere: puta qn̄ habet speciem itelligibileꝫ in actu. quādoqꝫ est in potentia. s. quādo non habet speciem intelligibilē obiecti. Et ipse tho. ponit ꝙ species itelligibilis obiecti ē rō formalis intelligēdi intellectui nr̄o: vt pꝫ in prima parte sum. q. 85 arti. 2. Et ita iꝫ intellect⁹ vt sit i actu pricipiū formale agendi recipit ab obiecto siue phantasmate hmōi specie intelligibilē que est ei ratio formal' itelligēdi. ꝛ ꝙ oporteat ipsū sic recipere hoc nō competit sibi inquātum est potētia cognitiua. qꝛ tūc competeret cuilibet cognitiue: sed cōpetit sibi inquātum est in potentia ad actum. puta ad itellectionē: intellectus vero angelicus semper cognoscit essentiam suā ꝛ nunꝙ̄ est in potentia ad actum intelligēdi respectu sue essentie: ꝛ per cōsequens nec erit in potētia ad aliquam formam impressam ab essentia que sit ratio formalis intelligendi ipsi angelo. Sed quia essentia angeli est semper presens ipsi intellectui. vt tota rō formalis intelligendi. ideo intellectus āgelicus semper est in actu intelligens essentiam angeli. ¶ Ibi. Contra. Hic Doc. arguit contra illud quod dixit supra de calore. qꝛ dicit ibi Tho. ꝙ essentia āgeli est tota ratio formalis intelligendi ipsi itellectui. ꝛ tn̄ nō informat ipsū. Nūc pbat doct. ꝙ hoc sit ipossibile. videlicet ꝙ aliquid sit ratio formalis agēdi alicui. ꝛ ꝙ formaliter nō sit i ipso modo p̄expōsito: quia nihil potest habere pricipiū alicui⁹ operatiōis imanentis nisi sit in actu per illud quod est principiū talis operationis. qꝛ principium formale agendi dat actum primum supposito quod agit per ipsum. i. ꝙ ipsū suppositū ē formaliter in actu primo respectu actus secundi. sed intellectus angeli nō est in actu per illā essentiā in hoc quod est p se subsistens: quia non informat nec actiuitatē aliquā tribuit ipsi intellectui. ꝗ per hoc ꝙ talis essentia per se exn̄s est pn̄s ipsi itellectui nō p̄t itellect⁹ hr̄e opationē cui⁹ eēntia vl' similitudo nata est eē rō. ¶ Ibi. Itē 2°. Nūc do. arguit contra Tho. qꝛ dixit Tho. ꝙ ideo itellect⁹ āgelic⁹ nihil recipit ab eēntia āgeli. puta n̄ recipit ꝯgnitionē sui. qꝛ qd recipit aliquā ꝯgnitionē alicui⁹ obiecti qn̄qꝫ actu itelligit illd qn̄qꝫ nō. ꝛ sic ad hoc vt dicať r̄cipere: oportet r̄cipere actū nouum. Do. iprobat hāc pōnē ꝛ iprobatio stat i hoc: qꝛ ex q̇ intellectio āgeli nō ē q̄litas vere pmanēs q̄ hēat veꝝ eē cessāte actione obiecti ꝛ itellect⁹. tādiu. n. ē ꝙ̄diu itellect⁹ ꝛ obiectū ꝯtinuāt illā p ꝯtinuā actionē: vt supra patuit i isto 2°. di. 2. q. 4. ꝛ i prio. di. 3. q. vlti. i rn̄sione ad vltimū argumētū pricipale. Dicit ꝗ do. supposito ꝙ intellect⁹ angelic⁹ nō recipiat nouā itellectioneꝫ essentie angeli tn̄ ex hoc nō sequiť qui vere recipiat intellectionē. qꝛ ex quo essentia āgeli p te cāt intellectionē sui: ꝛ tam diu ē talis intellectio ꝙ̄diu durat talis cātio ꝛ illa intellectio ē veꝝ accn̄s. ꝗ vere recipit illā. si ꝗ est receptiu⁹ itellectiōis erit ēt receptiu⁹ alicuius prioris itellectiōe quo formal'r dicať agere ex quo eēntia illa nō ē formal'r i illo: sicut ēt posito ꝙ itellect⁹ nr̄ ab istāti creatiōis sue recipiat cognitionē a lapide ꝯtinuatā nūꝙ̄ tn̄ diceť foral'r ageť hmōi cognitionē nisi hēat i se foral'r ipꝫ lapidē q̄ pōiť rō foral' agēdi vl' nisi p̄⁹ recipiat ab ipo lapide aliquā spēꝫ itelligibilē formal'r sibi exn̄tē q̄ formal'r dicatur agere.

Impugnatio opinionis. s. tho.

Ibi ad qōnem igitur dico. Nūc doc. rn̄dendo ad qōnē dicit ꝙ eēntia āgeli ē rō formalis ptialis tn̄ itelligēdi se. i. ꝙ ē rō formal' ptialis pductiua itellectiōis sui. ꝛ i hoc discrepat a. S. tho. q̄ posuit ipsā essentiā āgeli eē rōnē foralē totalē: ꝛ addit do. ꝙ itellectus āgeli est alia rō formalis ptialis respectu itellectionis eēntie āgeli ꝛ iste due cāe ptiales itegrāt vnā totalē. ¶ Sed hic occurrit aliq̄lis difficultas: vꝫ quō itellectus ꝛ eēntia āgeli ex quo sunt vna ꝛ eadē res dicāť due cāe ptiales q̄ sic se hn̄t ꝙ vna ē pricipalior ꝛ alia min⁹ p̄ncipal'. vt pꝫ a doc. i p̄°. d. 3. q 8. Dico p̄°. ꝙ ꝛ si realiť sint penit⁹ vna res tn̄ inter itellectū ꝛ essentiā āgeli ē aliqualis distictio preť oē op⁹ itellect⁹ sicut ēt ē de intellectu ꝛ aīa nr̄a vt ifra patebit. d. 16. ꝛ talis distictio erit sufficiēs ad hoc: vt dicāť due cāe ptiales. Dico 2° ꝙ ēt posito ꝙ sint penit⁹ eadē res saltē ꝭm rōnē sūt due cāe ptiales q̄rū vna erit i rōne obiecti. puta eēntia ꝛ alia i rōne potētie. puta itellect⁹. Et h̄ pꝫ p illā ppōnē do. i qōne. 3. plogi. ꝛ p̄ma. q. q̄ ꝛ alibi. qualis est ordo inter aliqua vbi realiter distinguntur talis est vbi sola ratione distinguntur. sed si eēntia ꝛ itellect⁹ āgeli real'r distigue reť eēnt due cāe ptiales respctū itellectōis q̄ꝝ vna se hr̄et i rōe obiecti

Difficultas nō parua ꝯ doc.

Nota istā duplicē rn̄sionem.

Intellect⁹ hūan⁹ ꝛ āgelic⁹ quō drn̄t ꝭm tho.

⁊ alia ĩ rõne potẽtie ꝙ vbi sola rõne distinguunt͛ erũt
due cause partiales ₛm rõnem quarũ vna se habebit
ₛm rõnem ꝑ modũ obiecti ⁊ alia per modũ intellect⁹.
¶ Ibi. Preterea ĩ intellectib⁹ habẽtibus spẽs ĩtel-
ligibiles. Hic doc. probat 2°. quõ eẽntia angeli sit rõ
formalis ptialis tñ. respectu intellectiõis sue. Et ar-
gumentũ ẽ a minori. Si de quo minus ⁊c. sꝫ min⁹ vi-
detur ꝙ spẽs intelligibilis obiecti. ĩ qua obiectũ ha-
bet tñ eẽ diminutũ possit esse rõ formalis partialis
producẽdi intellectionẽ talis obiecti: ꝗ si obiectũ eẽt
in se pñs. patꝫ: qꝛ obiectũ in se pñs est magis ens. sed
spẽs intelligibilis ꝑ quã obiectũ est pñs intellectui ẽ
rõ formalis producẽdi intellectionẽ talis obiecti par
Aduerte hic circa literã Doc. tialis tñ. ergo a fortiori ⁊ obiectũ in se ꝑsens. ¶ Hic
tñ aduerte: quia doc. ĩ ista lr̃a plura dicit q̃ sunt valde
dubia nisi sane intelligant͛. ꝑmũ dictũ ẽ ibi. Iste spẽs
virtute obiectorũ cũ ĩtellectu cãnt intellectionẽ. exẽ
plum intellect⁹ Ioã. hñs spẽm ĩtelligibilem albedi-
nis illa spẽs causat ĩtellectionẽ albedinis virtute ip-
sius albedinis Si ꝙ intelligat doc. ꝙ spẽs albedinis
causet ptialiter cognitionẽ albedinis virtute ipi⁹ al
bedinis ita ꝙ in cãndo depẽdeat ab illa. Hoc nõ vi-
detur qꝛ talis albedo habet tñ esse diminutũ. Si ve-
ro sic intelligat ꝙ qꝛ talis spẽs est cãta partialiter ab
ipsa albedine tanꝗ a rõne formali cãndi cõcedit͛. sic
tñ intelligẽdo ꝙ albedo extra causat spẽm sensibilẽ ĩ
potentia visiua. ⁊ post causato ĩ fantasia fantasmate
albedinis repñtante ipsam cũ hic: ⁊ nũc ⁊ vt singula
rem. Et ipm fãtasma est cã partialis spẽi intelligibi-
lis repñtantis ipsã albedinẽ: ⁊ sic intelligẽdo spẽs ĩ-
telligibil' albedinis causat partialiter intellectionẽ
albedinis ĩ virtute ipsius mõ ꝑposito. ptꝫ eñ a do.
ꝙ ipsa spẽs intelligibilis ponit͛ vt partialis cã cogni
tiõis abstractiue: vt supra patuit in ꝓ. d.3. q.6.7. ⁊.8. ⁊
d.17. ⁊ ĩ multꝫ alijs locis. sꝫ dꝛ ager͛ ĩ ꝟtute obiecti: qꝛ
ab ipso est cãta saltẽ vt a cã remota. põt ẽt dici agere
ĩ virtute obiecti: qꝛ ex quo albedo extra est rõ forma
lis cãndi spẽm sensibilẽ: ⁊ qꝛ ẽ talis ordo ꝙ illa spẽs ĩ-
telligibilis fortius mouet intellectũ q̃ fortius excita
tur a fantasmate ⁊ fãtasma fortius excitat cui⁹ sin-
gular͛ forti⁹ mouet sẽsũ exteriorẽ: vt pꝫ in ꝑ°. di.3. q.2.
Dicit ꝙ doc. ꝙ si talis spẽs intelligibilis causat ĩtelle
ctionẽ obiecti partialit͛. a fortiori si obiectuꝫ esset ĩ se
ꝑfecte pñs esset magis cã ptialis intellectionis sui.
Nota hic de obiecto intelligibili. ¶ Secũdo principalr̃ nota. qꝺ dicit ibi de obiecto ac
tu intelligibili. sic debet ĩtelligi ꝙ tunc obiectũ est ac
tu intelligibile qñ est ĩ potentia ꝓxima ad cãndũ par
tialiter cognitionẽ sui. si tñ est tale ens ꝙ possit cãre:
si vero sit tale ens qꝺ nõ sit ex se sufficiẽs ad cãndũ ꝑ-
tialiter cognitionẽ sui: sꝫ talis cognitio cãtur ab ali-
quo ĩ quo contine͛ virtualiter vel q̃dditatiue: vt su-
pra exposui in ꝑmo. d.3. q.3. tunc dico ꝙ tale ens dici-
tur actu intelligibile: qꝛ obiectũ cõtinens ipm essen-
tialiter vel virtualr̃ est in potẽtia ꝓxima ad cãnduꝫ
ptialiter cognitionẽ illius obiecti cõtenti. ¶ Tertio
nota qꝺ dicit ĩ ista lr̃a. ꝙ obiectũ relucens in spẽ ĩtel-
ligibili siue hñs esse ibi diminutũ qꝛ tñ repñtatũ: cãt
diminute cognitionẽ sui: talis cãtio nõ debet attribui
tali obiecto sic relucẽti sꝫ spẽi intelligibili: vt ptꝫ a do.
ĩ locis ꝑallegatꝫ. Ex hoc eñ ꝙ spẽs talis obiecti ꝟe
cãt ptialr̃ cognitionẽ talis obiecti dicim⁹ ꝙ obiectũ
sic relucẽs cãt. ¶ Ibi. obijcit ꝯtra istꝺ. hic doc. qꝛ di-
xit supra ꝙ substãtia vt relucet ĩ spẽ ĩtelligibili põt
cãre cognitionẽ sui ₛm q̃d: vt vero nõ relucet in tali
spẽ poterit absolute cãre. mõ arguit doc. qꝛ si sic seq-
tur ꝙ aliqꝺ sẽsibile: puta albedo vt ẽ extra spẽm ĩtel-
ligibilẽ poterit cãre ĩ ĩtellectu nr̃o cognitionẽ sui sim
pliciter: ptꝫ qꝛ vt relucet ĩ spẽ sua ĩtelligibili ꝑt cãre
ₛm q̃d. ꝙ a fortiori si sit in se pñs poterit simplr̃ cãre.
¶ Ibi. Preterea videt͛ cõtra istã põnem posse argui
sicut argutũ est cõtra opi. qꝛ nihil est alicui rõ operã-
di operatiõe ĩmanẽte nisi informet illꝺ. eẽntia aũt an
geli lꝫ sit actu ĩtelligibilis ⁊ pñs ĩtellectui: tñ nõ in-
format istũ intellectũ. ergo nõ est ei rõ operãdi opera
tione ĩmanẽte. ¶ Ibi. Preterea ista duo agẽtia sem
ꝑ concurrũt ad eundẽ effectum cõmunẽ. igit͛ hñt or-
dinem cũ nõ sint eiusdeꝫ rõnis. hic doc. spãlr̃ arguit:
qꝛ si tu vis dicere ꝙ essentia angeli sit cã partialis in-
tellectiõis ipsi⁹ ⁊ intellect⁹ ei⁹ sit alia cã partialis cũ

non sint eiusdem rõis: altera causa erit ꝑor altera ꝟo
posterior: accipiẽdo ꝑus pro perfectiori in causando
patet: quia qñ sunt due cause alterius rationis semꝑ Qñ s
vna est perfectior: vt patet in eẽntia lr̃ ordinat͛: cũ ve due c
ro sunt eiusdem rationis sicut sũt cause accidentalit͛ teri⁹ r
ordinate vna nõ ẽ ꝑfectior alia: vt patet in ꝑmo. di.2. semp
q. ꝑma ⁊. di.3. q.8. ⁊. di.17. Et sic se quit͛ ꝙ ĩtellectus ẽ ꝑfec
erit mouẽs ⁊ motũ r̃spctũ obcti. qꝺ ẽ ꝯtra ꝑh ĩ tertio altera
de aĩa. nã si intellect⁹ eẽt causa min⁹ ꝑcipal r̃spctũ
eẽntie ãgeli. vt sic eẽt motus ab essentia angeli. quia
causa secũda eo modo mouet quo moue͛ a ꝑma: vt
patet a doc. in ꝑmo di.2. q. ꝑma Et ex alia parte mo-
ueret se: causãdo ĩ se ptialr̃ ĩtellectionẽ eẽntie ãgeli.
¶ Ibi. Preterea quarto. quod dicitur de istis causis
partialibus concurrentibus ad eundem effectum cõ
munem videtur ĩconueniẽs: quia duo distincta gene-
re non pñt causare effectũ eiusdem rõnis: sed sensibi
le ⁊ mere ĩtelligibile dr̃ũt genere: ma. est nota: qꝛ tũc
sequeret͛ ꝙ idem effect⁹ posset esse spiritualis ⁊ cor-
poralis. ĩ. posset esse partim ĩtelligibilis ⁊ ptim sensi-
bilis. Tum etiam qꝛ omne agẽs est ꝑstanti⁹ patiẽte
ꝙ corporale nõ põt agere in spiritũ. Tũ ẽt qꝛ tũc vnũ
agẽs posset ita ĩtẽdi ꝙ ꝟtus tota amboꝝ eẽt in altero
⁊ tũc posset causare istũ effectũ sufficiẽter sine alio. ⁊
sic obctũ solũ si ĩtẽdere͛ vel solus ĩtellect⁹ possꝫ suf
ficiẽt͛ cãre ꝯgnitioneꝫ obiecti. ¶ Ibi. Ad ꝑmuꝫ dico
hic do. negat ꝙ sẽsibile in se possit cãre ꝯgnitionẽ sui
ptialr̃. negat ẽt ꝙ vt sic sit actu ĩtelligibile. ĩ. ꝙ sit suf
ficiẽ pñs ĩtellectui ĩ rõe obcti a actu ĩtelligibil: nã si ĩ
se pñs possꝫ cãr ꝯgnitionẽ sui tñ cãret ꝯgnitionẽ ĩtui
tiuã: sꝫ ꝑ statu isto nõ ꝑt h̃ri ꝯgnitio ĩtuitiua de aliq̃ sẽ-
sibili ĩ se lꝫ forte possꝫ h̃ri aliq̃ ꝯgnitio ĩtuitiua de aliq̃
actu nr̃o: de hoc ĩ 4. di.45. vr̃ ẽt ꝙ sẽsibile possit ĩtui-
tiẽ ꝯgnosci ꝑ statu isto. de quo vide ibi. Et vult ochã Ocham
ĩ. ꝑ°. di.1. ꝙ hec sit mẽs do. q̃cq̃d alij Sco. dicãt. Si tñ vult q
sensibile possꝫ esse in se ꝑfecte pñs intellectui nostro sibile po
in rõne obiecti actu ĩtelligibil: certũ est ꝙ ptialr̃ cau sit ĩtuitiu
saret cognitionẽ sui intuitiuam sicut etiam nunc quã cognosci
do aliqꝺ sẽsibile ẽ ꝑfecte pñs ĩ sua exñtia ĩtellectui ã ꝑ statu
gelico ptialr̃ causat cognitionẽ sui intuitiuã. vt patꝫ isto. q ad
a doc. ĩ isto 2°. pñti. d.q. vlt. Sẽsibile vero ꝑ statu isto mẽtẽ sco.
nunꝗ ẽ obiectũ intellect⁹ nr̃i actu intelligibile nisi ĩ-
quãtũ relucet in spẽ ĩtelligibili. ⁊ qꝺ dicit circa fineꝫ
hui⁹ r̃sñsiõis. ibi qꝛ nõ est extra istã actu ens tale. vult
dicere ꝙ ipm sensibile vt est extra spẽm ĩtelligibilẽ ẽ
tñ potẽtia tale supple ĩtelligibile q̃le ẽ suũ actiuũ. nã
actiuũ ptiale cognitiõis obiecti sẽsibilis ẽ spẽs ĩtelli
gibilis vt dixi supra. Et ꝙ actu relucet ĩ tali spẽ ẽ ac-
tu ĩtelligibile. ĩ. ꝙ potẽtia ꝓxima põt cãre cognitio-
nẽ sui abstractiuã siue diminuti. cãre dico denomina-
tiõe extrĩseca ꝑut relucet ĩ spẽ ĩtelligibili q̃ est vere
cãtiua vt dixi. Cũ vero ipm sẽsibile nullomõ relucet
ĩ spẽ ĩtelligibili ẽ tñ ĩ potẽtia ĩtelligibile: ⁊ hoc ẽ qꝺ
dicit do. ¶ Ibi. Ad scõm. Dico ꝙ ꝯtra illã opi. q̃ non
ponit ĩtellectũ h̃re actiuitatẽ aliquã ab illa quã hẽt
formalr̃ ab obiecto vl ꝑ spẽm obiecti. sicut nec lignũ
hꝫ aliquã actionẽ ĩ calefaciẽdo aliã ab illa q̃ ẽ caloꝛꝫ.
necessario seqtur ꝙ ĩtellect⁹ nõ hñs aliqꝺ formalit͛
nõ opat͛ formalr̃: sꝫ sicut dictũ fuit ĩ ꝑmo li. d.3. q.7. ĩ-
tellect⁹ hꝫ actiuitatẽ suã ꝓpriã sine obiecto pñte ĩ se:
siue ĩ spẽ sua ꝯcurrẽte secũ ad cãndũ effectũ ꝯmuneꝫ
amborũ. ita ꝙ sufficit vnio ⁊ approximatio istaꝝ ptia
liũ cãrũ: nec tñ reqrit͛ ꝙ altera alterã ĩformet: qꝛ neu
tra dat alteri actũ ptinentẽ ad suã causalitatẽ partia
lẽ. Et de hoc vide q̃ dicit doc. in ꝑmo. d.3. q.8. ⁊. d.17.
¶ Ibi. Ad tertium dico ꝙ mouens motũ. hec lr̃a cla
ra est hic ⁊ exposita supra in primo. di.3. q.7. vide ibi.
¶ Ibi. Ad propositum igit͛ dico ꝙ nõ solum ista non
sunt mouens ⁊ motum primo modo: sed nec secundo
modo ꝓprie sicut se hẽt sol et pat͛ in generatiõe: sꝫ tñ
sunt due cãe quasi ex equo se hñtes quantũ ad hoc ꝙ
neutra ꝑ se totaliter mouet: et tñ vna habet priorem
cãlitatem respectu effectus ꝗ altera. forte eñ cã in-
ferior eorũ: dicit doc. ꝙ in causis essentialiter ordina
tis qñ inferior agit in virtute prioris ꝙ non dꝛ agere
in virtute ei⁹ nisi forma agẽdi in inferiori dependeat
a superiori. ĩ. ꝙ rõ formalis agendi ĩ inferiori depen-
det in eẽ forte tñ a supiori. ⁊ ẽt sic dependet ꝙ nõ ꝑt eẽ
rõ formalis agẽdi ĩ inferiori: nisi actu depẽdeat a supe

riori in agēdo. non tñ ꝙ superior aliq̇d influat actu ī inferiori. sꝫ ꝙ inferior non pōt agere nisi suꝑior agat ⁊ hoc vide clarius ī. 4°. d. 1. q. 1. Et infra. Nec eñ obiectum. dicit Doc. ꝙ qñ intellect⁹ ⁊ obiectū: vel saltē supplens vicē obiecti: vt spēs intelligibilis. ꝙ ipsum obiectū vel supplēs vicem obiecti ī causando intellectionem obiecti nō depēdet ab anima accipiēdo animam ꝓ intellectu possibili: ⁊ hoc dicit Doct. qꝛ vult ꝙ species ītelligibilis q̄ est cā ꝑtialis abstractiue ītellectiōis depēdet in eē ab intellectu agēte: vt a cā partiali ⁊ a fantasmate vt a cā partiali vt pꝫ supra in p̊⁹ d. 3. q. 8. ⁊. q 15 q̇lib. ipā tñ spēs ītelligibil̄ ī eēndo ñ depēdet ab ītellectu possibili vt pꝫ a do. vbi suꝑ: ⁊ sic accipiēdo aīaꝫ ꝓ ītellectu possibili nō dat spēi ītelligibili eē. ⁊ sic ipā spēs nō agit ī virtute ītellect⁹ possibil̄ cū ab ipso nō depēdeat ī eē: sed ē difficultas. ex quo species intelligibilis depēdet ab ītellectu agēte: ǧ agit ad intellectionē in virtute ītellectus agētis: quidaꝫ dicunt ꝙ sic ⁊ iō doc. dicit de ītellectu possibili saltē: sed iudicio meo isti q̇ sic exponūt doc. s. ꝙ spēs ītelligibilis agat ad ītellectionem obiecti. ī virtute intellect⁹ agētꝭ. nō recte exponūt. nā ad h⁰ ꝙ aliq̇d agat ī virtute alterius (ꝓprie loquēdo) opꝫ ipm non tm̄ depēdere ī essendo ab illo alio: siue ī forma q̄ agit: sꝫ opꝫ ēt ipm dependere ī oꝑando. ita ꝙ talem oꝑationē eliciat in virtute alteri⁹: pꝫ a doc. in p̊mo. di. 2. q. 1. ⁊ in. 4°. d. 1. q. 1. lꝫ ergo spēs ītelligibilis cāetur ab ītellectus agēte nō tñ ꝓpt̄ hoc dꝛ agere in virtute ītellect⁹ agetis. qꝛ si ꝑ impossibile talis intellect⁹ agēs nō eēt ⁊ spes intelligibilis esset ī intellectu possibili adhuc ꝑtialiter cāret intellectionē obiecti ⁊ ītellectus possibilis eēt alia cā ꝑtialis vt pꝫ a doc q. 15. quoli. Et vltra ipsa spēs ītelligibilis est cāta ꝑtialiter a fātasmate: vt pꝫ a doc. vbi supra. ⁊ tñ fātasmate corrupto adhuc agit ad ītellectionē obiecti. ⁊ sic pꝫ ꝙ exponentes doc. de spē ītelligibili ꝙ agit ī virtute intellect⁹ agētis nō recte ītelligūt ipm. Et qꝺ dicit ibi in lr̄a: saltē vt est ītellectus possibilis. h⁰ dicit: qꝛ nō est pñtis speculatiōis de intellectu agēte: qꝛ forte aliq̇ possent dicere ꝙ spēs intelligibilis q̄ supplet vicē obiecti agit ad intellectionē obiecti ī virtute ītellect⁹ agētis. ⁊ dicit ꝙ q̇cq̇d sit de ītellectu agēte saltē ītellect⁹ possibilis nō sic cōcurrit ad ītellectionē vt spēs ītelligibilis agat ī virtute illius cū nullomō ab ipso depēdeat. Et īfra. ibi. Nec multo magis ecōuerso. i. ꝙ intellect⁹ nō agit in virtute obiecti. Sꝫ forte esset difficultas de eēntia diuina. Nā si ipā moueret ad extra. forte ītellectus ī cāndo cognitionē ipsi⁹ depēderet ab ipā: ⁊ ageret ī virtute ipsi⁹. sꝫ tenēdū ē. ꝙ nullomō eēntia vt eēntia agat aliq̇d ad extra: sꝫ tm̄ volūtas: si ēt teneref. ꝙ ipā īmediate mouet ītellectū ad visionē sui vt q̇dā tenēt. Dico ꝙ si ꝑtial̄r moueret ad visionē. nō tñ ītellect⁹ beati diceref agere ꝑtialit̄ ad visionē illā ī virtute eēntie diuine sꝫ ī virtute volūtatis diuine: a qua depēdet ī eēndo ⁊ oꝑando. ¶ Itē esset difficultas de ītellectu ⁊ essentia aīe. Nā ex quo ītellect⁹ pullulat ab ipā aīa: lꝫ nō distīguaf realiter ab ipā suo mō videf depēdere essential̄r ab ipsa. Et ēt videf seq̇ ꝙ ītellect⁹ hēat ab aīa ꝙ sit actiu⁹ ītellectiōis ipsi⁹ aīe. Dico ꝙ ipē ītellect⁹ ī nullo gñe cāe depēdet ab ipā aīa ītellectiua ⁊ de hoc īferi⁹. di. 16. ¶ Seq̇tur ibi. Et iō nullomō. i. ꝙ ipm obiectū vt mouet ad ītellectionē. i. vt ꝑtial̄r cat illā. nō ē motū aīa saltē vt ē ītellect⁹ possibilis vt dixi supra. i. ꝙ nō cāt illā ītellectionē ī virtute ipi⁹ aīe: nec hēt virtutē cāndi ab ipā. ⁊ īfra ibi. p̄t tñ eē mouēs: dicit ꝙ obiectuꝫ p̄t mouef ipꝫ ītellectū. sic ītelligēdo ꝙ p̄t ꝑtial̄r cāre puta ītellectionē vl̄ spēꝫ ītelligibilē. q̄ recipif ī aīa ⁊ tūc aīa dꝛ moueri ab obiecto ī quātū r̄cipit aliq̇d ab ipō. Sꝫ ꝓut aīa ē ꝑtialis cā ītellectiōis nō dꝛ moueri ab obiecto: qꝛ ipsā cālitatē nō hꝫ ab obiecto. ⁊ hoc ē qꝺ dicit do. īfra ibi. sꝫ tūc nō mouet aīaꝫ: qꝛ dꝛ mouere ꝑ accñs ex hoc ꝙ cāt aliq̇d accñtale ī ipō. puta ipsā spēꝫ ītelligibilē q̄ ē cā ꝑtialis ītellectiōis. ⁊ īfra ibi. ita ꝙ ī p̊⁰ signo dicit do. ꝙ ī p̊⁰ signo fātasma ⁊ ītellect⁹ agēs mouet aīaꝫ ad spēꝫ ītelligibilē cāndo sup. ī ītellectu possibili ipsā spēꝫ ītelligibilē. ⁊ īfra ibi. ⁊ ñ ad actū p̊mū. i. ꝙ ipsū fātasma ñ dat ipī ītellectui vt dicaf act⁹ p̊m⁹ ꝑtial̄r respectu ītellectōis: sꝫ ꝙ sit tal actus partialis est ex natura talis intellect⁹. ¶ Seq̇tur. sed ad illum. i. ꝙ ipsū phantasma mouet ad illum actū p̊mū partialem que est altera causa partialis id est ꝙ causat in ipsa aīa spēm intelligibilem que ē act⁹ p̊m⁹ ꝑtial̄. ⁊ altera causa ꝑtialis ītellectionis obcti. ¶ Seq̇tur in 2° aūt signo dt̄ do. ꝙ impressa spē ītelligibili mouet tm̄ ad effectū cōem. i. ꝙ ꝑtialit̄ causat ītellectionē sui: que recipif in aīa ab obiecto tāq̄ꝫ a cā partiali dꝛ moueri mō p̄expositō ⁊ ꝙ dicit do. qꝺ obiectū mouet in ꝯgnitiōe abstractīa. ītelligo obiectuꝫ mouere ipāꝫ spēm ītelligibilē: vt supra diffuse declaraui. ¶ Ibi. ad quartū dico. Et dicit do. ꝙ cause que sūt alteri⁹ rōnis cōcurrētes ad eūdem effectū. ita ꝙ sit ordo inter illas ꝺm ꝑfecti⁹ ⁊ minus perfectū eēntial̄r: ille cause nō sūt tm̄ distīcte spē. hoc ē manifestū qꝛ cōit̄ due spēs spālissime nō ꝯcurrūt ad aliquē vnū effectū. pꝫ de mula ⁊ equo. nec hmōi cause q̄ sic ꝯcurrūt nō tm̄ distīgūf nūero. vt pꝫ: qꝛ due cause solo numero distīcte nō sūt sic ordinate respectu eiusdē effect⁹ ꝙ vna sit eēntial̄r ꝑfectior altera: ille ergo cause q̄ sic ꝯcurrūt cōit̄ distīgūf gñe: vt pꝫ de ītellectu ⁊ de spē intelligibili ⁊ aliis. ¶ Sequif ⁊ sic accipias. i. ꝙ si dicas ꝙ due cause efficiētes distīcte gñe p̄dicamētali nō possūt cōcurrere ad eūdem effectū. falsū est: quia ītellect⁹ q̇ est dē gñe substātie ⁊ albedo q̄ est de gñe q̄litatis pñt cōcurreṙ ad causādā cōgnitionē ītuitiuā ipsi⁹ albedinis. vel si etiā dicas ꝙ due cause distincte gñe phyco accipiēdo ꝓ causa materiali: formali: finali: ⁊ efficiēte nō pñt cōcurreṙ ad eūdem effectuꝫ. hoc falsū est. quia cōpositū naturale semꝑ depēdet ab istꝭ q̄tuor causis. ⁊ ideo dicit do. ꝙ nō pōt q̄ri magis hoc supple. ꝙ idem effect⁹ sit a distīctis causis gñe ⁊ hoc nō pōt magis q̄ri in hmōi gñe puta p̄dicamētali q̄ꝫ in alio puta physico. qꝛ tā cause ꝑtinētes ad distincta p̄dicamēta pñt cōcurrere ad eundē effectuꝫ q̄ꝫ cause naturales siue physicales mō p̄reexpositō.

Quidā dicūt spēm ītelligibilē agere ī virtute ītellect⁹ agētis

Difficultas satis bona.

Intellect⁹ nō dependet ab aīa in aliquo gñe cause.

Ad argumenta principalia. primo arguit Do. probando ꝙ angelus nō cognoscat se per essētiā suaꝫ qꝛ si sic sequeref ꝙ eēntia aīe cū sit actu ītelligibil̄ et pñs ītellectui possꝫ eē rō ītelligendi seipm r̄spctū sui ipius. qꝺ est cōtra phm̄: tertio de aīa. t. c. 8. q̇ vult ꝙ aīa ītelligat se sicut alia. vbi sic hētur ꝺm aliā translationē. Et cū qꝺlibet eorū fuerit sic. s. sicut dꝛ sciā ī actu: ⁊ hoc cōtiget qñ poterit ītelligere ꝑ se: tunc ēt erit ī potētia quoquomō: sed nō eodē mō quo añ erat añq̄ꝫ sciuit aut īuenit: ⁊ ipse tūc p̄t ītelligere ꝑ se. Et ibi cōmēta. qñ ītellecta fuerit ī eo entia ī actu. ⁊ hoc cōtiget ītellectui qñ poterit ītelligere ꝑ se. nō qñ intellexerit per aliꝺ: ⁊ hoc qꝺ dixit. ē dr̄ia īter virtutes agentes ꝓpiquas aut remotas. ꝓpique eñ actui sunt q̄ agunt ꝑ se nō īdigent extrahēte eas de potētia. ī actu remote aūt īdigent. Et cū ītellectus fuerit ī hac dispōne tunc ītelliget se ꝺm ꝙ ipse nō aliud nisi forme reꝝ ī quantū extrahit eas a materia. hec ille: hoc idē habef. t. c. 13. Cū eñ dicit aīa ītelligit se sicut alia debet sic ītelligi ꝙ sicut alie res cognoscūf ab ītellectu virtute ītellect⁹ agētis ⁊ fātasmatis q̄ cānt spēꝫ ītelligibilē rei sensibilis: vt pꝫ ī p̊mo. d. 3. q. 8. ⁊ ꝙ res sēsibiles extra spēm ītelligibilē sūt tm̄ ītelligibiles ī potētia. sic aīa nō pōt īmediate mouere ītellectū suū ad sui cognitionē. vt eñ ē extra spēm ītelligibilē (nō ipsi⁹ aīe: qꝛ talis ꝓ statu isto hr̄i nō p̄t: sꝫ vt ē ex̄ spēm ītelligibilē sēsibiliū.) ē tm̄ ītelligibilis ī potētia remota: hita vero spē ītelligibili alicui⁹ sēsibilis p̄t argutiue cognoscere seipam vt alias exposui. Seq̇tur ǧ ꝙ nō ītelligat se ꝑ essentiā suā. ⁊ ꝙ hoc sit veꝝ: pꝫ ēt auctoritate phi. tertio ꝺ aīa. t. c. 5. q̇ vult ꝙ añ ītelligere alioꝝ ītellect⁹ nō sit ītelligibilis. Dico inq̇t ītellectū q̄ opinaf ⁊ ītelligit aīa ⁊ hoc nihil aliꝺ ē ī actu eoꝝ q̄ sūt añ ītelligef: h̄ ille. ¶ Rñdet do. ad hāc rōneꝫ. in q̄ rñsione plura sunt notāda ⁊ declarāda. primo ibi aīa de se actu intelligibilis est: ītelligit do. ꝙ ipsa aīa ex parte sua est rō formal̄ eliciendi ītellectionē sui ⁊ est pñs sibi supple ī q̄ꝫtū est ītellect⁹. i. ꝙ ipā eēntia aīe q̄ est ratio formal̄ partial̄ ꝓducendi cognitionē sui est presens intellectui que est altera causa ꝑtialis: est tñ pñs non in rōne obiecti actu ītelligibil̄ qꝛ statī seq̄retur cognitio illi⁹. vt pꝫ a do. q. p̊ma ꝓlogi ⁊ di. 3. p̊mi. q. 1. ⁊ vide q̄ ibi notaui. sed est pñs sibi in rōne entitatꝭ

Ad argumēta p̄ricipalia.

Expō lr̄e Doct.

In ista rñsione sunt multa notanda.

Nam qñ aliqd est ꝑfecte pñs intellectui in rõne obiecti actu intelligibilis stati sequif intellectio vel saltē põt seq̄ q2 obiectū hoc mõ in se pñs est nihil aliud ē: nisi ipm intellectū eē memoriā ꝑfectā ⁊ ꝑfecte dispositū respectu intellectiõis talis obiecti: vt pz a doc. i p̊mo. d. 2. par. 2. ⁊. d. 3. q. 7. ⁊ vide q̄ ibi exposui i declarādo titulū. q. 7. ¶ Sequif ibi nihil em̄ deficit actui p̊ꝰ .i. ꝙ ipsi aīe nihil deficit ꝑtinens ad actiuitatē itellectionis illiꝰ ⁊ similiter ipi itellectui nihil deficit quātū ad actiuitatem ꝑtinētē ad ipm. ¶ Sequif nihil deficit ex ꝑte vnionis earū. i. ꝙ ipa aīa ⁊ intellectꝰ quātū ē ex ꝑte sua sunt ꝑfecte cāe itellectiõis ipsiꝰ aīe et sunt ꝑfecte vnita cū sint vna res realiter: sz quare nõ sequif itellectio: hoc ideo ē q2 ꝓ statu isto nõ sunt ꝑfecte vnita loq̄ndo d̓ vniõe q̄ aīa sit ꝑfecte pñs itellectui

Nota hic i rõne obiecti itelligibilis q̄ oīa patēt i p̊mo. d. 3. q. 3.

¶ Secūdū declarandū est ibi. Et forte ꝓpt̓ hoc dicit frequēter augustinus ꝙ aīa nouit semꝑ se: qꝺ sic debet intelligi ꝙ ex quo aīa q̄ est cā partialis cognitiõis sui est semꝑ ꝑfecte pñs itellectui suo ⁊ ista duo integrant vnā cām totalem ⁊ si nullū impedimētuz esset ab extriseco seq̄ref cognitio ipsiꝰ aīe. Et ideo Aug. dicit ꝙ aīa sēꝑ nouit se. i. ꝙ cā ꝑfecta cognitiõis aīe semꝑ est itra ipsā aīam. ⁊ ꝙ actu nõ cognoscat se hoc nõ est ex defectu ipsiꝰ: sed alicuiꝰ extriseci. ⁊ ideo bñ dicit doc. ꝙ nõ semꝑ nouit lapidē. i. ꝙ ipsa aīa nõ habet sibi intrisece cām totalē cognitiõis lapidis: quia ad cognitionē ipsiꝰ nõ tm̄ requirif aīa sed ēt lapis in se pñs respectu cognitiõis intuitiue vl̓ pñs in spē intelligibili respectu cognitiõis abstractiue. ¶ Tertiū declarandū est ibi. ⁊ hoc mõ trinitatē ponit Aug. nota in ista lr̃a duplicē trinitatem. s. actualē ꝑfectā ⁊ potentialē. actualis ꝑfecta p̊ꝰ cõsistit i memoria ꝑfecta q̄ includit itellectū obiectū ⁊ voluntatē vt pz a doc. i p̊ꝰ d. 3. q. vlt. 2ᵒ cõsistit i actuali intelligētia siue i intellectiõe actuali obiecti. ⁊ 3ᵒ. i actuali amore ipsius obiecti: ꝑ primū repñtaf pr̃. ꝑ secundū filiꝰ ⁊ ꝑ tertiū spūs. s. Secūda q̄ est potentialis ꝯsistit in memoria ꝑfecta q̄ vt attribuif pr̃i ē ꝑfectissima fecūditas ꝓductiõis filij ⁊ spūs. s. q̄ icludit itellectū ⁊ obiectū pñs ⁊ voluntatē. nā ista pñt esse cā ꝑfecta secūde ⁊ tertie ꝑtis imaginis q2 intellectꝰ ⁊ obiectū est cā totalis itellectionis illiꝰ ⁊ voluntas hñs pñs illud obiectuz. nõ tñ in rõne cogniti: q2 tunc eēt secūda pars imaginis in actu sz in rõne cognoscibilis ⁊ amabilis p̄t amare illꝺ ⁊ sic p̄t ꝓducere tertiā ꝑtē imaginis. i tali g̊ memoria ē intellectio virtualis obiecti illiꝰ: q2 talis memoria hēt i virtute sua posse ꝓducere cognitionē obiecti. ¶ Sequif. ⁊ hoc modo cū volūtas sit pñs vt actus p̊mus ꝑfectꝰ ad hñdum actū secūdū respectu sui est quodāmodo actꝰ secūdus sicut effectꝰ in cā efficiente vt in volūtate ⁊ in eo sine quo nõ vt in itellectione. i. ꝙ tertia pars imaginis q̄ est amor virtualit̓ est i volūtate vt in cā efficiēte ⁊ in itellectione obiecti. vt in cā sine qua nõ: q2 volūtas nõ ferf nisi i p̄cognitum. Sz an obiectū vel itellectio obiecti sit cā actiua totalis vl̓ ꝑtialis actꝰ volūtatis. patebit ifra. d. 25. ¶ Sequif. Sed q2 nihil ē de isto toto in actu. nisi solum qꝺ ꝑtinet ad memoriā ideo tota ista trinitas q̄ .s. nata est eē trinitas. tm̄ est i memoria quantū ad realitatē eius actualē. i. ꝙ loquēdo de ista imagine ⁊ trinitate potentiali. nihil hētur i actu nisi ꝑfecta memoria: q̄ vt dixi includit intellectū obiectū ⁊ voluntatē. que dñr actus p̊mus totalis respectu secūde ⁊ tertie ꝑtis imaginis. q2 intellectꝰ cum obiecto est actꝰ p̊mꝰ respectu secūde ꝑtis imaginis ⁊ volūtas ē actus p̊mꝰ respectu tertie ꝑtis. ¶ Ibi. Sz q̄re nõ exit iste actus totalis p̊mus i actū secundū cū sit ꝑ se sufficiens p̊ncipiū eliciēdi actū scꝺm. dicit do. ꝙ ē aliꝺ ipedimētū qꝺ ista cā vincere nõ põt qꝺ impedimētū vel est ex ordine potentiarū vel ex culpa: vt supra patuit i p̊mo di. 3. q. 3. ⁊ simil̓r i hac lr̃a. ¶ Ibi. Ad formā argumēti. igif dico ꝙ ista cā q̄ est ex ꝑte angeli ē sufficiēs ad hoc ꝙ eēntia āgeli sit sufficiēs rõ itelligēdi se: ēt ipa tal̓ē ex ꝑte aīe. sz i aīa sūt ipedimēta i āgelo nõ. nõ ei itellectꝰ āgeli hz talē ordinē ad imagiabilia sicut hz itellectꝰ nr̃ ꝓ statu isto ⁊ ꝓpt̓ istā ipotētiā itelligēdi imediate itelligibilia i actu. dixit phūs ꝙ itellectꝰ nõ ē aliqꝺ itelligibiliū añ itelligef. i. nõ ē possibile itelligi a se ante itelligere aliorū. que propositio potest habere duplicē sensum. s. cõpositū ⁊ diuisum. nam in sensu cõposito negatur tm̄ actus intelligēdi respectu intellectꝰ. ⁊ ē sēsꝰ nõ ē possibile itellectū itelligere se añ itelligef. i. nõ p̄t dari aliqꝺ istās i q̄ itellctꝰ nr̃ ꝓ statu isto hēat actualē itellectionē sui añ itellectionē aliorꝝ. Et hic sēsꝰ est verꝰ: q2 i eodē instāti q̊ itellectꝰ intelligit se: necesse est. vel simul habere intellectionē aliorꝝ vel necesse est priꝰ alia itellexisse. ⁊ hoc ē qꝺ dicit doc. ꝙ prepositio ista. s. ante cū suo causali equipollz aduerbiali determinationi. ⁊ potest cõstrui cum ifinitiuo illo significante terminū potentie. i. ꝙ hoc totuz ante intelligere aliorꝝ potest ꝯstrui cum hoc infinitio passiuo scilicet intelligi a se. que intellectio siue quod intelligi a se. est terminus potentie. Et tunc negatur tm̄ hoc quod est intelligi a se ipso intellectu añ intelligere aliorꝝ. i. ꝙ actualis intellectio qua intellectꝰ intelligit se nõ potest sibi inesse ante intelligere aliorꝝ ⁊ sic solū negaf actualis intellectio añ itelligere aliorum. Cum vero accipitur in sensu diuiso: tunc añ itelligere aliorꝝ ꝯstruitur cū indicatiuo. i. cū ly potest ⁊ ē sensꝰ: impossibile est intellectum habere potētiaz ad intellectionē sui añ intelligere aliorꝝ. ⁊ hic sensus est falsus. quia licet itellectꝰ actualit̓ nõ itelligat se añ itelligef aliorꝝ hēt tñ potētiā ad itelligēdū se añ itelligere aliorꝝ. sicut hic. hoc nunc p̊mo est imortale. nā ly immortale aut terminat actū ⁊ tunc sensus est: hoc nunc supple in statu inocentie. hoc est potens non mori. quia adam in statu innocētie erat potens nõ mori. ⁊ hic sensus est verus vel determinat potentiā ⁊ sēsꝰ est falsꝰ. Et est sensꝰ. hoc nunc in statu inocētie non ē potens mori. Sic in ꝓposito de ista propositione nõ ē possibile itellectuz intelligi a se. ante itelligere aliorꝝ. ¶ Secundo pricipaliter arguitur. essentia angeli est singularis: sed singulare nõ est per se itelligibile nec per se ratio itelligendi. ¶ Hic doc. iducit duas rñsiones quarꝝ p̊ma ē tho. in p̊ma parte sūme. q. 56. arti. p̊mo q̄ dicit ꝙ singulare põt per se itelligi licet non singulaf materiale. q2 singularitas nõ ꝓhibz sz materialitas. Et sic ꝯcedit ꝙ singulaf materiale nõ p̄t ꝑ se intelligi: sed bñ singulare immateriale. ¶ Secūda rñsio est Hen. quoli. 5. q. 15. ⁊. 26. Et quoli. 8. q. 13. q̄ dicit ꝙ nec se nec alia intelligit sub rõne singularis materialis vel imaterialis sed sub rõne vniuersalis qꝺ est ꝑ se obiectū intellectꝰ qꝺ ēt relucet i habitu itelligibili. ¶ Tertio loco dicit do. ꝙ neutrū credit eē verꝝ nisi forte loquamur de intellectu q̊ ꝓpter imꝑfectionē sui nõ põt forte quodcūq3 intelligibile itelligere qualis nõ est itellectus āgelicus: sz hoc magis patebit infra. q. vltima p̄sentis di. ¶ Tertio pricipalit̓ arguit: quia omnē cognitiuam potētiam opz secundū se denudari ab illo quod est rõ cognoscendi. ptz per philosophum secūdo de anima. tex. c. 71. secūdum aliā trā. Et recipiens colorē est qꝺ non habet colorē ⁊ recipiens vocē est qꝺ non habet vocē. hec ibi. hoc idē patet tex. c. 12. ⁊ patet etiā t̓tio de aīa. tex. c. 4. vbi vult philosophus ꝙ opz intellectū esse immixtū ⁊ imaterialē ad hoc vt oīa possit itelligere: necesse itaq3 iquit qm̄ oīa intelligit immixtū esse sz angelꝰ inquantū cognitiuus nõ denudatur ab eēntia sua. ergo nõ est rõ cognoscendi seipsū. ¶ Respõdet doc. Et responsio stat in hoc ꝙ illa ꝓpositio tm̄ habet veritatē in potentijs organicis q̄ requirūt determinatam dispositionē. vñ ex determinato numero potentiarū organicarum cõcludit phūs determinatū numerū actionum vel obiectorum vt patet secūdo de anima tex. c. 128. ꝙ aut inquit nõ sit sensus aliꝰ preter quinq3. Dico autē hos visum. auditū. olfactuz. gustatū. ⁊ tactuz. ⁊c. Istud autem organū oportet ita esse dispositū: vt possit recipere ipsum sensibile sine materia. qꝺ enim est receptiuū forme sine materia req̄rit aliam dispositionē a dispositiõe receptiui forme cū materia vt ptz a doctore infra. nam subiectū coloris est suꝑficies terminata sine corporis terminati: puta parietis. receptiuū vero similitudinis albediuis. est suꝑficies corporis t̓minati: puta alicuius ꝑspicui sicut aer. Certū ē em̄ ꝙ aer qui ē receptiuus forme nõ materialis: puta spēi sensibilis respectu albedinis nõ p̄t recipe i se albedinē. vt pz sic potētia organica puta visiua vl̓ ipm organū est

Int… ctꝰ … qꝺ i… biliū… itell… quõ… gitu[r]

Uide hic quõ singulare p̄t itelligi fm Tho.

Opz itellectū ē imixtū i materi… ad ho[c] oīa possi[t i]telligere quõ itelligitur.

tm̄ dispositum ad recipiendum formam sine materia id
est ipsam speciem sensibilem ⁊ sic ponitur ꝯmuniter or
ganum potentie visiue in dispositiōe perspicua. ⁊ sic tm̄
recipit speciem sensibilem coloris. non autem ipsum co
lorem. ad hoc ergo vt videat colorem oportet denuda=
ri ab ipso. nam si color esset in organo forte nō posset vi
deri. Et quod dicit doc. ꝯmuniter. assignando de tactu
nam dubium est de tactu an possit recipere speciem co=
loris ⁊ ipsum colorem. quicquid sit de hoc non est p̄sen
tis speculationis. Cum ergo intellectus nō requirat ta *nota istud dubium*
lem dispositionem determinatam sicut potentia orga=
nica: non oportet ipsum denudari ab omni eo quod in=
telligit. idem enim intellectus potest esse ipsemet reali=
ter ⁊ in actu per habitum realiter. ⁊ tamen receptiuus
intellectualiter. ⁊ sui. ⁊ habitus ⁊ cuiuscūqꝫ informan=
tis eū realiter. ⁊ est tota ratio. quia talia sic recepta in=
tellectualiter non requirunt in recipiente determinatā
dispositionem oppositam intelligibili reali. ¶ Quarto
principaliter arguitur. quia nihil idem patitur a seipso:
patet ratio cum sua responsione. quomodo aliquid po=
test mouere se: satis supra patuit in isto secundo di. 2. q.
10. ⁊ in primo di. 3. q. 7. ¶ Ultimo arguitur sic. Si an=
gelus posset se intelligere per essentiam suam. sequere
tur ꝙ talis ītellectio esset idem cum ipso angelo. patet
quia si idem est potētia ⁊ obiectum que sunt duo extre
ma. multo magis erit idem actus cum obiecto qui me=
diat inter illa extrema. hoc aūt est manifeste falsum. cū
hoc sit proprium soli deo. ¶ Ad vltimum. respōdet do
ctor primo recitando opi. aliquorum. quam improbat.
qui dicunt talem intellectionem esse eādem essentie an=
geli. hoc autem est impossibile. quia tunc sequeretur ꝙ
illa intellectio esset actu infinita. potest enim intellect⁹
quicunqꝫ esse infinitorum intelligibilium: ⁊ si tunc habe
ret intellectionem eandem sibi. pari ratione intellectio
cuiuslibet esset eadem sibi. hoc autem potest deduci ex
his que dicit doct. in primo di. 2. probando intellectio=
nem dei respectu aliorum intelligibilium esse eandem si
bi. Doct. ergo negat illam consequentiam. ⁊ ad proba=
tionem dicit ꝙ illa intellectio nō mediat inter potentiā
⁊ obiectum: sed est extraneum respectu vtriusqꝫ cum sit
effectus amborum vt supra patuit in primo di. 3. q. 7.

Questio Nona.

CIrca questionē nonā Queriṫ
a Doct. An Angel⁹ ha
beat notitiam naturalem distin
ctam essentie diuine. Titulus q̄
stionis clar⁹ est. ¶ Ibi. Hic cō=
cordant in ista negatiua ꝙ ange
lus nō habeat distinctam noti=
tiam naturaliter deitatis. ⁊ pro
batur a tho. parte prima. q. 56.
arti. 3. Istam negatiuam tenen
do. Si queris per quid affirmatiue. respondēt ꝙ ange= *opi. Jo. et henrici.*
lus non cognoscit essentiam diuinam naturaliter ꝑ ali
quam speciem ⁊c. Hoc idem dicit hen. Dicunt ergo isti
ꝙ angel⁹ nō hꝫ notitiā naturalē distīctā eēntie diuine. ⁊
si q̄rereṫ ab eis per quid cognosciṫ de⁹ affirmatiue pu=
ta affirmando aliquid de deo supple ꝙ est trinus ⁊ vn⁹
vel ꝙ est infinitum ens ⁊ huiusmodi. Dicit hen. ꝙ nō co
gnoscitur naturaliter neqꝫ per essentiam dei: neqꝫ per
essentiam angeli: neqꝫ per speciem representantem ip=
sum deum. ⁊ ex hoc probat doc. ꝙ angeli nō possunt ha
bere aliquam cognitionem de deo naturaliter. neqꝫ di=
stincte: neqꝫ confuse. ⁊ iste due rationes licet sint note
⁊ glosate in primo dist. 3. q. 1. ⁊ secunda: ratio etiam pa
teat in primo dist. 8. q. penul. aliqualiter tamen expono
eas. Et prima ratio stat in hoc quia si angelus natura
liter non potest cognoscere distincte essentiam diuinaꝫ
per speciem intelligibilem ipsam distincte representan
tem: ergo nullo modo potest ipsam cognoscere. probaṫ
consequentia: quia si potest eam naturaliter cognosce
re aut cognoscere eam distincte. s. vel in se vł ī cōceptu
proprio ⁊ in complexo: aut confuse quia in conceptu cō
muni sibi ⁊ nobis. alius modus cognoscendi non appa=
ret. Si primo modo non cognoscit naturaliter q₂ tunc
essentia diuina vel aliqua eius proprietas immediate
moueret vel esset ratio formalis imediate mouendi ītel
lectum angeli ⁊ tunc non cognosceret naturaliter eam.
sed tm̄ supernaturaliter: ⁊ vltra ipsa tm̄ imediate mo=
uet intellectum diuinum vt patet a doc. in. q. 14. art. 1.
quoli. Nec secundo modo. patet: q₂ hen. negat cōceptū
cōmunem deo ⁊ creature. Sed si talis conceptus cōis
sit impossibilis est simpłr impossibile ꝙ habeatur natu=
raliter aliquis conceptus de deo. ⁊ hoc ꝓlixe ꝓbatum
est a doc. in ꝑmo di. 3. q. 1. vbi facit. 3. rōnes singulares
quas ibi clare exposui hoc idem ꝓbat in di. 8. q. 1. eius=
dem primi. Si ergo angelus non cognoscit essentiā di=
uinam distincte ꝑ aliquā speciem ītelligibilem sequiṫ ꝙ
nullomodo poterit eam cognoscere. s. nec distincte nec
confuse in aliquo. s. conceptu ꝯmuni. quia si talis nō da
tur nullo modo pōt cognosci. ¶ Secunda ratio stat in
hoc: quia si dicatur ꝙ angelus cognoscit essentiam non
in se ⁊ intuitiue nec ꝑ speciem aliquam. sꝫ cognoscit eā
in aliquo conceptu reali alio ab essentia diuina patet ꝙ
cognoscit eā in conceptu reali summi boni vel entis pri
mi ⁊ huiusmodi. Et si vltra queraṫ a quo causaṫ cogni=
tio talis conceptus. non a creatura vt patet ꝑ. 3. rōnes
factas a doc. in primo di. 3. q. 1. q₂ creatura non pōt cau
sare talē conceptum siue notitiā talis cōceptus nisi cō
tineat illū conceptū vel essentiałr vel virtuałr: vide ibi.
Diceret ergo hen. ꝙ talis ꝯceptus realis alius ab essē=
tia diuina causareṫ ab ipsa essentia diuina. ⁊ sic cogni=
tio huius ꝯceptus realis. s. summi boni vel entis primi.
vel sūme sapiētis: esset causata ab essentia diuina. Con
tra hoc Doc. speciałr instat ex dictis hen. quia ipē dicit *Doc. istaṫ hic contra hen.*
ꝙ essentia diuina est nata facere tm̄ vnꝫ conceptum rea
lem in ītellectu diuino ita ꝙ nullus alius habeṫ de ea.
nisi ꝑ intellectū negociantē igiṫ ista essentia est nata fa
cere tm̄ ꝑ se cōceptū vnū realē in quocūqꝫ intellectu. ꝓ
batio ꝯñe. oīs ꝯceptus qui natus est haberi ⁊ etiā cau
sari virtute huius essentie in aliquo intellectu est nat⁹
haberi virtute eius in intellectu ꝯprehendēte ipām. et
talis est diuinus ītellectus: cuꝫ ergo essentia diuina sit
nata facere tm̄ conceptū vnū ꝑ se reałr in ītellectu di=
uino. i. cū sit nata facere siue causare notitiā vnius cō=
ceptus realis in intellectu diuino ⁊ talis ꝯceptus rea=
lis est p̄cise essentia diuina vt essentia ita ꝙ fm ipꝫ hē.
nō est ibi aliqua entitas realis nisi tm̄ essentia vt eēntia
⁊ sic ꝯcept⁹ siue entitas sūmi boni vł entis ꝑmi ⁊ hmōi
nō dicit aliq̄d reale distīctū p̄ter op⁹ ītellect⁹ ab eēntia
diuia. q₂ si talis eēt ibi posset notitiā illi⁹ realis ꝯcept⁹
cāre ī ītellectu dīno si talē posset cāre ī ītellectu creato
patet. q₂ si illud q̄d est in rōne obiecti. s. molimi imperfe
ctissimū p̄t cāre oēm ꝯceptum de se cābilē. i. notitiam
oīs ꝯceptus in eo vel essentialiter vel virtualiter con
tenti. a fortiori essentia diuina notitiā cuiuscunqꝫ con=
ceptus realis de se poterit cāre in intellectu suo. Seq̄ṫ
ergo ꝙ vel intellectus angeli hēbit istum vnicum con=
ceptum. s. essentie diuine vñcunqꝫ causetur. vel oīno ne
qꝫ hēbit. illum aūt oīno hēre non poterit nisi vel cogno
sceret per eēntiam vel per ꝓpriam rōnē repñtanteꝫ. s.
per spēm intelligibilem ꝯñtiam negat ergo nullū con=
ceptum hēbit de eēntia diuina q̄d est falsum ⁊ negatuꝫ
fere ab oībus. ¶ Contra scđum dicit tho. ꝙ angeli co=
gnoscunt deū affirmatiē per eēntiā ipsoꝝ: q₂ est imago
dei ⁊ imago rep̄sentat distīcte imaginatū: ꝯtra hāc pō *Doc. arguit thomā.*
nē arguit doc. In ista lr̄a hēturduplex imago. pria q̄ ex
sua natura rep̄sentat imaginatū siue sit cognita siue nō
sit cognita vt spēs intelligibilis: puta albedinis. nā āte
qꝫ cognoscat: albedo perfecte rep̄sentat ipām albedinē
⁊ p⁹ cognosciṫ ipā albedo rep̄sentata qꝫ cognoscaṫ ipā
spēs ītelligibilis: q₂ albedo ꝯgnosciṫ actu rctō. ⁊ ipā co
gnita p̄t postea ītellect⁹ cognoscere spēm ītelligibilem
actu reflexo: loq̄ndo de ista imagīe nulla creatura pōt
eē imago dei: q₂ nulla ē q̄ possit rep̄sentare ipm̄ deū. 2°
accipiṫ imago q̄ rep̄sentat imaginatū nō ex natura sua
sꝫ vt cognosciṫ ꝙ ē imago talis imagiati: ⁊ sic nūqꝫ p̄t
cognosci ꝙ sit imago talis imagiati. nisi p̄cognoscaṫ ta
le imagiatū. ⁊ hꝫ mō nā nr̄a ē imago dei ⁊ repñtat ipūm
deū iq̄ꝫtū cognosciṫ ꝙ ē imago ipsi⁹. ⁊ nūqꝫ possum co=
gnoscere ipsā imaginē dei. nisi p̄cognoscā ipsū trinum ⁊
vnū: q₂ cognito per reuelationē ꝙ ī deo ē vnitas eēntie
⁊ origiatio vni⁹ persone ab alia ⁊ distinctio realis per=
sonaꝝ possū reperire in aīa mea vnitetē distictionem ⁊
origiationē. ⁊ sic discursiue per imaginē cognosco deū
trinū ⁊ vnū. vt pꝫ a doc. in ꝑmo. d. 3. q. vlti. ⁊ ꝙ cogno=
scā aīam sic eē ad imaginē dei. hꝫ nō p̄t eē via naturali:
vt ptꝫ a doc. in ꝑmo. d. 1. q. 1. Et ptꝫ ꝙ angel⁹ nō cogno
scit naturaliṫ deū per eēntiā suā: q₂ imago. ⁊ ēt cogno=
scēs imaginatuꝫ per imaginē 2ᵃᵐ. cognoscet discursiue
. s. ab imagine cognita ad imaginatū: ⁊ tamē ipi negāt
discursū in āgelo vt pꝫ supra in. 1. dist. huius. q. et infra

¶ Preterea oīs discursus presupponit notitiam illius
simplicis ad quod discurritur. hoc patet quia nullus dis
currit ab vno ad aliud nisi vtrumqꝫ precognoscat. igiť
si per illam essentiam cognitam habetur notitia de eēn
tia diuina per discursum oportet prehabere conceptuꝫ
simplicem de essentia diuina. ꝛ tunc illius querenda est
alia ratio prior supple per quam possit cognosci eēntia
Aduer. hic diuina. si debeat cognosci per talem discursum. Aduer
te tamē ꝙ quando discurriť a premissis ad conclusionē
que inferť ex illis p̄missis non p̄cognosciť conclusio sal
tē vt euidens. p̄cognoscitur tñ aliquo modo ꝯclusio pu=
ta ista anteqꝫ demonstretur ꝛ ꝑ consequens p̄cognoscū
tur termini cōclusionis. sed nō p̄cognoscitur vt euidēs
aliter non demonstrareť. sufficit ergo ꝙ in discursu p̄ha
beatur notitia terminorum simplicium si discurriť a ter
mino simplici ad terminū simplicem. Si vero discurriť
difficulta= a ꝯplexis ad complexū sufficit prehabere notitiam ta=
tes circa li lium ꝯplexorum saltem confusam. ¶ Confirmať etiā.
terā Doct. Dicit doct. ꝙ nullum obiectum facit distinctā notitiam
p̄ma difficul alterius obiecti. ¶ In ista rōne oriunť difficultates.
tas. Prima qꝛ videť ꝙ aliqua creatura faciat distinctā no=
titiā essentie diuine: quia dicit ipse doct. ꝙ deus potest
causare in intellectu angeli aliquā speciem intelligibilē
per quā ipse angelus pōt distincte cognoscere essentiā
diuinam ꝛ sic illa species intelligibilis erit ratio cogno
scendi deum: ꝛ sic ſm ipsum oportebit ꝯcedere ꝙ deus
virtualr̃ contineať in tali specie: ꝛ sic creator virtualr̃
scd̄a. poterit cōtineri in creatura. qđ ip̄e expresse negat hic ꝛ
in primo di. 3. q. 1. ꝛ di. 8. ꝛ in quoli. ¶ Secūda. quia di=
cit hic doc. ꝙ talis species intelligibilis impressa a deo
distincte representat ipsam deitatem: ꝛ in hoc videtur
sibi contradicere quia in prima. q. ꝓlogi ꝓbat ꝙ ꝑ nul=
lam creaturā possumus ꝑuenire ad distinctā cognitio=
nē dei: qꝛ nullus effectus representat ip̄m inquantū tri
nū ꝛ vnū ꝛc. ꝛ tñ hic vult ꝙ illa species intelligibilis: q̄
est effectus dei ꝛ creatura ipsi᷒: representat ip̄ꝫ ex sua
tertia. natura. ꝛ nō inqꝫtū cognita. ¶ Tertia dubitatio qꝛ cer
tū est ꝙ infusa cognitione dei q̄ est effectus ipsi᷒ illa re=
presentabit ip̄m deum si sit cognitio distincta vt patꝫ a
doct. in p̄mo di. 3. q. 6. ꝛ singulariter. q. vltima: vbi vult
ꝙ actus intelligendi sit similitudo obiecti. ita vult exp̄s
se ꝙ paulus post raptū recordabať de essentia diuina ꝛ
de his que vidit in tali raptu vt patet in hac. q. ꝛ ꝑ ꝯn̄s
si recordabatur hoc erat ꝑ aliquam speciem ītellectua=
lem representantē actū quo vidit archana dei. ꝛ habi=
to tali actu tūc recordabatur se vidisse. ꝛ hoc patet in
4. di. 45. de memoria siue de recordari. ꝛ sic videť ꝙ ef
fectus dei potuit perfecte representare ipsum deum.
quarta. ¶ Quarta dubitatio est ex hoc qđ dicit ꝙ nullum obie
ctum facit distinctam notitiam alterius obiecti nisi cō
tineat illud virtualiter: hoc idem dicit in primo di. 3. q. 1.
Et di. 8. q. 2. ꝛ tñ essentia diuina facit distinctam cogni
tionem personarū in intellectu diuino vt patet a doc. in
primo in pluribus locis. ꝛ tñ ibi non est continentia vir
tualis nec eminentialis quia contentum in alio virtua
liter vel eminenter dicit imperfectionem in ipso cōten=
to. ꝛ ꝙ talis cōtinentia non sit in deo respectu eorū que
sunt ab intra patet a doc. in primo. ¶ Quinta dubita=
quinta. tio quia dicit doc. ꝙ talis sp̄ēs intelligibilis representat
deum sub rōne deitatis ꝛ tamen est finita in se. sed hoc
videtur contradicere sibi: quia vult expresse ꝙ illud qđ
est ratio representandi infinita sit formaliter infinitum
vt patet ab ip̄o in primo di. 2. parte prima. q. 1. ꝛ in secū
do di. 3. q. 11. ꝯtra hen. ergo si sp̄ēs intelligibilis aliqua
est ratio rep̄sentandi diuinā essentiaꝫ distincte. videtur
ꝙ sit formaliter infinita cum non sit maior rō de rep̄sen
tare infinita distincta ꝛ rep̄ñtare infinitū intēsiue disti=
sexta cte. ¶ Sexta du. ex hoc ꝙ dicit ꝙ nihil facit distinctam
cognitionē alterius obiecti nisi ꝯtineat illud virtualr̃:
qꝛ tunc sequeretur ꝙ angelus ꝯtinebit virtualr̃ essentiā
diuinā: qꝛ ip̄ius intellectus vna cū specie intelligibili in
fusa a deo causant notitiā distinctā dei patet a doc. hic
ergo intellectus magis ꝯtinebit essentiā diuinam cum
sit cā p̄ncipalior vt pꝫ in hoc 2°. di. p̄ñti. q. penul. ꝛ vlti.
ꝛ in p̄io. di. 3. q. 7. ꝛ. 8. ꝛ in quoli. ꝛ tñ falsū est ꝙ ꝯtine=
septima at ip̄m deū virtualr̃ vt dixi supra. ¶ Septimo dubitať
qꝛ eēntia diuina vt eēntia est rō formalis cognoscendi
ꝯtingentia vt pꝫ a doc. in p̄mo. di. 39. ꝛ tñ nō ꝯtinet vir
tualr̃ ꝯtingentia inquantū eēntia qꝛ ip̄a tñ sunt a volū
tate diuina vt pꝫ a doc. q. vlti. ꝓlogi ꝛ in p̄io di. 2. ꝛ. 8.
ꝛ in 2°. di. 1. q. 1. ꝛ di. 3. q. vlti. ꝛ. q. 14. ꝛ. 16. quolibe. Es=
sent etiā multa alia dubia q̄ breuitatis causa transeo.
¶ Ad primā igiť difficultatē rn̄deo supponēdo aliqua
preambula pro declaratione p̄dictarū difficultatum primū. obiectū ꝯtinens virtualr̃ aliud obiectum. qꝫtum
est ex parte sua pōt ꝓducere cognitionē intuitiuā alte=
rius ꝛ etiā abstractiuā causando partialr̃ speciē intelli
gibilē talis obiecti. ꝛ sic de rōne obiecti puta. a. ꝯtinen=
tis virtualr̃ ſm adequationē ꝛ precisionē vt alias dixi
in p̄io di. 3. puta. b. est ꝙ possit partialiter ꝓducere tā
cognitionē intuitiuā qꝫ abstractiuā illius vt pꝫ a doc. ī
plurib᷒ locis maxime in 2°. di. 3. q. vlti. ꝛ sicut obiectuꝫ
pōt facere cognitionē sui intuitiuā ꝛ abstractiuā respe
ctu ītellect᷒ limitati. qđ dico ꝓpter essentiā diuinā que
facit tñ cognitionē intuitiuā sui respectu intellectus di
uini: ita pōt facere cognitionē respectu obiecti virtualr̃
ꝯtenti vt pꝫ a doc. in p̄mo di. 3. ꝛ. 8. ¶ Secundo suppo
no ꝙ nulla sp̄ēs intelligibilis pōt ꝯtinere virtualr̃ obie
ctū cuius est sp̄ēs. quod pꝫ. tū qꝛ imꝑfectior. tū qꝛ poste
rior. tū qꝛ cōiter ē ab obiecto. tū qꝛ depēdet tāqꝫ mēsu=
ratū a mēsura. ¶ Tertio suppono ꝙ nulla sp̄ēs ītelligi
bilis vt hm̄oi pōt cōtinere ꝟtualr̃ aliqđ obiectū in rō=
ne cognoscibilitatis: quia si sic posset etiā ꝓducere co=
gnitionē illius ītuitiuā. saltē partialr̃. qđ est manifeste
falsum: qꝛ oīs cognitio per sp̄ēm intelligibilē est tm̄ ab=
stractiua vt pꝫ a doc. ī p̄mo. di. 3. q. 6. ꝛ in 2°. di. 3. q. 9.
¶ Dico ergo quoad primā dubitationē ꝙ licꝫ sp̄ēs ītel
Solutio p̄me difficultatis. ligibilis sit cā partialis cognitionis abstractiue ipsi᷒ dei
tatis nō tñ ex hoc sequiť ꝙ ꝯtineat virtualr̃ ip̄am deita
tē. qꝛ tūc posset esse cā partialis cognitionis intuitiue.
euasio ¶ Si dicať ꝯtinet virtualr̃ cognitionē abstractiuā dei
tatis. ergo ꝯtinet virtualr̃ ipsam deitatē. an̄s pꝫ qꝛ cā
effectiua eo mō quo causat virtualr̃ ꝯtinet effectū. ꝯn̄a
responsio ꝓbať qꝛ dicit doc. ꝙ ꝯtinens virtualr̃ cognitionē alicu=
ius virtualr̃ ꝯtinet illđ vt allegaui supra. ¶ Rn̄deo ad
an̄s ꝙ ꝯtinet virtualr̃ partialr̃ cognitionē tm̄ abstracti
uā sed negať ꝯsequentia. Cū probať per doct. Dico ꝙ
doc. intelligit de ꝯtinente virtualr̃ notitiā alteri᷒ tā in=
tuitiuā qꝫ abstractiuā aliter nō haberet veritatē ꝛ patꝫ
solutio prime. ¶ Dico secundo ꝙ si sp̄ēs illa nō depen
deret in essendo a tali obiecto ꝙ forte posset ꝯtinere vir
tualiter entitatē talis obiecti. sed in ꝓposito ipsa depē
det ab obiecto saltē vt a cā remota vt exposui ī p̄io. d.
3. q. 2. ꝛ alibi. ꝛ posito ꝙ talis sp̄ēs sit cāta a deo. saltem
sufficit ꝙ sit nata cāri a tali obiecto ꝛ iđ nō ꝯtinet illud
virtualiter. Dico tertio ꝙ ꝓpō doc. vera est qñ cāt ꝑtia
liter notitiam obiecti abstractiuā vt cā remota nō vt cā
ꝓpiqua qđ tunc est quādo vnū obiectū cāt solā remote
sp̄ēm alteri᷒ obiecti q̄ poniť cā ꝓpiqua. tale. n. obiectū
sic cāns notitiam alterius abstractiuā ꝯtinet ꝟtualiter
illud aliud. ¶ Ad scd̄m dico ꝙ doc. i. q. p̄ma prologi. ar
Ad scd̄m guit sic. ꝙ per nullū effectū possumus deuenire ī cogni
tionem deitatis arguendo ab effectu ad cām. qꝛ null᷒
est effectus q̄ possit eē sil̄is ipsi deo. nulla. n. natura sin
gularis p̄t reperiri ī tribus suppositis: iđ non possumus
arguere sic. aliq̄s effectus dei existens tante ꝑfectiōis
est ꝙ pōt esse ī tribus suppositis. ergo a fortiori p̄ia cā
poterit esse. Sicut arguimus. aliquis effectus dei est ꝑ
fectus bonitate. ergo ipsa p̄ma cā erit simpl̄r bona ꝛ sic
oēs ꝑfectiones simpl̄r sparsim reperte in diuersis crea
turis ī summo attribuimus prime cause: ꝛ sic per tales
effectus deuenimus in cognitionem haruꝫ perfectionū
in deo ꝙ. s. sit summe sapiens summe bonus arguendo
semꝑ ab effectu ad cām. ꝛ hoc pꝫ a doc. in p̄mo. d. 3. ꝛ. 8
Et sic dico ꝙ nullus est effectus dei nec actu. nec possi
bilis. qui sit huius perfectionis. ꝙ sit vnum singulare in
diuisibiliter ī tribus suppositis ex qua arguamus ergo
ipse deus multo magis habebit istam perfectionem. lꝫ
ergo ipsa species intelligibilis creata immediate a deo
possit representare deum trinum ꝛ vnum. non tamē ip
sa est vnuꝫ singulare in tribus suppositis: sed tm̄ repre
sentat. ꝛ hoc non negat doc. vult. n. q. p̄ma prolo. ꝛ. d. 3
q. prima. ꝛ. d. 8. q. 2. ꝛ. q. 14. quoli. ꝛ. distin. 3. secundi. ꝙ
Nulla rōnalis creatura ex suis puris naturalib᷒ p̄t deuenire in cognitionē deitat sub rōne deitatis. nulla rationalis creatura ex suis puris naturalibus po
test deuenire in cognitionem deitatis sub ratione dei=
tatis. nec aliqua creatura quantumcunqꝫ perfecta po=
test esse ratio deueniendi in cognitionem ipsius dei in=
tuitiuam. nec potest esse ratio partialiter causandi ali
quam speciem intelligibilem representantem deuꝫ sub
ratione deitatis per quam possit cognosci abstractiue
sub ratione propria. sed solus deus potest causare hu=
iusmodi speciem. ¶ Dico secundo ꝛ magis ad propo=
situm ꝙ species illa dicitur tm̄ representare deum pro

quanto est partialis causa cognitionis dei non ꝙ per ipsam vt absolute sumptā possit cognosci deus nisi arguendo ab effectu scilz est effecta. ergo est aliqua p̄ma cā immo non sequitur spēs illa in se cognoscitur ergo per illam de⁹ cognoscitur. nisi cognoscatur ꝙ est species intelligibilis dei: sed hoc non potest cognosci nisi deo precognito vt supra dixi de imagine Dei.

ad tertiam

¶ Ad tertiā patet per responsionem ad secundam. concedo enim ꝙ aliqua intellectio supernaturalr̄ habita de deitate sub ratione propria representat ipsam et est similitudo ipsius et quotiens intellectus reflectitur super talem cognitionem qua cognouit deū statim cognoscit ipsum sicut etiam Paulus: tamen nō est in se talis quale est representatum. nec etiam in se similis tali representato sicut dicimus ꝙ album est simile alteri albo: quia illa itellectio est tm̄ in vno singulari et est singularis de se: sicut etiaz dicimus ꝙ species intelligibilis hominis nō est in se talis qualis est in representando. nam in se singularis est in representādo vero vniuersalis. Ex hoc ergo ꝙ est talis in representando: non sequitur ꝙ sit talis vel similis in essendo. ¶ Dico tn̄ ꝙ non sequitur absolute scz ꝙ cognita notitia deitatis in se ꝙ ex illa sic absolute cognita cognoscatur deitas: quia etiā requiritur ꝙ cognoscatur relatio ipsius ad deitatem que dicitur relatio attingentie: vt notat Doct. in. q. 13. quoli. et ꝙ requiratur cognitio talis relationis: patet prolixe a Doc. in quoli. q. 14. arti. 3. et vide que ibi exposui. licet eīn notitia dei dicatur similitudo ipsius naturalis: nō tamen sequitur ꝙ ipsa absolute cognita per actum reflexum cognoscatur ipse deus in se. sicut etiam dixi de imagine et specie itelligibili. Si vero cognoscitur vt est notitia dei: tunc cognoscitur et deus: sed nō pōt cognosci aliquo actu reflexo ꝙ sit notitia deitatis nisi precognoscatur deus: vt supra patuit.

ad quartā.

¶ Ad quartum dico primo: ꝙ licet ibi nō sit continentia virtualis: tamen est ibi cōtinentia perfecte identitatis cum persone ille transeant in perfectā identitatem realem et essentialem essentie diuine vt patet a Doc. in primo di. 5. q. 2. et di. 26. et alibi. Secundo dico ꝙ licet proprietas persone non proprie cōtineatur virtualiter propter perfectam identitatem cum essentia diuina. tamen eomodo quo distinguntur posset dici continentia virtualis accipiendo tamen cōtinentiam virtualem pro eo ꝙ essentia diuina est id a quo ipe proprietates primo pullulant vt patet a doc. in primo dist. 28. et in quolibetis. Tertio dico ꝙ potest esse ibi continentia virtualis et eminentialis nō s̄m rem: sed s̄m rationē p vnam propositionem Doc. in primo di. 8. q. 3. et q. 1. quoli. et q. penul. prologi. et. que talis est ꝙ qualis ē ordo inter aliqua duo vbi distingūtur realiter talis est ordo inter illa duo vbi tm̄ ratione vel ex natura rei distinguntur vt patet quia si comparetur ad subiectū a quo realiter distinguitur s̄m rem causatur ab illo. ergo vbi comparatur ad subiectum a quo realiter non distinguitur secundum rationem potest dici causari a tali subiecto vt patet a Doct. q. penul. prologi. sic in proposito si ꝓprietas persone esset vere realiter distincta ab essentia diuina virtualiter contineretur ab illa quia esset ibi ordo ꝓducti realiter ad producens realiter ergo nunc vbi tm̄ ratione vel ex natura rei ab essentia diuina distinguitur erit talis ordo ꝙ s̄m rationem cōtinetur virtualiter ab illa. ¶ Si dicatur vt supra ꝙ contentū in aliquo est imperfectius ipso continēte. Dico ꝙ hoc verum est vbi nō transit in perfectam identitatem ipius et sic paternitas vel proprietas patris licet non sit formaliter infinita vt patet a doct. in primo di. 2. et. 26. et in tertio di. prima. q. prima. et q. 5. quoli. tn̄ est idemptice infinita vt patet in locis preallegatis.

ad quintaz

¶ Ad quintam dico ꝙ non est simile in representando infinita obiecta et in representando tm̄ vnū qd̄ est formaliter infinitum. Primo quia cū dico ꝙ species intelligibilis representat ipsuz etc. et sub rōne īfinitatis. ipsa erit cā partialis cognitionis abstractiue que cognitio est finita terminata et limitata. Si vero representaret infinita obiecta posset esse causa partialis quantū est ex se causandi īfinitas cognitiones partialr̄ infinitorū obiectorū quarū quelibet requirit spālē gradū perfectionis in cā. et sic sequeretur ꝙ talis spēs itelligibilis esset formalr̄ infinita. qd̄ ptz: qr illud qd̄ est ratio ꝓducendi infinitas intellectiones quarū q̄libet req̄rit aliquā perfectionē in ipsa rōne ꝓducēdi erit formaliter infinitū: vt ptz a Doct. in primo di. 2. q. 1. et di. 3. q. 7. et in secundo dist. 3. Secūdo dico ꝙ aliud ē representare infinitum sub ratione qua est infinitum. et aliud est representare infinita obiecta. quia ꝙ. a. sit ratio rep̄sentandi vnum obiectum quantumcūqz perfectum non sequitur ex hoc ꝙ sit tante perfectionis quia spēs intelligibilis est minoris perfectionis ꝯmuniter obiecto rep̄sentato. si tamen representaret infinita esset formalr̄ īfinita. patet quia verum obiectum requirit spālem rationem representandi dicentē aliquam perfectionem et aliud specialē rōnem representandi dicentem aliquā perfectionē. Tunc sic qn̄ aliquid est ratio representandi infinita quorū quodlibet requirit specialē perfectionez in representante illud erit formaliter īfinitum. Et hoc modo arguit Doc. in primo di. 2. q. 1. probando infinitatez infinite essentie ex hoc ꝙ est ratio representandi infinita etc. Et sic patet solutio dubij. Et argumentum Doc. stat contra henricum. quia ipse posuit in angelo vnū habitum qui esset rō representādi omnia cognoscibilia ab angelo et que etiam esset ratio intelligendi omnia intelligibilia ab angelo.

aliud est representare infinituz et aliud est representare infinita obiecta.

ad sextam

¶ Ad sextam de specie intelligibili ꝙ sit causa partialis cognitionis abstractiue. Et ꝙ tamen non contineat deum virtualiter declaratum est supra. Et qd̄ dicit ꝙ intellect⁹ angeli est causa magis p̄ncipalis. Dico ꝙ ex hoc non sequitur ꝙ contineat virtualiter ipsum obiectū et suppono aliqua. primū ꝙ licet cognitio alicuius obiecti puta lapidis tam intuitiua q̄z abstractiua principaliter sit causata ab intellectu et min⁹ principaliter a lapide. non tamen ex hoc sequitur ꝙ virtualiter contineat ipsum lapidem. et ratio qr virtualiter non continet causalitatē ipsius lapidis. pz quia quātūcunqz intellectus perficeretur stante tamē limitatione intellectus: nunq̄z tamen potest supplere causalitatem partialē lapidis respectu cognitionis ipsius lapidis vt ptz a Doc. in primo di. 3. q. 7. et. 17. et in secundo di. 3. licet ergo intellectus ex sua ratione habeat in se causalitatē pertinentē sibi. non tamen hz in se cālitatē pertinētem ad obiectū vel ad supplens vicem illius obiecti qd̄ est spēs intelligibilis illius obiecti. dicimus enim ꝙ obiectū ꝯtinet virtualr̄ aliud quādo continet causalitatē pertinentē ad illud respectu cognitionis illi⁹ lz ergo ītellectus angeli sit cā partialis cognitionis dei et perfectior q̄z spēs intelligibilis qr tn̄ non p̄t supplere cālitatē spēi intelligibilis ideo non ꝯtinet ipsam virtualiter nec etiā obiectū cuius est talis spēs. et hoc est qd̄ dicit doc. in. 1. q. ꝓlogi. et. d. 3. q. vlti. scd̄i ꝙ lz intellectus habeat in se cālitatem ꝑtinentem ad ipm respectu cognitionis obiecti non tn̄ hz in se cālitatem ꝑtinentē ad obiectū: qr nec qd̄libet obiectum hz in se virtualiter eminēter vel p ꝑfectā identitatē. et de hoc satis dictū ē in. 1. d. 3. q. 3. et. 7

¶ Ad vltimam dico ꝙ si essentia vt essentia non contineat huiusmodi ꝯtingentia virtualiter cum vt sic non possit ꝓducere ea ad extra qr tunc ꝓduceret de necessitate. qr essentia vt essentia agit modo naturali: vt pz a doc. in primo in pluribus locis: et. q. 18. quodlibe. continet tn̄ illa eminenter: et hoc sufficit. Secundo dico ꝙ licet essentia non contineat illa virtualiter tamen posita determinatione diuine voluntatis respectu illius cōtingentis ipsa est ratio formalis representandi hmōi determinationem: et huiusmodi contingentia intellectui diuino. vt patet a doc. in primo disti. 39. Et sic ptz solutio duaꝝ dubitationum.

Ad septimam.

Ibi ad questionez igitur respondeo. doct. respondendo ad qōnem p̄mo p̄mittit quandaz distinctionem de cognitione intuitiua et abstractiua. abstractia cognitio respicit proprie quidditates vt abstrahunt ab actuali existentia ita ꝙ nō est rei existentis inq̄ztum existens. lz eīn actu existat non tn̄ respicit illam inq̄ztuz existens. intuitiua vero est rei existentis inquantum existens. vel saltez alicuius virtualiter ꝯtenti in re existēte inq̄ztuz existens. que ēt distinctio supra patuit in primo di. prima. q. 2. d. 8. q. penultima. et in quarto. d. 10. et 49. q. 12. et in tertio. dist. 14. ¶ Sequitur. Scientia autem ē obiecti s̄m ꝙ abstrahit ab existentia actuali alioquin posset aliquando esse et aliquando non esse et ita non esset perpetua sed corrupta re corrumperetur scia illius rei. Nota in ista littera primo ꝙ scia ꝓprie sumpta de qua Ari. in primo poste. est precise de quidditatibus vt abstrahunt ab actuali existentia. Tuz qr scia est de vniuersalibus primo et per se: quia passio primo et per se demonstratur de natura specifica licet per se et non primo demonstretur de singularibus vt talia singu

Declaratio littere.

laria abstrahunt ab actuali existentia. Tuz quia est de necessarijs ⁊ sic de quidditatibus vt abstrahūt ab actuali existentia. Nota secundo ibi. sed corrupta re ⁊c. Cū enī dicit doc. ꝙ sciētia est perpetua ⁊ incorruptibilis nō debet intelligi de sciētia que est qualitas in anima qua cognoscitur conclusio demonstrata: quia illa est corruptibilis: vt patz per experientiā: non .n. est maior ratio de habitu scientifico ꝗ̄ de quocunqꝫ alio habitu cum q̄libet eque primo fundet̃ in intellectu possibili ⁊ quelibet sit qualitas absoluta: vt patet a doc. in quoli. q. 13. debz ergo intelligi passiue. i. ꝙ scibile est perpetuum ⁊ incorruptibile. Si ergo scibile esset existens aliquādo eēt scibile aliquādo nō: quia tunc esset scibile quādo actu existeret ⁊ non scibile quādo actu nō existeret. Potest etiā dici scientia perpetua ⁊ incorruptibilis quantū in se est ex hoc ꝙ respicit obiectum incorruptibile ⁊ perpetuum a quo habet esse ⁊ specificationē: ⁊ sic quātū est ex se potest talis scientia perpetuari cum depēdeat in esse ⁊ cōseruari ab obiecto saltem vt a cā partiali. vel vt magis breuiter dicā scientia ꝓprie sumpta denominatione extrinseca dr̃ perpetua cum sit de obiecto perpetuo: licet in se formaliter non sit perpetua. ¶ Ibi. scd̃m probat̃. Hic doc. intendit ꝓbare ꝙ intellectus possit habere cognitionem intuitiuā de re. Et arguit a minori quia potentia sensitiua cognitiua pōt cognoscere rem intuitiue ergo a fortiori cognitiā ītuitiua: ptz consequētia: q̄r qd̓ ē perfectionis in potentia inferiori videtur eminenti⁹ eē in superiori que est eiusdē generis: modo cognitiua sensitiua ⁊ cognitiua intellectiua sunt eiusdem generis q̄r vtraqꝫ est cognitiua: ⁊ notanter dicit̃ eiusdem generis: quia non sequit̃ potentia visiua eminenter continet̃ in potentia volitiua cum illa sit essentialiter perfectior: ergo si visiua videt albedinē ītuitiue ⁊ volitiua poterit videre: non sequit̃ quia volitiua nō est eiusdem generis. i. ꝙ non pertinet ad idem genus cognitiue. Sequit̃: in sēsu autem qui est potentia cognitiua inferior intellectu perfectionis est ꝙ est cognitiua rei sm̄ ꝙ in se existēs est et sm̄ ꝙ est presens sm̄ existentiam suā: igit̃ hoc est possibile in intellectu: quia suprema vis cognitiua. Et parum infra: voco cognitionem intuitiuā non prout intuitiua distinguit̃ contra discursiuā: quia sic aliqua abstractiua est intuitiua: sed simpliciter ītuitiua eo modo quo dicimus intueri rem sicut est in se: cognitio .n. principiorum dr̃ intuitiua: quia manifestissima ⁊ notissima: nā cognitis terminis statim habet̃ clara ⁊ manifesta notitia illius principij: et hoc mō potest dici intuitiua respectu conclusionis cognite per discursum a principijs ad conclusionem. Sed hec non est proprie intuitiua vt intuitiua est rei existentis inquantum existens.

Nota hic d̓ cognitione principioꝝ.

Nota tamen ꝙ cognitio principiorum aliquādo pōt dici intuitiua ꝓprie quādo scz cognoscitur principiū per cognitionē intuitiuam terminorum: sicut cum intellectus diuinus intuitiue cognoscit essentiam diuinam: ⁊ proprietatē natam demonstrari per essentiam diuinam. tunc habet illud principium per se notum ex terminis vt ītuitiue cognitum: aliquando est cognitio abstractiua quando cognoscuntur termini in vniuersali: ⁊ proprie principium est ex terminis vniuersalibus: sicut dicimus ꝙ omne totum est maius sua parte: ⁊ talis cognitio potest dici intuitiua eo ꝙ euidentissima. ¶ Ibi: istud etiā scd̃m mēbrum per hoc declaratur. Hic doct. adhuc ostendit qm̄o intuitiua cognitio potest competere intellectui creato: patet: quia expectamus videre deum ītuitiue ⁊ facie ad faciem. ¶ Ibi: secunda declaratio huius dist. Hic doc. declarat per simile in potentijs sensitiuis qm̄o in intellectu potest esse ista duplex cognitio. s. intuitiua ⁊ abstractiua: nam sensus particularis exterior vt sensus visus est obiecti per se existentis vt existens est: fantasia vero cognoscit idem obiectum sm̄ ꝙ est presens per spēm: q̄ spēs posset esse eius: licet non esset existens vel presēs: ita ꝙ cognitio fantastica ⁊ abstractiua respectu sensus particularis. eodem mō p̄t dici de intellectiua.

Bona diffi cul. qm̄o p̄t eē cognitio intuitiua p speciem.

¶ Hic occurrit paruū dubium. In hoc qd̓ dicit ꝙ sensus particularis est rei existentis vt existēs est: ⁊ sic precise intuitiue cognoscit: quia sensus particularis: puta visus: tm̄ cognoscit per speciē sensibilem: ⁊ obiectum sensibile est sibi p̄ns per talem speciem: ergo si cognoscit per spēm sensibilem talis cognitio non erit intuitiua. Dico ꝙ vere cognoscit per speciem sensibilem tanꝗ̄ per cām particularem illius cognitionis: dico etiā ꝙ sensibile tm̄ est sibi p̄ns in ratione obiecti actu sensibilis per speciē sensibilem receptā in organo: vt patz a doc. in primo di. 3. q. 4. Et tamen illa cognitio est tm̄ intuitiua. Tuz quia illa spēs sensibilis precise representat obiectū inꝗ̄tum actu existens: ita ꝙ si obiectum non existeret actu nūꝗ̄ representaret illud in rōne obiecti actu sensibilis. Tum quia est precisa cā partialis cognitionis obiecti sensibilis actu existentis terminate ad ipm̄ vt in se existens ⁊ p̄ns potentie. phantasma vero siue species sensibilis recepta in virtute phantastica rep̄ntant idem sensibile siue existat siue nō: ⁊ est cā partialis cognitionis talis obiecti siue existentis siue non existentis: ita ꝙ non est de rōne talis cognitionis vt terminet̃ ad rem existentē inꝗ̄tū existens. ¶ Ibi. Hac distinctione p̄missa ad q̄stionem r̄ndeo: ꝙ licet sm̄ cōiter loquentes nō posset angelus ex puris naturalibus hr̄e cognitionem dei intuitiuā

Rn̄sio ad q̄stio

tm̄ non videt̃ negandum quin possit naturaliter hr̄e cognitionē eius abstractiuā: hoc modo ītelligēdo ꝙ spēs aliqua distincte rep̄ntet istam essentiam: licet non rep̄sentet eam vt in se presentialiter existentem: ⁊ sic nō videtur inconueniens ponere ītellectui angeli hm̄oi speciem inditam esse a principio: ita ꝙ licet ipa non sit naturaliter acquisibilis in tali ītellectu: sed mere supernaturaliter: tamen sicut perfectiones date angelo in sua prima creatione: licz non necessario sequant̃ naturā ei⁹ dicerent̃ naturales distinguendo ꝯtra supernaturales mere. s. gratiam ⁊ gloriam: ita ista ꝑfectio data intellectui ange. qua essentia diuina esset ei p̄ns distincte: licz abstractiue pōt dici naturalis: ita ꝙ q̄cq̄d cognoscit angel⁹ de deo ꝟtute hui⁹ spēi aliqm̄o cognoscit̃ naturalr̃ ⁊ aliqm̄o nō naturalr̃: naturalr̃ inꝗ̄tū ista nō est principiū gratuiti actus nec gloriosi: nō naturalr̃ aūt inꝗ̄tum ad istam non posset pertingere ex naturalibus neqꝫ ex aliqua actione naturali. Dicit doc. ꝙ aliquid pōt dici supernalr̃ ex hoc ꝙ est principium gratuiti actus siue meritorij vel actus gloriosi: puta visionis vel fruitionis dei clare visi. ¶ Sed ex hoc dicto videt̃ sequi ꝙ volūtas nostra posset dici supnaturalis: q̄r est principiū act⁹ meritorij saltē partiale: vt ptz a doc. in primo di. 17.

Difficultas ā volūtas respectu act⁹ g̃tuiti vl̓ glōsi sit p̄ncipiū supnāle.

¶ Dico primo ꝙ licet dicat̃ principiū partiale. nō tm̄ est p̄cipaliter in rōne merendi q̄r charitas est tale principiū p̄ncipale: vt patet vbi supra. Dicit .n. doct. ibi ꝙ principaliter acceptat illum actū meritorium: q̄r elicitus a charitate. Dico scd̓o. ꝙ hic doc. non loq̄tur de potentia: q̄ est cā ꝑtialis actus: sed loq̄tur precise de alia cā partiali concurrente cū potentia: q̄r aliqua est tm̄ cā ꝑtialis actus nullo mō supernaturalis q̄lis est actus meritori⁹: aliq̄ ꝟo est cā actus vere supnaturalis: vt pz de gr̄a ⁊ charitate. ¶ Sed est maior difficultas de actu glorioso vt de fruitione dei clare visi: q̄r fruitio sm̄ substantiā ⁊ sm̄ intēsionē est magis a volūtate ꝗ̄ a charitate: q̄r actus quo ad substantiā ⁊ intensionē magis est a potentia ꝗ̄ ab habitu: vt pz a doc. in. 1. d. 17. Et ꝙ volūtas cū charitate ꝯcurrat ad fruitionem dei patebit in quarto. di. 49. ⁊ in. 3. d. 13. ergo sequitur ꝙ ipsa voluntas erit cā supnaturalis: imo magis supernaturalis ꝗ̄ charitas.

Nota istā solu.

¶ Dico ꝙ talis dr̃ supernaturalis ex hoc ꝙ est p̄ncipaliter ab ipso deo: nam tenendo ꝙ deus ꝯcurrat partialiter ⁊ voluntas creata partialiter: cā tm̄ magis p̄cipalis est ipse deus: vt ptz in quarto. vbi supra. Potest ēt dici de actu meritorio ⁊ actu glorioso ꝙ singulariter habitus qui est principium talis actus dr̃ supernaturalis non tm̄ ex hoc ꝙ est supernaturaliter ꝓductus: sed ēt ex hoc ꝙ non p̄t esse principium nisi actus meritorij vl̓ gloriosi: vt pz de charitate: nō sic est de volūtate: q̄r ꝗ̄tumcunqꝫ ageret sicut si intensissime diligeret deū charitate non concurrente ad huiusmodi dilectionē nunꝗ̄ talis dilectio esset meritoria: vt patet a doct. in primo. d. 17. Cum ergo species intelligibilis representans deū sit tm̄ cā partialis cognitionis abstractiue q̄ cognitio dei non est actus meritorius ex hoc solo ꝙ est ab intellectu ⁊ a tali specie: nec etiam est actus gloriosus: patet: q̄r talis actus vel est clara visio dei vel fruitio ipsi⁹ clare visi: sequitur ꝙ non erit principium supernaturale simpliciter. ¶ Si dicatur nonne talis cognitio abstractiua potuit esse meritoria in angelo: dico ꝙ sic ex imperio voluntatis informate charitate inclinante vel concurrente vt partiali causa ad huiusmodi imperiuz quo imperatur talis cognitio: sed dico bene ꝙ nō esset meritorius simpliciter ex hoc solo ꝙ est a tali spē q̄r tunc cognitio elicita a tali specie in lucifero fuisset meritoria. ¶ Ibi, ꝙ aūt talis spēs poni debeat distincte rep̄ntās

essentiam diuinam:licet abstractiue. Hic doc. nititur ꝑsuadere tribus congruentijs ꝙ talis species representans deitatem sit ponēda in angelo:⁊ primo persuadetur sic. quia beatitudo naturalis angeli excedit naturalem beatitudinem hominis etiam si fuisset in statu innocentie tam angelus ꝗ̄ homo per quantumcunqȝ tēpus igitur cū homo ꝓ statu nature lapse possit habere cognitionem de vltimo fine in vniuersali. vt patet a doct. q.1. prolo. ⁊ di.3.q. prima primi. ⁊ volitionem consequētem:⁊ ꝓ statu innocentie habere potuerit aliquomodo notitiā distinctam:⁊ volitio summi boni sequatur cognitionem vltimi veri:sequitur vt sic ꝙ in tali cognitiōe ⁊ volitione summi boni distincte possit haberi maior beatitudo ab angelo ꝗ̄ ab hoīe:sed hoc non potuisset eē nisi per talem speciem intelligibilē sibi supernaturaliter impressam. ¶ Sed dubitatur. In hoc quod dicit doct. ꝙ homo in statu innocentie habuisset notitiam distictā vltimi finis:quia videtur sibi cōtradicere per ea que dicit i.q.14.quoli. arᵒ.2. ꝙ nec angelꝰ nec anima separata potest distincte cognoscere deitatem ex puris naturalibus:multo minus poterit cognoscere homo in statu innocentie.

Dubiū satȝ bonū an. s. hō in statu innocentie hūisset notitiā distictā abstractiuam dei.

¶ Dico primo:ꝙ si homo in statu innocentie habuisset notitiam abstractiuam distictam respectu deitatis ꝙ illa non potuisset esse ex mere naturalibus:sed habuisset vel per speciem aliquā intelligibilem imꝑfectiorem tū̄ specie intelligibi ipsius angeli vel per aliquam reuelationem. vel potest dici secundo ꝙ forte hic doc. non loquitur de cognitione deitatis distincta in se:sȝ ꝙ habuisset multo perfectiorem de deo:que magis appropinquaret cognitioni distincte ꝗ̄ habuisset in statu nature lapse. ¶ Ibi. Secundo persuadetur hoc idem. per hoc ꝙ aliquis raptus vidēs trāsitorie essentiam diuinam cessante isto actu videndi potest habere memoriam talis obiecti ⁊ hoc sub rōne distincta sub qua erat obiectum visionis:licet nō sub ratione presentis actualiter:quia talis presentia non manet post actum in ratione cognoscibilis. igitur per aliam rationem perficiētem intellectum talem potest obiectum istud isto modo obiectiue esse presens:⁊ ita non est contra rationem essentie ꝙ species illius sit in aliquo ītellectu distincte representans eam:igitur nec videtur talis species neganda ab intellectu summo creato: sicut ptȝ de raptu pauli qui post talem raptum recordabatur visorū.

no. qūo ꝗs dr̄ recordari de deitate priꝰ visa

¶ Hic tamen aduerte:ꝙ respectu talis recordationis ponitur duplex obiectum. videlicet proximum ⁊ remotum. proximum est visio quam habuit. remotum est ip̄a essentia quia recordabatur se vidisse essentiam : actus.n. recordationis īmediate terminatur ad actum quem priꝰ habuit de tali obiecto vt magis patebit ī quarto dist.45. ¶ Aduerte etiam ꝙ cū dicit hic doc. ꝙ in tali recordatione deitatis ⁊c. ponitur species ītelligibilis representans deitatem debet sic intelligi. ꝙ habita visione deitatis statim in intellectu causatur species ītelligibilis representans ipsam visionem in ratione obiecti actu ītelligibilis:⁊ sic intellectus cum illa specie causat vnā cognitionem que terminatur ad visionem quā prius habuit:⁊ cognoscendo illam visionem cognoscit etiam obiectum visionis abstractiue tamen:⁊ sic dicitur recordari de obiecto viso. ¶ Aduerte etiam ꝙ posito ꝙ per talē speciem cognoscat visionem quā habuit de deitate talis cognitio esset tū̄ abstractiua:quia nō terminaretur ad visionem actu existentem ⁊ presentē in propria existentia ⁊ presentia:quia talis visio fuit tū̄ transitoria: tādiu.n. durat ꝗ̄diu habetur presentialiter in se:⁊ sic per illā visionem abstractiue cognitam potuit paulus cognoscere deitatem distincte abstractiue tū̄:sed de hmōi materia satis patuit in expositione quā feci super di. 9. secundi. vide ibi. Illa tū̄ recordatio deitatis nō erat mere naturalis:quia illa spēs intelligibilis dependebat ab aliquo mere supnaturali:puta a visiōe deitatis. Si etiā dicatur ꝙ paulꝰ post illū raptū habuit spēm ītelligibilē īmediate repn̄tantē eēntiā diuinā in rōne obiecti actu ītelligibilis posset ꝯcedi:sed tūc per illā spēm non recordabatur de eēntia visa:qꝛ actus recordationis īmediate terminatur ad visionē obiecti:sȝ de hoc alias in q̄rto di.45.

No. hic de recordatione pauli respectu eēntie diuine.

¶ Ibi. Tertio ꝑsuadetur ꝓpositū:qꝛ fm Aug. quarto sup gene. dies illi sex nō erāt in successione tp̄is sed in cognitione angelica creaturaꝝ ordinē naturalē hn̄tiū:ita ꝙ prius naturalr̄ nouit creaturā in verbo. secundo in gn̄e ꝓprio:⁊ nō stando ibi redit in verbū laudans ip̄m ex opere suo:⁊ in isto iterū vidit rōnē sequētis creature naturalr̄:ita ꝙ qn̄ deus dixit:fiat lux vidit angelus se in verbo eterno cū facta est lux. ⁊ cū factū est vespere vidit se in genere ꝓprio: ⁊ cū factū est vespere ⁊ mane dies vnus ex se exsurrexit in laudē dei in quo vidit secundā creaturā:ita ꝙ ista visio erat terminus precedentis diei (inquantū ex cognitiōe creature prime in verbo surrexit in cognitionē verbi:⁊ ita distiguit Aug. singulos dies vsqȝ ad diē septimū: cuius erat mane vltime creature in verbo:⁊ nō sequebatur vespere) et erat principiū sequentis diei inquantū vidit illā creaturam in genere ꝓprio.

¶ Aduerte tū̄ de cognitione matutina ⁊ vespertina que ꝓ nūc accipi pōt vel intelligi. primo ꝙ angelus cognoscat lapidem in verbo cognitione matutina qn̄. s. verbū in quo relucet lapis causat cognitionē lapidis vt relucentis in verbo volūtarie tū̄:⁊ hoc totalr̄:vel si partialr̄ causat ītellectꝰ angeli est alia cā partialis:⁊ hoc est videre ī verbo siue cognoscere lapidē cognitione matutina. Dr̄ etiā cognitio matutina et in verbo ꝓ ꝗ̄to talis cognitio lapidis nō terminatur ad lapidē vt in se siue vt relucētē in spē ītelligibili lapidis: sed vt p̄cise terminatur ad lapidē vt relucētē in eēntia diuina:⁊ de hoc vide in quoli.q.14.

Cognitio matutina quid.

Et istis duobꝰ modis pōt dici cognitio vespertina:vel qꝛ. s. causatur a lapide vel a spē ītelligibili eius:vel qꝛ īmediate terminatur ad lapidē vt in se existentē vel vt relucentē in spē intelligibi: vel in aliquo alio potest ꝗ̄ in verbo. Scd̄o pōt dici cognitio matutina ⁊ vesptina alr̄:vt qn̄ angelus cognoscit lapidē in verbo siue in deo cognitione matutina : puta cognoscēdo in ip̄o ꝟbo rōnes creaturarū. s. qn̄ spēs ītelligibilis representat deū sub rōne deitatis p ip̄am cognitione abstractiua pōt cognoscere in deo rōnes creaturarū siue ip̄as ideas q̄ dn̄r rōnes : vt ptȝ a doc. in prio di.35. ⁊ tūc intellectus angeli vna cū tali spē intelligibili poterit cāre cognitionē distinctā deitatis in qua relucēt hmōi rōnes nō ex natura rei:qꝛ oēs idee sunt in eēntia diuina:nō tū̄ ex natura rei cū illa habeāt tm̄ rōnē obiecti scd̄arij:⁊ hoc per actū intellectus diuini p̄cedentē oēȝ actū volūtatis diuine ad extra:vt clare patuit di. prima.q. prima huius scd̄i. Et dr̄ cognitio vesptina qn̄ cognoscit ip̄as creaturas ī se. ⁊ hoc duplr̄. vel vt ī propria existentia ⁊ presentia:⁊ tunc cognoscit illas intuitiue:⁊ talis cognitio intuitiua est partialiter a creatura existente inꝗ̄tum existens est:vel cognoscit ipsas vt relucent in specie intelligibili creature ⁊ talis cognitio causatur partialiter a specie intelligibili.

Cognitio vespertina quid.

¶ Ibi. Tunc nox ad diem pertinet: non dies ad noctem cū sublimes ⁊ sancti angeli illud qd̄ creaturam in ipso creatore nouerunt referunt in ipsius honorem ⁊ amorem. in q̊ eternas rōnes quibus creata est ꝯtemplantur:eaqȝ cōcordissima ꝯtemplatione sunt vnus dies quē fecit dn̄s. vult dicere Aug. ꝙ qn̄. s. angeli surgūt in dei laudem ex ope facto:tūc nox precedens diem ad mane p̄cedens pertinet ⁊ nō pertinet dies ad noctem. i. illud mane in quo surgūt in laudeȝ dei pertinet ad diem sequētem:qꝛ est pricipium illius diei:⁊ ideo in septimo die ꝯcordissima cōtemplatione sunt:septime diei. s. quietis ⁊ felicitatis eterne nō sequitur vesper:⁊ illi septime diei coniungitur ecclesia. s. congregatio fidelium ex hac peregrinatione liberata. ¶ Ibi potest tamen probari ex dictis eius ꝙ hec cognitio que vocatur cōissime cognitio matutina sit naturalis ⁊ non p̄cise beatifica : ⁊ hec lr̄a clara est nec indiget aliqua expositione:⁊ stat in hoc ꝙ ex quo fm Augu. in cognitione angelica creature post creaturam est iste ordo ꝙ prius naturaliter p̄cessit cognitio angelica creaturaꝝ in verbo cognitionem earuȝ in genere ꝓprio:que cognitio in verbo dicebatur matutina:⁊ talis cognitio creaturaꝝ in verbo fuit distincta et non ꝯfusa:sed si angelus nō habuisset notitiam distinctam ipsius verbi:licet abstractiuaȝ distincte nō cognouisset creaturas vt in verbo:qꝛ cognitio verbi distincta ponitur cā cognitionis distincte creaturaꝝ:modo ex cognitione confusa cause non sequitur cognitio distincta ordiatoꝝ effectuum vt in tali causa : certum est autem ꝙ ipsi angeli quando cognouerunt distincte creaturas in verbo:⁊ per consequens distinctam notitiam habuerunt de verbo erant simpliciter in statu innocentie :qꝛ inter statum innocentie ⁊ ipsum lapsum fuit aliqua morula vt infra patebit distinc. 4. ⁊ illa cognitio non fuit beatifica cum adhuc essent in via:ergo fuit naturalis ⁊ beatifica:loquendo de beatitudine naturali quā angeli habere potuerunt in statu innocentie:illam autem hr̄e

non potuerunt niſi per aliquam ſpeciem intelligibilem
⁊ eis ſupernaturaliter impreſſam vt ſupra patuit. Ibi
Et ſi obijciatur quomodo potuit in verbo nō intuitiue
ſ; abſtractiue cognito alia cognoſcere: dicit ꝙ tota ſci
entia naturaliter eſt nūc de paſſionibus abſtractiue ꝑ
intellectum:ita ꝙ non tm̄ ſubiectum intuitiue cognitu;
ſed etiam abſtractiue:eſt illud in quo cognoſcitur paſ=
ſio.hoc patet: quia ex cognitione diſtincta abſtractiua
hominis poſſunt cognoſci abſtractiue omnēs paſſiōes
de ipſo homine contente in illo virtualiter ⁊ adequate
vt expoſitum eſt in prologo.q.de ſubiecto theologie:et
ſic angelus ex diſtincta cognitione deitat' abſtractiua
potuit cognoſcere diſtincte obiecta ſecundaria relucen
tia in ipſa que virtualiter primo ⁊ adequate in ipſa cō=
tinentur:que oīa producūtur in eē obiectiuo ab intelle
ctu diuino vt patuit in primo di.35.36.39.43.⁊ in ſe=
diffic. quō ſeqtur ꝙ ex cognitione abſtractia deitatis ſequaꝛ cognitio creaturarum.
cundo di.prima.q.prima. ⁊ in quoli.q.14. ¶ Sed oriꝛ
aliqualis difficultas:quia nō videꝛ ſequi ꝙ angelus ex
cognitiōe diſtincta abſtractiua deitatis cognoſcat ob=
iecta ſecundaria in illa. Tum: quia deitas ipā non pōt
mouere intellectum creatum nec ad ſui:nec aliorum co
gnitionem:ſed preciſe mouet itellectum diuinū vt oſtē
ſum eſt in primo.⁊ in quoli.q.14. ⁊ per conſequens nō
videtur ſequi ꝙ ex cognitione deitatis diſtincta ſequa=
tur cognitio creaturarū in ipſa que licet virtualiter cō
tineantur ibi:non tm̄ pōt mouere intellectum creatū re
ſpectu illarum. Tum:quia ipā eſſentia diuina reſpectu
intellectus creati eſt tm̄ obiectum voluntarium tam re
ſpectu ſui q̄ʒ reſpectu omnium contentorū in ea: et per
conſequens non ſequitur ꝙ cognita deitate diſtincte ꝑ
ſpeciem intelligibilem ꝙ cognoſcantur obiecta ſcd̄aria
¶ Reſpondeo (licet hec materia requirat prolixiorem
tractatum). Primo ꝙ ⁊ ſi eſſentia diuina vt eēntia nul=
lum creatum intellectum mouere poſſet: aliquid tamē
qđ eſt idem realiter cū eēntia diuina poteſt ſupplere vi
cem ipſius eſſentie:non tamen in ratione obiecti intelli
gibilis: voluntas.n.diuina poteſt effectiue concurrere
cum intellectu angeli ad cognitionem eſſentie ⁊ contē=
torum in ea:ſed non in ratione obiecti vt actu intellecti
quia voluntas vt cognita non eſt ſic ratio cognoſcendi
⁊ de hoc aliqua dixi in.q.3.prologi. Dico ſecundo ꝙ ſi=
cut eſſentia diuina ſi poſſet mouere intellectum creatū
ad ſui intuitiuam notitiā de neceſſitate nature: moue=
ret etiā ad notitiā omnium cōtentorū in ea virtualiter
ita ſi ipſa immediate poſſet cauſare ſpeciem intelligibi=
lem ſui in aliquo intellectu talis intellectus cū illa ſpe=
cie intelligibili poſſet diſtincte cognoſcere eſſentiam di=
uinam abſtractiue:⁊ omnia virtualiter contenta in ea:
ſicut etiā cognoſcens hominē diſtincte per ſpeciem in=
telligilem poſſet cognoſcere diſtincte ⁊ abſtractiue om
nes paſſiones virtualiter contentas in eo:cum ergo vo
luntas diuina perfecte ſuppleuerit vicem eſſentie diui=
ne quo ad notitiam ipſius diſtinctam ⁊ abſtractiuā cre
ando in ipſo angelo ſpeciem intelligibilem diſtincte re
preſentantem eſſentiam diuinam in rōne obiecti actu
intelligibilis:ſequitur ꝙ ſicut intellectus angeli per ta
lem ſpeciem potuit diſtincte cognoſcere eſſentiam diui
nā abſtractiue:ꝙ ēt potuit cognoſcere per eā ſic cogni=
tam omnes creaturas virtualiter contentas in ea:⁊ ſic
patet reſpōſio ad difficultatem. ¶ Ibi. Dico igitur ad
queſtionem:quia non habemus regulam de intellectu
angelico.neq;.n.poſſumus attribuere illi omnē perfe=
ctionem:que eſt in intellectu ſimpliciter:neq; tantā im
perfectionem quantam experimur in intellectu noſtro
quia rationabile eſt illi attribuere omnem perfectionē
que conuenit intellectui creato:⁊ nulla repugnātia oc=
currit ꝙ intellectus creatus habeat talem cognitione;
per ſpeciem diſtincte repreſentantem diuinam eſſentiā
dum tamen non intuitiue:ideo hoc videꝛ rationabile cō
rōnes Hen. quas facit ꝙ non pōt hri ſpēs intelligibilis reſpectu di
cedere. ¶ Ibi. Rn̄deo ad rōnes pro prima opi. q̄ ipro
bant iſtam ſpeciē. Hic doct. intendit ſoluere rationes
Hen. quas facit probando ꝙ ipſa deitas non poſſit di=
ſtincte cognoſci per aliquā ſpeciem intelligibilem crea=
tam:que rōnes ponunꝛ ab Hen.quaru; prima eſt iſta:
oīs propria rō intelligendi obiectum per adequationē
repn̄tat illud obiectū:nulla aūt ſpēs creata pōt repn̄ta
re effigiē diuinā:patet:quia quodlibet tale eſt finitum:
obiectū aūt infinitū:finiti aūt ad īfinitū nulla eſt ꝓpor
tio.8.phy. ¶ Cōfirmaꝛ:q; ſpēs creata vni⁹ rei magis
aſſimilaꝛ alteri create q̄ʒ deo:q; vtrūq; finitū:diſtincti⁹
ergo repreſentat creaturā q̄ʒ deū:⁊ per ꝯn̄s non eſt ꝓ=
pria ratio diſtincte cognoſcendi deum ſiue intelligendi
¶ Ratio ſecunda eſt talis:omnis rō formalis ſm̄ quā
cognoſcitur obiectū debet eſſe determinata ſicut ⁊ ip=
ſum obiectum:alias non magis repreſentaret hoc obie
ctum q̄ʒ illud:ſed deus eſt maxime indeterminat⁹ ſicut
dicit Aug.8.de trini.c.4°.tolle bonū hoc ⁊c. ¶ Ter=
tia ratio eſt:illa ſpēs per quā cognoſcitur deus eēt ma
gis imago q̄ʒ angelus vel anima in ſe: quod eſt contra
Auguſti.9.de trinita.ca.8.eo inquit aliquid eſt imago
dei:quo particeps eius eſſe poteſt:magis aūt angelus
⁊ anima poteſt eſſe dei particeps q̄ʒ ſpēs: quia non eſt
capax dei ſicut angelus ⁊ anima. ¶ Quarta ratio eſt:
ſi ſpecies diuine eſſentie eſſet in mēte angeli:igiꝛ ange=
lus naturaliter cognoſceret non ſolum eſſentiam:ſed ꝑ
ſonarū finitatem:conſequens videꝛ falſum cum hec fi=
nitas nō ſit ibi niſi rōne infinitatis. ¶ Quinta ratio eſt
ſi illa ſpēs eſſet in intellectu vnius angeli poſſet ali⁹ an
gelus naturali acumine intellectus ſui illam ſpēm vide
re:⁊ cum illa ſit repreſentatiua eſſentie ⁊ eorū que ſunt
in eſſentia:naturaliter ille angelus vidēs ſpēm: omnia
hec videret qđ eſt impoſſibile:quia tm̄ ipſe tūc videret
naturalr̄ quantū nos per fidē. hec Hen. quoli.4.q.9.
⁊ quo.3.q.prima. ¶ Ad has ergo rōnes q̄ negāt ſpe=
ciem intelligibilem in angelo reſpectu eēntie diuine re
Rn̄. do. ad rōnes Hen. de ſpē intelligibili reſpectu
ſpondet doct. ⁊ primo ad primam dr̄ ꝙ non videꝛ eſſe
proprium vocabulū hoc:effigies:loquēdo de deo:quia
forte non dr̄ aliquid proprie effigiatū niſi qđ eſt figura
tum:ſed vtendo proprijs verbis. Si accipiatur iſta ꝓ=
poſitio:oīs propria ratio intelligendi aliquod obiectu;
per adequationē repreſentat illud obiectū. Dico ꝙ hic
poteſt intelligi adequatio ſimpliciter entitatis ad enti
tatem:ſicut entitas perfecta vt quatuor adequaꝛ enti=
tati ꝑfecte vt quatuor:vel adequatio ſm̄ proportione;
repreſentātis ad repreſentatū abſolute ſic ꝙ per talem
rationē repreſentandi perfecte ⁊ abſolute repn̄teꝛ enti
tatis ipſius repn̄tati quantum ipā eſt abſolute repn̄ta=
bilis:⁊ iſto ſecundo:⁊ primo modo per nihil creatū ad=
equāte repn̄taꝛ eſſentia diuina:cū illa ſit tm̄ comprehē
ſibilis ab intellectu ſuo: ⁊ per conſequens ipā eſſentia
diuina eſt ſimplr̄ rō repn̄tandi ſe intellectui diuino per
adequationē. Vel tertio mō poteſt intelligi adequatio
ſecundum proportionem non abſolute:ſed per compa
rationem ad actum talem. Et intelligo ſic ꝙ tale rep=
ſentatiuum eo modo repreſentat obiectum quantū eſt
cognoſcibile a nobis:ſicut patet de ſpecie ſenſibili q̄ re
preſentat aliquod album oculo cecutienti:q; ſicut ocu
lus cecutiens non poteſt habere perfectam viſione; ip
ſius albi:ſed valde imperfectam:ſic talis ſpecies repn̄=
tat ⁊ eſt partialis cauſa talis viſionis imperfecte. Sic
dico in ꝓpoſito:ꝙ licet ſpēs intelligibilis infuſa a deo
non adequetur ſibi ſm̄ entitatem nec ſm̄ ꝓportionem
repn̄tantis ad repreſentatum abſolute:vt patet:vt ve
ro comparatur ad intellectum noſtru; quo ad cognitio
nem abſtractiua; ſpecies intelligibilis tm̄ repreſentat
eam intellectui noſtro quantum ipſa eſt intelligibilis a
nobis:vel ab intellectu angeli abſtractiue. Et cū ꝓ=
batur minor per hoc:ꝙ finiti ad infinitum nulla eſt ꝓ=
portio:ꝯcedit doc.ꝙ inter ſpeciem intelligilem ⁊ eſſen=
tiam non eſt aliqua ꝓportio:loquendo de proportione
Finiti ad infinitū nulla ē ꝓportio quō intelligitur.
primo ⁊ ſecundo modo:ſed bene pt̄ eſſe ꝓportio tertio
modo.patet q; ſicut actus finitus pt̄ habere obiectum
ex pte ſui infinitum:⁊ tm̄ actus immediatius attigit ob
iectum q̄ʒ ſpecies:patet:q; actus intelligendi immedia
te terminatur ad obiectum:ſpēs autem eſt tm̄ ratio re
preſentandi illud in ratione obiecti intelligibilis: ſicut
ergo actus intelligendi attingit infinitum in q̄ʒtum in=
finitum q̄ʒuis ille actus ſit formaliter finitus:ita ſpēs
intelligibilis pt̄ repreſentare obiectum infinitū ſub rōe
infinita:⁊ tm̄ ipſa non erit adequata nec in eſſendo nec
in cognoſcendo ſimpliciter:q; ipſa non eſt principium
comprehendendi:nam illud qđ eſt rō formalis compre
hendendi ſiue cāndi cognitionem ꝯprehenſiuā obiecti
īfiniti de nccitate ē formaliter infinitum:p; : q; ꝯgnitio
comprehenſiua obiecti infiniti eſt intenſiue infinita: q;
illa ſola dicitur comprehenſiua per qua; cognoſciꝛ ob
iectum q̄ʒtum eſt cognoſcibile:ſed obiectum infinitum
eſt cognoſcibile cognitione infinita:ḡ cognitio ꝯp̄hen=
ſiua obiecti infiniti erit formaliter infinita. ſed talis
non pt̄ eſſe a cā ſiue a ratione formali producendi fini=
ta. ¶ Ibi: ad aliam probationem de ſpecie vnius crea
ture reſpectu alterius, Hic doc, reſpondet ad illā cōfir

mationē:⁊ dicit ꝙ similitudo naturalis non est ratio re=
presentādi aliud simile:non eñ albū vt octo in Franci=
sco representat albū vt octo in Io.cui est perfecte simi
le:species vero intelligibilis q̄uis sit minor in entitate
obiecto representato:poterit tamen ipm representare:
nam species sensibilis albi vt octo in Ioāne representa
bit illud album:⁊ tamē in entitate est minus similis sibi
q̄ aliud album vt octo:sic erit in ꝓposito. Aduerte tñ ꝙ
non ponit̄ proprie species intelligibilis vt similitudo ob
iecti:sed vt per ipsam possit haberi cognitio obiecti: nō
in se:quia talis notitia esset intuitiua: sed vt habet esse
tm̄ ꝗm quid: vt patuit in primo disti.tertia.q.6. ¶ Ibi.
Ad secūdū dico ꝙ determinatio in obiecto potest intel=
ligi duobus modis. Hic do.respondēdo ad secundā rō
nem dicit in sententia ꝙ deus est determinatus accipiē
do determinationem vt dicit singularitatem oppositam
vniuersalitati:quia ipse est singularissimꝰ:⁊ sic tal' spe=
cies intelligibilis represētat ipsū vt determinatum:alio
modo accipitur determinatum:puta ad certum gradū
perfectionis:⁊ hoc modo spēs intelligibilis nō represē=
tat essentiam diuinam ꝗm gradum determinatū perfe
ctionis:immo represētat ipsam: vt omnino indetermi=
natam ⁊ illimitatam ꝗm omnē perfectionem. Et licet
Aug.dicat de hoc bono ⁊ illo bono forte singularibꝰ bo
nis que occurrūt anime:non tamen intelligit hic:nisi ꝙ
ista bona particularia includūt limitationem qua limi=
tatione remota ⁊ ablata statur in illimitatione boni i cō
muni:⁊ in hoc intelligitur deꝰ in vniuersali vt dictū fuit
in pmo.di.3.q.4.vel vlteriꝰ statur in bono vniuersalis=
simo:⁊ tūc intelligitur deus magis i particulari: ⁊ illud
bonum nec est hoc:nec illud per ablationē gradus boni
limitātis. ¶ Ibi. Ad tertium dico. Dicit do. ad tertiam
rōnē de imagine ꝙ imago vno mō accipitur pro similitu
dine precise imitante siue representante:quia nō repre=
sentat q̄ cognita:sed precise quia ratio cognoscendi.
Alio modo imago accipitur pro imitante: qđ est aliqđ
aliud a se ⁊ representat quia cognitum. Primo mō spe
cies albi in oculo. Secūdo mō statua Herculis est ima
go eius. vult dicere do.ꝙ imago ꝓprie dicta qua ꝯgnos
citur imaginatum siue qua cognoscitur res:cuiꝰ est ima
go nō representat illud:nisi vt cognita: ⁊ sic anima nō
representat trinitatem :nisi pro quanto cognoscit̄ ipsā
esse ad imaginē trinitatꝭ:⁊ sic p priꝰ ꝯgnoscūt̄ extrema
q̄ trinitas cognoscatur p imaginē. Nō eñ aīa nec āge
lus est ratio cognoscēdi ipsā trinitatē.q̄ tūc naturalit
posset cognosci ab aīa ⁊ angelo:cuiꝰ oppositū ꝓbat do
ctor in quo.q.14. ar.2.nec cognoscit̄ ipsa anima in q̄tū
imago trinitatis nisi p̄cognoscatur ipsa trinitas:q̄ co=
gnoscere animā vel āgelū sub illa rōne qua est imago
trinitatis est cognoscere illam sub illa relatione precise
que terminat̄ ad ipsam trinitatē:q̄ relatio nō pt cognos
ci distincte nō precognitis fundamēto ⁊ termino: vt pz
a do.in ꝓlo.q.1.⁊.3.⁊ in quo.q.14.ar.3.⁊ sic patz q̄ūo
imago ꝓprie sūpta nō repñtat nisi vt cognita. Spēs ve
ro itelligibil' sic repñtat obctm̄ ꝙ est p̄cisa rō cognoscē=
di illud.i.ꝙ est rō formalis causādi cognitionē abstracti
uaz obiecti:licet partialis: ⁊ sic nō repñtat illud vt co=
gnita:immo per ipsā prius cognoscit̄ obiectū q̄ ipa co=
gnoscat̄. Spēs.n.itelligibilis alicuiꝰ obiecti posteriꝰ co
gnoscit̄ ipo obctō: actu.n.reflexo ipa ꝯgnoscit̄: ⁊ q̄uis
ipa sit entitas absoluta ⁊ actiua ꝯgnitiōis tā respectu
sui q̄ obcti nūq̄ tñ pt eē rō cognoscēdi se añq̄ sit ratio
cognoscēdi obctm̄:est.n.tal' ētitas.que ex sua rōne for=
mali habet vt sit rō ꝯgnoscēdi per prius obctm̄ cuius est
q̄ possit eē rō cognoscēdi se. Et qđ dicit hic de imita=
tione: vide que supra exposui i pmo.d.3.q.9. Et quod
ēt dicit ꝙ illa silr̄itudo que est imaginis ad trinitatē ꝯcur
rit ad rōnē beatificabilis:hoc debet intelligi de imagine
in portione superiori in qua prop̄e cōsistit imago: vt su=
pra patuit in pmo.di.3.q.9.⁊ infra patebit in isto secū=
do.di.16.⁊.24.licet etiā posset dici ipsā imaginē eē bti
ficā ēt quantum ad potentiā inferiorē:in ordine tñ ad
superiorē. vt infra patebit.dist.24.huiꝰ. Et cuz dicit ꝙ
licet species diuina representet distinctiꝰ eēntiā diuinā
q̄ angelus:tñ angelus ē magis imago. vult dicere ꝙ q̄
uis per speciē intelligibilem essentie diuine possit ange=
lus distinctiꝰ cognoscere essentiam diuinam q̄ per na=
turam ipsius angeli quia natura āgeli nūq̄ posset esse
ratio cognoscendi essentiam diuinam disticte:sed tñ cō
fuse ⁊ in ꝯceptu cōi:tamen angelus est magis imago:⁊
aliqđ simile magꝭ i natura hñs actꝰ silr̄es ill' actibꝰ q̄ po
nuntur in trinitate:cui ex hoc ꝙ habet tales actus ꝯue
nit esse capax istius:cuius est imago. vt patuit in pmo.
di.3.q.9.patebit etiā in isto scđo.d.16.⁊.24. ¶ Ibi.
Ad aliud. Dicit doc.ꝙ ⁊ si talis species sit rō disticte
cognoscendi eēntiam diuinam:non tñ sequitur ꝙ sit rō
distincte cognoscendi modum eius in suppositis:⁊ per
ꝯñs non sequitur ꝙ p eam possit cognoscere trinitatē.
¶ Ibi. Et si obijcitur ꝯtra istud ꝙ aliud est loq̄ de sup
positis q̄ sunt in natura ex naturali necessitate intrinse=
ca:⁊ aliud est loqui de suppositis:q̄ non sunt sic intrin=
seca vt supposita creata. Primo mō:qđ est rō cogno=
scendi naturam distincte erit ēt rō cognoscēdi supposi
ta in tali natura:precipue cū talia supposita sint ibi de
necessitate nature ⁊ eadē realiter ⁊ eēntialiter tali na=
ture:⁊ simpl'r in vltia actualitate vt patuit in pmo.d.2
⁊.d.5.⁊.26. Scđo mō nō sequit̄ ꝙ cognoscens naturā
disticte abstractiue tñ:ꝙ cognoscat eā i tali ⁊ tali sup=
posito. ¶ Ibi. Posset dici. Hic doc.vr̄ cōcedere ꝙ per
talem spēm possit cognoscere eēntiam vt in tribꝰ:⁊ sic
posset cognoscere trinitatē:tñ illa cognitio nō esset me
re naturalis:q̄ talis spēs esset mere supnaturalis vt su
pra patuit. ¶ Ibi. Contra istud obijcitur. Hic doc.ar=
guit.ꝙ ēt seq̄retur ꝙ cognitio angeli per spēm intelligi
bilē non eēt mere naturalis:q̄ spēs intelligibiles quid
ditatum concreate fuerūt ⁊ date angelo supnatural'r.
¶ Ibi. Posset dici:hic doc.dicit ꝙ ⁊ si de facto talis co
gnitio: q̄ est a tali spē cōcreata posset dici supnatura
lis:tñ nō dr̄ mere supnaturalis:q̄ angelꝰ potuisset na=
turaliter acq̄rere spēs oīz quiditatum vt infra patebit
pñti.d.q.vltima. ¶ Ibi. Ad vltimum:dico ꝙ si teneat̄
ꝙ angelus beatus nō videt p istam spēm:tunc nec aliꝰ
videns eā in intellectu eius videbit p eam supernatu=
ralia. Si autez teneatur ꝙ ipsa sit rō ipsi intellectui: vt
in quo videndi trinitatem:ꝙ etiaz alij videnti sit rō pt
concedi:q̄ etiam ⁊ alius habet in se similem spēm vi=
dendi:⁊ tunc oportet dicere:ꝙ visio est naturalis vno
modo:q̄ ab intellectu ⁊ tali spē agentibꝰ natural'r.⁊ nō
naturalis alio mō:q̄ illa spēs erit mere supnaturalis.
¶ Ibi. Ad aliud ꝓ opi.secunda. Dico ꝙ equiuocatur
de imagine:q̄ angelus non est talis imago que sit pre
cise ratio cognoscendi nō vt cognita cuiusmodi est spēs
sed est imago hñs sil'itudinez naturalē aliq̄ūo in ꝯgno
scendo ⁊ in rōne cognoscēdi vt cognita: vt supra expo=
sui:⁊ p̄ter oēm talem cognoscendi rōnem que est ratio
cognoscendi inquantum cognita:oportet ponere aliā
presuppositam discursui ab ipsa:patet q̄ cognitio dis=
cursiua presupponit cognitionem extremoꝝ inter q̄ est
discursus vt i prio.d.tertia.q.1.⁊.d.8.q.1. Cū ergo ab
imagine vt cognita discurrimus ad rem cuius est ima=
go:sequitur ꝙ ipsa imago vt imago prius erit cognita
et sil'r res cuius est imago:⁊ sic in tali priori oportet po
nere aliquid qđ sit rō cognoscendi ipsam trinitatem:et
illud nō videtur posse poni nisi species intelligibilis:de
qua supra dictum est.

Ad argumentum principale arguit doc. pro
bando ꝙ angelus non possit habere notitiam natura=
lem distinctam essentie diuine: quia talis notitia aut
esset per essentiam diuinam:⁊ tūc esset naturaliter bea
tus:quia videret essentiam sub ratione essentie:aut p
speciem essentie:⁊ hoc non:quia essentia diuina est inti
mior intellectui q̄ sit ista species:igitur superfluit ibi
ponere speciem:q̄ essentia diuina efficacius pt causa=
re talem notitiam q̄ species. Naz philosophus tertio
de anima.t.com.38.non videtur assignare speciem ne=
cessario:nisi q̄ obiectum non est per se in anima:lapis
inquit non est in anima sed species lapidis. ¶ Rñdet
doc.primo ꝙ notitia per talem speciem erit vno modo
naturalis ⁊ alio modo non vt supra patuit. deinde cō=
cedit ꝙ essentia diuina posset immediate causare illum
actum quem causat species: non tamen iste actus est
in potestate angeli sicut nec ipsa causa causans ipsum.
Et si quādoq̄ cessaret ab actu non posset ipsum actum
iterum habere nisi ab essentia illa causante illum actū:
quod non esset in potestate ipsius angeli: vt igitur iste
actus sit perpetuus ⁊ in potestate op̄antis ponitur spe
cies formaliter in tali operante.

Quidam nouus expositor prime partis san=
cti Thome.questione.57. articulo secundo nititur sol
uere rationes quas facit doct.ad probandum speciem

Spēs itel=
ligibil' non
ponit̄ ꝓp̄e
vt similitu
do obiecti.

duplex ima
go.

declaratio
lr̄e doc.

Tho.Ga=
ieta. nitit̄
soluere rō
nes q̄s fa=
cit Sco.ad
ꝓbandum
spēm itelli
gibilem.

intelligibilem. Et primo dicit sic ad literam. Ad euidētiam huius difficultatis consistentis in hoc an si ponenda sit aliqua species intelligibilis ipsiꝰ dei: an ipsa essentia substātie intellectualis locum speciei intelligibilis representantis deū tali intellectui sufficienter suppleat. Primo videndum est quid requiritur ad distincte representare aliquid. Secūdo An sit possibile dari representatiuum dei distincte in esse naturali vel intentionali.

¶ Quo ad primū: breuiter sciēdū est ꝙ representari distincte non dr̄ res nisi representet̄ illa conditio qua formaliter constituit̄ in suo proprio ⁊ essentiali esse: vt p̄ꝫ inductiue: non eñ homo distincte representat̄: nisi rationali representato: supposito ꝙ rōnale sit ꝓpria ⁊ essentialis differētia hominis: ⁊ similiter albedo distincte nō representat̄: nisi vltima sua differētia representēt: vnde deꝰ nō distincte representabitur: nisi representet̄ qđ se habet ad ipsum quasi essentialis ⁊ propria differētia constitutiua eius: in hoc qđ est esse deum: hec de primo.

¶ Quo ad secūdū ex parte representatiui: sciendū est: ꝙ quantū contingit esse representatiuū tantā contingit esse cognitionē: ⁊ ꝓpterea a destructione consequentis arguendo: si non contingit tātā esse cognitionē: nec possibile erit esse tm̄ representatiuū. Sed impossibile est dari naturaliter tantā cognitionē dei in creatura. s. que sit eius cognitio distincta: ergo impossibile est dari represētatiuū dei distincte. ꝙ autem talis cognitio sit impossibilis: ꝓbat̄ ex eo ꝙ cognoscere distīcte ē cognoscere vltimā differētiā: vl̄ id qđ se hꝫ vt vltima differētia. Cognoscēs aūt vsqꝫ ad vltimā differētiā īclusiue nō solū secūdū ꝙ terminat q̄stionē: an est: seu quia est: sed s̄m ꝙ terminat. q. quid est. cognoscit sufficienter ex natura rei a priori oīa cōuenientia illi rei: quoniā sermo diffinitiuus soluit omnes difficultates: ⁊ principium omnis differētiationis est: qđ quid est: qđ nulli creature conuenire potest respectu dei de tali obiecto: qđ est deꝰ. Ex parte vero obiecti aduertendum est: ꝙ si de diuinis balbutiendo loqui licet irrepresentabilitas eius relucet ex eo: ꝙ infinitū entitatiue: vt sic nō est distincte representabile: vñ q̄uis sapiētia diuina possit representari per aliqđ creatū distincte: non tamen distincte representat̄ inquantū infinita: nisi quo ad questionē: an est: sed constitutiuū ꝓpriū dei. puta deitas vt sic est ens infinitū: ergo est irrepresentabile distincte. patet minor: quia nō est imaginādū: ꝙ infinitas se habeat ad deitateꝫ quēadmodū se habet ad rationes attributales. Nō eñ quemadmodū sapiētia ⁊ bonitas sunt quedā rōnes formales seu realitates s̄m se: ⁊ infinitatē vel finitatē sortiunt̄ vt modum quantitatis perfectionalis: ita deitas sortit̄ infinitatē: sed īfinitas est ipsuꝫ quod q̇d erat esse deitatis: alioquī deus non esset primo ⁊ essentialiter ⁊ intrinsece ens infinitum. ¶ Ex his autem patet quid dicendum sit ad p̄mam obiectionem. Nam vocando omnē cognitionē rei citra quiditatiuam cognitionem confusam: concedit̄ ꝙ omnis cognitio possibilis haberi de deo a creatura naturaliter est confusa quia non quiditatiua. ¶ Ad secundam vero obiectionem que est Scoti dicitur ꝙ maior ē simpliciter falsa: vt patet de cognitione sortis per speciem eius in speculo. Talis eñ fit per similitudinem representantē vt cognitaꝫ: ⁊ tamen nō est discursiua. Nec obstat si dicatur ꝙ sortes tunc non apprehēditur ab eadem potentia scilicet visiua: sed per accidens ab altiori potentia: quemadmodum videntes sortem dicuntur videre vnum: hec eñ magis facit ad propositum: quoniā ex hoc non impedit̄ responsio data: sed siue per se: siue ꝑ accidens: siue per eandem potentiam: siue per diuersam satis est ꝙ cognoscens per similitudinem vt cognitam: nō oportet ꝙ discurrat. Hoc enim firmato facillime patet quomodo angelus absqꝫ discursu per essentiam suā cognoscere potest deum ex illo principio: que sunt diuisa ⁊ dispersa in inferioribus: vnite apprehenduntur in vno superioris ordinis. Et propterea quēadmodū angelus per vnam virtutem cognoscitiuam percipit nobiliori modo: quicquid nos per tot virtutes cognoscitiuas apprehendimus ⁊ inuestigamus: ita per vnam virtutē ⁊ vnam speciem: eminentius potest habere quod nobis conuenit per diuersas potentias ⁊ species se consequētes: ac per hoc poterit per speciem representantem vt cognitam eminentius representari cognitionem elicere absqꝫ discursu per eandem virtutem absqꝫ specie alia: sicut nos absqꝫ discursu per consequentem tamen speciem ⁊ potentiam facimus.

¶ Dicitur secundo ꝙ similitudo representantis vt cognita est duplex: quedam vt cognita tm̄: quedam vt cognita ⁊ rō cognoscēdi simul: vt patet de essentia diuina respectu oīm simpl'r. Et tunc dico ꝙ quicquid sit de representante p̄mo mō falsa est maior de representante scđo mō: ⁊ ꝙ essentia angeli tali mō representat ex sua excellentia: vnde ⁊ s. Tho. in corpore ar. dicit ꝙ cognitio ista assimila[t] cognitioni per spēm impressam ab obiecto immediate representantē tm̄ imperfecte. Nec obstat: ꝙ essentia angeli non ꝯtinet deuꝫ virtualiter: sufficit. n. ꝙ ꝯtineat ipsum participatiue. ¶ Ad obiectiōes aūt tertio loco adductas ex Scoto dr̄ ꝙ nec hō nec angelus in quocunqꝫ statu nature: potuit habere ꝯgnitionem distinctam. i. quiditatiuā ipsius dei: q̄uis in latitudine cognitionis nō quiditatiue perfectius hō ꝯgnouerit in statu innocentie q̄ꝫ nunc: ⁊ perfectius angeli q̄ꝫ hō et inter eos vnus ꝑfectius altero. Sed arguens decipitur in hoc qꝛ presupponit ꝙ cognitio dei non in communi sed in speciali sit cognitio quiditatiua quam negamus ab angelis: cum tamen constet ꝙ stat cognoscere aliquid in speciali: et non quiditatiue.

¶ Ad id vero quod obijcitur de memoria rapti: dicitur a sancto Thom̄. expresse ꝙ non potuit remanere spēs obiecti: q̄uis potuerit accipere spēs reꝝ visarū in obiecto: vnde ⁊ Paulus nō meminit obiecti nisi incōfuso: ⁊ qꝛ fuit: sed reꝝ visaꝝ ꝓpter qđ dixit in nūero plurali archana verba: q̄ non lꝫ hoī loqui. ¶ Ad vltimum de cognitiōe matutina: dr̄ negando ꝙ ꝯgnitio matutina fuerit in angelis añ btitudinem: q̄uis ēt ꝯñā nō videatur necessaria: qꝛ non est notum: ꝙ in cā non quidditatiue cognita aliqui effectus ordinati cognoscunt̄ distincte: q̄uis impossibile sit in tali cognitione cognoscere omnes effectus: hec ille.

Contra istum nouum exposi. Instatur multipliciter. Et primo contra aliqua eius dicta: cuꝫ. n. dicit: ꝙ cognoscens aliq̇d q̇ditatiue cognoscit oīa ꝯueniētia illi rei: qm̄ sermo diffinitiuus soluit oēs difficultates. Contra. Stat. n. ꝙ aliq̇d cognoscatur quiditatiue distincte ⁊ perfecte: ⁊ ꝙ tm̄ non cognoscantur oīa: que ēt realiter conueniunt tali quiditati. patet qꝛ certuꝫ est ēt apud Tho: ꝙ angelus cognouit se quiditatiue per eēntiam suam: ⁊ tm̄ non cognouit naturaliter relationē dependentie ad ipsum deum q̄ ponitur realiter idem ipsi angelo: qꝛ talis relatio non p̄t distincte cognosci nisi distincte cognoscatur terminus illius: cū cognitio eius distincta dependeat a distincta cognitione fundamēti et termini: sed talis relatio termīatur ad deuꝫ vt hec eēntia: patet. Tum qꝛ ratio formalis creandi est ēt rō formalis terminandi: vt patet a doc. in quo. q. 8. sed deus sub rōne ꝓpria quiditatiua est simpl'r rō formalis creandi. ergo ēt erit ratio formalis terminandi dependentiam ipsius creature. Tum ēt: qꝛ quero de illa dependētia ad quid terminatur immediate: aut. n. terminat̄ ad deum: vt hec essentia: ⁊ per ꝯñs sub rōe deitatis ⁊ quidditatiua: ⁊ tunc habetur intentum: aut terminatur ad deum sub aliqua rōne confusa: lꝫ speciali: assignet̄ illa. Et nō poterit assignari: qꝛ sicut ratione sue infinitatis creat angelum ita sub rōne sue infinitatis terminat: sꝫ infinitas est rō quiditatiua ipsius dei: ergo. ¶ Preterea stat aliquem intellectum distincte cognoscere aliquam naturam quiditatiue: ⁊ tamen non sequitur ipsuꝫ posse cognoscere omnia conuenientia tali nature: patꝫ. quia non cognoscit ipsam in omni supposito: in quo nata est esse: bene verum est ꝙ cognoscens aliquid quiditatiue: per illud sic cognitum potest cognoscere omnes proprietates naturaliter et conuertibiliter conuenientes tali nature.

Improbatur solu. Tho. que ad rōnes Sco. date

¶ Dico etiam ꝙ aliud est loqui de obiecto naturaliter motiuo intellectus: et aliud est loqui de obiecto tm̄ voluntarie motiuo. Primo modo tale obiectum est necessario causa causandi cognitionem sui et omnium virtualiter contentorum in eo: quia tale obiectum agit in quantum potest: ⁊ sic cognoscens illud quiditatiue poterit etiam cognoscere omnia alia que conueniunt tali obiecto: quorum tamen cognitio precise dependet a tali obiecto: sed loquendo de obiecto voluntario ⁊ voluntarie mouente intellectum ad sui et aliorum conuenientium sibi cognitionem: tale obiectum potest causare distinctam cognitionem sui quidditatiuam: non causando cognitionem alicuius proprietatis.

Obiectum motiuū duplex. s. naturale ⁊ voluntarium

Cum ergo deus sit obiectū mere voluntarium respectu intellectus creati poterit causare cognitionē sue quiditatis distinctam: non causando cognitionem ꝓprietatū conuenientium sibi: ꝛ sic aliquis posset videre deuz sub rōne deitatis ꝛ quiditatiua non videndo ipsum in personis: vt patet a do. in primo. d. prima. q. secūda. ¶ Dico vltra: ꝙ sicut obiectū naturaliter mouēs intellectū causat spēm intelligibilem perfectā quātū pōt cū sit causa naturalis: que erit rō nō tm̄ cognoscēdi ipm̄ quiditatiue: sed etiam erit ratio cognoscēdi omnia: quorū cognitio mere depēdet ab obiecto vl' a tali specie: ꝛ sic habēs spēm intelligibilē hominis causatā ab ipso homine per illā poterit cognoscere ipsum hominē: ꝛ ꝓprietates virtualiter contentas in eo: nisi dicatur ꝙ respectu hominis ꝛ respectu alteri⁹ ꝛ alteri⁹ proprietatis erit alia et alia species itelligibilis: q̄ tamen omnes dependent ab ipso homine: ꝛ tūc oportebit dicere ꝙ ipse homo si est ꝑfecte presens itellectui necessario causabit speciē intelligibilem sui: ꝛ oīuz virtualiter contentorū: licet per pri⁹ causet speciē intelligibilē sue quiditatis: sed non est sic de obiecto voluntario quale est de⁹: pōt eñ de⁹ causare in intellectu angeli vnam spēm intelligibilē que erit precisa rō cognoscēdi ipm̄ deū quiditatiue: poterit ēt causare aliā spēm intelligibilez in alio angelo q̄ erit rō cognoscendi deum quiditatiue ꝛ oēm proprietatē: vel si teneat̄ ꝙ per vnam spēm cognoscat̄ quiditas dei: ꝛ ꝑ aliā ꝛ aliā alia proprietas: tunc dico ꝙ poterit causare vnam spēm intelligibilem: que precise erit rō cognoscēdi deū quiditatiue: nō causando aliam spēm intelligibilē respectu proprietatis: ꝛ patet hoc per argumentuz a fortiori: q: sicut de⁹ potest se facere presentē itellectui creato in rōne obiecti actu intelligibilis intuitiue: nō faciēdo se presentē tali intellectui vt in trib⁹ personis: vt patuit i primo. d. prima. q. secūda. multo fortius poterit causare speciē intelligibilem: que sit rō cognoscēdi ipm̄ quiditatiue abstractiue: ꝛ nullo modo sit rō cognoscendi ipsum vt in tribus personis. hoc etiam patet: quia si deus vt in se presens intellectui creato potest causare visiōem sui intensam ꝛ remissam: multo fortius poterit causare speciem intelligibilem: que sit precisa ratio cognoscēdi ipsum quiditatiue: licet remisse. Ex his ergo patet quomodo stat aliquid cognosci q̄ditatiue: ꝛ tamē ipsum non cognosci ẜm omnem proprietatē. ¶ Scdō principaliter instatur contra aliud dictum: videlicet ꝙ deus non potest cāre speciē intelligibilem: per quā cognoscatur quiditatiue ꝛ ẜm vltimā differentiam arguitur sic: potest immediate causare cognitionem distinctā sui in aliquo intellectu ꝛ abstractiuam. per quā cognoscatur quiditatiue: ꝛ etiam in q̄tum est trinus ꝛ vnus: ergo multo forti⁹ poterit causare speciem intelligibilē: ꝑ quā quiditatiue ꝛ perfecte cognoscat̄ etiā ẜm omnem eius proprietatem: antecedens patet: quia potest stati illuminare intellectū creatū: de oīb⁹ articulis fidei: ita ꝙ in tali intellectu potest immediate causare notitiam distinctam omnium articulorum: cōsequentia patet: qa si essentia angeli cum sit obiectum naturaliter mouēs potest in aliquo intellectu causare notitiā sui distinctā: ꝛ etiam speciem intelligibilem: que sit ratio cognoscēdi ipsum distincte abstractiue: multo fortius poterit deus cum sit obiectum mere voluntarium. ¶ Preterea aliud est cognoscere deum quantum est cognoscibile ꝛ cognoscere perfecte ꝛ quiditatiue. Primo eñ modo attendit̄ cognitio quantum ad eius intensionem: ꝛ sic cognoscēs deum quantum est cognoscibilis cognosceret ipsum cognitione infinite intensiua: cum sit cognoscibilis infinite ꝛ talis cognitio repugnat creature. Secundo modo est ipsum cognoscere distincte ẜm totam eius quiditatē etiam si talis cognitio esset valde remissa. Sic dico in ꝓposito: ꝙ sicut poterit causare in intellectu creato visionem sui intensam ꝛ remissam: ꝛ cognitionem sui distinctam ꝛ abstractiuam intensam ꝛ remissam: quare etiam non poterit causare speciem intelligibilem: que sit ratio cognoscendi ipsum distincte abstractiue tamen: ꝛ sic nullum apparet inconueniens dare supernaturaliter aliquid representatiuū: qđ sit ratio cognoscēdi deū abstractiue distincte ꝛ quiditatiue: qđ etiaz sit ratio cognoscendi omnem proprietatem demonstrabilem de illo.

Nota bñ istas rōnes q: sunt ad hominem.

Aliqs pōt ꝯgnoscere deū dupl'r.

Impugnatio Gaiet. ad pmā rationem.

¶ Cū dicit ad primā rōnem doc. que elicitur in ꝑsenti questiōe. ꝙ ista ꝓpositio est falsa. s. cognitio ꝑ spēz vt cognitā est discursiua. puta cognoscēs deū ꝑ imaginez vt cognitā illa cognitio erit discursiua. lz do hoc expsse nō dicat: videlicet. ꝙ cognitio per spēm intelligibilez vt cognitam sit discursiua: sed tm̄ dicit ꝙ cognitio discursiua qua deus cognoscit per angelum: ꝓsupponit spēm intelligibilem de ipso deo: q: cognitio discursiua q̄ ab vno discurritur ad aliud necessario ꝓsupponit cognitionem extremoꝝ: vt ptz. Si ergo per eētiam angeli cognitaz cognoscit̄ ipse deus: talis cognitio erit discursiua: ꝛ ꝓsupponit cognitionem ipsius dei abstractiuaz: ꝛ ꝑ ꝯns spēm intelligibilem: per quam est talis cognitio: ptz ēt hoc de spē intelligibili vt cognita. Aliud est. n. a ꝯgnoscere per spēm intelligibilem vt rōnem cognoscendi et aliud est ipm̄ cognoscere per spēm intelligibilem vt cognitam. Primo mō ponitur ꝑcisa rō cognoscendi ipm̄ a. sed scđo mō ponitur vt pncipiuz discursus: sicut discurrens a ꝑmissis ad ꝯclusionem necessario cognoscit terminos ꝯclusionis. Et qđ dicit iste: ꝙ ꝓpō doc. ē manifeste falsa: ꝛ adducit instantiam de cognitione sortis per spēm eius in speculo: dicens ꝙ talis cognitio fit per similitudinem representantem vt cognitam: ꝛ tamen non est discursiua. Dico pmo ꝙ hoc nō est sic. Tum q: sor. tunc non apprehenditur ab eaden potentia visiua sed per accidens ab altiori potentia. Tum ēt: q: forte spēs in speculo non est rō cognoscendi vt cognita: posito ēt ꝙ sit rō cognoscendi vt cognita: adhuc dico ꝙ cognitio sortis ꝑ talez speciē vt cognitaz erit discursiua: oportet eñ prius scire ꝙ talis spēs sit sortis: ꝛ per ꝯns oportz prius precognoscere sortem / ꝛ sic cognoscere sortem ꝑ talem speciem vt cognitaz est discurrere a tali specie vt cognita ad ipm̄ sortem prius tm̄ cognitum. Cum ēt dicit: ꝙ similitudo representans vt cognita est duplex. q̄dam vt cognita tm̄: quedam vt cognita ꝛ rō cognoscēdi simul. Secundo modo falsa est illa ꝓpositio ꝙ ꝯgnoscens ꝑ similitudinem vt cognitam discurrat. Dico ꝙ hec rñsio nulla est: siue sit ratio cognoscendi: siue nō: nō curo: sufficit. n. hoc ꝙ omnis cognitio de aliquo habita per speciem vt cognitam sit discursiua: immo forte erit argumentum a fortiori: q: si per. a. vt cognitum: qđ tm̄ vt cognitum non est ratio formalis cognoscendi. b. cognoscitur ipsuz. b. discursiue: multo fortius per. a. vt cognitum: quod vt sic est ratio cognoscendi. b. cognoscit̄ ipsum. b. discursiue: nisi forte dicat̄ ꝙ. a. vt cognituz est ratio cognoscendi. b. loquendo de prima cognitiōe ipsius. b. sed hoc nō vr̄. q: species itelligibilis precise ponitur rō cognoscendi: vt talis species: ꝛ nō vt cognita: sicut etiam patet de specie coloris existente in oculo q̄ vt talis spēs est rō formalis videndi colorem ꝛ non vt visa. Et cum dicit ꝙ essentia diuina vt cognita est ratio cognoscendi omnia. patet hoc esse falsum de itellectu diuio. q: essentia respectu itellectus diuini est simpl'r ratio cognoscendi omnia: ꝛ non vt cognita: si eñ vt pri⁹ cognita esset ratio cognoscendi alia ipsi intellectui diuino: tunc intellectus diuinus discurreret vt posset deduci ex his que notaui super. q. tertia prologi. ꝙ aūt essentia diuina sit simpliciter ratio cognoscendi omnia vt essentia ipsi intellectui diuino: patet a Doct. q. tertia. prologi. ꝛ. 39. dist. primi. ꝛ in quoli. q. 14. ¶ Cum vltimo loco respondet ad illas tres rationes: quas doc. facit de specie intelligibili: cū dicit primo ꝙ angelus perfectius cognouit deum confuse tamen: esset querendū ab eo: in quo conceptu confuso est cognoscens ꝑ quam distinguitur ab ipso homine: aut eñ talis cognitio terminatur ad deum sub ratione deitatis: loquendo de cognitione abstractiua: ꝛ habetur propositum: aut immediate terminatur ad aliquid in quo deus confuse concipitur: ꝛ tunc assignetur illud: aut erit conceptus ētis aut alicuius transcendētis: aut conceptus alicuius attributi naturaliter noti: quicunqꝫ talis assignetur etiaz a philosopho haberi potuit licet forte non ita intense. Si enim beatitudo naturalis ipsius angeli etiam incōparabiliter excedit naturalem beatitudinem etiam peritissimorum philosophoꝝ: oportet ponere illam in cognitione distincta deitatis. ¶ Et quod dicit de memoria rapti: ꝛcetera. adhuc magis est falsum: quia ex quo Paulus clare vidit deitatem: et cum postea dixit rapt⁹ ꝛc. vidit archana dei. ꝛc. sequitur de facto ꝙ recordabatur visorum. quod non potuit esse nisi per speciem intelligibilem eorum vt supra exposui: nec valet exponere ipsum ꝙ loquitur de quiditatibus visis in essentia: q: hec expositio videt̄ omnino repugnare sensui littere: q: sicut paulus raptus fuit ad visionē dei ꝛ diuinoꝝ psonaꝝ ita post raptū de eis recordabat̄: ꝛ sic finis hui⁹ q.

Ista ꝓpō ē ita eēntia diuia vt cognita ē rō ꝯgnoscēdi oīa.

Questio Decima.

De articulatione questionis.

Decimo q̄rit do. de cognitiōe āgeli respectu cognitorū aliorū a se. vtrū ad hoc ꝙ angel⁹ cognoscat q̇ditates creatas alias a se req̄raꝶ necessario ꝙ hēat ꝓprias ⁊ distinctas rōnes cognoscendi eas. ¶ Ibi. Hic dꝛ Do. in ista. q. p̄° recitat duas opini. 2° iꝓbat eas ⁊ 3° ad. q. respōdet. Circa primū. est p̄mo vna opi. Hen. quo li. 5. q. 14. que opinio in sentētia stat in hoc: ꝙ in angelo puta Gabrie. est tm̄ vnus habitus numero concreatus sibi qui est ratio representādi omnes quiditates creatas alias ab ipso: ⁊ hoc ī ratione obiectorū actu itelligibiliū est etiam ratio causandi saltē partialiter illaruꝫ quiditatū cognitionē.

Expō lr̄e. ꝓ opiniōe Hen.

Expono. tm̄ lr̄am: q̇a est aliqualiter difficilis. Cū dicit ibi: modus ponēdi est iste: ꝙ licet habit⁹ sit in intellectu sicut forma in subiecto siue imp̄sa siue: tm̄ obiectū qđ resplēdet in ipso habitu non est nisi obiectiue. i. ꝙ q̄uis iste habit⁹ q̇ ponit̄ rō rep̄sentādi q̇dditates sit formaliter imp̄ssus in intellectu sicut forma accidentalis in subiecto. obiectū tm̄ representatū ꝑ ip̄m habitū: puta q̇ditates create nō sunt ī intellectu formaliter: sed tm̄ obiectiue. i. ꝙ ꝑ illū habitū hn̄t rationē obiecti actu itelligibilis: q̇a ante illū habitū nullo mōerāt p̄sentes in ratiōe obiectoꝝ intelligibiliū. i. ꝙ potētia ꝓpinqua actu possent ītelligi sed per talē habitū fiūt sic presentes. Sequit̄. Et si queraꝶ qualiter ꝑ habitū possit obiectū esse presens tanq̄ resplēdēs. i. in rōne obieti actu intelligibilis: dꝛ ꝙ habit⁹ scientiales: licet sint habit⁹ de prima specie qualitatis: tamē sup ipsam sciētiā fundaꝶ respect⁹ essentialis ad scibile q̇ ab ea absolui nō pōt tanq̄ ad aliq̇d a quo in essentia: ⁊ in suo esse depēdet. i. ꝙ talis habit⁹ vltra hoc ꝙ est vera qualitas necessario includit quēdā respectū siue relationē terminatā ad q̇ditates scibiles: que necessario in esse ⁊ conseruari depēdet a tali habitu: ⁊ sic habitus vt includēs talē respectū necessario refertur ad ipsuꝫ scibile: depēdet etiā necessario ab ipso obiecto scibili sicut relatio dependet a termino: ⁊ est talis necessitas illi⁹ relationis ꝙ intellect⁹ non potest capere illū habitū sciētialē quin capiat talē relationē: ⁊ per cōsequēs necessario ip̄m scibile respectu cuius est talis habit⁹: ⁊ hoc propter naturalē colligantiā correlatiōis quā habet ad illud quare talis habitus necessario referꝶ ad scibile. Sequit̄. ⁊ licet ibi sit diuinitus indita. s. talis qualitas scientialis: non min⁹ habet respectū illū sciētialē ad scibile. Hic respōdet tacite obiectiōi: quasi quomō est possibile ꝙ ex quo talis qualitas scientialis no . est cāta a quiditate scibili quō dicit respectū essentialē terminatū ad ipsum scibile. ponimus eñ speciē intelligibilē dicere necessario respectū ad scibile: q̇a est causata ab ipso: ista aūt qualitas scientialis ē tm̄ diuinit⁹ cāta. Respōdet: ꝙ licet ita sit: tamē ex natura habitus scientialis resplēdet semꝑ scibile ab eo cuius est in ipso intellectu multo naturali⁹ q̄ possibile esset fieri ꝑ spēm. ¶ Ibi. Et si queraꝶ quomodo per vnū habitū sunt plura obiecta presentia. Respōdet ꝙ vnicus habitus scientie cōtinet virtualiter multa intelligibilia: ⁊ tanto magis actualiter quāto ille habitus est simplicior: ita ꝙ si essent infinite species creaturarū ille vnus habit⁹ sufficeret ad intelligendū omnia illa etiā in infinitum procedendo vnam post aliā. i. ꝙ sicut vna spēs intelligibilis esset ratio representandi vnum obietū: ⁊ similiter esset rō cognoscendi ⁊ alia aliud: ⁊ sic de alijs: tm̄ iste habit⁹ propter sui simplicitatē est ratio representandi omnia obiecta nata representari per proprias species: ⁊ similiter est ratio cognoscendi oīa illa etiā in infinitum vnum post aliud. i. ꝙ si essent obiecta infinita non actu cum sit impossibile: sed successiue vnum post aliud adhuc esset ratio representandi ⁊ cognoscendi omnia illa in infinitum. Sequitur: ⁊ hoc tanto facili⁹ ⁊ limpidius singula intelligendo quanto habitus fuerit magis īdeterminat⁹ ⁊ min⁹ determinat⁹ ī natura ⁊ essentia sua ſm ꝙ angeli superiores ponūtur intelligere ꝑ habit⁹ vniuersaliores ⁊ simpliciores q̄ īferiores: vult dicere ꝙ sicut aliqua cā quāto est illimitata ⁊ indeterminata ad pl̄res effect⁹ tāto pl̄res effect⁹ ꝓducere pōt: ita ⁊ habit⁹ scialis quāto ē ideꝶminat⁹ ⁊ illimitat⁹ tāto pl̄ra obiecta erūt rep̄sentabilia ⁊ itelligibilia ꝑ ip̄m: cū ergo talis habitus inditus angelo sit simpl̄r illimitatus respectu oīm quiditatum intelligibilium et si eēnt infinite. sequitur ꝙ erit ratio representādi ⁊ cognoscēdi eas. ¶ Ibi. Si aūt queraꝶ quomodo iste habitus reducit intellectum angeli de potentia intelligendi ad actum intelligendi. i. quō intellectus angeli per illum habitū actu p̄t intelligere illas quiditates: dꝛ ꝙ intellectus angeli habitu illo sibi concreato naturaliter inclinaꝶ ad intelligendum reꝝ simplicium quiditates: sicut graue nō impeditū statiꝫ sua grauitate inclinaꝶ deorsum: sic intellectus angeli. Sed si queraꝶ quō ergo per illū habituꝫ magis actu intelligit vnū obiectū q̄ aliud: dicit ꝙ magis intelligit illud ad quod magis talis habitus inclinat. Et si vltra queraꝶ: quare magis ille habit⁹ inclinet ad vnū q̄ ad aliud: dicit ꝙ tanto magis inclinat ad vnū q̄ ad aliud quanto essentialius dependet ab vno q̄ ab alio: siue quanto magis essentialius ordinaꝶ ad vnū q̄ ad aliud: ⁊ qꝛ talis habitus essentialius ordinaꝶ ad perfectionem q̇ditatem ideo magis inclinat intellectū ad cognoscendū illam: cum illa habeat plus intelligibilitatis. Sequit̄: ⁊ tunc cū intellectus sit factus in actu primo ad intelligendū primū. i. cum intellectus primo habuerit notitiam p̄me quiditatis create: tunc libero arbitrio voluntatis ex habitu discurrit ad singula obiecta tam ꝯplete q̄ incomplete cognoscenda siue ꝑfecte vel imꝑfecte: discursu dico cognoscēdo hoc post hoc nō cognoscendo hoc ex hoc. i. ꝙ habita actuali cognitione p̄mi obiecti ꝑ talem habitum: tunc discurrit ꝑ alia obiecta puta per. a. ⁊. b. ⁊. c. cognoscēdo vnū post aliđ qꝛ sił nō p̄t cognoscere plura perfecte: sed cognito vno immediate p̄t cognoscere aliud: ⁊ hocmō discurrit inter obiecta: non aūt discurrit inter obiecta cognoscendo vnum ex alio sic ꝙ cognitio. a. sit rō cognoscendi. b. sed ille habitus est simpl̄r rō cognoscendi. a. ⁊. b. ⁊. c. licꝫ per pri⁹ sit ratio cognoscendi vnuꝫ q̄ aliud. Sequit̄: ⁊ ſm ꝙ ex imperio volūtatis ad aliq̇d tendit determinate ad illđ idem habitus inclinat determinate. i. ꝙ si voluntas determinate imperat intellectui ad cognoscendum. b. habitus inclinat ad cognoscendum. b. talis habitus inclinat intellectum ad ipsum. b. ⁊ sic de alijs. habitus. n. ille determinate mouet ad aliq̇d ſm ꝙ impelliꝶ erga illđ ex imperio voluntatis. ¶ Pro ista opi. ex dictis sic opinantis pn̄t elici. 5. rōnes q̄ postea exponenꝶ in soluēdo eas.

¶ Ibi. Alia opi. dicit hic recitat opi. Tho. i p̄ma parte summe. q. 55. arti. 3. q̄ opinio stat in hoc. ꝙ angelus puta Gabriel nō ꝯgnoscit oēs quiditates creatas alias a se ꝑ distictas rōnes: ita ꝙ quelibet quiditas habeat ꝓpriam ⁊ distinctam rōnem distincte representādi ipsam: ⁊ partialiter vel totaliter cāndi cognitionem illius quiditatis: sed ponit ꝙ pauciores rōnes rep̄sentandi sunt in Gab. q̄ in aliquo intellectu alio inferiori: ita ꝙ si mille q̇ditates distincte cognoscunꝶ ꝑ. 10. rōnes ab aliquo angelo inferiori ꝑ pauciores rōnes cognoscuntur a superiori: ⁊ tanto per pauciores quāto a superiori cognoscunꝶ: ⁊ hanc suam positioneꝫ ꝓbat ⁊ auctoritate: ⁊ ꝑ duas rōes q̄ postea soluenꝶ. *opi. thome* ¶ Ibi. Ista opinio videtur coincidere cum p̄cedente: qꝛ sicut illa p̄cedens ponit ꝙ infinite quiditates possunt cognosci ꝑ illum vnum habitum quantuꝫ est ex se ⁊ ista opi. habꝫ ponere ꝙ in aliquo vno angelo erit aliqua ratio vna q̄ esset rō rep̄sentandi nō tot quiditates quin plures: ꝓcedendo. n. ſm multitudinem quiditatum in vniuerso ⁊ specieꝝ intelligibilium in angelis: quaꝝ sꝑ est minor numerus in superiori deueniretur tandem ad aliquā vnā spēm in aliquo angelo q̄ poterit esse ratio cognoscendi oīa inferiora: vel salteꝫ deuenietur ad aliquas paucas spēs: que supple erūt rationes cognoscendi omnes q̇dditates: ⁊ ita quotcunq̄ quiditates inferiores possent fieri possent cognosci per tot species. quia quelibet nata esset cognosci per ꝓpriam spēm: et ita attribuendo vni speciei aliquam certam multitudinem quiditatum cognoscibilium. i. q̄ eēt ratio cognoscendi plures quidditates: tunc non esset ex parte eius. s. talis speciei inuenire vnde esset ratio cognoscendi tot ⁊ nō plura: qꝛ sicut si vna species ponitur ratio cognoscēdi mille quidditates non vꝛ ratio ex parte eius: quin etiam possit eē rō cognoscēdi plures q̄ mille. ¶ Sequit̄. ⁊ lꝫ ista opi. secunda posset aliquomodo vitare hanc ꝯclusionem: qꝛ posset dicere ꝙ quanto vna species est perfectior tāto est ratio cognoscendi plura: puta ꝙ si est perfectionis

vt octo erit rō cognoſcendi tot ꝛ non plura. ꝛ non ſequit̄
ex hoc ꝙ vna poſſit eſſe rō cognoſcendi infinita: q̇a for-
te ſtatus eſſet ad aliquā vnā que eſſet p̄ciſa rō cogno-
ſcendi tot ꝛ nō plura. ¶ Sequit̄ tñ cōtra ipſam. ſ. opi.
ſecūdā licet nō ſit prima rō quam ponam: erunt tñ con-
tra eam alie tres ſicut contra primā. Iſta eñ prima rō
de directo eſt contra opi. Henri. ponentis illum habitū
ex parte ſua eſſe rationē repreſentandi ꝛ intelligendi in
finita obiecta. Et per hanc rationē deducit ad hoc incō
ueniēs ꝙ vnus ꝛ idem habitus numero eſſet formaliter
infinitus: prima ergo ratio ſtat in hoc: quia vbi plurali-
tas numeralis requirit maiorem perfectionē ibi infinita
pluralitas ſiue numeralis infinitas requirit infinitā p-
fectionē: hec propoſitio declarata eſt in primo. d. 2. q. 1.
Sed aliquid eſſe rōnē diſtincte cognoſcendi diſtinctas
quiditates concludit maiorem perfectionem in ipſo ꝙ̄
eſſe rōnem cognoſcēdi tñ vnā: patet: quia accipiat̄ pro
pria rō repſentatiua puta humanitatis aliquā perfe-
ctionem includit in ꝙ̄tum eſt rō repreſentatiua iſtiꝰ. ptꝫ
quia per ipſam non tñ habet̄ preſentia humanitatis in
rōne obiecti intelligibilis: ſed etiā eſt rō cognoſcendi ſi
ue cauſandi notitiā illiꝰ: q̇a qḋ cōiter ponit̄ rō repſentā
di aliquid in rōne obiecti actu intelligibilis: ponit̄ etiaꝫ
rō cognoſcendi illud: ſi ergo eadē ſpēs eēt rō repreſen-
tandi naturā hominis ꝛ aſini cum ille rōnes ſint ſimpli
citer alteriꝰ rōis: ſequit̄ ꝙ dicūt aliā ꝛ aliā pfectionē al-
teriꝰ ꝛ alteriꝰ rōnis: ptꝫ: quia ſpecies itelligibilis pro-
pria nature aſini que ponit̄ rō repreſentandi naturā aſi
ni in rōne obiecti actu intelligibilis: ꝛ ſimiliter rō cogno
ſcendi illā dicit perfectionē formaliter ꝛ eſſentialiter di-
ſtinctā ꝛ alteriꝰ rōnis a perfectiōe quā includit ſpēs in
telligibilis proprie nature hois: ergo ſi vna ſpecies eēt
rō eque perfecte repñtandi naturā hominis ꝛ aſini illa
eminenter includeret perfectionē vtriuſqꝫ ſpēi: ergo ſi
eſſet rō repreſentādi infinita obiecta quoꝝ quodlibet na
tum eſſet habere ſpeciem propriam alteriꝰ rationis ab
alia eſſet infinite perfectionis intēſiue. Et addit: ꝙ ſint
alteriꝰ rōnis: quia ſi eſſet vna ſpecies intelligibilis rō
repreſentandi infinita īdiuidua alicuius ſpeciei nō eēt
infinita intenſiue: quia ille rationes repreſentandi indi-
uidua non eſſent alterius ꝛ alterius rationis: ſed ſimpli
citer eiuſdem ſpeciei: quia ſpēs intelligibilis Frāciſci et
Io eſſent ſimpliciter eiuſdem ſpēi. ſicut Franciſcus et
Ioā. ꝛ per ꝯſequēs cōtinens plures tales non dꝛ eſſen
tialiter maioris perfectiōis. Sed de hoc. an pluralitas
Rōnes ꝯ Hē. ꝛ Tho numeralis arguat maiorē perfectionē dictum eſt in pº
di. 2. q. 1. ¶ Secunda probatio ibi. Iſte rōes ſequētes
directe ſunt cōtra Hen. ꝛ Tho. ꝛ intendit pbare do. ꝙ
īpoſſibile ſit eſſe vnā rōnē diſtincte cognoſcēdi duas q̇d
ditates ſpē diſtīctas: nec ēt duo indiuidua diſtīcta licet
de indiuiduis hic rō dicat expreſſe. tñ patebit īfra. q. vl.
huiꝰ diſtīctiōis ꝙ iſte rōes cōcludūt etiā de indiuiduis:
ꝛ prio arguit ſic: ois rō vna cognoſcēdi pōt hr̄e aliqueꝫ
vnū actum intelligēdi adequatū ſibi. ꝛ pro clarior in-
telligentia ſuppono aliqua: pᵐo ꝙ rō intelligēdi ꝛ obie
ctū itelligibile aliquoº differūt. Scḋo ꝙ rō itelligēdi eſt
Rō intelli gendi du- plex. duplex ſicut eſt duplex cognitio ſ. intuitiua ꝛ abſtracti-
ua: rō eñ intelligēdi in cognitiōe ītuitiua eſt q̇ditas rei
in ꝙ̄tū exñs. obiectū vero itelligibile ītuitiue ē ipſa res
exñs. rō vero itelligēdi in cognitiōe abſtractiua ē ſpēs i
telligibilis obiecti ꝛ obiectū ipm̄ dꝛ itelligibile. ¶ Ter
tio ſuppono: ꝙ ſicut rō itelligēdi ī cognitiōe ītuitiua ē
q̇ditas in ꝙ̄tū exñs ꝛ ē cā ptialis cognitiōis ītuitiue: ſic
ſpēs itelligibilis ſiue ſit pº obiecti vniuerſalis ſiue ſit pº
obiecti ſingularis: de q̇bꝰ īfra. q. vlt. huiꝰ di. ē cā ptialis
cognitiōis abſtractiue: ita ꝙ ſi ē ſpēs itelligibilis obie-
cti vniuerſalis pº ē cā ptialis cognoſcēdi illḋ: ſi ſinglaris
pº ē ſilr cā. ¶ Quarto ſuppono: ꝙ rō cogſcēdi puta. a i
tuitiue ē ſic rō ꝛ cā ptialis talis cognitiōis ꝙ nihil aliḋ
pōt eſſe rō cognoſcendi ipm̄. a. niſi virtualiter ꝛ eminē-
ter contineat illud ſm̄ totam ſuam entitatem vt alias
expoſui in primo diſt. 3. ſic ſpecies itelligibilis puta ho
minis eſt cauſa partialis cognoſcendi ipſum hominem
ꝙ nihil aliud ab ipſa pōt eſſe cā cognitionis abſtractiue
ipſius hominis ſub rōne ppria ꝛ diſtincta niſi virtualit̄
vel eminenter contineat ipſum hominem ſm̄ totā enti
tatē ſuam: ꝛ tale continens pōt cāre ſpēm intelligibilē
hominis: ꝛ ſic deus poſſet cāre ſpecieꝫ intelligibilē ipſiꝰ
hois: ꝛ forte nulla alia creatura poſſet cāre. ¶ Quinto
ex his ſequit̄: ꝙ ſicut rō intelligendi hoīem intuitiue nō
pōt eſſe ratio intelligendi aliud ab hoīe niſi virtualiter
vel eminenter vel eſſentialiter contineat̄ in ipſo hoīe:
ſicut ptꝫ de deitate: q̄ eſt rō formalis quaſi producendi
cognitionē ipſius dei ꝛ oīm intelligibilium: ideo. n. ſic ē
rō: qꝛ oīa intelligibilia alia a deo virtualiter ꝛ eminent̄
ſm̄ totam entitatem eoꝝ continent̄ in deo: ſic rō cogno
ſcendi puta hoīem abſtractiue diſtincte tñ: ſic eſt cā p-
tialis talis cognitionis: ꝙ nō p̄t eſſe rō ſiue cā partialis
cognoſcendi vel repñtandi aliḋ obiectū ab hoīe niſi vir
tualiter vel eminenter vel eēntialiter cōtineatur in eo.
¶ Sexto ſuppono: ꝙ dr̄ia eſt inter rōnem formalē co-
gnoſcendi aliq̇d intuitiue ꝛ rōnem formalē cognoſcēdi
aliq̇d abſtractiue: qꝛ rō formalis in cognitione intuitia Int̄ rōneꝫ formalē co gnoſcendi aliq̇d ītuitī ueꝛ abſtra ctīe ē dr̄ia
prior eſt natura vel ſaltē ſm̄ intellectū ipſo obiecto co-
gnito intuitiue: rō vero formalis in cognitiōe abſtracti
ua poſterior eſt ipſo obiecto cognito: ptꝫ: qꝛ ſp ſpēs in-
telligibilis cātur ab obiecto cuius eſt ſaltem remote: ex
emplū: nā natura albedinis mouet potentiā viſiuā cān
do ſpēm ſenſibilē in ea qua cāta poſt cātur ſpēs ſenſibi
lis in fantaſia q̄ dꝛ fantaſma: ipm̄ vero fantaſma par-
tialiter cāt ſpēm intelligibilē receptā in intellectu poſ-
ſibili repñtantē albedinē vt albedo eſt vt patꝫ a doc. in
multis locis: ꝛ ſic ptꝫ q̄ñ ſpēs intelligibilis eſt poſte-
rior ipſo obiecto intelligibili: q̄ tamē eſt rō intelligendi
ipm̄: patꝫ ergo q̄ñ vnitas ſpēi in repñtando ꝛ ī cāndo
cognitionē obiecti dependet ab vnitate obiecti: qḋ eñ
menſurat̄ preciſe ab aliq̄ mēſura nō pōt menſurari ab
alia mēſura. ptꝫ: qꝛ ſicut vnitas effectus nō p̄t eē a plu
ribus cauſis totalibꝰ vt alias diximꝰ i pᵐo. di. 2. ſic nec
vnitas menſurati pōt eſſe a pluribꝰ mēſuris totalibꝰ: et
ſic ſpēs intelligibilis ipſius hois nō p̄t eſſe ſpēs itelli-
gibilis ipſius aſini: qꝛ tunc illud in rōne menſurati depē
deret a pluribus menſuris: vna ergo ſpēs intelligibilis
tñ erit rō itelligendi abſtractiue obiectū cuiꝰ ē ꝛ oīꝫ cō
tentoꝝ virtualr̄ vel eminenter ꝛ forte eēntialiter: ꝛ di-
co forte eēntialiter: qꝛ doc. dixit in pᵐo. d. 3. q. 1. ꝙ ſenſi
bile cāt ſpēm intelligibilē ſui ꝛ forte oīm ſuperioꝝ: vel
cāt aliam ꝛ aliā ſpēm itelligibilē: cū ergo nulla ſit crea
tura q̄ virtualiter vel eminenter aut eēntialiter ꝯtineat
oēm aliam creaturā: ſeqtur ꝙ nō poterit eē aliq̄ ſpēs in
telligibilis in aliquo angelo vel due vel tres vt poſuit
Tho. vel vnꝰ habitus nūero vt poſuit Hen. q̄ ſit rō itel
ligendi illa alia obiecta ab ipſo angelo. ꝛ ſic pꝫ iſta rō.
¶ Sed difficultas eſt an obiecta ꝯtenta virtualiter vl̄
eminēter ī aliquo obiecto poſſunt cognoſci p ſpēm itelli
gibilē repreſentantē ipſum obiectū vel per aliā ꝛ aliaꝫ Diffi. ꝓpul chra ſꝫ no- ta ſolu.
ſpēm itelligibilem. ¶ Dico ꝙ vtraqꝫ via eſt ſuſtentabi
lis: ſic itelligendo vl̄ ꝙ vna ſpēs itelligibilis eſt rō co-
gnoſcendi hoīeꝫ abſtractīe ꝛ oīm v̄tualiter ꝯtentorū:
vl̄ ꝙ ſicut ipē homo cāt ſpēm itelligibilē ita p̄t cāre
aliam ꝛ aliā ſpēm reſpectu alterius ꝛ alterius ꝯtenti.
¶ Sed difficultas eſt de cognitione intuitiua: an eadē
eſſet rō cognoſcendi intuitiue: puta obiectū ꝛ oīa ꝯten-
ta in ipſo. a. Dico duo: primū ꝙ ſi obiecta ꝯtenta habe- Alia diffi.
ant ppriam exiſtentiaꝫ aliā ab obiecto ꝯtinente ſic du
pliciter poſſum cognoſcere intuitiue: pᵐo per rōnē for
malem ipſius obiecti ꝯtinentis partialiter cāntis cogni
tionem talis obiecti ꝛ oīm ꝯtentoꝝ. Scḋo per naturaꝫ
exiſtentem: q̄ eſt cā partialis cognitionis talis intuitiue
et ptꝫ exemplum: qꝛ eſſentia diuia eſt rō intelligendi ſe
et oēs creaturas intuitiue: ꝛ tñ ipſe creature reſpectu ī
tellectꝰs nri poſſunt habere ppriam motionem partia
liter cāntem cognitionē intuitiuam ſui: ptꝫ a doc. in pº
q. prima plo. d. 3. q. 1. d. 8 q. pria. ꝛ in 2º. diſt. 3. Si vero
hmōi ꝯtenta non habent ppriam exiſtentiam realr̄ di-
ſtinctā: dico ꝙ tñ ītuitiue cognoſcunt̄ per q̇ditatem ex
iſtentē obiecti ꝯtinentis. ꝛ loquor ſp de exiſtentia ētis
abſoluti: qꝛ forte exiſtentia relationis nō p̄t itellectum
aliquem ad cognitionem ſui immutare de quo alias.
¶ Si queratur an voluntas diuina poſſit pducere ali
quam ſpēm intelligibileꝫ in intellectu angeli que ſit rō Pulchreq̄ ſita.
repreſentandi diſtincte ꝛ cauſandi partialiter diſtictaꝫ
cognitionem oīs quiditatis diſtincte eſſentialiter ab an
gelo. dico ꝙ non: non ꝙ ſit repugnantia ex parte volun
tatis diuine ſed eſt repugnantia ex parte talis effectꝰ
quia tunc eſſet formaliter infinitus vt ſupra probaui.
infinitas vero repugnat creature vt patet a doctore in
pluribus locis. ¶ Si iterum dicatur: an poſſet pduce-
re aliquam ſpēm intelligibilē repreſentantē duas na-
turas tñ ꝛ nō infinitas. dico ꝙ non: quia ſi talis poſſet
dari non repugnaret ſibi poſſe repreſentare īfinita: vt
in ſimili ptꝫ a doc. in pluribus locis. ¶ Si dicat̄ ꝙ hoc

videt̃ possibile.s.ꝙ possit repñtare infinita:ꝗa sicut de⁹
posset facere aliqđ corpus esse in infinitis locis simul:⁊
tñ nõ esset imẽsum:vt pꝫ a doc.i 4°.d.10.q.3.⁊ posset
facere vnũ angelũ simul eẽ i ifinitis locis:⁊ tñ nõ eẽt i=
Imensitas mẽsus:vt pꝫ a doc.in 2°.d.2.Hoc ẽt põt elici a Doct.in
quid. 4°.d.49.Nam imensitas vt dicit Do.est esse in omni
loco ex natura propria:sic in ꝓposito vr̃ dicẽdũ ꝙ ꝗuis
talis species vel habitus ex se non posset repñtare infi=
nita:participatiue tñ posset representare inꝗtũ parti=
Solutio. cipat tale esse a deo.¶Dico ꝙ nõ est simile:qꝛ esse in in
finitis locis passiue per potẽtiaꝫ actiuã ipsius dei nullã
ꝑfectionẽ dicit:quia tñ est esse sub infinitis respectibus
vbicalibus:vt pꝫ a Do.in 4°.d.10.q.3.ꝙ eñ lapis vir=
tute diuina simul sit in duobus locis nullã ꝑfectionẽ ar
guit i lapide:sed tota ꝑfectio est i cã effectiua.Hoc idẽ
dico de angelo:non sic est de specie intelligibili vel ha=
bitu:ꝗa distincte repñtare quiditatẽ a quocũqꝫ habeat
illud dicit perfectionẽ formaliter in ipso representante
⁊ similiter ꝑtialiter cãre cognitionẽ obiecti:dicit aliquã
ꝑfectionẽ formaliter in illo a quocũqꝫ sit talis ꝑfectio.
Exemplum.Intellectus ẽ immediate creatus a deo:⁊
ꝙ mõ possit eẽ causa partialis cognoscendi aliud ⁊ aliđ
obiectũ:hoc idẽ est a deo:⁊ tñ posse sic causare dicit for
Alia diffi. maliter perfectionẽ i illo.¶Sed restat maior difficul=
põderãda tas.videt̃ eñ ꝙ deus possit causare aliquaꝫ spẽm intel
ligibilem:que sit ꝑtialis cã cognoscẽdi infinita obiecta
pꝫ per argumẽtũ a fortiori.Nã intellect⁹ est cã partia=
lis intellectionis:vt pꝫ a doc.q.1.ꝓlogi.⁊ in p°.d 3.q.1.
7.⁊.8.⁊.9.⁊.d.2.d.8.q.1.eiusdem primi.⁊ i 2°.d.3.q.6
⁊ ipse intellect⁹ est causa magis pricipalis respectu ob
iecti tñ imperfectioris:vt pꝫ a Doc.in p°.d.3.q.8.⁊ i 2°
di.3.ergo si intellect⁹ noster potest esse cã ꝑtialis ⁊ ma
gis principalis respectu infinitorũ obiectorũ:sequit̃ ꝙ
erit formaliter infinitus:si rõ Doc.cõtra Hen.ꝓbaret.
Solutio. ¶Rñdeo ⁊ dico pmo ꝙ hoc nõ sequit̃ ꝗa ⁊ si sit cã par
tialis infinitorũ cognitionũ hoc erit tñ successiue:tũ ꝗa
nõ põt hr̃e oĩa obiecta simul ⁊ ꝑfecte pñtia in se:nec in
cognitione abstractiua:vt pꝫ a doc.in pmo.d.3.vbi vult
ꝙ illud pus intelligat̃ cui⁹ spẽs intelligibilis forti⁹ mo
uet:⁊ vult ẽt ibi.q.1.⁊.8.ꝙ illa spẽs forti⁹ mouet intelle
ctũ:cuius singulat̃ forti⁹ mouet sensum.De cognitiõe
intuitiua ẽt pꝫ ꝗa nõ oĩa sunt simul pñtia i rõe itelligi=
bili ituitiue accipiẽdo ituitibile actu qđ ẽ potẽtia ꝓpinq̃
ad mouẽdũ itellectũ:vt exposui supra.d.3.huius.Si di
cat̃ nõne hmõi obiecta pñt esse pñtia in essentia diuina
respectu intellect⁹ nostri.Dico ꝙ sic:⁊ tñ vt ibi non mo
uẽt ad cognitionẽ intuitiuã:tũ ꝗa vt ibi non cognoscunt̃
intuitiue ab intellectu nr̃o:vt pꝫ infra.q.vlt.hui⁹.d.tuꝫ
ꝗa vt ibi lꝫ ꝑfecti⁹ cognoscant̃:nõ tñ ꝓprie mouẽt:sed
volũtas diuina vt pꝫ a doc.in p° in plurib⁹ locis.Non
valet ergo intellect⁹ noster est cã ꝑtialis ⁊ pncipalis ꝓ
ducendi infinitas cognitiões infinitoꝝ obiectorũ succes
siue.ergo est infinitus formaliter.Et ꝙ nõ valeat pꝫ a
doc.in p°.d.2.q.1.vbi arguit infinitatẽ dei ex hoc ꝙ hꝫ in
Nota istã ꝑtãte sua simul posse ꝓducere infinita.¶Scđo dico:ꝙ
scđaꝫ solu. posito ꝑ possibile vel ipossibile ꝙ essent infinita obiecta
⁊ ꝑfecte pñtia ⁊ actu intelligibilia ⁊ ꝙ intellect⁹ simul
ꝯcurreret vt cã ꝑtialis ad cognitionẽ oĩum illoꝝ:adhuc
nõ seqtur ꝙ sit formaliter infinitus:⁊ rõ hui⁹ est:ꝗa aliđ
est esse rõnẽ formalẽ ꝓducẽdi aliqua plura:quorũ quod
libet spãlẽ ꝑfectionẽ reqrit in cã ⁊c.aliud est eẽ rõnẽ for
malẽ ꝓducẽdi aliqua plura quoꝝ quodlibet non reqrit
spãlem ꝑfectionẽ in cã partiali.Sic dico in ꝓposito ꝙ
spẽs intelligibilis:que est cã partialis ꝓducẽdi cognitio
nẽ hominis:reqrit tantã ꝑfectionẽ:ita ꝙ minor ipsa nõ
possit eẽ cã partialis:⁊ similiter spẽs intelligibilis asini
reqrit aliã perfectionẽ in ipso:⁊ talẽ perfectioneꝫ ꝙ alia
species intelligibilis:puta hoĩs nõ põt esse cã partialis
cognitiõis asini:⁊ sic seqtur ꝙ si esset cã partialis cogno
scẽdi infinita:in se eẽt formaliter infinita:intellect⁹ ꝟo
non requirit sic aliam ⁊ aliam perfectionem:quia idem
intellectus sic partialiter cõcurrit ad cognitionem obie
cti imperfectioris:sicut ad cognitionẽ obiecti ꝑfectioris
Euacuatio ¶Et si dicatur cã potens producere simul infinita est
formaliter infinita:quorum ꝓductoruꝫ quodlibet dicit
aliquã ꝑfectionem.ergo cum infinite intellectiones sic
se habeant ꝙ dicunt perfectionem aliquã:vt pꝫ.Dico ꝙ
ex hoc nõ sequitur infinita perfectio in causa:nisi tales
perfectiones producte requirãt aliam ⁊ aliã ꝑfectionẽ
in causa:⁊ sic arguit.Do.dist.2.primi.Et ex hoc sequit̃
ꝙ si Frãciscus simul produceret infinitos homines:non
dicerentur infinite ꝑfectionis:cum alius ⁊ alius hõ non
requirat aliam ⁊ aliam ꝑfectionem in ꝓducente:quod
patet:qꝛ ꝓducto homine a virtute vt.a.eadem virtute
ꝓducitur alius homo:sic in ꝓposito.¶Si dicat̃.Iste
intellectiones sicut spẽ distinguuntur:ita vna est perfe
ctior alia essentialiter.ergo si homo posset ꝓducere si=
mul infinita spẽ distincta:esset formaliter infinitus:vt
pꝫ a doc.in simili.d.2.q.1.primi.Dico ꝙ intellectiones Intelle[ctiones]
infinitoꝝ obiectoꝝ distinctoꝝ spẽ sunt spẽ distincte sed
hoc non hꝫ ab intellectu:sed ab obiectis:vt pꝫ a doc.in
primo.d.3.q.6.⁊.7.⁊ ꝗuis vna sit perfectior eẽntialit̃
alia:maior ⁊ minor ꝑfectio essentialis in intellectioni=
bus nõ est a maiori vel minori ꝑfectione ipsius intelle=
ctus sed ab obiectis:⁊ sic qñ intellectus ꝯcurrit cũ ob=
iecto ꝑfectiori ⁊ imꝑfectiori equali conatu hinc ⁊ inde
cãtur intellectio ꝑfectior obiecti perfectioris:sed talis
perfectio pncipaliter est ab obiecto:loq̃ndo de perfe=
ctione specifica.¶Si dicat̃.Ex quo intellectus est cã
pncipalis intellectiõis:⁊ obiectũ est cã min⁹ pncipalis
ergo vr̃ ꝙ erit cã pncipalis intellectiõis:et ꝗtũ ad sub
stantiam:⁊ quantũ ad intensionẽ ipsius:vt pꝫ a doc.in
simili de potentia ⁊ habitu respectu operationis in pri
mo.dist.17.ergo vr̃ ꝙ perfectio intellectionis specifica
pncipaliter sit ab intellectu:⁊ si sic:poterit esse ifinitus
ꝓducendo infinitas cognitiões infinitoꝝ obiectoꝝ spẽ
distinctoꝝ.¶Dico ꝙ ẽt hoc ꝯcesso nõ seqt̃ infinitas in
tellectus:qꝛ iste perfectiones:vt partialiter sunt ab in=
tellectu nõ reqrũt aliã ⁊ aliã perfectionẽ in intellectu.
Nã idẽ intellect⁹ perfectiõis vt.7.⁊ ꝯpat⁹ ad obiecta i
finita:quoꝝ nullũ excedat perfectionẽ vt.7.ita ꝙ aliqđ
illoꝝ perfectiõis vt vnũ:⁊ sic ascẽdẽdo ita ꝙ oĩa illa ꝑ
dicant̃ perfectiora tũc intellect⁹ erit cã pncipalis:qꝛ ꝑ
perfectior:⁊ vt talis perfectiõis poterit ꝓducere hmõi
cognitiões partialr̃:⁊ sic nõ seqt̃ infinita.si tñ suppleret
cãlitatẽ alicui⁹ obiecti:puta asini de necessitate reqre=
ret̃ maior perfectio:qꝛ ille grad⁹ intellectiõis:si pt da=
ri q̃ est ab asino ẽ tante perfectiõis:ꝙ a nullo pt cãri ni Alia [diffi.]
si ab ipo asino:vl̃ a ꝯtinẽte ꝟtualr̃ vel eminẽter ipmet
sic pꝫ solutio.¶Sed est alia difficultas.qꝛ supra dictũ
est.ꝙ si intellect⁹ simul posset ꝯcurrere cũ infinitis obie
ctis partialr̃.ergo sil̃ posset recipere infinitas ꝑfectio=
nes/et sic eẽt formaliter ifinit⁹.¶Rñdeo et dico prio
qđ dixi supra/ꝙ ad ꝓducẽdũ partialiter hmõi effect⁹/
nõ seqt̃ infinitas in intellectu/ꝙ mõ possit recipere ifi= Respõ[sio]
nita/est alia difficultas et diceret̃ ꝙ nõ possit coagere
ifinitis obiectis/qꝛ illa nõ pñt eẽ intelligibilia actu sil̃
2° ꝙ si ẽt reciperet ifinitas intellectiones/ꝙ ex hoc nõ
seqret̃ ipm eẽ formaliter et ꝗditatiue infinitũ/qꝛ reci=
pere passiue nullã perfectionẽ dicit.Nã si lapis posset Recipere
recipere a deo ifinitas albedines:nõ eẽt perfectiori se passiue [nul]
ꝗditatiue ꝗ eẽt si nõ reciperet/si tñ intellect⁹ posset re lã ꝑfectio[]
cipere diceret̃ infinit⁹ tñ denoĩatiue/sed casus est ipos nem di[cit]
sibilis/qꝛ infinite intellectiões sil̃ nõ pñt eẽ in aliq̃ itel
lectu:⁊ hanc glo.no.¶Ibi.Preterea oĩs rõ.Ista rõ
stat in hoc/qꝛ rõ formalis ꝓducẽdi cognitionẽ hꝫ actũ
sibi adequatũ vel intẽsiue vel extẽsiue vt pꝫ.Nã spẽs i Sequit̃ [...]
telligibilis hoĩs est sic rõ formalis ꝓducẽdi cognitiões posito [...]
hoĩs nõ pt esse formalis rõ ꝓducẽdi cognitionẽ altius
obiecti nõ ꝯtenti ꝟtualit̃ in ipa/et sic extensiue tñ erit
vna cognitio spẽ et itẽsiue/et erit tãte perfectiõis ꝙ ma
ioris perfectiõis nõ poterit eẽ.vt ꝓbat doc.ifra de me
moria fecunda/q̃ ꝓbatio clara est/sed vn⁹ habit⁹ nũero
vt ponit Hen.in angelo vel vna spẽs intelligibilis/vel
due/vt ponit Tho.nõ pñt habere simul actum adequa
tum vnum respectu omniuꝫ obiectoꝝ quod patet.Non
extensiue quia si esset ratio formalis cognoscendi plu=
ra obiecta:tunc posset sibi cooperari intellectus ad co=
gnoscendũ illa plura distincte:qđ tñ ipsi negant.Sed
forte diceret Hen.vt pꝫ supra:ꝙ talis rõ primo incli=
nat ad vnũ:postea ad aliđ.Et forte diceret Tho.ꝙ ꝗ
uis talis rõ sit pluriuꝫ obiectoꝝ:non tñ est rõ formalis
ꝓducendi cognitionẽ distinctã illoꝝ:⁊ hoc simul:sꝫ tñ
successiue:⁊ sic intellectus nõ intelligeret plura simul.
¶Hec responsio nulla est:qꝛ si per possibile eẽnt duo
obiecta perfecte pñtia alicui intellectui in rõne obie=
cti:ipse intellectus cuꝫ sit causa mere naturalis statim
intelligeret illa simul licet forte non eque perfecte.cuꝫ
ergo per talẽ habitũ ſm Hen.⁊ per spẽm ſm Tho.sũt
plura obiecta ꝑfecte pñtia intellectui:erit rõ sil̃ ꝓducẽ
di distinctã cognitionẽ illoꝝ obiectoꝝ.ꝙ.n.agẽs nõ ꝓ=
ducat plura simul:puta ꝙ hõ non ꝓducat deceꝫ hoĩes

ſimul hoc pōt cōtingere ex indiſpoſitione agentis: vel ex indiſpoſitione paſſi. Nam ſi agens ⁊ paſſum eſſent ꝑfecte diſpoſita reſpectu pluriū effectuū ſimul illi effectus ꝓduce rentur. ſic in ꝓpoſito. Nā ex quo talis habitus ſm̄ Henri. vel ſpecies ſm̄ Tho. ſit preſens ꝑfecte intellectui angelico in rōne ꝑfecti repreſentatiui. Sequit̄ ꝙ talis intellectus ſi mul plura obiecta cognoſcat: qd̄ negant: neqꝫ intēſiue: pꝫ qꝛ ſi Hen. diceret ꝙ hꝫ vnū actum intenſum reſpectu oīm obiectoꝝ alioꝝ ab angelo: tunc ille actus eſſet formalr̄ infinitus: vel poſſet eſſe ſi obiecta repreſentata eſſent infinita. Hoc pꝫ ꝑ ꝓbationem doc. quā facit ꝓbando actū intellectus diuini eſſe formalr̄ infinitū. Vide in. 1. d. 2. q. 1. Si etiā

Reſpōſio Hen.

diceret Hen. ꝙ obiecta repreſentata nō ſunt infinita: ⁊ pono ꝙ tm̄ ſint. 1000. ſi ille habit⁹ haberet vnū actū adequatum intenſiue reſpectu illorū obiectoꝝ quantū eſt ex parte ſua nō repugnat ſibi infinitas formalis: qꝛ ſi pōt eſſe vna intellectio eque ꝑfecta ⁊ eque intenſa reſpectu pluriū obiectorum ſimul ſumptoꝝ: quoꝝ quodlibet requirit ſpecialem perfectionem in actu cognoſcendi: ſicut cuiuſlibet ſeorſuꝫ ſumpti ex parte ſua nō repugnaret eſſe infinitorum: ⁊ hoc poſſet probari per dicta Docto. in primo diſt. 2. ⁊ a ſimili ꝑ phm̄. 4. phyſi. quia ſi duo corpora poſſunt eſſe in vno loco: ergo ⁊ infinita. ſic in propoſito eodem modo arguatur de ſpecie quam ponit Tho.

Doc. iſtat cōtra ſe.

Ibi. Contra iſtas duas rōnes. Hic Doc. inſtat cōtra ſecūdā ⁊ tertiā rōnem. Cōtra ſecūdam in qua dictū eſt ꝙ ratio intelligendi hꝫ vnū obiectum adequatū ſibi: in quo includūtur oīa ſcibilia ꝑ rōnem illā. Hic dat inſtantiam cōtra: qꝛ in ſole eſt tm̄ vna forma: ſiue vna ratio formalis ꝓducendi generabilia in iſtis inferioribus: ⁊ tm̄ ſol nō habet vnū obiectum primū: in quo contineantur oīa alia obiecta virtualr̄: nō em̄ oīa generabilia a ſole virtualiter continent̄ in aliquo vno obiecto: qd̄ reſpiciat ſol vt adequatū ⁊ vt virtualiter cōtentiuū oīm generabilium a ſole. Deinde inſtat cōtra tertiā rōneꝫ ibi: nec etiā oportet: nam tertia ratio ꝓbabat ꝙ vna ratio formalis cognoſcendi pōt habere aliquem vnū actū intelligendi adequatum ſibi. Et doc. inſtat ibi. Nec etiā opꝫ ⁊c. Dicit ꝙ nō eſt neceſſe vnā rōnem formalem habere vnū actū ſibi adequatū: ⁊ ptꝫ de forma ſolis: que eſt ratio ꝓducendi plures effectus. ¶ Ibi. Reſpondeo virtus productiua illimitata.

Solutio.

Hic Doc. ſoluit inſtantias iſtas: ⁊ ſolo ſtat in hoc ꝙ nō eſt ſimile de rōne formali intelligendi: ⁊ de rōne formali producendi aliū effectū: qꝛ in cognitione abſtractiua obiectū hꝫ rōnem prioris naturalr̄ reſpectu eius: qd̄ eſt ꝓxima rō intelligendi. ſ. reſpectu ſpeciei intelligibilis: q̄ eſt ꝓxima rō intelligēdi abſtractiue: vt patuit in. 1. d. 3. q. 6. ⁊ 8. ⁊ in p̄nti di. q. vlt. ⁊ ideo vnitas poſterioris de neceſſitate dependet ab obiecto priori ⁊ nō pōt eſſe vnitas poſterioris cū diſtinctione prioris: ex quo ergo obiectū eſt prius ſpecie intelligibili: ⁊ cauſa illius: vt. ſ̄. declaraui: ⁊ aliud obiectū eſt cā alterius ſpeciei: ſi eſt vnitas ſpeciei ītelligibilis erit tm̄ ab vnitate obiecti cū depēdeat ab ipſo eſſentialr̄: ergo ſpēs intelligibilis: puta lapidis nō poterit eſſe rō repreſentandi aliud obiectū a quo nō dependet: nec ꝓxima rō intelligendi illud: ptꝫ ꝑ vnā ꝓpoſitionē doc. in. 1. di. 3. q. 6. oīs ſpecies impreſſa ab obiecto (loquēdo de rōne formali obiecti) repreſentat illud ſub illa rōne qua imprimit̄ ab eo. Si dicatur ꝙ pluralitas obiectoꝝ ſtat cū vnitate ſpeciei intelligibilis. Cōtra: qꝛ ex quo obiectū ſe hꝫ ad ſpēm in rōne cauſe: tunc ſequeret̄ ꝙ eadem ſpecies depēderet a plurib⁹ cauſis eiuſdem ordinis: qd̄ eſt impoſſibile: ⁊ ſic opꝫ dicere ꝙ vna ratio intelligendi in cognitione abſtractiua erit vni⁹ obiecti adequati: ⁊ ſi ſit rō intelligēdi plura: illa plura virtualiter continent̄ in illo: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit. Sed de hmōi ſpē intelligibili quō cauſet̄ ab obiecto: an ꝓxie: an remote: vide que expoſui in primo. di. 3. q. 2. ⁊. 6. ¶ Ibi. In operationibus autem que nō ſunt ꝓductiones ⁊c. i. in quibus nō correſpōdet aliquod productū vt termin⁹: vt ſunt intellectiones ⁊ volitiones: q̄ tantuꝫ dicūtur operationes: vt pꝫ a Doc. in primo diſt. 2. parte. 2. q. 3. operationes vo que ſunt productiones: ſunt ille: quibus correſpōdet aliqd̄ productum vt terminus: vt ptꝫ de generatione cui correſpondet genitum. Dicit ergo hic doc. ꝙ in hmōi operationib⁹ obiectum habet ibi rationem prioris naturalr̄ reſpectu eius qd̄ eſt ꝓxima ratio operandi. Hoc nō debet intelligi abſolute: qꝛ in cognitiōe intuitiua rō ꝓducendi hmōi cognitionem eſt prior obiecto: vt. ſ̄. declaraui. ſed hꝫ veritateꝫ in cognitione abſtractiua. ¶ Ibi. Silr̄ etiaꝫ talem formā productiuā ⁊c. Hic ſoluit ſecundā inſtantiam ⁊ dicit ꝙ ſol vel

Nō hic ꝑ intellectione litere.

forma ꝓductiua ſolis nō hꝫ aliqd̄ paſſum ſibi adequatum: neqꝫ intēſiue neqꝫ extēſiue: qd̄ ſit receptiuū actiōis ſue adequate. Hic aūt memoria (puta ſpecies intelligibilis cū intellectu) hꝫ paſſum ſibi adequatū ⁊ ſic memoria operatiua reſpectu intellectionis hoīs: ⁊ forte cōtentoꝝ in illo: nō pōt eſſe ratio ꝓducendi intellectionem alterius obiecti nō contenti in illo cuius eſt prima ſpecies: ⁊ habet paſſuꝫ ſic adequatum: puta intellectū poſſibilem: qd̄ pōt recipere a tali memoria: niſi tm̄ cognitionem hoīs ⁊ cōtentoꝝ in illo: aliter nō ſe caperent mutuo ꝑtes imaginis. Prima em̄ pars imaginis eſt memoria fecūda: videlꝫ ſpecies intelligibilis ⁊ intellectus: reſpectu tamen cognitiōis abſtractiue: ſꝫ reſpectu cognitionis intuitiue memoria fecūda eſt obiectum in ſe preſens intellectui in rōne obiecti actu intuitiue intelligibili. Secūda pars imaginis eſt ītellectio adequata tali memorie: ſic em̄ adequantur ꝙ talis memoria nō pōt habere niſi talem intellectionem: ⁊ talis intellectio nō poteſt eſſe niſi a tali memoria: niſi tale obiectum virtualiter cōtineatur in alio: qꝛ tūc cognitio illius poſſet eſſe ab obiecto virtualiter cōtinente. eſt ergo operatio preciſe adequata memorie fecūde tam intenſiue q̄ꝫ extenſiue. Ex his ergo ptꝫ quō prima inſtantia nihil cōcludit cōtra ſecundā rōnem: qꝛ virtus ꝓductiua ſolis illimitata aliquo mō ad aliquos effectus eſt equiuoca: ⁊ ideo eſt ſimplr̄ nobilior ⁊ ſuperior quolibet ſuo effectu: ꝓpter qd̄ vnitas eius nō dependet ab vnitate effectus: ſed effectus dependent a cauſa iſta: ⁊ effectus poſſunt eſſe plures a cauſa ſolis exiſtente vna: qꝛ in poſterioribus pōt eſſe pluralitas cum vnitate naturalr̄ prioris: ſed nō eſt ſic de rōne ꝓxima cognoſcendi abſtractiue.

Ex his ptꝫ ſolutio ad primaꝫ inſtantiā.

¶ Ibi. Tertio arguo ſic. Hec quarta ratio ſpāliter eſt cōtra Hen. qui dicit ꝙ angelus ꝑ vnū habitū cognoſcit oīa alia a ſe ⁊ doc. probat hic ꝙ hoc non eſt neceſſe: qꝛ poterit cognoſcere: puta hoīem nō habitualr̄. i. nō mediante habitu: vt rōne formali cognoſcendi. Dicit ergo doct. ſic. Ille intellectus nō eodem ſupple habitu formalr̄ nouit habitualiter plura: qui ſine cōtradictione pōt noſcere hoc habitualiter ⁊ nō noſcere illud. i. ꝙ nihil idem eſt neceſſario ratio formalis ꝓxima cognoſcendi habitualiter plura: ſi vnum illoꝝ pōt cognoſci: ⁊ nō ꝑ talem rōnem: ſꝫ oīs intellectus creatus pōt noſcere vnū obiectū nō noto alio: ptꝫ qꝛ ſi nō poſſet noſcere habitualiter. a. abſqꝫ hoc ꝙ cognoſceret. b. ſine ꝯtradictione: aut hoc eſſet ex parte intellect⁹ talis: qd̄ eſt falſum: qꝛ pōt noſcere vnū habitualiter ⁊ non aliud: aut ex parte neceſſarie colligantie obiectorū: quod falſum eſt: qꝛ vnum illoꝝ intelligi poteſt ab intellectu noſtro alio nō intellecto: ergo angelus nō neceſſario eodem habitualiter nouit illa plura. ¶ Ibi. Preterea in ſpeciali arguitur cōtra primā opinionē de habitu arguo quadrupliciter. Primo cōtra id qd̄ ponunt de reſpectu eſſentiali: qꝛ Hen. dixit ꝙ ille habitus hꝫ reſpectū eſſentialeꝫ ad obiectū preſentatuꝫ. Et hoc doc. ip̄robat: qꝛ tunc ſequeret̄ ꝙ talis habitus eſſet eſſentialr̄ ⁊ quiditatiue relatio: ⁊ ſic videtur ꝯtradicere. Aug. 7. de tri. c. 2. vbi vult ꝙ oē qd̄ relatiue dr̄ eſt aliqd̄ excepto relatiuo. i. ꝙ om̄e illud qd̄ relatiue eſt ad aliud de neceſſitate includit aliqd̄ abſolutū: quod eſt fundamentū vel ſubiectū talis relationis: vt ꝓlixe expoſui in. 1. d. 1. q. 2. Si ergo ille habitus neceſſario refertur ad ſubiectū: ergo includit aliqd̄ abſolutū in quo fundatur relatio ad ſubiectū: ⁊ tale abſolutū nō poteſt eē eſſentialr̄ relatio: modo probatū eſt in iſto ſcd̄o di. 1. q. 5. ꝙ nulla relatio eſt formaliter vel eſſentialr̄ eadeꝫ fundamento lꝫ per identitatem ſit qn̄qꝫ eadē res realiter: vt ibi diffuſe expoſui. Si igitur iſte habitus eſt quedā qualitas ⁊ entitas abſoluta: nō hꝫ reſpectū ita eſſentialem quin poſſet ſine ipſo intelligi: ⁊ p̄cipue loquēdo de reſpectu quē hꝫ ad obiecta. quicqd̄ ſit de reſpectu quem hꝫ ad deū creantē ⁊ cōſeruantem illum habitū: qui ponit̄ idem realiter cū creatura: ſed iſte reſpectus ad obiecta nō videt̄ eſſe idem cū habitu: ptꝫ qꝛ oīs relatio cuius fundamēto nō repugnet poſſe eſſe ſine termino realiter diſtinguit̄ a fundamento: vt pꝫ a doc. in iſto ſcd̄o di. 1. q. 5. ſꝫ nō repugnat tali habitui creato poſſe eſſe ſine tali vel tali obiecto: ergo. ¶ Ibi. Preterea. Si reſpectus ponat̄ idē alicui abſoluto nō eſt niſi ad pri⁹ naturaliter ⁊c. qꝛ Hen. forte diceret ꝙ talis habit⁹ dicit reſpectum eſſentialē: ſic intelligēdo nō ꝙ ſit de eſſentia illi⁹: ſed ꝙ ſit intrinſec⁹ ⁊ idē realr̄ illi habitui. Et doc. ꝓbat hic ꝙ nō pōt eſſe idē realr̄ illi: qꝛ relatio q̄ identificat̄ fundamento. ex hoc identificat̄ illi: qꝛ ip̄m fundamentū dependet in eſſe ⁊ cōſeruari ab aliquo priori: ad quod prius terminat̄ talis relatio: vt ptꝫ de relatione creature ad deū: talis em̄

Quarta rō contra Hen.

Nulla relatio ē eadē eēntialiter vl̄ formaliter.

relatio creature ad deū ex hoc idētificaꝛ realiter creature: qꝛ ipsa depēdet in esse ⁊ in ꝯseruari ab ipso deo: ſ; iste habitus nō est ad obiectū tanꝙ̄ ad aliqđ prius: a quo depēdeat in esse ⁊ ꝯseruari: pꝫ/ qꝛ ipse Hen. posuit illū habitū immediate creari a deo. ¶ Ibi. Scđo cōtra hoc qđ posuit obiectū pñs sub rōne intelligibilis ꝑ habitū. Hic doc. intendit īprobare Hen. quātū ad hoc qđ dixit ꝑ illū habitū habetur pñtia obiecti sub rōne actu intelligibilis. Et adducit prio rōnem Hen. ꝯtra se: ꝓbat em̄ Hen. ꝙ spēs intelligibilis nō pōt esse rō presentie obiecti: qꝛ ꝑficit intellectuꝫ vt ens quoddā: sicut forma materiā: ⁊ ꝑ ꝯñs non ꝑficit intellectū vt intellectus est: nec ꝑ illā erit intelligibile pñs: inquantū intelligibile: multo magis pōt hoc argui de habitu: qꝛ habitus inquantū habitus est ꝑfectio potentie: vt pꝫ. ¶ Ibi. Preterea scđo sequereꝛ ꝙ habitꝰ noster scientialis esset illud ꝑ qđ obiectum intelligibile pñs esset: ⁊ ita adepto habitu scientiali nō requireretꝛ cōuersio ad fantasma ad actualem intellectū: qđ ipse negat. Vult em̄ Hen. ꝙ intellectus noster nō pōt hr̄e actualem intellectionem: puta albedinis nisi fiat ꝯuersio ipsiꝰ ad fantasma albedīs in quo relucet obiectū: q̄ opi. est īprobata. s̄. in. 1. d. 3. q. 6. ⁊ 7. ⁊. d. 27. ⁊ hoc vult qꝛ pñtia obiecti nō pōt hr̄i nisi ꝟtute fantasmatis. Hic ergo doc. arguit cōtra ipsum: qꝛ si obiectū est ꝑfecte pñs ꝑ habituꝫ: g̃ adepto tali habitu obiecti poterit ipꝫ obiectū intelligi cū sit ibi ꝑfecte pñs absqꝫ hoc ꝙ fiat cōuersio ad fantasma illiꝰ obiecti: qđ tm̄ ipse negat. ¶ Ibi. Respōdeo ꝙ intellectio nr̄a dependet a sensibus: nō sic intellectio angeli. Diceret Hen. ꝙ nō est sil'e de intellectu nr̄o: ⁊ de intellectu angeli: qꝛ intellectio nr̄a depēdet a sensibꝰ: ⁊ ꝑ ꝯñs nō pōt haberi pñtia obiecti in rōne intelligibilis: nisi ꝑ aliqđ fantasma representans illud: ſ; intellectio angeli nullo mō dependet a sensibus: ⁊ ideo pōt habere presentiā obiecti absqꝫ tali fantasmate. ¶ Ibi. Contra. si necessaria colligatio. Hic doc. arguit a fortiori ꝓbādo ex dictis Hen. ꝙ ꝑ habitū scientialeꝫ nostrū magis habeatur presentia obiecti in rōne intelligibilis ꝙ̄ ꝑ habitū cōcreatū ipsi angelo: ⁊ ratio stat in hoc. Hen. vult vt. s̄. patuit: ꝙ ꝑ habitum cōcreatū inquantū habet respectū essentialem ad obiectū habeatur presentia obiecti in rōne intelligibilis: ergo a fortiori cū habitus noster scientialis dicat respectū magis essentialem ad obiectum: ptet/ quia habitus noster scientialis essentialiter dependet ab obiecto: sed non sic habitus concreatus angelo: ergo magis habetur presentia obiecti ꝑ habitū nostrū: ⁊ si sic: ergo presentia obiecti in rōne intelligibilis nō habeꝛ precise ꝑ fantasma illius obiecti. ¶ Ibi. Tertio cōtra hoc qđ dicit ꝙ oē obiectū intelligibile creatū est presens ꝑ istū habitū: ⁊ rō stat in hoc/ qꝛ si angelus esset creatus in puris naturalibꝰ sequereꝛ ꝙ nō posset nec se nec aliud intelligere: ⁊ sic esset imꝑfectior intellectu nr̄o: qui sine tali habitu cōcreato potest plura obiecta cognoscere. ¶ Ibi. Preterea habitus ſm istum ideo nō representat singulare: sicut representantes spēs ⁊c. Hic doc. vult ꝓbare ꝙ angelus non cognoscat oīa simplicia ꝑ illū habitū: qꝛ nō terminos simplices. Et hoc probat ex dictis Hen. dixit em̄ ipē ꝙ ideo habitus nō representat singulare: qꝛ nō est natus generari immediate ab ipsa re cuius est: spēs ꝟo intelligibilis representat singulare: qꝛ est nata causari īmediate a re cuiꝰ est: ⁊ vult ꝙ habitus noster sit natus causari tm̄ ꝑ actum intellectus cōferentis vnū obiectū ad aliud: ⁊ sic talis habitus presupponit cognitionē obiectoꝝ simpliciū. Et doc. hic accipit rationem Hen. quā facit cōtra speciem: ꝓbando ꝙ ipsa non representat vl'e. Et rō sua talis est: quando aliqđ generaꝛ a sua cā naturali: natū est sic repꝛsentare a quocūqꝫ imprimatur: semꝑ sic representabit: sed spēs intelligibilis si generaretur: puta ab albedine nata esset representare tm̄ albedinem singularem: ⁊ ꝑ ꝯñs a quocūqꝫ imprimereꝛ talis species intelligibilis siue a deo siue ab alio semꝑ representaret eandem albedinem. Ex hoc arguit doc. cōtra ipsum: qꝛ si habitus īmediate generareꝛ ab actu cōferente vnum obiectū ad aliud obiectū tm̄ representaret cōplexum: pꝫ/ qꝛ ille actus causatiuus habitus presupponit cognitioneꝫ obiectoꝝ: ergo si talis habitus imprimaꝛ a deo tm̄ erit ratio cognoscendi cōplexa ⁊ nō terminos simplices: ergo angelus saltē potuit cognoscere terminos simplices vel quiditates sine tali habitu. ¶ Ibi. Preterea quarto qđ diciꝛ ꝙ iste habitus est principiū cognoscendi quecūqꝫ distincta obiecta videtur esse cōtra hoc: prima rō cōtra opi. primā: qꝛ sequeretur ꝙ esset naturalr̄ infinitꝰ: que ratio. s̄. patuit. ¶ Ibi. Qđ etiam dicit ꝙ naturaliter inclinat in id ad qđ voluntas determinat imperanpo videtur esse irrationabile: dixit em̄ Hen. s̄. ꝙ voluntas inclinat habitū ad aliud ⁊ aliud obiectum: ⁊ imperando dat sibi talem inclinationeꝫ naturaleꝫ: qđ videtur impossibile: qꝛ illius habitus vt forme naturalis est naturalis inclinatio deteriata sicut grauitas que est forma naturalis hꝫ determinatam inclinationem ad centrū: ⁊ sic talis habitus cum sit forma naturalis habebit determinatā inclinationem ad aliquid. Si dicaꝛ ꝙ in tali habitu sunt mille inclinationes ad diuersa: ordinate tm̄ sic ꝙ vna est prima ad vnū obiectū: ⁊ alia ratio ad aliud: ⁊ sic de alījs. ¶ Contra hoc arguit doc. ibi: ⁊ ꝑ ꝯñs vti eo ⁊c. Pono casum ꝙ primo inclinet ad cognitionē angeli. Secūdo ad cognitionem hoīs: si volūtas vtitur tali habitu inclinando ipsum ad hoīem: tunc ipsa facit ipsum esse inclinatum ad aliqđ qđ est cōtra primā inclinationeꝫ eius naturalem: ⁊ si sic: talis habitus nō mere naturaliter inclinabiꝛ ad hoīem: nec videtur ratiōabile: ꝙ vna forma naturalis quantū ad inclinationem suā naturalem subsit voluntati create. Si em̄ graue manens actu graue moueretur sursum a deo ⁊ posito ꝙ sit in perfecta potentia obedientiali ad deum: nō tamen videtur moueri passiue naturaliter ex parte sua. i. ꝙ nō habet naturalem inclinationē ad talem motū. Sequiꝛ ibi. Et quicqͩd sit ibi nō videtur ꝙ aliqua forma naturalis inclinatiōe sua naturali subsit oīno in omni actu suo volūtati create: ita ꝙ ad hoc naturalr̄ inclineꝛ: ad qđ volūtas creata vult eam inclinari. Hoc dicit doc. qꝛ dixit pauloante ꝙ graue motum sursuꝫ a deo nō videtur moueri naturaliter ex parte sua posset aliquis arguere: ergo mouetur violenter. Diceretur forte ꝙ nō sequitur: qꝛ ipsum graue est in perfecta potentia obedientiali ad deū: nam sicut tota entitas grauis est in perfecta potentia obedientiali ad deum: ita ꝙ potest illam cōseruare ⁊ destruere: si vult ita quodlibet cōsequens taleꝫ entitateꝫ. Nam dicit doctor in tertio di. 1. q. 1. ꝙ natura humana habet naturalem inclinationem ad propriū suppositū: ⁊ sic si est in supposito diuino esset ibi violenter. Diceretur ꝙ non qꝛ ipsa natura humana est in perfecta potentia obedientiali ad ipsum deum: vt patebit in tertio distin. prima. q. 1. ¶ Ibi. Preterea. Hic doc. intendit saluare magis inclinationem naturalem ad aliud ⁊ aliud obiectū ꝑ aliā ⁊ aliam spēm ꝙ̄ ꝑ ipm̄ habitū ꝯcreatū ⁊ ideo dicit quōcūꝙ̄ ipē Henricus posset dicere: ꝙ ꝑ imperiū volūtatis habitꝰ repn̄tet aliud ⁊ aliud obiectū: multo meliꝰ pōt poni: ꝙ habēs multas species intelligibiles posset vti nūc vna spēs: nūc alia. ⁊ erit naturalitas in qualibet specie repn̄tāte: ⁊ inclināte ad suū obiectū: ⁊ libertas in ipō vtēte hac specie vel illa.

Ad questionem

igitur. Hic vult Doc. ꝙ angelus cognoscat alias quiditates a se: loquēdo de cognitione abstractiua per aliā ⁊ aliam spēm intelligibilē: q̄ est ratio representādi illā quiditatē: ⁊ causandi partialiter cognitionē illius quiditatis: ita ꝙ si sunt due nature sic distincte ꝙ vna non cōtineatur in alia virtualiter: nec cōtineātur ipē in alījs quiditatibꝰ. Angelus de necessitate habet aliā ⁊ aliā spēm intelligibilē. Et sicut dixi de duabus quiditatibꝰ: sic de oībus alījs dico. Et vult etiā Doc. ꝙ angeli habeāt species intelligibiles respectu quiditatū vniuersaliū ꝯcreatas: ita ꝙ in eodē instāti quo angelus creatꝰ fuit a deo simul oēs species intelligibiles quiditatū vniuersaliū cōcreate fuerūt a deo. ¶ Sequitur Et si aliquibus ⁊c. Hic no. ꝙ habitꝰ in ꝓposito accipiꝛ dupliciter. Primo vt est habitꝰ causatꝰ ex pluribꝰ cognitionibꝰ: vel saltē ex vna valde intensa: vt dicit Doc. alibi. Talis ergo habitꝰ cognoscitiuus acquisitꝰ in nobis: includit hoc ꝙ sit qualitas sequens cognitionē. ⁊ sic qualitas ꝑmanēs: dū ꝟo ex pluribꝰ cognitiōibꝰ causaꝛ quedā habilitas in intellectu: ⁊ non habens perfectā permanētiā in ipō vocatur dispositio. Scđo accipiꝛ habitꝰ: vt est qualitas ꝑmanens ⁊ fixa: nō tm̄ causata ab actu intelligēdi: ⁊ hoc modo species intelligibilis pōt dici habitus: quia est quedā qualitas permanēs in ipa aīa. ⁊ sic permanēt ꝙ nūꝙ̄ deletur vt pꝫ a Doc. in primo. d. 3. Hec tm̄ qualitas nō est causata ex frequētatis cognitionibꝰ: neqꝫ ex vna valde intēsa imo ipa est causa partialis prime cognitiōis abstractiue: vt pꝫ a Doc. in p̄mo. d. 3. q. 6. ⁊. 8. ⁊. d. 17. ⁊ accidit tali specie intelligibili talis permanētia seu fixio. Pōt ergo dici talis spēs habitꝰ in generali accipiēdo habitū ꝓ qualitate permanēte. Sequiꝛ. Sed hoc nō diciꝛ in quid ⁊c. i. ꝙ qualitas vt permanens nō predicaꝛ in quid de hac qualitate q̄ est spēs intelligibilis. nā qualitas vt permanens est vnus conceptꝰ ꝑ accidēs: vt patet: ⁊ talis conceptꝰ nō predicaꝛ nec

Hic doc. improbat Hen.

Cōtinuatio expositiōis lr̄e.

Declaratio ...

in q̇d: nec ꝑ se de aliquo: vt pꝫ a doc. in .1. d.2.q.2. vel si acci ꝑiatur ipsa ꝑmanentia in se: nō predicaṫ in q̇d. Nā accidit speciei intelligibili ꝙ sit ꝑmanens: non ei hoc est de rōne sua intrinseca: vt ptꝫ. Seq̄tur. sicut habitꝰ.i.ꝙ sicut habitꝰ qui includit ꝑmanentiā nō predicaṫ in q̇d de specie intelligibili: sic nec talis ꝑmanentia predicaṫ in q̇d cū accidit sibi. Et ꝙ sibi accidat ptꝫ etiā de qualitate absoluta: q̄ diciṫ habitꝰ. Nam eadem qualitas absoluta aliqñ dicitur dispositio: ⁊ sic de facili mobilis aliqñ habitus: ⁊ sic de difficili mobilis. Seq̄tur. Silr̄ habitus est vl̄e ⁊c. Quia hec est vera ꝙ talis spēs intelligibilis est habitꝰ: accipiēdo habitū pro qualitate fixa: ⁊ nō econtra: q᷑ nō oīs habitꝰ vt etiā dicit qualitatē fixā est species intelligibilis: pꝫ de habitu sciētifico: qui est qualitas fixa in aīa: ⁊ tñ nō est species intelligibilis. sic doc. dicit in .1. di.3.q.6. ꝙ species intelligibilis hoc mō diciṫ habitus. Seq̄tur. Jmmo nec habitꝰ intelle-

Habitꝰ scientificus differt spē a spē intelligibili. ctualis. Doc. ꝓbat ꝙ habitꝰ intellectualis siue scientificus differat specie a specie intelligibili: ⁊ sic ptꝫ ꝙ spēs intelligibilis nō est habitꝰ scientificus siue intellectualis: de quo loq̄tur Hen. Seq̄tur. Sic igiṫ ꝑ accñs ⁊c.i.ꝙ ipsa spēs intelligibilis d᷑ habitus mō exposito. Sequiṫ. Per se aūt ⁊ essentialr̄.i.ꝙ loquendo in particulari. Et ꝭm rōnem formalem talis qualitatis dꝫ dici ꝓꝑꝛ̃issime species intelligibilis. Seq̄tur. q᷑ in hoc ꝓꝑꝛ̃issime ⁊c.i.ꝙ talis qualitas ꝓꝑꝛ̃issime expꝛimiṫ ꝑ speciem intelligibilem: ⁊ ꝑ accñs expꝛimiṫ ꝑ habitū. ⁊ d᷑ species intelligibilis: q᷑ ꝑ ipsam obiectū est actu ītelligibile: q᷑ ꝑ ipsam est in potentia ꝓpinqua vt intelligaṫ: vt. s̄. declaraui: ⁊ q᷑ talis qualitas vt talis est repꝛesentatiua obiecti intelligibilis ⁊ partialis cā cognitionis illius: ⁊ ꝑ habitū vt habitus nō est pꝛesens intelligibile vt intelligibile: iō ꝓꝑꝛ̃issime talis qualitas d᷑ spēs ītelligibilis. Seq̄tur. Magis ꝓꝑe ⁊c.i.ꝙ talis qualitas magis expꝛimiṫ ꝑ hoc qđ d᷑ spēs intelligibilis obiecti: q̄ꝫ si diceꝛet siĺitudo obiecti: q᷑ siĺe nō est rō repn̄tādi aliđ siĺe: vt pꝫ. nec etiā siĺitudo est rō intelligendi obiectū: nec obiectū d᷑ actu ītelligibile ꝑ hoc ꝙ.a. est sibi ꝑfecte siĺe. ❡ Cꝫ aūt talez ⁊c. Hic doc. ꝓbat ꝑmo ꝙ angelus (loquēdo de cognitione abstractiua) ꝑ aliā rōnē cognoscēdi cognoscit aliam quiditatē a se q̄ꝫ ꝑ essentiā ꝓꝑꝛiā. Et scđo ꝓbat ꝙ sicut vnꝰ angelus pōt cognoscere aliū abstractiue ꝑ spēꝫ intelligibilem repn̄tantem illū aliū: ⁊ intuitiue ꝑ exñtiā alterius sibi pn̄tis: sic etiā pōt cognoscere seipm̄ abstractiue ⁊ intuitiue Probat ğ pꝛimo ꝙ cognoscat ꝑ spēs intelligibiles: q᷑ si ille q̇ditates nō essent actu exñtes cognosceret eas: nō intuitiue pꝫ ergo abstractiue: ğ ꝑ spēs intelligibiles: ptꝫ ꝯña: q᷑ hoc est ꝑfectioꝛis in intellectu nr̄o sic posse cognoscere rē qñ nō existit: ⁊ talis cognitio nō pōt hr̄i naturalr̄ nisi per spēm illius rei: loquēdo de cognitione distincta abstractiua: nisi forte talis res virtualr̄ ⁊ adequate ꝯtineaṫ in alio obiecto: ⁊ sic ꝑ spēꝫ illius posset cognosci. ❡ Cꝫ aūt in tali cognitione req̄raṫ spēs: ptꝫ / q᷑ per spēm illā habeṫ pn̄tia obiecti in rōne actu intelligibilis: vt pꝫ hic ⁊ in .1. d.3.q.6. ⁊.8.i.ꝙ ipsa est rō formalis cogn̄scēdi abstractiue tale obiectū vt al̄s exposui. Si igiṫ hoc est ꝑfectionis in intellectu nr̄o. magis erit perfectiōis in ītellectu angeli. Scđo ꝓbat quō etiā angelus possit cognoscere se: nō tm̄ intuitiue: sed etiā abstractiue ꝑ spēm intelligibilē sui: q᷑ angelus supioꝛ pōt hr̄e cognitionē per spēm de inferioꝛi angelo. ğ ⁊ inferioꝛ de seipō: q᷑ nulla cognitio ex suo gn̄e imperfecta cōuenit superioꝛi angelo. qn̄ inferioꝛ possit hr̄e de eodem īperfectioꝛem ꝭm genus. s. abstractiue cognitionis.

Ad argumēta pn̄cipalia. Ad argumenta pn̄cipalia pꝛimo sic arguit doc. et vult ꝓbare ꝙ angelus ꝑ suā eēntiam pōt cognoscere aliā q̇ditatem a se (loquēdo de q̇ditate imꝑfectioꝛi) ⁊ rō stat in hoc: q᷑ forma ꝑfectioꝛ continet virtualr̄ formā impꝑfectioꝛē: ⁊ sic est rō cognoscendi ipsam ⁊ ꝙ cōtineat ꝓbat: q᷑ forme specifice se habent sicut numeri. 8. meta. t.c.10. ergo sicut maioꝛ numerus ꝯtinet minoꝛē ita ꝑfectioꝛ forma cōtinet impꝑfectioꝛē: ⁊ sic nō opoꝛtet angelum cognoscere aliā quiditatem a se ꝑ aliā rōnē distinctā ab essentia sua. ❡ Rn̄det ibi ad pꝛimū. Dicit pꝛio doc. ꝙ auctoꝛitas phi nō est ad ꝓpositū: q᷑ loquiṫ ibi de speciebus subalternis: qđ pꝫ ꝑ pꝛimā cōditionē ⁊ cōparationem diffinitionis: vt. s̄. declaraui in .1. di.17.q. vlti. naꝫ sicut numerus resoluiṫ ad indiuisibile: puta ad vnitatem: sic diffinitio speciei tandem resoluiṫ ad aliq̇d oīno indiffinibile: qđ ptꝫ / q᷑ si diffiniaṫ homo: ꝙ est substātia coꝛpoꝛea aīata sensibilis rōnalis: dempto rōnali adhuc restat diffinitio aīalis: q᷑ substantia coꝛpoꝛea aīata sensibilis: ⁊ sic superiꝰ ad hoīem adhuc est diffinibile: ⁊ dempto sensibili adhuc

restat diffinitio aīati: ⁊ sic aīatū est diffinibile. dempto aīato adhuc restat diffinitio coꝛpis: dempto aūt coꝛpe restat ipsa substātia q̄ nō est diffinibilis: ⁊ sic loq̄tur Arist. de speciebus subalternis: includendo etiā spēm specialissimā: ꝙ tādē deueniṫ ad aliqđ oīno indiuisibile ❡ Si dicaṫ. substātia nō est spēs. Dico ꝙ accipit ibi doc. oꝛdinē supioꝛis ⁊ inferioꝛis: ita ꝙ est deueniendum ad aliqđ superius. qđ oīno est indiuisibile.i. indiffinibile: sicut etiā numerus resoluiṫ ad vnitatē oīno indiuisibilē. Et nō loquiṫ Arist. de spēbꝰ spālissimis: q᷑ nō dicimꝰ ꝙ vna spēs resoluiṫ in aliā: nec ꝙ sit diffinibilis ꝑ aliā: sicut numerus resoluiṫ in vnitatem: ⁊ sic ptꝫ ꝙ illa auctoꝛitas nō est ad ꝓpositū. Sequiṫ. Tamen si de illis accipiaṫ. Dicit doc. ꝙ foꝛte ꝭm veritatem species specialissime habent se sicut numeri: vt expositū est. s̄. Et cū infertur: ğ sicut maioꝛ numerus cōtinet minoꝛē: ita species ꝑfectioꝛ ꝯtinet minus ꝑfectā. Dicit doc. ꝙ spēs perfectioꝛ puta angelus nō cōtinet impꝑfectioꝛem / puta lapidē: ꝭm suā entitatē. Et sic dicit ꝙ nō sic ꝯtingit / ita ꝙ inferioꝛ nō differat ab eo nisi ꝑ negationē: puta ꝙ lapis q̇ est ꝑfectionis vt octo: ⁊ angelus q̇ est ꝑfectionis vt decem differat ab angelo tm̄ ꝑ negationem maioꝛis ꝑfectionis in angelo. Sed dicit ꝙ ipse lapis differt ab eo positiue. s. ꝑ ꝓꝑꝛiā rōnem foꝛmalem: puta ꝑ vltimā differentiā cōstituen

Difficultates circa literā Sco. tem lapidē in esse specifico. ❡ Sed hic oꝛiūtur alique difficultates. Prima est ista. Nā dicit doc. in .4. d.1. ꝙ species ꝑfectioꝛ eminenter. vel ꝟtualiter cōtinet īꝑfectioꝛem: ⁊ hic dicit oppositū. ❡ Jtem in d.2.q.1. pꝛimi. dicit ꝙ cause essentialiter oꝛdinate sic se habēt: ꝙ supioꝛ est ꝑfectioꝛ essentialiter: ⁊ inferioꝛ agit in ꝟtute supioꝛis: si sic / ergo species supioꝛ cōtinet ꝟtualiter inferioꝛem: q̄ agit in supioꝛis ꝟtute. ❡ Jtem in ꝓlo. q. penul. de scientie subiecto dicit ꝙ continere ꝟtualr̄ est cōtinentia causalitatis: sed vna spēs supeꝛioꝛ: puta sol causat aliquā inferioꝛem siue multa indiuidua alicuius inferioꝛis: ergo cōtinet ꝟtualr̄: cuius oppositum hic dicit. ❡ Jtem ipse vult ꝙ relatio cognoscatur ꝑ se rōne termini ⁊ fundamenti: ita ꝙ terminꝰ ⁊ fundamentuꝫ sunt rō foꝛmalis intelligendi illā: vt ptꝫ a doc. in .1. di.8.q.3. ⁊ pōt elici ab ipso in ꝓlo.q.1. ⁊ in .1. di.3.q.3. Et tñ vult ꝙ obiectū faciens notitiā alterius cōtineat illud virtualr̄: vt ptꝫ ab ipso in .1. d.3.q.1. ⁊ pōt elici. q.3. ⁊.7. ⁊ ptꝫ expꝛesse. d.8.q.2. ⁊.3. ⁊ in .2. d.3.q.9. ⁊ tñ fundamentū ⁊ terminus distinguūtur specie ab ipsa relatione: cum sint diuersoꝝ pre-

Solo dif. dicamentoꝝ. ❡ Rn̄deo ꝙ doc. in .4. vult ꝙ species supioꝛ cōtineat eminenter inferioꝛem: sed talis eminentia est du-

Eminētia duplex. plex. Nam quedā est eminentia ꝑ essentiā: ⁊ nullo mō per participationem: sicut essentia diuina: vt hec continet virtualiter ⁊ ꝭm oēm entitatem quālibet aliā entitatem: ita ꝙ ipsa est simpliciter: ⁊ pꝛima ratio essendi cuiuslibet alteriꝰ quiditatis: ⁊ sic pōt esse ratio cognoscendi oēm aliā. Alia est eminentia participata: ⁊ hec duplex: quedā est eminentia inquantū est in coꝛrespōdentia maioꝛis ꝑfectionis. nō tñ illa maioꝛ ꝑfectio cōtinet minoꝛem ꝭm totā entitatem. cū nō possit illā ꝓducere in esse ꝭm totū suum esse: nec conseruare illud: ⁊ hoc mō angelus nō cōtinet aliquā specieꝫ q᷑ nullus angelus pōt generare aliquā foꝛmaꝫ īmediate: vt ptꝫ ꝭm phōs ⁊ etiā theologos. Et hoc a doc. j. dis.8. ⁊ in quoli. ⁊ sic ptꝫ ꝙ essentia angeli nō est ratio cognoscendi essentiā inferioꝛem: cum nō cōtineat illam virtualiter mō

Pulchꝛa obiectio. predicto. ❡ Si dicatur: nōne angelus pōt gn̄are mediate: q᷑ mediante motu celi fit generatio: vt ptꝫ ꝑmo de genera-

Solutio. tione: ergo si celū generat vel sol: ergo in virtute intelligētie mouentis illum. ❡ Dico ꝙ nō generat foꝛmā nec mediate nec īmediate: sed tm̄ mouendo solem applicat illum ad aliud ⁊ aliud passum. Et essentia solis est ratio generādi: nō aūt motus ipsius: vt al̄s exposui. ❡ Ad illud de causis essentialiter oꝛdinatis: dico absolute ꝙ cā supioꝛ continet inferioꝛem: sed angelus nō est hmōi cā: ⁊ foꝛte loquēdo ꝓꝑꝛie de cā supioꝛi in cuiꝰ ꝟtute agit scđa: ⁊ eo mō mouet quo moueṫ a pꝛima: foꝛte nō reperitur alia nisi deus.

Destructo sole hō pt generare hoīem. ❡ Si dicaṫ .2. physi. sol ⁊ hō generant hoīem: videṫ ꝙ hō gn̄et in ꝟtute solis. ❡ Dico ꝙ nō: q᷑ ꝑ impossibile destructo sole stante natura hoīs posset gn̄are aliū hoīem: pꝫ in .4. d.47. in siĺi. bene verū est ꝙ Com̄. in .2. meta. posuit sic oꝛdinem essentialem causatum: ꝙ superioꝛ non possit agere nisi agente inferioꝛi: que positio est simpliciter falsa: vt ptꝫ a doc. in .1. di.2.q.1. d.8.q.4. ⁊ in .2. ⁊ in quolibe.q.7. ⁊ semꝑ loquoꝛ de oꝛdine essentiali causarū simpliciter ⁊ ꝑfecto. Si etiam poneretur oꝛdo essentialis inter deū solem ⁊ hoīem ⁊c. posset distingui de oꝛdine essentiali causarū. pꝛimo ꝙ posterioꝛ lꝫ agat in virtute superioꝛis: nō tamen su-

perioꝛ cōtinet inferioꝛem ſm totā quiditatem ſuā in eſſendo: lꝫ in operādo: vt aliqui dicūt. Alio mō vt ſuperioꝛ continet ſm totā entitatem inferioꝛem: ⁊ iſto ſcđo mō non eſt oꝛdo eſſentialis inter ſolem ⁊ hoīem. Primꝰ tñ modus nō videꝛ poſſibilis: qꝛ cōtinens cauſalitatem alicuiꝰ ꝑfecte cōtinet etiā entitatem illiꝰ ꝑfecte ꝟtualr̄: vt pꝫ a doc. in. 1. di. 2. q. 1. ¶ Ad aliud de ſubiecto ſcientie. Dico ꝙ cōtinentia ꝟtualis eſt duplex: quedā eſt ꝑ adequationeꝫ ⁊ preciſionē: ⁊ ſic ſubiectū adequate ⁊ preciſe cōtinet ꝓpriā paſſionem ⁊ notitiā illius: ⁊ hoc mō loquiꝛ doct. ibi ꝙ talis cōtinētia eſt ratio cognoſcendi ꝯtentū: ⁊ lꝫ deꝰ nō poſſit cāre cognitionem ſubiecti ipſo ſubiecto nō cōcurrente: tñ pōt cauſare notitiā ꝑfectā illiꝰ paſſionis: qꝛ ꝟtualiter cōtinet totam entitatem hoīs ⁊ etiā paſſionis. Si illa eſſet cauſabilis immediate. ¶ Si dicaꝛ: nōne deus pōt ſupplere cauſalitateꝫ cuiuſcūqꝫ cauſe extrīſece. ¶ Dico ꝙ ſic ſm oēs theologos vt pꝫ a doc. in pluribꝰ locis: ergo pōt ſupplere cauſalitatē ſubiecti reſpectu paſſionis. Dico ꝙ pōt ſupplere oēꝫ cālitatem cuiuſcūqꝫ cauſe ſecūde: loquendo de cauſa ꝓprie ſumpta: q̄ ꝓducit aliud inquantū aliud: ſubiectū ꝟo nō eſt ꝓp̄e cauſa effectiua paſſionis: qꝛ tunc paſſio realiter diſtingueretur ab ipſo: de quo al's dictū eſt. Alia eſt cōtinētia: ⁊ hoc virtualis q̄ nō eſt ſm adequationem ⁊ preciſionem ꝯtenti: mō ſol pōt cōtinere multa virtualiter: ⁊ talis cōtinētia nō eſt ratio cognoſcendi contentū. Doc. ꝟo loquiꝛ de cōtinētia ſm totā entitatem: vt expreſſe dicit in ſcđo. ¶ Ad vltimū pꝫ: qꝛ fundamentū ⁊ terminꝰ continēt ipſam relationem ſm totā entitatem: cū de neceſſitate oꝛiaꝛ poſitis fundamento ⁊ termino: ⁊ nō negat doc. ꝙ vna ſpecies nō ꝯtineatur in alia ꝟtualr̄: ſꝫ negat ꝙ angelus ꝯtineat ꝟtualiter aliquā ſpēm inferioꝛem ſm totā ſuā entitatem: ⁊ nō valet dicere ſpēs iꝑfectioꝛ pōt cōtinere: ergo ⁊ ꝑfectioꝛ: qꝛ ignis cōtinet cāliditatē: q̄ eſt de p̄dicamento qualitatis: ⁊ tñ angelus non ꝯtinet: ⁊ rōnē. s̄. aſſignaui. ¶ Scđa difficultas p̄ncipalis in lr̄a doc. eſt: qꝛ dicit ꝙ angelus nō ꝯtinet virtualiter ſpēm inferioꝛē: ita ꝙ inferioꝛ nō differt ab eo niſi ꝑ negationē ⁊c. Ex quo em̄ hō nō tm̄ differt ab eo ꝑ negationē maioꝛis ꝑfectiōis: ſꝫ etiā ꝑ ꝓpriā rōnē: qꝛ rōnalitas eſt rō diſtinguēdi hoīem a deo: igiꝛ ex iſta lr̄a videꝛ ꝙ hō nō ꝯtineaꝛ ꝟtualr̄ ſm totā entitatē ab ip̄o deo. ¶ Dico ꝙ hec lr̄a nō hꝫ hūc ſenſū. Intēdit eī doc. ſic vna ſpēs differt ab angelo ꝑ ꝓpriā rōnē foꝛmalē ꝑ quā illa ſpēs nō pōt cōtineri ſm totā entitateꝫ in ipſo angelo: nō ſic reſpectu dei. ¶ Ad illud. 2. de aīa ibi: cōfirmaꝛ ꝑ phm̄. 2. de aīa. t. c. 31. vbi hr̄ ꝙ ſenſitiua eſt in intellectiua: ſicut trigonū in tetragono: ſiue triāgulus in quadrato. vñ ſm aliā trāſlationē. Et diſpoſitio inq̄t de aīa ſil'is eſt diſpōni in figuris: inuenitur ei ſemꝑ in potētia/in figuris/in rebꝰ aīatis precedēs in ꝯñte. ꝟbigr̄a. triāgulus in quadrato ⁊ nutritiuū in ſenſibili. hec ibi. Et Com̄. ibi. Diſpoſitio inq̄t in rebus q̄ ꝯtineꝛ in diffinitione aīe eſt ſicut diſpoſitio in rebus q̄ ꝯtineꝛ in diffinitione figure: queādmodū em̄ inueniꝛ in figuris priꝰ ⁊ poſteriꝰ. ⁊ priꝰ exiſtit in pō in poſterioꝛi: ita eſt de ꝟtutibꝰ aīe. ꝟbigr̄a. in figuris quidē triangulus eſt prioꝛ q̄drato: ⁊ triāgulus exiſtit in pō in q̄drato: ⁊ iō ſi quadratū eſt triāgulus eſt: nō ecōuerſo. Et ſil'r in ꝟtutibꝰ aīe: nutritiuū em̄ priꝰ eſt ſenſibili: ⁊ exiſtit in eo in potētia: ⁊ ſi ſenſibile ē nutritiuū eſt: nō ecōuerſo: hec ille. Sicut ergo ꝑ rōnem quadrati pōt cognoſci triāgulus cū ibi ꝯtineaꝛ: ⁊ ꝑ rōneꝫ ſenſitiui nutritiuū: ⁊ ꝑ rōnē intellectiui nutritiuū ⁊ ſenſitiuū. cū ergo eſſentia angeli ſit ꝑfectioꝛ oī eē coꝛꝑali: ⁊ ſic videꝛ ꝯtinere illud. Seq̄ꝛ ꝙ āgelus ꝑ eēntiā ſuā poſſit cognoſcere alia a ſe p̄cipue iꝑfectioꝛa. Dicit doc. ꝙ hoc eſt dictū ſpeciale de aīa itellectiua. qꝛ ip̄a in eodē hoīe ꝟtualr̄ ꝯtinet vegetatiuā ⁊ ſenſitiuā: pꝫ/ qꝛ ipſa vt vnita coꝛꝑi pōt hr̄e eaſdē oꝑatiōes q̄ habētur ꝑ vegetatiuā ⁊ ſenſitiuā. Ex ſp̄ali aūt nō ſeq̄tur gn̄ale ꝙ ſpēs ꝑfectioꝛ ꝯtineat ꝟtualr̄ iꝑfectionē ⁊ iſta auctas phī hꝫ tm̄ veritatē de eadē aīa intellectiua reſpectu vegetatiue ⁊ ſenſitiue: q̄ ineſſent eidē hoī: ſꝫ ſuꝑfluūt ꝓpter aduentū intellectiue: ⁊ nō hꝫ veritatē reſpectu alterius: nō eī intellectiua hoīs ꝯtinet ꝟtualr̄ ſenſitiuā bꝛuti: vel vegetatiuā: de quo al's. ¶ Scđo p̄ncipalr̄ arguit. Res mālis ꝑfectioꝛ ē ſua ſpē: pꝫ: qꝛ ſpēs ſe hꝫ ad ipſaꝫ: ſicut mēſuratū ad mēſurā: ſꝫ nihil iꝑfectiꝰ re materiali videꝛ ꝑfectio rei īmaterialis: ⁊ ꝑ ꝯñs nulla ſpēs rei materialis erit intellectui angeli ꝓp̄a rō cognoſcēdi. ¶ Rñdet doc. ꝙ ſpēs rei materialis eſt ꝑfectio angeli in eſſe intelligibili: ſꝫ ꝑfectio tm̄ accn̄talis: q̄ ꝑfectio accn̄talis eſt iꝑfectioꝛ ſubſtātia: vt pꝫ. 7. met. t. c. 4. Et ſi dicaꝛ qualr̄ pōt eſſe ꝑfectio accn̄talis nature: ita ꝑfecte ſi eſt inferioꝛ infima natura. ſ. ſubſtātia coꝛꝑali. Dicit ꝙ nō eſt oīno inferioꝛ illa natura: qꝛ nō eſt effectus eiꝰ vt cā totalis: ſꝫ eſt effectꝰ eius ⁊ intellectꝰ angeli tanꝗ̄ aliquoꝝ integrātiū vnā cām totalē. poſſibile eſt autē effectū alicuiꝰ cauſe ꝑtialis excedere ſuā cām ꝑtialem: qꝛ aliq̇d ꝑfectionis pōt hr̄e ab alia cā partiali: ita ꝙ ſpēs albedinis in intellectu angeli eſt ꝑfectio intellectꝰ eius: non q̇dē ꝑfectioꝛis entitatis: entitate q̄ eſt albedo ſm ꝙ eſt genita ab albedine: qꝛ vt ſic deficit aliquo mō ab entitate ſimpl'r: qꝛ eſt accn̄s genitū ab albedine: ſꝫ qꝛ eſt etiā genita ab intell'u angeli: eſt ꝑfectio vitalis: ⁊ quodāmō ꝑfectio ipſa albedine: ſed iſte exceſſus ꝑfectionis non eſt niſi ſm quid. ¶ In iſta lr̄a doct. occurrūt due difficultates. Prima eſt in hoc qđ dicit ꝙ ſpecies intelligibilis rei coꝛpoꝛalis depēdet etiā ab itellectu angeli vt a cauſa partiali: qꝛ ipſe vult in quoli. q. 15. ⁊ in p̄ꝛio di. 3. q. 7. ꝙ ſpecies ſenſibilis cauſatur a re ſenſibili extra vt a cā totali: quare etiā ſpecies intelligibilis nō eque īmediate cauſaꝛ a re materiali vt a cā totali. Si dicaꝛ ꝙ ſpecies intelligibilis nō immediate cauſatur a re materiali: ſꝫ a fantaſmate: ⁊ tale fantaſma ꝯcurrit tm̄ partialiter: qꝛ in ꝓpoſito ſpecies intelligibilis non cauſaꝛ in itellectu angeli ab aliquo fantaſmate: cū tale nō poſſit eſſe: ſꝫ preciſe ab ip̄a re materiali. ¶ Rñdeo ꝙ aliud eſt loqui de ſenſu exterioꝛi ⁊ intellectu: qꝛ ſpēs ſenſibilis vt a totali cā cauſaꝛ immediate in medio illuminato a re ſenſibili: ⁊ illa cauſat aliā in alia parte medij: ⁊ tandem illa q̄ eſt ꝓpinquioꝛ oꝛgano ſenſus cāt aliā in ipſo oꝛgano eiuſdē rōnis: q̄ īmediate recipiꝛ in ipſo oꝛgano: ⁊ ſic nō eſt neceſſe potentiā ſenſitiuā cōcurrere: ſed ſpēs intelligibilis immediate recipitur in intellectu poſſibili: qui ſic ſe hꝫ reſpectu intellectus agētis: qđ nihil pōt recipere niſi ab intellectu agente. Pōt etiā dici ꝙ qꝛ ſpēs intelligibilis eſt talis entitas: iō nō pōt cāri niſi in intell'u poſſibili cōcurrēte intellectu agenti vt cā partiali. Et ſpēs ſenſibilis eſt talis entitas q̄ pōt cauſari in oꝛgano ſenſus nō cōcurrente potētia ſenſitiua: neqꝫ vt cā totali neqꝫ vt ꝑtiali. Sꝫ de hoc ſatis dictū eſt in. 1. diſ. 3. q. 6. ¶ Scđa difficultas eſt in hoc qđ dicit ꝙ ſpēs intelligibilis albedinis excedit albedinem tm̄ ſm q̇d. Hoc nō videꝛ qꝛ qualitas ſp̄ualis excedit quācūqꝫ qualitatem coꝛpoꝛalē: hoc pꝫ. ſpēs albedinis eſt hmōi. Tū qꝛ immediate recipiꝛ ī ſubiecto ſp̄uali. ſ. in itell'u poſſi'i. Tū etiā qꝛ eſt ſimpl'r inextēſibilis. ¶ Dico breuiter ꝙ aliud ē loq̄ de q̄litate ſp̄uali tm̄ genita a re ſp̄uali: ⁊ aliđ de q̄litate ſp̄uali genita a re coꝛꝑali: ſiue vt a cā totali: ſiue ꝑtiali. Prio mō q̄litas ſp̄ualis excedit oēm coꝛpoꝛalē ſimpl'r: cuiuſmōi eſt ſpēs intelligibilis ⁊ actꝰ intelligēdi rei mere intelligibilis Sꝫ ſcđo mō nō ſeq̇tur: ſꝫ ſi aliquo mō excedit. hoc erit: qꝛ ꝑtialr̄ ⁊ p̄ncipalr̄ erit a re ſp̄uali: ⁊ ſic quodāmō denoīatiōe extrinſeca dicereꝛ ꝑfectioꝛ. Sꝫ de hoc al's erit ſermo ¶ Tertio p̄ncipalr̄ arguiꝛ: qꝛ angelꝰ intelligit ſe ꝑ eēntiā ſuā. ergo eſt alia ꝑ ſuā eſſentiā. pꝫ ꝯñā: qꝛ eodē mō eſt q̇ditas eiꝰ intelligibilis. ſicut alie create ſunt intelligibiles. igiꝛ ſi alicui intellectui eſſentia ipſiꝰ eſt īmediata rō cognoſcēdi ſeip̄am. pari rōne q̇ditas alteriꝰ erit rō cognoſcēdi ſe: ⁊ ita nō erūt ꝓprie rōnes reſpectu q̇ditatū alie ab ip̄is. ¶ Rñdet doc. ꝙ ſimul ſtāt ꝙ intelligāt ſe ꝑ ſpēm ⁊ ꝑ eſſentiā: ſicut quecūqꝫ alia a ſe: ⁊ hoc naturaliter: excepta ſola eſſentia dīna. Vult dicere doc. ꝙ ſicut angelꝰ pōt ſe cog̃ſcere ꝑ eſſentiā ſuā. ita ꝙ eēntia ſua eſt rō foꝛmalis cognoſcēdi ſe. ita pōt cognoſcere alia: puta lapidem ꝑ eſſentiā ipſiꝰ lapidis: ita ꝙ eēntia lapidis erit rō cognoſcendi lapidem ſaltē partialis loquēdo ſemꝑ de cognitiōe intuitiua. Sil'r ſicut angelus pōt cognoſcere ſeip̄m ꝑ ſpēm intelligibilē: ita ⁊ alia ꝑ ꝓpriā ſpēm intelligibilē alioꝝ: ⁊ hoc naturaliter. Et ꝙ dicit excepta eēntia dīna dꝫ ſic itelligi ꝙ angelꝰ nō pōt naturalr̄ cognoſcere eēntiā dīnā ꝑ eſſentiā ipſiꝰ eēntie habita tñ ſpecie intelligibi ip̄ius eſſentie ſupernaturaliter infuſa ꝑ ip̄aꝫ pōt cognoſcere eſſentiā dīnā abſtractiuā. vt s̄. patuit. ¶ Arguiꝛ quarto ex p̄ma ꝓpoſitione de cauſis. Oīs cā p̄maria plus influit ī cauſatū ꝗ̄ ſcđa. cū ergo eſſentia angeli reſpectu rerū coꝛpoꝛaliū habeat rationeꝫ cauſe primarie. Seq̄tur ꝙ erit magis ratio cognoſcendi res coꝛpoꝛales per eſſentiā ſuā ꝗ̄ per ſpecies intelligibiles illaꝝ rerū: vel ſaltē ſpecies intelligibilis ip̄ius angeli cū ſit perfectiſſima: erit ideo cognoſcendi oīa creata coꝛpoꝛalia abſtractiue. ¶ Dico ꝙ non ſe hꝫ. nec eſſentia angeli: nec ſpecies intelligibilis ip̄ius reſpectu alioꝝ obiectoꝝ quātū ad eoꝝ cognitionem: vt cauſa ſimpliciter p̄maria: qꝛ tūc non tm̄ magis influeret in effectū: ſꝫ ꝟtualiter ⁊ eminenter ꝯtineret entitates eoꝝ: ſimiliter ⁊ cauſalitates: qđ eſt impoſſibile. ¶ Et cū dicit in illa cōfirmatiōe: ꝙ intellectꝰ huma

Cōtinētia virtualis duplex.

Deū poſſe ſupplere cālitatem cuiuſcūqꝫ cāe quō intelligitur.

Alia diffi.

Seq̄ꝛ declaratio lr̄e ad ſcđꝫ

Difficultates circa literā occurrētes

Sequitur expō lr̄e.

nus ꝑſpicatioꝛ plura ĩtelligit in vna rõne ĩtelligẽdi ꝙ̃ minus ꝑſpicax. Dico ꝙ hec ꝓpoſitio eſt ſimpl'r falſa: qꝛ intellectꝰ ꝑſpicatioꝛ hoĩs ĩtelligit obiecta eo mõ quo nata ſunt intelligi: ⁊ quantũ ad cãlitatẽ cognitiõis eoꝝ. Nõ eĩ intellectꝰ Ariſt. magis ꝑ vnã rõnez intelligẽdi intelligit hoĩez ⁊ aſinũ ꝙ̃ intellectꝰ alicuiꝰ ruſtici: qꝛ hoc repugnat intellectui hũano: ſʒ diceret̃ ꝑſpicatioꝛ nõ ex natura intellectꝰ: ſʒ ꝓpter vel maioꝛẽ diſpoſitionẽ in coꝛpe: vel ꝓpter aſſuetudi-

Nota hic. nez ⁊c. ℂ Ibi. Cõtra. Intellectꝰ diuinꝰ ſm̃ multos. Nota ꝑ hoc argumẽto facto ad oppoſitũ: ⁊ ꝑ ꝯcluſiõe affirmatiua ĩ qua tenet ꝙ angelus cognoſcit q̇ditates creatas alias a ſe ꝑ aliaz ⁊ aliã ſpẽm intelligibilem: ꝙ lʒ hoc firmiter teneat: tñ ꝑ hoc argumẽtũ nõ cõcludit ꝓpoſitũ cũ dicit ꝙ intellectꝰ diuinꝰ plura intelligit diſtincta ꝑ plures rões reſpectu pluriũ intelligibiliũ: qꝛ hoc eſſet ꝯtra ipm̃ in ꝓlo. q. peñ. ⁊ di. 39. pꝛimi. ⁊ in quol. q. 14. ⁊ ſilr in. 1. di. 35. de ydeis vbi vult ꝙ eſſentia dĩna ſit ſimpl'r rõ cognoſcendi oĩa alia a ſe: ⁊ nõ ꝑ aliam ⁊ aliã rõnem reſpectu alteriꝰ ⁊ alterius obiecti. Hoc ergo argm̃ cõcludit ad hoĩem: qꝛ dicit Hen. ꝙ angelus pꝛeciſe ꝑ vnã rõnem intelligẽdi ĩtelligit alias quiditates a ſe: vt. s̃. patuit. Et ex alia ꝑte tenet ꝙ eſſentia diuina intelligit alia obiecta a ſe ꝑ aliam ⁊ aliã rõnem: vt pʒ ab ipſo quoli. 5. q. 3. ⁊ quoli. 8. ⁊. 9. q. 2. que opi. expoſita eſt. s̃. in. 1. d. 35. ⁊. 36. Si ergo Hen. ponit eſſentiã diuinã cognoſcere aliud ⁊ aliud obiectum per aliam ⁊ aliam rõnem intelligendi habet hoc ponere de angelo ⁊c.

Sol'o rõ-nũ Hen. **Nunc ſoluende** ſunt rões facte ꝓ opi. Hen. q̇bꝰ ꝓbat ꝙ angelus ꝑ vnũ habitũ cognoſcit oĩa alia a ſe. ⁊ arguit ſic. Pꝛio ꝑ phm̃. 2. ethi. c. 5. in aĩa nõ ſunt niſi tria: potentia/ habitus/ ⁊ paſſio. Et paſſio accipit̃ pꝛo actu: ſiue pꝛo oꝑatione ſm̃ quaz aĩa patit̃. ſicut dꝛ. 3. de aĩa ꝙ intelligere eſt quoddã pati: ſicut expoſitũ eſt in. 1. d. 3. q. 7. Sed rõ intelligendi in angelo nõ põt eſſe ſola põ ſua: qꝛ tũc talis potẽtia eſſet ſufficiens pꝛincipiũ repꝛeſentãdi ⁊ cognoſcẽdi oĩa alia intelligibilia: qd̃ nõ videt̃ nec paſſio ſola: pʒ/ ſiue talis paſſio accipiat̃ ꝑ oꝑatiõe: ſiue pꝛo ſpecie intelligibili: qꝛ pꝛo vtroq; accipi põt. ℂ Rñdet doc. ꝯcedendo ꝙ habitus põt pꝛedicari de ſpecie intelligibili tanq̃ pꝛedicatũ vl'e. Et ꝑ accñs: qd̃ ſatis expoſituz eſt rñdendo ad. q. ꝙ ſi debeat ꝑ ſe ⁊ in ꝑticulari expꝛimi: recte dꝛ ſpecies intelligibilis: nõ aũt intelligit phũs ꝙ nihil ſit ĩ aĩa: niſi qd̃ eſt habitus ꝑ accñs: immo illud cui cõuenit rõ habitus eſt ſic pꝛedicatum vl'e: vt. s̃. patuit rñdendo ad. q. ℂ Scd̃o arguit̃ pꝛo opi. Hen. in intellectu nõ habẽte habitũ põt generari habitus per frequentes actus elicitos. ergo ſi angelo nõ eſſet cõcreatus habitꝰ ſcialis ad cognoſcendũ. poſſet in ſe generare talem habitũ: ⁊ ſic eſſet in potẽtia eẽntialis ad actũ nõ ſolũ ſcdʒ: ſʒ pꝛimũ: ſicut ĩtellectꝰ noſter: qd̃ eſt incõueniẽs. ℂ Rñdet doc. ꝙ angelus nõ põt generare in ſe habitũ ex actibꝰ: qui ſit alia res a ſpecie intelligibili: qꝛ habitꝰ nõ generat̃ in natural'r inclinatis: ſiue in ſumme determinantis ad vnũ: ſicut nõ gñat̃ in graui ꝑ qd̃cũq; deſcẽdere rõ deſcenſus. Nec generat̃ in violenter motis ꝑ quodcũq; tale moueri aliqua rõ vel habitꝰ facilitans vel habilitans ad talẽ motũ violentũ: vt pʒ de lapide moto ſurſum: ſʒ generat̃ in potẽtijs de ſe indeterminatis ad actum ꝑ actũ frequẽter elicitũ: nõ aũt eſt impꝑfectionis aliquem intellectũ creatũ eſſe ſumme habilitatũ ad intellectionẽ: ꝙ ſi aliq̇s eſt talis erit angelicus: ⁊ ſic in illo non poſſet gñari talis habitꝰ. Aut ſi careat tali habitu q̇ ſit habilitãs quedã ad cõſiderãdũ hoc intelligibile: ⁊ intellectꝰ eius erit capax: nõ apparet incõueniens ꝙ poſſit in ſe gñare talem habitũ. Et cũ dicit̃ ꝙ ſi talem habitũ poſſet hr̃e ꝙ eſſet in potẽtia ad actũ pꝛimũ. ſ. ad ipm̃ habitũ: ⁊ ad actum ſecũdũ. ſ. ad oꝑationem. Dicit doctoꝛ ꝙ habitus qui ponit̃ habilitas q̃dã pꝛeſupponit actũ: ſpẽs ꝟo intelligibilis pꝛecedit actũ ſecundũ. de qua ꝓlixe dictũ eſt in. 1. d. 3. q. 6. ⁊. 7.

Difficul. occurrẽs. ℂ Occurrit tñ hic aliqualis difficultas ĩ hoc: ad qd̃ doct. declinare videt̃. ſ. ꝙ in angelo nõ poſſit acq̇ri habitꝰ ex frequentatis actibꝰ cũ ſit ſumme habilitatꝰ: qꝛ in hoc videt̃ ſibi ꝯtradicere. Nã expꝛeſſe ipſe vult in pꝛimo. d. 17. ⁊ in tertio. d. 27. ꝙ potẽtia habituata agẽs equali conatu ꝑfectiꝰ oꝑat̃ potentia nõ habituata: ſi tñ ille potẽtie ſint eiuſdez rõnis. Ex hoc ergo videt̃ ꝙ angelus ꝑfectiꝰ oꝑeret̃ ꝑ habi-

Nota diligens ſcoti ſta iſtã diſtinctionẽ ꝺ ꝓductiõe ĩtellñõis. tum ſcientificũ acquiſitũ ꝙ̃ ſine tali habitu. ℂ Rñdeo ⁊ dico ꝙ ꝓducere intellectionẽ cõtingit dupl'r. Uno mõ quãtũ ad ſubſtãtiã illiꝰ. Alio mõ quãtũ ad intentionem: ⁊ vtroq; mõ adhuc dupl'r. vel quantũ ad ſubſtantiã ⁊ intentionem actus abſolute: vel quãtũ ad facilitatẽ ⁊ pꝛõptitudinem: ⁊ expeditionẽ ipſiꝰ actus; ⁊ ſic lʒ habitꝰ nõ req̇rat̃ in angelo iſto ſcd̃o mõ: tñ ponit̃ ſcd̃o mõ ꝓpt̃ maioꝛẽ ꝑfectionẽ actꝰ. Dico ſcd̃o lʒ incidat q̃ſi in idẽ: ꝙ hitꝰ põt dupl'r ꝯſiderari. Uno mõ vt eſt rõ habilitãdi potẽtiã ad oꝑãdũ tã ad ſubſtãtiã actꝰ ꝙ̃ ad intẽtionẽ illiꝰ. Alio mõ vt eſt cã ꝑtialis tã ſubſtãtie actꝰ ꝙ̃ intẽtionis eiꝰ: ⁊ tũc dico ꝙ intell'ͣs angeli nec quãtũ ad ſubſtãtiã intellectiõis: nec quãtũ ad intẽtionẽ illiꝰ loquẽdo de intẽtiõe abſoluta nõ deteriando ad tãtã intẽtionẽ: nõ indiget hitu acq̇ſito tãq̃ hilitatiuo. Dico tñ ꝙ quãtũ ad ꝑfectioꝛẽ intellectionẽ indiget foꝛte hitu vt cã ꝑtiali: ⁊ ſic talis potẽtia ſic hituata ꝑfectius oꝑat̃ ꝙ̃ nõ hituata: ⁊ hoc mõ intelligit doc. in locis p̃allegatis ꝺ habitu. Hic ꝟo intelligit de hitu vt eſt q̃dã habilitas. ℂ Dico ſcd̃o ꝙ in intell'ͣu angeli reſpectu cognitiõis abſtractiue nõ req̇rit̃ hitꝰ: neq; vt hilitas neq; vt cã ꝑtialis: qꝛ q̇cq̇d põt oꝑari circa obiectũ cognoſcibile mediãte hitu eque ꝑfecte põt mediãte ſpecie intelligibili ſibi cõcreata: vel de nouo acquiſita: cũ illa ſit valde ꝑfectioꝛ in angelo ꝙ̃ in nobis. Et qñ doct. loquit̃ in. 1. de hitu ⁊c. loqu. t̃ ibi de põ nuda: q̃ ipfectiꝰ oꝑat̃ nõ hituata ꝙ̃ hituata. Hic aũt ponitur ſpẽs ĩtelligibilis ſupplẽs vicẽ hitꝰ. Et iõ doc. dicit. ĩ. ꝙ qñ hitꝰ in aliq̃ eſt ꝑfectꝰ: actus ſequẽtes illũ habitũ nõ intendũt illũ: cũ illi actꝰ ſequant̃ ex maxia ꝑfectiõe illiꝰ hitus. ſic in ꝓpoſito ĩtellectio ſequẽs ſpẽm intelligibilẽ in agelo in ipſo intell'ͣu nõ cãt aliquẽ habitũ magis ⁊ magis habilitantẽ põʒ: cũ intell'ͣs cũ tali ſpẽ ſit cã ꝑfecta: imo nec credo ꝙ tales intellectiões ſequẽtes intẽdãt ſpẽʒ intelligibilẽ in angelo: ſicut intẽdũt ĩ nobis vt pʒ a doc. in. 1. d. 3. q. 6. ⁊. 7. ⁊ di. 17. ℂ Ibi. Qꝛ ſi ſupꝛemũ in elemẽto ⁊c. ꝑfectio eſt ſupꝛemũ in ĩferioꝛi gñare ſibi ſil'e: vt pʒ de igne: tũc em̃ vnũquodq; ꝑfectũ eſt cũ põt gñare ſibi ſil'e ex. 2. de aĩa. nec tñ ſeq̇tur ꝙ infimũ in ſupioꝛi poſſit gñare ſibi ſil'e. pʒ de lapide: ſunt em̃ duo oꝛdines in coꝛpoꝛibꝰ. ſ. inferioꝛ ⁊ ſupioꝛ. Inferioꝛ eſt ſimpliciũ coꝛpoꝝ vt elemẽta. Supioꝛ eſt coꝛpoꝝ mixtoꝝ: qꝛ coꝛpꝰ mixtũ eſt ꝑfectiꝰ coꝛpe ſimplici: ⁊ loquoꝛ ſemꝑ de coꝛpibꝰ gñalibꝰ ⁊ coꝛruptibilibꝰ. ℂ Ibi. Ad vltimũ dico. rñſio clara eſt. Nã facit duas ꝯñas. Pꝛima ẽ iſta. volũtas nõ hʒ obiecta ſibi pñtia ꝑ aliã ⁊ aliã rõne: q̃ ſit alterius ⁊ alteriꝰ obiecti: ergo nec intell'ͣs: negat añs: qꝛ per eaſdẽ rões ꝑ quas obiecta ſunt pñtia intellectui: ſunt etiã pñtia volũtati: ſʒ ille rões ſunt alie ⁊ alie inter ſe reſpectu diuerſoꝝ obiectoꝝ: ⁊ ſic negat añs ⁊ ꝯcedit ꝯñam: qꝛ ꝑ eãdem rõnẽ ꝑ quã obiectũ eſt pñs intellectui eſt etiã pñs volũtati. Scd̃a ꝯña eſt iſta. Uolũtas nõ hʒ obiecta ſibi pñtia ꝑ aliã ⁊ aliã rõnem: loquẽdo de alia ⁊ alia rõne: nõ tm̃ reſpectu alteriꝰ ⁊ alteriꝰ obiecti: ſʒ etiã de alia ⁊ alia rõne ab illis ꝑ quas obiecta ſunt pñtia intellectui. hoc mõ cõcedit añs ⁊ negat ꝯñam: qꝛ obiectũ eſt tm̃ pñs volũtati ꝑ eandẽ

Obiectio. rõnem: per quã etiã eſt pñs intellectui. ℂ Si dicat̃ qꝛ per ſpẽm intelligibilẽ in cognitione abſtractiua obiectũ ẽ pñs intellectui in rõne intell'ͣs: vt pʒ a doc. in. 1. di. 3. q. 6. ⁊. 7. ⁊ 27. d. ⁊ tñ vt ſic nõ eſt pñs volũtati: ſed obiectũ eſt pñs ſibi inquantũ cognitũ: vt pʒ a doc. in. 1. d. 2. ⁊. 6. ⁊. d. 3. ⁊. di. 7. ergo ſequit̃ ꝙ ꝑ aliã rõnem ſit ſibi pñs ꝙ̃ ꝑ illud quo eſt

Solutio. pñs. ℂ Dico ꝙ ipm̃ obiectũ eſt pñs voluntati inquantum actu intellectũ: ⁊ ſil'r eſt pñs intellectui obiectũ inquantũ intellectũ: ergo duplici pñtialitate ẽ pñs intellectui pꝛimo tm̃ in rõne obiecti intelligibilis: ⁊ ſic eſt pñs ꝑ ſpẽm intelligibilez. ſcd̃o inquãtũ intellectũ ⁊ ſic eſt pñs ꝑ intellectionẽ. Nã ipa intellectio eſt ſil'itudo obiecti intellecti: vt pʒ a doc. in. 1. d. 3. q. vl. ⁊ i. 4. d. 45. ⁊ aliud obiectũ vt cognitũ ẽ ſibi pñs ꝑ aliã ⁊ aliã intellectionẽ. Dico s̃ ꝙ obiectũ ẽ ſibi pñs ꝑ ſpẽm intelligibilẽ loquẽdo de pñtialitate remota.

Ad argumenta alterius opi. ſolutio pʒ: qꝛ accipit Diony. vl'itatẽ ſcientie ꝑ totalitatem. i. ꝙ ſciẽtia angeli dꝛ ꝑfecta: ſicut etiã dicit̃ perfectum reſpectu partiũ: ⁊ ſic angeli ſupioꝛes ꝑfectius ⁊ limpidius cognoſcũt hoĩem ꝙ̃ angeli inferioꝛes: ⁊ nõ tamẽ ꝑ paucioꝛes rões: immo ſicut vnꝰ angelus inferioꝛ cognoſcit hoĩem ꝑ vnã ſpẽm intelligibilem: ⁊ aſinũ per aliã: ſic ſuperioꝛ de neceſſitate cognoſcit hoĩem ⁊ aſinũ per aliam ⁊ aliã ſpẽm intelligibilem: lʒ limpidius ⁊ clarius. ℂ Ad illud ⁊c. illa auctoꝛitas nõ eſt ad ꝓpoſitum: qꝛ nõ ſequitur pꝛioꝛ cã plus influit in effectũ ꝙ̃ ſcd̃a: ergo pꝛioꝛ cã cognoſcit ſecũdã ꝑ eſſentiã ſuam: vel eſt rõ cognoſcendi ſecundã per eſſentiã ſuam: qꝛ ſi ſol ⁊ homo cõcurrerent ad pꝛoductionez coꝛpoꝛis oꝛganici: ⁊ ſol ſit cauſa ſuperioꝛ ⁊ magis influat: ergo ſol eſt rõ cognoſcendi ipm̃ hoĩem: nõ ſequit̃. ⁊ ſi aliquãdo hoc eſt verum: hoc erit quãdo cã ſecũda ſm̃ totam ſuam entitatem virtualiter dependet a ſuperioꝛi: vt dixi. s̃. ℂ Ad vltimũ iſta reſponſio clara eſt: ſed qꝛ magis

species intelligibilis representat vniuersale q̄ species sensibilis cum vtraq̄ sit causata a natura vniuersali tanq̄ a ratione formali agendi: vt ptz a doc. in.1.dis.3.q.6. Dico vt ibi dictum est: vt ego glosaui.

¶ Questio Undecima.

Declaratio tituli qōnis. Undecimo querit doc. Utrū angeli p̄ficiant accipiēdo cognitionem a reb⁹. Titulus.q. talis est. An angeli possint cognoscere lapidē vel hoiem: ita q̄ hō vel lapis cōcurrat actiue ad cognitionē abstractiuā cāndo ptialr̄ spēm intelligibilē sui: vel q̄ cōcurrat ptialr̄ ad cognitionē sui intuitiuā: ⁊ si vtroq̄ mō cōcurrat: q2 si pōt cōcurrere: tūc intellectus angeli pōt recipere vtrāq̄ cognitionē a lapide: recipere dico tanq̄ a cā ptiali p̄ducēte ptialr̄ cognitionez sui intuitiuā/q̄ recipit̄ in angelo: ⁊ ptialr̄ spēm intelligibilem: q̄ silr̄ recipit̄ in intellectu possibili angeli: q̄ species intelligibilis erit ptialis cā cognitiōis abstractiue. Et non loquor hic de specie intelligibili rep̄sentante vle: q2 hmōi species fuit sibi cōcreata a deo: sz loquor de specie intelligibili pfecte rep̄sentante singulare: q2 species intelligibiles singulariū nō fuerūt cōcreate/⁊ sic ptz titulus.q.

Declaratio lr̄e pro opi. Gott. Una opi. dicit. Hic doc. recitat vnā opi. Gotto. quaz cōfutat ibi. Cōtra ex eisdē p̄ncipiīs. ¶ Ibi. Tunc ad rōnē etiā.ī. qd̄ nihil est obiectū adequatum. Hic loquit̄ doc. de obiecto motiuo. ⁊ dicit q̄ nihil est obiectum adequatū intellect⁹: nisi in quo saluat̄ rō oīs illi⁹: ad qd̄ pōt se extēdere.i. q̄ nihil pōt esse obiectū motiuū adeq̄tū intellect⁹ respectu pluriū intelligibiliū: nisi rō foralis illi⁹ sit rō cognoscēdi oīa illa. Et hoc est qd̄ dicit. ⁊ tale obiectū singulare qd̄ est rō foralis intelligēdi oīa itelligibilia nō pōt eē aliqd̄ creatū: q2 illud esset foralr̄ infinitū. Addit doc. q̄ obiectū adeq̄tū intell's angeli est aliq̄d cōe ad oīa p se intelligibilia: ⁊ q2 sub tali cōi cōtinent̄ etiā sensibilia: q̄ pn̄t ptialr̄ cāre spēm intelligibilē sui. ⁊ extra spēm intelligibilē sunt tm̄ intelligibilia in potētia: vt v̄o relucēt in spē intelligibili sunt intelligibilia in actu: ⁊ sic ptz rn̄sio ad argumētū q̄ intell's angeli pōt h̄re aliq̄ obiecta itelligibilia in potētia: ⁊ q̄ dicit doc. q̄ opz intellectū angeli esse aliqd̄ cōe de ista cōitate vel p̄dicationis vel v̄tualitatis. vide ī.1. dis.3.q.3. ¶ Item nō hz ⁊c. Ratio clara est: ad quā rn̄det doc. q̄ intellectus angeli nō hz semp intellectionē in actu: sed aliquando in potentia. Cetera patent.

Opi. Hē. Alii dicunt. Hic doc. ponit opi. Hen. que clara est. ¶ Ibi. Hoc probat̄ primo. dicit q̄ singulare nihil positiuū addit sup naturā illi⁹ cuius est: sz tm̄ dicit duplicem negationē: vt exposui. s̄. in.q. de indiuiduatione. ¶ Rn̄detur ibi. Ad primā rōnem. Hic doc. supponit vnū: q̄ singularitas dicat aliqd̄ positiuū additū nature vt pbaui. s̄. ⁊ sic ipsa natura nō cōtinet totā entitatem singularis: ⁊ p ɔn̄s nō sequit̄ q̄ si aliq̄d est rō cognoscēdi naturam in se q̄ sit rō cognoscendi singulare illi⁹ nature: cuz singulare addat aliquid positiuū illi nature. ¶ Ibi. Si intelligeret singularia. Argm̄ clarū est. Rn̄det doc. ¶ Ibi. Ad aliud dicendū. Dicit doc. hic q̄ intellect⁹ angeli sic inclinatur naturalr̄: vt habens spēm intelligibilē ad cognitionē obiecti. sicut graue ad cētrū: ⁊ sola est dr̄ia inter graue ⁊ intellectū cū spē intelligibili: q̄ ipse intellect⁹ vna cuz specie subest iperio volūtatis: nō sic graue: ita q̄ si nō esset ⁊c.i. q̄ si nō subesset motioni volūtatis eque naturalr̄ inclinaret ad cognitionē obiecti: sicut graue inclinat deorsuz. ¶ Ad aliud q̄ ibi dicūt. Hec est rn̄sio ad scdm̄ argm̄ in ordine: qd̄ incipit. Preterea inter illud: q2 ista rō intendit cōcludere q̄ si angelus intelligeret prio singulare: quicquid intelligeret itelligeret sub rōne singularis: ita q̄ rō singularis esset rō mouēdi intellectū ad cognitionē: sed hoc est falsum: q2 primū obiectū intellect⁹ creati est vle. Et q̄cq̄d mouet intellectū mouet sub rōne primi obiecti: dicit doc. ¶ Ibi. Rn̄deo. Hic est ⁊c. Hec lr̄a stat in hoc q̄ primū obiectū aliqn̄ accipit̄ primū.i. p se: ⁊ p se obiectū cōtingit dupliciter. Uno mō q̄ sit p se motiuū: nō tn̄ in rōne p̄mi obiecti: siue adequati obiecti vnius potentie: sicut quātitas/figura/⁊ hmōi: p se moueret potentiā puta visiuā causando silitudinē suā: ⁊ etiā partialiter visionē sui: ⁊ tn̄ nō mouet sub rōne coloris vel lucis: qd̄ est p̄priū obiectū: ⁊ adequatum potentie visiue. Et de hoc.ī. di.9. mouet ergo quantitas per rōnem sui ⁊ nō p rōnem primi obiecti talis potentie: sz tn̄ ipsa sensibilia cōia nō possint mouere potentiā ali

Obiectuz p se ɔtigit duplr̄.

quā nisi prius talis potētia moueat̄ ab obiecto p̄p̄o. Scd̄o dicit̄ obiectū p se: qd̄ etiā includit rōnez primi obiecti talis potētie: sicut hec albedo mouet p se potētiā visiuā: ⁊ includit in se obiectū adequatū potentie visiue: ⁊ obiectuz tale qd̄ p se mouet: pōt mouere sub rōne obiecti cōis: ⁊ sub rōe p̄prie entitatis. Exemplū. Nā hō pōt causare cognitionez in intellectu partialr̄: ⁊ inquantū est ens: ⁊ inquantū tale ens: ⁊ sic cū singulare: puta Fran. includat in se rōnē primi obiecti intellect⁹ poterit mouere intellectū ad cognitionem: ⁊ inquantū ens ⁊ inquantū hoc ens. Et sic pz ista lr̄a.

Respondeo ad.q. Dicit doc. primo q̄ intellect⁹ angeli pōt accipere notitiaz singularium actualem a reb⁹ singularib⁹: ⁊ hoc p p̄priā spēm est. ¶ Sz hic oritur difficultas nō parua: q2 quero a te quō āgelus recipit p̄priā speciē: puta Francisci: aut em̄ illa causat̄ tm̄ a deo: aut tm̄ ab intellectu angeli: ⁊ sic nō est recipere spēm a singularibus: aut partialiter ab ipso singulari. Diceret doc. q̄ partialr̄ ab ipso singulari. Sed tunc arguo sic. q̄cquid causat aliq̄d hz rōnem formalē causandi illud: sz singulare nō hz rōnē formalē cāndi partialiter spēm intelligibilem sui. ergo ⁊c. Maior ptz a doc. in.1. dist.2.3.7.⁊.26. Minor ptz: q2 accipio franciscū. Et quero quid sit rō formalis in illo causandi spēm intelligibilē: aut est natura: ⁊ hoc nō: q2 natura vt natura est rō formalis causandi spēm intelligibilē rep̄ntantē vle: ⁊ hoc qn̄ causat partialr̄ ⁊ concurrit cū intellectu agente causante partialr̄: vt ptz a doct. in p̄mo.d.3.q.6. Preterea qd̄ est rō formalis cāndi spēm intelligibilem. dicimus q̄ est rō formalis cognoscendi illud: vt ptz a doc. in sil'i in p̄mo.d.3.q.1.⁊ di.8.q.2.⁊ in isto secūdo di. pn̄ti.q.9.⁊ in quoli.⁊ in quarto. sed natura vt natura nō est rō formalis intelligendi singulare vt singulare: vt pz hic a doc. Si dicat̄ q̄ singularitas illa est rō formalis cāndi ⁊c. Cōtra: q2 illud qd̄ est tm̄ cōditio agentis non pōt esse rō formalis agēdi: q2 ista ex opposito distinguunt̄ Sed singularitas ipsa est tm̄ cōditio agentis: vt pz a doc. in.1.di.3.q.6.⁊.d.7. ergo nō erit rō formalis cāndi spēm intelligibilē. Et sicut dici de specie intelligibili hoc idē q̄ro de cognitione intuitiua singularis: q2 si singulare est cā partialis cognitiōis intuitiue: vt tenet doc.ī.q. pn̄ti. q̄ro de ratione formali: nō potest dari natura propter rationem scd̄am superi⁹ factam: nec singularitas ipa: vt pz. ergo nō poterit mouere partialiter intellectū angeli ad cognitionē sui intuitiuā. ¶ Scd̄o dubitat̄ ibi: q2 dicit Doc. q̄ singulare inquātū exn̄s pōt cognosci ab angelo: ⁊ nō p naturam vniuersalē: sed p exn̄tiam actualē. Quero quō singulare actu exn̄s causat partialiter: vel spēm intelligibilem ipius exn̄tie: vel cognitiōem intuitiuā ipius: aut em̄ rō formalis cāndi hmōi. Est ipsa natura: aut singularitas: aut actualis exn̄tia: nō p̄mū: nec scdm̄: vt pz. s̄. nec etiā tertiū: q2 dicit Doc. q̄ rō formalis agēdi in quocūq̄: loquēdo de rōne forali p̄pria: est natura vel quiditas illius. ergo ⁊c. ¶ Tertio dubitat̄ ibi: q2 dicit Doc. q̄ angelus nō habet cognitionē intuitiuā: puta lapidis relucētis in v̄bo: sz tm̄ vt est in p̄prio genere. Cōtra: q2 cognitio intuitiua est limpidior ⁊ pfectior cognitiōe abstractiua. Sz angeli pfecti⁹ cognscūt lineā in v̄bo ⁊ clari⁹ q̄ in p̄prio genere: vt declarat doc. in p̄lo.q. penul. Scd̄o: q2 dicit doc. loco preallegato q̄ quiditas in quocūq̄ lumine videat̄ cōtinet v̄tualiter v̄itates quas potest facere notas intellectui passiuo a tali obiecto. Tūc sic. nam continere sic virtualiter puta. a. est facere notitiā illi⁹: vel posse facere. vt pz a doc. ibi: ⁊ in p̄mo d.3.q.1.⁊ in scd̄o.d.3.q.9. Quero tunc quō q̄ditas linee vt relucēs in v̄bo causet cognitionē sui vel cōtentoꝝ respectu intellect⁹ āgeli: aut abstractiuā: aut intuitiuā. nō p̄mo mō q2 hmōi quiditates: non cognoscūtur in v̄bo abstractiue: qd̄ patet: q2 qd̄ cognoscitur: abstractiue cognoscit̄ p spēm intelligibilem representātem etiā qn̄ distincte cognoscit̄: vt al's declaraui: sed quiditas est perfecte presens intellectui angeli vt relucet in v̄bo. ergo nō indiget spē intelligibili: q̄ mediāte cognoscat̄ abstractiue. Si intuitiue habeo intētū ɔtra doc. ¶ Pretea. Si intellect⁹ āgeli nō cog̃scit lapidē intuitiue ī v̄bo siue nihil relucet ī v̄bo. Quero quō cognoscat̄ ab intellectu diuino: aut intuitiue: aut abstractiue. nō scd̄o mō: q2 talis cognitio est impfecta. Si p̄mo mō tunc idem erit de angelo: quia non est maior ratio de vno q̄ de alio: cū ita sit presens intellectui angelico sicut diuino. ¶ Quarto dubitat̄ ibi: q2 dicit doc. Impossibile est cognitionē intuitiuā esse p aliquā rōnez: q̄ eodē mō rep̄ntat re manēte ⁊ non manēte. Hoc em̄ videt̄: q2 essentia diuina est ratio formalis cognoscendi perfectissime ⁊ distinctissi

Difficultates nō pue in lr̄a doct. Prima difficultas. Nō bn̄ intelligens lectoꝛ has rōnes. Scd̄a dif. Tertia. Quarta.

me oēm aliā rem a se: vt pꝫ a Doc. in ꝓlog. q. penul. ꝛ. d. i. p̄mi. ꝛ. d. 8. ꝛ. 39. Et est rō cognescēdi oīa alia intuitiue. qꝛ intellectꝰ diuinꝰ nō cognoscit nisi ītuitiue: siue res maneāt siue nō maneāt. Nā cognouit oīa ab eterno eadē cognitione qua ꝛ nūc dicente Aug. 6. de trini. absit vt aliq̄d deꝰ cognoscat ex tēpore. ergo non videtur dicendū ꝙ illud nō est ratio cognoscendi intuitiue.

Preābula p rn̄sione ad diffi.

Anteq̄ respondeam suppono aliqua. Primo ꝙ obiectū s̄m aliaꝫ ꝛ aliā p̄ntiam pōt esse cā alteriꝰ et alterius effectꝰ specie distīcti. Nam fruitio dei clare visi: ꝛ fruitio eiusdē obscure visi differūt: spē ꝛ hoc ꝓpter aliā ꝛ aliā p̄ntiā ipsiꝰ obiecti: vt pꝫ a Doc. in. 4. d. 49. ꝛ posset etiā dici ex. d. 31. tertij: pꝫ etiā ꝙ ipse vult ꝙ cognitio intuitiua et abstractiua eiusdē obiecti differunt specie: vt patꝫ in secūdo. ¶ Secūdo suppono: ꝙ qn̄ obiectuꝫ nō est presens in se. sed est p̄sens in aliquo fantasmate tunc tale fantasma non pōt causare vna cū intellectu agente nisi spēm intelligilē rep̄ntantē ipam naturā cōmunē: vt pꝫ a Doc. in p̄mo. d. 3. q. 6. fantasma em̄ impressuꝫ virtuti fantastice. lꝫ sit rep̄sentatiuuꝫ obiecti singularis: vt singularis: ꝛ cū omibus cōditionibꝰ materialibꝰ nō tn̄ potest cāre spēm intelligibilē rep̄sentantē ipm singulare sub rōne singularitatis: qꝛ si sic: vel seq̄retur ꝙ nūq̄ posset haberi spēs intelligibilis in intellectu representās naturam ni cōi q̄d est falsuꝫ: vel simul posset cāre spēm intelligibilē rep̄sentantē obiectū eque p̄mo sub modis repugnātibꝰ puta sub modo singl'aritatis: ꝛ sub mō vniuersalitatis: q̄ sunt modi oppositi: vt pꝫ a Doc. vbi. s̄. vel ꝙ simul posset causare duas spēs intelligibiles quarū vna eēt rep̄sentatiua singularis sub rōne singularitatis: ꝛ alia eēt representatiua eiusdē obiecti singularis sub rōne vniuersalitatis: q̄d nō videtur: qꝛ cū ipsum fantasma sit actiuū mere naturale: ꝛ similiter intellectꝰ agens: qui est altera cā partialis spēi intelligibilis: vt patet a Doc. vbi. s̄. ꝛ. q. 8. nō esset maior rō ꝙ ꝓduceret vnā magis q̄ aliā: nō est dicendū ꝙ duas i eodem instanti: qꝛ hoc nō est possibile ꝙ ꝓducat simul duos effectus representatiuos eiusdē obiecti sub modis oppositis: relinq̄tur ergo ꝙ tale fantasma puta albedinis nō potest cāre: nisi spēm intelligibilē representantē ipsam naturam in cōi: licet forte representantē primo ipsam naturaꝫ in singulari vago: ꝛ illud non est representare naturā sub modo singularitatis ꝓprie: ꝛ secundo naturā in se ꝛ tertio naturā in singulari signato nō tn̄ ꝓprie sub rōne singularitatis. ¶ Tertio suppono: ꝙ idē obiectū vt est presens in specie intelligibili causata p fantasma est causa p̄tialis cognitionis abstractiue. sic intelligēdo ꝙ illa spēs intelligibilis representās tale obiectū est vere cā partialis cognitionis: ꝛ ꝙ talis spēs sit cā partialis vide doc. in p̄mo. d. 3. q. 6. 7. 28. ꝛ. d. 37. ꝛ in isto secūdo. d. 3. ꝛ i quoli. ꝛ vide que ibi notaui p̄cipue in p̄mo. d. 3. Sed qꝛ obiectū relucet i ta li spē dicimꝰ ꝙ obiectū est cā partialis sꝫ ꝓprie ꝛ vere sola spēs est cā pertialis: qn̄ vero obiectū est in se p̄ns ꝓpria p̄sentialitate: tūc ē cā p̄tialis cognitiōis ītuitiue. ¶ Quarto suppono: ꝙ obiectuꝫ possit īmediate agere intellectus: ita ꝙ nō presupponeret ordinē potentiaꝝ: sicut est pro statu isto: vt puta si lapis cōparetur ad intellectū angeli. Dico tunc ꝙ lapis vt est ꝑfecte p̄ns intellectui angeli pōt causare partialiter cognitionē intuitiuā sui: ita ꝙ talis cognitio terminaꝛ ad lapidē existentē inq̄tū existens. Secundo potest causare speciē intelligibileꝫ rep̄ntantem ipsum sub rōne singularitatis: hoc patet a doc. in isto scd̄o. d. p̄nti. q. 10. vbi vult ꝙ essentia angeli possit causare cognitionē sui intuitiuā in ꝓprio intellectu et cognitionē sui abstractiuā que nō est nisi p spēm intelligibilē ex hoc ꝙ pōt cāre ī intellectu suo spēm ītelligibilē: ꝛ sic mediāte illa pōt cognoscere ꝓpriā essentiā abstractiue. ¶ His ergo p̄missis. Quādo querebaꝛ.

Rn̄sio ad diffi. p̄mā.

Si singulare pōt causare spēm intelligibilē rep̄ntantē ipm querēdo de rōne formali causandi illā. Dico ꝙ est ipsa natura existens in propria singularitate ꝛ in propria p̄ntialitate: ita ꝙ talis natura vt sic habet causare vel est rō formalis causandi spēm intelligibilē rep̄ntantē ipsuꝫ sub rōne singularitatis. ¶ Si dicaꝛ an talis natura existens sub ꝓpria rōne singularitatis possit causare spēm intelligibilē rep̄ntantē naturā vt natura est. Dico ꝙ sic: ꝛ hoc patꝫ a doc. in s̄i'i. d. 3. q. 1. p̄mi. vbi vult ꝙ fantasma aliquid pōt causare spēm intelligibileꝫ rep̄ntantem naturaꝫ cuius est fantasma. ꝛ aliam spēm intelligibilē rep̄ntanteꝫ sup̄ius ꝛ aliā representantē magis superiꝰ: vel ꝙ eadē species intelligibilis pōt rep̄ntare inferius et superius: ita ꝙ pōt esse partialis cā causandi: puta cognitionē albedinis: ꝛ deinde coloris p se. ꝛ deinde qualitatis ꝛc. Si teneaꝛ primus modus de multiplicitate specierū: pariformiter dico ꝙ lapis existēs in propria singularitate pōt causare spēm intelligibilē rep̄ntantē ipsum sub rōne singularitatis maxime cuꝫ singularitas ipsa sit aliqua entitas positiua vltra naturam cuius est: vt patet a doc. vbi supra in hoc secūdo. d. p̄nti. Secūdo pōt causare aliā spēm intelligibilē rep̄sentantem naturā in se. Et tertio aliā rep̄ntantem superius: vt patet. Sed tamen nō posset īmediate causare secundaꝫ nisi priꝰ p̄ma causata sicut nec fantasma albedinis posset īmediate cāre spēm coloris nisi p̄us causet spēm albedinis vt patet p rōnem doc. in p̄mo. d. 3. q. secūda. Agens naturale dispositū semp ꝓducit effectū nobiliorem quem pōt producere: vide ibi. Si ꝟo secundus modus teneatur. s. de vnitate spēi partim est simile ꝛ partim dissimile. Sīl'e forte quātū ad hoc: qꝛ sicut spēs intelligibilis albedinis causata a fantasmate potest esse cā partialis cognitiōis albedinis. ꝛ etiaꝫ sup̄ioris in se: ita hec posset esse cā partialis cognitionis singularis inq̄tū singulare: ꝛ secundo cognitionis nature in se tamen esset dissimilis: qꝛ spēs causata a fantasmate pōt esse rep̄sentatiua albedinis in cōi ꝛ coloris: qꝛ isti modi nō repugnant cū vterq̄ modus sit modus vniuersalitatis. Hic aūt si eadem spēs intelligibilis representat eandē naturā in se. ꝛ sub rōne singulari isti modi videntur oppositi: nisi diceref ꝙ p̄mo rep̄sentat singl'are sub rōne singularitatis ꝛ ex consequēti ipam naturā in se: primus tamen modꝰ de multiplicitate spērū est ꝓbabilior. Dico ergo ad difficultateꝫ ꝙ ipa natura inquātuꝫ singularis vt est in se accepta. i. vt est existens in ꝓpria existentia ē ratio formalis causandi spēm intelligibilem partialiter rep̄sentātem ipsam sub ꝓpria ratione singularitatis: ita ꝙ ipa singularitas: licet sit conditio agentis: tn̄ ex quo habet ꝓpriam entitatē: ipa natura vt existens actu sub tali singularitate pōt esse rō formalis etiā causandi cognitionē abstractiuā ipsius singularitatis modo p̄dicto: hoc etiā dico de cognitione intuitiua singularitatis: qꝛ ipsa natura existens actu sub tali singularitate nō tātum est ratio formalis causandi cognitionē intuitiuam ipsiꝰ nature existentis sed etiā ipsius singularitatis in qua actu existit non sic est qn̄ natura nō est in se p̄ns: sed tn̄ est presens in spē intelligibili causata a fantasmate: qꝛ illud fantasma vt dixi non pōt causare spēm intelligibilem rep̄sentantem naturā sub rōne singularitatis ꝓprie: ꝛ sic pꝫ solutio ad p̄mā difficultatem. ¶ Si etiā volumꝰ dicere ꝙ singl'aritas ipa in actuali existentia sit rō formalis causandi spēm intelligibilem rep̄sentantē ipam singularitatē p quā spēm possit abstractiue intelligi ipa singularitas siue existat: siue nō existat: lꝫ ipa singularitas nō possit p̄tial'r cāre nisi actu exiñs: qꝛ oīe agēs agit inquātū est in actu existētie: tn̄ ipa spēs pōt partial'r cāre cognitionē abstractiuā ipsiꝰ singularitatis siue exn̄tis siue nō. Dico etiā ꝙ loq̄ndo de cognitione intuitiua ipa singularitas actu exiñs et actu p̄ns in ꝓpria p̄ntia pōt partialiter cāre cognitionē sui intuitiuā. ¶ Si dicaꝛ ꝙ tm̄ est vna existentia ipsius nature ꝛ singularitatis addite. ꝛ p conseqūs nō pōt cāre p̄tialiter ꝓpriā cognitioneꝫ intuitiuam. dico ꝙ sicut natura ꝛ singularitas addita nature inter se ꝟe sunt idē realiter. tn̄ pōt esse aliqua distinctio inter illa p̄ter oē opꝰ intellectꝰ. sic ꝙ licet exn̄tia nature: et existentia singularitatis sint simpl'r vna existentia realiter sunt tn̄ due exn̄tie saltē distincte ex natura rei: veruꝫ tn̄ de facto nō pōt haberi cognitio intuitiua vniꝰ q̄n etiā habeatur alteriꝰ: tn̄ cognoscens naturā intuitiue sub ꝓpria existētia ꝛ singularitatē sub ꝓpria cognoscit ibi aliquā distictionem p̄ter oē opꝰ intellectus: al's em̄ dixi vt i. d. p̄ma et scd̄a p̄mi ꝙ lꝫ essentia diuina ꝛ paternitas sint vna res absolute ꝛ vna exn̄tia: tn̄ intuitiue pōt videri ꝑfecta essentia nō vidēdo paternitatē lꝫ nō ecōtra. Et declaratū fuit ibi ꝙ paternitas dicit ꝓpriā exn̄tiam saltē distinctaꝫ ex natura rei ab existētia essentie diuine. vide ibi. vide etiā in isto scd̄o. di. 3. q. 1. q̄n̄o natura dicaꝛ h̄re exn̄tiam ꝛ dicaꝛ esse ideꝫ realiter existentie. ¶ Tunc ad difficultatem p̄ncipalē in qua dicebatur ꝙ singularitas est ꝯditio tantū agētis ꝛ nō rō agēdi. Dico ꝙ doct. dicit ꝙ lꝫ natura sit rō formaliter agendi actionē sibi ꝯpetentem: tn̄ nō pōt esse in potentia ꝓpinqua ad agendū nisi actu sit sub singularitate vt in s̄i'i expositū est in. 1. d. 7. de potentia generandi p̄ris: ꝛ si hoc mē singularitas est conditio agētis: vt cōparatur ad actionē cōpetentē nature. nō tn̄ doc. negat quin ipsa singularitas (cū dicat verā entitatē additā nature: vt pꝫ. s̄. d. 3. ꝛ in. 1. d. 5. q. 2. ꝛ. 26.) possit esse ratio agēdi respectu actionis sibi cōpetē.

Natura n̄ est in potētia ꝓpinq̄ ad agēduꝫ in actu sit sub singularitate.

tis. cuiuſmodi eſt ītellectio intuitiui ipſiꝰ ſingularitatis vel ſpēi intelligibilis repñtantis ipſam ſub rōne ꝑpria. ⁊ cum dicit̄ ꝙ in oī agente eſt reperire rationē formalē agendi et cōditionē ipſiꝰ agentis: q̄ eſt ſingularitas: pꝫ rñſio: qꝛ hoc eſt verū vbi natura cōparat̄ ad actionē ſibi cōpetētē in quā nō poteſt exire niſi p̄us ſit ſingularizata. vbi ꝟo ſingularitas ꝯparat̄ ad actionē ſibi cōpetentē eadē eſt formalis rō agendi ⁊ ꝯditio agētis. Si em̄ ꝑ poſſibile ſingularitas poſſit ſeparari a natura cuius eſt: ita ꝙ actu exiſteret ſine ipā natura ipa ſingularitas hr̄et ꝑpriā rōnem formalē cāndi ꝑtialiter cognitionē ſui: loq̄ndo ſemꝑ de ſingl̄aritate abſoluta.

Cognitio intuitiua quid.

¶ Ad aliam difficultatē de cognitiōe ītuitiua: vt clarius intelligat̄ ſuppono p̄mo ꝙ cognitio intuitiua alicuius rei eſt qꝛ talis cognitio ē a tali re exñte in ꝑpria exiſtentia: ita ꝙ talis res ſaltē eſt cā partialis talis cognitionis: et hoc mō oīs entitas dicens ꝑfectionē abſolutā pōt cāre cognitionē intuitiuā in intellectu ſibi ꝓportionato qđ dico ꝓpter intellectū diuinū q̄ non eſt ꝓportionatus vt poſſet moueri ab aliquo ente creato: vt pꝫ a Doc. q. 14. quol. ⁊ etiā ꝓpter eſſentiā diuinā: q̄ nullo mō ꝓportionat̄ ītellectui creato: vt pꝫ a doc. in. 2. d. 24. in rñſiōe ad argumēta. ¶ Dico ſcđo ꝙ aliq̄d pōt cognoſci intuitiue: ⁊ hoc ſolum termīatiue ita ꝙ talis cognitio ſolū terminet̄ ad talē rē exiſtentē in ꝑpria exiſtētia: ⁊ nullo mō mouet̄ a tali re.

Aliud cognoſci intuitiue cōtingit dupliciter.

¶ Dico tertio ꝙ aliq̄d pōt cognoſci intuitiue dupliciter: vt puta hō vno mō ꝑ motionē ꝑpriā: alio mō qꝛ talis cognitio vere cātur ab aliqua re ꝑfecte cōtinente ipm̄ hoiem ſm̄ totam ſuam entitatē: cōtinente virtualr̄ vel eminēter. ¶ Secundo ſuppono: ꝙ hō poteſt cognoſci dupliciter in eſſentia diuina: p̄mo qꝛ ipſa q̇ditas vt relucēs in eſſentia diuina ſuo mō pōt mouere intellectū angelicū: ⁊ tūc talis cognitio nullo mō dr̄ intuitiua cū non ſit cauſata a tali q̇ditate vt in ꝑpria exiſtētia: nec etiā terminat̄ ad illā vt in ꝑpria exiſtētia. Alio mō cognitio ipſius hoīs pōt īmediate cāri vel ꝑtialiter vel totaliter a volūtate diuina ꝑfecte ſupplente vicē talis obiecti: ⁊ volūtas diuina pōt cauſare cognitionē ꝑfecte intuitiuā ipſius hoīs: lꝫ non actu exiſtentis: qꝛ ipā volūtas diuina ꝑfecte cōtinet virtualiter ⁊ eminenter totā q̇ditatē hoīs: ⁊ ꝑ ꝯñs reſpectu ipſius hoīs pōt cauſare cognitionē tam intuitiuā q̄ abſtractiuam vt ſatis pꝫ ī ſili. 3. d. 3. q. 9. 10. ⁊ 11.

Difficultas

¶ Si dicat̄ nōne talis cognitio terminatur ad hoiem vt actu relucet in eſſentia diuina. ⁊ vt ſic nō terminat̄ ad ipm̄ ſub ꝑpria exiſtētia.

Rñſio.

Dico ꝙ ſufficit ꝙ talis cognitio ſit cāta ab aliquo ꝑfecte ſupplente vicem obiecti.

Difficultas

Nōne etiā intellectꝰ diuinꝰ ꝑfectiſſime cognoſcit ⁊ intuitiue oēm creaturā etiā anteq̄ fieret. talis em̄ cognitio ꝟe dicit̄ intuitiua: qꝛ quaſi cauſat̄ ab eſſentia diuina ꝑfecte exiſtēte ⁊ in ꝑpria exñtia ꝑfecte pñte ⁊ ſupplente vicem cuiuſcūq̄ obiecti creati reſpectu cuiuſcūq̄ cognitōis poſſibilis hr̄i de tali obiecto: ⁊ ſic ꝑfectiſſime ſuo mō cāt cognitionē ſui intuitiuā et oīm creaturaꝝ in intellectu ſuo etiā anteq̄ fierent: ſic in ꝓpoſito.

Rñſio.

¶ Tūc ad difficultatē rñdeo ꝙ qñ doc. dicit in iſto ſecūdo. d. pñti. q. p̄ſenti. ꝙ angelꝰ nō cognoſcit intuitiue lapidē relucentē in eſſentia diuina: ſic debet intelligi ꝙ ipe lapis vt relucēs in eſſentia diuina cū tm̄ habeat eſſe cognitū: vt pꝫ in. 1. d. 3. q. 4. vt ſic nō poteſt mouere aliquē intellectū ad cognitionē ſui intuitiuā: et ſic cōcedo ꝙ intellectꝰ angeli tm̄ cognoſcit q̇ditatem lapidis cognitione abſtractiua. Et cū dicit ꝙ ꝑfectius videt lapidem in lumine increato q̄ in creato: puta in ſpē intelligibili. Dico ꝙ verū eſt loquendo de cognitione abſtractiua ꝙ ꝑfectiꝰ cognoſcitur lapis relucens in eſſentia diuina q̄ in aliqua ſpē ītelligibili creata. loq̄tur ergo doc. ibi ꝙ ipe lapis quantūcunq̄ relucēs in ꝟbo nō poteſt ꝑtialiter cāre in intellectu angeli cognitionē ſui intuitiuā ſed tm̄ vt ē exiſtens in ꝑprio genere: ⁊ in ꝑpria exiſtentia: nō tm̄ negat q̄n lapis poſſit videri intuitiue non ꝑ motionē ipſius lapidis ſic relucentis in eēntia diuina: ſed ꝑ motionē volūtatis diuine ſupplentis vicē ipſiꝰ lapidis quantū ad oēm ſui cognitionē. Et qñ dr̄ ꝙ cognitio in ꝟbo eſt ꝑfectiſſima: dico ꝙ verū eſt cōparādo cognitionē abſtractiuā ad abſtractiuā ⁊ intuitiuā ad intuitiuā: cognitio em̄ intuitiua lapidis in ꝟbo cāta a volūtate diuina valde ꝑfectior eſt cognitiōe intuitiua cāta ab ipſo lapide exiſtēte in ꝑprio genere: ſilr̄ cognitio lapidis abſtractiua relucentis in eēntia diña valde ꝑfectior eſt cāta ab ipſo lapide relucente in ſpē intelligibili ſi fit q̄ ꝯparatio hoc mō ⁊ nō ſimplr̄ ꝯparādo intuitiuā ad abſtractiuā. Cōcedo em̄ ꝙ cognitio abſtractiua hīta de lapide relucente in eſſentia diña quātū ad ſuā entitatē ē imperfectior cognitione intuitiua habita de lapide exñte in ꝑprio genere. Si tm̄ vt in verbo poſſit hr̄i cognitio abſtractiua: de q̄ alias. ¶ Ad vltimā lꝫ ſolutio pateat ex dictis: dico tm̄ ꝙ qñ dicit ꝙ īpoſſibile eſt cognitionē intuitiuā eē ꝑ aliquā rōnē que ſit in eadē diſpōne ⁊ eodē mō repñtās re manente: ⁊ etiā nō manēte: dꝫ intelligi de cognitiōe intuitiua q̄ hr̄ de aliqua re ſm̄ ꝑpriā exñtiā: qꝛ ex quo cognitio intuitiua eſt exñtis inquantū exñs ē in ꝑpria exiſtētia: ita ꝙ talis natura: ſub rōne formali q̄ exiſtit eſt rō formalis talis cognitionis: ⁊ tūc bñ ſequit̄ ꝙ ſi illa ratio formalis cognitionis intuitiue maneret eadē re intuitiue cognita exñte ⁊ nō exiſtēte: ꝙ nō eēt rō formalis cognoſcendi intuitiue. Si ꝟo loquamur de rōne formali reſpectu cognitionis intuitiue reſpectu alicuiꝰ obiecti ꝟtualr̄ ⁊ eminēter cōtenti in tali rōne formali vel in aliq̄ obiecto cuiꝰ eſt talis rō formalis: dico ꝙ ſiue talis res cōtenta exiſtat ſiue nō exiſtat pōt intuitiue cognoſci ꝑ talē rōnem formalē: vt pꝫ de eſſentia diña: q̄ eſt rō formalis cognoſcēdi intuitiue q̇ditatē lapidis ſiue lapis exiſtat: ſiue nō: poterit ipā eē rō formalis quaſi cāndi cognitionē intuitiuā ipſiꝰ lapidis in intellectu diuino: ⁊ ſic debet intelligi Doc. Ex his pꝫ ⁊c.

Ad obiectiones

cōtra rōnē ad ſcđam ꝯcluſionē dr̄ ꝙ ꝑ ſe p̄mo ⁊ directe intētū. ſ. Tho. eſt ꝙ qꝛ a deo effluit in angelū ſilitudo for. nō ſolū q̄ ad cōditiones cōes: ſed quo ad ꝯditiōes ſingulares: iō angelus intelligit ipm̄. Sꝫ qꝛ opinat̄ materiā eſſe p̄ncipiū ſingularitatis in rebꝰ materialibꝰ ⁊ formā cōitatis. Jō in q̄ſtionibꝰ de ve. q. 8. arti. 11. innuit rōnē quā hic expſſe ꝑ vniuerſale ⁊ īdiuiduale expreſſit ꝑ formā ⁊ materiā. vñ duplr̄ rñdere pōt. p̄mo ꝙ quātū ad pñs ſpectat ꝓpoſitū ꝑ accñs ſe hꝫ materia ⁊ forma: qm̄ vis rōnis ꝯſiſtit in hoc ꝙ ī āgelo indita eſt ſilitudo oīm tā vniuerſaliū q̄ indiuidualiū ꝯditionū quecūq̄ ſint ⁊ ꝑ q̄cunq̄ naturalia p̄ncipia habeant̄. ſcđo ꝙ de materia poſſumꝰ loq̄ duplr̄ vno mō ſm̄ ſeipſā. i. ꝓut eſt in rerū natura. alio mō ſm̄ ꝙ ex ordine ad formā ꝑ intellectū abſtrahit̄: ⁊ ꝙ materia ſcđo mō cadit in q̇ditate rei naturalis. p̄mo ꝟo mō indiuiduat: ⁊ ꝙ in ꝓpoſito ē ſermo de materia non vno tm̄ modo: ſed de oībus modis: ita ꝙ intendit ꝙ in āgelo ſit ſilitudo materie repñtans eā ſm̄ eſſe naturale qđ hꝫ exñdo in rerū natura in rebꝰ: ⁊ nō ſolū ſilitudo eius ſm̄ ꝙ eſt pars diffinitiōis rerū naturaliū. qđ breuiꝰ dici poſſet ꝙ in eo eſt ſimilitudo nō ſolū materie ſed materie ſignate quā cōſtat in diffinitione nō poni. ¶ Ad ſecūdā obiectionē cōtra idē negatur ꝙ ſpēs influxa ſit rō cognoſcēdi tm̄ q̇ditatē. Nec aliquā adduxit vnq̄ rationem arguēs efficacē ad oppoſitū. ¶ Ad tertiā dr̄ ꝙ nulla ē fallatia arguēdo a cōi exēplari ad conſilitudinē exēplatoꝝ: imo eſt locus neceſſariꝰ ⁊ nō tm̄ rōnabilis: qm̄ q̇cq̄d cōuenit vni ſimiliū. vt ſic cōuenit ⁊ alteri. Talis aūt eſt ꝓceſſus iſte fundatꝰ ſuꝑ hoc ꝙ adeo fluxerūt res in duplici eſſe: naturali ⁊ intētionali: in mētibꝰ angeloꝝ. Ex hoc em̄ manifeſte ſequit̄ non ex rōne ꝑfecti aut imꝑfecti: ſꝫ ex rōne ſimiliū: ꝙ ſilitudo rei in eſſe naturali apud deū exñs effecerit eſſe intētionale ſilē ſibi in mēte angelica: ac ꝑ hoc illa ſpēs intētionalis repñtet illā met quā repñtat diuina ſilitudo a qua eſt exēplata nihil obſtāte dña ſm̄ ꝑfectū ⁊ imꝑfectū. ¶ Ad obiectiōes ꝟo ꝯtra ꝯcluſionē ordinate rñdēdo: ad primā dr̄ ꝙ cognoſci ꝑ ꝑpriā ſpēm duplr̄ ꝯtingit. ſ. adeq̄te vel excellēter: ⁊ ꝙ ſingulare ab angelo non cognoſcitur ꝑ ꝑpriā ſpēm adequate: qꝛ ſic ſeq̄retur infinitas ſpecieꝝ: ſed ꝑ ſpēm excedentē. i. repñtātem non ſolū hoc: ſꝫ multa alia. Rurſus cognoſci ꝑ ſpēm q̇ditatis ꝯtingit duplr̄. ſ. adeq̄te ⁊ excellēter: ⁊ ꝙ ſingulare nō cognoſcitur ꝑ ſpēm q̇ditatis adequate: qꝛ ſic non cognoſceretur vt hoc niſi forte argutiue ⁊ valde imꝑfecte: ſꝫ ꝑ ſpēm q̇ditatis exceſſiue. i. repñtātem non ſolū ipām: ſꝫ etiā ſingulares eiꝰ ꝯditiones quas hꝫ in rerū natura. Et hec eſt via. ſ. Tho. non em̄ putat ipſe ꝙ angelus cognoſcendo q̇ditatem: puta eq̄nitatem ex vi talis obiecti cogniti cognoſcat ſingularia illiꝰ: imo hanc viā in q̄ōnibꝰ de. ve. loco allegato reprobat: ſꝫ opinatur ꝙ cognoſcendo q̇ditatem cognoſcat indiuidua illiꝰ. i. ꝑ eandem ſpeciem ꝑ quā cognoſcit q̇dilatem cognoſcit indiuidua illiꝰ: qm̄ ſpecies illa eſt diſtincte repñtās vtrūq̄ excellenter. ¶ Ad ſcđam vero ⁊ tertiā obiectionem ſimul dr̄ ꝙ ſpecies angelica repñtat q̇ditatem rei: puta humanitatem ⁊ omnes varietates eiꝰ ſm̄ oēs ꝯditiones eiꝰ naturales vt. ſ. Tho. loco allegato dicit. vñ ⁊ repñtat humanitatem exiſtere hic ⁊ ibi: in hoc ⁊ in illo: talem ⁊ tātā. ⁊ ſic de aliis ꝯditionibꝰ. ¶ Ad cuiꝰ euidentiā: qm̄ ex hoc pendet intellectꝰ ⁊ cognitio huiꝰ materie videnda ſunt duo. ſ. q̇d repñtatur ⁊ q̄uo repñtatur. ¶ Quo ad p̄mū ſciendū eſt q̄ttuor

esse in reb⁹. s. q̇ditatem: singularitatem: exñtiã seu coniun=
ctiõem vni⁹ cũ alio in rerũ natura: ꝛ duratiõem talis exñ=
tie seu coiũctionis: ꝛ hec oĩa opꝫ sciri ab intellectu hñte
ꝑfectã notitiã de singularib⁹: suntq́ꝫ sepabilia abinuicem
in esse cognito: qm̃ vnũ potest cognosci alio ignoto: vt ptꝫ
discurrẽdo ꝑ singula. Et qm̃ cognitio fit ꝑ assimilationeꝫ
necesse est intellectui cognoscẽti hoc repñtari illa. ꝛ de pri
mis q̇deꝫ duob⁹ nõ est difficile ↄcipere ꝙ indita sit angelo
eoꝝ similitudo. qm̃ vtrũq́ꝫ spectat ad. q. q̇d est: qm̃ ꝑ primũ
scitur q̇d est soꝛ. vniuersaliter ↄcept⁹. i. inq́ꝫtñ hõ. ꝑ scd̃m ve
ro q̇d est soꝛ. inq́ꝫtuꝫ soꝛ. singulariter apph̃ẽsis: qđ a nobis
nõ est scibile. Sed de reliq̇s duob⁹ difficile est videre ꝛ p̃ci
pue de quarto: qm̃ hoc ad questionẽ an est: ꝛ qñ est spectat
et vt plene lustrem⁹ rem hãc: sciendũ est qđ coniũctio ali=
quoꝝ ꝛ eius duratio mltipliciter põt repñsentari itellectui
scꝫ in suis causis q̇dem queadmodũ cõiũctio humanitatis
cũ risibilitate pñtatur intellectui repñtãtis sibi qđq̇d erat
esse vtriusq́ꝫ. Ex his em̃ intellect⁹ cõspicit coniunctionem
ꝛ coꝛuitatẽ eoꝝ: sed hoc nõ hꝫ locũ in ↄtingentib⁹: vt de se
pꝫ. In seipa repñtari põt dupl'r vno mõ ita ꝙ duratio illi⁹
cõiunctiõis sit repñtata: sicut qualitas aliqua rei repñta=
te: queadmodũ albedo figure repñtatur visui. Alio mõ vt
ipsa cõiunctio sola sit res repñtata: ꝛ ei⁹ duratio ↄcurrat vt
ↄditio necessaria ad hoc ꝙ repñsentetur: queadmodũ de fa
cto se hꝫ duratio seu pñtia coloꝛis ad coloꝛẽ visum repñsen=
tatũ oculo: nõ em̃ spẽs visibilis repñtat durationẽ: sed vi=
deri ac repñtari coloꝛ non põt nisi pñti tp̃e mẽsuraretur. ꝛ
ꝙ ita sint spẽs angelice apud scm̃ Tho. nõ solũ repñtant
humanitatẽ ꝛ soꝛteitatẽ: sed etiã in seipsa cõiunctionẽ eoꝝ
cũ existere in reruꝫ natura: ꝛ in quocũq́ꝫ alio eẽ accidẽtali
ꝛ naturali. sed nõ repñtant durationẽ taliũ cõiunctionum
tanq́ꝫ rẽ repñsentatã: sed tãq́ꝫ cõditionẽ sine qua cõiũctio il
la repñsentať: ꝙ em̃ nõ repñtetur duratio ↄtingentis cõiun
ctionis: ex eo pꝫ ꝙ firmiter credim⁹ angelos nõ cognosce=
re futura ↄtingentia. Si nãq́ꝫ in angelo esset indita silitu=
do sessionis mee crastine p̃sciret euidẽter sessionẽ mihi con
tingendã cras. Et ꝙ repñsentet durationẽ vt ↄditionẽ sine
qua nõ: ꝛ ꝙ talẽ spẽm: vt pꝫ in visu nr̃o: ꝛ clari⁹ pꝫ si fingas
visum eẽ ꝟtutẽ oĩm cognoscitiuã: tũc em̃ ꝑ talẽ spẽm q̃ rep
sentaretur sibi coloꝛ pñs: vt mõ repñtat. s. ꝙ pñtia cõcur=
rit vt ↄditio sine qua nõ cognosceret nõ solũ hunc coloꝛẽ:
sed hũc coloꝛẽ exñtem in pñti tp̃e. Deinde declarať p̃muꝫ
ex eo ꝙ duratio alicui⁹ nullã hꝫ repugnãtiã: vt sit talis cõ
ditio sine qua res nõ repñtetur. Et cõfirmať: q2 queadmo
dũ duratio coloꝛis est ei⁹ ↄditio sine qua coloꝛ nec imutat
visum: nec videť: ita est etiã ↄditio sine qua non repñtať: ꝛ
hec de primo. ❡ Quo ad scd̃m ꝟo modũ. s. repñtandi: bre
uiter dr̃ ꝙ apđ. s. Tho. spẽs ip̃ressa angelo a deo respectu
p̃dictoꝝ se hꝫ sicut si in oculo esset nãliter ↄgenita spẽs ali
cuius obiecti puta hui⁹ albi: tũc em̃ ꝑ talẽ spẽm nec repre=
sentareť: nec cognosceretť hoc albũ: nisi qñ existeret: qm̃ i=
ter repñtãs ꝛ repñtatũ req̇ritur silitudo: nec hoc albũ sile
est illi spẽi repñtanti: nisi hoc albũ existat: qm̃ spẽs illa re
presentat hãc albedinẽ exñtẽ: ꝛ sic ꝑ illã spẽm videret ocu
lus hoc albũ: qm̃ illđ esset ꝛ nõ videret illud qm̃ nõ esset: ꝛ
sic duratio hui⁹ albi in rerũ natura si habereť vt cõditio si
ne qua hoc albũ nec repñsentareť: nec videreť nõ est defect⁹
spẽi visibilis: sed ex defectu ipsi⁹ obiecti: nec ꝑ mutationeꝫ
spẽi: sed ꝑ mutationẽ ipsi⁹ obiecti cognosceret hoc album
nũc esse ꝛ postmodũ ꝑcipet illđ nõ esse ex defectu assimila
tionis illi⁹: ꝛ ex hoc pꝫ q̃uo stat ꝙ spẽs idita ꝛ nõ cãta ab
obiecto singulari: ꝛ ꝙ nãliter repñtet: ꝛ sic rõ cog̃scẽdi rẽ
ꝑ se p̃mo ꝛ directe qñ est: ꝛ ex ↄñti qñ nõ est: ꝛ qm̃ vnũ idi
uiduũ supioꝛis oꝛdis equalere p̃t mltis nõ soluꝫ idiuiduis
sed spẽb⁹ iferioꝛis oꝛdis eleuationẽ nature ãgelice supꝛa
coꝛpoꝛea intuit⁹. s. Tho. posuit spẽs in angelo sic tãte ꝑfe
ctiõis ꝙ distincte q̇dẽ excellẽtes: tñ sit rõ repñtatiua mul=
taꝝ q̇ditatũ: ꝛ singulariũ ꝛ multaꝝ cõiũctionũ in rerũ nã:
ita ꝙ qñcũq́ꝫ ↄiunctio illa poniť in reꝝ nã statim assimila
tur illi spẽi: ꝛ sic repñtatur ꝛ cognosciť. Disiũcte aũt desi=
nit repñsentari: q2 desinit assimilari: ꝛ ex his facillime patꝫ
rñsio ad obiectiões: Naꝫ scđa obiectio suppõit ꝙ cõiũctio
cõtingẽs repñteť nõ in seipsa sed in rõnibus terminoꝝ tm̃.
Tertia ꝟo supponit: ꝙ pñtia tp̃alis nõ ↄcurrat necessario
ad rẽ cognitã: nisi q2 est cã cognitiõis: cũ liq̇do ↄstare pos
sit ꝙ hoc albũ dupl'r ↄcurrit ad visionẽ. s. vt cã imutãs vi=
sum ꝛ vt obiectũ terminãs. ꝛ ꝙ pñtia tp̃alis exigiť ad ip̃m
nõ solũ inq́ꝫtũ imutãs rẽ: sed iquãtũ terminãs: ita ꝙ si ter
minaret ꝛ nõ imutaret: nihilomin⁹ exigeret p̃sentiã tp̃alẽ
ꝛ sic se hꝫ in ꝓposito: vt pꝫ ex dictis. ❡ Ad cõfirmationeꝫ
autẽ dr̃: ꝙ illa ꝓpõ supꝛa quã sepissime se fundat Sco. s. ꝙ
spẽs repñtãs re abñte ꝛ pñte: nõ sufficit ad cognitionẽ in=
tuitiuã: nõ est vniuersalr̃ ꝟa: qm̃ hoc duplr̃ ↄtingit. s. ꝑ hoc
ꝙ abstrahit a pñtia ꝛ absentia rei: queadmodũ se hñt spẽs
itelligibiles apđ nos: ꝛ de talib⁹ est ꝟa ꝓpositio. Alio mõ
nõ ꝑ abstractionẽ sed ꝑ excellentiã. i. q2 tãte excellẽtie est:
vt repñtet rẽ: ꝛ s̃m ↄditiões ei⁹ absolute. Et s̃m ↄdões p̃=
sentie: vel tãq́ꝫ rẽ repñtatã vt spẽs diua vl' vt ↄditionẽ sine
qua nõ vt spẽs augeata ꝛ de talib⁹ non est ꝟa ꝓpõ. Spẽs g̃
nõ ꝓpter abstractionẽ: sed excellentiã sui eodẽ mõ repñsen=
tans ex ꝑte sui siue res sit: siue nõ: sufficit ad cognitionem
intuitiuã: q2 posita re aliq̇d noui repñsentat nẽ ꝑ sui sed rei
repñsentate mutationẽ: seu nouitatẽ: ꝛ hoc bñ no. ❡ Ad p̃=
mã ꝟo rõnẽ ex. d. 9. adductaꝫ q̃rto loco dr̃ negãda ↄña. Et
ad ꝓbationẽ qua dr̃ qñ pluralitas infert maioꝛẽ ꝑfectionẽ
infinitas ifert infinitam. Dr̃ p̃mo ꝙ fl'm assumiť: dꝫ em̃ sub
disiũctiõe ↄclu. si pluralitas infert maioꝛẽ ꝑfectionẽ ifini=
tas infert vel infinitã ꝑfectionẽ: vel altioꝛis oꝛdis ꝑfectio=
nẽ. Stat em̃ ꝙ vna ꝑfectio altioꝛis oꝛdis tãte sit ꝑfectiõis:
ꝙ excedat ifinitas ꝑfectiões inferioꝛis oꝛdis ꝛ eminenter
eq̇ualent eis. Rursum scđo dr̃: ꝙ cũ aliq̇d esse infinite ꝑfe=
ctiõis cõtigit dupl'r. s. simpl'r vel i tali gñe: aut spẽ: nec opꝫ
qđ est infinitũ in tali gñe aut spẽ esse infinitũ ens simplr̃: vt
pꝫ de albedĩe infinita: si esset intẽsiue infinita nõ em̃ ꝓpter
ea esset ꝑfectioꝛ q̃ꝫ substãtia: sed esset infinite ꝑfectiõis ifra
spẽ tñ albedis. Unñ in ꝓposito dato ꝙ infinitas ↄtẽtoꝝ in=
ferat infinitatẽ ↄtinentis: nõ seq̇tur: g̃ illđ ↄtinens est ifini
te ꝑfectiõis simplr̃: sed i tali gñe: aut spẽ: ꝛ sic rõ ex dupli
ci deficit capite. Pꝛio: q2 nõ seq̇tur infinitas: nisi sub disiũ
ctione. Scđo: q2 etiã qñ seq̇tur infinitas nõ seq̇tur ifinitas
ꝑfectiõis simplr̃: sed ꝑfectiõis in genere vel in spẽ: queãd
modũ pl'alitas nõ infert tũc maioꝛẽ ꝑfectionẽ: nisi eiusdẽ
rõis: ꝛ qñ Sco. vtiť ista rõne ad diuersa ꝓposita. Et i diuer
sis materijs opꝫ diligẽter notare q̃ dixim⁹: ꝛ applicare ad
materias: q̃ꝫtũ aũt ad p̃sens spectat iã pꝫ ꝙ ponim⁹ spẽs al
tioꝛis oꝛdis: ꝛ silr̃ actũ itelligendi spẽi ꝓpoꝛtiõatũ. ❡ Ad
scđam aũt rõnem ex dictis hr̃ rñsio. Supponit em̃ rõ vnũ
falsum. s. ꝙ spẽs in mente angelica repñsentet durationẽ cõ
iunctiõis cõtingentis tãq́ꝫ rem repñsentatã. cui⁹ oppm̃ dixi
mus: imo hoc ꝓpꝛiũ est essentie diue. Et foꝛte nõ est cõica
bile alicui spẽi qm̃ hoc est repñsentare ea: q̃ facta sunt ↄtin=
gẽter i seip̃is determiate: ꝛ iõ cũ diciť: aut repñsentat vtrũq́ꝫ
oppositoꝝ ꝛc. ❡ Rñr cũ triplici distinctiõe. s. de repñsenta=
ri tãq́ꝫ rẽ repñsentatã ꝛ ↄditionẽ sine qua nõ: et de opposit̃
s̃m differentias tp̃is et absolute: ꝛ de oppositis positiue et
cõtradictoꝛie. Et dr̃ ꝙ spẽs in mente ãgelica repñsentat tã=
q́ꝫ rẽ repñtatã alteꝝ oppositoꝝ positiuoꝝ absolute: ꝛ nõ cũ
aliqua dr̃ia tp̃is: repñsentat em̃ cognitionẽ soꝛtis cũ sessiõe.
ꝛ nõ cõiunctionẽ eius cũ sessione ꝛ nõ sessiõe ↄtradictoꝛie:
nec repñsentat ↄiũctionẽ soꝛtis cũ sessiõe durãtem hodie vel
cras: seu absolute ↄiunctiõeꝫ ei⁹ cũ sessiõe: ꝛ cõiũctionẽ ei⁹
cũ cursu. Et si dicas. Quõ g̃ angel⁹ cognoscet reliquũ cõ=
tradictoꝛiũ. Et silr̃ quõ certitudinem habebit ꝑ talẽ spẽm
de hodierna sessione soꝛtis ꝛ crastino ei⁹ cursu: iã ex dictis
ptꝫ: ꝙ cũ poniť in effectu sessio ↄditio sine qua nõ. ꝛ sic co=
gnoscitur soꝛtes nũc sedens: cognosceť ꝟo post hoꝛã ꝑ ean
dem spẽm soꝛtis nõ sedens desinẽte assimilatione iter ipsuꝫ
vt sedentẽ: ꝛ illã spẽm. Et cras cog̃scetur currẽs facta assi=
milatione iter illã ꝛ soꝛtẽ: vt currentẽ. Et sic falsum est ꝙ
si repñsentat alteꝝ oppositoꝝ determinate ꝙ nũq́ꝫ ꝑ ip̃aꝫ co
gnoscetur reliquũ. ❡ Ad tertiã aũt rõneꝫ iã pꝫ ꝙ nõ incõ
uenit: imo est necessariũ. ꝛ oĩa naturalia statim cũ fiunt cõ
genita esse angelo h̃itualiter: ꝛ distãtiam localẽ nõ ipedi
re angeli cognitionem: ꝛ sic finis tertie distinctionis.

Distinctionis. IIII. Qõ Unica.

CIrca distinctionẽ quartã q̃riť. Utrũ inter creationẽ ꝛ beatitudinem angeli boni fuerit aliq̃ moꝛa. i. an angelus post p̃mũ instãs sue creationis steterit per aliquã durationẽ in q̃ nõ fuerit btũs: sꝫ tm̃ post illã durationẽ. an i eodẽ instãti quo fuit creat⁹ siml' fuerit btũs.

❡ In ista qõne doc. p̃ncipal'r intẽdit. duo. Primũ est đ illis moꝛis quot fuerũt: an due: vel tres vel q̃ttuoꝛ? Sciẽdũ est: q̇d sint iste moꝛule siue durationes — Declaratio ↄclusiõis.

❡ Quãtũ ad p̃mũ põt dici multipliciter: possunt em̃ poni due moꝛe: vna. s. in qua sint in termĩo ꝛ alia sola p̃cedẽs qua sunt in via. et hec opi. nõ iꝓbať a Doc. si sic itelligať

vez ꝙ in pͥma mora meruerũt ⁊ in vltimo instãti illiꝰ more pmiati fuerũt. ⁊ sic in scḋa mora tm̃ fuerũt in termino. Sz si intelligatur vt ponit Tho. in pͥma pte summe. q. 63. art. 5. in solutione vltimi argumenti: iprobatur a Doc. ꝗ videꝛ ponere ꝙ oẽs tã boni ꝗ̃ mali fuerũt in gr̃a ⁊ meruerũt in pͥma mora. ⁊ in scḋa boni meruerũt ⁊ pmiati sunt: mali demeruerunt ⁊ dãnati sunt: sic dicit oẽs inqͥt in gr̃a creati in primo instãti meruerũt: sed ꝗdam eoꝝ statim ipedimentuz ꝓstiterũt sue beatitudis: ꝑcedens meritũ mortificãtes. ⁊ iõ beatitudĩe quã meruerũt sunt ꝓuati. hec ille. ❡ Ibi. Possunt tamen poni tres more ⁊ hoc multiplr. ⁊ hec lr̃a clara est vsqꝫ ibi. Ad inqͥrendũ de istis vꝛ̃s supponende sunt sex ꝓpões ꝓbabiles. ❡ Prima. merentes vsqꝫ ad nũc pmiationis i illo nũc pmiati sunt ⁊ hoc pꝫ ꝑ exemplũ pono em̃ ꝙ status meriti sit ꝑ totã diẽ vsqꝫ ad vltimũ instãs illiꝰ diei sic ꝙ vltimũ instãs non ptineat ad statũ meriti siue vie sed tm̃ ad statũ pmij: hoc posito seqͥtur ꝙ merẽtes siue ꝑseuerãtes vsqꝫ ad vltimũ instãs pmij. in illo vltimo instãti nõ possunt ponere obicem siue non possunt peccare: qꝛ da oppositũ: si in vltimo instãti possunt peccare: ergo tm̃ sunt i via cuz statꝰ meriti vel demeriti sit tm̃ statꝰ vie: ⁊ sic vltimũ instans qḋ est instãs pmij siue termini esset instans vie qḋ est ĩpossibile. Et ex hoc iprobaꝛ opi. Tho. ꝙ nõ possunt poni tm̃ due more eo mõ quo ponũtur a. s. Tho. ❡ Scḋa ꝓpositio ẽ ꝙ meritũ ꝑcessit duratiõe pmiũ ꝗ ꝓbatur ex ꝓbatione ꝑcedentis. q. qꝛ volũtas nõ simul vult mutabiliter ⁊ ĩmutabiliter vt ibi exposui. ❡ Ex hoc iprobatur pͥma via ponẽdi tres moras. Dicit em̃ illa via ꝗ est magr̄i ꝙ in tertia ꝗ est mora pmij boni fuerꝫ in gr̃a ⁊ in pmio sed hoc non põt stare: nã si gr̃a reqͥritur ad meritũ ⁊ meritũ ꝑcedit durationẽ pmiuz ꝫ in illa tertia ꝗ est mora pmij nõ meruerũt cũ meritũ ꝑcedat duratione pmiũ. ❡ Tertia ꝓpositio ẽ ꝙ tota mora vie ꝓfixe ꝗbuscũqꝫ angelis erat eis equalis: hoc em̃ est ꝟisimile qꝛ sicut tota mora ꝓfixa hoĩ ẽ vsqꝫ ad instãs mortis. ita etiã istis ⁊ illis ꝓfixa est equalis mora essendi i via. ❡ Et ex istis seqͥtur quarta ꝓpositio: hec litera clara est vsqꝫ ibi de secũdo ar.

De secundo articulo pͥncipali. s. ꝗ fuerũt iste more ꝗ̃uis aliꝗ ponãt eas esse diuersa instãtia tpis discreti vt. s̃. patuit. d. 2. q. 4. tamen ex eadẽ distinctione pꝫ ꝙ ꝓpter nihil in ãgelis opꝫ ponere tẽpꝰ discretũ sed diuersa nũc em̃ vt plane expositũ est ibi. Sz difficultas est de istis moris cui ꝗbꝰ corrñdebant iste more in tpe nr̃o cõtinuo. ❡ Rñdet Doc. ibi: dico ꝙ vltima mora ⁊c. ista litera stat in hoc. posito em̃ ꝙ pͥma mora fuerit pͥmũ instãs (*Declaratio lr̃e doc.*) cui tũc illa mora potuit corrñdere alicui pti tpis nr̄i puta ꝑ aue Maria: ⁊ vltimo instãti illiꝰ tẽporis: silr̃ si illa pͥma mora fuit ꝑ duo vel tria instãtia cui tota illa mora potuit correspondere alicui parti tpis nr̄i ⁊ vltimo instãti illiꝰ tpis: ⁊ scḋa mora corrñdebit tẽpori ĩmediate seqñti ad instãs vltimũ tpis corrñdẽtis pͥme more et sic nõ opꝫ assignare pͥmũ instãs illiꝰ tẽporis cui corrñdet scḋa mora: qḋ pꝫ: nã si tpis ĩmediate seqñtis ad instãs terminans tps vniꝰ aue Maria assignaretur pͥmũ instãs tũc iustãs esset ĩmediatũ instans. qḋ est cõtra phm̃. 4. physi. Si ꝟo pͥma mora correspondet illi tpi ⁊ nõ vltimo instãti illiꝰ tẽporis: tũc scḋa mora correspondebit illi instãti ⁊ tpi ĩmediate seqñti ⁊ sic dabitur primũ instãs tpis cui corrñdet scḋa mora. Si ꝟo prima mora corrñdet tm̃ vltimo instãti alicuiꝰ tpis. scḋa mora tm̃ correspõdebit tẽpori ĩmediate seqñti ad illũ instãs et si scḋa mora corrñdet tpi pnta vniꝰ pater nr̄ ĩcludẽdo vltimũ instãs illiꝰ tẽporis: tũc tertia mora corrñdebit tẽpori ĩmediate sequẽti qḋ tñ nõ videꝛ: qꝛ scḋa mora vie corrñdet alicui tpi ⁊ nõ vltimo instãti illius qꝛ vltimũ instãs more vie est instans pmij ⁊ sic mora pmij corrñdet illi instanti ⁊ tẽpori ĩmediate seqñti ⁊ sic pꝫ ista lr̃a vsqꝫ ibi. Et lꝫ videaꝛ ꝗbusdã ꝙ necesse fuit angelũ ⁊c. Hic ponit duas opi. Quarũ pͥma est ꝙ angeli de necessitate peccauerũt in instanti corrñdẽti instãti tpis nr̄i. ⁊ ꝓbant ibi qꝛ inter ꝓuatiue opposita ⁊c. nã innocẽtia ⁊ pctm̃ opponũtur ꝓuatiue. qñ ꝫ subiectũ est indiuisibile circa qḋ sunt ista ꝓuatiue opposita ⁊ habitꝰ ẽ indiuisibilis tunc si subiectũ est dispositũ acqͥrit illũ in instanti ⁊ silr̃ deperdet illũ in instãti. cũ ꝫ angelꝰ sit oĩno ĩdiuisibilis ⁊ innocẽtia silr̃ indiuisibilis seqͥtur ꝙ ipe angelꝰ in instanti ꝑtransibit ab innocẽtia ad ꝓuationẽ illius ꝗ ꝓuatio est pctm̃. Scḋa opinio hꝫ ꝑ se ꝙ nulla virtꝰ creata agit i instanti qꝛ tunc maior ꝟtus ageret in minori ꝗ̃ in instãti. qḋ est ĩpossibile. ❡ Ibi. Neutre tñ rõnes ꝯcludunt. Hic doct. ostẽdit quõ iste due rõnes nõ ꝯcludunt: de pͥma pꝫ: qꝛ non ẽ necesse ꝙ subiectuz indiuisibile trãseat in instãti a forma indiuisibili ad ꝓuationẽ illiꝰ nec ecõtra: qꝛ aĩa virginis vt pꝫ in. 3. d. 3. potuit esse in peccato tm̃ ꝑ vnũ instãs ⁊ sic in illo instãti nõ fuit in gr̃a: et i tẽpore ĩmediato ad illḋ instãs potuit eẽ i gr̃a ẽ ⁊ tñ gr̃a ẽ ẽmĩnꝰ ĩdiuisibilis ⁊ silr̃ aĩa ꝟginis. Nec etiã scḋa cõcludit qꝛ etiã virtꝰ creata põt agere in instãti vt pꝫ. de sole illuminãte: ⁊ qḋ dicit ergo maior virtꝰ põt agere in minori mẽsura: nõ seqͥtur vt. s̃. patuit. di. 2. q. penul. in rñsione ad argumẽtuz in oppositũ vide ibi bonã glo. Dicit ꝫ doc. ꝙ vtroqꝫ mõ potuit esse vez ꝙ pͥma mora innocentie coexistat tẽpori ⁊ nõ vltimo eiꝰ instãti. ⁊ tunc secunda mora puta pctĩ habuit pͥmuz instans tpis coexistẽs sibi vel ꝙ prima mora coexistat tpi ⁊ vltimo instanti eius aut soli instanti vnius tẽporis ⁊ tunc secunda mora nõ habuit aliquod primum instans sibi correspondens vt. s̃. exposui. sicut nõ est dare: primã mutationẽ in motu cõtinuo ex. 6. physi. t. c. 52. ⁊ vide que exposui. s̃. dist. 2. q. 9. ❡ Ibi. Sed qualis erat secunda mora in se. Hec lr̃a clara est vsqꝫ ad argumẽta pͥncipalia nec indiget aliqua expositione.

Ad argumenta principalia. Nunc soluẽda sunt argumenta pͥncipalia ꝗbꝰ ꝓbaꝛ ꝙ in eodẽ instanti quo angeli fuerunt creati simul fuerunt beati. ⁊ pͥmum argumẽtum est tale angelꝰ in pͥmo instanti sue creatiõis habuit beatitudinẽ naturalẽ ꝫ et supnaturalẽ añs pꝫ: qꝛ potuit distincte cognoscere deitatẽ ⁊ in eodẽ istãti frui illa abstractiue cognita vt supra patuit. d. 3. huiꝰ q. 9. ꝯña ꝓbatur qꝛ si cã naturalis stati habuit effectũ suuz scꝫ beatitudinẽ naturalẽ ergo ⁊ deus habuit suũ. s. supnaturalẽ beatitudinẽ. ❡ Rñdet Doc. negãdo ꝯñam et ad ꝓbationẽ ꝯñe dicit ꝙ deꝰ potuisset dedisse beatitudinẽ in instãti creationis si voluisset ⁊c. ❡ Scḋo pͥncipalr̃ arguiꝛ auctoritate Aug. 12. de ciui. dei. c. 9. silr̃ cõdens naturaz ⁊ largiẽs gr̃am ꝫ statim habuit angelꝰ gratiã. sed simul habuit gr̃az ⁊ beatitudinez quia simul in malis fuit culpa ⁊ pena alioquin culpa eorũ esset remediabilis. ❡ Respondet ad hoc secundum. ⁊ primo adducit responsionem Tho. qui Tho. dixit ꝙ in prima mora omnes creati sunt in gratia et omnes meruerunt ⁊ in secunda mora mali peccauerunt ⁊ in illa mora secũda mali fuerũt in pena: boni ꝟo in pͥma mora fuerũt in gr̃a ⁊ merito: ⁊ tñ simul nõ fuerũt in gloria: quia fuerũt in gloria in scḋa mora. Ibi tñ dico hic poniꝛ rñsio doc. ꝗ stat in hoc ꝙ peccatũ est duplex: quoddã est demeritoriũ ⁊ est peccatũ factũ in via per qḋ peccans demereꝛ penam eternã. Et est peccatũ qḋ est offensio dei: ⁊ nullo mõ (*Peccatum duplex.*) demeritoriũ pene ⁊ tale pt̃ esse i dãnatꝫ. Nã ꝯtinue peccãt. ⁊ tñ illḋ pctm̃ nõ est demeritoriũ. ⁊ sic pꝫ rñsio ad argm̃.

Nota ꝙ quidã nouꝰ expositor pͥme ptis. s. Tho. i. q. 63. ar. 6. nitiꝛ soluere duas rõnes factas a Doc. ꝯtra Tho. quaꝝ pͥma est ꝯtra illḋ qḋ. d. in ar. 5. q. 63. ꝙ angeli boni i scḋo instãti scḋa mora meruerũt ⁊ ꝯtra hoc arguit doc. ꝑ scḋam ꝓpõnẽ: qꝛ meritũ ꝑcedit duratione pmiũ: cũ ergo in scḋa mora fuerint pmiati. (*Tho. gl. ꝯtra doc. arguit.*) seqͥtur ꝙ i scḋa mora nõ meruerũt. Scḋo arguit ꝯtra alid dictũ Tho. vbi. s̃. ꝗ dicit. ꝙ angeli mali in scḋa mora peccauerũt. ⁊ arguit ꝑ pͥmã ꝓpõnem. vt. s̃. patuit. Has tñ rõnes nitiꝛ soluere ille nouus expositor. Ad pͥmã sic dicit ꝙ meritũ duplr̃ ꝯtingit: vie pure: ⁊ vt termini: ⁊ ꝙ merituz pure vie ꝑcedit duratione pmiũ: sꝫ meritũ vt in termino pt̃ esse simul cũ pmio: nec seqͥtur ꝙ simul sit gr̃a ꝑfecta ⁊ imperfecta. sꝫ ꝙ simul sit terminus gr̃e impfecte: ⁊ gr̃a perfecta. Merito em̃ queãdmodũ duplr̃ contingit. s. vt in via ⁊ in termino. ita infert impfectionem gr̃e: vel vt in via vel in termino. Et ꝓpterea ex rõne termini rõnabiliter inferꝛ ꝙ merẽs ꝓus duratione meruit ꝗ̃ pmiatꝰ est vt hic intelligit Tho. non tñ infertur ꝙ nullũ instãs meriti sit instãs premij: ex eo em̃ ꝙ meritũ opꝫ esse in termino vie ⁊ in via necesse est duratiõe precedere. a. ⁊ gratiã esse imperfectã hm̃ statũ ex eo vero ꝙ post meritũ vie sequitur meritũ termini necesse est simul esse meritũ illiꝰ instãtis cũ pmio ⁊ esse terminũ gr̃e imperfecte. ❡ Ad scḋm Rñdet dicẽs ꝙ mereri vsqꝫ ad nũc pmiatiõis ꝯtigit duplr̃ exclusiue ⁊ inclusiue ⁊ ⁊ hoc quidẽ mõ verũ est ꝙ premianꝛ: sꝫ nõ pͥmo mõ. Et ad primã rõnem in oppositũ dꝛ ꝙ in nũc pmiationis sunt in termino vie ⁊ possunt ponere obicem tanqꝫ in termino vie existẽtis. Ad secũdam vero dicitur ꝙ in termino vie hoĩs consumatur meritũ cuiuscũqꝫ nec videtur verũ ꝙ tunc sit impeccabilis: sꝫ quilibet est liber vt in termino vie existẽs queãdmodum de angelo dictum est.

Respondeo ⁊ dico ꝙ iste rñsiones minime euacuãt rões Doc. ꝓ cuiꝰ intelligẽtia est aduertendũ ꝙ si tm̃ ponũtur due more: quaꝝ vna sit in via ⁊ al-

Rōnes Tho. gal. ꝯtra doct. soluuntur

tera p̄cise sit in termino ⁊ illa q̄ est in via ꝓprie est mora merendi vel demerēdi ⁊ illa q̄ est in termino ꝓprie est p̄miȷ̄ vel supplicȷ̄ statum seq̄tur ꝙ aliq̄s simul nō pōt mereri p̄miuȝ ⁊ simul p̄miari et pono casuȝ ꝙ q̄s in secūda mora fruatur deo videt̄ repugnātia ꝙ simul illa fruitione mereat̄ p̄miuȝ ⁊ simul p̄mietur: tunc em̄ eadē fruitio esset simul merituȝ ⁊ p̄mium qđ est oīno incōueniens. Si dicat̄ ꝙ alia fruitio ē meritū ⁊ alia est premiū. Cōtra qꝛ in scđa mora est in termino ergo fruitio elicita in termino erit p̄cise p̄miū. p̄terea si vt in termino simul p̄t mereri ⁊ p̄miari seq̄tur qđ voluntas simul possit velle premiū mobiliter ⁊ īmobiliter vt. s̄. deduxi. Nec vȝ distinguere de merito pure vie et demerito vt termini qꝛ ista distinctio videt̄ penitꝰ nulla. tū qꝛ accipiēdo viā pure est tm̄ statꝰ merendi vel demerendi. terminꝰ vero est tm̄ statꝰ premiȷ̄ vel supplicȷ̄. et iō non pōt dari aliqđ meritū ꝙ precise sit pure vie ⁊ aliud meritū ꝙ sit ipsiꝰ termini: cū terminꝰ sit tm̄ statꝰ premiȷ̄. Tū etiā qꝛ si hec distinctio valeret demerito posset pariformiter distingui de premio: vcȝ ꝙ sicut datur meritū pure vie ⁊ meritū termini ita pōt dari p̄miū puri termini et p̄miū vie qđ ē oīno dissonū. Tū ēt hec distinctio nō vr̄ ad mētē Tho. qꝛ ipse vult in prima pte sum. q. 62. ar. 5. ꝙ meritum precedat duratiōe premiū nec dicit expresse ꝙ in termino simul meruerūt ⁊ premiati sunt. Et si hoc dicit statim cōtradicit sibi. Nec valet illa fuga de gr̄a pfecta ⁊ impfecta: qꝛ certū est ꝙ gr̄a vt in termino est pfecta siue ƒm essentiā siue ƒm statū non curo: mō meritum ƒm Tho. vbi. s̄. q. 63. ar. 5. ē tm̄ a gr̄a ipfecta. Et si ponat̄: meritū termini: illud precise erit a gr̄a pfecta qꝛ existēs in termino hȝ gr̄am pfectā. ¶ Ad aliud cū dicit ꝙ mereri vsqȝ ad nunc premiatiōis pōt duplr̄ itelligi. s. inclusiue ⁊ exclusiue hec distinctio videt̄ oīno fuga qꝛ si dat̄ nunc premȷ̄ illđ nō pōt eē nūc meriti ꝓpter ea q̄. s̄. dixi. ⁊ sic falsum est dicere ꝙ aliq̄s mereatur vsqȝ ad nunc premȷ̄ includendo ipsum nūc premȷ̄: ita ꝙ in tali nunc ꝓpe mereatur. nā vt in tali nunc est simplr̄ extra statū merendi: vel demerendi. Patet etiā ꝙ merētes vsqȝ ad tale nunc in ipso nunc p̄miȷ̄ nō pōt peccare. Tū qꝛ volūtas illa simul possit velle p̄miū mobilr̄ ⁊ imobilr̄. mobilr̄ q̇dē qꝛ ꝯtigēter p̄t peccare ⁊ p ꝯn̄s pōt non velle premiū: īmobiliter ꝓo qꝛ in tali nunc de necessitate p̄miatꝰ ⁊ hec ex determinatiōe diuine voluntatis. Tū etiā qꝛ in nunc p̄miatiōis ex diuina volūtate oīno reddūtur ipeccabiles ⁊ si esset in facultate eorum posse peccare ⁊ demereri iā nō essent in nūc p̄miȷ̄ sed in mora vie.

Vide hic quō tho. Gaie. ꝯtra dicit scto tho.

Dinstinctio. v. Questio Unica.

VTrum angelꝰ priꝰ meruerit beatitudinē q̄ȝ accepit eaȝ. ¶ In ista. q. p̄mo ponitur opi. magr̄i q̇ dicit ꝙ p̄us angeli acceperunt beatitudinē ⁊ post meruerunt eā p obsequia hoībꝰ impēsa: que opi. a cōiter theologis nō tenet̄. ¶ Cōtra hāc opi. arguit doc. tribꝰ medȷ̄s que sunt satis clara in lr̄a. Et qđ. d. in p̄ma rōne ꝙ angeli dependerent ī sua beatitudine ab hoībꝰ: dȝ sane intelligi qꝛ posito ꝙ merentur. per obsequia hoībus exhibita: nō videtur ex hoc ꝙ angelus dependeat ab hoīe in merendo qꝛ hō nō esset cā totalis nec partialis talis meriti nec efficiēs nec finalis vt ptȝ. sed si est dependētia erit tm̄ terminatiue siue obiectiue ex hoc solo ꝙ talia obseq̄a ad hoīes terminent̄. Et hoc mō nō videt̄ incōueniens: qꝛ etiā vnꝰ hō sic pōt mereri p obsequia alteri hoī exhibita vt pȝ: ⁊ tn̄ in merēdo nō dicit̄ dependere ab alio hoīe. Similiter angelꝰ: supior āte beatitudinē potuit mereri p actū circa angelū inferiorē: ⁊ tunc nō esset incōueniēs ꝙ hoc mō in merendo depēderet: igitur nec est incōueniēs sic depēdere in merendo ab homīe.

Angelos depēdere in sua beatitudie ab hoībꝰ quō intelligit̄.

¶ Dico ꝙ rō Doc. ꝓpositū cōcludit si recte intelligat̄ vnde est aduertēdū illud qđ dicit Doc. in. 3. di. 18. vbi sic. d. radix inq̇t oīs meriti cōsistit ꝓprie loq̄ndo de merito in affectione iusticie voluntatis non autem in affectione cōmodi nec in affectione iusticie ordinat affectionem cōmodi. hoc patet/quia primū obiectū circa quod aliquis meretur primo est ipse deꝰ ƒm quā affectionē iusticie vult deo bonum vt esse ⁊ bn̄ esse. s. iustū ⁊ sapientē hec ibi. Ex ista lr̄a appet ꝙ p̄mus actꝰ meritoriꝰ primo est circa deū diligēdo ipm̄ dilectione amicitie: ⁊ hoc mō actus meritoriꝰ sic dependet a deo ꝙ ipso deo p ipossibile circūscripto nō posset esse primo actus meritoriꝰ lȝ postea possit mereri. volēdo alia obiecta in ordine ad deū. Si g̃ angelꝰ tantū mereretur p obsequia hoībꝰ exhibita tūc circūscriptis hoībus nullo mō

Declaratio litere doct.

Primus actꝰ meritorius q̇dē

posset mereri. ergo si hoīes req̄runtur de necessitate: vt obiecta circa q̄ est merituȝ: nullo mō possent mereri: ⁊ sic suo mō angelꝰ in merendo simplr̄ dependeret ab hoīe. Et hoc intēdit doc. vt pȝ p lr̄am sequentē. Ibi similiter actꝰ intrinsecus est meritoriꝰ circūscripto actu extrinseco: qꝛ actꝰ intrinsecus vt sit p̄mo meritoriꝰ ⁊ circa deū. ¶ Ibi. Preterea p hoc ꝙ aliq̄s p̄uidetur ⁊c. Hec est secūda rō cōtra opi. magr̄i. ⁊ vt clariꝰ intelligatur p̄mitto aliqua. p̄mū ꝙ aliud est predestinare ad beatitudinē: ⁊ aliđ est ipam actu cōferre: qꝛ p̄mo mō pōt q̄s predestinari: imo oēs predestinātur nullo merito actu p̄cedēte: cuȝ p̄destinatio sit ab eterno: sȝ scđo mō meritū actuale req̄ritur: qꝛ nulli cōfertur btitudo nisi ꝓpter meritū actu exhibitū: vt cōiter ab oībꝰ tenetur. Et lȝ sit magna altercatio de cā p̄destinationis: qꝛ aliq̄ dicūt ꝙ p̄destinat ꝓpter merita p̄uisa ⁊c. Nulla tn̄ videtur altercatio de merito respectu btitudinis collate: qꝛ talē beatitudinē p̄cedit meritū actualē. Scđo p̄mo ꝙ respectu gr̄e alicui cōferēde nullū meritū p̄cedit in ipso: qꝛ nullus pōt sibi mereri gr̄am: lȝ vnꝰ possit mereri gr̄am alteri ⁊ nō sibi vt ptȝ de xp̄o: q̇ nobis meruit p̄mā gratiā: vt cōiter tenent theologi: ⁊ vide Doc. in. 3. d. 29. ⁊ i. 4. d. 2. ⁊ nullo mō meruit sibi gratiā: vt pȝ a Doc. in. 3. ⁊ in. 4. His p̄missis patȝ rō Doc. qꝛ si meruerūt beatitudinē ex hoc solo ꝙ sunt preuisi ⁊c. Sic posset dici: ꝙ qꝛ preuidentur bn̄ vsuri gr̄a merentur ipsam gratiā: qđ est incōueniens. ¶ Itē tunc statꝰ beatitudinis. Hec est tertia rō cōtra Magr̄m. in ista rōne supponit̄ p̄mo ꝙ angelꝰ ꝓ illo instāti in q̇ est perfecte btūs debet esse certꝰ de tota sua btitudine essentiali. Scđo beatitudo maior vel minor tm̄ attēditur penes maiora vel minora merita. Tertio ad pfectā beatitudinē nō pertinet cognitio cōtingentiū: vt ptȝ a Doc. in. 4. d. 10. 45. ⁊ sic stat aliquē esse pfecte beatum: et esse certū de sua pfecta btitudine nō habēdo cognitionē futuroꝝ cōtingentiū. Ex his pȝ rō Doc. qꝛ si btitudo priꝰ daretur q̄ȝ merita essent exhibita ꝓ illo instāti nō esset certitudo de btitudine tali: quia nec certitudo de oībꝰ meritis futuris qꝛ cognitio taliū futuroꝝ nō pertinet ad beatitudinē: nec de cōi lege oīa futura cōtingentia ꝓ primo instāti in quo angeli beatificantur reuelātur: aliter cessarent reuelationes ⁊ illuminationes: que fiunt a superioribꝰ angelis inferioribꝰ: vt. j. patebit.

Siste hic gradu ⁊ vide de p̄destinatiōe.

Ibi. Ideo tenetur ꝙ angeli meruerunt btitudinem suā: ⁊ p̄usq̄ȝ receperunt eā ⁊ declaratio tā primi q̄ȝ secūdi clara est in lr̄a. Hec ē ratio Tho. in p̄ma pte sum. q. 62. ar. 4. q̄ si acceptat̄ a Doc. expono eā ad mētem ipsiꝰ Sco. Exponēdo aliqua dicta. primū ibi. Oīs natura cōseq̄tur suā pfectionē p operationem ꝓpriā. Et hec lr̄a pōt habere multiplicē sensum. p̄mū intelligendo de pfectione intrinseca ⁊ formali. et sic btitudo formalis creature est opatio ipsiꝰ cū ꝯsistat in sola operatione: vt patebit in. 4. d. 49. Scđo de pfectione extrinseca ⁊ obiectiua talis attingitur a creatura rōnali mediāte opatione qua vnitur tali pfectioni: vt pȝ a Doc. in. 4. d. 49. Et isto scđo mō sensus est verꝰ. s. ꝙ vltima pfectio ratiōalis creature tm̄ acq̄ritur p opationē ꝓpriā. ¶ Ibi. Sȝ pfectio ⁊ finis cuiuslibȝ creature rōnalis est btitudo: q̄ soli deo ē naturalis. dr̄ soli deo nālis qꝛ obiectū beatificuȝ tm̄ nāliter mouet intellectū diuinū ad sui clarā visionē vt pȝ a Doc. in quol. q. 14. ⁊ silr̄ naturalr̄ mouet volūtatē diuinā ad sui fruitionē lȝ tn̄ ptialiter. sed respectu creature est tm̄ obiectū volūtarium: vt. s̄. patuit a Doc. in. q. p̄ma plogi ⁊ clariꝰ in q̄l. q. 14. ⁊ iō btitudo nō pōt dici nālis ipsi creature. Seq̄tur ibi. oīs aūt opatio talis in finē ducens vel est factiua finis: sicut medicatio est opatio acq̄sitiua sanitatis (sicut etiā dicimus ꝙ gn̄atio ē acq̄sitiua ipsiꝰ geniti ex hoc solo ꝙ terminat̄ ad genitū: vt satis patuit i p̄mo) vel ē meritoria finis. Seq̄tur ibi btitudo aūt excedit oēm naturaȝ creatā ⁊c. hoc dȝ sane intelligi qꝛ loq̄ndo de btitudine formali nō vr̄ ꝙ simplr̄ excedat qꝛ pōt cāri a creatura saltem ptialr̄ hita p̄n̄tia obiecti btifici. sȝ loq̄ndo de tali p̄n̄tia obiecti illa ē simplr̄ supnaturalis. Dico ꝙ ēt posita p̄n̄tia obiecti btifici adhuc non seq̄ret̄ btitudo de necessitate: qꝛ tale obiectū nec q̇ ad p̄n̄tia sui nec quo ad sui visionē est obiectū nāle respectu creature vt exposui sup. q. 1. ꝓlo. ⁊ sic patȝ lr̄a ibi. ¶ Scđȝ declarat̄. s. qđ angeli p̄us meruerūt btitudinē q̄ȝ receperūt eā: pȝ qꝛ meritū ē ex gr̄a ipfecta ⁊ p̄miū a gr̄a pfecta si g̃ meritū in eodeȝ instāti eēt silr̄ cū p̄mio tūc seq̄ret̄ ꝙ in eodē instāti silr̄ eēnt gr̄a pfecta ⁊ ipfecta qđ est ipossibile. ¶ Ibi. Sȝ ista rō nō vr̄ cogere. Hic Doc. iprobat rōnē Tho. in p̄ma pte sum. q. 62. ar. 4. et iprobatio clara ē i lr̄a qꝛ in via p̄t esse tāta gr̄a q̄ȝta in p̄ria lȝ vsus nō sit ita p-

Oēm nām cōseq̇ suaȝ pfectioneȝ p opatione ꝓpriam quō intelligitur.

Hic doc. iprobat opi. Tho.

fect⁹. Et qđ dicit de vsu grē ī via ꝛ ī pꝛ̄ia pꝫ ꝙ fruitio ī pꝛ̄ia nō tm̄ est pfectioꝛ fruitione in via sed etiā distinguit spēs ꝛ hoc ꝓpter aliā ꝛ aliā pn̄tiā obiecti btifici vt innuit Doc. in.3.d.31.ꝛ in.4.di.49. ¶ Ibi. Ideo aliter declaro scđm vcꝫ ꝙ meritū ꝛ p̄miū nō stāt simul in eodeꝫ qꝛ est ipossibile aliquā votitatē simul velle mutabiliter ꝛ imutabiliter. ꝛ vt clari⁹ itelligat̄ pono exēplū. sit pur⁹ āgel⁹ q̄ velit btitudinē ꝛ simul velit actū meritoꝛiū respectu beatitudis vt beatitudo tm̄ ꝯfert̄ ꝓpter meritū si vult btitudinē de necessitate seq̄tur ꝙ velit meritū ad ipam beatitudinē de necessitate: cū ergo velit btitudinē imutabilr̄ ꝛ actuꝫ meritoꝛiū tm̄ cōtingēter seq̄tur ꝙ nō pōt sil' velle ipam beatitudinē imutabilr̄ ꝛ mutabilr̄. qđ tm̄ seq̄ret̄ si beatitudo sil' eēt cū merito supposito ꝙ btitudo tm̄ det̄ ꝓpter meritū ꝛ hoc ē qđ dicit Doc. ibi: qn̄ aūt p̄miatur vult imutabilr̄ ꝛc. Et cū dicit ꝙ qn̄ elicit actū elicit vt p̄oꝛ nā: hoc satis patuit in p̄mo. di. 39. ꝛ .j. patebit in isto.2.d.25. vbi vult ꝙ volūtas nō tm̄ ē absolute prioꝛ actu elicito sed etiaꝫ vt actu elicit ē prioꝛ. sic in illo prioꝛi nature quo elicit actū p̄miȷ̄ imutabilr̄ elicit: ꝛ in illo p̄oꝛi in q̄ elicit actū meriti ꝯtingēter ꝛ mutabilr̄ elicit.

Difficul. pulcherrime cū suis solu.

Videtur ꝙ Doc. sibi cōtradicat in hoc qđ dicit ꝙ volūtas vult beatitudinē imutabiliter ꝛ de necessitate: qꝛ oppositū alibi videt̄ tenere: nam in p̄mo di.1.q.4. dicit ꝙ volūtas respectu obiecti clare visi nō necessario vult ipm ꝛ ibidē dicit ꝙ lꝫ velle sit in ptāte voluntatis nō tm̄ mod⁹ volendi erit semꝑ in ptāte ei⁹: qꝛ lꝫ sit in ptāte ei⁹ frui essentia dina vel nō frui nō tm̄ est in ptāte ei⁹ mod⁹ fruēdi puta ꝙ fruat̄ vna ꝑsona ꝛ nō alia vl' ꝙ fruatur eēntia dina nō fruēdo ꝑsonis. ¶ Rn̄deo ꝙ nulla ē cōtradictio: qꝛ in oī actiōe volūtatis semꝑ supponit̄ saltē influētia gn̄alis p̄me cāe: ita ꝙ p̄ma cā p̄ncipali⁹ ifluit q̄ʒ scđa prima ḡ cā mouente scđam cōtingēter ad aliquē effectū illa scđa cā si est libera sic vult illū effectū cōtingenter: ꝙ tm̄ nō pōt cōtrauenire cālitati p̄me cāe vt pꝫ a Doc. in.1.di.2. ꝑte.1.q.1.ꝛ.d.8.q.vlti. ex quo ḡ volūtas dina est p̄ncipalis cā beatitudinis create ꝛ volūtas creata cā min⁹ p̄ncipalis seq̄tur ꝙ stāte cālitate volūtatis dine respect⁹ btitudinis: voluntas necessario vult illā imutabilr̄: ita ꝙ nō ē in ptāte ei⁹ velle oppositū: ꝛ hoc satis ptꝫ ī sil'i a Doc. in.2.d.37. ꝛ in q̄rto.d.44.q.2.ꝛ.4. in p̄mo aūt. d. Doc. ꝙ nō vult ipsam necessitate absoluta: ꝛ vide q̄ ibi exposui. ¶ Si dicat̄. videt̄ etiā seq̄ ex hoc ꝙ etiā velit meritūꝫ imutabilr̄: ptꝫ/ qꝛ nō pōt velle illđ: nisi p̄ma cā volēte. ḡ stāte volitione p̄me cause erit ꝛ volitio scđe cāe: ꝛ sic necessario volet illud. Dico ꝙ nō seq̄tur: qꝛ volūtas dina determinauit ꝯcurrere ad actū meriti mere ꝯtingēter ꝛ mutabilr̄: qđ ptꝫ: qꝛ volūtas creata nō semꝑ meret̄. ꝛ habito actu merēdi nō semꝑ cōtinuat illuꝫ. Et iō dico ꝙ influētia gn̄alis volūtatis dine est coagere volūtati nr̄e ad actioneꝫ: ꝛ qꝛ volūtas nr̄a in statu vie est libera ad eliciēdū actū. ꝛ tūc qn̄ elicit voluntas p̄mi ꝑfecti⁹ elicit: ꝛ aliqn̄ nō elicit ꝛ tūc volūtas dina nō cōcurrit: sed de ista materia clari⁹ patebit .j. d.37. ¶ Sed adhuc remanet difficultas: qꝛ ita vr̄ ꝙ imutabilr̄ velit actuꝫ meritoꝛiū: sicut ipm p̄miū: qꝛ si volūtas nr̄a tunc vult actuꝫ meritoꝛiū: qn̄ volūtas dina p̄ncipali⁹ cōcurrit: hoc idē erit de p̄mio: ꝛ cū dꝛ ꝙ nūq̄ʒ cōccurrit ad oppositū p̄miȷ̄ pōt cōcurrere ad oppositūꝫ meriti: nō coagēdo ipsi actu meritoꝛio. Hoc nō valet: qꝛ ex quo btitudo formalr̄ ꝯsistit in fruitione dei: ꝛ ꝑfecte haberi pōt ꝑ aliqđ instāti vt ptꝫ a Doct. in quarto.d.49. vult em̄ ibi ꝙ btitudo formalr̄ ꝯsistat ī fruitione dei clare visi: ꝛ ꝙ perpetuitas nō sit de rōne formali beatitudinis. Si ḡ volūtas tūc elicit illū imutabilr̄ ꝑ te: eo nō erit de actu meritoꝛio. ¶ Rn̄deo ꝛ dico duo. Primuꝫ: ꝙ beatitudo ꝑfecta lꝫ forte nō sumpta p̄cise in sua rōne formali includit ꝑpetuitatē: vt pꝫ a Doc. in.4.d.49. ꝛ sic nō est sil'r de merito ꝛ p̄mio. scđm est supposito ꝙ ipa beatitudo tm̄ duret ꝑ istās adhuc ipa volūtas elicit imutabiliter: qꝛ in p̄mo instāti nature sic necessario et imutabiliter elicit ꝙ nō est in facultate sua nō elicere: qꝛ voluntas diuina sic firmiter determinauit p̄ncipalr̄ cōcurrere ad illā beatitudinē instātaneā: ꝙ ꝓ illo vltimo instāti termināte totā rationē vie: nūq̄ʒ cōcurreret ad oppm̄. s. nō cāndo illā: nō sic est de merito: qꝛ q̄ʒuis volūtas nr̄a vt p̄us natura velit meritū: vult tm̄ cōtingēter illud: qꝛ volūtas diuina nō sic p̄ncipaliter determinauit causare illud ꝓ instāti. a. q̄n etiaꝫ ꝓ illo instāti velit oppositū: imo ꝓ quocūq̄ʒ instāti vie voluntas diuina ex determinatione sua potest nō cōcurrere ad actum meritoꝛiū: in instanti aūt p̄miȷ̄ non pōt concurrere ad p̄miū: ꝛ hoc ex determinatiōe sua ꝛ sic patet quō vult ipsum meritū mutabiliter ꝛ cōtingēter: ꝛ beatitudinē etiā instantaneam imutabiliter ꝛ necessario: nō tamen necessitate absoluta: sed necessitate suppositionis.

Pondera istam solutionem.

Ad argumenta p̄ncipalia. Primo arguit Doct. ꝓbando ꝙ p̄mium p̄cedat meritū: ꝛ rō stat in hoc: qꝛ p̄miū qđ expectat̄ actu hn̄t aliter affligerētur qꝛ spes q̄ differtur ꝛc. ꝛ tm̄ certū est ꝙ ꝑ obseq̄a hoī exhibita merētur aliquā beatitudinē: ḡ pri⁹ habuerūt illā cū fuerint ꝑfecte beati āte illa obseq̄a. ¶ Rn̄det doct. cōcedēdo ꝙ ꝑ illa obseq̄a merētur aliquā beatitudinē accidentalē: nō aūt eēntialē: ꝛ ꝙ illā beatitudinē nō semꝑ habuerūt nec ex hoc seq̄tur afflictio: qꝛ ꝑfectissime q̄etantur in beatitudine eēntiali. Si dicat̄. nōne appetūt illā accidētalē. ꝯcedo ḡ videt̄ aliqualis afflictio expectādo illā. Dico primo ex beatitudine essentiali sic ꝑfecte q̄etātur ꝙ nō pn̄t sentire afflictionē aliquā etiā cōtingentē. Dico scđo ꝙ appetere aliq̄d ꝯtingit duplr̄: vcꝫ cū anxietate: ꝛ sine vlla anxietate: sed tm̄ ex sua ꝑfectione: quā hn̄t. p̄mo mō est cū afflictione: ꝛ scđo mō nulla est ibi afflictio. ¶ Scđo p̄ncipaliter arguit Doct. ꝛ rō stat in hoc: qꝛ videtur ꝙ mai⁹ p̄miū req̄rat mai⁹ tp̄s: in quo possit esse mai⁹ meritū: cū ergo angeli ꝑ modicū tp̄s fuerint in via: videtur ꝙ nō potuerunt mereri tātum p̄mium q̄ʒtū nunc habent. ergo videt̄ ꝙ post premium datū mereantur illud per obsequia hoīb⁹ exhibita ꝛ exhibenda. ¶ Rn̄det Doc. ꝙ meritum plus attēdit̄ in actu merendi valde intenso qua in multitudine actuum remissoꝛum: ꝛ sic angeli forte magis intense dilexerūt vltimum finem pro illo modico tempoꝛe q̄ʒ aliquis homo viatoꝛ per quantūcunq̄ʒ tempus.

Appetere aliq̄d ꝯtingit duplr̄.

Aduertendum est ꝙ q̄dā nou⁹ expositoꝛ p̄me ꝑtis summe sancti Tho. in.q.62.art.4. q̄rit saluare opi. scti Tho. de grā i via ꝛ in pr̄ia. ꝛ dicit sic. Rō inq̄t scti Tho. nō se restrixit ad ꝑfectū ꝛ ipfectū s̄m eēntiā: sed simplr̄ ꝛ absolute assumpsit grāꝫ fruētis opoꝛtere eē ꝑfectā: merētis v̄o ipfectā: ꝙ q̄ ad statū dubiū nō hꝫ: qm̄ illa ē in statu ꝯsumato: ista nō ꝛ sil'r q̊ ad actū: et hoc sufficit ꝓposito: vt ipemet Sco. fatetur ibidē hec ille. ¶ Sed ista expō nō videt̄ ad mētem Tho. cū ex v̄bis ipsi⁹ appeat ꝙ loq̄tur de grā ꝑfectioꝛe ꝛ impfectioꝛe s̄ꝫ gradualē itētionē vel remissionē. Vn̄ sic dicit ī p̄ma ꝑte sum. q.62. art.4. act⁹ inq̄t nō pōt eē meritoꝛi⁹ s̄m ꝙ ē ex libero arbitrio nisi inq̄ʒtuꝫ ē grā infoꝛmat⁹: nō aūt sil' pōt ifoꝛmari grā ipfecta q̄ ē p̄ncipiū merēdi ꝛ grā ꝑfecta q̄ ē p̄ncipiū fruēdi vn̄ nō vr̄ esse possibile ꝙ sil' fruat̄ ꝛ suā fruationē meréat̄: ꝛ ideo meli⁹ dicēdū est ꝙ grām habuit angel⁹ anteq̄ʒ eēt beatus per quā beatitudinē meruit. hec ille. videt̄ ergo ex ista litera ꝙ tm̄ loquatur de grā perfectioꝛe et imperfectioꝛe intensiue. ꝛ sic finis huius questionis.

Tho. gal exponens scti tho.

Ipse nō exponit vt i tētio ipsi⁹ scti tho. ē.

Questio Secunda.

Vtrum angeli boni fuerūt beati in p̄rio instāti creatiōis sue ꝛ āgeli mali miseri. lꝫ ista. q. non habeat̄ in textu Doc. sed tm̄ sit addita: quia tm̄ est ad mentē ipsi⁹ Doc. ꝛ cōiter ab alijs legitur ꝓpter aliquas difficultates inclusas non videtur pretermittenda quin aliqualiter exponatur.

Ibi respondeo p̄mo in ista. q. sunt duo p̄ncipalr̄ ꝯsiderāda. p̄mū ptinet ad beatitudinē. secūdū v̄o ad miseriā. Quātū ad primū dicit Doc. ꝙ angeli in primo instāti creatiōis sue potuerūt esse beati et rō sua stat in hoc: qꝛ beatitudo dat̄ a deo ꝛ ꝑ quocunq̄ʒ instāti pōt dari creature ꝓ quo ipsa est capax: sꝫ est capax ꝓ primo instāti sue creatiōis. ergo. ¶ Sed hic occurrit aliqualis difficultas qꝛ si beatitudo puta fruitio dei si imediate ab ipo deo vt a totali causa ꝛ volūtas beati tm̄ passiue se habeat nulla est difficultas. si v̄o teneat̄ ꝙ voluntas bti sit ꝑtialis cā erit difficl'tas an volūtas ꝓ p̄rio instāti q̄ ponit̄ in eē possit cāre actū fruitiōis. Et pariformiter posset dici ad hāc difficultatē queādmodū diceret̄ de volūtate respectu peccati an. s. volūtas in primo instāti sue creationis possit aliq̄d inoꝛdinate velle. Teneo tm̄ firmiter ꝙ ī p̄rio instāti sue creatiōis posita ꝑfecta pn̄tia obiecti pōt velle illud cāndo saltē ꝑtialr̄ actū illū. Et de ista materia magis patebit in.3.d.18. ꝛ in.4.d.49. ¶ Ibi vtrū aūt in primo instāti. Hic Doc. videt̄ velle ꝙ angeli in p̄rio instāti sue creatiōis poterūt esse miseri loquēdo de miseria respectu pene: ꝛ eodē mō ꝓbat̄ sicut. s. de beatitudine. Sed forte posset esse difficultas: qꝛ talis pena sequit̄ ad volitionē alicui⁹ noliti ꝛ tm̄ positi vt patebit a Doc. i.4.d.44.

Difficultas bona.

De clatione litere.

⁊.4.6. Esset ğ difficltas an volūtas ī pͦ istāti sue creatiōis
efficacit᷑ possit nolle aliqͩ: ad cuiꝰ nolitionē seq̄r pena vel
tristitia. Et posset rn̄deri sil'r sicut de fruitiōe q꞉ sicut volū
tas ī pͦ istāti sue creatiōis p̄t velle obiectuꝫ delectabile ad
quā volitionē seq̄r delectatio ita posset nolle obiectū trista
bile ad cuiꝰ nolitionē seq̄r tristitia. ¶ Ibi de miseria culpe
Hic recitat᷑ opi. Th. i. 1. p. q. 63. ar. 5. q̄ sic dic̄ ipossibile fuit
āgelū ī pͦ istāti peccasse p iordiatū actū liberi arbitrij ꝗuꝫ
ei res aliq̄ in pͦ istāti q̄ eē icipit sil'r incipe possit opari tn̄ il
la opatio q̄ sil'r incipit cū eē rei ē ei ab agēte a q̄ hꝫ eē sic mo
ueri sursū ē igni a gn̄ante vn̄ si aliq̄ res hēat eē ab agēte de
ficiēte qͦd possit eē cā defectiua actiōis poterit in pͦ instāti
ī q̄ icipit hr̄e defectiuā opationē sicut si tibia q̄ nascit᷑ clau
da ex debilitate seminis stati icipiat claudicare. Agens aūt
qͦd āgelos ī eē ꝓduxit. s. deꝰ nō p̄t eē cā pcti vn̄ nō p̄t dici ꝙ
diabolꝰ in illo pͥmo instāti sue creatiōis fuerit malꝰ: hec il
le. ¶ Ibi. Sed hec rō nō valet. Hic doct. dicit has rōnes
Tho. nō includere: nō eī seq̄r si angelꝰ fuisset malꝰ a princi
pio ꝙ malicia eius sit a prima cā causante esse ipsiꝰ: ꝙ aūt
nō sequatur pꝫ p Aug. 11. de ciui. dei. ca. 13. ⁊ ptꝫ auctoritas
si eī̄ angelꝰ dependet in suo eē a sua cā bona: nō seq̄tur ꝙ
dependeat ab illa in malicia: nā Manichei posuerūt vnū
deū malū esse cām malicie: ⁊ alterū esse imediate cāꝫ boni.
¶ Ibi. Itē defectꝰ cause scd̄e ⁊c. Ad idē arguit Doc. ꝓbā-
do ꝙ talis defectꝰ nō sit a causa pͥma q꞉ ⁊ si effectꝰ cause se-
cunde sit a prima cā q꞉ effectꝰ est. tn̄ ꝙ causa secūda deficiat
q꞉ illud deficere nō est aliqͦd effectibile nō erit a causa pri
ma. pctm̄ eī̄ est defectꝰ siue carētia rectitudinis q̄ deberet
ineē actui vt. ī. pꝫ. d. 34. ⁊ 37. ⁊ i. 4. di. 14. q. 1. Si ğ angelꝰ
deficit in peccādo a rectitudine nō seq̄tur ꝙ hoc sit a deo.
Si dicat᷑. videtur eī̄ ꝙ talis defectus sit a deo quia volun
Pulchra obiectio sꝫ alibi soluē da. tas angeli non dat rectitudinē actui quia voluntas diuina
nō dat: ergo sicut volūtas diuina est pͥncipalis causa dan-
di rectitudinē sic etiaꝫ principalis cause nō dādi ⁊ sic talis
defectꝰ erit pͥncipaliter a deo. Sed q꞉ hoc req̄rit specialeꝫ
difficultatē. ideo omittat᷑ vsqꝫ ad. 37. di. huiꝰ vbi multa sin
gularia hn̄t ptractari. ¶ Ibi. Itē scd̄a cā. Hic Doc. ꝓbat
ꝙ si esset verū ꝙ angelꝰ posset peccare in pͥmo instāti illud
pctm̄ esset a deo. ꝙ etiā hoc seq̄retur p quocūqꝫ instanti: ⁊
rō Doc. stat in hoc: q꞉ si angelꝰ in pͥmo instāti accipit esse
⁊ in illo pͥmo non pōt peccare siue non pōt deficere a recti
tudine q꞉ si sic tūc tale pctm̄ esset a deo: sed q̄ro an in secū
do instāti possit peccare: si sic: seq̄tur ꝙ tale pctm̄ imedia-
te sit a deo: q꞉ etiā esse angeli in illo scd̄o instāti imediate
ē a deo: vt. s̄. patuit di. 2. q. 1. huiꝰ secūdi: ⁊ in quol. q. 12. se-
quitur etiā ꝙ si in pͥmo instāti nō pōt peccare: q꞉ eē eius ē
imediate a deo. ğ nec in nullo alio istanti poterit peccare
q꞉ p quocūqꝫ instāti simpl'r accipit eē a deo. ¶ Ibi arguit᷑
etiā ad candē cōclusionē. scd̄o arguitur ꝙ angelus in pͥmo
instāti nō potuit peccare: ⁊ rō stat in hoc: q꞉ si angelꝰ po-
tuit peccare in pͥmo instanti: seq̄tur ꝙ a se potuit hr̄e pͥmuꝫ
velle inordinatū: sed hoc nō potuit: q꞉ aut voluit pͥmū vel-
le volens: aut nollens: ⁊ vtroqꝫ mō seq̄tur ꝙ pͥmū velle p̄ce
dit aliud velle. ¶ Ibi dico ad istud argm̄. Hic Doc. r̄ndet
ad hoc argumētū supponēdo: ꝙ volūtas possit esse causa
actiua sue volitionis qͦd habet videri. ī. di. 25. ꝙ pōt esse cā
prime volitionis. sicut ⁊ scd̄e cū sint eiusdē rōnis: ⁊ si pͥmū
velle nō hēret᷑ a se esset ꝓcessus in infinitū. ⁊ ptꝫ lr̄a. ¶ Ad
Ansel. dico ꝙ ip̄e finxit pͥmum angelū: qui prius esset vna
essentia nuda nō habens formaliter potentiā volitiuam: ⁊
angelus sic imaginatꝰ non pōt habere primū velle a se: q꞉
tale velle imediate est a volūtate quā non habet a se. ideo
oportet ꝙ reducat᷑ ad actū primum. s. ꝙ habeat voluntatē:
que est actꝰ primus elicitus actꝰ secundi. s. ipsius velle. Et
tunc cum dicitur si habet a se aut volens: aut nolens dicit
Doc. ꝙ nec sic nec sic: pꝫ/q꞉ primū velle imediate est a po-
tentia volitiua: nullo alio velle p̄supposito: nisi accipiatur
volens p libertate voluntatis: vcꝫ qua primuꝫ velle libere
eliciat᷑: ⁊ tunc talis libertas stat in hoc: ꝙ qn̄ voluntas eli-
Notanda lr̄e decla- ratio. cit actū pōt nō elicere: vt. ī. patebit. d. 25. ¶ Ibi. Uel si di-
camus ⁊c. Pro intelligētia huius lr̄e est notandū ꝙ affe-
ctio cōmodi in ꝓposito ē sola inclinatio naturalis ad ꝑfe-
ctionē suā vt. ī. patebit. d. 6. q. 2. ⁊ talis inclinatio nō est ali
qua opatio: vt pꝫ a Doc. ī. d. 6. d. 2. ⁊ ī. 4. d. 49. ⁊ talis in-
clinatio naturalis realiter ⁊ essentialiter est ip̄a natura sic
inclinata: vt patet a doc. vbi. s̄. ⁊ sic talis affectio est a deo:
sicut ⁊ natura cuiꝰ est: ⁊ similiter talis affectio quorūcunqꝫ
intensa nūqꝫ potest eē nō recta: vt patet a Doc. in. 4. d. 50.
⁊ habita ista affectione cōmodi pͥma volitio est a volunta-
te vt libera: ⁊ pōt esse in pͥmo istāti: ⁊ pͥma volitio nō ꝓdu

citur alia volitione: q꞉ sic eēt ꝓcessus in infinitū: sed ꝓducit᷑
actione de genere actionis: q̄ habet ip̄am volitionē vt ter-
minū ꝓductū: volitio eī̄ nō est ꝓductio cui corrn̄deat ꝓdu
ctū tanqꝫ terminus: sed est opatio ⁊ finis potentie: vt ptꝫ a
doc. in. 1. d. 2. par. 2. q. 3. ⁊ 4. ⁊ in quol. q. 13. ¶ Arguit᷑ ter-
tio ad istaꝫ cōclusionē: ⁊ rō stat in hoc: q꞉ si potuit peccare
in pͥmo instāti. ğ necessario peccauit: ꝯsequens est falsum.
probat᷑ consequentia: q꞉ si potuit non peccare aut potētia
ante actū: aut potētia cū actu: non primo: q꞉ ante pͥmū in-
stans nō fuit potētia in ip̄m: ptꝫ/q꞉ ante primū instans sue
creationis angelꝰ nullū esse habuit. nō scd̄o: q꞉ in isto instā
ti in quo peccauit nō potuit nō peccare: ⁊ iō nō habuit po
tentiā ad nō peccādum. ¶ Ibi. Sed hoc argm̄ non valet.
Doc. dicit ꝙ sil'r argumentū solutū est in isto scd̄o. d. 1. q. 3.
⁊ in pͥmo. d. 39. sufficit eī̄ ꝙ cā sit priore effectu natura. et
lr̄a clara est vsqꝫ ibi. ¶ Ideo dico ꝙ potētia cōtradictio-
nis ⁊c. Pro maiori declaratione p nunc est sciendū: ꝙ po- Nota hic de pō con tradictio- nis.
tentia cōtradictionis dupl'r accipit᷑: videlꝫ passiue ⁊ actiue
Primo mō dicimꝰ ꝙ subiectū respectu accn̄tis separabilis
est in potentia cōtradictionis. i. ꝙ subiectum aliqn̄ pōt esse
sub illo accn̄te: aliqn̄ non. i. ꝙ ista cōtradictoria esse albuꝫ
⁊ nō esse albū pn̄t inesse alicui nō simul sed successiue: ⁊ sic
tale subiectū dicitur in potētia cōtradictionis adesse albū
et nō esse albū: ⁊ qͦd est sic in potentia cōtradictiōis nō est
necesse ꝙ priꝰ duratiōe sit ī potētia ad albū: loq̄ndo de po
tentia: q̄ dicit ordinē ad actū: ita ꝙ in tali ordie duratiōe p̄
cedat potētia ad albū: ⁊ pō q̄ p̄cedit duratiōe vocat᷑ pō an̄
actū q̄ ꝟo nō p̄cedit duratōe dr̄ potētia cū actu vt. s̄. patuit
in pͥmo. d. 8. q. vltima. Et ꝙ non sit necesse potētiā ad actū
p̄cedere duratiōe ip̄ꝫ actū pꝫ/q꞉ deꝰ in eodē instāti q̄ ponit
aliqͦd subiectū inesse ī potētia ad albedinē posset ip̄m face
re albū ⁊ tūc pō ad albedinē nō inesset tali subiecto pꝰ du
ratione ineēt tn̄ nisi p̄ueniret᷑ a cā ꝓducēte illū actū vt pꝫ a
Doc. in isto. ⁊. d. 1. q. 2. ⁊ ī. 3. d. 3. ⁊ in. 1. d. 8. q. vlt. ⁊ alibi. Se-
cunda dr̄ potētia actiua ꝯtradictiōis ⁊ est qn̄ aliqua cā ha-
bet ī potestate sua posse ꝓducere aliqueꝫ effectū ⁊ posse nō
ꝓducere: sicut volūtas est in potentia ꝯtradictiōis ad amā
dū ⁊ non amandū: ita ꝙ pōt ꝓducere amorē ⁊ nō produce
re nō simul sed successiue imo p eodē instāti p̄t velle ama-
re ⁊ pōt nō velle amare: vt diffuse exposui in pͥmo. d. 39. ⁊
talis potētia ꝯtradictionis tm̄ reperit᷑ in cā libera vt ptꝫ a
ph̄o. 9. meth. c. 4. t. c. 10. vbi vocat talē potētiā p heresim
cā ꝟo naturalis agēs mō naturali ex se nō est ī potētia cō
tradictionis ad agendū ⁊ nō agendū: q꞉ posita dispositio
ne cause ⁊ passi de necessitate seq̄tur actio: vt. s̄. patuit ī. q.
1. plo. Loquēdo ergo de potētia actiua ꝯtradictiōis dico
ꝙ nō est necesse ꝙ talis potētia duratiōe p̄cedat ip̄m actū
pꝫ q꞉ si volūtas mea ponat᷑ hr̄e esse in instāti. a. ⁊ nō sit ipe
dita ⁊ hēat obiectū volibile ꝑfecte p̄sens sibi ī eodē instāti
pōt velle illͦd. sufficit eī̄ ꝙ volūtas mea inquātū causat vo
litionē sit pͥor natura ip̄a volitiōe: ⁊ hoc est qͦd dicit Doc.
de ꝓpōne ꝯtingēte. ꝓpositio eī̄ ꝯtingēs est semꝑ in potē-
tia ꝯtradictiōis q꞉ ex q̄ est cōtingēs. iō pōt esse ⁊ nō eē: nō
simul: sed successiue ⁊ talis ꝯtingētia ꝓpositiōis est a potē
tia actiua contradictiōis: q꞉ ꝯtingēs est tm̄ a cā libera vt
patet a Doc. in pͥmo. d. 2. q. 1. ⁊ d. 8. q. vlti. ⁊ di. 39. ꝓpositio
vero necessaria nūqꝫ est in potentia contradictionis: sicut
ista. homo est aīal. sic est necessario vera ꝙ impossibile est
ip̄am esse vel fore vel fuisse falsam: ⁊ ex hoc cognoscit᷑ ꝓpo Proposi- tio ꝯtigēs est semꝑ in potētia cō tradictio- nis.
sitio que potest esse vera vel falsa: quia futurū cōtingens
pōt eē ⁊ nō esse. ⁊ futurū ꝯtingēs verificatur ex hoc: q꞉ aliq̄
de pn̄ti est vera. ⁊ sicut dicimus ꝙ hoc aliqn̄ curet q꞉ verū
est deducere aliqn̄ hoc nūc currit. Est tn̄ dr̄ia inter ꝓposi-
tionē ꝯtingentē de futuro ⁊ de pn̄tu: q꞉ ꝯtingēs de pn̄ti est
magis determiate vera ⁊ illa de futuro est nimis deteria-
te vera: vt pꝫ p Aristo. pͥmo periermenias. Nūc respōdeo Nota istā solutioneꝫ
ad argumētū cum dicit᷑ si potuit peccare. aut potētia ante
actū ⁊c. dico ꝙ si accipiat᷑ ly an̄. p pͥori nature volūtas pec
cās siue cāns pctm̄ est pͥor natura actu peccādi: ⁊ hoc suffi
cit. Si ꝟo intelligat᷑. an̄. i. pͥus duratiōe cōcedit᷑ ꝙ vt sic nō
potuit peccare p pͥmo instāti. ¶ Ibi. Arguit᷑ etiā q̄rto sic
ad dictā ꝯclōeꝫ. ⁊ rō stat ī hoc: q꞉ deliberatio nō fit ī istāti
q꞉ deliberās opꝫ multa distincte intelligere: sꝫ peccatū nō
fit sine deliberatione. ergo nō potuit esse in pͥmo instāti de
liberatio eī̄ est actꝰ volūtatis elicitꝰ sequēs cōiter ꝯclōnē
syllogismi practici. ¶ Ibi. Nec ista rōꝫ. Hic doc. rn̄det ad
istā quartā rōnem ⁊ dicit primo ꝙ perfecta volitio seq̄tur
perfectā cognitionē obiecti ⁊ sic ostēso obiecto ꝑfecte ī rō
ne diligibilis voluntas pōt ꝑfecte elicere actū circa illud. Delibera- tio dꝫ
Nota tn̄ ꝙ deliberatio dupl'r ꝯtingit vno mō seq̄tur intel

lectū q̄ nō pt in instāti hr̄e cognitionē eoꝝ circa q̄ est deliberatio. nā deliberatio ꝓpa est circa media ordinata ad finē ⁊ intellect⁹ discurrit imperio volūtatis circa illa media quousqꝫ īueniet mediū ad finē. aliqñ est deliberatio q̄ respicit intellectū absolutū q̄ nō hꝫ necesse sic discurrere ꝑ media ꝙ reqrat tp̄s. sꝫ statim pōt īuenire mediū ad finem. ⁊ inuēto illo ⁊ ostēso volūtati volūtas statim pt velle illd ordinate vl' inordinate: vel nolle. ¶ Ibi. Rōnes ēt ptacte sunt cōtra ipos. Hec lr̄a clara vsqꝫ ibi. Arguit etiā. 5. sic ad cōclusionē: ⁊ rō stat i hoc: qꝛ cū mot⁹ naturalis volūtatis: siue inclinatio naturalis in p̄mo instāti sit rectissima actus sequēs talē motū erit rectissim⁹: qꝛ si talis act⁹ esset malus: tunc mot⁹ naturalis esset min⁹ rect⁹: qđ est falsum. ¶ Ibi. Nec rō valet. Dicit doc. ꝙ stat inclinationē naturalē eē rectissimā: ⁊ tñ actū sequentē nō esse rectū: ⁊ pꝫ/qꝛ talis mot⁹ siue īclinatio naturalis inest nature sue: ⁊ necessario vt ꝓbat Doc. in. 4. d. 49. ⁊ ꝑ ꝯñs illa nō pōt intendi vel remitti. ⁊ talis inclinatio tādiu manet q̄ꝫdiu manet natura: ⁊ sic seqretur q̄ꝫ nunq̄ꝫ volūtas posset peccare cū in ea semꝑ maneat mot⁹ naturalis rectissim⁹. Sꝫ qñō stat motū naturalem esse rectissimū. ⁊ actū sequētē motū naturalē: siue iclinationē naturalē non semꝑ eē rectū. Dico ꝙ hoc hꝫ aliq̄lr declarare. ĩ. d. 6. q. 2. ⁊ plixi⁹ in. 4. d. 50. ¶ Ibi. Aliter arguitur. Et ꝓbabiliter sic. Hec rō stat i hoc. Act⁹ peccati sequitur cognitionē practicā: vt pꝫ: qꝛ sicut act⁹ rectus est ex cōformitate ipsius ad notitiā practicā: ita act⁹ non rect⁹ ē ex hoc ꝙ elicit difformiter rōni recte: hoc. s̄. patuit i. q. vl. ꝓlogi. sed notitia practica in angelo nō fuit ꝓ p̄mo instāti pꝫ/qꝛ ꝑ pri⁹ cognouit q̇ditates intelligibiles: ⁊ talis cognitio est speculatiua. Et vltra: qꝛ volūtas pri⁹ cōplacet ꝯplacentia nāli q̇ditatib⁹ illis sic speculatiue cognitis: ⁊ in tali cōplacētia nāli volūtas nō meret nec demeret: ⁊ ꝑ ꝯñs in p̄mo instāti nō potuit peccare. ¶ Ibi. Hoc pt solui. Hic doc. faciliter soluit hāc rōnem: ⁊ solutio stat in hoc: qꝛ angelus in p̄mo instāti posset se cognoscere vt obiectū diligibile in eodē instāti potuit se inordiate diligere amore amicitie: q̄ amor p̄supponit amori cōcupiscētie: vt. ĩ. ꝓbat doc. d. 6. q. 2. Posito ḡ ꝙ in p̄mo instāti nō cognoscat alia obiecta creata practice in p̄mo tñ instāti potuit se practice cognoscere: ⁊ ꝑ ꝯñs ordiate ⁊ inordiate agere. ¶ Ibi. Septimo arguit ꝓ cōclusione. Rō stat in hoc: qꝛ peccās est debitor iustitie: pꝫ/qꝛ iustitia ⁊ pct̄m sunt sicut habitus ⁊ priuatio: sed in p̄mo instāti nō fuit āgel⁹ debitor iustitie: cuꝫ nō acceperit eam in p̄mo instanti s̄m Ansel. de casu diaboli. ¶ Ibi. Nec istud valet. Hic doc. soluit hanc rōnez ⁊ dicit ꝙ nō concludit neqꝫ de iustitia infusa: neqꝫ acq̄sita: iustitia

Iustitia īfusa quid.

eñ infusa est grā gratū faciens: qua hō iustificatur: vt pꝫ a doc. in. 1. d. 17. ⁊ in. 4. d. 14. q. 1. Iustitia acq̄sita accipit cōīter ꝓ habitu virtutis: quo q̇s moraliter opatur: sicut dicit Matthei. 5. Attēdite ne iustitiaꝫ vestrā ⁊c. Dicit ḡ doc. ꝙ non est necesse peccantē esse debitorem iustitie infuse. i. ꝙ nō est necesse peccātem prius hr̄e notitiā infusam: pꝫ/qꝛ illa vnico pctō amittit: ⁊ ipsa amissa tūc nō posset peccare. Nec similiter valet de iustitia acq̄sita: qꝛ pōt amitti multis actib⁹ iniustitie elicitis: et sic ipa amissa nō posset amplius peccare: qđ est icōueniēs. Dicit ḡ doc. ꝙ iustitia ista: rōne cuius debitor est hō: vel angel⁹ iustitie: est tantuꝫ libertas volūtatis moderatiua inclinatiōis naturalis: nā moderādo inclinationē naturalē ꝯseruat iustitiā infusam: nō moderando vero ꝑdit illam. Loquēdo ḡ de tali iustitia angelus in p̄mo instāti est debitor iustitie: ⁊ sic in primo instāti peccare potuit. ¶ Ibi. Alia rō est. Octauo arguit ad eandem ꝯclusionē. Due mutatiōes nō sunt simul: quaꝝ terminus ad queꝫ vni⁹ ē termin⁹ a quo alteri⁹: sed mala volitio seq̄tur terminū ad quē creationis: qꝛ presupponit esse. ergo nō sunt simul. Ista lr̄a pꝫ/qꝛ si subiectū: puta. a. mutat a nō albo in albū: termin⁹ ad quē hui⁹ mutatiōis est albuꝫ ⁊ post mutatur ab albo in nō albū: termin⁹ a quo hui⁹ mutationis est albū: iste due mutationes nō possunt eē in eodeꝫ instāti. hoc eñ repugnat: imo trāsitus a priuatione in habitū semꝑ fit in aliqua duratiōe qꝛ priuatio ꝓprie precedit durationē habitū: vt pꝫ a Doc. in p̄mo dist. 2. ꝑte. 2. q. 3. in rñsione ad penultimū arg. p̄ncipale. Hoc ideꝫ in. d. 39. ⁊ in scđo. di. p̄ma. q. 2. si ḡ angel⁹ peccaret in p̄mo instāti essent ibi hmōi mutationes: quaꝝ p̄ma est a nō esse angeli ad esse ipsius. Scđa est ab esse angeli ad operationē non rectā. ḡ iste due mutatiōes nō pñt eē in eodeꝫ instāti. ¶ Ibi. Istđ nō valꝫ đ passiōib⁹ ⁊ subiectis ⁊c. Doc. soluit hāc rōnē ⁊ solutio stat in hoc: ꝙ qñ passio imediate seq̄tur subiectuꝫ: nō transit subiectū a priuatiōe passionis ad illā: sed in eodeꝫ instanti tpis est simul cū illa: sic in ꝓposito in instāti. a. angelus hꝫ esse: ⁊ in eodē instāti pōt opari: ita ꝙ sufficit subiectū talis opationis: vel cām illi⁹ esse p̄us natura. Seq̄tur ibi. Si tñ fiat vis de vocabulo mutationis. Hec lr̄a stat in hoc: ꝙ si loquamur de mutatione ꝓprie dicta: q̄ est transitus a priuatione ꝓprie dicta ad habitū: ⁊ ecōtra ab habitu in priuationē: talis mutatio nō pōt esse in instāti: qꝛ priuatio p̄cedit duratiōe. Sed in āgelo peccāte in p̄mo instāti nō fuit talis mutatio: sed magis passio de gñe passiōis: q̄ passio est effect⁹ actionis: ⁊ sic subiectū in eodeꝫ instanti quo hꝫ esse sub tali passiōe. Sed hoc diffusi⁹ hꝫ ꝑtractari in. 4. di. 43. ⁊ aliqualr. di. 44. q. 1. ¶ Ibi. Alia rō ponit talis. Nono ⁊ vltimo arguit ad eādem conclusionē. Et rō stat in hoc: qꝛ si creatura pōt agere in istāti: ḡ ꝟtus maior poterit agere in minori mēsura: qđ est falsuꝫ. ꝯña pꝫ ꝑ philosophū. 6. phy. t. c. 29. ⁊ incipit tex. Quod q̇deꝫ igit sicut aliq̇d in tpe indiuisibile vbi hr̄ ꝙ si aliqua virt⁹ pōt mouere in instāti maior ꝟtus pōt mouere in minori q̄ꝫ in instāti ⁊ sic oporteret diuidere instās qđ tñ est simplr indiuisibile. Hoc idē pꝫ. t. c. 90. ⁊ incipit tex. Amplius aūt ⁊c. vide ibi ⁊ Cōmē. ¶ Ibi. Dico ꝙ rō Ar. Dicit doc. ꝙ illa rō ꝓcedit in his in q̇bus pōt eē excessus in mēsura: ꝙ. s. si aliqua ꝟt⁹ mouet in aliquo tpe: dupla ꝟtus i dimidia ꝑte tpis: sed instans nō pōt excedi ab aliqua mēsura in ꝗtitate: iō nō valet: tñ de motu tenet argm̄ Ar. qꝛ motus necessario hꝫ mēsuram diuisibilē cū ipse sit diuisibilis. ⁊ iō si motus esset in istāti cū sit diuisibilis: necessario instās qđ eēt mēsura ei⁹ eēt diuisibile. Et ꝙ sic intelligat Ar. pꝫ expsse ꝑ Cōm. vbi s̄. cō. 29. vbi sic ait circa fi. Declaratū est: ꝙ ipossibile est ꝙ motus fiat in instāti: qꝛ oē veloci⁹ possibile est ponere velocius ipo: qm̄ nō pōt aliq̇s dicere ꝙ illud q̄ nihil ē veloci⁹: est illud quo mouet in istanti ⁊ illud q̄ nihil est tardi⁹ ē illud qđ mouet ꝑ magnitudinē diuisibilē: ⁊ si hoc eēt nō eēt ꝓportio inter illū motū ⁊ alios mot⁹. s. q̄ est in maxima velocitate: ⁊ maxima tarditate: qꝛ nō est ꝓportio inter lineā ⁊ punctū: notū est ꝑ se ꝙ mot⁹ sunt ꝓportionales. hec ille. Hoc idē in cōm. 90. ¶ Ibi. Teneo igit. Hic doc. expsse tenet tanq̄ꝫ verā cōclusionē: ꝙ angel⁹ potuit peccasse in p̄mo instāti sue creatiōi. ¶ Ibi. De scđo art. Dicit doc. ꝙ angeli boni de facto nō fuerūt btī in p̄mo instāti sue creatiōis: nec silr mali in p̄mo instāti fuerūt dānati: ⁊ vtrūqꝫ ꝓbat ꝑ auctoritates: q̄ sunt clare i lr̄a. ¶ Ibi. De tertio art. quot fuerūt amore ⁊ quāte. Tota ista lr̄a clara est hic ⁊ ex ꝓhabitis. s̄. nec indiget alia expositione.

Declaratio lr̄e.

Ad argumenta p̄ncipalia. p̄mo arg. sic a doc. ꝓbādo ꝙ bōi i p̄mo istāti sue creatiōis fuerūt de facto btī: ⁊ ꝓbat ꝑ silē argm̄ factū. s̄. d. 5. qꝛ in p̄mo instāti fuert btī btītudine nāli. ḡ ⁊ supnaturali: pꝫ ꝯña: qꝛ cā efficiens btītudinis supnaturalis ē efficacior cā efficiente beatitudinis naturalis. ¶ Rñdet doct. ꝙ q̄uis deus sit cā efficacior: tñ ex quo est cā volūtaria: nō eq̄ cito ꝓduci effectū beatitudis sicut cā min⁹ efficax. ¶ Ibi. Itē boni fuerūt in p̄mo instāti in grā. ḡ in p̄mo instāti fuerunt beati. Et pꝫ lr̄a. ¶ Rñdet doc. p̄mo ad añs dicēs eē dubiū an boni fuerint i p̄mo istanti in grā. ⁊ glosando auctoritatē Aug. dicit ꝙ intelligit de grā gratis data: q̄ nō facit ad ꝓpositū. Scđo cōcesso añte negat ꝯñam: ⁊ dicit ꝙ ad ipaꝫ beatitudinē supnaturalē: non tm̄ req̇ritur dispositio in facto esse ⁊ remanēs cuiusmodi est grā: sed etiā req̇rit dispositio in fieri: q̄ ē act⁹ meritori⁹ hec iō btītudo ⁊ talis dispositio in fieri nō simul insunt angelo: in naturali aūt beatitudine nō est hmōi dispositio req̇sita. ¶ Ibi. Iteꝫ ꝙ mali ab initio fuerūt miseri. Hic doct. ꝑ auctoritates intēdit ꝓbare ꝙ angeli mali in p̄mo instāti sue creatiōis fuerūt dānati siue miseri: ⁊ p̄ma auctoritas est Aug. sup geñ. lib. 3. vide lr̄am q̄ clara est cuꝫ sua rñsione. ¶ Ibi. Ad rōnē factaꝫ in tertio art. Hic doc. rñdet ad rōnem Tho. in p̄ma ꝑte. q. 63. q̄ vult ꝙ in via fuerit tm̄ vnica mora: ita ꝙ oēs angeli in p̄mo instāti tpis discreti meruerūt: ⁊ in secundo instanti tēporis distincti boni premiati fuerunt: et mali obicem posuerūt: vt. s̄. exposui. Et ꝓbat iste Doc. ꝙ in scđo instanti tpis discreti boni p̄miati fuerūt: ⁊ rō stat in hoc: qꝛ ex q̄ angeli exñtes in puris naturalibus sine discursu potuerūt acquirere totā beatitudinē naturalē. ḡ informati grā multo forti⁹ sine aliquo discursu potuerunt acquirere beatitudineꝫ supnaturalē: ⁊ sic in p̄mo istāti tpis discreti meruert totā btītudīeꝫ quā nūc hñt: ⁊ i scđo p̄miati fuert ¶ Rñdet doc. p̄mo negādo añs: qꝛ forte angeli nō simul cognoscūt p̄ncipia ꝯclusiones ꝟtualiter cōtētas in eis: ⁊ ꝑ ꝯñs potuerunt discurrere a p̄ncipiis ad cōclusiones: ⁊ de hoc habitū

est.š.d.1.q.vlti.huius secundi. scdo respondet cõcesso antecedente negando cõsequentiã: z dicit q respectu btitudinis supernaturalis requiruntur plures actus meritorũ: q simul elici nõ possunt: sed successiue: cũ nulla volũtas creata simul elicere possit duos actus pfectos: quales fuerunt actus meritorũ ab angelis eliciti: z q vnus non sufficiat pbat arguẽdo ad hoiez: qz ex q angeli tã boni q̃ mali hũerũt vnũ actũ meritoriũ i pmo istãti. q̃re g i scdo istãti nõ fuerũt omnes pmiati: nec valet dicere q mali in secundo instanti posuerũt obicẽ qz hoc.š.improbatum est.

Distinctio.vj. Questio Prima.

Declaratio qõnis. Utrum Angelus malus potuerit appetere equalitatez dei. In ista qõne sunt duo pncipalr vidẽda. Primũ de intẽtione Doct.q videt tenere q angelus malus possit appetere equalitatẽ dei. Scdz est de opi.s.Tho.i pma pte sum.q. 63.arti.3.q expsse tenet q nõ potuit appetere equalitatẽ

Opi. tho. dei: q sic ait. Angelus absq oi dubio peccauit appetẽdo esse vt deus. Sed hoc põt intelligi duplr. Uno mõ p equiparãtiã. Alio mõ p similitudinẽ. Primo qdẽ mõ nõ potuit appetere eẽ vt deus: qz sciuit hoc esse ipossibile naturali cognitione.hec ille. ¶ Circa pmũ doct.adducit aliqs rões: qbus pbat ãgelũ malũ posse appetere equalitatẽ dei: et pma rõ stat in hoc: qz sicut volũtas põt velle oẽ ens amore amicitie: qz ex liberalitate sua pt amare qdcũq ens nõ in ordie ad aliqd ppter se: ita pt velle qdcũq ens amore cõcupiscẽtie: qz dato quocũq ente pt illd amare i ordie ad alid. Sicut g ãgelus malus inordinate dilexit se amore amicitie: vt š. patebit.q.2.pñtis.d.ita potuit ɔcupiscere oẽ ɔcupiscibile i ordine ad seipm. Cũ g equalitas dei sit summe ɔcupiscibilis: iõ potuit illã sic ɔcupiscere. ¶ Aduerte tñ q dic doct. hic: q volũtas hz totũ ens p obiecto: nã in pmo.d.3.q.3.ex

Volũtatẽ hre ens p obiecto quõ intelligatur. psse hoc non asserit.hic tñ z in.4.d.49. expsse dicit q hz totuz ens p obiecto: sed qũo poterit saluari qd dicit in.q. 14.quol.vcz: q intellectus creatus hz tm ens limitatũ p obiecto adequato: mõ volũtas non pt hre aliqd p obiecto: nisi ɔtineat sub adequato obiecto intellectus. Dico vt exposui i q.2.plo. q alid est loq de obiecto adequato in rõne motiui: z aliud in rõne terminatiui. pmo mõ intellectus creatus hz tm ens limitatum p obiecto adeqto.scdo mõ hz simplr totũ ens. Silr aliud est loq de obiecto nãli qd nãliter põt attingi: z alid est loq de obiecto nãli: ad qd vcz intellectus hz naturalẽ inclinationẽ. Prio mõ intellectus nõ hz totum ens p obiecto adequato: sed bñ scdo mõ: z sic pz qũo volũtas pt hre totũ ens p obiecto adequato. ¶ Ibi. Preterea Si equalitas dei. Scdo pbat doc. eandẽ ɔclonem auctoritate phi.3.ethi. z Damas. q volũt q volũtas possit z ipossibiliũ: z sic volũtas angeli mali potuit appetere equalitatez dei: q̃uis sit simplr ipossibilis. ¶ Ibi. Hoc ẽt pbatur: qz dãnati odiũt deũ. Tertio doc.pbat idẽ: qz sicut volũtas pt nolle aliqd ipossibile: ita pt velle ipossibile: cũ non sit maior rõ de vno q̃ de alio: sz pt nolle deũ ẽ.g. ¶ Ibi. Hoc ẽt cõfirmat: qz volũtas peccãs potuit velle deũ non esse. Sz qũo volũtas creata possit nolle deũ z aliquã pfectionẽ intrinsecã ipius dei diffusius hz videri in.4.d.50. Addit etiaz q sicut angelus malus pt velle illam eminentiam esse in aliquo: puta in ipo deo: ita pt velle ipam esse in aliquo angelo: z p consequens in seipo.

Diffi. circa literam docto. Occurrit aliqualis difficultas. pmo circa hoc qd dicit Doc. vcz: q equalitas dei est bonũ qdam ɔcupiscibile fm se: nã oẽ ɔcupiscibile est aliqd ens sz

Notabiles difficultates cũ suis solonibus equalitas dei est simplr nihil: g non pt ɔcupisci nec diligi. ¶ Scdo occurrit difficultas in hoc qd dicit: q voluntas põt diligere qdcũq ens z amore amicitie et amore ɔcupiscẽtie. nã multa sunt entis: q non pñt diligi: vt puationes: negatiões: culpe: z hmõi. ¶ Tertio occurrit difficultas i in hoc qd dicit: q angeli mali psit nolle deũ: qz Doc. expsse in isto scdo.d.43.q. vnica. vult q deus nõ possit odiri: vñ sic dicit. Opz ad hoc q pctm in spmsctm sit grauissimũ: q opponat actui pfectissimo ɔuersiuo ad deũ: z sic qz actus caritatis vt dilectio dei ẽ actus pfectissimus cõuersiuus ad deũ: si hret oppositũ.s.odiũ dei: hoc esset maximũ pctm: sed nõ credo q talis actus caritatis habeat oppositũ actũ ɔtrariuz qz deus non pt odiri ab aliqua voluntate: g pctm in spmsctm non est odiũ dei: quia formaliter nõ pt odiri.hec ille. Hoc idem vult in.4.d.50. ¶ Quarto est difficultas in ista cõsequentia: si equalitas dei esset possibilis posset appeti. g vi-detur posse appeti: q̃uis sit impossibilis: qz talis ipossibilitas non ipedit zc. ¶ Rñdeo ad pmã difficultatẽ pmo recitando opinionem cuiusdã exponẽtis Doc. qui sic. d. Dicit Sco. ponendo casum ipossibilem. si equalitas dei eẽt possibilis: illã ãgeli possent sibi appetere: hoc ẽ manifestũ sed ipossibilitas nõ tollit: qn illã possit sibi appetere zc. sz saluo semp meliori iudicio. Prima rõ doc. videt distincta z alia ab illa scda rõne in qua dicit. q si equalitas dei eẽt possibilis zc. z p ɔñs p illã scdam rõnẽ non videtur posse solui difficultas tacta i pma rõne. Dicerẽ g q loq de equa-

Equalitas di duplex. litate dei cõtingit duplr. Uno mõ equalitas dei accipit p illa ipossibilitate qua dicimus impossibile est angelũ eẽ deũ Alio modo p illa eminẽtia: q deo ɔuenit: pmo mõ talis ipossibilitas nec in se: nec alteri ẽ diligibilis. Scdo modo equalitas sumpta p illa eminẽtia in se z alteri est diligibilis: z q̃uis ordinate sit diligibilis illi cui cõuenit ex natura rei inordinate tñ põt alteri diligi: cui simplr ẽ incõpossibilis. volũtas g ãgeli mali posset hre actũ circa talẽ eminentiã tanq circa bonũ summe appetibile: z qz est bonũ i se summe appetibile: seqtur q inordiate possit illd sibi appetere: z sic dz intelligi Doc. z iõ dicit in scda rõne q si talis equalitas eẽt possibilis: posset appeti. i. q si talis eminentia esset possibilis angelo: cũ sit bonũ valde appetibile posset appeti: sed q mõ sit ipossibilis ãgelo: talis ipossibilitas nõ tollit qn posset appeti: pz/qz q̃uis deus sit simplr necesse esse: z bonũ simplr appetibile: tñ põt appeti nõ eẽ: q̃uis hoc sit simplr impossibile sic dico in pposito. ¶ Ad

scdm quidam expositor dicit q Doc. tantũ loquitur de ente positiuo.s. q volũtas põt amare amore amicitie z cõcupiscentie quocũq ens positiuũ. Sed hoc forte nõ videtur ad mentẽ Doc. tum quia sustinendo q psone diuine cõstituantur p pprietates non positiuas de quibus in pmo di. 23.z.25. z similiter q in genitum non dicat pprietatem positiuam: de qua Doc. in pmo di.29. sequeretur q psone ille non ptinerent ad dignitatẽ: nec eẽnt adorãde: nec amãde: cuius oppositum Doc. videtur tenere: et q dicit expositor iste q malum culpe nõ potest appeti. Doct. in isto scdo d.43.q.2. videtur dubitare: an volũtas possit velle maliciã

Ad tertiũ absolute: sed de ista materia alias videbitur. ¶ Ad tertiũ dico pmo q licet voluntas creata non possit odire deuz in se: põt tñ ex cõsequẽti sicut pz de dãnatis: qui nolunt esse etuz iustitie dei esse: z per consequens nolunt iustitiam dei esse: z vltimate seqtur q nolũt deũ esse in se: vt patebit in 4.d.50. z si ex cõsequẽti nolũt illd qd est simplr non esse. Scdo dico q adhuc Doc. nõ determiauit: an deus nõ possit in se odiri: sz tm adduxit auctoritatẽ scripture.s. supbia eorũ: q te oderũt. q forte multipliciter põt exponi. posito g q deus possit odiri: statim seqtur q odiẽs vult oditũ nõ esse fz phm.2.rheto. qd tñ simplr ẽ impossibile. ¶ Ad qrtũ dubiũ pz qd sit dicẽdũ ex his q dixi i soluẽdo pma difficultatẽ

Respondeo ad qõnẽ. Hic Doc. declarat qũo volũtas possit appetere impossibile. et dicit q duplex est actus volũtatis: vcz actus simplex volendi quo simplr vult aliqd. alius est sub ɔditiõe quo ɔditionalr vult aliqd. Prio mõ nõ vult impossibile: sz tm scdo mõ: z sic angelus malus vult se esse deũ. si hoc eẽt sibi possibile. vel distinguitur de actu volẽdi sub aliis vbis: vcz: actus volẽdi efficax z est qñ efficaciter vult media ad finẽ: quẽ efficaciter appetit. alius est actus volẽdi cõplacẽtie: quo volũtas cõplacet sibi: etiã de aliquo impossibili. i. q apphensa equalitate dei statim vult illã volitiõe cõplacẽtie. nõ tñ efficaciter: primo mõ nõ ẽ volitio respectu impossibilis: qz sic qreret media efficaciter ad habẽdũ tale impossibile: cuius oppositũ experimur: sed bñ scdo mõ põt esse volitio alicuius ipossibilis z in tali volitione potest esse meritũ z demeritũ. z ponit exẽplum de egroto desperãte sanitatẽ: q vult tantũ sanitatem sub conditione: vel volitione cõplacentie: z de egroto nõ desperante de sanitate: qui efficaciter vult illam. quia efficaciter eligit media ad illã. z licet hec litera cõiter ponat extra textũ Doc. ponitur tamen in reportatis ipsius: z ponitur in tex. Doc. in. 4. di. 49. q. 10. vide ibi.

Ad argumenta p opi. Hic Doc. soluit argumenta Tho. vbi. š. quibus pbat ange- Solu. argu. Tho.

lũ malũ nõ posse appetere equalitatẽ dei. z argumentũ primum stat in hoc: qz angelus peccauit ex electiõe. z electio non est impossibiliũ.3.ethico. ¶ Secundũ argumentũ est tale. qz omne volibile continetur sub adequato obiecto voluntatis. z illud tale includit rationem entis. sed esse equalem deo nullam rationem entis includit cũ implicet contradictionẽ. ¶ Tertio arguit. qz voluntas non põt velle

⁜ 2us modus conformior ẽ doctrine doctoris eiusdem 3. d. 14. q. 2. ibi de 3. dicit intellectum eẽ toti[us] entis q ipse met declarat. puta fm inclinatiõez natez. nõ aut fm attingibilitatez natem et isto modo pñt concordari doctor & s. thos. qz doctor ait. itaque hz intellectum solum hre p obo quiditatem rei materiat. doctor xi totum ẽs.

aliqd nisi preostēsum ab intellectu: sꝫ equalitas dei nō potuit ꝓostendi volūtati ab intellectu angeli: nec ab intellectu errāte: qꝛ tūc fuisset pena añ culpā: vcꝫ cecitas: ⁊ ignorantia: ⁊ error: ab intellectu nō errāte: pꝫ/qꝛ intellect⁹ iudicat hoc eē simpl'r īpossibile. ¶ Quarto arguit auctoritate Ansel. de casu diaboli: ⁊ rō stat in hoc: qꝛ null⁹ p̄t appetere se nō esse fm Aug. ⁊ tñ si posset appetere equalitatē dei posset appetere se nō eē: pꝫ ꝯña: qꝛ angel⁹ nō pōt eē angelus nisi sit inferior deo. ¶ Ad p̄mum de electiōe. dicit doc. ꝙ electio accipit equoce. Uno mō ꝓ actu volūtatis cōsequēte plenā app̄hensionē intellect⁹: quo dicitur q̄s peccare ex electione qñ nō est passio ꝑturbātis intellectū: nec ignorātia. Alio mō ꝓ actu voluntatis ꝯñte cōclusionē syllogismi practici: q̄ electio nō est nisi volitio efficax obiecti q̄ est ad inq̄rendū mediū: ꝑ qd̄ possit obiectū attingi. Primo mō electio est īpossibiliū: sed non scd̄o mō. Et qd̄ dicit doc. de ista electione: vide q̄. s̄. exposui in prolog. q. vlti. ⁊ quō electio ꝓprie est circa media ad finē: ⁊ electio improprie pōt esse ipsi⁹ finis. Hic tñ pono exēplū de electione sequente app̄hensionē simplicē: ⁊ de electione sequēte app̄hensionē cōclusionis syllogismi practici. Naꝫ si ꝓponatur intellectui sanitas cognitio talis sanitatis pōt dici apprehensio simplex: q̄ cognitio ē ꝑ̄se directiua electiōis siue volitionis respectu sanitatis tanq̄ finis: ⁊ talis volitio seq̄ns pōt dici electio sequēs ꝑfectam cognitionē sanitatis vt finis volibilis: sed stante tali volitiōe volūtas imꝑat intellectui vt discurrat ꝑ oīa media: q̄bus sanitas acq̄ri possit: et tandē cōcludit intellect⁹ de aliquo medio qd̄ sit efficax ad sanitatē: ⁊ cōcludit ꝑ syllogismū practicū: q̄ semꝑ sumit a fine: ⁊ talis volitio sequēs cognitionē mediū ꝑ syllogismū practicū cōclusi efficaciter ordinati ad talē sanitatē dr̄ electio ꝓprie siue efficax. Et quō syllogism⁹ practicus ⁊ p̄ncipia practica ⁊ ꝯclusiones practice sumātur a fine nō habēte rōnem cāe finalis: sed hñte rōnē obiecti: vide q̄ Doc. dicit in. q. vlt. ꝓlogi: ⁊ q̄ sibi diffuse exposui. ¶ Ad scd̄ꝫ rñdet doc. q̄ rñsio est valde notabilis: ⁊ stat in hoc: ꝙ sicut intellectio est duplex. s. simplex qua vcꝫ intelligo terminos simplices: ⁊ alia est cōparatiua: qua. s. cōparo vnum terminū ad aliū siue talis termin⁹ sit cōpossibilis: vt hō est aīal: siue īcōpossibilis: vt hō est asin⁹: ⁊ lꝫ talis cōpositio formal'r sit simpl'r īpossibilis: ⁊ nō cadat sub obiecto intellect⁹ termini tñ cōponentes cōtinētur sub obiecto adequato. ad hoc ergo ꝙ intellect⁹ possit facere talem cōpositionē īpossibilē sufficit app̄hensio terminoꝝ sub adequato obiecto intellectus contentoꝝ. Sic duplex est volitio: scꝫ simplex ⁊ cōparatiua: simplex qua volo aliqd̄ ens absolute nō cōparādo illud ad aliud. cōpatiua: qua volo aliqd̄ ens in ordine ad aliud: ⁊ lꝫ illud ens volitū sit incōpossibile alteri: vt cū volo equalitatē dei puta lapidi: ⁊ illa incōpossibilitas ex se formaliter sumpta nō contineat sub obiecto intellect⁹ ⁊ voluntatis: tñ rōne ꝑtiū ꝯtinetur: qꝛ ⁊ eminētia ipsi⁹ dei quā volo: ⁊ lapis cui eā volo sunt obiecta ꝑ se intelligibilia ⁊ ꝑ se volibilia. Et ex hoc appet ꝙ ille expositor p̄me difficultatis facte cōtra p̄mā rōnē Doc. nō bñ intellexit mentē ipsius: vt ibi exposui. ¶ Ad tertiū rñdet doc. ⁊ rñsio est satis clara: ⁊ stat in hoc ꝙ intellect⁹ angeli absq̄ errore pōt apprehēdere equalitatē dei: pꝫ/qꝛ p̄t app̄hendere filiū dei esse equalē patri: vel absolute p̄t app̄hendere dei equalitatē in se non ꝯparādo alicui: nō ei in cognitione simplici alicui⁹ p̄t esse ꝟitas vel falsitas. stāte ꝗ cognitione equalitatis dei ⁊ cognitiōe ipius creature volūtas pōt illā cōparare creature volēdo illā creature. Et quō volūtas possit dici ꝟtus cōparatiua dictū est. s̄. in. 1. d. 1. q. 2. ⁊. d. 45. ¶ Ad quartū dicit doc. ꝙ voluntas posset velle ꝯñter se non eē: qꝛ q̄libet peccās mortal'r vult aliq̄d in quo non vult subesse deo: et in hoc ex ꝯñti vult se nō esse: qꝛ non pōt esse nisi subsit deo Tñ ad formā ārgumēti pōt dici ꝙ non opꝫ ꝙ velit ꝯñs: ⁊ si vult añs: qñ ꝯñs non ē de ꝑ se intellectu añtis. Sil'r rñsio ad formā argumēti hita ē. s̄. in. 1. d. 1. q. vlt. Uult ꝗ doc. hic ꝙ si ꝯñs non sit de essentia añtis: ꝙ non seq̄tur si voluntas vult añs ꝙ velit ꝯñs: ⁊ exēplū claꝝ ē in lr̄a. Et addit doc. ꝙ si ēt ꝯñs sit de eēntia añtis nō seq̄t volitio ꝯñtis ad volitionē añtis: ⁊ hoc si tale ꝯñs ignoraret: posito etiaꝫ ꝙ sciat adhuc non seq̄tur ꝙ si est volitio añtis absolute ꝙ sit volitio ꝯñtis absolute: nisi sit etiā volitio ꝯñe. Posset etiā addi ꝙ posito ꝙ nō igāret ꝯñs ꝙ ñ seq̄t ꝙ nō possit velle añs voluntate simplici ⁊ conditionata de qua. s̄. volendo ꝯñs ¶ Ad auctoritatē Ansel. dicit doc. ꝙ non p̄t q̄s ordinate velle se nō esse: qꝛ ordinata volūtas non est volendo aliq̄d ⁊ non volēdo illud qd̄ necessario seq̄tur ad ip̄m: siue sit sibi intrinsecū: siue nō: de intrinseco: pꝫ/qꝛ si ordinate volo hominē eē ꝯñs est vt velim ip̄m esse aīal: de extrinseco ēt pꝫ: qꝛ si ordinate volo aliquē finē ⁊ hoc efficaciter ꝯñs ē: vt velim ordinata ad finē: ⁊ sil'r si volo angelū eē inferiorē deo ꝯñs est vt non velim equalitatē dei ipsi. Sed non est sic de voluntate inordinata: qꝛ inordinate pōt velle aliq̄d nō volendo cōsequēs ad illud siue intrinsecū: siue extrinsecū ⁊c.

Siste hic gradū ⁊ vide q̄d electio.

Rñsio docto. notabilis valde

Uolitio duplex.

Quō aliq̄s p̄t velle añs ⁊ non ꝯsequens.

Quidā nou⁹ expositor p̄me ꝑtis sum. S. Tho. q. 63. ar. 3. nititur saluare opi. Tho. de appetitu mali āgeli respectu equalitatis dei. vñ sic dicit ad lr̄am. Sciēdum est inq̄t ꝙ tā īpossibile q̄ appetibile aliq̄d dr̄ dupl'r. s. ꝑ se ⁊ ꝑ accñs: īpossibile ꝑ se vocat: non ꝙ hic aut nūc: aut ꝓpter talē hypostasim: est īpossibile: sed simpl'r ē īpossibile: ꝑ accñs ꝟo qd̄ redditū ē īpossibile ex aliqua suppositione appetibile aūt ꝑ se et ꝑ accñs q̄d dicatur manifestuꝫ est. ¶ His stātibus dico tria. p̄mo ꝙ īpossibile ꝑ se nō est ꝑ se appetibile. scd̄o ꝙ īpossibile ꝑ se p̄t appeti ꝑ accñs. tertio ꝙ īpossibile ꝑ accñs p̄t appeti ꝑ se: ⁊ ab hoc tertio inchoādo declaratur ex ꝯtinua in nobis experientiā: q̄lꝫ eñ seclusa fide de oīpotentia dei ⁊ de resurrectione mortuoꝝ ⁊ īmortalitate anīe mortuo filio desiderat ei⁹ vitā ⁊ total'r ꝑdito: ac absciſſo mēbro desiderat corpis integritatē: ⁊ alia hmōi q̄ supponūtur īpossibilia: ꝑ accñs tñ qm̄ hic aut nūc reddita sunt hec īpossibilia: queādmodū desiderās aliqd̄ pctm̄ nō fuisse. scd̄m vero ex dei odio manifestat: odiētes eñ eū non solū volūt hoc īpossibile ꝑ accñs. s. ip̄m vt punitorē nō eē: sꝫ volunt hoc īpossibile ꝑ se. s. ip̄m q̄ punit nō esse sꝫ hoc appetunt ꝑ accñs ꝓ q̄to illius non eē app̄hendit cōiunctū alicui appetibili appetēti ⁊ ꝯuenienti odiētibus eū. Primuꝫ autē est ꝑ se notū: qm̄ īpossibile ꝑ se fm seip̄m: nec hꝫ rōnē entis: nec nō entis: qꝛ īplicat cōtradictoria et consequēter non pōt sub ꝓpria rōne appeti. ⁊ sic cum hoc qd̄ est me esse equalē deo: sit īpossibile ꝑ se nō p̄t esse ꝑ se appetibile. Et si his addūtias ꝙ hoc est naturaliter cognitū ⁊ euidēs angelo in quo passio locuꝫ habere non potuit: ꝯñs est ꝙ non potuit hoc appetere: ⁊ ex dictis pꝫ respōsio ad obiecta p̄mi dubij. Nā prima obiectio de odio dei nihil aliud cōcludit: nisi ꝙ ꝑ accidens appetūt odiētes deuꝫ illum non esse: qd̄ non est inconueniēs. Scd̄a quoq̄: aut nihil infert: aut idē. s. ꝙ ꝑ accñs appetitur īpossibile: nihil q̄dem qꝛ ex frui se nō seq̄tur nisi velle se esse summū bonū sibi ⁊ nō summū bonū simpl'r: idē aūt qm̄ se esse sibi summū bonū nō nisi cōseq̄nter ⁊ ꝑ accñs appeteret. Tertia obiectio ēt assumit falsum: qꝛ amicitia nō est ad inaīata: vt dr̄. 8. ethi. ⁊ supponit falsum. s. ꝙ ens incōplexū vt sic sit ꝯcupiscibile: ⁊ subsumit falsum. s. ꝙ hoc. s. creaturā esse equalē deo sit ens qd̄dā cū īplicet ꝯtradictoria: ⁊ ꝯñter nec ens: nec nō ens. Solutionē aūt Sco. nō opꝫ al'r infringere: qꝛ ex dictis pꝫ ꝙ distinctio illa locū hꝫ respectu īpossibiliū ꝑ accñs tm̄ loq̄ndo de appetitu ꝑ se. ¶ Ad obiectiōes aūt Sco. ꝯtra scd̄m dubiū breuiter dr̄ ꝙ nec volūtas ordinata: nec deordinata potest velle añs ⁊ non ꝯñs si necessaria seq̄la ē cognita: ⁊ loq̄r de velle siue ex p̄ncipal'r: siue ex ꝯñti ꝑ se vl' ꝑ accñs: alioq̄n q̄libet excusaret a pctō: dū vellet añs. s. bonum delectabile ⁊ nō ꝯñs. s. deformitatē ānexā. Uñ īplicat ꝙ aliq̄s velit epātū: ⁊ sciat ipsi necessario annexū sacerdotiū: ⁊ saltē ex ꝯñti nō velit illd̄. ¶ Ad vltimā aūt obiectionē dr̄ ꝙ rō. s. Tho. nō supponit illd̄: sed supponit ꝙ sermo sit de p̄mo pctō angeli: qd̄ nec ignorātia: nec passione pōt excusari: ⁊ ad obiectū ad qd̄ natura appetētis incētiuū p̄bebat: oportuit terminari: ꝯstat eñ ꝙ natura seclusis ignorātia ⁊ passionib⁹: nō īpellit ēt ꝑ accñs ad ei⁹ ꝑ se p̄mo positū. s. nō esse eius.

Tho. ca.

Respondeo ⁊ dico p̄o ꝙ iste nou⁹ expositor nec rōes doc. q̄b⁹ ꝓbat īpossibile simpl'r posse appeti. soluit. et ꝑ ꝯñs nec positionē Tho. saluat: nec rñsiōes Doc. ad rōnes Tho. euacuat: vt satis pꝫ intuēti. Dico scd̄o ꝙ illa distinctio de īpossibili ꝑ se ⁊ ꝑ accñs nō videt multū ad ꝓpositū qꝛ si cōcedit īpossibile ꝑ accñs posse appeti eo mō quo ip̄e exposuit: ita facile ꝯcedi videt de īpossibili ꝑ se pꝫ/qꝛ non credēs oīpotentiā dei: nec resurrectionē: nec aīe īmortalitatē: ita ē ei īpossibile appetere vitaꝫ filij iā mortui sicut appetere equalitatē dei. ⁊ lꝫ vnū sit magis īpossibile in se q̄ aliud: ex quo tñ reperit vtrūq̄ oīno īpossibile ꝑ quācunq̄ potētiā non videt posse euadi: q̄n si concedat aliquē posse appetere aliq̄d qd̄ credit simpl'r eē impossibile: quin etiaꝫ possit appetere illud qd̄ est oīno īpossibile: lꝫ in se sit magis īpossibile: sicut est simpliciter magis īpossibile hominē posse eē deū q̄ hoiem posse esse angelū: tñ si q̄s pōt appetere esse angelū: ita pōt appetere esse deuꝫ: qꝛ ratio ꝙ nō sit appetibile est īpossibilitas: ꝙ modo sit maior vel mi

Solūtur rōnes et rñsiones Tho. garetani.

ñoꝛ nō refert: ⁊ sic iste expositoꝛ vñ credit saluare Tho. in de eum dānare videt̄. Tertio qđ dicit ꝙ impossibile per se ꝯm seipm̄: nec habet rōnem entis: nec non entis: qꝛ implicat cōtradictoꝛia: ⁊ ꝯn̄r nō pōt sub ꝓpria rōne appeti. Hec lr̄a reditur ꝯtra eū: qui fecit eā qꝛ si illud qđ nō hꝫ rōnem entis nullo mō esset appetibile: qꝛ repugnat. Seq̄tur ꝙ resurrectio nullo mō sit appetibilis non credenti: qꝛ ab ipso reputatur oīno repugnās. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō hr̄e rōnem entis: videtur etiā cōtra tho. vbi. s̄. q̄ vult ꝙ angeli mali potuerunt appetere qđ est ꝓpꝛiū soli deo: vt ptꝫ in lr̄a: ⁊ tm̄ notū erat ipsis hoc eē oīno repugnās: ⁊ īpossibile: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nihil esse. Patet etiā hoc esse cōtra eū: qꝛ deū nō esse est simpl'r repugnans īpossibile. ⁊ tm̄ ip̄m nō esse pōt appeti: vt ipse dicit: nec refert qđ dicit ꝙ volūt ip̄m non esse ꝑ quāto illi⁹ nō eē apꝑhenditur cōiunctū alicui appetibili apparenti ⁊ cōuenienti odientib⁹ eum: qꝛ quōcunq; accipiat ipsum deū nō esse reputabit̄ oīno esse īpossibile. Et qđ dicit me esse equalem deo esse īpossibile ꝑ se: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō esse ꝑ se appetibile: responsum est. s̄. qꝛ si talis īpossibilitas sit nō ens: ⁊ nō cadat sub obiecto intellect⁹ ⁊ volūtatis: tm̄ rōne partiū cōstituentiū illud īpossibile dicitur ens ⁊ de se cōtineri sub obiecto intellect⁹ ⁊ volūtatis: ⁊ esse vere appetibile: aliud est em̄ loqui de rōne foꝛmali īpossibilitatꝫ: siue de aliqua īpossibilitate foꝛmaliter: que tm̄ dicit repugnātiam. ⁊ aliud est loq̄ de īpossibilitate: ꝓut includit entia ꝟe appetibilia. primo mō nō est appetibilis. cū sit simpliciter nihil: sed bene scđo mō: qꝛ scđo mō appeto aliq̄d veꝝ ens: qđ est mere appetibile: lꝫ nō appetā illud absolute: sed in oꝛdīe ad aliud cui appeto illđ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s magis appeto illđ cui appeto: ⁊ cū dicit ꝙ ens incōplexuꝫ nō sit cōcupiscibile. Dico ꝙ hoc hꝫ ꝓbare: pōt em̄ volūtas habere actū circa aliqđ incōplexū puta diligere deū in se est sub ꝓpria rōne deitatis non habendo respectū ad bonitatē ipsius: sed de hoc magis patebit in. 3. d. 27. Deinde cū dicit creaturā esse equalē deo nō esse aliqđ ens nec non ens: ptꝫ solutio ex supꝛadictis: qūo posset dici ens ⁊ nō ens: vt distinguit Doc. rñdendo ad secundā rōnem Tho. ⁊ si distinctio Doc. nō erat bona debebat eā infringere ⁊ nō negare simpl'r ꝓpositionē habentē duplicē sensum: cū ꝯm vnū sensum possit esse ꝟa. ⁊ ꝯm aliū esse falsa: ⁊ cū dicit solutionē Sco. nō opꝫ aliter infringere: qꝛ ex dictis pꝫ ⁊c. Dico ꝙ hec rñsio ⁊ sil'es faciliter possent euadere oēs difficultates: certū est em̄ ꝙ solutio doc. nec hic nec alibi infringit̄. ¶ Ad illđ qđ dicit: ꝙ voluntas siue oꝛdinata: siue deoꝛdinata nē pōt velle an̄s quin velit ꝯn̄s: si necessaria sequela est cognita. Dico vt. s̄. dixi rñdendo ad vltimā rōnē Tho. Et qđ dicit ꝙ tunc quelibet excusaretur a pctō dū vellet an̄s. s. bonū delectabile: ⁊ nō cōsequens. s. defoꝛmitateꝫ annexā. Dico p̄mo ꝙ aliud est velle delectabile absolute: ⁊ aliđ est velle delectabile: puta īmoderate: ⁊ sine debitis circūstantijs: p̄mo mō non est pctm̄ ⁊ sic stat ꝙ aliquis velit appetibile ⁊ nō defoꝛmitatē. ⁊ sic patet quō defoꝛmitas illa non cōcomitatur ad appetibile absolute. Scđo modo appetens delectabile īmoderate et excessiue: nō est ibi distinguere an̄s et ꝯn̄s: cū tale appetibile vt sic sit tm̄ vnū appetibile carent debitis circūstātijs si dicat̄ possum illud appetere excessiue: ⁊ nō appetere defoꝛmitatē. Dico ꝙ idem esset: acsi appeterē hoiem album. ⁊ non appeterē albedinē. Dico etiā ꝙ posito ꝙ quis appetat delectabile excessiue ⁊ nō appetat defoꝛmitatē cōsequētem: nō seq̄tur ꝙ ille nō peccet: qꝛ dū appetit excessiue statim peccat: qꝛ tale appetibile concomitatur defoꝛmitas: q̄ siue sit volita siue nolita nō min⁹ seq̄t̄ pctm̄: vt. ī. patebit in isto. 2. d. 37. imo cōiter oēs vellent appetibilia ⁊ īmoderate. ⁊ nollēt defoꝛmitatē ꝯcomitātē: ⁊ tn̄ ex hoc nō effugiūt pctm̄. Multa etiam possent dici ꝯtra istū expositoꝛē: sed bꝛeuitatis causa ista sufficiant.

Saie. credit saluare. s. Tho. ⁊ damnat eum.

Velle aliquod delectabile intelligi pōt dupl'r.

¶ Questio. Secūda.

VTrum p̄mum pctm̄ angeli fuerit supbia. In ista. q. sunt duo p̄ncipal'r vidēda. Primo est oñdēdū q̄ fuit malicia in āgelo peccāte. scđo ad qđ genus pctī ꝑtinebat ista malicia. Circa p̄mū lꝫ lr̄a sit satis clara succīcte tn̄ aliqua dicā. p̄mo dicit ꝙ duplex est act⁹ volūtatis. s. velle ⁊ nolle: q̄ sunt act⁹ positiui: ⁊ entitates absolute: vt ptꝫ ab ip̄o Doc. in quol. q. 23. Scđo declarat q̄d sit velle ⁊ nolle: qꝛ nolle est act⁹ quo volūtas fugit discōueniens. ⁊ velle est act⁹ quo volūtas acceptat cōueniens. ¶ Sed hic occurrit difficultas qꝛ nō videtur aliqđ obiectū volūtatis eē disconueniēs ip̄i volūtati: pꝫ/qꝛ sicut obiectū intellect⁹: ⁊ oē contētū sub tali obiecto est conueniens ip̄i intellectui: ita videt̄ ꝙ oē obiectū voluntatis sit conueniēs ip̄i volūtati: ⁊ hoc pꝫ exp̄sse a doc. in. 4. d. 44. q. 2. ¶ Rñdeo ꝙ hec difficultas req̄rit ꝓlixioꝛē tractatū vñ sit discōuenientia obiecti ex ꝑte volūtatis: q̄ difficultas ꝓ nūc differatur vsq; ad. 15. d. tertij. ⁊ aliqualiter vsq; ad. 44. d. quarti. Aliq̄ tn̄ Scotiste dicūt ꝙ nullū obiectū volūtatis absolute sumptū est discōueniēs: sed fit discōueniens ꝓ quāto repugnat obiecto conueniēti ip̄i volūtati. sicut exponūt de auaro: nūmo: ⁊ pane: ꝙ panis fit disconueniens auaro: qꝛ repugnat nūmo: q̄ est valde conueniens sibi: qꝛ si vult panē opꝫ amittere nūmuꝫ. Et lꝫ ista expositio sit satis conueniēs: qꝛ tn̄ nō tangit rōnem foꝛmalē obiecti cōuenientis ⁊ disconueniētis: ideo ꝓ nunc differatur ad loca supꝛadicta. ¶ Tertio dicit ꝙ velle ē duplex. s. velle amicitie: ⁊ velle ꝯcupiscētie: ⁊ velle amicitie ē obiecti cui volo bonū: ⁊ velle concupiscētie est obiecti: quod volo alicui aliq̄ amato. Exēplū p̄mi. Diligo Frā. i se. Exēplū scđi. Diligo pecūias Frācisco. Et cōiter amatū amoꝛe amicitie ē finis respectu amati amoꝛe cōcupiscētie. ¶ Quarto dicit ꝙ oē nolle sꝑ p̄supponit aliqđ velle ⁊ pꝫ exēplū de auaro: nūmo ⁊ pane vt. s̄. dixi. ¶ 5°. dicit: ꝙ velle ꝯcupiscētie sꝑ p̄supponit velle amicitie qꝛ ꝑꝑ amatū amoꝛē amicitie ꝯcupisco sibi bonū: qđ sibi volo. ¶ 6°. dic̄: ꝙ nullū nolle p̄t eē deoꝛdiatū: nisi p̄suppōat aliqđ velle deoꝛdiatū. Exēplū: qꝛ si ioꝛdinate amo ioꝛdiate odio nociua: q̄ ei ioꝛdiate diligit sibi vitā ioꝛdiate refugit nociua vite inoꝛdiate amate. Seq̄t̄ ēt ꝙ nō p̄t eē inoꝛdiatū nolle nisi in ꝟtute alicui⁹ inoꝛdiati velle. si ei oꝛdiate diligo mihi vitā: oꝛdinate declino oia nociua. ¶ Septio dicit doc. si velle amicitie ē oꝛdinatū: velle ꝯcupiscētie erit sil'r oꝛdiatū: si ei oꝛdiate amo Baptistā amoꝛe amicitie oꝛdiate ꝯcupisco sibi bonū. ⁊ si inoꝛdiate amo illū ioꝛdiate ꝯcupisco sibi bonū. Ex his pꝫ qūo velle amicitie ē p̄ma radix actus boni vel mali. ¶ Ibi. Seq̄t̄ igr̄ ꝙ simpl'r act⁹ p̄m⁹ inoꝛdinat⁹ volūtatis fuit p̄mū velle amicitie respectu ei⁹ cui voluit bonū. Hic doc. declarat qualis fuerit p̄m⁹ actus inoꝛdinat⁹ angeli: ⁊ circa qđ obiectū de p̄mo ptꝫ ex supꝛadictis ꝙ fuit p̄mū velle amicitie quo angel⁹ aliq̄d inoꝛdinate diligit ī se. De scđo dicit doc. duas ꝯcl'oes. Pria ꝙ talis amoꝛ amicitie inoꝛdinat⁹ nō fuit circa deum: qꝛ a nulla creatura quātūcūq; ꝑfecta p̄t inoꝛdinate amari de⁹ amoꝛe amicitie ēt si infinito amoꝛe amaret̄ cū sit simpl'r diligibilis amoꝛe infinito. imo ꝑfectissima rō obiecti diligibilis amoꝛe amicitie ē ip̄e de⁹ sub rōne deitatis: vt patebit i. 3. d. 27. Scđa ꝯcl'o ē affirmatiua: ⁊ ē talis ꝙ amoꝛ amicitie inoꝛdinat⁹ fuit circa seip̄m. Nā angel⁹ nimis intēse ⁊ imoderate se dilexit: ⁊ ꝙ talis amoꝛ primo fuerit circa seip̄m. Probat doc. duab⁹ rōnib⁹. Pria. qꝛ inclinatio naturalis magis inclinauit ad se q̄ʒ ad aliq̄d aliud creatū sic amādū. hoc em̄ est verisil'e: qꝛ ex q̄ inoꝛdinate dilexit creaturā: magis vr̄ diligere prio illđ ad qđ inclinatio naturalis īpellit. Scđa rō ē. qꝛ angel⁹ magis se intellexit q̄ʒ alias creaturas. Tū qꝛ ꝑfecte cognouit se ꝑ eēntiā suā: vt. s̄. patuit. d. 3. Tū qꝛ eēntia angeli fuit intellectui suo magis p̄n̄s ⁊ magis ꝓportionata ī rōne obiecti ꝑfecti intelligibilis intuitiue q̄ʒ aliq̄ alia creatura. vr̄ ḡ verisil'e ꝙ ꝓ illo tūc magis se dilexerit: q̄ʒ aliā creaturā. ¶ Ibi restat nūc videre đ oꝛdinatiōe ip̄i⁹ velle cōcupiscētie. Nā ex q̄ doc. s̄. ꝓbauit ꝙ inoꝛdinatū velle ꝯcupiscētie p̄supponit inoꝛdinatū velle amicitie: ⁊ qꝛ p̄m⁹ act⁹ inoꝛdinat⁹ in angelo fuit amoꝛ amicitie sui cū sibi amato multa inoꝛdinate ꝯcupiuit. Et dicit doc. ꝙ prio ꝯcupiuit sibi inoꝛdinate btītudinē. ⁊ hoc ꝓbat quattuoꝛ rōnib⁹. Pria est ibi. Nā p̄mū ꝯcupiscere inoꝛditatū ⁊c. vt clari⁹ intelligat̄ ista rō. Declaro aliq̄. prio ꝙ volūtas p̄t dupl'r ꝯsiderari. vcꝫ. ꝯm affectionē iusticie: vel ꝯm affectionē cōmodi. prio mō tm̄ seq̄tur rōnē rectā intellect⁹. qꝛ electio recta ꝯfoꝛmiter se hꝫ rōni recte. vt ptꝫ. 6. ethi. ⁊ diffuse expositū ē i. q. vl. ꝓlo. scđo mō tm̄ seq̄tur naturalē iclinatōeꝫ q̄ semꝑ est ad ꝓpꝛiū cōmodū ⁊ valde delectabile: ⁊ vt seq̄tur affectionē cōmodi declinat a r'ta recta: ⁊ a rōne recta vt. ī. patebit. prio etiā mō nūq; ꝯtingit volūtatē peccare. ⁊ scđo mō ꝯtiugit semꝑ volūtatē inoꝛdinate agere. scđo pꝛemittēdū ē ꝙ appetit⁹ naturalis: siue inclinatio naturalis volūtatis est simpl'r ad sūmā ꝑfectionē necessario. semꝑ ⁊ sūme vt declarat doc. ī. 4. d. 49. ⁊ talis appetit⁹ est ad sūmū cōmodū sibi. vt oñdit doc. ī. in isto scđo. d. 23. tertio pꝛemitto ꝙ de⁹ oꝛdinauit volūtatē debere eē moderatricē talis appetit⁹. i. ꝙ nō velit sic appetit⁹ icliat. exēpli gr̄a. De⁹ vl't dare btītudinē tm̄ ꝓ meritꝫ. ⁊ tātā btītudinē q̄ʒuis appetit⁹ nālis sit ad sūmā btītudinē ēt nullis meritꝫ exn̄tib⁹: si volūtas ī appetēdo btītudinē. seq̄t̄ nālē appetitū sui. statiꝫ

Declaratio lr̄e.

Aliq̄ notabilia de voluntate.

Inclinatio naturalis volūtatis est ad summā ꝑfectionē.

Decl'o. q.

Diffinit. notanda ī lr̄a doc.

Ex quo ois amicicia stricte sumpta in isto amore fun datur sequitur nul lam esse Xpi amici tiam nisi inter ho mines et ipm deum quod Xpus est de amici tia christiana que habet per charitatem nam et virtute perditi homines esse [illegible] tur recte di ligunt [illegible] virtutes que et spectabiles sunt in se [illegible] aut in [illegible] meis fac licitatem po [illegible] christi [illegible] qui [illegible] hoies non solum [illegible] naturaliter tamen perfectiu credunt [illegible] et certiora, immo ne cessariam eum [illegible] ad fe licitatem sit media iuxta illud ibunt de virtute in virtutem [illegible] et isto non e inconve niens [illegible] [illegible]

peccat. q̄rto p̄mitto ꝙ voluntas creata q̄ non est regula sui act⁹ vt. ī. patebit. d. 23. relicta reg̃la iustitie cōiter seq̄r appetitū n̄alē sui. Ex his formo rōnē appetit⁹ naturalis angeli fuit ad sūmā btitudinē tāꝙ̃ ad sūmū ꝯmodū sibi ⁊ summū delectabile: ꝫ volūtas āgeli relicta r̃a iustitie. p⁹ seq̄r talē appetitū ꝫ pctm̄ ipsi⁹ fuit inordinatū cōcupiscere respectu btitudis ꝙ̃ io:diate sibi ꝯcupiuit summū vt ꝯmotiuū ⁊ summū delectabile. ¶ Cōfirmaꝛ ista rō: qꝛ sic p̄mū velle amicitie inordiatū fuit circa se: ad qd̄ p̄mo erat iclinatio naturalis vt. s̄. exposui: ita p̄mū velle ꝯcupiscētie iordinatū fuit circa summū delectabile ad qd̄ p̄mo erat inclinatio n̄alis. ¶ Ibi. Scd̄o ꝓbatur Hec ē scd̄a rō p̄ncipalis: ad quā intelligēdā p̄mitto aliqua: p̄mo ꝙ triplex ē bonū: bonū ho-

Bonū triplex.

nestū: vtile: ⁊ delectabile: hōestū ē duplex. p̄mū qd̄ ē p̄mo ⁊ ꝑ se honestū: ꝯcomitaꝛ tn̄ ē bonū cōmodi ⁊ delectabile:

Bonū honestū qd:

vt sunt v̄tutes ⁊ act⁹ morales. Scd̄m ē bonū honesti ꝯcomitāter: p̄ncipaliꝛ tn̄ ē bonū delectabile. Vn̄ doc. i. 4. d. 46. q. 4. Sic dicit bonū inq̄t intellectuale ī gn̄e duplex ē: bonū. s. cōmodi: ⁊ bonū honesti. Bonū q̄dē vtile qd̄ ponitur tertiū ad alteꝝ illoꝝ reducitur ſm ꝙ ad ip̄ꝫ ordinatur. Et lꝫ q̄nq̃ in eodē ꝯcurrāt rōnes ꝯmodi ⁊ honesti: vt ī fruitione dei in p̄ria: īmo gn̄aliter oē honestū sit cōmoduꝫ: lꝫ non ecōtra tn̄ summū cōmodū est beatitudo: ⁊ esset cōmodum lꝫ ꝑ impossibile nō eēt honestū summū etiā honestū ē charitas. Et esset honestū: lꝫ ꝑ impossibile non esset cōmodū. hec ille. Accipio ꝫ bonum honestū p̄mo et ꝑ se: ꝙ si adhuc nō esset bonū cōmodū ⁊ delectabile adhuc esset bonū ho-

Bonū vtile quid:

nestum: ⁊ bonū honestū nō primo ⁊ ꝑ se: qd̄ ꝙ̃uis sit bonū honestū: si tn̄ ꝑ impossibile esset separata rō boni honesti: adhuc esset bonū cōmoduꝫ: siue delectabile. scd̄m bonū est bonū cōmodi: siue delectabilis: ⁊ tale bonuꝫ in pl⁹ se hꝫ ꝙ̃ bonū honestū: pꝫ/ qꝛ oē bonū honestū est etiā cōmodū ⁊ delectabile: nō tn̄ oē bonū delectabile ē bonuꝫ honestū: vt pꝫ a Doc. vbi. s̄. Tertiū bonū est bonū vtile: ⁊ dr̄ bonū vtile in relatione ad aliud cui est vtile: ⁊ oē bonū honestuꝫ ⁊ tā vtile ꝙ̃ delectabile pōt dici vtile vt pꝫ a Doc. vbi. s̄. ꝓut tn̄ dr̄ vtile ꝓp̄rie dr̄ ad aliq̄d vtile. Scd̄o p̄mitto: ꝙ triplex est amor. s. amor honesti: vtilis: et delectabilis. amor ho-

Amor tripliciter capitur.

nesti pōt accipi dupl̄r. Primo ꝙ ex hoc dicatur amor honesti: qꝛ terminatur ad bonū honestū. Scd̄o: ꝙ dicaꝛ amor honesti ex hoc ꝙ ꝯformiter elicitur rōni recte. Primo modo amor honesti nō est semꝑ ordinat⁹: pꝫ/qꝛ beatitudo est bonū honestū: quā tn̄ angeli inordinate dilexerūt. Secundus amor est semꝑ ordinatus. Et de tali hic loq̄tur Doc. Amor v̄o vtilis q̄ est respectu alicui⁹ rei vtilis: talis amor ꝓp̄rie nō est p̄m⁹ actus cōcupiscēdi: cū cōiter presupponat aliū: sicut amo panē: qꝛ vtilis est sustentationi nature: ideo pri⁹ concupisco nutritionē ipsi nature ꝙ̃ paneꝫ. Sed amor delectabilis est ille quo amo ⁊ ꝯcupisco delectabile. Tertio p̄mitto: ꝙ primū ꝯcupiscere simpl̄r est respectu summe delectabilis: pꝫ ꝑ primā rōnem supra factā: qꝛ voluntas relicta regula iusticie p̄mo seq̄tur quātum pōt naturalē iclinationē sui: q̄ naturalis inclinatio p̄mo est ad summū dele-

Siste hic gradū diligēs lector si vis itelligere literam sco.

ctabile: ⁊ ꝑ ꝯn̄s primū cōcupiscere inordinatum erit circa summū delectabile: qd̄ est beatitudo. Ex his ꝫ pꝫ rō Doctoris: qꝛ ex quo p̄mū pctm̄ in cōcupiscēdo fuit aliqd̄ velle sed tale velle cōcupiscētie inordinate: p̄mo fuit circa summū delectabile: ⁊ tale est beatitudo. ꝫ. et qd̄ dicit Doct. veꝫ delectabile summū ē bonū honestū: inq̄ꝫtū honestū: vt ip̄a btitudo. hoc dictū dꝫ sane itelligi qꝛ ip̄a beatitudo iquātū beatitudo formaliter loq̄ndo de btitudine q̄ ꝯsistit in fruitione dei clare visi. si ꝑ impossibile separetur a rōne boni honesti: adhuc esset summum delectabile: vt dicit Doc. d. 46. q. 4. dꝫ ergo sic intelligi ꝙ ip̄a beatitudo etiā inquantum est summū bonū honestū est summū bonū delectabile vel pōt exponi de obiecto beatifico: ꝙ inquātuꝫ est summū bonū honestū est simpl̄r summū bonū delectabile. Si dicatur. Quō angeli peccauerunt ꝯcupiscēdo summū bonū honestū. Dico ꝙ ideo peccauerūt: qꝛ inordinate cōcupierūt illud: vel qꝛ sine meritis p̄cedētib⁹: vel qꝛ ante tēpus p̄fixū vel alio mō: vt. ī. patebit. ¶ Ibi. Tertio hoc persuadeꝛ sic. Hec est tertia rō: q̄ est satis clara: ⁊ est alia a p̄cedentibus: ⁊ stat in hoc sicut se hꝫ appetitiua sensitiua ad sensitiuā apprehensiuā: sic se habet appetitiua intellectiua ad cognitiuā: sed appetitiua sensitiua p̄mo ⁊ p̄ncipaliter ⁊ maxie delectatur in obiecto summe cōuenieti sue cognitiue. pꝫ de appetitiua visiua: q̄ summe appetit pulcherrimū visibile: qd̄ est summe cōueniēs cognitiue visiue. ergo ⁊ appetitiua intellectiua p̄mo appetit ⁊ ꝯcupiscit obiectū cōuenietissimuꝫ ipsi cognitiue: illud autē est summa felicitas. ergo appetitiua intellectiua angeli p̄mo inordinate cōcupiuit summā felicitatē. ¶ Ibi. ¶ Quarto hoc persuadetur sic. Hec est q̄rta rō q̄ est clara: ⁊ stat in hoc: ꝙ si delectatio summa eēt separata a quocunq̃ alio p̄mo appeteretur a volūtate deferente regulā iusticie. pꝫ/qꝛ vt sic valde seq̄tur appetitū naturalē: qui summe est ad delectationē summā: ⁊ positis q̄buscunq̃ aliis: puta excellētia: dignitas: ⁊ hmōi: illa p̄mo nō appeterētur. Ex his ergo quatuor rōnibus patet quō primum cōcupiscere inordinatū angeli mali: fuit in cōcupiscēdo btitudinē. ¶ Ibi. Quātū igitur ad istuꝫ scd̄m gradū. s. ꝙ̃tū ad pctm̄ angeli: videꝛ p̄mo ꝙ ꝯcupiuit btitudinē. Hec l̄ra est satis clara vsq̃ ibi. Et si arguas ꝯtra istd̄ p̄mo.

Ibi. Et si arguas cōtra istud p̄mo. Hic Doct. facit tres rōnes: quib⁹ ꝓbat ꝙ angeli ī appetendo beatitudinē non potuerūt peccare. Et prima rō stat in hoc. Nulla volūtas in eliciendo actuꝫ cōformiter appetitui recto peccat: sed voluntas angeli in volendo beatitudinē vult illā cōformiter appetitui recto. ergo. Maior pꝫ/qꝛ act⁹ conformis regule recte nō pōt eē inordinatus. Minor etiā patet: qꝛ appetitus naturalis cuꝫ sit a deo est rect⁹: ⁊ talis est ad summā beatitudineꝫ: cuꝫ ab oībus vniformiter appetatur ſm Aug. 13. de ciui. dei capi. 5. ¶ Ibi. Nullus intellect⁹. Secundo ratio stat in hoc. sicut se habet intellect⁹ circa p̄ma principia. sic voluntas circa vltimum finē: patet ista ꝓpositio. 2. physico. tex. com̄. 89. Decl̄o l̄re. Sicut p̄ncipium in speculabilib⁹: ita finis in operabilib⁹. sed intellectus nō erat circa p̄ncipia: vt patet. 9. metaphy. tex. com̄. primi. ergo nec voluntas inordinate vult vltimuꝫ finē. q̄n est beatitudo. ¶ Ibi. Preterea boni. Hec ē tertia ratio Doc. ⁊ stat in hoc: si in volēdo bonum cōmodi cōtingit pctm̄. seq̄tur ꝙ ita boni peccāt sicut ⁊ mali. ꝯn̄a patꝫ: qꝛ boni habuerunt affectionē cōmodi: sicut ⁊ mali ſm Anselmum de cōcor. ¶ Ibi. Ad videndam ⁊c. Hic Doc. soluit has tres rōnes: ⁊ anteꝙ̃ soluat eas p̄mittit aliqua: q̄ vt clarius intelligātur reducenda sunt ꝑ propositiones. Prima affectio iustitie: de qua loq̄tur Ansel. de casu diaboli pōt intelligi vel de iustitia infusa: q̄ est gratia gratum faciens vel de acq̄sita: q̄ accipitur pro omni virtute morali: vel de innata: q̄ est libertas voluntatis. Et nota ꝙ libertas volū-

Libertas volūtatis quō p̄t dici innata.

tatis: ꝓ tāto pōt dici iustitia innata: qꝛ ex sua rōne formali: ⁊ ex sua innata libertate habet vn̄ possit cōformiter agere regule superiori: ⁊ si agit cōformiter: tunc agit ſm affectioneꝫ iustitie. Secunda ꝓpositio est ibi. Si esset angelus tātum habens affectionem cōmodi: ⁊ nō iustitie: hoc ē habens appetitum intellectiuū mere vt appetitū talem ⁊ nō liberum talis angel⁹ non posset nō velle cōmoda: nec etiā nō summe vellet talia: nec iputaretur sibi in pctm̄: quia iste appetitus se haberet ⁊c. Hic aliqui exponūt Doct. ꝙ talis appetitus ē appetit⁹ naturalis: sed hoc nō videtur ad mentem Doc. qꝛ ſm ip̄m actus appetit⁹ naturalis nō seq̄tur cognitionem: vt pꝫ in. 4. d. 49. q. 10. arti. 1. patet etiā in p̄hemio metaphysice sue: mō iste appetit⁹ qui ponitur hic affectio cōmodi: sequitur cognitiuaꝫ: patet per verba eius: vbi sic ait. Iste inquit appetitus se haberet ad suam cognitiuā sicut modo appetitus visiuus ad visum necessario cōseq̄ndo ostēsionem istius cognitiue: ⁊ inclinationē ad optimuꝫ ostēsum a tali potentia: qꝛ non haberet vnde se refrenaret hec ille. Patet ergo ex ista l̄ra ꝙ nō accipitur hic talis appetitus ꝓ appetitu mere naturali: qꝛ non diceretur appetitus consequens cognitiuam: sicut dicimus ꝙ in potētia visiua est duplex appetitus. s. naturalis. qui nullo mō seq̄ꝛ cognitionē ⁊ sensualis qui vt supponit cognitionē: ⁊ vterꝙ̃ diceretur appetit⁹ cōmodi: sed vnus seq̄retur cognitionem: alius v̄o nō: sic pariformiter posset dici de natura intellectuali āgeli ꝙ̃ ꝙ si ꝑ īpossibile eēt circūscripta libertate voluntatis: esset ibi distinguere duplicē appetitū: videlꝫ mere naturalem nullo modo sequētem cognitioneꝫ: ⁊ appetitum intellectualē sequētem cognitionē: ⁊ sicut appetitus naturalis successiue ⁊ necessario inclinaꝛ ad perfectionem ad quā est ita appetitus naturalis sequens cognitionem necessario ⁊ successiue appetit delectabile precognitū sicut ⁊ appetit⁹ sensitiu⁹ necessario appetit delectabile preostēsum a potētia sensitiua. ⁊ in tali appetitu non cōtingit nec ordinate nec inordiate agere. ¶ Tertia ꝓpositio. Affectio iustitie: que est primo moderatrix affectionis cōmodi ⁊ quantū ad hoc ꝙ non opꝫ voluntatē actu appetere illud ad qd̄ inclinat affectio cōmodi. nec etiā appetere successi-

Vide hic de duplici appetitu volūtatis.

ue est libertas innata volūtati: vt ista ꝓpositio clari⁹ intelligatur p̄mitto aliqua. p̄mo ꝙ in volūtate possum⁹ cōsiderare duplicē appetitū. s. naturalē mere nō sequentē cogni

tionem: ⁊ intellectiuū sequentē cognitionē: isti duo appeti tꝰ summe tendūt in obiecta: maxime delectabilia. Scđo premitto ꝙ in eadē volūtate est alius appetitus liber: quo ipsa volūtas pōt cōformiter velle aliis appetitibꝰ: ⁊ difformiter; ptꝫ/ qꝛ appetitꝰ naturalis volūtatis est ad summā btitudinē: semꝑ ⁊ summe: ⁊ tñ appetitꝰ liber nō semꝑ vult illā: sed pro illo tpe pro quo deꝰ vult sibi dare: ⁊ sic vult difformiter illis appetitibꝰ. Tertio p̄mitto ꝙ ista libertas dꝛ moderatrix affectiōis cōmodi: ⁊ hoc duplr̄. Primo nō volendo illud in qđ affectio cōmodi tendit. Scđo: nō volendo ita intense. De ista aūt moderatione dictuꝫ est in. 1. dist. 17. ⁊ sic pꝫ ista tertia ꝓpositio. ⁊ pꝫ lr̄a sequēs vsq; ibi. Ipsa eadem facta tā libera (qꝛ nihil aliud est nisi ꝙ vna res includat virtualr̄ plures rōnes ꝑfectionales: q̄ꝫ includeret si esset sine rōne libertatis) ꝑ rōneꝫ libertatis pōt se moderari in volendo ⁊c. Qđ dicit hic ꝙ eadē res includit ⁊c. clare patebit. i. di. 16. q. 2. quō eadeꝫ aīa intellectiua ꝟtualr̄ includit potentiā intellectiuā ⁊ volitiuā: q̄ sunt distincte ꝑfectiones ex natura rei in ipsa aīa: prout ergo ipsa aīa siue natura angeli cōsideraṫ vt includit libertatem volūtatis: plures rōnes ꝑfectiōales ꝟtualiter includit: qꝛ intellectū ⁊ volūtatem: q̄ꝫ si eā nō includeret. ¶ Quarta ꝓpositio est ibi. Pōt aūt volūtas seipsam potens moderari īmoderate beatitudinē velle: q̄ sibi cōgruit triplr̄: vel quantū ad intētionem: volēdo eā maiori conatu q̄ꝫ sibi cōueniat: vel quātum ad accelerationē volendo eam sibi citius q̄ꝫ sibi cōueniat: vel quantū ad causam volendo sibi eam aliter q̄ꝫ sibi cōgruat: puta sine meritis: vel forte modis aliis de quibꝰ nō opꝫ hic curare. Aliquo istoꝝ modoꝝ in appetendo beatitudinem potuerūt angeli mali peccare: ⁊ ptꝫ litera.

Volūtas pōt velle aliqd immoderate tripliciter

Ibi. Per hoc ad argumēta. Nunc doc. soluit illas tres rōnes superiꝰ factas. Ad primā dicit tria. Primo cōcedit ꝙ appetunt naturalr̄ beatitudinem: ⁊ tali appetitu nullo mō peccant: cū ille ⁊ eius inclinatio sit a deo: ⁊ tale appetere nō est actus elicitꝰ: sed solum inclinatio nature: vt ꝓbabit in. 4. dis. 49. q. 10. ar. 1. Et posito ꝙ esset actus elicitus: adhuc nō esset peccatū: qꝛ ille de necessitate eliceret. Scđo dicit ꝙ volūtas vt libera in appetendo beatitudinem pōt peccare: cū teneatur moderare naturalem appetitū: vt expositū est. s̄. Tertio dicit ꝙ q̄uis appetitus naturalis semꝑ sit rectus: tñ volūtas libera pōt peccare: volendo cōformiter tali appetitui: qꝛ tenetur se cōformare regule superiori. s. voluntati diuine: qđ magis patebit in. 4. di. 50. ¶ Ibi. Ad secūdū dico ꝑ ideꝫ. ¶ Ad secundā rōnem doc. dat duas rn̄siones quarū pria est ꝙ nō est silr̄ de voluntate ⁊ intellectu: qꝛ intellectus de necessitate nature assentit ꝟo: voluntas aūt libere ⁊ cōtingenter: ⁊ ideo pōt peccare: pōt em̄ auertere intellectū a cōsideratione obiecti: ⁊ si speculatio obiecti sit peccatū materialiter: tenetur auertere intellectum a tali speculatione. Quō aūt aliqua speculatio possit dici peccatū materialr̄: patebit in isto scđo di. 42. q. 1. Et silr̄ quō intelligatur ista ꝓpositio: sicut principiū in speculabilibus: ita finis ⁊c. aliqualiter ptꝫ a doc. in ꝓlo. q. vlti. ⁊ multo clarius ptꝫ in. 1. di. 1. q. 4. ¶ Scđa rn̄sio est tenendo silitudineꝫ intellectꝰ ⁊ volūtatis: intellectus circa verum: volūtas circa finem. Cōcedit doc. ꝙ sicut intellectus nō erat circa primū veruꝫ assentiendo illi primo vero in se. sic volūtas nō peccat volendo vltimū finem in se: qꝛ talis volitio est volitio amicitie: que circa vltimū finem nullo mō pōt esse inordinata: vt s̄. patuit. Et sicut intellectus pōt errare circa primū verū assentiendo illi ꝑpter aliud: sic voluntas pōt peccare circa vltimū finem volendo illū eo mō quo nō cōuenit: qui modis. s̄. patuit. ¶ Ad tertiū ɔcedit doc. ꝙ in bonis erat appetitus naturalis ad beatitudinē: ⁊ tanta inclinatio etiam maior inclinatio: si natura eoꝝ fuit ita ꝑfecta: tñ boni non peccauerūt: qꝛ libertate sue volūtatis moderabanṫ talem appetitū: actu em̄ elicito sic volebāt beatitudinem: sicut ex diuina determinatione eis cōgruebat. ¶ Ad auctoritateꝫ Anselmi. s. volūtas cōmodū nō velle nequit. Doct. dicit ꝙ boni nec potuerūt nec voluerūt nolle sibi btitudinem etiā sibi cōcupiscēdo. Hic esset bona difficultas: an volūtas possit nolle beatitudinem: ex quo libera est respectu vtriusq; actus. Dicerē tñ ꝙ ex quo in beatitudine nulla rō mali apparet: sed tm̄ rō boni ꝙ volūtas nō posset nolle nec odire eā. Sed quō hoc stat cū ꝑfecta libertate volūtatis inferiꝰ declarabiṫ in isto scđo. Sequiṫ in lr̄a. Sed illā nō voluerūt plus sibi q̄ꝫ deo bene esse in se: sꝫ minꝰ qꝛ illud velle ita potuerūt moderari ꝑ libertatē. Vult dicere doc. ꝙ boni priꝰ voluerūt de eo bene esse amando ipsum amore amicitie: ⁊

plus q̄ꝫ quodcūq; aliud: ⁊ ꝑ ɔñs si voluerūt beatitudinem actu elicito eam voluerūt eo mō quo eis cōgruebat ex determinatione diuine volūtatis: ⁊ sic angeli boni moderabantur affectionē cōmodi. ¶ Ibi. Et si obiicias. ergo nullo mō appetebant bene sibi beatitudinē: sꝫ tm̄ bene moderabantur appetere. Dicit doc. ꝙ appetere siue cōcupiscere actum ꝑfectū: vt per illū magis habeat obiectū in se est ex affectione iustitie. ⁊ sic boni potuerūt appetere beatitudinem: vt habentes illā ꝑfectius amarēt summū bonū: ⁊ iste actus cōcupiscendi beatitudinē esset meritoriꝰ: qꝛ nō vtiṫ fruendo: sed fruitur eo: qꝛ bonū qđ ɔcupisco mihi ad hoc cōcupisco: vt plus amem illud bonū in se. Et videṫ dicere doc. ꝙ si volūtas appeteret illā beatitudinē: vt tm̄ sisteret ī tali amore cōcupiscētie: nō recte appeteret. Si ꝟo appetat illā puta fruitionem essentie clare vise vt magis amet illā amore amicitie: tunc bene amat: ⁊ hoc si appetit sicut sibi cōgruit ex determinatione diuine volūtatis. ¶ Ibi. Viso igiṫ de primo inordinate cōcupito. Dicit doct. ꝙ vltra primū inordinate cōcupitū amore cōcupiscentie: qđ fuit ipsa beatitudo: vt. s̄. patuit: potuit inordinate cōcupiscere multa alia puta excellentiā respectu alioꝝ. Et vltra habuit inordinate nolle nolendo opposita eoꝝ q̄ cōcupiuit: qꝛ sicut immoderate cōcupiuit summā beatitudinē: ita īmoderate noluit oppositū eiꝰ ⁊ ptꝫ lr̄a. ¶ Ibi. Sed hic est vnū dubiū an. s. aliquis possit appetere deū nō esse. Hic doc. videṫ tenere sicut etiā alibi ꝙ deus in se odiri nō possit: nec silr̄ aliqua ꝑfectio attributa deo: cū ibi nulla rō mali reperiaṫ: sed tm̄ rō boni: effectꝰ tñ dei puta effectus iustitie vindicatiue pōt odiri: ⁊ ꝑ ɔñs cōcomitanter videṫ ꝙ deꝰ possit odiri.

In ista litera occurrit non parua difficultas: vꝫ quare volūtas nō possit deū odire in se ex quo hꝫ ens inquantū ens pro obiecto sibi adequato: vt. s̄. patuit p̄nti dis. q. 1. ⁊ in. 4. di. 49. ⁊ in. 1. dist. 3. q. 3. vbi vult ꝙ idem sub eadē rōne formali sit obiectū intellectꝰ et voluntatis. cū ꝉ ipsa volūtas sit libera respectu cuiuscūq; cōtenti sub eiꝰ obiecto adequato: quare nō pōt esse libera circa deū: ipm̄ libere vel volendo vel nolēdo: tū qꝛ ipsa est essentialr̄ libera ex hoc ꝙ pōt libere elicere actus suos: vt ptꝫ a doc. in. 1. dist. 1. 2. ⁊. 10. ⁊ in isto. 2. di. 25. ⁊ ꝑ Augu. 1. retract. Nihil est tā in ptāte volūtatꝭ q̄ꝫ ipsa volūtas. i. q̄ꝫ ipe actus volūtatis. sicut doc. exponit Aug. in. 1. di. 1. q. 2. ⁊ di. 7. ⁊ in. 4. dist. 49. ⁊ sic videṫ ꝙ sicut pōt velle deū in se: ꝙ ita possit nolle deū in se ⁊ odire: tum qꝛ isti duo actꝰ nolle et velle respectu eiusdem obiecti sunt contrarii: vt patet a doctore in tertio dist. 30. ⁊ alibi. ergo sicut volūtas potest habere velle circa vnū obiectū: ita ⁊ nolle circa illud idē.

Pulchra difficul. d odio dei.

¶ Dico sustinēdo ꝙ nō possit deū odiri in se: q̄uis doctor de hoc dubie loquaṫ in. 1. d. 1. ꝙ volūtas hꝫ ens inq̄ꝫtū ens ꝓ obiecto adequato: sic ꝙ pōt velle illud vel in ordine ad se: vel in ordine ad aliud: vt ptꝫ a Doc. in ista. q. Respectu aūt nolle nō hꝫ simpliciter ens inq̄ꝫtū ens: sed hꝫ ens creatum: in quo est defectus alicuiꝰ boni: ⁊ etiā aliqñ pōt esse rō alicuiꝰ mali: ⁊ qꝛ ipe deꝰ est summū bonū: in quo nulla est ratio alicuiꝰ mali: nec defectus alicuiꝰ boni: ideo non pōt illum odire. nec Doc. dicit: ꝙ respectu cuiuscūq; entis hēat velle ⁊ nolle: sꝫ bñ dicit ꝙ hꝫ velle. Et cū dꝛ ꝙ est eēntialr̄ libera ⁊c. Dico ꝙ libertas ꝓprie non attendiṫ penes actus cōtrarios: qꝛ tūc sol posset dici agens libere: qꝛ pōt hr̄e actꝰ ɔtrarios. puta ɔstringere ⁊ liq̄facere: sꝫ dꝛ libera ꝑpter actꝰ ɔtradictorios. puta qꝛ est in ptāte sua amare: ⁊ nō amare: ⁊ sic Doc. dicit i. 1. d. 1. ⁊ alibi: ꝙ volūtas respectu cuiuscūq; obiecti pōt velle ⁊ nō velle: q̄ sunt ɔtradictoria: ⁊ illđ nō velle est cōiter actus suspēsiuꝰ. agēs ꝟo naturale approximatū passo nō hꝫ in potestate sua agere ⁊ nō agere: ⁊ sic p̄ma libertas volūtatis est principalr̄ respectu velle ⁊ nō velle: ⁊ sic btitudinē sibi ostēsam pōt velle ⁊ nō velle: nō tñ p̄t nolle: sed de ista materia alibi ampliꝰ diceṫ.

Solutio notabilis.

Libertas penes qd attendit.

Quātū ad secūdum arti. restat videre de īmoderato amore amicitie quale peccatū fuit: ⁊ de īmoderata cōcupiscētia beatitudinis: ⁊ de īmoderato nolle consequēte. ¶ Ibi. Quātū ad p̄mū. Hic doc. recitat opi. Bonauē. in. 2. d. 5. ar. 1. q. 5. q̄ videṫ tenere ꝙ p̄mū peccatū mali angeli: quale fuit īmoderatꝰ amor respectu sui sit sꝑbia. ⁊ nitiṫ hoc ꝓbare auctoritate Aug. 14. de ciui. dei. c. 13. vbi vult ꝙ presumptio est nimis placere sibi. ⁊ ideo sꝑbi in scriptura dicūtur placētes sibi. ¶ Ibi. Sed hic videṫ dubiū. Hic Doc ꝓbat ꝙ īmoderata ɔplacentia sui siue īmoderatatus amor amicitie respectu sui nō pōt ꝓprie dici superbia. ⁊ hoc ꝑpter rōnes formales distinctas. s. sꝑbie. ⁊ amoris amicitie īmoderate respectu sui: qꝛ superbia pro

Opi. Bonauēture.

im moderata … placentia

prie est imoderat⁹ appetit⁹ ꝓꝑe excellentie.i.est imoderat⁹ amor ꝛ cupiscētie ꝓꝑe excellētie: imoderata ꝟo cōplacētia sui est imoderatus amor amicitie sui. ꝛ sic patet quō iste rationes sunt diuerse. ¶ Ibi. Itē secūdo presumptuosus ꝛc. Dicit Doc. ꝙ si imoderata cōplacētia sui esset supbia precipue penitere ad presumptionē: q̄ est species superbie: sꝫ hoc nō: q꞉ presumptuosus videt̃ preferre se alijs: vel in bonis q̄ habet vere: vel in his q̄ reputat habere de se: sꝫ imoderata cōplacentia sui nō est hmōi. patet: q꞉ eiusdē rōnis videt̃ esse in malitia. videlicet: imoderate se amare amore amicitie: ꝛ aliū vt primū. Sed amando alium imoderate nullus dicitur superb⁹ vel presumptuosus: sed magis luxuriosus. ergo nec sic amando se. ¶ Ibi. Item non peccauit primo in appetendo excellentiā respectu alioꝝ: q꞉ bonū sibi ꝛ ad se est precedens. ¶ Ibi. Ideo dico. Hic doc. determinat se loquendo de supbia ꝓprie dicta: ꝙ immoderatus amor sui nō pōt dici supbia: sed ꝓpter maximā delectationem in amando se imoderate: talis amor pōt reduci ad luxuriā. ¶ Ibi. Ad ista dico. Hic doc. soluit illa argumēta: quibus ꝓbat imoderatū amorem sui nō ꝑtinere ad supbiā: nec ad aliquā speciem eius. Aduerte tñ ꝙ doct. expresse tenet ꝙ imoderat⁹ amor respectu sui nō pōt dici supbia ꝓꝑe dicta: sꝫ magis luxuria. Et si pōt noīari supbia vel presumptio hoc erit improprie: ꝛ hoc mō soluit illa argumenta: q̄ vident̃ probare ꝙ talis amor nullo mō sit supbia. ꝛ sic respondet ad illa tenendo ꝙ saltem sit supbia improprie dicta ꝛ presertim ꝙ dicat̃ presumptio. Dicit ergo ꝙ amās aliqđ bonū immoderate vult illud imoderate esse magnū bonū immo maximū: ꝛ iō immoderate: q꞉ absq; eo ꝙ velit aliqd euenire ꝑ qđ crescat: vult illud maius esse q̄ȝ sit. Hic declarat doc. quare q̇s dicat̃ immoderate diligere. d. hoc cōtingit quando nō querit media debita: ꝑ que illud bonū crescat: ꝛ sic diligens se imoderate vult bonū suū esse summū: nō tñ querit vnde hoc sit: nec debita media: ꝛ q꞉ nō potest aliqđ bonū infinitū esse maius q̄ȝ sit: presumptuosi hoc nō potentes attingere volūt bonū suū esse maximū: ꝛ hoc vel in cōparatione vt presit bonis alioꝝ: ꝛ ita volūtas talium primo est circa bonū suū vt sit maximū. Scđo est circa illud bonū vt premineat ꝛ dominet̃ alijs: ꝛ sic volūtas dominandi sequit̃ velle quo quis vult suū bonū imoderate: ꝛ ideo in re presumptio precedit supbiā ꝓprie acceptā. vt videlꝫ est imoderatus appetitus ꝓprie excellentie: vt. s̄. exposui. Et nota ꝙ duplex est excellentia. s. excellentia q̄ est relatio in ordine ad alios quos q̇s excellit: ꝛ hoc est ꝓꝑe obiectum supbie. Alio mō accipit̃ excellentia vt est q̇d absolutum: ꝛ sic excellētia nō est aliud nisi magnitudo i se: ꝛ sic presumptuosus hꝫ immoderatū amorem respectu sue excellētie siue magnitudinis i se: ex qua magnitudine sequitur excellentia q̄ est relatio ad alios. ¶ Ibi. Ad secūdū dico ꝙ presumptio nō est peccatū intellectus vt quidā voluerūt dicere: quasi intellectus presumptuosi iudicaret vel ostenderet se esse tantū quātus nō est: q꞉ tunc in angelis fuisset ignorantia ante peccatū: qđ nō tenet̃: sed est peccatū volūtatis imoderate appetētis bonū suū esse tantū quantū nō est: ꝛ ex hoc sequit̃ excecatio intellect⁹. ¶ Ibi. Sed qñ additur ꝙ etiā illud velle sui imoderatū non videt̃ supbia sicut nec velle imoderatū alterius. Ptꝫ rñsio ex supradictis ꝙ tale velle fuit presumptio ꝛ supbia cōiter dicta qua q̇s vult bonū qđ amat esse excellēs in se ꝛ absolute: ꝛ si vltra hoc appetit illud bonuꝫ qđ sic amat precedere alia bona: ita ꝙ appetitus talis excellētie dicat relationem ad alios: tunc erit supbia magis ꝓprie. ¶ Ibi. Quantū ꝟo ad deordinationem velle cōcupiscentie. Hic doc. dicit duo. Primū ꝙ appetitus btītudinis nō fuit ꝓꝑe supbia: pꝫ/ q꞉ nō quantum ad eius primam speciem: q꞉ presumptio si ꝑtinebat ad primū velle inordinatū amicitie nō ꝑtinet ad aliqđ inordinatum velle concupiscentie: vt ptꝫ/ q꞉ distincte sunt rōnes respectu velle amicitie ꝛ velle cōcupiscentie. Secundū est ꝙ appetitus beatitudinis imoderatus magis cōsonat peccato luxurie pro quanto omne delectabile immoderate appetitū inquātū delectabile pōt dici luxuria: ꝛ hoc si nō sit excellentia appetita qualis nō fuit ista appetitio beatitudinis. ¶ Ibi. Quantū ad deordinationē tertij. s. nolle ptꝫ q꞉ quodlibet istorū nolle deordinatoꝝ fuit ira vel inuidia: q꞉ nolens aliquid vellet nolitū esse: sicut pꝫ de dānatis: q꞉ nolunt detineri a volūtate diuina in igne: ideo volūt tale nolitū nō esse: ꝛ ꝑ ꝯñs volunt velle diuinū quo detinentur ibi non esse: ꝛ hoc ex cōsequenti: quia nolunt talem punitionem: ꝛ ꝑ ꝯñs volūt ipsam non esse: ꝛ q꞉ talis punitio est auctoritate diuina: ex cōsequēti volūt illā nō esse: ꝛ ex hoc sequit̃ ꝓpositū: q꞉ esse dei erat malus esse āgeloꝝ: ꝛ silr̃ sua beatitudine: ꝛ q꞉ nō potuerūt habere beatitudinē vt volebant intm̄ creuit appetitus habendi ꝛ nō habuerunt: ꝛ in hoc nolebāt in habēdo subijci deo: ideo noluerūt deū esse: ꝛ tristabant̃ de ꝑfectione dei: saltem cōcomitant̃: ꝛ ita inuidia: q꞉ inuidia est tristitia de bono alteri⁹: q̄ tristitia sequit̃ ad nolitionem talis boni: ꝛ tñ positi: q꞉ tristitia est ex his rebus: q̄ nobis nolentib⁹ accidūt: vt pꝫ ꝑ Aug. 14. de ciui. dei. ad quā inuidiā cōiter sequit̃ ira. ¶ Et si obijciatur de ipso cōcupiscere ꝛ inordinato ꝙ non fuit luxuria: ergo fuit aliqđ septem peccatoꝝ: ꝛ nō videt̃ nisi peccatū supbie. Cōtra. Dicit doc. ꝙ diuisio peccatoꝝ vel accipit̃ ꝑ oppositū ad septem habitus. s. quatuor morales; ꝛ tres theologicos adhuc ista diuisio est insufficiens: q꞉ infidelitas ꝛ desperatio nō cōtinent̃ sub aliquo istoꝝ: lꝫ eñ temperantie opponatur gula ꝛ luxuria: ꝛ fortitudini accidia: iustitie auaritia: charitati ira: fidei aūt ꝛ spei nullū alioꝝ opponit̃: sꝫ possunt stare cum fide ꝛ spe: ꝛ ita infidelitas ꝛ desperatio non erūt de numero illoꝝ septem: ꝛ sic insufficiens diuisio. Aut ista diuisio sumit̃ ꝑ oppositū ad act⁹ bonos. 10. preceptoꝝ. ꝛ sic deberent esse. 10. peccata capitalia ſm transgressionē decalogi. ꝛ ita illa diuisio nō tenet̃ in oīb⁹ actib⁹ malis: q꞉ sunt multi actus mali: q̇ nec cōtinent̃ sub aliquo. 7. nec sub aliquo. 10. peccatoꝝ. Et addit ꝙ nec ista. 7. pctā sunt prime radices peccatoꝝ: sꝫ amor sui inordinat⁹: nec sunt ꝑ̇ncipalia peccata: sed ista odium dei si ponatur desperatio infidelitas: que opponuntur primis habitibus bonis theologicis: immo ista septeꝫ sunt radices valde cōmunes ꝛ magis occasiones peccatorum q̄ȝ cause peccandi.

Quō āgeli mali nolebant deū esse.

Declaratio lr̃e doctoris.

Excellentia duplex

Appetit⁹ btītudīs nō fuit ꝓprie superbia.

Ad argumenta ꝑ̇ncipalia. Primo arguit̃ ꝙ primū peccatuꝫ mali angeli fuerit supbia ꝑ Aug. 14. de ciui. dei. c. 13. Male inquit volūtatis initiū q̇d potuit esse nisi supbia. ¶ Rñdet doc. cōcedendo ꝙ tale pctm̄ est presumptio: ꝛ hoc mō ponit̃ supbia: sed nō fuit illa prima spēs supbie ſm qđ accipit̃ ꝓꝑe supbia. vt. s̄. expositū est: q̄. s. est appetit⁹ excellentie. ¶ Scđo arguit ab auctoritate Io. in canonica. Omē qđ est in mūdo ꝛc. sꝫ primū peccatū nō fuit cōcupiscentia carnis nec oculoꝝ: ergo fuit supbia vite. ¶ Doc. dat duas rñsiōes. Pria ꝙ auctas Ioan. intelligit̃ de hoīb⁹ existentib⁹ in hoc mundo. Scđa ꝙ si illud pctm̄ cōcupiscendi in scđo gradu deberet reduci ad aliqđ istoꝝ magis deberet reduci ad cōcupiscentiā oculorū: sicut in nobis ad cōcupiscentiā oculoꝝ spectant imoderati appetitus alicui⁹ visibilis pulchri: ita in eis ad concupiscentiā oculoꝝ dꝫ spectare imoderatus appetitus delectabilis: ꝛ sic peccatū mali angeli: qđ fuit respectu velle cōcupiscentie magis dꝫ reduci ad cōcupiscentiā oculoꝝ: et illud nō fuit simplr̃ ꝑ̇mū pctm̄. ¶ Ibi. Preterea ꝑ viā diuisiuā. Hec est rō facta in lr̃a: q꞉ ex quo pctā diuidunt̃ in 7. pctā capitalia: videt̃ ꝙ ꝑ̇mū peccatū fuit supbia. ¶ Rñdet doc. ꝙ illa diuisio nō est sufficiens cōparando ad actū cōcupiscentie nisi ꝑ quandā reductionē: ꝛ sic pōt ꝯcedi ꝙ velle cōcupiscentie inordinate respectu btītudinis reducit̃ ad luxuriā: sicut oīs inordinatus appetitus delectabilis: vt ē delectabile ad cōcupiscentiā oculoꝝ reducit̃. ¶ Ibi. Preterea ps. Supbia eoꝝ qui te oderunt ꝛc. argumentū stat in hoc. Mali angeli tm̄ vno pctō peccauerūt: ergo illud fuit supbia: añs ptꝫ/ q꞉ simul nō peccauerūt plurib⁹ peccatis: q꞉ volūtas nō pōt silr̃ hr̄e plures actus: nec peccauerunt post ꝑ̇mū peccatū: q꞉ tunc ꝑ̇mū peccatū fuisset remediabile: ptꝫ/ q꞉ in illo scđo instanti quo peccauerūt scđo peccato fuerūt in via: ꝛ sic in illo instāti sicut peccauerūt ita potuerunt penitere de ꝑ̇mo pctō: ꝛ sic ꝑ̇mū pctm̄ fuisset remediabile: qđ nō tenet̃. ¶ Rñdet doct. negando añs: q꞉ fuerunt multa pctā: vt. s̄. patuit dis. 5. q. 2. ar. 3. vbi sic dicit ꝙ in secūda mora in qua fuerūt difformes ī via fuerūt multe morule: q꞉ mali peccauerūt multꝫ spēb⁹ peccati. s. supbia/ odio/ ꝛ inuidia. ꝛ isti actus nō in eodē instanti fuerūt eliciti. hec ille. Et sic ptꝫ añs esse falsum: ꝛ cū ꝓbat̃ ꝑ hoc ꝙ ꝑ̇mū peccatū fuit irremediabile. Dicit doc. ꝙ si penituisset qñ peccauit scđo peccato inuenisset veniaꝫ: tñ ex quo in illo pctō deuenit ad terminū/ oīa pctā eius facta sunt irremediabilia. ¶ Ibi. Oppositū. Hic doc. ꝓbat quatuor rōnibus ꝙ pctm̄ eoꝝ nō fuerit supbia: qđ tñ dꝫ intelligi vt exposui in corpe. q. ꝙ si q̇s vellet sustinere ꝙ fuerit supbia eo mō quo expositū est poterit rñdere ad ista argumēta que ꝓbāt nō fuisse supbia. Primū argumentū stat in hoc. Supbia non est maximū pctm̄: sꝫ pctm̄ mali angeli fuit maximū. Maior ptꝫ/ q꞉ oppositū non est maximū bonū: qđ est hūilitas. ¶ Rñdet doc. negando minorem: q꞉ ꝑ̇mum pctm̄ eoꝝ nō

Quō itelligit̃ illud Io. oē qđ est in mundo ꝛc.

Mali āgeli multis spēb⁹ pcti peccauerūt.

fuit maximũ: ⁊ rõnem assignat: qꝛ sicut in bonis ꝓcedit a
magis bonis ad minus bona. s. ad dilectionẽ finis ad dile
ctionem eoꝝ q̃ sunt ad finem: ecõtra in malis a min⁹ malo
procedit ad maius malũ. s. ab ĩmoderato amore sui ad con
temptũ dei. ¶ Deinde facit duo argumenta. s. de passione
irascibilis respectu cõcupiscibilis: ⁊ de appetitu excellen-
tie loquendo de excellentia prout dicit cõparationẽ excel
lentis ad alios: q̃ duo argumenta patent in lr̃a. ¶ R̃ndet
doc. ꝙ posset cõcedi ꝙ quantũ ad actũ cõcupiscentie non
ꝑmo cõcupiuit excellentiã: q̃ est passio irascibilis vel cõcu
piscibilis sed ꝑfectissimã beatitudinem: tñ si loquamur de
ꝑmo velle ĩordinato amicitie: põt dici ꝙ iste nõ erat act⁹
nec passio irascilibilis: sed cõcupiscibilis. si ei cõcupiscibi-
lis est cõcupiscere bonũ amato ei⁹ est amare bonũ amatũ
cui cõcupiscit illud bonũ. Sed de istis passionib⁹ concupi
scibilis ⁊ irascibilis erit specialis sermo in tertio di. 34.

¶ Distin. septima. Questio unica.

V Trum malus ãgel⁹ velit neces-
sario male. ¶ Ibi. Hic
ponitur duplex rõ. Hic doc. recitat
duas opi. q̃ in eadẽ cõclusione sunt
Opi. scti Thō. cõcordes. Alia tñ ⁊ alia rõne ꝓbãt:
quaꝝ ꝑma est Tho. in. 1. pte sum. q.
64. ar. 2. q̃ dicit ꝙ angelus ex hoc
necessario cõtinuat maliciã: qꝛ ap-
prehendit obiectũ: qd̃ intelligit im
mobilr̃: ita ꝙ talis apprehensio ne
cessario mouet volũtatem ad cõtinuandũ actũ suũ circa
talem apꝑhensum. Exemplũ. Intellectus angeli apꝑhen
dit naturã suã vt diligibilem vt. 8. lꝫ in re sit tñ diligibilis
vt quatuor: ⁊ volũtas sequit̃ talem apprehensionem diligẽ
do illam naturã vt. 8. ⁊ sic peccat ĩmoderate diligendo: et
qꝛ talis apprehensio valde affirmat̃ post tale peccatum ⁊
immobiliter apprehẽdit: ⁊ talis apꝑhensio est cã necessa-
ria ipsius amoris ĩmoderati: ideo sẽp volũtas angeli ma
Opi. hen. li cõtinuat maliciã suã. Alia rõ ponit̃ ab Hen. quoli. 4. q.
11. qui vult ꝙ ex hoc angelus malus de necessitate ꝯtinuet
maliciã: qꝛ volũtas quanto ꝑfectior tanto ꝑfectius ĩmer-
git se inuolubili: sed volũtas separata a corpe est diuino ꝑfe
cte libera: ⁊ p ꝯñs sic ĩmergit se in obiecto ĩmoderate ama
to: qd̃ ab ipso resilire nõ põt. ¶ Ibi. Modus assignat̃ ex
illo ꝓuer. 18. ⁊ lr̃a stat in hoc ꝙ volũtas angeli sic ĩmodera
te vult: siue amat: puta se ꝙ in tali obiecto sic amato ĩmer
gitur ponendo sibi finem suũ: veniens aũt ad obstaculũ: sin
deresis nõ ibi sistit. i. ꝙ qñ arguit̃ a synderesi de tali amore
sic ĩmoderato nõ assentit synderesi. sed cõtemnendo synde
resim se impingit: ⁊ in illam etiã retondit̃. i. ꝙ cõtemnen-
do synderesim magis vult illud volitũ: ⁊ sic ibi retunditur
ꝙ ipsa volũtas nõ põt retrahere ab amore talis voliti: si-
cut virtus infigens clauũ in lignum: lꝫ quando infigit pos
sit retrahere illũ: tamen quando clauus retundit̃ in ligno
dum infigitur a tali virtute nõ potest retrahi.

Ibi. Contra cõclusionem quã tenent iste due opi.
Hic doc. ꝓbat multis rõnib⁹ ꝯclusio
nem Tho. ⁊ Hen. nõ esse verã: ⁊ presertim non esse verã p
rõnes quas ipsi faciũt. Et prima ratio tenet p argumentũ
a minori: qꝛ minus videt̃ ꝙ aĩa corpori cõiuncta posset re-
dire ad iustitiã post peccatũ q̃ꝫ angelus: vt ptꝫ p Aug. de
fide ad Petrũ. c. 5. Sed aĩa dum est in via post peccatũ ad
iustitiã redire põt: ergo ⁊ angelus post peccatũ: ergo ipsa
natura angelica nec ꝓpter ĩmobilitatẽ sue potentie cogni
tiue: qualis nõ est cognitiua volũtatis nostre: nec ꝓpter ple
nam libertatem eius ex hoc ꝙ est separata a corpe est im-
possibilis redire ad iustitiã postq̃ꝫ peccauit: imo s̃m Aug.
vbi. s̃. est magis possibile de volũtate angelica q̃ꝫ de nostra.
¶ Ibi. Preterea cõtra cõclusionẽ istã arguo. Hec rõ est
satis euidens: qꝛ opꝫ assignare cãm cõẽ tã in angelo q̃ꝫ in
aĩa separata respectu obstinationis: ptꝫ/qꝛ ex hoc solo po-
nitur dr̃ia inter angelũ ⁊ aĩaꝫ respectu obstinationis post
pctm̃: qꝛ aĩa vt cõiuncta nõ apprehẽdit ĩmobiliter. vt dicit
Tho. nec ĩmergit̃ in obiecto ⁊c. vt dicit Hen. Separata er
Exẽplum bonũ p cõ futatione opi. Hen. ⁊ Tho. go a corpe iste rõnes nõ verificant̃ de ipsa. Pono ergo ca-
sum ꝙ aĩa Iude sit actu separata ⁊ damnata: ⁊ p ꝯñs obsti
nata in pctõ: quero p quem actum est obstinata nõ p actũ
elicitũ ante separationem: ptꝫ p Tho. ⁊ Hen. aut ergo se-
parata ante oẽm actũ elicitũ est obstinata: aut p actũ elici
tum: nõ primo: qꝛ tam Tho. q̃ꝫ Hen. p rõnes prius factas
dicũt ꝙ angelus est obstinatus per actum elicitũ: videlꝫ p
actum elicitũ sequentem apprehensionem immobilr̃: vt di
cit Tho. vel p actum elicitũ sequentem ꝑfectã libertatem
quo ĩmergit̃ in obiectũ: vt dicit Hen. nõ secũdo: qꝛ vt sepa
rata sicut nõ põt elicere actum merendi: ita nõ põt elicere
actum demerendi: opꝫ ergo assignare aliã causam obstina
tionis cõem tam angelo q̃ꝫ aĩe separate. ¶ Ibi. Et posset
cõfirmari de Lazaro/quo mortuo eius intellectus habuit
apprehensionem aĩe separate ⁊ eius volũtas habuit plenã
libertatem: qꝛ tunc separata: ⁊ tñ ex neutro istoꝝ ĩmobilr̃
voluit: qꝛ resuscitat⁹ fuisset impeccabilis si bon⁹ vel obsti-
nat⁹ si mal⁹: qd̃ est falsum. ¶ Ibi. Preterea secũdo causa
totalis aliter nõ causat nisi ipsa s̃m ꝙ cã alr̃ se habeat ⁊c.
Hec ratio stat in hoc: qꝛ posito ꝙ voluntas angeli sit actu
sub aliquo actu: tñ vt elicit actum est prior actu: pono ergo
casum ꝙ aĩa siue cõiuncta siue separata habeat actũ pecca
ti sibi inherentem: puta dilectionem alicui⁹ obiecti inordi
natam: ⁊ ipsa aĩa cõiuncta põt elicere actum amandi ordi
natũ: ptꝫ/qꝛ lꝫ sit sub actu peccati: adhuc tñ est prior etiã vt
elicit ipso actu amãdi ordinato: nõ dico tñ ꝙ simul sit sub
actu amandi inordinate ⁊ ordinate: sed dico ꝙ actus amã
di inordinatus nõ sic impedit volũtatem quin in illo prio-
ri possit elicere actum amandi ordinatum: qꝛ in illo priori
attendit̃ libertas volũtatis: sicut ergo ipsa volãtas coniun
cta cõtingenter elicit actum amandi ordinatũ post actum
amandi inordinatũ: ergo ⁊ separata quãtũ est ex parte sua
post actũ peccati sibi inherentẽ: ꝯtingẽter põt elicere actũ
ordinatũ: ⁊ sic opꝫ assignare aliã cãm obstinationis q̃ꝫ assi-
gnet̃ a Tho. ⁊ Hen. Et hoc est qd̃ doc. ꝑncipalr̃ intẽdit in
ista rõne. Expono tñ aliqua dicta in ista lr̃a. primũ est ibi: Declaratio litere.
cã totalis nõ alr̃ cãt nisi ipa s̃m ꝙ cãt alr̃ se habeat: ⁊ hoc
qñ nõ ponit̃ aliq̃ diuersitas ex pte passi vel aliquoꝝ ĩpedi-
mentoꝝ extrinsecoꝝ ⁊c. Hic nota ꝙ cãm aliter causare põt
multipr̃ intelligi: primo ꝙ aliũ ⁊ aliũ effectũ causet: ⁊ sic
nõ requirit̃ ꝙ in se aliter se habeat: ptꝫ/qꝛ sol non aliter se
habendo in se põt ꝓducere plures effectus nõ tm̃ numero:
sed etiã specie distinctos. Scd̃o ꝙ alio ⁊ alio mõ causet: pu
ta maiori vel minori conatu vel intẽsius aut minus intense
⁊ hoc etiã mõ nõ opꝫ causam aliter se habere precipue lo-
quendo de causa libera: vt satis pꝫ a doc. in primo dist. 17.
Tertio ꝙ necessario causet vel ꝙ ꝯtingẽter: ⁊ hoc mõ intel
ligitur hec ꝓpositio. s. ꝙ causa totalis circa idem obiectũ
eque dispositũ non potest aliqñ cõtingenter causare ⁊ ali-
quando necessario nisi ipa causa aliter se habeat. patet: qꝛ
isti duo modi contingentes causare ⁊ necessario causare
sunt simpliciter oppositi: precipue circa idem obiectũ. Et
de hoc vide doc. in primo. d. 2. parte secunda. q. 4. ⁊. dist.
10. ⁊ hoc modo intendit doc. in ista ꝓpõne cum dicit cau- Obiectio pulchra.
sa totalis nõ aliter causat ⁊c. ¶ Et si dicat̃ ꝙ eadẽ volun
tas diuina est causa vl' quasi cã necessaria respectu amoris
essentie diuine. vt pꝫ a doc. in ꝑmo. d. 10. ⁊ est causa ꝯtingẽs Respõsio.
respectu creare. vt pꝫ ab ipo in ꝑmo. d. 2. 8. 10. ⁊ alibi. Dico
ꝙ nõ est simile. qꝛ volũtas diuina nõ cõparat̃ ad idẽ obie-
ctum. Sꝫ de hoc vide q̃ exposui in ꝑmo doc. di. 1. q. 4. ⁊. d.
10. ¶ Si etiã dicat̃: qd̃. s̃. dixit doc. d. 5. ꝙ eadẽ voluntas Obiectio.
vt est in via vult mutabiliter: ⁊ vt est in termino vult ĩmu
tabiliter: ⁊ tñ est eadẽ ⁊ prior vtroq̃ꝫ actu. Dico ꝙ hoc solu
tum est ibi: qꝛ ista necessitas volendi: nõ est simpliciter ab Respõsio.
ipa: ⁊ vide ibi q̃ diffuse exposui. Deinde seq̃tur in lr̃a ista:
sed volũtas vt prior naturalr̃ actu suo nõ vt existẽs actua
liter sub actu est causa actus sui. ex hoc: ꝙ est causa libera
actus sui: q̃ libertas nõ est eius nisi vt prior actu suo. Et
vult dicere vt. ĩ. ꝙ ex quo ipa volũtas vt causa est ꝑor actu
ergo p actũ sibi inherẽtem nõ aliter se habebit in causan-
do. quia ille actus sibi inherens nullo mõ est ei rõ causan
di actũ. sed sola volũtas vt sic prior est rõ formalis causan
di. Aduerte etiã ꝙ hec lr̃a non ꝯtradicit illi: qd̃ dixit doc.
s̃. d. 5. q. 2. ꝙ volũtas nõ elicit actũ libere anteq̃ꝫ eliciat: sic
ergo dr̃ libera quando actu elicicit actum: ergo vt sic non
erit prior: qꝛ quãdo elicit actum actus est. actus eñ tãdiu
est q̃ꝫdiu volũtas elicit actũ ⁊ qñ actum nõ elicit actus nõ
est: vt patet a doc. in ꝑmo. d. 3. q. vltima. respõdẽdo ad vlti
mũ argumentũ principale. Et sic videtur falsum dicere ꝙ
libertas competat volũtati vt est prior actu. Dico ꝙ nulla
est contradictio: qꝛ hic doc. intelligit ꝙ voluntas sit prior
actu elicito: ⁊ vt elicit est etiã prior ipo actu natura: vt. ĩ. pa
tebit dist. 35. ⁊. s̃. declaratum est distin. prima. q. 2. ⁊ distin.
5. q. 2. ꝙ causa vt causa est sẽp prior causato: ⁊ sic intelli-
git doc. ꝙ libertas nõ inest volũtati nisi vt prior actu. i. ꝙ
libere elicere nõ inest sibi nisi vt ipa eliciẽs sit prior natu-
ra actu elicito: ⁊ ꝙ sic intelligat. ptꝫ p verba sequentia ibi

qꝛ vt eſt ſub actu hꝫ actũ vt formã naturalem ⁊c. nam vo-
luntas vt eſt ſub actuali volitione ſicut ſubiectũ ſub forma
informante non dr̃ elicere illã: qꝛ tunc elicita eſt: ergo vt
elicit prior erit: imo vt eſt ſubiectũ talis actus videt̃ poſte-
rius ea ſicut cõpoſitũ eſt poſteriꝰ forma ſua. 7. meta. t. c. 7.
vbi ſic habet̃. Quare ſi ſpẽs materia eſt prior ⁊ magꝭ ens
⁊ ipſo qđ ex vtriſqꝫ p̄or erit. hec ille. i. ꝙ ſicut forma eſt p̄or
materia: ita eſt p̄or cõpoſito cõſtituto ex materia ⁊ forma
qꝛ lꝫ hõ abſolute ſit p̄or albedine: tñ hõ albꝰ eſt poſterior
albedine: ſic dico ꝙ volũtas vt eſt formalr̃ volẽs ẽ poſterior
ipſa volitione. lꝫ abſolute ſumpta ⁊ vt eliciẽs actũ ſit p̄or
Et qđ dicit ibi hꝫ actũ vt formã naturalem: vult dicere ꝙ
ipſa volũtas vt ponit̃ ſubiectũ ſui actꝰ hꝫ ipm̃ tanqꝫ ꝑfectio
nem ad quã inclinat̃: inclinatio aũt naturalis eſt reſpectu
receptiui vt. j. patebit diſ. 18. huiꝰ ſcđi: ⁊ aliqualr̃ patebit in
quarto di. 49. ¶ Sequit̃ in lr̃a ibi. Et cõfirmat̃ rõ: qꝛ nul
la cã ſcđa põt eſſe cã principali cauſe agendi oppoſito mõ
illi q̃ cõuenit p̄ncipali agenti ex ſua cauſalitate ⁊c. Hec rõ
ſtat in hoc ꝙ ex quo ille actus ſi poneret̃ cã obſtinationis
(qđ tñ falſum eſt) eſſet tñ cauſa ſcđa ⁊ minus p̄ncipalis ⁊
volũtas erit cauſa p̄ncipalis: mõ cauſa ſcđa nõ põt deter-
minare cauſam p̄mã ad agendũ oppoſito mõ qui cõpetit
p̄me: puta p̄ma agit libere ⁊ ſcđa neceſſario: illa ſcđa non
põt determinare primã vt agat neceſſario: ⁊ ſic ille actꝰ po
ſito ꝙ ſit cã obſtinationis minus p̄ncipalis nõ poterit de-
terminare volũtatẽ vt neceſſario ſit obſtinata. ¶ Sꝫ hic
Difficul. đ merito. videt̃ difficultas: qꝛ tunc meritũ nõ erit volũtariũ: nam di
cit doc. in p̄mo di. 17. ꝙ charitas eſt cã magis principalis
actus meritorij qꝫ volũtas: ⁊ tñ ipſa volũtas agit de neceſ
ſitate nature: vt ptꝫ a doc. Si ergo cã minus p̄ncipalis nõ
põt determinare cãm magis p̄ncipalẽ: ſequit̃ ꝙ actus me-
Reſpõſio ritorius erit neceſſario elicitus ⁊ ſic nõ libere. Dico ꝙ actꝰ
meritorius dr̃ meritorius p̄ncipalr̃ a charitate: ⁊ hoc non
eſt a rõne charitatis ꝙ ipſa ſit cã principalior talis actus:
ſed ex ſola acceptatione diuina q̃ magis acceptat illũ actũ
vt ꝓcedit a charitate qꝫ vt a volũtate: vt ptꝫ a doct. vbi. s̃.
¶ Dico etiã ꝙ qñ charitas ⁊ volũtas cõparant̃ ad actum
meritoriũ: puta ad acceptabilitatẽ paſſiuã ꝙ vltra ſubſtan
tiam actus ⁊ intẽſionẽ eius nihil cauſat: qꝛ acceptatio paſ-
ſiua eſt a ſola volũtate diuina ſic vel ſic acceptante: vt ptꝫ a
doc. in. 1. di. 17. reſpectu tñ ſubſtãtie actus ⁊ intentionis eiꝰ
voluntas eſt cã magis p̄ncipalis: vt ptꝫ a doc. vbi. s̃. Et de
hac materia vide q̃ ꝓlixe expoſui. s̃. 17. di. p̄mi doct. ¶ Si
Obiectio. etiã dicat̃ ꝙ eſſentia diuina ⁊ ipſa volũtas diuina reſpectu
ꝓductionis ſpũſſancti ſic ſe habẽt ꝙ eſſentia diuina eſt rõ
magis p̄ncipalis ꝓducẽdi ſpm̃ſanctũ qꝫ volũtas: ptꝫ/ qꝛ rõ
magis vlis: nã ipſa cõcurrit ad ꝓductionẽ filij ⁊ ſpũſſancti:
ergo videt̃ ſequi ex iſto dicto doct. ꝙ ꝓductio ſpũſſcti ma-
gis deberet dici neceſſaria ⁊ ꝑ modũ nature qꝫ libera: qđ
tñ eſt cõiter cõtra doc. ⁊ precipue cõtra doc. in p̄mo. di. 10.
¶ Rñdet Fran. de May. in p̄mo. d. 2. ꝙ effectus ſequit̃ de
Rñſio ꝓm Franci. de May. teriorem partem: ⁊ ſic qñ effectus eſt a duabꝰ cauſis ab vna
ꝑ modũ nature ⁊ ab alia ꝑ modũ libertatis talis effectꝰ dr̃
libere ꝓduci. Sed ego nõ intelligo hoc dictũ: ſalua tñ reue
rentia tanti viri. Nã volũtas diuina ⁊ ignis ꝯcurrũt: puta
ad aliquem effectũ: ⁊ tñ abſolute ille effectus dr̃ cõtingen-
ter ꝓductus: lꝫ ſit neceſſario ab ipſo igne: qꝛ cã p̄ncipalior
eſt volũtas diuina. ⁊ hoc ptꝫ a doc. in. 1. d. 2. ꝑte. 1. q. 1. ⁊ in. 2.
di. 1. imo cã ſuperior magis aſſimilat effectũ cauſe ſcđe qꝫ ipſa
cauſa ſcđa aſſimilat. vt pꝫ a doc. in. 1. d. 3. q. 8. Dicerem ergo
pro nunc ſaluo meliori iudicio ꝙ qꝫuis eſſentia diũa ſit vni
uerſalior rõ ꝓducendi: nõ tñ ꝑfectior: volũtas em̃ diuina ẽ
ita formalr̃ infinita: ſicut eſſentia diuina. Doc. aũt intelli-
git de cauſis quaꝝ vna ſit p̄ncipalior ⁊ ꝑfectior alia. Dico
ſcđo ꝙ ad habẽdũ effectũ liberũ ſufficit ꝙ vna cauſa libere
agat ⁊ tota cõtingentia ipſiꝰ effectus ſumit̃ a tali cã libera.
¶ Ibi. Preterea ſicut fuit dictũ di. 5. ⁊ 6. huiꝰ ſecũdi: tam
bonus qꝫ malus angelus habuit ⁊c. in iſta rõne ſupponit
ſꝫm primã viã ꝙ angelus in primo peccato habuit imobi-
lem apprehenſionem reſpectu obiecti circa qđ peccauit et
ſꝫm ſecũdã viã ꝙ volũtas angeli in p̄mo peccato fuerit ꝑfe
cte libera. Ex hoc infert doc. ꝙ tam ſꝫm p̄mã viam qꝫ ſꝫm ſe-
cundã viã nõ potuerit peccare ſecũdo pctõ: cuius oppoſi-
tum oſtenſum eſt. s̃. d. 5. ⁊ 6. Et ꝙ nõ potuerit peccare ſꝫm
iſtos ſcđo pctõ: ptꝫ/ qꝛ volũtas ſequẽs imobilem apprehẽ-
ſionem imobilr̃ adheret poſt illã apprehẽſionẽ ſꝫm primã
opi. ⁊ ſilr̃ volũtas ꝑfecte libera imobiliter ſe immergit in
obiecto: ita vt ab illo reſilire nõ poſſit ſꝫm ſcđam opi. Si di
catur ꝙ potuit peccare ſcđo peccato: cõtra: qꝛ tũc eſt in ſta
tu merendi ⁊ demerendi: ⁊ ꝑ ꝯñs poſt p̄mũ peccatũ angeli

nõ immobiliter inheret. Si dicat̃ ꝙ ſecundũ pctm̃ nõ fuit
aliud a p̄mo pctõ: ſed idem ꝯtinuat̃: cõtra: qꝛ oppoſitũ eſt
oſtenſum. s̃. d. 6. q. 2. vide ibi: ⁊ hoc eſt qđ dicit doc. in fine
huius rõnis. ſ. ⁊ nõ fuit idem pctm̃ cũ pctõ p̄cedenti. Pri- Prim
mũ em̃ pctm̃ angeli fuit ex immoderato amore amicitie re pctm̃
ſpectu ſui ⁊ ex illo actu amandi ſe imoderate eliciebat actũ li fuit
cõcupiſcendi ſibi ſummũ cõmodũ: ⁊ ex illo actu excellẽtie moder
quo voluit habere illud cõmodũ non ſub regula volũtatis amore
ſuperioris: ſed cõtra eã: vt. s̃. patuit. d. 6. q. 2. ¶ Ibi. Preter
ea cõtra p̄mã viã arguit̃ ſpecialr̃. Poſtqꝫ doc. ſimul impro-
bauit vtrãqꝫ viã nunc ſpãliter arguit p̄mo cõtra p̄mã viã:
⁊ ſecũdo cõtra ſecundã. Cõtra primã primo dicit ꝙ illa via
ſupponit falſum. ſ. ꝙ intellectus ſit ſufficiens cã mouendi
volũtatem ad operationem: vt patebit in iſto ſcđo. di. 25. vbi
doc. ꝓbabit ꝙ nihil aliud a volũtate eſt ſufficiens cã mouẽ
di ipſam ad operationẽ. Secũdo dicit ꝙ poſito ꝙ intellectꝰ
ſit ſufficiens cã mouendi volũtatem adhuc ſequunt̃ duo q̃
repugnãt dictis eoꝝ. primũ ꝙ angelus nunqꝫ potuerit pec
care: ptꝫ/ qꝛ intellectus angeli ante primũ pctm̃ fuit rectus
in apprehendẽdo: aliter pena preceſſiſſet culpã: puta ceci-
tas vel ignorantia: ergo mouit volũtatem angeli ad ali-
quid recte appetendũ ⁊ immobilr̃: ptꝫ/ qꝛ intellectus ẽ mo
uens mere naturale ⁊ ꝑ modũ mere nature. Sicut ergo im
mobilr̃ apprehendit recte: ita immobilr̃ mouet volũtatem
ad aliquid recte appetendũ. ⁊ ſic ſequitur ꝙ volũtas ange-
li nunqꝫ potuerit peccare. ¶ Ibi. Scđo contradicit illud
falſum poſitioni eoꝝ. Hic doc. adducit ſecundũ repugnãs
dictis opi. qđ ſequit̃ ex illo falſo: videlꝫ ꝙ intellectꝰ ſit ſuffi
ciens cã mouẽdi volũtatem. Dicit em̃ opinio ꝙ poſt primã
electionem intellectus mouet volũtatem imobilr̃ ſed nõ in
ipſa prima electione ſiue ante primã electionẽ: qꝛ tunc mo
uet mobiliter: ſed hoc videt̃ repugnare: qꝛ intellectꝰ angeli
ita eſt mouens ꝑ modũ nature ante primã electionẽ ſiue in
ipſa p̄ma electione ſicut poſt primã electionẽ: igit̃ ita imo
biliter mouet ante primã electionẽ ſicut poſt primã: patet
etiã: qꝛ ita imobilr̃ apprehendit ante primã electionẽ ſi-
cut poſt primã cũ in vtraqꝫ apprehendat ꝑ modũ nature:
igit̃ ita immobilr̃ mouet volũtatem ante primã electionem
ſiue in ipſa p̄ma electione ſicut ⁊ poſt p̄mam qđ cõtradicit
opi. eoꝝ. ¶ Ibi. Preterea ex illa via. Hic doc. deducit ad
aliud incõueniens qđ ſequit̃ ex dictis opi. vꝫ ꝙ in p̄ma ele
ctione fiat oĩno impeccabilis. Et ꝙ hoc ſequat̃ ex dictis eoꝝ
ptꝫ: qꝛ ipſi dicũt ꝙ volũtas ſequens apprehenſionẽ imo-
bilem vult immobilr̃: vt pꝫ ꝑ ipm̃ Tho. in p̄ma ꝑte ſumme
q. 63. ar. 2. Ex hoc dicto infert doc. ꝓpoſitum: qꝛ tenendo
opi. eorũ. ſ. ꝙ angelus fuerit creatus in gr̃a: tunc ſic in illo
inſtanti quo fuit creatus in gr̃a plene ⁊ ꝑfecte apprehẽde-
bat: ptꝫ/ qꝛ ſine diſcurſu. ipſi em̃ negãt oẽm diſcurſum in an Thomi
gelo: ergo immobilr̃ apprehendebat: ⁊ pro illo inſtanti vo ſte negãt
luntas fuit ꝑfecta in gr̃a ⁊ ſic immobilr̃ volebat. pꝫ etiã: qꝛ oẽꝫ diſcur
intellectus ſꝫm eos eſt ſufficiens cã mouendi voluntatem: ſum in an
ergo in illo inſtanti quo apprehendit immobilr̃ mouet vo gelo.
luntatem immobilr̃: ⁊ talis actus elicitus in gr̃a eſt actꝰ re
ctus ⁊ meritorius. nõ em̃ cũ gr̃a potuit eſſe actus peccati: ſi
ergo ille actus immobilr̃ fuit elicitus: ergo ſimplr̃ fuit im
peccabilis. ¶ Ibi. Preterea dr̃ia hoĩs ⁊ angeli nõ valet.
Hic doc. improbat aliud dictũ Tho. vbi. s̃. Dicit eĩ Tho. ꝙ
ideo intellectus angeli app̄hendit immobilr̃: qꝛ ſine diſcur
ſu: intellectus ṽo hoĩs mobilr̃: qꝛ cũ diſcurſu: vt. s̃. patuit.
Sed hec dr̃ia videt̃ nulla: qꝛ ita intellectus hoĩs imobilr̃
adheret cõcluſioni ad quã diſcurrit: ſicut ⁊ intellectus an-
geli ad quã nõ diſcurrit: ptꝫ/ qꝛ intellectus hoĩs: ita certi-
tudinalr̃ adheret cõcluſioni ad quã diſcurrit ⁊ immobilr̃:
qꝛ neceſſario ⁊ ꝑ modũ nature ſicut intellectꝰ angeli: ⁊ ſic
videt̃ ſequi: ꝙ ita volũtas hoĩs in eliciendo imobilr̃ ſe ha-
beat cũ ſequat̃ app̄henſionẽ imobilem: ſicut ⁊ volũtas ãge
li. ¶ Ibi. Qꝫ etiã negat̃ ab angelis oĩs diſcurſus nõ videt̃
ꝓbabile ſicut ꝓbat̃. s̃. in ꝓhemio p̄mi lib. q. illa. Utrũ theo
logia ſit ſcia. Dictũ eſt ei ibi ꝙ diſcurſus nõ req̃rit neceſ-
ſario ſucceſſionẽ ſiue ordinẽ tp̄is: ſed ſufficit ordo nature:
vide q̃ ibi expoſui. ¶ Ibi. Cõtra ſecũdã viã arguit̃ ſpãlr̃.
Hic doc. arguit cõtra opi. Hen. ⁊ p̄mo cõtra illud qđ dicit
ꝙ volũtas ꝑfecta cuiuſmodi eſt ſeparata vel exiſtens in cor
pore incorruptibili immobilr̃ ſe immergit in obiecto: ita vt
ab illa reſilire nõ poſſit ⁊c. Et doc. intendit ꝓbare oppoſi-
tum hic: qꝛ quãto volũtas eſt ꝑfectior tanto magis libere
agit etiã ponẽdo ꝙ agat omni conatu ⁊ arguit ſic: qꝛ ſicut
agens ꝑ modũ nature ſic de neceſſitate agit ꝙ nõ eſt in po
teſtate eiꝰ modus agẽdi: puta intenſe vel remiſſe cũ agat oĩ
conatu: ita agẽs liberũ ſic libere agit ꝙ nõ tm̃ in ꝑtãte eiꝰ

est actio libera:sed etiā modus agēdi: qꝛ pōt intense ⁊ remisse agere:ꝙ quātocūq̄ volūtas est ꝑfecta tanto eiꝰ actio est in ptāte eiꝰ:⁊ posito ꝙ velit aliqđ obiectum oī conatu: adhuc libere vult illud ⁊ nullo mō de necessitate. Et addit doc. ꝙ volūtas ex ꝑfecta ⁊ absoluta eiꝰ libertate posset nō sic ferri in illud obiectū: vt.s̄.patuit in.1.di.1.q.4. vide ibi multa bona. ¶ In ista lr̄a doc. occurrūt aliqua dubia. primo. Cōtra hoc qđ dicit ꝙ sicut actio est in ptāte volūtatis ita ⁊ modus agēdi. Hoc eī videt̄ cōtradicere sibiipsi: nā in 1.di.1.q.2. expresse dicit ꝙ lꝫ volūtas possit hr̄e actū absolute siue elicere siue nō elicere: nō tn̄ est in ptāte sua sic vel sic elicere circa qđcūq̄ obiectū. ¶ Scđo occurrit dubium in hoc ꝙ dicit ꝙ volūtas quanto est ꝑfectior magis sibiipi dn̄at̄ cū quātocūq̄ conatu tendat in obiectū. In hoc videt̄ sibi cōtradicere: qꝛ ipse ꝓbat in.1.di.10. ꝙ volūtas dina ex sua infinita ꝑfectiōe necessario vult essentiā diuinā. ¶ Rn̄deo ad p̄mū dubiū. Et dico ꝙ nō est ibi ꝯtradictio. Tū qꝛ hic accipit modū agendi pro intense vel remisse agere: ita ꝙ sicut est in ptāte volūtatis velle aliqđ: ita est in ptāte eiꝰ velle intense vel remisse: qđ nō cōuenit agenti naturali. in dist. aūt.1. primi nō negat qn̄ in ptāte volūtatis sit velle et modus volendi.s. intense vel remisse cōcurrēte semꝑ influētia gn̄ali p̄me cause: sed dicit ibi ꝙ non est in ptāte eiꝰ talis modus volendi: vt posset frui puta essentia clare visa non fruendo ꝑsonis vel frui vna ꝑsona clare visa non fruendo alia. Dico scđo ꝙ modus volendi est duplex: quidam est in ptāte volūtatis qui consequit̄ opationē eius. Alius nō est in ptāte eius: qꝛ talis modus ex se nō sequit̄ opationē talē nisi inquantū agens suꝑius sic vel sic refert actū illum. de prīo mō loquit̄ doc. nō aūt de secūdo. Et de hoc vide in.1.di.1.q.2.ar.vlt.⁊ vide q̄ ibi notaui. ¶ Ad scđm dico ꝙ voluntas dina respectu cuiuscūq̄ obiecti semꝑ libere agit et quanto ꝑfectior tanto magis libere agit: sed ꝙ velit essentiā diuinā necessario: lꝫ libere hoc est ex infinita ꝑfectione tam volūtatis diuine ꝙ̄ essentie: sꝫ respectu cuiuscūq̄ obiecti mere cōtingenter agit. Et de hoc vide doc. in.1.di.10.⁊ vide q̄ notaui in.1.di.1.q.2.ꝯtra opi. Ochā. ¶ Ibi. Preterea eodem p̄ncipio tēdit aliqđ vel mouet̄ in terminū ⁊ q̇escit in termino: ergo si volūtas ꝑfecte libera ex ꝑfecta libertate sua tendat in obiectū ex eadē libertate quiescet in obiecto: ergo ex tali plena libertate tendente in obiectū quali angeli mali peccauerunt nō necessario sequit̄ quietatio in illo: sed tm̄ volūtaria ⁊ cōtingens sicut cōtingenter tēdit in illud. Exemplū ponit̄ quō eodem p̄ncipio aliqđ mouet̄ in terminū ⁊ quiescit in termino: nā grauitas in lapide est ratio tendendi siue mouendi lapidē ad centrū: ⁊ etiā est rō quiescēdi in illo: qꝛ grauitas illa est cā motus ad centrū ⁊ quietis in illo: vt.s̄.patuit in isto.2.d.2.q.10.⁊ sicut grauitas est cā mouēdi ad centrū: ita est cā necessaria q̇escēdi in illo: sic volūtas ex quo est cā libere volendi obiectū: ita est cā libere quiescēdi in illo: ita ꝙ sicut libere vult obiectū sic libere quiescit ī illo. ¶ Sꝫ occurrit aliqualis difficultas: qꝛ videt̄ sequi ꝙ volūtas dānati libere ⁊ cōtingenter cōtinuet maliciā: ptꝫ/qꝛ ex quo in via libere vult maliciā: ita ⁊ in termino ꝑ te libere quiescit in illa: ⁊ si sic videt̄ sequi ꝙ possit resilire ab illa. ¶ Respōdeo ꝙ sicut ī via libere vult actū substractū in quo fundat̄ deformitas: ꝯcurrēte tn̄ influentia generali volūtatis diuine ita in termino sic libere quiesceret ꝙ posset resilire ab illa si influētia cause prime cōcurreret ad talē resilitionē: de hoc satis dixi in isto.2.d.5.⁊ clarius vide q̄ dicit doc. in.4.d.44.q.2. ¶ Ibi. Preterea sicut tactū fuit.s̄. cōtra ambas vias nō pōt dici ꝙ volūtas aīe separate ꝑ aliquē actū quē tunc eliciat reddat se obstinatā: qꝛ prius naturalr̄ ꝙ̄ ipsa separata aliquē actum eliciat est obstinata: qꝛ est in termino ptꝫ/qꝛ demerētes vsq̄ ad vltimū instans mortis de necessitate puniunt̄: ⁊ in illo vltimo instanti sunt in termino: vt.s̄.patuit.d.4. Tū etiā qꝛ in illo vltimo instanti in quo sunt in termino sicut non possunt elicere actū meritoriū: ita nec actum demeritoriū. Si ergo in illo vltimo instanti est obstinata hoc erit ꝑ aliquem actū quē eliciebat dū esset in via īpingendo se in sinderesim. Sed hoc est falsum. Tū qꝛ viator: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō obstinatus. Tum qꝛ pōt aliqs ex minori conatu peccare alio pctō: ꝓpter qđ dānet̄ si nō sequat̄ pn̄ia ꝙ̄ quo alius peccat vel ipsemet alio peccato: qđ deletur ꝑ pn̄iam: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑ nullum actum quē eliciebat in via pōt se reddere obstinatam. ¶ Ibi. Preterea cōtra exēplū eius de ferro acuto impingendo in os ꝙ̄uis videt̄ exemplū illud ⁊ tota positio sil̄is poni Esiodi.3.meta.t.c.15. qꝛ immortales facti sunt qui gustauerūt nectar ⁊ māna: quos ibi deridet ph̄us: qꝛ despexerunt intellectum nostrū ⁊c. hec litera clara est.

Dubia cō tra dicta doc.

Primū.

Scđm.

Ad p̄mū.

Modus volēdi du plex.

Ad scđm.

Pulchra difficul.

Solutio difficul.

Demerentes vsq̄ ad vltimū instās mortꝫ de necessitate puniētur.

Ibi. ad solutionem istius.q. duo sunt videnda. Primo de gradibꝰ bonitatis ⁊ malicie. Scđo q̄ bonitas possit inesse volitioni angeli dānati: vel si aliqua malicia necessario insit. ¶ Ibi. De p̄mo dico ꝙ vltra bonitatē naturalē volitiōis q̄ cōpetit sibi inquantū est ens positiuū: q̄ etiā cōpetit cuicūq̄ enti positiuo s̄m gradū sue entitatis magis ⁊ minꝰ. preter illā est triplex bonitas moralis s̄m gradū se habēs: p̄ma dr̄ bonitas ex genere. scđa pōt dici bonitas ꝟtuosa siue ex circūstātia. tertia bonitas gratuita siue bonitas ex acceptatiōe diuina in ordine ad premiū. Pro clariori intelligentia prīo premitto vnū. Scđo exponā lr̄am doc. incipiendo ibi. prima cōpetit volitioni ⁊c. Quantū ad primū dico ꝙ doc. hic loquit̄ de bonitate actus q̄ cōpetit actui primo ⁊ ꝑ se ⁊ nō ex participatione tm̄: nā solus actus volūtatis elicitꝰ pōt dici prīo ⁊ ꝑ se bonꝰ moralr̄: actus ꝟo alterius potētie participatiue tm̄ pōt dici bonus moralr̄ pro quanto imꝑatur a volūtate cōformiter se habente dictamini recto: vt ptꝫ a doc. in.q.vlt. ꝓlo.⁊ di.17. primi.⁊ in isto secūdo di.42.⁊ ī tertio di.34.⁊ in quarto di.14.⁊ in quoli.q.17.18. Quantum ad secundū declarandū dicit doc. ꝙ pria bonitas moralis q̄ cōuenit actui elicito volūtatis q̄ est bonitas ex gn̄e: ex hoc dr̄ bonitas ex gn̄e: qꝛ transit suꝑ obiectū cōueniens s̄m rectū dictamen rōnis. Exemplū: volūtas pōt diligere bonū duplr̄. primo qꝛ diligit illud vt obiectū sibi ꝯueniēs ex natura rei: ⁊ ad qđ naturalr̄ inclinat̄ talis dilectio: vt sic nō pōt dici bona ex genere siue ex circūstantia generis: qꝛ sic visio que transit suꝑ obiectū visibile sibi cōueniens ex natura rei posset dici bonū moralr̄ ex circūstantia generis qđ tn̄ est falsum: cum nullus actus possit censeri bonus moraliter: loquendo etiā de circūstantiis ex genere nisi ꝯformiter eliciat̄ rōni recte dictanti de tali circūstantia ex gn̄e vt.s̄. ptꝫ in ꝓlo.q.vlt. secūdo volūtas pōt diligere bonū recta a rōne dictante.i. si intelligo aliqđ bonū qđ vere est diligibile. hec cognitio dictat voluntati vt diligat illud: tunc si voluntas ꝯformiter tali cognitioni siue rōni eliciat actū amandi talis actus erit bonus ex genere cū transeat super obiectū cōueniens s̄m dictamen rōnis: si ꝟo volūtas odiret illud obiectum: quod est vere diligibile s̄m dictamen rōnis. nūc talis actus odii diceret̄ malus ex genere ex hoc ꝙ̄ trāsit suꝑ obiectū discōueniens s̄m dictamen rōnis. si ꝟo actꝰ odii trāsiret suꝑ malū ⁊ hoc s̄m dictamen rōnis talis actus esset bonꝰ ex genere: qꝛ illud obiectū s̄m dictamen rōnis est vere odibile. Et hoc est qđ dicit doc. p̄ma cōuenit volitioni ex hoc ꝙ ipa transit suꝑ obiectum cōueniēs tali actui s̄m dictamen recte rōnis ⁊c. Et addit parum.ī.ꝙ hec bonitas p̄ma q̄ est ex genere solū ē q̄si materialis respectu omnis boni vlterioris in genere moris. nā actus volendi pōt ordinate habere plures rōnes bonitatis. ita ꝙ prima est quasi materialis respectu scđe.⁊ scđa respectu tertie. nā prima bonitas q̄ est bonitas entitatiua est ī potētia ad bonitatē ex genere: vt qn̄ actus volēdi habet illā circūstantiā q̄ est transire suꝑ obiectū cōueniens s̄m dictamē rōnis Scđo idē velle cū ista prima circunstantia est in potentia ⁊ quasi materia subiectiua respectu aliaꝝ circunstātiaꝝ inter quas prima erit circunstantia cause supple ꝙ ille actus volendi transeat super obiectū cōueniens mere libere.i. ꝙ volūtas velit illud obiectū libere. scđa est circūstātia finis ⁊ sic de aliis. de quibus.ī. patebit in isto secūdo. distin.40. ¶ Ibi secūda bonitas cōuenit volitioni ex hoc ꝙ ipa elicitur a voluntate cū oībus circūstantiis dictatis a recta rōne debere sibi cōpetere in eliciēdo ipam. bonum em̄ est ex causa integra s̄m Diony.4. de di.no. Et quō hoc intelligatur: vide q̄ ꝓlixe dicit doc. in p̄mo.d.17. de habitu morali.⁊ ea que ibi diffuse exposui. ¶ Ibi. Tertia bonitas conuenit actui ex hoc. ꝙ supposita duplici bonitate.s. ex genere ⁊ perfecte morali ipsa elicit̄ conformiter principio merēdi qđ est gr̄a ⁊ charitas siue s̄m inclinationē charitatis actus em̄ meritoriꝰ. loquēdo semꝑ de potētia dei ordinata ex hoc solo dr̄ meritoriꝰ. qꝛ elicit̄ a volūtate ⁊ charitate vl̄ vt causa partiali concurrente vel saltem inclināte voluntatē ad huiusmōi actū eliciendū. De quo actu meritorio. vide doc. in primo.d.17.⁊ multa q̄ ibi exposui. ¶ Ibi. Huic triplici bonitati opponit̄ triplex malicia. p̄ma quidē malicia ex genere qn̄.s. actus qui tm̄ hꝫ bonitatē nature ex quo deberet constitui in genere bonitatis hꝫ maliciā: qꝛ trāsit suꝑ obiectū discōueniens. puta si odire trāsit suꝑ deū. scđa est malicia ex aliqua circūstātia deordināte actū. lꝫ trāseat suꝑ obiectum cōueniens actui s̄m rectam rōnem. tertia est

Hic hēs multa bona de triplici bonitate actus volūtatis.

Bonitas ex genere

Bonitas virtuosa.

Bonitas gratuita.

De triplici malicia actus volūtatis.

malicia in demerito. ¶ Ibi. Quelibet istarũ maliciarum põt accipi contrarie vel priuatiue respectu sue bonitatis. Accipit eñ malicia priuatiue ex hoc ꝙ priuat tm̃ aliquam circũstãtiã. Exemplũ cum quis dat elemosinã pauperi nõ cõsiderando finem nec alias circũstãtias: tunc illa operatio est mala priuatiue.i.ꝙ nõ hꝫ actu oẽs circũstantias facientes illam operationem pfecte moralem. Malicia vero contrarie nõ tm̃ dicit priuationem alicuius circũstantie requisite ad actum pfecte moralem: sed etiã ponit circũstantiam repugnantem circũstantie requisite ad actum pfecte moralem: vt cum quis dat elemosinã pauperi ꝓpter libidinez seu ꝓpter inanem gloriam: talis eñ circũstantia repugnat circũstantie debiti finis. ¶ Ibi. Sꝫ malicia ex genere cõtrarie accepta ⁊ priuatiue cõuertunt: ⁊ ideo sicut inter priuationem ⁊ habitũ immediatũ nõ est mediũ: ita bonũ ex genere ⁊ malum ex genere sunt cõtraria immediata: ratio est qꝛ actus nõ põt esse quin transeat sup obiectuꝫ: ⁊ illud supple obiectum necessario est cõueniens vel discõueniens actui: ⁊ ita necessario actus bonus ex genere ex obiecto cõuenienti vel actus malus ex genere ex obiecto discõuenienti. vult dicere doc. ꝙ malicia ex genere priuatiue ⁊ contrarie ex hoc cõuertũtur: qꝛ nõ põt dari aliquis actus malus ex genere quin necessario transeat super obiectum discõueniens: ⁊ vt sic transit necessario priuat obiecto cõuenienti: ⁊ similiter nõ põt esse actus malus ex genere qui careat obiecto cõuenienti quin necessario transeat sup obiectum discõueniens. exemplũ. odire deum est actus malus ex genere qꝛ transit sup obiectum discõueniens: ⁊ vt sic transit priuatur obiecto cõuenienti: puta malo qđ est obiectũ cõueniens odij. Aduerte ꝙ cum dicit: ibi actus nõ potest esse quin transeat sup obiecto ⁊c. hoc nõ debet absolute intelligi: qꝛ tunc sibi cõtradiceret: vult eñ in quoli. q.14. ꝙ possit dari actus absolute sumptus sine relatione ad obiectũ. Sed debet sic intelligi ꝙ non põt dari actus volũtatis qn transeat sup obiectum loquendo tm̃ de potentia creature: vel ꝙ non possit dari actus malus ex genere vel bonus ex genere quin necessario transeat sup obiectũ cõueniens vel discõueniens actui. ¶ Ibi. Malicia priuatiue accepta secundo modo ⁊ contrarie non cõuertuntur: ptꝫ/ qꝛ aliquis actus potest carere circunstantia requisita ad pfectionem actus virtuosi: ⁊ tamen nõ elici cum circũstantia repugnãte q̃ redderet actũ illum vitiosum: puta si detur elemosina pauperi nõ ex circũstantia finis: qꝛ nõ cõsiderat: iste quidẽ actus nõ est bonus moral'r: qꝛ nõ est circũstantionatus circũstantia finis: nec tm̃ erit malus contrarie: qꝛ nõ ordinat ad finem indebitũ: sicut faceret qui daret elemosinã pauperi ꝓpter vanã gloriã: vt. s̃. exposui. ¶ Ibi. Malitia tertio modo cõtrarie ⁊ priuatiue accepta nõ cõuertunt: ptꝫ/ quia malitia hoc tertio modo contrarie accepta est actus demeritorius: vt cum quis dat elemosinã pauperi simpliciter ꝓpter libidinem uã hoc est demeritoriũ ⁊ est malitia q̃ contrarie opponit bonitati morali secundo modo accepte: et etiaꝫ bonitati tertio mõ accepte. s. bonitati meritorie. Malitia vero priuatiue accepta tertio mõ est illa q̃ nõ est meritoria nec demeritoria ⁊ est ibi sola priuatio vel gratie: que ẽ principiũ merendi vel inclinationis gratie ad talem actũ. Exemplũ. si Franciscus sit puris naturalibꝰ: ita ꝙ nec in gratia nec in peccato posset elicere aliquem actum pfecte circũstantionatũ omni circũstantia morali: ille actus nec esset meritorius vite eterne: ptꝫ/ qꝛ nõ esset gratia: nec demeritorius cuꝫ sit perfecte moralis: ergo erit actus neuter inter actum meritorium ⁊ demeritorium: qꝛ nec meritoriꝰ nec demeritorius. Similiter si aliquis esset in peccato mortali: hoc est obligatus ad penam eternam ⁊ daret elemosinam pauperi amore dei ⁊ cum alijs circũstantijs requisitis ad actum perfecte moralem ille actus nõ esset meritorius: cũ nõ sit a gratia: nec demeritorius cum nõ sit contra aliquod preceptũ: nec iuris diuini nec nature: ergo actꝰ neuter. Similiter si existens in gratia daret elemosinã pauperi cum omni circũstantia requisita ad actum moralem: esset tamen ibi priuatio inclinationis gratie. i. ꝙ si gratia nõ inclinaret ad hoc. ille actus nõ esset meritorius: cum actꝰ meritorius sit principaliter a gratia vel vt inclinante voluntatem ad hmõi actum vel vt a causa partiali concurrente principali: vt ptꝫ a doc. in primo. di. 17. nec etiã esset demeritorius: qꝛ actus demeritorius de potẽtia ordinata nõ potest stare cum gratia: ergo actus neuter: ⁊ sic põt dari aliquis actus pfecte circũstantionatus omni circũstantia morali: qui tñ nec esset meritoriꝰ nec demeritorius: sed simpl'r neuter. Et lꝫ aliqui nitant improbare doc. de actu neutro vt Greg. de Arimi. ⁊ quidam alij. Sed vide que notaui in primo di. 1. q. 3. cõtra Greg. de Arimi. ¶ Ibi. Forte tñ in statu isto nõ est aliquis actus neuter inter bonũ ⁊ malum sumptũ tertio modo nisi in vno casu quando. s. actus bonꝰ ex circũstantia ad quem non inclinat charitas: ⁊ rõ est: qꝛ modo quilibet vel est in gratia vel in peccato: si in gratia ⁊ habet actum bonum. scđo modo ergo gratia inclinat ad illum: ⁊ ita est meritorius ⁊c. Est eñ credendũ ꝙ quando volũtas informata charitate elicit aliquem actum cõformiter dictamini recto: ⁊ hoc naturali vel fidei ꝙ charitas in tali volũtate existens (q̃ est principalis ratio merendi) semp cõcurrat ad hmõi actũ: ⁊ sic oĩs actus pfecte moralis elicitus a volũtate charitate informata est meritoriꝰ vite eterne: ⁊ talis actus meritorius semp est ex deliberatione q̃ supponit in intellectu pfectũ dictamen cui cõformiter elicitur: nec credo vt aliqui predicatores minus q̃ docte qui asserũt ꝙ qñ aliq̃s est in charitate: ꝙ siue dormiat: siue comedat siue aliq̃d aliud faciat ꝙ semp mereat: actus eñ meritorius vt dicit doc. hic ⁊ in quoli. q. 18. presupponit actum pfecte moralẽ qui actus presupponit dictamen practicũ cui conformet: bene verũ est ꝙ qñ aliquis actus lꝫ nõ actu circũstantionatus oĩ circunstantia: vt puta cũ q̃s vadit ad officiũ ⁊ actu nõ dicit illđ ꝓpter deũ: ꝙ talis actꝰ erit meritorius si eliciat in virtute alteriꝰ actus pfecte circũstantionati: vt cum intrat ecclesiã ⁊ rõ dictat vt voluntas velit dicere officiũ amore dei simpl'r: ⁊ cũ oĩ alia circũstantia: tunc voluntas si determinat sic dicere vt rõ dictat talis determinatio est meritoria ⁊ officiũ actu celebratuꝫ: lꝫ tunc nõ sit in memoria finis ꝓpter quem celebret. de hoc vide in quarto. ¶ Ibi. Si aũt est in pctõ ⁊ hꝫ actum malum secũdo modo planũ est ꝙ ille actus est demeritorius: semper eñ malicia prior infert secundam nõ econtra.

Ibi. De secundo dico. Nunc doc. intendit declarare secundũ principale. s. que bonitas possit inesse volitiõi angeli damnati: vel si aliqua malicia necessario insit. Et prĩo dicit ꝙ nõ est dubiũ quin angelus malus possit habere ⁊ habeat multas volitiones transeuntes sup obiectũ cõueniens actui: puta amando se odiendo penã: ⁊ sic de alijs: ⁊ sic hꝫ multas volitiones bonas ex genere. ¶ Ibi. Sed de alijs duobꝰ modis bonitatis scꝫ virtuose ⁊ meritorie est difficultas. Et primo videndum est de bonitate meritoria ⁊ dicit duas conclusiones. Prima ꝙ nõ põt habere volitionez meritoriã in sensu cõpositionis: qꝛ ista nõ stant simul ꝙ sit malus ⁊ habeat volitionem meritoriã: qꝛ tunc simul esset in merito ⁊ demerito: vel simul esset in merito ⁊ in pena correspondente: que sunt absurda. Secunda cõclusio est de sensu diuisionis: an vcꝫ angelus malus possit habere volitionem meritoriã in sensu diuisionis: sicut dicimus: an albũ possit esse nigrũ: et dicit ꝙ in tali sensu diuisionis põt ibi negari: aut potẽtia logica aut realis. Et quid sit potẽtia logica vide in primo doc. dist. 2. parte. 2. q. 3. respondendo ad principalia argumenta: ⁊ clarius di. 7. In proposito cũ querit an angelus malus possit habere volitionem meritoriã sensus esset an angelo malo simpl'r repugnat posse habere volitionẽ meritoriã. Sequit in lr̃a. si est potentia realis: aut illa q̃ dicit rõnem principij aut illa q̃ est dñã entis q̃ dicit ordinem ad actum. De istis potentijs patebit. ĩ. dist. 16. ⁊ satis dictuꝫ est in primo dist. 7. ¶ Ibi. De potentia igitur reali videndũ est quomõ non habet potentiã ⁊c. Hic doc. dicit duo. Primo ꝙ loquendo de principio reali passiuo siue receptiuo angelus malus habet hmõi principiũ respectu actus meritorij: ptꝫ/ qꝛ semper manet eadem voluntas que ex se est receptiua non tm̃ actus meritorij: sed etiam premij correspondentis actui meritorio. Secundo dicit ꝙ loquendo de principio reali actiuo angelus malus habet principiuꝫ reale actiuũ actus meritorij: loquendo tm̃ de actiuo partiali. Actiuũ eñ totale actus meritorij est voluntas ⁊ gratia: vt. s̃. ptꝫ in primo dist. 17. modo angelus malus caret gratia. Et addit doc. ꝙ volũtas angeli mali que est partiale principiũ actus meritorij non habet in potestate sua aliud partiale principiũ. s. ipsam gratiã: nõ eñ voluntas creata potest ponere gratiam in esse cum tm̃ sit creabilis ab ipso deo. Addit etiam dicens ꝙ q̃uis gratia iam habita voluntas vtens sit principale agens respectu actus.

In ista litera occurrit aliqualis difficultas in hoc qđ dicit ꝙ gratia iam habita volũtas vtens supple ipsa gratia est principale actiuum actus meritorij: videtur eñ sibi contradicere: qꝛ in. 1. dis. 17. sic. d. accipiendo actũ ƀm rõnẽ meritorij potest dici ꝙ p̃ncipal'r illa accepta

Aduerte hunc passum.

Contra Grego. Arimi.

Appare ɔtradic doct.

tio cōuenit actui ab habitu ⁊ min⁹ pꝛicipaliter a volū
tate:magis.n.acceptatur actus vt dignus p̄mio: quia
est elicitus a charitate ꝙ̄ quia est a volūtate libere eli
citus.hec ille:vult.n.ibi doc.ꝙ gratia respectu act⁹me
ritorii sit principalis causa.hic vero oppositum dicit.

Declaratō ꝙ nō ē ꝯdi.

¶Respondeo.⁊ dico ꝙ nulla est hic ꝯtradictio si recte
doc.intelligatur.Nam vt loquit de pꝛicipio vere acti
uo actus meritorii voluntas est principale actiuum et
gratia min⁹ pꝛicipale:et effectū siue productū ab vtro=
ꝙ̄ est actus tātū quo ad substantiam et intentionē.nō
autem ſm illam rationem ſm quam dicitur meritori⁹:
ꝙ.n.actus sit meritorius siue acceptus formaliter siue
dignus vita eterna hoc non est effectiue neꝙ̄ a volun=
tate neꝙ̄ a charitate:sed solum a voluntate diuina sic
vel sic acceptante:vt patet a Doct.in primo disti.17.⁊
ideo doc.apte dicit ꝙ volūtas vtens ipsa gratia est p̄n
cipale agens:quia vtitur ipsa tantum quo ad substan=
tiā ⁊ intētionē act⁹:nō aūt quātum ad illam rationem

Obiectio.

ſm quam dr̄ meritorius.¶Si dicat:ꝙ etiam ipsa volū
tas est p̄ncipale agens non tm̄ respectu substantie ⁊ in
tentionis actus:sed etiam respectu acceptatiōis passi=
ue qua actus formaliter dicitur acceptus siue merito=
rius.Et ꝙ sic possit dici causa actiua:probatur.suppo=
nendo qđ dicit doc.in quarto.dist.1.q.4.vbi sic dt:pro
ducens dispositionem ad aliquē effectum licet in se nō
attingat illum effectum:tamē potest dici causa ipsius:
quia producit dispositionem ad quam sequitur talis ef
fectus:hoc idem potest patere in quarto.dist.14.⁊ ī se=
cundo.dist.18.et in tertio.dist.4.Cum ergo actus quo
ad substantiam et intensionem productus a voluntate
et gratia sit dispositio ad acceptationem passiuam(pa=
tet:quia deus ab eterno disposuit actū a volūtate et a
gratia ꝓductum acceptare vt dignū vita eterta: vt pa
tet a Doc.in primo.distin.17.)sequitur ꝙ cum volūtas
sit causa principalis respectu illi⁹ actus:quia est dispo=
sitio ⁊c.ꝙ etiā erit causa principalis respectu accepta
tionis passiue.Et si sic:falsum videtur quod dicit doc.
in primo distin.17.ꝙ talis acceptatio sit principali⁹ a

Solutio. dispositio ē duplex.

gratia ꝙ̄ a voluntate.¶Respondeo.Et dico ꝙ dispo
sitio est duplex quedam est ex natura rei qua posita effe
ctus ex natura rei et de necessitate sequitur:sicut calor
et siccitas in ligno erit dispositio ex natura rei:qua per
fecte posita necessario sequit forma substātialis ignis:
quia ignis agens in lignum introducto vltimo gradu
dispositionis de necessitate producit formam substan=
tialem ignis.Alia est dispositio que non est ex natura
rei:sed est ex sola voluntate sic vel sic acceptante.Pri=
mo modo verum est.ꝙ si aliquid est principalis causa
dispositionis ad quam sequitur effectus erit etiam p̄n=
cipalis causa illius effectus:sed secundo modo non est
verum:non.n.sequitur ꝙ si aliquid est causa principa=
lis alicuius actus:ꝙ etiam sit causa principalis effe=
ctus sequentis a voluntate alterius:quia et ꝙ talis ef
fectus ꝓducatur ⁊ ꝙ talis actus sit dispositio ad illum
effectū est simpliciter ex voluntate acceptantis. Dico

Nulla opatio nr̄a eēt intēsissima ex nā sua ē acceptabil' ad vitā eternam.

ergo:ꝙ nulla est operatio nostra etiam intēsissima q̄ ex
natura sua sit acceptabilis ad vitā eternā:nec etiā que
sit dispositio ad huiusmodi acceptationem passiuam:
sed hoc totum est a voluntate diuina:ꝙ enim operatio
elicita a voluntate acceptetur ad vitam eternam hoc
est a solo deo acceptante: et similiter ꝙ sit dispositio
ad huiusmodi aceptari est a solo deo:et tunc dico ꝙ ꝙ̄
uis operatio quantum ad substantiam et intensionem
ipsius sit principaliter a voluntate:tñ ꝙ ipsa sit dispo=
sitio ad acceptari ad vitam eternam est principaliter a
gratia :quia deus disposuit ab eterno ꝙ operatio que
procedit a voluntate principaliter quo ad substātiam
et intensionem ⁊ minus principaliter a gratia sit prin=
cipaliter ab ipsa gratia vt dispositio.¶Ibi.Tamen
gratia non habita ipsa non est sufficiens ad ponenduꝫ
gratiam in esse:et ita angelus non habet totale princi
pium actiuum ad agendum talem actū nec ē principa=
le partiale principium actiuum in cuius potestate sit ꝓ
ducere reliquum principium actiuū partiale in esse ⁊c.
Pro clariori intellectione est considerandum ꝙ aliqđ
est principium partiale alicuius effectus quod habet in
virtute sua posse producere aliud principium partiale:
et hoc vel totaliter vel partialiter:patet: quia intelle=
ctus agens est principium partiale intellectiōis: puta
lapidis:vt patet a Doc.in quolibe.q.15.et potest pone
re aliud p̄ncipiū ꝑtiale in esse ꝑtialr̄ tñ puta ꝑtialr̄ cān
do speciem intelligibilem lapidis(nam species intelli=
gibilis ꝓ statu isto causatur ab intellectu agēte ⁊ a fan
tasmate:licet principaliter ab intellectu agente:vt pa=
tet a Doc.in primo distin.3.q.8.)Que species intelli=
gibilis erit principium partiale intellectionis abstra=

An pctōr possit se disponere ad grāꝫ ex puris nālib⁹.

ctiue ipsius lapidis:vt patet a Doc.in primo. distin.3.
q.67 .et.8.et in. distin.17.et in secundo. distin.3.et in
quolibe.Et ꝙ aliquod agens partiale possit totaliter
ponere aliud principium partiale:patet:quia sustinen=
do ꝙ voluntas sit causa totalis volitionis sue potest ꝓ
ducere vnam volitionem ita intensam ad quam seque
tur habitus ꝑfectus cum habitus causetur ex frequen
tatis actibus vel saltem ex vno valde intenso: et si est
causa totalis talis actus ⁊ actus sit ꝓductiuus habit⁹
in virtute voluntatis:sequitur:ꝙ ip̄a voluntas sit cau=
sa totalis illius habitus:quia quicquid est causa cau=
se ⁊c.Et tamē ille habitus poterit postea esse causa par
tialis alterius actus producti a voluntate vt a causa
ꝑtiali et principali:vt patet a Doct.in primo.disti.17.
In ꝓposito autem voluntas creata nullo istorum mo=
dorum potest causare gratiam neꝙ̄ totaliter neꝙ̄ par=
tialiter.cum tantum immediate creetur a deo.¶Ibi.
Et amouere impedimentum vsus sui et sui comprinci=
pii ad eliciendum actum et effectum communē eorum.
Nam impedimentum ꝙ voluntas non eliciat actū me
ritorium est carentia ipsius gratie quā carentiam non
potest amouere a se:quia priuatio non ptest tolli ꝑ quā
cunꝙ̄ potentiam nisi per habitū cui opponitur. Si.n.
voluntas creata posset amouere carentiam gratie pos=
set causare gratiam quod est falsum: immo ip̄a volun=
tas non potest sup carentiam ipsius gratie prius habi=
te:vt clare patet a Doc.in quarto.distin.p̄ma.q.p̄ma.
Respondendo ad principalia argumēta.⁊ dist.16.q.se
cunda.¶Ibi.Sed hic est dubium:quia quod dictum
est de p̄ncipio actiuo et si verum sit comparādo ad effe
ctum principalem qui est meritorie agere ex gratia qua
meritorie velit:restat dubium de principio dispositiuo
siue actiuo ad dispositionem respectu p̄ncipalis agen=
tis :an.s.habens voluntatem tanꝙ̄ principale princi=
pium actiuum possit se disponere ad gratiam:⁊ si hoc
videtur ꝙ in potestate eius sit bene velle sicut in pote=
state peccatoris viatoris.non plus.n.pōt peccator via
tor malus nisi se disponere :et tunc dabitur sibi gratia
a deo qua bene postea agit.Utrum autem viator pos=
sit habere aliquem motum attritionis ex puris natura
libus existente influentia generali:vel requirit aliqua
opatio specialis.de hoc in quarto distin.14.q.secūda.
Licet hoc declarandum non sit presentis speculatiōis
nimia tamen discipulorum victus dilectione aliqua ea
quaꝫ potero breuitate dicam.Doct.n.14.distin.4.q.2.
arti.2.sic dicit. peccator in peccatis existens eo modo
quo dictum est in precedenti.q.ar.1.Peccatum mane=
re post actum potest ex naturalibus cum cōmuni influē
tia considerare peccatum commissum vt offensiuū dei
⁊c.vide ibi.vult.n.ꝙ homo peccator ex puris naturali
bus potest se disponere ad gratiam:quia potest cogno
scere illud vt offensiuum dei:quod videtur repugnare
dictis suis quia in ꝓlo.q.1.Probat ꝙ homo ex puris
naturalibus non potest cognoscere finem vltimum su=
um:et hic dicit ꝙ ex puris naturalib⁹ potest cognosce=
re peccatum vt est impeditiuum premii . Similiter est
contra illud quod dicit in ista.q.quarti:ꝙ in intellectu
peccatoris potest esse duplex regula.vna naturalis que
dictat peccatum esse detestandum vt est vicium quod=
dam.et alia supernaturalis que dictat peccatum esse de
testandum vt est offensiuum dei ⁊ impeditiuuꝫ premii.
multis etiam aliis dictis repugnat que breuitatis cau
sa omitto.¶Respōdeo.Et dico nullam esse repugnā=
tiam in dictis Doc.Nam doc.expresse vult ꝙ homo ex
puris naturalibus non possit cognoscere peccatū vt of
fensiuum dei:⁊ impeditiuum p̄mii :et inductiuum sup
plicii:vt patet in loco preallegato quarti de regula sup
naturali :hoc.n.est reuelatum in sacra scriptura:stante
ergo reuelatione scripture sacre:et ꝙ peccator cogno=
scat vel per scripturam ver per predicationem ꝙ pecca
tum est detestabile sub huiusmodi conditionibus : tūc
ex suis puris naturalibus potest considerare peccatuꝫ
cum illis conditionibus:ita ꝙ nō est necesse ꝙ talis cō
sideratio immediate sit a deo.licet prima reuelatio im

mediate fuerit a deo. Exemplū. q̄uis ex puris natura
libus non possem cognoscere deum esse trinum ⁊ vnū:
facta tamē reuelatione mihi a deo vel mihi immediate
vel alicui: cui firmiter credo possum postea bis: ter: qua
ter considerare deum esse trinum ⁊ vnū: ita ꝙ talis cō-
sideratio erit ex puris naturalib⁹ meis generali influē
tia cōcurrēte: sic dico de pctō: ⁊ sicut homo ex puris na
turalibus non potest se disponere: quia ex puris natu-
ralibus non potest cognoscere peccatū sub illis condi-
tiōibus: pōt tñ se disponere ex puris naturalibus: sic i-
telligēdo: ꝙ postq̄ credidit peccatū esse detestandum
sub illis conditionibus pōt ex puris naturalib⁹ non tā
tū considerare illud: sed etiam detestari: ⁊ hoc est qđ in
tēdit doc. ibi. Dico etiā ꝙ ex puris naturalibus non tā
tum pōt cōsiderare pctm̄ vt dixi: sed etiam ex puris na
turalibus pōt habere primā credulitatem credēdo scri
pture sacre vel alicui Doc. vt satis patet a Doc. in ter-
tio distin. 23. de fide acquisita: si tñ illud pctm̄ cū illis
circūstātiis non fuisset alicui reuelatū; nunq̄ firmit᷑ pos
set cognoscere illud sub illis circūstantiis. Sed de ista
materia ꝓlixe dicturus sum in. 4. dist. 14. q. 2. ¶ Ibi.
Sed supposito ꝙ sic negaret aliquis istam potentiā di
spositiuā ab angelo dānato ⁊ diceret eā cōuenire posse
pctōri viatori. Sꝫ huic videt᷑ obuiare auctoritas Au-
gust. supra allegata de fide ad Petrū. cap̄. 5. Que ma-
gis concedit potestatē angelo lapso redeūdi ad bonū
ex puris naturalib⁹ qui hoī lapso: ergo si hō viator po
test ex naturalibus suis habere istam potentiā disposi-
tiuā multo magis angelus. Quātū ad hoc posset pari-
formiter concedi de angelo lapso et hoīe lapso: q2 si ho
mo pctōr dum est in via pōt se disponere ex puris natu
ralibus ad gratiam multo magis angelus pōt se dispo
nere dum est in via. Et si vterq̄ esset ī termino: si hō ex
puris naturalibus posset se disponere multo magis an
gelus. Sed quare: nec homo: nec angelus vt sunt in ter
mino possunt se disponere hoc non est quia simpl᷑r repu
gnat eis. Sed q2 volūtas diuina determinauit nunq̄
cōcurrere ad actum attritiōis sufficienter disponētem
ad gratiam respectu eoꝝ qui sunt dānati: vt hic pate-
bit: ⁊ ī quarto aliqual᷑r di. 44. q. secūda. ⁊. 49. ¶ Ibi.
Secūdū hoc ergo. quantum. ad omnia membra de po-
tentia vt est principiū: nō videt᷑ negandum ab angelis
posse meritorie velle: nisi q2 non habet principiū merē-
di totale nec principale partiale respectu volitionis bo
ne: nec respectu gratie specialis q̄ requirit᷑ ad bonā vo-
litionē: nec tñ eodē modo pōtest ipse bñ velle quo via
tor pctōr sicut postea dicet᷑. Si aūt intelligat᷑ de potē-

De potētia vt est differētia entis.

tia que est differentia entis ⁊c. Pro intellectiōe huius
littere est notandū: ꝙ hec potentia que est differētia en
tis accipit᷑ ꝓ possibili: sicut dicimus ꝙ ens diuidit᷑ per
ens in actu et per ens possibile: siue in potentia: et tale
ens possibile potest comparari ad causam que pōt ꝓ-
ducere illud in actu: ⁊ dr possibile potētia ꝓpinqua qñ
comparat᷑ ad cām totalē dispositā: et dr possibile poten
tia remota qñ compatur ad causam partialē q̄ non pōt
producere illud nisi sit vnita alteri partiali exemplum:
intellectio lapidis anq̄ ꝓducatur in esse dr possibilis
potentia propinqua si comparat᷑ ad intellectū habētē
speciē intelligibilē lapidis: ex quibus integrat᷑ vna cā
totalis: dr vero possibilis potētia remota vt compara
tur ad intellectū non habentē spēm intelligibilē lapi-
dis qui intellectus est altera cā ꝑtialis. Sic dico in ꝓ-
posito de actu meritorio: qui actus meritorius dr pos-
sibilis potentia propinqua vt compat᷑ ad voluntatem
gr̄a informatam que integrāt vnam cām totalem respe
ctu actus meritorii: ⁊ dr possibilis potentia remota vt
comparatur ad voluntatem carentē gr̄a. Silr̄ aliquid
potest dici possibile vt comparatur ad potētiam passi-
uā receptiuā: ⁊ dr possibile potentia ꝓpinqua qñ rece-
ptiuū est dispositū ad recipiēdū illud: possibile ꝟo po
tentia remota dicitur qñ receptiuum est indispositū.
et sic actus meritorius dicitur possibilis potētia ꝓpin
qua vt comparatur ad receptiuū dispositum quale est
volūtas informata charitate: non ꝙ charitas sit ratio
formalis recipiendi talem actum sicut quantitas ē ra-
tio formalis recipiēdi colorem: sed quia deus determi-
nauit nunq̄ actum meritorium in esse alicui volunta-
ti nisi vt informate charitate: sed dr possibilis potētia
remota qñ comparat᷑ ad receptiuum īdispositū: cuius-
modi est volūtas sine charitate: et sic patet ista littera
doc. ¶ Ibi. Si intelligatur de potentia logica: que di
cit modum ꝯpositionis formate ab intellectu. hoc mo-
do impossibilitas potest esse in cōpositiōe vel ex repu-
gnantia intrinseca extremorū inter se: sicut hic. hō est
irrationalis: vel pōt esse repugnantia ex aliquo extrin-
seco: sicut si oculus esset in tenebris ⁊ īpossibile esset il-
lud opacum cāns tenebrā amoueri: impossibile esset ta
lē oculū videre non ex repugnantia intrinseca termio-
rum que est oculi ad videre: sed ex repugnātia alicuius
extrinseci ad alteꝝ extremoꝝ. s. illius opaci ad videre.
¶ Ibi. Ad ꝓpositū ergo applicādo dico ꝙ non ē īpos-
sibilitas ex repugnātia intrinseca terminoꝝ: immo in
subiecto non est repugnātia intrinseca ad p̄dicatum: si
qua ergo sit īpossibilitas erit ex repugnātia alicui⁹ ex-
trinseci ad vnionem istorum extremoꝝ illud extrinsecū
non pōt esse nisi cā cuius actio requirit᷑ ad hoc vt extre
ma vniantur: talis cā respectu vnionis gr̄e ad aliquod
subiectū non est nata esse alia nisi solus de⁹: tm̄ igitur
erit impossibile angelum bñ velle: vel gratiam habere
q2 impossibile est deum sibi gratiam dare: ⁊ hoc poten-
tia ordinata. Et quod dicit hic de potētia dei ordiata
et absoluta: vide q̄ diffuse exposui in. 1. di. 44. et tota
ista lr̄a vsq̄ ibi. (Aliud dubium ē. si illa obstinatio ⁊c.
erit clara. ¶ Ibi. Aliud dubiū ē. Hic doc. mouet aliā
difficultatē: vz: an obstinatio volūtatis male sit a deo
vel ab ipsa volūtate mala: hec littera est satis clara vs
q̄ ibi: tamē q2 actus dum manet habet quasi continue
cām: q2 ei⁹ esse est quasi in cōtinuo causari: sicut deus
non posset esse cā mali inquantum malum in prima ele-
ctione sui: ita nec in esse suo cōtinuato ꝙ est cōtinue elī
ci ⁊c. Doc. in ista littera cū dicit: ꝙ sicut actus malus
non potest esse a deo: ita nec continuatio illius. hoc sic
debet intelligi. ꝙ lꝫ deus sit prima cā: puta amoris quo
malus angelus amat se cum talis amor sit ens absolu-
tū: ⁊ etiā sit cā quātum ad substantiam ⁊ intētionē illi⁹
amoris quātūcūq̄ intēdat᷑: ⁊ sit cā ꝯtinuatiōis ꝯtinue
causando volūtati angeli mali: non tamē est cā nec effe
ctiua nec defectiua deformitatis fundate in tali amo-
re: puta ꝙ dilectio sic intēsa ordinet᷑ ad angelū simpl᷑r
propter seipsum: nam tunc est ibi carentia debiti finis:
quantum ergo ad hoc non est cā nec effectiua nec defe-
ctiua: nec quo ad esse: nec quo ad cōtinuationē. vt ifra
patebit a Doc. distin. 37. ⁊. 44. vel vltima. Et quod di

Declaratō littere.

cit doc. hic ꝙ deus est cā effectiua pene ignis: de ista pe
na hꝫ diffuse videri ī. 4. di. 44. q. 2. ⁊. d. 46. Qđ etiam
dicit doc. ꝙ deus potest dici cā obstinationis deserēdo
non dādo. s. sibi gr̄am: hoc est: q2 deus ordinauit nun-
quam dimittere peccatum nisi dando gratiā: ⁊ hoc lo-
quendo de peccato. s. de obligatione illa ad penā et'nā:
que post peccatum remanet in aīa: vt patebit in quar-

Quid ꝓprie sit obstinatio.

to di. 14. q. 1. Sꝫ hec obligatio nō vocat᷑ ꝓprie obstina
tio: nā ꝓprie obstiatio respicit cōtinuationē act⁹ mali:
⁊ ꝙ possit resilire a tali cōtinuatiōe nō pōt eē nisi ex spe
ciali gratia dei: q2 voluntas diuina determinauit: non
concurrere ad actum bonū respectu existētis in termi-
no dānationis: et sic deserit. Sed de ista obstinatione:
vide clarius in quarto. distin. 44. q. secunda. ⁊ distin.
46. q. quarta. arti: secundo. ¶ Ibi. Cum ergo arguit᷑
ꝙ si ista. s. obstinatio est a voluntate sola: ergo volūtas
sola potest ī oppositum resilire. s. ab illo obiecto ī quod
inordinate se inclinauit. Respondeo: ꝙ ad resiliendum
meritorie requirit᷑ aliud principium a voluntate: puta
gr̄a quam angelus malus nō pōt ex se habere: ⁊ de⁹ se-
cūdū ꝙ deseruit ipsum disposuit sibi eā non dare. Hic
Doc. adhuc negat ꝙ malus angelus ex se possit resilire
a pctō obstinatiōis: ⁊ hoc meritorie: posito ꝙ talis ob
stinatio sit a volūtate mali angeli. Est aduertendū: ꝙ
quādo quis resilit a pctō cōiter meritorie resilit actus
enim quo quis de congruo meretur liberari a peccato
est actus meritorius vt patebit in quarto disti. 22. Est
etiam aduertendum: ꝙ ex determinatione diuine volū
tatis: dānatus et per consequens obstinatus ī peccato
nec meritorie nec non meritorie pōt resilire a peccato:
vt patet in quarto. disti. 46. q. vltima. articu. scđo. Vl-
tra est notandum ꝙ obstinatio in pctō ī dānatis est ꝑn
cipaliter a voluntate diuina sic deserēte voluntatē ī ta
li peccato vt habet videri in quarto. vbi supra.

Secūd⁹ articulus.

Ibi. restat nunc vidēdū de bonitate morali
⁊ malitia sibi opposita. hic
doc. p̄mo recitat opi. Bonauēture libro. 2. di. 7. ar. 1.

q.secunda.⁊ tertia.qui dicit ꝙ angelus malus non potest habere volitionē moralē bonam:quia omnē deformat ex aliqua circunstantia inordinata referēdo illud inordinate ad amorē sui:similiter habitus in eis est ꝑfecte malus in eo:ideo perfectissime inclinat in maluꝫ. nūꝗ̄ ergo bene volūt ꝓpter primū:sed semper male volunt propter secūdū:vcꝫ propter vehementē inclinationem in malum. ¶ Contra primum. Habēt naturalia ītegra ſm Diony.de diui.nomi.ergo est ī eis naturalis inclinatio ad bonū:ergo ſm illā inclinationem pn̄t aliqui conformiter velle:qꝛ potentia vt in natura sua mere consideratur potest aliquē actū elicere consonum īclinationi naturali:ꝗ pn̄t habere actū nō malū:qꝛ non est ꝯtrarium nature eoꝝ. ¶ In ista littera Doct.occurrit aliqualis difficultas:spāliter circa hoc:qꝺ dicit:qꝛ inclinatio naturalis est ad bonū:ideo volūtas eliciens actum conformiter tali īclinationi habet volitionē illā non malā:nā in hoc videꝭ sibi contradicere:qꝛ in.4.distin.49.dicit ꝙ inclinatio naturalis est ad ꝑfectioneꝫ ad quam ordinatur summe intensa:⁊ per ꝯn̄s si natura aliqua summe inclinaꝭ ad bonū sibi cōmodum voluntas eliciens conformiter tali inclinationi videꝭ mala et similiter volitio elicita. Preterea dist.50.quarti dicit doc.ꝙ appetitus naturalis est ad summam btitudinē:et tn̄ volitio elicita conformiter erit mala.vt patet a doc.ibi. Preterea in hoc secundo.di.23.probat doc. ꝙ ideo deus non pōt facere voluntatem creatam īpeccabilem ex natura:qꝛ appetitus naturalis potest eē ad summum cōmodum ordinando illud ad se:et volūtas potest ꝯformiter agere illi appetitui ⁊ sic peccare. Preterea in isto secundo.dist.6.q.secūda. dicit ꝙ volūtas vt conformiter agit regule naturali hoc est inclinatiōi naturali non recte agit:⁊ tamē hic dicit ꝙ actus elicitus conformiter inclinationi naturali non erit malus.

Difficultas mirabilis.

¶ Respondeo ꝙ si doc.recte intelligatur nulla apparebit contradictio. Nam doc.in hoc loco intendit ꝓbare ꝙ voluntas eliciēs actū conformiter inclinationi naturali non peccat:sic tamē intelligēdo ꝙ inclinatio naturalis potest esse ad bonum ⁊ voluntas absolute amans bonū non peccat:stando ergo in tali amore absolute:ille actꝰ non est malus contrarie:cū vero volūtas refert bonū illud ad qꝺ non dꝫ referre:puta amando illud tm̄ in ordine ad se:tunc peccat:vel si sit bonū infinitū amādo illud non ꝓpter se.amando ergo bonū absolute nō peccat:immo ille actus est bonus ex gn̄e:vt supra ptꝫ ī pn̄ti questio.⁊ sic intendit Doc.hic ꝙ si volūtas volēs bonū absolute ad quod naturalis appetitus valde īclinatur:actus conformiter elicitus nō erit malus. Si dicatur naturalis appetitus inclinatur ad bonū tāquam ad summe bonū sibi:ergo actus voluntatis conformiꝭ elicitus tali appetitui erit malus. Dico ꝙ si voluntas vellet illud bonū eo modo quo appetitꝰ appetit: tunc peccaret.quia tunc referret illud positiue:ad qꝺ referre non dꝫ:sed volēdo bonū absolute sistendo ibi: illa volitio non erit mala. Et ꝙ doc.sic intelligat .s. de actu nō malo contrarie:patet in simili per tertiam rōnem ꝯtra Bonauen.in qua sic dicit. Si nolunt inquit penam inquantum est lesiua nature sistendo tantum in hoc absꝗ̄ alia circūstantia non videtur actus malus moraliꭲ: qꝛ sicut potest amare naturam suam non male moraliꭲ:ita potest odire contrarium sibi:hoc idem patet per secundam rationem in qua dicit.habent inquit vermē q̄ est remorsus de peccato eorum:remorsus iste est aliqua displicentia:hec displicentia non est actus malus moraliter:qꝛ lꝫ posset deformari per circūstātiā inordinataꝫ tn̄ sistendo in hoc qꝺ est nolle se peccasse non videtur esse formaliter malitia moralis:immo talis displicētia est saltem bona ex gn̄e cū transeat super obiectū conueniens actui secūdū dictamen rōnis. Uult ergo Doc.ꝙ actus elicitus a volūtate conformiter appetitui naturali ꝙ non sit malus moraliter:imo vt sic semꝑ erit bonus ex gn̄e.lꝫ postea possit deformari circūstātiis oppositis circūstātiis requisitis ad actū ꝑfecte moralem. Et vult doc.hic ꝙ voluntas mali angeli possit absolute elicere actum circa bonum: ad quod inclinaꭲ eiꝰ naturalis appetitꝰ volēdo illud absolute: ⁊ sic pꝫ quō ī dictis doc.nulla sit cōtradictio. ¶ Ibi. Cōtra scꝺꝫ. Hic doc.improbat aliud dictū Bonauētu.vcꝫ ꝙ angeli mali semꝑ male volunt propꭲ habitum malū in termino. Et primo improbat hanc conclusionē:ꝙ semꝑ male velint:⁊ rō clara est ⁊ stat in hoc:angelus malus pōt non velle aliquid:quia potest suspendere actum volendi:ergo non semper male vult:cōsequētia patet:an̄s ꝓbaꭲ ꝑ Augu.primo retrac.ca.secundo. Nichil est tam in potestate voluntatis ꝗ̄ ipsa voluntas.i.ꝗ̄ actus eius:qꝛ in potestate voluntatis est velle et non velle:vt patet intuenti. Et addit ꝙ si voluntas pōt suspendere potētiā inferiorē ab omni actu suo multofortius pōt suspendere se ab actu suo. Et hec rō fuit declarata supra in p̄mo dist.prima.q.4. ¶ Ibi. Preterea:quod etiam adducitur de habitu. Hic doc.ꝓbat duplici rōne ꝙ habitꝰ malus in angelis malis non facit eos de necessitate semꝑ male agere:⁊ iste rōnes sunt satis clare:aliqualiꭲ tn̄ ꝓ iunioribus expono litteram:cum dicit primo ꝙ omnis habitus inclinat ad aliquē actū in eadeꝫ specie:hoc debet intelligi de habitu acquisito ex frequētatis actibꝰ: vel ex vno valde intēso:habitus em̄ acquisitus semper inclinat ad similes actus:ex quibus gn̄atur. Aduerte etiam ꝙ vnus habitus non potest generari ex actibus specie distinctis:quia actus specie distīcti nati sunt tā tum gn̄are habitus specie distīctos. Nota etiā ꝙ doc. intendit hic de inclinatione positiue q̄ inclinat ad aliquid ꝓsequenduꝫ:non autem de inclinatione que īclinat ad oppositum fugiēdum:semꝑ enim habitus qui īclinat ad aliquid prosequendū.inclinat etiam ad oppositum fugiendū:vt patet a doc.in quarto.distin.14.q. secunda. Sequitur:ille ergo habitus qui ponitur causa peccandi:aut inclinat tantum ad actum superbiendi:aut tantum ad actum audiendi.patet:quia non potest inclinare ad actus specie distinctos cuiusmodi sunt actus odiendi ⁊ actus superbiendi.videꭲ ergo ꝓbabile ꝙ angelus malus possit aliquando illū actū nō habere:puta actum odiendi:patet.quia potest habere alium actum distincte:⁊ ex toto conatu:puta actū suꝑbiendi.⁊ nō pōt simul habere duos actus perfectos vt supra exposui in p̄mo.distin.2.parte prima. Sequitur: ergo nullus vnus actus est:qui necessario sit ꝑpetuꝰ ex vehemēti inclinatione ad ipsum:⁊ ꝑ cōsequēs nec in cōmuni necessario inest actus malus ex habitu. Hec consequētia ptꝫ:quia si ponantur duo tantum habitꝰ in angelo malo:quorum vnus summe inclinat ad actū superbiendi ⁊ alius ad actum odiēdi:si angelꝰ malꝰ habeat actum superbiēdi ꝑfectum:tunc non habebit actū odiēdi:⁊ ꝑ ꝯn̄s non vult semꝑ male ex habitu qui inclinat ad actum odiēdi. Et similiter si habet actum odiēdi ꝑfectum:tunc non habet actum suꝑbiendi:nec ꝑ consequens semꝑ vult male ex habitu suꝑbiendi:ergo nec ex habitu simpl'r semper vult male:quia da oppositū:si necessario vult male ex habitu in communi:ergo necessario vult male ex habitu in speciali:patet consequentia quia qꝺ necessario determinat sibi aliqꝺ genus necessario determinat sibi aliquam speciem:⁊ vltimo aliqꝺ indiuiduum. Hec ꝓpositio patet a doc.infra dist.12. Ergo si angelus malus necessario:vult male ex habitu in cōi:ergo necessario vult male ex isto habitu:cuiꝰ oppositū supra patuit. ¶ Ibi. Preterea secūdo habitus nō est ratio agendi potentie modo opposito ꝓprio modo ipsius potentie:ptꝫ ista propositio:quia modꝰ agēdi naturalis potētie non potest variari per quēcūꝗ̄ habitū: nullus enim habitus in intellectu posset facere intellectū agere non modo naturali:modus enim agēdi intellectus est naturalis. Similiter modus agendi voluntatis est libere agere:ergo nullus habitus in volūtate quātūcunꝗ̄ intensus posset facere volūtatem velle aliquid necessario. Sequitur:qꝛ cā scꝺa non determinat modum agendi cāe prime:sed ecōtra:hec ꝓpositio ptꝫ. Sequitur:ergo si voluntas non habituata possit non necessario velle hoc:et hoc est libertatis in ea ergo voluntas habituata non necessario volet hoc.

Actꝰ elicitꝰ a volūtate ꝯformiꭲ appetitui nāli nō est moraliꭲ malus.

Ibi. Quantum ergo ad istuꝫ articulū. Hic doc.respondet secūdū intentionem propriam ad illum articulum:in quo querebatur de bonitate morali et malicia opposita ī angelo malo:et dicit aliquas conclusiones. Prima est ista:ꝙ angelꝰ malus non necessario habet aliquem actum malū loquēdo de actu determinato:puta de actu superbiēdi determinate:vel de actu odiendi determinate:⁊ ꝓbat: quia si tantum habeat actum determinatum ille inclinat ad certū actū vnū ī specie: ⁊ patet:ꝙ potest habere aliquem alium actum:puta actum odiendi: ⁊ pro tunc

Pria ꝯclo Doc.

non habere actum superbiendi: et per consequens pōt
nō habere quēcunq; aliū actum: ad quem habitus sup
biendi non inclinat, puta non habere actū amoris ami
citie circa se immoderatum: vel amoris cōcupiscentie
inordinatum: ⁊ sic patet quomodo non necessario vult
aliquem actum malum determinatum: ponendo tantū
vnū habitū malum in angelo malo. ¶ Secūda conclu
Secunda. sio ē: ꝙ etiam ponendo plures habitus malos inclinā
tes ad diuersos actus malos in specie: adhuc non seq-
tur ꝙ angelus malus necessario velit actum malum de
terminate: patet: quia certum est: ꝙ illi plures habitus
non vehementissime inclināt: patet: quia tunc angelus
mal⁹ vel nullum actum malum haberet: vel simul habe
ret tot actus malos specie distinctos: quot essent habi
tus in eo specie distincti: patet: quia si eque inclināt nō
est maior ratio de vno ꝙ̄ de alio. Sequitur ergo: ꝙ ali
quis habitus in eo non vehementissime inclinat: si sic
ergo angel⁹ malus poterit non habere actum illi⁹ ha-
bitus non vehementissime inclinantis: ergo potest non
habere actum cuiuscunq; alterius habitus. ¶ Tertia
Tertia. conclusio. est de actu indeterminato siue vago: et ē ta-
lis. Angelus malus non necessario habet actum malū
moraliter quam conclusionem probat: qꝛ aliquādo po-
test habere volitionem non malam malicia contraria
bonitati morali: licet non habeat bonam bonitate mo
rali completa que est ex omnibus circūstātiis: videtur
enim probabile ꝙ actum bonum ex genere possit habe
re hoc est sistendo ibi non deformando per circūstātias
Quarta. contrarias circūstātiis bone volitionis. ¶ Quarta cō
clusio: nulla apparet impossibilitas: quin angelus ma-
lus possit habere complete bonū moraliter: hanc con-
clusionē aliter non probat posset tamen probari ex su-
pra habitis: quia ī angelo malo sunt naturalia lucidis-
sima: et per consequens in intellectu eius potest esse ve
rissimum ⁊ certissimum dictamen: et non repugnat vo-
luntati eius posse elicere aliquem actū conformem tali
dictamini. Et addit Doct. mirum inquit videt̄ negare
potentiam naturalem in natura illa excellente: vbi non
apparet aliquid: propter quod sit neganda. ¶ Quinta
Quinta. conclusio: probabile est inqt ꝙ angeli mali secundū hāc
potētiam secūdū quam possunt velle bonum moraliter
non exeant in actum ꝓpter vehemētem maliciam: tm̄
quam magis probabile est ꝙ agūt ꝙ̄ secūdum partem
naturalem secundum quam possent in actus aliquomo
do oppositos.

Ad argumēta pricipalia . Primo ar guit Doct.
probando ꝙ mali angeli non velint necessario male: et
arguit auctoritate Jacobi. Scđo Demones credunt
et contremiscūt. ¶ Rn̄detur pmo a Bonauentura vbi
supra: ꝙ ille actus credendi in eis est mal⁹: quia odiūt
illud creditum. ¶ Contra hanc respōsionē arguit doc.
di. ꝙ actus intellectus vt precedit actum voluntatis
non deformat̄ ab actu voluntatis sequente: patet: qꝛ
talis actus vt precedit non subest imperio volūtatis:
nam nullus actus intellectus potest dici malus forma
liter nisi pro quanto imperatur a voluntate inordina-
te se habente vt infra patebit in isto secūdo distinctiōe
quadragesimasecūda. Angelus vero malus in illo prio
ri potest aliquod verum concipere tam speculabile ꝙ̄
agibile. Dat ergo Doct. aliam responsionem concedē-
do ꝙ habent aliquem actum bonum bonitate morali
diminute tamen: quia nō malum malitia contrarie: vt
supra patuit. ¶ Secundo arguit Doc. ibi. Preterea ī
eis manet imago: ⁊ ex hoc arguit sic: isti actus qui sunt
capere deum et participare ipsum vident̄ actus boni:
sed anima ideo imago dei est quo capax et ꝑticeps ei⁹
esse potest per Augu. 14. de trinita. cap. octauo. ¶ Re
spondet Doctor: ꝙ angelum esse capacem ⁊c. sonat ī po
tentiam remotam loquendo de potentia ad actum eo
modo quo supra exposui: vel loquendo de potētia: que
est principium sonat in principium passiuum vel acti-
uum partiale diminutum vt supra exposui. Sed hec re
sponsio: licet euadat argumentum quātum ad actū bo-
num meritorium: quia in angelis malis non est aliud
principium partiale actus meritorii. s. gratia: vt supra
patet: nō tamen euadit de actu bono morali: quia ima
Imago du go secundum doc. in primo. dist. tertia. questio. vltima
plicit̄ acci- non tantum sonat potētiā siue principium: sed etiā in-
pitur. cludit actum: et tunc in malis angelis erit imago trini
tatis cum actu intelligunt deum et actu diligunt. Rn̄-
deo. ꝙ imago secūdum Aug. aliquando accipitur ꝓ ip
sa anima includente tantum intellectum ⁊ volūtatem
que sunt principia actuum secūdorū: ⁊ talis imago est
in demonibus: aliquando accipitur imago vt includit
tam actus primos ꝙ̄ secundos vt exposui in primo di.
tertia. q. vltima: et talis imago imperfecte potest esse ī
demonibus. quia possunt cognoscere deum et diminu-
te amare: puta amando vt bonum commodum sibi: nō
possunt ergo exire in actum perfecte moralem. ¶ Ter-
tio arguit doc. auctoritate Diony. de diui. nomi. in de
monibus manēt naturalia ītegra: ergo ⁊ liberum arbi
trium ītegrum: sed posse peccare nec est libertas: nec ps
libertatis secūdum Ansel. de libero arbitrio. c. decimo
liberum. n. arbitrium est potestas seruādi rectitudinē
propter se: ergo habent libertatem liberi arbitrii. quā-
tum ad illud qđ est per se: quod est benevelle. ¶ Respō
det doc. ad hoc argumētum ⁊ ratio stat in hoc: ꝙ aliud
est loqui de potentia peccandi que nominat pricipium
productiuum ⁊ aliud est loqui de posse peccare: qđ di-
cit ordinem ad peccatum. Primo modo nominat itel-
lectum ⁊ volūtatem que sunt partes liberi arbitrii ⁊ ta
le liberum arbitrium est principium effectiuum respe-
ctu actus substrati ⁊ defectiuū respectu deformitatis:
vt ifra patebit. di. 37. secūdo mō nō est liberū arbitriū
nec pars liberi arbitrii: quia talis ordo ad actū dt tātū
respectum siue relationem: que nullo mō pertinet ad li
berum arbitrium: ⁊ sic concedo ꝙ mali angeli hn̄t libe
rum arbitriū: et tn̄ pn̄t peccare deficiendo a rectitudi-
ne danda actui. ¶ Hāc litteram declaro: cuꝫ. di. aliud
est loqui de posse peccare: aliud de potentia ad peccan Ordo ad
dum: primum dicit ordinem ad actum difformem: ⁊ ta pctm̄ multi
lis ordo potest multiplr̄ considerari: quia vel termina- plr̄ capitur
tur ad actum substratū deformitati et fundatur ī libe-
ro arbitrio: et tunc talis ordo dicit relationem realē:
aut terminat̄ ad ipsam deformitatem ⁊ fundat̄ ī libero
arbitrio: ⁊ tūc tm̄ dicit relationem rationis: patet: qꝛ
omnis relatio q̄ terminatur ad non ens: est relatio rō-
nis: vt infra patebit. dist. 44. Sed deformitas est tan
tum priuatio rectitudinis que deberet inesse actui: vt
infra patet distinctiōe trigesimaquarta. trigesimasex-
ta ⁊ trigesimaseptima. Sequitur. Secūdū dicit rōnem
pricipii quo pōt elici actus deformis: patet: qꝛ dicit ip
sum liberum arbitriuꝫ quod est principium quo potest
elici actus deformis: sic intelligendo ꝙ est principium
quo vt productiuo respectu act⁹ substrati: ⁊ quo vt de-
fectiuo respectu deformitatis inherētis actui. Sequi-
tur. primus ordo nō est lib. arbitrii. nec aliquid ei⁹: pa
tet: qꝛ talis ordo tm̄ dicit relationem vel realem: vel ra
tionis. Sequit̄: nec absolute aliqs ordo ad actū est ali
quod pricipiū actiuum vel pars eius: pꝫ: qꝛ omne pnci
pium actiuum semper dicit entitatem absolutam: nul-
la enim relatio potest poni de genere actiuorum: vt pꝫ
quinto Phisi. tex. com. decimi. Sequitur: secūdo mo-
do dico ꝙ illud quo potest peccare includit duo: quoꝝ
alterum est posse: aliud deficere: patet: qꝛ potentia pec-
candi: vt est principiuꝫ quo est productiua alicui⁹ act⁹
substrati: et vt sic includit posse: et est defectiua deficiē
do a rectitudie dāda: et vt sic includit deficere. Sequi
tur: ⁊ illud quo potest in illud est ei⁹ posse. i. illud prin
cipiū formale productiuum quo potest in substractuꝫ
peccati vocat̄ posse. Seqtur: qđ posse: ē per se libertatis
arbitrii ⁊ potentie: patet: quia voluntas est principiuꝫ
productiuum quo homo vel angelus vere potest ꝓdu
cere substratū peccati: et talis voluntas vel est liberuꝫ
arbitrium: vel saltem pars liberi arbitrii: dicitur etiaꝫ
potentia productiua. Sequitur: reliquum vero nō est
eius vnde liberū arbitrium: sed vnde tale scilicet defe-
ctiuum. i. ꝙ ipsum deficere a rectitudine danda actui.
nec est liberum arbitrium: nec pars liberi arbitrii īquā
tum liberum arbitrium: vel inquantum pars: quia vt
sic dicitur potentia productiua: sed bene deficere perti
net ad liberum arbitrium non inquantum liberum ar-
bitriū est effectiuum: sed inquantum est defectiuuꝫ sup
ple inquātuꝫ deficit a rectitudine danda actui. Seqt̄:
ita ꝙ sicut in cōi liberꝝ arbitriū est quo quis potest vel-
le: ⁊ hoc accipiendo ita in communi: sicut Ansel. acci-
pit scilicet vt conuenit deo ⁊ beatis: ita liberum arbi-
triū hoc. s. viatoris ē quo quis potest velle de fectibilit̄
Dicit doc. ꝙ accipiēdo lib. arbi. vt tm̄ est cōmune deo

Liberū arbitriū qd.

et beatis:tūc est principiū ꝓductiuū quo tam deus et beati possunt absolute velle:acipiendo vero liberū arbitriū in pticulari pro vt conuenit viatoribus: tūc est id quo viator:non tantū potest absolute velle :sed etiā potest defectibiliter velle:quia est id quo viator potest deficere a rectitudine danda. Sequiꝛ:tamen quantum ad aliqd potest poni dissiꝛe:qꝛ ad absolute velle tota entitas positiua liberi arbitrii et sola est principiū supple productiuū:ad illam autem deformitatē in actu nichil positiuū in libero arbitrio est principiū:patet:qꝛ respectu non entis:nichil potest esse principiū productiuuꝫ: qꝛ principiū ꝓductiuū tantū respicit ens positiuū pro producto:sed illa deformitas que inest actui est simpliciꝛ non ens:ergo. Sequiꝛ:et tūc ad formam dico ꝙ dato ꝙ ibi sit libertas arbitrii non seqtur nisi ꝙ est potentia q̄ potest in actū positiuū:qui actꝰ est a potentia positiua:vnde positiuus:et per consequens:vñ ad ipm est liberū arbi.non est peccatū:vult dicere ꝙ inquantū libe.arbi.est potentia productiua actꝰ positiui:vt sic ad liberum arbitriū non pertinet peccatū quia peccatum proprie respicit potentiam defectiuam :et non vt positiue productiuam. Seqtur:tamen ex defectu concomitāte illū actū potest esse peccatū:hoc clarū est ex supradictis. Sequitur:potest tamen concedi totū argumentū scilicet ꝙ ipsi habent potentiam non peccandi:quia habent potentiam que non est formaliter peccatū. Hic Doc.dat aliam responsionem:et concedit ꝙ angeli mali habent potentiam non peccandi:qꝛ habent libe.arbitrium:qd non est formaliter peccatū:vt patet:siue etiā accipiaꝛ potentia vt dicit ordinem ad actū talis potentia non est formaliter peccatū:siue accipiaꝛ potētia vt nominat principiū:siue actiuū:siue passiuū:talis potentia non est formaliter peccatū:patet:qꝛ peccatū formaliter est sola carentia rectitudinis debite que deberet ī esse actui:vt infra patebit in isto secūdo.distin.34. Sequiꝛ:licet non habeant potentiam non peccandi:hoc ē non esse in peccato:quomodo peccator diciꝛ esse in peccato postq̄ transiuit actꝰ quem commisit.i.ꝙ loquendo de peccato siue de obligatione ad penam eternam: que manet in anima post actū peccati:vt patet in quarto. distin.14.q.prima. Nulla volūtas creata est potēs se liberare a tali obligatione:solus enī deꝰ potest liberare ab hmōi obligatiōe.vt patet a Doc.in quarto.distin.14.⁊.22. ¶ Ibi. Et si arguas secūdū Ansel.libe.arbitriū est potestas seruandi rectitudinem ꝓpter se.i.liberū arbitriū ex se ipo potest seruare rectitudinē: ergo ex se ipo habens rectitudinem potest seruare eam:⁊ sic non esse in peccato. ¶ Rñdet Doc.ꝙ liberū arbitrium est potestas que ex se potest seruare rectitudinem:q̄ supple actui inest:⁊ sic debet exponi Ansel. ¶ Quarto arguit doc.ibi. Preterea nullꝰ ītellectꝰ ē ita auersus :qn possit intelligere aliqd verū:qꝛ prima pncipia omni intellectui sunt nota:ergo nulla volūtas est ita auersa ab vltimo fine quin possit velle vltimū finē:pꝫ ꝯña p illud Phi secūdo phisico.tex.Com.89.et septimo ethicoꝝ. Sicut principiū in speculabilibꝰ sic finis in moralibꝰ. Probaꝛ etiaꝫ aliter ꝯsequētia:qꝛ omnis malꝰ ē ignorans tertio ethicoꝝ:ergo vbi non pōt intellectꝰ excecari circa obiectū vt intelligibile.ibi nec volūtas poterit obliquari circa idē obiectū vt appetibile vel amabile. ¶ Ad hoc argumētū rñdet doc.ibi.ad aliud de simili: dicit primo. Doc.ꝙ illud argumentū ꝯcluderet ꝯtra eos q̄ dicūt intellectū esse sufficiens motiuū volūtatis qꝛ ex quo talis intellectꝰ per modum nature ⁊ de necessitate intelligit obiectū presens. Tūc de necessitate mouebit volūtatem ad volendū illud obiectū:si enim ītellectꝰ angeli mali recte intelligeret aliqd principiū practicū vel conclusionem practicam:puta ꝙ summū bonū est summe diligibile:et per ꝯsequēs :deꝰ est summe diligibilis:tunc de necessitate moueret volūtatem ad sic diligendū. Et si isti volūt euadere argumentū hoc:opꝫ eos dicere intellectū primi angeli nullum principium practicum recte concipere:quod tamen est falsum:pꝫ: quia sicut principia speculabilia sunt vera ex terminis: ita principia operabilia.vt patet in questio.vltima.ꝓlog. Ad illam similitudinem Phi secūdo phisi. Quomodo intelligaꝛ responsum est supra a Doc.in pmo.distin.prima.q.quarta.⁊ in quarto.distinc.49.vide ibi. ¶ Ibi. Quomodo autem hoc sit verum:quod diciꝛ tertio ethicoꝝ.ꝙ omnis malꝰ est ignorans. Dicit Doc.ꝙ hoc habet pertractari in alio loco scꝫ in isto secūdo distin.22.⁊ in tertio ⁊ in quarto. Sequiꝛ ibi:potest tamē dici ad argumētū scꝫ principale:ꝙ illud simile de intellectu et volūtate:nihil valet:quia intellectus pōt cogi ad assentiendū:ita ꝙ nō potest esse ita cecus apprehendēs aliquos terminos:quin ex euidentia eorum possit concipere eorū veritatem complexionis composite ex eis. Et quomodo hoc:diffuse expositū est super primo Doc.distin.tertia.q.quarta. Volūtas aūt non cogitur ex bonitate obiecti:ideo potest eē ita auersa ꝙ qdcūq̄ bonū sibi osñsum non mouet ipam ad amandū ipm saltem ordinate. Similis rñsio de intellectu et volūtate data est a Doc.in primo.di.prima.q.quarta.vbi doct. dicit:ꝙ non est simile.de pmo vero respectu itellectꝰ.⁊ de primo bono respectu volūtatis. Et quod dicit hic doc.ꝙ maximū bonū non mouet volūtatem ad amādū saltem ordinate:videtur quasi innuere :ꝙ saltē moueat volūtatē ad amandū absolute:sed hoc alias pertractabiꝛ in materia de beatitudine. ¶ Quinto arguit doct. ibi. Item si necessario male volūt et semper sunt ī actu volendi:ergo in infinitum augent malitiam suam:et sic in infinitum cresceret pena eorum:quia augmento culpe ex lege iusticie diuine correspondet augmentū pene. Sequiꝛ etiam aliud inconueniens:ꝙ pari rōne posset augeri charitas in infinitū in bonis si ī istis posset augeri malitia:et sic boni nunquā essent in termino beatitudinis:sicut nec mali ī termino malitie. ¶ Respōdet doc.ibi. Ad aliud dico:ꝙ habitus existente pfecto vel in summo.⁊c. Ista littera est satis clara:in qua tñ nota aliquas singulares propositiōes:quarū prima est:ꝙ habitu existente in summo actus sequentes non augēt ipsum habitū sed tantū procedunt ex habitu iam generato :ꝓcedunt enim ex summa perfectione habitꝰ. Secūda:actus angeli boni non augent habitum charitatis eius:nec effectiue:nec meritorie:qꝛ est in termino. Tertia:premium substātiale in primo instanti:in quo aliqs est beatus est determinatū:nec ex tūc crescit :quia actꝰ boni sequentes non sunt meritorii.lꝫ sint boni. Quarta ꝓpositio est. Angelo dānato in primo instāti sue dānationis determinaꝛ pena:que non crescit intēsiue cuꝫ sit in termino. Quinta ꝓpō. Mali actꝰ dānati quos ꝯtinue elicit non sunt impuniti:qꝛ includunꝛ in pma pena sibi determinata:⁊ quilibet sicut posset habere penā accidentalem:habet seipsum pro pena iuxta illud Augu. Iussisti dñe:⁊ ita est vt pena sit sibi omnis peccator. Sexta ꝓpō:potissima et maxima pena est puatio maximi boni qualis est formaliter in actu malo malitia culpe peccatorē auertente a deo. Septima:in dānato crescet eius pena ī infinitum extēsiue sicut ⁊ malitia:neutrū tñ crescet ītensiue. Octaua. Nō oīs culpa est ꝓprie demeritoria:qꝛ sola illa est demeritoria q̄ a viatore eliciꝛ:illa vero q̄ eliciꝛ a dānato :magis ꝓprie dr damnatoria. Decima ꝓpositio est de btō :boni actꝰ beati includuntur in primo actu beatitudinis cū ꝓcedant ex perfectione actus beatifici:⁊ quantum ad accidentale premiū quilibet actꝰ est sibi premiū. Undecima:pmiū accidentale beati crescet in ifinitū: sicut ⁊ actꝰ boni crescēt in infinitū extensiue:neutrum tñ crescet intēsiue. Duodecima :actus beati non ꝓprie dicunꝛ meritorii:sꝫ magis actus beatifici ex beatitudine ꝓcedentes. ¶ Ultimo arguit doc.ibi. Preterea nullū violentū est ppetuū primo celi.tex.Cō.decimiquinti.⁊ secūdo celi.tex.Commen.octaui.quia est ꝯtra inclinationem eius:cui iest: sed malitia est contra naturam secūdū Damascenum. ¶ Respondet Doc.ibi. Ad aliud dico:ꝙ in agentibus mere naturalibus cessantibus impedimētis reditur ad dispositionē naturalē:vt pꝫ de aqua calefacta q̄ redit ad priorē frigiditatē cessante īpedimēto:qꝛ pncipium frigiditatis ē necessariū ⁊ est actiuū per modū nature ī ipsa aqua:sed non sic est de agente libero:vt patet ī littera. ¶ Ibi.potest dici:ꝙ pctm̄ est ꝯtra naturā:hoc ē ꝯtra illum actum qui natus est elici concorditer ⁊ conformiter inclinationi naturali:sed ex hoc non opꝫ ꝙ ꝯtrarietur volūtati secūdū se. ¶ Sed in isto dicto doct. occurrit non parua difficultas. Si enim doctor intelligat.ꝙ quando voluntas elicit actum carentem ista ꝯformitate scilicet ꝙ non est elicitus ꝯformiter inclinationi naturali illud est peccatum. Cōtra:et pono casuꝫ volūtas mea secūdū inclinationē naturalē summe iclinatur ad summam beatitudinem possibilem creari.

Solꝰ deꝰ pt liberare animā a peccato.

Nota istas propōnes Doc.

vt patet a doc. in quarto. distinctione quinquagesima: et tamē volūtas vult beatitudinem actu elicito secundum merita ⁊ non vult tantam beatitudinē quanta ab appetitu naturali appetitur. vt patet a docto. in quarto. vbi supra. Dico ergo ꝙ peccatum dicitur contra naturam: quia est cōtra actum natum elici conformiť naturali inclinationi accipiendo naturalem inclinationē pro dictamine naturali: ⁊ sic omnis peccans elicit actū contra rectum dictamen naturale ratiōis: vel si volumus dicere ꝙ sit contra inclinationē naturalē pōt dici sic: ꝙ natura magis inclinať ad actum perfectum ꝙ̄ imperfectum. actus autem perfecte circunstantionatꝰ est perfectior actu carente debitis circunstantiis. Vel tertio potest dici: ꝙ ideo peccatum est contra naturam: qꝛ dicit tantum carentiam ⁊ priuationem: natura autem inclinatur ad bonum absolute ⁊ ad actum quo attingit illud bonū: ⁊ sic finis est ⁊c.

Distinctionis Octaue. Questio Vnica.

De articulatione ꝯclonis.

Queritur circa distinctionē octauam a Doct. Vtrū angelꝰ possit assumere corpus: in quo exerceat opera vite. Ibi. In ista qstiōe tria sunt videnda. Primo: quid sit angelum assumere corpus. Secūdo: quale corpus assumit. s. an celeste: an elemētare: an mixtū. Tertio: quas operationes pōt exercere in corpore. De primo dicit Doc. ꝙ angelum assumere corpus non est informare corpus: nec etiā ypostatice sibi vnire sed tantum esse intrinsecus motor corporis. De primo ptꝫ quia si angelus informaret corpꝰ: tunc ex angelo et corpore fieret compositꝫ per se: quia ex per se actu: et per se potentia: vt patet octauo Metha. tex. com. 15. 16. Hoc autem repugnat angelo posse informare corpus. vt probat Doc. q. 9. quoli. sequereť etiam compositū illud esse perfectius ipso angelo. vt pꝫ a Doc. in simili in quarto. distin. 43. De secundo patet: ꝙ quando assumit corpus nō vnit illud sibi ypostatice nam vnire sibi aliquid ypostatice est terminare dependentiam illius nature et suppositare illam in seipso vt ptꝫ a Doc. in tertio. distin. prima. q. prima. ⁊. q. 19. quolibe. est enim impossibile angelum propria virtute posse assumere aliquod corpus in vnitate suppositi: vt pꝫ a doct. in tertio distin. prima. De tertio patet: quia ex hoc angelus assumit corpus: quia intrīsece mouet illud applicando se illi. Ideo dicitur assum. i. ad se sumi: quia ad operationes proprias sibi exercendas vtitur illo: sicut instrumento. De secundo principali dicit doc. duas conclusiones: vnam negatiuam: aliam affirmatiuā. Negatiua est ista angelus non assumit corpꝰ celeste nec elementare: in quibus appareat de celesti apparet: qꝛ quādo apparet nobis non assumit: nec solem: nec lunam: immo in tali corpore non posset exercere opationes quas exercet dum apparet nobis. De elementari patet. Tū: quia corpus elementare non est visibile: vt patet sꝫ apparet ī corpore visibili. Tuꝫ etiam: quia apparet nobis in aliquibus accidentibus que non sunt nata suscipi in corpore mere elementari: vt cum apparet nobis in corpore albo vel rubeo vel aliquo alio colore coloratio.

Angelꝰ nō assumit corpus celeste nec elemētare.

Secunda conclusio affirmatiua est ista: ꝙ angelꝰ potest assumere corpus mixtum a natura generatum: ⁊ similiter potest assumere corpus non a natura prius genitum sed statim generandum. prima pars conclusiōis patet: quia potest assumere cadauer mortui vel lapis vel aliqd tale. Secūda pars patet de corpore imperfecte mixto quod completa operatione statim disparet. vt patet de Raphaele ⁊ Samuele/ Thobie. 5. et. 11. Et dicit Doc. ꝙ quando assumit tale corpus quod subito disparet completa operatione: ꝙ tale corpus videť mixtum propter accidentia que apparent in corpe: puta colores vel aliqua alia que non possunt inesse nisi corporibus mixtis. illud tamen non erit mixtum plena mixtione. patet: quia corpus tale subito videtur formari: perfectum autem mixtum non ita subito formatur: patet de homine qui non est natus generari nisi secūdum determinatū processum nature: et hoc in matrice. Nec potest dici ꝙ angelus subito inducat illam formam in materia: puta formam corporis hūani: qꝛ nullus angelus potest inducere formam naturalem. vt est opi. communis tam philosophorū ꝙ̄ theologorū: tantum enim elementa actiua et passiua potest cōuenienter simul adhibere et corporibus celestibus in situ cōueniēti approximare: vt inducať forma particularis qualis nata est a talibus agentibus particularibus induci. Itaqꝫ corpus: quod ita quasi subito formať ⁊ resoluitur est mixtum imꝑfecta mixtione qualis potest induci ab agētibus naturalibus quasi subito facta approximatiōe elementorū. Ita ꝙ magis tale corpus assimilať inpressioni q̄ est imꝑfecte mixta: ⁊ signū huius est ꝙ sit imperfecte mixtuꝫ: qꝛ qñ disparet tale corpus non remanet aliquid talis corporis in quod naturaľr esset immediate resolubile: corpus vero hūanum si est ꝑfecte mixtū nō esset natum redire nisi ad cadauer: sed imꝑfecte mixtū statim resoluitur in elementa: sicut ex eis stati pñt gñari propter eorum imperfectam mixtioneꝫ. De tertio principali. di. aliquas conclusiones. quarū aliq̄ sunt affirmatiue alique negatiue: ꝑma affirmatiua ē hec. Angelus pōt causare motū localē in corpore assumpto: pꝫ quia pōt mouere totū illud corpus non mouēdo partē post partem: pōt etiam mouere illud corpus motu qui videtur ꝓgressiuus. sed nō erit ꝓprie ꝓgressiuꝰ: qꝛ corpus moueri ꝓgressiue est ꝓprie moueri organice: ibi enī in tali motu vna pars moueť mota alia: et ideo angelꝰ non proprie mouebit illud motu ꝓgressiuo: sed alio motu qui apparet ꝓgressiuꝰ. Secunda conclusio affirmatiua est ꝙ angelus pōt mouere corpus assumptum motu inspiratiōis ⁊ respiratiōis: ⁊ mouere palpebras: et manꝰ: ⁊ similia. nā oēs isti motꝰ sunt motus locales. et doc. assignat rōnem horū motuū per argumētū a minori: qꝛ non ē aliqd corpꝰ ita imꝑfectum in vniuerso: qui habeat in virtute sua aliquod vbi: vt pꝫ de graui respectu centri qd hꝫ ꝟtutem mouendi se: vt supra ptꝫ ī isto secūdo di. 2. q. vlti. ergo a fortiori angelꝰ poterit causare motū localē in corpore assumpto. Prima conclusio negatiua est ista. Angelꝰ in corꝑe assumpto non pōt causare aliquā opationē sensualē: puta nec visionē: nec auditionem: et hmōi. patet: qꝛ tales operationes non sunt nate recipi nisi in composito ex organo saltem ꝑfecte mixto: et ex aīa inquātū hꝫ potētiā perfectiuā illiꝰ organi: vt patuit in primo. distin. tertia. q. sexta. sed in corpore sumpto ab angelo non est talis mixtio organi nec aīa ꝑficiens ipsum organū. ⁊ ideo simpľr in tali corpore composito quod assumit nulla est sensatio. Secunda conclusio negatiua. Opationes que vere consistūt in vere agēdo: cuiusmodi sunt opatiōes vegetatiue: vt gñare: ⁊ hmōi: nō cōpetūt illi ꝯposito assumpto. qꝛ ille opationes nate sunt esse cōpositi animati: quale non est ibi: vel nate sunt esse corporis mixti: puta si caro gñaret carnē neutrū aūt est ibi. De hoc hꝫ videri in quarto. di. 13. ⁊ multo clariꝰ. di. 44. q. 1. Tertia conclusio negatiua. Cognitio quā videť hēre de ꝑticularibus factis audiendo vel vidēdo non est vera auditio: neqꝫ visio: sed tm̄ intellectio. ⁊ illam intellectionē suaꝫ pōt exprimere formando verba et mouendo linguā localiter: vt infra patebit. dist. 11. Quarta cōclusio negatiua. Angelus in corꝑe assumpto nō pōt causare verā nutritionē: cū tale corpus nullo mō sit nutribile: vt ptꝫ: qꝛ tm̄ corpus animatū potest nutriri: pōt tñ causare in tali corꝑe comestionem: que non est nisi diuiso cibi ꝑ motū localē maxillarū ⁊ traiectio eius in ventrem ꝑ motū localē: ⁊ tūc pōt fieri exalatio ⁊ resolutio in humores ⁊ elementa. Quita cōclusio negatiua. Angelus nō potest augmētare corpus qd assumit loquendo de augmentatione ꝓprie dicta: de qua doc. in. 4. dist. 44. q. 1. q̄ augmētatio fit per adgñationē: vt infra patebit: ꝟtute tñ angeli in tali corpore pōt esse ꝟa iuxtapositio si ipse velit subito alia elementa q̄ pñt imperfecte misceri ad talē imperfectā mixtionē apponere corpori suo. vt videať crescere. Ibi. Et si dicas si cōmestio nō sit opatio vitalis: ergo non valet argumētū ad ꝓbandū verā Christi resurrectionē de comestiōe eius cū discipulis. Rñdet Doc. dupľr. Primo ꝙ ad ꝓbādū resurrectionē xp̄i sunt multa alia argumēta in euangelio efficaciora. ⁊ ita talis comestio cū aliis bñ ꝓbat xp̄i resurrectionē: ⁊ si nō ꝑ se tm̄. Scdo dt ꝙ talis cōestio erat ordiata ad verā nutritionē ⁊ nō hꝫ ꝑ icōueniē ti corpꝰ gl'iosuꝫ posse cōuertere corpꝰ nō gl'iosuꝫ ī ipꝫ: si

Angelꝰ pōt cāre motū localē ī corpore assumpto.

cut posse esse simul cū corpore nō glīoso:nec ꝓpter hoc est corruptibile:qꝛ potest aliud ꝯuertere in se:pꝫ:qꝛ posset deus facere corpus gloriosum in minima quantitate ⁊ illud augere ꝑ comestionē:nec tamē aliquid corrūperet de nutrito ⁊ aucto.in corporibus autē talibus assumptis non est nutritio sꝫ tantum additio vel appositio. ¶ Ibi. Sꝫ quantuꝫ ad generationē. Hic Doc. ostēdit quomodo angelus possit generare ⁊ pꝫ littera quō dicunt̄ succubi ⁊ incubi. Argumēta principalia cū suis responsionibus patent in littera.

¶ Distinctionis none. Questio scđa.

CIrca distinctionē nonam. Doc. querit duo principaliter. Primo q̄rit. Utrū angelus superior possit illuminare inferiorē. Scđo q̄rit de loquutione angelorꝫ:qꝛ similis est precedenti quesito. Utrum vnus angelus possit intellectualiter loqui alteri angelo.

De articu. q̄stionis. Circa istas.q. Primo videndum est de loqutione angelorum:vbi principaliter quattuor sunt videnda. Primo.quomodo loquēs cognoscat illud:de quo loquit̄. Scđo quomodo illđ ab vno cognitum possit aliuꝫ latere. Tertio:quomodo fit ei patēs quando loquēdo ei exprimit illud. Et quarto de illuminatione. ¶ Ibi. Quantum ad primum. Hic

Hē.q̄li.2. q.8.⁊ q̄li.5. q.15. Doc.primo recitat opi. Henri.quoli.2.q.8.⁊ quolib.5. q.15.qui Hen.dicit:ꝙ angelus cognoscit singulare non primo nec ꝑ aliquam rationeꝫ ꝓpriam:sꝫ ꝑ vniuersale concreatuꝫ suo intellectui qđ ꝓbat quadrupliciter que

Primꝰ art. ꝓbationes exponent̄ soluendo illas. ¶ Ibi. Quantū ad istum articulum. Hic Doc.ponit modum cognoscēdi singulare ab angelo loquēte ſm opi. Hē.vbi supra. Et qꝛ hec littera est aliqualiter difficilis:ideo expono eam ſm opi. Hen.sic dicētis:intellectus inquit angeli apprehēdit formam ꝑ rationē vniuersalis a suo habitu i.ꝙ intellectus angeli apprehēdit ipsam quiditatem vniuersalē ꝑ rationē vniuersalis.i.ꝙ apprehēdit illam ſm rationē communē ⁊ indifferētē siue indeterminatā a suo habitu.i.ꝙ habitus concreatus angelo est ratio formalis cognoscēdi omnē quiditatē creatam aliaꝫ ab angelo:vt supra pꝫ dist.3.q.10.vbi recitat̄ opinio Hē. quoli.5.q.14. Sequit̄ in littera:sꝫ postq̄ꝫ supposituꝫ hꝫ esse in re vel in imaginatione statim apprehēdit formā in illo sub ratione vniuersalis ⁊c. Uult dicere ꝙ quando angelus apprehendit aliqđ singulare:puta Franciscum. Primo apprehēdit humanitatē in se ⁊ indifferētem:⁊ si Franciscus habet esse in re extra:puta ꝙ actu existat vel tm̄ in imaginatione:puta in nobis:vel vt habet esse:puta reuelatū:vel vt hꝫ esse tm̄ ſm quid in alio representatiuo:tūc intellectus angeli cognoscit ipsam humanitatē in Francisco:sub ratione tamē indeterminata ⁊ vniuersali:⁊ tertio apprehēdit ipsam designationē siue singularitatē que tm̄ includit duplicem negationem additam nature:qꝛ ipse vult ꝙ singularitas dicat tm̄ duplicē negationē scilicet negationeꝫ diuisionis in se ⁊ negationē identitatis cum alio:vt ptꝫ ab ipso Hē. quoli.5.q.8.⁊.15.⁊ sic angelꝰ apprehēdit humanitateꝫ: vt est sub ista duplici negatione ꝙ est distingui a quolibet alio qđ nō est Franciscus ⁊ nō diuidi in plura:⁊ cognoscēdo sic humanitatem sub tali designatione:vel vt includit talē designationē tūc cognoscit singulare sub ratione singularitatis. Et addit ꝙ est simpliciter eadē cognitio qua cognoscit humanitatē in se:⁊ qua cognoscit humanitatē in Francisco ī vniuersali:⁊ qua cognoscit ipsam humanitatē sub tali vltimata designatione: sic ꝙ tm̄ in se est vna cognitio licet diuersimode determinata:qꝛ primo determinat̄ ad quiditatē in se. Scđo ad quiditatē in suppositis:sub ratiōe tamē vniuersali.

Accidit intellectui angelico vt q̄ditatē apphēdat ī singulari. ita ꝙ tunc cognoscit̄ Franciscus vt tm̄ est homo ⁊ non vt in se. Tertio terminat̄ ad ipsam vt vltimate includit determinationē siue designationē:⁊ sic terminat̄ ad singulare sub rōne singularitatis. Et dicit ꝙ accidit intellectui angelico ꝙ ipsam quiditatē apprehēdat in singulari: sicut etiam accidit ipsi quiditati vt sit in illo qđ est inferius. ¶ Ibi. Et ex hoc apparet quomodo intellectus angelicus quasi ſm lineam ꝓtēsam intellligit singulare. Nos eīm dicimus ꝙ in cognitione abstractiua intellectus. Primo terminat̄ ad naturam vt in singulari vago. Scđo ad naturā in se. Tertio ad naturā ī singulari signato:puta humanitateꝫ in Francisco:⁊ sic cognoscit ipsam in Francisco ſm lineā reflexā:si enim cognosceret ſm lineā rectā siue protēsam. Primo cognosceret naturā in se. Secundo in singulari vago. Tertio in singulari signato. Sed Henri.dicit hic ꝙ intellectꝰ angeli cognoscit ipsaꝫ naturā in singulari signato ſꝫ lineam rectā siue ꝓtēsam:vt pꝫ in littera que sic exponit̄. cum dicit. Primo quidem essentia in habitu mouet nō sub ratione obiecti:sꝫ sub ratione alicuius inherētis.s. ꝙ ipsa humanitas gratia exēpli mouet intellectum angelicum supple causando cognitionē sui in tali intellectu nō sub ratione obiecti sꝫ sub ratione alicuius inherētis.i.ꝙ ratio formalis causandi huiusmodi cognitionem in intellectu angelico est habitus concreatus angelo:in quo habitu relucet quiditas puta humanitas: qui habitꝰ formaliter inheret intellectui angelico. Sequit̄:terminat autē actuꝫ cognoscēdi sub ratiōe cogniti:⁊ nō alicuius inherētis.i.ꝙ ratio formalis terminādi:huiusmodi cognitionē est quiditas cognita ⁊ nō est aliquod inherēs intellectui:puta habitꝰ qui inheret: qꝛ talis habitus nō est ratio formalis terminādi cognitionē qua cognoscit̄ quiditas:sꝫ ipsa quiditas cognita est ratio formalis terminādi. Sequit̄:⁊ ita ab obiecto in habitum nō est circunflexio ꝓprie:sꝫ quasi linea ꝓtēsa a puncto in punctum:deinde ab obiecto in vniuersali cognito ꝓcedit intellectus ad vniuersale in supposito sub rōne singularis:⁊ tādem ab eodem cognito ī supposito sub rōne vniuersalis ꝓcedit ad cognoscēdū ideꝫ sub rōne vniuersalis:vult dicere ꝙ ipse intellectus angeli hꝫ habituꝫ qui habitus est primo rō formalis causandi cognitionē quiditatis. Scđo illa cognitio terminat̄ ad quiditatē sub rōne vniuersali. Tertio a quiditate vniuersali terminat̄ ad humanitatem in singulari sub rōne vniuersali. Et quarto a quiditate in singulari sub rōne vniuersali terminat̄ ad quiditatem in singulari sub rōne ꝓpria.i.vt includit vltimam determinationē siue designationē:⁊ sic pꝫ quomodo cognoscit singulare ſm lineam ꝓtēsam. Sequit̄:ita ꝙ est quasi linea recta ab obiecto in habitum a primo pūcto ad singulare quasi ad vltimum pūctum ꝑ duo pūcta media:vult dicere ꝙ primus pūctus est motio ipsius obiecti in habitum:qđ sic dꝫ intelligi:ꝙ primꝰ pūctus est motio ipsiꝰ habitus in quo relucet obiectum:ita ꝙ talis habitus. Primo causat intellectionē. Scđo talis ītellectio terminat̄ ad naturam sub ratione vniuersali:⁊ tandem ad naturam sub ratione singulari.

Ibi. Et ex hoc etiaꝫ apparet scđm. Hic Hen. declarat scđm articulū quomodo intellectio alicuius singularis cogniti ab vno angelo possit latere alium angelum. Et tota ista lr̄a cōsistit in hoc:qꝛ Rapha.eadem cognitiōe simpliciter:qua cognoscit naturam humanam absolute cognoscit ipsaꝫ vt in antichristo ⁊ sic cognoscit antichristum:ita ꝙ est eadem cognitio respectu nature humane ⁊ respectu antixp̄i:sꝫ in tali cognitiōe potest esse alius ⁊ aliꝰ respectꝰ: qꝛ alia ⁊ alia determinatio vt supra ptꝫ.lꝫ ergo angelꝰ Gabri.videat in angelo Raph.huiusmodi cognitionē antixp̄i.nō tm̄ sequit̄ ꝙ videat illā sub illo respectu qua terminat̄ ad antichristum:⁊ ideo huiusmodi cognitio sub tali respectu potest latere angelum Gabri.⁊ ꝑ cōsequēs ipse antixp̄s latere potest. Si dicat̄ ꝙ si Gab.videt huiusmodi cognitionē:ergo videt ipsam vt terminatur ad antixp̄m:⁊ sic antixp̄s nō posset latere Gabri.et hoc est qđ intēdit Hē.⁊ qꝛ difficultas est ꝑcipere quomodo eadem cognitio nō variata in se possit esse alterius ⁊ alterius obiecti:puta nature humane ⁊ antixp̄i: tm̄ sub alio ⁊ alio respectu Hēri.hoc intēdit ostendere exēplo. Si in omnibus esset vnus intellectus numero a cuiuscūqꝫ fantasmate abstraheret vniuersale postquā haberet abstractū illud ⁊ in illo a quo abstraxit illđ intellexerit:si stante illo intellectu in alio incipit illđ intelligere nō nouo intellectu nouuꝫ vniuersale ꝑciperet sꝫ solum antiquum qđ prius ꝑceperat sub antiquo respectu modo ꝑciperet sub nouo respectu vt in hoc fantasmate:sic est de intellectu angelico ꝙ nō innouando Scđs arti.

aliquid sub ꝯceptu vniuersali sꝫ renouãdo ꝯceptũ multotiẽs ꝯcipiẽdo vniuersale in diuersis particularibꝰ cõcipit hoc singulare:⁊ illud:vult dicere ꝙ talis cognitio qua ꝯcipit ipsum vniuersale nullo modo variat in se sꝫ renouat ſm alium ⁊ aliuꝫ respectum multotiẽs ꝯcipiẽdo vniuersale.i.ꝙ ꝯcipiẽdo ipsam humanitatẽ in se habet vnum respectum ⁊ ꝯcipiẽdo eãdẽ in Frãcisco habet alium respectum ⁊ eãdẽ in Johã.habet alium:⁊ sic de aliis.Sequit:⁊ qꝛ iste videt singulare:qd prius nõ vidit sine omni innouatiõe ꝯceptus:cum dicit sine omni innouatiõe ꝯceptus.i.quiditatis ĩ se:qꝛ ipsa quiditas vt comparat ad qdcunq̃ singulare nullo modo variat: cum nihil reale sibi adueniat:qꝛ singulare ſm istam nihil addit nature supple positiuum sꝫ tm̃ duplicẽ negationẽ:vt dixi supra.Sequit:ideo lꝫ alius videat in isto formas vniuersales que sunt ratiões cognoscẽdi particularia:ꝑ illas tamẽ nõ videt particularia q̃ ille videt siue existẽtia siue reuelata:aut saltẽ si existẽtia posset videre ꝑ habitum suum ⁊ ꝑ vniuersalia relucẽtia in illo: nõ tamẽ reuelata:vult dicere ꝙ lꝫ Gabriel videat istas quiditates in Rapha.q̃ sunt ratiões cognoscẽdi particularia:ꝑ illas tamẽ nõ videt particularia q̃ ipse Rapha.videt ⁊c̃.i.ꝙ lꝫ Gab.videat ĩ Rapha. cognitionẽ: puta humanitatis:nõ tamẽ videt ipsaꝫ cognitionẽ sub illo respectu quo terminat ad humanitatẽ vt in Frãcisco cuꝫ illa cognitio nõ sit variata in se:nec humanitas in quocũq̃ sit variata:nõ sequit ꝙ cognoscat ipsam vt in Frãcisco.Sequit:nec etiaꝫ posset videre ꝙ ille videt singularia illa:qꝛ videt ea sine omni innouatiõe conceptus.i.ꝙ Gab.vidẽdo huiusmodi cognitionẽ in se non sequit ꝙ videat Frãciscum ad quẽ terminat:nec etiam sequit ꝙ videat Rapha.videre Frãciscum ſm talẽ cognitionem:qꝛ nõ videret Rapha.sub illo respectu quo vteret huiusmodi cognitiõe vt terminata ad Frãciscũ. Sequit:breuiter igit quãtum ad istum articulum ideo ponit singulare intelligi ab illo ⁊ latere alium ⁊c̃.vult dicere in sententia:ꝙ ideo est necessaria loqutio:vel qꝛ singulare cognitum a Rapha.potest latere Gab.vel qꝛ actus quo Rapha.videt ipsum singulare potest latere ipsum Gab.loquẽdo de actu sub illo respectu quo terminat ad singulare vt dixi supra.Expono tamen istam litteram aliqualiter:cum dicit:lꝫ intellectio huiꝰ vniuersale qd est ratio intelligẽdi huic pateat illi:nõ tñ pꝫ ei ꝯceptus huiꝰ vt est de illo singulari.i.lꝫ cognitio singularis ⁊ ipsum vniuersale pateat Gab.non tamẽ pꝫ ei ꝯceptꝰ siue cognitio vt est de illo singulari.i.sub illo respectu quo terminat ad tale singulare. Sequit:qꝛ per hoc ꝙ iste vtit forma vniuersali ad ꝯcipiẽdum singulare nihil innouat in intellectu istius.i.q̃uis Gab.vtat puta humanitate ad ꝯcipiẽduꝫ singulare nihil innouatur in intellectu Gab.vt supra expositum est:⁊ ideo qꝛ nihil innouat nõ sequit ꝙ si videat in Raph.cognitionẽ singularis:ꝙ ex hoc videat ipsum singulare.Sequitur:⁊ si singulare nõ sit existẽs non potest alius videre: etiam ipsum cognitum ꝑ habitum suum:nec ꝑ habituꝫ alterius.i.ꝙ si singulare cognitum a Raph.nõ sit actu exñs tale singulare nõ pot videri a Gab.neq̃ ꝑ habitũ inherẽtẽ Gab.neq̃ ꝑ habitum inherẽtẽ Raph.Sequitur:si autẽ sit existẽs ⁊ possit illud videre ꝑ habituꝫ suũ ꝓprium:nõ tamẽ potest videre actus illius ꝓpter singulare cognitum vel nõ cognituꝫ.i.posito ꝙ Gab.videat singulare existẽs cognitum a Raph.⁊ hoc ꝑ habitum suum ꝓprium:nõ tamẽ ꝓpter singulare cognituꝫ vel nõ cognitum potest videre actus Raph.quibus sic vel sic cognoscit tale singulare:qꝛ vt dixi supra nõ potest videre actum cognoscẽdi in Raph.sub illo respectu quo terminat ad singulare.Sequit:⁊ ideo vel est necessaria loqutio ꝓpter singulare cognitum qd latet.sicut quãdo est singulare reuelatum nõ existẽs:vt cum reuelat alicui angelo aliquod singulare hominis fore nascituruꝫ tale singulare latet alterum angelum ⁊ nõ potest illud cognoscere nisi vel sit sibi reuelatum a deo vel ꝙ audiat hoc ab alio angelo.Sequit:vel ꝓpter ipm̃ actuꝫ cognoscẽdi latẽtẽ alterum angelum:⁊ hoc siue de singulari reuelato siue naturaliter cognito.i.ꝙ ideo loqutio est necessaria: quia licet Rapha. cognoscat singulare : siue quia actu existit:siue quia sibi reuelatum:non tamẽ cognoscit actuꝫ cognoscendi in Rapha.sub illo respectu quo Raph.cognoscit ipsuꝫ singulare siue actu existẽs: siue reuelatum.

Expõ lr̃e.

Tertiꝰ ar

Ibi.De tertio articulo. Hẽri. vbi supra exponit tertium articulum:videlicet quomodo obiectũ particulare ab vno angelo cognitum fiat notum alteri angelo ꝑ loqutionẽ:⁊ dicit ꝙ sicut signata singularia a nobis cognita nos alteri loquẽdo exprimere nõ possumꝰ nisi exprimẽdo singularia vaga cum quibuscũq̃ ꝓprietatibus ⁊ accidẽtibus designant:hoc pꝫ:qꝛ si cognosco aliqd singulare sub ratiõe ꝓpria loquẽdo nõ exprimo illud sub ratiõe ꝓpria ipsi audiẽti:sꝫ loquẽdo vtor singularibus vagis cum multis accidẽtibus vt cuꝫ dico pontifex est talis stature talis accidẽtis ⁊ huiusmodi.Sequit:sic nec potest vnus angelus sub eadẽ significatiõe sub qua ei reuelatum est alteri loquẽdo manifestare:pꝫ:qꝛ talis reuelatio fit causando in angelo cognitionẽ sub tali respectu quo terminat ad tale singulare sub ratiõe ꝓpria Sequit:sꝫ format alteri cõceptum nouuꝫ realiter aliũ de singulari vago:pꝫ ſm istum:qꝛ nõ potest formare eũdem cõceptum quem habet de singulari signato:sꝫ tm̃ nouum cõceptum de singulari vago.Sequit:quẽ conceptum alius intellectus angelicus videt in intellectu angeli loquẽtis quasi legẽs in libro:quo supple conceptu immutat intellectus angeli vidẽtis ad ꝑcipiẽdum illud:nõ tamẽ vt est aliquid in se:sꝫ vt est aliquid latẽs sicut est in sermone nostro:vult dicere ꝙ intellectus angeli audiẽtis immutatur a cõceptu illo nouo ad percipiẽdum illud.s.obiectum.de quo loquit nõ vt est aliqd in se.i.ꝙ nõ ꝑcipit illud:de quo loquit ſm rationem ꝓpriam ⁊ ſm se sꝫ vt est aliquid latẽs.Sequit.vnde ⁊ angelus format similẽ cõceptum vagum in suo intellectu de illo particulari sub ratiõe vniuersalis.i.ꝙ postq̃ angelus loquẽs formauit nouum cõceptum de singulari vago in intellectu suo intellectus angeli audiẽtis ⁊ vidẽtis illum conceptum vagum format similẽ cõceptũ vagum in suo intellectu de illo singulari vago.i.de illo singulari sub ratiõe vniuersalis.Sequit:⁊ ꝑ hoc ille dicitur audire:qꝛ in angelo audire ⁊ videre nõ differunt i.ꝙ angelus dum dicit audire cum format in se similez conceptuꝫ vagum de illo singulari ⁊c̃.vidẽdo eñ in angelo loquẽte cõceptum vagum de illo singulari ⁊c.per alium conceptum vagum in se formatuꝫ illud videre dicit audire.Sequit:⁊ qꝛ ille secundus conceptus scilicꝫ nouus ab angelo loquẽte causatus nõ ordinat nisi ad videndum cõceptum occultum mentis:ideo nõ dicit ꝓprie intelligere:sꝫ loqui.i.ꝙ quãdo angelus loquens format cõceptum vagum de singulari vago:q̃uis ꝑ illum conceptum vagum dicat vere intelligere singulare vagum:quia tamẽ ille cõceptus vagus ordinat ad vidẽdum conceptum occultum mẽtis(qui cõceptus occultus mẽtis est de singulari sub ratione ꝓpria)ideo ꝓprie dicit loqui a non ꝓprie intelligere.

Quartꝰ articulꝰ q̃druplex illuminatio.

Ibi.De quarto articulo.Hic Hẽ.declarat quomodo vnus angelus potest alium illuminare de aliqua re:⁊ dicit ꝙ illuminare cõtingit quadrupliciter primo lumẽ infundendo sicut sol illuminat medium.Scd̃o luminosuꝫ deferẽdo sicut deferẽs candelam illuminat domum de nocte.Tertio obstaculum amouẽdo sicut aperiens fenestram de die. Quarto aliquid faciẽdo quo facto lumẽ recipiatur in receptiuo sicut sanans oculum prius infirmum ⁊ nõ capacem luminis.Primo modo illuminat deus.Secundo modo vnꝰ angelus illuminat aliũ.Et tertio ⁊ quarto modo:⁊ lr̃a clara est:nec indiget aliq̃ expositiõe.

Improbatio pmi articu.

Contra ista Hic Doc.arguit cõtra opi.Hẽri. Et primo cõtra primum articulũ expositum ab Hẽ.⁊ primo cõtra hoc quod dicit Hen. ꝙ vniuersale cognitum est ꝑfecta ratio cognoscẽdi singulare sub ratiõe ꝓpria:⁊ arguit sic doc.supponẽdo qd ꝓbauit supra.d.3.ĩ.q.de indiuiduatiõe ꝙ singularitas dicit entitatẽ positiuam additam nature:⁊ ꝑ cõsequẽs natura singularizata nobilior est seipsa vt prescindit a singularitate:pꝫ:qꝛ singularitas est actus ꝑficiẽs naturam vt innuit Doc.in primo.d.5.q.2.hoc supposito arguit sic.Imperfectius nõ potest esse ratio cognoscẽdi ꝑfectius:pꝫ ista:qꝛ qd est ratio formalis cognoscendi aliud cõtinet illud virtualiter vt supra exposui.d.3. q.10.huius scd̃i.⁊ d.3.q. prima.⁊ di.8.q.prima primi. sꝫ natura vt prescindit a singularitate est imꝑfectior se ipsa vt singularizata:ergo.Preterea ex isto medio arguit sic:singulare habet ꝓpriam cognoscibilitatẽ aliaꝫ

Impfectiꝰ nõ põt esse rõ cognoscendi pfectius.

a ꝓpria cognoscibilitate nature g̃ vniuersale cognituz
nō est ꝑfecta ratio cognoscēdi ipsum singulare. antece-
dens ꝓbaꝛ sic: singulare hꝫ aliam entitatē ꝛ ꝓpriam ab
entitate nature vt supra pꝫ. d. 3. g̃ ꝛ ꝓpriam cognoscibi-
litatē: pꝫ ꝯsequētia auctoritate philosophi scd̄o meta.
t. c. quarti. Sicut vnūqd̄qꝫ se hꝫ ad esse. s. ad entitatē sic
ad cognoscibilitatē. ¶ Ibi. Preterea: vbi pluralitas
numeralis ꝯcludit maiorē ꝑfectionē infinitas numera
lis ꝯcludit infinitam ꝑfectionē. Hic Doc. deducit Hē.
ad hoc incōueniēs: ꝙ si vniuersale siue habitꝰ ipsiꝰ vni-
uersalis esset ꝑfecta ratio cognoscēdi vel representādi
omnia singularia tale vniuersale vel talis habitus esset
actu infinitus: qd̄ est incōueniēs. Et deduco sic rōnem
supponēdo dictum Hē. ꝙ intellectꝰ angeli ꝑ habitū si-
bi ꝯcreatum cognoscit nō tm̄ vniuersale: sꝫ etiam qd̄li-
bet singulare: vt supra pꝫ. d. 3. q. 11. siue vlt. vult eñ ipse
Hē. ꝙ talis habitus ꝯcreatus sit representatiuus ipsiꝰ
singularis: ꝛ ꝑ ꝯsequēs oīm singularium cum singulare
nihil addat nature vniuersali positiuūz: ꝛ ꝙ sic sit repre
sentatiuus: pꝫ ab Hē. quoli. 5. q. 14. ꝛ vide q̄ exposui hꝫ
Hē. supra in isto scd̄o. d. 3. q. 10. Hoc supposito arguit
sic Doc. ꝯtra Hē. ꝙ si tale vniuersale vel habitus posset
representare infinita esset actu infinitus: pꝫ: illud quod
est ratio formalis representādi plura eque ꝑfecte simul
sicut qd̄libet seorsum: quoꝝ qd̄libet requirit specialem
rationē representādi erit maioris ꝑfectionis: ꝛ si sit rō
representādi infinita erit infinite ꝑfectiōis. Hec ꝓposi
tio supra pꝫ in isto scd̄o di. 3. q. 10. ꝛ in primo. d. 2. parte
prima. q. 1. vbi ꝓbatum est essentiā diuinam esse formali
ter infinitam ex hoc ꝙ est ratio formalis representādi
obiecta infinita ꝛc̄. Sꝫ habitus vel vniuersale est rō for
malis representādi infinita singularia: quoꝝ qd̄libꝫ ꝛc̄.
qꝛ qd̄libet singulare dicit ꝓpriam entitatē ꝛ ꝑfectionē
additam nature: ꝛ ꝑ ꝯsequēs hꝫ ꝓpriam rōnē represen-
tādi: g̃ talis habitus vel vniuersale erit formalr̄ infini-
tus. ¶ Sꝫ forte ista rō ꝯtra Hē. nō ꝯcludit nisi suppo-
nēdo ꝙ singulare dicat aliquā entitatē positiuā additā
nature: ꝛ ꝙ talis entitas positiua dicat ꝑfectionē ꝓpāz
nature additā. Si eñ singulare tm̄ diceret duplicē ne-
gationē nature additā: vt vult Hēri. rō Doc. nihil ꝯclu
deret ꝯtra ipsum. Et ideo doc. in ista rōne supponit qd̄
iam ꝓbatum est supra. d. 3. q. 6. ꝙ singularitas dicat en-
titatē positiuam ꝛc̄. ¶ Ibi. Preterea rō representans
vniformis in se ꝛ in intellectu nō repn̄tat difformiter
aliq̄d. Hic Doc. q̄rit quō intellectus angeli cognoscit
Franciscuz actu existere ꝑ. a. ꝛ actu nō existere ꝑ. b. si ꝑ
rationē ꝓpriā ipsius singularis habeꝛ intētuz: qꝛ singu
lare dicit ꝓpriā rationē cognoscēdi se vt actu existēs. si
ꝑ rationē habitꝰ vel ipsiꝰ vniuersalis: cōtra: qꝛ talis ha
bitꝰ vel vniuersale est tm̄ repn̄tatiuus ꝑ moduz nature:
vt pꝫ: ꝛ ꝑ ꝯsequēs est rō formalis repn̄tādi semꝑ vnifor
mis: pꝫ: qꝛ agēs naturale ꝛ ꝑ modum nature semꝑ vni-
formiter agit nisi sit impedimētum: ꝛ sic rō repn̄tādi: ꝑ
modum nature semꝑ vniformiter repn̄tat: tūc sic. Fran
ciscus existit ꝑ tēpore. a. Franciscus nō existit ꝑ tēpore
b. vel sic Franciscus potest existere ꝑ tēpore. a. ꝛ potest
nō existere ꝑ tēpore. a. vt deductum est supra in primo
d. 39. quero tūc aut ista rō repn̄tādi repn̄tat vtrūqꝫ op-
positū. s. Frāciscū existere ꝛ Frācisců nō existere: sꝫ hoc
nihil est: qꝛ cognoscere opposita simul est nihil cogno- *Cognoscere opposita simr̄ ē nō cognoscere.*
scere: aut repn̄tat alterū oppositum tm̄: g̃ nō erit rō co-
gnoscēdi alterū oppositū: pꝫ: sequiꝛ g̃ ꝙ ipse habitꝰ vel
vniuersale nō erit rō repn̄tādi vel cognoscēdi oīa singu
laria: saltē ꝺm omnē ꝯditionē existētie vel nō existētie.
Et qd̄ dicit hic de ideis ꝙ sunt rōnes vniformes repn̄-
tādi: hic dicit: qꝛ repn̄tāt ꝑ modum nature: ꝛ ꝑ ꝯsequēs
idee tm̄ ponunꝛ respectu necessarioꝝ: ꝛ nullo mō respe-
ctu contingētium vt ꝓbat Doc. in primo di. 39. contra
opin̄. Bonauentuꝛ.

¶ Ibi. Preterea quarto. Hic Doc. arguit contra po-
sitionē Hē. specialiter de singulari reuelato: posito eñ
ꝛ nō ecōuerso ꝙ talis habitꝰ repn̄taret naturā ꝛ oīa sin
gularia existētia: ꝛ ꝙ sit rō cognoscēdi illa oīa singula-
ria tñ de singulari reuelato: puta ꝙ antixp̄s ꝑsequetur
xp̄ianos: hmōi habitꝰ vel vniuersale non erit rō cogno-
scēdi tale singulare sic reuelatū ꝛ rō Doc. stat in hoc pū
cto: qꝛ Hē. vult ꝙ habitus nō est rō cognoscēdi singu-
lare nisi inq̄ꝫtū vniuersale sit participatū a tali singula-
ri: g̃ priꝰ erit singulare ꝛ scd̄o in isto singulari participa
tur ipsuz vniuersaliter. Si g̃ prius est singulare existēs:
ꝛ scd̄o vniuersale est participatū in illo: sequiꝛ ꝙ singu-
lare nō participat ipsum vniuersale nisi ip̄m singulare
sit priꝰ in se vel in reuelatiōe: g̃ priꝰ reuelatur antixp̄ꝫ ꝑ-
sequuturū xp̄ianos q̄ꝫ vniuersale participeꝛ in illo. Sꝫ
reuelari alicui est ip̄ꝫ reuelatū cognoscere: g̃ priꝰ cogno
sciꝛ singulare reuelatum q̄ꝫ vniuersale participeꝛ i illo:
g̃ tale singulare reuelatū nō cognosciꝛ ꝑ habitū: qꝛ ha-
bitꝰ nō est rō cognoscēdi singulare nisi inq̄ꝫtū vniuersa-
le est participatū ab illo: priꝰ g̃ vniuersale participaꝛ in
singulari q̄ꝫ habitꝰ sit rō cognoscēdi illud singulare. De *Declaratō littere doc.*
claro tñ hāc lr̄am: ibi: priꝰ naturalr̄ singulare est in reue
latiōe q̄ꝫ habitꝰ sit rō cognoscēdi illd̄: ꝓbat hanc ꝓposi-
tionē parū infra. ibi: qꝛ vniuersale relucēs i habitu sup
ple sicut repn̄tatū i repn̄tatiuo nō est rō cognoscēdi sin
gulare: nisi ꝑ hoc ꝙ vniuersale est in singulari vel existē-
te in se vel in reuelatiōe: cū accipit ꝙ vniuersale relucēs
in habitu est rō cognoscēdi ꝛc̄. dꝫ sic intelligi ꝺm Hē. ꝙ
habitꝰ in quo relucet vniuersale est rō cognoscendi: vel
si etiā intelligaꝛ ꝙ ip̄m vniuersale relucēs in habitu sit
rō cognoscēdi: tūc habitꝰ erit solū rō repn̄tādi ꝛ vniuer
sale rō cognoscēdi: sꝫ meliꝰ videꝛ dicēdū ꝙ sicut habitꝰ
ꝺm Hē. est rō repn̄tādi: sic etiā sit rō cognoscendi: vt. s.
pꝫ. d. 3. q. 11. Sequiꝛ: priꝰ g̃ naturalr̄ singulare hꝫ esse ta
le vel tale: puta esse existēs vel reuelatū: pꝫ: qꝛ ꝺm Hēri.
nō daꝛ natura habēs minorē vnitatē vnitate numerali
priorē ipso singulari: immo ipsum vniuersale est poste-
riꝰ ipso singulari siue existente siue reuelato: qꝛ tale vni-
uersale est tm̄ abstractū a singlr̄ari. Sequiꝛ: ꝛ ita vniuer
sale in eo supple singulari abstractū ab eo supple singu-
lari q̄ꝫ habitꝰ sit rō cognoscēdi illd̄ singlr̄are. i. ꝙ priꝰ sin-
gulare hꝫ esse reuelatū vel esse existēs q̄ꝫ habitꝰ sit rō co
gnoscēdi illd̄: qꝛ habitꝰ non est rō cognoscēdi singulare
nisi priꝰ vniuersale sit participatū in illo: g̃ i illo pori in
quo vniuersale nō intelligiꝛ participatū in singulari ha
bitꝰ nō erit rō cognoscēdi ip̄m singulare. Sequiꝛ: ꝓba-
tio prime ꝯsequētie: ꝯsequētia fuit ista: priꝰ naturalr̄ sin
gulare est in reuelatiōe q̄ꝫ habitꝰ sit rō cognoscēdi illd̄:
ergo priꝰ naturalr̄ singulare cognosciꝛ distincte q̄ꝫ habi-
tus sit rō cognoscēdi illd̄: ꝓbat hāc ꝯsequentiā sic: tale
singulare hꝫ priꝰ esse reuelatū q̄ꝫ habitꝰ sit rō cognoscen
di ꝛc̄. ergo singulare priꝰ cognosciꝛ: pꝫ ista ꝯsequētia: qꝛ
singulare esse reuelatū alicui est ip̄m esse actu cognituz
ab eo cui sit reuelatio: ꝓbat diuisiue: qꝛ esse reuelatū nō
est esse in intellectu reuelātis: qꝛ hoc mō hꝫ esse eternū:
pꝫ: qꝛ singulare nobis reuelatū ab eterno fuit in deo si-
cut cognitū i cognoscēte q̄ deꝰ reuelat illd̄ i tēpore: silr̄
esse reuelatū nō est esse aliqua exn̄tia alia a cognitione
illiꝰ cui fit reuelatio: vult dicere ꝙ reuelatū alicui vt in
illo hꝫ tm̄ esse cognitū: si eñ vt in illo sic reuelatū dice-
ret actualē exn̄tiā: tūc tale reuelatū fieret naturalr̄ co-
gnitū cuilibet alii sicut ponit ista opi. ꝙ de quolibꝫ exn̄
te pōt q̄libet ꝑ habitū suū habere distinctā notitiā: ꝛ sic
pꝫ ista rō. ¶ Ibi. Preterea ex ista positiōe. Hic Doc.
deducit Hē. ad vnū notabile incōueniēs. s. ꝙ angelus
tūc posset cognoscere qd̄libet singulare quantūcūqꝫ di
stās etiā si in infinitū distaret qd̄ est valde incōueniēs:
loquēdo de cognitiōe intuitiua: de qua etiā Hē. inten-
dit: ꝛ ꝙ tale incōueniēs sequaꝛ: pꝫ: qꝛ habitꝰ ꝑ Hē. est
ratio formalis cognoscēdi qd̄cūqꝫ singulare actu exn̄s:
ergo si tale singulare in infinitū distaret actu cognosce
reꝛ: pꝫ ꝯn̄a: qꝛ in quo est principiū formale ꝓductiuū nō
impeditū ꝑfecte approximatū passo optime disposito:
ꝛ est ꝓductiuum ꝑ modum nature de necessitate sequi-
tur actio sꝫ habitus ꝑ Hē. est tale principium ꝛ est for-
maliter i intellectu angeli ꝑfecte disposito ad recipiē-
dum quācunqꝫ intellectionē: ergo necessario in illo in-
tellectu causaꝛ cognitio singularis existētis quātūcūqꝫ
distantis. ¶ Ibi. Preterea rationes sue: quibus ꝓbat
singulare non posse intelligi ab angelo videꝛ procedere
ex hoc: ꝙ imꝑfectionis est in intellectu cognoscere sin-
gulare: sꝫ hoc est falsum: qꝛ tunc intellectus diuinus nō
intelligeret singularia: iste rōnes Hē. patēt supra i isto
scd̄o di. 3. q. 11. siue vltima.

Ibi Contra secundum articulū *Improbatio scd̄i ar.*

Hic Doct. arguit contra Henri. quantum ad secundū
articulum expositum ab Henri. ꝛ primo arguit ad ra-
tionem improbando ex dictis eius conclusionem quam
tenet. Tenet. n. ipse Henricus. supra patet ꝙ singulare
cognitum ab vno angelo potest latere aliū angelū qꝛ li-

cet Gab. videat cognitionẽ illiꝰ singularis ĩ Raph. nõ tñ ex hoc sequit꞉ ꝙ videat illd singulare: qꝛ nõ videt illã cognitionẽ sub illo respectu quo terminat꞉ ad tale singulare vt supra pꝫ. Nũc Doc. ꝓbat ex dictis Hẽ. ꝙ vidẽdo talẽ cognitionẽ vel habitũ in Rapha. ꝙ etiã videat singulare ⁊c. pꝫ: qꝛ Hẽri. ideo negat spẽm in beato: qꝛ tũc vnꝰ beatꝰ videret eã naturalr̃ in intellectu alteriꝰ beati: ⁊ ꝑ ꝯsequẽs videret naturaliter obiectũ illud qd representat illa spẽs: qꝛ illa spẽs esset ratio nõ tm̃ representãdi: sꝫ etiã intelligẽdi tale obiectũ: g̃ ita erit in ꝓposito si habitꝰ sm̃ Hẽri. est ratio naturalr̃ cognoscẽdi singularia cum vnꝰ angelus videat illum habituꝫ naturalr̃ in alio nõ poterit eũ latere obiectũ: qd ꝑ istũ habitum cognoscit ille angelus. ¶ Ibi. Preterea quãdo duo intelligibilia cõparant꞉ ad eundẽ intellectum nõ alligatum virtuti fantastice. Hic Doc. arguit ꝑ argumẽtum a fortiori ex dictis Hẽ. qꝛ Hẽ. d. vt supra pꝫ exponẽdo tertium articulum ꝙ angelꝰ puta Gab. potest videre cõceptum cõfusum siue vagum in angelo Raph. ordinatuꝫ ad cõceptum distinctum: puta alicuiꝰ reuelati: ⁊ tamen Gab. nõ põt videre in Raph. huiusmodi cõceptũ distinctum. Ex hoc arguit Doc. Minꝰ videt꞉ ꝙ intellectꝰ nõ alligatꝰ virtuti fantastice possit videre cõceptum cõfusum singularis q̃ꝫ distinctum: pꝫ: qꝛ ens q̃ꝫto ꝑfectiꝰ tãto est intelligibiliꝰ ab intellectu soluto: cum g̃ cõceptꝰ distinctus sit ꝑfectior cõceptu cõfuso: ⁊ angelꝰ ꝑ Hen. potest cognoscere cõfusum: g̃ a fortiori poterit cognoscere distinctuꝫ q̃ distinctus exprimitur a tali confuso. ¶ Ibi. Preterea tertio. Aut est vnus actus intelligendi omniũ singularium: aut alius ⁊ alius. ⁊c. Hic Doc. improbat cõclusionẽ Hẽri. ex dictis ipsius Hẽri. dicit em̃ Hẽ. vt pꝫ in primo arti. ꝙ angelꝰ eadem cognitione cognoscit vniuersale: ⁊ quodlibet singulare cõtẽtũ sub eo hoc stãte arguit sic doc. qꝛ si sic esset tũc de necessitate ille actus esset simul omnium singularium: pꝫ: qꝛ non magis vnius q̃ꝫ alteriꝰ: ⁊ ille actꝰ naturaliter precedit actum volũtatis: ⁊ ꝑ ꝯsequẽs vt sic ꝓcedit erit necessario omnium singularium: g̃ si ille actꝰ est omnium singularium simul sequit꞉ ꝙ nullum singulare poterit latere alium angelum vidẽtẽ illũ actum in alio angelo. Si dicat꞉ ꝙ alio ⁊ alio actu videt aliud ⁊ aliud singulare: q̃ꝫuis hoc sit ꝯtra Hẽ. q̃ vult ꝙ tm̃ vno actu: tñ adhuc hoc stãte sequit꞉ ꝓpositum: qꝛ vnus angelꝰ vidẽs istuꝫ ⁊ illũ actũ esse alium ⁊ aliũ in intellectu alteriꝰ angeli potest distincte videre: cuiꝰ obiecti est iste actꝰ ⁊ ille: pꝫ: qꝛ actꝰ intelligẽdi: necessario est alicuiꝰ obiecti: ⁊ sic nõ latebit eum singulare: cuiꝰ est talis vel talis actus.

Improbatio tertii articu.

Ibi. Contra

tertium articulum. Nũc Doc. improbat Hẽ. quo ad tertiũ articulum: qꝛ ipse Hẽ. d. exponẽdo tertium articulum ꝙ ĩ angelo loquẽte sunt duo cõceptus de eodem obiecto. s. distinctus ⁊ vagus qd videt꞉ omnino impossibile. s. ꝙ ego cognoscam simul hominem distincte ⁊ confuse. ¶ Ibi. Preterea supfluum videt꞉ ponere illum conceptum vagum in intellectu angeli: pꝫ: nos em̃ exprimimus singulare determinatuꝫ nobis notum ꝑ singulare vagum: qꝛ scimus nos nõ posse causare cõceptum distinctum in intellectu illius cui loquimur ⁊ scimus ei notas esse conditiões vniuersales particularis vagi. ⁊c. non sic est de angelo q̃ põt facere ꝯceptũ distinctũ ⁊c. ¶ Ibi. Cõtra quartum articulum. Hic Doc. precipue arguit contra vnũ dictũ Hẽ. in quarto articulo. dicit em̃ Hẽ. ꝙ angelus supior potest causare aliquã dispositionẽ in angelo inferiori ad quam sequet꞉ reuelatio alicuiꝰ mere supnaturalis. Doc. arguit cõtra hoc distinguẽdo de supnaturali: nã quoddam est supnaturale ad qd potest esse aliq̃ dispositio sm̃ cursum naturalẽ: sicut creatio aie intellectiue dicit꞉ supnaturalis: ⁊ tñ ad ipsam corpꝰ organicũ ordinat꞉ vt q̃dam dispositio qua posita statim creat꞉ ipã anima: ⁊ talis dispositio causat꞉ ab agẽte naturali. Similiter gr̃a gratum faciẽs est q̃d supnaturale ad qd potest esse aliq̃ dispositio sm̃ cursum nature: vt pꝫ: qꝛ ablutio cũ ꝟbis exprimẽtibꝰ ꝑsonas diuinas ⁊ cũ debita intẽtiõe ẽ dispositio ad gratiã gratũ faciẽtẽ: vt pꝫ a doc. in quarto. d. 1. q. 4. hoc igit꞉ supnaturale nõ dꝛ mere supernaturale. Alid ẽ mere supnaturale: ⁊ ẽ illd ad qd nõ est dispositio preuia sm̃ cursuꝫ naturalẽ vt est reuelatio alicuiꝰ futuri mere cõtingẽtis: qꝛ nõ dant꞉ cõiter dispositiões sm̃ cursum nature ad q̃s sequat꞉ talis reuelatio.

Supnaturale duplex

Aduerte hic.

Aduerte tñ ꝙ respectu alicuiꝰ mere creabilis nõ datur aliq̃ dispositio ex natura rei ad quã positam necessitate absoluta sequit꞉ tale supnaturale: sꝫ hoc tm̃ erit ex beneplacito volũtatis diuine: qꝛ volũtas diuina determinauit animã creare ⁊ infundere in eodẽ instãti quo corpꝰ fuerit ꝑfecte organizatũ: ad multa g̃ supnaturalia volũtas diuina ordinauit multas dispositiões: q̃bꝰ sm̃ cursum nature positis sequant꞉ hmõi supnaturalia: ⁊ q̃daꝫ sunt supnaturalia ad q̃ nullã dispositionẽ preuiã ordinauit vt qua posita ponant꞉ hmõi supnaturalia cuiusmodi est reuelatio mere ꝯtigẽtis. ¶ Ibi. Preterea rõ adducta ad illũ articulũ ⁊c. q̃ rõ est talis: angelus inferior ꝑ naturalẽ influẽtiã angeli supioris ĩ ipm̃ reducibilis est in statu sue vltime ꝑfectiõis naturalis: vltima autẽ ꝑfectio eiꝰ est opꝰ vltimũ: vltimũ aũt ⁊ ꝑfectissimum opus angeli est intelligere aliq̃d vt opꝰ diuinũ supra oẽꝫ cursum intelligẽdi lumine intellectus naturalis. Dicit Doc. ꝙ hec rõ ꝯcluderet ꝙ angelꝰ supior posset facere angelũ inferiorẽ aliq̃d videre in ꝟbo reuelatũ: hec em̃ ẽ ꝑfectio vltimata intellectꝰ itelligere ꝟbũ multomagis q̃ꝫ intelligere aliq̃d alid reuelatũ vltra cõmunẽ cursum intellectiõis naturalis. Nõ em̃ aliq̃s angelꝰ supior põt illuminare angelũ inferiorẽ nec ad vidẽdũ ꝟbũ in se nec ad vidẽdũ reuelata in ipso ꝟbo: qꝛ tũc vltimata ꝑfectio angeli inferioris depẽderet ab aliquo alio q̃ꝫ a volũtate diuina: vt ab angelo sic vidẽte: qd non tenet꞉. ¶ Ibi. Preterea contra totã illã opi. sunt duo difficilia. Hic Doc. specialr̃ mouet duas difficultates ꝯtra opi. Hen.

Due difficultates circa opi. Heri.

Prima est: qꝛ si loqui sit tm̃ exprimere ꝯceptũ q̃ ab ipo vidẽte in ipso loquẽte videt꞉ vt in libro: quõ loquit꞉ vni angelo quin simul loquat꞉ aliis angelis si ponant꞉ ꝑsentes: cũ hoc expressum ab angelo loquẽte a quolibet angelo videri possit si fiat presens: ⁊ tñ cõiter supponit꞉ ꝙ vni possit loq̃ ⁊ non alii. ¶ Scd̃a difficultas est quõ sit possibile angelũ loq̃ alii angelo: si loquẽdo nihil causat in audiẽte sꝫ tm̃ in seipso causet: tũc em̃ nõ videt꞉ rõ q̃re aliꝰ nũc magis intelligat q̃ꝫ priꝰ si nihil alid fiet ĩ eo. Et specialr̃ videt꞉ hoc absurdũ in illuminatiõe: ꝯstat em̃ primũ angelũ ĩmediate illuminari a deo: ⁊ deꝰ illuminans nihil facit in se sꝫ ꝓmũ qd facit est in angelo illumiato: g̃ ita ꝟisimile est in aliis illuminatis ꝙ illuminãs non causat aliq̃d in se ꝑ hoc ꝙ est illuminãs: sꝫ primũ causatũ est in illuminato. Ex his pꝫ clara ĩprobatio Hẽ.

Quid sit angelũ loq̃ alii ãgelo.

Ad questionem istam

de loqutiõe. Primo rñdeo ꝙ angelus loquit꞉ angelo causando ĩ eo ꝯceptũ ĩmediate illius obiecti de quo loquit꞉: ⁊ quõ causet infra magis patebit. Hic tñ ꝓbat duabꝰ rõnibꝰ quõ vnꝰ angelꝰ possit ĩ intellectu alteriꝰ angeli causare notitiã obiecti: de quo loquit꞉: ita ꝙ causans illã ĩ audiẽte dicit꞉ loq̃ ⁊ aliꝰ angelus vt recipiẽs illã dꝛ audire. Prima g̃ rõ est talis: oĩs loquẽs intellectualr̃ causaret ĩmediate in eo cui loquit꞉ cõceptum siue cognitionẽ illiꝰ obiecti de quo loquit꞉ si posset: sꝫ angelꝰ hoc põt respectu alteriꝰ: g̃: maior pꝫ: qꝛ loquẽs ꝓncipalr̃ intẽdit exprimere cõceptũ intellectui illi cui loquit꞉: modo agẽs naturale statim induceret si posset illd qd pꝛĩcipalr̃ intẽdit: minor ꝓbat꞉: illd qd sufficiẽter est in actu ꝓmo respectu alicuius effectus: videlicet qd habet in se principium formale ꝓductiuum non impeditum respectu alicuius effectus potest illum causare in receptiuo ꝓportionato approximato. sꝫ angelꝰ habẽs notitiaꝫ habitualẽ alicuius obiecti. i. habẽs obiectum ꝑfecte ꝑsens vel in se vel in specie intelligibili: vel ꝑ aliquã reuelationẽ: intellectus em̃ habẽs obiectũ sic ꝑsens in ratione intelligibilis nõ vt actu intellectuꝫ dicit꞉ habere memoriam de tali obiecto: vt in primo expositum est. d. 2. parte. 2. q. vltima. ⁊ d. 6. habẽs ergo talẽ memoriam sufficiẽter est in actu primo ad causandũ intellectionẽ actualẽ illius obiecti: ergo potest illuꝫ effectum causare in quocũqꝫ receptiuo illius effectus: sꝫ intellectus alterius angeli non actu concipientis talẽ actum distincte est receptiuus talis intellectionis causate ab angelo loquente: ⁊ dicit non concipientis priꝰ: quia si actu conciperet: tunc eiusdem obiecti non posset recipere aliam intellectionem. Sequitur in littera ibi. probatio maioris scilicet huius: illud quod sufficiẽter est in actu primo ⁊c. quia prima extrema proportionis actiui ⁊ passiui sunt vniuersalissima abstracta a quocunqꝫ actiuo ⁊ a quocunqꝫ passiuo: et ista ꝓportio inest particularibus sub vtroqꝫ extremo per rationẽ cõmunẽ: ⁊ ꝑ consequẽs extremis. Hec etiam ꝓpositio tacta

est supra a Doc.in plo.in.q.de subiecto theo.ar.prio.⁊
hec ꝑpositio aliqualiter declarat̃:q꞉ si aliquod actiuuʒ
respiciat passiuum:ita ꝙ inter illa duo sit ꝑportio acti-
ui ad passiuum ⁊ passiui ad actiuum.s.ꝙ sicut actiuum
potest ꝑducere effectum in passiuo tali ita ⁊ passiuum
tale sit receptiuum illius effectus a tali actiuo:sequit̃
ꝙ q̄libet actiuum eiusdem rationis cuʒ primo actiuo
possit vere agere in vere passiuum ⁊ in q̄libet passiuuʒ
eiusdem rationis cum non sit maior ratio de vno ꝙ̄ de
alio:⁊ sic similiter:sicut aliq̄d passiuum natum est pati
ab aliquo actiuo:ita ⁊ q̄libet eiusdem rationis natuʒ
est pati ab eodem actiuo:⁊ similiter natum est pati a q̄-
libet actiuo eiusdem rationis:ab actiuis ergo eiusdem
rationis abstrahit̃ actiuum in cōmuni ⁊ a passiuis eius
dem rationis abstrahit̃ passiuum in communi:⁊ sic ꝑ-
portio actiui in communi ad passiuum in communi est
inter extrema cōmunia ⁊ vniuersalissima:ꝓbat̃ minor:
vʒ ista sʒ angelus habēs notitiam habitualē ⁊c̃.ex quo
eñ angelus hʒ actum primum cognoscēdi.a.sequit̃ ꝙ
ꝑ illud potest facere intellectum suum in actu sc̄do cau
sando in se intellectionē obiecti:⁊ ꝑ cōsequēs sequit̃ ꝙ
similē intellectionē possit causare ī intellectu alterius
angeli passiuo cum sit eiusdem rationis cum intellectu
Difficul. notanda. suo passiuo:⁊ sic pʒ.s.ista ratio prima.¶ In ista lr̃a oc-
currūt alique difficultates.Primo.Circa hoc q̄d dicit
intellect⁹ angeli.a.pōt causare cognitionē.b.in intelle
ctu alteri⁹ angeli puta.c.hoc eñ videt̃ dubium:quia si
intellectus.a.causat cognitionē.b.in intellectu.c.aut
causat in ratiōe obiecti aut in ratiōe potētie:nō p̄mo.
q꞉ tūc nō loqueret̃ alteri angelo:q꞉ intellect⁹ ille in ra-
tiōe obiecti tm̄ causaret cognitionē sui ⁊ nō cognitio-
nem.b.Tum etiam:q꞉ de necessitate nature ⁊ absolute
causaret cognitionē sui ⁊ sic nō esset in potestate ei⁹ lo-
qui vni angelo ⁊ nō alteri:nō sc̄do:q꞉ Doc.in.q.penul.
ꝑlo.articulo primo expresse comparat obiectum in ra-
tione actiui ad potētiam in ratiōe passiui.¶ Dico bre
Rn̄sio. uiter ꝙ verum est ꝙ quādo obiectum in cōmuni in rōne
actiui respicit potētiam in cōmuni in ratiōe passiui q̄d
libet ꝑ se cōtētum q̄d est eiusdē ratiōis in ratiōe actiui
respicit quālibet potētiam ꝑ se ꝯtētam sub potētia ī ra
tione passiui:loquēdo semꝑ de causalitate competente
obiecto q꞉ obiectum cōcurrit tm̄ partialr̃:vt pʒ a doc.
in primo.d.3.q.7.⁊ lʒ potētia cōcurrat actiue partialr̃
vt ꝓbat Doc.vbi supra.⁊.5.q.quoli.tn̄ obiectum respi-
cit illam in ratiōe receptiui:q꞉ cognitio talis tm̄ est na
ta recipi in potētia.Hec autē ꝑpositio nō tm̄ verificat̃
de causa partiali:sʒ etiaʒ de causa totali:immo magis:
nam memoria fecūda in ratione actiui respicit intelle-
ctuʒ possibilē in ratiōe passiui:ergo quelibet memoria
fecūda respicit quēlibet intellectum.s.ꝑportionatum
in rōne passiui:sicut ergo intellectus angeli cum specie
intelligibili obiecti.b.(que duo integrāt memoriam fe
cundam respectu intellectionis abstractiue ipsius.b.)
potest causare cognitionem.b.in se:ita ⁊ ī quolibet in-
tellectu eiusdem rationis.

Sc̄d a diffi. **Secundo occurrit** dubium.circa illaʒ ꝑpo
sitionē ꝙ prima extrema
Primū in- ꝑportiōis actiui ⁊ passiui ⁊c̃.q꞉ ex ista ꝑpositiōe multa
cōueniēs. vident̃ sequi incōueniētia.Primo:q꞉ volūtas in ratio-
ne actiui respicit se ipsam in rōne passiui:pʒ:q꞉ in se po
test causare actum volēdi vel nolēdi vt ꝓbat Doc.in.d.
25.sicut ḡ pōt causare in se actuʒ volēdi:ita similē actū
potest causare in qualibet volūtate eiusdē ratiōis:⁊ sic
sicut in seipsa potest causare actum amoris erga deum:
ita poterit causare similē actum in volūtate alterius:⁊
sic poterit facere voluntatē illam diligere deum:ptʒ:q꞉
illa voluntas actu diligit deum q̄ actu hʒ amorē dei in
Sc̄dm. se:q̄d videt̃ valde inconueniēs.¶ Sc̄do:sequit̃:ꝙ ante
beatitudinē angeloꝝ dum essent in gr̄a vn⁹ potuit face-
re alium mereri:pʒ:q꞉ volūtas vnius angeli informata
charitate potuit in se causare actum meritorium:ḡ ⁊ si
milē potuit causare ī volūtate alteri⁹ angeli cum sit eius
dem ratiōis in rōne receptiui:⁊ ꝑ cōsequēs potuit face
re alium angelum mereri beatitudinē q̄d non videtur.
¶ Tertio:sequit̃ ꝙ vna volūtas poterit facere peccare
Tertium. aliā volūtatē:ꝓbat̃:q꞉ in se potuit elicere actū pc̄ti:pu-
ta actū deformē:ḡ ⁊ similē potuit causare ī volūtate al
teri⁹ angeli:⁊ sic vn⁹ angel⁹ potuit facere peccare alium
angelū.¶ Quarto:sequit̃ ꝙ eadē volūtas poterit simul
Quartum. ⁊ semel diligere.a.⁊ odire.a.q̄ sunt repugnātia:ꝓbat̃:
ponēdo talē casum ꝙ voluntas vni⁹ angeli actu diligat
aliū angelū dilectiōe vt octo ⁊ vn⁹ ali⁹ āgel⁹ eliciat actū
odii vt octo circa illū angelum:tūc arguo sic:angel⁹ pōt
causare in se actū odii circa illū aliū angelū:ḡ ⁊ similē
actū poterit causare ī volūtate alteri⁹ angeli pri⁹ dili-
gētis illū aliū angelū:⁊ sic ī eadē volūtate simul ⁊ semel
erūt act⁹ odii vt octo ⁊ act⁹ amoris vt octo respectu eius
dē obiecti q̄d est impossibile.¶ Quinto:sequit̃ ꝙ intel Quintum.
lect⁹ vni⁹ angeli ⁊ sit.a.possit causare visionē dei ī intel
lectu alteri⁹ angeli ⁊ sit.b.ponēdo ꝙ.b.actu nō videat
deū:⁊ silr̃ volūtas.a.poterit causare fruitionē ꝑfectā in
volūtate.b.pri⁹ nō fruēte:vel si volūtas.b.fruat̃ vt quat
tuor ⁊ sit imꝑfectior volūtate.a.tūc volūtas.a.poterit
causare fruitionē vt octo ī volūtate alteri⁹ si ipsa fruat̃
vt octo patēt ista oīa:q꞉ Doc.vult ꝙ intellect⁹ beati sit
causa actiua visionis saltē partialis:⁊ silr̃ volūtas eius
sit cā actiua partialis respectu fruitionis:ḡ sicut illam
pōt causare in se ipsa partialr̃:ita ⁊ in qualibet volūta-
te eiusdē rōnis.Et multa alia incōueniētia possunt ad-
duci q̄ ne sim tedio legēti omitto.¶ Rn̄deo ꝙ ꝑpositio Rn̄sio ad
Doc.est manifeste vera nec incōueniētia adducta valēt primum.
cōtra illā ꝑpositionē cū facillime solui possint stante ꝑ-
positiōe illa.Ad primū ḡ incōueniēs:dico ꝙ nulluʒ est
incōueniēs:cōcedo eñ voluntatē posse recipere ab alia
volūtate actū amoris dei quo voluntas illa formaliter
amat deū sʒ act⁹ ille nō dicet̃ in potestate amātis cū tm̄
se hebeat ī potētia receptiua:vt pʒ a Doc.ī p̄mo.d.17.
¶ Ad sc̄dm ꝯcedo:ꝙ act⁹ q̄ dicit̃ meritori⁹ pōt causari Ad sc̄dm.
in alia volūtate:⁊ silr̃ act⁹ deformis:⁊ tn̄ volūtas reci-
piēs hm̄ōi act⁹ nec meret̃:nec peccat:q꞉ act⁹ meritori⁹
quo aliq̄ volūtas meret̃ est in potestate ei⁹ sic ꝙ ab ipsa
libere eliciat̃:vt pʒ a Doc.in p̄mo.d.17.non eñ aliqua
volūtas meret̃ ī eo q̄d euitare nō pōt:q꞉ si volūtas vni⁹
angeli causet actū in volūtate imꝑfectiore alteri⁹ ange
li:sic se hʒ ī potētia receptiua:ꝙ nō pōt nō recipere illū
actū:silr̃ dico ad aliđ incōueniēs de pc̄tō:ꝙ q̄uis reci-
piat actū deformē:nō tn̄ ex hoc dicit̃ peccare:q꞉ pecca
re semꝑ est in potestate peccantis:sic ꝙ est in facultate
sua elicere actū deformē vel nō deformē vt ꝑ Aug.pʒ ⁊
cōiter Doc.¶ Ad aliđ inconueniēs de actu amoris ⁊ Ad tertiū.
actu odii:dico ꝙ nihil ꝯcludit ꝯtra ꝑpositionē Doc.cū
ipse dicat ꝙ talis potētia actiua possit agere in passiuʒ
sibi ꝑportionatū ⁊ dispositū:modo si volūtas aliq̄ actu
habeat actū amoris vt octo stāte illo actu amoris a nul
la volūtate poterit recipere actū odii ꝓpter incōpassibi
litatē actuū:sicut etiā suꝑficies aliq̄ q̄uis sit receptiua
caliditatis vt octo:⁊ etiā frigiditatis vt octo ab agēte
naturali:tn̄ vt ē actu sub frigiditate vt octo a nullo pōt
recipere caliditatē vt octo ꝓpter incōpossibilitatē for-
marū:q̄ ⁊ si nō repugnēt suꝑficiei:sunt tn̄ adinuicē repu
gnātes ⁊ incōpossibiles ex suis rōnib⁹ formalib⁹ ⁊ non
ex rōne subiecti:q꞉ q̄cūq꞉ repugnāt suis rōnib⁹ formali
bus repugnāt:vt pʒ a Doc.ī p̄mo.d.2.pte.1.q.1.⁊ ī.3.d.
1.q.1.⁊ alibi sepe.¶ Ad vltimū incōueniēs de visione ⁊ Ad quartū
fruitiōe.Dico breuiter ꝙ si intellect⁹ angeli vt hn̄s p̄n̄s Nota bene
obiectū btificū:ita ꝙ tale obiectū ꝯcurreret de necessi- hāc solu.
tate ī rōne obiecti visibili:ꝙ posset cāre visionē ipsi⁹ ob-
iecti ī q̄cūq꞉ ītellectu eiusdē rōnis sibi ꝑportiōato ⁊ di
sposito.Et forte esset difficile eis soluere hāc rōnē q̄ di
cūt ꝙ essētia diuia ī rōne obiecti visibilis causat visionē
si itelligāt ꝙ tm̄ ꝑtialr̃:nobis aūt nō ē difficultas:q꞉ te
nem⁹ ꝙ talis visio lʒ ꝑtialr̃ causet̃ ab ītellectu bti:p̄nci-
palr̃ tn̄ causat̃ a volūtate dei:⁊ ideo ip̄a nō ꝯcurrēte in
tellect⁹ āgeli n̄ posset cāre illā visionē ī itellectu alteri⁹
āgeli.si tn̄ ip̄a ꝯcurreret nō apparet īcōpossibilitas:q̄n
ꝑtialr̃ lʒ min⁹ p̄ncipalr̃ posset illā causare:sicut ī seipso
ita ⁊ ī ītellectu alteri⁹:ꝑ idē dico ad illđ de fruitiōe q꞉
fruitio p̄ncipalr̃ causat̃ a volūtate diuina ⁊ min⁹ p̄ncipa
liter a volūtate angeli:⁊ ideo volūtate diuina nō cōcur
rēte nō posset causare fruitionē ī volūtate alteri⁹ āgeli:
q꞉ q̄n aliq̄s effect⁹ depēdet a duab⁹ causis ꝑtialib⁹ vnaʒ
totalē integrātib⁹ ab vna sola esse nō pōt:⁊ p̄cipue a mi
n⁹ p̄ncipali:vt pʒ a Doc.q.14.q̄li.⁊ alibi sepe.si ꝑo volū
tas diuia ꝯcurreret:tūc sicut pōt cāre fruitionē ī seip̄o
ita ⁊ ī volūtate alteri⁹:⁊ sic pʒ rn̄sio ad oēs istas instan
tias.¶ Ibi instat̃ ꝯtra rōnē.Hic Doc.nō instat ꝯ ma-
iorē p̄me rōnis nec ꝯtra ꝓbationē ei⁹:q꞉ tā maior ꝙ̄ ꝓ-
batio ei⁹ intelligit̃ de actiuo ⁊ passiuo amoto oī īpedi-
mēto:q̄d tūc dr̄ in potētia ꝓpinqua:vt pʒ ꝑ ph̄m.9.me
ta.t.c.10.q̄n inq̄t possibile aliq̄d possibile:⁊ q̄n ⁊ quo-

modo ⁊ quecũq₃ alia necesse ad esse ĩ diffinitiõe: supple
potẽtie actiue ⁊ passiue: ⁊ subdit. Tales potẽtias. s. irra
tionales necesse est vt possint quãdo passiuum ⁊ actiuũ
appropinquãt. hoc q̃dem facere: illõ vero pati: ⁊ soluit
difficultatẽ q̃ posset occurrere. s. ꝙ iste potẽtie rationa
les posse impediri hoc excludit dicẽs. Nullo namq₃ ex
teriorum ꝓhibẽte adiũgere ⁊c. vide textum. t. c. 2. ⁊. t.
Un⁹ ãgel⁹ absolute põt intellectualr̃ loq̃ alteri angelo.
cõ. 10. requirit̃ ergo remotio om̃is impedimẽti. Et sic
Doc. ꝯcedit absolute ꝙ vnus angelus absolute possit ĩ=
tellectualiter loqui alii angelo. s₃ nõ sequit̃ ꝙ possit lo
qui angelo distãti: nõ em̃ põt distãs agere in distãs nisi
prius agat in medium s₃ medium nõ est receptiuum lo
cutiõis angeli nec auditiuum angeli loquẽtis. ¶ Ibi.
Cõfirmat̃ istud ꝑ Aristo. scdo de anima. t. cõ. 74. vbi
vult ꝙ si esset vacuum nihil videret̃ q₂ spẽs visibilis nõ
posset ꝑtingere ad oculum. Nõ inquit bene hoc Demo
critus opinatus: ꝙ si esset vacuum ꝙ medium supple si
esset vacuum ꝓspici vtiq₃ certe ⁊ si formica esset in celo:
hoc em̃ impossibile. patiẽte em̃ aliquid sensitiuo fit ipsi
videre. i. s̃m aliaz trãslationẽ visus nõ fit nisi quãdo sen
sus patit̃ aliqua passiõe: sequit̃. ab ipso igit̃ q̃ videt̃ co=
lore impossibile: relinquit̃ autẽ ꝙ a medio. i. s̃m aliam
trãslationẽ: s₃ impossibile est vt visus patiat̃ a colore: re
manet igit̃ vt patiat̃ a medio: sequit̃: quare necesse est
esse medium: vacuo autẽ facto nõ aliquid certe: l₃ oĩno
nihil videbit̃. i. s̃m aliam litteram: vñ necesse est vt ali=
quid sit in medio: si autẽ fuerit vacuum nõ tm̃ visio non
erit vera s₃ nihil ommno videbit̃: hec ibi: oporteret er=
go angelum loquẽtẽ alteri angelo distãti prius habe=
re actionẽ in medium q̃₃ in angeluz cui loquit̃. ¶ Ibi.
Itẽ vult philosophus septimo phi. t. c. 8. ⁊. 9. ꝙ mouẽs
⁊ motum sint simul: ⁊ hoc loquẽdo de moto immediato
qõ op₃ prius moueri a mouẽte q̃₃ moueat̃ motum me=
dium. S₃ si inquit Ari. qõ mouet̃ primum s̃m locum ⁊
corporalẽ motum est/ necesse est tãgi ⁊ ꝯtinuum esse mo
uẽti sicut videmus in oĩbus hoc ꝯtingere: hec ille in te=
xtu. 8. cum ergo angelus loquẽs nõ sit simul cum ange=
lo audiẽte ⁊ distãte: op₃ ꝙ prius agat in mediuz cui sit
simul: ⁊ postea in angelum s₃ medium nõ est capax ta=
lis locutõis: ergo. ¶ Ibi. Ad ista excludẽda. Hic doc.
Expõ lr̃e.
in ista lr̃a intẽdit ꝓbare ꝙ angelus vere possit loqui al=
teri angelo etiam distãti causando in eo aliquam intel
lectionẽ. Expono tñ istam litteram ꝓpter iuniores q̃₃=
uis in se sit satis facilis: cum dicit si non esset prioritas
nature actiõis in medium ad actionẽ in termino actio
in terminum nõ depẽderet ab actione in medium: p₃ ꝑ
exẽplum: si ponat̃ ignis distãs a ligno ꝑ spacium decez
cubitorum ille ignis nõ posset immediate calefacere il
lud lignum nisi prius calefaciat partẽ ꝓpinquaz mediĩ
puta aeris q̃ calefacta calefacit aliam ⁊ si illa calefacta
sit tãte virtutis quãta est prima pars calefacta: ita ꝑfe
cte calefacit aliam partẽ: ⁊ sic de aliis: vt pat₃ a Doc. in
scdo. d. 2. q. 12. tamẽ dẽdo ad scdm argumẽtũ pricipale:
⁊ sic p₃ quomodo ignis nõ potest immediate calefac=
re lignum: q₂ necessario ⁊ prius natura calefacit mediũ
vt sic calefactio ligni vt posteri⁹ natura dẽpẽdet neces=
sario a calefactiõe medii vt priore natura: si ergo calefa
ctio ligni nõ esset posterior natura calefactiõe medii:
tũc ignis eque immediate posset calefacere lignum: si=
cut ⁊ ipsum medium: q₂ causa efficiẽs duorum effectuũ
quorum neutrum est prius altero potest vtrũq₃ sine al=
tero causare. S₃ in ꝑposito nõ est talis prioritas. s. ꝙ in
tellectio angeli causata ab alio angelo depẽdeat vt po=
sterior natura ab alia intellectiõe prius causata ⁊ rece
pta in medio: ⁊ ꝙ sic nõ depẽdeat ꝓbat ibi: actio in me=
dium nõ precedit naturaliter actionẽ in terminum nisi
duplici de causa: aut q₂ est eiusdem rationis medium ⁊
terminus: vt cum aer bicubitalis calefit: extrema pars
illius aeris nõ immediate calefit: sed posterius natura
calefit: q₂ prius naturaliter pars ꝓpinqua igni calefit:
q₂ ergo terminus ⁊ medium sunt eiusdem rationis ter=
minus aeris nõ potest calefieri nisi prius medium inter
ipsum ⁊ agẽs calefiat: similiter lignũ est eiusdẽ ratiõis
cum aere: ⁊ hoc in ratiõe receptiui: q₂ ita aer est recepti
uus caloris sicut ⁊ ligmuz: ⁊ ideo ignis nõ potest imme
diate calefacere lignum inter qõ ⁊ ipsum ignẽ cadit aer
nisi prius calefacit aerẽ. Sequit̃: aut si est alteri⁹ ratio=
nis. s. ipsum medium a termino: ita ꝙ terminus in rõne
receptiui sit alterius rationis a medio receptiuo: sicut
p₃ de materia prima que est immediate receptina for=
me substãtialis: ⁊ de medio inter ipsam ⁊ agẽs puta ali
quod quãtum qõ tm̃ est receptiuum accidẽtis: puta ca=
loris ⁊c. tũc agẽs h₃ duas formas actiuas: quaruz vna
est prior naturaliter reliqua ⁊ s̃m illam formam que est
prior actiua natum est agere in medium ⁊ s̃m aliam in
terminum: vt p₃ de igne corrumpẽte lignum frigidum:
prius em̃ s̃m formam caloris disponit lignum ⁊ poste=
rius s̃m suam formam substãtialẽ inducit formam sub=
stãtialem ignis in materiam ligni. Dat etiam Doc. alia
exempla de medio: qõ est eiusdem ratiõis cum termino
vt cu₃ sol illuminat partes medii: q₂ pars posterior nõ
potest immediate illuminari nisi pars ꝓpinquiori pri⁹
natura illumin[e]t̃. Et exẽplum quãdo medium est alte=
rius ratiõis a termino est quãdo sol generat mineram
in visceribus terre vel vermẽ in terra ⁊ illuminat mediũ
interpositum: nam s̃m formam suam substãtialem gene
rat mineram ĩ visceribus terre: ita ꝙ substãtia solis est
ratio generãdi: ⁊ s̃m aliaz formam puta lucẽ illuminat
medium: ⁊ sic generatio vermis est posterior illumina=
tione medii: q₂ sol nõ posset generare vermẽ nisi medio
prius illuminato. Et si dicat̃ ꝙ substãtia solis est ratio
formalis generãdi vermẽ ⁊ illuminãdi medium: dico ꝙ
q̃₃uis hoc nõ sit forte verum adhuc substãtia solis erit
ratio generãdi prius vnum q̃₃ aliud: tñ quicquid sit de
hoc alias. Sequit̃ ibi: exclusa vtraq₃ earum causaruz. s.
ꝙ nec medium sit receptiuum eiusdem ratiõis cum ter=
mino nec agẽs habeat aliam formam actiuam realiter
vel virtualiter (dicit virtualiter ꝓpter substãtiã aliquaz
que potest esse ratio formalis ꝓducẽdi plura alteri⁹ ra=
tiõis: sic tñ ꝙ sit ratio formalis prius ꝓducẽdi vnuz q̃₃
aliud) ꝑ quam sit natum agere in medium actione alte=
rius ratiõis ab actiõe in terminum nullo modo p̃cedit
actio in medium actionẽ naturalẽ in terminum. Et ita
est in ꝓposito: medium em̃ corporale qõ est inter ange=
los distãtes neq₃ est natum recipere actionẽ eiusdẽ ra=
tiõis cum angelo distãte audiẽte: vt p₃: q₂ angelum au
dire est recipere intellectionem de obiecto reuelato ab
angelo loquẽte: q̃ intellectio ĩ nullo corpore immedia=
te recipi potest. nec similiter aliam alterius ratiõis p̃o
rẽ illa: q₂ angelus loquẽs nec habet formaz virtualiter
nec formaliter actiuam actiõis prioris ad illam que est
locutio. i. ꝙ talis opatio siue causatio noue intellectio
nis in alio angelo nõ necessario p̃supponit causationẽ
alicuius alterius rationis: p₃: q₂ cum angelus habeat
obiectum p̃sens in se vel in specie intelligibili vel ali=
quo alio modo. sicut immediate potest causare notitiã
illius obiecti in se: ita ⁊ in quolibet intellectu potest si=
milẽ causare qui sit eiusdẽ rationis: ⁊ sic poterit causa=
re illam in intellectu angeli distãtis. ¶ Ibi. Cõfirmat̃
istud vltimuz tripliciter. s. ꝙ angelus loquẽs possit cau
sare nouam intellectionẽ de aliquo obiecto sibi reuela
to ĩ intellectu alterius angeli distãtis. Et primo ꝓbat
ponẽdo vnum impossibile. s. ꝙ deus nõ esset vbiq₃ s̃m
essentiam esset tñ omnipotẽs sicut dictum est in primo
d. 37. ⁊ tũc posset imediate causare aliquid alicubi vbi
tñ nõ esset presens ꝑ essentiam nec tñ ageret in medium
actione eiusdẽ rationis nec alterius q₂ causatum esset
immediate ab eo. ¶ Ibi. Scdo si nõ admittat̃ ista posi
tio inpossibilis remota impossibili positione satis ha=
bebit̃ ꝓpositum q₂ sol immediate causat vermẽ vel aliã
substãtiam generabilẽ ⁊ corruptibilẽ: ⁊ tñ actiõe illius
ratiõis. s. generatiõis nõ agit in medium nec actiõe al=
terius ratiõis supple agit in medium nisi q₂ sol h₃ aliã
formam actiuam. s. qualitatem ꝑ quam natus est agere
prius aliquo modo in medium q̃₃ ꝑ suam formam sub=
stãtialẽ sicut alteratio p̃cedit generationẽ. ¶ Ibi Pre
terea tertio. Hic Doc. adducit aliõ exẽplum quo mani
feste ꝓbat ꝙ nõ est necesse virtutẽ actiuam esse presentẽ
passo nec ꝑ essentiam nec ꝑ contactum corporalẽ ⁊ sic si
virtus corporalis potest sic agere indistans: multo for
tius virtus angelica poterit causare intellectionẽ obie
cti in intellectu alterius angeli distãtis: ⁊ ꝙ virtus cor
poralis sic possit: p₃: q₂ corpus generãs: puta ignis ge=
nerat corpus naturale. s. compositum ex materia forma
qõ est subiectum supficiei: ⁊ tñ nõ est immediate p̃sens
receptiuo forme substãtialis nisi tm̃ s̃m supficiẽ: vt cuz
ignis agit in ligno tam ignis q̃₃ lignum sunt similiter
tm̃ quo ad supficiẽ vel se tãgũt tm̃ quo ad supficiẽ ⁊ ꝙ
agat prius in medium inter ipsum ⁊ illud cui est sic pre=
sens nõ requirit̃ absolute ad hoc ꝙ agat in illud s₃ hoc

est qꝛ medium est capax actionis eiusdē rationis cū ter
mino.vt patet de aere calefacto.nā calefactio q̄ est ter=
minus calefactionis actiue est simpliciter eiusdē ratio=
nis cum calefactione recepta in aliis partibus aeris.
¶ Ibi. Post hec tria apti⁹ exemplū ad ꝓpositū est de
actu cognoscendi:qꝛ cognitio intuitiua visionis q̄ est
actio īmanēs nō est eiusdem rationis in medio cū illa q̄
est in organo:patet:qꝛ actio q̄ recipitur in medio est tā
tū species ipsius visibilis:receptū āt in organo tāq̄ in
receptiuo remoto est visio:lꝫ prius causetur species vi
sibilis ī medio q̄ꝫ causetur visio in organo:hoc est qꝛ vi
sibile natū est gignere.⁊ speciē ⁊ visionem sicut duos ef
fectus ordinatos nec receptū in medio est cause recepti
in termino sed est sicut effectus prior illo cōparādo illā
ad eādem causam.Et qd di.de organo ꝙ est receptiuū
remotū patet:qꝛ potentia visiua q̄ est quid cōstitutum
ex aīa ⁊ tali organo sic mixto vt patet in p̄mo di.3.q.6.
est immediatū receptiuū visionis:organū vero remotū
receptiuū sicut etiā dicimus in nobis ꝙ intellectio īme
diate recipitur in intellectu ⁊ remote in ipso operante.
Quod etiā dicit ꝙ species sensibilis in medio non est
causa visionis recepte in organo hoc forte dicit qꝛ sensi
bile extra est causa vtriusq̄ꝫ.Si tamē teneatur ꝙ adhuc
species sensibilis sit causa visionis vt etiā videtur te=
nere Doc.in p̄mo.d.3.q.4.debet intelligi de specie exi
stente in organo q̄ vna cū sensitiua integrant visionem
illa tamē visio absente visibili esset valde imperfecta vt
tenet Doc.vbi supra melius est igitur dicere ꝙ tā visio
q̄ꝫ species sensibilis immediate causetur a visibili:dif=
ferenter tamē qꝛ visio tm̄ partialiter causatur a visibi=
li:vt videt̄ tenere doc.in primo.d.3.q.7.species autē
sensibiles immediate causatur a sensibili potētia sensi=
tiua nō cōcurrente vt doc.videt̄ tenere in quoli.q.15.
¶ Ibi. Per hoc patet ad instantiā de secundo de aīa.
Hic doc.soluit instantias prius factas exponēdo p̄us
auctoritates philosophi:dicēs ad p̄mā ꝙ nō est de rōne
visibilis adhuc vt causet aliq̄d in termino ꝙ aliq̄d cau
set in medio eiusdē rōis vel alteri⁹ rationis cū causato
in termino:sed qꝛ species sensibilis est effect⁹ prior visio
ne q̄ prius recipit̄ in medio q̄ꝫ recipiat̄ in organo:ideo
ponitur prius causari in medio ipsa species q̄ꝫ ī orga=
no.¶ Et per idem:ad illud.7.phisi.ꝙ verū est ꝙ agēs
est immediatū passo ⁊ hoc īmediatione correspōdente
tactui mathematico qn̄ mediū est receptiuū actionis
eiusdē rationis vel alteri⁹ rōnis respectu cuius agens
hꝫ formā vel immediatione correspōdente tactui virtu
ali:qꝛ ita est agens pn̄s distāti mathematice ad effectū
causandū in eo sicut si esset p̄sens sibi ſm suā essentiam
⁊ hoc modo esse p̄sens per potētiā suam ⁊ sic nō ꝙ potē
tia sua sit ibi sed ꝙ potentia sua possit causare ibi effe=
ctum ac si esset ibi licet nec ip̄m nec potētia sua sit ibi.
¶ Ibi. Sed cōtra hoc obiicit̄. Hic doct.facit vnā in=
stantiam cōtra illud qd dixit:prius.s.ꝙ distantia loca
lis nō impediat locutionē qꝛ si sic tunc sequeret̄:ꝙ vn⁹
angelus posset loq̄ alteri angelo quātūcunq̄ꝫ distāti qd
non vr̄. Rn̄det doc.in reportatis ꝙ nimia distātia īpe=
dit angeli locutionē:sed in quāta distantia determina
te loq̄ possit via naturali nescitur:sicut ēt supra patuit.
d.2.q.5.de loco angeli:videlicet quātū locū simul occu
pare possit.¶ Ibi. Scđo principalr̄ ad solutionem ar=
guo sic. Hec est secunda ratio quā facit doc.ꝓbādo ꝙ
vnus angel⁹ possit intellectualiter loqui alteri angelo
⁊ in ista ratione p̄supponit vnū supra declaratū.d.3.q.
9.quō angelus cognoscit se per essētiā.i.ꝙ essentia sua
est ratio formalis causandi cognitionē intuitiuā ī ra=
tione obiecti intelligibilis:vt ibi exposui.Ex hoc īfert
ꝓpositū:qꝛ si angelus inferior possit cognoscere se ītui
tiue ꝑ essentiā suā:a fortiori angel⁹ superior cognosce=
re poterit illū inferiorē intuitiue ꝑ essentiā illi⁹ inferio
ris:cū superior sit maioris virtutis:⁊ pꝫ:qꝛ omne obie=
ctū intuitiue cognoscibile ab inferiori:est etiā ītuitiue
cognoscibile a superiori:cū ergo angel⁹ inferior possit
cāre cognitionē suā intuitiuā in se per essentiā suā:seq̄t̄
ꝙ idē poterit cāre in quēcūq̄ꝫ intellectū eiusdē intelle=
ctionis receptiuū:dato ꝙ angel⁹ inferior distet a supe=
riori:⁊ tn̄ non est necesse ꝙ illa cognitio recipiat̄ ī me=
dio.Ergo a simili:si ī angelo ponat̄ aliq̄d actu intelli=
gibile natū gignere aliquā cognitionē lꝫ nō intuitiuā ī
quolibet intellectu passiuo ⁊ receptiuo pōt illud actu ī
telligibile gignere suā notitiā:sed intellect⁹ angeli di=
stantis est receptiu⁹ talis notitie.igit̄ illud ītelligibile
actu ī intellectu angeli exn̄s pōt cāre ī itellectu angeli
distantis notitiā actualē sui:nihil tn̄ causādo ī medio.

Ibi. Ad vlteriorē aūt declarationē ꝓpositi
restāt duo intelligenda.
Primo:q̄d gignat̄ in intellectu audientis ab angelo
loquēte.scđo qualiter angel⁹ pōt loqui vni ⁊ nō alteri:
si sint eque presētes.¶ De primo dico ꝙ potest causare
actū tm̄:ita ꝙ nō speciē.Scđo potest simul cāre actū ⁊
spēm.Tertio pōt cāre spēm tm̄.¶ Ibi. Probatio p̄mi

Nota de locatione angeli alteri.

Hic doc.intēdit ꝓbare ꝙ angel⁹ puta.a.pōt cāre ī an=
gelo puta.b.actū cognoscēdi respectu alicuius obiecti
nō cāndo speciē:pꝫ:qꝛ si angel⁹.b.prius nouerit obie=
ctū.c.habitualr̄:puta ꝙ habeat speciē intelligibilē illi⁹
per quā vr̄.c.habitualr̄ notū:qꝛ sicut habēs habitū ꝓm
ꝑte agit:ita hn̄s spēm intelligibilē obiecti:statim pōt
intelligere illud cū vult:si igit̄.c.sit habitualiter notū
a.b.⁊ similr̄ sit habitualiter ⁊ actualr̄ notū ab.a.tūc.a.
poterit cāre in intellectu.b.actualē notitiā.c.pri⁹ habi
tualr̄ noti a.b.⁊ tūc nō cābit spēm intelligibilē in.b.qꝛ
tunc in ip̄o.b.essent due species intelligibiles respectu
eiusdē obiecti:qd nō vr̄.¶ Ibi. Similr̄ locutiones vt
plurimū sunt de cōplexis pertinētib⁹ ad actualē exn̄tiā
rerū. Hic doc.ꝓbat ꝙ etiā posito ꝙ angelus.b.habeat
spēs ītelligibiles oīm simpliciū:et actu cognoscat illa
⁊ similiter ꝓpositiones necessarias cōstitutas ex simpli
cibus:siue ille ꝓpositiones sint mediate vel immediate:
adhuc angel⁹.a.poterit loq̄ angelo.b.⁊ ip̄m illumina=
re de multis ignotis.pꝫ qꝛ cōplexiōes:q̄ īcludūt actua
lem exn̄tiā extremorū:⁊ eorū vnionē cū sint mere ꝯtingē
tes nō cognoscunt̄ per spēs intelligibiles extremorū:
pꝫ:nō.n.habēs speciē intelligibilē albedinis:⁊ spēm ī=
telligibilē hoīs.ex hoc sequit̄ ꝙ possit actu cognosce=
re hoīeꝫ eē albū ⁊ per cōsequēs vn⁹ angel⁹ pōt loq̄ alte=
ri angelo illuminādo ip̄m de multis cōclusionib⁹ cōtin
gētib⁹:loquēdo.n.cōiter fit tm̄ de cōplexionib⁹ cōtin=
gentib⁹ ⁊ nō de terminis simplicibus cū respectu illorū
habeat spēs intelligibiles cōcreatas:ꝑ quas actu pōt
cognoscere oēs cōplexiōes necessarias. De illis cōtin
gētib⁹ pꝫ:ꝙ vn⁹ angel⁹ pōt causare ī alio angelo cogni
tionē alicui⁹ talis ꝯplexi sine cātiōe alicui⁹ spēi.¶ Ibi.
Scđm ꝓbo. Hic doc.ꝓbat quō angelus loquēs possit
cāre spēm intelligibilē in intellectu alteri⁹ angeli audi=
entis:⁊ simul actū intelligēdi respectu obiecti cui⁹ est
spēs ītelligibil̄:q̄ ꝓbatio ē satis clara ī lr̄a:quā tn̄ lr̄am
aliqualr̄ declaro. Supponit.n.p̄mo ꝙ angelus audi=
ens nō hēat cognitionē obiecti.c.nec hēt spēm ītelligi
bilē illi⁹:⁊ sic carēs vtroq̄ꝫ est vtriusq̄ꝫ receptiu⁹:⁊ si il=
lis nō careret nō eēt audiēs:qꝛ audire ē actu recipere
notitiā obiecti ignoti ab alio loquēte. Probat mō ꝙ
possit gignere ī audiēte speciē intelligibilē.c.⁊ actū in=
telligendi de specie intelligibili pꝫ qꝛ ipsa pōt gignere

Declaratio littere.

speciē intelligibilē eiusdē rōnis sicut species rei sensibi
lis ī medio pōt gignere speciē sēsibilē eiusdē rōnis pu=
ta ī alia parte medii.Et hoc sic dꝫ intelligi qꝛ si sensibi=
le existens in medio illuminato puta aliquis color pōt
īmediate gignere in medio illuminato speciem sensibi
lē que recipitur in parte propinquiore ipsi colori:tūc
illa species immediate gignet aliam in parte propin=
quiore sibi.et illa alia si sit eque perfecta sicut prima
immediate gignet aliā eque ꝑfectā:si ꝟo sit īperfectior
p̄ma gignet aliā īperfectiorē ⁊ in hoc pari formiter est
dicēdū sicut di.doc.ī isto.2.d.2.q.vlt.rn̄dēdo ad scđm
argumentū p̄ncipale:⁊ sic tādē illa species sensibilis:q̄
est ꝓpinquissima organo gignet aliā eiusdē rōnis ī ip̄o
organo.Et sic pꝫ quō ille species sensibiles nō se habēt
sicut effect⁹ ordinati eiusdē cause.sed sicut effect⁹ ordi=
nati alteri⁹ ⁊ alteri⁹ cause.Et ex hoc infert doc.ꝙ si vna
species sensibilis existēs ī medio pōt aliā eiusdē rōnis
causare in parte ꝓpinquiori eiusdē medii:a fortiori spe
cies intelligibilis existēs in intellectu angeli.a.pote=
rit aliā eiusdē rōnis cāre ī intellectu angeli.b.cū sit ca
pax illi⁹. De actu pꝫ qꝛ illa spēs q̄ est ī loquēte p̄ncipiū
cognoscēdi illi⁹ cui⁹ est pōt ēt eē rō ꝓducēdi actualem
intellectionē illi⁹ obiecti ī ītellectu alio capace.i.ꝙ an
gel⁹.a.habēs spēm intelligibilē.c.sicut illa spēs intelli
gibilis ē rō formal̄ ꝓducēdi (ꝑtialr̄ tn̄) actualē notitiā
ipsi⁹.c.ī intellectu āgeli.a.ꝯcurrēte ip̄o ītellectu vt alia
cā ꝑtiali ⁊ p̄ncipali ita eadē spēs vt exn̄s ī ītellectu an=
geli.a.erit rō formalis ꝑtialr̄ cāndi ꝯcurrēte intellectu
angeli.a.vt cā p̄ncipali notitiā actualē.c.ī ītellectu an
geli.b.cū sit receptiu⁹ eiusdē rōnis cū ītellectu āgeli.a.

Una spēs sensibilis cāt aliam.

Difficul. pulcher.

Occurrit aliqualis difficultas. Pmo ī hoc qđ .d. spēm intelligibilē posse causare spēm intelligibilē eiusdē rōnis qꝛ si sic tunc intellectus angeli hñs spēm intelligibilē deitatis de qua .s. dictū est .d. 3. q. 10. posset causare speciē intelligibilē deitatis ī alio angelo si nō fuisset pus causata ī eo: ⁊ sic ille aliꝰ angelꝰ mere naturaliter posset cognoscere deitatē sub ratione ꝓpria qđ tñ negat doc. vbi .s. ⁊ q. 14. quoli. Et licet doc. i. d. 3. huius scđi. q. 10. dicat ꝙ talis cognitio possit dici naturalis qꝛ naturalr̃ elicita tñ dr̃ supernaturalis qꝛ pncipiū partiale elicitiuū est supernaturalr̃ datū ista aūt spēs intelligibilis deitatis cāta ab alia spē ītelligibili nullo mō dr̃ supnaturalis. ¶ Scđo ex hoc vr̃ seq̄ ꝙ angelꝰ possit cāre spēm intelligibilē deitatis puta ī aīa dānata cū sit capax illiꝰ ⁊ sic mediāte illa distincte poterit cognoscere deitatē ⁊ sic hr̃e maiorē beatitudinē naturalē ꝙ̄ phūs aliqs potuisset hēre. ¶ Tertio occurrit difficultas qꝛ si angelꝰ habēs spēm intelligibilem puta deitatis pōt ī ītellectu alteriꝰ nō īpedito cāre distinctā noticiā deitatis. Seq̄r ꝙ possit similē cāre ī angelo intuitiuē vidēte deitatē ⁊ sic in eodē intellectu angeli erūt simul cognitio intuitiua ⁊ abstractiua eiusdē obiecti. Et similr̃ sequir̃ ꝙ ī ītellectu suo possit cāre notitiā abstractiuā deitatis ⁊ sic simr̃ cognoscit deitatē abstractiue ⁊ intuitiue qđ ē īpossibile. ¶ Quarto si vna spēs pt cāre aliā ī ītellectu alteriꝰ angeli: seq̄r ꝙ poterit aliā cāre ī intellectu ī quo est cū sit receptiuꝰ eiusdē rōnis: nec valet dicere ꝙ due spēs ītelligibiles eiusdē rōis nō pñt eē in eodē intellectu qꝛ ipe expsse cōcedit ī .5. meta. ꝙ due spēs sēsibiles eiusdē rōnis ēt ⁊ plures pñt esse in eodē pūcto medii: ⁊ silr̃ ꝯcedit ꝙ due ītellectiōes eiusdē rōis pñt esse ī eodē intellectu. Sic igr̃ vna spēs pt cāre aliā ī intellectu ī quo est ⁊ illa alia poterit cāre aliā ⁊ sic actu erūt īfinite spēs intelligibiles: pbar̃ qꝛ prima cāt scđam ī instāti cū nullo mō sit p motū causabilis. ⁊ illa scđa erit eq̄ pfecta cū pma qꝛ eiusdē rōis ⁊ p modū nature pducit: igir̃ ī eodē instāti quo illa scđa est pducta illa scđa cū sit eq̄ pfecta pducet tertiā eq̄ pfectā et tertia quartā ⁊ sic ī infinitū. ¶ Quinto si spēs intelligibilis exñs ī intellectu angeli .a. cāt spēm intelligibilem in ītellectu angeli .b. aut est cā totalis aut partialis: nō partialr̃ qꝛ nec spēs sensibilis exñs ī medio est tm̃ cā ptialis alteriꝰ spēi sensibilis: īmo totalis: nō scđo qꝛ tunc si intellectꝰ angeli fieret psens alteri ītellectui nō hñti spēm intelligibilē statī cāret illā in illo intellectu: et sic statī posset hr̃e notitiā illiꝰ obiecti: ⁊ sic nō esset necessaria locutio. Et silr̃ cū fieret psens aīe beate: pus nō habenti speciem intelligibilē deitatis: statim cārer̃ in ea spēs intelligibilis ipsiꝰ deitatis: ⁊ sic simul posset habere notitiā intuitiuā ⁊ abstractiuā deitatis. Nec valet dicere: ꝙ angelꝰ nō habeat speciē intelligibilē deitatis cū sit cōtra doc. q̄ vult in pmo. d. 3. q. 6. ꝙ spēs intelligibiles sint indelebiles: ⁊ hoc ēt vr̃ velle in quarto .d. 45. cū ergo habuerint species intelligibiles añ suā beatitudinē ipsiꝰ deitatis: vt .s. pꝫ .d. 3. q. 10. sequir̃ ꝙ nūc habeāt eas. ¶ Rñdeo ad pmā difficultatē ꝙ nō haberē p incō

Soluunt difficultates.

uenīēti ꝙ posset angelꝰ cāre in alio angelo: nō pus beato: nec habēte aliam. Et cū infert .ergo posset mere naturaliter intelligere deitatē. Dico ꝙ mere naturalir̃ pōt capi duplr̃. Uno mō ꝙ ex suis puris naturalibꝰ possit habere illā cognitionē distictā deitatis: vl' ex puris naturalibus alteriꝰ: ⁊ hoc mō nō posset: qꝛ nō posset itelligere: nisi habere speciem creatam ab angelo alio: ⁊ ille alius angelꝰ cū tota sua virtute nō posset causare speciē intelligibilē deitatis ī alio angelo nō ꝯcurrente specie supernaturaliter creata. Alio mō pōt intelligi naturale: qꝛ hꝫ in se principiū naturaliter acquisitū: ⁊ hoc mō ꝯcedo: ꝙ angelus hñs speciem supernaturalē deitatis pōt cāre aliā mere naturalr̃: sicut habēs potētiā visiuā mere supernaturalr̃ pōt causare visionē naturalir̃: vt pꝫ a doc. in pmo. ¶ Ad scđam difficultatē dico ꝙ nō repugnat angelo posse causare talē speciē intelligibilē ī aīa dānata: nec similiter repugnat intellectui dānato posse recipere talē speciē. Si tñ de facto nō pōt pducere hoc est a causa extrinseca phibēte ⁊ nullo mō cooperāte ad talem cātionem: qꝛ voluntas diuina ex sua iusta determinatiōe vider̃ determinasse ītellectū dānati huiusmodi specie non informari. Dato etiā ꝙ talis species esset cāta ī intellectu vel aīa dānati: adhuc nō sequir̃ cognitio distincta deitatis in ipso: qꝛ ⁊ si talis intellectus cū tali specie intelligibili sit cā perfecta pducendi distinctam cognitionem deitatis: abstractiuā: tñ talis cognitio nō pōt sequi: nisi volūtate diuina cooperāte. ¶ Ad tertiā difficultatem dico pmo ꝙ stāte notitia intuitiua deitatis ī intellectu angeli: alius angelꝰ adhuc nō poterit cāre speciem intelligibilē deitatis ī tali ītellectu. Et cū infert ꝙ talis intellectus simul poterit cognoscere deitatē intuitiue ⁊ abstractiue. Negar̃. qꝛ stante notitia intuitiua deitatis in aliquo intellectu nō pōt notitia distincta abstractiua deitatis causari ꝓpter rōnes formales adinuicē repugnātes: qꝛ notitia intuitiua terminar̃ ad rem existentē ⁊ psentem in quātū existens: ⁊ in se pfecte psens. Abstractiua vero lꝫ possit esse existētis nō tñ terminar̃ ad existens vt existens: vt pꝫ a doc. ī pluribꝰ locis. Et sic posset stare talis species intelligibilis deitatis sine actuali cognitiōe illiꝰ abstractiua. Sicut etiā dicit doc. in tertio .d. 31. ꝙ nō repugnat intellectui beato habere habitū fidei: repugnat tñ sibi actꝰ credēdi q̄ non potest stare cū clara visione dei. Nec similiter voluntati beati repugnat habitꝰ fidei: lꝫ sibi repugnet actꝰ sperādi q̄ nullo mō pōt stare cū actu pfecte fruitionis: sic erit in ꝓposito de specie intelligibili. Dico secūdo ꝙ adhuc nō reputo impossibile cognitionem deitatis abstractiuā ī se absolute sumptā simul posse eē cū visiōe qꝛ ex hoc nō sequir̃ .ergo talis intellectꝰ simul cognoscit deū intuitiue ⁊ abstractiue: qꝛ vltra illud absolutū ī cognitiōe requirir̃: ꝙ actu terminer̃ ad deum: de quo satis patebit ī quoli. q. 14. arti. 3. ¶ Ad quartā difficultatē. Dico breuiter ꝙ nō pōt species intelligibilis alicuius obiecti existens ī aliquo ītellectu causare aliā eiusdem obiecti ī eodem ītellectu: qꝛ tūc notitia abstractiua illiꝰ obiecti simul dependeret quodāmō a duabꝰ causis totalibus: ⁊ sic posset esse ⁊ nō esse: nā intellectus habēs vnā speciem intelligibilem alicuiꝰ obiecti si non est impeditꝰ necessario causat actū intelligēdi illiꝰ obiecti: cū sit vna causa totalis: ⁊ ex alia parte circūscripta alia specie intelligibili: talis actꝰ nō poterit cāri: pꝫ: qꝛ deficiēte vna cā partiali: altera cā partialis cāre nō pt. Et dixi de alia ⁊ alia specie respectu vniꝰ ⁊ eiusdē obiecti. Et cū infert ꝙ due spēs sensibiles ī eodē pūcto possūt esse ꝯcedo: de duabꝰ speciebꝰ eiusdē rōnis: sꝫ tñ alteriꝰ ⁊ alteriꝰ obiecti saltē nūero distincti. hoc idem dico de duabꝰ intellectionibus eiusdem ratiōis ī intellectu. Non est igitur ratio ꝙ nō possint esse simul qꝛ adinuicē simul repugnant cū nō sint forme adinuicem repugnantes. sed qꝛ idem obiectū numero in eodem intellectu haberet duo perfecte repñtatiua: quorum quodlibet esset sufficiēs: ⁊ sic idem actꝰ intelligendi numero simul dependeret a duabus causis totalibꝰ modo preexposito. ¶ Ad .5. difficultatem posset dari vtrūqꝫ mēbrū vꝫ ꝙ sit causa totalis alteriꝰ speciei intelligibilis sicut etiā ponitur species sensibilis. Sed meliꝰ vider̃ dicendum ꝙ sit causa partialis ⁊ intellectus agens in angelo alia causa partialis: nec est simile de specie sensibili ⁊ intelligibili: qꝛ sicut pria species sensibilis ab obiecto sensibili vt a totali causa immediate causar̃ ita videtur ꝙ illa spēs sensibilis vt totalis cā immediata causet aliā spēꝫ sensibilem. Sed nō est sic de spē intelligibili nā species intelligibilis in nobis causar̃ ab intellectu agente ⁊ a fantasmate: ⁊ sic vider̃ ꝙ illa species causata cōcurrēte intellectu agente suppleat vicē fantasmatis ī causādo aliā eiusdem rationis. Sic vider̃ dicendū de specie intelligibili ī angelo ꝙ causetur ab obiecto ⁊ ab intellectu agente vt etiam videtur tenere doct. ī isto .2. d. 3. q. 11. ⁊ illa species causata erit partialis causa causandi aliam supplendo partialiter vicē obiecti ⁊ concurrente intellectu agente angeli.

¶ Ultra istas difficultates quedam alia parua occurrit. vꝫ: ꝙ si species intelligibilis potest causare alia: puta spēs intelligibili lapidis possit cāre aliā: an illa scđa sit pfectior pma. Dico ꝙ si illa pma esset causata ab intellectu agente ⁊ fātasmate ꝙ scđa esset pfectior qꝛ cāe sunt pfectiores: ⁊ agūt per modū nature: species. n. intelligibilis est multo pfectior fātasmate igir̃ pfectiorē spēꝫ intelligibilē partialr̃ causabit. Sed an sit eiusdem rōnis scđa cū prima loquēdo de prima causata cū fantasmate: vider̃ ꝙ non qꝛ pncipiū partiale respectu spēi secunde intelligibilis est alterius rationis a fantasmate vt patet. Dico cōformiter dictis doc. in isto secūdo d. i. q. vlti. de potentia intellectiua anime ⁊ angeli vide ibi que notaui. ¶ Ibi. Tertiū pbo. Hic doc. pbat q̄uo vnꝰ angelꝰ pōt cāre ī intellectu alteriꝰ angeli spēꝫ itel-

Alia notabilis difficultas.

ligibilẽ tñ alicuiꝰ obiecti nõ causando actũ intelligẽdi eiusdẽ ⁊ hoc ꝓbat qꝛ minoꝛ virtꝰ actiua nõ põt maiorem ꝟtutẽ impedire a sua actione ⁊ hoc pȝ. ⁊ ꝑ consequẽs si su perioꝛ ꝯsideret aliq̃d in genere ꝓprio puta.a.ĩferioꝛ volẽs loq̃ sibi ꝟc.b.nõ poterit ĩpedire actualẽ ĩtellectionẽ igiꝉ tũc ĩferioꝛ nõ causabit ĩtellectionẽ actualẽ ipsius.b. qꝛ nõ pñt due inesse sibi simul:⁊ aliq̃d causabit quãtum poterit qꝛ vult ꝯceptũ suũ alijs cõicare q̃tũ potest.igitur cãbit spẽm illiꝰ.b.si nõ p̃habeaꝉ ĩ ĩtellectu supioꝛis. Ex eadẽ ẽt maioꝛe q̃ priꝰ.s.minoꝛ ꝟtus ⁊c.⁊ ista minoꝛe ꝙ s.supioꝛ ⁊ ĩferioꝛ pñt simul loq̃ eidẽ seq̃tur ꝙ supioꝛ faciet istũ actu ĩtelligere illꝺ ꝺe quo vult loq̃: ĩferioꝛ aũt nõ q̃a tũc essent in ipso audiẽte due ĩtellectiões eiusdem obiecti:ȝ tñ faciet aliq̃d cõpossibile cũ ĩtellectiõe sua. s.spẽm illiꝰ de quo vult loqui in istis duobꝰ casibus ita põt loquẽs gignere spẽm:ꝙ nullũ põt tũc gignere actũ Dato ẽt ꝙ nullũ sit impedimẽtũ ex parte audientis puta ꝙ nõ habeat nec speciẽ nec actuȝ obiecti de quo aliꝰ angelꝰ vult loqui adhuc loquẽs ex quo volũtarie cãt:potest cãre vnũ et nõ alteꝝ.s.priꝰ nõ causando posteriꝰ ex quo se nõ necessario cõcomitanꝉ ⁊ in illo vltimo mẽbro loquẽs loq̃tur ⁊ tamẽ audiens nõ audit perfecte qꝛ auditio est aliqua intellectio actualis illius qꝺ exprimiꝉ a loquẽte:⁊ est simile sicut si hõ loqueretꝛ hoi distracto ꝑ studiũ in cuius aure acciperetꝛ spẽs soni ⁊ tñ non audiret.i.nõ cõciperet illud distincte sub rõne signi nec hẽret intellectioneȝ de illo exp̃sso: sed tñ ista spẽs soni gigneret in memoria vel fantasia aliam spẽm remanentem.⁊ posset postea rediens a distractione considerare illud cuius est signũ:⁊ ita locutio p̃cedẽs esset sibi occasio intellectionis illius.etiã licet prius ꝑ eaȝ nihil distincte audisset:sed in alijs duobus p̃mis mẽbris:in q̃bus intellectio actualis exprimiꝉ a loquẽte:qñ aliq̃s loq̃ꝉ tũc ille cui loq̃tur audit:q̃ auditio ĩtellectio q̃dã ẽ.hec doc.

Ingeniose dicit.

In istis verbis Doc.vt clariꝰ ĩtelliganꝉ aliq̃s difficultates tãgo.Prima ẽ in hoc qꝺ dicit.ãgelũ ĩferiorẽ nõ posse ĩpedire ãgelũ supiorẽ ab actuali ĩtellectiõe alicuiꝰ obi.Et pono talẽ casũ ꝙ ãgelꝰ supioꝛ q̃ dicaꝉ.a.abstractiue cognoscat lapideȝ ꝑ spẽȝ ĩtelligibilẽ illiꝰ.⁊ ãgelꝰ ĩferioꝛ h̃eat spẽȝ ĩtelligibilẽ sup̃mi ãgeli:⁊ ꝑfectã q̃ntũ hr̃e põt:qꝺ ẽ possibile: vt supra patuit.d.3.q.vi.q̃uo vnꝰ angelꝰ ⁊ se ⁊ aliũ possit intelligere abstractiue.⁊ sit ille ãgelꝰ inferioꝛ.b.pono ẽt ꝙ in ãgelo supioꝛi ñ sit spẽs sup̃mi angeli:qꝺ ẽ possibile.Hoc posito pono ꝙ ĩtellectꝰ ãgeli ĩferioꝛs sit virtutis vt.4.⁊ species intelligibilis sup̃mi ãgeli sit vt tria:⁊ ĩtellectꝰ supioꝛis ãgeli sit vt q̃nqꝫ.⁊ spẽs lapidis sit tñ vt vnũ.Hec oĩa sũt possibilia stãte illo casu ĩfero ꝓpositũ vȝ:ꝙ ãgelus inferioꝛ possit impedire ãgelũ supiorẽ ab actuali notitia lapidis:qꝛ qñ tñ due cãe partiales integrantes vnã totalẽ:quarũ vna est ꝟtutis vt q̃tuoꝛ ⁊ alia vt tria est ꝑfectioꝛ alia totali ĩtegrata ex duabꝰ ꝑtialibꝰ quarũ vna sit vt q̃nqꝫ ⁊ alia vt vnũ.cũ igiꝉ ãgelꝰ inferioꝛ cũ specie ĩtelligibili sup̃mi ãgeli sit ꝟtutis vt.7.⁊ ãgelꝰ supioꝛ cũ specie lapidis sit tñ ꝟtutis vt sex:seq̃ꝉ ꝙ ãgelus ĩferioꝛ poterit cãre actualẽ cognitionẽ sup̃mi ãgeli ĩ ĩtellectu ãgeli supioꝛis:⁊ sic ĩpedire eũ ab actuali ꝯsideratiõe lapidis.Ex alia ẽt ꝑte põt ĩpedire eũ cãndo in eo spẽȝ ĩtelligibilẽ sup̃mi ãgeli.⁊ tũc ĩtellectꝰ supioꝛis angeli cũ illa spẽ ĩtelligibili:necc̃rio intelliget angelũ sup̃mũ:cũ ille intellectꝰ sit mere nãlis:⁊ qñ spẽs intelligibilis ẽ ꝑfectioꝛ ⁊ efficacioꝛ tũc ĩtellectꝰ p̃ꝰ ĩtelligit obiectũ cuius ẽ illa species.vt pȝ a doc.in prio.d.3.q.6.⁊ sic tũc ãgelꝰ supioꝛ ĩpediꝉ ab actuali cognitiõe lapidis ꝑ ãgelũ ĩferiorẽ.¶ Scꝺo ad idẽ arguiꝉ ponẽdo talẽ casum:ꝙ ãgelꝰ supioꝛ ĩtelligat lapidẽ:siue ĩtuitiue: siue abstractiue ñ curo ⁊ ãgelꝰ ĩferioꝛ habeat ꝑfecte p̃sentẽ ãgelũ sup̃mũ sic ꝙ ipȝ ĩtelligat ĩtuitiẽ.⁊ nõ intelligaꝉ ab ãgelo superioꝛi.tũc ĩtellectꝰ inferioꝛis vt habẽs ꝑfectã memoriã angeli sup̃mi actu poterit cãre notitiã intuitiuaȝ supremi angeli ĩ intellectu superioꝛis.⁊ tũc impediet euȝ ab actuali consideratiõe lapidis.pȝ qꝛ existentia angeli supremi in rõne obiecti intelligibilis est perfectioꝛ ĩtellectu angeli superioris.⁊ est causa partialis cognitionis intuitiue:que vnitur alteri cause partialis.s.intellectui angeli inferioꝛis.¶ Preterea occurrit alia difficultas: q̃ elicitur ex ꝟbis doc.videtur eĩ ipse innuere ꝙ angelus supioꝛ possit ĩpedire ãgelũ inferiorẽ ab actiõe sua: cũ.n.dicit ꝙ virtꝰ ĩferioꝛ nõ põt ĩpedire supiorẽ videꝉ ĩferre ꝙ si eẽt ꝟtus supioꝛ posset ĩferiorẽ ĩpedire.qꝺ etiaȝ expresse tenet ĩ p̃lenti.q.Ex hoc sequũꝉ nõnulla incõueniẽtia.Primũ ꝙ tũc ãgelꝰ supioꝛ posset ĩpedire inferiorẽ a quacũqꝫ actuali ĩtellectiõe.⁊ sic si inferioꝛ actu vellet ꝯsiderare aliũ ãgelũ supioꝛ possit ĩpedire illũ actu causãdo in eo ꝑfectã notitiã:puta lapidis.⁊ sic ãgelꝰ ĩferioꝛ ñ posset ad libitũ ꝯsiderare q̃ vellet:qꝛ supioꝛ posset semꝑ eũ ĩpedire si vellet:qꝺ ẽ valde incõueniẽs.Secũdũ incõueniẽs.qꝛ si ꝟtus supioꝛ põt ĩpedire inferiorẽ:seq̃tur ꝙ volũtas ãgeli superioꝛis poterit ĩpedire volũtatẽ angeli inferioꝛis ne amet sicut vult:supponẽdo ꝙ volũtas ãgeli ĩferioꝛis nõ possit simul habẽ duos actꝰ ꝑfectos:vt tenet doc.ĩ prio.d.17.⁊ alibi.tũc si ãgelꝰ inferioꝛ actu amat aliũ ãgelũ amore ꝑfecto.⁊ volũtas ãgeli supioꝛis põt cãre ĩ eo amorẽ ꝑfectũ alicuiꝰ hoĩs.ergo tũc volũtas ãgeli ĩferioꝛis ĩpediretꝛ ab amore q̃ habuit ad aliuȝ ãgelũ Et vltra seq̃retꝛ ꝙ volũtas ãgeli ĩferioꝛis nõ possẽt ad libitũ amare quẽ vellet:qꝛ sꝑ ĩpediretꝛ a volũtate angeli superioꝛis.Seq̃retꝛ etiã ꝙ nõ esset simpliciter in potestate eiꝰ amare ⁊ nõ amare quẽ vellet:qꝛ si põt impediri a volũtate supioꝛis:tũc tñ amabit quãtũ placuerit supioꝛi.q̃ oĩa videtur absurda:imo posset ĩpediri ab amore ãgeli supremi:qꝛ angelꝰ superioꝛ ꝓ tũc posset in eo causare ꝑfectuȝ amorẽ alicuiꝰ hoĩs.¶ Tertia difficultas est in hoc qꝺ dicit:ꝙ vna species sẽsibilis põt aliã causare in fantasia:qꝛ tũc quero si illa causata in fãtasia sit eiusdem rõnis cõcausãte:vel alterius.non scꝺo:qꝛ tũc non esset representatiua eiusdeȝ obi.non primo.qꝛ tunc virtus fãtastica per illaȝ non posset cognoscere obȝ cuiꝰ ẽ abstractiue:ptȝ:qꝛ ꝑ p̃mã tñ cognoscitur obiectũ vt est p̃sẽs in se.¶ Rñdeo ad has difficultates ⁊ p̃mo ad primã concedendo casũ esse possibilẽ:sed cũ ex tali casu ĩfertur ꝙ angelus superioꝛ põt impediri ab actuali ĩtellectione lapidis negaꝉ hoc posse seq̃.et cũ dꝛ cã totalis ĩferioꝛ est perfectioꝛ. Dico primo ꝙ nulla species intelligibilis põt ita intendi vt aliquo mõ possit supplere perfectioneȝ potẽtie intellectiue.vt pȝ a doc.in primo d.3.q.8.cũ igiꝉ intellectꝰ ãgeli superioꝛis sit causa partialis ĩtellectiõis multo ꝑfectioꝛ intellectu angeli inferionis ⁊ a nulla spẽ ĩtelligibili põt suppleri illa ꝑfectio q̃ pertinet ad põaȝ ĩtellectiuã angeli inferioꝛis sequiꝉ ꝙ angelus ĩferioꝛ non põt tũc ĩpedire intellectũ ãgeli superioꝛis. ¶ Dico scꝺo ꝙ ẽt posito ⁊ non cõcesso ꝙ ĩtellectꝰ angeli inferioꝛis q̃ dicaꝉ.a.vt hñs talẽ spẽm intelligibilem sit ꝑfectioꝛ cã intellectu ãgeli superioꝛis q̃ dicaꝉ.b.hñte spẽȝ ĩtelligibilẽ lapidis adhuc nõ sequiꝉ ꝙ possit impedire eum.quia.b. hȝ volũtatẽ essentialr̃ ꝑfectiorẽ voluntate.a.⁊ ꝑ ꝯseq̃ns voluntas.b.sic põt firmare intellectuȝ in actuali cognitiõe lapidis vt a nulla volũtate inferioꝛi auerti possit ⁊ ꝯuerti ad aliꝺ obȝ.Sicut ẽt posita in ĩtellectu meo spẽ ꝑfectissima alicuiꝰ obiecti:q̃ vna cũ intellectu agit s̃m vltimũ potẽtie sue.tñ volũtas mea põt auerteꝛ ĩtellectũ a tali obiecto per talem speciem presentem et conuertere ad aliud obiectuȝ imperfectius ⁊ imperfectioꝛi modo presens.Sic etiam voluntas mea potest illũ intellectuȝ sumere in actuali consideratione talis obiecti imperfecti ꝙ per nullã speciẽ intelligibilẽ quantũcũqꝫ intensum potest auerti ⁊ conuerti ad obiectũ cuiꝰ est species ita ꝑfecta.Sic dico in ꝓposito ꝙ intellectus.b.nullo mõ põt impediri a consideratione lapidis stante ĩperio volũtatis.b.¶ Et cum dicit ꝙ si intellectus.b.careat specie supremi angeli:ꝙ intellectꝰ.a.habens talẽ spẽm põt similẽ cãre in ĩtellectu.b.cõcedo ⁊ in isto casu nõ põt ĩpediri ab aliqua voluntate creata:qꝛ ⁊ si volũtas possit ĩperare ĩtelectui auertẽdo illũ a consideratiõe alicuiꝰ obiecti ⁊ cõuertendo ad ꝯsideratiõnẽ alteriꝰ:silr̃ posset firmare illũ in actuali cõsideratione:nõ tñ põt eũ impedire quin recipiat spẽm intelligibilẽ stante debita approximatione cũ hoc nullo mõ sit in ptãte eiꝰ:⁊ sic ꝯcedo casum illum. Et cũ infertur ꝙ ex hoc possit illũ ĩpedire:negaꝉ ⁊ cũ probaꝉ:quia intellectus.b.habens spẽm supremi angeli est ꝑfectioꝛ cã ⁊ naturalis.i.agens ꝑ modũ nature q̃ id me intellectus vt habens speciẽ lapidis concedo:⁊ cũ infertur:igitur tunc de necessitate intelligit supremũ angelũ et sic impediꝉ a consideratione lapidis negaꝉ: qꝛ vltra perfectionẽ cause requiriꝉ ꝙ voluntas.b.nõ firmet intellectũ.b.in actuali consideratione lapidis. vt supra dixi. ¶ Ad secundã difficultatẽ principalẽ:ꝯcedo casum illũ

Mbo difficultatum.

Ad p̃mum

et cũ infertur ꝙ ex hoc põt ĩpedire. Dico primo ꝙ ꝑ possibile vel ĩpossibile circũscripta volũtate.b. ꝙ ĩtellectꝰ a.vt hñs ꝑfecte presẽtez in rõe obiecti ĩtelligibilis essẽtiã supmi ãgeli: ꝙ tũc nõ cãbit forte de necessitate nature cognitionẽ ĩtuitiuã supremi ãgeli in ĩtellectu.b.qꝛ essentia supmi angeli vt absolute cõsiderata in rõne obi ĩtelligibilis nõ vꝛ posse supplere ꝑfectionẽ ĩtellectꝰ.b.in rõne potẽtie.⁊ sic ĩtellectꝰ.b.põt cõtinuare ĩtellectionẽ lapidis: ꝙ a nullo ĩtellectu ĩferiore habente pñsens obm quantũcũqȝ perfectũ poterit ĩpediri. Et q̃uis doc. ĩ primo di.3.q.8.videatur dicere: ꝙ obiectũ perfectiꝰ potentia cõcurrat ad ĩtellectionẽ vt prĩcipalior causa. nõ tñ diceret doc. ꝙ obiectũ creatũ etiã perfectissimuȝ posset supplere ꝑfectionẽ agendi ꝑtinentẽ ad ĩtellectũ in rõne potentie: qꝛ tunc sequereꝛ ꝙ obm tñ posset intendi: ꝙ ꝑ se vt totalis cã posset cãre ĩtellectionẽ: cuiꝰ oppositũ tenet doc. vbi supra. Si ẽt cõcedaꝛ ꝙ.a.vt hñs pñtiã supmi ãgeli possit ĩpedire ĩtellectũ.b.circũscripta volũtate b.tñ ipsa nõ circũscripta: sic posset firmare ĩtellectũ.b. in actuali ꝯsideratiõe lapidis: ꝙ a nullo intellectu inferiori hñte quodcũqȝ obiectũ creatũ ꝑfecte pñs impediri posset: ꝑꝑ rõneȝ supius dictã. ¶ Ad aliã difficultateȝ que in ordine ẽ scõa principalis: qua probaꝛ: ꝙ si angelus superior posset ĩpedire ⁊c. ꝙ tũc posset euȝ ĩpedire a quacũqȝ ĩtellectione. Dico primo ꝙ forte nec volũtas.b. que ẽ ãgeli supioris: nec similiter ĩtellectus.b.posset impedire ĩtellectũ.a.s.ãgeli ĩferioris.⁊ hoc stãte ĩperio volũtatis.a.quo firmaꝛ ĩtellectꝰ.a.in actuali ꝯsideratione alicuiꝰ: qꝛ nulla voluntas creata vꝛ ĩmediate posse hře ptãtẽ sup aliã voluntatẽ. Dico scõo ⁊ magis ad ꝓpositũ ꝙ ĩtellectꝰ.b.cõcurrente volũtate ipsius: põt ĩpedire intellectũ.a.a quacũqȝ cognitione data.⁊ cõuertere eum ad cognitionẽ alteriꝰ.⁊ cõcedo: ꝙ sicut volũtas.b.potest cãre aliquẽ actũ ĩ se q̃ ĩperat ĩtellectui auertẽdo illũ a cõsideratiõe obi.⁊ ꝯuertẽdo ad ꝯsiderationẽ alteriꝰ obiecti: ita põt similẽ actũ cãre ĩ volũtate.a.pȝ: qꝛ volũtas.a ẽ receptiuũ eiusdẽ rõnis cũ volũtate.b. Pono ẽ ꝙ volũtas.a.ĩperet mediãte actu suo ĩtellectui vt actu ꝯsideret lapidẽ.⁊ volũtas.b.ꝓducat aliquẽ actũ ĩ volũtate.a q̃ sit ĩpatiuꝰ respectu cognitiõis hõis: q̃ volũtas.b.formaliꝛ ĩpet ĩtellectui.a.vt actu ꝯsideret hõieȝ.⁊ qꝛ iste actꝰ scõs vꝛ ĩcõpossibilis prĩo elicito a volũtate.a.sequitur ꝙ primꝰ desinat eẽ: quo desinẽte ꝑ aliũ actũ q̃ ĩtellectꝰ ꝯuertiꝛ ad ꝯsiderationẽ hõis: statĩ impediꝛ ab actuali ꝯsideratiõe lapidis: nisi forte dicaꝛ ꝙ ⁊ si volũtas.b.possit cãre in volũtate.a.quẽcunqȝ similẽ actũ quẽ in se cãre põt: tñ vt dicaꝛ actꝰ imꝑatiuus requiriꝛ ꝙ sit elicitꝰ a volũtate ĩperãte.⁊ sic seq̃ꝛ ꝙ ille actꝰ secũdus ĩ volũtate.a: cũ nõ sit ab ĩpa volũtate.a.nõ possit dici ĩpatiuꝰ: siue ñ possit eẽ actꝰ q̃ voluntas.a.ĩperat ĩtellectui suo. ¶ Tertio põt dici ꝙ volũtas.b.sicut põt ĩꝑare ĩtellectui suo firmãdo ĩtellectũ vꝉ auertẽdo.vꝉ ꝯuertẽdo ad obm: ita vꝛ ꝙ possit ĩꝑare ĩtellectui ĩferiori.s.ĩpm firmãdo ĩ aliq̃ actuali ĩtellectione vꝉ auertẽdo ab illa ⁊ ꝯuertẽdo ad aliũ: qꝛ si põt impare ĩtellectui suo vꝛ ẽt ꝙ possit ĩperare ꝑ actũ suũ cuilibet alii ĩtellectui eiusdẽ rõis. ¶ Sȝ nũc videretur seq̃ ꝙ sicut volũtas supior põt sibimet ĩꝑare ad eliciẽdũ aliquẽ actũ: ita possit imꝑare volũtati ĩferiori ad eliciẽdũ actũ.⁊ tũc nõ eẽt ĩ ptãte sua elicẽ actũ vel nõ elicere qð vꝛ ĩcõueniẽs. ¶ Sȝ diceret ꝙ nõ ẽ simile de ĩtellectu ⁊ volũtate: qꝛ ĩperãdo ĩtellectui nõ dꝫ ꝯcurrere actiue ad ĩtellectionẽ: ita ꝙ talis ĩtellectio sit ꝓducta ab ĩtellectu ⁊ volũtate: sȝ tñ dꝛ imꝑare intellectui ex hoc ꝙ põt ĩpȝ firmare in obiecto cognito.⁊ qꝛ intellectꝰ agit de necessitate nature: de necessitate seq̃tur ĩtellectio: põt etiã euȝ impedire auertendo a tali obiecto ⁊ cõuertendo ad aliud: sed si imperaret voluntati alteriꝰ tũc nõ eẽt ĩ potestate ĩferioris elicere actũ vꝉ nõ elicere: stãte tali ĩperio volũtatis supioris: puta si volũtas superior ĩperat volũtati ĩferiori vt eliciat actũ amoris erga deũ: tũc stãte tali ĩperio volũtas ĩferior nõ posset non elicere. Dico ẽ breuiꝛ ꝯcedendo ꝙ angelꝰ superior possit ĩpedire ĩferiorẽ ab actuali cognitiõe.⁊ ꝙ ĩ duobꝰ põt ĩpedire. Prĩo si volũtas ĩferioris circũscribaꝛ q̃ ad actũ ĩperatiuũ respectu sui ĩtellectꝰ: ꝙ ĩtellectꝰ superior hñs spẽm ĩtelligibilẽ: puta lapidis: vꝉ hñs ĩpȝ lapidẽ ĩ sua pñsẽtia ĩ rõne obiecti ĩtelligibilis: põt cãre actualẽ notitiã ⁊ ꝑfectã ipsiꝰ lapidis.⁊ sic eũ ĩpedire a cõsideratione alteriꝰ obi. Secũdo põt euȝ ĩpedire: ĩpediendo actũ imꝑatiuũ volũtatis nõ cãdo ĩ ea actũ ĩperatiuũ oppositũ: sȝ causando in ea absolute aliũ actũ perfectũ: puta ponẽdo talẽ casũ ꝙ ĩtellectus angeli inferioris ꝑ imperiũ volũtatis ĩtelligat lapidẽ.⁊ sic volũtas illa habet vnũ actũ elicitũ ꝑfectũ quo sic ĩperat.⁊ pono ꝙ volũtas angeli superioris causet actũ ꝑfectuȝ in volũtate ĩferiori: puta amorẽ ꝑfectũ alteriꝰ angeli: cũ ẽ duo actus ꝑfecti simul nõ possint esse in eadẽ volũtate: sequiꝛ ꝙ stante secũdo primus desinit esse.⁊ sic volũtas superior poterit ĩꝑare ĩtellectui suo vt causet notitiã talis angeli in intellectu inferioris angeli.⁊ sic his duobꝰ modis superior posset ĩpedire inferiorẽ. Et cũ dꝛ hoc esse incõueniens: qꝛ tunc angelus inferior nõ posset ĩtelligere quecũqȝ vellet ad libitum. Dico ꝙ aliud est loqui de facto ⁊ aliud de possibili. de facto eñ ex determinatiõe diuine volũtatis cõiter nõ impediꝛ de possibili xo. Dico ꝙ posset ĩpedire: cũ ñ repugnet xtuti supiori posse ĩpedire ĩferiorẽ. ¶ Ad aliũ icõueniẽs: qð vꝛ seq̃ ex ista secunda difficultate prĩcipalis .s. ꝙ tũc volũtas ĩferior possit ĩpediri ab actibꝰ suis. Dico breuiꝛ ꝙ ⁊ si de facto ⁊ de cõi lege ex determinatiõe diuine volũtatis nõ ĩpediaꝛ: attẽta tñ ꝑfectiõe volũtatis supioris sibi ñ repugnat posse ĩpedire ĩferiorẽ ⁊ sic supiorẽ posse facẽ ĩferiorẽ ñ amare puta hominẽ ẽt si ĩpe vellet.⁊ ꝯcedo ꝙ ñ ẽ ĩ ptãte sua ad libitũ amare quẽ vellet. Si dicaꝛ ꝙ tũc volũtas ĩferioris nõ eẽt libera nec haberet in ptãte sua actus suos si nõ posset ad libitũ suũ amare. Dico ꝙ aliud est ĩpedire voluntatẽ per aliquẽ actũ ĩcõpossibileȝ actui eliciẽdo ⁊ aliud est posse ĩpedire voluntatẽ vt immediate possit elicere actũ nullo actu ĩcõpossibili actui eliciẽdo priꝰ exposito. primo mõ põt ĩpedire sed nõ secũdo mõ qð declaro per exẽplũ sit volũtas supior.b. ⁊ ĩferior a. pono ꝙ.b.producat actũ perfectũ puta volitionẽ ꝑfectaȝ respectu alicuiꝰ obi in voluntate.a.tunc stante illo actu.a.non potest elicere actũ amoris erga tale obm qꝛ ille actꝰ est incõpossibilis prĩo.⁊ tñ nõ seq̃ꝛ qui.a.absolute possit amare ⁊ nõ amare tale obm. Sicut ẽt si eadẽ voluntas nolit frãciscũ esse. stante tali nolitiõe nõ põt ipsum velle eẽ. qꝛ ista volitio est ĩcõpossibilis prĩe.⁊ tñ ex hoc nõ sequiꝛ q̃n absolute possit velle franciscuȝ ⁊ nõ velle. Silr.b.causet in.a.actũ perfectũ amoris erga hõieȝ.a. nõ poterit elicere actũ perfectũ amoris erga angelũ ⁊ hoc stãte prĩo actu: qꝛ non pñt esse duo actꝰ ꝑfecti ĩ eadẽ volũtate vt di. doc. ĩ p̃.di.17.nisi forte dicaꝛ ꝙ duo actꝰ ꝑfecti puta duo amores siue eiusdẽ rõnis siue alteriꝰ non possit silr elici ab eadẽ voluntate tñ vt cõsideraꝛ in rõne receptiui põt silr recipere plures actꝰ ꝑfectos q̃ ex suis rõnibꝰ formalibꝰ nõ sint ĩcõpossibiles. sicut amor ⁊ odiũ respcũ eiusdẽ obi.⁊ forte prĩo ĩtelligit doc.⁊ nõ. scðo mõ qꝛ ĩ ꝗtio. di.14. vꝛ q̃si velle ꝙ in ĩtellectu aĩe xpi possint simul esse ĩfinite intellectiões ĩfinitoꝝ oboꝝ: sed ꝙ simul ⁊ eq̃ ꝑfecte possint elici a tali ĩtellectu absolute negat. ¶ Ad vltimã difficul. Dico breuiꝛ ꝙ spẽs cãta in fãtasia ab alia spẽ vt a cã totali est eiusdẽ rõnis cũ illa q̃uis illa cãta ẽt possit cõcurrere ad actũ virtutis fãtastice. obo cuiꝰ est talis spẽs nõ pñte: qꝛ virtꝰ fãtastica q̃ est altera causa partialis ex sua rõne ita potest in obm absẽs sicut pñs dũmõ habeat spẽm illius. Sȝ tunc occurrit difficultas spẽi ĩtelligibilis ⁊ de fantasmate an sint eiusdẽ rõnis vꝉ alteriꝰ de hoc alias ne ĩpediaꝛ p̃ncipalis ĩtẽtio. ¶ Ibi Sed q̃lis actꝰ ĩtelligẽdi ẽ iste q̃ diciꝛ auditio. Hic Doc. intẽdit declarare q̃lis sit actꝰ ĩtelligẽdi q̃ diciꝛ audio dicit ꝙ ãgelus põt quadrupliciꝛ ĩtelligere.⁊ ꝓ clariori intelligẽtia angelꝰ loquẽs dicaꝛ.a.⁊ angelꝰ audiẽs dicaꝛ.b.et obm de q̃ fit locutio dicaꝛ.c.b.põt ĩtelligere ĩtuitiue.a.in se vt supple ẽ ꝑfecte pñs ĩtellectui.b. scðo ĩtuitiue ĩ ĩtellectu.a.supple vt.c.ẽ ĩ se pñs ĩtellectui.a.cognoscẽte illud ĩtuitiue tertio.b.põt cognoscere.c.abstractiue ꝑ spẽm habitualẽ cõcreatã de q̃.s.d.3.q.10.vel acq̃sitã de qua.s. d.3.q.11.⁊ d. Doc. ꝙ nulla istaꝝ ĩtellectionũ ẽ auditio: qꝛ nulla ẽ ꝑ se exp̃ssa ab ĩtelligẽte ĩquãtũ ĩtelligẽs ẽ. imo accidit ꝙ obȝ mouẽs sit ĩtelligẽs. eque.n.moueret si non esset ĩtelligẽs.⁊ ĩ oĩbꝰ istis si aliq̃s ĩtellꝰs cãt est ĩtellectꝰ ipsius intelligẽtis ⁊ non alterius.⁊ ĩpȝ obm cõcurrit ibi cũ ĩtellꝰu vt cã partialis vt pȝ in p̃mo d.3.q.7.⁊.8.⁊ ĩ quo. q.15. quarto mõ.b.põt ĩtelligere.c.ita ꝙ ĩtellectio fiat ĩ co ꝑ ĩtellectũ.a.exprimẽtẽ.⁊ intellectꝰ.b.nullã hẽat cãlitatẽ respectu actꝰ sȝ tñ sit passiuꝰ. ista ãt sola cognitio ẽ au

Margin notes: nõ passum istuz — Ad ftiem multiplex respõsio — Obiectio ꝯ respõsionem — Solutio valde notabilis — Mõ bbb. — expositio li

ditio ⁊ ē expressa ab ītelligēte īquātū ītelligēs ē. ¶ Sed
Difficultates emergētes occurrit aliq̄lis difficultas in hoc ꝙ. d. ꝙ ītellectꝰ. b. pōt
ītuitiue videre. c. in ītellectu. a. qꝛ aut hoc ē qꝛ ipē ītelle
ctꝰ. a. ē rō repn̄tādi ipm sub rōne ꝓpria. ¶ Sed hoc
nō vr̄ qꝛ qḋ ē talis rō representādi cōtinet ipꝫ ꝟtualiter
ſm totā suā entitatē vt pꝫ a doc. in p̄io d. 3. q. 1. ⁊ d. 8. q.
1. ⁊ in. 2. d. 3. q. 10. ⁊ q. 14. quol. ar. scḋo. ⁊ d. p̄nti sꝫ ītel
lectꝰ. a. nō pōt sic cōtiere aliquod absolutū aliḋ a se vt su
pra ońsū ē d. 3. q. 10. igiṫ intellectꝰ. b. nō pōt ītuitiue in=
telligere. c. vt in ītellectu. a. ¶ Scḋo dubitaṫ quō ītelle
Apparēs ꝯdictio ctꝰ. b. pōt ītuitiue ītelligere. c. in ītellectu. a. qꝛ ex q̄ doc.
in isto: scḋo. d. 3. q. vltia vult expresse ꝙ ītellectꝰ creatꝰ
nō possit cognoscē ītuitiue in ꝟbo. sꝫ tm̄ cognoscit in ꝓ
prio genere. vbi sic dicit paulo an̄ rn̄sionē p̄ncipaliū rōnū
Nō inq̄t cognoscēs exn̄tiā alicuiꝰ cognoscit ipaꝫ ītuiti=
ue q̄a pōt ipaꝫ cognoscē abstractiue: nā cognitionē ītui=
uā singulariū n̄ pōt hēre ī ꝟbo. vbi tn̄ cognitionē exn̄tie
hēt. ⁊ iō ad cognitionē ītuitiuā rei necessario ꝯcurrit obꝫ
reale vl̄ ipa res vt pn̄s. hec ille. si igiṫ ītellectꝰ āgeli non
pōt cognoscē lapidē singularē ītuitiue in ꝟbo multo mi
nꝰ poterit cognoscē ītuitiue in ītellectu alterꝰ angeli.
¶ Dico ꝙ doc. s̄. nō cōtradicit qꝛ hoc qḋ dicit hic sic de
bet ītelligi ꝙ qn̄ ītellectꝰ ibi cognoscit ītuitiue. c. ī ītelle
ctu. a. si talis cognitio sit ꝑfecte pn̄s ītellectui. b. ꝑtialiṫ
pōt cāre ī intellectu. b. cognitionē sui ītuitiuā. ⁊ alia cā
ꝑtialis ē ītellectꝰ. b. ⁊ tūc habita cognitiōe ītuitiua ḋ co
gnitiōe ītuitiua. c. exn̄te ī intellectu. a. tūc ꝑ illā cognitio
nē ītuitiuā respectu alterius cognitiōis intuitiue exn̄tē
ītellectu. b. poterit ꝑfecte cognoscē cognitionē ītuitiuā. c.
exn̄tē in ītellectu. a. ⁊ qꝛ illa ṫminaṫ ad. c. exn̄s inquan
tū exn̄s ⁊ ī ꝓpria p̄ntialitate cōseq̄nter ītellectꝰ. b. pote=
rit ītuitie cognoscē. c. ī ītellectu. a. ita ꝙ sciet illā noticiā.
c. eē notitiā ītuitiuā. c. dubiū tn̄ ē si. c. n̄ eēt actu exn̄s. ⁊ ta
lis notitia ītuitiua actu existeret ī. a. an ītellectus. b. co=
gnoscēdo illā ītuitiue. cognosceret. c. intuitiue. Dico. ꝙ
forte casꝰ nō ē possibilis: qꝛ de rōne cognitiōis ītuitiue ē
ꝙ sit respectu obi exn̄tis ī se. ⁊ p̄ntis. Sꝫ adhuc rema=
net difficultas qꝛ nō vr̄ ꝙ si ītellectꝰ. b. cognoscit ītuiti=
ue cognitionē. c. ītuitiuā: ꝙ ex hoc cognoscat ipꝫ. c. ītuiti
ue: qꝛ doc. ī q̄l. q. 14. ar. 3. exp̄sse tenet ꝙ q̄s videat actū
btificū in se. ⁊ ꝙ tn̄ nō videat obm btificū: qꝛ talis actus
dicit relationē realē ad obꝫ beatificū: q̄ n̄ cognosciṫ n̄ ꝑ
cognito ṫmino. Dico cōcedēdo ꝙ ex tali cognitiōe non
sequiṫ necessario cognitio ītuitiua. c. sꝫ bn̄ dico ꝙ cōiter
cognoscēs aliquā notitiā ītuitiuā alicuiꝰ obiecti: ex cōse
seq̄nti ītuitiue cognoscit illḋ obm. Sꝫ tūc q̄riṫ a q̄ cātur
illa ītuitiua talis obiecti: nō a notitia intuitiua exn̄te in
ītellectu. a. qꝛ tūc ꝟtualiṫ cōtieret ētitatē obiecti: nō ab
ītellectu. a. ⁊ obiecto: qꝛ tunc talis cognitio eēt auditio
ꝓp̄e sūpta. Dico ꝙ talis cognitio ītuitiua. c. eēt īmedia=
te ab ipō. c. p̄nte ⁊ ab ītellectu. b. Si dicaṫ ꝙ tūc nō ītelli
geret. c. ītuitiue ī intellectu. a. Dico ꝙ ex hoc ītelligit in
tuitiue ī intellectu. a. qꝛ dū videt notiā ītuitiuā. c. ī intel
lectu. a. scit ipm. c. eē ꝑfecte pn̄s ī intellectu. a. iō ex tali
notitia ītuitiua pōt īuestigare. c. ī se. Pōt ēt dici breuiꝰ
⁊ forte magis ad ītētionē lr̄e: ꝙ ītellectꝰ. b. vt ꝯuertit se
ad ītellectū. a. ītuitiue videt illa q̄ sūt p̄sētia ī ꝓp̄a exn̄=
tia ītuitiue. a. ita ꝙ talis ītellectio ītuitiue īmediate cā=
tur ab obiecto p̄nte ītellectiue. a. ⁊ ab ītellectu. b. ꝓut se
ꝯuertit ad ītellectū. a. ⁊ sic ꝑ talē ꝯuersionē hꝫ obiectū
ī se p̄sēs. Dico ēt ꝙ ītellectꝰ. a. hn̄s. c. ī se p̄sens p̄t ꝑtiali
ter mouere ītellectū. b. ad cognitionē sui ītuitiuā. ⁊ alia
cā ꝑtialis erit ītellectꝰ. b. ⁊ sic ītellectꝰ. b. poterit ꝑfecte
ītuitie cognoscē ītellectū. a. ac ꝑ ꝯsequēs poterit ꝑfecte
cognoscē cognitionē ītuituā: quā hꝫ ītellc̄s. a. ḋ. c. ⁊ sic tā
dē poterit cognoscē ipꝫ. c. ītuitiue. ⁊ sic pꝫ rn̄sio ad diffi=
cul. ¶ Ibi. Pꝫ ꝙ dr̄ia auditiōis ab illa triplici cognitiōe
q̄ cōiṫ p̄t dici visio: qꝛ ī auditiōe ītellectꝰ audiētis tm̄ ē
passiꝰ. ⁊ q̄cq̄d ē ī eo: ita ꝙ si hꝫ spēꝫ habitualē ipsiꝰ au=
diti: illa species ēt n̄ agit ad auditionē. Vult dicere doc.
ꝙ tunc ille actus diciṫ auditio in intellectu. b. qn̄ ipē in
tellectus. b. mere se habet passiue respectu illius actꝰ:
ita ꝙ nullo modo cōcurrat actiue: nec ipse intellectus. b.
nec aliq̄d existens in eo. ⁊ ideo posito ꝙ haberet spēm
habitualem: siue intelligibilem. c. de quo. a. intendit lo
qui: siue species intelligibilis vt existens in intellectu
b. concurrat actiue ad illum actum talis actus nullo mo
do diceretur auditio: ad hoc igitur vt dicaṫ auditio req̄
riṫ ꝙ intellectus. b. nullo mō se habeat actiue: nec aliq̄d
exn̄s in eo: sꝫ tm̄ passiue. Sequiṫ. Quicq̄d ēt ē sibi p̄sēs
vt ē sibi p̄sens nihil agit ad eā supple auditionē. vult di
cere ꝙ si. c. eēt ī se ꝑfecte p̄sens ītellectui. b. si cōcurre=
ret ad cognitionē sui: illa cognitio ī ītellectu. b. n̄ diceret
auditio. ad hoc ꝙ vt dicaṫ audito req̄riṫ vt sit tm̄ ab ītel=
lectu loq̄nte. ⁊ ab obḋo p̄sente ipsi loq̄ēti. vt priꝰ tn̄ ītel
lecto. Seq̄tur. Solūmō igiṫ intellectꝰ loq̄ntis. vel q̄ sūt
ni ipso, vt in ipō. vl̄ p̄sentia sibi vt sibi sūt actiua respectu
auditiōis: pꝫ q̄a ītellectꝰ. a. habēs in se spēꝫ ītelligibilē.
c. ista duo possūt cāre cognitionē abstractiuā. c. ī intelle=
ctu. b. ⁊ talis cognitio. causata diciṫ proprie cognitio. si=
miliṫ intellectꝰ. a. habet in se ꝑfecte. c. in ꝓpria exn̄tia.
c. ꝑfecte p̄sens ⁊ ītellectꝰ. a. possūt causare cognitionē in
tuitiuā ī intellectu. b. ⁊ talis cognitio ītuitiua ī intellectu
b. ē auditio. ⁊ talis cātio ē locutio. Sequiṫ ⁊ hoc nō vt ꝓri
mi effectus nā priꝰ causant ista p̄sentia loq̄nti ītellectio
nē actualē in loq̄nte ꝗ cānt illā auditionē in audiēte. Di=
cit ꝙ effectꝰ īmediatꝰ ⁊ p̄cedēs auditionē q̄ habeṫ de se
ē cognitio ītuitiua vel abstractiua. c. ī intellectu loq̄ntis
puta. a. q̄ habita postea ītellectꝰ. a. cū. c. ī se p̄sente vel in
spē ītelligibili causat intellectionē in ītellectu. b. ⁊ talis
cognitio ē posterior. ⁊ effectꝰ remotior. Itē nota ꝙ licet
ad causationē talis cognitiōis ꝯcurrat intellectꝰ loq̄ntis
⁊ obiectū in se. vel in ipē intelligibili. tn̄ solꝰ intellectꝰ
loq̄ntis loq̄tur ⁊ nullo mō obꝫ: qꝛ ipē solus exprimit in=
quātū intelligēs licet tn̄ partialiṫ. ¶ Ibi. Ex hoc pꝫ quō
voluntas loquētis faciat ad ipam locutionē. Hic doc. in
tendit ꝓbare quō loquens voluntarie loquiṫ qꝛ habita
prima cognitione. c. in a. loquente. voluntas ipsius. a. po
test copulare intellectū. a. ad. c. cognitum: ita ꝙ imperio
suo firmat eū in tali cognitione vt supra patet ī p̄io di.
6. ⁊ 27. ⁊ magis patebit in isto. 2. di. 42. stante igiṫ co=
gnitione. c. in. a. c. loquente. voluntas potest īperare ītel
lectui. a. vt vtatur specie intelligibili. a. ad causandā co
gnitionē abstractiuaꝫ. in intellectu. b. hoc idem dico in
cognitione intuitiua. c. ⁊ hoc mō voluntas imperat taleꝫ
locutionem: qꝛ habita prima cognitione. c. in intellectu
a. loquente. potest postea imꝑare intellectui suo vt simi
lē cognitionē causet in intellectu. b. ⁊ hoc est quod dicit
Sequiṫ ibi parum infra si. n. effectus prior sine quo nō
causaṫ posterior est in ptāte alicuꝰ: si prior non sit nec
posterior erit: vult dicere Doc. ꝙ si voluntas. a. non pōt
hr̄e effectū priorem in potestate sua sine quo nō pōt hr̄i
prior nec posteriorē poterit hr̄e in potestate sua. igiṫ si
poterit hr̄e priorem in ptāte sua multo fortiꝰ posterioreꝫ
effectus autē prior est cognitio. c. in. a. loquente. effectus
vero posterior est cognitio ipsius. c. in. b. audiēte causa=
ta ab. a. loquente. ¶ Sed vr̄ hic occurrere aliqḋ dubiū Apparēs ꝯdictio.
in hoc qḋ di. Doc. ꝙ voluntas habet in ptāte sua primū
effectum puta primā cognitione. c. qꝛ in hoc videtur con
tradicere ⁊ dictis Aug. ⁊ dictis suis. De p̄io pꝫ. 15. de
trini. vbi vult Aug. ꝙ voluntas non pōt hr̄e aliquē actuꝫ
elicitū: neqꝫ īperatū: nisi circa p̄cognitū. De scḋo etiā pa
tet. quia Doc. vult expresse in primo dist. 3. q. vltima. ⁊ d.
6. ⁊ 27. ꝙ volūtas non pōt habere actuꝫ nisi circa preco
nitū. ¶ Dico breuiṫ ꝙ Doc. non ꝯtradicit sibi. nec dictis Solutio eiusdeꝫ.
Aug. Naꝫ qn̄ dicit hic ꝙ volūtas hꝫ in potestate sua effe
ctū primū. s. primā cognitionē. c. nō dꝫ intelligi quātū ad
causationem eius primaꝫ. sed quantum ad continuatio
nē ipsius. siue copulationem: ita ꝙ habita: cognitione. c.
in intellectu. a. voluntas imperio suo potest continuare
illam imperando supple ītellectui. vt. s. stet in tali cogni
tione et hec est mens expressa Doc. in locis preallegatis.
et precipue in isto secundo. d. 42. et tunc sic continuando
vel imperando dicitur habere in potestate sua effectum
primum. quia intellectum continuare intellectionem est
ipsam continue causare. vt pꝫ a doc. in primo di. 3. q. 9. ⁊
in isto secundo distin. 7. Dico vltra ꝙ non solum ipsa vo
luntas imperio suo potest imperare intellectui suo. vt cō
tinuet intellectionem. c. in se. sed ēt potest īperare intel=
lectui suo: vt continuet cognitionem. c. in intellectu. b. et
sic potest imperare vt continuet locutionem per horam
vel per plus in intellectu audientis. et stante tali con=
tinuatione locutionis stat continua auditio in intellectu
audientis. Dico etiam ꝙ voluntas habet in potestate
sua primam cognitioneꝫ. c. quo ad hoc: quia potest aduer
tere intellectum suum a cognitione. c. sed de hoc magis
infra patebit d. 42. ¶ Ibi. Ex hoc etiā apparet aliud. q̄
modo. s. actualis ītellectio ī ipso loquente nō est rō agēdi

modo.s.actualis ītellectio ī ipo loqnte nō ē ratio agen
di sibi inquantū loquitur:sed aliquid ptinēs ad memo
riā loquētis.Hic doc.probat ꝙ ītellectio actualis qua in
tellectus.a.intelligit.c.nō est ratio formalis causandi ī
tellectionem.c.in intellectu.b.qua cognoscat.c.⁊ qua di
citur audire.sed rō formalis producendi est ipsa memo
ria:puta ipse ītellect⁹.a.cū obiecto:⁊ ipsa mēoria: que
est in intellectu.a.primo pducit cognitionē.c.in intelle
ctu.a.post producit cognitionē eiusdē obiecti in ītelle=
ctu.b.ita ꝙ ipsa memoria habet istos duos effectus or=
diātos:sic ꝙ per pri⁹producit cognitionē obiecti in lo=
quēte:⁊ per posterius in audiente.¶ Ibi.Patet etiam
tertio quid sit ordo auditiōis ad intellectionē q̄ ē visio.
Hic Doctor ponit differētiā inter auditionē ⁊ visionez.
siue sit visio ītuitiua:siue sit abstractiua:⁊ dicit ꝙ tunc
est necessaria auditio vel locutio:quādo audiens nō ha
buit prius notiā obiecti.de quo angelus vult loqui:pu=
ta si angelus.a.vult loqui.b.de obiecto.c.si.b. pri⁹ ha=
beat notiā dc.c.quamuis.a.possit causare notiā. c.in.b.
tn̄ illa notitia nō ē necessaria locutioni:qꝛ locutio neces=
saria:siue auditio necessaria:est precise de aliquo obie
cto particulari nō pri⁹ noto.Et dicit sic doc.quādo Ga=
briel nouit aliquit in genere pprio vel reuelatū qđ non
nouit Michael in particulari pōt iste in intellectu ipsi⁹
causare cōceptuz:qui proprie dicitur aduditio: quo cau
sato pōt Michael conuertere se ad intellectū Gab.vidē
dū.⁊ in eo videbitur illa intellectio quam Gab. habet.
⁊ etiam in ista ītellectiōe videbitur aliquo modo obie=
ctū ipsi⁹ ītellectionis.⁊ si illud obiectū nō posset vlteri⁹
videri nec in se:nec ī verbo:vltima perfectio quaz pōt
Gabri.habere est videre illud ī intellectu Gab.

Difficultates occurētes. prima dubitatio

In hac tamen littera occurrūt alie difficul=
tates Primo in hoc quod di=
cit.ꝙ habita cognitiōe de obiecto pōt se cōuertere ad ī
tellectū angeli loquētis.⁊ videre ibi intellectionē quaz
habet de illo obiecto.Quero p̄mo quomodo cōuertit̄ ad
ītellectū loqntis:⁊ intellectus audiētis dicat̄.b. ⁊ loqn=
tis.a.si.b.cōuertit̄ ad.a.hoc nō est nisi cognoscendo ip=
suz.a.tūc q̄ro a quo causat̄ talis notitia.Dico breuit̄ ꝙ
causatur.a.b.ī rōne potētie ītellectiue:partialit̄ tamē et
ab ipso.a.nō in ratiōe potētie ītellectiue:sz ī ratiōe ob=
iecti ītelligibilis.⁊ tūc pproprie cōuertit̄ ab.a.⁊ nō ecō
tra:qꝛ cōuerti ad obiectū est potētie ⁊ non econtra:qꝛ
non dicimus obiectum conuerti ad potentiā.⁊ sic.b.me
diāte illa notitia causata cognoscit.a.in se si est presens
in se.vel in aliquo representatiuo: si tm̄ est presens in
specie ītelligibili.Secūdo queritur.an.b. cognoscat in
tellectionē in.a.quā.a.habet de obiecto.c.Dicit doc. ꝙ
sic.⁊ tūc quero:an eadē cognitiōe qua.b.cognoscit.a.co
gnoscat illā cognitionē que dicat̄.d.an alia cognitiōe.nō
eadē:qꝛ vna ⁊ eadē cognitio nūero nō videtur posse esse
pluriū obiectiorū specie distinctorū.Si secūdo.s.alia.q̄
ro a quo est causata:aut est causata partialit̄ ab intelle=
ctu.a.ī ratione obiecti.⁊ hoc nō.quia tūc.a.cōtineret. d.
fm totā entitatē:quod non est verū:ꝙ aūt cōtineret su=
pra patet a doc.in primo.di.3.q.1.⁊ in isto secundo d.3.
aut ipsa notitia que habetur de.d.causat̄ partialiter ab
ipso.d.⁊ hoc nō videt̄.qꝛ tunc talis notitia causata esset
tātū similitudo ipsius.b.⁊ sic per ipsam nō posset cogno
scere obiectum.c.aut est causata ab obiecto.c.in ratiōe
obiecti.ergo tātuz erit represētatiua obiecti.c.⁊ sic per
illam nō cognoscet.d.¶ Respondeo ꝙ talis cognitio que
est respectu.a.non esset respectu.d.qꝛ pro statu isto di=
stinctorum obiectorū sunt distincte intellectiones.⁊ sic
concedo ꝙ eadez cognitiōe qua.b.cognoscit.a.nō cogno
scit.d.sed alia ⁊ alia.⁊ cum querit̄ a quo est causata illa
alia.Dico breuiter ꝙ ē causata ab intellectu.b.⁊ ab ip=
so.d.⁊ concedo ꝙ talis notitia est precise rep̄sentatiua
ipsius.d.posset etiam concedi ꝙ esset causata ab intel=
lectu.b.⁊ ab obiecto.c.cuius est talis intellectio que di
cit̄.d.qꝛ.c.continet virtualiter.⁊ sic adequate:partiali=
ter tamen a nulla creatura posset causari.Et cum infer
tur ꝙ tunc talis notitia esset tantum similitudo obiecti.
c.Dico ꝙ hoc esset verum si illam notitiam causaret re
spectu sui absolute:sed quando causat notitiam alicui⁹
virtualiter contenti:tunc talis notitia est precise simili=
tudo ilius obiecti contenti.⁊ nō esset similitudo obiecti
virtualit̄ cōtinentis.¶ Scđo dubitat̄ in hoc quod dicit:
ꝙ cognita illa notitia obiecti.p illā aliqualiter cogn
scit̄ obiectū.⁊ tūc quero aut intellectus.b.cognoscit ob
iectū.c.m ediāte notitia.d.actu existente ī intellectu: a.
aut mediāte alia:si primo modo.sequtiur ꝙ intellectus
b.non intelligit formaliter obiectū.c.patet:qꝛ formalit̄
intelligere aliquid est formaliter in se habere ītellectio
nē illius.vt patet a Doc.in primo.d.3.q.7.⁊ hoc ē qđ
d.Ari.tertio de anima. ꝙ intelligere est quoddā pati si
alia cognitione a cognitione.d.cognoscit.c.quero tunc a
quo sit causata si a.c.ergo per.d.non cognoscit.c. cuius
oppositū dicit.Dico breuiter q̄ꝓ intellectus.b.cognoscit.
c.per. d.⁊ cum dicitur ꝙ non cognoscit formaliter dico
ꝙ aliquid cognoscere formaliter potest intelligi aut me
diate aut īmediate si immediate dico ꝙ omne cognituz
immediate ab aliquo intellectu est formaliter cognitū
per cognitionem sibi inexistentem cognitum vero me=
diate quidem qđ est per notitiam que mediat inter ob=
iectum ⁊ aliam cognitionem.potest cognosci p cognitio
nem non formaliter inexistentem cognoscenti.⁊ sic cō=
cedo ꝙ intellectus.b.cognoscit.c.mediante notitia.c. q̄
formaliter non inexistit intellectui.b.sed alteri intelle=
ctui non posset tamen cognoscere.c.mediante.d.nisi ha
beret formaliter noticiā sibi inexistentem de ipso.d.Di
co ergo cognoscit.c.per.d.qꝛ.d.ē similitudo ipsius.c.⁊sic
cognoscendo.d.ex consequenti cognoscit.c.¶ Tertio du
bitatur in hoc quod dicit.s.si illud obiectū non posset vl
terius videri nec in se nec in verbo vltima pfectio quā
pōt Michael de hoc cognito habere ēvidere illđ ī intelle
ctu Gabrielis ⁊c.nā si intellect⁹.b.cognoscit.c.ex hoc ꝙ
cognoscit.d.ī intellectu.a.modo p̄expositovidetur ieq̄ ꝙ
talis cognitio qua congnoscit.d.non sit auditio nec simi
liter.d.sit auditio nec locutio patet.qꝛ loquens de.c.cau
sat cognitionem.c.in audiente vt intelligens ipsū.c.vt su
pra patet.sed notitia qua.b.cognoscit.d.non est causata
ab ipso.a.sed tantū ab intellectu.b.et ab ipso.d.ergo nō
est auditio nec locutio nec similit̄.d.est auditio qꝛ actus
q̄ dicit̄ auditio recipit̄ ī ītellectu audiēte.modo.d.et tm̄
in ipso loquēte.¶ Rn̄deo ꝙ nec.d.nec cognitio quā ha=
bet.b.de.d.dicitur pprie locutio siue auditio sed tm̄ pri
ma cognitio q̄ est de obiecto q̄ īmediate causat̄ ab ītelle
ctu.a.q̄ habet notitiā obiecti reuelati. ⁊ talis notitia de
obiecto reuelato dicitur proprie auditio : nā habita illa
in ītellectu.b.tūc.b.conuertit̄ ad intellectū.a.⁊ post ad
notitiā.d.qua habita per illā vltimate cognoscit.c.qđ est
obiectuz reuelatū ipsi.a.¶ Ibi.Si ergo inquātū auditio
ordinat̄ ad cognitionē habēdā alicuius īcogniti ipsa pre
cedit oēm visionem tā rei in se q̄ꝓ rei in intellectu alteri⁹
videntis q̄ꝓ etiam rei per speciem habitualem. qꝛ actus
q̄ dicit̄ auditio ī ītellectu audiētis est prior cognitione in
tuitiua obiecti in se ⁊ cognitiōe intuitiua obiecti visi ī in
tellectu loquētis ⁊ similit̄ prior visione abstractiua q̄ ha=
bet̄ de obiecto per speciē habitualē siue intelligibilē nul
la.n.istaruz visionū vt supra patet potest dici auditio.qꝛ
auditio est cognitio expressa ab ītellectu loquēte īquātū
intelligēs vt.supra dixi.Sequit̄ ibi dicitur etiaz auditio
differre ab oī visione quātū ad certitudinē q̄ differentia
forte potest cōcludi ex rōne effectuū ordinatorum quorū
posterior est perfectior:hoc pz. qꝛ cognitio q̄ exprimit̄ de
obiecto ab angelo cognoscente vt cognoscēs est videt̄ ī=
perfectior cognitione illa que primo habetur in ītellettu
angeli loquentis. primo.n.audiens recipit cognitionem
ab angelo loquente de.c.⁊ habita illa conuertit se ad ītel
lectū angeli loquentis cognoscendo illum in se et post cō
uertit se ad cognoscendū notitiam existentem in angelo
loquente q̄ immediate representat obiectū ⁊.sic talis co
gnitio videtur certior prima.¶ Sed tūc occurrit dubiū
qꝛ si prima cognitione que exprimitur ab angelo loquen
te de obiecto.c.dicitur auditio:certum est ꝙ per illam in
tellectus audientis cognoscit.c.cū talis cognotio sit simi
litudo ipsi⁹.c.pz:qꝛ notitia habita in ītellectu loquēte de
obiecto.de quo vult loq̄ est eiusdē rōnis cū notitia causa
ta in intellectu audiēte:cū sit simpliciter de eodem obie=
cto:⁊ sic ita erit situdo obiecti sicut illa angeli loquētis
Si igit̄ per illam primā cognitionē: q̄ dicitur auditio co=
gnoscit obiectum ad quid ponit̄ talis conuersio intelľs.
Dico ꝙ quāuis per illam forte ita perfecte cognoscit obz
sicut per illā q̄ existit in loquēte.tamē audiens dicit̄ per
fecti⁹ audire:qꝛ nō solū cognoscit obiectū:de quo loquēs
loq̄tur.sed cum hoc etiā cognoscit intellectum loquentis
⁊ intellectiomē quā habet intellect⁹ loquētis de obiecto

Solutio. aliqs co= gnoscere formalit intellig multipl

Tertia dubitatio

Bonū dubium.

de quo loquit᷑: ⁊ sic hec videtur vltima ꝑfectio ipsiꝰ audiētis. ꝙ habito actu qui dicitur auditio proprie etiā cōuertat se ad loquentem cognoscendū illum ⁊ cognoscēdo actum per quē loquens cognoscit obiectū de quo loquitur. ⁊ sic cognoscendo illum actū ex consequenti cognoscit obiectum: de quo loquēs loquitur: licet prius cognouerit ipsum per actum qui proprie dicitur auditio.

Declaratio littere.

De secundo pricipali. s. quomodo potest loqui vni et non alteri. Hic doc. ī ista littera intendit principaliter declarare quō vnus angelus possit loqui vni angelo et non alteri. q̄uis sint presentes et in equali distātia. dicit ꝙ sicut in potestate angeli est quantum ad primā intellectionem vti hac specie in mēoria. vel illa ad illam intellectionem actualem istiꝰ. vel illius. ita si haberet plures intelligētias esset in potestate eius ꝙ noticia gigneretur in ista intelligētia vel illa. non enī magis determinatur passiuū naturale ad paciendum quā actiuū naturale ad agendum. sicut ergo illud actiuum quod de se subest volūtati potest ex se agere et non agere propter eius īperium. ita potest illud actiuuʒ determinari ad agendum in hoc passiuum ⁊ nō in illud. sicut fieret determinatio ad intelligentias intrinsecas ipsi angelo: si sint plures sicut pōt fieri determiātio ad intellectum hūc vel illum extrinsecū: qui quo ad hoc sunt passiua eiusdem rōnis cum illo passiuo intrinseco: in qḋ ageret actiuum intrinsecum per imperium voluntatis. Uult dicere Doc. in ista littera. ꝙ sicut angelus habens plures spēs ītelligibiles: īperio volūtatis pōt vti vna ad primā cognitionē alicuiꝰ obī nō vtēto alia: sic ēt angelꝰ hn̄s plures ītelligētias presentes. i. pl̄es intellectꝰ angelicos potest in vno gignere intellectionē alicuius obiecti non gignēdo in alio. et patet: qꝛ si angelus haberet in se plures intelligentias intrinsecas. i. plures potentias intellectiuas posset in vna causare cognitionē alicuiꝰ obiecti nō causando in alia: sic etiam quando hʒ plures ītelligentias extrīsecas presentes poterit in vna causare cognitionē vnius obiecti non causando in aliā: patet. quia ille intelligentie: siue potentie intellectiue sunt passiua eiusdē rationis. ⁊ sic patet. quō intellectus angeli actiuꝰ vt subest imperio voluntatis sue non est magis determinatus ad vnum passiuū q̄ꝫ ad aliud. ex se enī est indeterm̄iatus respectu omnis passiui eiusdē ratiōis: sed imperio voluntatis potest determinari ad causandū intellectionē in vno passiuo et non in alio: et hoc est quod dicit sententialiter. Sequitur ibi. Ex hoc sequit᷑ correlariū: ꝙ tot sunt locutiones quot audientes: qꝛ quantūcūqꝫ sunt presentes: vel vnus propīquior: alius remotior: sicut memoria non gigneret intelligentia Michaelis nisi ex imperio voluntatis sue: ita non gignit in intellectu vnius et non alterius nisi ex determinatione ipsius loquentis.

Dubium.

Rō magri Mauritij.

¶ Seq̄tur. Sed tunc est dubiū quot potest simul loqui: quia agens naturale non potest quodcūqꝫ effectus adequatos simul habere: ⁊ ita vna gignatio non sufficit ad hoc vt plures audiant: quia vna gignitio est vniꝰ intellectionis in vno: quam ille solus audit. ¶ Responsioneʒ quere. Respondet magister Mauritius sic dicens. Potest dici sicut haberi potest ex reportatis: quod non pōt loqui infinitis: quia agens finitum ⁊ limitatum non potest habere actionem vel actiones infinitas. Si autē loquere᷑ infinitis cum cuilibet correspondeat ꝓpria intellectio causaret infinitas intellectiones. Si autem q̄ras quot igitur angelis pōt loqui. Dico ꝙ hoc solus deꝰ forte nouit. posset ex dictis probabiliter sustineri. ꝙ tantuʒ vni posset loqui: sed refert an de eodem aut diuersis loquitur. de distantia etiam ⁊ imperio voluntatis: ⁊ an superiori: an inferiori loquatur: ponderentur.

Dubia in l̄ra doc. occurrētia ꝑmum.

In ista littera insurgūt aliqua dubia. Primum in hoc qḋ dicit ꝙ voluntas angeli: siue ꝙ in potestate angeli est q̄tuʒ ad primā intellectionem vti hac specie in memoria. vel illa ad illā intellectionem intellectualem istius vel illiꝰ: qꝛ si hoc esset verū tunc voluntas angeli posset imperare primā intellectionē: quod est cōtra Doctorem in primo distinctione. 3. q. 6. Et vltra sequere᷑ ꝙ volūtas posset imperare aliquē actum circa aliquod obiectum non precognitum: quod est contra Doc. in primo vbi supra. ⁊ dist. 6. ⁊. 27. eiusdē primi. ¶ Respondeo ꝙ Doc. hic non loquit᷑ absolute de prima intellectione obiecti: qꝛ volūtas ante omnem cognitionem obiecti posset illā imperare: sed bene prima intellectio est in potestate voluntatis quo ad eiꝰ continuationem: vt supra dixi: vel etiam potest dici ꝙ si intellectus fiat presens voluntati vt cognitus habens plures species intelligibiles presentes illi voluntati. ꝙ potest imperare intelllectui vt vna vtatur non vtendo alia sed hoc non est ita ad mentem doctoris quia volūtas nō posset imperare intellectui intelligibili: nisi illa sit presens voluntati vt cognita et sic oporteret obiectum esse prius cognitum: quia species intelligibilis posterius cognoscitur q̄ꝫ obiectum. Sed an voluntas posset sic imperare vt intellectus vtat᷑ sic vel sic aliqua specie quo ad primā intellectionē obiecti. Hec difficultas vsqꝫ ad. 42. distin huius. ¶ Secundum dubiuʒ est ibi. quia dicit doctor ꝙ angelus potest simul pluribus loqui quod est valde difficille tam ex parte intellectus loquētis q̄ꝫ ex parte obiecti cogniti. Ex parte intellectus loquentis sic dubitatur: qꝛ si intellectus loquentis loquēdo de obiecto reuelato ad cuius cognitionē non concurrit obiectuʒ reuelatū: sed tantū ipse intellectus: et tunc si simul potest loqui etiam angelis: tunc simul poterit causare decē intellectiones eiusdē rationis: ⁊ tunc aut causabit illas simul eque perfecte. sicut quālibet seorsum: aut non eque ꝑfecte. Si primo ergo simul poterit causare infinitas vt deduxi in primo distinctione. 2. q. prima. Si secundo ergo non poterit: ita ꝑfecte loq̄ vni sicut alteri qḋ vr̄ inconueniēs: si etiā nō loquat᷑ de obō nō reuelato: qḋ partialit᷑ ꝯcurrit ad intellectionē: adhuc isto de ītellectu vt est alia causa ꝑtialis. si enī ītellectꝰ loquentis partialr̄ simul potest producere decem intellectiones eiusdem rationis: eque perfecte has simul decem sicut quamlibet seorsuʒ sumptam ex hoc videtur ꝙ infinitas posset simul producere licet partialiter: ⁊ sic infinitis āgelis posset simul loq̄: si essent presentes: ⁊ ꝙ hoc sequatur patet in simili de duobus corporibꝰ: que si simul possent esse in eodem loco propter penetrationem dimentionum ergo et infinita corpora simul possunt esse in eodem loco: vt patet per Aristo. 4. physicorum. Similiter si idem corpus simul posset esse in duobus locis quantum est ex se posset esse ⁊ in infinitis locis. vt concedit Doctor in quarto distictione. 10. questione. 2. Tum etiam quia si angelus posset causare plures intellectiones adequatas in pluribus angelis: eadem ratione plures poterit causare in intellectu suo adequatas. maxime si ille plures sint diuersarum rationuʒ: patet consequentia: quia intellectus loquens non potest causare cognitionem alicuius obiecti in intellectu alterius. nisi prius causet cognitionem eiusdem in se: vt supra patet. ergo si pōt causare plures intellectiones diuersarum rōnum ī pluribus angelis: a fortiori poterit causare in intellectu suo. et sic poterit simul habere distinctas cognitiones adequatas quod videtur inconueniens. vt etiam contra Docto. s. ꝙ intellectus creatus eque perfecte intelligat plura sicut quolibet seorsum. ¶ Preterea quero quid Doc. intelligat quando dicit ꝙ potest simul causare distinctas cognitiones adequatas indistinctis angelis. aut intelligit de adequatiōe ītēsiua. aut extēsiua: non secūdo mō vt pʒ in littera sua non etiā primo mō. qꝛ cū intellectu ⁊ obiectū presens sit causa naturalis ⁊ agat scd̄m vltimū virtutis sue. et producat effectum perfectiorem: quem potest ꝓducere. vt pʒ ī primo di. 3. questione secunda: tunc quando causat vnam intellectionem ī vno angelo. causat scd̄m totam virtutem suaʒ. ergo producit illam perfectam quantum potest. ergo si simul potest producere aliam equalis perfectionis. oportet ꝙ sit scdʒ maiorē virtutē. vt patet a Docto. in primo distinctione secūda questiōe prima. ⁊ in isto secūdo distictione. 3. q̄stione 10. Si vero causat aliā intellectionē secundū maiorem virtutē sequūtur duo īcōueniētia. Primū ꝙ nō causabit primā secundū totā virtutē suam. Secundū. ꝙ secūda ītellectio erit ꝑfectior primā. quia maiori virtute ꝓducta. ⁊ sic iste ītellectiōes nō erūt adequate. cuʒ vna sit ꝑfectior alia. Similiter cū ad huiusmodi ītellectiōes si sint abstractiue ꝯcurrat species ītelligibilis obiecti. de q̄ loq̄tur. ⁊ illa species ītelligibilis ē cā partialis ītellectiōis. ⁊ tu dicis ꝙ ipē ītellectꝰ cū specie ītelligibili ꝓducit ītellectionē obiecti: de q̄ loq̄tur ī ītellectu alteriꝰ angeli. vt. s̄. pʒ. Et tūc q̄ro. an species ītelligibilis agat ad ītellectionē primā respectu āgeli. ⁊ scd̄m totam virtutē suā: quod veruʒ est remoto omni īpedimento. ergo ꝓducit ītellectioneʒ ꝑfectā quantum potest. ⁊ si simul

Nota diligens lector has rōnes.

potest producere aliam eque perfectam. tunc augmētabitur ꝟtus illiꝰ: quod vr̄ inconueniens. Si tu dicis ꝙ respectu vniꝰ intellectionis simul concurrit cum intellectu loquentis sm totam virtutem suā: sed quando angelus loquens loquitur alteri angelo. ipse solus causat cognitionem obiecti: de quo loquitur. Sed hoc est falsum quia vt alias exposui. s. in primo dist. 3. q. 1. et in isto scđo distinc. 3. q. 10. nichil potest causare cognitionē alicuius obiecti. nisi contineat illud secundū totā suam entitatē virtualiter vel eminēter. Preterea. Ista memoria ī angelo loquente que est perfecta et non impedita: que agit sm totā suam virtutem: si simul potest producere duas intellectiones eque perfectas in duobus angelis: tunc due intellectiones erunt vna. patet ꝑ Doctorem in prīo per argumentū distin. 8. q. vlt. vbi dicit. si deꝰ ageret de necessitate ad extra cum sit virtutis infinite simul ꝓduceret infinitos effectus. Et addit dicens. Immo infiniti effectꝰ essent tm̄ vnꝰ effectus infinitꝰ. Sic arguo in ꝓꝑ.

Tertiū dubium.

¶ Tertium est in hoc qđ dicit ꝙ vnus angelus potest simul loqui pluribus angelis. Queritur modo an plures angeli qui sint eiusdē speciei specialissime possint simul loqui vni angelo: et hoc de eodem obiecto: vel de diuersis. ita ꝙ vnus loquatur de eodē obiecto: et alius de alio et non de eodē obiecto: qꝛ tunc angelus audiens simul posset recipere plures intellectiones eiusdē obiecti: qđ videtur inconueniens et contra doctorem supra. qui probat ꝙ angelus loquens potest causare actum tantum in angelo audiente: nisi angelus audiens prehabeat cognitionem illiꝰ obiecti. Nō de diuersis obiectis: quia pono casum ꝙ sint decem angeli eiusdē speciei: et loquātur de decem obiectis solum numero distinctis: tunc causabūt simul decem intellectiones eque perfectas in eodem intellectu audiente: quod videtur inconueniens. Tum qꝛ si potest simul hr̄e decē. sequitur ꝙ decem intellectionibus cognoscat idem obiectum: quod videtur incōueniēs. Tum etiam qꝛ si simul potest recipere decem eiusdē rationis. sequitur ꝙ etiam infinitas.

Rn̄sio ad dubia cum aliqb ꝑābulis.

¶ Respondeo ad illa dubia. Et pro maiori intelligentia suppono aliqua. Primo ꝙ duplex est repugnantia quedam simpliciter et tale repugnans per nullam potētiam est possibile. Secunda est tantum respectu agētis naturalis: et respectu talis agentis: quod est sic repugnans fieri: est īpossibile fieri. ¶ Secundo suppono ꝙ virtus que potest producere plures effectus simul eiusdē rationis quorum vnus natus est esse pars alterius: vt patet in intēsione formarū potest producere vnum effectum intēsum tante ꝑfectionis quante sunt ibi plures: dūmō passum sit receptiuum: et vnus non repugnat alteri: quod dico: quia q̄uis deus in distinctis passis in infinitū possit produci infinitas albedines: non tamen sequitur ꝙ possit producere vnum indiuiduū album intensiue infinitum: quia aliquis gradꝰ intēsionis repugnat albdini sic intēse: vt patebit in tertio distinctione. 13. Ubi ergo vnus effectus nō repugnat alteri intendendo illum simul poterit ꝓducere effectum intēsum ex oībus illis: et sic si vnꝰ angelus respectu eiusdem obiecti potest simul producere mille intellectiones quarum quelibet circa perfectionem sit vt quatuor: et eq̄ perfecte possit producere mille sicut vnam: sequitur ꝙ poterit producere vnam intellectionem perfectionis includentis perfectionem mille albedinum. ¶ Tertio suppono q̄ si aliqua virtus requirat ꝙ sit tante perfectiōis ad hoc vt possit producere vnum effectum. de necessitate requirit maiorem perfectionem adhoc vt possit producere alium effectum eiusdem ratiōis eque perfecte. hoc patet: quia si virtus vt quattuor respectu ponderis vt quattuor. ad hoc vt talis virtus possit simul portare aliud pondus vt quattuor eiusdem rationis requirit maiorē perfectionem: et maiorem virtutem: sic ergo in proposito: et sic sequit̄ ꝙ si aliqua causa simul potest ꝓducere duos effectus eiusdem ratiōis eque perfecte: sicut quemlibet seorsum. erit de necessitate maioris perfectionis. Et ex hoc concludo ꝙ nulla virtus creata eque perfecte potest ꝓducere duos effectus eiusdē ratiōis simul sicut quemlibet seorsum: quin de necessitate sit maioris virtutis: imo sic dico ꝙ nulla est cā creata q̄tūcūqȝ ꝑfecta: que simul possit ꝓducere duos effectꝰ eiusdē rōnis sicut quēlꝫ seorsum: et sic nullꝰ ītellectꝰ creatꝰ simul pōt ꝓducere duas ītellectiōes eiusdē obi eque ꝑfecte simul sicut quēlꝫ seorsum dico ergo ad mentē Docto. ꝙ nō est ꝟtus creata: q̄ simul possit producere duos effectus eque intensos et eq̄ ꝑfecte sicut quemlibet seorsum: quod patet quia quando producit vnum si est virtus naturalis producit illum secundum totam virtutem suam. ergo si simul producit aliū: eque intensum requiritur virtus dupla: aliter primꝰ nō fuisset productꝰ secundū totam virtutē suā et hoc est quod dicit doctor in primo distinctione. 8. questiōe vltima. ꝙ si virtus formaliter infinita ageret de necessitate nature. tūc produceret vnum effectū. qui esset formaliter infinitus. Et quādo dicit hic in littera ꝙ potest simul loqui pluribus angelis. ita ꝙ simul potest habere plures effectus adequatos. puta simul causando plures intellectiones adequatas eiusdem obiecti: sic debet intelligi q̄ sint adequate intensiue. ita ꝙ intensiores non potest producere et extensiue. ita tot ꝙ non plures. Et cū dicitur. Si producit primū scđm totam virtutem suam. ergo nō potest producere secundum eque perfectum. Dico ꝙ si passa: puta decem angeli sint eque disposita simul sicut quodlibet seorsum respectu angeli loquētis. talis casus positus vel erit impossibilis. quod magis credo. et si nō sunt eque disposita: sed vnum passum sit magis dispositum alio tunc in magis disposito causabit perfectiorem intellectionem. et in minus disposito imperfectiorē. Si dicatur ꝙ saltem vnus illorum erit dispositus ad recipiendum cognitionem intensiuam: sicut angelus loquens potest causare. et alius non ita sit dispositus: et sic de aliis. ergo simul poterit producere vnam intellectionem perfectissimam in angelo perfectissime disposito. quia secundum totam virtutem suam. et aliam in angelo minꝰ disposito et sic requiritur maior virtus in angelo loquente. quod patet. Si enim aliqua virtus sit adequata ad portandum onus centum librarum. simul non poterit portare aliud onus duarum librarum. aliter non portaret pondus centum librarum secundum totam virtutem suā.

Nulla virtus creata pōt simul producere duos effectus eq̄ intensos et eq̄ ꝑfecte sicut quemlibet seorsum.

Euacuatio

Rn̄sio.

Dico ꝙ hic casus vel est impossibilis. vel si est possibilis dico ꝙ tantum producit intellectionem intensissime ī angelo disposito perfecte. et in angelo minus disposito nullam simul producit: vel si casus primus. puta ꝙ decem angeli sint simul eque dispositi. sicut quilibet seorsum sit possibilitis. dico q̄ tantum vnam intellectionem intensissime producet que tantum in vno illorum recipietur vel nullam producet. et si tantum producet vnam stante equali dispositione omnium non est maior ratio ꝙ in vno recipiatur q̄ in alio. dico ꝙ q̄uis non sit maior ratio in vno q̄ in alio tamen si aliquam intellectionem producet tantum in vno illorum vnam producet: et quis sit ille deꝰ nouit. Si dicatur ꝙ virtus creata quanto nobilior: tanto simul potest producere plura. Dico ꝙ virtus creata nobilior non est ad impossibile sed tantum ad possibile. si ergo virtus maior comparetur ad minorem respectu effectus eiusdem rōnis. Dico ꝙ maior intensiorem effectū producet q̄ minor. si comparatur ad effectus diuersarū rationum dico ꝙ maior ad plura potest se extendere q̄ virtus inferior vt patet de sole et de igne. Quando igit̄ Doc. dicit ꝙ potest simul habere plures effectus adeq̄tus. debet si intelligi ꝙ si producat tantum. 10. effectus extensiue et non plures simul illi effectus vel erunt eq̄les in se posito ꝙ. x. angeli sint dispositi tantum vt duo ita ꝙ quilibet sit eque dispositus vt duo non loquendo de vltima dispositione et perfectissima tunc dico ꝙ simul causabit decem intellectiones eque perfectas. ¶ Si dicatur producit primā sm totam virtutem suam. ¶ Dico q̄ tantum producit quantum passum natum est recipere. Et si dicatur ꝙ talis virtus agit sm vltimum potentie sue. ¶ Dico ꝙ respectu vnius intellectionis non agit sm totam virtutem suam immo virtus illa vt simul est ad plures effectus sic est sm totam virtutem suam ad illos ꝙ sm totam virtutem suam vnum illorum non producet: si vero non sunt equales in perfectione sed vna intellectio perfectior et alia minus perfecta. sic debet intelligi ꝙ simul producit illos effectus sibi adequatos ꝙ perfectiores non posset ꝓducere. ita ꝙ ista adequatio respicit potentiam producentem et non perfectionem equalem effectuum. ¶ Et ex his patet responsio ad primam dubitationem: quia si posset producere duas intellectiones eiusdem rationis secundum totam virtutem suam ita perfecte, simul sicut quamlibet seorsum non repu=

gnaret producere infinitas quod ptꝫ ex isto: qꝛ ad ꝓdu
ctionē duarū perfectionuꝫ requirit maioꝛ ꝑfectio ita ꝙ
illa ꝑfectio maioꝛ sit vt octo:et possit ꝓducere duas eq̄
ꝑfecte sicut quālibet seoꝛsum sumptā:et vnā ꝓducit se=
cundū totā virtutē suā:⁊ ita ꝑfecte sicut duas:hoc idem
potest sequi de tertia:⁊ sic vsqꝫ in infinitū:vt pꝫ intuēti.
Sed qꝛ doctoꝛ dicit ꝙ pōt hr̄e plures effectus adequa=
tos mō ꝑexposito: ergo ⁊ īfinitos: ita ꝙ vnꝯ sit ꝑfectioꝛ
⁊ alius īperfectioꝛ vel sint equales īperfectiōe:⁊ sic sta
ret argumentū de duobꝯ coꝛpoꝛibus. Et hoc ꝓbat̄ qꝛ si
conceditꝛ ꝙ habens in virtute sua īfinitas species potest
illas simul producere:⁊ hoc quantū est ex ꝑte habentis
talē virtutē:vt clare ptꝫ a doc. in p̄rio. d. 2. q. 1. ꝑtis p̄rie.
Et licet sit simplr̄ repugnantia ⁊ manifesta incōpossibi
litas ex parte specierū:vt. s. simul possint esse īfinite spe
cies actu:vt subtiliter ꝓbatur a doc. in scđo methaphi.
sue. in q̄ōnibus de infinito:nō tn̄ esset talis repugnantia
ex parte cōtinētis virtualiter infinitas species. vt ptꝫ de
duobus contrarijs q̄ lꝫ adinuicē repugnent posse esse si=
mul in eodē subiecto: tn̄ non est repugnātia ex ꝑte dei.
Sic dico in proposito de continente virtualr̄ plures effe
ctus eiusdē rōnis. Dico ꝙ lꝫ possit habere simul plures
adequatos virtuti sue non tn̄ infinitos vt pꝫ ī exēplo: nā
si sit aliqua virtus vt centū potens ferre centū pondera.
illa virtus si numeraliter pōt ferre cētum pondera ꝙ nō
plura simul:ita ꝙ tanta virtꝯ coꝛrespōdet tanto pōderi
et maioꝛ maioꝛi ⁊c. Et sic dico ꝙ nulla virtus naturalis
est que possit facere duo coꝛpoꝛa esse simul in eodem lo=
co. Sed sola virtus diuina q̄ sicut potest facere duo coꝛ=
poꝛa esse simul in eodē loco:ita ⁊ infinita:⁊ sicut pōt fa=
Euacuatio ſm Francisci de mayro.
cere idē coꝛpꝯ esse in pluribꝯ locis:ita ⁊ in īfinitis:vt pꝫ
a docto. i. 4. distin. 10. q. 3. ¶ Si dicatur ꝙ licet virtus
creata non possit simul producere plures effectus diuer=
sarū perfectionū siue infinitos saltem potest producere
effectꝯ eiusdē rōnis īfinitos:⁊ hoc simul:⁊ hoc est qđ di=
cit Franciscꝯ de mayro. in primo distin. secūda: ꝙ argu=
mentū Scoti non concludit de effectibus eiusdē rōnis:
quia virtus creata. puta hō vel ignis: licet adhuc simul
non producat infinitos effectus eiusdē rōnis tamen pōt
producere quantum est ex ꝑte sua. et tamen talis causa
non est formaliter infinita:quia vnus effectus eiusdem
rationis ad sui productionem non requirit minoꝛem vir
tutem in causa producente q̄ꝫ alius:effectꝯ vero alteriꝯ
rationis requirit maioꝛem perfectionē in causa q̄ꝫ alius
alterius rationis:ptꝫ:quia vna species est ꝑfectioꝛ alia:
⁊ sic quolibet indiuiduū vnius speciei est essentia perfe=
ctioꝛ quolibet indiuiduo alterius speciei perfectioꝛis. si
igitur aliqua causa haberet in ꝟtute sua posse produce=
re infinitas species:illa esset formaliter infinita. ¶ Dico
Solutio.
ꝙ causa que potest producere infinitas species:dicit̄ foꝛ
maliter infinita duplici ratione:quia ex quo habet ī vir=
tute sua posse producere infinitas etiā successiue erit foꝛ
maliter infinita:patet. quia si. a. requirit perfectioneꝫ vt
vnum ad producendum vnam speciem maioꝛem perfe=
ctionem requirit ad producendum aliā. igitur cum spe=
cies sint sicut numeri. 8. methaphy. Sequitur ꝙ habēs
in virtute sua posse successiue ꝓducere īfinitas species
sequitur ꝙ illud sit formaliter infinitū:esset etiā infinitū
ex hoc si simul posset producere infinitas :quia vt supꝛa
dixi posse producere infinitos effectus eque ꝑfectos. ita
perfecte simul sicut quemlibet seoꝛsum est maioꝛis per=
fectionis:a foꝛtioꝛi si simul potest producere effectus di=
uersarum specierum eque perfecte simul sicut quēlibet
seoꝛsum. Dico igitur ꝙ causa que simul potest produce
re infinitos effectus eiusdem speciei eque perfecte: si=
cut quemlibet seoꝛsum est formaliter infinita. quia licet
vnus effectus seoꝛsum sumptus non requirat maioꝛem
perfecionem in causa q̄ꝫ alius eiusdem rationis tamen
simul sumpti requirunt maioꝛem perfectionem cum nō
possint eque perfecte produci:sicut quilibet seoꝛsum:nisi
Pudica obiectio.
maioꝛ perfectio requiratur in causa:et si infiniti possent
simul ꝓduci. infinita perfectio arguit̄ in cā. ¶ Si dicat̄.
Nonne sol cōcurrit vt causa cū causis secundis in istis
inferioꝛibꝯ:dico ꝙ sic:nonne in eodē instāti plures cau=
se secunde producunt plures effectꝯ eiusdē ratiōis: siue
speciei. Dico ꝙ sic. igit̄ sol cōcurrit ad oīs istos effectꝯ
eiusdē speciei amittit̄. Sed dico ꝙ nō cōcurrit eque per
fecte ad duos ⁊ secundū totā virtutem suā sicut ad quā
libet seoꝛsum sumptam. sicut dico de effectibus eiusdem
rationis: ita dico de effectibus diuersarum rationum.
¶ Si dicatur. Videtur ꝙ si intellectus noster non possit
habere duas intellectiones eque perfectas modo preex=
posito. igitur tunc intellectus beati perfecte intelligit es=
sentiam diuinam et sēperꝙ nunquaꝫ posset perfecte in
telligere alium angelum quantum est intelligibilis. Di=
co ꝙ posito ꝙ vnus angelus intensissime cognosceret es
sentiam diuinā. ita ꝙ toto cōatu:⁊ tota virtute sua:vt cau
sa tamen partialis causaret huiusmodi cognitioneꝫ. tūc
non eque perfecte. ⁊ eque intense cognosceret alium an
gelum causando cognitionem illius. licet tamen perfecte
cognosceret illum quantum est cognoscibilis. ita ꝙ talis
cognitio attingeret totam essentiam angeli non tamen il
la cognitio esset elicita ſm totam virtutem et totum co=
natuꝫ:ita ꝙ ipsa cognitio sit eque perfecte elicita ab āge
lo simul cum cognitione essentie diuine. sicut elici posset
vt seoꝛsum sumpta. et sine cognitione essētie diuine. Se
cundo dico ꝙ talis cognitio essentie diuine eliciatur in=
tēsissime. hoc tamen esset principaliter a voluntate diuīa
et non a cognatu angeli. patet. quia quilibet intellectus
beati loquendo de intellectu eiusdeꝫ speciei toto suo co
natu videt essentiaꝫ diuinam. tamen visio vnius est per
fectioꝛ et intensioꝛ:q̄ꝫ visio alterius:et hoc erit ratione vo
luntatis diuine efficatius concurrētis cū intellectu vniꝯ
q̄ꝫ cum intellectu alterius. ¶ Sed est difficultas loquen
Bōa diffi.
do tantum de conatu angeli. an. s. toto conatu suo eque ꝑ
fecte possit intelligere deum et aliuꝫ angeluꝫ simul sicut
quēlibet seoꝛsum. Dico ꝙ non:quod patet per superius
dicta. ¶ Si dicatur. Si intelligendo deum ſm totum suū
cognatum. siue secundum totam suam virtutē:an possit
causare intellectioneꝫ alterius angeli. licet non secundū
totum suum conatum. videtur ꝙ non. quia si secundum
totam suam virtutem causat ītellectionem dei partiali=
ter tamen. Si causat partialiter intellectionem alterius
angeli. tunc videtur ꝙ secundum maioꝛem virtutem. Di
co ꝙ sic. ⁊ non sequitur inconueniens:sicut in precedenti
quia perfectio visionis diuine erit principaliter a volun=
tate diuina. et sic non sequitur ꝙ requirat̄ maioꝛ virtus
¶ Ex his ergo patet responsio ad primam difficultatem.
Rnsio ad. 1.
et concedo primo ꝙ non posset causare duas intellectio=
nes sic adequatas. ita ꝙ non eque perfecte simul. sicut
quamlibet seoꝛsum. Deinde concedo ꝙ quando causat
vnam intellectionem simul cum alia:non causat illam se
cundū totā suam. virtutem absolute:quia tunc foꝛte nō
posset cāre aliaꝫ:et idē dico de specie ītelligibili. siue de
obđo sicut dixi de intellcu:sequētia ex his clara sūt. ¶ Ad
Ad scđam et tertiam.
scđam difficultatē:an plure angeli possent simul loq̄ vni
angelo causādo cognitionē. puta lapidis. Dico vt supꝛa
ꝙ si angelus audiēs esset eq̄ ꝓpoꝛtionatus ⁊ eque dis=
positꝯ respectu decē angeloꝝ loquētiū . sic simul respectu
oīm. sicut respectu cuiuslibet seoꝛsū sūpti. Dico ꝙ vel nul
lam intellectionē causabūt. vel si aliquā erit tn̄ ab vno an
gelo quem deus nouit. causare autē plures posse non vi=
detur:qꝛ tunc intellectus audiens simul haberet plures ī
tellectiones eiusdē obiecti:quod non est dicēduꝫ:et etiaꝫ
hoc Doct. negat supꝛa: ꝙ quando angelus loquens loq̄
tur alteri angelo habenti cognitionem obiecti de quo lo
quitur. tunc non causat cognitionem. sed tantum speciē
intelligibilem si non prehabeat. Si vero decem angeli lo
quentes loquuntur vni angelo de decē obiectis diuersis
an simul possint causare cognitionem illoꝛum dico ꝙ sic.
ergo angelus audiens simul intellegit decem obiecta?
Dico ꝙ non habeo hoc pꝛo inconuenienti. non tamen in
telliget quelibet simul sumpta. sicut quodlibet seoꝛsum
posset intelligere ⁊ hoc ꝙ licet decem angeli cuꝫ decē spe
ciebus intelligibilibus:sic se haberēt ꝙ vnus quisqꝫ pos
set causare cognitionem sui obiecti perfectissime: tamē
non posset illam causare. nisi in subiecto apto nato recipe
re:sed angelus audiens non potest sic disponi vt simul re
cipiat decem intellectiones decem obiectoꝛum eque per
fectas simul. sicut quālibet seoꝛsū sūptā:⁊ sic pꝫ difficultas

Cōtra aliqua

dicta Doc. instat Greg. de Ari=
Argumēta Gre. de Arimi. 2 sco.
mi. in scđo di. 9. q. 2. Et primo
instat contra illud quod dicit Doctoꝛ. s. ꝙ vnus angelus
pōt videre intuitiue. a. in ītellectu alteriꝯ āgeli cognoscē
tis. a. sed vt clarius ītelligat̄ cōtra q̄d arguit. Grego. sub
breuitate ipse Gre. recitat opinionē doc. quā vt clariꝯ ītel

ligantur rationes sue:recito:ꝛ incipit ibi alius modꝰ di=
cēdi est ꝙ vnus angelus loquitur alteri causando in eo
intellectionem eiusdem obiecti:quod ipse ītelligit. Ubi
aduertendum ꝙ secundum istum:verbum preter visio=
nem qua angelus videt in verbo aliquod obiectum:ad=
huc potest quadrupliciter cognoscere illud:verbi gratia.
a.quattuor modis alijs potest videre.s. intuitiue.s.in se
ipso.a.ꝛ iterum intuitiue vt in intellectu alterius ange
li cognoscentis:etiam abstractiue per speciem habituali
ter concreatam vel acqsitam:ꝛ nulla istarū intellectio=
num est auditio:quia nulla est per se expressa ab intelli
gente inꝙtum intelligens est.imo accidit ei ꝙ obiectuʒ
sit intelligens:eque enī moueret si non esset intelligens
ꝛ in omnibus istis si aliquis intellectus causet est intel=
lectus ipsius intelligentis non alterius ꝛ ipsum obiectū
concurrit ibi cum intellectu vt causa partialis. ¶ Quar
to modo potest iste cognoscere.a.ita ꝙ intellectio fiat in
eo per intellectum aliū exprimentem:ꝛ intellectus istiꝰ
nullam causalitatem habeat respectu actus:sed tantuʒ
erit passiuꝰ.ꝛ illa sola cognitio est auditio ꝛ est expressa
ab intelligente inꝙtum est intelligens: ita ꝙ solummo=
do intellectus loquentis: vel que sunt in ipso vt in ipso:
vel presentia sibi vt sibi:sunt actiua respectu auditionis
ꝛ hoc non vt proximi effectus.nam ista presentia loquē=
ti prius causant intellectionem actualem in loquente ꝙ̃
causent istā auditionē in loquēte:ipsa tñ intellectio lo=
quētis non est in loquēte ratio agēdi inꝙtū loquitur: sʒ
aliquid ptinet ad memoriā loquētis:ꝙ autē angelꝰ pos
sit causare intellectionē ipsius.a.in alio angelo: probaꝛ
quia quod est sufficienter in actu primo respectu alicu=
ius effectus potest illū causare in quocunqȝ receptiuo il
lius effectus:sed angelus habēs noticiā actualē alicuiꝰ
obi:vbi grā.a.est sufficienter in actu prīo ad causandū
intellectionē actualē ipsiꝰ.a.igiꝛ potest illam causare in
quocunqȝ receptiuo:illiꝰ:sed intellectꝰ alteriꝰ angeli est
receptiuꝰ eiꝰ:cū sit eiusdē rōnis cū illo intellectu.igiꝛ
ꝛc. Probatio maioris:qꝛ prima extrema pportionis acti
ui et passiui sunt vniuersalissīa abstracta a quocūqȝ acti=
uo et passiuo:quia ista proportio inest particularibꝰ per
rationē cōmunē:ꝛ ideo extremis. Minor probatur quia
angelus habens in se actum primū cognoscendi a.ꝛ spe
ciem et quecunqȝ ponunꝛ necessaria ad cognitionem. p
id qđ habet potest facere ītellectum suum in actu scđo
cāndo in se intellectionē a.a.sicut effectū. ¶ Contra hec
quia continent aliqua falsa. Primum est ꝙ vnus ange=
lus potest videre intuitiue.a.in intellectu alterius ange
li cognoscentis.a.si enim hoc esset verum:hoc esset:quia
videndo cognitionem alterius angeli cognoscētis.a.per
illam intuitiuā videret.a.patet: quia non potest videre
a.in intellectu alterius angeli nisi vel videndo per spe=
ciem quam alter angelus habet de.a.vel vidēdo forma=
liter per cognitionem eandem:qua alter angelus videt
a. vel videndo ipsam cognitionem qua alter videt.a.et
per illam sic visam videndo.a. primum non potest di=
ci:quia cognitio per speciem secundū eum est abstracti=
ua:nec minus ea que esset per speciem existentē in alio
intellectu:ꝙ̃ que est per existentem in suo:nec secundum
dici potest:quia non est possibile naturaliter ꝙ duo eadē
cognitione numero formaliter intelligant.sicut impossi=
bile est naturaliter ꝙ vna cognitio numero simul infor=
met duos intellectus:relinquitur ergo tertium:et sic pa
tet consequentia. Sed ꝙ consequens sit falsum probo.
Tum quia sequitur ꝙ angelus videns visionem suam:q̃
videt deum intuitiue:videret etiam illa visione reflexa
deum intuitiue:et per consequens illa visio de creatura
siue habens creaturā pro obiecto esset beatifica. Tum qꝛ
tunc due visiones beatifice essent ī eo. Tum tertio quia
secundum dicta sua angelus posset causare in diabolo
visionem predicte sue visionis prime cum sit sufficiēter
in actu primo ad causandum in seipso visionem predicte
visionis. Tum etiam ipsamet visio dei simul cum intelle
ctu videntis in dicto intellectu causaret visionem sui re
flexam:igitur illud poterit cum intellectu diaboli in ipō
intellectu diaboli. Et vtraqȝ consequentia patet per ra=
tionē suam:eo autem posito:diabolus videbit deū intui
tiue:ꝛ hec oīa sunt falsa.igitur ꝛc. ¶ Preterea pbatuʒ
fuit in prīo.d.3.ꝙ nulla noticia habita de re per aliqđ
mediū cognitū est intuitiua. ¶ Scđo cōtra illud qđ po=
nit angelū sic in alio posse causare notitiā.qꝛ seqꝛ fʒ hoc
ꝙ ēt in se ipso causare poterit talē auditionē de.a.cū eiꝰ
intellectꝰ sit per eū eiusdē rōnis cū ītellectu alterius. in
qua pōt auditionē de.a.cāre.ꝛ sic simul ꝛ semel haberet
duas notitias de.a.vnā q̄ non est auditio p quā ipse ītel
ligit.a.qñ causat auditionē ī alio.q̄ fm eū ibidē est effe=
ctus prior.sine quo auditio causari nō pōt:ꝛ aliā q̄ est au
ditio. Sed hoc est ꝯ eū. Primo qꝛ fm ipm intellꝰs audiē
tis se hʒ mere passiue respectu auditiōis igiꝛ iste se habe
ret mere passiue ad illā.ꝛ cū auditio fm eū efficiaꝛ ꝯ lo=
quēte non se haberet mere passiue ad ipam qđ cōtradi=
cit iā dicto. Tū qꝛ vt pʒ ī quarta rōne ipsiꝰ recitata ī p̄sen
ti.q.ꝯ aliā opinionē.ipossibile ē fm eū in ītellu esse duos
actꝰ pfectos simul:sed ponaꝛ ꝙ illa auditio si taʒ pfecta
quātū posset ī alio causare:qđ oportet dicere esse possibi=
le p rōnem suā.sequitur propositum. ¶ Tertio sequiꝛ ꝙ
aliquis poterit habere distinctam notitiaʒ in particulari
et determinate de aliquo non existente: esto ꝙ nullam
habeat propriam speciem illius:aut nunꝙ̃ nouerit illum
intuitiue:quod non videtur possibile. ¶ Preterea. Qua
lis notitia esset illa non abstractiua: qꝛ talis est mediāte
specie.etiam fm eum.non intuitiua: quia illa non est exi
stentis.cōsequētia pbatur.ponaꝛ enī ꝙ aliquod singula=
re preteritū quidā āgelus non nouerit.quod tamē alius
nouit.ꝛ hʒ speciē eiꝰ.ꝛ pōt determinate ꝛ distincte recor
dari de ipso.iste q̄ sic pōt recordari.ꝛ est sufficiēter in a=
ctu primo ad faciēdū se ī actu scđo recordationis.poterit
in illo alio causare.etiā similē recordationē fm dicta ista
ꝛ sic etiā aliqs recordabiꝛ eiꝰ qđ nunꝙ̃ nouit.qđ vr̄ repu
gnātiā includere. ¶ Preterea. Si vnꝰ angelus haberet
scientiaʒ vnius conclusionis. et non pōt cognosci nisi per
alias cognitiones priores.sicut possibile est in vna questio
ne supra ostensum est.et esset sufficienꝛ ī actu p̄mo respe
ctu actualis considerationis et scientie predicte conclu=
sionis .poterit huiusmodi notitiam causare in alio. qui
nunꝙ̃ conclusiones priores nouit.posito ꝙ ita fuerit. si=
cut ita possibile est.vt potest patere ex dictis in eadem q̄
stione.et sic aliquis cognosceret scientifice aliquam con
clusionem. qui tamen non cognosceret nec actu.nec ha=
bitu principia illius.quod etiam non est possibile.
¶ Preterea fm istam viam videtur ꝙ vna creatura pos
sit habere primam infusionem ab alia creatura et natu=
raliter:quod non libenter ego concederem. ¶ Tertio cō
tra modum dicendi in se:nam per istum modum locutio
nis.si in cetu multorum angelorum vnus vni specialiter
loqueretur.nescire posset audiens quis esset qui loque=
retur.supposito ꝙ illa locutio esset de re alijs actualiter
nota. Istud declaratur fm dicta istorum. Volūt enim ꝙ
in potestate ꝛ sponte angeli actualiter aliquid cognoscen
tis sit causare cognitionem illius obiecti in alio.vnde po
test ita loqui vni ꝙ non alteri.ꝛ loqui et non loq̄.sicut pla
cet sibi.igitur angelus recipiens in se auditionem vidēs
alios angelos:et notitias:et species et alia per q̄ sunt in
actu primo respectu auditionis. si aliqua alia sunt quorꝫ
quilibet potest eiusdeʒ auditionē causare non pōt deter
minate scire quis illā causauerit.ac p hoc nec q̄s sibi lo=
cutus sit. ¶ Preterea. Ista via dat modum quo vnus an
gelus possit loqui angelo alterius speciei.ac etiam ani=
me humane separate. Constat autem ꝙ angeli loquūꝛ
angelis alterius speciei:et demonibus. et animabꝰ. Ra
tio in oppositum non est efficax:nam maior sic absolute
sumpta est falsa.et multas habet instantias.sicut ex di=
ctis potest videri et preterea in nobis habet instantias.
nam vnus homo est sufficienter in actu primo ad causan
dum in suo intellectu intellectionem fm aliquem habi=
tum quem habet:nec tamen potest similem causare ī in
tellectu alterius hominis. ¶ Itē potest in voluntate sua
causare volitionem et non in voluntate alterius. quod e=
tiam de angelis verum est.ita potest instari de alijs inte
rioribus hominis potentijs oporteret igitur ꝙ intellige=
retur maior illa de illis receptiuis.q̄ sic se habent ꝙ sūt
eiusdem rationis.et etiam eodem modo comparantur.
seu se habent ad illud quod est in actu primo respectu il
lius effectus.ꝛ fm illum intellectum minor patenter erit
falsa.nā ad angelū habentē notitiā actualem ꝛ speciem
alicuius obi non eodē modo se habet intellectus alteriꝰ
angeli.sicut ītellectus proprius.patet.nec eodeʒ modo se
hʒ ad notitiā ꝛ speciē huius.nā hic informatur per istas

ille non. ¶ Preterea sicut tactum est nō omnes angeli
sunt eiusdem speciei: ⁊ iō minor cum debeat esse vniuer
salis: etiā esset defectuosa. ¶ Dico igitur ꝙ cum ange-
lus nō videat cogitationes alteri⁹: nec appareat bene
dici posse: ꝙ nō per modum obiecti sed per modū agen
tis extrinseci cause libere effectiue causet imediate co-
gnitionem in mente alteri⁹: cum tam primū ꝙ̄ scdm vi-
deatur esse ꝓprium deo: nec ideo iuxta primā opinionē
nec iusta secundā loquūtur adinuicem: loquūtur tamē
ſm ꝙ per scripturā certi sumus. Sed qualiter est nobis
ignotū. Potest tamē dici ꝙ sicut q̄ homo alterius ho
minis cogitationē videre nō potest immediate. i seipis
formāt exteri⁹ voces: vel intuitus: aut scripturas: et si
aliqua signa sint q̄bus quod corde quis cogitat in alte
rius deducit notitiam. Sic ipsi angeli volentes adinui
cem manifestare q̄ secretis cogitationibus cōcipiunt:
formant in seipsis quedam intellectualia signa: ⁊ spiri-
tuales vt ita dicam sermones ⁊ loquelas: per q̄ spiritua
liter audita ab aliis cognoscitur quid cogitāt: ita ꝙ si-
cut in nobis est duplex locutio. Una que est primum si
gnū rei immediate: ⁊ hoc nullius est lingue earum. que
distinguuntur secundū diuersitatem gentiū humanaꝝ
iuxta sententiam Aug. supra tactā: ⁊ hanc locutionem
solus deus audit. Alia que est secūdariū signū ⁊ priori
in idem significandum sub ordinatum: ⁊ ex hoc quodā.
modo priori signum: ⁊ hanc etiā alii audiunt. Sic i mē
tibus angelorum est duplex locutio. Prima q̄ est signū
primum ⁊ immediatū rei: ⁊ hec est cogitatio deo et sibi
tantū nota. Alia est signum secundariū ⁊ sub ordinatū
illi in significando quā alie spirituales creature intelli
gibiliter audiunt: ⁊ per ea quid per primā dicatur con-
cipiunt: ⁊ hanc puto apostolū vocasse linguā eorū an-
gelorum prime ad cor. 13. Ad hoc facit glo. supra allega
ta: que dicit ꝙ angeli p̄positi significāt minoribus q̄busdam nutibus aut signis: ſm hunc modū potest angel⁹
vni determinate dirigere sermonē suum: ⁊ omni modo
quo nos ⁊ lōge plus atq̄ perfecti⁹ distincte ⁊ varie loq̄
vt sibi placet: ⁊ alius pōt determinate scire quis loquit
hic. s. in quo intuet hmōi signa. in eis. n. audire intelli-
gere est. ¶ Si queratur. Utrū vni possit aliquis sic lo-
qui: ꝙ alius cui non loquitur nō audiat. dicendū ꝙ non
si alius sit in debita ꝓpinquitate ad audiendum: ⁊ ad
hoc sit attentus: nisi deus tunc eum ꝓhibeat audire nō
coagendo ad audiendū: ⁊ est simile sicut cū aliquis no-
strū inter multos cōstitutus nō potest localiter loq̄ vni
quin audiat ab aliis. Sed cōtra modū istū diceret ꝙ
qua ratione vnus angelus pōt videre hmōi signa i mē
te alterius angeli: eadē ratione vr ꝙ possit videre cogi
tationes eiusdē in eadē mēte exntes: et sibi ꝓpinquas
equalr: ⁊ per cōsequens superfluūt hmōi signa. ¶ Re-
spōdeo ꝙ ꝓpinquitas equalis ⁊ vnitas obiecti nichil
facit ad hoc. nā istis nō obstantibus vnū est ab aliis in
tuitiue intelligibile: ⁊ nō aliud. Exemplū constat ꝙ in
eadem materia est forma substātialis colorati: ⁊ color
eiusdem: ⁊ vtrūq̄ eque ꝓpinquū est videnti. nō eīm ē ibi
aliquis ordo: aut aliqua mediatio situalis: et bene sic
sentimus colorem: ⁊ per intellectū ipm intuitiue intel-
ligimus: ꝙ nec formā substantialē: nec etiā materiā sen
timus: aut intelligimus ītuitiue: q̄uis alio modo illas
intelligere possumus: in mente etiā simul habet quis ha
bitū infusum ⁊ intellectionē actualem: ⁊ hanc intelligi
git intuitiue: illam non. Sic igitur dico de modo locu-
tionis angelice: vtrū aūt ita sit ignoro. Apparet tamē
mihi sic esse possibibile: cū ⁊ nos etiā inde taliter tales
locutiones possumus formare similes locutionib⁹ for-
malibus localibus: sicut potest quilibet in seipso aduer
tere. ¶ Ad argumentū ipsius respondeo negando añs
ad ꝓbationē dicendū ꝙ cogitationes nō immediate in
seipsis audiuntur intellectualiter: seu vnr: sed median-
tibus intellectualibus signis immediate visis: sicut di
ctum est: hec Grego.

Solutio Argumentorū Greg. de Ari.

Respondeo ad omnes obiect. Grego. Et pri-
mo ad illam de intuitiua cogniti-
one. et concedo ꝙ vnus angel⁹ non cognoscit intuiti-
ue aliquod obiectū i itellectu alteri⁹ angeli per aliquā
spēz intelligibilem: q̄ talis cognitio esset tm̄ abstracti
ua. Et concedo ꝙ quando angelus. b. videt intuitiue
obiectū. c. in intelllectu angeli. a. ꝙ videt formalr ꝑ eā
dem cognitionē qua. a. videt. c. sic intelligēdo ꝙ. b. vi-
det cognitionē intuitiuā i. a. ⁊ sic per illā intuitiuā visā
in. a. b. ex cōsequenti videt intuitiue. c. intelligendo tñ
sicut exposui prius r̄ndēdo ad difficultatē quā fecit cō
tra hoc dcm̄ doc. Et cū dicit hoc esse falsū: q̄ tūc ange
l⁹ videns visionē suā: qua videt deū intuitiue: videret
ēt illa visiōe reflexa deū ītuitiue: ⁊ per ꝯsequēs alia visio
de creatura: siue hñs creaturā ꝓ obiecto esset beatifi-
ca. Dico p̄mo ꝙ hoc nō vr esse incōueniens: ⁊ cōcedo ꝙ
ꝑ visionē reflexē pōt cōsequēter videre deū i se: intelli-
gendo sicut supra exposui: ⁊ nō sequit ꝙ tunc eēt visio
beatifica respectu creature: q̄ illa visio reflexa: q̄ imme
diate terminat ad p̄mā intuitiuā: non igitur beatifica:
nec cōcedo ꝙ ꝑ visionē illā reflexā possit videri de⁹ i se:
sed per illā reflexā pōt videri p̄ma visio: per quā p̄mā vr
deus in se: ⁊ sic sola illa p̄ma dr beatifica. Dico scdo lz
nō ita ad ꝓpositū ꝙ visio reflexa pōt dici beatifica ex-
hoc solo ꝙ terminat ad visionē beatificā: nō ex hoc ꝙ i
mediate terminet ad obiectū beatificū: ⁊ sic cōcedo ꝙ
isto mō possent esse due visiones beatifice in eodē intel
lectu: quarū vna immediate terminetur ad obiectū bea
tificū: q̄ ꝓprie dr beatifica: ⁊ alia terminet ad visionem
illā beatificā ꝓprie dictaz: q̄ tñ dr beatifica improprie:
esset bñ incōueniēs si darent due beatifice ⁊ eque ime-
diate terminate ad obiectū beatificū. Et cum vltra in
fert ꝙ ſm dicta doc. iste angelus possit cāre in diabolo
visionē p̄dicte visionis p̄me. Dico ꝙ licet prima facie
videat inconueniens intellectui nō multū eleuato: nul
lum tñ vr sequi incōueniens: vt supra exposui: non eīm
repugnat angelo nō posse cāre similē visionē quā habz
in intellectu cuiuslibet alterius sibi ꝓportionato. cum
sint passiua eiusdē rōis. De facō tñ nō cāret q̄ volūtas
diuina disposuit nullomodo cōcurrere ad hoc. Et posi-
to ēt ꝙ de facto cāret. adhuc nō sequeretur diabolū vi-
dere deū in se: q̄ licet per visionē cātam in ipso videret
illam in angelo: nō tñ sequit ꝙ videret illā sub illa rōne
qua terminat ad deū in se: vt supra dixi: ⁊ sic nō sequit
ꝙ visione illa videret deū in se. Et sic pz ad istā primā
instātiā q̄ cōtra dctm̄ doc. nō tāgit difficultatē q̄ tangi
posset: vt ptz supra. ¶ Ad secundā instantiam contra
aliud dictū doc. de angelo cānte notitiā obiecti in in-
tellectu alterius angeli: cū dicit ꝙ tunc angel⁹ loquēs
alteri angelo posset cāre auditionē in seipso de obiecto
prius cognitio: negatur absolute: ⁊ cum ꝓbatur: quia
intellecus angeli loquentis est eiusdem rationis cū in-
tellectu angeli audientis. conceditur: sed postea negat
ꝙ sicut loquens potest causare auditionē i alio intelle
ctu de alio obiecto non actu cognito ab illo intellectu
ita eandem pōt causare in seipso: negatur similitudo:
quia intellect⁹ vt habens cognitionem huius obiecti
non potest simul habere aliam de eodē subiecto stante
illa prima ꝓpter causam supra assignatam: ⁊ ex hoc pa
tet ad illa que sequuntur: ꝓcedunt eīm ex falso intelle-
ctu dicti doc. ¶ Ad aliud quod dicit contra eandem
cōclusionē: ꝙ aliquis poterit habere distinctā notitiā
in particulari ⁊ determinate de aliquo non exñte: esto
ꝙ nullā habeat spēm ꝓpriam illius: aut nunq̄ nouerit
illum intuitiue: qd non videt possibile naturaliter. Di-
co absolute ꝙ hoc est simplr possibile: spēs eīm intelligi
bilis tm̄ partialr cōcurrit ad notitiā abstractiuā: vt pz
a doc. i p̄ma. d. 3. q. 6, 7. ⁊. 8. ⁊. d. 17. ⁊ alibi sepe: lz ergo
in intellectu audientis nō sit aliqua spēs intelligibilis
respectu illi⁹ obiecti: de quo hz notitiā abstractiuā ab
angelo loquēte: sufficit tñ spēs intelligibilis eiusdē ob
iecti i intellectu loquētis: q̄ vna cū intellectu loquētis
integrat vnā cām totalē respectu notitie abstractiue: q̄
totalis cā est rō cāndi notitiam abstractiuā i quocūq̄
passo receptiuo eiusdē rōnis: vt. s. patuit. Et qd hz ꝓ in
cōuenientiꝙ nō det i aliquo notitia abstractiua obiecti
de quo non p̄us hūerit notitiā intuitiuā. Dico p̄mo ꝙ
nō est necesse i cognoscēte aliq̄d abstractiue: ꝙ p̄us co
gnouerit illd ītuitiue: vt. s. exposui i. q. 3. ꝓlo. iproban
do opi. Gre. de obiecto sciētie. Dico scdo ꝙ ēt posito ꝙ
nō possit hr̄e notitiā abstractiuā de aliquo obiecto nō
p̄ habita notitia ītuitiua eiusdē: tūc ꝯcedo ꝙ angel⁹ lo-
quēs nñ posset cāre i audiēte notitiā abstractiuā: nisi an
gel⁹ loquēs pri⁹ hūerit ītuitiuā eiusdē obiecti: nō. n. pos-
set cāre aliā abstractiuā d obiecta: nisi p̄us cognouerit illd
abstractiue posito ḡ ꝙ ītuitiua reqrat r̄spectu p̄me ab-
stractiue: nō tñ seqt ꝙ reqrat respectu scde cāte i audiēte
sicut nec ēt ſm eū i cogtiōe abstractiua reflexa reqrit i-
mediate ītuitiua: sz si reqrit: p̄cise reqrit respectu p̄me.

¶Ad aliud cõtra candẽ conclusionem: pz vt supra: ꝙ
tali notitia cãta in audiente de obiecto partialiter re-
uelato esset abstractiua: ⁊ cum dicit ꝙ illa est per spẽm
intelligibilẽ ſm doc. Dico pͥmo ꝙ sufficit ꝙ sit per spẽz
intelligibilẽ exñtẽ in loquẽte. Dico secundo ꝙ non be-
ne ꝑcipit d oc. Non enĩ doc. dicit ꝙ cognitio abstrati
ua sit ꝑcise per spẽm intelligibilẽ: imo ipe vocat notitiã
abstractiuã quãcunqꝫ q̃ non est de obiecto exñte ⁊ pñte
in se. Et quod dicit ꝙ tunc angelus loquẽs q̃ recordaᵗ
de aliquo obiecto preterito vt p̃terito possit in aliquo
alio angelo causare similẽ recordationẽ: ⁊ sic poterit re
cordari de aliquo quod nũq̃ nouit. Dico ꝙ aliud est di
cere angelum posse cãre distinctã notitiam in alio an-
gelo de obiecto nõ prius noto: ⁊ aliud est de actu recor
dationis: qꝛ recordatio semper est de obiecto vt prius
cognito: posset enĩ ꝓus causare in audiẽte notitiam de
tali obiecto p̃terito vt p̃terito: sed tunc per talem noti
tiam nõ recordaretur: qꝛ recordari est per actum ꝓpriũ
ipsius recordãtis: vt clarius patebit in quarto. d. 45.
¶Ad aliud cõtra eandem cõclusionẽ: cum dicit ꝙ tũc
vnus angelꝰ posset causare notitiã cõclusionis scienti-
ficã in angelo audiẽte: qui prius non cognouerit illam
cõclusionẽ scientifice: nec per principia illius cõclusio
nis. Dico ꝙ aliud est causare notitiã alicuius cõclusio
nis absolute: puta huius. homo est risibilis: qua actu
cognoscit hominẽ esse risibilẽ: ⁊ aliud est causare noti-
tiã euidentẽ ex euidentia principiorũ. Hoc p̃misso di-
co ꝙ potest causare notitiã p̃mo modo: sed talis noti
tia nõ dicitur scientifica: sicut si deus immediate causa
ret in me notitiam huius. homo est risibilis. nõ dicere
tur scientifica: sed tm̃ reuelata. Secũdo modo nõ posset
causare non p̃habita in ipso audiẽte notitia ipsorũ p̃n-
cipiorũ: posset tamẽ causare notitiã terminorũ ꝓpõnis
immediate: ⁊ ex consequenti posset causare notitiã p̃n-
cipiorum ad quã sequeretur euidens notitia que dice-
retur notitia sciẽtifica. ¶Ad illa que obicit cõtra mo
dum dicendi doc. de locutione angelorũ: cum dicit pri
mo ꝙ per istũ modum locutionis: si in cetu multorũ an
gelorum vnus vni spãliter loqueretur non posset scire
audẽs quis esset qui loqueretur: supposito ꝙ illa locu-
tio esset de re aliis actualiter nota ⁊c. Dico ꝙ oporte-
ret eum subtilius vidisse doct. positionem: quia ista nõ
diceret. Dixit enĩ doc. supra ꝙ vltima perfectio in audi
ente est ꝙ habita prima notitia de obiecto: de quo lo-
quens loquitur: que ꝓprie dicitur auditio: tunc audiẽs
ꝯuertit: se ad intellectũ loquentẽ ⁊ ad notitiam quã hꝫ
loquens de obiecto: ⁊ tandẽ ad obiectũ de quo loquẽs
loquitur: ⁊ sic tandẽ cognoscit angelum loquentẽ: non
enĩ diceret doc. ꝙ ex sola auditione angelus audiẽs co
gnosceret angelum loquentẽ. Dico scḋo ꝙ semper au-
diens cognoscit ipm̃ loquẽtẽ: qꝛ angelus qui loquitur
sponte vni ⁊ non alteri: vult etiã ꝙ non solum audiens
cognoscat obiectũ de quo loquitur: sed etiã cognoscat
angelũ loquentem. ¶Ad illud quod dicit: ꝙ doct. non
dat modũ quo vnꝰ angelus possit loqui angelo alteriꝰ
speciei: ac etiam anime separate. Dico absolute ꝙ non
est necesse assignare alium ⁊ aliũ modum: qꝛ cũ omnes
intellectus creati sint receptiui eiusdẽ ratiõis: erit idẽ
simpliciter modus loquẽdi respectu omniũ. Et quãtũ
ad hoc non assignatur alius ⁊ alius modus loquendi:
licet inter angelũ superiorẽ ⁊ inferiorẽ possint esse alie
differentie: puta ꝙ superior non possit impediri ab infe
riori quando loquitur ei: vt supra dixi. ¶Ad illas in-
stantias contra illam ꝓposititonem doc. s. quod est suf
ficienter in actu primo respectu alicuius effectꝰ potest
illum causare in quocunqꝫ receptiuo illius effectus: cũ
dicit ꝙ vnus. homo est sufficienter in actu primo ad
causandum in suo intellectu intellectionem ſm aliquẽ
habitum quẽ habet: nec tamen potest similẽ causare in
intellectu alterius hominis. Respõdeo ꝙ alius intelle
ctus ⁊ si ex natura sua sit receptiuus intellectionis cau
sate ab alio intellectu: tamen ꝓ statu isto non est in de-
bita approximatione ⁊ dispositione: nec similiᵗ intelle
ctus est ꝓ statu isto sic ꝓximus et debite dispositus vt
possit immediate causare aliquã intellectionem in alio
intellectu: nã intellectus ꝓ statu isto est tm̃ natus mo-
ueri a sensibilibus: immo nec angelꝰ posset immediate
mouere intellectũ nostrũ ꝓ statu isto causando in eo co
gnitionem alicuius intelligibilis: vt infra patet. d. 11.
¶Et cũ dicit etiã ꝙ tũc posset causare volitionem in
voluntate alterius: quod videtur inconueniens. Dico
ꝙ nullũ apparet incõueniens ex his que dixi supra mo
uendo instãtias cõtra illam ꝓpositionem doct. quando
extrema alicuius ꝓpositionis ⁊c. ¶Et cũ dicit ꝙ ꝓpo
sitio doc. debet intelligi de illis receptiuis q̃ sint e us-
dem rationis: q̃ codẽ modo se habeant ad illud q i od
est in actu primo respectu illius effectus: tunc mi. est
falsa. Dico ꝙ ꝓpositio doc. nõ plene intelligitur: nõ. n.
ad hoc vt intellectus ꝑcipiat intellectionẽ: aliqd aliđ
requiritur q̃ ipsa potentia receptiua: cum ipsa sola sit
simpliciter ratio recipiendi tam spẽm intelligibilem q̃
actũ intelligendi: nõ enĩ requiriᵗ spẽs intelligibilis cũ
intellectu possibili inq̃tũ receptiuus est. Tũ qꝛ ex se est
perfecte dispositus ad recipiendum. Tũ qꝛ si necessario
requireretᵗ ex hoc solo reqreretᵗ vt esset ratio recipien-
di: ⁊ si sic: tunc voluntas diuina nõ posset imediate cau
sare cognitionẽ abstractiuã lapidis in aliquo itellectu
nõ habẽte spẽm intelligibilẽ lapidis: quod est inconue
niens. Tũ etiã qꝛ si poneretur vt ratio recipiẽdi actum
intelligẽdi: talis actus immediate reciperetᵗ in spẽ: ⁊ sic
talis species eque formaliter intelligeret: quod est fal-
sum. Cetera sequentia ipsius Grego. ex his que dixi. s.
patet nichil concludere contra doc.

Ocham in secundo. q. 2. multa contra Doctor. p õnẽ dicit. Et primo contra illud qđ di Ochã cõtra scõ.
cit doc. ꝙ vnus angelus potest loqui vni angelo ⁊ non
alteri. Et respõdet ad vnã obiectionẽ quã facit Ochã
contra seipm̃. s. ꝙ illud quod dicit ꝙ vnus angelus ni-
chil causat in alio angelo: nisi ꝑ modũ obiecti cãet: siue
loquendo de actibus intellectus: siue voluntatis. Di
cit ergo sic. Si vnus agat in aliũ tm̃ per modũ obiectiᵗ
ergo vnus angelus nõ potest aliquid ab alio occulta-
re: ⁊ per cõsequẽs quicquid superior potest intelligere
⁊ inferior: quod est falsum. Rñdeo non est in potestate
angeli aliquid occultare ⁊ aliquid ostendere: cum tãtũ
agat per modũ obiecti non tm̃ q̃tũ ad suam essentiam
sed etiã q̃tũ ad omnẽ actum tã intellectus q̃ volunta
tis: sed dicitur vnũ occultare ⁊ aliud nõ quando deus
coagit secũ ad vnũ actum ⁊ nõ ad aliũ: puta: deus vult
coagere ⁊c oagit in intellectu vnius angeli ad vidẽdũ
actum vnius angeli ⁊ non alterius angeli: ⁊ aliter non
potest occultare. ¶Sed tunc est dubiũ quid angelus
bonꝰ facit custodiendo: ⁊ malus exercẽdo. ¶Rñdeo.
angelus bonus instigat ad bonũ homines offerendo: ⁊
approximando sensibilia interiora ad exteriora: mouẽ
do etiã malũ: ⁊ hoc tã sensibilia interiora ꝙ exteriora.

Tertio videndum est quomodo vnus angelꝰ loqͥ tur alteri. Et hec est opi. Johã. ꝙ vnꝰ an
gelus potest causare in alio cõceptũ suum: vel spẽm: vl
actum: ⁊ probat per multas rationes. Quere in Joh.
¶Sed contra dicta sua. p̃mo contra primam ratio-
nem: quod non videtur cõcludere: qꝛ accipio maiorem
suam. Et arguo sic. Quãdo aliquid sufficienter est in
actu p̃mo põt causare sufficienter actum secundum: ce-
teris paribus: sed voluntas angeli superioris volens
causare volitionẽ i voluntate angeli inferioris est suffi
cienter in actu primo respectu illius volitionis: ⁊ volũ-
tas angeli inferiori: est sufficiens receptiuũ ⁊ approxi-
matũ. ergo p̃t causare volitionẽ in voluntate angeli i-
ferioris: quod est falsum. ergo ⁊c. Si dicas ꝙ volun-
tas est libera: ⁊ ideo in sua potestate est ꝙ in ea causetᵗ
vel non saltẽ a quocũqꝫ agente creato: sed sic non ẽ de
intellectu. Contra. Angelus inferior non põt impedi-
re volitionem superioris: quin angelus superior velit
causare in alio: qꝛ virtus minor nõ impedit maiorẽ ab
actione sua naturali vel libera. ergo similiter angelus
superior potest causare talem in omni passiuo recepti-
uo: sed hmõi est voluntas angeli inferioris: item si sic:
sequitur ꝙ voluntas posset amare incognituꝫ: qꝛ voli-
tio angeli superioris sufficit ad causandũ cognitionẽ
in inferiori: qꝛ illud quod est in actu primo ⁊c. Cũ igiᵗ
intellectus et voluntas angeli superioris possint suffi-
cienter causare volitionem in angelo inferiori: ⁊ per cõ
sequens possent etiam sufficiente facere in actu primo
absqꝫ hoc ꝙ angelus inferior cognoscat superiorem:
vel aliquid in eo: ⁊ talis voluntas angeli superioris po
test causare volitionem in voluntate angeli inferioris:
q̃ forte respectu angeli superioris ignota: tunc sequitur
ꝙ angelus inferior amat incognitum: qꝛ amat: vel vult
angelum superiorem quẽ non cognoscit. ¶Item tunc

angelus in quo causaꝛ intellectio: posset tūc intellige-
re sine spē: ex quo intellectio est sufficiens ad ꝓducēdū
intellectionē in angelo inferiori: qꝛ per eā est angelꝰ su
perior sufficiēter in actu p̄mo ꝺm eū: et per ꝯn̄s pōt suf
ficienꝛ cāre itellectionē in angelo iferiori absq hoc ꝙ
in angelo inferiori p̄cedat spēs: qꝺ est contra eū: qꝛ co-
gnitio saltem abstractiua est ꝑ spēm. ¶ Si dicas ꝙ spe
cies ꝛ actus intelligendi sunt effectus ordinati: ita ꝙ
primo causatur spēs in intellectu: ꝛ post actus intelli-
gēdi. ¶ Contra. Spēs si ponaꝛ est cā cognitiōis: ergo
actꝰ intelligendi non est cā spēi. aliꝛ esset ꝓcessꝰ in infi-
nitū: qꝛ vna cognitio cāret vnā spēm: ꝛ illa spēs aliā co
gnitionē: ꝛ sic in infinitū. ¶ Itē si angelꝰ posset sic cau
sare intellectionē in angelo ꝛc. tūc sequiꝛ ꝙ aliqs q̄ pōt
discurrere: pōt cognoscere conclusionē ignotā sine ex-
periētia vel discursu: qui ꝓcedit ex p̄ncipiis ꝑ se notis:
ꝯn̄s est falsum: ergo ꝛ an̄s: ꝯn̄a pꝫ: qꝛ angelꝰ loquēs po
test cognoscere totū discursum ꝑ quē deduciꝛ ꝯclusio:
et potest facere statim angelum audiētē in eodē actu i
quo ipse erat in fine discursus cāndo in angelo inferio-
ri cognitionē cōclusiōis quā hꝫ in fine discursus nō dā
do cognitionē p̄ncipiorū: qꝛ ꝑ cognitionē respectu con
clusionis est sufficienꝛ in actu p̄mo per eū. ergo ꝛc. Sic
ergo videꝛ ꝙ rō prima nō ꝓbat saltē ꝙ angelꝰ totalꝛ ꝓ
ducat itellectionē talē in alio angelo. ¶ Itē cōtra qꝺ
ponit angelū audiētem nihil agere i itellectiōe sibi im
pressa ab alio: qꝛ intellectꝰ est cā actiua: vel esse pōt re-
spectu cognitionis alterīꝰ angeli. ergo eodē mō respe-
ctu intellectionis sui ipsiꝰ ¶ Itē qn̄ aliquid pōt eē cā
ꝑtialis ꝛ totalis respectu alicuiꝰ effectꝰ si in eius ꝑtāte
non est qn̄ est cā ꝑtialis: nisi alia cā ꝑtialis secū cōcur-
rat nō erit in eiꝰ ꝑtāte qn̄ est cā totalis: nec pōt īpedire
aliā cām secū cāre. Exēplū. ignis ꝛ sol sunt cāe ꝑtialis
caloris ꝛ nō est in ꝑtāte ignis ꝙ sol cāret vel non: qn̄ est
causa ꝑtialis caloris: ꝛ si eēt cā totalis caloris: adhuc
non esset in ꝑtāte sua solē impedire a cātiōe: si essent eq̄
approximata. Sed angelꝰ loquens alteri pōt eē cā ꝑtia
lis respectu intellectiōis in alio angelo: qꝛ pōt eē obie
ctū intellectus alterius angeli cōcurrētis ad cāndū in
tellectionē: ꝛ pōt esse cā totalis ꝑ te. Sꝫ qn̄ est cā ꝑtia
lis in rōne obiecti non est in eiꝰ ꝑtāte ꝙ alius angelꝰ se
cū cāet vel nō: nec pōt īpedire ergo eodē mō qn̄ est cā
totalis in actu locutiōis nō est in eiꝰ ꝑtāte ꝙ aliꝰ ange-
lus secū locutionē causet ꝛ ꝑ ꝯn̄s angelꝰ cui loquiꝛ nō
tm̄ audit passiue: sed ēt actiue. Ideo dico ꝙ vnꝰ angelꝰ
nihil pōt cāre in alio nisi ꝑ modū obiecti. ꝛ isto mō pōt
vnꝰ angelꝰ cui aliqua sunt nota illa alteri manifestare.

Quantum ad dubiū de solutiōe Io. qꝫtuꝫ ad
locutionē angelorū supposito ꝙ vnꝰ
angelus non possit cāre noticiā actualē in alio angelo
de aliquo obiecto sibi habitualꝛ noto: nisi priꝰ cāret no
ticiā actualē eiusdē obiecti i seipso: ꝛ hoc vꝛ rōnabile:
qꝛ angelus vnꝰ nihil pōt cāre in alio angelo: nisi ꝑ mo-
dū obiecti si ergo vnus angelꝰ cāret notitiā actualē de
aliquo obiecto cōplexo vel incōplexo non curo in itel
lectu alterius angeli. vel aliquid in vno angelo cāret: si
cāret i alio sicut cā totalis: sicut ponit Io. aut illꝺ cau
sans effectiue esset sola essentia angeli: vel essentia siue
intellectꝰ vniꝰ angeli cum habitu informante: vel obie
ctū aliud habitualꝛ notū vni ꝛ nō alteri cāret cognitio
nē actualē in angelo nō habēte talē noticiā habitualē
nec primū nec scꝺm pōt dari: qꝛ siue essentia vniꝰ angeli
ꝑfecte causet cognitionem in alio angelo. seu essentia
cōcurrens cū habitu. cū vtrūq causet solū effectū suuꝫ
in alio angelo ꝑ modū obiecti nunq̄ pōt causare i alio
nisi notitiā illiꝰ rei: que est obiectū: et non alteriꝰ rei q̄
non est obiectum alterius cognitionis: et ideo tam
intellectus vnius angeli q̄ habitus informans eum
potest causare noticiam actualē intuitiuā ipsius i alio
angelo absq hoc ꝙ causet aliquā noticiā actualē in se-
ipso intuitiuam vel abstractiuam: vel annihilatiuā: si-
cut potest esse obiectū cognitionis alteriꝰ angeli absq
hoc ꝙ sit obiectū cognitiōis sue: sed per hoc nūq̄ cau-
sabit cognitionē actualē in alio de aliquo obiecto sibi
habitualiꝛ noto. Si ponatur tertiū ꝙ obiectū habitua
liter notum vni ꝛ non alteri causet actualē cognitionē
in angelo illo cui non est habitualiꝛ notum non causan
do notitiam in illo cui est habitualiter notum hoc est
mere possibile: sed tunc angelus vnus non causet illam
notitiam in alio: immo nihilominus causaretur: si de-
strueretur alius angelus: quere rōnē pro ista cōclusiōe
vt prius. ¶ Ad rōnem Io. de locatione angelorū qn̄ di
cit ꝙ agēs sufficiēter approxiatū passo ꝛc. Dico ꝙ hic
deficit vna causa partialis requisita ad hoc ꝙ vnꝰ cau-
set notitiam actualē de aliquo obiecto sic habitualiter
noto in intellectu alteriꝰ angeli: ꝛ hec est notitia actua
lis: que necessario requiritur naturaliter. loquendo in
angelo loquēte de obiecto sibi habitualiter noto: siue
illud obiectū sit quoddam complexuꝫ. siue incomplexū
ad hoc vt causet notitiā actualē in alio āgelo de eodeꝫ
obiecto habitualiter noto: qꝛ nec essentia primi angeli
per se: ꝛ hoc sufficit: nec essentia cū habitu angelū iför-
mante: quia ista ex quo sunt incōplexa intuitiue cogni-
ta nunq̄ p̄nt ducere in cognitionē saltē incomplexā al
terius rei: sed posito ꝙ angelꝰ habitualiter cognoscēs
aliquod obiectū: cōsideret illud obiectū ꝺm inclinatio
nē habitus posita tali intellectiōe: qua cōsiderat obie-
ctū illud habitualiter cognitū pōt angelus approxima
tus videre illam intellectionem: siue illa itellectio que
est obiectū sit ituitiua vel abstractiua nō curo. ꝛ postq̄
angelus videt illā intellectionē: pōt aliquo mō deueni
re in cognitionē obiecti illiꝰ intellectiōis: qꝺ obiectum
est mō actualꝛ cognitū ꝛ prius habitualꝛ: ꝛ sic pꝫ ꝙ qn̄
primus angelus cognoscit aliqꝺ obiectū solū hitualiꝛ
non pōt cāre cognitionē illiꝰ obiecti in seipso: qꝛ cogni
tio illius obiecti qꝺ est in seipso est cā ꝑtialis mediata
vel imediata cognitiōis in alio de eodem obiecto.

Respondeo ad obiectiones Ochā cū primo di
cit ꝙ non est in ꝑtāte angeli aliqꝺ occultare et aliqꝺ ostendere cū tm̄ agat ꝑ modū obie-
cti. Dico ꝙ hoc esset imperfectiōis in angelo si nō esset
in ꝑtāte eius reuelare vnū obiectū alteri angelo non re
uelando aliud: ꝛ sic loqui de vno ꝛ nō de alio. Sequere
tur etiā ꝙ si plures angeli p̄ntes essent angelo loquen-
ti ꝙ non esset in ꝑtāte eius loqui vni a nō alteri: si tm̄ lo
quereꝛ per modū obiecti. Possent etiā adduci multe
alie rōnes ex dictis Doc. quibus euidenter ꝓbari pos-
set: ꝙ si tm̄ angelꝰ loquereꝛ per modū obiecti. s. causan-
do actum in intellectu audiētis p̄cise ꝑ modū obiecti.
ꝙ tūc ꝓprie nō esset locutio: quas tn̄ rones breuitatis
cā omitto: nec sunt multū necessarie ad ꝓpositū princi-
pale. ¶ Ad aliud qꝺ videꝛ sibi inconueniens. s. ꝙ tunc
voluntas supioris posset cāre volitionē in volūtate an
geli inferioris. Dico absolute ꝙ hoc nō reputo esse icō
ueniēs: vt prolixe supra exposui quō vna voluntas pōt
causare actū volendi et nolendi in alia volūtate: ꝛ con
cedo ꝙ angelus inferior non pōt impedire volitioneꝫ
superioris: quin āgelus supior velit causare volitionē
in alio: ꝛ quō possit sic impedire supra exposui. Et cum
vltra inferꝛ ꝙ si volitio posset causari in aliqua volūta
te ab alia volūtate: ꝙ tunc talis volūtas posset amare i
cognitū: dictuꝫ est supra quō intelligitur amare cogni
tū et amare incognitum: nec opꝫ hic multū insistere: qꝛ
circa hanc materiam de volūtate efficaciores difficul-
tates adduxi: ex quarū solutione non tm̄ iste instantie:
sed quecūq alie circa illā materiā facillime solui p̄nt.
¶ Ad illud cū dicit ꝙ tūc angelꝰ possit aliquid cogno-
scere abstractiue nulla spē intelligibili existe in eo: pꝫ
r̄nsio ex his que dixi r̄ndendo ad similē rōnē: quam fa-
cit Grego. et cū adducit illā instantiā ꝙ spēs ꝛ actꝰ in-
telligendi sunt effectus ordinati: ita ꝙ p̄mo causaꝛ spe
cies in intellectu: et post actus intelligendi hoc est sim
pliciter verū loquendo de simpliciter prima cognitiōe
abstractiua: qualis est i angelo loquēte: ꝛ cū arguit cō-
tra hoc: si spēs ponatur esse cā cognitionis. ergo actus
intelligendi nō est cā spēi: verū dicit quātū ad cē p̄muꝫ
speciei: sed quantum ad intēsionē eius: dico ꝙ ꝑ plures
actus intelligēdi pōt intendi talis spēs: vt pꝫ a doct.
in primo dist. 3. q. 6. sic cōcedo ꝙ an̄ spēm intelligibilē i
intellectu angeli loquentis non hꝛ intellectio abstra-
ctiua: sed habita illa supple notitia abstractiua spēs i-
telligibilis intēdi pōt: vt no. Doct. in p̄mo. di. 3. ¶ Ad
aliud quod dicit de discursu: cōcedo ꝙ angelus loq̄ns
potest imediate cāre noticiā huius cōclusiōis. hō est ri
sibilis: et cum inferꝛ ꝙ tunc angelus audiens haberet
noticiā talis ꝯclusiōis non p̄habita notitia p̄ncipiorū:
dico ꝙ aliud est cāre cognitionē conclusiōis absolute:
ꝛ aliud est ipsam cāre: vt euidentē ex p̄ncipiis: primo
mō pōt eā cāre nō prehabita cognitiōe p̄ncipiorū i au-
diēte: sed nō scꝺo mō: ꝛ concedo ꝙ angelus loquēs pōt

Soluūtur obiectiões Ocham.

cognoscere istam. hõ est risibilis per discursum. Ita ꝙ talis noticia erit sibi scientifica ⁊ euidẽs ꝑ applicatione p̃ncipioꝝ: qua habita põt illã cãre in audiẽte. ⁊ hoc dupl'r. Primo cãndo notitiã principioꝝ: ⁊ deinde notitiam conclusionis. Scd̃o p̃cise põt cãre notitiã cõclusionis non cãndo notitiã principioꝝ. primo mõ angelo audiẽti erit notitia scientifica et euidẽs ꝑ discursuz syllogisticum. scd̃o mõ erit tm̃ notitia cõclusionis absolute: ⁊ nõ dicet̃ sciẽtifica. ¶ Ad aliud cũ d̃r ꝙ intellectus angeli audiẽtis ĩ recipiẽdo notitiã ab angelo loquẽte: ꝙ actiue se hz respectu illius: ptz supra quõ tãtũ passiue se hz: ⁊ ex his q̃ dixi supra: ptz facillissima solutio ad oẽs instãtias Ochã: nec opz hic multũ imorari.

¶ Distin. None. Qõ Prima.

D aliaz qõnem de illuminatiõe. hic Doctor rñdet ad primã questionẽ huius dist. q̃ erat. An angelꝰ supior possit illũiare inferiorẽ: ⁊ d̃t ꝙ illuĩatio ĩ angelo est q̃dã locutio de vero ꝑfectiua in esse scd̃o. i. ꝙ talis illuminatio est notitia de aliquo vero causata ab angelo illuminãte siue loquente: q̃ ꝑficit intellectũ audiẽtem in actu secũdo: cuz sit q̃dã opatio ꝑfectiua adueniens intellectui audiẽti. Sequit̃: sicut. n. non omis intellectio est simpl'r ꝑfectio angelici intellectus: sz visio verbi: ⁊ nõ visio quidditatũ: siue ꝑ spẽs hituales: siue ĩtuitiue. Vult dicere doct. ꝙ aliqua cognitio est simpl'r perfectio ãgelici ĩtellectꝰ: et talis cognitio est cognitio qua cognoscit essentiã diuinã intuitiue: q2 in tali obiecto ꝑfecte q̇etatur intellectꝰ obiectiue: ⁊ sil'r formal'r in tali cognitiõe ꝑfecte quietat̃: vt ptz in. 1. di. 1. q. 1. ⁊ in. 4. di. 49. cognitio vero quiditatũ: siue abstractiua: siue intuitiua non est perfectio simpl'r intellectꝰ: q2 talia obiecta sic cognita p̃nt dici entia ſm quid. et perfectiões in esse ſm quid. et similiter coꝝ cognito respectu essentie diuine: et cognitionis eiusdẽ. Sequit̃. Sic nec oĩs cognitio singularium alia a visione verbi: ⁊ a cognitione quiditatũ eque ꝑficit intellectũ angelicũ quasi secũdario: sed visio veri reuelati ꝑficit in esse scd̃o: nõ aũt sic cognitio singularis in gñe ꝓprio. vult dicere ꝙ cognitio alicuius singularis in ꝓprio genere non d̃r simpl'r ꝑfectiua intellectus cognoscentis: cũ natural'r possit cognoscere illud: sz cognitio ꝑfectiua intellectus est cognitio alicuiꝰ reuelati ad qd̃ intellectꝰ virtute sua attingere non põt. Sequitur. Dico tũc ꝙ angelꝰ supior. cui ſm cõez cursum reuelat̃ primo aliqd̃ ꝑticulare cãt in inferiori cõceptũ quẽdã de illo reuelato: q̃ d̃r auditio: ⁊ hoc cãre qd̃ est quoddam spãle loqui est illuminare. i. ꝙ angelꝰ supior põt cãre in inferiori aliq̃z cognitionẽ alicuiꝰ sibi reuelati: puta mysteriũ incarnatiõis fuit reuelatũ angelo supiori: et tale potuit reuelare angelo inferiori: ⁊ talis locutio est spãlis: q2 est p̃cise de ꝟo reuelato: angelus. n. põt loqui alteri angelo: non tm̃ de vero reuelato, sz etiam de obiectis q̃ nouit vel intuitiue: vel abstractiue ꝑ speciez

Difficultas.

hitualem. vt supra patuit. illumiatio ꝟo est p̃cise locutio de aliquo ꝟo singulari simpl'r reuelato. ¶ Sz occurrit aliqualis difficultas in hoc qd̃ d̃t: ꝙ angelus superior põt illumiare inferiorẽ: de aliquo ꝟo illumiato: puta de isto: ꝙ filiꝰ dei erat incarnãdꝰ cũ talis illumiatio sit spãlis locutio: ⁊ sic loqui de tali ꝟo est cãre notitiaz talis veri in intellectu angeli inferioris: quõ talẽ notitiã possit cãre: cũ oĩs notitia cãtur ab obiecto ⁊ potentia: vt ptz a doc. in primo dist. 3. q. 7. et. 8. et hoc formaliter: vel virtual'r: vel essential'r. i. ꝙ oĩs cognitio alicuius obiecti. vel formal'r cãtur a tali obiecto: vel ab aliq̊ includẽte ꝟtual'r tale obiectũ. vl' ab aliquo includente ipsum essential'r: vt supra exposui in primo disti. 3. q. 3. modo tale reuelatum cũ non habeat esse in intellectu angeli superioris: nec per se existens: nec per spẽm itelligibilem: quia tunc nõ videretur reuelatũ: nec ꝟtual'r: nec essential'r includit̃ in alio quod cõcurrat actu cũ intellectu angeli supioris ad cãnduz ꝑtial'r notitiã talis reuelati: ⁊ hoc in ratione obiecti intelligibilis videtur dubiũ quõ [illegible]lis illuminatio fieri possit. Si dicat̃ ꝙ angelus supi[illegible]it cã sufficiens respectu talis cognitiõis.

Contra: q2 cõtinẽs ꝟtual'r notitiã alicuius obiecti virtual'r continet tale obiectũ ſm totam entitatẽ. vt ptz a doc. in p̃mo di. 3. q. 1. et di. 8. q. 1. ⁊ in. 2. di. 3. q. 10. ⁊ ĩ quolib. q. 14. ar. 2. ⁊ vide q̃ exposui in isto. 2. d. 3. q. 10. Sz angelus superior non cõtinet virtual'r tale obiectũ reuelatũ: vt pz. Si dicat̃ ꝙ habita cognitione incarnationis potest postea ex se cãre similem cognitionẽ ĩ alio angelo. Cõtra: q2 pono casum ꝙ intellectus angeli supioris nunc intelligat lapidem per spẽm intelligibilẽ: certum est ꝙ cras non poterit causare cognitionẽ lapidis ex se: nisi habeat aliqd̃ supplẽs vicẽ obiecti: qd̃ ꝑtial'r concurrat cũ tali intellectu: sic videt̃ dicendũ in ꝓposito. Dico p̃mo ꝙ solꝰ intellectꝰ angeli superioris nõ potest cãre ex se cognitionẽ talis reuelati ita ꝙ nihil aliud ab ipso concurrat effectiue. Sed quõ causabit̃ Rñdeo

Solutio diffi.

dupl'r. Primo ꝙ qñ deus reuelat angelo superiori causat cognitionẽ illius reuelati in tali intellectu: tũc stante tali cognitione põt ipse angelꝰ cum cognitione illa vt cã partiali cãre cognitionẽ in intellectu inferioris: et hoc in rõne obiecti intelligibilis: ita ꝙ talis cognitio causata in intellectu ĩferioris. Primo terminatur ad cognitionẽ exñtem in intellectu superioris: ⁊ sic poterit perfecte cognoscere illaz et tandem ꝑ illã poterit cognoscere tale reuelatum: et sic videt̃ sequi ꝙ angelus inferior non possit cog̃scere illud reuelatũ: nisi priꝰ conuertat se ad ĩtellectũ angeli loquẽtis: ⁊ ad notitiã quã habet de ipso reuelato. Scd̃o põt dici ꝙ si cognitio illius reuelati non maneat in intellectu supioris: q2 cognitio tãdiu est q̃zdiu causat̃ siue cõtinuat̃: vt patet a doc. in. 1. di. 3. q. vl. ⁊ in isto. 2. di. 2. q. 4. ⁊. q. 13. quol. tũc ꝟtute intellectus ⁊ talis cognitiõis poterit cãri vel derelinqui aliqua spẽs intelligibilis ꝑfecte repñtans huiusmodi cognitionẽ: ⁊ hoc ꝓlixe patebit in. 4. di. 45. et tunc intellectꝰ angeli superioris cũ tali specie intelligibili supplente vicem obiecti poterit causare cognitionẽ in intellectu angeli inferioris: que cognitio terminabitur ad cognitionem obiecti reuelati existentẽ in intellectu angeli supioris: q2 non posset loqui de tali reuelatione: nisi vt actu cog̃scens: vt supra patet: ⁊ sic poterit cognoscere illã: et ꝑ illã poterit tandẽ cognoscere ipm̃ reuelatũ. Sed tũc videt̃ difficile: q2 nõ v̄r necesse ꝙ intellectus cui ĩmediate reuelat̃ aliquod verum ꝙ se cõuertat prius ad intellectũ reuelãtẽ ad hoc vt possit cog̃scere tale reuelatũ. Rñdeo primo ꝙ forte nõ esset inconueniẽs ponere talẽ intellectionẽ: que est in angelo reuelãte posset ꝑtial'r cãre notitiã talis reuelati: vt p̃cise hz esse reuelatum: q2 lz prima cognitio illiꝰ reuelati: que h̄r in intellectu reuelante: non possit haberi nisi ꝟtute cõtinentis tale reuelatũ: tñ habita illa non v̄r forte incõueniens ꝙ possit alia causari similis ille prime: ꝑ quam immediate cog̃scat tale reuelatũ: et sic posset cõcedi ꝙ talis cognitio ꝑtial'r cãns virtual'r cõtineat obiectum reuelatũ sub illa rõne qua ẽ reuelatũ: lz nõ absolute cõtineat. Dico scd̃o ꝙ ex quo secunda cognitio in intellectu audiente est eiusdẽ rõnis: cũ illa alia ⁊ p̃cise causata ꝑtial'r a notitia eiusdẽ reuelati: qd̃ poterit imediate terminari ad ipm̃ reuelatũ. Scd̃o p̃ncipal'r potest scd̃m aliquos dici ꝙ angelꝰ superior sufficiẽter possit illuminare angelũ inferiorẽ de vero reuelato nullo alio concurrente in rõne obiecti intelligibilis. Rñsio tñ prima videtur magis ad ꝓpositũ. ¶ Ibi. Sed est dubiũ. vtrũ superior illuminans possit facere inferiorẽ aliq̃d videre in ꝟbo. Et an inferior possit illuminare superiorem.

Seqr expo littere.

Ad primũ v̄r ꝙ sicut cognitio verbi est mere supnaturalis: ita ꝙ nõ subest cãlitati alicuiꝰ cãe causate. Sic nec etiam visio alicuius in ꝟbo: tñ supior mõ p̃dicto illuminando inferiorẽ põt dispositiue agere vt videat aliq̃d in verbo: nã illa auditio disponit vt audiẽs conuertat se ad intellectũ loquẽtis ⁊ ibi videat illd̃ de quo loq̄ns loquit̃: ⁊ ista visio est aliquo mõ ꝑfectior illa auditiõe: et vlterius disponit ad hoc vt angelus videns prius ĩ angelo videat idem in ꝟbo: q2 si desideret: illud qd̃ ibi videt sicut in speculo imperfecto videre in speculo perfecto videbit gaudens: ⁊ tunc perfecte illuminat̃ ꝑfectiꝰ quidem a verbo dispositiue tñ ab ãgelo supiore. ¶ Ad secundum dubium dico: ꝙ deus de potentia sua absoluta potest aliquid reuelare angelo inferiori: quod non esset reuelatum vel notum superiori: ⁊ tũc ille inferior posset loqui aliquo mõ supiori de hoc qd̃ supior ignoraret: et illa locutio esset aliquo mõ illuminatio: tñ non

pōt habere tātam efficaciam sup intellectū sup̄ioris:si
cut super intellectum inferioris:ꝛ ideo nō posset iste ne
cessario facere superiorē audire sicut ecōtra:q2 si supe-
rior ꝯsideret aliquid in gñe ꝓprio .iste inferior nō face
ret ip̄m audire simpl'r:superior aūt pōt simpl'r facere in
feriorē audire:ꝛ pōt impedire intellectionē eius de ali
quo ītelligibili de facto tamē verisimile est:ꝙ deus or
dinate distribuat suas illūiatiōes :sicut distribuit āge
los ī ordib⁹ suis.p̄mo q̄dē sup̄iorib⁹:deīde īferiorib⁹.

Difficul.cū suis solut. **In ista littera** occurrunt aliq̄ difficultates.
Prima ī hoc:ꝙ cognitio v̄bi
est mere sup̄naturalis:ita ꝙ nō subest cāītati alicuius
cause create:q2 quero aut Doc.in ista l'ra absolute ītel-
ligit ꝙ visio ipsi⁹ verbi in se a nulla cā creata pōt causa
ri vt a causa totali:aut intelligit ꝙ intellectus hñs vi-
sionē v̄bi in se non possit similē causare in intellectu al-
terius.Primo mō non est ad ꝓpositum l're :vt ptȝ. Si
scđo mō intelligit.Contra:q2 intellect⁹ hñs hmōi visio
nē:pōt causare similem visionē in intellectu alteri⁹ an-
geli:ꝛ talis visio cāta videt' posse terminari ad v̄bū ī se.
sicut ꝛ prima.Et p̄terea intellectus hñs visionē causa
tam ab illa prima pōt se conuertere ad illam primam:ꝛ
tandem videre obiectum visionis prime:sicut ꝛ Doct.
dixit supra:ꝙ vltima perfectio intellect⁹ audientis est:
ꝙ habita cognitione q̄ d2 auditio potest se conuertere
ad intellectum loquētis vt ad notitiam obiecti:de quo
loquēs loquitur ꝛ tandē per illam ad obiectum de quo
loquitur sic erit in proposito.Preterea hoc videtur es
se contra illud quod supra dixi:videlicet ꝙ intellectus
angeli pōt videre ī ītellectu alterius aliquid intuitiue.
ergo sil'r videtur sequi ꝙ si vnus angelus videt v̄bum
Responsio. intuitiue ꝙ illud idē poterit videre intellect⁹ alterius
angeli in intellectu ipsius vidētis.¶ R̄ñdeo ꝙ intelli
gēdo l'ram primo modo adhuc stat ꝓpositum l're: q2 si-
cut nullus intellect⁹ creatus pōt causare visionē verbi
ita nec visionē lapidis vt ī v̄bo.Loquēdo tamē de alio
sensu qui magis videtur ad propositum l're.Dico p̄mo
ꝙ cōcesso vnum angelū posse causare similē visionē:quā
in se hȝ de v̄bo:illa tamē visio causata nō erit visio v̄bi:
sed erit visio alicuius creature.s.illius visionis prime.
vt supra patuit:ꝛ sic non sequitur ꝙ per illā videat ver
bum in se.Et cum dicitur:ꝙ habita illa visione pōt se
conuertere ad visionē primam cōcedit'.Et cū infertur:
ꝙ visa illa prima potest videre v̄bum in se :negatur :q2
videndo illam videt in ratione obiecti visibilis:si enim
debeat videre v̄bum in se:opȝ habere visionē:que īme
diate t'minetur ad v̄bum in se .ꝛ ptȝ:quia nec angel⁹ re
flectens se super visionē quam habet de v̄bo ex tali vi-
sione reflexa precise cognoscit primam visionem.Et cū
dicit doc.ꝙ audiēs vt conuertit se ꝛc. videt obiectum
ꝛc.non dicit Doct.ꝙ cognoscēdo cognitionē: que īme
diate terminatur ad obiectuȝ cognoscat illud obiectū:
sed bñ per illam cognitionem habitam poterit postea
īnuestigare obiectum:cuius est talis cognitio:ꝛ tandē
ꝑ aliquā aliam cognitionem cognoscit illud.Dico etiā
ꝙ aliud est cognoscere cognitionē aliquam absolute: ꝛ
aliud cognoscere ipsam sub illa ratione qua terminat'
ad obiectum vt sic dicat relationeȝ realem ad obiectū:
et sic terminat inquātū existens:vt dicit Doc.in quoli.
q.14.arti.3.Concedo igit' ꝙ angelus vidēs verbū ī se
pōt causare in intellectu alterius angeli similē visionē:
que terminetur ad visionē quam hȝ :vt talem entitatē
absolutam :sed non pōt causare illaȝ vt terminetur ad
visionem :quā habet sub illa ratione qua terminat' ad
verbum in se:quia cognitio talis relationis precise de-
pēdet ab illa prima notitia:ꝛ ab ipso verbo in se tan-
quam a fundamento et termino:ꝛ sic visio verbi nō po
terit cāri ī aliq̊ intellectu ab alio angelo:etiā vidēte in
se v̄buȝ.Dico tertio ꝙ posito ꝙ similis visio posset cau
sari in angelo:non tamen sequitur ꝙ ille alius angelus
per illam visionē causatam:nec ꝑ aliam :cuius est talis
visio causata possit cognoscere verbum in se:quia vltra
hec omnia requiritur p̄sentia verbi in se:que presentia
nulli creature quātumcūq3 perfecte subest: ꝛ vltra etiā
posita tali p̄sentia in ratiōe obiecti intelligilis:adhuc
requiritur ꝙ voluntas diuina velit cōcurrere ad visio-
nem verbi in se supplendo vicem talis obiecti in se:que
omnia a sola voluntate dependēt:ꝛ ex his ptȝ ꝙ etiam
loquendo s̄m illum sensum:qui magis videtur ad ꝓpo
situm littere:ꝙ visio v̄bi nullo mō subest causalitati cu
iuscunq3 cause secūde.¶ Secūda difficultas est ibi :ꝙ Difficul.
nulla visio alicui⁹ creature in verbo subest causalitati
create .Pono.n.ꝙ vnus angelus videat in verbo lapi
dē:tunc videtur ꝙ possit causare cognitionē lapidis vt
in verbo:patet:quia angelus hñs lapidē ꝑfecte presen
tem in v̄bo pōt īmediate causare visionē ipsius lapidis
concurrente ipso lapide vt alia cā partiali :q̄ visio īme
diate terminabitur ad lapidē vt in v̄bo.¶ Dico ꝙ hr̄e
lapidē p̄ñtem vt in verbo ē ipsum habere p̄ñtē p̄cise vir Solutio.
tute ipsius v̄bi:vel virtute ꝑfecte supplētis vicē ipsius
verbi:ꝛ sic ip̄e lapis p̄cise fit p̄ñs illi intellectui vt ī ver
bo a voluntate diuina:ꝛ sic talis p̄sentia per nullū crea
tum haberi pōt.Sil'r dico ꝙ videre lapidē vt in verbo:
talis visio mere depēdet saltē vt a mera cā partiali ab
ipso verbo:vel ab aliquo ꝑfecte supplēte vicē v̄bi cuius
modi est voluntas diuina.lȝ ergo vnus angelus posset
causare notitiam intuitiuam lapidis in se existētis :et
in proprio gñe sic ꝙ concurrat partial'r ad huiusmodi
notitiam:est tñ simpl'r impossibile:ꝙ possit causare no-
titiam intuitiuam lapidis vt in verbo:sic ꝙ per illā vi-
deatur lapis in v̄bo :p̄ñtia.n.lapidis vt in verbo obie
cti intelligibilis respectu intellectus creati principal'r
depēdet a voluntate diuina:ꝛ sic patet solutio difficul
tatis.Possent adduci alique alie difficultates : quas
breuitatis causa:ꝛ ne legentibus tedio sim omitto.

Ad argumenta principalia p̄me questionis
nunc soluēda sunt argumen Ad rōnes
ta principalia questionis prime.Primo arguit Doct. p̄ncipales
ꝓbando ꝙ angelus superior non posset illuminare infe p̄me quest.
riorē:quia illuminare vel ē lumē causare:vel lumē cau
satum intēdere :sȝ angelus superior non pōt causare lu
mē in alio angelo:quia illud non ē causabile.nisi per il
luminationē :nec etiā pōt intēdere:quia ab eodem cau
satur habitus.ꝛ intēditur s̄m Phm̄ .2.ethi.¶ R̄ñdet
doc.ꝙ pōt causare illam auditionē.i.visionē ꝑfectiuā
in esse secundo:ꝛ tamē non sequitur ꝙ creet eam :quia
creatio est actio non concurrēte alia causa ali[illegible]ius ge
neris:nisi tm̄ primo efficiēte ꝛ primo fine licet.[illegible]illius
auditionis nihil prefuerit:non tñ d2 creari:q2 aliquam
cām posse creare vltra hoc qđ ꝓducit effectū de nihilo
sui:excludit etiam oēm aliam causalitatem:mō angel⁹
superior non potest excludere cām primam:nec etiā po
test excludere cām materialē:quia non immediate pōt
causare nisi p̄supposita materia:siue receptiuo:ꝛ ꝙ tale
sic p̄supponēs non dicatur creare :patebit infra.di.18.
et in.4.di.1.q.1.¶ Secūdo principal'r arguit sic. Ois
mutatio est inter opposita.ergo omne illud quod illu-
minatur p̄us fuit tenebrosum:in angelis aūt beatis nō
est aliqua tenebra. ¶ Ad scđm dico ꝙ visio in v̄bo est
ꝑfectissima illuminatio:ꝛ ideo intellectus hñs illā di-
citur ꝑfecte luminosus:vel illuminatus quantūcunq3
non habeat illam cognitionē:q̄ respectu istius d2 se ha
bere ad lumē sicut tenebra :ꝛ ideo nec carentia cuiusli-
bet alterius intellectionis in habente istam dicitur fa-
cere intellectum tenebrosum.pōt tñ concedi:ꝙ sicut in
potētia sunt ad aliquid:qđ est lumē:ita sunt in potētia
ad aliquid quod est tenebrosum.i.ꝙ sicut angeli sunt ī
potētia ad notitiam lapidis:q̄ d2 lumē:ita sunt in potē
tia ad carētiam ipsius q̄ carētia d2 tenebra:ꝛ hoc nō est
inconueniens.¶ Vltimo arguit sic.Angelus superior
est lumē sup̄ius respectu inferioris:sȝ in corporib⁹ ma-
ius lumē offuscat minus lumē:vel saltē impedit effectū
illius.ergo a simili angelus superior impedit inferiorē
ab operatione .ergo nō ꝑficit eum ipsum illuminando.
¶ R̄ñdet Doc.qđ loquēdo de lumine corporali quan-
tum ad aliquid est falsum:quia sol non impedit stellas
multiplicare radios suos ad superficiē terre:quod ptȝ:
quia existens in profundo putei in meridie videret stel
las:non.n.ad oculos eius pertingerent radii nisi prius
attingerent ad superficiem medii illuminati:ipse tamē
sol luminantia minora impedit ab aliqua actione.s.ab
illa quam haberēt in visum:quia non possunt videri in
p̄ñtia solis:ꝛ ratio est:quia excellēs sensibile pri⁹ agit
in visum excellēter:ita ꝙ actuat ipsum s̄m totam capa
citatem:ꝛ forte aliquo mō īmutat cū dolere s̄m Alacē
p̄mo ꝑspectiue:sȝ ad hoc non est sil'e de lumine intelligi
bili:sicut patet ꝑ Ar.3.de aia.t.c.7.nam post excellen
tia intelligibilia non minus ītelligim⁹ alia sed magis:
sed post excellētia sensibilia minus percipim⁹ alia sensi
bilia :q2 potētia vel organum debilitatur.

Nunc soluenda sunt argumēta principalia questiōis secūde: q̄ est de locutione angelorum. Primo .n. arguit sic doc. ꝓbando ꝙ vnus angel⁹ non loquaꝛ alteri. Et prima rō stat in hoc: qꝛ si angelus .a. possit videre intuitiue essentiā angeli .b. a fortiori ꝛ oēm intellectionē existētē in eo ꝛ per ꝯn̄s non est necessaria locutio. ¶ Doc. an̄q̄ rn̄deat premittit rn̄sionē aliquorum: qui dicunt ꝙ lꝫ angelus audiens videat essentiā angeli loquētis: non tn̄ sequiꝛ ꝙ videat intellectionē illius obiecti: de quo loquēs vult loqui: qꝛ ipse loquēs pōt occultare per voluntatē suaꝫ ipsam intellectionē. vel non occultare: ꝛ istud nō occultare est loqui. ¶ Tūc doc. iprobat hanc rn̄sionē tripl'r. Primo quia si eēntia angeli loquentis est ꝑfecte pn̄s intellectui audiētis: ꝛ per ꝯn̄s etiam erit ꝑfecte pn̄s intellectio obiecti. de quo loquens vult loqui: ꝛ sic de necessitate in intellectu audientis causatur vel intellectio intuitiua obiecti: si obiectū est in se pn̄s: vel si est pn̄s per spēm intelligibilē: necessario causatur cognitio abstractiua talis obiecti: vel neutro mō sit pn̄s sed tm̄ intellectio loquētis sit ꝑfecte pn̄s intellectui audiētis: tunc a tali intellectu audiētis ꝛ a tali notitia pn̄te: vel causaꝛ notitia obiecti: vel saltem causaꝛ notitia illius notitie prime: sicut dixi supra: sicut etiam si obiectū est pn̄s: vl' spēs intelligibilis: quia actiuo naturali ꝛ passiuo debite approximatis ꝛ non impeditis de necessitate sequiꝛ actio: vt supra ptꝫ. q. 1. ꝓlo. ergo si essentia vnius angeli erit ꝑfecte pn̄s in rōne obiecti intellectui alteri⁹ angeli: qui dicaꝛ .a. sequitur ꝙ etiā intellectio obiecti fundata in alio angelo: qui dicaꝛ. b. erit ꝑfecte p̄sens ipsi a. in rōne motiui: cum sit verū ens reale ꝛ absolutuꝫ. vt ptꝫ a doc. q. 23. quoli. ꝛ p ꝯn̄s ipsa intellectio vt cā partialis causabit in intellectu .a. intellectionē sui: vel obiecti cōcurrēte intellectu .a. vt alia cā magis p̄ncipalis nā stāte tali pn̄tia vtriusq̄: non pōt impediri quin causetur talis intellectio in intellectu .a. qꝛ stāte approximatiōe agētis naturalis ꝛ passi: ꝛ debita approximatiōe a nullo agēte creato pōt impediri actio: vt Doct. on̄dit in. 4. di. 49. ꝛ sic non erit in ptāte āgeli loquētis stāte pn̄tia talis itellectiōis: ꝙ angelus .a. nō videat talē intellectionē. ¶ Scōo improbatur illa rō ibi: nec vꝛ maior rō quare p volūtatē suā ꝛc. Dicit doc. ꝙ si essentia .b. p actū volūtatis pōt occultare talē itellectionē: quare ēt nō possit occultare essentiā ppriā cū illa sit intimior nō vꝛ rō: si .n. aliq̄d corpus sit ꝑfecte pn̄s potētie visiue nullo mō ipedite: ita ꝙ ꝭm se totū sit ꝑfecte pn̄s: ꝛ in tali corpe sit aliquis color ꝑfectissim⁹: si voluntas exn̄s in tali corpe vt ē ꝑfecte pn̄s potētie visiue: nō pōt ipm occultare. seq̄tur ꝙ nec etiā poterit occultare colorē exn̄tē in corpe. ¶ Tertia rō est ibi. Quare etiā ali⁹ angel⁹ cui vult occultare intellectionē suā: nō pōt videre illam volitionē: si ponaꝛ illa occultari. ḡ p aliā volitionē: ꝛ sic in infinitū d't Doc. posito ꝙ .a. non videat cognitionē obiecti: de quo .b. vult loqui: qꝛ .b. pōt ipm occultare p aliquā volitionē q̄ dicatur .c. Quero an .a. videndo .b. videat ꝑfecte .c. si sic hꝛ intētum: qꝛ videndo talē volitionē terminatā ad intellectionē: videbit etiā ipam intellectionē: si non: igiꝛ ipsa volitio occultabiꝛ p aliā volitionē: ꝛ sic vel erit ꝓcessus in infinitū in volitionibus: vel standū est ad vnā: qua visa occultatiua: videbiꝛ etiā cognitio occultata. Si dicaꝛ: vt dicit quidam doc. ꝙ non seq̄tur ꝙ si videā occultatiuum ꝙ videā etiā occultatū: ꝛ ponit exēpluꝫ qꝛ videꝛ: sequitur ꝙ si video capsam ꝙ videā contēta in illa. Sꝫ hoc exēplū nō est ad ꝓpositum qꝛ nulli dubium est ꝙ si videam tm̄ in superficie: ꝙ non videam contenta: si tn̄ viderem ipsam perfecte intus ꝛ extra: viderem etiam contenta in illa. hic autem in ꝓposito cum essentia angeli sit oīno indiuisibilis quia est p̄sens alicui et ꝭm se totam perfecte p̄sens et sic videns ipsam videt perfecte intus et extra. lꝫ non sit ibi intus ꝛ extra cum sit omnino indiuisibilis et sic ipsa visa poterit videri omne cōtentum in illa. ¶ Ibi. Et ideo si concedatur ꝙ cognitio huius angeli est pn̄s alii sicut essentia sua tamē locutio potest esse qua exprimitur ista cognitio ꝛc. In ista littera di. Doc. tria. primum posito ꝙ .a. possit videre .b. ꝛ cognitionē exn̄tē in illo: tamē locutio est adhuc nec̄ia qꝛ si .a. videret ipam cognitionem in se: tūc haberet cognitionē de illa ꝑtialiter causata ab illa i intellectu .a. et talis cognitio nō est auditio: quia sine expressione non cognosceretur cognitio illa que est auditio: ꝛ requiritur ergo ꝙ talis notitia que est auditio exprimatur .a. loquetem inquantū intelligēs vt supra ptꝫ. ¶ Ibi. Et si dicas ꝙ tunc saltē pōt frustra loqui ex quo posset illud esse manifestum de quo vult loqui sine locutione. Dicit Doc. ꝛ hoc erit secundū notandū in illa littera posito ꝙ .a. prius cognouerit antexp̄m fore ꝛ postea hoc verū reuelaꝛ .b. adhuc b. pōt loqui ipsi .a. de tali xo sibi reuelato: nec tn̄ sequiꝛ ꝙ talis locutio sit frustra: qꝛ locutio est principaliꝛ ad hoc vt loquens liberal'r exprimat audienti: ꝛ tūc talis notitia esset ꝑfectio cōicata .a. a .b. liberal'r. adhuc eniꝫ potissime est locutio in intelligentibus vt liberal'r et libere cōicant sibi inuicem conceptus suos. Si .n. cogitatio huius videreꝛ in .b. tunc .b. non cōicat liberal'r cōceptum suū alteri. Si .n. se haberet .b. in ista visiōe sicut non intelligēs ꝛ non volēs cum illa cogitatio sit naturaliter visibilis: mō naturaliter actiuum ꝛ motiuū ad sui visionē simili mō agerent si non esset in intelligēte ꝛ volente. Tertiū dictū est ibi. Sil'r etiam auditio q̄n p̄cedit excitat ad intellectionē visiōis angeli loquentis ita ꝙ lꝫ illa visio posset esse sine excitatione. non tn̄ cōiter est sine ea: vt supra patuit: qꝛ habita noticia que dꝛ auditio excitaꝛ intellectu audientis vt conuertat se ad intellectum loquētis ꝛ ad visionē exn̄tē in eo: vt supra dictum est. ¶ Si dicaꝛ. Si .b. vult loqui .a. puta de obiecto .c. ꝛ .a. habeat notitiā actualē obiecti .c. tunc q̄ro aut .b. scit hoc aut nō. si p̄mo ad quid ḡ .b. vult loqui .a. cū ipm .a. non possit audire: qꝛ stante cognitiōe de obiecto .c. aliam non potest recipere: vt supra patuit: quid ergo cābitur in .a. Si nihil. ergo .b. non loquitur ipi .a. qꝛ .b. loqui .a. est cāre in .a. cognitionē obiecti de quo loquitur: vt supra ptꝫ. Si secūdo non videꝛ ꝙ angel⁹ loquens ignoret: et posito etiā ꝙ ignoret adhuc nō poterit loqui: qꝛ stante cognitiōe de .c. nullam aliā recipere pōt de ipso .c. Dico ꝙ loq̄ cōtingit dupl'r. vno mō proprie qd̄ est causare cognitionē i audiēte illi⁹ obiecti de quo loquiꝛ ꝛ hoc mō .b. non loq̄reꝛ ipsi .a. si .a. haberet actualē cognitionē de tali obiecto. Alio mō pōt ex pte sua facere se pn̄tē audiēti ꝛ ex pte sua velle on̄dere oē sibi reuelatū: q̄uis nihil causet in audiente cum nō possit recipe stante perfecta notitia obiecti in ipo audiente: et hoc mō sancti loquūtur deo: ꝛ tn̄ non pn̄t aliquid sibi facere manifestius q̄ꝫ prius nec etiam aliud vl' alio modo manifestum q̄ꝫ prius. Sed tm̄ ex liberalitate velle hoc esse patēs deo beati appetūt oīno quātū pn̄t: ita ꝙ si possent in eo causare conceptum illum causarent: ꝛ hoc est loqui deo.

Explanatio littere.

Loqui contigit dupl'r.

Secundo principaliter arguit Doct. ibi secundo si angelus posset loqui: ita posset loqui alicui distanti sicut pn̄ti: ꝛ tunc sequerentur duo inconueniētia. primū ꝙ si loqueretur distanti ꝙ prius immutaretur medium ꝛc. Scōm ꝙ oporteret eū loqui oībus angelis eque p̄sentibus. Ista rō cum sua rn̄sione ptꝫ ex supra dictis. ¶ Tertio principal'r arguit quia videreꝛ talis locutio sup̄flua: ptꝫ: qꝛ habent spēs concreatas omniū reꝝ igitur per illas pn̄t intelligere oīa. Et qd̄ nō habeāt spēs acquisitas probatur multipl'r. primo quia si possent intelligere p spēs acquisitas. ergo haberēt intellectū agētē per quē potētia intelligibile fieret in eis actu intelligibile qd̄ vꝛ falsum. Sil'r non vꝛ in eis esse itellect⁹ possibilis qꝛ intellect⁹ eoꝝ non est aliq̄n in actu ꝛ aliq̄n in potentia ad actum primū: igiꝛ nō videꝛ i eis itellectus agens: qꝛ agens poniꝛ respectu possibilis. ¶ Scōo qꝛ si acciperent spēm intelligibilē puta a corpe. ḡ depēderēt a corpe in operādo. Cōfirmaꝛ: ppꝛ hoc .n. aīa itelligēdo depēdet a corpe qꝛ vniꝛ corpi: ꝛ hoc ē rōne eius vniōis cū corpe qꝛ recipit ꝑfectionē suā a corpe. Tertio qꝛ ab extremo ad extremū nō trāsiꝛ nisi p mediū sed esse imaginabile ē mediū inꝛ esse sensibile ꝛ esse actu itelligibile: cū ḡ angel⁹ non habeat fantasiā. igiꝛ. ¶ Quarto qꝛ corpa celestia hn̄t suā ꝑfectionē sibi ꝯcreatā: ḡ et angeli ꝛ sic nihil recipiunt a rebus. ¶ Quinto qꝛ si pn̄t hr̄e spēs acquisitas. ḡ obiectū extra ad gignitionē illi⁹ spēi ꝛ intellect⁹ angeli coageret illi sed hoc est falsuꝫ qꝛ agētia diuersa gn̄e non pn̄t ꝓducere eūdē effectū ꝓbatur: qꝛ aut ꝓducūt inquātū diuersa gn̄a: aut nō: si primo igiꝛ corrn̄det eis in effectu aliq̄ diuersitas ꝓportionabilis: ꝛ sic effect⁹ non esset simplex ꝛ homo es. Si secūdo. igiꝛ sine tali distīctiōe posset eē ꝟt⁹ ita intēsa ꝙ

alterum coagentium sufficeret ad talem actionē produ cēdam. ptz qz vbi accidit distinctio in duobus mouēti bus potest virtus in vno ita itendi φ potest supplere vi cem vtriusqz: ergo obiectū corporale posset ita inten di in actione sua φ ipsum solū posset gignere illam spe ciem in intellectu angeli: sed hoc est falsuz. Tū qz agēs est prestanti⁹ patiēte ſm Aug. 12. super genesim. Quia nullū corp⁹ agit in spm. ¶ Sexto. simile cognoscit per suū simile: si igitur singulare gineret spēm suā in intelle ctū angeli. ergo intellect⁹ assimilatus per illam spēz co gnosceret singulare p rōnē ꝓpriā: qđ ē absurdū. ¶ Re spondet Doc. ad tertium argumētū principale. Et pri mo rñdet ad argumentū in sc. Et secūdo respondet ad omnes instantias de specie intelligibili. Quātū ad pri mū. Dicit pmo i ista lr̄a φ si species quiditatū nō eēnt concreate angelo posset eas acquirere. ⁊ ex hoc nullus esset incōueniens: imo hoc esset perfectiōis supplentis imperfectionē: pfectionis. n. est in potētia ordinata ad cognoscēdū plura obiecta abstractiue: φ in se possit ha bere principiū productiuum talis notitie: et perfectio nis est φ habeat ꝟtutem actiuam acquirendi tale prin cipiū productiuū cuiusmodi est species intelligibilis: vt supra patuit in primo. dist. 3. q. 7. et. 8. ⁊ di. 17. Secū do dicit φ etiam dato φ habuerint species concreatas omniū quiditatum non opz tū dicere: φ habuerint spe cies concreatas omniū singularium: sed illas possunt acquirere: vt supra prolixe expositum est. d. 3. q. vlt. Nō eñ est verisimile φ possibile esset aliquod singulare fie ri cuius non posset angel⁹ habere notitiam distinctaz: et tū si mūdus duraret in infinitū essent infinita singu lari a: quoꝝ qđlibet posset angelus distincte cognosce re: ⁊ tū non haberet simul infinitas species cōcreatas: quia tūc daretur infinitū in actu: ergo posset speciē ali quam de nouo acqrere. Tertio dicit φ etiā posito φ ha beret species concreatas tam quiditatū ꝙ oim singula rium: adhuc posset acquirere notitiam intuitiuā singu lariū in proprio gñe: qz non habetur de ipso singulari: nisi vt actu exñte ⁊ pñte. Quarto dt φ vltra oia ista ad huc esset necessaria locutio de cōplexis contingentib⁹: qz licet extrema possint cognosci per species innatas: vel etiā intuitiue: adhuc requiritur cognitio de cōple xione extremoꝝ: siue de vnione eorum: que vnio nō est ex ratione formali terminoꝝ: sed a causa extra vniente talia extrema. vt supra pz in prolo. q. 3. ⁊ in pmo. d. 39.

Responsio Sco. ad argumēta.

Quantum ad scđm principale rñdendum ē ad illas rōnes: que pbant φ āgeli non possunt acquirere speciem intelligibilem de nouo. Ad primam concedit φ habet intellectum agendi et possi bilem: et obiectum suū primū: siue adequatum non est essentia angeli: sed totū ens ꝯprehendens sub se spēs in telligibiles ⁊ sensibiles: ⁊ hoc loquendo de obiecto: nō terminatiue: sz de obiecto motiuo quia quodcunqz ens natum causare cognitionem sui in aliquo intellectu tum est mouere intellectū angelicuz ad sui cognitionē: Similiter si talē obiectum non sit sufficiens ad causan dum cognitionem sui sed potest causari ab aliquo con tinente ipsum ꝟtualr̄ vel essentialiter: tale continēs po terit mouere intellectū angelicū ad cognitionē tamvir tualr̄ ꝙ essentialr̄ contentoꝝ in eo. Et addit Doc. φ lz essentia sua sit actu intelligibilis: non tū singulare sen sibile loquēdo de intelligibili intellectiōe abstractiua tali quali cognoscitur vniuersale. Uult dicere φ lz es sentia angeli sit perfecte presens intellectui suo in rōne obiecti intelligibilis: ⁊ hoc est esse actu intelligibile lo quendo de intellectione intuitiua: qz vt est sic perfecte presens in se pōt mouere intellectū ad sui noticiā intui tiuam: pōt etiaz esse actu intelligibilis abstractiue: qz pōt esse perfecte pñs intellectui suo in aliqua specie in telligibili: vt ēt pz. d. 3. q. vl. ⁊ vt sic pñs hz rōnē obiecti ītelligibilis abstractiue: Quis ergo sic sit actu intelligi bilis: nō tū singulare sensibile: ⁊ supple sic actu intelligi bile: singulare. n. sensibile vt est in se pñs ītellectui an gelico in rōne obiecti intelligibilis: tūc est actu intelli gibile intuitiue qz statim pōt seq̄ cognitio ītuitiua: cū vt sic sit principiū pductiuū notitie intuitiue vna cum intellectu angeli. Si ꝟo non sit in se pñs nō erit actu in telligibile abstractiue: nisi p spēm intelligibilē. qua ha bita statim pōt cāri cognitio abstractiua: qz ipsa cū in tellectu sunt pfectū pncipiū pductiuū talis notitie. Et cū dicit tali quali cognoscit vniuersale. Nō vult dice

Declaratō lr̄e per pulchra

re φ mediāte illa specie intelligibili cognoscat pcise sin gulare sub rōne vniuersali: imo per illam cognoscit ip sum disticte sub rōne ꝓpria: vt ōnsum est supra. dist. 3. q. vl. Sed vult dicere φ talis noticia abstractiua est si milis illi que hr̄ de vniuersali: qz sicut illa q̄ ē de vniuer sali non requirit pñtiam obiecti in se: sz tū in specie in telligibili: ita ista non requirit pñtiam singularis in se: sed tū in specie ītelligibili. ¶ Ibi. Cū etiā pbat de in tellectu possibili qđ non est in potentia ad actū primū: puta ad speciē ītelligibilē: que dicit actus prim⁹ respe ctu notitie abstractiue ptialr̄ cāte ab illa. Dicit φ posi to φ intellectus angeli haberet omnes spēs cōcreatas adhuc talis intellectus esset vere receptiuus illarū: qz non est de rōne receptiui: φ sit pri⁹ de rōne recepto: suf ficit. n. φ sit pri⁹ natura: ē tū de rōne receptiui loquēdo ꝓprie de receptiuo: φ sit recepto pfectibile: siue actua bile: ⁊ semp inter recipiens ꝓprie ⁊ receptū est realis di stinctio: ideo non concedim⁹ ꝓprie subiectū recipe pas sionē: cū sit eadē realiter: sed quasi recipe. Ibi sequitur eodē etiam mō ex alia pte: dato φ angelus non indige ret abstrahere aliquas species: sz haberet omnes tales concreatas: nō min⁹ haberet potētiā abstrahēdi: qz po tētia actiua que est pfectionis in natura inferiori: non dz negari a natura supiori: lz cā supior puenerit actio nem inferioris illius potentie actiue: sicut non negare tur in nobis intellectus agēs: dato φ agens noster nō posset haberi actuz aliquē abstrahendi nō ratione sui: sed qz pueniret ab aliquo agēte superiori pducēte effe ctum qui posset p eam pduci. ¶ Ad scđam pbationē de specie. Dicit doc. φ aliud est depēdere a corpe vt ab obiectio i operādo: ⁊ aliud ē depēdere a corpe puta ab organo in operando primo mō non est incōueniēs āge lum depēdere a corpe: qz angelus non hz in se eminen ter: ⁊ per ꝟtualem continentiam totam pfectionē obie ctoꝝ corpalium: imo nec alicuius corpis: et ideo ex se solo non pōt cāre notitiam nec ītuitiuam: nec abstracti uam alicui⁹ rei corporalis: nec silr̄ spēm intelligibilē: qz si aliquis istoꝝ posset causare: tunc pfecte ꝟtualr̄ ꝯtine ret totam entitatem talis rei corpalis: vt supra expo sui. dist. 3. q. 10. et silr̄ in. 1. dist. 3. q. 1. Et ideo non est mi rum si in intelligendo rem corporalem: cui⁹ non hz spēz ꝯcreatā depēdeat a tali re corpali ⁊ obiecto: esset bñ in cōueniēs si depēderet ab aliqua potētia organica: sic φ nō possit cognoscere aliquod corpale: nisi prius tale corporale fuerit fantasiatū siue imaginatū a ꝟtute fan tastica. Et cum dz de vnione aīe ad corpus. Dicit doc. φ anima non tantum vnitur corpi vt operetur circa cor pus vt obiectū: sed vnitur vt totum compositū sit cui⁹ ipsa est ps: ita φ totū operans hz corpus non tū p ob iecto: sed p parte opationis: non sic aūt angel⁹ ⁊ rō est: qz operatio attribuitur toti cōposito: et nō solum ipsi aīe: cōpositum. n. per se intelligit: vt patet a Doc. in. 4. dist. 44. q. 2. ⁊ in. 1. dist. 3. q. 6. ¶ Ad tertiā. Hic soluit tertiam rōnē ⁊ solutio stat in hoc: φ si singulare sub rō ne singularitatis non possit intelligi: concluderet φ de us non posset singulare ītelligere: qz nō posset hr̄e obie ctū in esse imagiabili. Dico ḡ φ illud qđ est mediū agē ti inferiori: non erit mediū agenti supiori: vt patuit. d. 2. q. vl. huius. et sic erit in ꝓposito: qz intellect⁹ agēs p fectior pōt statim vna cū obiecto sensibili cāre specie3 intelligibilē. in qua res habeat esse vt actu intelligibi lis: lz ꝟtus impfectior requirat esse imagiabile: sicut di spositionē mediam ad esse intelligibile: ⁊ hoc non cōue nit tali ꝟtuti: ⁊ impfectiori ex natura potētie nec etiaz ex hoc φ est in corpe: qz sepata pōt intelligere imedia te rem corpalem: ⁊ silr̄ vt vnita corpi glioso: sz hoc con uenit ei pcise vt est in corpe p statu isto: qz deus sic sta tuit: vt nihil imediate ītelligat: nisi prius fuerit imagi natū: siue fantasiatū: ⁊ hoc loquēdo de obiecto: φ pmo mouet potētiā: vt pz a Doc. in. 1. di. 3. q. 3. ¶ Ibi. Alit posset rñderi dicēdo φ esse imaginabile non est mediū in ꝓposito: sz duo extrema sunt hic intelli gibile in actu ⁊ non intelligibile i actu. Doc. dt φ respe ctu cuiuscūqz obiecti tā sensibilis ꝙ imaginabilis dan tur simplr̄ duo extrema. s. aut ē intelligibile i actu sup ple in potētia ꝓpiqua: q̄ tūc est respectu notitie ītuiti ue qñ est in se pñs: ⁊ respectu abstractiue qñ est in aliq̄ specie intelligibili pñs: aut non est intelligibile ī actu: φ tunc est qñ nullo istoꝝ modoꝝ est pñs ītellectui: idē igit sensibile vt est pña intellectui aliquo istoꝝ modoꝝ

Depēdere a corpore dupliciter.

dicitur actu intelligibile vt vero nullo istoꝝ modoꝝ ē
pn̄s:dr non actu itelligibile:⁊ sic ista dicunt̄ extrema:
ꝙ modo idem sensibile prius sit imaginabile: siue priꝰ
sit ī imaginatione q̄ȝ sit actu itelligibile:accidit sibi:nō
est eñ hoc ex natura sua:sed tunc accidit quādo cōpa-
ratur intellectui existenti in corpore pro statu isto:qui
intellectus non potest īmediate moueri ab aliquo sen-
sibili:nisi prius tale sensibile fuerit sine aliquo sensu ex
teriori:⁊ prius in ꝟtute fantastica:⁊ si intellectus est se
paratus:idem sensibile immediate moueret talem ītel
lectū. Sic dico in ꝓposito de quacūq; re q̄ nata est per
cipi ab aliquo sensu exteriori:⁊ a virtute fantastica po
test immediate mouere intellectū angeli:⁊ nō est neces
se:ꝙ prius ꝑcipiatur ab aliquo sensu nec exteriori:nec ī
teriori:quia hoc sibi precise cōuenit:vt cōparat̄ ad po
tentiā exn̄tem in corpore corruptibili:et hoc est qđ ītē-
dit Doc. in illa littera:⁊ similis rn̄sio data ē supra. di.3.
q.vi. ¶ Ad quartum dico:ꝙ ille cōgruentia de corpo-
ribus celestibus non concludit:nam si qualitates: ille
non essent concreate corpori celesti:cum nihil sit datuȝ
ei vñ posset illas qualitates acquirere semper esset non
ꝑfectuum comparando ad se ⁊ ad oēm cām naturaleȝ:
quia nulla causa naturalis pōt illas qualitates ꝓduce
re in corpe illo:vniuersal̄r aūt oēm ꝑfectionem quā nō
pōt natura supplere:supplet deꝰ imediāte:non sic autē
est in ꝓposito:qꝛ angelus hȝ vñ cū aliis causis natura-
libus cooperantibus possint talem ꝑfectionē acquire-
re.s.oīm rerum cognitione:dato ꝙ sibi non essent con-
create species:posset.n.cuiuscunq; obiecti ex naturali
ꝟtute intellectꝰ ⁊ obiecti habere intellectionē.nā actio
ne intellectus ⁊ obiecti vt cārum partialiū pōt habere
spēm q̄ditatis cuiuscunq; obiecti. ⁊ post ea vti illa spe
cie ad itellectionē abstractiuā. ¶ Ibi. Et cū postea ac-
cipit̄ ꝙ tūc obiectū ageret ad intellectionē angeli. Cō-
cedo ꝙ agit partial̄r ⁊ eodē mō sicut dictū est in.1.di.q.
7.de sensibili respectu intellectus cōiuncti. ¶ Ibi. Et
cum accipit̄ vt duo diuersa gn̄a non pn̄t esse cā vnius
effectus:dicit hoc eē vniuersal̄r falsum:naȝ essentialis
ordo cārum non est indiuiduoꝝ eiusdem speciei.vt ptȝ
per Auiceñ.6.methaphy.non eñ vnū indiuiduū agit ī
virtute alterius indiuidui alterius speciei: sic ꝙ in a-
gendo dependeat ab illo:qꝛ tunc vnū esset essentialit̄
prius alio quod etiam est contra Aristo.3. Metaphy.
tex.Cō.11. Non est inquit hoc prius illud posteriꝰ:⁊ vi
de expositionē quam feci supra dist.3.q.1. Et no.ꝙ doc.
Int̄ indiui dua non est priꝰ ⁊ posteriꝰ. non negat ꝙ duo indiuidua eiusdē spēi possint cōueni-
re ad eūdē effectum:vt pȝ in.1.d.3.q.8. Negat tñ ꝙ duo
indiuidua eiusdem spēi possint ꝓducere eūdem effectū
sic ꝙ essential̄r depēdeat ab alio in ꝓducēdo:vel si sunt
due cause ꝑtiales negat ꝙ sic se habeant ꝙ vna cōcur-
rat de necessitate vt ꝑfectior essential̄r cū alia sic ꝙ vna
per quācūq; intensionē posset supplere cālitatē alteriꝰ:
vt ptȝ de obiecto ⁊ potētia:sed qn̄ vna partialis ꝑ intē
siorem virtutem potest supplere causalitatē alteriꝰ par
tialis concedit ꝙ tunc duo indiuidua eiusdem speciei
quoꝝ neutrū sit sufficiens ad ꝓducendū effectū:sed vt
sunt simul pn̄t ꝓducere eūdē effectū:vt patet de duobꝰ
trahentibꝰ nauē. Sequitur.neq; ordo essentialis cau-
saꝝ est diuersoꝝ speciei.talia.n.sunt contraria vel me-
dia que non ordinantur essential̄r ad causandum ideȝ.
vult dicere doc.ꝙ spēs diuerse sub eodeȝ gn̄e immedia
te contente non ponuntur cause respectu eiusdem effe
ctus:vt ptȝ de contrariis et de speciebus intermediis
que nunq; vniuntur adinuicem ad ꝓducendum aliquē
vnum effectum:⁊ non intelligit hic Doct.de diuersis
speciebus sub diuersis generibus contentis subalter-
nis:patet:quia sol ꝑcise continet̄ sub corpe:⁊ hō imme
diate continet̄ sub aiali:⁊ tñ sol ⁊ hō cōcurrūt ad eūdē
effectum vt cāe essential̄r ordinate:⁊ hoc est qđ.d.doc.
ibi.ergo omnes cāe efficientes diuerse essential̄r ordi-
nate sunt diuerse genere. ¶ Ibi. Et cum probatur vl-
terius quia aut requiruntur inquantum altera gn̄e aut
inquantū eadē gn̄e. Dicit ꝙ vtrūq; mēbrū pōt dari:⁊ si
detur ꝙ requirant̄ inquantū diuersa gn̄e nō sequit̄ quī
effectꝰ sit simplex:vt pȝ de eodē effectu causato a causis
essential̄r ordinatis que semꝑ differūt gn̄e.nā idē calor
Genꝰ phisicum quid. pōt gigni a corpe celesti ⁊ igne que differūt gn̄e physi.
licet forte nō differāt gn̄e logico cū vtrūq; sit spēs cor
poris ⁊ eiusdē ꝑdicamēti:genꝰ aūt phisicū est materia
trāsmutabilis:illa.n.dn̄r eadē gn̄e phisico.que cōicāt
in eadē materia transmutabili cuiusmodi sunt genera
bilia et corruptibilia:quia ergo corpus celeste nō cōi-
cat cum aliquo gn̄abili in materia transmutabili: ideo
ab omni gn̄abili differt gn̄e Physico.posito etiā ꝙ in
corpe celesti sit materia eiusdem rōnis cum materia ge
nerabiliū:⁊ tali materia quātum est ex se est ꝟe trāsmu
tabilis ab vna forma in aliā vt infra patebit di.14.et
in.8.metha.sue:qꝛ tñ a nullo agente naturali talis ma
teria est transmutabilis:cū corpa celestia nō pn̄t corrū
pi ab agēte naturali:ideo ponimꝰ corpus celeste nō cōi
care in materiā cū gn̄abilibus:vt talis materia precise
cōparatur ad agēs naturale:qꝛ tñ ph̄us negat materiā
in corporibus celestibus:vt ptȝ.8.metha.ideo negaret
expresse corpꝰ celeste posse quouismodo cōicare cū ma-
teria gn̄abiliū:pȝ etiā de diuersis genere logico.nā ca-
lor pōt gn̄ari a subiecto ⁊ a q̄litate que differt̄ gn̄e gn̄a
lissimo.⁊ ꝙ possit gn̄ari a substātia supra pȝ a doc.i.1.d.
2.ꝑte.2.q.3.⁊ magis i.4.di.12.⁊ tñ ille calor causatus ē
simplex ⁊ nō cōpositꝰ ex rebus diuersis gn̄e. Sequitur
ibi.sic hoc est vniuersal̄r falsum ꝙ effectus ordinati ab
aliqua cā requirāt duas naturas in effectu:quaꝝ vna
sit cāta a suꝑiori ⁊ alia ab inferiori.i.ꝙ effectꝰ q̄ ꝓduci-
tur a duabus causis inter quas est ordo essentialis non
icludit necio duas naturas ꝯstituētes eū:sic ꝙ vna sit a
cā supiori:⁊ alia a cā īferiori qꝛ talis effectus nō esset a
duobꝰ essentialit̄ ordinatis:pȝ qꝛ vna natura esset preci
se ab vno:⁊ alia precise ab alio.effectus.n. productꝰ a
duobus essentialiter ordinatis est ſm esse suum ab vtro
q; productꝰ:lȝ perfectius ab vno q̄ȝ ab alio. ¶ Ibi. Si
autem det̄ aliud mēbrū ꝙ non requirant̄ inquantū al-
tera gn̄e non sequitur ꝙ tunc tm̄ posset vnum intēdi ꝙ
sufficeret ad agendū:aliqua.n.ꝑfectio causalitatis req
ritur in duobus que perfectio non potest esse in altero
eoꝝ quātūcūq; itensa: exēplū de mare ⁊ femina respe-
ctu eiusdē prolis.ptȝ etiā de duobus intellectibꝰ eius-
dem speciei concurrentibus ad eādem intellectionem
quoꝝ vnus concurrit vt potentia:⁊ alius vt obiectum
itelligibile:qꝛ vnꝰ eoꝝ nō pōt ita ītēdi ꝙ possit supple
re vicē alteriꝰ:vt pȝ a doc.in.1.d.3.q.8.⁊ di.17. ¶ Ibi.
Sed non curādo de cōsequētiis que nō valēt ad ꝟitatē
supple factis contra illa mēbra.vȝ ꝙ nec inquātū diuer
sa gn̄e nec inquantū eadē gn̄e que cōsequēter:vt supra
patuit nihil valēt. Dicit doc.ꝙ nō requirunt̄ ꝑ se iquā
tū diuersa gn̄e diuersitate absoluta bn̄.n.req̄runt̄ due
causalitates ad intellectionē.quaꝝ vna sit ex parte in-
tellectus ⁊ alia ex ꝑte obiecti:et iste due cālitates pn̄t
concurrere in vna natura.sicut qn̄ intellectꝰ intelligit
se:nā altera causalitas ē cōis toti enti illa.s.que ē ex ꝑ-
te obiecti:reliqua aūt est determinata ad naturā intel-
lectualē ⁊ sic in natura itellectuali cōcurrit ista cālitas
cōis cum illa spāli.nō ergo requirunt̄ ꝑ se ad cāndū in
quātū differentes gn̄e diuersitate absoluta. Hic aduer
te ꝙ qn̄ idē intellectꝰ intelligit se int̄ ipm̄ intelligēteȝ ⁊ Hic aduerte.
intellectū in rōne obiecti nulla est distinctio ex natura
rei:talis.n.intellectio qua itelligit se pōt imediate cau
sari a deo ⁊ sic recipiēdo illam seipm̄ intelligeret:qꝛ in
telligere formal̄r est quoddā pati:vt expositū ē in.1.di.
3.q.7.sed ad hunc sensuȝ non loquit̄ doc. Sȝ loq̄tur de
eodē intellectu causante intellectionem sui in seipo ita
ꝙ idē intellectꝰ numero ꝑtial̄r cōcurrit ad intellectio-
nē sui in rōne potentie intellectiue.idē ēt respectu eius
dē intellectiōis ꝑtial̄r concurrit in rōne obiecti intelli
gibilis non ꝙ dent̄ ibi due cause ꝑtiales ꝑter oē opus
intellectus:cum ibi nulla sit distinctio sed datur ista di
stinctio ex alia ⁊ alia comparatione qꝛ idē vt ꝯsideratū
sub rōne magis cōi differt a seipso vt consideratur sub
rōne magis spāli: ⁊ sic idē intellectus numero vt pre-
cise cōsiderat̄ in rōne obiecti intelligibilis cōsideratur
sub rōne cōi qꝛ esse ꝑ se intelligibile cōuenit oī enti: et
loquit̄ hic doc.de obiecto intelligibili motiuo qđ ꝑtia
lit̄ cōcurrit ad itellectionē.⁊ hoc mō oē ens hȝ rōnem
obiecti intelligibilis vel in se formal̄r:vel saltem con-
tinetur in aliquo essentialit̄: vel virtual̄r. quod potest
supplere vicē talis obiecti causando partial̄r notitiam
eiꝰ:vt prolixe exposui in.1.di.3.q.3. Sic q̄ȝ vt idē intelle
ctus consideratur in rōne obiecti intelligibilis ⁊ ꝑtia-
liter motiui cōsideratur sub ratione cōi oī enti.vt ꝟo
cōsiderat̄ in rōne potētie intellectiue ꝑtial̄r ꝯcurrētis
ad intellectionē.ꝯsiderat̄ in rōne spāli ⁊ non cōi oī en-
ti:sȝ tm̄ substātiis itellectiuis. In re tñ idē itellectꝰ nu

mero est totalis causa intellectiōis sue.⁊ idē est totalis
causa receptiua:lȝ vt pn̄s sibi in rōne obiecti intelligi-
bilis cōsidereť in ratiōe communi:⁊ vt potētia intelle-
ctiua cōsidereť sub rōne speciali.Sequiť.Nō ergo re-
quiruntur ꝑ se ad causandum inquātum differētes gene-
re diuersitate absoluta:supple inquantum sunt nature
absolute genere distincte:q̄ꝛ idem intellectus numero
in ratiōe obiecti:⁊ in rōne potētie ꝯcurrūt vt due cau-
se partiales ad eādem intellectionē modo preexposito.
Sequiť.Et ꝯcedo nō ꝓpter argumētum in se:q̄ꝛ ſm ve
ritatē in se potest ꝯcurrere vtraq̄ꝫ causalitas:nam vbi
est illa entitas quam cōsequiť causalitas obiecti:⁊ illa
entitas quam consequiť causalitas intellect⁹.Idē po-
test esse totalis causa ſm vtrāq̄ꝫ causalitatē respectu in-
tellectiōis.i.ꝙ idē intellectus numero respectu intelle
ctionis sue:qua seipsum intelligit ex natura rei q̄ est to
talis causa vt obiectum intelligibile.⁊ idem ex natura
rei est totalis causa vt potētia intellectiua.lȝ possint di
ci alia ⁊ alia causa partialis ſm aliam ⁊ aliam conside-
rationē:vt supra dixi.¶Ibi.Sȝ adhuc obiiciť:q̄ꝛ licȝ
diuersa genere possint causare idē:nō tn̄ sic diuersa ge-
nere vt intelligibile ⁊ sensibile:aut saltē nō possunt ita
causare:quin vnum agat invirtute alteri⁹:⁊ ita vel ob-
iectum ageret invirtute intellectus:vel econtra.⁊ non
erunt due cause agētes ad effectum ex equo.Doc.dicit
ꝙ si arguiť ex rōne diuersitatis genere:sic ꝙ sit mediuȝ
in arguēdo diuersitas genere:⁊ istud medium applices
ad sensibile ⁊ intelligibile:quasi ipsa maxime genere di
stēt:⁊ ex hoc ab ei⁹ nō possit causari idē.Dicit ꝙ in hoc
argumento recediť a medio:q̄ꝛ sensibile ⁊ intelligibile
nō tm̄ differūt gn̄e:ꝙ nō possit idem fieri ab eis:q̄ꝛ sunt
eiusdē generis gn̄alissimi.s.substantia sensibilis:⁊ sub-
stātia intelligibilis:⁊ tn̄ a substātia ⁊ accidēte aliquid
potest causari:vt ignis ⁊ caloꝛ:multo magis a substan-
tia intellectuali:⁊ a substātia sensibili poterit causare
eadē intellectio.Sequiť.Talis autē actio est immuta-
re intellectum:⁊ ideo accidit sensibili illa differētia ge
neris:quā hȝ ad intelligibile:inquātum sensibili conue
nit immutare intellectū.i.ꝙ accidit sensibili vt imutat
intellectū vt sit diuersum genere ab intelligibili nō eīm
dicimus:ꝙ ideo sensibile immutet intellectum:q̄ꝛ sensi-
bile nō est intelligibile:⁊ q̄ꝛ differt ab intelligibili:imo
si sensibile esset intelligibile ⁊ nō differret genere ab in-
telligibili:adhuc immutaret intellectum:⁊ ita accidit
sibi differētia generi ī hoc ꝙ immutat:immo immutat
in eo ꝙ ens:⁊ vt sic cōuenit cū intelligibili:nec sensibi-
le intātū pōt differre genere ab intelligibili vt sit in ge-
nere disperato.i.in gn̄e nō intelligibili:q̄ꝛ cū sit ens ne
cessario est intelligibile:⁊ pȝ:q̄ꝛ si sensus pōt cognosce-
re sensibile:multo magis intellect⁹ pōt illđ intelligere:
q̄cq̄d eīm pōt virt⁹ inferioꝛ ꝑ se ⁊ nō primo.hoc pōt su-
perioꝛ virt⁹ ⁊ primo.Cōcedit igiť Doct.ꝙ sensibile est
etiā intelligibile.Et cū arguiť.si est sensibile:igiť nō est
intelligibile.negať ꝯn̄a:q̄ꝛ tā ratio intelligibilitatis q̄ꝫ
sensibilitatis ꝯcurrit in eodē:in eo eīm ꝙ coloꝛ est,visibi
lis in eo ꝙ ens est:est intelligibilis:intellect⁹ eīm intelli
git albedinē ⁊ sub rōne coloꝛis ⁊ albedinis:⁊ entis:et
ita negāda est illa ꝓpositio.s.ꝙ illa diuersa gn̄e supple
sensibile ⁊ intelligibile nō possunt causare eādē intelle
ctionē:vt supra patuit.¶Ibi.Et cū addis ꝙ vnū agit
invirtute alteri⁹.Dico ꝙ.a.agere ī virtute.b.pōt intel
ligi:vel ꝙ.a.recipiat a.b.formā qua agat:vel ꝙ habita
forma recipiat ab ipso actionem:vel motum ad actio-
nem.Secundo modo efficiēs nō agit invirtute alteri⁹:
nā ignis habēs formā actiuā qua agit nō accipit actio
nē calefaciēdi a sole.tm̄ igiť diciť ibi inferi⁹ agere ī vir
tute agētis sup̄ioꝛis:q̄ꝛ formā illā aliquo modo accipit
Aduerte hic. a sup̄ioꝛi.Aduerte tn̄ ꝙ vltra formā preceptā a sup̄ioꝛi:
qua possit agere ad hoc vt agat in virtute sup̄ioꝛis.req̄
riť ꝙ in agēdo depēdeat a sup̄ioꝛi:de quo vide Doc.in
quarto.d.1.q.1.⁊ vide ea q̄ dixi sup primo Doc.d.2.q.1.
rn̄dēdo ad obiectiōes Ochā:quas facit cōtra Doc.de
oꝛdine essentiali causarū.Quāuis igiť Doc.hic hoc ex
presse nō dicat:alibi tn̄ vt dixi expresse dicit.Sequiť.
Sic agētia naturalia oꝛdinata habēt foꝛmas suas oꝛ-
dinate:ita ꝙ elemētū recipit formā suā aliquo modo a
coꝛpoꝛe celesti:vt a superioꝛi agēte qđ tn̄ bene nota:q̄ꝛ
forte elemētū vt elemētum est in se nō recipit formā ele
mētarē a coꝛpoꝛibus celestib⁹:nisi forte ſm partes:q̄ꝛ
vt sic sunt generabilia ⁊ coꝛruptibilia:sed de hoc alias
erit sermo.Sequiť.In ꝓposito autē nec actū primum:
nec scđm accipit vna causa partialis ab alia:⁊ ideo neu
tro modo in ꝓposito diciť vna causa agere invirtute al
terius:nec etiam hoc est de ratione causaruȝ oꝛdinata
rum ꝙ vna agat invirtute alterius:sȝ sufficit ꝙ vna pri-
cipalius agat q̄ꝫ alia:qđ tn̄ intellige de causis partiali-
bus respectu eiusdeȝ effectus:vt pȝ a Doc.in primo.d.
3.q.8.sȝ nō de causis totalib⁹ essentialiter oꝛdinatis:q̄ꝛ
tūc necesse est vnam agere in virtute alterius:vt patȝ a
Doc.in primo.d.2.q.1.d.2.q.8.⁊ in quarto.d.1.q.1.
¶Ibi.Ad Aug.12.sup gen̄.pȝ respōsio hic ⁊ in quarto
d.44.q.2.⁊ in primo.d.3.q.7.⁊ vide q̄ ibi exposui in
primo.¶Ibi.Ad vltimum arguiť ꝙ simile cognosciť
ꝑ suū simile.Dicit ꝙ in angelo nō ꝯcludit incōueniēs:
q̄ꝛ angelus potest habere tam cognitionē abstractiuaȝ
q̄ꝫ intuitiuam de singulari ſm ꝓpriam rationē:vt ꝓlix
e patuit supra.d.3.huius.q.11.siue vltima.¶Ibi.Sȝ
si arguať de intellectu nostro ꝙ fantasma in nobis qđ
est obiecti singularis gignit spēm intelligibilē:supple
in intellectu possibili.igiť reducit intellectum possibi-
lē ad actum respectu singularis.i.ꝙ talis species intel-
ligibilis vna cum intellectu causabit cognitionē singu
laris sub ratiōe ꝓpria:qđ est falsum.Dico ꝙ talis spēs
intelligibilis:q̄ꝛ principalius est ab intellectu agēte q̄ꝫ
a fantasmate:qđ patȝ a Doc.in primo.d.3.q.8.ideo ab
ipso hȝ ꝙ representet obiectum primo sub ratione com
muni:⁊ de hoc vide que dicit Doc.in primo.d.3.q.6.et
vide que ibi exposui.Declaro tn̄ cum dicit:in illatiōe Declaratio littere.
est fallacia ꝯsequētis:q̄ꝛ nō sequiť fantasma gignit spe
ciē sibi similē ⁊ representatiuaȝ obiecti similitudine na
turali.igiť ⁊ similitudine indeterminationis.i.ꝙ sicut
fantasma naturaľr representat:ita spēs intelligibilis
naturaliter representat:nō tn̄ si fantasma naturaľr re-
presentat singulare:ita species intelligibilis represen-
tat naturaliter obiectuȝ singulare.negať ꝯsequētia:q̄ꝛ
species intelligibilis representat primo sub ratiōe vni-
uersalis:⁊ ideo nō est similitudo inter illa.s.determina
tionis ⁊ indeterminatiōis:indeterminatio enim in re-
presentando in speciei intelligibili est principaliter ab
intellectu agente:vt dixi supra.

Nunc Doc.respondet ad argumēta facta ab Hē.quib⁹

ꝓbat ꝙ angelus nō cognoscat singulare primo:nec per
aliquam rationē ꝓpriā:sȝ ꝑ vniuersale cōcreatū suo in-
tellectui:hoc est ꝑ spēm intelligibilē cōcreatam:q̄ est re
presentatiua vniuersalis:⁊ hoc ꝓbat quadrupliciter.
Primo:q̄ꝛ singulare nihil addit sup naturam vniuersa
lē:nisi tm̄ duplicē negationē:de qua supra dictuȝ est.d.
3.q.2.igiť singulare nihil addit ad cognitionē:q̄ꝛ sicut
res se hȝ ad esse:ita ad cognitionem scđo metaphy.tex.
com̄.4.Quare inquit vnūquodq̄ꝫ sicut se habet vt sit:
ita ⁊ ad veritatē.⁊ ibi Com̄.quāto magis aliq̄d fuerit
ꝑfectum in esse:tāto magis erit ꝑfectum in essendo ve-
rum.hec ille in fine com̄.4.¶Rn̄det Doc.ad hoc ne-
gādo minoꝛē:videlicet ꝙ singulare nō dicat aliq̄d posi
tiuuȝ:vt supra pȝ.d.3.q.2.⁊.6.⁊.q.vltima.¶Scđo pri
cipaliter arguit:quia si angelus possit cognoscere sin-
gulare sub ratione propria:tunc posset mouere intelle-
ctum angeli sub ratiōe singularitatis:quod est falsuȝ:
quia que sunt ꝑ se obiecta ⁊ nō primo non mouent nisi
per rationem eoꝛum:que sunt per se ⁊ primo obiecta:si-
cut magnitudo ⁊ figura non mouent visum:nisi simul
cum coloꝛe:sunt enim obiecta per se visus:sed non pri-
mo:vt patet secūdo de anima tex.com̄.63.⁊ magis tex.
com̄.64.vbi sic habetur.Communia autem motus/
quies/numerus/figura/magnitudo:huiusmodi auteȝ
nullius vt propꝛie:sed omnibus communia per se qui-
dem igitur sunt sensibilia hoc.hec ille.De ꝓpꝛiis auteȝ
sensibilibus que dicuntur primo sentiri:patet tex.cō-
men.63.vide ibi.Non percipitur igitur obiectum per
se:nisi per rationem illius ꝙ est primo ⁊ per se obiectū:
singulare autem non est primum obiectum intellect⁹:
quia tale est vniuersale.⁊ per consequens nō cognosciť
singulare nisi per rationem vniuersalis.

Respondet doc.d.ꝙ equiuocat de

Obiectum p̄mū dupľr obiecto primo ⁊ per se.Vno enim modo dicitur obie-
ctum primum:quod habet per se rationem mouendi
potentiam:et illud dicitur per se tantum quod non
habet ꝙ moueat per se:sed tantum cum alio mouet:et

hoc modo loquiꝛ phūs scđo de aīa. de sensibili primo quale est sensibile ꝓpriū. vt pꝫ tex. com̄. 63. Dico inqt ꝓpriū supple sensibile: qđ nō ꝯtingit altero sensu sentiri: ⁊ circa qđ nō ꝯtingit errare: vt visus coloris: auditus soni. hec ille. Et de sensibili ꝑ se quale est sensibile commune loquiꝛ tex. com̄. 64. Alio modo diciꝛ qn̄qꝫ obiectū primū adequatū potētie vel actui: ⁊ ꝯtētū sub p̄mo adequate potētie diciꝛ ꝑ se obiectū: de quo ꝓlixe dictū est in primo. d. 3. q. 3. ⁊ ꝙ dicit de adequato potentie vel actui diciꝛ adequatū potētie qn̄ potētia nō potest nisi in illo vel in cōtēto diciꝛ adequatum actui: qꝛ actꝰ potētie nō pōt elici: nisi circa tale obiectū: ⁊ circa cōtēta in eo. Sequiꝛ. Inclusum autē in primo adequato actui. i. contētum sub adequato diciꝛ obiectum per se actus: ⁊ hoc modo tale obiectum per se per entitatem propriaꝫ pōt immediate mouere ītellectū partialiter causando notitiam sui. Sequiꝛ ibi. Cū autē accipiꝛ ꝙ vniuersale est primū obiectū intellectꝰ angeli: falsum est de primo obiecto. i. adequate loquēdo de vniuersali inquātū vniuersale est: qꝛ lꝫ illđ cui accidit vniuersalitas: vt ens sit hoc modo primum obiectum. Vult Doc. ꝙ si accipiaꝛ vniuersale sub illa ratione formali qua diciꝛ vniuersale: puta ꝓ ista scđa intētiōe applicata: vel ꝓ indifferentia actuali ad oīa inferiora: vel ꝓ ratiōe illa q̄ actu communicaꝛ pluribꝰ: de qbꝰ ꝓlixe exposui in isto scđo. d. 3. q. 1. tale vniuersale nō pōt poni adequatum obiectū intellectus: qꝛ vt sic est tm̄ q̄dam relatio rōnis. Sequiꝛ. Tamē ipsum eque saluaꝛ in singulari sicut in vniuersali. i. ꝙ si accipiaꝛ vniuersale ꝓ ente cui accidit talis vniuersalitas illud est adequatum obiectū: vt supra patuit in primo. d. 3. q. 3. ⁊ tale ens eque saluaꝛ in natura singulari ⁊ in natura vniuersali: ⁊ sic sequiꝛ ꝙ sicut ens qđ est homo sub rōne ꝓpria pōt mouere intellectum ad sui cognitionē: sic ens qđ est sortes potest immediate mouere intellectum sub rōne ꝓpria ad sui cognitionē. Sequitur. Similiter vniuersale nō est primum illo modo quo loquiꝛ philosophꝰ scđo de aīa. t. c. 63. nec singulare ꝑ se illo modo sicut sensibile cōmune respectu sensus: qꝛ eādē rationē motiuā includit singulare quā includit vniuersale. i. ꝙ sicut vniuersale ꝑ se immediate pōt mouere intellectū ⁊ nō vt ꝯiunctū alteri ita ⁊ singulare īmediate pōt mouere nō vt alteri ꝯiunctum. ℂ Certio principaliter arguit Hē. ⁊ rō stat in hoc ꝙ obiectū dꝫ esse ꝓportionatū potētie cuiꝰ est: cū ergo singulare sit vltimate determinatum: sequiꝛ ꝙ intellectus erit determinatus vel ex sua natura vel ꝑ speciem quā recipit a singulari. ℂ Rn̄det Doc. ad tertium ꝙ ꝓportionalitas non semꝑ includit similitudinē: sꝫ multotiēs dissimilitudinē: de qua ꝓportionalitate dictum est a doc. in p̄mo. d. 1. q. 1. ⁊ vide q ibi exposui ⁊ similiter di. 3. q. 5. ⁊. q. 3. ꝯtra Tho. pꝫ: etiam ꝑ multa exēpla: qꝛ agēs est ꝓportionale passo qꝛ agēs est in actu ⁊ passum in potētia receptiua ⁊ materia est ꝓportionalis forme in quibꝰ omnibꝰ ꝯcludiꝛ dissimilitudo. ita in ꝓposito oportet potētiā ꝓportionari obiecto nō autē assimulari qꝛ nec si eit infinitū obiectum oportet potētiā esse infinitā qꝛ intellectꝰ finitus cognoscit finite. s. cognitiōe in se finita infinituꝫ vt infinitum accipiēdo infinitum intēsiue: qꝛ forte nō cognoscit infinitum extēsiue: ⁊ posito ꝙ cognoscat tamen nō cognosceret illud ꝺm modū sue infinitatis. s. cognoscendo vnū post aliud ⁊ hoc loquendo dꝫ intellectu diuino: licet intellectus creatus possit cognoscere vnum post aliud successiue tn̄. Sequiꝛ: neqꝫ opꝫ potētiam esse determinatam. i. finitam si obiectuꝫ sit finitum: quia intellectus infinitus infinite cognoscit finitum vt finitū supple cognitione formaliter infinita: quādo igitur: accipitur potentiam esse determinatam quia obiectū est determinatū. si intelligaꝛ ꝙ opꝫ eam sic esse determinati obiecti puta huius obiecti ꝙ nō illiꝰ. ⁊ sic est verū: vt pꝫ de potētia visiua q̄ sic est determiati obiecti puta coloris ꝙ nō soni. Sequiꝛ: ⁊ tūc cum in minore accipitur ꝙ intellectꝰ angeli nō potest esse determinatus. s. respectu obiecti determinati. falsum est. ⁊ concedo ꝙ pōt sic esse determinatus ⁊ ex natura sua ⁊ ꝑ speciē: qꝛ sine specie potest cognoscere singulare intuitiue sub ꝓpria ratione ⁊ etiam ꝑ speciē intelligibilē abstractiue. Et cuꝫ concludit cōtra primum mēbrū: quia tunc esset magis intellectus angeli determinatus quam intellectus noster. Et cōtra scđm: qꝛ tunc esset magis determinabilis intellectus q̄ꝫ sensus noster: dicit ꝙ ista determinatio nō est intrinseca potētie nec ꝑ naturam nec ꝑ speciē sꝫ est ad determinatum obiectum: ⁊ hoc modo intellectꝰ diuinus est ad determinatum singulare. Sꝫ ex hoc non sequitur ꝙ sit limitatioꝛ qꝛ ista determinatio nō est limitatiōis sꝫ ꝑfectiōis. omnino em̄ ītellectus est determinatus ad obiectuꝫ omnino determinatissime cognoscendum. ℂ Ibi. Et si obiiciꝛ ꝙ magis passiuus esset intellectus angelicus q̄ꝫ noster qꝛ a pluribus obiectis. Respōsionē quere. Addiꝛ a quibusdam respōsio ꝯcedēdo intellectum angelicuꝫ cum sit magis actiuus ⁊ operatiuus esse etiam magis passiuū. vel potest dici ꝙ esse magis passiuum a pluribus passione ꝑfectiua est perfectiōis supplētis tamē imꝑfectionē. ℂ Quarto arguit quia tūc posset in angelo acquiri sciētia preter sciētiam vniuersalium suorum qđ est cōtra Aristo. 7. metha. te. co. 53. vbi vult ꝙ nō est alius habitus sciētialis vniuersalium ⁊ singularium: vide textum cum comento.

ℂ Ibi. Ad quartum dico ꝙ habitus vel nō potest esse in intellectu angelico accipiēdo habitum ꝓ illa qualitate ꝯsequēte actus. que distinguiꝛ ꝯtra primum actuꝫ ꝑ quē res est presens sub rōne actu intelligibilis: ⁊ hoc si ille intellectus de se esset successiue habilitatus vel si ille intellectus est capax ⁊ non esset talis habitus concreatus sibi: tūc ꝯcedo ꝙ possit generare in se talē habitum ex actibus sicut dictum est di. 3. huiꝰ secūdi ad simile argumētum de gn̄atiōe habitus in intellectu angelico. ℂ Ibi. Et cum adduciꝛ Ari. q vult ꝙ nō sit aliꝰ habitus vniuersalium q̄ꝫ singularium. Dico sicut dictū est in q̄stione vlti. de indiuiduatiōe ꝙ singulare nō hꝫ ꝓprias passiones q̄ sint de ipso scibiles ⁊ ideo nec de ipso est ꝓpria sciētia: ⁊ ita nec habitus aliquis loquendo de illo habitu quo scibilia sunt presentia intellectui q̄ apđ philosophum dicunꝛ ꝓpria scibilia. s. ꝯtinētia passiōes demōstratas de eis vt subiectis: tn̄ habitus q est facilitas ꝯsiderādi derelicta ex actibus bene potest esse aliꝰ de singulari q̄ꝫ vniuersali: potest em̄ intellectus distincte cognitiuus singularis hoc modo ꝯsiderare frequēter ⁊ nō frequēter ꝯsiderate illam naturam in vniuersali ⁊ in illo fieret qualitas habilitās ad actꝰ cōsimiles cōsiderādi hoc: nō autē vniuersaliter inclinās ad cōsiderandum naturam in vniuersali: ⁊ si igiꝛ sit aliꝰ habitus sequens actus magis singularis q̄ꝫ vniuersalis q. s. est qualitas habilitās ad ꝯsiderādum respectu obiecti nō tn̄ est aliꝰ habitus essentialis eo modo quo philosophꝰ loquiꝛ ibi de habitu essentiali. Et sic finis.

Proportionalitas nō semꝑ īcludit similitudinem.

Singulare nō hꝫ ꝓprias passiōes de ipso scibiles.

ℂ Distinc. decime. Questio vnica.

CIrca disti. 10. querit doc. Utruꝫ omnes angeli mittanꝛ. Hec questio est satis facilis nec indiget aliqua expositiōe ⁊ si quid difficultatis est in ista questione ex his que dicta sunt supra dist. 9. et di. 2. q. 9. faciliter patere pōt. Dicit tn̄ Doct. ꝙ auctoritas apostoli ad Heb. primo q̄ di. ꝙ om̄es sunt administratorii spiritus cōcedēda est loquēdo de missiōe intra ⁊ extra. De missione intra: ptꝫ: qꝛ de cōmuni lege suꝑiores mittūtur ad inferiores: quibꝰ suꝑioribus maiora dei misteria reuelātur: inferiores vero mittūtur exterius ad illa reuelata nūciādo hominibus. ⁊ ita nō omnes mittūtur extra. Sꝫ quomodo inferiores possint illuminare homines de his reuelationibus diceꝛ in di. sequenti.

ℂ Ibi. Videꝛ tamē ꝙ supremi vel aliqui de supremis mittanꝛ ad extra: nam incarnationē nescierūt multi angeli ante tēpus incarnatiōis vel passionis iesu christi sicut pꝫ ꝑ illđ Isaie. 63. vbi q̄ritur in ꝑsona inferiorū: quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus ⁊c. apparet etiaꝫ ꝑ Apl'm Ephe. 3. vt innotescat principibꝰ ⁊ potestatibus seculi. Ubi glo. Hierony. angelicas potestates vel dignitates prefatum dicit misteriuꝫ incarnationis ad plenum nescisse donec completa esset passio christi ⁊ apostolorum predicatio fuisset gentibus dilatata: quod tamen vsqꝫ tunc nō latuit maiores ꝺm glo. August. ibidem dicit cōstat autem ꝙ angelum missum ad beatam virginem ad hoc nunciandum non latuit ergo ille cui hoc patuit erat de superioribus ⁊ nō de infi-

mis quos latuit illud sacrum misteriũ. ¶ Ad auctoritatem Danielis. 7. milia miliũ ministrabant ei ⁊ decies cẽtena milia assistebant ei: igitur illi non mittuntur cõcedit q cõmuniter non mittuntur. ⁊ ideo distinctio quã ponit Daniel inter illos. s. hii ministrabant et hii assistebant ei intelligenda est cõmuniter. s. milia miliũ assistunt ei cõmuniter qui communiter nõ mittuntur: et decies centena milia ministrabant ei communiter. ¶ Auctoritas apostoli concedenda est absolute quia omnes spiritus sunt ministri dei quia mittũtur: vel ad intra vel extra.

¶ Distinctionis Undecime Questio Prima.

Circa dist. 11. magister tractat de custodia hominum ab angelis. Querit doct. Utrum angelus custodiens possit effectiue aliquid causare ĩ intellectu hominis custoditi. Hic est opi. Auicẽ. 6. naturaliũ parte. 5. c. 6. q superior intelligentia est causa inferioris quãtum ad esse et quãtũ ad cognitionẽ: ⁊ sic descendendo a suprema intelligẽtia. ⁊ tandẽ intelligẽtia quedam separata superior anima ĩtellectiua causat in ipsa noticiã actualem ⁊ suam speciẽ. ⁊ intelligit per cõuersionem intellectualẽ actualem ad illam intelligentiam: vult igitur. d. q species rerũ fluunt ab intelligentia separata superiorẽ ad noticiam naturalem hominũ habẽdã ita q scdm eum naturale est intellectui nostro conuerti ad intelligentiam separatã ad hoc q intelligat quod si verum sit patet in primo doct. distin. 3. q. 3. ¶ Ibi. Contra opi. Auicc. arguitur q tunc frustra anima vniretur corpori: qr ꝑpter nullã perfectionem ipsi⁹ anime vnite non em̃ propter perfectionem ipsius ĩ se: quia forma nõ est ꝑpter materiam sed ecõtra: vt patet 2. physicoꝝ. t. c. 23. nec ꝑpter perfectionem ipsius ĩ operando quia non vnita posset habere speciem ab intelligentia sicut vnita ⁊ hec est ratio Tho. 1. parte summe. q. 74. ar. 5. vide ibi. ¶ Ibi. ista ratio videtur peccare: quia videtur concludere q frustra vniretur anima beata corpori: qr non propter perfectionem aliquã necessariam ad suam operationẽ habet in qua nichil recipit a corpore. Dicit em̃ sic Tho. vbi supra. Maxime autem videtur corpus esse necessarium anime intellectiue ad eius ꝑpriam operationem que est intelligere quia sm esse suum a corpore non depẽdet. Si autem anima species intelligibiles secundũ suam naturã apta nata eẽt recipere per influentiam aliquorũ separatorum principiorum tãtum: ⁊ non acciperet eas ex sensibus non indigeret corpore ad intelligendum. Unde frustra corpori vniretur. Et parum infra. Si inquit ĩ natura anime est vt intelligat per species ab intelligẽtia agente effluxas sequeretur q quecunqꝫ anime possent se conuertere ad intelligentiam agentem ex inclinatione sue nature. ⁊ sic cecus natus posset habere scientiam de coloribus q est manifeste falsum ⁊c. ¶ Ibi. Preterea secũdũ aliquos anima intelligit inquãtum est supra corp⁹: ergo non conuenit sibi intelligere inquãtum vnitur corpori ergo nec vnitur per se propter aliquã perfectionẽ que sit quasi necessaria propter operationem eius: vt ꝑpter intelligere et hoc est opi. Tho. s. q possit intelligere vt supra corpus vide in prima parte. 1. q. 89. ar. 1. et que sic vt anima igitur secundũ illum modum essendi quo corpori est vnita competit modus intelligẽdi per conuersionem ad fantasmata corporum que in corporeis organis sunt: cum autẽ fuerit a corpore separata competit ei modus intelligendi per conuersionem ad ea que sunt intelligibilia simpliciter sicut ⁊ aliis sbiis separatis ⁊c. ¶ Ibi. Aliter improbatur dicta positio. Hic doc. specialiter improbat opi. Auiceñ. auctoritatibus ⁊ ratione ⁊ intendit probare q species intelligibiles non imprimuntur in anima ab intelligẽtiis quia omnis nostra cognitio oritur a sensu primo ⁊ secundo posteriorum ⁊ primo metaphi. in prohe. ⁊ secũdo phisicoꝝ. Cecus enim natus non potest habere perfectam notitiam de coloribus. Unde secundo physicorũ. t. c. 6. secundũ translationem arabicã: possibile enim est vt aliquis deducat ratiõe: dispositionem colorum: qui est cecus natura ⁊ sic sermo eius qui talem habet dispositionem est de nominib⁹ et nichil intelligit omnino hoc ille ⁊ vide ibi Commentatorẽ. Omnes autem iste auctoritates essent false si species ille intelligibiles imprimerentur in anima ab ipsa intelligentia. ¶ Ibi preterea si nulla ⁊c. Per hanc rationem intendit probare Doc. necessitatem speciei intelligibilis: ⁊ hec ratio magis patet ex his que dicta sunt in primo di. 3. q. 6. Hãc tamẽ aliqualiter declaro di. si nulla remaneret noticia habitualis non manente actu intelligendi. Hic accipit noticiam habitualem nõ pro habitu causato ex frequentatis actibus: sed accipit speciem intelligibilem respectu cognitiõis abstractiue de qua est presens sermo ⁊ dicitur cognitio habitualis: quia per ipsaꝫ intellectus est in actu primo ⁊ in potentia accidentali ad ĩtelligendum abstractiue: sicut enim intellectus habẽs habitum per ipsum spõte ⁊ faciliter potest operari: ita habens speciem intelligibilem que est partialis causa cognitionis abstractiue statim per illam vt concausantem potest obiectum actu intelligere vt exposui in primo di. 3. q. 6. ⁊. 7. Sequitur ibi: sequeretur q semper esset intellectus eque in potentia essentiali ad intelligendum. Hic accipit potentiam essentialem pro potentia remota ab agente ⁊ potentiam accidentalem pro potẽtia propinqua ad agendum vt exposui in primo dist. 3. q. 6. ⁊ in isto. 2. di. 2. q. 10. vide ibi. Intellectus em̃ per speciem intelligibilem est in potentia accidentali siue propinqua ad intelligendum. ⁊ sine tali specie est tantum in potentia essentiali siue remota ad intelligẽdũ. Sequitur: licet em̃ ex actibus generetur aliqua habilitas ad faciliter conuertendum intellectum ad intelligendum: quia tamẽ nunquã haberetur forma qua posset intelligere que est actus primus faciens ipsum esse in potentia accidẽtali. Nota tamen duo in ista littera primũ q nullus habit⁹ quãtũcunqꝫ intẽsus facit intellectũ in potẽtia accidentali ad intelligendũ: posito em̃ q habitus cõcurrat actiue ad actum vt videtur tenere Doc. in primo di. 17. tamẽ si sol⁹ poneretur sine presentia obiecti vel in se vel in specie intelligibili nunqꝫ intellectus per talem habitum posset habere aliquã intellectionem quia tunc deficeret alia causa partialis que est ex parte obiecti: si enim intellectus posset intelligere obiectum per aliquẽ habitum non concurrente obiecto sequeretur q si deus crearet in aliquo intellectu aliquẽ habitũ scientificum: q talis intellectus mediante tali habitu posset causare noticiam actualem quod videtur incõueniens. si igitur habitus ponitur vt causa partialis actus non ponitur vt necessario simpliciter ad actum: quia intellectus habens obiectuꝫ presens sine tali habitu posset causare actum intelligẽdi: sed si requiritur: requiritur vt act⁹ sit perfectior: qr actus qui causatur a potentia habituata agente equali conatu est perfectior illo qui causatur a sola potentia vt notat Docto. in primo dist. 17. actus enim intellectus puta cognitio abstractiua que est ab intellectu: ⁊ a specie intelligibili: ⁊ ab habitu est perfectior licet per habitum non fiat intellect⁹ simpliciter in actu primo ad causandum actum intelligendi: sed per speciem intelligibilem. Secundo dicit q intellectus respectu cognitionis abstractiue per solam speciem intelligibilem est in actu primo ⁊ in potẽtia accidentali siue propinqua ad intelligendum. Sequitur: licet enim intellectus habens illum habitum acquisitum sequentẽ act⁹ posset facilius acquirere illam formam qꝫ alius nõ habens eum. Hic aduerte q ex hoc non debet concedi q aliquis possit habere aliquam habitum causatum ex cognitionibus abstractiuis respectu alicuius obiecti sine specie intelligibili cum nullus actus possit haberi sine illa sic posito q esset possibilis: tunc sequitur q dicit Docto. Uel debet intelligi q habens habitum causatum ex cognitionib⁹ intuitiuis (quia multi vt Ochã et Gregorius de Aristo. et alii volunt q non possit haberi cognitio abstractiua de aliquo obiecto nisi prius habeatur intuitiua de eiusdem licet hoc non sit ad mẽtem Doc.) sit magis dispositus ad habendum speciem intelligibilem de illo obiecto: qꝫ alius intellectus non habens huiusmodi noticias intuitiuas de obiecto.

Marginal notes: Opi. Aui. 6. naturalium. — Opi. tho. — declaratio littere. — Aduerte passum.

Ad questionem igiꝉ respōdeo. Hic doc. duo principal'r tāgit primo quod
nō possit angelus effectiue causare in intellectu homi-
nis custoditi. Scdo qđ possit. ¶ De primo. d. ꝙ nullaꝫ
intellectionē actualē nec speciē intelligibilē potest an-
gelus causare ī intellectu nostro vt totalis causa ratio
autē nō est ex aliqua impotētia ex parte angeli: qꝛ suffi-
ciēter est in actu primo ⁊ potest causare in alio angelo
actum scđm. Sꝫ ratio est ex intellectu nostro q̄ ꝓ statu
isto est passiuum determinatum ad determinatum acti
uum vt ad fantasma ⁊ intellectum agētē. Sic tamē ītel
ligendo ꝙ a fantasmate vt a partiali causa causaꝉ spēs
intelligibilis ⁊ ab intellectu agēte vt ab alia causa par
tiali: vt pꝫ a Doc. in primo di. 3. q. 8. Sꝫ vt intellectus
possibilis comparaꝉ ad actualē intellectionē nihil reci
pit a fantasmate: sꝫ tm̄ ab intellectu ⁊ a specie intelligi
bili: ⁊ sic fantasma ꝓ statu isto tm̄ dꝫ intelligi ꝯcurrere
respectu speciei intelligibilis: ⁊ sic intellect⁹ prima im-
mutatiōe immutaꝉ a fantasmate q̄ prima immutatio
est ad speciē intelligibilē sicut. d. Ari. 3. de anima. tex.
co. 39. Ubi sic habeꝉ in translatiōe arabica. Qui nihil
sentit nihil adiscit ⁊ nihil intelligit: si igiꝉ viderit ne-
cessario videt imagines aliquas imagines eñ similes
sunt sensibilibus sed sine materia hec ibi. ⁊ ibi. Comē-
tator. Intellectus quiescit in nobis cum viderit aliqđ
et intellexerit ipse non intelliget ipsum nisi coniunctū
cum sua imagine: imagines. n. sunt aliqua sensibilia in
tellectui et sunt ei loco sensibilium apud absentiā sensi-
biliuꝫ: sed sūt sensibilia non materialia: hec ille: ⁊ sic pꝫ
quomodo intellectus pro statu isto nihil intelligit nisi
prius motus fuerit ab aliquo fantasmate recipiendo
speciem intelligibilē specialiter ab illo. Sed quare nō
intelligit īmediate aliquod sensibile patuit supra ī pri
mo distin. 3. q. 3. ex ordine potentiarum ⁊c. ¶ Ibi. Ex
hoc sequitur quoddam correlariuꝫ. s. ꝙ angelus nō po
test aliquem intellectum rapere ad intellectualeꝫ visio
nem vt alicuius vere intelligibilis et ꝙ omnis raptus
factus virtute diaboli est ꝑcise ad aliquid intēse imagi
natum: quia intensa imaginatio facit animum ita di-
stractum ab omni alia cognitione cuiuscunqꝫ actualis
intellectionis: quod videtur ipsum intellectualiter vi-
dere ⁊ cōcomitaꝉ forte illā intēsaꝫ imaginationē alicu
ius rei imaginabilis intellectio: sed nulla est ibi intelle
ctio alicuius mere intelligibilis: nō imaginabilis. Ita
etiā omnis raptus ad quem potest homo seipm̄ dispo-
nere in hac vita per consuetudinē non est ad aliquaꝫ vi
sionē mere intellectualem puta alicuius substātie sepa
rate: sed imaginariā ⁊ intellectionem concomitantem
illam imaginariā: licet forte talis quietatio in homine
ab omnibus extrinsecis per talem visionem quandoqꝫ
disponat: vt deus animū sic tranquillū rapiat ad visio
nē mere ītellectualē. ¶ Ibi. De secūdo. s. qđ possit an-
gelus facere in ītellectu ꝓpter dicta sāctorū precipue
Dionysii quarto celestis hye. di. Reuelationes fieri ho
minibus per āgelos magnifestum est ꝙ angelus potest
docere hominem sicut homo facit: sed perfectius.

Angel⁹ nō pōt cāre aliquā intellectionē ī intellectu nostro.

Circa predicta occurrunt alique difficulta-
tes. Prima ibi. ꝙ angel⁹ est
sufficienter in actu primo ad causandū actū sm̄. Hic vi
detur Doc. dicere ꝙ angelus quātū est ex parte sua po-
test esse causa totalis inellectionis causando ipsam in
anima nostra: si hoc absolute intelligatur Doc. in plu-
ribus locis contradicit sibi: quia in primo di. 3. q. 7. ꝓ-
bat ꝙ ex obiecto ⁊ ītellectu causatur notitia. Hoc idē
15. q. quolibe. ⁊ in. 2. expresse distin. 3. q. 10. vbi di. ꝙ cau
sans cognitionem alicuius obiecti continet illud vir-
tualiter. Iterum in dist. 9. expresse di. ꝙ intellectus an
geli vna cū specie intelligibili obiecti de quo loquitur
causat cognitionē illius obiecti in audiēte. ¶ Sic igi-
tur debet intelligi: ꝙ sicut angel⁹ potest causare cogni
tionem sui in se totalis causa, ita potest causare in alio
intellectu sibi ꝓportionato: ⁊ sil'r sicut potest causare co
gnitionem alterius obiecti a se virtual'r contēti sm̄ to
tam suam entitatem recipiendo illam in se. ita pōt cau-
sare in intellectu alterius disposito ⁊ ꝓportionato. vbi
autem angelus non continet virtualiter obiectum sm̄
totam suam entitatem non potest esse causa totalis co-
gnitionis illius: nec respectu sui intellectus nec respe-
ctu alterius. Non intendit ergo Doc. absolute: ꝙ intel
lectus āgeli possit esse causa totalis respectu cognitio-
nis, causande in intellectu humano. ¶ Hic queriꝉ quo
modo angelus potest docere hominem de aliquo igno
to: ⁊ di. Doc. ꝙ eo modo quo homo docet aliū hoīem:
ita ⁊ angelus. perfectius tm̄: hoc satis patet. quia sicut
homo potest docere aliū hominē coiūgendo terminos
prius notos ab alio homine: vt si alius homo qui dica
tur. a. cognoscat hominē ⁊ animal rationale ⁊ risibilita
tem. ignoret tamen hominem esse risibilem. tūc hō do-
cens ꝓponit sibi istam: aīal rōnale est risibile tunc. a. as
sentit sibi. causando in se cognitioneꝫ in qua cognoscit
istam ꝓpositionem. animal rationale est risibile. ⁊ qua
huic assentit deinde docens proponit sibi aliam. homo
est animal rōnale: tunc a causat in se cognitionem hu-
ius conclusionis: cui assentit ꝓpter ꝑmissas: docens er
go nihil causat ī intellectu ipsius. a. sed tm̄ ordinate ꝓ
ponit terminos prius notos ab. a. coniungendo illos
adinuicē et simul. a. causat in se cognitionem tam ꝑnci
pioꝝ q̄ꝫ conclusionis sic angelus lꝫ perfectius: qꝛ perfe
ctiori ⁊ clariori modo pōt ꝓponere. ¶ Sed est difficul
tas de aliquo complexo cui⁹ termini nō sunt noti ab ip
so. a. qui est docendus: an ipse angelus possit illū doce-
re. Dico ꝙ īmediate nō pōt causare cognitionē ꝉmioꝝ
in ītellectu hūano. sed ipsos terminos si sunt sensibiles
mediate vl' īmediate ordiate pōt pn̄tate ītellectui ita ꝙ
pri⁹ pn̄tet alicui sensui: deinde ītellectui. exēplū si. a. nō
cognoscit puta aliquē colorē: ipse angel⁹ pōt pn̄tare il-
lum alicui sensui exteriori: ⁊ deinde imaginatiue: ita ꝙ
ipse color prius potentie exteriori causet visionē sui et
spēm sensibilem in illo: qua causata: deinde causaꝉ alia
species sensibilis eiusdē coloris ī imaginatiua: q̄ diciꝉ
fantasma tūc ipsum fantasma vna cū ītellectu ipsius. a.
causat spēm intelligibilem ipsius coloris: ⁊ angel⁹ pōt
partialiter cōcurrere ad hmōi causationē speciei intel
ligibilis: vt ptꝫ infra a Doc. Hoc ergo mō pōt docere
hoīem de terminis pri⁹ cognitis: quib⁹ terminis notis
ab hoīe: ipse angelus pōt ordinate proponere illos cō-
iungendo vel diuidēdo: ⁊ sic docere hoīem de ꝑncipiis
et conclusionibus mō preexposito: sed de terminis ⁊ cō
plexionib⁹ que nullo mō cadūt sub sensu: nec formal'r:
nec original'r: nec pn̄t cadere: vt de ista ꝓpositione. de⁹
est trinus ⁊ vnus: an possit docere hoīeꝫ: ⁊ sicut dixit de
hoc: ita dico de quolibet alio reuelato mere ītelligibi-
li. Dico ꝙ de cōi lege stāte ordine diuie sapiētie: ange-
lus non pōt reuelare intellectui hūano ꝓ statu isto ali-
quod pure ītelligibile. quō ergo reuelet istā. De⁹ est tri
n⁹ ⁊ vnus. Dico ꝙ ꝓponit hoī eo mō lꝫ perfectiori: quo
alius homo ꝓponeret. Nam intellectus humanus via
naturali potest cognoscere oēs terminos: q̄ pn̄t abstra
hi a sensibilibus: vt ens vnum bonū ⁊ hmōi: vt pateti
primo dist. 3. q. 1. et. d. 8. deinde potest considerare puta
entitatem in se: ⁊ primitatē in se: ⁊ vnire: ista duo sic di-
cēdo: est aliqđ ens primū: ⁊ sil'r pōt ꝯsiderare trinitatē:
que trinitas est abstrahibilis a numeris: ⁊ sil'r conside-
rare personam: ⁊ componere istā: tres persone ⁊ hmōi.
Pōt ergo aliquis predictoꝝ sic docere et deducere ali
cui: ꝙ est aliquod primū ens: quod est vnū in se ⁊ singu
larissimū: ⁊ idē in tribus ꝑsonis. ⁊ sic audiens imperio
sue volūtatis potest assentire huic: ita ꝙ potest ī se cau
sare assensum: quo assentiat huic. Sic angelus pōt do-
cere hominem de ista propositione: ꝙ deus est trinus ⁊
vnus: lꝫ perfectius ⁊ clarius: ⁊ hoc est quod dicit doc.
in ꝓlo. q. 1. ꝙ reuelatio de communi lege non fit nisi de
cōplexis: quoꝝ termini pn̄t haberi via naturali: ⁊ virtu
te fantasmatū. Si dicaꝉ. ergo hō natural'r pōt cogno-
scere istam. deus est trinus ⁊ vnus causando ī se cogni
tionem illius: si angelus nihil aliud facit nisi proponē
do: vt dixi supra. Dico sicut dicetur in. 3. dist. 23. ⁊. 14.
q. quolibe. de fide acquisita. ꝙ aliquis pōt credere arti
culis fidei ex puris naturalibus: sed vel est ꝙ nisi illi ar
ticuli fuissēt prius reuelati homini: qui postea docet il
los nūq̄ꝫ aliquis hō ex puris naturalib⁹ acquirere pos
set: ⁊ sil'r: si deus non reuelasset istam. deus est trinus ⁊
vnus. alicui angelo: immediate cāndo cognitionē illi⁹
in illo: tota natura angelica ex suis puris naturalibus
non potuisset attingere hmōi cognitionem: vt patet a
doc. supra in hoc secūdo. d. 3. ⁊. q. 14. quol. Si dicaꝉ ꝙ
Doc. videꝉ sibi cōtradicere: qꝛ hic dt. ꝙ reuelatio pmo
fit angelo superiori: ⁊ supior reuelat īferiori: ⁊ sic dein-
ceps: ⁊ inferior reuelat hoī. Et tm̄ in ꝓlog. q. 1. dicit ꝙ
volūtas diuina aliqn̄ supplet vicē obiecti impfecte pu-

Difficul. cū Solu.

Alia dif[ficul.]

De cōi lege angel⁹ non pōt reuela[re] re itellectu[i] hūano pro statu isto a[li]qđ pure i[n]telligibile.

ta q̄n reuelat alicui hāc.deꝰest trinꝰ⁊ vnꝰ.⁊ ibi doc.de=
clarat quō volūtas diuina supplet vicē obiecti sup̄natu
Solō. raliter respectu intellectꝰ nostri.Dico ꝙ nulla est ꝯtra=
dictio:q̄ꝛ si loquamur de lege cōmuni:⁊ de ordine p̄fi
xo a diuina volūtate:q̄ supplet vicē obiecti sup̄natura=
liter mediate vel immediate:q̄ꝛ nisi ipsa volūtas diuina
primo reuelaret alicui angelo:q̄ postea reuelaret aliis
tota natura creata ex sua natura nō posset cognoscere
illud obiectum sup̄naturale de cōmuni lege respectu ve
ro intellectus nostri supplet vicē obiecti sup̄naturalis:
mediate tamē q̄ꝛ mediate angelo cui prius reuelat.Di=
co etiam ꝙ ipsa potest immediate reuelare:cum ipsa vo
luntas diuina sit supra omnē ordinem:⁊ non sit sic astri
cta ordini priori:quin aliter possit facere:vt pꝫ supra in
isto scd̄o dist.7.⁊ in primo.d.44.

Ibi.Sed de aliis affirmatiuis: quid.s.pos
sit angelus circa virtutē
fantasticam hominis agere vel causare.Utrum possit
nouum fantasma causare effectiue:vel offerēdo nouuꝫ
imaginabile:vel transportare fantasmata iam habitū
dubium est.Cōcedit̄ tn̄ communiter ꝙ fantasma nouū
nō posset causare sine causa naturali:puta obiecto nato
Fantasma quid. causare tale fantasma.Est aduertēdum ꝙ fantasma ꝓ=
prie est species sensibilis existēs in virtute fantastica re
presentans sensibile cum ꝯditionibus materialibus:⁊
differt a specie sensibili existēte in sensu exteriori:q̄ꝛ vir
tus fantastica cum fantasmate potest causare cognitio
nē sensibilis ꝑfectam:etiam actu non existēte.Species
vero sensibilis existere nō potest.Et Doc.videt̄ dicere
duo.Primo ꝙ nō potest causare fantasma alicuiꝰ sensi=
bilis:nō ꝯcurrēte obiecto sensibili.Scd̄o dicit ꝙ cum
obiecto sensibili poterit causare nouū fantasma rei sen
sibilis.¶Sꝫ circa scd̄m occurrit dubiū:q̄ꝛ sp̄ēs sensibi
Dubium. lis immediate causat̄ ab obiecto sensibili extra:vt pꝫ a
Doc.in primo.d.3.q.7.⁊ in quoli.q.15.ar.scd̄o exponē
do auctoritatē Augu.11.de tri.c.2.vel.5.q̄ꝛ.d.informa=
tio sensus:q̄ visio dicit̄ a solo ip̄rimit̄ corpore qđ videt̄.
⁊.d.Doc.ꝙ Aug.ibi.accipit visionē ꝓ similitudine rei
in se:⁊ illa a solo corpore extra causat̄.Si ḡ angelꝰ non
pōt partialr̄ causare similitudinē rei sensibilis i aliquo
sensu:ḡ nec aliqđ fantasma:cū tale fantasma sit precise
similitudo rei sensibilis cum ꝯdictionibꝰ materialibꝰ.
¶Dico primo:ꝙ expresse nō habet̄ a doc.ꝙ angelꝰ par
tialr̄ possit causare fantasma:sꝫ ꝙ possit nouum sensibi
le p̄ntare alicui sensui quo p̄nte statim causat̄ sp̄ēs sen=
sibilis in sensu exteriori ⁊ post in virtute fantastica.Di
co scd̄o ꝙ ⁊ si sensus exterior nullo modo actiue cōcur=
rat ad causandum similitudinē rei sensibilis:hoc tn̄ nō
dꝫ forte negari ab angelo.quin saltē partialr̄ possit cō
currere:q̄ꝛ natura nobilior est dignificāda q̄ꝫtum appa
rētia ostēdūt:vel ꝑmittūt.Dico tertio posito ꝙ angelꝰ
non possit partialr̄ ꝯcurrere ad talē similitudinē extra:
nō dꝫ forte negari ꝙ posita ipsa in sensu exteriori ꝙ nō
possit angelꝰ partialr̄ causare fantasma in virtute fanta
stica cōcurrēte tali similitudine:vt alia causa partiali.
Sicut etiā ꝯcedit̄ ꝙ q̄ꝫuis homo ꝓ statu isto non ꝯcur=
rat actiue ad speciē sensibilē ad extra nec forte ad fan=
tasma:tn̄ intellectꝰ agēs cū tali fantasmate actiue con
currit respectu speciei intelligibilis immo vt causa ma
gis principalis:vt pꝫ a Doc.in primo di.3.q.8.⁊ in quo
li.q.15.sic pariformiter esset dicēdum de ipso angelo re
spectu fantasmatis:lꝫ ista req̄rāt ꝓlixiorē tractatum.

Ibi.De translatione fantasmatis de vno
organo ad organuꝫ
Expō lr̄e. alteriꝰ dubiuꝫ esse videt̄.Dicit Doc.hic duo:ꝙ si loqui
mur de ipso fantasmate absolute qđ est tn̄ accidēs non
pōt transferri puta de organo Sor.ad organum Pla.
q̄ꝛ tūc idē accidēs numero migraret de subiecto in sub=
iectum qđ est impossibile.Scd̄o.d.ꝙ si loquamur de spi
ritu vel humore:tenēdo ꝙ ipsuꝫ fantasma habeat ꝓ sub
iecto sp̄m vel humorē.s.corporeū:ꝙ s̄m aliquos angelꝰ
pōt trāsferre de vno organo ad aliđ organū:⁊ hāc opi.
videt̄ Doc.tenere.¶Ibi.Et forte diceret̄ ꝙ trāslato
humore ab organo Sor.nō remaneret in eo fantasma
q̄ꝛ nō esset in eadē ꝓportiōe ad suam causam a qua gi=
gnebat̄.Dicūt.n.isti ꝙ ipsum fantasma hꝫ ꝓportioneꝫ
ad ip̄m causantē:dum est in Sor.⁊ ip̄m ꝯseruantē.⁊ sic
q̄ꝫuis humor possit transferri:vt tn̄ desinit esse in Sor.
illud fantasma statim desinit esse simplr̄.cessante cā cō=
seruatiua.¶Ibi.Sꝫ ista ratio nō concludit:q̄ꝛ sensus
particularis respectu fantasmatis est tn̄ causa in fieri:
⁊ nō in facto esse:vult di.Doc.ꝙ q̄ꝫuis sensus particu=
laris puta visus:dum mutat̄ a sensibili extra:possit sal=
tē partialiter causare fantasma in virtute fantastica:et
vt sic depēdet a sensu particulari tn̄ fantasmate causa=
to in esse quieto nō depēdet ampliꝰ a sensu particulari
in cōseruari.Et hoc videt̄ ꝑ illđ qđ.d.Doc.in isto scd̄o
d.2.ꝙ res tn̄ ꝓ primo instāti quo accipit esse dependet
ab agēte creato:⁊ ꝓ tēpore sequēti p̄cise depēdet ab ip̄o
deo:vide.q.4.di.2.Aduerte etiaꝫ ꝙ aliud est loqui de
op̄atiōe sensitiua vel intellectiua ⁊ aliud de specie intel
ligibili ⁊ fantasmate:q̄ꝛ tales op̄atiōes tn̄ sunt dū fiūt
⁊ nō plus:sp̄ēs auteꝫ intelligibilis ⁊ fantasma cessante
causatiōe cause create:hn̄t esse ꝑmanēs.Sꝫ de sp̄ē sen=
sibili extra forte est dubium an illa possit manere causa
particulari nō ꝯseruāte de hoc alias.¶Ibi.Si etiā ta
lis trāslatio fieret a Sorte informato fantasmate ma=
nēte:negaret̄ ille ad cuiꝰ organum fieret translatio pos
se vti tali fantasmate:q̄ꝛ nulliꝰ fantasia nata est vti fan=
tasmate:nisi genito a sensibili presente suo sensui.Hic
recitat̄ alia r̄n̄sio.s.posito ꝙ tale fantasma possit trans=
ferri de organo Sor.ad organum Plato.tn̄ virtus fan
tastica Pla.non posset vti tali fantasmate.s.causando
cognitionē rei sensibilis:cuius est tale fantasma:q̄ꝛ fan
tasia tn̄ vtit̄ fantasmate genito a sensibili p̄nte suo sen=
sui.cum ḡ fantasma translatum in Pla.nō sit genitū a
virtute fantastica Pla.⁊ a sensibili p̄nte cuiꝰ est:ptꝫ:q̄ꝛ
tale sensibile est tn̄ p̄ns Sorti:sequit̄ ꝙ nō poterit vti
tali fantasmate.¶Ibi.Sꝫ nec ista rō cogit.Hic doc.
ostēdit:ꝙ nō est necesse ad hoc vt virtus fantastica vtat̄
aliquo fantasmate:ꝙ illđ sit simpliciter causatuꝫ ab ali
quo sensibili:pꝫ:q̄ꝛ si deus imprimeret ceco nato fantas
ma de aliquo colore posset vti eo vigilās ad imaginādū
talē coloreꝫ:⁊ tn̄ illđ fantasma nullo mō esset causatū a
sensibili.Dato etiam ꝙ nō possit vti fātasmate nisi cāto
a sensibili.tn̄ nō sequit̄ ꝙ pla.nō possit vti illo fātasma=
te priꝰ causato a sensibili p̄nte Sor.q̄ꝛ ⁊ si a sensibili p̄n=
te Sor.depēdeat in fieri:nō tn̄ depēdet in esse:vt dictū
est supra:sicut q̄ꝫuis calor ex̄n̄s in ligno quo ad fieri de
pēdeat ab igne causante:ex quo tn̄ i esse nō depēdet ab
igne:poterit tn̄ lignū vti calore ad calefaciēdū.sic in ꝓ
posito.¶Ibi.Tertio mō de trāslatiōe fantasmatū in
eodē.dicit̄ ab Egi.quoli.6.q.16.ꝙ angelus pōt facere
motū localē humorū ⁊ spirituuꝫ:ad quē motum sequit̄
transpositio fantasmatū:⁊ ordinata immutatio intelle
ctus possibilis ab eis.Hec ratio istoꝝ est:q̄ꝛ virtꝰ fan=
tastica in Pla.nō pōt vti fantasmate nisi genito a sensi
bili p̄nte:vt dixi supra.¶Ibi.Sꝫ hoc videtur difficile
ad intelligēdum.nō eīn q̄đlibet fantasma hꝫ spiritū vel
humorē ꝓ subiecto:q̄ꝛ tot possent simul fantasmata esse
in virtute fantastica:quot eis nō possent assignari ꝓp̄e
sub̄a:nec etiā motꝰ aliq̄s localis sp̄ūs vel humoꝝ videt̄
facere aliqđ fantasma magis mouere q̄ꝫ priꝰ:nisi aliq̄d
faciat circa illud fantasma ꝑ alteratione.Uult dicere
Doc.ꝙ si angelꝰ posset docere hominē custodituꝫ:puta
Sor. in quo sunt mille fantasmata mouendo subiecta
illoꝝ fantasmatū in Sor.seq̄ret̄ ꝙ tot essent sub̄a quot
fantasmata:pꝫ:q̄ꝛ si tn̄ esset vnū sub̄m:nō posset illđ mo
uere:quin simul moueret oīa fantasmata:⁊ sic oporte=
ret ip̄m docere de oī re:quarum sunt alia fantasmata:
vel de nulla re docere:pꝫ:q̄ꝛ s̄m ipsuꝫ mouēdo talia fan
tasmata docet.Si ḡ docet mouēdo hmōi fantasmata
ordinate:ita ꝙ priꝰ vnū post aliđ opꝫ ip̄ꝫ dicere tot esse
sub̄a quot fantasmata:qđ nō videt̄.Necvltra sequit̄ ꝙ
ꝑ talē motum localē fantasmatū:fantasma magis mo=
ueat itellectū q̄ꝫ priꝰ nisi aliq̄d fiat circa tale fantasma:
puta ipsuꝫ alterādo.s.intēdēdo.¶Ibi.Hoc tādē q̄rto
cōcedit̄.Hic Doc.ponit ꝓpriā opi.⁊ duo dicit p̄ncipa=
liter.Primū ꝙ angelꝰ circa virtutē fantasticā pōt amo
uere oē ipedimētū:puta si ipedimētū ordiate imutatio
nis a fantasmatibꝰ erat ꝑturbatio sp̄ūuꝫ vel humoꝝ:an
gelꝰ pōt illā sedare:q̄ sedata occurrēt ordiate.Hec lr̄a
pōt sic itelligi vꝫ q̄ꝫtū ad sp̄ēꝫ itelligibilē:q̄ꝛ si eēt ꝑtur
batio i fantasmatibꝰ:ita ꝙ ipedirent̄ a cātiōe sp̄āli sp̄ēi
itelligibilis:si tale ipedimētū nō amoueret̄:sp̄ēs itelli=
gibilis causari non posset:quia fantasma concurrit vt
causa partialis:vt ptꝫ a doc.in primo.d.3.q.8.Dico ēt
ꝙ posita sp̄ē intelligibili in intellectu possibili respectu
intellectꝰ possibilis:si fantasma illiꝰ rei esset impeditū.
adhuc impediret̄ intellectio illiꝰ rei:quia oportet itel=

ligētē fantasmata speculari .3. de aīa: ⁊ ideo Doc. in primo .d.3.q.2. dicit: ꝙ illud fortius mouet intellectuʒ: cuius singulare fortius mouet sensuʒ: ⁊ vide que ibi exposui. Scdo principaliter. dicit ꝙ angelus potest aliquid opari circa intellectum possibilē hominis custoditi: qꝛ potest partialiter causare speciē intelligibilē ꝯcurrēdo cum intellectu agēte hominis custoditi: ⁊ cum ipso fantasmate: ⁊ talis species intelligibilis sic causata erit ꝑfectior: ⁊ nō debet intelligi ꝙ intellectus hominis custoditi: ⁊ intellectus angeli sint due cause partiales essentialiter ordinate: ita ꝙ vna agat in virtute alterius: qꝛ tūc inferior nō posset causare nō ꝯcurrēte supiori: et sic intellect⁹ agēs hoīs custoditi cum sit inferior intellectu angeli custodiētis nullo modo posset causare speciē intelligibilē ꝯcurrēte fantasmate nō impedito. Nec similiter dʒ intelligi ꝙ sint due cause partiales alteri⁹ ⁊ alteri⁹ ratiōis: lʒ nō essentialiter ordinate: sicut se hñt intellect⁹ ⁊ obiectum respectu intellectionis: qꝛ huiusmodi cause sic se hñt. ꝙ q̄tumcūq̧ vna augeref in ꝑfectione: nunq̄ tñ posset supplere vicē alterius: vt supra patuit in isto scdo .d.9. ⁊ in primo .d.3.q.8. ⁊ .d.17. dicerenf ergo ille due cause eiusdē rationis sic intelligēdo: ꝙ q̄uis ab vna earum possit effect⁹ ꝓduci absolute: tñ alia ꝯcurrēte effect⁹ esset ꝑfectior eo modo quo dictum est in primo .d.17. de potētia ⁊ habitu. ¶ Et ex hoc apparet improbatio illi⁹ argu. qđ fit ꝯtra Doc. in .3.d.4. vbi vult ꝙ mulier ꝯcurrat actiue ad generationē ꝓlis: lʒ minus principalr. vbi sic arguūt: ponēdo ꝙ virt⁹ actiua mr̄is augeaf: sequif ꝙ tm̄ posset augeri: ꝙ ipsa sola posset ꝓducere ꝓlē nō ꝯcurrēte viro: pʒ em̄ ꝙ isti nō intelligūt nec intētionē: nec ꝟba Doc. qꝛ vir ⁊ mulier sic sunt due cause partiales ordinate respectu ꝓlis. ꝙ vir ē causa principalis: ⁊ mulier minus principalis. Si ergo virtus vnius cresceret etiam in millecuplo: adhuc esset talis causa: ꝙ nunq̄ posset supplere vicē alteri⁹ cause. Dico ḡ ꝙ intellectus angeli nō sic ꝯcurrit cum intellectu nostro: qꝛ tūc vnus intellectus nō posset causare speciē intelligibilē sine alio: vt dictuʒ est. Cōcurrunt ergo sicut due cause eiusdē ratiōis: ita ꝙ simul vnite ꝑfectiorē causant effectum: q̄ʒ vna earum seorsum sicut duo calores vniti simul ꝑfectiorē causant calorem q̄ʒ seorsum sumpti: ⁊ si vnus calor in duplo augeref posset supplere vicē alterius caloris: sic etiam intellectus angeli si in ꝑfectione cresceret posset supplere vicē intellect⁹ nostri: qꝛ ipse solus vna cum fantasmate ita ꝑfectam speciē intelligibilē posset causare: sicut modo facit cum intellectu nostro.

Dubiū bonum.

¶ Occurrit tñ dubium. si intellectus agens ipsius angeli posset causare spēm intelligibilē cum fantasmate hominis custoditi intellectu agēte ipsius hominis nō ꝯcurrēte: videf ꝙ sic: quia si intellectus agēs ipsius hominis custoditi: hoc potest multo fortius intellectus angeli custodiētis: cuʒ sit ꝑfectior.

Solutō duplex.

Dico ꝙ in hoc nullum apparet impossibile loquēdo de spē intelligibili alicuius rei imaginabilis: qꝛ ⁊ si nō possit causare spēm intelligibilē alicuius mere intelligibilis: nō negaf tñ quin possit causare spēm intelligibilē rei imaginabilis: qꝛ hoc nō esset ꝯtra statum hoīs custoditi. Dico tñ ꝙ de facto nō causat spēm intelligibilē in intellectu possibili hoīs custoditi intellectu agēte ipsi⁹ nō cōcurrēte: qꝛ amoto impedimēto intellect⁹ agēs hoīs de necessitate nature ꝯcurrit. ¶ Dico vltra ad intētionem Doc. ꝙ nō tm̄ angelus potest partialiter causare spēm intelligibilē alicui⁹ sensibilis: sʒ etiam pōt partialr causare cognitionē abstractiuaʒ rei cuius est talis spēs: sic ꝙ talis intellectio erit ꝑfectior q̄ʒ vt causata a solo intellectu hoīs custoditi: ⁊ a spē intelligibili: ⁊ pariformiter dicendum est de intellectu angeli ⁊ intellectu hominis respectu talis intellectionis: sicut dictum est de eis respectu speciei intelligibilis.

Nunc soluenda sunt argumēta pricipalia. Primo arguit Doc. ꝓbando ꝙ aliqđ possit opari immediate circa intellectum ⁊ volūtatē hoīs custoditi: qꝛ aliter frustra custodiret: nisi posset ipʒ dirigere in actib⁹ humanis: q̄ primo ꝑtinēt ad intellectum ⁊ voluntatē. ¶ Rñdet Doc. ꝙ non frustra custodit hominē. Tum qꝛ pōt ipsum efficacius docere ꝑ signa sensibilia q̄ʒ aliq̄s homo. Tum etiam qꝛ ꝑfectiorē spēm intelligibilē pōt causare: vt supra pʒ. Tū etiam qꝛ pōt ipsum a demonibus custodire ſm Hiero. in Omel. sup illđ Mat. 18. Angeli eorum semper vidēt.

Difficultas.

¶ Sʒ ex dictis occurrit aliqualis difficultas. Si angelus pōt partialr causare spēm intelligibilē rei sensibilis in intellectu possibili hoīs custoditi: an possit etiaʒ causare volitionem in volūtate hoīs custoditi respectu alicui⁹ rei sensibilis: ⁊ videf ꝙ sic: qꝛ sicut hʒ intellectuʒ hoīs custoditi: vt passum ꝓportionatum respectu spēi intelligibilis rei sensibilis. ⁊ respectu abstractiue intellectionis eiusdē: ita videf ꝙ voluntas angeli habeat voluntatē hominis custoditi: vt passum sibi ꝓportionatū respectu volitionis rei sensibilis: ⁊ sic posset immediate causare volitionē alicuius rei sensibilis. Dico ꝙ nō est simile de spē intelligibili: ⁊ intellectione abstractiua. ⁊ volitione: qꝛ volūtas hoīs custoditi nō videf posse immediate moueri ab alia voluntate recipiendo aliquam volitionē.

Sol.

Dico scdo ꝙ ⁊ si angelus posset ipsam mouere: nō tñ moueret vt causa totalis respectu volitionis: sʒ ipsa voluntate ꝯcurrēte. Si etiā tertio ꝯcedaf ꝙ posset ipsam moueret vt totalis causa respectu volitiōis alicuius sensibilis nō autē respectu volitiōis alicui⁹ mere intelligibilis: forte nulluʒ apparet impossibile. Ista tñ dicanf vt dubia. ¶ Scdo pricipaliter arguit doc. quia actiuuʒ qđ pōt aliqđ causare in passiuo excellētiori. potest etiaʒ causare in passiuo min⁹ excellēti: sʒ ex .d.9. angelus pōt effectiue aliquid causare in intellectu alteri⁹ angeli. ḡ ⁊ in intellectu alteri⁹ hoīs custoditi. Tum qꝛ omne agēs habēs actum primum pōt causare actum secundum in quocunq̧ receptiuo: ꝑ hoc em̄ ꝓbatū est .d.9. Angelus autē actu cognoscēs: est habēs actum primum: ⁊ intellectus noster est in potētia ad actum scdʒ. ¶ Ad scdm ꝯsequētia nō valet: qꝛ istud passum inferi⁹ nō est capax ꝓ statu isto ab illo agēte: ⁊ hoc qꝛ passiuum est impeditum ꝓ statu isto: ne aliqđ recipiat: vñ ista impotētia nō est ex defectu potētie actiue angeli: vel ex impotētia virtutis passiue intellectus nostri absolute in recipiēdo: sʒ ex impedimēto ꝓ statu isto. ¶ Per hoc patʒ ad vtrāq̧ ꝓbationē ꝯsequētie. Actiuum em̄ pōt agere in passum quādo nō est impeditum a receptiōe forme: ad quam agit tale agēs: sʒ dum est impeditum non pōt agere potētia ꝓpinqua: lʒ possit agere potētia remota. Et si dicas: tunc nō potest deus ꝓ statu isto immediate agere in intellectum nostrum sine fantasmate. Dico ꝙ consequētia nō valet: qꝛ illđ īpedimētū ꝓ statu isto. s. ordo inter potētias inferiores subest causalitati dei. non autē causalitati alicui⁹ creature: ⁊ ideo cuilʒ creature q̄ presupponit istum ordinē est īpedimētū: nō autē deo vel ad deum: qui est supra istum ordinē. ¶ Arguit tertio Doc. sic. Sēsibile pōt immediate aliqđ agere in intellectum nostruʒ: sicut pʒ de fantasmate: qđ pōt immediate (partialiter tñ) causare spēm intelligibilē: ⁊ multo magis illud qđ est actu intelligibile: quale est illud: qđ est in intellectu angeli. ¶ Rñdet Doct. ꝙ sensibilia possunt immutare intellectum ꝓ statu isto: nō autē mere intelligibilia: non qꝛ illa nō sint actiua: nec qꝛ intellectus noster nō est passiuus respectu eorum absolute. sʒ quia ꝓ statu isto impedif ne patiaf: vel recipiat a talibus immediate: amoto autē tali impedimēto: tunc recipit sicut est in beatitudine: tunc em̄ loquef angel⁹ homini beato: ⁊ homo beatus homini alii beato: sicut dictum est prius angelum loqui intellectualiter angelo: qꝛ tunc ſm ꝓmissum Saluatoris in Mat. erimus sicut angeli dei: cui laus ⁊ gloria ⁊c. ¶ Et ex hoc patʒ quare Doc. nō potest causare sciētiā in discipulo nō ꝓpter defectum virtutis actiue in sciētia docētis: sʒ ꝓpter capacitatē intellect⁹ discipuli ꝓ statu isto: ꝓ quo hʒ impedimētū: ne sic immutef: qꝛ ꝓ statu isto determinaf ad fantasmata sicut ad ipm īmutātia: sicut dictū est ⁊c.

¶ Distinc. duodecime. Questio prima.

Circa duodecimaʒ .d. in q̄ magister agit de creatura pure corporali. Querif primo. Utruʒ in substātia generabili ⁊ corruptibili: sit aliqua entitas positiua realr distincta a forma.

Ibi. Hic dicit vna opi. Hic Doc. ꝓmo recitat duas opiñ. Prima est Richar. de media villa q. li. 4.

Declaratio li[...]

q.5.ar.i. Alia ē Alber. magni: q̄ due opi. tm̄ noīe vl̄r dif
ferre: vtraqꝫ em̄ cōuenit in hoc: ꝙ ī ḡnabili ⁊ corruptibi
li ē tm̄ vna realitas positiua: ſʒ vna dicit ꝙ illa entitas
ē mat̄ia. Alia vero dicit ꝙ ē forma. Pria em̄ dicit ꝙ in
ſb̄a ḡnabili: puta ī igne nihil aliꝺ ē realit̄ niſi ipa mat̄ia:
ita ꝙ ſʒ ꝑfectū mat̄ie ꝺr alia ⁊ alia ſb̄a nat̄alis nāvt ē aſi
nꝰ ꝺr mat̄ia ꝑfectior: vt ꝺo ē ignis ꝺr mat̄ia īꝑfectior: ita
ꝙ vt ē aſinꝰ nihil ſibi extrīſecū aduēit: ſʒ ītrīſece ꝺr aſi=
nꝰ. Et ponūt exēplū ꝺ quātitate īt̄minata: q̄ n̄ ꝺr termīa
ri ꝑ aliq̄d extrīſecū: ſʒ ꝑ aliq̄d ītrinſecū: puta ꝑ pūcta ſi
ē linea: q̄ ſūt ītrinſeca ipſi linee. Alia opi. dicit idē ſim=
plicit̄ ī re. Vult em̄ ꝙ ipſa mat̄ia vt alit̄ ⁊ aliter termīa
tur: dicat̄ terminꝰ ḡnationis ſiei materia. a. ſic ꝓficit ī
entitate: ꝙ dicat̄ lapis: tūc ipſa vt ſic terminata ꝺr termi
minꝰ generatiōis. vt vero alio mō t̄minat̄: puta ꝙ dicat̄
aſinus: ipſa ꝺr aliꝰ terminꝰ ḡnationis: ſic tn̄ ꝙ t̄minꝰ ge
neratiōis ī re nihil aliꝺ ē niſi eadē mat̄ia ſic vel ſic ter=
mīata: ⁊ vt terminꝰ ḡnatiōis ꝺr forma: ⁊ ſic iſte due opi.
volunt ꝙ in ꝯpoſito ḡnabili ⁊ corruptibili nihil ſit realr̄
niſi ipſa mat̄ia: q̄ ſm aliā ⁊ aliā termīationē ꝺr aliud et
aliud cōpoſitū. Et ſi diceret̄ eis: nō ne in cōpoſito nat̄ali
ſb̄ali ē forma realit̄ diſticta a materia dicerēt ꝙ nō: ſed
ꝙ ipſa mat̄ia ſm ꝙ aliter ⁊ alit̄ ꝓficit quodāmō pōt di=
ci ſuſcipere aliā ⁊ aliaʒ formā: nō ꝙ in re ſit alia ⁊ alia
forma. ſed tm̄ ē ibi entitas mat̄ie. ¶ Ibi. Poſitio iſta n̄
vr̄ rōnabilis. nec vr̄ eē ſm mentē ph̄i. Arguo em̄ ſic. In
ḡnatiōe naturali ſm ph̄m p̄io de gene. t. c. 23. ſemꝑ ali
q̄d corrūpit̄. ⁊ aliq̄d generat̄. vbi facit ꝺr̄iaʒ īter ḡnatio
nē ⁊ corruptionē. Circa finē ſic dicit. Qn̄ aūt totū tranſ
mutat̄ nō manēte aliq̄ ſenſibili: vt ſb̄o eodeʒ: ſed q̄ſi ex
ſemine toto ſanguis aut ex aqua aer: aut ex aere oī aq̄
ḡnatio iā hoc tale: hmōi āt corruptio: hec ille. Vbi vult
exp̄ſſe ꝙ qn̄ ex aq̄ fit aer aliq̄d qꝺ erat aq̄ corrūpit̄ ⁊ ge
nerat̄ forma aeris: q̄ recipit̄ in materia ipſiꝰ aq̄: vt ptʒ
ibi de differētia ſubiecti alteratiōis et trāſmutationis:
vbi Cōmētator ſic dicit. Alteratio igit̄ eſt cū ſubiectum
fuerit aliquid ī actu: ⁊ fuerit traſmutatū ī aliq̄ ſpecie q̄=
litatis: verbi gr̄a: ꝙ idē corpꝰ aliquādo ſanat̄: aliquādo
īfirmat̄ ꝑmanēdo idē. trāſmutatio aūt ī ſubſtātia ē cum
nihil ī actu remāſerit ex illo ex q̄ eſt trāſmutatio: ꝙ ſit
ſubiectū illiꝰ rei: q̄ in eo fit eſſentialit̄ ⁊ nō accidētaliter.
hec ille. Vbi vult exp̄ſſe: ꝙ ī trāſmutatiōe ſubſtātiali nō
maneat ſubiectū ꝯpoſitū ex materia ⁊ forma. vt cū ex a
qua fit aer ꝙ maneat ipa materia. vt etiā pʒ ī tex. ſeq̄n=
ti. Seq̄tur. Sed tūc accipit philoſophꝰ: ꝙ ī ḡnatiōe: ex
oppoſito fit oppoſitū. vt pʒ p̄io ꝺ ḡnatiōe tex. com̄. 24.
nō ꝙ oppoſitū maneat: ſʒ aliq̄d cōmūe vtriqꝫ termīo: qꝺ
vult eē materiā q̄ n̄ pōt eē idē cū aliq̄ oppoſitoꝝ: q꞉ vnū
oppoſitoꝝ nō manet cum alio. vn̄ Ariſt. tex. c. 24. ſic ait.
Eſt aūt hyle maxīe ſubiectū quidē ꝓꝑrium ḡnatiōis ⁊
corruptiōis ſuſceptibile. hec ille. Et ibi Cōmētator ī fi=
ne cōmēti: nihil inq̄t remanet in ea ſupple trāſmutatio
ne ſubſtātiali ꝙ ſit ſubiectū eſſentialit̄ ei in qꝺ ē tranſ
mutatio ⁊ p̄cipalit̄ mat̄ia ē ſubiectū illiꝰ trāſmutatio
nis: ſubiectū aūt aliarū trāſmutationū nō dicit̄ mat̄ia
niſi ſm poſteriꝰ. hec ille. Iſtis p̄miſſis pʒ ratio doc. ꝑ ex
ēplū pono ꝙ ignis. a. agat ī aerē. b. q̄ ſunt oppoſita ſaltē
virtualiter dicimus ꝙ ignis generatur ex aere tanq̄ ex
oppoſito. q꞉ actione ſua corrumpit formā aeris. ⁊ ī mate
ria q̄ erat ſub forma aeris ꝓducit formā ignis. ⁊ ſic ipa
materia q̄ p̄iꝰ erat ſub forma aeris fit ſub forma ignis
⁊ ſic pʒ quādo oppoſitū generatur ex oppoſito: ꝙ rema=
net eadem materia cōmunis. ⁊ quando oppoſituʒ gene
ratur ex oppoſito. illud oppoſitum ex quo generatur ali
ud oppoſitum nō remanet in compoſito genito: pʒ quia
aer ex quo generatur ignis non remanet ī ipſo igne. Si
igitur aer tantum realiter includeret ipſaʒ materiam: ⁊
tantum eſſet materia per te: ſequeretur ꝙ aer remane=
ret in igne genito: cum materia maneat eadem in geni
to ⁊ corrupto. ſequeretur etiam ꝙ ignis non poterit ge=
nerari ex aere: q꞉ oporteret ponere aliquid corrumpi in
eo: cum generatio vnius ſit corruptio alterius: illud au
teʒ nō eſſet materia: igitur eſſet aliqua entitas altera a
materia: pʒ etiam quomodo materia non ſit eadem rea
liter alicui oppoſito: q꞉ ſi materia aeris eſſet idem realit̄
forme aeris non poſſet fieri ſub forma ignis: q꞉ tunc ſi=
mul eſſet ſub duobus oppoſitis. ¶ Ibi. Sed reſponde=
tur ꝙ agens naturale requirit aliquid in quod agat: ⁊

Exēplū bonū ꝓ ꝺclaratiōe lr̄e

hoc eſt terminus corrumpendus. vt clarius intelligatur
iſta reſpōſio pono caſum. Si ignis. a. vult producere ali
uʒ ignē. puta. b. non poteſt producere ipſuʒ. b. niſi agat
in aliquod oppoſitum: puta aerem corrupēdo illū. ⁊ di=
cat̄. c. a. ergo non poteſt producere. b. niſi agat in. c. cor=
rūpēdo illud. ⁊ ſic cōcedunt ꝙ vnū oppoſitū ſit aliud. i. ꝙ
b. ſit ipſuʒ. c. nā corrupto ipſo. c. ꝑ actiōeʒ. a. ſtatiʒ fit ip=
ſuʒ. b. ⁊ nō ſequit̄ ex hoc ꝙ aliquid ipſius. c. remaneat
cōmūe. c. ⁊. b. ſed totū ipſū. c. dicit̄ corrumpi per ipſū. b.
⁊ hec videt̄ mēs Ariſto. p̄io de generatione tex. cōmēt.
10. ⁊. 23. vbi diſtinguit generationē ab alteratiōe: q꞉ in
generatione totū tranſit in totū. i. ꝙ corrūpendo: totum
corrumpitur: et generādo: totū generatur ī alteratione
vero non: q꞉ totū non tranſit in totum: puta quādo albū
fit nigrū: quia remanet ſubiectum cōmune tā albedini
q̄ nigredini. ⁊ ſic quando dicimus album fit nigrū: tātū
albedo corrumpitur ⁊ remanet ſubiectū: ⁊ generatur ni
gredo in eodē ſubiecto. ¶ Sequitur contra. Hic doctor
arguit contra illud qꝺ dicunt. ſ. ꝙ agens naturale. puta
ignis. a. nō poteſt producere ignē: b. niſi agat in aereʒ tā
q̄ ī oppoſitū corrumpēdo ipſum. ⁊ ratio ſtat in hoc: q꞉ ex
quo ignis per abſentiā ipſius aeris contrarij magis for=
tificat̄ ad agendū q̄ per preſentiā ipſius aeris: pʒ q꞉ vir
tus agendo in contrarium magis debilitatur cum agen
do repatiat̄. ergo ſi ignis. a. poteſt producere ipſū igneʒ
b. agendo ī ipſuʒ cōtrariuʒ: puta in. c. ⁊ virtus illa magis
vigorat̄ per abſentiā cōtrarij. Si ergo de neceſſitate re=
quiritur ipſum. c. tanquā oppoſitum in quod agat nō re
quiritur propter rationem ignis: cum per illud oppoſitū
illa actio magis debilitetur. ergo propter aliquid aliud
requiritur: ⁊ non propter aliud: niſi quia ignis. a. nō po
teſt producere formā ignis niſi ī aliqua materia: que ſit
pars intrinſeca compoſiti generandi: illa autem mate=
ria non poteſt eſſe materia ignis generātis: quia tunc
due forme ſubſtantiales ignis eſſent in eadeʒ materia.
ergo opportet ꝙ ſit materia compoſiti corrumpēdi ita ꝙ
ignis. a. non requirit aerem ad producendum ignem. b.
propter materiam ipſius aeris: quia expellit formā ſub=
ſtantialem aeris: et in eadem materia producit formam
ignis. ¶ Ibi. Preterea ſecundo ſic. Secundo Doct. ar=
guit ad principale intentum: probando ꝙ in ſubſtantia
generabili ē aliqua alia res a materia. que probatio fun=
datur: ſuper auctoritateʒ philoſophi ſeptimo metaphy.
capitu. 5. tex. commen. 22. Omnia inquit que fiunt aut
a natura aut ab arte: habent materiam. poſſibile enim et
eſſe et non eſſe eorum quodlibet. hoc autem eſt ꝙ in vno
quoqꝫ materia. ⁊c. Vbi habetur ꝙ aliqua ſubſtantia eſt
corruptibilis per aliquid intrinſecum ſibi ſecundum a=
liam tranſlationem ſic dicitur. omnia que ſunt aut a na=
tura aut artificio: habēt materiam. quolibet enim ha=
habet potentiaʒ ad eſſe et non eſſe: ⁊ hec in quolibet eſt
materia. hec ille. Ibi Cōmen̄. Quodlibet eni ⁊c. i. ī quo
libet enī eorum inuenitur aliq̄d qꝺ pōt recipere formaʒ
naturalem: aut artificialē: aut non recipere: et quod eſt
tale dicitur materia: ⁊ eſt illud ex quo eſt natura totius
hec ille. Ex quo apparet ꝙ corruptio cōpoſiti eſt per ma
teriā. Ratio ergo. Docto. ſtat in hoc: quia aliqua ſubſtā=
tia naturalis eſt corruptibilis ꝑ aliq̄d ſibi intrīſecū: ſed
nulla forma ſimplr̄: eſt corruptibilis per aliquid intrīſe=
cum ſibi: q꞉ tunc idē oīno ſimpliciter: ageret in ſeipſuʒ
corrūpendo ſe quod eſt falſum: ergo ſi talis ſubſtātia eſt
corruptibilis per aliquid: intrinſecuʒ: illud erit materia:
que eſt cauſa corruptionis intrinſeca: ⁊ ſic in tali compo
ſito erit aliquid intrinſecū aliud a materia. Aduerte tn̄
de corruptione intrinſeca. Nā aliquādo eſt corruptio in
trinſeca in aliquo viuente per actionē vniꝰ partis orga
nice in aliā partem organicam: vt pʒ infra diſtin. 19. Ali
quando eſt corruptio intrīſeca per defectum alicuius ne
ceſſarij: puta per defectū alimēti ſequitur corruptio in=
trinſeca viuentis: vt ptʒ a Docto. ſupra. Et de iſtis cor=
ruptionibus non intēdit hic Doc. Aliqn̄ fit corruptio in=
trinſeca compoſiti: quia vna pars compoſiti appetit eſſe
ſub alia forma: ſicut materia exiſtens ſub vna forma ap=
petit eſſe ſub alia: et hoc eſt qꝺ dicitur: ꝙ materia īclina
tur ad malū: ſed ex ſe nō poteſt fieri ſub alia forma: per
rōnem aliquā ſibi intrinſecaʒ. ſed per agens extrinſece
cum corrumpens formam ſub qua eſt. a. generaus aliam
et hoc modo intelligit hic Doc. ꝙ ipſa materia eſt cauſa

Corruptio ītrīſeca duplex.

corruptionis intrinseca: sed si est causa corruptionis cō-
positi ⁊ ipsa est incorruptibilis: sequitur ꝙ erit alia en-
titas in composito preter materiam que erit corruptibi-
lis: et illud erit forma. ¶ Occurrit difficultas in hoc qđ
dicit Doc. ꝙ materia est causa corruptionis: quia in hoc
Apparens ꝯtradictio videtur sibi contradicere. Nam in. 4. distin. 43. exp̄s-
se dicit ꝙ forma est magis causa intrinseca compositi q̄
ipsa materia quia ex quo forma dat magis esse compo-
sito. Sequitur ꝙ per remotionem ipsius sit magis cā
corruptionis cōpositi. ¶ Dico ꝙ nulla est contraditio: qꝛ
aliter ⁊ aliter hic ⁊ ibi loquit᷑. Nā hic loquit᷑ ꝙ materia
est cā intrinseca corruptiōis cōpositi: qꝛ potest fieri sub
alia ⁊ alia forma: ⁊ naturaliter appetit eē aliqñ sub vna
⁊ aliqñ esse sub alia. ⁊ qꝛ non pōt esse sub alia nisi ꝑ cor
ruptionē alterius: ideo hic ponitur cā corruptionis. Ibi
aūt loqtur de corruptione absolute: qꝛ tunc cōpositū. sim
pliciter dꝫ magis nō esse. ꝑ corruptionē forme q̄ ꝑ sepa
tionē materie: qꝛ ipsa forma magis dat eē in composito.
¶ Ibi. Dices ꝙ iō est corruptibilis: qꝛ habet cōtrariuꝫ
sed hoc nō valet: qꝛ non habet contrariū alicui rōne cu
ius sit corruptibile: nisi qꝛ habet aliquid intrinsecum: rō
ne cuius habet posse non eē. qꝛ. s. ꝑ hoc potest recipere
suū contrariuꝫ. Et hoc insinuat phs dices ibi: ꝙ mate-
ria est illud quo res pōt eē ⁊ nō esse: ⁊ rō est quia est ca-
pax alicuius forme quā non habet: que opponit᷑ illi sub
quo est. nam vt est sub forma aque ē capax forme ignis
que forma aque opponitur forme ignis: sꝫ materia nul
li forme opponit᷑. ¶ Ibi. Preterea: si materia nō est di
stincta a forma. nō est possibilis aliqua mutatio ſbalis.
Probo per phm. 5. phy. t. c. 7. vbi sic habetur. Omnis
inquit mutatio est a quodam ⁊c. Et infra. Aut enim ex
sbo in sbm aut ex sbo in non sbm: aut ex non sbo i sbm
Mutatio triplex aut ex non subiecto in non subiectum. Dico autem sub
iectum ex affirmatione mōstratuꝫ: quia necesse est ex his
que dicta sunt tres esse mutatiōes. s. ex subiecto in sub
iectū: ⁊ ex subiecto in non subiectū. ⁊ ex nō subiecto in
subiectū. q̄ eiꝰ ē ex nō sbo in nō sbm. nō ē mutatio. hec il
le. Prima mutatio ē tm̄ ſm accidēs: puta alteratio. se-
cūda dicit᷑ corruptio. ⁊ tertia dicit᷑ generatio. vt ipse ex
ponit in tex. Pro itelligentia huius rationis est notan-
dū: ꝙ hic accipit᷑ subiectū ꝓ cōposito naturali: no subie
ctū aūt ꝓ materia pria: q̄ no est cōpositū naturale. ⁊ qñ
dr̄ ꝙ mutatio fit de nō subiecto in subiectū: sic dꝫ iteli
gi ꝙ sit de nō ente ꝯpleto i ens ꝯpletū. q̄re mutatio hu
ius ē generatio q̄ ē de nō ente ꝯpleto siue ꝯposito i ens
completū ⁊ ꝯposituꝫ ⁊ tali generatiōi nihil subijcit᷑ nisi
materia que e altera pars cōpositi substātialis. Et quā-
do fit mutatio de subiecto i nō subiectū: est corruptio q̄
fit ab ente cōposito siue cōpleto in nō ens cōpletū: qꝛ cor
ruptio substātialis vltimo resoluit᷑ i materiam. ⁊ sic illa
materia ē subiectū corruptiōis. materia g̃ mutat᷑: quia
aliquando eadē materia que ē subiectū generatiōis fit
subiectū corruptiōis deperdēdo formā quā hꝫ. mutatio
vero que est de subiecto i subiectū ē mutatio accidenta
lis vt alteratio: sicut dicimꝰ ꝙ albū fit nigrū: subiectum
eñ albedinis mutat᷑ in nigredinē qꝛ tūc fit subiectū ni-
gredinis: mutatio vero facta a nō subiecto in nō subie-
ctū ē simplicit᷑ ipossibilis. vt patet in tex. phi. ⁊ hoc ma-
gis pꝫ a doc. in quarto disti. 1. q. 6. vbi ostēdit preteritū
nō p̄tisse esse ipossibile. Nūc ad ꝓpositū arguit᷑ cū i mu
tatiōe d̄ necessitate sit aliq̄d: qđ alit᷑ se habeat nūc q̄ pri
us. vt expositū est supra dist. 2. q. 4. ⁊ generatio natura
lis sit quedā mutatio. sequit᷑ ꝙ in tali generatiōe subij
ciat᷑ aliq̄d qđ nūc aliter se habeat q̄ priꝰ: hoc autē non
pōt esse nisi illud transeat a priuatiōe ad habitum. qꝛ si
añ generationē puta ignis materia nō erat subiectū ge
neratiōis ignis. ⁊ nūc fit subiectū generationis ignis. g̃
nūc recipit aliq̄d qđ priꝰ nō habuit ꝑtinēs ad generatio
nē naturalē. illud aūt receptū nō ē ipa materia cū nihil
idē recipiat seip̄m: nec ps ipsiꝰ marie: q̄a: tūc vna pars
esset receptiua alteriꝰ ꝑtis eiusdē rōnis: qđ ē falsū nec
aliq̄d qđ ē eiusdē rōnis pōt mutari ad aliquid eiusdeꝫ
rōnis. seq̄t᷑ igit᷑ ꝙ ipsa mar̄ia: que respectu generatiōs
ignis aliter se habet q̄ priꝰ sit aliquid ab ipsa forma re
cepta pertinēte ad generationeꝫ ignis. ⁊ illa erit forma
naturalis realit᷑ disticta ab ipsa mar̄ia: qꝛ ꝓprie inter re
cipiēs ⁊ receptū ē realis disti. ¶ Ibi. Et si dicas ꝙ ignis
qui generat᷑ vel corrūpit᷑ aliter se habet: nō valet: qꝛ ni-
hil ignis manet. ergo nec ignis alit᷑ se habet: qꝛ alter se
habere est conditio entis. vt patet quarto metaphi. tex.
com̄. 22. ⁊ per consequens patet: ꝙ in omni mutatione
semper aliquid subijcitur. ¶ Ibi. Et si dicas. Quare nō
potest conuerti totum in totuꝫ. Dico ꝙ hoc bene potest
fieri: sed non generando: sed magis transubstantiando
sicut panis conuertitur in corpus Christi. ⁊ ista conuer-
sio non est mutatio de qua in proposito. vt patet in quar
te distin. 10. ¶ Ibi. Et tunc respondeo ad auctoritatem
que est vocalis cum dicitur Generatio est mutatio toti
us in totum. vt patet primo de generatione tex. com̄ 10.
transmutatur inquit hoc in hoc totum. Et ibi Comen.
Generatio simpliciter ē trāsmutatio rei ſm totū ex hoc
in hoc. vt hec a qua i hūc aereꝫ. Hoc q̄dē patet tex. com̄.
23. Rñdendo doc. ad hāc auctoritatē dicit ꝙ in alijs mu
tationibꝰ extra substātiā non ē mutatio totius in totum
qꝛ ibi nō est ꝓprie aliqđ totū: tamē eo modo quo est ibi
totū quasi ꝑ accidens ⁊ quadā aggregatione. eo modo
est ibi mutatio totius in totū. Unde philosophꝰ i septio
metaphi. tex. com̄. 32. dicit ꝙ nō generatur albedo sed
lignū albū. ñ eī iq̄t fit q̄le sꝫ q̄le lignū: neqꝫ quātū: sed
quātū lignū: hec ille. Tamen lignum albuꝫ non est vere
totū nisi ſm quid. Stat ergo ratio doc. in hoc ꝙ loquen
do de toto ꝓprie ⁊ ꝑ se: qđ ē cōpositū ex materia ⁊ for-
ma. Dicit ꝙ totum puta ignis q̄ dicat᷑ . a. conuertitur in
totū. puta in aerē qui dicat᷑. b. potest dupliciter intelligi
vel quātū ad entitatē tertiā resultantē ex ꝑtibꝰ essentia
libꝰ d̄ qua doc. i tertio. d. 2. ⁊ sic vnū totū pōt ꝯuerti in aliud
vt quādo. a. ꝯuertit᷑. in. b. i. ꝙ tertia entitas. a. q̄ vocat᷑ to
tum resultans corrumpit᷑: ⁊. b. id est illa tertia entitas il
lius. b. vere generatur: quod nichil aliud est nisi ꝙ in eo
dem instanti quo forma partis ignis desinit esse et ꝑ cō
sequens illa tertia entitas ignis corrūpitur in materia
ignis per agens extrinsecum fit forma aeris: ex qua for-
ma et materia resultat tertia entitas aeris: que proprie
generatur: ⁊ hoc modo totum conuertitur in totum. Si
vero intelligatur totum conuerti in totū quantū ad om-
nes partes totius: puta ꝙ ignis. a. ſm partes essentiales
conuertatur in aerem. b. ita ꝙ in eodem instanti quo. b.
generatur tam materia q̄ forma ignis desinant esse: et
hic sensus est falsus: quia tunc non solū forma totiꝰ desi
neret esse: sed etiā materia ipsius: ⁊ si agēs naturale sic
conuerteret: tunc de necessitate corrūperet materiā q̄ est
simpliciter incorruptibilis per agens naturale. non eñ
posset ipsam corrumpere nisi annihilaret: quod est ipossi
bile agenti naturali: tanta enim virtus requirit᷑ in anni
hilando quanta in creando: vt pꝫ a Docto. in. 4. dist. 1.
q. 1. ⁊ distin. 19. q. 2. Si etiā loquatur de toto in totū. s.
de toto per accidēs: quia in tali toto nō est ꝓprie tertia
entitas absoluta realiter distincta a subiecto et acciden
te: tamen eo modo quo est totū possumꝰ dicere parifor-
miter ꝙ totum conuertitur in totum: puta hoc totum al-
bum conuertit᷑ in hoc totum nigrū: ita ꝙ hoc totum al-
bū desinit esse albū ⁊ remanet sbm ⁊ fit nigrū: qꝛ cū ni
gredo informat subiectū stati suo modo resultat nigrum
nō pōt autem totū per accidens conuerti in aliud totuꝫ
secūdū omnes suas partes. Propositio ergo philosophi
intelligenda est de toto per se ⁊ primo modo. Et dici-
tur conuerti totum in totum cathegoreumatice: idest se
cundum tertiam entitatem: que dicitur entitas totius:
non autē sincathegoreumatice. i. secundum omnes par-
tes. que distinctio patet a doc. in quarto distinctione. 11.
¶ Ibi. Item in omni genere est repertre per se ordinem
⁊ statum secundo metaphysi. tex. com̄. 6. sicut patet i ge
nere cause efficiētis. Hic reddit ad principale intentum
probando ꝙ in composito substantiali est aliqua entitas
realiter distincta a materia pertinēs ad esse compositi.
Et probatio stat in hoc quia sicut in omni genere deue-
niendum est ad vnum primum cum non sit procedere in
infinitum. vt patet per philosophum vbi supra. Sequi-
tur ꝙ in genere receptiuorum sit deueniendum ad ali-
quod receptiuum. quod ita sit in se receptiuum ꝙ nullo
modo nec in se: nec aliq̄d ipsius sit receptum: qꝛ tūc nō
eēt simplicit᷑ receptiuū: cū illđ ē simplicit᷑ mar̄ia prima
cū ergo primū receptiuū sit de necessitate ad primū actū
receptū: ille aūt actꝰ simplicit᷑ primꝰ erit forma substā-

Bñ alit... eē mut... nē hu... tiꝰ i te... nō itel...

tialis:ꝛ realiꝰ distīcta ab ipso receptiuo:qꝛ recipiēs rea
literdistīguiꝰ a recepto.cū ḡ in substantia gn̄abili sit re=
cipiēs ꝛ receptū:sequiꝰ ꝙ ibi erit aliqua entitas realiꝰ
distīcta a materia:aliter seq̄retur ꝙ nulla esset substan
tia gn̄abilis vere ꝯposita:sꝫ tantū simplex:qꝺ ē icōue
niēs.¶ Ibi.Preterea.Aliqꝺ causatū ē causatū a q̄tuor
causis.Ista ratio stat in hoc ꝙ ex quo causatū realiꝰ di
stīguiꝰ a qualibet sui cā tā extrīseca q̄ itrinseca.vt pꝫ a
Doc.in ꝯtio.d.2.ꝛ quatuor assignātur cāe rerū natura
liū due extrīsece.s.efficiēs ꝛ finis.ꝛ due ītrīsece.s.ma=
teria ꝛ forma:cū ḡ materia ꝛ forma sint due cause itri=
sece entis naturalis:sequiꝰ ꝙ in tali ente sint due enti=
tates realiꝰ distīcte a se iuicē.¶ Ibi.Preterea substātia
ꝑ se existēs diuidiꝰ ꝑ substātiā simplicē ꝛ ꝯpositā:sꝫ ꝯpo
sita nō pōt eē ꝑse diuisa cōtra simplicē:nisi habeat ptes
realiter differentes ꝛ realitatē distīctā a forma.¶ Pre
terea Aug.libro ꝯfessio.Duo fecisti domie.vnū ꝓpe te
ꝛ aliud ꝓpe nihil qꝺ vocat maꝰiā:forma aūt n̄ pōt esse
ꝓpe nihil.¶ Ibi.Preterea Aug.ꝓbat ibi materiā esse
ꝑ mutation :qꝛ oportet aliq̄d moueri sicut dicit philo=
sophus ꝓpter qꝺ dicit Cōmē.4.phy.comē.38.ꝙ trans=
mutatio fecit scire maꝰiā ꝛ hoc ostēdit ꝑ simile de aliis
transmutationibꝰ.¶ Ibi.Ad ratiōes ꝓ opinione.dicit
doc.ꝙ si forma substātialis nō esset nisi gradꝰ itrīsecus
materie sequereꝰ tūc qꝺ ꝑ illos gradus generabilia nō
distīguerētur specie:q̄a isti gradus sūt eētialiꝰ idē ter
tio .s.maꝰie nec ē alteriꝰ ratiōis ꝫ illos gradꝰ.imo nec
distīguereꝰ realiꝰ cū sit idē realꝰ maꝰie:ḡ inꝰ se erūt idē
realꝰ.¶ Ibi.Preterea certū ē:ꝙ aīa itellectiua nō potest
eē gradꝰ itrīsecꝰ materie:qꝛ ipsa ē terminꝰ creationis.

Ibi.est igitur vidēdū ꝑmo q̄le ensē materia.
Hic doc.distīguit ꝺ potētia:qꝛ

Potentia duplex.s. obiectiua ꝛ subiectiua

aliqn̄ diciꝰ eē in potētia subiectiua.ꝛ aliqn̄ i potētia ob
iectiua.ꝛ ista duo sūt eadē potētia maxie iꝯposito qꝛ om
ne illud qꝺ ē in potētia subiectiua.i.qꝺ hꝫ materiaꝫ vt
partē sui.ꝛ vt subiectū generationis:ē etiā in potentia
obiectiua:qꝛ illud tale qꝺ habet materiam vt ptē sui ꝛ
vt sꝺm generatiōis respicit aliqꝺ agēs extremū ꝓducēs
ipsum vt terminum generationis.ꝛ sic idem puta ignis
vt comparatur ad agens dicitur in potētia obiectiua:qꝛ
est obiectū potētie ꝓductiue ad qꝺ terminatur talis po
tentia ꝓductiua ꝓducendo illud in tali esse.vt ꝟo ꝯpa=
ratur ad materiam que est pars illius ꝛreceptiua forme
substantialis diciꝰ in potentia subiectiua.Sivero ē ali=
quod pure creabile:qꝺ nō habeat materiā vt partē sui
vt angelus.ꝛ anima.ꝛ materia pria diciꝰ solū in poten
tia obiectiua:qꝛ tm̄ ē terminꝰ potētie ꝓductiue. Aliqn̄
etiā accipiꝰ potētia subiectiua ꝓ omni eo qꝺ habet esse
reale extra suaꝫ causaꝫ ꝓductiuā illius.ꝛ potētia obie
ctiua ꝓ omni eo quod habet eē possibile Hic aūt vult

Expositio litere

doc.ꝙ materia prima sit in potentia obiectiua vt respi=
cit cām productiuā illius.vt vero habet esse ꝓductū ex=
tra suaꝫ cām dꝰ potentia subiectiua pōt ēt dici potentia
subiectiua nō ex hoc ꝙ habeat aliquā materiā sui sicut
compositū sed ex hoc ꝙ est pars subiectiua in cōposito
substantiali mere receptiua forme partis constituentis
ipsuꝫ cōpositū in esse formaliꝛ specifico.Expono tn̄ hanc
lꝰam:cuꝫ dicit aliquid em̄ pōt esse in potetia dupliciter
vno mō vt terminꝰ ꝛ tale dicitur in potentia obiectiua:
quia vt sic terminat potentiā productiuam. Alio mō vt
subiectum quod est in potentia ad terminū.ꝛ sic ignis
vt comparatur ad materiam:que est subiectum forme
partis.ꝛ receptiua forme.que est terminꝰ ꝓductionis:
ꝛ sic dꝛ in potentia subiectiua.Sequiꝰ.Et forte ē eadeꝫ
petētia qꝛ nullū ꝯpositū est in potētia subiectiua:q̄n sit
in potētia obiectiua nec ecōtra qꝛ idem ignis vt respicit
potentiā ꝓducentē dꝰ in potentia obiectiua.vt vero in=
cludit receptiuū forme ptis dꝰ i potētia subiectiua.Se=
q̄ꝰ ibi.Possūt separi tn̄ vt i creabili vbi ē potētia obiecti=
ua ꝛ n̄ subiectiua qꝛ ibi n̄ subiiciꝰ aliq̄d.¶ Ibi.dicūt er
go aliq̄ ꝙ maꝰia ē i potētia tm̄ sicut abedo ē i potentia
obiectiua quādo nō est:q̄ tn̄ ꝫm q̄d est q̄a ē invirtute cāe
vꝰ cārū suarum.¶ Ibi.Cōtra hoc.Hic doc.arguit ꝓbā=
do materiā primā eē tm̄ in pura potētia obiectiua: sic
ꝙ nullam entitatem realem actualem includat esse sim
plciter ipossibile.vt ꝓbat oēs rōnes superius facte.De
ducit etiā ad alia iconuenientia.primo quia sequeretur
ꝙ agens naturale posset producere ignem quem habet

in virtute sua non presupponendo aliquid ipsius ignis
ꝛ sic crearet illū patet:qꝛ nihil sui reale ꝑsupponeret.
Secūdo qꝛ sequereꝰ ꝙ nulluꝫ esset compositū generā=
dum ex diuersis entibus patet qꝛ compositum naturale
componitur:ex materia et forma tanq̄ ex diuersis parti
bus:sed si materia esset tm̄ ens in potentia obiectiua
nullam entitatem realem includens tunc tale cōpositū
esset realiter simplex.Tertio sequereꝰ ꝙ nulla eēt mu=
tatio substantialis qꝛ nihil aliter se haberet vt dixi su= Doc.hic ꝓbat mām ꝛ dicē entitatā realē et absolutam
pra.¶ Ibi.Dico igitur ꝙ materia est per se vnū pricipi
um nature.Hic doc.per multas auctoritates philosophi
intendit probare ꝙ materia dicat entitatē realeꝫ actua
lē ꝛ absolutā.Et prīo arguit sic:qꝺ ē pricipiū itrīsecum
ētis naturalis hn̄tis veꝝ eē i actu ē ens in actu sꝫ maꝰia
ꝑma ē hmōi.Ma.pꝫ quia ētitas pricipiati itrinsece de
pendet ab entitate principii itrinseci. Mi.pꝫ per pħm
primo physi.tex.c.52.vbi vult ꝙ substātia sit tm̄ ex sub
stantia pricipiū inq̄t non de subiecto oportet dici aliquo
erit em̄ pricipiū pricipii subiectū em̄ pricipiū ē ꝛ prius
vꝰ esse predicato ampliꝰ nō eē dicimꝰ nō esse substātiā
cōtrariā substantie:qualiter igiꝰ ex nō substantiis sꝺa
vtiq̄ erit aut q̄uo priꝰ nō sꝺa substātia erit:hec ille.Ibi
Com̄.Pricipiū inq̄t substātie ē substētia.vide,ibi com̄.
Hoc idē pꝫ scꝺo physi.t.c.7.Videꝰ iquit naꝰa ꝛ substā
tia eoꝝ que natura sūt ꝙ primū iest vnicuiq̄ vide tex.cū
com̄.¶ Scꝺo arguit doc.sic:qꝺ est per se cā intrinseca
entis naturalis est ens in actu:ptꝫ ista ꝑ se.materia pria
est hmōi.vt ptꝫ.2.phy.t.c.28.Uno inq̄t igiꝰ mō cā diciꝰ
ex quo fit aliq̄d cū insit:sicut est statue.Hec ille.Hoc idē
patet.5.metaphy.t.c.2.cā inq̄t diciꝰ vno quidē mō ex q̄
fit aliq̄d inexn̄te.vt es statue ꝛ argentū phiale.ꝛ horum
genera.Hec ibi.¶ Tertio arguiꝰ.est pars alicuiꝰ cōposi
ti realis.ptꝫ ꝑ pħm.7.metaphi.t.c.24.maꝰia inq̄t ps
est;inest.n.ꝛ fit hoc.hec ibi.Hoc idē.t.c.34. Si igiꝰ in
quit est hoc quidē maꝰia.illud vero spēs, Aliud ex his
ꝛ substātia est maꝰia ꝛ spēs:ꝛ ꝙ ex his est quidē vt ma=
teria pars alicuiꝰ dꝛ hec ille.Vult dicere: qꝛ ḡ hec q̄dē
materia.illud ꝟo forma:et spēs sunt supple ptes substā
tie rei.aliꝺ autē est ex his supple cōpositū:ꝛ qꝛ sic est se=
q̄tur ꝙ materia ꝛ forma erūt substantia: ꝛ cum dicit: et
qꝺ ex his est quidē cū materia ps alicuiꝰ: ondit quō ma
teria est vera ps cōpositi.¶ Quarto arguiꝰ sic.qꝺ est ꝑ
se subiectū ꝛ fundamentuꝫ formaꝝ realiū est verū ens
reale:ptꝫ.qꝛ ens reale nō pōt fundari i ente nō reali:sꝫ
materia est hmōi:vt ptꝫ.1.metaphi.est enī ꝑ se mutatio
nū sꝺm substantialiū:vt pꝫ.5.physi.¶ Quito arguiꝰ sic
qꝺ est terminꝰ ꝑ se creationis est veꝝ ens reale:qꝛ crea
tio ꝑ se terminaꝰ ad ens exn̄s:sed maꝰia: prima est ter
minꝰ vere creationis.vt ptꝫ ꝑ Aug.lib.3.ꝯfessio.q̄ dicit
ꝙ priꝰ ordine terminaꝰ creatio ad materiā q̄ ad formā
sꝫ ꝫm eū prīo fuit creata cū forma. ¶ Ibi. Tn̄ diciꝰ ens
in potētia:qꝛ quāto aliq̄d hꝫ minus:de actu:tāto magis
est in potētia.et qꝛ materia est receptiua oium formarū
substantialium ꝛ accn̄taliū.ideo maxime est in potentia
respectu earū.ꝛ ideo diffinitur per esse in potentia ꝫm
Ari. non em̄ hꝫ actū distīguētem vel diuidentē.vel rece
ptū.vel informātem ꝛ dantē sibi esse specifi cum:ex quo
tn̄ est receptiuū istius actꝰ ꝑ suppositū:ꝛ ē cā ꝯpositi nō
pōt esse nihil:qꝛ nihil esset alicuius receptiuum.¶ Ibi.
Sed contra hoc obiicitur.Hic doc.vt magis declaret in
tentū principale adducit aliquas instantias:que vn̄r ꝓ
bare materiam primā nullo mō esse ens in actu q̄ sigil=
latim soluentur: ꝛ ratio prima stat in hoc:qꝛ si materia
esset ens in actu:generatio esset alteratio qꝛ quod adue
nit enti in actu est tm̄ accn̄s.patet ꝑ argumētū philoso=
phi prīo de generatiōe.t.c.1.ꝛ.23.vbi arguit cōtra illos
qui ponebāt sꝺꝫ generatiōis esse aliqꝺ corpus i actu qꝛ
tūc generatio nō eēt nisi alteratio.¶ Dicit doc.ꝙ antiq̄
ponebāt corpꝰ hn̄s formā subꝫalē eē materiā ꝛ sꝺm ge=
neratiōis vt pꝫ prīo de gene.t.c.1.Hii iq̄t q̄dē inquiunt
igneꝫ ꝛ aquā:ꝛ aerē ꝛ terrā quatuor elemēta:ꝛ simplicia
magis esse q̄ carnē:ꝛ os:ꝛ alia similium partium: vide
tex.ibi.Concedit ergo doc.ꝙ hoc mō materia nō ē ēs in Difficultas
actu.¶ Sed occurrit difficultas.qꝛ ex quo doc.ponit plu
res formas in aliquo cōposito subꝫali:vt pꝫ de hoīe.vꝰ ꝙ
gn̄tio hoīs sit alteratio:qꝛ aīa itellectiua aduenit corpo=
ri organici:qꝺ est ens in actu. ¶ Dico qꝺ aduenit alicui
enti in actu sꝺali et vltimato erit accn̄s . vt post patebit

a doc. in quarto ĩ matia de eucharistia. ¶ Scd̄o arguitur p̃ncipalr̃. potẽtiale in oĩb⁹ alijs gñribus a sb̃a nõ est ens actu illius generis. pꝫ. q̃a susceptiuũ coloris nihil ẽ in genere coloris. ergo receptiuũ ĩ genere sb̃e nihil erit actu generis sb̃e. ¶ Rñdet doct. ꝙ si albedo poneret̃ cõposita ex ꝑtibus eẽntialib⁹. tũc argumẽtũ esset ad oppositũ: qꝛ tũc susceptiuũ eẽt ens actu illius generis: qꝛ pñcipia ꝓportionalia sũt in oĩ genere. vt pꝫ p pħm. 2. meta. t.c. 19. Ex eisdẽ inq̃t erũt q̃ ad aliq̃d ꝛ sb̃a. Uult eñ ibi ꝙ si aliq̃d ĩ aliquo genere sit ꝯpositũ ĩtrĩsece: ꝙ ꝑtes cõponentes sint eiusdẽ generis: cũ ergo accñs nõ sit cõpositũ ex ꝑtibus: iõ ponit̃ susceptiuũ talis accñtis eẽ alterius generis. Et addit doc. ꝙ qꝛ potẽtiale ꝛ receptiuum alicui⁹ accñtis ĩ vno genere respectu alici⁹ generis prioris ẽ actuale vt receptiuũ in genere coloris. ꝛ vniuersaliter in genere q̃litatis ẽ aliq̇d actuale de genere priori. s. de genere q̃titatis. vt supficies respectu coloꝝ. ꝫ potẽtiale ꝛ receptiuũ in prĩo genere nõ p̃t eẽ de aliquo alio priori genere. ꝛ ideo opꝫ esse de gñe sb̃e ꝛ ens actuale. ¶ Tertio ꝛ vltĩo arguit̃ ex duobus entib⁹. ĩ actu ñ fit ꝑ se vnũ. igr̃ ex materia si eẽt ens in actu nõ fieret ꝑ se vnũ cõpositũ cũ forma. qđ ẽ ĩcõueniẽs. ¶ Rñdet doc. ꝙ sic vt non repugnat ꝑ se vni qđ sit ꝯpositũ ita nõ repugnat ei: ꝙ sit ex aliquibus actualibus entitatibus realr̃ distinctis. ¶ Sed dices ꝙ ita ex albo et ligno põt fieri vnuꝫ ꝑ se: qꝛ quoddã ꝯpositũ: puta albũ ꝛ sic cõpositũ naturale nõ eẽt magis vnũ ens ꝑ se q̃ cõpositũ per accñs. ¶ Ibi. Rñdeo. Hic doc. innuit aliqua. p̃mo ꝙ vnitas in cõi vl̃ ẽ idẽ qđ ens. vel est passio ĩmediata ꝯsequens ipsuꝫ ens. ꝛ iõ nõ potest demonstrari de ente qꝛ si demonstraretur aut hoc esset ex diffintione subiecti. s. entis vel vnius que nõ hñt diffinitionẽ cũ sint transcendẽtia. vel si vnuꝫ sit passio mediata illud tñ per qđ ĩest enti non est nobis notũ nõ eñ ẽ nobis magis notum q̃ vna passio cõuertibilis cũ ente sit ĩmediatior ipsi enti alia passiõe vt clare deducit doc. in prĩo. di. 39. ꝛ si vnitas ĩ cõi nõ põt demõstrari de ente in cõi ita nec vnitas entis spãlis qꝛ vel est passio ĩmediata eius ꝛ sic cuilibet enti speciali immediate inest sua vnitas. vel si inest ex natura alterius illud ñ est nobis notum. Qñ ergo q̃rit̃ quare hoc ꝯpositũ ẽ per se vnũ nõ possum⁹ reddere aliã cãm nisi qꝛ hꝫ taleꝫ formã q̃ est per se ens ꝛ iõ per se vnũ. Sed quare partes alicuius cõpositi habent ꝙ ꝯstituãt cõpositũ per se ꝛ alie ꝙ tm̃ per accidẽs. dico. ꝙ pħus nesciuit aliã cãm dare. nisi qꝛ hoc est act⁹ ꝛ illud potentia ita ꝙ hoc est potẽtia essẽtialis receptiua ꝺm totũ gen⁹ suũ qꝛ quelibet materia ẽ essentialiter potẽtia receptiua. ꝛ ille act⁹ essentialit̃ ꝑficiẽs aliud cui⁹ est omnis forma substãtialis loquendo de forma partis ꝛ sic ex his fit vnuꝫ ꝑ se. s. ex materia ꝛ forma: vt patet. 8. metha. t.c. 5. ¶ Ibi. Et si fiat altercatio sicut argutũ ẽ supra. ꝙ ex actu ꝛ actu non fit vnum ꝑ se nec ex esse ꝛ esse. Dico ꝙ si accipias eẽ actu vt distinguit̃ contra potentiã ꝺm ꝙ act⁹ ꝛ potẽtia diuidũt totuꝫ ens sicut dicim⁹ ꝙ oẽ ens aut est ens tm̃ in potentia aut est ens in actu. ꝛ sic dico ꝙ materia põt dici in actu entitatiuo. ꝛ lꝫ non dicat̃ actus. s. formalis: qꝛ talis actus hꝫ eã distinguere ꝛ denominare posset tñ dici actus ꝺm ꝙ philosoph⁹ accipit actũ in. 6. metha. t.c. 4. Aduerte tñ ꝙ ẽt forma dꝛ act⁹ entitatiuus cũ sit ens entitatiue dꝛ ẽt act⁹ formalis ex hoc ꝙ formaliter ꝑficit ꝛ formaliter distĩguit materia vero dꝛ act⁹ entitatiu⁹ cũ sit ens q̃ditatiue põt ẽt dici act⁹ materialis cõpositi. Si ãt act⁹ diuidat̃ cõtra illud quod recipit actũ sic materia ñ ẽ act⁹. qꝛ ẽ p̃mũ receptiuũ actus: tale aũt oportet eẽ denudatũ ab omni actu qꝛ ẽ distinguibile per oẽm actũ. vt sic possit ẽe ꝑs oĩs ẽtis. nã sub alia ꝛ alia for̃a ẽ alia ꝛ alia matia

Ibi sequitur secundo videre qũo matia realiter distĩguit̃ a forma vbi dicit doc. ꝙ sũt oĩno alteri⁹ rõe ꝛ primo diuerse: qđ pꝫ qꝛ actus ꝛ potẽtia que sunt prĩcipia entis sũt prĩo diuersa materia ꝛ forma sunt hmõi si eñ forma esset eiusdẽ ratiõis cuꝫ materia nõ cõpeteret sibi dare esse. ꝛ si matia esset eiusdẽ rationis cũ forma nõ cõpeteret sibi recipere esse. si ẽt aliquid forme includeret̃ in materia realiter forma quãtum ad hoc non esset apta nata recipi: sed magis recipere. ꝛ sic forma non esset primum receptum. sed aliquid eius non eẽt receptũ sed receptiuũ. Eodẽ mõ si aliquid materie esset incluſuꝫ in forma: ip̃a nõ eẽt p̃mo receptiua: ſꝫ recepta quantũ ad aliquid sui: sic igit̃ sunt omĩo alteri⁹ rõnis. ꝛ prĩo diuersa ĩter se. ¶ Hic doc. videt̃ sibi ꝯdicere: qꝛ in primo. d. 3. q. iij. dicit exp̃sse ꝙ materia ꝛ forma nõ sunt primo diuersa: qꝛ conueniunt in ente quiditatiue. Hic vero dicit: ꝙ sunt primo diuersa. ¶ Rñdeo ꝙ materia ꝛ forma sũt primo diuersa. vt ibi exposui subiectiue: ita ꝙ nullũ genus predicat̃ in q̃d de illis: nõ aũt sunt primo diuersa obiectiue cũ conueniunt in conceptu entis quiditatiue. Põt tñ dici et addi ꝙ aliqua esse prĩo diuersa contingit dupliciť. Uno mõ ꝙ sint prĩo diuersa in ꝯceptu dicto in q̃d: ꝛ sic nõ sũt prĩo diuersa materia ꝛ forma. Alio mõ ĩ realitate: ita ꝙ ꝯueniãt q̃ditatiue ĩ realitate essentiali. ꝛ sic matia ꝛ forma sunt prĩo diuersa: qꝛ non est aliqua est natura vel aliqua res p̃ter quãcũq; operationẽ intellect⁹ q̃ sit cõis materie ꝛ forme q̃ditatiue. ꝛ hec distĩctio pꝫ a doc. ĩ primo d. 8. q. 2. nã materia prima est tm̃ receptiua forme. ꝛ nullo mõ receptibilis. forma aũt maxĩe vltĩa ẽ tm̃ recepta ꝛ nullo modo receptiua nec aliq̃d ipsi⁹. Si dicat̃ ꝙ esse receptiuũ ꝛ esse receptibile sunt tm̃ passiões ꝯsequentes naturã eorũ. ergo ꝑ illas nõ pñt dici prĩo diuersa. Dico ꝙ aliquid esse primo diuersum ab alio: ꝯtingit dupliciť. Uno mõ per suam rõnem formalẽ. sicut vltime differẽtie que ex suis rõnibus vltimatis sunt primo diuersa: patet a doc. in prĩo. d. 3. q. 3. Secũdo modo ꝑ aliquid qđ nõ est de essentia eius: sed consequens naturã illi⁹ đ necessitate. ꝛ sic dicim⁹ ꝙ materia ꝛ forma possunt dici primo diuersa: qꝛ rõ formalis reciptibilitatis ꝛ reciptiuitatis inter se sunt prĩo diuersa: ꝛ sic matia ꝛ forma quib⁹ insunt iste rões sunt prĩo diuersa. Dicunt̃ etiã prĩo diuersa primo mõ in suis realitatib⁹: lꝫ nõ in cõceptu quiditatiuo. Et hoc mõ ꝓbat ꝙ materia ꝛ forma sũt tales entitates: quib⁹ de necessitate conueniunt tales rões: nã matetia est talis entitas: cui cõuenit tm̃ esse receptiuum. ꝛ forma talis entitas cui conuenit posse recipi. Si ergo materia et forma essent eiusdem rationis sequeret̃ ꝙ illud qđ necessario conuenit vni necessario. etiam competeret alteri. Posset etiã dici ꝛ credo ad mentem Doc. ꝙ quando hic loquit̃ ꝙ materia ꝛ forma sunt alterius ratiõis ꝛ ꝑ consequens prĩo diuersa: accipit ꝙ non possunt esse eiusdẽ speciei: sed suo mõ differunt specie: licet ꝓprie materia ꝛ forma nõ sint species cũ sint ꝑtes speciei. Pars aũt speciei nõ est spẽs. vt supra pꝫ a doc. d. 1. q. vlt. scđi. si eñi essent eiusdẽ speciei: si vni cõuenit esse receptiuũ forme substantialis ꝛ alteri de necessitate conueniret. Si ergo materia ꝛ forma sunt alteri⁹ rationis: eo mõ sequitur ꝙ sunt primo diuersa in realitate specifica: lꝫ non in conceptu quiditatiuo: ꝛ ex hoc habetur ĩtentum: quia si differunt specie: differunt etiã realiter. nam que differunt specie: differunt etiam realiter: et essentialiter. ¶ Ibi. Quomodo igit̃ ex quo sunt duo principia distincta. Et prĩo diuersa possunt constituere aliquid vnũ simpliciter. Dico ꝙ quanto ꝛc. Hoc dꝫ sane ĩtelligi: qꝛ materia prima ꝛ albedo sũt magis diuersa q̃ materia p̃ma ꝛ forma substãtiali. ꝛ tñ nõ põt magis fieri per se vnũ ex illis cũ ex substãtia ꝛ accidẽte sit tm̃ ens ꝑ accidẽs ex quĩto metha. Dico ꝙ dꝫ ĩtelligi qñ illa prĩcipia sũt nata per se facere vnũ: sicut forma substãtialis et materia. vt pꝫ. 8. meta. et vltra req̃rit ꝙ talia principia immediate sint vnibilia cuius nõ est materia p̃ma ꝛ accidẽs cũ nullũ accidens ĩmediate informet materiã: vt pꝫ supra a Docto. in hoc scđo. et in quarto in materia de eucharistia. Debet etiã ĩtelligi ꝑ se vnũ quatũ ad rationeꝫ ꝑ se vnitatis: non aũt quancum ad rõnẽ ꝑfectioris vnitãs: qꝛ illud est ꝑfectius vnũ quod est compositũ ex materia ꝛ perfectiori forma substãtiali: vt homo est cõposituꝫ ex corpore ꝛ aĩa ĩtellectiua q̃ lapis: q̃ est cõpositũ ex materia ꝛ forma substãtiali ignobiliori. non tñ homo est magis per se vnũ. loquẽdo per se de ratione vnitatis cõpositi. qꝛ lapis ẽ sic vnũ compositũ per se sicut hõ. Sequitur ĩ tex. Dico igitur ꝛc. Hic dicit doc. ꝙ materia est aliqua essentia. non debet accipi illa essẽtia proprie. cũ sit pars essẽtie quiditatiue. sed accipitur essentia pro vera entitate sũpta ab ente. ꝛ quod dicit ꝙ essentia extra suã causam habet verum esse. sic debet intelligi q̃ hꝫ esse existẽtie. qꝛ quecũq; entitas habet esse extra suã causã productiuã. de necessitate hꝫ esse existentie. cum vera ꝓductio necessario terminetur ad esse exñtie. pꝫ a Doc. ĩ p̃mo. d.

Mã ꝛ forma nõ sunt species.

36.⁊ in scđo.d.2.¶ Ibi. Obijcit etiā. Nota hic in litte-
ra ꝙ agens extrīsecū dupliciter educit aliqd de poten
tia.s.de potētia obiectiua:⁊ de potentia subiectiua: quā
do ꝓducit puta aliquez ignem de potentia obiectiua ad
actū:tūc largitur tantū perfectionez ⁊ non multitudinē

Agens extrīsecū duplr educit aliqd de potentia

qꝛ ille idē ignis qui prius fuit in potentia obiectiua ꝓ-
ducitur in actu:sꝫ quādo erat ī potētia obiectiua habet
imperfectū esse quia tm̄ esse possibile duz vero est edu-
ctus:siue ꝓductus in actu hēt perfectiꝰ esse qꝛ esse ac-
tuale:⁊sic pꝫ qūo educens aliquid de potētia obiectina
nō largitur multitudinē entiū:sed tm̄ perfectionem qꝛ
illud idē quod erat sub esse īperfecto poducit in esse ꝑ
fecto:⁊ hoc est largiri perfectionē. Secūdo vero modo
quando agens extrinsecuz educit aliqd de potentia sub
iectiua:nō tantū largit perfectionē sed etiā multitudinē
patet:qꝛ quando ignis agit ī aquā expellendo formā aq
producit de ipsa materia aque ignem:cuius ipsa mate-
ria est pars:⁊ sic ille ignis qui fuit in potētia obiectiua
⁊ in esse īperfecto producit in esse perfecto:⁊ sic largit:ꝑ
fectionē:⁊ qꝛ in tali materia ꝓducit formā substantialez
ignis:que informat ipsaz materiā:dicimꝰ ꝙ largit mul-
titudinē:qꝛ in tali cōposito non tantū est materia sed ēt
forma partisꝰ q̄ educit de potētia sbiua.i.de materia q̄
est subiectū illiꝰ forme dr̄ em̄ forma educi de potentia
materie qn̄ talis forma sic educit vt recipiat in ipsa ma
teria:⁊ hoc modo largitur multitudinem.

Ad argumenta principalia. Primo arguit doc. ꝓbando ꝙ materia nō
sit ens posituū qꝛ omne ens posituū creatū ē in aliquo
ṗdicamēto sed materia in nullo ponit ṗdicamēto. patet
minor per phm.7.metaphy.t.c.8. Dico inqt materiā q̄
ē scd̄m se nullatenꝰ:neqꝫ qd neqꝫ quātitas:neqꝫ aliqd ali-
ud eoꝝ dicit qbꝰ ens ē determinatū: ⁊ parū infra quare
qđ est vltimū scd̄m se:neqꝫ qd neqꝫ quātitas:neqꝫ aliđ ali
qd ē.hec ille. ¶ Rñdet doc. ꝙ ꝓpositio illa phi nō est ad
ꝓpositū:qꝛ nō dicit eā ex ītētiōe:sꝫ arguēdo ad partez
falsā ꝑ opi.ātiquoꝝ:nā antiq volebāt ꝙ ipsa materia ṗ
ma eēt maxia sba:⁊ esset id de quo qcqd ē generatū pre
dicat denominatiue:ita ꝙ qn̄ dicimꝰ ꝙ matia talis ē al
ba:vel quāta ⁊ hmōi sit ṗdicatio denominatiua.similiter
sba q̄ dicit genꝰ vel ꝑtiet ad genꝰ sbe ṗdicat denomia-
tiue:vt cū dicimꝰ matia talis ē lapidea:⁊ talis ē ferrea
Dicūt igit antiq ꝙ ipsa matia nō est qd ꝑ se.i.ꝙ sba nō
ṗdicat ꝑ se de illa sed denomiatiue vt cū dicimꝰ mate-
ria talis ē lapidea:nec ē quale nec quātū:nec hmōi:⁊ vo-
lūt em̄ ātiq ꝙ abstractis omibus accidētibꝰ nihil aliđ
videbāt nisi vltimū subiectū:⁊ talē volebāt esse maxime
subiectū:iō Arist. arguit cōtra eos.vbi supra:⁊ hoc pa-
tet ex ꝓcessu littere qꝛ postq̄ dixit Aristo. ꝙ nec est qd
nec quale. Et subdit ex his igit speculātibꝰ facit id sbā
esse materiā.sed impossibile etei sepabile et hoc aliqd ī
esse videt maxie substātia.i.cōcludendo Arist. qꝛ specu
lātibꝰ ex his supradictis rōnibꝰ accidit dicere materiā

De rōne sbe sūt duo

eē sbm̄ se solā ⁊ maxie cōtra qđ arguit phs ondens ꝙ
materia nō sit maxima sba. ¶ Ibi. Sꝫ impossibile ⁊c.
Nā de rōne sbe sūt duo.s. ꝙ sit separabilis ab alijs:⁊ ꝙ
sit singulare alicuius speciei specialissime predicamen
ti subiecte. Dicit ergo sed impossibile.s. est materiam eē
maxime substātiam aut solā materiā esse solā substan-
tiam.etenim pro qꝛ esse separabile ⁊ esse hoc aliquid vi
detur inesse maxime substantia quod supple non com-
petit materie. Unde subdit qua propter spēs ⁊ quod ex
ambobus substātia videtur esse magis q̄ materia.i. ꝙ
forma ⁊ compositū ex materia ⁊ forma magis videtur
esse sustātia q̄ materia. ¶ Ibi. Esto tñ ꝙ sic veꝝ. auctos
ritas tñ soluit argumentuz. Dicit doc. ꝙ posito etiam ꝙ
materia non sit nec quid:nec quale loquēdo de rōnibus
formalibus determinantibus ⁊ contrahentibus ens ad
tale vel tale genus tñ ex hoc non sequitur ꝙ ipsa sit ni-
hil non em̄ sequitur:materia non est actus vel forma de
terminans ens ad aliquod genus.ergo materia est in se
nihil.non sequitur. Pōt etiam dici ꝙ materia non ē qd
perse nec quale quia illud quod per se pertinet siue po-
nitur in aliquo predicamēto est in recta linea predica-
mentali:qꝛ vt sic recipit per se predicationē illius pre-
dicamenti:pars aūt contenti in tali genere per se nō re
cipit predicationem per se illius generis.cū tm̄ sit ibi re
ductiue.vt pꝫ a doc.in quarto.d.1.q.vl.ideo non sequi-
tur.materia prima nō est qd ꝑ se:siue nō est substātia ꝑ
se.q̄ non est per se ens qditatiue:nō sequit. ¶ Ibi. Sꝫ
dices vltra:ꝙ materia predicat de omnibus denomina
tiue.ergo de nullo ṗdicatur essentialit:ergo nō erit ali-
qđ ens quiditatiue:siue essentialit:añs pꝫ.7.metaphy.
t.c.25.vbi vult phs. ꝙ arca nō sit lignū sꝫ lignea: nec est
inquit statua lignū sed ꝓducitur lignea nō lignū:⁊ enea
non es:lapidea sed nō lapis:⁊ domus lateritia ⁊ nō la
teres:hec ille. Et sic videt ꝙ nullo modo pertineat ad
eēntiam rei:cuz de nullo predicetur eēntialiter. ¶ Ibi.
Dico ꝙ ex hoc. Hic doc. respondet ad hanc instantiaz.d.
ꝙ ex quo materia predicat denominatiue de aliquo qđ
erit aliquid quia nihil non denominat aliquid loquēdo

Denomiatiua que

de denominatiōe intrinseca. Sequit ⁊c. Dico igit ꝙ de
nominatiua proprie. Hic doc. distinguit de denomiatiōe
denomiatiua:⁊ dicit ꝙ denominatiua ꝓprie sunt illa q̄
dicūtur cadentia ab alio:vt pꝫ:quia albuz est denomina
tiuz:cum cadat ab albedine in subiecto quod denomi-
nat:qꝛ hec est falsa:homo est albedo quia ipsa nullā ca-
dentiam dicit ad sbm̄.hec autē vera:homo est albus: qꝛ
tunc albuz dicit cadentiam ad subiectū. Dicit tñ doc. ꝙ
casus forme est duplicit vel dicit cadentiā ad subiectuz
sicut accñtis ad subiectū:vel sicut forme ad suppositūz
eiusdē nature:⁊ sic duplex est ṗdicatio denominatiua.
Hic tñ nota ꝙ suppositū hic non accipit solū. prout acci
pitur.d.2.primi:quod dicit duplicē incōicabilitatē.s.vt
quo et vt qđ:vel vt accipit.d.1.q.1.tertij.vt dicit nega-
tionē duplicis dependētie ad aliud suppositum.s.actualr
⁊ aptitudinalis:sed capitur hic suppositum large ⁊ impro-
prie. Nam doct. hic vult ꝙ hō dicat suppositum respectu
hūanitatis: ⁊ etiā albedo respectu albedineitatis: vt pꝫ
in primo.d.5.q.2. Et nota ꝙ duplex ē forma.s. forma to

Forma duplex.

tius:⁊ forma partis:forma totius tm̄ intelligitur cadere
ad suppositū comparando illum ad partes ex quibꝰ cō
stat sicut humanitas tm̄ respicit hominē.⁊ sic dicimꝰ ꝙ
hō dicit hūanitatē:vt ad suppositū sicut dicimꝰ ꝙ albuz
dicit albedinē ad sbm̄.nā proprie hō est humanitate hō:
sed hūanitas vt hūanitas dr̄ abstracta a supposito ipa.n.
hūanitas nō ꝑficit neqꝫ materiā neqꝫ formā vt pꝫ a Sco.
in.3.d.2.sed dicimꝰ ꝙ est id quo hō essentialr est homo
vt patet supra in simili in primo.d.4.⁊ hec forma etiam
ꝑtis est in duplici gñe.nā quedaz est accñtalis. ⁊ illa tm̄
pōt cadere ad sbm̄:quia potest denomiare illud:sicut di
cimus.homo est albus:et nō pōt cadere ad suppositū ꝓ
prie nature:nam suppositū albedineitatis est ipsa albe-
do abstracta a subiecto. Si ergo posset cadere ad ꝓpriū
suppositū denominando illud:hec posset esse vera: albe-
do est alba. Nota tñ ꝙ ipsa abedo dicit forma partis cō
parando ad suppositū per accidens: cōparando vero ad
suppositū saltē per se metaphysicalr ipsa est forma to-
tiꝰ resultās ex realitate generis et realitate drīe. sed qꝛ
ipsa albedo est simplex ⁊ nullo mō cōposita ex re ⁊ re:iō
dicimꝰ ꝙ ipsa non ē ꝓprie forma ꝑtis: ⁊ sic dico de quo-
libet accñte. forma autez partis sbalis pōt cadere ⁊ ad
sbm̄. quod vere denominat: ⁊ ad suppositū eiusdē nāe
vt aīa:nā aīa vt denominat corpus cadit ad subiectū.qꝛ
informat ipsum. ⁊ hec est vera.corpus est aīatum: ⁊ est
denoīatiua non accñtalis cū ipsa sit substātia nec ꝓprie
essentialis cum non sit de essentia corporis. sed pōt di-
ci denominatiua substantialis:non ꝙ sit de substantia
corporis sed quia denominans ē substantia.sicut ēt dicit
Doc.in tertio ꝙ hec ē substantialis.verbum est homo nō
essentialis.quia homo nō est de eēntia verbi diuini. nec
accñtalis cū non sit accñs.sed substantialis denominati
ua est tñ dissimilitudo in hoc qꝛ hō non informat verbuz
diuinū:vt pꝫ ī tertio. nec ꝑficit illud aīa xpo ī format cor
pus ⁊ ꝑficit illud. Pōt ēt dixi accñtalis ista corpꝰ ē aīa-
tū vt ly accñtale distiguit ꝯ ṗdicationē ꝑ se.nā hec nō est
ꝑ se corpꝰ ē aīatū pōt ēt ꝯparari ad suppositū eiusdē na
ture:puta ad hoīez:cuiꝰ ē ꝑs essētialis:vt dicendo.hō est
aīatꝰ.⁊ hec ē denoīatiua essētialis:qꝛ ipa aīa essētialr ṗ-
dicat đ ipo hoīe.cū sit de essētia hoīs:⁊ hec ē denoīatiua
ꝑ cadētiā forme ꝑtis ad suppositū. Et ēt alia denoīatiua es
sētialis.q̄ ē ꝑ cadētiā forme totiꝰ ad suppositū:sicut dici-
mꝰ.hō ē aīal.nā ly aīal dicit aīalitatē cadētē ad hoīem.qꝛ
hec ē falsa.hō ē aīalitas.qꝛ aīalitas ītelligit abstracta ab
oī suupposito:⁊ tñ ē xa hec.hō ē aīal:sed ē denoīatiua essē
tialis.⁊ đ istis dnoīatiuis aliq̄ habuimꝰ ī pmo.d.8.q.vl.

ad propositum ergo dico ꝙ materia potest predicari de
materiatis denoĩatiue nõ tñ denoĩatiõe accñtali cũ ip-
sa materia sit sba sed vel denoĩatiõe eẽntiali vel substã
tiali vt hõ est corporeus arbor est lignea. ¶ Scdo princi
paliter arguit auctoritate philosophi.5.phy.t.c.8.vbi
hr̃ qd mouetur est: sed qd generatᷓ non est. Pro intelle-
Hic nota si vis intelligere literã ctione huius arg. est notanduꝫ ꝙ qñ Arꝫ loquitᷓ proprie
de ente perfecto ⁊ cõstitutio in eẽ vltimo specifico sicut
etiam dicit tertio phy. ꝙ motus est actus entis: capit ibi
ens ꝓ vero ente naturali hñte esse specificum. qñ ĝ dicit
qd mouetᷓ est. i. ꝙ subiectũ motꝰ ẽ ens specificũ ⁊ ꝑfectũ
⁊ qñ dicit: ⁊ qd generatᷓ nõ est. i. ꝙ sbm generatiõis nõ
est ens completũ. ⁊ sic glosando ꝓut veritas est argumẽ
tũ hoc non cõcludit qꝛ ꝗuis materia prima q̃ gñatᷓ sub-
iectiue: siue q̃ est subm gñationis non sit ens completuꝫ
⁊ perfectũ: non tñ sequitur ꝙ sit nihil: imo est aliqd ens
cum sit ps eẽntialis cõpositi naturalis ⁊ qd dicit hic in
argumẽto ꝙ qñ Arꝫ dicit qd mouetᷓ est: ⁊ qd generatur
non ẽ: vtrobiqꝫ accipitur et non est sbiue. ⁊ verũ dicit qꝛ
subiectum motus est ens completũ ⁊ sbm generationis
nõ ẽ ens ꝯpletũ: ⁊ ñ accipitᷓ tᷓmiatiue puta ꝓ tᷓmĩo motꝰ
vel ꝓ termĩo gñatiõis: pꝫ q̃a hec ẽ falsa dicẽdo qd moue
tur est: qꝛ quãdo motus fit tñ ñ est. ⁊ sic patet argumẽtũ
Dat tamẽ doc. aliã responsionẽ. que in re coincidit cuꝫ
precedente: ⁊ nota hic ꝙ di. doc. ꝙ d rõe mobilis est es
se ens in potentia ⁊ ꝙ actu sit ens accidit sibi tñ neces
sario ⁊c. vult dicere q̃a Ari. in tertio physico. d. ꝙ motꝰ
ẽ actus entis in potẽtia sicut alteratio ẽ actꝰ alterabilis
inquãtũ alterabile sic dicimꝰ ꝙ si mouetᷓ ad caliditatẽ. vt
8. Si haberet actu nõ moueretᷓ ad illam qꝛ habitibꝰ p̃-
sentibꝰ cessat motꝰ sꝫ qꝛ caret illa ⁊ est in potẽtia ad re
cipiendũ illaꝫ: iõ ad ipsã mouetᷓ ꝰꝫ quã caliditatẽ alte-
ratᷓ. dicimꝰ ĝ ꝙ talis alteratio ꝯtinua ẽ actꝰ ipsiꝰ altera
bilis ĩquãtũ alterabile. hoc ẽ ĩquãtũ continue mouetᷓ ad
ipsaꝫ caliditatẽ: sꝫ habita tota caliditate iã nõ dicimꝰ ꝙ
sit actꝰ alterabilis inquãtũ alterabile: sꝫ ẽ actꝰ ꝑficiẽs
subiectũ in esse quietũ de rõe mobilis est ꝙ sit in potẽ-
tia ad motũ siue ad tᷓminũ motꝰ. ⁊ qꝛ talis motꝰ quãdiu
durat semꝑ ẽ actꝰ ipsiꝰ mobilis actꝰ dico ĩperfectꝰ ⁊ ter
minus motus habitꝰ ĩ esse quieto dicitᷓ actꝰ ꝑfectꝰ acci
dentalis tamẽ cũ vltra mobibile non moueatᷓ ⁊ qꝛ talis
actꝰ ĩperfectus nõ potest inesse nisi enti ĩ esse vltimo et
specifico cũ accidẽs non informet ĩmediate materiam
licet ipsuꝫ cõpositũ ideo dicimꝰ ꝙ illd qd mouetᷓ neces
sario ẽ ens actu in eẽ cõpleto accidit tñ sibi ĩ eo ꝙ mo
uetᷓ ꝙ sit ens actu. i. ꝙ non ẽ de ratiõe formali mobilis
ĩquãtũ mobile ꝙ sit ens actu licet necessario sit illud sed
ꝙ sit in potẽtia ad terminũ motꝰ: ⁊ qꝛ materia nõ ꝓprie
mouetᷓ cũ nõ sit ĩmediatũ subiectũ alicuiꝰ motꝰ vt patet
ẽt. 3. physico. seq̃tᷓ ⁊ ꝑ ꝯsequẽs ⁊c. et iõ põt dici ens ĩ po
tẽtia vt distiguitᷓ cõtra ens ꝯpletũ sufficit igitᷓ philoso-
pho qd ĩtẽdit ꝓbare. ꝙ generatio nõ sit motꝰ ꝑ hoc argu
mentum qd mouetᷓ ẽ et qd generatᷓ nõ ẽ igitᷓ generatio
nõ ẽ motꝰ hꝫ eñ intentum ꝙ generatio nõ ẽ motꝰ ꝑ hoc
qꝛ subiectũ generatiõis nõ ẽ ens actu cõpletũ. subiectũ
vero motꝰ ẽ ens actu ꝯpletum. ¶ Tertio arguitur au-
ctoritate philosophi p̃rio phy. t.c.69. vbi habetᷓ ꝙ ma-
teria nõ ẽ scibilis nisi ĩ analogia ad formã subiecta inq̃t
natura scibilis est ꝰm analogiã. Et ibi comẽ. ⁊ ista inest
materie q̃ est subiecta sustãtie nõ põt intelligi ꝑ se cum
nõ sit aliq̃d ĩ actu habẽs q̃ditatẽ. sed ĩtelligetᷓ ꝰꝫ cõpa-
rationẽ ꝑꝑ latentiã sue substãtie. hec ille. ¶ Rñdet doc.
d. ꝙ philosophꝰ nõ negat absolute ꝙ matᷓia p̃ria nõ sit ꝑ
se cognoscibilis sꝫ qꝛ ip̃e loq̃tur ĩdifferentᷓ de materia:
vt ẽ subiectũ generationis vel mutatiõis aut cuiuscũqꝫ
trãsmutatiõis: ⁊ vt sic cognoscitᷓ ꝑ analogiã ad formã qꝛ
vidẽdo mõ in materia formam corrũpi mõ aliã genera-
ri ex tali transmutatione arguit aliq̃d esse subiectũ taꝫ
generatiõis q̃ corruptiõis ⁊ ẽt qꝛ videmꝰ aliq̃d altera-
Materia ẽ ꝑ se sẽsibilis ab intellectu nostro nõ pro statu isto ri modo ad vnã formam modo ad aliã ꝑ hmõi alteratio
nes arguimꝰ aliquid eẽ sbm ⁊ habere se ꝑ modũ mate-
rie nõ tñ sequitur ꝙ illud nõ sit ꝑ se ⁊ in se cognoscibi-
le ⁊ nota etiã ꝙ dicit doc. ꝙ materia ẽ ꝑ se cognoscibi-
lis sed non ab ĩtellectu nostro pro statu isto cum tñ mo
ueatur a sensibilibꝰ vt patet a doc. in p̃rio. d. 3. sed est in
telligibilis ab ĩtellectu nostro sepato ⁊ licet matᷓia p̃ma
nõ sit de nũero actiuorꝫ tñ ego dico ꝙ ipsa potest mouere
intellectũ ad cognitionem sui causando illã partialitᷓ. ⁊
ꝙ dicit ꝙ non est de numero actiuorum: debet intelligi
de actiuis ⁊ passiuis: q̃ mutuo corrumpuntur ⁊ generã-
tur. ⁊ de qualitatibus consequentibꝰ huiusmodi actiua
⁊ passiua certum eñ est ꝙ materia prima non potest ꝓ
ducere aliquam formã substantialeꝫ effectiue. nec ali-
quã accidẽtalẽ corporalẽ. sꝫ bñ potest producere aliquã
spũalem. Hoc idem dico de quantitate: licet Fran. de
may. in primo teneat contrarium. Nescio eñ videre ex
quo materia prima est veruꝫ ens absolutum. ⁊ vera ps
intrinseca corporalis sbe. ⁊ ĩcludens quiditatiue rõneꝫ
entis. vt patet a Sco. in primo. d. 3. ⁊. 8. ꝙ si ipsa esset se
parata a formã non posset cãre cognitionẽ sui ꝑtialiter
nec credo ꝙ aliqua ẽtitas excepta deitate cõtineat ma
teriã primã v̾tualiter vel eminentᷓ ꝰꝫ totã suẽ entitateꝫ
ac ꝑ ꝯseq̃ns possit causare cognitionẽ illiꝰ qꝛ ipsa ẽ verꝫ
ens absolutũ tñ creabile a volũtate diuĩa ⁊ mere termi
nans creationẽ vt pꝫ a doc. in secũdo. di. 12. ⁊ termĩans
creationẽ necessario est verũ ens exñs vt patet a Doc.
vbi. supra. d. 1. scdi. d. 2. tertiũ. dico ĝ ꝙ ipsa si eẽt sepa-
rata ꝙ posset partialitᷓ causare speciẽ ĩtelligibilẽ ĩ aliq̃
ĩtellectu. et alia cã ꝑtialis ⁊ p̃ncipalis eẽt ĩtellectꝰ agẽs
cognoscẽs ip̃aꝫ abstractiue: ⁊ sic talis species ĩtelligibi-
lis posset ꝑtialitᷓ cãre cognitionẽ mãie p̃rie dico etiã ꝙ si
matᷓia esset ꝑfecte p̃sens in ꝓpria p̃sentialitate ⁊ existẽ-
tia alicui ĩtellectui posset ĩ illo ꝑtialitᷓ cãre cognitionem
sui ĩtuitiuã. ¶ Quarto arguit sic doc. ⁊ rõ stat ĩ hoc. Si
materia p̃ria est ens positiuũ: ergo erit aliquis actu: ꝯñs
est falsum. ꝯñtia ꝓbatᷓ: qꝛ oẽ ens positiuũ est etiã actus
pꝫ quia ens diuiditᷓ per potẽtiã ⁊ actũ: vt pꝫ. 5. metha.
sed ꝯñs est falsuꝫ. qꝛ si esset actꝰ: tũc distingueret: quia
actus ꝓprie distinguit vt pꝫ. 7. metha. t.c. 49. materia
autẽ nõ distinguit: quia in fundamẽto nature nichil est
distinctũ. 1. metha. t.c. 17. ꝰm aliã translationẽ: qm in-
quit in fundamẽto nature non est aliquid distinctũ: ma-
nifestũ est: qꝛ nõ vere d̾ in illa sba ꝙ est alicuius dispo-
sitiõis: dico neqꝫ albe: neqꝫ nigre: neqꝫ alteriꝰ coloris. hec
ibi. ¶ Rñdet doc. distiguẽdo de actu. s. formali ⁊ entita
tiuo. scdo mõ materia d̾ actus: cũ nõ sit extra nichil. cũ
eñi ens diuidatᷓ ꝑ actũ ⁊ potentiã: ⁊ oẽ qd hꝫ esse extra
suã cãm sit in actuali exñtia: ⁊ realr̃ sit ens in actu ipsa
matᷓia p̃ria: q̃ est v̾e creata erit ens ĩ actu: non est autem
actus formalis. videlicet informans ⁊ perficiẽs aliquid
quia materia prima nichil potest informare: cũ ergo dr̃
ꝙ actus distinguit ⁊c. Dico ꝙ distiguere contingit mul-
tiplicitᷓ. Uno mõ formaliter ⁊ specifice: ⁊ sic materia p̃i
ma nõ distinguit: cũ non sit constitutiua alicuiꝰ speciei.
Secũdo aliquid distinguit: siue est principiũ distinguẽ-
di entitatiue: ita ꝙ eo modo quo aliquid constituit: eo
etiã mõ est ratio distinguẽdi constitutũ ab alio. pꝫ eñi
ꝙ compositũ ex materia et forma distinguitur a re non
corporali: non tñ ꝑ formã: sed etiã ꝑ materiã quã habet.
Et cum dicitᷓ ꝙ in fundamẽto nature nichil est distinctũ
verum est formaliter. qꝛ per materiã nulla distinctio for-
malis fit. nec similiter in materia nude accepta est aliq̃
distinctio formalis: vt patet ibi per illũ tex. ⁊ per Com.
¶ Quinto et vltimo arguit Doc. qꝛ si materia esset actus
cõpositum non esset per se vnum: qꝛ duobus entibus in a-
ctu non fit per se vnũ. Rñsum est in corpore q̃onis ad hoc
argumentũ. s. ꝙ ex duobus entibus in actu vltimato non
fit per se vnum. ¶ Additur etiã ꝙ si materia prima es-
set ens in actu. vel esset ens quod est forma. vel esset ens
qd est ꝯpositũ. sꝫ nec sic. nec sic ĝ nihil esset. Rñdeo ꝙ es
set ens actu: quod non esset forma. nec compositũ. sed est
ens qd est materia sicut ⁊ si quereretur sba est ens qd
ens est? Dico ꝙ est ens quod est sba. vt etiam in simili rñ
det Doc. in primo. d. 2. parte. 2. q. 1. rñdẽdo ad argumẽ
ta principalia. ¶ Ultimo Doc. pro confirmatione sue opi.
addit vnam rationem fundataꝫ super auctoritate p̃hi ꝓ
bando ꝙ materia prima sit verum ens actu. Nã p̃hs scdo
phy. tex. com. 28. vult ꝙ materia sit ens actu: qꝛ est id ex
quo fit res: siue compositũ: cui inest: vnde ꝰm aliã trãsla-
tionẽ sic hr̃. Dicamus igitᷓ ꝙ causa dr̃ vno mõ de illo ex
quo fit res. ⁊ est in causato vt cuprũ ydoli hoĩs: ⁊ argen-
tũ ydoli ãnuli. hec. ibi. Hoc idẽ pꝫ. 5. metha. t.c. 2. vbi sic
habetur causa vero d̾ quidẽ vno modo ex quo fit aliq̃d
in existente vt es statue. ⁊ argentum phyale: ⁊ ꝰm aliã
trãslationẽ cã dr̃ ꝰm vnũ moduꝫ. illud ex quo fit aliquid
et est in eo vt cuprum in ydolo. et argentum in annulo

Hoc idem tex. Com. 4. Elemētuz inquit dicitur ex quo cōponitur primū in existente indiuisibili specie in aliaz speciē. i. ꝙ elementum dz esse vnius rōnis indiuisibilis in partes alteriꝰ rationis. ꝛ ꝑ hoc distinguit a toto etherogeneo: vt clarius patet ƒm aliam translationē: elemētum inquit dicitur illud ex quo cōponit res primo: ꝛ est in ea. et non diuidit secundū formā in aliā formaz: vide ibi Com. clare exponentē hūc tex. Ex istis ergo auctoritatibus hr ꝙ materia inest composito cuz fiat ex ea. nec opz fugere ad oppositū: sicut dicimꝰ ꝙ ignis fit ex aq̄ tā q̄ ex opposito qđ oppositū non inest igni gn̄ato: materia autē inest: ꝛ ideo ponitur cū isit ab Aristo. ad dr̄iam oppositi: ex quo opposito fit res: nō tamen inest. Et hoc clarius supra patuit in primo. d. 2. parte. 2. q. 4. ꝛc.

¶ Questio Secunda.

Titulꝰ q̄sti onis expōit

Secundo pricipaliter circa hanc. d. 12. querit Doc. vtrū per aliquā potentiam maria pria possit eē sineforma. Titulus questionis intelligit de forma absoluta: a qua materia pria realiter distinguit. et etiam de oī forma respectiua a q̄ realiter distinguit. lz pricipale intelligat de forma absoluta: et sensus huius quesiti est. An materia prima per aliquā potentiā possit actu existere separata ab omni forma tam sbali q̄ accn̄tali a qua realiter distinguitur. ¶ Ibi rcspōdeo ƒm illos. Hic doc. primo recitat opi. Alber. magni. ꝛ Ricar. qui ponunt materiā primam nullo modo distingui a forma: et sic habēt dicere ꝙ materia pria nō pōt existere separata a forma: qꝛ tunc seq̄retur ꝙ idem posset separi a seipo: sed hec opi. improbata est supra. q. 1. huius distin. ¶ Ibi. Alij dicūt materiā habere realitatē distinctaz a forma: non tn̄ pōt esse sine forma: qꝛ non est actus: nec habens actū: sed tm̄ est ens potētiale: vel possibile: sed hec opi. improbata est vbi supra: vbi probatum est ꝙ dicit entitatem realem actualē extra suam essentiam. ¶ Ibi. Alij habent aliam imaginationem de materia: quia ponunt esse eam terminum creationis alium absolute a forma: ꝛ tamē dicunt ꝙ nō potest esse sine forma: et hec est opi. Tho. anglici ꝛ multorum aliorū: contra quam opi. specialiter arguit. Doc.

Ibi. Rn̄deo ad q̄stionē tenēdo: vt in priori. q. dictum est remꝰ materialē esse cōpositam ex duobus que sunt partes rei cōposite: ꝛ ꝙ semper aliquid generati preexistit generato sub forma corrumpendi. Dico ꝙ non est contradictio materiā esse sine forma quacunqꝫ substātiali ꝛ accidētali. qđ probo primo absolutum distinctum: et prius alio absoluto potest esse sine cōtradictione sine illo: sed materia pria est ens absolutum realiter distincta a quelibet forma absoluta. et prior illa. Ma. probatur que vt clarius intelligatur adduco aliquas instantias. Prima quia intellectio diuina est quod absolutū ꝛ realiter distincta a relatione rationis causata ab intellectu diuino: et tamen non pōt remanere separata ab illa: vt patet supra a Doc. d. 1. huiꝰ Secundo: quia sustinēdo ꝙ pater in diuinis vel persona patris est quid absolutū in se siue suppositum absolutū: ad quod Doc. videtur declinare in primo. d. 26. Certuz est ꝙ illud suppositum est prius supposito filij: ꝛ realiter ab illo distictum: igitur poterit esse sine illo: quod tamē est īpossibile. Dico ad primū ꝙ non est simile: quia talis intellectio realiter distinguit: tn̄ non pōt separari: qꝛ cā ꝓductiua talis entis rōnis de necessitate causat: vt pꝫ a Doc. vbi. s. Nō est igit repugnātia ex parte ītellectionis: sed est repugnātia ab extrinseco necessario cōsequēte posteriꝰ. tn̄ non est repugnātia ex ꝑte marie: neqꝫ ex ꝑte agētis supnaturalis: cū illud mere agat ꝛ libere cōseruet. Ad scđm dico prio ꝙ loq̄tur doc. de distictis x̄e realr: q̄ nō tm̄ distingunt in ꝑsona ꝛ ꝓprietate: sed distigunt ēt in natura: sicut Franciscꝰ ꝛ Io. mō ī ꝓposito ēt sustinēdo ꝙ ꝑsōe diuie sint absolute: nō tn̄ ꝓprijssime distinguunt realiter cū īcludāt eandē essentiā singularissimā. Scđo dico ꝙ ista repugnātia nō est ab ītrinseco: non enī ex hoc ꝙ ꝑsona patris est talis ꝑsona absoluta repugnat sibi rōne sue entitatis formalr eē sine ꝑsōa filij qꝛ si ꝑ possibile vel ipossibile eēt tn̄ vna ꝑsona eēt ꝑfectissima eq̄ sicut nūc: vt pꝫ. s. ī ꝑmo. ꝛ ī scđo. d. 1. q. 1. sed ista repugnātia est quodāmodo ab extrīseco: qꝛ memoria fecūda est de se ratio formalis necessario ꝓducendi filiū vt patet in ꝑmo. d. 2. ꝛ. d. 8. ꝛ quia illa ꝑfectissime reperitur ī pře: ideo pater mediante illa necessario ꝓducit filium. non pōt igitur esse persona absoluta patris sine ꝑsona absoluta filij q̄uis sit prior propter necessariam productionē ipsius filij: ꝛ propositio. Doc. sic debet intelligi absolutum realiter distinguitur ab alio: ꝛ prius eo quantum est ex parte sua: ꝛ ratione sua entitatiua potest existere sine tali posteriori: et ꝙ dr aliquod absolutū quod sic non possit existere: hoc nō erit propter rationē suā formalē ꝛ intrinsecā: sed magis ꝑ aliā rationē extrinsecaz.

¶ Ibi. Item quicquid deꝰ ꝛc. Hec est secūda ratio pncipalis. Ut ista ratio clarius intelligatur Doc. supponit aliqua. Primo ꝙ ipsa materia prima sit ens absolutum patet: quia compositum constitutum ex materia ꝛ forma est vere ens absolutum. ergo partes intrinsece constituentes sunt absolute. Secundo supponit ꝙ actio diuina prius terminetur ad materiam q̄ ad formam. patet quia ipsa presupponitur vt receptiua forme. Tertio supponit ꝙ ipa forma non dat esse essentiale materie: vt pꝫ in littera. Si modo intelligeretur ꝙ eē exn̄tie materie: esset effectus formalis ipsius forme informātis materiā argumētū non concluderet: quia a nulla potētia pōt fieri effectus formalis alicuius esse sine illa: ꝛ multo minus existere: impossibile. n. est albū esse sine albedine supplet enim deus oēm cām secūdā. s. effectiuā ꝛ finalem: sed nō formalem. qꝛ supplendo cām formalē est esse illius: si ītelligat ꝙ esse exn̄tie materie sit causatū ab ipsa forma aduenīete materia argumētū cōcluderet: qꝛ deus posset dare sibi tale esse absqꝫ forma cū possit supplere causalitatē cuiuscūqꝫ cause scđe sed iste non est sēsꝰ littere. qꝛ forma in materia nihil causat vel efficit: vt patet a Doc. in isto secūdo d. 25. dat. n. tm̄ tale esse formale. Si vero sic ītelligatur ꝙ ipsa materia prima non potest ꝓduci in esse actualis exn̄tie ꝛ non pōt habere illud nisi actu sit forma Cōtra qꝛ creatio diuina prius terminatur ad esse exn̄tie materie. ergo potest conseruare illud absqꝫ omni alio qđ non pertinet ad esse illius: et quod ē posterius ꝛ realiter distinctum. sed forte ad mentē illorū qui dicunt q̄ totuz esse est a forma: si intelligunt illud esse ipsam formam: sequitur ꝙ materia in se nihil ē. cuius contrarium probatū est in ista. d. q. 1. Si vero intelligant ꝙ ipsa forma causat esse in materia stat rō Doc. ¶. Ibi. Item ꝙ deus immediate creat. immediate conseruat. vel potest conseruare sed materia est terminus creationis. vt pꝫ ꝑ Aug. 13. cōfessionū: ꝛ sic īmediate creat a deo. Tū: qꝛ nō pōt subesse causalitati agentis creati: cū sit simplr primū ī entibꝰ. Tū: qꝛ non pōt produci nisi per creationem: ꝛ nulla creatura pōt creare vt probat doc. ī quarto: d. 1. q. 1. ꝛ sic seq̄tur ꝙ a solo deo sit creata: tūc vltra: sed entitas absoluta q̄ est a solo deo sine aliqua alia entitate absoluta a posteriori pōt īmediate ꝯseruari a deo: qꝛ sicut deꝰ pōt creare a. sine. b. ita pōt ipsū cōseruare sine. b. Si. n. pōt creare aliquod prius absolutū sine aliquo posteriori a quo realr distīguit: pōt etiā ille cōseruare. sine tali posteriori. cū a tali posteriori nullo mō dependeat nec in esse nec in cōseruari. Tū etiaz si pōt creare materiā primā in aliquo īstāti priori sine forma: pōt ēt ipsū cōseruare ꝓ quocūqꝫ īstāti priori sine forma: qꝛ cōseruare rē ꝛ eādē creare sūt penitus idē ex nā: rei vt. s. pꝫ. d. 2. q. 1. pꝫ ēt ī q̄l. q. 12. ¶ Ibi. Itē non est necesse deū velle aliđ a se absolute ꝛ đ necessitate: vt clare probat doc. ī ꝑmo. d. 8. q. vlti. Si ergo vult necessario formā esse ad hoc ꝙ velit materiā esse. hoc nō est simplr. sed propter necessariā cōnectionē materie ad formā. patet. qꝛ si non pōt velle materiā eē sine forma: hoc erit. qꝛ inter materiā ꝛ formā est simpliciter necessaria cōnexio. sed non apparet talis necessitas absoluta cōnexionis materie ad formā: qꝛ si est necessitas absoluta. igitur materia sibi determinat aliquā formā de necessitate ꝓbatio ꝯseq̄ntie: qđ determinat sibi aliqđ genꝰ determinat sibi aliq̄ spēz: ꝛ quod sibi determinat aliquā spēz sibi determinat aliquod īdiuiduū illiꝰ speciei. pꝫ ista: qꝛ si Frā. necessario determīat sibi aīaz sēsitiuā: sibi necessario determinat hāc aīaz singularē: ita ꝙ sicut impossibile ē ipꝫ esse sine aīa. ita est īpossibile esse sine hac aīa er-

Nō est ꝯdictio māz esse sine forā

go si materia prima determinat sibi genus forme. de ne cessitate sequitur q determinat sibi aliquã formã: sine q̃ impossibile est ipsum esse: et sic ptz ista rõ cũ cõfirmatio ne sequenti: que in re est eadem cũ ista ratione. ¶ Cõtra

Instãt ali qui ꝯ ratio nem Doc.

hanc rationẽ nonnulli instant. d. q corpus determinat si bi locum: et tamen non sequitur q determinet sibi hũc lo cum vel illud. Et silr et suba materialis determinat sibi genus quantitatis: et tñ nõ sequit q sibi determinet hãc quantitatẽ. ¶ Dico breuiter q iste instantie nihil valent quia Doc. loquit de determinatione sibi necessaria: si enim corpus determinaret sibi locum de necessitate. eẽt in tali vel tali loco: sed quia contingenter determinat si bi locũ: ideo contingenter potest esse in tali et tali loco. et sic potest esse in oĩ loco: vt supra patet. d. 2. q. 5. et clarius in. q. 11. quol. Hoc idem dico de quantitate. ¶ Ibi. Et si queras vbi esset illa materia sine forma. Hec littera est satis clara: esset enim in loco tantum diffinitiue: sicut et sba angeli est in loco diffinitiue: vt supra patet. distin. 2. q. 5. et si ipsa fieret extra vniuersuz in nullo loco esset dif finitiue: sicut nec angelus si fieret extra vniuersuz. ¶ Ibi Si queras etiã an habeat partes. Dicit doc. q hz par tes substãtiales siue entitatiuas: et non haberet illas p quãtitatẽ cũ ponat separata a q̃titate. ¶ Ibi. Si dicas q est ens in potentia: ergo si conseruetur sine forma: es se. s. existentie erit sibi accñs. Dicit q hoc est falsum: qz sicut hõ habet essentiã propriã extra oem itellectuz. sic et esse. i. q sicut habet essentiã ppriã in esse reali et actu ali: ita existentiam propriam in esse reali et actuali: cum ponatur gradus eius intrinsecus: vt supra exposui. dist. 3. q. 1. ¶ Ibi. Si etiã dicas materia sic existens sine for ma habet saltem respectũ ad deum conseruantem: igit habet aliquam formã. Dicit doc. q talis respectus est idẽ

Argu. ma gistri Au gu. fuisse. ꝯ Sco. cũ so lu.

realiter materie: vt supra patuit. d. 2. q. 5. in pposito au tem loquitur de forma realiter distincta ab ipsa.

Multi nituntur reprobare positionẽ Doc. inter quos est magister Au gu. suessa. in sua phisica et intẽdit reprobare doc. primo q materia dicit aliquã entitatẽ realem realiter distinctam ab omni forma naturali. et scdo q ipsa materia põt exi stere sine forma. Sed nec rationes doc. fideliter replicat et minime eius argumenta concludunt vt ptz intuenti illa in sua phisica: tñ pro iunioribus adduco illas sigillatĩ eas soluendo. Prima ergo ratio principalis sm istũ ad probandũ q materia sit ens reale realiter distinctum a forma erat. q ipsa est subiectũ transmutationis et ma net eadem sub vtroq termino vt declaratum fuit supra. sed ipse arguit sic: subiectũ in transmutatione substan tiali non manet idẽ sm quid cum transmutat ab vno ac cidente ad aliud: ergo materia prima que est subiectuz in transmutatione substantiali manebit eadem secundũ esse simpliciter. argumentum conludit a maiori: sed ne gat añs. et pbatur ab ipso: quia subiectum in transmu tatione accidẽtali non manet idẽ sm quid: sed variat se cundũ aliud et aliud accidens: sed hoc nõ valet: qz subie ctum in transmutatione substantiali non manet idẽ sm quid: et tamẽ manet idem simplr: et nõ sm quid. naz idẽ homo albus aliqñ est albus: aliqñ niger. Si dicat qz al bum fit ex nigro: vt pz ex secũdo phi. et tamen nigrũ non manet idẽ vt ptz: hoc nichil est: qz aliud est fieri aliquid ex aliquo tanq̃ ex opposito et aliud est fieri tanq̃ ex subiecto: primomodo non manet idem: sed bene secũdo modo: et hoc satis fuit dictuz supra. d. ista. q. prima: et in primo. d. 2. et sic dico de trãsmutatione substantiali: q il lud ex quo fit aliquid tanq̃ ex opposito non manet sim pliciter idẽ: sed illud ex quo fit aliq̃d ex subiecto trans mutationis simpliciter manet idẽ: si etiã itelligat q sub iectũ in transmutatione accidẽtali non manet idẽ quan tum ad respectum quẽ prius habuit: puta ad albedinez quando fit sub nigredine admittitur: ergo nõ manet idẽ secundũ esse suum absolutum negatur cõsequentia. hoc idẽ dico de materia: si vero dicat q sbm transmutatiõis accidentalis dicitur subiectum secundum quid et sub iectum transmutationis substantialis est subiectuz sim pliciter in se loquendo. Dico q primum est magis ens q̃ secundum: cum primum sit sba completa et secundũ sba incompleta: q̃ est materia: et hmõi substãtia semp ma net eadẽ. Si vero dicat sm q̃d rõne termini recepti. Tũc verũ est q subiectũ primomodo est subiectũ sm q̃d: cum dicatur subiectum tm̃ respectu accñtis recepti. et aliud simpliciter cum recipiat formam substantialem. sed quo modocunq accepiantur ista substantia in se et sm esse reale sẽper remanet eadẽ. ¶ Scdo arguit ad idem. et di cit q si materia esset vere ens absolutũ et existens hãbẽs proprium esse. q tunc non esset vna numero p priuationẽ oĩum formaꝝ qd est contra Aristo. 10. metha. vbi Auer rois cõ. 28. dicit q materia cognoscit negatiue et vult ibi q Com. dicat q cognoscatur vna numero per negationẽ oĩum formarum. sed hoc nihil est. qz materia prima est ve re vna numero per propriam hecheitatem. sed pro statu isto non potest cognoscit in se et qũo cognoscat a nobis q sit vna numero: patet q per negationem oĩum formaruz Et qz vr̃ q ipsa forma distinguat materiaz. Dico q si ma teria est separata ab oĩ forma. et posito q sit vna nume ra per negationem oĩum formarũ. i. q cognoscatur sic. er go in se non est vna numero negat: non. n. vult Ari. neq Com. q vnitas numeralis materie sit tm̃ carentia vel p uatio forme: qz tunc esset simplr nihil. sed vult q ex hoc cognoscatur distincta numero propter distinctionem for marum. et sic materia cognoscitur per transmutationem forme. et tñ in se est ẽt cognoscibilis. vt pz supra. ita vult q cognoscatur vna numero per negationem cuiuscunq forme sed non vult q negatio forme sit ratio formalis. quare materia sit vna numero. et sic decipitur hic. Aliud enim est dicere q hoc cognoscitur per. a. ergo est aliud p a. et aliud est dicere habet esse tale per. a. patet. qz substã tia cognoscitur per aliquod accñs. loquendo de aliquali cognitione semper: ergo substantia habet esse per accñs hoc falsum est: et sic materia cognoscitur vna numero ne gatione formarum. vt dicit Arist. et Com. vbi supra. er go habet esse vnũ numero solũ p negationẽ formarũ. ita q talis negatio sit ratio formalis constituendi illud in es se numerali. nec Arist. nec Com. hoc dicunt et multo mi nus ab eorum dictis elici potest. ¶ Tertio arguit contra illam rõnem qua probat doc. q materia ex quo causat cõ positum absolutum reale. ergo materia habet esse posi tiuum et absolutum. ita q sicut forma nec in suo esse. nec in causando compositum dependet a materia. ita si militer. nec materia in suo esse nec in causando composi tum dependet a forma. ergo habet proprium esse. Iste ar guit non intelligendo mentez doc. quia accipit istam ma iorem. illa que sunt ex equo principia et causa alicuius ef fectus in suo genere cause neutrum quantum ad suum esse dependet ab alio. sed dñs Augu. addit istã mi. agens et finis sunt cause rerum naturalium ex equo quelibet i suo genere cause quod admitto. adit ergo neutrum sm es se dependet ab alio: et sic efficiens sm suum esse non de pendet a fine. nec finis ab efficiẽte quod est contra Arist. secundo phi. tex. commen. 30. ¶ Dico q efficiens quan tum ad suum esse nullo modo dependet a fine vt a causa finali. quia causa finalis tm̃ causat methaphorice. s. in quãtũ amata et desiderata. vt exposui supra in scda. d. pri mi. nec finis quantum ad suũ esse in cãndo dependet ab efficiente cum finis in quãtũ cã finalis sit prior efficiẽte. et si loq̃t de fine pducto de quo ibi Arist. talis finis pdu ctus nõ est cã finalis. qz cã finalis. vt hmõi p̃cedit efficiẽs et oẽm effectũ efficientis pductũ ppter illum finẽ. pro pter quẽ agit vt est cã finalis. et sic patet. q nõ intelligit nec mẽtem doc. et multo minus. etc. ¶ Quarto arguit con tra istã rõnez qua pbatur materiã babere verum esse et ppriũ que talis est. oẽ prius absolutũ habet esse sine po steriore. sed materia absoluta et prior ipsa forma et cõpo sito hz esse absolute et nõ ab ipsa forma. licet doc. faciat hãc rõnẽ quã tenet q. s. materia possit existere separata sine forma. nõ tñ facit istã pbãdo absolute q materia hz ppriũ esse sine forma. qz hoc probauit aliis rõnibus. et sic pz q nõ adducit hãc rõnem ad mentẽ Sco. qz p̃supponit Sco. i ista rõne. qua vult probare q materia possit existe re sine forma q̃ illa habeat propriũ esse absolutũ prius ip sa forma. si tñ ista rõne vtit Aug. ad probandũ pro opi. Sco. q materia prima habeat proprium esse ipse addit vnã mi. ad maior oẽ prius obsolutũ. etc. sed forma elemẽ taris est prior absoluta i materia ipsis primis q̃litatibus et distĩcta realr ab illis. g hz esse et exñtiã ppriã idepẽdẽtẽ ab ipsis qualitatibus ꝯsequens est contra Ari. scdo de ge neratione: et ẽt ꝯtra eos. aliter non iplicaret cõtradictio nẽ formã elemẽtarẽ esse et existere in materia sine p̃mis

qualitatibꝰ.qđ Arꝛ derideret:⁊ ita hec positio nō est pi-
patetica: sed valde miror qꝛ Sco. expresse vult ꝙ talis
separatio materie a forma sit tantū per volūtatē diuinā
⁊ non per potentiā naturalē:⁊ sic nō dicit ꝙ hec positio
sit peripatetica:⁊ sic cōcedo ꝙ deus posset facere formā
elementarem in materia puta formā substantialē ignis
sine omni qualitate elementari:si tñ talis qualitas disti
guitur realiter:er ideꝫ concedo de omi alio absoluto po
Idē ꝯ Sco ri ⁊ realiter disticto a posteriori absoluto.¶ Deide Au
tū ꝙ mā p gu.arguit cōtra rōnes quas facit Sco.probando ꝙ ma
diuinā po- teria possit existere sine forma per diuinam potentiā: et
tentiā non dicit ꝙ ille rationes Sco.sunt theologice et sic itromit-
pōt eē sine tit se arguendo contra rationes theologicas:⁊ arguit pri
forma. mo contra secundam que talis est. Quicquid pōt deus
facere mediante causa secunda ⁊c.ipse arguit non intel
ligendo rōnem docto.⁊ addit istam minorem:sed deꝰ fa
cit parietem album mediante albedine:ergo potest face
re ipsum albū sine albedine:et pꝫ ꝙ nō intelligit hanc
rōnem:quia doc.non.d.ꝙ deus possit facere effectuꝫ for
malem sine sua causa formali:vt patet supra in exponē-
do rationem. Addit etiā Augu.sed calor potest calefa-
cere et efficacere ignem formaliter calidū:ergo deꝰ po-
terit facere ignem caliduꝫ sine calore quod est cōtra eos
quia non potest deus supplere vicem vt ipsi dicunt cau-
se formalis:sed patet ꝙ non intelligit rōnē doc.et secun
do verba sua implicant. Cum dicit ꝙ calor potest calefa
cere ⁊ facere ignem calidum.nā effectus formalis non
dicit̄ effectiue fieri a forma:non enī albedo effectiue pro
ducit album sed agens producens albedinē in subiecto
producit album: albedo enim respectu albi tm̄ cōcurrit
vt causa formalis et nullo modo vt causa effectiua: et sic
Idē arguit patet ꝙ verba sua implicant. ¶ Deinde arguit contra
ꝯ tertiam. tertiam:que talis est. Quicquid deus potest immedia-
te producere distinctū ab alio:potest ipsum conseruare
sine alio:⁊ ipse addit:hanc minorem: sed deus de facto
creat omnes animas brutorū in materia sine dispositio
nibus qualitatiuis ⁊ quantitatiuis apud eos in eodem
libro cū ab agente naturali sint:ergo illas potest conser-
uare in materia sine dispositionibus qualitatiuis ⁊ quā
Uide hic titatiuis:quod est falsum. Sed iudicio meo oportuisset ip
quō Aug. sum meliꝰ vidisse doctrinā. Sco.nō enī doc.dicit ꝙ deus
ex male in creat aīas in materia sine dispositionibus. vide expres
tellectione se vbi tractat hanc materiā dist.18.secundi quē locum
Sco.argu. ipse allegat.cū hmōi materia in nullo alio loco huius se
cundi tractet.patet etiā in quarto.di.10.contra opi.illo
ruꝫ.qui volebant ꝙ corpus xpi in eucharistia.esset redu
ctum ad minimā q̄titatem.⁊ subtilius in quarto.di.12.
Si tñ hoc doc.diceret ꝙ posset facere aīam: puta equi ī
materia sine hmōi dispositionibꝰ non esset inconueniēs
vt ipse dicit:ꝙ possit eam cōseruare:an modo deus pos
sit facere hmōi aīas in materia sine talibus dispositio-
nibus est alia difficultas. Et quod dicit ꝙ creat ipsas ani
mas sine dispositionibꝰ hmōi cuꝫ ille ab agente sint. Si
intelligit ꝙ deus producit ipsas formas in materia vlti
mo disposita ab agente naturali quod cōcedit Doc.in
secundo.di.18.⁊ ꝙ ipse deus non efficiat illas dispositio
nes transeat: sed non sequitur postea ergo deus potest
facere ipsas animas in materia nullo modo disposita:
quia licet deus possit creare ipsaꝫ animā ⁊ simul creare
dispositiones conuenientes in materia. Si tamen creat
ipsam animā non creando huiusmodi dispositiones ne-
cessarias. Dico ꝙ nunq̄ creat aīam in materia ipsam in
formando nisi prius talis maīa sit disposita vel ab agē
ꝯ quartaꝫ. te naturali vel supernaturali. ¶ Itē arguit contra quar
tā rationē:que talis est:ꝙ si maīa determinat sibi for-
mā de necessitate:ǧ determinat sibi aliquē de necessita
te:pꝫ.qꝛ si detminat sibi genꝰ de necessitate:ǧ de neces
sitate aliquam spēm:⁊ si aliquā spēm:ergo aliqđ indiui
duū. Addit Aug.sed corpꝰ detminat sibi locū in gñe: ǧ
locū in spē:ǧ locū hūc vel illū:ꝙ eos:hec ꝯcedere nō cre
do. Dico absolute ꝙ si corpꝰ de necessitate detmīaret lo
Solutio. cū in gñe de necessitate detminaret sibi hūc locū vel illū
⁊ sic ꝯcedo ꝙ sicut deꝰ pōt facere materiā existere sine
oī forma:ita pōt facere sbāꝫ corporeā actu existere sine
oī loco:⁊ ext̄ oēm locū:vt pꝫ supra in.d.2.⁊ expsse in quo
li.q.11. Addit Aug.sic dicēs. Amplīꝰ addo. Sꝫ.a.corpꝰ
ꝯtinuū limitat sibi ptē diuisibilē aliter nō esset cōtinuū
sexto phi.⁊ prio de generatione:ergo limitat sibi locum
in specie. ergo partem aliquā in numero ꝙ ipsi vt credo
non concederent:potest enim continuuꝫ aliquod vt.a.ad
huc remaneret continuum sine illa parte. Patet ꝙ nihil
concludit contra Sco.si enim intelligit de corpore: puta
de substātia corporea vt precedit omnem quātitatem cla
rum est ꝙ si determinat sibi quantitatem in genere ꝙ
etiam hanc quantitatem vel illam.⁊ si non determinat si
bi de necessitate hanc vel illam.ergo nec in genere ⁊ sic
concedo ꝙ posset deus facere substantiam corporeā sepa
ratam ab omni quantitate:et accipio substantiam corpo-
ream:que potest esse immediate subiectum quantitatis
que est substantia composita ex forma et materia substā
tiali:si vero accipit corpus continuū vt includit substan
tiam corpoream et quantitatē simul.quia continuitas est
ratione quantitatis.si sic intelligat ꝙ corpus continuū:
puta bicubitale determinat sibi quantitatē in genere de
necessitate sequitur ꝙ determinaret sibi tantam parteꝫ:
puta bicubitalem:et si non determinat sibi illam de ne-
cessitate vel aliā:ergo nec in genere:⁊ sic patet ꝙ iste ra-
tiones Aug.sunt valde friuole. ¶ Deinde arguit contra
vltimam:que talis est. Quicquid contingenter se habet ꝯ vltimam.
ad aliquod genus contingenter se habet ad aliquā spēꝫ
et contingēter ad aliquod indiuiduū.ista maior est doc.
et vera Sed ipse Aug.addit:sed caliditas cōtingēter se
hꝫ ad gradꝰ siue itēsionis siue remissiōis:ǧ pōt esse sine
gradu remissiōis vel itēsionis:qđ non cōcederēt. Dico ꝙ
si hoc esset verꝰ ꝙ se haberet ꝯtigēter ad itēsionē et remis
sionem.ꝙ etiam contingenter se haberet ad hunc gradū
et hunc.et sic posset fieri sine omni gradu intensionis ⁊ re
missionis. Sed dico absolute.ꝙ non contingenter se hꝫ
ad totum genus intensionis.quia forte aliquis gradus in
tensionis erit gradus intrinsecus alicuius indiuidui.qui
non distinguit̄ realiter ab eo cuius est gradus.vt patet a
docto.in primo.d.8. ¶ Iteꝫ.d. August.rñdendo ad argu
menta doc.concedit ꝙ ipsa materia habet esse essentie ⁊
esse existentie ab ipsa forma non tanq̄ a causa effectiua
sed tanq̄ a causa formali.et sic glo.illam propositionem
Sco.ꝙ deus potest supplere omnem causam secundam
effectiuam: ⁊ dicit ꝙ tale esse materie distinguitur reali
ter a forma.⁊ ꝙ tamen non sequitur ꝙ possit habere pro
prium esse ab illa separata:qꝛ tunc haberet esse indepen
dens. Iste doc.aut cōtradicit dictis suis.aut oportet ip
sum concedere ꝙ si materia habet esse realiter distinctū
a forma ꝙ possit esse sine forma primū pꝫ. qꝛ si vult ꝙ es-
se materie sit effectiue a forma cōtradicit sibimet: qꝛ con
cedit ꝙ deus potest supplere causā effectiuā.et etiā ex-
presse vult ibi ꝙ ipsa materia habet esse suū a forma sicut
dicimus ꝙ albuꝫ habet esse ab albedine qđ non potest in
telligi nisi de effectu cause formalis:et vltra posito ꝙ si-
bi non contradicat:falsū est ꝙ ipsa materia habeat suuꝫ
esse a forma vt a causa effectiua.vt supra exposui.⁊ si hꝫ
esse effectiue a forma cum sit ens absolutum ⁊ distictuꝫ
realiter:quare deus non potest facere illam sine forma.
si vult ꝙ habet esse a forma non effectiue:sed habet esse
tanq̄ a causa intrīseca formali ipsiꝰ materie:sed hoc nō
qꝛ materia tunc vere esset cōposita ⁊ corrupta tali forma
corrūperet̄ talis materia.et sic generationi naturali ni-
hil subijceret̄ vt ps intrinseca ipsius geniti.qđ est mani
feste falsū: ⁊ iprobat̄ supra d.12.q.1.huiꝰ: qꝛ est expres
se contra Ari.vt ibi patuit.⁊ vltra:si ipsa materia nihil a
liud est nisi effectus formalis ipsius forme.tūc corrupta
illa forma corrumpit̄ ⁊ tale esse.qꝛ corrupta causa forma
li corrūpit̄ ⁊ effectꝰ illius.⁊ sic nihil materie remaneret
Et si vis dicere vt ipse dicit:ꝙ ī ipsa pte nos procedimꝰ
ex crassa imaginatione.vel qꝛ habemꝰ imaginatiuam.s.
cogitatiuā:ꝙ materia q̄ erat cum.a.supple cū forma desi
nit esse ꝰm identitatem numeralem positiuaꝫ:et materia
sub.b.incipit esse alia propter aliam vnitatem numeralē
positiuam.supple propter formam sibi aduenientem. et
sic vult iste ꝙ separata forma nihil materie remanet
ad qđ sequuntur multa inconuenientia .qꝛ si ipsa mate-
ria vt dicit vt est separata ab omni forma est tm̄ ens pri-
uatiuū ⁊ nullo modo positiuū:sequitur.ꝙ compositū na-
turale ex materia ⁊ forma tanq̄ ex partibus intrinsecis
erit partim positiuū ⁊ partiꝫ priuatiuū qđ negaret Ari.
primo phi. Si dicat ꝙ materia vt ē ī cōposito hꝫ esse po-
sitiuū.aut illud positiuū est a composito ⁊ sic esse positiuū
cōpositi non dependeret a materia qđ ē falsū.⁊ cū cau-

set compositū partialiter et intrisece causat vt prior ipso: aut ergo vt ens priuatiuū: ⁊ tunc cōpositū habebit esse priuatiuū a materia tantū: aut vt ens positiuum: ⁊ habetur ꝓpositū: aut illud esse positiuū est a forma vt causat: ergo materia prima vt causat cōpositum dependet a forma. quod est icōueniens. Tum etiā: qr illa forma ꝓducta q̄ dat tale esse materie: quero a quo producit̄ nō ab agente naturali: qr tale p̄supponit materiā in quam agat que est receptiua ipsius forme: modo priuatio nō potest recipere formam substātialem. Tum etiam: quia agens naturale educit formam de potentia materie: aut ly materia est tantum priuatio: ⁊ tunc educeret illam de nichilo. Si dicis ꝙ illa priuatio non est simpliciter nichil quia est negatio in subiecto apto nato: quero tunc ī quo fundat̄ talis negatio: certum est ꝙ non in alia priuatione: quia quero de illa alia ⁊ sic esset processus in infinitum: aut fundatur in ente positiuo ⁊ sic habeo propositū quia illud tale non est nisi materia. Tum etiā. si agēs naturale non presupponeret aliqd̄ ens positiuū tanq̄ subiectum receptiuum sue actionis: tunc produceret effectuz de nichilo simpliciter et sic crearet: nec valet dicere ꝙ p̄supponit aliquod oppositū: puta ignis aquam in quam agat: et tale oppositum totaliter desinit esse quando ꝓducitur nouus ignis: si sic: si aqua totaliter desinat esse ⁊ nichil aque positiuum remaneat: igitur annihilat̄ ⁊ annihilans ipsam posset creare: quia tanta virtus requiritur in annilando quanta in creando: vt ꝓbat Sco. in q̄rto. distin. 1. q. 1. et disti. 16. q. 2. nec valet dicere. ꝙ remanet ens positiuū: quia priuatio fundatur in aliquo: vt dixi supra: non sequitur etiaz ꝙ ignis producens ignē agēdo in aquam tanq̄ in oppositū creat ipsum: quia nichil ipsi presupponit quod pertineat ad esse ipsius. Et q̄ dicatur tantū presupponere oppositū qd̄ corrūpat ad hoc vt agat: ⁊ ꝙ p̄supponat materiā tanq̄ receptiuā forme exposui supra distin. 12. et sic ptz quomodo non habemus crassaz imaginationē: sed lucidissimā: ⁊ multo minꝰ imaginatiuuā supra cogitatiuā: quia nō tenemus illam opinio: maledicti Auer. quam tenet de cogitatiua ⁊ multi eius sequaces minus q̄ recte sentientes: ⁊ qd̄ dicit ip̄e ꝙ hec est responsio Auerro. 10. metaphi. tex. com. 28. ꝙ materia prima vt est separata ab omni forma est vna numero: non tamen positiue hoc exexpresse nō habetur ab Auerro. ⁊ vide expositionem supra: quia vult ꝙ cognoscatur materia ꝙ sit vna numero per priuationiem formarum vt supra exposui. ¶ Deinde respondet ad primū argumentum factum a Docto. in secundo distinc. 12. q. 2. quo probat materiaz posse existere sine forma: omne absolutū ⁊c. negat minorē ꝙ materia sit ens absolutum qr materia ⁊ forma dr̄ ad aliqd secundo physicoꝝ. c. 26. sꝫ salua semꝑ pace ip̄e non intelligit nec Arist. nec Cō. Quero enī aut sunt ad aliqd essentialr: ⁊ sic tantū sunt due relationes: ⁊ sic cōpositū naturale constitutū ex illis erit tantū ens respectiuū: aut sunt ad aliqd denoīatiue sicut pater ⁊ filiꝰ: ergo fundamenta eoꝝ sunt entia positiua absoluta: intelligunt. n. Aristo. ⁊ Commēta. ꝙ sunt tm̄ ad aliquid denominatiue: se habēt enī vt recipiens ⁊ receptum. Deinde dicit ꝙ maior illa non est vera nisi de priori quod nullo mō est posterius: mō materia est prior forma in genere suo hoc est in genere cause materialis. et posterior: qr forma est prior illa ī gn̄e cause formalis. Credo enī ꝙ se non intelligat: qr si materia est prior forma vt causa materialis: quero quod esse habet aut' hꝫ esse absolutū et habeo intentū: aut respectiuuz: g̃ ꝯpositū erit ens respectiuū: cāsatū ab ipsa: si dicat ꝙ illud eē absolutum habet a forma: ergo vt causa materialis non erit prior forma: qd̄ est contra ipsum. Preterea. Effectꝰ formalis cause non pōt causare vt causa materialis: vt patet intuenti ⁊ tu vis ꝙ tale esse materiale sit effectus cause formalis. Preterea: si tale esse sit a forma et posterior ipsa forma: vt vero causat in genere cause materialis est prior. contra: quia si tale esse habet a forma: hoc hꝫ ꝑ formā iā productā ab agente: et sic forma prius habet esse in materia et in eodem instanti quo forma habet esse in materia est compositum: ergo tunc sequitur: ꝙ ipsa materia non potest causare compositum vt prior forma. ¶ Item. Respondet ad secundam rationem de creante et conseruante: ꝙ deus non possit supplere causam formalē ⁊ ꝙ esse materie est effectꝰ formalis cause: et iam dixi ꝙ non intelligit nec argumentum nec mentē Sco. ¶ Ad alia argumenta sequētia respondet: que responsiones sunt nullius vigoris: vt pꝫ tertio argumento contra argumenta: que ibi ipse facit contra rationes doc. Deinde iste bonus vir arguit contra conclusionez ī qua probat ꝙ materia potest existere separata a forma. q̄ cōclusio est simpliciter theologica ⁊ ipse arguit argumentis phisicis. et primo arguit sic. Non magis depēdet forma materialis educta de potentia materie ab ipsa materia q̄ materia a forma. sed impossibile est formam naturalem existere sine materia. ergo nec ecōtra. hec ratio potest colligi ex septimo methaphi. ca. 35. Dico primo ꝙ magis forma dependet a materia q̄ econtra. qr subiectū est magis independens a forma recepta q̄ ecōtra. Scd̄o dico ꝙ posito ꝙ sit verū negat̄ de potentia dei absoluta. ꝙ forma substantialis non possit existere sine materia. vt patet supra in hoc secundo. Tertio dico ꝙ simpliciter forma magis dependet a materia. qr ſm Arist. agēs naturale de necessitate presupponit materiā ī quā ꝓducat ipsam formā. ⁊ si materia aliqūo dependet a forma non dependet tn̄ quātū ad suū esse propriū sed quātū ad suū esse formatum eo modo quo dicimus ꝙ homo albus dependet ab albedine: sed simpliciter est maior dependentia forme ad materiam. sicut etiam accn̄tis ad subiectuz ¶ Secūdo arguit ꝙ effectus denominatiuus reducitur ad aliquod tale per essentiam vt esse albuz ad albedinē. Transeat illa. sed esse existentie est effectus denominans omnes res: ista est simpliciter falsa. Tum: quia denominans proprie distinguit̄ realiter a denoīato: sed esse existentie non sic distinguit̄ vt dictū fuit supra. Tum: qr esse existētie est gradus intrinsecus illius: cuius est. ⁊ talis proprie non denoīat rem cuius est. Tum: qr proprie denominans est alterius generis a re denominata: vt pꝫ: sed esse existentie est simpliciter eiusdem generis cum esse essentie: sed supponatur ista vt vera: addit: ergo tale esse existētie reducitur ad aliqd tale ꝑ essētiam vel illud est forma: vel materia: vel ābo. nō materia: qr tūc cōpositū haberet esse a materia per se contra philosophuz septimo metha. vbi ait: per materiam res non est per formam est tex com. vigesimisecundi. Dico ꝙ tale esse existētie reducit̄ ad esse materie ⁊ est idē realiter cum ipsa materia. ⁊ cum dicit ꝙ tunc compositum haberet esse per se a materia. Dico ꝙ per se dependet a materia tanq̄ a causa partiali: ⁊ quod dicit ꝙ per materiaz res non est: sed per formam est per Aristo. Dico ꝙ Aristo. intelligit ꝙ compositum per materiam non hꝫ esse vltimatum et specificum sed tantum per formam: qr esse specificum est a forma ⁊ sic intelligit Aristo. ¶ Tertio arguit. qr essentialiter cōpetit materie esse partem compositi quinto metha. transeat. ergo nullum potest habere sibi esse proprium nisi in composito: negatur consequentia ⁊ est repugnantia manifesta in ista consequētia. ꝙ scilicet sit pars essentialis alicuius. ⁊ ꝙ non habeat propriam entitatem: nam pars essentialis est prior composito cum constituat illud intrinsece: ergo si nullum esse hꝫ nisi esse compositi ⁊ ꝙ vt constituit nihil sit. tunc cōpositū dependebit essentialiter in sua entitate positiua ⁊ intrinseca ab eo quod non est. qd̄ tn̄ nullus sanicapitis affirmaret: illud idem cōcluditur de forma: quia est eque pars essentialis compositi. ergo per te nullum esse proprium habet nisi esse compositi. Dico ergo ꝙ partes compositi habent duplex esse vt in composito. habent enim esse proprium prius ipso composito et habent esse compositi participatum ab ipso composito. vt patet supra ⁊ clarius videbitur in quarto. distin. 43. ¶ Quarto arguit. Si forma educta de potentia materie habet omnem potentialitatē ab ipsa materia. ergo omnem entitatem actualem habet materia a forma. tenet consequentia: aliter enim plus forma dependeret. a. materia q̄ econtra: antecedens est Arist. 12. Methaphi. tex. com. 51. vbi vult sb̄am primam nullam habere potentialitatem qui a liberata a materia. hec est ratio Auer. 9. metha. capitu. 2. vbi vult formas liberatas a materia non patit nec recipere aliquomodo. Dico ꝙ ista ratio non concludit. Primo quando dicit de potentialitate aut loquimur de potentialitate obiectiua tantum. ⁊ certum est ꝙ illā non hꝫ a materia. qr potentia ob̄a respicit ipsum agens. vt pꝫ supra. d. 12. q. prima. ⁊ pꝫ. qr substantia separata creata fuit in potentia obiectiua. ⁊ oē purū

creabile est in potētia obiectiua:vt ptꝫ vbi supra. Sup
posito etiā ꝙ potētialitas obiectiua ipsius forme sit a ma
teria:quia talis forma non esset possibilis creari nisi reci
peretur in aliqua materia:sicut forme naturales:sed tūc
negatur consequentia:si forma substatialis ignis habet
potētialitatem obiectiuā a materia in qua potest recipi
ergo ipsa materia totam entitatem actualeꝫ ꝓpriam ha
bet a forma non valet:sed tantum potest inferri:ergo ip
sa materia habet esse formale ab ipsa forma que ꝓduci
tur in materia et tale esse formale est effectus formalis
ipsius forme:sed vltra non sequit̄ ꝙ non habeat propriū
esse:vt patet supra. Si vero intelligit de potentialitate
subiectiua scilicet ꝙ forma habeat potentiā subiectiuaꝫ
a materia verum est de facto ⁊ ad mentē Aristo.qꝛ nul=
la forma separata potest esse subiectū accidētis: cū illa
talis sit necesse esse ꝭm ipsum: sed loquēdo de potentia
diuina multe sunt forme naturales nate īformare mate
riam:que possunt separari a materia et esse subiectuꝫ ac
cidentis:⁊ de facto etiā ꝭm fidem catholicā angeli sunt
subiectū multoꝝ accidentiū:vt patet supra in hoc secū=
do:sed tunc non sequitur forma habet, potentialitatem
subiectiuā a materia:ergo materia habet entitatē actua
lem propriā a forma:quia omne qđ patit̄ est passiuū:nō
sequitur:immo magis oppositum concludit̄:vt ptꝫ intuē
ti. ¶ Quinto arguit sic in genere potentialiū prima po=
tentia est prima materia:ergo ī genere actualiū pmo est
forma a qua oē quod est aliquomō in actu est ꝯñtia ptꝫ:
quia actus ⁊ potētia sunt opposita:hec rō nullius est vi=
goris:si enī loquit̄ de potētia passiua siue receptiua siue
subiectiua:cōcedo ꝙ sicut materia est primū receptiuū:
ita forma est primū receptū:⁊ sicut forma est actus for=
malis quia potest īformare per receptionē ipsiꝰ: ita etiā
materia est actus entitatiuꝰ ⁊ positiuus vere receptiuꝰ
ipsius forme:⁊ nichil amplius habens: īmo hoc argumē
tum est ꝓ me:ꝙ materia ⁊ forma vere ⁊ realiter distin=
guntur: vt ptꝫ supra a doc.dist.12.q.1.Et quod dicit:ꝙ
actus ⁊ potentia sunt opposita verū est de potētia obie=
ctiua ⁊ actu:vt ptꝫ in.5.metaphi. ⁊ expositū est supra.
hoc ptꝫ in dist.16.potētia vero subiectiua: ⁊ actus non
sunt opposita:vt patet supra. Si vero intelligat de potē
tia obiectiua: ꝙ ipsa materia prima primo sit potentia
obiectiua:hoc est manifeste falsuꝫ:quia ita forma produ
cibilis est ita in potentia obiectiua:sicut ⁊ materia crea
bilis. ¶ Sexto arguit sic. ¶ Si materia existeret existē
tia sibi propria:ergo quelibet forma haberet existentiā
ꝓpriā:ꝯcedo totū:ergo quelibet forma esset cōpleta. O
pulchra consequētia:formā esse cōpletā contingit dupli=
citer. Uno mō:ꝙ sit rō dandi esse vltimatū ⁊ specificū ac
cōpletū:⁊ tunc negatur ꝙ q̄libet forma habeat tale esse.
quia sunt multe forme imperfecte ordinate ad vlteriorē
formā:vt ptꝫ in gñatione prolis. Si vero loquat̄ de for=
ma cōpleta pro eo ꝙ ex ipsa ⁊ materia potest fieri cōpo=
situm transeat. Dico etiā ꝙ quelibet forma potest esse
cōpleta ī sua entitate:ipse vero addit. Si talis forma est
cōpleta:quia habet propriā existentiā ⁊ materiā ꝓpriam
existentiā. Ergo ex hijs non fit vnū ens per se:sed tm̄ ag
gregatione:adhoc satis fuit responsuꝫ a docto.q.prima.
dist.12.secundi. Ubi arguit contra se ꝙ si materia esset
ens actu:tunc ex ipsa ⁊ forma nō posset fieri vnū: ista.n.
ꝓpositio:ex duobus entibꝰ in actu nō potest fieri vnū:dꝫ
intelligi de duobus entibus in actu cōpleto ⁊ perfecto:
sicut ex francisco ⁊ Johan.non potest fieri vnū: ⁊ sic ptꝫ
ex istis quid concludat dominus Augu. contra Doc.

ꝭm fidē angeli sunt sbm multorū accñtiū.

Argumēta s. Thome. Gay. cum solutio.

Quidā nouus expositor scti Tho.nitit̄ ipro=
bare positionem doc. ⁊ soluere
eiꝰ rōnes:quā positionē recito de vbo ad verbū:que po
sitio ponit̄ in expositione quā facit sup lib. de ente ⁊ es=
sentia sancti Tho. Dicit ergo sic quo ad ꝭm scti Tho.in
prima parte.q.66.arti.primo.⁊ in.q.de potentia dei.q.
quarta.ar.primo.⁊ in quoli.q.tertia.ar.primo.cōfirmat
id quod hic dicit.s.materiā nō posse esse sine forma duа
bus rōnibus. Pria est ducens ad impossibile sic. Si ma
teria existeret absq̄ oī forma materia simul esset ⁊ non
esset.hec implicant cōtradictionē:ergo. Probat̄ quo ad
secundā partē:qꝛ quo ad primā ab aduersarijs concedit̄
Impossibile est effectū formalē separari a forma: sꝫ exi
stere ē effectꝰ formal' forme:sic.n.diffinit̄ forma ē q̄ dat
eē rei:ergo īpossibile est pōere existētiā sine forma:sicut
enim impossibile est esse album sine albedine.ita esse in
actu sine actu.actus autem primus cuius est dare esse i=
dem est quod forma.ex illa ergo propositione materia exi
stit absq̄ omni forma.sequuntur duo contradictoria si=
mul vera:ex eo.n.ꝙ materia existit sequitur ꝙ sit ī actu
ex eo auteꝫ ꝙ absq̄ omni forma:sequitur ꝙ non sit ī actu
huic rōni dat Sco. quandam responsionem:que qꝛ ñon
nisi chymerica est tāq̄ indigna de qua vere fiat omit tat̄
quolibet.n.proferente contraria solicitum esse stultū est
ait Aristo.a quo didicimus in hoc nono metha. quid sit
actꝰ. ⁊ quotuplex. ¶ Secūda ratio sancti Tho.ad hoc
idem est ista. Omne indiuiduum determinatum ad ge=
nꝰ completum vel incompletū in rerum natura per se ex
istens est in aliqua certa specie per se vel reductiue.ma=
teria sola neq̄ per se.neq̄ reductiue est in aliqua specie
ergo materia sola non potest esse indiuiduum quocunq̄
in reꝝ natura:mi.est ex se clara:non enim facille esset fin
gere in qua determinata specie esset materia sola.maior
probatur ex eo ꝙ indiuiduum omne tam completū q̄ im
completum si per se existit in rerum natura separatum
(quod dico propter indiuiduū generis vt hec substantia
hoc animal.⁊c.) non continetur sub genere per se vel rē
ductiue immediāte sed mediante specie. inter genera
enim et indiuidua mediat species.et inter principia ge=
neris ⁊ principia īdiuini mediant principia speciei pari=
formiter.in super hec maior potest probari ad hominem
assumēdo dicta Scō.in quinto argumēto. Ibi.n.expres=
se assumit ꝙ quicquid determinat sibi genꝰ aliquod de=
terminat sibi aliquā certā speciē illius generis:⁊ potest
etiā ex dictis Sco.ibi arguere ad hominē ⁊ probare op=
positū intenti sui:sic.quicquid determinat aliquod genꝰ
determinat sibi aliquā speciem illiꝰ generis:materia so
la determinat sibi aliquid generis substātie:ergo deter=
minat sibi aliquā speciē certā substātie saltē reductiue:
ergo matia sola esset ī aliq̄ spē substātie:hoc ē falsū:minor
est oīm ⁊ processus est bonus:ergo hāc veritatē approbat
Aristo.vt ipse Sco.ꝯfitet̄ loco allegato. Sed q̄a.d.ex fal
so fūdamēto Aristo.hāc ꝯclusionē tenuisse.s.ex hoc ꝙ deꝰ
non potest agere sine causis secūdis. Ostēdo ī hoc Sco.
errare ex dictis com.secundo phi.ca.12. Auerro.ex eodē
precise fundamento qđ sanctus Tho.adduxit in prima
ratione tenet istam conclusionem.vbi nullam fieri men
tioneꝫ de connexione causalitatis prime cause apparet:
sꝫ tātuꝫ de actu ⁊ potētia:ita ꝙ ex natura actꝰ ⁊ natura
prime matie: q̄ est pura potētia ꝯcludit Auerro.q̄ duo
ꝯdictoria essent simul vera vt deductum est ⁊c. Auicen.
quoq̄ in secundo methaphi.sue.ca.30. tenet conclusio=
nem Sco.esse impossibilem:⁊tamen posuit expresse ma
teriam esse creatam. Unde hec tanq̄ destructiua metha
phisicalium principiorum vitanda est:hoc de secudo.
¶ Quo ad tertiū respōdeo ad primū negatur antecedēs
plus enī dependet potentia pura ab actu q̄ actꝰ iperfe=
ctꝰ ab actu pfecto. ¶ Sed cōtra. Hoc istat Antoniꝰ trō
beta sic. Magis depedet posteriꝰ a priori q̄ prius a poste
riori:sed accidēs est posterius substātia: materia auteꝫ
est prior forma ergo magis depēdet accidēs a subiecto
q̄ materia a forma. Forte diceret̄ ait: ꝙ materia nō est
prior sed posterior forma. Cōtra. Nā licet materia sit po
sterior forma ordine perfectionis:est tñ prior ordine gña
tionis:⁊ ꝯsequenter prior simpl'r:vt arguat̄ sic: qñcunq̄
sunt aliqui duo ordines:quorū vnus simpl'r est prior al=
tero:quicquid est in ordine priore est simpl'r priꝰ quocū
q̄ existēte in ordine posteriore:sed ordo originis ⁊ ordo
pfectionis:ita se habēt:ꝙ ordo originis est simpl'r prior
ordine perfectionis:⁊ hoc in natura limitata:ergo quic=
quid est prius origine est priꝰ simpliciter quocūq̄ priore
ordine perfectionis:sed ita est ꝙ materia est prior origie
forma:licet forma sit prior perfectiōe:g̊ materia est sim=
pliciter prior forma. ꝓcessus bonus: ⁊ maior ꝓbat̄:ꝙ.s.
ordo originis est simpl'r prior ordine pfectionis.nā prio
ra generatione sunt posteriora perfectiōe: natura enim
semp ꝓcedit de iperfecto ad pfectū. ergo quicquid est
imperfectius est simpliciter prius quocunq̄ perfectiori
sed materia pria est iperfectior forma:ergo materia pri=
ma est simpliciter prior forma. Tunc vltra est simpliciter
prior forma: ⁊ omne prius in suo priori pōt esse sine po=
steriori:ergo ⁊c. ¶ Ad hoc respondet̄ triplici respōsio

ne ad insinuandū argumenti multiplicem defectū. Primo dicit ꝙ forma licet sit posterior materia ordine gñationis est tñ prior etiā ordine gñationis materia exñte. magni enī refert dicere materiam ⁊ materiā existentē. sicut supficies est prior albedine: albedo tamen est prior superficie habente esse album: ita in proposito cū sermo sit de materia existente: si enī poneret materia sola ī rerum natura oporteret ipsam existere: patet falsum assumi. Secundo dicitur ꝙ aliud falsum ibi assumitur. s. ꝙ ordo gñationis sit simpliciter prior ordine pfectiōis stando infra limites nature finite: cum enim act⁹ sit prior potentia simpliciter tam si ponatur deus finitus ꝙ̄ infinit⁹ vt ptȝ ex. 9. metha. tex. Com̄. 15. ⁊. 12. tex. com. 30. ⁊ prioritas actus sit prioritas perfectionis: consequens est ꝙ fm Aristo. et veritatem ordo perfectionis sit simplr pōr ordine generationis: amplius id quod est prius natura ratione ⁊ tēpore est simplr pri⁹ ⁊ ordo pfectiōis est pōr natura rōne ⁊ tpe ordine īperfectionis: qualis est gñationis qui se tenet ex parte cause materialis: ordo igit pfectiōis est prior simpliciter: mediaqȝ propositio est Arist. 8. phi. tex. Com̄. 75. expresse loquitur in natura finita ad probandū. s. motum circularem esse primū. vnde ad probationem: concesso ꝙ priora generatione sunt īperfectiora: ⁊ ꝙ natura ꝓcedit de imperfecto ad perfectuȝ: negatur ꝯsequentia: ergo ordo gñationis est simpliciter prior licet enim agens naturale prius attingat imperfectuȝ ꝙ̄ perfectum: oportet tamen prius agens in se perfectum esse: vt dicitur ī. 12. metha. tex. Com̄. 40. Hic aduerte tu ꝙ oportet mendacem esse memorem in. q. de primo cognito. Anto. trom. quas īpugnat ꝓpositiones has assumit ⁊c. Tertio dicit ꝙ dato toto processu: vltima consequētia nichil valet. falsum est enī ꝙ om̄e prius possit fm eē absolui a posteriori quolibet: vt ad fm dicet. ¶ Sed cōtra primā responsionē: que ponit materiam nō habere ꝓpriā existentiam: sed eā mendicare a forma instatur sic. Cuicunqȝ cōuenit actu causare pro aliquo signo cōuenit et existere pro eodem signo: sed materie prime ī primo signo quo recipit formā conuenit causare: ergo pro tunc sibi conuenit existere: sed pro illo signo non habet existentiam forme: ergo propriā. Et confirmatur: qr materia aut causat cōpositum: et recipit formā quando existit aut quando non existit. non quādo nō existit: ergo qñ existit: ergo pro tunc conuenit sibi propria existentia qr ex natura forme: sequitur totum cōpositum. Et cōfirmatur secundo: quia causa non mendicat a suo effectu: materia autem causat existentiā compositi et forme: ergo nō mendicat existentiā ab eis ⁊c. ¶ Ad hoc dicitur ꝙ sufficit cause ꝓ quolibet instanti tēporis quo actu causat habere existentiā: nec apparet necessariū ꝙ pro quolibet signo nature insit existentia sibi quo inest causalitas: ordo enī nature talis est in eodem instanti tēporis: ꝙ s'ma teria recipit formam: ex quibus resultat ꝯpositum cui iā esse actualis existentie aduenit: quo ipsum ꝯpositum primo forma secundo et materia tertio existunt. Ad formā autē prime instantie: negatur maior. ¶ Ad primā confirmationē dicit ꝙ materia causat quādo existit: qr ꝓ om̄i instanti quo causat existit: qñ enī est termin⁹ tēporalis. Ad secundam confirmationem dicitur ꝙ licet causa vt causa non mendicat a suo effectu: tamen causa materialis mendicat a suo effectu: qui est eius causa in altero genere cause: eo ꝙ sunt sibi inuicem cause. 5. methaphisice tex. Com̄. secundi. Oportet autē has respōsiones a Sco. Admitti. qr cum Sco. ponat secundo senten. disti. tertia. q. tertia: existentiā esse vltimū actum posterioreȝ tota coordinatione predicamentali: licet non distinctum realiter a re: cuius est: oportet essentiam materie ex natura rei habere habitudinem ad suam existentiā: vt potentiam ad actum: ⁊ tunc potest argui sic: essentia materie vt distincta contra suam existentiam causat ex natura rei in genere cause materialis suam existentiam recipiendo eam: ergo sibi pro illo signo conuenit existentia: et sic habet existentiā anteꝙ̄ recipiat eam: similiter stādo in illo signo aut essentia materie recipit ex natura rei suam existentiā quando est aut quādo non est ⁊c. ¶ Ad secundum principale: negatur maior: ad eius ꝓbationē dicitur ꝙ non sola dependentia sed necessaria connexio aliquoꝝ potest esse causa īseparabilitatis coꝝ. Ad id qđ adducitur ex quinto metha. dicit ꝙ vniuersalis affirmativa non conuertitur simpliciter. ista enim est vera quecunqȝ possunt esse sine aliis ⁊ alia non sine ipsis sūt priora: sed non cōuertitur. quecunqȝ sunt priora possunt esse sine aliis ⁊ alia sine ipsis. Et nota ꝙ maxima illa Sco. omne prius absolutū ⁊c. non potest saluari sequendo viā Sco. qđ pro nunc ex duobus manifestatur. Primo ex eo ꝙ ptes essentiales simul sumpte sunt priores toto. ⁊ tamem apud Sco. non possūt esse sine toto. Secundo ex eo ꝙ predicamentum quantitatis est absolutum prius predicamento qualitatis. presertim quo ad quartā speciem eius. ⁊ tñ non potest fieri quantitas continua nisi figura fieri dicatur. aut finita aut infinita. non infinita. quia illa ratio dabilis: ⁊ si forte imaginetur dari: adhuc cuȝ oporteat esse lineam. aut ergo linea recta. aut curua: et sic eēt figurata: si finita: ergo figurata: figura aūt est q̄ t'mīo vel terminis clauditur: et similiter aut habet lineas rectas. aut curuas aut circulares. ¶ Ad tertiuȝ. quicquid sit de maiori: negatur minor. forma enim ⁊ si nō sit de essentia materie. et tamen de essentia materie existētis. ¶ Ad quartum dicitur ꝙ cum medium sit duplex effectiuum ⁊ formale. quicquid immediate deus causat effectiue potest absqȝ materia causa effectiua ꝯseruare: non auteȝ absqȝ media causa formali quale mediū et forma respectu materie. ¶ Ad quintum negatur: ꝙ inter materiā ⁊ formā non sit necessaria connexio: ad cuius probationem negatur consequentia. cuius probationis falsa est maior p id autem ꝙ addit. s. secundum ꝙ necessario est homo necessario est hic vel ille homo: nihil aliud habet: nisi qr ꝙ materia necessario determinat sibi genus forme: iō materia non pōt esse sine hac vel illa forma qđ est intentum necessariuȝ non enim valet consequentia. a. necessario est hō. ergo. a. necessario est hic vel ille determinate sed vage: ⁊ sic cōceditur materia necessario determinat sibi formaȝ ergo necessario determinat sibi hanc vel illam formam: nō determinate. sed vage. Ad cōfirmationē. cum dicitur quicq̄d cōtingenter se hȝ ad quodlibet generis absoluti contingēter se hȝ ad genus ipm eodem modo respondet distinguendo contingenter se habere ad quolibet determinate vel vage. Primo enim modo falsa est maior. Secundo vero falsa est minor. materia enim nō cōtingēter. sed necessario se habet ad quamlibet formā indeterminate ⁊ vage. ¶ Ad aliam probationem dr. ꝙ vnum essentialiter vnum et singulare negatiue sicut est materia prima potest essentialiter dependere in esse a pluribus eiusdem generis indeterminate ⁊ vage secundum ꝙ illa plura habent vnam rationem communem. sicut in proposito omnes forme conueniunt in hoc. ꝙ dant esse actuale. Reflecte hoc argumentum contra Sco. de quantitate ⁊ figura: et forte persuadet sibi infirmitatem eius. quantitas enim continua determinat sibi generis figuram. nulluȝ tamen sibi figuram vendicat. hoc de quarto.

Nunc respondendum est dictis huius noui expositoris. Soluti gumen 75.

Primo respondeo ad argumenta facta contra positionē doc. Secundo ostendo responsiones factas ad rationes Doc. minime soluere illas. Quantum ad primum. patet responsio ad primam rationem ex dictis supra quomodo materia separata esset vere actus entitatiuus includens propriam exñtiam vt gradum sibi intrinsecum. et talis actus nullo modo est a forma ⁊ sic non: non est contradictio ipsam esse in actu: et non in actu. accipiendo actum diuersimode: esset quidem in actu entitatiuo ⁊ propria existentia: ⁊ non esse in actu formali ⁊ formaliter distinctiuo. Et cmu dicit ꝙ effect⁹ formalis nō pōt esse sine causa formali cōcedit. sed postea negatur ꝙ actualis existētia sit effect⁹ formalis forme. īmo actualis existētia est grad⁹ ītrīsecus rei cuius est. non enī effectus formalis aie est esse existētie. sed ē esse aīatū. Et vltra: si esse existētie materie est effectus formalis forme. per hoc eris. qr forma recipit in subiecto: mō videt repugnātia. ꝙ ens reale actu existens vere recipiatur ī aliquo. nullū esse reale habente. ¶ Ad secūdā rōnem q̄ est de īdiuiduo: cū dicit ꝙ indiuiduū determinatū ad genus ꝯpletū vel icōpletū in rerū natura p se existēs: est in aliqua certa specie p se vel reductiue. Dico ꝙ si intelligatur esse in actu in aliqua specie negatur: certum est enim ꝙ anima intellectiua separata: nec per se nec reductiue est actu in aliqua specie substantie: immo vt sic in nullo genere est per se. cum om

nia genera abstrahant ab actuali existentia: si tamẽ cõsiderentur etiam genera quo ad actualem existentiam: adhuc dico ꝙ nõ est in actu ĩ aliqua specie: qꝛ esse actu in aliqua specie per se est actu esse in recta linea p̄dicamentali: hoc aũt non competit parti: esse vero actu reductiue in aliqua specie specialissima est ipsum eẽ actu partem singularis compositi actu existẽtis sub aliqua specie specialissima in recta linea p̄dicamẽtali: hoc idẽ dico de materia separata ab omni forma: ꝙ ipsa nõ est actu in aliqua specie: ꝛ tamen est singularis. Si ṽo accipiatur aliquid esse in genere vel ĩ specie reductiue tãtum potentialiter: dico ꝙ partes sunt precise in illa specie in qua per se ponitur compositum ex illis partibꝰ: patet: quia dicuntur esse in genere tantum per compositum cuius sunt partes: est tamen differentia inter materiam et formã: quia forma est precise nata reduci ad talẽ vel talem spẽm: nam anima intellectiua nata est tãtum esse reductiue in aliqua specie animalis vt ps speciei animalis: materia vero nata est eẽ diuersimode ps alterius et alterius speciei secundum ꝙ ponitur alterius et alterius forme: vt patet. Dico etiam ꝙ si materia prima esset separata: ꝙ actu nec per se nec reductiue esset in aliquo genere: sed si tũc queraꝛ quid erit tũc illa materia separata: dico ꝙ erit ens: ꝛ si vltra queratur qđ ens erit: dico ꝙ erit ens qđ est materia: ꝛ si vltra q̄ritur aut est substantia aut est accidens: vel per se vel reductiue: dico ꝙ actu nec est substantia que est genꝰ nec accidẽs qđ est genus: quia nulla pars substãtie recipit predicationem substantie que est genus nisi actu sit in tali genere. In re tamẽ dico ꝙ materia est ens realiter distinctũ a quolibet accidẽte: ꝛ est vera substãtia: licet vt ponitur separata a forma nõ recipiat p̄dicationem substantie put substãtia ponitur predicamentum. Alia vero q̄ dicit quodãmõ in derisionẽ docto. subtilis vt indigna responsione omittanꝛ. ¶ Et qđ dicit ſm Doct. hanc conclusionẽ tenuisse. s. ꝙ Aristo. ex hoc tenet materiam non posse separari a forma: qꝛ est ipossibile deũ agere sine causis secundis. hoc patet esse verum: ꝛ cum dicit doc. subti. in hoc errare ex dictis Cõmenta. secũdo phi. c. 12. vbi Cõm. tenet materiã non posse separari a forma. et tamen nullam mentionem facit de ꝯnexiõe secundarum cãrum. Dico ꝙ opꝫ melius intelligere Cõmentatorem. Cõmẽtator em̄ presupponit ordinem essentialiuꝫ causarum: ita ꝙ ſm eum impossibile est p̄mũ aliquid producere de nouo non concurrente causa secũda. Et quia omne agens naturale agit tantum ĩ supposita materia. Ideo sequitur ꝙ in eodem instanti quo forma substantialis corrũpitur ab aliquo agente naturali de necessitate nature causaꝛ alia forma substantialis in illa materia: non em̄ agens naturale per se intendit corruptionem forme: sed tantum per accidẽs quia producit formam incompossibilem forme corrũpende: ꝛ quia agẽs naturale dum agit in passum sic ĩ vltimo instanti dispositionis passi induci formam in materiam ꝙ est impossibile ipsaꝫ formã nõ inducit stante perfecta dispositione passi propter ordinem essentialẽ causarum: sed si talis ordo non esset: ita ꝙ prima causa posset attingere ꝛ separatim producere quẽcũqꝫ effectũ essentialiter non dependentem ab alio: haberet dicere ꝙ prima causa posset producere primam materiã actu existentem: ꝛ ab omni forma separataꝫ. Nec habetur a Cõmentatore ꝙ repugnat materie ex sua rõne formali posse existere sine forma: sed ista repugnantia est ab extrinseco: quia agens naturale corrumpendo formaꝫ in materia: necessario in eodem instanti inducit aliam. Et cum dicit Commentator: ꝙ si esset separata ab omni forma esset in actu et non in actu: loquiꝛ ibi de actu formaliꝛ specifico. i. ꝙ si separaretur materia a forma: que dat esse specificuꝫ: ꝛ ex alia parte diceretur habere verum esse completum: ꝙ tunc esset in actu specifico: qꝛ ĩ esse completo: ꝛ nõ esset in actu specifico: quin ponitur separata ab illo: non tamen negat quia separata haberet aliquem actum lꝫ non formalem: vnde ipse secundo phisicorum. capitulo duodecimo sic dicit. Materia autem differt a forma: sed nũq̄ꝫ denudata a forma: immo cum separatur a forma induit aliam: quoniam si denudaretur ab omnibus formis. s. p̄ma materia: tũc quod non est in actu esset in actu: et cum notificat ꝙ natura dicitur de forma: incepit etiam declarare formã esse digniorem q̄ꝫ materia: deinde induxit rõnem super hoc ꝛ dixit. Omne enim dicitur esse illud quod est cum fuerit in sua perfectione. i. omne enim non diciꝛ esse simpliciter nisi cum fuerit in sua vltima perfectione: quod ẽ habere formam. Hec ille. Et per hoc etiam patet ad oĩs alias auctoritates tam philosophi q̄ꝫ Commentatori: q̄ꝫ etiam Auicen. ꝙ licet non faciant mẽtioneꝫ de cõnexione essentialium causaruꝫ quando dicunt materiã non posse separari a forma: tamen vt dixi si concederẽt primum posse agere sine causis secundis. haberent etiã cõcedere ipsum posse producere materiam per se existẽtem ꝛ actu separatam ab omni forma.

Si mã eẽt sepata non esset actu nec p se nec reductiue ĩ aliq̊ gñe.

Quantum ad secundum principale ostendendum est responsiones huius expositoris non euacuare rationes doc. Cum dicit ad p̄mũ argumentum factum pro opi. Doc. quod est tale. Magis dependet accidens a substantia q̄ꝫ materia a forma: sed accidens potest esse sine substantia: vt patet de sacramẽto altaris: ergo ꝛ materia sine forma: dicit iste maiorẽ esse falsam: quia plus dependet potentia pura ab actu q̄ꝫ actꝰ perfectꝰ ab actu ĩpfecto. Dico p̄mo ꝙ supponit vnum falsum. s. ꝙ materia prima sit tantũ potentia puta vt supra ostensum est. Dico secundo ꝙ hoc posito: quero tunc quid aduenit tali potentie p formã: si tu dicis ꝙ esse existẽtie: tunc quero in quo fundaꝛ tale esse existẽtie: certum est ꝙ ĩ nihilo non fundaꝛ: ergo ĩ aliquo prius existente. Dico etiam ꝙ si materia ponaꝛ pura potẽtia: ꝛ prior omni actu: ergo vt talis puta potẽtia non dependet aliquomõ a forma: qꝛ lꝫ esse secũdũ ipsum dependeat quo ad esse existẽtie a forma: tñ vt pura potentia non dependet a forma: et sic stat propositio: ꝙ materia prima vt est pura potentia inquantũ huiusmodi: ꝛ minus depẽdet a forma q̄ꝫ accidẽs a substãtia: et si dicaꝛ ꝙ depẽdet quãtum ad esse existẽtie qđ ẽ effectus formalis ipsius forme: tunc quero a te de accidẽte in substantia aut includit propriã existẽtiam aut precise existẽtie substãtiã. Si primo adhuc magis depẽdet a substãtia q̄ꝫ materia in suo esse absoluto a forma cum sit prior tali forma. Si secundo erit equalis dependentia quãtũ ad esse existẽtie: qꝛ vtrobiqꝫ ponitur effectus formalis ipsius forme. Et concedo argumẽtum magistri Anto. Trombet. nec iste nouus expositor soluit illud: ꝛ quia difficile est soluere illud: ideo plures ĩducit responsiones. Cuꝫ primo dicit ꝙ aliud est loqui de materia vt maꝛia ꝛ aliud de materia vt exñte. Primo modo est prior forma. Sꝫ secũdo modo est posterior: qꝛ vt sic est effectus formalis eius. Dico ꝙ oporteret istũ expositorẽ soluere omnes rationes factas a doc. in p̄senti dist. q. 1. quibus probat materiam dicere veram entitatẽ aliã ab entitate forme aliter compositum naturale non esset cõpositum ex partibus: sed esset simplex vt prius patuit: quas tñ rõnes non soluit. ¶ Cum secũdo dicit ꝙ ordo gñatiõis in natura limitata nõ est simplr prior ordine pfectionis: qꝛ actꝰ ẽ prior potẽtia simplr: vt ptꝫ nono Metha. tex. Com. 15. et prioritas actꝰ est prioritas perfectionis: ꝛ sic ordo perfectionis est simpliciter prior. Dico ꝙ hec rñsio est quedaꝫ fuga. Aliud est enim loqui de priori simplr ꝛ aliud est loqui de priori duratione: concesso enim ꝙ ordo perfectiõis sit simpliciter prior in natura limitata: quia perfectior: nõ tñ sequitur ꝙ sit simplr prior duratione ordine originis. Patet enim expresse ꝙ in natura limitata prior duratione ẽ ordo originis q̄ꝫ ordo pfectiõis: prius em̄ hõ ẽ viuens vita vegetatiua ꝛ post sensitiua ꝛ vltimo intellectiua: in primo vero ente est simplr idem ordo origĩs et ordo perfectionis: quia simpliciter primum origine est deitas: que etiam est simpliciter prima perfectiõe: vt supra patuit. distinctione prima. q. prima. huius secundi. modo argumetum Magistri Antonii procedit de priori origine: certum est enim ꝙ prius origine minus dependet a posteriori origine q̄ꝫ posterius origine depẽdeat a priori origine: sic enim arguit Philosophꝰ septimo Metha. tex. com. quarti. Ubi arguit substantiam esse priorem naturaliter omni accidente: ꝛ sic patet hanc solutionem minime valere. Et quod adducit ꝙ licet priora generatione sint imperfectiora: ꝛ ꝙ natura procedit de imperfecto ad perfectum: negatur tamẽ ꝙ ordo generationis sit simpliciter prior: qꝛ licet agẽs naturale prius attingat imperfectuꝫ q̄ꝫ perfectũ: oportet tamen prius agẽs in se perfectum esse: vt dicitur in 12. Meta. tex. Com. 40. Dico ꝙ est conterere tempus:

Hic oñdit rñsiones vage nec valꝫ

quia argumentum Trombette non percipitur ab isto: quia non loquitur simpliciter de ordine originis respectu cuiuscunqȝ: sed tantum respectu eiusdem: sic ꝙ in eodem ente limitato est simpliciter prior ordo originis ordine perfectionis: quia tale ens prius est sub esse imperfecto q̄ȝ sub esse perfecto: vt patet de homine ḡnato. Cum ergo materia prima sit simplr̄ primum in generatione: sequitur ꝙ materia prima erit simpliciť prior forma ordie originis: licet sit posterior ordine pfectiōis: et hoc est quod intendit magister Ant. cum a magistro suo doc. subtili nō deuiat: vult .n. doc. subti. vt supra dixi ꝙ in primo ente sit simplr̄ idem ordo originis ⁊ ordo perfectionis: sic ꝙ illud quod est prius simplr̄ origine: est etiam simplr̄ prius perfectione: in eodem vero ente naturaliter genito vt seruetur processus naturalis nō sunt simpliciter idem ordo originis et ordo nature: qȝ ordo originis est simplr̄ prior. Et cum dicit de tanto viro: cuius forte iste nouus expositor non esset bonus discipulus: ꝙ opȝ mendacem esse memorē: ꝙ magister Antonius hic assumit ꝓpositiones: quas impugnat ī. q. de p̄mo cognito. Dico ꝙ ad pauca respiciētes faciliter nūciant: patet enim intuenti magistruȝ Anto. nec in hoc: nec in aliis sibi contradicere: si enim hic non intelligit rationem quam adducit magister Anto. quō audebit iudicare virum ita excellentem in doctrina in vno loco asserere vnam propositionem et eandem in alio loco negare. ¶ Cum tertio dicit ꝙ dato toto processu vltima consequentia non valet: vcȝ: ꝙ omne prius possit secundum rem absolui a posteriori quolibet. Dico ꝙ si cōcedit omnia consequentia in illa ratione ꝙ necessario habet concedere vltimam consequentiā: quam negat: qȝ si a. est simplr̄ prius origine .b. et est realiter distinctuȝ .a. b. statim sequitur ꝙ possit existere sine .b. querat ḡ alias responsiones si vult soluere rationem magistri Anto.

Uide hic quō argumētū vage ꝓcedit ex affectata ignorātia.

¶ Ad illud quod dicit respondendo ad vnam rationē quam facit Doc. presenti distin. q. 1. qua probat ꝙ materia prima habet ꝓpriam existentiam: quia ponitur ipsam causare cōpositū: ⁊ in quocūqȝ signo cause causat: i eodem etiā vere existit: cum dicit ꝙ sufficit cause ꝓ quolibet instanti temporis quo actu causat habere existentiam: licet non pro quolibet signo nature insit existētie quo materie causalitas. Hec eñ responsio minime valet: est enim impossibile effectiuum in aliquo instāti aliquid causare et in eodē instanti actu non existere. Si eñ sanctus Tho. ponit possibile mūdū fuisse ab eterno: vt patet in prima parte sum. q. 46. et ex alia pte habet ponere causam primam esse saltem prius natura effectu in eodē priori quo causaret in eodem etiam actu existere: nulla eñ causa causat nisi inquantum actu existit: ergo si materia prima in aliquo priori nature priꝰ causat cōpositum q̄ȝ ipsa forma: sequitur ꝙ in tali priori actu existit: ⁊ cum dicit iste ꝙ ordo nature talis est ꝙ in eodem instanti temporis materia recipit formam: ex quibꝰ resultat compositum: cui iā esse actualis existentie aduenit: quo ipsum compositum. primo forma. secundo ⁊ materia: tertio existunt. Contra: qȝ quero si forma vt causat et prior composito actu existat vel ne: si nō ergo intrinsece ⁊ realiter non causat: si sic: ergo prius existit ipso composito: hoc idē dico de materia: que si realiter intrinsece: ⁊ vt pars compositi causat compositum in illo priori quo causat ipsum erit existens existentia ꝓpria. ¶ Ad illud quod dicit ad confirmationem doc. factaȝ q. prima. qua probat doc. ꝙ si materia existeret per formam: tunc mēdicaret a forma tale esse: cuȝ dt̄ iste ꝙ nō est inconueniens: materiam mendicare esse a forma: qȝ si materia non haberet propriam existentiam et ꝓpriaȝ entitatem nullo penitus modo causaret realiter et intrinsece compositum: non enim est imaginabile aliquid realiter componi in actuali existentia ex pluribus partibus: et ꝙ quelibet pars realiter constituēs non dicat propriam entitatem et propriam existentiam: ⁊ p̄cipue loquendo de materia: que non tantum ponitur pars cōpositi: sed ponitur realiter receptiua forme. Et cum dicit per Philosophum quinto Metha. tex. Com. secundi. ꝙ cause sunt sibi inuicem cause miror ꝙ non percipiat tertum Ari. non enim dicit ibi nec alibi: ꝙ materia sit causa forme dando sibi esse: nec ꝙ forma sit causa materie: licet causa finalis et efficiens aliquando sint sibi inuicem cause: et similiter formalis: non tamen reperitur ꝙ causa materialis et formalis sint sibiinuicē cause quo ad esse primum illorum: vnde sic dicit quinto metha. tex. Com. scdi. Et adinuicē cāe sunt vt laborare causa est euechie ⁊ hec laborandi: sed non eodem modo: verum hoc quidem vt finis: illud vero vt principiuȝ motus. hec ibi. Et secundum aliam translationē: quia igitur cause dicūtur multis modis: accidit vt plures cause sint eiusdem: sed modo accidentali: ars enim ydolorum est causa et cuprum etiam: ⁊ non est aliud nisi per hoc quod est ydolum: sed non eodem modo: sȝ alterum est ad illud ex quo fit motus ⁊ exercitium ⁊ sanitas suiipsius adinuicem: exercitium enim est causa sanitatis et sanitas est causa exercitii: sed non eodem modo: sed hoc tanq̄ȝ complementū. ⁊ hoc tanq̄ȝ principiū motus. Et Commentator ibi dicit ꝙ ars ydolificandi est causa ydoli: ⁊ similiter cuprum est causa ydoli: sed duobus modis: cuprum enim est causa materialis. ars autem ydolificandi est causa mouens ⁊ generās. Et infra. Et cause que sunt in eadem re sunt cause suiipsius adinuicem: ambulatio enim causa sanitatis tanq̄ȝ agens. Sanitas autem est causa ambulationis tanq̄ȝ finis: hec ille. Querat ergo iste nouus expositor aliquaȝ tertum Aristo. vel Commen. qui expresse dicat ꝙ causa materialis formalis sint sibiinuicem cause: modo preexposito: quia in textu quem allegauit nihil horum reperitur. ¶ Et cum dicit: ꝙ oportet has responsiōes a Scotistis admitti: quia cum Sco. ponat secundo senten. distin. 3. q. tertia. Existentiam esse vltimum actum posteriorem tota coordinatione predicamentali: licet non distinctum realiter a re: cuius est opȝ essentiam materie ex natura rei habere habitudinem ad suam existētiam vt potentia ad actum: et sic in genere cause materialis causat suam existentiam recipiendo eam: ergo sibi ꝓ illo signo conuenit existentia: ⁊ sic habet existētiā añq̄ȝ recipiat eam. ¶ Dico ꝙ si iste adduceret aliquod dictum Thom̄. forte crederetur ei: ꝙ et dictum et mentem San. Thom̄. percipiat: sed cum adducit dicta Doctor subti. non creditur ipsum percipere nec dicta nec intentionem eius: vt patet in multis dictis que adducit que notaui in primo. et in isto secundo: sic non est mirum ꝙ nunc adducat dictum Doct. non recte intellectum. Non enim dicit Doct. ꝙ essentia rei sit causa materialis existentie. nec etiam dicit ꝙ sit in potentia receptiua eiusdem. cum talis potētia realiter distinguitur ab actu recepto: nec etiam dicit ꝙ causa materialis eo mō quo ponimus subiectum respectu passionis a qua realiter non distinguitur: cū existētia rei nec ponatur passio nec q̄si passio. est ḡ existentia rei tantuȝ gradus intrinsecus: cuius est: quia data quacūqȝ essentia in esse reali actuali et circūscripta passione vel quasi passione adhuc talis essentia vere existit. Et de hoc vide diffuse que exposui in isto secundo. distin. tertia. q. 1. in corpore. q. Dico secundo: ꝙ etiā posito ꝙ essentia sit quasi receptiua existentie: non tamen sequitur ꝓpositū sui: quia aliud est loqui de causa vere reali: per quam causatur aliud realiter distinctum: et aliud est loqui de causa: per quam quasi causatur aliquid quod est idem realiter. Primo eñ modo talis causa necessario existit ꝓpria existentia. Sed secūdo modo non est verum.

¶ Ad illud quod dicit respondendo ad primum argumentū doc. q. 2. p̄sentis dist. de separabilitate materie a forma. Cum dicit ꝙ maior est falsa. Hic nō opȝ multum instare cum ꝓpositio Doct. sit ita euidens ꝙ nulli percipienti terminos debet esse dubia. Et cum dicit ꝙ non sola dependentia: sed necessaria connexio aliquorum potest esse causa inseparabilitatis coꝝ hoc dictuȝ videtur implicare maxime in absolutis. ꝙ dentur aliqua duo absoluta inter que sit necessaria talis connexio: ꝙ vnum non possit esse sine altero: et ꝙ vnū sit simpliciter independens ab altero: sint .a. et .b. et .a. ponitur prius .b. et realiter distinctum .a. b. et nullo modo dependens .a. b. et ꝙ habeat necessariam connexionem ad .b. videtur simpliciter impossibile. ¶ Et cum dicit ad illud de quinto Metha. videlicet prius enim eo ꝙ prius non dependet a posteriori tex. Commen. 16. cum dicit ꝙ vniuersalis affirmatiua non cōuertitur simpliciter: quia ista est vera quecunqȝ possunt esse sine aliis ⁊ alia non sine ipsis sunt priora: sed non conuertitur: quecunqȝ sunt priora pn̄t esse sine aliis et alia sine ipsis. Dico ꝙ quanto plus nititur improbare solidissimam doctrinam docto. subtilis tanto plus se ostēdit ipsam mi-

Nota istã solutionẽ.

nime percipere. Nec enim Doct. loquitur hic de priori a quo non conuertitur subsistendi consequentia. immo vult hic expresse: ꝙ sicut materia potest existere sine forma per diuinam potentiam: ita forma potest existere sine materia: sed accipit tamen hanc ꝓpositionẽ: ꝙ absolutum prius alio realiter distinctum ab ipso a quo essentialiter non dependet per diuinã potentiam potest existere sine illo alio: siue modo illud aliud posset existere sine priori siue non: non est ad propositum Doct. communiter enim non potens euidenter soluere aliquam rationem transfert se ad alia impertinẽtia: vt rationem illam declinet. Et cum adducit instãtias contra illam propositionem primo de partibus essentialibus simul sumptis respectu totius: que sunt priores toto: et tamen non possunt existere sine toto. Dico ꝙ ex quo totum essentiale realiter distinguitur a suis partibus: vt vult Doc. in tertio. distin. secunda questi. secunda. Ubi vult ꝙ totum essentiale sit ens aliud ab omnibus partibus coniunctim et diuisim: videt etiã non esse inconueniens ꝙ dentur partes simul sumpte sine illa tertia entitate causata ab illis: et hoc secundũ aliquos. Dico tamen: ꝙ hoc non est contra propositionem Doct. quia loquitur de absoluto simpliciter prius alio: et sic concedo: ꝙ partes cõpositi vt absolute sumpte possunt existere sine tali composito: sed partes vt actu vnite non videntur posse existere: et tunc non fit comparatio absoluti simpliciter sed absoluti sub relatione illa: que est vnio partium: sicut etiam licet franciscus absolute possit esse sine filio: tamen vt sub paternitate non potest existere sine filio quamuis realiter distinguitur ab illo: sic in proposito. Dico etiam ꝙ hec instantia non est multum ad propositum contra propositionem Doct. quia aliud est loqui de absoluto priori realiter distincto quo posito non sequitur necessario necessitate absoluta illud aliud a quo realiter distiguitur: et aliud est loqui de absoluto priori ꝛc. ad quod posito de necessitate absoluta sequitur aliud in esse ꝛ cõseruari. Primo modo propositio Doct. est vera ꝛ minor subsumpta est similiter vera: quia materia est ens absolutum prius forma realiter distinctum non dependens a forma nec forma ad ipsum positum necessitate absoluta dependet in esse et conseruari. Secundo modo forte ꝓpositio nõ est vera: et sic est in proposito de partibus simul sumptis respectu compositi: quia ipsis positis simul vnitis sic necessario: sequitur entitas compositi: ꝙ est impossibile ipsum non sequi. Debet ergo itelligi propositio Doct. de absoluto priori non dependens a posteriori: nec in esse nec in conseruari quod nõ est causa simpliciter necessaria posterioris in esse ꝛ conseruari. Dico etiam ꝙ aliud est considerare absolutum prius ĩ se respectu posterioris absolute sumpti: ꝛ aliud etiam ipsum considerare vt causam simpliciter necessariam in esse et conseruari respectu alicuius effectus.

Nota bene istã distinctionẽ de absoluto.

Et si primo modo non repugnat posse existere sine posteriori. Secundo tamen modo repugnat esse sine posteriori: quia vt sic ponitur causa simpliciter necessaria respectu posterioris: sicut etiam dicit Doc. supra distin. prima quest. quinta ꝙ non repugnat celo absolute sumpto posse existere sine motu: tamen vt celum comparatur ad intelligentiam mouentem repugnat sibi posse esse sine motu: et hoc non ex ratione sua propria: sed quia intelligentia secundum viam philosophi de necessitate mouet celum: sic in proposito partes compositi ex sua ratione intrinseca non repugnat posse existere sine entitate compositi. et si eis repugnat ex hoc repugnat quia simpliciter de necessitate ꝛ simul vnita causant cõpositum: et sic patet intellectus propositionis Doct. quem iste ignorauit: per hoc etiam patet ad aliam instantiam de quantitate respectu figure. Si enim daretur quantitas actu existens propria existentia prior figura realiter distincta ab illa a qua non dependeret que non esset causa necessaria absolute talis figurati illa quantitas per diuinam potentiam posset existere sine figura. Sed vtrum possit dari aliqua quantitas sic realiter distincta a qualibet figura hoc non est presentis speculationis. ¶ Ad aliud cum dicit ꝙ et si forma non sit de essentia materie: est tamẽ de essentia materie vt existentis: patet ex supra dictis hoc non esse verum vbi ostendimus materiam dicere propriam existentiã. Et cum dicit: ꝙ et si deus possit supplere causalitatem cause efficientis: non tamen causalitatem cause formalis in hoc bene dicit: sed cum infert ꝙ esse existentie materie est effectus forme: hoc patet esse falsum: vt supra diximus. Si enim esse existentie materie esset causatum a forma certum est ꝙ non esset causatum a tali forma in ratione cause formalis: sed simpliciter in ratione cause efficientis: et ideo ratio Doct. optime concludit. Et per ea que diximus supra in exponendo rationes Doct. pꝫ ad illa alia que dt iste Doct. illa enim distinctio de determinato et vago in ꝓposito nichil valet: quia certuꝫ est: ꝙ si. a. necessario determinat sibi aliquod genus forme: et cum non simul possit esse sub toto illo genere: sequitur ꝙ necessario determinauit sibi aliquam vnam formam: et sic illam precise ꝙ non posset esse sub alia aliter non determinaret illam necessario: dicere enim ꝙ determinat sibi vage hoc est fugere rationem Doct. Si enim signata quacunqꝫ non determinat sibi necessario nec istam nec istam: statim sequit ꝙ nec etiam necessario determinat sibi genus forme: et sic patet improbatio huius noui expositoris.

Ad argumẽta principalia.

Prio arguit Doc. probando ꝙ materia non potest existere sine forma: quia materia est magis vnum cum forma ꝙ̃ passio propria cum subiecto. patet: quia ex materia et forma fit vnum per se: ex subiecto vero et passione vnũ per accidens: sed obiectum non potest existere sine passione: ergo nec materia sine forma. ¶ Secundo arguit sic omni eo quod potest per se esse potest aliquid fieri inferius: quia illud quod nõ potest per se esse ẽ inferius eo quod potest ꝑ se esse: sed nihil potest esse inferius materia cum sit ens in potentia: ergo materia non potest per se esse. ¶ Tertio arguit Doct. et ratio stat in hoc: quia si materia potest esse sine omni forma: tunc in eo essent simul priuationes opposite: quod est impossibile: quia sicut forme opposite non possunt esse in eodem simul ita nec priuationes opposite illarum formarum possunt simul esse in eodẽ. ¶ Respondet Doct. ad ista argumenta. Ad primum dicit ꝙ duplex est vnitas: scilicet idemptitatis et vnionis aliquorum in tertio. Secundo mõ materia et forma sunt magis vnũ: quia cõstituunt vnum compositum magis per se vnum ꝙ̃ subiectũ et ꝓpria passio: et que sunt sic magis vnum vnitate vnionis: sequitur ꝙ sint minus separabilia. Sed bene sequitur de illis: que sunt magis vnum vnitate idẽtitatis realis: quia quanto aliqua sunt magis vnum et idem realiter tanto sunt minus separabilia: et probat Doct. ꝙ illa que sunt vnum vnitate vnionis: que etiã sunt valde adinuicem separabilia possunt habere ordinem ad aliquod vnum constituendum ꝙ̃ aliqua min⁹ adinuicem separabilia: patet: quia in maxime dependẽtibus potest esse ordo ad aliquod vnũ: nam forma maxime dependet a materia cũ non possit existere sine materia virtute naturali et econtra. Et tamen ex his fit ꝑ se vnũ ꝥtiũ: et si maxie depẽdẽt adiuicẽ: sequit ꝙ int illa est ꝟa distictio ꝛ sepatio: et aliq̃ sunt int q̃ est minima depẽdẽtia: q̃ tñ non pñt ordinari ad aliqḋ vnum: q2 due albedines nũero mĩme depẽdent adiuicẽ ꝛ tñ nõ pñt ordinari ad aliquod vnum constituendum.

Rñ. ad argumẽta ꝑncipalia.

Sed in littera docto. accidit dif

ficultas: quia dicit ꝙ vnitas vnionis per se aliquorum communiter requirit maiorem distinctionem illorum: et quanto magis vnum per se tanto videtur maior distinctio: sed contra: quia ipse Doct. in primo distin. 5. questio. secũda. Uult ꝙ persona diuina sit maxime vna constituta ex essentia et proprietate: et ibi non loquitur de vnitate idemptitatis realis: vt patet ibi. et di. 26. Et tamen constituentia sunt magis vnum per se ꝙ̃ constituentia aliquod compositum creatum.

¶ Dico ꝙ hec est parua difficul-

tas. Primo: quia hic loquitur de vnitate vnionis in aliquo tertio que vnio semper requirit distinctionem realem partium vnibilium: in diuinis autem ad intra non est aliqua vnio aliquorum respectu tertii: quia nulla constituentia tertium in diuinis distinguntur realiter adinuicem. Tũ etiã: q2 doc. hic loquit de cõposito ꝑ se ex ꝑtib⁹ essentialib⁹: quarũ vna est ꝑ se potentia ꝛ alia per se act⁹: vt pꝫ in. q. precedẽti: ꝛ octauo

Metha. in diuinis autem ad intra nulla est cōpositio vel quasi cōpositio: nec potentia vel quasi potentia: vt patet in primo distinctiōe quinta. questione secunda. ⁊ distin. 16. Dicitur ergo in diuinis persona maxime per se vna: quia essentia diuina constituens est infinita. Tum quia termin⁹ formalis productionis vnius persone est formaliter infinitus qui est ipsa essentia diuina: v patet a Doc. in primo distinctione secunda. et distinctione quinta. questione secunda. ⁊ distinctione vigesimasexta. Tum etiam: quia persona constituta nullam imperfectionem presupponit in constituentib⁹: cuius compositum sit: quia presupponit potentialitateʒ.
⁋ Ad secundum respondet Doc. concedendo maioreʒ dicens quia non video quin esse in alio ente: sit inferi⁹ ꝗ̃ esse in se: et quin sit magis imperfectionis depēdere ꝗ̃ non dependere: et ideo dico ꝙ ome esse cuiuscūqꝫ alterius generis a substantia. s. accidentis est imperfectius quocunqꝫ quod est pars substantie sicut est materia: ⁊ tūc ad August. qui communiter hic allegat. Duo fecisti domine vnum prope te ⁊c. vt materiam. Dico ꝙ loquitur de ordine entium in genere substantie: et ibi est angelus ens supremum: et materia ens infimum.
⁋ Ibi. Sed dices. Hic arguit Doctor probādo ꝙ materia sit minimuʒ ens inter omnia entia sicut ex quo angelus est ens supremum substantiale creatum: et materia infima substantia creata: videtur sequi ꝙ sicut nichil alterius generis a substantia potest fieri superius ipso angelo: ergo nihil alterius generis a substātia potest fieri inferius ipsa materia: ergo ipsa materia est minimum ens simpliciter. Respondet Doctor ꝙ non est simile: quia nullum est genus: quod sit superius substātia etiam minima: sed omnia genera sunt simpliciter īferiora etiam ad minimam substantiam. ⁋ Ad tertiuʒ respondet Doctor ⁊ dicit ꝙ nulle priuationes sunt opposite in eodem nisi sint priuationes formarum oppositarum immediatarum circa idem de necessitate sequētium: et si sic sit: tunc dico ꝙ priuationes sic sunt incompossibiles. Sic enim se habent forme opposite ꝙ si susceptiuum habet vnam caret alia: et econtra: alias esset contradictio si forme consequerentur susceptiuum de necessitate: et tamen posset esse sine eis. ⁋ Ibi. Sed circa materiam. Dicit Doctor ꝙ non sunt alique priuationes opposite in materia: nisi sint priuatiōes formarum oppositarum immediatarum. exemplum de sanitate et infirmitate: que sunt opposita immediata circa idem: necesse est enim corpus humanum esse subalterā illarum formarum: nam dum est sub sanitate est ibi priuatio egritudinis: ⁊ econtra: modo circa materiam absolute loquendo nulle sunt forme opposite immediate: ita ꝙ de necessitate altera illarum insit: que dicatur a. cum priuatione alterius que dicatur. b. sic ꝙ ipsum a. non possit expelli a materia nisi immediate introducatur ipsum. b. Patet enim ꝙ stante materia sub quacunqꝫ forma immediate fieri potest sub alia quecūqꝫ sit illa: vt puta si est sub forma ignis absolute potest priuari illa forma et fieri sub quacunqꝫ alia: nam deus pōt expellere illam formam et introducere quācunqꝫ aliā: sicut sibi placuerit: quod non posset fieri si ille forme essent opposite immediate circa idem. Addit tamē doc. ꝙ alique forme sunt immediate circa materiaʒ comparando ipsam ad agens naturale quia agens naturale agit tantum in quanto exemplum: ignis agit in aereʒ: sic agit in aerem ꝙ de necessitate expellit formam aeris et tantum introducit formam ignis: et non aliam potest introducere: et sic forma ignis et forma aeris possunt dici forme opposite immediate circa materiam vt materia aeris comparatur igni qui est causa naturalis.

Apparens ꝯdictio.

Cum vero dicit Doctor: ꝙ agens naturale immediate non potest attingere ad nudam essentiaʒ materie videtur sibi ꝯtradicere: quia in quarto. distinctione duodecima. vult ꝙ agens naturale producat formam suaʒ substantialem in materia immediate expellēdo formā priorem: ergo immediate attingit illam: maxime ī composito: vbi non sunt plures forme: sicut forte in simplicibus: puta in elementis. ⁋ Dico ꝙ non est contradictio: quia hic intelligitur ꝙ agens naturale immediate non attingit materiam. i. ꝙ non potest imediate agere circa illam nisi prius expellat dispositiones contrarias: puta in aere facientes pro conseruatione aeris: et non potest illas expellere nisi introducat dispositiones facientes pro forma introducēda: ⁊ sic debet intelligi: sed in vltimo instanti dispositionis immediate attingit materiā producendo formam substantialem in materiam expellendo aliam sibi contrariam.

Solutio.

Sequitur in textu ibi: nec etiam deus ⁊c. ⁋ Dicit Doctor ꝙ sequendo viam Aristo. deus non posset facere materiam sine forma: quia ipse vult ꝙ sit necessarius ordo inter causas primas ⁊ secundas: quia impossibile est apud ipm primam causam posse producere aliquod materiale vel corrumpere sine causa secunda: et quia causa secunda nunquam potest expellere vnam formam a materia nisi necessario introducat aliam: ideo deus qui non potest aliquid causare in istis inferioribus nisi mediantibus causis secūdis: non potest facere materiaʒ sine forma: sed si Aristoteles negasset talem ordinem causarū: et posuisset deum immediate posse agere sine secunda causa haberet concedere ꝙ posset facere materiam primam sine forma.

Mā d[...] actus.

Ad primam rationem alterius

opinionis. S. Thom. angelici que talis est. Alii hn̄t aliam imaginationem: quia omnis actus est a forma: si materia esset separata a forma: tunc esset in actu ⁊ nō a forma: et sic esset in actu: et non in actu: in actu quidem: quia existens separata a forma: et non in actu: quia non habet formam. ⁋ Respondet Doctor ibi. Ad primam rationem: ꝙ si accipiatur actus prout distinguitur contra potētiam secūdū que scilicet actum ⁊ potentiam totum ens diuiditur: sic actus nō conuertitur cū forma: secūdum hoc enim omne quod est extra causam suam est in actu: et secunduʒ hoc etiam priuationes dicuntur esse actu ⁊c. Dicit Doctor ꝙ materia separata a forma non est potentia accipiendo potentiam: sicut dicimus ꝙ ens diuiditur in actum et potentiam: quia illa potentia est tantum potentia obiectiua: sed materia est in potentia subiectiua. quia habens esse extra suam causam. Addit Doctor ꝙ ipsa non est actus receptus vel actuans et distinguens: quia hoc competit forme: sed materia est bene actus receptiuus. Sed quia dicit ꝙ distinguere tantum competit forme debet intelligi de distinctione specifica et formali: patet: quia certum est: ꝙ ipsa materia etiam distinguit compositum materiale a non materiali: etiam certum est ꝙ ipsa materia distinguitur a forma et non per formam. Dico ergo ꝙ ipsa materia potest distinguere materialiter compositum materiale a non materiali: distinguitur etiam a forma per suam propriam entitatem ⁊ non per formā. Si ergo comparatur compositum et materia et forma ad aliud. Dico ꝙ forma est ratio distinguendi ipsum formaliter et specifice et non materia. Si vero forma comparatur ad materiam. Dico ꝙ non est ratio ipsam distinguēdi: sed ipsa forma entitatiua distinguitur ab entitate materie.

Secundo principaliter arguit.

Quod non habet ideam non potest fieri sine alio: materia est huiusmodi: ergo ⁊c. ⁋ Respondet Doctor: ꝙ siue idea accipitur pro obiecto cognito: siue pro ratione cognoscendi: falsum est ꝙ materia non habeat ideā quocunque modo idea accipiatur: dico ꝙ materia ipsa habet ideam: sicut enim materia est quid creabile distinctum a forma: sic est quoddam ideatum quod habet ideam distinctam: siue etiam idea ponatur ratio imitādi essentiam diuinam in tali gradu adhuc habet ideaʒ: quia alium gradum imitandi habet materia essentiam diuinam ꝗ̃ forma vel aliud quodcunque. Dicit Doctor ꝙ si idea accipitur ꝓ obiecto cognito: puta ꝙ homo cognitus ab intellectu diuino dicatur idea hominis: vt ipse intendit. in primo distinctione tertia. questione quarta: et distinctione trigesimaquinta. et trigesimasexta. et trigesimanona. Ipsa materia habet ideaʒ in mēte diuina. Si ꝓo accipiatur pro ratione cognoscēdi: quia alii dicunt ꝙ in essentia diuina sunt rationes alie et alie cognoscendi obiecta: et ille rationes dicuntur idee ⁊ non ipsa obiecta cognita: cuius oppositum probatum fuit supra in primo distinctione trigesimaquinta. Si tamen sic accipiunt idee. Dico ꝙ materia prima habet ideam in mente diuina. quia sic potest habere rationem cognoscendi in mente diuina: sicut forma ⁊ cōpositum cum ipsa materia prima sit vere creabilis.

Mā pri[...] hʒ idea[...] mēte di[...]

¶ Tertio arguitur. Illud in quod deꝰ nō habet actionem nō potest fieri per se: sed secundū docto. peritissimos. Deus non habet actionem in materia: ergo ⁊c. ¶ Respondet doctor dicit ꝙ ipsi qui dicunt ꝙ deus nō habet actionē in eā: dicunt quod falsum est: ⁊ si dicunt hoc doc. periti, nō tamen in hoc sunt periti: immo secūdum eos habet eā pro termino actiōis sue: ergo potest aliquid circa eam agere: ⁊ hoc concedūt alii ꝙ nullum agens naturale potest attingere essentiā materie: deus tamen potest vt illi dicunt in quarto sentētiarū. et hoc necessario habēt dicere sui sequaces. ¶ Quarto arguitur. Que analogātur in aliquo primo illud est realiter in vno primo ⁊ in aliis nō nisi per attributionē ad illud patet de sanitate que est realiter in animali et in vrina non nisi per attributionem ad illud aliud: sed esse est a forma: ergo materia nō est nisi i analogia ad formā: cui primo attribuitur. ¶ Respōdet doctor ad illud qđ ⁊c. recipitur tantū in vno realiter ⁊ in aliis per attributionem ꝙ hoc est falsum. quia si ita est in vno exemplo in centū est contrarium: nulla eñ maior est analogia q̄ȝ sit creature ad deū in ratione essendi: ⁊ tamen sic esse p̄mo ⁊ principaliter cōuenit deo: quod tamē realiter conuenit creature simile est de bonitate ⁊ sapiētia: ⁊ huiusmodi: ⁊ gradus sunt imperfectionibꝰ specierum ⁊ ꝑ attributionem se habent ad aliquā perfectionem: et tamen nō est tota perfectio i vna. nec etiam tota entitas i substantia: ita ꝙ accidens nō sit ens nec habeat formalem entitatē: quāuis per attributionem se habeat ad substātiam. Nec etiam exemplū ⁊c. quia arguit illa opi. analogantur in aliquo primo: illud est realiter in vno primo: ⁊ in aliis nō nisi per attributionem ad illud: vult eñ dicere ꝙ si substantia ⁊ accidēs analogantur. puta i ente: ꝙ ipsum ens est tātū realiter in primo analogato: quod est substātia: ⁊ in accidēte nō sit realiter: sed tātum per attributionē ad substantiā: ⁊ exemplificat hic: qꝛ vrina ⁊ corpus sanabile analogātur in sanitate: ita ꝙ primū analogatū est corpus sanabile: ideo sanitas est tantum realiter in corpore sanabili ⁊ in vrina tātū per attributionē: ⁊ sic arguit in ꝓposito de esse respectu forme ⁊ materie: qꝛ forma ⁊ materia analogātur in ipso esse: et primum analogatū est ipsa forma: ergo ipm esse est tātum realiter in ipa forma ⁊ in materia tātum per attributionem ipsius ad formā. ⁊ patet ꝙ illa propositio est manifeste falsa. Dicit ergo doc. ꝙ exemplū non est ad ꝓpositum qꝛ sanitas illa est analogum equiuocū: ⁊ illud tale realiter recipitur in vno primo analogato qꝛ sanitas in cōmuni dicit tantū nomen: si ergo accipiatur ꝓpriori significato: ⁊ pro vera sanitate illa tantum reperitur in adequatione humorū: quando autē analogū est vniuocum: quod nō tantū dicit nomē cōmune: sȝ etiam cōceptum vt animal respectu hominis ⁊ asini: non sequiꝛ ꝙ animal tātum reperiatur in homine. Loquēdo de vero animali: et nullo modo realiter reperiatur in asino: sic in ꝓposito esse respectu materie ⁊ forme est analogū vniuocum. Dicit eñ vnū nomen ⁊ cādē rationem secūdū illud nomen cōmunem materie ⁊ forme: ideo non sequitur esse principaliter est in forma ⁊ realiter: ergo realiter non est in materia: ⁊ sic patet ꝙ exemplum non est ad ꝓpositū: ⁊ ꝙ sanitas sit analogū ⁊ equiuoce ostendit doc. ibi: qꝛ illud est equiuocum pluribus quod est vnū secundū nomē: sed sunt diuerse rationes secundū illud nomen sumpte: vt patet de cane respectu canis latrabilis ⁊ piscis marini: nā vterqꝫ est canis: ita ꝙ nomē canis est cōmune illis: sed est alia ratio canis latrabilis sumpta secundū nomen canis: ⁊ alia piscis marini. ¶ Quinto arguitur. Si materia haberet esse per se sine forma tunc compositū non esset vere vnum: quia haberet in se plura esse. ¶ Ad hoc respondet vnus docto. ꝙ materia potest intelligi habere triplex esse. Primo esse suum qđ debetur sibi scđm ꝙ est aliqua essentia distincta a quacunqꝫ alia. Aliud esse ꝙ cōmunicatur sibi a forma. Tertium esse quod communicatur sibi supernaturaliter a deo: et illud esse communicatum sibi a deo non habet quando est in composito: quia repugnaret per se vnitati suppositi: sed illud haberet: si deus faceret ipsam sine forma. Arguit modo doct. contra hoc quod dicit ille doc. ꝙ quādo materia separatur a forma deus communicat sibi esse. Dicit doc. ꝙ hoc est falsum: quia tunc materia prima separata non posset habere esse nisi per aliquod sibi additū: quod videtur inconueniens: videtur enim ꝙ illud proprium esse: quod habet i cōposito illud idem habeat separata ab ipō: quia nec a composito nec a forma habet suum ꝓprium esse: quia si separetur a forma: non oportet dare sibi nouū esse quo existat ⁊c. Littera sequens est clara.

Esse respectu materie ⁊ forme est analogū vniuocū

¶ Distin. Quartedecime. Questio Unica.

Circa distin. 14. querit Doc. tria per ordinem. p̄mo. An corpꝰ celeste sit essentia simplex. Secūdo vtrum aliquod sit celum mobile aliud a celo stellato. Tertio: vtrum stelle agāt in hec inferiora. ¶ Circa primam q. que est an in celo sit materia que sit pars intrinseca celi. Dicit doc. ꝙ in hoc philosophi discordant a theologis. Loquendo enim secundū intentionem philosophi: oportet negare omnem materiam in celo: ⁊ ratio philosophi stat in hoc: omne sempiternum est simpliciter necessariū: sed corpora celestia sunt sempiterna: ergo sunt simpliciter necessaria: maior patet: primo celi et mundi: tex. commē. 38. ⁊ com. 39. hoc idem patet. 9. metha. tex. cōmen. 17. Et vltra si celum est necessarium: ergo non habet materiam: consequentia patet: quia materia est potentia contradictionis: ⁊ per consequens est id quo res potest esse ⁊ nō esse ⁊ hoc totum patet nono metha. tex. com. 17. est inquit nichil potentia sempiternum ratio vero hec omnis potentia simul contradictionis est: hec ille. Si ergo celum haberet materiā: tunc talis materia esset in potentia ad formam celi et ad priuationem eius: ⁊ per consequens celum esset corruptibile: sicut ignis dato enim ꝙ nō esset aliquod agēs extra extrinsecum: quod posset ipsum celum corrumpere: qꝛ celum non haberet contrarium et omne corruptibile corrūpitur a ꝯtrario hoc nō tolleret quin intra haberet principiuȝ corruptionis. s. materiā qua res potest esse ⁊ nō esse sicut ignis. Et in hoc videꝛ ille Auerro. in tractatu de substātia orbis: melius habere intentionē philosophi q̄ȝ alii ponentes in celo materiā: nam ipse Auerro: ꝓbat ꝙ celū non sit cōpositum ex materia ⁊ forma. Vide cap. secūdo dicamus igitur inquit quomodo illud corpꝰ nō componiꝛ ex materia ⁊ forma sicut generabilia ⁊ coruptibilia cōponunꝛ: nulla eñ potētia est in ea omnino: nō eñ in quo est potentia nisi ad duo contradictoria: hec ille. Et hoc probat in illo capi. hoc idē cap. vltimo. ¶ Ibi ad ostendendū tamen incorruptibilitatē celi ex se que hic supponitur oportet ꝓcedere ſm viā Ari. primo celi et mundi. t. c. 20. t. c. primo. ⁊ in hoc ostendere ꝙ celū nō sit alicuius nature elementaris: ⁊ hoc ꝓbat ibi philosophꝰ: ex hoc ꝙ elementū habet contrariū ⁊ celo nihil contrariat: et omne qđ corrūpitur a suo cōtrario corrūpiꝛ qua incorruptibilitate ostēsa ostēdetur carētia materia in celo: nisi dicereꝛ ꝙ forma incorruptibilis posset necessario actuare materiā possibilē de se carere illa forma: ita ꝙ habitudo nō esset vtriusqꝫ necessaria. i. ꝙ materia non haberet necessariā habitudinē ad illā formā quātū est ex parte materie: qꝛ tūc materia quātū ē ex se nō posset carere tali forma sed bene eēt necessaria habitudo illiꝰ forme ad materiā: si eñ talis forma necessario actuat materiā: tūc habet necessariā habitudinē ad ipam: quātū ergo est ex parte materie celū esset contingens cum materia talis quātū est ex parte sua nata sit carere tali forma. Sequitur: quare nō est simile de necessaria inherētia alicuius accidētis suo subiecto vbi necessitas est ex parte vtriusqꝫ extremi: qꝛ si cōpositū ex subiecto et accidente est simpliciter necessariū: qꝛ si accidēs habet necessariā habitudinē ad subiectū necessario: actuādo illud: etiam subiectū habebit necessariā habitudinē ad tale accidēs: qꝛ accidēs nō potest habere eē necessariū quin subiectū eius habeat esse necessariū: cū subiectum sit necessariū magis in actu. Sed hoc sic nō sequeretur de forma ⁊ materia: qꝛ posito ꝙ aliqua forma haberet necessariā habitudinē ad materiā illā necessario actuādo: nō tamen sequitur ecōtra: cum materia ſm multos non sit in actu nisi per formam: et posito etiam ꝙ sit in actu et non per formam: adhuc tamen non videtur sequi ꝙ haberet necessariam habitudinem ad formam.

Hic discordāt philosophi a theologis.

Opi. gotti. et Hen.

¶ Ibi. ꝙ si dicatur. Hic recitat vnam opinionem. que
est Gottifre. quolib. quinto. questi. scđa. ⁊ Henri. quo
libe. quarto. q. 16. ⁊ etiam Tho. que dicit ꝙ materia ce
li nõ esset eiusdem rationis cũ materiis receptiuis di-
uersarum formarũ quales sunt materie generabilium
⁊ corruptibilium: ⁊ sic talis materia celi quãtum est ex
se eẽt simpliciter ĩtrãsmutabilis ab vna forma ad aliã.
¶ Contra istam opi. instat doc. primo ꝙ nõ detur ma-
teria in celo alterius ratiõis a materia generabiliũ: qꝛ
si sic: ergo essẽt due materie p̃ie alteriꝰ ⁊ alteriꝰ ratiõis:
cõsequens est falum: ergo ⁊ antecedens ꝓbatio falsita
tis cõsequẽtis: qꝛ sicut nõ sunt duo fines primi nec duo
efficientes primi alterius ⁊ alterius rationis: ergo nec
similiter due materie prime alterius ⁊ alterius ratiõis
nam philosophus. 12. metha. tex. com. 52 concludit vni
tatem vniuersi ex vnitate finis: vbi sic ait. Ad vnũ q̃dẽ
eñ oĩa coordinata sunt. Et in alia translatione sic ha
betur. Omnia eñ ordinata sunt adinuicẽ ĩ respectu ali
cuius. Et ibi commen. i. apparet eñ ꝙ hoc cõmune est
omnibus entibus. s. ꝙ omnia sunt ꝓpter vnũ: ⁊ ꝙ actio
nes eorum sunt erga illũ vnũ: ⁊ est prima causa. i. ꝙ illud
vnum est prima causa queadmodum omnia que sũt in
domo ꝓpter dominum domus sunt: hec ille. Apparet
ergo ꝙ in vniuerso est tm̃ vnus finis vltimus: ⁊ si essent
plures fines vltimi essent necessario plura vniuersa. Et
si tantum est vnus finis vltimus: erit etiã tãtum vnum
primũ efficiens: qꝛ cuius est causa finalis eius etiam est
causa efficiẽs: si ergo respectu totiꝰ vniuersi est tantũ
vna causa finalis prima: sequitur ꝙ respectu eiusdẽ vni
uersi erit tantũ vnum efficiens primũ: sed ista ꝓlixius
patent in primo. d. scđa parte prima. Sic similiter vide
tur ꝙ ad vnitatẽ vniuersi sit vnitas materie prime eius
dem rationis respectu cuiuscunq̃ compositi. ¶ Ibi.
Item videtur difficile assignare: vnde sit ista alteritas
rationis in hac materia ⁊ illa. Si dicatur ꝙ sit ratiõe
forme: qꝛ materia celi ordinatur ad formã incorrupti-
bilem per se ⁊ per accidens: ⁊ materia istorũ inferiorum
ordinatur ad formã corruptibilem. Sed hoc nõ videt̃:
qꝛ ipsi ponunt animã intellectiuam immortalẽ ⁊ incor
ruptibilem: ⁊ tamẽ ipsa recipitur in materia eiusdẽ ra-
tionis cũ materia istorum inferiorũ. ¶ Ibi secundo.
Hic doc. adhuc instat cõtra opi. concedendo eis istam
alteritatẽ: ⁊ dicit ꝙ adhuc posita tali alteritate: adhuc
nõ sequitur celũ esse incorruptibile: ⁊ ꝓbat sic illud est
simpliciter corruptibile: cuiꝰ materia est in potentia cõ
tradictionis. s. ad formã ⁊ ad priuationem eius hoc su
pra patet: sed materia celi quãuis sit alterius rationis
a materia generabilium est in potentia cõtradictionis
ad formã celi ⁊ ad oppositũ eiꝰ. s. ad priuationem: patꝫ
ista: qꝛ omne receptiuũ inquãtum huiusmodi est simpli
citer in potentia contradictionis. s. ad receptũ ⁊ ad op
positum eius. Si dicatur ꝙ subiectum est receptiuũ ꝓ-
prie passionis: ⁊ tamẽ nõ est in potentia contradictiõis
ad illam et ad priuationẽ eius cum sit impossibile esse
sine illa: vt patet a docto. Dico ꝙ subiectum passionis
necessario includit illam nõ ex hoc ꝙ recipit eam: sed ex
hoc ꝙ necessario efficit illam in se: ⁊ ideo inquãtum re-
ceptiuum passionis est in potentia contradictionis ad
illam sed inquantũ effectiuum illius necessario in se nõ
est ĩ potẽtia cõtradictiõis. Sed in ꝓposito materia ce
li esset tantum receptiua forme celi: ⁊ nullo modo effe-
ctiua eiusdem: ⁊ per cõsequens esset in potentia cõtra-
dictionis ad illam: ⁊ sic celum est causa intrinseca non
esset simpliciter incorruptibile quod est cõtra philoso-
phum in locis p̃allegatis. Si dicatur: ꝙ ideo materia
est causa corruptibilitatis compositi qꝛ est in potentia
ad aliam formã hoc non est verũ sed est causa corrupti
bilitatis inquãtum est in potentia ad priuationem for
me quã habet: ⁊ hoc expresse patet a philosopho nono
metha. tex. com. 17. vt supra patuit. Vide ibi com. Et
hoc etiam expresse patet septimo metha. tex. cõmẽ. 22.
vbi reddit causam: quare generabilia possunt esse. ⁊ nõ
esse: qꝛ scꝫ habent materiam: omnia inquit q̃ fiunt aut
natura aut arte habẽt materiam: possibile eñ ⁊ esse et
nõ esse eorum quodlibet: hec autẽ est que in vnoquoq̃
materia: hec ille. Et clarius sm̃ aliam trãslationẽ: vbi
sic habetur: ⁊ omnia que sũt aut a natura aut artificio
habent materiã: quodlibet enim habet potentiam ad
esse ⁊ nõ esse: ⁊ hoc in quolibet est materia: hec ibi. Ex
hoc ergo ꝙ materia est ĩ potẽtia ad formã: per quã cõ-
positum habet esse ⁊ ad priuationem eiusdẽ forme per
quã compositum nõ habet esse dicitur cõpositum possi
bile esse ⁊ non esse: ergo ex hoc solo ꝙ materia est in po-
tentia cõtradictionis ad formã: ⁊ ad priuationem eiꝰ
dicitur causa corruptibilitatis: ⁊ nõ per hoc ꝙ est ĩ po-
tentia ad aliam formã: ⁊ ꝙ sic philosophus intelligat:
patet per Com. ibi cõmento. 22. vbi sic ait: in quolibet
eñ eorum inuenitur aliquid quod potest recipere for-
mam naturalem aut artificialẽ aut non recipere: et qđ
est tale dicitur materia: ⁊ est illud ex quo ex natura to
tius: hec ibi. ¶ Ibi. Similiter philosophus non ponit
materiam nisi ꝓpter potentialitatẽ ad mutationẽ: sed
in celo non est potentialitas mutationis nisi ad vbi: et
hec satis patet supra ⁊ primo celi: et per Auerro. in de
substantia orbis. ¶ Si dicatur ꝙ materia in celo non
est in potẽtia contradictionis: videlicet ꝙ materia ce-
li possit esse sub alia forma: patet: qꝛ forma celi cõplet
totum suum appetitum: ideo eñ materia est in potẽtia
ad aliam formã: qꝛ appetit esse sub illa sed si eius appe
titꝰ est total̃r saciatus vt est sub aliqua forma nũq̃ ap-
petit esse sub alia forma. ¶ Cõtra. Nulla forma cõplet
totum appetitum materie sue respectu alterius forme
nisi det actũ oppositũ priuationi illiꝰ forme: sed forma
celi non dat actũ oppositũ priuatiõis cuiuscũq̃ forme
alteriꝰ a se puta forme ignis q̃ priuatio forme ignis ma
net ibi: ꝓbatio minoris: nulla forma dat actũ oppositũ
priuationi cuiuscunq̃ forme nisi in se contineat omnes
formas saltẽ virtualiter: sed forma celi non sic cõtinet
omnes formas: qꝛ nõ animã intellectiuam. ¶ Sed hic
oritur aliqualis difficultas in hoc quod dicit ꝙ si for-
ma cõtineret virtualiter aliam formã: tunc daret actũ
oppositum priuationi illius forme: nam anima intelle
ctiua virtualiter cõtinet sensitiuã ⁊ vegetatiuam: ⁊ ta
men non videtur saciare appetitum materie quin ipsa
appeta esse sub vegetatiua vel sensitiua formaliter: et
similiter videtur ꝙ contineat etiam alias formas cor-
porales ꝓpter sui perfectionẽ: ⁊ tamen nõ videtur sic sa
ciare appetitũ materie quin ipsa appetat esse formal̃r
sub alia forma etiam imperfectiore: sic enim sic sacia-
ret appetitum materie nũq̃ materia appeteret esse sub
alia forma: ⁊ per cõsequens nõ esset causa corruptibili-
tatis. ¶ Preterea. Forma mixti virtualiter continet
formas elementares: patet: qꝛ virtualiter cõtinet qua-
litates elementorũ: ergo ⁊ formas illorũ: patet cõsequẽ
tia: qꝛ continens virtualiter ꝓprietatem alicuius for-
me: cõtinet etiam virtualiter illam formã. Et tamẽ for
ma mixti nõ sic saciat appetitum materie quin ipsa ap-
petat esse puta sub forma ignis. ¶ Tertio instatur: qꝛ
doc. videtur innuere ꝙ forma celi cõtineat virtualiter
alias formas ab anima intellectiua: ⁊ per consequens:
ꝙ sic saciat appetitũ materie ꝙ nõ appetat esse sub alia
forma puta sub anima sensitiua. Sed hoc non videtur.
Tum: qꝛ ipse infra. d. 18. expresse tenet ꝙ nec anima sen
sitiua nec vegetatiua depẽdet a celo ĩ essendo: ergo nec
virtualiter continentur in eo. Tum: qꝛ posito ꝙ conti-
nerentur virtualiter adhuc non videtur sequi ꝙ mate-
ria celi non appetat esse sub tali forma. ¶ Et confirma
tur: qꝛ q̃uis intellectus noster habeat perfectissimam
intellectionem quã naturaliter appetit adhuc stante ta
li intellectione perfectissima naturaliter appetit aliã: ⁊
sic intrinsece et formaliter: non ita perfecte quietat̃ in
illa quin etiam appetat aliam. Sic videtur dicendum
de materia celi: qꝛ ex quo habet naturalem inclinatio-
nem ad omnem formã q̃uis sit sub forma perfectissima:
adhuc tamen aliam appetere potest. ¶ Responsionem
quere alibi. ¶ Ibi. Ex hoc sequitur vlterius. Hic doc.
infert vnum. s. ꝙ ex quo sm̃ philosophos in celo nõ est
materia: sequitur celum nõ posse esse formaliter anima
tum: ⁊ hoc ꝓbat: quia si celum non habet materiã ⁊ eẽt
formaliter animatum: ⁊ tunc ipsum celũ esset essentiali
ter tantũ anima ⁊ nõ nisi intellectiua: qꝛ philosophi nõ
posuerunt ibi nisi animã intelllectiuam: ⁊ ita solus in-
tellectus erit quãtus qđ non est intelligibile: patet: qꝛ
celum est quãtum formaliter: ⁊ sic quãtitas esset forma
liter in anima intellectiua: ⁊ ꝑ cõsequẽs anima intelle-
ctiua esset realiter diuisibilis in infinitas partes ad di-
uisibilitatem quãtitatis: sicut ⁊ caro habens quãtitatẽ
formal̃r est diuisibilis in infinitas partes carnis vt su
pra patuit. d. 2. q. 9. Vel in celo preter animã que est de
essentia celi erit aliquid aliud ꝑ se perfectibile per ani-

Hic oritur diffi. sꝫ alibi soluẽda.

Sequitur declaratio regule.

mam: ⁊ ita erit ibi potentia passiua ⁊ potẽtia contradi-
ctionis: patet: qꝛ omne perfectibile ab aliquo realiter
distincto est in potẽtia receptiua siue passiua ad illud
⁊ in potentia contradictionis respectu illius: ⁊ ita ce-
lum nõ erit sempiternum ⁊ necessarium: vt patet per di
ctuꝫ philosophi nono metha. tex. cõ. 17. Unde siue phi
losophus siue Cõmen. ponat celum animatum formali
ter anima que sit per se de essentia celi videtur statim re
cedere a prima positione p̃habita que positio est ꝙ ĩ ce-
lo non est materia. ¶ Quicquid sit de Auer. qui videt̃
velle celum esse animatũ formaliter: vt patet de substan
tia orbis no ndicamus nos Aristo. recessisse a positiõe
prima que est ꝙ in celo nõ est materia nec verba eius co
gunt hoc sibi imponere: qꝛ vbicũqꝫ philosophus vocat
animam celi exponatur quãtuꝫ ad cõditionẽ qua ani-
ma est motrix nõ qua est forma informãs: et illa anima
est intelligentia ꝓpria motiua huius orbis coniuncta
huic vt motrix ꝓpria: ⁊ talis nõ est nisi vnica vnius or
bis. Et ꝑ hoc est hilosophus. 8. phi. tex. c. 40. qui mo-
tũ ex se distinguit in duo: quorũ vnum est motum tantũ
⁊ reliquũ mouẽs tãtum illud distinguibile est cõpositũ
ex duobus vnitis. s. mouẽte ⁊ mobili: ⁊ hoc vere mouet
⁊ illud vere mouetur: sed in nobis anima nõ mouet sed
est ratio mouẽdi tãtum: vt patet per philosophũ tertio
de anima: qꝛ est forma moti sed in celo mouẽs: nec per
se nec ꝑ accidens mouet̃: ⁊ tamẽ si esset forma celi: tunc
per accidens moueretur ad motũ celi. ¶ Ibi scd̃m the-
ologos. Hic doc. respõdet s̃m opi. Theologorũ ꝙ ma- *Opi. theologorum ꝙ materia est in celo.*
teria est ĩ celo: qꝛ illud chaos quod ponitur ab eis atti
gisse vsqꝫ ad ceum empireum erat materia omnium cor
poralium cõtẽtorum a celo empireo: et etiam ponitur
materia secundũ se ⁊ quãtum est ex se eiusdẽ rationis in
quocũqꝫ licet aliqui Theologi ponãt ipsam materiam
esse alterius rationis vt supra patuit: ⁊ ita habent ipsi
discordare a philosopho in hac positione: celum est ne-
cessarium ⁊ incorruptibile: quãtum enim est ex natura
sua esset simpliciter incorruptibile: qꝛ sibi inesset illa po
tentia ad cõtrarium: qꝛ tamen forma celi non habet cõ
tratrium potẽs vincere istam formã: ideo nõ potest cor
rumpi ab agẽte naturali a quo recipit istam formã vel
etiam corrumpi in ignem vel aquã. ¶ Sed tunc videt̃
ꝙ saltem celum posset corrumpere ⁊ cõuertere ignẽ in
celum: qꝛ virtus actiua celi excedit formã ignis ⁊ est a
forma celi: est etiam capax forma celi: ergo potest trãs-
mutari ad esse tale ab agente naturali. ¶ Forte celum
non potest alterare elementũ ad qualitates cõueniẽtes
tali corpori celesti: ⁊ tamen forma illa intãtum domina
tur illi materie vt nõ possit ab aliquo alterari recipien-
do peregrinas impressiones: ⁊ per cõsequens neqꝫ cor-
rumpi. ¶ Quãtum ad animationem videtur esse dubiũ
qꝛ Augu. in enchiri. c. 42. vel. 43. loquitur dubitatiue:
nec illud certum habeo vtrũ ad ciuitatem: si natura pti
neant sol ⁊ luna ⁊ alia sidera q̃uis nõnulla corpora lu
centia: non tamen intelligentia videãtur. ¶ Similiter
secundo super gene. ⁊ in primo retracta. c. 18. quere ibi
facit mentionem de eo quod dicitur capi. quinto vide
tur dicere celum habere animã. quod c a. 10. dicit non
retractat tãqꝫ falsum vbi dicit animal esse mundũ istuꝫ
nec auctori: nec ratione indagare potui: nõ tamen pro-
pter hoc negat: vnde videt̃ manifeste ꝙ nullo libro scri
pto ante librum retractationum asseruit quod in libro
retractationũ retractet: ergo illa aucto. que adducitur
de libro Augu. de agnitione vere vite nihil valet. Qui *Qui dicũt celos eẽ rõnales merito sunt irrationales*
autẽ dicit celos esse rationales ipsi merito sunt irratio
nales: ostendit etiã illum librũ nõ esse Aug. vel ꝙ illum
fecerit post librum retractationũ: qꝛ nunqꝫ videt̃ Aug.
asseruisse quod in libro retractationum est negatum.

¶ Distin. Decimequinte. Questio Unica.

CIrca disti. quintã decimã. in qua magister agit de
opere. Queritur. Utrum in cor
pore talis vel in quocunqꝫ mix
to remaneãt elemẽta s̃m substã
tiam in actu. ¶ Hic est vna opi. *Opi. Aui.*
Auicen. que vult ꝙ in mixto pu
ta in lapide remaneant elemen-
ta: puta ignis s̃m substantiam
suam nullo modo remissam: sed
non remanet s̃m qualitates: ita intensas: sicut in igne
quando nõ est pars mixti: sed qualitas ignis puta cali
ditas vt in mixto habet esse remissum. ¶ Ibi. Contra *Opi. Commen. con. Aui.*
illud ⁊c. ⁊ sententia sua stat in hoc ꝙ si qualitas ignis:
puta caliditas possit remitti secunduꝫ aliquẽ gradum:
sequitur etiam ꝙ s̃m se totum: ⁊ sic poterit esse ignis et
non calidus quod est falsum. Sed ipse Commen. ponit
ipsam substãtiam elementi remitti sicut ⁊ qualitatem.
¶ Ibi: probat autem. Cõmẽtator ꝓbat ꝙ elementum
aliqualiter maneat s̃m substantiã remissam. Et primo
auctorita. philosophi primo metha. tex. com. quarti q̃
vult ꝙ elementũ est ex quo componitur res: ⁊ in ea ma-
net. Elemẽtum inquit s̃m aliam translationem dicitur
illud ex quo cõponitur res primo ⁊ est in ea: ergo elemẽ
tum manet in mixto. Et vide ibi Com. quomodo elemẽ
tum multipliciter accipiat̃. ¶ Secundo ꝓbat hoc idẽ
ratione: si elementa nõ manerent in mixto: sed omnino
corrumperentur adueniente forma mixti sequeretur ꝙ
materia prima immediate susciperet omnem formã sine
ordine. quod est incõueniẽs. Sed hec ratio magis de-
clarabitur infra parũ ante respõsionem illius ratiõis.
¶ Ibi sed ipse arguit cõtra se tripliciter ꝓbãdo ꝙ ele *Cõmen. arguit cõtra se q̃bus rationibus.*
menta nõ maneant in mixto: vt patet tertio celi com.
67. vbi arguit sic: primo si elemẽtum manet in mixto:
ergo forma mixti adueniret enti in actu composito ex
materia ⁊ forma elemẽtari: ⁊ sic forma mixti eẽt forma
accidẽtalis. Et ratio Com. est ibi. Dicamus igitur ꝙ si
esset. s. ꝙ elemẽtum maneret in mixto necesse esset vt nul
lum ens generaretur ab eis diuersum in forma substan
tiali sed tãtum in accidentibus: qꝛ forma que aduenit
enti in actu. s. composito ex materia et forma est forma
accidentalis. ¶ Ad hanc rationem. Respõdet Cõmẽ.
ꝙ bene verum est de forma que aduenit enti in actu cõ
pleto hoc est enti composito ex materia et forma per-
fecta: ⁊ sic forma ignis in esse perfecto nõ manet in mix
to. Sed non est verũ de forma imperfecta: ⁊ sic in ꝓposi
to elementa manẽt in mixto tãtum s̃m formas imperfe
ctas ⁊ remissas. Unde sic dicit: et ideo necesse est cũ ex
eis generaretur vna forma vt corrumpantur forme eo-
rum s̃m medietatem: quoniã si corrumperentur s̃m to-
tum: tũc prima materia reciperet primo et essentialiter
omnes formas ⁊ nõ reciperet formas compositorum. i.
mixtorũ mediãtibus istis corporibus: quod est incõue-
niens apud Com. ¶ Secũda ratio Com. est cõtra hoc:
quod dixit supra. s. ꝙ forma substantialis elementaris
potest remitti: qꝛ hoc tãtum cõuenit formis accidenta
libus: vnde sic dicit in littera. Si igitur aliquis dixerit
ꝙ sequitur ex hoc. s. quod supra dixit: videlicet ꝙ for-
me elementares sunt in mixto s̃m esse remissum ex hoc
sequitur ꝙ forme substantiales recipiant magis et mi-
nus ⁊ hec est expositio accidẽtiuꝫ nõ formarum substã
tialium: dictum est eñ in multis locis ꝙ forme substan
tiales nõ recipiunt magis ⁊ minus: hec ille. ¶ Respon
det Com. ꝙ forme substantiales perfecte nõ suscipiunt
magis ⁊ minus tamẽ forme substantiales que se habẽt
medio modo quales sunt forme elementares in mixto
possunt suscipere magis ⁊ minus: vnde sic dicit in litte
ra. Dicemus inquit ꝙ forme istorũ elementorum substã
tiales sunt diminute a formis substantialibus perfe-
ctis: ⁊ ꝙ suum esse est medium inter formas supple sub-
stantiales ⁊ perfectas ⁊ accidẽtia: ⁊ ideo nõ fuit impos
sibile vt forme earum substantiales admiscerẽtur ⁊ ꝓue
niret ex collectione earum alia forma. s. forma mixti: si-
cut cum albedo ⁊ nigredo admiscẽntur fiunt ex eis mul
ti colores: ⁊ cum hoc latuit Auicen. ⁊c. hec ibi. ¶ Ter
tia ratio qua ꝓbat Com. ꝙ forma elemẽtaris nõ mane
at in mixto est: qꝛ oportet receptiuũ denudari a natura
recepti: ergo oportet materiam carere omni forma sub
stantiali ad hoc ꝙ possit aliam recipere vt formã mixti.
¶ Respondet Com. circa medium cõmenti: ꝙ nõ opor
tet receptiuũ denudari a toto genere recepti: sed opor-
tet denudari a natura specifica recepti. dicit eñ sic. Et
dissolutio inquit est: qꝛ non est necessarium in receptibi
li nisi vt nõ habeat formã quã recipit nõ vt nõ habeat
formã omnino. Si eñ materia ignis hꝫ formã ignis stã
te illa forma nõ potest aliam formã ignis recipere: loq̃
tur ergo de eadem forma specifica ⁊ non p̃cise de eadẽ
numero. Sequitur: quia igitur prima materia est rece-
ptibilis omnium formarũ non debet habere aliam for
mã omnino: elementa vero q̃ non sunt receptibilia om-

nium formarū cum nō recipiāt se (patet: qꝛ ignis: vt sic nō recipit formam aque) nō debent denudari a suis formis apud receptiones sed est necessarium tantū vt denudētur a formis quas recipiunt. i. a formis mixti: et ideo omnis materia habēs formā est receptibilis quarūdam formarum tātū. hec ille. ¶ Ibi. Cōtra: tunc materia sub forma aq̄ existēs posset recipere formā ignis: materia em̄ existens sub vna forma pōt recipere aliam: sequitur ꝙ ipsa existens sub forma ignis posset recipere formā aque. ¶ Ad hoc respondet Commē. generaliter nō assignando rationem. Ibi cum dicit: elementa inquit que nō sunt receptibilia omniū formarū cum nō recipiāt se ⁊c. Sed specialiter rationem huius assignat in fine cōmēti: quare. s. vnum elementum nō possit recipere formā alterius elementi: quia forme inquit elementorum nō recipiūt seipsas cū sint eiusdem generis: contingit ꝙ nō generātur adinuicem nisi cū recipiēs exuit formā ⁊ recipit formā receptā: ⁊ ideo nō sunt elemēta adiuicē. s. receptibilia. s. ꝙ vnū recipiat formā alteri⁹ vł ecōtra: sꝫ hoc nō ꝯtingit in receptiōe formarū ꝯpositorū. i. mixtorū. s. vt elemēta supple denudētur a suis formis. s. elemētarib⁹ apud receptionē formarū ꝯpositorꝫ id est cum recipiunt formas mixtorū: ⁊ ratio huius seq̄tur: forme em̄ compositorū. s. mixtorū sunt alie. i. alteri⁹ generis a formis eorū. s. elementorū: forme quidē eorū: supple elementorum. licet sint diuerse: vt patet de forma ignis ⁊ forma aque: tamen eodē ordine sunt in substātialitate. s. ꝙ possibile est vt quedā sint materie formarū quarūdam. i. ꝙ possibile est: ꝙ forme elemētares sint materie receptiue formarū mixtorum. Et dicūtur forme elemētares eiusdē ordinis: licet sint specie diuerse: qꝛ ille sūt nate immediate informare materā nulla alia forma p̄cedente in materia: sed forme mixtorū sunt tātum nate informare materiā mediantibus formis elemētaribus: ⁊ ideo dicuntur alterius ordinis a formis elementaribus: ⁊ hoc ſm intentionem Com. Sed quomodo forme mixtorum dicuntur alterius ordinis a formis elemētarib⁹ patebit infra. Respondendo ad rationem Commē. ¶ Ibi. ꝙ autē necesse sit ipsas intēdi supple formas substātiales elementorū ad intēsionem qualitatum: nō concludit ratio Com. ⁊ dicendo ꝙ eadē est ratio totius ⁊ partis quod verū est vt pars ⁊ totū comparantur adinuicē: qꝛ sicut pars caliditatis potest remitti: ita ⁊ absolute tota: sed vt cōparantur ad subiectum dicit ꝙ non valet: qꝛ subiectū nō determinat sibi forte aliquā partem: puta forma substantialis ignis aliquē gradum caliditatis sine quo ipsa non potest esse: vt declarat doc. d. 12. quarti: nō valet ergo: ꝙ si forma substantialis ignis sit calida vt octo ꝙ si aliquis grad⁹ potest auferri aut remitti: ꝙ tota caliditas remittat᷑: possunt bene comparari ad aliquod subiectū: quod nō habet causam intrinsecā ⁊ necessariam alicuius determinate qualitatis: sicut forma substantialis aque: q̄ si fiat calida vt sex sicut illa caliditas pōt remitti ſm vnum gradū: ita etiam ſm totū: in igne vero nō: qꝛ forma substātialis ignis est causa necessaria alicuius determinate caliditatis: ideo nō potest esse sine illa: vt patet a docto. in quarto. ⁊ dicit doc. ꝙ elementū puta ignis habꝫ talem qualitatē: puta caliditatem in quadā latitudine sed nō precise sub tali gradu: qꝛ potest habere maiorē vel minorē. Et addit in tex. nō sequitur hoc corp⁹ ⁊c.

Contradictio apparens.

¶ Sed in hoc videtur sibi contradicere: qꝛ expresse in d. 12. huius s. d. ꝙ determinans sibi aliquid secundum genus: determinat esse secundum speciem ⁊c. ergo si nō determinat sibi hoc vel hoc de necessitate: ergo nec ſm genus nec ſm speciem. ¶ Similiter dicit ibi: quod cōtingenter se habet ad plura vel ad omnia alicui⁹ generis: contingēter se habet ad totū genus: ergo cū hoc corpus contingēter se habeat ad hunc locum vel illū: ⁊ sic de aliis: cōtingenter se habeat ad omnē locum ⁊ sic poterit esse sine omni loco quod est contradictio in dictis suis.

Rn̄sio.

¶ Dico ꝙ nulla est contradictio: qꝛ ibi in. d. 12. concludit de potentia dei absoluta ꝙ ipse posset facere materiam sine forma: ex quo contingenter se habet ad omnem: sed non concludit de potētia creata: qꝛ licet materia cōtingenter se habeat ad omnes formas tamen quando agens naturale expellit vnā formā de materia: de necessitate causatur alia: licet materia prima contingēter se habeat ad illam: patet: qꝛ illā potest deperdere: ⁊ quando deperdit illam statim fit sub alia vt comparatur ad agēs naturale. Sic dico in ꝓposito ꝙ hoc corpus ꝯtingenter se habet ad omnē locum: ⁊ vt cōparatur ad potētiam supernaturalē potest fieri sine omni loco vt exposui contra dominū Aug. si tamen cōparetur ad potētiā creatā. Dico ꝙ corpus q̄libet cōtingenter se habeat ad omnē locū: tamen quando deserit vnū locū statim fit in alio: nō em̄ potest deserere vnū locum quin formaliter expellat aliud corpus: ⁊ sic subintrat illum locū: vt patet in quarto. Sic dico de qualitate respectu ignis vt cōparat᷑ ad agēs sup naturale tota potest simpliciter remitti: vt vero ad agens naturale est de necessitate sub alio gradu illo vel illo.

Dico ergo ad. q. Sententia doc. stat in hoc. ꝙ si esset necesse elementum existere in mixto ſm suā subantiam etiā in esse remisso vel ſm qualitates: hoc posset argui esse necessariū vel ex ratione operationis mixti vel ratione transmutationis que maxime arguunt formā aliquā: sed nullum istorum arguit. Si dicatur ꝙ in tali mixto est caliditas: et per hāc caliditatē volumus arguere substātiā ignis eē ibi. Sed hoc non: qꝛ caliditas mixti est alterius speciei a caliditate ignis: quod patet ꝓpter diuersos effectus: nam caliditas mixti hominis: puta cordis habet aliū effectū quē nō hꝫ caliditas ignis: qꝛ ipsa caliditas cordis vel corporis humani hꝫ cōuertere elementū in nutrimentū ⁊ in carnē vel saltē causare dispositionem ad substantiā carnis qua posita: sequitur substātia carnis hoc nō posset caliditas ignis: patet: ⁊ multos alios effectus habet quos nō habet caliditas ignis: ideo per huiusmodi operationem nō possumus argure necessariam in mixto esse elementū. Non arguimus etiā in ipso mixto duas caliditates alterius ⁊ alterius speciei: ita ꝙ vna sit ignis ⁊ alia mixti. Dico etiā ꝙ trāsmutatio nō est ratio arguēdi ibi elementa esse subiectū generationis: si em̄ diceretur ꝙ elementa sunt necessaria in mixto ex hoc ꝙ forma mixti recipitur illis tanq̄ in subiecto: hoc nō videtur: qꝛ forma mixti habet sufficientē entitatem: vt sit termin⁹ generatiōis: ⁊ sic talis terminus pōt recipi imediate in materia: sicut dicimus ꝙ forma substantialis ignis est sufficiēs termin⁹ generatiōis ignis ⁊ recipitur inmediate in materia: sicut ergo forma substantialis ignis est sufficiēs termin⁹ generatiōis ignis ⁊ sufficiens terminus a quo corruptionis ipsius: ⁊ sicut nō potest eē simul sub forma aeris ⁊ ignis sic forma substantialis mixti est sufficiēs terminus a quo corruptionis mixti ⁊ terminus ad quē generationis eiusdē: et sic materia mixti nō potest esse simul sub forma mixti ⁊ sub formis elemētaribus. ¶ Ibi. Itē forma elementaris: ratio stat in hoc ꝙ in mixto essent quattuor suposita qd̄ est omnino falsum. Sed ista ratio nō videtur multū concludere: qꝛ si sic sequeretur ꝙ in eodē composito essent plura per se singularia: nam materia prima habet propriam singularitatem: vt patet ab ipso: ⁊ etiam forma. ¶ Similiter videtur contra ipsum in quarto. d. 12. vbi tractat de pluralitate formarū: nam forma substantialis cū materia nata est facere vnū suppositū: ergo si in cōposito essent plures forme substantiales vt ipse vult. puta in boue vel in homine tūc essent ibi plura supposita. ¶ Dico ꝙ hec ratio concludit: qꝛ est incōueniens ꝙ plura supposita in actu cōstituāt vnum tertiū suppositum. ⁊ nō est simile de singulari qꝛ singulare est cōmunicabile saltem vt quo vel vt pars in primo. d. 2. ⁊ sic non est incōueniens ꝙ duo singularia efficiant vnū singulare totale seruata tamen eorū ꝓpria singularitate: nam habet homo constitutus ex anima ⁊ corpore etiā singularitatē aliam a singularitate anime ⁊ corporis. Suppositū autem est simpliciter incōmunicabile ⁊ vt quo ⁊ vt quod: ⁊ nō potest aliquomodo esse pars alicuius: qꝛ tunc esset cōmunicabile saltem vt quo: vt subtiliter ꝓbat doc. in primo. d. 2. ⁊ in quoli. ⁊ sic nō est simile. Cum vero infertur: igitur hoc cōpositū esset duo singularia: negatur cōsequentia: qꝛ etiam nō sequitur due albedines singulariter distincte sunt in francisco: ergo francisc⁹ est duo alba singularia. ¶ Ad aliud ꝙ forma substātialis nata ē ꝯstituere suppositū: dico ꝙ nō q̄libꝫ forma substātialis cōstituit ꝓprie suppositum maxime q̄n ordinatur ad aliam sicut patet in generatiōe hominis. Dico vltra ꝙ ad suppositum requiritur ꝙ forma materialis habeat distinctam materiā ex qua ⁊ ipsa fiat vnū suppositum. Sed in ꝓposito si plures forme substantia-

Opi. Doc. quo elementa sunt in mixto.

les essent in eadē materia tātum vnum suppositum cō-
stituerent: modo elementa ⁊ forma elementaris est na-
ta facere ꝓprium suppositum per se existens perfecte:
vt patet de elemento ignis: ⁊ illa forma elemētaris nō
est proprie ordinata ad vlteriorem formā perfectiorē
sicut sunt multe forme in homine ꝑcedentes animam
intellectiuam ⁊c. ¶ Ibi. Item omnē substantiā. Hic
doc. ex hac ratione intēdit reducere ipsum ad aliquod
istorū inconuenientium: vel ꝙ. s. duo corpora essent si-
declaratio littere. mul in eodē loco: vel ꝙ nō esset vera mixtio: ⁊ declaro
sic: nam certum est ꝙ formā mixti consequitur propria
quātitas: et etiam formā ignis in mixto consequitur
ꝓpria quātitas: non eñ ignis in mixto est quāt⁹ quan
titate mixti nec mixtum est quātū quantitate ignis: er
go si mixtum est perfecte mixtum ex elementis: ita ꝙ
quelibet pars mixti sit mixta hoc nō poterit esse nisi ꝑ
penetrationem dimēsionū: ⁊ sic due dimēsiones essent
in eodem loco: ⁊ similiter ita aqua ⁊ terra habent pro-
priam quātitatem in mixto: nō eñ aqua est quāta quā
titate ignis: nec econtra: ergo si aqua ⁊ ignis et terra
sunt perfecte mixta: cum mixtio sit miscibiliū vnio: ita
ꝙ in qualibet parte mixti sit ignis aqua ⁊ terra: sequitur
ꝙ dimensio terre aque ⁊ ignis erunt in eodem loco per
penetrationē dimensionū adinuicem: quod est inconue
niens ⁊ contra Aristo. quarto phi. etiam sibi non sit pe
netratio dimensionū: sequitur ꝙ non erit ibi perfecta
mixtio: sed magis iuxta pō. et sic nichil ad. b. ¶ Ibi.
Item mixtū generatur. Intendit hic doc. ꝙ ex quo ele
menta. (Ex quibus generatur mixtū tanq̃ a termino
a quo) non manēt: vltra qꝛ in ipsa tanq̃ in terminū ad
quē corrumpitur mixtum: sicut ex igne generatur aer
tanq̃ a termino a quo. sequitur ꝙ aduenīēte forma ae
ris in materia ignis: ꝙ corrūpitur ipse ignis: cum ergo
mixtum generetur ex elemētis tanq̃ ex termino a quo
sequitur ꝙ generata forma mixti in materia elemento
rū ꝙ forme elementorū corrumpātur: patet: qꝛ termin⁹
a quo generationis ⁊ terminus ad quē sunt incompos-
sibiles. Nec valet dicere ꝙ ly ex notat habitudinē cau
se materialis ⁊ nō habitudinem termini a quo ⁊ sic cū
dicim⁹ mixtū generari ex elemētis debet intelligi tāq̃
ex subiecto generationis: sicut dicimus ꝙ ignis gene-
ratur ex materia aeris tanq̃ ex subiecto generatiōis.
Sed contra: qꝛ eo modo quo aliquid generatur ex alio
vt ex subiecto eo modo corrūpitur in illud tanq̃ ī sub
iectum generationis: sicut dicimus ꝙ compositu gene
ratur ex materia tanq̃ ex subiecto generatiōis: sic cor
rumpitur in materiam tanq̃ in subiectū generatiōis:
sed in ꝓposito: hoc non est verū: qꝛ si mixtū generetur
ex elementis tanq̃ ex subiecto generationis: tunc cor-
rumperetur in illa tanq̃ in subiectum corruptionis:
quod est manifeste falsum: nam quādo mixtum corrum
pitur nō corrumpitur in elemēta sibi inexistentia tāq̃
in subiectum corruptionis. patet: quia de nouo gene-
rantur vel vnum vel duo: non sic quando ignis corrū-
pitur in materiam inexistentē sibi: qꝛ separata forma
ignis remanet simpliciter eadē materia licet sub alia
forma: non sic corrupta forma mixti remanēt simplici-
ter eadē elementa ex quibus generabatur: patet eñ ad
sensum ꝙ quando vnum mixtū corrumpitur: puta ge-
neratum ex quattuor elementis: non statim videm⁹ ꝙ
sint ibi quattuor elementa: ⁊ si hoc videremus illa de
nouo generarentur: ordo eñ nature talis est: ꝙ eadem
materia non potest esse simul sub duabus formis speci
ficis ⁊ vltimatis: qꝛ certum est: ꝙ forma substantialis
ignis est talis forma ꝙ constituit ipsum in suo esse spe-
cifico ⁊ vltimato: ꝙ modo fiat sub forma mixti: puta
forma lapidis: que forma habet constituere ipsum in
vltimo esse specifico: hoc non videtur: quia sicut forma
aeris constituit ipsum in esse vltimato specifico ⁊ for-
ma ignis similiter ipm̄ ignem non est possibile mate-
riā ignis esse simul sub forma ignis ⁊ sub forma aeris:
sic in ꝓposito. ¶ Si dicatur nonne eadē materia pōt
esse sub pluribus formis substantialibus: ſm tenentes
plures formas substantiales esse possibiles in eodē cō
posito. ¶ Dico ꝙ nulla formarū precedētiū constituet
aliquid in suo esse vltimato ⁊ specifico cum omnes ta-
les ordinentur ad vlteriorem formā: licet eñ homo sit
substantia: deinde corpus: deinde viuens: deinde sensi
tiuū: tamen nūq̃ habet esse perfectū ⁊ vltimatū: nisi ꝑ
formā vltimatā: q̄ est anima intellectiua: non sic est de
forma ignis ⁊ aque: quia constituunt in esse vltimato.
Nec valet dicere vt nonnulli dicūt ꝙ forma ignis ſm
esse intensum cōstituit ipsum in esse vltimato ⁊ specifi-
co: ⁊ ſm tale esse nō est in mixto: sed ſm esse remissum et
ſm tale esse remissum nō cōstituit ipsum in tali esse vlti
mato ⁊ specifico. Sed hoc non intelligo: ita eñ albedo
vt duo est specifice albedo sicut albedo vt quattuor: i-
mo forma specifica ꝓpria prescindit a gradibus intrin
secis intēsionis ⁊ remissionis: ergo forma ignis quātū
cunq̃ remissa erit forma substantialis ⁊ specifica nata
cōstituere cōpositum in esse vltimato ⁊ specifico: si mo
do intēdatur illa forma nō magis cōstituit ipm̄ quātū
ad esse specificū: licet forte quātū ad perfectionē gradu
alem: que cōsequitur naturā indiuiduorū. Si ergo per
possibile ipsa anima bouis posset intendi nō magis cō
stitueret bouē in esse specifico q̃ si non intenderetur: ⁊
certum est: ꝙ ipse bos nō potest esse pars alicuius cum
habeat suū esse vltimatū ⁊ specificū per formam sensiti
uam etiā quātūcunq̃ remissam: nō vult ergo dicere ꝙ
sint in mixto ſm formas substantiales in esse remisso:
cū sit eadem difficultas de remisso sicut de intenso pro
pter rationem formalem constituendi in esse specifico.
¶ Ibi. Sed tñ ꝓpter verba Ari. Vult hic dicere doc.
ꝙ ipsa elemēta nō manent in mixto ſm aliquid forme
substantialis: neq̃ ſm qualitates suas. puta ꝙ forma
substātialis ignis nō est ibi: ergo quādo mixtū genera
tur ex igne forma substātialis ignis totaliter desinit eē
nec etiā sunt ibi qualitates ignis: qꝛ ille corrumpuntur
ad corruptionē forme substantialis ignis: est ergo ibi
ignis ſm quandā conuenientiā (non dico tamen specifi
cam) qꝛ sicut aliquod mixtū potest habere operatiōes
similes saltē in genere operationibus ipsius ignis ita
dicimus ꝙ ignis est ibi ꝓpter talem cōuenientiā: ptz:
qꝛ dicimus ꝙ homo vel corpus hominis sic mixtū ha
bet qualitatē istam. puta calefacere et forte exsiccare:
nam cor hominis est valde calidū ⁊ valde calefacit: nō
dico tamē ꝙ ille calor sit eiusdē speciei cū calore ignis:
ꝓpter ergo istam conuenientiā operationū cū elemen-
tis dicimus elementa manere in mixto: sicut etiam di-
cimus ꝙ anima sensitiua est in intellectiua: sicut in ho
mine habente animā intellectiuā: non ꝙ ibi sit realiter
nec aliquid ipsius: nec qualitas ꝓpria anime sensitiue:
sed est ibi ſm cōuenientiā ⁊ in virtute: qꝛ anima intel-
lectiua vnita corpori potest in similes operationes in
quas ⁊ anima sensitiua: si esset vere vnita corpori: sunt
ergo elemēta ī mixto tantū virtualiter ⁊ ſm conueniē
tiam. ¶ Ibi. Quādo etiam cōcurrunt elementa: patet
littera. i. ꝙ ipm̄ mixtum quādo generatur ex pluribus
elemētis nō generatur ex actione mutua. Hic doc. sup
ponit vnuʒ dictū iam supra: ꝙ quādo mixtum generat̃
ex vno elemēto vel ex pluribus: ꝙ in eodē instanti quo
generatur forma mixti desinit esse totaliter forma ele-
mēti. Dicit ergo si mixtū generatur ex actione mutua
aliquorū elementorū: puta ex actione mutua ignis et
aeris: ita ꝙ mutuo se corrūpant. Quero tūc aut ī eodē
instanti in quo generat̃ forma mixti sunt corrupta ista
elementa: ergo nō generant ipm̄: qꝛ quod non est gene
rare non pōt: nam certū est: ꝙ semper generans etiā in
instāti quo generat est prius natura ipō genito vt ali-
as exposui in hoc secundo: cuʒ ergo in instanti. a. vere
generetur mixtum: ⁊ in eodē instanti elemēta sunt cor
rupta ⁊ generans debet esse prius genito in instanti
quo generat: sequitur ꝙ non sunt ibi corrupta. Si vis
dicere ꝙ in instanti in quo generatur forma mixti sunt
ibi elementa: ergo in generatione mixti nō corrūpunt̃
et sic simul ī eadē materia erit forma mixti ⁊ forma ele
mentaris: quod supra improbatū est. Si dicas ꝙ bene
mixtū generatur ex actione mutua ignis ⁊ aeris: sic ꝙ
in instanti generationis mixti corrumpitur aer ⁊ rema
net ignis. Cōtra: qꝛ tunc non generatur mixtū ex acti
one corruptiua mutua adinuicē. Tū etiaʒ. qꝛ tunc non
generaret̃ ex aere et igne. si ignis remaneret sed tantū
ex aere. et sic nō esset genitū ex pluribus elementis qd
est contra suppositū. A quo ergo generat̃ mixtū: Dico
ꝙ ab agēte naturali alterāte huiusmodi elemēta q̄bus
alteratis in vltima dispositiōe corrūpit formas elemē
torū ⁊ ꝑducit formā mixti: nam si mixtū generatur ex
quattuor elemētis: tūc aliquod agēs naturale sic al te-
rat illa quattuor elementa adinuicē: ꝙ tandē corrūpit
illa ⁊ in materia eorū ꝑducit formā mixti: sic dico cum

generat ex tribus vel duob⁹ elemētis. Sed difficultas est si agēs naturale possit generare mixtum ex vno elemento: sicut i Genesi. Producāt aque ꝛc. de hoc alias. ¶ Ibi. Secundo sic. Si elementa ꝛc. Deducit eñ ad hoc inconueniens ꝙ materia prima immediate posset suscipere omnē formā successiue tamē: quod tamen est manifeste inconueniens: nō eñ videtur ꝙ materia prima immediate possit trāsmutari ad omnē formā: quia materia prima existens sub forma aque nō immediate potest trāsmutari ad formā vini: sed oportet fieri prius sub alia ꝛ alia forma: ad hoc vt possit fieri sub forma vini: ergo si elementum: puta ignis ex quo generatur puta lapis nō remanet in ipso lapide mixto: sequit ꝙ materia ipsius ignis immediate transmutatur ad formā lapidis: ꝛ sicut dico de forma vnius mixti: ita de forma cuiuslibet alteri⁹: quod est vald e inconueniens. ¶ Respondet ibi. Ad aliud cū. d. Et rūsio stat in hoc ꝙ immediate perficere materiā contingit dupliciter aut immediatione perfectionis aut immediatione trāsmutationis illa forma immediate perficit materiā immediatione perfectionis: q̄ perficit illā nulla alia forma mediante: ꝛ sic dicim⁹ forma mixti pōt immediate īformare materiā: ita ꝙ forma pexistens in materia totaliter desinit esse: ꝛ illa immediate pficit: ꝛ hoc nullū est incōueniens siue fiat modo per trāsmutationes: itaꝙ semp forma prior corrūpatur per aduētū forme posterioris. Si vero loquamur de immediatiōe trāsmutationis eo modo quo dicim⁹ ꝙ forma aque immediate trāsmutatur ad formā ignis: ita ꝙ est ibi tantū vna trāsmutatio qua deperditur forma aeris ꝛ generatur forma ignis. ꝛ hoc modo nō omnis forma perficit materiā sic immediate sed mediātib⁹ multis trāsmutationib⁹: sicut forma corporis organici nō perficit materiā seminis īmediate: ita ꝙ materia ipsius seminis vna tantū trāsmutatione trāsmutetur ad formā corporis organici: sed prius trāsmutatur ad formā lactis ꝛc.

Nunc soluenda sunt argumēta principalia quib⁹ doc. ꝓbat ꝙ elemēta manēt in mixto: ꝛ hoc ꝓbat Aucto. philosophi primo de gene. ca. de mixtione. t. com. nonagesimi siue vltimi in fine illius tex. vbi habetur ꝙ mixtio est miscibilium alteratorū vnio. Ex hoc textu arguit Doct. dupliciter primo. si mixtio est alteratorū: ergo nō est corruptorū: vnde phūs in illo textu sic habet: manifestū igit ex his q̄ dicta sunt ꝙ est mixtio ꝛ quid est mixtio: ꝛ quare est: ꝛ que sunt miscibilia entiū tm̄: quoniā sūt quedā quasi passiua adinuicē ꝛ bene determinabilia ꝛ bene diuisibilia: hec eñ neꝙ corrupta esse necessarium quādo mixta neꝙ adhuc simpliciter eadē esse que prius: hec ille. Ex quo patet: ꝙ ipsa elemēta manēt in mixto licet nō ßm suum esse perfectum. ¶ Secūdo sic ex eadē Aucto. arguit: si mixtio est vnio miscibiliū ꝛ vnio nō est corruptorum sed entiū: patet q꞉ vnio aliquorū est relatio necessario pexigens extrema vnita: ergo elementa que dicūtur vniri in mixto manēt in mixto. ¶ Respondet doc. ad Aucto. philosophi: ꝙ alteratorū est pteritū passiuū ꝛ verū est ꝙ mixtio est eorū que fuerunt alterata: sed cū dicitur ꝙ est vnio debet sic ītelligi: ꝙ omnis mixtio est quedam generatio: ꝛ per consequēs corruptio alteri⁹: q꞉ generatio vni⁹ est corruptio alterius. In generatiōe autē illius forme mixti dicuntur elemēta vniri ßm virtutem nō ßm substantiā: ita ꝙ aliqua forma ꝓducatur ex illis q̄ contineat vnitiue qualitates illoꝝ in virtute ꝛ nō substātiā in actu: manent ergo in mixto sicut si diceretur ꝙ sensitiua ꝛ vegetatiua manent in intellectiua. Et sic pōt exponi alia littera cū dicit: hec eñ neꝙ corrupta esse necessariū quādo mixta supple sunt: q꞉ in mixto manēt virtualiter: ꝛ cum infert neꝙ adhuc simpliciter eadem esse q̄ prius: q꞉ supple elementa ßm suuz esse formale non manēt in mixto: ꝛ hoc modo Auicēna dicit in cōmento suo ꝙ elemēta tm̄ manēt in mixto virtute. Vide ibi cōmentum nonagesimū. ¶ Secūdo principaliter arguit: in mixto sunt qualitates elementorū: ergo ī mixto sunt formaliter elemēta. Antecedens pꝫ. Aucto. phi secūdo de aīa tex. com. primi. ꝛ. 13. qui vult ꝙ corpora nō possunt se tāgere in aere vel aqua nisi intercipiat aer vel aqua medi⁹ qd̄ ꝓbat: q꞉ talia corpora sūt hūida ī superficieb⁹ cōtingentib⁹ sed hūiditas est qualitas elemēti aq̄ ꝛ aeris: ꝯña pꝫ ꝑ philosophū: vbi supra q̄ vult ꝙ humiditas nō sit sine aqua: Quoꝝ inqt corporū mediū est aliqd̄ corp⁹ nō cōtingit ipsa supple corpora adinuicē se tāgere: humidū aūt nō est sine corpore nec humectatū: sed necesse est aquā esse aut habere aquā. Et vide ibi Com̄. ¶ Respōdet doct. concedo ꝙ qualitas elemēti nō est sine elemēto: sꝫ postea negat ꝙ qualitas mixti puta humiditas vel caliditas sit qualitas elemēti: sed bene ꝯcedit ꝙ est similis qualitati elementi. ¶ Tertio principaliter arguit: q꞉ effect⁹ alicui⁹ cause nunꝙ est causa non existente sed moueri deorsuz loquendo de motu naturali est effectus grauis: ꝛ grauitas primo ꝛ per se est a terra: ergo si mixtum naturalr mouet deorsum: sequit ꝙ in eo sit actualiter terra: mixtū eñ mouet ßm naturā elemēti p̄dominātis: vt patet primo celi tex. cō. septimi ꝛ octaui. ßm aliā trāslationē in fine textus. 8. sic habet: ꝛ motus inquit corpoꝝ simpliciū simplices ꝛ motus corporū cōpositorū erunt diuersi: sed tamē mouent ßm motū corporis simplicis in eis dominātis. i. ßm Com. ꝙ mot⁹ corporū cōpositorū erunt ßm naturam corporis simplicis dominātis. Impossibile est eñ in corporib⁹ cōpositis. s. mixtis aliqua supple corpora cōponi equaliter. Et si eēt aliquod ꝯpositū equaliter ꝯtingeret ꝙ aliqd̄ corp⁹ nō moueret omnino ꝛc. Apparet ergo quod in vnoquoꝙ mixto est aliquod elemētū p̄dominās. ¶ Respōdet doc. ꝙ p̄dominiū elemēti in mixto attēdit ßm cōuenientiā in qualitate naturali q̄ qualitas est pncipiū mot⁹ et grauitas respectu moueri deorsum: nō ꝙ elemētū sit ßm substātiā: vn̄ ßm diuersā mixtionē elementorū cōcurrētiū ī generatiōe illa aliqñ mixtū magis cōuenit ī forma cū vno elemēto ꝙ̄ cū alio: ꝛ sic in qualitate simili q̄ ē qualitas mixti ꝛ nō elemēti: ꝛ iō hꝫ similē modū consequētē ꝛ similem actionē. Vltimū argumentū clarū est cū sua responsione: ꝛ hoc etiā magis patebit infra. d. 19.

¶ Distin. 16. Questio Unica.

QUero circa di. 16. Utrū imago trinitatis consistat in trib⁹ potentiis aīe rationalis realit̄ distictis. Intētio pncipalis huius dist. est. an potētie aīe realr̄ distinguāt ab ipā anima ꝛ a seipsis inuicem.

Ibi. Hic est vn⁹ mod⁹ dicēdi ꝛ ē. s. Bonauē. ꝛ alioꝝ antiquoꝝ hic et maxie Cotifre. Tho. prima parte summe. q̄ō. 77. ar. pmo. ꝙ intellectus ꝛ volūtas sunt due potētie realiter distincte inter se: et ab essentia aīe: de memoria mō nō loquor passiōes eñ aīe sūt ille due potētie ꝛ ꝓprietates et accidētia fluētia ab ipā: accidēs aūt realit̄ differt a substātia. ¶ Ali⁹ mod⁹ dicēdi est qd̄ iste potētie nō sunt accidētia aīe: sed partes essentiales ei⁹. Prim⁹ mod⁹ tenet amultis: et ꝓbat sic ab vno ātiquo doc. potētia et act⁹ pertinēt ad idē gen⁹: sed act⁹ potētiarū istarū. s. ītelligere et velle sunt accidētia anime: ergo et potentie aīe. Opi. Antiquorum.

Ibi. Rationes iste nō cogūt: ꝛ cum pluralitas nō sit sine rōne cogēte ponēda ergo ꝛc. Ad primū dico ꝛc. sentētia lr̄e stat ī hoc ꝙ potentia pōt tripliciter accipi pmo ꝓ potētia obiectiua de qua supra di. 12. q̄ distinguit contra actū ꝛ sic potētia ꝛ act⁹ diuidūt ens: loquēdo de tali potētia dico ꝙ simpliciter pertinet ad idē gen⁹ etiā ad eandē spēz etiā ad idē indiuiduū ad q̄ pertinet act⁹ opposit⁹: sicut antixps qui nūc est in potētia obiectiua erit ille idē q̄ erit actu: sed hec est sola differētia: q꞉ vt est in potētia obiectiua hꝫ tm̄ esse possibile ꝛ ßm qui d: vt vero est in actu hꝫ esse simpliciter ꝛ sic loquit Arist. 9. metha. tex. com. secūdi. 23. ꝛ inde de actu ꝛ potētia: ꝛ hoc mō intellectus ꝛ volūtas nō dnr̄ potentie: q꞉ tunc nihil essent. Secūdo mō accipit potētia ꝓ vt est pncipiū operationis ꝛ hoc dupliciter vel receptiuū operatiōis vel ꝓductiuū actiōis: ꝛ tale de necessitate ē ī actu: vt ptꝫ. s. di. 12. ꝛ tale nō est cōiter eiusdē gnīs cū opatiōe quā recipit: vt pꝫ: q꞉ substātia recipit accn̄s. Aliqñ pōt eē eiusdē generis: vt puta materia recipit formā substātialē: vt pꝫ supra. d. 12. Aliqñ pōt esse alteri⁹ generis: et hoc mō potētie aīe sūt imediate potētie r̄ceptiue suaꝝ opationū: vt pꝫ a sco. ī plurib⁹ locis ꝛ ßm cōez opi. ꝛ tal' potētia r̄ceptiua ē alteri⁹ gnīs ab opatiōe ꝙ̄ recipit vt pꝫ q꞉ ipā potētia ē ī p̄dicamēto sbē: ꝛ opatio ī p̄dicamento qualitatis: volitio eñ ꝛ intellectio sūt ī p̄dicamēto

Declaratio littere.

Potentia tripliciter accipitur.

qualitatis absolute:vt patet a Sco.in pluribus locis maxime in quarto.d.10.⁊.q.13.quoli. Vel accipitur potentia que est principiū operationis vt est principium nō tm̄ repcetiuū:sed etiā ꝓductiuum:⁊ sic intellectꝰ est principiū ꝓductiuū intellectiōis:vt ꝓbat Sco.in pmo di.3.q.7.8.⁊.9. Similiter voluntas est principiū ꝓductiuum sue volitionis:vt ꝓbat Sco.in secundo di.25. Loquendo de tali principio productiuo nō semper est eiusdem generis cum ꝓducto:vt patet de substantia ꝓducente accn̄s:⁊ in ꝓposito de intellectu ⁊ voluntate. Aliquando est eiusdem generis:vt substantia que ꝓducit effectum equiuocū qui est substantia:vt sol ꝓducit vermē:aliquādo est eiusdē speciei specialissime vt causa vniuoca ꝓducit effectū eiusdem speciei specialissime nō pōt autē esse idem numero ꝓducēs ⁊ productuȝ:qꝛ ista implicant:vt patet a Sco.in primo.d.2.⁊.26.⁊ in hoc.2.25.d. ¶ Ibi. Preterea si aīa fm̄ suam essentiam sit immediate principiū operationis cum semper sit in actu:qꝛ est actus:semper ageret ⁊ operaret. igitur habens aīam semper intelligit:sicut habens animam vel essentiā semper viuit ⁊c. ¶ Ibi. Secunda ratio nō valet. Que talis est in snīa:qꝛ cum ipsa anima semper sit ī actu videtur ꝙ nō sit immediatū principiū operatiōis qꝛ si esset immediatū principiū intellectionis:ergo semper intelligeret. Hic doc.in ista rn̄sione multa dicit:licet implicite:nam primo.d.ꝙ nō sequit anima est actꝰ ⁊ principiū operandi:ergo habēs illā semper operatur: qꝛ calor est actus ⁊ principiū calefaciendi:ergo habēs calorem semper calefacit ⁊ semper operatur:nō sequit: qꝛ etiam requiritur passum ī quo recipiatur calefactio licet em̄ anima sit actus ⁊ immediatum principiū operandi puta intelligēdi:non tamē habēs ipsam semper operatur:maxime pro statu isto:qꝛ anima fm̄ itellectū nō potest immediate exire in operationē etiā respectu sui:cū pro statu isto sit determinata ad sensibilia q̄ pmo mouent:vt diffuse patet a doc.in primo.d.3.q.1.⁊ vltima.⁊ in secundo.d.3.⁊ in quoli. hꝫ em̄ tm̄ hoc:ꝙ ex quo est actus dat ipsa habenti vitam formaliter:qꝛ est forma informans illud:⁊ forma dicitur vita.nec est simile de dare vitam ⁊ operari:qꝛ dum est in corpore semper dat vitam formaliter:sed nō effectiue:nō tamē semper dat operari:vt patet. ¶ Ibi. Est em̄ anima immediatum ⁊c.ideo ly immediatum accipitur aliter ⁊ aliter: qꝛ vt est immediatū principiū operādi hoc reducit ad genus cause efficientis:vt vero est immediatū principiū essendi reducitur ad genus cause formalis:est etiā differentia aliter ⁊ aliter:qꝛ vt est principiū formaliter essendi semper dum est in corpore dat corpori esse formale:vt vero est principium operandi:non dat semper corpori operari:vt patet. Et nota:qꝛ dicit hic Doc.ꝙ est immediatū principiū operandi:nam si sic intelligeret contradiceret sibi in multis locis:in quibus vult ꝙ intellectus est immediatū principiū intelligendi:⁊ non anima vt anima:⁊ similiter voluntas:vt satis pȝ infra debet ergo sic intelligi ꝙ si intellectus ⁊ voluntas ponātur diltingui saltem ex natura rei ab anima: vt ipse tenet in ista.q.possumus dicere ꝙ ipsa anima est immediatum principiū realiter:qꝛ est simpliciter eadem res cum intellectu ⁊ voluntate licet nō sit immediatū principiū fm̄ propriam suam realitatem: sed immediatum principiū intelligēdi est realitas intellectus distincta ab anima:vel si ponatur intellectū formaliter distigui ab anima:habemꝰ dicere ꝙ ipsa anima est principiū intelligendi modo p̄ex posito sed nō formaliter: qꝛ secundum aliam formalitatem que est intellectus est principiū immediatum intelligendi:qꝛ mediante intellectu. Hic vero doc.respōdet sic absolute:ꝙ est immediatuȝ principiū operandi:puta intelligendi vel volendi realiter:sic ꝙ in ipsa anima nihil est distinctū realiter: qd̄ sit immediatum principiū:vel etiam mediatum intelligendi vel volēdi:⁊ sic debet intelligi doct. ¶ Ibi. Tu dicis. Diceret Tho.si anima est immediatū principiū operandi:igitur anima est in actu:qꝛ omne quod operatur:operatur vt est in actu ⁊ ipsa recipit suam operationē:puta intellectionē:modo videtur impossibile ꝙ actus sit immediatum principiū ꝓductiuū alicuiꝰ operationis ⁊ immediatū receptiuū eiusdem. ¶ Ibi. Sed dicūt ꝙ anima. Isti dicunt ꝙ recipit actū intelligendi mediante potentia intellectiua que nichil est cum sit potētia pura: vt dicitur tertio de anima tex.cō.quinti et quartidecimi. Doc.improbat ꝙ intellectus sit potētia pura ⁊ improbationes sunt clare:⁊ in vltima ī qua dicit ꝙ tunc tot essent potentie intellectiue quot intellectiones:pȝ:quia potentia que est ad actū variat ad variationem actus sicut posse sanari siue potētia ad sanitatem distinguit a posse egrotari eo modo quo sanitas distinguitur ab egritudine:sic potētia intellectiua que est ad intellectionē lapidis eo modo distinguitur a potētia intellectiua que est ad intellectionē hominis quo lapis distinguitur ab homine:quod est valde incōueniens. ¶ Ibi. Illud autē philosophi ⁊c. Ista ꝓpositio intellectus nō potest intelligere seipsum ante intelligere aliorū est distinguenda fm̄ amphibologiā. nam si ly ante determinat ipsum intelligere sensus est verus qui talis est:ꝙ non potest seipsum de ꝓpinquo intelligere anteꝙ̄ intelligat alia:⁊ hoc est verū:si vero ly ante determinat ipsum posse sensus est falsus:qꝛ tunc non tm̄ negatur potētia ꝓpinqua: sed etiā remota: qꝛ tunc sensus est ꝙ nullo modo potest intelligere seipsum id ē nō ante potest seipsum ītelligere absolute ꝙ̄ intelligat alia quasi intelligere seipsum sibi tm̄ adueniat per ītellectionem aliorum:quod est falsum:certū est ꝙ ipse intellectus ex natura sui potest seipm̄ immediate intelligere ante intellectionē aliorū:vt patet de ītellectu nostro separato vel etiam coniuncto corpori glorioso:vt pȝ a doc. in primo di.3.sed pro statu isto potētia ꝓpinqua non potest seipm̄ intelligere ante intellectionē aliorum. Hec auctoritas Aristo.exposita est supra in primo di.3.q.7.⁊ in hoc.2.d.3. ¶ Ibi. Vnꝰ doc. modernꝰ scȝ Henri.natalis quoli.primo.q.9. Addit talem rationem:nullum simplex creatū potest esse immediatū et totale principiū diuersarum operationū:⁊ hoc ꝓbat ī illo vbi magis videtur:nam materia vna ⁊ simplex nō potest fm̄ se esse principiū receptiuū diuersarū formarū alteriꝰ rationis nisi mediantibus perfectionibꝰ ⁊ dispositionibus quibusdā determinātibus ipsam ad diuersas formas:alia em̄ quodlibet posset fieri ex quolibet patet primo phi.tex.cō.37.⁊ multo minus in potētiis actiuis.igitur vna essentia simplex nō potest esse principiū immediatum diuersarū operationū cuiusmodi sūt intelligere ⁊ velle:ergo hoc erit per potentias realiter distinctas. ¶ Ad tertiū:idem simpliciter non pōt esse principium diuersarum operationum falsum est: tunc em̄ substantia anime non posset esse immediatum receptiuū trium potentiarum. ¶ Dices:ꝙ verum est ⁊c.qꝛ dicit doc.ꝙ vnum ⁊ idem simplex potest esse receptiuū pluriū immediate ⁊ eque primo:⁊ declarat ꝙ esse immediatum receptiuū plurium potest dupliciter ītelligi.s. vel ꝙ sint due rationes recipiendi:ita ꝙ si.a.⁊.b.recipiantur in.c.ratio accipiendi.a.erit simpliciter alia a ratione recipiendi.b.⁊ hoc non est verum: qꝛ vna forma in corporalibus non est principium recipiendi aliā:vt raritas non est principiū recipiendi calorem: patet:qꝛ si esset ratio recipiendi calorem nunꝙ̄ posset recipi ī aliquo ente:cuius tamen oppositum experimur:nec etiaȝ calor in igne vel ligno est ratio recipiendi leuitatem. Alio modo potest intelligi immediate receptiuū respectu.a.⁊.b.ita ꝙ ī eodem receptiuo sit simpliciter ratio recipiendi.a.⁊.b.tamē.b.posterius recipiatur ⁊.a.p̄us ⁊ hoc modo dicimus ꝙ aliquid potest immediate esse receptiuū pluriū:ita ꝙ ex sua ratione formali nō includit ꝙ prius.a.ꝙ̄.b.vel econtra. Aliquando vero hoc contingit sed nō semper:⁊ sic materia prima quātū est ex sua ratione formali eque primo potest recipere vnā formā sicut aliam:⁊ econtra:qꝛ si comparatur ad agēs supernaturale:ipsum potest infundere quācunꝙ̄: formam:et non oportet ipsum prius recipere aliam nisi forte illa alia requiratur ad esse intrinsecū compositi: sicut forma organica que requiritur ad esse compositi hominis. Sequit ibi. Sic in ꝓposito. Dicit doc.ꝙ licȝ aīa immediate recipiat intellectionē p̄us ꝙ̄ volitionē tm̄ ipsam volitionē immediate recipit qꝛ nō recipit eaȝ mediāte intellectione tāꝙ̄ formali rōne recipiendi:ita ꝙ ipa p̄us recipiat ī intellectiōe:sicut dicimꝰ ꝙ albedo recipit ī substātia mediāte quātitate:q̄ est rō formalis recipiēdi illā:ita ꝙ si ibi nō esset quātitas:talis albedo nō reciperet. ¶ Sed hic occurrit vna difficultas:qꝛ dicīt doc.in pluribꝰ locis:ꝙ aīa intellectiua ē rō formalis recipiēdi risibilitatē in hoīe:⁊ ēt est rō formalis ꝓducēdi illam:si tamen sit ꝓducibilis:ergo videtur ꝙ risibili

Explanatio littere.

Immediatū duplex.

Intellectū nō posse ītelligere se ipsum ante intellectionem aliorū quō intelligitur.

Hic occurrit vna dif.

tas recipiatur in ipsa anima intellectiua immediate: et sic separata anima intellectiua potest esse risibilis: qḋ est valde incōueniens. Dico ꝙ dicta doc. valde sūt pōderanda: non eñ risibilitas immediate recipitur ĩ ipā anima nec etiā in ipso corpore vt expresse dicit ĩ tertio di. 2. sed in tertia entitate: puta in humanitate resultat ex hiis: ⁊ similiter ipsa anima nō est ratio formalis ꝓducendi illā: sed magis ipsa humanitas: q꞉ ipse. d. ĩ primo ꝙ subiectum est causa sue passionis. Debet ergo intelligi ꝙ ipsa risibilitas immediate recipitur in ipō homine: ⁊ ratio formalis ⁊ totalis recipiendi illā est ipsa humanitas siue diffinitio humanitatis: ⁊ q꞉ humanitas primo et principaliter habet esse a forma: puta ab anima intellectiua: ⁊ etiā diffinitio primo ⁊ principalr̃ constat ex forma vltima vt declarat Doc. in tertio credo. d. 22. ideo ⁊ dicimus ꝙ ipsa est ratio formalis recipiendi nō ꝙ in ipsa immediate recipiaꝛ: sed q꞉ est ratio formalis ⁊ principalis ⁊ dat magis esse cōposito quod est ratio formalis ⁊ totalis recipiēdi illā: ideo bene nota quādo Doc. in. d. 25. huiꝰ ⁊ alibi dicit ꝙ anima siue rationale est ratio formalis recipiendi propriaꝫ passionem: intellectus vero non solum est ratio formalis producendi intellectionē partialiter: sed etiā ratio formalis recipiendi illā ita ꝙ anima nō recipit intellectionē nisi mediante intellectu: nec suppositū recipit nisi mediāte anima ⁊ intellectu: etiā si per ĩpossibile intellectꝰ esset separatus ab anima puta ꝙ ipsa anima non posset

Solutio apparētis cōtradictionis. recipere intellectionē: sicut etiā si substantia si esset separata quātitate nō posset recipere albedinē. Nota tamen q꞉ hic doc. d. ꝙ ipsa anima intellectiua immediate recipit ĩtellectionē ita ꝙ ipā ē ratio formalis recipiēdi: ⁊ tamē alibi contrariū. d. solutio patet ex supradictis. Eo modo soluatur sicut solutū est ibi quando dicebaꝛ ꝙ est immediatū principiū ꝓductium intellectionis et volitionis. ¶ Ibi. Et ꝙ dicit mediātibꝰ illis ⁊c. Hic di. doc. vnū valde notabile. s. ꝙ illud quod est receptiuū vel ratio recipiēdi formā obiectalē est de essentia cōpositi: hoc pꝫ: q꞉ natura ignis est receptiua forme substantialis ignis ⁊ etiā sic ratio recipiendi: ꝙ ipsa forma substantialis ignis non posset recipi nisi in materia: vt pꝫ. ¶ Sed hic occurrit vna difficultas q꞉ tūc videtur

Notabilis difficultas cū eius solutione. ꝙ quātitas sit de essentia hominis: ⁊ tūc accidens erit de quiditate illius: pꝫ q꞉ corpus organicū nō potest dici organicū nisi habeat partes ordinatas et distinctas organicas quod nō potest fieri nisi per quātitatē: quia separata quātitate ⁊ materia nō sunt ibi partes organice: si ergo anima intellectiua nō potest recipi nisi in corpore organico: ⁊ quātitas est illa que cōmuniter distinguit partes organicas: sequiꝛ ꝙ illa quantitas erit de ratione formali ipsius hominis. ¶ Dico ꝙ anima intellectiua informat corpus organicū: ⁊ tamen quantitas illa non recipit immediate ipsam animā: nec est simpliciter ratio recipiendi: sꝫ preexigatur ⁊ cōsequaꝛ corpus organicum de necessitate siue substātiā talē. Aliud eñ est esse rationem formalem alicuius: ⁊ aliud est esse ipsum necessarium ad illud: patet: nā dicimus ꝙ materia ⁊ forma sunt partes essentiales cōpositi ⁊ de ratiōe formali constitutiua cōpositi: ⁊ tamen vnio partiū preexigitur ipsi cōposito de necessitate ⁊ non pertinet ad essentiam vel quiditatē compositi quia ipā est quedam relatio: ⁊ relatio non est de essentia alicuius absoluti: vt patet a Doct. in pluribus locis. Sic dico in ꝓposito non eñ anima intellectiua potest recipi in corpore organico nisi necessario p̄supponat vnionē partium: ⁊ tamen non sequitur ꝙ talis vnio sit immediate receptiua anime intellectiue vel ratio formalis recipiēdi. ¶ Ibi. Vnus alius modernus. s. Egi. quoli. 3. q. 10. ponit ra-

Opi. Egi. de roma. tionem talem: accidēs variabile non inest sbe nisi mediante accidente inuariabili. Intelligere ⁊ velle sunt accidentia variabilia: ⁊ conueniūt anime mediante ĩtellectu ⁊ voluntate. ergo maior ꝓbatur: q꞉ maior distinctio vel differentia non ꝓcedit ab vnitate nisi mediante aliqua distinctione minori. ¶ Ibi. Respondet doc. ibi. Ad aliud ⁊c. Et quia in littera videtur cōcedere ꝙ ipsa anima sit immediatū receptiuū operationū exponatur vt supra: ⁊ q꞉ Egid. ad ꝓbandū ꝙ variabile accidens presupponit accidens inuariabile ⁊ non pōt esse immediate nisi ab accidente inuariabili: per hoc ꝓbat q꞉ distinctio maior nō potest eē immediate ab vnitate sed a minori distinctione: ⁊ hoc. d. q꞉ distinctio essentialis in creaturis est a minori distinctiōe in mēte diuina puta a distinctione idearum: que idee sunt alie et alie rationes in mēte diuina per quas alia ⁊ alia creatura producitur de quibus Sco. in p̄mo di. 35. Sed in hoc errat: q꞉ sol sub eadē ratione formali potest esse causa pluriū specie distinctorū similiter voluntas diuina et idee nō cōcurrunt vt rationes formales ꝓducēdi licet p̄exigātur vt alias exposui in primo di. 8. q. 3. ⁊ ideo falsum est quod dicit ꝙ distinctio maior nō potest esse nisi a minori: immo ab eadē vnitate eadē voluntas sub eadem ratione formali est ꝓductiua volitionis ⁊ nolitionis que distigūtur specie. ¶ Ibi. Preterea apponitur ratio talis agens per essentiā suā: vel semper agit: vel semper potest agere: sed anima cū in operando maxime depēdeat ab alio agēte nō potest sic semper agere: ergo quo agit nō est essentia. ¶ Respōdet ibi ad aliud. Dico ⁊c. Nota ꝙ multa sunt agētia ꝑ essētiā hoc ē ꝙ essentia eoꝝ est rō formalis agēdi ⁊ nō aliqd sibi additū vel sibi adueniēs: nā ignis ꝑ essentiā suā ꝓducit aliū ignē: ita ꝙ essentia ignis est ratio formalis ꝓducēdi. similr̃ calor per essentiā suam calefacit lignū. i. ꝙ essentia formalis caloris est ratio formalis calefaciēdi ⁊ sic de multis aliis: lignū vero per essentiā suā non calefacit quia essentia ligni non est ratio formalis calefaciendi: sed si aliquādo calefacit hoc erit per aliquod sibi additū qḋ erit ratio formalis calefaciendi. vt puta si addaꝛ sibi calor: anima vero potest agere per essentiā: ita ꝙ essentia anime est ratio formalis intelligēdi et volēdi: quod sic tamen debet intelligi: ꝙ. s. ipsa ꝑ essentiā realē realr̃ agit: q꞉ ſm Doc. ratio formalis immediata respectu intellectionis: est ipse intellectus: q꞉ vero ipse intellectꝰ est eadem res cū anima: realiter cōcedimus animā per essentiā immediate realiter agere: nō tamē concederemus ꝙ per eandem realitatē immediate ageret: q꞉ realitas anime nō est immediata ratio agēdi: sed realitas intellectus idē dico respectu volitionis: ꝙ nullo modo potest agere per essentiā: capiendo per essentiam ꝓ illo quod est ratio agendi: ita ⁊ taliter ꝙ nec in essendo: nec in agendo depēdet ab aīa: quia hoc soli deo conuenit: ⁊ subtiliter ꝓbatū est in primo. d. 2. ¶ Ibi. Preterea. Sicut esse ad essentiā: ita operari ad potentiam: igitur per cōmutationē ꝓportionis: sicut esse ad operari: ita essentia ad potētiā: sed ĩ homini creato esse realiter differt ab operari. ergo et essentia a potentia. ¶ Ibi. Ad aliud dico. Hic doc. negat similitudinē: q꞉ esse siue existentia nō egreditur ab essentia: vt effectus causa cum sit eadē cū essentia: vt supra patet in hoc secūdo dist. 1. operari vero egreditur a potētia vt effectꝰ realis a sua causa a qua realiter distinguitur. Sequiꝛ ĩ tex. Sed si argueretur sic ⁊c. Hic doc. quādo dicit potētia ⁊ posse accipitur ibi potētia: nō que est differētia entis: quia illa nō est ꝓductiua nec receptiua: vt pꝫ supra di. 12. q. 1. sed accipiꝛ vel ꝓ potentia receptiua: vel ꝓ potentia ꝓductiua ⁊ posse accipiꝛ ibi ꝓ aptitudie: sicut dicimꝰ ꝙ materia prima est apta nata recipere formam et voluntas est apta nata ꝓducere volitionē: ⁊ tale posse est idē realiter cū potētia siue receptiua: siue ꝓductiua. valet ḡ argumētū hoc sicut essentia ad eē: puta vt essentia ad esse exn̄tie: sic potētia ꝓductiua ad posse ꝓducere. ergo sicut essentia est ipsa potentia: puta realiter sic esse exn̄tie est posse: hoc est idem realiter cū posse: nā essētia anime est idē realiter cū sua essētia: ⁊ est idē realiter cū sua potētia ꝓductiua: ⁊ idē realiter cū posse: quod conuenit potētie ꝓductiue: ⁊ sic in ꝓposito valet argumētū a cōmutata ꝓportione: q꞉ si primū est realiter idē cū tertio: sic ſm est realiter idem cum quarto.

Alia opi. S. Bonauē. in. 2. d. 24. ar. 2. q. 1. q̄ dicit ꝙ sunt partes aīe realiter distincte īter se: q̄uis nō ab essentia ⁊c. ¶ Ibi. Hoc vr̃ cōtra Aug. Hic doc. ꝓbat ꝙ nō sūt partes essentiales aīe: nā pars essentialis nō cōplectiꝛ totā essentiā. cōplecti eñ sic est dicere totā essentiā intellectꝰ vero cōplectitur totā essentiā aīe: ⁊ similr̃ volūtas: ergo si intellectꝰ dicit totā essentiā aīe. sequiꝛ ꝙ nō est pars essentialis ipsiꝰ sed hoc est sane intelligēdū: q꞉ sustinēdo vt sustinet doct. ꝙ distinguanꝛ ex natua rei ab aīa: ⁊ ab inuicē ex natura rei ⁊ formaliter qūo vna potētia pōt eē tāta essentia aīe et alteriꝰ potētie. Sic ergo intelligitur ꝙ intellectꝰ ē tota essentia aīe realiter: sꝫ nō ex natura rei: q꞉ realitas intellectus nō est realitas essentie aīe: sꝫ sint vna res reali

Opinio. Bonauē[...]

Intelle[...] est tota [...]sentia a[...]

ter. Similiꝶ ītellectꝰ ē tota volūtas realiꝶ: licet nō ex natura rei: neqꝫ formaliꝶ: qꝛ realitas aut formalitas ītellectꝰ nō ē formalitas neqꝫ realitas volūtatis: lꝫ sit eadem res realiꝶ. ¶ Si dicaꝶ ꝙ hoc ēt ē falsū ꝙ ītellectꝰ ꝯplectaꝶ totā eēntiā aīe qꝛ tūc sequereꝶ ꝙ ītellectꝰ ꝯtineret ipsaꝫ animā ꝑ idētitatē realē qꝺ tñ ē falsuꝫ. vt pꝫ ī ista q. īmo essentia aīe cōtinet ꝑ idētitatē potētias. ⁊ nō ecōtra. ¶ Dico ꝙ cōplecti totā eēntiā aīe pōt ītelligi dupliciter. Uno mō ꝙ dicat eādē rē absolute quā dicit aīa vel ꝙ sit eadē res absoluta cū ipa aīa. Alio mō ꝙ ipse ītellectꝰ sit tāte perfectiōis ꝙ ab ipo pullulet ipsa aīa ꝑ idēptitatē realē: sicut dicimꝰ ꝙ eēntia diuīa ē tāte ꝑfeciōis ꝙ ab ipsa pullulāt relatiōes reales ꝑ idēptitatē realeꝫ. ⁊ etiā oīa attributa. vt pꝫ a doc. ī pꝛīo. di. 8. q. 3. ⁊ in quoli. q. 1. Dico ḡ ꝙ ītellectꝰ cōplectiꝶ animā tm̄ primo mō anima vero cōplectiꝶ suas potētias primo ⁊ secūdo mō. Seqtur in textu. ergo anima nō posset ⁊c. Hic doc. intēdit ꝓbare ꝙ si aīa esset cōstituta ex ītellectu ⁊ volūtate tāq̄ꝫ ex partibꝰ essentialibꝰ ꝙ ipsa anima nō posset īformare corpꝰ. ⁊ supponit vnū ꝙ partes eēntiales alicuiꝰ sic se hñt ꝙ vnū hꝫ ratiōeꝫ materie. ⁊ aliud rationē forme ⁊ tale sic cōpositū non potest informare aliqd. vt pꝫ de omni ꝯposito cōstituto ex materia ⁊ forma qꝺ nō pōt esse forma alterīꝰ forma dico ptis multominꝰ forma totius. ¶ Si dicaꝶ. nōne albedo ē cōpositū ex partibꝰ essentialibꝰ: qꝛ ex genere ⁊ differētia cū sit ꝑfecta species ꝓdicamēti qualitatis. ⁊ tamē ipa pōt īformare. ¶ Dico ꝙ doc. ītelligit de ptibꝰ physicalibꝰ ⁊ nō metha. que se habēt vt q̄dā realitates vt realitas aīalis ⁊ realitas ratiōalis ꝯstituūt hominē hec āt ꝯstituētia ī ꝓposito ñ ꝯstituunt nisi vt ptes reales ⁊ physice ⁊ nō vt cōceptꝰ sicut genꝰ ⁊ differētia. ¶ Aliꝗ dicūt Hen. quol. 3. q. 14. Hec opi. hē. stat ī hoc ꝙ ipa aīa ītellectiua ē q̄dā eēntia absoluta ⁊ potētie aīe sūt tm̄ q̄dā relatiōes. ⁊ sic ſbā aīe absoluta distīguiꝶ realiꝶ ab ipsis potētiꝗs cū sint tātū relationes ⁊ ipa aīa. vt pōiꝶ ſb relatiōe diciꝶ talis potētia. vt totū diffiniꝶ ꝑ sanitatē q̄ nihil aliud est nisi ordo ad sanitatē ⁊ similiter potētia ad egritudinē. vult ḡ Hen. ꝙ sicut corpꝰ ꝯparaꝶ ad diuersos actꝰ sic hꝫ diuersas potētias. vt ei ꝯparaꝶ ad sanitatē ad quā ē ī potētia ē ibi vna potētia. si vero ad egritudinē ad quā est ī potētia ē alia potētia sic aīa vt cōparaꝶ ad intellectionem dicitur potentia intellectiua vt vero ad volitionem potentia volitiua ita ꝙ ipsa potentia intellectiua est ipa aīa sub illa relatione ad actū ītelligēdi: eodem modo de volitiua.

Cōpositūꝫ ex ptibꝰ essētialibꝰ ñ pōt eē forma alicuius

Attēde q̄ modo ꝯcludūt argumēta Sco. ꝯ Hen.

Contra quia nō querimus. Nota ꝙ doc. d. ꝙ si anima cum relatione illa esset principiuꝫ operationis illud esset ens per accñs. operatio autem illa videtur vnus effectu per se ⁊ ideo requirit causam per se. Si diceretur hic ꝙ intellectus ⁊ species intelligibilis est vnuꝫ ens per accidens. ⁊ intellectio causata ab illis est vnus effectus per se. vt. d. Sco. in primo. di. 3. q. 8. ⁊ similiter voluntas ⁊ habitus sunt vnuꝫ ens per accidens. ⁊ actus causatus ab vtraqꝫ est vnus effectus per se. vt patet a doc. in primo di. 17. Sic posset dicere Hen. ꝙ q̄uis ipsa anima cū relatione sit vnū per accidens tñ operatio est vnum ens per se. Dico ꝙ hoc quod dicit doc. hic bene concludit contra Hen. qa ipse Hen. vult ꝙ ipsa anima absolute sumpta non est pricipium operandi. sed sumpta sub tali potentia que ē relatio est principium operandi. Doc. autem in primo ī locis preallegatis vult ꝙ intellectus sit ratio formalis ꝑtialis tñ causandi intellectionem ⁊ species ītelligibilis alia causa partialis formalis causandi eandem intellectionem. ⁊ ꝙ talis species intelligibilis informet intellectum accidit sibi. non enī ex hoc est ratio formalis qa informat nec informat vt ratio formalis. sed quia accidens accidit etiam intellectui vt est causa partialis: ꝙ informetur a tali specie. hic autem Henri. vult ꝙ aīa sub tali potentia est ratio formalis causandi: ita ꝙ si talis potentia vel relatio esset separata ab anima nō posset causare. ¶ Si iterum dicatur ꝙ q̄uis anima habēs talem relationem sit principium operationis non tñ sequitur ꝙ sit principiū per accidens: qꝛ licet hō albꝰ sit vnū per accidens: non tamen ipse hō vt sub albedine vł vt habens albedinem est ens per accidens. vt pꝫ in simili a doc. in vniuersalibus. sic in proposito dico si Hen. intelligat ꝙ hoc totū habēs talē relationē est principiū ꝓducēdi operationē. Dico ꝙ argumētuꝫ Sco. cōcludit q̄ est vnū per accidēs. si vero ītelligat ꝙ ipsa aīa nō potest esse principiū īmediatū operatiōis. sed mediāte potētia tali que est relatio stat ꝙ ipa relatio sit principiū īmdiatū ipsius operationis. ⁊ sic pricipiū operādi nō erit vnuꝫ ens per accidēs sꝫ tunc ē aliud argumētū cōtra qꝛ nulla relatio potest esse pricipiū īmediatū ꝓducēdi aliqꝺ absolutū cuiusmōi est ītellectio. Si vero ītelligaꝶ sic ꝙ ipsa aīa ītellectiua ē ratio partialis ꝓducēdi ⁊ relatio alia ratio: pꝫ ꝙ hoc nō pōt esse cū relatio nō possit esse cā totalis neqꝫ ꝑtialis entis absoluti si intelligat ꝙ in ratiōe formali pricipiꝗ ꝓductiui includaꝶ in ipsa anima ipsa relatio: patet tūc expresse ꝙ est vnum ens ꝑ accidens.

Ibi. Dico igitur ꝙ potētia nō distīguiꝶ realiꝶ inter se nec ab eēntia illꝺ ei ē ponēdū in natura quod melius est si sit possibile ex secundo de genera. natura enim desiderat quod melius est: sed paucitas ſm multitudinem est melior in natura si sit possibilis patet primo physicorum. igitur si possunt esse actus diuersi ab vna essentia simplici anime sine distinctione reali potentiarum hoc est ponendū: sed huiuimodi paucitas est possibilis ⁊c. ¶ Ibi. Hec enim omnia patent ꝑ responsionem ad argumenta opinio. ꝙ autem ista paucitas ⁊c. Hoc debet intelligi per vnicam essentiam realiter et essentialiter: nam essentia diuina vt essentia nō est ratio producendi diuersa neqꝫ ad intra: vt patet quia hic loquitur de diuersitate essentiali neqꝫ ad extra quia tunc ista diuersa producerentur de necessitate: vt patet a Doc. in pluribus locis. Sed accipiendo essentiā ꝓ voluntate diuina: que distinguiꝶ saltem ex natura rei ab essentia diuina: lꝫ sit eadē res cū essentia diuina realiter ⁊ essentialiter est ratio ꝓducēdi diuersa ad extra. ¶ Si dicatur: si paucitas est nobilitatis: ergo ꝓducēdo diuersa: vel saltē quasi diuersa esset magis nobilitatis in diuinis ad intra vnitas principiꝗ productiui q̄ꝫ pluralitas: quod tamen est īpossibile: ꝙ. s. sit tantū vnū principiū ad intra: vt subtiłr deducit Doct. in primo. d. 2. par. 2. ⁊ d. 10. q. 1. ac. 26. ⁊. 2. q. quol. Dico ꝙ lꝫ nō sit ibi vnitas formalis pricipiꝗ: est tñ vnitas realis ⁊ essentialis: ⁊ hoc sufficit. ¶ Si dicaꝶ ꝙ si paucitas ē nobilitatis: ⁊ ꝑ ꝯñs vnitas principiꝗ maioris nobilitatis: sequitur q̄ꝫ adhuc erit maioris nobilitatis quanto illud pricipiū erit simpłr magis vnū: sꝫ vnitas formalis est magis vnitas vnitate reali ⁊ eēntiali: vt pꝫ a Doc. in. 1. d. 2. ḡ sequiꝶ ꝙ pricipiū ꝓductiuū ad intra non tm̄ dꝫ poni vnū vnitate reali ⁊ essentiali: sed etiā vnitate formali. Dico q̄ꝫ doc. multū castigate loqtur: qꝛ dicit hic ī littera: ꝙ paucitas est melior si tñ sit possibilis: ac per consequēs quāto maior erit vnitas tāto melior si tñ sit possibilis: sed vnitas formalis ꝓductiuorū ad intra non est possibilis nec cōpossibilis: vt probat Doct. in prīo. d. 2. par. 2. vbi sic arguit Oīs pluralitas reducenda est ad vnitatem ⁊c. Hoc idē dicit. d. 10. q. 1. Dico vltra ꝙ adhuc non seqtur hoc ꝙ si paucitas est nobilitatis ⁊ vnitas maioris vnitatis loquēdo de vnitate reali ⁊ essentiali. ergo vnitas formalis nobilior non sequitur īmo distinctio formalis arguit minorē perfectioneꝫ que tñ includit identitatem realē ⁊ essentialem: nam maioris perfectionis est in essentia diuina tāta pluralitas attributorū. que distinguunꝶ adinuicē formaliter. ⁊ que sunt formaliter infinita. ⁊ que habēt distinctas īfinitates formaliter licet nō realiꝶ: que tñ realiter sic se habent ꝙ cōtinent se adinuicē ſm perfectaꝫ identitatē realē. ⁊ ꝙ ex perfecta essentia diuīa tanq̄ꝫ ex pelago omniū ꝑfectionū pullulant hmōi perfectiōes attributales sic formaliter īfinite ⁊ formaliꝶ distincte q̄ꝫ si omīa eēnt tantuꝫ vna formalitas: hec oīa possunt patere a doc. ī primo. d. 8. q. 3. ⁊ penul. q. quol. Posset cm̄ saltē ꝓbari ꝑ talem rōnē: talis est ordo inter aliqua distincta natura rei vł formaliꝶ: aut rōne q̄lis eēt: si realiꝶ distiguerentur. Hec propositio patet a Doc. in prolo. q. penulti. ⁊ in primo credo. d. 2. ⁊ in secundo. ⁊ in quol. sed si attributa distinguerentur realiter ab essentia diuina maioris perfectionis esset in essentia diuina continere ipsa virtualiter ꝙ si esset illa formaliter. hec ꝓpositio patet a doc. in primo. d. 24. ⁊ in secundo. ergo vbi tm̄ distinguntur formaliter erit similis ordo: ⁊ ꝑ consequens maioris perfectionis est in essentia diuina habere hmōi attributa formaliter distincta ab inuicē: eandē tñ sibi realiter q̄ꝫ ꝙ

esset tota ꝑfectio illoꝝ formalit᷑:si tñ distiguerent᷑ realit᷑
hoc argueret ipfectionẽ.vt ptꝫ a doc.in pluribus locis.
¶ Ibi Preterea.Quãto ordinatũ ⁊c.Hic doc.dicit ꝙ ex
hoc ipa aĩa ĩtellectiua ẽ eadẽ res cũ suis potẽtijs:qꝛ ma
ioris nobilitatis ẽ ipaꝫ ĩmediatiꝰ attigẽ finẽ ꝙ̃ ꝑ aliqđ
distictũ ab illo:sꝫ ĩ hoc vr̄ sibi ꝯdicere:qꝛ doc. infra di.
⁊ 7 probat ꝙ grã sit in volũtate ⁊ nõ in aĩa.Et vult alibi
ꝙ ipsa gratia magis vniat nos vltio fini ac ꝑfectius ꝙ̃
iustitia originalis.vt ptꝫ infra di.29.⁊ in.4.di.22.er=
go s̄m hoc qđ dicit hic:si ꝑfectiõis ẽ in aĩa magis ĩme=
diate vniri fini.Seq̃tur ꝙ ipa grã mediãs magis debꝫ
poni in aĩa ꝙ̃ in volũtate:cũ volũtas sit posterior ipa aĩa
qꝛ pullulat ab ipsa vt dicit in q̃stiõe p̄senti. Cõtradice=
ret etiã sibimet in quarto di.49.⁊ ĩ.2.di.27.vbi ꝓbat
ꝙ beatitudo nõ recipiat᷑ ĩmediate ĩ aĩa.tñ dicit hic ꝙ ꝑ
fectiõis ẽ in aĩa ĩmediatiꝰ attigere vltimũ finẽ q̃ ẽ bea
titudo:ḡ ipa aĩa debet recipere ĩmediatiꝰ beatitudinẽ
ꝙ̃ potentia.¶ Dico ꝙ nõ ꝯtradicit sibi:qꝛ qñ loq̃tur hic
ĩmediatius ꝯiũgi fini põt accipi dupl̄r. Prio ꝙ ita sic
cõiungat᷑ s̄m eãdẽ rẽ realiter ⁊ essentialiter:ꝙ nõ ꝑ ali=
quid distictũ realiter ⁊ essentialit᷑.Scđo ꝙ ꝑ eandẽ om
nino realitatẽ ⁊ formalitatẽ cõiũgat᷑.Prio mõ dico ꝙ
ipa aĩa realiter ⁊ essentialit᷑ ĩmediatiꝰ ꝯiũgit᷑ fini:qꝛ li=
cet grã q̃ ẽ mediũ vniendi recipiat᷑ ĩmediatiꝰ in volun=
tate:tñ ipa volũtas ẽ simplicit᷑ eadẽ res cũ ipsa aĩa: li=
cet ẽt beatitudo ĩmediatiꝰ recipiat᷑ in realitate potẽtie
tñ ipse potẽtie sunt eadẽ res cuꝫ aĩa.Accipit ergo doc.
hic ꝙ nobilitatis ẽ in aĩa vniri vltimo fini ꝑ eandẽ rẽ q̃
ipsa est ꝙ̃ ꝑ aliq̃d distictũ realit᷑. Sequit᷑ ĩ littera. Ibi.
Hoc est si seipsa.¶ Nota singula vba.qꝛ aliq̃s posset di
cere ꝙ doc.ꝯtradicit sibi.qꝛ in.4.di.49.vult ꝙ beati=
tudo ꝯsistat in vniõe potẽtie rationalis cũ obiecto beati
fico q̃ vnio fũdamẽtaliter ẽ ipa operatio.Probat etiam
ibi ꝙ beatitudo ꝯsistit ĩ operatiõe ꝓbat ẽt ĩ.q.13.q̃li.ꝙ
ĩtellectio ⁊ volitio sunt q̃litates absolute:ex hoc ꝙ ꝑfe=
ctissime vniũt ĩtellectũ ⁊ volũtatẽ ꝑfectissimo obiecto.
⁊ tñ opatio realiter distinguit᷑:ergo ipsa aĩa vnitur vlti
mo fini:puta obiecto beatifico per aliquod distinctũ rea
liter:qꝛ per ipsam operationem:ideo verba doc.sunt cõ=
sideranda.Vult eñ hic doc.ꝙ maioris perfectionis est in
anima ex seipsa realiter ⁊ essentialiter operari circa vl=
timuꝫ finem:qua operatione vnitur illi:ꝙ̃ posset opera=
ri per aliud distinctum realiter:nam maioris perfectio
nis esset in ligno ex sua natura posse producere calidita
tem in alio ꝙ̃ per aliquod sibi additum distinctum rea
liter:quod esset principium calefactionis. Sic in propo
sito maioris perfectionis est in anima per suam essenti
am posse operari circa vltimum finem in quo vltimate
btificatur:ita ꝙ ipsa realiter ⁊ essentialiter possit esse
principium sue operationis qua cõiungatur vltimo fini
ꝙ̃ esse principium per aliquod sibi additum realiter di=
stinctum:patet:qꝛ tunc ipso addito remoto anima se ha
beret vt lignum qđ ex se non posset operari.¶ Dico igi
tur ⁊c.Hoc non dicit doc.ex intentione propria.s.ꝙ ipa
anima intellectiua ⁊ potentie nullo modo distinguãtur
preter opus intellectus:qꝛ tunc apud ipsum multa ĩcon
uenientia sequerentur que possẽt deduci ex di.2.primi
⁊ di.10.⁊.26.⁊ ꝙ non sit opi.doc.patet infra.Dicit etiã
ipse ꝙ non est necesse ꝙ distiguant᷑ nec re nec rõe.Acci
pit ergo distinctionem rei que est inter rem ⁊ rem.⁊ qꝛ
Tho.⁊ quodãmodo cõis opi.negat distinctionẽ ex natu
ra rei ac distinctionem formalem Dicit ꝙ nõ est neces/
se ꝙ distiguantur realiter ⁊ ꝙ potest sustineri vt patet.
ergo.Et qđ addit in littera ibi ꝙ nec ratione hoc dicit
qꝛ si illa poneret᷑ omnino supflueret:cũ distinctio poten
tiaꝝ rationis nullo modo requiratur ad operari nec ad
distinctas operationes:nec relatio rationis aliquo mõ
possit esse principium operatiuum aut productiuuꝫ:nec
relatio rationis necessario preexigatur ad distinctionẽ
realem aliquorum puta intellectionis ⁊ volitiõis vt pa
tet a doc.in primo dist.8.q.3. Dicit ergo doctor ꝙ põt
sustineri ꝙ non sit ibi distinctio realis ⁊ hoc verum est:
sed tamen non negat distinctionem ex natura rei vel
formalem immo illa est simpliciter.vt patet infra in pri
mo dist.2.quia agere per modum libertatis ⁊ agere ꝑ
modum nature sunt simpliciter modi oppositi agendi
distincti preter quancunq̃ operationem intellectus:
cum ergo voluntas sit ratio agendi per modum liberta

Solutio ꝯ doc.

Nota bñ hanc expositionem

tis ⁊ ĩtellectꝰ per modũ nature igit᷑ ĩter illa est aliq̃ di=
stictio pret᷑ opꝰ intellectꝰ ⁊ similit᷑ int᷑ illa ⁊ animã qꝛ si
nullo mõ distiguerẽtur ab aĩa p̃ter opus ĩtellectus nec
etiã ĩter se.Põt ergo sustineri ꝙ sit ibi distictio ratiõis
qꝛ illa omnio supflueret.Sꝫ qꝛ via hec ñ posset saluare
aliquas auctoritates que ponunt.ꝙ potentie exeunt. ⁊
ꝙ fluunt ab essentia ⁊ huiusmodi.

Ibi. Ideo Dico aliter.Hic doc.intẽdit pro
bare ꝙ ipse potẽtie aĩe di
stinguũtur adinuicẽ ⁊ ab ipsa anima preter omne opus
intellectus ⁊ talis distinctio vel erit ex natura rei vl̄ for
malis. Nota tñ ꝙ hic doc.loquitur de notitijs intellecti
uis ⁊ nõ de sensitiuis que requirũt aliam difficultatẽ.
Dico tñ ꝙ si potẽtia sensitiua est potentia cõstituta ex
anima intellectiua ⁊ organo.vt puta potentia visiua que
resultat ex anima ⁊ organo tali.vt vult doc.in primo di
sti.3.q.6.⁊ in.4.d.44.manifeste apparet quõ talis po
tẽtia realiter distiguat᷑ ab aĩa pꝫ qꝛ aĩa sepata corpe nõ
est amplius potẽtia sensitiua.vt ꝑꝫ a doc.ĩ.4.d.44.si
tñ accipiat᷑ potẽtia sensitiua ꝓ q̃dã virtute ipsiꝰ anime
que nõ põt habere operatione nisi vnita tali organo.tũc
nullũ sequitur incõueniens ponere ipsam esse idẽ rea=
liter cum anima.Nec valet dicere ꝙ tũc anima separa=
ta possit videre:qꝛ ad hoc ꝙ talis virtus possit hẽre ta=
lem actum vidẽdi necessierio req̃rit determinatũ orga=
nũ sed q̃cquid sit:de hoc alias. Seq̃tur in l̄ra ibi.vt ꝓ=
bat Arist.in principio.4. metaphi.distinguunt᷑ tamen
ab inuicẽ formal̄r ⁊ quiditatiue:⁊ etiã ab ente: formali
tate dico reali ⁊ q̃ditatiua ⁊c.Cũ dicit ibi ꝙ passiões en
tis distinguunt᷑ formal̄r ⁊ quiditatiue adinuicẽ ⁊ etiaꝫ
ab ipso ente non debet accipi quiditatiue.i.essentialiter:
quia tũc passiones essent disticte essentialiter: nec sic q̃=
ditatiue ꝙ habeãt ꝓprias quiditates ⁊ diffinibiles pro=
prijs diffinitionibus:qꝛ passiones entis non diffiniũtur
sed accipit ibi quiditatiue prout idẽ est qđ formatur: si
cut dicimꝰ ꝙ accipiendo entitatem vnius passionis dicit
aliã formalitatẽ siue quiditatẽ large sumptam ab enti=
tate alterius passionis et ab entitate entis.Sequit᷑ ĩ lit
tera.Aliter metaphisica.ꝯcludens tales passiões de en
te ⁊ illas considerãs nõ esset scĩa realis.Hic dicit Doc.
ꝙ si tales passiones entis non essent ibi reales.i. preter
opus intellectus ⁊ distincte vt dixi supra:ꝙ metaphisi=
ca nõ esset scientia realis.¶ Hic posset oriri vna difficul
tas:licet forte extra intẽtionẽ ꝙ ex quo sit vera logica est
vera scientia realis:cũ sit habitus intellectꝰ. ⁊ tñ est de
secũdis intentionibꝰ.Sed ꝓ nunc dico ꝙ logica est rea=
lis in se formaliter cũ sit in predicamento qualitatis:nõ
tñ dr̄ realis vt cõparatur ad ꝯclusiones demonstratas in
logica:metaphisica aũt est vissima scĩa realis tã ĩ se for
mal̄r ꝙ̃ in ꝯpatione ad considerata in illa scientia.

Logica et metaphy. diuersimode sũt scie reales.

Ad argumẽta principalia ibi. Itẽ quoruꝫ est
idẽtitas realis eoꝝ ẽ p̃dicatio
vera p̃dicado hoc eẽ hoc.ḡ ĩtellectꝰ ⁊ volũtas essent ideꝫ
realit᷑:hec eñ eẽt vã:ĩtellectꝰ ẽ volũtas:qđ est incõueni=
ens.¶ Ibi.Ad aliđ de p̃dicatiõe ⁊c.Cũ dicit doc.ꝙ ille
ꝑfectiões nõ sũt q̃ditatiue idẽ eẽntie aĩe.ideo vna non
p̃dicatur de alia in abstracto.vt dicendo. intellectus est
volũtas.⁊ debet accipi ibi quiditatiui.i.formalit᷑. Et qꝛ
dixit supra sicut aĩal ẽ de q̃ditate hoĩs.⁊ tñ nõ p̃dicat᷑ in
abstracto de hoĩe vr̄ repugnãtia ĩ dictis:ꝙ iõ potẽtie nõ
p̃dicãt᷑ ad ĩuicẽ ĩ abstracto:q̃a nõ sũt idẽ q̃ditatiue siue
formalit᷑:cũ illa alia q̃ sũt idẽ q̃ditatiue vnuꝫ nõ possit p̃
dicari de alio in abstracto.Dico ꝙ doc.nõ ĩtẽdit hic ꝙ si
aliq̃ sũt idẽ q̃ditatiue ꝙ vnũ possit p̃dicari de alio ĩ ab=
stracto:imo hic magis arguit a fortiori:ꝙ si aĩal qđ ẽ de
q̃ditate hominis nõ p̃dicat᷑ in abstracto de homine:mul=
tominus illud quod non est de quiditate alterius..

Quiddam nouus expositor.S.Tho.nitit᷑
soluere rões Doc. sub
tilis.vnde dicit sic ad litterã sup p̃mã ꝑtẽ sũme.S.Tho.
q.54.arti.3.Ad euidẽtiã p̃ñtis materie notãde sũt aliq̃
distictiões Prima est de actu.Quidã ẽ adequatꝰ poten=
tie vt intelligere respectu intellectꝰ:⁊ videre respectu vi
sꝰ.Quidam vero inadequatus vt tale intelligere : puta
intelligere bouẽ:⁊ tale videre.puta album. In ꝓposito
est sermo de actibus adequatis tñ qñ de talibus tãtũ
verificat᷑ : ꝙ potentie distinguntur per actus.Secunda
est de gradu actiõe reꝝ:quedã.n.res sunt q̃ primaria in

Solu. Arg. Sco. ꝯ S. Tho. Thome Gayetani Sꝫ nõ cuant vt infra appet.

tentiōe itendunt a natura vt act⁹. Quedā vero vt potē tie q̄uis cōtigat res itētas vt actus hr̄e aliq̄d potētie ad mixtū ⁊ similiter res itētas vt potētias hr̄e aliq̄d actua litatis admixtū. ⁊ ille quidē sūt p se p̄io ⁊ essentialiter act⁹: ac p hoc simplicit̄ locant̄ i coordiatiōe actuum: iste v̄o sūt p se primo ⁊ essentialit̄ potētie. Et ɔ̄sequēter sim pliciter locātur i ordīe potētiaꝝ. Ita q̄ imaginādū est: q̄ queadmodū in genere substātie: ē īuēire quasdaꝫ res a naf̄a itentas p se p̄io vt p̄cipia alioꝝ sint. Ita in quoli bet genere sint q̄dā res p se p̄mo itēte a natura. vt prin cipia ꝓ̄ria alioꝝ. ⁊ si ita ē: ex hoc habet̄ etia distictio act⁹ ⁊ potētie q̄: vtrq̄ est duplex. Actuū ei q̄dā ē p se primo actus. ⁊ sc̄dario potētia Quidā v̄o ecōuerso. Et similit̄ potētiaꝝ: quedā est p se p̄io potētia ⁊ secūdario actus. Quedā v̄o ecōuerso. Quamuis i his sit latitudo quedā q̄m potētie passiue sunt act⁹ tm̄ modalit̄ ꝓ quāto sbis inhereāt aliq̄ eaꝝ: h̄nt ei ex hoc quedā act⁹ modū: poten tie v̄o actiue act⁹ q̄dē sunt: s̄ʒ tales: q̄ sunt essentialiter itenti ⁊ ad hoc ꝓducti i naf̄a vt p̄cipia operationū sint Et pp̄ hoc i genere p̄cipioꝝ essentialit̄ locant̄. In ꝓpo sito g̊ s̄mo ē de actu p̄se p̄io itēto in rōne act⁹. ⁊ de po tētia p se p̄io itenta i rōne potētie. q̄ aūt detur i natu ra tales res: sp̄alē q̄ōnē exigeret In ꝓmptu tn̄ apparet rōnabilit̄ eas poni posse: q̄m quidē habit⁹ oēs practici vt docuit Ari. i ethicis: res tales sūt. q̄m ad nihil aliud sūt nisi ad opari: similit̄ formalia significata potētiaꝝ aīe ad nihil aliud sūt nisi ad opari. His ɔ̄suppositis ad obiectio nes ɔtra rōnē. S. T. factas. r̄ndet̄ q̄ pn̄s s̄mo ē de diu̇ sitate reali nō qualicūq̄ s̄ʒ formali. nō q̄ʒcūq̄ actuū sed adequatoꝝ. ⁊ p se p̄io itētoꝝ in rōne act⁹. Talis. n. di uersitas totalis potētiaꝝ diuersitatē exigit: nō a poste rioꝛ. s̄ʒ a p̄oꝛi: iferēs eā. q̄m act⁹ adeq̄t⁹ ē finis potētie: ⁊ ex sc̄do physicoꝝ exp̄sse p3. q̄ ex fine assignare rōnē ⁊ ɔ̄ di ctionē ei⁹ q̄d ē ad finē: ē reddere cāʒ a p̄oꝛi. imo potis simā cāʒ i reb⁹ naf̄alib⁹: q: naf̄alia sūt pp̄ finē. Et ꝓpter ea argumentū illd. distictio in p̄cipiatis nō arguit di stictionē in p̄cipijs: sophisma ē accidētis. q̄m act⁹ potē tiaꝝ nō in eo q̄ effect⁹: s̄ʒ in eo q̄ fines potētias distin guūt. Ad id v̄o q̄d obijcit̄ ɔtra ꝓpositiōes subst̄ tias. d̄r q̄ (vt p3 ex v̄bis sācti Tho. in r̄siōe ad vltimū argu mētū) eē h̄ nō sumit̄ vniuer saliter: put ē cōe q̄d ad actu ꝓ̄mū i v̄bale ⁊ accn̄tale s̄ʒ ꝓ esse substātiali tm̄ Et rō ē q: h̄ sumit̄ vt totalit̄ distiguit̄ cōtra eē q̄d dat̄ p operari. Talis āt non est esse accidētale q: operari est quoddā accn̄tale esse hēre. Et ideo non est mirum: si forma acci talis proximum principium essendi ⁊ operandi est q: ⁊ esse ei⁹ ⁊ operari eiusdem est quoddā esse accn̄tale. Nō sic aūt se h̄nt operari ⁊ esse substantiale. vt de se patet q: illud ē substantia. ⁊ hoc accidens. ¶ Ad obiectiones contra conclusionem ordinate dicendo: r̄ndetur q̄ sermo presens proprie loquendo est tm̄ de potētia opatiua siue actiue siue passiue operari dicatur. modo ibi vera opera tio sit. Et per hoc excluduntur oēs potentie pure recepti ue. i. que non media aliqua operatione aliq̄d h̄nt. vt ac tū: qualis est potentia subti respectu proprie passionis: ⁊ vniuersaliter respectu eorū que per se congenita sunt rei. vnde non videtur inconueniens ponere potentiali tates tales congenitas subijs rerum. Nec multiplica tur entia sine necessitate. q̄m vt patet. 12. metaphy. in tex. 26. ⁊. 28. in quolibet genere est dare propriam po tentiā ⁊ proprium actum: que sunt vt principia illius en tis. Ex hoc em̄ sequitur manifeste: q̄ op3 alterū duoꝝ dicere: aut q̄ suba sit reductiue in alijs generib⁹ vt po tentia reducitur ad genus actus: aut q̄ dentur iste potē tie congenite. Et cum primum sit inconueniens. vt etiā ipse Scotus fatetur: oportet dicere sc̄dm. Nec potest ad illum textum Ari. responderi. q̄ loquitur de poten tia obiectiua. q̄m exprese loquitur de potentia ⁊ actu. vt p̄cipia sunt eius q̄d est in genere. Cōstat aūt q̄ poten tia obiectiua principiū non est rei. imo ē res ipsa vt pos sibilis est esse. Ad id vero quod de potētia materie obij citur patet responsio a. S. T. intendente: q̄ potentia ma terie est ad esse subale nulla mediāte opatione: ō sit ve re operatio: ac per hoc accn̄s inter istā ⁊ formā substātia lē: q̄m i istāti generatiōis. nulla res est in mā nisi forma substātialis cum consequentib⁹ ad ipsā. ¶ Ad primaꝫ autem rōnem Scoti dicitur q̄ esse p̄cipiuꝫ operationis cōtingit tripliciter. s. vel proximū tm̄. vel p̄cipale tātū

vel ꝓximū ⁊ p̄cipale simul. ¶ Et q̄ elicere opationē vt p̄cipiū ꝓximū tm̄: est iperfectiōis: q: oportet esse de ge nere accn̄tis. Elicere vero operationē vt proximū ⁊ p̄i cipale simul: est sūme perfectionis: q: ponit in re perfe ctionē sube ⁊ accn̄tis. Elicere vero vt principale tm̄ me diū est. ⁊ ꝓpterea rationabiliter cōuenit sube create: q̄ media est iter deū ⁊ accn̄tia. vn̄ ad primū d̄r: q̄ i ba de bet ordinari ad fineꝫ nobilissimo mō: possibili tn̄. Imme diatio aūt per exclusionē potētie medie: est mod⁹ iposi bilis sube create. Et per hoc p3 ad primā cōfirmatio nē: q: s. rōne nimie perfectionis quā haberet: repugnat sube create. esse proximum principium operationis: q̄m esset ꝓximū ⁊ principale simul. ¶ Ad alteram vero cō firmationē (si nō velim⁹ abuti vocabulis) negatur cōse quentia: q̄m operari mediante virtute ꝓpria: vt quo: nō est operari p accidēs. Et ad ꝓbationē negat̄: q̄ beatitu do cōparetur ad potentiā substātie itellectualis: ⁊ ad ip saꝫ sbaꝫ intellectualē. vt color ad supficiē ⁊ substātiam corporeā: ita q̄ quemadmodū color informaret superfi ciē: si esset separata a corpore: ita beatit⁹do potentiam si esset separata a substantia. Dico em̄ q̄ ista conditiona lis est falsa q̄m beatitudo est eēntialiter operatio vita lis: quā non est intelligibile esse. nisi viuētis. Tn̄ etiā q̄ beatitudo nō potest eē nisi in beato: non pōt aūt fingi q̄ potētia sepata esset beata queadmodū supficies eēt co lorata. vn̄ nō solū añs ⁊ ɔ̄seqns illius conditionalis sunt impossibilia: sed etiā conditionalis ipa. ¶ Ad secundaꝫ rationē Sco. conceditur substantiā oportere fieri a sba tanq̄ a causa principali: nō autē proxima: ⁊ ad primā in stantiā de causatione accidentis a substātia: d̄r q̄ nullū accidēs causat̄ a substātia imediate per operationē me diā. Cum hoc tamen stat q̄ multa accidentia cōsequunt̄ substantiā ⁊ i genere cause effectiue ⁊ materialis p mo dū naturalis sequele: ⁊ hoc modo substantia est cā suaꝝ passionū ⁊ potentiarum. ¶ Ad instantiam vero de pro pria causalitate cause p̄cipalis ⁊ superioris dupliciter dici potest. Primo negando q̄ substantia est sua poten tia operatiua sint proprie loquendo cā principalis ⁊ in strumentalis: superior ⁊ iferior.. Et propterea obiectio nes non habent locū: ⁊ pōt esse rō negationis: q̄ substan tia ⁊ potentia opatiua concurrunt: non vt due cause: sed vt causa et quasi conditio cause. Secūdo potest dici ad mittēdo q̄ se habeant non vt causa superior ⁊ inferior: sed quodāmodo vt principalis ⁊ instrumētalis. Et q̄ in strumentū est duplex coniunnctum. s. ⁊ separatū. Et rur sus inter instrumena coniūcta datur latitudo: q̄m calor ⁊ potentia augmentatiua coniuncta instrumēta aīe dici possunt: potentia tamen magis coniunctū instrumentuꝫ est nec opus est oīe ɔiunctū instrumentū moueri a prin cipali. Sed operari principaliter cōcurrēte ad illud ope rari principali agente: q̄m sic large accipiēdo instrumē tum: hanc sufficit haberi instrumenti conditionem: vn de non oportet obiectis aliter respondere supponētibus sbam ⁊ potētiaꝫ operatiuā se habere vt duas cās. ¶ Ad illud tamen quod tangitur de proximo principio eliciti uo generationis substantialis: dicitur q̄ s̄m rem genera tio substantialis instātanea non est operatio aliqua: sed est terminus generationis transmutantis materiā vsq̄ ad hoc: vnde non oportet querere aliud illius principiū sed illud idē: quod in toto tempore precedēte generabat in instāti vltimo illius tēporis generat terminande actio nem suā. ¶ Et cuꝫ querit̄ quomō alteratio aut q̄cunq̄ accidēs virtute substātie i bam faciat: quid est illa virt⁹. Breuiter dico dupl̄r dici posse. Primo a quibusdā d̄r q̄ est res quedam intentionalis: eo modo quo intentio co loris dicit̄ esse in aere: ⁊ q̄ licet sit accidēs s̄m esse: est tn̄ causaliter substantia nō vt principalis cā: sed vt vis quo dā mō istrumētalis quā constat posse eē ipfectiorem ef fectu: vt patet de formis seminū: ⁊ approbetur. 12. me taphy. tex. 40. Secūdo dicitur q̄ accidens ipm̄ ex hoc ipso. q̄ est coniunctū substantie tali est ei⁹ organū coni ūctū: ⁊ est ipsi⁹ v̄t⁹: nec oportet aliā sup addere v̄tutem: ⁊ hoc puto verū in his que non sunt vera instrumenta: sed ipsum ⁊ substantia sunt vna causa. ¶ Ad tertiam auteꝫ rōnē dicitur. Primo q̄ illa ꝓpositio absoluta realiter di stincta sunt separabilia adinuicem est falsa etiam in do ctrina sua q̄n ptes essētiales simul sūpte apd ip3 distin guunt̄ realit̄ a toto: ⁊ tn̄ nō posset alteꝝ sine altero fieri.

Deinde dicit̄ ꝙ cõnexio necessaria inter substãtiã ⁊ eius
potẽtiã: dato ꝙ esset ex causalitate actiua: nõ tñ īferret
sbam esse īmediatũ pricipiũ alicuiꝰ operatiõis: vt pꝫ ex
dictis. Nõ īfert ẽt ꝙ deus possit eas sepꝑare qꝛ põt sup-
plere vicẽ cause efficiẽtis: qm̃ hoc ītelligit̄ de efficiente
ꝓprie. s. per opationẽ mediã. Tale aũt nõ est substantia
respectu sue passiõis. vt ex dictis iã pꝫ. ¶ Ad illud qꝺ
obijcit̄ de essentia angeli dr̄ ꝙ sba angeli nõ ē elicitiuũ
pricipiũ ītellectiõis: sed potẽtia. Et q̃uis sba absq̧ me-
dia specie ītelligibili ad ītellectionẽ cõcurrat: nõ tñ cõ-
currit vt eliciẽs: sꝫ vt fons ītellectꝰ in actu respectu sui
vt īfra patebit. ¶ Ad vltimũ ꝺo de frigefactione aque
calide duplicit̄ dr̄. Prĩo ꝙ pricipiũ illiꝰ frigefactionis
est forma mediãte frigiditate: q̃ in aliquo gradu in ea re
mãsit: qm̃ nõ põt totalit̄ ab ip̃a expoliari. Nec obstat ꝙ
frigiditas illa sit minor caliditate ītroducta: q̃uis ei sit
mĩor formalit̄: ē tñ maior radicalit̄: seu virtualiter ꝓpt̄
formã sbalẽ propriã eius radicẽ: cuiꝰ ē ꝺtꝰ ⁊ ꝓprietas.
Cõtingere aũt põt totũ quodãmõ pati a toto ꝑꝑ cõtra-
rietatẽ qualitatũ actiuarũ in toto exñtiũ ꝯtinua pugna
Scꝺo dꝛ ⁊ meliꝰ: ꝙ frigefit ꝑ se a generãte. ⁊ a forma
ꝓpria ꝑ modũ tm̃ seq̃e: eo mõ q̃ graue grauitãdo fran
git ꝓhibẽs ip̃ꝫ descẽdere: ⁊ deorsũ mouet̄. Imaginan
dũ ē ei ⁊ ita ē ꝙ queãdmodũ ad formã grauis geniti ex
tra locũ suũ naturalit̄ seq̃ret̄ motꝰ deorsũ: nisi aliq̃d ꝓ
hiberet. Ita ad formã aq̃ seq̃tur eẽ frigidũ in tãta ꝑfe-
ctiõe. ⁊ si impediat̄ a tãta ꝑfectiõe: seq̃tur remoto ꝓhi-
bẽte frigefactiõis motꝰ. Et queãdmodũ graue grauitã
do vicit ꝓhibẽs q̃n̄q̧ ita frigidũ frigẽdo vicit calidũ ꝓ-
hibẽs qñ calidũ illꝺ ab agẽte illꝺ fouẽte destituitur. Et
rursꝰ queãdmodũ graue seq̃tur motũ deorsũ mediante
grauitate. ita aquã frigefactio mediãte frigiditate illa
aq̃ nõ ē denudabilis. ꝙ aũt alt̄o istoꝝ modoꝝ q̃ valꝺ ꝓpi
q̃ sũt. fiat. Ex hoc pꝫ: qꝛ nisi sic dicat̄ oportebit recurre-
re ad causas extrīsecas. puta ad ꝯtinẽs: sꝫ hoc nõ põt rõ
abilit̄ dici. Tũ qꝛ aqua efficit̄ frigidior efficiẽte. Tũ qꝛ
si circũscriberet̄ ꝯtinẽs: aut poneret̄ neutrale: nihil mi-
nus aq̃ calida frigefieret. Cuiꝰ signũ euidẽs est: qꝛ aqua
calida posita in ꝯtinẽte nõ calido tepescit. Vñ ꝯtinẽs et
quecũq̧ alia cã extrinseca nõ põt poni nisi cã per accñs.
vt remouẽs ꝓhibẽs. opꝫ eñ naturalis accñtis alicuius:
natã cãꝫ põeret: q̃ ītrīsecũ pricipiũ ē. vt pꝫ scꝺo physico.

ꝙ Solu. tho. gayetani nõ euacuẽt argu. sco. vide egregie.

Omissis multis dictis huiꝰ expositoris: q̃
nõnulla īcludũt dubia oñ-
dẽdo respõsiões datas ad rationes Doc. que partim po
nunt̄ a doc. in p̃nti. d. ⁊ parti in quarto. d. 12. nõ euacua
re. Et cũ dicit ad illam doc. in isto scꝺo questat in hoc: ꝙ
sba creata rõnalis nouissimo mõ ordinatur ad vltimum
finem attingenduꝫ per opationem. ⁊ sic vr̄ ꝙ immedia-
te possit operari circa illum finem. Cum ergo dicit ꝙ eli
cere operationẽ vt pricipiũ ꝓximũ tm̃ est imperfectiõis
qꝛ oportet esse de genere accñtis. hoc vr̄ manifeste fal-
sum: tum qꝛ principiũ elicitiuũ inq̃tũ hmõi nullã imp-
fectionẽ includit. ⁊ dixi inq̃tum hmõi: qꝛ si aliq̃ñ pricipi
um elicitiuũ includit impꝑfectionem. hoc nõ est ex rõne
principij elicitiui sed aliunde: puta ꝙ sit pricipiũ eliciti
uum dependẽter. ⁊ sic oẽ p̃ncipium elicitiuum cãtum in
cludit hanc impꝑfectionẽ. vel ꝙ sit cũ mutatione subie-
cti. sicut generatio in creaturis: que cõnotat materiam
mutari de vna forma ad aliam. Dico ergo ꝙ oẽ principi
um elicitiuum vt hmõi nullaꝫ includit impꝑfectionem. et
per consequẽs pricipiuꝫ ꝓximum elicituum nullam in
cludit impꝑfectionẽ. Et cum dicit iste. ꝙ qꝛ tale est accñs
ideo includit impꝑfectionem. sed hoc nihil ē: qꝛ hoc ideꝫ
dicam de suba creata q̃ ẽt vt principiũ elicitiuuꝫ ē limi
tata ⁊ dependens in agendo. Secũdo si pricipiũ eliciti
uuꝫ proximum ex sua rõne includeret ī ꝑfectionẽ. ergo
in diuinis vbi ponitur voluntas p̃ncipiũ elicitiuum ꝓxi
mũ sui actus erit impꝑfecta. vel visio obiecti si ponat̄ im
mediatum p̃ncipiũ elicitiuum actus volũtatis erit imꝑ
fecta. Tertio. qꝛ vr̄ implicare in dictis suis ponere ei. a.
esse rõnem formalẽ īmediate opandi ipsi. b. ⁊. b. p̃ncipa-
le agẽs. ⁊. a. dicere ipꝑfectionem. ⁊. b. ꝑfectionẽ vr̄ mani
festa repugnãtia si tam pricipiuꝫ remotum q̃ꝫ ꝓximum
attingunt eundẽ terminũ (eꝺ dico ꝑꝑ calorem in igne q̃
tm̃ attingit dispõnem ad ignẽ generanduꝫ ignis ꝺo at-
tingit terminũ pricipalẽ) pꝫ: qꝛ si. a. nõ tm̃ est cã proxima
ꝓducẽdi: sꝫ ẽt id quo. b. attingit terminũ principalem.

Seq̃tur ꝙ. a. vt rõ agendi ꝓxĩa nullã īcludit impꝑfectio
nẽ. imo magis ꝑfectionẽ q̃ꝫ. b. Et pꝫ. qꝛ ꝑ īpossibile posi-
ta sola eẽntia aĩe nulla põt asseq̃ opatio: cũ nõ sit rõ for-
malis opandi. Posito ꝺo ītellectu ẽt ꝑ īpossibile separa
to: adhuc erit rõ agẽdi: siue operãdi. Et licet eẽntia aĩe
ex hoc dicat̄ nobilior potẽtijs: qꝛ potentie fluũt ab ipsa
tñ inq̃tũ nõ põt īmediate attigere obm̃ nisi mediãtibus
potẽtijs opatiuis nõ põt dici nobilior: cũ tota rõ attigẽ-
di obiectũ sit a potẽtijs. Nec multũ valet illa distinctio
de agẽte pricipali remoto. ⁊ de agẽte ꝓxĩo. vbi agẽs ꝓ
ximũ ē rõ agẽdi pricipalis: lꝫ ei agẽs ꝓximũ dicat impꝑ-
fectionẽ respectu agẽtis pricipalis. vbi agẽs ꝓximũ nõ
ponit̄ pricipali agẽti rõ formalis agẽdi. vt patet de deo
sole: sed vbi agẽs ꝓximũ ponit̄ rõ agẽdi: sicut ponit̄ po
tentia intellectiua essentie aĩe vr̄ esse nobiliꝰ. ⁊ si nõ ab
solute: tñ sub illo respectu quo ponit̄ formalit̄ rõ agen-
di. ¶ Preterea qꝺ dicit iste ꝙ essentia aĩe ponitur prin
cipale agens respectu intellectionis est valde dubiũ: qꝛ
quod nullo mõ est rõ formalis agendi respectu. a. nullo
mõ est actum: nec ꝓximũ: nec remotuꝫ: sed essentia aĩe
circunscripta potentia: nullo mõ est ratio intelligendi.
vt pꝫ: nisi dicatur ꝙ ex hoc dr̄ principale agens: qꝛ ꝓdu
cit in se intellectum ⁊ voluntatẽ. que sunt accñtia: que
potentie sunt rõnes formales agendi. ⁊ tũc hr̄ proposi-
tum contra te: qꝛ sba erit īmediatum principiũ. ⁊ īme-
diata rõ ꝓducendi aliqꝺ accñs: qꝺ Tho. negat. ¶ Pre
terea quod dicit: ꝙ elicere operationẽ vt pricipium ꝓxi-
mũ ⁊ p̃ncipale simul est summe perfectionis: qꝛ ponit in
re ꝑfectionẽ sbe ⁊ accidentis: ⁊ sic nulla sba est hoc mõ
principiũ opationis: hoc vr̄ esse falsum: tum qꝛ sequere
tur ꝙ accidens esset principiũ elicitiuũ perfectiꝰ sba. pꝫ
quia calor ligni est principiũ proximũ ⁊ principale cale-
faciendi lignũ: ⁊ tñ vt sic non includit ꝑfectioneꝫ sbe vt
dicis. Assumptũ ptꝫ: qꝛ simpliciter tota rõ calefaciendi
lignũ est ab ipso calore: multa alia instantia adduci pos-
sent que breuitatis cã omitto. Quod etiã dicit ꝙ nulla
sba creata põt esse īmediatũ principiũ elicitiuũ: ptꝫ hoc
esse falsum: qꝛ sba ignis īmediate attingit terminũ for-
malẽ generationis: nõ enĩ aliquod accidens cum sit im-
perfectius sba põt immediate attingere sbam aliquaꝫ.
¶ Preterea in hoc ꝯtradicit magr̃o suo. S. Tho. q̃ exp̃s
se vult ꝙ essentia angeli põt esse principiũ īmediatũ in-
tellectionis: vt ptꝫ in p̃ria ꝑte sum. q. 50. ar. 1. vbi sic di-
cit. Angelus aũt cũ sit īmaterialis est quedã forma sub
sistens: ⁊ ꝑ hoc intelligibilis actu. vñ seq̃tur ꝙ ꝑ suã for
mam q̃ est sua sba seip̃m intelligat. Dico vltra ꝙ iste ad
huc non soluit rõnes Doc. qꝛ si aĩa ex sua reali entitate
nõ potest attingere vltimũ finẽ: sed tm̃ mediãte aliquo
accidẽte realiter distincto ab ipsa: non magis esset acti-
ua sue vltime ꝑfectionis q̃ꝫ lignũ esset actiuuꝫ respectu
calefactionis alteriꝰ ligni mediãte calore sibi īherẽte. ⁊
si talis calor eẽt sepatus a ligno. nullomõ hr̄et vñ calefa
ceret lignũ. Sic similit̄ si talis potẽtia: que ponit̄ ab istis
accidens distinctum: si esset separata ab essentia aĩe: ip̃a
anima nõ hẽret realiter vñ posset attingere aliquã suam
opationẽ. qua vniat̄ vltimo fini. Et cũ dicit iste ꝙ hic mo
dꝰ est ei īpossibilis: oporteret oñdere hãc īpossibilitatem
si. n. sba inferior hꝫ in se realiter vñ possit attingere suã
opationẽ: q̃rto magis sba sp̃ũalis cũ sit incõparabiliter
ꝑfectior: ⁊ p̃cipue cũ natura sit dignificanda quãtũ potest
vbi non apparet manifesta cõtradictio. ¶ Ad illud quod
dicit ad illã cõfirmationẽ Doc. vꝫ ꝙ tũc aĩa esset beata
ꝑ accñs cũ negat consequentiã: qm̃ opari mediante vir
tute propria vt quo: nõ est opari ꝑ accñs. Vẽꝝ dicit si ta-
lis virtus inest opanti formaliter ⁊ eẽntialiter. sicut dici
mus ꝙ forma ignis est ꝑ se rõ generãdi ipsi igni Si aũt
ratio operandi ponitur accñs realiter distinctum ab ope
rante nullomodo erit ratio per se operandi tali operan
ti. non. n. calor in ligno est per se ratio calefaciendi ipsi
ligno. eo. n. mõ quo est actus primus ipsi ligno eo modo
sit calefaciẽdi: si per se ꝑ se: si ꝑ accñs ꝑ accñs. Cũ ergo
calor sit in ligno actus primus per accidens: quia accidẽ
taliter aduenit sibi sic habet modum calefaciendi per
accidens: quia Ari. 2. phy. Ubi loquitur de agẽte per se
siue ꝑꝑ finẽ. vult ꝙ per se agẽs sit illud qꝺ ꝑ se agit exẽ-
plificans de domificatore: licet ei calor sit ꝑ se agens in
ligno: nõ tñ vt accñs sibi dr̄ ꝑ se agere. q̃a tũc seq̃ret̄ ꝙ
calor ī ligno ꝑ se calefaceret. Et vltra posito q̃ꝫ dicat̄ ꝑ se

Tho. Gaie. ꝯdicit magistro suo Scti thõe

agere illꝰ qꝰ hꝫ ĩ se rōnē formalē agendi tñ adhuc ē ꝑ
fectius agere ꝑ formā ꝓpriā ꝙ̄ ꝑ aliqꝰ sibi accñs ⁊ sic
si anima tñ per potētiā q̄ est accidēs realiter distictum
eēt beata formaliter: seq̄retur ꝙ talis beatitudo ĩesset
aīa nō ꝑ aliqꝰ sibi ĩtriſecū realiter: sꝫ tñ ꝑ aliqꝰ acci-
dēs qꝺ vr̄ absurdū. ⁊ sic separata tali potētia ab aīa: aīa
adhuc esset beata ipa potētia. Nec vꝫ dicere ꝙ beatitu
do ē essentialis oꝑatio vitalis quā nō ē ĩtelligere eē nisi
viuētis: qꝛ quero a te illa oꝑatio ꝑfecta: puta clara visio
in q̄ ĩmediate recipiṫ. nō in essentia aīe: vt pꝫ qꝛ nō ē im
mediatū receptiuū alicuiꝰ oꝑationis ꝑ te. ꝟ ĩmediate re
cipiṫ in potētia ĩtellectiua. ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns denomiāt ipsam
sicut ⁊ pꝫ de albedine ĩmediate recepta in quātitate que
denomiāt ipaꝫ. Et cū dꝛ ꝙ est operatio vitalis. ꝟ tñ ē na
ta denomiare naturā viuētē. Quero a te an potētia ĩtel
lectiua sit potētia vitalis vl̄ ne: si sic. hꝫ ĩtentū: ꝙ sicut ē
ĩmediatū pͥcipiū elicitiuū oꝑatiōis vitalis: ita erit im
mediatū receptiuū eiusdē. ⁊ sicut si talis potētia eēt se
ꝑata ab aīa: adhuc esset p̄ncipiū elicitiuū vitalis opera-
tiōis (sicut si calor ab igne esset sepatꝰ: esset pͥcipiū eli
citiuū caloris) ita esset ĩmediatū receptiuū oꝑatiōis vi-
talis: si ponereṫ sepata nisi dicaṫ ꝙ dr̄ vitalis oꝑatio ex
hoc ꝙ recipiṫ in viuēte. ⁊ tūc ex hoc sequereṫ ꝙ omnis
forma recepta in viuēte esset forma vitalis: imo nō dr̄ ali
qua oꝑatio vitalis ex hoc ꝙ p̄cise recipiṫ ĩ nā viuēte sꝫ
qꝛ tñ nata est esse a viuente vt a pͥcipio elicitiuo. vl̄ dꝛ
oꝑatio vitalis ex sua rōne formali: puta qꝛ talis entitas
vel talis oꝑatio. Sꝫ q̄cq̄d sit: parū curo ꝙ dicaṫ vitalis
vel ne: sufficit. n. ꝙ realis beatitudo q̄ ꝯsistit in clara vi-
sione dei ſm Tho. ĩmediate recipiṫ in potētia ĩtellecti-
ua. ⁊ tūc ꝑ possibile ipsa sepata talis potentia clare vide
ret deū: q̄ visio ē formaliṫ beatitudo. ⁊ sic aliqꝰ accñs d̄
genere qualitatis posset dici formaliṫ: beatū: imo vr̄ ab
surdius seq̄ ꝙ accidēs ꝑfectiꝰ subiectaṫ in accñte imꝑ-
fecto ⁊ in eē ⁊ ꝯseruari dependeat ab illo. visio eī clara
deitatis poniṫ cōiter. ⁊ p̄cipue ſm eos accñs ꝑfectissi-
mū cū illud sit vltīa ꝑfectio nature rōnalis. Sꝫ potētia
est accñs valde ĩperfectiꝰ: si ponaṫ accidēs. Et cū vltra
dicit ꝙ beatitudo nō pōt eē nisi in beato: nō pōt aūt fin-
gi ꝙ potētia separata sit beata: sicut sup̄ficies eēt colo-
rata. Hec videnṫ v̄ba tñ ad placitū: posito eñ ꝙ beati
tudo q̄ est ꝑfectissima operatio ꝑ te sit ĩ beato tanꝙ̄ in
sb̄o ⁊ vltimate denomiato. Sed q̄ro tūc de ĩmediato re
ceptiuo illiꝰ oꝑationis non pōt poni corpꝰ: nec aīa. vt pꝫ
nec totū cōpositū. ergo erit potētia ĩtellectiua. ⁊ ꝑ conse
quens illa erit beata: qꝛ habēs formā denoiatur ab illa
⁊ sicut dicimꝰ ꝙ hō vltimate ē albꝰ per albedinē: q̄ ĩme
diate recipiṫ ĩ quātitate hoīs: ⁊ si talis quātitas esset se
parata. adhuc eēt alba: sic hō dr̄ formaliṫ beatꝰ ꝑ beati
tudinē ĩmediate receptā ĩ potētia homīs ergo si talis po
tētia eēt sepata ab homie adhuc vere realiter haberet
illā oꝑationē beatificā: ⁊ ꝑ ꝯsequens esset realiter bea-
ta: nec hoc sani capitis negaret nisi forte ꝓteruiēdo.
¶ Cū dicit ad scꝺaꝫ rōnē ꝙ sb̄a nō sit ĩmediate a sb̄a vt
a cā ꝓxima: sꝫ tñ vt a cā pͥcipali. Quero qñ ignis gene
raṫ ab igne a quo sit tanꝙ̄ a cā ꝓxima ⁊ ĩmediata: aut
erit a sb̄a ignis. ⁊ hr̄ ꝓpositū: aut erit ab aliq̄ accñte pu-
ta a calore substātie generātis. ⁊ tunc sequitur ꝙ imper
fectius essentialr̄ erit cā equiuoca effectus perfectioris
essentialiter: calor eñ est essentialiter imperfectior qua
cūq3 substātia. vt pꝫ. septimo metaphy. t. c. 4. Aut poni
tur generatio ab aliq̄ potentia ignis generātis: ⁊ tunc
quero de illa potētia: aut ē substātia: aut est accñs. ⁊ ar-
guitur vt prius. Et cum vltra dicit: ꝙ nullū accidens
cātur immediate a sb̄a: licet multa sequātur sb̄am in ge
nere cāe efficientis per modum nālis sequele: cum que
ro de calore ignis a quo sit genitus ponendo ꝙ realiter
distinguatur ab ipso: etiā ipsi habēt ponere: aut erit ge-
nitus a sb̄a ignis immediate ⁊ hr̄ propositū: aut ab ali
quo accñte ĩmediate: ⁊ tunc q̄ro de illo alio. ⁊ sic vel opor
tebit stare ad aliquod accñs immediate cātuꝫ a substā
tia. vel oportebit ꝓcedere ĩ infinitū ĩ accñtibꝰ: nec va-
let dicere ꝙ calor ille cōcomitatur substātiā ignis ꝑ mo
dū naturalis sequele: qꝛ cuiuscunq3 entis absoluti rea
liter disticti ab alio est signāda aliqua cā ꝓductiua ⁊ di
xi entis absoluti ꝓpͭ relatiōes q̄ cōcomitātur extrema
posita. ⁊ iō ꝑ se nō ꝓducunṫ: sed nō ē sic de ente absolu
to realiṫ disticto. Oportebit ꝟ dicere ꝙ calor ĩ igne sit ĩ
mediate cātus a substātia ignis. Et ꝓpṫea quero d̄ quā
titate substātie a quo sit cāta: certū est ꝙ nō ab aliq̄ quā
titate. vt pꝫ: nec a qualitate cū sit posterior ex natura rei
ergo immediate erit cāta a substātia: cuius est talis quā
titas. Nec hic oportet dicere ꝙ tñ cōcomitatur ex neces
sitate nature talē sb̄am: qꝛ ꝙ sic cōcomitatur per nullā
potentiā potest esse sine eo ad quod necessario sic conco-
mitatur. vt patet de relationibus que necessario conco-
mitantur extrema posita in actu. ⁊ iō simpliciter est pos
sibile hmōi relatiōes posse existere sine extremis. Sed
quātitas ꝑ diuinā potētiā pōt existere sine substātia cuiꝰ
ē: vt patet in sacramēto altaris. Et ꝓpterea quero de ca-
lore: siue de quātitate: que ponūtur entia absoluta ⁊ rea
liter distincta a sb̄a: aut sūt entia vera cābilia absolute:
aut simpliciṫ ĩ cābilia: si primo quero a quo sint cābilia:
aut tñ a substātia prima: aut simul a prima ⁊ a secūda:
si primo. ergo quātitas esset immediate a deo. Et vltra
sequitur ꝙ posset deus facere substātiā sine quātitate:
si secundo. habetur intentum. ¶ Ad rñsiones dictas: ⁊
ad rōnes doc. quas facit in distinctione. 12. probādo ꝙ
forma accñtalis nō ꝓducit substātiā: nec virtute ꝓpria
nec virtute substātie: ꝙ non v̄tute ꝓpria pꝫ: ꝙ nec etiā
virtute substātie cuius est vt instr̄m. Et probat q̄drupli
citer ibi. Primo: qꝛ instr̄m apud Tho. non mouet immo
tū a pͥcipali agente. ergo aliq̄ est operatio substātie q̄
mouet accñs ad agēduꝫ. ⁊ sic ĩmediate agit. scꝺo qꝛ cā
principalis ⁊ instrumentalis sunt essentialiter ordinate:
sicut superior ⁊ inferior. Cā aūt supior priꝰ natura attin-
git effectū: ꝙ inferior: in illo ergo priori ꝓducta est sub
stantia ĩmediate a substantia: ⁊ consequenter in secun-
do signo nature: in quo terminatur actio cause secunde
non producitur substantia: nisi idē his producatur. Ter
tio: quia quo instrumentū non se extendit illuc: opꝫ prin-
cipalis agentis actionē pertingere: sed actio accidentis
non attingit ĩmediate essentiam materie: patet ergo ge-
nerationem substantialē: que sit in materia: oportet im-
mediate elici a substātia quarto: quia cum diciṫ accidēs
generaret substantiā in virtute substantie. ly in virtute
aut addit aliquid absolutū: aut respectiuum: si absolutū
cū id sit accidens: eadem. q. erit: si respectiuū manifeste
patet: ꝙ ex respectu superaddito accidens non potest fa
cere substantiā: quia relatio non habet virtutem actiuā.
Et vltra illa relatio esset accidēs: tū qꝛ non potest nega-
re quin substantia in suo ordine sit ĩmediatū principum
elicitiuū proprie operationis: vt pꝫ ex ratione cāe supe
rioris pͥcipalis. ¶ Et ꝯfirmatur: qꝛ ꝙ̄uis deꝰ apꝺ pħos
non causaret nisi mediantibus causis secundis: tamen
ipsa est ĩmediata cā proprie operatiōis in suo ordine: igi
tur sic se habebūt substantia creata et forma accñtalis.
dato ꝙ nō causet nisi mediante accñte. Has tñ rōnes ꝓ-
lixiꝰ adduxi in. 4. d. 12. exponendo eas. ¶ Cum igiṫ di
cit ista prio negāda ꝙ substātia est sua potētia oꝑatiua
cum sint proprie loquendo pͥcipalis ⁊ instrumētalis su
perior ⁊ inferior. Dico ponendo ꝙ. a. sit cā principalis. ⁊.
b. sit eiꝰ potētia ⁊ cā minꝰ p̄ncipalꝭ respectu. c. effectꝰ. aut
n. b. ꝓducit. c. ĩmediate ⁊ v̄tute ꝓpͣ: ⁊ tūc accñs erit cā
substātie: ⁊ vltra nō diceret cā minꝰ p̄ncipalꝭ: qꝛ cā minus
p̄ncipalis nūꝙ̄ attigit effectū: nisi sic cā pͥcipalis: simul
attingat: aut attingit se in virtute. a. sic ꝙ. a. pͥcipaliter
bñ attingat ipsum. c. statim sequitur ꝙ. b. est cā ĩstrumē
talis: eo modo quo dicimꝰ ꝙ cā secūda attingit effectum
diciṫ cā ĩstr̄alis respctu cāe p̄me. vt teneṫ a Doc. ĩ. 4. d. 1
q. 1. ⁊ vide que ibi exposui: erit etiam causa inferior: illa
enim proprie dicitur cā ĩferior: que agit ĩ v̄tute alterius
⁊ illa in cuius v̄tute alia agit dicitur cā supior. Si ergo
potentia substantie que ꝑ te ponitur accidēs attingit ef-
fectum in virtute substātie. Sequitur ꝙ talis potentia
erit cā inferior ⁊ instrumentalis respectu substantie. Et
cum assignat rationem ꝙ substantia ⁊ potentia nō se ha
beant vt causa superior ⁊ inferior: quia substantia ⁊ potē
tia operatiua non concurrunt vt due cause: licet vt causa
⁊ quasi conditio cause. Sed hec ratio nullā habet euidē
tiam. Tum quia quero a te de illa potentia: aut est vere
actiua alicuiꝰ effectꝰ: ⁊ similiter sb̄a est vere actiua eius
dem effectꝰ: ⁊ realiter distinguūṫ ꝑ te. ergo sūt vere due
cause: quia nihil deficit de ratione cause: etiam quia aut
substātia ex sua natura est ratio formalis agendi: ⁊ simi-
liter potentia substantie est ratio formalis agendi: vel po

Cā ĩferior | cā superior

tentia nō dicit rōnē ꝓpriā agendi: sȝ substātia cuius est aut substātia nō dicit ꝓpriā rōnē agendi: sȝ tātū eiꝰ potētia. si p̄io. habeꝛ intētū: q̄ꝛ ille sunt distīcte cāe: q̄ꝛ ad inuicē sūt realiter distīcte. ⁊ q̄ꝛ hñt rōnes formales agēdi ꝓprias ⁊ adinuicē realiꝛ distīctas: si scdo: tūc potentia nullā actionē formaliꝛ haberet: si tertio. sequeretur ꝙ substātia nō est p̄cipalis cā: nec etiā iste concederet scdm ⁊ tertiū modū. Et cū vltra dicit negādo ꝙ se hēant vt cā supioꝛ ⁊ īferioꝛ: sȝ vna vt cā p̄cipalis. ⁊ alia vt cā instrumētalis. ⁊ sic nō ē necesse instrm semp moueri a cā p̄cipali. ⁊ qd̄ dicit ꝙ distiguit de instro ꝯiuncto ⁊ separato videnꝛ tm̄ verba. ⁊ nihil ad ꝓpositū: q̄ꝛ accipio cām p̄cipalē ⁊ sit. a. ⁊ instrālē ⁊ sit. b. ⁊ p̄cipalis sit substātia q̄ dicaꝛ ignis. ⁊ instrālis sit accidēs q̄ dicaꝛ caloꝛ: ⁊ ꝯparētur ad effectū q̄ dicaꝛ. c. puta ad ignē genitū. tūc quero: aut. a. attigit effectū s̄m suā rōnē formalē. ita ꝙ dicaꝛ vere actiua respectu talis effectꝰ. ⁊ similiꝛ. b. attigat: aut. a. tm̄ attigit effectū mediāte. b. si primo modo hr̄tur ītētū: q̄ꝛ a. actiōe sibi ꝓpria attingit effectū: licet ad eūdē ꝯcurrat. b. si scdo mō. ḡ caloꝛ erit totalis cā substātie genite: qd̄ est falsū. Et vltra sequiꝛ ꝙ. a. nō sit p̄cipalis cā respectu. c. effectꝰ. q̄ꝛ nihil dr̄ cā alicuiꝰ effectꝰ. nisi actiue ꝯcurrat ad vnū effectū. Et p̄terea si: a. ⁊ b. sic se habēt ꝙ. a. ꝯcurrit vt cā p̄cipalis ⁊. b. vt īstrālis: quero aut. b. agit tm̄ v̄tute ꝓpria: aut v̄tute. a. si virtute. a. ḡ se hȝ vt cā īferioꝛ respectu. a. si v̄tute ꝓpria sequunꝛ duo incōueniētia. Primū ꝙ accñs erit cā substātie. scdm q̄ꝛ si. a. ꝯcurrit virtute ꝓpria: ⁊. b. v̄tute propria: aut ꝯcurrūt vt due cāe partiales. ⁊ eiusdem rōnis: sicut duo trahētes nauī: aut cōcurrūt vt due cāe p̄tiales alteriꝰ rōnis: quarū vna sit p̄cipalis. ⁊ alia minꝰ p̄cipalis: aut cōcurrūt vt due cāe totales. si p̄io. sequiꝛ ꝙ a. eque īmediate attigit effectū sic ⁊. b. ⁊ hr̄ intētū. Sequitur etiā ꝙ vna illarū pōt sic ītēdi ꝙ sola ꝓducet effectū ⁊ sic caloꝛ posset sic ītēdi. ꝙ solꝰ posset ꝓducere substātiā: q̄ꝛ cāe partiales eiusdē rōnis: q̄ cōcurrūt ex equo: si vna illarū ītendaꝛ in dupluȝ respectu alterius: illa sola posset attigere effectū: vt patet a doc. in p̄io. d. 3. q. 8. ⁊ in isto scdo. Si secūdo adhuc hr̄ ītentū q̄ꝛ cā magis p̄ncipalis eque īmediate attigit effectū. vt patet de intellectu ⁊ obiecto respectu intellectionis. Si tertio. tūc q̄ro: aut sūt eēntialiter ordinate. ⁊ tūc. a. ⁊. b. se habebūt vt cā superioꝛ ⁊ inferioꝛ: ⁊. b. non posset agere nisi virtute. a. nec moueret nisi motum ab. a. vt patet de omnibus causis effectiuis essentialiter ordīatis: aut sunt due cāe totales non essentialiter ordinate. ⁊ tunc sequitur inconueniens. s. ꝙ idem effectus dependebit a duabus causis totalibus non essentialiter ordinatis: quod est impossibile. vt doc. ostendit in primo. d. 2. parte. 1. q. 1. ⁊. 3. ⁊ alibi sepe. Posito eiam hoc esse possibile adhuc hr̄ intentum: q̄ꝛ. a. eque immediate attingit effectum sicut. b. ⁊ sic effectus potest esse immediate a substantia. ¶ Ad illud quod dicit de generatione substantie: ꝙ terminus generationis substantie acquiritur tm̄ in instanti. ⁊ per consequens generatio substantialis instantanea non est operatio aliqua sed illud ideȝ quod in toto tempore precedenti generabat instanti vltimo illius tp̄is generat terminando generationem suā. sed hoc vr̄ minus bn̄ dictum: q̄ꝛ certum est ꝙ esse substantie vere generatur. et generatio illa fit in īstanti. ergo in eodem instā. quo accipit esse vere generaꝛ ⁊ producitur. ⁊ tūc quero a quo: aut a substantia: aut ab accn̄te: ⁊ arguatur vt prius. Et cum dicit ꝙ q̄ꝛ generatio est instantanea. non est operatio aliq̄: hoc haberet ꝓbare. non em̄ est necesse operationem semper mensurari tp̄e: quedā em̄ mensuraꝛ īstāti vt patet de generatione substātie: p̄tȝ etiā de illuminatione aeris a sole: que ē vera op̄atio. ⁊ tm̄ instātanea. ⁊ qd̄ dicit ꝙ illud idē quod in toto tp̄e precedenti generabat in īstāti vltimo illiꝰ tēporis generat terminādo generationē suā: q̄ro de illo qd̄ generabat in tp̄e p̄cedenti quid tunc generabat aut substātiā aut dispōnem ad ipsam. Si primo. aut vt agens instrumentale. aut vt principale: aut vt vtrūq̧ simul: si tm̄ vt instrumentale vt accñs. ergo accñs immediate generat substātiaȝ si tm̄ vt p̄cipale hr̄ intentū. si vt vtrunq̧ simul: adhuc hr̄ intentū ⁊ arguaꝛ vt prius: aut īstrumentale agit ī v̄tute ꝓpa aut principalis agentis ⁊c. aut generat in toto tempore accñs vt dispōnem ad substantiam. Quero tunc quid ē illud quod attingit substantiam in vltimo instanti illius dispositionis: aut est accñs tm̄: aut substantia tm̄ aut vtrunq̧ simul. ⁊ tunc arguatur vt prius. ¶ Ad illud qd̄ d. de illa virtute ꝙ est res quedam intentionalis imperfectioꝛ effectu principali producendo ⁊ productiua ipsiꝰ: hoc videtur esse impossibile ꝙ causa imperfectioꝛ essentialiter. siue equiuoca: siue vniuoca possit esse rō formalis producendi affectum perfectiorem loquendo semp de cā totali. vt etiam iste intendit. Et quod dicit de formis seminuȝ. que sunt imperfectiores substātia genita ⁊ tm̄ ponuntur rationes formales generandi substantiam. Dico ꝙ hoc est falsum: q̄ꝛ nec semē. nec rō semialis est rō generandi substātiam. Tum q̄ꝛ imperfectioꝛ. Tū q̄ꝛ ī vltio īstātis q̄ generaꝛ substātia desint eē semē. cā aūt nō agit nisi qn̄ ē. hoc magis īfra patebit. d. 18. huius scdi. Et cū dicit scdo ꝙ accidēs cōiūctū substātie est ipsius v̄tus: nec op̄tȝ aliā supaddere v̄tutē. Dico ꝙ ad huc stat rō Doc. q̄ꝛ semper quero de illo accñte in cuiꝰ virtute agit: aut propria: aut v̄tute sube ⁊ arguatur vt prius. ⁊ ipsum accñs coniunctum substantie nihil facit q̄ꝛ vt coniunctum: aut recipit virtutem aliquaȝ a substātia: aut nihil. Si primo. ergo substātia agit illa virtute immediate. ⁊ vltra erit causa superioꝛ. Si secundo. ergo substātia tm̄ agit v̄tute ꝓpria. et arguatur vt prius. Aut illa vnio ponitur virtus agendi: quod est impossibile cum sit relatio. Alias rationes que probant accidens nō agere in v̄tute sustantie minime soluit. ¶ Ad illud quod dicit ad aliam rationē Doct. que probat ꝙ si essentia intellectualis realiter distinguitur a potentijs: ꝙ deus posset facere ipsam sine intellectu: quia oīe absolutum prius ⁊c. Cum dicit ergo primo. s. absolutū priꝰ ⁊c. Dico ꝙ illa ꝓpositio est falsa etiam secundū doctrinam Doc. quia partes essentiales simul sumpte distinguūtur realiter a toto: ⁊ tamen non possunt esse sine toto Dico ꝙ si p̄ciperet ꝓpositionē Doc. assentiret ei vt ꝓpositiōi quodāmō note ex terminis. Et qd̄ dicit de partibꝰ ⁊c. patet solutio ex his q̄ supra dixi dist. 12. q. 2. vide ibi Et cū secundo dicit ꝙ nō pōt separari vnū ab alio ꝓpter necessariā cōnexionē: dato ꝙ talis ꝯnexio esset ex cālitate actiua: nō tm̄ inferret substantiā esse īmediatū principiū op̄atiōis. Dico ꝙ est manifeste falsuȝ ponere aliqd̄ ens absolutū realiter distinctū a substātia ⁊ ab ipso causatū ⁊ non esse productū īmediate a tali substantia: vt supra patuit: ⁊ ꝙ nō producat illā p ꝓductionē mediā nec valet fugere ad illā sequelā naturalem: vt supra dixit: q̄ꝛ nullam apparentiā veritatis habet: vt supra deduxi. Ex his que dixi satis patet improbatio huiꝰ noui expositoris: ⁊ facillime etiam solui potest quod dicit de frigefactione aque calide ostendendo illas responsiones minime valere. Sȝ q̄ꝛ hec materia magis p̄tinet ad disti. 12. quarti: ibi prolixius p̄tractanda erit.

Nec semē nec rō seminalis est rō generandi sbam

Distin. Decime septime. Questio Unica.

Queritur a Doctore circa distictio. 17. An anima Ade fuerit creata in corpore. i. an in eodem instāti quo corpus fuit perfecte organizatuȝ anima simul in corp̄e fuerit creata. ¶ Ibi respondeo circa istam questionem fuit vnus erroꝛ. s. ꝙ anima esset de substantia dei producta. ⁊ ad hoc accipit argumentum ab Aug. septimo super geñ. super isto verbo inspirauit: vbi dicit. ꝙ flatus dicitur esse de sb̄a flantis. ⁊ hoc dicit glo. Aug. super illud Jo. 20. Insufflauit: ⁊ dixit accipite spiritum sanctum. ⁊ hic erroꝛ fuit Manicheoꝝ de quo vide Aug. in li. de duabus animabꝰ. ¶ Hic doct. dicit ꝙ iste erroꝛ est nullus: quia concipiens substantiam dei concipit eam omnino indiuisibilem ⁊ inalterabileȝ: sed si anima esset de sb̄a dei: vel sequereꝛ ipsum deum esse diuisibilem: si tenereꝛ ꝙ anima esset de aliqua parte eiꝰ: vel si tenereꝛ ꝙ esset de tota substantia dei: q̄a indiuisibilis: sequeretur ipsam esse alterabilē: ⁊ mutabileȝ ⁊ p̄fectibilē: sicut dicimꝰ ꝙ de materia aque fit terra: materia aque p̄ficiꝛ a forma tre: ⁊ quia de nouo p̄ficiꝛ: ideo de nouo mutaꝛ. sic esset ī ꝓposito. Nec valet dicere ꝙ filiꝰ

dei est de substantia patris: vt ptz in. 1. d. 5. ⁊ cōceditur
a Doc. d. 5. q. 2. primi: ⁊ tamē nō dicit substātia illa al-
terari siue mutari: quia nō trāsit a priuatione ad hītum.
nā in eodē instanti simplr ⁊ ab eterno substantia dei fit
fundamētū filiationis: ideo nunq̄ priuata: priuatio eni
ꝓprie ꝓcedit duratione habitū: ⁊ de hoc iam dictū est in
prīo. d. 2. parte. 2. q. 3. in responsione ad pricipalia argu-
menta. ⁊ d. 39. In proposito autē si aīa esset de sba dei:
⁊ hēret esse ex tēpore: tunc substantia dei vere mutaretur.
Si etiā ab eterno poneret aīa de substātia dei adhuc se-
queret substantiā dei ꝑfici realiter a creatura qđ repu-
gnat primo enti. Addit etiam probādo ꝙ aīa non sit de
substantia dei: qꝛ ex quo deus non est ꝑfectio inherens
alicui vt forma: vt ptz in. 1. d. 2. parte. 1. q. 1. sequit ꝙ si
aīa esset de substātia dei non posset esse forma corporis.
ptz qꝛ si parti constituenti repugnat informare: etiā toti
ꝯstituto repugnabit iformare: sicut si pti māli repugnat
iformare: ita ⁊ toti cōstituto: vt ptz a Doc. i isto. 2. d. 16.

Opi. S. bonau. i. 2. d. 17. q. 2. articu. 1.

Dimissa opi ista videndū est. Utrū aīa sit ex
materia. Dicit vna opi. ꝙ sic. s.
S. Bonauē. in. 2. d. 17. ar. 1. q. 2. et tū creatur: quia nō
ex materia ꝓexistente: sicut videtur dicere Aug. 7. sup
Gen. s. ꝙ sit de materia preexistēte. Sed tū retractat il
lud prio retract. ⁊ ideo: qꝛ aīa ⁊ eius materia simul non
de aliquo producitur: ideo aīa creari dicitur. Sed quic-
quid sit de hoc. Dicit Doc. rn̄dendo ad questionē vnum

Aīa creari potuit sine corpore.

de possibili: ⁊ aliud de facto. De possibili dicit ꝙ possibi-
le fuit animā creari sine corpore: ⁊ hoc ꝓbat quia forma
que producit in esse non nisi ꝓductione toti⁹: nec etiam
est nisi ꝑ accidēs loquendo de entitate per se: que cōpe-
tit cōposito. ptz. 7. metaphi. t. c. 22. vt ab aliquib⁹ cotat
tamē est expressius. t. c. 26. 27. ⁊ cōmētator cōmen. 23.
in fine sic dicit: etiā declarat drīam inter materiā ⁊ for-
mam: et dat ꝓpositionē in eo qđ vult declarare ꝙ forma
nec est generabilis: nec corruptibilis nisi per accidēs. ⁊
similiter est de materia: ⁊ ꝙ generabile et corruptibile
in rei veritate est indiuiduū cōpositum ex materia ⁊ for
ma. Hec ille. Patet ergo quō forma non producitur nisi
productione cōpositi: ⁊ hoc est: quia extra compositū nul
lum esse habet. Sed forma q̄ pōt per se esse ꝓducit ꝓ-
ductione ꝓpria: vel potest sic produci: anima Ade est hu

Nō arg. aliqua ꝯ doctorē ad dilucidationē ei⁹ cum rn̄sioib⁹ eorundem.

iusmodi: g potest produci sine corpore. ¶ Sed dubitat
de hoc. s. ꝙ forma q̄ nō pōt habere esse extra cōpositum
non possit per se produci. i. productione ꝓpria: et alia a
productione cōpositi. Primo: qꝛ cōpositū depēdet a for
ma essentialiter: ergo ꝓsupponit esse forme: ⁊ forma non
habet illud esse ex se: ergo ab aliquo ꝓducente ipam for
mam: g pri⁹ ꝓducitur q̄ copositū intelligatur ꝓductū:
ergo non est ꝓducta ꝓductione cōpositi. ¶ Scđo qꝛ cō-
positū dicitur ꝓduci per hoc ꝙ forma non ꝓducitur ab
agente in materia: hoc patet a Doc. in. 4. d. 1. q. 1. Si g
pri⁹ forma inducit in materia q̄ intelligatur cōpositum
habere esse: ergo in illo priori hꝫ esse ꝓductiōe alia a ꝓ-
ductione cōpositi. Tertio: quia terminus formalis gn̄a
tionis loquendo de termino formali per se itelligit pri⁹
habere esse ipso cōposito genito. generatio eni denoīat a
termino formali per se: vt ptz. 5. phy. t. c. 4. sicut altera
tio ponit in genere qualitatis: quia ibi est forma accidē
talis: que est formalis terminus alterationis: magis in-
quit in quod q̄ ex quo mouet denominat mutatio. vnde
corruptio in nō esse mutatio est: q̄uis ex esse: mutatur ꝙ
corrūpitur: ⁊ gn̄atio in esse: q̄uis ex esse. Hec ille. Et sic
ptz quō mutatio semꝑ denoīatur a termino ad quem.
Sed in ꝓposito forma est per se terminus formalis gn̄a
tionis. ptz ꝑ ph̄m. 2. phy. t. c. 14. vbi ꝓbat formā esse na
turā ꝑ hoc ꝙ gn̄atio est nālis: qꝛ est via i naturā: est autē
via in formā. Ampli⁹ inq̄t nā dicta sicut gn̄atio via est i
nām. Com̄. ibi i pricipio ꝯmē. Ista inq̄t est alia rōcinatio
ex q̄ declarat etiā ꝙ nā dr̄ de forma: qm̄ hoc nomē nā dr
de gn̄atiōe: q̄ est via ad hoc ꝙ forma fiat. hec ille. ¶ Re
spōdeo ꝓmittēdo vnū. s. ꝙ nō negat formam in aliquo
priori nature esse priorem compsito: vt etiam probant il-
la argumenta: sed bene negat formā habere aliquod es-
se extra cōpositum. Et licet in aliquo priori intelligat ha
bere esse in materia: q̄ compositū itelligat: tū ad formā
existentē in materia: sequitur de necessitate nature esse
cōpositi. Et vltra qꝛ tm̄ cōpositum dicit ꝑ se gn̄ari. ⁊ nō
forma. vt pꝫ. 7. metha. tex. c. 26. 27. ⁊. 32. vbi hoc clari⁹
patet: quia hoc non tantum est verum de substantia: sed
etiā de alijs. Non inquit fit quale: sed quale lignū: neq3
quantū: sed quātum lignum aut animal. Com̄. Non in-
quit generatur qualitas que est tanq̄ forma: sed genera
tur corp⁹ hn̄s qualitatē aliquā: similit i substātia nō ge-
nerat forma: hec ille. Et licet forma sit tmin⁹ formalis ge
nerationis: tū non dicitur generari: sicut etiam essētia di
uina est terminus formalis generationis diuine: ⁊ tū non
conceditur ꝙ generetur: vt patet a Doct. in primo. d. 5.
q. 1. vbi probatur ꝙ non generatur. ⁊ q. 2. vbi probatur
quō est terminus formalis. Solum ergo compositum ꝑ
se generatur: ideo forma in composito: que nō potest ha-
bere esse extra compositum dicitur generari generatio-
ne compositi. i. ꝓ quanto est pars alicuius quod ꝑ se ge-
neratur: ⁊ ꝑ consequens dicitur tm̄ per accn̄s generari.
Addo ēt ꝙ si formaliter ꝓ aliquo instanti ēt nature pos
set hr̄e esse extra materiam: ꝙ tunc non repugnaret sibi
posse pro toto tempore sequenti quia quod est prius na-
tura alio saltem positiuo non repugnat esse pri⁹ duratiōe
vt supra patuit. Et in hoc non est difficultas: sed ph̄s ex-
presse negaret ꝙ aliqua forma corꝑalis posset hr̄e eē sine
materia ꝓ aliquo instāti nature: licet hoc nō eēt ipossibi
le deo: q̄ ēt facit accn̄s eē sine subiecto: vt patet in eucha
ristia. Sed loquendo de aīa intellectiua. si ph̄s ponit eā
imortalem: habet concedere ꝙ possit esse sine materia.
Ex his patet solutio ad rōnes. que bn̄ concluderēt: si ꝓ-
barent ꝙ forma posset in aliquo priori nature produci in
se exn̄s: ita ꝙ productio i illo priori terminaretur ad for
mā vt in se exn̄tem: non vt in materia. sed hoc est ipossibi
le ēt apđ ph̄m: quia agēs nō ꝓducit formā nisi i materia
¶ De scđo pricipali. s. de facto. An. s. aīa i aliquo priori
sit ꝓducta sine corꝑe. i. an de facto sit ꝓducta i aliquo in
stanti ⁊ nō i corꝑe. Dicit doc duo. primo ꝙ non pōt demō
strari q̄ aīa sit per se ꝓducta. s. productione ꝓpria q̄si. s.
immediate sit terminata ad ipsā aīa in aliquo priori in q̄
nō intelligat vnita corpori: ⁊ quare hoc nō pōt demōstra-
ri: est quia non pōt demōstrari ipsā eē imortalē: vt visuꝫ ē
i q̄rto. d. 43. q. 2. si. n. hoc posset demōstrari. tūc aīa posset
hr̄e esse sine corpore: ⁊ existere sine ipso: ⁊ ꝑ consequens
posset produci propria productione: sed non est sic de for-
mis corruptibilib⁹: quia ille ẜm ph̄m necessario depēdēt
a materia: ita ꝙ ẜm ipꝫ est simplicit ipossibile tales for-
mas posse existere sine materia: vt patet septimo meta-
phy. t. 60. siue vltīo. vbi vult ꝙ oēs ꝑtes que possēt mane
re sepate a toto ꝯposito sūt elemēta. i. ꝑtes materiales: sꝫ
forma nō pōt manere sepata toto ꝯposito destructo. vide
ibi. ⁊ Com̄. ¶ Secūdo dicit ꝙ etiā supposito ꝙ anima sit
imortalis: ⁊ ꝙ non subsit alicui agenti naturali: nec quan
tum ad esse: nec quantum ad nō esse. adhuc ph̄s nō pone
ret eam creari: qꝛ dicerēt ph̄i ꝙ sicut forma celi non pōt
produci nisi a solo deo: ⁊ tū nō dicitur creari: quia nō alia
productione producit formā celi q̄ totū celū: ⁊ iō nō pri⁹
natura fuit forma celi termin⁹ creationis q̄ celū: ita di-
cerēt ꝙ passo exn̄te disposito crearet ⁊ produceret de⁹ de
necessitate aīaꝫ nō creatiōe q̄ terminaret ad formā: sed
ad ꝯpositū. vn̄ nō cōcederet aīaꝫ creari non. n. est imagi-
nat⁹ sicut nos. s. ꝙ actio dei i pmo. istāti. nature vel tp̄is
terminetur ad esse ipi⁹ anime: ⁊ postea in scđo instāti in
fundatur corꝑi: sed poneret actionē dei terminari ad eē
toti⁹ in primo instāti nature. Si. n. ẜm ph̄m de⁹ posset in
aliquo instāti nature producere aīam: ita ꝙ in eodem in
stanti non esset necessario vnita corꝑi: tūc ph̄s haberet cō
cedere ipsā creari: quia tali productioni nihil necessario
ꝓsupponeret. Poneret. n. ph̄s ꝙ eēt siplicit ipossibile de
nm posse immediate ꝓducere de nouo aīaꝫ intellectiuā
nō ꝓsupposito corpore organico immediate receptiuo illi
us: ⁊ lꝫ sustinendo imortalitatē anime: aīa ẜm ipsum post
corruptionē cōpositi posset remanere ⁊ ꝑ se existere: nō
tū ẜm ipsum posset imediate produci propria ꝓductione
sed tātū ꝓductione totius. De hoc vide doc. d. 43. q. 2.
¶ Ibi. Sed supposito ꝙ fuerit creata: fuit ne simul crea
ta cū formatione corꝑis. De hoc videt sētire Aug. ꝙ nō
7. sup gen̄. Sꝫ ꝙ fuerit create cū angelis: ⁊ postea acces
sisse ad corꝑa. ¶ Sed ꝯtrariū huius hr̄ ab Aug. de eccl.
dog. c. 7. vbi dicit sic. Aīas hoīm nō eē: si ab initio inter
ceteras intellectuales naturas nec simul creatas: sicut
fingit Origenes. ¶ Ad hoc est ratio congruentie ta-
lis. Dei perfecta sunt opera inquit ꝑs. qđ etiā est rōna-

bile si ꝓpheta taceret ꝙ opera dei sint ꝑfecta: aīa est ꝑs imperfecta: dum actu nō informat: ⁊ ideo nō debuit sic creari: pars enim nata est perfici a toto cuius est pars: ⁊ hoc participatiue: ideo aīa absolute loquendo est perfectior vt actu est ī toto: cuius nata est esse pars q̄ꝫ sit extra totū: et dixi absolute loquendo quantum. s. ad perfectionem essentialē: ⁊ in actu primo: participatiue tamē: licet vt beata sit perfectior in actu secundo: de hoc patebit in quarto. ¶ Preterea nō fuisset rationabile: si fuisset creata ante corp⁹: quin habuisset aliquē actū: vel operationem propriā ante corpus igitur similiter potuit mereri ⁊ demereri. quod est cōtra Apo. ad Ro. 9. loquens ibi de Jacob ⁊ Esau. dicit. Cum nōdū nati essent: aut aliquid egissent: vt ꝺm electionē propositū dei maneret nō ex operibus ⁊c. Nā Jacob anteq̄ꝫ esset natus fuit predestinatus ⁊ Esau reprobat⁹: ⁊ sic patet ꝙ nullum opus nec bonum nec malum habuere. De hoc vide doc. in primo s. d. 41. ⁊ que ibi exposui.

Ad argumēta pricipalia primo arguit ꝓbādo ꝙ nō fuit creata: qꝛ ꝯpositū nō fuit datū: ergo nec anima: aūs patet: cōsequētia: qꝛ aīa fuit producta ꝓductione totius: qꝛ forma non producit nisi productione totius vt pꝫ. 7. metaphysi. t. c. 26. 27. 32. Cum ergo adā fuerit factus de lymo terre. ergo aīa eius non fuit creata. ¶ Rūdet doc. ꝙ tex. phi bene ꝯcludit de forma q̄ tm̄ ꝓducit productione totius: vt supra patuit. Sed in ꝓposito anima ꝓducitur pri⁹ natura q̄ꝫ corpus informet. prius enim natura itelligit corpus organizatū: ⁊ posteri⁹ natura aīa producit: et post infunditur: ideo ꝓducitur propria ꝓductione. Sunt ergo due ꝓductiones. Una terminatur ad esse ipsius aīe. Et alia ad esse toti⁹. Sed si deus presupponeret necessario esse corporis vt imediatū receptiuum anime: non posset ipaꝫ animā producere in aliquo instāti tpis vel nature: quin in eodem precise instanti esset vnita corpori: vt supra dixi. Sed est agens mere contingens: ⁊ in sua actione non presupponit necessario materiam: vt ab omnibus theologis conceditur. ¶ Secundo arguit sicut res se habet ad esse ita ad fieri: sed anima Ade cum sit pars eius non habuit esse nisi in corpore: ergo fuit facta in corpore. ¶ Dicit Doctor. ꝙ hoc argumentum currit de forma que accipit esse: quia compositū accipit esse. i. que nullo mō potest habere esse: nisi in cōposito: et q̄ nō pōt aliquo mō ꝓduci nisi in materia a qua depēdet in esse ⁊ ī fieri.

Distinct. Decimeoctaue. Qō Unica.

Queritur circa. d. 18. Utꝝ. s. ī mat̃ia sit rō seminalis ad formā naturalr̃ educendā de ipa. ¶ Ibi rn̄sio. Hic videndū est q̄d sit rō semialis ⁊c. Suppono pro nunc vnū. ꝙ. s. Rō seialis est pricipū vel rō formalis pro ducēdi aliq̄d ita ꝙ in rōne semiali icludit rō ꝓductiui: siue mō sit rō ꝓducendi terminū principalē siue dispositionē ad illum nō curo ad presens ꝓ nunc sufficit michi ꝙ tam apud Doct. q̄ꝫ apud opi. istas rō semialis. d. virtutē actiuā ⁊ sic pꝫ ista lr̃a sequens. s. ꝙ rō seminalis non est ipsa materia vel potētia passiua materie sꝫ est actus ⁊c. Ibi in lr̃a. Reliquitur igitur ꝙ sit act⁹ ⁊c. ista est opi. Alberti magni: q̄ dicit ꝙ rō seialis est actus eiusdē rōnis cū forma per gn̄ationē inducenda ⁊ opi. ipsi⁹ stat in hoc pono exēplū naꝫ in materia plante anteq̄ꝫ generet forma substantialis ꝑfecta plāte preexistit forma substantialis plante: sub gradu tn̄ imperfecto et remisso: ⁊ ipsa forma sub tali esse est rō formalis ꝓducēdi formā eiusdē rōnis in materia plāte ī esse ꝑfecto: ⁊ lꝫ talis forma īperfecta ex se nō possit ꝓducere formā perfectā eiusdē rōnis: pōt tamē coagere agenti extrīseco puta soli ad ꝓducēdū formā substantialē plante in esse ꝑfecto ⁊ moti sunt ad hoc vt euitent creationem ipsi⁹ forme qꝛ si nichil forme substantialis elemēti prefuisset tūc illa forma crearet: ponēdo vero aliq̄d sui ꝑexistere. s. formā substantialē plāte in esse perfecto que est pars ipius forme sustātialis in esse ꝑfecto: seq̄tur ꝙ talis forma sbalis in esse ꝑfecto nō creatur cum aliquid sui preexistat.

Expō lr̃e. (margin, beside "dā de ipa. ¶ Ibi rn̄sio")

Opi. Alb. magni. (margin, beside "est actus ⁊c. Ibi in lr̃a")

Ibi. contra primum motiuum de creatione arguitur sic. quero. n. ⁊c. In ista ratione arguit doc. probando ꝙ non generatur vel si aliq̄d generatur illud vere creatur. Et vt intelligatur propositio Doc. suppono vnum. s. ꝙ ipsa formā imperfecta que dicitur ratio seminalis ꝺm istos dicatur. a. ⁊ forma perfecta que producitur que est eiusdem rationis cum. a. vocetur. b. stante hoc querit doc. an aliquid ipsius. b. prefuit. si dicatur ꝙ ipsum. b. prefuit ergo nihil de nouo generatur. Si dicatur ꝙ aliquid ipsius. b. prefuit detur illud. Si dicatur ꝙ est: a. accipio ipsum. b. q̄ꝺ de nouo generatur. certum est q̄ꝫ illa pars vel ipsum. b. creatur quia nihil illius partis prefuit quia tota de nouo acquirit. Si dicatur ꝙ ipsum. b. diuidatur ꝺm aliquam partem sui ipsius que non est ipsum. a. ⁊ sic vna pars illius prefuit ⁊ dicatur. c. accipio illam vltimaꝫ ꝑtē q̄ de nouo acq̄rit certū est ꝙ illa q̄ de nouo acquirit tota ꝓducitur ⁊ de nullo sui: quia nihil illius partis prefuit ⁊ sic non pōt euadere creationem. ¶ Ibi. Preterea illud ꝓcedens ⁊c. Deducit Do. opinātē ad hoc incōueniens: quia seq̄retur ꝙ aliquid ageret in virtute nō entis q̄ꝺ est impossibile: nā forma eiusdem rōnis impꝑfectior non agit ad perfectioreꝫ eiusdem rationis nisi in virtute perfectioris: sed ꝑfectior ante actionem imperfectioris non est: patet quia acq̄ritur ꝑ actionē illi⁹. ergo tūc sequitur ꝙ aliquid agit in ꝟtute illi⁹ q̄ꝺ nō est. ¶ Ibi. vel formatur sic ⁊c. Hec ratio stat ī hoc ꝙ si agens extrīsecū habet ī ꝟtute sua formā ꝑfectiorē a fortiori habet ī ꝟtute sua formā īꝑfectiorē eiusdem rationis: ⁊ sic si agens extrīsecū potest ꝓducere. a. in esse ꝑfecto ita ꝙ nihil illi⁹. a. ꝓfuerit: multomagis potest ꝓducere in esse īꝑfecto: ⁊ sic non est necesse ꝙ talis ratio seminalis ꝓcedat ī materia. Dicit autē Doc. ꝙ si pōt ꝓducere ꝑfecti⁹ pōt ꝓducere ⁊ īꝑfecti⁹ eiusdē ratiōis: nō aūt seq̄tur de īꝑfecto alteri⁹ rōnis quia ignis pōt ꝓducere formam substātialē ignis ⁊ tamen nō poterit ꝓducere formā substātialē aque que est īꝑfectior nec formā frigiditatis. ¶ Ibi. Preterea pars forme ⁊c. Nota ꝙ. d. in vltimo rationis. ꝙ est inconueniēs aliquid eiusdem rationis educi de aliquo eiusdem rationis quia illud de quo educitur semper se habet in ratione passiui ⁊ receptiui: illud vero quod educitur se habet in ratione recepti. modo est valde incōueniens ꝙ aliquid recipiat aliud quod est eiusdem rationis sicut ꝙ vna albedo recipiat aliam. vel ꝙ vna forma substantialis recipiat aliā. nā recipiens ⁊ receptū sūt semper alterius ratiōis. ¶ Ibi. Ad rōtionē autē ⁊c. Dicit doc. in snīa ꝙ creatio excludit omnē aliam cāīitatem secundam ⁊ cause materialis ⁊ seminalis ⁊ efficientis creati: quia creans nihil presupponit ad coagendum sibi. Si dicatur. non ne in creatione anime presupponitur ipsum corp⁹ organicum vt receptiuū ipsius forme. Dico ꝙ aliquid ꝓsupponi contingit dupliciter. vnomō tāq̄ꝫ necessariū simplicit̃ ⁊ absolute ad actionem suam: ita ꝙ sit impossibile ipm agere nisi presupponat receptiuū in quo recipiatur actio sua. Aliomō ꝙ licet presupponat hoc non est de necessitate absoluta: sed ex ordinatione diuina. primō oē agens creatum sic se habet ⁊ iđo nihil creat vt patet a Doc. in. 4. di. 1. q. 1. Agēs aūt in creatum non sic presupponit corpus organicū sed bene scđomodo ⁊ sic creat. Si dicatur. ꝙ ⁊ si ordinatiōe sua ꝓsupponat. ergo tūc non creat aīaꝫ. Dico absolute ꝙ actio dei que terminatur ad aiam nō ꝓsupponit corp⁹ organicū ita ꝙ tale corpus ex ordinatione diuina cōcurrat ad cōcāndū in ratione materie. nam pri⁹ natura creat ipsā aīaꝫ. ⁊ posterius natura infundit vt pꝫ a doc. supra. d. 17. q. 1. ¶ Arguitur etiā contra illud q̄ꝺ dicunt de naturalitate gn̄ationis: vel de ratione transmutationis naturalis ⁊c. Dicūt. n. isti ꝙ ideo dicitur gn̄atio naturalis: q̄a respectu ipsius geniti est in materia principiū actiuum intrinsecū. Cōtra hoc arguit doc. ꝓbādo ꝙ naturalitas generatiōis vel trāsmutatiōis vel mutatiōis nō attēdit penes ꝓncipiū actiuū nr̃ale. sed penes passiuū receptiuū ex hoc. n. dicim⁹ ꝙ talis mot⁹ ē nr̃alis: q̄a ꝓncipiū receptiuū siue passiuū hꝫ nr̃alē iclīationē ad recipiēdū talē motū. ⁊ simlr̃ dici⁹ ꝙ gn̄atio ē nr̃alis q̄ꝫ ꝓncipiū receptiuū termini grad⁹ hꝫ nr̃alē iclīationē ad recipiēdū illū: ⁊ tale ꝓncipiū receptiuū gn̄atiōis nr̃alis ē itrīsecū: ⁊ ꝓbat doc. ꝙ talis nr̃alitas dicat de ꝓncipio passiuo ꝑ Ari. scđo. phy. nā vult Ari. ꝙ accidit ifirmo q̄ mouet ad sanitatē ꝙ sit medicus

Creatio excludit oēm aliā cāīitatē (margin, beside "tionē autē ⁊c. Dicit doc.")

Presupponit aliqd dupliciter. (margin, beside "ipsius forme. Dico ꝙ aliquid")

vel q̄ habeat artẽ medicine: corp⁹ enĩ egrũ per se dicit moueri naturalr̃ ad sanitatẽ qr hz naturalem inclinationẽ ad recipiẽdũ illã tanq̄ perfectionẽ suã ⁊ ex hoc talis motus dicit naturalis et tale pricipiũ sic naturale est intrĩsecum.i.q̄ tale corpus nõ mouet ad sanitatẽ vt principium receptiuũ illius per aliquod sibi extrinsecũ: sed p suã essentiã: q̄ modo talis infirm⁹ habeat artẽ medicine que est principiũ actiuũ inducẽdi sanitatẽ accidit sibi talis ars vt sit principiũ intrinsecũ actiuũ respectu sanitatis. Si.n.infirmus vt infirmus haberet p se talẽ artẽ tanq̄ principiũ actiuũ sanitatis ⁊ non moueat per se ad sanitatẽ tanq̄ infirm⁹: sed tanq̄ medic⁹ ⁊ sic nõ sanaretur per se tanq̄ infirmus sed tanq̄ medicus quod est manifeste falsum: ptz qñ ars medicine ab infirmo separat: qr infirmus per se mouetur ad sanitatẽ cũ habeat ĩ se principiũ intrinsecũ p se receptiuũ ⁊ naturaliter ĩclinatum p se ad sanitatẽ lz effectiue inducat a medico extra. Si ergo medic⁹ est infirm⁹ non inest sibi per se sed per accidẽs tm̃. ¶ Ibi. Preterea illa vis actiua ⁊c. Hic etiã Doc. pbat q̄ principiũ nãlis gñationis tm̃ dicatur de principio passiuo vel receptiuo: ⁊ pbat sic supponendo: q̄ in materia sit forma eiusdẽ rõnis cũ termino gñationis que sit principiũ actiuum eiusdẽ: tñ naturalis generatio non dicit naturalis ex hoc q̄ in tali materia est principiũ actiuũ: sed ex hoc q̄ materia habet naturalez inclinationẽ ad terminũ generationis: probat qr ipsi dicunt q̄ illa forma preexistens in materia non prius agit ad generationẽ forme sed prius agens extrĩsecum exit ad illã. ptz qr si prius ageret agẽte extrinseco semp ĩ materia egisset qr in illo instanti quo agens extrĩsecũ agit ibi est actio nãlis: probo quia aliter nũq̄ esset naturalis quia non est transmutatio nisi causata ab agente extrĩseco: si ergo talis actio agẽtis naturalis precedẽs actionem forme in materia dr vere naturalis ista naturalis non est a principio extrinseco: vt patet. ac concedunt ipsi quia transmutatio naturalis habet principiuz intrinsecũ nec erit a forma actiua ĩ materia: qr hec actio est pox actiõe ipsi⁹ forme: sequitur igitur q̄ dr naturalis quia materia prima habet naturalẽ ĩclinationẽ ad huius modi actionẽ ⁊ ad terminũ eiusdẽ: ⁊ sic patet quomõ hmõi naturalitas tm̃ p se dicatur de pricipio passiuo. ¶ Ibi.

Nã dr de mã ⁊ forã.

¶ Preterea gñatio est naturalis: igit habet principiũ actiuũ ĩtrinsecũ naturale añs ptz. ɔñia pbatur: quia. 2. physicorũ natura est principiũ mot⁹ ⁊ quietis. ⁊c. ¶ Rñdet Doct. ibi. Ad illud de diffinitione nature. Hic dicit Doct. q̄ natura vt est pricipiũ passiuũ dicit de materia ⁊ de forma: nam materia que est proprie subiectum generationis: vt ptz primo de gñatione ⁊ corruptione habet naturalẽ inclinationẽ ad recipiendũ terminos generationis ⁊ vt sic natura predicatur de materia tanq̄ de principio passiuo ⁊ receptiuo: quando vero inclinatio naturalis consequitur cõpositum rõne forme tunc dicim⁹ q̄ talis natura p̃dicatur de forma tanq̄ de principio receptiuo vel tanq̄ de ratione formali recipiendi. Exemplum. lapis habet naturalẽ inclinationem deorsum ratione grauitatis que grauitas non consequitur immediate materiã sed consequitur talem formam substantialẽ lapidis: ergo ratione grauitatis habet naturalem inclinationem ad recipiendũ motum deorsum: ⁊ sic talis motus dicitur naturalis. natura ergo q̄ est pricipiũ passiuũ seu receptiuum talis motus dicitur de ipso lapide tanq̄ de principio receptiuo: ⁊ dicitur de forma tanq̄ de ratione formali recipiendi: sicut etiã risibilitas dicitur de homine tanq̄ de principio receptiuo: ⁊ de anima intellectiua tanq̄ de ratione formali recipiendi. Et.d.hic. Doct. vnum verbũ q̄ p eandẽ formã per quã res est: hec p eandem est receptiua passionis consequentis naturalr̃ naturam eiusdem rei: hoc sane debet intelligi quia res p heccheitatem est hec formaliter: vt patet supra a Doct. dist. 3. huius: ⁊ tamen heccheitas non est ratio formalis receptiua passionis. Sed debet sic intelligi per quã res est hec. i. per quam res habet tale esse determinatũ et specificum ad quod esse determinatum et specificum sequitur postea talis: et talis heccheitas.

Nõ intelligẽtiã hui⁹ dicti Sco.

Restat igit nunc videre ⁊c. Doc. Hic duo dicit principaliter primũ q̄ in agente equiuoco pducẽte effectũ sibi dissimilẽ in natura. nõ reqrit rõ seminalis: vt ptz de sole pducẽte ranã: nec similiter in agẽte vniuoco pducẽte effectũ immediate. sicut ignis immediate pducit alium ignem. puta in ligno: ⁊ q̄ non reqrat hmõi rõ seminalis: pz q̄a qñ ignis producit ignẽ de aqua nõ reqrit aliqd mediũ quo mediãte pducit ignẽ ex aqua: qd pz quia ignis si reqrit aliqd mediũ: ⁊ rõ formalis: vel semen quod sit pductiuum ignis ex aqua: tũc sequitur quod impfectius potest producere pfecti⁹: pz nam ignis productus est equalis pfectionis cum igne pducẽte cum sit eiusdẽ spẽi. semẽ vero ẽ impfecti⁹ agẽte pncipali: vel eo cuius est semẽ. ergo si tale semẽ reqritur ad producendũ talẽ ignem vt principiũ productiuũ: seqt q̄ impfectius producat pfectius ⁊ in agẽte vniuoco per ppagationẽ reqrit semẽ: vt pz infra. ¶ Ibi. Quid est rõ seminalis. Nota hic aliq̄ vt intelligat lr̃a. Pono exẽplũ. ⁊ sit aliqd semẽ decisũ ab hoĩe ĩ matrice. illud dr pprie semẽ: eo q̄ tale corp⁹ est intentũ a natura: nõ ppt se. i. q̄ actio agẽtis naturalis sistat ibi: sed propt aliud. i. vt ex ipso ɔsequat aliqd cõpositũ pcipale ĩtẽtũ. Dicit ergo doc. q̄ rõ seminalis vel est forma sbalis illi⁹ seminis: vel est qualitas actiua consequens illam formam sbalẽ. 2o. dicit q̄ nec semẽ: nec rõ seminalis sũt coeua materie. pz exẽplo. nõ. n. semẽ ĩ quo fundat rõ seminalis ẽ semp ĩ hoĩe seminante. pz quia illud semẽ cãtur ex nutrimẽto: ⁊ fit de supfluo alimẽti. 3. dicit ibi ad q̄d ẽ semẽ. Semẽ ẽ difforme: supple q̄ semen viri ⁊ mulieris difformiter se habeant. ita q̄ semen viri sit alteratiuũ ⁊ semen mulieris tm̃ alterabile: vel si ponat difformitas in eodem semine: vt aliqui ponunt: ita q̄ in semine viri sint duo considerãda. Unum in rõe actiui. Aliud vero in rõe passiui: tũc illud semẽ sm̃ rõnẽ magis formalẽ ⁊ actiuam ⁊ magis spũalẽ potest agere in seipsum sm̃ rõnẽ magis materialẽ ⁊ grossiorẽ. Dicit ergo doc. q̄ si tale semẽ sit difforme qd ẽ actiuũ ponat manere in fine gñationis vt aliqui volunt exponere Doct. credo tamen q̄ ad mentem etiã tale semẽ nõ sit actiuũ talis gñatiõis ẽt si maneat: vt patet p secũdam rõnẽ. Et ibi etiã dico q̄ nullũ semẽ si nõ ẽ oĩo vniforme ĩ toto ⁊ ĩ parte tũc nõ potest agere ad gñationẽ. ita q̄ agat in seipsũ ɔuertẽdo illud semẽ: ita q̄ ex illo fiat aliud. hoc pz exẽplo. calor. n. vt. 8. nõ põt alterare seipz q̄a vniformis nec aliq̄ forma sbalis põt alrare seipsam: nõ. n. ignis qui est vniformis in toto ⁊ ĩ ptib⁹ põt alterare seipsũ vt ex illo fiat aliud: ⁊ q̄ tale semẽ sic vniforme nõ possit esse pncipiũ actiuũ gñatõis pbat p duas rõnes q̄ st̃ clare ĩ lr̃a.

Dico igitur Hic Doc. Dicit duo. Primuz q̄ nec ipz semẽ decisũ: nec rõ semialis est actiua vltimi tmi gñatiõis: q̄a dictũ ẽ q̄ semẽ tm̃ reqrit ĩ agẽte vniuoco p ppagationẽ: ⁊ q̄ tale semẽ sic decisuz ẽ ipfecti⁹ eo a quo decindit siue ĩ hoĩb⁹: siue in brutis: siue ĩ vegetabilib⁹ ĩ q̄b⁹ pprie repit semẽ: ⁊ q̄ tale semẽ nõ sit actiuũ vltimũ tmini gñatiõis: patet supra: q̄a ille tmin⁹ ẽ pfectior semie: vt puta aĩa vegetatiua sensitiua vel intellectiua: ille ergo termin⁹ gñatiõis nõ ẽ a descindẽte: q̄a ĩ pr̃e mortuo adhuc generat fili⁹ ĩ matrice mulieris: nec ẽ ille termin⁹ a forma celi: quia aĩata sũt pfectiora: nisi dicat ⁊ teneat illa opi. supra. in. d. 14. q. 1. q̄ celũ est aĩatũ aĩa intellectiua: ⁊ tũc posset cõcedi ipz esse productiuũ alicui⁹ viuẽtis. i. vel aĩa vegetatiua: vel sẽsitiua. De intellectiua nõ ẽ credẽdũ cũ illa ĩmediate creetur a deo nec põt esse ab angelo. pz q̄a angel⁹ nõ põt aliquid ĩmediate trãsmutare ad formã spũalẽ nisi mediãte motu celi: vt ẽ opi. tã physicoꝝ q̄ theologoꝝ: relinqt ergo q̄ ab ipso deo. ¶ Scdz dictũ ẽ ibi. Sed ẽ ne pncipiũ alteratiuũ ⁊c. Dicit Doc. q̄ tale semẽ decisũ: si ẽ vniforme nõ est pncipiũ alteratiuũ: vt ex illo semine fiat aliqd mixtũ vel corp⁹ organicum. ⁊ probat: q̄a tũc si ẽ vniforme alteraret se: ⁊ corrũperet seipsũ qui nõ posset se alterare vt ex ipso fiat corp⁹ organicũ nisi tale semen corrũpatur: vt pz in aliis alterationibus. Addit aliã rationem satis claram: quia semen oĩno vniforme non põt tm̃ alterare se vt ex ipso creet tãta difformitas q̄lis appet ĩ corpe organico. oportet g̃ ad aliud recurrere. Si vero semẽ eẽt difforme ⁊ nõ corrũpet ad corruptionẽ seminis: tũc forte ex ĩtẽtiõe posset alterare illd semẽ ad vlteriorẽ formã: q̄ eẽt dispõ ad vltimũ tminũ gñatiõis. Si vo ĩ eodẽ ĩstãti quo corrũpitur semen corrumpit illa vt⁹ alteratiua. tũc nõ posset alterare: patet: quia agens quod desinit esse in instanti quo forma generatur: non attingit illam formã sua actione: vt patet supra in hoc secundo distin. 15.

Distinctio. Decimenone Qõ Unica.

Stat' diffinitio ꝛ diuisio.

Stat' nãe institute.

Queritur circa dist. 19. Utrũ in statu innocẽtie habuissemꝰ corpa ĩmortalia. Status. n. est stabilis ꝑmanẽtia firmata legibus diuine sapiẽtie. Est autem hominis statꝰ triplex primꝰ est status nature institute ꝛ in isto statu poterat homo mori: cum eãdem naturaꝫ habuerit quã modo habet: et nunc habet potentiam ad moriendum igitur et tunc patet consequentia quia peccatũ nichil ademit de natura: sed solum ademit gratuita: potuit etiam in isto statu non mori: quia transtulisset illos deus de illo statu ad btitudinem. Secũdus status est nature lapse ꝛ est status presentis vite: ꝛ in isto homo non põt non mori: cum ex pctõ incurrerit necessitatem moriendi. Gene. 2. quacunqꝫ hora comederis morte morieris. i. necessitateꝫ moriendi incurres. Tertius est status nature restitute ꝛ status beatitudinis ꝛ in isto statu non potest homo mori licet habeat eandem naturam et potentiam tamen firmatum est lege diuina: vt homo non moriatᷣ in statu illo: innocentia etiam capitur tribus modis: innocentia primo modo est pura per se bonitas cui ex se omnis annexa est perfectio ꝛ sic solus deus est innocẽs: ꝛ sic nõ loquimur hic secundo modo innocentia pro statu separato actu a vitijs sicut in hac presenti vita multi custodiũt se actualiter a vitijs mortalibus: ꝛ sic dicuntur iusti iuxta illud ps. innocẽtes ꝛ recti adheserũt michi. ꝛc. Tertio modo innocentia accipitur pro statu separato ab omni peccato et pena actu: licet aptitudine possit ꝛ peccare et pati: et sic capit hic. Immortalitas vnomodo accipitur: vt omnimoda ĩmutabilitas cui simpliciter repugnat mori et sic solus deus est immortalis. Alio modo dicitur immortalitas quo ad esse substantiale non seipso: sed dono dei inuariabilitas sicut angeli: corpora celestia anime intellectiue quantum ad esse substantiale sunt entia inuariabilia et immortalia iuxta illud Platonis in timeo. O dij deorum quorum ego opifex idemqꝫ pater. vos siquidem opera mea estis: natura quidem dissolubiles mea autem voluntate indissolubiles: ꝛ loquitur angelis quos deos deorum nominat. Tertio modo immortalitas est in eo ꝙ potest de se non mori licet possit etiam mori ꝛ hoc modo homo in statu innocentie fuit immortalis et sic querit questio.

Stat' nãe lapse.

Stat' nãe restitute.

Innocẽtia tripl'r capitᷣ

Immortalitas tripl'r põt ĩtelligi

Opi. sacti Bonauẽ.

D. S. Bonauẽtura Respõdet ꝛ dicit ꝙ hec propositio corpꝰ in statu innocẽtie fuit immortale equiualet huic propositioni corpus in statu innocentie non potuit mori: ꝛ vt ly non cadit supra ly. potuit in ordine ad istud infinitiuũ mori. et sic est ꝑpositio falsa: quia in quocũqꝫ statu habuit potentiam que consequitur naturam et conditionem nature humane sic mixte. Sed si ly non determinat et cadit super illud infinitum mori. sic est vera: qꝛ iste actꝰ mori potuit non inesse pro illo statu quamq̃ inesset nature potentis ad illum actum. s. mori Distinguit etiam. Sanctus Bonauentura istam propositionem: homo in statu innocentie non potuit mori in sensu cõpositionis et diuisionis: et in sensu compositionis eam concedit quia stante illo statu ei non potuit inesse mors in sensu diuisionis falsa quia sic homo fuisset innocens: et tamen mortuus fuisset quod est falsum et probat tribus rationibus ꝙ illa est falsa in sensu diuisionis et vera in sensu compositionis sicut ista: album stante albo potest esse nigrũ est falsa quia sic facit sensum compositum: sed tamen illud quod est album potest esse nigrum. ¶ Sed Sco. contra conclusionem istam ꝙ stante statu innocentie non potuerit mori arguit quia in innocentia nichil includitur quod formaliter repugnet morti quia voluntas innocentis ꝛ iusticia origĩalis non includunt rationem formalem repugnantem morti: nec apparet ꝙ illa volũtas ꝛ illa iusticia originalis nullo alio posito possint ĩpedire ꝯria ne agerent in illo statu in corpora talia corrũpendo illa: nullo enim alio positonisi pleno dominio volutatis super illa copora et iusticia originali si illud corpus esset in igne ignis combussisset illud corpus nec voluntas habuisset dominium super ignem sic ꝙ imperando igni: ignis nõ cõbussisset. Sed contra. Isidorꝰ dicit ꝙ homo innocẽter vixisset nec ignis cõbureret nec aqua submergeret nec aer suffocaret: dico ꝙ hoc est verũ. sed hoc est ex alia causa ꝙ pleno dominio ꝛc. sed quia deꝰ non concurreret cuꝫ igne ad ꝯburẽdũ sicut fecit cũ Abrahã in hur caldeorum. ¶ Dicit igitur doc. ꝙ primus parens habuit potẽtiã ad mori. Et cum dicit. S. Bona. ꝙ stante statu innocentie non potuit mori. nego: ꝛ dico ꝙ homo in statu innocentie illo statu stante potuit mori. sed nunq̃ tamen illa potentia fuisset reducta ad actum. Et patet ex causis mortis ꝓ statu isto ꝙ etiam tunc potuissent inesse: sed si tũc mors sequuta nõ fuisset: non fuisset ex innocẽtia sola: sed ex deo sic volẽte ꝑncipalitᷣ ꝛ ex bõitate hoĩꝫ tũc exñtiũ: nõ ex hoc quia homo habet innocentiam: illa innocentia seruasset eum: ꝛ nota bene hoc quia in hoc stat tota solutio. q. Nota quid sit pars secundum speciem ꝛ pars ꝓm materiaꝫ: pars ꝓm speciem est pars alicuius notabilis quantitatis habens certam periodum siue durationem in qua duratione potest conuertere alimentum sibi approximatũ virtute aĩe ĩ sui substantiã: deducendo ad perfectum statuꝫ ꝛ ꝯseruãdo se in ꝑfecto statu. ꝛ si aliqua eiꝰ pars fluat põt restaurare deꝑditũ vt puta cor: vel epar. vel pars notabilis cordis vel epatis ꝛ quãdiu ẽ sic potẽs oꝑari dicitᷣ pars ꝓm speciẽ: sed cũ debilitatur eiꝰ calor nr̃alis ꝛ humidum radicale cõsumitᷣ desinit esse pars scdꝫ speciẽ ꝛ fit pars ꝓm materiã: ꝙ pars fluxibilis ẽ: vide rationẽ. Et cũ ista fuissẽt in illo statu calor naturalis fuisset debilitatꝰ ꝛ humidũ radicale defecisset sicut oleũ ĩ lucerna deficit agẽte igne in eo. Sed. S. Bonauẽ. dicit ꝙ ꝛ si in statu illo fuisset debilitatio caloris ꝛ diminutio humidi nõ tamẽ tũc fuissent mortui: quia habuissẽt fructũ ligni vite: ꝛ comedẽdo de illo fuissent optime restaurati. Sed arguit doc. fortissime contra eum: quia si calor fuisset debilitatꝰ vt concedit. S. Bonauẽ. ille fructꝰ non restaurasset nisi comestus fuisset cõuersꝰ in substantiam nutriti sed ostendit ꝙ illud cõuersum nõ potuit esse ita ꝑfectum sicut deꝑditũ: qꝛ nõ potest esse quid ꝑfectiꝰ q̃ calor cõuertẽs: sed calor est debilitatꝰ ex actione ĩ humidũ radicale ꝛ ex illa etiã actiõe qua cõuertit fructũ ligni vite magis redditur debilis per illã regulam: oẽ agens physicũ ꝛc. Igitᷣ illud conuersũ est semꝑ magis ꝛ magis ĩꝑfectũ: ꝛ ita humidũ radicale ĩꝑfectũ ꝛ ita tandẽ redderetur calor inhabilis ad restaurãdũ humidũ ꝛ sic inhabile ad vitaꝫ. Sed moreretᷣ ne hõ ex hoc? Dicit doc. ꝙ nõ sed añ illd tp̃s trãsferret eũ deꝰ ĩ paradisũ exultationis. Sed ne quis dicat ipsum hoc dicere sine ratione ostendit ꝙ illa trãslatio nõ esset miraculosa sed iusta ꝛ regularis: vide rõnẽ Doc. ꝙ est clara. Sed inferiꝰ vbi querit sed fuisset ne ibi corruptio ex secunda cã intrinseca corruptionis. s. propter subtractionẽ nutrimẽti. Dicit doc. ꝙ stãte innocẽtia ꝑticulari in aliquo vt puta ĩ ꝑuulo: ꝛ pr̃ ꝛ mr̃ essent nocentes et mali: si non darent necessaria ꝑuulo: cũ ꝑ se non posset illa acq̃rere nec cognosceret q̃d ꝯueniẽs ꝛ q̃d discõueniens moreretᷣ nec ĩnocentia sua conseruaret eũ. sed stante innocentia in omnibus non sic mortuus fuisset ꝛc. An adultus noscens: pꝫ ꝙ non mortuus fuisse si alij fuissent innocentes: quia data eius malitia: adhuc bõi adiuuassẽt eũ fuisset tñ tũc vsꝰ rex cois. Et si nõ sit bonꝰ ꝓ statu nature lapse: fuisset tñ bonũ ꝙ oĩa essẽt cõia ꝓ statu ĩnocẽtie ꝛ forte nõ ꝯgregassẽt grana nec vinũ: q̃a fuissẽt ĩ ꝑadiso ꝛ ita ibi fuissẽt optimi fructꝰ fr̃e q̃s comedissẽt ĩ cõi plures simul: ꝛ sub eadẽ arbore pomi comedissẽt poma vnusq̃sqꝫ ad sufficiẽtiã. ¶ Sꝫ q̃a ĩ vltia solutiõe dicit ꝙ mors nõ est pena culpe: sed magis est conditio nature sic ꝑmixte. Notãdũ ꝙ si deus creasset hoĩeꝫ ĩ puris nr̃alibꝰ, sine quocunqꝫ dono. tunc mortuꝰ fuisset sicut ꝛ bruta: ꝛ mors non esset ei pena: sicut nec brutis ꝙ nõ peccãt: sed q̃a deus creauit eũ cũ donis gratuitis inter q̃ dõa fuit istud. s. ne vnquã moreretᷣ actu: eo ꝙ Adã peccauit spoliauit euꝫ donis gratuitis: ꝛ ita expoliauit eũ isto dono: ꝛ ita expoliatio istius doni data est homini in penam peccati: ꝛ ex spoliatione huius doni sequitᷣ mors ꝙ est ꝓpria conditio nature: ꝛ sic põt dici pena vel sequela pene: q̃a sequitᷣ ad illam expoliationem: ꝛ sic intelligendi sunt Doctores ꝙ dicunt esse mortem penam peccati. Et ad apostolum per peccatum mors. i. illa potentia que per dei donum nunq̃ fuisset reducta ad actum: remoto dono reducta est ad actum moriendi.

Pars ꝓm speciem.

Pars ꝓm materiam.

Mors ẽ pena culpe quo modo intelligitur.

Distin. Vicesime. Questio Prima.

Aliquē eē ꝯfirmaꝭ dupliciter itelligitur.

Queritur p̄rio circa.20.d. Utrū filij ꝑcreati in statu innocentie fuissent statim ꝯfirmati in iusticia origīali. ¶ Ad.q.r̄ndet ponēdo talē dis. Esse confirmatū duob⁹ modis intelligi pōt.s. eē ꝯfirmatū ī bono ꝙ nō possit peccare: ita ꝙ ly nō cadat sup̱ ly posse: eo ꝙ et si h̄n̄t naturā eandē quā mō τ liberuꝫ arbitriū tamen est sic confirmatū in bono ꝙ potētia propinqua peccare nō possunt: et sic beati dicuntur in bono confirmati: ꝙ non possūt peccare: τ isto modo dicit Doc. primam cōclusiononē ꝙ nullus viator sic est confirmat⁹ quia si est viator: igitur est in statu merendi τ demerendi: τ ex consequenti potest peccare: τ sic diceremus virginē ꝓ statu vie sic non fuisse confirmatā: aliter enim est modo confirmata q̄ꝫ tunc: quia nunc est beata: tunc non erat beata. Immo dicit Doct. ꝙ īplicat ꝙ viator sit isto modo cōfirmatus quia sic esset beatus: quia potior pars btītudinis est securitas: sed non potens peccare et sciēs se non posse peccare est securus de sua beatitudie igitur talis non esset viator sed beatus ¶ Preterea obiectū voluntatis viatoris est ens limitatum et finitum τc. in quo nō est oīs ratio boni nec ab illo remouetur oīs rō mali: τ voluntas pōt deuiare a tali obō p̱ aliquā circunstātiā non ꝯuenientē tali obō: vel op̱ari circa illud s̄m aliquā circunstantiā non debitā illi obō: τ ita peccare. Solū.n. beati h̄n̄t deū ꝓ obiecto clare viso in quo solo est oīs rō boni: τ in eo nullus defectus boni τ circa tale obm̄ volūtas errare nequit: igitur viator nō pōt sic esse cōfirmat⁹ vt non possit peccare. Aliomodo aliquis dicit̄ ꝯfirmat⁹ in bono: quia nō peccat in presenti nec peccabit in futuro τ isto mō in isto statu nature lapse multi fuerunt confirmati: quia non peccauerunt saltē mortaliter vt sanctificati in vtero et apostoli in die penthecostes: isti tamen potuerunt peccare τ etiam forte venialiter peccauerunt omnes excepta Uirgine beata que non soluꝫ mortaliter actualiter nec mortaliter origīaliter sed nec venialit̄ peccauit: de sancto Jo. Bap. est dubiū an venialiter peccauerit. Et teneo ꝙ sic qꝛ septies in die cadit iust⁹ venial'r τ resurgit. Petr⁹ apostolus post cōfirmationē peccauit τ venialiter ad Gala.2. Restiti in faciē eius quia reprehēsibilis erat si igitur in isto statu aliqui sic fuerunt confirmati ꝙ nunq̄ꝫ peccauerunt vt virgo que nullum peccatū commisit τ alij multi qui non peccauerunt mortal'r: multomagis in illo statu innocentie fuissent sic cōfirmati ꝙ nunq̄ꝫ peccassent si tamen prime tētationi restitissent: sicut primus parens τc. Et nota diligenter ꝙ Adam si victoriā habuisset: fuisset confirmatus sic ꝙ nunq̄ꝫ peccassꝫ tamē peccare potuisset: similiter eius filij. Et si quis arguat: si poterat peccare ponatur in esse: peccat igitur nō est confirmatus τ ita videtur ꝙ īplicet ipsum posse peccare τ esse confirmatū in bono. Respondendū est nō admittendo ꝙ illa de possibili ponatur ī esse: qꝛ iā sum obligatus ad istam ꝙ est confirmatus ꝙ non peccat nec peccabit: τ licet illa de possibili stet cum ista de inesse. nō tamen sua de inesse stat cū positiōe posita.s. ꝙ nō peccabit ista enī contradicunt non peccabit: τ peccat: sicut ista sedens potest currere stant simul: non tamē ista duo sedēs currit: ideo si es obligatus ad istam Sor. Sedet τ aliq̄s proponat istā potest Sor. currere: ꝯcede: ponatur in esse. non ponatur qꝛ iam es obligatus ad tenendū istā Sor. sedet: ita homines in statu innocentie cōfirmati non peccassent: tamen quia fuissent viatores potuissent peccare non tamen ista ponenda est inesse: quia es obligatus ad tenendū istā seꝫ sunt ꝯfirmati sic ꝙ nō peccabunt. ¶ Sꝫ supposito ꝙ Adā fuisset cōfirmat⁹ in iusticia generans Abel per generationem communicasset ne ei iusticiam originalem sic per generationem transfundendo eam: et communicando eam sibi. Dico ꝙ non: quia est mere donum dei et non habitum fuisset illud donum per generationem: quia iam non fuisset donum: generatio enim est per modum nature: et donatio per modum voluntatis. ¶ Alia dubia patent. Sed nota in responsione ad tertiū dubium illam probationem: iusticia originalis nō necessitabat ad bonū inclinabat.n. voluntatē ad ista iuste volendo: non tamen necessitabat voluntatē: sicut nec mō gratia: si.n. necessitasset ad bonū: nec Adam nec Eua peccassent: sed de necessitate bene operati fuissent: τ tūc cessasset meritū. Nota ēt illā optimā p̱suasionē: τ est ratio responsiua ad scd̄m dubiū. Auctoritas Ansel. est ī cōtrariū quia videt̄ dicere ꝙ si primā tēptationē superasset fuisset confirmat⁹ in iusticia ꝓ se τ suis posteris: sed solutio tertij dubij est in contrarium. Dicendū est ꝙ Ansel. loq̄tur opinando non tamen asserēdo: nec ꝓbat sicut Aristo. loq̄t̄ q̄ꝫ anima intellectiua est īmortalis sic opinat̄ nō tamen demōstrat. sic nec Ansel. ꝓbat vel ideo Ansel. illud dicit: quia filij in statu īnocentie mirabiliter fuissēt adiuti: tū a iusticia originali fortiter inclinante voluntatē eoꝝ ad bonū sicut modo habitus iusticie acquisit⁹ inclinat ad iuste volendū iusta: τ quanto habit⁹ est p̱fectior tanto: magis inclinat: tum propter solicitam doctrinā parentum. qui docuissent filios seruare p̄cepta dei: q̄ sūt de lege nature: vel ꝯformia legi nature: q̄ lex fuisset scripta ī cordib⁹ eoꝝ: τ ita faciliter sup̱assēt primā tēptationē: τ tūc fuissēt ꝯfirmati: nec peccassēt licet potuissēt peccare. ¶ Ad auctoritatē. Greg. nō gn̄assēt reꝓbos: ꝯcedo igit̄ nec gn̄assēt potētes peccare. negat̄ ꝯsequētia: īmo gn̄assēt viatores: τ ita potētes peccare: q̄ tn̄ nō peccassēt Et q̄a dcm̄ ē ꝙ lꝫ nascerēt̄ ī iusticia nō tn̄ fuissēt ꝯfirmati ī illa. Cōtra. bonū ē efficati⁹ malo. ꝯcedo igit̄ sicut malū est cā mali: ita iusticia ē cā ꝯfirmatiōis ī bono. Doc. dicit ꝙ aliq̄n malū pōt plurib⁹ nocere q̄ꝫ bonū possit ꝓdesse: τ ideo lꝫ pcm̄ Ade sit cā ꝙ oēs nascūt̄ ī pctō originali τ maledicti τ filij ire: nō tn̄ iusticia originalis pōt tm̄ ꝓdesse illis vt illi nascerent̄ ī iusticia ꝯfirmati. Uel aliter τ melius sicut pctm̄ ē cā pctī: nō tn̄ ē cā ꝯfirmatiōis ī malo: sed mala volūtas nascētis ī pctō originali: sicut iudei τ pagani ꝯfirmant̄ ī illo ex suo demerito p̱sonali: ita iusticia ī parētib⁹ nō ē cā ꝯfirmatiōis ipsi⁹ iusticie in filijs: sed si Abel nat⁹ fuisset in iusticia originali ipse suo merito meruisset in illa ꝯfirmari. sup̱asset.n. diabolicam tēptationem non acq̄escendo illi: sed deo τ legi ei⁹: τ in hoc meruisset ꝯfirmationē suā in iusticia: τ iō iusticia et pctm̄ equātur in hoc ꝙ peccatuꝫ Ade nō est causa ꝙ fili⁹ q̄ nascit̄ ī pctō originali sit ꝯfirmat⁹ ī malo sic nec iusticia eius fuisset cā vt fili⁹ nascēs in iusticia originali eēt ꝯfirmat⁹ ī iusticia originali: sed sicut demeritū p̱sonale est cā confirmationis in malo: sic tūc in illo statu meritū p̱sonale fuisset cā cōfirmationis in iusticia. ¶ Ad vltimū sic arguit̄. si vnū oppositū vt calor est vnius oppositi cā: sic eius oppositū vt frigus est alterius oppositi causa vt sicut calor ꝓducit calorē: ita frig⁹ ꝓducit frig⁹: que duo ꝓducta sunt opposita. igit̄ cum pctm̄ Ade sit causa peccati filiorum: igitur τ iusticia Ade erit causa iusticie filiorum: igitur non dabitur precise a deo: sed Adam trāsfūdet illaꝫ. Ad istud dicit doc. ꝙ si illa duo opposita.s. pcm̄ originale filiorum τ iusticia filioꝝ Ade essent a cā vniuoca argumētū ꝯcluderet. qđ ē dictu: ꝙ si illi duo effectus q̄libꝫ illoꝝ eēt a sua cā: q̄ eēt vniuoca respectu illoꝝ effectuū argumētū valeret vt calor ꝓduct⁹ ē a calore ꝓducēte vniuoce: τ frig⁹ ꝓductū ē a frigore ꝓducēte vniuoce: sicut calor ē cā caloris oppositi frigori: sic frigus ē cā frigoris oppositi calori ꝓducto: vt pꝫ ad sēsū: sed dicit ꝙ nō ē ita hic: q̄a τ si pcm̄ Ade ē occasio pcti filioꝝ: nō tn̄ iusticia ē cā iusticie: q̄a iusticia nō ē cā vniuoca iusticie filioꝝ cū sit a solo dō: sic̄ patet: q̄litas corruptibilis ē cā q̄litatis corruptibilis. igit̄ q̄litas īcorruptibilis: q̄ opponit̄ q̄litati corruptibili ꝓducet q̄litatē incorruptibilē. nō seq̄t̄: quia qualitas incorruptibilis vt charitas ē a solo deo: sic iusticia originalis: τ ideo negat̄ similitudo: ꝙ si pctm̄ ē occasio pctī: igit̄ iusticia q̄ ei oppōit̄ erit cā iusticie opposite pcō nō est simile. τ ideo argumentum non concludit.

Johā. bap. τ.S.Pet. post ꝯfirmationē peccarūt venialiter.

Questio. Secunda.

Secundo querit doc. Utruꝫ in statu īnoctie fuissēt illi soli geniti: q̄ nūc sūt electi

Ibi. Dico ꝙ soli τc. Nota b̄n̄ hanc rationem Doc. hic. τ.41.d. primi. Sed difficultas oritur de multis dānatis. nam ab eterno voluntate cōsequente sūt politi vt ꝓducantur in

esse: ⁊ talis volūtas non pōt impediri: vt ptꝫ a. doc. in. d. 46. primi ⁊ in hoc. 2. d. 37. si ab eťno sic sunt voliti: quō in statu innocentie non fuissent nati: ⁊ si sic non solū electi nati fuissent. Dico lꝫ ista materia alibi esset ꝯtractāda: quod est recurrendū ad id qđ. d. Doc. in. 1. d. 41. ⁊ in 3. d. 19. s. ꝙ in p̄io signo predestinauit quos voluit p̄destinare: ⁊ in tali signo habuit actuꝫ negatiuū circa reprobatos in scđo signo preordinauit gratiā cuicunqꝫ predestinato: et habuit tūc actum negatiuū circa reprobatos in tertio signo p̄uidit aliquos electos casuros: ⁊ silr oēs reprobos. Dico ergo ꝙ in illo primo signo tantū offerebantur voluntati diuine electi: ita ꝙ primo illos p̄destinauit ad vitā eternā: et ī alio signo voluit illos esse ī statu innocentie: ⁊ nullum actum habuit circa reprobatos vel reprobandos: nec quantū ad reprobationē: nec quantum ad existentiam eorum: et sic illi nati nō fuissent. Si dicatur. Nonne p̄uidebať prius creatura rationalis ꝓducenda in esse existentie ꝙ̄ fuerit p̄destinata: vel reprobata. Dici potest ꝙ non: ⁊ confirmať dictis Doct. ī. 3. d. 7. q. vlt. licet enim vt dicit ibi Doc. predestinatio cōiter determinetur ad aliquā personā. (Et dico cōiter qꝛ predestinatio anime Christi terminabatur ad naturā: non autem ad personam: quia in tali vnione erat tantū vna persona. s. diuina que non p̄destinabatur.) Non tamen sequitur ꝙ talis ꝑsona fuerit priꝰ volita quo ad esse existentie: imaginor enī sic ꝙ sicut intellectus diuinꝰ offerebat voluntati diuine oēs ꝓpositiones possibiles ꝑtinētes ad esse exn̄tie: sic etiā oēs naturas rōnales possibiles ⁊ sic in facultate voluntatis erat determiare: siue determitate. velle tot quot volebat produci in esse existentie: nō enī oīa possibilia sibi oñsa fuerūt volita a volūtate diuina: quia illa tunc euenirent: mille enī mundi etiaꝫ isto nobiliores sunt simplr possibiles ⁊ tñ nō sunt voliti. Dico ḡ ad ꝓpositū ꝙ intellectus diuinꝰ obtulit voluntati diuine oēs creaturas rōnales btītudinis capaces ostendēdo illas volūtati diuine in esse cognito: ⁊ etiā oñdēdo ei btītudinē possibilē in esse cognito: ⁊ tunc volūtas diuina in primo signo predestinauit quos voluit: ⁊ in secūdo signo oēs predestinatos ad gloriā predestinauit ad gratiā: ⁊ in tertio signo voluit oēs electos pro tēpore debito habere esse existentie: ⁊ in istis signis nullū actum habuit circa nunc damnatos: ⁊ in quarto signo offerebatur ei Adam casurus ⁊ amissurus iusticiā originalē: ⁊ in tali signo offerebatur Judas ⁊ aliȷ̄ dānati in ratione peccatoris: et in tali signo nullum actum positiuum habuit nec circa Adam: nec circa Judam: et in hoc signo terminauit iterum dare gratiā Ade ⁊ omnibus electis lapsis ⁊ in tali signo: quia p̄uidit Judam finaliter obstinatum ipsum reprobauit: et post voluit ipsum esse in esse existētie pro tēpore a se determinato: ⁊ sicut dico de Juda hoc idem dico de omnibus aliȷ̄s dānatis. Et si in secundo signo in quo Adam ⁊ omnes electi predestinati fuerūt ad gratiā et iusticiam originalem stetissent: solum illi nati fuissent: ⁊ nullū actum voluntas diuina habuisset circa nunc dānatos. Sed esset difficultas de angelis damnatis: ex quo voluntas diuina in primo signo omnes predestinauit quos voluit: ⁊ in tali signo nullum actuꝫ habuit circa reprobatos: an si Adā preuisus fuisset nō casurꝰ: si angeli mali creati fuissent. Dico ꝙ in his que mere ꝑtinent ad voluntatē diuinam multa sunt probabilia propter libertatem illius voluntatis: probabile est enim ꝙ sicut tantū homines predestinati nati fuissent et propter lapsum ipsius Ade multi aliȷ̄ nati sunt qui non sunt electi: sic etiam si angeli electi ⁊ omnes aliȷ̄ electi vt homines tantum sunt preuisi casuri: probabile videtur ꝙ solum illi creati fuissent: est etiam probabile ꝙ ꝙ̄uis nullus electorū sit preuisus casurus ꝙ angeli mali fuissent creati vt maior diuine voluntatis manifestetur iusticia Sed quicquid sit vnum firmiter scimꝰ ꝙ voluntas diuina potest velle omne quod non implicat contradictioneꝫ ⁊ velle suū ad extra est absolute tante rectitudinis: ꝙ nullam presupponit regulam (etiā in intellectu diuino) cui oporteat conformari: vt ptꝫ a Doc. in vltima questione prologi. Sustinendo ergo ꝙ tantum electi nati fuissent: Dicit Doct. ꝙ posterius vult istum beatificabilem esse nasciturum a tali parente. Et addit. Si prius sunt beatitudini determinati ꝙ̄ ꝙ nascātur a talibus parētibus per quoscunqꝫ parētes nascantur: ex quo habēt rōnem posterioris: huiusmodi parentes non poterunt variare beatificandos determinatos a voluntate diuina: quī idē in numero nascantur. Ista verba sunt notanda cum videantur sibi implicare. Nam dicit primo ꝙ electus predestinatus fuit nasci a tali parente: puta. S. franciscus predestinatus fuit nasci a tali parente. parens autē tūc fuisset electus: ⁊ tñ constat ꝙ pater eius fuit reprobatꝰ Et ex alia parte dicit ꝙ ex quibuscunqꝫ parētibus nascātur ⁊c. Dico ꝙ si Adā preuisus fuisset sicut sanctus Frāciscus predestinatus fuisset nasci a tali parente: puta ab alio ꝙ̄ a Petro. B. Sic etiā natꝰ fuisset: ⁊ ꝙ mō sit natꝰ ab alio hoc nō ꝯtradicit p̄mo dicto: quia si Adā nō fuisset p̄uisꝰ casurus: tñ electi nati fuissent a determinatis parentibus: sed quia Adam post preuisus est casurus multi aliȷ̄ sunt voliti in esse exn̄tie a voluntate diuina ꝙ̄ soli electi: ⁊ sic mutli electi nunc nati sunt a parentibus reꝓbis: ⁊ hoc etiā presciuit intellectus diuinus: sed non ante preuisionem lapsus ipsius Ade. ⁊ addit Doc. ꝙ ille idem qui nunc natus est a reprobo esset idem numero: si natus fuisset ab alio patre electo. ¶ Ibi. Dico sicut dictū est ⁊c. Hic dicit doct. ꝙ fuisset idem numero: ⁊ probat q̄a eadem anima fuisset: ⁊ etiam eadem materia ex qua generatus fuit. nam eadem materia nunc: que est sub forma talis alimenti: puta panis vel galina potuit tempore innocentie esse sub forma pomi: vel huiusmodi: sicut ergo nunc ex tali alimento generatur tale semē: puta ex pane: ita tunc eadē materia panis existens sub forma pomi ex tali materia potuit generari tale semen. Nā in generatione seminis corrumpiť forma alimenti: ⁊ in materia illa producitur forma seminis. ¶ Ibi. Dico ꝙ nō oportet ⁊c. Dicit doc. qđ ad vnitatē nūeralē ī effectu nō req̄riť ꝙ talis effectꝰ sic sit ab vno agente determinato: ꝙ si etiā esset ab alio nō eēt idē numero. Et ponit casū. sit ignis. a. virtutis vt duo: ⁊ gignat ignē. b. in materia ligni: ⁊ sit alius ignis. s. c. eiusdē virtutis: ⁊ in eodē instāti quo. a. generaret. b. generaret ipsū. b. certū est ꝙ ip̄m. b. est idem in numero ꝙ̄uis sit ꝓducibile a. diuersis causis Doct. enim dicit ꝙ sufficit vnitas materie: sed bene aduerte quia si ignis in materiaꝫ ligni produceret ignem. b. ⁊ ignis. c. produceret alium ignē in materia ligni corrupto primo igne: hic ignis genitus non esset idē numero cū alio ꝓducto. Aliter doc. sibi cōtradiceret ī. distin. 3. huius secundi. Si vero materia ligni trāsmutaretur simpliciter ad eandem formam numero esset simpliciter idē numero: licet eadē materia nata esset, transmutari ad eādem formam ab alio ⁊ alio agente.

Nō nobil' cū solutiōe eiusdē non minꝰ ingeniosa.

difficultas de angelis dānatis.

Ad p̄tebi[...] ad euitā[...] ꝯdictionē doctoris.

Distinctionis Vicesime p̄me. Questio Prima

CIrca istam distinctionem vigesimā primam querit Doct. duo. Primum vtrū primuꝫ pctm̄ potuerit eē veniale. i. an ista ꝯsequētia sit necessaria vel ñ Adā sit in statu innocentie poterat peccare: igiť pctm̄ suuꝫ est mortale. Et ostendit doct. ꝙ non valet ista consequentia: immo stat ꝙ peccatum suuꝫ primū fuerit veniale: licet de facto pctm̄ suum furit mortale. Veniale peccatū dicitur vel a venio venis: quia venit in mentem preter intentum: ⁊ ex surreptione: vel veniale dicitur quia vel ex infirmitate vel ignorantia cōmittitur: ⁊ sic dicitur veniale a venia. ¶ Arguit doc. probando ꝙ non fuit necesse ꝙ p̄mū peccatum Ade fuerit mortale: quia rectitudo iusticie magis repugnat peccato mortali ꝙ̄ veniali: ⁊ tñ non obstāte illo statu: ⁊ illa rectitudine illiꝰ status potuit peccare mortaliter. igitur ⁊ multomagis potuit peccare venialiter ⁊ stare in illo statu: quia non reuideretur (si ille status corrumperetur ex peccato veniali) quod magis repugnaret illi mortale peccatum ꝙ̄ veniale: qđ est falsum. Item non est trāsitus ab vno extremo in aliud extremū nisi transeundo ꝑ medium: sed extrema sunt iusticia originalis: ⁊ pctm̄ mortale. igitur oportet transire per peccatum veniale. si argumētū hoc concludat nihil concludit: quia illa maior non est vera. nisi vbi medium est conditio necessaria requisita necessario inter extrema sicut medium inter duo. vbi non potest fieri transitus ⁊c. Sed

si mediū nō est conditio necessaria non opꝫ:et maxime
respectu cārum libere agētiū sicut est voluntas:ipa.n.
pōt transire a iusticia ad pctm̄ mortale non peccādo ve
nialr̄. Si tn̄ argumētū concludat ꝙ volūtas pōt trāsire
ꝑ illud mediū.s.ꝑ pctm̄ veniale pmo:⁊ sic ꝯcedo argu-
mētū ⁊ sic dꝫ scribi in doctore. ¶ In cōtrariū arguit.

Opi. Alex. de ales. ⁊ s. Tho.

Ponitur opi. dn̄i Alex. de ales:⁊.s. Tho. qui
tenēt ꝙ in illo statu innocentie
non potuit eē aliqđ pctm̄ veniale:qꝛ ibi fuit summa re
ctitudo possibilis homini haberi in illo statu quo crea
tus fuit Adā summe rectitudini repugnat quantūcūq;
modica obliqtas:qꝛ illa tollit sūmū gdū rectitudis et
pctm̄ veniale ē aliqlis obliqtas:⁊ pctm̄ veniale nō pōt
corrūpe statū innocētie:igitur oīs obliquitas que cor
rūpisset illū statū fuisset obliquitas mortalis. Et scđo
probant:qꝛ vires inferiores non sunt deordinate ⁊c.
¶ Sed doc. duabus rōnibꝰ arguit;qꝛ gratia que nos
in illo statu coniungit deo:non est minoris ꝑfectionis
ꝙ iusticia originalis fuerit in illo statu:et tn̄ cū gr̄a in
isto statu stat pctm̄ veniale in viris perfectissimis: vt ī
Johanne euangelista. Si dixerimꝰ:qꝛ pctm̄ non habe-
mus ⁊c. igitur in illo statu potuit esse culpa venialis cū
iusticia originali:non em̄ videt̄ esse maior repugnātia
pctī venialis ad iusticiā ꝙ ad gratiā:⁊ ad gr̄az non hꝫ
quin possit stare cū ea igit̄ et pōt stare cuꝫ iusticia origī
nali. in. di. 29. habebimꝰ quō iste due virtutes se habēt
sicut excedens et excessum. ¶ Itē scđo supponit doct.
ꝙ aliquis actus ex suo genere sit pctm̄ veniale:sicut di
cere verbū ociosum. Itē supponit ꝙ deus non obligas
set hoīes in statu innocētie ad minus difficile:vt nō ꝑ-
cepisset eis vt non dicerent verbū ociosum:nec etiā pre
cepisset vt semꝑ facerent ꝙ melius ⁊ expedientiꝰ est:sꝫ
tm̄ modo obligasset eos ad decez precepta:ad que nos
nūc obligauit:tunc Adam potuisset dicere verbū ocio
sum:et illud ex suo genere est peccatum veniale et non
mortale igitur. Nec valet dicere ille status fuisset ꝑfe-
ctissimꝰ:cōcedo loquendo de statu viatoꝝ:igit̄ in illo
non fuisset peccatum veniale. nego consequētiā. nōne ī
isto statu fuerūt hoīes ita perfecti :sicut fuissent ī illo:
et in isto venialiter peccauerunt:quare non in illo cuꝫ
pctm̄ veniale non tollat perfectionem ab eis.

Differētia int̄ pctm̄ veniale ⁊ mortale.

Ideo respondet Doc. ad questionem ondē
do quid sit peccatū morta
le:⁊ quid peccatum veniale:et deinde respondet ꝑ du-
as vel tres conclusiones. Primo dicit ꝙ peccatum
mortale ⁊ veniale non distinguitur per hoc ꝙ mortale
est circa finem:⁊ veniale est circa ea que sunt ad finē tā
tum:et non circa finē :qꝛ vtrūq; peccatum pōt esse cir-
ca finē ⁊ circa media ad finē:⁊ ita nō sunt iste differētie
q̄ bꝰ ꝯstituant̄ in esse. Sed ī hoc differūt ꝙ peccatū mor
tale est deordinatio opposita ordinationi:sine qua or-
dinatione quis non potest consequi finem:⁊ hmōi ordi
nationes necessario requisite ad consequendū finē sunt
decem precepta legis. Sūt em̄ decem leges decem vie:
per quas necesse est nos ambulare ⁊ ꝑuenire ad patriā
celestem:iste ordinationes cadunt sub precepto vt fiāt:
⁊ necesse est nos sic esse ordinatos vt deum adoremus la
trie:et credamus:in eo speremꝰ:et ipsum super oīa dili
gamus et extensiue ⁊ intensiue:vt dicetur in.3.dist.27.
arti.3. Et similiter eius nomen nos opꝫ honorare nō as
sumendo illud in testimonium falsitatis : ⁊ sic de aliis
ꝑceptis:⁊ iste ordinatiōes sic sunt sub precepto:ꝙ etiā
deordinationes opposite sunt sub precepto ne fiant:et
si quis sit illis deordinationibus deordinatus est ī pec
cato mortali:sic ꝙ furtum faciens mortaliter peccat. ⁊
sic sunt decez precepta peccata mortalia opposita istis
decem preceptis. Deordinatio autem que est peccatuꝫ
veniale non cadit sub precepto:nec ordinatio opposi-
ta est necessaria ad salutem : sicut non dicere : verbum
ociosum est ordinatio expediens:et per quam facilius
quis consequitur vitam eternam :tamen sine illa ordi-
natione pōt quis saluari:quia seruando legem dei:suf-
ficit iuxta illud Christi. Hoc fac et viues:scilicet dili-
ge deum super omnia :et proximum sicut teipsum. Ex
hoc patet ꝙ solum facere contra decem precepta ē pec-
catum mortale. Facere autem contra consilia:et cō tra
alia precepta que non sunt de necessitate salutis q̄s nō
mortaliter peccat. Nec sequit̄. Iste non facit ſm̄ consi-
lium:nec ſm̄ preceptum non necessariū ad salutem. igit̄
deficit a fine vltimo. negatur consequentia:sequit̄ ta-
men. talis sic operans venialiter peccat. igitur talis nō
procedit meliori modo quo potest. hoc est verum:⁊ hoc
est venialr̄ peccare :et conuertuntur. ¶ Doct. igitur di
cit ponendo hanc cōclusionē. Adam potuit non tātuꝫ
exercere actum deordinatum contra ꝑceptū:⁊ sic mor-
taliter peccare vt peccauit:sꝫ etiā potuit exercere actū
contra consilium tm̄:⁊ sic venialr̄ peccare. Et hoc dicit
Doc duplr̄ potuit facere contra consiliū:vel negatiue
non faciendo illud quod consilium dicit esse faciendū:
immo cōtrarie faciendo aliquid retardans a pmio: qꝛ
peccato veniali debet̄ pena:que potest hominem retar
dare a btitudine :sicut in statu isto sor. mercator ſuās
diuinam legem non ſm̄ illud consilium facit Uade ⁊ vē
de omnia que habes ⁊c. immo facit aliquid retardati-
uum:qꝛ implicat se mercantiis:quibꝰ implicitus minꝰ
est aptus deo ꝓmpte ad seruiēdū:⁊ si venialr̄ peccat:nō
tn̄ mortaliter:quia non facit contra aliquā illaꝝ decez
ordinationum que sunt de necessitate salutis. ¶ Pri-
mū argumentū in oppositū:⁊ argumētū pmū opi. eādē
hn̄t vim:⁊ ideo soluendo vnum soluit̄ reliquū: ideo ꝓ
solutione primi argumenti opi. est notandū ꝙ duplex ē
rectitudo vna habitualis:alia actualis. Rectitudo ha
bitualis dꝛ esse quidā habitus in volūtate hoīs iusti ⁊
recti:qui habitus inclinat ad iusta iuste volēdo:⁊ volū
tas sic habitualiter dꝛ habitualiter velle iusta iuste: et
sic iustus dormiēs habitualr̄ vult iusta isto mō in statu
innocētie. Adam habuisset iusticiam originalē inclinā
tē volūtatem Ade ad humiliter volēdū iusta. Sed que
fuissent obiecta illius iusticie originalis:ad que incli-
nasset voluntatem ad volēdū. Dico ꝙ decē ordinatio
nes q̄ cadūt sub decē ꝑceptis diuine legis:⁊ ille decem
ordinatiōes sunt ex intentione ꝑcipiētis:⁊ in se hn̄t ne
cessitatē a ꝑcipiēte vt fiāt aliter nullus dꝛ rectus nec iu
stus:⁊ ista includunt̄ in latitudine illis summe rectitu
dinis:que fuisset in statu innocentie. Utrū aūt ordina
tio q̄ cadit sub consilio. s. non dicere vbū ociosum per-
tineat ad hmōi latitudinē summe rectitudinis. Dico
ꝙ non:qꝛ sic non ex intentione consulentis vt sit neces-
sario requisita ad salutē:nec ad illā rectitudinē:sed il-
la ordinatio cōsilii est alia disperata ordinatio a pma:
et ideo quis pōt esse summe rectus rectitudine necessa
ria:dato ꝙ non sit rectus nec ordinatus ſm̄ illam or di
nationem consilii sicut intellectus pōt esse certus de
a. cōclusione:⁊ tn̄ dubitare de. b. cōclusiōe ⁊ tm̄ opinari
de illa:nec tn̄ minuet̄ de. a. cōclusiōe. ita hic a simili q̄s
non erit seruans cōsiliū. ⁊ tn̄ erit rectus rectitudīe per-
tinēte ad salutē. Tūc rn̄det Doc. ꝙ pctm̄ mortale plus
repugnat illi summe rectitudini habituali ꝙ pctm̄ ve-
niale :ptꝫ qꝛ peccatum veniale non opponitur alicui il
laꝝ decē ordinationū pertinētiū ad illam rectitudineꝫ
necessariā ad salutē:et tn̄ peccata mortalia illis directe
opponunt̄. igitur pōt stare tota illa rectitudo cū pecca
to veniali cum ei non opponatur. non sic potest stare
peccatum mortale:quia opponitur alicui illarum decē
ordinationū requisitaꝝ ad illam summā rectitudinem.
Dicit etiam doc. ꝙ pctm̄ veniale non repugnat actualī
rectitudini :actualis rectitudo est illa que est ī actu no
stro volūtatis :qui actus est conformis rōni recte sine
dictamine legis diuine:vt quis ꝑdicās populo pncipa
liter ex charitate:tn̄ in actu illo ꝑdicandi oritur motꝰ
leuis inanis glorie:qꝛ appetit laudari a populo :nō pri
cipaliter ꝓpter illud mouet̄ ille meret̄ :⁊ tn̄ venialr̄ pec
cat. repugnat igit̄ veniale pctm̄ solū sue ordinationi:q̄
cadit sub cōsilio:nō aūt repugnat alicui ordinatiōi q̄
cadit sub ꝑcepto:ideo lꝫ non possit stare cū ordinatiōe
cui opponit̄ ⁊ illam destruat: non tn̄ destruit ordinatio
nes cadentes sub ꝑcepto quare quis pōt esse ꝑfecte or-
dinatus ordinatione necessaria ad salutem qualis fuis
set in statu innocentie:⁊ tn̄ venialiter peccare. Et si di-
cas etiam beatum posse peccare venialiter:eo ꝙ venia-
le peccatum non opponit̄ ⁊c. ¶ Rn̄det doc. ponēdo ca
sum ꝙ deꝰ dimitteret beatū sibi posset peccare: siue pos
set in verbum ociosum:sed illud vbum esset sibi pecca-
tum mortale:eo ꝙ beatus habet preceptum de semper
operādo optima:⁊ de semꝑ eliciēdo optimū actū beati
ficum quantum pōt:sed exn̄s in statu innocentie fuisset
in via ⁊ non in termino:⁊ ipe nō habuisset ꝑceptum de
semꝑ faciēdo optīa:iō pctm̄ Ade nō fuisset mortale vir
gini katherine:sic ꝙ bti tenent̄ adiplere in patria illud
ꝑceptū. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde ⁊ ex oībus

Rectitudo est duplex. Rectitudo habitualis

v. ita ꝙ teneñ colligere oēs vires ī vnū: ⁊ ſm illas ſem- per deū diligere: vide. S. Boñ. in. 3. di. 27. q. vl. Nota illud qđ dicit doc. ſi btūs dimitteret̃ ſibi qꝛ in rei veri- tate: ⁊ ꝯfirmatus ꝙ nō pōt peccare nec mortalr̃: nec ve- nialiter. igitur pctm̄ veniale non pōt eē in eo. ¶ Ad ſe cūdū de viribus ⁊c. Dicendū ꝙ ſi Adaz fuiſſet deo obe diens ⁊ potentie ſenſitiue īferiores fuiſſent obediētes volūtati: ſed qꝛ volūtas non fuit obediens deo datū eſt ei in penā ſm Aug. vt vires inferiores nō obediāt ei. ⁊ ideo doc. cōcedit ꝙ ſi vires ſupiores vt intellect⁹ ⁊ vo- luntas fuiſſent ordinate in deū in viribus ſenſitiuis nul la fuiſſet deordinatio: ideo pma deordinatio fuit in vi- ribus ſupioribus: qꝛ Adam elegit magis ꝯplacere vxo ri ꝗ̄ placere deo: ⁊ ideo primo ibi fuit deordinatio de facto. doc. tñ đt ꝙ non oportuit vt illa deordinatio in deū fuiſſet pctm̄ mortale: qꝛ circa deū pōt eſſe pctm̄ ve- niale. Et dat exemplum doc. vt ſi quis in ſupiori portio ne: que īmediate reſpicit deū habeat aliquē motū ſurre ptiuū: ⁊ leuē cōtra articulū de trinitate. non ꝓpt̃ea ille peccat mortalr̃ ſ3 venialr̃: ⁊ ita pma deordīatio potuit fuiſſet venialis in portione ſupior. Et nota ꝙ portio ſu perior eſt intellectus ⁊ volūtas: vt. ſ. īmediate reſpiciūt deum. portio vo inferior eſt idē intellect⁹ et eadē volū- tas vt reſpicit obiectū creatū: hoc patebit. d. 24. hui⁹. ¶ Ad illud de pena dico ꝙ pctō veniali non debetur mors nec eterna: nec corpalis: potuit vo Adam et filii ſui in illo ſtatu peccare venialiter ⁊ puniri circa mortē corpalē: vt puta habēdo diſplicētiā de illo pctō: vel ali quid hmōi: ⁊ hoc nō repugnabat illi ſtatui. Et ſi dicas illi ſtatui non debebat̃ pena. cōcedo: pena que eſt mors ſed nō eſt verū de aliis penis maxime volūtarie ſumptis ꝓ pctō veniali. Vel dic ꝙ ſicut mō peccans venialr̃ illi pctō proprie non debet̃ pena: ſed cōmittens pctm̄ ve- niale ē debitor alicui⁹ act⁹ charitatis feruentis: vt pu- ta quis modicū plus debito bibit: tenet̃ cū feruentiori charitate dicere horas ſuas: ſi ſit cleric⁹: vel pr̄ nr̄ ſi ſit ſclaris: vel alias ſuas orōnes: ita ī illo ſtatu qui peccaſ ſet venialiter cōuerſus ad deum feruentiori modo ado raſſet eum: ⁊ reliqua.

Portio ſuperior. *Portio inferior.*

¶ Queſtio Secunda.

SEcundo querit̃. vtrū pctm̄ Ade fuerit gͣuiſſi- mū. Hic ſunt tres articuli. Pri- m⁹ declarat⁹ fuit pti. d. 6. q. 2. vi de ibi de velle ⁊ nolle. Hic nota ꝺr̄iam: ꝗre primū pctm̄ angeli po tuit fuiſſe īordīat⁹ amor ſui: non ſic potuit peccare Adā: ſed primū pctm̄ ade fuit amor amicitie vxo ris ſue inordinat⁹. Vide auctori tatē beati Aug. Nota ꝙ primo nō potuit peccare amo re cōcupiſcētie vel libidis circa vxorē: qꝛ nulla adhuc erat libido: qꝛ illa eſt ſequela pcti ad iſtū amorē amici- tie īordinatū vxoris: ſequebat̃ grauius pctm̄. ſ. velle cō plere illud qđ non licuit. ſ. velle comedere de pomo ve- tito. Ibi nota ꝙ ſecluſo precepto diuino de nō edēdo pomum: peius fuiſſet dicere verbum ocioſum ꝗ̄ come- dere de illo pomo: qꝛ dicere verbum ocioſum eſt ex ſuo genere actus peccati venialis: ſed comedere de illo po mo non ex ſe pctm̄: nec eſt de lege nature. Ideo đt doc. ꝙ eſus pomi non erat ex natura rei quid malum: nec il lud fuit p̄ceptum ex natura rei: nec de lege nature: qua ſi eſſet circa aliquid quod de ſe eſt malū: ſed tm̄ fuit ma lum edere de illo: quia ſolum a deo ꝓhibitū ad experiē dū eorum obedientiam vt nobis appareret (non deo: qꝛ omnia ſciebat) ꝙ ingrati exiſtentes tantorum bonoruz et beneficiorum non obedirent. pctm̄ igitur primū ade fuit in velle volendo. ſ. et amando vxorem amore ami- citie inordinato: quod factum fuit vt magis vellet diſ plicere deo ꝗ̄ vxori: et ita inductus ab eo comedit. Eſt eñ veriſimile cū ipſa fuerit ſeducta ⁊ crediderit diabo lo ſe poſſe conſequi equalitatem dei: et conſequi etiam ſcientiam boni ⁊ mali: ſi vir ſuus vna ſecum comede ret: acceſſit ad Adam ⁊ dixit ei vt comederet ipſo no- lente triſtis effecta ſit videns ex hoc ſe non poſſe con- ſequi quod credebat ſcilicet equalitatem dei. Adam vi dens ipſam meſtam credidit ꝙ ſi non conſentiret ei ta- beſceret: ⁊ ex triſtitia veniret ad maciē: immo a ſe dere lictā oīno interiret: maluit deo diſplicere ꝗ̄ vxori: et

huius cā fuit inordinatus amor amicitie ad eam: non amor concupiſcentie: nec libidinis: qꝛ illa nondū erāt in adam cū eſſet innocens: ſed grauiter errauit ſm Sā ctos qꝛ debuit eam corrigere ⁊ docere: ꝙ ꝓpter eſum il lius ligni non cōſequeret̃ equalitatem dei: nec ſciētiā equalem ſcientie dei: quia ipſe non fuit ſeduct⁹ ſm pau lū ad Cor. 2. Et ita ille nō credidit: ſed non corripuit: et quis ſcit ꝙ cā nō corripuerit: ſed mulieres aliq̄ affe ctione affecte non de facili ſuſcipiūt diſciplinā: magis eñ credidit diabolo ꝗ̄ viro. ¶ Scđs articulus eſt de grauitate ade vbi nota ꝙ duobus modis vnū peccatū comparatū ad aliud đr grauius alio. Uno mō qñ vnuz peccatū: vtputa blaſfemia dei opponit̃ maiori bonita- ti ꝗ̄ aliud peccatū: vtputa: blaſfemia parentū. Primū pctm̄ eſt grauius ſecundo: qꝛ contra deum: ⁊ ſcđm ē cō tra patris et matris perſonam. Si etiam blaſphemās deum adoraret deū actum meritoriū optimū faceret: ⁊ magnū gradum grẽ acquireret: ⁊ magnum gradū glīe. Si ſimiliter blaſfemans patrem eum honoraret: actuz meritorium: gradum grẽ et glorie acquireret: nō tñ ita bonū ſicut adorās deū. vterq̄ blaſfemando bonū illud perdunt: tñ vnus maius bonum perdit altero: ⁊ ſic vn⁹ grauius altero peccat. pctm̄ Ade iſto mō non fuit gra- uiſſimū: qꝛ non opponebat̃ ſue bonitati: nec ſi obediēs fuiſſet tm̄ bonū acquiſiuiſſet ꝗ̄tū ille qui deum adoraſ ſet. Alio mō peccatū dicitur grauius altero pctō: quia vnum eſt contra bonitatē magis neceſſariam ꝗ̄ aliud pctm̄: ⁊ đr bonitas vna magis neceſſaria altera bonita te: vt puta bonitas aliqua cadit ſub p̄cepto legis nāe ⁊ legis diuīe ſil̄: alia bonitas cadit tm̄ ſub p̄cepto legis diuine. pma bonitas đr magis neceſſaria ꝗ̄ ſecunda: et peccans contra illam bonitatē grauius peccat ꝗ̄ pec- cās contra ſcđam tātū. Exēplū. Nā interficere quēquā eſt ꝓhibitum lege diuina et lege nature ſimul et ſemel. Cōcupiſcere eſt tantum prohibitum lege diuina ⁊ non nature. Interficiens. n. grauius peccat ꝗ̄ cōcupiſcēs Bertam ad fornicandum. Salomō. n. cōparans furtū adulterio dixit adulterium eſſe grauius furto: quia cō tra rem magis arduam. Iſto modo etiam peccatū ade non eſt grauiſſimū: qꝛ nō fuit cōtra bonitatē magis ne ceſſariā: qꝛ nō comedere de illo pomo: nō fuit bonitas maxime neceſſaria: qꝛ nō cadebat niſi ſub precepto diui no: non aūt ſub precepto legis nature. Oſtendit etiam doc. in lr̃a ꝙ diligere vxorem inordinate non fuit gra- uiſſimū peccatū: qꝛ non contra illud. Diliges dn̄m deū tuum: nec contra ſecūdū maxime neceſſarium ⁊ arduuz poſt primū. ſ. Diliges primum tuum ⁊c. Et ptz: qꝛ ex- ceſſus de diligendo deū non eſt contra illud p̄ceptū de dilectione proximi: ſed bene odire proximum eſt cōtra illud preceptuz: nec etiam exceſſus de dilectione proxi mi eſt directe contra illud preceptum de dilectiōe dei: ſed bene odium dei: ſi ſit poſſibile. Exceſſus igitur dile- ctionis proximi: vt puta vxoris in Adam non fuit con tra illud preceptum: nec etiā eſt tantū contra ſecūdum de dilectione proximi: ſicut odium proximi. graui⁹ igi- tur pctm̄ eſt odire proximum: et odire vxorē: quā exce- dere in diligendo vxorem. igitur illud primum pecca- tū quo adam peccauit diligendo inordinate vxorē non fuit grauiſſimum: qꝛ non fuit contra illa duo precepta maxime neceſſaria: nec ex conſequenti contra illam bo nitatem maxime neceſſariam. ſ. diligere deum et proxi- mum. Item nota ꝙ peccata legis diuine aut ſunt de le ge nature ſtricte ſumpta: aut de lege nature quia cōfor mia legi nature: et ita cadūt ſub duplici negatiōe boni tatis correſpondentis illis preceptis: et ita ſunt boni- tates neceſſarie. forte illud preceptum de non concupi- ſcendo non eſt de lege nature iuxta illud Pauli. Cōcu piſcentiā neſciebā eſſe pctm̄: niſi lex diuina diceret. Nō cōcupiſces. Alia ſunt de lege nature ⁊ diuine ſimul: ſed preceptum de non edendo pomū, tm̄ de lege diuina fuit et nullo mō de lege nature: ⁊ ideo illa bonitas nō edere ⁊c non fuit multū necīa. ¶ Tertius articulus eſt de cō paratiōe peccati ade ad pctm̄ Eue. Et ſimplr̃ loquen- do pctm̄ eue fuit gͣui⁹: qꝛ ſi adā et eua eſſent dānati qui lib3 ꝓ pctō illo graui⁹ puniret̃ eua ꝗ̄ adā: qꝛ ipa appe tiit equalitatē dei non adā: qꝛ nō credidit nec appetiit nota īferi⁹ ꝙ tētatio exrior q̄lis fuit illa ade: q̄ fctā fuit ꝑ mulierē faciliori mō vīcit̃ ꝗ̄ tētatio īterior: q̄ ē tēta- tio carnis: q̄ đ nr̄o ꝯ nos roborat̃. diabol⁹ tētauit euā: eua tētauit adā: cū igit̃ Adā eſſet fortior Eua et circū-

Nota de maiori ⁊ minori gͣ tate pcti.

Bonitas vna ē alia magis neceſſaria.

spectio: q: ad plura aspiciēs: ⁊ nobilio: quia mino:i tē tatione tentatus ꝙ Eua ceciderit hoc eius peccatum aggūat: tñ simplr ⁊ i se cōsiderādo vtrūqꝫ pctm̄: pctm̄ eue fuit maius. ¶ An si Eua sola peccasset ⁊ non Adā ꝑdidissemus iusticiā: originalē. ¶ Dico ꝙ non: q: sibi non fuit data: nisi ꝑ se nō ꝑ nobis: bñ si sol⁹ Adā peccas set et non Eua: adhuc illam perdidissemus: q: Eua nō acceperat pro nobis. ¶ Utrum si Eua peccasset ⁊ adā non: an ipa fuisset mater nostra. Aliq̄ dicūt ꝙ de⁹ creas set vnā aliā mulierē: ⁊ illam dedisset Ade: et fuisset ma ter nostra: sed ad quid: si dedisset aliā forte alia grauio:ē tentatiōe tētasset eū: ad q̄d addere malū malo sufficie: bat ꝑma: q̄ si fecisset ꝑniam non obfuisset filiis: sicut vir go munda non obfuit mundicie xp̄i benedicti.

Nota pulcherrīa du bia cū eisdē solutiōib⁹.

Ad argumenta ad illud quod dicit: quod plus adimit de bono est grauius: quod concedo. Si illud bonū adimit formali ter per peccatum oppositum illi bono: sicut patet supra de blaffemante deū: qui adimit formaliter plus de bo no ꝙ blaffemans ꝓrem. Et dico ꝙ peccatum Ade for malr non adimit iusticiam originalē: q: nō opponeba tur illi formalr: sed tñ ademit demeritorie: sed peccatū non dicitur grauius: q: adimit plus de bono demerito rie: patet: q: habens decem gradus glorie ⁊ totidē gra tie: et centum gradus meritorios: peccans peccato car nis perdit omnia demeritorie: et tamen formaliter pa rum perdit. Blasfemans aūt deum multum perdit for maliter de bono: et in casu parū demeritorie q: vbi nō meruerit nisi duos gradus glorie ⁊ gratie: ⁊ decē meri ta ista demeritorie perdit et minus alio: et tamē multo plus formaliter alio perdit de bono: vt patet si deū ho norasset qñ blasphemauit: et si alius continens fuisset cū peccauit: iste min⁹ de bono habuisset: et ali⁹ plus de bono. ¶ Ad secūdum dicendum ꝙ debet esse correspō dentia culpe ad penam: si pena magna ⁊ peccatū simili ter: ⁊ sic a posteriori cognoscimus grauitatem peccati. Dicit doc. ꝙ verum est: si illa pena sit formaliter puni tio illius culpe. ¶ Exēplū. Hic blaffemat deū hic blaf femat ꝓrem: punitio formalr correspondens blasphe mie ꝓris: ē mino: punitiōe q̄ corrñdet blasfemie dei: ⁊ loqndo de tali pena non debebat pctō Ade maxia pe na. imo modo adulterans si damnaret: ⁊ sil cū eo Adā pro illo peccato graui⁹ puniretur iste ꝙ adā. Et cū ꝓ bat: quia sibi inflicta fuit pena mortis pro suo pctō: et hec est maxima pena. Dupliciter rñdet. Primo sic: ne gando ꝙ mors fuerit ei inflicta ꝑ suo pctō. ⁊ p3 q: adā si erat immortalis in illo statu non erat immortalis ex natura vel ex cā intrinseca nāli. Sed si erat imortalis erat tñ ex dei dono nolentis concurrere cū causis na turalibus terminatis ad mortem: ⁊ hoc q̄diu obediēs fuisset: vel supasset primam tentationē. Dico igitur q: peccauit ⁊ inobediens fuit deus subtraxit illa bñficia sibi collata: et sic ex cōsequēti secuta est mors: non ē er go mors pena formaliter punitiua peccati Ade: sed il la est modica. Uidem⁹. n. q̄nqꝫ ꝑ vno pctō subtrahi ab aliquo maxima bñficia: non tamen infligit magna pe na punitiua correspondens illi pctō: ⁊ patet in exēplo. Si fortes sit bñficiat⁹ ab aliquo ꝓncipe: puta a serenis simo Imperatore et plato non: peccēt in serenissimum Imperatorē ambo: priuabit fortes omnib⁹ beneficiis sibi collatis a serenissimo Imperatore: ⁊ alius punie in decem: que erit pena f̄m iusticiā punitiuā correspō dens pctō platonis: et in totidē for. punire: et non in plus nisi fuisset bñficiatus: et sic Adam fuit priuatus multis donis donatis a deo: ⁊ tñ modica pena fuisset punitus in inferno ꝙ alt⁹ adulter loquendo de pena pu nitiua culpe. Alia rñsio est: ꝙ mors non est maio: pena ꝙ illa que debet pctō mortali: q: illa est dānatio eter na: que est ꝑpetua separatio a deo mors aūt corpalis ē solum sepatio corpis ab aia vsqꝫ ad futur iudiciū quā etiam mortē multi appetunt: null⁹ tñ appetit damna tionē: ⁊ ideo l3 sit generalio: pena et ad plures se extē dat mors ꝙ damnatio: non est tñ maio: nec intēsio: pe na: ⁊ ponitur exēplū de exhereditato: que est pena vni uersalio: ꝑñs totam posterioritatē de hereditate: ⁊ de decapitatiōe. ¶ Ad vltimū. An adā appetierit equali tatē dei: q: illud. vr dicere glosa super illud que non ra pui ⁊c. Sco. cōcessit ꝙ Eua appetiit equalitatem dei Adā nō: nūc soluendo dicit: ꝙ Adā: ⁊ eua: ⁊ angeli tñ interpretatiue appetierunt equalitatem dei. De eua di co ꝙ cum fuerit seducta ipa credidit diabolo: ⁊ si credi dit posse consequi illam equalitatem dei ⁊ sic forte ap petiit: et non tñ interpretatiue. Adam non fuit sedu ctus: ⁊ non credidit illā posse ꝯsequi: q: tñ peccauit vo luit voluntatē suam ꝑponere volūtati diuine: ⁊ sic int pretatiue appetiit equalitatē: imo maio:itatē. An āge li in. 6. dist. huius dicit ꝙ appetierunt illam ⁊ nō tñ ꝙ illa potuerunt appetere. ante. n. scōm articulum princi palem. q. 2. ibi viso igitur de primo in ordinate concu pito parum infra: vel habuit angelus ino:dinatū nol le nolendo. s. opposita eo: que concupiuit. s. nolendo si bi btitudinem minus inesse ꝙ deo: ⁊ ita voluit suā bea titudinē esse diuine equalem. et sequitur: vel ꝙ deū es se. i. noluit suū esse minus esse diuino: ⁊ ita voluit suum esse fore equale esse diuino. vide lr̄am: et etiā expositio nē littere. Quod ergo hic dicit ꝙ tñ angeli appetierit equalitatē dei interpretatiue. Dic ꝙ lr̄a est corrupta: sic. n. iacet in reportatis: ⁊ sic tñ interptatiue ⁊ non for maliter appetiit Adam equalitatē dei: ⁊ nihil dicit de angelis: vel dico ꝙ ꝑ tanto eam voluerūt interpretati ue: q: non voluerunt eam volitione efficaci et impera tiua ad cōsequēdū eā: vt dicit in repo:tatis. d. 6. l3 cre do ꝙ Eua volitiōe efficaci voluit eā quantū fuit ex se: pt3: q: ipa quesiuit media sibi ostēsa a demone: si. s. adā consentiret in opinionē suā: ⁊ comederet de ligno veti to haberent ambo equalitatem dei: ⁊ hoc mediū quesi uit ⁊ suggessit viro vt comederet: quia igitur nec Adā nec angeli mali sic appetierunt: ideo dicunt interpreta tiue appetiisse: tñ Adā nec volitione simplici illud vo luit sicut angeli mali voluerunt: sic igitur sume differē tiam. Eua voluit volitiōe efficaci equalitatem dei an geli mali q: sciebant eam non posse consequi voluerūt eam tñ volitiōe simplici. Sed Adam nec vna volitio ne: nec alia voluit dei equalitatem: sed simplr interpre tatiue. Si dicas. Igit Eua grauius peccauit āgelo: ne go ꝯñam: q: seducta fuit ⁊ decepta: ⁊ credens illud fo re possibile appetiit impossibile tanq̄ possibile ⁊ i hoc aliqualiter excusatur Sꝫ diabolus sciuit hoc fore im possibile: ⁊ tñ illud voluit vt dictum est: ⁊ sic appetiit i possibile vt impossibile: nec erat deceptus: ⁊ ideo ma iorē ostendit iniquitatem ꝙ eua. Nota ꝙ hec questio de grauitate peccati Ade ponitur in quibusdam texti bus in. 21. dist. tamen pertinet ad. 22.

¶ Distinctionis. 22. Qō Unica.

Circa distin. 22. queritur. Utrum pctm̄ primi hominis fuerit ex ignorātia. ¶ Ibi Rñdeo ⁊c. dr Doct. ꝙ pctm̄ ex ignorantia pōt tri pliciter contingere vt homi cidium: aut. n. ignorantia ꝑ cedit. i. ꝙ homicida ignoret tale homicidiū eē pctm̄: ⁊ ta lis ignorantia est cā pcti: ac cipiēdo cām ꝑ occasione siue pro dispositione: ad quam sequitur tale homicidiū: pu ta quia ignorat esse peccatū: ideo cōmittit homicidiū: et si non ignoraret nō cōmitteret: talis ignorantia que est iuris diuini: vel iuris nature nunq̄ excusat. Uel se cūdo d: peccare ex ignorantia concomitante. i. ꝙ pec catū cōcomitatur ignorantia: q: l3 non ignoret homi cidium esse pctm̄: multa tñ ignorat: puta ꝙ tanta pena debebatur. tanto premio vel dono priuatur: vel ꝙ tam vituperabilis reddatur: ⁊ hmōi. et sic dicitur cōiter: oīs peccans ignorat. Tertio ipsa ignorantia potest se qui ex peccato quasi pena peccati: sicut dicitur sapiētie secūdo. ca. ꝙ malicia excecauit eos: certum est. n. ꝙ genus humanum ꝑpter pctā in magnam cecitatem icurrit tā ꝙ in penam peccati. ¶ Ibi. Item distinguitur ꝙ pōt accipi ꝑ simplici ne scientia ⁊c. Hic. no. ꝙ ignorantia accipitur duplr. Uno mō negatiue: siue ꝑuatiue: sicut Franciscus ignorat hoiem esse risibilem: q: ponit tñ negatio scientie. Alio mō cōtrarie: ⁊ talis ignorantia nō tñ ponit negationē hui⁹ cogniti ōis: qua cognosci tur hoiem esse risibilē: sed etiā ponit habitū vel actum ꝯtrariū: sicut quis firmiter credit hoiem nō esse risibilē id est ꝙ habeat notitiā de ista: ꝙ hō nō est risibilis: que pōt causari in aliquo per syllogismum falsigraphū: et

Expō lr̄e.

Ignorātia duplr sumi tur.

talis ignorātia opponit̄ contrarie scientie: vt pꝫ p̄mo posteriorū. ⁊ sic hoc mō pōt accipi i iusticia negatiue scꝫ et cōtrarie: vt pꝫ a doc. supra di. 7. et in. 3. d. 30. Secūdo mō pōt esse ipsius facti ⁊c. Dicit doc. ꝙ aliquando ignorantia est ipsius facti: ꝙ est qñ ignorat̄ tale factū esse pctm̄. Exēplū. Aliquis sit homicidiū esse pctm̄ mortale: et cōmittit illud dādo venenū: si ignorat hoc factum esse verꝝ homicidium ⁊c. Dicit̄ ignoratia facti vel potest esse ignorantia quo ad aliquas circūstātias vt qñ aliquis scit homicidium esse peccatū mortale et cōmissum in ecclesia est maius peccatum. ignorat tamē aliquā circūstātiā forte magis aggrauantē vel pōt esse ignorantia quo ad aliquod ꝯñs puta ignorantie ꝙ tali peccato tanta vel tanta pena debeatur. vel ꝙ tanto bono priuetur. Sequitur in textu loquendo igitur ⁊c.

Ignorātia facti, quid.

Doc. dicit ꝙ talis error non fuit i adā: sciuit. n. magis fore obediēdū deo q̄ȝ consentire delitiis vxoris et sciuit ꝙ comedēdo de pomo ne contristaret delitias vxoris erat malū ⁊ cōtra diuiū p̄ceptū: ⁊ ideo nō peccauit ex ignorantia accipiendo ignorantiā: puta que p̄cedit pctm̄: ⁊ est dispositio ad peccatū vt dixi supra. Seq̄tur et ideo qꝛ prius peccauit: qꝛ si tu dicis ꝙ prius errauit accipiendo errorē. primo modo ꝓ ignorantia añ peccatū: sequitur ꝙ aliqd̄ bonū apparuit Ade: qd̄ tñ in veritate non erat bonū: sed tm̄ i apparēdo vt puta si ꝯplaceret magis vxori q̄ȝ deo esset bonū tm̄ apparēter: si tale bonū vt apparēs priꝰ sibi apparuit: ignorauit esse bonū apparēs: sequit̄ ꝙ añ peccatū puta añ electionē qua peccauit cōsentiendo vxori potuit esse error circa p̄mū quod est ipossibile: ⁊ declarat doc. quō talis error fuit circa principium sicut. n. principium de se verum est notum ex notitia terminorum ita ꝙ ibi non accidit error terminis tñ p̄cognitis: ita illud pōt dici principium apparēs verꝝ qd̄ apparet verꝝ ex sola notitia terminorū: sicut hoc maius bonū est assentire vxori q̄ȝ deo. Si dicatur ꝙ talis error non fuit circa principiū. ergo si hoc falsum. puta magis complacere vxori q̄ȝ deo est maius bonum non est principiū apparens verꝝ sequitur ꝙ erit conclusio falsa apparēs vera: ⁊ tūc aut talis ꝯclusio apparet v̄a ex sillogismo falso in forma aut ex sillogismo peccāte in materia. Si p̄mo mō sequit̄ ꝙ nō cōclusit sibi necessario quia ipse Adā vt creditur fuit ꝑfectissimꝰ logicus: cū oīꝫ creaturaꝝ habuisset sciam et si non ꝯclusit sibi non opꝫ voluntatem Adherere huic. s. ꝙ meliꝰ esset cōplacere vxori ⁊c. Si scd̄o mō. aliqua p̄missa fuit falsa ⁊ queritur vltra si premissa falsa fuit aut de se apparebat falsa aut ex alia. Si p̄mo mō ergo illa erat oppositum p̄mi principii. qꝛ sicut p̄mū principiū veruꝫ est de se apparens verꝝ ⁊ nemo decipit̄ in eius veritate. ita silr̄ oppositū p̄mi p̄ncipii est de se apparēs falsum ⁊ sic neminem decipit. Si scd̄o mō. s. si dicas ꝙ illa p̄missa falsa ex alia apparet vera et sic itelligit illud: si ex alio apparet falsum. i. si id qd̄ est falsuꝫ ex alio appꝫet supple qd̄ est verꝝ: q̄ro de illa alia p̄missa ex qua ista appꝫet aut ex se apparet falsa aut ex alia: si ex se. procedo vt prius: qꝛ erit oppositum primi principii: si ex alia. tūc erit processus in infinitum. si ergo fuit error in Adam añ peccatum ⁊ ille error non potuit esse ex sillogismo falso in forma aut i materia ꝗ̄ ille error erat in principiis qd̄ ē impossibile qꝛ nullus circa principia errat. ¶ Ibi. Similiter aūt ⁊c. Dicit doc. ꝙ tale peccatum potuit sequi talis ignorantia ꝙ ex immoderato amore complacēdi vxori sue credidit illud peccatum esse veniale qd̄ tamē erat mortale non credo tñ ꝙ añ peccatum fuerit talis ignorantia ꝙ crediderit illud peccatum tm̄ esse veniale: sed sic appetitus eius fuit imoderatus complacēdo vxori ꝙ fuit excecatus credendo illud pctm̄ esse veniale. Vñ dicit Doc. ꝙ talis ignorantia concomitabatur vel sequebatur ip̄m pctm̄. ¶ Ibi. Itē oīs peccans vel peccat ex electione vel ex passione vel ex ignorātia ⁊c. ¶ Ibi. Ad scd̄m dico ⁊c. Nota in ista lr̄a ꝙ electio ꝓpriissime sumpta sequitur cōclusionē sillogismi practici. i. ꝙ sequit̄ cognitionem cōclusionis practice deducta ex sillogismo practico sicut aliquis eligit sibi potionē vt sanet̄ intellectꝰ. n. sic concludit: oīs sanitas est acquirenda ꝑ mediū ordinatū ad illā: sed potio amara est mediū cōueniēs ad sanitatē acquirendā. ꝗ̄ ⁊c. Electio enim voluntatis que sequitur talē volitionē dꝛ electio ꝓpriissime sumpta: pōt etiā esse electio circa aliqd̄ p̄ncipiū sibi simplr̄ ostēsum: vt bonū est diligēdū: nā ostenso hoc principio voluntati volūtas potest diligere illud: et talis dilectio dicitur electio licet nō ita propria ⁊c.

Adā fuit ꝑfectissimus logicus.

Dist. Vigesimetertie. Qō Unica.

Circa dist. 23. q̄ritur. Utrum deus possit facere volūtatem creature rationalis ipeccabilem per naturam.

Ad questionem dicitur ꝙ deꝰ nō pōt facere hoc ⁊c. Hec est opi. Alexan. de ales. 22. ꝙ deus non posset facere creaturam rationalem impeccabilē ex natura in qua conclusione concordat cum Doc. sed rōnes Alexan. non videntur concludere: ideo doc. rñdet ad illas: ⁊ p̄ma rō clara est ad quā rñdet Doct. ¶ Ibi. Dico ꝙ iste rōnes nō ꝯcludūt. dicit doc. ꝙ oporteret ꝓbare ꝙ lꝫ voluntas creata nō sit sua regula quod tñ necessario non cōformetur regule supiori. Sed alex. diceret attenta libertate volūtatis ꝙ non necessario conformatur. Sed qꝛ multi voluerūt tenere volūtatē creataꝫ velle necessario vltimum finē: et per ꝯñs necessario conformare se vltimo fini in amando illum: ⁊ ex vno dicto in. d. 5. huius secundi volens efficaciter finē necessario vult ordinata ad finē. ergo a fortiori volens necessario finē: necessario vult ea q̄ sunt ad finē: cum necessitas ordinatoꝝ ad finē sumatur a fine. et sic talis voluntas necessario haberet conformari prime regule: ideo doc. dꝛ ꝙ oporteret ꝓbare illā supple ꝙ non de necessitate conformetur prime regule. ¶ Ibi. Preterea volūtas creata ⁊c. Rō stat in hoc: qꝛ et si voluntas creata non peccet in appetendo bonum verum potest peccare in appetendo bonū apparens: ⁊ pōt illud appetere: cū oē bonū tā verꝝ q̄ȝ apparēs sit obiectū volūtatis create. ¶ Ibi. Cōtra secūdā rōnē quicquid sit obiectū ⁊c. Et dꝛ doc. primo. Quicquid sit obiectū volūtatis diuīe. hic nō determinat de obiecto volūtatis diuine: ⁊ loquitur hic de obiecto motiuo ⁊ non determinatiuo. nam loquendo de obiecto motiuo oportet dicere ꝙ essentia diuina est obiectum adequatū motiuū volūtatis diuine: vt ptꝫ a Doc. in. 1. dist. 41. et di. 10. et sic vult doc. multotiens: ꝙ est idē obiectū tā intellectus q̄ȝ volūtatis: ⁊ sub eadem rōne vt patet in primo di. 3. in secundo. ⁊ in. 4. di. 49. et certum est ꝙ essentia sub rōne qua hec essentia ē obiectum adequatū intellectus diuini quasi motiuū: vt patet a Doc. in ꝓlo. q. de subiecto theologie: ⁊. q. sequēti: ⁊ sic sequitur ꝙ eadeꝫ essentia sub eadē rōne est adequatū obiectū diuine volūtatis. Si v̄o loquamur de obiecto terminatiuo. Dico ꝙ sicut intellectus diuinus habet ens inquātū ens: vt ptꝫ a Sco. in. 1. dist. 39. ac pōt elici ab ipso in. q. de subiecto theologie. ⁊. q. sequēti. et ex. d. 3. q. 4. primi. et. di. 43. in. 2. q. 1. di. primi. Sic volūtas dici pōt hr̄e oē ens ꝓ obiecto terminatiuo. Dicit ergo doc. ꝙ sicut volūtas creata per Alexā. hꝫ oē bonū apparens ꝓ obiecto. ita dicit Doc. ꝙ volūtas diuina habet bonum apparens ꝓ obiecto: et tñ ex hoc non sequit̄ ꝙ voluntas diuina possit deficere. hoc idem dicit de beato. ¶ Ibi. Dico igitur: ꝙ bonū apparens. Doc. dꝛ ꝙ bonū appꝫens nō pōt esse obiectū volūtatis diuine quantū ad velle: qꝛ ip̄a non pōt velle bonū apparens: vt patet: nec silr̄ voluntas beati: sed bñ pōt habere actum nolitionis puta nolendo illud: non credas tñ ꝙ in volūtate diuīa sit duplex actꝰ volūtatis. s. velle ⁊ nolle: qꝛ tunc illi actus nō idētificarent̄ cū volūtate diuīa: vt posset ꝓbari in simili in. 1. d. 2. ꝙ non pōt esse duplex actꝰ in itellectu diuino. ⁊ ēt ꝓbari posset. d. 39. primi. Dico ꝗ̄ ꝙ in voluntate diuina est tm̄ vnꝰ actꝰ positiuus: qui est ip̄m velle: qui actꝰ pōt diuersificari nō in se: sed ꝑ aliū ⁊ aliū respectū: siue ꝑ aliā et aliā tēdentiā in aliud et aliud obiectū: nā vt terminat̄ ad Petrū volendo sibi grām dꝛ ille actus affirmatiuus et in se et quātū ad respectū: vt vero terminat̄ ad Iudā volēdo sibi beatitudinē: ille actus q̄ȝuis in se sit positiuꝰ et affirmatiuus: tñ vt includit respectū ad nolēdum btītudinē pōt dici negatiuꝰ: et sic iste actus pōt diuersimode variari ſm diuersos respectꝰ: sicut ēt est idē actꝰ intellectꝰ diuini in se. ⁊ tñ pōt dici alius et aliꝰ ſm aliū ⁊ aliuꝫ respectum. vt ptꝫ a Doct. in p̄mo. dist. 39. Dico ergo ꝙ

Opi. Ale. de ales.

In volūtate diuina ē tm̄ vnꝰ actꝰ

voluntas diuina põt habere bonũ apparẽs ꝓ obiecto: ſed non reſpectu actꝰ affirmatiui: ſʒ tm̃ negatiui mõ p̃ expoſito: in beato vero eſt duplex actus poſitiuꝰ. ſ. velle ⁊ nolle ⁊ ipſa beatus habet etiam bonum apparẽs ꝓ obiecto: ſed non reſpectu actus volẽdi q̃ꝛ non põt velle bonum apparens ⁊ hoc non ex repugnantia nature ſue; ſed ex hoc ꝙ volũtas diuina determinauit nunq̃ coopari volũtati beati ad hmõi actũ: vt patet in ſimili in. 4. di. 49. ipſum tamen bonũ apparens põt eſſe obiectum voluntatis beati reſpectu volitionis.

Ibi. Dico igitur ad. q. ⁊c. Hic doc. intendit ꝓbare intentum principalem ⁊ vt clariꝰ intelligatur ſupponit Doc. aliqua. Primo ꝙ voluntas noſtra tenetur ſequi regulam ſuperiorem que eſt voluntas diuina: ita ꝙ deuiando ab illa peccat: vt patet infra diſt. 35. et in primo di. 44. et in. 4. di. vltima. Scdo ſupponit ꝙ voluntas creata eſt tãte libertatis ꝙ nullo mõ neceſſitatur reſpectu cuiuſcũq̃ obiecti etiã formalr infiniti vt ſatis ꝓbauit in primo di. 1. Tertio ſupponit ꝙ voluntas dr̃ ex hoc peccare vel quia omittit ꝙ tenetur facere. puta omittit diligere deum in aliquo tp̃e ⁊ tamẽ pro aliquo tp̃e tenet̃ diligere ipm̃ ſuper oĩa: vt probat Doc. in. 3. di. 9. ⁊. 27. vel q̃ꝛ ꝯmittit aliq̃d q̃d obligatione diuina tenet̃ euitare. ſtante ergo obligatione diuina reſpectu multoꝝ preceptoꝝ. an potuerit fieri natura rõnalis impeccabilis. Et ſic dʒ intelligi titulꝰ. q. q̃ꝛ ſicut deus dedit p̃cepta ſecunde tabule obligãdo nõ ad obſeruantiã illoꝝ etiam potuit nos nõ obligare: vt ptʒ in tertio. ſed de p̃ceptis p̃me tabule eſt magis dubiũ. Nõ eñ credo ꝙ deus de potentia abſoluta poſſit diſpenſare cõtra hoc p̃ceptum: vt creatura non teneat̃ diligere deum ſuper oĩa. De hoc vide in. 3. di. 27. Sed quicquid ſit nõ curo ꝓ p̃nti. Titulꝰ tñ. q. ſic dʒ intelligi. ꝙ ſtante obligatione diuina vel naturali ad aliquid agẽdũ vel nõ agẽdũ: an potuit creari natura rõnalis ex natura impeccabilis et ꝓbat doc. ꝙ nõ. ¶ Ibi. Ad q̃d ꝓbabilit̃ declarãdũ. hic doc. ſupponit ꝙ oĩs volũtas põt appetere cõmodũ ⁊ per ꝯñs ꝓpriũ cõmoduʒ ⁊ ſic peccare. hic tñ nota ꝙ ſi voluntas ſm̃ appetitũ naturalẽ appetat cõmodũ quãtũcũq̃ appetat nõ peccat cũ talis appetitus naturalis ſit ſemper rectus: vt ptʒ ſupra in hoc. 2. diſt. 6. q. 2. et in. 4. diſt. 49. et. 50. Dico vltra ꝙ abſolute loquendo ſi voluntas ſm̃ affectionem iuſticie ſiue vt libera appetat conformiter tali appetitui ex hoc etiam nõ dr̃ peccare: ſed quia deus obligauit nos non ſequi immoderate appetitũ naturalem: vt ptʒ q̃ꝛ appetitꝰ naturalis non eſt ad mori q̃ꝛ nolumus expoliari: ſed veſtiri: et tñ deus obligauit nos: vt velimus actꝰ elicito mori ſm̃ ꝙ placet voluntati ſue. Debet ergo intelligi ratio doc. ſic ex quo omnis voluntas creata poteſt velle conformiter appetitui ſuo naturali commodum ⁊ propriũ cõmodum cõtra ordinationẽ diuinã: ideo põt peccare. Et merito. d. Doc. ꝙ oĩs voluntas in qua non neceſſario coniungunt̃ appetere cõmoduʒ ſupple actu elicito. et recte appetere: põt appetere recte ⁊ nõ recte. ¶ Ibi. Dices ꝙ voluntas ⁊c. Si diceretur ꝙ ſicut deus creat volũtatem ſm̃ appetitũ naturalẽ. ita ꝙ ſicut ille appetitus ſemp̃ eſt rectus ⁊ inclinatio. eius ſemp̃ recta. Uidetur ꝙ poſſit creare volũtatẽ vt liberã. ꝙ ſicut ipſa eſt in ſe recta ⁊ a deo creata: ita appetere ſuũ ſupple actu elicito ſit rectus. ⁊ ſic ex hoc ꝙ appetit actu elicito ſemp̃ dicat̃ recta: ita ꝙ tali actu nõ poſſit appetere nõ recta. ¶ Ibi. Contra omnis volũtas ⁊c. Nota bñ hanc lr̃aʒ quia hic nõ ꝓbatur ꝙ dr̃ abſolute non poſſit creare aliquã voluntatẽ que ex hoc ꝙ appetit actu elicito recte appetat. Nam ſicut voluntas actu elicito põt appetere ſibi cõmodũ ita ſimiliter actu elicito poteſt appetere maius cõmodũ et ſummũ ſibi cõmodũ: et ſic ꝙ põt ſequi ſuũ appetitũ naturalem. Appetitus. n. naturalis eſt tm̃ ad perfectionẽ ſibi poſſibilẽ et tm̃ ad poſſibile. vt ꝓbat Doc. in. 4. di. 43. pono modo ꝙ appetitus naturalis poſſit eſſe abſolute ad ſummã beatitudinem creari: quod verum eſt: vt ptʒ a Doc. in. 4. di. 50. ⁊ ſic ad illã tanq̃ ad cõmodũ ſibi ⁊ ad maiorẽʒ tanq̃ ad maius et ad ſummam tanq̃ ad ſummũ cõmodũ: ſed voluntas libera que eſt eadem realiter cum ſeipſa vt appetitꝰ naturalis: vt patet ſupra di. 6. q. 2. et in. 4. di. 49. maxĩe ĩ appetendo actu elicito conformat̃ ſm̃ appetitũ naturalẽ: q̃ꝛ ergo deus non poſſet creare talem volũtatem que actu elicito tm̃ appeteret ad q̃d eius appetitus naturaliter inclinatur. Dicit ergo doc. ſupponendo vnũ quod dicit in lr̃a. ſ. ꝙ appetere cõmodum eo mõ quo eſſet ſibi maius cõmodum. Hic modꝰ appetẽdi non eſt ordinatꝰ ad deũ: vt ſupra patuit. ⁊ ꝙ hic modus non ſit ordinatus a deo: imo oppoſitũ magis patet: q̃ꝛ eſt mihi maiꝰ cõmodum abſolute beatificari ſimul in anima ⁊ corpore morte non intercedente. eſt etiam michi maius ꝯmodũ ſumma beatitudine btĩficari q̃ minori: ſed hic modus non eſt a deo cũ ordinauerit dare btĩtudinẽ corrñdentem meritis: et ſic de aliis dici põt. ¶ Ibi. Itẽ ſecũdo arguo ſic ⁊c. Iſta rõ doc. dicit ꝙ non põt ex ſe quietari niſi in ente ĩfinito q̃d nõ hʒ p̃ñs. Ex hoc vr̃ ꝙ ſi haberet perfecte p̃ñs ꝙ ex natura nõ poſſet peccare: ⁊ ſic oriunt̃ multa dubia q̃ꝛ ſm̃ eũ in hoc. 2. di. q. 9. Oẽs angeli habuerunt deũ ſub rõne deitatis p̃ñtem in ſpẽ intelligibili creata ab ipſo ⁊ perfecte cog̃ſcebãt ipm̃ eẽ ens formalr̃ infinitũ ⁊ p̃fecte quietatiuũ: ⁊ tñ multi eorum peccauerũt. Scdo: q̃ꝛ non video q̃n deus poſſit facere creaturã rõnalẽ: cui ip̃e deus eſſet p̃ñs in rõne infiniti: ita ꝙ talis creatura intuitiue videret illũ: ⁊ ſic tũc non poſſet peccare ex dictis eius: cuiꝰ tñ oppoſitum ptʒ ſupponendo ꝙ teneatur ipſum diligere ſuper omnia. Naʒ tunc nõ repugnaret ſibi poſſe deficere a tali dilectione: vt ptʒ ab ip̃o in. 1. diſt. 1. ꝙ voluntas reſpectu dei clare viſi non neceſſitat̃ ad diligendũ ipm̃: ſed poteſt non diligere. Dico ꝙ hic doc. loquitur de creatura vt derelicta in puris naturalibus: q̃ vt ſic non hʒ bonum infinitum ſub rõne ꝓpria ſibi p̃ſens nec in ſe: nec in ſpecie intelligibili: vt patet a Doct. in pluribus locis. Si g̃ nõ hʒ bonum infinitum ſibi p̃ñs: in quo poſſit quietari: ſequitur ꝙ poſſit deficere et peccare: ⁊ nõ dicit Doc. ꝙ ſi haberet: quia tunc non poſſet peccare: imo eſſet magis argumẽtũ a fortiori: ꝙ ſi angelus habuit deum ſibi p̃ñtẽ: et tñ potuit peccare: quanto magis creditur ꝙ relicta in ſuis puris naturalibus non põt habere deũ ſibi p̃ñtẽ ſub rõne ꝓpria: nec reſpectu cognitiõis intuitiue nec etiã abſtractiue poſſit ex natura ſua deficere ⁊ peccare.

Pondera bñ ꝓpꝫ iſtã tiã.

Nunc doc. ſoluit argumenta principalia. Et p̃mo arguit ſic. Deus põt facere aliquod corpus quod non poteſt deordinari a motu ſuo: vt eſt corpus celi. ergo ſimiliter põt facere aliquem ſpm̃ qui non poterit deordinari a motu ſuo. g̃ erit impeccabilis. ¶ Ibi. Ad primum patet quõ deus poſſet facere aliquod corpus moueri difformiter: cum non repugnet nature ſue intrinſece: ſicut eñ nunc. p̃mũ mobile mouetur ab oriente in occidẽs: poſſet facere ꝙ moueret̃ ecõtra: ⁊ ſicut tale corpus p̃ficit curſum ſuum vno die naturali poſſet facere ipm̃ moueri in maiori tẽpore ⁊ in minori. Sed hic eſſet difficultas: q̃ꝛ graue motu ſuo tendit tm̃ ad centrum terre. An mõ deus poſſet facere ip̃m graue q̃d tenderet ſurſum: ita ꝙ ſicut ſua natura tendit deorſum: ꝙ etiã poſſit tẽdere ſurſum. Dico breuiter ꝙ ſi loquamur de p̃ncipio ĩtrinſeco ipſiꝰ motꝰ quod eſt grauitas. ip̃a eſt ſicut rõ formalis mouẽdi graue deorſum: q̃d repugnat ſibi ꝙ ſit rõ formalis mouendi illud ſurſum: q̃ꝛ tunc aliquid q̃d ſm̃ ſuã rõnẽ formalem eſt determinate actionis non poſſet fieri actiõis oppoſite nõ mutata tali rõne formali. Si etiã loquamur de principio ĩtrinſeco paſſiuo. Dico ꝙ graue ſic hʒ naturalem inclinationẽ ad motũ deorſum: q̃d nõ põt moueri ſurſum ſm̃ inclinationẽ ſuam naturalem: niſi mutaret̃ natura grauis: patet: quia inclinatio naturalis ⁊ natura cuius eſt ſunt ſimpliciter eadem res vt dicit doct. in 4. di. 49. mõ inclinatio naturalis ſic neceſſario et ſemp̃ eſt ad aliq̃d in particulari: q̃d non põt eſſe ad oppoſituʒ illius: vt patet a doc. vbi ſupra. Si vero loquamur vt graue comparatur ad potentiam ſup̃iorem. Dico ꝙ nõ repugnat ſibi poſſe moueri ſurſum: et moueri difformiter. ¶ Ibi. Itẽ deꝰ põt facere volũtatẽ aliquã: q̃ neceſſario tendit in aliquod bonũ: puta in finem: ergo facere poterit ꝙ neceſſario illa volũtas tẽdat in oẽ ordinatuʒ ad illũ finẽ. igit̃ ⁊c. Añs pʒ p̃ Aug. 13. de trini. qui dr̃ ꝙ oĩs volunt neceſſario beatitudinem. ꝯñã ꝓbatur. eadem. n. neceſſitate qua aliquis tendit in finem: tẽdit ⁊ ĩ ea que ſunt ad finem. ¶ Ibi. Ad aliud dico. Hic Doc. dat duplicẽ r̃ñſionẽ. Unã ſequẽdo ad viã ꝓpriã: ꝙ nulla volũtas creata neceſſario tẽdit ĩ finẽ vltimũ vt ſatis ꝓbauit ĩ primo. diſt. 1. Aliã q̃ꝛ poſito ſm̃ cõeʒ opi. ꝙ voluntas creata neceſſario velit vltimuʒ finem. non tamẽ ſequitur. ꝙ neceſſario velit ordinata ad finẽ: ⁊ vltra po

Declaratõ tituli queſtionis.

Declaratõ lr̃e.

Diffi.

Solutio.

sito ꝙ velit necessario ordinata ad finē non tñ sequitur ꝙ necessario velit modo debito. Ista lr̄a habet aliqualē difficultatem. Si .n. voluntas creata vult necessario vltimum finem tanq̄ȝ summe commodum sibi ordinādo illū finem ad cōmodū suū: certum est ꝙ nō seqtur ꝙ necessario velit oīa alia entia que sunt ad deū quia in ratiōe talis volitionis finis non includit̄ volitio aliorum a deo ⁊ si via cōis sic intelligeret ꝙ volūtas creata sic necio vult vltimū finem illa voluntas non recte vellet q2 non vellet eo modo quo esset volibile: q2 tm̄ ē volibile ꝓpter se vt dicit Doc. in .4. di .49. Si vo cōis opi. dicat ꝙ voluntas creata vult vltimū finem clare visum ꝓpter se ita ꝙ diligat illum tm̄ ꝓpter se adhuc nō sequit̄ ꝙ velit alias creaturas: quia in ratione talis volitionis finis non simplr̄ includitur ratio aliarū creaturaꝝ: q2 tunc esset īpossibile illū diligere sine alioꝝ dilectione. Si vero sic intelligatur ꝙ ex ordinatione diuina voluntas creata tenetur diligere finem ꝓpter se ⁊ ea q̄ sunt ad finem ꝓpter illum: ita ꝙ nisi volūtas creata diligat creaturas in ordine ad deū non pōt recte diligere vltimum finem ꝓpter se sic veꝝ est. ꝙ hoc mō dn̄s ordinauit vt diligamꝰ eum propter se ⁊ proximū ꝓpter deum. ita ꝙ ista non stant simul dilectio dei ꝓpt̄ se ⁊ odiū ꝓximi: si etiam loquamur simplr̄ ⁊ absolute possumꝰ dicere ꝙ volūtas creata necessario diligat deū ꝓpt̄ se: nō tñ seqtur ꝙ diligat creaturam in ordine ad deum quia pōt ipam non diligere in ordine ad deum ⁊ sic peccare.

Distinctio. Uigesimequarte. Qō Unica.

Circa dist. 24. querit doc. Utrū portio supior sit potentia distincta a portione iferiori. Ubi. Dico ꝙ potest ⁊c. Hic. d. doc. ꝙ iste intellectus est falsus. s. ꝙ portio superior est tantum vna potētia anime ⁊ portio inferior tantū alia q2 certum est ꝙ portio superior potest esse in intellectu voluntate et memoria: quia portio superior est respectu eternorum sic intelligēdo ꝙ tunc memoria dr̄ portio superior qñ intellectu creato est pn̄s obiectum eternū vel in se vel in specie intelligibili vel ꝑ habitū fidei: ita ꝙ memoria talis includit intellectum et obiectum et̄nuȝ et sic talis memoria potest dici portio superior: et non est memoria aliqua potentia distincta ab intellectu: vt sepius dictum est: in intelligētia siue in intellectu pōt dici portio superior pro vt intellectus habet actualem intelligentiam siue intellectionē eternorum: silr̄ in voluntate est portio superior pro vt ipsa diligit eterna: et sic patet. quō portio superior non est tm̄ vna potentia. Sequitur in littera ibi: ꝙ etiaȝ huiusmodi potētie ⁊c.

Nota hāc litteram. Nota hanc litteram q2 multa hic. d. primo ꝙ hmōi potentie siue portio superior sunt respectu eternoꝝ: patet quia voluntas diuina et intellectus diuinus que ponūtur principia ꝓductiua in diuinū sunt tm̄ respectu essentie diuine. hoc vide supra in p̄mo di .26.7.⁊.26.⁊ ī hoc. 2. di. 1. q. 1. dicuntur .n. iste potentie principia ꝓductionum diuinarum: prout respiciunt essentiaȝ diuinā. Sic tamen intelligendo: vt alias exposui: ꝙ intellectꝰ diuinus necessario prius operatur circa essentiam ītelligendo ipsaȝ. que intellectio dicitur operatio: qua habita: tunc ipse intellectus vna cū essentia est principiū formaliter productiuum filii: ita ꝙ talis operatio preexigitur productiōi filii: non vt ratio formalis producendi nec vt aliquid pertinens ad rationem formalem producendi filium: vt satis patet in primo disti. 2. q. 2. parte. 2. dist. 5. q. 2. di. 6. et. 7. et. 27. Sed ex hoc preexigitur: quia intellectus diuinꝰ prius est operatiuus q̄ȝ productiuꝰ. Dicit ergo hic doc. ꝙ intellectus diuinꝰ intelligendo essentiam diuinam producit filium .i. ꝙ prius intelligit illam q̄ȝ sit productiuus. Hoc idem dico de voluntate. Secundo dicit Doc. ꝙ iste due potentie dicuntur productiue intelligendo et volendo essentiam diuinam que est eterna non intelligendo nec volendo obiectum temporale: quia tunc dependerent persone iste a tꝑali: et littera sic debet intelligi. s. ꝙ intellectus diuinus prius intelligendo essentiam est ꝓductiuus filii. et sic filius suo mō: lȝ improprie dependet ab essentia: non tñ inq̄ȝtū intelligentia: sed inquātū essentia. Nam sepius declaratū est ꝙ memoria fecunda semper includit potētiam ⁊ obiectū: et sic memoria fecunda in diuinis includit intellectū diuinū ⁊ essentiam diuinā. ⁊ hoc totū est rō formalis integralis productiua filii non tamē ꝓxima nisi prius intellectꝰ diuinꝰ ītelligat ipsam: non ꝙ essentia diuina: ⁊ intellectꝰ ex sua rōne formali nō sit rō ꝑfectissima ꝓducēdi filiū et dispositissima: sed q2 talis memoria priꝰ est oꝑatiua q̄ȝ productiua: ideo dicimus ꝙ talis memoria ad hoc vt sit ꝓxima rō ꝓducendi opȝ prius esse operatiuā: et q2 ipsa memoria est rō formalis ꝓducendi filiū: ipe filius suo mō dependet a tali memoria fecūda: lȝ principalr̄ ab essentia. Si ergo intellectus diuinꝰ produceret filiuȝ de lapide cognito: ita ꝙ lapis cognitus ꝑtineret ad memoriā: tūc ipse filiꝰ depēderet suo mō a lapide: ⁊ sic eternū a tꝑali. Sed declaratū est supra in hoc. 2. di. 1. q. 1. ꝙ nulla creatura est ī essentia diuina ex natura rei: que sit ibi in rōne obiecti ītelligibilis ex natura rei: sed est ibi tātum per actum intellectus diuini ita ꝙ ꝑ illū actū ꝓducuntur in tali esse: ⁊ talis ꝓductio cū sit cōi toti trinitati necessario p̄supponit perfectaȝ productionē ad itra et sic patet quō filius nō ꝓducitur in diuinis de lapide: loquēdo tñ de ꝓductione simplr̄ filii: quia loquēdo de ꝓductione ſm quid pōt ꝓduci de lapide cognito: ⁊ etiam de seipso cognito: sed ipsa ꝓductio ſm quid presupponit verā ꝓductionē: et simplr̄ ipsius: et sic pȝ ꝙ sicut potentie diuine ꝓducūt filiū et spm̄ sanctū intelligendo: ⁊ amando diuinam essentiam: que est eterna: sic intellectus noster: ⁊ volūtas: ⁊ memoria dr̄ portio superior vt respiciunt eterna. Sequit̄ in lr̄a. Portio etiā superior et inferior ⁊c. doc. dicit ꝙ portio supior nō distingunt̄ ab inferiori ex hoc ꝙ inferior est practica ⁊c. immo tā speculatiua q̄ȝ practica pertinēt ad portioneȝ superiorem. Et vt ista lr̄a intelligatur notanda sūt verba.

Mēoria fecūda i diuinis icludit ītellectū diuinū ⁊ essentiam.

Cognitio speculatia duplex. Primo ꝙ cognitio speculatiua est duplex: quedaȝ est tm̄ ꝓpter se cognitio entis inq̄ȝtū ens ⁊ eiꝰ passionū in suis rōnibus gn̄alibus: ⁊ talis cognitio non proprie ordinatur ad praxiȝ: de qua in. q. vl. ꝓlogi. Sed est difficultas. an possit esse cognitio de deo: vel de aliqua ꝑsona diuina simplr̄ et tm̄ speculatiua: dictum est supra in. q. vl. ꝓlo. ꝙ non: q2 talis cognitio ordinat̄ ad praxi: vide ibi. posset forte esse cognitio de deo mere speculatiua: vt puta cognoscendo deum non sub rōne ꝓpria: nec sub rōne summi boni: vel īfiniti: sed sub rōne entis: vel absoluti ⁊ hmōi. Scd̄o notandū est ꝙ cognitio propriissime practica ē cognitio ꝯclusiōis deducte ex syllogismo practico: vt pȝ a doc. vbi supra: ⁊ talis cognitio pōt adhuc dici verior practica si actu dirigat ī praxi: ⁊ verissime practica: si volūtas elicit actū cōformit̄ tali cognitiōi: vt pȝ īfra a doc. d. 39. huiꝰ cognitio vo p̄ncipioꝝ est bñ cognitio practica: sȝ non ita practica: sicut cognitio cōclusiōis: vt patet in. q. vl. ꝓlogi. Et q2 p̄ncipia practica sumunt̄ a fine: cognitio finis in se adhuc erit minꝰ practica: q2 magis recedit a cognitiōe cōclusiōis. Tertio notādū est ꝙ ab vltimo fine pn̄t sumi p̄ncipia mlr̄a: ⁊ ab illis deducūtur mlr̄e ꝯclusiōes. Exēplū: nā summo bono ē summe obediēdū. Deꝰ ē summe bonꝰ ergo ⁊c. ex ista cōclusiōe deduco alias sic. Deo ē summe obediēdū: sed deus p̄cipit ꝓximū etiā diligendū: g̃ ⁊c. Ex ista teneor diligere ꝓximū ꝓpter deū: ergo teneor subuenire illi tꝑe necessitatis: et sic deinceps: ista .n. vltima conclusio: vel cognitio vltime cōclusionis nō tm̄ dirigit ad praxim: que est actus voluntatis quo velit subuenire proximo: sed ēt sic dirigit volūtatē vt nō tm̄ eligat subuenire ꝓximo: sed ēt vt impet potētiis sensitiuis ad subueniendū ei corporaliter. hec vltima ꝯclusio est vere practica: loquēdo tñ de cognitiōe directiua: q2 non tm̄ dirigit in actū elicitū voluntatis: sed etiā in actū imperatū vltra cognitionē: vȝ ꝙ est subueniēdū ꝓximo ēt corꝑalr̄: tūc talis ītellectꝰ īperio volūtatis pōt discurrere ꝑ omīa media quousq̄ȝ ꝑueniat ad aliqd̄ mediū magis oportunū q̊ subueniat̄ ꝓximo loco: tꝑe: mō ⁊c. hec cognitio talis medii: q̄ ē directiua in actū elicitū volūtatis ⁊ ī actū īperatū in aliis potentiis sensitiuis: adhuc ē verior practica: ⁊ si volūtas ꝯformit̄ elicit ⁊ īperat: tūc hec cognitio ē ꝑfectissime practica ⁊ obtiet vltimū g̃dū cognitiōis practice. et nota ꝙ ī hoc discursu quē feci vltimꝰ finis est principalis: et ipe deꝰ vl̄ sum

Cognitio vltimi finis pōt dici cō tēplatiua.

mum bonū sub quo sunt multi fines ordinati adinuicē: ⁊ patet intuenti. cognitio ergo vltimi finis potest dici quodāmodo contēplatiua siue speculatiua: nō ꝙ nō sit vera practica: sed ꝓ eo potest dici speculatiua quia inter cognitiones practicas: hec maxime recedit a proprijssime practica: vt satis patet a Doc. vbi supra. Cognitio vero ordinatorū ad finē est magis practica ⁊ perfecte practica: vt deduxi: quādo ergo dicit Aug. ꝙ nō est nisi actus respiciēs eternū ⁊ praxis eiusdē portiōis superioris est actus respiciēs tēporale respectu eterni: sic debet intelligi ꝙ cognitio vltimi finis potest dici contemplatio: includēdo tamen amorem vltimi finis q2 ꝓprie cōtemplatio de qua Aug. loquitur est cognitio eternorū cū amore: ita ꝙ talis cognitio est directiua in amorē ⁊ tunc est perfecte contēplatio quando voluntas illud cognitū amat. Et quādo. d. ꝙ praxis eiusdem portionis superioris est actus eius respiciens tēporale: sic debet intelligi (ꝙ intellectus intelligens vltimū finem tanquā summū bonum ⁊ voluntas amans illud intelligit ꝙ temporalia sunt diligenda ꝓpter illuz finem) ꝙ talis dilectio que sequitur talē cognitionem potest dici praxis portionis superioris. i. ꝙ potest dici operatio sequēs ad cognitionē ⁊ amorē eternorū: ⁊ sic quādo aliquis intellectus cognoscit vltimū finē potest dici portio superior ꝓprie sumpta: ⁊ quādo cognoscit creaturas vt diligendas ꝓpter vltimum finem: adhuc pōt dici portio superior large tamē sumpta: vt patet a doc. in. 3. di. 15. ⁊ sic quādo voluntas diligit vltimū finē in se ⁊ ꝓpter se potest dici portio superior: ⁊ quando diligit alia propter vltimū finem potest dici portior superior large tamen sumpta.

Ibi. Est igitur alius intellectus. q. ⁊c. Dicit doc. ꝙ si intelligatur portio superior ⁊ inferior in eadē parte intellectiua: ita ꝙ portio superior dicatur vna potētia intellectiua: ⁊ alia inferior dicatur alia potētia intellectiua: vel similiter ꝙ portio superior in voluntate dicatur vna potētia volitiua ⁊ inferior alia potentia volitiua: ita ꝙ sint ibi distincte potētie vel volitiue vel intellectiue: eo mō quo dicimus ꝙ intellectus ⁊ voluntas sunt distincte potētie ꝙ hic sensus est manifeste falsus: ⁊ probat Doctor multis rationibus ꝙ inferior ⁊ superior portio ī intellectu est tantū vna potentia intellectiua realiter ⁊ formaliter: hoc idē de volūtate: ⁊ anteꝗ̄ deducā argumēta Doc. declaro mētem ipsius. Uult enī ipse doc. ꝙ idē intellectus realiter ⁊ formaliter ⁊ nulla facta distinctione in illo preter opus intellectus dicatur portio superior ⁊ inferior: ⁊ dicitur portio superior inquātum ipse intellectus habet cognitionē eternorū: inferior inquātū habet cognitionē temporalium: sicut alias diximus in. q. vltima ꝓlogi: ꝙ idē intellectus simpliciter vt denut⁹ ab oī cognitione nō ē practicus nec speculatiu⁹: sed vt recipit cognitionē mere speculatiuā: per illā dicitur speculatiuus: ⁊ vt recipit cognitionē practicam per illam dicitur practi⁹. Sic in proposito idē intellectus omnino indistinctus ex parte rei: vt recipit cognitionē terminatā ad eterna dicitur portio superior: vt vero recipit cognitionē terminatā ad temporalia dicitur inferior. Si consideret etiā intellectus vt actiu⁹ ⁊ non tm̄ receptiuus. Dico ꝙ partialiter producit cognitionem eternorū dicitur portio superior actiua: vt vero partialiter ꝓducit cognitionē temporalium dicit portio inferior actiua. Addo tamē vnum ꝙ portio superior potest accipi proprijssime: ⁊ sic est cognitio eternorū in se: potest etiam accipi large vt dixi supra: ⁊ sic est cognitio temporaliū eterna portio vero inferior improprie est cognitio tēporaliū sm̄ regulas prudentie: ita ꝙ talis cognitio regulat voluntatē circa temporalia: potest etiam dici portio inferior vt est cognitio tēporalium que regulat voluntatem circa temporalia ordinando illa ad deum vt ad vltimum finem: ⁊ sicut dixi de intellectu quātū ad portionē superiorem ⁊ inferiorem: idem simpliciter dico de voluntate. Uerū est ꝙ extra litteram posset hoc addi ꝙ portio superior ī intellectu est quādo intellectus cognoscit eterna saltē in cōceptibus generalibus suo modo trāsumptis vt cognoscendo summū bonū summū ens: ⁊ hoc cōtingit via naturali vt pz. 1. q. 1. ꝓlogi. d. 3. primi. ⁊. d. 3. secūdi. Si vero cognoscit ipm̄ deum sub ratione ꝓpria: hoc contingit per reuelationē vt patet a Doc. talis portio adhuc

declaratio mētis doc.

Portio superior pōt capi dupliciter.

est perfectior: q2 terminatur ad obiectum sub ratione perfectiori: vt vero cognoscit ipsum sub ratione propria: et inquātum talis cognitio est imperata a voluntate caritate informata: ⁊ ad cognitionez inclinātem: tunc talis portio adhuc est valde perfectior: quia per talem cognitionē perfectiori modo intellectus vnitur deo: q2 gratuita ⁊ meritoria: vt vero intellect⁹ cognoscit essentiā diuinā: nude ⁊ intuitiue (quod cōtingit in beatis) tunc talis portio est perfectissima ⁊ perfectior haberi nō potest. De portiōe vero inferiori possunt dari gradus sm̄ perfectionem: nā si intellectus cognoscit tantū aliquod temporale in se potest dici inferior portio: vt vero dirigēdo voluntatē in praxim: circa tale tēporale erit portio perfectior: vt vero cognoscit dirigēdo voluntatem vt eligat illud simpliciter ꝓpter deum talis portio adhuc est perfectior: vt vero cognoscit dirigendo voluntatē vt eligat illud ꝓpter deum: ita ꝙ talis cognitio sit imperata a voluntate caritate cōcurrēte talis portio in se adhuc est valde perfectior. Si vero talis intellectus cognoscit tēporale dirigendo voluntatē vt eligat illud ꝓpter deū iam clare visum a tali intellectu vt est in beatis: tunc talis portio est perfectissima: ⁊ sicut dixi de portione intellectus: similiter dico de voluntate. ¶ Sequitur in littera ibi. Hoc ꝓbo primo ex actu ⁊ operatione ⁊c. In ista ratione doc. supponit primo ꝙ simpliciter est eadem potētia: que cognoscit principiū ⁊ conclusionē: ⁊ hoc patet. nā cōclusio cognoscitur per cognitionem principij: si ergo. a. potētia cognoscit hominem esse risibilē ꝓpter cognitionē principij huius animal rationale est risibile: oportet ipsuz a. cognoscere illud: q2 aliter nō cognosceret vnū ꝓpter aliud. Et similiter si intellectus. a. cognoscit illud principiū inquātū est principium alicuius conclusionis: ille idē potest cognoscere conclusionē. Secundo supponit ꝙ cognitio alicuius temporalis ī ordine tamē ad eterna potest esse respectu cōclusionis que deducitur ab aliquo principio eterno: sicut cognosco hoc pricipiū eternum. s. ꝙ deo est summe obediendū: ⁊ cognosco etiam hoc ꝙ deus precepit ꝓximū esse diligendum. ergo cognosco Fran. qui est ꝓximus meus esse diligendū propter deum: sed cognitio huius conclusionis dicit portio inferior: ⁊ cognitio principiorū dicitur portio superior cum sit respectu eternorū. Cum ergo idem intellectus cognoscat conclusionē ⁊ principia. sequitur ꝙ portio superior ⁊ inferior sunt tantū vna potentia intellectiua: id est ꝙ idē intellectus penitus indistinct⁹ scd̄m rem potest dici portio superior ⁊ inferior sm̄ aliam et aliam cognitionem. ¶ Ibi. Secundo ꝓbatur idem ex actu beatifico speciali. Nā beatitudo non consistit in pluribus potētijs eiusdē rationis ⁊c. In ista ratione supponit primo ꝙ beatitudo est tātum in vna potētia eiusdem rationis. ita ꝙ nō potest esse in duab⁹ potētijs intellectiuis vel in duabus volitiuis: pz: q2 beatitudo est optimū hominis q2 perfectissime coniungit optimo obiecto: vt patet a Doc. in. 4. d. 49. igitur potētia intellectiua optima est illa que perfectissime vnit optimo obiecto: ⁊ si daretur in duabus potētijs intellectiuis: sequeretur ꝙ ipsa beatitudo nō esset optimū partis intellectiue: cū ipsa esset diuisa in duabus potētijs eiusdem rationis. Secundo supponit ꝙ illa potentia ē maxime premiāda sm̄ illam rationē sm̄ quā magis meruit q2 p̄miū correspondet merito: ⁊ dicendo ꝙ meritum est a portione inferiori. Nota bene hāc litteram. Nō enim sic debemus intelligere ꝙ portio inferior p̄mietur: ⁊ similiter superior: sed debet sic intelligi ꝙ eadē volūtas est premiāda sm̄ portionē inferiorem. i. ꝙ ex quo maxime voluntas meruit sm̄ portionem inferiorē. hoc est diligendo temporalia ex caritate ꝓpter deum vel fugiendo illa que deo displicēt ex caritate ꝓpter deum: et sic volūtas dicitur p̄miari sm̄ portionē inferiorē: q2 opera illa meritoria elicita a volūtate p̄miantur: ⁊ sm̄ illa opera circa temporalia dicitur portio īferior. Potuit etiā mereri sm̄ portionē superiorē: puta diligendo deū in se ⁊ ꝓpter se: ⁊ sic dicitur p̄miari sm̄ portionē superiorem. q2 illa dilectio sm̄ quā voluntas dicitur portio superior p̄miatur a deo: q2 ex quo beatitudo tantū est in vna potētia eiusdē ratiōis: sequit ꝙ portio superior et inferior in voluntate: q̄ beatificantur modo supradicto nō sint due potētie volitiue. ¶ Ibi. Tertio ex ratione habitus idē ostenditur. Idē habitus simplex nō

Danť gradus ī portione inferiori.

Nota hāc litteram.

perficit duas potētias ⁊c. Hic doc. supponit principaliter vnum .s. ꝙ maior vnitas semper requiritur in priori essentialiter ꝙ̄ i posteriori: patet in omnibus essentialiter ordinatis posterioris ⁊ prioris: nā in causis effectiuis ab vnitate cause potest esse pluralitas effectuū: ⁊ idēptitas effectus nō pōt esse a pluribus causis eque totalibus ⁊ alterius rationis: vt patet a doc. in primo dist. 2. tamē ab vna causa totali affectiua possunt esse plures effectus diuersi specie: hoc quidē patet in causis finalibus: nā maior vnitas requiritur simpliciter in fine qui est prior ꝙ̄ i ordinatis ad finē: patet de facto quia plura absolute possunt ordinari ad eundē finem: nō autem pluralitas ordinatorū requirit pluralitatem finiū nec vnum ⁊ idem potest ordinari ad duos fines eq̄ primos: vt patet supra di. 2. primi: hoc etiā patet: in causis subiectiuis siue receptiuis: nā receptiuū est prius essentialiter ipso recepto ⁊ receptū dependet essentialiter ad ipsum receptiuū: ⁊ simpliciter maior vnitas requiritur in receptiuis ꝙ̄ in recepto: patet de facto: q̄ eadē substātia numero plura accidētia recipit. idem em̄ intellectus numero plures intellectiones ⁊ plures habitꝰ recipit. pluralitas quoqꝫ posterioris recepti stat cū vnitate prioris receptiui: licet nō econtra: nō em̄ idētitas vel vnitas recepti stat cū pluralitate recipiētis prioris. q̄ vnum ⁊ idē numero ⁊ penitus indiuisum nō pōt eque immediate recipi in pluribus. Et si dicatur hic ꝙ aliqua vnitas posterioris necessario requirit pluralitatē receptiui prioris: vna em̄ albedo numero nō potest recipi nisi in corpore ꝙ̄titatiuo: ita ꝙ in tali corpore est materia ⁊ forma: que distinguūtur realiter ⁊ quātitas.

Sola ꝙ̄titas ē rō recipiēdi colorem.

Dico ꝙ sola quātitas est ratio recipiendi ⁊ si per possibile esset separata a corpore: adhuc reciperet albedinē cū sit ꝓpria ratio recipiendi: ⁊ hoc ptꝫ in quātitate separata in sacramento altaris: haberes ergo ꝓbare ꝙ eadē albedo posset recipi in duabꝰ ꝙ̄titatibus: stat ergo istud ꝙ doc. supponit. Addit etiā doc. ꝙ simpliciter est eadē charitas numero q̄ recipitur in portione superiori ⁊ inferiori. ergo portio superior ⁊ inferior hic sic debet intelligi ꝙ eadē charitas numero recipit̄ in voluntate immediate ⁊ vt inclinat voluntatē ad dilectionē dei dicitur ꝙ est in voluntate vt in portione superiori ⁊ vt eadem charitas inclinat voluntatē ad dilectionē proximi dr̄ ꝙ est in voluntate vt in portione inferiori: ⁊ sic patet: quomodo portio superior ⁊ inferior in voluntate non sunt due potentie.

Nunc ad argumenta principalia ibi. ¶ Itē potētie distinguūtur per obiecta. Secundo de anima. t. c. 33. sed obiectū portionis superioris est eternum et inferioris tēporale q̄ sunt obiecta valde distincta ergo ⁊c. ¶ Ibi. Ad aliud ⁊c. Anteqꝫ deueniā ad responsionē doc. pmo rn̄deo formaliter ad argumentū q̄ cum dicit ꝙ eternū est obiectum portionis superioris ⁊ temporale inferioris: ita ꝙ superior nō respicit tēporale nec inferior eternum: ⁊ sic videtur ꝙ omnino sint due potētie. Nam ex hoc arguimus ꝙ potētia visiua est alia ab auditiua q̄ obiectum vnius nullo modo pōt esse obiectum alterius.

Nota istā soluti.

Dico ꝙ si portio superior eēt quedā vis i intellectu vel voluntate q̄ tm̄ respiceret eterna ⁊ inferior quedā alia vis qui tantū respiceret temporalia argumentū haberet difficultatē: sꝫ nō sic ponimus: sed dicimus ꝙ ⁊ si intellectus omnino indiuisus ex parte rei respicit omne ens ꝓ obiecto sibi adequato tamē idem intellectus vt habet respectū ad eterna dicitur portio superior: vt vero habet respectum ad ens temporale dicitur portio inferior: ⁊ sic bene cōcedo ꝙ isti duo respectus habēt aliū ⁊ alium terminū: nā vnus habet eternum ꝓ termino et alius temporale. Respondet ergo doc. Hec opi. dist. ꝙ est duplex obiectum. s. formale ⁊ materiale et vt elicio ex dictis doc. accipitur hic obiectum formale pro illo quod est ratio formalis vel mouendi potētiam vel terminādi actum illius: ita ꝙ nihil potest mouere potentiam talē nisi sub ratione tali: nec terminare nisi sub ratione tali. Exemplū: sonus inquātū sonus est obiectuꝫ formale potētie auditiue. Et similiter color et lux. ⁊c. Dicunt ergo ꝙ ratio formalis est ratio mouendi potētiam visiuā vel terminādi actū illius: ita ꝙ nihil pōt mouere illam: nec terminare actū eius per aliquā rōnē eius formalē: sed tm̄ per rationē coloris. Color ergo vt est cōe abstractū ab omnibus coloribus dicit̄ obiectū formale. Sed quecūqꝫ cōtinētur sub colore: puta albedo ⁊c. dicūtur obiecta solū materialia: non em̄ albedo sub ratione albedinis pōt mouere potētiam visiuā vel terminare actū eius: sed tātū sub ratione coloris sic cōmunis ⁊ abstracti. Dicit ergo ista opi. ꝙ potētie distinguunt̄ per obiecta: quod verū est de obiectis formalibꝰ q̄ quot sunt obiecta formalia: tot oportet esse potentias: sed nō est verum de obiectis naturalibus: q̄ plura obiecta materialia vt plures colores possunt eē eiusdē potentie. Sequitur in littera. Sed non video ⁊c. Hic doc. improbat illā opi. ⁊ intendit ꝓbare ꝙ eiusdē potētie possunt eē plura obiecta formalia mō p̄expositō: nā albedo sub ratione albedinis pōt mouere potētiā visiuā et terminare actū eius: et patet de boue et capra q̄ non pn̄t extrahere colorē in cōmuni: ⁊ tn̄ certū est ꝙ vident albedinē: ergo signū est ꝙ albedo mouet potentiā visiuā bouis sub ratione albedinis: et similiter terminat actū eiꝰ: pꝫ: q̄ albedo videt̄: immo plus dico quod hec albedo est obiectū formale: q̄ hec albedo sub ratione ꝓpria potest mouere ⁊ terminare: patet: q̄ ꝓprie videt hoc albū: et sic patet qūo eiusdem potentie pn̄t esse plura obiecta formalia.

Nota de obiecto formali s[ecundum] Doc.

Nota tn̄ pro doc. q̄ obiectum formale: quod dr̄ ꝓprie formalis mouendi potentiam: vel terminādi actum eius: aliquādo accipitur in sua ratiōe generali. vt color sub ratione coloris. aliquando sub ratione spāli: vt albedo sub ratione albedinis pōt mouere: et etiā sub ratiōe coloris: q̄ est ratio magis cōmunis: ⁊ similiter hec albedo pōt mouere sub ratione huiꝰ albedinis: et simil̄r terminare et etiā sub ratiōe albedinis in cōi: et sub ratione coloris: nam cōmuniter quodlibet obiectū potentie si est motiuū habet ꝓpriaꝫ rationē mouēdi. vel si terminatiuū habet ꝓpriā rationem terminādi: de hoc satis dcm̄ est supra. d. 3. q. vlti. Secundo nota: ꝙ si albedo mouet ꝙ mouet perfectiori modo ꝙ̄ color: q̄ obiectū quāto est perfectius i entitate tanto ratio mouēdi vel terminandi est perfectior: vt ptꝫ a doc. in pluribus locis. Dico tertio ꝙ doct. hic dicit ꝙ vr̄ color singularis: vide glo. super. d. 3. huius. Nota q̄rto ꝙ dicēdo ꝙ nulla potētia hꝫ obiectū adequatū nō abstractū: nisi diuinus intellectꝰ. Hoc sic debet intelligi ꝙ loquendo de obiecto motiuo sola essentia diuina est obiectū adequatū intellectus diuini: sed loquendo de terminatiuo nō pōt esse sola essentia diuina: sed simpliciter ens inquātū ens. ¶ Ibi. Dico ergo ad argumentū ⁊c.

Potentie sēsitiue q̄re requirunt obā distincta.

Nota quare potētie sensitiue requirunt distincta obiecta: ita ꝙ potētia visiua tm̄ respicit colorem vel lucē: ⁊ hoc est q̄ est sic mixta: ⁊ per consequēs est sic determinati obiecti: ⁊ similiter potentia auditiua: q̄ est sic mixta: ideo tm̄ respicit sonū tāqꝫ obiectum sonꝰ ergo est obiectū adequatū formale potētie auditiue: sub quo tn̄ cōtinentur plura obiecta formalia: sed nō adequata: q̄ quilibet sonꝰ fm̄ rationē ꝓpriā et formalē potest mouere potentiā auditiuam: ⁊ terminare actum eius. Ponūtur ergo obiecta distincta formalia et adequata esse distinctaꝝ potentiarum organicarum: q̄ ꝓpter talem mixtionē in organis talis potētia sic respicit vnū obiectum ꝙ nō aliud. In potentiis vero nō organicis cuiusmodi est intellectus ⁊ volūtas q̄ sunt omnino abstracte ab organis: ideo non oportet ponere sic distincta obiecta adequata: nam ens inquātum ens: ⁊ vt simpliciter complectit̄ omne ens est adequatū obiectū potentie intellectiue: vt patet in primo di. 3. ¶ Ibi. Si queras quod est obiectū adequatū potentie non organice. ¶ Ibi. Dico ꝙ si ens ⁊c. Hic modo doc. incipit dubie loqui. Dicit pmo ꝙ si pōt abstrahi aliqua ratio cōmunis enti creato et increato: tunc ens in cōi est obiectū adequatū intellectus. ⁊ hoc simpliciter est verū: vt ꝓbauit supra. d. 3. q. 3. pmi. vbi tenuit expresse ꝙ oportet assignare aliquod cōmune vniuocū ꝓ obiecto adequato intellectꝰ: et illud cōmune nō potest esse nisi ens inquātum ens: vide ibi bonas glosas.

Nota hanc litteram.

¶ Sequitur. Ibi. Non ꝙ per abstractionem ⁊c. Nota bene hanc litterā: non em̄ vult doc. ꝙ talis conceptus entis hic abstractus sit adequatū obiectū intellectus: q̄ vt sic dicit tm̄ vnū cōceptū numero vnica intellectione intelligibili: vt pꝫ in prima. q. ꝓlogi. Nā adequatū obiectū intellectus dicit̄ ens inquātū ens: hoc est inquātū includitur in quolibet ente: ita ꝙ quolibet ens sub ratione ꝓpria potest mouere intellectū ⁊ terminare actum eius: ⁊ etiā sub ratione cōmuni: q̄ a tali obie

cto cōmuni pōt abstrahi cōceptꝰ. Cōceptꝰ ergo talis cōmunis pōt dici obiectū adequatū intellectus inquā tum a quolibet ente intelligibili pōt abstrahi vna talis ratio cōmunis: vel cōceptus. Sequitur in tex. Et tunc nō distinguerentur ⁊c. Si ponat̄ ens inquātū ens vt est cōmune omni enti obiectū intellectꝰ: tūc portio superior ⁊ inferior nō distinguit̄ per obiecta. i. ꝙ si intellectus habet tm̄ ens inquātū ens ꝓ obiecto adequato respicit quodlibet ens: ⁊ sic nō oportet ponere ī intellectu istas portiones sic distingui intelligēdo ꝙ sint portiones ibi distincte ex natura rei. Sed loquēdo de portione vt dixi supra q̄ dicit aliū ⁊ aliū respectū: hoc mō distinguit̄ per obiecta: q2 ꝑ tpale ⁊ eternū. Similr intellectꝰ ⁊ volūtas nō distinguunt̄ per obiecta: patz: q2 idē obiectū est vtriusqȝ potētie: vt pz supra. d. 3. q. 2. ⁊ ī 4. d. 49. Sequitur ibi. Si aūt ens ⁊c. Hic doct. dicit primo ꝙ si ens īquātū ens nō est cōmune vniuocū oī enti: tunc intellectꝰ nō hēbit vnū obiectū adequatū: ⁊ ꝓbat: q2 si nō datur talis cōceptꝰ cōis oportet dicere vł ꝙ vnū obiectum numero sit adequatū obiectū intellectus creati: ⁊ hoc nō: q2 si illud poneret̄ nō posset poni nisi essentia diuina: q2 ipsa sola cōtinet virtualiter oē ens. Modo ipsa nō est obiectū ꝓportionatū ītellectui creato: sed tm̄ diuino: vt pz in ꝓlogo. q. 3. ⁊. q. 14. quol. Et rō est: q2 est formaliter infinita: q2 tūc moueret ad cognitionē infinitā: hoc pt elici di. 8. q. vl. Cetera clara sunt in littera. Sequit̄. Sic etiā ⁊ obiectū potentie diuine ⁊c. Dicit doc. qȝ potētia diuina q̄ est ꝓductiua ad extra: q̄ tm̄ respicit possibile vt pz in pmo: illud possibile qd est cōe omni operabili vel ꝓducibili non erit vnū in re dictū vniuocū de oībus operabilibus: q2 a sensibili ⁊ insensibili nō pōt abstrahi vnꝰ cōceptus ex natura rei vniuocꝰ: qui pdicat̄ de sensibilibꝰ operabilibꝰ ⁊ insēsibilibꝰ: cuiusmōi sūt angeli: sz si abstrahit̄ aliqd cōe. illud nō erit ꝑ operationē ītellectꝰ. Hoc aūt doc. nō dicit ḿm opi. ꝓpriā: vt pz in pmo. d. 3. ⁊. 8. ¶ Ibi. vł dic ⁊c. Doct. dicit hic ꝙ lz tpale ad eternū sint disticta oba ⁊ formalia: nō tn̄ arguūt distinctas potentias: sed vnū illorū est via deueniēdi in cognitionē alteriꝰ: nam intellectus noster sicut per cognitionē causati deuenit in cognitionē cause pme: ita per cognitionē temporalis deuenit in cognitionem eterni. Et sic patet littera doc. huius distinctionis.

Idē obiectū est intellectus ⁊ volūtatis.

¶ Distin. Uigesimequinte. Qō Unica.

Queritur circa di. 25. Utrū aliqd aliud a voluntate causet effectiue actū volendi ī volūtate. ¶ Ibi. Dicit̄ hic ab vno Doctore moderno ⁊c. Nota ꝙ doc. ī ista di. recitat duas opi. q̄ concordāt in hoc ꝙ aliqd aliud a voluntate effectiue cāt actū volendi: sed differūt in mō: nā pma q̄ est Gotti. quol. 6. q. 7. et quoli. 8. q. 12. et alibi. Uult ꝙ fantasma exñs in virtute fantastica causet effectiue volitionē: qua voluntas vult obiectū cuiꝰ est tale fantasma. Et alia opi. vult ꝙ ipm obiectū cognitū sit causa hmōi cognitiōis ⁊ nō vult ꝙ sit ipm obiectū vt tm̄ habet esse cognitum: sed ꝙ ipa intellectio actualis qua obiectū habet eē cognitum est causa volitionis in voluntate: qua ipsa voluntas vult tale obiectum cuiꝰ est talis cognitio: ⁊ ista opi. secunda est. ¶ Ibi. alia est opi. Arguo igitur sic in potestate patiētis nō est ꝙ ipsum patiatur inquātū patiens ⁊c. Hic doc. supponit vnū ex auctoritatibus pcedentibus. s. ꝙ actus volūtatis sit in potestate eius alioquin ḿm illū actū nō esset laudāda vel vituperanda. quo supposito ꝓbat intentū: ꝙ aliud a voluntate nō est causa effectiua ipsius actꝰ: qui dr̄ esse in potestate volūtatis. Et arguit sic in potestate patiētis nō est ꝙ ipsum patiat̄ inqȝtū patiens: pz ista: q2 patiēs inqȝtū patiens ex hoc dr̄: q2 se habet in rōne receptiui: vt puta lignum approximatū igni in hoc ꝙ recipit calorē ab igne dicit̄ pati. Quero modo a quo habet ꝙ dicat̄ pati: certū est ꝙ ab igne cānte calorem in ligno: ideo em̄ patitur ab igne: q2 recipit calorē ab ipso: ⁊ si ignis nō causaret calorē in ligno: tūc lignū nō diceretur pati ab igne: ergo sequitur ꝙ talis calor ꝓductus ab igne pintelligitur ipso patiente vt patiens est. Cū ergo posteriꝰ inqȝtum posterius nō habeat in potestate sua prius: sequitur ꝙ inqȝtū patiens nō habet in potestate sua calorē secūdū quē patitur: q2 calor prius ꝓducitur in eē ab ipso igne qȝ lignū inquātū patiens dicatur pati ḿm talē calorem Si ergo volūtas parte patiatur ab obiecto recipiēdo volitionē tanqȝ a cā ꝓductiua illius. sequit̄ ꝙ illa volitio prius est in potestate obiecti efficiētis: ⁊ sic sequit̄ ꝙ ipsa inqȝ[illegible]ā patitur est posterior volitione: ⁊ sic non habet in potestate sua illam. ergo si ḿm sanctos voluntas habet in ptāte sua volitionē: sequitur ꝙ habebit in potestate sua inquātū est prior ipsa: ⁊ sic voluntas erit causa effectiua volitionis: ⁊ nō inquātū passiua: vł receptiua: ⁊ inquātū actiua saltē est pōr natura: vt patet di. 1. q. 1. huius secundi: ⁊ inquātū passiua: ⁊ sub illa ratione qua patitur est posterior.

Ibi. Contra conclusionē in se ⁊c. In ista rōne doc. supponit vnū. s. ꝙ nulla causa naturalis circa idē passum pōt esse causa contrariorū. ista ꝓpositio sic declaratur ⁊ suppono ꝙ. a. sit cā naturalis ⁊ disposita: ⁊ passum circa quod agit sit optie dispositum: q2 hoc modo loquitur doc. de causa naturali ⁊ passo disposito. Si dicis ꝙ aqua potest ꝓducere duo cōtraria: puta frigiditatem ⁊ caliditatem in tāta intēsione vt sint ꝯtraria: sequitur ꝙ aut nō ꝓducet: aut duo contraria ambo simul q2 si aliquid potest ꝓducere circa aliquod passum optime dispositū: eque simul poterit ꝓducere illa duo cōtraria: pz q2 causa sit naturalis et agat scdm vltimū potentie sue: ⁊ nō est magis determinata ad vnū qȝ ad aliud. sequitur ꝙ duo cōtraria ī eodē instāti ꝓducit: ⁊ in eodem passo quod est impossibile: ⁊ nō pōt dici ꝙ tm̄ vnū ꝓducat: q2 nō est maior ratio de vno qȝ de alio. Et si nō pōt ꝓducere ista duo simul: sequitur ꝙ [illegible]c etiā successiue: q2 stante equali dispositiōe et equali virtute circa idē passum eque dispositum nō est maior ratio ꝙ vnū ꝓducat qȝ aliū: ⁊ sic sequitur ꝙ vel duo contraria simul ꝓducet: vel ꝙ nihil: quod est incōueniens. Deinde supponit doc. ꝙ velle ⁊ nolle sint duo contraria: vt dixit in primo. d. 1. ⁊ in secundo. d. 7. ⁊ in tertio. d. 30. ꝙ velle ⁊ nolle respectu eiusdē obiecti sunt contraria. nam ad ipsa sequitur contradictio: sicut cōmuniter ad contraria ex quarto metaphysi. ꝙ modo sit aliqua causa alia a volūtate que sit causatiua velle et nolle respectu vnius ⁊ eiusdē obiecti loquendo de causa naturali: videt̄ omnino impossibile. Et q2 dicit hic doc. ꝙ malū non potest esse causa ipsius nolitionis cuz sit nihil: q2 est sola priuatio boni. ¶ Si diceretur hic ꝙ doc. vult etiam ꝙ malitia aliqua sit ens positiuū: vt patet de iniusticia contrarie sumpta: et patet a doc. ī hoc secundo. d. 7. ⁊ infra. d. 41. et in simili in tertio. d. 30. ergo talis malitia que est ens positiuum poterit esse causa. ¶ Dico ꝙ talis malitia dupliciter potest considerari: vt puta habitus iniusticie: aut enim considerat̄ vt dicit carētiam bonitatis: que deberet inesse: et sic dicit priuationem: aut vt est quidā habitꝰ acquisitus ex frequentatis actibus: ⁊ tunc est quid positiuum: ⁊ est verum ens: et tale vt sic est causatiuū alicuius actus voluntatis maxime erit causatiuus volitiōis: sicut ⁊ aliud ens positiuum. Malicia ergo proprie formaliter sumpta: siue malum est sola priuatio boni: hoc patet Doc. infra dist. 34. in responsione ad argumēta. ¶ Ibi. Itē passio nō est in potestate patientis ⁊c. Nota quia doc. dicit ꝙ passio ⁊c. maxime si est ab agente naturali: hoc non dicit secundū mentem propriam: ꝙ si esset ab agente libero: quod tunc posset esse in potestate patientis: quia in di. 17. primi: probat qd actꝰ meritorius ex hoc dicitur meritorius in voluntate nostra: q2 principium merendi est in potestate nostra: et si voluntas diuina ꝓduceret illuz actum nō diceretur voluntas mereri ḿm illum: ita ꝙ mereri sit in potestate illiꝰ. Dicit ergo doc. ꝙ ⁊ si secundū aliquos posset concedi ꝙ passio siue actꝰ quo aliquid patitur dicatur in potestate patientis quādo ille actus ꝓducitur ab agente libero: tamen ē manifeste falsuz de agente naturali: quod semper agit de necessitate: ⁊ scdm vltimum potentie sue. ¶ Si dicatur. Nonne voluntas dicitur formaliter libera quando recipit actū volendi: sicut etiam intellectꝰ dicit̄ formaliter intelligens quando recipit actū intelligendi: vt pz a doc. in pmo. d. 3. q. 7. Actus em̄ bonus vel malus di

Declaratio littere.

Obiecti pulchra.

citur: quia liber. ergo si voluntas formaliter dicitur libera per actum quem recipit: videtur quod inquantum recipit ille actus sit in potestate sua: quia liber. ¶ Dico quod aliud est dicere voluntatem esse liberam formaliter et denominatiue: quia recipit actum libere productum et aliud est dicere voluntatem esse liberam: ita quod habet in potestate sua libere posse producere talem vel talem actum: libertas enim voluntatis ex hoc attenditur: quia habet in potestate sua mere libere posse producere velle et nolle respectu vnius et eiusdem obiecti: licet successiue: et sic per se dicitur libera inquantum principium productiuum: vt patet a Doc. in pluribus locis: vt vero recipit actum voluntatis libere productum dicitur tantum libera terminatiue: quia per aliquem effectum libere productum quia effectus denominatione extrinseca dicitur liber ex hoc vt respicit causam libere producentem. ¶ Ibi. Dicitur quod pro tanto etc. Dicunt isti quod voluntas ex hoc habet in potestate sua velle: quia potest determinare intellectum etc. Et vt intelligatur pono exemplum. Nam Fran. in esse cognito est presens voluntati: tunc Fran. est causa effectiua volitionis in voluntate: et talem volitionem non habet voluntas in potestate sua: sed habita ista volitione potest imperare intellectui vt cognoscat aliud obiectum: puta Baptistam: et sic auertere ipsum intellectum a consideratione francisci: et tunc Baptista sic cognitus ab intellectu per imperium voluntatis causat volitionem sui in voluntate: et sic dicitur quod voluntas habet in potestate sua hanc volitionem respectu Jo. non quod causet illam: sed quia potest imperare intellectui vt consideret ipsum Jo. et quia ad cognitionem ipsius Jo. que est ex imperio ipsius voluntatis: sequitur volitio causata ab ipso Jo. cognito: ex hoc dicitur quod voluntas habet ipsum velle in potestate ¶ Ibi. Contra. Hic doc. probat quod non dicatur sic libera quia certum est quod prima volitio secundum eos non est in potestate voluntatis: vt puta volitio qua vult fran. primo: quia impossibile est quin visis tangamur hec auctoritas: sic debet intelligi quod non est in facultate voluntatis: nec prima intellectio obiecti puta delectabilis: nec etiam prima visio: sed bene est in potestate voluntatis ipsum intellectum firmare in cognitione: et similiter ipsum sensum. ¶ Ibi. Contra illud de fantasmate agens equiuocum etc. Hic doc. intendit inducere Gotti. ad hoc inconueniens: quod fantasiatio sit nobilior felicitate philosophorum quam ponebant in intellectione et volitione. Et dicit. Si enim fantasma est causa totalis intellectionis et volitionis: et certum est quod equiuoca cum differat specie ab intellectione et volitione: ergo erit nobilior vtraque: vt subtiliter probat doc. in quarto in materia de eucharistia: quod causa equiuoca est nobilior suo effectu: hoc totum planum est: sed cum dicit: ergo fantasiatio erit nobilior intellectione: hoc non est sic notum: sed oportet quod deducatur ex istis: virtus enim fantastica: vna cum ipso fantasmate est causa fantasiandi: vel actus fantasie: quia si sensus exterior est causa partialis sensationis et principalis: vt vult Doc. q. 15. quol. multo fortius sensus interior erit causa partialis principalis sui actus: et certum est quod virtus fantastica est valde nobilior ipso fantasmate vt patet. Si ergo fantasma potest esse causa totalis intellectionis que recipitur in intellectu: et volititionis que recipitur in voluntate: et virtus fantastica est valde nobilior ipso fantasmate. ergo operatio eius principalis erit valde nobilior intellectione et volitione: et per consequens homo erit magis felix per actum fantasie quam per actum intellectus et voluntatis: cum felicitas consistat in nobiliori operatione hominis: vt patet. 10. ethi. et doc. deducit in quarto. d. 49. Et si dicatur quod intellectio est nobilior: quia ipsum fantasma cum virtute fantastica potest producere duos effectus ordinatos: quorum posterior erit nobilior: quia cum fantasiandi et actum intelligendi. Dico quod quando aliqua potentia actiua se habet ad aliquas operationes: quarum vna dicitur sibi propria: et quam in se recipit: et qua perfecte vnitur suo obiecto: semper talis operatio est nobilior illa que non est ita propria sibi: et que nullo modo recipitur in tali potentia: et per consequens non potest esse id quo formaliter vniatur suo delectabili: modo virtus fantastica per actum fantasie receptum in illo potest vniri suo obiecto optimo: intellectio vero tantum recipitur in intellectu et volitio in voluntate. ¶ Sequitur in littera ibi. Nec potest solui per lumen intellectus agentis etc. Dicerent isti quod bene verum esset: si fantasma per se vel cum virtute fantastica esset causa intellectionis virtute propria: sed est causa virtute intellectus agentis: ita quod intellectus agens est magis causa intellectionis principalis. Doc. dicit quod hoc dictum contradicit dictis eorum: quia ipsi dicunt quod debet agens esse distinctum subiecto a patiente: vt patet in ista opi. Gotti. et hoc idem in primo. d. 3. q. 7. modo intellectus agens non distinguitur subiecto a possibili: et sic non potest agere in illum. ¶ Sequitur ibi. Nec etiam intellectus agens etc. et patet. Sequitur ibi. Nec valet dicere quod philosophi non viderunt etc. quia doc. dixit supra. quod ex quo in angelo non est aliquod fantasma: querit a quo causetur suum velle quo angelus peccauit: si a voluntate angeli habetur intentum. Si a deo immediate. ergo secundum illum non peccauerunt si ab alio obiecto extrinseco. similiter non peccauerunt: quia tale velle non est in potestate eius: dicunt modo isti quod angelus non potest habere velle nouum: vel intellectionem nouam: que sint in potestate eius: quia philosophi hoc non viderunt. nam ipsi voluerunt quod tam volitio quam intellectio angeli sint substantie ipsius angeli vt patet tertio de anima. Dicit doc. quod hoc posuerunt propter falsum principium quia ipsi posuerunt intelligentias habere necesse esse: et ab eterno: sed nos discordamus cum philosopho in hoc principio dicentes quod habuerunt nouum esset possibile: et merito discordamus in conclusione ponendo in eis nouas intellectiones et nouas volitiones.

Felicitas consistit in nobiliori operatione hominis.

Nunc respondet doc. ad rationes opi. Gotti. quarum prima est talis. oportet mouens et motum esse distinctum subiecto: sed in parte intellectiua anime nihil potest esse distinctum subiecto a voluntate: ergo etc. ¶ Doc. respondendo dicit ibi ad probationem suam etc. quia dicit Gotti. quod ista sunt idem mouens et motum esse indistincta subiecto: et idem mouere se. Dicit doc. quod secundum alium doc. hoc non concederetur: quia ipse diceret: quod obiectum cognitum vt habet esse in ipso intellectu. i. quod intellectio ipsius existens subiectiue in intellectu potest causare volitionem illius obiecti in voluntate: et tamen talis intellectio non distinguitur subiecto a sua voluntate: et tamen non sequitur: quod idem moueat se: quia intellectio que est alterius rationis a voluntate moueat voluntatem causando volitionem obiecti in illa. Sequitur. Sed ego dico etc. Hic dicit doc. absolute quod vnum et idem simpliciter potest mouere se. et quomodo hoc sit verum dictum est in primo. di. 3. q. 7. et i. 2. d. q. 10. ¶ Ibi. Cum dicis etc. Gotti. probat per hanc propositionem quod idem non possit mouere se: vt puta: si dicis quod voluntas mouet se causando volitionem in seipsa. Contra: quia qualis est voluntas in actu vt actiua talis debet esse in potentia vt passiua. Si ergo idem moueret se: idem simpliciter esset actu tale: et non in actu tale: cetera patent in littera. ¶ Ibi. Si dicas quod agens virtualiter etc. Hic arguit per exempla quod existens virtualiter tale nunquam potest esse formaliter tale: patet: quia sol est virtualiter calidus: cum habeat in virtute sua producere caliditatem: et tamen non potest esse formaliter calidus. ¶ Ibi. Ad illud de relationibus etc. Idem habetur in. d. 2. et 3. et credo. 26. Expono tamen litteram. Nam cum dicit quod relationes cause et causati sunt opposite et inter illa est dependentia essentialis: non sic debet intelligi quod vna relatio essentialiter dependeat ab alia: sed sic quod tales relationes de necessitate sunt in talibus fundamentis inter que fundamenta potest esse dependentia essentialis: quia res causata dependet essentialiter a re causante: et res causata dicit simpliciter aliam naturam et aliam essentiam a re causante: vt satis patet a doct. in primo. d. 2. Modo relatio causati de necessitate fundatur in alia natura: et terminatur ad aliam naturam causantem: et sic si in eadem natura esset relatio cause et causati: ita quod secundum vnam diceretur causata: et secundum aliam causa sequeretur: quod idem essentialiter dependeret a seipso: quod est impossibile. Similiter cum dicit de relationibus originis sicut paternitas et filiatio in diuinis inter quas est tantum ordo originis principiati ad principians et nullo modo causati ad causam. Nam filiatio in diuinis de necessitate est alicuius suppositi quod principiatur a patre: et si tales relationes puta paternitas et filiatio in diuinis possent fundari in eadem persona respectu eiusdem: tunc eadem persona esset principians: et principiata: quod non est intelligibile: tamen iste due relationes fundantur immediate in eadem natura simplicissima: quia in essentia diuina que est simpliciter in patre et filio et spiritusancto: et quod ipsa fundare possit huiusmodi relationes: soli essentie competit propter infinitam perfectionem suam. vt patet a doc. in primo. d. 28. vbi hanc materiam pertractat. In creaturis vero est impossibile quod vna et eadem natura numero possit esse tota in duobus suppositis.

Deinde dicit doc. ꝙ sunt alie relatiões q̄ habēt depen-dentiā accidētalē mutuā: q̄ isunt ꝑpter aliquod tertiū causatū. Exēplū. Uoluntas vt causat volitionē in seipsa hꝫ relationē mouētis ad seipsam motā vt recipit ipsam volitionē a voluntate mouēte vel ipsam causante dicit moueri. Et vt intelligat repeto vnū simile qd̄ habet a doc. in hoc secūdo. Nā primo inter voluntatē causantē volitionē: ꝛ ipsam volitionē causatam est relatio realis causantis ad cātū: ꝛ ecōtra. Secundo vt ipsa eadē vo-luntas cōparatur ad volitionē quā recipit vt perfectio nem: inter ipsam ꝛ volitionē est relatio realis volunta-tis perfectibilis ad volitionē perficientē: ꝛ ecōtra. ter tio inter voluntatē ꝑducentē volitionē in seipsa vt mo uentē: ꝛ inter volūtatē recipiētē ipsā volitionē ab ipā voluntate mouēte est relatio realis puta volūtatis mo te ad seipam mouētē. Ex hoc potest satis patere vna difficultas tacta a doc. in primo. d. 26. q2 ibi dictū fuit ꝙ relatio realis semp est inter extrema realia ꝛ realiter distincta. hoc nō est simpliciter verū de omni relatione vt est in ꝑposito: ꝛ ipē etiā dicit ꝙ inter voluntatē mo-uentē ꝛ motā est relatio realis. Si tñ volumꝰ dicere ꝙ oīs relatio realis est inter extrema realia realiter disti-cta. possumus sic dicere vel ꝙ illa extrema sint realiter distincta adinuicē vt extrema relationis causantis ad causatū ꝛ originātis ad originatū: sed qñ inter aliqua extrema sola ratiōe distincta vt voluntas mouēs ꝛ mo ta sufficit hoc ꝙ lꝫ inter se nō distinguat realiter: tamē iste relatiões reales mouētis ꝛ moti ꝛ ecōtra nō possūt sibi inesse nisi per aliquod realiter distinctū: ꝛ sic relati-ones volūtatis mouētis ꝛ volūtatis mote insunt volū tati ꝑpter volitionē realiter distinctā ꝛ ab eadē volun tate causatā ꝛ receptā. ❡ Ibi. Cū arguitur ꝛc. q2 si vo luntas est causa totalis volitiōis puta qua vult Jo. tñ nō potest causare illā nisi priꝰ Jo. p̄sentet in esse cogni to qd̄ requirit vt cā sine qua nō. Arguūt ipi ꝙ sic possu mus dicere ꝙ q̄libet agat i seipm: ꝛ sic lignū calefacit seipm. lꝫ hoc nō possit nisi igne p̄sente vt causa sine qua nō diceret ergo ꝙ nō est simile: pꝫ: q2 si ignis applicatur alteri cōbustibili a ligno: ita cōburit aliud cōbustibile sicut ꝛ lignū. igitur signū est ꝙ ista cōbustio est ab ipso igne ꝛ nō a ligno: q2 ignis agit mere naturaliter: nō est sic de voluntate q2 posito alio volibili non sequit voli-tio de facto illius vt experimur. ergo signū est ꝙ ipsa volūtas hꝫ in potestate sua ipm velle cū nō vult vnum nō aliud. ❡ Ibi. Sed hoc nō sufficit ꝛc. Hic doc. ad-huc rñdet pro aduersario ꝛ sic i tota ista littera nō sol-uit doc. quin si volūtas pōt ꝑducere ipm velle vt cau-sa totalis p̄nte tñ obiecto vt cā sine qua nō: ꝙ similiter lignū nō possit se cōburere vt causa totalis: p̄sente ta-men igne vt cā sine qua nō: sed post infra ibi. Dico ter-tio ad instantiā: soluit ꝙ est simile de ligno ꝛ volunta-te: ꝛ hoc idē in p̄mo distinctione. 5. quest. 2. ❡ Ibi. Di-co igitur. Hic doc. vult habere itētū suū etiā ex dictis huius opi. ꝙ. s. requiritur obiectū vt cā sine qua nō. et expono ꝑ nūc quid intelligat per cām sine qua nō. Di-citur em̄ cā sine qua nō respectu alicuiꝰ effectꝰ: q̄ nullo mō est ꝑductiua illius: sed tñ sine ipa nō est cā ꝑducti ua illiꝰ: q2 nō pōt illū effectū ꝑducere nisi prius p̄exi-gat aliquid aliud: vt pꝫ q2 voluntas non pōt causare velle alicuius obiecti nisi priꝰ sic cognitū. ꝛ sic p̄exigit cognitio illius vt causa sine qua non. ꝛ dat exemplum de sole illuminātē. ❡ Sꝫ occurrit difficultas q2 si doc. vult sustinere ꝙ voluntas sit causa totalis volitionis videt ꝙ tunc argumentū quod facit di. 3. q. 7. primi ꝓ-bando ꝙ intellectus nō sit cā totalis intellectionis nō concludat q2 dicerent: vt dictū est ibi ꝙ obiectū requi ritur vt cā sine qua nō. ❡ Dico ꝙ argumentū ibi cōclu dit. hic autem nō. ꝛ rō ꝑpter ordinē potētiarū: nā intel lectus vt intellectus est nō presupponit de necessitate actionē alteriꝰ potētie circa obiectū quod hēt intelli-gere. voluntas vero q̄ est posterior ipso intellectu: de necessitate nature p̄supponit ipm intellectū vt priꝰ ope ratiuū: vt pꝫ a doc. in primo di. 2. nō pōt ergo voluntas exire in actū suū nisi prius intellectꝰ exierit cognoscen do illud obiectū: quod volūtas vult: requirit ergo pri-mo cognitio illius obiecti vt causa sine qua non: respe ctu volitionis: et hoc solum propter ordinem poten-tiarum: sicut etiam si volutnas esset prior intellectu prius nata esset operari q̄ intellectus intelligere: vt patet a doc. in primo. argumentum ergo doc. probat

Nota hic qūo rela-tio realis ē inter extre ma realit distincta.

Pulchra difficultas

Resolu.

respectu āt volūtatis nō est ad ꝑpositum. ❡ Ibi. Se-cundo ad auctoritatē Ari. Hic doc. respondet ad argu mentum Gotti. quo ꝓbat. ꝙ si voluntas ꝛc. Respōdet doc. ꝙ non est simile de sensu ꝛ voluntate q2 sentire pu ta videre: in ordine potentiarū puta potētie visiue: sen sus cōmunis: intellectꝰ: ꝛ voluntatis est simplicit pri-mus effectus. sicut etiā audire. ꝛ hic effectus nō p̄sup-ponit aliū siue aliā operationē: vt ptꝫ. si igitur sensus aliquis puta visus esset actiuus visionis vt cā totalis semper videret: velle vero est effectꝰ posterior intellecti one ꝛ hoc de necessitate nature: ꝛ iō nō sequitur ꝙ si vo luntas est actiua volitionis ꝙ semper possit velle obie ctū q2 requirit itellectio illiꝰ obiecti tanq̄ effectꝰ simplr prior. ❡ Ibi. Dico tertio ad instantiam de ligno cale-factiuo sui. Hic doc. soluit instantiā de ligno ꝙ nō ca-lefaciat se: ꝛ rñsio stat in hoc: q2 aliud est loqui de perfe ctione actiua potētie: ꝛ de actione corruptiua. nam ra tionabile est ꝙ potētia perfecta ꝛ nobilis habeat in po testate sua actiua actionem perfectiuā ipsius: cuiusmo di perfectio est intellectio ꝛ volitio. nā ad talē perfecti onem est naturalis inclinatio: sed nō est rationabile ꝙ aliquod ens habeat actionē sui corruptiuā: cum nullo modo inclinetur ad corruptionem sui. si igitur lignum posset calefacere se ꝛ sic cōburere: tunc ageret ad cor-ruptionē sui: quod videt omnino irrationabile. ❡ Si dicatur. Nonne viuentia habent in potestate sua acti-ua actionē qua se corrumpunt ꝛc. Dico ꝙ nichil agit ad corruptionē sui: ꝛ si viuentibus accidat talis corru ptio. non est ꝙ vna pars agat in seipam corrumpendo: sed q2 vna pars agit in aliam reddēdo illam impropor-tionabilem ad animationē: vt satis patet a doc. supra i hoc scd̄o. d. 15. ꝛ. 19. ❡ Sequitur ibi. Si etiā instes ꝛc. Quia dictū est supra ꝙ volitio nō potest causari a vo-luntate circa aliquod obiectū: nisi illud obiectum p̄us sit cognitū. Sic arguit doc. hic: ꝙ nō necessario prereq̄ ritur tale obiectū sic cognitū: q2 effectꝰ quātū ad suum fieri nō depēdet nisi a materia ꝛ efficiente tanq̄ a causis prioribꝰ: hoc de se pꝫ: q2 si ignis ab alio igne ꝑducatur qñ fit ignis depēdet tm̄ ab igne ꝑducente: ꝛ a materia in quā agit ignis. Forma autē partis in eodē instanti quo fit in materia statim effectus habet totū suū eē q2 posita forma in materia i eodē instāti resultat eē totiꝰ: vt pꝫ a doc. in quarto. d. 1. q. 1. Si dicat. Nōne etiā de-pendet a fine tanq̄ a cā priori. ❡ Dico ꝙ lꝫ finis sit pri ma cā mouens efficiēs in ratiōe amati ꝛ desiderati: vt satis ꝓbatū est a doc. in p̄mo. d. 2. tñ ipse finis nihil cau sat de effectu in re: ꝛ per talē motionē nihil causat so-lum em̄ mouet metaphorice ꝛ nō realiter: vt pꝫ a doct. in. q. vltima ꝓlogi. Loquitur ergo hic ꝙ effectus q̄tuꝫ ad suum fieri reale tm̄ dependet a materia ꝛ efficiente tanq̄ a causis prioribus realiter causantibus. cum er-go talis volitio nō dependeat ab obiecto tanq̄ a cau-sa materiali: pꝫ: q2 ipsa volitio est forma simplex ꝛ non cōposita ex materia. patet em̄ ꝙ volitio qua volo Frā ciscū iam cognitū nō pertinet ad esse ipsiꝰ voliti vt ma-teria illius: nec vt subiectū materiale: q2 volitio tm̄ re cipitur in volūtate: ꝛ per se nō depēdet ab obiecto vt a cā efficiēte: ergo nullo modo talis volitio depēdet ab obiecto cognito: ꝛ si sic pōt esse volitio absq̄ tali obie-cto: ꝛ per cōsequens obiectū in eē cognito nō p̄suppo-nitur vt causa sine qua nō. ❡ Ibi. Patet satis. Hic no tat duplex dependentia. Una est essentialis qua vnum essentialiter depēdet ab alio: vt causati ad causam effi-cientem: ꝛ causati materialis ad causā materialē ꝛ for malem: ꝛ etiā accidētis ad subiectū. Alia est depēden-tia que tātum dicit presuppositionem vnius ad alterū: sed posteriꝰ nō depēdet ab illo presupposito in aliquo genere cause: sed q2 potētia posterior nō potest ꝑduce-re suū effectū nisi potētia prior prius ꝑducat: vt. s̄. de-claratū est. ❡ Ibi. Si dicas etiā ꝙ habens actū primū ꝛc. q2 dictum est supra ꝙ voluntas potest esse causa to-talis sui actus. Rñdent qd̄ veruꝫ est de causa totaliter ꝑducente effectum in materiā extrinsecam: non autem de causa totali ꝑducēte effectū in seipsa: q2 bene con-cedunt ꝙ talis causa producens effectum in materiam extrinsecam: presupponit illam materiam circa quam agit: ꝛ sic tali materia presente semper potest agere. Si ergo voluntas potest producere volitionem in se tan-quam in subiecto vt causa totalis cum semper sit sibi p̄sens in ratiōe receptiui respectu cuiuscūq̄ volitiōis.

Dependen tia duplex

sequitur ꝙ semper põt ꝓducere nolitionem cuiuscunqȝ
obiecti absqȝ p̄sentia talis obiecti:sed hoc est falsum.
ergo sequitur ꝙ nõ potest esse causa totalis volitionis
in se. ¶ Ibi. Contra. Hic intẽdit doc. ꝓbare ꝙ ipsa vo
luntas que est potẽtia actiua ⁊ nõ factiua ex seipsa exit
in actum quẽ recipit:⁊ ponit simile de potẽtia factiua.
nam ex quo ars ⁊ edificatoꝛ pertinent ad genus cause
5. metha. qꝛ vtrũqȝ ad genus cause efficientis pertinet
lȝ diuersimode qꝛ ars se habet in ratione quo: edifica-
toꝛ aũt in ratione quod: nã ars edificandi est ratio for
malis edificandi qua mediãte edificatoꝛ edificat:sicut
sepe dictũ est ꝙ in causis effectiuis ponitur quo: quod
est ratio formalis efficiendi ⁊ quodqđ est illud qđ agit
per illã rationẽ formalẽ. Dicit ergo doc. si ponatur ali-
qua potẽtia vere factiua:qꝛ reducit ipsam ad actũ: cer
tum est ꝙ ex seipsa reducitur:nã p̄ñte materia: q̃ est re-
cepta factionis statim ex seipsa reducit̃ ad actuȝ circa
talem materia. Si mõ est talis potẽtia ꝙ solũ dicatur
actiua:cuius actio dicat̃ operatio:⁊ per cõsequens ta
lis operatio est imanẽs:qꝛ recipitur in illa potẽtia ma
nifestum est ꝙ talis potẽtia actiua ex seipsa reducitur
ad talẽ operationẽ quã recipit. Et nota ibi in p̄ncipio
cum dicit potẽtia prima actiua: si intelligat potẽtiam
primã calefactiuã ꝓ primo p̄ncipio formali ꝓducendi
calorẽ possumus dicere ꝙ forma substãtialis ignis est
prio potẽtia calefactiua ⁊ vere actiua qua ignis ꝓdu-
cit calorẽ i seipso:vt pȝ a doc. in quarto in materia de
eucharistia:⁊ sic talis potẽtia est vere actiua cum eius
actio recipiatur in agente. Si vero accipiatur ꝓ calo-
re puta exñte in igne nõ erit potentia actiua ꝓpria:qꝛ
tũc sequeretur ꝙ esset rõ formalis ꝓducendi calorem
in igne:quod est falsum. ¶ Ibi. Ad aliud cũ dicitur de
causa equiuoca ⁊c. In ista rñsione doc. p̄supponit vnũ
.s. ꝙ si loquamur de cõposito per se:qđ ẽ cõpositũ ex ma
teria ⁊ forma. quod p̄mo ⁊ per se ꝓducitur est ip̄m com
positũ:vt pȝ. 7. metaph. Similiter cõpositũ per accñs
quod est cõpositũ ex substãtia ⁊ accñte:siue ex rebus di
uersorũ p̄dicamentorũ:vt pȝ. 5. metha. quod per accñs
primo ꝓducitur est ipsum compositum per accñs: ⁊ ex
quo est ens per accñs ideo dicitur ꝓductũ per accñs.
Item declaratum est supra. d. 17. ꝙ in generato per se
quod est cõpositũ:terminꝰ formalis generationis ẽ for
ma partis. Sicut ergo in generatione per se:terminus
formalis generatiõis per se est forma partis cõpositi ꝑ
se:sic in generatiõe cõpositi per accñs:terminꝰ forma-
lis cõpositi per accñs est forma partis. Nã albũ est com
positum per accñs:terminus formalis istiꝰ cõpositi ge
nerati per accñs est ipsa albedo. Similiter de volunta
te. Sed qꝛ forte posset quis dicere ꝙ causa equiuoca ex
quo ꝓducit effectũ:siue cõpositũ:ꝙ sicut cõpositum est
vere ꝓductũ per se:aut tunc illud cõpositum est equalis
perfectionis:⁊ tũc sequitur ꝙ nõ est effectus equiuocꝰ
aut maioris perfectionis:⁊ tunc nõ potest ꝓduci a cau
sa perfectiore:aut minoris:⁊ tunc habetur intẽtũ. s. ꝙ
cã equiuoca ẽ nobilioꝛ effectu totali. Dico ergo vt doc.
clarius intelligatur ꝙ cã equiuoca põt cõparari ad ef-
fectũ diuersimode. Si eñ causa equiuoca ꝓducit effe-
ctũ quãtũ ad suum esse:certũ est ꝙ est nobilioꝛ absolu-
te. Et sic doc. ꝓbat in primo di. 2. eminentiã p̄mi efficiẽ
tis:ex hoc ꝙ est causa totalis omniũ effectuũ. Si vero
cõparetur causa equiuoca ad effectũ:qui non depẽdet
ab illa quãtũ ad totum suũ esse:sed qꝛ tñ habet ab illa
terminuȝ formalẽ:qui est forma partis talis cã equiuo
Notabi. difficultas — ca nõ est simpliciter nobilioꝛ toto effectu sed tñ nobili
oꝛ termino formali. ¶ Sed oritur difficultas: qꝛ dicit
doc. ꝙ voluntas formaliter volẽs est nobilioꝛ volunta
te absolute sumpta:qꝛ p̄mo modo includit voluntatẽ ⁊
ip̄m velle secundo modo tñ voluntatẽ. Deinde dicit ꝙ
ipsa voluntas absolute virtualiter cõtinet ipsam voliti
onẽ:ex hoc videt̃ ꝙ doc. cõtradicat sibi: qꝛ expresse in
primo. d. 2. q. 1. dicit ꝙ maioris perfectionis est cõtine
re aliquid virtualr̃ q̃ȝ esse illud formalr̃:⁊ iõ ibi ꝓbat ꝙ
maioris ꝑfectionis est in p̄ma cã continere caliditatẽ
secundarũ cãrũ q̃ȝ formalr̃:⁊ tñ hic dicit ꝙ volũtas ha
bẽs nolitionẽ formalr̃ est nobilioꝛ seipsa absolute sum-
pta q̃ vt sic cõtinet volitionẽ virtualit̃. ¶ Rñdeo ⁊ di-
Rñsio. — co ꝙ eẽ virtualiter ⁊ absolute si cõparat̃ ad eẽ tale for-
malr̃ maioris ꝑfectionis est eẽ tale virtualiter. Pono
exẽplũ. Lignũ est calidũ formalr̃ a sole calefaciente:sol
cõtinet virtualiter illã caliditatẽ: certũ est ꝙ maioris
perfectionis est habere in virtute sua posse ꝓducere ta
lem caliditatẽ q̃ȝ ꝙ lignũ formaliter habeat illã: qꝛ in
primo dicit rationẽ actiuitatis:in secũdo aũt dicit ra
tionem receptiuitatis:in p̄mo etiã dicit rationẽ dãtis
perfectionẽ effectiue:i secũdo dicit rõnẽ perfectibilis.
Et hic est ꝙ doc. in primo dicit:ꝙ maioris perfectiõis
est in p̄ma cã continere virtualiter potẽtiã calefactiuã
q̃ȝ formalr̃. nã ignis habet in se calorẽ formaliter: quo
calefacit:deus aũt habet in virtute sua perfectam cau
salitatẽ cuiuscunqȝ calefactionis. Nõ ꝙ ignis habeat
in se calorem formalẽ:hoc est magis imperfectionis cũ
sit perfectibilis a tali calore:absolute igitur loquendo
cõtinẽtia virtualis est nobilioꝛ cõtinẽtia formali: ⁊ in
deo nullius põt esse cõtinẽtia virtualis ⁊ formalis: qꝛ
quicquid in deo est:est idẽ ꝙ deus realiter et essentiali-
ter: cõtentũ autẽ virtualiter semper distinguitur essen
tialiter a cõtinente:loquẽdo de ꝓpria continentia vir-
tuali:⁊ ideo contẽtum virtualiter non põt esse contẽtũ
formaliter in deo:⁊ si aliquãdo in creaturis idẽ cõtine
at virtualier ⁊ formaliter vt volũtas:pȝ supra. Adhuc
dico ꝙ ipsa volũtas absolute sumpta vt virtualiter cõ
tiet volitionẽ est nobilioꝛ absolute se ipã vt ꝯtinet ipaȝ
volitionem formaliter:pȝ:qꝛ prima continentia est tñ
cum perfectione:⁊ nullo modo ex parte sua icludit ali
quã imperfectionẽ. Secunda aũt continentia semper
includit imperfectionẽ in continente:qꝛ includit potẽ-
tialitatem ad sic vel sic perfici: licet ergo ipsa volitio
sit aliqualis perfectio in cõtinẽte ipsam formaliter: tñ
in ipsa voluntate cõtinente necessario includitur iper-
fectio. Et si habere illã volitionẽ sit aliqualis ꝑfectio:
illa perfectio est supplens imperfectionẽ: qꝛ si volũtas
esset de se ꝑfecta nõ posset recipere volitionẽ realiter a
se distinctã:sed esset simpliciter eadẽ. sicut patet de vo-
luntate diuina ⁊ eius volitione in primo. d. 2. volũtas
vero vt continens virtualiter:⁊ vt sic nullam imperfe-
ctionẽ includit. Nam cõtinentia virtualis ponit̃ for-
maliter in deo. Illud vero quod formaliter includit i-
perfectionem nõ potest formaliter esse in deo. cuiusmo
di est cõtinẽtia formalis. ¶ Posset forte oriri alia dif — Alia dif cultas.
ficultas:qꝛ si cõtinere virtualiter vel esse virtualiter ta
le:est maioris perfectionis absolute q̃ȝ esse formaliter
tale videtur ꝙ maioris perfectiõis esset in essentia di-
uina ꝙ sit virtualiter bona q̃ȝ formaliter bona. Nam si
bonitas esset virtualiter disticta ab essentia diuina:ve
re virtualiter cõtineretur in illa:vt patet a Doc. in q̃sti
one de subiecto theologie. Dico ꝙ omne cõtentũ virtu
aliter in aliquo necessario includit imperfectionẽ quia — Rñsio.
dependentiã essentialem:⁊ sic bonitas virtualiter con
tineretur in deo:in illa esset imperfectio:et si vere esset
separabilis virtualiter cotineretur:sed casus est ipos-
sibilis. Est ergo maxime perfectionis i essentia diuina
ꝙ ab ipsa pullulent huiusmodi perfectiones formalit̃
infinite. ¶ Ibi. Ad aliud de balneo ⁊c. Doc. dicit hic
duas rñsiones. Prima ꝙ si sustineatur ꝙ obiectum co
gnitũ est causa ipsius volitionis:debet exponi de cau-
sa tñ partiali:sicut etiã dictum est supra de obiecto re-
spectu intellectionis:vt patet in p̄mo di. 3. q. 7. Secun
da responsio est ꝙ si teneatur ꝙ nõ sit causa effectiua:sȝ
tantũ causa sine qua nõ. Doc. dicit ꝙ obiectum est cau-
sa per accñs. ⁊ hoc magis placet:sicut etiaȝ dicimus ꝙ
quãdo sunt duo effectus ordinati ab eadẽ causa prioꝛ
dicit̃ causa sine qua nõ respectu posterioris:⁊ sic potest
dici causa per accñs respectu posterioris:nõ ꝙ ꝓducat
ipsum quãtũ ad esse:nec ꝙ aliquid faciat ad ꝓductionẽ
illius:qꝛ si per possibile ille effectus prioꝛ nõ esset illa cã
ꝓduceret scd̃m. Dicit̃ ergo cã per accñs:qꝛ accidit sibi
ꝙ p̄us habeat esse q̃ȝ effectus posterioꝛ:⁊ ꝙ p̄exigatur.
Sic dico de obiecto cognito quod dicit̃ causa ꝑ acci-
dens respectu volitionis mõ p̄expositio. Et ista secũda
rñsio iudicio meo est tutioꝛ:⁊ magis ad mentẽ doc. qui
ponit voluntatẽ creatã essentialiter liberã ex hoc ꝙ ha
bet in potestate sua actũ suum:vt patet in primo. d. 1. 2.
⁊. 17. ⁊ vbiqȝ querit istã libertatẽ voluntatis saluare:
ꝙ si obiectũ cognitum esset causa partialis illius non
posset ita saluari sua libertas. ¶ Ibi. Dices causa per
se ⁊c. Hic doc. arguit probando ꝙ nõ sit causa per acci
dens:qꝛ iudicis ꝙ voluntas est causa per se volitiõis:
⁊ obiectum est causa per accidẽs. Causa autẽ per acci-
dens semper est posterioꝛ causa per se:si ergo obiectum
concurrit vt causa per accidẽs erit posterius volunta-

te vt cā ꝑ se: cā aūt ꝑ se vt prior ⁊ disposita ꝓducit effe-
ctū. ergo ipsa volūtas pōt ꝓducere volitionē absꝙ hoc
ꝙ ꝑexigat obm cognituꝫ. ¶ Ibi. Dico ꝙ cā ꝑ se ⁊c. Hec
rñsio ē valde notāda. Nā. d. doc. ꝙ cā ꝑ se dr̃ pōr cā per
accñs prioritate ꝑfectiōis: nō āt prioritate nature. imo
aliqua posterioritate nature ē posterior vt pꝫ. qꝛ si aliqd
graue cadat a casu super trabē fractio trabis ē cā ꝑ ac-
cñs respectu motus naturalis ad centrū ipsius grauis.
Hic tñ posset obijci qꝛ doc. in p̄io. d. 2. q. 1. volēs ꝓbare
ꝙ deus sit ītelligēs ⁊ volēs dicit ibi ꝙ oī cā ꝑ accñs ali-
qua ē pōr per se ⁊ ibi loquitur nō tantū de prioritate ꝑ-
fectiōis sed de prioritate nature ⁊ forte duratiōis. Di-
co ꝙ facilis ē solutio: qꝛ ibi vult absolute ꝙ detr̃ aliqua
per se cā effectiua q̄ sit prior oī per accidēs. nō em̄ dicit
ibi ꝙ omnis cā per se sit prior quacūꝙ per accidēs sꝫ ꝙ
aliqua de necessitate. hic āt dicit ꝙ nō omnis causa per
se est prior omni causa per accidens.

Ibi. Dico igitr̃ ad. q. Hic doc. vult expresse ꝙ ni-
hil aliud a volūtate sit causa totalis
ipsius volitiōis: sed nō negat exprese quī aliqd aliō pos-
sit eē cā partialis: ⁊ ꝓbat ꝙ volūtas ē cā volitiōis salteꝫ
partialis. vbi aliqua sūt declarāda: qꝛ qñ dicit de cā de-
terminata ad vnū effectū: accipit causaꝫ determiatā ad
vnū effectū cōtradictorie sicut calor ē sic cā determiata
ad calefaciendū ꝙ ꝑsente calefactibili nō pōt nō calefa-
cere. ⁊ qñ dicit de cā īdetermiata debet accipi īdetermi-
nata cōtradictorie. ita ꝙ talis cā stāte etiā optima dispo
sitiōe obi pōt agere in illud ⁊ nō agere: ⁊ hec ē sola vo-
lūtas qꝛ ꝑñte obo pōt velle illō ⁊ nō velle qō ē suā cō-
tradictoriū. ideo dicit doc. si est īdetermiata ad opposi-
ta cōtradictoria aut pōt se determiare ad vnū illorū cō-
tingenter: ita ꝙ sit in facultate sua posse illud vel posse
aliud: ad vtrūꝙ. em̄ simul nō pōt se determiare: ꝙ em̄ ali
qua volūtas in eo instāti simul velit franciscū eē quo nō
vult fraciscū esse ē īpossibile vt ꝓbat doc. in p̄io d. 39. si
dicas: ꝙ nō pōt se determiare ad vnā illorū: sed alius de
termiat ipsaꝫ. ꝗ vel necessario vel cōtigenter. Ibi dices
Ista īdetermiatio. i. ꝙ si ītellectꝰ representat volūtati ho
minē risibilē eē diligibilē ꝙ talis ītellectio ē cā dilectio
nis illiꝰ. Si vero reꝑsentat hominē risibilē nō eē diligi-
bilē ꝙ talis ītellectio est causa alterius opposite puta nō
dilectiōis vel odij: ita ꝙ talis determinatio est ex alia ⁊
alia intellectione obiecti. Ibi. Contra. Dicit doc. ꝙ si
intellectus ꝑ verꝫ sillogismū ōndit vl' ꝯcludit hominē ri-
sibilem esse diligibilem ⁊ posito ꝙ cognitio illius cōclu-
sionis sit causa talis volitionis intellectus tñ oppositum
illius quod est hominem risibilem esse diligibilem non
potest concludere nisi per sillogismum falsigraphum et
hoc non potest esse nisi talis intellectus decipiatur: sed
non est eredibile ꝙ intellectus maxime nudus vt anime
separate vel angeli sic decipiatur. ⁊ posito ꝙ omnis intel
lectus creatus deciperetur intellectus tñ diuinus nō de
cipitur. ¶ Ibi: Dico ꝙ intellectus ⁊c. Hic. Doc. exponit
dictum phi: sed diffusius in primo distin. 2. ꝑte. 2. Dicit
ergo hic ꝙ si accipiatur intellectus per se vt est quedam
potentia operatiua distincta a voluntate ꝙ bene tunc
agit per modum nature quia presente obo non potest ñ
causare intellectionem illius. si vero accipiatur ſm ꝙ ē
potentia practica respectu agibilis extra. Dicit doct. ꝙ
proprie non agit per modum nature quod sic expono. nā
in distin. 24. huius secundi exppositum est ꝙ cogni-
tio proprie practica est cognitio medij ordinati ad finem
quem voluntas vult assequi: ita ꝙ est cognitio medij cō
clusi per sillogismum practicum cuius premisse sumuꝫ
tur a fine: quia ergo voluntas appetit talem finem: ideo
imperat cognitionem medij necessarij ⁊ sic talis cogni-
tio producta ab intellectu per imperium voluntatis pōt
dici libere producta participatiue tñ: ⁊ hoc modo ītelle-
ctus vt est potentia sic practica potest dici agere non ꝑ
modum nature. Si etiam loquamur de intellectu perfe
ctissime practico qui non tantum cognitionem includit
alicuius medij: sed etiam volitionē vt exposui loco pre-
allegato: patet tunc ꝙ includit voluntatē agere mere li-
bere. Si ergo intelligatr̃ sic ꝙ ītellectus per suā ītelle-
ctionē dicatur causa partialis volitionis ⁊ ipsa voluntas
alia causa partialis: tūc ratiōe voluntatis concurrentis
pōt dici agens a ꝓposito: vel si quarto dicatr̃ qꝛ Ar. par
agit de volūtate ꝙ qñ diuidit naturā ꝯtra ītellectū acci
pit ītellectuꝫ ꝓ voluntate vt est pars suo modo aīe ītel-
lectiue. vel si q̄nto accipitur sic qꝛ sic volūtas vtitur habi-
tu quē hꝫ ⁊ tota operatio ꝓcedēs a volūtate ⁊ habitu di-
citr̃ ꝯtigēter ꝓducta lꝫ habitꝰ cōcurrat de necessitate: vt
pꝫ a doc. in primo di. 17. sic volūtas vtitur intellectu vl'
specie intelligibili circa aliud ⁊ aliud obm. vt pꝫ a doct.
in hoc scdo di. 9. ⁊ sic accipitur intellectꝰ vt distinguitr̃
contra naturā inquantū est in potestate voluntatis potē
tis ipsuꝫ intellectū firmare in cognitione obiecti cogni-
ti vel auertere ab illo ⁊ firmare ipsum in alia cognitiōe
vt clarius patet a doc. infra. d. 42. vel vltimo potest dici
ꝙ ex hoc distiguit naturā contra intellectū: siue contra
agens a ꝓposito: nā agens a ꝓposito duo includit. s. co-
gnitionē agendorꝫ ⁊ actionē illorū: ⁊ licet actio principa
liter sit a volūtate que īꝑat potentijs sensitiuis ⁊ or-
ganicis tñ qꝛ non posset recte īperare ipsis nisi ꝑcederet
recta cognitio que dirigit volūtatē ad recte volenduꝫ et
imperādū: ideo Arꝫ. nominat ipsū intellectū: cuius prin
cipaliter est dirigere: tñ īcludit semper volūtatem. Qui
libet istorum modorū est sufficiens ad mētē Aristotelis

Nunc Doc. rñdet ad argu. ꝑncipalia. Et ꝑmo ar-
guit. Dicit. n. Ari. ꝙ appetibile est
mouēs ñ motū appetitꝰ mouēs vt motū. ⁊ tertio motū ñ mo
uens. Exemplū. Sanitas corporalis est appetibilis a vo
luntate. Dicit Arist. ꝙ appetibile mouet voluntatē ⁊ nō
mouetr̃ a voluntate ideo mouens non motū: volūtas eni
nichil causat in appetibili: volūtas vero est mouēs mota:
mota est enī ab appetibili: ⁊ mouet potentias organicas
ad se qñ appetit illud appetibile: puta sanitatē: potētie
vero organice sunt tm̄ mote a voluntate ꝑ imperiū volū
tatis ad prosequendū ipm̄ appetibile per media ordina-
ta: et sic patet ꝙ Arist. vult ꝙ appetibile moueat volun
tatē: quod non contingit nisi causando aliquid in volun
tate: ⁊ nichil cāt nisi volitioneꝫ illius appetibilis. ¶ Ibi
Ad primū principale. Nunc doc. rñdet ad argumentum
ꝑmo dicit sustinendo ꝙ obm cognitum sit cā partialis
volitionis ꝙ auctoritas Arist. sic debet intelligi ꝙ appe
tibile extra tm̄ mouet partialiter: id est cā partialis voli-
litionis quod est rationabiliꝰ. Expono. Arist. qꝛ appeti-
bile mouet tm̄ vt finis: ⁊ sic mouet metaphorice: nā sani
tas cognita ab intellellectu mouet voluntatē tantū me-
taphorice: quia inquātū amata ⁊ desiderata: ⁊ sic volun-
tas amans illā: ⁊ desiderans tanꝙ finē mouet potentias
organicas ad ꝓsecutionē illius ꝑ media debita. ¶ Ibi
Sed dico aliter ⁊c. Hic doc. dat aliā rñsionē de potētia
actiua: qꝛ cū dicit ꝙ potētia actiua dicit aliō inq̄tū aliō
si ly inq̄tū aliud reduplicat aliā ⁊ aliā rōnē formalē: idē
pōt agere ī semetipo: qꝛ est alia forma vel rō volūtatis
vt agit ⁊ alia inq̄tū patitr̃. nā vt agit est in actu virtuali:
vt vero patitur est in potentia formalis: aut reduplicat
aliā ⁊ aliā rē sub alia ⁊ alia rōne: ⁊ tūc idē nō pōt agere
in seipꝫ: licet hec responsio satis sit bona: tñ prima ma-
gis placet. Doc. n. in p̄io. d. 2. par. 2. q. 3. expresse expo-
nit arist. de potentia actiua ꝙ respiciat aliud in natura.
Ibi igitur loquitur de potētia ꝓprijssime sūpta: que est
idem ꝙ potentia factiua ꝓprijssime sumpta. Hic vō lo
quitur de potentia actiua siue factiua large. ¶ Ibi. Itē
accñs ꝑ accñs non egreditur de per se principijs sui sbi
sed volitio est accñs per accñs: quia qñꝙ mere qñꝙ non
mere. ergo. ⁊c. ¶ Ibi. Ad aliud dico ꝙ accñs ꝑ accñs. ⁊c.
Hec littera pōderāda est: quia si Doc. intelligit ꝙ accñs
ꝑ accñs vniuersaliter de omni accñte receptibili ab aliq
sbo: ꝙ egrediatr̃ a ꝑncipijs illiꝰ sbi: a ꝑncipijs dico q̄ sūt ra
tiōes formales recipiēdi: sic verꝫ est ꝙ oē per accñs rece
ptum in aliquo sbo ꝑsupponit aliquid in illo sbo. qō est
ratio formalis recipiendi illud. Si vero intelligatur ꝙ e-
grediatur a principijs sbi effectiue: hoc non est verum de
quolibet accñte. nā multa sunt accñtia que causātur ab
extrinseco: ⁊ multa sunt que effectiue ꝓducūtr̃ a tali sbo
vt pꝫ de quātitate que effectiue cātur a sba cuius est: vel
calore in igne q̄ effectiue causatur ab igne: ⁊ de intelle-
ctiōe cāta effectiue ab intellectu. Dico tñ ꝙ aliqō accñs
egredi a principijs subiecti pōt intelligi dupliciter. Uno
mō ꝙ egrediatur a principijs spēi: siue specificis: ⁊ sic
accñs ꝑ accñs non egreditur ab illis ꝓprie: sed bñ ꝓprie
passiones que insūt subiecto ꝑ se secūdo mō: ⁊ tales pas
siones non dicuntur accñtia ꝑ accñs. Alio mō vt egredi-
tur a pricipijs indiuidui: ⁊ sic multa accñtia possūt egre-

di a principijs effectiue: puta volitio: intellectio calor in igne ⁊c. Si dicat̄ calor in igne: nonne effectiue causat̄ a sb̄a ignis: ita ꝙ sb̄a illa est rō formalis cāndi: ⁊ vt est talis rō cāndi prescindit a singularitate. Similit̄ illa sb̄a ē rō formalis ꝓducēdi ꝓpriam passionē. Dico ꝙ ꝓpria passio sic oritur a principijs spēi in cōi ēt abstractis ab oī singularitate: qꝛ talis cātio est tm̄ metaphorica: vt exposui in alio ope meo. Calor aūt bn̄ egredit̄ a sb̄a ignis tanꝙ̄ a rōne formali. vt ēt pōt patere a doc. in quarto in materia de eucharistia: sed illa sb̄a ignis vt prescindit a singularitate: ⁊ ab exn̄tia est tm̄ cā in potentia remota: sed vt singularis est ⁊ actu exn̄s potest esse causa in potentia propinqua.

Distinct. Uigesimesexte. Qō Unica.

Ueritur circa di. 26. Utrū gratia sit in essentia anime vel in potentia.

Ibi. Hic dicitur. Tho. in ꝑsenti dist. dicit ꝙ sit in essentia: ⁊ probat per Augu. qꝛ ipsa est radix oīm bonoꝝ arguit ergo a simili. sicut eīm natura est radix oīm potentiarum ⁊ radix omnium operationū: sic

opi. Tho. i eiꝰ improbatione.

cum gratia sit radix omnium bonorum vr̄ ꝙ immediate sit in essentia anime: sed hec rō parꝝ valet qꝛ dicitur gratia radix omnium bonoꝝ ex hoc ꝙ ipsa est principium vel effectiuum partiale omnis actus meritorij vel inclinat potētiā opatiuā ad actꝰ meritorios siue elicitos siue impatos: vt patet in p̄io di. 17. ⁊ qꝛ ipsa voluntas est immediatum principium actus meritorij sequitur ꝙ ipsa gratia debet poni immediate in volūtate cū voluntas tali habitu vtat̄ ad meritorie agēdū: vt pꝫ vbi supra ⁊ sic debet expōi auctoritas Aug. Sequit̄ ibi. Ibidem ēt ⁊c. Dicit Tho. ꝙ vita ⁊ mors corporalis pertinēt ad essentiam aīe. nā ꝑ vnionē aīe ad corpꝰ seqt̄ur vita ⁊ ꝑ sepationē eiusdē sequit̄ mors. Si ergo ipsa gratia dr̄ vita qꝛ ꝑ ipaꝫ aīa viuit spūalr̄: ⁊ ꝑ sepationē eiꝰ dꝛ aīa mori: seqtur ꝙ dꝫ imediate pōi i eēntia aīe. Dico ꝙ non est simile de vita spūali ⁊ corporali. Naꝫ ex hoc hō spūaliter viuit qꝛ hēt in se pricipium vt posset mereri vitā eternam ⁊ illud est gratia qꝛ per ipsam omnia opera elicita aut impata a volūtate cōcurrente ipsa gratia dn̄r viua in acceptatione diuina. vt pꝫ in. 4. dist. 22. ⁊ omnia opera ipsa gratia sepata simpliciter dn̄r mortua. ¶ Ibi confirmatur cum dicit Tho. ꝙ ipsa gratia si esset in potentia anime non daret esse supernaturale. hec est falsa. Cum dicit etiam ꝙ agere supernaturale est ab esse supernaturali: hec non est vera quia dictum est in primo ꝙ licet gratia hēat esse supernaturale nō tm̄ dat esse supernaturale imo agit mere naturaliter sic agere vt si potentia visiua supernaturaliter crearetur a deo: tm̄ naturaliter videret. ¶ Ibi. Contra illam positionem. Hic Doct. improbat opi. Tho. ⁊ supponit vnum vt multi tenent ꝙ gratia maxie consumata ⁊ gloria sunt vna res: ⁊ cū gloria formaliter sit in voluntate sequitur ꝙ etiam gratia. vel si non est idem realiter saltem est dispositio ad gloriam ⁊ semper dispositio ad aliquam formam est in eodē subiecto in q̄ ⁊ forma. cū ergo glīa sit i volūtate ergo ⁊ gr̄a q̄ ē dispositio ad illā. ¶ Ibi. Rn̄det̄. isti dicerent ꝙ beatitudo est immediate in essentia anime sed hec materia differatur vsqꝫ ad. 49. quarti. ¶ Ibi. Contra ergo: supponit Doc. vnum ꝙ diffuse probat: vbi supra ꝙ beatitudo formaliter existit in operatione. ¶ Ibi. Preterea si beatitudo. Hoc argumentum est cōe quia illi qui dicunt gratiam esse eiusdem rationis cum beatitudine et ponerent ipsam gratiam in voluntate: dicerent ipsaꝫ voluntatem beatam in statu isto: licet minꝰ perfecte sicut ⁊ illi qui imediate ponerent in essentia anime. ¶ Ibi. Preterea scd̄o. Hoc argumētū est valde bonū ⁊ doc. ꝑmo ꝓmittit ꝙ essentia aīe ē īdeterminata ad oēm operationē aīe puta ad intelligēdū volēdū ⁊ hmōi. ⁊ ex se nō pōt exire magis in vnam ꝙ̄ in aliā sed determinatur ꝑ potentiam quia per intellectum intelligit ⁊ per voluntatem vult. quito ꝓmittit ꝙ ille habitus qui precise recipit vnam actioneꝫ determinatam non perficit ipsam animam imediate inquantum est indeterminata ad plures actiones. ⁊ probat infra. ibi ⁊ ratio ꝓpositiōis: qꝛ si forma perficeret ipsam aīam inꝙ̄tum est indeterminata: f̄m virtutem actiuam eque perficeret eaꝫ in ordine ad oēm actum suum ad quem est inderminata. Cum igit̄ gratia tm̄ perficiat animam in ordine ad determinatuꝫ actum. s. meritorium sequitur ꝙ perficiat ipsaꝫ animā inquantū volitiuā qꝛ actus meritoriꝰ primo ⁊ pricipalr̄ est i volūtate vt satis ꝓbatū est in primo dist. 17. ¶ Ibi. Confirmatur ista ratio. doc. deducit ad hoc incōueniens ꝙ tunc primus actus meritorius esset intellectio vt ēt ꝑcedit oēm actum voluntatis quod nullus diceret. patet quia si gratia imediate est in anima ⁊ anima nata est ꝑus operari per intellectum: sequitur ꝙ si anima exit in operationem intellectus per ipsam gratiam inclinanteꝫ vel disponentem vel determinanteꝫ primꝰ actus qui sic precedit est meritorius quod est falsum.

Ibi ad argumenta in oppositū. p̄io arguit sic. ꝙ in essentia probo qꝛ essentia prius exijt a deo ꝙ̄ potentia igitur prius reducitur in deum: consequentia probatur tum per Diony. qꝛ res reducuntur in deū eo mō quo exeunt a deo tū qꝛ sicut quelibet creatura habet deum ꝓ p̄io efficiēte ita ⁊ ꝓ vltimo fine. ¶ Ad hoc doc. nō r̄ndet. Dico sustinēdo viā doc. i hoc scd̄o. di. 16. ꝙ essentia aīe ⁊ potētie sunt simplicit̄ eadē res. ⁊ sic creatio nō plus t̄minat̄ ad vnū ꝙ̄ ad reliquū scd̄o dico ꝙ eomō q̄ res exeunt a deo eodē mō reducunt̄ sed oēs res mundi exeunt a deo vt a cā efficiente amante seipsam: vt cām finalē: ⁊ sic reducūtur a deū tanꝙ̄ ad cām finalē omniū: qꝛ sicut deꝰ efficit omnē rem propter seipsum vt cām finalem amatā ⁊ desideratā: ita ordinat omnē rē ad seipsum: vt ad cām finalē oīm: vt pꝫ a Doc. in primo. dist. 2. q. 1. ⁊ sic intelligit̄ illa auctoritas. Non ergo loquitur de reductione spūali que fit per gratiā. Posito etiā ꝙ de illa loqueret̄: adhuc nō concludit ꝙ gratia sit in essentia anime: quia ipse deꝰ est finis creature rōnalis attingibilis ꝑ opationem: vt pꝫ a Doc. in. q. 1. prologi. nullo enī mō attingitur nisi ꝑ operationē: vt pꝫ hic ⁊ in quarto. d. 49. Dico ergo ꝙ supposito ꝙ anima prius exierit a deo: vt a causa efficiente: eo etiam modo reducitur ad deum ꝑ operationē conueniētē ipi aīe: que est sola operatio meritoria: ⁊ quia illa nō potest haberi nisi mediante gratia: ideo etiaꝫ ipsa debet poni in voluntate: que est principium merendi. ¶ Scd̄o arguit sic. Essentia est indeterminatior ꝙ̄ potentia igitur magis indiget determinari ꝙ̄ potētia: sed gratia ponitur tanꝙ̄ formaliter determinans animam indeterminatam. ¶ Ad secundum dicit Doc. ꝙ ipsa voluntas ad multas operationes etiam contrarias est: indeterminata vt patet supra disti. 25. sed nō potest hr̄e aliquā opationē meritoriam nisi determinetur a gratia: ⁊ nisi ipsa voluntas vtatur gratia vel tanꝙ̄ principio formali productiuo ⁊ partiali operationis: vel vt principio iclinatiuo ad talē opationē: vt patet i primo distin. 17. ¶ Preterea gratia semper est in actu sua potētia non ergo ⁊c. ¶ Ad tertiū nota ꝙ gratificare potest accipi dupliciter. Uno mō vt ꝯparatur ad actū: ⁊ sic effectiue gratificat: qꝛ ipsa gratia est principiū ꝑtiale ꝓducēdi actū meritoriū. Nam dicit Sco. in primo. d. 17. ꝙ deꝰ principaliter habet actum gratū. quia est a gr̄a. accipiendo tamen effectiue pro eo qd̄ producit dispositionē ad talem gratificationem: quia ipsa producit partialiter actū: ad quem cōsequitur gratificatio: ⁊ ista materia diffuse est exposita i hoc secundo credo distin. 7. Alio modo gratificare comparatur ad potentiam: ⁊ sic gratia formaliter tantū gratificat: sicut albedo in pariete formaliter albificat sicut eī ꝑ albedinē paries est formaliter albꝰ: sic anima per gratiā est formaliter grata. ¶ Quarto arguit Doct. sic. Itē acceptatio essentie sufficit ad acceptationē potētie: ⁊ nō ecōtra ergo. ⁊c. ¶ Ad quartuꝫ in ordie. Hic orit̄ difficultas: qꝛ in ꝑmo dist. 17. dicit doct. ꝙ ipa gr̄a ē q̄dā forma siue q̄dā decor in aīa ꝑ quē ē accepta deo. Si enī hō moreretur cum gratia nullis operibus precedentibꝰ saluus fieret: ⁊ sic vr̄ ꝙ magis sit in ipsa anima: cū sit ipsiꝰ decor Dico ꝙ gratia duo facit. s. animam gratificat: ⁊ est ꝑncipium actꝰ meritorij. Doc. n. dicit in hoc. 2. d. 3. 31. ⁊. 22. ꝙ deus dans gratiam voluntate consequente dat etiaꝫ omnia opera ꝯtualiter ꝯtenta in gr̄a voluntate antecedē

te: ⁊ darentur etiam illa voluntate consequente: si volū-
tas ipsa habens grām cooperaretur voluntati diuine:
hoc idem dicit. d. 37. huius: ⁊ in primo. di. 17. ⁊ in ter-
tio. d. 27. ꝙ ipsa gratia datur principaliter propter actū
meritorium. ⁊ hoc idem posset elici ex. 29. huius. ⁊. 32.
quarti: cum ergo talis operatio meritoria sit ab ipsa vo
luntate: oportet gratiam ponere in ipsa. ¶ Ad aliud de
instrō vbi Doct. sic arguit. Forma determinans ad agē
dum magis debet poni in principali agente q̃ in instru-
mento: essentia est principaliter agens. ⁊ potentia sicut
instrāle ƀm Ansel. de Concor. c. 19. ergo ⁊c. Respondet
Doc. ꝙ forma determinans ad agendum: puta ars fa-
calis magis debet poni in persona fabricausante q̃ in
instrō extrinseco. puta in serra. vt satis patet ī quarto. d.
1. q. 1. sed non intelligitur de instrō intrinseco quod est
idem operanti. potentie anime dicuntur instrumenta ip
sius anime: quia per ipsas anima exit in operationes ī-
mo ipse potentie sunt principia immediata productiua
operationum. et receptiua earuz. ⁊ sic patet ꝙ forma pu
ta habitus debet magis poni in potentia q̃ in essentia
anime. ¶ Ultimo arguit Doc. sic. Preterea correspon-
dentia debet esse imaginis recreate ad imaginem crea-
tam. imago creata requirit vnitatem essentie ⁊ trinitatē
personarum. ergo ⁊ illud quod recreatur requirit vni-
tatem gratie perficientem essentiam. ⁊ trinitatem vir-
tualiter perficientem potentiam. ¶ Ad hoc Doc. nō re-
spndet. Dico ad illud ꝙ dicit ꝙ illud quod recreatur re-
quirit ⁊c. Nam isti ponunt caritatem esse habitum aliuz
a gratia. ⁊ volunt ꝙ isti tres habitus. s. charitas: fides:
spes perficiant potentiā. ⁊ gratia imediate istā animā.
Sed de gratia improbatum. ⁊ ꝙ ipsa non differat rea-
liter a charitate: patebit dist. sequenti.

Distin. xxvii. Qō Unica.

Ueritur circa distin. 27. a
Docto. Utrū gra-
tia sit virtus. ¶ Ibi. Opinio fuit
Dicit ista opi. ꝙ sicut prudentia
se habet ad virtutes acquisitas:
sic gratia ad theologicas. Nam
prudentia est quoddam lumen ī
intellectu: ad quod omnes virtu-
tes morales naturaliter acquisi-
te habent respectum. ⁊ in hoc ve
rū dicit. vt satis etiaz potest patere a doc. in prologo. q.
vltima. ⁊. d. 17. primi. ⁊. 7. dist. secundi. ⁊. 40. ⁊ distin.
14. quarti. ⁊. 36. tertij. ⁊. q. 14. quolibetorum. Nam om
nis virtus moralis ex hoc dicitur virtus: quia conformi
ter elicitur dictamini recto: quod dictamen pertinet ad
prudentiam: ex pluribus enim dictaminibus causat̄ ha
bitus prudentie in intellectu. vt patet a Doct. in primo
distin. 17. sic dicunt ꝙ omnes virtutes theologice habēt
necessarium respectum ad ipsam gratiam tanq̃ ad lumē
ita ꝙ iste tres virtutes theologice non possent dici virtu
tes: nisi per respectum ad gratiam. ⁊ sic iste tres virtu-
tes perficiunt potentiam anime in ordine ad gratiam.
¶ Ibi. Sed ex hoc sequeretur. Doc. supponit vnum. s.
ꝙ duplex est fides. s. informis que est anima sine gratia Fides est duplex
⁊ formata que semper est cum gratia. Si ergo fides ha
bet necessarium respectum ad ipsam gratiam: tunc se-
parata gratia ab ipsa anima non esset ibi fides informis
virtus: aliqua immo nec simplicitur esset: quia fides in q̃
cunqȝ ponitur. semper ponitur ꝙ fides. ¶ Ibi Ideo est
alia opi. ⁊c. Ibi sicut licet sapientia sit perfectio simplici
te ⁊c. Quod dicit Doc. de sapientia: q̄ est perfectio sim
pliciter. ⁊ sapientia limitata. ꝙ vbi cōcurrunt in eodē nō
differunt ƀm formas licet differant formaliter: sic debet
intelligi ꝙ sapientia vt est perfectio simpliciter accipit̄
transcendenter: ⁊ est quoddaz superius ad sapientiam
creatam ⁊ increatam. Ut vero predicatur de sapientia
creata: tunc sapientia in me limitata: ⁊ sapientia que est
superius non differunt sicut due forme: patet: licet diffe
rant formaliter: non tñ proprie accipiendo formaliter:
quia superior predicatur quiditatiue de limitata ⁊ vni
uoce vt potest elici a Doct. in primo distinctio. tertia sed
differunt sicut superius ⁊ inferius: simpliciter enim
est alia ratio sapiētie limitate: et sapientie trāscēdēter
sumpte sicut ⁊ animalis ⁊ hominis: quia non sunt con-
uertibiliter idem: et sic doc. intulit. Sic dico etiam quā
do ī eodem concurrunt gratia et caritas: nam idē abso
lutum quod dicitur grā ⁊ charitas ƀm vnum respectuz
potest dici caritas. ⁊ sic perfectio simpliciter: licet tñ li-
mitata in nobis. ⁊ ƀm alium respectum dicitur grā: q̄
gratia semper dicit imperfectionē. ⁊ sic nullo modo pōt
dici perfectio simpliciter nec limitata: nec illimitata: et
vt sic concurrentes in eodem. ista est vera absolute: ꝙ om
nis grā est charitas. ⁊ etiam econtra loquendo semper
de charitate creata. Si vero absolute loquamur: q2 illud
absolutum quod est grā semper includit istum duplicez
respectum. s. vt ad deum amatum ⁊ ad deum amantem
siue acceptantem dicim⁹ absolute ꝙ omnis grā est cha
ritas: q2 omne absolutum quod est gratia est etiam cha
ritas: nō autē econtra: q2 hec ē falsa. omnis charitas est
grā: non enim omne absolutuz quod est charitas est gra
tia quia absolutū quod est in deo quod dicitur charitas
formaliter nō potest dici grā. ¶ Ibi. Differunt etiam in
ratione connotati. quia illud absolutum ⁊c. Illud enim Ista ppō ē
absolutum quod est charitas potest dupliciter conside- falsa. s. oīs
rari q2 vel est ipsi habenti principium operandi. ⁊ vt sic charitas ē
nullam icludit imperfectionem: immo est perfectio sim gratia
pliciter: q2 illud quod est ratio formalis agendi alicui ex
sua ratiōe formali nullam imperfectionez includit. Se
cundo potest considerari vt obiectum dei est in me ꝓut
deus habet me gratum. i. ꝙ si cōsideretur illud absolu-
tum: vt est illud quo mediāte deus me habet gratū: vel
vt respicitur a deo tanq̃ obiectum quo me acceptat: vel
me habet gratum: sic dicitur gratia.

Distinct. Uicesime octaue. Qō Unica.

Irca disti. 28. in qua Magi
ster agit de insuficien
tia liberi arbitrij: sine gratia que
rit Doc. Utrum liberū arbitriuz
hominis: sine gratia posset caue-
re oē peccatū mortale. ¶ Hic di-
citur ꝙ propter verba Augu. que
adducit contra Pelagianos: nō
potest caueri ab omni peccato si
ne gratia. Sed hoc diuersimode
ponitur. Hic Doct. recitat duas opiniōes de modo ponē
di. Quarum prima est Heñ. quolib. 6. q. 11. qui dicit ꝙ
liberum arbitrium potest vitare simul singula peccata
sine gratia: non tamen potest vitare omnia: id est ꝙ assi-
gnato quocunqȝ peccato singulari potest vitare illud: nō
tamen simul vitare oīa peccata mortalia. ¶ Secunda
opinio est Bonauē. qui dicit ꝙ liberum arbitriuz potest
considerari tripliciter. Uno modo ante deliberationem
et tempus deliberationis. Secundo modo post vtrumqȝ
scilicet deliberationem ⁊ tempus deliberationis. Ter-
tio modo post tempus deliberatiōis elapsum: non autez
post deliberationem habitam. Que opinio vt satis intelli
gatur pono tale exemplum: ꝙ sit presens voluntati ali-
quod delectabile sub ratione turpi si intellectus vt pre
cedit omnem actum voluntatis stat in tali consideratio-
ne nō peccat. Si vero voluntas confirmat intellectum in
tali consideratione. vel potest auertere ⁊ nō auertit quia
auertendo ipsum ex deliberatione sua cauet peccatū: ha
bet ergo tempus voluntas quo tenetur auertere intelle
ctum a tali turpi cogitatiōe: ⁊ conuertere ad aliquod bo
num: ⁊ illud tempus sit spacium vnius pater noster: ⁊ di
catur. b. ita ꝙ si in tali tempore deliberat: ⁊ auertit intel
lectum a tali consideratione vitat pctm̄. Dicit ergo. S.
Bona. ꝙ si consideretur peccatum ante delibertionem ⁊
tēpus deliberationis: supple quo tenetur deliberare: sic
voluntas non peccat mortaliter: licet forte venialiter: pu
ta in subita surreptione. Impossibile enim est per Aug.
quin visu tangamur. Si vero consideretur post delibera
tionem ⁊ tēpus deliberationis: ita ꝙ habuit tempus ad
deliberandum vt resistat peccato: ⁊ in tali tempore deli-
berauit: hoc modo vitat omne peccatum: quia in tempo-
re deliberationis deliberat non peccare. Si tentio consi-
deretur post tp̄s deliberationis elapsum: ⁊ non post deli-
beratione puta totum tp̄s in quo debebat deliberare nō
peccare elapsum est: tunc peccat quia habuit tp̄s deside-

rendi ⁊ pcõ resistendi: ⁊ noluit deliberare: ⁊ sic vr̃ consẽtire peccato saltem consensu iterpretato. Dicit ergo. S. Bona. ꝙ liberum arbitrium post tp̃s deliberationis: et ante deliberationez non potest vitare pctm̃ mortale.

¶ Ibi. Contra hoc arguitur. Et primo contra primam conclusionem quam isti tenent. Hic doct. intendit probare contra istos ꝙ liberum arbitrium exñs in puris naturalibus possit cauere omne peccatum mortale: patet: qa potest obseruare oĩa precepta: dei quia deus non precepit impossibilia obseruare ꝺm Hierony. sed pcm̃ mortale non cõmittitur nisi transgrediendo preceptum dei.

¶ Ibi. Respondetur. Hic doc. recitat responsionez opi. prime: dicunt enim ꝙ exñs in peccato mortali: ⁊ si nõ potest obseruare preceptum dei: potest tñ se disponere ad gratiam: qua data potest seruare preceptum. ⁊ si non disponat se ad illaz imputabitur sibi ad pcm̃. ¶ Ibi. Alia responsio. Hec est responsio Bona. presentis. d. ar. 1. q. 3. qui dicit ꝙ manens in peccato mortali: potest seruare preceptum q̃tũ ad eius explicationem. i. ꝙ ad litteram potest obseruare illud quod p̃cepit deus: puta non occidere: sed non potest obseruare quantum ad intetionem mandantis. quia intentio sua est vt consequereꝶ finem per ipsum. ⁊ sic intentio mãdantis est vt serueꝶ preceptũ in charitate: sine qua finis consequi non potest. Ibi. Cõtra. Hic doc. arguit contra responsionem Bonaueñ. adducens multa inconuenientia. qꝛ si quis tenetur seruare preceptum ex charitate: ita ꝙ deus alligauerit hominez obseruare preceptuz ĩ charitate. ⁊ per consequens si non seruet in charitate peccabit mortaliter: ⁊ sic existẽs ĩ peccato mortali: moraliter peccabit obseruando preceptum dei tam affirmatiuũ q̃ negatiuum. ⁊ hoc dicere non videtur aliud q̃ peruertere omnes qui simul commiserũt peccatum mortale. vt nullum bonũ opus etiã ex genere facient: ad quod alias sunt astricti: cũ tñ suadendi sint: vt faciant bona opera ex genere: quia illa disponunt eos ad gatiam citius ⁊ facilius impetrandam. Et hic intendit. Doct. de bonis operibus non precise ex genere: quia siquis daret elemosynam pauperi causa libidinis esset bonum opus ex genere: ⁊ tñ peccaret mortaliter. Accipit ergo bonum opus ex genere: vt non tantum trãsit super obiectum debitum ꝺm rõnem: de quo supra patet. d. 7. sed ꝙ etiam includat alias circunstãtias morales: vel saltẽ non includat oppositaz circunstantiam vt repugnantem circũstantie debite: de quibus prolixe dictum est dist. 7. Addit etiam doct. ꝙ aliquis potest eẽ in charitate. ⁊ potest facere aliquod opus precepti: puta dare elemosynam ex naturali mansuetudine: ⁊ non motus ex charitae: ⁊ tñ per tale opus non attingeret vltimum finem cum non sit meritorium: opus enim meritoriũ non tantum est a supposito habente charitatem: sed requiritur ꝙ sit productum charitate mouente ad hoc. vt patet a Doct. in quarto. dist. 17. ⁊ sic tunc peccaret mortaliter faciendo tale opus: patet qꝛ non fit ꝺm intentionez mãdantis. ¶ Ibi. Per idem arguitur contra primam respõsionem. s. qꝛ ponamus ꝙ non disponat se ad gratiam: si tunc sta in culpa non potest se seruare a culpa: patet qa per te vt existens in peccato non potest seruare p̃ceptũ. quod tamen tenetur seruare: ⁊ non obseruando peccat mortaliter ⁊ per te vt existens in peccato mortali nõ potest seruare preceptuz ergo vt sic est sibi impossibile seruare se quin committat aliud peccatum mortale quod est falsum: quia omnis culpa est voluntaria. Si autez ꝓ tunc potest se seruare a culpa: quod saltem videtur manifestũ quantũ ad genꝰ operis precepti. i. ꝙ obseruãdo preceptũ etiam in peccato mortali pro tũc non peccat: ⁊ si sic: tũc argumentũ prius factuz reddit: qꝛ hoc sufficit ad excusanduz eũ a peccato mortali. Si eĩ obseruãdo p̃ceptũ nõ peccat: ⁊ potest sine gratia illud obseruare. ergo vt sic potest euitare peccatum mortale. ¶ Ibi. Contra istas duas vias arguitur in speciali primo contra primam. Hic doct. arguit contra opinionem Heñ. probando ex dictis Hen. ꝙ posset vitare omnia peccata simul: si potest vitare singula. Et ratio stat in hoc: qꝛ voluntas puta pro instanti. a. non potest habere duplicem consensũ siue duplicem deliberationem: ita ꝙ vno consensu resistat peccato: ⁊ alio consentiat: ⁊ per cõsequẽs si ĩ isto instanti resistat peccato: pro hoc instanti vitat omne peccatum ⁊ per consequens dum cauet hoc cauet omne. Hoc idem arguo de tempore sequenti: quia per te potest cauere hoc peccatum vł illud. ergo dum actu cauet vnum peccatum: accu cauet omne peccatum: ⁊ ita cum distincte habet actum resistendi huic peccato mortali: nulluz aliud velle habet tunc: per quod aliꝺ velle pro tunc peccet mortaliter maxime cum preseruando se ab vno peccato mortali fiat fortior ad resistendum aliis. ¶ Aduerte tñ ꝙ doc. non negat: quin voluntas simul ⁊ semel possit habere duos consensus: potest enim in eodem tempore velle deum propter se: ⁊ velle proximum propter deum: vel simul asentire bono propter se vt fini vltimo: et assentire bono propter aliud volendo bonum ad finem: ⁊ isti sunt duo consensus adinuicem distincti. vt patet a Docto. in prim. distin. 1. q. 3. Sed intelligit hic ꝙ non simul potest habere duos consensus: quorum vnus repugnet alteri: et si non ex natura actus saltem ex ordinatione alicuius regule superioris: dum enim quis obseruat preceptum dei etiam sine charitate conuertitur aliquo modo ad deum: et si non meritorie: nam obseruat aliquid quod est necessarium ad vltimum finem ex determinatione diuina. Si ergo in eodem instanti haberet aliud consensum circa peccatum: puta transgrediẽdo aliud preceptum: sequeretur ꝙ in eodem instanti auerteretur ab vltimo fine: virtualiter: vt infra patebit distin. 35. ¶ Ibi. Contra secundam viam arguo sic. Hic doct. improbat opinionem Bona: ⁊ intendit probare contra ipsum ꝙ liberũ arbitriũ post tempus deliberationis elapsum: ⁊ ante deliberationẽ possit cauere omne peccatũ. Supponendo primo ꝙ voluntas post tẽpus deliberationis elapsum: ⁊ ante deliberatione qua debuit resistere peccato sit in pctõ mortali per consensum iterp̃tatuz. Et qꝛ Bonauẽ. vr̃ dicere ꝙ post tale tẽpꝰ elapsũ post qꝺ cõmisit peccatũ per cõsensum interpretatũ in tẽpore ĩmediate sequenti non potest voluntas recte deliberare vt resistat pctõ: ĩmo in tẽpore sequenti non põt vitare pctm̃: hoc exposito ꝺm opinionem Bonauẽ. arguit Doc. contra ipsum: ⁊ expono litterã illiꝰ rõnis. cũ dicit tẽpore illo supple sequẽti tẽpus elapsuz deliberãdi quo posset haberi deliberatio de hoc pctõ. a. puta de libidine supple quo tẽpore potest deliberare non cõmittere tale peccatũ: aut potest deliberare de. a. supple vt non cõsentiat tali peccato ergo dũ deliberat nõ peccat mortaliter: patet qꝛ deliberat nõ peccare. Sequitur. Cõpleta etiã deliberatione cauere potest per te vt non peccet actualr ipso pctõ: quia Bonauẽtura dicit ꝙ post tẽpus elapsum in quo peccauit ꝺm consensum interpretatũ: si põt habere deliberationẽ de resistensto peccato: puta de resistendo ibidini habita illa deliberatiõe: tunc nõ peccat illo peccato: nec etiaz alio peccato peccat: qꝛ tunc h̃ret duos cõsensus: eo mõ quo argutũ est ꝯtra Henricũ. Sequiꝶ. Aut non potest deliberare de illo tẽpore deliberationis et tunc vel non habebit vsum rationis: vt possit recte deliberare: aut si habebit ⁊ pro tunc non posset deliberare: puta non velle committere tale peccatum: ergo tũc erit ei impossibile non peccare. Sed nemo peccat in eo quod euitare non potest. ¶ Ibi: ꝙ si dicas non posse deliberare recte propter exiccationem intellectus: quasi velit dicere: quia post tempus elapsum in quo peccauerit per consensum interpretatum per tale peccatnm intellectus excecatus fuit. ⁊ sic in tempore immediate sequenti nõ poterit recte regulare intellectum vt resistat peccato: ⁊ ꝑ consequens ipsũ non possit deliberare. Doc. dicit ꝙ hoc videtur absurdũ: qꝛ vnum peccatum mortale non facit aliquẽ ĩtẽꝑatũ gñali ĩtẽperãtia: qꝛ vna hyrũdo nõ facit ver: nec vnus actus vitiosus vel virtuosus facit hominẽ virtuosum vel vitiosum generaliter: nec per consequẽs excequatum generaliter circa omnia principia operabilium. ergo potest habere rectam deliberationem de multis de quibus tentatur: non obstãte ꝙ sit in vno pctõ mortali. ¶ Ibi. Similiter vitia non sunt connexa intãtum ꝙ vnum peccatum excecet circa omnia principia operabilium ad bene agendum: qꝛ nec etiã vnum peccatum depꝛauat appetitum per se inclinãdo ad aliud: immo cum vno peccato potest stare virtus acquisita contraria illi peccato quia vnum peccatum mortale non corrumpit totum habitum virtutis: ergo ꝑ istos habitus tã acq̃sitos circa idẽ agibile: q̃ acq̃sitos circa alia agibilia põt iste recte iudicaꝶ ⁊ ꝺliberare siue ꝺ eodẽ pctõ: siue ꝺ alio

Addit.

Expō līe.

si posset recte deliberare: nec peccet consensu interpretato potest per te cauere omne peccatum.

Ad questionē potest dici. Hic doct. distinguit de peccato aut enim accipit peccatū pro deformitate. siue actuali carentia rectitudinis q̄ deberet iesse: actui de qua ĩfra distin. 35. Aut potest accipi peccatum pro reatu: siue pro obligatione ad penā eternam: que manet in anima post actū peccati: de qua in quarto distin. 14. q. 1. Dicit ergo doct. duo. Unum non ita expresse. sed magis ad mentem ipsius. vt elici potest ꝙ in statu innocentie liberum arbitrium potuit vitare omne pecatū sine gratia. Aliud ꝙ post lapsuȝ liberum arbitrium non potest vitare omne peccatum sine gratia: q2 anima de facto maculatur aliquo peccato actuali. vel originalis. Si vero accipiatur peccatū pro obligatione ad penā. Dico ꝙ sine gratia non potest releuari a tali obligatione. ⁊ hoc de potentia dei ordinata: secus de absoluta: posset enim deus potentia sua absoluta remittere omnem obligationem sine gratie infusione. vt patere potest ex his que dicit Doc. ĩ quarto distinctione prima questione sexta. ¶ Ibi. Sed si queratur. Utrum hoc sit ꝑpter immediatam oppositionem culpe ad gratiam vult dicere posito ꝙ quis non possit cauere peccatuȝ sine gratia: sequitur ne hec ꝑpter oppositiōeȝ immediatā culpe ad gratiā. videlicet: si nō habet gratiā ergo est in culpa: q2 sꝺm oppositoꝝ ĩmediatoꝝ necessario est sub altero illorū. ergo si nō est in gratia erit in culpa. ⁊ sic nō potest cauere culpam sine gratia. Dicit doc. ꝙ hoc non est ꝑpꝭ ĩmediatā opositionē culpe ad gratiā cum illa nullo mō oppositiōis formalit̄ opponātur. vt pȝ hic a doc. ⁊ infra di. 3 huius. ⁊ expressius in quarto. di. 1. q. 1. ⁊. q. 6. ⁊ dist. 16. q. ⁊. vide ibi. Hic tñ adducit vnā rōneȝ ꝓbando ꝙ nō sint opposita ĩmediata: q2 in statu innocētie potuit aliquis fuisse in puris naturalibus: ita ꝙ nec in gratia. nec in peccato. Sequit̄. Nec etiam per cōparationē ad potētiā faciētis: videlicet: ꝙ postꝙ aliquis peccauit. ⁊ ꝑdidit ĩnocentiā naturalē: ꝙ deus nō posset reparare illā ad pristinā ĩnocentiā sine gratia: posset eñ illā reparare ⁊ facere eandē voluntatē esse in puris naturalibus sine infusione cuiuscūqȝ gratie: patet q2 qualē potuit deus facere volūtatem talem potest eam reparare postꝙ peccauit. i. ꝙ sicut deus creauit vel potuit creare aliquam creaturam sine culpa. ⁊ sine gratia: ꝙ eādeȝ naturā posset reparare in priori innocentia: sed hec ratio magis patebit in quarto. di. 1. q. 6. Sequitur. Sed hoc tantum est ex lege vniuersali: qua nullo modo remittit̄ inimicitia: nisi fiat: non tantum non inimicus: sed etiam amicus sibi accept⁹ per gratiam gratificantem. Uult dicere doc. ꝙ loquendo de potētia dei ordinata: nullus pōt euitare aliquod peccatum mortale sine gratia: q2 deus ordinauit hominem vel esse actu amicum: vel actu inimicum: ita ꝙ de potentia dei ordinata nō potest dari aliquis innocens: quin non sit amicus vel inimicus. ⁊ non est amicus: nisi per gratiā gratificantem: nec inimicus nisi per peccatum mortale. Si ergo actu non est amicus per gratiā actu erit inimicus per peccatum. ⁊ si actu erit amicus per gratiā: actu non erit inimicus per peccatum ⁊ sic patet ꝙ de potentia dei ordinata liberum arbitriū non potest euitare omne peccatum sine gratia. Hoc idē etiā dicit scilicet sunt de potentia dei ordinata quilibet vel est actu inimicus per peccatum: vel actu amicus per gratiā in quarto d. 1. q. 6. ⁊ dist. 15. q. 1. ⁊. 16. q. 2. ¶ Ibi Si obiciatur. Quomodo deus possit remittere culpam non dando gratiā. videret̄ enim esse mutatio in deo si nō ponatur gratia in ipso iustificato: sed de hac difficultate remittit se doc. in quarto dist. 16. q. 2. vbi querit Doct. An infusio gratie ⁊ expulsio culpe sint due mutationes reales. ¶ Ibi Et potest illa opinio confirmari ⁊c. Hic dicit: doc. ꝙ etiā loquēdo de peccato actuali non potest liberum arbitrium nostrum precauere omne peccatum mortale sine gratia sed hoc non est ex libero arbitrio absolute: sed in aliquo casu speciali scilicet posito ꝙ voluntas teneatur aliquādo diligere deum super omnia. ⁊ ꝙ talis dilectio sit dispositio ad gratiam ex determinatione diuine volūtatis: ⁊ ꝙ obligauerit voluntatem sic dispositam acceptare gratiam sibi oblatam: stante isto casu ꝙ aliqua voluntas diligat deum super omnia ex puris naturalibus quod est ei preceptum: tunc deus offert sibi grām: si non acceptat peccat mortaliter: quia tenetur eam acceptare: nō acceptat autē eā quando ponit obicē. Si vero acceptat: illud peccatum vitat: quod esset non acceptando. Non posset ergo vitare hoc peccatum: quod esset non acceptare gratiam nisi illaȝ acceptet. ergo hoc peccatum actuale non potest vitare sine gratia gratum faciente. ¶ Ibi. Hec igitur opi. s. Hen. quolibe. 5. q. 21. non ponit partem negatiuam quasi propter impotentiam liberi arbitrij absolute: sed inquantum ipsum operatur ad deum liberaliter gratiam offerenteȝ libero arbitrio: aliqualiter tamen dispositio.

Peccatū accipit̄ dupliciter

Ad argumenta principalia. Primo doct. arguit auctoritate Pau. ad Ro. secundo: probando ꝙ liberum arbitrium possit sine gratia cauere omne peccatum mortale: vbi Paulus sic dicit. Cum enim gentes que legem nō habent: naturaliter que legis sunt faciunt ⁊c. vbi videtur apostolos increpare iudeos in hoc ꝙ gentes sine lege data seruabant legem. ergo cauebant ab omni peccato: et tamen vt videtur non habuerunt tunc gratiam. ¶ Respondet Doct. ꝙ isti per legem naturalem dixerunt se recte viuendo: sicut iudei per legem scriptam: sed isti non bene vixerunt sine omni gratia: quia gratia potuit inesse eis statibus in puris naturalibus: posito ꝙ non fuerit obligati ad legem Moysi nisi filij ysrael. tenendo enim ꝙ de potentia dei ordinata quilibet aut est amicus aut inimicus vt supra dixi: et tenetur esse amicus: et esse nō potest sine gratia. ergo non potest cauere omne peccatū sine gratia separando etiam illum alium casum de dilectione dei: patet ꝙ non potuerunt vitare omne peccatum sine gratia. ¶ Secundo arguit auctoritate Augu. tertio de libero arbitrio. Nullus inquit peccat in eo qꝺ euitare non potest: aut igitur quis potest vitare peccatum sine gratia: aut non. si non. igitur non peccat: quia illud vitare nō potest. si sic. habetur propositum. ¶ Dicit doctor ꝙ secundū istam opinionē potest absolute concedi propositio Augustini: videlicet. tenendo opinionē vltimam. Et dico ꝙ iste cui offertur gratia potest cauere ne resistat gratie: sed non potest cauere a peccato: videlicet prius commisso sine gratia: si enim non resistat gratie iustificabitur. Solum igitur hoc potest caueri ne. s. resistat gratie: non potest tamen caueri stando in peccato prius commisso. ¶ Ultimo arguit auctoritate Ansel. de libero arbitrio. Liberum arbitriū est potestas seruādi rectitudinem propter se ergo remanente libero arbitrio manet potestas eius Respondet ꝙ quantū est ex parte liberi arbitri potest seruari iusticia: lȝ qñ iusticia nō hr̄ iusticia seruari nō possit. ¶ Dist. xix. clara est.

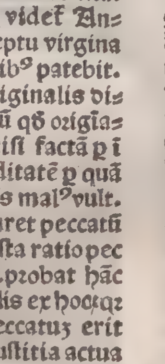
Dist. 30. 31. 32. Questio Unica.

Queritur primo circa distin. 30. Utrum q̄libet sꝺm legē ꝓpagat⁹ ab Adā contrahat peccatum originale. ¶ Queritur secundo Utrū istud peccatum sit carentia originalis iusticie. ¶ Circa distinctionē. 31. Queritur vtrum anima contrahat peccatuȝ originale a carne infecta concupiscibiliter seminata ¶ Circa distin. 32. queritur. Utrum in baptismo remittatur peccatuȝ originale. ¶ Ibi. In illa materia de peccato originali ⁊c. Dicit doct. ꝙ tenendo pecatum originale esse: vt sonant auctoritates: q̄ sūt prime. q. ꝙ circa hoc sunt duo modi dicendi. quorum vnius est Magistri ⁊ aliorum exponentium ⁊ sequentium ipsum. Alius mod⁹ est Ansel. vt infra dicetur. Ibi Circa istam materiā est alia via. ¶ Ibi. Ad intellectum autem istius vie ⁊c. Hic doc. recitat primum modū ponendi. qui est Magistri de peccato originali: qui ponit quattuor articulos quib⁹ declaratis soluit questionē: ⁊ prim⁹ articulus est. qualiter ab anima contrahitur infectio in carne. Secundus qualiter seminatur caro infecta Tertius qualiter ab ipsa carne inficitur anima. Et quartus qualiter anima ab ĩfectione illa liberatur per baptismum. ¶ Ibi. Ad primum dicitur ⁊c. Hic doc. recitat opinionē Hēri. quoli. 5. q. 23. q̄ dicit ꝙ voluntas: puta Ade peccās fit curua: sic ĩtelligē

do qꝛ ex quo isti ponunt in voluntate rectitudinē natura
lē aliā a iustitia originali: ⁊ voluntas peccando corrūpit
rectitudinē illam naturam: ideo sic peccando de recta fit
curua: ⁊ ipsa voluntas curua causat qualitatem quan=
dam morbidam per quam tota caro fit morbida ⁊ infe=
cta: ⁊ hanc qualitatem morbidā dicunt esse fomitem ⁊c.
¶ Ibi. Et ſm quosdam ista qualitas nunꝙ minuit. Hic
doc. ponit opi. Tho. qui vult ꝙ ista qualitas nūꝙ minui
tur ſm suū esse: sic ꝙ si fuit intense malignitatis vt qua
tuor: ⁊ nūc est vt quatuor tm̄ in effectu suo minuitur: sic
intelligendo ꝙ licet gratia non corrumpat hanc qualita=
tem. ex quo non sunt contraria quia ista qualitas subie
ctiue est ī carne: gratia aūt ī volūtate modo cōtraria sūt
circa idem ſbm: tn̄ gratia potest esse tanta ꝙ magis in=
clinabit voluntatem ad hn̄dum actum circa superiora
⁊ eterna: ꝙ̄ ista qualitas inclinet ad inferiora ⁊ terrena
¶ Ibi. De secundo dicitur. Hic doc. ad secundum arti=
culum. s. qualiter seminetur caro infecta. Recitat primo
opi. Magistri que est clara in littera. Ibi vel si nō tota
aut illa que seminatur ⁊c. Hic doc. primo recitat aliam
opi. q̄ dicit ꝙ illa caro que seminatur non fuit caro pa=
tris. s. Ade sed tm̄ ex libidine ⁊ feruore patris mei semi
nantis in seminatione inficitur ipsa caro seminata. Et
huic opinioni videtur consentire August. ⁊c. ¶ Ibi. In
tertio articulo: patet nec eget alia expositiōe ⁊c. Aduer
te tn̄ ꝙ infectio illa que est in carne nō est culpa formali
ter: sed sequela culpe: ⁊ ratio est: qꝛ culpa formaliter est
in anima: tamen ponitur occasio culpe formaliter in ani
ma: ita ꝙ nō culpa est cā occasionalis culpe: ⁊ hoc ē qđ
dicit in littera: qꝛ quādo anima vnit corpori: infectio eiꝰ
talis est q̄lis nata est eē in aīa: qꝛ nulla alia īfectio nata
est esse nisi culpa: ⁊ ideo infectio carnis ⁊ aīe nō sūt eius
dem rōnis. ¶ De quarto dicit: vel ponitur ⁊c. Hic doc.
ponit modū magistri ⁊ aliorū sequentiū: quomodo aīa
ab infectiōe illa per baptismū liberat. Pro cuiꝰ decla
ratione aduerte: ꝙ peccatū originale ſm istos non ē aliđ
ꝙ̄ curuitas illa: siue fomes cum reatu: siue obligatione
ad penā etnā: ⁊ tn̄ dicūt isti: ꝙ curuitas illa siue illa q̄litas
q̄ dicit fomes ⁊c. sine reatu: siue obligatiōe ad penā eter
nā manet post baptismū vel saltē alterū istorum: vel si=
mul vtrūqꝫ manet sine reatu ⁊ sic tollitur peccatum for=
maliter: qꝛ ille reatus nō tamen materialiter: qꝛ quali=
tas manet sicut effectꝰ primi peccati hominis: siue pec=
cati originalis p̄cedētis: ⁊ vt materia exercēde virtutis:
qꝛ illis stantibꝰ appetitꝰ īclinat ad malū: ⁊ ex hoc volun
tas hꝫ occasionē retrahēdi ipꝫ: ⁊ sic merendi ⁊c. ¶ Ibi.
ſm istā viam pꝫ quid dicendū ad questiōes motas. Hic
doc. soluit questiōes motas ſm viā Magistri ⁊ sequēti
um ipsuꝫ in hac materia. Et quantū ad primā dicit ꝙ
est culpa originalis ī oī ꝓpagato ex seminibꝰ: ⁊ quo ad
tertiā q̄stionē dicendū est: ꝙ caro infecta seminatur. ⁊ a
carne sit īfecta īficit anima culpa: q̄ culpa ꝙ̄tū ad scđā
questionē est curuitas opposita rectitudini naturali volū
tatis: vel talis culpa est ꝯcupiscētia. i. ꝓnitas ad ꝯcupis
cēdū delectabilia. ¶ Ibi. Et remittit ⁊c. Dicit doct. ſm
hāc opinionē respōdēdo q̄rte q̄stioni: ꝙ culpa siue pec=
catū originale remittit nō in se: sꝫ quantū ad reatū vel
debitū: manet tamē illa curuitas post baptismuꝫ. ⁊ illa
morbida q̄litas: sed nō reatꝰ. ¶ Ibi. Cōtra istā viā quā
tū ad singulos articulos sunt dubia: q̄ dubia patēt ī litte
ra: nec indigent aliqua expositione: ideo pertrāsco illa.

Ibi. Circa istā materiā est alia via q̄ videt An=
selmi ī toto libro de cōceptu virgina
li: q̄ ponit etiā qauttuor articulos: vt ī seq̄ntibꝰ patebit.
¶ Ibi. Quo ad primū de q̄ditate peccati originalis di=
cit Anse. vbi. s. ca. 27. primi libri. p peccatū qđ origina=
le dico aliđ ītelligere neq̄o in ipsis īfātibꝰ: nisi factā p ī
obediētiā Ade iustitie originalis debite nuditatē p quā
oēs sūt filij ire. i. tales filij sūt odio deo: qꝛ oīs malꝰ vult.
s. carētiam visionis diuine. Et sic ex hoc apparet peccatū
originale esse peccatum mortale. Sequit. Ista ratio pec
cati originalis probatur ex hoc ⁊c. Hic doct. probat hāc
rationem. siue diffinitionem peccati originalis ex hoc: qꝛ
ex quo omne peccatum est iniustitia: tale peccatuꝫ erit
talis iniustitia: sic ꝙ peccatum actuale ē iniustitia actua
lis. ⁊ peccatum originale est iniustitia originalis. De hu
iusmodi iniustitia dicetur in quarto. dist. 14. ideo pro
nunc pertranseo. Sequitur. Et si obijciatur ꝙ aliqui
sancti ⁊c. Ista ratio patet ī lr̄a cū sua rn̄siōe. ¶ Ibi. Sic
ad ꝓpositū ⁊c. Hic primo nota singulas particulas hu
ius diffinitiōis: quia sunt necessarie ad talē diffinitionē
Secundo nota: qꝛ dicit Doct. ꝙ peccatum originale est
formaliter carentia iustitie originalis. qꝛ in hoc videtur
sibi contradicere: quia vult supra distin. 28. ꝙ gratia ⁊
peccatum non opponūtur formaliter priuatiue. Hoc idē
intelligit de peccato ⁊ iustitia originali: ⁊ ibi in respon=
sione ad argumenta vult ex intentione ꝙ existens in pu=
ris naturalibus non haberet peccatū originale: ⁊ tn̄ eēt
carentia iustitie originalis. Hoc idem dicit. 29. Et vltra
dicit. 28. ꝙ qualem naturam deu. creauit: talem pōt re=
parare. hoc idem. d. 1. q. 6. quarti. vbi vult expresse ꝙ
deus posset remittere peccatum originale absqꝫ infusio
ne iustitie originalis. vel equiualentis. quod non esset si
opponerentur priuatiue formaliter: cecitas enim p quā
cunqꝫ potentiam non potest corrumpi nisi per habitum
visionis: ⁊ ꝙ etiam non opponantur formaliter: pꝫ in si=
mili. dist. 33. hoc idē Doc. dicit hic dis. 30. ꝙ pctm̄ forma
liter est iniusticia: ⁊ tale pctm̄ talis iniusticia q̄ nō est ni
si carētia iusticie debite: vt ptꝫ in disti. 35. et talis defor
mitas nunꝙ posset corrūpi nisi per iusticiā actualē oppo
sitā illi sicut habitus priuationi: ptꝫ a doc. vbi supra. Cuꝫ
ergo pctm̄ originale sit formaliter carētia iusticie origia
lis nunꝙ remitti posset: nisi per iusticiā originalē oppo=
sitā. ¶ Dico primo ꝙ aliqua dn̄r opponi priuatiue mere
ex natura rei: ita ꝙ intrinsece repugnat corrūpi vnū: nisi
per aliud ⁊ necesse est semper in alterū inesse: cū sint im
mediate opposita circa idē: ⁊ que sic opponuntur vnū nō
potest corrūpi nisi per positionē alteriꝰ. Secundo quedā
dicunt opponi priuatiue: non tamen ex natura rei: sꝫ ex
sola ordinatione alicuius voluntatis superioris sic ordi
nantis: ⁊ hoc modo peccatum originale opponitur priua=
tiue iusticie originali: quia voluntas diuina sic ordina=
uit: ꝙ carentia iusticie originalis quam voluit esse debi=
tam dicatur formaliter peccatū originale: cū alijs tamē
circunstantijs: scilicet ꝙ sit prius accepta ⁊c. ex quo er=
go deus ordinauit ꝙ quilibet natus ex Adam sit debi=
tor iusticie originalis quam dedit Ade pro se ⁊ tota po=
steritate: ⁊ qꝛ hic natus: illa que fuit accepta nō eadē nu
mero sed specie in Adā: ⁊ per peccatū ipiꝰ perdita domi
nus ordinauit ꝙ talis carētia formalr̄ dicatur pctm̄ ori
ginale: ⁊ si hoc nō ordinasset nō diceret peccatum origi
nale. Hoc idem dico de multis peccatis actualibus. ꝙ
carentia iusticie actualis nō dicitur formaliter tale pec
catum ex natura rei: sed ex sola ordinatione diuine vo=
luntatis: nam: quia deus ordinauit non esse furādū: ille
qui furatur caret tali rectitudine: siue velle quo vult fu=
rari caret tali rectitudine: que deberet inesse: ideo ta=
lis carentia dicitur peccatum actuale. Secundo. nota
ꝙ aliud est loqui de carentia iusticie originalis: ⁊ aliud
est dicere peccatum originale. nam certum est ꝙ talis ca
rentia ⁊ iusticia originalis opponuntur formaliter: sed
peccatum originale ⁊ iusticia originalis opponuntur tā=
tum ex determinatione diuine voluntatis. s. ꝙ talis carē
tia dicitur peccatum originale. Tertio nota quia si carē
tia iusticie originalis etiam ex ordinatione diuina dica=
tur peccatum originale: cum talis carentia formaliter op
ponatur iusticie originali videtur ꝙ stāte tali ordinatio
ne nullo modo possit remitti nisi per infusionem iusticie
originalis: quod tamen nō est veruꝫ: quia remittitur per
gratiam. Dico ꝙ concluderet si dominus ordinasset ta
lem carentiam: sic formaliter esse peccatuꝫ originale op
positum formaliter iusticie originali. Sed dico ꝙ sicut
voluit talē carentiam esse peccatuꝫ originale: ita voluit
illud remitti vel per iusticiam originalem vel per equi=
ualēs: sed qn̄ remittit per iusticiā originaleꝫ infusā tol=
litur peccatum ⁊ carentia iusticie: sed quando remittit
per gratiam manet carentia iusticie originalis: sed non
potest dici amplius peccatum.

Ibi. Quantum ad secundum soluitur pri=
ma questio ⁊c. ¶ Ibi. Res
pondeo non faciendo mentionem de hac natura ⁊ hac
persona. Ostendo ꝙ iste debitor est iustitie: quia iustiti=
am accepit formaliter Adaꝫ ⁊ ipse in eo ⁊ hoc probatur
sic. Omne donum ⁊c. Hic nota de voluntate anteceden=
te et consequente. Nam dicit doct. in primo distin. 46.
ꝙ deus volūtate ātecedente vult omnes saluos fieri. i. ꝙ

ex quo dedit bona naturalia quibus possumus adipisci vitā eternā per opera meritoria: dedit dico actualiter voluntate consequente siue efficaci: dat etiā voluntate antecedente opera meritoria. i. q quātum est ex parte sua vult cooperari omnib⁹ hoībus ad opera meritoria: ꝛ semper actu cooperaret ꝛ voluntate consequente: si ipi homines nō ponerent obicē: vt patet infra disti. 37. Uocat ergo ibi voluntatem consequentē siue absolutā: que qātum est ex parte sua vult dare: et semper daret actu nisi poneret obex: si ergo dat beatitudinē voluntate antecedente quilibet tenetur ad illā habendā. Uoluntas vero consequens et efficax: siue beneplaciti. Dicit Doct. i. primo. d. 46. q illa semper impletur: ꝛ tunc dicitur dari voluntate consequente quando efficaciter dat. Dicit ergo doc. hic q quando aliquod bonū datur alicui voluntate antecedente: et semper daret voluntate consequēte: nisi poneret impedimentū ille cui sic datur. certum est q est debitor talis doni. Et hec ꝓpositio ꝓbatur a Doc. infra de gratia et meritis virtualiter contentis: quia quādo deus dat alicui voluntati gratiam voluntate consequente: etiam illi voluntati dat omnia merita virtualiꝛ contenta in tali gratia voluntate antecedente. i. q semper paratus est concurrere cum voluntate nostra ad oīa opera meritoria: ꝛ si volūtas non poneret ipedimentum voluntate consequente semper concurreret: ꝛ sic ptz ista maior. Nota tamē q opera meritoria sunt in multiplici differentia. Non enī credo q quodlibet opus meritoriū virtualiter contentum in gratia sit simpliciter debitum ita q carens illo sit i peccato mortali: hoc patet quia hō existēs in gratia magis ac magis mereri posset: quod tamen non facit: sed bene est aliqđ meritū sic obligatoriū: q carens illo peccat mortaliter: vt puta: diligere deum super omnia pro aliquādo: ille act⁹ ꝓcedēs a gratia est sic meritorius: q si tunc non eliceretur esset pcctm̄ mortale: et similiter habens gratiā in qua virtualiter continenꝛ opa meritoria: que sunt in obseruatione diuinoꝝ mādatorū: si opera meritoria tunc nō elicerenꝛ peccaret mortaliter: nā si grā inclinat ad non furandū: ꝛ talis voluntas ꝛ gratia nō furatur: tunc mereꝛ. Si vero furatur magis peccat q voluntas furans non habēs gratiā: quia in habente gratiā erat sibi magis debitū nō furari q in non habente gratiam: quia in secundo erat debitū non furari ratione precepti diuini: in prīo autē erat sibi magis debitum: quia ille actus meritorius virtualiter continebatur in tali gratia. Declarata maiore restat minor.

Opa meritoria sunt i multiplici differētia.

¶ Ibi. Sed Adā accipiente. Dicit doc. q voluntas diuina dedit Ade voluntate consequente iusticiam originalem. et ipse erat debitor conseruare illam: sicut accipiendo gratiam actualiter est debitor conseruare illam. Filio autem dedit iusticiam originalem: ꝛ non eandem numero: sed similem voluntate antecedente: id est q quantum est ex parte sua vult dare illam: et semper dedisset voluntate consequente: si Adam impedimentū non posuisset. Dixit enim deus. Do tibi Adam voluntate meā consequente hanc iusticiam originalem: et mea voluntate antecedente cuilibet nato ex te do singularē iusticiā: et si tu Adā conseruaueris iusticiam quā tibi do in codē instanti quo filius tuus erit perfecte genitus voluntate mea consequente dabo iusticiam originalem: nulla gratia: nullis ve meritis precedentibus in illo: ideo volo q quilibet natus ex te sit debitor habendi illā q si tu Adā per pcctm̄ tuum perdideris illā: volo q sit deperdita etiā in quolibet nato ex te: qꝛ tibi dedi illā: non tantū vt conseruares ꝓ te: sed etiā pro tota tua posteritate. Et qđ dꝛ in lr̄a. Et qđ dedit naturaliter ly naturaꝛ dꝫ intelligi. i. vniuersaliter: qꝛ si Adā conseruasset illā voluntate ɔñte vniuersaꝛ toti posteritati ɔseruasset. ¶ Ibi. Instaꝛ ꝛc. Hic arguit Doc. q non est simile de debito respectu meriti virtuaꝛ contenti in grā ꝛ de debito iusticie originalis in filio Ade. qꝛ si opa meritoria sunt debita illi voluntati q̄ actu accipit grām in qua ṽtuaꝛ cōtinenꝛ illa merita et in filio Ade non fuit actu iusticia originalis: nec etiā illa iusticia originalis fuit ṽtuaꝛ ɔteta in iusticia voluntatis Ade. ¶ Ibi. Hāc instantiā ꝛc. Doc. soluit hanc instantiā: ꝛ vult in ista lr̄a q sit sile quantū ad vnū: licet non quantū ad aliud: est enī sile quantū hoc: q sicut voluntas diuina ex hoc q dādo gratiā voluntate cōsequēte dat etiā merita voluntate antecedēte virtuaꝛ cōtenta in eo: ita q talis voluntas est debitrix taliū opationū ex hoc q ē debitrix talium operū: qa de⁹ dedit illa volūtate añte: sic in ꝓposito volūtas diuina dedit Ade volūtate consequente iusticiam originalem: ꝛ voluntate añte dedit filijs Ade. Uult ergo Doc. q datio volūtatis añtis hinc ꝛ inde dicatur eiusdē rationis: quia talis datio absolute est debitum in recipiente: ita q cui datur aliquid volutate añte eiꝰ debitor hñdi illud: ꝛ sic quo ad hoc est simile de iusticia originali in filio data voluntate añte: sꝫ est dissimile: quia tale meritum virtualiter continetur in gratia data voluntate consequente. Justicia vero originalis data filio Ade voluntate añte: nec virtualiter continetur in iusticia data Ade. quia iusticia Ade non est principale productiuum iusticie in filio: sed immediate creatur a deo.

Ad argumenta questionum per ordinē ꝛc. Iste due prime auctoritates cum suis rationibus patent in littera. ¶ Ibi. Ad tertiū dicitur ꝛc. Pro solutione huius argumenti aduerte q i ratione peccati originalis duo ponunꝛ. Primū. s. carētia iusticie originalis. 2. est debitum iusticie: ꝛ vtriusq; ptis ponuntur due cause. Et primo assignat doc. causā secunde partis. s. debiti: quarum prima est deus statuens illam legem. Tibi Ade do iusticiam originalem ꝛ oībus filijs tuis naturalibus do eadē datione quātū est ex parte mea: sic q nisi inueniā ipedimentum omnib⁹ dabo: ꝛ ideo ex hac datione que est a voluntate añte oēs teneꝛ illam hr̄e. Alia cā est pr̄ p cui⁹ actionē ille est fili⁹ naturalis Ade: ꝛ ita est debitor: ꝛ sic patet quomodo debitū habet rimas notas. i. causas notas per quas ingreditur ad filios. ¶ Ibi. Illa autē carētia nō hꝫ nisi negatie. doc. dicit q alia pars diffinitionis peccati originalis. s. carentia iusticie originalis non habet cāni positiuam: sed tm̄ negatiuam. s. deū nō dāte iusticiā: ideo. n. puulus nō habet iusticiā originalē: qa de⁹ illi non dedit. Sed si vlterius queras causā. quare de⁹ nō dedit iusticiā originalē voluntate consequente cum etiā dederit voluntate antecedente. huius negationis non assignatur causa: nisi demeritoria. s. Adam peccans: quia. n. Adā peccauit: iō huic paruulo non dat iusticiam originalem rōne peccati Ade: qui peccādo posuit obicem. ¶ Ibi. Et si obijciatur q qñ effectus ꝛc. Hic Doct. obicit contra superius dicta ꝛ ratio est clara: cetera patent in littera: nec oportet circa ista multum immorari.

In ratione pcti originalis duo ponūtur.

Distin. Trigesime tertie. Qō Unica.

Queritur circa di. 33. Utrū peccato originali debeatur sola carentia visiōis diuine ꝓ pena. ¶ Hec dicitꝛ eē magistrorum sententia. ꝛc. Ad qōnē istam Doc. sic ꝓcedit. Primo ponit duas cōclusiones responsiuas ad qōnē: deide mouet duo dubia circa intellectionē earū. ¶ Prima cōclusio est: q magistrorū est sententia: q paruuli post iudicium non habebunt ꝓ solo peccato originali aliquam penam sensus exterioris. s. ignis. i. paruuli non cruciabuntur in igne infernali: ꝛ ratio est: quia in appetitu sensitiuo nullam delectationeꝫ inordinatam habuerunt: nec ex consequenti debent habere penā sensus ab igne. que habeat delectationē inordinatā ordinare: cum nulla īfuerit eis. ¶ Ibi. Nullam etiā habebāt penā interiorem ꝛc. Hec est secunda conclusio huius qōnis. s. q puuli nullā tristiciā: nec penā interiorem habebunt: quia si haberent tristiciā cum illā sit de his rebus: que nobis nolentibus accidūt sm̄. Aug. Aut igitur tristarentur de statu suo: aut de carentia visiōis diuine. non tristātur de primo: quia tunc nollent statuꝫ suam ꝛ appeterent oppositū: ꝛ sic murmurarent contra deum: ꝛ ita malā haberent voluntatem: quod est falsuꝫ qa ordinatione diuina statutum est q vbi ceciderit lignum ibi sit. i. in qua dispositione aut bona: aut mala moritur hō in eadem manet Eccle. 11. Cum igitur ipsi puuli sint mortui absq; mala voluntate: in eadem dispositione semper stabunt: nec poterunt peccare quia ille non est status aut merendi: aut demerendi: igiꝛ non tristabunꝛ a statu

Pueri nõ tristant̃ de carẽtia visionis diuine.

suo. ¶ Ibi. Preterea si tristarent̃ de carentia ⁊c. Hic doctor ꝓbat ꝙ pueri non tristant̃ de carentia visionis diuine: q2 tunc sequeret̃ ꝙ illis inesset grauissima pena: qđ est ꝯ Aug. q̃ dicit ꝙ eoꝝ erit mitissima pena: ꝙ hoc sequtur patet: quia cum de illa nullã habeãt spẽ: sequit̃ ꝙ si de illa tristarentur ꝙ illa esset in disperatione q̃ est grauissima pena oĩm dãnatoꝝ. ¶ Sequit̃. Videtur etiã ꝙ simpliciter maior sit pẽa ⁊c. Hic Doc. ꝓbat ꝙ nullomõ pueri tristantur: ⁊ rõ stat in hoc quia ex quo tristicia est maior pena homini q̃ quecunq3 pena sensus: et ista minor non ponitur in eis: vt patet ex prima cõclusione. Sequitur ꝙ nec aliqua tristia ponet̃. ¶ Concludendũ est ergo ꝙ nulla erit pena sensus. i. nullus dolor erit in eis nec capitis: nec ventris ⁊c. nec etiam aliqua tristicia erit in eis: ⁊ ita tantum habebunt penam: que est damnum sc3 non videbunt deũ: nec fruentur deo: de illo tñ dãno non tristabuntur: sed contenti erunt de statu suo etiã de carentia illius visionis. ¶ Et si querat̃ de eis q̃tum ad cognitionẽ ⁊c. Hic Doc. mouet duo dubia de cognitione paruulorum: que patent in littera. ¶ Ibi. Ad primum argumentũ rñdet Bona. Hic Doc. soluit primum argumentũ: prio secundũ intentionem Bonauen. que rñsio patet in littera. ¶ Ibi. Aliter posset dici. Nã in sensu cõposito est falsa: q2 tũc sensus est eterni ignis supplicio ⁊c. nam in eterno igne vel supplicium eterni ignis includit etiam priuationẽ visionis diuine si intelligatur sic in sensu composito: ꝙ eterni ignis supplicio simul includendo penam sensus et penam priuationis visionis diuine sic sensus est falsus. Si vero intelligatur in sensu diuisionis sic sensus est verus: quia puniuntur pena priuationis visionis diuine q̃ pena est in eterno igne: s3 non puniunt̃ pena ignis. Alie rationes patent in littera.

Distin. 34. 35. 36. 37. Qõ Secunda.

Circa dis. 34. i qua magister agit de pctõ actuali q̃ro de causa peccati. Utrũ. s. peccatũ sit a bono sicut a causa. ¶ Circa distin. 35. Quero vtrũ peccatũ sit ꝑ se corruptio bõi. ¶ Circa dist. 36. Querit̃ vtru3 pctm̃ sit pena pcti. ¶ Circa di. 37. Querit̃ vtꝝ pctm̃ possit esse a deo. Scđo vtꝝ voluntas sit cã totalis sui actus

Ibi. Iste. q. l3 ꝺm magr̃3 ptineãt ad diuersas dist. tñ sunt cõnexe solutiões eaꝝ: propter quã cõnexionẽ pñt hoc mõ simul q̃ri. ⁊c. ¶ Ibi Et si dicat̃ ꝙ ista ablatio fiat ꝺm ptes eiusdẽ ꝓportiõis ⁊c. Nota ꝙ aliquid diuidi contingit dupl'r. Uno mõ ꝺm ptes eiusdẽ ꝓportiõis: ita ꝙ semp diuidat̃ in duas medietates sicut quantũ bipedale prio diuidit̃ in duas medietates equales ⁊ alia medietas diuidit̃ i duas alias eq̃les: ⁊ sic in infinitũ: ⁊ nõ debet sic intelligi ꝙ ptes secũde diuisionis sint eq̃les ptibus prĩe diuisiõis: s3 sic intelligit̃ ꝙ sicut quantũ bipedale est diuisibile ĩ duas medietates: ita data quacũq3 parte illius quantitatis est ꝓportionabil'r diuisibilis in duas medietates: et hoc modo quantũ est diuisibile in ĩfinitas ptes: siue loquẽdo de quãto ꝑ se siue de quanto ꝑ accidẽs: sicut albũ calidu3 ⁊c. vt satis diximꝰ supra. d. secunda. q. 9. Alia est diuisio in partes eiusdẽ quantitatis: ⁊ sic diuidendo non procedit̃ in ĩfinitũ. ¶ Ibi. Preterea ꝙ repugnat. Hic doc. supponit duo primũ est ꝙ si aliqua cã nõ determiat sibi necessario aliquẽ effectũ corrũpẽs illũ effectũ ex hoc nõ corrũpit cãm: sicut si hõ cõtigenter determinat sibi albedinẽ: nõ sequit̃ ꝙ corrũpens albedinẽ ꝙ corrũpat hoie3 si õo determinat sibi necessario: ita ꝙ repugnat sibi natural'r existere sine tali effectu: corrũpens illũ effectum corrũpit ⁊ cãm: sicut ignis determiat sibi necc̃io aliqueꝫ gradũ caliditatis (cõparando tñ ignẽ ad cã3 nãlẽ: q2 deꝰ posset facere sine oĩ calidita te) corrũpẽs illũ gradũ caliditatis corrũpit ignẽ: licet tamẽ priꝰ natura corrũpatur forma substãtialis q̃ ille gradꝰ caliditatis: vt pt3 in. 4. in materia de euchari. sed quicq̃d sit exemplũ clarũ est. ꝙ corrũpens effectũ necessario determinatũ a causa corrũpit causam. Scđo supponit doc. s. ꝙ peccatũ dicit formaliter deformitatẽ repugnantem rectitudini in actu id est ꝙ est formaliter queda3 priuatio rectitudinis que deberet inesse actui: ex quo ergo voluntas non determinat sibi necessario actum: nec etiam necessario rectitudinem in actu: seq̃tur ꝙ ⁊ si peccatum corrumpat tale3 rectitudinẽ: non propter hoc corrumpit ipsam voluntate3 que est causa actus ⁊ rectitudinis eiusdem: cum non necessario determinat sibi nec actum nec rectitudinẽ. Sequitur. Ibi. Tertia etiã ratio ⁊c. Hic dicit doc. ꝙ gratia est causa contingens rectitudinis in actu. ¶ Sed in hoc vr̃ sibi contradicere: quia in primo. d. 17. vult ꝙ ipse habitus sit causa mere naturalis ⁊ de necessitate nature agit: ergo non est causa contingens. ¶ Dico prio ꝙ accipit hic doc. cãm contingentem nõ ꝓ causa que distinguitur ꝯtra agẽs a natura. sed q2 nõ necessario determinat sibi rectitudinem in actu: sicut dixi de igne respectu caloris: sic ꝙ si corrumperet̃ talis rectitudo ĩ actu. ꝙ sequat̃ destructio gratie. nam cũ gr̃a stat pctm̃ veniale: ⁊ tñ peccatum veniale priuat aliquã rectitudinem de necessitate. ¶ Dico. 2. ꝙ licet gr̃a per se sumpta sit agens mere naturale respectu rectitudinis in actu. tñ vt volũtas vtitur tali habitu dicit̃ talis effectus mere contingens cu3 sit in ptãte voluntatis vti tali habitu vel non vti ad talem effectum: vt patet in p̃mo. di. 27. Sicut ergo dixi de gr̃a eo modo dico de habitu ỽtuoso de quo paꝝ infra. ¶ Ibi Eadem etiam argumenta. Ratio stat in hoc: si tu dicis ꝙ peccatum est per se corruptiuum alicuius gradus virtutis: puta ꝙ aliquis habeat gradum iusticie: ⁊ ꝙ faciat actum iniusticie: ⁊ talis actus qui est peccatũ habeat corrumpere aliquem gradum illius habitꝰ: sicut cecitas corrumpit visionem: tũc sequeret̃ ꝙ nõ peccãs simili peccato esset ita pctõr sicut peccans ⁊ ꝙ peccans simili pctõ nichil corrumperet de habitu: ⁊ sic pctm̃ nõ esset pctm̃: patet: quia pono ꝙ. a. habeat virtutem aliquã puta iusticiam vt. 10. ⁊. b. vt nouẽ: tunc sic pctm̃ cõmissum ab. a. sit talis grauitatis ꝙ tm̃ habeat corrumpere. x. gradum iusticie ⁊ pctm̃ commissum a. b. sit simpliciter similis grauitatis: tunc tale peccatum habebit corrumpere tm̃. x. gradum iusticie: ⁊ per casum positum in ipso. b. est tantum iusticia vt. ix. ergo tale pctm̃ nihil corrumpit in. b. ¶ Ibi Concedo igitur. Hic doc. intendit declarare pricipale intentum quomodo pctm̃ sit tm̃ corruptio iusticie actualis que deberet in esse actui. ¶ Nũc expono litterã doc. Dicit doc. sic: pctm̃ est corruptio rectitudinis in actu. i. ꝙ est corruptio rectitudinis que deberet in esse actui secũdo. i. oꝑatiõi elicite a voluntate. Sequitur: non autẽ naturalis ⁊c. id est ꝙ non est corruptio alicuius entitatis naturalis: nec etiam entitatis habitualis: siue ille habitus sit supernaturalis vt gr̃a siue naturalis vt habitus ỽtutis acq̃site. Sequit̃: sed non intelligo de corruptiõe Hic nota ꝙ duplex est corruptio: vna est mutatio de esse ad non esse: ita ꝙ subiectum corruptionis prius sit sub esse ⁊ postea fiat sub non esse: sicut corruptio forme substantialis est mutatio de esse in non esse: ⁊ per corruptionẽ ipsiꝰ forme fit sub non esse talis forme: ita ꝙ remanet idẽ sub vtroq3 termino mutationis. Alia est corruptio q̃ non est ab esse in non esse. i. ꝙ talis corruptio formaliter ĩesset alicui non corrumpendo aliquid quod p̃fuerit in illo: sicut si ponamus ꝙ visio non prefuerit in oculo: tunc priuatio visionis dicitur formaliter corruptio visiõis: nõ que prius infuit oculo sed infuisset si talis priuatio non prius infuisset. Dicit ergo doc. ꝙ peccatum est formaliter corruptio rectitudinis q̃ deberet ĩesse actui: ita ꝙ talis corruptio rectitudinis in actu non est mutatio de esse rectitudinis in actu in non esse.

Ex ista solutione. Patet solutio ad illam q. de pctõ. p̃mo. Utrũ magis ꝑ se sit de ratione peccati auersio q̃ conuersio. Secũdo q̃uo possent peccata mortalia distingui spẽ si formalis rõ est in auersiõe. Tertio: q̃uo vnũ põt esse alio grauius si sint auersiones ab eodem bono ⁊c. ¶ Ibi. Ad primum dico: ꝙ auerso ⁊c. Hic doc. ĩtẽdit declarare q̃uo pctm̃ cõsistat in auersione a deo: ita ꝙ talis auersio est formalit̃ pctm̃: ⁊ talis auersio ꝓprie nihil aliud est nisi carentia rectitudinis. exemplũ. voluntas diuina obligauit me ad eiꝰ dilectionem super omnia ⁊ elicio actũ odij: tũc talis actꝰ auertit formaliter a deo: quia sicut dilectio precepta est immediate conuersiua ad deum: ita odium est immediate auersiuum a deo: ⁊ sic est ibi negatio rectitudinis. Hic

aliq̃d diuidi cõtingit dupliciter.

nota tamē propter litterā doc.aliqua primo ꝙ oīs actus
voluntatis quicunqȝ sit ille potest esse rectus ⁊ nō rect⁹
ſm ꝙ debite circūstantionaꝛ vel non debite:ita ꝙ sicut i
tali actu potest fundari iusticia:sic etiā in iusticia ⁊ defor
Nō hic de odio dei. mitas. ¶ Si dicatur ꝙ odiū dei semper de se est defor-
me:ita ꝙ talis actus non potest rectificari: et per conse-
quēs non est ibi ꝑuatio rectitudinis sed ipm odiū vocaꝛ
priuatio. ¶ Dico ꝙ odium siue nolle:si debet esse iustum
oportet ꝙ habeat primā circunstantiā ex gn̄e:ita ꝙ tran
seat super obiectum debitum puta nolle offensam dei:
tunc talis nolitio est recta ex genere: quia transit super
obiectum debitum. Nec vlterius potest circūstātionari
circunstantijs bonis ⁊ malis:de bonis:vt nolle offensaȝ
dei propter amorē ipsius dei de malis etiā patet:puta ꝓ
pter vanam gloriam vel tantum propter timoreȝ inferni
patet ergo quomodo nolle potest rectificari ⁊ deforma-
ri. Cum ergo dicitur de odio dei:dico ꝙ tale nolle vt trā
sit super deum transit super obiectum disconueniens: ⁊
sic in tali odio est priuatio prime circunstantie ex gene-
re:qꝛ est ibi priuatio obiecti ꝯuenientis.si enim tale nol
le trāsiret super obiectum conueniens:puta nolle deuȝ es
Peccatuȝ duplex. se mortalē:⁊ huiusmodi:tunc haberet primam circunstā
tiā ex genere. ¶ Secundo nota ꝙ duplex est pctm̄:scilȝ
omissionis ⁊ commissionis:omissionis qn̄ omittit ꝙ tene
tur facere:puta honorare parentes ⁊c. Nota tamen quā
do omittit semꝑ actum elicitū voluntatis in quo funda
tur deformitas puta in tēpore.a.tenetur subuenire pa-
rentib⁹ si in tali voluntas deliberat non subuenire tunc
Auersio a deo duplex scȝ virtualꝛ ⁊ formalis. omittit ꝙ erat ei preceptū:⁊ sic in tali actu fundatur de
formitas que est carentia rectitudinis que deberet ines
se. Si vero in tempore.a.non deliberat de subueniendo
parentibus:sed nullum actum elicit. Dico ꝙ aut auer-
tit necessitatem parentum ⁊ pro tēpore debito non deli-
berat subuenire:dico tunc ꝙ ibi potest esse cōsensus in-
terpretatus de non subueniendo: vt patet supra di.28.
Pctm̄ vero cōmissionis est quādo voluntas vult aliqd
ꝙ deus precepit nolendū esse: vt in preceptis negatiuis
¶ Tertio nota ꝙ qn̄ Doc.di. ꝙ auersio a deo est duplex
scȝ formalis ⁊ virtualis:formalis vt odium dei.⁊c. Hic
tamen nota ꝙ auersio formalis potest sumi dupliciter
scilicet contrarie ⁊ negatiue: et quod dicit de auersione
virtuali expono illud negans.enim conclusionem forma
liter:negat principium virtualiter:et dicitur negare pri
cipiuȝ virtualiter:propter hoc quod ex quo conclusio vir
tualiter continetur in principio:vt patet:⁊ noticia cōclu
sionis semper dependet a noticia principij: ideo negans
formaliter conclusionem:ex consequenti negat princi-
pium.sic dico de auersione:nam quādo voluntas forma
liter auertitur: puta ab isto precepto non occides:quia
preceptum est non occidere ⁊ auertitur formaliter ⁊ con
trarie quando voluntas eligit occidere contra preceptuȝ
dei:tunc talis voluntas virtualiter auertitur a deo sic in
telligendo ꝙ ex quo tale preceptū est immediate a volū
tate diuina:⁊ per consequens virtualiter cōtinetur in il-
la:faciens formaliter contra illud preceptum virtuali-
ter facit contra voluntatem diuinam. Dilectio enim fi-
nis continet virtualiter dilectionem eorum que sunt ad
finem:vt patet a doc.in quarto.dist.14.q.2. Si ergo ali
quis odit proximū:auertitur formaliter ⁊ ꝯtrarie a dile-
ctione ꝓximi ⁊ virtualiter auertiꝛ a dilectio de dei: cuȝ
dilectio proximi virtualiter ꝯtineaꝛ in dilectione dei.

Ibi. Ad aliā.q. Hic Doc.dicit ꝙ peccatū eo
mō quo potest habere causā
est tantū a bono vt a causa:⁊ lr̄a stat in hoc: qꝛ si malum
esset a malo vt a causa quero de illo malo qđ est cā: aut
eni est malū cātū ab alio:⁊ tunc aut a bono ⁊ hēo ꝓpositū:qꝛ
malū est a bono ⁊ semper hic loqmur de malo. cul
pe:aut est causatū a malo:⁊ q̄ro de illo alio malo ⁊ sic vꝛ
opȝ ꝓcedere in infinitū in malis vel est stādū ad aliquod
malū primū quod sit omnino independēs ⁊ incābile: ⁊ ꝑ
consequens:necesse esse:sed tale non potest dari:qꝛ tunc
repugnātia verificarentur de eodem.nam ex quo est oī-
no independens et simpliciter necesse esse ⁊ omnino in-
causabile de necessitate esset summum bonum:quia ta-
le non potest esse nisi summum bonum vt diffuse ꝓbat
doc. in primo dist.2.⁊ ex alia pte non solū non est sūmū.
sed nec pōt esse summū bonū:quia prima malitia nullaȝ
includit bonitatem: sicut enim primum bonum nullum
defectum includit sed omnem bonitatem:ita primum
malum nullum bonum includit sed oēm maliciam per
eminentiam:patet ergo quomodo maluȝ culpe eo modo
quo potest habere causam non potest esse nisi a bono vt
a causa.

Ibi. Sed de modo ponendi diuersimode dꝛ vno
modo ꝙ bonuȝ est causa per accn̄s ma
li.⁊c. Hic doc.declarat ꝙ duplex est cā.s.ꝑ se:⁊ ꝑ accn̄s
causa ꝑ se effectus:est illa que essentialiter includit rō-
nem formalem ꝓductiuam talis effectus:vt ignis est cā
per se effectiua caloris sibi inexn̄tis vel alicuius forme
substantialis ignis:ita ꝙ essentia ignis est rō formalis ꝓ
ducendi talem effectuȝ:⁊ talis cā ꝓprijssime dꝛ cā per se
quia per suam rationē formalē attingit effectum. Cā ve-
ro per accn̄s est multiplex.p̄mo aliquid dꝛ causa ꝑ accn̄s
quod producit aliquem effectum nō per aliquid sibi intri
secum.quod sit de substātia eius:quia tunc esset cā ꝑ se
sed per aliquod sibi additum :⁊ sic lignū ꝑ calorem sibi
additum potest calefacere. Secundo accipitur pro cau-
sa sine qua non:que licet nullo modo attingat effectum:
tn̄ talis effect⁹ non potest produci nisi p̄exigaꝛ talis cau
sa sine qua non:vt dixi supra distin.25.hui⁹. Tertio ac-
cipitur pro omni eo quod est iunctum cause per se quod
tamen nihil facit ad effectum producendū.quia siue in-
sit siue non insit cā ꝑ se ꝓducit illū effectū:⁊ de ista causa
cōiter loquiꝛ Aristo.secundo phisi. Dicimus.n.ꝙ edifi
cator est cā per se edificij:quia edificator inq̄tum huius
modi essentialiter includit artem edificandi:que est ra-
tio formalis producendi talem effectum:ꝙ mō edificator
sit albus vel niger aut sor.⁊ huiusmodi.talia.n.accidūt
sibi inq̄tum edificator:⁊ si nullū istoꝝ inesset sibi adhuc
esset causa per se talis effectus:⁊ hoc modo accipiꝛ cā ꝑ
accidens in littera. Quarto pōt accipi pro oī eo qđ non at
tingit effectum principalē:sed producit dispositionē pre
uiam ad illum effectum:sicut calor in igne agēs in lignū
licet non attingat formam substātialem ignis ꝓducēdā
in materia ligni:attingit.tn̄ aliquā dispositionem ad ip-
sam formā:quia producit caliditatem ⁊ siccitatem in li-
gno respectu caliditatis ⁊ siccitatis dꝛ causa per se:re-
spectu vero forme substātialis ignis ꝓducende dꝛ cau-
sa per accidēs:pari formiter dico de effectu:puta edifici-
um quod si compareꝛ ad edificatorem inquātum albus
dicitur effectus per accidens:⁊ sic alia applica ad ꝓposi
tum:in spāli tamen aliquid potest dici effectus per acci-
dens non comparādo illum ad causā per se:cui coniunga
tur aliquid per accidens vt dictum est : sed comparando
ad effectum per se productuȝ:cui tn̄ effectui per accidēs
ꝯiūgiꝛ:nō tn̄ per inherētiā:exēplū edificator ꝑ se intēdit
producere edificiū:⁊ in tali edificatione p̄ter intentum
occidit hominem:talis occisio est effectus per accidēs:qa
preter intentum cause per se per accidens coniunct⁹ est
ipsi edificationi.

Ibi. Contra primā viā.⁊c. Hic doc.intendit ꝓ
bare ꝙ ipsa defectibilitas nō est
cā peccati.patet:quia aut per accidens aut per se non
primo modo:quia tunc frustra poniꝛ:patet:quia cā per
accidens accipiendo causā ꝑ accn̄s t̄tio mō vt supra ex-
posui nihil facit ad effectū:non cā per se:quia tunc pcm̄
esset effectus per se ⁊ sic esset a deo qđ pȝ:quia ipsa defe
ctibilitas voluntatis est causata ab ipso deo.⁊ pcm̄ ꝑ se
est causatum a defectibilitate:ergo deus erit cā peccati
quia in causis effectiuis essentialiter ordinatis quicquid
est causa cause est causa causati. Sequitur ibi. Si dica-
tur.ista opi.forte diceret ꝙ volūtas absolute sumpta est
causa per accidens peccati:remota tamen.sed vnde de-
fectibilis est causa per accidens:sed propinquior : licet
ista opi:posset improbari querendo ab eo tam de volun-
tate:vnde voluntas q̄ꝫ de volūtate:vnde defectibilis.aut
est causa per accidens:⁊ tunc frustra ponitur. vt patet
supra:aut causa per se:⁊ tunc peccatum erit a deo : ta-
men Doc.arguit. Contra ⁊ ratio stat in hoc ꝙ magis vo
luntas absolute sumpta:loquendo semper de voluntate
creata est causa peccati q̄ꝫ voluntas :vnde defectibilis:
patet:quia ista magis conuertuntur sola volūtas est cau
sa peccati:licet tamen contingens quia potest agere ⁊ nō
agere:⁊ peccatum est a sola voluntate:ista autem non
sic inter se conuertuntur:voluntas vnde defectibilis est
causa peccati.siue defectibilitas est cā peccati ⁊ pcm̄ est a

defectibilitate:naȝ defectibilitas in plus se habet ꝙ cã peccati:si enim defectibilitas vt defectibilitas q̃ est esse ex nichilo esset cã peccati:tunc peccatũ posset causari a lapide:quia lapidi conuenit talis defectibilitas: seq̃tur ꝙ magis volũtas absolute sumpta erit cã peccati cũ ĩmediatiori:modo se habeat ad illud ꝙ voluntas. vñ defectibilis cum talis defectibilitas que est esse ex nihilo omni aliꝫ creature conueniat. ¶ Ibi. Confirmatur ratio est argumentum a simili:qꝛ sicut idem sub eadem ratione est subiectum priuationis ⁊ habitus:ita eadem causa sub eadem ratione potest in opposita:loquendo de cã libera:cum ergo ipsa voluntas vnde voluntas sit causa bone operationis:ita sub eadem ratione erit causa male operationis. Sequitur ibi. Licet vnius per se ⁊c. Hoc sic debet intelligi ꝙ voluntas per suã volitionẽ per se ꝓducit effectum:qui sequitur ad talẽ volitionem: et quia est in facultate sua non elicere talem volitionem nõ eliciendo erit causa oppositi:nã in facultate voluntatis est velle dare elemosinã pauperi amore dei:⁊ huiusmodi:eliciendo talẽ volitionẽ est per se causa boni moraliter eliciendo vero illam:priuando tamen circunstantijs debitis est causa defectus:licet per accidens sicut presentia naute est causa per se salutis nauis: ⁊ absentia illiꝰ dicitur causa per accidens periclitationis:isti tamen effectus contingenter habent esse a voluntate: licet vnꝰ per se ⁊ aliꝰ ꝑ accidens. ¶ Ibi. Preterea. Non potest poni. Hic Doc. intendit reducere ad hoc inconueniens ꝙ volũtas ante peccatum adhuc peccaret: ⁊ rõ stat in hoc: qꝛ si tu dicis ꝙ defectus est causa per accidẽs peccati.i.ꝙ ipsa voluntas inq̃tum deficit a rectitudine dãda actui est causa peccati aut ille defectus est actualis.i. ꝙ ideo est causa per accidens peccati:quia actu deficit a rectitudine danda:⁊ hoc non quia ante defectum actualem esset defectus actualis:aut volũtas inq̃tum est apta nata deficere vel inquãtum potest deficere a rectitudine est causa peccati:⁊ tunc talis defectus potẽtialis nõ potest esse causa defectus actualis alterius rationis sed tantũ eiusdem rationis:quod patet. quia si voluntas est causa talis peccati puta homicidij quia potest deficere a rectitudine danda talis defectus est eiusdem rationis cum defectu actuali:⁊ si eiusdem rationis:sequitur ꝙ defectꝰ actualis in effectu sit idem ꝙ defectꝰ potentialis ĩ causa quod est impossibile.

Opi. f. Bonau. ꝙ ico. sequitur.

Ibi. Tertio modo ponitur. Hec est opi. Bonauen. in secundo dist. 44. arti. primo. q. 2. cum qua concordat doc. ¶ Ibi contra illud. Hic Doc. arguit non improbando opi. Bonauen. quaȝ ipẽ tenet sed vt per argumẽta iste diffitultates que possent oriri magis elucescãt. ¶ Ibi. Ideo merito circa scd̃o questum. Hic Doc. ex quinq̃ vijs nititur probare ꝙ voluntas creata sit simpliciter causa totalis sui vellet ita ꝙ nulla alia causa neq̃ deus concurrit: ⁊ quia Doct. non tenet hanc opinionem: qꝛ vult ꝙ deus concurrat vt causa pricipalis: vt patet infra improbando istam opi. ideo hec argumenta facta ad intentionem doct. soluunt̃ licet ipse non soluat. ¶ Ibi. Ex prima via. Suppono michi vnũ ꝙ inter causam primam et secundam est simpliciter ordo essentialis in causando:ita ꝙ oĩs causa secunda agit in virtute prime et eo modo mouet quo mouetur a prĩa. vt patet a doc. in primo. distin. 29. ⁊ in quarto. dist. prĩa q. prima. Secundo suppono ꝙ ipsa voluntas diuina vt cõcurrit cum causa secunda mere contingenter ⁊ libere cõcurrit: vt patet a doc. in primo. dist. 2. ⁊. 8. ⁊ non est sic intelligendum ꝙ sit in facultate sua coagere cause secunde et non coagere sic ꝙ causa secunda possit aliquid producere non concurrente prima: quia nullus effectꝰ potest fieri in istis inferioribus a causa secunda non concurrente prima: vt patet ex primo presupposito: sed sic debet intelligi ꝙ est in facultate volũtatis diuine cooperari cause secunde supple ꝙ ipsa agente et cooperante in eodem instanti causa secunda agit: ⁊ ipsa non agente est impossibile causam secundã aliq̃d agere: hoc ptȝ subtilitera Doc. in quarto. distin. prĩa. q. prĩa. ⁊. 44. 49. Tertio suppono ꝙ cause secunde sunt in duplici genere quedã sunt cause naturales sic sui effectꝰ vt ex parte sua nullomõ possunt in oppositũ: vt ignis sic est cã caloris in ligno disposito ⁊ approxiato ꝙ si sibi derelinq̃ret̃: ita ꝙ ꝑ ĩpossibile cã prĩa non cõcurreret de necessitate nature causaret calorem: ⁊ si dico de quolibet alio agẽte naturali: ⁊ tunc dico ꝙ causa prima cõcurrente cum igne ad calorem causandum licet ille calor vt ꝯparat̃ cause prime mere contingenter producatur: tñ vt cõparat̃ ad ignem de necessitate ꝓducitur: q̃a ipse ignis non posset non ꝓducere si per possibile vel impossibile eẽt sibi derelictus et quedam sunt agentia libera vt voluntas creata que stante dispositione obiecti potest elicre actum circa illud ⁊ non elicere: ita ꝙ per impossibile circũscripta causalitate prime cause est simpliciter in potestate sua causare actum volendi ⁊ non causare ꝙ modo causetur talis actus a voluntate creata concurrente voluntate diuina vt causa principali hoc est propter ordinẽ causarũ essẽtialem talis volitio sic causata dr̃ mere cõtingenter producta ⁊ vt comparatur ad voluntatem diuinam: vt ⁊ cõparatur ad creatam. His presuppositis: dico ꝙ si intelligatur voluntatem creatam hẽre simpliciter in potestate sua effectuȝ: ita ꝙ nullo modo posset impediri hoc nõ debet teneri: quia prima cã non concurrente nullus effectus potest produci a secunda causa. Si vero sic intelligatur ꝙ habeat in potestate sua effectum ꝙ quantuȝ est ex parte sua potest in illũ ⁊ in oppositum eius: ⁊ a nullo agente creato possit impediri stante dispositione voluntatis ⁊ obiecti circa qđ elicit actum sic voluntas creata habet in potestate sua actum: q̃a quantum est ex se potest in illum ⁊ in oppositum: ⁊ in hoc attenditur perfecta libertas volũtatis que cõformiter agere potest volũtati: ꝙ sicut prima voluntas quantum est ex se semper potest in effectũ ⁊ in oppositum eiusdẽ: ita volũtas creata quãtũ est ex se potest ĩ effectũ ⁊ ĩ oppositũ eiusdẽ: sic aũt nõ est de agente naturali: vt patet supra. ¶ Ibi Iuxta primam viam secũdo arguitur sic. Dico ꝙ si intelligatur habere ꝑfecte in sua potestate: ita ꝙ a nullo potest impediri transeat: si vero intelligatur sic ꝙ quantum est ex parte sua potest in illud ⁊ in oppositum eius: licet concurrẽte prima causa ⁊ principaliter agente ⁊ detrminante secundam cãm: negat̃ illa quia voluntas creata licet determinetur a voluntate diuina ad agendum: tñ quantum est ex parte sua potest in effectum ⁊ in oppositum eius: ⁊ in hoc distinguitur ab agente naturali: vt patet supra. Secunda ⁊ tertia via patẽt ex dictis. ¶ Ibi. Ex quarta via arguitur sic. Respondetur ꝙ cum dicit: ꝙ tunc deus eẽt causa totalis volitionis: ⁊ si sic talis volitio non posset eẽ a voluntate: quia idẽ non potest depẽdere a duabꝰ causis totalibus. Dico primo: ꝙ deus si est causa volitionis est causa partialis ⁊ voluntas nostra altera causa partialis licet possit esse cã totalis si vellet: ⁊ huiꝰ opi. est fran. ⁊ multi alij. Dico secundo: ꝙ deus potest esse causa totalis: ⁊ similiter voluntas: ita ꝙ in instanti. a. nature effectus totalitrr dependet a voluntate diuina ⁊ a voluntate creata ⁊ quando dicitur ꝙ idem non potest dependere a duabus causis totalibus. dico ꝙ hoc verum est: loquẽdo de causis non essentialiter ordinatis: ⁊ hoc intendit doc. in primo. di. secunda. quia si aliquis effectus posset totaliter dependere a duabus causis non essentialiter ordinatis simul posset esse ⁊ non esse: sed non sic qñ sunt essẽtialiter ordinate: q̃a agente prima de necessitate agit et secunda quando prima vult secundam agere ⁊ agente secunda necessario prima agit. ¶ Ibi. Cõtra istã opi. arguit̃ dupliciť. Nota hic duas rõnes singulares quibꝰ ꝓbat voluntatem diuinam simpliciter concurre ad omneȝ effectum cuiuscunq̃ voluntatis create. Prima est de oĩsciẽtia dei vt clarius patebit in quarto. di. 49. Secunda quia si volũtas. vt ĩtelligat̃ lr̃a pono tale exẽplũ. ꝙ volũtas diuina ab eťno vult volũtatẽ frã. amare. Baptistã tũc q̃ro a te si volũtas frãcisci hȝ plene ĩ ptãte sua amare ⁊ odire: si ergo frãciscꝰ ꝓ instãti. a. ꝓ quo vult volũtas diuina ipȝ amare Ioan. põt odire ⁊ ponat̃ ĩ esse. tũc volũtas diuina ꝓ instãti. a. ĩpedit̃: quia Frãciscus odiẽdo Baptistã ꝓ illo instãti agit contra determinationẽ diuie volũtatis q̃ deťminauit ipm̃ amare. Quod si dicat̃ ꝙ volũtas diuina faciat ꝙ fieri determinauit: q̃a ꝓ instãti. a. Frãscisꝰ amabit. Bap. ⁊ sic volũtas diuina impediet voluntatem Franscisci ne odiat: sed hoc non potest facere nisi violentando illũ qđ est impossibile: ꝙ aũt non possit violẽtari: patet q̃a si volũtas Frãcisci ex se determinet̃ ad nolle Bapti. ⁊ voluntas diuina faciat ipsum velle Bapti. tunc sic: aut Fransci. vult Bapti. q̃a deus vult

ipsum velle:⁊ tunc non violentaꝛ: quia ipse vult ꝙ deꝰ
vult:aut habet nolle respectu ipsius volitionis: si hꝫ nol
le:tunc violentaretur:quia simpliciter nolēs bap. vellet
ipm:igitur non fiet oppositū eius quod ipsa vult nisi de
st ruatur eiꝰ libertas.¶ Ibi. Sed tūc restat videre. Hic
Doc.sustinendo ꝙ voluntas diuina necessario cōcurrit
ad omnem actū volūtatis create ⁊ ad omnē rectitudinē
ipsius mouet hanc difficultatem:quomodo voluntas no-
stra potest deficere a rectitudine danda actui: et sic po-
test esse causa peccati:⁊ quō voluntas diuina non dicaꝛ
deficere ⁊ nullo modo dicaꝛ causa peccati: quia ex quo
ipsa voluntas diuina concurrit ad rectitudinem dandaꝫ
si non concurrit non dat et non dare rectitudinem est de
ficere:probatur ğ ꝙ ipsa voluntas diuina nō sit cā peti.

Ad solutionem istoꝝ obiectoꝝ ⁊c.Hic doc.i
tendit declarare quō in vna
cā partiali potest esse defectus ⁊ in alia partiali nullomō
erit defectꝰ: ⁊ hoc declarat doc.per exemplum. Suppo
sito enim ꝙ volitio sit causata ab itellectu siue ab actua
li intellectione obiecti ⁊ a volūtate vt a duabꝰ causis par-
tialibus ipsa intellectio partialiter causat ipsum velle ⁊
rectitudinem ipsius quātum est ex se:quia recta dictat
sed ꝙ voluntas que est altera partialis non dat rectitu-
Nōbil' dif- | dinem dicitur deficere.¶ Hic oritur michi maxima diffi
ficultas. | cultas in hoc quod dicit doc.ꝙ voluntas diuina non dat
quia creata non dat:ita ꝙ voluntas creata priꝰ deficit nō
dando ꝙ̄ volūtas diuina. Difficultas ergo ista stat ī hoc
ꝙ si voluntas diuina pro instanti.a. simul concurrit cum
voluntate creata ad dandā rectitudinem::nunc etiam ꝙ
in eodem instanti nature in quo voluntas creata nō dat
voluntas diuina non det:⁊ sic ita volūtas diuina erit pri
ma ratio deficiendi sicut et voluntas creata:⁊ per conse
quens voluntas creata non erit simpliciter prima ratio
Rñsio. | deficiendi:vt dicit doc. ¶ Dico ꝙ si voluntas diuina da
ret de necessitate nature rectitudinē actui vt cā partialis
⁊ principalis:ꝙ talis rectitudo semper inesset cū in actio
ne sua nullomō possit īpediri:si ğ rectitudo nō inesset:tūc
primꝰ defectus esset ex parte voluntatis diuine: lꝫ hoc
sit īpossibile si ageret de necessitate nature ꝙ talis recti
tudo non insit. Sed ex quo voluntas diuina mere cōtin
genter se habet ad dandam rectitudinem vel non dan-
dam:dico ꝙ primus defectus est ex parte voluntatis cre
ate. Si tamen intelligendo non ꝙ voluntas creata in ali
quo priori instanti deficiat et voluntas diuina in aliquo
posteriori instanti deficiat:sed quia in eodē instanti quo
voluntas diuina daret rectitudinem volūtas creata nō
cooperatur voluntati diuine ad rectitudinem dandam:
Siste h ğ | et consimiliter voluntas diuina deficit:quia creata defi-
dū ⁊ pōde | cit.Et vt clarius intelligatur ad euacuandam quandam
ra ista sup- | difficultatem. Suppono michi aliqua. Primū ꝙ licet vo
posita. | luntas diuina semper concurrat ad omnem actioneꝫ no
stram vt causa partialis:vult tamen causam secundam si
bi cooperari : ita ꝙ talis actio sicut dependet a volunta
te diuina: ita dependeat a causa secunda: et ideo quia
causa secunda non potest sic cooperari in instanti:sed in
tempore videmus ꝙ voluntas diuina continuat actionē
suam cum causa secunda:ipsa enim si vellet posset coo-
perari in instanti:sed disposuit semper cooperari actioni
nostre per quantūcumq̄ tempus duranti: ⁊ hoc patet in
tertio.distin.3.quomodo voluntas diuina potest opera-
ri in tempore.Secundo suppono ꝙ volūtas diuina vult
cooperari voluntati create respectu cuiuscūq̄ operatio-
nis:ita ꝙ in eodem instanti quo volūtas creata elicit ali
quam operationem voluntas diuina elicit vt causa prin
cipalis et in eodem instanti quo voluntas creata non eli-
cit voluntas diuina non elicit:que tamen in eodem instā
ti eliceret:si voluntas creata sibi cooperādo eliceret: ita
ꝙ primus defectus non eliciendi operationem est a vo-
luntate creata.Sic dico de rectitudine danda ꝙ in eodē
instāti quo voluntas creata elicit operationem dando si
bi rectitudinē voluntas diuina elicit dando rectitudinē
et quia voluntas creata eliciendo actum non dat rectitu
dinem debitam voluntas diuina simul eliciendo eundē
actum non dat rectitudinem:quam tamen in eodē instā
ti daret si voluntas creata cooperaretur sibi:sic ergo di
co ꝙ volūtas diuina ex sua mera volūtate disposuit sem
p dare rectitudinem in instāti.a.si in illo īstāti volūtas
creata cooparet sibi vt cā ptialis:⁊ disposuit nūq̄ dare re

ctitudinem in instanti.a.si voluntas creata in eodem in-
stāti.a.nō dat vel non cooperaꝛ sibi:voluit.n.voluntatem
creatam esse liberā ad cooperandum ⁊ non cooperādum
determinauit etiaꝫ expectare ipsā vt si in aliquo tempore
vult operari in eodem absolute voluntas diuina coopere
tur ⁊ si non vult operari nec voluntas diuina cooperatur
nec cogit ipsā ad operādum:⁊ licet voluntas diuina sit
causa principalis cuiuscunq̄ actus: in hoc tamen serua-
tur pfecta libertas volūtatis create q̄a reliquit eā in ptā
te arbitrij sui.¶ Ex his apparet solutio illaꝝ auctoritatū
q̄ pbabāt ꝙ voluntas creata erat cā immediata ⁊ tota-
lis sui actus. Nam cum dicitur ecclesia.15.Deus ab ini
tio.⁊c.sic debet intelligi ꝙ eum constituit in tāta liberta
te: ꝙ voluntas diuina determinauit ꝙ pro quocunq̄ in-
stāti ipsa vult recte agere ipsa voluntas diuina semp coo
perabitur:⁊ pro quocunq̄ instāti deficit a recte agēdo vo
luntas diuina deficit:⁊ sic omnes alie auctoritates soluū
tur.Et possem dicere vnum:ꝙ q̄uis voluntas diuina sit
cā omnium vniuersalissima ⁊ simpliciter prima:tñ respe
ctu voluntatis create (licet respectu aliaꝝ cāꝝ dr cā pma
⁊ primo determinatiua secunde cause:quare ideo secun
da causa naturalis agit:quia voluntas diuina sic deter-
minauit eā agere vel sic)ex sua maxima libertate non est
prio detmiatiua volūtatis create ad agedū īmo ex sua me
ra ɔtigētia vt volūtas creata pfecte seruet detmiauit sēp
coopari volūtati create:ita ꝙ relīqt eā ī sua libertate ita ꝙ
possit detmiare ad agēdū : ita ꝙ nō hēre p īcōueniēti ꝙ
q̄dā mō voluntas creata prius determinauit:sic tñ intelli
gēdo de priori ꝙ voluntas diuina expectat ipsā p quātū-
cūq̄ tempus vie non intelligendo ꝙ agat in instāti.a.po
ri ⁊ in instāti.b.posteriori voluntas diuina incipiat age-
re.¶ Si dicaꝛ nōne intellectus diuinus scit determina | Obiectio
te.Frācīscum recte agere pro instāti.a.vel non recte age- | notanda.
re? Dico ꝙ sic quia cognoscit determinationē volūtatis
diuine q̄ determinauit cooperari volūtati frācisci p quo
cūq̄ instāti.Sed dices si scit determinate alteꝝ opposito
rum:quia voluntas diuina determinauit illud:igiꝛ illud
simpliciter eueniet.Dico vt alias dixi ꝙ voluntas diuina
non sic determinauit ab eterno quin semper sit in facul-
tate sua determinare ⁊ nō determinare.Dico ergo ꝙ ab
eterno presentati fuerunt Petrꝰ ⁊ Judas voluntati di-
uine:⁊ voluntas diuina voluntate consequente ⁊ effica-
ci ordinauit petrum ad beatitudinem.secundo ordinauit
dare sibi gratiam.tertio voluntate antecedente ⁊ absolu
te ordinauit semper ɔcurrere cum voluntate Petri ad
omnem actum rectum.quarto ordinauit speciali influē-
tia ⁊ singulari ⁊ efficaci inspirare Petro vt resurgeret
ab infidelitate:⁊ sic Petrus resurgendo a voluntate di
uina recepit gratiam quā hactenus ex speciali priuilegio
volūtatis diuie nūq̄ amisisset:potuisset tñ amittere si vo
luisset.De Juda autē dico ꝙ in primo instanti quo Pe-
trum predestinauit nullum actum habuit respectiui pre-
destinationis Jude:habuit tamen hanc determinatio-
nem ꝙ ipsa voluntas diuina ex quo voluit Judam esse ⁊
habere intellectum ⁊ voluntatem ꝙ voluntate sua ante
cedente ⁊ absoluta determinauit semper cooperari vo-
luntati Jude ad recte agendum. secundo determinauit
voluntate efficaci Judam assumi ad apostolatus gratiaꝫ
⁊ determinauit voluntate absoluta ⁊ añte semper coope-
rari gratie apostolatus:⁊ preuidens ipsum velle defice-
re etiam voluntate sua absoluta pro quocunq̄ instanti
vie cooperari Jude ad recte agendum.¶ Ibi. ex isto re-
spondetur ad obiectiones.⁊c. quia in prima ratione di-
ctum fuit ꝙ sapiente auctore.⁊c.⁊ arguendo cōtra hoc
dictum fuit:ꝙ etiam sapiente auctore ⁊ manente sapien
te aliquis sit deterior:loquendo de sapiēte qui potest co
operari ad recte agendum ⁊ non cooperari:si non coope-
ratur:nō sequitur rectitudo in actu ⁊ tamen adhuc re-
manet sapiens vt patet de deo.Dicit hic Doc.quod val-
de est notabile ꝙ ex perfectione sapientis est vt manens
sapiens non potest esse prima ratio deficiēdi:vt satis dif
fuse dictum est:⁊ quantum ad hoc auctoritas August.
bene valet:est enim omni efficiente prestantior id est vo
luntas eius est simpliciter perfectior:quia ipsa nō est pri
ma rō deficiendi alicui : cui ipa pōt coagere.Et qđ di-
cit Aug.Nullo hoie.⁊c.Ex hoc dicit veꝝ:qꝛ ex q̄ hō sapi
ens teneꝛ obseruare p̄cepta dei:si ğ subuerteret aliqueꝫ
hoieꝫ vt non obseruet p̄ceptuꝫ dei:⁊ sic fiat deterior ipse

sapiens subuertendo peccat ⁊ per consequens nõ remanet sapiens.i.rectus ⁊ iustus. ¶ Ibi. Rñdeo ꝙ deus. Dicit Doc. ꝙ si deus posset peccare in se.i.habere in se peccatũ formaliter hoc esset ex auersione a seipo: quia probatũ est supra dist.35.ꝙ peccatũ formalr̃ cõsistit in auersione a deo vel formaliter vel virtualiter deus autẽ non potest auerti a se. Auerti enim a se contrarie est odire se ipsum: auerti autem negatiue est non diligere se cũ debitis circunstantijs et tamen probatũ est in di.10.primi.ꝙ voluntas diuina de necessitate summe et perfectissime diligit essentiam diuinã: ⁊ etiã ꝓbatum est in primo.di.2.parte.prima.q.vlti.ꝙ voluntas diuina nullo modo potest deficere a rectitudine amoris erga deũ cũ de necessitate illũ diligat: vt ꝓbat etiã doc.d.46.q.1.quarti.loquendo de iusticia que est in deo ad intra ꝙ in volũtate diuina est talis iusticia: qr ipsa ſm rectam iusticiam tenetur diligere deum quantum est diligibilis. Nec etiã virtualiter potest auerti a se: puta auertendo se formaliter ab aliquo: quod est necessariũ ad habendũ ipm deuz. Unde volũtate diuinã virtualiter auerti est ipsam auerti formaliter ab aliquo creato: qđ tenetur diligere: ita ꝙ talis amor creature sit necessari⁹ ad amorẽ dei: ⁊ hoc non: quia voluntas diuina nõ tenetur aliqđ diligere extra deum: vt ptꝫ in primo in simili distin.2.q.prima.et dist.8.q.vlti.⁊ dist.41.ꝙ nullũ bonũ creatũ est ratio mouendi voluntatẽ diuinã ad amorẽ sui: imo ideo bonũ: qr volitũ a voluntate diuina: ⁊ pro quocunqꝫ instanti est volitum est bonũ.

Declaratio littere.

¶ Ibi. Ad aliud cõtra rõnem Ansel. Ut intelligat̃ ista lr̃a pono opi. Ansel. qua ꝓbat ꝙ de⁹ non potest auferre rectitudinẽ a voluntate: ⁊ per ꝯñs nõ potest esse causa pcti. Scđo pono rationẽ doc. ꝯtra Ansel. Tertio pono solutionẽ rõnis doc. contra Ansel. De primo dicit Ansel. ꝙ deus nõ põt esse causa peccati respectu voluntatis nostre: qr non potest auferre rectitudinẽ a voluntate nostra: quia si possec auferre verificarentur duo contradictoria: quia tũc vellet rectitudinẽ esse ⁊ nõ vellet rectitudinem esse. Et declaro sic supponẽdo quod dicit. Ansel. ꝙ scilicet rectitudo voluntatis cõsistat i hoc ꝙ ipsa vult illud ꝙ deus vult eam velle: et pono exemplum voluntas diuina dicatur.a. et voluntas creata dicatur.b. volitum a voluntate diuina dicatur.c. rectitudo voluntatis create est velle ipsum.c.⁊ hec rectitudo dicatur.d. hoc exemplum suppositũ ex hoc probo ꝙ.a. non potest auferre.d. ab ipso.b.⁊ si potest auferre.d. aut volens aut nolens non nolens: quia nolle nichil est efficere si volens sequitur ꝙ ipsum.a.vult.d.et non vult.d.⁊ ꝓbo quia si.a.vult auferre.a.b.ipsum.d.sequit̃ ꝙ ipm.a. non vult ipsum.b.velle quod vult eum velle ⁊ sic duo cõtradictoria verificantur: quia si voluntas diuina vult voluntatem meam velle.c.⁊ voluntas mea volẽdo illud est recta: si ergo potest auferre hanc rectitudinem: auferendo sequitur ꝙ non vult voluntatem meam velle.c. quod tamen.c. ex alia parte ipsa voluntas diuina vult voluntatem meam velle: ⁊ sic vult et non vult. ¶ De secũdo doc. arguit contra Ansel. non improbando ipsum sed magis rationes suas exponendo ⁊ ratio clara est. ¶ Sequitur tertium. Ibi: ꝙ si dicatur ⁊c. ꝙ ista ratio non cõcludit de potentia absoluta sed de potentia ordinata. ¶ Sequitur ibi. Contra. Hic doc. improbat istam euasionẽ: quia prima instantia contra rationem Ansel. absolute probat ꝙ nullus possit peccare etiam de potentia dei absoluta: qr si ipse Ansel. absolute vult ꝙ si volũtas diuina posset auferre rectitudinem sequuntur contradictoria illa absolute sequuntur. Sequitur in littera. Similiter si concluderet. Dicit Doct. ꝙ si ista responsio esset vera. ꝙ videlicet ratio concluderet: ꝙ sine actu meo non posset deus a voluntate mea auferre rectitudinem non concluderet hoc de potentia ordinata sed concluderet ꝙ deus de potentia absoluta non posset sine actu meo auferre rectitudinem a voluntate mea: patet: quia ratio Ansel. intendit inferre contradictoria: et ita si concludit concludit de potentia absoluta: ꝙ deus non posset auferre rectitudinem a voluntate mea sine peccato meo. Nunc Doct. respondet ibi.

Velle dei duplex.

¶ Ad illud cõtra rationẽ ⁊c. ⁊ dicit ꝙ nulla est contradictio: quia equiuocat de velle: nam duplex est velle dei: scilicet antecedens siue signi siue absolutuz ⁊ velle ꝯsequens: vel efficax vel beneplaciti ⁊ dicit doc. ꝙ deus vult rectitudinem semper primo modo: et si voluntas creata cooperaretur sibi vellet ipsum efficaciter. Sequit̃ alioquin.⁊c. Nam quia dicit Ansel. ꝙ voluntas diuina absqꝫ pctõ voluntatis create non potest absolute auferre rectitudinem: sequitur etiã ꝙ non possit absolute dare rectitudinẽ volũtati create absqꝫ meirto illi⁹ qđ ẽ manifeste falsum: nam omnis actus ideo rectus: quia a voluntate diuina est sic volitus: est.n. prima regula oĩm actuum humanoruꝫ: si ergo Ansel. absolute diceret ꝙ si voluntas diuina auferret rectitudinem a voluntate creata: ꝙ tunc esset manifesta contradictio: ⁊ ꝙ absolute non possit auferri nisi ꝓpter demeritum voluntatis create: statim sequit̃ ꝙ etiã non possit dare rectitudinem alicui actui nisi ꝓpter meritum precedens in tali voluntate: sed hoc est falsum ergo dicendũ est ꝙ Ansel. intẽdit ibi equiuocare de velle vt dictũ est. Seqtur. Ibi. ¶ Tamen exponendo: dicit doc. ꝙ rõ Ansel. probat solũ ꝙ deus actu positiuo qđ est velle nõ potest auferre rectitudinem voluntatis: quia si vellet actu positiuo ⁊ elicito vellet efficaciter ⁊ voluntate beneplaciti: ⁊ ita vellet me voluntate bñplaciti nõ velle qđ vult volũtate signi me velle: ⁊ dicit doc. ꝙ lꝫ hoc consequens non includat contradictionem: est tñ de facto falsum: ⁊ quod nõ includat cõtradictionem declarat. vide doc.

Ad argumenta principalia prime questiõis ⁊c. ¶ Ibi: secundo modo dico. Hic doc. declarat quõ malũ accipitur per priuationem perfectionum conuenientium tali nature: vt exempli gratia: ꝙ nature hoĩs conuenit talis perfectio: puta gratia. intellectiones: ⁊ omnes actus secundi recti. ⁊ talis priuatio põt contingere dupliciter: vno modo per corruptionem nature in se: ⁊ hoc dupliciter: ita ꝙ talis natura cui nate sunt inesse tales perfectiones diuidatur vel in partes eiusdẽ ꝓportiõis: ⁊ sic est ꝓcedere in infinitũ vel in ptes eiusdẽ q̃titatis: ⁊ sic stat ad nihil. Aliomõ ꝙ stãte ipa natura fiat ibi ꝑuatio ꝑfectionũ secũdaꝝ. ⁊ hoc mõ dicit doc. est status in malo.i. ad vnũ bonũ creatũ carẽs suprema perfectione sibi competẽte: ⁊ hoc modo supple creatura carens perfectione sibi ꝓportionata diceret̃ sũmum malum.i.ꝙ carentia taliũ perfectionum diceret̃ sũmum malum: ⁊ addit doc: ꝙ a tali malo non sũt alia mala: puta deformitates pctõꝝ positiue: nec positiuũ a positiuo.i.ꝙ illud qđ est positiuum in malo non est a positiuo illius summi mali: nam si lucifer ꝓpter priuationem perfectionis dicatur summum malum: si ego facio vnuz peccatum illud quod est positiuum in peccato a me commisso non est a lucifero: sequitur: neqꝫ priuatio a priuatione id est ꝙ priuatio q̃ est i pctõ mõ ꝑdicto nõ ẽ a priuatione summa inherente lucifero: vel etiã loquendo de alijs malis: puta ꝙ natura mea dicat̃ mala ꝓpter priuationẽ perfectiõis sibi nate inesse: natura mea q̃ sic dr̃ mala nõ potest esse positiue ab ipso lucifero nec etiam priuatio ꝑfectionis inexñs nature mee habet esse a priuatione perfectionis inexistente lucifero.

Ad argumenta quarte. q. ¶ Ibi. Rñdeo ad primũ: dic̃ hic doc: ꝙ de⁹ mlta vult voluntate signi: que tñ noluit impleri siue que ꝓhibuit voluntate beneplaciti: patet: quia ꝑcepit Abrahe vt immolaret filiũ tñ voluntate signi ⁊ nõ beneplaciti: quia ista semper adimpletur: vt patet a doc. in primo. di. 46.47. ⁊ tñ ꝓhibuit filium immolari voluntate beneplaciti: quod patet: quia illa impleta fuit: ⁊ iõ dicit doc. ꝙ illi ꝙ vult deus voluntate bñplaciti oppositum aliquãdo ꝑcepit. nam voluit filium non immolari volunate bñplaciti: cuius oppositum precepit volũtate signi: ⁊ addit ꝙ hoc est signum duplicis voluntatis. Et si dicatur ergo fuit ibi duplicitas: negat doc. dicẽs ꝙ qñ in precepto est aliquis finis intentus a deo precipiente: ⁊ ille finis habetur tunc potest sine duplicitate reuocare ꝑceptum: cum finis precepti habitus est: voluit.n. deus manifestare obedientiam Abrahe ⁊ illam per istum preceptum manifestauit. ¶ Ibi. Ad aliud dico: argumẽtũ stat in hoc ex quo eñ deus omnia que facit ex sua caritate ordinat ad seipsum si ergo deus causaret actum substractum homicidij ille actus esset ordinatus ex sua caritate ad deum: ⁊ ex alia parte ibi est deformitas a voluntate mea: ⁊ sic erit inordinatus: ⁊ ita idem actus erit ordinatus ⁊ inordinatus: quod est impossibile. Rñdet doc. dicens ꝙ actus elicitus a voluntate mea non est actus diuine voluntatis: ⁊

Nō est icō uenie̅s ꝙ idem actꝰ mālit̄er ın pt⁹ sit oꝛ diatꝰ for= maliter et inoꝛdinatꝰ

dicit ꝙ actꝰ elicitꝰ a volūtate mea ē a deo cāte oꝛdi= nate volitꝰ sicut materiale respectu ipsius dei cātis: ꝙ aut iste actꝰ sit formalit̄ ioꝛdinatꝰ hoc est prio a volūta= te mea: nec est icōueniēs ꝙ idē actꝰ materialit̄ sūptus sit oꝛdiatus formalit̄ ⁊ ioꝛdiatus formalit̄: oꝛdiatus inq̄ tū est a deo. ⁊ vt est ens absolutū ⁊ oꝛdiatus ad seipsū vt ad vltimū finē. ⁊ ꝙ ille idē actꝰ sit formalit̄ ioꝛdiatus vt ꝯparat̄ ad volūtatē creatā. Ibi. Sequit̄ ergo ꝙ velle di uinū ⁊c. Nā dictuꝫ est in prio. d. 2. ꝙ volūtas diuia: vult creaturā ꝑpt̄ ipm deū vt amatū ⁊ desideratū: ⁊ qꝛ sum ma charitate amat essentiā diuinā: iō ꝑpter illā sic ama tam vult q̄cq̄d vult ita ꝙ tale velle est ꝑfectū: qꝛ a volū tate ꝑfecta elicitū ⁊ i vltimū finē oꝛdiatū: qꝛ in eēntiam diuinā. Seq̄tur: ⁊ ita opꝰ exterius. i. ꝙ velle meū q̄ vo= lo furari vt est cātū a velle diuio est oꝛdiatū materialit̄ qꝛ tota entitas illius est oꝛdiata a velle diuino ad essen= tiā diuinā summa charitate dilectā: sequit̄: ioꝛdiatū āt i. ꝙ tale vt cōparat̄ ad volūtatē creatā: q̄ tenet̄ oꝛdiare ipm ⁊ est i facultate dare rectitudinē ⁊ nō dare: ⁊ tn̄ nō dat est simpliciter ioꝛdiatū. ¶ Ibi. Ad vltimū dico: dicit doc. ꝙ volūtas diuia beneplaciti nō est simplicit̄ regula volūtatis nostre. qḋ pꝫ: nō em̄ debemꝰ velle ꝙ aliqn̄ vo/ lūtas diuia vult volūtate beneplaciti: nā ipsa voluit moꝛ tē xpi: ⁊ tamē Iudei peccauerūt volēdo illā. Dicit ergo doc. ꝙ est regula iquātū est volēs volūtatē creatā sic vel sic velle: ⁊ hoc volēdo volūtate signi ⁊ aātecedēte: vult em̄ volūtate signi semꝑ cooperari voluntati create ad recte agēdū: ⁊ si volūtas mea nō ponat obicē volūtate cōseq̄n te cooperaret̄ nō aūt semꝑ vult dare rectitudinē actibꝰ nostris volūtate beneplaciti: qꝛ tunc nullus peccaret cū illa volūtas semper adimpleatur.

Questio Tertia.

D.q.tertiaz i oꝛdie dis co ꝙ omē peccatū est pena ⁊ vnū peccatū potest esse pena alteriꝰ. Primū ꝓbo qꝛ pena formaliter ē ⁊c. ar= guit doc. a foꝛtioꝛi ꝙ si priuatio boni cōmodi sit pena multo ma gis boni iustitie: hoc pꝫ: qꝛ priua tiōes dicunt̄ distigui ꝑ habitus ⁊ etiā itēdi: ita ꝙ quāto habitꝰ ē cōuenientioꝛ nature tanto priuatio illiꝰ est discōuenien tioꝛ: cum ergo habitus iusticie sit cōueniētioꝛ nature: er go ⁊c. ⁊ accipio habitū siue actū iusticie ꝓ actu morali= ter bono ⁊ talis actus ē a volūtate s̄m affectionē iusti= cie. i. s̄m libertatē: qua vere confoꝛmatur prime regule vt exposui distin. 6. q. 2. actus vero cōmodi quo volo mi hi aliquid tāq̄ cōmodum absolute est bene actus volun tatis libere sed non s̄m affectionem iustitie inq̄tū sup= ple est confoꝛmis voluntati diuine sed inq̄tū est confoꝛ mis sibi ipsi sumpte s̄m appetituꝫ naturalē siue cōmo= di: sequit̄ ꝙ priuatio actus iusticie siue actus moraliter sumpti sit simpliciter maioꝛ pena q̄ priuatio cuiuscūq̄ boni cōmodi: qꝛ actus iusticie siue moralis est magis cō= ueniēs volūtati sumpte s̄m suam perfectionē maximaꝫ que est affectio iusticie q̄ affectus cuiuscūq̄ cōmodi sit sibi conueniēs: ⁊ ex hoc elicio vnū a doc. ꝙ melius ē sim pliciter volūtatē s̄m affectionē iusticie habere actū mo ralē ⁊ habitū iusticie q̄ habere quodcūq̄ cōmodū quātū cūq̄ magnū ⁊ sic ꝓpositum ⁊c. ⁊ teneo firmiter ꝙ si da= ret̄ aliqua voluntas hn̄s hitū iusticie ⁊ non habēs nec actum nec habitū iniusticie: ⁊ si poneretur in maximis toꝛmētis coꝛporalibus esset sibi simpliciter minoꝛ pena ⁊ tristicia q̄ esset volūtati habenti defoꝛmitatē peccati quātūcūq̄ posite i coꝛporalibꝰ delitijs: de hoc in quarto. distin. 46. Sequit̄ ibi. Et idē ē ꝙ pena dr̄ oꝛdiare culpā ⁊c. ¶ Nota in ista lr̄a: qꝛ dicit doc. ꝙ qn̄ deus nō vult au= ferre culpā: tūc est melius simpliciter aīe culpabili esse i pena que nō est tm̄ malū formaliter quantuꝫ est culpa. nā eadem priuatio dr̄ culpa ⁊ pena culpa vt est a volun= tate libera: pena vero vt infoꝛmat volūtateꝫ: ⁊ sic oīs pe= na est voluntaria. Dicit ergo doc. ꝙ melius est talem na turam culpabilem esse sub pena q̄ nō: qꝛ vt est sub pena illa oꝛdinat culpam: ⁊ ita est ibi aliquod bonum: puta bo num oꝛdinis: ⁊ ideo doc. dicit in quarto. dist. 14. q. pri= ma: ꝙ melius est simpliciter pctōreꝫ esse sub pena q̄ nō. Et quod di. ꝙ ista pena non est tm̄ malum formaliter q̄tum est culpa dubitatur ex quo eadem priuatio recti/ tudinis dicitur pena ⁊ culpa quomodo vt culpa sit ma= ius malum formaliter: ⁊ vt pena minus. Dico ꝙ vt ea= dem priuatio consideratur vt est pena ipsius peccatoꝛis ⁊ vt oꝛdinatiua ipsius culpe includit aliquod bonuꝫ qḋ est oꝛdinare culpam: vt vero eadem priuatio considera tur vt est defectiue a voluntate libera est tm̄ malitia et defoꝛmitas. ¶ Ibi. Ideo posset dici aliter ⁊c. Ibi: quia ipse non dedit gratiam aīter ⁊c. Si dicatur non ne dat gratiam antecedenter in penitentia: deus enim dispo= suit semper voluntati disponenti se siue penitentiam a= genti de peccato dare gratiam antecedēter: ⁊ si disponit se dat illam consequenter. Dico ꝙ Doct. non negat hic quin det gratiam aīter: sed non eo modo dat quo dat rectitudinem: nam rectitudo danda virtualiter contine tur in voluntate nostra tanq̄ in causa partiali: ⁊ ideo vo luntas nostra est vere debitrix talis rectitudinis: quia partialiter potest cooperari voluntati diuine: licet non sit sic de gratia. ¶ Ibi. Contra si pena non est aliquod ens ⁊c. Hic arguit Doct. ꝙ talis oꝛdo non est a deo: q̄a nihil est patet: quia talis pena que est priuatio nihil est et vt est oꝛdinatiua culpe talis oꝛdo fundatur in pena: et sic nihil erit: quia subiectum illius nihil est: et sic ta= lis oꝛdo non erit a deo.

Distin. Trigesime octaue. Qō Unica.

Ueritur circa distictionē. 38. a doc. an inten tio sit actꝰ soliꝰ volūtatis. ¶ Doc. respōdendo ad. q. p̄mittit aliqua Primo: qꝛ intentio sumit̄ ab hoc quod est intendere (⁊ pꝛopꝛie in= tendere est in aliud tēdere) sicut multotiens abstractū sumit̄ a cō creto vt iusticia a iusto. Et dicit ꝙ tēdere in aliud pōt dupliciᵗ itel ligi. Primo generaliter. s. aut ꝙ tendens in aliud ha= beat ab alio et non a se ꝙ sic tendat in aliud: aut habeat a se ꝙ sic tēdat in aliud: ⁊ hoc modo est cōmune oīi po= tentie respectu sui obiecti siue illa potētia sit naturalis siue libera siue sit potētia cognitiua siue appetitiua. nā si est tantū cognitiua siue intellectiua siue sensitiua: siue etiā sit appetitiua ⁊ non libera: ⁊ siue talis sit tantū na= turalis sicut appetitus naturalis siue tantum sequēs co= gnitiuā sensitiuam: sicut est appetitus sensitiuus: omnis talis habet ab alio ꝙ tendat in obiectū suum: differen= ter tn̄ quia potentia cognitiua tendit in obiectū mediā= te actu suo: ⁊ similiter omnis appetitiua sensitiua: sꝫ ap= petitiua naturalis tm̄ non tēdit in obm mediāte aliquo actu elicito: sed tm̄ sola inclinatione: ⁊ hoc patet a Doc. in quarto distin. 49. q. 9. ¶ Auerte etiam ꝙ iste potētie cognitiue ⁊ appetitiue sensitiue dn̄r ab alio hr̄e ꝙ tēdāt in aliud ꝓ quanto non habent actum quo tendunt in po= testate sua: ⁊ ꝙ sic intelligat satis patet in littera. Si. n. intelligeret ꝙ nullo modo cārent actum quo tendunt in obiectum: sed ꝙ simpliciter cāretur ab alio: statim cōtra diceret sibi quia expꝛ̄sevult ꝙ appetitus sensitiuꝰ de quo minus vr̄ sit cā saltem partialis sui actus: vide Doc. in p̄mo: di. 17. ⁊ alibi. Dn̄r ergo habere ab alio ꝓ q̄to nō ha bent actū quo tendūt in ptāte sua: ⁊ hoc patet ꝑ Dam. ca. 33. appetitus non liber ducitur ⁊ non ducit. i. non li= bere elicit actum: licet sit causa actꝰ vt glosat doc. in pri mo vbi supra. ¶ Scđo accipitur tēdere spāliter ⁊ magis pꝛopꝛie. s. restringendo se ad vnum membꝛū. s. pꝛout ha= bet a se ꝙ tendat in aliud. i. pro vt hꝫ in ptāte sua actum quo tendit in obiectum: ⁊ hoc mō cōpetit soli voluntati cum ipsa sola habeat actū in ptāte sua. Et nota ꝙ cum ac cipitur generaliter accipit̄ pꝛout est cōe vtriq̄ mēbꝛo. s. hr̄e ab alio vel hr̄e a se ꝙ tendat in obiectum sed specia liter accipit̄ pꝛout seoꝛsum accipitur ꝓ altero mēbꝛoꝝ. i. tēdere nō libere vt ꝯuēit oī potētie cognitiue ⁊ appetiti ue nat̄ali vel sēsitiue vt supꝛa dixi: ⁊ tēdere libere vt tm̄ ꝯuenit volūtati. hoc tn̄ s̄m mēbꝛū est magis ꝓpꝛie q̄ pri mū: q̄a h̄ ē in ptāte tēdētis primuꝫ nō. ¶ Scđo p̄mittit ꝙ obiectū ē duplex. s. pn̄s vel abn̄s. In ꝓposito accipit̄ ab

iectũ pñs non precise vt aliqui exponunt prout.s.est pñs in se vel in spẽ intelligibili:qꝛ vt potentia tendit in obiectũ non põt in illud tẽdere nisi hẽat illud pñs vel in se vel ĩ spẽ ĩtelligibili vel in aliquo alio repñtatiuo. Si em̃ est potentia cognitiua habet illud pñs in se vt tẽdit in illud actu cognoscendi intuitiuo:⁊ habet illud pñs in alio vt tẽdit in illud actu intelligendi abstractiuo. Si vero ẽ potentia appetitiua sensitiua hꝫ illud pñs vt actu sensatum:si appetitiua libera habet illud pñs vt actu intellectum.⁊ sic nulla potentia actu tendit in obiectum nisi vt in pñs aliquo p̃dictoꝝ modoꝝ. Dico ergo ꝙ hic doc.accipit obiectũ pñs pro obiecto volito in ordine ad finẽ:⁊ finis dr̃ obiectũ abñs:pꝫ:qꝛ qñ quis vult potionem ꝓpt̃ sanitatẽ:potio dꝛ obiectũ pñs:qꝛ potentia actu tendit ĩ illud cũ actu eligit in ordine ad aliud sed finis dꝛ obiectũ absens pro quanto potentia actu non hꝫ illuꝫ:eligẽs em̃ potionẽ actu propt̃ sanitatem actu nõ hꝫ sanitateꝫ:iõ sanitas dr̃ obiectũ absẽs.⁊ sic finis dꝛ terminꝰ distãs vel absens. ¶ Istis premissis ponit doc.duas ꝯclusiões. Prima est ꝙ intendere proprie ⁊ principalit̃ est solius voluntatis cũ illa sola sit libera. Et addit ꝙ libere velle est actꝰ totiꝰ lib.arbi.qδ includid intellectũ ⁊ voluntatẽ ẽm illã opi.tertiã.di.25.que ponit ꝙ voluntas nõ est cã totalis sui actꝰ sꝫ tm̃ partialis:ita ꝙ ꝯcurrit obiectũ vt alia cã ptialis. Et cũ dꝛ ꝙ ĩtellectꝰ ẽ ps lib.ar. dꝫ sic intelligi:si em̃ entitas obiecti ponit̃ cã partialis actꝰ voluntatis dꝫ intelligi de obiecto actu cognito ab intellectu:ita ꝙ actu cognosci tm̃ re q̃rat̃ vt dispõ p̃uia: sicut etiã ẽentia diuinã nõ ꝯcurrit ad ꝓductionẽ spũs sci:nisi priꝰ cognoscat̃ ab ĩtellectu diuio nõ ꝙ sic cognosci sit rõ ꝓducendi vt supra patuit in primo.di.2.⁊.10.⁊ in secũdo di.prima.q.priã. Accipiendo ergo sic obiectum tale obiectũ dꝛ intellectus pro quãto non dꝛ cã actus nisi vt relucet ĩ intellectu ⁊ actu cognoscat̃ mõ preexposito. Si vero nõ ponitur obiectum causa partialis actus sed precise cognitio obiecti vt multi tenent:tunc intellectus accipitur precise pro actu intelligendi qui actus ẽm doct. est qualitas absoluta vt subtiliter probat in quoli.q.13. Et tunc esset bona difficultas: quia actus intelligendi ponitur operatio potentie ⁊ opatio dicitur finis poten/te et non ponitur potentia productiua: vt satis patet a doc.in primo.di.2.⁊ tñ si ponatur causa partialis actus volendi:tunc habet rationem potentie productiue sicut ⁊ caloꝛ dicitur potentia productiua. Sed h̃ difficultas cũ solutiõe alibi apparebit. ¶ Secunda cõclusio. ĩtẽdere nõ est actus alicuiꝰ potentie respectu sui obiecti sed respectu finis:hic doc.nõ negat finẽ esse obiectuꝫ potentie:qꝛ respectu volũtatis tam finis q̃ ordinata ad finem sunt obiectũ volũtatis cũ contineant̃ sub obiecto adequato volũtatis vt satis patet a doc.in primo.di.3.q.3.⁊ in quarto.di.49.vbi põit idẽ obiectũ sub eadẽ rõne formali respectu ĩtellectꝰ ⁊ volũtatis. Accipit g̃ hic obiectũ p̃rõte ad finẽ in quod ĩmediate: tendit vt in obietcuꝫ presens:modo preexposito: ⁊ hoc modo finis non dꝛ obiectũ:q̃a potẽtia tẽdit ĩ illδ vt ĩ terminũ distãtẽ vl' absentẽ vt.s̃. pꝫ:siue obiectũ ĩ ꝓposito accipit̃ ꝑ volito absolute:ita ꝙ dicit̃ q̃d volitũ vt potio absolute ẽ q̃d volitũ sꝫ finis nõ est sic volitus:imo est terminus. Si em̃ q̃rit̃ cur Fraciscꝰ vult potionẽ rñdet̃ q̃ ꝓpt̃ sanitatẽ:⁊ sic ĩtẽdere nõ respicit quid sꝫ cur ꝓut.s.ĩtẽdere dicit tendẽtiã in aliq̃d vt distãs.s.in finẽ ꝑ aliq̃d tãq̃ per aliqδ mediuꝫ.s.ꝑ ipm̃ obiectũ volitũ ꝑꝑ finẽ. Seq̃tur in lr̃a erit igitur intentio actus libe.arbi.rõne voluntatis.i.ꝙ erit actus libere elicitus ratione voluntatis licet em̃ talis actus sit a voluntate ⁊ intellectu:modo supra posito:nõ tñ dr̃ libere elicitus nisi tm̃ rõne voluntatis. Sequitur:⁊ erit ac/tus eius respectu eius qδ vult.i.ꝙ intentio erit actꝰ volũtatis ẽt respectu eius qδ vult.i.respectu obiecti voliti ꝓpter finẽ:ita ꝙ ĩtentio principaliter ⁊ quasi formaliter est actus volũtatis respectu finis ⁊ minꝰ p̃ricipaliter ⁊ quasi materialiter erit ipsius volũtatis respectu ordinati ad finem. Intentio ei includit ⁊ actum respectu finis ⁊ actum respectu ordinati ad finem.vnde ꝓprie nõ dicit̃ intentio respectu finis absolute sumpti si quis em̃ absolute tendit in sanitatem nõ dr̃ talis actꝰ ꝓprie intẽtio:ĩmo tunc sanitas sic absolute volita dr̃ obictũ qꝛ ⁊ volũtas respicit tale obiectũ vt quid ⁊ non cur. Intentio g̃ ꝓprie est cum q̃s vult potionẽ ꝑꝑ sanitatẽ. Sequit̃:ꝙ si ⁊ voliti ⁊ eius propter qδ est volitũ sit idem actus volendi idem actus erit vsus ⁊ ĩtentio:si aũt alius intentio dicet formaliter actum istum quo tendit voluntas in fineꝫ ⁊ materialiter actum vtendi quo refert aliud in istum finẽ.vult diccre ꝙ si volitio finis ⁊ entis ad fineꝫ (vt cuꝫ quis vult dare panem propt̃ deum vel cum quis diligit ꝓximum ꝑꝑ deum) sint tm̃ vnus actus quo.s.diligit ꝓximũ ⁊ deũ sed ꝓximũ in ordine ad deum:tunc ille actꝰ diligẽdi dr̃ vsus ⁊ intentio:nã vti proprie ẽ assumere aliquid in facultatẽ volũtatis propt̃ aliud.i.est velle aliq̃d propt̃ finẽ:⁊ hoc modo vsus ⁊ intẽtio nullo mõ differunt adinuicẽ. Si vero dilectio ꝓximi ⁊ dilectio dei cum.s.diligo ꝓximum propt̃ deum sint actus distincti:tunc intentio dicet formaliter actum quo voluntas tendit in finẽ:nõ tñ vt in finem absolute ⁊ in se cõsideratum vt supra dixi sed vt quo tendit in finem:presupponendo aliũ actum quo tendit in aliquid propter finem: ⁊ sic intentio formaliter respicit cur ⁊ materialiter respicit actum vtẽdi q̃ refert aliud ĩ istũ finẽ.i.ꝙ respicit illũ actũ:puta dilectionem ꝓximi qua ipsum diligo non ĩ se absolute sed p̃cise ĩ ordĩe ad deũ dlectũ. Et hoc ẽ qδ dicit Doct.

Ad argumenta principalia primo arguit ꝓbando ꝙ intentio non sit solius voluntatis: ⁊ primo sic. Omne agens propter finem agit ex intentione : patet:qꝛ agens propt̃ finem intẽdit finẽ aliter non ageret ꝓpter finẽ. Sed oẽ ꝑ se agẽs agit ꝓpter finẽ:pꝫ per phm̃.2.phi.tex.com.octaui. ⁊ dr̃ om̃e per se agens qδ agit per formã quam in se hꝫ que forma est principiũ formale agẽdi vt exposui in ꝓlo.q.prima.⁊ di.2.primi.modo sunt plura talia agentia p̃ter voluntatem:vt patet. ¶ Secundo arguit sic. Datur visio distincta:puta albedinis prioꝛ oĩ actu voluntatis tã elicito q̃ imperato:ergo datur intentio prioꝛ omni actu volũtatis.ergo intentio non est actus solius volũtatis:añs patet qꝛ actus potẽtie sensitiue vt potẽtie visiue est simpliciter prioꝛ actu intellectus. Tũ qꝛ nichil est ĩ intellectu quin priꝰ fuerit in sensu ⁊ oĩs doctrina fit ex p̃existenti cognitiõe sensitiua:vt ptꝫ primo post.⁊ priõ metaphi. in ꝓhemio. Tũ ꝓpt̃ ordinẽ potentiarũ:qꝛ nunq̃ potẽtia intellectiua operat̃ quin prius aliq̃ sensitiua opata fuerit.⁊ hoc satis pꝫ in primo dist.3.q.3.⁊ in prohemio metaphi.si ergo cognitio sensitiua est prioꝛ actu intelligẽdi erit etiã prioꝛ actu volãdi:pꝫ quia volitio obiecti presupponit necessario cognitionẽ illius:quia voluntas nõ fertur nisi in precognitum:patet ergo antecedẽs: ꝯsequẽtia probatur per Augu.secundo de tri.ca.2. qui vult ꝙ non potest esse distincta visio sine intentione copulante ergo in illo priori quo ponitur visio coloris distincta ponitur intentio copulans. ¶ Tertio Mathei.5.si oculus tuus simplex fuerit totum corpus tuum lucidum erit.⁊ ibidẽ.vide ergo ne lumẽ qδ in te est tenebre sint.glo.exponit oculum ⁊ lumen de intentione:sed oculus ⁊ lumẽ pertinent ad intellectum:patet:quia ꝓprium est intellectus videre ⁊ ostendere. ¶ Quarto intentio includit relationem vnius ad alterum:sed referre ad aliud sicut ⁊ conferre est solius intellectus:ergo intentio erit actꝰ intellectus. ¶ Respondet doc.ad primum dicens ꝙ ꝓcedit de intentione siue de intendere prout dicit tendentiam alicuius determinati ⁊ terminati ab alio. Hec tñ responsio debet sane intelligi:quia si intelligitur de omni ꝑ se agente:tũc nõ est vera:cum etiam voluntas sit per se agens cum sit agens a proposito:immo tale est magis ꝑ se agens cum habeat actionem in potestate sua:⁊ etiam cum agat ꝓpter finem necessario p̃cognitum ab eius intellectu:intelligitur ergo responsio de omni per se agente alio a voluntate qδ nõ habet actum in potestate sua vt supra patuit. ¶ Ad ẽm dico p̃mo ꝙ consequentia est falsa:loquendo de intẽtione ꝓpria accepta nec hoc vult Aug.vult enim ꝙ ipsa voluntas potest aciem:puta potentie visiue conuertere ad obiectum ⁊ tendere in obiectum:sed non vult:ꝙ nulla visio possit fieri nisi intentio sic teneat ⁊ conuertat:immo potest esse visio distincta coloris absqꝫ hoc ꝙ voluntas teneat aciem potentie visiue in tali coloꝛe:⁊ hoc patet:quia hoc minus vr̃ de cognitione intellectus:⁊ tñ stat distincta cognitio intellectꝰ respectu alicuius obiecti:⁊ tñ nõ sequit̃ necessario ꝙ volũtas copulet vl' teneat ĩtellectũ ĩ tali cognitiõe. Breuiꝰ tñ põt dici ⁊ magis ad solutionẽ argumẽti:qꝛ si Aug.loq̃tur de

Bona difficultas.

intentiõe q̃ est actus volũtatis: ⁊ ꝙ visio distincta nõ põt
haberi sine tali intentione copulãte habeṫ propositũ: qꝛ
talis intentio copulans est actus solius voluntatis. Si
vero loquitur de intentiõe que non est actus voluntatis
sed vt est actus alterius potentie:patet tunc:ꝙ non loq̃-
tur de intẽtione ꝓprie sumpta que est actus potentie li
bere:vt supra patet.doc.tamen in hac respõsione intẽdit
ostendere ꝙ bene potest esse distincta visio absq̃ inten
tione copulãte ꝓut intentio copulãs est actus volunta-
tis ita ꝙ talis intentio copulãs non est prior visione: im
mo loquẽdo de prima visione alicuius obiecti respectu ta
lis visionis non potest esse prior nec tempore nec natura
sed necessario est posterior natura. ⁊ hoc ꝓpter ordinem
potentiaꝝ:potest tñ esse simul in eodem instãti temporis
sed non simul in eodem instanti nature. Declaro tñ hãc
Declaratio lr̃e bõa lr̃am cum dicit primam visionem non causat ĩtentio co-
pulãs:sed tamen põt illã copulare:⁊ cõcedo ꝙ in eodem
instanti temporis:⁊ ita firmando illam visionẽ sed post
ta prima intellectione volũtas potest se ꝯuertere ⁊ auer
tere respectu aliarũ operationum ad copulandum ⁊ nõ
copulandum. In hac lr̃a sunt plura notanda:primo no-
tanter dicit doc. ꝙ prima visio non causaṫ a voluntate
copulante:non intendit hic doc. ꝙ aliqua visio possit im
mediate causari a voluntate:quia nulla causatur ab ea
nec prima nec secunda. ita ꝙ in essendo simpliciter de-
pendeat a voluntate:immo omnis talis p̃cise causatur
ab obiecto ⁊ potentia visiua. Sꝫ accipit hic causare im
proprie ꝓ quanto .s.potest copulare potentiã obiecto siue
conuertere potẽtiam obiecto:⁊ similiter firmare poten-
tiam in obiecto: qñ ergo voluntas imperat potentie vi-
siue vt videat colorem talis visio sic imperata dr̃ suo mo
do causari a voluntate licet proprie causetur a potentia
⁊ obiecto:⁊ similiter cum voluntas imperat potentie vi
siue vt sistat in tali visione. ⁊ ꝙ continuet illam talis vi-
sio sic cõtinuata dr̃ suo mõ causata a voluntate:licet ꝓ-
prie causetur ⁊ cõtinuetur a potẽtia ⁊ obiecto. Loquẽdo
ergo de ista causatiõe volũtatis: dicit doc. ꝙ prĩa visio nõ
põt sic cãri: qꝛ volũtas nõ põt ĩperare primã visionẽ sicut
nec primã ĩtellectionẽ: vt supra patuit d.9. ⁊ infra pate-
bit di.42. Sicut ergo prima ĩtellectio coloris necessario
p̃supponit primã visionẽ illiꝰ ꝓpṫ ordinẽ potẽtiaꝝ: qꝛ co
lor ꝓ statu isto necessario p̃us ĩaltẽ natura videṫ q̃ꝙ ĩ tel
ligaṫ: sic actꝰ volũtatis: ⁊ elicitꝰ ⁊ imperatꝰ necessario p̃
supponit primã visionẽ coloris cũ necessario presuppõat
primã ĩtellectionẽ: ⁊ sic pꝫ quomodo volũtas nõ põt ĩpe
rare primã visionẽꝫ. Posita tamẽ prima visione alicuiꝰ
coloris in aliquo instanti temporis in eodem instanti po
test volũtas ĩperare cõtinuationẽ illius: ⁊ sic firmare po
tentiã in tali visione: ⁊ hoc modo copulare: sꝫ hoc nõ põt
ĩ eodẽ instãti nature. Nã prius natura est visio coloris ⁊
posteriꝰ natura ĩtellectio eiusdẽ ⁊ magis posterius na-
tura est volitio ⁊ sic in aliquo instanti posteriori natu-
ra ĩ ipsa prima intellectione ⁊ prima visione põt copula-
re ĩtellectum obiecto. ⁊ similiter sensum. s. firmãdo in-
tellectum in illa prima cognitione coloris: ⁊ sensum ĩ il-
la prima visione. Nunq̃ꝙ tñ voluntas posset immediate
firmare sensum in visione obiecti nisi prius intellectus
haberet intellectionem eiusdem. ¶ Secũdo dicit ꝙ ha-
bita prima visione obiecti ⁊ prima intellectione eiusdẽ:
ꝙ tunc voluntas potest se conuertere ⁊ auertere respe-
ctu aliarum operationum ad copulandum vel non co-
pulandum: vult dicere ꝙ respectu secunde visionis ⁊ se
cunde intelllectionis potest voluntas habere aliquã cau
salitatem. i. ꝙ potest imperare secundam visionem. ⁊ si-
militer secundam intellectionem eiusdem obiecti: ⁊ si-
militer potest auertere intellectum: ⁊ similiter sensuꝫ ab
vno obiecto ⁊ cõuertere ad aliud obiectuꝫ. ⁊ hoc magis
infra patebit dist. 42. ¶ Sequitur in littera ibi: negan-
da est igitur ista maior: ꝙ nulla visio distincta possit ha
beri sine intentione copulante nisi intelligatur ista copu
latio esse actus concomitans: ⁊ hoc modo neganda est
ista ꝙ omnis visio distincta precedat tempore omnem ĩ
tellectionem siue intentionem: licet ista natura prece-
dat. In hac littera ponit duo: primuꝫ est: ꝙ ista ꝓpositio
est fasa. s. nulla visio distincta potest haberi sine intentio
ne copulãte: ⁊ hoc accipiendo intentionẽ ꝓprie ꝓut est
actus potentie libere: ⁊ ꝙ sit falsa. patet: qꝛ prima visio
non potest imperari a voluntate licet eiꝰ cõtinuatio pos

sit imperari vt supra patuit. Scd̃a ꝓpositio ẽ ista nulla
visio distincta potest haberi quin ad ipsaꝫ possit in eodẽ
instanti temporis licet posterius natura concomitari in-
tentio voluntatis firmans illam visionem ⁊ continuans
vt supra patuit. Formetur ergo sic syllogismus: nulla vi
sio distincta potest esse sine intentione copulante: sed po
tentia visiua respectu cuiuscunq̃ coloris potest habere
visionem distinctam: ergo nulla talis visio potest esse si-
ne intentione copulãte. Si maior intelligatur ꝙ omnis
visio sit necessario imperata a voluntate falsa est: quia
prima visio non est imperata vt supra patet. Si ve-
ro intelligatur ꝙ nulla visio potest esse quin ad ipsam
possit concomitari intentio copulans siue firmans: conce
ditur: quia in eodem istanti temporis quo ponitur visio
prima potest poni cognitio ⁊ intentio voluntatis impe-
rans continuationem talis visionis. Si vero intelligatur
sic ꝙ talis intentio copulans necessario concomitatur vi
sionem in eodem instanti temporis propositio est falsa:
qꝛ potest esse visio sine tali intentione vt supra patuit: ⁊
hoc patet per lr̃am sequentem. ¶ Ad secundũ patet re
ꝑ põsio: quia glo. accipit ibi intentionem prout est actus
totius libe. arbi. ⁊ hoc modo pro quanto includit intelle
ctum: modo preexposito in principio. q. dicit ĩtentio ocu
lus ⁊ lumen. ¶ Ad vltimum dicit doc. ꝙ conferre ꝑ mo
dum iudicij est solius intellectꝰ sicut ⁊ intelligere. vten-
do aũt siue ordinãdo referre vel amabile ad aliud ẽ soliꝰ
voluntatis sicut enim voluntas est reflexiua: quia imma
terialis ita collatiua vel potens cõferre suo modo vel re
ferre: ⁊ de hoc vide doc. infra distin. 41. ⁊ in primo dist.
42. ⁊ alibi.

Distinctio. 39. Questio Prima:

Circa dist. 39. querit Doctor duo. Primo an synde-
resis sit in voluntate vt in subie-
cto. Secundo. An conscientia sit
subiectiue in voluntate. ¶ Ante
q̃ꝙ respondeat ad. q. Primo ponit
opi. Henri. quolibe. primo. q. 18.
qui ponit tam sinderesim q̃ꝙ con-
scientiam in voluntate vt in sub-
iecto: ita ꝙ synderesis est quidaꝫ
habitus in voluntate quo voluntas tendit in bonuꝫ ⁊ re
sistit malo. Et similiter conscientia est quidam habitꝰ in
voluntate quo voluntas tendit in bonum particulare di-
ctatum a recta ratione siue dictatum a cognitione cõclu
sionis silogismi practici: et q̃ resistit malo ꝑticulari a no
ticia cõclusionis silogismi practici dictãte tale malũ esse
fugiendũ: sed synderesis inclinat tñ ꝯformiter noticie
pricipij practici qđ sumiṫ a fine. ¶ Doc. instat cõtra hãc
opi. Et primo contra hoc ꝙ synderesis sit subiectiue ĩ vo
lũtate: ⁊ nõ arguit absolute: ꝙ hoc sit ĩpossibile: sed ꝓbat
hoc esse impossibile ex aliquibus dictis. Hen. Nam ipse
vr̃ tenere ꝙ talis habitus moueat necessario voluntateꝫ
ad volendum bonum ⁊ ad resistendum malo: ⁊ hoc ꝯfor
miter principio practico eo ꝙ sumiṫ a fine: sed hoc est fal
sum: ⁊ arguit a maiori: si de quo magis vr̃ inesse ⁊ nõ in
est: ergo nec de quo minꝰ sed magis videtur in esse ꝙ vo
luntas necessario velit siue fruaṫ vltimo fine in vniuersa
li vel vltimo fine in particulari clare viso q̃ꝙ ꝙ necessario
velit dictatum a principio practico: patet ista maior: q̃a
rectitudo prinipij practici sum itur ab vltimo fine: vt ip̃e
tenet: ⁊ est verum: vt satis patet in prolo. q. vlti. ergo fi-
nis est magis rectitudo: ⁊ hoc virtualiter vel formaliter:
vide q̃ exposui in ꝓlo. q. vltima. Si ergo volũtas nõ vult
necessario conformiter dictamini recto de vltĩo fine mul
to minus vult necessario conformiter principio practico:
quod habet totã rectitudinem ab vltimo fine. Sed nulla
voluntas creata vult necessario vltimum fineꝫ in vniuer
sali nec vltimũ finem in ꝑticulari clare visum: vt subtili
ter ꝓbat doc. in primo di. p̃ma. q. 4. ⁊ hoc idẽ in q̃rto di.
49. q. 9. ⁊ in quoli. q. 16. Nec etiã vult ipsũ necessario vt
eleuata ꝑ quẽcunq̃ habitũ vt patet de habitu caritatis
de quo magis videtur: quia habens caritatem etiã intẽ
sã non necessario vult finẽ clare visum: vt est ꝓbatum a
doc ĩ p̃mo. d. p̃ma. q. 4. ⁊ in tertio. di. 13. Ex his ergo pa-
tet ꝙ si synderesis eẽt habitꝰ in voluntate necessaria in-

clinās volūtatē ad cōformiť volenduꝫ principio practico ꝙ tunc volūtas magis necessario vellet vltimum finem sed non necessario vult illum ergo nec necessario vult dictatum a principio practico. ¶ Secundo instat si esset aliqua talis potentia vel vis vel portio in voluntate que actu elicito necessario tenderet in bonum ⁊ resisteret malo ipsa esset suprema in tota volūtate: qꝛ respiceret vltimum finem a quo sumunť prima principia practica: igitur in potestate eius esset ipsa voluntas ƀm quālibet viꝫ ⁊ portionem eius inferiorem: ita ꝙ ipsa mouente portio vel vis inferior obediret sibi ⁊ conformiter moueretur: igitur ipsa impediret omne peccatum in voluntate: quia sicut ipsa necessario moueretur: ita tota voluntas necessario moueref ad eius motuꝫ ⁊ ab ea ⁊ si tota voluntas esset recta nullum esset peccatū in voluntate. Ista rō est satis clara: tamē pro iunioribus ī via Scoti expono aliqua dicta ī hac rōne primo: qꝛ vult doc. ꝙ Henri. habet pōere synderesim in suprema portōie voluntatis. patet: qꝛ ex quo synderesis est habitus cōformiť inclinās principijs practicis que principia sumunť ab vltimo fine: sequiť ꝙ ipsa inclinet ad vltimū finē siue ad volēdū vltimū finē: sed voluntas vult vltimū finē tantū ƀm rōnem superiorem etiam stricte sumptam: vt supra pꝫ di. 24. ⁊ clarius in tertio di 15. Hen. ergo habet ponere talē habitum in portione suprema voluntatis: qꝛ ad eandꝫ vim pertinēt actus ⁊ habitꝰ ad quos talis habitus inclinat. Scđo si talis habitꝰ necessario mouet portionem supremā volūtatis: sequiť ꝙ necessario mouebit volūtatē ƀm omnē aliā portionē inferiorē: ⁊ hoc quo ad rectitudineꝫ patet hoc. Si eñ rectitudo principij practici sumiť a rectitudine finis vltimi. vt supra patet ⁊ rectitudo omnium cōclusionum virtualiter contentaꝝ in tali principio sumiť immediate a rectitudine principij: sequiť: ꝙ si quis vult necessario vltimū finem: ⁊ hoc recte ꝙ etiaꝫ necessario velit omīa ordinata ad illum finē aliter non vellet recte vltimū finē. Si eñ recte diligo deuꝫ ꝓpter se ēt recte diligo oīa que deus vult me diligere. (nō eñ stat cū dilectiōe recta dei volētis me diligere ꝓximū ꝓpť deū) odiū ꝓximi. Sequiť ğ: ꝙ si voluntas ƀꝫ portōeꝫ superiorē necessario vult vltimū finē: ꝙ ēt necessario velit ordīata ad illuꝫ finem cū illa virtualiter includanť in illo: ⁊ sic bñ sequiť ꝙ si synderesis necessario mouet volūtatē ad vltimū finē ƀm portionē superiorē: ꝙ ēt necessario mouebit ipsaꝫ volūtateꝫ ƀꝫ omnē aliā portionem ƀm quā nata est velle ordīata ad vltimū finē. Tertio bene sequiť: ꝙ nulla voluntas habens talē habitū poterit peccare: pꝫ: quia si posset peccare posset velle opposita alicuius ordīati ad vltimuꝫ finē velle odiū ꝓximi: qđ ē oppositū dilectōis ꝓximi que virtualiter contineť in dilectiōe dei. Sed hoc non posset stante ꝙ voluntas velit necessario vltimū finē siue dictatū a ꝑncipio practico: nā volēs necessario ꝯformiť pr̄cipio practico: vult etiā necessario ꝯformiť cōclusionibꝰ virtualiter contentis in tali pr̄cipio practico. Nā negās cōclusionē virtualiter ꝯtētā in aliquo pr̄cipio virtualiter negat pr̄cipiū: vt supra pꝫ di. 35. Et similiter auertēs ab aliq̄ ꝟtualiter ꝯtēto in vltīo fine ex cōseq̄nti ꝟtualiter auertiť ab vltīo fine: vt pꝫ di. 35. Ex his ergo manifeste pꝫ ꝙ habēs talē habitū syneresis in portione supiori volūtatis necessario mouētē ipam cōformiť ꝑncipio practico ꝙ nullo mō posset peccare. ¶ Deīde arguit ꝯtra aliđ de ꝯscia. Et prīo ꝯ̄ hoc ꝙ pōit ꝯsciaꝫ esse habitū ī volūtate: arguit sic cōiť hītꝰ appetitiuꝰ nō gñať ex vno actu: sꝫ ex pluribus nisi ille actꝰ eēt valde ītēsus: qꝛ tunc ex illo posset gñari hītus vt pꝫ a doc. alibi: sꝫ ex vno syllogismo practico deducēdo euidēter aliq̄d ꝯclusū ex ꝑmis pr̄cipijs practicis fit cōscia: igiť nō ē habitꝰ appetitiuꝰ acq̄sitꝰ pꝫ ēt ꝙ nō ē īnatus neqꝫ portio neqꝫ vis. Aliq̄ sic ponūt ꝙ cōscia est q̄dā hītus gñatus ex vno actu: qꝛ ex actu cōclusionis syllogismi practici. Sꝫ est eādē difficultas: qꝛ ēt hītꝰ potētie cognitiue nō gñať cōiter ex vno actu: sed ex pluribꝰ. Dicerē ergo ꝙ illa actualis notitia ꝯclusionis demōstrate ex syllogismo practico dr̄ cōscia actualis ⁊ ex pluribꝰ talibꝰ notitijs generať hītꝰ cōscie: naꝫ talis notitia ꝑfecte dictaret q̄d agēdū: vt sic arguēdo. Quicq̄d ordinať ad vltimū finē attingendū est efficaciter eligendum sed obseruantia preceptorum dei est huiusmodi: ergo talis obseruantia est efficaciter volenda: notitia talis conclusionis cum sit quodam dictamen rectum et quedam rectitudo formalis vt exposui super. q. vlti. prolo. dicitur conscientia actualis: ⁊ si ex pluribus talibus notitijs generaretur habitus diceretur conscientia habitualis nō enim est necesse ꝙ cōscientia actualis sit genita ex habitu: nec ꝙ sit generatiua habitus vt potest deduci ex multis dictis. Doct. in prolo. quest. vltima. et. distin. 17. primi. ⁊ 14. q. 2. quarti. Sed Henri. non poneret conscientiam actualem in voluntate nisi vt genitam ab habitu vndecunqꝫ causetur talis habitus. ¶ Secundo arguit contra aliud dictum. Henri. scilicet contra hoc ꝙ habitꝰ voluntatis sit genitus ab actibus intellectꝰ: vult enim ꝙ notitia cōclusiōis syllogismi practici sit gñatiua hītꝰ recti ī volūtate. Cōtra: hoc ñ stat: qꝛ effectꝰ q̄ natꝰ ē generari ꝯiť ab aliq̄ cā ꝓꝑa puta ab. a. ñ p̄t gñari ab alia: puta a. b. nisi ipꝫ. b. ꝯtineat ꝟtualiť ꝑfectionē ipsius. a. hec ꝓpō ē satis nota: sed habitꝰ volūtatis natꝰ ē generari ab actibꝰ volūtatis vt a cā ꝓpria: hoc pꝫ cōiter ab oībus: quia habitus ex similibus actibus generať ad q̄s inclinat: sed habitus voluntatis tm̄ inclinat ad actꝰ volūtatis īmediate eliciendos a volūtate. Si ergo generať ex actibꝰ ītellectꝰ. ğ actus ītellectꝰ ꝯtinet virtualiť ꝑfectionē actꝰ volūtatis: ⁊ sic erit ꝑfectior actu ītellectꝰ cuiꝰ oppositum tenet ipē. hen. q̄ pōit actū volūtatis ꝑfectiorē actu ītellecꝰ: igiť ñ pōt ītellectꝰ ꝑ actū suū cāre ī volūtate tale pōdꝰ siue talē hītū q̄ dr̄ ꝯscia. ¶ Tertio arguit sic aut pōt volūtas istud pōdꝰ ñ recipē: ⁊ tūc ītellectus non erit cā eius sufficiēs: cā enī sufficiente agente sequitur effectꝰ qñ passiuū est debite approximatū: aut non potest nō recipere: ⁊ tūc stāte illa cōsideratiōe actuali in rōne nō potest volūtas istud pōdus deponere: qꝛ nō minorē necessitatē hꝫ rō in cōseruādo pondus cātum q̄ in cāndo. Et sic sequiť ꝙ si rō dictet ꝙ spuere in ecclesia est pctm̄ mortale et talis ratio ꝑ te cāt in voluntate tale pondꝰ: tunc si nō pōt ipm̄ deponere mortaliter peccabit spuēdo ī ecclesia: ita ꝙ si oportuerit spuere necessario peccabit: qꝛ non poterit tale pondus deponere: qđ tamen non videť verū. ¶ Quarto arguit: qꝛ aut erit necesse voluntatē agere ƀm illud pōdus datū aut nō: si sic. igitur non est libera: qꝛ agēs huiꝰ ponderis est nālis cā igitur: ⁊ effectꝰ eiꝰ erit naturalis: igiť necessario agens ƀm illud pōdus non libere agit: qꝛ nō est in ptāte eiꝰ sic vel aliter agere. cā enī naturalis illiꝰ pōderis est actꝰ intellectꝰ q̄ causat illud pōdꝰ in volūtate ⁊ ꝯseruat. Si nō necesse est agere ƀm illud pondꝰ qđ etiā vr̄ velle. Apost. ad Ro. qđ nō ex fide pctm̄ est. i. ƀm glo. quicquid est contra ꝯsciam ⁊c. ex quo pꝫ. ꝙ pctm̄ aliqđ pōt cōmitti ꝯtra ꝯsciam: ⁊ tūc sequitur ꝙ stante ꝯscia ꝑfecta pōt volūtas velle oppositū eiꝰ qđ dictatur ƀm illā: ⁊ ita nunq̄ ꝑ actū volūtatis corrūpeť iste habitꝰ qđ vr̄ absurdū ponēdo ꝙ tale pōdꝰ sit hītꝰ volūtatis. Nā stāte dictamine ītellectꝰ qđ poniť cā necessaria talis pōderis stat etiā illđ pōdꝰ puta stāte isto dictamine intellectꝰ ꝙ parētibꝰ est obediendū ꝑꝑ deū stat ī volūtate pōdꝰ cātū siue hītꝰ q̄ ꝑcise ab eodē vel eisdē dictaminibꝰ ꝯseruať a quo vel a quibꝰ cātur ⁊ tñ stāte tali hītu ꝑfecto ī voluntate. s. illo pōdere pōt volūtas agere contra dictatū ab illo dictamine vel ab illis dictaminibus: ⁊ tñ hītꝰ nō corrūpereť qđ est simpliciter absurdū nec aliquomodo videtur sustinendnm.

Nunc doc. rñdet ad. q. de synderesi ⁊ cōscientia Et ꝑmo dicit ꝙ si synderesis ponatur aliquid hñs actū elicitum semꝑ necessario tendētem in actum iustum: ⁊ resistentem malo cum nichil tale ponať in voluntate non pōt ibi poni: igiť est in intellectu. Hic tñ auerte ꝙ licet quilibet hītꝰ ēt appetitiuus si poniť tm̄ inclinare ad actum: ita ꝙ nō sit cā ꝑtialis actus ƀm vnaꝫ opi. recitatā in primo di. 17. semꝑ talis hītꝰ inclinat necessario ⁊ ꝑ modū nature: ⁊ similiť si pōiť cā ꝑtialis actꝰ adhuc cāt ꝑtialiter actum ꝑ modū nature ⁊ necessario vt pꝫ a doc. vbi supra: ⁊ hoc mō si ponať synderesis q̄dam habitꝰ in voluntate quātū in se ē necessario cōcurrit ad actum: actꝰ tñ volūtatis q̄ ē ab ipa voluntate ⁊ ab habitu dr̄ libere ꝓductꝰ. Tū: quia vna cā ꝑtialis. s. volūtas libere ꝓducit: ⁊ ꝑcipue: q̄a ꝯcurrit ad actū illū vt cā magis ꝑncipaľ vt pꝫ a doc. ī prīo vbi sup̄. Tū ēt: q̄a potētia vtiť hītu ⁊ ñ ecōtra: q̄a hītꝰ ē nō q̄ simpľr possumus: sed q̄ sic possumꝰ. puta ꝓmpte: faciliť: vel magis intēse: vt pꝫ a doc. in pluribꝰ locis ⁊ sic pꝫ q̄ñ actꝰ ꝓductus a volū- Aduerte hic.

tate hitu inclinante vel ptialiter concurrente p modum nature ⁊ necessario sit libere pductus. Et si Hen. poneret synderesim sic concurrere cuȝ voluntate ad actũ tendentē in iustum ⁊ resistentem pctō: oporteret per aliam rationē improbare: qꝛ talis actus esset libere pductus si etiaȝ poneret talem habitum esse cām totalē actus tēdentis in iustum ⁊c. tunc voluntas tm̃ passiue se hēret respectu sui actus ⁊ acus nullo modo esset in ptāte: nec diceretur aliquō actiua sui actus nisi tm̃ per accn̄s sicut lignum calefacit tm̃ mediante calore: quod tñ vr̃ absurdum. Si ēt ponatur ꝙ talis habitus non sit causa totalis actus sed partialis ⁊ pricipalis necessario mouens voluntatē ad actum ita ꝙ voluntas habens talem habitum necessario elicit actum. Uel si ponatur ꝙ talis habitus non sit causa actus nec totalis nec partialis. ⁊ hoc ī mediata: sed ꝙ tm̃ moueat necessario ipsam voluntatē ad actum neutrum istorum potest concedi. qꝛ voluntas vt dixi supra respectu sui actus semper libere se habet ita ꝙ nullo modo potest necessitari ad actum aliquē eliciendum. Si ergo ponatur ꝙ synderesis hēat actum necessario tendentem in iustum: ita ꝙ habens talem habitum necessario eliciat actum tendentem in iustū: patet ꝙ non est ponenda in voluntate vt in subiecto: qꝛ vt ibi non potest habere talem actum. Cuȝ ergo synderesis sit ponenda in parte ītellectiua ⁊ nō pōt poni in volūtate. ḡ erit ponēda in ītellectu vt in subiecto: qꝛ vt ibi hēbit actū necessario tēdēteȝ in iustū. s. dictare voluntati. Si ergo synderesis ponit habitꝰ ītellectꝰ talis erit habitus pricipioꝝ practicabiliū qui habitꝰ semp ē rectꝰ ⁊ semp inclinat ad actū rectū eliciendū a voluntate. Nā pricipia practica nota ex terminis semp sūt recta cū sumant ab vltio fine q̄ finis est vel formalr̃ vel virtualr̃ rectitudo oīs actꝰ recti vt plixe exposui sup. q. vltia. prolog. Et ītellectꝰ apprehēsis terminis taliū pricipioꝝ lumine suo naturali necessario acq̄escit illis pricipiis: qꝛ nō est ī potestate eiꝰ acq̄escere ⁊ nō acq̄escere vt supra pȝ in prio di. pria. q. 3. ⁊ alibi. Exēplū cognosco istos termios. s. sūmū bonū ⁊ sūmā dilectiōeȝ: statī ītellectꝰ ꝯponit hoc pricipiū practicū. s. sūmū bonū ē sūme diligēdū: ⁊ de necessitate acq̄escit tali pricipio: notitia talis pricipii dicitr̃ syndēsis actualis ⁊ habitꝰ cātꝰ ex talibus notitia dr̃ synderesis habitualis: talis habitus necessario īcliat intellectū ad eliciēduȝ notitiā naturaleȝ talis pricipii: ⁊ talis notitia actualis semp dictat volūtati vt tēdat in tale principium. s. diligendo illud bonum summe. Similr̃ ex pluribꝰ assensibꝰ: ī ītellectu q̄bꝰ ītellectꝰ necessario assētit tali principio generatr̃ quidā hitus ī ipso ītellectu quo hitualiter assentit tali pricipio: qui hitus semp inclinat ītellectū ad eliciēdū actū quo actu assentiat pricipio: talis tñ assensus ītellectꝰ siue actualis siue habitualis nō dr̃ synderesis nec actualis nec habitualis sed tantum notitia habitualis principii dr̃ synderesis habitualis ⁊ notitia actualis dr̃ synderesis actualis. ¶ Posset etiaȝ dici ꝙ ipsū pricipiū practicū dr̃ synderesis. ⁊ hoc formalis vel virtualis cū sit rectitudo actꝰ volūtatis saltē virtualis: sed de hoc satis dictū est in prio in prolog. q̄stione vltia. Et addit doc. ꝙ quātū est ex parte ītellectꝰ lib. arbi. natū est cōformiter velle istis pricipiis: licet prout deficit reliqua cā ptialis nō libere velit: qꝛ nō ē ibi aliq̄ necessitas. i. ꝙ lib. arbi. qđ īcludit ītellectū ⁊ volūtatem ex parte ītellectꝰ semp cōformitr̃ adheret illis pricipiis: īmo necessario vt supra patet: sȝ ex pte volūtatis nō semper adheret: qꝛ libera ē in adherēdo. ¶ Seq̄tur: sm̃ hoc etiā cōscientia pōt poni habitus pprius cōclusionis practice sȝ cuiꝰ actū nata ē cōformari electio recta ī agibilibus: ⁊ ita dr̃ stimulare ad bonū inq̄tū lib. arb. totū habet vnā cām partialē recte dispositā. ⁊ sequeretr̃ recta et bona volitio nisi esset defectꝰ alteriꝰ cause ptialis concurrētis. s. volūtatis. Nam cognitio cuiuscunq; conclusionis virtualiter contente in principiis practicis per se notis pōt dici conscientia actualis: qꝛ talis cognitio actu ⁊ immediate dictat volūtati de actu eliciendo ⁊ si volūtas conformiter elicit actum tali dictamini: tunc ille actus dicitur esse sm̃ conscientiam actualem. Si vero difformiter elicit: tunc dicitur agere contra consciam: ⁊ si ex talibus noticiis actualibus generetur habitus in intellectu talis habitus dicitur conscientia habitualis qui habitus inclinat intellectum ad eliciendum notitiā actualem de tali vel tali conclusione: ⁊ sic talis habitus dicitr̃ mediate dictare voluntati de agibilibus: sed actꝰ immediate dictat. ⁊c.

Ad argumenta principalia. Primo arguit pbando ꝙ sinderesis sit subiectiue in volūtate. Et prio sic: qꝛ synderesis semper remurmurat malo: ⁊ hoc est actus voluntatis. ¶ Secundo sic: synderesis semper habet actuȝ necessario tendentē in bonum iustum siue in bonum iusticie sed voluntas necessario actu suo tendit in bonum iusticie: qꝛ necessario vult illud: ergo est in voluntate maior est nota: vt supra pȝ in corpore. q. mīor pbatr̃: qꝛ volūtas necessario vult bonū ꝯmodi. ḡ necessario vult bonū iusticie: aūs pȝ. p Ansel. de cōcor. 44. cōmoda nō velle neq̄t. ergo necessario vult illa: ꝯsequētia pȝ: qꝛ bonū iusticie est eque bonū sicut bonū cōmodi: immo forte ē maiꝰ bonū cū bonū iusticie sit appetibile pp̄ter se ⁊ bonū cōmodi pp̄ter aliud: vt supra pȝ di. 36. ⁊ in quarto dist. 46. ⁊ sic tale bonum erit eq̄ vel magis conueniēs volūtati. ¶ Tertio sic: volūtas naturalr̃. i. appetitu naturali vult bonū cōmodi: qꝛ sm̃ Augusti. 13. de tri. ca. quīto. omnes naturalr̃ appetūt beatitudinē: ergo si vult illā naturaliter: sequitr̃ ꝙ vult necessario sed bonum iusticie est eque naturaliter volitum: qꝛ est perfectio eque naturalis voluntati sicut bonum commodum sed tendere necessario in bonum iusticie est actus synderesis: ergo est in voluntate vt in subiecto cum illa sit principiū inclinandi potentiā ad bonū iusticie. ¶ Quarto natura inferior. puta irrationalis habet principiū tendendi in illud quod sibi conuenit recte secundū naturā suam: ergo ⁊ volūtas habebit necc̄io principiū tendendi in iusticiā que sibi ꝯuenit ex natura sua. ¶ Respondet ad has rationes ad primā ꝙ synderesis remurmurat ostensiue: qꝛ ostendit bonū esse volendū ⁊ malo esse resistēdū. i. ꝙ ipsa vt est noticia practica primorū principioꝝ practicabiliuȝ dictat actu voluntati vt tendat in bonū iusticie: ⁊ ꝙ resistat malo: nam noticia q̄ dictat de bono prosequendo: dictat etiā de malo fugiendo: vt patet a Doc. in simili in q̄rto. di. 14. q. 2. qui dicit ꝙ eadē virtus q̄ inclinat ad bonū psequenduȝ: inclinat etiā ad malū oppositū illi bono fugiēdū: quia ergo talis noticia principiorū vel actualis vel habitualis semp dictat ad bonū iusticie eligendū ⁊ malū. oppositū esse fugiendū: ⁊ hoc dictare. s. de malo fugiendo est remurmurare ostēsiue: ⁊ in hoc est occasio volūtati vt remurmuret cōtra malū. ¶ Ad scđm dicit doc. ꝙ volūtas vt est potentia libera ⁊ libere agens nō vult necessario bonū cōmodi: sicut nec bonū iusticie: tñ si ipsa volūtas precise consideretur: vt est affectio cōmodi siue vt p̄cise est appetitꝰ naturalis hoc modo quicquid vult naturaliter ⁊ necessario vult. Et de hoc est satis dictū in primo di. prima. q. 4. ⁊ supra in isto secūdo. di. 6. q. 2. ⁊ in q̄to. di. 49. q. 9. vide ibi multa bona. Et auctoritas Ansel. est intelligēda de appetitu naturali q̄a tali appetitu vult sūmū bonū commodi summe semper necessario ⁊ ī pticulari vt subtiliter probat doc. in quarto vbi supra. Et considerata tm̃ sm̃ appetitum naturalē non est elicitiua alicuius actus: sed tm̃ est quedā naturalis inclinatio vt probat Doc. in quarto vbi supra: patet ergo quō voluntas vt libera non vult aliquid necessario: bene tñ verum est: ꝙ ipsa vt libera non potest velle miseriam: nec potest nolle commoduȝ ⁊ quō h̄ vide doc. in quol. q. 16. ⁊ que ibi plixe exposui. ¶ Ad tertium patet responsio ex dictis ad. 2. quia volūtas naturalis vt necessario tendit in bonum non habet actum elicitum sed tm̃ quandam inclinationem siue naturalem tendentiā in bonum: sed synderesis hȝ actū elicitū id est ꝙ inclinat potentiam ad actum elicitum quo velit bonum iusticie: ⁊ quo nolit malum culpe vt supra patet. ¶ Ad quartum dicit ꝙ hec sola est libera ⁊ habens modum agēdi superiorem omni alia natura creata: quia ipsa sola potest agere mere libere.

Eadē v̄tus q̄ īcliat ad bonū psequēdū īcliat etiā ad malū oppositū illi bono fugiendum.

Secundo principaliter instat probando ꝙ cōsciētia sit formalr̃ ⁊ subiectiua ī volūtate. Et p̄mo sic: q̄a ad Hebre. volūtas bōa. ⁊c. sed bōitas ptinet ad volūtatē ergo ⁊ ꝯsciētia. Rn̄det doc. ꝙ habitꝰ bonꝰ ⁊ pfecte practicꝰ ēt īcludit ꝯueniētiā ad volūtatē: ⁊ vult breuitr̃ dicere ꝙ nūq̄ est noticia pfecte practica nisi actu sit cōformis volūtati id est nisi actu voluntas eliciat actū ꝯformē tali noticie:

qꝛ tunc talis notitia hꝫ finē quē dictat. ⁊ licet in ꝓlo. q. vltima velit doc. ꝙ notitia dicaꝛ simpliciter practica licet actu nō sit directiua sꝫ sufficit aptitudo ad dirigendū. ⁊ per consequēs etiā sit simpliciter practica: licet volūtas nō eliciat actum cōformē: tamen hic vult ⁊ bene ꝙ nunq̄ dꝛ perfecte practica nisi actu sit conformis voluntati. i. nisi actu volūtas eliciat actū vt cōformē tali notitie sicut cā nō dicitur perfecte cāre nisi vltimate attingat illud ad qđ ordiaꝛ: sic in ꝓposito cū notitia practica ordineꝛ ad opus nunq̄ erit ꝑfecte practica nisi sequaꝛ operatio vt conformis ad qua ordinaꝛ: ⁊ quādo sequitur opꝰ vt cōforme: tunc est ꝑfecte practica: sicut ēt opꝰ nō est ꝑfecte morale nisi sit elicitū vt cōforme tali notitie: quādo ergo nō seqtur opus talis notitia pōt dici speculatiua nō ꝙ sit ver. speculatiua cū sit directiua in opꝰ sed ꝓ tanto dꝛ speculatiua ꝓ quāto non habet opus ad qđ ordinaꝛ: ⁊ hoc est qđ dicit doc. ꝙ bonitas magis transumitur ad intellectum practicū q̄ speculatiuū. i. ꝙ tunc habitꝰ dꝛ ꝑfecte bonꝰ practice quādo in volūtate correspōdet opꝰ cōforme. ⁊ quando nō correspondet talis habitus pōt dici speculatiuus licet in veritate sit simpliciter practicus: vt patet in ꝓlo. q. vltima. Pōt em̄ dici speculatiuus ꝓ quāto recedit a perfecte practico q̄ dꝛ perfecte practicus quando est cum opere in voluntate. ¶ Secūdo pricipalit arguit sic. Si ɔsciētia esset in itellectu: tūc plus sciēs de agibilibꝰ plus esset cōsciatꝰ: ɔsequēs est falsū: ergo ⁊c. ¶ Rñsio pꝫ ꝑ dicta ad primū argumētū: ꝙ lꝫ conscientia sit habitus practicꝰ in intellectu formalit existēs: tamē talis habitus nūq̄ pōt dici perfecte practicꝰ nec ꝑfecte bonꝰ moralit nisi habeat opꝰ sibi cōforme in voluntate: ⁊ sic plꝰ sciens de agibilibus ⁊ plus operans ɔformiter illi scientie dicitur magis conscientiatus. Tamē doc. dat quādā respōsionē satis itrincatā: et dicit ꝙ potest respōderi: ſm illud. septio ethi. ca. tertio ꝙ in passionibꝰ existentes: quidā dicūt verba empedoclis. i. vba obscura: sciūt aūt nequaq̄. i. ꝙ q̄uis dicant verba obscura: ⁊ etiā sciētifica: tamē qꝛ nō habēt vsū ratiōis: qꝛ sunt in passiōibꝰ nō itelligūt qđ dicūt: ita ad ꝓpositū posset ɔcedi ꝙ simpliciter sciēs sciētia practica nō tm̄ sciens dicere vba est cōsciētiatus ⁊ magis sciens ē magis cōscientiatꝰ. Si dicaꝛ ꝙ tales plꝰ sciētes scia practica plura mala faciunt q̄ minus scientes. Dico ꝙ non seqtur ꝙ sint minus consciati licet minora mala faciant qꝛ possunt habere passiones: quibus vsus rationis impeditur. actu tm̄ plus scientes ⁊ minus impediti sunt plus cōsentiati: quia minus impediti: licet ergo habētes equalem scientiam practicam in re sint eque consentiati: tamen ille qui habet vsum rotionis minus impeditum est magis consentiatus: quia minus impeditus. Nota etiā ꝙ quilibet accumine luminis naturalis intellectus si non est impeditus est naturalis eque perfecte acquiescere primis principijs practicis ⁊ deducere cōclusiōes virtualiter cōtētas in eis. ⁊ quo ad hoc q̄libet ē eq̄ ɔsciētiatꝰ: sequitur in lrā. Et hoc maxie vꝛ dici ab illo. s. Hen. cuiꝰ opi. ē iprobata: qꝛ si cōsciētia sit in voluntate: vt ipse tenet: ⁊ cū ſm eū in eodē instāti tēporis in q̄ est volūtas mala rō excecaꝛ: vt sic nullus sit q̄ minꝰ habeat de consciētia ⁊ alter magis: imo nullus eoꝝ q̄ habꝫ malā volūtatē hꝫ aliq̄d de cōscientia. Et ita ista solutio est necessaria vtriq̄ parti. s. ⁊ tenēti cōsciētiā eē sbiue i volūtate vt Hen. ⁊ tenēti ɔsciētiā eē i itellectu vt do. ⁊c.

Nota istā solutio.

Distinctio. 40. Questio Unica.

CIrca dist. 40. querit doc. vtrum oīs actꝰ sit bonus ex fine. ¶ Respōdet doc. premittendo vnum scilicet ꝙ est duplex bonitas actus. s. naturalis ⁊ moralis. De prima dicit ꝙ sicut in corpore pulchritudo est ex aggregatione omnium conuenientium illi corpori: ⁊ inter se: puta quātitatis coloris ⁊ figure: sicut vult Augu. tertio de tri. ca. octauo bona facies ⁊c. ita ꝙ pulchritudo nō est ꝓprie aliqua qualitas absoluta in corpore pulchro sꝫ est aggregatio omniū conuenientiū tali corpori. s: aggregatio debite magnitudinis figure ⁊ coloris. ⁊ aggregatio omniū respectuū q̄ sunt istoꝝ ad corpꝰ: ⁊ ad se inuicē ⁊ sic pulchritudo formalit ē q̄dā ɔueniētia debita istoꝝ ad corpꝰ ⁊ ad se inuicē q̄ cōueniētia est tm̄ respectus: ⁊ hoc satis patet in pmo. di. 17. Ita bonitas naturalis actus (nō loquēdo de illa bonitate q̄ cōuertiꝛ cum ente: sꝫ de illa bonitate que hꝫ oppositū malū) est ꝑfectio scđa alicuius rei integrate ex oībus cōueniētibꝰ sibi ⁊ sibi inuicē. Et omnibus illis cōcurrentibus est ꝑfecta bonitas iuxta illud Dionisii quarto de di. no. Bonū inquit ē ex cā integra: ita ꝙ bonitas naturalis actus ē itegrata ex oībꝰ supradictis. Et ista q̄ itegrāt bonitatē naturalem actus sūt oīa illa q̄ nata sūt cōuenire actui naturaliter ⁊ concurrere ad esse eius naturale: modo actus natꝰ est naturalit ɔuēire cāe sue efficiēti: obiecto: fini: ⁊ forme. i. ꝙ tūc actꝰ ē bonꝰ naturalit qñ hꝫ cām efficiētē optie disposită a qua natꝰ est eē: ⁊ obiectū ɔueniēs ad qđ natus est terminari: ⁊ finē debitū ad quē natꝰ ē ordinari: ⁊ formā debitā siue debitū modū: q̄bꝰ oībꝰ natalit perficiꝛ: ita ꝙ perfectio naturalis actꝰ nō est formaliter ipsa cā efficiēs nec obiectū nec finis nec forma sꝫ ē formaliter q̄daꝫ cōuenientia aggregata ex pluribꝰ respectibꝰ siue ex pluribus ɔueniētijs ꝑticularibus. s. ex cōueniētia actus ad cāꝫ efficiētē: ⁊ ex ɔueniētia ad obiectū ad finēꝫ ⁊ ad formā: ⁊ sic bōitas naturalis actꝰ nō ē formalit qualitas absoluta: sed est tm̄ q̄dā respectꝰ totalis integratus ex pluribus respectibꝰ. s. ad cāꝫ ad obiectū ad finē: ⁊ ad formā: ⁊ simil'r ex respectibꝰ cāe ad obiectū ⁊ obiecti ad cāꝫ cāe ad finē ⁊ finis ad cām: ⁊ similiter cāe ad formā ⁊ forme ad cām: ⁊ hmōi: exēplū: nā volitio q̄ ē actꝰ naturalis voluntatis tunc est bona naturaliter qñ est a cā sibi conueniente: puta a voluntate que libere producit: ⁊ ideo si volitio esset a cā mere naturali: ⁊ per modum nature agente: tunc volitio careret ꝑfectione quā nata est habere a causa sibi conueniente: quia careret illo respectu qui est libere elici: ⁊ sic non haberet illam cōuenientiam ad causam efficiētem quam ex natura sua nata esset habere: nam ex natura volitionis est ꝙ libere eliciatur: ⁊ hoc qꝛ talis actus siue talis entitas. Habet etiam bonitatē ab obiecto: quādo. s. transit super obiectū debitū: nam obiectum debitū volitionis est tm̄ bonum: ⁊ hoc loquendo de bono in cōmuni quod est cōe ad bonū commodi ⁊ ad bonum honesti: ⁊ ideo si transiret super malū tunc non haberet obiectū sibi conueniens et sic nō haberet illā ꝑfectionē quā ex natura nata esset habere ex obiecto sibi cōueniēte. Et licet volitio non possit trāsire suꝑ malum vt malū est: vt exposui supra dist. 6. q. 1. ⁊ magis patet in quoli. q. 16. ⁊ vide que ibi exposui: tamē si ꝑ impossibile posset transire suꝑ malū: tunc non haberet obiectum sibi conueniens: ⁊ sic careret ꝑfectiōe naturali nata sibi ɔuenire ex obō. Et tunc volitio diciꝛ bona ex gñe qñ trāsit suꝑ obm ɔueniēs: ⁊ hoc si trāsit ſm dictamē recte rōnis vt. s̄. patuit iisto. 2. di. 7. ⁊ qꝛ oē ꝑ se agēs agit ꝓpꝛ finē. vt pꝫ. 2. phi. t. c. octaui. ex intētiōe: ⁊ voluntas est per se agēs cū sit agēs ꝑ cognitionē: qđ agēs est ꝑ se agens: vt pꝫ. 2. phi. t. c. 50. ideo si volūtas agit siue elicit actum volēdi debet illum elicere ordinando ad finem sibi conuenientē: ⁊ ita si careret debito fine: tūc careret ꝑfectione nata sibi naturaliter conuenire ex fine sibi naturaliter conueniente. Similiter ex quo volitio nata ē hꝛe debitum modum si careret illo: tūc careret ꝑfectiōe quā naturaliter nata est hꝛe. Dico ergo ꝙ bonitas naturalis actꝰ volēdi est q̄dā cōuenientia totalis integrata ex pluribus conuenientijs videlicet ex conueniētia actꝰ terminata ad cām liberā: ⁊ ex conuenientia terminata ad obiectum sibi naturaliter conueniens: ⁊ ex conuenientia terminata ad finē natū sibi naturaliter cōuenire: ⁊ ex cōuenientia terminata ad formā siue ad modū natū sibi naturaliter conuenire. Similiter talis ꝑfectio reqrit ɔueniētiā cāe libere ad obiectū cōueniens ⁊ ecōtra. Et similit cāe libere ad finē ⁊ ad formā debitā: ⁊ ecōtra. Et sic cū illa quattuor. s. cā libera: obiectū conueniens finis: ⁊ forma hñt adinuicē debitā cōueniētiā: ⁊ similit cū ista quattuor debite cōueniūt ipsi actui volendi: tūc oīa ista integrāt bonitatē naturalē actus. Et nota ꝙ cū dicit Doc. ꝙ bonitas naturalis actus est ꝑfectio secunda alicuius rei itegrata: ⁊ sic ꝑfectio pma actꝰ siue quiditatiua est entitas absoluta ipsius actꝰ: ⁊ vt sic p̄cise ɔsideratur est quedā q̄litas absoluta: sed scđa ꝑfectio actus naturalis est p̄cise illa tota cōueniētia itegrata ex oībꝰ cōuenientijs supradictis: ita ꝙ ꝑfectio secunda naturalis ipsius actꝰ puta actꝰ volēdi est tm̄ respectus qui formaliter est ɔue

Actꝰ na raliter … nus qua…

nientia siue conformitas actus ad cām efficientē ad obiectū ad finem ⁊ ad formā: ⁊ conformitas cause ad obiectū ad finem ⁊ ad formā materiā: ⁊ econtra. Et addit ꝙ omnibus istis deficientibus: ⁊ natura stāte que deberet perfici illis est perfecte mala. i. ꝙ si actus volēdi careret omnibꝰ conuenientijs. s. conuenientia ad causam ad obiectum ad finē ⁊ ad modū. ⁊c. tunc natura talis actꝰ eēt perfecte mala: quia priuata oī perfectione secunda nata sibi naturaliter conuenire: sed si non careret simul omnibus supradictis: sed tantū careret quibusdā: puta si actꝰ volēdi careret conuenientia ad finē ⁊ ad formā ⁊ non careret conuenientia ad cām ⁊ ad obiettum: tunc natura talis actus siue entitas quiditatiua illiꝰ esset tantuʒ mala sed nō perfecte mala. ¶ De secūdo pricipali scilicet de bonitate morali actus. Dicit Doc. ꝙ bonitas actꝰ moralis est ex aggregatione omniū conuenientium actui non absolute ex natura actus: sed que conueniunt ei secundū rectam rationem. ¶ Hic aduerte ꝙ ꝓprie bonitas

Bõitas actus moral'i q̃ ꝯsistit. moralis actus est conformitas ipsius ad rationem rectā siue ad dictamen rectum vt satis ptʒ a doc. in prolo. q. vltima. ⁊ distin. 17. primi. ⁊ disti. 7. secundi. ⁊. 33. tertij. ⁊ 14. quarti. q. 2. ⁊. 18. q. quolib. Licet enī actus volendi esset a causa libera ⁊ transiret super obiectū cōueniens et esset ordīatus ad debitū finē ⁊ haberet debitū modū et similiter circunstantiā loci et tēporis et non esset elicitus conformiter dictamini recto. talis actus esset quidē bonus naturaliter sed non esset bonꝰ moraliter: bonitas ergo moralis addit conformitatem actus ad rectā rationem. Nam cum dictamen rectum siue ratio recta siue noticia actualis practica (que dicitur ratio recta siue dictamen rectum vt alias exposui) dictat voluntati de omni circūstātia nata conuenire actui: puta cuʒ dictat ꝙ actꝰ volendi debet elici libere ⁊ nō coacte: ⁊ ꝙ debet elici circa obiectū conueniens: ⁊ propter finem conuenientem ⁊ modo debito ⁊ loco ⁊ tempore: tunc talis actus sic elicitus a voluntate conformiter dictamini recto est perfecte moralis ⁊ hoc est qḋ Doc. intendit. Sequiᷓ quia igitur actui ratio recta dictat determinatū obiectum conuenire ⁊ determinatū modū ⁊ alias circūstantias: puta finis loci ⁊ tēporis: non est cōpleta bonitas ex solo fine: sʒ prima ratio bonitatis eiꝰ est ex cōueniētia actꝰ ad efficiēs a quo actus dᷓ moralis: qꝛ libere elicitꝰ: ⁊ hoc est cōmune actui bono ⁊ malo: neqꝫ enī actꝰ est laudabilis nisi sit a volūtate. ¶ Aduerte tñ ꝙ cū dicit doc. ꝙ pria ratio bonitatis actus est ex cōuenientia cause: non loquiᷓ de primitate perfectionis: sed forte de primitate originis: qꝛ ratio recta prius origine dictat actū esse eliciendū libere a cā priꝰ enī ratio recta respicit causam actꝰ: ⁊ deinde obiectū sup quod debet trāsire actꝰ: ⁊ post respicit finē: ⁊ sic deinceps de alijs circūstantijs. ¶ Secūda conditio est ex obiecto. i. ꝙ secunda circunstantia requisita ad actū moralē est ꝙ talis actus eliciaᷓ a volūtate circa obʒ

actū eē bonuʒ ex gñe quomodo. ꝯueniēs ⁊ tunc qñ sic eliciᷓ actꝰ est bonꝰ ex genere: ⁊ diciᷓ bonus ex genere: qꝛ talis actus vt includens circunstantiā obiecti est indifferens ad vlteriores bonitates q̃ sumunᷓ ex circunstātijs specialibꝰ: nam talis actus natus est vlteriꝰ perfici circunstātia finis: modi/tēporis. ⁊c. Et diciᷓ bonus ex genere: non vt precise transit sup obiectū conueniens: sed vt transit sup obiectū secundū rectam rationē hoc est a recta rōne dictatū esse sibi cōueniens: vt ptʒ a doc. in isto secundo. d. 9. Ibi. post istud prima circunstantia est ipsiꝰ finis: nec ista sufficit sine alijs circūstātijs sicut est circūstātia forme: puta ꝙ debito mō fiat vt cū quis dat elemosinā paupi ꝓpter deū: tunc dat debito modo qñ prōpte ⁊ ylari vultu: ⁊ mō honesto dat: sed dat indebito mō qñ dat vultu tristi: ⁊ cū impetu ⁊ huiusmodi ⁊ sequūtur circunstantie magis extrinsece. scilicet quando ⁊ vbi ⁊ huiusmodi. ¶ Ex his ergo patet responsio ad. q. ꝙ sola bonitas finis siue sola circūstantia finis etiā cum talis circunstantia intenditur a voluntate secundum rectam rationem non sufficit ad bonitatē moraleʒ actus sed requiruntur alie circunstātie ſm ordinē predictum ad hoc ꝙ sit perfecta bonitas actus moralis: et sic patet quid dicendum ad. q.

Nūc restat soluere argumēta pricipalia: q̃ bꝰ doc. ꝓbat. ptē opposită. s. ꝙ ois actus sit bonꝰ moralr̄ ex solo fine. Et arguit prīo sic aucto. Augu. c. 13. in lr̄a. Bonū opus intentio facit. i. ꝙ intentio finis reddit opus bonum: nā intentio formaliter: vt supra patuit. di. 38. respicit finem. ¶ Respondet doc. ꝙ auctoritas est ad oppositum: quia ⁊ si finis sit conditio principalior siue prima conditio primitate ꝑfectionis pertinens ad bonitatem moralem actus: non tñ est sufficiens simpliciter: loquēdo ēt de bonitate meriti q̃ addit super bonitatem moralē adhuc illa bonitas meritoria est principaliter ex fine: quia supposita cōpleta bonitate morali actus superaddiᷓ bonitas meritoria q̃ est ex relatione debita istius actus in finē. s. vltimum que relatio debita tunc fit qñ actꝰ eliciᷓ a caritate hoc ē vel a caritate inclinante voluntatē ad talē actū vel a caritate vt a cā ꝑtiali concurrēte ad talem actū: de quo vide. doc. in primo. di. 17. s. qūo caritas ꝯcurrat an tm̄ inclinatiue: an etiā vt cā ꝑtialis actꝰ. Et qūo bonitas meritoria actus ꝓsupponat ꝑfectā bonitatē moralem ipsiꝰ vide doc. in primo. di. 17. ⁊ in isto secūdo. d. 7. ⁊ in quol. q. 17. Sequitur: ⁊ quo ad hoc possūt auctori. de fine exponi ꝙ scilicet bonitas meritoria est ex fine: patet: q̄a actꝰ dᷓ meritorius inq̄ꝫtum est a caritate: sed caritas primo ⁊ principaliter inclinat voluntatem ad eliciendū actū propropter vltimum finē: ⁊ qūo hoc vide doc. in tertio. dist. 18. ⁊. 29. ⁊ nota q̃ ibi ꝓlixe exposui. Secundo principaliter arguit. actus intelligēdi est verꝰ ex principio. i. est euidens ex principio: sed finis est hic sicut ibi principiuʒ patet: quia sicut principium in speculabilibꝰ sic finis in operabilibus ex. 2. phi. tex. com. 89. ergo sicut actus intelligendi habet euidentem veritatem ex principio: ita opus habet bonitatem ex fine. ¶ Respondet doc. ꝙ causa efficiens actus intelligendi: loquendo de illa que est ex parte intellectus: vel que est ex parte habitus intellectus naturaliter agit nec potest difformiter agere ipsi obiecto: ideo semper recte agit: nam intellectus eo mō intelligit obiectum quo est sibi pñs nec est in ptāte eius sic vel sic intelligere siue sic vel sic assentire cū sit cā mere naturalis: ⁊ de hoc satis dictum est in primo. di. prima. q. 3. ⁊. 4. Et voluntas propter sui libertatē nō semper conformiter agit suo obiecto nam potest elicere actū ⁊ propter vltimum finem ⁊ non propter vltimum finem potest. n. frui ente ad finem ⁊ vti vltimo fine: quod tñ ē maxima ꝑuersitas: vt patet per Augu. 83. q. q. 30. Omnis itaqꝫ humana ꝑuersio est: quod etiam vitium vocaᷓ fruēdis vti velle atqꝫ vtendis frui. ⁊c. Sequitur in littera qñ igitur est rectitudo ex parte principij mouentis totus actus est rectus: nō sic hic ex ꝑte finis: vult dicere ꝙ quando rectitudo actus est ex solo obiecto mouente potētiā tūc actꝰ ex solo obiecto est rectꝰ: ⁊ sic in ꝓposito: quia tota euidentia actꝰ intelligēdi est ab obiecto ideo ⁊ solo obiecto mouente actus intellectus est euidēs ⁊ similiter quia tota rectitudo actus intelligendi practici est a solo fine vt obiecto nō vt causa finali: vt patet a doc. in prolo. q̄ōne vltima: ⁊ per ea que ibi exposui: ideo tota rectitudo talis actus est ab isto fine: vt obiecto sed in ꝓposito bonitas actus moralis non est ex solo fine vt supra patuit: ideo actus non est moraliter bonus a solo fine. ¶ Tertio ⁊ vltimo arguitur sic bonitas est ab aliqua vna cā: patet: quia effectꝰ per se est ab vna cā per se. sed nulla alia potest dari nisi finis ergo. ⁊c. ¶ Rñdet doc. ꝙ illa vna bonitas moralis itegrat ī se ꝑfectiones oēs cōueniētes actui ⁊ non est aliqua vna sola ꝑfectio vt supra patuit: ⁊ iō talis bonitas est a pluribus causis: ⁊ de hoc vide doc. in primo. distin. 17. ⁊ in quoli. q. 18.

Distinctio. 41. Questio Unica.

Circa disti. 41. Querit. doc. vtrum aliquis actꝰ possit esse indifferēs. ¶ Respōdēdo ad. q. Primo recitat vnam opi. q̃ est. Tho. Prima secūde. q. 18. ar. 90. Et similiᷓ. Bonauē. In secūdo. di. ꝓsēti: q̃ opi. diᷓ ꝙ aliud Opi. Tho. et Bonau.
ē loq̄ de actu siglari: puta de hac dilectiōe ⁊ aliud de actu cōi: puta d̄ dilectiōe ī cōi: loq̄ndo ꝑmo mō dicit opi. ꝙ ē īpossibile talē actū eē īdiffirētē: q̄a talis vl' est necessario moraliᷓ bonꝰ vel moraliᷓ malꝰ loquēdo ēt d̄ actu meritorio vl' d̄meritorio: diᷓ ꝙ sigto q̄cūqꝫ actu sin

gulari talis necessario vel est meritorius vel demeritorius. Nec oportet hic aliter adducere rones eorum. Sz loquendo de actu in communi dicunt q talis actus potest esse indifferens ad actum singularez meritoriu z ad actu singularē demeritoriu: ita q talis actus oio in se consideratus non erit formaliter meritori⁹ nec formaliter demeritorius: sicut etiā homo in communi est idifferens ad Franciscū z Baptistā z quo ad hoc secundū membrum opi. dicit verum sed non est ad intentionē. q. quia. q. t antum querit de actu singulari. ¶ Ibi. Aliter posset dici

Opi. ppia Doct.

nūc doc. ponit opi. propriā et duo facit: pmo qrit an possit esse actus singularis indifferens loquendo de bonitate et malitia morali: ita q detur aliquis actus qui nec sit moraliter bonus nec moraliter malus. Secundo loquendo de bonitate meritoria et malitia demeritorie opposita: an possit esse actus singularis: qui nec sit bonus meritorie nec malus demeritorie. ¶ De pmo actu: dicit q loquendo de prima bonitate z malicia. s. morali comparando ad actum naturalē videtur posse inueniri actus indifferens qui. s. habeat determinatam speciem in genere nature per comparationem ad oēs causas suas: z possit tamen habere indifferenter bonitatē moralem z malitiā quod probatur. Primo: qz secundū phm secūdo ethic. habitus iusticie generatur ex operibus iustis: non tamē iuste factis: iste actus non est bonus moraliter: quia non ex virtute. Similiter de actibus elicitis post virtutē: qz non videtur necessitas q volūtas habens virtutem semper vtatur necessario sed tantū quando occurrit passio ita vehemens que subuerteret rationem nisi vteret virtute. Hec littera doc. potest multiplr itelligi nā cum primo dicit q actus naturalis in specie determinat⁹ p comparationem ad omnes causas suas. zc. iste cause aut intelliguntur tantum effectiue actus: aut accipiuntur pro omnibus circunstantijs naturalr natis inesse actui. Primo modo erit tantum actus bonus naturaliter ex potentia z obiecto: tenendo q obiectum ꝯcurrat ad actum eliciti voluntatis secundum tertiam opinionem recitataz supra distinctione. 25. z talis actus est naturaliter bonus ex genere: quia habet bonitatē quam ex natura natus est habere a potentia z obiecto sibi conuenientibus. talis ergo actus nō est perfecte bonus bonitate naturali perfecte malus malitia naturali vt. s. patuit. di. 40. Sz secūdo mō dicit actus naturaliter bonus ex omni causa quā do talis actus habet conformitatē ad cām efficientem ad obiectū ad finē z ad formā: z tunc est pfecte bonus bonitate naturali nata sibi naturalr cōpetere. Loquendo de isto actu secundo mō pōt intelligi indifferēs ad bonitatē moralē z ad malitiā oppositā duplr. pmo q actus dicatur moralis qui elicit a ꝟtute morali z ille nō dicatur bonus moraliter q non elicit a virtute morali: tenendo eni q actus bonus moraliter sit a virtute morali: vt puta act⁹ iusticie moralis sit ab habitu iusticie morali vt multi tenent: loquendo hoc modo bene potest eē actus pfecte bonus bonitate naturali: qui tn non ꝓsupponit in voluntate virtutem moralē sicut quis potest dare elemosinā pauperi et hoc liberaliter: z ꝓpter debitū finē: et mō debito qui finis erit vt subueniat necessitati pauperis: z tamē non habebit in voluntate habitū virtutis iclinantē adhoc: z sic talis actus nō erit bonus moraliter: quia non a virtute morali: nec malus moraliter: pz quia talis actus n oēst vituperabilis actus enim malus moraliter est actus. vituperabilis et imputabilis: vt pz a Doct. in quolibe. q. 17. z. 18. Et hoc modo pōt intelligi dictum phi q habit⁹ iusticie generat ex actibus iustis: sed non iuste factis. i. q generatur ex actibus bonis bonitate naturali: sed non iuste factis. i. non moralr factis quia tales actus non sunt geniti a virtute morali: z tamen non sequitr illi act⁹ sunt iusti. i. boni bonitate naturali: z nō sunt iusti. i. boni bōitate morali: ergo sunt in iusti. id est mali malicia morali: non sequitur quia si essent mali malitia morali essent vituperabiles cuius oppositū experimur: posito etiā q quis habeat hitū virtutis: puta habitū iusticie: adhuc stat q eliciat actū indifferentē ad actū bonū bonitate morali z ad actū malū malicia morali ptz: qz non appet aliq necessitas q hns habitū moralē puta temperātiā eliciat actū temperantie ꝟm inclinationē talis habit⁹: sicut etiā habēs charitatē non apparet necessitas q eliciat omnē actū etiā non bonum

Nō istā declarationez littere.

moraliter ꝟm inclinationem caritatis. Et si apparet aliqua necessitas: tunc est qn occurrit passio ita vehemens que subuerteret rōnem nisi vteretur tali habitu virtutis. Sed quia tn Doc. non tenet q actus sit precise bonus bonitate mortali ab habitu virtutis cum iste expresse teneat in quarto. di. 14. q. 2. q non est de rōne act⁹ moralis q sit elicitus a virtute morali: vel q sit generatiu⁹ virtutis moralis: ad hoc. n. vt sit perfecte moralis (posito etiā q nullus habitus virtutis moralis sit in volūtate) sufficit q sit elicitus conformiter rōni recte siue dictamini recto: vt patet a doc. in primo. q. vltima ꝓlog. z di. 17 primi. z in secundo. d. 7. z. 42. z in tertio di. 33. z in quarto. di. 14. q. 2. z in quoli. q. 18. ¶ Potest ergo expōi dictū doc. secundo mō: sic intelligendo q actus dr pcise bon⁹ bonitate morali: qā elicit ꝯformiter rōni recte actu dictāti de oī circūstātia requisita ad actum moralē: de quibus circunstātijs dcm est supra. di. 40. Dicit ergo doc. q pōt esse actus pfecte bonus bonitate naturali qui erit elicitus a voluntate libere circa obiectum cōueniēs ꝓpter finem conuenientē z modo sibi debito: qui tn actus nec erit moraliter bonus: nec moraliter mal⁹: q nō sit moraliter bon⁹: patet: quia licet habeat oēs circunstātias supra dictas: non tamen habet eas ꝟm dictamen recte rōnis quod requirit ad hoc: vt sit moraliter bonus: nec etiā est moraliter malus: quia tunc talis actus esset vituperabilis: nisi dicat q esset moraliter malus priuatiue seu negatiue: quia careret conformitate ad rationem rectam. Dico primo q esset tantum negatiue moraliter mal⁹: nō tamen contrarie: quia si esset contrarie moraliter mal⁹ tunc esset vitupabilis: z dr negatiue moraliter mal⁹ quādo tn negat aliquam circunstantiam requisitam ad actum perfecte moralem: vt cum quis libere dat elemosinam paupi actu non cogitādo de fine: tunc talis datio ē tn mala moraliter negatiu e: sed quando est malus contrarie: tūc ponit circumstātiā repugnantem circunstantie debite: vt cum quis dat elemosinam propter vanā gloriā tanq ꝓpter finem. Sed de hoc prolixe dictum est supra distin. 7. z in quoli. q. 18. z vide que ibi exposui. ¶ Dico secundo q licet talis actus non sit elicitus cōformiter rōni recte: tn non est malus moraliter: quia vt sic nat⁹ est elici conformiter rationi recte: quia vt sic non icludit aliquā circunstantiam repugnantem actui morali: immo includit omnem circunstatiaz natā dictari a ratione recta. ¶ Intelligendo ergo hoc modo potest exponi auctoritas philosophi q iusticia generatur ex operibus iustis: non tamen iuste factis: dicitur. n. opus iustum siue actus iustus qui habet omnes circunstantias requisitas ad actū bonum bonitate naturali sed quia tamen talis actus nō habet tales circūstantias actu dictatas a rōne recta dicit non iuste factus: quia non conformiter elicitus rationi recte: z tamen non sequitur non est iuste elicitus: quia non conformiter rationi recte: ergo est simpliciter iniuste elicitus seu vitupabilis: est tamen ꝟm quid iniuste elicit⁹ accipiendo ly iniuste ꝓ vt pcise dicit negationem actualis conformitatis ad rōnem rectā. Et similiter potest exponi ira sequens cum dicit: similiter de actibus elicitis post virtutem: potest hic accipi virtus non pro habitu virtutis moralis existentis in voluntate sed ꝓ habitu virtutis intellectiue siue existentis in intellectu: puta ꝓ habitu prudentie causato ex pluribus dictaminib⁹ rectis. de quo vide doc. i primo. di. 17. Loquendo ergo de tali virtute. dicit doc. q licet quis habeat talem habitum virtutis in intellectu: tamen post elicere actum perfecte bonum bonitate naturali: z non ꝟm actuale dictamen talis virtutis: quia non apparet necessitas q qn elicit talem actum q actu cogitet de circunstātijs reqsitis ad bonitatem naturalē illius actus: sed si est necessitas vtendi tali virtute: tūc est qn occurrit talis passio q nata est obruere dictamen rectuz: nisi actu vteretur tali virtute siue recto dictamine talis virtutis.

De secundo Principali

scilicet de bono z malo meritorie vel demeritorie. z anteq ponat ꝯclusionē: i q tenet q dat a ct⁹ neut p fecte moralis: q tn nō ē meritori⁹ nec demeritori⁹ ꝓmittit aliq. Primo q act⁹ meritori⁹ siue rō meriti i actu ꝓsupponit bonitatē moralē act⁹. s. q act⁹ nō potest eē meritori⁹ nisi sit moralis. An nō reqrat bonitas moralis pfecta: sic q act⁹ nō posset eē meritori⁹ nisi actu

cōformis eliciaꝛ rōni recte ſm omnes circūſtantias req̄=
ſitas. De hoc non eſt preſens ſermo. Dicit ḡ Doc. ꝙ me
ritū vltra bonitatē moralē actus addit relationē ad vlti=
mū finem: q̄ relatio ſit ex charitate inexiſtēte. i. ꝙ actus
non eſt formaľr meritoriꝰ niſi actu eliciatur a volunta=
te in ordine ad deū: ⁊ hoc charitate īclinante voluntatē
ſiue partiaľr cōcurrente ad talē actū ſic in deū relatum.
Sed de rōne meriti formaľr in quo cōſiſtat: vide doc. in
primo. diſt. 17. ⁊ in tertio. di. 18. ⁊ ſpāliter ī quol. q. 17.
vbi vr̄ addere aliqua vltra dicta in prio ⁊ tertio: ⁊ ī hoc
nō vr̄ multū inſiſtendū: ſꝫ ſufficit hoc hr̄e ꝙ actꝰ ad hoc
vt ſit meritoriꝰ opꝫ ꝙ ſit relatꝰ in deū ſiue ꝓpter deū eli
citꝰ: ⁊ hoc ex charitate ~~non~~ in exiſtente. ¶ Secūdo p̄mit=
tit ꝙ actum referri in deū ex charitate pōt tripľr intel=
ligi. ſ. vel actuaľr vel virtuaľr vel habituaľr. Primo mō
refertur actualiter: qn̄ ītellectus actu dictat ꝙ volūtas
velit diligere proximū propter deū et ex charitate tunc
talis dilectio actualis ſic conformiter elicita rationi re
cte eſt actus actu relatus in deum ex charitate. Simili=
ter dico idem de actibus imperatis in alijs potentijs: pu
ta de actu temperantie vt quando voluntas īperat actū
temperantie in parte ſenſitiua propter deum ex charita
te ⁊ ratione recta ad hoc dictāte talis actus īperatus eſt
actus actualiter relatus in deum. Secundo mō. ſ. virtu
aliter dicit doc. ſic. ſicut ex cognitione et dilectione finis
deuentuꝫ eſt ad volitionē huius entis ad finem puta ex
cognitione ⁊ dilectione dei pertinente ad portionem ſu
periorem: portio inferior conſiderat talem actū: puta pe
nitentiam eſſe aſſumendam: ⁊ poſtea illū exequitur vo
lendo: non tamen tunc referēdo in finem: quia nec tunc
actualiter cognoſcitur nec diligiꝛ. Aliq̄ Scotiſte ſic di=
cunt virtualiter inquiunt cū ex amore actuali ipſius dei
deuēi ī cognitionē peccati mei ⁊ hoc ob amorē eiꝰ quia
eſt eiꝰ offenſiuum triſtor et penitentiā facio: nō tn̄ tunc
actuaľr illū actū pnīe in deū refero actuaľr: quia nec de
deo cogito: nec tūc deū actuaľr amo taľ actꝰ pnīe eſt vir
tuaľr tm̄ in deū relatꝰ. hec ille. Tn̄ ꝓ clariori ītelligētia
nota aliq̄: prīo qḋ dicit Doct. in q̄rto. di. 14. q. 2. de pnīa
virtuali: puta de diſplicētia pctī: que tunc diciꝛ ꝟtualis
nō ꝙ actu eliciaꝛ aliq̄s actus diſplicētie de peccato: ſed
ex hoc ſolo ꝙ quis intenſe diligit deū in ſe: ⁊ ꝓpter ſe:
talis dilectio dei poteſt dici penitentia ꝟtualiter: ex hoc
ſolo ꝙ dilectio dei: ita intenſa virtualiter includit diſpli
centiam de peccato: et hoc ptꝫ: qꝛ ſi q̄s intēſe diligit deū
ꝓpter ſe ſi actu cogitaret de pctō vt dei offenſiuo ſtatim
eliceret actū diſplicentie: qꝛ iſta nō videnꝛ ſimul ſtare ꝙ
quis diligat deum: ⁊ non doleat de offenſione dei. Et de
tali actu virtuali nō loquitur hic Doc. quia hic loquitur
de actu virtuali actu elicito ex amore dei prius habito.
Nota etiā que dicit doc. ſupra in iſto ſecundo. diſti. 35.
de auerſione virtuali: et per conſequens de conuerſione
virtuali: quis enim virtualiter auertitur a deo quando
committit actum oppoſitum conuerſioni virtuali in deū
vt patet de odio proximi: dilectio enim proximi et ſi non
formaliter eſt conuerſio in deum: eſt tamē virtualiter cō
uerſio in ipſum: quia pro quanto dilectio proximi virtu
aliter continetur in dilectione dei: quia iſta non ſtant ſi=
mul ꝙ quis diligat deum propter ſe et odiat proximuꝫ.
⁊ hoc de potentia dei ordinata: ſecus de potentia dei ab
ſoluta: vt expreſſe patet a Doc. in tertio. di. 28. ⁊ nota q̄
ibi expoſui. Dicitur ergo ibi cōuerſio virtualis cū quis
diligit proximum propter deum: ⁊ licet talis dilectio ꝓ=
ximi ſit actu relata in deum: tamen dicitur cōuerſio vir
tualis ex hoc ſolo ꝙ non formaliter ⁊ immediate eſt in
deū: ſicut dicimus ꝙ odiuꝫ dei formaliter auertit a deo
⁊ ꝑ ꝯñs dilectio dei in ſe conuertit formaliter ī deū. Ad
huc loquēdo de tali actu virtuali non eſt ſermo in ꝓpo=
ſito: quia talis actus virtualis ſimul ſtat cū actuali dile=
ctione dei: ſed actus virtualiter relatus in deū in propo
ſito non ſimul eſt cū dilectione dei actuali propter quā
elicitur talis actus: quia tunc eſſet actus relatus in deū.
¶ Dico ergo ꝙ hec littera doc. pōt hr̄e multiplicē ſenſū.
nam primo poteſt ſic intelligi ꝙ quis diligat deum in ſe.
et ꝓpter ſe que dilectio duret per horam et poſt illā ho=
rā actu diligat ꝓximū nō in ordine ad deū ⁊ talis ſenſꝰ
nō vr̄ ad mentē lr̄e: qꝛ ſi talis amor ꝓximi natꝰ ſit ꝟtua
liter contineri in amore dei: qꝛ tn̄ nō procedit ex amore
dei. vt patet: quia tunc non eſt amor dei. ideo ad menteꝫ
lr̄e nō dr̄ virtualiter relatus in deum. Secūdo pōt ſic in
telligi ꝙ quis actu diligat deum ⁊ ſtante dilectione illa
conuertat ſe ad ꝓximū diligendo illū ex amore ipſiꝰ dei
ſic ꝙ dilectio dei ſit continuata per mediā horam. ⁊ ſimi
liter dilectio ꝓximi: ⁊ poſt vltimū inſtās medietatis hore
ceſſat dilectio dei in ſe: ſed continuetur dilectio ꝓximi
ꝑ aliā mediā horā: tūc dilectio ꝓximi q̄ ſimul fuit cū di=
lectione dei actu fuit relata in deū ⁊ eadem dilectio ꝑ er
aliam medietatem hore dr̄ virtualiter relata in deum: ⁊
hic ſenſus vr̄ ſtare cum intentione lr̄e. Tertio poteſt ſic
intelligi ꝙ quis actu diligat deū in ſe: ⁊ ꝓpter ſe: ⁊ ſtan=
te dilectione dei actu diligat ꝓximum: nō tn̄ referēdo il
lum amorem in deuꝫ: ſed ꝙ tm̄ abſolute ipſū diligat ta
lis dilectio forte non dr̄ virtualiter relata in deū ⁊ hoc
ſi non procedit ex dilectione dei. Si vero talis dilectio ꝓ
cedat ex dilectione dei vt cum quis diligit deuꝫ propter
ſe: ⁊ poſt cogitādo de proximo ꝙ eſt creatura dei diligat
ipſum ꝓximum abſolute: ita ꝙ talis amor procedat ex
amore dei: tunc talis ſenſus erit ad mentē littere. Quar
ta mō poteſt intelligi: ⁊ magis ad ſenſū lr̄e qn̄ quis actu
diligit deum ꝑꝑ ſe ⁊ ſimul cogitat pctm̄ vt offenſiuū dei
⁊ actu elicit diſplicentiam de pctō ꝓpter deū ⁊ actu im
perat in parte ſenſitiua puta abſtinētiam vel ꝑegrinatio
nem: ⁊ hmōi: ⁊ immediate poſt ceſſet ipſa dilectio dei:
ſed continuetur abſtinentia ⁊ peregrinatio: tunc talis a=
ctus abſtinentie vel peregrinationis qui originaliter ꝓ=
ceſſit ex amore dei dr̄ virtualiter relatus in deū. Nō enī
credo ꝙ diſplicentia pctī vel actꝰ abſtinentie īperatus ſi
tm̄ eliciatur poſt amorem dei ꝙ virtualiter ſit actꝰ rela=
tus in deum niſi mō p̄expoſito. Et hoc etiam forte pōt eē
cōforme dicto doc. in. 4. di. 6. de intenſione actuali ⁊ vir
tuali: vt cum quis actu ꝓpter deum aſſumit pnīam actu
cogitando de illa ⁊ de deo ſed poſt continuat illam nō co
gitando de deo. tunc talis actus penitētie dicitur virtua
liter contineri in actuali patientia actu relata in deum:
⁊ ſic talis actus diceturetiam virtualiter relatus in de=
um. ¶ Tertio modo dicitur actus relatus in deum tan=
tum habitualiter: puta quia habet habitum qui eſt prin
cipium referendi actum in deum ⁊ ſic omnis actus refe=
ribilis in finem manens cum caritate dicitur referri ha=
bitualiter ita ꝙ talis actus elicitus a voluntate informa
ta caritate nec actualiter nec ꝟtualiter ſit ex caritate re
latus in deum: vt cum quis actu diligit ꝓximū nō cōſide
rādo: nec de ḋo: nec de lege ipiꝰ: talis actꝰ nō actu referꝛ
in deū ex caritate: nec ēt ꝟtualiter cum nō ꝓcedat ex amo
re dei ⁊c. ¶ Tertio principaliter p̄mittit ꝙ actus tripli=
citer poteſt non referri in deū p̄mo negatiue abſolute vt
qn̄ actꝰ nec actualiter nec ꝟtualiꝛ referꝛ ex caritate in
deum: ſicut cū quis actu dat elemoſinā paupi nō ex amo
re dei nec cogitās de ipō deo: ſed vt p̄ciſe ſubueniat īdi
gētie paupis talis actꝰ nec actualiter nec ꝟtualiter refer
tur in deū. Scḋo actꝰ nō referꝛ in deū p̄uatiue: puta q̄a
nō eſt natū referri: ſicut pctm̄ veniale: q̄a licet ſtet cū ca=
ritate nō ē tn̄ natū cū caritate referri in finē: ⁊ dr̄ talis ac
tꝰ nō referri priuatiue: ex hoc ꝙ eſt ibi p̄uatio alicuiꝰ cir
cūſtātie q̄ nata eēt īeſſe actui: vt cū quis corrigit ꝓximū
ſed nō debito mō: tūc talis actꝰ correctiōis carēs tali cir=
cūſtātia erit cōiter pctm̄ veniale: dr̄ ergo talis actꝰ irrefe
ribilis p̄uatiue: nō ꝙ ſit actꝰ natꝰ referri: ſed dr̄ p̄uatiue
ex hoc ꝙ p̄uat aliquā circunſtātiā ꝑꝑ quā p̄uationē non
pōt referri in deū ex caritate. Tertio dr̄ actꝰ nō referri
ꝯtrarie q̄a. ſ. corrūpit p̄ncipiū referēdi. ſ. caritatē vt pcm̄
mortale: nam peccatum mortale corrumpit caritatem
non ꝙ contrarietur ſibi formaliter vel virtualiter: ſed tā
tum demeritorie: vt ſupra patuit in iſto ſecundo. diſtin.
28. ⁊ ſatis patet in quarto. diſtin. prima. q. prima. reſpon
dendo ad argumenta principalia. ⁊. q. 6. ⁊ ſingulariter
diſt. 16. q̄ō. 2. vbi q̄rit doc. an infuſio gr̄e ⁊ expulſio cul=
pe ſint due mutationes reales. ¶ Iſtis premiſſis ponit
Doc. aliquas cōcluſiones Prima eſt quod loquendo
de actu non referribili in deum ſecundo ⁊ tertio modo
tantum actum eſt malus quia actus ſecundo modo eſt
peccatum veniale et tertio modo peccatum mortale.
Secunda eſt ꝙ loquendo de actu referribili in deum
ex caritate dicit ꝙ actus primo et ſecundo modo eſt
meritorius cum talis actus referatur in deum ex carita=
te: ⁊ licet hic dicat de actu ſecundo modo ꝙ ſit ꝓbabile
ipꝫ eſſe meritoriū: tn̄ abſolute vr̄ dicendū ipm̄ eſſe meri

torium: quia saltem elicitur virtualiter a charitate vt sa tis euidenter posset deduci ex dictis doc. in prio. di. 17. ⁊ in tertio. dist. 18. et in quolibe. q. 17. Tertia conclusio est de actu qui tantũ refertur habitualiter ⁊ negatiue. i. qui non refertur in deũ ex charitate nec actualiter nec virtualiter dicit ꝙ hoc est dubiuꝫ: an scꝫ talis actꝰ sit meritorius vel peccatũ veniale: quia mortale pctm̃ non potest esse: et patet qꝛ stat cum charitate: aut ꝙ talis actus sit idifferens. s. ꝙ non sit nec meritoriꝰ nec demeritoriꝰ Si ponatur ꝙ talis actus sit meritoriꝰ: tunc videtur ꝙ homo existens in caritate continue mereatur cũ multos tales actus quasi continue eliciat qui nec actualiter nec virtualiter referuntur in deum ex charitate. Si vero ponat̃ ꝙ talis actus sit peccatũ mortale vel veniale tũc videtur ꝙ homo continue peccet vel mortaliter: si ponatur peccatũ mortale vel venialiter: si ponatur peccatum veniale: quia multos tales actus elicit continue: q̃ non referuntur in deum nec actualiter nec virtualiter. ¶ Dicit ergo Doc. ad. q. respondendo an. s. possit dari actus indifferens ad bonitatẽ meritoriam et maliciã demeritoriã ꝙ videt̃ ꝓbabile tales actus indifferẽtes ponere qꝛ illi actus qui tantũ habitualiter referunt̃ in deũ nõ habent sufficientẽ rationem malicie pertinentẽ ad peccatum veniale: qꝛ possibile est nullam deordinationem esse in eis que sufficiat ad rationeꝫ peccati: non enim tenetur homo nec tentione necessitatis contra quam est peccatum mortale nec tentione minori contra quam sit peccatuꝫ veniale referre semper actũ suum in deum actualiter vel virtualiter: quia deus non obligauit nos ad hoc neq; videtur esse in istis actibus sufficiens ratio bonitatis vt sint meritorij: quia nõ videtur minor relatio sufficiens ad meritum q̃ relatio virtualis qualis nõ est hic. Sunt ergo multi actus indifferentes non tm̃ ẜm esse qḋ habent in specie nature: sed etiã secundũ esse qḋ habẽt in esse morali. Sunt etiã multi actus indifferẽtes ad bonũ meritoriũ: ⁊ malũ demeritoriũ: quia vnũ indiuiduuꝫ potest esse tale: ⁊ aliud tale: puta vnus actus põt esse meritorius ⁊ alius demeritoriꝰ multi etiã singulares actus eliciti sunt idifferẽtes q̃ nec sunt tales neq; tales. i. qui nõ sunt meritorij nec demeritorij ⁊ nõ solũ actus nõ humani: de quibus nõ est sermo sicut mouere barbã vel leuare festucã: ⁊ hmõi: q̃ procedunt ex sola imaginatione nõ ex libero arbitrio ĩpellente: sed etiã de actibus libere elicitus actus humani sunt illi q̃ procedũt a libero arbitrio quod includit intellectũ ⁊ volũtatẽ vt supra patuit Dicit ĝ Doc. ꝙ nõ solũ actus nõ hũani pñt esse indifferẽtes sꝫ ẽt multi actꝰ eliciti a libero arbi. pñt eẽ idifferẽtes.

Ad argumenta pricipalia Doc. prio arguit ꝓbãdo ꝙ nõ possit dari actꝰ indifferens ad bonũ ⁊ ad malũ. Et arguit prio sic. qꝛ ĩter habitũ ⁊ ꝑuationẽ nõ est mediũ: vt pꝫ. 10. metaphi. tex. com. 15. vbi hr̃ ꝙ opposita priuatiue sunt ꝯdictorie opposita circa aptũ natũ, priuatio inquit quedã est ꝯtradictio aut in potentia determinata aut concepta cum susceptiuo: hec ille. Sed inter ꝯdictoria nullũ est mediũ vt pꝫ. 4 metha. tex. cõ. 17. sed in ꝓposito bonũ ⁊ malũ sunt ꝑuatiue opposita: ergo non dat̃ actꝰ mediꝰ q̃ nõ sit nec bonꝰ nec malꝰ. ¶ Rñdet Doc. ꝙ bõitas ⁊ malicia moralis circa actũ non sunt priuatiue opposita. pꝫ: qꝛ actus non est malꝰ ex hoc solo ꝙ caret bonitate tali vel tali: sed qꝛ caret bonitate quam debet habere: non aũt oĩs actus debet habere talẽ bonitatẽ vt puta actus dandi elemosinã pauperi ꝓpter indigentiã ⁊ hoc sine dictamine rõnis: q̃uis talis actus careat tali cõformitate ad rõnẽ rectã: tñ non dicitur formaliter malus: quia non tenet̃ habere illam: similiter patet de bonitate meritoria ⁊ malicia opposita. ¶ Secundo arguit sic: ex actibus generatur habitus: ergo si inter actum bonum et malũ esset actꝰ medius: tunc esset aliquis habitus generatus ex hmõi actibus: qui nec esset bonus nec malus. ¶ Respondet Doc. cõcedendo ꝙ ex similibus actibus generatur similis habitus: ⁊ ita ex multis actibus indifferentibus potest generari consimilis habitus ad consimiles actus in genere inclinans: non tamen inclinat ad eos nec vt bonos nec vt malos sicut etiã ipse in se neq; est bonꝰ neq; est malꝰ sicut nec etiam generatur ex actibus bonis vel malis: et ita inconueniens ad quod deducit ratio non est inconueniens sed tanq̃ verum concedendum.

Distinctio. 42. Questio Prima.

CIrca distinctionẽ quadragesimam secundam querit Doc. quattuor per ordinem primo. an peccatũ possit esse in cogitatione. Secundo vtrum in sermone. Tertio vtrum consistat in ope. Quarto vtrum diuisio Hiero. de peccato sit sufficiens que talis ẽ sup Eccle. Tria inquit generalia delicta sũt quibus hũanum subiacet genus: aut. n. cogitatione. aut sermo. aut opere peccamus. Potest etiaꝫ quinto queri de di. 7. peccatorum capitalium.

Ad istas. q. Doc. Rñdẽdo ꝑmittit quoddã generale dictũ. s. ꝙ malicia. prio ⁊ formaliter non est nisi in aliquo actu voluntatis: ⁊ hoc multipliciter ꝓbat. primo: quia iusticia habitualis vt distinguitur contra peccatum originale q̃ dr̃ iusticia originalis et iusticia actualis vt distinguitur contra peccatum actuale est formaliter in voluntate: ⁊ hec iusticia actualis nihil aliud ẽ nisi rectitudo actus de qua supra dictum est in isto secũdo. di. 34. 35. 36. ⁊. 38. ⁊ similiter patet; i quarto. di. 14. q. 1. Si ergo talis iusticia habitualis ⁊ actualis est formaliter in voluntate ẽt peccatum originale ⁊ actuale erit formaliter in voluntate: de peccato originali satis patet per Ansel. de conceptu virginali. c. 4. patet etiam per rationem: quia priuatio ⁊ habitus sunt cõtradictoria circa ideꝫ: vt patet. 10. metha. tex. com. 15. nam peccatũ originale est carentia iusticie originalis: vt patet per Ansel. de conceptu virginali. c. 27. per peccatum inquit quod originale dico aliud intelligere nequeo in ipsis infãtibus nisi factã per inobedientiã Ade iusticie debite nuditateꝫ per quã omnes sũt filij ire: ⁊ sic patet q̃ tails nuditas nihil aliud ẽ nisi carẽtia iusticie originalis ⁊ de hoc vide Doc. supra in isto secundo. d. 31. Similiter peccatum actuale est formaliter carentia siue priuatio iusticie actualis nõ que insit actui: sed deberet inesse ⁊ de hoc prolixe dictũ est ĩ isto. 2. di. 34. 35. ⁊. 37. ¶ Secundo ꝓbat idẽ per Aug. ťtio de li. arb. ca. ꝑmo. Cã ꝑmo peccandi est voluntas: nihil. n. est peccatum nisi qḋ est in potestate facientis ⁊ nihil est in ptãte facientis nisi qḋ est in ptãte volũtatis eius: quia nihil preter hoc est imputabile: vt prolixe patet a Doc. in quoli. q. 17. ⁊. 18. ⁊ hoc idem per Augusti. 12. de. ciui. ca. 8. qui vult ꝙ defectus volũtarios sequit̃ debita pena. ⁊. quia soluꝫ pctm̃ est punibile: iõ est voluntariũ: ⁊ nihil est primo ⁊ formaliter voluntarium nisi actꝰ elicitꝰ volũtatis. ¶ Tertio ⁊ vltimo patet hoc idẽ: quia oĩs cã actiua in vniuerso preter volũtatẽ est naturaliter actiua accipiendo naturaliter non vt distinguitur contra super naturaliter sed vt distinguitur contra agens a ꝓposito siue per voluntatem: ⁊ sic hic accipitur naturaliter id est per modum nature: ergo nulla preter voluntatẽ est vituperabilis propter suã actionem ⁊ hoc patet per Aug. tertio de libero arbitrio: cã. n. naturalis ẜm euꝫ non agit nisi ẜm ꝙ accipit vt agat ab alio: ⁊ ideo in nulla sua propria actione est vituperabilis: ⁊ ꝑ cõsequẽs in nullo actu suo ẽ formalit̃ pctm̃. Ex quo sequit̃ ꝙ in cogitatiõe sermõe ⁊ ope non est pctm̃ formaliter: ⁊ ꝑmo: sed est in solo actu voluntatis pctm̃ tñ põt esse materialit̃ in istis actibꝰ. s. cogitatiõe sermõe ⁊ ope: q̃a ẜm Ansel. vbi supra voluntas est motor in toto regno aĩe: ⁊ omnia obediunt sibi: sicut ergo voluntas tenetur habere in actu suo rectitudinem sic tenet̃ habere illã in alijs actibus exterioribus ad quos cooperatur vt motor: sicut igit̃ mouẽdo recte potẽtias exteriores actus eaꝝ sunt recti rectitudine ꝑticipata: ita etiã mouẽdo nõ recte sunt nõ recti quã rectitudinem debet voluntas illis dare: ⁊ ita mouendo eas non recte priuat eas illa rectitudine: ⁊ hoc patet per Ansel. vbi supra. c. 4. vbi loquens in forma aliarũ potentiaꝝ dicit: dedisti nobis dñm cui non obedire nõ possumus. ⁊c. Ex quo ẽt sequit̃ ꝙ nullꝰ actus possit esse malꝰ ẽt materialiter nisi qui potest imperari ab actu voluntatis formaliter malo. ¶ Sed occurrit difficultas in hoc qḋ dicit: ꝙ pctm̃ est tm̃ materialiter in actu aliarum potentiaꝝ a voluntate. Cõtra: quia priuatio rectitudinis Dubitabile.

q̄ debet inesse actui. est formaliter pctm̄: ⁊ talis priuatio
inest formaliter actui ĩperato in pte sensitiua: sicut etiaȝ
scdm dub. rectitudo actualis act⁹ est actu ⁊ formal'r in isto. ¶ Se
cundo etiam dubitaṫ in hoc quod dicit ꝙ est a sola volun
tate: quia actus bonus vel malus voluntatis non est bo
nus vel malus: nisi quia elicitus a libero arbitrio sed li
berum arbitriū includit tā intellectū ꝙ voluntateȝ: ergo
actus bonus vel malus ita est ab intellectu sicut a volun
ad.1.dub. tate. ¶ Respondeo ad primuȝ. ꝙ Doctor non negat quin
priuatio rectitudinis que deberet inesse actui impera-
to in aliis potentiis sit formaliter in tali actu: sicut etiā
iusticia actualis opposita ē formaliṫ ĩ isto: vt pȝ in tertio
di.33. Nec etiam habet negare quin talis priuatio re-
ctitudinis sit formaliter peccatū cū talis priuatio sit for
maliter q̄dam deformitas vocat ergo talē priuationem
pctm̄ materialiter pro quanto talis actus imperatus im
mediate elicitur a tali potētia que nullo modo teneṫ da
re rectitudinē actui: si ergo actus est rectus vel malus:
hoc non est quia precise a tali potentia sed qꝛ imperatur
a potentia libera que teneṫ dare rectitudinē actib⁹ alia
rum potentiarū que subsunt ĩperio ipsius: sed actus im
mediate elicitus a voluntate dr̄ formaliter bon⁹ vel ma-
lus ex hoc solo ꝙ ĩmediate elicitur a potētia que teneṫ
dare rectitudinem tali actui. Patet etiā: ꝙ ideo in acti
bus aliarū potentiarū diciṫ pctm̄ materialiter: qꝛ tales
actus non possunt esse primo boni vel mali sed necessa-
rio presupponunt actū elicitū voluntatis bonū vel malū
quo tales act⁹ imperanṫ: ⁊ hoc satis patere potest: ex di
ad.2.dub. ctis in prīo. d. vltima: ⁊ di.17. ¶ Ad secundū dubiū di-
co breuiter tenendo ꝙ intellectus sit pars liberi arbitrij
eo mō quo supra exposui in isto scd͠o. di.38. ꝙ licet in-
tellectus cōcurrat partialiter ad actum voluntatis quo
ad substantiā ⁊ intensionē actus: tāmē nō concurrit ad re
ctitudinē vel deformitatē actus: sed hoc est solū a volun
tate: nā vt voluntas partialiter elicit actū: si illū elicit cō-
formiter intellectui recto dat rectitudinē actui: si vo eli
cit difformiter: tūc priuat actū tali rectitudine. ⁊ quia in
sola potestate voluntati est sic cōformiter vel difformiter
elicere actum intelllectui recto: ideo cōformitas in actu
est formaliter rectitudo actus ⁊ difformitas est formali
ter priuatio rectitudinis: vt satis patet a doc. in primo
di.14. ⁊ de hac ꝯformitate: vide q̄ ibi exposui. ⁊ ĩ isto. 2.
di.41. Et ꝙ voluntas possit conformiter elicere ⁊ diffor
miṫ hoc exp̄sse patet a doc. ĩ isto scd͠o. di.9. ⁊.39. Et alibi.

De articu-
lo q̄stionis. **Ibi. Ex istis** respondeo ad primam. q. que est
de cogitatione. Et respondendo
ad questionē Doc. facit duo: primo permittit an cogita-
tio possit esse in potestate volūtatis et quomodo possit es
se. Secundo ostendit quomodo cogitatio possit esse ma-
la: ⁊ primum presupponitur secundo: quia vt dictum est
supra actus alterius potentie a voluntate non potest es-
se bonus vel malus materialiter nisi subsit imperio vo-
luntatis. ¶ Quantū ad primū. Hic doc. plura facit. Pri
mo probat tribus rōnibus ꝙ cogitatio non possit subesse
imperio voluntatis. Secundo in generali ostēdit quomo
do actus intellectus sit in potestate voluntatis adducē-
do aliquas auctori. scilicet Augu. ⁊ philosophi. et aliq̄s
rationes. Tertio concedit ꝙ aliqua intellectio vel cogi-
tatio est a voluntate imperata: distiguendo tamē de pri-
ma et secunda cogitatione. ⁊ de prima nullus dubitat ꝙ
non est in potestate voluntatis: sed de secunda est diffici
le ⁊ loquendo de ista secunda anteꝙ ponat opi. ꝓpriaȝ
ponit quinqȝ modos respondendi quos etiam improbat
¶ Quo ad primum vbi probat tribus rationibus actuȝ
intellectus non subesse imperio volūtatis. Arguit prīo
sic. omnis volitio requirit necessario intellectionem na
turaľr priorē lȝ simul duratione: qꝛ voluntas nō ferṫ nisi
in precognitū: vt patet per Augu. quero igiṫ quā cogita
tionē potest ĩperare: nō illā priorē vt pȝ: quia est pri⁹ eli
cita actu elicito voluntatis ⁊ nō posset ĩperari a volunta
te nisi mediante actu suo elicito: nec aliā secundā posset
voluntas imperare: quia tūc talis secūda fuisset ꝑcogni-
ta: quia volūtas ad nichil mouet etiā simul duratiōe ni-
si ad illud quod fuit precognitum. Si ergo mouet intel
lectū ad talē cogitationē. s. ĩperādo intellectui vt eliciat
talē cogitationē seu intellectionē: circa tale vel tale ob-
iectum: ergo talis intellectio fuit prius precognita per
aliam intellectionem: quia voluntas vt dixi non pōt fer
ri nisi in ꝑcognitum: ⁊ tūc q̄ro de illa alia q̄ erit tertia in
ordine aut pōt mouere ĩtellectū ad illā eliciendā: aut nō
Si nō ergo nec similiter poterit mouere intellectum ad
secundam eliciendā cū nō sit maior rō de scd͠a ꝙ de ter-
tia: si sic: ergo illa tertia fuit ꝑcognita p aliam. s. p quar-
tam: ⁊ tunc vel oportebit procedere in infinitum in acti
bus intelligendi aut oportebit concedere ꝙ nullus act⁹
intelligendi subsit ĩperio voluntatis. ¶ Deinde arguit
sic ⁊ reddit in idem cuȝ primo dicis ꝙ voluntas pōt impe
rare intellectui cogitationē alicuius obiecti: tunc quero
aut potest imperare illam a qua auertit intellectum pu-
ta imperare intellectui ꝙ desinat a cognitiōe lapidis aut
potest imperare illam ad quam conuertit illum intelle-
ctum: puta an possit imperare intellectui ꝙ eliciat cogni
tionem circa lapidem. Nō p̄mū: quia tūc non auerteret
ab ea: pȝ quia si voluntas vult auertere intellectum a co
gnitiōe: puta hominis imperando ĩtellectui vt designat
a tali cognitiōe hoc non potest imperare nisi talis sit ꝑco
gnita ab intellectu ⁊ sic oportebit voluntatem imperare
intellectui vt conuertat se ad illam cognitionem cogno-
scēdo illā ⁊ tūc iperādo talē cognitionē qua cognosceret co
gnitionem hominis non auerteret a cognitione hominis
immo magis firmaret illā: immo oporteret si vellet auer
tere intellectum a cognitione hominis: ꝙ ēt simul auer
teret ab illa secunda cognitione: sed hoc non posset face-
re nisi talis secunda cognitio foret precognita per aliam
cognitionem que erit tertia: ⁊ sic oporteret voluntatē im
perare intellectui vt eliciat illam tertiam: quam etiam
non posset imperare nisi esset precognita: ⁊ sic esset ꝓce-
dere in infinitum. Nō scd͠m: quia vt dictum est in prima
ratione volitio requirit in intellectu actualem cognitio-
nem simul duratione ⁊ priorem natura: cogitatio vero ad
quam conuertit. i. quam imperat eliciendam ab intelle-
ctu circa tale vel tale obiectum est posterius natura vo
litione per quam intellectus conuertitur ad illam siue p
quam intellectus imperatur ad illam cognitionem eliciē
dam: sed hoc non potest esse: quia talis cognitio impera
ta erit necessario prior natura: quia voluntas non potest
ferri in illam nisi pri⁹ fuerit cognita ab intellectu. ¶ Se
cundo principaliter arguitur sic: in causis per se eiusdeȝ
speciei non potest esse circul⁹: vt patet primo post. t.c.6.
tunc enim idem esset essentialiter prius ⁊ posterius: vt sa
tis patet: sed cogitatio in intellectu est per se causa re-
quisita volitione: cum voluntas non potest velle nisi pre-
cedente cogitatione in intellectu: ergo non erit ecōtra vo-
luntas causa cogitationis in intellectu: nec per ꝯsequēs
poterit illam imperare. ¶ Ibi. dices. s. ad istam tertiam
rōnem concedendo ipsam de p se causis: sed negatur ꝙ
cogitatio sit p se causa volitionis sed tantum poniṫ cā si-
ne qua non. ¶ Ibi. Cōtra: hic instat contra hanc rn̄sionē
causa prior non solum nō hȝ esse a cā posteriori: sed nec
ad actum suum ꝑsupponit actum cāe posterioris hoc pa-
tet: nam sol poniṫ cā p̄or cā pticulari respectu: puta ignis
generandi: sicut ergo entitas solis non dependet ab enti
tate cause particularis in essendo sic nec actio solis cir-
ca ignem generandum depēdet ab actione cāe pticula-
ris nec necessario ꝑexigit illam: quia in essentialiter ordi
natis cā prior pri⁹ influit in effectū: vt patet ĩ lib. de cāis
Sed in ꝓposito: si voluntas imperat cognitionē in intel
lectu: oportet eam esse causā priorē intellectu respectu
talis cogitationis: ergo nō ꝑsupponit actum intellectus
vt cā sine qua non: ⁊ tn̄ si voluntas imperaret intellectui
ad cogitationem eliciendam esset cā superior ipso intel-
lectu respectu talis cogitationis eliciende: ⁊ sic ĩ impan
do illā illa volūtas nullo mō ꝑexigeret aliquē actū intel
lectus: qd͠ tn̄ ē mãifeste falsū: qꝛ nūꝙ volūtas pōt habe-
re aliquē actū circa actū alterius potentie nisi ꝑexigat
actuȝ aliquē intellectus cum voluntas nunꝙ feraṫ nisi
in procognitum. ¶ Ibi. Quilibet effectus. hec est tertia
ratio principalis qua ꝓbat ꝙ null⁹ act⁹ intellect⁹ subsit
imperio volūtatis ⁊ rō stat in hoc: quia quelibet intelle-
ctio ꝑter omnē actuȝ voluntatis habet sufficiētē cām re
spectu sue productionis: ergo nō depēdet a volūtate vt a
cā antecedens patet: quia memoria ꝑfecta (q̄ ſm doc. in
primo. d.2. pte.2. q.3. ⁊. d.3. q.7.8. ⁊. q.1. ⁊ secundo. d.1
q.1. ⁊ alibi sepe includit intellectum ⁊ obiectum pn̄s vel
in se vel in specie intelligibili vt duas causas partiales
intellectionis integrantes vnam totalem) est pricipium

effectiuū sufficiēs cuiuscūqꝫ actꝰ itelligēdi: sicut etiā me
moria fecūda in diuis est pꝛīcipiū ꝑfectum tam noticie
essentialis ꝙ̄ noticie genite nullo actu volūtatis diuine
quouis modo cōcurrēte vt ꝓlixe ostēsum est a doc. in pri
mo. d. 6. q. vni. sic erit in ꝓposito. ¶ Cōfirmaṫ ista ratio
qꝛ cāe naturales hñtes causalitatē sup effectuꝫ cōem
ipsis causis totaliter causant illū effectū: ita ꝙ ad cau=
sationē illius non concurrit voluntas nā caloꝛ qui poniṫ
cā naturalis caliditatis ligni sic causat caliditatē i ligno
ꝙ nulla voluntas creata concurrit ad talē causationeꝫ.
Sed in proposito intellectꝰ ⁊ obiectū sunt cause natura=
les cuiuscunqꝫ intellectionis ⁊ agentes ꝑ modū nature
vt satis patet a doc. d. 3. q. 7. primi. ⁊. 15. q. quolibe. vbi
etiā videtur tenere ꝙ nō solū intellectꝰ agens sit partia
lis cā intellectionis: sꝫ ꝙ etiā intellectꝰ possibilis: ꝫ que
libet intellectio sic dependet a solo intellectu ⁊ obiecto
pñte in se si est intellectio intuitiua: vel a specie intelligi
bili obī si est abstractiua: vt pꝫ a doc. i pꝛio. d. 3. q. 6. 7.
⁊. 8. ⁊. d. 17. ꝙ nullomō depēdet ab actu alicuiꝰ volunta
Actꝰ itellectꝰ subest iperio volūtati. tis create: ⁊ sic patent iste tres rationes. ¶ Ibi. Respon=
deo ⁊ dico. Hoc est scđm principale in isto articulo vbi
doc. probat in generali ꝙ actus intellectus subest impe
rio voluntatis: si enim nullus actus intellectus subesset
imperio voluntatis: tunc intellectus semper intelligeret
obiectū perfectissimū vel obiectū perfectiꝰ: ita ꝙ nunꝙ̄
posset intelligere obiectū imperfectius: cuiꝰ oppositum
experimur: ⁊ ꝙ hoc sequatur: patet qñ due cause natu=
rales agunt circa vnum passum: quarum vna est valde
perfectioꝛ alia: tunc perfectioꝛ ipedit actionē scđe: sꝫ in
proposito quodcunqꝫ obiectū ꝯparatū ad intellectum vt
ad passum siue receptiuū intellectionis est cā mere natu
ralis ergo obiectū perfectiꝰ sic cōcurret ad intellectionē
sui vna cum itellectu qui est alia cā partalis ꝙ totaliter
impediet actionē obiecti iperfectioꝛis: e sic stante pñtia
obiecti ꝑfectissimi nunꝙ̄ intellectus posset se auertere
a cognitione talis obiecti et conuertere se ad cognitionē
iperfectioris qđ videṫ absurdū. ¶ Hoc idē pꝛobat Au=
ctoritati. Pꝛia ē Aug. scđo de tri. c. 3. ⁊. 5. vbi dicit ꝙ vo
lūtas vult ⁊ copulat parentē cū ꝓleverū est tñ ꝙ in secū
do loquiṫ de sensu sed in. 15. loqtur de intellectu. Hoc
etiā pꝫ auctoꝛi phi. 2. de aīa tex. com. 60. ꝗ dicit ꝙ itel=
ligimꝰ cū volumꝰ. s. quoꝝ noticiā habitualē habemꝰ. et
accipitur hic noticia habitualis non pro habitu causato
ex actibus: sed pro obiecto presente saltem in specie in=
telligibili: ⁊ sic voluntas potest vti modo vna specie: mo
do alia ad intelligendum aliud et aliud obiectum vt su
pra expositum est in isto secundo. di. 9. Habetur etiā pꝛi
mo ethi. ꝙ habitus est quo quis potest vti cum voluerit
ita ꝙ est in potestate voluntatis ad libituꝫ vti: quocunqꝫ
habitu: siue appetitiuo: siue intellectiuo accipiendo etiā
habitū pro specie intelligibili que dicitur habitus ex il=
la conditione ꝙ est qualitas firmata in intellectu: vt pꝫ a
doc. i primo. d. 3. q. 6. ¶ Ibi. Dico igitur. Hoc est tertiū
principale in primo arti. vbi Doc. vult ꝙ aliqua intelle=
ctio subsit potestati voluntatis: sed respectu eiusdē obie
Aīs ħ quō actꝰ intellectꝰ est i potestate volūtatis. cti potest esse intellectio prima ⁊ intellectio secunda: et
loquendo de prima patet: ꝙ illa non est in potestate volū
tatis cū sit prioꝛ natura quocūqꝫ actu voluntatis elicito
circa tale obiectū: ⁊ hoc quia voluntas nunꝙ̄ fertur: nisi
in ꝓcognitū. i. nunꝙ̄ elicit aliquē actum circa aliqđ obie
ctum nisi prius natura fuerit cognitū ꝑ intellectuꝫ: quia
obiectū nunꝙ̄ est perfecte presens voluntati in ratiōe ob
iecti: vel amabilis. vel odibilis: nisi vt actu cognitū non
ꝙ esse cognitū sit rō formalis obiecti voluntatis: vt expo
sui. 1. q. quol. vide ibi. ¶ Sed de secūda itellectiōe: siue
cogitatione eiusdē obiecti videtur difficile: ꝙ sit in pote
state voluntatis cum ad nichil videatur voluntas posse
mouere intellectum: nisi ad prius cognitū: ⁊ sic videtur
ꝙ non possit mouere intellectū ad aliquam cognitionem
siue primam siue secundā siue tertiam quin prius natu=
ra sit cognita ab intellectu: vt supra patuit in primo arg.
Tamen ꝙ̄tū ad hoc recitat quinqꝫ modos ponēdi: quos
etiā improbat. ¶ Prima opi. est ꝙ sufficit adhoc ꝙ vo=
luntas moueat intellectum ad cognitioneꝫ: puta lapidis
ꝙ lapis sit cognitus solum habitualiter non actualiter:
et hoc potest dupliciter intelligi: vel ꝙ sit cognitus ha=
bitualiter. i. per aliquē habitū intellectiuū cātū ex pluri
bus actibꝰ cognoscēdi: vel qđ dicaṫ cognitus hitualr eo
modo quo expositū est in pꝛio. dist. 2. par. 2. q. 3. ⁊ di. 6. ⁊
alibi. s. ꝙ obm ꝑfecte presens itellectui: ⁊ hoc in se: vel in
spē intelligibili dṙ notū hitualiter: qꝛ vt sic pōt statiꝫ ha
beri cognitio illiꝰ obiecti sicut ēt hñs hitū acqsitū ex pluri
bꝰ actibꝰ pōt faciliṫ ⁊ ꝓmpte exire i actū. Sed qꝛcūqꝫ mō
accipiaṫ hitualiṫ illa opi. iꝓbaṫ a Doc. sic qꝛ ipossibile
ē volūtatē velle actu aliqđ obm nisi tale obiectū sit actu
intellectum: vt patet ꝑ Aug. Si. n. sufficeret hitualis in
tellectio: tūc doꝛmiēs: vel ꝙ̄tumcunqꝫ distractꝰ circa ali
qđ obm posset illud idē obm actu velle cuius tñ oppositū
experimur. ¶ Scđs modꝰ dicendi est ꝙ sufficit cogni=
tio obiecti in vniuersali: vel in aliquo simili: vel in con=
trario: ⁊ sic voluntas actu posset velle lapidē: licet non
habeaṫ cognitio ꝑticularis ipsius lapidis dūmodo hēaṫ
cognitio lapidis in vniuersali: vel in aliq simili lapidi vel
in aliquo contrario. ¶ Nūc scđm modū ponendi iꝓbat
Doc. tribꝰ mediis pmo qꝛ cū i lapide intelligaṫ sba coꝛ
poꝛea itellectio lapidis sufficeret ad volēdū auē vel bo=
uē cū illa intelligaṫ i sba coꝛpoꝛea: vt in vniuersali qđ ē
manifeste falsū. ¶ Secūdo illa intellectio in vniuersali
vel est idē cum intellectione in particulari vel alia nō pōt
eē alia qꝛ sicut vniuersale in singulari nō est aliud ꝙ̄ sin
gulare: nec sic itellectio vniuersalis i particulari ē alia a
ꝑticulari. ergo est idē i ꝑticulari: sed per hāc nō intelligi
tur: nisi aliquod determinatū. ⁊c. Hic no. ꝙ aliud est co=
gnoscere vniuersale: vt in particulari: ⁊ aliud cognoscere
ꝑticulare: vt in vniuersali: ⁊ aliud est cognoscere vniuer
sale absolute. Exemplū primi. vt cū cognosco aīal: vt in
Francisco. Exēplū scđi: vt cū cognosco Franciscū i aīali
Exemplū tertij: vt cū cognosco aīal absolute: pmo modo
aīal vt in Frācisco est idē ꝙ Frāciscus ⁊ sic nō pōt esse
alia cognitio aīalis: vt in Frācisco ⁊ alia ipsiꝰ Frācisci
ꝓsertim sm istos q ponūt singularitatē nō dicere aliquā
entitatē positiuā additā nature: tenēdo tñ vt tenet Doc.
ꝙ addat entitatem positiuā: vt patet in ista. 2. di. 3. q. 6.
potest esse alia cognitio ipsius nature: ⁊ alia ipsius hec
heitatis: vt patet ꝑ illuꝫ. Doc. in hoc. 2. d. 3. q. 11. q̄ est vl
tima i oꝛdīe: tñ tenēdo ēt ꝙ dicat entitatē positiuā aliā ab
entitate nature: adhuc rō Doc. concludit: qꝛ cū dico aīal
vt in Francisco. Dico ꝓcise quoddā totū qđ ē Frāciscus
ꝯstitutꝰ ex aīali ⁊ hecheitate ꝯtrahente illud aīal qꝛ tūc
considero frāciscum vt est ꝓcise indiuiduū aīalis: ⁊ sic
aīal vt in francisco nihil aliud est nisi ipse Frāciscꝰ vt in
diuiduum aīalis i cōi ⁊ hoc mō est simplr eadē cognitio
qua cognoscitur Frāciscꝰ vt ꝓcise indiuiduum aīalis
⁊ qua cognosco aīal vt in frā. Et si sic intelligat opi. hñ ar
gu. Doc. concludit: quia tunc cognitio in vniuersali est
cognitio precise alicuius determinati sub tali vniuersali
⁊ si cognitio aīalis vt in frācisco sufficeret ad volēdū auē
vel bouē. 2. mō dṙ cognosci frā. in aīali qñ aīal in se ab=
solute cognoscitur ⁊ sic tūc dṙ cognosci i vniuersali: ⁊ nul
lo mō cognoscitur Frā. in particulari: sicut ēt dicit phs ꝙ
contingit cognoscere mulam in vniuersali ignoꝛando ip=
sam in particulari: ⁊ si ista opi. sic intelligat de vniuersali
tunc ad volendum bouem vel asinum vel lapidem suffice
ret cognitio aīalis vel sbe i se: qđ est valde absurdū: nec
isto. 2. mō vṙ opi. itelligere: sed pmo mō iꝓbato ꝑ scđꝫ
argu. Tertiū pꝫ qꝛ cognoscendo aīal in se absolute pōt
alia cognitione cognosci a cognitione cuiuslibet inferio=
ris ⁊ hoc satis patuit i pmo. di. 3. q. 2. ¶ Tertio arguit doc.
deducendo ad quoddam inconueniens quia tunc seque
retur ꝙ intelligendo vniuersale possem velle qđlibet cō
tentuꝫ sub vniuersali quod est volibile vel appetibile: pu
ta intelligendo animal possum velle ouem vel bouem: qđ
est falsum: patet: quia non possum cognoscere ouem sine
specie pꝛopꝛia ouis: quam spēm non cāt illa itellectio vni
uersalis: ⁊ hoc patet: tū quia species intelligibilis nō vi
deṫ posse causari ab aliquo actu intelligendi licet ꝑaliū
⁊ aliū actū intelligendi posset intendi: vt patet a Doc. in
pmo: d. 3. Tum etiam quia non vṙ ꝙ intellectio alicuius
superioꝛis possit cāre speciem intelligibilem alicuius in=
ferioꝛis: quia si animal in communi posset causare speciē
hominis: vel intellectio animalis tunc talis intellectio
posset causare intellectionem hominis ⁊ sic talis itelle=
ctio ṿtualiter ꝯtineret itellectionē hois: q̄ ē ꝑfectioꝛ: im
mo virtualiter contineret entitatem hominis: vt patet ꝑ
ea que dixi in primo. d. 3. q. 1. d. 8. q. pma ⁊ in isto secū=
do dist. 3. q. 10. ⁊ in quolibet. q. 14. ar. 2. ⁊ alibi. Si ve=

ro accipitur intellectio aīalis pro spē intelligibili ani
malis:patet ꝙ illa non potest causare speciem intelligi
bilem hoīs.Tum quia est valde imperfectior.Tū etiā
quia vna species intelligibilis:⁊ si possit cāre aliā par
tialiter:tn̄ eiusdē rōnis et eiusdem obiecti:vt supra pa
tuit in isto.2.di.9.non tn̄ videtur ꝙ possit cāre aliā al
terius rationis ⁊ alterius obiecti. Nec etiā voluntas
potest cāre spēm intelligibilem alterius obiecti :cū ta
lis nō sit causabilis a volūtate :sed spēs intelligibilis:
puta bouis cātur ab obiecto singulari ⁊ obiecto agēte:
quod tamen dʒ sane intelligi:q2 species intelligibilis:
puta albedinis non īmediate causatur ab albedine sin
gulari extra:sed tm̄ mediate:sic ꝙ ab albedine singula
ri extra prius causatur in potentia visiua spēs sensibi
lis eiusdem:⁊ similiter visio:⁊ post causatur ī ꝟtute fan
tastica spēs eiusdem albedinis:que dr̄ fantansma quod
fantasma est singulare et in essendo ⁊ ī rep̄ntādo:a quo
fantasmate et intellectu immediate causatur species ī
telligibilis albedinis:⁊ de hm̄ōi materia vide que ex
posui super p̄mo doc.d.3.q.1.2.6.7.et.8.Et alibi etiā.
Si ergo non potest haberi intellectio bouis nisi ꝑ spe
ciem ꝓpriam ipsius:⁊ talis intellectio est necessaria ad
hoc vt voluntas possit habere actū elicitū circa bouē.
Sequit̄ ꝙ per solā cognitionē alicuiꝰ vniuersalis siue
cōis boui non poterit velle ip̄m bouē .Aduerte etiā ꝙ
cum dicit ꝙ voluntas non potest velle bouem nisi per
speciem ꝓpriā bouis:hoc non dicit s̄m intentionē pro

Aduerte hic si vis euitare ꝯdictionem.

priā:q2 tunc sibi contradiceret.Nā oppositum expresse
vult vt patet in.1.di.3.q.3.vbi ꝓbat ꝙ ꝑ statu isto non
potest cognosci aliqua substātia per spēm ꝓpriam.Di
cit ergo hoc vel s̄m opi.eoꝝ qui tenēt ꝙ substātia ꝓ sta
tu isto potest distincte cognosci ꝑ ꝓpriā spēm : vel hoc
dixit tm̄ exemplariter:sicut ph̄us p̄mo prioꝝ.exēpla po
nimus nō vt ita sint:sed vt magis adiscentes assentiāt
Vel tertio hoc dicit:q2 voluntas non posset velle bo
uē sub rōne distincta et perfecta ipsiꝰ:nisi distincte fue
rit precognitus:q̄ cognitio distincta non posset habe
ri nisi ꝑ ꝓpriā speciē.❡Tertius modus ponendi est ꝙ
sufficit cognitio illius obiecti remissa:siue ꝙ voluntas
remittat intellectū ad illam cognitionē obiecti sibi in
existētē.⁊ tūc illa cognitione remissa occurrit aliud co
gitabile:et sic voluntas potest velle illud.Vult dicere
ista opi.ꝙ qn̄ intellectus multū intēse intelligit : puta
lapidem tūc volūtas nō potest velle:puta ouē : q2 stāte
tali intellectiōe lapidis sic intēsa:tūc ouis nō occurrit
vt obiectū actu cogitabile:sed qn̄ volūtas remittit co
gnitionē lapidis.tūc illa remissa pōt occurrere ouis vt
obiectū cogitabile:⁊ tunc itellectꝰ cōuertit se ad ouē ī
telligendo illā:⁊ sic voluntas pōt velle ouē.⁊ ꝑ ꝯn̄s co
gitatio ouis est in potestate volūtatis.❡Cōtra hunc
modū ponendi arguit Doc.q2 tunc sequeret̄ ꝙ cogita
tio ipsius ouis non esset per se causata a volūtate:sʒ tm̄
occasionalr̄:q2 ex hoc solo ꝙ remittit cognitionē lapi
dis:lʒ.n.per se remittat illā cognitionē:accidit tamē ꝙ
aliud obiectū :puta ouis occurrat intellectui.❡Pre
terea iste modꝰ non saluat ꝓpositū:q2 q̄ꝫtūcūqꝫ volun
tas moueat intellectū ad aliud obiectum remittendo
priorem cogitationem puta lapidis:hoc tn̄ non est per
se ad aliquod determinatum obiectum:quia hoc soluʒ
est ad fantasma fortius:qd̄ fortius mouet:⁊ hoc per ac
cidens inq̄ꝫtū.s.remittit illam cogitationē.Et tn̄ cōit̄
conceditur ꝙ voluntas pōt mouere intellectum ad de
terminatum obiectuʒ:puta imperando ꝙ actu cogitet
hoc vel illud .et hoc non est ex sola remissione intelle
ctionis alterius obiecti:quia ex sola illa remissione : si
aliquod obiectum occurrit intellectui illud precise oc
currit:cuius fantasma fortius mouet :⁊ fantasma for
tius mouet.i.fortius excitat speciem intelligibilē: cu
ius singulare extra fortius mouet sensum:⁊ de hoc pro
lixe exposui super p̄mo Doct.di.3.q.2.❡Quartus mo
dus ponendi est ꝙ intellectus habet actum collatiuū :
ita ꝙ inq̄ꝫtum cognoscit vnum correlatiuum comparā
do ipsum ad aliud voluntas mouet ad standū in cogni
tione illius.❡Contra hoc arguit Doct.quia hic mo
dus non est sufficiens :quia non semper ad hoc ꝙ volū
tas auertit intellectum ab vno et conuertit ad aliud:
oportet ꝙ cognitio sit comparatiua: quia vnum obie
ctum potest cognosci per se sine comparatiōe ad aliud:
vt patet de obiecto absoluto et ab intellectione illiꝰ po
test voluntas auertere intellectum.❡Quintus et vl
timus modus est:ꝙ in potestate voluntatis non est co
gnitio simplex:vel discursiua:sed ex simplici mouet ad
discursiuam:ita ꝙ intellectui apprehendenti cognitio
ni:simplici aliqua duo obiecta voluntas imperat col
lationem vnius ad aliud.Dicit Doc.ꝙ hic modus nō
valet:quia si non est in potestate illud sine quo non po
test haberi discursus:nec etiaʒ ille discursus erit ī pote
state nostra:discursus auteʒ necessario presupponit co
gnitionē apprehensiuam obiecti:⁊ illa simplex intelle
ctio obiecti:ad quam debet intellectus discurrere non
est in potestate voluntatis:q2 ipsa est naturaliter prior
volitione:vt supra patuit .ergo nec discursus erit ī po
testate voluntatis.

Ibi respondeo ergo. Nūc respōdet doc.
ad hanc difficulta

Prima ꝓpō Doct.

tem que est.An intellectio possit subesse imperio volun
tatis:et quomodo hoc sit possibile. Et primo premit
tit tres ꝓpositiones satis singulares:quaruʒ prima ē:
ꝙ vna intellectione perfecta ⁊ distincta existente ī itel
lectu multe intellectiones indistincte ⁊ imperfecte pos
sunt inesse:et probat per exemplum de visu:qui ꝑfecte
in figura pyramidali:in cono.s.ipsius figure videt vnū
punctum distincte:et tamen in eadem pyramide:⁊ ifra
basim vide plura puncta indistincte et si hoc cōceditur
de sensu: de quo minus videtur:multo magis concedi
tur de intellectu:de quo magis videtur .Ex ista propo
sitione vult postea inferre Doc.ꝙ voluntas potest im
perare aliquam intellectionem non de nouo eliciendā
circa obiectum:sed preexistentē intendere et firmare:⁊
similiter aliam remittere:ita ꝙ quando intellectꝰ itelli
git vnū obiectum perfecte distincte :⁊ simul plura alia
obiecta intelligit imperfecte et indistincte:tūc volun
tas potest imperare intellectui:vt auertat se ab illo ob
iecto perfecte et distincte cognito conuertendo illum
ad aliud obiectum actu cogniū:sed imperfecte et indi
stincte : et sic conuertendo intellectum et firmando il
lum in tali intellectione:illam intellectionem imperfe
ctam intendit :non.n.potest intellectum cōuertere ad
obiectum nullo mō actu prius cognitum:quia nūq̄ꝫ vo
luntas potest imperare aliquem actū circa obiectū om
nino ignotuʒ.❡Sed est dubiū.An intellectꝰ possit sil̄

Dubiū curiosum.

cognoscere plura obiecta ꝑfecte ⁊ distīcte :ita ꝙ sil̄ ꝑfe
cte ⁊ distīcte cog̃scat albedinē ⁊ nigredinē.Dico breui
ter ꝙ pōt plura sil̄ distīcte cog̃scere: nō tn̄ eque ꝑfecte
et eque intense:⁊ hoc pro statu isto:quia forte non pn̄t
esse duo obiecta eque perferte presentia ip̄i intellectui.
Et posito etiā ꝙ eque perfecte essent presentia :tūc for
te intellectus vel nullum intelligeret:vel vtrūqꝫ remis
se intelligeret:vel vnum intense: ⁊ aliud remisse: q2 ad
intellectionem non tm̄ concurrūt obiecta:sed etiā con
currit intellectus vt causa partialis vt patet a doct.in
primo di.3.q.7.et in quol.q.15.immo cōcurrit vt causa
magis principalis:vt ptʒ a Doc.in.1.di.3.q.8.Sed mō
intellectus saltem pro statu isto nō petest habere cona
tum circa duo obiecta :ita perfectum et intensum sicut
potest circa vnū seorsum sumptum . Sed an intellectꝰ
creatus separatus tamen possit eque perfecte:⁊ eque ī
tense simul plura obiecta intelligere. De hoc dicit spe

Nota istā r̄n̄sionē.

ciales difficultates in q̄libetis.Et breuiter teneo etiā
partem negatiuaʒ de intellectu separato:et hoc loquē
do de naturali potentia ipsius intellectus. Sed quic
quid sit ad hoc vt voluntas possit imperare aliquam
intellectionem.s.vel auertendo intellectum ab vno ob
iecto et conuertendo ad aliud:sufficit ꝙ intellectus co
gnoscat illa plura:licet vnū distincte et perfecte:⁊ alia
indistincte et imperfecte.Sed non sufficit ꝙ intellectꝰ
simul plura cognoscat indistincte et imperfecte ad hoc
vt voluntas possit imperare intellectionem auertendo
intellectuʒ ab vno obiecto et conuertendo ad aliud .et
si sic:ad quid ergo ponit Doc.ꝙ cum vna intellectione
perfecta et distincta vniꝰ obiecti possunt simul esse plu
res imperfecte et indistincte. Dico ꝙ hoc specialiter
dicit.Tum quia communiter quando intellectus plu
ra obiecta simul cognoscit illa obiecta non sunt intelle
ctui eque presentia :sed vnum communiter est magis ꝑ
sens alio:illud.s.cuiꝰ fantasma fortius mouet : de quo
dictum est supra.Tum etiam quia voluntas conuertē
do intellectum ad aliquod obiectum prius notum:tūc
illam intellectionem magis ac magis firmando inten
dit:et stante illa sic intensa:adhuc volūtas potest auer

tere intellectum ab illa: ⁊ cõuertere ad aliud obiectuꝫ
actu cognitum: licet imperfecte: que intellectio imper-
fecta: si simul non posset stare in eodem intellectu cum
alia intensa ⁊ perfecta: tunc voluntas non posset con-
Scda ꝓpõ uertere intellectũ ad tale obiectum. Et sic ptꝫ pma ꝓ-
positio. ¶ Secunda ꝓpositio est ꝙ intellectiõe ĩ existẽ-
te: licet non cognita vt obiectum potest voluntas vel-
le ⁊ cõplacere sibi in obiecto illiꝰ intellectiõis: ⁊ in illa
intellectione et non complacere sibi. Aliter enim volũ-
tas non posset copulare parentem cum prole: quod est
contra Aug. quasi vbiqꝫ in toto libro de trinitate. Ex
ista littera habeẽ primo ꝙ voluntas potest sibi cõpla-
cere in aliqua re: puta volendo eam si tamen illa res sit
precognita. et similiter potest sibi complacere ĩ alia re:
licet talis res non sit ꝑcognita: ⁊ simul in eadẽ re vt ꝑ-
cognita potest sibi complacere. Exemplum primi. Qñ
lapis cognoscitur ab intellectu: tunc voluntas vult la-
pidem prius cognitum: quia nunqꝫ lapis est ꝑsens vo-
luntati in rõne obiecti volibilis nisi prius natura sit co-
gnitus. Exemplum secũdi. qñ volũtas complacet sibi ĩ
ipsa intellectione lapidis volẽdo eã: ⁊ tũc cõtingit qñ
firmat intellectum in tali intellectione: et tamen talis
Dubiũ bo- intellectio non est prius cognita. Sed tunc est dubiuꝫ
nũ. quomodo volũtas potest velle aliquid et non precogni-
tum: cũ voluntas non feratur nisi in precognitum. Di-
co ꝙ complacere sibi ĩ aliquo siue velle: illud potest du-
pliciter intelligi. s. vel ꝙ cõplaceat sibi vt in obiecto:
vel ꝙ complaceat sibi nõ vt in obiecto: sed vt in eo quo
attingit primmm obiectum. Primo modo non potest
sibi complacere nisi in precognito: quia nunqꝫ volun-
tas elicit actum volendi circa aliquod vt obiectum ni-
si illud sit actu cognitum: sed secundo mõ põt sibi com-
placere nõ in ꝑcognito: qꝛ nõ respicit illud vt obiectũ.
Et cuꝫ dicitur ꝙ voluntas non fertur nisi precognitũ.
Hoc verum est de primo obiecto: quia non potest im-
mediate velle lapidem nisi sit precognitus: et similiter
hoc est verum de omni eo qꝺ respicit vt obiectũ. Nam
voluntas in multis potest sibi complacere: et velle ea
que tñ non sunt ꝑcognita: vt patet. qꝛ vult actu volun-
tas diuina multa ꝯtingẽtia: ⁊ complacet sibi ĩ illis: que
tamen non sunt precognita ab intellectu diuino: vt pa-
tet a Doc. in pmo dist. 39. ⁊ in quoli. q. 14. Sic similiter
potest sibi complacere in intellectione alicuius obiecti
actu non precognita. Et similiter potest sibi complace-
re in obiecto cognito: et non complacere sibi in intelle-
ctiõe obiecti: etiam potest cõplacere in intellectiõe ob-
iecti et nõ complacere sibi in obiecto: vt infra patebit.
Exemplum tertii est quando voluntas respicit eãdem
intellectionem non vt precise hic quo intellectus atti-
git primum obiectũ sed vt est quoddam obiectũ volibi-
le: ⁊ tunc voluntas non põt sibi cõplacere in tali intel-
lectione: nisi fuerit prius cognita ab intellectu actu re-
flexo. Secundo dicit doc. ꝙ voluntas potest sibi com-
placere in obiecto: ⁊ non complacere: patet: qꝛ si nõ po-
test sibi complacere in obiecto: tunc voluntas non pos-
set conuertere intellectum ad tale obiectum vel cõuer-
sum tenere. Et similiter si nõ posset sibi nõ complacere
in tali obiecto tunc non posset auertere intellectum a
tali obiecto. Et similiter si non posset sibi complacere ĩ
obiecto: ⁊ in intellectiõe illius obiecti: tunc non posset
coniungere parentem cum prole. Nam in proposito pa-
rens est memoria fecunda: que includit intellectum et
obiectum: et proles est intellectio perfecta obiecti: que
dicitur verbum: que si est ꝑfecta dꝛ verbum perfectum
si impfecta dꝛ ꝟbum impfectũ vt satis: pꝫ. in primo di.
27. et tunc dꝛ coniungere parentẽ cum ꝓle qñ conuer-
sit intellectum ad obiectum vel tenet ipsum ĩtellectum
in consideratione talis obiecti et similiter põt sibi non
cõplacere in tali obiecto et in tali intellectione: ptꝫ: qꝛ
si non posset sibi non complacere: tunc non posset ipm
intellectum auertere a tali intellectione ⁊ cõuertere ad
aliud obiectum. ⁊ sic nõ posset ꝯiungere alium parẽteꝫ
cum alio prole. ¶ Tertia propositio est ꝙ volũtate cõ-
Tertia ꝓ- placente intellectioni. intellectio firmatur ⁊ intendiẽ.
positio. ipsa autem non complacente vel nolente infirmatur et
remittitur: ⁊ hoc ꝓbat: quia agens quod est diuersarũ
operationum quale est agens per intellectum ⁊ sensum
si circa vnum ⁊ idem agit fortius et perfectius agit qꝫ
si simul agat circa dispata quia virtus vnita fortior est
et perfectior igitur si anima ꝫm omnes suas potentias
agit circa idem obiectum fortius et perfectius agit qꝫ
si circa diuersa ꝫm diuersas potentias ageret: ⁊ ideo si
voluntas operatur circa idem circa quod intellectus:
tunc ꝯfirmatur intellectꝰ in sua actione. Et hec ẽ rõ ꝓ-
pter quid ꝙ vero ita sit: patet per experiẽtiã certã. vcꝫ
ꝙ intellectus ⁊ voluntas possint simul agere circa idẽ
obiectum respectu vnius ⁊ eiusdem actionis quilibet
in se põt experiri. Nam experimur ꝙ tunc visio est intẽ-
sior quando voluntas ad eandẽ concurrit tenẽdo ⁊ fir-
mando potentiam visiuã in tali visione: ⁊ ꝙ sic firmet ⁊
teneat. hoc pꝫ experimẽto. stante ergo hoc vero. s. ꝙ vo-
luntas et intellectꝰ possint simul agere circa idem obie-
ctum respectu eiusdem actionis ratio concludit ꝓpter
quid que est ꝙ plures potentie nate agere circa idẽ si si-
mul agunt: fortius agunt: qꝫ si vna sola ageret. ¶ Se-
cundo ꝓbat hoc idem: qꝛ agens inferiꝰ ꝑfectiꝰ agit cõ-
currente agente supiori: lꝫ non necessario requisito: sed
voluntas est agens superius respectu intellectus: lꝫ nõ
necessario requiratur ad actionẽ intellectus.
¶ Sed occurrit aliqꝺ ꝑuum dubium: qꝛ dictum est ꝙ
voluntas non causat intellectionẽ in se: sed causaẽ ab
intellectu ⁊ obiecto qua causata tunc volũtas firmat ĩ-
tellectũ in tali intellectione ⁊ tunc intellectio illa fit ĩ-
tensior. Quero tunc a quo causatur intẽsio talis intel-
lectionis. si a voluntate. ergo ⁊ intellectio illa causaẽ a
volũtate. probaẽ ꝯña qꝛ causans intensionem alicuius
actus causat etiã substãtiã actus vt ꝓbat doct. in. 1. di.
17. contra opi. Gottifre. qui volebat ꝙ substãtia actꝰ es-
set a potẽtia ⁊ intẽsio actꝰ ab habitu: ⁊ Doc. ibi arguit
ꝓbando ꝙ ab eodẽ est intensio actus et substãtia eius-
dẽ. Sꝫ in ꝓposito ĩtellectio obiecti quo ad eius substã-
tiã non est a voluntate qꝛ illa est prior natura actu eli-
cito voluntatis: ergo nec intensio eius erit a volunta-
te. Si dicatur ꝙ talis intensio ẽ ab intellectu ⁊ ab ob-
iecto. Cõtra qꝛ ĩ illo priori natura quo cãtur ĩtellectio
ab intellectu ⁊ obiecto cãtur ꝑfecte qꝫtum causari põt
ab eisdem: quia intellectus et obiectum sunt cause na-
turales causantes intellectionem ꝑ modũ nature: ideo
ꝑfecte cãnt qꝫtũ pñt. Si dicatur ꝙ intellectꝰ ⁊ obiectũ
ꝑ ĩperiũ volũtatis sunt magis disposita ad causandũ:
Contra qꝛ per tale imperium nihil recipiẽ nec in intel-
lectu nec in voluntate quo dicantur magis disposita.
¶ Propterea in cuius potestate non est actio: in eius
etiã potestate nõ est ĩtẽsio vel remissio. Hoc pꝫ a doct.
in quarto. d. 49. q. 9. ⁊ similiter in primo. d. 1. q. 4. vbi
vult ꝙ in cuius potestate nõ est actio nec in eius pote-
state est modus actionis puta intẽsio vel remissio actio-
nis. Sed intellectio ꝫm eius substãtiã nõ est ĩ potesta-
te voluntatis: pꝫ: qꝛ illa est prior natura actu elicito vo-
luntatis. ergo nec est in potestate volũtatis intẽsio vel
remissio intellectionis. ¶ Preterea habetur a doc. in Nulla na-
quarto in. q. de corporũ impassibilitate: ⁊ in. q. de clari- tura crea-
tate corporũ. d. 49. ꝙ nulla natura creata põt impedi- ta põt ipe-
re naturales actiones. Stãte debita approximatione dire actio-
agentis ⁊ passi. Nã stante igne approximato ligno per- nes.
fecte disposito a tota natura creata nõ põt ĩpediri cõ-
bustio ligni nec intensio cõbustionis: ⁊ similiter stante
potentia visiua debite approximata colori a nullo po-
test impediri quin visio ⁊ intẽsio visiõis sequatur. ergo
stante ꝑsentia obiecti ipsi intellectui que sunt cause na-
turales intellectionis a nullo agẽte creato pñt impedi-
ri quin sequatur intellectio quo ad substãtiã ⁊ quo ad
intẽsionẽ eius: ergo talis intellectio nõ põt ex solo ĩpe-
rio volũtatis intẽdi vel remitti. ¶ Rñdeo breuiter cõ- Rñsio ve-
cedẽdo ꝙ nec intẽsio nec remissio intellectiõis sunt ꝑ se randa.
a volũtate: vt a cã cãnte: sed ideo dẽ intellectio intẽdi a
volũtate ꝓ qꝫto hẽt in ptãte sua firmare intellectũ ĩ ta-
li obieto: ita ꝙ quãto magis firmaẽ tãto perfectiꝰ agit
circa obiectũ qꝛ tũc minus distrahiẽ circa alia obiecta
qꝺ etiã pꝫ de potẽtia visiua: que qꝫto magis firmaẽ in
visione coloris tãto illa visio intendiẽ: qꝛ ergo volun-
tas habet in ptãte sua firmare ĩtellectũ circa obiectũ:
⁊ auertere illũ ab obiecto: quãto magis firmatur a vo-
luntate: tanto ab intellectu illa intellectio intenditur.
⁊ quanto magis auertitur a tali intellectione: tanto in-
tellectio remittitur: quia tũc intellectus minꝰ perfecte
agit. Cõcedo ergo ꝙ stante ꝑfecta approximatione in-
tellectꝰ ad obiectũ: volũtas nõ potest impedire intelle-
ctionẽ ⁊ intẽsionẽ eius: sed est in potestate volũtatis:
ꝙ vnũ obiectum prius cognitũ magis fiat pñs intelle-

ctui:videlicet conuertendo intellectũ circa tale obiectum ꝗ̃ aliud. ¶ Posset etiam forte sustineri ꝙ intensio intellectionis sit a voluntate:nõ sic intelligendo vt opinio recitata in pͥmo.d.17.intelligit.s.ꝙ ab vno sit intẽsio actus:⁊ ab alio sit substantia actus: qꝛ hoc est simpliciter impossibile cũ ab eodẽ sit substantia ⁊ intẽsio actus:sed ꝙ actus sit perfectior quando simul est a potẽtia ⁊ habitu:vt pʒ a doc.in primo vbi supra.⁊ in tertio.d.27.Potest eñ esse ꝙ voluntas nõ habituata diligat franciscum:⁊ ꝙ stante tali dilectione infundat ab eo habitus charitatis:tũc ille idem actus erit perfectior si simul eliciatur a charitate ⁊ voluntate agẽte equali conatu cũ illo habitu:sicut prius agebat sine illo.Sic dico in ꝓposito:ꝙ ꝗ̃uis prima intellectio obiecti accipiẽdo primã intellectionẽ ꝓ illo primo instãti nature quo elicitur vt prior actu elicito voluntatis nõ sit in potestate voluntatis:vt supra patuit: tamẽ eadẽ intellectio vt continuata per aliquod tp̃s potest eẽ in potestate voluntatis: sic ꝙ voluntas potest imperare intellectui vt stet in tali intellectione:⁊ tunc talis intellectio vt sic continuata simul potest esse ab intellectu ⁊ voluntate:⁊ quo ad eius substantiam ⁊ eius intẽsionem:que si esset a solo intellectu ⁊ ab obiecto agentibus toto conatu non esset ita perfecta:sicut esset cõcurrente voluntate.⁊ sic forte posset concedi.ꝙ eadem intellectio quo ad substantiam ⁊ intensionem eius sit ab intellectu ⁊ a voluntate:sed perfectior quãdo simul est ab vtroqȝ.Si dicatur:quomodo intellectio ƀm substãtiam potest esse a volũtate cum ipsa sit causata ĩ aliquo priori nature ante actũ voluntatis elicitũ. Dico ꝙ talis intellectio ꝗ̃diu cõtinuatur tãdiu etiã causatur:lʒ ergo in illo primo instãti nature nõ possit a voluntate causari.potest tamen causari in omni alio instãti: siue nature siue tẽporis:et hoc partialiter:⁊ bene nota que

Responsio doc.ad difficultatem dixi. ¶ Istis tribus ꝓpositionibus p̃missis:respõdet doc.ad difficultatem dicens ꝙ vna intellectione intellectus existẽte perfecta:possunt esse ibi multe confuse ⁊ imp̃fecte:nisi illa intellectio esset ita perfecta ⁊ actualis:ꝙ non pateretur secũ aliam:licet forte casus nõ sit possibilis.Illis ergo confusis ⁊ imperfectis ibi existentibus potest voluntas ƀm ꝓpositionem secundã cõplacere in qualibet earum etiam si illa intellectio non fuerit cognita vt obiectum actualiter:⁊ ex tertia ꝓpositione voluntate complacẽte in aliqua intellectione cõfirmat illam ⁊ intendit.Illa ergo que est remissa ⁊ imperfecta fit per istam complacentiã perfecta ⁊ intensa: et sic potest imperare cogitationi:⁊ cõuertere intellectũ ad illam.s.intendendo illam per talem complacẽtiam voluntate vero nolente aliam intellectionẽ ⁊ non cõplacente sibi in ea:talis intellectio vel remittitur: vel desinit esse:⁊ sic dicitur voluntas auertere intellectum ab intellectione illius:⁊ est simile vt dictũ est de oculo qui stans in ꝓportione eadẽ ad aliquod corpus visum sine motu aliquo ⁊ manifeste eadem pyramide põt virtus visiua in aliud punctum quod prius videbat licet imperfecte:⁊ sic intẽderetur illa visio circa illud aliud punctum.

Declaratio littere. **Ad illa** tria argumenta superius facta respõdet doc.⁊ primo ad primũ cõcedendo ꝙ volitio requirit intellectionem priorẽ natura:et sufficit ꝙ illa intellectio sit imperfecta ad hoc ꝙ volũtas illi cõplaceat. Vult dicere in ista littera ꝙ ex quo ĩtellectio dicit̃ intẽdi ex hoc ꝙ voluntas cõplacet sibi in illa: vt supra patet:⁊ sufficit ꝙ talis intellectio sit imperfecta: qꝛ vt sic conuertendo intellectũ ad illam: siue firmãdo intellectũ in illa:tunc talis intellectio intenditur:⁊ ꝓ quanto intẽditur dicitur sub esse imperio voluntatis. Nõ requiritur ergo ꝙ ad hoc vt complacet sibi ꝙ illa sit p̃intellecta:sed sufficit ꝙ obiectũ talis intellectiõis illa intellectione sit p̃intellectum.nam vt talis intellectio est precise id quo intellectus immediate tendit in obiectũ nõ põt voluntas sibi cõplacere in illo vt precognita:sed vt est id in quod intellectus mediate tendit mediante alia intellectione qua reflectitur super illã: tunc volũtas põt sibi cõplacere in illa vt prius cognita illa cognitione reflexa:immo nullomodo vt sic põt sibi cõplacere in illa nisi vt p̃cognita: sed in illa intellectione reflexa cõplacet sibi vt nõ p̃cognita:qꝛ talis intellectio est p̃cise id quo intellect⁹ immediate tẽdit in primã ĩtellectionẽ:⁊ sic pariformiter põt dici de omni intellectione reflexa in infinitũ. ¶ Ad scḋm dicit doc. duo.Primo ꝙ in causis essentialiter ordinatis vbi superior est libera in agendo põt esse circul⁹:⁊ sic cũ volũtas sit causa superior ⁊ libera ⁊ intellectus causa inferior per modũ nature siue cogitatio obiecti ⁊ sic cogitatio obiecti põt esse causa act⁹ volendi:⁊ actus volendi põt esse causa talis cogitationis ⁊ sic circulus.Sed hoc dictũ debet sane intelligi.põt eñ habere multiplicẽ sensum. Primo sic potest intelligi ꝙ ipsa cogitatio obiecti siue intellectus mediãte cogitatione sit causa actus volẽdi ꝗ̃tũ ad suũ esse ⁊ ꝙ actus volendi siue voluntas mediante actu suo volẽdi sit causa talis cogitationis ⁊ sic cogitatio in essendo depẽderet a volitione: ⁊ volitio similiter in essendo depẽderet a cogitatione: et hic sensus videtur manifeste impossibilis nisi sic limitando sensum:vʒ:ꝙ intellectus mediante cogitatione vt prius natura partialiter causat volitionẽ eiusdẽ obiecti:tenendo illam tertiã opi.recitatã supra in isto secundo.d.25.⁊ ꝙ volitio ipsa in isto priori nõ ĩtelligat̃ esse causa cogitationis qꝛ in illo priori nature quo ponitur agitatio nõ intelligitur habere esse:sed in tẽpore sequẽti voluntas mediãte tali actu prius causato a voluntate ⁊ ab intellectu põt intendere eandẽ intellectionem firmãdo intellectũ in illa intellectione: ⁊ sic talis intellectio vt intensa ⁊ firmata põt esse causata a volũtate mediante actu volendi:⁊ hoc tm̃ partialiter.Sed

post est difficultas ꝙ si intellectus mediãte cogitatiõe obiecti imperfecta est causa partialis volitionis ĩperfecte:ergo iste intellectus mediante tali cogitatione ĩtensa ⁊ perfecta erit cã volitionis perfecte:⁊ intense:⁊ sic eadem volitio intensa dependebit a cogitatione intensa ⁊ econtra. Dico adhuc ꝙ nõ est ꝓprie circul⁹ qꝛ voluntas mediante volitione imperfecta firmando intellectũ in cogitatione partialiter intẽdit illam cogitationem ⁊ post illa cogitatione sic intensa eadẽ volitio prius imperfecta põt vlterius intendi vt a cã partiali ⁊ maxime nõ apparet incõueniens ꝙ vna cã partialis partialiter intẽdat aliquẽ effectum ⁊ ꝙ eadẽ causa partialiter intẽdatur ab eodẽ effectu:sed esset incõueniẽs in causis totalibus. ¶ Secundo põt sic intelligi ꝙ intellectus mediãte actu suo dicatur cã inferior respectu volitionis nõ causando illã:sed pro ꝗ̃to voluntas nõ potest elicere illam nisi talis intellectio p̃exigat̃:⁊ ꝙ voluntas mediante actu suo sit cã talis intellectiõis.s.ꝙ sit causa ꝙ intellectus immediate eliciat illam ⁊ hic sẽsus est simpliciter falsus:qꝛ tunc idem respectu eiusdẽ esset simpliciter prius ⁊ posterius:pʒ: qꝛ intellectio vt p̃exigitur volitioni necessario est prior volitiõe:⁊ si voluntas mediante tali volitione est causa ꝙ intellectus eliciat illam tunc volitio erit simpliciter prior tali intellectione ⁊ sic idẽ respectu eiusdẽ erit simpliciter p̃us ⁊ posterius quod non est intelligibile. ¶ Dico ergo ꝙ

sic debet intelligi ꝙ illa intellectio vt imperfecta in aliquo instãti priori nature est simpliciter prior volitione ⁊ p̃exigitur ipsi volitioni:⁊ quo ad hoc dicitur suo modo cã volitionis:sed quo ad intẽsionẽ ⁊ continuationẽ eiusdẽ cogitationis ipsa cogitatio põt eẽ posterior volitione:qꝛ volũtas firmãdo intellectũ mediãte suo velle in tali cogitatiõe intẽdit illã ⁊ sic eadẽ cogitatio vt ĩperfecta est prior volitione ⁊ vt perfecta est posterior. ¶ Secundũ dictũ ẽ ꝙ loquẽdo de causis essentialiter ordinatis naturalibus ⁊ per modũ nature agentibus ⁊ p̃cipue de causis totalibus tũc ibi nullo mõ põt eẽ circulus ⁊ hoc satis pʒ. ¶ Ad tertiũ dicit doc. ꝙ intellectiões habẽt cãm sufficientẽ.s.memoriã quo ad perfectionẽ quã illa põt cãre:ipsa tñ eadẽ cã cõcurrente cũ superiori vel hñte ordinẽ essentialẽ circa illud circa qḋ agit ipa ꝓpter quẽ ordinẽ nate sunt iste potẽtie se inuicẽ impedire cũ circa diuersa operãtur:ideo circa idem se intẽdunt:⁊ tunc sequit̃ operatio itẽsior ⁊ perfectior vñ qñ intellect⁹ intelligit aliquid:si esset operatio voluntatis circa idẽ:⁊ imaginatio circa idem imaginabile:⁊ sensus exterior circa idẽ:⁊ particulare puta ꝙ esset sibi p̃sens:tunc perfectior esset intellectio: qꝛ potentie distincte circa diuersa remittunt̃ in actionib⁹ suis: vt experimento patet.Aliter posset dici ꝙ voluntas habeat immediatã actionẽ super intellectũ. Sed est hoc difficilius qꝛ nõ apparet ꝙ voluntas vt causa superior sit causa intellectionis:⁊ similiter intellectus:videtur eñ ꝙ intellectus vna cum obiecto sit causa sufficiens

Difficul.

Rñsio.

Solutio.

intellectionis voluntate nullo mõ concurrente.

Ibi. Sequitur secundum. Hic est secundus articulus principalis huius q. qui est quõ cogitatio possit esse mala. Ad hoc dicit doc. ꝙ ipsius voluntatis sunt duo actus. s. ꝯplacentie ⁊ cõcupiscentie: ⁊ actus complacẽtie prior est qꝛ pri⁹ cõplacet volũtati ex dilectiõe in illo cui cõcupiscit ꝙ̃ ꝯcupiscat aliquid sibi. Exẽplũ. Nã auarus q̃ vult sibi pecunias prius sibi cõplacet. i. prius amat se ꝙ̃ pecunias sibi cõcupiscat: semp. n. amor cõcupiscẽtie est posterior amore amicitie: siue ꝯplacẽtie: vt clare patuit supra. di. 6. q. 2. Hoc p̃supposito dt Doc. ꝙ volũtas põt aliq̃d sibi inordinate cõcupiscere: puta actũ fornicãdi ꝯplacere in illo. i. ꝯplacere sibi in illo actu. ⁊ cũ dico cõplacet sibi i tali actu dico duo. s. amorẽ cõcupiscẽtie quo ꝯcupiscit sibi actũ fornicandi: ⁊ amorẽ cõplacẽtie quo cõplacet sibi in illo actu. Et non tm̃ põt sibi complacere in aliquo: puta voluntas non tm̃ põt sibi complacere in aliquo ordinate vel inordinate concupito: sed etiam potest complacere potẽtiis inferioribus in aliquo ordinate vel inordinate illis concupito: vt cum volũtas cõcupiscit aliquod visibile potentie visiue et complacet potentie visiue in tali visione: ita ꝙ hic sunt duo amores in voluntate. vnus quo concupiscit visionem obiecti delectabilis potentie visiue: ⁊ alius quo complacet illi potẽtie visiue in tali visione: ⁊ non tm̃ hoc sed etiã alii: puta alicui proximo. põt aliquid concupiscere: et hoc ordinate vel inordinate et cõplacere ꝓximo in tali concupito: et eodem modo potest voluntas quo ad actum intellectus. Põt. n. voluntas complacere intellectui in aliqua cogitatione. ¶ Nunc applicando ad ꝓpositum dicit Doc. ꝙ quando voluntas imperat cogitationem alicuius illiciti qua vult ꝙ obiectum sit sibi p̃ns ad cõtinuandũ delectationẽ ⁊ cõplacẽtiã in illo: si illud cogitatum sit illicitum in complacẽtia plena illo mõ predicto est pctm̃ mortale: ⁊ hoc non solum de carnalibus vt cogitare luxuriam: sed etiam in actibus intellect⁹ respectu aliorũ obiectoꝝ vt rimari ⁊ morari cũ delectatiõe in cogitatiõe mortis iimicoꝝ: ⁊ sic pꝫ ꝙ cogitatio de obiecto illicito ꝓcedẽs ex cõplacẽtia volũtatis in illo post deliberationẽ est pctm̃ mortale. ⁊ nota bñ q̃ dicit doc. de cõplacẽtia plena. i. ꝙ qñ volũtas plene ⁊ determinate deliberat cõplacere sibi in cogitatione illiciti vt ibi delectet̃: ⁊ tũc dr̃ deliberatio plena qñ ꝑ verum syllogismum practicũ sibi oñditur fornicationẽ esse illicitã ⁊ lege diuina ꝓhibitam: ⁊ per ꝯñs nullo mõ volendam: ⁊ hꝫ tp̃s quo põt assentire tali dictamini ⁊ conformiter elicere actum nolẽdi: si tunc determinate cõtra illud dictamen rõnis elicit actum quo vult luxuriã: ita ⁊ taliter ꝙ non eliciat actũ ex quadã surreptione: vel ex quodã impetu: qꝛ tunc nõ cederẽ illũ esse pctm̃ mortale: sed qñ ꝑfecte ostendit̃ sibi esse malũ: ita ꝙ in ratione nulla est surreptio: nec ĩpedimentũ: si post tale dictamen determinat velle fornicari etiã si op⁹ nõ sequatur mortalr̃ peccat. Sic pariformiter dico ꝙ si syllogismo practico cõcludat̃ esse pctm̃ mortale delectari in cogitatiõe illiciti ⁊ legi diuine simplr̃ prohibiti: et hoc dictetur expresse voluntati: si tunc volũtas determinat cõtra tale dictamen cõplacet sibi in tali cogitatione illiciti imperando intellectui vt firmiter stet ĩ tali cogitatione: tunc nulli dubiũ ꝙ illa cogitatio post talẽ deliberationẽ est pctm̃ mortale: quod ꝓbat: quia sicut est pctm̃ mortale concupiscere sibi delectationẽ de obiecto illicito: et illam etiam vel aliam ꝯcupiscere potentie inferiori: sic etiam est pctm̃ ad hoc velle cogitationem de ipso obiecto: vt. s. delectetur in illo. Et hec est sentẽtia Aug. 12. de ciui. c. 12. vide ibi. Et ꝙ aug. ibi intellgat ꝙ delectatio sine consensu in opus sit peccatũ mortale: patet per illud quod dicit. Si sola mulier cogitat de re illicita totus homo damnabitur: nisi mediatoris gratia interueniente liberetur: ꝙ si esset veniale posset sine grã apposita liberari: et auctoritas Aug. dꝫ intelligi de pleno consensu modo preexposito: qui videlicet sequatur dictamẽ recte rationis ⁊c. Nota etiã ꝙ quando voluntas pleno consensu imperat cogitationẽ de obiecto illicito vt delectetur in tali illicito ꝙ si delectatio actu non sequitur: adhuc talis cogitatio ẽ peccatum mortale: quia si talis delectatio non seq̃tur non est ex defectu voluntatis: cum ipsa pleno consensu velit delectari in tali cogitatione. ¶ Addit etiam Doc. ꝙ ĩ eadẽ cogitatione potest esse pctm̃ ⁊ non esse: quia quantumcũqꝫ cogitatio sit delectabilis: cum tamẽ obiectum non est sibi delectabile non est peccatum. Unde vir sanctus potest delectari in cogitatione alicui⁹ peccati quod detestatur: ⁊ sic in tali delectatione erit meritum ⁊ non peccatum. Delectari vero in cogitatiõe alicuius peccati quatenus obiectum illicitum sit sibi presens vt delectetur in illo vt in obiecto est peccatũ: etiã hoc pꝫ per Aug. 9. de trini. c. 10. Diffinire intemperãtiam verbumqꝫ eius dicere pertinet ad artem moralem id ẽ causare cognitionẽ intẽperantie que cognitio dicitur verbũ. hoc pertinet ad artẽ moralẽ qua cognoscũtur mala vt fugiẽda ⁊ bona vt prosequẽda: sed esse intẽperatum pertinet ad illud qd̃ in illa arte culpatur: sicut cognoscere ⁊ diffinire quid sit solecismus ꝑtinet ad artẽ loquendi. facere aũt illud est vitiũ in quod in eadem arte rep̃henditur. Sic ergo si cogitatio placet ⁊ continuatur non ꝓpter cogitatum: sꝫ vt ꝑ eam quis ad finem debitum deducatur non est pctm̃. Sed si propter obiectum illicitum vt in ipso delectet̃ sic est pctm̃ ⁊ isto modo sancti viri detestãtur cogitationes illicitas.

Ad argumenta principalia. primo arguit Doc. ꝓbando ꝙ pctm̃ non sit in cogitatione. quia s̃m Aug. de duabus animabus pctm̃ nunqꝫ est nisi in voluntate. ¶ Rñdet Doc. concedendo ꝙ peccatũ formalr̃ non est nisi in voluntate. Sꝫ tamen materialiter potest esse in aliis actibus vt inordinate imperantur a voluntate: vñ prima cogitatio: vt patet supra non inducit peccatum qꝛ illa est prior actu elicito voluntatis. eadẽ tamẽ vt cõtinuata ⁊ firmata: vt supra dixi potest esse pctm̃ mortale. non. n. aliqua noua cogitatio vt simplr̃ noua potest esse bona vel mala moraliter cum omnis talis sit prior voluntate: sed põt dici noua quo ad nouam intẽsionem: nam voluntas nõ põt imperare nouam intellectionẽ. sed bñ primam potest intendere. Pono ergo ꝙ intellectus meus añ omnem actum voluntatis cogitet obiectum illicitum ⁊ ꝙ voluntas in eodem instanti temporis conuertat intellectum ad illam cogitationem complacendo sibi in illa ⁊ in obiecto illius cogitationis. adhuc non credo ꝓ statu isto ꝙ voluntas peccet in tali cogitatione: qꝛ opꝫ ꝙ prius sibi ostẽdatur per verum sillogismum practicũ ꝙ delectari in tali cogitatione sit pctm̃ ⁊ hoc ꝓ statu isto non fit in instanti. Sed si post verum dictamẽ pleno consensu imperat talem cogitationẽ tunc erit pctm̃ mortale. Deinde declarat Doc. que sit secunda cogitatio siue noua ⁊ dicit ꝙ illa est noua vel prima: quotiẽs obiectum sibi occurrit si. n. nunc non intelligo lapidem et immediate post intelligo illum talis intellectio dicitur noua siue prima ⁊ si post horam non intelligo eundem lapidem ⁊ post alia horam intelligo illum eundẽ: adhuc illa dicitur noua siue prima et hoc etiam patet: quando homo surgit a sumno tunc omnis intellectio quam habet dicitur noua qꝛ in somno nullam habebat.

Cogitatio noua quid

¶ Secundo arguit sic quia s̃m Aug. de religione christiana: pctm̃ ideo peccatum quia volũtarium: sꝫ non est volũtariũ nisi qꝛ est in potestate voluntatis: sed cogitatio non est in potestate voluntatis: qꝛ non est in potestate nostra: quin visis tangamur: vt pꝫ per Augu. de libero arbitrio. c. 15. ¶ Rñdet Doc. concedẽdo ꝙ prima cogitatio nõ ẽ ĩ ptãte volũtatis sꝫ sic ꝯplacere cogitatiõi: ⁊ sic acceptare et tenere ĩtellectũ ibi bñ ẽ ĩ ptãte volũtatis vt supra patuit. ¶ Tertio arguit sic: qꝛ nihil est pctm̃ nisi sit cognitum: patet quia non est pctm̃ nisi volitum. et nichil est volitum nisi cognitum: sed cogitatio non est cognita patet quia si sic. aut igitur est cognita quando est. ⁊ hoc non quia tunc due cogitationes simul essent in intellenctu: quod non est necesse ad hoc ꝙ aliquis peccet. Aut ẽ cognita anteqꝫ insit ⁊ hoc non: quia tunc de ista intellectione qua prima cognoscitur quando non est: quererẽ vtrũ esset cognita vel nõ et si sic iterum q̃rerem de illa et sic in infinitum: aut illa est cognita postqꝫ infuit: et hoc non quia tunc in illa non esset peccatum actualiter cum illa actu non insit quod est ꝓpositum. ¶ Respondet Doc. ꝙ non sequit̃. cogitatio nõ est pri⁹ cognita: ergo nec volita qꝛ sufficit ꝙ actus cogitatiõis sit p̃ns non in rõne obiecti: vt supra patuit nec recte nec reflexe ꝯsiderati ad hoc ꝙ volũtas velit illam ⁊ cõplacet sibi in illa. vñ ad hoc ꝙ aliq̃d sit volitum sufficit ei⁹ cogitationẽ actualiter inherere in

Volũtatis sunt duo act⁹ cõplacẽtie ⁊ cõcupiscẽtie.

tellectui.i.ꝙ ad hoc ꝙ obiectuȝ sit volitū sufficit ꝙ intellectio illius actu inhereat intellectui ⁊ talis cogitatio actu inherens ītellectui pōt esse volita:lȝ actu non sit precognita:et de hoc satis dictum est supra. ¶Ultimo arguit sic Doc. in cogitatione non est malum.ergo non est pctm̄.ꝓbatio an̄tis:qꝛ si cogitatio esset maluȝ: ex hoc esset malum quia esset cogitatio alicuius mali: sed intellectio mali non est mala:patet quia ēt deus habet cogitationem mali, in quo tamen non est malū:nec peccatū. ¶Rn̄sio patet ex dictis supra.

Ad scđam questionē. **Ad secundam** questionē soluendam: q̄ est. an in sermone possit esse peccatū:⁊ duo sunt principaliter videnda. Primo quō sermo est in potestate voluntatis. Secūdo quō in sermone ē malicia. ¶Quātū ad primū dicit doc.ꝙ potētia motiua in hoīe est in obediētia seruili respectu voluntatis:que primo poli.vocatur potentia dispotica:sic ꝙ talis potentia nullo modo pōt rebellari voluntati sic disposite: sed in virib⁹ sensitiuis:q̄bus volūtas dn̄at principatu politico pn̄t aliqn̄ rebellare impio volūtatis: ⁊ de hoc vide p̄mo politico. Sic i ꝓposito formare voces articulatas est actus potentie motiue quo mouetur lingua ⁊ alia instrumēta ad vocē articulatā requisita.ipsa tamē vox articulata non pōt immediate elici nisi mediante actu imaginationis:vel intellectu: īmo pri⁹ formatur vox in mente q̄ȝ extra formetur:vt ptȝ per Doc.primo perhier.qui vult ꝙ sit vox in mente:et vox in voce:⁊ vīde que ibi exposui. Patet ergo quō sermo sensibilis est in ptāte volūtatis:si lingua non sit impedita ad motū: et similiter alia instrumēta. ¶Quātum ad scđm dicit ꝙ malicia vel pctm̄ est in sermone materialiter:formaliter vero in voluntate. Nam recta ratio iudicat om̄s actus humanos debere esse recte circūstantionatos rectitudine sibi debita.s.participata loquendo de actibus potentiarum inferioꝝ ⁊ dicunṫ actus humani:qui eliciuntur ex imperio volūtatis:vel liberi arbitrii. Nō em̄ omnes actus dicunṫ humani ex hoc solo ꝙ subsunt imperio voluntatis:qꝛ possunt imperari a volutate: qꝛ sic mouere barbam vel leuare festucaȝ ex sola imagina-

Actus hūani quid. tione essent actus humani:cum hmōi actus subsint ēt imperio voluntatis. Dicuntur ergo actus humani ex hoc ꝙ actu eliciūtur imperio liberi arbitrii: cum ergo voluntas teneatur imperare actibus qui sub sunt iperio eius conformiter rationi recte:sequitur ꝙ teneṫ dare illis rectitudinem eis conuenientem.et per ꝯn̄s si tales actus imperat contra dictamen recte rōnis priuat eos rectitudine nata eis cōuenire:⁊ sic in talibus actibus erit peccatuȝ materialiter:qꝛ in eis est priuatio rectitudinis nate inesse. Sed in ꝓposito actus potentie motiue subest imperio voluntatis.loquendo tamen de illis actibus qui subsunt volūtatis:nā multi sunt act⁹ qui non subsunt vt motus:pulsus et actus vegetatiue: et hmōi. Debet ergo talis actus esse circunstantionat⁹ et rectus rectitudine sibi debita vt pote ꝙ transeat sup materiam debitam vt ordinetur ad debitum finem: vt scȝ sermo edificet proximum:et ꝙ notificet illud quod est in conceptu mentis. Aliter.n.esset mēdacium:ex defectu igitur alicuius circunstantie quam oportet imperare voluntas est peccatum et malicia formaliter in voluntate.et materialiter in sermone.

Ad argumenta principalia. Arguit primo Doc.ꝓbando ꝙ peccatum non sit in sermone:quia vtens instrumento ad illū finē ad quem est ordinatum non peccat sed sermo inuentus est ad exprimendum mutue voluntatis inditia secūdū Pla.in thimeo. Secūdo arguit sic. Si peccatum est in sermone.aut est inq̄ȝtū est vox:vel inq̄ȝtū significatiua: non primo:quia tunc in brutis esset pctm̄.non secūdo: quia impositus est ad significandum: ⁊ eius impositio non est peccatum. Tum etiam quia ex hoc ꝙ est significatiua non imprimitur sibi aliqua qualitas propter quam vox illa dicatur mala. ¶Ad primum dicit doct. ꝙ ex quo vsus sermonis est in potestate voluntatis. et tenetur vti sermone ꝺm dictamē recte rōnis:⁊ qꝛ recta rō dictat ꝙ vtaṫ sermone cū oībus circūstantiis dictatis a rōne.vcȝ vt sit super debitā materiā edificet primū ⁊c.et ideo nō vtēdo sic sermone pctm̄ est formalr̄ in volūtate:et materialr̄ in sermone. ¶Ad secūdū dicit doc.ꝙ in voce vt significatiua est peccatum materialiter qꝛ voci vt significatiue cum subsit imperio voluntatis tenetur voluntas dare rectitudinem sibi debitam que rectitudo est vt voluntas actu suo elicito imperet talem vocem cōformiter dictamini recto:que vox si sic conformiter ex imperio voluntatis elicitur a potentia motiua est bona materialiter bonitate morali. Si vero difformiter est mala materialiter malicia opposita bonitati morali:et hoc quo ad argumentū.

¶Et cum dꝛ ꝙ impositio ad significādū nullā qualitatem voci tribuit. Hoc cōcedit doc.ꝙ sola īpositio non tribuit voci:nec qualitatē aliquā.nec intētionē:nec cōceptū:vn̄ nihil valet qđ dicunt aliqui vt Tho.q̄ dt ꝙ vox significatiua cōtinet ī se cōceptū rei:quē causat in aīo audiētis:⁊ qꝛ cōceptus aliqn̄ accipiṫ ꝓ obiecto cōceptibili:aliqn̄ ꝓ obiecto actu cognito:aliqn̄ pro actu cognoscēdi:aliqn̄ ꝓ spē intelligibili:vt ptȝ a doc.ī suis theorematibus:aliqn̄ accipiṫ ꝓ quodā ydolo fabricato ab ītellectu:de quo Ochā in primo. Sȝ quōcūqȝ accipiaṫ ꝯceptus ꝺm distinctionem Doc.talis cōceptus non contineṫ in voce significatiua. Si.n.hoc esset verum tunc vox significatiua audita posset mouere intellectū audientis ꝺm illā intētionē inquātū.s.est significatiua et tunc vox latina significatiua:puta hec vox lapis moueret intellectū greci audientis eam causando in eo cōceptum lapidis:quem in se continet:et per ꝯn̄s grecus per hanc vocem auditam statim cōcipet quiditatē lapidis:pȝ:quia cōceptus significat idem apud oēs qđ tamen est absurdū:vn̄ ꝑ hoc ꝙ est significatiua nulla qualitas sibi imprimiṫ:nec aliquem ꝯceptū in se continet: sicut nec in circulo causatur aliqua qualitas de nouo ꝑ hoc quod imponitur ad significandū vinū. Ideo dico ꝙ vox significatiua solū est signum ad significandū ad placitū:vn̄ vox tm̄ immutat sensum audit⁹:nec hȝ cāre in sensu:vel in fantasia:vel in intellectu nisi cōceptum vocis ex se:per quē.s.illa vox tm̄ concipitur:auditu tn̄ immutato a voce significatiua īmutaṫ fantasia ⁊ mēoria.⁊ rememoraṫ res cui tale nomē fuit impositū. Nisi em̄ fantasia haberet spēm rei:⁊ silr̄ vocis:mēoria sensitiua non cōseruaret illas spēs:nō rememoraret rei cui tale nomen fuit īpositū:qua rememoratiōe habita excitatur intellectus ad considerationem illius rei cui⁹ prius habuit notitiam. Aliter.n.nihil moueret intellectum:nisi vox cui imponitur prius fuerit sibi nota:que ad rem illam significandam imponebaṫ:⁊ sic talis vox reducit intellectū ad actualem intellectionē rei prius note habitualr̄:⁊ isto mō pōt esse materialr̄ malicia in voce:vt ē istrumētū volūtatis:ꝓ quāto.s. illa volūtas teneṫ imperare talē vocē ꝺm rectū dictamen rationis.

Ad tertiam qōnem soluēdā que est:an in opere sit pctm̄. Duo sunt p̄ncipalr̄ videnda. Ad tertiaȝ questionē. Primo.quō opationes aliaꝝ potentiaꝝ sunt in ptāte voluntatis. Scđo quō in eis est malicia. ¶Quantum ad primū dicit ꝙ opus in ꝓposito accipiṫ ꝓ opatione aliaꝝ potētiaꝝ inferioꝝ a potentia motiua ligue:⁊ lȝ sermo sit quoddā op⁹:distiguitur tn̄ cōtra alia opa:qꝛ ꝺm illud op⁹ sermonis maxime se hȝ hō ciuilr̄ ⁊ politice. Dicit ḡ doc.ꝙ potētia motiua ē in ptāte volūtatis: et silr̄ potētia sensitiua:⁊ ēt vegetatiue quaten⁹ dependēt a motiua:sicut potentia vegetatiua q̄ȝtū ad nutrimētū requirit appositionē nutribilis:⁊ iō null⁹ se nutrire pōt nisi cib⁹ appliceṫ ori:⁊ nisi fiat masticatio ⁊ deglutitio:q̄ actus sunt potētie motiue:q̄ subest imperio voluntatis: ⁊ quo ad hoc pōt dici vegetatiua subesse impio volūtatis:⁊ silr̄ req̄rit approximationē actiui ad passiuū.⁊ ꝺm hoc vegetatiua gn̄atiua est in ptāte nr̄a:⁊ in ea pōt esse pctm̄ materialr̄ inq̄ȝtū ad actū īordinatū p̄cedit potētia motiua:q̄ est in ptāte volūtatis:nā si potētia motiua īperio volūtatis:applicat actiuū passiuo debito mō:⁊ ad finē debitū:vt cū q̄s cognoscit suā mō debito.⁊ ad finē debitū:⁊ ꝺm dictamē pfecte rōnis. Similiṫ etiā q̄ȝtū ad potētias sensitiuas:puta visus:audit⁹:odorat⁹:olfatus:⁊ tact⁹:quaten⁹ opatiōes eaꝝ dependēt a potētia motiua pōt in eis esse pctm̄ mar̄ialr̄:lȝ n.actus vidēdi nō sit īmediate ī ptāte volūtatis stanti b⁹ oculis apertis circa visibile approximatū:tn̄ illa visio est in ptāte volūtatis ꝓ quāto pōt impare potētie motiue:vel vt auertat oculos:vel vt eos claudat.vn̄ aug. 11.de tri.ca.8.dt ꝙ qꝛ opatio palpebraꝝ necio req̄ritur ad visionem:⁊ motus localis palpebraꝝ obedit aīe:eatenus hacten⁹ visio est ī ptāte volūtatis. ¶Sȝ sunt ne hmōi potētie motiue aliṫ in ptāte voluntatis q̄ȝ ꝑ principiū

motiuum. Dicit ꝙ sic inq̃ztum .s. perfectius pñt i actũ suum ex hoc ꝙ voluntas habet actum suum circa idem obiectum: patet in visu: nam stante eadem dispositiõe obiecti ⁊ oculi potest visus imperari a volũtate vt abs ꝗ motu locali intueatur nunc aliquem punctum perfectius q̃ꝫ prius. et hoc in eadẽ pyramide: ⁊ infra eandẽ basim ꝓpter copulationem voluntatis. ¶ De secundo principali patet ꝙ malicia est in eis materialr: qñ .s. tales operationes non sunt elicite imperio volũtatis cũ debitis circunstantiis a ratione recta dictatis. ¶ Cõtra hoc arguitur: q2 opus non est voluntarium: vt patet ad Roma. 8. Non ꝙ volo bonum hoc facio. Secũdo: q2 talia opera sunt communia brutis ⁊ hoĩbus. ergo in illis non est pctm̃: sicut etiam bruta per illa non peccant. ¶ Rñdet doc. ad primũ ꝙ dictũ apl'i intelligitur quo ad primos motus: qui precedũt omnem actum volũtatis: et per ꝯñs nulla culpa potest esse in eis: q2 vt sic non subsunt imperio voluntatis: sed delectationes que sunt in voluntate tanq̃ꝫ primi motus sunt pctm̃ qñ sunt de obiecto illicito: vt qñ volũtas delectaᷣ appetitui sensitiuo: quia ille delectatiões nõ sunt sine actu rõnis et voluntate precedente. Hoc tamen debet sane intelligi: quia non est pctm̃ mortale talis delectatiõis: nisi sequatur plenum consensum: vel plenam deliberationem. precedente vero dictamine rationis quod est cõmuniter cognitio cõclusionis syllogismi practici plene ⁊ actualiter dictans esse illicitum: ⁊ lege diuina ꝓhibitum voluntatem velle condelectari sensui de re illicita: vt supra dixi. ¶ Ibi. Si dicas ꝙ primi mot⁹ nõ sunt peccata ex eo ꝙ voluntas non preuenit. Hic mouet vnam difficultatem quia delectatio immoderata ĩ parte sensitiua: que nata est subesse imperio volũtatis: siue operatio ad quaꝫ sequitur talis delectatio licet sit prior actu voluntatis elicito: quia voluntas non tãtũ tenetur non imperare hm̃õi actus: sed etiam teneᷣ preuenire potentias sensitiuas: ne tales actus eliciãt. Dicit Doc. ꝙ tunc si erit peccatuꝫ ꝙ tm̃ erit pctm̃ omissionis in volũtate: q2 omittit qꝺ teneᷣ nõ omittere: omittit .n. talem preuẽtionem quam tenetur non omittere. In illis ergo oꝑationibus sensitiuis elicitis non ex imperio voluntatis non est peccatum etiaꝫ materialiter: sed tm̃ est peccatum omissionis in voluntate. Sed quomodo voluntas teneᷣ preuenire potentias ne eliciant tales actus. hoc non pertinet ad p̃sentem materiam.

¶ Ad secundum patet rñsio ex supradictis q2 appetitus noster cum subsit imꝑio voluntatis per participationem. ideo põt esse in eo peccatũ materiale.

Ad q̄rtam q̄stionem. **Ad questionem** quartaꝫ que est. An diuisio Hiero. de peccato sit sufficiens. Dicit doc. primo ꝙ Hiero. non diuidit hic pctm̃ formaliter: quia peccatum formaliter est tm̃ in actu voluntatis elicito: cum sit carentia rectitudinis q̃ deberet inesse tali actu ex recto dictamine rationis: vt superius patuit. Secundo dicit ꝙ Hiero. non diuidit hic subiectum peccati formalis: quia tale subiectum est tm̃ actus volũtatis elicitus: pctm̃ .n. siue formale: siue materiale immediate fundaᷣ in actu: vt supra patuit ĩ isto 2. di. 34. et sic subiectum peccati formalis vt distinguitur cõtra subiectum peccati materialis est actus volũtatis elicitus. Tertio dicit ꝙ Hiero. non diuidit pctm̃ originale: q2 illud est tm̃ in volũtate. vt supra patuit ĩ isto .2. distin. 29. ⁊ 31. Quarto dt: ꝙ Hiero. hic tm̃ diuidit subiectũ pcti materialis: q̃le subiectũ est cogitatio: sermo ⁊ operatio. Et addit doc. ꝙ illa diuisio posset cõtineri sub duplici mẽbro. s. ꝙ quoddam est pctm̃ ĩ actu interiori vt cogitatio: ⁊ quoddam in actu exteriori: et hoc secundum mẽbrum subdiuiditur: q2 cõtinet sermonem ⁊ oꝑationẽ: q2 locutio maxime cõuenit homini vt est rationalis: ⁊ vt est homo: q2 vt sic est cõicatiu⁹: ⁊ sic circũloquimur actũ exteriorem ꝑ duo membra ⁊ dꝫ intelligi diuisio positiue quo ad pctm̃ cõmissionis: puta quando actu dicitur sermo vel opus sine debitis circũstãtiis a rõne dictatis: ⁊ simil'r cogitatio negatiue q̃ad pctm̃ omissiõis ĩ cogitatiõe: locutiõe: ⁊ oꝑe: vt cũ volũtas teneᷣ ĩꝑare cogitationẽ: locutionẽ: ⁊ op⁹: ⁊ nõ ĩꝑat

Ad quintã questionẽ. **Circa vltimam** questionẽ q̃ est. An diuisio septẽ pctõrum capitaliũ sit sufficiens. Dicit Doc. ꝙ solutio huius .q. patet. dist. 6. huius .q. 2. vbi q̃situ est de peccato angeli. Volũtas .n. coniuncta appetitui sensitiuo nata est tẽdere ĩ delectabilia talis appetitus et condelectari illis: vt satis patet in tertio di. 15. et maximo in maxima delectabili ⁊ appetibili appetitui sensitiuo excellentiori nata est cõdelectari. sicut intellectus coniunctus natus est intelligere sensibilia: ⁊ pri⁹ ea que sunt prius sensibilia: volũtas igitur nostra propter ꝯiũctionẽ sui appetitui sensitiuo nata est tendere in delectabilia tali appetitui: et ẜm ista delectabilia pñt assignari pctã capitalia carnalia: qualia sunt luxuria ⁊ gula. Sed pctã spũalia pñt assignari ẜm illud qꝺ est delectabile voluntati in se nõ ꝓpter appetitũ sensitiuũ: sicut honor ⁊c. quẽadmodũ est suꝑbia: vt cum quis vilipendiᷣ statim sequitur ira ⁊ cũ quis magis honoratur statim sequitur inuidia ⁊ negligẽtia: sed pctm̃ auaricie non videᷣ esse nisi circa appetibile vtile: quod ordinaᷣ ad appetibile ẜm se altero dictoꝝ modoꝝ .s. vel ad voluptatẽ. vel ad honorem. ẜm tñ formalẽ rationẽ pctõꝝ ista diuisio septimembris nõ est sufficiens immo diuisio peccatorum esset ꝑ se accipienda vel ex carentia: vel ex obliq̃tate preceptorũ: ita ꝙ sicut sunt decẽ precepta: ita sunt decem pctã capitalia: ⁊ ex oppositione ad virtutes .i. ꝙ peccata capitalia pñt accipi ex oppositione ad septeꝫ virtutes: siue ex carentia talium virtutum. et ad hoc satis dictum est supra in isto secundo. di. 6. et sic patet solutio ad quinꝗ questiones huius. di. 42.

¶ Dist. 43. Questio Prima.

Circa di. 43. duo queruntᷣ a Doc. primo. Utrũ voluntas possit peccare ĩ spiritum sanctũ. Secundo vtrũ voluntas creata possit peccare ex malicia volendo aliquid non ostensum sibi sub ratione boni veri .i. boni simpliciter vel boni apparentis et boni secũdum quid. ¶ Respondeo ad primam .q. dicit Doc. duo primo ꝙ oportet videre quomodo potest esse peccatum aliquod precise in spiritum sanctum. Secundo quomodo põt cõmittere tale pctm̃. ¶ Quo ad primum recitatur vna opi. s. ꝙ peccatum in spiritũ sanctum dicitur inq̃ztum precise cedit in irreuerentiam ꝑsone spiritussct̃i. Et Doc. rñdendo infra dicit ꝙ ꝓprie non dicitur peccatum in spiritum sanctum quod precise committiᷣ in vnam personam et non in aliam vt infra patebit. Sed prius premittit. an voluntas creata possit actu auerti ab vna persona quĩ virtualiter auertatur ab alia. Secundo. An actu possit auerti ab vna quin actu auertatur ab alia. et quid sit auersio actualis et virtualis patuit supra in isto secundo distin. 35. De primo dicit ꝙ non est possibile ꝙ aliqua voluntas actu auertatur ab vna persona quin virtualiter auertatur ab alia. et hoc patet: quia quelibet persona eque perfecte est volibilis ⁊ amabilis cum in qualibet sit ꝑfectissima ratio obiecti amabilis quod est essentia diuina: et ideo sicut quis nõ potest actu conuerti ad vnã personam immediate puta diligendo illam ex charitate quin saltem habitualiter vel virtualiter conuertatur ad aliam ex charitate cum ratio obiecti amabilis ex charitate sit eque perfecte in ista sicut alia. Sic pariformiter dico de auersione formali qualis dicatur pro nunc odium dei licet forte non sit possibile habere illud: non potest aliqua voluntas creata actu odire siue actu nolle esse vnam personam vel nolle perfectionem vnius persone quin virtualiter odiat aliam ⁊ nolit eam. ¶ Sed hic est dubium quia licet deitas sit obiectum summe diligibile: tamen non videtur sequi ꝙ si diligo deitatẽ puta michi ꝙ etiam virtual'r diligam illam Francisco que nata est diligi a Francisco. Et hoc satis patet. in tertio distin. 28. et. 29. Et ibi ostensum est ꝙ de potentia dei absoluta bene quis potest ex charitate diligere deum in se et diligere deum sibi et tamẽ non diligere deum alteri. Sic similiter videtur dicendum ꝙ aliqua voluntas creata possit ex charitate diligere deum in se et vt in aliqua persona et non in alia ꝑsona. Tum etiam quia tenendo ꝙ persone constituanᷣ per relationes siue per absoluta. cũ tñ illa constituen- Dubiũ nũ.

tia siue relatiua siue absoluta non dicāt formaliter ali=
quā perfectionenm: vt patet a Doc. in primo dist. 26.
ideo nō videtur sequi ꝙ si actꝰ amoris ex charitate po
testate alicuius voluntatis create immediate termine
tur ad vnam personam. ꝙ etiam virtualiter terminet
Rn̄sio. ad aliam. ¶ Dico breuiter ꝙ et si personalitas: siue ꝓ=
prietas constitutiua persone non sit obiectum: nec ha=
beat rationem obiecti diligibilis: cum nullam perfe=
ctionem formaliter includat: tamen est conditio obie=
cti diligibilis: ⁊ ideo non potest recte diligi ratio for=
malis obiecti diligibilis quin etiam diligatur condi=
tio illius obiecti. i. quin diligatur vt includit suo mo=
do talem ꝓprietatem: ⁊ ideo bene sequitur ꝙ quis non
potest ex charitate actu diligere vnam personam quin
virtualiter diligat aliam: cum in illa alia sit ratio for=
malis obiecti diligibilis: ⁊ conditio talis obiecti: ⁊ de
hoc aliqua dicta sunt in tertio. d. 27. Et sic similiter si
essentia diuina esset cōmunicata alicui creature: puta
Francisco ⁊ Baptiste non posset quis ex charitate di=
ligere eam in Francisco quin saltem virtualiter dilige
ret eam in Baptista. ¶ De secundo. s. an quis actu pos
sit auerti ab vna persona quin etiam actu auertatur ab
alia: licet multi teneant ꝙ sit impossibile actu diligere
vnam personam non diligendo aliā actu: et per conse=
quens etiam non sit possibile actu auerti ab vna quin
actu auertatur ab alia: vt patuit in primo. d. 1. q. 2. vbi
adduxi multas opi. quas etiā ibi ip̄robaui. Doc. tamē
expresse tenet in loco supra allegato ꝙ quis potest frui
vna ꝑsona nō fruendo alia: ⁊ sic quis actu potest auer=
ti ab vna persona licet actu non auertatur ab alia: et
ꝓbatio in littera est satis clara: cum eñ sint tres articu
li distincti respicientes tres personas: possibile est ali=
quē errare in vno articulo: ⁊ non ī alio: ⁊ per cōsequēs
peccare actualiter in vnam personam ⁊ nō in aliam qꝛ
habita actuali consideratione de vna: non oportet ꝙ
habeatur actualis consideratio de alia. Sed in quali=
bet persoua inuenitur ratio vltimi finis: qꝛ ratio om=
nis boni igit̄ illi vt sic potest fieri reuerētia: vt diligen
do eam ꝓpter se: ⁊ irreuerentia: puta nolēdo eam in se
vel aliquā eius perfectionem sibi esse nō habita actua
li cōsideratione ad alias personas: ⁊ hoc videt̄ facere
Ecclesia: vt ptꝫ in collectis in quibus includit̄ in fine:
per. d. n. i. xp̄m ⁊c. Primo eñ premittitur pater ad quē
oratio cōmuniter porrigitur ⁊ in fine subnectitur me=
diator: in cuius nomie petit: ⁊ orat ecclesia: vnde si q̄s
orando per. d. n. i. xp̄m ⁊c. intenderet petere in nomine
trinitatis nihil peteret: qꝛ petitur in nomine mediato=
ris qui est xp̄s. Videtur ergo ecclesia in orando orare
vnam personam ⁊ non aliam actualiter. Hoc etiam pa
tet in illo hymno. Veni creator spiritus. vbi multa po=
nuntur que nō conueniunt nisi spiritusancto: vt puta
ꝙ sit donum ⁊ talia huiusmodi. Secundo hoc idem ꝓ=
batur arguendo a minori: qꝛ minꝰ videtur ꝙ quis actu
posset cogitare essentiam: nec cogitando actu personā
q̄ꝫ possit cogitare vnam personam nō cogitando aliā.
hoc pꝫ: qꝛ essentia minus distinguitur ab vna persona
q̄ꝫ vna persona ab alia. Nam essentia s̄m cōmunē opi.
Si aliquo modo distinguitur a persona tm̄ ratione di=
stinguit̄: licet doc. teneat ꝙ distinguatur ex natura rei:
vt patet in primo. d. 2. par. 2. q. 1. immo ꝙ distinguatur
formaliter: vt patet in primo. d. 8. q. pe. Sed vna perso
na realiter distinguitur ab alia: ergo a fortiori potest
quis actu considerare vnam personam non consideran
do aliam: et sic auerti actu ab vna persona: ⁊ actu non
auerti ab alia. ¶ Ibi. Dices ꝙ non est simile de perso=
nis adinuicē ⁊ de persona ⁊ de essentia: qꝛ persone sunt
correlatiue: sed essentia nullo modo refertur ad perso=
nam: nec persona ad essentiam: vt ostensum est in primo
di. 5. q. 1. Modo intellectus non potest habere actum
circa vnum correlatiuum quin habeat circa aliud: ⁊ sic
non potest fieri irreuerentia vni persone quin actu fiat
omnibus. ¶ Dicit doc. ꝙ hoc non valet: quia quātun=
cunq̄ꝫ sint correlatiua: tamen circa extrema sunt duo
actus intellectus: sicut patet de accidente ⁊ subiecto:
quin eñ intelligit accidens non ꝓpter hoc intelligit
subiectum eadem intellectione: licet actus comparādi
Declara= sit idem. Vult dicere doct. ꝙ si esset tantum vnus actus
tio littere. intelligendi respectu patris ⁊ filii: tunc non posset esse
actualis consideratio vnius quin et alterius: et sic for
te non posset esse actualis auersio ab vno quin esset ab
alio. Sed hoc non videtur soluere rationem: quia etiā
posito ꝙ sint duo actus intelligēdi: illi duo actus erūt
simul: quia correlatiua sunt simul naturali intelligen=
tia: ⁊ sic non potest esse actualis consideratio vnius q̄n
et alterius. Nisi dicatur ꝙ vnus actus intelligendi de
necessitate est prior alio: ita ꝙ quis potest actu intelli=
gere patrem non simul in eodem instanti intelligendo
filium: ⁊ sic oportebit dicere ꝙ licet correlatiua sint si=
mul natura quātū ad esse eorum: quia in quocūq̄ꝫ instā
ti ponitur vnum: in eodē ponitur aliud: ⁊ similiter quo
ad eorum cognoscibilitatem: quia sunt nata simul co=
gnosci: licet non sit necesse ea esse simul quo ad actualē
eorum cognitionem: quia forte vnum prius potest co=
gnosci alio: sed de hoc alias erit prolixior sermo. Po=
sito ergo ꝙ etiam simul intelligantur distinctis actibꝰ
non tamen ex hoc sequitur ꝙ si voluntas creata actu
auertiur ab vno: ꝙ etiam actu auetatur ab alio.

¶ Preterea pater sub ratiōe patris nō dicitur correla
tiue ad spiritūsanctum: patet. igitur patri potest fieri
reuerentia vel irreuerentia: licet actualiter nō fiat spi
rituisācto: ⁊ sic possibile est ꝙ actualiter quis peccet in
vnam personam non peccando in aliam actualiter: sed
tamen virtualiter necesse est ipsum cogitari de omni cū
facit reuerentiam vel irreuerentiam vni: ⁊ ita virtuali
ter facere idē omni: ⁊ si eliciat aliquā opi. erroneam cir
ca vnam personam actualiter: virtualiter elicit circa
omnes: quia earum est vna bonitas ⁊ vna sapientia: nō
tamen est necesse ꝙ si actualiter peccet in vnā ꝙ peccet
actualiter in aliam. ¶ Sed isto modo non accipitur
peccatum in spiritūsanctum: vt. s. aliquis peccet in ip̄m
⁊ non in aliam personam. Sed secundū aliquos alios
dicitur peccatū in spiritūsanctum: non ꝓprie. s. immedi
ate auertendo a persona spiritussancti: sed appropriat̄
scꝫ immediate auertendo ab aliquo appropriato per
sone spiritussancti. Nam secundū ꝙ dicimus ꝙ boni=
tas est appropriata spirituisancto: ideo peccatum ex
certa malitia dicitur esse peccatum in spiritūsanctum:
⁊ qꝛ patri appropriatur potentia ideo peccatum ex in=
firmitate dicitur appropriate contra patrem: qꝛ etiam
sapientia appropriatur filio: ideo peccatum ex ignorā
tia dicitur esse contra filium. ¶ Ibi. Dico tamen bre=
uiter. Hic doc. instat contra opi. immediate preceden=
tem probando ꝙ peccatum ex malitia non sit peccatuꝫ
in spiritūsanctum: ⁊ hoc patet: quia illud est peccatum
ex malitia: quod est in voluntate non precedente per=
turbatione vel passione: nec ex ignorantia in ratione: si
cut forte peccauit. Adam in quo non fuit perturbatio:
nec ignorantia: vt satis patuit supra ex. d. 21. ⁊. 22. ⁊ ta
men non omne peccatum ex malitia est in spiritumsan=
ctum: qꝛ quis contra precepta secunde tabule ex certa
malitia potest peccare. Et ꝙ tale peccatum ex certa ma
litia contra precepta secunde tabule non sit peccatum
in spiritūsanctum: patet: quia cōmuniter ponitur pec=
catum in spiritūsanctum esse maximū peccatum: sꝫ pec
catum quod formaliter ⁊ immediate auertit a deo qua
le est peccatum contra precepta prime tabule est sim=
pliciter magis peccatum peccato commisso contra pre
cepta scd̄e tabule: cū illud tātum auertat virtualiter
ab ipso deo: vt clare patuit supra dist. 35. Ponit ergo
doc. ꝙ solum peccatum ex certa malitia commissum cō
tra precepta prime tabule est peccatum in spiritūsan=
ctum: non tamen omne peccatuꝫ cōmissum contra pre=
cepta prime tabule: sed solum illud quod inter illa pec=
cata ē maximū: ⁊ est illud quod magis formaliter auer
tit a deo: ⁊ ille actus dicitur magis auertere: cuiꝰ actꝰ
oppositus magis conuertit. Amor dei in se: ⁊ ꝓpter se
elicitus ex charitate ꝓ statu isto perfectissime conuer=
tit ad deum. Tum qꝛ procedit a perfectiori habitu. s. a
charitate. Tum quia amor amicitie est simpliciter per
fectior quocunq̄ꝫ amore cōcupiscentie. Tum quia ille
actus immediate terminatur ad deum sub ratione dei
tatis: vt est summum bonum in se. Amor vero concu=
piscentie terminatur ad deum: vt est summum bonum
mihi: ⁊ ista omnia satis patere possunt ex dictis a doc.
supra. d. 6. q. 2. ⁊ in tertio. di. 26. ⁊. 27. cum ergo amor
dei in se ⁊ ꝓpter se sit actus perfectissimus: quē volun=
tas potest elicere pro statu isto: qui immediate termi=
natur ad deum sub ratione deitatis: ⁊ per consequens

perfectissime coniungens voluntatem ipsi deo sit actus perfectissimus inter omnes actus humanos: sequitur ꝙ actus oppositus: qualis est odium dei sit maxim⁹ in malitia: qꝛ talis actus immediate auertit voluntatem a deo: ita ꝙ talis auersio est formaliter maior quacũq̃ alia auersione ⁊ odiũ dei nihil aliud est nisi actus nolendi deum in se. ¶ Sed oritur aliqualis difficultas.

Optima difficultas

An negatio amoris dei in se que contradictorie opponitur actui amoris sit peccatum in spiritũsanctum: ⁊ si sic: an sit maius peccatum q̄ odium dei: videtur prima facie ꝙ sic qꝛ malitia opposita actui immediate conuersiuo in deum: ⁊ hoc loquendo de actu perfectissimo videtur ꝙ sit peccatũ in spiritũsanctum. ergo cuꝫ quis diligendo deum in se: ⁊ propter se habeat actuꝫ perfecte conuersiuum in deum. sequitur ꝙ nõ diligendo deum nec in se nec ꝑpter se: ꝙ talis negatio dilectionis immediate auersiua a deo sit opposita tali dilectioni: et per cõsequẽs si quis ex certa malitia non actu diligat deũ in se ⁊ ꝑpter se: ꝙ tunc peccet in spiritũsanctum. Videt̃ etiam ꝙ tale peccatum sit maius odio dei. hoc ꝓbatur qꝛ illud est maius peccatũ quod magis auertit a deo. hoc patet per doc. hic ⁊ supra. d. 25. Sed negatio dilectionis dei in se ⁊ ꝑpter se magis auerit a deo q̄ odiuꝫ dei: pꝫ ista: qꝛ illud peccatum magis auertit a deo qđ magis opponitur actui perfectiuo conuersiuo in deum hec patent per doc. hic ⁊ supra. d. 35. Sed negatio talis dilectionis magis opponit̃: qꝛ opponit̃ sibi contradictorie: ⁊ odium dei tãtum contrarie: ⁊ oppositio contradictoria est maior oppositione contraria ergo ⁊c.

R̄ñsio.

¶ Respõdeo ꝙ aliud est loqui de peccato cõmissionis: ⁊ aliud de peccato omissionis: peccatum eñ cõmissiõis si sit simpliciter sine passione in voluntate: ⁊ sine ignorãtia in ratione procedit ex maiori malitia q̄ peccatum omissiõis. Exemplum. Pono eñ ꝙ quis teneatur lege diuina diligere ꝓximũ in deum. hoc est velle ꝓximum diligere deum ꝑpter se: tunc est maior malitia: vt cum odit ꝓximũ. i. vt cum actu nollet ꝓximũ diligere deum ꝑpter se q̄ cum habet solam negationẽ dilectionis ꝓximi: qꝛ in primo non tantũ est negatio dilectionis ꝓximi: sed vltra hoc est etiam actualis nolitio: ⁊ sic odiũ ꝓximi vltra negationem amoris quã includit addit etiam actualem nolitionem: sic ĩ proposito non actu diligere deum propter se est tantum peccatum omissionis: ⁊ hoc quando tenetur actu diligere deum si actu omittit talem dilectionem. Sed odire deuꝫ in se est peccatum commissionis: qꝛ tunc elicit actum nolendi quo nollet deum esse in se: cum ergo odium dei nõ tantum includat negationẽ amoris dei: sed etiam addat nolle actuale ipsius dei. sequitur ꝙ ipsum odiũ dei sit grauissimum peccatũ: quod maxime opponit̃ actui perfectissimo conuersiuo: patet: quia non tãtum destruit illum actum per negationem inclusam: sed vltra hoc ponit actũ omnino incompossibilem. Et ex his pꝫ responsio ad difficultatẽ. Potest etiam breuius dici ꝙ loquit̃ de maiori auersione: que est illa que opponitur maiori cõuersione siue actu magis conuersiuo: ⁊ sic odiũ dei magis auertit q̄ negatio amoris dei: patet: qꝛ odium dei non tm̃ dicit non diligere dei: sed dicit nolitionẽ ipsi⁹ dei: ⁊ sic magis auertit: licet ergo: negatio amoris dei magis repugnet amori dei: quia cõtradicit: tamen ĩ ratione auertendi nõ magis opponitur. nam amor dei est actus maxime conuersiuus in deum: ⁊ odium est actus maxime auersiuus: ⁊ sic in ratione malitie maxime opponitur actui amoris dei: sicut eñ amor dei in ratione bonitatis tam moralis q̄ meritorie est actus perfectissimus: ita odiũ dei in ratiõe malitie tam moralis q̄ de meritorie est actus maxime malus. ¶ Dicit ergo doc. ꝙ si odium esset possibile illud ꝓpriissime esset grauissimũ peccatum: ac per consequẽs peccatũ in spiritũsanctum: sed tale odiũ dei in se non videtur esse possibile: vt ꝓbatum est a doct. aliqualiter in quarto. d. 50. que est vltima in ordine. Et licet doc. alibi dicat vt ĩ primo d. 1. q. 4. ꝙ adhuc non est probatum odium dei non esse possibile. tamen doc. hic ⁊ in quarto asserit esse simpliciter impossibile. Et ratio singularis potest assignari: qꝛ impossibile est potentiam aliquã elicere aliquẽ actũ circa aliquod obiectum: quod impossibile est esse obiectũ talis actus non eñ potentia visiua potest elicere actũ visionis circa sonum: qꝛ est simpliciter impossibile sonũ esse obiectum terminatiuũ talis actus: ⁊ nulla alia ratio videtur posse assignari: nisi quia actus visionis est talis entitas: que tãtum nata est terminari ad colorem vel lucem. Sed in proposito obiectum nolitionis est sola miseria: siue sola carentia boni: ideo talis actus non est natus terminari nisi ad illud quod habet rationem mali: ⁊ hoc vel exñtis vel apparentis: ⁊ per hoc nõ est natus terminari ad obiectum in quo nulla est ratio mali: nec in exñtia: nec in apparentia. quale est summũ bonum: ⁊ ideo voluntas non potest nolle deum in se: cum in illo non sit aliqua ratio mali nec exñtis: nec apparentis: immo in illo est ratio summi boni. nam vt sic ostenditur ab intellectu: quia intellect⁹ bene percipit quod illud ens quod nominamus deum est tale bonum ꝙ in illo non potest esse ratio alicuius mali. Sic similiter voluntas non posset immediate velle aliquid quod tãtũ habet rationem mali: siue existentis: siue apparentis: quia obiectum volitionis est tãtum bonum vel existẽs vel apparens. Et de hoc aliqua dixi supra super. d. 6. q. 1. ⁊ multo clarius vide que exposui super. q. 16. quoli. et sic patet quomodo odium dei sit simpliciter impossibile: ⁊ ideo non ponitur odium dei cum sit impossibile: esse peccatum in spiritũsanctum.

Ratio quare odiũ dei nõ est possibile.

¶ Ibi. Cum igitur post dilectionem dei actus perfectissimus quo voluntas tẽdit in deum sit actus spei oppositũ eius erit peccatum grauissimum. Hic doc. vltimate determinat qđ sit peccatum in spiritũsanctum: ⁊ qui lesit. quid sit: patet: qꝛ peccatum grauissimum ex malitia illud dicitur peccatum in spiritumsanctũ: sed quale sit ꝓbat per actũ conuersiuum oppositum: ⁊ breuiter dicit ꝙ desperatio siue finalis in penitentia que procedit ex desperatione est peccatum in spiritũsanctum: patet: qꝛ tale peccatuꝫ immediate opponitur actui spei. nam act⁹ spei est act⁹ conuersiuus in deum: quo voluntas vult sibi deum vt summum bonum: ⁊ licet talis actus habeat deum sub ratione deitatis vt obiectum: tamen respicit ipsum vt summũ bonum alteri. Et de hoc vide doc. in tertio di. 26. ⁊ que ibi ꝓlixe exposui. actus ergo spei qui ꝓprie est amor siue concupiscentie quo volũtas appetit sibi summum bonũ. ⁊ quo modo: hoc vide in tertio vbi supra: ⁊ talis actus excepto amore amicitie est perfectior omni alio actu tam sensus q̄ intellectus: ⁊ ideo perfecti⁹ cõuertit in deum: qꝛ mediante illo voluntas vult sibi immediate deum vt summum bonũ: ergo actus opposit⁹ erit grauissimum peccatum: qꝛ maxime auertit a summo bono: vt summe commodo: ⁊ talis est actus desperationis: patet: quia desperans diffidit. nam sicut sperans appetit summum bonũ vt summe sibi cõmodum ⁊ credit se posse habere illud ex meritis: sꝫ desperãs de illo summo bono diffidit se posse habere illud: qꝛ diffidit de misericordia siue bonitate dei: et sic desperatio siue obstinatio in malo cum desperatione ⁊ ꝓposito nõ penitẽdi est peccatum in spiritumsanctum. Et secundũ hoc ad peccatum ĩ spiritumsanctũ requiruntur tria. i. ꝙ sit ex certa malitia: quod sit contra p̄ceptũ prime tabule: ⁊ ꝙ sit actus oppositus perfectissimo actui cõuersiuo: ⁊ hoc modo est peccatum in spiritũsanctũ: ⁊ est finalis impenitẽtia non qꝛ homo decedit sine penitẽtia: sed qꝛ habet ꝓpositũ de nũq̄ penitendo: ⁊ oritur ex desperatione: ⁊ sic dicit Aug. de fide ad Petrũ. ꝙ pessimi homines incidũt in hoc peccatũ: vt pꝫ de Caim qui dixit geñ. quarto. maior est iniquitas mea q̄ vt veniã merear. Credidit eñ misericordiam dei esse minorem suo delicto: ⁊ misericordia est bonitas que appropriat̃ spirituisancto: ⁊ ideo dicitur peccatũ in spiritũsanctũ: vt pꝫ in littera. Eodẽ modo iudas Matth. 26. et ponitur in littera cap̄. primo est autem peccati huius assignatio: de quo dicit Aug. lib. primo de sermone domini in mõte: ꝙ Iudas desperans facilius cucurrit ad laqueũ q̄ humiliat⁹ veniã peteret: ⁊ de numero illo fuit Achitophel ille. Dicitur autem peccatum hoc irremissibile: non simpliciter. vnde secundum Magistrũ in littera. Hoc peccatũ nõ remittetur hic nec ĩ futuro quãdo nõ habet penitentiam comitẽ: sed hoc conuenit cuilibet peccato mortali: verũtamen hoc peccatum dicitur irremissibile (eo modo quo nullum aliud peccatum dicitur irremissibile) dupliciter. Primo modo: quia nullũ aliud peccatum opponitur directe principio remissiõis in remittente: nisi istud: qꝛ hoc solũ directe affert a deo misericordiã: q̄ est principiũ remittendi peccata: ⁊ nõ dat sibi nisi iustitiã: ⁊ hoc hꝫ inq̄tũ est cum desperatio

Peccatum in spiritũsanctum dem.

Ad peccatum ĩ spiritũsanctum tria requiruntur.

onc. talis enim diffidit. i. desperat dē misericordia dei. ¶Secundo: qꝛ corrumpit dispositionem ad remissionem: in eo cui debet remitti: qꝛ sicut dictum est in quarto. Principium dispositiuum ad remissionem peccati in peccatore est aliqualis displicentia de peccato cum conuersione ad deum: hoc autem peccatum inquātum habet ꝓpositum de non penitēdo in tali obstinato tollit omne tale dispositiuum. ¶Ad argumenta principalia patet in littera.

Questio Secunda.

SEcundo principaliter querit doc. An volūtas creata possit peccare ex malitia volendo aliquid non ostensum sibi sub ratione boni veri. i. boni simpliciter: vel sub ratione apparentis. i. boni tātum scdm quid. Doct. in ista. q. videtur dubie loqui: nec eñ firmiter asserit ꝙ aliqua voluntas possit velle malū in quo non apparet aliqua ratio boni: nec similr oppositum videt asserere. Primo ergo in hac questione exstat opi. Bona. lib. 2. dist. 34. ar. 1. q. 3. qui dicit: ꝙ voluntas creata non potest velle aliquid sub ratione mali. i. ꝙ si aliquid ostendatur a ratione sub sola ratiōe mali: ita ꝙ nullo modo ostendatur sub aliqua ratione boni siue exñtis: siue apparentis nō potest velle illud: ⁊ hoc ꝓbat auctoritas Diony. s. quarto de diui. no. qui dicit ꝙ nullus operatur ad malum aspiciens. ¶Sed contra hoc hic doc. instat ꝓbando contra Bona. ꝙ qs potest velle aliquod tātum sub ratione mali: et ratio stat in hoc: qꝛ si voluntas creata non possit velle aliqd sub ratione mali tunc nos posset tendere in aliquod obiectum sub aliqua ratione sub qua non posset tendere volūtas diuina quod videtur inconueniens: qꝛ tunc sequeretur ꝙ voluntas creata non posset peccare: patet quia ex quo voluntas diuina volendo aliquid sub quacunqꝫ ratione velit nō peccat: sed voluntas diuina potest tendere in omne bonum substratum illi deformitati: ergo si voluntas creata in illud idem potest tendere non peccat. Sed volūtas diuina non potest tendere in illam rationem malitie concomitantē. qꝛ si posset peccare. ergo si voluntas creata nō posset tendere in illā rationem malitie nullo modo posset peccare. Et si concedatur ꝙ omne volibile ab vna voluntate est volibile ab alia: qꝛ omnis voluntas habet obiectum eque cōmune: nō tamen illud quod est ordinate volitū ab vna voluntate est ordinate volitum ab alia: qꝛ ordinatum velle non est ex solo obiecto volito: sed ex conuenientia actus ⁊ obiecti circa illam potentiam: potest enim conuenire vni voluntati aliquis actus circa aliquod obiectum qui non cōuenit alteri: patet exemplo: licet eñ mors Christi fuerit volibilis tam a volūtate increata q̃ꝫ creata: tamen volitio mortis christi fuit peccatum iudeis: ⁊ non fuit peccatum voluntati diuine: qꝛ talis volitio transiens super mortem christi non est cōueniens voluntati create: ⁊ tamen fuit cōueniens voluntati diuine: ⁊ hoc forte: qꝛ licet volūtas diuina absolute voluerit mortem christi: tamen noluit me velle talem mortem. immo voluit me nolle mortem illā acerbissimam. ⁊ sic volitio diuina est ordinata: qꝛ voluntas diuina non habet regulam superiorem cui teneat conformiter agere: ⁊ volitio creata circa idem obiectū potest esse inordinata: qꝛ habet regulam superiorem: cui tenetur conformiter agere. ¶Ibi. Aliter arguitur cōtra illam opi. Hic doc. specialiter instat contra illam opi. ꝓbando ꝙ volūtas creata possit velle aliquid sub sola ratione mali: qꝛ apprehendatur odium dei ab aliqua potentia intellectiua creata nō errante: nec per cōsequens ostendente odium dei sub ratione boni: sed tātum mali: si voluntas creata potest velle odium dei: patet propositum: qꝛ nulla est bonitas in isto actu: scꝫ in odio dei prior ipso actu volendi. nam odium dei ꝓprie est actus nolendi deum esse. an modo voluntas creata possit velle talem nolitionem qua nolit deum esse patet supra. Si eñ assignatur aliqua bonitas ꝓpter actū volendi. i. ꝙ si dicatur ꝙ q̃ꝫuis i odio dei absolute sumpto non sit aliqua ratio bonitatis: ⁊ tamen in odio dei vt actu volito a voluntate creata habet aliquam rationem boni: que ratio boni est esse volitum. Dicit doc: ꝙ hoc non est ad propositum: quia odium dei esse volituꝫ vt sic est posterius actu volendi: nam volitio prius terminatur ad odium dei q̃ꝫ intelligatur habere esse volitum: sed in isto priori in quo odium dei non intelligit esse volitum habet tātum rationem mali: ⁊ sic volūtas creata volendo illud vult simpliciter sub ratione mali. ¶Ibi. Si autem nō potest in illud malum ostensum: nisi sub aliqua ratione boni ⁊ non mali. ergo simpliciter non potest in illud: vt. s. habet rationem mali: quia odium dei vt huiusmodi habet tātum ratione mali. Si dicatur ꝙ q̃ꝫuis habeat rationem mali: tamen volūtas creata non potest tendere in illud nisi sub aliqua ratione boni. Contra: qꝛ tunc oporteret prius natura rationem esse excecatam. non eñ voluntas creata pōt velle aliquid sub aliqua ratione non sibi preostensa a ratione: ⁊ sic si vult odium dei sub ratione boni. ergo ratio prius ostendit odium dei esse bonū: vel habere rationē boni q̃ꝫ voluntas velit illud. ⁊ sic talis ratio erit excecata cum odium dei nullam rationem boni includat: sed hoc videtur inconueniens. s. ꝙ ratio vt prius natura actu volendi sit excecata ostendendo aliquā rationem boni ibi esse: vbi impossibile est ipsam esse: ⁊ est contra illud. s. ꝙ stante ratione vniuersali ⁊ particulari: ratio errare non potest ⁊ hoc habetur. 7. ethico. ⁊ est articulus condemnatus Parisius. Ratio vniuersalis in ꝓposito est principium practicū notum ex terminis: siue noticia talis principii: ⁊ ratio particularis est conclusio deducta ex tali principio virtualiter contēta i illo: siue cognitio talis conclusionis sic deducte. Stante enim hoc principio ꝙ summum bonum in quo nullꝰ est defectus boni: nec aliqua ratio mali est obiectum summe volibile ⁊ summe appetibile. Sequitur: si deus est huiusmodi. ergo deus est summe volibilis. Stante ergo cognitione talis principii ⁊ cognitione conclusionis deducte ex tali principio: tunc in ratione non contingit error: ⁊ sic sequitur ꝙ noticia talis conclusionis que potest dici ratio: vt alias exposui non potest actu dictare ꝙ deus non sit summe appetibilis ⁊ volibilis. In proposito ergo hoc est vnum principium: summum bonum nullo modo est odibile: sed deus est summe bonus: ergo deꝰ nullo modo est odibilis. Et similiter hoc est vnum principium: ꝙ sicut actus volendi summum bonum in se: siue volendo summum bonum esse habet tantum rationem boni: et nullo modo rationem mali: ita actus nolendi summum bonum esse habet tantum rationem mali: sed actus volendi deū esse est actus volendi summum bonum esse: et actꝰ nolendi deum esse est actus nolendi summum bonum esse. ergo sicut actꝰ volendi deum esse habet tantum rationem boni: ita et actus nolendi deum esse habet tantum rationem mali. ¶Si tenetur in ista questio. ꝙ sic. Doct. dicit quod si teneatur quod voluntas creata possit velle aliquid tātum sub ratione mali: quod tunc facile est distinguere peccatum in spiritum sanctum a peccato in patrem et in filium: nam voluntas creata qꝛ coniuncta est appetitui sensitiuo nata est condelectari sibi. et ideo peccans occasionaliter ex inclinatione appetitus sensitiui ad suum delectabile peccat ex passione: quod dicitur peccatum ex infirmitate: siue ex impotentia: et tale peccatum appropriate est in patrem: cui attribuitur potentia: ipsa etiam voluntas agit per cognitionem intellectualē: et ideo ratiōe errante ipsa recte nō vult et peccatum eius ex errore eius dicitur peccatum ex ignorantia: et est contra filium cui attribuitur sapientia. quando autem voluntas agit secundum se ex libertate sua non ex condelectando appetitui sensitiuo: neqꝫ ex errore rationis: et istud est recte ex malitia et appropriate contra spiritumsanctum cui appropriatur bonitas.

¶Aduerte tamen ꝙ si peccatum in spiritumsanctum dicatur illud quod est ex sola malitia modo p̄exposito tunc omne peccatum ex sola malitia tam contra primā q̃ꝫ ꝯtra secundā tabulā erit peccatum in spiritūsanctū. Si vero teneatur ꝙ non quodlibet peccatum ex malicia est peccatum in spiritūsanctum: sed tm̄ peccatum grauissimum ⁊ tale est odium dei: si odium dei est possi

Margin notes: opi. bona. — Aduerte hic.

bile: vel si non sit possibile erit tãtum desperatio vel obstinatio: siue finalis impenitentia: vt supra patuit. Dicendum est ergo ꝙ in presenti. q. accipit peccatum in spiritũsanctũ satis large ⁊ improprie: sed in p̃cedẽti. q. accipit pctm̃ in spiritũsanctũ ꝓpriissime ⁊ strictissime. ❡Ibi. Si tamen nõ potest voluntas creata posse velle malum sub ratione mali: sed tantum sub ratione boni vel existentis: vel apparentis: adhuc potest assignari peccatum ex certa malitia quando. s. voluntas ex libertate sua absq̃ passione in appetitu sensitiuo ⁊ errore in ratione peccat. ibi enim est plenissima ratio peccati: q2 nihil aliud est a voluntate alliciens eam ad malum: sed ex pura libertate sine alia occasione extrinseca eligit sibi malum velle: non tamen ex malicia: ita ꝙ voluntas sic peccans tendat in malum inquantum malum: et sic forte blasfemans deum in quo non est error in ratione nec aliqua passio extra peccat ex sola malitia: ⁊ licet nõ velit blasfemiam sub ratione mali absolute: sed sub aliqua ratione boni apparentis: tamen quia vult eam ex sola libertate voluntatis nullo errore precedente: nec aliqua passione in appetitu sensitiuo. ❡Nota etiam ꝙ hic doc. non asserit ꝙ aliqua voluntas creata possit velle odium dei: quia vt supra ostensum est odium dei est simpliciter impossibile. Posset vltra dubitari: an posset dari aliquis actus voluntatis: qui ex sua ratiõe esset formaliter malus: sed hoc supra expositum est.

❡Distin. xliiii. Questio Unica.

Circa distin. 44. que est vltima huius secũdi. Querit doc. Utrum potentia peccãdi sit a deo siue an volũtas creata habeat a deo potentiam peccandi: siue ꝙ possit peccare.

❡Respondet doc. premittendo vnũ: scilicet ꝙ potentia peccãdi aut dicit immediatum ordinem ad actum peccati: siue ad ipsam deformitatem: aut dicit ipsum fundamentum huius ordinis: ratione cuius habẽs illud dicitur potens peccare. Et vult dicere ꝙ potentia peccandi potest dupliciter accipi. s. vel formaliter: vel fundamẽtaliter: formaliter talis potentia dicit tãtum ordinem fundatum in aliquo: et terminatum ad aliud. Et fundamentaliter accipitur pro fundamento talis ordinis: sicut dicimus ꝙ potentia calefaciẽdi: si accipitur formaliter dicit ordinem fundatum in calore: et terminatum ad calefactibile: et fundamentaliter accipitur pro ipso calore.

Potentia peccãdi dupliciter.

❡Sic in proposito. Cum potentia peccandi formaliter sumpta dicat ordinem. Tunc querit Doc. aut precise dicit ordinem ad actum peccandi: siue ad ipsam deformitatem: aut dicit ordinem ad substratum illius deformitatis. Exẽplum. Uelle dare elemosynam pauperi propter vanã gloriam: tale velle dicitur peccatum et sic aut potest accipi pro volitione absolute transiens super debitum obiectuz: et talis volitio est ens positiuum et absolutum: vt patet a Doc. q. 13. quoli. et dicitur peccatum fundamentaliter. Sed carentia rectitudinis que deberet inesse tali volitioni dicitur peccatum formaliter: siue deformitas: ⁊ sic potentia peccãdi aut dicit ordinem ad illam deformitatem: aut dicit ordinem ad substratum: seu fundamentum talis deformitatis. ❡His premissis ponit doct. aliquas conclusiones. quarum prima est ista. Si potentia peccandi formaliter accepta dicit ordinem ad substratum: seu fundamentum deformitatis: talis potentia est a deo: patet: quia vt sic est ens positiuum. est enim quedam relatio ordinis et vtrumq̃ extremum est positiuum et reale: nam talis relatio ordinis immediate fundatur in voluntate creata: ⁊ terminatur ad fundamentum de deformitatis quod est semper ens positiuum: vt patet. An modo talis relatio sit ens rationis an ens reale. videtur em̃ absolute ꝙ est ens reale cuz sit inter extrema realia realiter distincta: ⁊ oriat̃ ex natura extremoꝝ: sz de hoc alias erit sermo. Cũ ergo de⁹ ꝯcurrat ad omne positiuũ vt causa prima: tenendo quod ipse doc. tenet supra. d. 37. ꝙ prima causa concurrat ad omnẽ effectũ: et non tenendo illam aliam opinionem que tenet ꝙ bene deus causat voluntatem: sed non concurrit postea ad actum voluntatis. Potentia ergo peccandi formaliter accepta cum sit ens positiuum est a deo: ⁊ similiter potentia peccandi fundamentaliter: que est ipsa volũtas creata est a deo. ❡Secunda conclusio est. Si potẽtia peccandi formaliter accepta dicit tantum ordinez ad ipsam deformitatem: talis potentia in se nichil est: patet: quia relatio fundata in nichil: nihil est: et lz habeat fundamentum reale: si tamen ad nichil terminet̃: adhuc nihil est. Cum ergo talis deformitas sit simpliciter nihil: cum sit tantuz negatio rectitudinis que deberet inesse actui: vt supra patuit di. 34. 35. et. 37. Sequit̃ ꝙ potentia peccandi hoc modo accepta sit simpliciter nihil: et vt sic nullo modo est a deo. Loquendo tamen de fundamento proximo huius potentie formalit̃ accepte dicentis ordinem ad deformitatem: tale fundamẽtum est a deo: quia illud est voluntas creata: que est immediatum fundamentum potentie peccãdi formaliter accepte: et vt dicit ordinem ad fundamentum deformitatis: et vt dicit ordinem ad ipsam deformitatem. Et ꝙ sit fundamentum proximum ordinis vtroq̃ mõ sumpti probat in simili: q2 sicut in potentiis passiuis siue receptiuis idem est proximum fundamentum habitus et priuatiõis habitus: patet: quia priuatiue opposita nata sunt fieri circa idem: ita in potentiis actiuis eadem est potentia actiua actus recti et actus non recti: sic pz quomodo potentia actiua libera defectibilis: siue creata est immediatum subiectum agendo et deficiendo oppositorum agendo quidem rectitudinis: deficiendo autem peccati: nam eadem voluntas vt elicit actum cum omnibus circũstãtiis a ratione dictatis dicitur actiua rectitudinis actus: vt vero elicit actũ sine debitis circũstantiis a ratione dictatis: tunc dicitur deficere a rectitudine: q2 non dat rectitudinem actui: quam tenet̃ dare: ⁊ sic simpliciter est eadem voluntas potentia actiua vtriusq̃ eo mõ quo potest esse potentia respectu eorum. s. effectiue et defectiue: ⁊ sic potentia peccandi accepta pro natura: siue ꝑ ipsa voluntate: non vt aliquid efficit. sed vt a rectitudine deficit ẽ ab ipso deo: nã voluntas ipa vt defectibilis est a deo. ❡Et si obiicitur ꝙ voluntas semper deficit non per aliquid positiuũ ĩ ea: sed inquantum est ex nichilo. Si ergo nõ est defectibilis per aliquid positiuum in ea: tunc vt defectibilis nõ erit a deo: cum esse defectibile nihil positiue dicat: ⁊ ꝙ nihil positiue dicat: ptz: q2 dicitur defectibilis ex hoc solo: ꝙ est ex nichilo. ❡Respondet doc. ꝙ esse defectibile potest dupliciter accipi. Primo eẽ defectibile idẽ est ꝙ esse vertibile in nihil: ⁊ hoc mõ esse defectibile cõsequitur omnem creaturam ex hoc ꝙ est ex nihilo: ⁊ sic esse defectibile non inest per aliquid positiuum. Secũdo accipitur esse defectibile ꝙ idem est ꝙ posse deficere a rectitudine danda actui: et hoc modo esse defectibile est proprium nature libere create: et consequitur eaz ratione qua hec natura specifica: que potest esse principium oppositorum agendo. s. et deficiendo: et hoc modo esse defectibile ĩest nature libere create per aliquid positiuum.

Nunc restat soluere argumentũ

principale per quod probatur auctoritas Ansel. ꝙ potentia peccandi non sit a deo. vnde Ansel. de libero arbitrio dicit. Posse peccare non est libertas: nec quasi libertatis: ergo ex hoc ꝙ liberum arbitrium est a deo non est potestas ab eo peccandi: sed non est a deo ꝑ hoc ꝙ aliquid aliud a libero arbitrio est a deo: ergo nullo modo est a deo. Et breuiter vult dicere ꝙ peccatum est tantum a libero arbitrio: sed liberum arbitrium nõ est potentia peccandi. vt est a deo: id est ꝙ nõ habet a deo vt sit potentia peccandi: q2 posse peccare non est a deo. ❡Si dicatur ꝙ posse peccare est ab aliquo alio quam a libero arbitrio: et illud tale est a deo.

❡Contra: quia potestas peccandi est tantum a libero arbitrio. licet ergo liberum arbitrium sit a deo absolute sumptum: non tamẽ vt est potestas peccandi: siue potentia peccandi: ergo potentia peccandi non est a deo.

Libertas duplex.

❡Dicit doc. ꝙ lib. ar. siue libertas potest dupliciť considerari. Uno modo secundum rationem eius absolutam secundum quaz potest esse cõmunis libertati create et increate: et hoc modo est perfectio simplr: quia vt

sic nullam imperfectionem includit. Et in aliquo puta in deo est formaliter infinita: vt prolixe exposui de perfectione simpliciter in primo distin.2.parte.2.q.1.& in quolibet.q.1.&.5. Alio modo potest accipi libertas: vt includit limitationem sicut dicimus q omnis natura creata habet perfectionem limitatam: quia finitam. Accipiendo libertatem primo modo conceditur q potentia siue potestas peccādi non est libertas neq pars libertatis quia posse peccare tantum conuenit nature limitate. Sed accipiendo libertatem secundo modo potentia peccandi est libertas vel pars libertatis: qz vt sic accipitur tantum pro natura libera creata siue limitata. Anselmus ergo intelligit primo modo: scilicet q posse peccare non est libertas nec pars libertatis. Et secundo modo est bene libertas vel pars libertatis que libertas limitata est ab ipo deo: cui sit honor & gloria in secula seculorum. Amen.

¶ Ad inuictissi. Imperatorem Maximilianum Daniel ceretus Brixianus Physicus.

Belliger ismarium Mauors dum tendit ad hebrum:
 Sertaq victrices implicuere comas.
Dumq triumphatum Cesar das iura per orbem:
 Et metuunt Aquilas Bactra oriensq tuas.
Perlege diuini Monumenta perennia Leuci:
 Dum fauet: & posita Borgone Pallas adest.
Annue dicenti celestia numina Vati:
 Hic labor: hec vestros gloria tangit auos.
Tu quoq post iusto confectos ense labores
 Ibis ab extremo fessus in astra rogo.
Annorumq minas: atq inuida secula vinces
 Dum gelidus Boreas: nubilus Auster erit.

¶ Expliciunt cōmentaria eximii Doc. Reuerendissimi. P. Fratris Francisci Leuchetti de Brixia. ordinis minorum regularis obseruātie ac totius Seraphici Francisci ordinis generalis Ministri Dignissimi: super Secundum sententiarum Jo. Scoti. Impressa per Johannem Granion: ex Impositione Ven. P. Fratris Baptiste de Castilliono Mediolanēsis prouincie Mediolani nec non cura et folicitudine eiusdem Parisius. Anno domini. M. quingentesimo.xx. die vero.xxv. Aprilis.

PERITISSIMI VIRI

R. P. F. Francisci Leucheti de Brixia ordinis Minorum regularis obseruantie totiusqꝫ seraphici Francisci. Ordinis generalis Ministri dignissimi In. Jo. Duns Scot. super tertio Sentētiarū clarissima Cōmentaria subtilium diffi. perpulchre solutiones apparentium prelibati Scoti cōtra dictionū solutiones demū opinionū multarū Scotico dogmati obuiantiū destructiones: feliciter incipiunt.

Ueneunt apud preclarum bibliopolam Joannem Granion apud clausum brunellū: in signo magni Junci appēdēte.

Frater Franciscus Lychetus Brixianus ordinis Minorum obseruantie Maximiliano Imperatori semper augusto Salutem Plurimam Dicit.

Quum superioribus annis Joanne sacratissime Aragonum ⁊ Sicilie Regine iussis Neapoli iustum triennium: ⁊ concionatus: et publice Theologiam professus fuissem. Et in primum sententiarum Scoti librum commentarios cudissem: quos ⁊ eius maiestas/ non solum vt Reipubli. christiane (quod tamen putabat prodesset: verum potius vt nomini meo consuleret: quaqꝫ posset immortalitate me donaret: in apertum dimittendos censuit: non potui Cesar inuictissime innumerabilia perhumane quippe per illā in me collata bñficia dissimulare: ipsosqꝫ sub sacratissimi eiusdem nominis: ⁊ titulo: ⁊ auspicio dimisi: nec putaui tamen sic plenam me satis fidem agniturum. Tanti em̄ nec me/ nec mea estimo: illud tm̄ curaui: ne ingratitudinis nota prorsus inurerer. Et eo presertim ꝙ ipsorum volumina mille Regiis sui erarij impensa formulis imprimi: ⁊ passim in litteratos orbis totius liberaliter rogari voluit. Dicatione per me illius Serenitati sic facta: Et typis iam excusis Cōmentarijs ipsis iam vulgatis dedicationem illam meam egre tulit: verita ne sibi procurata fortassis iudicaretur. Et de conquisita gloria aliquando succenseretur: sic semper modestiam summam professa est diua pudicissima. Quoniam vero dimissis iam voluminum eorum plurimis: voluntas illius nitida restitui non poterat. vt de me mecum conquesta est aliquandiu: nec pudenter quidem minus ꝙ decore illud monuit precepitqꝫ: ne decetero peccarē si eueniret aliquando (quod euenturū sperabat) ꝙ noui quicqꝫ vltra cuderem: ederemqꝫ illud (quicquid futurum esset) sub tuo diuino nomine publicarem: sic enim ⁊ rem tutissimis auspicijs merito dimitti: ⁊ meipsum nomini meo sic sane consulturum asseuerabat. Ecce imperator maxime vt ex tempore illo in ocio nunqꝫ fuimus. Sed in Scoto ipso enarrando assidue insudauimus. (quod fecundarum doctrinarum cultores solent veluti ⁊ ingenia ipsa vt diutius sublima sunt: sic acuuntur magis fulgidiusqꝫ renitent) Commentarios illos non in primum duntaxat: sed in reliquos auctoris eiusdem: ⁊ Sententiarum/ ⁊ Quodliberorum libros non auximus modo: sed ⁊ nouos conflauimus: quos tam sacre regine monitis iussisqꝫ: vt sub felicissimo patrocinio recumbant perspiciendaqꝫ semper maiestate cōstent: celsitudini tue dico: auspicatissimoqꝫ sub nomine tuo passim legēdos dimitto. Inconsulte profecto agere videbar: quando (quod fateor) dedicatio hec mea summopere mihi conductura sit si preceptis tam sanctis non paruissem. Boni igitur consulat celsitudo tua: cui humillime me commendo. Ex Gymnasio nostro in prouincia Brixie. xvj. Februarij. M. D. xvij.

Ad Maximilianum Cesarem Semper Augustum
Baptista Fiera Mantuanus.

Si sit fas homini deum teneri,
Et si religio superbit olim
Scoto interprete ꝙ seuera constat
Nec iam perfidiam veretur vltra.
Scoto religio: deusqꝫ debent.
Sed si fors Scotus ante senticosus
Obductis fuit abditus tenebris
Et te vindice nunc agat serenus.
Ima conspicue patens medulla.
Lycheti vt nitida resultat aura:
Quenam laus tibi/ queve habenda Cesar
Sit par gloria ꝙ Lychetus extet
Jam debent tibi Maximiliane
Christus/ religio/ Scotus/ Lychetus.

¶ Incipiūt Cōmentaria reuerēdi. patris fratris Francisci Lyceti de Brixia: or. mi. re. obs. sup. 3. sniarū Joannis Duns Sco. Docto. subtilis in nomine Domini nostri Jesu Christi.

CIrca initium tertii libri querit doc. Utrum possibile fuit naturam humanā vniri verbo in vnitate suppositi. ¶ Pro intelligentia tituli. q. notanda sunt aliqua. Primū ꝙ possibile in ꝓposito accipit̃ pro possibili logico. s. pro nō repugnātia predicati ad subiectū: vn̄ possibile logicū s̄m Doc. in. 1. dist. 2. pte. 2. q. 3. ⁊ dist. 6. q. vnica. est modus cōpositionis formate ab intellectu: illius quidem cuius termini nō includūt cōtradictionē: ⁊ sic hec ꝓpositio est possibilis. s. naturam humanā possibile est vniri ṽbo ⁊c. Pōt etiā intelligi de possibilitate reali: de qua phūs. 5. met. t. c. 17. de qua possibilitate reali vide doc. in. 1. loco preallega. Unio em̄ nature ad suppositū fuit realiter causata ⁊ termin⁹ potētie realis: vt. j. patebit. Scōm notādū est ꝙ dr̃ia est inter vnitatē nature ⁊ vnitatem suppositi: vnitas nature est vnitas intrinseca entitatis realis cōicabilis plurib⁹: vt quo ⁊ vt qd̾. Unitas suppositi est vnitas intrinseca entitatis simplr̃ incōicabilis: vt quo ⁊ vt qd̾. vt pz a doc. in. 1. di. 2. pte. 2. q. 1. ⁊ vide q̄ ibi exposui: saltē si ꝑsona ꝯstituat̃ in esse ꝑ entitatem positiuā. Tertiū notandū: est ꝙ naturā vniri verbo in vnitate suppositi est denoīatione extrinseca ipsam suppositari in ṽbo vt in supposito. His premissis pz titulus. q. Et sensus tituli. q. est. An repugnet nature humane posse suppositari in verbo: ⁊ an repugnet verbo posse esse suppositum nature humane.

Dr̃ia inter vnitatē nāe ⁊ suppositi.

¶ Supponendo partē affirmatiuā tanq̄ articulū fidei ⁊c. R̄ndendo ad. q. ponit doc. tres articu. Prim⁹ est de vnione, ibi. De primo dico. Anteq̄ expona hanc literā premitto aliqua. Primū est ꝙ loquendo de vnione ꝓprie dicta: vnio est inter extrema realia realiter distincta: iō in diuinis: lz sit ꝑfectissima vnitas aliquoꝝ inter se (vt essentie ⁊ ꝓprietatis hipostatice: vt pz a doc. in. 1. di. 5. q. 2. ⁊ di. 26.) nō tñ est vnio ꝓprie dicta: cū essentia ⁊ ꝓprietas tm̄ rōne siue ex natura rei siue formaliter distinguant̃. Scōm est ꝙ qñ in ꝓposito loquit̃ doc. de vnione nature humane cū verbo siue de vnitate eiusdē cū ṽbo: talis vnitas est hic spālis ⁊ distincta ab omni vnitate: de qua doc. loquit̃ in. 1. disti. 2. pte. 2. q. 1. vt pz discurrendo ꝑ oēs illas vnitates: hec em̄ vnitas nō est vnitas aggregationis: cū talis sit minima ⁊ imperfectissima: hec aūt preter vnitatē diuinā est maxima vt inquit Bern. ⁊. j. patebit. Nec est vnitas per se cōpositi: q: in tali vnitate aliquid se habet ꝑ modū potentie passiue receptiue ⁊ aliquid per modū forme recepte: vt pz in cōposito naturali ꝑ se: in hac ṽo vnitate nature humane cū ṽbo: nec ṽbū est potentia receptiua. Tū q: hoc est imꝑfectionis. Tum q: aliq̇d reciperet de nouo. Nec est actus siue forma nature humane: q: nō pōt esse causa formalis alicui⁹: vt ꝓbat doc. in. 1. dist. 2. parte p̄ria: q. 1. ⁊. dist. 8. q. pe. Nec est ibi vnitas ꝑ accidēs ꝓprie loquendo: q̄ est ꝑ informationē accidētis ad subiectū pz. Nec est vnitas simplicitatis (ī qua quicq̇d ibi est trāsijt in ꝑfectā idētitatem realem: sicut est in deitate respectu oīm intrinsecoꝝ) pz q: natura humana ⁊ ṽbū non sunt idem realr̃. Nec est vnitas formalis: q: tunc sequeret̃ ꝙ vel natura humana esset de quidditate ṽbi: vel ecōuerso. ¶ Dico ergo ꝙ est ibi vnitas ordīs: s; nō cuiuscūq̧ ordinis: vn̄ distinguo de ordine: nā aliqñ est ordo essentialis posterioris ad aliqd̾ pri⁹: ⁊ hoc multiplr̃. Primo est ordo causati ad causa;: ⁊ hoc mō natura hūana siue vnio nature hūane ad verbū nō dicit ordinē causati ad verbū vt ad cām precisam: q: ista vnio nature hūane est causata a tota trinitate. Scd̾o ē ordo alicui⁹ causati posterioris ad causatū prius: ⁊ hoc duplr̃: vel q: causatu; posterius p̄supponit de necessitate aliqd̾ causatū prius: sicut volitio intellectionē obiecti voliti: vel q: causatu; posterius quantū ad suū esse depēdet ad aliqd̾ causatū pri⁹: sicut calor ignis depēdet ab igne vt a causato prio-

Unio ꝓprie dctā nō est in diuinis.

Multiplex ordo essentialis.

ri. Et his duob⁹ modis nō est ordo nature hūane ad verbū: q: ṽbū nullo mō est causatū. Tertio ē ordo posterioris ad prius ad qd̾ dependet: nō in rōne cause efficiētis nec finalis nec materialis: sed est ordo ipsius nature ad id ad qd̾ depēdet tanq̄ ad terminū sue depēdentie: nullo mō informādo vel ꝑficiēdo ipm terminū. Et hoc mō natura humana vt vnita ṽbo dicit ordinem ipsius nature humane dependentis ad verbū tanq̄ ad suppositu; suppositans siue sustentificans ipsam naturā humanā in se in vnitate suppositi: qd̾ sic expono q: natura humana que nata est suppositari in supposito eiusdem nature: puta qñ generat̃ Franciscus. prio est natura hūana. scd̾o fit hec siue singularis, tertio quātū est ex se suppositaret̃ in ꝓprio supposito nisi preueniret̃ ab alio: natura em̄ singularis que vt sic est cōicabilis vt quo: nō pōt in se stare: sed de necessitate dependet ad suppositū vel eiusdē nature vel alteri⁹. Et d: depēdere ad suppositū eiusdem nature quando suppositū tale recipit predicationē nature quidditatiuā: vt cū d: Fran. est q̇dditatiue hō. Dependet ṽo ad suppositū alteri⁹ nature qñ tale suppositū nō recipit predicationē nature ꝑ se ⁊ q̇dditatiue: pz q: si natura hūana supposit aret̃ in supposito: puta lapidis: hec nō esset ꝑ se ⁊ q̇dditatiua: hoc suppositū lapidis est hō: sic est in ꝓposito cū suppositat̃ in ṽbo qd̾ est suppositū ꝑ se nature diuine. Hec eī est simplr̃ falsa: ṽbū (vt est suppositū nature hūane) est ꝑ se ⁊ q̇dditatiue hō. Dico ergo ꝙ natura hūana singularis q̄ debuit suppositari in Fran. tanq̄ in supposito ꝓprio eiusdē nature: suppositata fuit in ṽbo tanq̄ in supposito alterius nature. In codē eī instati in quo depēdētia nature hūane debuit termiari ad suppositū eiusdē nature ⁊ ipa natura sustētari in illo: ṽbū diuinū terminauit depēdētiā ipsi⁹ nature hūane ⁊ sustētauit illā in se: ⁊ sic suppleuit vicē suppositi ꝓprij nature hūane. Dico ergo ꝙ vnitas nature hūane in ṽbo est tm̄ vnitas ordīs fundati in natura hūana tanq̄ in posteriori. ⁊ terminati ad suppositū ṽbi tanq̄ ad pri⁹: tanq̄ in rōne sustētātis: siue suppositātis: siue ꝑsonātis in seipsa; naturā hūanā. ¶ His premissis pz lr̃a hui⁹ primi arti. Et qd̾ dicit ꝙ hec vnio nō est relatio cōis eiusdē rōnis in vtroq̧ extremo: pz quia vt in natura hūana est relatio realis: alr̃ non esset realr̃ vnita ṽbo: ⁊ vt in ṽbo est tm̄ relatio rōnis: vel forte nulla: vt posset sustētari ex dictis doc. in. 1. di. 30. ⁊ sic cōcedunt̃ iste ꝓpōnes: vz natura hūana vnione reali est vnita ṽbo. Et ṽbū est vnitū nature hūane vnione rōnis: vl̃ est vnitū inquātū terminat vnionē realē fundatā in natura hūana: tenendo ꝙ nulla relatione rōnis referat̃ ad creaturā. Unio ergo ista est relatio disquiperantie realis in vno extremo: cui in altero nulla relatio correspōdet: vel saltem nulla realis: ⁊ ita relatio ista est ordinis in vno extremo relato: vt. s. patuit. Et exemplū seq̄ns est satis notum in litera. ¶ Expono tamen hanc literā cum dicit: ista vnio nō dicit ꝑ se aliq̇d absolutū: q: quocūq̧ absoluto intellecto in altero extremo nō intelligitur perfecta ratio vnionis: q: vnio nō intelligitur ad se. i. si vnio esset absolutū: illud absolutum erit realiter in extremis: sed certū est ꝙ intellecto quocūq̧ absoluto vel in materia prima vel in forma: nō propter hoc intelligitur vnio formaliter inter illa: patet q: vnione formaliter aliquid refert̃: absoluto nihil formaliter refert̃ ad aliud: cū absolutū sit tm̄ ens ad se ⁊ nullo mō est formaliter ad aliud: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō est ratio referēdi ad aliud hoc em̄ esset ꝯtra rōnē absoluti: ⁊ sic pz q̇ō vnio formaliter nō sit absolutū: cū formaliter nō sit ad se: immo formaliter ⁊ aliud: ⁊ habēs illā illa formaliter est ad aliud nō em̄ natura humana per quodcūq̧ absolutum in illa dicit̃ formaliter vnita verbo: sed d: formalr̃ vnita vnione: ergo vnio erit relatio. Sequit̃: siue igit̃ concomitet̃ absolutū in vno extremo: puta ꝙ ipsa cōcomitet̃ naturā humanā q̄ est absolutū: ⁊ terminet̃ ad ṽbū vt relatiuū siue cōcomitet̃ ad ṽbū vt relatiuū ⁊ terminet̃ ad naturā humanā vt ad absolutū: siue cōcomitet̃ absolutu; in vtroq̧ extremo: vt. s. tenendo ꝙ verbū sit cōstitutū ꝑ absolutā ꝓprietatē. de quo patuit in. 1. dist. 26. ⁊ ꝙ fundetur in natura ⁊ terminet̃ ad ṽbū: ⁊ ecōtra. Exēplū est clarius in materia ⁊ forma q̄ vt absoluta fundāt vnionē quicq̇d sit: cū illa vnio nō sit nihil: imo vere aliquid alr̃ natura nō diceret̃ realr̃ vniri ṽbo: saltē dicet relationē

Quid sit nā depēdere ad suppositum.

Unitas incarnātiōis est vnitas ordinis.

Notāda expō lr̃e.

nõ aũt cõem supple q̃ sit realis in vtroq; extremo: vt si-militudo ⁊ equalitas: ⁊ cõiter oẽs relationes primi et secũdi modi: vt ptz. 5. meta. c. ad aliq̃d. Sequit. Est igitur ista vnio relatio disquiperantie realis in vno extremo vt in natura hũana: ⁊ in alio vel nulla vel solũ rõnis ⁊ dr̃ desquiperãtie quãtũ ad hoc ꝙ nõ est realis in vtroq; extremo: sz nõ dr̃ desquiperantie quãtũ ad siĺe nomẽ qꝛ dicimus vnitũ vnito vnitũ: sicut siĺe siĺi siĺe. Sequit ⁊ ita ista relatio est ordinis in vno extremo relato: non est aũt ordinis causati ad cãm: puta nature hũane vnite ad verbũ: qꝛ nõ est causata a ṽbo: sed a tota trinitate: qꝛ oĩs effectus causatus a deo extra necessario est a tribus: vt subtilr̃ ꝓbatũ est in. 2. dist. 1. q. 1. nec causati posterioris ad ṽbũ vt causatũ priꝰ: vt. s̃. patuit. ❡ Hic tñ aduerte ꝙ cũ dr̃ relatio ordinis posterioris ad priꝰ põt multipliciter intelligi. Primo illa relatio ẽ ordinis: puta causati ad cãm q̃n fundat in aliquo causato: ad cuiꝰ esse ex natura rei sequit talis relatio: sicut filiatio dr̃ relatio posterioris essentialr̃ causati: qꝛ fundat in re q̃ vere causat q̃ ad tale causatũ necessario cõcomitat ex natura rei: nõ ꝙ talis relatio sit causato primo: ⁊ sic oẽs relationes primi ⁊ secũdi modi inter quas est aliq̃s ordo prioris ⁊ posterioris erit precise talis ordo rõne fundamentoꝝ: ⁊ hoc mõ vnio nõ dicit ordinẽ posterioris precise rõne fundamenti: sed ipa est prima causata a tota trinitate: ⁊ iõ dicit ordinẽ posterioris essentialr̃ ad priꝰ vt ad cãm. s. ad trinitatẽ: ⁊ cũ dicit ꝙ est relatio ordinis in vno extremo relato: ipsa aũt nõ refert sed est ratio referendi: dz intelligi ꝙ ꝓprie nõ causat relatio siue vnio in se: sed causat natura hũana vnita non ꝙ causet hoc mõ natura hũana in se. s. vt vnit sed causat hoc totũ. s. vnitũ siue natura vnita: sicut cũ dicimꝰ generat albũ nõ ꝙ tunc generet subiectũ in se: sz generat sub albedine: de quo vide doc. i. 2. di. 17. ⁊ d. 27. sic in ꝓposito hoc extremũ natura sub vnione reali est vnũ extremũ relatuz: ⁊ vt sic dicit ordinẽ causati: qꝛ natura hũana fit realr̃ sub tali vnione a tota trinitate: vt ṽo vnio cõparat precise ad ṽbũ assumẽs siue vt terminãs istã vnionẽ dicit relationẽ ordinis siue depẽdentie alterius rõnis ab oĩ depẽdentia ⁊ ordine causati ad cãm: vel causati posterioris ad causatũ priꝰ: qꝛ ille est vlr̃ rõne nature in vtroq; extremo: vult dicere ꝙ depẽdentia nature ad ṽbum vt ad suppositũ est simplr̃ alteriꝰ rõnis a depẽdentia oĩs causati: ptz qꝛ oẽs relatiões q̃ habẽt terminos alteriꝰ rõnis siue rationes formales terminandi alterius rationis necessario sunt alteriꝰ rõnis: ptz qꝛ relatiões distinguũtur ꝓpter terminos: vt patuit in. 1. di. 30. Sz rõ formalis terminãdi relationẽ causati ad cãm est entitas absoluta siue natura absoluta: qꝛ qd̃ est rõ formalis causandi. a. est rõ formalis terminãdi depẽdentiã ipsius. a. ad ipm causans: hoc ptz a doc. in q̃ol. q. 8. ⁊ sic rõ terminãdi relationẽ causati ad cãm est natura: ⁊ si causat a deo deitas siue volũtas est rõ formalis terminãdi cũ eadez sit rõ formalis vni ꝑsone sicut ⁊ tribꝰ: lz ergo tres ꝑsone terminẽt relationẽ causati vt qd̃: nõ tñ terminãt vt quo qꝛ nõ sunt rõ formalis terminãdi. Silr̃ rõ formalis terminãdi relationẽ cause est natura in ipo causato: qꝛ causatũ ꝑ ipsam hz simplr̃ ⁊ essentialr̃ esse terminat bñ causatũ vt qd̃: sz rõ formalis terminãdi est natura in ipso. In ꝓposito rõ formalis terminãdi depẽdentiã nature hũane ad suppositũ est simplr̃ rõ formalis suppositi. s. ipsa ꝑsonalitas siue rõ suppositãdi siue ꝑsonãdi: verbũ eñ diuinũ terminat vt qd̃: ⁊ ꝓprietas ꝑsonalis est ratio formalis terminãdi: mõ natura ⁊ proprietas ꝑsonalis sunt simplr̃ alterius rõnis: ptz qꝛ natura ꝑtinet ad esse quidditatiuũ: ꝓprietas nõ: tum qꝛ natura vt natura est cõicabilis: ꝓprietati aũt repugnat: ptz ergo quõ dependentia nature hũane ad suppositũ diuinũ vt hmõi sit alterius rõnis a qualibet alia dependẽtia causati ad causam: ⁊ sic dependentia nature hũane create ad deũ creãtem est alteriꝰ rõnis a depẽdentia nature hũane ad suppositũ diuinũ: qꝛ prĩa hz ꝑ termino naturã: scd̃a hz pro termino ꝑsonã vt ꝑsona ẽ. i. sub rõne ꝑsonalitatis. Sicut ergo entitas nature ẽ alteriꝰ rõnis ab entitate ꝓꝑa ꝑsone vt ꝑsona. i. ab ipsa ꝑsonalitate: ita depẽdẽtia ad tale ens ⁊ tale erit alteriꝰ rõnis: ⁊ sic ptz iste articulus.

❡ De secũdo articulo. s. qualiter ista vnio

sit possibilis ex ꝑte ꝑsone assumẽtis an. s. repugnet ꝑsone diuine sic assumere naturã humanã. Et ꝓbat ꝙ non: qꝛ si repugnaret sic terminare dependentiã nature hũane aut esset inquãtũ est ꝑsona diuina: aut inquantũ hec ꝑsona. Nõ primo: qꝛ ex hoc nõ infert aliqua cõpositio: nec potẽtionalitas nec limitatio quasi dicat: si repugnaret: ideo repugnaret qꝛ aliqd̃ istoꝝ inconuenientiũ sequeret. Et nihil horum sequitur: patet in litera.

❡ In ista litera occurrũt aliquę difficultates.

Prima: qꝛ posito ꝙ natura humana non informet nec ꝑficiat verbũ diuinuz: tñ si verbũ de nouo vnit sibi naturã humanã terminando dependentiã eius: videt ꝙ sit in potentia ad hmõi terminare relationem qua dicitur vniri de nouo: ⁊ hoc est imꝑfectionis. Primum dubium. ❡ Dico ꝙ si de nouo esset in potẽtia ad aliquã relationem realem esset imꝑfectionis in verbo: qꝛ tunc vere diceret in potẽtia. Solo primi. Sed vt dictũ est. s̃. q̃n vnitur de nouo talis vnio ex parte ṽbi est tm̃ relatio rõnis: ⁊ esse in potẽtia ad hmõi relationẽ nõ includit necessario imꝑfectionẽ. Cõcedit eñ ꝙ dicat dñs ex parte: vt ptz ꝑ Magistrũ in. 1. di. 30. ❡ Põt etiã dici ꝙ verbũ terminando talem dependẽtiam de nouo nullã includit relationem rõnis: vt posset probari ex dictis doc. in. 1. d. 30. ❡ Secũda difficultas est circa hoc qd̃ dicit verbũ terminare dependentiã nature humane nõ dicit dependentiã ad aliud: qꝛ nõ oportet verbũ realiter referri. Secundum dubium. Ex hoc videtur sequi ꝙ si realiter referret: ꝙ tunc dependeret: qd̃ videt falsum. Tũ qꝛ cã creata realiter refert ad effectũ: ⁊ tñ nõ depẽdet ab effectu: lz ecõtra effectꝰ depẽdeat a cã. Tũ qꝛ videt ꝙ doc. cõtradicat sibi: qꝛ in. 1. dist. 30. q. 1. ꝯtra Hen. expresse dicit ꝙ nõ est necesse oẽ realiter relatũ inquantuz tale depẽdere ad aliud: vide ibi: ergo nõ videt sequi: ꝙ si verbũ realr̃ referat ꝙ ꝓpter hoc dependeat. Tũ qꝛ cã creata: ⁊ si realiter refert ad effectũ: tñ nõ depẽdet ab effectu: qꝛ vt causat effectũ semꝑ intelligit prior effectu: vt ptz a doc. in. 1. dist. 2. 26. ⁊ in. 2. dist. 1. q. 3. lz ergo ꝓducto effectu oriat relatio causantis ad causatũ: tñ ꝓpter hoc nõ dependet. ❡ Rñdeo primo ꝙ aliq̃d ab alio depẽdere cõtingit duplr̃. Solo secũdi dubij. Vno mõ in se. ita ꝙ recipiat suũ esse ab alio. Alio mõ ꝙ recipiat aliquã realitatẽ ab alio. Aliquid ab alio depende re ꝯtingit duplr̃. Et tunc dico ꝙ si verbũ realiter referretur ad naturam humanã tanq; ad terminũ: a natura hũana reciperet relationẽ realem nouã (si tñ posset esse noua) ptz qꝛ relatio realis de necessitate dependet a fundamẽto ⁊ termino: vt ptz. ❡ Dico scd̃o ꝙ si realiter posset referri verbum ad naturã humanã ꝙ ipm verbũ ſm suũ esse depẽderet a natura hũana: ⁊ impossibile esset ipm esse sine natura hũana. Nã ipe doc. ꝓbat in. 1. di. 8. q. vl. ꝙ si deus ꝓduceret aliquã creaturã de necessitate ꝙ haberet relationez realem ad illã: ⁊ ex quo talis relatio realis esset idẽ realiter qd̃ deus: ⁊ ĩpossibile est relationẽ realẽ esse sine termino: ergo ĩpossibile esset deũ esse sine creatura ⁊ sic magis ĩpossibile sequeret ex minꝰ ĩpossibili: hoc etiã ptz in prio di. 30. ptz ergo ꝙ si ṽbũ realr̃ referret: ꝙ tunc realr̃ dependeret. In ꝓposito aũt sufficit ad hoc vt ṽbũ dicat assumere naturã hũanã ꝙ terminet depẽdentiã nature hũane assumpte relate ad ipm ṽbũ. Terminãs eñ istaz depẽdentiã: sufficit ꝙ sit indepẽdens tali independẽtia qualis requirit ad terminandũ istã depẽdentiã. Et hoc ptz exẽplariter in oibꝰ: nã accidẽs depẽdet ad subiectũ: in subiecto requirit indepẽdentia sufficiẽs ad terminãdum dependentiã accidẽtis: ⁊ hoc est qꝛ accidẽs nõ põt ꝑ se stare ⁊ alteri nõ inherere vltimate: ergo terminans talẽ dependẽtiã opz ipm esse independens independentia opposita depẽdentie accidẽtis. Silr̃ absolutũ in causa terminat dependentiaz effectus: ⁊ ideo requirit ꝙ sit independens independentia opposita dependentie effectus. Sic in ꝓposito sufficit ꝙ verbũ ad hoc vt possit terminare dependentiã nature humane: ꝙ sit indepẽdens independentia opposita: q̃ independentia est esse incõicabile vt quo ⁊ vt quod: siue est negatio duplicis dependentie. s. actualis ⁊ aptitudinalis: de hac materia vide q̃ singulariter exposui in q̃ol. q. 19. ❡ Ibi. Nec scd̃o ẽ aliq̃ repugnãtia ex ꝑte diuine ꝑsone inquãtũ hec: puta ꝙ hic ꝑsona vna sumit ⁊ nõ alia: qꝛ lz respectus ⁊c. Ista lr̃a sic intelligit ꝙ respectus qui ꝯsequit naturã diuinã vt natura est: sicut respectus creãdi: efficiendi: redimen

di: predestinādi: ⁊ hmōi est semp cōis tribꝰ psonis. De hoc vide doc. in. 1. d. 4. q. 2. d. 30. 36. 27. in. 2. d. 1. q. 1. ⁊ alibi. Vñ doc. in. 1. d. 4. q. 1. dicit ꝙ hec est prio vera deꝰ creat: nō hec/ pater creat: q2 vt hec est prio vera. s. deus creat: sequit ꝙ ista sit vera/ tres psone creant. De hoc vide ꝗ ibi exposui. Silr terminare respectū creatiōis pas siue ⁊ hmōi: est cōe tribꝰ psonis: q2 hmōi respectus semper terminant ad deū: vel ad aliqd absolutū in deo: vt ptz a doc. in prolog. q. 1. ⁊. 3. ⁊ in dist. 30. ⁊ in. 2. dis. 1. ⁊ in quodli. Et breuiter oīs respectus vel qui imediate fundatur in deo siue in aliquo cōi tribus psonis: vel ꝗ terminat ad deū siue ad aliquid cōe tribꝰ psonis tam respectus fundatus ꝙ ipsum terminare semp est cōe tribus. ¶ Ibi. Nō tñ opz. Dicit doc. ꝙ hic respectꝰ verbi vniti ad naturā vnitā: siue vt verbi terminantis vnionem nature humane: est respectus tm̄ cōsequens entitatez psonalem: q2 hec est vera de facto: solū verbū est vnitū nature humane: siue solū verbū terminat vnionem passiuaz nature humane: ⁊ talis respectus non sequit entitatem quidditatiuā. i. entitatem essentialē cōem tribꝰ suppositis: hec em̄ nō est vera/ essentia diuina est imediate vnita nature hūane: nec ecōtra: nec est ratio formalis terminandi: sz sola pprietas psonalis. Silr terminare dependentiā nature humane (qua natura hūana dicit dependere ad suppositū) nō cōuenit nature diuine: q2 ipa nō terminat in rōne suppositi: cum repugnet sibi rō suppositi. Iste ergo respectus consequit suppositū diuinū. Et nō mirū ꝙ multi respectus terminent ad vnū suppositū diuinū ⁊ nō ad aliud. Declaratū est em̄ in. 1. d. 1. ꝙ vna psona pōt imediate terminare vnā fruitionem ⁊ alia nō terminabit: ptz q2 aliquis viator actu pōt frui vna psona nō fruendo alia: vt ptz a doc. in. 1. dist. 1. q. 2. hoc idem ptz in. 2. dist. 43. ¶ Ibi. Sed istud pbat aliter: q2 psona diuina cōtinet ⁊c. Hec est pbatio Varronis lib. 3. q. 1. ⁊ Tho. in. 3. d. 1. q. 9. Et pbatio stat in hoc q2 ex quo psona diuina cōtinet virtualr pfectionē cuiuscūq3 psone create: iō pōt supplere vicē cuiuslibet: ⁊ sic lz natura: puta Fran. singularis sit nata terminari ad ppriū suppositū pprie nature ⁊ in ipo suppositari: q2 tñ suppositū diuinū virtualr ɔtinet pfectionē suppositi siue psone Fran. iō pōt supplere vicē illiꝰ: sicut etiā dicimus ꝙ ex quo deꝰ ɔtinet virtualr pfectionē cause scde: ideo pōt supplere vicem oīs cause secūde: loquendo de causa finali ⁊ effectiua. ¶ Ibi. Istud argumentū deficit dupliciter. Hic doc. iprobat hanc rōnē: q2 nō ɔcludit ppositū. Et primo q2 ɔtinere virtualr infinitas pfectiones dicit pfectionē simplr ⁊ infinitā: sed psona sm eos nō dicit pfectionem simpliciter ⁊c. Et nota ꝙ doc. dicit hic ꝙ si psona diuina cōtineret realitatem vnius psone create p idem ⁊ infinitas: ⁊ sic vult inferre ꝙ ipsa psona esset perfectio simpliciter: aliter nihil cōcluderet cōtra Varro. ⁊ Tho. ¶ Sed in hoc dubitat: q2 cōtinere psonalitez aliquā virtualiter nō est cōtinere aliquā pfectionem: cū ipse dicat. j. pñti. q. ꝙ psona tm̄ dicit negationez duplicis dependentie: negatio aūt nullā pfectionem dicit. ¶ Et scdo dubitat in hoc qd dicit ꝙ si ɔtineret realitatem vnius psone: ꝙ etiā ɔtineret infinitas. Tum q2 in aliis cōtinentiis nō tenet: q2 nō sequit: cā cōtinet virtualiter entitatem vnius effectus: ergo cōtinet virtualiter entitatem infinitoꝝ effectuū precipue specie distinctoꝝ. Tum q2 nō sequit superius sm pfectionē cōtinet virtualiter entitatē alicuiꝰ inferioris: ergo ⁊ infinitas nō sequit. ¶ Rñdeo ⁊ dico primo ad primā difficultatem ꝙ doc. nō dicit hoc ex intentione: sed forte ad dicta opi. que videt ponere entitatē psonalem dicere pfectionem. Scdo dico ꝙ lz sm doc. rō psonalitatis sit tm̄ negatio duplicis dependentie: tñ qñ dicit ꝙ cōtinens realitatem psone: nō accipit ibi illa duplicem negationez: sed accipit entitatem nature singularis ꝗ est apta nata suppositari: ⁊ si virtualiter cōtineret infinitas tales pfectiones esset pfectionis simpliciter. Dico tertio ꝙ etiā loquendo de ista duplici negatione cōcludit ppositum: q2 si daret aliqd qd vere posset terminare hmōi dependentiā hoc nō posset esse ex natura ppria quin includeret aliquā pfectionem: ⁊ si posset ex natura ppria terminare infinitas esset infinite pfectionis: lz em̄ negatio de se nihil sit: tamen habens in virtute sua posse facere naturā vel p se existere vel in alio alterius nature suppositari ⁊ sustentari semp dicit pfectionē: Si ergo vbū posset facere hanc naturā humanā p se existere: ⁊ in supposito eiusdē nature p se suppositari: certū ē ꝙ diceret pfectionē in vbo: ⁊ si infinitas naturas hūanas posset facere p se existere ɔcluderetur ifinita pfectio in vbo. ¶ Ad scdm dubiū dico ꝙ doc. nō arguit sic ꝙ si virtualr ɔtinet vnā psonā: ergo ⁊ infinitas: arguit em̄ p rōnē Varro. dicentis ꝙ vbū cōtinet virtualr oēs psonas. Posito etiā ꝙ hoc diceret in isto casu spāli nō haberē pro incōueniēti ꝙ si virtualiter cōtinet vnā: ꝙ etiā infinitas: ex quo impossibile est aliqd suppositū creatuz ex natura ppria esse suppositū alteriꝰ nature: ita ꝙ sit suppositū duaꝝ vl triū naturaꝝ. (Tota em̄ natura creata nō posset hoc facere: lz deꝰ possit facere ꝙ vnū suppositū etiā creatū terminet depēdētiā pluriū naturaꝝ. vt pz. j.) Si ergo vbuz ex natura ppria qd est vex suppositū pōt se facere suppositū alteriꝰ nature: ⁊ sic sil' eē suppositū duaꝝ naturaꝝ: sequit ꝙ etiā ifinitaꝝ naturaꝝ cū nō sit maior rō de duabꝰ ꝙ de ifinitis. Sicut si idē corpꝰ posset sil' eē in pluribꝰ locis: ergo ⁊ in ifinitis: vt pz. 4. phy. ¶ Ibi. p. ita pfecta ɔtinentia est in essentia diuina ⁊c. Hic doc. arguit ꝙ ex cōtinentia vtuali nō pōt ɔcludi ꝙ vbū diuinū possit esse formalr suppositū nature hūane: terminādo dependentiā illiꝰ: ⁊ arguit a sili ⁊ quodāmō a fortiori: q2 essentia diuina vtualr ɔtinet oēm naturā creatā: ⁊ magis ꝙ verbū ɔtineat psonā: ⁊ tñ ipa nō pōt supplere formalr vicē nature hūane vel alteriꝰ nature: q2 si suppleret vicem nature hūane formalr: tūc esset ipsa natura hūana formaliter: qd est impossibile: sic nec vbū pōt supplere vicem suppositi creati: ergo ex hoc ꝙ ɔtinet vtualr nō pōt concludi ppositum. Nō em̄ negat doc. absolute ꝙ verbū nō suppleat vicem suppositi eiusdem nature: sed negat ꝙ ex hoc suppleat q2 virtualiter cōtinet: cōcedit aūt ꝙ suppleat vicem ex hoc qd est independens independentia que pertinet ad verum suppositum ⁊c.

¶ **Tertius articulus est difficilior. In isto** articulo intendit doc. probare ꝙ nature humane singulari nō repugnat posse assumi a verbo in vnitate suppositi siue psone. Et dicit ꝙ hoc est difficile: q2 debet ostēdere distinctionē singularitatis nature create a psonalitate creata. Certū est em̄ apud doc. ꝙ natura hūana in se psonata vt in se psonata nō pōt assumi ab aliquo: q2 psona vt psona est incōicabilis alteri: ⁊ vt quo ⁊ vt qd: vt pz a doc. in. 1. dist. 2. ⁊. 23. ⁊. 28. ⁊ in quodli. q. 9. ⁊. 19. Supposito tñ ꝙ sit distinctio inter singularitatem nature et psonalitatem eiusdem: est videndum quō possit assumi natura singularis vt prescindit a psonalitate. ¶ Et recitat hic opi. Varro. lib. 3. q. 1. Et Hen. in summa qoli. 3. q. 3. qui probāt ꝙ nō repugnet nature hūane posse sic assumi. Et ista cōclusio est verissima ⁊ quantum ad hoc nō improbat doc. opi. sed q2 rōnes nō cōcludunt ppositum: ideo improbat illas. ¶ Prima ratio eorū est ibi: primo q2 singularitas ⁊c. Et ratio stat in hoc: q2 dicunt ꝙ deus pōt influere ad prius nō influendo ad posteriꝰ: pōt em̄ causare substātiā que est prior omi accidente nō causando accidēs: qd est posterius. cū ergo natura singularis sit naturaliter prior psonalitate: sequit ꝙ deus pōt influere ad ipsam ne psonet in se sed psonet in alio. ¶ Scda rō est ibi: q2 illud qd est vnius generis pōt habere modū alterius generis: vt ptz de accidēte p se existēte in eucha. hec rō clara est in litera. ¶ Tertia rō est ibi: quāto aliqua sunt magis diuersa/ tanto magis sunt adinuicez vnibilia: hoc probat inductiue: q2 indiuidua eiusdem speciei sunt minus vnibilia ⁊c. ¶ Ibi. Iste rationes nō ostendūt ppositū. prima nō. Dicit doc. hic cōtra rōnem primā opi. ꝙ si deus potest facere manere naturā singularē sine psonalitate ppria: q2 est prior ipa naturaliter: sequit ꝙ cuz natura in se sit prior naturalr singularitate ꝙ deꝰ posset facere naturā manere absq3 singularitate: vel si singularē primo hac singularitate posset eā etiā manentē postea facere singularē alia singularitate ⁊c. ¶ Sed hic occurrit dubiū: q2 nō videt sequi qd doc. dicit: videlz ꝙ posset facere naturā absq3 singularitate: q2 aliud est loq de natura singulari ꝗ vt sic pōt includere verā existētiā: ⁊ aliud est loq de natura vt pcedit oēm singularitatē: q2 vt sic nullā existētiā includit. Et ideo forte dicerent isti ꝙ deus pōt influere ad prius

Margin notes (left column): Varro ⁊ Tho. — Dubia in dictis Sco. occurrētia. — Solō. dubioꝝ.

Margin notes (right column): Varro ⁊ Henri. — Dubiū valde notandum.

naturalr existēs nō influēdo ad posteri⁹: vt pȝ de substātia ⁊ accidēte: ⁊ sic cū natura singlaris possit ꝟe existere (ptȝ qꝛ in ꝟbo hȝ verā exigētiā ⁊ aliā ab existētia ꝟbi: vt infra patebit. d.6.) pōt influere illi ꝑsonādo illā in alia ꝑsona: nō influēdo ad posteri⁹ supple ad ꝑsonalitatē ꝓpriā q̄ est posterior. Sȝ hoc nō sequit̄ de natura vt ꝓcedit oēm singularitatē. Ip̄e eñ Sco. hȝ in pluri⁹ locis ꝙ nō repugnat priori naturalr posse esse sine posteriori ꝑ diuinā potētiā: qꝺ nō pōt intelligi nisi de priori ſm rē qꝛ qꝺ nō est pri⁹ ſm rem ꝑ nullā potētiā natū est existere sine posteriori. Intelligit ergo doc. de priori ſm reȝ. Et hoc mō dȝ intelligi opi. Et si argm̄ Sco. ꝯcludit cōtra

Itē aliꝺ opi. ꝯcluderet etiā ꝯtra seip̄m. ¶ Doc. etiā tāgit in illa rōne: ꝙ ex quo natura est ꝓꝛ singularitate: sequit̄ ꝙ pōt fieri sine ista ⁊ sine illa ⁊c. Idē dicerē ꝙ forte ꝯcluderet cōtra Sco. qꝛ ipse vult in. 2. d. 3. q. 1. ꝙ natura vt natura sit prior oī singularitate: ergo sicut pōt eē sine ista ⁊ sine illa: ita ⁊ sine oī: qꝛ qꝺ ꝯtingēter se hȝ ad qꝺlibet eiusdē gn̄is: ꝯtingēter se hȝ ad totū gen⁹: pȝ a Doc. in. 2. d. 12. q. 2. ⁊ alibi sepe. ⁊ tñ ipse vult ꝙ natura determinat sibi aliquā singularitatem: qꝛ dicit ꝙ est idem realiter sibi.

Solo. dubioꝝ. ¶ Rn̄deo ⁊ dico ꝙ rō doc. vere ꝯcludit ꝯtra opi. Hen. qꝛ ipse Hen. vult ꝙ natura hūana etiaȝ ab eterno dicat entitatē realē: vt satis ptȝ in. 1. d. 36. vbi doc. improbat illā positionē Hen. qꝛ si diceret entitatē realē nō esset vere creabilis. Et sic si natura singulars pōt manere absq̄ ꝑsonalitate ꝓpria: qꝛ ꝓꝛ naturalr illa: sequit̄ etiā ꝙ natura hūana in se ꝑ diuinā potentiā pōt manere absq̄ singularitate: cū dicat verā entitatē naturalr prioreȝ ipsa singularitate: ⁊ sic pȝ quō argm̄ doc. ꝯcludat ꝯtra Hen.

Alia solutio. ¶ Scꝺo dico ꝙ doc. forte nō arguit absolute de oī singularitate: sed sic qꝛ tu dicis ꝙ pōt facere naturā singularē manere absq̄ ꝓpria ꝑsonalitate suppositādo illā in alio supposito: ⁊ hoc qꝛ talis natura est prior naturalr ipsa ꝑsonalitate: sequit̄ ꝙ de⁹ pōt facere manere ipsam naturā absq̄ ista singularitate quā hȝ cū sit prior: ⁊ facere ipsam singularē alia singularitate: qꝺ est incōueniēs. Ideo dicit doc. ibi: ꝙ si negef ⁊c. Dicit doc. si tu dicis ꝙ talis natura non pōt esse sine ꝓpria singularitate: qꝛ talis singularitas est actus nature: vt ptȝ a doc. in. 1. d. 5. q. 2. ⁊. 26. ⁊ in. 2. dis. 3. a fortiori ego dicā ꝙ deus nō pōt facere ipsam naturā singularē manere absq̄ ꝓpria ꝑsonalitate: cū ꝑsonalitas illa sit vltima eius actualitas.

¶ Item nota ꝙ dicit doc. circa vltimū hui⁹ rōnis scȝ ꝙ ꝑsonalitas est vltima actualitas nature. Nota mentem Hen. ꝙ nō accipit vltimā actualitatē pro entitate reali Nā ex quo vult ipse quodli. 5. q. 8. ⁊. 15. ꝙ singularitas dicat tm̄ duplicē negationē: hoc idē videt̄ dicendū ſm ip̄m de ꝑsonalitate: ⁊ sic intelligendū est ꝙ sicut duplex negatio: (vna. s. qua natura dicit̄ indiuisa in plura supposita: ⁊ alia q̄ dicit̄ nō esse idē cū alio supposito) est vltima actualitas ipsi⁹ nature: qua dꝛ incōicabilis vt qꝺ: siue in plura supposita iferiora: ita ꝙ talis actualitas dȝ accipi ꝓ vltima determinatiōe qua natura sit sic determinata vt nō sit ampli⁹ cōicabilis vt qꝺ: sic ꝑsonalitas videt̄ dicere negationē qua ipsa natura est etiā incōicabilis ⁊ vt qꝺ ⁊ vt quo: ⁊ sic talis negatio ſm Hen. dꝛ vltima actualitas talis nature: sȝ negatio q̄ est rō singularitatis est prior naturalr a negatione q̄ est rō ꝑsonalitatis: ⁊ sic dȝ intelligi Hen. cū arguit in. 1. arg. ꝙ singula-

Obiectio. ritas est prior ꝑsonalitate. ¶ Si dicat̄ nōne doc. ꝯcedit naturā singularē eē priorē ꝑsonalitate. Dico ꝙ sic: quātū est ex ꝑte sua: qꝛ si esset de necessitate simul: vnū non posset esse sine alio. Si sic: tūc sequit̄ idē qꝺ Hen. dicit: scȝ. qꝛ natura singularis est prior ipsa ꝑsonalitate: ideo deus posset influere ad illud prius ꝑsonando naturā in

Solo. alio supposito q̄ȝ in ꝓprio. Dico ꝙ doc. hoc nō ꝓbat rōne prioritatis: sed ex hoc ꝙ talis natura singularis que est vere existēs nō determinat sibi de necessitate nature magis vnā ꝑsonā q̄ȝ aliā: natura ꝟo q̄ precedit singularitatē vt precedit illā nō hȝ verū esse reale: data eñ quacūq̄ natura habēte verā realitatē: dico ꝙ sic icludit singularitatē ꝙ idētificat sibi illā realiter. Probat ei doc. in. 2. di. 3. ꝙ natura ſm suū esse reale est simplr idē realr cū sua singularitate: ⁊ iō īpossibile est aliquā naturā habentē esse reale separari a ꝓpria singularitate quā hȝ: ⁊ si separaret̄: tota entitas realis illi⁹ nature destrueret̄: pȝ qꝛ sunt simplr eadem res. Quāuis ergo ipsa natura hūana hn̄s esse tm̄ ſm qd ⁊ esse cognitū vel esse possibile sit prior ipsa singularitate ⁊ indifferēs ad oēm singularitatē: tñ ip̄a vt hn̄s esse reale nō est prior ex nā rei ipsa singularitate: imo simplr eadē res ⁊ eadē exn̄tia realr: sȝ nō formalr: si etiā teneat̄ ꝙ natura vt exn̄s sit ꝓꝛ nā singularitate: vt exposui plixe i. 2. di. 3. q. 1. adhuc realr idētificat sibi aliquā singularitatē a qua est impossibile separari: de hoc vide que exposui in. 2. vbi. s̄. ⁊ dic ꝯn̄r.

¶ Ibi. Scꝺa rō videt̄ peccare: qꝛ modus ille ⁊c. hec litera clara est vsq̄ ibi. Et si adducat̄ illꝺ. 5. meta. t. c. 19. ꝙ dr̄ia substātialis hȝ modū q̄litatis. Rn̄det ꝙ nō intelligit ibi ph̄us de mō ꝓprio q̄litatis vt gn̄is. Dicim⁹ eñ ꝙ dr̄ia substātialis hȝ modū q̄litatis: qꝛ p̄dicat̄ per modū q̄lis essentialis. Si eñ querat̄ q̄lis est hō essentialiter: rn̄det̄ ꝙ rōnalis: sicut cū querit̄ q̄lis est hō accidētalr: rn̄det̄ ꝙ alb⁹ vel niger. Iste ergo modus q̄ est p̄dicari ꝑ modū qualis essentialis vel accidētalis nō est modus ꝓpri⁹ predicamēti q̄litatis: nec alicui⁹ ꝑ se ꝯtenti in illo: qꝛ nulli alteri cōpeteret: sȝ est modus hui⁹ vocabuli qualis: qꝺ est ex̄ predicamentū. Nā hoc nomen quale est multiplex ⁊ equiuocū: qꝛ predicat̄ de quali essentiali ⁊ de quali accidētali tm̄ noīe: ⁊ quale accidētale adhuc est multiplex: qꝛ predicat̄ de quali accidētali cōuertibiliter ⁊ de quali accidētali nō ꝯuertibilr. Et ꝙ hoc nomē quale sit multiplex ptȝ ꝑ ph̄m vbi. s̄. sic dicentē. Quale dicit̄ vno quidem mō dr̄ia substātie vt quale qd hō aīal qꝛ bipes: sȝ equus quadrupes: ⁊ circulus quidē qualis qꝛ quedā figura. ⁊. j. vno quidē mō hec dꝛ qualitas dr̄ia substātie: alio aūt mō vt īmobilia ⁊ mathematica: sicut numeri quales quidā sunt ⁊c. ¶ Ibi. Tertia rō nō videtur cōcludere ⁊c. hec litera manifesta est intuenti.

¶ Ideo ꝓpter istum articulū oportet videre ⁊c.

In ista lr̄a ponunt̄ due vie de rōne personalitatis. Prima ꝙ ꝑsonalitas dicit aliquid positiuū additū nature intellectuali: ⁊ sic ſm istam viā persona cōstituitur in esse ꝑsonali per aliquid positiuū adueniens. Secunda via negat oēm realitatem positiuam constituere personam: ⁊ ponit illam realitatem qua natura est hec: esse vltimaȝ entitatem positiuam: ⁊ vltra hanc non esse nisi negationem aliquam qua dicatur subsistens in natura intellectuali ⁊ persona.

¶ Cōtra primā viā. Hic doc. arguit

probando ꝙ ꝑsonalitas ipsa nō dicat aliqd positiuū. Sed nō est credēdū ꝙ doc. simplr fuerit hui⁹ opi. cū ipse asserat pauloante hoc esse ꝓbabile. Sȝ supponēdo ꝙ dicat aliquid positiuū faciliter argumēta doc. solui pn̄t non cōtradicēdo sibi: ⁊ de hoc vide glo. quā feci in. 1. di. 28. Et argumēta doc. sunt satis clara nec indigēt alia expositione. Sustinendo tñ ꝙ ꝑsonalitas dicat entitatem positiuā rn̄deri pōt ad argumenta ista doc.

Quō ſȝ doc. possum⁹ tenere ꝑsonā cōstitui entitate positiua. ¶ Ad primū dico ꝙ illa entitas: q̄ est rō personalitatis est simplr incōicabilis ⁊ inassumptibilis: ⁊ cū dicit ꝙ tūc esset incurabilis: qꝛ qꝺ est inassumptibile ſm Dama. est simpliciter incurabile. Dico ꝙ verbū assumpsit naturā humanam ⁊ oēm ꝑfectionē ꝑtinentē ad ipsam q̄ dicit simplr eādem rem cū natura humana: ⁊ sic assumpsit singularitatem cū sit ꝑfectio nature humane: vt ptȝ a doc. in. 1. d. 5. q. 2. ⁊. 26. ⁊ in. 2. d. 3. ipsa etiā singularitas est simplr eadem res realiter que natura humana. Entitas autē ꝑsonalis lȝ sit entitas positiua cōstituens naturā in esse ꝑsonali: nō tñ est entitas ꝑtinens ad ꝑfectionem realē nature humane: quā si nō haberet non posset dici perfecta realiter ⁊ essentialiter: ⁊ sic forte nō habetur pro incōuenienti ꝙ verbū nō assumpserit hmōi realitatem cū nō ꝑtineat ad esse reale ipsius nature: sed tm̄ adueniat post cōpletū esse reale: nō sic singularitas. Qꝺ etiam dicit doc. ꝙ oīs entitas positiua est in potentia obedientiali ad deū. Si intelligit ꝙ ipsam pōt annihilare trāseat. Si ꝟo intelligit ꝙ est in perfecta potentia obedientiali vt possit assumi in vnitate suppositi hoc est impossibile: patet in simili: qꝛ lȝ similitudo inter duo alba sit vera entitas positiua: ⁊ realiter distincta ab vtroq̄ extremo: nō tamen posset deus terminare dependentiam similitudinis: cum de necessitate terminetur ad album: immo destructo albo statim sil̄itudo desinit esse.

Creatura est in pō obedientiali ad deum quō itelligitur. Nō sis ergo creatura est in perfecta potentia obediētiali ad deū: ita ꝙ potest de illa facere quicquid vult: puta crean-

dō: cōseruando: annihilādo: ⁊ hmōi: nō tm̄ est in ꝑfecta potētia obedientiali in his q̄ oīno repugnāt. Lapis em̄ est in ꝑfecta potētia ⁊c. nō tm̄ posset facere ꝙ lapis videret: q̄ sibi repugnat: sic dico in ꝓposito de ista entitate ꝑsonali. ¶ Ad scdm̄ doc. ꝯcedo ꝙ natura assūpta a v̄bo careret tali entitate positiua. Et cū arguit ꝙ natura nō posset dimitti sibi nisi daretur sibi alia realitas ⁊c. Dico cōformiter vt dixi in p̄io di. 28. ptz ei ꝙ si talis natura sibi dimitteret̄ nō oporteret sibi dare aliā realitatem de nouo creando illā. Sed dimissa sibi statim ex natura rei oriret̄ entitas ꝑsonalis qua esset ꝑsonata i supposito ꝓprie nature. Sicut si albū de nouo crearet̄ statim ad ei⁹ esse ⁊ ex natura rei: sequeret̄ siltudo ad aliud albū posito illo alio albo: sic in ꝓposito. Silr̄ si ignis vel natura ignis singularis assumeret̄ a verbo absq̄ aliquo calore (qd̄ deus posset facere: q̄ posset separare ignē ab oī calore) si tūc natura ignis sibi dimitteret̄: statim ex natura rei ⁊ de necessitate nature esset calidus: cū ipse ignis sit cā necessaria caloris sui: vt ptz a doc. in. 4. dist. 12. Sic in ꝓposito. ¶ Si dicat̄ ꝙ tūc deus posset facere naturā hūanā singularē ꝑ se existere sine entitate ꝑsonali: qd̄ videtur incōueniens. ¶ Dico ꝙ si faceret ꝙ ex hoc nullū sequeret̄ impossibile: ptz q̄ etiā pōt facere accidēs absolutū ꝑ se existere ab omi subiecto: vt ptz in eucharistia. ¶ Ibi. Immo sequit̄ tertio ꝙ ista natura non posset dimitti ⁊ esse ꝑsonata: q̄ talis realitas nō pōt eē realitas nature. Dicit em̄ doc. in. 2. di. 3. ꝙ realitas singularitatis nō est realitas nature: qd̄ sic dz intelligi ꝙ hō est formaliter realitas ipsi⁹ nature: est tm̄ realr̄ realitas eiusdē nature: q̄ talis natura ꝯtinet ipsaz ꝑ realē idētitatē: mō in ꝓposito dicit doc. ꝙ si ꝑsonalitas esset entitas positiua: nō esset realitas nature hūane: nec ꝯtineret̄ ꝑ idētitatē in tali natura. ¶ Dico (sustinēdo ꝙ rō ꝑsonalitatis dicat entitatem positiuā: vt. s̄. dixi) ꝙ talis entitas nō eēt realitas nature hūane: nec cōtineret̄ in natura hūana ꝑ realē idētitatē: q̄ manēte eadē natura sꝑ maneret talis entitas: sed dico ꝙ tali natura dimissa statim ex natura rei oriret̄ entitas ꝑsonalis qua diceret̄ ꝑsonata: sicut ēt hz dicere (ponēdo ꝑsonalitatē esse negationem duplicis dependētie) ꝙ ipsa natura dimissa in se: statim oriret̄ ex natura rei negatio duplicis depēdentie ad aliud suppositū: q̄ tm̄ negatio nec est realitas nature hūane nec cōtinet̄ ꝑ idētitatē realem in natura hūana. ¶ Ibi. Quarto sequeret̄: hic doc. vltimo ꝓbat ꝙ entitas ꝑsonalis nō sit entitas positiua: ⁊ deducit ad hoc incōueniens: q̄ si sic, sequeret̄ ꝙ deus posset facere ipsam naturā singularem in se manere absq̄ ꝑsonalitate: qd̄ videt̄ oīno īpossibile: ꝙ aūt sequat̄ ꝓbat: q̄ natura vt natura est naturaliter prior seipsa: vt est sub ista realitate. ¶ Dico ꝙ albū etiā est prius naturalr̄ siltudine: ⁊ tm̄ stāte alio albo nō posset in se manere illud albū quin de necessitate nature sequeret̄ siltudo. Sic dico i ꝓposito ꝙ q̄uis natura sit prior ꝑsonalitate: videt̄ tm̄ īpossibile ꝙ ipsa manente nō etiā maneat entitas ꝑsonalitatis. Posito etiā ꝙ nō maneat stāte natura: adhuc nō sequit̄ illud incōueniēs qd̄ ponit̄ in lr̄a: q̄ talis entitas nō poneret̄ vt ꝑfectio nature humane: vt. s̄. exposui rn̄dendo ad primā rōnē cōtra hanc viā: q̄ hoc mō nō haberet̄ pro incōuenienti ꝙ i aliquo priori daret̄ natura singularis nō ꝑsonata nec ꝑsonalitate ꝓpria nec aliena. ¶ Aduerte tm̄ ꝙ hec que dixi sustinēdo ꝑsonalitatē esse entitatē positiuā nō dixi quasi ꝯtradicēdo dictis doc. sed magis exponēdo intētionē eius. Nescio em̄ videre ꝙ ex hoc sequat̄ incōueniens ex quo ipse dicit esse ꝓbabile ꝑsonalitatē creatā dicere entitatem positiuā: ⁊ vltra cū ipse ponat ꝓprietatem ꝑsonalem in diuinis esse verā entitatem positiuā: vt ptz in in presenti q. ⁊ in primo ex intētione. d. 23. 25. 26. ⁊. 28. ⁊ alibi. Et vltra: q̄ expresse ⁊ ex intētione nō negat ꝑsonalitatem creatā dicere aliquaz entitatem positiuā realem. Et etiaz sustinendo istam opi. magis possunt solui argumēta facta a doc. in primo di. 28. de ingenito: ⁊ tanto amplius q̄ ipse vult in primo. d. 3. q. 1. ꝙ negatio non possit inesse alicui nisi ꝑ aliquid positiuuz cui repugnat affirmatio opposita tali negationi. Sic in ꝓposito cum persona dicat negationem duplicis dependentie actualis ⁊ aptitudinalis: siue negationē duplicis cōicabilitatis: vt quo ⁊ vt qd̄: nō videt̄ ꝙ ista negatio possit inesse alicui nature singulari nisi per aliquā entitatem positiuam cui formaliter repugnet affirmatio cōicabilitatis. Hec via saluo meliori iudicio est valde facilior: nā sicut ipse doc. in. 2. d. 3. hz pro incōuenienti ꝙ singularitas dicat tm̄ duplicem negationem: vt dicebat Henri. s. negationem diuisibilitatis in se ⁊ negationē identitatis cuz alio: quare silr̄ nō posset ꝯcedi ꝙ ipsa personalitas dicat entitatem positiuā. Possumus ergo dicere ꝙ sicut negatio cōicabilitatis vt qd̄: inest nature ꝑ aliquā entitatez positiuā in tali natura: cui repugnat affirmatio cōicabilitatis vt quod: ⁊ posita tali entitate: statim sequit̄ talis negatio. Sic in ꝓposito: si nature humane singulari cōuenit negatio duplicis cōicabilitatis vt quo ⁊ vt qd̄: habemus dicere ꝙ talis negatio ꝯuenit ꝑ aliquā entitatem positiuā cui formaliter repugnat affirmatio duplicis cōicabilitatis: ⁊ tali entitate positiua posita in natura hūana: statim sequit̄ illa negatio. Si tm̄ volum⁹ tenere ꝙ dicat tm̄ negationem ⁊c. Doc. arguit ꝙ non dicat negationem ⁊ soluit ista argumenta.

¶ Contra secundā viam &c. Secūda via tenet ꝙ ꝑsonalitas nullo mō dicat realitatē positiuā: sz tm̄ negationē: ꝯtra quā viā arguit multis mediis. prio: q̄ tūc aīa separata posset dici ꝑsona: cū nō depēdeat ad ꝑsonā extrinsecā: talis em̄ negatio non posset poni nisi indepēdētia ad ꝑsonā extrinsecā. ¶ Ibi. Scdo: q̄ eadem argumenta vident̄ esse ꝯtra istud q̄ sunt ꝯtra illud ꝙ ingenitū sit ꝓprietas ꝯstitutiua p̄ris: q̄ argumēta patent in. 1. d. 28. q. vlt. vide ibi q̄ diffuse exposui. ¶ Ibi. Quarto: q̄ sicut argutū est in. q. de īdiuiduatiōe: vcz ī 2. d. 3. q. 6. diuidi est īpfectiōis: ergo necesse est illud ꝑ qd̄ repugnat alicui diuidi esse entitatē positiuā a. silr̄ cū dependere ad ꝑsonā extrinsecā sit imꝑfectionis: sequit̄ ꝙ negatio depēdentie nō poterit inesse nisi ꝑ aliquā entitatem positiuā. Hec argumenta post soluentur.

¶ Non asserendo pōt mediari inter istas vias. Nunc doc. rn̄dendo ad tertiū argumentū mediat inter duas vias prius positas de rōne ꝑsonalitatis: nā secūda via videtur ponere ꝑsonā tm̄ dicere negationez actualis dependentie. Itē ꝙ illud dicat̄ ꝑsona: qd̄ actu nō depēdet ad suppositū alteri⁹ nature. Sz p̄ia via ponit ꝑsonalitatē esse entitatē positiuā. Doc. ergo mediat inter istas duas vias: q̄ vltra negationē actualis depēdentie ponit negationē aptitudinalis depēdentie. Ita ꝙ illud vere dicit̄ ꝑsona: qd̄ nec actu nec aptitudine dependet ad aliud suppositū: sz est simplr̄ in se subsistens: ⁊ sic natura humana singularis in eodē instanti nature quo in se derelinquit̄ statim est ꝑsona: q̄ nec actu depēdet ad aliud suppositū: nec hz naturalē inclinationē dependendi ad aliud: sed tm̄ hz naturalē inclinationē ad per se standū. ¶ Et aduerte ꝙ qn̄ natura suppositatur in ꝓprio supposito: ipsa natura nec actu nec aptitudine depēdet ad ꝓpriū suppositū: sic ītelligēdo: ꝙ rō suppositi sit aliqd ī se terminās hmōi depēdētiā: q̄ cū rō suppositi tm̄ dicat duplicē negationem: ⁊ illa negatio nihil est in se: sequit̄ ꝙ nō pōt terminare aliquā depēdētiā. Dico ergo ꝙ hoc est ꝓprie dictū cū dicit̄ naturā dependere ad ꝓpriū suppositū. Sed sic dz intelligi ꝙ qn̄ natura in se hz istā duplicē negationem ipsa vere dr̄ suppositū: q̄ vt sic nec actu nec aptitudine dependet ad aliud tanq̄ ad sustentās ⁊ suppositans: nā in se est sustentata ⁊ suppositata. Ipsa em̄ eadē natura singularis in se relicta: ⁊ ꝑ se stans dr̄ suppositū ꝓprie nature: secus est cū cōparatur ad suppositū alteri⁹ nature: q̄ tūc vere depēdet ⁊ terminat̄ ad illud: ⁊ vere sustētat̄ in illo. Ita ꝙ si hec natura hūana esset suppositata: puta in lapide: in eodē lapide tm̄ diceret naturā singularē existentē: q̄ tm̄ existentia fundat̄ ⁊ sustentat̄ in lapide: ⁊ in eodē instanti quo sibi dimitteret̄ ⁊ separet̄ a lapide: statim illa natura singularis existens in se subsisteret ⁊ ꝑ se staret: q̄ vt sic eēt ibi negatio dependentie tam actualis q̄ aptitudinalis ad aliud suppositum. ¶ Sed occurrit difficultas quō suppositū ꝓprie nature recipit predicationē eiusdez nature i qd cū natura singularis cū illa duplici negatōe sit tm̄ ens ꝑ accidēs: ⁊ ens ꝑ accidēs nō recipit p̄dicatiōez alicui⁹ ꝑ se ⁊ in qd. vt ptz ꝑ doc. in isto. 3. ⁊ in. 1. d. 2. parte 2. q. 3. Propterea nō videt̄ ꝙ suppositū recipiat p̄dicationē alicui⁹ nature in qd: q̄ ens positiuū nō predicat̄ in quid de aliquo cuius ratio vltimata est tm̄ negatio:

Obiect.

Solo.

Instātia ꝓ maiori declaratiōe mētis doc.

Quō debeat ītelligi naturā dependere ad ꝓprium suppositum.

Notabil' diffini.

Rn̄sio. ¶ Rn̄deo ⁊ dico ꝙ accipiendo naturā singularē vt includit istā duplicem negationē est vnū ens ꝑ accidens actu existens: ⁊ hoc mō hec pōt dici ꝑ accidēs. Fran. est hō. dicit̄ tn̄ predicari in quid: q2 q̇dditas hoīs vere predicat̄ de illo. Ita ꝙ est de quidditate ⁊ de essentia illius nō tn̄ dico ꝙ ista duplex negatio includat q̇dditatē aliquā vel realitatē ipsius hoīs: s3 sola natura singularis includit ad quā vt est in se existēs ꝯsequit̄ siue cōcomitatur ista duplex negatio. Est etiā difficultas quō natura predicat̄ in q̇d de singulari cū h echeitas nō ꝑtineat ad quidditatē: vt pt3 a doc. in. 2. d. 3. q. 1. ⁊. 6. ⁊ vide q̃ expo **Dependētia triplex.** sui ꝓlixe in. 2. d. 3. q. 1. ⁊ poteris soluere multas difficultates ꝯtingētes in ista materia. ¶ Ibi. Sed distinguēdum est. Hic doc. declarat q̇d sit dependentia actualis aptitudinalis ⁊ potentialis: dicim⁹. n. aliq̇d dependere ad aliud actu qn̄ talis dependētia actu terminat̄: sicut albedo actu dependet ad parietē qn̄ actu terminat̄ ad illū: q̄ tunc est ibi formaliter. Aptitudine ꝟo tm̄ qn̄ h3 naturalem inclinationē ad illud: ⁊ actu nō dependet ad illud: sicut lapis existens sursum aptitudine dependet ad centrū suū. ⁊ nullo mō actu: sed qn̄ est in centro depēdet actu ⁊ aptitudine. Potētialis quidē est illa vbi nulla est īpossibilitas vel repugnātia ex terminis. sicut dicimus ꝙ lapis potētia depēdet sursum: q2 nō repugnat sibi vt cōparat̄ alicui potentie potenti mouere sursum. ¶ Doc. in ista lr̄a dicit ꝙ natura hūana pōt dependere ad suppositū alterius nature actu: q̄ tunc est qn̄ actu supposita t̄ in illo: ⁊ ad hoc sequit̄ ꝙ depēdeat etiā potētia: q2 si actu supposita t̄ a diuina potētia non repugnat sibi sic posse suppositari. Dicit tn̄ ꝙ nō dependet aptitudine ad aliud suppositū: q2 si haberet naturalē inclinationem ad illud: tunc violenter esset in ꝓprio supposito. Hoc tn̄ est sic intelligendū: ꝙ si h3 naturalē inclinationem tm̄ ad aliud suppositū: siue ad suppositū alteri⁹ nature: ita ꝙ ad suppositū ꝓprie nature nō habeat naturalem inclinationem: tunc sequit̄ q̄ dicit Doc. ꝙ esset ibi violenter. Si ꝟo habeat naturalē inclinationē ad aliud suppositū ⁊ naturalē inclinationē ad ꝓpriū suppositū: si esset in supposito ꝓprio nō esset ibi violēter: vt pt3 a doc. in sili dist. 1. q. 1. p̄mi. ꝙ materia prima h3 naturalē inclinationē ad oēm formā: iō nō sequit̄ ꝙ qn̄ est sub vna forma sit ibi violēter: l3 inclinet̄ naturalr̄ ad aliā. Sic in ꝓposito. Et nota ꝙ qn̄ dico ꝙ natura singularis h3 naturalem inclinationē ad ꝓpriū suppositū: sic d3 ītelligi ꝙ h3 naturalē inclinationē ad ꝑ se subsistendū. Uult ergo Doc. ꝙ ꝑsona ꝓpria dicat negationē depēdētie tā actualis q̄3 aptitudinalis ad aliud suppositū. Et iō natura assumpta a ꝟbo: q2 nō est ibi negatio actualis dependētie immo actu ibi dependet: l3 nō aptitudine: nō d2 ꝑsona. Dimissa ꝟo in se: q2 nec actu nec aptitudine ad aliq̄ de**Obiectio.** pendet: d2 vere ꝑsona. ¶ Et si dicat̄ ꝙ op3 dicere ex dictis doc. ꝙ ipsa natura nō depēdet aptitudine ad verbū diuinū: cū non habeat inclinationē ad illud: ergo est ibi **Solo.** violenter. ¶ Dicit doc. ꝙ nō sequit̄: q2 tota entitas nature hūane est in ꝑfecta potētia obediētiali ad deū: iō sicut de⁹ dedit sibi talem entitatem inclinatā naturalr̄ ad ꝓpriū suppositū: si supposita t illā in alio non ꝓpter hoc est ibi violēter: sicut si volūtas diuina īmediate moueat lapidem sursum ille motus nō esset violentus lapidi cū **Alia instantia.** sit in ꝑfecta potētia obedientiali ad ipsam. ¶ Si dicat̄ nōne lapis mouet̄ cōtra suā inclinationem naturalem. **Rn̄sio.** ¶ Dico ꝙ vt cōparat̄ ad diuinā volūtatē nō d2 violentari. ¶ Si dicat̄ querendo si natura hūana singularis qn̄ dependet actu ad ꝟbū h3 naturalem inclinationē ad ꝓpriū suppositū. i. ad ꝑ se subsistendū: quero a te an habeat naturalē inclinationē ad suppositū diuinū: certū est ꝙ nō: vt p3 a Doc. Ergo est ibi ꝯtra naturalē suā inclinationē ad. a. ⁊ nullo mō ad. b. erit ꝯtra naturalē suā inclinationē: ⁊ sic violenter pt3 qn̄ aliquid h3 naturalē inclinationē: si ponat̄ in. b. ⁊ sic violēter: nec valet dicere ꝙ actus dependēdi ad diuinū ꝟbū tollit naturalē incli**Alia rn̄.** nationē ad ꝓpriū suppositū: q2 nō est verū: vt pt3 a doc. in hac. q. ¶ Dico ergo ꝙ qn̄ est in supposito diuino h3 naturalē inclinationē ad suppositū ꝓpriū: ⁊ cū dicis / ergo est in supposito diuino ꝯtra naturalem inclinationē: negat̄ ꝯn̄a. Sed tm̄ sequit̄ ꝙ sit ibi preter naturalē inclinationē: nō aūt ꝯtra: ⁊ hoc est spāle ꝓpter ꝑfectā potentiā obedientialē quā h3 ad deū. ¶ Dicerē tn̄ vnū saluo semꝑ meliori iudicio nō declinādo a mēte doc. ꝙ nō haberē pro incōuenienti naturā humanā singularē naturaliter inclinari ad suppositū diuinū ⁊ ꝓpriū: q2 vt in supposito diuino est nobilissime supposita ta ⁊ ꝑsonata: ⁊ ex his pt3 lr̄a Doc. ¶ Expono tn̄ aliqualr̄ hanc lr̄am: cū dicit: tn̄ negatio depēdentie aptitudinalis pōt ꝯcedi in natura creata ꝑsonata in se ad ꝟbū alioq̇n quiesceret in natura creata violēter: sicut lapis violēter quiescit sursū: vult dicere ꝙ si natura hūana vt in se ꝑsonata siue vt ꝑ se stante haberet naturalē inclinationē ad ꝟbū vt ad suppositū: ꝙ tūc violēter esset in se supposita ta: siue violenter ꝑ se staret. Hic doc. supponit ꝙ vna natura singularis tm̄ naturalr̄ inclinet̄ ad vnū suppositū: ⁊ sic bene sequeret̄ ꝙ si inclinaret̄ naturalr̄ ad suppositū verbi: ꝙ violenter ꝑ se existeret. Sed si ad aliq̄ suppositū naturaliter inclinat̄: maxime inclinat̄ ad suppositū ꝓpriū: nō dico ad illā duplicē negationē: s3 ad ꝑ se ⁊ in se standū: nec tn̄ ex hoc sequit̄ ꝙ qn̄ ꝑsonat̄ in ꝟbo ꝙ ibi sit violenter: vt. s̄. exposui. Sequit̄: ⁊ ita ista negatio nō depēdentia nō ꝗdē actualis tm̄: s3 etiā actualis ⁊ aptitudinalis talis cōplet rōnē ꝑsone in natura intellectuali ⁊ suppositi in alia natura creata: puta in lapide. i. ꝙ negatio cōicabilitatis: vt quo actualis et aptitudinalis cōplet rōnem ꝑsone in natura intellectuali: ⁊ suppositi in alia natura nō ītellectuali. ¶ S3 hic occurrit diffi. q2 natu**Bona diffini.** tura singularis est ꝑ se stans: ita ꝙ inclinat̄ naturalr̄ ad ꝑ se standū ⁊ vt actu ꝑ se stat videt̄ ꝑsona ꝑfecta: illa em̄ duplex negatio videt̄ posterior: pt3 q2 negatio ad aliud suppositū cōcomitat̄ naturā ꝑ se stantē: ergo talis negatio duplex nō cōplet rōnem ꝑsone. ¶ Dico cōcedendo **Rn̄sio.** ꝙ negatio saltē actualis cōicabilitatis ad aliud suppositū cōcomitet̄ singulare ꝑ se stans ⁊ ꝑ se existēs: ⁊ posito ꝑ possibile vel īpossibile ꝙ natura singularis ꝑ se staret ⁊ in nullo suppositaret̄: ⁊ nullo mō negatio actualis ad aliud suppositū cōcomitaret̄ esset vera ꝑsona. S3 q2 in eodē simplr̄ instanti tp̄is (l3 nō forte nature saltē negatiue) in quo natura singularis ponit̄ ꝑ se stare ꝯcomitat̄ necessario negatio cōmunicabilitat3 actualis ad aliud suppositū (si in eodē instanti in alio nō ꝑsonet̄) iō dicit̄ cōpletiue ꝑsona per illam duplicem negationem. **Obiecti. Solo.** ¶ Si dicat̄ nōne erat actu ꝑ se existēs qn̄ ꝑsonata fuit in ꝟbo: ⁊ ꝑ ꝯn̄s vera ꝑsona. ¶ Dico ꝙ in eodem instanti quo nata fuit ꝑ se stare ⁊ per se existere fuit assumpta a ꝟbo. Nō em̄ intelligo ꝙ ipā in aliquo priori nature fuerit ꝑ se actu existens: ⁊ in alio posteriori instanti nature fuerit ꝑsonata: q2 tunc prius fuisset in se ꝑsonata: s3 intelligo ꝙ simpliciter in eodem instanti nature quo fuit nata ꝑ se stare ⁊ ꝑ se existere fuit ꝑsonata ⁊ sustentata a verbo: q̄ bene nota. Sequit̄: nec tn̄ hec independentia aptitudinalis ponit repugnātiā ad dependentiā actualem. i. ꝙ cū dependentia aptitudinali ad ꝓpriū suppositum potest stare dependentia actualis ad aliud suppositum: ⁊ pt3 de facto: q2 natura assumpta h3 aptitudinalem dependentiā ad ꝓpriū suppositū: ⁊ tn̄ actu depēdet ad suppositū diuinū: nec tn̄ est in supposito diuino violenter: q2 l3 nō sit aptitudo talis nature ad depēdendū: est tn̄ aptitudo obediētie: q2 natura illa est in ꝑfecta obedientia ad depēdendū ꝑ actionē agentis suꝑnaturalis. ⁊ qn̄ datur sibi talis dependentia ꝑsonat̄ ꝑsonalitate illa ad quā dependet: quando aūt nō datur: ꝑsonat̄ in se ista negatione formaliter ⁊ non aliquo positiuo addito vltra illam entitatem positiuam qua est hec natura.

¶ Per hoc ad argumenta cōtra illam viā de negatione. Hic doc. rn̄det ad argumenta facta ꝯtra secundam viam: ⁊ rn̄sio ad primū pt3: q2 l3 aīa separata actu nō dependeat: est tn̄ nata dependere ad corpus: nō em̄ est apta nata ꝑ se stare: nec h3 naturalem inclinationem ad ꝑ se standū. Si em̄ haberet naturalē inclinationem ad ꝑ se standū: ipsa vt separata esset vere ꝑsona: q2 esset ibi negatio duplicis dependētie. s. aptitudinalis et actualis: h3 em̄ naturalem inclinationem ad informandum corpus ⁊ perficiendum ipsū naturaliter: ideo nullo modo habet naturalem inclinationē ad ꝑ se standū. ¶ Ad aliud qn̄ arguit̄ ꝙ negatio de se nō est incōicabilis ⁊c. rn̄det sicut dictū fuit. s̄. d. 2. primi libri. pte. 2. q. 1. incōicabile ⁊c. Hec lr̄a clara est vsq3 ibi. Singulare em̄ nō est cōicabile vt q̄ ⁊c. Rō: q2 cōicari vt q̄ est predica

ri essentialiter de aliquo īferiori: vt ptꝫ in.1.d.2. Singulare aūt creatū nō est hmōi: ſꝫ hoc ꝯuenit ſoli deo: qꝛ hec est vera quidditatiue: pater est deus/filius est deꝰ. Singulare vero creatū pōt cōicari vt quo: nā illud qđ cōicaꝛ vt qđ ſemp cōicaꝛ vt quo: qꝛ ſicut hec est vera/Franciſcꝰ est homo quidditatiue. Ita hec/Fran. est hō hūanitate quidditatiue: ꝛ ecōtra: illud qđ cōicaꝛ vt quo quidditatiue cōicaꝛ vt qđ quidditatiue: illud vero qđ ſolū cōicatur quo nunꝗ̄ pꝛedicaꝛ de illo cui cōicaꝛ quidditatiue: ſed tm̄ denoīatiue accipiendo pꝛedicari denoīatiue ꝓut diſtinguiꝛ ꝯtra pꝛedicari q̇dditatiue. Et ſicut albedo hec cōicaꝛ parieti vt quo denoīatiue: ita cōicaꝛ ſibi vt qđ denoīatiue: qꝛ hec est vera/paries est albus denoīatiue: et hec ſilr/paries est albus hac albedine denoīatiue: ꝛ ſilr natura hūana ſingularis cōicatur vbo ꝛ vt quo ꝛ vt qđ accipiendo cōicari denoīatiue: mō pꝛeexpoſito: qꝛ hec est vera/verbū est hō denoīatiue: ꝛ ſilr hec/verbū est hō hac humanitate denoīatiue. Sed qđ dicit Doc. ꝙ cōicatur tm̄ vt quo verū dicit: ꝛ ꝙ nullo mō cōicatur vt qđ: debet accipi vt qđ quidditatiue: ꝛ hoc mō ſingulare nō cōicatur vt qđ alicui inferiori: cū nō habeat de quo poſſit pꝛedicari quidditatiue. ¶ Ibi. Sed natura creata. Si em̄ intelligaꝛ ſic: ꝙ natura hūana poſſit eſſe incōicabilis vt quo: ita ꝙ ly incōicabile dicat negationeꝫ actualis dependentie ꝛ aptitudinalis: ꝛ ſic cōcediꝛ ꝙ natura hūana in ſe derelicta est incōicabilis: vt quo: qꝛ nec actu nec aptitudine dependet ad aliud. Si vero ſic intelligaꝛ ꝙ ſit incōicabilis vt quo: vt ly incōicabile non tm̄ dicit negationē depēdentie actualis ꝛ aptitudinalis: ſed repugnātiā formaliter: ita ꝙ repugnet formaliter tali nature poſſe depēdere actu ad aliud ſuppoſitū: hoc mō ꝓpoſitio est falſa: qꝛ ſi repugnaret nature hūane ſingulari actu dependere ad aliud ſuppoſitū nō potuiſſe aſſumi a verbo. ¶ Ibi. Cōtra. Arguit doc. deducēdo ad incōueniens: qꝛ tunc pſona nō pꝛedicaꝛ vniuoce de perſona creata ꝛ increata: ptꝫ/qꝛ ſi pſona creata dicit tm̄ duplicē negationem. Ita tm̄ ꝙ repugnat ſibi cōicari vt quo: ꝛ pſona diuina vltra illam duplicem negationeꝫ dicit repugnantiā formaliter ꝛc. Sequiꝛ ꝙ pſona nō pꝛedicaꝛ vniuoce de pſona creata ꝛ increata: ſꝫ tm̄ equiuoce. ¶ Ibi. Rn̄deo. Iste cōceptus incōicabilis qui negat cōicationem actualem ꝛ aptitudinaleꝫ: vniuocus est deo ꝛ creature: pſone diuine ꝛ create: negatio em̄ est vniuoca multis. Hec lr̄a doc. ſic declaraꝛ. Affirmatio em̄ aīalis ſicut est vniuoca oībus aīalibꝰ. i. cōceptus aīalis affirmatur vniuoce de oībus aīalibꝰ. Sic negatio oppoſita qua negatur aīal a multis alijs diciꝛ vniuoca. Sicut em̄ aīal pꝛedicaꝛ vniuoce de oī aīali: ita nō aīal de omi nō aīali pꝛedicaꝛ vniuoce. Sic in ꝓpoſito: cū affirmatio cōicabilitatis vt quo pꝛediceꝛ vniuoce de omi cōicabili vt quo: ita negatio cōicabilitatis vt quo pꝛedicaꝛ vniuoce de oī negatione cōicabilitatis vt quo: ꝛ ſic ꝯceptus incōicabilitatis est vniuocus oī cōceptui incōicabili. Et qn̄ dicit Doc. de tali cōceptu incōicabili qui negat cōicationem tam actualem ꝗ̄ aptitudinalem: ille cōceptꝰ nihil aliud est niſi negatio cōicationis duplicis: q̄ negatio ſic concepta in cōi pꝛedicaꝛ vniuoce de omi negatione cōicationis actualis ꝛ aptitudinalis inferioris ad iſtā in cōi: et hoc mō cōcedit ꝙ accipiendo rōneꝫ pſone pꝛo tali negatione ꝙ pſona pꝛedicaꝛ vniuoce de oī pſona tā creata ꝗ̄ increata: qꝛ ſm idem nomen ꝛ ſm eūdem cōceptū ꝗ̄uis ille cōceptus ſit negatiuus.

Apparens īplicatio ī dictis. Doctoꝛ.

¶ Quia doc. dicit hic in litera ꝙ nō repugnat pſone create poſſe aſſumi a verbo: ꝛ per ꝯn̄s poſſe actu dependere ad aliud ſuppoſitum. In iſto dicto videꝛ implicatio: qꝛ ipſe vult expꝛeſſe ꝙ nulla pſona inquantū pſona poſſit alicui cōicari: vt ptꝫ in pꝛimo. d.2.ꝛ.23.28.ꝛ in quodli. q.9.ꝛ.19. Si em̄ pſona ſm ipſum dicat negationem duplicis dependētie ad aliud ſuppoſitū: ꝛ hec est rō pſone. quō ergo erit poſſibile ſtante tali rōne ꝙ cōiceꝛ alicui: qꝛ dum actu cōicaꝛ alteri nō est amplius ibi negatio actualis dependentie ad aliud ſuppoſitū cū ad illud actu dependeat.

Rn̄ſio.

¶ Dico ꝙ verba doc. ſunt ſane intelligenda. Nō em̄ vult dicere doc. ꝙ rationi formali pſonalitatis nō repugnet aſſumi: qꝛ illa ē ſimpliciter inaſſumptibilis cū ſit tm̄ negatio: ſed vult ꝙ nature ſingulari cui pōt ꝯuenire negatio non repugnat poſſe aſſumi a vbo: qꝛ negatio actualis ad aliud ſuppoſitum nō ꝯuenit tali nature de neceſſitate: ita ꝙ ſit formalis repugnātia ipſam naturā ſingularem poſſe actu dependere ad aliud; pſone autē diuine repugnat: qꝛ negatio actualis ad aliud ſuppoſitū ineſt ſibi de neceſſitate nature: ꝛ hoc ꝓpter aliquā entitateꝫ poſitiuā cui formaliter repugnat ſic poſſe dependere actu ad aliud: ꝛ qꝛ talis entitas de neceſſitate nature cōuenit tali pſone: merito abſolute repugnat pſone diuine etiā vt pꝛecedit negationē duplicis dependētie poſſe ad aliud dependere.

Quid ſit rō pſone diuine et create.

Nam in illa pꝛimo intelligo entitatem poſitiuā cōſtituētem diuinā pſonā in eſſe pſonali. Et ſecūdo intelligo negationem duplicis dependentie actualis ꝛ aptitudinalis neceſſario cōcomitari talem entitatem. In pſona vero creata intelligo pꝛimo naturam ſingularem: ita ꝙ nihil aliud est ibi niſi natura ꝛ ſua ſingularitas poſitiua. Secundo intelligo ibi negationem depēdentie actualis et aptitudinalis q̄ cōcomitatur talem naturā ſingularem ſed negatio dependentie aptitudinalis cōcomitatur de neceſſitate nature: qꝛ nunꝗ̄ illa poſſet auferri: negatio vero dependētie actualis nō cōcomitaꝛ de neceſſitate nature: ſed tm̄ cōtingenter: qđ ptꝫ: qꝛ actu pōt dependere ad aliud ſuppoſitū: ꝛ ſic ſm doc. qn̄ actu ineſt tali nature ſingulari negatio depēdentie actualis ad aliud: tūc est cōpleta pſona: ꝛ negatio dependentie aptitudinalis ſemper ſibi ineſt: ꝛ iſta nunꝗ̄ pōt auferri. ¶ Si vero ſuſtineamus pſonā creatā cōſtitui p aliqđ poſitiuū: vt dixi. Tunc imaginoꝛ ſic: pꝛimo cōſidero naturā ſingularē in ſe. Scđo negationē depēdentie tam actualis ꝗ̄ aptitudinalis ꝛ potētialis ad aliud vt qđ: ita ꝙ eſt impoſſibile ipſam cōicari: vt qđ. Tertio cōſidero entitatem abſolutam aduenientē nature ſingulari cui entitati repugnat formaliter poſſe dependere ad aliud actu vel aptitudīe vel potentia: ꝛ talis entitas cōſtituit naturā ſingulareꝫ in eſſe pſonali. Quarto cōſidero negationem dependentie actualis ꝛ aptitudinalis: ita ꝙ iſta duplex negatio de neceſſitate nature cōuenit tali entitati: ꝛ ſtāte tali entitate in natura ſingulari eſt impoſſibile ipſam poſſe aſſumi: ſꝫ tunc dico ꝙ in eodem inſtanti quo natura ſingularis debuit habere illā entitatem: potuit pꝛeueniri ab alia pſona: ꝛ ſic ſuppoſitari in illa: qꝛ talis entitas vt dixi. ſ. diſtinguiꝛ realiter a tali natura ſingulari: ꝛ ptꝫ ꝓpoſitū. ¶ Occurrit tm̄ vnū dubiū: qꝛ ſi pſona ſm Sco. dicat tm̄ negationem duplicis dependentie ad aliud: ꝛ negatio dependentie actualis ad aliud nō neceſſario cōpetit ſibi: ſequitur ꝙ angelus poſſet informare materiā qđ eſt cōtra doc. in quodli. q.9. Et rō ibi tacta a docto. (quare angelus nō pōt informare materiā: ꝛ tm̄ aīa pōt informare) eſt qꝛ angelus eſt vere ſuppoſitū ꝛ vere pſona: ꝛ tali repugnat informare materiā: mō ſi rō ſuppoſiti dicat iſtā duplicē negationem: ꝛ negatio actualis duplicis dependentie nō ineſt ſibi de neceſſitate: ſequiꝛ ꝙ poterit informare materiā.

Dubiuꝫ occurrēs

Solo.

¶ Dico ꝙ id qđ pōt informare materiā eſt talis entitatis ꝙ ſtatim cōcomitaꝛ talis inclinatio ad inherendū materie p informationem: qꝛ tale ens eſt ſic conditū a deo: ſicut eſt de oī forma partis: ſubſtantia vero pfecte ſingularis talis eſt entitatis ꝙ ad ipſam neceſſario cōcomitaꝛ aptitudo ad p ſe ſtandū. ꝛ p ꝯn̄s ſequiꝛ negatio ad inherendū alteri: ꝛ illud qđ hꝫ naturalem inclinationeꝫ ad p ſe ſtandū: lꝫ poſſit ſuppoſitari in alio: nunꝗ̄ tm̄ pōt informare: ꝛ ptꝫ de hac natura ſingulari: qꝛ ꝛ ſi poſſit depēdere ad aliud ſuppoſitū nunꝗ̄ tm̄ pōt informare illud: hoc idē de āgelo. ¶ Ibi. Sed negatio cōicabilitatis que includit repugnantiaꝫ ad cōicari. Dicit doc. ꝙ ſi accipiaꝛ pſona ꝓut non tm̄ dicit negationem ſupꝛadictā. ſed etiā repugnantiā formalem ad ſic cōicari: q̄ repugnantia nō pōt ineſſe niſi p aliquod poſitiuū cui formaliter repugnat cōicari: tūc pſona tm̄ pꝛedicaꝛ vniuoce de pſonis diuinis: qꝛ ſm eūdeꝫ cōceptū taꝫ negatiuū ꝗ̄ poſitiuū abſtractū p intellectū a cōceptibus tā negatiuis ꝗ̄ poſitiuis diuinarū pſonarū: ꝛ hoc etiā ptꝫ a doc. diſt.23. pꝛimi circa finē. ꝛ di.28. Et hoc mō accipiendo pſonā: dico ꝙ nō pōt competere creature: ꝛ ſic pſona in cōi accepta erit tm̄ nomē equiuocum. ꝛ hoc eſt qđ dicit Doc. Si tm̄ ſuſtineaꝛ opi. que ponit pſonā dicere aliquā entitatē realeꝫ cui formalr̄ repugnat cōicari vt quo ꝛ vt qđ: tūc dico ꝙ pſona in cōi p̄dicatur vniuoce de pſona diuina ꝛ creata. ¶ Ibi. Illa eī includit aliquid. Dicit doc. ꝙ tali entitati repugnat ꝛc.

Dubiuꝫ.

¶ Videꝛ dubiū. Nam illud poſitiuū de facto cōicaꝛ na

Solo.

Alia so/ lutio no/ tanda.

ture diuine. Dico p̄mo ꝙ sic dꝫ intelligi ꝙ sibi repugnat cōicari: siue vt quo: siue vt qđ: alteri a natura cuius est: de facto tñ cōicaꝛ nature cuiꝰ est. Scđo dico ꝙ tale positiuū nō cōicaꝛ nature diuine aliquo mō cū nullo mō possit esse actus nature diuine: nec cōtrahens nec determināns: vt ptꝫ a doc. in p̄imo dist. 5. q. 2. ⁊ dis. 26. Est eñ actus nature ꝑsonalis ⁊ actus ꝑsone. Si tñ ꝑsona creata diceret positiuū: dico ꝙ tale positiuū esset actus nature cui cōicatur: q̄ sicut singularitas dicitꝛ actus nature ⁊ ꝑfectio eiusdē: vt ptꝫ a doc. vbi. s̄. ⁊ determinās ipsam naturam ad singularitatem. Ita ꝙ nō sit cōicabilis amplius: vt qđ sic actus ꝑsonalis dicitꝛ actus nature. Licet forte nullā ꝑfectionem diceret: nam sic determinaret et actuaret naturā quod repugnaret sibi posse cōicari: vt quo ⁊ qđ. Dico etiā ꝙ doc. nō dicit expresse ꝙ tali positiuo repugnat formaliter cōicari alicui. Sed quod repugnat formaliter cōstituto ꝑ ipm̄: ⁊ sic posito ꝙ talis proprietas positiua sit in se cōicabilis: vt quo supposito cuius est tñ ꝑ ipsam repugnat supposito posse cōicari vt quo: sed prima expositio melior est. ¶ Ibi. Et lꝫ negatio sit vnius rōnis in se. Dicit doc. ꝙ q̄uis negatio in se absolute sumpta sit vniꝰ rōnis respectu oīm negationū absolute sumptarū: tñ negatio vt cōparaꝛ ad subiectuꝫ respectu tertij pōt esse alterius rōnis: nā negatio irrationalitatis que fundaꝛ in hoīe respectu ipsius irrationalitatis pōt dici alterius rōnis a negatione irrationalitatis in asino: ⁊ sicut negatio irrationalitatis in hoīe non potest sibi inesse nisi ꝓpter aliquā entitateꝫ positiuā cui repugnat formaliter affirmatio irrationalitatis: sic negatio rationalitatis non pōt sibi inesse nisi ꝓpter aliqđ positiuū cui formaliter repugnat affirmatio rōnalitatꝭ. ¶ Ibi. Ad tertiū dico ⁊c. (sustinendo ꝙ ꝑsonalitas dicat negationem dependentie actualis ⁊ aptitudinalis ad aliud suppositū: ⁊ hoc cum repugnantia ad posse sic dependere actu ad aliud) Dicit doc. ꝙ talis incōicabilitas vt quo: que dicit hmōi negationem cū repugnantia nō est in creaturis: vt ptꝫ. s̄. vt ꝟo dicit talem negationē ad cōicari actu vt quo sine repugnantia ad posse cōicari ad aliud actu sic est in creaturis. Sustinendo ꝟo aliam positionem ꝙ ꝑsona dicat vltra negationem repugnantiam ad cōicari actu in alio supposito: ptꝫ ꝙ ꝑsona vltra entitatem singularem: dicit aliquā entitatem positiuaꝫ cui formaliter repugnat sic cōicari vt quo. ¶ Ibi. Ad quartū ptꝫ quid dicendū sustinendo vtrāq₃ opinionem nota tñ in argumento cū dicit ꝙ diuidi in plura dicit imperfectionem: hoc debet intelligi de diuisione nature in plura supposita: q̄ impossibile est eādem naturā diuidi in plura supposita: cū realiter sint plures nature in illis suppositis. Si ꝟo intelligaꝛ sic diuidi in plura supposita. i. cōicari pluribꝰ suppositis sine oī sui diuisione: hoc nō est imꝑfectionis / sed magis ꝑfectionis: immo infinite: ⁊ satis ptꝫ a doc. in p̄io di. 28. Si etiā dicaꝛ hic ꝙ si diuidi in plura dicat imꝑfectionem: videꝛ ꝙ dicat imꝑfectionem ꝑsona diuina q̄ est cōis patri filio ⁊ spūi sctō: ⁊ vere diuiditꝛ in illas: sustinendo ꝑsonā diuinā in cōi dicere cōceptū positiuū cōem illis: qđ tñ est incōueniens cum nulla imꝑfectio ponaꝛ in diuinis. Dico ꝙ aliud est diuidi s̄m aliquā verā realitatem siue verā rem vt natura humana est vere diuisa in Ioanne ⁊ Frācisco: q̄ sunt ibi due nature: ⁊ aliud est diuidi s̄m positiuū cōceptum abstractū ꝑ intellectū: sicut ꝑsona diuiditꝛ in tres personas: nō ꝙ dicat aliquā rem precedentem oēm ꝑsonalitatem cōtrahibilem ad aliā ⁊ aliam ꝑsonā: sed dicit aliquē cōceptū cōem illis abstractū per intellectū: ⁊ sic nullam imꝑfectionē includit. de hoc vide in primo di. 23. ⁊ 26. Et que specialiter notaui in secūdo dist. 3. q. 2.

Obiectꝰ notāda.

Solꝰ obiectionis.

¶ Ibi. Sed circa istū articulū: quia in ter

tio articulo diffuse vidimus ꝙ nō repugnat nature humane singulari posse actu dependere ad verbū: ⁊ ꝑ ꝯñs perfecte sibi vniri in vnitate ꝑsone: ⁊ ꝙ talis vnio ex ꝑte nature dicit verā relationē realem: vt ptꝫ in primo arti. Dubitat mō doc. an talis vnio realis siue relatio realis fundeꝛ immediate in natura assumpta: ita ꝙ in tali natura immediate fundeꝛ ista noua relatio: an ad hoc ꝙ talis noua relatio realis sit in natura humana requiraꝛ aliqđ absolutū nouū in ipa natura humana: qđ sit ratio formalis recipiendi illā relationem nouā: ⁊ ad qđ absolutū necessario cōcomiteꝛ ista vnio nature ad suppositū diuinuꝫ. Et arguit doc. ꝙ necessario requiraꝛ tale absolutū nouū: q̄ si nō ponaꝛ: sequitꝛ ꝙ erit mutatio ad relationem: ⁊ a relatione. i. ꝙ erit mutatio vera a relatione in nō relationē: vel a nō relatione ad relationē. i. ꝙ ipsa natura absolute sumpta sine quocūq₃ alio absoluto poterit mutari a relatione. i. ꝙ poterit deꝑdere ipsam: p̄io q̄ prius fuit sub relatiōe tanq₃ in termino a quo: ⁊ postea fiet sub negatione illius tanq₃ in termino ad quē: ⁊ ꝙ sic possit mutari a relatione ꝓbat doc. dicēs ꝙ si natura assumpta dimittaꝛ in se ꝑdit illā relationē vnionis: posset etiā mutari ad relationē: supple trāsire a priuatione relationis vt a termino a quo: ad ipsam relationē vt ad terminū ad queꝫ. Et ꝓbat doc. q̄ si natura petri assumatur de nouo a ꝟbo: tunc illa natura īmediate trāsit a nō vnione reali ad vnionē realem: ⁊ si sic / tunc sequitꝛ ꝙ pōt acquiri noua relatio sine acquisitione noua alicuiꝰ absoluti: vel deperdi sine deꝑditione alicuius absoluti in se vel in alio: ⁊ sic poterit esse motus vel mutatio ad relationem: qđ est cōtra phm̄. 5. physi. t. c. 10.

¶ Ibi. Sed oppositū videtur ꝓbabilius.

Dicit doc. ꝙ magis est ꝓbabile ponere illa relationē realem siue vnionem realem īmediate fundari in natura assumpta ⁊ nullo mō ponere aliqđ absolutū nouū in natura ꝙ sit rō formalis recipiendi hmōi vnionē realē: ⁊ ꝓbat: que ꝓbatio stat in hoc: q̄ illud positiuū esset vere assumptū a ꝟbo: ptꝫ q̄ assumpsit oēm entitatē nature priorem vnione illa: ⁊ precipue assumpsisset illud positiuū: ꝙ vere fuisset ratio formalis recipiendi talem vnioneꝫ in natura hūana: ⁊ tūc quero de illo positiuo: aut fuisset accidēs aut substātia: nō primo: q̄ qñ fuit ꝑsonata nullum fuit accidens in tali natura. ptꝫ q̄ in eodē instanti quo fuisset ꝑsonata in se: assumpta fuit a ꝟbo: sed in illo instanti quo fuisset in se ꝑsonata fuisset ꝑsonata vt simpliciter prior oī accidēte: q̄ substātia est prior natura oī accidente: vt ptꝫ ꝑ phm̄. 7. meta. t. c. 4. nō scđo: q̄ si tale positiuū fuisset substātia: aut fuisset materia: aut forma: aut cōpositū: sꝫ nullū istoꝝ videꝛ dandū: ⁊ precipue si illud positiuū ponaꝛ realiter distīctū: sequereꝛ eñ vel ꝙ essent plures materie vel plures forme vltimate ī eodem cōposito: vel ꝙ natura assumpta fuisset plura composita q̄ oīa videnꝛ incōueniētia: vel si dicaꝛ ꝙ illud positiuū erit realiter idē vel materie vl' forme vel cōposito tūc sequitꝛ aliud incōueniēs. s. ꝙ natura assumpta ꝙ nō posset dimitti: ptꝫ ꝙ stante fundamento alicuiꝰ relationis necessario cōcomitātis: ipso fundamēto posito ⁊ termino necessario stat talis relatio ptꝫ: sed ꝑ te stat ꝟbū et illud positiuū qđ ponitꝛ sic idē realiter: ad qđ necessario sequitꝛ vnio nature hūane ad ꝟbū: ergo stat talis vnio ⁊ ipsa stāte sꝑ natura stat vnita: nō posset ergo dimitti in se nisi simplr annihilareꝛ: qđ videꝛ incōueniens. Sꝫ q̄ etiā iste due rōnes possint etiā fieri ꝯtra opi. quā tenui: ad mentē tñ doc. q̄ si sic videreꝛ ꝙ īmediate illa entitas absoluta esset vnita ꝟbo: qđ est īpossibile. ¶ Dico ꝙ bñ sequereꝛ de absoluto qđ esset rō recipiendi vnionē illā: q̄ esset īpossibile venire sibi naturā ꝑ vnionē realem qn veniret sibi illud absolutū nouū in natura: cum sit ratio formalis īmediata receptiua vniōis realis: ⁊ talis vnio esset in natura tm̄ mediāte isto absoluto. Sꝫ nō sequeretur hoc de absoluto ꝑsonalitatis cū illud nullo mō requiratur ad talem vnionē: vt ptꝫ. s̄. Immo in eodē instanti quo natura esset assumpta illud absolutū qđ est rō ꝑsonalitatis nullo mō sibi inesset: sꝫ tm̄ inesset sibi qñ natura in alio supposito nō esset suppositata. ¶ Hec scđa rō cōcludit q̄ posset queri illud positiuū ꝑsonalitatis: aut est accidens aut substātia. Si substātia aut materia aut forma aut cōpositū. Sicut etiā arguit doc. in scđo dis. 3. de rōne singularitatis: sed nō est aliqđ istoꝝ: vt ptꝫ. Dico primo ꝙ si queraꝛ ꝓprietas ꝑsonalis positiua constituens ꝑsonā diuinā: aut est substātia: aut accidens. ptꝫ ꝙ nec hoc nec illud. vt ptꝫ a doc. in p̄io di. 25. Sic possem in ꝓposito dicere. Sed si insteꝛ q̄ doc. rñdet in scđo de singularitate: ⁊ hꝫ idem rñdere in p̄io de ꝑsonalitate diuina: ꝙ lꝫ nō sit formalr substātia ꝑ se ⁊ q̄dditatiue est tñ ꝑ identitatē realē substātia realr: hoc aūt positiuū ꝑsone create nō posset dici substātia ꝑ idētitatē realem: q̄ tunc manēte tali natura in quocūq₃ semꝑ maneret il/

Subtilis inuestiga.

lud:ꝛ ſic nõ poſſet ꝑſonari in aliõ. Dico ꝙ tale poſitiuũ
poſſet dici actꝰ ꝑſonalis:ꝛ tñ nõ ſubſtãtia formalr̃:neqꝫ
accidens: ſed eẽt aliqd ſubſtãtie:nã ſi ꝑ impoſſibile poſ
ſet ſeparari ſingularitas ab hoĩe illa nõ eſſet formaliter
ſubſtãtia:ꝛ ꝙ mõ dicaꝛ ſubſtãtia ꝑ identitatẽ realẽ acci
dit ſibi:qꝛ inquantũ eſt vnita realiter tali ſubſtãtie:que
ſubſtãtia eſt talis ꝑfectionis ꝙ ꝑ identitatẽ realẽ ꝯtinet
ſuã hecheitatẽ:illa ergo hecheitas diceret ſubſtãtia.eo
ꝙ cõtenta: nõ aũt ecõtra: qꝛ ipſa nõ cõtinet naturã per
idẽtitatẽ realem:vt expreſſe ptꝫ in ſili a Sco.in.2. diſt.
16.de potẽtijs aĩe:dicerẽ ergo ꝙ tale poſitiuũ eſſet vere
ens:nec tñ formalr̃ accidẽs vel ſubſtãtia:ſꝫ qd erit? Et
ego quero a te qd eſſet paternitas in diuinis ſiue ꝓprie/
tas abſoluta:ſuſtinendo ꝙ ꝑſone ſint cõſtitute ꝑ abſolu
ta:vt ptꝫ in.1.diſt.26. Certũ eſt ꝙ nõ ſubſtãtia nec acci
dens formalr̃:ꝛ ſi eſt ſubſtantia ꝑ idẽtitatẽ realem:hoc
nõ eſt ex rõne ſua formali: ſed qꝛ vnitiue continetur in
eſſentia diuina:ſic dicerẽ in ꝓpoſito:ꝙ illud poſitiuũ in
ſe eſſet aliqd mediũ qd nec eſſet formalr̃ accidẽs vel ſub
ſtantia:vt tñ eſt in natura cuiꝰ eſt rõ ſuppoſitalis eſſet
aliqd ens qd nõ eſſet formalr̃ accidens: nec formaliter
Pulchꝝ queſitũ. ſubſtantia. ¶ Si vltra queraꝛ ex quo illud poſitiuũ in
creatura eſt diſtinctũ realiter ab ipſa: ꝛ põt eſſe natura
ſine illo:vt ptꝫ qñ ꝑſonaꝛ in alio:tunc videꝛ ꝙ cuꝫ talis
natura ſe habeat cõtingenter ad oẽm ꝑſonã ꝙ poſſet fie
ri in ſe ſine aliqua ꝑſonalitate: qd ptꝫ ꝑ argumẽtũ doc.
Solo. in.2.diſ.12.q.2. ¶ Dico primo ꝙ nõ haberẽ pro incõue
nienti ꝙ deꝰ faceret naturã humanã ſingularem ĩ ſe ma
nere actu abſqꝫ aliqua ꝑſonalitate: ſed nõ poſſet facere
quin haberet aptitudinẽ ad illud poſitiuũ ꝓpriũ: ſicut
Itẽ alia. etiã nunc ptꝫ de aĩa ſeparata. ¶ Secũdo dico ꝙ nõ ſe-
quitur ꝙ poſſit facere ipſaꝫ ſine ꝓprio poſitiuo:qꝛ aliud
eſt loqui de natura ſingulari abſolute ſumpta:ꝛ aliud ẽ
loqui de illa vt in ſe derelicta:qꝛ bñ cõcedo ꝙ ipſa abſo
lute ſumpta cõtingenter ſe hꝫ ad oẽm ꝑſonalitatem: et
ſic quãtũ eſt ex parte ſua poſſet fieri ſine oĩ ꝑſonalitate
alterius nature: vt ꝟo cõſideraꝛ in ſeipſa derelicta. Di
co ꝙ impoſſibile eſt ipſam fieri ſine ꝓpria ꝑſonalitate:qꝛ
vt ſic de neceſſitate nature oriꝛ ꝓpria entitas ꝑ quã di/
citur ꝑſona:qñ ꝟo vni alio ꝑſonaꝛ: ſtatim impediꝛ illa
entitas ne oriaꝛ in tali natura:vtraqꝫ rñſio ſufficiẽs eſt
ꝙ nõ eſt ſic dicendũ de materia prima: vt arguit doc. qꝛ
ſi materia prima in ſe derelicta neceſſario determinetur
ab aliqua forma:puta a forma ignis: eſſet impoſſibile
ipſam ſeparari ab omni forma. Si tñ preueniret ab ali
quo agente ita ꝙ in eodẽ inſtanti quo forma ignis debe
ret eſſe in materia ꝓduceret alia forma ĩ materia: ꝛ tũc
ipſa actu eſſet ſub alia forma. ꝛ ſic materia cõtingenter
ſe haberet ad oẽm aliã formã: ꝛ poſſet eſſe ſine oĩ alia:
qꝛ ab oĩ alia poſſet preueniri:vt tñ in ſe eſſet: eſſet ĩpoſſi
bile eſſe ſine forma ignis:ſic in ꝓpoſito:ꝛ nolo dicere vt
dicit Io.bacho tenens ꝙ ꝑſonalitas ſit aliqd poſitiuũ:
ſed idẽ realiter: ꝛ ſufficit ꝙ talis natura ſingularis ſit
prior natura tali poſitiuo: ꝛ ſic põt ꝓueniri ab alio ſup/
poſito:ſꝫ hoc videꝛ impoſſibile ꝙ ſit idẽ realiter ꝛ ſepa/
reꝛ ab alia qñ ſuppoſitaꝛ in alio ſuppoſito. ¶ Ibi. Tũc
ad phm̃ ꝯcedo ꝙ nõ eſt motus.hic Doc. dicit ꝙ ad rela
tionẽ intrinſecus aduenientẽ nõ eſt motꝰ nec mutatio.i.
ꝙ ipſa nõ põt eſſe terminꝰ formalis ĩmediate acqſitus ꝑ
motũ vel ꝑ aliquã mutationẽ:ita ꝙ aliqd agens natura
le vel ſupnaturale ꝓducat ipſaꝫ relationẽ tanqꝫ ꝑ ſe ter
minũ ſue ꝓductionis:neqꝫ ꝑ motũ neqꝫ ꝑ mutationẽ:di
cimus eñ ꝙ aliqñ agens naturale ꝓducit aliqd ꝑ mo/
tum:vt qñ ꝓducit albedinem in aliquo ſubiecto ſucceſſi
ue:vt ptꝫ in.2.di.2.q.9.ꝛ tũc dicimꝰ ꝙ ſubiectũ albedi
nis mutaꝛ ad albedinem ꝑ verũ motũ: qꝛ in alia ꝛ alia
parte tpis fit ſub alia ꝛ alia pte albedinis: ꝛ ſic illa al/
bedo eſt vere ꝓducta ꝑ motũ:aliqñ ꝓducit ꝑ mutationẽ
vt ptꝫ qñ agens naturale in vltimo inſtãti diſpoſitiõis
paſſi ꝓducit formã ſubſtãtialẽ in tali paſſo. Ita ꝙ illud
paſſuꝫ recipit illã formã in inſtãti: ꝛ ſic talis forma ſub
ſtãtialis eſt vere terminꝰ formalis ꝓductiõis q̄ eſt ꝑ mu
tationẽ. Si ergo relatio intrinſecus adueniens poſſet
Quõ re/latio in/triſecus aduenieſ nõ poſſit acquiri ꝑ motũ vel mutationẽ/ſequereꝛ ꝙ poſſet eſſe ter
minus ĩmediatus alicuiꝰ ꝓductionis:qd eſt falſuꝫ. Et
ſic deducerẽ hoc ꝙ deꝰ poſſet facere duo alba ſine ſilitu
dine:ꝛ ꝙ poſſet facere rem q̄ eſt pater: ꝛ rem q̄ eſt filius
ſine paternitate ꝛ filiatione q̄ ſunt incõuenientia:ptꝫ qꝛ
ſi dicis ꝙ paternitas cauſaꝛ effectiue a fundamento et
termino:ꝛ de neceſſitate. Dico ꝙ hoc nihil eſt:qꝛ deꝰ po
teſt ſuſpẽdere cauſalitatem cuiuſcunqꝫ cauſe ſcđe:ꝛ ſic
poſſet facere rem q̄ eſt pater ſimul cũ re q̄ eſt filiꝰ:ſine pa
ternitate ꝛ filiatione. Immo dico plus ꝙ ſi relatio talis
ĩmedia/te acqri ꝑ motuꝫ vel mutã/tionem.
vere poſſet cauſari:poſſet facere paternitatẽ:puta Frã.
nõ ꝯcurrente ipſo fran.ptꝫ qꝛ deꝰ põt ſupplere vicem cu
iuſcũqꝫ cauſe ſcđe. Dico ergo ꝙ talis relatio nullo mõ
põt ꝓduci ita ꝙ ſit terminꝰ formalis alicuiꝰ ꝓductiõis:
ita ꝙ ĩmediate terminet illã ꝓductionẽ: ſꝫ talis relatio
vere oritur ex natura rei:poſito fundamẽto ꝛ termino.
Verũtñ dico ꝙ nõ poſſet oriri relatio noua niſi ꝑ aliquã
ꝓductionẽ terminatã ĩmediate ad aliqd abſolutũ nouũ
vel in fundamẽto vel in termino. Exẽplũ:nã.a. nũc nõ
eſt pater cũ nõ habeat filiũ:nõ põt oriri in ipſo paterni/
tas niſi ꝓducaꝛ aliqd abſolutũ:puta res q̄ eſt filiꝰ: ꝛ ſic
in eodẽ inſtanti tpis quo res q̄ eſt filiꝰ ꝓduciꝛ in eſſe:ſta
tim oritur ex natura rei paternitas in re q̄ eſt pater ꝛ fi/
liatio in re q̄ eſt filiꝰ:ꝛ ſic ptꝫ quõ nulla ꝓductione ime/
diate attinguntꝛ:ꝛ ſic ptꝫ intẽtio Ariſt. ꝙ loquiꝛ de rela
tione intrinſecus aduenĩete.nota tñ ꝙ aliq̄ relatio intri
ſecus aduenĩes dꝛ oriri aliquo abſoluto acqſito ꝑ motũ
vt ſi ponaꝛ nũc albũ vt.8.in Fran. ꝛ in Io. acqraꝛ albe
do.vt.8.ꝑ motũ in vltimo inſtanti acqſitionis illiꝰ oriꝛ
ꝑfecta ſilitudo in Fran. ꝛ Io.aliqñ oriꝛ aliquo abſolu/
to ꝑ ſolã mutationẽ acqſito:vt cũ ſubſtãtia aliqua cau/
ſatur in inſtãti:tũc in illo inſtãti oriꝛ relatio cauſati in il
lo cauſato:ꝛ ecõtra. Dicit ſcđo doc.ꝙ nõ põt acquiri re/
latio noua intrinſecus aduenĩes niſi priꝰ aliquo abſolu
to nouo acqſito.hoc ptꝫ de relatiõibꝰ de qbꝰ loquiꝛ Ari.
5.meta. intrinſecus aduenĩetibꝰ q̄ fundanꝛ ſuꝑ vnũ et
multa:vel ſuꝑ potẽtiã actiuã ꝛ paſſiuã q̄ ſunt relatiões
mutue. Ita ꝙ equalitas ꝓprie eſt fundata ĩ predicamẽ
to quãtitatis:ꝛ ſilitudo in predicamẽto qualitatis. Si/
cut etiã doc.exponit in.1.di.31. ꝛ in quodli.q.6. Nõ eñ
põt acqri vere relatio noua intrinſecus adueniens:priꝰ
nõ acquiſito aliquo abſoluto nouo vel in termino vel in
fundamẽto. Dicit tertio doc.ꝙ multe relatiões extrin/
Aliq̄ re/latio ĩme/diate põt cauſari.
ſecus aduenĩetes poſſunt vere acqri de nouo nullo abſo
luto prius acqſito de nouo neqꝫ in termino neqꝫ in fun/
damẽto:ptꝫ qꝛ poſitis fundamẽto ꝛ termino etiã in vlti
ma diſpoſitione:adhuc nõ ſequiꝛ talis relatio ex natu/
ra rei:qꝛ poſito agẽte ꝛ paſſo optime diſpoſitis nõ de ne
ceſſitate ſequiꝛ talis relatio:vt ptꝫ in camino triũ puero
rũ vbi ignis qui eſt maxime actiuꝰ erat optime approxi
matus pueris tanqꝫ paſſis:ꝛ tñ nõ fuit ſecuta paſſio. ſic
eſt in ꝓpoſito ꝙ poſito ꝟbo ꝛ poſita natura hũana opti
me diſpoſitis:nõ ſequiꝛ ex hoc ꝙ ſit vnio nature hũane
ad ꝟbũ. Ad hoc eñ ꝙ ſic vnio requiriꝛ neceſſario ꝙ ꝟbũ
terminet depẽdẽtiã illiꝰ nature: ꝛ tũc intelligiꝛ termina
re qñ vnio cauſata in natura q̄ eſt relatio realis actu ter
minaꝛ ad ꝟbũ. ¶ Si dicaꝛ a quo cauſaꝛ talis vnio natu
re humane. ¶ Dico ꝙ immediate a tota trinitate nullo
alio abſoluto cauſato in natura hũana:ſꝫ ad ꝟbũ ſolum
Obiect. bona. terminaꝛ. ¶ Si iterũ dicaꝛ ſi talis vnio ĩmediate cau/
ſatur a tota trinitate ſequiꝛ ꝙ poſſet facere taleꝫ vnionẽ
nõ ꝯcurrente natura hũana.ꝛ ſic verbũ poſſet dici vnitũ
ꝓpter terminationẽ talis vnionis ad ipm̃: poſito ꝙ na/
tura hũana nõ eſſet in ꝟbo:ꝛ ptꝫ ꝙ põt ſic cauſare(qꝛ oẽ
illud qd põt cauſare ſine alio ĩmediate põt cõſeruare ſi/
ne illo:vt ptꝫ a doc.in ſcđo.di.12. Si eñ creatio ĩmedia
te terminaꝛ ad ipſam vnionẽ in aliquo prior natura ſe/
quiꝛ ꝙ poſſit ipſam ꝯſeruare pro quocũqꝫ inſtãti ſine oĩ
eo a quo realr̃ diſtinguiꝛ.vt expoſui in. 2.di.17.ꝛ in.4.
di.43. Dico ꝙ aliud eſt loqui de aliquo accidẽte abſolu
Solo. obiectio/nis. to:ꝛ aliud de accidẽte reſpectiuo:qꝛ ꝛ ſi deꝰ poſſit imme
diate cauſare vtrũqꝫ(maxime loquẽdo de reſpectiuo ex/
trinſecus aduenĩete)nõ cõcurrẽte aliqua cã ſcđa ĩ rõ/
ne cauſe efficiẽdi:eſt tñ dria: qꝛ accidẽs abſolutũ nõ de
neceſſitate determinat ſibi aliqd ſubiectum ad qd actu
dependeat:reſpectiuũ tñ qdcũqꝫ determinat ſibi de ne/
ceſſitate aliqd ſubiectũ ad qd actu dependeat: vt ptꝫ a
doc.in.iiij.in materia de euchariſtia. Sic dico in propo
ſito ꝙ q̄uis vnio nature hũane ad verbũ ſit immediate
cauſata a tota trinitate:nulla cã ſcđa cõcurrẽte in rõne
efficiendi:cõcurrit tñ ipſa natura humana in rõne ſubie
cti recipientis ipſam. Ita ꝙ ĩpoſſibile eſſet vnionẽ natu
re hũane eſſe ſine natura hũana tanqꝫ ſubiecto:ſicut etiã

dixi de ꝑsonalitate sustinendo ꝙ dicat ens positiuum: ꝛ
etiā absolutū: ꝛ posito ꝙ īmediate possit causari a volū
tate diuina nulla scđa cā cōcurrente in rōne efficiendi:
nō posset tñ ipsam causare in se ꝛ nō cōcurrente natura
cui⁹ est tanꝗ̄ subiecto receptiuo. Si eñ posset ꝓductio
illa in aliquo priori terminari ad vnionē illā: ita ꝙ in il=
lo priori diceret vere ꝓducta ꝛ nō necessario in aliquo
subiecto cōcluderet ratio: sed dico ꝙ in eodem instanti
siue tpis siue nature quo producitur: necessario produ=
citur in tali subiecto: magis eñ dicit natura ꝓducitur
sub tali vnione siue vnitū producit: sicut dicimus ꝙ al=
bum producit. de hoc vide que exposui in scđo dist. 17.

¶ Ad argumenta principalia primo ar/
guit doc. ꝓbando ꝙ repugnat verbo assumere naturā
humanā in vnitate suppositi: q: tūc videret verbū esse
cōponibile nature humane: qđ est cōtra rōnem infiniti
intensiue: vt subtiliter probat doc. in primo disti. 8. q. 2.
¶ Rñdet doc. ꝙ infinitū nō est alicui cōponibile vt ps
q: totū est ꝑfectius pte: est tñ alicui vnibile terminati=
ue tm̄: q: pōt terminare dependentiā alteri⁹ ad ipsum.
Sicut etiā terminat depēdentiā creature: sic pōt termi
nare dependentiā cuiuscūꝗ̄ nature suppositabilis sup=
positādo ꝛ sustentādo illā ꝛ vniendo illā sibi in vnitate
suppositi. vt. s̄. exposui in. 1. arti. ¶ Ibi. Et cū addit ꝙ
infinito non pōt fieri additio: igit nec vnio. ¶ Rñdeo.
Infinitū nō hꝫ in se qđcūꝗ̄ ens formalr̄ sed virtualiter
vel eminenter. vult dicere doc. ꝙ ꝛ si infinitū cōtinet vir
tualiter ꝛ eminēter oēm aliā creaturā: nō tñ ꝯtinet ipā
formaliter: q: tūc diceret formalr̄ lapis vel hō: ꝛ addit
ꝙ aliqua creatura q̄ nō ꝯtinet in eo formalr̄ pōt sibi ad/
di formalr̄: sic tñ intelligēdo ꝙ possit terminare forma/
liter dependētiā illi⁹ ad se: ꝛ ꝑ ꝯn̄s sic terminādo erit ta
lis formaliter: nō ꝙ sit ꝑfectio ei⁹ formalis nec aliquo
mō actus ei⁹: sed ꝙ sustentat illā in se: ꝛ nullo mō ꝑficit
ab illa. Dicit ꝙ erit talis formalr̄: sicut dicim⁹ ꝙ ꝟbū ex
hoc ꝙ formalr̄ terminat dependentiā nature hūane est
formaliter hō: lꝫ ipse hō nō ꝑficiat ipm ꝟbū nec sibi for/
maliter inhereat: sed tm̄ in illo sustentat: si ergo ꝟbum
actu nō terminat depēdentiā nature hūane: tūc natura
hūana pōt sibi hoc mō addi: q: prius ei⁹ depēdentia nō
terminabat ad ipm: nūc aūt terminat: sꝫ talis additio
nō dicit aliquā ꝑfectionē in ꝟbo: q: tūc mutaret ꝛ fuis/
set in se ipfectū. Et qđ dicit ibi vt aūt est in ꝟbo eminen
ter vel virtualr̄ nō depēdet sic ad ꝟbū: q: sic nō hꝫ enti/
tatē depēdentē: vult dicere ꝙ natura hūana vt est in ver
bo virtualr̄ vel eminēter sicut alie creature nō depēdet
sic ad ꝟbū ista spāli depēdētia q̄ est nature ad suppositū
q: suppositū vt sic cōtinet nō est rō terminādi: q: tūc se/
queret ꝙ deitas esset magis rō terminādi: q: magis cō
tinet ea virtualr̄ ꝛ eminēter: ista ergo ꝯtinentia nō est rō
quare natura sic possit terminari ad suppositū: sꝫ inde=
pēdentia suppositi opposita tali depēdētie nature hūa=
ne est rō terminādi naturā siue rō qua natura sic possit
depēdere ad ipm in vnitate suppositi. Et hoc est ꝙ seq=
tur q: vt sic nō hꝫ entitatē dependentē. i. ꝙ ipsa natura
vt virtualr̄ vel eminenter ꝯtinet in ꝟbo nō hꝫ entitatē
dependentē ad ipm ꝟbū in vnitate suppositi: lꝫ vt ꝟtua/
liter cōtinet habeat entitatē dependentē in rōne causa/
ti vel cōseruati vel mēsurati ꝛ hmōi: ꝛ hoc mō depēdet
a tota trinitate. ¶ Scđo sic arguit doc. inter vnibilia
est aliqua ꝓportio: finiti ad īfinitū nulla est ꝓportio: ver
bū aūt est infinitū: ergo nō sunt vnibilia. ¶ Doc. rñdet
Exēplū de multi plici pro portione
ad hoc argm̄ ꝙ multiplex ē ꝓportio. s. quātitatiua qua=
lis est vni⁹ quātitatis ad aliā: ꝛ talis ꝓportio nō pōt eē
inter finitū ꝛ infinitū. Alia est ꝓportio q̄ nō dicit cōmen
surationē nec silitudinē: imo magis dissilitudinē: sicut
est ꝓportio actiui ad passiuū ꝛ ecōtra. vt ptꝫ a doc. in. 1.
di. 3. ꝛ in. 2. di. 3. Dicim⁹ eñ ꝙ actiuū lꝫ infinitū ꝓportio
nat passiuo: nō in sua entitate sꝫ in agēdo. i. ꝙ tm̄ potest
ꝓducere quātū passiuū pōt recipe: ꝛ sic est aliqualis ꝓ=
portio: nō tñ sic absolute ꝛ simplr̄ intelligēdo ꝙ infini=
tū tm̄ pōt ꝓducere ꝛ nō plus quātū passiuū possit recipe
q: hic sensus est falsus: ptꝫ a doc. in. 1. di. 2. q: nō est re=
pugnātia ex pte eē īfiniti: sꝫ ex pte eē creature. Est etiā
ꝓportio act⁹ ad potētiā. q: potētia intellectiua ꝓportio
natur intellectiōi sue: nō tñ in entitate cū ipa sit substā
tia ꝛ opatio accidēs: sꝫ sic dr̄ ꝓportionari: q: talis act⁹
sic ꝓportionat potētie intellectiue ꝙ nō pōt esse ab aliā
potētia. Est etiā ꝓportio act⁹ ad obiectū infinitū: ꝛ hoc
in rōne terminati ad terminās: q: act⁹ quo ītelligo deū
terminat ad deū. Est etiā ꝓportio potētie finite ad ob=
iectū infinitū nō in entitate sꝫ in attingēdo: q: ipa potē
tia finita mediāte opatiōe sua pōt attingere infinitū in
se. s. intelligēdo: ꝛ in talib⁹ ꝓportiōib⁹ finiti ad infinitū
nō est cōmēsuratio: q: lꝫ potētia finita possit intelligere
deū: nō tñ pōt intelligere ipm quātū est intelligibilis:
ptꝫ q: natus est intelligi intellectiōe infinita qualis nō
pōt esse in potētia finita. sic in ꝓposito inter naturā hūa
nā ꝛ ꝟbū ē aliqua ꝓportio nō in entitate: sꝫ in rōne depē
dētis ad indepēdēs: q: natura hūana pōt depēdere ad
ꝟbū tāꝗ̄ ad suppositū. ¶ Tertio ꝑncipalr̄ arguit doc.
q: cōtraria min⁹ repugnat in eodē ꝗ̄ eternū ꝛ tpale: ptꝫ
q: eternū ꝛ tpale nō sunt in eodē gn̄e: īmo sunt prio di=
uersa saltē in realitate: lꝫ nō in ꝯceptu: vt ptꝫ a doc. in. 1.
di. 8. q. 2. ꝛ sic min⁹ ꝯueniūt. ꝯtraria ꝟo sunt in eodē gn̄e
ꝛ sic magis cōueniūt: ꝛ illa q̄ magis ꝯueniūt min⁹ repu
gnāt. Sꝫ ꝯtraria nō pn̄t sil' esse in eodē subiecto: ptꝫ per
phm̄. 4. meta. t. c. 9. ꝛ. 27. vbi arguit ꝙ si ꝯtraria essent
sil' in eodē ꝛ ꝯtradictoria essent sil' vera. Si ergo ꝯtraria
nō pn̄t esse sil' cū min⁹ repugnēt: ergo nec natura diuina
ꝛ hūana pn̄t esse simul in eodē supposito: essent aūt sil' si
verbū assumeret naturā humanā. ꝛ sic sicut ista est vera
ꝟbū est deus: ita ista esset vera ꝟbū est hō: aliter tñ ꝛ ali
ter. ¶ Rñdet doc. ꝙ aliud est dicere aliqua magis di= Dr̃ia in
stinguunt siue min⁹ ꝯueniūt: ꝛ aliud est dicere magis re ter repu
pugnāt: ꝛ pꝫ q: aliq̄ q̄ mag ꝯueniūt etiā q̄dditatiue ma gnātia ꝛ
gis repugnāt: vt duo ꝯtraria q̄ magis ꝯueniūt ꝗ̄ supfi min⁹ ꝯue
cies ꝛ albedo: q: ꝯtraria ꝯueniūt ī eodē gn̄e ꝓxio ꝛ supfi niētia.
cies ꝛ albedo: nec cōueniūt in gn̄e ꝓximo nec in gn̄alissi
mo: ꝛ tñ ꝯtraria magis repugnāt: nō eñ minor ꝯueniē=
tia in aliquo q̄dditatiue facit maiorē repugnātiā: vt ptꝫ
in exēplo. nā q̄cūꝗ̄ repugnant suis rōnib⁹ formalib⁹ re=
pugnant: vt ptꝫ a doc. in. 1. d. 2. q. 1. ꝛ di. 13. ꝛ in. 2. Et sic
maior vel minor ꝯueniētia nō est precisa rō maioris vel
minoris repugnātie. Et sic q̄ ꝯueniūt siue q̄ sunt cōpos=
sibilia suis rōnibus formalib⁹ sunt cōpossibilia sic que=
cūꝗ̄ sunt incōpossibilia siue repugnātia suis rōnib⁹ for
malib⁹ sunt incōpossibilia siue repugnātia: vt ptꝫ a doc.
vbi. s̄. Dico ergo ꝙ ꝗ̄uis ꝟbū ꝛ natura hūana min⁹ ꝯue
niant ꝗ̄ duo ꝯtraria: q: ꝟbū ꝛ natura hūana nō ꝯueniūt
in aliqua realitate nec silr̄ ꝯueniūt in aliquo ꝯceptu ge=
nerico: tñ min⁹ repugnāt in eodē ꝗ̄ ꝯtraria. Posset etiā
faciliter rñderi: (lꝫ doc. hoc expresse nō dicat) ꝙ aliud ē
loqui de repugnātib⁹ in eodē. i. in formātib⁹ vel ꝑficiēti/
bus siue essentialr̄ siue accidētaliter: ꝛ aliud est loqui de
illis q̄ simplr̄ nō dant esse nec ꝑficiūt saltē vnū illoꝝ. Di
co ergo ꝙ esset simplr̄ incōpossibile ꝙ ꝟbū haberet sil' eē
quidditatiuū ꝑ deitatē ꝛ ꝑ hūanitatē: q: tūc essentialr̄ ꝛ
q̄dditatiue esset de⁹ ꝛ hō: tpalis ꝛ etern⁹. Sꝫ hūanitas
in ꝓposito nullū dat esse ꝟbo nec informat nec ꝑficit: sꝫ
tm̄ eius depēdētia terminat ad ꝟbū. Si eñ paries esset
actu niger in summo ꝛ posset terminare depēdentiā al=
bedinis: ita ꝙ ipa albedo nullo mō informaret nec ꝑfi=
ceret ipm parietē, nulla esset incōpossibilitas: sꝫ si est in/
cōpossibilitas ꝓcise est ex hoc ꝙ ꝯtraria nō pn̄t sil' ꝑfice/
re: sic in ꝓposito: ptꝫ etiā hoc q: certū est ꝙ natura lapi/
dis ꝛ natura hūana sunt simplr̄ repugnātia in eodē cū
sint due spēs disparate: ꝛ tñ ꝟbū sil' posset terminare de/
pēdētiā vtriusꝗ̄: eēt tñ incōpossibile ꝙ sil' ꝑficeret illis
naturis. ptꝫ etiā q: lapis vt includit essentialr̄ naturā la
pidis pōt ꝑ diuinā potētiā terminare depēdētiā nature
hūane in vnitate suppositi. vt. ī. ptꝫ. ꝛ sic sil' cōcederet ꝙ
hic lapis eēt lapis ꝛ hic lapis eēt hō: esset tñ īcōpossibile
ꝙ ꝑficeret ipsa nā hūana: sic in ꝓposito. ¶ Quarto ar/
guit doc. deducēdo ad incōueniēs: q: sequeret ꝙ verbū
posset pati passiōe reali: siue ꝙ posset recipe de nouo ali
quā entitatē sm̄ quā diceret pati: q: oē receptiuū forme
pati dr̄ qn̄ recipit. Si ergo verbū posset incarnari. ergo
posset pati. i. recipe passionē: ꝓbat: q: actiōi reali in agē
te correspōdet passio realis ī passo sicut calefacere q̄ est
actio realis correspōdet aliqua passio realis q̄ erit cale/
fieri: hoc est ab agēte calefaciēte recipe caliditatē. Sed
incarnare est actio realis: ergo incarnari erit passio rea
lis: sed ꝟbū dr̄ incarnari: ergo dr̄ pati: nō eñ dr̄ naturā

humanã incarnari: vt ptꝫ. Et soluit instãtiã de amare ⁊ amari: qꝛ amare videt̄ actio realis: ergo amari videtur passio realis: nõ sequit̄: qꝛ dum Jo. a me amat̄: nihil reale recipit: quo dicat̄ realiter pati: vt ptꝫ. Dicit doc. ꝙ nõ est silr̄ de amare ⁊ amari: qꝛ amare est tm̃ actio ĩmanens q̃ nullo mõ transit in obiectũ vt ꝑ illã acq̃rat̄ aliq̃d in tali obiecto vt terminꝰ illiꝰ actionis: sꝫ tm̃ dꝛ terminari ad obiectũ: ⁊ vt terminat̄ ad tale obiectũ dꝛ amare. Sꝫ incarnare est actio transiens: ptꝫ qꝛ ꝑ ipsaꝫ natura hũana est realiter vnita v̄bo: ⁊ sic incarnari erit passio recepta nõ in natura hũana: vt ptꝫ: ergo in v̄bo. ¶ R̄ñdet doc. ꝙ incarnationi actiõi corrñdet aliqua passio cũ sit actio transiens: sꝫ talis passio nõ significat̄ ꝑ hoc qꝺ est incarnari ꝓprie loquẽdo: sed ꝑ hoc qꝺ est vniri vel assumi: pro cuiꝰ intelligentia est aduertẽdũ ꝙ verbũ ꝓprie dꝛ incarnatũ: qꝛ terminauit depẽdẽtiã nature hũane in vnitate ꝑsone: ⁊ qꝛ eodẽ mõ terminauit dependentiã oĩm ꝑtiuꝫ hũanitatis quo etiã intelligunt̄ in natura hũana. prius enĩ natura intelligit̄ hõ vt substãtia: deinde vt corpus: deinde vt caro ⁊c. lꝫ oĩa ista vt in hoĩe simul fuerint in eodem instanti: vt ptꝫ a doc. in. 4. dist. 1. q. 1. ⁊ in isto. 3. dist. 2. Et ideo intelligit̄ prius verbũ terminare dependẽtiã carnis hũane: vt sic in tali priori ꝓprie dꝛ incarnari pro quãto in illo instãti intelligit̄ carnẽ vniri: in re tñ solũ fuit vna vnio nature. s. humane ad ipm̃ verbũ. Dico ergo ꝙ ꝓprie loquẽdo dicimꝰ ꝙ verbũ est incarnatũ: qꝛ terminat vnionẽ nature humane sm̃ carnẽ: q̃ tñ vnio fuit vere causata in natura hũana a tota trinitate: ⁊ talis vnio dꝛ passio corrñdens incarnatiõi actioni sm̃ quã vnionem dꝛ natura hũana realr̄ vnita v̄bo siue realiter assumpta a v̄bo. Cũ enĩ dicimꝰ in re trinitas fecit hanc incarnationẽ: intelligimꝰ ꝙ causauit vnionẽ realẽ in natura hũana terminatã ad v̄bũ: qua vnione natura hũana dꝛ realiter v̄bo vnita: qua etiã vnione nõ vt in verbo fundata (qꝛ hoc nõ fuit possibile) sꝫ vt fundata in natura hũana ⁊ terminata ad ipm̃ dꝛ vere incarnatũ: qꝛ vt precise terminãs talem vnionẽ dꝛ incarnari siue carneꝫ assumere: ⁊ sic ptꝫ quõ incarnari nõ dicit realr̄ passionẽ aliquã in v̄bo incarnato: qꝛ lꝫ vocalr̄ ⁊ grãmaticalr̄ incarnari videat̄ significare passionẽ huiꝰ actionis incarnare: tñ realr̄ significat̄ ꝑ hoc ꝙ est vniri vl̄ assumi: ⁊ sic cõcedit̄ ꝙ natura assumpta patit̄ ⁊ est ĩ potẽtia ad hmõi vnionẽ realẽ. ¶ Quinto principalr̄ arguit doc. ꝑ rõnes spãles: ⁊ p̄io ex ꝑte nature hũane: ⁊ rõ stat in hoc qꝛ assumpsit naturã actu singularẽ ⁊ existẽtẽ: vt pꝫ qꝛ assumpsit naturã in athomo. i. singularẽ sm̃ Dam. sꝫ vt sic singularis ⁊ actu exñs est ꝑsona: ptꝫ qꝛ vt sic dꝛ ꝑ se stare: si enĩ actu existit exñtia ꝓpria: ⁊ vt sic nulli inheret nec ponit̄ pars alicuiꝰ (ad excludẽdũ materiã: q̃ lꝫ nulli inhereat: est tñ pars cõpositi) sequit̄ ꝙ sit vere ꝑsona: ptꝫ/ qꝛ vt sic nec actu nec aptitudine est ĩ alio supposito. Si ergo vt actu exñs est persona ⁊ nõ potuit assumi nisi vt actu existens: ergo nõ potuit assumi: qꝛ ꝑsona vt ꝑsona est simplr̄ inassumptibilis. Et ꝙ exñtia ꝓpria nature q̃ est substãtia sit ꝑ se existẽtia: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑsona: ꝓbatur/ qꝛ sicut natura creata se hꝫ ad singularitatẽ: ita natura intellectualis saltẽ singularis videt̄ se hr̃e ad ꝑsonalitatẽ sꝫ natura creata ita est singularis ꝙ nõ põt manere eadem sine sua singularitate: igit̄ nec natura intellectualis singularis põt manere eadẽ sine sua ꝑsonalitate: q̃ ꝑsonalitas nõ videt̄ aliud nisi ꝑ se existentia qua vere ꝑ se existit. ¶ R̄ñdet doc. ꝙ nõ eodẽ cõpletiue est natura humana ꝑ se exñs ⁊ ꝑsona ꝑsonalitate creata: qꝛ dictũ fuit in. 3. arti. ꝙ nõ est ꝑsona vltimate aliquo positiuo: ꝑ se aũt existit existẽtia positiua creata: loquẽdo de ꝓpria exñtia nature. Hic doc. nõ negat quin ipa natura singularis vt actu existens ⁊ ꝑ se stans sit vere ꝑsona: ad quã tñ vt sic necessario cõcõmitat̄ negatio ad aliud suppositũ: qꝛ vt dictũ est. s̄. si posset vere ꝑ se existere: ita ꝙ nec actu nec aptitudine ad aliud depẽderet ⁊ ibi formaliter nõ poneret̄ negatio actualis dependẽtie esset vere ꝑsona: de facto tñ ⁊ cõpletiue dꝛ ꝑsona vt includit illam duplicem negationẽ. s. aptitudinalem ⁊ actualem. vt. s̄. patuit. ¶ Ibi. Ad primã ꝓbationeꝫ. Dicit doc. ꝙ ꝑ se existentia siue ꝑ se existeret accipit̄ duplr̄. Uno mõ vt nec actu nec aptitudine depẽdet ad aliud alteriꝰ nature: et sic oĩs natura singularis q̃ nec actu nec aptitudine ad aliud depẽdet dꝛ suppositũ vel ꝑsona. Alio mõ accipit̄

Duplr̄ accipit̄ ꝑ se existe=re.

ꝑ se existere vt distinguit̄ ꝯtra accidens qꝺ alteri inheret actu vel aptitudine in rõne forme inherentis ⁊ formaliter ꝑficientis: ⁊ hoc mõ oĩa accidẽtia ⁊ oẽs forme substãtiales q̃ sunt forme ꝑtis: sꝑ hñt inherẽtiã ad subiectũ vl̄ actu vel aptitudine: ita ꝙ sunt apte nate ĩformare ⁊ ꝑficere illud: ⁊ tales nullo mõ sunt apte nate suppositari in aliquo nec in se cũ habeãt naturalẽ inclinationem semꝑ ad ꝑficiendũ aliud ⁊ inherẽdũ ad illud: substantia v̄o ꝑfecta q̃ est in recta linea predicamentali hꝫ tm̃ aptitudinẽ ad ꝑ se standũ ⁊ ꝑ se subsistendũ: ⁊ talis substãtia sic ꝑfecta nullo mõ inheret: nec ꝑficit illud in quo est: ⁊ sic natura hũana singularis vt est in supposito diuino est vere ꝑ se existens. i. ꝙ est talis natura ⁊ talis entitas q̃ nullo mõ nata est informare vel inherere alteri ꝑ informationẽ: cuiusmodi est oẽ accidens: ⁊ oĩs forma ꝑtis: ⁊ qñ dicit doc. ꝙ accipiendo ꝑ se existentiã vt distinguit̄ cõtra accidens: dꝫ accipi ibi accidẽs ꝓ oĩ eo qꝺ natũ est inherere alteri ꝑ informationẽ. Sꝫ substãtia ꝑfecta hoc mõ nõ inheret: nec est nata esse ꝑs alicuius: ⁊ talis substãtia lꝫ hoc mõ includat ꝑ se existere: nõ tñ de necessitate ĩcludit negationẽ depẽdẽtie actualis ad aliud suppositũ. ¶ Si dicat̄ ꝙ materia prima videtur hoc mõ ꝑ se existere: qꝛ nulli inheret: nec est apta nata inherere ꝑ informationẽ: vt ptꝫ: ergo videt̄ ꝙ sit in se suppositabilis: eo mõ quo est substãtia ꝑfecta: vel alteri si sibi nõ relinquat̄: qꝺ est incõueniẽs: ⁊ ꝙ habeat ꝓpriã existentiã nulli alteri inherentẽ. ꝓbat doc. in. 2. di. 12. q. 1. ⁊. 2. ¶ Dico ⁊ si materia p̄ia nulli inhereat ꝑ informationẽ: põt tñ esse pars alicuiꝰ cõpositi: ⁊ talis pars essentialis nõ hꝫ ꝓprie rõnẽ suppositi: cũ ordinet̄ ad substãtiã ꝑfectã. ¶ Sexto arguit deducẽdo ad incõueniens: qꝛ sequeret̄ ꝙ essentia diuina posset assumere: ptꝫ qꝛ essentia ⁊ ꝑsona sola rõne differũt: ergo si vna realiter assumit: ⁊ reliqua necessario assumit: cũ sint penitꝰ idem realiter: ⁊ preter opus intellectꝰ: si enĩ ista vnio est vere realis: ergo hꝫ terminũ realẽ: pꝫ qꝛ relatio realis necessario est inter extrema realia: ergo ꝑsona nõ posset esse realiter terminꝰ huiꝰ vnionis realis quin natura silr̄ realr̄ terminaret: hoc aũt est falsum. ergo ꝑsona nõ põt assumere. ¶ Ibi. Ad aliud ⁊c. Certũ est ꝙ difficile esset hoc argm̃ soluere tenẽti ꝑsonã nullo mõ distingui preter opus intellectus ab essentia diuina. Doc. tñ dicit ꝙ sustinẽdo illã opi. ꝑ fallaciã amphibologie solui posset. Uñ aliq̃ soluũt: qꝛ dicũt ꝙ amphibologia est dubiꝰ sermo: ⁊ sic põt accipi vel pro rõne rõcinãte: vel ꝓ rõne rõcinabili. Sꝫ hoc nõ videt̄: qꝛ isti tenent ꝙ precise distinguunt̄ rõne rõcinante; qꝛ precise ꝑ actũ colatiuũ intellectus: vt patuit in p̄io: nõ opꝫ ergo distinguere sm̃ aliũ ⁊ aliũ sensuꝫ: vbi precise sm̃ vnũ sensum accipiũt veꝫ ꝓ rõne rõcinante. Et posito ꝙ ꝑsona ⁊ natura diuina precise differant ꝑ rõnem rõcinantẽ põt solui rõ ꝑ fallaciã amphibologie: videt̄ ergo aliter dicendum sm̃ aliquos alios: qꝛ vnꝰ modus attendit̄ ꝙ vna orõ hꝫ plures sensus. vt ista: celũ cõtingit videre q̃ põt sic intelligi: ꝙ cõtingit ꝙ aliq̃s videat celũ. Scd̃o ꝙ cõtingit ꝙ celũ videat aliq̃d. sic in ꝓposito: q̃ sola rõne differũt. si vnũ terminat nature dependẽtiã ⁊ aliud: nã põt intelligi ly terminare duplr̄ ⁊ sm̃ ꝙ aliter ⁊ aliter accipit̄ facit sensum ꝓpõnis aliũ ⁊ aliũ: ⁊ sic erit sermo dubiꝰ. Exẽplũ: vt si vnus terminat in rõne oĩno incõicabilis silr̄ ⁊ aliud. et hic sensus est falsus: vt ptꝫ: qꝛ essentia diuina cũ sit simpliciter idẽ cũ ꝑsona nõ terminat dependẽtiã nature in rõne oĩno incõicabilis: vel sic ꝙ si vnũ essentialr̄ terminat ⁊ reliquũ: ⁊ hic sensus verus est: cũ sint simplr̄ vna essentia ⁊ vna res: vel sic: si vnũ terminat ĩmediate ⁊ reliquũ: adhuc hic sensus est falsus: si v̄o vnũ terminat immediate ⁊ reliquũ mediate: hic sensus est verus: tñ in rei veritate nescio videre quõ possint soluere argumẽtũ. ¶ Septimo arguit doc. qꝛ oĩs depẽdentia est ad independens ⁊ ad absolutũ: ꝑsona diuina inquãtũ talis nõ est hmõi: igit̄ natura nõ depẽdet ad ꝑsonã inquãtũ ꝑsona: sed nõ vnit̄ ꝑsone nisi depẽdeat a ꝑsona inquãtũ ꝑsona: igit̄ nõ vnit̄ ꝑsone. ¶ R̄ñdet doc. ⁊ p̄io recitat rõnem Hen. q̃dli. 13. q. 5. quã improbat. Dicit enĩ Hen. ꝙ ꝑsona inquãtũ ꝑsona diuina terminat depẽdentiã nature create: ⁊ in gñe cause formalis ⁊ efficiẽtis. Scd̃m pꝫ. qꝛ v̄bũ assumit. i. ad se summit: sumere enĩ aliq̃d ad se videt̄ dicere quandã efficientiã: qꝛ videt̄ ꝙ faciat illã de=

Obiect.

Solō.

Opinio Henrici.

pendentiã ad se terminare. Et vltra: qꝛ ꝟbũ incarnari est spãliter illabi ⁊ illabi ptinet ad cãm efficientem. Et qꝛ ꝟbũ est potẽtia opatiua patris: ideo põt hr̃e actionez ꝓpriã: preter illã q̃ est cõis toti trinitati. primũ declarã tur: qꝛ terminat inquantũ ꝑsona: ⁊ sic terminare dicit causam formalem sic ꝙ ꝓprietas est ratio formalis terminandi: nõ ergo dicit causa formalis vt forma partis neq; vt forma totius: neq; vt forma exẽplaris: qꝛ hec est cõis toti trinitati sed causa formalis: qꝛ formalr̃ terminans: hoc est dans formã spãliter interuallo illi qđ est inter naturam vnitam ⁊ ipsum vt terminum.

Improbatio hẽrici. ¶ Ibi. Cõtra hoc. Hic doc. improbat Hẽricum quo ad illa duo. Et primo de illa efficientia ꝟbi nõ cõi toti trinitati: qꝛ ꝯtra hoc est Magr̃: ⁊ auctoritates sctõꝝ q̃ adducunt a magro in. 2. di. 1. est eñ impossibile aliquã ꝑsonã agere aliq̃d ad extra sine alia: loquẽdo de quacũq; esse creature siue simplr̃ siue ſm q̃d: siue possibile: siue cognitũ: siue volitũ: ⁊ hoc ꝓlixe ostensum est in. 2. di. 1. q. 1. ⁊ vide q̃ ibi exposui. ¶ Ibi. Et si dicas ꝙ aliq̃s modus agẽdi spãlis. Quia diceret Hen. lz nõ possit aliq̃d agere sine aliis ꝑsonis: põt tñ dici agere ꝓpter aliquẽ modũ spãlẽ agẽdi: qui modus erit spãliter sustentare naturã: q̃ modus nõ ꝯuenit aliis: sicut etiaz dicit forte hr̃e modũ specialẽ creãdi: qꝛ vt potẽtia operatiua patris. ¶ Ibi. Cõtra in actione ad ex̃ ⁊c. Doc. improbat hanc rñsionẽ: qꝛ in actiõe ad extra nullus est modus agendi nisi ꝯsequẽs originẽ. i. ꝙ sicut pater qđ habet: hz a se: ita quicq̃d opat siue ad intra siue ad ex̃ a seipso opat: qꝛ principiũ formale opandi hz a se. Silr̃ filius quicq̃d hz: hz a patre: iõ filius nec ad ĩtra nec ad extra opat a se sz a patre: qꝛ a patre habuit ꝑ gñationẽ principiũ formale opandi tã ad intra q̃ȝ ad extra. Sed ista distinctio nõ est rõ quare vna ꝑsona dicat assumere ⁊ nõ alia: puta qꝛ filius opat istã incarnationẽ nõ a se: sed a patre: iõ solus filius põt assumere istã naturã: ⁊ ꝙ hec nõ sit rõ: ptz/ qꝛ pater potuit eãdẽ assumere: vt. ĩ. patebit: ⁊ tñ oparet illã a seipso. ¶ Ibi. p̃. Respect⁹ ꝑsonalis nõ põt esse ꝓpria rõ agendi ad extra: vt patuit in. 1. dist. 4. q. 2. ⁊ di. 18. de dono in additionib⁹ positis ad illam di. 18. hoc idem in. 1. di. 27. ⁊ in. 2. di. 1. q. 1. arti. 1. ⁊ in q̃dli. q. 8. ¶ p̃. Suppositũ creatũ nõ agit respectu nature: cui⁹ est: ptz/ qꝛ simplr̃ posterius ipsa: ergo nec illđ qđ supplet vicẽ suppositi creati inquantũ. s. supplet: qꝛ vt sic tm̃ hz terminare dependentiã nature: ⁊ si suppositum diuinũ possit agere istã vnionẽ vna cũ aliis ꝑsonis tñ inquantũ precise terminat nõ põt agere: sicut lz substantia absolute possit producere accidẽs: tñ inquantũ precise terminat dependentiã illius nullo mõ põt agere vt ptz. ¶ Ibi. Qđ scđo dꝛ de forma. Hic improbat scđm dictũ Hen. de forma: ⁊ dicit ꝙ hec locutio est abusiua: qꝛ sic sequeret qꝛ pater inquantũ pater esset cã formalis filii: qꝛ inquantũ pater terminat relationẽ filii ad patrem.

Apparẽs cõtradictio. Solo. ¶ Si dicat ꝙ in hoc videt sibi cõtradicere: qꝛ in. 1. dist. 30. ꝓbat ꝙ relatio terminat ad absolutũ: nec eñ paternitas terminat ad filiationem: nec ad filiũ inquantũ filius: sed ad absolutũ filii. ¶ Dico ꝙ si loquamur de rõne formali terminandi: paternitas nõ est rõ formalis terminãdi: sed absolutũ. Si ꝟo loquamur de cõditione terminãtis: adhuc paternitas nõ est cõditio terminãtis relationẽ: ptz/ qꝛ absolutũ vt preintelligit suo mõ paternitate terminat filiationẽ: ⁊ ꝑ ꝯñs est ibi rõ formalis terminãdi: puta natura illi⁹ absoluti: ⁊ cõditio terminãtis: puta singularitas illius absoluti. Si ꝟo loquamur de aliquo vno termino: nõ ꝑ se: sed eo mõ quo põt poni termin⁹: sic fili⁹ terminat ad patrẽ. Dico tñ ꝙ rõ doc. spãliter ꝯcludit in diuinis: sustinẽdo ꝙ ꝑsone cõstituant in esse ꝑsonali ꝑ relationes: vt videt tenere cõis opi. ⁊ sic paternitas est rõ formalis terminandi filiationẽ ad se: nõ eñ essentia est rõ formalis terminãdi: qꝛ tũc esset realr̃ distincta a filiatione: lz eñ fundet illas imediate: nõ tñ terminat. Sequerent eñ alia incõueniẽtia: pater ergo ⁊ si sit correlatiuũ filii: ad quẽ fili⁹ refert: qꝛ dicim⁹. filius patris filius: paternitas tñ cuz sit rõ cõstituendi ꝑsonã patris: erit rõ formalis terminãdi: ⁊ sic rõ doc. si cõcludit spãliter cõcludit de ꝑsonis diuinis. ¶ Ibi. Qđ etiam adducit de supposito. Hic doc. adducit vnã rõnẽ Hen. qua intendit ꝓbare: ꝙ suppositũ habeat rõnem forme: qꝛ hz rõnem totius: ergo ⁊ rõnem forme: ptz ꝯña: qꝛ totũ hz rõnẽ forme. ex. 5. meta. t. c. 2. ⁊ 31. ¶ Rñdet doc. ꝙ añs est falsuz: ⁊ ꝯña nulla: ptz primũ. s. ꝙ suppositũ nõ dicat aliqđ totũ siue ꝑsona: qꝛ ꝑsona nullã addit entitatẽ absolutã vltra naturã singularem: ⁊ ita nec suppositũ in cõi: sicut nec ꝑsona in natura intellectuali: ⁊ ꝑ ꝯñs non est totũ respectu nature singularis.

¶ Si dicat. Rõne ꝑsona diuina vltra entitatem singularẽ addit aliquã entitatem ipsi singulari: certũ est ꝙ sic: vt tenet ipse doc. in pñti di. ⁊ alibi. ergo. Obiec.

Solo. ¶ Dico primo ꝙ ꝑsona ⁊ si addat entitatẽ positiuã q̃ dicit tm̃ actũ ꝑsonalem: siue suppositalẽ: vt ptz a doc. in. 1. di. 26. nõ tñ addit entitatẽ vt ꝑficientem vel informantẽ: vt ptz a doc. vbi. s̃. mõ in cõposito vel quasi cõposito aliquid se hz vt ꝑfectibile: vel quasi ꝑfectibile: ⁊ aliquid vt actuãs ⁊ ꝑficiẽs siue informãs: vel q̃si ꝑficiẽs: mõ natura singularis in diuinis nõ est ꝑfectibilis nec quasi ꝑfectibilis: vt ꝓbat doc. in. 1. dis. 5. q. 2. ⁊ dist. 26. nec entitas suppositalis actuat naturã singularez: nec quasi actuat: imo ꝓprietates ille magis dicunt esse i natura singulari: sicut subsistẽs in natura in qua subsistit vt pz a doc. vbi. s̃. Loquẽdo etiã in nobis: tenẽdo ꝙ suppositũ dicat entitatẽ absolutã: talis entitas nõ dꝛ ꝑficere naturã singularẽ: nec natura singularis est in potentia ad illã: vt ꝑfectibilis ab illa: ⁊ ꝑ ꝯñs ex natura singulari ⁊ entitate suppositali nõ fit aliqđ totũ: multo minus fiet totũ ex natura singulari: ⁊ illa duplici negatione. Singulare tñ in creaturis põt dici totũ: qꝛ natura nata est cõtrahi ⁊ ꝑfici entitate singularitatis: vt ptz a doc. in. 1. dist. 5. 2. ⁊ sic põt dici totũ: sed nõ fit totũ ex natura singulari ⁊ rõne suppositali. Singulare ꝟo in diuinis nõ est totũ nec quasi: cũ oĩa q̃ sunt ibi sint simplr̃ in vltima actualitate: vt patuit ĩ. 1. di. 2. 5. ⁊ 6. ⁊ q. 1. q̃dli. ⁊ alibi sepe. ⁊ ꝙ ꝯña nõ valeat. s. est totũ ergo hz rõnem forme: ptz ibi. ¶ Ibi. Scđm ꝓbat. Dicit doc. ꝙ totum ex hoc dꝛ forma: qꝛ q̃libet pars illi⁹ est in potẽtia ad illud quasi ad ꝑfectionẽ. Et ex hoc dꝛ forma/ qꝛ perficit ꝑtes.

Apparens contradictio. ¶ Sed in hoc videt sibi ꝯtradicere qꝛ. ĩ. dist. 2. q. 2. dicit ꝙ forma totius nõ ꝑficit nec materiã nec formã.

Solo. ¶ Dico ꝙ nõ est ꝯtradictio: qꝛ ibi loquit de perfectiõe essentiali ꝑ informationẽ: sicut materia essentialr̃ ꝑficit ꝑ formã substãtialẽ ad quã est in potẽtia: ⁊ sic nec materia nec forma dicunt aliq̃d essentialr̃ ꝑfectibile ꝑ receptionẽ forme toti⁹: cũ illa nõ recipiat vt pz. Hic aũt loq̃tur de ꝑfectiõe ꝑticipata: qꝛ ꝑs vt est in cõposito dꝛ ꝑfectioꝛ ꝑticipatione toti⁹ q̃ȝ extra. ⁊ hoc ptz a doc. in. 2. di. 17. ⁊ in. 4. dist. 43. ¶ Ibi in ꝓposito aut hic doc. dicit duo. primũ ꝙ ꝟbũ absolute sumptũ nõ est potẽtiale respectu ꝑsone quasi cõposite. Ita ꝙ ꝑsona incarnata dicatur ꝑsona quasi cõposita: ⁊ sic ꝟbũ sit quodãmõ potẽtiale respectu illi⁹. Sequit scđm ibi. Si etiã deberet. i. si etiã ꝯcederet ipm̃ ꝟbũ esse ꝑsonã cõpositã vt cõcludit Dama. hoc nõ est de ꝑsona absolute accepta. i. ꝙ si accipiatur ipm̃ ꝟbũ ſm suã ꝑsonalitatez ꝓpriã cõparatã ad naturã hũanã: tũc sequit ꝙ ipm̃ ꝟbũ vel ꝑsona ꝟbi non dicitur cã formalis respectu nature. Hic tria cõsidero. Primo ipm̃ ꝟbũ ſm suã ꝓpriã ꝑsonalitatẽ. Scđo naturã hũanã ad quã cõparat. Tertio entitatẽ toti⁹ creati: scz entitatẽ toti⁹ incarnatiõis siue vnionis qua aliq̃d dꝛ incarnatũ q̃ quodãmõ resultat ex ꝟbo ⁊ natura hũana. Et tũc manifestũ est ꝙ si ponat ipsa vnio quasi cõpositio ꝙ ipm̃ ꝟbũ nõ est cã formalis respectu nature. Sed magis materialis: sicut etiã pz de materia respectu forme partis. Et hoc est qđ dicit ibi. Si eñ absolute ꝯsideratur ⁊c. Sed si ꝯcedat ipm̃ ꝟbũ esse ꝑsonã cõpositã: ita ꝙ dicat ex hoc quasi forma toti⁹. Dicit doc. ꝙ hoc dz intelligi de ꝑsona ipsi⁹ ꝟbi existẽte in natura hũana cõparata ad ipsam naturã humanã: ⁊ sic ꝟbũ nõ vt absolute sumptũ dꝛ ꝑsona q̃si cõposita. ⁊ ꝑ ꝯñs forma. Sz ipsuz verbũ vt incarnatũ hoc totũ dz dici ꝑsona q̃si cõposita: ⁊ sic ꝟbũ vt incarnatũ erit forma: nõ aũt ꝟbuz absolute sumptũ. Et tũc nõ est ad ꝓpositum Hen. qꝛ ipse vult ꝙ ꝟbũ absolute sumptũ sit forme ipsius nature absolute. ¶ Ibi. Qđ aũt adducit de assumere hic doc. rñdet ad ꝓbationes quas facit Hen. pro efficientia suppositi: ⁊ dicit ꝙ sumere vt notat absolute actionẽ est cõe tribus. Et sensus est tres ꝑsone assumũt. i. efficiũt vnionẽ qua natura vere assumit: siue faciũt naturã depẽdere ad ver

bum. Si vero ad se sumere notat terminū actiōis est ꝟbi vt terminat dependentiā assumpte nature: ⁊ cū dicit ꝙ ly ad se vt notat terminū actionis nō dꝫ accipi ꝓprie ter- minus actionis: q꜡ talis est vnio passiua causata a trini- tate: ⁊ nō ꝟbū vt ptꝫ: accipiṯ ergo ibi actio passiue siue acta que est ipsa vnio realis q̄ vere terminaṯ ad ꝟbum. ¶ Et qđ dicit de illabi. dicit doc. ꝙ pōt dupl̄r intelligi ꝑmo vt notat efficiētiā vel cōseruationē: ⁊ sic est cōe tri bus suppositis diuinis ⁊ cōiter illabi notat efficiētiā: vt pꝫ a doc. in. 2. ⁊ in. 4. 2°. vt notat quādā intimitatē siue spālē intimitatē: hoc modo ꝟbū illabiṯ nature vnite. lꝫ eñ tota trinitas sit ꝑfecte p̄sens ⁊ ꝑfecte intima oī cr ea ture. nō tñ est intima ista spāli qua ꝟbū diciṯ intimū na- ture assumpte. ista aūt spālis intimitas est p̄cise teriare dependētiā nature hūane ⁊ talis illapsꝰ spālis nō ē aliq̄ efficiētia: sꝫ oīno ꝓꝛitas alteriꝰ rōnis. i. ꝙ ꝟbū vt teriat istā vnionem nō dicit ordinē alicuiꝰ prioris puta cause ad effectū vel cōseruātis ad cōseruatū vel mēsurātis ad mēsuratū: sed precise dicit ordinē vt ꝑsonātis vel suppo sitātis siue substētātis naturā humanā. vel dicit ordinē vt prioris termināntis dependētiā q̄ est simpl̄r alterius rō nis a dependentia causati ad cām vt. s̄. patuit. ¶ Et qđ addit ꝙ verbum est potentia operatiua patris. patet ꝙ dicitur potentia operatiua patris: q꜡ operaṯ nō a se sed ab alio. s. a p̄re. i. ideo đꝛ potētia oꝑatiua p̄ris: quia a pa tre habet principiū operandi tam ad intra q̄ȝ ad extra. ⁊ de hoc ptꝫ in. 1. di. 27. in. 2. di. 1. q. 1. art. 1. ⁊ in quolib. q. 8. ⁊ sic pꝫ q̄ūo ex hoc nō hꝫ spālē actionē. ¶ Ibi. Ad ar gumētū ꝑncipale nūc doc. r̄ndet ad argumentū factū et dicit ꝙ dependētia cāti vl̄ ꝯseruati vl̄ mēsurati ⁊ breuiter (vt ptꝫ ex supradictis) oīs dependētia q̄ fit rōne nature terminaṯ ad absolutū. ista aūt dependētia spālis pōt termi nari ad relatiuū maxime q̄ñ relatio est ꝯstitutiua ꝑsone in esse ꝑsonali: al̄r nō esset ratio formalis terminādi: q꜡ tunc nō esset ratio indepēdendi independētia opposita dependentie nature ad suppositum vt. s̄. patuit. i. 2. arti. Si eñ persona esset constituta per proprietatem asolu- tam illa ꝓprietas esset precisa ratio terminādi. ¶ Ulti- mum argumentum scilicet omnis dependentia est cau- sati ad causam vel causati posterioris ad causatū prius clarum est cum sua responsione

¶ Questio Secunda.

SEcundo circa hanc dist. que rit doct. Utrū tres persone possint assumere eandem naturam numero. ita ꝙ sit persona- ta simul in tribus.

Hic dicitur ꝙ sic doc. in ista q̄ōne duo ꝑncipal̄r intēdit. primo recitat vnā opinionē quā improbat. Scđo respondet ad q̄situ. Quātū ad pri mū recitat opinionē Uarronis li. iij. q. v. qui dicit ꝙ sic ⁊ ꝓbat hāc positionē aliqbꝰ rōnibꝰ. ꝑma rō stat in hoc ꝙ priori nō repugnat multiplicatio posterioris: cum ḡ natura singularis sit prior personalitate: ꝑ ꝯn̄s pōt sta- re vnitas nature singularis cū pluribus ꝑsonalitatibꝰ. Scđo q꜡ distinctio relatiōis nō est causa sufficiēs distin guēdi absoluta: q꜡ posteriꝰ nō est sufficiēs cā distinguen di prius. Sꝫ distinctio ꝑsonaꝝ est relatiua. ergo talis di stinctio pōt stare cū vnitate nature singularis. ita ꝙ ea- dē sit ꝑsonata in tribꝰ. Dicit ergo iste ꝙ sicut aīa pōt esse in diuersis partibꝰ corpis: ⁊ idē corpꝰ miraculose in di- uersis locis: ita pōt vna natura simul esse ī diuersis sup positis q̄ñ ista supposita sunt extrinseca ⁊ nō eadem illi nature. ¶ Ibi. Cōtra hoc. Hec lr̄a stat in duobus. ꝑmo q꜡ sequereṯ ꝙ talis natura esset formaliter infinita. ptꝫ q꜡ essentia diuina ꝑ hoc ꝙ simul est in tribus suppositis cōcludiṯ esse foral̄r infinita: vt pꝫ a doc. i. 1. di. 28. Et p̄ci pue q꜡ qua rōne pōt esse in pluribus eadē rōne potest esse in infinitis: q꜡ ex quo nō determinat sibi vnū. ⁊ ꝑ cō- sequēs pōt esse in pluribꝰ statim sequitur ꝙ simul possit esse in infinitis. Sic eñ arguit Doctor in ꝑmo di. 2. par- te. 1. q. 3. ꝙ si possunt esse plures dij. ergo et infiniti: hoc idem arguit in dist. 2. par. 2. q. 4. primi. ꝙ si possunt esse plures filij ī diuinis ita ⁊ infiniti. hoc idem in quolibe. q. 2. ꝙ si p̄nt eē plures productiones eiusdē rōnis in di- uinis p̄nt eē īfinite nisi appeat ꝺterminatio ad certū nūe rū ita hic in ꝓposito cum non appareat determinatio ad certum numerum. hoc idem videtur sequi. ¶ Sed

Opi. Uarronis.

Improbatio Henr.

Primum dubiū circa lr̄aꝫ docto.

in ista ratione Doct. videtur difficultas. primo quia si natura humana ex sua naturali perfectione posset esse in pluribus suppositis seq̄reṯ eius infinitas. Sed si hoc habet aliūde ⁊ ab extrinseco nō vr̄ sequi infinitas. pꝫ in sil̄i. Nā ipse doc. in. . di. 2. ꝯcedit imēsitatē dei q̄ includit infinitatē formal̄r: q꜡ ip̄e deꝰ hꝫ hoc ex sua nā ꝓpria ꝙ sil̄ sit ī oī loco. Et si aliqđ corpꝰ eēt sil̄ ēt in īfinitis locis tñ ꝑ aliqđ agēs extrīsecū đt doc. ꝙ propter hoc nō eēt ī mēsū. sic in ꝓposito de natura singl̄ari supposita ī īfini tis suppositꝭ (diuia tñ ꝟtute) nō sequiṯ ip̄aꝫ esse formal̄r infinitam. ¶ Scđo vr̄ ꝙ nō sit simile de essentia diuia: ⁊ hac natura imo valde dissimile: q꜡ ꝙ eēntia diuia sit ī pl̄ibꝰ suppositis sic ē ī illis vt rō suppositalis magis di- caṯ actꝰ ex hoc ꝙ ē in eēntia diuia ⁊ subsistit ī ip̄a q̄ȝ ex hoc ꝙ actu ⁊ ip̄aꝫ eēntiā. Immo nullo mō actuat: vt pꝫ a doc. i. 1. d. 5. q. 2. ⁊. d. 26. Hic aūt natura eēt ꝟe deteria ta ⁊ actuata ꝑ aliđ ⁊ aliđ suppositū: ⁊ sic lꝫ respectu eēn- tie diuie possit ꝯcludi infinitas: nō tñ respectu huius na- ture singularis. ¶ Tertio nullo modo videtur cōcludi talis infinitas ex hoc ꝙ actu eēt in infinitis suppositis. Immo magis videṯ concludi imperfectio. ptꝫ quia esse in pluribꝰ suppositis est realiter depēdere ad illa qđ est imperfectionis: et q̄ȝto aliquid magis depēdet tāto im ꝑfectiꝰ nō sic est de essentia diuīa: q꜡ ⁊ si ip̄a sit ī pluribꝰ suppositis: nō tñ dependet ad illa. Immo oīs perfectio suppositi origialiter est ab ip̄a eēntia vt pꝫ a doc. i. 1. di. 5. q. 2. ⁊. d. 26. ⁊ ī simili. di. 1. Sic ḡ pꝫ ꝙ nō p̄t ꝯcludi talis īnitas ī natura creata ex hoc ꝙ actu eēt ī īfinits suppo sitis. ¶ Item difficultas ē ī hoc qđ đt ꝙ si natura singu laris creata p̄t suppositari ī pluribꝰ suppositis. ḡ ⁊ ī īfi- nitis. Eo mō vr̄ seq̄ de natura diuīa q̄ ex ꝑte sua posset suppositari ⁊ de facto suppposi taṯ ī pl̄ibꝰ: ꝙ ēt ī īfinitis: cum nō sit maior rō hoc q̄ȝ ibi. Et si p̄t seq̄tur ꝙ đ facto. vt pꝫ a doc. in. 1. d. 2. parte. 1. ⁊ ꝑte. 2. ⁊. q. 2. quoli. ¶ Ibi. Si etiā simul posset ⁊c̄. doc. vult deducere. ꝙ si non re pugnat sibi suppositari in pluribꝰ suppositis diuinis ꝙ nō repugnat ēt sibi suppositari sil̄ in supposito diuino ⁊ creato ⁊ in pluribꝰ creatis. q꜡ nō magis repugnāt sil̄ eē personalitas creata et increata ī natura vna q̄ȝ due ꝑso nalitates increate: quarum vtraq̄ȝ perfecte supplet vi- cē ꝑsonalitatis create. ¶ R̄ndeṯ ⁊ prio suppono aliq̄. Prio q̄ȝto aliq̄ forma ē illimitatior ad ꝑficiēdū pl̄a tāto ī se ē pfectior. Hic ē ꝙ argumꝰ aīam ītellectiuā int̄ oēs formas ꝑficiētes materiam eē ꝑfectiorē: q꜡ tota sil̄ ꝑficit oēs ꝑtes ꝯpositi. Sic tñ ītelligēdo ꝙ q꜡ ꝑficit ip̄m corpꝰ ꝑmo. ex ꝯn̄ti ꝑficit oēs ꝑtes. sic ꝙ tota ē ꝑmo in toto cor pore ⁊ scđo ē tota ī q̄lꝫ ꝑte: nō sic de forā simpl̄r corꝑali vt forma ignis. q꜡ lꝫ tota sit ī matīa nō tñ tota ē ī q̄lꝫ ꝑte quia vna ꝑs ē ī vna ⁊ alia ī alia. Et si aīa ītellectīa eadē eēt forma ꝑficiēs pl̄a supposita distīcta ⁊ seꝑata adhuc eēt illimitatior ⁊ ꝑfectior q꜡ eq̄ ꝑmo eēt ī illis ſm se totā. Scđo suppono ꝙ natura si posset eē sil̄ ī pl̄ibꝰ supposi- tis q̄ȝtū ē ex se supplētibꝰ vicē ꝓprij suppositi. sic nata eēt eē ī illis ꝙ sibi derelicta eēt stati in ꝓprio supposito. ita ꝙ sibi derelicta đ nccitate nature detīmiaret sibi ꝓpriuꝫ sup positū ī q̄ eēt: ita ꝙ totū eē suppositi dicēs ꝑfectionē eēt ip̄a natura singl̄aris. ⁊ hec ē ꝑfectiōis ī natura. Tertio suppono ꝙ q̄ñ ꝯpaṯ natura puta ad decē supposita eius dē nature: ad Frā. Joānem ⁊c̄. si eadē nūero supposita- reṯ in illis. ita ꝙ illa supposita haberēt in se eē ꝑfectio- nale ꝑ distīctas hūanitates singulares: tunc si natura singularis esset suppositata in illis non daret eis pro- prium eē perfectionale cum illud prehaberetur: tamen q̄ȝtum est ex parte sua si non prehaberent tale esse per- fectionale: si in illis suppositaretur esset tota perfectio illorum suppositorum: et si posset esse in infinitis: tunc esset formaliter infinita: ꝙ autem q̄ȝtum est ex parte sua daret illis tale esse. patet quia aliud suppositū ideo ter minaret dependentiam illius nature in hoc quia supple ret vicem proprij suppositi: sed cum est in proprio sup posito dicit totum esse perfectionale illius. ergo si illud aliud quod supplet vicē nullam aliā naturā includeret ip̄a natura singularis suppositata esset eius perfectio to talis: sicut etiam patet de essentia diuina que est tota perfectio suppositi diuini: et si per possibile esset in alio supposito non includente naturam: illa essentia esset si bi perfectio. Quarto suppono ꝙ q̄nādo aliqua natura in se nata est esse perfectio plurium: et totalis si sit ad- uentitia illis ita ꝙ actu non dicatur eorum perfectio es sentialis: quia prehabent aliam naturam: nō tamen ex

Scđm dubium.

Tertium dubium.

Ultimum dubium.

R̄nsio dubia.

hoc in se est minus prefecta. patet quia & essentia diuina que nata est esse perfectio trium suppositorum: si tm̄ in vno poueretur nō propter hoc eēt minus perfecta patet Sic dico in proposito ꝙ si natura singularis posset supositari in infinitis suppositis includentibus proprias naturas esset infinite perfectionis: quia q̃tum est ex pte sua nata esset esse perfectio essentialis eorum loquendo tamē de suppositis eiusdē nature. Si etiā dicerē de suppositis alterius nature hoc non haberem pro inconuenienti: sicut albedo singularis si ex natura sua nata eēt simul perficere tria subiecta: & posito casu ꝙ illa esset in illis & non per informationem: sed haberent proprias albedines: non propter hoc esset minus perfecta: quia q̃tum est ex se posset perficere illa. Quinto suppono ꝙ
Ad p̄mū. nullum corpus determinat sibi de necessitate aliquem locum nec habet naturalem inclinationem ad illum: ita vt sit perfectio illius. Et vltra: ꝙ illud sit in duobus vel tribus locis: hoc non esset ex aliqua perfectione sibi intrinseca sed quia esset simpliciter in pura potentia ad deum: naturaʒ autem singularem simul posse esse in pluribus suppositis est ex perfectione intrinseca illius vt dixi supra et multe alie conditiones possent assignari de corpore existente in infinitis locis propter quas non sequitur immensitas illius sicut sequeretur infinitas de natura in infinitis suppositis: et sic patet quid dicendum
Ad scđm ad primum dubium. ¶ Ad secundum dico ꝙ si ista natura esset in pluribus suppositis eiusdem nature (sustinendo ꝙ suppositum dicat entitatē positiuam) ipsa esset tota essentia et talis actus positiuus posset dici actus nature inconmunicabilis. ita ꝙ ille actus cū tali natura constitueret aliquod inconmunicabile: sicut etiam proprietas cum essentia diuina et dico vltra ꝙ talis actus bene esset actus nature: sed non perficiens nec limitans naturam nec determinans: sed tantū determinaret con
Ultimus act⁹ nature non determinat naturam. stitutum ex natura et tali actu et sic intelligit Doctor de essentia diuina et de proprietate. Et quod dicit Doctor in primo di. 5. q. 2. s. ꝙ actus adueniens nature create determiuat illam. loquitur ibi de singularitate que aduenit nature que non est de se hec: et posito etiam ꝙ esset de se hec. et loqueretur de actu personalitatis ille actus sic determinaret illam naturam singularem ꝙ stante illo impossibile esset ipsam naturā singularem esse in alio supposito nō sic est de ꝓprietate diuina: essentia eñ diuina vt actu est sub vna ꝓprietate cōstituēte vnam personam actu est sub alia constituente aliam: si tamen hec natura singularis creata posset esse in pluribus suppositis et per consequens in infinitis actus personalitatis sic nō determinaret illam quin simul posset esset sub
Ad tertiū alia. ¶ Ad tertium dubium cum dicis ꝙ hoc est magis imperfectionis. Dico ꝙ si esset in plurib⁹ suppositis alterius nature ita ꝙ dependeret ad illa: ꝙ esset imperfectionis. non autem vt comparatur ad proprium suppositū: quia maioris ꝑfectōnis ē absolute posse ꝑ se stare q̃ ad aliud dependere. Sed dico tūc ꝙ talis imperfectio sibi accideret. Ex hoc ꝙ comparatur ad illa includētia proprias naturas si tamen non includeret actu esset eorum perfectio. ¶ Si dicatur maioris fuit perfectionis
Bona obiectio. in natura humana assumi a verbo q̃ in se esse. patet responsio quia hoc fuit ꝓpter multas circūstātias ꝯntes: non aūt absolute loq̄ndo: qꝛ simpl'r est ꝑfectius in se & ꝑ
Solutio. ad vltimū se existere: q̃ ad aliud dependere. ¶ A vltimum patet responsio ex multis dictis doc. in primo & in q̄li. Et ꝙ essentia diuina non sit ī infinitis suppositis eiusdem nature: hoc non est ex ratione essentie diuine sed ex hoc ꝙ ille due ꝓductiones sunt oīno adequate: paternitas. n. in diuinis ita est ibi necessario illa precise ꝙ si per impossibile illa nō eēt nulla alia possʒ eē: & sic dico de alijs ꝓꝓ̄tatibus diuinis: de hoc vide Docto. in quol. q. secunda ¶ Ibi. Ad primam istarum. Hic Uarro respondet ad primam rationem Docto. de natura diuina & de natura creata: et veritatem dicit quantum ad hoc ꝙ non est simile: quia essentia est realiter idem cum personis: et natura ista non est realiter idem cum natura diuina. Sed quantum ad hoc: quod dicit ꝙ ex hoc solū essentia diuina est formaliter infinita: quia idem realiter plurib⁹ suppositis: non autem natura humana in hoc non dicit verum. Et improbabitur infra a Doc. imo si essentia diuina esset distincta realiter ab illis. & simul esset in illis esset formaliter īfinita. Similiter natura diuina. Dicit etiam Uarro ꝙ ex hoc essentia diuina est formaliter infinita: quia fundat in se tres personalitates increatas. ita ꝙ ille personalitates increate sunt formaliter ī essētia diuina et realiter. natura vero creata que esset in plurib⁹ suppositis: vel diuinis vel creatis: non fūdaret ī se illas rationes suppositales. patet quia ille fundātur in suppositis terminantibus. et quantum ad hoc dicit verum scʒ ꝙ essentia diuina fundat: et natura creata nō fūdat. sed ex hoc velle cōcludere quia nō fundat in se realiter illas personalitates: ꝙ non sit formaliter infinita non est verum. ¶ Ibi. contra istud. Hic Doc. improbat primam responsionem Uarronis. Et ratio stat in hoc: qꝛ ratio huius infinitatis est propter illimitationem ita ꝙ illimitatum esse ad infinita supposita includit infinitam perfectionem: ꝙ modo tale illimitatū sit idem illis realiter vel non idem realiter hoc non facit ad perfectam illimitationē: & pʒ qꝛ sicut anima que est forma substantialis dicitur illimitata qꝛ īformat substātialiter simul plures partes corporis sic scientia finita in anima dicit illimitata respectu partium corporis: & tamē est sibi totaliter aduentitia: sic in proposito de natura diuina et creata. ¶ Et simpliciter tota ratio stat in hoc: qꝛ continens virtualiter vel eminēter infinitas ꝑfectiones erit formaliter infinitum: hoc patet. Sed ponendo naturaʒ humanam posse esse: quantum est ex se: in infinitis suppositis: est ponere ipsam ꝯtinere virtualiter siue eminēter omnes perfectiones que nate essent esse infinitorūʒ suppositorum: patet qꝛ ex se nata esset dare perfectionē illis maxime si ponātur supposita eiusdem nature: vt supra dixi: & ꝙ actu nō det perfectionem alteri supposito vt patet de supposito diuino: cui nōn dat perfectionem: hoc accidit sibi: qꝛ illud suppositum non est natum recipere perfectionem a tali natura: dum vero comparatur ad supposita eiusdem nature: si ipsa natura singularis actu existens: simul posset esse in plurib⁹ suppositis eiusdem nature ex se nata esset dare esse illis plurib⁹ simul: et si infinitis simul posset dare esse: esset formaliter infinita: quia vt sic suppleret vicem infinitarum naturarum singularium: et per cōsequens esset formaliter infinita. Et licet ex se non determinet sibi magis vnum suppositum q̃ aliud: qꝛ ita posset suppositari in supposito Frācisci vel Jo. sicut & in proprio: ex hoc tm̄ nō sequitur maior perfectio nature: qꝛ vt sic non habet supplere vicem alterius nature: qꝛ tm̄ potest esse in vno precise supposito & nō in plurib⁹. Sed non est sic cum sit simul in pluribus. Et dat exemplum de anima: et patet ꝙ si anima simul posset perficere infinita corpora ꝙ eēt formaliter infinita: quia vt sic virtualiter contineret perfectionem infinitarum animarum: quia quodlibet corpus natum est perfici vna anima ꝓcise. Si ergo vna simul ꝑficeret infinita corpora esset simpliciter illimitata respectu infinitarum perfectionum: sic esset in proposito. Nec valet dicere: ꝙ hec natura humana esset tamē aduentitia et non esset de essentia suppositi: quia posito ꝙ infinita corpora haberent animas proprias: si vna anima adhuc posset aduenire infinitis corporibus animatis: adhuc esset simpliciter illimitata ad infinitas perfectiones. Et patet etiam per exemplum positum de sciētia in anima: que licet aduenirect partibus corporis et esset accidens illis: esset tamen illimitata in perficiendo illas partes mediate: quia immediate perficeret animam: & mediāte anima perficeret omnes illas partes corporis que ab anima immediate perficerentur.

¶ Ibi. Confirmatur istud: quia ita impossibile videtur vnum accidens esse in duobus subiectis sicut vnam formam substantialem esse in duabus materijs: igitur si necessario sequitur infinitas ex hoc ꝙ vna forma substantialis est in pluribus materijs: necessario sequitur infinitas ex hoc ꝙ vnum accidens est in multis. Ista ratio tenet propter illimitationē simpliciter. Si enī vna forma substantialis esset simul in duabus materijs simul daret perfectionem et actum primum illis: et per consequens erit illimitata: quia suppleret vicem alterius forme nate dare actum primum materie: et per consequens: si simul esset in infinitis materijs esset simpliciter illimitata et virtualiter contineret perfectionem infinitarum formarum substantialiuʒ: quia suppleret perfecte vicem omnium illarum. Sic similiter si idem accidens numero posset accidētaliter perficere simul plura subiecta: et per consequens quantum esset ex se infinita: esset simpliciter illimitatum in perficie

endo infinita subiecta: licet accidentaliter quantum est: ex se perficeret. Sic in proposito de natura humana que si supposita retur in infinitis suppositis nata esset perficere illa simul: ⁊ posito ꝙ tantum aduentitie perficeret et posito etiam ꝙ actu non perficeret propter impedimentum in supposito: si tamen sit nata quantum est de se perficere: adhuc erit simpliciter illimitata.

¶ Ad questionem dicit doctor ꝙ prim⁹ terminus talis vnionis vel dependentie potest intelligi dupliciter: vel ꝙ sit essentia diuina subsistens in tribus personis: vel ꝙ sit ipsa persona diuina vt distinguitur ab essentia. Isto secundo modo dicit ꝙ est impossibile eandem naturam numero terminari ad plures personas in vnitate suppositi: ⁊ ratio clara est. Et quod dicit ꝙ ista vnio dicit dependentiam essentialem: debet sic intelligi: ꝙ dependentia essentialis: aliquando accipitur pro dependentia qua aliquid depēdet in ratione causati ad causam: ⁊ de ista non loquitur hic: quia talis dependentia ad totam trinitatem. Aliquando dicitur dependentia essentialis ex hoc ꝙ aliquid de necessitate terminatur ad aliud tanq̄ ad prius: ⁊ sic dicimus ꝙ per accidēs dependet essentialiter ad subiectum: quia dependentia illius necessario terminatur ad subiectum vt ad prius. Aliquando dicitur ex hoc ꝙ terminatur ad suppositum siue ad sustentans: ⁊ sic dicimus ꝙ natura humana dependet essentialiter ad verbum non quantum ad esse suū quia ipsum esse est a deo: nec quantum ad vnionem: quia illa vnio immediate est a deo: sed quantum ad hoc ꝙ natura humana de necessitate sustentatur in aliquo vel in se vel in alio ⁊ vt sustentatur in verbo sic perfecte sustentatur: ⁊ eius dependentia actualis sic perfecte terminatur ad verbum ac si esset in se sustentata. Modo Doc. probat esse impossibile ipsam simul posse dependere ad plures personas dependentia eiusdem rationis: supple dependentia qua natura dependet ad suppositum: que dependentie dicuntur esse eiusdem rationis: ⁊ probat per simile de effectu qui nō potest dependere a duabus causis totalibus eiusdem rationis.

Depēdētia essentialis accipit. tripl'r.

¶ Tamen pro maiori intellectu huius rationis declaro aliqua dicta huius littere. Primum est: in omni dependentia essentiali vnum dependens non dependet p̄cise nisi ad vnum quod totaliter terminat dependentiam eius: hec propositio potest habere multiplicem sensum. Primo: ꝙ vnum dependens essentialiter in ratione puta effectus: est precise ad vnum ordinem causatum essentialem ita ꝙ omnes ille cause essentialiter ordinate sunt cause totales respectu illius effectus: ita ꝙ ille effectus precise dependet simul ab omnibus causis: vt sic essentialiter ordinatis; vt Jo. a patre: sole: deo. Secundo: ꝙ vnum dependens essentialiter simul dependeat a duobus ordinibus causarum essentialiter ordinatarum: vt ꝙ Jo. simul dependeat in esse a Petro: sole: deo: ⁊ simul dependeat ab alio ordine essentiali: puta a Francisco: sole: deo. Semper enim ordo causarum essentialium dicitur variari saltem causa propinquiori variata: ⁊ sic dicitur alius ⁊ alius ordo essentialis: quia est ibi saltem alia ⁊ alia causa proxia: vt patet in exēplo. Tertio: ꝙ vnū dependens possit essentialiter dependere ad duas causas totales non adinuicem essentialiter ordinatas: que tamen cause sint simpliciter alterius ratiōis: vt ꝙ idem essentialiter possit dependere a duabus naturis specificis non essentialiter ordinatis vt a duabus causis totalibus. Quarto: ꝙ idem dependens essentialiter simul possit dependere a duabus causis totalibus eiusdem rationis siue eiusdem speciei nullo modo essentialiter ordinatis: vt ꝙ Jo. simul dependeat a Petro ⁊ a Francisco. His premissis: dico ꝙ idem dependens essentialiter simul potest dependere a pluribus causis essentialiter ordinatis: loquendo de caudis primo modo: ⁊ hoc prolixe exposui in primo distin. secunda parte prima q̄sti. prima. vide ibi multa bona: omnes tamen ille cause habent rationem vnius per se cause: quia dicunt vnum ordinem essentialem ad inuicem. Dico secundo: ꝙ loquendo de secundo: tertio ⁊ quarto modis: est simpliciter impossibile idem posse essentialiter dependere a pluribus causis totalibus: ⁊ his tribus modis procedit ratio. Doc. scilicet ꝙ tunc idem essentialiter dependeret ⁊ non dependeret: vel simul esset ⁊ non esset.

¶ Secundum dictum est. In ista vnione est dependentia essentialis vnius nature: ⁊ vna persona totaliter terminat eam. Nota primo: ꝙ cum dicit ꝙ in ista vnione est dependentia essentialis vnius nature: non intelligitur ꝙ in tali vnione natura dependeat quantum ad suum esse ⁊ conseruari: patet quia vnio illa presupponit naturam esse tanq̄ fundamentum illius vnionis: sed intelligitur dependentia essentialis precise quo ad sustentificari: quia suppositatur ⁊ personatur in p̄sona: ⁊ quātum ad hoc dicitur essentialiter dependere ad suppositum diuinum: nam per illam vnionem a tota trinitate causatam sic perfecte vnitur verbo ꝙ habet simpliciter idem suppositum qd̄ ⁊ natura diuina: licet aliter ⁊ aliter quia natura diuina dicit totum esse essentiale verbi: natura vero humana tantum ibi sustentatur in vnitate personе nullo modo perficiendo illud: ⁊ sic est simpliciter īpossibile eādē naturā nūero suppositari ī duob⁹ suppositis simul. Si tn̄ eēt ordo eēntialis īter suppositata ita ꝙ pl'a suppositata sic se haberent adinuicem sicut se hn̄t cause essentialiter ordinate respectu effectus. nulla eēt difficultas. sed casus est simpl'r impossibilis: scilicet ꝙ dentur plura suppositata que in terminando dependentiam vnius nature vnum dependeat ab alio ⁊ simul concurrant: ⁊ vnum terminet siue in terminando sit alteri⁹ rationis ⁊ alterius ordinis. Et sic patet ratio Doc.

īpoſe ē eā de ꝫ nām numero suppositari ī duobus suppositis.

Confirmatio illa de vno accidente numero (ꝙ non possit simul essentialiter dependere ad plura subiecta) eodem modo tenet sicut de eodem effectu respectu pluriū causarum totalium modo pre exposito.

¶ Ibi. Obijcitur contra. Doc. arguit probando per simile ꝙ non videtur repugnare eandam naturam posse dependere ad plures personas dependētijs eiusdem rationis: quia ille dependentie siue ille vniones ad personas sunt relationes reales eiusdem rationis: sicut ergo idem album potest habere simul plures relationes eiusdem rationis vt quando comparatur ad plura alba. Sic sil'r erit ī pposito: ⁊ qd̄ dicit supra ꝙ si depēdeat depēdentijs alterius rationis magis habetur propositū: patet quia idem totaliter potest dependere ad plura dependentijs alterius rationis. Nam eadem albedo numero vt comparatur ad causam efficientem: ⁊ vt comparatur ad finem: ⁊ vt cōparatur ad subiectum: habet aliam ⁊ aliam dependentiam: alterius et alterius rationis.

¶ Ibi respondeo. Nota bene hanc literam vbi Doc. tria dicit: primo: ꝙ non omnis relatio: vnde relatio est eadem fundamento: patet quia si relatio inquantum relatio esset eadem fundamento: quelibet esset eadem fundamento. Secundo dicit: ꝙ relationi vnde relatio non repugnat ꝙ plures relationes eiusdem rationis sint in eadem natura: hec est falsa relatio inquantum relatio includit de necessitate ꝙ tantum vna relatio eiusdem rationis sit in illo fundamento: puta ꝙ in albedine sit tantum vna similitudo eiusdem rationis. Tertio dicit: ꝙ si loquamur de relationibus in particulari: aliqua relatio potest esse eadem fundamento: vt patet de relatiōe creature ad deum. Et quod dicit secundo: patet quia multe relationes eiusdem rationis possunt esse in eodem fundamento: sicut multe paternitates possunt esse in eodem patre. Et breuiter quando relationes non dicunt dependentiam essentialem plures possunt esse in eodem fundamento: relationes vero que dicunt dependentiam essentialem non possunt esse plures in eodem fundamento: non enim plures filiationes possunt esse in eodem filio numero: quia tunc dependeret quantum ad suum esse essentialiter a pluribus causis: sic est in proposito. Et dicit Doc. ꝙ ex quo dependentia nature ad suppositum est dependentia essentialis: sequitur ꝙ non possunt esse plures dependentie eiusdem rationis ad plura supposita finita in eadem natura numero.

¶ Sed mouetur hic vna difficultas in hoc quod dicit Doctor de relation: que dicit dependentiam essentialem. Et sic vnio nature singularis ad suppositum diuinum dicit relationem que includit ordinem essentialis dependentie: ⁊ per consequens impossibile est eandē naturā nūero vniri ad duas vel tres p̄sonas: q2 tūc esset

Diffi.

sibi plures relationes eiusdem rationis que dicunt ordinem essentialem. Sed tunc quero vnde vnio nature ad verbum dicat ordinem essentialem ad verbum. Si dicis: quia natura fundans talem vnionem dependet essentialiter ad verbum: ⁊ hoc non: quia totum suum esse a sola trinitate dependet. Si vero dicis ꝙ talis vnio ex hoc dicit ordinem dependentie essentialis quia in esse suo dependet a verbo. Et hoc non: quia talis vnio est immediate causata a tota trinitate: vt patet supra. Si autem dicis ꝙ hoc dicit ordinem essentialem: quia natura habens ipsam de necessitate terminatur ad suppositum diuinum: quia ipsa vnio ad verbum necessario terminatur ad illud: tunc eodem modo dico de patre habente plures paternitates: quia ille paternitates de necessitate ad distinctos filios sunt. Et sic pater habens illas necessario ē ad plures filios: ergo sicut plures paternitates ad plures filios possunt fundari in eadem re pariformiter et plures vniones terminare ad plures personas possunt fundari in eadem natura singulari. (Dubium valde subtile.)

(Rn̄sio.) ¶ Dico ꝙ talis vnio est relatio dicens ordinem dependentie essentialis: sic intelligendo: ꝙ natura singularis habens talem vnionem: ⁊ si non dependeat ad verbum quantum ad suum esse existentie: dependet tamen quātum ad esse subsistentie: quia ex quo non est supposita in proprio supposito: necessario sustentatur et supposita tur in supposito diuino quando est vnita sibi. Est ergo relatio realis dicens ordinem essentialem ipsius nature: vt substentificare s̄m totum esse suum ad suppositum sustentificans totum esse illius nature. Si ergo eadem natura posset vniri duobus suppositis: sequeretur ꝙ dependeret ad illa duabus dependentijs eiusdem rationis. Et s̄m totum suum esse esset vere sustē tificata in duobus suppositis: sic perfecte in vno sicut ⁊ in alio: ⁊ sicut perfecte in vno sic ⁊ in duobus: cum s̄m totum suum esse sit sustentificata ita in vno sicut in duobus: ⁊ tunc stat argumentum Sco. ꝙ esset sustentificata perfectissime stante vno supposito: ⁊ non esset sustentificata non stante alio: patet quia cum ad illud aliud dicat dependentiam vnius rationis non stante illo talis dependentia non stat. Et sic non est simile de pluribus paternitatibus. Nam ⁊ si paternitas sit necessario ad filium vt ad terminum: non tamen est relatio dicens ordinem essentialem simpliciter: quia res que est pater nullo modo dependet a filio: nec in ratione cause efficientis: nec vt sustentata in filio sustentante: ⁊ sic potest habere plures paternitates. In filio autem tantum potest esse vna filiatio quia illa dicit ordinem dependentie essentialis ipsius suppositi filij ita ꝙ notat ipsuƺ filium de necessitate dependere secūdū suum esse a patre.

(obiectio.) ¶ Si dicatur si eadem natura creata non potest esse vnita pluribus suppositis: quia tunc s̄m totum suum esse esset sustentata in duobus: ⁊ sic dependeret quantum ad subsistentiam totaliter a duobus videtur hoc sequi de essentia diuina: ipsa enim est totaliter substentificata in patre s̄m se totam: ergo non potest sustentificari in filio.

(Solutio) ¶ Dico ꝙ non est simile. Tum: quia essentia diuina vt prior omni proprietate personali est vere existens ⁊ per se existens: ita perfecte sicut modo: et impossibile est suum esse sustentari in alio (sicut dicim⁹ de natura creata) nam ipsa vt in patre est: non dicitur sustentari in patre: quasi si esset separata a patre oporteret ipsam dependere ad aliud: sƺ vt est ī patre vel sub ꝓprietate p̄ris: tūc ipsa cum proprietate constituit suppositum patris: hoc idem dico de filio: non sic est de natura creata: quia vere sustentatur in filio dei: et vere dependet ad illum.

¶ Ibi. Si intelligatur ⁊c. Dicit doc. ꝙ si natura humana immediate ⁊ primo terminetur ad naturam diuinam. ita ꝙ sustentetur ibi: potest concedi ꝙ mediate sustentatur in tribus. Sicut dicimus ꝙ sicut anima intellectiua est immediate in pluribus partibus corporis. ita scientia finita in anima mediate est in illis: ⁊ sicut dicimus ꝙ relatio creature ad deum immediate terminatur ad ipsum deum sub ratione deitatis ⁊ mediate terminatur ad personas. Qƺ autem dicit Doc. ꝙ essentia diuina est de se hec ⁊ per se subsistens: licet non incommunicabiliter: hoc sane debet intelligi. Nam subsistens potest capi dupliciter. Uno modo pro natura actu existente ⁊ ꝑ se stante: ita ꝙ ad nihil dependet sed ꝑ se vere stat ⁊ ꝑ se ꝑe existit. Et hoc mō sola natura diuina singularis est per se existens: ⁊ per se stans etiā vt prescindit ab omni proprietate personali: ⁊ hoc modo vocatur subsistens. (Subsistens potestas.) Alio modo capitur subsistens pro natura singulari: que nec actu nec aptitudine communicatur alteri: nec vt quo nec vt quod: ita ꝙ tantum est in se quoddam singulare cum ista duplici negatione: ⁊ tunc talis natura cum ista duplici negatione dicitur subsistens incommunicabile. Et hoc modo natura diuina non potest dici subsistens cum sit comunicabilis tribus suppositis vt quo ⁊ vt quod: vt patet in primo. d. secunda: ⁊ in isto tertio. di. prima que. prima subsistens tamen primo modo potest terminare dependentiam nature humane singularis sustentando illam naturam in se.

¶ Sed in hoc videtur sibi contradicere: quia supra. q. prima arti. primo dicit ꝙ dependentia nature humane ad personam diuinam est alterius rationis a dependē tia eiusdem ad naturam diuinam. Et tamen hic dicit ꝙ essentia diuina potest terminare dependentiam eādem immediate: sicut ⁊ persona. (Apparēs cōtradictio.)

¶ Dico ꝙ dependentia nature humane potest capi dupliciter. (Rn̄sio.) Uno modo vt terminatur ad aliquod vere sustē tans ipsam humanam in se: ⁊ hoc modo est eiusdem rationis cum depēdentia ad personam vt persona consideratur inquantum sustentans naturam in se. Alio modo consideratur vt talis dependentia terminatur ad aliquid sustentans non absolute: sed in ratione persone vel suppositi: ita ꝙ talis natura sic sustentata dicatur vere immediate personata ⁊ suppositata: ⁊ hoc modo dependentia nature ad personam est alterius rationis a depē dentia ipsius ad naturam diuinam quia vt natura est in persona dicitur vere personata: vt vero sustentatur in natura diuina: nullo modo dicitur personata nec suppositata.

¶ Ad argumenta principalia.

Nunc doc. soluit principalia argumenta. primo arguit sic: hec natura anteꝗ̄ assumat̄ ab aliqua persona est assumptibilis a quacūqꝫ diuisim: agant igit̄ omnes simul in eodem instanti ad assumptionem eius: aut igitur assumetur ab omnibus: ⁊ habetur propositum: aut a nulla: quod est inconueniens si agant ad assumptionem eius inquātum possunt: quia est in perfecta obedientia earum: aut ab aliqua vna sola persona: quod est inconueniens: quia nō est maior ratio ꝙ ab illa magis sumatur ꝗ̄ ab ista cum equaliter quelibet agat ad hoc.

¶ Respondet doc. ꝙ si tres agunt ad assumptionē eius tantum agunt ad assumptionem vnius vniendo illam vni tantum persone: nec possunt agere ad vniendam eā pluribus: quia hoc est simpliciter impossibile: vt supra patuit agunt enim tantum ad possibile: quia potentia non respicit impossibile. (Potētia nō respicit impossibile.) ¶ Secundo principaliter arguit ⁊ ratio stat in hoc: ꝙ sicut natura assumpta anteꝗ̄ assumeretur fuit vere assumptibilis a patre: ergo ⁊ modo est assumptibilis: q₂ mere est ita in potentia obedientiali ad patrem sicut prius: hanc enim obedientiam non euacuauit filius per assmptionem illius nature: cum personalitas filij non sit eiusdem rationis cum personalitate patris: vt patet ī primo. d. 13. ⁊ ī quolib. q. 2. aut si sint eiusdem rationis: non tamen esset eadem potentia obedientialis ad personalitatem patris ⁊ filij: sicut nec personalitates ad quas sunt iste potētie obedientiales.

¶ Respondet doc. ꝙ si vna potentia obedientialis est in natura qua potest vniri tribus: non simul sed disiunctim: illa vna reducta est ad actum vt natura assumpta est a verbo: ⁊ sic stante illa non potest assumi ab alia. Si vero sint plures potentie obediētiales: patet ꝙ vna reducta ad actum stante illa: alia non potest reduci ad actū: q₂ actus alterius repugnat actui priori. Sicut ponendo ꝙ in eodem subiecto sint due potentie vna ad albedinē ī summo: ⁊ alia ad nigredinem in summo: lƺ idem subiectum ita possit esse sub nigredine sicut sub albedine cum sit in potentia ad vtrumqꝫ tamen: vt vna est reducta ad actum: simul non potest reduci alia ad actum: aliter duo contraria simul possent esse in eodem subiecto. (obiectio.)

¶ Si dicatur quod hoc concludit de actu adequato: tenendo quod tantum sit vna potentia obedientialis: quia verum est quod reducta ad actum sibi adequatum

nō potest simul reduci ad alium actum: si ille actus pri=
mus sit sibi adequatus tam intensiue ꝗ̄ extensiue. Si
etiam sint plures potentie concludit de illis potentijs:
quoꝝ actus simul repugnant: vt dixi de potentia albe=
dinis ⁊ nigredinis: hic ergo oporteret probare ꝙ actus
istarū potentiarū obedientialiū sint simpliciter adinui
cem repugnantes. ¶ Dico ꝙ hoc supponit vt iam pro=
Soto. batum in corpore questionis vbi probauit esse simplici=
ter impossibile candē naturam singularem sil' posse sup
positari in pluribus suppositis. ¶ Si iterum dicatur:
ꝙ etiā ſm ipm docto. nō videtur sequi formaliter: po=
tentia habens actum sibi adequatum in vno supposito
nō potest habere actum in alio supposito: vt patet a do=
cto. in primo. dist. 2. ⁊ in secūdo dist. 1. ⁊ in quodlib. q. 2.
vide ibi quid dicendum: sed hoc magis pertinet ad ma
teriam primi. ¶ Tertio arguit: natura existens in ver=
bo habet naturalem inclinationem ad proprium suppo
situm: qꝛ illa inclinatio est sibi naturalis: ergo habet
inclinationē ad quodcūqꝫ potens supplere vicem pro=
prij suppositi: tale est psona patris: igitur cum hoc qđ
personatur a filio stat potentialitas eius vt personetur
a patre. ¶ Respondeo primo: ꝙ licet habeat natura=
lem inclinationem ad proprium suppositū: siue ad per
se standum: etiam vt existit in verbo diuino (quia actus
supernaturalis non tollit naturalem inclinationem na
ture: stante natura: patet / quia naturalis inclinatio est
simpliciter eadem nature cuius est: vt patet a docto. in
secūdo dist. 6. q. 2. ⁊ in quarto dist. 49. q. 9.) tamen nō
potest suppositari in proprio supposito: stante ipsa sup=
positata in verbo: sic in proposito: posito ꝙ ipsa vt per=
sonata in filio habeat naturalem inclinationem ad sup
positum patris: tamen stante ipsa vt suppositata in fi=
lio non potest suppositari in patre. ¶ Si dicatur ergo
Obiect. bona. erit violenter: patet responsio dupliciter. Primo: qꝛ si
teneatur ꝙ habeat naturalem inclinationem ad plura
dum esset in vno illoꝝ nō dicitur esse ibi violenter: vt pa
Triplex solutio. tet de materia prima ad plures formas. Dico secundo
posito ꝙ non habeat naturalem inclinationem nisi ad
suppositum proprium: nō tamen est violenter in suppo
sito diuino: qꝛ est in perfecta potentia obedientiali ad
ipsum: vt. s̄. patuit. Dico vltra ꝙ posset negari ꝙ natu=
ra habeat naturalem inclinationem ad patrem: bene ve
rum est ꝙ si haberet naturalem inclinationem ad ver=
bum: ꝙ etiā haberet naturalem inclinationem ad alias
personas. ¶ Quarto arguit doctor per argumentum
a simili vel forte a fortiori. Idē accidens potest esse si=
mul in duobus subiectis: ergo ⁊ natura: qꝛ habitudo na
ture ad suppositum est simillima habitudini accidētis
ad subiectum remotis imperfectionibus: vt. s̄. patuit.
patet antecedens: qꝛ duo corpora possunt esse simul in
vno vbi: quod ponitur accidēs: ergo. ¶ Ibi. Ad quar=
tum nego assumptum de accidente ⁊ subiectis. Nota ꝙ
si locus accipitur pro vltima superficie corporis ambiē
tis: cōcedit ꝙ duo corpora propter penetrationem di=
mensionum adinuicem possunt esse immediate sub ea=
dem superficie que est subiectiue in corpore ambiente:
non autem in istis corporibus locatis: et tunc sunt ibi
duo respectus terminati ad duo corpora: scilꝫ respectus
superficiei circunscribentis terminatus ad vnum cor=
pus circunscriptum a tali superficie: ⁊ alius respectus
terminatus ad aliud corpus: ⁊ in illis duobus corpori=
bus correspondent duo respectus corporū circūscripto
rum ad superficiem circūscribentem. Si vero accipia=
tur locus pro respectu circūscribentis ad circūscriptū.
Dicit doctor ꝙ tot respectus fundantur in illa superfi=
cie quot corpora circūscribuntur. De hoc vide que ex=
posui in secūdo dis. 2. q. 6. soluendo rationes Gregorij.
¶ Nunc doc. facit aliqua argumenta in pede questio=
nis ad oppositū: quibus probat ꝙ eadem natura nō po
Eadem nā pōt supposi= tari ī plu rib⁹ sup= positis mediate ꝫ nō ime diate. test suppositari in pluribus suppositis. Et qꝛ doc. tenet
duas cōclusiones. Prima ꝙ non potest eadem natura
suppositari immediate ī pluribus suppositis: ⁊ sic sunt
soluta argumenta facta contra illam cōclusionem. Se=
cunda est ꝙ eadem natura potest mediate suppositari
in pluribus suppositis: puta si natura diuina terminet
dependentiā nature humane immediate. Et illa argu=
menta videntur absolute probare ꝙ nullo modo possit
in pluribus suppositari. Arguit enī sic. Primo per An

selmū de incarnatione verbi cap. 7. ⁊ scđo. cur deus hō
mo. cap. 9. plures psone eūdem hoīez oīno assumere ne
queūt. ¶ Secūdo: multiplicato supposito creato mul=
tiplicatur natura: ergo similiter ⁊ increato. cōsequentia
probatur: qꝛ increatum supplet vicem creati suppositi:
igitur ita distinguit sicut distingueret suppositum crea
tum: sed nō potest terminari nisi ad vnū creatum: ergo
similiter nō poterit terminari nisi ad vnum increatum.
Tertio: quod cōuenit alicui vt distinguitur ab alio nō
potest inesse illi alij: incarnatio cōuenit filio vt distingui
tur a patre: patet / qꝛ cōuenit sibi ſm suā proprietatem
qua a patre distinguit͛: ergo incarnatio nō potest cōpe=
tere patri. ¶ Respondet doc. ad auctoritatem Ansel.
ꝙ loquit͛ ponendo ꝙ persona sit primus terminus: qđ
cōceditur. ¶ Ad secūdum dicit esse verū quando sup=
positum creatum ponitur terminus primus ⁊ immedia
tus: ⁊ sic etiam suppositū diuinū: sed nō cōcludit: si po=
natur ꝙ essentia diuina sit primus ⁊ immediatus termi
nus. ¶ Ibi. Et si hic arguit͛ sicut argutū est prius con
tra Varro. ꝙ accidens existens in pluribus mediante
substantia existente in pluribus est illimitatum: dicit ꝙ
hoc verum est quando substantia dat aliquem actū for
malem illis quoꝝ accidens est. Ista autē natura assum
pta si primo vniatur essentie nullū actum dat personis:
sed tñ dependet ad essentiā vt ad vnū terminū primū
cui vt sic accidit esse in tribus: sicut modo creature de=
pendent dependentia causati ad causam ad tres persō=
nas vt sunt vnū in natura: nec propter illam dependen=
tiam causati ad tres personas ponit͛ causatū illimita=
tum: vnde nec illa ratio nullum valet cōtra primā opi.
Sustinendo tamen ꝙ valeat pōt dici cōsequenter ad di
cta. s̄. Pro maiori tamen intelligentia huius respōsio=
nis per planiora verba expono eam vt cognoscatur cō=
tra quam rationem teneat: aduerte ergo ꝙ si accidens
immediate perficeret tria subiecta esset illimitatū. Si
ꝟo immediate perficeret vnū: puta animā intellectiuā:
⁊ mediante ipsa perficeret partes in quibus est ipsa ani
ma: nō diceretur illimitatū. Et sic dicit ꝙ illa ratio fa=
cta. s̄. parū valet. Nota bñ ꝙ quantū ad hoc qđ dicit ibi
de scientia pficiente plures partes corporis mediante
anima: que nō concluditur illimitata: ⁊ quantū ad hoc
qđ applicat de natura humana que esset quodammodo
aduentitia personis. Si referatur ad illud. s. ꝙ natura
humana esset quodāmodo accidens tribus personis et
aduentitia: qꝛ mediante essentia diuina esset in illis: et
sic esset illimitata: hoc nō sequitur. Inquantum ꝟo ipsa
natura humana comparatur ad plura supposita: in qui
bus esset immediate eque primo. stat ratio doct. prima
ꝙ esset formaliter infinita.

¶ Ibi. Ad argumenta pro prima opinio
ne. Ista litera stat in hoc ꝙ et si vnitas posterioris pre=
supponat vnitatem prioris: ⁊ non possit esse vnitas po=
sterioris cum distinctione prioris: vt diffuse declaratū
est distin. 25. secundi. vnitas tamen prioris stat cum di
stinctione posterioris: vt patet: sed hoc nō est vniuersa=
liter verum: scꝫ ꝙ vnitas prioris possit stare cum qua=
cunqꝫ distinctione posterioris: quando enim distinctio
posterioris concludit in priore aliquid repugnās: si sit
idem supple ipsum prius: vt patet. Nam filiatio est po=
sterior naturaliter suo fundamento: patet / quia funda=
mentum prius natura ponitur in esse: vt patet. s̄. a doc.
in secūdo dist. 1. ⁊ in primo dist. 3. q. 5. Sed due distincte
filiationes nō possunt esse in eodem fundamento: qꝛ il=
le due filiationes cōcludūt aliquid repugnans tali fun=
damento remanente eodem: nam concludunt idem fun
damentum ſm totum suum esse dependere simul depen
dentijs essentialibus eiusdem rationis ad duos patres
vt ad duas causas totales eiusdem ratiōis: quod est im
possibile ⁊ improbatum. s̄. Hoc idem dico de natura sin
gulari que nō potest remanere eadem cum distinctione
vniōis ad diuersa supposita: vt dixi. s̄. ¶ Ibi. Ad aliđ
dico. Hic doc. distinguit de relatione. Est enī quedā re=
latio que fundat͛ in aliquo: ⁊ multiplicitas hmōi rela=
tionis nō causat multiplicitatem absoluti de necessita=
te: patet / qꝛ decem similitudines eiusdem rationis stant
in eodē fundamēto. Sunt tñ alique relationes: q̄ ⁊ si nō
causent distinctionem absoluti: supponunt tñ de neces=

Quomō vnitas p̄oris p̄t stare cū distictione posterioris ⁊ quō nō.

sitate distinctionem absoluti vt due filiationes: ⁊ similiter due vniones reales eiusdem nature ad duo supposita. Sunt etiã quedã relationes que possunt causare distinctionem absoluti sequentis naturalr̃ relationem ⁊ dependentis ab ea. Exemplũ. Nam pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus possunt causare distincta absoluta ⁊ creare: lꝫ nõ tñ immediate: qꝛ deus immediate creat ꝑ suaꝫ volũtatem q̃ est eadem in tribus suppositis. Et qð addit doc. ad ꝓpositũ: ꝙ natura assumpta sequit̃ relatiões diuinas: ⁊ ideo ſm eas distingueret̃. Hoc sic dꝫ intelligi: ꝙ prius sunt supposita diuina relatiua in se q̃ʒ natura singularis habeat esse in se: vel esse sustentatũ ab alio. Et vt sic quando in se nõ supponitat̃ vt cõparat̃ ad ꝑsonam diuinã de necessitate suppositat̃ in vna illarũ: ita ꝙ totũ suũ esse adequate sustentat̃ in illa: sicut sustentaretur in ꝓprio supposito: ⁊ qꝛ qñ est ĩ proprio supposito stante rõne ꝓpria suppositali: est impossibile ꝙ suppositetur in alio: sic quando est in vno supposito diuino ꝑfecte supplente vicem suppositi proprij: est impossibile ꝙ
Nõ q̃re nã assumpta in filio nõ p̃t etiã assumi ĩ p̃re. in alio suppositet̃: stante vnione ad illud suppositũ. Et si in alio supposito puta in patre posset suppositari: tũc illa duo supposita relatiue distincta adinuicem: priora ipsa natura ⁊ nõ fundata in illa: de necessitate causant distinctionem realeꝫ. i. ꝙ illa duo supposita relatiua nõ possunt suppositare vnũ ⁊ idem absolutum: qꝛ tale absolutum quando suppositat̃ in vno relatiuo: puta in filio essentialiter dependet ad illud quantum ad sustentari. Et simul posset suppositari in patre: etiam essentialiter dependeret ad patrem dependentia eiusdem rationis: quod est impossibile: ⁊ hoc mõ loquit̃ doc. Et non intelligit doc. hic ꝙ distinctio absoluti sit effectiue causata a distinctis relationibus diuinis: sed ꝙ illa distincta relatiua essent termini ad quos talis natura dependeret essentialiter dependentia eiusdem rationis: ⁊ cum duo termini adequate non possint terminare dependentiaꝫ eiusdem absoluti: sequitur ꝙ ad distinctionem illorum sequatur distinctio absolutorum dependentium essentialiter modo supradicto.

¶ Ibi. Sed cõtra secundũ membrũ solutionis. Querit hic doc. ꝙ si natura humana vniat̃ nature diuine ĩmediate: vt dictũ est. s. quõ natura humana vniat̃ diuine. Cũ eñ dicim⁹: ꝙ natura humana assumit̃ vel vnitur supposito diuino: sic intelligimus ꝙ vnit̃ sibi in vnitate suppositi: ita ꝙ ipsa natura hũana ⁊ suppositum diuinũ dicunt vnũ suppositũ in quo natura humana suppositat̃: ita ꝙ hec de rigore sermonis est vera: natura hũana vnit̃ supposito diuino: ergo vnit̃ sibi in vnitate suppositi: qꝛ statim fit vnũ suppositũ: cum nõ dicat aliud suppositũ ab ipso. Et lꝫ ipsa natura humana vnita supposito sit distincta realiter ⁊ essentialiter ab illo: tñ vt vnita sibi sic ꝑfecte sustentat̃ in illo vt dicat̃ vnuꝫ suppositũ tam nature diuine q̃ʒ humane: supple ipsum: ⁊ nõ est ibi aliud ⁊ aliud suppositũ. Et hoc est de rigore sermonis. Cũ ꝟo querit̃ quando vnitur nature diuine ad quã vnitatem terminat̃: vel in qua vnitate vnitur sibi. Dicit doc. ꝙ de rigore sermonis nõ vnitur nature diuine in vnitate nature: qꝛ sequit̃ de facto ꝙ natura diuina ⁊ humana sit vna natura: vel ꝙ ibi sit vnitas cõpositionis: ⁊ sic natura humana nõ sit aliud a natura diuina: sicut dicimus qñ vnit̃ supposito diuino in vnitate suppositi: ꝙ ⁊ si sit aliud in rõne nature: nõ tñ est aliud in ratione suppositi: ptꝫ. Et sic bene concedimus ꝙ sit sibi vnita ĩ vnitate suppositi ꝓpter vnitatẽ ip̃i⁹ suppositi. Sic in ꝓposito: si concederemus ꝙ natura humana vnitur nature diuine in vnitate nature: statim notaret̃ ibi vnitas ⁊ identitas nature: ⁊ sic natura diuina ⁊ humana essent vna natura: cõcedit tñ ꝙ natura humana vnitur nature diuine in vnitate nõ nature sꝫ in vnitate vnionis. i. ꝙ qñ natura hũana vnit̃ nature diuine: tunc inter illas duas naturas est vnitas ⁊ identitas vniõis: cũ qua vnitate stat ꝑfectissima distinctio naturarũ adinuicem ⁊ impmixta. ¶ Sꝫ dubitat̃. Si natura humana vnit̃ nature diuine: quõ ipsa natura predicabit̃ de natura diuina: hec eñ sunt false: natura diuina est natura
Singu. difficul. cum sua r̃fisione. hũana: vel natura diuina est hõ: vt ptꝫ. ¶ Dico ꝙ ipsa natura hu. predicat̃ de ipsa natura diuina: accipiendo vtrãqꝫ in ꝯcreto: qꝛ hec esset vera: de⁹ est hõ: ⁊ silr̃ ꝯcederetur ꝙ pater est hõ ⁊ fili⁹ est hõ: mediate tñ: sicut cõceditur ista: de⁹ est creans: ⁊ pater est creans ⁊ filius silr̃.

¶ Ibi. Cõtra. Hic doc. intẽdit ꝓbare ꝙ nã hu. vniatur nature diuine in vnitate nature: ⁊ arguit a silĩ: qꝛ bñ sequit̃ ꝑsona est prim⁹ termin⁹ vniõis: ḡ assumptũ vnit̃ in vnitate ꝑsone: siue bñ sequit̃: natura hu. ĩmediate vnit̃ ꝑsone: ḡ vnit̃ sibi in vnitate ꝑsone: ḡ a silĩ eẽntia ẽ prim⁹ termin⁹ vniõis nature: ḡ nã assumpta vnit̃ sibi in vnitate nature: siue nã hu. vnit̃ ĩmediate nature diuĩe: ḡ vnit̃ sibi vnitate nature. Et no. ꝙ idẽ est simplr̃: nã terminat̃ ad suppositũ siue vnit̃ supposito: siue vnio terminat̃ ad suppositũ: siue depẽdẽtia nature terminat̃ ad suppositũ. ¶ Rñdet doc. negãdo ꝯñaꝫ siue silitudinẽ. prĩa eĩ ꝯña tenet: qꝛ hoc añs (ꝑsona est p̃m⁹ termin⁹ vniõis nature) de vi ꝯstructiõis significat idẽ ꝙ ꝯñs. s. ergo vnit̃ in vnitate suppositi: siue ꝑsone: cũ eĩ nã vnit̃ ꝑsone ex vi ꝯstructiõis notat̃ vnitas ꝑsone. i. ꝙ ĩ tali vniõe notat̃ vnitas ꝑsone: ⁊ nõ notat̃ ibi vnitas idẽtitatis nec cõpositiõis: qꝛ ibi p̃cise notat̃ ꝑsonã ꝑsonare siue suppositare nãm: ⁊ vt sic nõ notat̃ idẽtitatis vel ꝯpõnis vnitas: sꝫ tñ vnitas ꝑsone in nã sibi vnita. Sꝫ ĩ scd̃a ꝯña añs ex vi ꝯstructiõis nõ sig̃t idem ꝙ ꝯñs: añs eĩ p̃cise notat ꝙ nature hu. vnio terminat̃ ad nãm: sed ꝯñs ex vi ꝯstructiõis significat vnitatẽ idẽtitatis: qꝛ ex vi ꝯstructiõis talis nõ hr̃ p̃cise ꝙ nã diuĩa sustẽtet nãm hu. sicut hr̃ in prĩa: sed hr̃ vel ꝙ nã diuĩa ⁊ hu. sunt vna nã: vel ex eis fit vnũ cõpositũ: lr̃a sequẽs clara est. ¶ Videt̃ ꝙ doc. cõt radicat
Prima difficul. sibi in hoc qð dicit in ista. q. qꝛ in. i. q. arti. i. dixit: ꝙ hec depẽdẽtia nature ad suppositũ est alteri⁹ rõnis ab oĩ depẽdẽtia q̃ est ad naturã: sicut natura ⁊ suppositũ sunt alteri⁹ rõnis: ⁊ hic dicit ꝙ hec vnio esset spãlis depẽdẽtia silĩs illi q̃ nũc est nature ad ꝑsonã. Et rñdẽdo ad. q. circa finẽ dicit ꝙ ꝓpria rõ terminãdi istã depẽdẽtiã nõ videt̃ incõicabilitas: sꝫ subsistẽtia singularis. ¶ Scd̃o
Secũda difficul. videt̃ sibi ꝯtradicere: qꝛ. s. q. i. ar. 2. dixit ꝙ ad terminãdũ dependentiã nature req̃rit̃ ꝙ terminãs sit independens indepẽdẽtia opposita depẽdẽtie nature: sꝫ nã diuina nõ est sic indepẽdẽs: vt ptꝫ. Rñdeo ad primũ ꝙ depẽ
Rñsio ad p̃mã. dẽtia esset eiusdẽ rõnis si intelligat̃ terminari ad aliq̃d ꝑ se exñs ⁊ ꝑ se stãs: ⁊ sic nã dꝛ ꝑ se existẽs etiã sine ꝑsonis diuinis: ⁊ silr̃ ꝑsona põt ꝯsiderari vt simplr̃ ꝑ se stãs ⁊ hoc mõ depẽdẽtia nature hũane ad naturaꝫ diuinã et ad ꝑsonã sunt eiusdẽ rõnis ⁊ simplr̃ alia a dependentia causati ⁊c. qꝛ illa terminat̃ ad naturã quidditatiue sumptã ⁊ nõ sub illa rõne qua sit ꝑ se stans. Si querit̃: esset ne ꝑsona vt in natura diuina? Dico ꝙ si ꝑsona nõ includit incõicabilitatẽ: sed tñ ꝑ se subsistẽtiã ꝙ esset ꝑsonata. Si ꝟo includit incõicabilitatẽ nõ esset ꝑsonata in natura diuina. Dico scd̃o ꝙ si dependẽtia dicat̃ terminari ad incõicabile ꝙ esset alteri⁹ rõnis a depẽdẽtia que est ad naturã: qr termini sunt alteri⁹ rõnis. ¶ Ad secũdũ
Ad scd̃am. dico ꝙ loquit̃ de dependentia que terminat̃ ad suppositum in vnitate suppositi incõmunicabilis.

¶ Questio Tertia.

Tertio querit doc. an vna ꝑsona possit assumere plures naturas in vnitate suppositi. i. an due nature nũero possint silr̃ suppositari in eodẽ supposito diuino ĩ vnitate suppositi: siue plures nature specie distincte. Arguit ꝓ vtraqꝫ pte. Et prio ꝙ nõ possit assumere duas naturas simul. Quod argñ soluet̃ postea. Deide arguit ꝙ possit assumere: ⁊ argñ est ibi. Cõtra: alia nã potuit assumi ista nõ assumpta. Et rõ stat ĩ hoc: qꝛ qñ aliq̃d est ĩ potẽtia ad plura: si reducat̃ ad actũ ꝑ vnũ sibi adueniẽs adhuc stat ĩ potẽtia ad alið: sꝫ ꝟbũ est ĩ potẽtia ad plures nãs: ita ꝙ est in potẽtia ad terminãdũ depẽdẽtiã pluriũ naturaꝝ: ergo ꝑ hoc ꝙ assũpsit vnã naturã: potẽtia ad aliã nãm nõ est reducta ad actũ: ⁊ ꝯñs silr̃ põt assumere: qꝛ da oppositũ: qꝛ aut est repugnãtia ex pte naturaꝝ: aut ex pte suppositi. Nõ prio: qꝛ sicut plures effect⁹ pñt essentialr̃ depẽdere ab vna cã: ita ⁊ plures nature pñt dependere ad vnum suppositũ: ita ꝙ tale suppositũ põt actu terminare depẽdentiã pluriũ naturarũ sicut ergo idẽ absolutũ in cã põt silr̃ actu terminare dependentiã pluriũ effectuum: ita idem suppositum diuinuꝫ poterit simul actu
Obiecti bona. terminare dependentiã pluriũ naturarũ. Si dicat̃ non est simile de effectu ⁊ natura assumpta: qꝛ ⁊ si duo effe-

ctus disparati possint effectiue esse ab eadem cā: nō tñ simul pñt esse formalr in eadem cā: sed si verbū assumeret duas naturas sil' essent formalr in eodez supposito. Dico q forte argm̄ ɔcluderet si formalr essent in eodez supposito: ita q essent ibi intrinsece: ⁊ hoc quidditatiue aut denoīatiue. Sed iste due nature assumpte nō essent hoc modo: qꝛ nullo mō pficiūt: sed tm̄ ibi sustentantur. Nec est repugnantia ex parte ꝟbi: tum qꝛ tm̄ ponerent in eo plures relationes rōnis vel forte nulla: vt.s. patuit. Ex his ptꝫ ista litera ⁊ responsio ad.q.

Solo obiectionis.

¶ Ad primū argumentū. Nunc doc. soluit argumēta principalia. Primo arguit doc. q nō possit assumere plures naturas simul: qꝛ hñs naturā hūanā est hō. ergo si hr̄et plures naturas hūanas aut esset vnꝰ hō aut plures: nō plures: qꝛ nō plura supposita: ptꝫ p hoc q habēs plures sciētias ꝑter vnitatez suppositi est vnꝰ sciens: ergo vbi nō sunt plura supposita ibi non pñt esse plures hoīes: aut esset vnꝰ hō: ⁊ hō nō: qꝛ nō hꝫ tm̄ vnā naturā hūanā: sꝫ plures. ¶ Ibi. Ad primū. hic doc. prio recitat rñsionē Ric. li.3. di.1. ar.1. q.5. Qui dic. q nec esset vnꝰ hō nec plures ⁊c. ¶ Ibi. Sed ɔtra. Hic doc. iprobat hanc rñsionē: qꝛ idem ⁊ plura sunt imediate opposita diuidētia ens: ergo si suppositum diuinū est hō: sequiꝛ q est vnꝰ vel plures: aliter nō eēt hō. ¶ Ibi. Aliter dr. Hec est rñsio Tho.3. pte sum. q.3. ar.7. i sol. scdi argumenti q̄ dicit q esset vnus hō ab vnitate suppositi sicut vnꝰ sciens: lꝫ sciret plures scientias. ¶ Ibi. Sed ɔtra hoc. Hic doc. iprobat rñsionem Tho. ex hoc q si pluralitas suppositoꝝ inferat pluralitatez naturarū: cū in diuinis sint tria supposita essent ibi tres essentie. ¶ Ibi. Ideo dico tertio. Hic doc. rñdendo ad arg. ex intentione remittit se ad illud qḋ dixit in.1. dis.12. q pater ⁊ filiꝰ sunt vnꝰ spirator: nō tñ vnꝰ spirans: sed duo spirantes. Et pro clariore intellectione dico ꝰm doc. q si ꝟbū assumeret duas naturas nec eēt vnꝰ hō nec plures: qḋ patere pōt ex his q̄ dixi in.1. vbi.s. q qñ adiectiuū vniꝛ substātiuo ponit suā determinationē circa significatū illius substātiui: sicut dicimꝰ duo spiratores: naꝫ duo ē adiectiuū ⁊ spirator substātiuū: ⁊ ly duo ponit suā determinationem circa significatū substātiui: spirator aūt significat imediate rōnem formalē spirandi siue pncipiū formale pductiuū spiratiōis qḋ est volūtas diuina cū essentia. Et sic si pater ⁊ filiꝰ essent duo spiratores sequereꝛ statim q principiū formale pductiuū spirationis spūs.s. esset diuisuz in illis: ɔcedit tñ q pater ⁊ filiꝰ sunt duo spirantes: qꝛ dicit doc. ibi q vnū adiectiuū nō pōt determinare dependentiā alteriꝰ adiectiui ⁊c. sicut vnū adiectiuū nō ponit suā determinationē circa significatū alterius adiectiui: sed vtrūqꝫ terminaꝛ ad substātiuū qḋ est independens: ⁊ ita tam spirās adiectiuū q̄ duo adiectiuū ponit suā determinationē circa substātiuū: ⁊ sic cū dico duo spirantes.i. due ꝑsōne spirantes: ly duo ponit suā determinationē circa significatū suppositi. Hic sunt due opi. exponentes hic doc. scða tñ expositio est magis ad mentē lr̄e q̄ poniꝛ in.1. di.12. lꝫ pria expositio sit subtilis imaginatio. Dicūt ergo sic ꝰm primā expositionē: q si ꝟbū hr̄et duas naturas hūanas nō eēt vnꝰ hō nec plures hoīes: qꝛ cū dico vnꝰ hō / ly vnꝰ (qḋ est adiectiuū) ponit suā determinationē circa significatuꝫ hoīs (qḋ est substātiuū.) Et sic sensus esset / ꝟbū est vnꝰ hō.i. q ꝟbū tm̄ haberet vnā naturā humanā. Nec etiaꝫ sequiꝛ q plures hoīes: qꝛ lꝫ ly plures adiectiuuꝫ ponat imediate suā determinationē circa significatū hoīs: et sic plures hoīes dicit de facto plures naturas hūanas: nō et tñ negat q suppositū sit plures hoīes: qꝛ ad pluralitatem hmōi requiriꝛ etiā pluralitas suppositi. Diceret ergo doc. q ꝟbū haberet plures naturas hūanas: vel est habens plures naturas hūanas: qꝛ tam ly habēs q̄ ly plures sunt duo adiectiua ⁊ ponūt suā determinationē circa significatū substantiui: qḋ est verbū: ⁊ sic verbū est habens duas naturas. Si vltra queriꝛ: si est hō aut est vnus aut plures: dictuꝫ est q nec vnꝰ nec plures: sed est vnū suppositū habēs vnā naturā vel plures. Si dicaꝛ vnū ⁊ multa imediate diuidūt qḋlibet ens: ergo sequiꝛ q si est hō q erit aut vnus hō aut plures. Dico q vnū ⁊ multa vere diuidūt quodlibet ens accipiendo pro significato entis: ⁊ cū hō significet naturā hūanā ɔcediꝛ de facto: q si verbū est hō vel q est habens vnā naturā humanā vel plures: vel est hō ꝰm vnā naturā humanā vel ꝰm plures. Et non est dicendū q vnū ⁊ multa diuidant quodlibet ens vt cōparaꝛ ad aliud in recto: sufficit eīm q diuidant in obliquo: ⁊ sic doc. quantū ad hoc qḋ dicit Richar. q ꝟbū nō est vnus homo nec plures nō discrepat ab ipso. Et rō nō ɔcludit. ¶ Scða expositio ⁊ magis ad ꝓpositū est q verbū esset duo hoīes si hr̄et duas naturas humanas: ⁊ tres hoīes si haberet tres. Et modus ponendi est iste ꝰm ꝟba ⁊ mentem doc. in.1. dist.12. qꝛ illud adiectiuū plures ponit suū significatū circa rationem formalem hoīs: qꝛ hō est vere substantiuū: ⁊ sic pōt immediate terminare dependentiā illius adiectiui duo: ⁊ sic nō sequiꝛ idez de accidēte in cōcreto: qꝛ nō possumus dicere q hō habēs plures sciētias sit plures sciētes: cū ly scientes sit adiectiuū: ⁊ nō pōt immediate terminare dependentiā alteriꝰ adiectiui. Ideo opꝫ preintelligere aliqḋ substantiuum circa qḋ illa adiectiua ponunt suā determinationem: ⁊ tale erit plures ꝑsone sciētes. Dicūt tñ primi expositores q ad hanc expositionē secundā sequunꝛ multa incōuenientia. Sequereꝛ eīm q idem suppositū diuinū cū includat naturā diuinā ⁊ humanā que sunt plura entia pfecta: posset dici plura entia: qḋ nō videtur: similiter si ponanꝛ in eadem materia plures forme substantiales posset cōcedi q ipsa materia sit plures substātie. Sed scða expositio dicit q sicut ista simplr cōcediꝛ verbū est deus ⁊ verbū est hō: ita nō videtur incōueniens ɔcedere suppositū diuinū esse plura entia pfecta ⁊ materiaꝫ esse plures substantias: ⁊ sic verbū diuinū esse plures hoīes si haberet plures naturas humanas. Et sic finis huius.q.

Ric.li.3. dist.1.

Tho.3. pte sum. q.1.

Dueopi. exponentes doc.

¶ Questio Quarta.

Quarto queritur an suppositū creatū possit terminare dependētiā nature alteriꝰ in vnitate suppositi: puta an natura hūana possit suppositari i aliquo alio supposito creato: puta in supposito angeli vel lapidis.

¶ Ibi. Respōdeo. Sustentare naturā pōt intelligi dupliciter ⁊c. In ista lr̄a doct. dicit q solus deus effectiue pōt sustētare naturā in alio supposito: sic intelligendo q ipse solus pōt causare vnionē realē: terminatā: puta ad suppositū francisci: ⁊ fundatā in natura lapidis qua dicaꝛ ipsa natura lapidis sustētari in Fran. ex quo eīm effectiue sustentat ⁊ causat effectiue: corrñdet aliqs effectus positiuꝰ ⁊ ille effectus in re nihil aliud est nisi vnio q̄ est relatio realis extrinsecꝰ adueniens dicens ordinē essentialē fundatū in natura lapidis tanq̄ in posterio: i sustentificato ⁊ terminatū ad prius essentialr in rōne sustentificantis: nō talis vnio nō pōt causari nisi a deo imediate: ⁊ hoc est qꝛ talis natura sustentificanda est in pfecta potentiā obedientiali ad solū deū ad quē ꝰm totā suā ētitatē dependet. Ideo solus deus pōt facere q in eodem instanti quo ipsa sustentaretur in se de necessitate nature: si sibi relinquereꝛ q sustenteꝛ in alio causando hmōi vnionē. ¶ Sed occurrit difficultas. Videꝛ eīm q si deus possit causare vnionem alicuiꝰ nature singularis terminatā ad suppositū alterius nature singularis: q etiā illud idem posset facere creatura. Tum qꝛ dicit doc. in.2. dist.18. q potens pducere effectū pfectiorē eiusdē rōnis: pōt etiā pducere effectum impfectiorē eiusdem rōnis. Sed sustentificare naturā in supposito proprio est pfectius q̄ sustētificare in supposito alterius nature singularis: ptꝫ qꝛ vt est in ꝓprio supposito est ibi actu ⁊ aptitudine: vt ꝟo in alio est tm̄ actu: vt ptꝫ in.1.q. huius. Tum etiaꝫ qꝛ sicut agens naturale potest producere formā substantialem vnien do illam alicui materie: puta.a. ⁊ sic causando illā vnionem que dicit ordinem essentialem forme in rōne posterioris sustentabilis terminatū ad materiā in rōne prioris essentialiter sustentantis: ita eandem formā (si esset presens alia materia disposita) posset vnire illi materie in rōne sustentati. Eodem mō dico q quādo agens naturale pducit aliquā naturam singularem: q sicut pducit illā in supposito ꝓprio vniēdo: sic si aliud suppositū

Primum dubi. circa lram occurrēs

Secūdū dubium

esset ꝑfecte presens ⁊ eiusdem rõnis cũ supposito ꝓprio posset illam vnire tali supposito.

Tertius dubium.

Tum tertio: qꝛ est mihi difficultas de essentia diuina quõ effectiue vel quasi effectiue vniat supposito diuino. Nam si esset realiter distincta a ꝑsonis diuinis ꝑ impossibile: quereret quis faceret talem vnionem: si diceret ꝙ essentia diuina effectiue causaret illã: pari formiter ⁊ nunc quasi effectiue causat illam cum distinguatur ab illis saltem ex natura rei. patet ꝑ illam ꝓpositionem doc. in. q. penul. prologi. ⁊ in. 1. q. quodli. qualis est ordo inter aliqua: si essent distincta realiter talis est vbi distinguunt rõne vel ex natura rei. Si ergo essentia diuina effectiue causaret vnionem ad illas ꝑsonas (si esset realiter distincta a ꝑsonis) cum talis vnio nõ possit causari nisi a deo: sequit ꝙ nũc quasi effectiue põt causare illam cum distinguatur a personis saltem ex natura rei.

Rñsio ad ꝑmũ dubium.

¶ Respõdeo supponendo aliqua. Primo ꝙ quando aliqua natura habet naturaleꝫ inclinationem ad aliquid: si nõ est impedita in eodem instanti est ibi: hoc ptꝫ. q. 1. huius tertij. Secũdo suppono ꝙ quãdo aliquid hꝫ naturalem inclinationem: puta ad. a. ⁊ in istanti. b. est in vltima ⁊ perfectissima dispõne vt sit in. a. nullum agens naturale põt facere quin non sit in. a. Exemplũ in oĩbus. Nam si lapis in vltimo instanti sui motus sit in ꝑfectissima dispositione: vt sit in centro: ptꝫ ꝙ in illo instanti sic de necessitate est ibi ꝙ nõ põt impediri: similiter qñ natura que hꝫ naturalem inclinationem ad formaꝫ in vltimo instanti dispositionis materie: puta ad formam. a. sic de necessitate fit sub tali forma: ꝙ est impossibile pro tunc ꝑ aliqđ agens naturale fieri sub alia forma qđ facile posset ꝓbari. Tertio suppono ꝙ substantia ꝑfecte singularis in vltimo instanti sue existentie sic est inclinata naturaliter ad per se standum: ⁊ in tali instanti sic est in ꝑfectissima dispositione ꝙ agens naturale ꝓducens ipsam singularem non posset facere in instanti nõ ꝑ se existere. Et sic patet ex presuppositis quõ agens naturale nõ posset facere substantiam singularem esse in alio supposito alterius nature singularis.

Pꝛchꝛa obiect.

¶ Si dicat hic: supposito ꝙ in eodem instãti quo natura singularis causat ab agente de necessitate sit in se subsistens. Querit mõ si inquantum est subsistens / puta ꝑ diem: an aliqđ agens naturale possit ipaꝫ prius ꝑ se subsistentem sustentificare in alio supposito:

Soło.

qꝛ dictum est. s. q. 1. ꝙ tali nature prius in se subsistenti nõ repugnat priꝰ posse assumi ab alio supposito. ¶ Dico ꝙ sicut nullũ est agens naturale qđ possit facere aliquã formã substantialeꝫ prius dependentem ad aliquã materiã: ipsam de nouo facere dependere ad aliam materiam: vt ptꝫ: qꝛ tunc transmutaret vnã ⁊ eandem formã de vna materia ad aliã. Sic ergo est impossibile ipꝫ facere aliquã formã dependentem ad materiã: actu nõ dependere quin corrũpat illam ⁊ introducat aliã (lꝫ deꝰ possit hoc facere si vellet: qꝛ sicut põt separare formaꝫ a materia ⁊ separatim facere existere sine materia: vt ptꝫ in. 2. di. 12. sic põt ipsam facere de nouo dependere etiã ad aliã materiã.) Sic dico in ꝓposito: ꝙ est impossibile aliqđ agens naturale facere aliquã naturã singulareꝫ dependentẽ ad ꝓpriuꝫ suppositũ: ꝙ actu dependeat ad aliud suppositũ. Nã facere ipsaꝫ nõ dependere ad propriũ suppositũ vel nõ esse in ꝓprio supposito est actu destruere illam: nõ sic deus hꝫ talem necessitatem: qꝛ põt ipsam de facto suppositare in alio supposito: ⁊ corrũpere in illa rõnem ꝓprij suppositi accipiendo rõnem nõ ꝓ tota rõne: sꝫ pro vltimo cõpletiuo: qđ est negatio actualis dependentie ad aliud suppositũ: ⁊ hoc est qꝛ natura

Rñsio ad scđm.

illa est in ꝑfecta potẽtia obedientiali ad deũ. ¶ Ad secundum qñ dicis ꝙ sicut agens naturale qñ ꝓducit aliquã formã in materia vniendo illã ꝙ in eodem instanti si apponeret alia materia ꝑfecte disposita ꝙ posset vniri illã illi materie. Dico primo ꝙ casus impossibilis est respectu agentis naturalis: ꝙ. s. dent due materie eque

Itẽ alia.

approximate ⁊ eque disposite respectu vnius ⁊ eiusdem forme qđ facilr ꝓbaret. Scđo dico ꝙ casu posito adhuc nõ sequit intentũ: qꝛ tũc agens naturale cũ agat de necessitate nature vel illã formã nulli materie vniret: vel vtriqꝫ simul: cũ nõ sit maior rõ de vna ꝙ̃ de alia: vt etiã exposui in simili in. 2. di. 9. ⁊. 25. Sed hoc nõ esset respectu

Adhuc alia rñ.

dei: qꝛ cum sit agens mere liberũ posset illam vnire vni materie ⁊ nõ alteri. ¶ Dico tertio ꝙ etiã posito ꝙ agẽs naturale sic posset: nõ est sile in ꝓposito: qꝛ cum natura singularis est in ꝓprio supposito nihil aliud est nisi ipaꝫ in seipsa sustentari: qꝛ tunc nec actu nec aptitudine dependet ad aliud: vt ṽo sustentat in alio supposito: illud suppositum est simplr alterius rõnis: qꝛ nõ tñ includit negatinonem duplicis dependentie: sed etiam includit ꝓpriam naturã singularem: vt exposui in. q. 1. facile tñ posset rñderi ad primã ⁊ secũdã difficultatem: qꝛ natura vt est in ꝓprio supposito vltra entitatem nature singularis: nõ dicit aliqđ positiuũ neqꝫ vnionem realẽ ad ꝓprium suppositũ: neqꝫ aliquã relationem vt ptꝫ: vt ṽo est in alio supposito dicit verã relationem realeꝫ. Et sic cõcedo ꝙ si aliqđ agens naturale põt causare talẽ vnionem realem respectu vnius suppositi alterius nature: ꝙ etiã posset causare similem in alio supposito: ⁊ sic nego ꝙ sustentare naturaꝫ in ꝓprio supposito dicat effectum eiusdem rõnis cũ sustentatione nature in alio supposito.

Ad tertium.

¶ Ad aliud. Dico prĩo ꝙ si essentia diuina esset realiter distincta a ꝓprietatibus ipsa efficeret sustentationem in ipsis ꝓprietatibus ordinate. Ita ꝙ primo causaret vnionem illã realem terminatam ad ꝓprietatem patris: ⁊ ꝑ patrem generanteꝫ esset in ꝓprietate filij: lꝫ hic casus sit simpliciter impossibilis. Sic dicerem ꝙ nũc sit quasi effecta vt est ipsa sub ꝓprietate patris: nõ tamen inter illa est vnio: qꝛ vt exposui prius / vnio ꝓprie est inter realiter distincta.

Alia rñ. valde notanda.

Dico secũdo verius ꝙ si ꝑ impossibile esset realiter distincta a ꝓprietatibus nullo modo posset realiter vniri illis ꝑ vnionem realem: qꝛ talis realis repugnaret formaliter essentie diuine: qꝛ tunc vere posset mutari: et mutatio magis repugnat deitati ꝙ̃ ꝙ ꝑsone realiter sint distincte ab ipsa: ptꝫ / qꝛ mutatio ponit realiter imꝑfectionem in deitate: vt ptꝫ in. 1. di. 8. ꝓprietates aũt ille nõ ponunt nec ꝑfectionem nec imꝑfectionem: vt ptꝫ a Sco. in pluribꝰ locis: ꝙ eñ essentia diuina sit in tribus suppositis: hoc est ex abundantia ꝑfectionis sue. Si tñ ille rõnes suppositales nõ essent per impossibile nõ esset minus ꝑfecta. cum nullo modo ꝑtineant ad ꝑfectionem ipsius essentie. Omne eñ dicens perfectionem in deitate precedit rationes suppositales vt ptꝫ a doc. in. 1. dist. 1. ⁊. 26. 28.

Opinio Uarro.

¶ Ibi. Secũdo mõ dicitur ꝙ nõ põt sustentificare. Dicit Uarro lib. 3. di. 1. q. 2. ꝙ suppositũ creatũ nõ põt substentificare terminatiue aliquã naturã creatã: qꝛ opꝫ tale suppositũ ⁊c. Et qđ dicit infra ꝙ suppositũ creatũ nõ cõtinet virtualr entitatem alterius: qꝛ tunc entia ordinata essentialiter tñ distingui viderent ꝑ negationem: qꝛ ꝑ recessum inferioris a superiore: qđ videt incõueniens. In hoc si ipse intelligit ꝙ negatio entitatis superioris est rõ formalis

Improbatio varronis.

distinguendi inferius a superiori: hoc est manifeste falsum: qꝛ ꝙ est ratio distinguendi aliquid essentialiter ab altero est de essentia illius: qꝛ eo modo quo aliqua sunt principia distinguendi eo modo sunt principia essendi: vt ptꝫ a doc. in. q. penult. ꝓlo. Et tunc talis negatio vel talis recessus esset de essentia creature essentialiter imꝑfectioris. Si ṽo intelligat ꝙ creatura inferior: puta hõ inferior angelo: essentialiter distinguat ab angelo ꝑ aliquã entitatem positiuã: que est de essentia hominis ad quam entitatem concomitat talis negatio vel talis recessus: bene dicit: sed tunc nõ probat ꝓpositum suũ. s. ꝙ angelus nõ possit continere virtualiter entitatem inferioris. De hoc vidimus in. 2. di. 3. q. 10. Sola eñ essentia diuina cõtinet aliam naturam a se virtualiter ⁊ eminenter ſm totam entitatem illius.

¶ Ibi. Potest ergo dici ꝙ due nature create ⁊ singulares nõ sunt vnibiles in eodem supposito nisi altera sit actus ⁊ altera potentia: ⁊ tunc non remanet vtraqꝫ natura in se inconfusa cum reliqua: quod tamen ꝑtinet ad istam vnionem. s. ꝙ natura ꝓprij suppositi assumentis ita remaneat in se non confusa alteri: sicut si nature extranee nõ esset vnita: nam natura diuina ⁊ natura humana que sunt vnite in verbo / sic sunt vnite ꝙ omnino sunt ibi incõfuse ⁊ vna ꝑfecte distincta ab alia. Si vero vna esset actus et altera potentia de necessitate sequeretur compositio: ⁊ sic non essent perfecte distincte cũ participarent adinuicẽ realr entitateꝫ cõpositi: et sic essent ibi cõfuse: ⁊ vltra sequeret ꝙ vna informaret aliam: ⁊ sic vna esset ꝑfectibilis ab alia: ⁊ vt sit sequreret

aliqualis cõfusio adinuicẽ qualis oĩno negat in ꝓposi=
to. ¶ Vel dici põt ꝙ opꝫ ꝙ suppositũ cui fit ista vnio sit
simplr independẽs: qꝛ ista dependẽtia nõ terminat ad
vnũ suppositũ mediante altero: nõ est ẽm ordo essentia=
lis in ista dependentia qualis est in ordine causati ad
cãm. ¶ Vel põt dici tertio ꝙ oẽs nature substãtiales
create directe de predicamẽto substãtie sunt simplr in=
cõpossibiles in eodẽ supposito: ita ꝙ altera istaꝝ sit na=
turalis illi supposito: qꝛ tũc p se cõueniret illi: ⁊ p ꝯñs
nec p se nec p accñs ei poterit reliqua inesse: nõ sic autẽ
sunt icõpossibiles due nature create si cõparent ad sup
positũ diuinũ cui ambe sunt accidẽtales ⁊ aduẽtitie: qꝛ
neutra ꝯuenit ei p se. ¶ Ibi. Sꝫ primũ istoꝝ: dicit doc.
ꝙ hoc esset difficile ꝓbare ⁊c. Sicut ẽm de facto sũt due
nature in vbo diuino: ⁊ tñ vna nõ est act⁹ nec altera po=
tentia. Et silr si assumeret decẽ naturas ibi vna nõ esset
act⁹ nec altera potẽtia: qꝛ nature pfecte quãtũcũq ad=
inuicẽ cõparent semp sic se hñt ꝙ non sunt nate cõponi
adinuicẽ: sic ꝙ vna sit potẽtia ⁊ altera actus: ⁊ pꝫ de na
tura Francisci ⁊ Joã. ⁊ hoc posset ꝓbari ex dictis in. 2.
di. 12. q. 1. ⁊ di. 16. ꝯtra opi. sancti Bona. tñ nõ est ipro=
babile qñ iste due nature possint vniri in vnitate suppo
siti: ita ꝙ sit vnũ ⁊ idem suppositũ sustẽtificãs depẽdẽ=
tiam illarũ. ¶ Ibi. Scdm. s. ꝙ terminãs dependentiã
istã oporteat esse indepẽdens. Declarat prio rõ ⁊ post=
ea rñdet ad eã. Hec rõ stat in hoc ꝙ ad hoc ꝙ aliqđ sup
positũ possit terminare depentiã alteri⁹ nature necesse
est vt sit simplr independens. Ita ꝙ nõ sit aptũ natum
dependere ad aliud suppositũ: mõ oẽe suppositũ crea=
tum põt depẽdere ad suppositũ: vt patuit. s. q. 1. ⁊. 3. Et
qđ dicit ꝙ nõ est talis ordo iter naturã ⁊ suppositũ qua=
lis est inter effectũ ⁊ cãm essentialr ordinatã. Vult dice
re ꝙ qñ vnius effectus dependet a plurib⁹ causis essen=
tialiter ordinatis dependet ad vnã mediãte alia: qꝛ de=
pendet ad impfectiorem mediãte pfectiore. Et hoc est
qđ dixit doc. in. 1. di. 3. q. penul. ꝙ cã supior magis assi=
milat effectũ cause inferiori ꝙ̃ ipsa cã inferior: qꝛ cã su=
perior pfectius ⁊ principalius ꝓducit entitatem illius
effectus q̃ est silis formaliter cause secũde: ⁊ sic talis ef
fectus dependet ad cãm secũdã principalr ꝓpter cãm
supiorem. Sed nõ est sic in ꝓposito: qꝛ vnũ suppositũ nõ
hꝫ terminare dependentiã alteri⁹ nature: mediãte alio
supposito qđ sit simplr independens: sicut etiã dicim⁹
ꝙ quãtitas terminat imediate dependentiã albedinis
ad ipsam: sꝫ nõ vltimate: qꝛ etiã ipsa quãtitas depẽdet
ad substãtiã sequit ꝙ substãtia sit magis indepẽdẽs: et
sic quãtitas mediãte substãtia terminat depẽdentiã al
bedinis. Dicit ergo ista rõ ꝙ terminãs dependentiã na
ture create opꝫ simplr esse indepẽdens. ¶ Dicit doc. ꝙ
nõ est necesse ꝙ terminãs depẽdentiã ⁊c. Et dat exem=
plũ de subiecto accidẽtis ꝙ terminat depẽdentiã illi⁹:
Instãtia ꝯtra rñsionem. ⁊ tñ nõ est simplr indepẽdens. ¶ Sꝫ videt ꝙ ista rñsio
nõ euacuet rõnẽ: nec exẽplũ sit silẽ: qꝛ ꝙ subiectũ termi
net dependentiã accidẽtis nõ terminat in rõne supposi
ti: qꝛ accidẽs nõ est natũ suppositari: sꝫ tm̃ inherere: vt
ptꝫ. s. q. 1. Natura vo singularis q̃ est nata suppositari
in ꝓprio supposito si terminet ad aliud suppositũ statiꝫ
suppositat in illo: ⁊ sic nõ est silis terminatio. hic ⁊ ibi.
Solo. ¶ Dico ꝙ rñsio ista bene ꝯcludit: qꝛ posito ꝙ accidẽs
nõ informaret subiectũ: tunc tale suppositũ siue subie=
ctũ posset terminare dependentiã illius: qꝛ ꝙ actu ifor=
met illud ⁊ pficiat accidit sibi: lꝫ forte casus esset impos
sibilis: nõ sic est de natura pfecta cũ nõ sit nata iforma=
re neq pficere in rõne forme iformãtis: tñ qꝛ aliqđ sub
iectũ vltimate terminat dependentiã alicui⁹ accidẽtis:
lꝫ ad ipsaꝫ sequat informatio ⁊ ipfectio nõ opꝫ ipm esse
Obiect. vltimate indepẽdens. Si diceret ꝙ sicut substãtia ter=
minãs dependentiã alicui⁹ accidẽtis nõ opꝫ esse simplr
indepẽdens cũ illud subiectũ si est substãtia pfecta na=
tũ sit assumi a vbo: opꝫ tñ ipm esse vltimate indepẽdẽs
indepẽdentia opposita depẽdẽtie accidẽtis. Ita ꝙ nul
lo mõ sit natũ depẽdere ad aliud in rõne inherẽtis. Et
ꝙ sic oporteat esse independens independentia opposi
ta dependẽtie terminate ad ipm: ptꝫ. s. q. 1. arti. 2. Sic
in ꝓposito diceret ꝙ terminans dependentiã alteri⁹ na
ture in rõne suppositi: opꝫ ipm esse vltimate indepẽdẽs
Rñsio Ita ꝙ sibi repugnet depẽdere ad aliud subiectũ. Dico
ꝙ rñsio doc. bene stat. Et primo: qꝛ sicut aliqđ subiectũ

põt immediate terminare dependentiã alteri⁹ acciden=
tis: ⁊ tñ ipm natũ est dependere ad aliud in rõne inherẽ
tis: vt ptꝫ. Nã quãtitas separata in sacro eucharistie p=
fecte terminat depẽdentiã albedinis sibi inherentis: lꝫ
ipsa sit nata depẽdere p inherentiã ad formã substãtia=
lem corporeã: ⁊ si talis forma substãtialis esset sepata a
materia (qđ de⁹ posset facere) vere terminaret depẽden=
tiã illi⁹ quãtitatis: ⁊ tñ ipsa forma substãtialis nata est
depẽdere ad materiã p inherẽtiã: materia vo pria nulli
nata est inherere: sic i ꝓposito. Et si vnũ suppositũ crea
ture natũ sit dependere ad aliud suppositũ: nõ tñ ꝓpter
hoc sequit quin possit terminare dependentiã alteri⁹ na
ture in rõne suppositi. Dico secundo ꝙ suppositũ crea=
Itẽ alia rñsio. tũ vt terminat depẽdentiã nature create in vnitate sup
positi: ꝙ vt sic repugnat sibi depẽdere ad aliud supposi=
tũ: qꝛ vt terminat talẽ depẽdentiã in rõne suppositi ne=
cessario includit negationẽ duplicis depẽdentie actuã=
lis. s. ⁊ aptitudinalis ad aliđ suppositũ. ¶ Ibi. Tertiũ
nõ videt ꝓbabile. Hic doc. rñdet ad tertium dubiũ siue
ad tertiã rõnem ꝓbantẽ impossibilitatẽ istã. s. ꝙ vna na=
tura creata nõ possit suppositari in alio supposito crea=
to. Et rñsio stat in hoc ꝙ si tales nature essent incõpossi
biles: nulli supposito etiã increato pñt cõpetere nec per
se nec p accñs: qꝛ si albedo ⁊ nigredo repugnãt adinui=
cem nõ pñt simul inesse alicui: nec p accñs. Et sic natu=
ra Francisci ⁊ Joan. si hoc mõ repugnant nõ pñt inesse
psone diuine: nec p se nec p accidẽs: cui⁹ oppositũ ꝓba=
tum est. s. Põt tñ dici ad illã ꝓpositionẽ qñ vnũ opposi
Quõ dꝫ itelligi si vnuꝫ oppositum cõuenit alicui p se aliud oppositũ nec p se nec p accidens si bi conuenit. tum ⁊c. ꝙ hoc verũ est qñ vnũ oppositũ pficit aliqđ p se
eius oppositũ nec p se nec p accidẽs pficit: qđ intelligit
de illo qđ sic pficit ꝙ etiã est rõ formalis ⁊ vltimata illi⁹
sicut rõnale respectu hoĩs: ⁊ iõ irrationale nec p se nec p
accidẽs põt pficere hoiem. Si vo sic gñaliter intelligat
qñ vnũ oppositũ pficit aliqđ p se: aliud oppositũ nõ põt
pficere illud nec p se nec p accidens: hoc ptꝫ esse falsuꝫ:
qꝛ forma substãtialis ignis p se pficit materiã: puta ae=
ris: ⁊ tñ forma substantialis aque que opponitur forme
substantiali ignis põt p se pficere eãdem materiã: lꝫ nõ
simul sed successiue. Sed quicqđ sit dꝫ sic intelligi quã=
do vnũ oppositũ sic est ꝓpriũ alicui: aliud oppositũ non
põt cõpetere sibi nec p se nec p accidẽns: ⁊ hoc ꝓficiẽdo
vel inherendo. Sed si vnũ oppositũ cõuenit p se alicui
dando sibi esse essentialiter. Alterũ oppositũ poterit si=
bi cõpetere nec pficiendo nec informando: sed tm̃ ꝙ ei⁹
dependentia terminet ad ipsum: ⁊ ptꝫ. Essentia ẽm di=
uina sic est ꝓpria essentia triũ psonarũ ꝙ totũ esse for=
maliter pfectionis earũ est in ipsa essentia diuina: vt sa
tis ptꝫ in primo: ⁊ tñ tres persone possunt terminare suc
cessiue dependentiã cuiuscũq nature: quãtũcũq essen=
tie diuine repugnantis: tamen verũ esset ꝙ natura op=
posita essentie diuine nõ posset pficere illã psonaꝫ: nec p
se nec p accidens: sic in ꝓposito. Vltimo concludit doc.
ꝙ nõ repugnat supposito creato posse terminare depen
dentiam alterius nature in vnitate suppositi. ¶ Sed
Diff. occurrẽs ⁊ valde singularis. in hoc occurrit difficultas: qꝛ in supposito terminante
talem dependentiã sunt duo cõsideranda. s. ipsum sup=
positum terminans vt qđ: ⁊ rõ formalis terminandi vt
quo: vt ptꝫ in sequenti. q. Tunc querit si natura. a. termi
natur ad suppositũ. b. que sit rõ formalis terminandi il
lam dependentiã: nõ natura singularis: ptꝫ/ qꝛ illud qđ
est rõ formalis terminandi talẽ dependentiã est rõ qua
suppositũ terminans sit independens indepẽdentia op
posita dependentie nature singularis: vt ptꝫ in. q. 1. aut
esset suppositũ vt suppositũ: siue rõ formalis suppositi
vt suppositũ est: ⁊ talis ratio formalis ⁊ vltimata sup=
positi vt suppositũ est: est tm̃ negatio: vt. s. patuit. Mo=
do talis negatio nõ põt esse ratio formalis qua aliquod
absolutũ dependeat ad. b. ⁊ sustentetur in illo in vnita=
te suppositi. Tum etiã qꝛ. a. sustentari in. b. est ipm reali
ter vniri ipi. b. in vnitatẽ suppositi. vt ptꝫ. s. q. 1. q. 1. ⁊. 2.
⁊ patebit in. q. vlti. mõ talẽm vnionem realem qua dicit
aliquid realiter vniri alteri in vnitate suppositi: nõ po=
test habere rationem formalem terminandi aliqua rela
tio q̃ sit tm̃ ens rõnis: vt ptꝫ. q. vlt. huius di. alr nõ esset
vnio realis: ergo multo minus negatio potest esse ra=
tio formalis terminandi cum sit minus ens ꝙ̃ relatio
Rñsio. rationis. ¶ Dico ꝙ ratio formalis terminandi hmõi
vnionẽ realẽ: nec est natura singularis absolute sumpta:

nec est negatio duplicis dependētie: sed est ipsa natura singularis sub illa rōne qua in se subsistit ad quā statim sequit̃ negatio duplicis dependentie: nā vt actu nō de-
Obiect. pendet ad aliud suppositū statim in se subsistit. ❡ Si dicat̃ illa subsistentia dicit ne aliqd vltra naturā singularem in rōne suppositi. Dico ꝙ nō: ergo est idē dicere naturā singularē esse rōnē formalem terminādi: vt singularem: ⁊ ipsā sub rōne subsistentie: cū idē importet̃.
Solu. ❡ Dico ꝙ quantū ad positiuū idem simplr̃ importat̃: sed quantū ad negationē ꝯcomitantē nō importat̃ idē. Dico ergo ꝙ natura singularis vt actu nō dependens ad aliud suppositū nec aptitudine est simplr̃ rō terminādi hmōi dependentiā vt quo: ⁊ ipm̄ suppositū includēs naturā singularem cū duplici negatiōe terminat vt qd. ❡ Si ꝟo sustinerem⁹ aliā opi. ꝙ psonalitas dicat aliqd positiuū vltra naturā singularem esset facilis rñsio: qꝛ tale positiuū esset formalis rō terminandi: vt ptꝫ di. 1. ⁊. 3. q. vlt. hui⁹ di. Et rñderet̃ ꝯformiter dictis. s̄.
Alia dif ficultas. ❡ Sꝫ occurrit alia difficultas ꝙ si ipm̄. b. terminās hmōi dependentiā in alio suppositaret̃: ita ꝙ actu depēdeat ad
Rñsio. illud: qd fiet de natura. a. suppositata in ipso. b. ❡ Dico primo ꝙ in eodē instāti quo. b. suppositaret̃ in alio et desineret esse suppositū ꝓprie nature: ꝙ natura statim fieret in supposito ꝓprio: qꝛ amplī⁹ nō esset suppositata in illo tanꝙ̄ in supposito. ❡ Dico scd̄o ꝙ talis natura a. adhuc posset remanere in ipō. b. ita ꝙ natura singularis ipsius. b. possit sustētare illā: sꝫ nō in vnitate suppositi: sicut diximus. s̄. de essentia diuina q̄ si esset termin⁹ prim⁹ dependentie nature: ꝙ talis natura sustentaret̃ in illa: sꝫ nō in vnitate suppositi. ❡ Dico tertio ꝙ in eodē instāti quo ipm̄. b. vel natura singularis ipsi⁹. b. suppositaret̃ in alio supposito: puta in. c. ipm̄. c. suppleret vicem suppositi vtriusꝙ̄ nature singularis. scꝫ. a. ⁊. b.

❡ Ibi. Si tenetur pars negatiua. Hic doctor sꝫ ex intētione teneat partē affirmatiuā: vcꝫ ꝙ suppositū creatū possit terminare dependentiā alterius nature: tñ si pars negatiua teneat̃. Rñdet ad argumenta facta pro pte affirmatiua. Et primo arguit̃ sic: qꝛ est maior ꝓportio nature create a suppositū creatū ꝙ̄ ad suppositū diuinū: tū qꝛ vtrūꝙ̄ finitū. Tū qꝛ suppositū creatum est absolutū: igit̃ si psona relatiua pt̄ sustētare aliā naturā: multo magis psona creata absoluta. ❡ Scd̄o arguit: qꝛ oēm pfectionē limitatā q̄ nō repugnat creature deus pōt dare: sed suppositū creatū posse sustentare aliā naturā nō ponit infinitatem in eo: qꝛ illud suppositum ⁊ illa natura sunt finita: ⁊ finitū additū finito nō facit infinitū. Tertio superi⁹ cōtinet inferius in natura finita: igit̃ pfectio superioris cōtinet pfectionē nature inferioris: igit̃ pōt supplere vicem suppositi inferioris: cū ergo natura hōis sit superior in pfectione natura puta lapidis sequit̃ ꝙ sicut pōt virtualiter vel eminenter cōtinere naturā lapidis ꝙ etiā suppositū nature humane possit suppositare naturā singularē lapidis. ❡ Rñdet doc. ad primū ꝙ ꝓportio ꝯueniētie nō requirit̃ ad istam vnionem: sed ꝓportio nature dependentis ⁊ suppositi independentis: qualis forte nō est in natura creata ad suppositū creatū alteri⁹ nature. Sed hec rō etiā ad mentem doc. parū valet: qꝛ sufficit ſm ipm̄. q. 1. ꝙ suppositū terminans sit independens independētia opposita dependētie nature: nisi forte dicat̃ ꝙ nō reqrit̃ qualiscūꝙ̄ independētia: sꝫ requirit̃ independētia q̄ dicit repugnantiā ad posse depēdere: qualis nō est in supposito creato: vt. s̄. patuit. q. 1. Sed hoc nō videt̃ valere: qꝛ sufficit ꝙ actu nō depēdeat: dūmō em̄ habeat verā rōnem suppositi: hoc sufficit. ❡ Ad cōfirmationem illā de absoluto. Dicit doc. ꝙ absolutio nō facit sustētificationē: sꝫ tm̄ ꝙ ipsa psona sit independens nō nata esse actus vel potentia respectu alteri⁹ vnibilis. Sꝫ in ꝓposito nō poneret̃ ꝙ natura suppositata: (puta natura lapidis) in supposito hōis esset actus vel potētia cōponibilis cū supposito hōis: ⁊ p ꝯñs posset sustentare. vt. s̄. patuit. nec silr̃ poneret̃ ꝙ psona nata sit esse actus vel potētia alteri⁹ vnibilis: nisi forte diceret̃ ꝙ requirit̃ repugnantia ad posse vniri alij vt quo: qualis repugnātia nō est in supposito creato: vt. s̄. patuit. Sed hoc vt. s̄. dixi nō videt̃ valere: qꝛ siue includat repugnantiā siue nō: dūmodo actu sit tale ꝙ nulli sit vnitū sufficit sibi: immo vt actu est sub negatione actualis dependētie ad aliud repugnat sibi posse alij vniri: ⁊ hoc stante illa negatione: sꝫ illa negatio insit sibi mere cōtingenter: vt. s̄. patuit: sicut repugnat subiecto stanti sub albedine nigredo: nō tñ repugnat simplr̃: qꝛ albedo inest tm̄ ꝯtingenter: sic in ꝓposito. ❡ Ad aliō dicit doc. ꝙ nō sufficit limitatio vtriusꝙ̄ extremi: sed vltra requirit̃ ꝙ extrema sint cōpossibilia: sicut etiā albedo ⁊ nigredo etiā in summo sunt limitata ⁊ tñ nō possunt esse silr̃ in eodē subiecto ꝓpter eorꝫ repugnantiā ⁊ incōpossibilitatem. Sic in ꝓposito diceret̃ ꝙ ꝗuis sint limitata: tñ adinuicē repugnāt ⁊ sunt incompossibilia. Sed vt patuit. s̄. nulla apparet maior incōpossibilitas ꝙ natura vniat̃ supposito diuino ꝙ̄ creato.

❡ Ibi. Si tamen teneatur pars affirmatiua. Hic doc. rñdet ad argumentū in oppositū factū in calce. q. quo ꝓbat possibilitatem talis vnionis supposito creato: ⁊ arguit sic. Natura creata ⁊ suppositū creatū sunt adequate ꝓportionabilia: igit̃ neutrū excedit alterum: igit̃ sicut natura nō pōt eē eadē pluriū suppositorꝫ sic nec ecōuerso. ❡ Rñdet doc. ꝙ nō est ibi ita precisa ꝓportio quin suppositū creatū possit terminare dependentiā alterius nature: nō tñ natura pōt simul depēdere plura supposita terminātia: qꝛ vlr̃ in depēdentijs cause ⁊ causati: sꝫ vna cā possit terminare depēdentiā pluriū causatorꝫ: nō tñ plures cause in eodem gñe ⁊ ordine cause possunt terminare dependentiā vnius causati: qꝛ pluralitas priorꝫ arguit pluralitatem posteriorꝫ.

❡ Questio Quinta.

QVinto queritur vtrū formalis rō terminādi istā vnionē sit ꝓprietas relatiua. Titulus. q. sic dꝫ intelligi qd est illud qd̄ dat verbo diuino vt sit terminatiuū talis vnionis in vnitate psone: an sit ꝓprietas ꝟbi hipostatica ⁊ relatiua: an ꝓprietas hipostatica absoluta: an ipsa essentia diuina: ⁊ pariformiter dr̄ de rōne formali terminandi hanc vnionē. Sicut etiā dicim⁹ ꝙ in agente opꝫ reperire rōnem agendi de qua dictū est. s̄. in. 1. di. 7. Et sic querim⁹ hic an ꝓprietas relatiua ꝯstituat ipꝫ verbum in tali esse: vt possit esse terminus immediatus terminans vnionem nature humane in rōne suppositi.
❡ Varro lib. 3. dist. 1. q. 1. haberet ꝯñr dicere ꝙ essentia diuina sit rō formalis terminādi: qꝛ dicit ꝙ qꝛ suppositum ꝯtinet virtualr̃ psonā creatā: ⁊ qꝛ natura assumpta est in pfecta potētia obedientiali ad ipm̄ ꝟbū: ideo sibi cōuenit terminare vnionē: sꝫ cū ista ꝓprie ꝯueniāt essentie diuine nō ꝓprietati: haberet ꝯñter dicere: ꝙ nulla ꝓprietas psonalis terminat: sed sola essentia: qꝛ p illā rationem ꝯuenit ꝟbo terminare vnionē p quā ꝯuenit sibi cōtinere pfectionē suppositi creati ⁊ p quā natura creata est in potētia obiectuali ad verbū: hanc cōclusionem ꝓbat tribus medijs q̄ patent in litera. Var. de rōne formali terminandi ❡ Ibi. Cōtra: psona vna ⁊c. Hic intendit ꝓbare ꝙ ꝓprietas hipostatica cōstituēs psonā diuinā sit relatiua ⁊ nō absoluta. Et rō ista prima stat in hoc supponendo vnū: ꝙ qñ dicim⁹ an filius sit de deo siue de substātia dei: simul notatur ⁊ originatio ⁊ cōsubstātialitas: ⁊ est sensus: filius est de substantia patris. i. filius est originatus a patre vt consubstātialis ei: sicut spūssanctus est de substātia patris ⁊ filij. i. est originatus a patre ⁊ filio vt cōsubstantialis eis: ita ꝙ substantia illa est rō cōsubstātialitatis. ⁊ hoc vide in. 1. di. 5. q. 2. Sic cū querit Ansel. Aut spūssctūs est de patre: qꝛ de deo. i. est originatus a patre vt cōsubstantialis sibi rōne deitatis: ita ꝙ deitas sit rō talis cōsubstātialitatꝭ essentialis. Vel est de deo: qꝛ de patre. i. vel est originat⁹ a deo vt cōsubstātialis sibi rōne paternitatis: ita ꝙ paternitas sit rō cōsubstātialitatis. Secūdus sensus est falsus ⁊ prim⁹ verus. Sꝫ qꝛ Ansel. nō noīat in patre nisi essentiā ⁊ paternitatem. Querit mō doc. an ista diuisio sit imediata ita ꝙ alterū insit de necessitate: sicut sanū ⁊ egrū: ⁊ si talis consubstantialitas de necessitate inest: aut rōne paternitatis aut rōne essentie: si sic/ habet̃ ꝓpositū ꝙ ꝓprietas hypostatica pr̄is sit relatiua: ⁊ ꝙ tm̄ sit ibi ꝓprietas relatiua ⁊ essentia. Si nō est imediata: tunc videt̃ ꝙ Ansel. in ista rōne cōmittat fallaciā ꝯñtis, a destructione vnius mēbri inferēdo

aliud: vt si arguaꝛ a ꝯtrarijs mediatis: aut Jo. est albꝰ aut est niger: sed nõ est albus/ergo est niger fit fallacia ꝯñtis: qꝛ põt esse rubeus: arguitur eñ ab inferiori siue a minus cõi negatiue ad magis cõe. Si etiam exponatur sic Ansel. aut. s. s. est de patre. i. originatus a patre: qꝛ de deo vel vt de rõne formali spirãdi. aut est de deo. i. originatus a deo: qꝛ de patre tanꝙ de rõne formali originandi. Iste scd̃s sensus est falsus: vt pꝫ in ꝑmo i multis locis. Prima tñ expositio magis est cõsona ꝑpter illam ꝓpositionem de. ¶ Ibi. Si dicaꝛ ꝙ sicut per vnũ membrum ⁊c. Aliquis dicere posset ꝙ quãdo Ansel. accipit deum ꝓ vno membro accipit esse dicens perfectionem quod est cõe tribus personis: ⁊ qñ accipit patrẽ pro vno alio membro nõ tñ accipit ipsam paternitatem: sꝫ oẽm ꝓprietatem hipostaticã siue absolutã siue relatiuã ⁊ sic quãdo Ansel. accipit deũ ꝓ vno mẽbro nõ cõprehẽdit sub illo ꝓpetatẽ absolutã hipostaticã: sicut nec etiaꝫ ꝓprietatem relatiuã. ¶ Ibi. Cõtra Aug. 7. de tri. c. 9. Hic doc. ꝓbat ꝑ Aug. ꝙ oẽ absolutũ ꝯtineatur sub illo membro: qd̃ est essentiale: ⁊ pꝫ lr̃a. Nota tñ qꝛ videtur doc. declinare ad hoc ꝙ ꝓprietas hipostatica sit absoluta: vt pꝫ in. 1. di. 26. Exponiꝛ tñ Aug. ꝙ ipse intelligit de absoluto dicente ꝑfectionẽ: ⁊ tale est cõe tribꝰ: ⁊ qd̃ dicit. ĩ. ꝙ eodẽ est deꝰ ⁊ ꝑsona: si intelligat sic ꝑsona pro ꝓprietate hipostatica clarũ est ꝙ nõ eodẽ pater est ꝑsona ⁊ deꝰ. Si aũt intelligat ꝑsonã substãtiã primã dicentem ꝑfectionẽ. Verũ est ꝙ eodem est deꝰ ⁊ ꝑsona: qꝛ substãtia prima dicens ꝑfectionẽ formaliter in deo est ipsa deitas. Et qd̃ dicit. ĩ. nõ eodeꝫ pater est pater ⁊ deus: qꝛ pater paternitate est pater ⁊ est deus deitate: dicit verũ. Sꝫ si intelligat ꝙ paternitas sit vltimũ cõstitutiuũ ꝑsone patris: pꝫ. s̃. in. 1. dist. 26. ꝙ nõ. Et si poneretꝛ ꝙ vltimũ ꝯstitutiuũ ꝑsone patris sit absolutũ qd̃ dicaꝛ. a. tũc certũ est ꝙ suppositũ patris nõ eodẽ est deꝰ ⁊. a. qꝛ ipsuꝫ suppositũ est suppositũ mediante ipso. a. ⁊ nõ est deitate suppositũ: ⁊ tñ est deus ipsa deitate: nõ aũt ipso. a. ⁊ sic deitas ⁊. a. nõ sunt penitus idẽ ex natura rei vt satis ꝓbatũ est in. 1. di. 2. ⁊. 8. q. pe. ⁊ di. 28. ¶ Ibi. Substantia prima. Si teneaꝛ ꝙ suppositũ diuinũ dicatur substãtia prima accipiendo substantiã primã pro ꝓprietate absoluta hipostatica: nõ sequiꝛ pater est aliud ꝫm substãtiã primã a filio: ergo est aliud absolute ꝫm substãtiã est fallacia figure dictionis cõmutando hoc aliquid in quid: in premissa eñ intelligiꝛ substãtia pro substãtia prima: in ꝯñte inferꝛ pro substãtia scd̃a siue pro quidditate: qꝛ ita intellexit Arrius: dixit eñ ꝙ filius dei est creatura pura ⁊ hꝫ aliã substãtiã ⁊ aliã naturã a pr̃e ⁊ ibi obuiat Aug. nõ hic doc. vult inferre ꝙ si suppositũ esset substãtia prima ꝙ erit maxime substãtia: pꝫ in predicamẽtis ⁊ ꝑ ꝯñs si pater est aliud a filio ꝫm substãtiã ꝑmã: ergo simplr̃ est aliud ꝫm substãtiã primã: cũ substãtia prima sit maxime substãtia: pꝫ rñsio in. 1. di. 26. Nam ibi accipit substantiã primã pro absoluto cõstituente ꝑsonã nõ dicente nec perfectionem nec quidditatem.

¶ Ibi in ista questione primus arti. relin

quaꝛ. di. 26. primi. s. q̃ sit ꝓprietas cõstituendi ꝑsonam. In scd̃o arti. doc. tangit plura. Primo de cõtinentia virtuali ⁊ de potẽtia obedientiali: sepe eñ dictũ est ꝙ cõtinentia virtualis ꝓprie est ꝯtinẽtia causalitatis effectiue vt pꝫ in ꝓlo. q. de subiecto. Theo. ⁊ in. 1. di. 3. ⁊ in. 2. dis. 3. q. 10. ⁊ qꝛ talis ꝯtinentia soli essentie diuine cõuenit: tunc sequereꝛ ꝙ ipsa esset rõ formalis terminãdi dependentiã nature hũane ad ṽbũ: qd̃ falsum est. ¶ Sed hic occurrit difficultas gñalis: qꝛ ipse doc. vtiꝛ vno ṽbo ꝙ essentia diuina sub rõne huiꝰ essentie est rõ formalis terminandi relationẽ creature ad ipsam: vt pꝫ. s̃. q. 1. ⁊ in ꝓlogo. q. 1. ⁊ alibi videꝛ dicere oppositũ: vt pꝫ in qd̃li. q. 8. vbi videꝛ hr̃e ꝙ essentia sub rõe qua hec essentia nõ sit rõ formalis terminãdi relationẽ creature ad ipsam: vel causati ⁊ hmõi: qꝛ illud est rõ formalis terminandi relationẽ causati ad ipsam cãm qd̃ est rõ formalis ꝓducendi illud: pꝫ/nã dicimꝰ ꝙ entitas ignis est rõ formalis ꝓducendi aliũ ignem: ⁊ relatio ignis ꝓducti terminatur ad ignẽ ꝓducentẽ in quo entitas ignis ꝓducẽtis est rõ formalis terminãdi: mõ volũtas diuina ⁊ volitio diuina est simplr̃ rõ ꝓducẽdi ad extra respectu cuiuscũꝙ ꝓducibilis: vt pꝫ a doc. in. 1. dist. 2. 39. 42. in. 2. dist.

Difficultas gñalis.

1. q. 1. ⁊ expresse in quodli. q. 8. ergo videꝛ ꝙ ipsa voluntas diuina vel volitio diuina sit rõ formalis terminãdi relationẽ creature ad ipsaꝫ. ¶ Rñdeꝛ primo ꝙ doc. qñ vtiꝛ essentia diuina pro rõe formali nõ ꝑpter hoc excludit volũtatẽ ⁊ volitionẽ cũ sint simplr̃ vna res. ⁊ ꝑfectio entitatiua dei q̃ est rõ causandi vel creãdi: est etiã rõ terminãdi. Scd̃o dico ꝙ nõ haberẽ pro incõuenienti ꝙ relatio creature termineꝛ ad deũ: sic ꝙ volũtas dei q̃ est rõ formalis causãdi talẽ creaturã: sit etiã rõ formalis terminandi relationẽ illiꝰ creature ad deũ. ¶ Ibi. dico ergo ꝙ essentia non est ⁊c. Dicit doc. ꝙ rõ formalis terminandi vnionẽ nature ad ṽbũ est ꝓprietas ꝑsonalis: siue illa sit absoluta siue nõ. Et ꝓbat ibi. In quocũꝙ supposito ⁊c. Et rõ stat in hoc ꝙ si essentia diuina esset simplr̃ rõ formalis terminãdi hmõi vnionẽ cũ eadem sit in patre: etiã ante hmõi terminationẽ: sequiꝛ ꝙ filiꝰ nõ possit terminare hmõi dependentiã quin ⁊ pater terminet: et pꝫ ꝑ exemplũ: qꝛ si ponimꝰ aliquã albedinẽ in tribꝰ suppositis q̃ sit rõ formalis silitudinis ad aliud albũ est impossibile ꝙ vnũ suppositũ dicaꝛ sile ꝑ illã albedinẽ tanꝙ ꝑ rõnem formalem silitudinis fundamentalẽ: qn aliud ⁊ suppositũ ꝫm illaꝫ dicaꝛ sile: sic est in ꝓposito. ¶ Ibi. Diceꝛ forte ꝙ ⁊ si ꝓprietas hipostatica nõ sit proprie rõ formalis terminãdi vt cã ꝑpter quã talis vnio terminetur. est tñ vt causa sine qua nõ ⁊ essentia poniꝛ cã siue rõ ꝑpter quã: sicut diceretꝛ ꝙ albedo ꝓducta ab agente naturali: siue albũ ꝓductũ esset ꝓpria rõ terminandi relationem ꝓducentis: tñ quantitas esset rõ sine qua nõ: qꝛ albedo nõ posset esse nisi in quantitate: sic in proposito. ¶ Cõtra hoc arguit doc. ⁊ ꝓbat ꝙ ipsa ꝓprietas ṽbi nõ cõcurrat vt cã sine qua nõ: ⁊ essentia vt cã ꝑpter quam: immo ꝙ ꝓprietas sit simplr̃ cã ꝑpter quã: ⁊ nõ ipsa essentia. Nã ante terminationẽ huiꝰ vnionis ipsa essentia est ꝑfectissime in tribꝰ ꝑsonis: ⁊ si ipsa est rõ formalis terminãdi: impossibile est vnã ꝑsonã terminare hmõi vnionem quin ⁊ alia. ¶ Ibi. Aliter põt rñderi ⁊c. Diceretꝛ eñ ꝙ ⁊ si tres ꝑsone habeãt eãdeꝫ diuinã essentiã: tamẽ ipsa essentia diuina absolute sumpta nõ est rõ formalis terminãdi hmõi vnionem: sed essentia sub ista rõne qua est cõicata filio: ⁊ filius erit ibi vt cã sine qua nõ: essentia ṽo sub rõne ista qua cõicata est filio ꝑ modũ nature est precisa rõ terminãdi hmõi vnioneꝫ. ¶ Ibi. Cõtra hoc duplr̃ põt argui. Hic doc. supponit vnũ ꝙ ista vnio sit vera relatio realis: vt pꝫ. s̃. in. q. 1. arti. 1. Et ꝙ relatio realis de necessitate termineꝛ ad terminũ realem sub rõne formali: quo stante rõ cõcludit: qꝛ alius ⁊ alius modus habendi essentiã diuinã dicit tñ relationẽ rõnis. Nam inter ipsam vt cõicatã filio: ⁊ vt rõnem formalem cõicãdi seipsam in patre existentẽ est tñ relatio rõnis: vt pꝫ in. 1. di. 2. 5. ⁊. 25. ⁊ in. 2. dist. 1. Si eñ inter ipsam vt cõicatã filio: ⁊ vt principiuꝫ formale cõicandi esset relatio realis: tunc realr̃ referretꝛ ad seipsaꝫ: ⁊ sic realiter distingueretꝛ a seipsa: vt pꝫ in. 1. di. 5. q. 1. ⁊. 26. Si etiã ipsa vt est in patre haberet relationẽ realem ad filiũ: tunc realiter distingueretꝛ a filio: vt pꝫ. s̃. Et sic alius ⁊ aliꝰ modus habendi ipsam: dicit tñ relationẽ rõnis: ⁊ ipsa relatio rõnis nõ põt esse rõ formalis terminãdi relationem realem. ¶ Si dicaꝛ qꝛ in primo dictũ est dis. 1. ꝙ voluntas creata põt frui essentia vt in filio nõ fruendo illa vt in patre: ergo essentia vt in filio põt esse rõ formalis terminandi actũ fruitionis ad ipsam: q̃ tñ fruitio est qualitas absoluta: sic in proposito: ⁊ tñ vt in filio sola rõne distinguiꝛ a seipsa vt in patre. ¶ Dico ꝙ ipsa essentia sub rõne qua essentia absolute sumpta ẽ simplr̃ rõ formalis terminandi fruitionẽ. Ita ꝙ fruitio nõ põt esse recta nisi termineꝛ ad essentiã sub rõne qua hec essentia absolute sumpta: ꝙ ṽo volũtas creata fruaꝛ ipsa vt in filio accidit sibi: accidit ei sibi ꝙ vt est rõ terminans fruitionẽ ꝙ talis fruitio termineꝛ ad ipsam vt in filio. Nã hoc põt esse vel qꝛ volũtas diuina ostendit illã tñ in filio: vel qꝛ volũtas creata refert actũ suũ tñ ad vnã ꝑsonã ⁊ nõ ad aliã: vt pꝫ in. 1. di. 1. q. 2. ¶ Si etiã dicaꝛ nõne ista vnio est imediate causata a tota trinitate. Dico ꝙ sic: vt pꝫ. s̃. q. 1. ⁊ est relatio extrinsecus adueniens: si sic poterit vere eẽ realis: ⁊ tñ terminari ad aliqd̃ reale sub rõne formali ⁊ nõ reali: qꝛ aliud est loqui de relatione intrinsecus adueniente q̃ nõ põt esse realis nisi inter terminos reales cũ ipsa quantũ ad esse ⁊ quantũ ad cõseruari de=

Rñsio ad diffi.

Obiect.

Solo.

Alia obiectio.

pendeat ab illis: relatio tñ extrinsecus aduenisens pōt esse realis et fundari in ente reali et terminari ad aliud reale: sub rōne tñ intentionali. ¶ Dico q̄ si cōcedatur ista vnio vt sit vere relatio realis ꝛ q̄ realiter sit fundata in natura assumpta: ꝛ q̄ ꝟbuꝫ diuinū realr assumpsit illā naturā: ꝛ realiter terminauit dependentiā illius vt cōiter cōcedit̄: est impossibile q̄ rō formalis assumendi naturā hūanā vel rō formalis terminandi illā vnioneꝫ sit relatio rōnis: ptꝫ / qꝛ terminus totalis vt q̄d: dꝛ talis terminus ꝑpter rōnem formaleꝫ: sicut dicim⁹ q̄ agens realiter dꝛ tale ꝑpter principiū formale ꝑductiuū in illo. Si ǵ ꝟbū dꝛ realis termin⁹ talis vnionis: rō formalis cōstituens ip̄m vt dicat̄ terminus realis talis vnionis realis: de necessitate erit realis. ¶ Scd̄a rō sequēs scꝫ q̄ nō est distinctio in mō habendi essentiā nisi pertinens ad originem: sed ꝑpter istā nō terminat dependētiā nature vna ꝑsona ꝛ nō alia: qꝛ ista distinctio esset eadem: si pater fuisset incarnatus ꝛ nō filius: vt. s̄. patuit.

¶ Ad argumenta principalia primo arguit̄ sic in principio. q. ꝑ illaꝫ rōnem cōuenit terminare dependentiā nature ꝑ quā cōuenit sibi ꝯtinere virtualr ꝑfectionem suppositi creati ꝛ ꝑ quā natura creata ē in potentia obedientiali ꝛc. ¶ Rn̄det doc. negando istā: qꝛ cōtinentia virtualis est cōtinentia causalitatis: vt dictū est. s̄. ꝛ potentia obedientialis tm̄ respicit cām efficientem primi entis. Sed terminare hm̄ōi depēdentiā nullaꝫ rōnem causalitatis dicit: vt. s̄. patuit. ¶ Scd̄o arguit̄. Assumens cōicat esse nature assumpte: sed eē in diuinis est essentiale / ergo. ¶ Rn̄det Doc. negādo ma. qꝛ in ista vnione nō cōicat̄ aliq̄d esse nature assumpte: sꝫ tm̄ ibi sustentat̄ natura assumpta in vnitate ꝑsone: qꝛ vt sic pōt dici ꝑsonata ꝛ nullū aliud esse cōicat̄ a ꝟbo vt. s̄. patuit. ¶ Tertio arguit qꝛ eo formalr ꝟbum terminat hm̄ōi vnionem quo est ꝑsona: sꝫ nō est ꝑsona hac ꝓprietate relatiua: vt ptꝫ ꝑ illas rōnes adductas in. 1. di. 26. ¶ Rn̄det doc. negando minorem ſm cōem opi. Si tñ teneret̄ q̄ cōstituat̄ ꝑsona ꝑ ꝓprietatem absolutā: sicut ipse videt̄ ibi tenere in. 1. di. 26. Haberet dicere q̄ talis ꝓprietas absoluta esset rō formalis terminandi. Sed hic tenet q̄ ꝓprietas relatiua sit rō formalis terminandi tenendo cōem opi. ꝛ sic finis huius distin.

¶ Distinctionis secunde Questio prima.

Circa distinctionem secūdam in qua doc. tria querit ꝑ ordinem. Primo vtrū naturam humanaꝫ vniri deo hipostatice. i. in vnitate suppositi siue ꝑsone: ꝛ tñ nō frui: deo ꝯcludat ꝯtradictionē.

¶ Ibi in ista quæstione sunt duo articuli. Primus de nā nata frui: an ista possit nō frui: et scd̄s: an natura nō nata frui possit assumi: ꝛ dꝛ ad vtrūq; ab Hen. quodli. 6. q. 6. q̄ nō. ¶ Ibi. Modus declarans primā rōnem est talis: qꝛ habit⁹ intellectualis aliq̄n est necessarius vt representet obiectū sicut in angelis: (q̄d tñ improbat̄ a doc. in. 2. di. 3. vbi vult Henri. q̄ talis habitus in angelis sit rō representādi oē obiectū) aliq̄n aūt est facilitans ipsam potentiā vt facili⁹ possit in ipsum: sicut in nobis habitus glorie nō ponit̄ in ista vnione ꝑpter primū: vcꝫ vt sit necessarius ad representandū obiectū: qꝛ ꝑ nihil formalr informans naturā est deus sibi presens vt obiectū fruibile: sed tm̄ se representat volūtarie potentie potenti frui imediate vt obiectū fruibile: ergo habitus ille requirit̄ ꝑpter facilitatem: vt potentia faciliter imutari possit a tali obiecto: etiā sine tali habitu absolute pōt a tali obiecto imutari: qꝛ potētia nature assumpte est summe inclinata ꝛ eleuata ꝛ ꝓportionata obiecto fruibili. Naꝫ hm̄ōi potentia nature assumpte ꝑ vnionem eleuata est ad esse supnaturale: iō ipsa potentia est sufficienter eleuata ad opationē supnaturalē: supplet igit̄ ista vnio ad verbū quātū ad fruitionem quicq̄d habitus glie possit facere in alijs.

¶ Ibi. Contra istam opi. Et primo cōtra cōclusionem in se. Hic doc. ꝓbat q̄ est possibile naturaꝫ vniri ꝟbo: ꝛ tñ nō frui ipsa: ꝛ rō stat in hoc q̄ priori non repugnat esse sine posteriori: si tñ inter illa nō sit necessaria cōnexio. hoc dicit. Tum qꝛ si essent idē realr prius nō possit esse sine posteriori. Tū etiā si essent correlatiua quoꝝ vnū esset ꝑducens: ꝛ reliquū ꝑductū nō possent separari abinuicē: lꝫ ꝑducēs sit prius origine ꝑducto: vt ptꝫ de patre in diuinis qui est prior origine filio etiā inquantū pater: vt ptꝫ in. 1. dis. 26. ꝛ. 28. Tū etiā qꝛ si pri⁹ esset cā necessaria posterioris in esse ꝛ ꝯseruari: haberet necessariā ꝯnexionē ad illud: ꝛ sic nō posset separari ab illo: lꝫ esset distinctū realr: vt ptꝫ a doc. in. 1. dist. 8. q. vl. Debet ergo intelligi illa ꝓpositio sic. Oē prius absolutū realiter distinctū ab alio absoluto cui⁹ nō est causa simplr necessaria: pōt separari a posteriori: ꝛ vide q̄ notaui in. 2. di. 12. q. 2. ꝛ sic pꝫ illa ꝓpō prima. Addit minorem: sed ꝑsona creata est prior natura sua operatione: ꝛ vtrūq; est absolutū: ꝛ nō est simplr cā necessaria sue operationis maxime loquēdo de fruitione: ergo talis ꝑsona creata siue natura ꝑsonata pōt esse sine fruitione pro aliquo instanti: ptꝫ / qꝛ sicut natura ꝑsonabilis pri⁹ naturaliter ꝑsonat̄ in se q̄ȝ operetur: qꝛ opatio est suppositi preexistētis: ita q̄n ꝑsonat̄ in alio prius naturalr ꝑsonatur in eo q̄ȝ operet̄: q̄ aūt in eodeꝫ instanti ꝑsonet̄ in alio ptꝫ: qꝛ natura in eodē instanti nature in quo ꝑsonaretur i se: si sibi dimitteret̄ in eodē ꝑsonat̄ in ꝑsona assumente. Nā si in eodē nō ꝑsonaret̄ in alio: esset ꝑsonata in se: vt. s̄. patuit. Si ergo nō est ꝯtradictio naturā pri⁹ ꝑsonari in ꝟbo q̄ȝ frui: ergo nō est ꝯtradictio ipsaꝫ vniri verbo: ꝛ pro aliquo instanti nō frui ipso: ꝛ si pro aliquo ita / ꝛ pro quolibet tp̄is sequētis: vt ptꝫ a doc. in s̄ili dist. 28. 2. vbi dicit ꝯtra vnā opi. q̄ si q̄s pro aliquo instanti pōt precauere oē pctm̄ etiam pro quolibet sequenti.

¶ Aduerte tñ q̄ si ista rō dꝫ concludere necessario presupponit vnū alias ꝓbatū. s. q̄ ip̄m ꝟbū nō imutet de necessitate intellectū nature assumpte: nec volūtatē: si eñ hoc nō presupponeret̄ rō nō cōcluderet etiā ſm doc. qꝛ ipse vult q̄ nō repugnet volūtati posse agere in p̄io instanti quo hꝫ esse: vt ptꝫ diffuse in. 2. di. 5. q. 2. imo de facto vult q̄ aīa christi in primo instanti sue ꝯceptiōis siue vnionis potuit mereri: vt ptꝫ in isto. 3. di. 18. ꝛ i eodē instanti summe fruebat̄ ꝟbo: vt ptꝫ a doc. vbi. s̄. ꝛ di. 13. Stante ergo hoc q̄ ꝟbū diuinū nō necessario imutet: sꝫ mere ꝯtingēter se hꝫ: sequit̄ q̄ volūtas assumpta posset separari ab hm̄ōi fruitiōe: ꝛ sic ptꝫ quō tenet ista ratio.

¶ Nota q̄d dicit doc. in ista rōne q̄ in eodē instanti quo in se ꝑsonaret̄ fuit ꝑsonata in ꝟbo. videt̄ eñ aliqualiter difficile: qꝛ doc. s̄. di. 1. q. 1. dicit q̄ natura assumpta erat vere existēs ꝛ singularis: ꝛ in ꝓpria existētia: sꝫ in eodē instanti quo est existēs est in se ꝑsonata: ptꝫ qꝛ in eodeꝫ instāti inest sibi negatio duplicis depēdētie. ¶ Rn̄deo q̄ in eodē instanti nature quo fuit existens ꝛ singularis fuit etiā assumpta a ꝟbo: ꝛ sic nō fuit in se suppositata.

¶ Si dicat̄ nōne ipsa natura singularis est prior natura ipsa ꝑsonalitate: ꝛ si sic / ergo nō repugnat sibi nō ꝑsonari. Dico q̄ aliq̄d eē pri⁹ natura alio pōt duplr intelligi. Uno mō positiue ꝛ realr. Alio mō priuatiue. Intelligendo sic priuatiue: q̄ negatio nata esset sibi inesse nisi preueniret̄ ab alio: sicut dictū est in. 2. di. 1. q. 2. Sic dico in ꝓposito / q̄ negatio dependētie actualis ad alium suppositū in eodē instanti quo natura singularis hꝫ eē existens sibi inesset nisi preueniret̄ ab alia ꝑsona ꝑsonāte illā. ¶ Ibi. Preterea rōnē positionis duco ad oppositū ꝛc. Quia Hen. dicit q̄ verbū presens nature hūane assumpte necessario imutat intellectū nature assumpte: ꝛ necessario imutare intellectū est causare aliq̄d in illo de necessitate. Hic doc. ꝓbat q̄ ꝟbū nō necessario causat visionē sui in intellectu nature assumpte nec fruitioneꝫ sui in volūtate: qꝛ nihil extra causat nisi volūtarie ꝛ cōtingenter. Tū etiā qꝛ volūtas ex puris naturalib⁹ non fruit̄ necessario sine etiā clare viso: vt patuit in. 1. dist. 1. q. 4. Sequit̄ ibi: nisi aliq̄d addat̄ sue nature ꝑ q̄d sit necessitas ad fruendū. hoc dicit ꝑpter habitū lumis glorie: qui ſm multos ponit̄ in volūtate ꝛ eleuat ipsam ad fruitionē dei: ꝛ etiā ali⁹ supponit̄ in intellectu eleuans ip̄ꝫ ad ꝑfectā cognitionē substātiarū seꝑataꝝ: vt patuit in. 1. di. 3. q. 3. lꝫ tñ doc. dicat q̄ ibi non est necesse ponere hm̄ōi habitū vt clari⁹ patebit in. 4. di. 49. ꝛ de hoc vide q̄ exposui in primo vbi. s̄. cōtra opi. ponentiū necessitatem talis habitus. Si tñ talis habitas poneret̄ videt̄ doc. dicere hic q̄ tūc volūtas necessario frueret̄: qꝛ stante

te tali habitu puta charitate cōsummata: volūtas talis
necessario fruitur. Hoc tñ nō dȝ intelligi de necessitate
absoluta: cū doc. expresse dicat in.1.dis.1.q.4. ꝙ volun-
tas eleuata ꝑ charitatē circa obiectū diuinū clare visuȝ
Obiect. nō necessario fruitur illo. Et si dicat̃ ꝙ necessario fruit̃:
vt ptȝ in.2.di.5.q.1.⁊ di.4. vbi vult ꝙ existens in termi
Rñsio novult de necessitate finē vltimū. ¶ Rñdeo vt ibi nota
ui ⁊ exposui: nō em̄ doc. vult ibi ꝙ existēs in termino ve
lit vltimū finē de necessitate absoluta. ¶ Sȝ quicqd sit
de tali habitu nihil facit ad ꝓpositū respectu huiꝰ vnio-
nis: qr in primo instanti in quo natura vnit̃ ꝟbo nō poni
tur aliqs habitus inexistēs formalr tali nature: qr priꝰ
intelligit̃ vniri ꝟbo q̄ȝ aliquid intelligat̃ sup̄addi: in il-
lo em̄ instanti precise ponit̃ dependentia nature ad ver-
bū: vt.s. exposui. ¶ Ibi p̄terea: ꝙ hic neget̃ necessitas
hitꝰ ip̄robat̃: qr Hen. dixit.s.ibi. Modus declarās ⁊c.
ꝙ nō requirit̃ in assumpta natura aliquis habitꝰ: qr ha-
bitus ꝓpter duo ponit̃: vel vt ꝑ ip̄m habeat̃ obiectū pre
sens: sicut ip̄e posuit in angelis esse vnū habitū numero
infusum a deo: ꝑ quem oīa entia creata alia ab angelo
essent ꝑfecte p̄ntia in rōne obiecti intelligibilis: vt ptȝ
in.2.di.3.q.10. hic ꝟo talis habitus nō dȝ poni: qr ꝓpter
talem vnionē ꝟbū est ꝑfecte presens nature assumpte.
Vel ponit̃ vt faciliret potentiā: nec quātū ad hoc dȝ po-
ni: qr natura assūpta est summe inclinata ad ꝟbū ⁊ sum-
me eleuata ⁊ summe disposita ꝓpter taleȝ vnionem: na-
tura em̄ summe inclinata ad actū nō hȝ habitū dispositi
uū: vt ptȝ a doc. in.2.di.3.q.10. vbi nō ponit habitum in
intellectu angeli ꝓpter summā dispositionē ⁊ inclinatio
nem ad actū. Dicit ergo doc. hic ꝙ talis habitꝰ eleuans
volūtatē ad fruendū deū: de necessitate dȝ poni: ⁊ ratio
stat in hoc: ꝙ sicut charitas de necessitate ponit̃ in volū
tate ꝓpter actū meritoriū: qui actꝰ dr supnaturalis: ita
(immo magis) dȝ poni in volūtate ꝓpter actū fruitiōis
obiecti clare visi: cuȝ talis fruitio sit magis supnatura-
lis: si em̄ charitas est necessaria i volūtate respectu actꝰ
meritorij: vt ipse dicit in.1.di.17. multo fortius erit ne-
Pria du cessaria respectu fruitionis: cū illa magis excedat natu
bita. cir- rā volūtatis hūane. ¶ In ista tñ lr̃a sunt aliqua dubia
ca literā Et primo dubitat̃ in hoc qd̄ dicit: qr charitas est neces-
docto. saria respectu actus meritorij: qr videt̃ sibi ɔtradicere.
Rñsio. Nam in.1.di.17. dicit expresse ꝙ deus posset acceptare
actū nostrū vt dignū vita eterna sine charitate. ¶ Di-
co ꝙ si loquamur de actu meritorio qui sit in ptāte nr̃a:
quo volūtas dr libere mereri: ⁊ ꝙ talis actus meritoriꝰ
sit a charitate increata: statim est cōtradictio ꝙ volūtas
libere mereat̃ ⁊ habeat actū meritoriū in ptāte sua: ⁊ nō
habeat in se formalr illud qd̄ est simplr rō merēdi: ⁊ pri
cipiū formale ꝓductiuuȝ actꝰ meritorij: ⁊ sic doc. loquit̃
in.1.di.17. ꝙ ex quo charitas est simplr principiū actus
merendi: si illa nō poneret̃ in volūtate formalr: tūc volū
tas nō haberet in ptāte sua actū meritoriū: ⁊ hoc modo
etiā loquit̃ doc. hic. Nō em̄ vult ꝙ rō meriti sit sic de ne-
cessitate a charitate: ꝙ sine ipsa non possit esse actꝰ meri-
torius: qr deꝰ potuisset ordinare ꝙ vellet acceptare oēm
actū amoris elicitū a volūtate ꝓpt deū: etiā nullo habi
Scda du tu charitatis inexistēte. ¶ Scdo dubitat̃ in hoc qd̄ di-
bitatio. cit ꝙ actus meritorius est supnaturalis: qr ⁊ si charitas
sit ꝓducta mere supnatutalr: tñ actus ꝓductꝰ a volūta-
te ⁊ charitate dr naturalis ⁊ naturalr ꝓductꝰ: sicut alr̃s
dictū est ꝙ visio ꝓducta a potētia visiua supnaturaliter
Soro. causata est naturalis. ¶ Dico ꝙ talis actus meritoriꝰ
dicit̃ supnaturalis ex hoc ꝙ de necessitate est ab aliquo
principio supnaturalr infuso: sicut etiā dicit doct. in.2.
disti.3.q.9. vbi vult ꝙ cognitio qua angeli cognouerūt
deuȝ sub ratione deitatis dicat̃ supnaturalis: qr a spe-
cie intelligibili supnaturalr infusa: lȝ talis cognitio na
Tertia turalr ꝓducat̃ ab intellectu ⁊ tali specie. ¶ Tertio du-
dubita. bitatur in hoc qd̄ dicit. Nullū agens hȝ in ptāte ⁊c. In
hoc videt̃ ꝙ doc. nō dicat bene sed ꝙ sibi cōtradicat: qd̄
ptȝ. Nā volūtas nullo modo hȝ in ptāte sua actū cogno
scendi obiectū: loquendo simplr de pria cognitiōe obie
cti: q̄ tñ cognitio de necessitate requirit̃: vt ptȝ ab ip̄o do
cto. in.1.di.3.q.7.⁊.q. vlt. di.6. dist.27. in.2. dist.25. vbi
vult ꝙ talis cognitio requiritur de necessitate vt cā sine
qua nō: ⁊ diffuse vide di.42.2. ⁊ ꝙ non habeat in ptāte
sua hmōi cognitionē: pȝ ab ip̄o in.1.di.3.i.2.d.9.⁊.42.
¶ p̄. Si sic esset ꝙ haberet in ptāte sua oē requisitū ⁊c.
tunc sequeret̃ ꝙ ipsa posset determinare volūtatem diui
nā ad agendū: qd̄ est impossibile. vide Sco. in.1.di.1. in
2.di.27. ⁊ tñ ipsa volūtas diuina de necessitate requirit̃
vt simplr cā pria: vt ptȝ a Sco. in.1.di.2.⁊.8.⁊ in.2. dis.
37. ¶ Dico ad oīa ista ꝙ volūtatē creatā hr̃e in ptāte Rñsio
sua omē simplr requisitū ad actum pōt duplr intelligi. singula-
Primo ꝙ loquēdo de causalitate ꝑtinēte ad ipsam qua ris.
dicit̃ mere ⁊ libere agere: ⁊ qd̄ est principiū formale actꝰ
qui vere dr esse in ptāte voluntatis. Tunc dico ꝙ volun
tas non hȝ in ptāte sua actū nisi habeat in ptāte sua oīa
requisita ad illū actū: loquēdo de actione ꝑtinēte ad ip
sam: qua dicat̃ hr̃e in ptāte sua actū: ⁊ sic cū charitas cō
currat de necessitate ad actū meritoriū: si illa nō esset in
ptāte volūtatis: tunc volūtas nō hr̃et in ptāte sua actū
meritoriū. Si ꝟo intelligat̃ ꝙ habeat in ptāte sua omne
aliud: puta intellectioneȝ primā: actionē prime cause: ⁊
hmōi: hoc mō nō dȝ intelligi: sed oīa ista presupponunt̃
sic intelligendo ꝙ posito obiecto intelligibili p̄nte volū
tati: ⁊ presupposita gñali influentia voluntatis diuine:
volūtas hȝ in ptāte sua actū meritoriū: ⁊ si ad actū me-
ritoriū cōcurrat aliqs habitꝰ appetitiuus vt principiuȝ
formale ꝓductiuū talis actus meritorij: ⁊ ille habitꝰ nō
sit in ptāte volūtatis: sequit̃ ꝙ nec actus: qr si non hȝ in
facultate sua vti tali habitu ad talem ⁊ talem actū: actꝰ
ille ꝓductꝰ nō erit in ptāte sua: qr nec principiū formale
¶ Quarto dubitat̃ in hoc qd̄ dicit ꝙ volūtas humana Quarta
nō pōt frui deo clare viso sine charitate: nec silr volūtas dubita-
assumpta a ꝟbo: in hoc videt̃ sibi ɔtradicere: qr expresse tio ⁊ ē ap
in.1.di.pe. vult ꝙ volūtas etiā nō eleuata ꝑ charitatem parens
pōt vere frui ⁊ nō frui obiecto clare viso. ¶ Dico ꝙ nō contradi
cōtradicit sibi: qr aliter ⁊ aliter hic ⁊ ibi loquit̃. Naȝ ibi ctio.
loquit̃ de fruitione absolute sumpta (que tñ nō est ꝓprie Rñsio.
beatifica) qr ibi loquit̃ exponendo dictū Aug. Btūs est
qui hȝ quicqd vult. i. btūs est qui hȝ quicquid recte pōt
velle: ⁊ qr recte pōt velle fruitionē dei esse elicitā a chari
tate ꝑ quam talis fruitio est sibi grata si nō vellet hmōi
fruitionē a charitate elicitā non esset vere btūs. Hic ꝟo
loquit̃ de fruitione btifica q̄ vt sit grata deo elicit̃ a volū
tate charitate informata. Dico vltra ꝙ doct. arguit ad Alia rñ.
hoiem: qr ex quo isti ponūt in volūtate necessario habi-
tum supnaturalem respectu actus meritorij: ita ꝙ hm
eos est simplr impossibile volūtatem creatā mereri sine
habitu charitatis supnaturaliter infuso: a fortiori hn̄t
ponere necessitatem habitꝰ supnaturalis respectu actꝰ
btifici: cū ille sit simplr ꝑfectior. Nec credo ꝙ doc. abso-
lute ⁊ ex intentione ponat necessario taleȝ habitū: ⁊ hoc
necessitate absoluta: vt in pluribꝰ locis ptȝ. ¶ Ibi. Cō
cedo cōclusionē. Hic doc. supponit vnū. s. ꝙ actus frui-
tionis sit in ptāte volūtatis: ⁊ ꝙ ad actū fruitiōis req-
ratur charitas: tunc si talis charitas nō esset in ptāte vo
lūtatis nō hr̃et in ptāte sua fruitionē: vt ptȝ.s. ⁊ si deus
imediate causaret illā: ptȝ ꝙ illas voluntas tm̄ passiue
se haberet. ⁊ dixi supposito ꝙ deus ordinauerit charita
tem cōcurrere. Nā ipse deus si vellet posset facere ꝙ vo-
lūtas etiā sine charitate hr̃et in ptāte sua actū fruitiōis
ita ꝙ volūtas creata ⁊ volūtas diuina ɔcurrerēt vt due
cause partiales: sȝ disposuit nunq̄ȝ fruitionē aliquā esse
formaliter btitudinē: nisi ꝓcedat a charitate: ⁊ scdo dici
pōt ꝙ fruitio illa q̄ est a volūtate concurrente charitate
essentialiter est ꝑfectior fruitione a sola volūtate elicita
ptȝ a Sco. in.1.dist.17. in.3.di.27. quō potētia habitua
ta ꝑfectius opat̃ q̄ȝ nō habituata agente tñ equali cona
tu. ¶ Ibi. Et si dicas. Hic doc. dicit ꝙ posito ꝙ intelle
ctus aīe christi sit imutatꝰ a deo: sic. s. ꝙ habeat visioneȝ
ipsius deitatis: nō tñ sequit̃ ꝙ ipse deꝰ de necessitate im
mutet volūtatē aīe christi causando in ea fruitioneȝ: vt
ptȝ in.1. ¶ Sed in hoc orit̃ mihi prio difficultas: qr ip̄e Difficul
doct. vult hic ⁊ ibi ꝙ stante visione clara essentie diuine tas.
volūtas de necessitate fruit̃ sustinēdo opi. Hen. q̄ dicit:
ꝙ itellectio actualis obiecti diligibilis ē cā dilectiōis i
volūtate: vt pȝ.s. in.2.di.25. Tūc doc. hȝ soluere quō ta Solo.
lis fruitio obiecti clare visi nō sit elicita de necessitate: ⁊
soluit̃ ꝑ dicta in dist.25.2. s. ꝙ talis visio nō est cā tota-
lis volitiōis. ¶ Scdo occurrit difficultas ꝙ si visio il- Alia dif
la ɔcurrit vt cā partialis cū volūtate: sustinendo tertiā ficultas.
opi. dictā vbi.s. ꝙ intellectio obiecti diligibilis sit cau-
sa ꝑtialis: ⁊ dicit ꝙ illa opi. est ꝓbabilis quō talis frui-
tio poterit esse in ptāte volūtatis: cū illa intellectio vel

visio nō sit in ptāte ipsius: etiā posito φ immediate sit a deo. Et vltra illa visio non erit formaliter in volūtate: sed in intellectu. quō ergo hʒ in ptāte sua talem fruitionem: cū ꝛ principiū formale pductiuū partiale tñ non sit formalr in illa: etiaʒ ptʒ φ si sic: φ tūc actus fruitionis nō erit in ptāte ipsius: vt ptʒ p dicta doc. in ista. q. ꝛ in. 1. di. 17. ¶ Dico φ nō est necesse volūtatem hr̄e in se formaliter principiū formale pductiuū. accidit eñ sibi φ sit formaliter in illo: vt ptʒ a Sco. in. 1. di. 3. q. 7. ꝛ di. 17. sicut eñ intellect⁹ nō hʒ in se formalr obiectū intuitiue cognitū: qđ tñ est partialis cā cognitionis intuitiue. Sed dico φ qñ aliqua potētia est tm̄ nata agere partialiter: φ illud qđ ptinet ad causalitatē ei⁹ partialem magis vel min⁹ pfectā s̄m qđ dicit̄ hr̄e effectū in ptāte sua: si formaliter nō ponit̄ in illa: tunc nō habebit effectū in ptāte sua: habit⁹ eñ ꝛ si concurrat partialiter ad actū ītelligendi: puta habitus scientificus: tñ cum ipso intellectu in quo est: e st tm̄ vna cā partialis: ꝛ obiectuʒ vel supplens vicē obiecti est alia cā partialis: sed ille habitus ponit̄ pꝑter pfectiorē actū inquantū pcedit a potētia. sic dico ī pposito φ lʒ visio obiecti nō sit formalr in volūtate: nō tñ negam⁹ quin habeat ī ptāte sua fruitionem obiecti: q̄ꝛ talis visio nō ptinet ad causalitatem volūtatis pfectiorem vel impfectiorē ptinentem ad ipām sicut habitus qui ponit̄ vt talis actus volūtatis sit pfectior: vt ptʒ in. 1. di. 17. ¶ Dico etiā φ lʒ volūtas nō habeat in se formalr illā visionē: nec sit in ptāte sua quātū ad eius entitatem: pōt tñ esse in ptāte sua firmādo intellectū in tali visione: vt ptʒ in. 2. dist. 42. pōt etiā dici φ sit in ptāte sua quātum ad hoc φ ipsa poterit vti tali cognitione: mō tñ preexposito in. 2. di. 42. ¶ Ibi. Silr istud dictū nō arguit necessitatē fruitionis: q̄ꝛ s̄m hoc volūtas haberet se tm̄ passiue respectu fruitiōis: ꝛ hoc ex potentia ꝯtradictionis ad ipsam: necessitas aūt non accipit̄ ex parte illius qđ est in potentia ꝯtractionis ad aliqđ: ptʒ/ q̄ꝛ illud ex sua natura pōt eē sub illo ꝛ sub opposito. Si ergo aīa christi de necessitate fruit̄ deo: cum ipsa sit in potentia cōtradictionis ad ipsam: talis necessitas a nullo alio erit nisi a deo: ꝛ hoc est falsum: q̄ꝛ de⁹ nihil agit ad extra de necessitate: vt ptʒ in. 1. dist. 2. q. 1. ꝛ dist. 8. q. vlt. ꝛ dist. 39. ꝛ alibi sepe. ¶ Ibi. Et si dicas φ imo: q̄ꝛ presupposita imutatione intellectus. s. habita visione ipsi⁹ verbi: necessario causat istud vt cōcomitans. s. ipsaʒ fruitionē. Hoc improbatū est in di. 1. q. 4. q̄ꝛ cum visio ꝛ fruitio sint duo absoluta ꝛ realiter distincta: ꝛ visio est prior natura fruitione: ꝛ nullo modo dependet ab ipsa fruitione: nulla apparet cōtradictio visionem posse esse sine fruitione. ¶ Ibi. Preterea. Si cōcederet̄ aīam christi posse sic se habere ad fruitionem sine habitu sicut aliā aīam cū habitu videt̄ oīno superfluū in christo ponere habit⁹ infusos: qui tñ ab oīb⁹ ponuntur: vt. ī. patebit di. 13. ꝛ. 14. ¶ Ibi. p̄. Ex vi vnionis solū verbū est presens aīe assumpte: ꝛ hoc s̄m esse psonale. i. φ p vnioneʒ illā precise tm̄ habet̄ presentia verbi. ex hoc φ terminat dependentiā nature assumpte: et vnit sibi illā naturā in vnitate suppositi: ꝛ p ꝯñs sequit̄ φ ex vi talis vnionis nō habet̄ pñtia vbi in rōne verbi actu visibilis. Et si s̄m Hen. ex vi talis vnionis verbū esset presens in rōne obiecti imutantis nō plus haberetur nisi φ ex vi vnionis solū verbū immutaret intellectum aīe xp̄i: ptʒ q̄ꝛ ex vi talis vnionis habet̄ tm̄ pñtia verbi: cū vnio terminet̄ ad ipm̄ vbū: ꝛ sic sequeret̄ φ talis intellectus nō imutaret a tota trinitate: qđ est falsum: q̄ꝛ opa trinitatis sunt īdiuisa ad extra: vt. s̄. patuit in. 2. distin. 1. q. 1. ¶ Ibi. Si dicas φ eadem est ratio videndi tres psonas ꝛ vnam: q̄ꝛ qui videt vnā necessario videt omnes. Dicit doctor φ hoc nō est necessarium: vt patuit in primo dist. 1. q. 2.

¶ Ibi. Ad secundū articulū principalem qui erat. An natura nō nata frui posset assumi: dicit̄ ab Hen. quodli. 13. q. 5. φ nō: pꝑter istā rōneʒ: q̄ꝛ sicut de⁹ se habet ad oēm creaturā in illapsu generali quantū ad esse ꝛ operari: ita videt̄ se hr̄e ad hanc naturā in illapsu spāli quantū ad hanc opationē. s. fruitionē: ꝛ hoc esse. s. vnioneʒ. Sed primo mō nulli pōt illabi ad esse: nisi cui illabit̄ quantū ad opationē s̄m phm̄. 4. meta. t. c. vlti. q̄ꝛ vnūqđq; est tale cum pōt agere, igit̄ nō pōt illabi isti nature illapsu spāli quantum ad esse nisi possit ei illabi quantū ad opationem spālem: opatio spālis respiciēs obiectū supnaturale est opatio videndi ꝛ fruendi: que nullo mō cōpetunt nature nō nate frui vt nature irrationali. ¶ Ibi. Cōtra istud. Hic doc. īprobat hanc opi. ꝛ rō stat in hoc: q̄ꝛ nec ex parte nature irrōnalis: nec ex pte vbi appet ꝯtradictio: qn talis natura possit assumi a vbo in vnitate suppositi: ptʒ/ q̄ꝛ si aliqua natura est inassumptibilis ex hoc erit q̄ꝛ dicit negationem duplicis depēdētie: siue duplicis cōicabilitatis: vt. s̄. dixi. cū ergo natura hūana singularis sit cōicabilis vt quo: ita natura lapidis vt singularis ꝛ in se non suppositata poterit cōicari alteri in vnitate suppositi: nec ē maior rō de vna q̄ꝫ de alia: cū vna nō habeat magis rōnem suppositi q̄ꝫ alia. Nec apparet repugnantia ex pte vbi: q̄ꝛ vbū est independens respectu nature lapidis: sicut respectu nature hūane: loquendo de independentia opposita depēdentie qua aliqd natū est dependere ad aliud vt ad suppositū: vt. s̄. exposui dist. 1. q. 1. ¶ Ibi. Hic diceret̄ φ lʒ natura lapidis possit dependere hipostatice: non tñ ad psonā vt ad terminū: q̄ꝛ psona nō terminat dependentiā psone: nisi psonabilis. Uult dicere φ aliud est naturā terminari ad suppositū vt suppositū est: ꝛ aliđ est terminari ad psonā vt psona est. Primo mō natura lapidis pōt terminari ad aliud suppositū: q̄ꝛ ꝛ sibi dimissa in se suppositaret: sed nō scđo mō: q̄ꝛ sicut in se non esset nata psonari: ita nec pōt terminari ad aliā psonā: lʒ ḡ natura lapidis possit terminari ad verbū in rōne suppositi: nō tñ in rōne psone: q̄ꝛ tm̄ natura nata frui est sic nata terminari. ¶ Ibi. Hoc excludendo dico φ lʒ nature depēdentes sint alterius rōnis: ꝛ ita dependentie earū inquantū a fundamento possunt hr̄e distinctionē: sūt aliq̊ mō alteri⁹ rōnis: tñ idē termin⁹ ꝛ s̄m eādē rōnē ex parte ei⁹ pōt esse oīm istarū dependentiarū. Uult dicere doc. φ q̄uis dependentie nature hūane ad vbū sit alterius rōnis a dependentia nature lapidis ad ipsum vbuʒ: q̄ꝛ ꝛ tales nature sunt alterius rōnis: ꝛ p ꝯñs ex pte nature hūane diceret̄ psonari in vbo: q̄ꝛ etia in se nata esset psonari: ꝛ ex pte lapidis diceret̄ tm̄ suppositari in vbo: q̄ꝛ ꝛ natura lapidis eēt tm̄ nata ī se suppositari: in re tñ ꝛ ex pte termini est simplr idē termin⁹: q̄ꝛ idem verbū respectu vtriusq; depēdentie. Sequit̄. Silr si natura angelica assumeret̄ ipa esset alterius rōnis a natura humana: ꝛ sic esset alia ꝛ alia dependentia hui⁹ nature ꝛ illius: ꝛ tñ vtraq; posset depēdere ad eūdem terminū: ꝛ ad psonā vbi: sic esset in pposito. ¶ Ibi. Sed diceretur φ vtraq; est psonabilis: lʒ habeāt entitatē vel dependentiā alteri⁹ rōnis: ꝛ ideo vtraq; pōt vniri psone. nō sic natura nō personabilis. ¶ Ibi. Cōtra istud. Si vbū esset hipostasis independens ꝛ nō psona posset terminare dependentiā nature psonabilis. Igit̄ cuʒ nihil tollat̄ ab ipso qđ p se faciat ad rōnem terminandi depēdentiā alteri⁹ p hoc φ est psona: adhuc poterit terminare. Nec tñ sequit̄ φ natura assumpta lapidis psonaret̄: q̄ꝛ psonari nō tm̄ dicit vniri: sed sic vniri: ita φ ille modus respicit fundamentū vnitū siue assumptū: siue iste modus ꝛc. Dicit doc. hic: φ ille modus quo dr̄ sic vel sic vniri pōt esse intrinsecus tali vnioni. Exemplū. Si natura etiā rōnalis vniat̄ supposito diuino: talis vnio dr̄ psonatio: ita φ talis modus est intrinsecus tali vnioni q̄ꝛ talis vnio: iō psonatio. Et addit doc. φ talis modus intrinsecus vnioni tali pōt causari a fundamento talis vnionis. ¶ Sed in hoc posset dubitari: q̄ꝛ cū talis vnio nō oriat̄ a fundamento ex natura rei: vt ptʒ. s̄. a doc. di. 1. q. 1. Et vltra dicit doc. in. q. 4. φ vnire naturā aliquā supposito alteri effectiue soli deo ꝯuenit: ita φ ex dictis eius talis vnio ad aliud suppositū est imediate causata a deo: ergo ꝛ illud qđ est sibi intrinsecuʒ erit imediate a deo: ꝛ sic si ponit̄ talis modus intrinsecus tali vnioni: videt̄ φ nō sit a fundamēto. ¶ Dico (sustinendo φ talis modus sit intrinsec⁹) φ lʒ talis vnio siue relatio realis quantū ad suā entitatē sit imediate causata a deo: tñ inquantū fundat̄ in tali natura: illa natura pōt causare in tali vnione talem modū: ita φ in eodem instanti quo talis vnio fundat̄ in natura: statim in illa vtute nature causat̄ modus intrinsecus quo ipsa vnio dicit̄ psonatio. ¶ Sed difficultas est si natura psonabilis vniat̄ alicui supposito qđ nullo mō sit psona: puta lapidi (su

Rñsio.

Itē alia rñsio.

Henric⁹ qđli. 13. q. 5.

Difficultas.

Rñsio.

Alia difficultas valde singularis

ſtinendo ꝙ ſic poſſit vniri ſm̄ mentem doc.) an talis natura dicat̄ ibi ꝑſonata. ¶ Dico ꝙ ſi intelligat̄ ꝑſonari ex hoc ſolo ꝙ terminat̄ ad ꝑſonā: ⁊ hoc denoīatione extrinſeca: ꝙ talis natura nō eſſet ꝑſonata: ⁊ vice verſa ſi natura lapidis vniat̄ alicui ꝑſone diceret̄ ꝑſonata ꝑſonatione extrinſeca ſiue denoīatiōe extrinſeca. Si vō intelligat̄ ꝑſonatio ex aliquo intrinſeco tali perſonationi vel vnioni: vtputa q2 talis vnio fundat̄ in tali natura q̄ ſtatim nata eſt cauſare in illa vnione talem modū quōcū9 illa vnio terminet̄: ſiue ad ſuppoſitū ſiue ad ꝑſonā ⁊ tunc natura rōnalis eſſet ꝑſona: ⁊ ſilr̄ ſi lapis vniretur ꝑſone ſiue diuine ſiue create: talis vnio intrinſece diceretur ſuppoſitatio: q2 poſita tali vnione ī tali fundamēto tm̄ nato in ſe ſuppoſitari: ⁊ nullo mō ꝑſonari: virtute fundamenti cauſaret̄ ille modus intrinſec9 in tali vnione quo formaliter diceret̄ ſuppoſitatio: ⁊ ſic ꝑſona diuina vel creata terminans hm̄oi vnionē ſuppleret vicem ſuppoſiti ꝓprij. Si vō talis modus dicat̄ extrīſecus tali vnioni ⁊ nō formalis: ſed magis materialis ⁊ cōcomitans: tūc modus ille materialr̄ erit natura talis: vtputa ſi rōnalis nata eſt ꝑſonari: ſi irrōnalis nata eſt ſolum ſuppoſitari: iō illa natura q̄ tm̄ nata eſt ꝑſonari ī ſe adueniēte vnione ad aliud ſuppoſitum quodcū9 ſit illud illa vnio diceretur ꝑſonatio rōne fundamēti: ⁊ ſilr̄ adueniente vnione alicui nature tm̄ nate ſuppoſitari in ſe talis vnio ad aliud ſuppoſitum quodcū9 ſit illud rōne nature in qua fundat̄ diceret̄ ſolum ſuppoſitatio.

[margin: Rñſio trimembris.]

¶ Aliqui tamē dicūt vt Var. lib. iii. q. ix. arti. 3. ꝙ hoc eſt ꝓpter diſtinctionem hipoſteſis ⁊ ꝑſone in vbo: q̄ ſibi pōt aliquid vniri in rōne hipoſtaſis vt lapis: ⁊ tm̄ nō in rōne ꝑſone. ¶ Cōtra. Iſta lr̄a ſtat ī duobus: aut ille due rōnes ſunt ibi ex natura rei ⁊ diſtincte preter opus intellectus. Et tūc dicit doc. ꝙ hoc eſt īpoſſibile: q2 realitas ꝑſone adueniret realitati ſuppoſiti: et cōtraheret ipſam: ⁊ ſic ibi eſſet cōpoſitio: vt pz̄ di. 8. primi. ¶ Si diceret̄ ꝙ ille due realitates ſunt ibi eque in actu: ita ꝙ vna nō determinat aliā: nec cōtrahit: ſicut ēt realitas ꝓprietatis eſt ſic ī actu vltimo ⁊ eſſentia ſilr̄: ꝙ vna nō determinat aliam: vt pz̄ in. 1. di. 3. q. 2. diſt. 26. ¶ Dico ꝙ nō eſt ſimile: q2 realitas ſuppoſiti ſi de neceſſitate ponit̄ ibi preſupponit̄ realitati ꝑſone: ⁊ ſic realitas ꝑſone illā determinaret: pz̄ / q2 realitas ſuppoſiti in plus ſe hz̄ q̄ realitas ꝑſone: q2 illa pōt reperiri in toto predicamento ſubſtātie. realitas vō ꝑſone tm̄ reperit̄ in ſubſtātia intellectuali: ⁊ iō illa eſt vltimate determinatiua: vt pz̄ etiā in nobis qn̄ hō generat̄. Nā prius fit ſuppoſitū ſubſtātie corporee. ſecūdo viuētis ꝑ aīaz vegetatiuā. tertio aīalis ꝑ aīam ſenſitiuā. vltimo ſuppoſitū hominis ꝑ aīam intellectiuā: ⁊ tale ſuppoſitū vltimate ꝓprie dr̄ ꝑſona: ita ꝙ in Fran. eſt tm̄ rō ꝑſonalitatis: ⁊ ſi vltra illā poneret̄ rō hipoſtaſis oīno ſuꝑflueret: loquendo de vltimata rōne nullo mō cōtrahibili. Sic in ꝓpoſito: ſi in verbo eſſet realitas ſuppoſiti diſtincta a realitate ꝑſone: eſſet vere contrahibilis a realitate ꝑſone: ⁊ ſic cōpoſitio. Et nō eſt ſile de eſſentia diuina: ⁊ de ꝓprietate: q2 eſſentia diuina eſt ſimplr̄ in vltima actualitate cū quidditatiue ſit hec: ⁊ ꝑ aduentū cuiuſcū9 ꝓprietatis nō ſit aliquo mō determinabilis: pz̄ / q2 ſic eſt vere cōicabilis filio qn̄ exiſtit ſub ꝓprietate patris: ſicut ſi non exiſteret: īmo ⁊ nō exiſtēs ſub tribus ꝓprietatib9 quātū eſt ex ꝑte ſua eſſet infinitis ꝑſonis cōicabilis. Sz quare tm̄ ſit in trib9 expoſui in. 1. di. 1. ¶ Si etiā oīno diceret̄ ꝙ eſſent ibi ille due realitates: ⁊ vna nō eſſet cōtrahibilis ꝑ aliā: ſed darēt eſſe vltimatū ⁊ incōicabile ipſi vbo: ſtatim ſequit̄ argm̄ doc. factū in ſilī diſt. 2. primi. ꝙ tunc eſſent ibi due rōnes formales vltimate quib9 ꝑſona diuina eſſet vltimate incōicabilis: ⁊ ſic dependeret ab illis. fiat modo argm̄ illud. Aut illa ſunt neceſſe ⁊c. vide ibi. Stat ergo ꝙ nō ſint ibi due realitates poſitiue. Aut rō ꝑſone ⁊ rō hipoſtaſis tm̄ rōne differūt: ita ꝙ ſunt ibi tm̄ ꝑ opationē intellect9: ⁊ tūc doc. arguit: q2 tūc talis vnio que eſt vere realis hr̄et terminū nō realē: ſed ens rōnis pro termino: ⁊ ſic talis vnio non eſſet vere realis: ⁊ quō ſequatur hoc expoſui. ſ. finem. q. vlti. prime diſt.

[margin: Opi. varronis.] *[margin: Obiect.]* *[margin: Rñſio.]*

¶ Ibi. Quantū etiā ad ſecundū articulū cōcedit Doc. abſolute ꝙ q̄libet aliā naturā q̄tumcū9 infimam pōt aſſumere. Et dico plus ꝙ etiā poſſet aſſumere ita ꝑfecte naturā Luciferi: ſicut ⁊ naturā hoīs: ſz de cōgruo nō diceret̄ Lucifer in malo: īmo eſſet plen9 oī gratia ⁊ vere beatus. Poſſet etiā de potētia ſua abſoluta ipm̄ aſſumere vt dānatū ⁊ ꝓuatū viſione diuina: nam ſic aſſumere non dicit aliquā perfectionem ī verbo nec imꝑfectionē: ſed tm̄ ſuſtētationē. ¶ Sed q̄tum ad primū articulū vbi querebat̄. an natura nata frui poſſit vniri verbo ⁊ nō frui eo. Dicit doc. duo. p̄mum ꝙ hoc nō includit cōtradictionem: ponēdo ipſam poſſe aſſumi ſine habitu creato: quia ſi poneret̄ talis habitus neceſſario frueret̄ verbo: quod debz̄ ītelligi q̄tum ad neceſſitatem: de qua. ſ. expoſui. ſcdm̄ eſt ꝙ nō apparet aliqua neceſſitas ponēdi habitū glorie in natura verbo vnita: q2 talis natura vt vnita eſt prior natura quocū9 hītu creato: ⁊ per cōſequēs nō repugnat ſibi poſſe eſſe ſine tali habitu. priori eīm natura nō repugnat poſſe eſſe ſine poſteriori: vt pz̄ ex diffinitione priori. 5. met. t. c. 16. Alia inquit ſm̄ ſubſtātiam ⁊ naturā (ſupple dicūtur priora) que cū9 ꝯtingit eē ſine alijs: ⁊ illa ñ ſine illis. Et ibi Com̄. quedā dicūtur priora naturaliter: ⁊ ſunt illa q̄ cū fuerit nō ſequit̄ vt poſteriora ſint ⁊ ſi poſteriora ſint illa erūt. hec ille. Cum ergo natura prius ītelligatur ꝑſonata in verbo q̄ habeat aliquem habitum: ſequitur ꝙ ſibi non repugnat poſſe eſſe ſine quocum9 habitu creato.

¶ Ad argumenta principalia. Primo arguit Doc. cōtra primū membrū: ꝓbādo eſſe impoſſibile naturam natam frui poſſe aſſumi a verbo ⁊ non frui eo: q2 illa vnio maior eſt iſta vnione: q̄ eſt ꝑ habitū glīe: pz̄ ꝑ Aug. 13. de tri. c. 19. In reb9 inq̄t ꝑ tp̄s ortis ſumma gr̄a eſt ⁊c. Sed ꝯtradictio eſt naturā vnitā ꝑ habitū glorie nō frui: ergo multo magis eſt impoſſibile naturā vnitam verbo in vnitate ſuppoſiti nō frui eo. ¶ Ibi. Confirmat̄ ꝑ Aug. 13. de tri. c. 9. vbi arguit̄ ꝑ locū a minori: ſi filius dei naturalis factus eſt filius hoīs: igit̄ magis credibile eſt ꝙ filius hoīs naturalis ſit gr̄a filius dei. Si aūt ꝯñā tenet vl̄r a minori: igit̄ ī chriſto: poſito añte vcz̄ ꝙ filius dei factus ſit filius hoīs: neceſſario ponit̄ ⁊ ꝯñs. ſ. ꝙ gratia ſit filius dei: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ neceſſario fruatur. Tum q2 ſi neceſſario nō frueret̄ poſſet peccare: ⁊ ita deus diceret̄ peccare: ⁊ ꝑ ꝯñs dānari ꝓpter cōicatiōem ydiomatū. ¶ Cōfirmat̄ iſta ꝓbatio ꝑ Anſel. 2. cur de9 homo. c. 10. primus homo erat peccabilis: quia nō erat deus. igitur ex iſta vnione ſecundus homo ex qua erat deus erat impeccabilis: ſz nō erat impeccabilis niſi q2 beatus. ¶ Ibi. Ad primū argm̄ doc. dat duas rñſiōes. Prima eſt ꝙ vnio nature ad verbum ē maior q̄tum ad actum primū: q2 per hāc cōicatur eſſe ꝑſone aſſumentis nature aſſumpte. i. ꝙ per hāc vnionem natura habet eſſe ſuppoſitale ſiue ꝑſonale diuinum. Et addit ꝙ etiaz hec vnio de facto īcludit aliā vnionem q̄ eſt ad actum ſcdm̄ ⁊ operari: q2 īcludit ſummam gratiam: ad quā ſequitur ſumma fruitio: ſed de poſſibili ſi ſepararet̄ illa eſſet maior q̄tum ad opationem: ſiue q̄tum ad actum ſcdm̄. ſ. illa que eſſet per habitum glorie diceret̄ maior q̄tum ad actum ſcdm̄: q2 per illum actum vniret̄ deitati attingendo illā in ratiōe obiecti fruibilis: ſed nō eſſet maior q̄tū ad actū primū: q2 ꝑ talem vnionem nō cōicatur nature fruēti aliquod eſſe diuinū: ſicut cōicatur per iſtam vnionem nature ad verbum. Secūda reſpōſio eſt ⁊ forte magis ad ꝓpoſitum: ꝙ neutra eſt maior alia: quia ſunt alterius ratiōis: pz̄ q2 vna terminat̄ ad ſuppoſitum diuinū i[illegible]e ſuppoſiti: alia vero terminat̄ ad eſſentiam diuinam ſub ratiōe qua hec eſſentia: ⁊ quia termini iſti ſunt alterius ratiōis. ſequit̄ ꝙ iſte vniones erunt alterius rōnis. ¶ Ibi. Ad Aug. dicit doc. ꝙ ſumma gratia hic nō accipit̄ pro habitu creato: ſed pro ſumma gratuita cōdeſcenſione volūtatis diuine: que fuit p̄ncipiū aſſumptionis: nō eīm ex vi iſtius vnionis habetur ſumma gratia: quia ex vi vnionis talis tm̄ habet̄ naturam perſonari in verbo ī vnitate ſuppoſiti: ⁊ ſic ī illo priori nō repugnet poſſe eſſe ſine quacum9 gratia habituali: lz̄ de facto ſumma gratia habitualis cōcomitet̄ hāc vnionē: ⁊ hoc de cōgruo: ⁊ ſic dz̄ exponi Aug. ¶ Per idem pōt dici ad illā auctoritatem Aug. vbi arguit per locum a maiori: verū eſt quidem q̄ minus videt̄ eſſe poſſibile filiū dei eē realiter filium hoīs q̄ filiū hoīs per gr̄am poſſe eſſe filium dei: ⁊ ideo ſi hoc eſt poſſibile: multo magis ⁊ iſtud: nō tm̄

necesse est ꝙ si fili⁹ dei est filius hoīs; ꝙ ille idem filius hoīs sit filius dei per gratiam: forte eñ negaret de eodē determinate: immo nec cōcedit ꝙ xp̄s sit filius dei ado ptiuus: sed sequit ꝙ aliq̄s alius posset esse filius dei per gratiā: q̄ ad aliquē īdeterminate fiebat illa cōparatio: nō ad istū vel illū determinate. ¶ Ibi. Ad rōnem probantem xp̄m īpeccabilē. dicit doc. ꝙ sicut habens lumē glīe ꝛ charitatem cōsummatā nō pōt peccare: nō q̄ ista formaliter repugnet a pctō: sicut nec actus prim⁹ repugnat opposito actus secūdi cōtingenter causabilis. Sz q̄ de potētia ordinata deus nō pōt nō coagere ad act⁹ secūdos ꝑpetue visionis ꝛ fruitiōis: qui act⁹ repugnāt pctō: sic deus nature vnite sibi ꝑsonaliter nō pōt de potentia ordinata nō dare sūmā charitatē ꝛ vlteri⁹ sūmaz fruitionem q̄ excludit pctm̄: ꝛ sic ex hac vnione est impeccabilis nō formaliter: sed virtualr̄ dispositiue dispositione remota: lz necessario respectu dei agentis: sicut necessariū est aliquē beatū nō peccare. ¶ Hic tñ essent alique bone difficultates quas reseruo declarandas in 4. di. 49. ¶ Ibi. Ad secūdā ꝓbationem. Ad Ansel. dico ꝙ secūdus hō q̄ deus de cōgruo replebat sūma grā ꝑ quā esset impeccabilis: ꝛ hoc nō decebat primū hoīez: q̄ nō erat deus. s. repleri tanta grā: non igit ex vi istius vnionis ponit Ansel. istā impeccabilitatem nisi de congruo: q̄ illam cōcomitatur plenitudo gratie.

¶ Ibi. Cū arguitur cōtra aliud membrū de natura nō intellectuali. Deīde doc. arguit ꝯtra aliū articulū quem tenet. s. ꝙ natura nō intellectualis possit assumi a v̄bo: ꝛ arguit sic ꝙ nō: q̄ si sic, sequerent multa incōuenientia: puta si assumeret natura lapidis: primū esset q̄ tunc natura nō ꝑsonabilis esset ꝑsonata: natura eñ ꝑsonabilis est natura intellectualis: cū ꝑsona sit incōicabilis existētie in natura intellectuali. scdm̄ q̄ tūc diceret deus lapis: cū esset ibi cōicatio idiomatū: immo videret esse ꝑfectior cōicatio idiomatū tunc q̄ mō cum quelibet pars lapidis sit lapis: ꝛ quicq̄d est dei est de⁹: nō ita est de hoīe. ¶ Rñdet doc. ad primū incōueniens qd̄ lz lapis assumeret a v̄bo qd̄ est ꝑsona: nō tñ diceret ꝑsonari: sed tm̄ suppositari: vt. s̄. patuit. ¶ Ad secūdū incōueniens: primo recitat rñsionez aliquoꝝ qui negāt ꝯñam: cōcedūt eñ ꝙ lapis possit assumi: sed postea negant ꝙ verbū sit lapis. Scdo rñdendo ad rationez infringit rñsionē pri⁹ datā ab illis. Dicit ergo doc. ꝙ suppositū recipit predicationē in concreto illius nature in qua subsistit: ꝛ sic nullū apparet incōueniens si v̄bū subsisteret in natura lapidis verbū esse lapidem: sicut dicimus nunc ꝙ verbū est hō. Sed quō natura humana dicatur predicari denoīatiue de v̄bo, patebit. j. dist. 7. q. 1. ¶ Et cū vlterius infert ꝙ illa esset ꝑfectior cōicatio: q̄ quelibet pars lapidis est lapis. Dico ꝙ pars lapidis ꝛ si recipiat predicationem lapidis in cōi: sicut pars homogenea vel subiectiua in suo toto: nō tñ recipit predicationē illi⁹ cuius est pars integralis: sicut nec totū integrale predicat de parte integrali: vt nō dicim⁹ ꝙ paries est dom⁹: tunc eñ verbū esset lapis nō in vl̄i: sed hic lapis aliq̄s tot⁹: ꝛ q̄ nulla pars lapidis esset ille hic lapis: ideo nulla pars lapidis predicaret de deo.

¶ Ibi. Ad argumenta pro opi. vltimo loco doc. soluit argumēta facta pro opi. Hen. Et prio af sic: ꝑ istā vnionez intellectus aīe xp̄i necessario īmutat ad visionem verbi: ergo volūtas necessario fruit eo: pz añs: q̄ ꝑ hanc vnionē habet verbūz ꝑfecte presens illi intellectui: ergo necessario immutat ab illo. ¶ Rñdet doc. primo: ꝙ verbū tm̄ cōtingenter īmutat intellectuz creatū: ꝛ ꝑ ꝯñs volūtas necessario nō fruit. scdo posito ꝙ necessario īmutet: adhuc nō sequit ꝙ volūtas necessario fruat: vt patuit in. 1. di. 1. q. 4. ¶ Scdo principaliter arguit ꝛ rō stat in hoc: ꝙ si beatitudo esset in potētia necessario redūdaret in essentia aīe: ergo a fortiori si beatitudo īmediate ponit in essentia aīe: necessario redūdabit in potētias: q̄ essentialior est ordo: vt illud qd̄ est in essentia redundet in potentias q̄ ecōuerso: q̄ potentie fundant in essentia aīe nō ecōuerso: sed per istaz vnionem aīa beatificat quantū pōt: ergo talis btitudo necessario redūdat in volūtatem: ꝛ sic volūtas necessario fruitur. ¶ Rñdet doc. ꝛ rñsio stat in hoc ꝙ btitudo formaliter est in attingendo obiectū infinitū: qd̄ tm̄ attingit ꝑ oꝑationē: ꝛ sic btitudo formalr̄ cōsistit in oꝑatione: vt patebit in. 4. disti. 49. Sed oꝑatio īmediate ꝑficit potentiā ꝛ nō essentiā aīe: nec est eñ intelligendū ꝙ illud bonū infinitū ꝑficiat essentiā aīe quātū ad actū primū: neq̄ hoc simplr̄ repugnet: ideo ergo btitudo potentie redūdat in essentiā: q̄ q̄ñ est in potētia est in essentia: mediate tñ: nec formaliter est ibi redūdantia: quasi realiter sit ibi alia beatitudo ab illa q̄ est in potētijs: sed simplr̄ eadem btitudo: puta eadē visio vel fruitio q̄ est in potentia est etiā in essentia aīe: lz sit in potētia immediata ꝛ mediante ipsa sit in essentia aīe. Et cum dicit ꝙ btitudo est in essentia: oppositū hui⁹ ꝓbatū est in. 2. dis. 26. ꝛ in. 4. dist. 49. ¶ Ibi. Et cum ꝓbas q̄ ipsa est supremū in aīa: q̄ ex quo essentia aīe est fundamentū: potentia est supremū in aīa. Dicit doc. ꝙ tenendo essentiā aīe esse idem ipsis potētijs: vt ip̄e tenet in. 1. dist. 16. ꝙ tunc in re nō est ordo excedentie: cū sint penit⁹ eadē res Sequit. Si aūt ē aliquo mō fundamētū potētiarū. Dicit doc. ꝙ lz ipsa essentia aīe dicat supremū rōne act⁹ primi: puta q̄ ipsa dat simplr̄ primū actuz corpori: tñ ipsa essentia aīe vt essentia nō est nata hr̄e actū secūdū supremū. s. ꝑfectā fruitionem: q̄ essentia aīe vt prior potētijs nec videre nec frui pōt: est ergo btitudo formalr̄ in potentia ꝛ nō in essentia: q̄ btitudo consistit in ꝑfectissimo actu scdo. s. in fruitione. ¶ Ibi. Et si arguas ꝙ illabit essentie: igit potētijs: ꝛ ꝑ ꝯñs est in potētijs mediāte essentia. Rñdet doc. ꝙ si v̄buz illabit nature hūane q̄tū ad actū p̄mū: q̄ v̄bū dat eē ꝑsonale ipsi nature: ꝛ ꝑ ꝯñs quicq̄d est in natura hūana aliquo mō dependet ad esse ꝑsonale verbi. Sed ex hoc nō sequit ꝙ verbū illabatur ad dandū oꝑationē supnaturalem illi potentie mediāte essentia. ¶ Per hoc pz ad argumentū adductū pro opi. quantū ad secūdū arti. ꝙ sicut vere illapsus specialis qualis est in ista vnione est ad esse quo. s. nature create cōicat esse verbi: ita necessario est illapsus spālis ad oꝑari: quo. s. verbū possit oꝑari oꝑationes illas naturaliter repugnantes tali nature sicut sunt oꝑationes beatifice: vt intelligere ꝛ velle: sicut in illapsu generali de⁹ illabitur cuilibet creature ad esse ꝛ operationem sibi cōuenientem: nō tamen ad aliquā operationem sibi discōuenientem siue excedentem naturam.

¶ Questio Secunda.

SEcundo principaliter queritur a doc. in ista dist. 2. Utrum fuerit ibi aliquod mediū cōgruitatis. i. an verbū primo ꝛ imediate assumpserit totā naturā hūanā excludendo tā mediū extrinsecū q̄ intrinsecum.

¶ Ibi. In ista questione patet ꝙ sunt duo articuli. Un⁹ de medio intrinseco. s. an pars aliqua fuerit media inter verbū ꝛ ꝑtem aliā: vel ꝑtes: vel an pars vel partes fuerint mediū inter verbū ꝛ totū. i. an verbū assumpserit vnā partē mediante alia: puta corpus mediante aīa vel ecōtra. An verbū assumpserit aliquā partem mediate plurib⁹ partib⁹: vel an verbū assumpserit totū cōpositū: puta naturaz humanā mediante aliqua parte: puta mediāte aīa vel corpore. Scds articulus ē de medio extrinseco. i. nō ꝑtinente ad esse intrinsecū nature assumpte. An gratia q̄ est mediū extrinsecū mediet inter naturā istā vnitā ꝛ terminū vnioīs. i. an v̄bū assumpserit naturā humanā mediāte gratia. ¶ Quantū ad primū arti. dr̄ a Var. lib. 3. dist. 2. q. 1. ꝙ verbū assumpsit corpus mediāte aīa: ita ꝙ in primo instanti nature aīa est assumpta a v̄bo. ꝛ in scdo instanti ipsa aīa vnit corpori: ꝛ ꝑ hoc in eodez scdo instanti verbū vniuit sibi corp⁹ ꝑsonaliter mediante aīa quā primo sibi vniuit. Silr̄ de partib⁹ cōparatis ad totū dr̄ ꝙ prius sunt assumpte ordine executionis: sed totū primo assumpsit ordine intētionis: sicut totū sic est prius suis partib⁹: ꝛ assumptio eius sicut ꝛ creatio prius intendebat. ¶ Cōtra primū istoꝝ ꝛc. Ratio doc. stat in hoc supponendo vnum: ꝙ ita suppositū diuinū dicat vere hō: sicut ꝛ suppositū creatū lz sit dr̄ia in modo predicandi: q̄ vt hō predicat de supposito creato. s. ꝓprio: predicat essentialiter ꝛ q̄dditatiue: vt v̄bo predicat de v̄bo diuino predicat substātialiter ꝛ denoīatiue: q̄ hō nō est de essentia verbi. hoc stante sequit ꝙ sicut suppositū ꝓpriū est primo homo. i. ꝙ in eodem instanti quo suo mō sustentat naturā humanaz est

Opinio Varro.

Improba. Var.

p̄rio ⁊ adeq̄te hō: q̄ꝛ tota nā hūana vere ꝑdicaꝛ de illo: sꝫ suppositū diuinū sustētādo illā in se ꝑfecte suppleꝛ vicē suppositi creati. ꝙ in eodē instāti q̄ sustētat erit p̄rio hō. Sꝫ si p̄riꝰ assumeret aīaꝫ ⁊ deide corpꝰ nō fuisset primo hō: pꝫ q̄ꝛ aīa nō ē tota nā hūana: q̄ nā dꝛ p̄rio hō. Et addit Doc. ꝙ si tūc nō fuit p̄rio hō: seq̄ꝛ ꝙ ēt ⁊ nūc non sit p̄rio hō: q̄ꝛ nūc eodē mō dꝛ hō q̄ sustētat nām hūanā: sed si p̄riꝰ assūpsit aīaꝫ: seq̄ꝛ ēt ꝙ ⁊ nūc p̄riꝰ in se sustēt at illā: et sic nūc non erit p̄rio hō. quod est valde inconueniens. ¶ Jmmo scdo vꝛ seq̄: ꝙ xp̄s nō sit hō: ꝓbo: si accn̄s eēt ꝯpositū ex ꝑtibꝰ eēntialibꝰ potētiali a. ⁊ actuali. b. sbm̄ nō dn̄oiareꝛ ab accn̄te: q̄ꝛ denoiareꝛ a solo. b. nā si sic. a. eēt sbm̄ respectu accidētis ꝯpositi ex. a. ⁊. b. q̄ꝛ. a. actualr̄ denoiareꝛ a. b. Jgiꝛ a simi nā hūana ꝯposita ex aīa ⁊ corpore nō dꝛ de ꝟbo denoiatiue ꝓpꝛ solā vnionē aīe ad ipꝫ ꝟbū. q̄ꝛ vnio dꝫ eē rō talis denominatiōis. ¶ Jtē de ratione ꝑsone ⁊c. Hic doc. deducit ad hoc: ꝙ si ꝟbū assumpsit nām hūanā mediāte aliquo medio intrinseco p̄riꝰ i se assumpto: qd̄ illd̄ debuit eē corpꝰ: ⁊ sic supponit vnuꝫ ꝙ assūptio nāe hūane fuit ad ꝟbū in vnitatē ꝑsone: vt pꝫ s. d. i. q. 2. Jllud aūt qd̄ assumiꝛ in vnitate ꝑsone vꝛ suppositi: dꝫ eē tale ꝙ si in se relinq̄reꝛ stati eēt icōicabile vt quo ⁊ vt qd̄. iō nō dicimꝰ ꝙ assumat puta albedinē i vnitate suppositi vel ꝑsone: q̄ꝛ sibi derelicta nō ē icōicabilis vt q̄ ⁊ vt qd̄. cū ꝙ corpꝰ hēat magis rōeꝫ incōicabilis vt quo ⁊ vt quod: nō sic aīa: seq̄ꝛ ꝙ cū ista vnio sit in vnitate suppositi ꝙ p̄riꝰ assūpserit corpꝰ: ⁊ mediāte illo assumpserit nām: quod tn̄ ē falsuꝫ: ⁊ scti exp̄sse negāt.

Dubitatio valde bona.

¶ Sed hic oriꝛ difficultas: q̄ꝛ certū ē ꝙ corpꝰ organi cū sibi derelictū ēt aīa intellectiua sepata: stati ē veꝝ suppositum saltē sbē corporee: ⁊ silr̄ ipꝫ iformatū aīa itellectiua: q̄ꝛ forma nō dat sibi esse suppositū: vt pꝫ paꝝ. s. ⁊ si sic. seq̄ꝛ ꝙ in Frācisco erit duplex suppositū: q̄ꝛ vnū rōne corporꝭ organici: ⁊ aliud rōne totiꝰ: q̄ꝛ tota nā in se derelicta ē in se supposita: ⁊ sic argm̄ quod facit doc. in. 2. d. 15. ꝓbās ꝙ si elemēta essent in mixto ſm̄ sbāꝫ: ꝙ in tali mixto essent plura supposita: qd̄ hꝫ ꝓ icōueniēti. Rn̄sioneꝫ q̄re ibi in gl. facta sup illo argumēto.

Responsio daꝛ alibi.

¶ Jbi. ꝑ. Tertio. Nota in ista lr̄a ꝙ nullū ē incōueniēs q̄tū ad hoc: nec ipossibile ꝙ pr̄ assumat corpꝰ tm̄ organicū: ⁊ filiꝰ tm̄ aīam intellectiuā: sꝫ ꝙ istis assumptis ipsa vniāꝛ ad inuicē stāte assumptiōe eoꝝ videꝛ difficile: q̄ꝛ aīa vnita corpori actu depēdet ad illud: ⁊ ꝙ etiā depēdeat ad filiū depēdentia eiusdē rōnis: q̄ꝛ. s. sustētaꝛ in filio ⁊ in corpe ꝓprio: cuius cōtrariū dictū est supra. ¶ Dico ꝙ doc. hic non intelligit ꝙ stante assumptiōe aīe ad filiū vniaꝛ corpi: eo modo quo sustētaꝛ in filio: q̄ꝛ vniꝛ corpori ꝑ informationem: ⁊ sic iste vniōes sunt alteriꝰ rōnis: nec est impossibile ꝙ ex illis partibꝰ vnitis q̄uis assumptis a patre et filio cōstituaꝛ homo singularis ⁊ vnus: sed bene est incōueniēs ꝙ ille vnus homo non sit vnꝰ vnitate ꝑsone: vel intrinsece: vel extrinsece: ⁊ certū est ꝙ scdo mō non est vnus vnitate persone: pꝫ q̄ꝛ tota illa natura non est suppositata in vno supposito: cū partes sint in diuersis suppositis: nec est vnus vnitate persone intrinsece: q̄ꝛ tunc partes essent ypostasiate intrinsece ⁊ extrinsece: pꝫ: qd̄ est incōueniēs. ¶ Jbi. ꝑ. tunc in morte. Hic supponit Doctor ꝙ in morte Christi ipꝫ ꝟbū fuit perfecte vnitū corpori ⁊ anime. ita ꝙ in illo triduo corpus perfecte sustētabaꝛ in verbo: ⁊ similiter anima: ⁊ nō fuit noua assumptio: neq̄ꝫ noua sustentatio. nā eadē vniōe qua vniuit sibi totā naturā humanā: vniuit etiā sibi animaꝫ et corpꝰ: ⁊ ꝑ ꝯsequens corrupta tertia entitate: vnio ad partes remanet.

Alia dubitatio valde singularis.

¶ Sed in hoc dubitaꝛ: q̄ꝛ vnio totius nature immediate fundabaꝛ in natura humana: ⁊ non in corpe neq̄ꝫ in anima: pꝫ infra. ergo destructo fundamēto destruiꝛ talis vnio qua totū ⁊ partes dicunꝛ vniri: ⁊ ꝑ cōsequēs erit noua vnio ad partes.

Subtilis respōsio.

¶ Dico non asserēdo: ꝙ loquēdo de totali vnione qui fundaꝛ in natura humana: destructa ipsa natura destruitur et ipsa. Sed in illa totali vniōe multe partiales cōtineāꝛ. puta vnio ad corpus ⁊ ad aīam: ⁊ iste nō destruunꝛ destructa totali: ⁊ diciꝛ totalis: nō ꝙ sit cōposita ex multis ꝑtibus: sed ex hoc ꝙ fundaꝛ immediate in toto cōposito. sed de hoc alias. d. i. 22. huius tertij erit sermo.

Ibi. Ideo quantum ad istum articulum,

Doc. hic dicit duo. p̄rio ꝙ loquēdo de medio qd̄: qd̄ verbum nō assumpsit mediāte aīa: nec ecōtra. Et intelligo mediū qd̄: illud qd̄ p̄rio assumiꝛ in se: ⁊ ꝑ assumptioneꝫ illius assumiꝛ aliud: sicut dicimꝰ ꝙ q̄titas est medium quod inter hoīeꝫ ⁊ albedinē: quia homo p̄riꝰ recipit in se q̄titatē: ⁊ ipsa mediāte albedinē: ⁊ sic ꝟbū nō p̄riꝰ assumpsit aīam. sed primū assumptū vt qd̄: fuit ipsa natura humana singularis ꝯstans ex aīa ⁊ corpe. ¶ Secundo mō loquēdo. Doc. dicit multa. primum ꝙ aīa pt̄ dici mediū q̄. i. quo natura humana assumiꝛ. Et vt hoc itelligaꝛ declaro de medio quo. Aliquando enim aliquid dicitur mediū q̄: vt ratio formalis recipiēdi: ⁊ hoc dupliciꝛ. p̄rio ꝙ illd̄ quo sic dicaꝛ ratio formalis recipiendi respectu alteriꝰ: ꝙ illd̄ nō possit recipi nisi ipso mediāte. Exēplū. Jntellectꝰ est ratio formalis recipiēdi itellectionē respectu aīe. ita ꝙ aīa dꝛ tm̄ recipere intellectionem mediāte intellectu vt rōne formali recipiēdi: ⁊ i se recipiet p̄rio illā intellectionē. Aliquādo vero diciꝛ mediuꝫ quo: qd̄ est sic ratio formalis recipiēdi: quod tamē nullomō recipit: sicut anima intellectiua est ratio formalis recipiēdi risibilitatē: ⁊ tamē non recipit illam in se: ⁊ hec rō formalis adhuc est duplex. nam quedam est totalis: quedā est ꝑtialis ⁊ principalis: totalis sicut humanitas: q̄ sicut est tota rō ꝓducēdi risibilitatē: ita etiā recipiēdi: sed partialis ⁊ p̄ncipalis est aīa intellectiua. q̄ sicut est ratio partialis causandi risibilitatē: ita ⁊ recipiendi: ⁊ hoc est q̄ꝛ ipsa anima intellectiua est vltima forma dans esse specificū. Ad ꝓpositū dico ꝙ natura humana est tota ratio formalis recipiendi in se vnioneꝫ terminatā ad ꝟbum: ⁊ q̄ꝛ aīa intellectiua est principalis ratio dans esse vltimatū ⁊ specificū nature humane. dicimus ꝙ ipsa est p̄ncipalis ratio ⁊ ꝑtialis recipiendi eam: non ꝙ talis vnio recipiaꝛ immediate in anima: sed diciꝛ ratio recipiēdi modo preexposito. Et dicit. s. ꝙ cuꝫ dico natura humana ꝑ aīam est assumptibilis a verbo: ꝙ ly per: dicit causaꝫ materialē. verū dicit quia illd̄ qd̄ se tꝫ ex ꝑte ꝑdicati hꝫ rationē forme: pꝫ septio met. de ꝑtibꝰ diffōnis: q̄ dn̄r forme inq̄tum. s. ꝑdicanꝛ: vt exponit Doc. ⁊ sic ly ꝑ vt se tꝫ ex ꝑte subiecti: ⁊ ꝯpaꝛ ad ꝑdicatum dicit circūstantiā cause materialis: vt vero cōparatur ad naturā humanā dicit circūstantiā cause formalis: quia sic est ratio principalis: quare talis vnio recpiatur in natura humana: vel quia determinat ipsum sbm̄: et determinans se hꝫ ꝑmodū forme respectu detmīati.

Medium quo duplr̄ pōt intelligi.

Sed hic est vnum dubium, Quātum ad

primum mēbrū dist. q̄d sit ista natura que p̄mo diciꝛ assumi. An. s. sit aliquod ens aliud a ꝑtibus. Com. 9. phy. cō. 17. videꝛ dicere ꝙ totū lꝫ sit alid̄ a partibꝰ: siue a q̄libet ꝑte seorsuꝫ: nō tn̄ ab oībus partibꝰ simul: ⁊ si ita eēt cum ista assumptio realis nō sit nisi rei: nihil aliud esset totū assumi q̄ꝫ oēs partes assumi. Si etiā esset alid̄ ens ab eis: dubiū est: an sit aliud alia entitate absoluta vꝛ relatiua. ⁊ t̄tio an sit aliqua forma alia a forma que est ꝑs totius. ¶ Quantū ad primū ostn̄do ꝙ totū sit ens alid̄ ab oībꝰ partibꝰ cōiunctim ⁊ diuisim. probo: q̄ꝛ alias nō esset dr̄ia totius qd̄ est per se vnū: ad totū quod est vnū aggregatiōe: vt cumulus vel aceruus: quia istud scdm̄ totū est sue ꝑtes. 9. met. t. c. 15. ꝯn̄s videꝛ inconueniens: tum ex eodē primo: tum q̄ꝛ etiā vnū per accn̄s est magis vnū q̄ꝫ illud aggregatiōe: ⁊ minus vnū q̄ꝫ totū per se: ⁊ tamē vnū totū per accn̄s nō est sue partes: quia ſꝫ phm̄ 7. met. c. de vnitate diffōnis. t. c. 11. ⁊. 12. in hoc. hō albꝰ est vnū aliq̄d: q̄ꝛ albedo inest homini: non aūt esset tale totū si nō informaret. Rō. stat in hoc: quia ex quo totū essentiale ē magis vnū q̄ꝫ totū accn̄tale. sequiꝛ ꝙ dicat aliam entitatē a suis partibus: patet nā totuꝫ accn̄tale vltra ꝑtes: de necessitate dicit informationē vnius ꝑtis ad aliā: quod nō est in toto aggregationis. Si ergo totum eēntiale est magis totū q̄ꝫ totum accn̄tale: oꝫ dicere ꝙ erit ibi aliqua entitas absoluta alia a partibus etiā ꝑfecte vnitis: alr̄ non esset magis vnum q̄ꝫ totum accn̄tale: quod dicit perfectam informationem vnius partis ad aliā. ¶ Si dicatur: ꝙ ideo totum eēntiale dꝛ magis vnū non ꝓpter maiorē vnionē partis informate ad partē informantē. sed quia partes totius eēntialis sunt simplr̄ magis perfecte cum sint subiecte: sed hoc nihil est: tum q̄ꝛ sequereꝛ ꝙ vnū aggregatiōe esset magis vnu m: quia partes vnite possunt esse soē perfecte pꝫ de

aceruo lapidū: qđ tñ est falsuz. Si dicat̄: ꝙ vltra hoc re=
quirit̄ vnio ptiū: tūc stat argumētū Doc. ꝙ cōpositū es=
sentiale erit simplr̄ aliđ a suis ptib⁹: q̄ vnitas nō est ppt̄
maiorē vel minorē vnionem: cū tanta sit vnitas accn̄tis
ad sbm̄ q̄ta est forme ad mām: q̄ suo modo ita īformat
accn̄s sbm̄: sicut forma mām. Tuz etiā: q̄ quero: vnitas
cōpositi sbālis sm̄ quā dr̄ magis vnū q̄ ꝯpositū accn̄ta
le in quo fundat̄: si in ꝑtibus imediate: vel in vnione p=
tis ad ptē: tūc vnitas ꝯpositi accn̄tal' erit ita vna sicut
vnitas ꝯpositi eēntialis Si vero talis vnitas imediate
fundata in aliqua ētitate alia a suis ptib⁹ vnitis: tūc ha
beo itētū. s. ꝙ ꝯpositū eēntiale ē magis vnū pp vnitatez
Obiectō sing. entitatꝭ q̄ ē simplr̄ alia a suis ptib⁹. ¶ Posset tamē du
bitari hic: q̄ si doc. ex hoc ꝓbat cōpositum subāle dice=
re aliā entitatē a partib⁹ q̄ est magis vnū in se. sequitur
de facto ꝙ ꝑsona patris in diuinis dicat entitatē realez
et realiter distinctā ab eēntia ꝛ ꝓprietate cōstituētibus
ipsuz: pꝫ q̄ ꝑsona patris est magis vnū q̄ quodcunq̄
cōpositū. ¶ Dico in ꝓposito ꝙ vnitas pt̄ capi duplr̄: vl'
vnitas ꝯpositi: vel vnitas tm̄ cōstituti, ꝛ nullo mō cōpo=
Solutio notanda siti. pmo mō talis vnitas cōsequit̄ entitatē aliā ab enti=
tate partiū: q̄ partes cōponētes dn̄r vere cause intrinse
ce: que necessario causant illđ: pꝫ. ī. ꝛ. d. 12. 2. q. 1. Perso=
na aūt patris nullo mō est cōposita nec quasi cōposita:
quia nō ē ibi aliqđ habēs se p moduz materie vel quasi
materie: neq̄ p modū potētialitatis vel quasi potētiali
tatis: pꝫ. d. 5. pmi. q. 1. ꝛ. d. 25. ꝛ tamē ꝑsona patris ē cō=
stituta. scđo dico ꝙ essentia diuina ꝛ ꝓprietas sic se hn̄t
ꝙ ꝓprietas trāsit in essentiā sm̄ ꝑfecta idētitatē realez.
Ideo cōstitutū ex ipsis necessario est idē realr̄ cū illis:
et ita summe simplex sicut essentia ꝛ ꝓprietas: pꝫ vbi. s.
non sic de ꝯposito substātiali. ¶ P. Per se terminus ad
quē gn̄atōis ꝛc. Dicit doc. ꝙ cōpositū substātiale aliđ ē
de necessitate a suis ptib⁹ ex hoc ꝙ est t'min⁹ gn̄atiōis:
qđ vt clari⁹ itelligat̄ suppono pmo ꝙ gn̄atio ꝓpe pmo
ꝛ p se terminat̄ ad cōpositū: vt pꝫ. 7. met. scđo suppono
ꝙ termin⁹ gn̄atiōis est duplex. s. quo ꝛ qđ: termin⁹ ge=
neratiōis qđ: est ip̄m cōpositū p se generatū: terminus
vero quo est forma ptis: q̄ dr̄ termin⁹ formalis gn̄atio=
nis ꝛ de hoc satis exposui in. 2. d. 17. pꝫ etiā a Sco. q̄n
in oī genito ponit̄ termin⁹ formalis gn̄atōis. nā eēntia
diuina ē termin⁹ gn̄atiōis filij: vt pꝫ subtilr̄ a Sco. ī pri
mo. d. 2. 3. 6. 7. ꝛ. 27. Sed ipse fili⁹ cōstās ex essentia ꝛ
ꝓprietate est termin⁹ vere ꝓduct⁹: quo declarato statim
infero ꝓpositū: ꝙ ex quo generatio pmo mō ꝛ p se termi
natur ad cōpositū: ꝛ generationē p se terminari ad ꝯposi
tum est ipsuz acquiri p generationē. Tūc q̄ro qđ acq̄rit̄
per huiusmodi generationē: aut materia: aut forma p=
tis: aut vnio illarū: aut respect⁹ sequēs: aut aliqđ abso=
lutū aliud ab istis: non pmū: q̄ materia est simplr̄ inge
nerabilis ꝛ incorruptibilis pmo de gn̄atione: loquēdo
terminatiue: q̄ bn̄ ipsa est generabilis subiectiue cū sit
sbm̄ generatiōis: sꝫ hoc nō est ad ꝓpositū: q̄ loq̄mur hic
de termino gn̄atiōis: q̄ in se acq̄rit̄ sm̄ suū esse p gn̄atio
nem. nō scđm: q̄ si sic: tūc gn̄atio tm̄ terminaret̄ ad for=
mam ptis: ꝛ sic nō ad totū: ꝛ p ꝯn̄s per generationē tm̄
acquireret̄ forma ptis: ꝛ nō totū cōpositū: nō tertiū: nec
quartū: q̄ ille respect⁹ ꝛ vnio non sunt substātia: nec de
quiditate substātie: ꝛ tñ generatio p Arist. 5. phy. ī hoc
distinguit̄ ab alteratiōe: q̄ ipsa terminat̄ ad sbm̄: altera
tio vero ad accn̄s. relinquit̄ ergo ꝙ gn̄atio terminet̄ ad
cōpositū tanq̄ ad aliquid sbāle absolutū realr̄ distictuz
Obiectō a suis ptib⁹. ¶ Si dicat̄ saluādo ar. ꝙ gn̄atio p se prio
terminat̄ ad cōpositū: sꝫ vnitas p se ꝯpositi dicit vnio=
nē ptiū: ita ꝙ talis gn̄atio p se terminat̄ ad vnionē vnio
nis ptiū: ꝛ in hoc differt ab alteratione: q̄ ꝛ si alteratio
terminat̄ ad vnitatē vnionis accn̄tis cū sbō: tñ q̄ termi
nus formalis gn̄atōis est accn̄s: ideo dr̄ alteratio: siue
gn̄atio sꝫ qđ. Hic aūt: q̄ t'min⁹ formalis gn̄atiōis ē for
ma sbālis: iō dr̄ gn̄atio simplr̄: Vn̄ Doc. ī pmo. d. 5. q.
Solutio obiectio= nis. 2. dicit expsse ꝙ gn̄o distinguit̄ ab alteratiōe ꝓpt̄ termi
num formalē. ꝛ. d. 13. ¶ Dico ꝙ ista expō vr̄ tm̄ ad libi=
tū ꝛ nō ad mentē Ar. q̄ si ip̄e vult (vt dixi) ꝙ gn̄atio pri
mo ꝛ p se terminat̄ ad ꝯpositū: sequit̄ ꝙ illđ cōpositū im
mediate acq̄rit̄ p ipsaz gn̄ationē imediate attingentem
ip̄m ꝯpositū: ꝛ si est aliqđ vnū p se vel ꝓductū: oꝫ dicere
ꝙ sbā vel accn̄s: nō accn̄s: vt pꝫ. ergo sbā ꝯposita: que
de necessitate erit alia a suis ptib⁹: cū ptes sint tm̄ ꝯpo=
nētes ꝛ nō ꝯposite. Et cū dicis p doc. ꝙ gn̄atio specifica
tur p terminū formalē: q̄ forma ptis ē vltima ratio for=
malis dādi eē specificū ꝯposito. sicut ꝛ forma accn̄talis
est ratio formalis dādi esse ꝯposito accn̄tali: ꝛ q̄tuz ad
hoc gn̄atio ꝛ alteratio specificāt̄ a terminis formalib⁹:
sed nō negat doc. quin possint specificari a termino tota
li: imo magis ab ipso specificant̄. Et vltra dico ꝙ aliud
est generationē specificari p terminū formalē: ꝛ aliđ est
ꝙ p ip̄am p̄e acq̄rat̄ ꝯpositū: q̄ cū dico ꝯpositū acquiri
per ip̄az de necessitate dico aliqđ accn̄s p̄e ꝯpositū ex
materia ꝛ forma: qđ ē impossibile: vel dico aliquā sbāz
intrinsece ꝯpositā ex materia ꝛ forma: qđ erit intētuz: ꝛ
non possuz dicere ip̄az materiā ꝛ formā simul: quia in se
non sunt ꝯposite: nec vnio illarū est cōposita intrinsece
ex materia ꝛ forma: q̄ tunc talis vnio esset necessario
sbā. ¶ Si iterū dicat̄: ꝙ licet gn̄atio pmo ꝛ p se termine
tur ad cōpositū: nō tñ est necesse ip̄ꝫ ꝯpositū esse forma=
liter subām: pꝫ quia Doc. concedit in primo: ꝙ in diui= Alia bona obiectio.
nis est vera generatio: ꝛ illa primo ꝛ per se terminatur
ad personam filij: ꝛ tamen persona filij non est sbā neq̄
prima neq̄ secunda proprie loquendo de sbā: vt patet a
doc. in primo. d. 25. ꝛ. 26. non est ergo necesse ꝙ termin⁹
totalis generationis sit sbā. ¶ Dico ꝙ non est simile q̄ Solutio
filius in diuinis non componitur ex partibus substan=
tialibus: ꝙ si cōponeret̄ idem de necessitate diceretur de
ipso vt de composito naturali. Secundo dico ꝙ per talē
generationē in diuinis acquirit̄ verū suppositū: qđ ali=
quo mō distinguitur ab essentia et proprietate. Sic in
proposito in composito naturali acquirit̄ verum suppo=
situm: et illud non est partes: cum non sint suppositabi=
les in se: ꝛ per consequens nec in alio: vt patet. s. ergo
oportet ꝙ terminet̄ ad aliquod totum quod in se sit ve=
re suppositabile: et aliud non potest esse nisi entitas ali=
qua absoluta ꝛ realiter distincta a suis partib⁹. ¶ Ibi
tertio potest argui. hoc argumentū vltra exemplū illud
de. a. ꝛ. b. potest simpliciter eodē modo deduci: sicut ꝛ ar
gumentū immediate precedēs: quia sicut generatio pri
mo et per se terminatur ad totū compositum vt ad ter=
minum ad quem: ita ꝛ corruptio terminatur de necessi=
tate pmo ꝛ per se ad non esse totius. Quero modo quid
corrumpit̄: non anima nec corpus: quia adhuc remanet
cadauer. Si dicatur ꝙ vnio. ergo non est corruptio ali=
cuius sbē: ꝛ eodē modo potest deduci hoc argumentum
quo et immediate precedēs. ¶ Ibi quarto. Dicit doc.
ꝙ cause intrinsece puta materia ꝛ forma necessario cau
sant aliquid: quia causant illud cuius sunt cause: ꝛ cer=
tum est ꝙ materia non causat formam: nec econtra: q̄
tunc materia esset de intrinseca ratione forme et ecōtra:
nec materia causat seipsam intrinsece: quia tunc idem
esset de intrinseca ratione suipsius quod non est intelli=
gibile: nec est dicendum ꝙ causent illam vnionem: vl' re
spectum: quia absolutū non est de intrinseca ratione re=
spectiui: quia si sic: tunc respectiuū eēt absolutū. ¶ Si
dicatur ꝙ etiā sm̄ hoc partes diffinitionis compositi Nota bn̄ hanc singularem obiectionem cū sua responsione.
realis producerent ipsum diffinitū vt realiter distinctū:
et si sic diffinitio constans ex partibus non explicaret
totam essentiam diffiniti: quia non explicarent ipsum
totum diffinitum. ¶ Quidam imitantes Sco. doctri=
nam dicunt ꝙ sicut pars diffinitionis explicat partes
diffiniti: ita ꝛ tota diffinitio totum diffinitū. Si sic intel
ligunt ꝙ sicut per rationale cognosco illaz partē forma
lez: hoīs ꝯstituētē ip̄ꝫ ī eē specifico: ꝛ p aliā: ptē materia
lem: ꝛ p aīal rōnale ipsum totū hominē ita ꝙ sicut ratio
nale nihil aliud est nisi ipsa anima intellectiua: et ani=
mal nihil aliud est nisi pars materialis: ꝛ sic animal ra
tionale nihil aliud est nisi ipse homo. quicquid sit de cō=
ceptibus non curo pro nunc: quia doc. in primo. d. 36. di
cit ꝙ diffinitio est cognitio distīcta diffiniti quo ad om=
nes eius partes. Et. d. 8. primi. et in quol. vult expresse
ꝙ diffinitio et diffinitū differunt ratione: sed de hoc pa
rum curo: quia querimus hic tantum de re et de exn̄tia
rei: quia doc. vult in primo. d. 2. q. 2. ꝙ diffinitio distin=
guitur a diffinito: licet ibi doc. loquatur đ conceptu dif
finitionis et de conceptu diffiniti: quia alius est termi=
nus diffinitionis: et alius est terminus diffiniti. Siue
physicaliter loquendo vult doc. ꝙ materia et forma di=
stinguātur a toto cōposito: et vult expresse in. d. 22. hu=
ius. 3. ꝙ diffinitū compositi realis đ necessitate īcludat

mãm ⁊ formã: ita ꝙ ipſa mã ⁊ forma ꝑe diffiniũt ꝯpoſi=
tum reale. Neſcio videre quõ diffinitio alicuiꝰ cõpoſiti
Diffini= tio diſti= guit rea lit a dif= finito. realis ⁊ hoc loquẽdo de exñtia ipſiꝰ ꝯpoſiti nõ diſtiguat
tur realit ab ipſo. ❡ Ideo ſaluo ſemꝑ meliori iudicio
et ſine aſſertiõe. Dico ꝙ diffõ ꝯpoſiti realis ꝑe exiſtẽtſ
diſtinguit realr ab ipſo ꝯpoſito. Et cũ dr tũc nõ expli=
cat totã entitatẽ ꝯpoſiti. Dico ꝙ explicare eſſentiã cõpo
Explica re eẽntiã contigit duplicit. ſiti cõtingit duplr. Uno mõ ꝙ explicãs dicat realr ipm
cõpoſitũ. Alio mõ ꝙ realr dicat oẽs ptes ꝯſtituẽtes illd
cõpoſitũ. pmo mõ nõ vr: qꝛ tũc idẽ eẽt explicatiuũ ſuῢp
ſius: ſ3 bñ ſcdõ mõ. nã cũ intelligo pfecte corpꝰ ⁊ aĩam
pfecte vnita pfecte intelligo qditatẽ hoĩs: qꝛ tũc diſtin=
cte cogſco illã ſm oẽs ptes illas: ⁊ hoc ẽ qd doc. dicit ĩ
d.36. ꝙ diffõ ẽ diſtincta cognitio diffiniti ſm oẽs ptes
eẽntiales: ⁊ ſic cognoſcẽs parietẽ ⁊ albedinẽ actu inhe
rentẽ: ⁊ vnionẽ illiꝰ: pfecte cogſcet albũ: ſic in ꝓpoſito.
Itẽ alia obiectio ❡ Si dicat. ꝗ vr ꝙ talis vnio mãe ⁊ forme ſit de diffõ
ne cõpoſiti. ❡ Dico ꝙ alid ẽ aliqd ꝑexigi vt neceſſariũ
Solutio et alid ẽ eẽ de exñtia. ſic in ꝓpoſito tm̃ mã ⁊ forma ſunt
de ĩtrinſeca rõe ꝯpoſiti nãlis: l3 ipm nõ cõponãt niſi pꝰ
Difficul tas vald bona. vnite. ❡ S3 occurrit alia difficultas: qꝛ ſi ptes ẽt ſimul
vnite diſtinguant realiter a cõpoſito: tunc deus poſſet
facere aĩa3 ⁊ corpꝰ vnita: ⁊ tñ hõ ñ eẽt: p3 p ꝓpõnẽ doc. ĩ
pmo. d.1. q.4. ĩ..2. ⁊ d.12. q.2. ĩ.3. d.2. q.2. pꝰ nã alio a q
eẽntialr nõ depẽdet põt exiſtere ſepatũ a poſteriori p di
uinã potẽtiã: ſed ptes ẽt vnite ſunt pores nã ipſo cõpo
Secũda diffi. ſito. ꝗ. ❡ Scda difficultas eſt in hoc quod dicit doc. ꝙ
vere cauſant aliqd abſolutũ diſtinctũ realr. aut enĩ cau
ſant illd effectiue: ⁊ ſi ſic: tũc deꝰ poſſet facere hoĩe3 ſi=
ne aĩa ⁊ corpe cũ poſſet ſupplere cauſalitatẽ cuiuſcũq3
cauſe ſcde. Aut enĩ ipa mã eẽt cauſa mãl: ⁊ ſic nihil alid
eſt niſi ipa3 eẽ ſbm̃ gñationis p receptõe3 forme ptis: ⁊
ſilr forma ptis ſi cãt ĩ rõe cauſe formalis: tũc nihil alid
eſt niſi ipa3 ĩformare mãm: cuiꝰ effectꝰ formal ẽ eẽ ĩfor
matũ: ⁊ tũc mirum vr ꝙ iſte due cauſe in genere cauſe
formalis: ⁊ ĩ genere cauſe mãlis ꝓducãt alid abſolutũ
Rñſio, ad pma3 difficul= tatem. et realr diſtinctũ. ❡ Rñ. ad pmã difficul. ꝙ alid ẽ loq
de mã ⁊ forma abſolute: ⁊ alid ẽ loq de ipſis vnitis p ĩ
formationẽ forme: qꝛ pmo mõ pñt eẽ ſine toto. ſcdo mõ=
lic3 realr diſtinguant. ⁊ ẽt vt vnite: qꝛ vt ſic ĩcludũt ali=
quã relationẽ ad quã ſequit tale abſolutũ: nõ tanq3 ad
cauſa3 neq3 effectiuã neq3 eſſentialẽ ⁊ intrinſecã: ſ3 tanq3
ad aliqd ꝑexitũ de neceſſitate vt cauſa3 ſine qua non: et
p3 exẽplũ in aliȷ̃s: nã ⁊ ſi albedo realr diſtinguat a ſimili
tudine tñ poſita alia albedine pñte: eſt impole ipam re=
Itẽ alia ſolutio. manere ſine ſili tudine. Sic in ꝓpoſito. Dico ſcdo ꝙ qñ
abſolutũ ẽ pus nã alio abſoluto ⁊ realr diſtinctum: hñs
tñ neceſſariã cõnexionẽ ad poſteriꝰ eſt impole ipſum eẽ
ſine poſteriori. Hec ꝓpõ p3 a doc. in hoc. 3. d.2. mõ mate
ria ⁊ forma vnita ſic ſe hñt: ꝙ hñt neceſſariã ꝯnexionem
ad ꝯpoſitũ qd intrinſece cauſant. Seqt eĩ neceſſitate na
turali: ꝙ ſi ſunt vnite. ꝗ ꝯpoſitũ. ❡ Si dicas. Sic poſ=
Obiectõ ſet rñdere de mã pma reſpectu forme: qꝛ l3 ſit ens abſo=
lutũ ⁊ por forma: ⁊ realr diſtincta: non tñ ſeqt ꝙ poſſit
manere ſine forma: qꝛ dicerẽ ꝙ h3 neceſſariã ꝯnexionem
Solutio ad illã. ❡ Dico ꝙ nõ eſt ſile qꝛ ipa materia nõ eſt cauſa
neceſſaria ⁊ intrĩſeca ipſiꝰ forme ptis: p3: mõ ptes vnite
Ad ſcd3 ſunt cauſa intrinſeca ꝯpoſiti. ❡ Ad ſcdam dico: ꝙ ma=
teria tm̃ cauſat materialr: cũ dictis ꝙ cauſa materialis
ex hoc dr. qꝛ ẽ ſbm̃ gñationis. Dico ꝙ ipa3 eẽ ſubiectu3
gñationis ꝑexigit neceſſario vt cauſa ſine qua nõ. Ipſa
eñ materia nõ põt materialr cauſare cõpoſitũ: niſi pus
p gñationẽ in ſe recipiat formã ptis. Silr dico de for=
ma: qꝛ eſſe informatũ ẽ effectꝰ formal forme ptis: neceſ
ſario ꝑexactꝰ ad effectũ formalẽ: nec cõpoſitũ dr effectꝰ
pncipalis cauſarũ intrinſecarũ: nec ẽ mirũ ꝙ ad duo ab
ſoluta ſic vnita: neceſſitate nature ſequat aliqd abſolu=
tum ꝯpoſitũ: imo hoc ẽ neceſſe. ❡ Ibi. Itẽ. Sequeret.
Dicit doc. ꝙ ſi totũ nõ diceret aliq3 entitatẽ abſolutam
⁊c. ꝙ nõ poſſet dari aliqua ꝓpa paſſio: nec ꝓpa opõ ali=
cuiꝰ ꝯpoſiti: p3 qꝛ ſi riſibile non põt ineſſe realr: nec ſoli
corpi organico: nec ſoli aĩe: nec vnioni ptiũ: cũ nõ poſſit
immediate recipi in illa. ꝗ erit in aliquo toto realr diſti=
cto ab illis. ❡ Sed hic occurrit diff. qꝛ diceret ꝙ riſibi=
Diffi. le ineſt entitati totiꝰ. ſ3 ex hoc nõ ſequit ꝙ talis entitas
Rñſio. ſit realr diſtincta a ptibꝰ ſ3 ꝙ ſit idẽ realr. ❡ Rñ. ꝙ pro
pria paſſio qz tũ ad actualẽ exñtiã: puta qd ẽ actu ridere
ſi natura hũana nõ diceret entitatẽ abſolutã realr diſtin
ctã a ptibꝰ: eẽt ipole ꝙ talis paſſio ineſſet hoĩ: qd dedu=
co ſic: ponẽdo pmo ꝙ opo ꝑe realis tm̃ cauſat in ente
reali abſoluto ⁊ ſubiectiuat tm̃ in ente reali tanq3 ĩ for=
mali rõne ⁊ totali recipiẽdi: qd dico ꝓpt intellectionem
diuinã: q l3 ſit in patre q ẽ relatiuũ: ẽ tñ ibi tm̃ rõe eſſen=
tie diue: q ẽ ĩmediata rõ eẽndi illã in patre: ita ꝙ pus in
tellectualr ẽ eẽntia diuina: ⁊ p ipa3 ẽ in patre: p3 qꝛ ens
reale ⁊ abſolutũ ĩmediate recipit in ente reali ⁊ abſoluto
fundamẽtũ enĩ ẽ magis abſolutũ quocũq3 recepto ĩ ipo
ſcdo ſuppono ꝙ actꝰ ridẽdi ẽ qdã qlitas abſoluta: ſicut
et viſio: intellectiuo ⁊c. vt poſſet deduci ex dictſ doc. in
4. d.10. ⁊ q.13. ql. ttio ſuppono ꝙ recipiẽs in ſe aliquẽ
actũ abſolutũ vt vltimatũ receptiuũ illiꝰ realr denoĩat
ab illo: p3. Iſtis ſuppoſitis deduco pncipale intẽtũ. ali=
quis hõ actu h3 hãc ꝓpetatẽ abſolutã. ſ. actũ ridẽdi ve=
re realẽ: tũc qro in quo ĩmediate fundat: vl ꝙ ſit vltima
tum receptiuũ illiꝰ aptũ denoĩari a tali actu: nõ corpus
organicũ: vt p3: qꝛ aĩa ſepata nõ pt ridere: nec aĩa intel=
lectiua vt p3: nec vnio aĩe ⁊ corpis: qꝛ illa ẽ rlo: ⁊ illa nõ
eſt vltimatũ receptiuũ abſoluti. ꝗ o3 dicere ꝙ ſit aliq en
titas abſoluta alia a ptibꝰ: ⁊ tũc qro aut ẽ diſtincta reali
ter a ptibꝰ: ⁊ hẽo intẽtũ: aut eſt idẽ realr cũ ptibꝰ: ſi ſic.
tũc hõ nõ poſſ3 corrũpi aliqua illarũ ptiũ remanẽte: qꝛ
ex quo ſunt idẽ realr: ſunt ſimplr inſepabilia: ꝗ o3 dicere
ꝙ diſtinguit ꝑe realit. ❡ Si dicat: ꝙ ipſa aĩa intellecti *Obiectõ*
ua ẽ rõ formalis recipiẽdi iſtã ꝓprietatẽ: vt patet ſupra *Rñſio.*
a doc. in. 2. ⁊ in hoc. 3. d.2. ❡ Rñſum eſt ibi: ꝙ doc. vult
ibi: ꝙ ex hoc dicat ratio recipiẽdi: nõ ex hoc ꝙ immedia
te recipiat: ſed ex hoc ꝙ eſt principalis rõ cõſtituẽdi na
turam: que eſt ĩmediata ⁊ totalis ratio recipiendi ꝓprie
tates compoſiti vt tm̃ compoſitum conſequentes.

De ſecundo dico. Hic doc. probat ꝙ totũ
ſubſtãtiale dicat entitatẽ realẽ ⁊ abſolutam: p3 ex quo
ipſu3 nõ eſt tm̃ ſue partes: ſed aliud: vt ꝓbatũ eſt: aut ẽ
ens abſolutũ: aut reſpectiuũ: ſi pmũ ht ĩtẽtũ. ſi ſcd3: tũc
non erit dña inter totũ eẽntiale ⁊ totũ accñtale: p3 qꝛ to
tu3 accñtale includit de neceſſitate reſpectũ eẽntiale par
tis ad ptẽ. nam forma accñtalis depẽdet ad ſbm̃ vt po=
ſteriꝰ ad ſuũ pus in rõne ſubſtẽtãtis: ẽ etiã ordo eẽntial
forme accñtalis vt informans ad ſbm̃ informatum. Si
ergo totum eſſentiale diceret tantũ reſpectũ ſiue vnionẽ
partium. ſiue reſpectũ cõſequẽtem illã vnionẽ: ita totum
accñtale eſſet per ſe totũ ſicut totũ eẽntiale: qd eſt contra
Ar. 8. met. ſcdo probat quia ſi totum eẽntiale quod eſt
aliud a partibus diceret tantum reſpectum: tunc ptes
conſtituentes ipſum intrinſece erunt quiditatiue entia
reſpectiua: patet quia eſt impoſſibile aliquid eſſe eſſen=
tialiter reſpectiuum ⁊ partes conſtituentes eſſe abſolu=
tas: et tamen materia et forma ſunt entia vere abſoluta.

Ibi. Quantum ad tertium articulum di
cit Doc. quattuor. primum ꝙ forma totius non poteſt
dici alia forma a forma partis: que ſit conſtitutiua totiꝰ.
i. licet enim forma totius ſit alia realiter a forma partſ:
tamen ſola forma partis in ratione forme dicitur con=
ſtitutiua compoſiti. forma vero totius non conſtitutiua
compoſiti cum ſit realiter ipſum compoſitum conſtitutũ
homo enim ⁊ humanitas ſola ratione differunt: vt p3 a
doc. in primo. d.8. q. et. 2. d.2. parte. 2. ſecundum eſt ibi.
Similiter ſi innitatur. Dicit doc. ꝙ ipſa forma totiꝰ nõ
poteſt dici forma vniens realiter materiam et formam:
quaſi materia ⁊ forma non poſſent realiter vniri niſi me
diante forma totius: et ꝙ non ſic vniat patet: quia for=
ma totius preexigit neceſſario vnionẽ partiũ. Deĩde di
cit doc. ꝙ ſi forma totius vniret illas partes quomodo
facit vnum cum illis partibꝰ. Si dicis ꝙ ex ſe facit vnũ
cum materia et forma. Idem dico de forma partis: qꝛ
vt ex ſe vnitur per actionem tantu3 agẽtis naturalis fa
cit vnum per ſe cum materia: ⁊ ſic ſuperfluit forma totiꝰ
Si vero intelligas: ꝙ forma totius facit vnum cu3 for
ma mediante alia forma totius: eodem modo quero de
illa: ⁊ ſic proceſſus in infinitum. tertium eſt ibi. Iõ dicit
Doc. ꝙ forma totiꝰ: puta hũanitas eſt quedã entitas
abſoluta reſultãs: ex mã ⁊ forma: q nullo mõ pficit nec

mām nec formā: ⁊ hoc p informationē: q᷑ mā ē tm̄ pfe-
ctibilis p informationē a forma ptis: ⁊ forma ptis ē tm̄
pfectiua mãe: ⁊ nō pfectibilis ab alia forma inq̄ȝtū est
forma ptis: qđ dico ꝓpt̄ hoc: q᷑ sustinēdo ꝙ plres forme
sint in eodē ꝯposito vt puta in hoīe forma corpis organi
ci ⁊ intellectiua: ipa aīa itellectiua nō pficit immediate
Obiectō mām: sȝ īmediate pficit totū ꝯpositū organicū resultās
bona. ex ptib⁹: ⁊ nō pficit formā ptis īmediate. ¶ Si dicat̄.
Nōne dicit doc. i. 2. d. 17. ⁊ hoc idē i. 4. d. 43. ꝙ forma
hȝ eē i ꝯposito p ipȝ ꝯpositū. ⁊ dcm̄ ē̄st ē̄t in hoc. 3. d. i. ꝙ
ideo forma toti⁹ ꝯpositi ē pfectio partiū: q᷑ ptes sunt i
potētia ad illā. ḡ vr̄ ꝙ forma toti⁹ pficiat ptes. ¶ Di-
Solutio co ꝙ forma ptis nō d᷑ simplr̄ hr̄e eē p eē ꝯpositi: pȝ q᷑ cū
sit causa intrinseca ipsi⁹ cōpositi aliquo mō p̄intelligit̄
ipsi cōposito: sȝ d᷑ hr̄e eē generatū p generationē cōpo-
siti: q᷑ generatio p̄mo ⁊ p se t̄minat̄ ad cōpositū: đ hoc i
2. d. 17. Ad illđ de. d. i. t̄tij. Rn̄suȝ ē ibi: ꝙ forma totius
d᷑ pfectio ptiū p pticipationē: nō aūt p informationeȝ.
Et hic doc. intēdit ꝙ forma toti⁹ nō sit forma pficiens
formalr̄ ipsas ptes quartū ē ibi. Si tn̄ ⁊c. dicit doc. ꝙ si
accipiat̄ forma toti⁹ ꝓ tota q̇ditate resultāte a partibus
et nō pficiēte. hoc mō forma toti⁹ ē simplr̄ alia forma a
forma ptis: q᷑ forma ptis dicit ptē q̇ditatꝫ formalr̄ īhe
rentē mãe: forma ṽo toti⁹ dicit totā q̇ditatē resultātē a
materia ⁊ forma. Pōt addi quītū: ꝙ forma toti⁹ pōt di
ci forma ꝯpositi: sic tn̄ itelligēdo ꝙ ꝯpositū/puta hō dica
tur ens q̇ditatiue ipsa hūanitate/sicut dcm̄ ē in p̄mo. d.
8. q. 2. nam deitas ē id quo de⁹ est tale ens q̇ditatiue/in
re tn̄ hō ⁊ hūanitas tm̄ rōne differūt. Sed ē diuers⁹ mo
Diff. sin- dus loquēdi q᷑ abstractū ꝓprie noīat q̇ditatē. ¶ Sed
gularis. orit̄ difficultas q᷑ ex dictꝫ doc. forma toti⁹ cū dicat aliaȝ
entitatē absolutā a partibus erit perfectior forma ptis
q̄ est termin⁹ formalis ḡnationis: vt alr̄s exposui i. 2. d.
17. ꝙ tn̄ ꝯtradicit dictis doc. in prio. d. 8. q. 2. vbi dicit
ꝙ nl̄la entitas formalr̄ vn ita simplr̄ pfectior t̄mino for
mali ꝓductiōis hr̄ p ꝓductionē: vbi vr̄ inuere ꝙ int̄ illa
q̄ hn̄r p ꝓductionē t̄min⁹ formalis ē simplr̄ pfectior. Di
co p̄mo: ꝙ si absolute hoc dicat doc. ꝙ sic dȝ intelligi: ꝙ
sola forma ptis siue termin⁹ formalis ē illđ qđ ē pfecti⁹
Rn̄sio. in ꝯstituēdo: ⁊ sic i ḡnatione ꝯpositi nihil pfectius ꝯsti-
tuit ꝯpositū q̄ȝ forma ptis in pficiēdo: ḡ termin⁹ forma
lis d᷑ pfectior absolute: tn̄ in eēndo entitas ꝯpositi d᷑
pfectior. Dico scđo: ꝙ ibi doc. loq̇t̄ spālr̄ de ꝓductione
Itē alia diuina: q᷑ aliq̇ voluerūt dicere: ꝙ termin⁹ formalis ge
rn̄sio. neratiōis filij: sit ipsa filiatio: ⁊ iō arguit ibi Doc. ꝙ ni-
hil pfecti⁹ hr̄ in ḡnatione filij termino formali: ⁊ cū eēn
tia diuina sit formalr̄ in finita: seq̇tur ꝙ erit t̄min⁹ for-
malis. ¶ Ibi. Et ideo illud Com. dicit doc. ꝙ lȝ vnio
partiū p̄exigat̄ de necessitate ad eē ꝯpositi: non tn̄ illa
vnio est cōpositū: vt pȝ. s̄. ⁊ hic. ¶ Sed hic orit̄ dubiū:
Dubiuȝ q᷑ mirū vr̄ ꝙ ens absolutū de necessitate ad sui eē p̄exi-
valde sin gat ens respectiuū. Dicit doc. in p̄mo. d. 8. q. pen. ꝙ nul
gulare. lum ens reale necessario p̄exigit ens rōnis. silr̄ dicerem
hic. ¶ Rn̄. ꝙ p̄exigere aliq̇d ꝯtingit duplr̄. vno mō vt
Rn̄sio. necessariū ad rōnē formalē alteri⁹. Alio mō: vt quodā-
mō effect⁹ p̄or ad actū p̄orē. p̄mo mō absolutū nō p̄exi
git đ necessitate respectiuū. Et si aliqn̄ scđo mō p̄exigit
sicut ē̄t ens reale aliqn̄ ens rōnis: đ q̇ vide gl. vbi supra.

Opi. s. **Ibi. Quantum ad secundum articulum.**
bona. Hec est op. Bonauēture ꝙ nā hūana fuit vnita ṽbo me
diāte gr̄a vt medio extrinseco. Et sic intelligo hāc opi.
ꝙ in aliq̇ instāti nãe fuit ipsa nā hūana nō vnita ṽbo se
cūdo fuit sibi infusa gr̄a gratū faciēs. t̄tio ipȝ ṽbū vni
uit sibi nāȝ p̄us gr̄a habituatā. ¶ Ibi. Cōtra hoc ⁊c.
Hic Doc. improbat hāc opi. ⁊ ratio stat in hoc supponē
do ꝙ in eodē instāti quo nā in se psonaret̄ fuit simplr̄ p-
sonata in ṽbo. scđo hui⁹ tm̄ ponit̄ in potentia vt i lla sit
magis disposita ad opandū. sicut ḡ opō p̄supponit sup
positū vel psonā: ita ⁊ habit⁹ q̇ ponit̄ ꝓpt̄ opōnē: et sic
statim sequit̄ ꝙ nā hūana fuit p̄us psonata in ṽbo q̄ȝ i-
telligeret̄ hr̄e habitū gr̄e. ¶ Sed in hoc orit̄ dubiū. p̄-
Dubiuȝ. mo: q᷑ ipē dicit ꝙ opatio siue habit⁹ p̄supponit suppo-
situm vel psonā. hoc ē ꝯtra ipȝ in. 4. d. 10. vbi vult ꝙ al
bedo sepata i sacro: q̄ i nullo ē suppositata possit ṽe opa
Itē aliđ ri ⁊ mouere potētiā visiuā. ¶ p̄. Ipse vult in p̄mo i mul
tis locis: ꝙ intellectio ⁊ volitio diuina preintelligant̄ i
eēntia diuina ipsis psonis diuinis. et in ql. credo. q. 4.
vult ꝙ opari siue intelligere nō sit necessario suppositi:
sed sufficit ꝙ sit alicui⁹ nãe exn̄tis. sic in ꝓposito posset
dici ꝙ hec nā singularis ⁊ nō psonata posset velle opari:
et talis opō nō necessario p̄supponit nām suppositataȝ.
¶ Rn̄. p̄mo: ꝙ doc. n̄ itēdit simplr̄ ꝙ opō p̄supponat ne Rn̄.
cessario eē suppositi: maxie qn̄ talis opō est talis entita prim
tis nō nate suppositari: ⁊ sic loquit̄ de albedine in eucha
ristia: loquēdo ṽo de naturis creatis natis in se vel in
alio psonari vel suppositari. nō vult doc. ꝙ opō sit sup-
positi tanq̄ȝ rōnis formalis: ⁊ necessario p̄suppositis:
ita ꝙ p pote circūscripta rōne suppositali nō possit ope-
rari: imo ratio formalis talis opatiōis ē ipsa nā singu
laris actu exn̄s. Sed iō doc. vult ꝙ opō p̄supponat sup
positū. q᷑ in eodē instāti nãe quo natura singularis hȝ
eē de necessitate ē suppositata vel in se vel in alio: ita ꝙ
p̄intelligit̄ semp pri⁹ suppositata vel in se vel in alio q̄ȝ
opetur vel possit opari: q᷑ ḡ verbum in eodē instāti sup
posita uult in se nām humanā q̄ in se suppositata fuisset.
ideo opō illi⁹ nãe ⁊ hit⁹ p̄supponūt illā psonatā. ¶ Ad Ad aliđ
illđ de itellectiōe diuina. Dico ꝙ nō ē silr̄e q᷑ eēntia diui
na est in se pfecte exn̄s: sicut si p ipote non esset persona
diuina: ita pfecte staret ⁊ esset sicut ⁊ mō: lȝ nō icōicabi-
liter: sicut nec nūc. ¶ Sȝ si vltra q̄rat̄. nōne i eodē istā-
ti nãe q̇ natura hūana fuit singularis ⁊ actu exn̄s p̄ces Obiectō
sit suppositū. Et si sic: quare in tali p̄ori nō potuit habe- notanda
re gr̄aȝ vel opationē: ⁊ vr̄ ꝙ de necessitate p̄cesserit i ali
quo p̄ori nãe: q᷑ dicit Sco. j. d. 3. q. 1. ꝙ pri⁹ natura ē ali
quid in se q̄ȝ ꝯpet̄ ad aliđ: ⁊ sic p̄us nā vr̄ ꝙ sit singula-
laris: ⁊ posteri⁹ nā sit psonata vl̄ in se vel in alio. ¶ Di
co ꝙ eē p̄us nā ꝯtingit duplr̄. p̄mo q᷑ q̄ȝtū est ex se nō i- Solutio
cludit posteri⁹ nā: ⁊ sic q̇ditatiue pōt intelligi hec hūa Pri⁹ nā
nitas nō itellecta rōe psonalitatis. ⁊ hoc mō doc. loquit̄ duplici.
d. 3. alio mō p̄us nā ꝙ in se possit ṽe existere in illo p̄ori
nãe absq̄ȝ hoc ꝙ actu includat posteri⁹ q̄uocūq̄ȝ siue de-
noiatiue: siue alio mō: ⁊ sic sbā pōt dici p̄or nā accn̄te:
hoc modo loquēdo nā singularis nata suppositari in se
vel in alio nō pōt ṽe existere in aliquo p̄ori nãe: quin in
alio realr̄ sit suppositata in se vel in alio: ⁊ p̄us ꝯpetit si-
bi hoc q̄ȝ q̄cūq̄ȝ opō. ¶ Ibi. Et cōfirmatur. i. ꝙ aliquid
quod cōuenit alicui⁹ ex se ⁊ ex natura propria prius in-
est illi q̄ȝ illud quod conuenit tantum per accn̄s: ⁊ nō ex
hoc ꝙ talis natura: hoc: pȝ: q᷑ homini conuenit ex se vt
sit sbā vel aīal: ⁊ cōuenit sibi p accn̄s ꝙ sit albus: iō p̄us
inest sbā q̄ȝ albedo. cum ergo natura humana singularꝫ
competat sibi ex natura propria ꝙ sit per se exn̄s et p se
stans: si sibi dimittatur. Habere autem gratiam compe
tit sibi per accn̄s: patet quia potest stare natura sine illa
ergo natura singularis erit prius personata q̄ȝ habeat
gratiam. ¶ Sed oritur diff. Ex quo dictum est pri⁹: ꝙ
natura ipsa singularis est prior natura personalitate: Dubita-
cum illam nō includat eēntialiter: ⁊ in eodeȝ instanti na tio.
ture quo vere existit in se. ꝯuenit sibi illa duplr̄ negatio
qua actu d᷑ psona. An mō in eodē instāti nature q̇ ꝯue-
nit sibi illa duplr̄ negatio possit p diuinā potētiā hr̄e hi-
tū gr̄e. si sic. ḡ n̄ vr̄ ꝙ p̄supponat suppositū lcȝ psonā de
necessitate: ⁊ ꝙ hoc possit sibi cōpetere pȝ. j. a. doc. d. 3. q.
i. vbi vult ꝙ nō posset dari natura realiter in aliquo in-
stanti nature: quin sit sub altero oppositoꝝ: vel sub gr̄a:
vel sub p̄uatiōe. Et vult ibi ꝙ i eodē istāti q̇ icēt p̄uatio
possȝ sibi iesse gr̄a. ¶ Dico ꝙ negatio duplicis đpēdētie Rn̄sio.
ꝯseq̇t̄ đ necessitate īmediate nāȝ singularē: q̄ mediāte di
cit̄ psonari: q̄ȝ qđcūq̄ȝ aliđ: lȝ ista īmediatio si gr̄a crea-
retur in eodem instanti nō proprie diceretur in re: q᷑ nō
teneo ꝙ natura humana singularis in aliquo priori ṽe
subsistat quin tn̄ illo p̄ori possit habere gr̄am: sȝ si aliqua
immediatio ṽe possit dari in re dicerem⁹ ꝙ negatio du
plicis depēdētie esset simplr̄ immediator: quia necessa-
rio ꝯcomitans naturam in se derelictā: ⁊ immediatius
q̄ȝ quodcunq̄ȝ aliud. Cetera argumenta clara sunt.

Ad argumenta pricipalia. Ad primum
cum arguitur per illas auctoritates: patet responsio ꝙ
intelligende sunt de medio quo et non de medio quod.
¶ Ad secundum cuȝ arguitur: ꝙ sicut pars ē p̄or toto

via gn̄atiōis:ita et in assumptiōe:dico ꝙ aliquid pt esse
in se ṗus alio nō ꝯparādo illa ad ꝯtiū:sicut ptes nature
mee sunt ṗores natura mea tota quo ad ordinē genera=
tionis vel executionis:nō tn̄ in cōparatiōe ad psonatio
nem:qꝛ ptes mee non ṗus psonanꝭ ꝙꝫ tota natura mea:
et ita negaꝭ similitudo. Aduerte tn̄ ꝙ qn̄ dicit doc. ꝙ p=
tes nō sunt ṗus psonabiles psonalitate toti⁹. hoc sane
intelligendū est:nō enī partes sunt aliquo mō psonabi=
les.ſꝫ solū totū cōstans ex aīa et corpore est vere psona=
bile/et qꝛ pfectio toti⁹ cōicaꝭ partibus / ideo dicim⁹ ꝙ
ptes psonanꝭ psonalitate tn̄ pticipata a personalitate
toti⁹. ¶ Ibi. Ad aliud dico. Hic doc. exponit multiplr
illā ppōnē/illō est prius a quo nō ꝯuertiꝭ subsistēdi cō=
sequētia. Et ṗmo dicit sic/ṗus ꝯm ꝯn̄am est ṗus natu=
raliter sup.vlr/siue ē ṗus ꝯm cōitatē/qꝛ magis cōe di=
cit ꝫ non seqtur/ꝙ si.a. sit ṗus.b.ꝯm ꝯn̄am/siue ꝯm cōi
tatē:qꝛ cōius:ꝫ est pri⁹ ꝯm causalitatē.pꝫ instantia.ĵ.qꝛ
caliditas q̄ necessario ꝯseqtur aerē ꝛ ignē ē ṗor igne et
aere ꝯm ꝯn̄am:qꝛ bn̄ seqtur aer ē:ꝫ calidū est:nō tn̄ ecō
tra:calidū ē:ꝫ aer ē pōt enī esse calor in igne. ꝛ tn̄ ipsuꝫ
calidū nō pri⁹ ē igne vel aere ꝯm caliditatē:īmo simplr
vel ꝯtra:quia ignis est causa causalitatis. Dicit scđo ꝙ
aliqd dꝛ ṗus executiōe ṗoritate cause materialis:vl ṗ⁹
intētiōe ṗoritate cause formalis:qđ sic intelligo:ꝙ licꝫ
pars toti⁹ ṗor sit executiōe qꝛ opatio incipit a ptibus ꝛ
dꝛ in rōne cause materialis:qꝛ pars se hꝫ p modū mate
rie ad totū:totū ꝟo pōt dici pri⁹ intētione:qꝛ agēs intē
dit prius formā toti⁹ cōpositi:ꝛ sic applicādo ad ꝓposi=
tum:loquēdo de priori ꝯm causalitatem:dico ꝙ huma=
nitas est ṗor causalitate ptib⁹ nō ꝯm suā entitatē:pꝫ cū
sit causata ab illis:ſꝫ ꝙtū ad hoc ꝙ assumptio hūanita
tis ē causa assumptiōis ptiū:siue psonalitas hūanitatꝭ
in psona diuina ē causa vt ptes dicanꝭ psonari:ꝛ nō ecō
tra:lꝫ ꝫ ptes sint ṗores ꝯm ꝯn̄am:qꝛ bn̄ seqtur. huma=
nitas psonaꝭ in ꝟbo diuino:ꝫ ꝛ ptes:ꝛ nō ecōtra:nō tn̄
sunt ṗores ꝯm causalitatē mō p̄dcō. Silr dico de secun
do dicto:ꝙ lꝫ pars hūanitatis sit ṗor executiōe toto:tn̄
ipsum est pri⁹ intētione:qꝛ ꝟbū p̄io intendit assumere
nām qua assumpta assumunꝭ ꝛ ptes:ꝛ nō ecōtra:qꝛ non
sequiꝭ ꝙ assumpta aliqua parte sit assumpta tota natu
ra. Tertio dicit ibi. Silr ꝯm phm̄:qꝛ aliqn̄ pri⁹ ꝯm cau
salitatē pōt esse simul cū posteriore ꝯm ꝯn̄am:ꝛ sensus ē.
si.a est cā.b.ꝛ nō ecōtra. Et tn̄ vnū non se habet in plus
ꝙꝫ aliud:nec ecōtra:sicut exēplificat ꝙ hoiem esse ē cau
sa ꝟitatis hui⁹ ꝓpōnis.s.hō ē:ꝛ tn̄ orō q̄ sign̄at hoiem
esse nō est ṗor ꝯm cōitatē:nec in plus se hꝫ ꝙꝫ ipꝫ hoiem
esse:nec ecōtra:ꝛ tn̄ hoiem esse est causa orōnis: silr ptꝫ
de sbō ꝛ passiōe:q̄ sunt silr ꝯm ꝯn̄am:ꝛ tn̄ hō ē ṗor ꝯꝫ cau
salitatē qꝛ causa passiōis. Et qđ dicit ibi. Posset tn̄ dici
Dicit doc. ꝙ loquēdo de partib⁹ eo mō quo assumunꝭ ꝛ
de toto ꝙ sunt ꝯuertibilia:nā totū assumiꝭ i vnitate sup
positi:ꝛ oēs partes assumunꝭ a ꝟbo in vnitate suppositi
vel persona loquēdo semp de psonalitate participata a
psonalitate toti⁹:ꝛ sic ꝯuertunꝭ ista:pars psonaꝭ in ver
bo psonalitate pticipata:ergo totū personaꝭ in ꝟbo : et
ecōtra:ꝛ tūc prius ꝯm causalitatē erit silr ꝯm ꝯn̄am:naꝫ
totū psonari in ꝟbo est causa vt partes personanꝭ in ip=
so psonalitate pticipata:lr̄a seqns tota clara ē. Q̄ō tertia.

Tertio pricipaliter querit doc. Vtrū
incarnationē p̄cesserit corpis organizatio. Di
cit Doc. ꝙ qō pōt intelligi:aut de ṗoritate tē
poris:aut nāe. Prio mō hꝫ duos articulos.
Primū de ordine aīatiōis ad incarnationē. Scđꝫ d̄ or=
dine organizatiōis ad aīationē. Quantū ad ṗmū. Di=
cit doc. ꝙ aīatio siue corp⁹ aīatū nō p̄cessit tpe ipsam in=
carnationē:sed in eodē instanti tpis quo fuit aīatū fuit
assumptū a ꝟbo. Et dicit doc. ꝙ si in eodē instāti nō fuis
set assumptū ꝟgo Maria non diceretꝭ mater dei. Hic no
ta ꝙ aliqd pōt dici causa alteri⁹ duplr. Primo mō ꝓdu
cendo illud in se. Alio mō ꝓducēdo aliꝙꝫ dispōnem ad
quā statim sequiꝭ illō:sicut dicit doc.in. 4. ꝙ sacra sunt
causa grē:nō ꝙ ꝓducāt illā in se:sed qꝛ sunt q̄dā dispō q̄
posita in eodē instanti sequiꝭ grā a volūtate diuina:sic
virgo Maria dꝛ mater dei ex hoc ꝙ ꝓducit corp⁹ orga
nicū ad qđ volūtate dei in eodē instanti tpis seqtur ani=

aliqd pt dici cā alteri⁹ dupliciter.

matio ad quā resultat hūanitas:ꝛ sic dꝛ mr̄ hois ꝛ qꝛ in
eodē instāti quo hūanitas hꝫ esse volūtate diuina: ipsa
suppositaꝭ in ꝟbo diuino. Ideo dicim⁹ ꝙ ipsa est mater
dei: qꝛ ipsa ꝓduxit humanitatē in istāti.a. in quo istāti
sola volūtas diuina vniuit illā ꝟbo:ꝛ qꝛ ꝟbū est ꝟe d⁹:
ideo generādo suppositū ꝟbi non in se ſꝫ ꝯm nām huma
nam:dꝛ mater dei. Si ꝫ in eodē instāti tpis illa nā non
fuisset assumpta:tūc actio ꝟginis Marie: qua genera=
re diceretꝭ:ꝯminata fuisset in aliquo priori duratiōis: et
sic si in posteriori duratiōe assumpsisset naturam huma=
nam non diceretur mater dei.

Ibi. Quantum ad secundum dicit Doc.
ꝙ organizatio pōt accipi duplr:vel ꝓ forma sbāli dāte
esse organicū p̄cedēte formā intellectiuā:ꝯm qđ Scoti
ste tenēt:vt pꝫ in. 4. in mā de eucharistia:aut ꝓ sola aīa
intellectiua dāte eē organicū:vt multi tenēt ꝙ aduenie
te anima intellectiua oēs alie forme subāles corrūpun=
tur:ꝛ ipsa īmediate īformat mām ꝛ supplet vicē forme
organice:vel potest accipi organizatio pro transmuta=
tione precedente formā sbālem organicā. Et addit ꝙ
istā formā organicā siue inductionē illi⁹ p̄cedūt trāsmu
tatiōes:vna qua mā puta semē vel sanguis deferꝭ p mo
tum localē ad māꝫ q̄ est locus cōueniēs ad generatio=
nem.scđa dꝛ alteratio qua illa mā sic alteraꝭ ꝛ disponiꝭ
vt in vltimo instāti illius dispositionis statim inducaꝭ
forma sbālis organica ꝛ iste due trāsmutationes vt cō=
paranꝭ agenti nāli semp fiunt in tpe:ꝛ isto scđo mō.s.de
ista duplici trāsmutatione sunt due opi. Prima ꝙ in pti
bus etherogeneis corporis organici sunt alie ꝛ alie for
me sbāles spē distincte ab inuicē vt forma sbālis carnis
differt spē a forma sbāli cordis vel epatis : ꝛ ꝯm hanc
op.quot sunt forme organice inducēde spē distincte tot
possunt precedere trāsmutatiōes : patet qꝛ ꝯm illas for=
mas sunt multe trāsmutatiōes:ꝛ ad quālibet trāsmuta=
tionē viā naturali semp precedit alteratio:ꝛ cōiter sicut
generatio vni⁹ ptis:vt puta cordis:qđ est primū qđ ge=
neratur in hoīe ꝯm aliquos p̄cedit generationē alterius
partis:puta capitis sic alteratio vnius est prior altera=
tione alterius:sed qualitercūꝙꝫ dicit Doc. ꝙ accipiēdo
organizationem pro vltima forma inducta que est for=
ma substātialis totius corporis organici non precedit
tempore ipsam incarnationē:sed in eodē instāti quo cor
pus est perfecte organicū animatur:aliter homo nō ge
neraret hominē propter causam superius dictā. ¶ Ibi
Si aūt fiat sermo:accipit hic scđo mō prout vnus mod⁹
dicit ꝙ in partibus etherogeneis sunt plures forme sub
stantiales:ꝛ alius modus q̄ dicit ꝙ in corpore organi=
co:et in omnibus partibus organicis etherogeneis est
tantum vna forma sbālis precedens animam intellecti
uam:loquendo de pluribus formis:dicit doc. ꝙ in īcar=
natione omnes ille forme simul fuerunt inducte et ratio
doc.est:quia non est credibile ꝙ aliqua pars nature hu=
mane prius fuerit in se suppositata ꝙꝫ in verbo:quod ta
men contingisset : si vna prius tempore fuisset inducta:
puta forma cordis:nam in eodē instanti quo fuisset īdu
cta statim cor fuisset suppositum in se. Sequens littera
de prioritate nature clara est.

Ad rationes principales. Ad primum &
ad secundū patet. Ad tertium dicit Doc. ꝙ mutatio ꝓ=
prie dicta est inter priuationem et formam. sic intelligo
ꝙ priuatio forme duratione precedat ipsam formam.
nam si in eodem instanti.a. quo materia habet esse esset
sub forma:non mutaretur ad illam : requiritur ergo ad
hoc vt vere mutetur ꝙ transeat vel a priuatione precedē
te duratioue ad formam: vel a forma ad priuationē eius
dem:et talis priuatio dicit Doc. non accipitur pro sola
negatione:sed pro negatione in subiecto:quia talis ne=
gatio nata est prius inesse tempore. Sequitur. Et iō qn̄
forma ꝛc. Nota ꝙ qn̄ dicim⁹ aliqd mutari ad formā: nō
debem⁹ intelligere ꝙ mutatio sit circa formā:ſꝫ ꝙ susce
ptiuū illi⁹ forme ṗus duratiōe sit sub ṗuatiōe ꝛ posteri⁹
duratione recipiat illā:ꝛ tunc dicitur mutari ad formaꝫ
quam recipit. Si ꝟo in eodē instāti quo susceptiuū habꝫ
verū eē eēt sub forma:tūc nō mutareꝭ ad formā:qꝛ priua
tio illi⁹ forme nō p̄cessisset duratiōe i tali susceptiuo. Se

quīr. Sʒ tm̄ ē mutatio ꝛc. Dicit doc. ꝙ si ꝯpeř corp⁹ or=
ganicū ad aīam itellectiua nō mutař ad illā cū sit siř in
eodē instāti: ꝛ sic ꝑuatio illi⁹ nō p̄cessit tp̄e. est tm̄ muta=
tio ad susceptiuū aīe. i. ꝙ cōiter vt corp⁹ organicū ꝯpař
ad agēs nāle: semp ad ip̄ʒ corp⁹ ē mutatio: siue ip̄ʒ ē ter
min⁹ mutatiōis ꝟe: pʒ qꝛ mā illi⁹ corpis ꝑus duratiōe
fuisset sub forma seminis ꝛc. et sic priuatio forme corpo
ris organici precessit tempore in tali materia ꝛc.

Distinctionis. Tertie. Qō Prima.

CIrca distinctionē tertiā
Doc. q̄rit duo. Primū ē. Utruʒ
btā ꝟgo fuerit ꝯcepta ī originali
pcō. ¶ Diciř cōmuniť ꝙ sic: ppť
auctoritates adductas: ꝛ ppť rō
nes assūptas ex duob⁹ medijs: q̄=
rū vnū ē excellētia filij sui: ipse ei
vt redemptor vl̄is oīb⁹ ianuam
aperuit. Sed si beata virgo nō
contraxisset originale non indiguisset redemptore: nec
ipse sibi ianuam aparuisset: quia non fuisset sibi clausa:
non enim clauditur nisi ppter pctm̄: ꝛ maxime origina
le. ¶ Scōm mediū est ex his q̄ apparēt in btā ꝟgine:
ipsa eni fuit ppagata cōi lege: ꝛ p ꝯn̄s corp⁹ ei⁹ ppaga
tū ꝛ formatū de semie infecto: ꝛ ita eadē rō infectiōis i
corpe ei⁹ q̄ erat i corpe alteri⁹ sic ppagati: ꝛ cū ex corpo
re īfecto īficiař aīa eadē rō infectiōis erat in aīa ei⁹: q̄ ꝛ
in aīab⁹ alioꝝ cōiter ppagatorū. ¶ Siľr habuit penas
cōes nāe hūane: vt sitim: famē: ꝛ hmōi: q̄ infligunř no=
bis ppť pctm̄ originale: ꝛ ille nō erāt volūtarie assūpte:
qꝛ nō erat redēptrix vľ repatrix nr̄a: qꝛ tūc fili⁹ ei⁹ n̄ fuis
set redēptor oīʒ gn̄alr̄. Igiř erāt sibi īflicte a deo ꝛ nō i=
iuste: ergo ppť pctm̄: ꝛ ita ipsa non erat innocens

Ibi. Contra primam rationem. Hic doc.

pbat ꝟginē eē cōceptā sine pctō originali: ꝛ lʒ rō sit sa=
tis clara: tn̄ Doc. in illa supponit aliq̄. Prio: ꝙ xp̄s fuit
simpľr pfectissim⁹ mediator ꝛ fuit simpľr cā pfectissima
et efficacissima recōsiliādi gen⁹ humanū trinitati ꝛ sp
loqř de cā meritoria: qꝛ causa effectiua recōciliatiōis ē
sola trinitas: ꝛ ꝙ sit cā meritoria efficacissima recōsiliā
di pfecte gen⁹ humanū: patebit. ī. d. 19. Scđo supponit
ꝙ pfectissim⁹ actus recōciliādi aliquē ē ꝙ mereař ꝛ nō
nascař inimicus illi cui recōciliat: ꝛ hic ē grad⁹ pfectis
sim⁹ recōsiliādi: pfecti⁹ ē eni aliquē p̄seruare ne īcurrat
in offensam dei: q̄ȝ post offensaʒ ꝯtractā liberare: vt pʒ
intuēti. Tertio supponit: ꝙ iste act⁹ pfectissim⁹: p̄cipue
debuit eē circa matrē. Tū: qꝛ fuit pre oīb⁹ dilecta: vt pʒ
p sctōs. Tū: qꝛ ex purissimis sanguinib⁹ nā: assumēda a
ꝟbo erat fabricata. Quarto supponit. lʒ exp̄sse non di=
cat: ꝙ nō dꝛ min⁹ pfect⁹ mediator ex hoc ꝙ tm̄ p̄serua=
uerit ꝟginē q̄ȝ si oēs hoīes p̄seruasset ab oī pctō. ¶ Ad
qđ intelligendū declaro: ꝙ pfectio agētis nō accipiř ex
hoc ꝙ actu agit: sʒ ex hoc ꝙ hʒ ꝟtutē agendi: sicut pfe=
ctio oīpotētie dei: nō eni ex hoc dꝛ oīpotēs: qꝛ facit oīa
que pōt facere: pōt eni multa facere q̄ tn̄ nō facit. ꝛ si ex
hoc dicereř oīpotēs: qꝛ actu facit: tūc alia ꝛ alia cresce=
ret sibi pfectio ſm qđ aliđ ꝛ aliđ agit. Sed dꝛ pfecte oī
potens ex hoc ꝙ hʒ ꝟtutē pducēdi oīa īmediate q̄ sunt
pducibilia: ꝛ si nihil pduceret adhuc esset pfecte oīpo=
tens: verū tn̄ talis oīpotētia saltē in aliquo debuit ma=
nifestari: ꝛ sic illā manifestauit in creatiōe mūdi ꝛ dat
intelligere ꝙ sicut ex nihilo creauit vnū mūdū: ita possʒ
creare mille. Nūc applicādo ad xp̄ʒ: dico ꝙ passio xp̄i
fuit tāti meriti apđ trinitatē: ꝙ ipsa trinitas in tm̄ ip̄am
acceptauit ꝙ fuit efficax ēt ad p̄ſuādū oēm hoīeʒ a pec
cato originali: ꝛ ꝟe potuisset p̄seruare (ꝟtute tn̄ trinita
tis illā acceptātꝫ) ꝯgruū eni erat v̄ illa p̄sona xp̄i sum
me acceptareř a trinitare. Ita ꝙ de ꝯgruo potuissʒ me=
reri quēlibʒ hoīeʒ p̄seruari a pctō: ꝛ ex hoc dꝛ pfectissi=
mus recōciliator: qꝛ habuit ꝟtutē pfectissime recōciliā
di respectu cuiuscūq̄ȝ: ꝛ ita dꝛ pfectissimus recōsiliator
qn̄ nō p̄seruat: sicut qn̄ p̄seruat. Ista tn̄ ꝟtus recōciliā=
di: vel p̄seruādi debuit in aliquo manifestari. ꝛ si in aliq̄
maxime debuit eē in ꝟgine matre. Ex his suppositꝫ: pʒ
rō doc. ¶ Ibi. Ex scđa via. In ista rōne supponit doc.
p̄mo: ꝙ duplex est pena q̄dā ē vtilis ad merēdū: ꝛ q̄daʒ
ē oīno iutilis: sicut dānatio ꝛ pctm̄. Scđo supponit: ꝙ
ipsuʒ pctm̄ inter oēs penas ē maxīa pena. Immo sim=
pľr malo / q̄ȝ ppetuo cruciari in igne: et simpľr q̄ȝ caren=
tia visionis diuine: put facile posset deduci a doc. in. 2.
d. 36. ꝛ in. 4. d. 46 Tunc sic pfectissim⁹ recōciliator dʒ
esse tanti meriti vt possit quēlibʒ p̄seruare ab oī pena dā
nosa: ꝛ talis ꝟt⁹ p̄seruādi debuit mūdo manifestari sal
tem respectu alicui⁹ p̄sone: ꝛ si respectu alicui⁹ maxime
respectu matris. ¶ Ibi. Ex t̄tia via. Ista via pōt pba
ri: sic supponēdo aliq̄: p̄mo: ꝙ xp̄s p̄mo ꝛ p̄ncipľr diciř
mediator: qꝛ restituit meritis suis p̄sonā repatā in p̄sti=
nam īnocētiā ꝛ amicitiā dei. Iō doc. dicit. ī. d. 19. ꝙ xp̄s
p̄ncipalr̄ meruit vnire deo sepatos p pctm̄: ꝛ sic p̄ncipa
lis intētio redēptiōis fuit vt restitueret hoīem ad inno
centiā. ¶ Scđo supponit: ꝙ sicut creatori inq̄ȝtū crea=
tor: dʒ repiri aliqua creatura q̄ rōne creatiōis summe si
bi teneař p bn̄ficio creatiōis: ꝛ sic lucifer inter oēs crea
turas ex bn̄ficio creatiōis sue inter oēs alias creaturas
maxīe teneř deo: sic ēt đo glīficator inq̄ȝtū glīficator dʒ
esse aliqua creatura q̄ maxīe sibi teneař rōne maxīe glo
rificatiōis: danř eni gradus: nā aliqui sunt magis glori
ficati: ꝛ aliq̄ min⁹: et sic magis ꝛ minus obligant ex bn̄=
ficio glorificatiōis: ꝛ sic dʒ repiri aliq̄ creatura q̄ sit sup
oēs glorificata: q̄ sup oēs deo teneař p suo bn̄ficio glīfi=
catiōis. Et sicut deo glorificāti aliqua p̄sona p gratiaʒ
gratificata dʒ reperiri q̄ maxīe teneař deo: ex tāto bn̄fi=
cio gratificatiōis. sic in pposito: ipsi deo vt effectiue re=
concilianti dādo innocētiā dʒ repiri aliqua p̄sona huma
na q̄ summe sibi obligeř: ex bn̄ficio recōciliatiōis: q̄ recō
ciliatio p̄mo ꝛ p̄ncipľr attendiř penes innocētiā: qꝛ q̄ȝto
aliqua p̄sona ē magis inocēs tāto magis deo recōciliař
Si ḡ dʒ repiri aliqua p̄sona q̄ summe teneař deo ratiōe
recōciliatiōis ꝛ innocētie illa erit p̄ſuata ab oī pctō: ma
ius est eni obľonis vinculum p̄seruari ab oī pctō. q̄ȝ li=
berari a pctō ꝯmisso: debet etiā reperiri aliqua p̄sona q̄
summe teneař xp̄o vt cause meritorie recōciliatiōis: et
hoc p bn̄ficio hmōi recōciliatiōis: ꝛ illa persona summe
obligař cui inest pfectissima innocētia: q̄ includit p̄ſua=
tionē ab oī pctō. ¶ Ibi. Et si dicas. Hic Doc. mouet
vnam diffi. qꝛ videř ꝙ illa p̄sona tm̄ teneař deo: cui re=
mittuntur decem peccata q̄ȝ illa que preseruatur ab
illis decem per illud Luce. 7. cui magis dimittitur ꝛc.
¶ Respōdet doc. ꝙ illa p̄sona que preseruatur magis
tenetur diligere: quia sibi plus dimittitur: nam plus est
preseruari a peccato q̄ȝ liberari a commisso: et dicit Au=
gu. ꝙ illa persona obligatur deo pro omnibus pecca=
tis que non commisit: ac si commissa essent et remissa.
Sed de ista mere diffusius i 4. d. 23. ¶ Ibi. Secunda
etiam ratio. Dicit doc. duo. primo: ꝙ peccatum origina
le non contrahitur ex infectione carnis ſm intentioneʒ
Ans. vt patuit diffuse in. 2. d. 32. Secundo posito: ꝙ ta=
le peccatum contrahitur ex infectiōe carnis: adhuc nō
sequitur: ꝙ ipsa de necessitate habuerit peccatum origi
nale: patet nam huiusmodi infectio non est causa neces=
saria peccati originalis: quia si sic stante ipsa de necessi
tate esset peccatum originale.

Ibi ad. q. Hic doc. ponit tres conclusiōes:

que patent in textu. Secunda conclusio est: deus potuit
facere ipsam virginem tantum per vnum instans fuisse
in peccato originali: et in tempore immediato illi instā=
ti infundere gratiam vt ipsam a peccato liberatur. Ex=
emplum. nam in vltimo instanti quo ipsa fuit filia Ade:
potuit esse priuata iustitia originali sibi debita: et sic in
illo instanti: priuatio talis diceretur peccatum origi=
nale: vt patuit supra. a. Sco. in. 2. d. 30. q. 2. ꝛ in tempo=
re immediate sequenti illud instans poterit sibi infun=
dere gratiam equiualentem iustitie originali: et sic ip=
sam liberare a peccato originali: et probat dupliciter:
quomodo potest esse in peccato originali tantum per in
stans. ¶ Ibi. secundum patet: supponendo vnum quod
declaratum est in. 2. d. 2. q. 9. ꝙ potest dari vltimum in=
stās q̇etꝫ: vt puta si Frā. sit sub albedīe ꝛ q̇escat p horaʒ
sub albedīe pfecta: ꝛ post vltimū īstās illi⁹ hore moueař

ad nigredinē deꝑdēdo albedinē. tūc vltimū instās illi⁹ hore vocat instās qetis: post qd in tpe imediate habito mouet ad nigredinē. silr aliqd agēs pt quiescere p horā vt puta ignis qñ nō hꝫ ꝯbustibile sibi approximatuꝫ: ꝛ post approximet sibi ꝯbustibile: ꝛ in tpe imediato post instās illi⁹ hore agat: tūc vltimū instās illi⁹ hore vocat instās qetis in quo qescit: nā qeuit p totā horā ꝛ p vltimū instās hore: pꝫ qꝛ in vltio istāti nō aget: ꝛ i tpe imediato post illud instās pōt agere ꝛ calefacere cobustibile: ita ꝙ talis calefactio erit in tpe: posito mō ꝙ ignis. a tm̄ qeicat p instās. b. ꝛ post illd instās icipiat agere: tūc aget in tpe imediato ad illd instās ꝛ nō in alio instanti immediato: qꝛ instās nō ē imediatū instāti. Sic in ꝓposito arguit doc. ꝙ si agēs creatū in tpe imediato post instans quietis pōt agere: ꝛ de⁹ in codē tpe pt agere. hoc pꝫ: posito g̃ ꝙ ꝟgo Maria qeuerit in pctō originali per vltimū instans quo ꝯcepta fuit: seqt ꝙ deus in tpe imediato ad illd instans poterit causare grām expellētē tale pcm̄. ¶ Ibi. Hoc etiā ꝯfirmat. Dicit doc. q̄ro. An posito ꝙ ꝟgo Maria qeuerit in pctō originali p horā. an i illa hora poterit de⁹ dare grāꝫ: ꝛ sic nō stetisset in pctō p illā horā: certū est ꝙ sic. Silr q̄ro. An in vltio instāti quo fuit ꝯcepta ꝛ in quo ꝯtraxisset pcm̄ originale potuisset sibi. de⁹ infundere grāꝫ: ita vt nō ꝯtraxisset: certū est ꝙ sic ex pria ꝯclone. Cū g̃ ꝟgo Maria in tpe illo q̄ fuit cōcepta potuit eē in pctō originali: ꝛ p te fuit: ꝛ illd tps dicat tps vni⁹ hore: ita ꝙ in vltimo instanti cōceptiōis sue vsqꝫ ad vltimū instans hore steterit in pctō originali. seqtur ꝙ in illo tpe immediato sequēte p̄mum instās illius hore potuit eē in grā: vt pꝫ. s. ꝛ si sic: tūc potuit eē in pctō tm̄ p instās. ¶ Si dicat ꝙ nō potuit fuisse i grā in tpe imediato ad p̄mū istās illi⁹ hore: nisi fuerit i grā in prio instanti illi⁹ hore: ꝛ sic sic: tūc non fuit in peccato. ¶ Rn̄deo ꝙ nō est necesse ꝙ pri⁹ fuerit in grā. s. i illo prio instanti quo ponit in pctō. vt pꝫ de motu ꝛ mutatione. De motu pꝫ: quia nō est necesse ꝙ si sbm̄ moueat post vltimū instās quietis ad albedinē: ꝙ in illo instanti vltio qetis fuerit sub albedine: pꝫ qꝛ motus ille p̄cise incipit in tpe imediato. Sicē de Maria in qua acqrit grā in tpe imediato ad instans in quo fuit in pctō: nō ē necesse ꝙ in illo instanti prius fuerit in grā. Patet etiā de mutatiōe: qꝛ si mā acqrit aliq̄ formā in instāti p mutationē: nō est necesse ꝙ ipsa pri⁹ fuerit sub illa forma. s. in tpe imediate p̄cedēte illud instās. ¶ Si dicatur. si grā acqrit in tpe imediato ad illd instās. g̃ nūq̄ icipit eē. si p̄cise in tpe acqrit: qꝛ tūc eēt verū dicere: grā in isto tpe est: ꝛ immediate an̄ hoc nō fuit: qd ē falsū. ¶ Dico breuiter ꝙ aliud ē loqui de acquisitione forme: et aliud de acquisito eē illi⁹: acqsitio eni est in tpe sꝫ acqsitū esse in vltimo instanti illi⁹ tpis: ita ꝙ verū est dicere in isto instāti ē: ꝛ imediate an̄ hoc nō fuit. Et sic oē ꝙ acqrit i tpe ēt loquēdo d̉ forma diuisibili: nunq̄ d̉r eē acqsituꝫ nisi in vltimo instāti illi⁹ tpis. Sunt eni due ꝓpositiones Doc. in. 2. d. 2. q. 9. ꝙ in motu remissiōis: puta ꝙ remittat calor in sbō p horā: in toto tpe p̄cedēte vltimum instans illi⁹ hore: verū ē dicere calor ē: ꝛ p̄cise in vltimo instāti: verū ē dicere calor nō ē: ꝛ sic in illo vltimo instanti desinit. In motu ꝟo intēsionis est ecōtra: qꝛ si acqritur frigus vt. 8. p horā: in toto tpe p̄cedēte semp verū ē dicere. frig⁹ nō ē: ꝛ in vltimo instāti verū ē dicere. frig⁹ est: ꝛ sic incipit. Sic in ꝓposito: q̄uis dicat acquiri grā in tpe imediato ad instans in quo fuit in pctō: nūq̄ tamen verū ē dicere ꝙ grā incipiat eē in Maria nisi in vltimo instāti illi⁹ tpis. ¶ Si dicat. si tm̄ d̉r eē in vltio instanti illi⁹ tpis. g̃ in tpe intermedio nō erit grā. g̃ nō acquirit in tpe imediato ad instās in quo fuit in peccato. ¶ Dico ꝙ verū ē: nec d̉r acqri in tpe ex hoc ꝙ p̄cise habeat eē in illo tpe excludēdo vltimū instās illi⁹ tpis: sꝫ d̉r esse in tpe ex hoc ꝙ in vltio instāti illi⁹ tpis hꝫ eē ꝑfectū. Sꝫ de hoc vide in. 2. d. 2. ¶ Ibi. p̄. In prio instāti potuit creasse grāꝫ in illa aīa. g̃ ꝛc. sicut potuit in illo istanti creasse grāꝫ in aīa Marie ꝛ in tpe imediate sequēti facere ipāꝫ in pctō ānihilādo grām: ꝛ sic silr si in prio instanti potuit facere in pctō. g̃ in tpe immediate sequēti potuit ipsaꝫ facere in gratia. ¶ Tertia ꝯclo ē ista. De⁹ potuit facere ꝟginē Mariā p aliqd tps existere in pctō: et in vltio instāti illius tpis purgare illā: sicut ꝛ mō ꝓpagatus ex Adā stat ab instāti ꝯceptiōis sue: vsqꝫ ad vltimum instans in quo baptizat in pctō ꝛ in vltimo instāti illius tpis in quo baptismū recipit: iustificat. ¶ Ibi Q: aūt hoꝝ triū. Aliq̄ dicūt ꝙ doc. tm̄ ꝓbat ꝟginē ꝯceptam sine pctō originali de poli ꝛ nō de facto. Sꝫ ex p̄sse pꝫ: ꝙ ex dictis ei⁹ ꝯcludūt argumēta de facto: vt pꝫ in rationib⁹ illis: q̄ non ꝓbāt intātū de poli: sꝫ tm̄ de fctō: vt pꝫ intuēti. Et lꝫ respōdēdo ad. q. ponat has tres cōclusiones. tanq̄ si sint poles: nō tm̄ negat p̄mū de facto. f. fuisse: imo ex dictis ei⁹ approbat: quia ipe dixit: si hoc non contradicit auctoritati ecclesie ꝛc.

Ibi. Contra secundum. Hic doc. arguit

dupliciter ꝯtra scdāꝫ ꝯclusionē. Primo ꝓbando: ꝙ ipse de⁹ non possit agere in aliquo tpe: sꝫ tm̄ in instāti: ꝛ ratio stat in hoc: aut g̃ creat gratiā in primo instāti illi⁹ tpis: ꝛ sic non fuit in pctō in p̄mo instāti: aut in instāti imediate sequēti: ꝛ hoc impole: qꝛ instans nō pōt eē imediatū instāti: loquēdo semp de tpe ꝯtinuo: ꝛ nō de tpe discreto: de quo dcm̄ ē in. 2. d. 2. Aut g̃ creat illā gratiā in tpe immediato: et hoc nō: quia deus non agit in tpe: aut in aliquo instāti determinato illi⁹ tpis: ꝛ si sic: sequitur ꝙ quieuit in pctō p aliquod tps: pꝫ qꝛ in p̄mo instanti et in tpe immediato et vltimo instāti illius tpis determinato creatur grā: et tūc non poterit esse in pctō tantū per instans. ¶ Respōdet doc. ibi ad primā instātiā: responsio clara est: ꝙ ex quo deus mere ꝯtingenter agit: qꝛ quicqd agit ad extra illud pōt agere immediate in instanti: pōt etiā expectare tēpus. et pꝫ. nam ignis calefacit lignū p spacium hore: ad illam actionem de necessitate concurrit voluntas diuina vt causa p̄ma: vt ꝓbatū ē in. 2. d. 37. et lꝫ possit ꝓducere illā calefactionē in instanti: tamen agit illam cum igne in tpe. Sic in proposito q̄uis voluntas diuina posset creare gratiam in primo instanti in q̄ fuit in peccato: tamen non est necesse: sed potest expectare tēpus immediate sequens: et illam creare in illo tempore: et hoc est propter libertatem sue actiōis. ¶ Ibi. p. Aut illa iustificatio. i. infusio gratie in anima virginis ē motus: aut mutatio: supple aut illa grā acqrit in aīa ꝟgis p motū: aut p mutationē: sic acqrit p mutationem: tūc illa creat in instanti: qꝛ mutatio tantuꝫ fit in instanti: et tunc hr̄ intentū: quia aut ista gratia creatur in p̄mo instanti quo fuit in peccato: et tunc nullo mō fuit in pctō: aut in aliquo instanti determinato tēporis immediate sequētis ad primū instans: et tunc quieuit in peccato p aliquod tempus. vt patet supra: aut illa gratia acquirit per motū: et hoc nō: qꝛ qd acqrit p modū acquirit p successionē vel subiecti vel forme: vel medioꝝ. Exēplū p̄mi Nam hō q̄ est diuisibilis acqrit ꝑfectionē p motū: quia p̄mo ista pars calefit: et deinde alia: et etiā illa caliditas acqrit successiue cū sit forma ꝯtinuis. Exēplū tertij: vt qñ corpus mouet p aliqd mediū faciēs sibi resistētiam. causat ergo motus vel ꝓpter diuisibilitatē subiecti: vel forme: vel medij: vt si punct⁹ moueret super aliquo q̄to de istis dictū ē in. 2. q. 9. Modo in ꝓposito anima que est sbm̄ gratie ē indiuisibilis. Similiter gratia ē indiuisibilis: quia nō habet partes et ptes sm̄ quas vel per se vel p accn̄s sit diuisibilis: vt pꝫ. s. in. 2. d. 2. q. 9. nec inter aiam et gratiā ē aliquod mediū diuisibile sm̄ quod fiat successio mot⁹. g̃ talis iustificatio siue grē infusio nō potest infundi a deo in tpe: quia si in tpe: tunc esset p motū ¶ Rn̄det doc. ibi. Ad scdm̄ dico. dicit doc. mot⁹ stricte loquendo includit duo. primo successionem vel in mobili vel in forma: sm̄ quam mobile mouet: vel i medio. secundo ꝙ talis successio mēsuretur tempore. Mutatio vero stricte icludit duo. s. ꝙ non sit successio nec sm̄ partes mobilis: nec sm̄ partes forme. ita ꝙ vna pars prius acquirat q̄ alia. secundo ꝙ talis mutatio fiat in instāti: et sic loquendo de motu et mutatione dicit doc. ꝙ infusio gratie in tempore non ē motus proprie: qꝛ p̄ma ꝯdiō deficit: quia nec in aīa nec i gratia: nec in aliquo medio pōt esse successio sm̄ partes: pōt tm̄ dici mot⁹ q̄tum ad secūdam ꝯditionē: qꝛ ista grā lꝫ sit indiuisibilis: causat tm̄ i tpe diuisibili in ipsa aīa: nec est mutatio proprie dicta: quia deficit sibi scda ꝯditio: que est ꝙ acquirat in istāti,

Marginal notes:

Q̄ūo vltimū instās qetis pōt dari.

Obiectō

Rn̄sio.

Obiectō

Solutio

Obiectō

Solutio

Q̄ūo d⁹ pt agere in tēpore

Trãsitus a motu ad mutationẽ nõ ẽ motꝰ nec mutatio.

¶ Ibi. Exẽplũ: vsqꝫ ibi. Sꝫ q̃re clarꝫ ẽ: excepto q̃d dicit de trãsitu a motu ad mutationẽ: ⁊ecõt. a. Trãsitꝰ ei a motu ad mutationẽ nõ est nec motꝰ nec mutatio: pꝫ si a. mouetur ad calidũ vt. 8. ⁊ motus duret vsqꝫ ad vltimũ instans viniꝰ hore. in vltimo instanti dꝛ ꝓꝑe mutari: vt ꝓbat doc. in. 2. d. 2. q. 4. ⁊. 9. ⁊ in tꝑe hore vsqꝫ ad vltimũ instans dꝛ ꝯtinue moueri: qñ ḡ. a. a tꝑe imediato ad vltimũ instãs hore trãsit ad vltimũ instãs: talis trãsitus nõ est motus: pꝫ quia motꝰ est in tꝑe: nec ẽ mutatio: pꝫ quia mutatio est in vltimo instanti. Similiter in motu vnius hore sunt infinita mutata esse. qñ ḡ. a. transit ab vno mutato esse ad aliqꝫ ꝑ tẽ motus: ⁊ ab illa ꝑte ad aliud mutatũ esse: ⁊ sic de aliĳs: pꝫ ꝙ talis trãsitꝰ nõ ẽ ꝓprie motus nec ꝓprie mutatio: sed posset metaphorice dici partim motus: ⁊ partim mutatio: cum mediet inter vtrũqꝫ: ⁊ sic quasi de vtroqꝫ ꝑticipet. ¶ Ibi. Sed quare passio ⁊c. Accipit̃ hic passio ꝓ forma ꝯm quã sbm̃ dꝛ pati. littera clara est: qꝛ agens naturale cũ agat de necessitate nature: si subito põt agere in instanti producit formam. Si vero nõ põt agere subito de necessitate expectat tꝑs: ⁊ hoc est imperfectionis. i. ꝙ nõ possit agere nisi expectet tꝑs: nõ sic est de volũtate diuina: que est ꝑfectissima ⁊ formalr̃ infinita: que ex perfectissima libertate sua ⁊ nõ ex aliquo de necessitate potest agere in instãti: ⁊ in quocunqꝫ tempore sicut sibi placuerit.

Ibi, Si aũt teneatur, Dicit doc. ꝙ si teneatur pars negatiua p̃t respõderi ad rõnes: ⁊ r̃nsio stat in hoc: ꝙ lꝫ q̃lꝫ natꝰ ex semine viri ⁊ mulieris nãlr̃. i. vlr̃: ⁊ de lege cõi ꝯtrahat pctm̃ originale: qꝛ de cõi lege q̃libet nascit̃ vt debitor iustitie originalis in p̃mis parẽtibꝰ accepte ⁊ illarũ opaone ꝺꝑdite: ⁊ qꝛ sic nascẽs ⁊ carẽs illa: talis carẽtia dꝛ pctm̃ originale: vt satis pꝫ in. 2. d. 30. q. 1. ⁊. 2. ⁊ ex spãli dono potuit sic p̃suari ꝟgo Maria vt in illo instãti quo careret iustitia originali sibi debita modo p̃expositio: p̃ueniret̃ a volũtate diuina: infundẽdo ei grãꝫ equalẽtẽ iustitie originali ꝺbite. ¶ Ibi. Et si arguas. Querit hic doc. supponẽdo vnũ: ꝙ sicut habitus nõ inest nisi supposito ⁊ oꝑõ silr̃: vt pꝫ. s̃. d. 2. sic nec p̃uatio habitus nõ inest nisi supposito vel persone. scd̃o supponit ꝙ ꝟgo Maria in vltimo instanti cõceptiõis sue in quo potuit habere grãm vel oppositũ illius fuit ꝑsona: et ꝑ ꝯñs in illo instãti fuit vere filia Ade. Querit nunc Doc. an in illo instãti nature in quo fuit ꝟa ꝑsona ⁊ vera filia Ade: habuerit iustitiã originalẽ: vel equiualẽs: si sic: ꝯtra qꝛ ipsa iustitia vel habitus p̃supponit personam. ḡ ꝑsona fuit p̃us nã: si in illo p̃ori nãe quo fuit ꝑsona nõ habuit iustitiã sibi debitã. ḡ in illo instanti vel priori nãe fuit in pctõ originali. ¶ Ibi. R̃n. Ista respõsio est ꝯformis dictis. s̃. in. 2. d. 1. q. 1. ⁊ declaro lr̃am: qñ opposita ꝯparant̃ ⁊c. puta forma ignis ⁊ p̃uatio eiusdẽ vt cõparant̃ ad mãm. ita ꝙ p̃uatio nata est p̃us in esse. Seq̃tur. nõ simul ambo. i. ꝙ forma ignis ⁊ p̃uatio eiusdẽ non insunt simul mãe: sed tm̃ alterũ de necessitate inest. Seq̃tur. Reliquũ aũt ⁊c. i. ꝙ p̃uatio forme ignis q̃ q̃tũ est ex ꝑte sua nata ẽ inesse priꝰ mãe: tñ actu nõ iest: quia in illo istãti quo iesset: oppositũ puta forma ignis actu inest. Dicit ergo doc. ꝙ ex hoc priuatio dꝛ prius in esse mãe q̃ forma opposita: quia q̃tum est ex ꝑte sua nata eẽt p̃us inesse: ⁊ de necessitate actu p̃us inesset nisi ab aliquo agente preueniret̃: ꝓducendo formã in illo istãti in quo priuatio inesset: si talis forma nõ produceretur. Sequit̃. Silr̃ sbm̃ ⁊c. Dicit doc. ꝙ sbm̃ ad quod cõparãtur hm̃õi opposita est prius in se tale q̃ intelligat̃ aliq̃d oppositũ sibi inesse: qꝛ si intelligimus aliq̇d inesse alteri: illud p̃supponit̃ in se esse: ⁊ prius natura hr̃e suũ eẽ q̃ alterũ oppositum in sit. Sequit̃. Similiter licet prius nã ⁊c.

Priꝰ nã capit̃ dupliciter.

¶ Hic nota ꝙ p̃us nã põt capi duplr̃. Vno mõ ꝙ sic prius nã: sup. in aliquo instanti nãe habeat verũ eẽ exñtie: ⁊ ꝓ illo instãti quo vere existit: posteriꝰ posset nõ inesse: ⁊ tale prius nã: est etiã priꝰ tꝑe q̃tũ est ex ꝑte sua: sicut dicimus ꝙ sbã ẽ p̃or nã accñte: qꝛ ipsa sbã in aliquo instanti nãe hꝫ verꝫ eẽ exñtie: ⁊ in quo non eẽt necesse ꝙ accñs posteriꝰ nã insit sibi. Scd̃o accipit̃ p̃us nã non ꝙ detur aliq̃d instãs nãe in quo habeat verã ⁊ ꝓpriã exñtiã cui priori possit nõ inesse posterius, sicut dixi de sbã ⁊ accñte: sed dicitur prius nã: quia non includit posteriꝰ in suo esse quiditatiuo: ⁊ sic dicimꝰ ꝙ homo est prius nã risibilitate: qꝛ nõ includit illã quiditatiue: lꝫ sit impoſſe homini actu existere: qꝛ in aliquo priori nãe: quin risibilitas dicat eandẽ exñtiam: ⁊ hoc mõ dicimꝰ ꝙ mã p̃ma est p̃or nã forma ⁊ p̃uatiõe eiusdẽ: ita ꝙ neutrũ oppositum includit in suo esse quiditatiuo: licet actu nõ possit existere in aliquo priori: quin de necessitate sit vl̃ sub forma vel sub p̃uatiõe. ⁊ simile patet in p̃mo. d. 2. parte. 2. q. 3. Sequit̃. qñ igit̃ arguit̃ ⁊c. Dicit doc. ꝙ virgo Maria in aliquo instanti nãe fuit filia Ade: ⁊ sic in illo istanti ꝓprie nec habuit grãm: nec fuit priuata grã. sic intelligendo ꝙ ex se non includebat formaliter: ⁊ de ratione sua nec grãm nec oppositũ illi. Sed bñ verũ est ꝙ in illo instanti quo habuit verũ eẽ exñtie: ⁊ quo fuit vere filia Ade alterũ oppositorꝫ habuit: licet neutrũ includeretur in ratiõe illiꝰ nãe. ¶ Ibi. Sꝫ si obĳcias. Hic dicit doc. posito ꝙ ipsa in se sit prius nã vtroqꝫ: hoc posito modo preexposito. Quero nunc de prioritate quo vnum oppositum cõparat̃ ad aliud respectu tertĳ: vt dixi. s̃. An priuatio gratie prius infuerit q̃ ipsa iustitia vel gratia. Dicit doc. ꝙ talis p̃uatio nõ infuit: sed dicitur prior nã. qꝛ si nõ fuisset p̃uenta a voluntate diuina dãdo gratiaꝫ in illo instanti in quo p̃uatio ineẽt talis priuatio infuisset. ¶ Si dicas. Dicit doc. ꝙ si priꝰ natura ⁊ posterius natura sunt positiua illꝺ qꝺ ẽ priꝰ natura positiue põt. eẽ p̃us ẽt in essendo: vt pꝫ de sbã ⁊ accñte: illꝺ ꝟo qꝺ est priꝰ natura p̃uatiue: nõ opꝫ ꝙ sit priꝰ in eẽndo. sꝫ sufficit ꝙ inesset: si oppositũ i illo instãti nõ ifuisset: ⁊ illꝺ qꝺ dicit de priori natura positiue nõ intelligas vlr̃: qꝛ ponẽdo ordinem nature in passionibus: ita ꝙ vna passio dicatur prior alia: nõ dicimꝰ ꝙ in essendo vna prius insit: qꝛ est impoſſe ꝙ vna existat in aliquo priori: quin alia inexistat: cũ sint idem realiter: sed potest dici prius natura in intelligẽdo: sic ꝙ aliq̇s intellꝯ põt intelligere hominem esse risibilẽ nõ intelligẽdo vt disciplinabilẽ. ¶ Ibi. Et si arguat̃. Hic doc. arguit logice sic virgo Maria in primo instanti nature nõ ẽ iusta: ḡ in p̃io instãti nature est non iusta vel iniusta: tꝫ ꝯña a negatiua de predicato infinito ad affirmatiuã de p̃dicato infinito. scd̃o ꝑihermenias. ¶ R̃ndet doc. ꝙ nõ tꝫ in p̃dicatis ꝯpositis ⁊ pꝫ lr̃a: et hoc expositũ est in p̃io. d. 4. q. 2. ⁊ credo. d. 28. ⁊ tꝫ illa ꝯña rõne ꝯtradictiõis. qꝛ ꝯtraditoria nõ p̃nt verificari de eodẽ: ꝙ eni Fran. sit iustus ⁊ sit nõ iustꝰ est impoſſe: et iõ tꝫ: si nõ est iustꝰ: ḡ erit nõ iustꝰ: ḡ idem predicatuꝫ simplr̃ negat̃. Nota ḡ ꝙ illa dñr ꝯtradicere simplr̃. quãdo q̇cq̇d affirmat̃ de vno: illud idẽ negat̃ de eodẽ: sicut si albũ affirmat̃ de homine ⁊ illud idẽ albũ: negat̃ ꝺ homine. Si mõ ly nõ albũ negat̃ de aliquo ⁊ de illo tantũ affirmatur lignũ ⁊ negatur album: pꝫ ꝙ ista non contradicunt: homo non est lignum non album: ergo est lignum non album: lignum: ⁊ non lignum bene contradicunt: sed non album in prima non ꝯtradicet non albo in scd̃a. Si vero diceretur sic: hoc non est lignum album ⁊ hoc est lignũ albũ ꝯtradiceret et si iste due ꝓpositiones ꝺbeãt idẽ significare necesse ẽ ꝙ q̇cq̇d negat̃ vl̃ affirmat̃ in vna neget̃ vel affirmet̃ i alia: sicut ẽ ista. Frã. ẽ nõ iustus: ḡ Frã. ẽ iniustꝰ: accipiẽdo vtrobiqꝫ negationẽ q̃ꝫ in subiecto apto nato. Sic dico in ꝓposito. Nã cũ dꝛ ḡ est nõ iusta nõ sequit̃: qꝛ in p̃ma negat̃ tm̃ iustitia q̃ non cõpetit sibi vt in p̃mo instãti nãe: cũ tm̃ in illo sibi cõpetant p̃dicata eẽntialia: sꝫ i scd̃a nõ tm̃ negat̃ iustitia absolute: sꝫ ponit̃ p̃uatio iustitie cũ dꝛ est nõ iusta. vel ponitur siue affirmat̃ iniustitia in p̃mo instãti: qꝛ nõ iusta et iniusta vident̃ idẽ iportare: ⁊ tñ sicut in p̃mo instanti non includit iustitiã: ita nec p̃uationẽ iustitie: siue oppositũ iustitie: qꝺ tamẽ affirmat̃ in scd̃a: ⁊ iõ aliq̇d affirmatur in ꝯñte qꝺ negat in añte. ¶ Si ꝟo arguat̃ sic: ꝟgo Maria in p̃io istãti nãe nõ ẽ iusta ⁊ in eodẽ instãti nãe ꝟe ẽ siue ꝟe existit: ḡ in p̃mo instanti est non iusta. ¶ Dico ꝙ põt exponi vel q̇ditatiue: vt. s̃. ⁊ sic nõ tꝫ: vl̃ põt dici (cũ dico ꝟgo Maria in p̃mo instãti nãe nõ ẽ iusta. ⁊ in illo p̃mo instãti ꝟe ẽ) ꝙ in illo instãti de necessitate insit sibi p̃uatio iustitie. ⁊ hoc est falsum. quia in p̃mo instanti quo vere existit: deus potest creare gratiaꝫ equalentẽ iustitie: ⁊ sic falsa erit illa: ꝟgo Maria i p̃io

instanti nature: quo ꝟe existit nõ est iusta: imo in illo instanti est ꝟe iusta: q: hñs grãm creatã a deo in illo istãti. ⁋ Ibi. Et si arguas. Dicit doc. ꝙ nõ seqꝛ (⁊ est quasi silis ꝯña cũ ꝑma) in ꝑmo inst ãti nature nõ intelligitur iusta: ergo in illo ꝑmo instãti intelligiꝛ non iusta: sicut nec seqꝛ: nõ intelligo hoiem esse aial: ergo itelligo hoiez eẽ nõ aial: pꝫ ꝙ nõ seqꝛ: natura in ꝑmo sensu negaꝛ intellectio aialis tñ: ⁊ ẽ sensus: lꝫ actu intelligã hoiem: puta ꝯfuse: nõ tñ seqꝛ ꝙ intelligã ipꝫ eẽ aial. In scdo ꝟo sensu: nõ tñ intelligo hoiez nec tñ intelligo nõ aial: sꝫ intelligo sepationẽ aialis ab hoie: ⁊ hic sensus est manifeste falsus. Sic in ꝓposito cũ dico: nõ intelligo ꝟginẽ mariam iustã: sensus est ꝙ ꝑmo intelligo mariã in aliquo instãti: ⁊ tñ nõ intelligo iustitiã: cum ꝟo dico intelligo ꝟginẽ mariã nõ iustã sensus est: ꝙ ipsam intelligo i aliquo instanti ꝟe sepatã a iustitia: quod tamẽ est falsum.

Questio Secunda.

Secundo querit doc. de sanctificatione corpis xp̃i: quare ⁊ quõ non ꝯtraxerit pctm̃ originale. Ad qd̃ q̃situ d: ꝫm magrꝫ ꝙ aliqua portio erat in Adã de qua oẽs filij eius ꝓpagati sunt: ⁊ aliqui ponũt ꝙ aliqd illiꝰ portionis nõ fuerit infectũ in Adã: sed seruatũ mũdũ vsqꝫ ad gñationẽ xp̃i. Doc. arguit ꝯtra istã opi. ⁊ ꝑmo ꝯtra ꝑmũ. Ibi. Sꝫ ꝯtra ꝑmũ: ⁊ qd̃ dicit doc. hic ꝙ q̃tũ finitũ ꝑ ablationẽ finitã ab ea aliquotiẽs factã posset ꝯsumi: hoc nõ dꝫ intelligi de diuisiõe ꝯtinui ꝫm partes eiusdẽ ꝓportiõis. i. sp diuidẽdo ꝑ medietatẽ: vt satis pꝫ. in. 2. d. 2. q. 9. sed dꝫ intelligi de diuisiõe ꝫm ptes eiusdẽ q̃titatis: q: tale ꝑ ablationẽ partiũ põt tandẽ ꝯsumi: vt diffuse exposui in. 2. d. 35. In ꝓposito ꝟo tale semen vl' talis portio nõ posset diuidi in oibus hoibus ꝫm partes eiusdẽ ꝓportiõis sꝫ tñ eiusdẽ q̃titatis. Idõ ꝑ ablationẽ partiũ tandẽ ꝯsumeꝛ tale q̃tuꝫ. ⁋ Ibi. Q: si dicas puta ꝙ sit aliqua forma seminis in Ioãne hita a patre que nõ sit sufficiẽs ad gñationẽ: sꝫ posset multiplicari ꝟtute diuina: sicut ꝙ vnus panis exñs tante q̃titatis sic augeaꝛ alia materia nõ addita vt sit maior: hoc nõ vꝛ posse fieri sine miraculo: hoc idẽ dico de illa portione: ⁊ nõ est ꝟe sile: ꝙ quotiẽs hõ generat deꝰ faciat nouũ miraculũ cũ miracula nõ sint faciẽda vbi nõ apparet manifesta necessitas. ⁋ Illi qui ponũt ꝙ pctm̃ originale ꝯtrahiꝛ ꝓpter carnẽ infecta ꝯcupiscibiliꝛ seminataꝫ dicunt ad qõnẽ ꝙ tota caro marie fuit sanctificata: ⁊ ita illud qd̃ assumebaꝛ ad formationẽ corpis xp̃i: prius q̃ assumebaꝛ fuit sanctificatũ: vt nõ esset ibi infectio aliq̃ in instãti infusionis gratie. ⁋ Doc. arguit ꝯtra hoc ibi Sed ꝯtra hoc: rõ doc. stat in hoc: si sanguines illi purissimi cũ nõ fuerint aiati: nõ potuerunt infici aliqua culpa: multo minus nec potuerũt sanctificari cũ culpa ⁊ sãctificatio opponanꝛ ⁊ opposita hñt fieri circa idẽ: quia si sctificatio illa fuit mũdatio carnis: hoc nõ potuit eẽ nisi ꝑ corruptionẽ ipsiꝰ infectiõis ⁊ talis infectiõis corruptio cõiter fit ꝑ gñationẽ alteriꝰ forme: vt pꝫ. Queriꝛ ergo quid gñabaꝛ in illa carne ꝑ sanctificationẽ que dicitur formaliter corruptio infectiõis nõ vꝛ ꝙ aliquid aliud generetur nisi gratia: quod tamen est falsum: q: caro nõ est capax grẽ. Reliqua littera clara est.

Ibi, Aliter scd̃m viam Ansel, peccatũ originale cũ sit priuatio iustitie debite: ⁊ in ipso Adã accepte ac ipsiꝰ pctõ deperdite. Et sic patet qualiter xp̃s nõ cõtraxit originale pctm̃: quia nõ fuit filiꝰ natural' Ade: et ideo nõ erat debitor iustitie originalis: acceperãt eni illi soli iustitiã in Adã qui ab eo erãt descẽsuri ꝑ rõnez seminalẽ: hoc est respectu quoꝝ Adã habuit rõnẽ pr̃is naturalis ꝫm cõmunẽ ꝓpagationẽ: vnde sicut illis solũ potuit seruare iustitiã: ita illis solũ potuit ꝑdere illam: ideo si xp̃s fuisset purus homo ⁊ nõ deus: miraculose tamẽ natus de virgine ꝫm eum non contraxisset originale peccatũ. Et hec sentẽtia patet ꝑ eũ de cõceptu virginali cap. 10. ⁊ deinceps: ⁊ expresse. c. 17. vbi vult ꝙ innocentie xp̃i potest poni duplex ratio. s. sanctificatio virginis marie ⁊ miraculosa formatio corporis non ꝑ propagationem communem: ⁊ vtraqꝫ per se sufficeret vt christus innocens nasceretur.

Si christus etiã fuissꝫ purus hõ nõ ꝯtraxissꝫ pctm̃ originale.

Distinctionis quarte. Qõ prima.

Circa distinctionẽ quartam. Querit Doc. vnũ. Utrũ beatissima ꝟgo maria fuerit ꝟe mater dei sꝫ hominis.

Dicit doc. ꝙ in ista. q. cõclusio est certa: sicut pꝫ ꝑ auctoritatẽ Dama. q̃ ẽ in lr̃a satꝫ clara. Sꝫ dicit doc. ꝙ de eo ꝓpt qd̃ aliq̃ dr mr̃. s. de actiuitate quõ possit saluari in ꝓposito dubiũ est. ⁋ Ad qd̃ dicit Tho. ꝑma scd̃e. q. 81. art. 3. ⁊ tertia pte sũme. q. 32. ar. 4. ꝙ solꝰ pr̃ hꝫ rõnẽ actiui: ⁊ mr̃ rõnẽ passiui. Ita ꝙ ipa tñ minist rat mãꝫ plis: ⁊ in solo semine pr̃is ẽ vis actiua formatiua plis: ⁊ ꝓbat hãc opi. ꝑ auctoritatẽ phi ⁊ Aug. ⁋ Ibi. Sꝫ ꝯtra hoc arguiꝛ. Hic Doc. intẽdit ꝓbare quõ ois mr̃ actiue ꝯcurrit ad gñationẽ ꝓlis. Et ꝑma rõ stat in hoc ꝙ ex q̃ vegetatiua pr̃is et vegetatiua mr̃is: sunt eiusdẽ spẽi spãlissime sequiꝛ ꝙ si vna est actiua ⁊ reliq̃ est actiua. ⁊ ꝓbat ꝑ oppositũ: ꝙ si vna esset actiua: ⁊ alia nõ: tũ essent potẽtie oĩno alteriꝰ rõnis. ⁋ Sꝫ occurrit hic mihi difficl'tas. Prio: q: intell's agẽs: ⁊ intellectꝰ polis cũ sint eiusdem anime simplicissime: sunt eiusdẽ spẽi: ⁊ tñ intell's agens est ꝟe actiuus. Intellectꝰ aũt polis passiuus. ⁋ Si dicaꝛ: ꝙ etiã polis est actiuꝰ intellectiõis: vt pꝫ a Sco. q. 15. quol. Saltẽ accipio istã ꝙ respectu spẽi itelligibilis nullo mõ est actiuꝰ sꝫ tñ receptiuꝰ: ⁊ intell's agẽs ẽ vere actiuus: q: spẽs intelligibilis immediate causaꝛ ab intellectu agẽte ⁊ fantasmate: vt pꝫ a Sco. in ꝑmo. d. 3. q. 6. ⁊. 8. vel saltẽ causaꝛ in nõ hñtẽ fantasmata: sicut in angelis ab intell'u angeli ⁊ ab obiecto: vt pꝫ in scd̃o. d. 3. q. 10. ⁊. 11. ⁋ Silr hr̃ a Doc. in. 2. d. 2. q. 10. vbi q̃rit An angelꝰ possit mouere se: ⁊ silr in. d. 3. q. vlt. ⁊. d. 25. ⁊ i primo. d. 3. q. 7. quõ idẽ sub eadẽ rõne põt agere in seipꝫ: et quõ idẽ põt esse actiuũ ⁊ passiuũ: si ergo actiuum ⁊ passiuum essent alterius rationis. sequereꝛ ꝙ idem esset alterius ratiõis a seipso: ⁊ sic videreꝛ sibi ꝯtradicere. ⁋ Dico ad ꝑmũ: ꝙ ẽt sustinẽdo ꝙ intellectus polis nullo mõ sit actiuꝰ. ⁊ si sit idẽ realr cũ intellectu agẽte: sunt tñ alterius rõnis: ⁊ si nõ realis tñ formalis cũ vnũ nõ sit d formalitate alterius: nec ecõtra: ⁊ lꝫ nõ differant spẽ cũ non sint spẽs: sicut nec anima ⁊ corpus differunt: differũt tñ sicut due ratiões formales ⁊ formaliter disticte. ⁋ Ad secundũ dico: ꝙ Doc. loquiꝛ de actiuo ⁊ passiuo: ita ꝙ illud dicatur actiuum quod ꝫm suam rationeꝫ formalem possit agere: ⁊ passiuum quod ꝫm suam rationem formalem vere possit pati. Modo in ꝓposito accidit intellectui ꝙ agat in seipsum: quia simpliciter eadem entitas que consideratur: vt est in actu virtuali est actiua: ⁊ vt i potẽtia formali est passiua: tamen eadem entitas numero que dicitur actiua ꝫm vnum respectum: dicitur etiaꝫ passiua ꝫm alium. Doc. autem loquitur de illa entitate que ꝫm ꝓpriã rationẽ formalẽ nullo mõ est actiua: ⁊ sic sequitur ꝙ ille potẽtie adinuicẽ disticte: que sic se habẽt ꝙ vna sit oĩno actiua ⁊ alia passiua sint alterius speciei. ⁋ Ibi. p̃. Pater naturalr. Hic arguit doc. a posteriori et per effectũ: ⁊ supponit in ista ratione ꝙ quelibet causa naturalis naturalr diligit effectũ suũ: q: amor naturalis est tñ nãlis inclinatio ad effectũ ⁊ non accipitur hic amor ꝓ actu elicito volũtatis nisi dicatur actus elicitus a voluntate cõformiter naturali inclinationi: et talis ẽt dicitur amor nãlis: vt pꝫ a Doc. in pluribus locis: cum ergo mater plus naturalr diligat filiũ suũ. Sequiꝛ: ꝙ filiꝰ erit effectꝰ suꝰ: q: nõ ẽ ꝟisile ꝙ tñ inclineꝛ ad ipsuꝫ nisi aliqd egisset circa ipm̃: nec valet: ꝙ dicunt aliqui: ꝙ ideo d: nãliter diligere: q: administrat mãm: de qua gñatur filius: q: ꝑ hoc non sequitur inclinatio naturalis ⁋ Tertio ꝑncipalr arguit ab effectu: quia filiꝰ quando q̃ magis assimilaꝛ mr̃i q̃ pr̃i: ergo ipsa erit causa effectiua filij: pꝫ ꝯña: q: causa itẽdit sibi assimilare effectũ: ⁊ hoc vel silitudine vniuoca qualis est in ꝓposito vel equiuoca: q̃ distinctio: pꝫ a Doc. in ꝑmo. d. 3. q. 8. vide que ibi exposui. ⁋ Ibi. Diciꝛ ꝙ semen patris principalr intendit assimilare ꝓlẽ patri sꝫ ꝓpt inobediẽtiã materie deficit ab eo quod intẽdit ⁊ facit qd̃ potest: ⁊ ita cũ trans=

Difficultas valdꝫ singularis.

Itẽ alia diffini.

Responsio ad primum.

Ad scd̃ꝫ.

mutatio nō fiat in quodlibet sed in oppositū: assimilaꝛ opposito: ⁊ ita mri. ¶ Contra. Doc. arguit cōtra hanc responsionē deducēdo ad manifestū incōueniēs: quia tunc calidū impeditū: ⁊ ꝓpter impedimētū nō potens sibi ꝑfecte assimilare effectū assimilabit eū frigido qđ est impossibile: ⁊ si nūꝙ assimilaꝛ frigido hoc erit ab alio agente ꝙ̄ a calido impedito: pꝫ quia calidū non hꝫ in ꝟtute sua posse cāre frigidū. Sic in ꝓposito ex impedimēto resistēte ꝟtuti actiue patris tantū hēreꝛ ista negatio ꝙ ꝓles nō assimilaꝛ patri: tm̄ nō assimilaꝛ alij nisi ex alia causa actiua ⁊ nō videꝛ alia causa actiua nisi virt⁹ vegetatiua matris. ¶ Scđo instat cōtra opi. in se: quia matrē esse tm̄ quasi vas in quo sicut in loco cōueniente gn̄aꝛ ꝓles ⁊ de aliquo ei⁹ vt de materia videꝛ plus dare matri ꝙ̄ terre in gn̄atione minere si de aliquo eius generat minera: qđ est incōueniēs. ¶ Ibi. Si autem teneaꝛ ⁊c. Nota tm̄ quia aliq̄ voluerunt dicere ꝙ si mater cōcurrit actiue ad gn̄ationē ꝓlis: ꝙ tūc ex se sola non ꝯcurrente actiōe patris posset generare filium: quod est falsuꝫ: qꝛ posito ꝙ vegetatiua matris magis ac magis augeaꝛ intm̄ posset augeri ꝙ esset: ita ꝑfecta virtus: sicut illa que est patris: ⁊ sic sine patre generare posset. Sed hoc nihil est: quia ex quo pater est causa partialis ⁊ ṗncipalis: ⁊ mater causa ꝑtialis ⁊ min⁹ ṗncipalis ꝙ̄tūcūꝙ vna augereꝛ: nunꝙ̄ posset supplere vicem alteri⁹: ⁊ hoc expresse hītuꝫ est in ṗmo. d.3.q.8. et d.17. ⁊ in.2.d.3. Sed in illis locis arguit doc. de illis causis partialib⁹: que differūt spē: vt pꝫ.d.3.q.8. ṗmi: vbi loquiꝛ de obiecto ⁊ intellectu: ꝙ ꝙ̄tūcunꝙ intellectus augereꝛ nō ꝓpter hoc suppleret vicē obiecti. Et in decima ṗmi loq̄tur de potētia ⁊ hītu ⁊ siłr in. d.3. scđi.

Difficultas notanda.

¶ Sed difficultas est: ꝙ qn̄ sunt eiusdeꝫ speciei si vna tm̄ posset augeri ꝙ suppleret vicem alterius: ⁊ videꝛ ꝙ sic: ⁊ in ꝓposito vegetatiua patris ⁊ matris sunt eiusdē spēi: vt pꝫ a Doc. in primo argu. contra Tho.

Rn̄sio.

¶ Dico ꝙ non: et patet expresse: nam intellect⁹ Francisci qui est eiusdem spēi specialissime cum intellectu. Joannis ꝙ̄tūcunꝙ augereꝛ nunꝙ̄ posset supplere causalitatē intellectus Jo. respectu intellectionis ipsius: nec econtra: et sic quando sunt aliqua entia que sic se habent ꝙ vnum est tantū natū esse causa partialis principalis vł non ṗncipalis: ⁊ aliud similiter causa partialis nunꝙ̄ vnum pōt supplere vicē alteri⁹: qꝛ effect⁹ ille tm̄ natus est ꝓduci a duabus causis partialibus: excepta semꝑ prima causa: que ꝓpter suam infinitatē virtualiter continet omnia entia ꝺm eorū totā entitatē: que potest ꝓducere oēm effectū immediate.

Obiectō

¶ Sic dicatur. Si ad tractum nauis requiritur virtus vt octo et Fran. tantum habet virtutem vt quattuor: et Jo. vt quattuor: tunc sunt due cause partiales respectu tractus nauis: et tamen si virtus Fran. augeretur vt octo: posset esse cause totalis respectu tractus nauis: et sic causa partialis poterit supplere vicem alterius.

Solutio

¶ Patet responsio in primo. d.3.q.8. ⁊ in.2.d.3. Quia huiusmodi cause non dicuntur cause ordinate essentialiter: ita ꝙ vna illarum tantum nata sit esse causa partialis effectus: immo ille effect⁹ pōt esse ita eque bene ab Antonio habēte virtutē vt octo: sicut a Fran. ⁊ Jo. habētib⁹ virtutem vt octo: mō intellectio aliqua puta lapidis non pōt tota causari nec ab intellectu humano: nec etiā a supremo creato: vt satis exposui in scđo. d.3. ¶ Sequiꝛ. Ibi tm̄ minus principalis. Dicit Doc. ꝙ ipsa mater erit causa saltem minus principalis.

Dubiū ⁊ appens contradictio.

¶ Sed in hoc videtur sibi cōtradicere: quia causa principalis perfectius et intensius agit: ꝙ̄ minus pricipalis: ergo illa causa dicitur ꝑtialis pricipalis que perfectius attingit effectum. Sed doc. arguit supra a posteriori ꝙ mater plus diligit filiū naturaliter ꝙ̄ pater: et hoc est: quia producit illum: ergo si maior amor apparet. sequitur ꝙ mater magis producat illum effectum. Idem dico quando filius est magis similis matri: immo Doc. ī. ibi.

Itē aliđ

Sed hic est vnū dubium: videtur doc. tenere ꝙ vegetatiua matris: immo sola illa producat et attingat immediate ipsum esse filij: etiam me ⁊ uo patre: ergo ex dictis doc. videtur ꝙ sit causa magis principalis.

Responsio ad ṗmum.

¶ Dico primo: ad illud de amore: ꝙ mater naturaliter plus diligit filiū ꝙ̄ pater: qꝛ ipsa est magis certa ꝙ sit filius et effectus eius ꝙ̄ pat: et hec est ratio: que assignaꝛ ab Arist. vbi supra: nā ꝙ̄tum ad rationē efficiendi plus pater diligit: multa vero concurrunt in filio puta alere ipsum in ventre educare et huiusmodi propter que magis mater diligit.

Aliꝗ sponsio.

Dico scđo: ꝙ mater plus diligit: accipiendo plus pro amore sensuali: sed non pro amore forti.

Itē ad

Dico tertio: ꝙ licet vna causa minus cōcurrat ꝙ̄ alia: tamen plus potest diligere: quia causa magis proxima: tum quia magis intendens illum effectū: tum quia magis querit saluare esse suum in tali effectu. Tum: quia ille effectus magis est similis: ⁊ sic licet sol sit causa magis pricipalis ꝙ̄ pater ⁊ remota: non tamen sequitur ꝙ plus diligat filiuꝫ.

Ad aliđ

¶ Ad illud de similitudine: dico ꝙ si filius sit quandoꝙ similis matri ratione alicuius accn̄tis: et hoc magis ꝙ̄ patri: puta qualitatis vel ꝙ̄titatis figure: ⁊ huiusmodi: tamen quo ad sbām in se: est ita similis patri. Et vltra licet arguatur: ꝙ quando effectus est similis alicui attribuitur talis effectus: sit causa illius: non tamen sequitur: ꝙ si est magis similis: ꝙ sit magis causa: quia certum est: ꝙ filius est magis similis patri ꝙ̄ deo: ⁊ tamen deus est magis causa: nisi dicatur ꝙ est magis similis deo virtualiter: quod est verum: vt patet in primo. d.3.q.8. ⁊ in scđo. d.1. Et ad illud quod dicit Doc. infra ꝙ vegetatiua matris ⁊c. Dico ꝙ hoc est magis difficile. Si enim fiat comparatio inter patrem et matrem ꝙ̄tum ad vltimā formam substantialem corporis organici inducendā. Sustinēdo ꝙ ratio seminalis nō est causa actiua illius forme: sed tātum dispositiua ⁊ alteratiua: vt patet in scđo dist. 18. oportet dicere ꝙ sōla vegetatiua matris: presupposita alteratione seminis patris: ⁊ similiter seminis matris: est causa totalis concurrentibus causis superioribus: et quantum ad hoc non esset comparatio inter patrem ⁊ matrem: sicut inter causam principalem ⁊ minus principalem: cum pater nullam actiuitatem dicat. Si vero fiat cōparatio ꝙ̄tū ad alterationē puiā: dico ꝙ pater est causa magis ṗncipalis: qꝛ semē patris est magis alteratiuū ad inductionē forme organice ꝙ̄ semē matris. ¶ Ibi. Sed non ita patet quomō potuit coopari. s. s. ad formationē isti⁹ corpis ¶ Ad hoc đr. hic recitat primo aliquas opi. ṗma est. S. Bo. in 3. d.4.q.3. qui dicit ꝙ ideo dicitur mater quia ministrauit materiam in qua erat vis actiua: sed illa vis non habuit actionem aliꝙ̄ quia actionem eius preuenit. s. s. subito formans corpus illud de materia illa. Exempluꝫ: virge Aaron fuit data fecunditas per quam posset actiue successiue producere flores: sed nō produxit: qꝛ illa fecunditas preuenta fuit a virtute diuina.

S. Bona.

Cōtra opi. s. bona

¶ Contra hanc opinio. instat. Doc. primo posito ꝙ ignis dicatur pater caloris producti in ligno si nō ꝓduceret ipꝫ in ligno nunꝙ̄ diceretur pater illius: quia nec causa actiua: sic in proposito. Et hoc patet in exēplo illoruꝫ: quia virga nisi produceret nō dicitur causa effectiua nec per consequens pater: pater eī dicitur siue mater: quia actiue ꝓducit prolem vt patebit magis ī. d.8. hoc etiā ꝓbatur: quia aliquis hō habuit virtutē actiua ꝓducendi illud corpus successiue: ⁊ tamen ex hoc ꝙ preuentus est. a. s. s. non diciꝛ pater illius filij.

Varro.

¶ Scđa opi. est Var. li.3. q.13. qui dicit ꝙ collata fuit sibi vis supernaturalis ꝺm quam potuit cooperari. s. s. in instanti.

Contra Varro.

¶ Contra hanc opi. instat doc. multipliciter: primo quia ista vis supnaturalis esset accn̄s per accn̄s: patet quia non substātia quia tunc forma substantialis inesset alicui habēti pfectum esse substātiale: quod est impossibile: ergo si maꝛ habuit actionē tm̄ rōne illius accn̄tis ita ꝙ tale accn̄s sit ratio formalis cooperandi. s. s. in instanti: ergo fuit mater tm̄ per accn̄s ⁊ nō habuit ex natura sua vn̄ posset dici mr̄: ⁊ sic nō ita vere esset mr̄ sicut alie mr̄es: qđ ē incōueniens. ¶ Scđo arguit: quia talis vis recipereꝛ immediate in aliquo: non in intellectu vel volūtate: pꝫ qꝛ ille potētie nō ponunꝛ rō formalis gn̄andi: sed talis vis dꝫ poni in illo qđ est rō gn̄andi saltem successiue: non in vegetatiua: quia accn̄s spūale nō immediate recipiꝛ in corporeo sicut est virtus vegetatiuā: patet qꝛ sicut accn̄s corporale nō vr̄ posse informare spirituꝫ: ita nec accn̄s spirituale non vr̄ posse informare corpus.

¶ Tertio: posito q talis vis possit esse immediate in virtute vegetatiua ex quo illa vis est creata quomõ potest cooperari i instanti. s. s. si hoc negat a substãtia mris que est multo pfectior tali virtute. ¶ Quarto istat: qr nullum accidẽs est ratio formalis gñandi substãtiã: vt magis patebit i. 4. di. 12. Si dicat virtutẽ istã supnaturalem esse tanq̃ pfectionẽ intrinsecã collatã ṽtuti vegetatiue matris. i. q nõ sit ei accidẽs per accidẽs. Sed hoc videt mirabile quomõ ista vis facta fuerit itensior q̃ si naturaliter genuisset: qr tunc esset plus q̃ mr: ptz qr alie mr̃es sola ṽtute vegetatiua naturalr generant: ergo si virtus vegetatiua Marie intrīsece facta fuisset intẽsior fuisset tũc plusq̃ mater. Et nota q illa itensio intrīseca addita nõ esset eiusdem rationis cum gradib⁹ intẽsionis vegetatiue mris: ꝛ sic esset plusq̃ mater: secus si eẽt eiusdẽ ratiõis. ¶ Ibi. Similr quomõ illa intẽsa. Dicit Doc. q forme eiusdẽ ratiõis videtur sic se hr̃e: q si vna potest agere i instãti q etiã ꝛ reliqua: ꝛ exẽplificat de luce pfectiore ꝛ imperfectiore. ¶ Sed i hoc videt sibi cõtradicere: quia i pmõ. d. 2. exponẽdo dictũ Aristo. 8. phy. q si primũ essz potẽtie ifinite: posset mouere i nõ tpe. Dicit ibi docto. q si aliqua ṽtus posset mouere in aliquo tẽpore: maior virtus itẽsiue posset mouere i minori tpe: ꝛ sic virtus infinita i nõ tempore. Si ergo calor vt. 8. in tãto tẽpore põt calefacere lignũ: calor vt. 10. poterit calefacere i minori tẽpore: ꝛ sic nõ sequit qd dicit Doc. q forme eiusdẽ rõnis ꝛc. ¶ Dico pmo q doc. nõ dicit hoc assertiue de formis eiusdẽ ratiõis: scdo dico q posito q hoc dicat assertiue: adhuc stat intẽtum doc. qr loquẽdo de effectu absoluto: si virt⁹ vt. 8. q̃ sit extẽsa vt quatuor calefaciet lignũ i medietate hore: ita etiã ṽtus vt q̃tuor: ꝛ silr extẽsa sicut pria ꝛ habẽs lignũ eque dispositũ in tãto tẽpore poterit calefacere: lz iperfectior calorẽ inducat.

Difficultas valde singularis

Rñsio bimẽbris.

¶ Ibi. Põt dici: q si ad mrẽz ptinet agere sicut ad causã min⁹ pncipalẽ. Maria vere fuit mr: qr tota illa actio sibi ǫpetebat q̃ matri debet. Ad qd itelligẽdũ sciẽdũ est q in formatiõe corporis nostri p̃cedit motus localis de loco ipsius corporis corrũpẽdi ad locũ ǫuenientem generationi ipsi⁹ corporis organici ex eo: hũc motũ localem sequitur figuratio ipsi⁹ corporis: q figuratio nõ est sine motu locali. Tertio sequit condensatio ipsius corporis corrũpendi: que ẽ quedã alteratio precedẽs gñationem corpis deñsioris ex isto corpe rariore ꝛ ista alteratio nõ ẽ sine loci mutatiõe nõ quidẽ qua acquirit nou⁹ locus: sz qua occupat minor: ꝛ i vltio instãti illius alterationis iducit forma qua corpus est ǫplete organicũ. Siue illa ṽm aliquos sit forma itellectiua: ꝛ hec ẽ opi. Tho. in. 4. di. 11. q. j. art. pri. Siue ṽm alios sit forma alia precedẽs illã ꝛ hec est opinio Doc. vt ptz i. 4. i materia de eucharistia est etiã opi. alioꝝ: sed postea differũt qr Doc. nõ tm̃ põit formã corpis organici aliã ab itellectiua: sed etiã ponit plures formas ṽm pluralitatẽ partiũ organicaꝝ etherogeneaꝝ: puta q man⁹ habet aliã formã a forma pedis: vt ptz i. 4. ꝛ in methaphysica sua. Alij ṽo ponũt esse eãdem formã totius organici ꝛ oĩm ptiũ organicarũ etherogeniaꝝ. Siue põatur tertio mõ: q nõ sit alia forma totius organici a formis pticularib⁹ partiũ organicaruz etherogeniaꝝ: sed forma toti⁹ organici sit pcise itegratio illaꝝ formarũ pticulariũ: ꝛ nõ sit alia forma substãtialis ab istis. Et ṽm istũ tertiũ modũ corpus esse cõplete organicũ eẽt oẽs formas partiales eẽ ǫplete iductas et lz ṽm secũdũ mẽbrũ ꝛ tertiũ istoꝝ posset poni nõ omnes ptiales simul iduci sed vnã pri⁹ ad quã sufficeret alteratio breuior: ꝛ aliam posterius ad quam requiritur alteratio plixior: tñ ṽm oĩa tria mẽbra aliqd est i vltimo instãti qd nõ p̃fuit ꝛ sine quo nõ est corpus ǫplete organicuz qr ṽm primũ mẽbrũ est aĩa itellectiua: ṽm secundũ ẽ forma organica totius alia a formis partialib⁹: ṽm tertiuz ẽ iductio illaꝝ formaꝝ particulariũ. ¶ Ad ppositũ applicãdo dubiũ videt vtrũ trib⁹ motib⁹ p̃dictis corrñdebãt i pposito i Maria tres motus breuiores q̃ i tribus et si i illis tribus motibus egerit btã Maria sicut causa scdã: ꝛ. s. s. vt principalis. ¶ Ibi. Si eni hoc põatur. Dicit Doc. q si põimus mariã ǫcurrere ad p̃ductionẽ filij ita q talẽ p̃ductionẽ: precedãt tres mot⁹: licz forte breuiores q̃ i alijs matribus. s. deportatio sanguis ad debitũ locum: figuratio illi⁹ materie i debito loco: ꝛ ǫdẽsatio eiusdẽ: ita q isti tres mot⁹ fiãt i tempore: lz tñ breuiori. Hoc posito dicit doc. duo: prim q nõ ponit aliqd postea assumptũ a ṽbo aliqñ p̃fuisse i supposito creato: sed tantum q illud corrũperetur in aliquid assumendũ a verbo: quia illi sanguines corrupti fuissent ꝛ in mã illorũ introducta fuisset alia forma: ꝛ i vltimo istanti itroductiõis forme organice assumptũ fuisset corp⁹ organicũ: ita q illud nõ p̃cessisset tpe ipsam assumptionẽ: vt patuit supra di. 2. Secũdũ est: qd ꝛ si ipsa coopata fuisset spũi scõ in instãti quo ad vltie forme organice iductionẽ: cũ iducat i istanti: nõ tñ fuisset coopa spũi sancto in istanti quo ad illos tres motus p̃cedẽtes: cũ illi facti fuissent i tẽpore. ¶ Ibi. Si aũt negent. Hic doc. dicit qd ṽgo Maria potuit coopari spũi sancto ꝛ i. instanti ꝛ q̃tu ad formã substantialẽ ꝛ q̃tum ad vbi: ꝛ figurã ꝛ densitatẽ. Nã si non potuit coopari: hoc fuisset ex vna triũ causaꝝ: aut quia nõ habuit causam actiuam minus principalem respectu termini inducti vel terminoꝝ inductoꝝ: aut qr nõ potuit ṽm illã vim actiuaz agere ad terminos hoc modo inductos: aut tertio qr si potuit: tamẽ preuenta fuit a virtute maiore totũ operãte: primũ improbatur: qr ipsa habuit vim actiuã sicut alie matres: ꝛ sic potuit cooperari ipsi spũi sancto qd sic dz intelligi: q sicut. s. s. vt causa ptialis principalis in istanti põt p̃ducere formã substãtialem corporis organici ita in eodẽ instãti btã ṽgo maria potuit ptialr ꝛ minus pricipalr vere effectiue p̃ducere illã formã. Silr q̃uis virgo maria ṽtute sua nõ posset mutare sanguines de loco ad locuz ꝛ facere illos esse in nouo vbi: nec illos figurare: nec similr ǫdensare in istanti: tñ si ṽtute spũs sancti oĩa ipedimẽta q̃ sunt ṽtuti naturali auferant: tunc in eodem instanti poterit coopari spũi scõ. Ita q i instãti: sanguis sic in matrice tãq̃ i loco: ꝛ illa figuratio absoluta: ꝛ silr illa cõdensatio poterit fieri a virgine Maria vt a causa partiali minus principali: sed ipedimẽta ṽm que fit successio tam i vbi q̃ in figuratiõe ꝛ ǫdensatiõe a sola ṽtute. s. s. auferuntur. ¶ Ibi. Et si dicas. Sustinẽdo q mr̃ dei ǫcurrat actiue ad p̃ductionẽ corporis organici: sicut ꝛ alie mr̃es: sic q in corpore organico sit tm̃ vna forma substãtialis organica nulla est difficultas: quin possit coopari spũi scõ in instãti ad inductionẽ illius forme: qr ꝛ alie matres in vltimo instãti dispositiõis materie inducũt ptialiter formã organicã: sed difficultas est ponendo q i ptibus etherogeneis spẽ distictis sit alia ꝛ alia forma substãtialis. Videt eni dubiũ quõ possit coopari spũi scõ in istanti ad inductionẽ oĩm illarũ formarũ cũ alie matres nõ habeant talẽ virtutẽ: qr vna prius tpe inducitur q̃ alia: vt satis patz. ¶ Ibi. Cõtra: actiuũ non hñs ꝛc. Nota hoc argumentũ: qr nõ pbat de facto q iducẽs formã principalẽ ad quã ordinant: vel includunt alie forme q in eodẽ instãti inducant: bñ verũ est: q si virt⁹ actiua mr̃is herẽt materiã dispositã respectu formaruz partialiũ p aliquo instãti q in codem posset p̃ducere totalẽ formã ꝛ partialẽ simul: ꝛ hoc non est incõueniens: qr hñs in ṽtute sua terminũ principalẽ in quo includũtur multi partiales q in eodẽ instãti p̃ducat oẽs: ꝛ si n̄ potest p̃ducere oẽs: hoc est. qr vna dispositio ad vnam formã partialẽ erit prior alia dispositiõe ad aliã formã totalẽ: sed quia ṽtute. s. s. oĩa ista ipedimenta q̃ nata sũt fieri in tpe alio ꝛ alio pñt auferri: ita q in instãti. a. ipsa beata ṽgo Maria põt coopari. s. s. nõ tantũ ad iductionem forme totalis ꝛ ptialiũ. Sed etiã ad dispositionez tam ad formã q̃ ad formas ptiales ptiũ etherogenearum. ¶ Dicit ꝫ Doc. sic actiuũ nõ habens terminum adequatũ põt simul agere respectu alteri⁹: id eni tantũ põt vnũ simul: qr illud est terminus adequatus virtuti eius ꝛ maxime põt simul i plura inadeq̃ta si illa includantur i prio adeq̃to sibi: sed nulla forma ptialis est terminus adequatus huic potẽtie actiue: sz forma totius corporis organici alias nõ posset in formã totius: igit cum oẽs ille forme ptiales includant in toto qd est termin⁹ adeq̃tus in oẽs illas simul põt: amoto. s. oĩ impedimento vt p̃dixi. ¶ Scõa causa tollit: qr aliqua media sunt necessario media ṽtuti iperfectiori q̃ nõ sunt necessario media ṽtuti pfectiori: agens. n. naturale necesse ẽ

ꝓcedere ꝑ media determinata quia subest illi ordini: nã ille prefixus est ab agente supiore: sed agens supmum quia nõ subest illi ordini in agẽdo: qꝛ istũ ꝓfixit volũtarie nõ est necesse ꝓcedere in agendo per ista media q̃. s. requirunt tpš: sed sine oĩb⁹ illis põt imediate agere ad inductionẽ tã forme principalis ꝙ̃ oĩm formaꝝ ꝑtialiuȝ inclusaꝝ: in illa ꝑncipali: ⁊ sic põt etiã facere ꝙ talia media q ue requirũt tps nõ sint media agenti iferiori ⁊ facere ipm agens iferius esse ꝑfecte pñs in aliquo instãti materie ꝑfecte disposite: ⁊ sic in eodẽ instãti coagere virtuti supiori ad oẽs formas in tali materia inducendas sicut si ignis esset ꝑfecte pñs ligno optime disposito in eodẽ instanti quo fuisset ꝑ̃sens corrũperet lignum ⁊ formã ignis induceret in materia illius ligni: ⁊ si in illo instanti nõ posset: nec etiã in tẽpore sequẽti: qꝛ ꝑ̃supponit̃ ꝙ sit ita ꝑfecte deposit⁹ in illo instanti ad agendũ sicut in toto tpe sequente cũ per illud tps sequens nulla fiat additio nec igni nec ligno. Hoc idem dico de virtute actiua marie: q̃ si ꝟtute. s. s. fuisset ꝑfecte pñs passo ⁊ passum fuisset totaliter dispositũ: ꝙ tunc in eodẽ instãti potuisset cooꝑari. s. s. lȝ minus ꝑncipalr̃ ad oẽs formas inducendas in tali passo: ⁊ sic patet secũda causa. ¶ Ibi. Q; si dicas ꝙ ista nõ necessitas medioꝝ est tm̃ ꝓpter infinitatẽ. s. s. ⁊ sic talis necessitas nõ est ipsi. s. s. sed respectu ꝟtutis create semꝑ remanet equalis necessitas medioꝝ: ⁊ hoc pȝ qꝛ lȝ. s. s. possit in instanti mutare corpus de loco maxime distãti ad locũ maxie distantẽ nõ transeundo ꝑ media interposita: tñ virtus creata hoc nõ posset in instãti: sic in ꝓposito. ¶ Cõtra hoc si per media ista deuentũ fuisset ad terminũ: agens nõ ꝓduceret terminũ rõne medioꝝ: qꝛ media tũc non sunt: igit̃ precise tunc ꝓduceret: qꝛ tũc habet ꝟtutẽ actiuã respectu istius termini: cũ ergo. s. s. possit facere vt nõ ꝓcedat̃ ꝑ media: sed ꝙ subito agens se habeat in termino: lȝ eñ ignis nõ possit in instanti inducere formã ignis in materia ligni prius humidi ⁊ frigidi: quia iste qualitates remittunt̃ in tpe ab agente naturali: tñ virt⁹ diuina sic posset facere ignẽ imediate pñtem materie ligni vt in instãti possit corrũpere formã ligni ⁊ inducere formã ignis: ⁊ nullum esset mediũ: sic est in proposito. ¶ Tertia causa tollitur: qꝛ. s. s. libere agit: ergo nõ agit ꝺm vltimũ sue potẽtie: igit̃ ad aliq̃d põt se extẽdere causalitate cause scd̃e cooꝑante secũ: ⁊ ita põt supplere vicẽ patris naturalis: vel etiã efficaci⁹ oꝑari ꝙ̃ pr̃ si eẽt: ⁊ poterit maria cooꝑari ꝺȝ causalitatẽ suam: qꝛ nihil ab ea aufert̃ ꝑ hoc ꝙ. s. s. ꝑ̃ueniendo causalitatẽ alteri⁹ cause cum qua maria posset agere supplet vicem eius. s. patris.

¶ Ibi. Sed hic est vnum dubiũ. Doc. hic

mouet diffi. qꝛ dixit supra: ꝙ mater ꝯcurrit actiue ad generationẽ ꝓlis: qꝛ administrat semen in quo est ratio formalis agendi siue ꝓducendi ꝓlem partialr̃. Hoc enim videt̃ ꝯtra dicta ipsius in. 2. di. 18. vbi ꝓbauit subtiliter ꝙ nec semẽ: nec rõ seminalis ꝯcurrit actiue ad formam corporis organici: pȝ ibi: qꝛ in illo istanti quo iducitur forma organica ⁊ rõ seminalis: ⁊ semẽ desinũt esse. Si ḡ in illo vltimo istanti desinũt eẽ: ergo non attingũt illam formã: qꝛ ꝓducẽs aliquid vt ꝓducẽs est prius producto et habet esse: ⁊ tunc seq̃ret̃ ꝙ forma substãtialis seminis: et forma substãtie organice essent simul in eodẽ instãti: qd̃ est ipossibile: rõ ergo seminalis tm̃ est causa effectiua alicuius dispositiõis ad formã organicã: ⁊ si sic mr̃ non est causa actiua forme corporis organici per aliquam rõnem seminalẽ. ¶ Ibi. Hoc ꝯcedendũ esset. s. ꝙ nõ hȝ actiuitatẽ per aliquã rõneȝ seminalẽ. i. q̃ ratio seminalis vel semen ꝓductũ a mr̃e nihil ꝓducit de forma corporis organici: sed tm̃ dispõit: ⁊ hoc idẽ dicẽdum ẽst de semine pr̃is: ⁊ hoc pȝ. di. 18. 2. doc. In ista lr̃a dicit duo. Primũ ꝙ vegetatiua mr̃is põt esse cã actiua forme corporis organici: ⁊ ꝓbat qꝛ pr̃e mortuo nihil attingit de forma corporis organici: qꝛ vegetatiua pr̃is vt absens

Dubiuȝ. non põt agere. Et tunc vident̃ sequi multa incõuenientia: primo ꝙ vegetatiua pr̃is nõ erit eiusdẽ rõnis cũ vegetatiua mr̃is: cũ illa q̃ est mr̃is sit vere actiua forme organice: ⁊ pr̃is nullo mõ est actiua: quia illa est tantũ actiua seminis: qd̃ semẽ nõ attingit illã formã: vt dixi: ⁊ sic vident̃ esse alteri⁹ rõnis: per argumẽtũ doc. factũ supra.

¶ Secũdo. Sequitur ꝙ mr̃ sit causa magis principalis ꝙ̃ pr̃: pȝ qꝛ mr̃ nõ tm̃ ꝓducit semẽ qd̃ ẽ dispositiuũ ad formã organicã. Sed etiã imediate attingit illã formã: pat aũt tantũ ꝓducit semen. Jtẽ aliud dubiũ. ¶ Rñdeo: ꝙ sustinendo hanc opi. possum dicere qd̃ vegetatiua patris: si esset ita pñs: sicut vegetatiua mr̃is vere posset attingere formã organicã: immo principalius: ⁊ qd̃ non sit pñs accidit sibi. Rñ a d...

¶ Si dicatur: ergo videt̃ qd̃ ipsa mr̃ patre non pñte sit causa totalis: dico qd̃ nõ: qꝛ multe alie cause ꝑtiales cõcurrũt: vt deus: ⁊ forte sol. ¶ Ad scd̃m dico; qd̃ in hoc pater diceret̃ causa pricipalis ꝑtialis: nõ qꝛ imediate attingeret formã organicã: sed qꝛ ꝓduceret semen: qd̃ eẽt magis dispositiuũ ad illã formã ꝙ̃ semẽ mr̃is: ⁊ qd̃ mõ vegetatiua mr̃is sit magis pñs loco generatiõi debito ꝙ̃ vegetatiua pr̃is accidit sibi. Ad scdm. ¶ Scd̃m est ibi. Vel si ponatur. Dicit Doc. qd̃ etiã possum⁹ tenere: qd̃ tã semẽ pr̃is ꝙ̃ matris pñt manere vsq; ad istans gñatiõis ꝓlis. Jta qd̃ i eodẽ istanti quo forma organica iducitur semẽ nõ corrũpit̃ sed remanet: ⁊ sic pr̃ ageret ad illã formam.

¶ Sed tũc est diffi. ex qua materia generet̃ corpus organicum. Si dicis ꝙ ex semine qd̃ in illo instanti corrũpitur: vt pȝ hoc est falsum: qꝛ tunc illud semen nõ maneret: vt pȝ qꝛ in eodeȝ istanti quo. b. gñatur ex. a. b. desinit: si ex alio q̃ritur de illo. Difficultas. ¶ Dico ꝙ sustinẽdo hãc opi. ꝙ illud corpus organicũ gñabit̃ ex ꝑtibus seminis grossioribus ⁊ magis terrestrib⁹: ⁊ sic i illo instanti ille ꝑtes corrũpuntur: sed ꝑtes seminis magis spũales ⁊ vere actiue nõ corrũperent̃: sed post gñationẽ ꝓlis resoluerentur in aliquid aliud. Rñsio.

¶ Ad argumẽta principalia prio arguit

Doc. ꝓbando ꝙ ꝟgo Maria nõ fuerit vere mr̃ dei. Et prio sic: ꝟginitas ⁊ mr̃nitas sunt opposita ꝯtraria: sed ꝯtraria nõ possunt esse simul: qꝛ si sic: ḡ ⁊ contradictoria Arguit eñ phũs. 4. met. c. 9. ꝙ si cõtradictoria pñt simul̃ esse: ḡ ⁊ ꝯtraria vñ ꝺm aliã traslationẽ: sic habet̃: qm̃ inquit si hoc esset possibile. s. ꝯtradictoria: simul posse esse possibile eẽȝ vt cõtraria essent in eodẽ. Et. t. c. 27. ꝺm aliã trãslationẽ habet̃ sic: ⁊ si est inquit ipossibile vt duo ꝯtradictoria vera insimul sint in eodẽ: manifestũ est: ꝙ sit ipossibile vt ꝯtraria sint simul i eodẽ etiã: ⁊ parũ. J. Si igit̃ ipossibile est dicere ꝙ affirmatiua ⁊ negatiua sint insimul rectũ videt̃ vt sit ipossibile vt ꝯtraria sint insimul: hec ibi. ¶ Rñdet ꝙ ꝟginitas ⁊ mr̃nitas nõ opponũtur aliqua oppositiõe formali: nec ꝯtraria: nec priuatiua: pȝ qꝛ ꝟginitas tm̃ priuat actionẽ cause superioris naturalis: qꝛ illa causa agit ꝑ coitũ qui nõ põt stare cũ ꝟginitate: vt pȝ: ⁊ sic ꝟginitas priuat oẽm coitũ, sed nõ priuat actionẽ cause supnaturalis: qꝛ cã supnaturalis põt supplere vicẽ siue causalitatẽ mariti: vt pȝ: nec etiã mr̃nitas priuat actionẽ naturalẽ mr̃is. Exemplũ est de obiecto create qd̃ natũ ẽ ꝯcausare cũ itellectu meo cognitionẽ. intellectũ igit̃ gignere notitiã cõiter req̃rit obiectũ creatũ mouere intellectũ siue ꝯcausare eandem notitiã: vt satis pȝ a doc. in ꝓlo. q. 1. 2. di. 3. q. 7. primi. sed nõ req̃rit hoc ex ꝑ se rõne sua q̃si sit ipossibile causare notitiã puta lapis nõ ꝯcurrat actiue: qꝛ si de⁹ suppleat viceȝ lapidis i mouẽdo itellellectũ põt itellect⁹ eadẽ notitiã lapidis cãre quã causaret ipõ lapide mouẽte: ⁊ ita si i itellectu ꝯcipiente siue generãte nõ moueri ab obiecto creato designaret̃ ꝑ nomẽ ꝟginitatis vel incorruptibilitatis vel ipassibilitatis nõ repugnaret aliquõ intellectũ ꝯcipere (⁊ hoc ꝯcurrente causa supnaturali supplẽte vicem obiecti naturalis) ⁊ ꝟginẽ esse: ita est hic. ¶ Si obijcias de parere qꝛ clausa nõ põt parere sed clausa ꝑpepit. Rñdeo ꝙ ibi fuit miraculũ qꝛ corp⁹. s. xp̃i fuit simul cũ alio corpore in eodem ꝑ̃cise loco qꝛ fuit simul cũ illa ꝑte corporis quã miraculose transiuit remanente illa ꝑte oĩno idiuisa. Et addit ꝙ forte fuit nouũ miraculũ aliud. s. ab illo quo Maria ꝯcepit sine actiõe cause naturalis supioris. Videt̃ eñ ꝙ oĩno sit nouũ miraculũ: qꝛ stãte illo miraculo q̊ ꝯcepit nõ sequit̃ ꝙ via naturali possit ꝑere oĩno clausa sicut dicim⁹ ꝙ xp̃s potuit pati flagella ⁊ mortem eodem miraculo quo btitudo nõ redũdauit in corp⁹ qꝛ stante illo miraculo potuit pati naturaliter ⁊ mori: vt pȝ

a doc.ꝭ.di.12. Sed nō ſic in ꝓpoſito: vt ſatis ptꝫ intuen
ti: ⁊ hoc eſt qꝺ dicit Doc.ibi. Et tn̄ poſſet fieri ibi ſpecia
lis difficultas: ꝙ nulla eſſet vis actiua in mr̄e potēs mo
uere corpus ꝓlis localr̄ ad exeūdū: ⁊ maxīe ad eſſendū
ſimul cū alio corpore: qꝛ nulla ꝟtus creata pōt mouere
localiter corpꝰ ad aliqꝺ vbi: niſi expellat aliud corpus:
ſaltem loq̄ndo de corpore nō glorioſo: ⁊ de hoc patebit
magis in.4.di.49. vide ibi. ¶ Scḋo principalr̄ argui
tur auctoritate Dama.c.58. genitricē xp̄i nequaꝗ̄ dici-
mus btām ꝟginem. ¶ Rn̄det ꝙ Dama. nō negat abſo
lute eā eſſe mr̄em xp̄i: ſed ꝯtra Neſtoriū qui ſub illo vo
cabulo voluit eam negare eſſe mr̄em dei: ponendo ꝙ pe
perit purū hoīem: vn̄ poſt illā auctoritatē ſubdit i deſtru
ctione theothecos.i. dei genitricis vocis neꝗ̄ Neſtoriꝰ
ſolius nature honorate ſup oēm creaturā dei genitricis
vocē: ⁊ ſi ipſe reſcindat cum ipio ſathana adiuenit vt re
probatā: nō igr̄ negauit illud ſed noluit cōicare i ſermōe
cū heretico illo ſub vocabulo illo occl̄tabat venenū ſuū.
¶ Alia rō ptꝫ in corpore.q. cum ſua rn̄ſiōe. ¶ Quarto
arguit̄. Actiuū ⁊ paſſiuū ſunt correlatiua mutua adinui
cem: vt ptꝫ.5.me.t.c.2. Alia inquit vt calefactiuū ad ca
lefactibile ⁊ ſectiuū ad ſecabile⁊ oīno actiuū ad paſſiuū
hec ibi. Sed mr̄ ſe hꝫ ad p̄rem ſicut actiuū ad paſſiuum
ſm̄ philoſophū.15. de aīalibus: vbi phūs ꝯparat ꝟtutē
in ſemine p̄ris artifici ⁊ materiā miniſtratā a mr̄e ligno
de quo artifex facit ſcānum nullo mō ſe habet actiue re-
ſpectu ſcanni: ſi ergo pr̄ ſe habet actiue ⁊ mr̄ paſſiue: igit̄
pater ⁊ mr̄ ſunt correlatiua mutua ſed nullus eſt pr̄ xp̄i
vt ptꝫ ḡ nulla eſt mr̄ xp̄i. ¶ Ad aliud dico. Dicit Doc.
ꝙ lꝫ actiuum cōmuniter ſumptū neceſſario referat̄ ad
paſſiuū ⁊ ecōtra. Nō tamen ſequit̄ ꝙ hoc actiuū refera-
tur ad hoc paſſiuū: nec ecōtra: ⁊ ſic nō ſequit̄ ꝙ mr̄ que ſe
habet quodāmō paſſiue referat̄ ad p̄rem qui ſe hꝫ magꝭ
difficul- actiue. ¶ Sed hic occurrit diffi. qꝛ doc. dicit in pluribꝰ
tas ſatis locis: ꝙ qn̄ eſt ꝓportio inter aliqua extrema vl̄iter ſum-
pulchra. pta qꝺlibet vnius extremi hꝫ ꝓportionē ad qꝺlibet alte
rius extremi: ⁊ exēplificat de actiuo ⁊ paſſiuo: vt ptꝫ in
ꝓlō.q. de ſubiecto theologie: in.2. di.9. ergo vr̄ ꝙ ſi acti-
uum vt actiuū referat̄ ad paſſiuū: ⁊ ecōtra: ꝙ hoc acti-
uum poſſit referri ad hoc paſſiuū. ¶ Rn̄deo dupl̄r. Pri
Rn̄. val mo ꝙ dictū doc. de ꝓportiōe extremorꝫ in ꝯmuni nō eſt
de ſingu ſic intelligendū abſolute ⁊ in gn̄ali: ſed ſic: ꝙ qn̄ eſt ali-
laris. qꝺ actiuū adequate reſpiciens aliquod paſſiuū qꝺlibet
eiuſdē rōnis vniꝰ extremi pōt agere in qꝺlibet eiuſdem
rōnis alterius extremi: vt obiectū motiuum qꝺ reſpicit
potentiā paſſiuā: puta viſibile in rōne motiui adeq̄te re-
ſpiciet pōm viſiuam in rōne paſſiui: ḡ qꝺlibet viſibile po
teſt agere in quālibet pōm viſiuam: non aūt accipiendo
motiuū in ꝯmuni: ſic dicendo ꝙ motiuū in cōi hꝫ ꝓpor-
tionem ad potentiā paſſiuā: ſic in ꝯmuni qꝛ tūc qꝺlibet
motiuū poſſet agere in quālibet potentiā: ⁊ ſic color poſ
ſet īmutare auditū: dꝫ ḡ intelligi de extremis determia
tis ſub quibꝰ plura eiuſdē rōnis ꝯtinent̄: ſicut eſt de viſi
bili ⁊ de potētia viſiua: audibili ⁊ potentia auditiua ⁊c̄.
¶ Scḋo dico: ꝙ qn̄ doc. dicit ꝙ qn̄ eſt ꝓportio inter ex-
alia reſ- trema vl̄r ſumpta illa extrema accipiūtur ſm̄ adeq̄tionē
pōſio. inq̄ꝫtū includunt̄ in quolibet ꝯtente: ita ꝙ extremū vnuꝫ
ꝯmune nō accipit̄ ſolum ꝓ ꝯceptu ꝯmuni: ſed ꝓut inclu
ditur in quolibet inferiori: ſicut dicimus ꝙ inter viſibile
et potētiā viſiuā eſt ꝓportio actiui ad paſſiuū vbi accipi-
tur viſibile ꝓ vt includit̄ in q̊libet viſibili ⁊ potētia paſſi
ua viſiua ꝓut includit̄ ⁊c̄. ⁊ ſic idē eſt dicere: ꝙ ſi viſibile
inq̄ꝫtū viſibile pōt mouere potētiā viſiuā inq̄ꝫtū potētia
viſiua: ac ſi diceremꝰ ꝙ qꝺlibet viſibile pōt mouere q̄lꝫ
potētiam viſiuā: ⁊ q̄libet potētia viſiua eſt nata moueri
a quolibet viſibili. Quando ḡ dꝛ actiuū refert̄ ad paſſi-
uum in ꝯmuni: nō accipit̄ ſic adeq̄te: vt dixi ſupra: imo
vt ſic actiuū in ꝯmuni refert̄ ad paſſiuū in ꝯmuni ⁊ qꝺlꝫ
Itē alia ad quodlꝫ. Dico etiā ⁊ breuiꝰ ꝙ bn̄ qꝺlibet actiuū ꝯtē-
rn̄ſio. tum ſub vno extremo ꝓportiōis pōt in qꝺlibet paſſiuū
ꝯtentum ſub extremo alteriꝰ ꝓportiōis vt quilibet co-
lor pōt in q̄lꝫlibet potentiā viſiuā: nō tamen ſequitur qꝺ
poſſit in qꝺlibet paſſiuū reſpectu cuiuſcūq; effectus: lꝫ
enī albedo poſſit cauſare viſionē in q̄lꝫlibet potentiā viſi
uam ſibi approximatā ⁊ diſpoſitā: nō tamen ſequitur ꝙ
poſſit ꝓducere viſionē nigredinis que ipē diſtīguit̄ a vi-
ſione albedinis: ſic in ꝓpoſito: lꝫ pater ſit actiuus reſpe-
ctu ꝓlis vt ꝯparat̄ ad q̄lꝫlibet potentiā paſſiuā mulieris
diſpoſitā: nō tn̄ ſequit̄ ꝙ ſit actiuus reſpectu cuiuſcūq;
prolis qꝛ nō reſpectu xp̄i: vt patet. Et ſic finis huius di
ſtinctionis.

¶ Diſtinctionem quintā aliter nō expono: qꝛ ſatis cla-
ra eſt ex his q̄ diffuſe expoſui in p̄ria di. huius tertij.

¶ Diſtinctionis ſexte. Queſtio p̄ria.

Circa diſtinctionē ſextam
Doc. q̄rit tria. Primo vtrū i xp̄o
ſit aliud eſſe ꝟbi ab eē creato. Se
cundo vtrum xp̄s ſit aliqua duo.
Tertio q̄ illarū triū opi. quas re-
citat magr̄ ſit tenenda. ¶ Ad pri
mū reſpondet doc.ibi.

¶ Reſpondeo ꝙ in iſta.
⁊c̄. In iſta lr̄a multa dicit Doc. p̄ō ꝙ eſſe pōt capi mul esse p̄t ac
tiplr̄. Uno mō ꝓ eſſe eſſentie ſic̄ dicimus ꝙ eſſentia dꝛ ab cipi tri-
eſſe: ſicut ſapiētia a ſapere: ⁊ tunc tale eſſe ⁊ eſſentia ſola pliciter.
rōne differūt: qꝛ tm̄ in mō ꝯcipiēdi: qꝛ eſſe accipit̄ in ꝯcre
to ⁊ eſſentia in abſtracto⁊ ſimile patꝫ a Doc. in primo.
di.8.q.pe. de hoīe ⁊ hūanitate: ⁊ de deo ⁊ deitate: q̄ inter
ſe ſola rōne differūt. Loquendo ḡ in ꝓpoſito de tali eſſe
qꝺ eſt ꝯcretū reſpectu huiꝰ abſtracti: qꝺ eſt eſſētia quot
ſunt eſſentie in xp̄o tot ſunt etiā ⁊ eſſe: ⁊ hic nulla eſt dif
ficultas: qꝛ in xp̄o eſt eſſentia diuina ⁊ hūana⁊ ſic tot ſūt
eſſe. Scḋo accipit̄ eſſe ꝓ ſubſiſtere ſiue ꝓ incōicabiliter
vt quo ⁊ qꝺ exiſtere: ⁊ ſic ptꝫ ꝙ in xp̄o eſt tm̄ vnū eſſe: qꝛ
vnū ſuppoſitū ſiue vna ꝑſona. Tertio accipit̄ eſſe ꝓ vt ſi
gnificat ꝯpoſitionē intellectꝰ: de quo loquit̄ Ari.5. me-
tha.t.c.14. ¶ Amplius aūt ⁊ eſſe ſignificat: verū: nō eē
qꝛ nō verū: ſed falſum: ⁊ ſic vt exponit ibi Doc. cū dici-
mus ipſam ꝓpōnem eſſe: ſignificamus ipſam eſſe verā:
et cum dicimus ipſam nō eſſe: ſignificamꝰ ipſam eſſe fal
ſam: verā: vt dicentes affirmādo ꝙ ſortes eſt muſicꝰ: qꝛ
hoc verū eſt: negādo etiam dicendo ꝙ ſortes nō eſt mu-
ſicus: qꝛ hoc verum eſt: dicendo aūt ꝙ diameter nō ſit i-
cōmenſurabilis lateri q̄drati: dicimꝰ qꝺ ē falſū: ⁊ ſic ne-
gādo dicimꝰ falſū: dicēdo ſil̄r hoīeꝫ eē aſinū affirmādo:
dicimꝰ falſū: hoc autē eſſe ſignificat habitudineꝫ p̄dicati
ad ſubiectū in ꝓpoſitiōe: q̄ habitudo fit ab intellectu cō
ponēte et diuidēte et ꝯparādo terminuꝫ p̄dicatū ad ter-
minū ſubſtātiuū: et illa habitudo dꝛ eſſe vel nō eſſe ipſiꝰ
ꝯpoſitiōis: ſm̄ qꝺ ꝓpoſitio eſt ꝟa vel falſa: et talis habi
tudo ſiue tale eſſe eſt ens rōnis: et ſic quot p̄dicata pn̄t
p̄dicari de xp̄o vere: tot etiā eſſe pn̄t eſſe ibi. De iſtis eē
ſupradictis nō eſt intentio q̄ſtionis: ſed de eſſe actualis
exn̄tie: qꝺ eſt realr̄ idē cū eſſentia cuiꝰ eſt: vt ſatis pꝫ i.2.
di.1. vide ibi glo. de eſſentia ⁊ exiſtētia. Titulus ḡ.q. p̄n
cipalis eſt. An natura hūana aſſumpta a ꝟbo dicat verꝫ
eſſe eē eſſentie ⁊ exn̄tie realr̄ ⁊ eſſentialiter diſtinctuꝫ ab
eē eēntie et exn̄tie diuie. ¶ Ibi. Et dr̄ ꝙ nō. Hec ē opi. opini.
Hen̄. q̄ dicit ꝙ nā aſſumpta a ꝟbo nō dicit realr̄ aliam Hen̄.
exn̄tiam ab exn̄tia eēntie diuine. ⁊ ꝓbat: qꝛ nō eſt aliud
eſſe exn̄tie nature et ſuppoſiti ꝓprij. Uult enī ipſe ꝙ to
tū eſſe exn̄tie nature ſit a ſuppoſito ꝓprio: cū ergo ſup-
poſitū diuinū ſuppleat vicē ſuppoſiti ꝓprij: ſequit̄ ꝙ nā
aſſumpta tm̄ habebit eē exn̄tie ſuppoſiti diuini. ¶ Ibi
Rn̄. Doc. dicit hic: ꝙ aliud eſt ſupplere vicē aliciꝰ na-
ture in ſuſtentādo illā: ⁊ aliud eſt ponere indētitatē illiꝰ
Suppoſitū ei diuinū dꝛ ſupplere vicē ſuppoſiti ꝓprij: ex
hoc ꝙ ſuſtētat illā: ⁊ tn̄ nō ſeq̇t̄ ꝙ eſſe exn̄tie ſuppoti diui
ni ſit eē exn̄tie nature aſſumpte: qꝛ nō ſequit̄ materia p̄-
ma: ſuſtentat in ſe ꝑ informationē formā ſubſtantialem
ergo eē exn̄tie materie p̄rie eſt totū eſſe exn̄tie forme ſub
ſtātialis: ⁊ ſimil̄r ptꝫ de ſubiecto ⁊ accidēte. ¶ Sed no- Nota.
ta ꝙ Doc. nō ſoluit argumentū Hen̄. qꝛ ſi ſuppoſitū di-
uinū vere ſupplet vicē ſuppoſiti creati: ſequit̄ ꝙ ſi ſuppo-
ſitū creatū dicit totū eſſe exn̄tie nature: ꝙ etiā ⁊ ſuppoſi-
tū diuinū: qꝛ eodē mō ſuppoſitū creatū terminat depen-
dentiā illius nature: ſicut ⁊ diuinū. Dico ꝙ ſi ſuppoſitū
creatū diceret aliquod poſitiuū ⁊ verā exn̄tiam realem:

ita ꝙ illud esset totũ esse exñtie nature: ꝙ si suppositum diuinũ suppleret vicẽ eiꝰ. ꝙ tũc ipsa natura nullã aliam exñtiam hr̃et ab existentia suppositi diuini. Si vero suppositũ creatũ diceret tm̃ negationẽ duplicis dependentie: tunc ratio doc. ↄcludit. Si etiã diceret aliquod positiuũ reale eo mõ quo tenui supra in d. 1. huiꝰ: tũc illđ positiuũ eẽt aliqđ exñs additũ nature singlari ꝓpria exñtia existenti: ⁊ tũc si suppositũ diuinũ suppleret suppositum creatũ nõ esset ꝓpria exñtia nature: nec etiã exñtia sibi addita: qꝛ nõ informaret illã: neqꝫ perficeret. vt pꝫ di. 1. ❡ Ibi. Similr̃ idẽ est esse: Dicit doc. ꝙ esse nature et ꝑsone sunt idẽ: qꝛ ꝑsona nihil dicit vltra naturam.

❡ Sed postea occurrit diffi. Si esse persone nichil est: quõ tunc natura predicaꝝ de supposito. Hec diffi. soluta est. di. 1. q. 1. huius.

❡ Ibi. Cõtra conclusionẽ. Hic ꝓbat doc. ꝙ natura assumpta necessario includit ꝓpriã existentiã: et supponit ꝙ si filiꝰ dei vere generabaꝝ ex mr̃e tꝑaliter.

❡ Sed nota tñ: ꝙ aliqđ per se gñari ↄuenit triplr̃. Primo vt terminꝰ totalis gñatiõis et sic totũ cõpositũ ꝑ se gñatur. Secundo vt terminꝰ formalis ꝑtialis tm̃: ⁊ sic forma partis diciꝝ gñari. Tertio vt subiectũ gñatiõis: et sic materia in eodẽ instanti quo recipit forma partis dꝛ subiectiue gñari: qđ tunc ↄtingit per aliquod nouũ in ipã gñatum. Põt etiã addi q̃rtus modus: et est ꝙ sicut suppositũ creatũ diciꝝ vere gñari qñ totalis terminꝰ gñationis gñatur in ipso: sic filiꝰ dei gñari diciꝝ tꝑaliter ex hoc ꝙ totalis terminꝰ gñationis tꝑalis fuit vere ꝓductꝰ: ⁊ in vltimo instanti quo habuit esse fuit vnitꝰ filio dei: cum ℥ gñatio realis et oĩs actio realis habeat de necessitate terminũ realẽ: vt pꝫ a doc. in pr̃o. di. 3. q. 6. et terminꝰ vere realis est ẜm verã exñtiam: et gñatio qua diciꝝ filiꝰ dei gñari tꝑaliter est vere realis et noua ergo terminus totalis gñationis fuit vere realis: et illud nõ potuit esse nisi natura hũana ẜm quã diciꝝ filius dei gñari tꝑaliter: ergo natura hũana in filio dei dicit ꝓpriam exñtiam realẽ.

Alïqđ ꝑ se gñari ↄtigit tripliciter.

❡ Ibi. Cõtra rõnes istius ⁊c̃. Doc. arguit ↄtra prima rõnem nõ primã in ordine: qꝛ soluit illã. Sed contra illã que est ibi. ❡ P̃. Si pars. vbi dicit Hẽn. ꝙ ṽbũ hꝫ tm̃ nouũ respectũ rõnis ad naturã hũanam: et ẜm illũ diciꝝ hõ: et hoc pꝫ esse falsum: qꝛ cõcediꝝ absolute ꝙ ẜm naturã hũanam ẽ q̇d vere: vel aliquid: modo q̇d ꝓprie vt in supposito: nõ põt dici de aliq̊ ẜm respectũ rõnis.

Improbatur Hẽn.

❡ Ibi. Preterea pars. In ista litera sunt aliqua importantia difficultatẽ. Primo dicit ꝙ pars adueniens toti nõ dat sibi esse: ⁊ hoc non videtur verꝫ: qꝛ si totũ cõstituaꝝ ex suis partibus: seq̄tur ꝙ ille ꝑtes dant sibi esse. Dico ꝙ doc. loquiꝝ de partibꝰ aduenientibꝰ toti post suũ esse cõpletũ: vt pꝫ de noua ꝑte q̃ aduenit sibi ꝑ augmẽtũ. ⁊ illa nõ ꝑficit totũ q̃tũ ad esse totiꝰ qꝛ p̃supponit ipm̃ in suo esse eẽntiali: põt tñ ꝑficere quo ad aliq̃ ꝑfectionẽ nõ sibi essentialẽ. Scđo dicit ꝙ hmõi pars aduenıẽs toti ꝑficitur a toto: ꝙ põt duplr̃ intelligi vel quo ad esse participatũ: quod participat a toto: vel quo ad suũ esse ꝓpriũ. Prĩo mõ est verũ ꝙ pars ꝑficitur a toto Scđo mõ nõ ꝑficiꝝ a toto: nisi dicaꝝ ꝙ ipã ꝑs vt separata: vt puta aliqua ꝑs carnis: q̃ nõ aĩatur vt separata: non dicaꝝ hr̃e tale esse: sed ꝙ tm̃ dicaꝝ caro equoce. quicq̇d sit in ꝓposito doc. hꝫ intẽtũ ꝙ natura hũana habeat ꝓpriũ esse exñtie ⁊ non esse suppositi: qꝛ nõ est pars suppositi: nec ꝑficiꝝ ab ipso: sicut pars alicuiꝰ totius ꝑficiꝝ ab ipso toto.

Difficultas.

Solo.

❡ Ibi. Cõtra tertiã ꝑsuasionem: qꝛ dixit Hẽn. ꝙ quantitas vt recipiꝝ in substãtia est illud q̊ formaliter substãtia dꝛ q̃ta. Ut vero ipsa q̃titas recipit accidens puta albedinẽ: illa albedo erit q̃ta tm̃ ꝑ accñs: qꝛ ipsa recipiꝝ in q̃to. Dicit mõ doc. applicãdo ad exñtiam diuinã: ꝙ si exñtia diuia eodẽ mõ se habeat ad suppositum diuinũ: ⁊ ad naturã hũanam suppositatã in illo sicut q̃titas se hꝫ ad substãtiã creatã ⁊ albedinẽ: ꝙ natura hũana erit formalr̃ infinita. ita enĩ albedo est formaliter quanta q̃titate sicut est substãtia: qꝛ si quãtitas sit infinita albedo extensa in illa diceꝝ formalr̃ infinita: cũ ergo exñtia diuina sit formalr̃ infinita: ⁊ natura hũana sit formalr̃ in exñtia diuina: sequiꝝ ꝙ ipsa sit formaliter infinita.

❡ Ibi. Ideo ei exñtia pedis. Dicit prĩo ꝙ existentia pedis Francisci nõ est exñtia ipsiꝰ Francisci: loquendo de totali existentia: pꝫ qꝛ si pes Frãcisci esset tota exñtia Francisci: tunc Franciscꝰ nihil aliud esset realiter ẜm exñtiam: nisi pes. Dico etiã ꝙ pes Fran. nõ est pars exñtie Francisci: loquẽdo de exñtia Francisci ꝑtinente ad totũ esse essentiale Frãcisci. Scđo dicit qđ pes in Francisco magis diciꝝ existere existentia Frãcisci ꝙ põt duplr̃ intelligi: vel qđ vltra exñtiam ipsius pedis ꝑticipet exñtiam totius vt est pars illiꝰ: vel ꝙ nullã exñtiam pedis includit nisi exñtiã totius: ita qđ si eẽt separatus nõ diceꝝ pes existere aliq̃ ꝓpria exñtia: nisi forte equoce: qꝛ vt sic separatꝰ nõ esset ꝓprie pes. Dicit tertio ꝙ Frã. non p̃t dici subsistens respectu pedis: pꝫ qꝛ si sic: posset dici suppositũ pedis: qđ nõ videꝝ: qꝛ tũc seq̄reꝝ quod Franciscꝰ eẽt pes: sicut de quolibet supposito existẽte in natura: ⁊ illud qđ ꝓprie subsistit in aliquo dꝛ esse exñs existentia illiꝰ qđ vere suppositaꝝ in illo: cũ ℥ verbũ diuinuꝫ dicatur vere suppositũ ⁊ subsistẽs in natura hũana diceꝝ vere existens exñtia nature humane.

❡ Ad argumenta. Ad primum dico &c. Hec lr̃a clara est. ❡ Ibi. Et etiã in forma arguẽdi. Dicit doc. ꝙ hic est fallacia ↄñtis a destructiõe antecedẽtis ad destructionẽ ↄñtis: siue a negatiõe minꝰ cõis ad negationẽ magis cõis. Nam cũ dico: vna albedo cõstituit vnũ albũ: ℥ plures albedines plura alba. Ibi enĩ ẽ diuisio antecedẽtis ⁊ ↄñtis q̃ icludit negationẽ: quod põt dupliciter itelligi. Primo sic. Una albedo distinguit vnuꝫ ens nũero a pluribꝰ entibꝰ: pꝫ qꝛ q̃ sunt pricipia eẽndi eo mõ quo sunt p̃ncipia essendi eo modo sunt p̃ncipia distinguẽdi: vt pꝫ a doc. i. q. vlt. ꝓlogi. ℥ plures albedines distigunt plura entia nũero: siue cõstituunt plura nũero disticta adiuicem ⁊ ab vno nũero: nã in tali distictione icludiꝝ negatio: qꝛ si distiguit vnũ nũero facit illud esse nõ plura nũero: ⁊ sic distiguit plura nũero facit illa eẽ non vnũ nũero. Scđo qꝛ vnũ nũero dicit negationẽ pluriuꝫ nũero: ⁊ plura nũero dicit negationẽ vniꝰ nũero: ideo nõ sequiꝝ vnum esse nũero ↄstituit vnũ ens nũero: qđ negat plura nũero: ℥ plura esse nũero ↄstituunt plura entia numero: q̃ pluralitas entiũ negat vnitatẽ entis numeralẽ et tota rõ stat in hoc: qꝛ cũ dico vnũ albũ nũero: icludit tm̃ vnũ suppositũ: ⁊ põt icludere plures albedines: cuꝫ vere dico plura alba nũero: de necessitate icludit plura supposita ⁊ plures albedines: ⁊ ideo bene seq̄ꝝ est vnuꝫ suppositũ numero ⁊ vna albedo numero: ergo vnũ albũ numero. Et similr̃ seq̄tur sunt plura supposita distincta nũero: q̃ dñr alba: ergo plures sunt albedines: nõ tñ ecõtra. sunt plures albedĩes: ergo vnũ suppositum numero: sic est de esse et ente ⁊c̃.

❡ Questio Secunda.

Secundo querit Doc. Vtrũ Christus sit aliqua duo. ❡ Ad quod respõdet.

❡ Ibi. Ad. q. dico. Vbi Doc. dicit ꝙ nõ põt dici duo masculine: qꝛ si eẽt duo masculine de necessitate esset due persone: ita ꝙ si ẜm naturam hũanam diceꝝ vnus masculine: ⁊ ẜm naturã diuinã diceꝝ vnꝰ alius masculine: tunc essent ibi due ꝑsõe subsistentes ĩ duobꝰ naturis: ⁊ si sic ista vnio nature humane ad diuiuã: nõ esset vnio ꝑsone: qꝛ dicimus nos: qđ natura diuia ⁊ natura hũana sunt vnita ĩ ṽbo ĩ vnitate ꝑsone: Dicit etiã qđ xp̃s nõ potest dici duo neutralr̃: i. qđ nõ potest dici xp̃s est natura humana: ⁊ xp̃s est natura diuina: sicut etiã hñs duas albedines non põt dici est ista albedo: ⁊ ista albedo põt tñ ĩ se hr̃e duo neutraliter: sicut dicimꝰ qđ Frãciscꝰ habet duas albedĩes: ⁊ sic habet duas naturas: sed ĩ recto oĩno negaꝝ de rigore sermonis: qđ sit due nature.

❡ Ibi. Ad primũ argumẽtũ in oppositũ. Argumentũ stat ĩ hoc qđ xp̃s ẜm ꝙ hõ ẽ aliq̇d: siue xp̃s vt hõ est aliq̇d: pꝫ qꝛ hõ in xp̃o dicit esse simplr̃ vt pꝫ in q. p̃cedenti. Si est aliq̇d: q̃ro aut est idem aliq̇d qđ ipse deus: aut est aliud aliq̇d: nõ primũ vt pꝫ: ergo scđm: et tota rõ stat in hoc: qꝛ q̇cq̇d est aliud ⁊ aliud est aliq̃ duo: sed xp̃s ẜm ꝙ hõ ⁊ ẜm ꝙ deus est aliud ⁊ aliud: pꝫ quia

ẽm q̄ hõ est aliud aliqd a deo: ⁊ ecõtra ergo ⁊c.
¶ Rñdet doc. ⁊ p̃io dicit q̄ arguẽdo ab inherẽtia p̃dicati supioris ad inherẽtiã predicati inferioris cũ inq̃tũ est fallacia q̄ñtis: vt sicut aĩal inq̃tum aĩal est sensibile: ḡ aĩal inq̃tum aĩal vel hõ inq̃tũ aĩal est risibilis: nõ valz quia nõ sequit̃ q̄ si aĩal in cõi est cã inherẽtie sensibilitatis ad ipm: que ꝯuertit̃ cũ aĩali: ḡ est causa inherentie risibilitatis respectu hoĩs: vel respectu suppsi⁹: arguitur eni a supiori ad inferius affirmatiue ⁊ fit fallacia q̄ñtis Sic in p̄posito. Nã aliqd est supius: ad idẽ aliqd: ⁊ ad aliud aliqd: q̄ bene seq̄tur. Fran. ẽ idem aliqd qd̄ hõ: ḡ Fran. est aliquid nõ tñ econtra. Franciscus absolute est aliqd: ḡ est idẽ aliquid q̄ hõ: ⁊ simil̃r Frãciscus ẽ aliqd aliud a Joanne. ergo est aliqd: non tñ ecõtra. Dicit ergo doc. q̄ hec est v̄a: xp̄s inq̃tum hõ est aliqd accipiendo ly inq̃tum reduplicatiue. i. q̄ hũanitas est rõ formalis q̄re hoc predicatũ aliqd insit xp̄o: sed postea nõ seq̄t̃ ergo ẽ idem aliqd qd̄ deus: nã idẽ aliqd est inferius ad aliquid: ⁊ sic arguit̃ a supiori ad inferius affirmatiue. Idem dico de ista xp̄s ẽm q̄ deus ẽ aliqd: ⁊ tñ nõ sequitur: ergo ẽ idẽ q̄ hõ. ¶ Ibi. Et si arguas. Dicit doc. vt etiã subtiliter pt3 in. 1. di. 2. parte. 1. q. 1. in r̃ñsione ad argumenta p̄ncipalia: q̄ l3 idẽ ⁊ aliud diuidãt quodlibet ens: non tñ diuidũt cũ ly inq̃tum: vel ly p̄ se. Exẽplum licet eni hec sit v̄a: homo aut ẽ albus: aut nõ est alb⁹: tñ hec ẽ falsa: hõ aut est p̄ se albus: aut est per se nõ albus: vtraq3 eni ẽ falsa: q̄ nec albedo ꝯuenit per se hoĩ: nec negatio albedinis: q̄ si sic: tunc albedo nõ posset sibi iesse: q̄ qñ aliqd inest alicui per se ei⁹ oppositũ nõ potest sibi inesse nec p̄ se nec p̄ accñs: vt pt3 in. q. vlt. p̄logi. Sil̃r non sequit̃: hõ inq̃tum hõ est albus: q̄ tũc humanitas esset rõ ⁊ causa precisa q̄re albedo inest sibi: sic i p̄posito hec est v̄a: xp̄s ex n̄s hõ: aut est deus: aut nõ est deus: et simil̃r ista xp̄s ex n̄s homo: aut est idẽ qd̄ de⁹: aut est aliud a deo. Dico q̄ scd̄a pars ẽ falsa: ⁊ p̄ma vera: nam hec est vera: xp̄s ex n̄s hõ est de⁹: q̄ idẽ suppositũ diuinũ vt ẽ homo ẽ etiã de⁹: ⁊ simil̃r illud idẽ suppositũ ẽ idẽ q̄ de⁹: tñ si accipiant̃ cum reduplicatione sunt false. hec eĩ est falsa: xp̄s inq̃tum hõ aut ẽ de⁹: aut nõ est deus: q̄ si xp̄s inq̃tum hõ esset de⁹ tunc hũanitas esset rõ formalis q̄re deitas inesset xp̄o: ⁊ tunc sequeret̃ vltra: q̄ si humanitas esset rõ formalis q̄re deitas insit alicui: in quocũq3 esset hũanitas: cẽt rõ formalis q̄ deitas inesset illi Sil̃r hec est falsa: xp̄s inq̃tum hõ non est de⁹: q̄ tunc seq̄retur q̄ humanitas esset rõ formalis: q̄re deitas nõ possit inesse xp̄o. ⁊ sic seq̄retur q̄ deitas nunq̄ posset inesse: qd̄ pt3 esse falsum: sicut hũanitas ẽ rõ formalis q̄re rudibilitas non insit hoĩ: ⁊ vbicũq3 est hũanitas ibi repugnat rudibilitas. Idem dico de ista: xp̄s inq̃tũ hõ ẽ idem aliqd q̄ de⁹: aut inq̃tũ hõ ẽ aliquid aliud a deo. ¶ Ibi. Si tñ ly inq̃tu3 non accipet̃ ⁊c. i. q̄ ly inq̃tũ accipet tñ specificatiue: ⁊ nõ vt dicit causam inherentie: posset ꝯcedi q̄ xp̄s inq̃tũ hõ est idẽ aliqd qd̄ de⁹. Et sensus est: q̄ xp̄s ex n̄s hõ ẽ etiã aliqd idem q̄ deus: q̄ idem suppositũ diuinũ qd̄ ẽ homo: est etiã idem qd̄ de⁹: ⁊ tunc bñ sequit̃ q̄ xp̄s hũanitate ẽ deus: q̄ hũanitas nõ dicit causam ĩherẽtie. ¶ Ibi. Ad aliud dico. Nõ stat in hoc xp̄s nõ ẽ tñ deus ẽm Dama. ḡ ẽ aliquid aliud a deo: p̄bat q̄ñam in simili: quia hec ẽ v̄a: nõ tñ hõ currit: ergo aliud ab hoĩe currit. ergo sil̃r a p̄te p̄dicati. Et vult dicere q̄ sicut i ista exclusiua a parte subiecti īfert aliud: ita simil̃r a p̄te predicati: nam hec ẽ v̄a posito q̄ homo currat: nõ tñ homo currit. ergo aliud ab hoĩe currit: vt pt3 per suas expõnẽtes. Simil̃r hec ẽ vera: hõ non tñ currit: vel non ẽ tantũ currens: ergo ẽ aliqd aliud. Sic in p̄posito: non tñ xp̄s ẽ deus. ergo aliqd aliud a xp̄o ẽ deus. ergo sil̃r si ponat̃ a p̄te predicati videt̃ q̄ vt sic. xp̄s non ẽ tñ deus. ergo ẽ aliqd aliud a deo. Et simil̃r potest argui: xp̄s non ẽ tñ homo: pt3: ergo ẽ aliqd aliud ab hoĩe. ergo xp̄s ẽ aliud ⁊ aliud: ergo est aliq̄ duo. ¶ Rñdet Doc. p̃io q̄ loq̄ndo de rigore logice: exclusio nõ ponit̃ a p̄te predicati: et rõ quia sincathegorema natũ ẽ determinare vnũ extremũ in ꝯparatione ad aliud: et sic h3 vim sup vtrũq3 extremũ

Nota hic m̃ta singula-

Nam cum dico tñ hõ currit determinat hoĩem in cõpatione ad cursum. ita q̄ cursus negat̃ a quolibet quod nõ est homo: q̄ ly tñ includit negationẽ. Si ergo exclusio ponitur a parte predicati: q̄ semp includit negationẽ: ⁊ negatio nõ h3 vĩ sup terminũ precedentẽ: vt pt3 ⁊ per cõseq̄ns ipa exclusio nõ põt determinare extremũ cui addit̃. s. predicatũ in cõparatione ad aliũ extremũ. s. ad subiectũ: ⁊ hoc totũ est de rigore logice. Scd̄o dicit doc. qd̄ loquendo realr̃: ⁊ b3 v̄itatẽ exclusio põt excludere a p̄te p̄dicati: ⁊ a p̄te subiecti: l3 aliter ⁊ aliter. Et dicit quod exclusio addita subiecto precise: ⁊ loquit̃ hic de exclusione affirmatiua: vt dicendo. tñ homo currit: excludit ly currere ab oĩ eo de quo nõ predicat̃ homo: neq3 p̄ se neq3 per accidẽs. Nã Frã. ẽ homo p̄ se: ergo Fran. currit. Similiter aĩal est homo per accidens: vt ly per accidẽs accipitur p̄ extraneo. ergo non negat̃ ab animali: q̄ vero hõ non predicat̃ de asino nec p̄ se nec per accidẽs excluditur cursus ab asino: ⁊ sic exclusio proprie dicta addita subiecto affirmatiue excludit predicatũ ab oĩ eo de quo subiectũ non v̄ificatur nec p̄ se nec per accidens. Deinde dicit doc. q̄ ipsa addita ex p̄te predicati excludit respectu subiecti: quicqd non formalr̃ vel essentialr̃ dicit̃ de p̄dicato: nec ecõuerso. Exẽplũ. Fran. est tñ homo: excludit̃ a Fran. omne illud qd̄ formalr̃ non predicat̃ de hoĩe ideo non excludunt̃ supiora ad hoĩem: nec sil̃r p̄prie passiones: quia ille formalr̃ predicant̃ ⁊ in scd̄o mõ: nec excludũtur illa q̄ necessa rio cõueniunt hoĩ: q̄ qñ sequitur Fran. ẽ tantũ hõ. ergo est aĩal ⁊ risibilis: nec excludunt̃ illa vi exclusionis: de quib⁹ formaliter p̄dicatur homo Exẽplum pt3 in alio: vt dicẽdo Fran. est tñ aĩal nõ excludit hoĩem: q̄ aĩal formalr̃ predicat̃ de hoĩe: nec rõne exclusionis excludit̃ asinus / sed asinus nõ põt cõuenire homini p̄pter aliquid aliud. Sil̃r cũ dicim⁹. filius in diuinis est tñ de⁹: nõ excludunt̃ illa q̄ predicant̃ de deitate formalr̃: vt sapientia: bonitas: ⁊ hmõi: nec ista de q̄bus deitas predicat̃ formalr̃: q̄ si sic. excluderet̃ etiam a filio: q̄ formalr̃ p̄dicatur de filio: sed excludunt̃ illa q̄ formalr̃ non predicant̃ de deitate: ⁊ oĩa de quib⁹ deitas non predicat̃ formalr̃. Et addit doc. vnũ q̄ talis exclusio posita a parte predicati maxĩe excludit a tali predicato illa q̄ sunt eiusdẽ generis q̄ non predicãtur formaliter de illo predicato: nec ecõtra. vt Fran. est tñ albus excludit̃ ab illo oĩs q̄litas q̄ non predicat̃ formalr̃ de albedine: nec ecõtra. ¶ Ibi. Et hoc mõ accipit̃ in diuinis cũ dicit̃ q̄ hec ẽ falsa / xp̄s est solus homo: q̄ rõne illius exclusionis a xp̄o excludit oẽ illud qd̄ nõ predicatur formalr̃ de hoĩe: vel de quo homo nõ predicat̃ formalr̃ et q̄ de⁹ non predicat̃ formalr̃ de hoĩe: q̄ tunc esset p̄fectio formalis hoĩs: nec ecõtra: ⁊ sic sequeret̃ q̄ xp̄s non esset de⁹. Expono istã lr̃am / xp̄s ẽ solus homo / vel solus deus. Hec eni ẽ falsa: non q̄ aliqd dicat̃ de xp̄o de q̄ nõ dicat̃ de⁹. i. q̄ hec nõ ẽ falsa / ex hoc q̄ homo dicit̃ de xp̄o de quo hoĩe non dr̃ deus. Nam hec ẽ vera. homo ẽ deus seq̄tur: sed q̄ non oẽ dictũ de xp̄o ẽ formalr̃ vel essentialiter deus. i. q̄ ideo hec est falsa: xp̄s ẽ solus deus: q̄ aliquid dr̃ de xp̄o: puta homo: qui hõ non est essentialr̃ vel formalr̃ deus. Et sentẽtia huius lr̃e est: qd̄ exclusio posita a parte predicati: semp excludit omne illud quo nõ predicatur formalr̃ de tali predicato: vel de quo tale predicatũ non predicat̃ formalr̃ ⁊ intrinsece. ⁊ q̄ homo vere predicat̃ de xp̄o / qui tñ non predicat̃ formalr̃ de d̄o nec de⁹ de ipso / ideo hec est falsa / xp̄s ẽ solus de⁹ / q̄ vi huius exclusiõis hõ excludit̃ a xp̄o. ¶ Ibi. Cõceditur ergo ista ⁊c. Q̄ si hec ẽ falsa / xp̄o ẽ tãtũ hõ. ergo sua opposita videt̃ v̄a. s. christ⁹ non ẽ tñ hõ / sed non sequit̃. ex hoc ergo ẽ aliud q̄ hõ / q̄ ẽ fallacia q̄ñtis. nam qñ aliq̄ p̄positio h3 plures causas v̄itatis: sic intelligẽdo quod aliqñ posset verificari in vno sensu / aliqñ in alio / vt ista. Fran. ingreditur domũ alicuius dñi de nocte / ḡ est fur. Non sequit̃. Põt eĩ igredi vt furet̃ / vel vt iuadat / vel vt saluet̃ / ⁊ huiusmodi. ideo a p̄positione ista habente plures causas v̄itatis ad vnam illarum determinate non valet ꝯsequentia. Sic in p̄posito. Ista p̄positio / xp̄s non ẽ tñ homo põt habere plures causas v̄itatis: q̄ bene seq̄tur / xp̄s non ẽ tñ homo / ergo ẽ homo. Et vltra seq̄tur / ergo includit aliqd aliud ab hoĩe. ita qd̄ ista propositio / christus non ẽ tñ homo põt habere istã causam veritãtis / ergo aliqd aliud ab hoĩe includit / ⁊ hec ẽ v̄a / põt et habere istam causam v̄itatis virtute isti⁹ exclusiue / vel

ria de dictione exclusiua.

Explanatio lr̃e

similis/ergo est aliquid aliud/ita qꝺ aliqua ꝓpositio ne-
gatiua in qua ponitᷣ exclusio a ꝑte predicati pōt habere
istam causam ꝟitatis qꝺ verificetᷣ per aliud. Sed i ꝓpo
sito qñ dicim⁹/qꝺ xp̄s nō ē tm̄ homo. sufficit qꝺ habeat
istam causam ꝟitatis/ergo icludit aliquid aliud ab hoīe
ꝛ non hꝫ istā: ꝫ est aliq̇d aliꝺ/ꝛ si aliq̇d aliꝺ posset esse cā
ꝟitatis in simili exclusiua/tm̄ in ista non ē/sicut ꝛ de igre
diēte domū de nocte pōt habere istā causam ꝟitatis qꝺ
ingreditur vt saluetᷣ. Et dicit doc. ꝙ añs.s. christus non
est tm̄ deus: pōt etiā verificari ꝓ isto intellectu. xp̄s nō
est solūmō illud quod ē formalr̄ vel essentialiter de⁹: vel
christus non ē habens solam deitatē/ergo ē aliud: nega
tur ꝯñtia: sed bene sequitᷣ. non ē habens solam deitatem
ergo est habens aliquid aliud. Seq̇tur: q̄si illa exclusio
(.s. non est habens solā deitatē) ponatᷣ ꝛc̄. Ista exclusio
ponitur circa abstractū intellectū sup. circa ipsam deita
tem in ꝯcreto tm̄ quod exprimitᷣ per ly habens. lꝫ eni cū
dico Francisc⁹ habet albedinē: ly albedo noīetur abstra
ctiue: tm̄ per ly hr̄e denotatᷣ quodāmō intellect⁹ illi⁹ cō-
cretus/qꝛ denotatᷣ inherentia illius ad subiectū: ex qua
imediate pōt seq̇ ista. ergo Franciscus ē albus sic in pro
posito. ¶ Ibi. Et ita pōt negari ista ꝓpositio. christus
est tm̄ homo. Dicit doc. ꝙ exclusio dꝫ excludere vel a p̄-
dicato formalr̄ sumpto: sicut cū dico: xp̄s est tm̄ homo:
nam tunc excluditur ab hoīe quicq̇d formalr̄ non predi
catur de ipso: vel de q̇ ipse formalr̄ nō predicatᷣ: ꝛ sic patꝫ
ꝙ ē falsa quia de⁹ nō predicatᷣ de hoīe formalr̄: nec ecō-
tra: q̇ tamē predicatᷣ de xp̄o: quod tunc nō contingeret:
si hec esset vera xp̄s est tm̄ homo: ibi vel ꝙ exclusio exclu
dat a forma iportata ꝑ predicatū. nam ly homo impor-
tat hūanitatē: ꝛ sensus est christus ē tm̄ homo. i. xp̄s est
tantum habens hūanitatē: ꝛ sic excluditᷣ ab humanita-
te oīe illud de q̇ formalr̄ nō predicatᷣ: nec ecōtra/ꝛ tunc
seq̇retur ꝙ hec esset falsa. xp̄s habet deitatē. ¶ Ibi. Nō
autem a supposito. Dicit Doc. ꝙ si ista exclusio exclude
ret tantū a supposito habente formā nō esset falsa: ꝛ ra-
tio ē: qꝛ quando exclusio solū excludit a ꝑte subiecti ex-
cludit predicatuꝫ ab omni eo de quo nō predicatᷣ ipsum
subiectum: nec ꝑ se nec per accidens: vt patꝫ supra quia
ergo xp̄s predicatᷣ de hoīe ꝛ de deo: siue suppositū i xp̄o
predicatur de vtroqꝫ: ꝛ ideo si exclusio se tenet ex parte
suppositi diuini hn̄tis deitatem et hūanitatē non exclu-
dit deū ab hoīe: nec ecōtra/sed bene excludit ip̄m hoīeꝫ
a quolibet de quo suppositū diuinū: nec per se: nec per ac
cidens predicatᷣ/ꝛ ideo si hec esset vera tm̄ xp̄s ē hō/non
excluderet hoīeꝫ a deo: qꝛ suppositū diuinū pro q̇ suppo
nit xp̄s est vere de⁹/ꝛ ecōtra qꝛ deus est filius/ vt patet
in p̄rio. di. 4. q. 2. Et silr̄ si diceretᷣ: tm̄ xp̄s est de⁹ nō ex-
cluderetᷣ de⁹ ab hoīe/qꝛ suppositū ꝓ q̇ supponit xp̄s ꝟe
predicatᷣ de hoīe/et ecōtra/qꝛ ꝟbum ē hō ꝛ ecōtra. Dicit
ergo doc. ꝙ cū dico: xp̄s est tm̄ hō: si exclusio excludit tā
tum a supposito ꝓpter hoc non excluditᷣ deitas. Si vero
excludit a ꝑte predicati: tūc excluditᷣ deitas: qꝛ vt sic ex-
cludit oīe illud qꝺ nō predicatᷣ formalr̄ de hoīe nec ecō
tra. Ibi ꝛ rō istius acceptionis. Nota istā lr̄am: cū enim
dico xp̄s est tm̄ homo ly xp̄s supponit ꝓ supposito diui
no habente hūanitatē: ꝛ deitatē. vt ptꝫ supra ꝑ Dama.
Ideo xp̄s supponit ꝓ supposito diuino: vt habente hūa
nitatē ꝛ deitatē. Et cū dico xp̄s est tm̄ homo/ ly hō pre-
dicat hūanitatē importatā per subiectū: qꝺ xp̄s dicit hu
manitatē in supposito diuino: ꝛ sic tm̄ predicat formam:
puta hūanitatem/et ꝑ ꝯñs exclusio addita hoī excludit
ab ipso hoīe oīe illud qꝺ non predicatᷣ formalr̄ de hoīe
nec ecōtra. Si ꝟo ly hō predicaret suppositū diuinum:
tunc non excluderet deitatē/ptꝫ qꝛ deitas ꝯuenit ꝟe sup
posito diuino: ꝛ sic cū dico xp̄s ē tm̄ hō: si ly hō predica-
ret suppositū diuinū: ꝛ tunc illa exclusio excluderet tm̄
a supposito/ꝛ sic excluderet solū illa q̄ formalr̄ non pre-
dicantᷣ de supposito nec ecōtra. ¶ Ibi. Qꝛ lꝫ subiectuꝫ
ꝛc̄. puta ista: xp̄s ē tm̄ hō ly xp̄s supponit pro filio dei.
Ibi. predicatū tm̄ sup. homo in predicato predicat hūa-
nitatē iportatā ꝑ ipsum subiectū: qꝛ xp̄s iportat hūani-
tatē ꝛ deitatē: qꝛ supponit ꝓ supposito diuino: vt haben
te vtrāqꝫ naturā: ꝛ qꝛ predicat ipsam hūanitatē: ꝛ exclu
sio ponitur a ꝑte ipsius predicati: seq̇tur ꝙ excludit dei-
tatē a xp̄o. Ibi ꝛ nō suppositū, i. ꝙ hoc predicatū homo
non predicat suppositū diuinū. qꝛ si sic: tunc exclusio po-
sita a parte predicati excluderet a supposito p̄dicato ꝑ
ipsum hoīem: ꝛ tūc solum excluderet illa q̄ non predica
tur formalr̄ de supposito diuino: ꝛ qꝛ de⁹ formalr̄ predi-
catur de supposito diuino: tunc nō excluderetᷣ/ꝛ sic dicē-
do/xp̄s ē tantum hō: si ly tm̄ predicat suppositū diuinū
illa exclusio posita non excluderet deū: qꝛ formalr̄ predi
caretᷣ de supposito diuino, ista tm̄/xp̄s ē tm̄ deus/si exclu
sio excludit a ꝑte p̄dicati predicātis deitatē: ptꝫ ꝙ ē fal-
sa/qꝛ vt sic excludit oīe illud quod formalr̄ non predi-
catur de deo: nec ecōtra. Si ꝟo ly deus in predicato nec
predicaret deitatē sed suppositū diuinū: esset manifeste
falsa: qꝛ tunc excluderet a xp̄o oīe illud qꝺ formalr̄ nō
predicatᷣ de supposito diuino nec ecōtra/ꝛ qꝛ homo for-
malr̄ nō predicatᷣ de supposito diuino nec ecōtra/tūc seq̇
retur ꝙ ista esset falsa. xp̄s est hō: ista tm̄ esset ꝟa/xp̄s est
tantum hō: vt ly hō predicat suppositū diuinū/qꝛ tūc nō
excluderet a xp̄o deitatē: qꝛ ipsa formalr̄ predicatᷣ de sup
posito diuino. Iste tm̄ ꝓpositiones sunt incōgrue: xp̄s ē
tm̄ homo vel tm̄ deus/si predicant suppositū in predica
to/hō enim ꝛ deus de rigore sermonis predicant tm̄ for
mā. ¶ Ibi. Ad aliud de q̇nto metaphysi. ꝛc̄. qꝛ bñ cōce-
ditur ꝙ que differūt sp̄ē etiā nūero: et sic natura diuina ꝛ
natura hūana q̄ differunt sp̄ē differunt etiā nūero. Et vl
tra ꝯceditur: ꝙ q̄ differūt nūero sunt plura numero vt cō
parantur adinuicē/sed postea vt ꝯparantᷣ ad aliqꝺ sup-
positū/nō seq̇tur ꝙ habens illa plura nūero sit plura nu
mero. sicut non sequitᷣ. x. albedines sunt deceꝫ entitates
numeralr̄ distincte: ergo hn̄s. x. albedines erit. x. entita-
tes/non seq̇tur. ¶ Ibi. Ad vltimū argumentū ꝛc̄. Ar-
gumentū stat in hoc/neutrū ꝑtinet ad naturā/ ergo due
nature possunt dici duo neutralr̄/sed in xp̄o fuerūt due
nature: ergo xp̄s fuit duo neutralr̄/ꝛ si duo neutralr̄/ er-
go absolute duo: nota tm̄ in hoc qꝺ dicit ꝙ masculinum
ꝑtinet ad suppositū: ꝛ neutrū ad naturā/debet sic intelli
gi ꝙ neutrū ꝑtinet ad naturā/qꝛ ꝓprie loquendo ꝫm na-
turam dꝛ aliud ꝛ aliud: vt puta/hō est aliꝺ ab asino: sup
positū ꝟo vel persona: siue ꝫm ꝑsonam/vel ꝫm suppositū
non important aliud ꝛ aliud: sed alius et alius: qꝛ nō di-
cimus ꝙ in diuinis vna persona sit aliud ab alia/sed alia
ab alia. Rñdetᷣ primo q̇ ad materiā: qꝛ nō seq̇tur/natura
diuina ꝛ natura hūama sunt duo neutralr̄ inter se: ergo
habens illa ē duo neutraliter: ptꝫ hoc esse falsum supra/
vñ ad ꝯcludēdū hoc p̄dicatū: formetᷣ sic syllogism⁹: acci
piendo naturā ꝓ medio. Quicquid ē due nature ē duo:
xp̄s est due nature/qꝛ est natura diuina ꝛ humana/ ergo
xp̄s est duo: ptꝫ ꝙ minor est falsa. Si ꝟo formetur sic.
Quicq̇d includit duas naturas ē duo/xp̄s icludit duas
naturas/ergo xp̄s ē duo/maior ē falsa. Si vero formetᷣ
sic. Quicq̇d ē due nature ē duo/hec ē vera: xp̄s hꝫ duas
naturas/hec ē ꝟa/ergo ꝛc̄. negatur sylls: qꝛ ē in quatuor
terminis/qꝛ mediū variatᷣ/qꝛ in maiori nature accipiuntᷣ
in abstracto/ꝛ i minori accipiuntᷣ in ꝯcreto. ¶ Ibi. Per
hoc patet ad simile. ꝛc̄. Ista lr̄a clara ē/qꝛ bñ ꝯcedimus
istā: tres persone diuine sunt vnū: qꝛ vnus de⁹ formalr̄
predicatᷣ de illis: qꝛ hec ē vera/pater ē de⁹. ꝛc̄. Dico eniꝫ
sic/ꝙ qꝛ deus dicit vnū neutralr̄: qꝛ vnā essentiam/et sen-
sus ē/cū dico: tres persone sunt vnū/ꝙ sunt vnū in natu-
ra vel in essentia/non tm̄ ꝯcedim⁹ hanc: tres persone sūt
vnus/vt ptꝫ in p̄rio. di. 12. qꝛ ly vnus nō stat ꝓ nā sed ꝓ
aliqua ꝑsona. Sed qñ forma non pōt predicari in recto
de plurib⁹: tunc nō sequitᷣ ꝙ si plura habeant vnā formā
ꝙ sint vnum/vt si tres hoīes haberent vnā aīam intelle-
ctiuā/non essent vnū: qꝛ aīa intellectiua nō est nata de il
lis predicari in recto/qꝛ hec ē falsa. Franciscus ē anima
intellectiua/dicerentᷣ ergo tres hoīes non aliquid vnuꝫ
ꝫm aīam intellectiuā: sed vere habentes vnum.

¶ Questio Tertia.

Ertio & vltimo. Querit Doc. si/
ne argumentis q̄ illaꝝ triū opi. quas recitat
magister sit tenenda. ¶ Pria opi. dicit ꝙ aīa
et corpus xp̄i ordine nature prius fuerūt ad-
inuicē vnita ad constituendū hoīem/ꝛ sic ex
eisdem ꝯstitutus fuit assumpt⁹ a verbo: ꝛ qꝛ hō ē nomē
suppositi. ideo dicit in xp̄o esse duo supposita vnū crea-

tum qđ est homo subsistens in natura hūana/⁊ aliud increatum qđ est v̄bum subsistens in natura diuina: ⁊ vltra ponit ꝙ in xp̄o tm̄ vna fuit ꝑsona: licet duo supposita/et illa persona est suppositū diuinū: q̄ꝛ ipsa pertinet ad dignitatē/cum ergo suppositum creatū in christo sit vnitū supposito diuino siue digniori: rō persone est accipienda a supposito digniori. ¶ Ibi. Respōdeo: ꝙ prima non tenetur. ⁊c̄. Et ratio est/q̄ꝛ assumens non est illud quod assumit. Si enī homo assumptus esset vere suppositū/tunc suppositū increatū esset suppositū creatū/qđ est īpossibile/q̄ꝛ vnū suppositū nō pōt predicari de alio in recto/⁊ tm̄ si teneret ista opinio/oporteret dicere ꝙ de illo predicaretur in recto/ptꝫ q̄ꝛ cōiter ꝯcedit ꝙ verbū est ille homo Si ergo ille homo esset vere suppositū/tunc suppositum vere predicaret de supposito ī recto. ¶ Scđa opinio ponit ꝙ corpus ⁊ aīa christi fuerunt prius natura ⁊ nō tpe vnita ad ꝯstitutionē nature hūane/⁊ sic a v̄bo simul fuerunt assumpta. Deinde ponit ꝙ persona verbi post īcarnationē facta est ꝯposita q̄ꝛ prius erat simplex/sic intelligendo qđ persona verbi q̄ ante incarnationē subsistebat tm̄ in vna natura: post incarnationē subsistit in duabus et ista opi. q̄tum ad primā partē tenet/sed nō quo ad secundā/q̄ꝛ talis ꝯpositio sonat imperfectionē. ¶ Tertia opi. ponit p̄mo: ꝙ aīa xp̄i ⁊ corp⁹ xp̄i diuisa abinuicem sine vlla ꝯpositiōe inter se verbo fuerunt vnita seu a verbo assumpta: ⁊ sic cū dicit verbū assumpsit naturā hūanam: dꝫ intelligi ꝙ assumpsit ꝑtes nature humane: sicut ꝑtes domus dicūtur dom⁹. Scđo dicit ꝙ aīa ⁊ corpus fuerūt verbo vnita: solū accidētaliter ꝑ modū extranei habitus: sicut vestis vnit corpori. Hec opinio nō tenet,

¶ Distinctionis Septime. Questio Prima.

Circa di. septimam querit Doc. tria. Prim est Vtru ista sit vera: deus est hō: 2m vtrū ista sit v̄a: deus fact⁹ ē homo. tertiū est: vtrū xp̄s sit predestinat⁹ esse fili⁹ dei. Ad primū rn̄det Doc. ibi.

¶ Circa istā. q. vbi dicit ꝙ qn̄ aliqđ predicatū nō verificat de aliq̄ cōmuni nisi ꝑ aliquo supposito: opꝫ prius q̄rere verificationem illi⁹ predicati de supposito q̄ꝫ de cōi: sic album nō verificat de hoīe: prīo q̄ꝛ accn̄s reale nō ē natum inesse ꝓmo alicui cōi: sed verificat de hoīe ꝑ supposito. Si ergo ipsum albū vere v̄ificat de Fran. dicendo Fran. est albus: seq̄tur ꝙ secūdo verificat de hoīe: vt pꝫ in logica: ⁊ sic cū dico. deus est homo: q̄ꝛ deus ē q̄d cōe ad tres personas: lꝫ tm̄ nō diuisus in illas: cum sit vnuꝫ singulare: hoc predicatū hō non verificat immediate d̄ deo: nisi rōne alicuius suppositi/opꝫ ḡ p̄mo videre si verificat de aliquo supposito/puta ꝙ hec sit v̄a/aliqđ suppositū diuinū: puta verbū est homo: seq̄tur ꝙ de⁹ erit hō per syll'm resolutoriū sic. hoc est homo demōstrando verbum/⁊ hoc ē deus. ergo deus: est hō. ¶ Ibi. Secundo opꝫ videre de veritate hui⁹ cause. s. verbū est homo. Et dicit doc. duo: primo ꝙ cognoscēs ꝑfecte verbū ⁊ naturam hūanam ac vnionē illoꝝ/ꝙ est vna contingens imediata. Et nota de ꝓpositiōe ꝯtingenti imediata in ꝓlogo. q. de subiecto theo. Ista enī intuitiue cognita. verbū est hō est īmediata: ad quā multa mediata sequūt: q̄ꝛ sequit ista: ḡ de⁹ est hō: et homo ē deus: ⁊ deus est crucifixus: et homo creat: et hmōi. et dicit doc. ꝙ ꝓpositio imediata ꝯtingens nō est nota ex terminis: hoc patꝫ: q̄ꝛ qn̄ aliq̄ ꝓpositio est nota ex terminis: termini sic habēt necessariā habitudinē adinuicē: ꝙ ipsis apprehēsis habet notitia clara de ꝓpositiōe illa: vt diffuse ptꝫ in primo. d. 2. parte. 1. q. 2. et. di. 3. q. 4. Sed termini ꝓpositionis cōtingenter nō habent necessariā habitudinē adinuicem: quia tūc ꝓpositio ꝯstituta ex illis terminis esset necessaria: ⁊ nullo mō contingens. Et seq̄retur etiā ꝙ illis terminis cognitis statim cognosceret ꝓpositio: qđ est falsum. Nā siquis intuitiue videret verbū ⁊ naturā hūanā non haberet istā veram: verbū est hō nisi intuitiue. videret etiā vnionē terminoꝝ: q̄ vnio ē simplr̄ ꝯtingens. Sequitur. Aut nō habem⁹ ꝯceptū ꝓpropꝫ. ⁊c̄. Dicit doc. scđo ꝙ si cognoscerē verbū tm̄ ꝯfuse ⁊ ꝑ reuelationē: et nō sub ꝓpria rōne: ista ꝓpositio. verbū est homo esset ꝯtingens et mediata/⁊ dependeret ab alia imediata q̄ est qn̄ v̄bū cognoscit sub ꝓpria rōne. De hoc diffuse in. q. 1. ꝓlo. ¶ Ibi. Est ergo veritas ⁊c̄. Puta qn̄ reuelata est nobis īmediate vel alicui cui firmiter credimus: vt euangelistis. Aut est ōn̄denda ex aliq̄ credito. Nam si credim⁹ ꝙ verbū sic sibi vniuit naturā humanā ꝙ vere subsistit in illa ⁊ est suppositū illius: statim pōt inferri ꝙ verbū est homo. Seq̄tur ibi. Ergo per eā ⁊c̄. Ly formaliter nō debet accipi quiditatiue vel essentialr̄: sꝫ denoīatiue: accipiendo denoīatiue nō qn̄ predicatū est accn̄s: q̄ꝛ natura hūana nō est accidens: sed qn̄ predicatū ē extraneū subiecto: ita ꝙ nō ꝯueniat sibi in aliquo modo dicendi per se: hoc mō accipit denoīatiue in expositiōe auctoritatis Dam̄. ibi. i. ꝑsona ordinat denoīatiue queadmodū ⁊ homo. ¶ Ibi. tertio videndū est ⁊c̄. Ista ē opi. Archiep̄i senonēsis: q̄ dicit ꝙ ista predicatio. verbū ē hō nō est predicatio formalis/sed tm̄ per idētitate/q̄ꝛ sens⁹ est ꝙ verbū ē suppositū/qđ est hō. ¶ Cōtra hoc arguit doc. ꝙ hec predicatio sit simplr̄ formalis/ et nota ꝙ predicatio formalis ꝓ nunc dꝛ illa/qn̄ predicatū inest subiecto formalr̄/⁊ hoc vel quiditatiue vel denoīatiue/vt satis ptꝫ in p̄mo. d. 5. q. 1. Predicatio vero ꝑ identitatē fit cōmuniter qn̄ idem predicat de seipso/vel qn̄ nō est natum inesse formalr̄/sicut sunt multe predicatiōes ī diuinis. Nā ista essentia diuina est p̄rnitas est tm̄ idētica/⁊ sic diceret: essentia diuina est res q̄ ē paternitas / nā ꝓpter talem īplicationē cōiter denotat predicatio idēptica: q̄ꝛ cū dico q̄ est p̄rnitas: q̄ implicatio se tenet ex ꝑte predicati: sensus est ꝙ ipsa paternitas nō dicit aliquid formalr̄ de essentia/sed simpliciter dicit eādem realiter q̄ ē essentia / vide in prīo vt supra. Dicit ergo doc. ꝙ cū dicimus verbū ē suppositū quod ē homo. istud relatiuum qđ siue īplicatio/se tenet ex parte predicati: ptꝫ q̄ꝛ seq̄tur verbū p̄ncipale. Tunc q̄ro: aut ly hō dicit aliq̄d formalr̄ distinctum a supposito/⁊ vere predicat de illo: ⁊ tunc erit predicatio formalis/q̄ꝛ hō dicit formaliter hūanitatē que inest supposito diuino: aut ly hō dicit tm̄ suppositū / cū dico: quod ē homo: et tunc erit ꝓcessus in infinitū: patet q̄ꝛ q̄ro cum dico: verbū est suppositū quod ē hō: si ly homo tm̄ predicat suppositū: querēdū ē de quo verificatur natura hūana: q̄ꝛ illa fuit vere supposita ī supposito diuino: si de v̄bo diuino habet intentū ꝙ verbū est hō/si d̄ aliquo supposito diuino. Quero tunc: aut illud tunc est idem quod hō simplr̄: et tunc de v̄bo nihil aliud predicatur nisi suppositū diuinū: aut enī ē aliud: ⁊ tunc quero d̄ quo predicat hō: oportet ḡ dicere vel ꝙ predicat formaliter/vel ꝙ sit ꝓcessus in infinitū: vel ꝙ hō vt distinguit a supposito diuino nullo mō predicat: qđ ē incōueniens ¶ Ibi. ¶ p̄. Nature de supposito ⁊c. Dicit doc. ꝙ natura in cōcreto sumpta formalr̄ predicat de supposito ꝓprio: q̄ꝛ hec ē ī p̄mo mō dicēdi per se: sor. est hō: ergo ⁊ formalr̄ predicabit de supplente vicē suppositi ꝓprij ⁊ non per identitatem: nō tm̄ quiditatiue: vt exposui supra. di. 1. q. 1. ¶ Ibi. Quarto vidēdū ē ⁊c̄. Hic d̄t doc. ꝙ aliud ē predicari vniuoce: ⁊ aliud ē esse predicatū vniuocū: predicatū enī vniuocū cm̄ ē qn̄ vltra nomen cōmune pluribus dicit cōceptū corn̄dentem tali noī cōem pluribus: sed talis cōceptus nullo mō ē de quiditate illius de quo predicatur: p̄dicari vero vniuoce ē qn̄ predicatū nō tm̄ ē cōe pluribus 2m nomē ⁊ 2m cōceptum īmediate significatū Sed etiā req̄ritur ꝙ talis ꝯceptus sic de essentia illoꝛuꝫ de quibus predicatur. Et qđ dicit doc. ꝙ debet p̄dicari in quid: debet accipi ly in quid: non tm̄ ꝓ illo quod p̄dicatur in recta linea: sicut supius de inferiori: sed etiam pro om̄i eo qđ potest predicari essentialr̄: sicut differentia de specie. Deinde dicit doc. ꝙ homo respectu verbi ī nō predicat vniuoce: q̄ꝛ tunc esset de essentia illius: potest tamē esse predicatū vniuocū ⁊ quodā modo denoīatiuum: non ꝙ sit accidens: sed quia hꝫ habitudinē similē accidentꝫ in eo qđ aduenit verbo exn̄ti in suo esse cōpleto: non tamen informat nec inheret. ¶ Ibi. Et si obijcit. ⁊c. Hic arguit doc. ꝓbando ꝙ homo respectu verbi non dicat si-

drĩa īter p̄dicari vniuoce ⁊ p̄dicatū vniuocū.

milē habitudinē q̄lez dicit predicatū: qđ accidēs ad subiectū: qꝛ habitudo talis vlis qđ est accidens non fundaṫ nisi in accn̄te reali mō hō est accn̄s reale sed substātia.

¶ Ibi. Rn̄deo. Dicit doc. ꝙ ista habitudo q̄ fundatur ī aliquo inq̄ztum aduenit alicui post suū esse cōpletū: realiter ⁊ de facto est scđa intētio tm̄ fundata in accn̄te reali: qꝛ accidens est qđ adest vel abest p̄ter subiecti corruptionem: qđ īportat hoc ꝙ aduenit alicui post suū esse cōpletū: ista tn̄ hītudo nō est necessaria ꝙ fundeṫ in solo accidente reali: qꝛ etiā pōt fundari in subātia sicut est de intentiōe generis: qđ nō tm̄ fundaṫ in re substātie: sed etiā in re accn̄tis: ⁊ nō solū realis: sed etiā rōnis: possꝫ tn̄ solui vnico v̄bo: qꝛ habitudo realis qđ est accn̄s vt nō tm̄ dicit respectū alicui⁹ aduenietis alteri post suū esse cōpletum: sed vltra req̄rit ꝙ tale aduenīēs informet ⁊ perficiat illud cui aduenit: ⁊ sic talis intētio tm̄ fundaṫ in accidēte reali: vt tn̄ fundaṫ in aliquo qđ aduēit alteri post suū esse ꝯpletum: ⁊ non per informationē pōt fundari in substātia: vt ptꝫ de facto de natura assūpta a verbo. Sequiṫ. Et forte hic albū est lignū ⁊c̄. Dicit doc. ꝙ forte lignū predicat intentionē accn̄tis de albo logice loquēdo id ē ꝙ ip̄m lignū qđ predicaṫ de albo fundat istā intētionem accn̄tis: qđ est inesse alicui post suū esse cōpletum. Sequiṫ. Vel si nō ibi. Dicit doc. ꝙ si dicaṫ ꝙ lignū non aduenit albo post suū esse cōpletū: qꝛ albū de quo p̄dicatur lignū in suo esse cōpleto includit lignū: qꝛ sensus est albū ē lignū: ꝙ lignū includit albedinē. hec enī non ē immediate vera: albū est lignū: sed forte hec: habens albedinē vel lignū est albū: vt ptꝫ in. 3. meta. Dicit ergo doc. ꝙ q̄uis lignū non aduenīat albo post suū esse ꝯpletū. si tn̄ ponaṫ ꝑ possibile ꝙ adueniat albo post suū esse cōpletum: ipsū lignū videṫ esse accn̄s logice loquēdo: Itē idē dico de hoīe respectu verbi. ¶ Ibi. Quinto videndū est qualis est ista p̄dicatio. s. verbū ē homo. vtrū per se vel per accidens: videṫ ꝙ nō per se p̄rio mō: qꝛ predicatum nō cadit in diffinitione subiecti: nec scđo mō: qꝛ nō econuerso: nec gn̄aliter aliquo mō per se: qꝛ in eis non videṫ necessaria habitudo. ¶ Ibi. Sed hoc nō cōcludit. Hic

Opinio Var.

doc. vult ꝙ sint multe ꝓpositiōes contingētes q̄ dicanṫ per se: ⁊ sunt oēs ille in quaꝝ subiectis includiṫ ꝓxima rō inherētie p̄dicati: lꝫ nō necessaria / sicut ista: volūtas vult: nā voluntas est ꝓxima rō quare volitio inhereat sibi. ¶ Rn̄det doc. ⁊ p̊mo distinguit de accn̄te ꝑ accn̄s qđ cōuenit multipliciter: vel qꝛ vnum accn̄s accidit alteri. s. substātie: vt cū dico: hō ē alb⁹: vel secundo qn̄ ambo illa accidentia accidūt tertio: ita ꝙ vnū verificaṫ de alio nō simplr̄ ⁊ absolute: sed ex hoc ꝙ accidūt alicui tertio: ꝓpter quoꝝ identitatē in tertio vnū predicaṫ de altero: vt album est dulce: ⁊ ecōtra. Hoc modo dicit doc. ꝙ ista nō est per accn̄s verbū est hō. De rigore ģ sermōis concediṫ ꝙ ista vnio non est essentialis nec accn̄talis: sꝫ est magis substātialis. ¶ Ibi. Sꝫ de ista: xp̄s est hō. ⁊c. Dicit Varro. d. presenti. q. vnica: ꝙ tm̄ est per accn̄s: qꝛ est sensus: cum dico: xp̄s est hō: xp̄s est verbum qđ ē hō qꝛ inter exigens ⁊ exactū cadit ista īplicatio supple relatiuū mediū: puta qui: vel que vel quod Nā cum dico: verbum est hō: ly v̄bum est exigens: ⁊ hō est exactū: ⁊ ideo inter illa cadit īplicatio media. ¶ Ibi. Sed istud dictū Prisciani. Hic nō negat Doc. ꝙ ꝓpō Hen. nō possit eē vera. s. xp̄s est verbū quod ē hō: sed bene negat ꝙ semꝑ inter exigens ⁊ exactū cadat īplicatio media: vt ptꝫ de substātiuo ⁊ adiectiuo: nā substantiuū exigit adiectiuū vt in ista. Joannes est hō albus: ly hō exigit albū: ⁊ tamen inter hoīem ⁊ album nō req̄ritur necessario īplicatio media: sic dicendo. Joānes est albus. i. Joannes est hō qui est albus: qꝛ tunc esset ꝓcedere in infinitū: qꝛ aut ly album dicit formā īmediate inherentē homini: ⁊ tunc īplicatio nō requiriṫ: aut ly albū dicit ipsam īplicationē vel significatū ꝓ implicatione: ⁊ tunc albū nō predicaretur de hoīe: vel ergo oporteret dicere ꝙ albū īmediate p̄dicaṫ de hoīe: quod est intentū vel ꝙ tm̄ significatū per īplicationē: ⁊ sic albū non p̄dicareṫ: vel si aliq̄d aliud eēt ꝓcessus in infinitū: ģ ⁊ albus simul intransitiue ꝯstruūṫ cum nulla īplicatio media cadat.

¶ Ibi. Ad argumenta. &c. Primū argumentū cum sua rn̄sione est satis claꝝ in lr̄a: nec indiget aliqua expositione. ¶ Secundo arguit ibi. Idem nō p̄dicaṫ. ⁊c̄. Et rō stat in hoc si hec est v̄a. deus est hūanat⁹ ergo deus nō est hō: qꝛ qn̄ cōcretum predicaṫ de aliquo eius abstractū nō predicaṫ de eo: qꝛ si hec est vera homo est alb⁹: hec erit falsa: hō est albedo: sed hūanū est cōcretum hoīs / ergo ⁊c̄. Et quod dicit de ꝓbleumate accidētis: vide ibi. qꝛ si color predicaṫ in quid de albedine: vt dicendo: albedo est color non pōt predicari de ipsa in cōcreto. Ideo hec ē falsa. albedo est colorata: et sic hoc ꝓbleuma est distinguendū. albedo est colorata: qꝛ cum color predicaṫ de illa in quid. de illa nō potest p̄dicari denoīatiue. ergo si predicaṫ de aliq̊ denoīatiue: de eodē nō pōt predicari in abstracto. ¶ Ibi. Ad scđm dico. Dicit doc. qđ humanatū non est denoīatiuum hoīs: siue humanare. Nā ꝓprium denoīatiuū huius quod est esse hoīeꝫ est hoīem fieri. Et dicit Doc. qđ denoīatiuū quod significat formā in fieri: vt album fit đꝛ de eodē subiecto de q̊ đꝛ ipsa forma denoīatiue sumpta: ita enī hec est vera: album fit: ergo album est ⁊ econtra. Ptꝫ si exponaṫ ꝑ incipit: nam cum dico albū incipit esse: vel Jo. incipit esse albus: sic exponiṫ. Jo. est nunc alb⁹: vel in isto instanti est albus: ⁊ īmediate ante hoc non fuit albus: ergo incipit esse albus. Idem dico de ista hō fit ⁊ hō est: qꝛ si exponatur ista: hō fit: sic debet exponi ꝑ vnā de presenti affirmatiuā: ⁊ aliā đ preterito negatiuā: affirmatiua est ista: hō est: et negatiua est ista: ⁊ īmediate ante hoc non fuit ergo hō fit vel incipit esse: patet ģ qđ denoīatiuum huius hoīem esse est hominē fieri: ⁊ non hūanari. Et addit qđ ꝓprium denoīatiuum hoīs est humanū: lꝫ enī hoīem fieri sit ꝓprium denoīatiuū huius: qđ est hoīem esse: tn̄ humanū est denoīatiuū hominis absolute sumpti: ⁊ sic hūanum nō đꝛ de eo: qꝛ hec est falsa: deus est human⁹. Et addit doc. qđ hoc denoīatiuū. s. humanū đꝛ intelligi eo qđ a substantiis denoīantib⁹: supposita pn̄t accipi vlteriora denoīatiua: qđ nō ē ꝓpter informationē. sicut dicim⁹ qđ hō denoīat Fran. qꝛ Fran. est hō ⁊ accipiṫ ibi hō denoīatiue: qui tn̄ p̄dicatur quiditatiue: nō tn̄ per informationem denoīat Fran. ab hoīe ergo pn̄t abstrahi multa denoīatiua: que tamen non denominant per informationem vt accidentia.

¶ Questio Secunda.

SEcundo querit doc. Vtrū ista sit vera. de⁹ fact⁹ est homo. Ad qđ rn̄det doc. ibi. Sed tantā ꝓlixitatē hc̄. Exēplū: qn̄ fieri predicat scđm adiacens vt hō fit. qꝛ bn̄ sequitur: hō in hoc instanti est: ⁊ īmediate ante hoc nō fuit ergo hō fit. Exemplū qn̄ p̄dicat tertiū adiacēs: hō fit albus: qꝛ non denotaṫ hoīem fieri in se: sed hoīem fieri sub albedine: qđ nihil aliud est nisi acq̄rere albedinē quam prius non habebat: ⁊ breuiter qn̄ fieri predicat ꝺm adiacens: denotatur aliq̄d simplr̄ fieri ꝺm suū ꝓprium esse: hoc ꝯtigere pōt duplr̄. s. accipiēdo priꝰ esse ꝓ eē totali cathegoreumatice: ⁊ sic ꝓprie ꝯpositū fit. Aliomō accipiēdo primū esse ꝓ eē totali sincathegoreumatice: ⁊ sic ꝯpositum naturale nō fit: qꝛ tunc sequereṫ qđ materia p̊ma q̄ztum ad suum esse gn̄aretur: qđ est falsum: qꝛ illa īmediate creaṫ a deo: vt pꝫ in. 2. di. 12. qn̄ v̄o ipsum fieri p̄dicat ꝺm adiacens: dicim⁹ / qđ aliqđ p̄suppositū acquirit aliquid: qđ prius non habebat: ⁊ fieri vt p̄dicat tertium adiacens ꝯtingit duplr̄: ꝺm qđ ad diuersa predicata cōparaṫ subiectū: qꝛ cōparari pōt ad substantiā vel ad accidens. ¶ Ibi. Sicut ergo vere ⁊c̄. Dicit doc. qđ illud đꝛ fieri simplr̄: vt puta hō vt ꝯparaṫ ad aliqđ agens a q̊ accipit esse: qđ prius non habebat. Et vult Doc. qđ ad fieri simplr̄ duo requiruṫ: primo qđ recipiat esse ab aliquo agente: cum nihil seipsum faciat ꝺm suum esse simpliciter: lꝫ possit se facere tale ꝺm aliqđ sibi additū: quia idem p̄t agere in seipsum: vt patꝫ in p̊mo. d. 3. q. 7. ⁊ in. 2. di. 2. Scđo requiriṫ qđ nō esse precedat duratione ipsiuꝫ esse: ⁊ hoc est qđ dicit illud vere fit simpliciter qđ ab aliq̊ agente accipit esse post non esse: ex hoc seq̄tur qđ nō concedim⁹ istam: qđ filius sit factus a patre: qꝛ tunc non eē ipsius duratione precessisset esse illius: concedim⁹ tamē istā: qđ filius dei factus sit ex muliere: qđ debet intelli-

aliqđ pt intelligi fieri ꝺm suum eē duplr̄

gĩ: ꝙ filius dei nõ est factus simplr̃ ẜm eẽ suũ ex mulie-
re vt pꝫ: sed ꝙ fact⁹ ẽ hõ ex muliere: nõ vt ly ex: denotat
causam materialẽ absolute: sꝫ vt denotat effectiuam: qꝛ
mater actiue ↄcurrit: vt pꝫ di. 4. huius. ⁊ etiã quodãmõ
cõcurrit materialr̃ ministrãdo mãꝫ ex qua factus ẽ hõ:
et sic dꝫ intelligi illð Pauli: pꝫ etiã ꝙ si hõ fuisset ꝑdu-
ctus ab eterno ẜm opi. recitatã in. 2. d. 1. ꝙ hõ nõ dicere
tur ꝓprie fact⁹: qꝛ tũc nõ esse p̃cessisset eẽ ipsius ⁊ sic ab
eterno nõ fuisset: ⁊ min⁹ ↄcederet esse creat⁹ ab eťno: qꝛ
creari ꝓp̃e p̃supponit nõ esse prius duratione: vt patet
a doc. in p̃mo. d. 2. q. 1. d. 8. q. vlt. in. 2. d. 1. q. 2. ⁊. d. 18. Di
ceret ergo hõ ꝑductus ab eterno: qꝛ sufficit ꝙ ꝑducens
sit tm̃ prius natura ꝑducto: ⁊ ꝙ nõ esse ipsi⁹ tm̃ natura
precedat: nõ tñ positiue. i. ꝙ det aliqð instãs nature po-
sitiue in quo ꝓe nõ fuerit: sed sic prius natura: ꝙ q̃tuꝫ ẽ
ex rõne sua nõ esse ꝓe p̃cessisset nisi in eodẽ instãti ꝑduce
retur a p̃ma causa: vt patꝫ a doc. in primo. d. 8. q. vl. in. 2.
d. 1. q. 2.

¶ Ibi. Et ꝙ sit homo ⁊c. Ista eñi se cõcomitant adin
uicem ꝑ actionẽ agẽtis. albedo fit in pariete. ergo paries fit
albus. Sic in ꝓposito: nam ꝑ actionẽ trinitatis natura
humana fit in ꝟbo: sic intelligẽdo ꝙ actiõe trinitatis ve
re vnit ꝟbo. ergo hec est ꝟa. ꝟbũ factũ ẽ hõ. ⁊ tũc sequit per
syllm̃ resolutoriũ: ꝙ deus fact⁹ est hõ: sic arguendo. hoc
demõstrãdo ꝟbũ factũ ẽ hõ: ⁊ hõ est deus. ergo deus factus
est hõ: sicut in simili pꝫ. q. p̃cedẽti. ¶ Ibi. Et si obijciat.
Nota hic vnũ: ꝙ trãsire de potẽtia ad actũ ↄtigit duplr̃.
vno mõ ꝙ aliqd trãseat de potẽtia subiectiua: siue rece-
ptiua ad actũ: ⁊ tale ꝓp̃e mutat: qꝛ tunc recipit aliquid
formalr̃ ⁊ ꝑ inherẽtiaꝫ quod prius nõ habuit: ⁊ talis mu
tatio requirit ꝙ tale sbm̃ p̃us duratõe fuerit sub p̃uatio
ne q̃ sub actu: qꝛ si in eodẽ instãti quo sbm̃ habet esse eẽt
sub actu nõ mutaret: vt pꝫ a doc. s̃. d. 3. q. 1. ⁊ hoc mõ ver
bum nõ trãsit de potẽtia ad actũ: qñ dicim⁹ ꝙ ꝟbũ fctm̃
est homo. Alio mõ aliqd dꝛ trãsire de potẽtia ad actum
nõ de potẽtia subiectiua: sed magis de potẽtia termina-
tiua: sic intelligẽdo ꝙ prius nõ terminauit aliquẽ actũ:
nunc aũt terminat: ⁊ sic ꝟbũ trãsit ad naturã humanaꝫ
tanq̃ de potentia ad actum: quia tunc terminat depen-
dentiam nature humane: ⁊ p̃us nõ terminabat: ꝓp̃e ta-
men non debemus vti isto vocabulo: quod transit ð po-
tentia: quia proprie loquendo transire de potẽtia ad a-
ctum: intelligitur vel de potentia subiectiua vel obiecti-
ua: que distinctio patet in scðo. d. 12. ⁊ trãsire hoc modo
de potentia ad actũ in rõne terminantis vel substentan
tis: non dicit aliquam mutationẽ vel quasi mutationeꝫ
in ipso terminãte. ¶ Ibi. Sed si obijcit vlteri⁹. Arguit
sic Doc. ex quo cõceditur ista ꝓpositio. deus factus est
homo. terminus huius factionis videtur ꝙ sit homo: si
cut etiã in ista. lignum factum est album. nam terminus
factionis est albedo: ⁊ sensus est ꝙ qñ dicimus ꝙ lignũ
factum est album: ꝙ factio passiua predicatur de ligno:
que terminat ad albedinẽ. ergo in ꝓposito cum factioni
trinitatis actiue corrñdeat aliqua factio passiua. ergo si
tota trinitas fecit verbum esse hominem: ita ꝙ vere dica
tur verbum factum est homo. videtur ꝙ talis factio pas
siua que terminatur ad hominem sit in verbo: et non in
homine: patet quia est terminus factionis: sicut dicim⁹
ꝙ materia facta est sub forma: nam factio passiua q̃ ter-
minatur ad formam est in materia. ¶ Ibi. Respondeo.
Dicit doc. ꝙ factio passiua realis correspondens factio
ni actioni trinitatis est ipsa vnio realis fundata in natu
ra humana: que vere realiter vnitur ꝟbo: ita ꝙ subiectũ
talis factionis passiue siue vnionis est in natura huma-
na: ⁊ verbum est terminus talis vnionis: qꝛ illa vnio ve
re terminat ad verbum: vt ptꝫ. s̃: dist. 1. realiter ergo lo-
quendo factio passiua est subiectiue in natura humana:
et realiter ipsum verbum est terminus talis vnionis. lo
quendo vero ẜm dici ⁊ non in re: dicimus ꝙ verbum est
factum homo ex hoc solo ꝙ factio passiua fundata ĩ na-
tura humana terminatur ad verbum: sicut etiam dicim⁹
ꝙ trinitas dicitur faciens realiter talem vnionem: ⁊ hoc
tantum ẜm dici: quia vnio facta ẜm esse reale vere termi
natur ad trinitatem: sicut supra patuit in primo. d. 30. ⁊
in hoc. 3. d. prima. ¶ Ibi. Et ita posset dici. Hic doc. di-
appens cit ꝙ in huiusmodi factione fuit aliqua mutatio: ⁊ hec
contradi mutatio fuit in natura humana: quia in ip̃a fuit realiter
ctio. ista vnio: ⁊ terminat ad verbũ. ¶ Sed in hoc videt sibi
contradicere: quia ẜm ipsum mutatio propria est transi-
tus de priuatione ad habitũ: ita ꝙ priuatio precesserit
duratione: vel econtra: vt ptꝫ ab ipso in primo: secundo:
et tertio: sed natura hũana non fuit prius sub priuatiõe
talis vnionis: ptꝫ ab ipso in isto tertio di. 2. qꝛ in eodem
instãti quo fuit natura humana: fuit vere vnita: hoc idẽ
in di. 4. huius: ergo falsum videtur ꝙ fuerit mutatio in
tali natura: ipse eñ dicit supra. d. 3. q. 1. ꝙ si materia pri-
ma in eodẽ instanti quo habet esse esset sub forma: nõ mu
taretur ad illam. Rñ. ad
¶ Dico ꝙ mutatio contingit dupliciter. Uno mo- dif.
do accipitur ꝑ visione: ⁊ sic creatura que transit de non
esse ad esse: potest dici mutari: vt ptꝫ a doc. priõ. d. 8. hoc mutatio
modo natura humana potuit mutari: ⁊ silr̃ talis vnio. accipitur
Alio modo accipit mutatio proprie: ⁊ sic subiectuꝫ pro- dupliciť
prie mutat: qꝛ mutari ex. 5. physi. est aliter se habere nũc
q̃ prius: cuius expositionẽ vide in. 2. d. 2. q. 9. hoc modo
natura hũana non fuit ꝓprie mutata ad vnionẽ: qꝛ in eo
dem instanti quo habuit esse fuit sub tali vnione. Possu
mus ergo dicere ꝙ natura humana fuit mutata ad talẽ
vnionẽ: non tñ ꝓprie sed ex hoc ꝙ q̃tũ erat ex parte na-
ture humane pri⁹ natura erat sub priuatiõe talis vnio-
nis: ⁊ fuisset nisi preuenta fuisset a causa superiore: patꝫ
qꝛ Joan. nõ hꝫ talem vnionem: ⁊ tamen de nouo posset
vniri verbo: vt patet. d. 1. huius. Non loquitur ergo hic
Doc. de mutatione proprie dicta. Dicit ergo doc. ꝙ si
in huiusmodi factione sit aliqua mutatio qualitercunq̃
accipiatur mutatio: illa erit in natura assumpta: ⁊ non in
verbo.

¶ Ibi. Et quod aliqui dicunt. Dicit Bonauentura ꝙ
fieri denotat duo scilicet mutationẽ illius de quo fit: si
cut dicimus: ꝙ aliquid fit de materia: ⁊ tunc denotatur
mutatio in materia respectu termini: ⁊ similiter notatur
precessio: ita ꝙ illud qð fit tale precesserit. Sequitur pꝫ
ex dictis. Dicit doc. ꝙ de mutatione non est necesse ꝙ il-
lud quod fit tale mutetur: vt patꝫ supra: quia verbum fit
homo: ⁊ tamen non mutatur: nec etiam secundũ est ne-
cessarium: scilicet ꝙ illud quod fit tale precedat ipsum
terminum: siue loquatur de fieri secundo vel tertio adia
cente.

¶ Questio Tertia.

T Ertio circa hanc. di. querit Doc.
Utrum Christus predestiatus fuerit esse fi-
lius dei. ibi.

Respõdeo cum predestinatio sit
preordinatio alicuius ad gloriam principa-
liter. Hic doc. intẽdit probare quomodo vnio nature hu
mane cadat sub predestinatiõe. Et pro intelligentia hu
ius lr̃e premittenda sunt aliqua. Primũ est: ꝙ non tan-
tum sub predestinatione cadit electio alicuius ad gloriã
sed etiã oĩa que ad talem gloriã ordinantur: ⁊ sic de⁹ ab
eterno non tantũ predestinauit Petrum ad gloriam: si
ue ordinauit ad gloriam: sed etiam predestinauit eũ ad
gratiam ⁊ ad merita quibus vita eterna consequi possit
vt clare patet a Doc. in primo. d. 41. ⁊ breuiter quando
quis predestinatur ad gloriam principaliter: predestiat
etiã ad oĩa reqsita ad gloriã: ⁊ loqr de reqsitis nõ tãtũ ex
natura rei (si talia sunt) sed etiã de requisitis ex solo be
neplacito voluntatis diuine: qð dico propter hoc: quia
deus posset dare gloriam: nec gratia: nec meritis prece-
dentib⁹: loquendo de potentia dei absoluta: vt satis ptꝫ
a Doc. in primo. di. 17. Secundo premitto ꝙ loquendo
de merito: de condigno nullus meruit predestinari: nec
etiam anima xp̃i: qꝛ in predestinatione nullũ cadit meri-
tũ: vt patet a doc. in primo. di. 41. ¶ His premissis ex- Exposi-
pono hanc literam Doc. Cum dicit predestinatio est p̃- tio lr̃e de
ordinatio alicuius ad gloriã: ⁊ ad alia in ordine ad glo- ꝟbo ad
riam id est ꝙ predestinatio est electio creature rationalis ꝟbum.
primo ⁊ principaliter ad gloriã: ita ꝙ voluntas diuia in
aliquo signo priori ordinat: puta petrũ ad gloriam: ⁊ in
illo priori adhuc nulla est ordinatio alicuius alterius:
puta gratie vel meriti in ordine ad ipsam gloriam: vt pa
tet a doc. vbi supra. Sequit. Et huic nature hũane ĩ xp̃o
p̃ordiata est glia et vnio ista in ꝟbo ĩ ordine ad gloriã. ⁊.

ꝙ voluntas diuina prīo ⁊ pīcipalr naturā humanā assumendam a verbo p̄ordinauit ad gloriam: ⁊ preordinauit vnionē nature humane in verbo in ordine ad gloriam quia non tanta gloria fuit sibi ꝯferenda si nō esset vnita sicut mō collata ē. ¶ Prio maiori intelligentia hic sunt

Ordo p̄destiatio nis natu re assum pte. notanda aliqua signa: nā in primo signo natura assumēda a verbo fuit ꝑfecte p̄ns vt cognita vlūtati diuine: ⁊ similiter btītudo vt cognita. In secundo signo ordinauit illam ad glīam absolute. In tertio signo ordinauit ipsaȝ naturam vniri verbo in vnitate suppositi: ⁊ tūc intellectꝰ diuinꝰ cognouit ꝙ de cōgruo maior gloria esset conferēda illi nature vnite ꝗ̄ alteri: ⁊ sic nat̄a vt cognita sic vnita fuit ꝑfecte p̄ns voluntati diuine: ⁊ in q̄rto signo voluntas diuina ordinauit talē naturā ad tantā glīam ꝗ̄ta sibi debebatur de cōgruo. Nō dico tm̄ ꝙ cognitio q̄ intellectus diuinꝰ cognouit illā vnionē ꝙ fuerit vere practica q̄r si ex parte sua fuerit directiua in praxim: nō tamē respiciebat voluntatē diuinā vt regulabilē ⁊ determinabilem: vt supra: patuit in ꝓlo. q. vlt. Potuisset eñ voluntas diuina etiā ordinate non ordinare naturam assūptā ad tantā gloriā ad quā tantā de facto ordinauit. notitia eñ practica si qua ponenda est in diuinis p̄cise ponit̄ respectu necessariorum: vt patuit in. q. vlt. ꝓl. Sequitur. Quēadmodum ergo merita cadunt sub predestinatione: sine quibus non ordinaretur de congruo quis ad tātam gloriam sine eis sicut cū eis. prius eñ voluntas diuina ordinat creaturam rationalem ad gloriam absolute. Scd̄o ordinat ipsaȝ ad gratiā. Tertio ordinat ad merita: ⁊ q̄r tot meritis de ꝯgruo corrn̄det tanta glīa: ideo vltimo ordinat ad tantā glīam: nec est imaginanduȝ ꝙ prius ordinet ad tantaȝ glīam ꝗ̄ ad merita. Sequitur. Ita videtur ista vnio ordinari ad tantā glīaȝ de ꝯgruo: licet non cadat sub predestinatione tanꝗ̄ meritū: q̄r nihil cadit sub p̄destinatione tanꝗ̄ meritū: nisi actus elicitus qui sit in potestate merentis: sed talis vnio nō erat actus elicitus vt patet nec silr̄ in potestate aīe xp̄i. Sequitur. Et ita sicut predestinatū est hanc naturaȝ vniri verbo: ita p̄destinatū est verbū esse hoīem: ⁊ hunc hoīeȝ esse verbū. In primo ergo signo volūtas diuina p̄destinauit naturā assumēdā a verbo ad gloriā absolute. Secūdo ordinauit naturā vniri verbo. Tertio ordinauit ipsam naturā ad tantā gloriam ꝗ̄ta sibi debebatur de congruo: et quia summa gloria debebatur sibi de congruo: ideo ad summam gloriam preordinata fuit: vt patebit. j. d. 13. Quarto ordinauit siue p̄destinauit verbū esse hominē: q̄r bene sequit̄. si natura humana est in v̄bo in vnitate suppositi: ergo v̄bū est homo: ⁊ sic p̄destinauit v̄bū esse hoīem: ⁊ silr̄ p̄destinauit hūc hoīem esse v̄bū: vt. s. patuit. ¶ Ibi. Et si dicas p̄destinatio p̄mo respicit ꝑsonam: ⁊ ita opȝ hic primo inuenire aliquaȝ ꝑsonam cui deus p̄destinauit gloriā: ⁊ istaȝ vnionē in ordine ad gloriā: nulli aūt ꝑsone predestinauit illam vnionē: nō ꝑsone verbi vt verbi: ptȝ: nec illi ꝑsone vt subsistenti in natura humana: q̄r sic includit̄ ista vnio. Cum dicit doc. hic ꝙ nulli ꝑsone p̄destinauit illam vnionē non debet sic absolute intelligi: q̄r certū est ꝙ ab eterno ordinauit vnioneȝ nature humane ipsi v̄bo siue terminari ad verbū: sed sic debet intelligi ꝙ nulli ꝑsone p̄destinauit talē vnionē in ordine ad gloriā: q̄r tūc talis ꝑsona prius fuisset p̄destinata ad gloriā: sicut dicimꝰ ꝙ deꝰ predestinauit Petro gratiam ⁊ merita in ordine ad gloriā sup. cōferendā ipsi Petro: ⁊ ꝑ ꝯn̄s p̄destinauit illi principalr gloriā. Dicit ergo doc. ꝙ deꝰ non p̄destinauit ꝑsone verbi vt verbi talem vnionē in ordine ad gloriā: nec etiā eam p̄destinauit ꝑsone verbi vt subsistenti nature humane: q̄r vt sic subsistit includit̄ ista vnio: ⁊ sic sequeretur ꝙ vnio esset prior ⁊ posterior respectu eiusdē. nā vt p̄destinatur alicui: vt sic intelligit̄ posterior illo. s. sub illā ratione qua p̄destinat̄: ⁊ sic vt p̄destinat̄ verbo subsistenti in natura humana intelligit̄ posterior v̄bo vt subsistēte in tali natura: ⁊ quia vt subsistit in natura includit illā vnionē: sequit̄ ꝙ vt sic erit prior seipsa: ⁊ sic pȝ instantia. ¶ Ibi. Rn̄deo ꝙ pōt negari ista ꝓpositio: ꝙ p̄destinatio respicit solā ꝑsonaȝ. Hic doc. ōn̄dit quō p̄destinatio nō tm̄ terminat̄ ad ꝑsonam: sed etiā ad naturā absolute sumptā: ⁊ rō stat in hoc ꝙ sicut deꝰ pōt oē bonū aliud a se diligere: non tm̄ suppositū sed naturā. ita etiā pōt aliȷ̄ a se p̄optare bonū illi cōueniens: ⁊ ita potest nature huic assumende p̄optare bonū illi cōueniens: puta glīam absolute: ⁊ ita pōt illi preoptare vnionem istā in ordine ad gloriam ⁊ non persone ⁊ sic preoptare illi tantam gloriam ꝗ̄ta sibi nata est competere de cōgruo: verū tamen ꝙ in omnibus aliȷ̄s ab isto predestinatio respicit personam: quia in nullo alio preordinauit deus bonum nature nisi preordinando bonū ꝑsone: ⁊ ratio huiꝰ est: q̄r nulla natura predestinabilis est nō personata personalitate creata nisi ista: ⁊ ideo nec sic potest preordinari sibi bonum nisi isti.

In ista tamen littera doc. insurgunt nonnulle diffic. prima est in hoc qd̄ dicit ꝙ de congruo natura assumpta a verbo ratione vnionis predestinata est ad tantā gloriam: ⁊ similiter ꝙ quis ꝓpter merita de cōgruo predestinatur ad tantā gloriam. Nam in hoc videtur sibi contradicere: q̄r in primo. d. 41. expresse dicit ꝙ respectu predestinationis nullum est meritū. Deinde dicit ibi ⁊ in p̄nti. d. ⁊ in. 19. huiꝰ. q. 2. ꝙ prius vult beatitudinem ꝗ̄ gratiam ⁊ ꝗ̄ merita ⁊ assignat ibi rationem: quia ordinate volens prius vult finem alicui ꝗ̄ ordinata ad finem: sed finis vltimus hominis non tantum est gloria absolute: sed ⁊ tanta gloria: ꝗ̄ta sibi debetur ex meritis: ergo prius predestinat nature assumende a verbo tantam gloriam: ꝗ̄ sibi predestinet vnionem ad verbum: ⁊ si sic falsum est dicere: ꝙ sit predestinata ad maiorem gloriam propter talem vnionem. Pria diff. de si laris. ¶ Secundo dubitatur in hoc quod dicit ꝙ merita cadunt sub predestinatione de congruo: quia meritum: vt meritum respicit gloriam de condigno: vt patet a Doc. in primo. d. 17 ⁊ si sic: tunc sequitur ꝙ merita cadunt sub predestinatione de condigno ⁊ per consequens assignanda erit causa predestinationis in creatura rationali: cuius oppositūȝ probat in primo. d. 41. 2. diff. ¶ Tertio dubitatur ī hoc quod dicit ꝙ nature humane vt vnite de congruo debetur tanta gratia: quia quero vnde sit ista congruitas: aut est cōgruitas ex natura rei ex parte nature humane: aut ē congruitas ex parte voluntatis diuine que ordinauit taleȝ vnionem esse dispositionē ad tantā gloriā: nō primo: q̄r si esset dispositio ex natura rei ad tantā gloriam: voluntas diuina illam non posset non dare: quia posita dispositione ex natura rei respectu alicuius effectus: loquendo simplicit̄ de dispositione necessaria: ad quā necessario sequitur effectus: talis effectꝰ non pōt nō sequi: nō secūdo q̄r idem esset ordinare naturā ad tantā gloriā ⁊ vnionem illā esse dispositionē de congruo: cum hoc totum sit simpliciter a volūtate diuīa. 3. diffi. ¶ Quarto dubitatur circa hoc qd̄ dicit ꝙ deus non preordinauit bonū alicui aliȷ̄ nature ab ista assumpta nisi p̄ordinando bonā persone: q̄r ꝑsona vt persona: siue rō ꝑsonalitatis nō est capax alicuiꝰ boni ptȝ q̄r nulla negatio vt negatio est capax alicuius boni: ꝑsonalitas aut dicit tm̄ negationē: vt patet supra a doc. Posito etiā ꝙ dicat entitatē positiuā adhuc talis entitas nō est capax alicuius boni supnaturalis: ⁊ presertim gratie ⁊ glorie: falsum ergo videtur ꝙ qn̄ deus preordinat bonū nature: puta gloriā ꝙ etiā preordinet persone. Quarta diffi. Idē eni est simplr̄ p̄ordinare bonū persone: q̄r sola natura rōnalis vt prior ꝑsonalitate est capax talis boni ⁊ non minus capax vt prior ꝑsonalitate ꝗ̄ si actu esset in ꝓpa ꝑsonalitate. ¶ Rn̄deo. Ad primā diffi. ⁊ dico absolute ꝙ deus predestinat glīam in aliquo priori nature assumende. Ite ꝙ in tali priori non predestinat sibi tantā vel tantam gloriā. Sȝ p̄cise predestinat ad gloriā absolute: ⁊ cū dr̄ qd̄ tanta gloria est finis hoīs: ⁊ ordinate volens p̄us vult finē: dico qd̄ finis hoīs ad quē prīo ⁊ p̄ncipaliter p̄destinat̄ est p̄cise ipsa btītudo absolute sūpta: ⁊ illā nullum precedit meritū: sed tanta vel tanta gloria nō dicit̄ finis hoīs absolute: sed finis hoīs vt sub tali vel tali merito: q̄r voluntas diuina precise ordinauit dare tantam gloriam ita quod merita tam intensiue fuerunt preuisa. Rn̄deo ad p̄ma difficul. ¶ Et si dicatur: qd̄ si in illo priori predestinatur ad gloriam absolute: quod tūc nulla esset dr̄ia in predestinatis et sic oēs forent equales in predestinatiōe diuina. Obiecti. ¶ Dico: qd̄ hoc videt̄ necessariū dicere: sed bn̄ est dr̄ia in predestinatiōe in tertio signo: quia illi q̄ in scd̄o signo sūt p̄destinati ad plura merita tā intēsiue ꝗ̄ extēsiue: in tertio signo sūt predestinari ad tātā glīam corrn̄dentē illis meritis. Sicut ꝗ̄ predestinati ad merita ī scd̄o signo sunt inegles ī p̄destiatiōe meritorū: q̄r aliq̄ ad plura merita aliq̄ Soluti

ad pauciora p̄destināt̄ur. ita seq̄tur ꝙ in .iii. signo erūt inequales in predestinatione. Hoc idē dico de nā assumpta ꝙ i p̄io signo fuit p̄destinata ad gl̄iam absolute: et in secūdo signo fuit predestinata ad vnionem verbi cui de congruo debetur summa gloria: et per cōseq̄ēs: in tertio signo fuit predestinata ad summā gl̄iam. ¶ Si quis tamē vellet tenere ꝙ in p̄io signo quilibet predestinatus fuit ad tantā gliam q̄nta debetur eorū meritis posset sic dicere ꝙ deus preordinauit p̄io ad tātā gloriā. scd̄o p̄ordinauit ad tot merita quibus precise correspondet tanta gloria: et hoc mō merita cadūt sub predestinatione in ordine ad tantā gl̄iam. Hoc idē potest dici de nā assumpta ꝙ p̄io p̄destiauit eā ad sūmam gloriam. scd̄o ad vnionē ipsius ad verbū in ordine ad sūmā gl̄iā: vel tertio posset dici ꝙ deus in illo primo signo predestinauit ad tantā gl̄iā absolute: et i secūdo signo predestinauit merita in ordine ad gloriam: sic intelligendo ꝙ ab eterno preordinauit nūq̄ cōferre tantā gloriā nisi meritis p̄us exhibitis. Sicut ēt si pōtifex p̄us eligeret aliquē in cardinalatū absolute: ⁊ post ordinaret nō cōferre actu galerū nisi prius obtulisset quinq̄ talēta. Hoc idē esset d̄ dōm de nā assūpta ꝙ volūtas diuina in primo signo ordinauit illā ad sūmā gloriā: et in secundo signo ordinauit nunq̄ conferre illam tali nat̄e nisi actu vnite verbo: et hoc modo vnio talis cadit sub predestinatione i ordine ad gloriam: primus tamē modus subtilior est: et forte magis ad intentū littere. ¶ Ad aliam diffi. Dico ꝙ meritū pōt dupl̄r accipi. vno modo materialiter alio modo formal̄r. p̄io mō est actus elicitus a volūtate cōformiter rōni recte: et sic precise includit subām et intētionem actus ⁊ al̄s circūstātias morales. scd̄o mō accipitur meritū ꝓ acceptatiōe passiua qua talis actus acceptat̄ vt cōdign⁹ vita eterna: vt p̄z a Doc. d. xvij. primi. Meritū p̄io mō vt ꝓcedit a volūtate charitate informata d̄r meritū de congruo q̄ vt sic acceptatur a diuina voluntate. Sicut etiā dicimus ꝙ attritio est dispositio de congruo ad gr̄am: vt p̄z a Doc. i. 4. d. 14. q. 2. Dico ergo ꝙ meritū p̄io mō cadit sub predestinatiōe sic intelligendo: ꝙ deus primo ordinauit personam ad vitā eternā: et scd̄o ordinauit acceptare talia et talia opera: vt dispositiones de congruo ad tantā gl̄iam: sic ꝙ illa opa vt priora acceptatione passiua d̄n̄r opera siue dispositiōes de congruo vt acceptētur a diuīa volūtate ad tantam gloriam. Ipsa autem opera vt ab eterno accepta in ordine ad tantam gl̄iam possunt dici cadere sub predestinatione de condigno: quia opera vt sic accepta dicūtur meritoria de condigno sed d̄n̄r cadere sub predestinatione de congruo pro quanto ordinauit ab eterno acceptare illa in ordine ad gloriā. ¶ Ad tertiā diff. dico breuiter ꝙ oīs congruitas: siue ad gr̄am siue ad gliam est simpl̄r ex determinatione diuine voluntatis et nullo mō ex parte rei: non. n. opera nostra sunt accepta: quia bona sed quia accepta siue de condigno siue de congruo sunt bona: non. n. attritio ex nā rei est dispō ad gr̄am de congruo: sed dicitur dispō de congruo: quia deus ordinauit acceptare illam vt dispositionem de cōgruo ad gr̄am: sil̄r opera nr̄a q̄ntū cūq̄ intensa: non sunt ex nā rei dispō de congruo: vt acceptentur ad vitā eternā: sed sunt simpl̄r dispō ex sola determinatione diuine volūtatis que ab eterno ordinauit ꝙ opera nostra q̄ ꝓcedūt a volūtate ex charitate: vt essēt dispō de congruo ad acceptari ad vitā eternā. Sic dico in proposito: ꝙ vnio nat̄e ad verbū ex nat̄a rei non erat dispō nec ad sūmā gr̄am: nec ad summā gl̄iam: sed tātū ex ordinatione dīna que ab eterno ordinauit talē vnionē esse dispositionē ad summā gratiam et ad summā gl̄iam. ¶ Respondeo. Nō intēdit doc. hic ꝙ deus preordinauerit bona personalitati cū non sit capax talis boni: sed q̄ oīs alia nat̄a ab illa que est assumpta est personata ꝓpria personalitate. Ideo illi nature vt sic personate in se preordinauit gloriam.

Q̄d p̄t teneri de p̄destiatione.

ad scd̄az diffi.

Meritū p̄t accipi dupl̄r.

Ad secūdam dif.

¶ Ibi Sed hic sunt duo dubia Primū vtrū ista predestinatio preexigat necessario lapsū nat̄e humāe quod videntur sonare multe auctoritates que sonant filiū dei nūq̄ fuisse incarnatū: si homo non cecidisset. Dicit Doc. ꝙ sine p̄iudicio dici pōt ꝙ cū p̄destinatio cuiuscunq̄ ad gloriam precedat ex parte obī naturaliter presciam peccati vel damnationis cuiuscūq̄ s̄m opi. vltim. dictā. d. 41. primi. multo magis est verū de predestinatione illius anime ⁊c. Hanc tn̄ l̄ram pro deuotis predicatoribus. Expono reducendo illā per rationes satis euidentes. Primo arguitur sic. In nobis predestinatio ad gl̄iam precedit p̄sciam peccatorū: immo ⁊ meritorum: q̄ ordinate volens prius vult finē alicui: hoc est prius optat finem alicui: q̄ ordinata ad ipsum finē: patent hec in Sco. d. 41. primi. ⁊ a Frā. de Marōis 41. p̄mi in cōfla. et patent exēplo: quia medicus prius (ordinate volens) vult sanitatē infirmo: quia hoc est principale intentū: et post potionem: pillulas: et hmōi. Cum ergo deus sit ordinatissime volens quicquid vult immo volūtas dei est simpl̄r p̄ria rectitudo eorū que fiunt ad ex̄: et per essentiā vt subtil̄r p̄z a Sco. in prolo. q. vlt. et in p̄io. d. 39 ⁊ 44. et in. 4. d. 46. q. p̄ia. g̃ prius vult gloriam tanq̄ p̄miū vltimum creature rationali: q̄ velit gratiam et merita: et sic prius predestinatur ad gl̄iam: q̄ ad gratiam et merita: ergo sil̄r nā assumēda a verbo prius predestinatur ad sūmā gl̄iam q̄ ad gr̄am. ⁊ per prius ad gl̄am q̄ ꝯsideret posteri⁹ aliqd̄. Nā dicit Sco. i p̄io. d. 41. ⁊ ꝯcordat Frāciscus ibi ꝙ i p̄io signo ordinat ad gl̄iam Petrū et in. 2. signo preuidet eū casurū. et i. 3. signo preuidet ꝙ ip̄z vult adiuuare a pctō. g̃ prius est predestinatio ad gl̄iā q̄ preuisio pcti: ⁊ p ꝯn̄s nat̄a assumēda a filio dei siue a verbo prius fuit predestinata ad sūmā gl̄iam: ⁊ ad vnionē verbi (q̄ de cōgruo non fuisset predestinata ad tantā gl̄iam) q̄ p̄uisum fuerit pctm̄ alicui⁹. ¶ Scd̄o Arguit̄ sic: s̄m oēs nā assumpta a verbo ordīata fuit ad summā gl̄iam et gr̄am: vt ēt ꝓbat Sco. subtil̄r in hoc. 3. d. 13. g̃ ipsa fuit proximior fini vltīo: p̄z q̄ magis coniūgebatur ꝑꝑ maiorē gloriam: g̃ p̄mū p̄ordinatū ad gl̄iam fuit natura assumpta a verbo: qd̄ ꝓbo per argum̄ Sco. d. 7. huius tertij. q. p̄nti. nā ordinate volēs: nō tm̄ vult prius finem alicui q̄ ordinata ad finem: vt dixi. sed ēt prius vult illum finem ꝓximiori fini al̄r non esset ordinate volens. Exemplum. Si rex ordinate vult assumere ad curiam suā prius assumet ꝓximiorē illi curie: puta consanguineum virtuosum et post alios: sed deus est ordinatissime volens et natura humana assumenda a verbo erat proximior illi glorie: quod patet: quia ex quo erat real̄r vnienda ipsi deo in vnitate suppositi filij dei: vt etiam ꝑꝑ com municationē idiomatū homo vere diceretur deus. et ecōtra Congruum erat ipsa simpl̄r esse proximiorem vltīo fini. s. glorie eterne: ergo deus vt ordinatissime volens prius voluit ordinare hanc naturam ad summam beatitudinem: ⁊ per ꝯn̄s ad vnionē verbi: q̄ voluerit ordinare aliam creaturam qualemcunq̄ etiam angelicam: et sic voluntas diuina prius preordinauit et peroptauit illi nature sūmā beatitudinem q̄ optauerit gloriam alicui alij: et non preoptauit sibi talem gloriam quinetiam preoptauerit ipsam vniri filio dei: ergo sequitur: ꝙ prius predestinata est ista incarnatio q̄ preuisum fuerit aliqd̄ peccatum in Adam: quia Adam in tali priori adhuc nō erat in preuisione diuina: et per ꝯseq̄ēs: nec vt casurus. ¶ Tertio. Arguitur sic. Quandocunq̄ aliquis ordinate preoptat alicui bonum vt centum et alteri bonum vt decem non est verisimile: ꝙ preoptet illi bonum vt centū ꝑꝑ hoc: quia preoptat alteri bonum vt decem Exemplū. Rex vult capitaneo suo bonum in curia vt centum: et seruo capitanei vult bonum vt decem. Credis ne ꝙ velit capitaneo illud bonum vt centum: ex hoc ꝙ vult seruo bonum vt decem? Certe non. Sic in proposito bonum anime christi est summa beatitudo et excedens incomparabiliter beatitudinem omnium beatorum vt volunt omnes Theologi: et maxime Sco. in. 13. d. huius. et beatitudo. Ade et gn̄is humani: et sicut punctus in comparatione celi: et ipsa anima christi erat dominus vniuersorum. Et Adam et omnes posteriores erant minimi serui eius ergo non est verisimile: ꝙ ꝑꝑ gloriam. Ade conferendam anima xp̄i fuerit ordinata ad tantam gloriam immo s̄m rectam rationē prius debuisset perire gloria totius gn̄is humani: q̄ gloria anime christi. Quis. n. diceret ꝙ rex vult cōferre gl̄iam vt centū suo capitaneo solū ꝑꝑ hoc. quia vult conferre gl̄iam vt decem seruo capitanei? immo s̄m rectū dictamen si seruus nō esset. et etiā si eēt et nollet ip̄m restituere ad p̄stinū gradū: adhuc deberet conferre gl̄iam vt centū capitaneo Sic in proposito. ¶ Quarto. Arguit̄ sic. Sicut se habet ens ad ens: ita

Expositio valde notabil̄.

bonū ad bonū: sȝ certū est: ꝙ ens pfectū creatū nō debet esse ens occasionalr. s. vt dicat pfectū ens ꝓpter ens minus pfectū simplr. Ita ꝙ si nō esset illud minꝰ ens: ipm non esset in rerū natura: sicut si diceret: ꝙ hō qui est pfectissimus aīaliū: ⁊ musco q̄ est valde vilis ⁊ iperfectus in genere aīalis: ipse hō nō esset ꝓductus in rerū natura nisi tm̄ ꝓpter entitatē musconis: quasi si musco nō esset: hō non haberet esse: qd̄ est valde incōueniens: ⁊ erroneū sic dico de bono: cū ergo gloria aīe xp̄i sit simplr summuȝ bonū creatū excedens incōparabilr oēm aliā gloriā: si illa gloria daret aīe xp̄i solū ꝓpter hoc: q2 vult dare minimā gloriā in cōpatione illius ipsi Ade: tunc aīa xp̄i eēt ordinata ad istud tm̄ bonū: solū occasionalr. i. ꝓpter minimū bonū: quasi si Adā nō esset ordinatꝰ ad illā paruā gloriā: aīa xp̄i nullo mō esset ordinata ad supremā btitudinē: qd̄ nullus capitis sani diceret. ¶ Quinto. Arguit sic. Q2 sequeret ꝙ si deus p̄destinasset aīam xp̄i ad summā gl̄iam: ⁊ sic ad vnionē filij dei: q2 p̄uidit Adā casurū: ꝙ deus prius p̄uidisset pctm̄ Ade q̄ȝ aīam xp̄i p̄destinauerit: qd̄ est valde absurdū. Quis em̄ sane mentis diceret: regem tantū filiū suū p̄ordinare ad hereditateȝ regni: q2 preuidit aliquē seruū filij casurū: quē etiā ordinauit ad minimā partē illiꝰ regni: ⁊ ꝓpter redēptionem illius serui ordiauit ad hereditatē summā sui regni filiū suū: quasi si seruus nullo mō cecidisset: ipsū filiū nō ordinasset ad talem hereditatē. Sic in ꝓposito: si volūtas diuina per te ordinauit aīam xp̄i ad summā gloriā: ⁊ p cōsequens ad vnionē verbi ꝓpter quā vnionē ꝯferebat de cōgruo maior gloria: ꝙ ex hoc solo q2 p̄uidit Adam seruum aīe xp̄i casurum: in pctō vt ipȝ releuaret a tali peccato: ipsuȝ ad talē vnionē p̄destinauit: qd̄ videt oīno absurdū: q2 tunc seq̄ret ꝙ si volūtas diuina nō preuidisset Adā casuꝝ in tali pctō ꝙ nunq̄ȝ bn̄dictā aīam xp̄i p̄ordinasset ad tantā gl̄iam: ⁊ si nunc est p̄ordinata ē p̄ordinata ꝓpter aliorum peccata: qd̄ est oīno irrationabile. Dico ergo s̄m Sco. vbi supra ꝙ prius natura q̄ȝ aliquid p̄uidebatur circa peccatorē siue de peccato siue de pena: deus p̄elegit ad illam curiā celestē oēs quos voluit habere: angelos ⁊ homines in certis ⁊ determinatis gradibus: ⁊ nullus est predestinatus tm̄: q2 alius preuisus est casurus: vt sic nulluȝ oporteat gaudere de lapsu alteriꝰ hec ille: omnes autem auctoritates s̄m Doc. lucis Sco. vbi supra possunt exponi sic. s. ꝙ xp̄s non venisset vt redēptor nisi homo cecidisset: neq3 forte vt passibilis: q2 non fuit aliqua necessitas vt illa anima sanctissima ⁊ gl̄iosa xp̄i cui deus preoptauit non tantū summā gloriam: sed etiam coeuam illi aīe ꝙ vnita fuisset corpori passibili nisi redemptio fuisset facienda. Hec Sco. Huic opinioni concordant multi Doc. s. Franciscus de Maio. Landulfus de Neapoli. Petrus de Candia: ⁊ multi alij.

¶ Ibi. Ad argumentū primū potest cōcedi. ⁊c. Doc. dat triplicē rn̄sionē: scd̄a autē ⁊ iij est satis clara in litera: sed prima est aliqualiter difficilis. Cum ergo arguitur probādo ꝙ xp̄s non sit predestinatus esse filius dei s̄m ꝙ homo: q2 s̄m ꝙ aliquid p̄destinatur esse aliquale s̄m hoc est tale: sed si xp̄s s̄m ꝙ homo est predestinatus esse filius dei: ergo xp̄s s̄m ꝙ homo est filiꝰ dei: qd̄ est falsum: q2 tunc sequeret ꝙ humanitas esset ratio formalis ꝙ xp̄s esse filius dei. Dicit doc. ꝙ ly s̄m ꝙ potest determinare actum predestinādi. i. ꝙ potest accipi ꝓ hoc ꝙ dico esse predestinatū: ⁊ sensus est: ꝙ xp̄s s̄m ꝙ p̄destinatus est esse deus s̄m hoc est deꝰ: ⁊ in isto sensu maior est falsa ⁊ minor est vera: ⁊ formatur sic syllogismus s̄m ꝙ aliquid predestinat esse deꝰ: s̄m illud est deus: sed xp̄s s̄m ꝙ homo predestinatus est esse deus siue filiꝰ dei ergo xp̄s s̄m ꝙ homo est deus: maior est falsa: q2 notat de rigore sermonis ꝙ predestinari xp̄m esse deum est ratio: quare hoc predicatum. s. esse deū insit xp̄o. Nam hoc qd̄ est esse predestinatum nō est ratio ꝙ hoc predicatum esse deum vel filiū dei insit xp̄o. Minor est vera: q2 bene xp̄s s̄m ꝙ homo est predestinatus esse filius dei: q2 hoc predicatū. s. prestinari esse filium dei inest xp̄o ratione humanitatis. Et tunc conclusio non sequit ex maiori falsa Uel ly s̄m qd̄ determinat terminū predestinatiōis: ⁊ est sensus s̄m ꝙ est deus s̄m hoc est deus: ⁊ hoc modo minor est falsa ⁊ maior est vera: ⁊ formatur sic syll's: s̄m ꝙ aliquid est deus s̄m illud est deus: sed xp̄s s̄m qd̄ hō est illud s̄m qd̄ aliquid est deus: ergo xp̄s s̄m qd̄ homo est deus: maior est vera: q2 subiectum includit predicatum sed minor est falsa: q2 xp̄s s̄m humanitatē non est deus: q2 tunc notaretur qd̄ hoc predicatum. s. esse deum inesȝ christo ratione humanitatis: ⁊ sic sequitur conclusio falsa ex minore falsa. Et sic patet tota litera huius questionis.

¶ Distin. Octaue Q̄ō vnica.

Circa octauam distinctionem. In qua magister agit de incarnatione q̄ȝtum ad cōicationem idiomatū queritur. Utruȝ in xp̄o sint due filiationes.

¶ Ibi. Hic dicitur ꝙ nō sūt in christo due filiatiōes reales ⁊c. Doc. in ista. q. duo p̄ncipalr facit: primo recitat aliquas opi. quas improbat. scd̄o rn̄det ad quesitum. Circa prim̄ p̄ma est opi. Bonauē. in tertio. d. 8. ar. 2. q. 2. ⁊. Hen. quoli. 4. q. 3. qui dicunt ꝙ in xp̄o nō sunt due filiationes reales: ⁊ ꝓbantur ista ratione: quia filiatio est per se suppositi nō nature: hic aūt non est nisi vnū suppositū: ergo nec nisi vna filiatio. ¶ Ibi. Contra istam positionē. Hic doc. iprobat has opi. ⁊ primo rationem factā ab eis ⁊ prima ratio stat in hoc: si filiatio tantum est suppositi sic ꝙ non possit plurificari: lȝ fundamētum plurificet: aut ergo cōuenit relationi filiatiōi: vnde relatio absolute: aut relationi filiatiōi: vnde talis relatio originis. Cū dicit vn̄ relatio accipit ibi relationē absolute: vt est cōmunis omni relationi: ⁊ sic qn̄ aliquid repugnat relationi vt relatio: simpliciter repugnat omni relatiōi cōtente sub ea: sicut etiā dicimus: si aliquid repugnat hoī vnde aīal repugnat cuilibet aīali: quia tūc aīal pōitur ratio repugnātie: ⁊ cū dicit aut repugnat filiatiōi vnde relatio originis. i. ꝙ plures filiatiōes repugnāt in eodem supposito: q2 sunt relatiōes originis: q2 relationi originis repugnat multiplicari in eodē supposito: tunc sic: si filiationi repugnat multiplicari in eodē supposito vnde relatio: supple q2 hoc repugnat absolute relationi siue repugnat simplr relationi absolute: tūc sequit iconueniens: q2 tunc si xp̄s fuisset albus nō fuisset realiter similis alij albo: nec fuisset realiter equalis alij h̄nte tātā q̄ȝtitatem quantā ipse habuit: tūc etiā in suppositis creatis relationes nō possent plurificari plurificatis fundamentis: qd̄ est falsum: q2 si in eodē supposito ponat albedo vt quatuor: certū est: ꝙ erit simile reali silitudine alij albo vt q̄tuor: ⁊ similr si ponat ibi quātitas bicubitalis erit realiter equale alij bicubitali: ⁊ si multiplicatio relationis vnde relatio repugnaret in eodē supposito: seq̄ret ꝙ in eodē supposito nō possent esse equalitas ⁊ similitudo vt relatiōes reales. Nō repugnat ergo filiatiōi vnde relatio posse multiplicari in eodē supposito. Nec etiā repugnat filiationi multiplicari in eodem supposito vnde relatio originis: patȝ q2 non magis repugnat relationē originis plurificari in supposito q̄ȝ ipsam originationem que precedit istā relationē originis: sed origines plurificantur in eodē supposito s̄m Dama. lib. 3. c. 7. duas generationes xp̄i veneramur. ¶ Aduerte ꝙ relatiōes originis dn̄r ille que ad originē pertinent: ⁊ vt breuius dicā omnes relatiōes que sunt causantis ad causatum ⁊ ecōtra: producentis ad ꝓductum ⁊ ecōtra: gn̄antis ad genitum ⁊ ecōtra: dn̄r relationes originis/ ⁊ breuiter omīs relatio que fundatur in aliqua re vt producente vel vt ꝓducta dicitur relatio originis: secūdo aduerte ꝙ respectu filiationis assignatur duplex fundamentum/ vȝ proximum ⁊ remotū/ remotum est ipsa natura genita/ proximū est ipsa generatio passiua/ ⁊ non debes intelligere quando doc. dicit ꝙ originatio passiua siue gn̄atio passiua precedit filiationem vt proxima ratio fundandi eam ꝙ ipsa filiatio imediate fundetur in ea: nec vt ratione formali fundandi/ nec quouismō subiectiue/ non primo patet q2 tunc desinente tali originatione passiua statim desineret ipsa filiatio/ qd̄ est falsum. Illa em̄ generatio passiua tantum durat per instans quo filius accipit esse/ q2 genitum p̄cise dependet a gn̄ante ꝓ illo instanti quo accipit esse: et in toto tp̄e sequente dependet ab ipso deo in

Marginal notes: Opi. s. Bona. ⁊ Hen. — q̄ sunt relationes origi. — Notabile

eſſe ⁊ conſeruari: vt dicit doc. in. 2. d. 2. q. 4. Nec etiã abſolute fundaᷓ in gñatione paſſiua tanꝗ̃ in fundamento imediato: qꝛ tunc corrupto tali fundamento corrumperetur filiatio. Alr̃ oporteret dicere: vel ꝙ filiatio transiret de fundamento in fundamentũ: vel ꝙ haberet eſſe ſine aliquo fundamento: dꝫ ergo intelligi ſic: ꝙ filiatio ꝓ̃ſupponit gñationem paſſiuã: non ꝙ ſit rõ fundandi eam nec ĩmediate fundet illam: ſed qꝛ non poſſet ineſſe nature niſi prius genite: vt etiã .ĩ. patebit. ¶ Ibi. ꝑ. Pr̃ eternus. Hec eſt ſcd̃a rõ doc. ⁊ ſtat in hoc: ſi de quo minus videtur ineſſe ⁊ ineſt: ergo ⁊ de quo magis: ſed minus videtur ꝙ idem ſuppoſitũ hñs idẽ fundamentũ ſimplr̃ poſſit fũdare duas relationes originis ꝗ̃ idẽ ſuppoſitũ habens duo fundamẽta abſoluta q̃bus ſm te nate ſunt ineſſe alia ⁊ alia relatio. Sed pr̃ in diuinis rõne eiuſdẽ fundamẽti fundat generationẽ actiuam ⁊ ſpirationẽ actiuã: ergo multo fortius xp̃s ratiõe diuine nature ⁊ humane poterit fundare duas relatiões originis: puta duas filiationes. ¶ Item ſm Dama. ca. 23. xp̃s hꝫ duas oꝑationes relatio aũt non magis reſpicit ſuppoſitũ ꝗ̃ oꝑatio: quia ſuppoſiti eſt oꝑari in primo meta. in ꝓhe. Ex hoc etiam de operatiõe poteſt argui ad ꝓpoſitũ: qꝛ ſicut xp̃s oꝑabaᷓ naturaliter quibuſdã oꝑationibus nature humane qꝛ comedit ⁊ bibit. Ita ſi genuiſſet duos filios realr̃ habuiſſet duas pr̃nitates ad illos ꝓpter duas gñationes actiuas: ergo modo propter duas gñationes paſſiuas: habet duas filiationes. ¶ Itẽ qđ cõpetit xp̃o ꝑ̃ciſe ſm rõnem perſonalitatis eterne: nõ đꝛ de eo inꝗ̃tum hõ: vñ hec eſt falſa xp̃s inꝗ̃tũ hõ eſt ꝑſona. Igiᷓ ⁊ hec xp̃s inꝗ̃tum hõ eſt filius ſi filiatio tm̃ mõ diceretur de eo ſm rõnẽ ꝑſonalitatis eterne. Vult dicere doc. ſupponendo vnuꝫ vt ab oĩbus conceſſum. ſ. ꝙ xp̃s inꝗ̃tũ deus vel inꝗ̃tuꝫ ꝑſona diuina eſt filius dei: ⁊ inꝗ̃tũ hõ eſt filius hoĩs: ſꝫ certum eſt ꝙ filiatio diuina preciſe ꝯpetit xp̃o ſm rationem ꝑſonalitatis eterne: ergo ſi xp̃s inꝗ̃tum homo eſt filiꝰ aut eſt filius filiatiõe eterna: aut eſt filius filiatiõe tꝑali realiter alia ab eterna. Si ſcd̃o habetur ꝓpoſitũ: ꝙ in xp̃o ſunt due filiatiões reales. Si ꝑ̃mo: tunc ſequeretur ꝙ filiatio diuina in eſſet xp̃o ſm rationem humanitatis: qđ eſt falſum. ¶ Ibi. Alia rõ. Hic doc. adducit ſcd̃am rõnem pro opi. recitatã que ratio poniᷓ a Tho. tertia ꝑte ſumme. q. 25. art. 5. qꝛ due diſpoſitiones eiuſdem ſpeciei non

Opi. ſ. Tho. poſſunt poni in eodem: ergo nec due filiationes: añs ꝓbat. Tũ: qꝛ potentia eſt ꝑ ſe ad formã: non aũt ꝑ ſe ad hãc formã: qꝛ forma eſt hec ꝑ hoc ꝙ recipiᷓ in iſto: ergo ſi poſſꝫ eſſe in actu ſm vnam formã ⁊ in potentia ſm aliã: idẽ ſm idẽ puta ſm formã cui vt ſic accidit eſſe hanc vel illã eſſꝫ primo in potentia ⁊ in actu: qꝛ dum eſt actu ſub vna forma ſingulari eſt in potentia ad aliã. Tum: qꝛ oĩs diſtinctio aut eſt ꝑ naturam diuiſionis aut ꝑ naturã oppoſitionis ꝑ naturã oppoſitionis non põt eſſe diſtinctio in eadẽ ſpẽ nec ꝑ naturam diuiſionis: vbi eſt idem ſubiectũ. qꝛ accidentia non habent diſtinctionẽ numeralẽ: niſi a ſubiectis ſicut ⁊ entitatẽ. ¶ Et cõfirmaᷓ. Qꝛ nõ pñt eſſe plures ꝓprietates abſolute eiuſdẽ rõnis in diuinis: qꝛ ille non diſtinguerentur: nec ꝑ oppoſitionẽ neꝗ̃ ꝑ diuiſionẽ: niſi eſſentia diuina in qua ſunt diuideretur: qđ eſt incõueniens: conſequentia declaraᷓ: qꝛ oĩs generans prio actu generãdi acquirit pr̃nitatẽ ad ꝑ̃mũ filiũ: ſcd̃o actu generandi nullam pr̃nitatẽ nouã acquirit: ſed ꝑ eandẽ pr̃nitatem ſe hꝫ ad filium ſcd̃m: ſicut igiᷓ ibi non poſſunt eſſe plures pr̃nitates: qꝛ forme eiuſdẽ ſpeciei: ita nec hic plures filiationes ꝓpter eandem rõnem. ¶ Ibi. Contra iſtã rationeꝫ ſcd̃am: maior videᷓ falſa ⁊ minor. Hic doc. ĩprobat rationem. ſ. Tho. Et ꝑ̃mo oñdit illam maiorẽ eſſe falſam. ſ. ꝙ due diſpoſitiones ſiue duo accidentia eiuſdem ſpeciei nõ poſſunt eſſe in eodẽ ſubiecto. Probat ergo primo ꝙ duo accidentia abſoluta eiuſdẽ ſpeciei poſſunt ſimul eſſe in eodem ſubiecto. Et ſcd̃o ꝓbat a fortiori qđ due relationes eiuſdem ſpeciei ſimul poſſunt eſſe in eodem ſubiecto. Et lꝫ hec materia ſit diffuſe ꝑtractata a doc. in. 5. meta. ſue: vbi eam prolixe expoſui. Tñ pro nunc adducit aliquas rationes de accidentibus abſolutis. Et arguit prio ſic a ſimili: qꝛ ſi cum priori eſſentialiter poteſt ſtare pluralitas poſterioris eſſentialiter: ꝗ̃uis illa pluralitas poſteris non per ſe inhereat priori ſed per ſe exiſtat patꝫ quia cum vnitate cauſe: ſtat pluralitas effectus. Ita cum aliquo ſubiecto poteſt ſtare pluralitas accidentiũ eiuſdem ſpeciei: ⁊ hoc ꝑ inherentiam. Si tamẽ inhereat ꝑ ſe ⁊ adequate: ⁊ qđ dicit per ſe: qꝛ plura eiuſdẽ ſpeciei non poſſunt ꝑ ſe inherere alicui ſubiecto: qꝛ tunc neceſſario ineſſent: nõ eĩ hoĩ inſunt plures riſibilitates: nec poſſent ineſſe per ſe niſi ꝑ realem identitatẽ: modo duo accidẽtia eiuſdem rationis non videnᷓ poſſe realiter identificari alicui ſubiecto ⁊ poſito ꝙ poſſint ineſſe ꝑ ſe: tamen adequate non poſſunt ineſſe. Ita ꝙ ſingulũ adequate inſit qꝛ ſi vnum ineſt adequate: alterꝫ nõ poteſt ineſſe. Dicit ergo Doc. ꝙ ſi ab eadem cauſa poſſunt eſſe plures effectus ſolo numero diſtincti: lꝫ non inhereant illi cauſe: ſi tamẽ vnus illoꝝ non ſit adequatus illi cauſe: ita quãdo plura accidentia eiuſdem ſpeciei comꝑantur ad aliqđ ſubiectum: ⁊ nullũ illoruꝫ ineſt adequate: ſequiᷓ ꝙ ſicut vnũ poteſt ineſſe: ꝙ etiã aliud eiuſdẽ ſpeciei poſſit actu ineſſe Sed nulla accidentia eiuſdem ſpeciei: nec ꝑ ſe nec adeq̃te inherent ſubiecto: vt patet: ſi eñ vnũ actu ineſt: puta vna viſio albedinis inſit eidem potẽtie ſenſitiue ⁊ nõ adequate nec ꝑ ſe: oportet aſſignare cauſam quare alia viſio eiuſdem ſpeciei nõ poſſit ineſſe ſimul cũ illa potentia cum iter illas nõ ſit repugnãtia: niſi forte dicaᷓ ꝙ vna viſio eſt cauſa ĩtrinſeca alterius: ita ꝙ ad vnitatẽ eius ſeq̃tur vnitas alterius. Sed hoc eſt manifeſte falſum. Tũ quia viſio eſt forma ſimplex ⁊ nullo modo compoſita: ergo vna nõ poteſt intrĩſece componi per aliã. Tum: qꝛ duo ſolo numero diſtincta nõ ꝯcurrũt ad compoſitionẽ alicuiꝰ tertij: nec vnũ eſt cauſa intrĩſeca alterius: patet ergo ratio Doc. quomõ nõ apparet aliqua repugnãtia qđ due diſpoſitiones ſiue duo accidentia eiuſdẽ ratiõis ſimul poſſint ieſſe eidem ſubiecto. ¶ Ibi. Illud etiã probatur de facto qꝛ plures ſpecies fantaſtice ſunt ĩ eodẽ organo fãtaſie: ptꝫ qꝛ due ſpecies ſenſibiles ſolo numero differentes reſpectu alterius ⁊ alterius albedinis ſunt ſimul in eodem organo fantaſie aliter deleta ſpẽ vnius imaginabilis: non poſſet aliquis ꝑfecte imaginari aliqđ imaginabile. Si eñ virtus fantaſtica ꝑfecte imaginaᷓ aliqđ album: puta. a. cognoſcit illud vt diſtinctũ a. b. ⁊ ponit differentiam inter illa duo alba: ⁊ niſi haberet ſpecies illorum ſubiectiue in organo fantaſie virtus fantaſtica nõ poſſꝫ actu imaginari illa alba: ⁊ qđ talis ſpecies ſint eiuſdem ſpeciei: patet quia cauſaᷓ ab obiectis eiuſdem ſpeciei: ⁊ ſunt in eadem parte organi: quia organum non poſſet in tot ꝑtes minimas diuidi que poſſunt ꝑ ſe informari tot ſpeciebus imaginabilibus ſeꝑatim exiſtentibꝰ quot poſſunt ſimul eſſe in toto organo: ergo opꝫ qđ eis nõ correſpõdeãt diſtincte ꝑtes organi: vt etiam expoſui in. 2. diſt. 11. ¶ Ibi. Et ſi obijciaᷓ. Hic Doc. arguit qđ duo accñtia eiuſdẽ rõnis nõ poſſent ſimul eſſe in eodem ſubiecto: qꝛ tunc videreᷓ ſequi: qđ eadẽ ꝗ̃titas ꝑ oꝑationem nature poſſet alterari ſimul ad duas albedines vel tres vel quatuor: ⁊ ſic eadem quãtitas numero poſſet ſimul habere plures albedies. ¶ Reſpõdet Doc. qđ nulla apparet repugnantia: ſed naturaliter hoc fieri nõ poteſt. ſ. qđ duo accidẽtia abſoluta ſolo numero differentia educta de potẽtia materie: ⁊ per motum vt due caliditates ſiue due albedines: qꝛ natura intendit ꝑficere accidẽs ꝑ motum ꝓductũ. Ita qđ qñ producit qualitatem puta caliditatẽ in aliquo ꝗ̃to intẽdit ꝑ motum illam ꝑficere. Ita qđ ſi intẽdit aliam ꝑtem caliditatis non intẽdit illam producere in eodem ꝗ̃to vt diſtinctam a ꝑ̃ori caliditate: ſed ꝑ illam intẽdit ꝑficere ꝑ̃orem caliditateꝫ ĩtenſiue: ⁊ ideo natura nõ ꝓducit duas caliditates ĩ eodem ſubiecto: q̃ tm̃ nate ſunt ĩduci per motũ. Sed loquẽdo de alijs accñtibus que nõ producunᷓ ꝑ motũ: vt due ſpẽs ſenſibiles eiuſdẽ ſpeciei ĩ eadem ꝑte medij ſiue in eadẽ ꝑte organi: pñt ſimul eſſe in eodẽ ſubiecto. ¶ Ibi Hec rõ dicta ꝓcedit de pluribꝰ abſolutis in eodẽ ꝑfectibili: ⁊ lꝫ ipſa nõ cõcluderet ꝓpoſitũ de relatiõibꝰ eiuſdẽ ſpẽi: tñ illud idẽ facilꝰ ꝓbaᷓ. Hic doc. intẽdit ſcd̃o probare qũo plẽs relatiões eiuſdẽ ſpẽi ſimul poſſint ieſſe eidem ſubiecto: ſpecialr̃ hic ꝓbat doc. de duabꝰ filiationibus vel pr̃nitatibꝰ: ⁊ ꝑ̃ma rõ eſt ibi: qꝛ ſicut pr̃nitas fundaᷓ ſuꝑ genuiſſe: ⁊ rõ ſtat in hoc ſupponẽdo veꝫ qđ ipſa paternitas ſequiᷓ neceſſario ad genuiſſe: non qđ immediate fundeᷓ in illo: qꝛ genuiſſe ſiue generatio actiua ꝑ̃terita non eſt qñ pr̃nitas eſt. Arguit ergo ſic: quot ſunt genuiſſe ſiue gñationes actiue ꝑ̃terite: tot ſunt paternitates: ⁊ ſilr̃ filiatio fundaᷓ ſuꝑ genitũ eſſe ſiue ſuꝑ gñatio-

nem passiuã: ⁊ sic quot sunt genita esse: siue gñationes passiue: tot sunt filiationes. ¶ Si dicat hic: ꝙ sicut idẽ

Obiectõ suppositũ nõ potest simul generare duos filios: ita simĺ non põt hr̃e simul duas pr̃nitates. ¶ Dico ꝙ posito: lꝫ

Solõ forte nõ sit verũ nihil cõcludit contra rõnem: q2 ponim⁹ paternitatẽ actu manere in pr̃e q̃ꝫdiu manẽt termini ei⁹ cũ ergo ad aliud ⁊ ad aliud genuisse sequaẽ necessario alia ⁊ alia paternitas: q̃ tandiu manent q̃ꝫdiu termini illarum manẽt. Hoc idẽ dico de plurib⁹ filiationib⁹. ¶ Ibi ¶ p̃. Correlatiua sũt simul natura: ita ꝙ destructo vno destruitur ⁊ reliquũ: ergo destructa hac filiatiõe ĩ hoc filio destruiẽ ⁊ hec pr̃nitas in hoc pr̃e: cũ ꝫ maneat pr̃ respectu scđi filij mortuo p̃mo sequiẽ ꝙ alia pr̃nitas fuit ad ꝫꝫ filiũ ab illa que fuit ad p̃mũ: natura nulla noua relatio aduenit per hoc ꝙ p̃mus filius corrũpiẽ: sicut nec noua generatio aduenit: ponendo ꝙ secũdus fili⁹ fuisset genitus viuente p̃mo filio. ¶ Ibi. p̃. Quãdo aliquid est in aliquo vltimate tale nõ põt illud manere ĩ ipso nisi ipsum hñs illud sit ipso tale. i. ꝙ si aliquid vltimate denominaẽ albũ ab albedine: ipsa albedo nõ potest manere ĩ ipso nisi ab illa denoĩeẽ albũ: q2 vbi est causa formalis ibi de necessitare est effectus formalis: sed relatio ẽ qua habens est vltimate ad aliud. i. ꝙ habens relationẽ p illã refertur ad aliud: ꝫ non potest manere eadeꝫ ĩ eo nisi illđ in quo manet sit illa ad aliud sup. paternitas eñ nõ potest manere in re q̃ est pater: nisi mediante illa subiectum illius sit ad aliud: sicut nõ potest albedo perfecte manere in aliquo subiecto: quin illa denoĩeẽ albũ: ꝫ non manet eadẽ pr̃nitas destructo illo termĩo ad quẽ habẽs dr̃ formalr̃ tale relatiõe illa. Uult dicere doc. ponẽdo casũ: ꝙ quis habeat duos filios: certũ est ꝙ pr̃ pr̃nitate refertur ad illos: ita ꝙ est impossibile paternitatẽ ibi esse et ipsum nõ referri ad filiũ: sed destructo vno filio: destruiẽ hoc ꝙ est eẽ ad filiũ: ⁊ p cõsequẽs nõ manet eadẽ paternitas: q2 p istam denoĩaẽ tale. ¶ Ibi. ¶ p̃. Pater aliq̊ mõ aliter respicit hunc filium ⁊ aliter illũ: si alia relatiõe habetur propositum. s. ꝙ in pr̃e erunt due pr̃nitates: si non alia relatione: sed alio respectu eiusdem relationis: iterũ habeẽ ꝑpositũ: q2 illi duo respectus erũt due relationes eiusdẽ rõnis. Q2 forte Tho. diceret ꝙ in pr̃e hñte pl'es filios est tm̃ vna pr̃nitas realis. ⁊ illa põt habere alium et aliũ respectũ rõnis ad aliũ ⁊ aliũ filiũ. ¶ Contra hoc arguit Doc. dupliciter primo: q2 ex hoc haberetur intẽtum cõtra Tho. vꝫ ꝙ duo respectus eiusdẽ rõnis pñt eẽ in eodem subiecto siue in eodẽ fundamento. Isti aũt respectus essent eiusdẽ rõnis q2 eiusdẽ fundamẽti ⁊ termĩati ad terminos eiusdẽ rõnis. s. ad aliũ ⁊ aliũ filiũ: scđo ꝓbat esse falsum ꝙ hmõi respectus fundentur in eadem pr̃nitate: q2 fundanẽ vt aliud ab ea: aut vt ideꝫ p̃momõ videẽ supfluũ ponere tales respectus: q2 p illos pr̃ non referẽ realiter ad filiũ: si scđo habeẽ intentũ: q2 idẽ esset dicere respectũ plurificari ⁊ relationẽ plurificari ⁊ sic habereẽ ꝑpositũ. ¶ Ibi. Preterea distinctio prioris essentialiter cõcludit distinctionẽ posterioris: nõ eĩ potest stare vnitas posterioris cũ pluralitate prioris: maxime loquendo de posteriori qđ alteri inheret sed nõ tantũ suppositũ relatũ precedit relationẽ: sed etiam fundamẽtuꝫ ꝫ multiplicato fundamẽto multiplicaẽ relatio: ⁊ ita in proposito cum sint duo fundamenta. s. natura diuina et natura hũana in eodẽ supposito: sequiẽ ꝙ ibi erunt due filiatiões. ¶ Ibi. Preterea: minor illi⁹ rõnis ẽ falsa: minor rõnis Tho. assũpta sub illa maiori iprobata ẽ ista: sꝫ filiatio eterna ⁊ filiatio tẽporalis sunt eiusdẽ speciei: hec aũt est manifeste falsa: ⁊ p̃cipue apud eos: q2 ipsi negãt aliquid eiusdem rõnis posse dici de eterno ⁊ tẽporali.

¶ Ibi. Ad. q. ergo dico, Hic doc. rñdẽdo ad. q. dicit ꝙ in xp̃o sunt due filiationes reales: vna ad pr̃em ⁊ alia ad mr̃em: ꝙ aut sit filiatio ad mr̃em: ꝓbat per diffinitionẽ filiationis que est habitudo producti naturaliter similis ꝓducenti in natura intellectuali. Iste particule patent: q2 sicut pr̃nitas est habitudo ꝓducentis naturaliter ad ꝓductũ: ita filiatio est habitudo producti naturaliter ad ꝓducens. Et propt' hanc ꝑticulaꝫ scꝫ sctũs non diciẽ filius. Tum: q2 non est ꝓductus per modum nature sed per modũ volũtatis: vt ostensum est supra in primo. d. 10. Tum etiam: q2 productio. s. s. est posterior simpliciter productione per moduꝫ nature q̃ꝫuis sit similis ꝓducenti. Diciẽ scđo similis producenti: ⁊ propter hoc vmis non est filius solis: ⁊ hic loquiẽ Doc. de similitudine vniuoca: nõ autem equiuoca: q2 similitudine equiuoca vermis est similis soli ꝓducenti: vt patꝫ a doc. in p̃mo. d. 3. q. 8. Tertio dr̃ in natura intellectuali: et ꝓpter hanc ꝯditionem: ignis non diciẽ filius ignis: nec plãta plante: nec bos bouis ꝓprie. ¶ Ibi Q2 si oĩno cõtendas brutũ esse filium bruti: tunc filiatio est habitudo ꝓducti nãliter similis ꝓducenti ĩ nã ĩtellectuali vel sensitiua. In ista descriptiõe nihil per se p̃mo respicit suppositum nisi ratõe ꝓductiõis passiue. i. ꝙ suppositũ primo et per se ꝓduciẽ: quia gñatio semp terminaẽ ad ꝯpositũ omnia alia addita respiciũt naturã: vel in ꝓducente vel in producto: siue in vtroq꞉ pꝫ q2 iste cõditiones: naturaliter: ⁊ similitudo: ⁊ intellectualitas: oĩa per se respiciunt naturã. De p̃ma ptꝫ: quia generatio naturalis diciẽ: nõ q2 terminaẽ ad suppositũ: sed q2 terminaẽ ad naturã: vt ptꝫ scđo phy. t. c. 14. vbi ꝓbat formã esse naturã: per hoc ꝙ gñatio est naturalis: q2 est via in naturã: est autẽ via in formã: ꝫ forma est natura. Secunda cõditio: pꝫ quia similitudo ꝓducti ad producẽs: simplr̃ attendiẽ penes naturam: non eñ Fran. ꝓductus est similis Io. ꝓducẽti ratione proprietatis suppositalis, nec ratiõe hecheitatis cũ illa sint primo diuersa: sed simplr̃ ratione nature ĩ qua cõueniũt. De tertia. s. intellectualitate: ptꝫ q2 illa est tantũ in natura intellectuali. His declaratis ꝓbat doc. ꝙ alia est filiatio in xp̃o rõne nature humane ad matreꝫ et dicit ꝙ filiatio rõne nullius. s. ꝯditionis predicte magis determinat sibi vt sit suppositi q̃ꝫ generatio passiua id est ꝙ nulla harum ꝯditionũ est ita suppositi: sicut generatio passiua: ⁊ tñ generatio passiua plurificaẽ ad plurificationem ipsaꝝ naturarũ actualr̃ exñtiũ acceptarum per ip̃as generatiões: sicut pꝫ p Dama. lib. 3. ꝙ xp̃i sunt due generationes: sed filiationes plurificanẽ ꝓpter passiuas plurificatas. ¶ Ibi. Idẽ qđ argutum est ex fundamentis probaẽ ex terminis: nam prius probauit ratiõe distinctoꝝ fundamentoꝝ esse distinctas filiationes: nũc idem ꝓbat ex terminoꝝ distinctiõe: q2 ad duos termĩos non potest esse eadem relatio: q2 tunc eadẽ simul esset et non esset: qđ debet intelligi p̃mo ⁊ per se: nã ⁊ multiplex p̃mo ⁊ p se referẽ ad submultiplex: p se autem ⁊ non primo referẽ ad dimidiũ: sed est impossibile ꝙ vna ⁊ eadem relatio prio ⁊ per se terminetur ad duos terminos: cum ergo filiatio termineẽ ad pr̃em in diuinis ⁊ ad matrem sequiẽ ꝙ non erit eadem in xp̃o. ¶ Ibi. Preterea. Quecunq꞉ proprietas ꝑsonalis diuina eque non respicit aliquid creatũ ꝓ termino: ꝫ sicut pr̃nitas eterna nõ potest esse relatio q̃ pater diceẽ filius tẽporaliter: ita nec filiatio eterna qua fili⁹ temporaliter: ⁊ sicut ptꝫ qũo in xp̃o sunt due filiationes: quarum vna est ad patrem in diuinis que dr̃ filiatio eterna: ⁊ alia est ad mr̃em que est tẽporalis. ¶ Ibi. Scđm veꝫ ꝙ vtraq꞉ sit realis: ptꝫ de eterna q2 realiter est filius eternus. Et hoc satis est manifestuꝫ in p̃mo. d. 2. 5. 6. 26. 27. ⁊ 28. De temporali patꝫ: quia illa est inter extrema realia ⁊ realiter distincta preter oẽ opus intellectus: q2 posita matre generante: ⁊ supposito diuino habente naturam humanam per generationem: ex natura extremoꝝ sequitur hic filiatio. s. in supposito diuino habente talem naturã: sicut ibi mr̃nitas: veꝫ in matre generante. Q; si quis fingat ibi intellectum operari ad causandum relationẽ: hoc ptꝫ esse falsum: quia si maria genuisset purũ hoĩem fuisset vere mr̃: ⁊ ille filius fuisset filius relatiõe reali: sed non minus egit modo q̃ꝫ tunc egisset vt supra patuit. d. 4. nec xp̃s vt homo min⁹ realiter accepit naturam ab ipsa q̃ꝫ purus hõ accepisset ergo ita ex natura extremoꝝ est modo filius: sicut tunc fuisset: ⁊ ita eque realis relatio modo sicut tunc. ¶ Ibi. Sed est vnum dubiũ: vtrum ista filiatio realis sit eadeꝫ fundamento. s. nature accepte p generationem: ⁊ arguit Doc. ꝙ sic: q2 respectus creature ad deum: vt ad causaꝫ efficientem est realiter idem fundamento: vt ostensum ẽ in. 2. lib. d. 1. q. 5. ergo ⁊ respectus ad proximũ efficiens est idem effectui: ptꝫ q2 omnes cause efficientes ordinate habent rõnẽ vnius cause totalis: mõ vna ⁊ eadẽ relatio nõ ẽ eidẽ ꝯsubstãtialis: ⁊ nõ ꝯsubstãtialis: sꝫ si põereẽ realr̃ disticta a fundamẽto respectu cãe ꝓprie: puta filiatio respectu mr̃is seq̃reẽ ꝙ esset realr̃ idem fundamento et distincta realr̃. ¶ Ibi. Rñ. Hic doc. dicit ꝙ illa filia-

tio non fuisset eadem nature assumpte:qꝛ potuit eē talis
natura ꝛ non a matre:qꝛ imediate potuit creari a deo:ꝙ
potuit esse sine relatione ad matrē:potuit etiā eadem na
tura generari naturaliter ab alia mr̄e:ꝛ tunc nō diceret
relationē ad matrē priorē:ꝛ tn̄ esset eadē natura:ꝛ ꝙ po
tuerit esse ab alia mr̄e eadē natura ostensum est supra in
2.li.d.20.q.2.vbi dictū ꝙ idē ꝗ nūc est fili⁹ vni⁹ pr̄is:po-
tuit fuisse filius alteri⁹ patris. ¶ Ibi. Si.obijcias. Hic
Doc.per vnā rationē ostendit ꝙ ex quo filiatio fundata
est:nō videṫ natura posse manere sine hac filiatione:licꝫ
natura potuisset produci inesse. Ita ꝙ non fundaretur ī
ea illa filiatio:sed postꝗ̄ fundata est videtur ꝯtradictio
ꝙ possit esse sine illa:qꝛ habentem hanc naturam esse fi-
lium:est ipsum esse genitū ab hac matre:ꝛ in hac natura
sed qui genitus est ab hac matre in hac natura.i.qui ac-
cepit per generationem hanc naturā a matre:non potest
esse non genitus ab hac matre in hac natura:ptꝫ qꝛ pre-
teritū nō fuisse includit cōtradictionem. ¶ Ibi Respo-
deo. Hic Doc.dat duas respōsiones:pͥma est ꝙ si ponaṫ
filiatio imediate fundari super generationē passiuā:que
iam preterijt:vt siue in re siue in intellectu dicatur aliꝗs
esse fili⁹.i.ꝙ dicaṫ fili⁹ vel realiter filiatiōe reali vel intē
tionaliter relatione rationis:qꝛ aliquando fuit genitus
ita ꝙ esse filium nō predicet aliquid de presenti realiter
lꝫ vocaliter sed tātum aliquid de preterito.i.cū dico fi-
lius:nō verificatur de ipso filiatio realis actualis sꝫ tn̄
filiatio preterita:que vt sic nō est ens reale:sicut sortem
esse cursurum:lꝫ compositio videatur esse de presenti tn̄
realiter non predicatur aliꝗd nisi pro futuro:qꝛ equalet
isti sortes curret. Ita hic:sortes est genitus equalet isti
sortes fuit genitus:ꝛ ꝫm istum intellectum equalet isti
sor.est filius:qꝛ filiatio fundatur in gn̄atione passiua p̄-
terita:ꝛ hoc modo filius dicit relationē realē sed non ꝫꝫ
esse simplr̄.s.actualis exn̄tie sed ꝫm esse preteritum:qꝺ
est esse reale ꝫm ꝗd:sicut sortez esse futurū:vel magis si
cut potentia ante actū in natura potentiali dicit relatio
nem realē vno mō:sed ꝫm diminutā entitatē rei.sicut di
cimus ꝙ antixp̄s est tantū ens in potentia:hꝫ vt sic tn̄
esse diminutū:ꝛ ꝫm hunc modū videṫ illa obiectio pce-
dere:qꝛ ꝫm istā viā ꝗcunqꝫ fuit aliqn̄ filius:nunꝗ̄ pōt
non esse filius:qꝺ fuit nō potest nō fuisse:sicut etiā quod
qn̄qꝫ possibile nō potest esse possibile:ꝗ̄uis nō sit actu p̄-
sens:ꝛ ꝫm istā viam oporteret dicere:ꝙ Ioan.si esset an
nihilatus adhuc esse filius zebedei:nec deus posset de-
struere istam relationem ꝗ̄tuncūqꝫ fundamentū annihi
laretur ꝫm exn̄tiam actualē:ꝛ sic annihilata natura Io.
adhuc diceretur filius:ꝛ sic filiatio non plus realitatis
diceret de filio exn̄te ꝗ̄ non existēte. ¶ Ibi. Alio modo
posset dici ꝙ filiatio dicit relationē producti passiue cō-
plete manēte actuali existentia nature accepte p generatio
tionem sine interruptiōe:ꝛ hoc modo xp̄s vsqꝫ ad mor-
tem fuisset filius marie:sed post resurrectionē nō:qꝛ exn̄
tia actualis nature humane accepte per gn̄ationem ma
rie fuit interrupta per mortem:ꝛ ipsam exn̄tiam vt scꝺo
acceptam per resurrectionem consequebaṫ alia relatio
ad deū resuscitātem:ꝫm hoc etiā nullus esset filius ali-
cuius post resurrectionē gn̄alem:ꝛ hec opi. videtur ab-
Opinio docto. surda. ¶ Ibi. Tertio ergo modo videtur mediādū inṫ
istas duas vias extremas:vcꝫ ꝙ filiatio dicit habitudi-
nem geniti ad generās fundatam super exn̄tiam actua-
lem nature accepte per gn̄ationem:vel super ipsam na-
turam acceptam sic actualiter exn̄tem:ꝛ hoc siue conti-
nue habitam post acceptionem sine iterruptiōe:siue eā-
dem habitam cum iterruptione:ita ꝙ vtrunqꝫ accidat si
bi.s.interrumpi ꝛ nō interrumpi:dūmodo sit eadem na-
tura erit etiam eadem relatio:qꝛ manente fundamento
eodem ꝛ termino semper erit eadē relatio:ꝛ hoc magis
patebit in.4.d.43. ¶ Ibi. Et hoc modo pōt responde
ri ad argumētum:ꝙ lꝫ ista natura accepta per hanc ge-
nerationem non possit habere idem esse numero qꝺ acce
pit nō fundādo istam eandem relationem numero:nō tn̄
ipsa relatio est sibi ꝯsubstātialis:qꝛ posset absolute eadē
exn̄tia fuisse nūero habita sine ista relatione:puta si acce
pta fuissꝫ imediate a creāte vel ab alio generāte. ¶ Ibi
Ad argumentū factū ad istud dubiū dico ꝙ relatio na-
ture ad primū efficiēs est ei cōsubstātialis:qꝛ nō posset
eadē natura eē:nisi hēret relationē ad pͥmū efficiens:sꝫ
ad scꝺm efficiens est relatio tn̄ accn̄talis:qꝛ posset na-
tura manere eadē sine habitudine ad qꝺcūqꝫ efficiēs ꝫꝫ
¶ Sed hic occurrunt nōnulle diffi.quaꝝ prīa est circa Aliqua
hoc qꝺ dicit. Doc.ꝙ relatio nature ad prīm efficiēs est diffi.
ei cōsubstātialis:sed ad scꝺm efficiēs est relatio tn̄ acci
dētalis:qꝛ q̄ro an natura causata dicat simplr̄ eandē re-
lationem ad pͥmū efficiēs ꝛ ad ꝫm aut dicit aliā ꝛ aliam
nō prio:qꝛ ꝛ eadem relatio nō videṫ simul posse habere
plures terminos per se ꝛ primo sed tā scꝺa causa ꝗ̄ pria
dn̄r p se ꝛ primo termini relatiōis. Tū etiā:qꝛ eadē rela
tio esset realiter distincta a natura causata ꝛ nō realr̄ di-
stincta:qꝛ vt esset ad scꝺm efficiens esset realr̄ distincta:
et vt esset ad pͥmū efficiens nō esset realr̄ disticta. Nō ꝫꝫ
qꝛ q̄ro an ille relationes essent eiusdē rōnis aut alterius
nō eiusdē rōnis:qꝛ due relatōes eiusdē rōnis q̄ dicūt or-
dinē esientialē causati ad causam:nō pn̄t esse in eodē fun
damēto:vt.s̄.patuit a Doc.di.1.q.3. Et vide q̄ exposui
non eni due filiationes pn̄t simul esse in eadē natura:vt
ibi exposui:nō alteri⁹ rōnis:qꝛ tunc simul essentialr̄ de-
penderet depēdentia alterius rōnis ad plures per se cau Rn̄sio.
sas efficientes:qꝺ videṫ iconueniens. ¶ Rn̄deo pͥmo: ad pͥmā.
ꝙ forte posset ꝯcedi:ꝙ sit eadē relatio:ꝛ cū dꝛ ꝙ esset ad
plures terminos pͥmo ꝛ per se:dico ꝙ esset pͥmo p se ad
causam vnā totalē:sic itelligēdo ꝙ cause essentialr̄ ordi
nate:lꝫ sint totales cause alteri⁹ ordinis ꝛ alterius rōnis
pn̄t tn̄ dici vna causa ꝓ ꝗ̄to sunt adinuicē vnite ꝛ hn̄t vni
tatē per se ordinis vn̄ doc.in pͥmo.d.3.q.7.dicit ꝙ sol in
suo ordine causandi hꝫ vnā rōnem causandi respectu p
lis:ꝛ pr̄ in suo ordie causandi est vni⁹ rōnis:sed causa to
talis q̄ ꝯplectiṫ prēm ꝛ solē nō hꝫ aliꝗ̄ vnā rōnem forma
malē causandi:sicut nō est vna causa nisi vnitate ordinis alia rn̄sio
hec ille. ¶ Pōt scꝺo dici ꝙ eadē relatio termiaṫ ad plu
res p se terminos adinuicē tn̄ essentialr̄ ordinatos:non
posset tamen dependere ad plures p se termīos nō essen
tialiter ordinatos. Et cū dꝛ ꝙ tunc esset distincta realr̄ ꝛ
eadem realr̄.dico ꝙ hoc non sequiṫ:qꝛ ideo diceretur di
stincta realr̄ puta a Franc.ꝓ ꝗ̄to talis natura causata a
Frā.potuisset eadē fuisse causata a Io.ꝛ sic eadē relatio
non esset idem realiter ꝓut cōparatur ad Frā.tn̄ vt sim
pliciter comparatur ad primā causam diceretur eadem
realiter. Sed hec expositio non videtur vera nec ad mē
tem Doc.qꝛ si esse eadem relatio esset impossibile funda
mentū esse sine termino:modo pono ꝙ Io. sit causatus
a deo:sole:ꝛ a Petro potest manere Io. Pe. destructo
et per ꝯn̄s nō videṫ manere eadē relatio:qꝛ nec idē ter-
minus nisi diceret ꝙ ꝗ̄uis Io.dependeat a pe. ꝛ a deo
sufficit ꝙ sit impossibile Io.esse sine ipso deo:ꝛ per ꝯn̄s
vt cōparatur ad deū ē eadē realiter absolute:vt vero cō-
paratur ad Pe.non esset eadē realiter:quia talis natura
Io.non simpliciter dependet a Pe. Quicꝗd sit de hoc Itē alia
pōt scꝺo dici ꝙ sit alia ꝛ alia relatio ad aliā ꝛ aliam cau rn̄sio.
sam. Et dico breuiter quot sunt cause concurrētes essen-
tialr̄ ordinate ad eundē effectū:tot sunt relatiōes in tali
effectu corn̄dentes illis causis:ꝛ sic vna pōt realr̄ idē-
tificari alia non realr̄ idētificata. Illa eni q̄ terminaṫ ad
terminū sine quo est ipossibile causatū esse:realiter idē-
tificaṫ causato. Illa vero que respicit terminū sine quo
causatū potest esse realiter distinguitur a cāto. Et cum
diciṫ:aut essent alterius rationis/aut eiusdem rationis scꝺa dif-
dico ꝙ essent alterius rationis sicut ꝛ termini essentiali- fi.
ter ordinati. ¶ Secunda diffi.est in hoc qꝺ dicit:ꝙ ea
dem relatio est in natura ipsa manēte/vel etiā ipsa hita
post interruptionē/qꝛ non videṫ verꝫ/lꝫ eni idē absolutū Rn̄sio
interruptū possit redire per diuinā potētiam/tamen re-
latio interrupta non videṫ posse redire eadē. ¶ Dico ꝙ
redeunte eodē fundamēto ꝛ manēte eodē termino de ne
cessitate nature oritur eadē relatio/lꝫ prius interrupta ꝛ
hoc magis patebit ī.4.d.43. ¶ Ibi. Qūo relatio crea
ture ad deū efficentē ē eadē creature ꝛ qūo non ē eadem
qꝛ eadē vere ꝛ realiter non eadem formaliter/de hoc vi-
de que dicit doc.in.2.d.1.q.5.ꝛ vide que ibi exposui.
Sequiṫ/neqꝫ multo magis sic sunt eadē substātia ꝛ ipa
ratitudo vel firmitas fundamenti. De ista ratitudine vi
de que notat Doc.vbi.s̄.ꝯtra Hen.ꝛ in pͥmo.d.3.q.5.
Sequiṫ. Nec ista ꝯtradicūt.s.ꝙ aliqua sint idē realr̄ ꝛ di
stincta formalr̄/ptꝫ qꝛ ꝟitas ꝛ bonitas cū sint passiones
entis per philosophū.4.met.t.c.17.sūt eadē realr̄ enti
tati ꝛ distincta formalr̄. Seꝗtur. Ita etiā est de realita-
te a qua accipiṫ dr̄ia/ꝛ silr̄ de ꝗditatiue ꝛ entitate indiui

duali: de quibus satis dictū est in.2.dist.3.q.6. Seqtur. Nec etiã ẽ cõtradictio ꝯm dicentẽ.s. Hen. respectū vestigialẽ esse latitudinem fundamenti aliquid esse idẽ fundamento: de quo respectu vestigiali satis dictū est in primo.d.3.q.5. ⁊ tñ non sic idẽ ꝙ sit ratitudo fundamenti: qꝺ negatū ẽ in p̄mo lib. vbi supra. qꝛ ip̄e.s. Hen. põit oẽs relationẽ esse eandẽ fundamẽto: nec tñ oẽm ratitudineꝫ fundamenti: sed distinguit respectū vestigialẽ ab alijs i hoc: vult eni. Hen. ꝙ oīs relatio sit eadẽ realr fundamẽto: non tñ vult ꝙ oīs sit ratitudo fundamẽti: sed tm̄ illa q̃ dicit respectū vestigialẽ q̇ respectu vestigialis est relatio creature ꝑticipãtis ad ip̄m deū ꝑticipatū. Et ꝙ oīs relatio sit eadẽ fundamẽto: ẽ subtilr iꝓbatū a Doc. in.2.di.1.q.5. ⁊ ꝯcedit ibi ꝙ etiã relatio q̃ est respectus vestigialis est realr eadẽ fundamẽto: sed nõ formalr: negat tñ ꝙ talis relatio vestigialis sit ratitudo siue firmitas fūdamenti: vt ptꝫ a Doc. in primo.d.3.q.5.

¶ Ad argumẽta principalia prio arguit Doc. ꝓbando ꝙ in xp̄o non sint due filiationes. Et prio rõ stat in hoc: qꝛ filiatio ꝯstituit filiū: qꝛ filius ẽ effectus formalis filiatiõis: ꝫ due filiatiões ꝯstituūt duos filios sed xp̄s nõ ẽ duo filij: pꝫ qꝛ tm̄ est vnū suppositū. ¶ Rñdet Doc ꝙ q̃uis sint due filiationes in xp̄o: non tñ duo filij: qꝛ ꝯcreta non plurificanť nisi plurificeť tã forma q̃ꝫ suppõitū: vt supra patuit. di.1.q.3. sola ei plurificatio forme non sufficit: maxime vbi plures forme siue eiusdẽ rõnis siue eodẽ nomine exp̄sse vt hic: vñ in forma arguendi: filiatiõe est filius: ergo alia filiatiõe est alius filius: ẽ fallacia ꝯñtis ad destructionẽ añtis. ¶ Scd̄o arguit ꝯꝫ Ansel. filius est incarnatꝰ / non alia persona ne fieret ꝯfusio in ꝓprietatibꝰ / ergo modo nõ est illa ꝯfusio q̃ esset si pater esset incarnatus / ergo ⁊ mõ filiꝰ non est filius aliq̃ alia filiatione q̃ꝫ eterna: alioq̇n nõ minꝰ esset ꝯfusio ꝓprietatum propter incarnationẽ filij q̃ꝫ propter incarnationem patris: quia non magis vnica filiatio. ¶ Rñdet Doc. ꝙ si pater fuisset incarnatus fuisset confusio: qꝛ filiatio temporalis diceretur de eadẽ persona in qua esset paternitas eterna: ⁊ ita confuse posset illa persona nunc dici pater: nunc filius: modo non est talis confusio quia precise eadẽ ꝑsona dꝛ filius vtraqꝫ filiatione / cum ꝫ nūc absolute dꝛ filius distincte intelligiť de eadeꝫ persona ꝺ quacunqꝫ fuerit sermo. Sed tunc cum diceretur filiꝰ nõ distincte intelligeretur vnica persona: sed nunc vna nūc alia indistincte ꝯꝫ ꝙ sermo fieret de filiatione hac vel illa. Similiter argumentū est ad oppositum: quia non esset tunc confusio que non est nunc: nisi qꝛ pater tunc alia filiatione ⁊ non relatione sua eterna diceretur filius matris: ꝫ ⁊ mõ filius dꝛ filiꝰ filiatiõe alia q̃ꝫ filiatiõe eterna.

¶ Tertio arguit ⁊ ratio stat in hoc: qꝛ si esset filius temporalis haberet relationẽ realeꝫ: ⁊ in morte illam nõ habuisset: nec etiam post resurrectioneꝫ cum fuerit interrupta: ⁊ sic nunc non esset idẽ filius. ¶ Respondet Doc. ꝙ manente eodẽ fundamento siue interrupto siue non interrupto: ⁊ eodẽ termino erit simpliciter eadem filiatio que prius / ¶ Ibi. Et cū arguiť ꝙ alia productione accepit esse in resurrectione: dicit ꝙ illa productio non tollit filiationẽ que fundatur super illud esse acceptū primo per generationẽ sed tantū sunt due relationes ꝯsequẽtes duas productiones passiuas que fuerunt ad idẽ esse ⁊ vna fuit interrupta: sicut ⁊ esse fundamenti: altera tūc primo est noua vult dicere ꝙ filiatio consequitur generationẽ passiuã filij a matre ⁊ illa in morte fuit īterrupta qꝛ tunc non erat natura hũana: ⁊ alia qñ sequebať resurrectionẽ passiuã: ⁊ illa est relatio resuscitati ad deum resuscitantẽ: ⁊ ista relatio diciť noua qꝛ fundatur in natura de nouo ꝓducta: filiatio vero est eadẽ que prius licet fuerit interrupta sicut ⁊ natura in qua fundabatur fuit interrupta. ¶ Quarto arguit. Qꝛ non oportet ponere in christo aliquã relationẽ realem ad matrẽ nisi saluãdo ipsum esse verum filiū eius: sed hoc saluatur non ponendo in eo aliquam relationẽ realem ad eã: sicut deus est dominus realiter creature: ⁊ tamen relatio dñij non est in eo relatio realis: vt ptꝫ in primo.d.30. ¶ Respondet Doc. ꝙ non est simile de relatione dñij in deo: ⁊ de filiatiõe in Christo: qꝛ xp̄s reali relatiõe passiua accepit illã materiam realiter actualiter existentem propter qꝺ seqtur illum esse filiū reali relatione. ¶ Quinto arguit: qꝛ deus produxit creaturas inq̃ꝫtum artifex: hoc tamen solum est inq̃ꝫtum habet relationem rationis: qꝛ scientia sua est ars inq̃ꝫtum causat in se ideas ꝑ actum rationis: ergo xp̄m esse artificem ⁊ potentẽ creare dicit in eo tantum relationem rationis: ꝫ multo magis xp̄m esse filiū Marie dicit tantū in eo relationẽ rationis: qꝛ videť magis necessarium ꝙ illa habitudo que presupponitur alicui rei sit realis q̃ꝫ ista que consequiť rem. ¶ Respondet Doc. ꝙ ⁊ si deus dicatur formaliter creator relatione rationis: vel etiam nulla relatione: sed denoĩatione reducta ad genus relationis inq̃ꝫtum.s. terminat relationem in cratura: sicut dictū est in primo.d.30. tamẽ non ẽ creatiuus per relationem rationis: ⁊ hoc intelligendo nõ de eo qꝺ formaliter importatur per hoc nomen creatiuus: sed de fundamento: sicut aliquid dicitur calefactiuum calore vt fundamento potentie calefactiue: ⁊ non relatione fundata in calore: ⁊ ratio ad hoc posset tangi: quia nulla relatio rationis potest esse ratio formalis qua aliquid potest reducere ens reale: quia ens rationis non est in aliquo nisi vt tantum habet esse in intellectu: sicut cognitum in cognoscente: hoc autem esse: est diminutū respectu esse exñtie realis: ⁊ ideo ꝯm istud esse nõ potest esse causa alicuius ꝯm aliqꝺ esse realis exñtie: qꝺ est esse perfectius neqꝫ ꝓducti naturalr neqꝫ artificialr. Et cuꝫ ꝓbatur in ꝓposito ꝙ deus non est potens creare nisi vt artifex. Rñdet ꝙ scientia dei (que ẽ in deo quedã perfectio absoluta) est in eo ex natura rei: pꝫ qꝛ est eadem realiter qꝺ deus vt probatū ẽ in p̄mo. di.2.q.1. sed ipsa non dꝛ ars nisi ex respectu ad alia obiecta vel aliquoꝝ obiectoꝝ ad ipsam .i. ꝙ eadem notitia vt absolute sumpta est idẽ qꝺ deꝰ: vt v̾o terminatur ad essentiã diuinam dicitur sapientia: ⁊ vt terminatur ad obiecta secundaria ꝯm eorum esse quiditatiuū potest dici scientia: et vt terminať ad obiecta secundaria cognita producibilia in esse diciť ars: in re tñ est tm̄ ip̄a notitia dei absoluta: sed pñt diuersificari ꝯm alium ⁊ alum respectū siue ꝯm aliam ⁊ aliam terminationem ad aliud ⁊ aliud obiectuꝫ: vt supra patuit in p̄mo.d.39. Sequitur. Lꝫ ergo deꝰ ꝓducat creaturas vt artifex: hoc tamen non est vt in scientia fundať respectus rõnis q̃ sit rõ qua põt ꝓducere: qꝛ relatio rõnis: nõ potest esse rõ formalis ꝓducendi ens reale ad extra: qꝛ ratio formalis ꝓducendi vel est perfectior ꝓducto si est ratio formalis ꝓducendi eq̇uoce: vel est eque ꝑfecta si ẽ ratio formali producendi vniuoce: sed nulla relatio rationis est eque perfecta enti reali: ⁊ sic relatio rationis nõ est ratio formalis ꝓducendi ens reale. Seqtur. Sꝫ tm̄ vt ille habitus absolutꝰ qui dꝛ esse ars inest ipsi deo idẽ ꝙ illa notitia absolute sumpta realr inest deo: imo est ipse deꝰ. Sed an talis sciẽtia dicať vere ars siue notitia practica: de hoc diffuse dictū est in.q. vlti. ꝓlo. Sequitur. Ita ꝙ in forma arguendi est fallacia accidentis: deus vt artifex est productiuus: per relationeꝫ rationis est artifex: ergo per relationem rationis est productiuꝰ: maior eñ est vera prout medium accipitur ꝑ fundamẽto ipsius relationis: ⁊ minor est vera: vt accipitur ꝑ ipsa relatione formaliter: est ergo fallacia accidentis.

Relatio rõnis nõ ẽ rõ formalis ꝓducendi ens reale

¶ Ibi. Qualiter autem scientia dei absoluta ⁊ vt absoluta possit sufficienter habere totam rationem artis: inquantū ipsa terminat relationes oĩm creaturaꝝ vt artificiatorum ad artificem dictum est in primo.d.35.⁊.36.

¶ Sexto ⁊ vltimo arguit Doc. Si xp̄i ad matrem esseꝫ relatio realis: tunc esset equalis matri ꝯm naturam humanam: quod est falsum: quia equalitas fundatur sup vnitatem vnionis: non est autẽ ibi realis vnitas vniõis ad matrem: sicut patet discurrendo per omnes vniones reales. ¶ Ad vltimū concedit Doc. ꝙ filius est realiter equalis matri ꝯm naturam humanam: vel excellentior. Et cum dicitur qꝺ equalitas fundatur super vnitatem vnionis: negatur qꝛ vnio est relatio: aut est relatio eadẽ que equalitas: ⁊ tunc idem fundabitur in se: aut est alia: et tunc quero aut illa alia fundabitur super vnum: ⁊ quero super quam vnitatem: si super vnitatem vnionis erit processus in infinitum: si vero super vnitatem ⁊ non super vnitatem vnionis: idem potest dici de equalitate scilicet qꝺ fundatur super vnitatem / ⁊ non super vnitatem vnionis. ¶ Ibi. Et si dicas qꝺ ista vnio non materie ad formam: neqꝫ aliqua multarum vnionum manifestarum: sed est vnio ꝑitatis hoc videtur exponere vnū vocabulū per aliud eiusdẽ sensus. Idẽ eñ est equalitas et

esse realē: quia nō est ibi vnitas ꝑitatis eo mō q̄ aūs pōt habere aliquē intellectū ꝓbabilitatē: est negare idē ꝓpter idē. Et qd̄ addit̄ ad istā ꝯclōnē ꝙ oporteret essentiam bis accipi: nō aūt bis accipit̄ nisi vt hūs vnitatez vniōis improbat̄ per hoc ꝙ essentia fundat relōnes originis q̄ sunt reales: ⁊ tñ non est bis accepta ex natura rei. ¶ Qꝛ si dicat̄ ipsam bis accipi in ꝓducente ⁊ ꝓducto. Cōtra q̄ro q̄d est bis accipi ex natura rei: aut habere aliqua aliquo mō distincta ex natura rei ⁊ absoluta: et hoc falsū est in ꝓposito: aut tñ habere relatiōes distinctas ex natura rei: ⁊ tūc essentiā fundare ex natura rei relōnes originis distinctas: qꝛ bis accipit̄ ex nā rei: est ipaz fundare relōnes originis reales: qꝛ fundat duas relōnes reales: qd̄ nihil ē. ¶ Ad argumētū ḡ dico ꝙ sup vnitatē nō vnionis fundat̄ equalitas: sed illa vnitas in creaturis nō est entis singularis: sed nature: de qua duplici vnitate tactū est satis in. q. de indiuiduatione scdi lib. d. 3. ⁊ ita in ꝓposito vnitas fundans equalitatem nō est vnitas ꝑsone sed nature: nec illā opꝫ distigui vel bis accipi ad hoc ꝙ relō sit realis: sed sufficit ꝙ ipa exñte eadē extrema realr̄ distinguant̄: sicut ⁊ in relōnibus originis. Et tūc ad ꝓpositum dico ꝙ in natura humana in xp̄o est vnitas aliqua realis minor vnitate numerali: ⁊ silr̄ vnitas realis in Maria: ⁊ ista vnitas est fundamentū mutue equalitatis in xp̄o ⁊ maria si ponātur fuisse equales in natura humana. Hec littera de se clara ē nec expositiōe indiget. Et sic est finis huiꝰ octaue distinctionis ⁊c.

Distinctionis none Questio vnica.

QVeritur a Doc. circa distictionē nonā. An christo debeat̄ latria solū ſm naturaz diuinam. In ista. q. sunt tria principaliter vidēda. ꝑmo qualiter accipit̄ latria. secundo qualiter debeat̄ deo. tertio ſm quā naturā debeat̄ xp̄o. ¶ De primo dicit ꝙ sicut revereri aliquē actu interiori ē bona ꝓpria reputare parua respectu bonorū illius quē reuereẗ. cuius bona reputat magna: et hec littera intelligit̄ de reuerētia in cōi ꝓut. s. est cōis latrie dulie ⁊ iperdulie. Sequit̄. ⁊ est actus ꝟtutis. hic specialiter loquit̄ de reuerētia q̄ ꝑtinet ad latriā: ⁊ dicit ꝙ talis reuerētia. s. extollere in corde bonitatē alicuiꝰ tāq̄ summā respectu bonitatis sue et a quo iste magnificans hꝫ totā bonitatē suā est actus ꝟtutis ⁊ est actꝰ laudabilis: vult ḡ ꝙ latria habeat ꝓ obiecto nō tm̄ summū bonū: sed etiā magnificās tali honore habeat a summo bono suā bonitatez: hoc tñ dubie ponit. s. ꝙ sic magnificans habeat suā bonitatē ab illo quē sic magnificat vt ī. patebit. Dicit ḡ ꝙ hec reuerētia summa in actu interiori respicit solū deū ꝓ obiecto ꝯueniēti vt summū bonum vel summū dñm: ⁊ sic talis reuerētia actu interiori est diligere deū vt summū bonū sup oīa ⁊ hoc tā intensiue q̄ extēsiue: vt. ī. patebit. d. 27. ⁊ hoc si respicit deū vt summū bonū: si vero respicit vt summū dñm est illū recognoscere vt summū dñm: illū sup oīa diligēdo ⁊ extollendo. Et addit ꝙ huic actui interiori corrñdent aliqui actus exteriores q̄ sunt signa huiꝰ actus interioris: puta in quacūq̄ lege aliqua sacrificia: vel aliqui ritꝰ vl' genuflexiones ꝓtestātes istā reuerētiā. Ex istis actibꝰ interioribꝰ frequēter elicitis generat̄ hītus inclinās voluntatē ad faciliter ⁊ ꝓmpte eliciendū tales actus: et si actus sunt debite circūstātionati hītus generatus ex illis erit moraliter bonus: similiter ex actibꝰ interioribꝰ debite circūstātionatis generat̄ in parte sensitiua habitus moralis nō formalr̄ quia talis est tm̄ in volūtate: sꝫ materialiter: vt. ī. patebit. d. 33. Et addit ꝙ hoc nomē latria potest equiuoce accipi. vno mō ꝓ reuerētia exhibita deo actu interiori rōne summi boni: vel summi dñij: vel ꝓ reuerētia exhibita deo actu exteriori: vel latria potest accipi ꝓ habitu interiori vel exteriori: de quo. s̄. et talis habitus cū sit ꝯsonus rōni recte est ꝟtus: qꝛ omis habitus ꝯformis rōni recte pōt dici ꝟtus moralis: vt pꝫ a doc. in ꝓlo. q. vlt. ⁊. d. 17. ꝑmi. Et dicit ꝙ latria nō est ꝟtus theologica: pꝫ qꝛ ꝟtus theologica habet deū sub rōne deitatis ꝓ obiecto imediato: vt fides: spes: charitas: de fide pꝫ a doct. ī. distinctione. 23. ⁊. 2. 4. de spe. d. 26. de charitate. distinctiōe. 28. ⁊. 29. Est ergo tm̄ ꝟtꝰ moralis ⁊ potissime cōtineẗ sub iustitia qua reddit̄ superiori qd̄ sibi debet̄ necessitatis vel congruitatis debito. Sequit̄. Nō aūt ista nō est de latria ꝟtute: sed de actu. Uult dicere ꝙ obligatio reuerētie deo exhibēde: nō ē de habitu latrie: sꝫ tm̄ de actu. s. ꝙ quis tenet̄ eligere actū talis honoris: q̄ sit sic circūstātionatꝰ: vel ꝙ sit gñatiuꝰ habitus latrie: vel ꝙ sit genitꝰ ab habitu latrie. Hoc tñ non est de rōne actus moralis. s. ꝙ sit gñatiuus ꝟtutꝫ: vel ꝙ sit genitus a ꝟtute: vt pꝫ a doc. in. 4. d. 14. q. 2. arti. ꝑmo. sed hoc dicit: qꝛ oīs actus moralis de facto vel est gñatiuus virtutis: vel saltem generatus a virtute: vel natus elici a virtute.

De secundo articulo. Dicit doctor ꝙ quilibet adultus tenetur aliq̄ñ elicere talē actum reuerētie et hoc saltē in die dñico: p̄cipue in oblatiōe illiꝰ sūmi sacrificij. s. eucharistie: quā dꝫ sacerdos offerre ꝓ se ⁊ populo: ⁊ in illa oblatiōe etiā populꝰ offert spiritualit̄: q̄. s. tenet̄ audire missam totā die dñico: ⁊ si aliqua necessitas excuset ab executiōe huius actꝰ quē determinauit eccl'a necesse est supplere illa in aliquo equiualēte: vt saltē die illo spāliter deputato cultui diuino aliq̄s actꝰ habeat̄ relatus immediate in deū ad eius reuerentiā: ⁊ talis actꝰ deberet esse dilectio gratuita qua actu diligat deum super omnia tam intensiue q̄ extensiue: vt infra patebit distinctione. 27. articulo vltimo.

Quō q̄libet tenet̄ ad missā die dñico

De tertio articulo cum queritur. an debeatur xp̄o honor latrie solūmō ſm nām diuinā. Doct. dicit ꝙ ly solūmō potest accipi cathegoreumatice vel sincathegoreumatice. Pꝛio mō est dictio significatiua: ⁊ significat idē ꝙ solitariū: sicut dicimꝰ. Franciscus solꝰ ambulat. i. non cum alio. Scdo mō ē dictio exclusiua: ⁊ tūc excludit aliq̄d ab vno extremo respectu alteriꝰ extremi: sicut dicimꝰ. solū aīal est sensibile. excludit eni sensibile ab omni eo quod nō est aīal: ⁊ hec distinctio pꝫ a Doc. i ꝑmo. d. 21. Accipiēdo ḡ ly solū: siue solūmō cathe. Dicit doc. ꝙ hec ꝓpō est ꝟa. s. xp̄s ē adorādus solūmō ſꝫ nām diuinā. i. ꝙ ſm solā nām diuinā ē adorādus. i. ꝙ nā diuina solitarie accepta est adorāda. Et lꝫ natura hūana vt vnita nature diuine sit adorāda: tñ natura diuina i xp̄o cōsiderata solitarie ē adorāda. An mō natura hūana solitarie accepta sit adorāda adoratiōe latrie: patebit. ī. ꝙ nō. Accipiēdo aūt ly solū syncathe. Dicit doc. ꝙ pōt excludere aliq̄d vel a termino adoratiōis: vel a rōne adorandi. Cū q̄rit̄. An xp̄s sit solū ſm nām diuinā adorandus: si excludit a termino adoratiōis. sensus ē: ꝙ tm̄ natura diuina in xp̄o est terminꝰ adoratiōis. i. ꝙ tm̄ natura diuina in xp̄o est adorāda: ⁊ hic sensus nō est verꝰ: qꝛ natura humana vt vnita diuine ē adorāda: sic tñ intelligendo ꝙ totꝰ xp̄s q̄ simul includit nām diuinā ⁊ humanam ē adorādus: ita ꝙ a tali adoratiōe nō excludit̄ natura hūana: sicut etiā dicimꝰ ꝙ pater in diuinis ē adorādus: ita ꝙ nō tm̄ natura diuina in patre est adorāda: sꝫ etiā paternitas vt in patre: tñ qꝛ paternitas vt in se cōsiderata nō est adorāda: sic in ꝓposito. Si vero excludit vt a rōne adorādi. Dicit doc. ꝙ xp̄s solum ſm naturā diuinam est adorādus: pꝫ qꝛ sola natura diuina est rō formalis adoratiōis: sicut etiā dicimꝰ ꝙ pater in diuinis solum ſm naturā diuinā ē obm̄ fruibile. i. ꝙ sola natura diuina est rō formalis obiecti fruibilis. Pꝛio mō vt ly solum excludit a t'mino adoratiōis. ꝓbat Doc. auctoritate Dama. quō a termino adoratiōis nō dꝫ excludi natura humana cum xp̄s adorat̄. Deꝰ inq̄t ꝑfectꝰ ⁊ hō ꝑfectus quē adoramꝰ cū patre ⁊ spū scō vna adoratiōe cū incōtaminabili carne eiꝰ: ñ iadorabilē carnē eiꝰ dicētes. Dicit doc. ꝙ ly cū accipit̄ associatiue: nō aūt copulatiue vt sit sensus. adoramꝰ ꝟbū cū carne. i. habēs carnē sibi vnitem nō aūt cū carne: hoc est carnē adoramꝰ: quasi sit ꝓpositio copulatiua: supple sic dicēdo: adoramꝰ ꝟbū: et adoramus carnē: cōsiderādo tñ carnē nō vt vnitatē verbo: quia bene possumus adorare carnem vt verbo vnitā: et hoc est quod dicit.

Exēplū quō solus accipitur cathegoreumatice ⁊ sincathe.

Li. 3. c. 8

Ibi. Sed contra. hoc arguitur. Hic doc. instat ꝯtra illud qd̄ dixit in. 3. art. s. ꝙ iō natura diuina est ratio formalis adorādi: qꝛ summū dñium eā immediate sequit̄: ⁊ intēdit ꝓbare ꝙ ita debet̄ adoratio nature

diuine rõne redẽptiõis: sicut rõne creatiõis. dñs eñ dr respectu serui. Et dicit dñs ex tẽpore: vt pꝫ p Aug. 5. de tri. c. vlt. ⁊ hoc q̃ñ creauit creaturã: sꝫ tñ dñiũ vr̃ hr̃e circa creaturã rõne redẽptiõis: sicut rõne creatiõis. ⁊ hoc pꝫ multis auctoritatibꝰ. Et ex his infert ꝙ cũ xp̄s fuerit redẽptor ꝯm naturã humanã: ꝙ ꝯm illã vt ꝯm rõneꝫ adorãdi nõ absolute: sed vt ipsa fuit ratio redimẽdi debetur xp̄o adoratio q̃ ⁊ creatori. ¶ Ibi. Rñdeo ⁊ dico ⁊c. Doc. tenẽdo ꝙ deus habeat tantũ dñium sup creaturam vt redẽptor sicut vt creator: accipiẽdo redimere effectiue: qꝛ solus deus fecit hanc redẽptionẽ: dicit duas cõclusiões: neutrã tñ asserẽdo seorsũꝫ sumptã: sꝫ tñ disiunctiue. ¶ Quarũ pma est. ¶ Si teneat ꝙ ratio dñij sit ratio adorãdi: deus est ita adorãdus rõne redẽptionis: sicut rõne creatiõis. si tñ p redẽptionẽ tantũ donuꝫ sit collatũ creature quãtũ p creationẽ: ⁊ tũc dicit Doc. ꝙ et si ad maius summo nõ possit aliquis obligari: tamen ex alia ⁊ alia rõne potest ad idẽ multipliciter obligari. ¶ Scda ꝯclusio. Si teneat ꝙ bonitas intrinseca deitatis: siue ipa deitas absolute accepa sit ratio formalis adoratiõis: quod credo magis esse verũ: vt posset ꝓbari ex multis dictis. Doc. tũc erit tñ vna rõ formalis adorationis. ¶ Tenẽdo scdaꝫ cõclusionẽ pꝫ rñsio ad rõnẽ: quia tũc nec creare: nec redimere est ratio formalis adorandi. Si ṽo teneat prima cõclusio: cõcedo ꝙ redimere effectiue est ita ratio formalis adorãdi sicut creare. Et cum infert ꝙ redemit ꝯm naturã humanã: negat ꝙ effectiue redemerit: tñ enĩ meritorie redemit ꝯꝫ naturã humanã: vt infra patebit distinctiõe. 18. ⁊ distinctione. 19.

Ibi. Sed restat vna dubitatio. Hic Doct.

vult expͤsse ꝙ nature humane assumpte a ṽbo debeatur
ypdulie adoratio debetur. adoratio ypdulie: q̃ est summa adoratio creature exhibẽda: ita ꝙ natura hũana vt hñs summã grãm: vel vt redimens: vel vt caput totiꝰ ecclie est ratio talis adoratõis. ¶ Et ꝯtra hãc cõclusionẽ instat doc. ꝓbando ꝙ sibi debeatur maior adoratio q̃ꝫ adoratio ypdulie: ⁊ maior ista est tñ adoratio latrie: ⁊ ꝓbat pmo qꝛ nature humane vt plene summa grã debet adoratio ypdulie: ⁊ vt redimenti nos debet tãta adoratio ergo respectu vtriusqꝫ debet maior adoratio: sicut natura humana vt plena gratia ⁊ vt redimẽs est maius bonũ q̃ꝫ vt tñ plena grã: vel tãtũ redimẽs. ¶ Scdo: qꝛ natura hũana vt plena grã ⁊ vt ĩfluẽs in eccliaꝫ dr caput ecclie: ⁊ sic ecclia rõne talis influẽtie tenet eã adorare adoratiõe ypdulie: tenet etiam eã adorare adoratiõe ypdulie: eo ꝙ plena grã posito ꝙ non influeret. ergo rõne vtriusqꝫ debetur sibi maior adoratio adoratiõe ypdulie. ¶ Ad has duas rõnes respõdet doc. pmo, si bonitas intrinseca nature humane. i. summa gratia sit ratio formalis adoratiõis ypdulie: tunc ĩ ista est tñ vna rõ formalis sic adorandi. s. summa gratia: et sic esse caput ecclesie vel redimere nos meritorie: nullo mõ erit ratio formalis adorãdi. scdo si teneat ꝙ bonitas intrinseca sit rõ adorãdi: ⁊ silr̃ collatio beneficij quo redemit nos: siue quo influit in eccliaꝫ sit ratio adorationis ypdulie: tũc erũt due rõnes adorãdi. ⁊ sic nos tenemur ex multiplici rõne exhibere eidẽ sũmã adorationeꝫ ypdulie: sicut. s. dctm̃ est de adoratione latrie q̃ exhibet
S. Bonaueñ. deo rõne creatiõis ⁊ rõne redẽptiõis. ¶ Tertio arguit ꝓbãdo ꝙ sibi debeat adoratio latrie: ⁊ adducit rationeꝫ Bonauẽture in. 3. d. 10. q. 3. qui dicit quare nõ potuit reparatio hoĩs fieri p purã creaturã: qꝛ tũc non eẽt pfecte restitutus ad illã excellẽtiã quaꝫ pus habuit. s. qꝛ nulli creature tenebat seruire: ⁊ tñ si repatꝰ fuissꝫ p aliquã purã creaturã teneret ṽuire illi. ⁊ nõ teneret ṽuire soli deo cũ ergo ex creatiõe tenet seruire soli deo. ergo oportuit reparatorẽ esse deũ. Ista ratio nõ cõcluderet: si tantum adoratiõe ypdulie esset adorãda natura humana in xp̄o Posset eñ bene homo restitui ad istã excellẽtiã: vt solũ deum teneret adorare adoratiõe latrie. Et aliũ reparatorem teneret adorare adoratiõe ypdulie: nõ eñ teneretur aliũ adorare latria: si mõ natura humana in xp̄o nõ est ratio alterius adoratiõis ypdulie. ergo opꝫ mõ eam adorare adoratiõe latrie cũ p eam sit perfecte reparatꝰ et restitutus ad illã primã excellẽtiã. ¶ Rñdet doc. ꝙ hec rõ bene cõcludit de cõgruo. s. ꝙ psona redimẽs ⁊ meritorie saluãs fuerit deꝰ. Vult dicere ꝙ psona ṽbi rõne nature humane assumpte fuit meritorie saluans: ⁊ rõne nature diuine fuit vere creãs ⁊ effectiue redimẽs. rõne ergo nature humane sibi debet summa ypdulia. ⁊ rõne nature diuine sibi debet latria: ⁊ tñ ex hoc homo redemptus nõ est depssus ꝙ eidẽ psone rõne nature diuine teneatur exhibere honorẽ latrie: ⁊ rõne nature humane p quã eũ redemit meritorie teneat exhibere honorẽ yperdulie: sicut nec mõ dr depssus: ex hoc ꝙ tenetur adorare matrẽ dei adoratiõe ypdulie. sꝫ bene esset depssus si teneretur aliũ adorare adoratiõe latrie: puta illũ qui eũ redimeret. est enĩ cõgruũ vt idẽ pater qui generat filiũ etiaꝫ eundẽ nutriat vt sic eidẽ psone debeat eadẽ reuerentia q̃
debetur genitori ⁊ nutritori. ¶ Quarto arguit doc. auctoritate Ansel. scdo cur deꝰ hõ. c. 14. q̃ vult ꝙ vita hominis assumpti erat tñ bonũ q̃ꝫtũ puatio eius erat malum: ⁊ puatio illiꝰ vite erat maius malũ q̃ꝫ oĩa pctã mũdi q̃ nõ fuissent ĩmediate in deũ: sed infinita pcã fuissent infinitũ malũ: ⁊ puatio illius vite fuisset infinitũ maluꝫ ergo vita illius hoĩs fuit infinitũ bonũ: sed infinituꝫ bonum est adorãdũ adoratiõe latrie. ergo. ¶ Rñdet doct. ꝙ vita illius hoĩs assumpti nõ erit bonũ infinitũ formalr̃: nec p ꝯñs summe diligẽda: qꝺ pꝫ: qꝛ trinitas voluit eaꝫ non esse in morte: qꝺ tñ noluisset si fuisset summe diligẽda. sed auerti a deo in vno est grauius q̃ꝫ auerti a deo in alio. ⁊ hic loquit tñ de auersiõe mediata siue ṽtuali: et non de auersiõe immediate siue formali: ⁊ p nunc auersio immediata accipit p cõparationẽ ad cõuersionẽ immediatam. ⁊ ideo odiũ dei immediate auertit a deo: qꝛ dilectio dei sibi opposita immediate cõuertit ad deum: ⁊ silr̃ auersio mediata accipit p cõparationẽ ad cõuersionem mediatã: pꝫ quia odiũ ꝓximi mediate auertit a deo quia dilectio ꝓximi sibi opposita tñ mediate auertit ad deum. ⁊ de ista auersione tã immediata q̃ꝫ mediata: siue formali vel ṽtuali: vide que exposui super scdo doc. d. 35 ¶ Dicit ergo doc. ꝙ q̃ꝫto cõuersio est melior: tãto auersio opposita est peior. sed dilectio nature humane in xp̄o q̃ erat optima creatura q̃ꝫtum ad plenitudinẽ gratie ẽ sũma cõuersio in deũ loquẽdo de cõuersiõe mediata: siue ꝺ conuersione q̃ fit p actũ vtẽdi creatura: diligendo enim creaturã ꝓpter deũ est vti creatura. Cum ergo natura humana assumpta a ṽbo fuerit maxime coniuncta fini: quia habuit summã gratiã possibilem creari: ⁊ summã beatitudinẽ: vt. s. patebit. d. 13. ⁊ p ꝯñs maxime referibilis in deũ vt in finẽ. sequit ꝙ auersio mediata a deo circa illud obm̃. s. naturã assumptã odiẽdo illã vitaꝫ in eo. s. in xp̄o quẽ deus noluit odire erat pessima auersio: ⁊ ita occisio illius hoĩs erat grauissimũ pctm̃ q̃ꝫtum erat ex pte obiecti: loquẽdo. s. de pctõ ĩmediate cõmisso circa creaturam. ¶ Et qꝺ dr ꝙ fuit grauius oĩbus alijs peccatis etiam possibilibus nõ ĩmediate cõmissis in deũ: dicit ꝙ cũ illa
pctã habeant grauitates distinctas ⁊ vna illarum non notabile
includit aliã: grauitas illiꝰ q̃ꝫtũ ad intẽsionem maxima erat: sed in alijs peccatis erat maxima q̃ꝫtũ ad extẽsionẽ ¶ Et nota qꝺ dicit doc. ꝙ vna grauitas peccati nõ includit aliã. hoc dꝫ sane intelligi: qꝺ verũ est formalr̃: qꝛ sicut vnũ pctm̃ nõ includit aliud formalr̃: ita nec grauitas vnius peccati includit aliã formalr̃: loquẽdo tñ de inclusiõe p equiualẽtiã grauitas vniꝰ peccati põt includere grauitatẽ pluriũ peccatoꝝ: forte quia illa grauitas erit tãta vel maior q̃ꝫ grauitates pluriũ peccatorũ siml̃ accepte. Sꝫ an grauitates oĩm pctõꝝ. circa creaturã simul accepte sint tñ malũ intẽsiue: sicut grauitas occisionis hoĩs assũpti: vr̃ dicẽdũ ꝙ ñ: lꝫ extẽsiue: vt dicit doc

Ibi. Ad argumenta principalia. primũ

et scdm argumẽtũ ⁊ tertiũ cum suis rñsionibꝰ patẽt in littera. Vltimo arguit sic. Solum illꝺ est adorandũ adoratione latrie: qꝺ est sup oĩa diligendũ: patet qꝛ idem et ꝯm eandẽ naturã est summꝰ dñs ⁊ finis vltimꝰ: sꝫ xp̄s tñ ꝯm naturã diuinã est summe diligẽdus: qꝛ soluꝫ ꝯm eam est summũ bonũ ⁊ finis vltimus. ¶ Rñdet pmo ꝙ tenendo bonitatẽ intrinsecã summi esse rõnem adorationis maior est concedẽda: ⁊ minor põt distingui sicut et questio pncipalis. s. ꝙ ly solum põt accipi cathe. ⁊ sincathe. cathe. cõcedit minor. s. ꝙ xp̄s ꝯm solã naturã diuinã est summe diligẽdus: accipiẽdo ly solũ: vt idem ꝙ solitarium. Et silr̃ concedit ꝯclo. s. ꝙ xp̄s ꝯm solã naturã diuinam est adorandus. ¶ Sequitur in littera ⁊ in eo sensu quo dictum est ad. q. ꝙ minor est falsa. i. ꝙ si ly solũ acci

piatur sinchã. ⁊ vt excludit a termino adoratiõis: siue a termino dilectiõis: minor est falsa. s. ista xp̃s solũ ƀm naturã diuinã est diligẽdus: pz q: in tali dilectiõe non debet excludi naturã humanã vnita v̾bo. Et silr̃ conclusio est falsa. s. xp̃s solũ ƀm naturã diuinã ẽ adorãdus: q: in tali adoratiõe non dz excludi nã assumpta: vt. s̃. patuit. Si v̾o ly solũ nõ excludit a rõne formali: tũc minor est v̾a. Et silr̃ ꝯclõ. ¶ Sequit̃. q̇ aũt teneret ꝙ rõ adoratiõis sit bonitas summa vt cõicãs se summe ipsi adoranti: ꝗuis cõcedat ꝙ summe adorãdũ sit summe diligendũ: nõ tñ cõcedit ecõtrario. s. ꝙ summe diligẽdũ sit summe adorãdũ: q: summũ bonũ intẽsiue in se absolute sumptũ ẽ summe diligẽdũ: ⁊ tñ nõ est summe adorãdũ: nisi summe se cõicaret alteri tenẽdo ꝙ talis cõicatio sit ratio formalis adoratiõis. ¶ Nunc doc. mouet vnum paruũ dubiuz. s. an tot⁹ xp̃s nõ exclusa nã humana sit summe diligẽdus: sicut tot⁹ ẽ adorãdus nõ exclusa natura humana: p̃sertim cũ vnio illa nõ sit summe diligẽda: patet quia est bonũ creatũ. ¶ Rñdet doc. dupliciter ¶ Prio ꝙ si act⁹ diligẽdi distincte respicit naturã diligibilẽ vt obm̃ summe diligibile: ꝙ tũc tot⁹ xp̃s nõ sũme diligit̃: sed tm̃ natura diuina in eo: ⁊ tñ totus adorat̃: q: adoratio ꝯfuse exhibet̃ toti. ¶ Scd̃o dicit: ꝙ si dilectio põt tẽdere in totũ cõfuse: ꝙ tũc tot⁹ xp̃s nõ exclusa natura humana ẽ summe diligẽdus: sicut etiã pater in diuinis est summe diligendus non exclusa paternitate: q̃ tamen in se non est summe diligenda.

¶ Distinctionis decime. Questio vnica.

CIrca dist. x. querit doct. an xp̃s sit filius dei adoptiuus. Et qd̃ intelligit̃ de xp̃o tm̃ rõne humane nature: vt patebit respõdendo ad. q.

Ibi. Respondeo, Qui diceret filiationẽ esse p̃cise suppositi et nõ ƀm naturã vt. tz Bonauen- (Opi. S. boua.) tura in. 3. d. 8. art. 2. q. 2. posset faciliter dicere xp̃m non esse filiũ adoptiuũ: q: ista rl̃o nõ cõuenit supposito ƀz se. patet quia suppositũ diuinũ nõ põt adoptari: q: in isto noĩaret̃ impfectio: q̇ em̃ adoptat̃ in filiũ dei adoptat̃ mediãte g̃ra: vt. ĩ. patebit: q̃ g̃ra nõ põt eẽ in supposito diuino: q: eẽ gratũ alicui noĩat ĩpfectionẽ in gratificato: vt pz a doc. in. 2. d. 17. ⁊ p ꝯñs talis filiatio nõ põt imediate fundari in supposito diuino. Sequit̃. ¶ Sed dicẽdo filiationẽ qua q̇s dr̃ fili⁹ adoptiu⁹ immediate fundari in natura simili nature generãtis naturaliter: filiatio adoptiua fundabit̃ in natura q̃ est similis creãti: non tñ vniuoce: q: natura diuina ⁊ natura creata non tm̃ dr̃unt specie: sed ẽt sunt simplr̃ diuersa in realitate: lz nõ ĩ cõceptu: vt expositũ est in ṗmo. d. 2. q. 1. d. 3. q. 3. ⁊. d. 8. q. 2. Sed dr̃ silis siltudine naturali: quia imago eius: ⁊ hoc debet intelligi vel de imagine tm̃ v̾tuali: vel de imagie formali: siue actuali: sicut exposui in. 2. d. 16. ⁊. 26. Et etiã est similis similitudine gratie: qua ista natura intellectualis põt attingere ad hereditatẽ adoptãtꝭ. ¶ Ibi Translatũ est eni. Hic. Doc. describit quis dicatur fili⁹ (Opinio Sco.) adoptiuus ƀm opi. p̃p̃am: ⁊ dicit ꝙ ille est adoptiuus: qui nõ est naturalr̃ genit⁹ ab aliquo. s. a patre adoptãte nec ex g̃natione habet ius succedendi in hereditate: sz ex g̃ra p̃ordinat̃ vt habeat ius succedendi ita ꝙ ibi tria concurrunt. ṗmo extranaitas ex g̃natione naturali. i. ꝙ ex g̃natione naturali nõ habeat ius succedẽdi in hereditate. scd̃o requirit̃ gratia: q̃ est gratuita voluntas ipsius adoptãtis. t̃tio bonũ ad qd̃ p̃ordinat̃ ex ista g̃ra. s. hereditas ad quã hz ius succedẽdi ex adoptiõe. Nota tñ ꝙ aliter ⁊ aliter requiritur gratia qñ deus adoptat: et qñ homo: qñ em̃ hõ adoptat nõ causat aliquid in adoptato quo formalr̃ dicat̃ sibi gratus: sed tm̃ gratis acceptat vt habeat ius in hereditate: sz qñ de⁹ adoptat aliquẽ in filiũ: creat in eo habitũ g̃re quo formalr̃ dr̃ gratus: ⁊ quo hz ius succedẽdi in hereditate: ⁊ loquor d̾ potentia dei ordinata q: deus ordinauit nõ adoptare aliquẽ nisi mediãte g̃ra infusa: lz de potẽtia absoluta possz adoptare: ita ꝙ habeat ius succedẽdi in hereditatẽ eternam nullo habitu infuso: vt pz ĩ ṗmo. d. 17. ¶ Ibi. Pz ꝙ ista nõ cõueniũt xp̃o ƀm g̃nationẽ diuinã: q: ex generatiõe naturali diuina ẽ heres naturalis in hereditate eterna: patet quia filius dei ex naturali generatione hz necessario oẽm pfectionẽ quã pater habet: ⁊ ex tali generatione hz eandẽ beatitudinẽ quã pater hz: vt plixe pz in ṗmo in plib⁹ locis. ¶ Sequit̃. Scd̃z etiã naturã humanam nõ dñr hec sibi cõuenire: q: ƀm g̃nationẽ tẽporalem talis natura nõ fuit extranea: q: fuit innocẽs: q: nunꝗ habuit pctm̃. ¶ Ibi. Cõtra. Si intelligat̃ extraneitas tm̃ in hñdo pctm̃. g̃ Maria nõ fuisset filia adoptiua: si nunꝗ cõtraxisset pctm̃ originale: qd̃ tñ est falsũ. ¶ Si dicat̃. Hic doc. docet modũ tenẽdi ꝙ xp̃s nõ fuit adoptiu⁹: ⁊ tñ maria fuit filia adoptiua: lz vterqz innocens. Et dicit ꝙ requirit̃ talis innocẽtia ꝙ ex g̃natione non habeat vñ possit contrahere pctm̃ originale: ⁊ hoc fuit in xp̃o rõne nature humane. solũ enim geniti p rõnem seminalẽ habent vnde possint contrahere peccatũ originale: vt pz in. 2. d. 30. Sed xp̃s non fuit genit⁹ ƀm naturã humanã ex aliqua rõne seminali: sed tm̃ ex purissimis sanguinib⁹: sicut dicit Dam. iõ nõ habuit vnde possit contrahere aliqd̃ pctm̃: ⁊ p ꝯñs nõ fuit fili⁹ adoptiuus. Hoc tenẽdo oz dicere. Adã nõ fuisse filiũ adoptiuum in statu innocẽtie: nec angelos fuisse filios adoptiuos: q: semp fuerũt ĩnocẽtes: qd̃ tñ videtur incõueniẽs

¶ Ibi. p̃. Pz etiã in adoptiõe humana. scd̃o dicit ꝙ nõ (Duplex extraneitas.) opz adoptiuũ fuisse extraneũ hoc est inimicũ: neqz ex actu p̃p̃o: vt ex pctõ actuali: neqz ex actu parentum. s. ex pctõ originali: qd̃ cõtrahitur in nobis ex actu parẽtum hoc est ex pctõ actuali Adã: vt patet in. 2. d. 30. talis em̃ inimicus cõiter nõ adoptat̃: sed magis dilect⁹ altero istorum modoꝝ. s. vel ex actu p̃p̃o: vel ex actu parẽtũ q̇ mouetur ad eũ diligendũ. Sequit̃. g̃ sufficit extraneitas: q̃ est carentia iuris in hereditate adoptãtis: ⁊ hoc ꝗtuz ẽ ex g̃natione naturali. Doc. dat aliã rñsionẽ: ꝙ posito ꝙ aliquis non habeat vnde contrahat peccatũ aliqd̃. adhuc tamẽ potest dici extrane⁹ in hereditate eterna: q: si ex generatiõe naturali nõ habeat g̃ram gratũ faciẽtem per quã quis hz ius succedẽdi in hereditatẽ eternaz. adhuc erit extrane⁹: ⁊ sic poterit adoptari. Ad hoc g̃ vt q̇s non posset adoptari: nõ tm̃ requirit̃ ꝙ ex generatiõe naturali nõ habeat vnde possit ꝯtrahere pctm̃: sz etiã req̇ritur ꝙ ex tali g̃natione habeat g̃ram. In p̃posito ptz ꝙ xp̃s ex g̃natione tp̃ali nõ habuit gratiã: ptz q: ṗus fuit genitus tp̃aliter ꝗ gratia sibi fuisset ĩfusa: vt. s̃. patuit d. 2. ⁊ sic posset ꝯcedi xp̃m fuisse filiũ adoptiuũ. ¶ Ibi. Qui istã rõnem non concedit. Adhuc doc. adducit aliã rõnẽ: q̇ vult tenere xp̃m nõ fuisse filiũ adoptiuuz: ⁊ dicit ꝙ talis sic dicẽs põt dicere ꝙ in filio adoptato requirit̃ talis extraneitas: ꝙ in instãti generatiõis naturalis nõ habeat ius in hereditate: ita ꝙ prius habeat esse naturale ƀm qd̃ sit extraneũ anteꝗ adoptet̃: ita ꝙ in illo instãti tp̃is quo generat̃ nõ habeat g̃ram: ⁊ sic in tp̃e sequẽti poterit adoptari infundẽdo sibi g̃ram. Sed in p̃posito xp̃s in eodẽ instãti tp̃is quo tp̃aliter fuit genit⁹: habuit summã g̃ram: vt. s̃. patuit. d. 2. ⁊. ĩ. magis patebit. di. 13. ⁊. 18. ¶ Ibi. Sz hec ratio nõ vr̃ sufficere: q: tunc angelus si fuisset creat⁹ in gratia: vt multi tenent nõ fuisset filius dei adoptiuus. Sufficit ergo prioritas nature.

¶ Adhuc Doc. assignat aliã rationẽ tenendo xp̃m fuisse filium adoptiuũ: ⁊ dicit ꝙ q̇s põt dici extraneus: qñ primo instãti nature quo generat̃ nõ habet g̃ram: ⁊ ĩ secundo instãti nature infundit̃ g̃ra: ⁊ sic in scd̃o instanti nature v̾e adoptat̃: hoc modo xp̃s in ṗmo instanti nature quo fuit genit⁹ tp̃alit̃ nõ habuit g̃ram: sed tantũ ĩ secundo instanti nature: vt. s̃. patuit. d. 2. quia habitus et actus presupponũt esse: ⁊ p ꝯñs xp̃s potest dici filius adoptiuus. Et hoc mõ nõ vr̃ sequi inconueniens: ꝙ sic dicatur filius adoptiuus. ¶ Ibi. Si hoc nõ placet ⁊c. vltimo loco doc. si nõ placet dicere xp̃m adoptiuũ dat modum singularẽ tenendi xp̃m non fuisse adoptiuũ dicẽs. ille non potest adoptari: qui ex generatione naturali hz ius succedendi. sic ĩtelligẽdo ꝙ ĩ istãti primo nature quo accipit esse vel actu habeat g̃ram vel dispositionẽ de cõgruo ad g̃raz cõferandã in scd̃o instanti nature: sed xp̃s ex generatione tẽporali: ⁊ si in ṗmo instanti nature non habuerit gratiã: habuit tñ in ṗmo instanti nature dispositionẽ de congruo ad g̃ram infundendã in scd̃o instanti nature ita ꝙ talis g̃ra in scd̃o instanti nature necessitate congruitatis cõcomitat̃ g̃nationẽ illã vt dispositionẽ de congruo: ⁊ sic xp̃s nõ potuit adoptari. Angeli vero et si

habuerint grām in instāti creatiōis: ita q in pmo instāti nature habuerunt esse: ꝛ in secūdo instanti nature gratiā: tñ talis grā nō cocomitabaꝛ necessario ad ipā creationē vt dispositionē de ꝯgruo. ¶ Ibi. Et si obijciaꝛ q cōcomitabaꝛ nō tñ in pmo istāti nature: sꝫ in secūdo: et ita in pmo instanti fuit extraneitas: quia carentia iuris quod cōferebaꝛ in scdo instāti. Rñsionē q̄re. ¶ Ad hoc pōt dici (vt pꝫ ex vltimo mō dicēdi) q lꝫ in scdo instanti conferatur ius hereditatis: tamen in primo instanti ē illa dispositio necessario consequens naturam istam humanam. ꝛ ideo non est extraneitas: vt ibi dictum est.

Ad argumēta principalia. primo arguit doc. p bando xp̄m eē filiū adoptiuū. pmo sic. xp̄s ē p̄de-
Argu. i. stinat⁹ eē fili⁹ dei. Ro. pmo. ḡ adoptiu⁹. pꝫ ꝯña: q2 p̄destinare est ad hereditatē eternā adoptare ꝛ hoc p actum
Rñsio. volūtatis diuine: vt pꝫ in. 1. d. 40. ¶ Rñdet doc. negādo ꝯñam. nō eñ sufficit ad adoptionē q ds pōr ordineꝛ ad hereditatē eternā: sꝫ opꝫ addere q illi p̄destinato: vt qñq3 extraneo ꝯferat grāꝫ. Tenēdo eñ q solus xp̄s nō sit fili⁹ adoptiu⁹: ꝛ q angeli creati in grā sint filij adoptiui: opꝫ dicere q in pmo instāti nature fuerunt extranei: quia in illo instāti nec grām habuerūt nec dispositionē de ꝯgruo ad ipāꝫ: xp̄s ṽo ꝛ si in pmo instāti nature quo habuit eē tpalr nō hūerit grām: habuit tñ dispositionē
Dr̄ia int adopta-re diuinū et hūanū de ꝯgruo ad illā: vtꝫ. patuit. ¶ Deinde dicit q hō adoptat p nouū actū volūtatis: q2 sic adoptare ē aliqueꝫ ad hereditatē optare p nouū velle: nō eñ adoptat p nouū effectū realē causatū in adoptato: sed tm̄ p nouū velle q̄ adoptatū acceptat vt habeat ius succedēdi in hereditatem: sed de⁹ adoptat nō nouo velle: sed nouum effectuꝫ pducendo. s. grām: pꝫ q2 in deo nō pōt esse noua volitio realiter: q2 in deo ē tm̄ vnū velle idē sibi vt pꝫ in pmo. d. 2. nec pōt esse nouū velle ɓm rōnē: vt satis pꝫ a doc. i. 1. d. 30. 39. 40. ꝛ. 45. vide ibi: pōt tamē eē nou⁹ effectus volūtatis: ꝛ sic qñ actu causat grām in aliquo actu adoptat illū. Quāuis ḡ p̄destinare diuinū sit pordinare qꝺdam ad hereditatē p actū volūtatis nō nouū sꝫ eternū: q2 q̄cq̄d vult ab eterno vult: lꝫ non sp p eterno: vt ptꝫ a doc. in pmo. d. 8. q. vlt. Et. 39. 40. ꝛ. 45. Et similiter lꝫ tale p̄destinare sit quoddā adoptare: nō tñ pp̄e dr̄ adoptio: sed tm̄ ista collatio noua grē q̄ corrñdet nouo velle
Argu. 2. in hoīe adoptāte dr̄ adoptatio. ¶ Scdo pncipl̄r arguit q2 q̄cq̄d dignitatis est in hoīe attribuēdū ē xp̄o: sꝫ eē filium dei adoptiuū est dignitatis in hoīe. pꝫ q2 hoc tātū
Rñsio. cōpetit nature intellectuali. ¶ Rñ. doc. q aliud ē loqui de dignitate simpl̄r: ꝛ aliꝺ de dignitate supplēte indignitatē. pmo mō dignitas attribuēda est xp̄o. sed nō sp secūdo mō. Et in pposito adoptari in filiū dei ē tm̄ dignitatis supplētis indignitateꝫ: ptꝫ q2 extrane⁹ nō pōt dignificari nisi adopteꝛ ad hereditatēꝫ indignitatis est qñq3 esse extraneū. ¶ Tertio pncipalr arguit sic. sicut i xp̄o
Argu. 3. manent nature: ita ꝛ pp̄etates naturarū: sed adoptari est pprietas nature habētis grāꝫ: sed talis natura fuit
Solutio in xp̄o: ḡ ꝛ pp̄etas: ꝛ sic adoptari in filiū dei. ¶ Respōdet doc. q pp̄etas ꝯñs humanā naturā ṽe dr̄ de xp̄o: sicut esse filiū Marie naturalē: sꝫ eē adoptatū nō dicit pprietatē nature create absolute sumpte: ɓm quā naturaꝫ humanā xp̄s nūq3 fuit extrane⁹ ab hereditate paterna: sed est pp̄etas nature deprauate: q2 natura deprauata i Adam: ꝛ si in aliquo nō habuit pctm̄ originale: vt i matre dei: habuit tñ vñ posset ꝯtrahere. Pōt ēt dici deprauata q̄tū ad hoc: q2 ꝛ si in pmo instāti nature nō habeat grām: sed habeat in scdo instāti nature: tñ in pmo instāti non habuit dispositionē de ꝯgruo ad grām: sicut natura humana in Adam. ¶ Ibi. Cōtra. Doc. arguit pbā-
Obiectō do q filius dei sit adoptiu⁹: q2 xp̄s tm̄ ppꝛ grāꝫ habitualem habet ius in hereditate eterna: nō āt p solā vnionē psonalem: q2 si talis vnio fuisset sine grā habituali: xp̄s ɓm naturā humanā nō habuisset ius in hereditate eterna: pꝫ q2 de⁹ de potētia ordiāta neminē acceptat vt dignū vita et̄na: nisi ppꝛ habitū grē: vt subtilr pꝫ a doc. in. i. d. 17. tunc arguo sic: si hit⁹ grē fuisset collat⁹ nature hūane in pmo instāti. s. tpis ꝛ exñti in ppo supposito: ꝛ pro tunc nō assumpte a ṽbo: illud suppositū talis nature ṽe diceret filius adoptiu⁹: pꝫ q2 si Adā fuisset creat⁹ i grā vere fuisset filius adoptiu⁹. ḡ ꝛ mō suppositū diuinū ɓꝫ naturā hūanā erit ṽe fili⁹ adoptiu⁹. ¶ Rñ. q (tenēdo vltimū modū positū in corpe. q.) suppositū diuinū ɓm naturam humanā hñtē grām in pmo instāti tpis nō fuissꝫ filius adoptiu⁹: ꝛ tñ si illa eadē natura fuisset i ppo supposito hñs grām in pmo instāti: illud suppositū ɓm illā naturā esset vere fili⁹ dei adoptiu⁹. Et rō diuersitatꝫ ē: quia natura vt in supposito diuino in pmo instāti nature habet dispositionē de ꝯgruo ad grām ꝯferēdā in secūdo instanti nature: ꝛ eadē natura vt in ppo supposito in prio instāti nature ꝯsiderata: nō habuissꝫ dispōnē ꝺ cōgruo ad grām ꝯferēdā in secundo instanti nature.

¶ Distinctionis vndecime. Questio Prima.

CIrca vndecimam. d. doc. querit tria. pmo an xp̄s sit creatura. scdo an xp̄s ɓm q homo sit creatura. tertio an ista sit concedenda christus incepit esse.

Ibi. Hic dicitur. Doc. in ista. q. pmo adducit aliquas opi. quas improbat. scdo rñdet ad. q ɓm opi. ppriā. pma opi. ē Bona. d. 11. ar. 2. q. 3. soluēdo scdm̄ argumentū qui dicit q ista. S. Bo. xp̄s est creatura ē simpl̄r negāda. Et si dicaꝛ q natura assumpta est creatura. ḡ pp̄ter cōicationē idiomatū pōt etiā dici q xp̄s ē creatura. Dicit Bonauētura q cōicatio idiomatū non fit in his vbi est repugnātia pprietatꝫ vni⁹ nature ad aliā naturā: ꝛ talis ē in pposito: q2 eē creaturā dicit inceptionē: ꝛ incipere esse q̄ est pprietas creature repugnat eternitati: q̄ ē pp̄etas nature diuine. lꝫ ḡ xp̄s dicaꝛ hō nō tñ pōt denominari a pp̄etate hominis repugnāte pp̄etati nature diuine. ¶ Cōtra hāc opi. arguit doc. tripl̄r. ¶ Prio eternitati ita repugnat nō esse post esse: siue desinere esse sicut incipere eē: sꝫ ꝯcediꝛ. xp̄s mortu⁹: ꝛ tñ mortuū dicit desinere eē: q2 dicit nō eē post esse: pꝫ q2 dicit nō viuere post viuere. Et viuere viuentibus ē esse. scdo de aīa. t. c. 37. ¶ Scdo q2 mortale ꝛ immortale ita formalr repugnāt sicut creatū ꝛ increatū: et tñ ambo cōceduntꝛ de xp̄o. ¶ Tertio q2 si negatur xp̄m esse creaturā: q2 incipere esse repugnat et̄nitati: q̄ ē pp̄etas nature diuine: ita negabitur xp̄m esse creatorē: q2 eē creatorē est pprietas nature diuine: q̄ repugnat creature: que est proprietas nature create.

Secundo recitat aliam opi. que est Heñ. i summa: ꝛ Bona. vbi. s. q dicūt q cōicatio idiomatū nō Heñ. et
fit in negatiōib⁹: neq3 in his que dicunt respectū vnius S. Bon.
nature ad aliā naturā: primū pꝫ: q2 si cōicatio idiomatū fieret in negationibus: tunc contradictoria ṽificarenꝛ de eodem: pꝫ q2 idē xp̄s simul diceret eternus: si pp̄etates negatiue naturarū in xp̄o dicerenꝛ de ipso: pꝫ q2 natura diuina est eterna: natura humana nō est eterna: ꝛ sic ɓm naturam diuinam diceret et̄n⁹: ꝛ ɓm humanā nō et̄n⁹: dicūt ḡ: q negatiōes q̄ insunt rōne nature hūane: q2 insunt ɓm q̄d cū determinatiōe distrahēte: vt cū dico non etern⁹ q̄ negatio oīo distrahit ab et̄nitate: talis negatio nō denominat simpl̄r xp̄m. ¶ Scdm̄ pꝫ de dicētib⁹ respectū vni⁹ nature ad aliā: q2 nō sequiꝛ natura hūana ē assumpta. ḡ xp̄s ē assumpt⁹: assumi eñ dicit respectū. q2 ergo creatura nō tm̄ includit negationē. s. non esse ante esse: sed etiā includit respectū vni⁹ nature ad alteram sicut ad illā a quo accipit esse: ꝛ p ꝯñs ista nō dicentur de xp̄o. ¶ Contra. Doc. arguit pmo ꝯtra rōnē de respectu q2 tūc sequereꝛ q xp̄s nō pssꝫ dici creator: pꝫ q2 creator dicit respectū nature diuine creātis ad naturā humanā creatā: sicut etiā natura humana creata dicit respectum ad naturā diuinā creantē. ¶ p̄. Ipā absolute cōceditur. xp̄s ē minor patre: vt pꝫ Io. 14. ꝛ tñ hoc dicit respectū vnius nature ad aliā: pꝫ q2 nō est minor patre nisi ɓꝫ naturam humanā: q̄ ē minor natura diuina. ¶ Patet etiā falsitas de negationib⁹: q2 negatio aliqua potest inueniri q importeꝛ p hoc nomē qꝺ est creator: puta nō accipe esse post non esse ab alio: sicut creatura dicit accipere eē post non eē ab alio: ita creator dicit nō accipere esse post non eē ab alio: sicut ergo xp̄s non diciꝛ creatura proter negationem inclusam in ipsa: ita nec dicetur creator propter candem rationem. Opinio Var.

Alia est opi. s. Var. presenti. d. q. vnica. qui dicit q ppō est simpl̄r cōcedēda. si bene intelligaꝛ: ista ei

ꝓpō negabaꝛ cōiter a sanctis ꝓpꝛ hereticos dicētes xp̄z esse puram creaturā: cū quibꝰ noluerūt sctī cōicare ī sermone. Et ꝙ absolute ⁊ d̾ ꝟtute s̾mōis posset ꝯcedi. ꝓbatur ꝑ Dama. q̄ dicit ꝙ xp̄s est creatꝰ ⁊ increatꝰ: ⁊ ꝑ Augu. de s̾mōe dn̄i in mōte. lib. 4. c. p̄mo. voluit eē creaturam q̄ est creator. Et silr̄ Hiero. sup illd̾ ad ephesios. 5. ipsiꝰ structura sumꝰ: multi (inq̄t) tremore trepidant ne xp̄m creaturā dicere ꝯpellanꝛ: nos aūt ꝓclamamꝰ nō eē periculum dicere xp̄m esse creaturam.

Ibi cui. ista opi. nou placet. s. Varr. potest dicere ꝙ ipsa ē falsa. xp̄s ē creatura: siue accipiēdo creaturam stricte siue large. ¶ Et doc. p̄mo declarat q̄d sit ꝓprie creatura: siue creari: ⁊ deinde ōn̄dit qūo xp̄s nullo mō pōt dici creatura. De p̄mo dicit ꝙ creari non dicit absolute fieri: sed sic fieri. nā fieri semꝑ includit duplicez respectū. vnū ad efficiēs: ⁊ aliū ad oppositū p̄cedens. Exēplū. Ignis fit nūc. dicit respectū ad causaz efficientem: ⁊ est respectꝰ causati ad causaz: dicit etiā respectuz ad oppositū p̄cedēs: siue illd̾ oppositū sit negatio in sbō apto nato: siue sit negatio absolute sumpta: siue sit ꝯtrariū. siue disperatū. Exēplū p̄mi. Ignis fit ex nō ente simpliciter. i. ꝙ nō ens simplr̄ p̄cedit ip̄z ignē: ⁊ tale nō ens est negatio in sbō apto nato recipe formā ignis. Exemplū scd̾i. Ignis fit ex nihilo simplr̄. ⁊ sic si ignis imediate crearetur: tūc nihil simplr̄ p̄cederet. Exēplū tertij. Albuz fit ex nigro tāq̄ a termino a q̄. Exēplū q̄rti. Ignis fit ex aere: ita ꝙ semꝑ isti termini sunt incōpoſſes t̾mino ad quē: vt pz discurrēdo ꝑ oēs. Ad ꝓpositū: lz creari sit fieri: nō tm̄ ē q̄dcūq̄ fieri: sz ē sic fieri: ⁊ q̄tū ad respectuz efficiētis: ⁊ q̄tū ad r̄spectū ad oppositū. nā creari ē p̄cise fieri a p̄mo efficiēte: ita ꝙ nulla causa scd̾a cōcurrat ad talē effm̄: ⁊ sic dicit respectū causati imediate a p̄ma cā tm̄ t̾minatū ad p̄mā cām. Dicit etiā respectū nō ad q̄dcunq̄ oppositū p̄cedēs: sed tm̄ ad oppositū q̄d est puruz nihil: ita ꝙ eē ipsiꝰ creati nihil reale p̄cessit ꝑtinēs ad eē intrinsecū ipsiꝰ creati. ⁊ hoc mō aīa d̾r creari: q2 nihil reale ipsiꝰ aīe p̄cessit illā: ⁊ dico eē reale: q2 eē poſſe siue esse obiectiuū ipsiꝰ aīe: q̄d ē eē tm̄ s̾m q̄d bn̄ p̄cessit ab eterno ip̄z aīam: vt pz a Doc. ī p̄mo. d. 3. q. 6. ⁊ ī. 2. d. 1. q. ⁊. 2. d. 18.

Creari stricte sūptū quid sit.

Creari g̊ stricte sumptum ē aliq̄d immediate fieri a p̄mo efficiēte nulla alia causa scd̾a ꝯcurrēte. ⁊ hoc q̊ ad respectū efficiētis: ⁊ est immediate fieri post nō esse simpliciter reale: ita ꝙ nihil reale ꝑtinēs ad esse creature immediate p̄cedat istā creaturā. Et dico imediate: q2 si tm̄ mediate p̄cederet nō dicereꝛ ꝓprie creari: sz magis conseruari: vt subtiliter pz a doc. in. 2. d. 2. de mēsura angelorum. ⁊ in q̊l. q. 12. Accipiēdo hoc mō creari xp̄s nō pōt dici creatura: q2 nec natura humana in xp̄o ē sic creatura. illa em̄ nō a solo p̄mo efficiēte imediate ꝓducebatur in esse: sed etiā a matre que aliq̄ causalitatez habuit respectu eius: vt. s̄. patuit. d. 4. neq̄ etiā post oppositum cōtradictoriū: q̄d est oīo nō ens. s. reale: sed post oppositum p̄uatiue: q̄n̄. s. mā corpis trāsmutabaꝛ a forma sanguinis ad formā corpis organici. q2 illd̾ corpꝰ fuit formatū ex puris sanguinibꝰ matris. ⁊ ita illi sanguines p̄cesserūt formationē corpis: vt. s̄. patuit. d. 4. ¶ Alio mō generaliꝰ accipiꝛ creari ꝓut dicit habitudinē ad p̄mum efficiēs: lz nō vt imediate ꝓducēs excludēdo oēm causaz dicit etiā ordinē ad oppositū p̄cedēs: sz nō excludendo ꝙ sit in aliquo susceptiuo ⁊ a creari hoc mō dicto creatura gn̄aliter d̾r de oī alio a deo p̄terq̄ de xp̄o. omnia enī alia a p̄mo efficiēte recipiūt esse ⁊ dn̄r creari: licz etiā sint effectꝰ aliarū causarū: nec tn̄ dn̄r aliarū causarum creature: q2 creatura isto mō nō dicit r̄lonē ad aliq̄ causam scd̾az: accipiūt etiā esse sui p̄mū post nō esse: siue illud nō esse sit nihil: siue in aliquo susceptiuo. ¶ De secundo qūo xp̄s nō pōt dici creatura generaliter: ōn̄dit Doc. q2 creatura generalr̄ accepta dicit esse p̄mū post nō esse: ⁊ esse p̄mū pōt duplr̄ intelligi. s. vel p̄mū totale: vel primū partiale. Exēplū p̄mi. Esse p̄muz totale hoīs est humanitas resultās ex ꝑtibꝰ. Esse vero p̄mū ꝑtiale hominis est materia p̄cedēs formā. Ad ꝓpositū. si xp̄s dz dici creatura simplr̄: loquēdo de creatura generaliter. ē necesse ꝙ esse p̄mū xp̄i vel totale vel ꝑtiale imediate sequaꝛ nō esse totale: ita ꝙ si est p̄mū esse totale imediate sequaꝛ post nō esse totale: ita ꝙ sit verū dicere in illo istāti est totale esse puta hoīs: ⁊ imediate ante hoc nō erat. Silr̄ dico esse p̄mū ꝑtiale q̄d imediate sequaꝛ nō eē tale: ita ꝙ sit verū dicere. esse ꝑtiale hoīs p̄mū est in illo istāti ⁊ imediate āte hoc nō fuit. g̊. ¶ Dico ergo ꝙ xp̄s nō potest dici creatura s̾m aliq̄d esse totale resultās ex ꝑtibus: pz q2 ex natura diuina ⁊ humana non fit aliq̄d esse: sunt enī ibi ille nature distincte ⁊ icōfuse: ⁊ sic dicūt duo esse distincta nō faciētia aliq̄d t̾tiuz: ⁊ ꝑ ꝯn̄s in xp̄o non fuit aliq̄d eē p̄mū totale post nō esse: ⁊ ꝑ ꝯn̄s s̾m tale esse nō pōt dici creatura: nec etiā pōt dici creatura s̾z eē p̄mū ꝑtiale: ita ꝙ eē p̄mū ꝑtiale xp̄i fuerit post nō esse: pz q2 esse primū ꝑtiale xp̄i ē ipsuz ꝟbū q̄d fuit ab et̾no: nō pōt ergo xp̄s dici aliquo mō creatura ⁊ hoc loquēdo simplr̄ et de rigore s̾mōis: sed an posset dici creatura s̾m naturam humanā: que in creatura generali nomine. de hoc erit sequens questio.

Ibi. Contta istam rationem. Hic doc. intendit ꝓbare ꝙ xp̄s dicaꝛ creatura: pz quia natura hūana in xp̄o cū sit terminꝰ creatōis saltē generaliter dicte est vere creatura. g̊ xp̄s includēs talē naturā ē creatura Si dicaꝛ: ꝙ q̄uis natura humana in xp̄o sit ꝟe creatura: q2 dicit p̄mū eē totale acquiri post nō eē: nō tn̄ sequiꝛ ꝙ xp̄s sit creatura: q2 nec p̄mū eē totale xp̄i: nec p̄mū eē ꝑtiale acquiriꝛ post nō esse: de totali pz q2 nō est ibi aliq̄d esse totale resultās ex natura diuina ⁊ humana: vt. s̄. patuit: de ꝑciali ēt pz: q2 tale fuit ab eterno: mō esse creaturam dicit vel p̄mū eē totale: vel p̄mū esse ꝑtiale acquiri post nō esse. ¶ Cōtra hāc rn̄sionē instat doct. q2 creatio non magis ponit p̄mū esse vel ꝑtiale vel totale acq̄ri pꝰ non esse q̄ alie mutatiōes: ita ꝙ ꝟe aliq̄d d̾r mutari s̾m aliq̄d esse nouū: in quo nō tn̄ acquiritur p̄mū eē post nō esse: pz nā materia ꝟe d̾r mutari q̄n̄ acquiriꝛ in ea: puta forma ignis post nō esse ipsiꝰ forme: ⁊ tn̄ materia nō d̾r acquiri post nō esse. Sic silr̄ erit de creatiōe ꝙ aliq̄d ꝟe d̾r creari: in quo acquiriꝛ aliq̄d esse post nō esse: lz istd̾ acquisitū nō sit p̄mū esse eiꝰ. ¶ Rn̄det Doc. negādo similitudinem de mutatiōe ⁊ creatiōe: q2 creari necessario iportat vel p̄mū esse totale: vel p̄mū esse ꝑtiale imediate acq̄ri post nō esse: sicut etiā creari nō tm̄ dicit respectū ad efficiens: sz specialr̄ dicit respectū ad p̄mū efficiens: ita ꝙ licet ignis sit causatꝰ ab alio igne: ⁊ a p̄mo efficiente: tm̄ tm̄ respectu p̄mi efficiētis: d̾r creatura: ⁊ respectu ignis causātis d̾r genitꝰ vel causatus. ⁊ nullo mō creatura: sic etiā creari nō tm̄ dicit mutari s̾m esse: sed dicit sic mutari: vz mutari: vel s̾m p̄mū eē totale: vel s̾m p̄mū eē ꝑtiale post nō eē: vn̄ nō sequiꝛ. xp̄s est genitꝰ rōne nature humane. ergo est creatus: quia generari bene potuit aliq̄d esse simplr̄ acquiri post nō eē: ⁊ sic xp̄s icludit naturam humanā genitā ⁊ ꝟe d̾r genitus: nō tn̄ d̾r creatus: quia xp̄m creari est ponere primū eē totale xp̄i. quod nullū ē: vel primū esse ꝑtiale eius acquiri post nō esse. Nec similiter sequitur in alijs gratia forme: puta ignis est genitꝰ ergo ignis est creatura vel creatus: licet sequaꝛ gratia materie: quia primū esse ignis totale immediate acq̄riꝛ post nō esse. Sed si nec primū esse ignis totale nec p̄mū ipsius ꝑtiale acquireretur post nō esse: sed diceretur genitus s̾m aliq̄d eē ꝑtiale: nō tn̄ p̄mū ꝑtiale: diceretur vere genitus: sed nullo mō creatꝰ. ¶ Secundo p̄ncipalr̄ instat probando ꝙ xp̄s ꝟe dicaꝛ creatura: q2 xp̄s ꝟe d̾r mortuꝰ et mortuus dicit p̄uationē eē ⁊ p̄uationē primi eē. pz quia nō magis vnū oppositū. s. viuere ponit acquisitionē primi eē: q̄ alid̾. s. mori priuationē primi eē. ¶ Rn̄det doc. ꝙ mortuū nō priuat primū esse xp̄i totale: q2 nullū fuit nec primū ꝑtiale: q2 illud est eternū: sed priuat esse simpliciter quod est viuere: quia priuat esse totale hominis resultans ex anima ⁊ corpore: sicut etiā generari dicit acquisitionē esse simplr̄: sed non necessario primi esse: vnde vere concediꝛ xp̄s mortuꝰ sicut genitꝰ tꝑalr̄: q2 xp̄m eē genitū nō dicit acq̄sitionē primi eē xp̄i: siue ꝑtialis. siue totalis: sic silr̄ esse mortuū nō dicit priuationē primi esse xp̄i nec totalis: nec ꝑtialis: nō tn̄ tn̄ cōcediꝛ. xp̄s ānichilatus: sicut nec creatꝰ: q2 sicut creari dicit acq̄sitionē primi eē: vel ꝑtialis vel totalis post nō eē: ita ānichilari dicit p̄uationē p̄mi eē totalis vel ꝑtialis. post esse illius.

Prīa instantia.

Scd̾a instantia.

Ibi. Ad istam conclusionem. Hic doc. innuit aliam rationē quare xp̄s nō pōt denominari creatura: ⁊ dicit ꝙ illud denominatiuū quod natum est denominare generaliter multa: puta totum ⁊ partes: accn̄s:

et fosm: non denominat totū per partem: neqꝫ denomiat
subiectū p accñs: sicut vnū qd est natū dici de subiecto
et accñte. nō denoiat formalr sbm̄ p accidēs: ita q sbm̄
dicat vnū pcise rōne accñtis exñtis in eo: imo sbm̄ erit
vnū ppria vnitate: sicut ꝛ accñs exñs i eo: puta vna al
bedo nūero erit pcise vna vnitate sibi ppria: ꝛ hoc patꝫ.
non eni dr sortes vnꝰ vnitate albedinis. ita q si albedo
sit vna ꝛ sor. erit vnus: ꝛ si albedines plēs: sortes plēs:
qꝛ sor. est tm̄ vnus: qꝛ ergo vnū natū ē dicere tā de albe
dine q̄ʒ de sorte: ideo sor. nō dicet vnus vnitate albedis:
et hoc loquēdo de vnitate simplr: qꝛ de vno sm qd pt di
ci vnus sm albedinē. In pposito ergo qꝛ creatura ita na
ta est denominare suppositū sicut ꝛ naturā: ideo suppo
situm nō dicet creatura: qꝛ natura humana exñs in eo
vere denoiat creatura. Et p hoc pꝫ q̄re xp̄s dr genitus
tpaliter: ꝛ nō creatura: qꝛ generari denoiat naturā: ꝛ me
diante natura natū est denoiare suppositū. creatura vo
nata est denominare vtrūqꝫ ppria denoiatione: ꝛ sic ptꝫ
ista secunda ratio: prima tamen est euidentior.

Ad argumeuta principalia. Doc. arguit

Argu. 1. primo pbādo xp̄m esse creaturaꝫ: qꝛ pprietates nature
humane dñr de xp̄o: vt pꝫ p Dama. libro. 3. c. 4. sꝫ crea
tura est pprietas nature humane: sicut creator ē pprietas
nature diuine: sicut ergo ista cōcedit. xp̄s ē creator: ita
Rñ. 1. et ista vr ꝯcedēda. xp̄s est creatura. ¶ Rñ. doc. duplicit
primo q creatura nata est denoiare naturā ꝛ suppositū
ppria denoiatione: ideo nō cōcedit xp̄m esse creaturā:
vt s. patuit. Et cū dr q pprietates nature denoiant xp̄ꝫ
dicit q verū ē de illis pprietatibꝰ q̄ nate sunt denomina
re suppositū tm̄ rōne illius nature: sicut viuere tpalit: i
telligere: comedere: ꝛ hmōi: q̄ tm̄ denomināt suppositū
diuinū rōne nature humane: sicut etiā hō sm caput di
citur crispus: nō tñ sm caput dr triangulatꝰ ꝛ rotūdus:
quia triāgulatio ꝛ rotūditas nata sunt denoiare tā ca
put q̄ʒ hoiem: ꝛ nō vnū p aliud: sed crispitudo nata est tm̄
Secūda denoiare hoiem rōne capitis: cui tm̄ inest. ¶ Scdo rñ
det sm primā rōneꝫ: q creator nō dicit aliqd repugnās
nature vel supposito diuio: sicut creatura. creare enim ē
dare esse pma causalitate post nō esse: ꝛ dicit pria causa
litate: qꝛ creare tm̄ ꝯpetit primo efficiēti: et dare tale esse
nō repugnat xp̄o: vt pꝫ. Creari vo ē accipe pmū esse vel
primū totale: vel pmū ptiale: post nō eē. ꝛ hoc repugnat
xp̄o. vt s. patuit. ¶ Scdo pncipalr arguit: qꝛ hō pdicat
Secūdū de xp̄o: tunc q̄ro qd esse pdicat: aut esse creatū aut icrea
argumē. tum. si pmo. hr intentuꝫ. si scdo. g hō erit formalr deus.
¶ Rñdet doc. ꝯcedēdo q hō pdicat aliqd esse de xp̄o. ꝛ
Rñsio. illd esse est vere creatū: ita q hō ē vere creatura. Sꝫ postea
nō sequit. g creatura predicat de xp̄o. tū qꝛ creatura na
ta est denoiare tam hoiem q̄ʒ suppositū: tū etiā qꝛ creatu
ra dicit primū esse vel totale vel ptiale: iō creatura non
predicat de xp̄o. Et qd dicit in lra. Si eni mediū accipi
tur in maiori in abstracto: ꝛ in minori dicat de xp̄o i cō
creto erūt quattuor termini. sic arguēdo. natura huma
na est creatura. ista ē vera. christꝰ ē natura humana. ista
est falsa. Si vero accipit sic. christꝰ hꝫ naturā humanā.
ergo est creatura. Sillus est in quattuor terminis: quia
mediū. s. natura humana accipit in maiori in abstracto:
Tertiuꝫ et in minori in cōcreto. ¶ Tertio arguit doc. sic. xp̄s est
hō: aut g creatꝰ aut increatꝰ. ista sunt immediate opposi
ta circa ens: si ē hō increatꝰ. g ē hō eternꝰ: si hō creatus.
hr ppositū. ¶ Rñdet doc. duplr pmo ꝯcedēdo istam q
1. respō. christꝰ ē hō creatꝰ: vt ly creatus distrahit p ly hō: vt di
catur sic. christꝰ ē creatꝰ homo. sicut etiā dr. christus est
factꝰ hō. nō tñ vltra sequit. g christꝰ ē creatꝰ vel creatu
ra qꝛ i prio casu creari distrahit p hoieꝫ: ꝛ sic precise stat
p hoie creato: ꝛ i scdo casu stat absolute: ꝛ tunc dicit pri
2. respō. mum esse christi vel totale vel ptiale acqri post non esse.
¶ Scdo rñdet q diuisio ē insufficiēs: qꝛ lꝫ qdcūqꝫ vnū
diuidat in se p alterū istoꝝ: nō tñ qd in se iplicat duo. s.
nām ꝛ suppositū: qꝛ rōne nature repugnat sibi vnū: ꝛ rōe
suppositi repugnat sibi aliud. Vult dicere q accepta so
la natura humana alterū istoꝝ vificat de ea. s. q ē creata
vel icreata: ꝛ silr accepta sola natura diuina vel solo sup
posito diuino ꝯcedit q est creatū vel increatū. sed acci
piēdo christū: q simul implicat suppositū diuinū ꝛ nām
hūanā rōe nature hūane repugnat: xp̄o eē icreatū: qꝛ re
pugnat nature hūane: ꝛ rōne suppositi diuini repugnat
christo eē creatū: qꝛ repugnat supposito diuino habere
eē post nō eē. ¶ Quarto arguit doc. de quo predicatur Quarti
inferiꝰ de eodē predicat supius: siue sit superiꝰ eēntiale
in eodē genere: siue cōius extra genus: sicut de quo dici
tur ignis de eodē dr corpꝰ: qd est superiꝰ in eodē genere
sbē: ꝛ creatura q̄ ē superiꝰ cōe aliis gñibꝰ. g de quo pre
dicatur hō predicat etiā creatura. sed homo predicatur
de xp̄o. g ꝛ creatura. ¶ Rñdet doc. ꝯcedēdo q oīs qdi
tas in abstracto ptinēs ad qdcūqꝫ genus: hꝫ creaturam
p superiori denoiatiue: sicut ꝛ hoc qd est esse effectū: et
sic ista est vera natura hūana est creatura: ꝛ dicit denoia
tiue qꝛ nō pdicat in quid de ipsa: cū eē creaturā dicat tm̄
respectū ad primū efficiēs ꝛ ad nō eē immediate prece
dens: vt s. patuit: nō tñ oē ꝯcretū cuiuscūqꝫ generis ha
bet creatū p superiori: sꝫ tm̄ illud cōcretū cuiꝰ pmū eē ē
eē illiꝰ denoiati. i. cuiꝰ pmū eē ē creatū: siue cuiꝰ pmū eē
vel totale vel ptiale acquirit post nō eē: sꝫ in pposito eē
primū xp̄i nō ē creatū: nec primū totale. qꝛ nullum ē: nec
primū ptiale: qꝛ illd est eternū: sicut eē creatura nō ē su
perius ad eē albuꝫ: vt ppt hoc dicat sortes ē creatura:
quia albedo ē creatura: sed ex illa rōne priori: vnde lꝫ de
albedine dicat creatura: nō tñ de albo: si album non est
primū eē totale: vel ptiale illiꝰ de quo dr. ¶ Vltimo ar Quinti
guit Doc. xp̄s rōne corpis ē ꝯceptꝰ. g rōne aīe create ē
creatꝰ. ꝯña pꝫ: qꝛ nō minus denominat totū a pprietate
ptis pfectioris q̄ʒ a pprietate ptis minꝰ pfecte. ¶ Rñ
det doc. ꝯcedēdo q sit genitꝰ ꝛ ꝯceptꝰ: qꝛ ista nata sunt
denoiare totū rōne nature genite ꝛ ꝯcepte: ita q respe
ctu istoꝝ natura ē vt quo respectu totiꝰ: ita q eē genituꝫ
vel cōceptū tpaliter precise denominat christū rōne natu
re assumpte: sed nō sic respectu huiꝰ predicati qd est esse
creatura: opꝫ enim q ppria denominatiōe diceret d sup
posito alia ab illa q̄ dr de natura: aut saltē cōpeteret sup
posito rōne primi eē eiꝰ vel totalis vel ptialis: qd tñ sibi
non cōpetit: vt supra patuit. Questio Secunda.

Secūdo querit Doc. An ista sit vera

christus sm q homo: siue sm naturā hūa
nam est creatura. ¶ Rñdet premittēdo vnū
singulare dictū. s. q qñ ppō affirmatiua ē fal
sa ex repugnātia extremoꝝ quacūqꝫ determinatiōe vel
reduplicatiōe addita: q nō tollit repugnātiā eoꝝ: nō tol
lit rōnem falsitatis illiꝰ reduplicatio aūt pprie sumpta
non diminuit alterū extremū: qꝛ est determinatio extre
mi ad extremū: g ista non verificat aliqꝫ ppōnē: q sine re
duplicatione fuit falsa. ¶ Et nota q reduplicatio pro
prie sumpta nominat terminū reduplicatū eē causaꝫ pre Quidā
cisam inherētie predicati ad sbm̄: vt cuꝫ dico. hō inqꝫtuꝫ notat re
rōnalis ē risibilis notat q rōnale (qui est terminꝰ redu duplica
plicatus) sit causa precisa q risibile insit homini. Nota tio ppe
etiā q reduplicatio pprie sumpta nō est precise detmi sumpta.
natio vniꝰ extremi absolute sumpti (Sicut cum dico. hō
albus currit velociter: ly albus precise determinat ho
minem nō in ordine ad aliud: qꝛ facit stare hoiem tm̄ p
homine albo) sed est determinatio vniꝰ extremi se tenen
tis ex parte subiecti in ordine ad aliud extremum se te
tens ex parte predicati: vt cū dico. hō inqꝫtū rōnalis ē ri
sibilis: ly inqꝫtū detminat rōnale in ordine ad risibile:
quia nominat rōnale eē causam precisaꝫ inherētie risibi
lis ad hoiem. ¶ Dicit g doc. q talis reduplicatio nūqꝫ
facit ppōnē eē verā q̄ prius fuit falsa ex tminis pꝫ. hec
enim est falsa. hō ē rudibilis: qꝛ tmini repugnāt adinui
cem: ꝛ hec silr erit falsa. hō inqꝫtū rōalis ꝛ rudibilis. In
pposito aūt quia hec ē simplr falsa. christꝰ ē creatura: qꝛ
isti termini repugnant: vt s. patuit: qꝛ christuꝫ eē creatu
ram dicit primū eē christi vel totale vel ptiale immedia
te acquiri post nō eē: vt s. patuit. g hec silr erit falsa. chri
stus sm q hō ē creatura: quia creatura simplr repugnat
christo. g p quecūqꝫ terminū reduplicatū: hoc predica
tum creatura nō fit nō repugnās. Si tñ reduplicatio ad
datur precise vni extremo nō in ordine ad aliud: sicut qñ
stat tm̄ specificatiue: ita q tm̄ distrahat extremum. s. pre
dicatum vt extremum distractum nō repugnet alteri ex
tremo: sicut prius repugnauit nō distractum: pōt ppositio
cum tali determinatione distrahēte eē vera: ꝛ non sine
ea. Exēplū. hec ē simplr falsa. Ethyops ē albꝰ ꝛ silr hec
ethiops inqꝫtū hō ē albꝰ: accipiēdo ly inqꝫtū rduplicatiue:
qꝛ tūc detminat hoieꝫ i ordine ad albū: ꝛ tamē hec ē vera

ethyops est albus ſm dētes:ita ꝙ ly ſm dētes precise se tꝫ ex ꝑte albi ꝛ facit stare ly album ſm quid: hoc ergo predicatum album absolute sumptum repugnat ethyopi: tñ vt distractum ꝛ specificatum ꝑ ſm dentes fit non repugnās. Sic in ꝓposito hec pōt ꝯcedi. xp̄s ē creatura ſꝫ ꝙ hō: ita ꝙ creatura nō accipiat̄ simpl'r. sicut accipit̄ qñ dr̄. xp̄s ē creatura. sꝫ tñ ſm qd siue vt creatura distrahit̄ ꝑ ly ſm ꝙ hō: ꝛ sic ly ſm ꝙ hō p̄cise se tꝫ ex ꝑte p̄dicati: qꝛ vt sic distrahit ꝛ determinat creaturā. Addit tñ ꝙ hec ē impropria. xp̄s ſm ꝙ hō ē creatura vt ly ſm ꝙ stat specificatiue: ꝛ dꝫ sic exponi. xp̄s ſm hūanitatē ē creatura. ita ꝙ ly ſm hūanitatē se teneat ex parte p̄dicati ipꝫ determinando ꝛ distrahēdo: ꝛ clari⁹ exponetur dicendo sic. xp̄s est creatura ſm humanitatem.

Argu. 1. Ad argumenta principalia. Doc. primo arguit ꝓbādo istā esse verā. xp̄s ſm ꝙ hō ē creatura: et arguit sic p̄mo. xp̄s ſm ꝙ hō est aliqd: aut creatū: aut icreatū: nō increatū: qꝛ tūc hō diceret esse increatū qd̄ est esse dei. ergo dicit aliquid creatū. ergo ſm ꝙ homo ē creatura

Solutio ¶ Rñdet ꝙ ly ſm ꝙ si accipiat̄ reduplicatiue. ꝓpō est falsa: vt s. patuit. Si ꝟo specificatiue: ita ꝙ ly ſm ꝙ homo specificet p̄dicatū determinādo ꝛ distrahēdo ipꝫ vt supra dixi: ꝓpō pt̄ ꝯcedi. Et si inferat̄. xp̄s ſm ꝙ hō accipiēdo ly ſm ꝙ specificatiue ē creatura. ergo xp̄s ē simpl'r creatura. ē fallacia ſꝫ quid ad simpl'r. sicut etiā hic ethyops ē alb⁹ ſm dētes. ergo ē albus simpl'r. ¶ Dat etiā aliaꝫ rōnem dicēs ꝙ xp̄s ſm ꝙ hō ē aliquid icreatū: qꝛ aliqd non ibi stat tñ ꝓ natura humana: sed ꝓ denominato illius nature: illd̄ aūt aliqd pōt dici icreatū rōne suppositi: qd̄ suppositū denoiat̄ a natura: nec sequit̄ ꝙ idē p̄dicaret hō de xp̄o qd̄ de⁹: qꝛ vt d⁹ p̄dicaret de ipso xp̄o eē increatū ꝑ se ꝛ eēntial'r: qꝛ de⁹ p̄dicat nām diuinā que ē increata de supposito diuino ꝑ se ꝛ eēntial'r: qꝛ ē de essentia suppositi diuini. hō āt tñ dnoiatiue: qꝛ xp̄s vt hō p̄dicat tñ eē increatū denoiatiue: qꝛ eē increatū suppositi diuini ꝓ quo stat xp̄s tñ denoiatiue conuenit homini ꝛ denoiatiōe extrinseca.

Secūdū argumē. ¶ Scd̄o arguit sic doc. qd̄ cōuenit toti ſm ꝑtes dr̄ de toto. sicut hō sanat̄ qꝛ torax sanat̄ vt pꝫ. 5. phy. t.c. 5. ergo cū nature hūane ꝯueniat eē creaturam: sicut ergo simpl'r ē verū dicere ꝙ hō sanat̄ ſm toracem: qꝛ torax sanat̄: ita vr̄ eē verū simpl'r: ꝙ xp̄s ſꝫ ꝙ hō sit creatura ꝙ hō est creatura. ¶ Rñdet ꝙ qñ opposita p̄ñt inesse ſm diuersas ꝑtes neutrū oppositoꝝ denoiat simpl'r totū ex vi ſmōis: lꝫ vtraqꝫ ē falsa: sicut pꝫ de scuto: cuius vna medietas ē alba ꝛ alia nigra: ꝛ iō f'lm ē dicere. scutū ē simpl'r nigrū vel simpl'r albuꝫ: nec phūs. 5. phy. curauit de logica: sed de ipsa realitate ſm ꝙ aliqd dr̄ tripliciť moueri: vt pꝫ ibi in p̄ncipio. vbi vult ꝙ aliqd dr̄ trāsmutari: siue moueri ſm accñs: sicut dicim⁹ ꝙ musicus currit: qꝛ accidit ei q̄ ē musicus vt currat. scd̄o aliquid dr̄ trāsmutari siue moueri: qꝛ ꝑs eius trāsmutatur siue mouet̄: sicut dicim⁹ ꝙ corp⁹ sanat̄: qꝛ oculus aut torax sanat̄. Tertio dr̄ aliqd moueri siue trāsmutari nō ꝑ accñs: neqꝫ ꝑ ꝑtē: sꝫ qꝛ ipꝫ i se p̄mo mouet̄. ꝛ hoc ē ꝓp̄e moueri ꝑ se. in isto ergo tex. phūs nō curauit de ſmōe logico: sꝫ de ista realitate. Dicit ergo ibi. ꝙ qñ aliqd p̄dicatum natū ē iesse toti ꝑ aliqꝫ ꝑtē: qꝛ. s. p̄cise inest illi ꝑti: tūc ex hoc ꝙ denoiat ꝑtē: sequit̄ ꝙ denoiat totū: qꝛ denominat ipsum sicut natū est ipm̄ denoiare: qꝛ nō ē natū denominare totū nisi ꝑ ꝑtē: sicut visio nata ē in esse aiali p̄cise ſꝫ oculos: ꝛ ideo si ſm illos insit de ꝟtute ſmōis inest toti: ita si sanari natū ē p̄cise vel p̄ncipl'r inesse hoi ſꝫ toracē: hoc ē ſm cor: qd̄ intelligo ꝑ toracē (lꝫ Com. in trāslatiōe arabica accipiat toracē ꝓ pectore) pōt sic dici aial sanū simpl'r: qꝛ torax ē sanus: si tñ ſm aliā ꝑtē: eq̄ sit natū inesse sanū ꝛ oppositū. s. egrū: tūc ſm ꝙ sanū denoiat precise hanc partē: nō dr̄ simpl'r aial sanū: qꝛ ſm aliā ꝑtē potest esse egrū: ꝛ si tūc diceret̄ simpl'r sanū ſm vnā ꝑtē: et simpl'r egrū ſm aliā duo opposita simpl'r dicerent̄ de eodem. Ita ad ꝓpositū dico ꝙ si creatura nō est nata enūciari de toto rōne partis: nisi forte illi⁹ ꝑtis a qua totuꝫ hꝫ eē p̄mū: vel rōne totalis esse toti⁹: ꝛ natura hūana in xp̄o nō sit primū eē xp̄i: nec eē totale ei⁹: nō pōt de christo rōne nature create enūciari hoc qd̄ est creatura: neqꝫ simpl'r: neqꝫ cū reduplicatiōe. Vult dicere ꝙ ex quo creatura q̄ enūciat̄ de aliquo sbō non enūciat̄ de tali sbō nisi vel rōne toti⁹ subiecti qd̄ simpl'r accipit eē imediate post non eē: vel rōne p̄me ꝑtis subiecti q̄ accipit esse post nō eē: cū ergo hoc sbm̄. s. xp̄s nō accipiat esse post nō eē rōe totalis eē: cū nulluꝫ tale sit in xp̄o: vt s. patuit: nec rōne p̄mi eē in xp̄o: qꝛ istud ē etn̄ū: ideo creatura nec simpl'r: nec cū reduplicatiōe ꝓp̄e sumpta pōt enunciari de xp̄o ¶ Ibi. Et si obijciat̄ ꝙ duo opposita ꝯcedūt̄ ꝟe d xp̄o: sicut mortale ꝛ imortale: pal̄e ꝛ ipal̄e. ergo creator ꝛ creatura. ¶ Rñdet doc. ꝙ ꝯtradictoria nō sunt simpl'r ꝯcedēda de xp̄o: sic ꝙ dicat̄: xp̄s ē passibil': xp̄s nō ē passibilis: cōcedit̄ tñ ꝙ sit passibilis ſm naturā humanā ꝛ ipassibilis ſm naturā diuinam: sicut etiā ꝯcedit̄. si idē corp⁹ sil' eēt i plib⁹ locis: ꝙ in vno loco mouet̄. ergo mouet̄ absolute: ꝛ in aliquo loco q̇escit. ergo quiescit absolute: ꝛ sic simul mouet̄ et quiescit: qꝛ p̄dicata affirmatiua simpl'r sumpta sequūtur ex seipsis sumptis cū detminatiōe nō minuēte. Sicut cū dico q̇escit in isto loco: q̄ ē determinatio nō diminuens. ergo quiescit. Et tñ vltra nō sequit̄. igit̄ q̇escit ꝛ nō quiescit: vel mouet̄ ꝛ nō mouet̄. Sꝫ ē ibi fallacia ſm qd ad simpl'r qꝛ quiescere nō infert nō moueri absolute: sed tñ cū illa determinatiōe: ꝛ ideo nō sequit̄ nisi qꝛ hoc mouetur in hoc vbi ꝛ nō mouet̄ in isto vbi. ꝛ hoc pꝫ a doc. in 2. d. 2. q. 7. ꝛ i. 4. d. x. q. 2. Sic dico in ꝓposito ꝙ bñ sequitur. xp̄s ſm naturā humanā ē passibilis. ergo ē simpl'r passibilis: ꝛ ſm nāꝫ diuinā ē ipassibilis. ergo ē simpl'r impassibilis. Et vltra nō sequit̄. ergo ē passibilis ꝛ nō passibil'. Sꝫ ē fallacia ſm quid ꝓpter causaꝫ superi⁹ dictā. ¶ Deide doc. facit duo argumēta ad oppositū: quib⁹ ꝓbat ꝙ ista sit falsa. xp̄s ſm ꝙ hō ē creatura. Et primo arguit. sic si xp̄s ſm ꝙ hō ē creatura. ergo xp̄s ſꝫ ꝙ iste hō est creatura: pꝫ ꝯña: qꝛ xp̄s nō ē ali⁹ hō q̄ꝫ iste hō. Tūc vltra. si xp̄s ſꝫ ꝙ iste hō ē creatura. iste hō est creatura. ꝓbō ꝯñe: qꝛ d eo qd̄ sequit̄ reduplicationē: absolute pōt enūciari predicatum: patet quia si ista est vera. homo ſm ꝙ rationalis est risibilis. ista etiā erit ꝟa. rōnale ꝛ risibile: sed hoc est falsum: ꝙ iste homo sit creatura: qꝛ iste hō est creator: vt pꝫ per Dama. c. 50. ergo nō est creatura. Et aduerte ꝙ iste hō non supponit precise pro natura humana singulari assūpta: sed pro supposito diuino quod dicitur hic hō. ¶ Secunda ratio est clara ex dictis in corꝑe. q.

Quiescere non infert non moueri absolute

Ar. i opppo. q.

Nō. 3.

Tertio querit Doc. An hec sit vera de rigore ſmonis. xp̄s incipit eē. ¶ Rñdendo ad. q. premittit vnū. s. ꝙ est hic difficultas. vna est ex parte subiecti. Alia est ex ꝑte predicati. Ex parte subiecti est difficultas: an totū ꝑ accñs dicatur incipere eē vel rōne sue totalitatis: vel rōne forme accñtalis: vel rōne ꝑtis p̄ncipalis: sicut si dicat̄. sor. alb⁹ incipit eē: an hoc totū. s. sortes albus dicatur incipe esse: an totū dicat̄ incipe eē tñ rōne albedinis: puta qꝛ albedo fit in sorte dr̄ sortes albus incipit esse: aut rōe partis p̄ncipalis. s. sortis. puta qꝛ sortes fit sub albedine: iō sortes albus incipit eē. Et addit ꝙ quia hec difficultas nō est ex parte alioꝝ predicamētoꝝ: puta ꝙ sor. albus dicatur currere. nō est. s. difficultas. an cursus verificet̄ d sorte albo: puta vel rōne albedinis: vel rōne sortis: vel rōe totius entis ꝑ accñs. nam aliqñ predicatū ꝟificat̄ de toto per accñs rōne forme: vt cum dico. sor. alb⁹ disgregat quia disgregare inest precise rōne albedinis: aliqñ verificatur rōne ꝑtis p̄icipalioris siue rōne subiecti forme: vt cum dico. sor. albus currit. aliqñ ꝟificat̄ rōe totalitatis: vt cum dico. sor. albus est ens ꝑ accñs: sed cōparādo totū ꝑ accñs ad hoc predicatū incipit esse: vr̄ difficultas. an incipe esse ꝯueniat toti ꝑ accñs: aut precise ratione forme: aut precise rōne totius: aut precise rōne partis p̄ncipalis. Nota tñ ꝙ hec diff. nō est de toto ꝑ se: qꝛ hoc predicatū incipit esse de rigore ſmonis ꝟificat̄ de toto ꝑ se rōne sue totalitatis: rō est: qꝛ totū per se dicit entitatem realē absolutā realiter aliā a qualibet sui parte: ꝛ ꝑ ꝯñs totū ꝯpositū ꝓprie incipit esse. totū ꝟo ꝑ accñs non dicit aliqꝫ entitatē realē aliā a ꝑtib⁹. s. subiecti ꝛ accñtꝫ: ideo difficultas ē de toto ꝑ accñs. ¶ Sequit̄. Ibi. Iō vr̄ esse difficultas ex ꝑte predicati. vꝫ An inceptio enunciata ꝑ hoc predicatū incipit significet inceptioneꝫ toti⁹ rōne sue totalitatis vel rōne alteri⁹ ꝑtis: ꝛ si rōne ꝑtis: cuius ꝑtis. s. an forme: an subiecti forme. Dicit ꝙ de vi sermonis nō pōt respectu hui⁹ predicati: incipit sbm̄ magis artari q̄ꝫ respectu alterius predicati: qꝛ quod ponit̄ in vno extremo nō determinat illud quod ponitur in a.

Nota. tero extremo. Et nota bene ꝙ aliud est predicatū verifi-
Quō nl- cari de aliquo subiecto: ⁊ aliud est ipsuꝫ determinare vel
lū ꝑdica artare: qꝛ qđ determiat sbm̄ setꝫ ꝑcise a ꝑte subi: vt cū di
tuꝫ artat co. hō alb⁹ ly alb. dt̄miat hoieꝫ ad stādū ꝓ hoīe albo: ⁊ h⁹
subiectū. mō nullū ꝑdicatū dt̄miat sbm̄ artādo ipm: ⁊ ꝑ ꝯñs nec
incipit eē nec aliud predicatū de vi ẜmonis determinat
vel artat sbm̄: lꝫ possit verificari de subiecto si eni albe-
do faceret ꝑ se vnū cū hoīe: tūc hec esset ꝑ se ꝑmo mō. hō
alb⁹ est colorat⁹: ⁊ sic coloratū ꝟificaret de hoīe tm̄ rōne
albedinis: ⁊ tn̄ nō dꝛ ꝙ coloratū dt̄miet vel coartet sub
iectū. silr̄ hec est ꝑ se scđo mō aial rōnale ē risibile ita ꝙ
ly risibile ꝑ se scđo mō ꝟificat̃ de aiali rōnali rōne rōna
litatis: pꝫ qꝛ hec nō esset ꝑ se scđo mō aial est risibile. lꝫ
ꝗ rōnale determinet aial ad standū ꝓ aiali rōnali: qꝛ po
nitur a ꝑte subiecti vt dt̄minatio subiecti: ⁊ risibile ꝟifi
cetur ꝑ se scđo mō de aiali rōnali: nō tn̄ dꝛ istū determi-
Obiectō nare vel artare. ¶ Et si dicat̃ ꝙ sbm̄ dꝛ artari ꝑ ꝑdica-
tum: qꝛ talia sunt subiecta qualia ꝑmittūt eoꝝ ꝑdicata.
Solutio ¶ Dico ꝙ ꝟa est ista ꝓpō q̄ꝫtum ad suppōnē simpliceꝫ
materialē vel ꝑsonalē: ⁊ tn̄ talia ꝑdicata nō dn̄r dt̄mi-
nare subiecta: sed ꝙ tm̄ sic vel sic ꝟificat̃ de subiectꝭ: vt
cum dico. hō ē dictio dissylaba: hoc ꝑdicatū ꝑcise ꝟifica-
tur de hoīe vt supponit materialr̄: vt. s. accipit̃ tm̄ ꝓ ista
dictiōe hō. Silr̄ cū dico. hō ē spēs. ly spēs nō ꝟificat̃ de
hoīe nisi accepto ẜm suppositionē simplicē: ita ꝙ tm̄ stet
ꝓ cōceptu hoīs cognito: vt pꝫ a doc. in suis vlib⁹. Silr̄
cū dico. hō currit. ly currere nō dt̄minat hoiem: sed nō
pōt ꝟificari nisi đ hoīe hn̄te verū eē reale. Et sic pꝫ ꝙ
nullū ꝑdicatū dꝛ determinare sbm̄: lꝫ possit alr̄ ⁊ alr̄ ꝟifi
cari de subiecto: ita ꝙ aliqn̄ ꝟificat̃ rōne toti⁹. vt cū dico
homo generat̃ vel incipit eē: aliqn̄ tm̄ rōne ꝑtis minus
ꝑncipalis: vt cū dico. hō ẜm oculos videt. Ideo de isto
ꝑdicato incipit eē ē difficultas an. s. incipe eē significet
inceptionē ẜm ꝑmū eē: an ẜm qđcūqꝫ eē. s. an incipe esse
tm̄ ꝟificet̃ de toto de quo ꝑdicat̃ ẜm ꝑmuꝫ eē illi⁹: ⁊ hoc
vel ẜm ꝑmū esse totale: vel ẜm ꝑmū esse ꝑtiale: an etiam
posset ꝟificari de toto tm̄ ẜm aliqđ esse ⁊ nō ẜꝫ esse ꝑmū:
siue totale siue ꝑtiale. ¶ Dicit doc. ꝙ incipe eē pōt ꝟifi
Opinio cari de toto ẜꝫ qđcūqꝫ esse: siue illđ eē sit ꝑmū totale: siue
doc. ꝑmū ꝑtiale: siue nec ꝑmū totale: nec ꝑmū ꝑtiale. Exem
plum ꝑmi sortes incipit eē: ly incipit ꝟificat̃ de sorte ẜꝫ
ꝑmū eē totale sortis. Exēplū scđi. Si corp⁹ sortis qđ ē
primū esse ꝑtiale sortis ꝑ ꝑus acquireret̃ in sorte: posset
dici sor. fit corpore⁹: vel incipit esse corpore⁹. vel sor. cor-
pore⁹ incipit eē: ⁊ sic ly incipit eē ꝟificat̃ de toto rōne pri
mi eē ꝑtialis. Exēplū tertij. sortes alb⁹ incipit eē. ly inci
pit ꝟificat̃ de sorte rōne albedinis: q̄ de nouo acquirit̃ i
sorte. ¶ Aduerte tn̄ ꝙ si eē qđ de nouo acq̇rit̃ in aliquo
sit eē ẜm q̇d: sicut ē eē cuiuscūqꝫ accn̄tis qđ dꝛ ẜm q̇d vt
ꝯꝑat̃ ad substātiā: tūc de tali eē nō dꝛ incipit eē simplr̄:
sicut cū dico. Sortes ẜm albedinē incipit eē: intelligit̃ i-
cipere eē tm̄ ẜm q̇d: qꝛ tm̄ ẜm albedinē q̄ est eē ẜm q̇d: et
ideo esset tm̄ ẜm q̇d: sor. albus ẜm albedinē incipit eē. ꝗ
sor. albus incipit esse. Si ꝟo acquirit̃ de nouo esse sim-
plicit̃ quale est oīs sbā: tūc si aliq̇d incipiat esse ẜꝫ aliq̇d
esse sbāle: tunc incipit eē simplr̄: vt cū dico corp⁹ aiatuꝫ
ẜm aiam incipit eē: ꝗ corp⁹ aiatū incipit esse simplr̄: qꝛ
aīa ẜm quā ē aiatū dicit esse simplr̄. ¶ In ꝓposito cum
xp̄s significet ꝟbū hoiem ẜm Dama. c. 49. ⁊ hō de no-
uo habeat esse in ꝟbo. Sequit̃: ꝙ si ista est vera xp̄s ẜm
humanitatē incipit esse ꝙ ista sit simlr̄ ꝟa: xp̄s incipit eē
simplr̄: qꝛ hō ẜm quē dꝛ incipere eē: dicit verū eē simplr̄.
¶ Et q̄ꝫuis aliq̇ min⁹ q̄ꝫ bene intelligētes Doc. velint
istum in hoc passu ip̄robare dicētes ꝙ ista est simplr̄ fal
sa: xp̄s incipit eē: qꝛ ly xp̄s supponit ꝓ ꝟbo: ⁊ tunc ꝟbuꝫ
Cōtra i- inciperet esse. ¶ Dico ꝙ qn̄ dicim⁹ xp̄s icipit eē ly xp̄s
proban- non tm̄ includit ꝟbū sed includit naturā humanaꝫ q̄ di-
tes scotū cit esse simplr̄: ita ꝙ ly incipit ꝟificat̃ de toto xp̄o nō rōe
verbi: sꝫ rōne nature humane dicētis esse simplr̄: ⁊ preci
pue ista est ꝟa: xp̄s incipit esse simplr̄: qꝛ icipit eē ẜm na-
turā humanā: qꝛ incipe esse de vi ẜmōis nō dꝛ ꝑcise ꝟifi
cari de aliquo sbō ẜm eē ꝑmū illius si istud eē sit primuꝫ
totale siue ꝑtiale. sꝫ etiā ẜm qđcūqꝫ aliđ eē vt supradixi
Modo in xp̄o nō ē aliqđ esse ꝑmū totale: qꝛ ex ꝟbo ⁊ na
tura humana nō fit aliqđ verū esse: vt s̄. patuit: ⁊ eē ꝑmū
xp̄i nō totale est simplr̄ eternū: qꝛ illđ est suppositū diui
num: dꝛ ꝗ incipe esse ẜm aliqđ eē simplr̄. s. ẜm naturam
humanā q̄ nō est ꝑmū esse xp̄i: nec ꝑmū totale nec ꝑmū
ꝑtiale: ⁊ sic ista est vera de vi ẜmonis xp̄s incipit eē sim
plicit̃. ¶ Ibi. Hoc mō etiā posset concedi ista ꝓpō: iste
hō incipit esse de sbō demōstrāte suppositū: nō tn̄ nude:
qꝛ nō in natura diuina: sed vt in natura humana verū ē
enunciare inceptionē simplr̄ illi⁹ subiecti: ita ꝙ nō debe-
at ꝯcedi filius dei incipit eē: sicut xp̄s vel iste hō incepit
esse: qꝛ esse humanū est esse simplr̄ xp̄s vel istius hoīs: nō
aūt est eē ꝟbi simplr̄: qꝛ lꝫ đ ꝟbo dicat̃ eē simplr̄ qꝛ eē sbē
non tn̄ eē humanū ē esse simplr̄ ꝟbi: qꝛ respectu ꝟbi ē esse
quasi aduenticiū ⁊ quasi esse accn̄tis respectu subiecti:
nō aūt est ita aduenticiū esse respectu xp̄i vel respectu
istius hoīs. Vult dicere breuiter ꝙ ista est ꝯcedēda xp̄s
incipit esse qꝛ xp̄s sign̄at naturā humanā q̄ incipit esse:
et silr̄ ista cōcedit̃ iste hō incipit eē: ⁊ iste hō nō supponit
ꝓ natura humana singulari assumpta sed supponit pro
verbo: nō tn̄ absolute sumpto sed ꝓ ꝟbo vt actu est sub
humanitate: ⁊ ideo hec cōcedit̃ iste hō incipit esse simpli
citer: qꝛ lꝫ iste hō supponat ꝓ ꝟbo: tn̄ includit naturam
humanam sub qua intelligit̃ ꝟbum: que icipit esse: sicut
si diceret̃ hoc albū incipit esse demōstrādo sortē nō abso
lute: sed sub albedine que de nouo acquiritur in sorte: et
sic licet hoc album supponat ꝓ sorte: nō tn̄ supponit pro
sorte absolute sumpto sed ꝓ sorte vt sub albedine: sic in
ꝓposito: ista tamē non est cōcedēda ꝟbū incipit esse vel
filius dei incipit esse: quia in istis verbum supponit sim
pliciter ẜꝫ esse absolutū verbi quod nullo mō incipit eē.

¶ Distinctionis duodecime. Qō vnica.

CIrca duodecimā distin-
ctionē querit Doc. An xp̄s potue
rit peccare. Rn̄det remittendo se
ad ea: q̄ dicit i. 4. d. 49. q. 6. q̄ꝫ
btitudo excludit oēm peccabilita
tem vide ibi: sed in ꝓposito: qꝛ aīa
xp̄i in ꝑmo instāti sue ꝯceptionis
fuit ꝑfectissime beata: vt. j. pate-
bit. d. 13. ⁊ 18. Et btitudo ꝑfecta
excludit oēm peccabilitatē: ideo xp̄s nō potuit peccare:
et qđ dicit ꝙ cū btitudine ꝑfecta ex dispēsatione diuina
stat ꝙ quis possit mereri: lꝫ eni de cōi lege beatus nullo
modo possit mereri cū sit extra statū meriti ⁊ demeriti:
tn̄ xp̄s ex dispēsatiōe diuina potuit vere mereri ⁊ q̄ꝫtum
ad ꝑtē sensitiuā ⁊ etiā intellectiuā: potuit mereri etiam
actu btifico: q̄ oīa. j. d. 18. patebūt: lꝫ ꝗ btitudo ꝑfecta nō
excludat rōnē merēdi: excludit tn̄ oēm pollitatē ad pec-
candū: nō eni ista stant simul ꝙ q̇s sit ꝑfecte ꝯiunct⁹ fi-
ni: sicut est btūs: ⁊ ꝙ simul possit auerti a fine: ⁊ hoc for-
maliter vel ꝟtualr̄ siue mediate siue imediate: q̄ distin-
ctio auersiōis: pꝫ a Doc. infra. d. 35. Auerte etiā ꝙ xp̄s
pōt peccare potētia remota: nō tn̄ potētia ꝓpinqua. i-
telligo sic ꝙ ex quo xp̄s ẜm naturā humanā habuit ꝑfe
ctum vsum liberi arbitrij ꝙ ẜm istū absolute sumptū ha
buit potētiā ad peccādū: sicut ⁊ alij hoīes: accipiēdo ve
ro liberū arbitriū vt ꝑfecte vnitū fini ꝑ actū beatificum
nullo mō pōt peccare: nec potētia remota nec ꝓpinq̄: sta
te. s. tali btitudine. ⁊ sic causa ꝙ xp̄s dicat̃ impeccabilis
est btitudo ꝑfecta: sꝫ illi qui dicunt ꝙ ex vi vnionis ne-
cesse fuit naturā humanā frui: haberent ꝯn̄ter dicere ꝙ
non solū ex plenitudine gl̄ie fuit impeccabilis: sed etiaꝫ
ex vi vnionis: sed hec opi. improbata est supra a Doc. d.
2. q. 1. vide ibi.

Ad argumenta principalia arguit Doct. Argu
probando xp̄m potuisse peccare ⁊ arguit sic ꝑmo. xp̄s di
xit hanc orōnē. Si dixero ꝙ nō noui patrē ero silis vobis
mēdax: vt pꝫ Jo. 7. ꝗ dixit partē orōnis: ergo dicit istā
non noui patrē: ⁊ sic potuit peccare mentiēdo. ¶ Rn̄- Rn̄
det Doc. ꝙ aliud ē ꝓferre aliq̄ꝫ orōnē tm̄ materialr̄ ⁊ a-
liud est asserere istā sicut q̇s pōt ꝓferre istā hō est asin⁹:
et tn̄ nō asserere hoiem esse asinū. sic in ꝓposito xp̄s ꝓtu
lit hāc orōnē nō noui eū tm̄ materialr̄ sed non asseruit
hoc qꝛ si asseruisset se nō nouisse patrē aut asseruisset ex
sola deceptiōe: ⁊ sic peccasset ex ignorātia: aut asseruissꝫ
voluntarie discordādo signū animi ꝓlatū a significato:
et sic peccasset ex malitia ⁊ neutrū istoꝝ potuit esse i xp̄o
¶ Scđo arguit: qꝛ melior est natura q̄ peccare pōt quā Scđm
illa q̄ peccare nō pōt: vt pꝫ scđo đ libero arbitrio: sꝫ xp̄s argum
assumpsit naturā humanā ergo. ¶ Rn̄det Doc. ꝙ natu Resp.
ra assumpta ex quo habuit liberū arbitriuꝫ vertibile ad

vtr ūlibet potuit vere peccare nec ex vi vnionis fuit sim-
pliciter ipeccabilis imo stāte tali vnione non repugna
bat sibi posse peccare: qꝛ ex vi vnionis talis natura non
fuit ꝑfecte beata vt supra. patuit: licꝫ de cōgruo virtute
vnionis fuerit ꝑfecte beata: ꝛ ideo stante tali beatitudi
ne quā semꝑ habuit ab instāti cōceptiōis sue nullo mō
potuit peccare. ¶ Tertio arguit̄: q̄ꝺ quis pōt si vult po
test simpl'r: pꝫ ista: quia ꝭm Aug. de spū ꝛ anima hoc est
in potestate hoīs vt faciat. i. ꝙ si vult aliquid possit illꝺ
facere: si tamē vult volūtate efficaci: sed xp̄s potuit pec
care si voluit: ergo potuit illud simpl'r: sed velle peccare
est peccare: ergo. ¶ Rn̄det Doc. p̄mo ꝙ ista ꝑpositio

Solutio

prima est falsa: qꝛ est vna cōditiōalis necessario ad quā
sequit̄ vna cathegorica cōtingens cōditionalis totalis
est ista: illud q̄ꝺ pōt aliquis si vult: pōt illud simpl'r: et
prima pars totius cōditionalis est necessaria. s. ista: illꝺ
quod pōt aliquis si vult: qꝛ velle includit posse: sequit̄
necessario ꝙ si q̄s vult peccare ꝙ pōt velle peccare. Sed
scd̄a pars cōditionalis q̄ est vna cathegorica: ergo pōt
velle simpl'r est cōtingēs: pꝫ qꝛ alicui nature conuenit et
alicui nō: mō ꝑpositio cathegorica cōtingēs nō sequit̄
ex ꝑpositione necessaria: qꝛ ex necessario non sequit̄ cō-
tingens ꝛ loquoꝛ semꝑ de ꝟtute sermōis. Si tn̄ ista ma
ioꝛ debeat aliquomō verificari: opꝫ eā exponere sic: vt an
tecedēs illius cōditionalis totalis habeat aliquā det̄-
minationē sine qua ꝯn̄s non sequit̄ ex eo: ꝛ qua posita il
lud ꝯn̄s sequit̄: ꝛ debet illa determiatio esse ista. s. quod
quis pōt si vult ꝛ debet pōt simpl'r: vel sic quod quis po
test si vult ꝛ pōt illud velle pōt simpl'r: sine enim ista de-
terminatione nō sequit̄ ꝯn̄s nisi forte sequat̄ ex supposi
tione impossibilis: sed q̄ꝺ sequit̄ ex suppositiōe alicuiꝰ
impossibilis nō est possibile simpl'r: sicut hic xp̄s potuit
peccare si voluit: ergo potuit peccare: hoc non sequitur
nisi ex suppositione impossibilis: sed in proposito minoꝛ
assumenda est falsa. s. xp̄s potuit velle peccare vel de-
buit velle peccare.

¶ Distinctionis. 13. Questio prima.

CIrca tertiādecimam di-
stinctionē querit Doc. Utrū xp̄o
potuit conferri summa gratia q̄
potuit conferri creature.

Ibi. Ad primam. q. & i-
fra primum ꝑbo sic. Hic intēdit
Doc. ꝑbare ꝙ sit status ad supre
mam gratiā qua maioꝛ dari non
potest. Et intēdit hic Doc. non tm̄ de gratia: sed etiam
de qualibet forma ꝑmanēte intensibili ꝛ remissibili. Et
in ista rōne. primo supponit Doc. ꝙ volūtas diuina po
test ꝑducere in esse quodcūqꝫ vnū creabile: sic intelligē-
do: ꝙ si albedo vt centū sit vnū creabile ꝙ illꝺ simul po
test ponere in esse. ꝛ supponit ꝙ si albedo esset in infini-
tum intensibilis ꝙ esset vnū creabile: exponēdo ly īfini-
tum nō vt exponit Grego. de Ari. ꝛ aliȷ̄. s. ꝙ semꝑ in īfi-
nitum pōt dari maioꝛ ꝛ illa data erit semꝑ finita: sed sic
debet intelligi ꝙ si aliqua potest in infinitum fieri ꝑfe-
ctioꝛ ꝙ ista que est perfectioꝛ in infinitum: non tantum
sit in se formaliter infinita: sed ꝙ etiam excedat in infi-
nitum q̄ꝫlibet aliam. Dicit ergo Doc. ꝙ si aliqua albe-
do vnica actiōe sit factibilis: ergo suprema albedo vna
actione factibilis erit: cum nō sit maioꝛ ratio de vna q̄ꝫ
de alia: ꝛ si albedo pōt esse ꝑfectioꝛ in infinitū illa vna a-
ctione potest poni in esse: quod est simpl'r impossibile: er
go standū est ad aliq̄ꝫ supremā finitam: qua maioꝛ inten
siue dari nō pōt: ita ꝙ sibi quilibet gradus repugnaret:
vt patet in responsione ad argumēta. Et dixi in perma-
nentibus sic ꝙ data quacunqꝫ forma permanēte possibi
li danda: potest esse in actu q̄ꝫtum contingit in potētia.
Non sic aūt de successiuis: quia numerus est in infinitū
argumētandus in potētia: nō tamē in actu: quia nō pōt
esse vnū totū factibile: ꝛ similiter dico de animabꝰ siue
de pluribꝰ indiuiduis eiusdē speciei: quia ꝛ si infiniti ho
mines possunt esse in potētia: nō tamē in actu: qꝛ aliud
est loqui de vno factibili ꝭm quēcunqꝫ gradū perfectio
nis: ꝛ aliud de pluribus factibilibus: quod patet per ex
perimentū: nam si caloꝛ sit intensibilis vt centum pote-
rit ab aliqua ꝟtute simul ꝑduci: cū vere sit vnū factibi
le: ꝛ si esset intēsibilis in infinitū a ꝟtute infinita possꝫ ꝑ-
duci in actu: quod tamē non sequitur de infinitis facti-
bilibus vt al's patebit in libello meo super primo meta.
doc. sustinēdo opi. Doc. cōtra noīales Summa ergo ra
tions stat in hoc ꝙ cum charitas vel gratia q̄ꝫtumcunqꝫ
intensa sit vnum creabile: oportet ꝙ sit status in ista: qꝛ
si nō sit status: oportet cōcedere ꝙ aliqua charitas in in
finitum ꝑfectioꝛ sit vnū creabile possibile poni in esse ꝑ
diuinam potētiam: vt patet experimēto quia si caloꝛ est
intēsibilis in infinitum: potētia imperfectioꝛ simul ꝑdu
cet calorē vt vnum: ꝛ perfectioꝛ vt duo: ergo si caloꝛ est
intensibilis in infinitum potētia infinita potest illud sic̄
ponere in esse: cum vere sit vnum factibile. Et ab ista ra
tione sic intellecta habēt euidētiam alie due ratiōes se-
quentes: quarū prima est ibi ꝙ q̄ꝫtum cōtingit esse ī po-
tentia tm̄ cōtingit esse in actu tertio phi. t. c. 69. ca. de i-
finito. ¶ Nota istos terminos eūdo ad formā vel eun-
do ad materiā. nam ire ad formā est ire ad perfectionē:
quod cōtingit in augmēto: vel ꝭm intētionem vel ꝭꝫ ex-
tensionem: ire vero ad materiā est ire ad partes materia
les alicuius cōtinui in quas diuiditur: ita ꝙ in p̄mo est
quodāmō tēdere ad maiorē vel minorē perfectionē ꝛ cō
stitutionem: in secūdo vero est tēdere ad resolutionē ali
cuius cōtinui in partes: ex quibus cōstabat. Dicit ergo
Doc. ꝙ q̄ꝫtū cōtingit esse in potētia tātum cōtingit eē i
actu eūdo ad formā supple ad perfectionem. i. ꝙ dato
quocūqꝫ ente factibili q̄ꝫtum cōtingit ipsum esse in potē
tia vel ꝭm intēsionē vel ꝭm q̄ꝫtitatem molis: vt patebit
ꝗ. tātum cōtingit ipsum esse in actu. i. q̄ꝫtum possibile est
ipsum intēdi in potētia tātum potest intēdi in actu: hoc
idem dico de quāto molis. ¶ Ibi. Sed cōtra illam ꝑ-
positionem instat̄. Hic Doc. instat cōtra propositionem
Arist. nō improbādo illaꝫ: sed vt magis declaret̄. Et ar
guit sic de numeris: quia cōtingit esse infinitū numeruꝫ
in potētia: ꝛ tamē est impossibile infinitū numerū esse in
actu: ergo falsum est dicere: ꝙ q̄ꝫtum cōtingit esse in po
tētia tātum cōtigit esse in actu. ¶ Rn̄det ꝭm Auer. ter
tio phi. cōmēto. 68. Dicit Auero. ꝙ nō est simile: quia
numerus causat̄ ex diuisiōe alicuius cōtinui: ꝛ quia illꝺ
cōtinuum est diuisibile in infinitas partes materiales:
ex quibus causatur alius et alius numerus: quia ex a-
lia ꝛ alia vnitate addita fit maioꝛ ꝛ maioꝛ numerꝰ. Et
ideo quia in numeris imus ad materiam per diuisioneꝫ
cōtinuam: nō sequitur ꝙ q̄ꝫtum numerum cōtingit esse
in potētia tātum cōtingit esse in actu: sed in argumento
q̄ꝫtitatis cōtinue imus ad formā ꝛ perfectionē sibi cōpe
tentem: ꝛ ideo erit ibi status. ¶ Ibi. Sed contra hoc.
Hic Doc. intendit improbare rōnem Auer. quia iste di
cit ꝙ quādo imus ad formā quātum cōtingit esse in po-
tentia tātum ꝛ in actu. Sed addit doc. ꝙ quilibet nume
rus includit formā ꝑpriā ꝛ specificam cum quilibet nu
merus faciat ꝑpriam speciem: ꝛ per ꝯn̄s in numeris it̄
ad formam: ꝛ sic sequeretur ꝙ ex quo infinitus numerꝰ
contingit esse in potentia ꝙ etiam contingeret esse in a-
ctu: quod est impossibile. ¶ Ibi. Dico ergo Doc. in ista
littera multa tangit: primo ꝙ propositio Auer. est intel-
ligēda de q̄ꝫto molis. Et dicit primo. ꝙ nulla virtus fi-
nita potest maiorare aliquod q̄ꝫtum sine additione alte
rius quāti: ꝛ ideo q̄ꝫtum cōtingit esse in potētia tātū cō
tingit esse in actu: immo simpliciter est tātuꝫ in actu: qꝛ
ꝭm Arist. nō cōtingit esse maiorē q̄ꝫtitatem nec pōt esse
q̄ꝫtitate celi: ꝛ in inferioribus loquēdo nō potest eē ma-
ioꝛ quātitas q̄ꝫtitate elemētorum. Quātum ergo cōtin
git esse in potētia tātum cōtingit esse in actu: immo de
facto tātum est in actu: quia nullum q̄ꝫtū potest maiora
ri nisi per additionem partiū alterius quāti iam preexn̄
tis. Si ergo cōtingeret q̄ꝫtum molis posse esse infinituꝫ
in potētia tm̄ cōtingeret esse in actu: sed hoc nō est poe:
quia maioratio quāti fit per additionem alterius: et qꝛ
illud aliud q̄ꝫtum est finitum: ideo partes illius quanti
additi q̄ꝫto crescēti cōstituunt q̄ꝫtum finitum: pꝫ qꝛ ille
partes nō excedunt q̄ꝫtum diuisum. Sed ꝭꝫ theologos
Dicit Doc. ꝙ deus posset maiorare aliquod q̄ꝫtum sine
additione alterius quanti. Sed an posset ipsum maio-
rare in infinitū: ita ꝙ sicut ipsum q̄ꝫtum est vnum facti-
bile: ita ꝛ q̄ꝫtum maius vr̄ vnum factibile. ergo in infini
tum q̄ꝫtū vr̄ vnum factibile: ꝛ per ꝯn̄s poterit ipsum ꝑ-
ducere in esse. Dico breuiter conformiter dictis. d. 2. ꝙ
hoc nō repugnat potēt. e diuine posse ꝑducere aliq̄ꝗ

Quid sit ire ad formam q̄d ad mām

Expositio huius q̄ꝫtū cōtigit esse in potentia tm̄ ꝛ ī actu.

tum actum infinitum: ſed bñ repugnat ipſi ꝗ̄to: qꝛ ali-
quis gradus ꝗ̄titatis poterit ſibi repugnare: vt p3.ſ.in
rñſione ad argumēta in ſili de grã. ¶ Dico ğ ꝙ ꝟtꝰ di-
uina pōt maiorare aliqd ꝗ̄tū ſine additiōe alterius quātī
vſqꝫ ad quantitatē ſibi nō repugnātē. Et quia quanti-
tas ibi repugnat ſimplr: ideo nō pōt vſqꝫ ad talē ꝗ̄tita-
tem maiorare nō ex defectu potētie diuine. ſed ex repu-
gnātia effectꝰ. ¶ Ibi. Ad hoc ğ. Hic Doc. intēdit ap-
plicare ad ꝓpoſitū dictū Ariſt. de ꝗ̄titate ꝟtutis cuiuſ
modi eſt grã ſic: ꝙ ꝗ̄tū ꝟtutis cōtingit eē in potētia tā-
tum ꝯtingit eſſe in actu: ⁊ ꝓbatio huiꝰ ꝓpōnis eſt iſta:
ꝙ ſicut in ꝑmanētibꝰ ſiue ſm ꝗ̄titatē molis aliqd infe-
rius ꝗ̄tum: eſt vnū factibile: ita ⁊ ſupmū erit vnū facti
bile. Et patet de facto de ſupremo celo ꝙ in ſe eſt vnum
factibile vel creabile: ⁊ ſi poſſet eē infinitū in potētia cū
ſit vnū factibile poſſet eſſe infinitū in actu: qꝛ quodlibet
vnum factibile eſt in actū ab aliqua potētia ꝓducibile.
Et ſic hoc mō applicaꝛ ad ꝗ̄tū ꝟtutis: qꝛ ſicut ꝗ̄tū vir
tutis inferius ⁊ impfectiꝰ erit vnū factibile. Exēplum
ſit calidū vt duo ⁊ agat in lignū diſpoſitū ꝗ̄tū pōt ꝓdu
cit in illo calorē vt duo: quia ille calor eſt ꝑ ſe vnū facti-
bile: ſi vero ſit calidū pfectius ꝓducit calorē pfectiorē3
ut vnū ꝓducibile: ⁊ ſic aſcendēdo. Dato ergo calore pfe
ctiſſimo ab aliqua potētia pfecta poterit vna ꝓductio-
ne ꝓduci vt vnū ꝓductibile: ergo ſi calor ſit in infinitu3
intenſibilis cū talis ſit vnu3 ꝓductibile vt cōparaꝛ ad
infinitā potentiā. ſequiꝛ: ꝙ actu ſimul poſſit ꝓduci ⁊ ſic
ꝗ̄tum calorē cōtingeret eſſe in potētia tm̄ cōtingeret eē
in actu: ergo ſi cōtingeret eſſe infinitū calorē in potētia
cōtingeret eſſe infinitū in actu: ſed ꝯñs eſt falſu3. ergo ⁊
añs: ğ erit ſtatus in calore ꝗ̄tū ad intēſionem: ita ꝙ ſit
ꝓmus calor finitꝰ quo maior dari nō poſſit: ⁊ ſic intelli-
gitur dictū Ari. applicatū ad ꝓpoſitū ꝗ̄uis Grego. in
iſta pte neget Ariſt. ¶ Et iſtū intellm̄ tāgit Cōmē. ali
bi. ſ. ttio phi. cōmē. 69. Hoc dictū. ſ. ꝙ. in maioratione:
ſiue loquēdo de ꝗ̄to molis: ſiue de ꝗ̄to ꝟtutis. oēs po-
tentie q̄ ſunt in tali maioratiōe ſunt vniꝰ potētie demr̄a
te vel determinate. Ad hoc vt hoc dictū ītelligaꝛ: ſuppo-
nēdū ē qd dicit Doct. ī ſcdo. d. 2. q. 9. ꝙ ſi ſimul ꝓducaꝛ
calor vt. 8. vnꝰ gradus ſalte3 natura erit ꝓor alio: vide
ibi: qꝛ potētia ē ad quēl3 gradū: ita ꝙ q̄libet ē natꝰ ꝑ ſe
ꝓduci. Si ğ ſimul ꝓducaꝛ calor vt. 8. q̄ cōſtat ex. 8. gra
dibus: quorū q̄libet natus eſſet ꝑ ſe ꝓduci oēs potētie
que eſſent ad illos gradus ſunt ordinate ad potētiā. 8.
gradus. In maioratiōe ğ. ꝗ̄tū ꝓductū qd fuit in potē-
tia ad tantā ꝗ̄titatē includit oēs alias potētias p̄cedē-
tes: qꝛ includit oīa alia ꝗ̄ta inferiora q̄ ꝑ ſe eſſent ꝓdu-
cibilia. Sicut ſi ponaꝛ ꝗ̄tū vt. 100. Nam ꝗ̄tū vt vnum
incluſum in illo eſt vnū ꝓducibile: ⁊ ſic vna potētia erit
ad illud: quātū vero vt duo eſt vnu3 ꝓducibile: ⁊ ſic eſt
vna potētia ad illud: que tm̄ includit aliā potētiā q̄ ē ad
ꝗ̄tū ad vnū: ⁊ ſic deinceps: ğ ꝗ̄tū vt cētū cū ſit vnū ꝓ-
ducibile erit vna potētia: q̄ tm̄ includit oēs potētias p̄-
cedētes: qꝛ ſicut illd ꝗ̄tū ꝯſtat ex oībꝰ illis ꝗ̄tis q̄ ꝑ ſe
eſſent ꝓducibilia niſi eſſent ꝑtes ipſius: ita potētia ad
illud includit oēs potētias p̄cedētes. Idē dico de ꝗ̄to
ꝟtutis. Et ſic applicaꝛ ꝓpō Ari. ꝙ ꝗ̄tū cōtingit eſſe in
potētia tm̄ cōtingit eſſe in actu: qꝛ potētia ad ſupremu3
ꝗ̄tum ſiue molis ſiue virtutis cum ſit vnū factibile in-
cludit omnes potētias precedētes: modo preexpoſito.
Sed in diuiſione continui non dicimus ꝙ quādo conti-
nuum diuidiꝛ ꝙ ſit vna potētia que contineat alias po
tentias: ita ꝙ quando aliqd ꝗ̄tū reduciꝛ ad actualē di-
uiſionem ꝙ vna actualis diuiſio includit aliā. Nā ꝗ̄tu3
in quolibet puncto pōt diuidi: ⁊ nō eſt maior ratio ꝙ di
uidatur in vno ꝗ̄ in alio neqꝫ vna diuiſio de neceſſitate
preſupponit aliā: cum ſit in quolibet puncto diuiſibile.
Cum ergo vna actualis diuiſio non includat neceſſario
precedētes diuiſiones: ita nec vna potentia ad vnam a-
ctualem diuiſionem includit potētias ad alias actua-
les diuiſiones: ⁊ ſic in diuiſione continui multe potētie
non ſunt vnius determinate vel demōſtrate potentie.
Non ſic eſt in maioratiōe: quia ꝗ̄tū maius īcludit etiā
et minus: loquendo de partibus conſtituentibus ipm.
¶ Ibi. Et ideo dicere ſunt partes vnius potentie de-
monſtrate. Dicit Doc. ꝙ in quibuſcūqꝫ actibꝰ ordinat3
⁊c. i. ꝙ qñ in aliquo quanto molis vel virtutis ſunt plu
res actus: quorum quilibet eſſet per ſe factibilis ibi ſu-
premum in potentia poteſt ſimul eſſe in actu: ſic debet ī
telligi: ꝙ ſicut calor ſm vnū gradū eſt per ſe vnum fa-
ctibile: ita ſm alium gradum ſi ſeparetur erit per ſe fa-
ctibile: ⁊ vbi vniuntur iſti duo gradus erit per ſe vnum
factibile: ⁊ ſic ſupremus calor erit per ſe vnum factibi-
le: qui tamen includit omnes gradus caloris preceden
tes: ⁊ ſic potentia ad ſupremum calorem includit poten-
tias ad gradus incluſos in illo calore. Et hoc eſt quod
dicit Doc. In quibus aūt natis eſſe tantu3 in fieri ſunt
multe potentie ordinate. Dicit Doc. ꝙ in illis que tan
tum eſſe habent in fieri vel in quibus ſunt multe poten
tie ordinate in fieri non poteſt vnum ſummum poſſe dari
in actu. Exemplum. Nam potētie in numeris ſic ſe ha- In nūeris nō va
bent ꝙ ſemper ſunt ordinate in fieri: quia ſemper ſm a- let ꝗ̄tum
liam ⁊ aliam diuiſionē continui modo pre expoſito: iō ī ꝯtigit in
numeris vbi maior cauſatur ſm aliam ⁊ aliam diuiſio potentia
nem continui non poteſt dari ſupremus numerꝰ: quia tantum
non poteſt dari aliqua minima diuiſio continui que in- in actu.
cludat neceſſario omnes diuiſiones: immo continuum
ſemper eſt diuiſibile in infinitum: ideo non ſequitur: ꝙ
ꝗ̄tum contingit eſſe in potentia in numeris tantū poſ-
ſit eſſe in actu. ¶ Ibi. Alia ratio ponitur. Hic intendit
probare: ꝙ ſit ſtatus in gratia: ⁊ breuiter in quacunqꝫ
alia qualitate: ⁊ ratio ſtat ī hoc: quia poſſe poſito in eſſe
nullum ſequitur impoſſe. ſecundo priorum. Cum ergo
gratia ſit preuiſa vt vnum creabile ꝗ̄tumcunqꝫ intēſa:
vt expoſui in prima ratiōe: ponatur ergo in eſſe: ſic ꝙ ꝗ̄
tācunqꝫ deus poteſt creare. i. ꝗ̄tācunqꝫ intenſiue poteſt
creare ponatur in eſſe: ſupple vt deus ponit illa3 in eſſe
vt vnum ſingulare ꝗ̄tūcunqꝫ intenſum: aut illud ſingu
lare erit infinitū ⁊ hoc eſt impoſſe: aut erit finitū ⁊ ibi ſta
tus: ita ꝙ maior non poteſt creari: ⁊ habeꝛ intentum: ſi
dicit ꝙ maiorem poteſt creare: ergo nō ꝗ̄tācūqꝫ poteſt
creare ponitur in eſſe. ¶ Ibi. Hec ratio declaratur ſic. Declaratio ſecū de rōnis
Tota vis eſt in illa propoſitione: quātācunqꝫ charitatē
deus poteſt creare tanta3 poteſt creare: que pōt habere
duplicē ſenſum. primū vt ſit vna ypothetica cōditiona-
lis: ⁊ iſta conditionalis ſit hoc modo: ſi tantā charitatē
deus poteſt creare: tantam poteſt creare: ⁊ iſta eſt neceſ
ſaria: quia añs de neceſſitate infert conſequens: nec de-
bet poni ſic: ſi ꝗ̄tam poteſt creare tantam poteſt creare:
ſed commutamus ly ꝗ̄tum in tantum. Et dicit Doc. ꝙ
tam añs ꝙ cōſequens huius conditionalis debet poni ī
eſſe. in re antecedens conditionalis eſt hoc ꝗ̄tam deus
poteſt creare: ⁊ conſequens eſt hoc. ergo tantam poteſt
creare: ⁊ hoc non accipitur pro antecedente hoc. ſ. ſi tā-
tam poteſt creare: quia hoc ponitur loco ꝓprij añtis qd
eſt: ꝗ̄tam poteſt creare: quia non bene ſonat dicendo ſi
ꝗ̄tam poteſt creare. Debet ergo ſic poni añs in eſſe: ꝗ̄-
tam deus creat: ⁊ cōſequens: ergo tantam creat: ⁊ tunc
iſta ꝯña eſt neceſſaria. Si vero ſolum ꝯñs poneretur in
eſſe quod eſt hoc. ergo tantam poteſt creare: ⁊ ponatur
ſic in eſſe. ergo tantam creat: eſt fallacia conſequentis:
quia arguendo de poſſi ad eſſe eſt arguere ſicut a ſuperio
ri ad inferius affirmatiue. Sicut enim non ſequitur a-
nimal currit: ergo homo currit: ſic non ſequitur ꝗ̄ta3 po
teſt creare: ergo tantam creat. Et quod dicit Doct. ibi.
non enim oportet ꝙ ad quid ſequitur ꝯñs ad idem ſe-
quatur ⁊ añs: hoc ſic debet intelligi. Supponēdo quid
in propoſito accipit Doc. añs non pro prima parte pro-
poſitionis ypothetice que eſt iſta ꝗ̄tam deus poteſt cre
are: ſed accipitur añs eo modo quo accipitur in falla-
cia ꝯñtis: quod eſt inferius ſiue minus cōmune compa
ratum ad magis cōmune ſiue ad ſuperius: ſicut hic hō
currit ē añs ad hoc: ergo anīal currit. Accipiēdo ğ añs
pro inferiori ſiue minus cōi: ⁊ ꝯñs pro ſuperiori ⁊ magſ
cōi: iſta propoſitio de in eſſe. ſ. tantam creat: eſt añs ad
illam: ergo tantam poteſt creare ⁊ quia illa propoſitio:
ergo tantam poteſt creare. eſt ꝯñs ad iſtam ꝗ̄tam deus
poteſt creare: ꝯñs dico formali ꝯña non eo modo quo
accipitur conſequens ⁊ antecedens in fallacia cōſequē
tis. Habemus ergo iſtam propoſitionem: tantā creat:
que eſt añs ad iſtam: ergo tanta3 poteſt creare: ⁊ iſta ꝓ-
poſitio: ğ tantā pōt creare eſt ꝯñs ad duas. ſ. ad iſtā ꝗ̄-
tam pōt creare: ⁊ ad iſtam tantam creat. Dicit ğ Doc.
ꝙ nō oportet: ꝙ ad quod ſequitur ꝯñs ꝙ ad illud idem
ſequatur añs. Nam hoc ꝯñs: tantam poteſt creare ſeqꝛ
ad iſta3: ꝗ̄tā poteſt creare: non tamen oportet ꝙ ſilr hic

s.tãtã creat(que est añs mõ pexposito)sequat ad istaꝫ:
q̃tam põt creare:ꝛ pꝫ ꝙ nõ sequit q̃tã deꝰ põt creare:
ergo tantã deus creat. Si ergo ista ꝯdõnalis dꝫ verifi=
cari:opꝫ ꝙ tã añs q̃ ꝯñs ponat in esse:hoc modo q̃tam
creat.ergo tãtã creat. ¶ Ibi. Si aũt accipiat scd̃o mõ
alius sensus illiꝰ ꝓpõnis põt accipi ſm ꝙ est vna ꝓpõ
cathegorica de ꝯditionato p̃dicato:ꝛ tũc est sensus tãtã
põt creare q̃tã põt creare. Hic nota ꝙ nõ est ibi p̃dica=
tum ꝯdõnatũ:sed dꝫ sic cõditionari tãtã põt creare si tã
tam põt creare:ita ꝙ hoc p̃dicatũ cõditionatũ ponit lo=
co huiꝰ q̃tã põt creare:qꝛ nõ recte sonat tãtã põt creare
si q̃tã põt creare: Et nota differẽtiã inter hypotheticaꝫ
cõditionalẽ ꝛ cathegoricã de cõditionali p̃dicato:qꝛ in
p̃ma añs de necessitate infert ꝯñs puta si homo currit:
necessario sequit ꝙ moueat. In scd̃a ꝓo nõ sequit ꝯñs
formalr̃ ꝛ de necessitate nisi forte gratia materie:vt hic
hõ mouet si currit:stat enim ꝙ moueat ꝛ nõ currat. Ta
men in ꝓposito: ista ꝓpõ q̃tãcũqꝫ gr̃am deus põt crea
re tantã põt creare est vera siue sit vna cõditionalis hy=
pothetica siue sit vna cathegorica de cõditionato predi
cato:ꝛ vtraqꝫ dobet poni in esse q̃tũ ad añs ꝛ ꝯñs. Et
cũ dico tantã põt creare q̃tã põt creare: si ponat in esse
erit summũ creabile. Ibi. Et si notet potẽtia vnica mo
dificãs cõpõnem.i.ꝙ si vna potẽtia sit ad summã gr̃am
vel charitatem potẽm creari ita ꝙ possit poni in esse:tũc
nõ ẽ vera de forma.s.tãtã põt creare q̃tã põt creare siue
tantã põt creare.si tantã põt creare:qꝛ tũc sensus est: ꝙ
tantã põt actu ponere in esse vna creatõe si tãta ẽ potẽs
Non eni tꝫ de forma ꝛ in oibus:qꝛ nõ valet nisi in q̃tita
te ꝑmanẽte:vbi ꝑfectissima q̃titas põt esse vnũ factibi=
le:vt.s̃.exposui:in q̃titate ꝓo discreta nõ valeret:qꝛ nõ
sequit tm̃ numerũ põt creare q̃tũ põt creare:quasi tot
numeros possit ponere in esse:quot sunt in potẽtia:nam
infiniti numeri sunt in potẽtia:q̃ tamen non pñt esse in
actu:ꝛ ad plures numeros semꝑ sunt plures potentie:
quarum vna non includit aliam:vt.s̃.exposui. Et hoc
est quod dicit:ꝙ ꝓpositio nõ est ꝟa d̃ forma nec sic sum̃
includit predicatũ.s.hoc sd̃m tantã põt creare siue pone
re actu in esse q̃tam põt creare siue ponere in potentia.
¶ Sequitur. Quia p̃dicatũ est specificatũ ꝑ illã deter
minationeꝫ q̃ non est per se nata in esse sb̃õ.s.illa ꝙ vna
potẽtia sit ad summũ:qꝛ lꝫ hoc possit eẽ respectu alicuiꝰ
ꝑmanentis summi:non tñ respectu q̃titatis discrete.
¶ Ibi. Et ita ille due rõnes tm̃ habẽt euidẽtiã ex p̃ma
Dicit doc.ꝙ ille due rõnes:quarũ p̃ma sumit a pħo:si
q̃tã cõtingit esse in potẽtia tãtã cõtingit esse in actu et
alia q̃ est ibi q̃tãcũqꝫ cha.deus põt creare ꝛc. sunt eui=
dentes:supposito qd̃ cõclusum est in p̃ma rõne.s.ꝙ for=
ma q̃tũcũqꝫ intensa sit vnũ creabile ꝛ vnũ factibile quo
posito iste rõnes demõstrãt. ¶ Ibi ꝓbo ꝙ ista possit cõ
ferri ꝛc. Nõ imerito ꝓbat Doct. ꝙ summa gratia potẽs
creari possit cõferri aie xp̃i:quia multi dicerent vt pate=
bit.j.ꝙ ex quo anima xp̃i est minoris entitatis q̃ natu=
ra angeli:ꝛ per ꝯñs est minoris capacitatꝭ. Et si sic nõ
posset conferri tanta gr̃a aie xp̃i q̃ta possit cõferri naturꝰ
re angeli cum sit capacior. Intẽdit ergo Doc. p̃ncipalr̃
probare ꝙ licet anima xp̃i sit minor natura angeli quo
ad entitatẽ:non tamen erit minoris capacitatis respe=
ctu gratie:immo simplr̃ tante capacitatis q̃te natura
angeli etiã q̃tũcunqꝫ supremi. ¶ Et tota difficultas
stat in ꝓbando istam ꝙ anima xp̃i sit tante capacitatis
q̃te natura angeli. Et probat principaliter per duas ra
tiones vltimas.quarum prima est ibi. Preterea ange=
lus ꝛ anima cõparantur ad gratiam xp̃i. ¶ Hec ratio
stat in aliquibus dictis:primo ꝙ quando aliqua duo cõ
parantur ad formã eiusdeꝫ rõnis in rõne receptiui dñr
receptiua eiusdem ratiõis:ꝛ hoc inq̃tum receptiua for
me:hoc patet quia receptiuum tale specificatur esse tale
per formam receptam. Si ergo forma eiusdem rõnis:
puta albedo nata sit recipi in lapide ꝛ ligno:licet lapis
et lignũ differant spẽ ſm eorum entitates absolutas:
tamen inq̃tum sunt receptiua qualitatis eiusdem ratio
nis dñr eiusdem rationis. Scd̃m dictuꝫ est ꝙ quelibet
gratia siue in angelo siue in anima est eiusdem speciei
specialissime:sicut et quelibet albedo in quocunqꝫ po=
natur:et per consequens angelus et anima que possunt
recipere gratiam:q̃uis inter se dr̃ant spẽ:tamen inq̃tũ
receptiua gratie sunt eiusdem rationis. Et hec ratio sic

Q[ꝫ] anĩa xp̃i tante sit capa= citatꝭ q̃= te nã an= geli.

intellecta nullam difficultatem includit.sed difficultas
est in hoc ꝙ q̃uis sint receptiua eiusdem rationis:tamẽ
angelus erit magis capax:sicut etiaꝫ si aqua ꝛ ignis cõ
parentur ad calorem:cum calor sit eiusdeꝫ rõnis erunt
receptiua eiusdem rõnis:ꝛ tamen non sequitur ꝙ aqua
tantum calorem possit recipere q̃tũ ignis:vt patet:ꝛ id̃
debet sic poni ista propositio:receptiua eiusdẽ rationis
comparata ad aliquod accñs:que non determinant sibi
aliquem gradum accñtis:q̃tum vnum potest recipere
tantum ꝛ reliquum:ꝛ sic non est simile de igne ꝛ aqua.
Tum:quia si possent dici receptiua eiusdeꝫ rõnis vt cõ
parantur ad calorẽ:non tamen sunt simpliciter recepti
ua:sed vltra hoc sunt actiua alicuius accñtis formalir̃
repugnantis alteri:puta in aqua non potest recipi q̃tus
cunqꝫ calor:quia ista est necessario actiua alicuius frigi
ditatis repugnantis tanto calori. Si vero poneretur a=
qua nullo modo actiua frigiditatis non haberem ꝓ in=
conuenienti ꝙ tantam caliditatem posset recipere q̃taꝫ
et sbã ignis. In proposito non apparet ꝙ in anima vel
in angelo sit aliquid repugnans propter quod non pos=
sit sibi in esse summa gratia:nec apparet ꝙ magis sibi
determinet vnum gradum q̃ alium:licet enim substan
tia ignis in se sit perfectior substantia aque:tamen vt ac
cipiuntur vt mere receptiua caloris:ꝛ nullo modo acti=
ua alicuius incompotẽs:non videtur quin substantia a=
que sit eque receptiua:sicut ꝛ substantia ignis: ideo re=
sponsio data supra ꝙ non sunt eiusdem capacitatis:licꝫ
sint eiusdem rationis non videtur multum ad proposi=
tum:quia si sunt aliqua receptiua eiusdem rationis vt
mere receptiua q̃tum potest recipere vnum:tantum po
test et reliquum. Et quod dicit de superficie maiori ꝛ mi
nori que sunt eiusdẽ rationis:ꝛ tamen maior potest esse
locus corporis maioris et non minor. Dico ꝙ non est si
mile. Tum:quia non comparantur vt duo receptiua sꝫ
tantum in ratione loci. Tum:etiam quia ista receptiua
non comparantur ad receptum magis ꝛ minus ſm ex=
tensionem:sed ſm intensionem:quia equus et margari
ta sunt receptiua eiusdem albedinis: ergo q̃ta albedo
potest recipi in equo tanta potest in margarita: sed be=
ne concludit intensiue: quia si se habent vt mere rece=
ptiua ꝛ nullum aliud repugnans ponatur in eis q̃ta al
bedo intensiue potest in isto recipi tanta ꝛ in reliquo:mo
do ille due superficies comparantur ad corpora recepta
tantum ſm maiorem ꝛ minorem extensionem. ¶ Dico
etiam ꝙ ad maiorem vel minorem entitatem non conse
quitur maior vel minor capacitas in recipiendo quan=
do ille entitates sunt receptiua eiusdem rationis et me
re receptiua:vbi non apparet aliquid formaliter repu=
gnans cuicunqꝫ gradui forme receptilis: sed bene ad
maiorem entitatem potest sequi maior capacitas non
ad recipiendum sed ad agendum: ꝛ sic angelus cum sit
perfectior anima christi magis capax ad producenduꝫ
nobiliorem cognitionem ꝛ nobiliorem fruitionem: sed
in recipiendo nulla apparet maior vel minor capacitas
et sic patet ista ratio. Et ideo non erit simile arguendo
de agentibus eiusdem rationis:puta sicut se habent re=
ceptiua eiusdem rationis ad formam receptibilem: ita
agentia eiusdem rationis ad formam producibilem:cũ
ergo receptiua eiusdem rationis sic se habeant ꝙ equa=
liter sunt receptiua:ergo agentia eiusdem rationis sunt
equaliter agentia ſm intensionem:sed calor vt.8. ꝛ ca=
lor vt.2.circa passum eque dispositũ sunt agentia eius
dem rationis: ergo possunt producere effectum equa=
lis perfectionis: non sequitur:ideo dixi ꝙ capacitas re
cipiendi non sequitur maiorem entitatem quando enti
tas receptiue sunt eiusdem rationis: sed bene capaci=
tes agendi potest sequi maiorem entitatem quia q̃to
aliquid est perfectius tanto ad agendum perfectiori
modo est capacius:et sic bene nota hanc rationem quia
difficilis est.

Capaci= tas reci= piẽdi nõ seqꝛ ma= iorẽ enti= tateꝫ rei.

Ibi. Hic iuxta primum membrum .d.s.
exponendo superlatiuum: positiue est vnum dubium
vtrum de potentia ordinata dei posset fieri alia gratia
equalis isti et videtur ꝙ non: quia nulla alia natura
posset esse caput habentium gratiam quia non pos=
sunt esse duo capita sicut nec duo suprema in eodem
ordine. Silr̃: si posset dari alicui aliũ tãta gr̃a: ꝗ posset

tm̄ ꝓficere in meritis ꝙ posset tm̄ mereri: q̄d vr̄ absurdū Hic possit dici ꝙ licet deus de potentia absoluta posset tantā grāꝫ ꝯferre alij nature siue assumpte siue forte nō assumpte: nō tn̄ de potētia ordinata: q2 ꝭm leges iā positas a sapientia diuina non erit nisi vnū caput in ecclīa a quo sit influentia gratiarum in membris.

Quantum ad secundam. q. de facto: probabile est dicere ꝭm magistrū ꝙ deus tantā gratiaꝫ ei

(Q2 xp̄s habuit sū mā grāꝫ) cōtulerit q̄ꝫtam potuit: potuit aūt ex precedēti. q. ꝯferre summā gratiā creabilē: ergo ꝛc. In cōmēdādo enī xp̄ꝫ malo excedere q̄ꝫ deficere a laude sibi debita si propter ignorantiā oporteat in alterū incidere. ¶ Cōfirmatur ista rn̄sio per illud Aug. 3. de libero arbitrio quicquid in veneratiōe melius occurrit scias hoc deū magis fecisse q̄ꝫ nō fecisse: vr̄ aūt simplr̄ melius ꝭm rectā rōnem summā gratiā esse alicui collatā q̄ꝫ non esse collatā: q2 ī hoc manifestatur summa misericordia dei in dādo summum bonum gratie sine meritis: igit̄ ꝓbabile est hoc eē factum et non in alio q̄ꝫ in aīa xp̄i: ergo ꝛc.

Argu. 1. Ad argumenta principalia Doc. arguit primo probando ꝙ xp̄o nō potuit cōferri summa gratia quia anima xp̄i nō potest esse summū gratificabile: ergo nec summam gratiam potest recipere. Añs pꝫ q2 gratificabile dicitur quod est capax gratie: ꝛ ideo sola natura intellectualis creata cū sit capax gratie ē gratificabilis: esse ergo gratificabile est esse capacem gratie: sꝫ perfectior natura ītellectualis est magis capax gratie q̄ꝫ anima xp̄i: patet quia talis capacitas sequitur entitatem: si ꝑ ꝯn̄s sola natura suprema creata est sūme capax gratie: ac ꝑ ꝯn̄s summe gratificabilis: sed anima xp̄i ē inferior natura angelica quo ad entitateꝫ: ꝛ ꝑ ꝯn̄s quo ad capacitatē gratie: ꝛ sic nō est capax summe gratie: ꝫ nec sibi potuit cōferri summa gratia. ¶ Hic dicit̄. Hic

Opini. Gotfr. recitat vnam opi. Gotfr. quodli. 19. q. 12. qui dicit ꝙ aīe xp̄i dabatur quidam habitus supernaturalis per quem augebatur capacitas illius vt sic per illum habitū posset recipere maiorem gratiam. ¶ Contra hanc responsionem instat doct. quia natura excellentior fuit capax eiusdem habitus vel alterius ꝑfectioris ꝛ ꝑ istū eēt capax maioris gratie: ꝛ ita natura excellentior vt absolute cōsiderata est capax maioris gratie q̄ꝫ natura īferior absolute cōsiderata ꝛ similiter natura excellētior habēs similem habitum est magis capax natura inferiori habenti similem habitum: ꝛ sic semꝑ natura excellētior ē magis gratificabilis. ¶ Doc. respondēdo ad rationeꝫ premittit respōsionē cuiusdā opi. quā improbat et post rn̄det ꝭm ꝓpriā intētionē. Rn̄det̄ ergo primo a Gotf. vbi. s̄. ꝙ licet anima xp̄i in se absolute cōsiderata nō sit capax summe gratie: tamē vt vnita v̄bo ē capax sūme gratie: ita ꝙ capacitas ad summā gratiā inest illi anime rōne vnionis ꝑsonalis. ¶ Contra hanc respōsionē instat doc. p̄mo. quia talis vnio nō dicit aliquā entitatē absolutā in anima ꝓpter quam sit capacior sed tm̄ dicit specialē dependētiam ad verbum: quia animā vniri verbo nihil aliud est nisi illā dependere ad verbum in rōne substentati ad verbum vt sustentificans: ꝛ sic talis vnio ex parte anime est tm̄ relo realis ꝛ ex parte verbi vl̄ nulla est relo: vel si qua est: est tm̄ relo rōnis q̄ oīa ꝓlixe exposita sunt supra. d. 1. q. 1. Si ergo anima fieret capacior maioris gratie hoc nō esset nisi ꝓpter aliq̄ꝫ qualitatem absolutam in ista que esset dispositio ad maiorem grāꝫ. Scd̄o. Quia ex responsione sequitur ꝙ deus posset causare maiorem gratiam summa gratia: quod est impossibile: ꝙ sequatur patet: quia suprema natura intellectualis creata est capax summe gratie. ergo si talis natura fuisset vnita verbo esset capax maioris gratie q̄ꝫ prius: quia per te vnio personalis dicit maiorē capacitatē: sed tantā gratiā potest creare q̄ꝫte natura ē capax: ꝛ sic posset creare maiorē gratiā summa: quod nō est intelligibile. ¶ Dicit ergo Doc. ꝭm ꝓpriā intentionē ꝙ esse grati

Solutio Doc. ficabile capax gratie est in potētia obediētiali q̄ꝫtecūq̄ꝫ gratie: quia respectu huius accn̄tis ꝑ accn̄s ꝛ tamē cōuenientis non habet vnde determinetur ad certū gradum neq̄ꝫ illud accn̄s inducitur per aliq̄ꝫ alterationem passi vel ab agente naturali: sed tm̄ ꝭm ꝙ absolute sbm̄ est capax ꝛ deus potest imprimere illaꝫ. ¶ Et aduerte ꝙ qn̄ subiectū receptiuū determinat sibi aliq̄d accn̄s ꝭꝫ aliquem gradum nō potest vltra illū gradum recipere vlteriorē gradū accn̄tis: q̄uis enī aqua sit receptiua caloris nō potest recipere calorē q̄ꝫtūcūq̄ꝫ intensum sꝫ ꝑcise in tāto gradu: ꝛ hoc est quia aqua determinat sibi necessario aliquē gradum frigiditatis qui nō potest stare cum quocunq̄ꝫ gradu caloris: vt supra exposui. Similiter quādo inducitur aliquod accn̄s ꝭm alterationē passi nō sequit̄ ꝙ sbm̄ alterabile possit recipere accn̄s ꝭm quēcunq̄ꝫ gradū: patet quia sbm̄ per alterationem magis dispositū: puta ad calorē potest recipere intēsiorem calorem. similiter nō sequit̄ quādo inducit̄ ab agēte naturali: quia agēs naturale nō respicit passum receptiuū absolute: sed istud respicit vt magis vel minus dispositum: ita ꝙ calidum habens passum pn̄s magis dispositum natū est inducere intēsiorē caloreꝫ. ¶ In ꝓposito aūt de9 respicit receptiuū gratie absolute: ita ꝙ anima absolute cōsiderata est ita capax gratie: sicut ꝛ angelus absolute cōsideratus sicut etiaꝫ q̄ꝫtitas que est in aqua absolute cōsiderata est capax tanti caloris q̄ꝫti est superficies ignis absolute cōsiderati sed superficies aque vt cōsideratur in substantia aque que necessario determinat sibi aliquem gradum frigidatis vt sic considerata non est capax tanti caloris: quia ergo anima non determiat sibi gratiam precise in tanto gradu: quia nec sibi determinat aliquem gradum accn̄tis cui repugnat gratia ī tanto gradu sicut aqua determinat sibi aliqueꝫ gradū frigiditatis cui repugnat calor in tanto gradu. sequitur ꝙ ista anima sic absolute considerata poterit recipere tātam gratiam q̄ꝫtam suprema natura creata intellectualis. ¶ Sequitur in littera. Ibi ergo propositio ista. s. ꝙ proportio est perfectionis ꝛ perfectibilis si intelligatur ꝭm proportionem precisam. s. ꝙ perfectius perfectibile capax est maioris perfectionis falsa est: imo totum perfectibile in cōi respicit totam perfectionem in cōmuni: et quodlibet quamlibet. ¶ Nota tamen ꝙ perfecti9

perfectibile potest dupliciter considerari. vno modo ꝙ dicatur perfectius perfectibile: quia natuꝫ recipere maiorem perfectionem et minus perfectuꝫ perfectibile minorem: et hoc modo propositio est vera. s. ꝙ perfectiori perfectibili correspondet maior perfectio. Alio modo dicitur perfectius perfectibile illud quod habet perfectiorem entitatem in se: que nata est recipere aliquam perfectiomem. Et hoc secundo modo potest adhuc dupliciter considerari. vno modo vt natura perfectior in se: ꝛ natura imperfectior in se comparātur ad perfectionem nataꝫ recipi in vtraq̄ꝫ natura: ꝛ vt sic perfectior natura absolute considerata non est nata recipere maioreꝫ perfectionem q̄ꝫ imperfectior natura: ꝛ hoc modo intelligit hic Doc. Alio modo vt perfectior natura comparatur ad perfectionem que non est nata recipi in natura imperfectiori. Et hoc modo perfectius perfectibile est simplr̄ receptiuum maioris perfectioris: pꝫ q2 natura intellectualis est receptiua habitus spiritualis et mere supernaturalis: nec talis perfectio nec similis potest recipi in natura lapidis. ¶ Sequit̄: hꝫ tn̄ ista ꝓpositio probabilitatē de subiectis ꝛ accidētib9 naturalib9 q̄ causantur ex eis: q2 ꝭm ꝑfectionē cause actiue totalis est ꝑfectio effectus: ꝛ ideo ignis ꝑfectior hꝫ intēsiorē caloreꝫ q̄ꝫ ignis imperfectior: quia ignis est totalis causa sui caloris queꝫ sibi determinat: vt clare patebit in. 4. d. 12. ꝙ ergo ignis perfectior sit receptiuus perfectioris caloris hoc non est precise vt ignis est receptiu9: q2 ignis imperfectior consideratus vt receptiuus caloris q̄ꝫtuꝫ est ex parte receptiui est receptiuus ita perfecti caloris sicut et ignis perfectior: sed ideo ignis perfectior est receptiuus perfectioris caloris pro q̄ꝫto consideratur vt totalis causa caloris quem recipit. ¶ Sequitur: nullā tamen probabilitatem habet de formis substantialib9 et materia: quia aliquando accipitur forma ꝑfectior in perfectibili imperfectiori quia dat simplr̄ ꝑfectionē maiorem ꝛ priorem. Sed nō oportet hic instare de materia et formis sbālibus: q2 hic est ꝭmo de sbō ꝛ accn̄te. Et loquit̄ hic Doc. de materia p̄ma: quia vna nō est ꝑfectior alia cū oēs materie p̄me sint eiusdē rationis: vt patet a Doc. in. 2. d. 14. sed loquitur de materia scd̄a ꝑfectibili vlteriori forma sbāli. Tenēdo tn̄ plalitatē formarū ī cōposito vt tꝫ Doc. in. 4. d. 12. Modo pꝫ q̄n̄o forma per-

(perfecti9 perfectibile ꝯsideratur dupliciter.)

fectioꝛ poterit eẽ in impfectioꝛi materia: nam materia
scda puta terre est impfectioꝛ materia scda ignis: et tñ
forma sbãlis ignis poterit esse in materia t̃re coꝛrũpẽ-
Scdm. do formã sbãlẽ t̃re. ¶ Scdo pncipl̃r arguit ꝓbãdo ꝙ
nõ potuit recipere summã grãm: qꝛ grã recepta in aĩa
xp̃i qꝛ actu creata est finita: ḡ potuit addi aliꝰ gradꝰ gra
tie: ⁊ sic posset eẽ maioꝛ grã. Si ergo aliqd ꝑfectiꝰ gra-
tia collata aĩe xp̃i potuit fieri illd̓ esset eiusdẽ rõnis cũ
grã: pꝫ qꝛ grã est supꝫma in ꝑfectiõibꝰ supernaturalibꝰ.
Solutio ¶ Rñdet doc. ꝙ si intelligat̃ ꝙ possit creari aliꝰ gradꝰ
grẽ ⁊ addi illi grẽ aĩe xp̃i. supposito ꝙ illa sit sũme crea
bilis: dicit ꝙ est ĩpoſle: qꝛ talis gradus simpl̃r sibi repu-
gnat: ⁊ lꝫ sit finita ẽ tñ in t̃mino: sic ꝙ repugnat maioꝛe
esse: sicut etiã nõ sequit̃: albũ est finitũ ⁊ nigrũ ẽ finitũ:
ergo albo põt addi nigrũ: nõ sequit̃. qꝛ nigrũ repugnat
albo: qꝛ ista q̃ intelligunt̃ cõponi ꝫm intellectũ includẽ
tem ꝯtradictoꝛia sunt incõpoſlia: vñ in talibꝰ non valet:
possunt hoc intelligere supple aliquẽ gradum grẽ posse
addi grẽ in t̃mino: ḡ sic põt fieri: qꝛ nõ est infinitas. s. qꝛ
nec grã in t̃mino ẽ infinita nec gradus addẽdus ẽ infi-
nitus: nõ sequit̃: qꝛ hoc nõ ẽ intelligibile nisi tm̃ intelle-
ctũ in se falso: ⁊ lꝫ sic intellectũ nõ sit infinitũ: puta cũ i-
telligo grãꝫ in t̃mino posse cõponi cũ vlterioꝛi gradu vl̃
cum intelligo albũ posse cõponi cũ nigro: lꝫ eñi tale in-
tellectũ nõ sit infinitũ: hꝫ tñ incõpoſlitatẽ ⁊ repugnãtiã
in se: ideo nõ sequit̃: ꝙ sic posset fieri. Põt etiã intelligi
an inter dona spũalia possit simpl̃r fieri aliqs gradꝰ ma
ioꝛ gratia q̃ sit alteriꝰ rõnis a grã. Dicit doct. ꝙ si inter
dona spũalia grã ẽ ꝑfectioꝛ ꝙ alid̓ ꝑfectiꝰ nõ põt fieri.
Si vero teneat̃ ꝙ fruitio deitatis sit ꝑfectioꝛ grã: tunc
summa fruitio erit simpl̃r ꝑfectioꝛ summa grã. Vel ter
tio põt intelligi de gradu ꝑfectioꝛi absolute nõ restrin-
gendo se ad gradũ ꝑfectiõis supnaturalis. Dicit doc.
ꝙ minima sbã est in se ꝑfectioꝛ quocũqꝫ accñte: ⁊ hoc ex
presse pꝫ. 7. meta. t. c. 4. ⁊ dixi in se: qꝛ bñ fruitio deita-
tis vel visio eiusdẽ ꝙ̃tũ ad hoc ꝙ est ꝑfecte coniungere
vltimo fini põt dici ꝑfectioꝛ: sed de hoc in quarto in ma
Tertiuꝫ. teria de btitudine. ¶ Ultimo arguit Doc. si grã anime
xp̃i esset in termino vt nõ posset maioꝛ illa esse: aut hoc
esset rõne forme in se: puta qꝛ talis forma: ⁊ hoc nõ quia
gratia siue cha. ista est ꝑticipatio grẽ infinite: ⁊ ita põt
in infinitũ crescere anteqꝫ deueniat ad cha. quã ꝑticipat
Aut nõ põt esse maioꝛ ex ꝑte efficiẽtis istã: ⁊ hoc nõ qꝛ
efficiens est infinitũ Aut nõ põt esse maioꝛ rõne recepti
ui: ⁊ hoc nõ: qꝛ forma recepta semꝑ ampliat capacitatẽ
Respon. recipiẽtis: qꝛ cha. dilatat. ¶ Rñdet doct. ꝙ nõ põt fieri
maioꝛ etiã ꝓpter ista tria dicta: imo qꝛ est ꝑticipatio dei
ideo necesse est ꝙ ꝫm aliquẽ gradũ determinatũ capiat
partẽ infinite cha. ⁊ sic erit necessario finita sic ꝙ nõ ma-
ioꝛ cũ sit finita ꝫm gradũ determinatũ. Sil̃r ex parte ef
ficientis quia efficit de nihilo naturã limitataꝫ. Sic tñ
intelligendo ꝙ licet efficiẽs infinitum ꝙ̃tũ ẽ ex ꝑte sua
possit ꝓducere effectũ infinitũ: qꝛ tñ repugnat talẽ effe
ctum esse vel fieri/ qꝛ oĩe factibile necessario est poſle: vt
patet a doc. in p̃mo. d. 8. q. vlt. ⁊ in. 2. d. 1. q. 3. ⁊ tale non
potest esse infinitũ cũ fiat de nõ ente ens) ideo p̃mũ effe
ctiuũ vt respicit sic effectibile: tale effectiuuꝫ necessario
ꝓducit effectuꝫ limitatũ. Sil̃r ex parte capacitatis: pꝫ
quia ⁊ si capacitas sit ad formã ꝫm quẽcũqꝫ gradũ for-
me: tamẽ capacitas finita nõ põt esse ad formã infinitaꝫ
Et cũ dꝛ ꝙ cha. auget capacitatẽ eius: pꝫ hoc esse falsũ
nam forma ⁊ materia q̃ sunt due cause intrinsece cõposi
ti sic se habent ꝙ nec forma aliquid causalitatis ꝑtinẽ-
tia ad formã hꝫ a materia: nec materia hꝫ aliqd causa-
litatis ꝑtinẽtis ad ipsãm a forma: cũ ergo materia dica
tur causare cõpositũ: quia in potentia receptiua ad for-
mam: ergo tota potẽtialitas receptiua p̃supponit̃ ipsi
forme. Sic in ꝓposito: cha. p̃supponit potẽtiã receptiuã
et capacitatẽ eius: ⁊ ita nihil capacitatis dat ei. ¶ Si
dicat̃ ꝙ lꝫ cha. nõ augeat capacitatẽ aĩe in se: sed bñ au-
get ad vlterioꝛẽ gradũ cha. Sic intelligẽdo ꝙ si aĩa hꝫ
capacitatẽ ex se vt. 8. cha. nõ facit eã magis capacẽ i se
et absolute: sed respectu vlterioꝛis gradus gratie facit
eam magis capacẽ. ¶ Contra. qꝛ cha. in quocunqꝫ sbõ
est forma eiusdẽ rõnis: sicut albedo in quocunqꝫ subie
cto: ergo capacitas eius. s. que est ad gratiam in quocũ
qꝫ est eiusdem rationis: ergo si cha. ꝫm aliquem graduꝫ:
non auget capacitatem anime: sed totam presupponit̃
sequitur ꝙ cha. ꝫm quemcunqꝫ gradum cum sit eiusdẽ
rationis cum illa alia non auget capacitatem anime: sꝫ
totam presupponit. Ideo dicit Doc. ꝙ capacitas ex na
tura rei ad gratiam totaꝫ presupponit̃: nec illa augetur
vel minuitur per ꝙ̃cunqꝫ formam acceptam: ⁊ probãt
per Augu. de p̃e. san. capi. 4. qui dicit ꝙ posse habere
gratiam inest homini a natura: ita ꝙ ista potentialitas
passiua siue receptiua fundatur in natura anime vt ẽ ta
lis essentia: ita ꝙ nihil eam mutat.

Ad argumenta secunde. q. in qua quere- argumẽtũ p̃muꝫ.
batur. an anima christi de facto habuerit summam gra
tiam. Arguit primo doct. probãdo ꝙ non: quia michael
habuit tantam gratiam: ergo anima christi non habuit
summam: loquendo de summa positiue: vt tenet Doct.
antecedens patet sic: michael ẽ beatus: ergo habꝫ sum
mam gratiam: consequentia patet: quia beatus est qui
habet quicquid recte potest velle: sed michael potest re
cte velle summam gratiam: ergo si summam non habet
non est beatus. ¶ Confirmatur. s. ꝙ velle summam gra
tiam sit rectum: quia actus voluntatis conformiter eli
citus inclinationi naturali est rectus: sed michael habꝫ
naturalem inclinationem ad summam gratiam cum sit
capax eius et perfectibilis ab ea: ergo potest eam recte
velle. ¶ Respondet doct. glosando propositionem Au Solutio
gu. dupliciter: primo sic beatus est qui habet quicquid
recte potest velle de potentia dei ordinata sed deus or- Recte vl̃le aliqd intelligit̃ duplicit̃.
dinauit michaelem habere precise tantam gratiam et
non summam: et sic de potentia dei ordinata non potest
recte velle summam: sed precise tantam ꝙ̃tam deus or-
dinauit. Sicut etiam d̓ beatitudine: ꝙ̃uis enim minus
beatus habeat inclinationeꝫ ad summam beatitudinẽ:
non sequitur ꝙ si non habet summam non sit beatus: qꝛ
non potest recte velle nisi beatitudinem correspondẽ-
tem meritis eius: ⁊ hoc de potentia dei ordinata: vt pa-
tet in. 4. d. 49. ¶ Secundo dicit Doct. ꝙ si intelliga- Nota.
tur de potentia absoluta: ꝙ tunc potest sic intelligi bea
tus est qui habet quicquid potest absolute recte velle
hoc ẽ q̃ hꝫ q̃cq̃d deꝰ vult eũ velle. sꝫ nõ vult aliquẽ velle
libere maioꝛẽ gloꝛiã vel gratiam habere ꝙ̃ sibi compe-
tit. ¶ Nota tamen ꝙ potentia dei absoluta: pro nũc po- Potẽtia dei absoluta dupliciter. notabile.
test dupliciter intelligi. primo vt est absoluta a prioꝛi le
ge: sic intelligendo ꝙ in illo instanti nature quo aliquid
determinauit fieri: puta tantam gratiam conferre an-
gelo potuit oppositum ordinasse. s. ꝙ non tantam preci-
se sed summam. Alio modo ꝙ postq̃ ordinauit aliquid
fieri neqꝫ de potentia ordinata neqꝫ absoluta potest op-
positum: et sic determinauit conferre tantam gratiam
angelo non potest de potentia sua absoluta postq̃ de-
terminauit maioꝛem conferre: vt patet in primo. d. 39.
et. 40. Et de potentia absoluta secundo modo loqui-
tur hic et non primo modo: quia primo modo sicut de-
terminauit conferre tantam gratiam: ita in eodem in-
stanti potuit determinare conferre summam gratiam:
et hoc patet a doct. in primo. d. 39. ¶ Et cum probatur
ꝙ michael potest recte velle summam gratiam: quia
habet appetitum naturalem ad ipsam: dicit ꝙ appeti-
tus naturalis cuiuscunqꝫ voluntatis est ad summam
gloꝛiã hoc ẽ ista voluntas potest naturaliter perfici tã-
ta gloꝛia: nec ibi est tanta inclinatio naturalis ad sum-
mam ꝙ oppositum forme isti violenter insit: sicut graue
inclinatur naturaliter ad deoꝛsum: quia ista inclinatio
non habet principium intrinsecum necessitans ad illud
ad quod ipsa est: ita ꝙ oppositum eius non possit inesse
nisi violenter: inclinatur enim ad habendum gratiam
summam: et tamen potest quietari in minima: ratio est
quia non habet principium intrinsecum determinans
eam ad aliquem gradum determinatum. ¶ Nota ꝙ in- Inclinatio naturalis duplex
clinatio naturalis pro nunc est duplex: nã quedã est sic
ad determinatã formam ꝙ si esset sub opposito eius eẽt
ibi violenter: sicut graue sic naturaliter inclinatur ad
vbi deoꝛsuꝫ ꝙ si esset sub opposito illius: puta in vbi sur
sum esset ibi violenter: et hoc foꝛte est quia habet graue
principium intrinsecũ actiuũ necessitãs et determinãs
ad vbi deoꝛsum: vt patet a doct. in. 2. d. 2. q. 11 Alia est
inclinatio naturalis que absolute est ad formã siue ad
perfectionem: ⁊ non est sic determinata ad aliqꝫ for-
mam vel ꝑfectionem: ꝙ si esset sub opposito eius esset

ibi violenter: vt pꝫ de materia p̄ma q̃ naturalr̄ inclinat
ad formā tanq̄ ad eius ꝑfectionē: ⁊ iō ſi nūc ſit ſub aliq̄
forma: puta ſub forma ignis: ⁊ poſt fiat ſub forma aque
deꝑdendo formā ignis nō fit violēter ſub iſta: ſꝫ ſi mate
ria p̄ma naturalr̄ inclinaret ad aliq̄ formā deťminate:
tunc ſi eſſet ſub oppoſito illius eſſet violēter: ſed nō eſſet
naturaliter iclinata ad aliquā formā determinate niſi
ꝓpter aliqđ p̄ncipiū intrinſecū determinās ⁊ neceſſitās
Declaratio notāda. mām ad illam formam preciſe. Et hoc modo forte ſub-
ſtātia ignis ſi eſſet tm̄ ſub frigiditate eſſet ibi violēter:
q̄ hꝫ nālē inclinationē ad calorē: ⁊ hoc ꝑ p̄ncipiū itriſe
cum deťminās illū ad tm̄ calorē p̄ciſe: vt pꝫ a doc. i. 4.
d. 12. ⁊ ideo ſi eſſet ſub oppoſito illi⁹ caloris deťminati
Correc. eſſet ibi violēter. Et ex hoc forte pōt inferri ꝙ p̄icipiū
receptiuū pluriū vbi: puta graue qđ eſt receptiuū vbi
ſurſum ⁊ vbi deorſum: ꝙ ſi eſſet in vbi ſurſum nō eēt ibi
violēter cōſiderādo illud graue vt p̄ciſe receptiuū. cir-
cūſcribēdo ab eo p̄ncipiū actiuū determinās illđ ad vbi
deorſum. ¶ In ꝓpoſito ergo q̄uis volūtas creata ha
beat naturalē inclinationē ad grām ⁊ ad al's ꝑfectiōes
que pn̄t ſibi ineſſe: tamē ſi illa nō ſit ſub gratia ſꝫ ſit ſub
alio habitu nō erit ibi violēter: q̄ nō inclinat naturalr̄
ad illā grāꝫ determinate ita ꝙ nō ad aliū habitū. Et vl
tra q̄uis iſta volūtas habeat naturalē iclinationeꝫ ad
ſummā gratiā. ſi tn̄ eſſet tm̄ ſub minima gratia nō eſſet
ibi violēter: q̄ ita nō inclinat naturalr̄ ſic ad ſummam
gratiā determinate: quinetiā naturalr̄ inclinet ad mi-
nimā: ⁊ ideo exn̄s ſub minima nō erit violēter: ⁊ hoc eſt
quia nulla volūtas creata hꝫ p̄ncipiū intriſecū deťmi-
nans ⁊ neceſſitās illā ad talē ꝑfectionē p̄ciſe vel ad talē
gradū p̄ciſe illi⁹ ꝑfectiōis. Et hāc. d. q̃ eſt Doc. bn̄ no-
Notādū dictum. ta. ¶ Ibi. Sed cū dicis ꝙ volūtas libera erit recta ſi
cōſonet volūtati naturali. Dicit doc. ꝙ actus rectus vo
lūtatis ad hoc vt ſit rect⁹ debet cōformiter elici rele di-
uine q̃ eſt ſuꝑiori oī appetitu naturali. Si eni volūtas
diuina ordinauit actū eliciēdū ꝯformiter appetitui na-
turali: iſte actus erit rectus nō quia p̄ciſe vt elicit ꝯfor
miter appetitui naturali abſolute ſumpto: ſed vt ꝯfor-
mis regule diuine. Si vero ordinauit actū eliciēdū cō
tra appetitum naturalē: tunc eliciēdo actū cōtra illum
appetitū cōformem regule diuine ille actus erit rect⁹:
pꝫ q̄ recte volo mortē: q̃ tn̄ eſt ꝯtra naturalē inclinatio
nem. Et de hoc vide ꝓlixi⁹. Doc. in. 2. d. 8. q 2. Et que
Scdm. ibi notaui. ⁊ i. 4. d. 50. q. vlt. ¶ Scdo p̄ncipalr̄ arguit
Doc. ſic: nō eſt ponēda tāta gratia in aīa xp̄i niſi q̄ta re
quiritur ad btitudinē illius aīe: ſed ꝑfecte btificat ſi to-
ta inclinatio eius naturalis terminet: pōt aūt ꝑfecte ter
minari ⁊ ſi nō habeat ſummā gratiā creabilē: cū nō ha-
beat ſummā inclinationē ad illā: q̄ nō habet ſummam
naturā. Exemplū hui⁹: aqua quietaret ⁊ ſi nō eſſet i cē-
tro: quia nō habet ſūmā grauitatē qua ſumme iclinet.
Solutio ¶ Rn̄det doc. ꝙ aliud eſt loqui de ſumma inclinatiōe
ex parte fundamenti ſiue nature inclinate: ⁊ aliđ eſt lo
qui de inclinatione ad ſummā gratiā: quia p̄mo mō q̄-
to natura eſt ꝑfectior tanto eius inclinatio naturalis ē
ꝑfectior: ⁊ ſic voluntas angeli que eſt ꝑfectior volūta-
te anime xp̄i ꝑfectius inclinat ad ſummā gratiā q̄ vo
luntas aīe xp̄i: ⁊ tamē ſtat ꝙ vtraq̄ volūtas inclinetur
ad ſummā gratiā poſſē creari: licet vna perfectius in
clinetur ⁊ alia inꝑfectius ſiue vna magis ⁊ alia minus
Et licet poſſet quietari in minima gratia quia per illaꝫ
cōiungeretur vltimo fini in quo voluntas quietatur vt
in quietatiuo extrinſeco: vt patet a Doct. in. 4. d. 49.
nō tamē ſumme quietaretur niſi haberet ſummam gra
Diffic. circa literam: tiam qua ſumme cōiungitur illi fini. ¶ Sed hoc occur
rit aliqualis diffi. in hoc quod doc. inuit ꝙ tantum ſum
ma natura creata ſumme inclinatur ad ſummā grām: ⁊
per conſequens ſola ſupra natura ſumme appetit ſum-
mam btitudinē: tamē oppoſitum videtur doc. tenere in
4. d. 49. q. 9. vbi ſic dicit: loquēdo de appetitu natura-
li: patet ꝙ voluntas neceſſario et perpetuo et ſumme
appetit beatitudinē: ⁊ hoc in particulari: et parum. ī. ſic
dicit ꝙ ſumme appetat probo quia ſumma inclinatio ē
ad ſummam perfectionē. Sic enim arguit phūs in ꝓ-
he. meth. Si omnes homines natura ſcire deſiderant: ergo
maximam ſciētiam maxime deſiderant: ſed ſumma ꝑfe
Solutio ctio voluntatis eſt beatitudo: hec ille. ¶ Reſpondeo.
Et dico primo ꝙ ſi inclinatio naturalis nō eſt aliquid
additum nature: ſed tm̄ eſt illa natura ſic inclinata vt
videtur tenere Doc. in. 4. d. 49. q 9. tūc perfectior na
tura perfectius inclinatur: ⁊ cū dicitur ꝙ quelibet volū
tas ſumme inclinat: ly ſumme poteſt dupliciter intelli-
gi. primo ꝙ talis voluntas: puta ſor. dicatur ſumme in
clinari ſic ꝙ repugnet ſibi poſſe plus inclinari. Alio mō
ꝙ dicatur ſumma inclinatio in ſor. ſic ꝙ maior nō poſſit
eſſe in alia voluntate. ſcđo mō nō dicitur inclinari ſum-
me ſed bene primo mō ⁊ doc. itelligit p̄mo mō. ¶ Ter-
tio arguit doc. ſic. ſumma natura nō eſt facta: ergo nec
ſumma gratia. Añs probatur: quia quacunq̄ natura fa
cta poſſē eſt alteram excellentiorem fieri: quia illa facta
poſſet eſſe finita: ꝯn̄a probatur: quia ordo vniuerſi ma-
gis cōſiſtit in ſpeciebus q̄ in indiuiduis: ergo cōueniē-
tius videtur eſſe factam ſummam naturam que differ
ret ſpecie ab alijs naturis q̄ ſupremā gratiā eſſe factaꝫ
que tm̄ differret ab alijs gratijs ſm̄ numerum. ¶ Re- Solu
ſpondet doc. primo ꝙ illud añs videtur dubium ⁊ con-
tra Aug. de liber. arbi. nec probatio illa valet ꝙ illa na
tura facta poſſet eſſe finita: ⁊ per ꝯn̄s. aliqua excellen-
tior poſſet fieri: quia oporteret ꝓbare ꝙ illa eſſet factibi
lis. Sed de hoc vide Doc. in. 2 meta. ⁊ vide que ibi ex
poſui. ſcđo dicit conceſſo tali añte ꝯn̄a nō valet: quia ſe
cunda natura ſi eſſet nō haberet influentiā in alias na-
turas: ſicut nec modo ſuperior ſpecies in vniuerſo neceſ
ſario influit in inferiora: vt patet. Summū aūt in gra-
tia influit ſm̄ eſſe gratie in inferiora: ideo videtur ma-
ior neceſſitas vt ponatur aliquod habens gratiā ſum-
mam q̄ aliquod habēs ſummā naturaꝫ. Si tamē ſicut
deus ſupplet influētiā nature ſuperioris ſi qua eſſet in
inferiorē: quia influit imediate in oīa: ita poſſet imme-
diate ſupplere influētiā ſummi grati: quia ille ifluit gra
tiam in oēs: poſſet poni alia rō: q̄ ibi in quocūq̄ oꝑe na
ture ſumme manifeſtat potētia ⁊ ſapientia diuina: q̄
producit ea de nihilo: ⁊ hic ſunt que ꝑtinent ad hierar-
chiam totius vniuerſi q̄tum ad eſſe. nature: ſed mīa et
iuſtitia q̃ ꝑtinēt ad hierarchiā naturarū intellectualiū
q̄tū ad eē morale ñ ſumme manifeſtat in quocūq̄ oꝑe
grē: imo vr̄ ꝙ ſumma miſericordia nō manifeſtatur niſi
ſine meritis ſumma gratia et gloria datur.

Ad tertiam. q. In qua querebatur: an poſ
ſibile fuerit voluntatē anime xp̄i habere ſummam frui
tionē poſſē nature create. ¶ Rn̄det ponēdo duas con
cluſiones. prima eſt ꝙ loquendo de principio tantuꝫ re
ceptiuo an. ſ. poſſit recipere ſummam fruitionem poſſēꝫ
creari a quocunq̄ creetur: et dicit ꝙ ſic: quia non reſpi-
cit fruitionem ſm̄ aliquem gradū determinatum ſed il
lam reſpicit ſm̄ quemcunq̄ gradum: ſicut dictum ē de
gratia. ¶ Secunda concluſio eſt de principio elicitiuo:
an. ſ. voluntas anime chriſti etiam informata ſūma gra
tia poſſit elicere ſummam fruitionem: dicit ꝙ nō: quia
vna cauſa partialis in alio: puta voluntas angeli ē per-
fectior in eliciendo: ⁊ ſi voluntas angeli haberet ſum-
mam gratiam ⁊ eliceret fruitionem toto conatu perfe-
ctiorem eliceret q̄ voluntas anime xp̄i informata ſum
ma gratia. De facto tamen voluntas anime xp̄i elicit
maiorem fruitionē ꝙ voluntas cuiuſcunq̄ angeli: quia
licet voluntas anime xp̄i in eliciendo fruitionem ſit im
perfectior voluntate angeli: quia tamen habet ſummaꝫ
gratiam que eſt altera cauſa partialis fruitiōis illa gra
tia ſupplet defectū illius voluntatis.

Ad argumēta principalia primo arguit
Doc. ꝙ non poſſit habere ſummā fruitionē. ¶ Et prīa
ratio ſtat in hoc: quia voluntas eſt elicitiua fruitionis
ſicut eſt elicitiua actus merendi aliter iſti duo act⁹ non
eſſent eiuſdem potentie qđ eſt incōueniēs: ſed volūtas
anime xp̄i nō pōt eſſe ſumme actiua reſpectu actus me-
rendi: pꝫ quia ipſa nō eſt ſumma potētia elicitiua crea
ta: ergo nō pōt eſſe ſumme actiua reſpectu actus fruendi.
¶ Scdo: ſi tāta gratia fuiſſet data volūtati āgeli q̄ta
volūtati aīe xp̄i ⁊ illa eliceret actū fruēdi toto conatu:
maiorem fruitionem eliceret q̄ volūtas anime chriſti.
¶ Rn̄det doc. cōcedēdo illa duo argumēta: q̄ tantum
ꝓbant de p̄ncipio elicitiuo: ſed. q. intelligit de princi-
pio receptiuo: an. ſ. voluntas anime xp̄i poſſit recipere
ſummā fruitionē creabilē. ¶ Deinde Doc. facit vnum
argumētū ꝓbādo ꝙ volūtas aīe xp̄i poſſit elicere ſūmā

fruitionē: ptz q: fruitio elicit a gr̄a: tūc a maiori gratia sequit maior fruitio: ꝙ a summa gr̄a summa fruitio: ptz ꝯn̄a: q: actus nālis ⁊ nāliter. i. ꝑ modū nature ꝓduct⁹ equat suo ꝑncipio: sed gr̄a elicit fruitionē ꝑ modū nature: sic etiā elicit actū merēdi: vt pz a Doc. in ꝑmo. d. 17 ꝙ summa gr̄a elicit ꝑ modū nature summā fruitionez. ¶ Rn̄det Doc. ꝙ argm̄ ꝯcluderet si fruitio esset a gr̄a vt a causa totali: sed nō ꝯcludit: q: illa fruitio est etiaz a voluntate vt a partiali causa ⁊ forme ꝑncipaliori ꝙ̄tuz ad intēsionē actus fruitiōis: vt posset patere a Doct. in ꝑmo. d. 17. Et q: talis voluntas nō est ita ꝑfecta in eliciendo. sicut voluntas angeli: ideo nō pōt summā fruitionem elicere. Et addit ꝙ voluntas in prima coopat gratie respectu fruitiōis ꝙ̄tum pōt: sicut ⁊ gratia elicit fruitionē ꝙ̄tū pōt. Et hoc dicit q: viator hn̄s gratiam non semꝑ cooperat gratie ad actū merēdi ꝙ̄tuz pōt. in pria vero si nō cooparet ad fruitionē eliciēdā ꝙ̄tū possz peccaret mortalr̄: vt pz a Doct. in quarto. ¶ Ibi. Et si obijciat ꝯtra di. positā ad istā. 3. q. Si eni voluntas anime xp̄i posset poni tm̄ receptiua respectu fruitiōis. Sequitur ꝙ illa ex sola vnione personali posset frui absq̄ gratia: patet quia gratia non ponitur vt ratio recipiēdi fruitionem cū fruitio immediate recipiat in volūtate: ⁊ tamen supra. d. 2. ostensum est ꝙ voluntas anime xp̄i ex sola vi vnionis absq̄ gratia non fruitur. ¶ Respondet Doc. ꝙ deus potest immediate causare fruitionē in quacunq̄ anima: ⁊ sic illa anima formaliter frueretur sine gratia habituali: ⁊ sic ex vi vnionis non posset cōpetere fruitio anime xp̄i magis ꝙ̄ alteri anime nisi forte de congruo. Si etiā inferat ꝙ volūtas anime xp̄i ex sola vi vnionis absq̄ gratia posset frui elicitiue. Dicit Doc. ꝙ tenendo illū ordinē scd̄arum causarū. s. ꝙ gratia sit partialis causa fruitionis elicitiua ⁊ voluntas alia causa partialis ⁊ non eiusdē rationis: sicut duo trahētes nauem: sed sicut se habent potētia ⁊ obiectū respectu intellectionis: vel sicut se habent pater ⁊ mater respectu ꝓlis: tūc nulla voluntas creata potest elicere actū fruitiōis sine gratia: ⁊ sic sequit ꝙ non ex vi vnionis posset cōpetere anime xp̄i fruitio elicitiue magis ꝙ̄ alteri anime: q: nō ex vi vnionis competeret sibi elicite s̄m ordinē prefixū scd̄arum causarū: sed tm̄ si de⁹ suppleret actionē gratie que nata erat esse causa scd̄a respectu voluntatis in producendo fruitionē: ⁊ tunc si posset supplere causalitatez gratie in anima xp̄i: ita posset supplere in quacūq̄ alia anima: ⁊ sic hoc non esset ex sola vi vnionis. ¶ Et addit ꝙ si fruitio tm̄ est in voluntate vt in subiecto imediate causata a solo deo: non esset laudabilis: quia nō esset in potestate volūtatis fruētis: quia nō esset in potestate cause scd̄e vti ꝑma q: posito ꝙ volūtas sit causa scd̄a et ꝑtialis: ⁊ deus sit causa simpl̄r prima: tunc volūtas talis non haberet in potestate sua actus fruēdi: quia sibi deficeret alia causa ꝑtialis: nec posset vti deo vt causa prima supplente causalitatē alterius cause. s. gratie: q: est impoe causaz scd̄az vti ꝑma respectu alicui⁹ effect⁹ sed ecōtra ꝑma vtit scd̄a in causando effectū: ad hoc ꝙ vt volūtas habeat actū in potestate sua requirit de potentia dei ordinata in illa aliqua forma creata: puta gratia vt possit vti illa forma in operādo: d̄ quo etiā prolixe dictum est in ꝑmo. d. 17. vbi dictū est de causa meriti: ꝙ ad hoc ꝙ meritū sit in potestate merentis: charitas que ponitur partialis causa debet formalr̄ esse in voluntate.

Difficultas.

Solutio

Ad quartam. q. in qua queritur An anima christi potuit summe frui deo sine summa gratia.

¶ Respodet Doc. ꝑmo ꝙ loquēdo de potentia tantum receptiua: voluntas anime christi potuit immediate recipere summā fruitionē absq̄ gratia: ⁊ deus pōt illā immediate causare sine gratia: quia quādo sunt due qualitates absolute eēntialr̄ distincte: deus pōt causare vnaz sine alia vt satis patuit in ꝑmo. d. 1. q. 4. ¶ Scd̄o dicit ꝙ si respectu fruitionis cōcurrit gratia vt causa partialis: sic ꝙ impoe est actum fruitiōis s̄m sbām act⁹ posse causari a volūtate creata nō cōcurrente gratia: tunc voluntas non posset aliquo modo frui elicitiue absq̄ gratia: nisi forte teneatur ꝙ deus posset supplere causalitatem gratie: sicut si deus posset supplere causalitatē matris respectu prolis generande: et tunc deus concurrente solo patre supplens causalitatem matris posset filiuz causare. Sic in proposito: voluntas absq̄ gratia posset elicitiue causare fruitionem deo concurrente ⁊ supplente causalitatem gratie. ¶ Dico tertio ꝙ si gratia nō ponitur causa partialis necessaria ꝙ̄tum ad sbām actus fruendi: sed ꝙ̄tum ad maiorē ꝑfectionem actus: puta ꝙ voluntas posset bene elicere actum fruendi: sed non ita perfectum sine habitu gratie: sicut cum habitu gratie vt tenet Doct. in primo. d. 17. tunc voluntas anime christi non potest elicere summam fruitionē etiam informata summa gratia propter rationem superius dictam ad tertiam. q. quiā si voluntas angeli haberet summam gratiam posset elicere perfectiorē fruitionem: posset tamen volūtas anime christi informata summa gratia elicere summam fruitionē: sic intelligendo ꝙ deus suppleret defectum illius voluntatis. Aduerte tamen ꝙ s̄m viam Doc. sicut gratia non requiritur necessario ad actum merendi: ⁊ hoc de potentia dei absoluta: vt patet in primo. d. 17. ita non videtur necessario requiri ad actum fruendi. Et per hoc patet responsio ad ista duo argumenta facta in principio. q. 4.

Ocham in tertio. q. vii. arguit contra opi.

Doc. de statu gratie. proūādo ꝙ in gradibus forme nō sit status: sed sit procedere in infinitum. Et primo dicit ꝙ si rationes doc. concluderent: etiam concluderent de quantitate molis: sicut virtutis: quia reduco primū argumentum cōtra te eodem modo: ⁊ concluditur ꝙ de⁹ potest facere ꝙ̄titatem ita magnaz ꝙ non potest facere maiorem ⁊ per ꝯn̄s facere ignem ita magnum ꝙ nō potest facere maiorem: que omnia sunt absurda. ¶ Et suppono hic duo. Primum est ꝙ non est dare aliqđ indiuiduum in aliqua specie: quin deus possit facere aliđ eiusdem speciei: quia hoc non repugnat deo nec indiuiduo: ꝙ illo nō destructo sed existente: deus faciat aliđ indiuiduum eiusdem speciei. Secundum est: ꝙ quādo aliqua plura sunt eiusdem rationis: id quod est vni vnibile est vnibile ⁊ alteri eiusdem rationis. ¶ Item his suppositis probo primam suppositionem: quia nō minoris potentie est deus in augendo ꝙ̄ natura: sed natura potest ꝓducere vnū indiuiduū alio eiusdē ratiōis nō destructo igitur deus potest. ꝓbatur assumptuz: posito ꝙ deus continuaret motus celestes in infinituz: tūc potest natura producere quolibet die vnum post aliū. igit deus hoc potest. ¶ Si dicas: ꝙ nō potest producere secundum non destructo primo. Contra: hoc non esset: nisi quia primum productum est summum: et per consequens illo existente non potest secundum produci: sed illud non impedit: quia ex illo sequitur ꝙ nullus habet gratiam nisi anima christi: tenet quia habet gratiaz in summo per te: et per consequens stante illa non potest quecunq̄ alia produci: hoc est contra omnes: quia nō obstante ꝙ prima forma sit in termino: adhuc potest alia produci eiusdem rationis illa permanente. ¶ Si dicas: ꝙ species non est multiplicabilis: et ideo existente vno indiuiduo non potest aliud fieri. Contra: istud est dictum philosophi. vt patet de corporibus celestibus: vbi posuit tantum vnum in vna specie: sed non est dictum alicuius theologi: sed habet illud simpliciter negare. ¶ Secunda suppositio est: ꝙ si sint duo indiuidua eiusdem rationis alterum est vnibile eidem: quia quando aliqua plura eiusdem rationis cōtinentur sub aliquo corpore: quicquid competit vni indiuiduo potest competere consimile omni indiuiduo eiusdem rationis et quod formaliter repugnat vni repugnat omni: patet: si enim caliū non repugnat vni homini: nec alteri: ideo si sint plura indiuidua eiusdez rationis: ⁊ vnū est vnibile alicui: aliud est vnibile eidem. Ex istis patet ꝙ deus non potest facere tot indiuidua eiusdem rationis nata facere vnum quin possit facere plura primis existentibus: puta ꝙ̄titates: ignes: formas naturales: et accidentales vel gratias s̄m primam suppositionem: et per secundam quicquid est vnibile vni ⁊ alteri. igit nō pōt tot aq̄s vnire q̄n plures: ⁊ ꝑ ꝯn̄s pōt facere aliq̄ ꝙ̄titatē maiorē oi data: ⁊ aquā: ⁊ ignē: ⁊ oīa talia tā sbālia vnibilia ꝙ̄ accn̄talia. ¶ Itē accipio cētū aq̄s ⁊ accipio ꝙ illđ sit summū qđ pōt de⁹ facere in illa specie: ⁊ potest illas aquas vnire. Quero tūc: an potest vnam aliam paruam aquam; aut non per se: dico si

Ocham in 3. q. 7. arguit ꝯtra Sco.

Euasio.

non illud apparet ɔtra fidẽ: ⁊ est dictuȝ philosophi quia
phũs ponit ꝙ tota materia ṗma q̃ põt creari creata est:
ideo deus ꝫm istũ nihil põt plus facere sub materia ꝙ̃
nunc sit factũ: ⁊ istð plane ẽ ɔtra fidẽ: si sic. tunc ista põt
alteri vniri ꝫm scðam suppositionẽ. Et sicut arguiꝛ de
ista ita arguiꝛ de alia in infinitũ. ¶ Ideo dico ꝙ non est
status in augmentatiõe forme. Distinguo tñ de augmẽ
tatione: qꝛ q̃dã ẽ ꝫm extẽsionẽ: q̃dã ꝫȝ intẽsionẽ: ṗmomõ
põt forma tã sbãlis ꝙ̃ accñtalis augmẽtari in infinituȝ:
sicut patet de aqua: ⁊ igne: ⁊ aliis elemẽtis: ⁊ ẽ augmen
tatio ꝫm extensionẽ qñ augeꝛ forma vna tm̃ in diuersis
partibus materie: sicut qñ ignis augeꝛ sicut est augmẽ
tatio ⁊ additio forme ignis mõ predicto: ita est ibi noua
additio noue materie: ⁊ talis augmentatio est in aq̃: qñ
additur aque: ⁊ vocaꝛ augmẽtatio ꝫm extẽsionẽ. ¶ Au
gmentatio intẽsiua ẽ qñ augeꝛ forma in eadẽ parte mãe
sicut charitas in anima: ⁊ albedo in eadem parte super=
ficiei: loquẽdo de augmẽtatiõe intensiua põt forma acci
dentalis hñs plures partes eiusdẽ rõnis: quãtuȝ ẽ ex se
augeri in infinitũ: lȝ forte sit impedimẽtũ a parte subie=
cti: sed ꝫȝ illã viã põt dici ꝙ xp̃s habuit ꝑfectissimaȝ ⁊ sũ
mam grãm de potẽtia dei ordinata nõ absoluta: sicut pȝ
ex dictis. ¶ Si dicas ꝙ xp̃s nõ recepit ad mẽsurã gra=
tiam ⁊ beata ꝟgo fuit plena grã ⁊ Stephanus fuit ple=
nus gratia ⁊ fortitudine. Dico ꝙ ille note plena ⁊c. Ali
quãdo accipiunꝛ ꝓ sufficientia: aliqñ ꝓ copia: aliqñ ꝓ
plenitudine de dei potẽtia ordinata: nõ tñ absoluta: ⁊ sic
in xp̃o fuit plenitudo grẽ: quia ꝙ̃ta potuit esse de poten
tia dei ordinata tãta fuit. Cui tñ nõ placet iste modꝰ di=
cendi ꝓpter reuerẽtiã xp̃i: põt alr̃ dicere: ꝙ sicut sbm̃ de=
terminat sibi certas q̃litates ⁊ passiões: quarũ opposita
non pñt recipi mediate tali sbõ sic quelȝ aĩa ⁊ q̃libet
sbm̃ determinat sibi certũ gradũ vltra quẽ nõ põt aliuȝ
recipe ꝑfectiorẽ stãte natura subiecti. Et tũc formã hr̃e
gradũ põt duplr̃ intelligi. vno mõ in se: ita ꝙ sibi repu=
gnet habere gradũ vlteriorẽ: ⁊ sic natura hñs ꝑtes eius
dem rõnis: nõ hȝ gradũ sumptũ. alio mõ ꝙ hȝ sumptuȝ
in tali subiecto: qꝛ sbm̃ determinat sibi certũ graduȝ vl=
tra quẽ nihil põt recipe sic põt hr̃e sumptũ: ita ꝙ de potẽ
tia sua absoluta nõ põt in tali sbõ facere gradũ vlterio=
reȝ: lȝ possit in alio sbõ: ⁊ sic põt ɔcedi ꝙ aĩa xp̃i habuit
tantã grãm ꝙ̃tã deus potuit ei facere de potẽtia sua ab
soluta: quia tãtã sibi ɔtulit ꝙ̃tã recipere potuit: ⁊ sic ha
buit summam possibilem de potẽtia dei absoluta: ⁊ cum
hoc. s. ꝙ esset aliqð sbm̃ capax maioris gratie: quĩn deꝰ
potest sibi maiorem conferre: ⁊ credo ꝙ non est aliquod
subiectum sic informatum per quodcunq̃ accidẽs aug
mentabile quin deus potest illud accidẽs adhuc auge=
re. ¶ Ad rationes in oppositum. Ad primã dico ꝙ ad
hoc ꝙ argumentũ valeat: opȝ dare ṗmũ. medium: ⁊ vlti
mum. Nũc aũt non est dare vltimũ gradũ creabileȝ: nec
in re: nec in intellectu diuino: vel angelico: qꝛ vltra oẽm
gradũ quẽ deꝰ intelligit põt facere aliũ ⁊ aliũ in infini
nitum: quoꝝ q̃libet intelligit. Et si esset dare vltimum
gradũ quẽ intelligit: tunc ꝓcederet rõ. alr̃ non. Exẽplũ
philosophi ⁊ Com̃. 3. physi. q̃ dicunt ꝙ diuisio cõtinui in
infinitũ ꝓcedit: ita appositio ex alia parte ꝓcedit in infi
nitum: quia si diuidaꝛ linea in duas medietates: ⁊ illa
medietas in duas: ⁊ addatur alteri medietati: nõ ẽ hic
aliqua data in illa ꝓportiõe: quin adhuc esset maior dã
da per diuisionẽ ex vna parte: ⁊ appositionẽ ex alia: ⁊ tñ
non est aliqua ꝑs data vel assignata q̃ distet a qualibet
parte data in infinitũ. Alr̃ si tp̃s duraret in infinitũ: tũc
vltra oẽm diẽ datum esset dare aliũ in infinitũ: ⁊ tñ nõ ẽ
dare aliquẽ diẽ a quocũq̃ dato in infinitũ: imo nunq̃ ꝑ
appositionẽ deueniret ad ꝙ̃titatẽ ṗme medietatis cõ=
diuise: ⁊ multo magis nõ deueniret ad infinitã ꝙ̃titatẽ.
¶ Si dicit. Quicq̃d deus põt facere successiue simul
vnico actu cognoscit. si igitur põt facere cha. ĩ infinitũ:
tunc oẽs gradus eiꝰ simul cognoscit. Sȝ quicq̃d simul
cognoscit põt simul in effectu facere igitur ⁊c. ¶ Rñ=
deo. Deus intelligit simul infinitas formas factibiles:
sed non aliq̃ formã infinitã: quia nulla est talis: ⁊ qñ dã
ꝙ oẽs formas factibiles quas intelligit: põt facere in a=
ctu: nego. sed oẽm formam quam intelligit in actu põt
facere actu: quia nõ intelligit aliq̃ nisi finitam: vnde il
la ratio tediosa est: ⁊ non cõcludit. ¶ Ad aliud tertio
physi. dico ꝙ phũs ĩ hac materia errauerat: quia posuit
ꝙ nõ est dare ꝙ̃titatẽ maiorẽ celo: sed ꝫm fideȝ nostram
illud est falsum: quia deus extra celũ factum põt aliud
facere. ideo auctoritates philosophi ⁊ Com̃. in hac ma=
teria sunt negande. ¶ Ad aliud dico: ꝙ est sophisma:
quia ꝑ illud põt ꝓbari ꝙ deus fecit tot quot plura non
potest facere. hec est vera. deus põt tot facere quot põt
facere. ponaꝛ ergo in esse. igitur hec erit vera. deꝰ facit
tot quot põt facere: ⁊ ꝑ ɔñs nõ põt plura facere ꝙ̃ facit
quod falsum ẽ. Ideo dico ꝙ si debeat poni in esse: tunc
debet tam añs ꝙ̃ ɔñs poni in esse: ⁊ aľs non debet poni
in esse: ⁊ tunc est idem dicere. tm̃ potest deꝰ facere ꝙ̃tũ
potest facere: ⁊ tantũ facit quantũ facit: ⁊ hoc est verũ:
qꝛ añs poni in esse non debet sine consequẽte: nec econ=
uerso: ideo nõ cõcludit ratio: licet sit apparens. ¶ Ad
aliud de motu recto. concedo ꝙ ꝫm intellectioneȝ phĩ
augmẽtatio nõ ꝓcedit in infinitũ saltẽ intẽsiua: et ideo
est a quolibet fideli negãdus: vnde ꝑ potẽtiã diuinã mo
tus rectus potest continuari in infinitum: ita ꝙ nunq̃
deueniretur ad terminum.

Deinde Thomas Gaietanus super pri=
ma parte summe articulo. 6. q. 10. nititur soluere ratio=
nes Sco. ⁊ Aureoli: qui sic dicit. Circa tertiã cõclusio=
nem dubitatur. ⁊ ex Sco. ⁊ ex Aureolo. Scotus siq̃deȝ
implicite in tertio senten. d. 13. q. 1. tenet oppositũ tali ra
tione. Accepta aliqua determinata creatura ex parte in
feriori. queritur ascendẽdo: aut est status ad aliquã su=
premam. ⁊ habetur ꝓpositum: aut non: sed potest proce
di in infinitũ: ⁊ tunc sic: quãto aliqua creatura magꝭ ex
cedit. a. tanto est ꝑfectior: et ꝑ ɔñs creatura q̃ in infini=
tum excedit est in infinitũ ꝑfectior: ⁊ ita erit in se intensi
ue infinita: qð erit impossibile. Aureolus vero apð Ca
preolũ in. 43. d. primi. 6. mediis ɔtra hãc cõclusionem
inuehit valde ꝓlixis: quorũ vim tm̃ afferã. ¶ Prio ꝗ
arguit. si ꝓcedereꝛ in infinitũ in ꝑfectionibꝰ specificis:
sũperior esset quoddã totale ꝑfectionale respectu ĩferio
ris: ⁊ ɔñr esset continens ꝑfectionẽ oĩm aliarũ creatura
rum: ⁊ ɔñr infinite perfectionis: quod ẽ impossibile: pri
ma ɔña tenet: quia superior cõtinet ꝑfectioneȝ inferio=
ris ⁊ adhuc plus vltra aũt tenet: quia huiusmodi perfe
ctiones apud te sunt infinite. ¶ Scðo sic. Processꝰ ad
mensurã est finitus. ergo processus ad superius in speci
ficis ꝑfectionibus est finitꝰ. ɔña patet ex. 10. metaphy.
¶ Tertio sic. Vniuersitas specierũ creabiliuȝ distat a
ꝑfectione diuina sicut finitũ ab infinito. ꝗ est finite ꝑfe=
ctionis. ꝗ impossibile est in ipsa in infinitũ ꝓcedere ascẽ
dendo: patet sequela: quia ꝓcẽssus in infinitũ ꝫm ꝑfe=
ctionẽ excedit oẽm finitã ꝑfectionẽ. ¶ Quarto. Pro=
cessus ad vnitatẽ ⁊ totalitatẽ est finitus. ꝗ ꝓcessus iste
est finitus. ꝓbatur sequela: qꝛ est ad vnitatẽ ⁊ totalitateȝ
vniuersi. ¶ Quinto sic. Id in quod ṗmo a deo incipiẽ=
do descendiꝛ opȝ dari. ergo nõ ꝓceditur in infinitũ ascẽ
dendo: ɔña est nota: ⁊ añs ꝓbatur ex illa maxima Dio
nysii. Infima iungũtur supremis ꝑ media: ita ꝙ supre=
mum infimi attingit infimum supremi ⁊c. ¶ Sexto sic
Deus ⁊ infima creatura sunt duo extrema non distãtia
in infinitũ ꝑ modũ intercidẽtis medii: sed ꝑ infinitatem
alterius extremi. ergo inter ea non possunt esse infinita
media. ¶ Ad euidẽtiã horũ scito: ꝙ cũ hic nõ sit sermo
nisi de potẽtia dei: ⁊ de poli absolute: cũ dicimus: ꝙ qua
cunq̃ creatura facta potest fieri alia ꝑfectior: non deno
tatur aliqua ꝑfectio in creatura ad aliam vlteriorẽ crea
turam: sicut in numeris accidit: sed denotaꝛ inconsum=
mabilitas polis absolute. Est enim infinitum sicut in=
finitũ materiale: quod quocunq̃ posito vel accepto sem
per restat aliud accipiendum: denotatur quoq̃ in ex=
auribilitas diuine potentie: quoniam est infinite actua=
litatis simpliciter: ita ꝙ nullo participato actu exhauri
tur: sed semper restat vlterior exhauriandus actus.
Vnde ad rationem. Sco. facile respondetur, concesso
processu in infinitum: negando ꝙ sequeretur aliqua cre
atura in infinitũ excedens infimã: qm̃ inter infimã ⁊ ꝙ̃=
cunq̃ aliã assignabilẽ semꝑ est finita distãtia: vt pȝ in
numeris. Oẽs enĩ he obiectiões adducte aut multe ea=
rum in hoc fallunꝛ: ꝙ nõ discernũt inter ꝓcessum in in=
finitũ. i. in aliqð vnũ numero infinitũ. ⁊ inter ꝓcessuȝ in
infinitũ. i. nũq̃ in vltimũ: sed semꝑ in aliqð: sic ꝙ restet
alið vlteriꝰ. Et si bñ aduertimꝰ iuxta ṗmũ sensuȝ ly in=

Duplex forme augmentatio notanda.

plena tripliciꝛ accipitur.

Formaȝ hr̃e gradũ duplr̃ itelligiꝛ aliter.

Ocham rñdet ad rationes Sco.

Th. gaieta. nitit soluere rationes Sco.

Dupl'r ter ꝓcede re in infinitum.

finitum est termin⁹ ad quem ꝓcessus ⁊ habet vim nõis
In secundo aũt habet vim aduerbij: ⁊ est modus ipsius
processus: nos enĩ vtimur processu in infinitũ iuxta scðꝫ
sensum: qm̃ noĩbus est vtendũ vt plures vtunt̃: ⁊ mani-
feste patꝫ ex tertio physi. sic accipi. arguentes autẽ acci-
piunt implicite vel explicite ꝓcedi in infinitũ iuxta pri-
mũ sensum: quod nec somniamus: nec ex processu ĩ infi
nitũ sensum quẽ ponimus seq̃tur. ¶ Ad primã aut Au
reoli obiectionẽ dicit̃ ꝙ rõ illa peccat tripl'r p̃mo in hoc
ꝙ modo diximus: scðo in hoc ꝙ male interpretat̃ illam
ꝓpositionẽ: pfectio superior includit ĩferiorẽ ⁊ aliquid
vltra. Ista enĩ nõ est vera de pfectiõibus vltimaꝝ diffe
rentiarũ: in nulla siquidẽ intelligentia claudit̃ virtual'r
quicq̇d positiue pfectionis ponit vltima differentia bo-
nis: hoc em̃ est dei ꝓprium: vt alibi videndũ est: tertio in
hoc ꝙ non distinguit inter esse infinite pfectionis simpli
citer: ⁊ esse infinite pfectionis in genere: in quo etiã erra
uit tertia rõ: q2 si tota vniuersitas creabiliũ esset: essent
quidẽ infinite pfectiones specifice: nõ tamẽ essent infini-
tum ens: qm̃ ⁊ singula ⁊ oĩa simul essent entia p partici-
pationeꝫ. Et simil'r si esset aliqua vna creatura equiua-
lens oĩbus illis: non esset infinite pfectionis simpl'r: sed
in genere: sicut si essent ĩfinita aĩalia: aut vnũ aĩal eis eq̇
ualens/ nõ seq̃retur nisi infinita pfectio in genere aĩalis:
et minima intelligentiaꝝ cũ sit altioris ordinis forma es
se t pfectior oĩb⁹ eis: vt pote sub genere aĩalis. ¶ Ad
scðam obiectionem dr̃ ꝙ peccat tripliciter primo q2 pro-
cessus iste nõ est ad mẽsurã cũ nõ sit ad terminũ aliqueꝫ
secũdo q2 nõ distinguit inter totalẽ ꝓcessũ: de quo tamẽ
est tota q̃stio: ⁊ singulos ptiales ꝓcessus: de quib⁹ nõ ẽ
q̃stio: qm̃ cõstat quẽlibet eẽ finitũ: ⁊ ad mẽsurã materia-
liter. i. ad rẽ: q̃ si esset: esset mẽsura / et hic est terti⁹ error:
ꝙ. s. nõ distinguit inter ꝓcessũ ad mensurã material'r: ⁊ ĩ
potentia nõ naturali sed logica ⁊ diuina: ⁊ mensurã in a-
ctu: ⁊ vt sic. ¶ Tertia quoq3 rõ tripliciter errat: prĩo q̇a
putat vniuersitatẽ creabiliũ pl⁹ posse actu accipi q̃3 vni-
uersitatẽ nũeroꝝ: scðo in hoc qð dixim⁹ ꝙ eq̇uocat de in
finita pfectiõe: tertio in hoc qð nõ videt ꝙ infinita in infi
nitũ in genere: finitũ ãt simpl'r potest in infinitum ꝓcedi
simpl'r: qð est intentũ. ¶ Quarta aũt peccat sicut scða:
Tũ q2 ꝓcessus iste totalis nõ est ad vnitatẽ ⁊ totalitatẽ
vniuersi: q2 nullũ habet terminũ: vt iã dictũ est. Tũ quia
singuli ptiales ꝓcessus sunt ad vnitatẽ ⁊ totalitẽ vniuer
si nõ nisi in potenta logica et diuina. Tũ q2 sũt ad hmõi
vnitatẽ ⁊ totalitatẽ material'r: ⁊ nõ formal'r / nõ em̃ ĩpli-
cat cõtradictionẽ ꝙ fierent plures creature absq3 aliquo
vniuerso p se ex eis resultãte. ¶ Ad quitũ aũt ptꝫ rñsio
ꝙ illud dictũ Dionisij intelligit̃ de creaturis inter se: et
nõ de cõnexione inter creaturã ⁊ deũ. vnde nõ dat̃ prĩm
possibile descendendo a deo: nec vltimũ ascendẽdo ad eũ
dem: ⁊ sic vana est q̃stio. Utrũ sit finitũ vel infinitũ. De
facto ãt semp datur p̃mũ factũ qð est pfectiõis finite.
¶ Sexta demũ rõ seipsam interemit: qm̃ infinita distã
tia ex infinitate alterius extremi infert necessario infini-
ta ĩtercidẽtia media: si nõ actu tamẽ in potẽtia / vt mani
feste ptꝫ in q̃3titate ꝯtinua / nõ tm̃ p̃t ĩtelligi qð ĩter lineã
ĩfinitã ⁊ lineã pedalẽ nõ possint intercedere infinita linea
media. s. bipedalis / tripedalis / ⁊ sic in ĩfinitũ: vnde ꝯña
allata nihil valet. Hec ille Gaietanus.

Ruũt instantie. Ocham. ¶ Respondeo prĩo ad instantias Ocham
cũ dicit: qð ratio doc. ita cõcludit de quãtitate molis: et
sic deus potest facere ignẽ ita magnũ qð non p̃ot facere
maiorẽ. Dico prĩo qð rõ pria doc. principal'r ꝯcludit de
q̃3titate s̃m intẽsionẽ: ꝯcesso etiã qð ꝯcludat de q̃3titate
molis: dico qð deus p̃t facere ignẽ ita magnũ qð maio-
rem facere nõ p̃t: non qð hoc repugnet oĩpotentie dei: sꝫ
q2 repugnat effectui. Et cũ nitit̃ hoc ꝓbare tã de q̃3tita
te molis q̃3 de q̃3titate intensiua: cũ dicit prĩo qð nõ ẽ da
re aliqð ĩdiuiduũ in aliqua spẽ: quin deus possit facere
aliud eiusdẽ speciei. Dico qð si ipse intelligit qð ĩ eodem
tẽpore: ptꝫ esse falsum: q2 cũ ĩfinita indiuidua in eadem
spẽ sint posibilia: sequit̃ qð actu posset infinita simul pro-
ducere: ⁊ sic actu essent ĩfinita: tñ quicq̇d sit de hoc: quia
nõ ptinet ad propositũ omittat̃. Sed cum vltra dicit qð
tale indiuiduũ p̃t vnire priori ĩdiuiduo: puta si sit calidi
tas vt. 8. p̃ot aliud ĩdiuiduũ caliditatis vnire. Dico qð
hoc nõ sequitur qñ caliditas est in termino: q2 tunc vlte-
rior gradus est sibi ĩcõpossibilis: vt supra patuit. Et cũ
probat̃: qñ sunt aliqua eiusdẽ rõnis si vnũ est vnibile ali
cui ⁊ aliud / cum ergo caliditas vt vnũ sit vnibilis calidi
tati vt. 8. ponendo qð vt. 8. nõ sit ĩ termĩo sequit̃ qð alia
caliditas vt vnũ sit sibi vnibilis: ⁊ sic ĩ infinitũ. Dico qð
si ponat̃ caliditas ĩ esse remisso qð si vna est illi vnibilis
⁊ simil'r alia. Et sil'r si caliditas ponat̃ in termĩo: si p pos
sibile vna esset sibi vnibilis / ⁊ reliqua / sed sicut est ĩpossi- hãc rñsio
bile vnã vniri: ita est ĩpossibile aliã posse vniri / est g̃ tan- nem.
tum verũ qñ. s. caliditas cui sunt alie vnibiles ponitur ĩ
esse remisso / sꝫ qñ est in termĩo: nõ sequit̃ / cũ vlterior gra
dus sit simpl'r sibi ĩcõposibilis / sicut etiã albedo et nigre
do sunt absolute vnibiles alicui subiecto / puta parieti:
tñ parieti actu exñti sub albedĩe ĩtẽsa / nõ p̃ot sibi vniri ni
gredo q2 nigredo repugnat formal'r albedini: sic ĩ ꝓposi
to caliditati / absolute sumpte q̇libet gradus ẽ vnibilis:
tñ ipsi exñti in termino q̇libet alius gradus ẽ incõpossi
bilis. ¶ Dico etiã qð illa ĩdiuidua etiã in ĩfinitũ q̃3tum
est ex ratiõe formali illoꝝ ĩdiuiduoꝝ sunt vnibilia / si ta-
mẽ nõ inueniãt indispositionẽ ĩ illo cui sũt vnibilia quã
indispositionẽ inueniũt ĩ qualitate exñte in termino. Sꝫ
an q̃3titas s̃m magnitudinẽ posset crescere ĩ in finitũ: vi-
de q̃ exposui sup scðo met. Doc. in. q. de ĩfinito. Et ꝓ nũc
si ponat̃ q̃3titatẽ molis necessario hr̃e statum ⁊ vltimum
terminũ dicẽdem est pariformiter sicut de q̃3titate inten
siua: siue ꝟtuali / quia tũc vlterior gradus magnitudĩs
molis est simpl'r incõposibilis. Et ex his ptꝫ q̇d dicẽdũ
ad alia q̃ vt incõueniẽtia adducit. ¶ Ad illa Thome
Gaie. Hic doc. p̃senti. di. nõ tãgit hãc materiã. An. s. ne-
cessario sit status in speciebus: ⁊ ideo nec hic aliter vide
tur ptractari ista materia. Sꝫ in scðo met. doc. ptractat
illã difficultatẽ: ⁊ ibi p expositionẽ quam feci ptꝫ facilit̃
quõ ratiões doc. nullo modo soluũtur vide ibi.

¶ Distinctionis. 14 Questio prima.

CIrca di. xiiii. querit doc.
prĩo. Utrũ possibile fuerit ĩtelle-
ctum aĩe xp̃i p̃mo ⁊ ĩmediate pfi-
ci visiõe ꝟbi pfectissima possibili
creature: scðo q̃rit. An possibile
fuerit ĩtellectũ aĩe xp̃i videre oĩa
in verbo que verbum videt.

In prima. q. sunt duo ar-
ticuli: p̃mus: an intellect⁹ aĩe xp̃i possit: pfici summa vi-
sione verbi: siue deitatis: ⁊ q̃3tum ad hoc dicit doc. ꝙ ex
quo intellectus ille respicit visionẽ s̃m quẽcũq3 gradũ ⁊
nõ s̃m gradũ determinatũ: p̃t summã recipe: ⁊ eodẽ mõ
dicendũ est de summa visione / sicut supra dictũ est de sũ-
ma gr̃a: ⁊ ꝙ de facto habeat summã visionem: ꝓbat per
Isy. lib. p̃mo de sũ. bo. c. 3. Trinitas inquit sibi soli nota
est ⁊ hoĩ assumpto prima pars illi⁹ dicti sic intelligitur
trinitas siue deitas sibi soli deo ẽ nota natural'r: q2 theo
logia in se q̃lis est theologia dei est de his q̃ soli deo sũt
natural'r nota: vt pꝫ a doc. in pl. q. de subiecto theologie
scða pars illius dicti. s. ⁊ hoĩ assumpto non debet intel-
ligi ꝙ deitas sit homini assumpto naturaliter nota cum
sit sibi supnatural'r nota: nec debet intelligi de q̃licũq3 vi
sione: q2 etiã alij beati vidẽt deitatẽ: loquit̃ g̃ de summa
visione q̃ soli hoĩ assumpto ꝯuenit. ¶ Scðs articulus ẽ
An intellectus aĩe xp̃i possit p̃mo ⁊ ĩmediate pfici sum
ma visione absq3 alia forma creata prius ipsum pficien
te: sicut aliqui dñt ꝙ est ĩpossibile intellectũ bt̃i ĩmedia-
te recipe visionẽ deitatis nisi prius perficiat̃ aliquo ha-
bitu supnaturali. s. lũine gl'ie. ¶ Rñdet doc. ꝙ ĩtellect⁹
aĩe xp̃i: ⁊ quilꝫ alius intellectus vt p̃cise ꝯsiderat̃ in ra-
tione receptiui visiõis ꝟbi: ⁊ nõ in rõne actiui talis visio
nis p̃t ĩmediate recipe talẽ visionẽ absq3 alia forma p̃us
perficiẽte: ⁊ hoc ꝓbat multipliciter. Prĩo si em̃ talis for
ma siue lumẽ necessario req̃ritur ad hoc vt possit recipe
visionẽ dei: ideo requirit̃ vt p illã habeat̃ presentia obie
cti: sicut species intelligibilis requirit̃ in intellectu possi
bili: vt p illam habeat̃ aliquo mõ p̃ñtia obiecti. Sed hoc
nõ: q2 deus mere libere ⁊ cõtingẽter se facit p̃ñtem intel
lectui: ⁊ est obiectũ mere voluntariũ: q2 si vult videt̃: si
non vult nõ videt̃ nõ tm̃ talis forma necessitat tale obie
ctũ: sic ꝙ illa posita necessario obiectũ fi:t p̃ñs ad causan
dam visionẽ sui: q2 tũc a creatura posset necessitari: qð ẽ

manifeste falsum. ¶ Secũdo arguit. Si talis forma requiritur necessario ad hoc vt intellectus possit recipere visionẽ dei: nõ videꝛ reqri nisi vel vt causa effectiua visionis: vel vt causa materialis. Exemplũ primi. Calor requiriꝛ in ligno vt possit effectiue calefacere: quia calor in ligno est ratio formalis calefaciendi. Exẽplum scđi. Sup̱ficies requiriꝛ in corp̱e ad hoc vt sit receptiuũ coloris: qꝛ color nõ põt recipi in subiecto corporali nisi mediante sup̱erficie imediate receptiua coloris. Sed propter neutrũ istorꝫ necessario ponẽda est talis forma: non ꝓpter primũ: ptꝫ qꝛ deus põt imediate supplere causalitatem cuiuscũqꝫ cause scđe effectiue. i. ꝙ q̃cquid p̃t mediante aliq̃ cã scđa p̃t etiam imediate: tali causa scđa nõ ꝯcurrente. Si ergo deus p̃t causare visionẽ in intellectu creato mediãte tali forma: siue lumine vt causa scđa effectiua: ergo imediate: illa nõ concurrẽte: poterit causare visionẽ: ⁊ si illã põt absolute causare: p̃t ẽt imediãte causare eam in quocũqꝫ subiecto receptiuo. Nec ꝓpter scđꝫ est necessariũ causare tale lumẽ: puta ꝙ sit imediate receptiuũ talis visiõis: ita ꝙ talis visio nõ posset aliq̃ mõ recipi in intellectu nisi prius recipiaꝛ in tali forma: siue lumine: sicut nec color p̃t recipi in substãtia corporali nisi priꝰ imediate recipiaꝛ ĩ sup̱ficie. Si eñ talis forma esset hoc modo necessaria sequeretur primo ꝙ intellectus esset immediate beatus in tali forma: ⁊ hoc formaliter ⁊ non in visione verbi: ptꝫ qꝛ receptiuum multarũ formarũ imediate quietatur ĩ p̱fectissima forma: sed talis forma essꝫ perfectior visione: ergo in tali forma imediate formaliꝛ quietareꝛ: ⁊ ꝙ sit p̱fectior doc. hoc nõ ꝓbat sed supponit scđo seq̃retur ꝙ talis forma si ꝑ se esset: esset formalꝛ btã qꝛ receptiuũ imediate alicuius forme si ꝑ se est: formalꝛ denoĩatur a tali forma: ptꝫ de q̃titate separata in eucharistia q̃ est formalꝛ alba qꝛ imediate receptiua albedinis et per ꝯñs si tale lumẽ est imediate receptiuũ visiõis verbi: diceretur formalꝛ vidẽs ꝟbum: ⁊ sic formalꝛ btã: tertio sequeretur qđ intellectus non beatificaretur modo nisi tantum per accidens sicut substantia tantum ad eius potentiã passiuã quietareꝛ ꝑ accidens ꝑ colorẽ possibilẽ inesse sup̱ficiei: hoc est qꝛ color tm̃ sibi inesset ꝑ sup̱ficieꝫ q̃ est accidens eius: modo est incõueniens ꝙ aliquis itellectus habeat oppositionẽ perfectissimã q̃lis ẽ visio deitatis tm̃ ꝑ aliqđ accidens sibi inherens quasi si tale accidẽs sibi nõ inesset: visio nullomõ posset ineẽ. ¶ Ibi. Nꝛ si dicaꝛ totũ. s. intellectũ ĩformatũ tali lumine ꝑ se beatificari visiõe: ita ꝙ nec intellectus solus imediate nec lumen solũ imediate: sed p̃cise intellectꝰ vt informatus tali lumine. ¶ Cõtra. Vniꝰ actus ꝑ se est vna potentia per se et vnũ ꝑ se receptiuũ: ergo istius visiõis q̃ est vnꝰ actꝰ per se nõ est totũ ꝑ accñs per se potẽtia receptiua: ꝫ p̃cise alterũ est ꝓpria ratio ⁊ imediata recipiẽdi. Hic tñ aduerte ꝙ si effectus est vnũ ens ꝑ se potẽtia ꝓductiua erit vna per se ⁊ accipiꝛ potẽtia ꝓductiua ꝑ rõne formali ꝓducendi: si eñ calor causatur etiã a ligno calido sit vnꝰ effectus ꝑ se rõ formalis calefaciẽdi: erit vna per se q̃lis est calor in ligno. Similꝛ qñ est aliquis actus per se receptus in aliquo ratio formalis recipiẽdi illũ debet eẽ vna per se ⁊ nõ intelligo sic ꝙ dicaꝛ potẽtia receptiua per se actus ꝑ se: receptꝰ: eomõ quo loq̃tur philosophꝰ. 8. met. de ꝑ se actu ⁊ de ꝑ se potẽtia: q̃ ꝯstituũt aliqđ totũ per se: sed loquor hic de potẽtia recipiẽdi ꝑ se. s. ꝙ talis est imediata rõ recipiẽdi: nõ ꝙ ex tali potẽtia ⁊ actu fiat tertiũ per se: qꝛ ex potentia receptiua imediate alicuiꝰ accñtis et ex tali accñte recepto fit tm̃ vnũ ꝑ accñs: cũ ergo visio verbi sit vnꝰ actus ꝑ se: qꝛ vna q̃litas absoluta: habebit aliqđ per se receptiuũ ⁊ imediatũ: ⁊ si tale poniꝛ intellectus: habeꝛ tũc ꝓpositũ: qꝛ talis forma non req̃ritur necessario. Si vero imediate recipiꝛ in tali forma: ⁊ ꝑ illam in itellectu: tũc intellectus erit tm̃ btũs ꝑ aliqđ accidens sibi inherẽs. ¶ Potest ꝫ dici ꝙ intellectꝰ anime xp̃i p̃t passiue recipe visionẽ verbi prĩo ⁊ imediate: itaꝙ nõ p̱ficiaꝛ prius aliq̃ lumine tanq̃ꝫ forma absoluta alia a visiõe: ⁊ hoc pꝫ: prĩo qꝛ illa visio est lumẽ p̱fectuꝫ: qꝛ ꝑ illam verbũ p̱fecte videꝛ formalꝛ ꝫ non p̃requirit aliud lumẽ: scđo qꝛ in intellectiõe naturali: puta in itellectiõe lapidis lumẽ p̃cedens visionẽ req̃ritur ꝓpter ĩp̱fectionẽ obiecti: vel qꝛ obiectũ nõ est de se actu intelligibile: hoc est in potẽtia ꝓpinqua: sed ꝑ itellectũ agentẽ q̃ est lumẽ fit actu intelligibile qđ prius erat tm̃ in potẽtia remota

Nõ reqꝛrit lumẽ glie ad visionẽ ꝟbi

intelligibile: sicut poniꝛ ꝙ intellectꝰ agens causat speciem intelligibilẽ in itellectu possibili ꝑ quã obiectuꝫ fit actu itelligibile: vt pꝫ a doc. ĩ p̃mo. di. 3. q. 6. ⁊ vide q̃ ibi exposui. Vel si etiã obiectũ est actu intelligibile ⁊ nõ sit per se sufficiens ad mouendũ intellectũ ad actum scđm: tũc ĩ istis casibus possꝫ poni aliq̃ forma prior per quã obiectũ fieret actu itelligibile/ vel si esset actu intelligibile et nõ sufficiens ꝑ quã posset causare notitiã illiꝰ obiecti Sed ꝓpter neutrũ istorꝫ est in ꝓposito ponendũ aliqđ lumen in intellectu beati respectu visiõis; qꝛ essentia diuina est lux summa ex se ⁊ de se intelligibilis: ⁊ de se p̱fectissime motiua itellectus ad sui visionẽ: ⁊ ꝑ ꝯñs nullũ lumẽ req̃ritur vt coop̱atiuum sibi: q̃ꝫto obiectũ magis hꝫ de se rõnem ⁊ p̱fectionẽ luminis qđ posset coop̱ari sibi: tanto minꝰ coexigit ipsum lumen: ergo obiectũ oĩno p̱fecte habens in se lumen natũ coop̱ari obiecto: oĩno nõ coexigit lumen: qꝛ tale obiectũ est formalꝛ lumen infinitũ: ⁊ virtualiter ꝯtinet om̃e lumen natũ coop̱ari ad visionem/ et per ꝯñs sine illo p̃t imediate causare visionẽ. ¶ Ibi. Similiter ad recipiẽdũ illã visionẽ nõ requiritur habitꝰ aliquis prior illa visiõe/ qꝛ habitꝰ nõ dispõit potẽtiã ad recipiendũ actũ/ imo actus est natus p̃us recipi q̃ꝫ h̃itus: ptꝫ de habitu acq̃sito ex frequẽtatis actibꝰ: tñ habitꝰ acq̃situs ĩ nobis habet hãc p̱fectionẽ/ qꝛ ẽ imanẽs ĩ aĩa trãseũte actu: vt sic intellectꝰ q̃ nõ p̃t h̃re p̱fectã noticiã pluriũ obiectorꝫ simul: qꝛ nõ in actu: habeat saltẽ notitiã eorum ꝑmanẽtem sicut p̃t ⁊ ita ĩ habitu: Sed si aliq̃s actꝰ esset ex natura sua ita ꝑmanẽs in actu: sicut põiꝛ habitꝰ respectu illiꝰ nõ oporteret ponere habitũ: qꝛ actus talis haberet p̱fectionẽ actus p̃mi et scđi: actus primi quo ad hoc: qꝛ esset ꝑmanẽs ⁊ imanẽs / actꝰ scđi quo ad hoc/ qꝛ esset opositio actualis/ ⁊ nõ debet hic accipi actus primꝰ ꝓut cõiter accipiꝛ vt est p̃ncipiũ ꝓductiuũ: qꝛ visio ꝟbi nõ est ꝓductiua alicuiꝰ: vt ptꝫ a doc. q. 15. q̊l. Sꝫ ĩ ꝓposito visio btã ex natura sua forma ita ꝑmanẽs in intellectu sicut habitꝰ q̃ poniꝛ p̃or/ vterqꝫ eñ ꝑmanet semꝑ ex p̃ñtia ꝑpetua obiecti btĩfici ⁊ neuter posset aliter ꝑmanere vt magis patebit in. 4. d. 49. ¶ Ibi ⁊ si obiciaꝛ cõtra istud/ qꝛ tũc posset itellectus ex puris naturalibꝰ videre verbum qꝛ sine lumine glorie ⁊ sine habitu p̃cedente visionem: qꝛ habitus põitur esse idem ꝙ lumẽ glie. ¶ Dicit doc. ꝙ ponẽdo tale lumẽ magis ponit ꝙ intellectꝰ possit naturalier videre q̃ꝫ nõ ponendo: ptꝫ de ceco illuminato sup̱naturaliter q̃ postea videt naturalꝛ/ ⁊ sic posito tali lumine sup̱naturali tunc intellectus naturalꝛ videret quia talis visio esset naturalꝛ causata a tali lumine. sꝫ nõ ponẽdo tale lumẽ/ sed imediatã p̃ñtiam obiecti sup̱naturalis visio causata esset magis sup̱naturalis: qꝛ tale obiectum nõ est motiuum naturalꝛ ꝓportionatũ itellectui naturali: qꝛ tm̃ ꝓportionaꝛ intellectui diuino nec est natum mouere naturalꝛ intellectũ creatũ: sed tm̃ libere et ꝯtingenter/ vt magis patebit. q. 14. q̊l. art. 2. Ad formã argumenti dicit ꝙ nõ sequiꝛ nisi ꝙ itellectꝰ aĩe xp̃i possꝫ naturalꝛ in visionẽ. i. ꝙ haberet naturalẽ inclinationem ad illam: ⁊ esset potentia naturalꝛ receptiua illius: sꝫ nõ sequiꝛ ꝙ visio possit sibi inesse ex naturalibꝰ suis. i. ꝙ possit illam effectiue causare/ qꝛ nõ p̃t sibi iesse nisi a ꝟbo immediate causante illam visionẽ/ qꝛ qñ causat illam causat imediate ⁊ supernaturalꝛ. ¶ Littera sequẽs clara est ex dictis supra. q. 4. di. 13.

Obiectõ

Solutio

Argũ.

¶ Ad argumẽta principalia arguit doc. probãdo qđ nõ fuerit possibile intellectũ aĩe xp̃i primo et imediate posse p̱fici visione ꝟbi p̱fectissima possibili creature/ ⁊ ratio stat in hoc qꝛ si haberet visionẽ p̱fectissimã ipsius dei/ ⁊ alius intellectus btũs haberet visioneꝫ minus p̱fectã/ tũc vel intellectꝰ aĩe xp̃i decip̱etur in videndo obiectũ vel intellectus alteriꝰ beati/ qđ est falsuꝫ qđ autem decip̱etur/ ptꝫ qꝛ idem obiectũ sub eadẽ ratione formali videtur ab vtroqꝫ intellectu/ si ergo p̱fectius videtur ab vno q̃ꝫ ab alio: tũc talis intellectus falleret: qꝛ intelligeret obiectum aliter q̃ꝫ sit ptꝫ/ qꝛ si illi intellectus intelligunt obiectũ sub eadẽ ratiõe formali/ vterqꝫ intellectus eq̃ ꝑfecte itelligeret illud: ⁊ si vnus p̱fectiꝰ tunc falleretur intelligendo obiectum aliter q̃ꝫ sit.

Respon

¶ Respõ. doc. p̃mittẽdo vnũ dictũ. p. 2: phy. t. c. 18. s. qđ abstrahẽtium nõ est mẽdaciũ/ neqꝫ inquit fit mendaciuꝫ abstrahentiũ/ abstrahens eñ nõ intelligit rem alꝛ q̃ꝫ est

lȝ ītelligat rē alr͛ eē ꝙ̄ ē/ita ꝙ alietas ī abstractiōe deter
Duplex minat suā intellectionē: siue dicit modū intelligendi: nō
alietas ī aūt determinat obiectū: nec dicit modum obiecti. Vult
abstra= dicere ꝙ alietas p̄t eē in ītellectiōe: ita ꝙ vna intellectio
ctione. pōt esse intensior ⁊ perfectior alia intellectione respectu
vnius ⁊ eiusdem obiecti: ⁊ sub eadē ratione formali acce
pti: ⁊ hoc modo intellectꝰ aīe xp̄i aliter intelligit essentiā
diuinā ꝙ̄ intelligat alius intellectꝰ btūs. i. ꝙ hȝ intelle=
ctionē intensiorē ⁊ ꝑfectiorē intellectiōe alteriꝰ beati res=
pectu eiusdem essentie diuine: ⁊ sic alietas illa tm̄ deter=
minat actū intelligendi: ⁊ dicit modū intelligēdi: nō au
tem determīat obiectū in se: nec dicit modū obiecti: qꝛ ē
impossibile ꝙ vnū ⁊ idē obiectū sub eadem rōne formali
acceptū in se aliter ⁊ alr͛ ītelligat͛: ita ꝙ alietas respiciat
obiectū: nam qn̄ obiectū alr͛ ⁊ alr͛ intelligit͛: ita ꝙ alietas
dicat modū obiecti: tunc de necessitate sub alia ⁊ alia rō=
ne intelligit͛: sicut intelligens hoīem sub rōne aīalis p̄ci
sa: ⁊ aliꝰ intelligens eundē hoīeȝ tm̄ sub ratiōe substātie
vel entis: ⁊ hoc mō idē homo s̄m aliā ⁊ aliam rōnem p̄t
alr͛ ⁊ aliter intelligi: sed ꝙ idem hō sub eadem ratiōe pu=
ta aīalis aliter ⁊ alr͛ intelligat͛: est impossibile: ⁊ sic intel=
ligit Aug. ꝙ intelligens eandē rem sub eadē rōne forma
li aliter ꝙ̄ est fallitur. Et ideo illa ꝓpositio Aug. s. q̇ in=
telligit rem aliter ꝙ̄ est fallitur: est tm̄ vera ꝓut ly aliter
determinat obiectū siue vt dicit͛ modū obiecti: nō āt est
vera ꝓut ly alr͛ determinat nō obiectū (vt dixi) sȝ vt de=
terminat ipsum esse iplicitū. i. ꝓut determinat ip̄m actū
intelligēdi: ⁊ tunc nō sequit͛ ꝯclusio. s. ꝙ idē obiectū s̄m
oīno eandem rōnem acceptū nō plus intelligit͛ ab vno ꝙ̄
ab alio: īmo stat ꝙ intellectꝰ intelligat plus. i. ꝙ habeat
intensiorē intellectionē ꝙ̄ alius respectu eiusdē obiecti:
sed bn̄ sequit͛ ꝯclusio ꝓut ly alr͛ dt̄ modū obiecti. s. ꝙ idē
obiectū sub eadē rōne formali nō plus intelligit͛ ab vno
ꝙ̄ ab alio. ⁊ hoc sufficit ad ꝓpositū Aug. Ex hoc eī sequi
Corro. tur ꝙ intelligentie. i. intellectiōes nō ꝓcedūt in infinitū
ita ꝙ vna sit ꝑfectior alia: ⁊ sic ascendēdo in īfinitū ī in=
tellectiōibus: īmo seq̄tur ꝙ sit aliqua intellectio sup̄ma
qꝛ si obiectū ex parte sui infinitū nō pōt alr͛ ⁊ alr͛ intelli=
gi: ⁊ hoc in infinitū: īmo sicut est vnū intelligibile infini=
tum: ita aliq̄ intelligentia siue intellectio pōt sibi adeq̄ri
et ita erit actu infinita: ⁊ sic erit status in intellectiōibus
sicut est status in obiectis intelligibilibus: sicut em̄ stā=
dum est ad vnū sup̄mum intelligibile: ita standū est ad
vnā sup̄mā intellectionē q̄ adequatur sup̄mo intelligibi
li: sed si sup̄mū intelligibile sub eadē ratione formali ac=
ceptū: ex parte sui possȝ alr͛ ⁊ alr͛ ītelligi: ⁊ ꝑ ꝯn̄s alr͛ ⁊ a=
liter in infinitū: cū nō sit maior ratio de duobus alr͛ ꝙ̄ de
infinitis: tunc bn̄ seq̄retur ꝙ nō esset status ad vnā sup̄=
mā intelligentiā siue intellectionē: sed esset ꝓcedere ī in
finitum in intellectiōibꝰ. ¶ Scdo p̄ncipalr͛ arguit doc.
Si intellectꝰ aīe aīe xp̄i possȝ ꝑfectissime vidē ꝟbū ꝙ pos=
set vidē ꝟbū sub rōne īfiniti: qꝛ oī visibili nō sub rōne īfi=
niti pōt aliq̄d ꝑfectiꝰ videri: sed ꝯn̄s ē flȝ. s. ꝙ videat ver
bum sub ratiōe īfiniti. Tum qꝛ seq̄retur ꝙ visio creata ⁊
visio increata respectu eiusdē obiecti essent eiusdē rōnis
ptȝ qꝛ obiectum specificat actum. i. dat actui vnitatē ⁊ di
stinctionem sibi ꝯpetentem. Tū etiā ptȝ falsitas ꝯn̄tis:
qꝛ si intellectꝰ aīe xp̄i videret ꝟbum sub rōne infiniti: tūc
ꝯp̄hēderet ipȝ ꝟbum: ptȝ qꝛ tūc videret ip̄m s̄m totā ra=
Egi. ⁊ tionem sue visibilitatis. ¶ Rn̄det doc. p̄mo p̄mittendo
Hen. im vnā opi. Egi. ⁊ Heñ. q̊l. 2. q. 1. quā improbat: q̇ dicunt ꝙ
probant͛. intellectꝰ creatꝰ nō p̄t videre deū sub rōne infiniti: ⁊ hoc
absolute: ita ꝙ videat ipsam infinitatē dei: sed tm̄ pn̄t vi
dere ꝯcomitanter. i. ꝙ videndo deū ꝯcomitāter vidēt in=
finitatē eius: nō ꝙ actus videndi terminet͛ ad infinita=
tem: nec ꝙ ipsa in deo videat͛: sed dꝛ ꝯcomitanter videri
ex hoc ꝙ videt͛ obiectū: ad q̇d infinitas ꝯcomitat͛. Sed
doc. dicit ꝙ videt͛ sub rōne īfiniti: ita ꝙ nō tm̄ cognosci=
tur deitas sed īfinitas q̄ est gradus ītrisecus: ⁊ ꝓbat ex
hoc: qꝛ nihil nisi sub ratiōe infiniti formalr͛ p̄t quietare
intellectum: ita ꝙ si nō inꝙ̄tum infinitū formalr͛ app̄hē
deret͛: sed tm̄ īfinitas ꝯcomitaret͛ nō plus quietaret po=
tentiam app̄hensiuā ꝙ̄ aliud ītelligibile. Accidit em̄ si=
bi īfinitas vt cōparatur ad potentiā illā qꝛ tūc nō appre
henderet͛ obiectum sub rōne īfiniti: sicut nō plus quieta
ret visum triāgulus vt albus ꝙ̄ vt niger: si triāgulus so
lum inꝙtum triāgulꝰ ꝯꝑetur ad potentiā illam: ⁊ nō ap
p̄hendatur illud ꝯcomitās: sic ī ꝓposito. Silr͛ essentia

nō quietat nisi vt est essentia visa exn̄s in tribus supposi
tis: ⁊ hoc de facto/ qꝛ de possibili posset videri essentia
absq; hoc ꝙ videātur ꝑsone/ ⁊ vt sic visa ꝑfecte quietat:
vt ptȝ a doc. ī p̄mo. d. 1. q. 2. cum ergo de facto nō q̇etet/
nisi vt exn̄s in tribus ꝑsonis/ ⁊ ꝙ sic existat ꝯuēit sibi ra
tione sue infinitatis: vt patuit ī p̄mo. d. 28. ꝙ de facto nō
quietat nisi app̄hendat͛ sub ratiōe sue īfinitatis. ¶ Ibi
Et tūc ad istas duas ꝓbatiōes. Dicit doc. ꝙ ꝙ̄uis ad.
d. obiectoꝝ specificam seq̄tur. d. specifica actuū: nō tamē
ad vnitatem specificam obiecti: semꝑ seq̄tur vnitas actꝰ
specifica/ ⁊ hoc ptȝ qꝛ respectu eiusdem obiecti pn̄t esse
actus spē distincti. s. actus intelligendi ⁊ actus volendi
q̇ distigūtur specie/ idem em̄ obiectū sub eadem rōne for
mali est intelligibile ⁊ volibile: vt ptȝ a doc. ī p̄mo. d. 3. q
3. ⁊ in. 4. d. 49. ⁊ sic respectu eiusdem obiecti sub eadeȝ
rōne formali accepti pn̄t esse distīcti actus cognoscendi
specie distincti ⁊ de facto notitia ītuitiua ⁊ abstractiua
eiusdem obiecti distingunt͛ specie: vt ptȝ a doc. in. d. 3. p̄
mi. ⁊ in. 2. d. 25. ⁊ in. 4. d. 49. ¶ An etiā respectu eius= difficul.
dem obiecti possint esse plures notitie intuitiue specie di
stincte. ¶ Dico duo: p̄mo si teneat͛ ꝙ obiectum beatifi= Rn̄sio
cum sit totalis causa notitie intuitiue: ꝙ forte in intelle= notanda
ctibus specie distīctis poterit causare notitias specie di
stinctas ꝓpter sui illimitationem: sicut etiā sol approxi=
matus aliꝫ ⁊ aliꝫ passo alterius ⁊ alterius rōnis causabit
in eis alium effectū alterius ⁊ alterius rōnis: ⁊ hoc ꝓpt͛
illimitationem solis. ¶ Dico scdo ꝙ si ad notitiā intuiti alia res.
uam requirit͛ etiam potentia intellectiua: ꝙ notitie ītui singul.
tiue partialr͛ causate a potentiꝫs specie distinctis specie
distingunt͛: ita ꝙ distinctionem hn̄t ab ipsis potentiꝫs:
sic erit in ꝓposito de visiōe beati ⁊ visiōe dei. ¶ Si etiā
teneatur ꝙ distinctio specifica sit ab obiecto vt a causa
partiali p̄ncipali tm̄: tūc dicendū esset ꝙ tale obiectū vt
ꝯcurrit cum alia ⁊ alia potentia specie distincta natum
est tātum causare ꝑtialr͛ notitias ītuitiuas spē distīctas
et ꝙ̄uis entitas notitie sit etiā ꝑtialr͛ a potentia: vnitas
tm̄ specifica: siue distīctio specifica actuum/ erit p̄cise ab nota bn̄
obiecto. ¶ Si etiā teneat͛ ꝙ obiectum sit causa minus hāc sin=
p̄ncipalis: ⁊ ꝙ sit partialr͛ causatiuum actuū specie di gularem
stinctoꝝ: pariformiter dicēdū esset sicut de obiecto bea= distīctio=
tifico. Et q̇d dicit ꝙ causa essentialr͛ p̄or actu necessario nem.
req̇sita inꝙ̄tum distincta ꝯcludit distīctionem in causa=
to: aliud est em̄ causas specie distinctas ꝯcurrere ad cau
satum: ⁊ aliud ē ipsas req̄ri vl͛ p̄exigi vt necessario distī=
ctas: qꝛ p̄momō nō semꝑ ab illis causis causant͛ effectꝰ
specie distincti: ptȝ qꝛ mus genitus ab alio mure: ⁊ mus
causatꝰ a sole sunt eiusdē speciei: ⁊ tm̄ sūt a causis specie
distinctis: ⁊ hoc ē: qꝛ nō p̄exigunt illas causas vt neces=
sario specie distinctas: ptȝ qꝛ mus causatus a sole potuit
causari ab alio mure: qꝛ respectus ad aliam ⁊ aliam cau
sam nō variat rōnem formalē effectus: vt ptȝ a doc. ī. 2.
d. 20. q. 2. sed qn̄ p̄exigūt causas vt necessario specie di=
stinctas: tunc spē distigūt͛: sicut pȝ de cognitiōe lapidis ⁊
cognitione hoīs: nā isti duo actꝰ sūt necessario a causis
spē distīctis. s. ab obiectis: pȝ qꝛ cognitio hoīs nullomō
posset causari a lapide: nec cognitio lapidis p̄t causari
ab aliquo homine: qꝛ tunc homo ꝯtineret lapidē s̄m to=
tam suā entitatē: vt ptȝ a doc. in p̄mo. d. 3. q. 1: ⁊. d. 8. ⁊ in
2. d. 3. ⁊ in q̊l. q. 14. art. 2. solus em̄ deꝰ ꝯtinet lapidē s̄m
totam suam entitatē. ¶ Si dicatur ꝙ iste due cognitio= Obiectō
nes nō p̄exigunt necessario causas specie distinctas: q̇a
pn̄t imediate causari a deo. ¶ Dico ꝙ ꝓpō doc. dȝ sic in Sol. val
telligi ꝙ illi actus q̇ p̄exigūt necessario causas specie di de sing.
stīctas: vl͛ q̇ p̄exigūt tm̄ vnā causam: sed vt necessario cō
tinentem causas secūdas vt spē distīctas q̄ si actu cārēt:
cārēt necessario actus vt spē distīctos: sꝑ illi actus spē di
stiguntur: siue īmediate sint causati ab aliꝫs causis secū
dis: siue sint causati īmediate a cā ꝯtinente illas scdas
causas. ¶ Ibi. Nec p̄hūs dicit ꝙ actus hn̄t vnitatē ab
vnitate obiecti: sed distīctiōem. i. ꝙ nō sequit͛ s̄m eum si
obiectum ē vnū spē: ergo ⁊ oēs actus respectu illius ob=
iecti sunt vnum spē: sed bn̄ seq̄tur s̄m eum: ꝙ si obiecta
distīguntur spē: ꝙ etiā actus distīguntur spē: vt ptȝ secū
do de aīa. t. c. 33. ⁊. 37. ⁊. 42. ¶ Ibi. Ad scdam ꝓbatiō=
nem in qua dicebatur ꝙ tunc intellectus aīe xp̄i ꝯp̄hen=
deret ꝟbum: dicit exponēdo vnū dictum Aug. de ci. dei
lib. 13. c. 18. dicētis. Quicq̇d scia ꝯp̄henditur sciētis co
gnitiōe finitur. Dicit ꝙ hoc dictum nō est intelligēdum

ꝙ tale obiectū cognitū absolute finiatur ꝑ cognitionem
ipsius sciētis.i.ꝙ tale obiectū cognoscat vt finitū:q₂ tūc
deus nō ꝯp̄henderet se:quia si deus finiret cognitiōe sui
tūc nō ꝯp̄henderet a se:ptꝫ q₂ nō cognosceret sub rōne ī
finiti:cū tñ sit formalr̄ infinitū obiectū.ꝫ absolute nō in
telligit̄ ī se finiri cognitiōe sciētis:sed tm̄ ītelligit̄ finiri
[qd ītelle ctū ɔphē dere aliqd ītelligibile.] ipsi cognoscēti:q₂ respectu cognoscētis se habet ac si eēt
finitū:ita ꝙ sit ꝯmēsuratio ītelligibilis ad intellectionē
sic ꝙ vnū nō excedat aliud:videt̄ eñ solus ille intellect⁹
ꝯp̄hendere aliqd ītelligibile cuius tanta est ꝑfectio ī in=
tellectualitate q̄ta est ꝑfectio vl' intelligibilitas obiecti
intelligibilis:puta si obiectū ē intelligibile intellectiōe
infinita:intellectus sit intellectiuus intellectiōe īfinita:
ita ꝙ solus ille ītellect⁹ q̄ p̄t elicere tantā intellectionē
intēsiue quāta obiectū natū est intēsiue intelligi d₂ ꝯpre
hendere obiectū:ita ꝙ inter illa est ꝯmensuratio ⁊ adeq̄
tio:⁊ sic neutrū respectu alterius ē excedēs:⁊ ita vtrūq₃
q̄si finitū alteri:q₂ simplr̄ adeq̄tum:lꝫ eñ vtrūq₃ sit for=
malr̄ infinitū:tñ ꝑ q̄to vnū nō excedit aliū:nec econtra
d₂ vnū finiri alteri:⁊ ecōtra:q₂ ꝫ null⁹ intellectus crea=
tus potest hr̄e tantā intellectualitatē:neq₃ in actu p̄mo:
neq₃ in actu scd̄o(.i.ꝙ nō pōt hr̄e intellectū neq₃ actum
intelligendi) q̄ta est intelligibilitas dei vt obiecti:imo
in īfinitū excedit:est eñ intelligibilis intellectiōe infini=
ta intēsiue:⁊ ꝑ ꝯn̄s a solo intellectu potente elicere taleꝫ
intellectionem:⁊ sic ptꝫ quō nullus ītellect⁹ creatus p̄t
ꝯprehēdere deū:lꝫ videat illū sub rōne infinitatis:q₂ si
talis visio esset ꝯp̄hensiua ipsi⁹ deitatis:esset intēsiue in
finita:sicut ēt deus est intensiue infinitus ī intelligibili
tate. ¶ Tertio p̄ncipalr̄ arguit ꝓbando:ꝙ ꝑfectissima
tertiū ar. visio ṽbi nō p̄t esse p̄ma ꝑfectio intellectus aīe xp̄i:sꝫ ꝙ
talis visio nō possit inesse nisi p̄supposita alia ꝑfectione
p̄ori:⁊ hoc ꝓbat:q₂ sicut visio naturalis req̄rit lumē na=
turale aliud a se ⁊ prius ipsa:vt ptꝫ de visiōe coloris:ita
visio supnaturalis req̄rit lumē supnaturale aliud ab ip
sa ⁊ prius ea:⁊ iō nō pōt visio supnaturalis esse p̄ma ꝑ=
fectio illius intellectus:cuius oppositum ꝓbatuꝫ est in
corpore.q. ¶ Rn̄.ad hoc argumentū:ptꝫ ex dictis ī cor
Solutio pore:q.q₂ qñ obiectū sufficiēter supplet vicē lūinis:tunc
non req̄ritur aliud inter potentiā ⁊ obiectū:⁊ ꝙ in intel=
lectiōe naturali:puta in cognitiōe abstractiua obiecti:vl'
etiam intuitiua lumē sit aliud ab ipsa:puta intellectus
agens:qui ponit̄ lumē hoc est ex imꝑfectiōe obiecti.
q̄rtum ar gum̄. ¶ Quarto ⁊ vltimo arguit doc.sic. Sicut actus ꝑfect⁹
naturalis elicit̄ ab habitu:q₂ act⁹ non est ita ꝑfect⁹ q̄ p̄=
cedit habitū sicut q̄ sequit̄:ṡm philosophū scd̄o ethi.ita
ēt actus ꝑfectissimus supnaturalis p̄supponit habitum
Resp .j. supnaturalē. ¶ Respōdet doc.p̄mo ꝑ idē qđ dictū ē ad
tertiū argumentū:ꝙ silitudo nō tenet de actu naturali ⁊
supnaturali:q₂ actus naturalis p̄cedens habitū non est
ꝑfectus ex ꝑfectiōe obiecti in se:q₂ sufficientes supplet
Scd̄a. vicē cuiuscūq₃ habit⁹. ¶ Ibi. Pōt tamen dici. Dat etiā
aliā responsionē ⁊ dicit ꝙ actus pōt esse ꝑfectus vt prior
habitu:ptꝫ de assensu q̄ quis assentit p̄ncipio ꝑ se noto:
q₂ stante cognitiōe terminoꝝ ⁊ connexione eoꝝ ꝑfecte co
gnita:ꝑfectissime assentit illi p̄ncipio:ita ꝙ q̄uis ex plu
ribus actib⁹ assentiendi generet̄ in eo habitus:tñ ꝑ actū
assentiēdi sequētem habitū nō ꝑfectius assentit illi p̄nci
pio:⁊ ꝑ ꝯn̄s nō semꝑ actus sequēs habitū est ꝑfectior a=
ctu p̄cedente. Hoc idē p̄t dici de assensu respectu ꝯclusio
nis:⁊ ptꝫ lr̄a. Nota tñ que dicit doc.j.d.33.de habitu mo
rali in angelis.

¶ Questio Secunda.

SEcūdo principaliter querit doc. An possibile fuerit intellectuꝫ aīe xp̄i videre omnia in verbo que ṽbum videt.

In ista.q. duo principaliter facit
Opi. S. Tho. p̄mo recitat duas opi.q̄s iprobat:scd̄o rñdet ex intētiōe
ad.q. ¶ De p̄mo. Ponit̄ p̄mo opi. Tho.p̄ma parte sū.
q.12.art.8.⁊.tertia pte.q.10.art.2.⁊.3. q̄ dicit ꝙ nō po=
tuit videre oīa q̄ videt ṽbum:q₂ tūc seq̄retur ꝙ intellect⁹
aīe xp̄i actu ꝯp̄henderet ipm̄ ṽbum:q₂ vidēs oēs effect⁹
in causa p̄ma potest ipsam ꝯp̄hendere. Et hoc ꝓbat:q₂
q̄to p̄ncipiū ꝑfectius videt̄:tāto plures cōclusiōes ī eo
vīr.s.ṽtualr̄ cōtente ī eo:ꝫ ecōtra q̄to plures cōclusio=
nes vīr ī pricipio tāto ꝑfectius videt̄ pricipiū:ꝫ videns
oēs ṽtualr̄ cōtentas ī eo poterit illud cōprehēdere. Sic
in ꝓposito. ¶ Distiguit tñ de sciētia dei:q₂ q̄dam est sim
plicis notitie:q̄ est respectu possibiliū ⁊ actualiū:⁊ q̄daꝫ
est sciētia visiōis:q̄ est tm̄ respectu hñtiū exñtiam in aliq̄
pte tēporis:oīa cognita scia visiōis ponit̄ aīa xp̄i cogno
scere ī ṽbo:nō aūt omnia cognita scia simplicis notitie.
¶ Contra hāc opi.instat doc.⁊ p̄mo cōtra rationē Tho. Improbat tho.
ꝓbādo ꝙ nō sequitur ꝙ si intellectus cognoscit omnia ī
ṽbo:ꝙ possit illud ꝯprehēdere:⁊ arguit̄ sic:p̄mo si cogno
scens aliquid sub ratiōe p̄oris ⁊ intimiori nō cōprehendit
illud:multo minus ꝯp̄hendet si cognoscat sub ratiōe re=
motiori:hec pꝫ:sed infinitas dei est p̄or ⁊ magis intima
deitati q̄ posse creare effectus:ptꝫ q₂ ideo pōt creare:q₂
infinitus ⁊ nō econtra. Sꝫ cognoscēs deū sub rōne infi=
nitatis nō ꝯprehendit eū:ptꝫ q₂ actus cōprehensiuus nō
tm̄ terminat̄ ad obiectū etiam distinctissime cognitū:sꝫ
adequatur cognoscibilitati obiecti:q₂ si obiectum sit co
gnoscibile cognitiōe īfinita:si talis cognitio nō fuerit in
tensiue īfinita nō dicet̄ cōprehensiua:vt supra patuit p̄ā
ti.d.q.1.sed nullus intellectus creatus ꝑ q̄cūq₃ poten=
tiam p̄t habere notitiā intensiue infinitā de aliquo obie
cto:cū talis sit impossibilis creari:si ergo nō pōt cōpre=
hendere sub ratiōe īfinitatis:ergo nec sub ratione q̄ pōt
oīa creare. ¶ Scd̄o istat:q₂ cognoscens vnū effectum ī
ṽbo nō comp̄hendit illū:nec ṽbum vt ē causa illius:ꝫ
quotcūq₃ effectus cognoscat nullū eorum comp̄hendet
nec ṽbū vt est causa alicuius eoꝝ:igitur multo magis:
nec simplr̄ comp̄hendet causam si oēs effectus ei⁹ co=
gnoscat. ¶ Nota:ꝑ intelligētia huius ratiōis ꝙ cogno
scere aliquid in ṽbo:est ꝙ talis cognitio terminet̄ ad il= aliqd cognoscatur ī ṽbo qd sit.
lud vt p̄cise relucet in essentia diuina:ita ꝙ talis cogni=
tio:puta si est lapidis visi ī ṽbo p̄cise terminat̄ ad lapidē
vt in ipso ṽbo:⁊ sic nō pōt videri lapis ī ṽbo qui videat̄
⁊ ipsum ṽbum:cū sit idē actus q̄ lapis videtur ī ṽbo:et
ipsum ṽbum:vt ptꝫ a doc.in q̄l.q.15.art.vlt.nō tñ ē ne=
cesse ecōtra.s.ꝙ vidēs essentiam videat etiam oīa relucē
tia in ea:sed quis nō potest videre aliquid vt in essentia
quin etiā eodem actu videat essētiam:scd̄o videre lapi=
dem in ṽbo est qđ notitia illius visi in ṽbo puta lapidis
nō sit ab ipso lapide:sed sit ab ipso ṽbo vel ab aliq̄ sup=
plente vicem ṽbi. Ex his ptꝫ:ꝙ si visio lapidis ī ṽbo eēt
comp̄hensiua respectu ipsius lapidis:vt in ṽbo esset ēt
cōprehensiua ṽbi cū sit penitus eadē visio:vt supra dixi
¶ P̄.Si visio lapidis vt ī ṽbo sub illa rōne qua ṽbum ē
causa illius eēt ꝯp̄hēsiua:seq̄retur ēt ꝙ eadē visio eēt cō
p̄hensiua ṽbi. Si ꝫ ꝑ effectū vt visū in ṽbo nō ꝯprehē=
ditur ipsum ṽbum:multo minus nec causa p̄ma cogno=
scitur si oēs effectus illius p̄me cognoscant̄. ¶ Ibi.
P̄. Illud exēplū de ꝯclusiōe ⁊ p̄ncipio accipit ṡm.s.hoc
ꝙ quāto plures ꝯclusiones cognoscūtur tanto ꝑfectius
cognoscit̄ p̄ncipiū in se:quia tūc seq̄retur ꝙ causa acci=
peret aliq̄ ꝑfectionē ab effectu vt effectus est:si eñ cau
sa d₂ ꝑfectius cognosci:ex hoc qđ plures effectus actu
cognoscunt̄:tunc ꝑfectionē sue cognoscibilitatis acci=
pet ab effectu:qđ est fl̄m:ꝫ cognitio p̄ncipij vt est causa
cognitiōis ꝯclusiōis nullomō ꝑficit̄ ꝑ cognitionē ꝯclu=
sionis:q₂ cognitio p̄ncipij nō est formalr̄ ꝑfectior q₂ co=
gnoscunt̄ plures ꝯclusiōes/imo siquis distincte cogno=
sceret p̄ncipium in se:⁊ nullā ꝯclusionē ṽtualiter ꝯtentā
in eo cognosceret:ita ꝑfecte cognosceret illđ:sicut si oēs
cognosceret/q₂ sic̄ ꝑfectio p̄oris in entitate non depēdet
a ꝑfectiōe posterioris:ita nec ꝑfectio cognitionis p̄oris
depēdet a cognitiōe posterioris. ¶ Cōfirmat̄ ratio ista
q₂ accipiatur aliqđ p̄ncipiū vt notū ī aliquo gradu:pu=
ta vt notitia huius p̄ncipij/oē aīal rōnale est risibile sit
ꝑfecta vt quatuor/tunc quero an ꝑ ipsuꝫ p̄ncipiū sic no
tum possit alia ꝯclusio cognosci/puta ista/oīs homo ē ri
sibilis:ita qđ maneat cognitio talis p̄ncipij p̄cise vt.4.
si sic maneat:habetur ꝓpositum q₂ cognoscens ꝯclusio=
nem ex tali p̄ncipio nō ꝑfectius cognoscit illud/⁊ sicut
dico de vna conclusiōe/hoc idē ptꝫ de omni alia conclu=
sione contēta in eo:cum non sit maior rō de vna q̄ de a=
lia. Si ṽo dicatur qđ nō manet talis notita p̄cise vt.4.
sed qđ per cognitionē ꝯclusionis sit vt quinq₃. Contra/
q₂ seq̄t̄ qđ p̄ncipiū vt cognitū vt.4.nō sit p̄ncipiū d₂ eñ
p̄ncipiū respectu alicui⁹ ꝯclusiōis. ¶ Itē tūc eēt circul⁹
iter illa/ptꝫ q₂ nam ꝑfectio notitie ꝯclusiōis dependet a
p̄ncipio noto/ergo si ꝑfectio p̄ncipij noti depēderet a no
titia ꝯclusionis:tunc esset circulus inter illa/⁊ sic idē re=

ſpectu eiuſdem eſſet pfectius ꝛ iperfectius prius ꝛ po
ſterius: q̄ ſunt ipoſſibilia. ¶ Ibi. Iſtud etiā ꝯfirmaꝛ per
philoſophū p̄mo poſte.t.c.25.vbi vult ꝙ opꝫ maxie co-
gnoſcere de ſubiecto quid ē. Et rō eſt: qꝛ in rōne ꝛ q̄dita
te ſubiecti ꝟtualr includiꝛ tota rō ſcie: nec p ipſam demō
ſtrationē acq̄ritur aliquomō de ſubiecto q̄d eſt: imo to-
talr p̄ſupponiꝛ: ſed tm̄ p demōſtrationē acq̄riꝛ cognitio
paſſionū inherētium ſibi: ꝛ ita erit de cognitiōe cōcluſio
nis reſpectu p̄ncipij: qꝛ cognitio p̄ncipij totaliter p̄ſup-
poniꝛ demōſtratiōi: ꝛ in nullo perfectioꝛ acq̄ritur p de-
mōſtrationē. ¶ Ibi. Ad argumētū ꝗ ꝛc. Dicit doc. ꝙ ē
fallacia ꝯn̄tis: qꝛ nō ſeq̄tur cognoſcens pfectius cauſaꝫ
p̄t plures effectus cognoſcere ꝗ cognoſcens plures effe
ctus cognoſcit pfectius cauſam: nō ſequiꝛ: ſic intelligen
do ꝙ cognitio effect⁹ ſit cauſa pfectioris cognitiōis cau
ſe: qꝛ bn̄ ſeq̄tur cognitio pfectioꝛ cauſe ē cauſa cognitio-
nis pluriū effectuū: nō tn̄ ecōtra. Si ꝟo argueret: nō de
cauſa pfectiōis: ſed q̄ſi a ſigno nō ꝯmitteret fallacia: qꝛ
bn̄ ſeq̄tur ꝙ cognoſcēs plures effecus ſpē diſtinctos de
pendere ab aliqua cauſa p̄t hr̄e pfectiorē notitiā de cau-
ſa ꝗ cognoſcēs tm̄ vnuꝫ effectū: qꝛ ille arguitiue cogno
ſceret cauſaꝫ eſſe pfectiorē. ¶ Ibi. Cōtra diſt. illā q̄ ſol
uitur. q. de duplici ſcia viſiōis ꝛ ſimplicis notitie. Doc.
arguit pbādo ꝙ intellectus aīe xp̄i nō tm̄ p̄ot hr̄e noti-
tiā viſionis: q̄ poniꝛ tm̄ reſpectu eoꝝ: q̄ hn̄t exn̄tiam in a
liqua pte tp̄is: ſed ꝙ etiā p̄t hr̄e ſciam ſimplicis notitie
q̄ reſpicit etiā illa q̄ nunq̄ habebūt eſſe i aliqua parte tē
poris: ptꝫ qꝛ p̄ot cognoſcere aliqua q̄ nunq̄ erunt: certū
eſt em̄ ꝙ deus p̄t multa creare q̄ tn̄ nunq̄ creabit: ꝛ illa
deus poteſt oñdere intellectui aīe xp̄i. ¶ Preterea: poſ
ſibile eſt vt videat i ꝟbo aliqd̄ poſſibile: qd̄ tn̄ nunq̄ erit
ꝛ q̄ rōne vnum ꝛ aliud: ꝛ p ꝯn̄s poterit videre iſinita poſ
ſibilia: q̄ tn̄ nunq̄ erūt: nam iſinita idiuidua ſunt poſſibi
lia q̄ nūq̄ actu erūt ergo ad vitādum iſinitatē optꝫ aliuꝫ
terminū p̄figere ꝗ includēdo actualia ꝛ excludendo poſ
ſibilia: qꝛ ex quo poſſibilia ſunt iſinita q̄ nūq̄ erūt i actu
et ſi vnū eoꝝ poteſt videre ita ꝛ aliud: cum nō ſit maioꝛ
ratio de vno ꝗ de alio: ꝗ ꝛ infinita.

Opi. Hen.

¶ Secunda opi. eſt Hen̄. quoli. v. q. xiiii.

qui dicit ꝙ intellectus aīe xp̄i potuit videre oīa i verbo
habitualr: ſed nō potuit videre oīa actualr: p̄muꝫ ſuppo
nit tanq̄ verū ſcd̄m pbat tribus rōnibus. Prīa ſi poſſet
videre oīa actualr: tunc eq̄retur itellectui diuino: qꝛ tot
p̄ciſe videret quot itellectus diuin⁹ poſſꝫ videre. Secūda
ſi poſſet videre infinita ſimul: ſeq̄retur ꝙ nō videret: ꝯn̄a
pbatur: qꝛ ꝟtus finita minus videt diſtincte tria ꝗ duo
ergo ſi videt in iſinitū plura: ſequiꝛ ꝙ in iſinitum videt
min⁹ diſticte: ſꝫ i infinitū min⁹ diſtincte vidē eēt nō vidē
Tertia. intellectus aīe xp̄i nō eſt intenſiue infinit⁹: ꝗ non
p̄t ſimul videre infinita: ꝯn̄a ptꝫ: qꝛ infinitas extēſiua p̄-
ſupponit infinitatē intenſiuā ſm̄ Com̄. de ſubſtātia orbis
et. 12. met. cō. 41. ¶ Contra hanc opi. inſtat doc. p̄mo

Hēri. im probaꝛ.

contra illā ptē de habitu: ꝛ ſcd̄o pbādo ꝙ ſcd̄a ps repu
gnat p̄me: contra p̄mā ſic inſtat doc. qꝛ aut iſte habitus
ponitur rō formalis itelligēdi iſinita ſub ſuis pprijs rō-
nibus formalib⁹: aut p̄ciſe pōitur ꝙ iſte habitus eſt rō
cognoſcendi infinita: p q̄to fundat infinitos reſpectus
ad infinita obiecta. Si p̄mo cōtra: qꝛ ſeq̄tur ꝙ ſit iſinit⁹
intenſiue: ptꝫ qꝛ q̄to aliq̄d eſt rō formalis cognoſcendi
plura: quoꝝ qd̄libet req̄rit aliq̄ pfectionē in rōne forma
li cognoſcēdi: ſi ppriā haberet: illud tale ē pfectius intē
ſiue: ꝗ ſi eſt rō formalis cognoſcēdi iſinita obiecta: quo-
rum qd̄libet req̄rit aliquē gradū ſpecialē pfectiōis i ſua
rōne formali: quia ꝛ propriam entitatē: ꝛ p ꝯn̄s ꝛ ppriam
itelligibilitatē: illud tale erit iſinitū intēſiue: ꝛ p ꝯn̄s ta-
lis habitus ſi eſſet rō formalis cognoſcendi iſinita: ſiue
cauſandi cognitionē iſinitoꝝ obiectoꝝ eſſet iſinitus iten
ſiue: qd̄ eſt ipoſſibile: ꝛ de hoc vide doc. d. 2. primi pte. 1.
q. 1. ꝛ i. 2. d. 3. q. 10. ꝛ vide q̄ ibi expoſui ꝛ notaui p̄cipue i.
2. Si ſcd̄o ꝯtra: p̄mo ſic: qꝛ hoc ſcd̄m cōtradicit p̄mo: pꝫ
ideo em̄ ponit talē habitū fundare iſinitos reſpectus ad
infinita obiecta ad euitādum iſinitatē intenſiuā illi⁹: qꝛ
bn̄ poteſt aliq̄d fundare iſinitos reſpectus ſine iſinitate
fundamenti: vt ptꝫ de albedine cōparata ad iſinitas al-
dines: q̄ vt ſic fundat iſinitas ſimilitudīes: ꝗ hoc mō po-
terit poni ꝙ ſit vnus actus itelligendi qui fūdet iſinitos
reſpectus ad infinita obiecta: qui tn̄ nō erit iſinitus intē
ſiue: ꝛ ſic itellectus aīe xp̄i poterit actualr videre iſinita
ſine infinitate ipſius intellectus ꝛ actus: ꝛ ſic ſcd̄m mē-
brum repugnat primo. ¶ Ibi. Illud etiā de reſpectib⁹
nō cōcludit. Dicit doc. ꝙ q̄uis idē poſſit fundare infini
tos reſpectus: puta infinitas ſilitudes: qꝛ iſinite ſilitudi
nes nihil aliud requirūt pro fundamēto: niſi vnitatē na
ture in qua ipſa albedo ꝯuenit cū infinitis albedinibus:
nō tn̄ aliq̄d poteſt fundare iſinitos reſpectus q̄leſcunq̄

Idē p̄ot fundare infinitos reſpect⁹.

ptꝫ quia nō poteſt fundare iſinitos reſpect⁹ poſterioris
ad prius a quo eſſentialr dependet: qualis eſt reſpectus
cauſati ad cauſam/cauſa em̄ quāto plures effectus p̄ot
cauſare tanto eſt pfectioꝛ/ꝛ ſic cauſatum dicit reſpectuꝫ
eſſentialē cauſati ad cauſam: dicit etiam reſpectum eſſē-
tialem impfecti ad perfectum: ſi eſt cauſa equoca: non
poteſt ergo idem cauſatum icludere iſinitos reſpectus
ad infinitas cauſas/qꝛ tunc ſimul depēderet ab iſinitis
cauſis actu: qd̄ tn̄ eſt ipoſſibile: ſimiliter idē nō poteſt fū
dare infinitos reſpectus menſurati ſm̄ pfectionē ad infi
nitas mēſuras. Cū ꝗ obiectū ſit cā habitus: vel ſaltem
poſſet eſſe cauſa illius (qd̄ dico: qꝛ ꝛ ſi habitus inclinās
ad cognitionem lapidis poſſet imediate cauſari a volū-
tate diuina: tn̄ nō excludiꝛ quin etiam poſſet cauſari a la
pide) ſeq̄tur ꝙ habitus depēdet ab obiecto vt ab ei⁹ cau
ſa/ꝛ icludit reſpectum ad obiectū a quo natū eſt cauſari
poſito ꝙ ab alio cauſetur/cum ergo idem habit⁹ nō poſ-
ſit cauſari ab obiectis ſpē diſtictis/vt ptꝫ/qꝛ habitus ſpe
cificantur ab obiectis/ſi eſt etiā habitus imediate cauſa
retur a volūtate diuina/adhuc nō poſſet fundare alium
et aliū reſpectuꝫ ad obiecta ſpē diſticta: qꝛ ex quo eſt in-
cauſabilis ab vtroq̄ obiecto ſeq̄tur ꝙ nō poterit iclude
re tales reſpectus ſimul. Et ſilr habitus dicit reſpectuꝫ
mēſurati ad obiectū actu cognitū vt ad mēſuram actua
lem: cum ergo actu nō poſſit idem habitus mēſurari ab
obiectis cognitis ſpē diſtinctis ſequitur ꝙ talis habit⁹
nō poterit ſimul icludere tales reſpectus ad obiecta co-
gnita ſpē diſtincta/nam obiectū vt actu cognitū dꝛ men
ſura actualis tam actus ꝗ habitus: de quo vide doc. q.
13. quo. ꝛ q̄ ibi plixe expoſui. ¶ Dicit ergo doc. ꝙ q̄uis
idem poſſit fundare iſinitas relatiōes: nō tn̄ iſinitas q̄ſ-
cūq̄: qꝛ nō mēſurati ad mēſuram/nec cauſati ad cauſaꝫ
Et ſi talis habitus includeret iſinitos reſpectus ad iſi-
nita obiecta: vt ponit Hen̄. poſito etiā ꝙ talis habitus
eſſet imediate creatus a deo/illi reſpectus eſſent tm̄ po-
ſterioris ad prius/qꝛ omnis habitus q̄tum eſt ex natu-
ralibus natus eſt eſſe poſterioꝛ obiecto cuius eſt/qꝛ ꝛ ab
illo natus eſt cauſari/ꝛ ſimilr natus menſurari/mō ideꝫ
nō poteſt fundare iſinitos tales reſpectus. ¶ Ibi. Sꝫ. ꝙ
ſcd̄m membrū ꝛc. ſcd̄o p̄ncipalr Doc. arguit pbādo qd̄
ſcd̄m mēbrum ꝯtradicat/p̄mo videꝛ em̄ cōtradictio qd̄
ponatur in vno itellectu vnus habitus q̄ habitualr poſ
ſit cognoſcere infinita obiecta: ꝛ ꝙ tn̄ actualr per illū ha
bitum nō poſſit illa cognoſcere/ptꝫ qꝛ talis habitus ha-
bebit actum ſibi adeq̄tum vel vnum actū qui ſimul ſit in
finitoꝝ obiectoꝝ/vel plures/puta qd̄ tot ſint actus quot
ſunt obiecta cognoſcibilia / ꝛ ſic ſequitur quod habitus
erit infinitus: qd̄ eſt ppoſituꝫ i p̄ma parte/vel ſequitur
ꝙ actus q̄ eſt infinitorū obiectoꝝ non eſt infinitus: vel ꝙ
illi actus plures qui ſunt ad iſinita obiecta nō eſſent nu
mero iſiniti/qd̄ ē ppoſitum ex alia parte/vꝫ qd̄ itellect⁹
diuinus poſſet p vnum actū itelligere iſinita obiecta/ et
itelligere iſinita obiecta/ꝛ tamē nō eēt iſinitus vl p plu-
res actus poſſꝫ iſinita obiecta itelligere ꝛ tamē nō eſſet
iſinitus/qꝛ nec illi plures eēnt iſiniti/ꝛ ſic p hoc qd̄ ſimr
itelligeret iſinita obiecta nō intelligeretur adequari in-
tellectui diuino.

Soluūꝛ Arg. hē.

¶ Nunc reſpondendū eſt ad rōnes Hen̄.

q̄ reſponſiones ponunꝛ a doc. ibi. Ad illa p ſcd̄a opi. ꝛc.
Ad primū dicit doc. qd̄ poſito qd̄ itellectus aīe xp̄i vide
ret tot obiecta quot intellectus diuinus/non tn̄ ſequitur
qd̄ ſibi adequareꝛ/qꝛ itellectus diuinus videret illa pfe-
ctius/ꝛ ideo nō poſſꝫ ſibi adequari intēſiue/lꝫ forte extē
ſiue/poſſꝫ etiam dici qd̄ nō haberet a ſe ꝛ de ꝟtute ppa
qd̄ videret iſinita ſicut intellectus diuinus habet a ſe/
ideo nō poteſt concludi iſinitas intenſiua itellectus aīe
xp̄i. Sicut etiā eſſe in iſinitis locis ſimul nō ꝟtute ppa
ſed virtute diuina nō cōcludit illum eſſe imenſum / ſed
cōcluditur ex hoc qd̄ ex natura propria actu eſt in iſinitꝭ

locis/vt patet a doc.in.2.d.2.⁊ in.4.d.10.sic dicendum
est in proposito. ¶ Ad aliud cum dicitur qd in infinitū
indistincti⁹ videret infinita: pt dici ꝙ videre indistincti⁹
respectu pluriū non necessario est ex parte intellectus vt
receptiuus: sed solū vt elicitiuus: posset eñ recipere vi=
siones eq̄ distinctas pluriū sicut paucoꝝ: ⁊ ita si ratio va
leret ꝯcluderet solū ꝙ intellectus nō possit esse elicitiu⁹
respectu infinitarum visionū: sed pt dici ꝙ nec hoc cōclu
dit: q2 ⁊ si de facto intellectus nr̄ indistincti⁹ itelligat plu
ra ꝙ̄ pauca: hoc tñ nō necessario ꝯueīt sibi d̄ ratiōe sua q̄
intellectus est prior actu elicito: sed est aliquo cōcomitā
te qd nō est necesse ponere in intellectu xp̄i. ¶ Ad ter=
tium. Infinitas extensiua ad aliqua vt ad formas reci=
piendas nō cōcludit infinitā entitatē receptiui: sicut ptz
de materia si esset receptiua infinitarū formaꝝ: imo ma=
gis ꝯcludit iperfectionem: sed infinitas extēsiua ad aliq̄
vt ad effectus simul causabiles ꝯcludit ifinitatē intensi=
uam: eo ꝙ talis pluralitas concludit maiorē ꝑfectionez
in eo ꝙ̄ ad plura se extēdit: nō ita de receptiuo. Si tamē
intellectus ponit̄ elicitiuus infinitoꝝ. Dico ꝙ nec illa in
finitas extēsiua ꝯcludit infinitatē intēsiuam intellectus:
sed obiecti: q2 obiectū ē causa p̄ncipalis actiua respectu
illaꝝ visionum ⁊ non intellectus.

¶ Ibi. Tertio modo Hic doc. ponit mo=
dū proprium qui stat in duabus cōclusiōibus p̄ncipalibus
Quarum p̄ma est ꝙ intellectus nō solum aīe xp̄i: sed q̄=
libet alius creatus ꝙ̄tum est ex se est simul receptiu⁹ in=
finitarū intellectionū respectu infinitoꝝ obiectoꝝ. Scd̄a
est ꝙ intellectus aīe xp̄i ⁊ q̄libet alius creatus est rece=
ptiuus vnius intellectiōis icludentis infinitos respect⁹
ad ifinita obiecta q̄ actu pōt simul itelligere ifinita obie
cta. ¶ Prima cōclusio sic ꝓbat̄: talis intellectus ē re=
ceptiuus ifinitarū intellectionū respectu infinitoꝝ obie=
ctoꝝ: ⁊ hoc diuisim siue successiue: ergo est simul recepti
uus oīm illaꝝ: añs ptz: q2 ex quo habet ens inq̄ꝫtuz ens
pro obiecto saltem terminatiuo pōt hr̄e cognitionem cu
iuslibet: cognoscibilia sunt ifinita ꝫ pōt illa diuisim siue
successiue cognoscere: ꝯña ꝓbatur: q2 pōt duas simul re
cipere: ergo simul infinitas: añs huius ꝯñe pz: q2 assigna
tis cuiuscūq3 duab⁹ notitijs pñt simul recipi cū iter eas
non appareat icōpossibilitas: vt ptz de obiectis dispera=
tis: nam simul potest habere notitiā lapidis ⁊ notitiam
hoīs: ꝯña ptz: q2 si due tales sunt simul receptibiles: er=
go simul ⁊ infinite tales: cum nō magis regugnāt infini
te simul ꝙ̄ tres vel quatuor: sicut albedo pōt simul reci=
pere duas similiudies: ꝫ ⁊ infinitas: vt etiā patebit. q.
seq. vbi ondit̄ur ꝙ intellectus aīe xp̄i nouit infinita ha=
bitualr̄ in genere ꝓprio: ⁊ sic simul habuit ifinitas spēs
inteligibiles: sed si infinite species intelligibiles pñt si=
mul recipi in intellectu: ꝫ ⁊ infinite intellectiōes: cū non
sit maior ratio de illis ꝙ̄ de illis. Tenendo ergo hūc mo
dum ꝙ simul habuerit infinitas intellectiōes: tūc infini
tas extensiua fuit possibilis: qd est contra multos philo
sophos ⁊ etiā sctōs. ¶ Ibi. Q2 si dicas ꝙ non est simul
capax oīm dicit doc. ꝙ hoc est falsum: q2 ex quo est simr̄
in potentia ad oēs: ergo simul potest habere oēs in a=
ctu: cū non sit oppositio illoꝝ actuum: neq3 req̄rar̄ i re=
ceptiuo aliquid sibi repugnans: lꝫ eñ materia sit simul ī
potentia ad oēs formas: loquēdo de potentia remota
non tamē pōt simul eas recipere: nō ꝓpter defectū ma=
terie: sed ꝓpter incōpossibilitatem formarū ad inuicem.

Infinitas extēsiua potest dari in actu.

¶ Ibi. Confirmat̄ ista positio: ꝙ etiam hoc sit de facto
per illud Aug. 15. de tri. c. 15. fortassis nō erūt ibi cogita
tiōes volubiles ab alijs in alia euntes atq3 redeuntes:
sed sciētiam nostram vnico intuitu videbimus: que au=
ctoritas dupliciter potest intelligi: vel simul habebit
tot visiones qout sunt ibi obiecta visibilia: ⁊ sic actu
oīa videbit nō transeundo ab vno obiecto ad aliud sic ꝙ
prius cognoscat vnum ⁊ postea aliud: potest etiam sic i=
telligi ꝙ vnico ituitu. i. vnica visione includēte infinitos
respectus ad infinita obiecta in ṽbo relucentia. Et dicit
doc. ꝙ quāuis dictū Aug. sit dubium de beatis: q2 forte
beatus potest discurrere ab vno in aliud: vt supra patuit
in pl. q. pe. tñ hoc nō videt̄ dubiū de intellectu aīe xp̄i.
Hoc confirmatur per Dam. li. 3. c. 20. dicentē ꝙ illa aīa
habuit ꝑsciam futuroꝝ. Hec q̄t scientia nō videtur habi
tualis: q2 futura ꝯtingentia nō sunt nata cognosci siue ī
se: siue in ṽbo: nisi tñ intuitiue: ⁊ per consequēs intelle=
ctus anime xp̄i nouit oīa illa actualr̄ in ṽbo. ¶ Ibi. ꝑ.
Actus scd̄s est ꝑfectior actu p̄mo ⁊ ita eēt ꝑfectior si co
gnosceret se oīa videre ꝙ̄ si habitualr̄ cognosceret: ergo
oportet ondere huius impossibilitatez ad hoc ꝙ ꝑfectio
ista desit isti aīe. Hic Doc. accipit actū p̄mū ꝓ spē intelli
gibili qua nouit habitualr̄: vel ꝓ aliquo habitu supnatu
rali ſm aliquos q̄ habitualr̄ nouit: ⁊ accipit actū scd̄m ꝓ
notitia actuali: ⁊ talis actus scd̄s est ꝑfectior spē intelli=
gibili: vt als patuit: dicit ꝫ ꝙ ex q̄ concedit̄ ꝙ nouit oīa
habitualr̄: ꝙ opꝫ etiā ostendere impossibilitatē quare et
non nouit oīa actualr̄: q2 si cōcedatur actus p̄mus inesse
illi aīe q̄ habitualr̄ nouit oīa: quare etiā nō cōcedit̄ act⁹
secūdus sibi inesse: q̄ actualr̄ nouerit oīa cū sit ꝑfectior
aīa per talē actū secūdum ꝙ̄ ꝑ talē actū p̄mū: q2 ꝑ actū
scd̄m imediate attingit obiecta ad q̄ hꝫ naturalē inclina
tionē. ¶ Ibi. ꝑ. Actus glīe nō videt̄ interruptus: ⁊ iō
non q̄n q3 circa vnū ⁊ q̄n q3 circa aliud: ergo simul natura
et ita actualr̄: ⁊ ista ratio videt̄ concludere: tenendo ꝙ vi
sio obiectorū relucentiū in verbo ꝑtineat ad btitudinem
vt vr̄ velle Aug. 83. q. q. 46. harū inquit idearū visione
fiet aīa btissima: ⁊ de hoc vide doc. in. 1. d. 35. ⁊ in. 4. d.
49. Et dicit doc. ꝙ si iste rōnes adducte ad ꝓbanduz ꝙ
actu nouerit oīa sunt solubiles: ꝙ videt̄ oppositū tāꝙ̄ ꝓ
babilius sit tenēdū. s. ꝙ nō nouerit actu oīa: q̄si velit di=
cere qd si alique rationes sunt euidentes ad ꝓbandū qd
actu nouerit oīa i ṽbo iste precipue sūt efficaces: ⁊ si iste
sunt solubiles (qd tñ nō videt̄) tūc oppositū est tenendū
¶ Dicit etiā Doc. hic in lr̄a: qd posito qd intellectus si=
mul recipiat infinitas intellectiones: non tñ ꝑꝑ hoc erit
infinitꝰ in se intensiue: nec ꝑfectior in se: loquendo de ꝑ=
fectione ꝑtinente ad entitatē ipsius intell̄s: eēt bñ ꝑfe=
ctior ꝑ accñs: q2 actu ꝑficeretur plurib⁹ notitijs q̄ sunt
ꝑfectiones accñtales ipsius intell̄s. ¶ Secūda ꝯclusio
principalis vr̄ vera: q2 ad illam nullū vr̄ ipoīe: q2 si talis
visio esset simul infinitoꝝ obiectoꝝ forte videret̄ sequi ꝙ
esset formalr̄ infinita. Sed hoc nō sequit̄ cū non sit ꝯpre
hensiua p̄mi obiecti. s. ipsius ṽbi: neq3 obiectoꝝ scd̄ario
rum supple relucentiū in illo verbo: nec necessario ex ꝑ=
fectiōe sua esset obiectoꝝ secūdarioꝝ: sed posset esse idez
actus dato ꝙ esset tantū primi obiecti: sed visio diuina ē
vere comp̄hensiua oīm cōprehensoꝝ ⁊ ex sua ꝑfectione
necessario est sui vt primi obiecti ⁊ alioꝝ: ⁊ sic bene sequi
tur qd sit formalr̄ infinita. ¶ Tenendo ergo hanc cōclu
sionem: vcꝫ qd sit vna visio respectu ṽbi vt primi obie=
cti ⁊ oīm obiectoꝝ relucentium ī ṽbo ad q̄ obiecta secū=
daria haberet respectus distinctos: ex hoc nō sequeretur
infinitas actus fundantis hmōi respectus: vt supra pa=
tuit: q2 talis actus nō est comprehensiuus ⁊c̄. Nec silr̄ se
quitur infinitas extensiua in actu: loquendo de infinita=
te extensiua reali q2 illi respectus infiniti ad infinita ob=
iecta fundati ī tali actu nō sunt reales in actu: q2 nec ob=
iecta secūdaria vt precise lucēt in ṽbo nō sunt in actuali
existentia: modo relatio attingētie siue vnionis q̄ funda
tur in actu ⁊ terminatur ad obiectū nunq̄3 est realis nisi
terminetur ad obiectum actu existēs: vt clare ptꝫ a doc.
q. 13. quoli. sunt ergo illi respectus tñ potentiales siue
fundamentales. ¶ Ibi. Sed dato ꝙ posset recipe vnā
visionē respectu infinitoꝝ vel infinitas visiones: dubiuz
est: an respectu illius vnius vel illaꝝ pluriū si sint: possit
habere iste intellectus creatus rationē elicitiui: videtur
ꝙ sic: q2 intellectus elicit intellectionē vt est prior natu=
ra intellectione: sed ꝑ hoc ꝙ aliqua intellectio est elicita
nihil ꝑfectionis aufertur sibi ꝑtinētis ad ipsum vt ē pōt
naturaliter intellectiōe. Igit̄ nec per vnam intellectionē
elicitam aufertur sibi potentia eliciendi aliam. ¶ Cōfir
matur. Q2 ꝙ̄cunq3 istaruꝫ infinitaꝝ posset elicere: si tūc
aliam non eliceret: sed licet tunc aliā eliciat eq̄ perfect⁹
manet in se inq̄ꝫtum est alterius elicitiuus: ergo potest
aliam elicere. ¶ Oppositum videtur q2 quecunq3 vir=
tus actiua finita potest habere aliquem effectum adeq̄=
tum intensiue: ⁊ extensiue plures: ita ꝙ plures illis non
potest simul causare: igitur nullus intellectus creatus
potest elicere visiones infinitas. ¶ Et tunc ad primam
rationem de prioritate principij elicitiui ad effectū esset
dicendum qd aliquod prius potest habere aliqua poste
riora vltra que non potest simul: ⁊ ita licet nihil sibi tolla
tur in se: vt est prius per hoc qd causat vnum posterius:

non tamen potest simul q̄ðcunq̄ꝫ causare.

¶ Ibi. Sed si ista via tertia nō placet neq̄ꝫ
ꝙ infinita videat elicitiue: neq̄ꝫ ꝙ simul recipiat īfinitas
visiōes infinitoꝝ obiectoꝝ vel vnam que sit infinitoꝝ
obiectoꝝ: potest dici ꝙ videt oīa habitualr̄: nō tn̄ actua-
vidē ha- liter: p̄mū exponit quō. s. videat oīa habitualr̄: nō ꝙ ha
bitualr̄. beat aliquē habitū q̄ sit rō formalis causandi vel infini-
duplr̄. tas visiones infinitoꝝ obiectoꝝ vel vnā respectu infini-
torū: q̄ꝛ talis nō videt̄ ponēdus: vt supra patuit. Sed di-
citur videre oīa habitualr̄ ex hoc solo ꝙ habita visione
p̄mi obiecti virtualr̄ ꝯtinentis illa oīa ðr illa videre ha-
bitualiter: sicut etiā dictum est in primo qn̄ obiectum est
p̄n̄s potētie: ita ꝙ statim potest haberi notitia eiusdē ðr
habitualr̄ videri. Sic in ꝓposito habita presentia deita
tis (que primo est p̄n̄s intellectui beato ꝑ visionē qua vi
detur a beato vt ꝑꝫ a doc. q. 14. quoli.) oīa obiecta sc̄ða
ria dn̄r p̄n̄tia intellectui btō: ꝑ q̄ꝫto v̄tualr̄ continet oīa
illa ⁊ q̄ꝫtum in se est potest oīm causare notitiā: ⁊ cum di-
cit: non ergo aliquis vnus habitus in aīa illa qui vnica
sua ratiōe ostendat īfinita: sed actus quo videt̄ v̄bum p̄
mo est actus p̄mus presens q̄ sibi relucent oīa q̄ lucent ī
verbo: nō debet tn̄ intelligi ꝙ per visionē illā sint oīa ob-
iecta p̄n̄tia sic ꝙ talis visio sit rō formalis p̄n̄tandi infi-
nita obiecta: q̄ꝛ tunc esset formalr̄ infinita: vt ꝑꝫ ꝑ doc. ī
primo. d. 2. pte p̄ma. q. 1. qui dicit ꝙ rō formalis p̄n̄tan-
di īfinita obiecta est formalr̄ īfinita: hoc idem ꝑꝫ in. 2. d
5. q. 10. Sed dꝫ sic ītelligi: ꝙ q̄ꝛ per actū illū. s. vidēdi ver
bum: v̄bum est prīo p̄n̄s illi ītellectui: q̄ꝛ prīo ⁊ īmedia-
te attingit primū actum: q̄ꝛ in v̄bo ꝯtinent̄ v̄tualiter oīa
obiecta sc̄ðaria: illa dn̄r p̄n̄tia tn̄ habitualr̄: q̄ꝛ h̄n̄s vi-
sionē primi obiecti v̄tualiter ꝯtinentis plura obiecta est
✠ in potentia ꝓpinqua vt illa actu possit videre. ¶ Secū
dum ꝓbatur: vꝫ ꝙ intellectus aīe xp̄i nō nouerit oīa ī
verbo actualiter: q̄ꝛ talis visio ē imperfecta vel si etiam
plures adhuc essēt īperfecte: quia attētio circa plura ob
iecta est min⁹ ꝑfecta q̄ꝫ circa pauciora vt notū ē ꝑ expiē-
tiā ꝑ ꝯn̄s potentia finita nō pōt simul ꝑfecte vidē īfinita:
sed nō est dicendum ꝙ intellectus aīe xp̄i habeat ī v̄bo
visionē alicui⁹ obiecti īperfectā. Posito eīn ꝙ eēt vna vi
sio īfinitoꝝ obiectoꝝ adhuc per illam nō esset ita ꝑfecta
attentio circa plura simul q̄ꝫ circa pauciora: si etiam ha-
beret simul īfinitas intellectiōes īfinitorū obiectoꝝ ad-
huc per illas nō eque attente simul videret plura q̄ꝫ eque
pauciora: ⁊ sic patꝫ quomō nō oīa simul videt actualiter
¶ P̄. Si actualr̄ videret īfinita: ꝑfectio illi⁹ aīe in īfinitū
excederet ꝑfectionē alteri⁹ aīe: q̄ð vr̄ īcōueniēs: ⁊ ꝑ hoc
adduci potest illud Auicē. 6. naturaliū par. 4. ca. 2. ꝙ in
sapientia creatoris nō est occultatio nisi s̄m receptacu-
cula: q̄ꝛ lꝫ v̄bum vt voluntariū ōn̄dens oīa sit p̄n̄s volū-
tarie illi aīe: ipsa tn̄ non pōt simul oīa recipere: sed q̄ðli-
bet sigillatim: ⁊ ita pōt videre q̄ðcūq̄ꝫ de nūero īfinitoꝝ
ad q̄ð se cōuertit. ¶ Et si obiiciat̄: ꝙ ita pōt q̄libet bea-
Obiectō tus videre q̄ðlibet in v̄bo singillatim: lꝫ nō simul. ¶ Di
cit ꝙ verbum cuilibet aliī beato est speculū rep̄n̄tans de
terminata vltra q̄ nō pōt beatus velle ordinate videre a-
lia: sed huic aīe est speculū rep̄sentās oīa: ⁊ ideo ipsa pōt
ordinate velle videre oīa quotcūq̄ꝫ īfinitorū ad q̄ est ī po
tentia ꝓpinqua ad videndū: sicut si essent sibi p̄n̄tia ꝑ ꝓ
prium habitū vel per aliquem actū primū cognitiuū qui
posset dici habitus. ¶ Nota ꝙ in hac. q. nō videtur doc.
Resolu- nec tertiū nec q̄rtum modū firmiter asserere: q̄libet tamē
tio nōbil̄ modus videt̄ satis ꝓbabilis: nā si p̄mus teneat̄. s. ꝙ ha-
opi. doc buerit sil̄ īfinitas ītellectiōes infinitoꝝ obiectoꝝ: hoc vr̄
possibile: q̄ꝛ hoc nō repugat alicui intellectui. Posito tn̄
ꝙ infinita actu possint simul esse: ⁊ cū ðr ꝙ est minor attē
tio circa plura q̄ꝫ circa pauciora p̄t dici p̄mo ꝙ nō est īcō
ueniens ponere ꝙ nō eque attēte videat īfinita: sicut vnū
pōt sc̄ðo dici ꝙ si ꝑ maiorē attētionē intelligatur maior
intentio actus: vt videt̄ dicere doc. in p̄mo. d. 3. q. 7. ⁊ in
quoli. q. 15. ꝙ per maiorem attentionē ⁊ maiorē conatū
causatur actus ītensior: tenendo hoc pōt dici ꝙ bn̄ ītelle
ctus aīe xp̄i nō potuit videre oīa eque attente: ita q̄ð ta-
lis attentio ꝑfecta sit ab illo intellectu: q̄ꝛ tunc maior ꝑ-
fectio īfinitaꝝ ītellectionū esset ab illo ītellectu elicita.
Si v̄o perfectio ītellectionū corrn̄dens attentioni ꝑfe-
cte sit a voluntate diuina: ita q̄ð ītellectiōes: et intentio
illaꝝ sit a sola voluntate diuina: tunc intellectus aīe xp̄i
habens illas simul: poterit eque attēte videre plura si-
mul sicut pauciora. Si v̄o teneatur q̄ð attentio maior vl̄
minor circa obiectum nō sit ex ꝑfectiori vel īperfectiori
actu: sed q̄ð stante equalitate actuū circa obiecta adhuc
erit maior attentio circa vnū q̄ꝫ circa plura: sic q̄ð talis
attentio sit aliq̄d ꝑtinens ad ipsum intellectū: tunc forte
nō poterit eq̄ attente videre plura sicut vnum. Eodē mō
dico si teneat̄ sc̄ðs mod⁹. s. q̄ð habuerit vnā visionē respe
ctu īfinitorū obiectoꝝ. ¶ Si v̄o teneat̄ q̄ð elicitiue possit
habere īfinitas intellectiōes: ille mod⁹ forte nō est sustē
tabilis. Sed de hoc videt̄ dicendum: vt ꝓlixe dixi in se-
cūdo. d. 3. q. 10. de aliīs ītellectiōibus. ¶ Argumēta p̄n
cipalia cū suis respōsiōibus clara sunt in lr̄a. Et q̄ð p̄ci-
pue tangunt de illūīatiōe ⁊ reuelatiōe. vide doc. ī. 2. d.
9. ⁊. 10. Et vide que ibi prolixe exposui.

¶ Questio Tertia.

TErtio pricipaliter querit Doc. An
aīa xp̄i nouerit oīa in genere ꝓprio. Hic doc.
duo p̄ncipaliter facit. p̄mo adducit opi. quorū
dam quam improbat. sc̄ðo respondēdo ad. q. S. Tho.
ponit opi. ꝓpriam. De quo est opi. Tho. tertia pte sum.
q. 11. ⁊. 12. qui distinguit de cognitione īfusa ⁊ acquisita
Loquēdo eīn de cognitiōe infusa dicit q̄ð nouit oīa per
species ītelligibiles a deo īfusas: ⁊ hoc mō nō potuit ꝓ-
ficere. Sed loquēdo de cognitiōe acq̄sita nō nouit oīa: ⁊
sic q̄ ad illam potuit ꝓficere in sciētia: ⁊ q̄ð sic potuerit
ꝓficere ꝓbat per hoc: q̄ꝛ aīa xp̄i habuit intellectū agen-
tem ⁊ possibilē: sicut ⁊ nos: quorū opꝰ propria est abstra
here hmōi sp̄ēs/ ⁊ illas recipere: igit̄ in hoc poterāt ille
potentie in xp̄o ꝓficere. Species aūt intelligibiles vel ē
sciētia obiecti vel est p̄ncipiū necessariū sciendi. ⁊ sic po-
tuit acquirere eas de nouo ⁊ successiue: ⁊ per ꝯn̄s potuit
ꝓficere. ¶ Cōtra hanc opi. arguit Do. ⁊ p̄mo ex dictis
opinātis: sc̄ðo cōtra ꝯclusionem in se: ⁊. 3. ꝯtra rōnem ip
sius. Primo cōtra primū arguit sic: q̄ꝛ cognitio īfusa et
acquisita eiusdē obiecti si vtraq̄ꝫ est abstractiua vel ītuiti
ua sunt eiusdem speciei: ꝑꝫ de visiōe albedinis acquisita
et de visiōe eiusdem albedinis īfusa que sunt eiusdē spe-
ciei: sed s̄m opinantem duo accidentia eiusdē speciei nō
possunt esse simul in eodē subiecto: nec per ꝯsequēs ītelle
ctus anime xp̄i potuit simul habere notitiam īfusam et
acquisitam eiusdem obiecti. sicut ille ponit. ¶ Ibi. Et si
dicat̄ q̄ð p̄n̄t distingui specie sicut matutina ⁊ vespertina
¶ Cōtra: ille cognitiōes s̄ꝫ ꝓpriam rationem obiecti
vt. s. est p̄n̄s in se ⁊ ī v̄bo sint due cognitiōes vespertina.
s. ⁊ matutina acq̄sita ⁊ īfusa dn̄r habere idem obiectum
et solum differūt penes causas efficiētes: sicut hō crea-
tus ⁊ genitus naturaliter: sed talis distinctio causarum
nō distiguit cognitionē formalr̄ q̄ꝛ s̄ꝫ Aug. ad deo grās
et Amb. de incar. disparitas ortus nō facit distinctionē
nature: vt patꝫ de Adam ⁊ nobis. Vult dicere doc. q̄ð si
visio lapidis ī v̄bo q̄ ðr matutia: ⁊ visio eiusdē lapidis in
se siue ī genere ꝓprio dicantur visiōes eiusdē obiecti: lꝫ Declara
vna sit causata a v̄bo ⁊ alia a lapide erūt eiusdē speciei: tio text⁹
sic similiter cognitio infusa ⁊ acq̄sita eiusdē obiecti erūt
eiusdē speciei. ¶ Aduerte tn̄ q̄ð doc. hic nō determiat
an visio lapidis in genere proprio sint eiusdem sp̄ēi vel
alterius: sed tn̄ ītēdit ōn̄dere q̄ð due visiōes eiusdē ob-
iecti nō dn̄r specie distingui p̄cise ex hoc q̄ð sunt diuersi-
mode causate: puta vna supnaturalr̄ ⁊ alia naturaliter.
¶ Secūdo arguit ꝯtra conclusionē ī se ꝓbādo q̄ð cogni
tio infusa ⁊ acq̄sita nō fuerint ī v̄bo respectu eiusdē obie
cti: q̄ꝛ nulla illaꝝ supflueret: Si eīn cognouit lapidē ꝑfe
cte cognitiōe īfusa: ergo cognitiōe acq̄sita nō potuit ꝑfecte
simul cognoscere lapidē: q̄ꝛ nō videt̄ q̄ð ītellectus crea-
tus possit simul habere duas cognitiōes ꝑfectas respe-
ctu eiusdem obiecti. ¶ Tertio istat contra rationem
q̄ꝛ videtur sequi q̄ð ex quo beatus habet ītellectum agē
tem ⁊ possibilem q̄ð possit acq̄rerere cognitionē de nouo
q̄ð tn̄ ipse Tho. negat: vt ꝑꝫ. 4. d. 50. q. 1. Et ideo hec
instantia est specialiter ꝯtra Tho. ⁊ etiam ꝯtra Hen. q̄li.
10. 12. ⁊. 13. sed nō cōtra doc. q̄ꝛ exp̄sse tenet ī. 4. di. 45.
q. 2. a q̄ð aīa separata potest acquirere cognitionem de
nouo alicuius prius ignoti. Similiter si ex hoc sequitur
q̄ð habens intellectum agentem ⁊ possibilem pōt de no
uo acquirere cognitionem. Sequit̄ etiam q̄ð potentia
augmentatiua que est in btis poterit habere actus suos

et ita potest adhuc augeri. ¶ Ex his ꝙ istantijs ⁊ cõsimilibus: ptꝫ ꝙ hec ꝓpositio est falsa. s. potentie pfecte ĩ q̄cunq; possunt in actus suos: hoc em̃ solum est verũ de ente ĩperfecto qđ ẽ ĩ potẽtia ad terminos actionũ illarũ potẽtiaꝝ: vt ptꝫ de puero: sꝫ si ab aliq̃ agente ꝓueniente illas potentias inducti sunt termini ad q̃s pñt esse actiones istarũ potẽtiaꝝ non poterunt agere ad illos terminos: non ꝓpter ĩperfectionem sui sed ꝓpter positionem termini ab alio: nec ꝓpter hoc sunt negãde tales potentie esse in natura: q2 sunt simplr̃ pfectiões nature: ⁊ hoc

Henric⁹ magis patebit in. 4. d. 49. ¶ Si ponerẽ hic alia opi. s. Hen. q̃li. 5. q. 14. vcꝫ ꝙ hec aĩa nouit oĩa in habitu eo mõ quo ponit habitus in ãgelo vt sufficiens ratio ad cognoscendũ oĩa habitualr̃: ista opi. ita ĩprobaẽ de aĩa xp̃i sicut etiam improbaẽ de angelis in. 2. d. 3. q. 10.

Opi. sco. ¶ Secundo principaliter. Rñdet doc. ad. q. ⁊ distinguit de cognitiõe intuitiua ⁊ abstractiua q̃ distinctio ẽ satis nota ĩ pmo. d. 1. q. 2. ⁊ in. 2. d. 3. q. 9. ⁊. 10. ⁊ alibi sepe in doc. dicit ergo doc. ꝙ natura vt p̃cedit singularitatẽ tã intuitiue ꝙ̃ abstractiue potest cognosci. hoc. dictum dꝫ sane ĩtelligi: q2 ex q̃ natura vt pᵒr singularitate nõ est exñs: cũ tm̃ existat in singulari: vt pꝫ a doc. ĩ. 2. d. 3. q. 1. Et notitia ĩtuitiua: si est rei vt exñtis: vt patꝫ a doc. in pluribus locis. Dico ꝙ̃ ꝙ natura vt prior singularitate hꝫ ꝓp̃aꝫ exñtiã tanq̃ gradũ sibi intrinsecũ aliã ab exñtia singularitatis: lꝫ talis natura vt sic exñs nõ possit esse sine singularitate. Et sic intelligit Doc. in scđo et hoc est ibi ꝓlixe expositũ. Et an natura vt etiã prior existentia ꝓpria possit intuitiue videri: de hoc vide singulares difficultates super quoli. doc. ¶ Loq̃ndo de cognitione abstractiua q̃ potest esse tam obiecti singularis ꝙ̃ vniuersalis: vt clare ptꝫ a Doc. in. 2. d. 3. q. 11. ⁊ similiter d. 9. ⁊ in. 4. d. 45. q. 2. ⁊. in. 7. sue meta. loquendo de tali cognitiõe. Dicit primo ꝙ intellectus aĩe xp̃i nouit omnes q̃ditates habitualiter. s. per species ĩtelligibiles infusas: ⁊ dicitur talis cognitio habitualis: q̃a habens talem speciem est in potentia propinqua ad cognoscendũ obiectum cuius est talis species: vt ptꝫ a doc. in pmo. d. 3. q. 6. ⁊. 8. ⁊. in. 2. d. 3. q. 9. ⁊. 10. ⁊ ĩ q̃li. q. 15. ⁊ ĩtelligit sic Doc. ꝙ quot sunt quiditates specie disticte: tot sunt species ĩtelligibiles in intellectu aĩe christi: nõ enĩ vna species ĩtelligibilis potest esse ratio formalis cognoscendi plures quiditates specie distinctas vndecunq; causetur talis species: ⁊ de hoc vide q̃ exposui super. 2. di. 3. q. 10. Et nõ apparet ĩcõueniẽs ponere ĩ tali intellectu tot species ĩtelligibiles quot sunt quiditates specie distincte: quia ille erunt finite: sicut ⁊ quiditates sunt necessario finite: cum sit simpliciter impossibile ascendere in infinitum in q̃ditatibus: necessario em̃ ponitur status in eis: vt subtiliter est probatum a Doc. in. 2. sue metha. Et ꝙ tales species sint ponende in intellectu aĩe xp̃i probat ꝑ hoc: quia cum illa notitia habitualis sit perfectionis in intellectu creato eo ꝙ sit passiuus respectu cuiuscũq; obiecti intelligibilis: q̃a non habet in se perfectionem oĩm intelligibilium: q2 tunc esset formaliter infinitus: qđ em̃ virtualiter vel eminenter continet pfectionem omnium intelligibilium est formaliter infinitum: vt patet a Doc. in primo. d. 2. q. 1. tale etiam sic continens potest esse ratio formalis causandi notitiam oĩm obiectorum: ⁊ sic tale non est receptiuum nec passiuum ab aliquo obiecto alio a se. Cum ergo intellectus anime christi sit finitus ⁊ limitatus ⁊ sit receptiuus perfectiõis sibi competentis si nõ haberet notitiam habitualem omnium obiectoruꝫ quam potest habere: tunc nõ haberet perfectionem quã natus est habere: qđ videtur inconueniẽs. Si em̃ talis perfectio non negatur intellectui angelico: vt patet ĩ. 2. d. 3. q. 10. multo magis non debet negari intellectui aĩe christi. ¶ Secũdo pricipaliter dicit ꝙ loquendo de cognitione abstractiua respectu singularium intellectus aĩe christi nouit habitualiter omnia singularia per species intelligibiles proprias illorum singularium. Nam si natura vniuersalis nata est habere speciem propriam intelligibilem ⁊ quodlibet singulare contentum sub ea natum est habere propriam speciem ĩtelligibilem aliam a specie intelligibili ipsi⁹ nature: probatur hoc: q2 sicut singulare natum est cognosci cognitione distincta a cognitione nature communis: ita natum est habere ꝓp̃am speciem intelligibilem: ⁊ ꝙ habeat propriam cognitionẽ ptꝫ q2 singulare habet aliam entitatem ab entitate nature ⁊ positiuam: vt patet a doc. in. 2. di. 3. q. 9. ⁊ per consequens habet propriam intelligibilitatem: vt ptꝫ a doc. super. 2. di. 3. q. 11. Et notanter dixi de singulari cui⁹ natura nata est habere speciem ꝓp̃am ĩtelligibilem: quia si aliqđ vniuersale non est natum habere ꝓp̃am speciẽ intelligibilem: nec etiam singulare contentum sub eo: ⁊ forte sunt multa talia vniuersalia vt sunt species relationum. Ponẽdo ergo ꝙ intellectus anime xp̃i nouerit habitualiter omnia singularia necesse est ponere in eo infinitas species ĩtelligibiles ĩ actu: cum singularia sint infinita saltem in potẽtia: ⁊ hoc forte non apparet incõueniens ponere tale infinitum in actu: licet philosophi hoc negarent. ¶ Addit tamen doc. ĩ. ꝙ lꝫ intellectus anime christi nouerit sic omnia habitualr̃: non tamẽ sequitur ꝙ nouerit sic omnia actualiter: q2 notitia actualis in genere proprio est s̃m virtutem naturalem ipsius intellectus ĩ se: nõ autem potest intellectus finitus ad quecunq; obiecta simul distincte percipiendo conuerti virtute naturali vt supra patuit: in. q. 2. presenti. d. ¶ Ibi. Q2 si alicui nõ videtur attribuenda huic anime confusa cognitio singularium possibilium: loquendo de cognitione confusa habituali que singularia intelliguntur cognosci confuse habitualiter ab aliquo intellectu pro quanto ille intellectus habet species intelligibiles vniuersalium per q̃s habitualiter cognoscit illa non confuse sed distincte: ⁊ sic cognoscendo actu vniuersale distincte in se: singularia contenta sub eo actu cognoscit tm̃ confuse: q2 vt sic cognoscuntur tantum in vniuersali. Sic similiter cognoscens vniuersale tantum habitualiter ⁊ distincte cognoscit ⁊ omne singulare contentum sub eo tantum habitualiter ⁊ confuse. Si ergo talis cognitio habitualis ⁊ confusa singularium cognoscibilium non videtur attribuẽda intellectui anime christi propter imperfectionem talis cognitionis: ⁊ similiter si nõ videtur attribuenda notitia distincta habitualis omnium singularium possibilium: quia tunc oporteret ponere actu infinitas species intelligibiles: vt supra patuit: posset alio modo dici ꝙ ĩtellectus anime xp̃i nouit habitualiter ⁊ disticte aliqua singularia per proprias species intelligibiles sibi infusas: ⁊ quot singularia sic nouerit dñs nouit: aliqua etiã singularia sic habitualiter nõ nouit: tamen potuit illa noscere sic habitualiter si illa fiant in existentia reali: eo modo quo dictum fuit in. 2. d. 3. q. 11. ꝙ angelus potest acq̃rere notitiã aliquorũ obiectorũ pactionẽ illoꝝ ĩ ĩtellectu suo videsbi. ¶ Ibi. Loq̃ndo tñ de cognitiõe intuitiua. Hic doc. primo distinguit de notitia intuitiua: q2 quedã est perfecta ⁊ talis est rei existentis vt existentis ⁊ in se presentis vt patet a Doc. in primo. d. 1. q. 2. d. 8. q. 3. ⁊ in. 2. d. 5. q. 9. et. 10. ⁊ in. 4. d. 10. ⁊. 49. et ĩ quol. sepe. Vel ẽ alicuius virtualiter vel eminenter continẽti in aliquo obiecto existente et in presente: sicut creatura intuitiue cognoscitur ab intellectu dĩno non vt in se existens: sed vt virtualiter contenta in essentia diuina perfecte p̃sente intellectui diuino: vt sepe patet a Doc. precipue in primo di. 8. q. 3. et in quo. q. 14. Notitia vero intuitiua imperfecta est memoria de preterito vel opi. de futuro. i. ꝙ notitia rei preterite vt preterite: vel rei future vt future ẽ intuitiua imperfecta: non enim talis notitia habetur ꝑ speciem ĩtelligibilem terminorum: q2 contigens vt contingens non potest assertiue cognosci per species ĩtelligibiles termioꝝ cum illi termini non habeant necessariã habitudiem adiuicem lꝫ em̃ cognoscam hoĩem abstractiue et similiter albediem: non tamen cognosco illum esse album: requiritur ergo ꝙ intuitiue videam vnionem albedinis ad hoĩem: ⁊ sic video hominẽ esse album talis notitia est intuitiua perfecta. Si vero recordor me vidisse homiem album talis notitia est intuitiua imperfecta. (margin: cognitio ĩtuitiua ẽ duplex)

¶ His declaratis ponit Doc. tales cõclusiones: prima est intellectus anime xp̃i non nouit omnia habitualiter in genere proprio licet bene habitualiter in verbo. (margin: Aia xp̃i nouit oĩa hitualr̃ i vbo intuitiue.)

¶ Nota ꝑ intelligentia huius litere ꝙ intellectus aĩe christi dicitur noscere omnia habitualiter in verbo: loq̃ndo de cognitione habituali intuitiua pro q̃̃to nouit essẽtiam diuinam in se presentem in qua omnia virtualiter continentur: et per talem visionem actualem essentie diuine dicitur intuitiue habitualiter noscere omĩa alia co

scilicet modo quo .s. exposui. quest. 2. presentis. distin. lz ergo sic nouerit omnia habitualiter in verbo: non tamẽ sic nouit omnia etiam habitualiter in genere proprio. Tum. quia cognoscere aliquid in genere proprio intuitiue est illud cognoscere propria existentia. Tum etiam: quia per cognitionem intuitiuam alicuius creature in genere proprio non cognoscũtur habitualiter alie creature cum virtualiter non contineantur in illa. Dicit ergo Doct. ꝙ licet intuitiue nouerit omnia habitualiter in verbo: non tamen nouit omnia intuitiue nec actualiter nec habitualiter in genere proprio: de actualiter patet: quia cognoscere intuitiue actualiter rez in genere ꝓprio est cognoscere vt in se existentem et sibi presentem: sed non omnia fuerunt presentia intellectui anime christi secũdum propriam existẽtiam: quia nec preterita nec futura: nec etiam actu existentia fuerũt sibi actu presentia: de habitualiter ptz: qꝛ cũ cognitio intuitiua habitualis est precise quando obiectum est presens in se: loquendo de intuitiua in genere ꝓprio: nam quando obiectum est presens in se secũdum propriam existẽtiam: tũc dicit̃ notum habitualiter intuitiue: quia est in potentia propinqua vt possit actu intuitiue videri. Si ergo itellectus anime christi sic intuitiue nouerit omnia: sequeret̃ ꝙ omnia actualiter fuissent sibi presentia secũdũ ꝓpriam existentiam quod est manifeste falsum. ¶ Ibi. et si dicat̃ ꝙ potuit hanc habere per species infusas: id est ꝙ potuit habere noticiam intuitiuam omniuz non vt in se existentiũ: sed per species ĩfusas. Dicit hoc esse falsuz: tũ qꝛ species infusa representat obiectum vt abstrahit ab actuali existentia: qꝛ codez modo representat siue obiectuz existat siue non existat: et per ꝯñs nõ est rõ cognoscendi existens vt existens. Tum: quia veritates cognoscibiles cognitione intuitiua de existentibus: vt existentia sunt. s. veritates contingentes non possunt cognosci per species quascũq; ĩnatas: quia ex cognitiõe terminorũ non potest cognosci veritas complexorum contingẽtium de illis terminis: quia illarũ complexionum veritas non includitur in terminis: sicut in speciebus ꝛ terminis earum includitur veritas necessaria complexionis scientialis: oportet igitur ꝓpter veritates contingẽtes (que sunt de existentibus vt existentia sunt) cognoscendas habere aliqua obiecta in se pñtia vt possint in se intuitiue cognosci et videri: et hoc non põt fieri in ꝓprio genere: nisi ipsis reb⁹ in se secũdũ suam existentiam pñtibus: et ita illa cognitio intuitiua in genere proprio actualis vel habitualis non potest dari illi anime de oĩbus: et quo ad hoc necesse est dicere ꝙ ꝓfecit sicut ꝛ alia anima: quia alia et alia obiecta alio ꝛ alio modo cognoscit: vt .s. patuit. ¶ Secũda conclusio principalis ẽ ista: loquendo de cognitione intuitiua imperfecta qualis est opi. de futuro et memoria siue recordatio de preterito: itellectus anime christi non nouit omnia in genere proprio: patet quia loquẽdo de p̃teritis illa precise nouit siue illoꝝ p̃cise recordat̃: quoꝝ prius habuit noticiam intuitiuam perfectam: et hoc magis patebit in .4. distin. 45. quest. 3. Nam de talibus plurib⁹ perfecte intuitiue cognitis derelicte sunt plures mẽorie .i. plures species intelligibiles: quibus cognoscũtur illa obiecta q̃tũ ad ꝯditionẽ exñtie nõ vt sunt pñtia: sz vt sunt p̃terita. Exẽpli gr̃a: ego video nũc sor. sedere: ꝛ ista cognitio ẽ intui-

Nõ aliqua de mẽoria.

tiua ꝑfecta: ꝛ ab ista ĩtuitiua derelinq̃t ĩ mẽoria spẽs representans talem visionem vt p̃cise est talis obiecti: ꝛ sic per illam speciem cognosco illam visionem p̃teritam et terminatam ad sortem sic sedentẽ: ꝛ sic habeo actũ recordationis quo recordor me vidisse sortez: sic sedere: ita ꝙ visio p̃terita est obiectum immediatum recordationis: et sortes sedens est obiectum remotum. ¶ Ibi. Et si obiicitur ꝙ ex re pñte non relinquit̃ nisi species itelligibilis in intellectu: et in parte sensitiua species imaginabilis vt in virtute fantastica: et sic non relinquit̃ aliqua species in virtute memoratiua. ¶ Dicit doct. ꝙ hoc est falsum: qꝛ de re pñte non tantum derelinquitur species sensibilis in fantasia: sed aliqua ĩ potentia memoratiua sensitiua: et ille potentie cognoscunt obiectum sub alia et alia ratione: nam vna scilicet fantasia cognoscit obiectum secũdum se absolute apprehendendo quidditatem eius. Hoc tamen debet sane intelligi: non enim aliqua virtus sensitiua precise apprehendit quidditatem vt abstractam a singularitate: quia hoc tantum competit intellectui: sed dicitur apprehendere quidditatem albedinis absolute pro q̃to apprehendit albedinem singularem absolute apprehendendo eam et non sub rõne qua preterita vel qua futura. Sed potẽtia memoratiua sensitiua apprehendit obiectum vt in preterito apprehensum: ita ꝙ apprehensio obiecti preteriti est immediatuz obiectum recordationis: et obiectum immediatum illius apprehensionis p̃terite est obiectum mediatum recordationis. vt .s. dixi. Sequitur: ita etiam presente aliquo sensibili sensui potest virtute illius causari in intellectu duplex cognitio. vna abstractiua. qua .s. intellect⁹ agens abstrahit speciem quidditatis vt quidditas est a spẽ in fantasmate que repreprẽsentat obiectum absolute non vt existit hic et nunc vel tũc: et hec abstractio nichil aliud est nisi ꝙ intellectus agens vt causa magis p̃ncipalis et fantasma minus principalis causant speciem intelligibilem in intellectu possibilis repñtantem quidditatem absolute: et hoc prolixe patet a doct. in primo. distin. 3. questio. 6. 7. 8. et in quolib. q. 15. Et vide que exposui super primo. di. 3. q. 2. 6. et. 8. Alia cognitio potest esse in intellectu intuitiua: que cooperatur intillectui siue qua obiectum cooperatur intellectui vt existens: id est habita cognitione intuitiua alicuius rei existẽtis talis cognitio intuitiua est causa saltem partialis alicui⁹ speciei intelligibilis representantis ipsam non absolute sed vt preteritam: et alia causa partialis erit intellect⁹: et forte principalis: vel si non placet ponere noticiam intuitiuam esse causam talis speciei: saltem videtur ꝙ obiectum vt sic visum sit causa talis speciei representãtis

Quid sit act⁹ recordatiõis.

talem noticiam intuitiuam: et talis species est in memoria intellectiua: et per illam intellectus conuertitur sup noticiam intuitiuam preteritam: et super obiectum preteritum vt preteritum cognoscendo talem noticiam: vt est talis obiecti sic preteriti: et talis cognitio est act⁹ recordationis quo intellectus recordatur se vidisse tale obiectum p̃teritum. Et de memoria tam sensitiua q̃ intellectiua et de actu recordationis et de obiecto tã mediato q̃ immediato ipsius actus recordationis prolixe exponitur a Doc. in. 4. distin. 45. questio. 3. Si tamẽ intellectus pro statu isto potest habere noticiam intuitiuam alicui⁹ obiecti de quo erit sermo a Doct. in. 4. dist. predicta. Et hoc tenendo dicit doc. ꝙ hoc modo christ⁹ dꝛ multa ꝑ experientiam didicisse hoc est per cognitiones intuitiuas illoꝝ cognitoꝝ q̃tũ ad exñtiã: ꝛ ꝑ memorias derelictas ab eis: iste memorie sunt spẽs intelligibiles repñtantes immediate noticias intuitiuas obiectorum cognitorum quo ad eorum existentiam: et sic patet opi. Doct.

Ad argumenta p̃ncipalia arguit p̃mo doc. ꝓbando ꝙ non nouerit omnia in genere ꝓprio: quia Luc. scdo. Iesus ꝓficiebat etate et sapientia. Qd̃ si exponatur ꝙ tantum profecit s̃m apparentiam hoc est contra Ambro. 4. de. s. s. ꝛ ponitur in littera a magistro vbi ipse concludit fuisse in christo aliquem alium sensum q̃ diuinum: quia secundũ aliquẽ sensum profecit: non autem secundum diuinum: sed hec probatio nichil valeret si deberet intelligi solum de profectu secundum apparentiam: quia etiam secũdũ intellectum diuinum posset plus ostendere de sapientia. ¶ Respondet Doct. dicens ꝙ licet non potuerit ꝓficere quo ad cognitionem abstractiuam habitualem respectu q̃dditatum: tamen quo ad cognitionem actualem eorum potuit proficere: quia non omnes simul actu cognouit ĩ genere proprio: potuit etiam proficere quo ad cognitionem abstractiuam tam actualem q̃ habitualem singularium: potuit etiam proficere quo ad noticiam intuitiuã tam perfectam q̃ imperfectam: vt .s. patuit: ꝛ sic patet quomodo textus euangelii non est exponendus vt dicatur ꝙ tantum profecit secundũ apparentiam: quia secũdum Augu. 83. q. q. 9. Euangeliste narrant historias: et ideo verba eorum vera sunt vt exprimuntur.

¶ Secundo principaliter arguit: quia christus fuit viator: ergo habuit cognitionem competentem viatori: sed talis cognitio fit ex multis actibus et experientiis: vt patet secundo Metaphisi. in prohe. et secundo poste. in fine. ergo non nouit omnia in genere proprio.

¶ Respondet Doct. ꝙ Christus quo ad cognitionem intuitiuam tam perfectam q̃ imperfectam fuit similis nobis: et eodem modo acquirebatur in christo sicut in nobis scilicet ex multis actibus et memoriis et experiẽtiis: sicut nouit Philosophus: tamen quo ad cognitionem abstractiuam h̃itualem non fuit in omibus similis nobis: qꝛ nos scd̃m ph̃m cognoscim⁹ tantum sensibilia ꝑ

species acquisitas:sed christus nouit omnes quiddita-
tes tam sensibiles ꝗ insensibiles in gñe proprio:per spe
cies infusas:⁊ similiter nouit multa singularia per spe-
cies infusas. ¶ Tertio ⁊ vltimo arguit:christus fuit ra
tionalis:igitur habuit cognitionem competentem ra-
tionali vt rõnale:et talis est discurrere a notis ad igno
ta:⁊ sic potuit aliquid de nouo cognoscere. ¶ Respon-
det doc. dicens ꝙ discursus non semper facit acquirere
cognitionem de conclusione ad quam discurritur:sꝫ vel
sic:vel illa cognitione ꝑhabita facit vti. Exempli grã:
pono ꝙ quis cognoscat istam per experientiam omnis
homo est risibilis:tunc discursus a premissis ad hanc cõ
clusionem non facit illam cognoscere absolute:sed facit
illam cognoscere sic :puta ꝙ cognoscit tunc illam ꝓpter
principium:vel facit vti priori noticia quam habuit de
hac conclusione:et ita dico in proposito ꝙ christus po-
tuit discurrere ad cõclusiones:quarum prius habuit co
gnitionem abstractiuam:vel potuit adiscere conclusio-
nem scientificam:licet habeat omnem noticiam quiddi
tatiuam terminorum que dr̃ scientia sm Ari. 8. phi. ⁊. 2.
de anima:licet proprie talis scientia non sit proprie ha-
bitus conclusionis. ¶ Ibi. Et si obiicitur contra primũ
membrum. s. de cognitione abstractiua singularium sm
proprias rationes singularium siue omniuꝫ sm illam se
cundam viam:siue aliquorum sm tertiam quomodo po
terat competere christo et non nobis cum simus eiusdeꝫ
speciei cum eo. ¶ Ibi. Respondeo. Ista negacio nõ est
in nobis quia repugnet intellectui nostro: cognoscem⁹
eñ singularia sub propriis rationibus in patria eodem
intellectu quem modo habemus:sed pro statu isto itel-
lectus noster nichil cognoscit nisi quod potest gignere
fantasma:quia non immutatur immediate nisi a fantas-
mate vel a fantasiabili:entitas auteꝫ singularis non est
propria ratio gignendi fantasma:sed tantũ entitas na-
ture precedens illam entitatem singularẽ:ipsa aũt enti-
tas singularis non est nata mouere immediate aliꝗ po-
tentiam cognitiuam nisi intellectum :et ꝙ nostrum nũc
non moueat est propter connexionem eius ad fantasiã:
in patria vero non est talis connexio :ideo ibi hoc vt
hoc intelligetur.

¶ Questio Quarta.

Quarto querit sine ãrgumen-
tis. Utrũ anima chri-
sti nouerit omnia perfectissime in
genere proprio. ¶ Respondet.
Qd potest intelligi de cognitio-
ne actuali vel habituali :de habi
tuali dicit ꝙ perfectissime nouit:
quia sicut positum est. distinctio.
13. istam animaꝫ posse habere sum
mam gratiam possibilem creatu-
re:ita probabile est ꝙ habeat species intelligibiles per
fectissimas per quas intelligit res cognitione abstracti
ua habitualiter. ¶ Si aũt queratur de actuali:tũc disti
guendum est de abstractiua et intuitiua :quantum ad
abstractiuam non potest perfectissime noscere ex ea par
te qua intellectus est causa partialis respectu itellectio
nis :quia intellectus suus non est perfectissimus intelle
ctus creatus ⁊ ꝗto ista causa partialis est imperfectior
tanto intellectio est imperfectior:ila enim elicitur secũ-
dum virtutem intellectus et obiecti presentis sine mira
culo speciali. Si tamen species infusa alicuius obiecti i
anima christi ponitur tanto perfectior specie infusa cui
cunqꝫ intellectui quanto intellectualitas anime christi
deficit ab intellectualitate alterius intellectus:tunc to
tum istud. s. intellectus anime christi cum illa spẽ infusa
potest equari toti. s. intellectui alterius cum sua specie:
et si totalis causa equatur totali : licet vtraqꝫ partialis
sit diuisim inequalis vtriqꝫ partiali : potest sequi effe-
ctus equalis. ¶ De intuitiua autem cum ibi obiectum
non vt in spẽ agat sed vt in se presens :et vt in se ꝑsens
est idem ⁊ eodem modo cum quocunqꝫ operetur. Sequi
tur ꝙ intellectus cuius itellectualitas est imperfectior
habebit illum actum imperfectiorem : sed de intuitiua
in verbo potest dici intellectus ille perfectissime videre:
sicut et videt verbum :et sic finis huius. d.

¶ Distin. quintedecime. Questio vnica.

Circa quintãdecimam di-
stinctionẽ ꝗrit doc.
An in anima christi secunduꝫ
portionem superiorem fuerit
ver⁹ dolor. Titulus. q. est. an
in voluntate anime christi sm
portionem superiorem (. s. inꝗ-
tum respicit eterna i se:vel te-
poralia in ordine ad eterna:si
ue sꝫ regulas eternas) potuit
de aliquo:puta de passiõe tri-
stari siue de morte. Et arguit doc. ꝑmo ꝑ parte negatia

Hic distinguitur. Hic recitatur opini. Hen. quolibe. 8. q. 7. qui dicit ꝙ Opinio Hen.
portio superior potest considerari vt natura:et sic dolet
quia fundatur in anima dolente. i. ꝙ si ratio superior tã
tum consideretur vt natura(que vt sic non dicit respe- Portio su-
ctum ad obiectum: sed tantum consideratur vt fundatᷣ perior vt...
in anima absolute) tunc vere dolet:quia anima sm por- cõsiderat.
tionem inferiorẽ que fundatur in anima dolet. Uel por
tio superior consideratur vt ratio supple pro ꝗto habet
comparationem ad obiectum quod respicit:tunc nõ do
let :quia vt sic est beata:quia ꝓprie respicit eterna fruẽ
do illis. ⁊ hoc est quod dicit ꝙ non dolet:quia nõ ꝑ com
parationem ad obiectum quod respicit.

Cõtra illam dist. arguitur ⁊c. Hic doc. iprobat opi. Improba-
istam ⁊ precipue ꝙ non sequatᷣ :ꝙ si anima sm tio Henri.
portionem inferiorem dolet:ergo ⁊ sm superiorem conside
ratam vt natura. Et primo arguit sic. Nullum predica-
tum dicitur inesse alicui in ratione inherentie alicuius
quod accidit sibi sicut non dicitur homo sm musicã edi
ficare:licet musico accidat edificare:patet quia non seq
tur musicum esse inheret homini:et edificare siue edifica
torem esse accidit musico:ergo homo sm musicam edifi-
cat :non sequitur:vel sic musicum esse accidit edificato-
ri:et musicum esse inest homini:ergo homo sm musicam
edificat: non sequitur. Sic est in proposito de portione
superiori:non. n. sequitur aĩa dolet sm portionẽ superio
rem:quia portio superior coniungitur accidentalitᷣ por
tioni inferiori in qua portione inferiori est dolor. Sicut
etiam non sequitur albedo et dulcedo coniunguntur ꝑ
accidens in lacte et albedo disgregat:ergo lac sm dulce
dinem disgregat:quia albedo accidentaliter ꝯiungitur
dulcedini: licet ergo portio inferior et superior per acci
dens coniunganᷣ in anima:⁊ dolor ꝓprie sit in portiõe
inferiori:non tñ sequitᷣ ꝙ anima doleat sm portionẽ su-
periorem:ex hoc solo ꝙ portio inferior coniungitᷣ acci-
dẽtaliter superiori. Et hoc est qd dicit:igitᷣ nec sm por
tionem supiorem dicetᷣ aĩa dolere ⁊c. ꝙ aũt portio supe-
rior et inferior coniunganᷣ in aĩa tantum accidentali-
ter:patet quia talis accidẽtalitas est ex hoc ꝙ rõ ei⁹ vt
natura. s. ratio portionis superioris vt natura et respe-
ctus fundamẽti ad aĩam vt fundamentũ istius doloris
est ratio huius accidẽtalitatis:qꝛ portio superior vt na
tura fundatur in anima que est fundamentum doloris
rõne portionis inferioris :que etiam fundatur in aĩa:⁊
ꝓpter hoc superior et inferior accidentaliter cõiũgunᷣ.
¶ Ibi confirmatur rõ:arguit Doct. a simili deducendo
ad inconueniẽs:qꝛ in anima est intellectus ⁊ voluntas:
sed anima vt intellectus intelligit:ergo anima vt volũtas
sumpta vt natura non vt voluntas intelligit: non sequi
tur :qꝛ licet intellectus coniungatur voluntati ratione
anime vt fundamenti vtriusqꝫ:non sequitur ꝙ si aĩa sm
intellectum intelligit ꝙ sm voluntatẽ intelligat:sic nec
econuerso anima sm voluntateꝫ vult:ergo et sm intelle
ctum vult:quia voluntas coniungitᷣ ratione anime vt
fundamanti ipsi intellectui. ¶ Ibi. Preterea. Sicut di
stinguitur a potentia ⁊c. Ista ratio parum differt a pri
ma rõne:vt patet:⁊ sensus rationis stat in hoc:quia ani
ma est tm̃ vna et tm̃ actus ꝑmus:⁊ nullo mõ est sub actu
secundo:vt prescinditᷣ a potentiis, et portione superio-
ri ⁊ inferiori:et vt sic dolere qui consequitur actũ scd̃m
nõ inest sibi:⁊ si sibi inest erit ratiõe alteri⁹:puta portio
nis iferioris:qꝛ dolor ẽ in portiõe iferiori et portio infe
rior ẽ i aĩa siue eadẽ sit siue nõ :non curro:ergo aĩa dolet:tñ
vltra nõ seqᷣ :ergo i portiõe supiori ẽ dolor rõne aĩe:qꝛ posi
to ꝙ portio supior sit eadẽ ipsi aĩe:nõ tñ seqᷣ ꝙ rõne aĩe
doleat :cũ nec dolor sit i aĩa rõne aĩe:sꝫ tm̃ rõe portiõis
inferioris a ꝗ supior distinguntᷣ. Si ꝟo portio supior es-
set ꝑfecte eadẽ iferiori:tunc i supiore esset dolor ratiõe
iferioris:⁊ hoc ẽ qd itẽdit. ¶ Ibi. Preterea. Si aĩa vt nã

conuenit dolore &c. Ratio stat in hoc: anima vt natura non dolet: ergo aia fm portionem superiorez sumpta vt natura non dolet: consequentia ptz ex supradictis: quia ideo fm superiorez dicitur dolere pro q̃to superior fundatur vt natura in aia dolente antecedens probatur: qz si aia vt natura dolet: hoc maxime erit in separatione ei⁹ a corpore: patz qz ipsa vt natura naturaliter perficit corpus: et habet naturalem inclinationem ad informandũ illud: ergo separari est contra eius naturalem inclinationem: & tamen vt sic aia xpi non doluit: patz qz in illo instanti etiam fm omnẽ portionem fuit perfectissime btã. Et sic patet improbatio opi.

Opi. sco. ❡ Ad solutionem .q. Doc. premittit auctoritatem Aug. 14. de ciui. dei capi. 15. Dolor inqt carnis est tantũmodo offensio anime ex carne & quedã ab eius passione dissensio: sicut animi dolor q̃ tristitia nuncupatur est eius dissensio ab his rebus que nobis nolentibus accidunt. Ex hoc patz differentia inter dolorẽ ꝓprie dictum & tristitiam stricte sumptã: quã differentiam diffusius: vide in. 4. doc. d. 44. de penis damnatorum. ❡ Ad solutionẽ ergo .q. tres articuli principales sunt discurrendi. p̃mus quid sit dolor & quid tristitia. secũd⁹ quomodo verus dolor fuit in aia xpi & fm quam potentiam: et de quo obiecto. tertius de tristitia: & si p̃mo fuit fm portionem superiorẽ: scdo an fm inferiorẽ: & de quib⁹ obiectis siue circa que obiecta.

Opi. hen ❡ De primo dicitur. Hic põit opi. Hen. qli. 11. q. 8. & 9. quoli. 12. q. 9. & q̃li. 6. q. 32. que opi. stat in tribus dictis. Primũ q̧ p̃ma radix doloris est immutatio offensiua siue corruptiua dispositiõis conuenientis. Scõm est: q̧ secũda radix doloris & proxima est apprehensio talis imutatiõis: nec sufficit sola apprehensio sine reali imutatiõe: alr angelus apprehẽdens ignem calidissimũ posset ledi ab eo. Tertiũ est q̧ tertia radix doloris est perceptio. s. nociui: & ponit differẽtiam inter apprehensionem & perceptionẽ: qz apprehẽsio sensitiua habet pro obiecto ipsum sensibile: sed perceptio annexã habet pro obiecto nociuũ tristans. Et addit q̧ intentio cõuenientis & discõuenientis hz vim rei ad mouendum ad passiones q̃les res ipsa posset facere. Et probat hec per philosophum de motu aialium. 14. de aialibus.

Opinionis inpugnatio ❡ Contra ista. Hic doc. iprobat opi. quo ad multa ibi dicta. Et primo ꝓbat q̧ ad dolorem siue ad delectationem non sit necessaria talis imutatio corruptiua respectu doloris vel saluatiua respectu delectationis. Et p̃mo probat qz ad delectationẽ habendã nõ sit necessaria imutatio inductiua siue saluatiua: qz quero ad quem terminũ est. i. q̃d p̃mo acqritur per ipsam nõ ad primã sensationem. i. q̧ p̃ma sensatio siue apprehẽn obiecti per istam imutationem non acqritur: patz quia p. Hen. ista imutatio precedit p̃mã sensationem vt p̃ma radix scdam: nec ista imutatio est ad sensationẽ sequentem passionem (. s. delectationẽ q̃ dicitur passio) qz ipã sequitur vtranq̧ radicem: ergo per p̃mam radicẽ non habetur vt terminus talis imutationis: igitur ipsa supple imutatio saluatiua erit ad vtranq̧ dispositionem vt ad proximuz terminũ: que supple dispositio naturaliter ꝓcedit omnẽ actum: tam sensus q̃ etiam potentie delectãtis vel tristantis: sed nichil tale videtur necessariũ ad delectationẽ qz nihil precedit ambo ista (. s. apprehensionẽ precedentem passionẽ & apprehensionẽ seqntem passionem) nisi forte species obiecti: sed si species non prefuisset in virtute fantastica ꝯseruante species nichil minus posset esse conseruatio necessaria: qz ad ꝑfectã perceptionez delectabilis posset seq̃ delectatio: vt patz parũ .ĩ. ex. 10. ethi. ca. 3. ❡ Ibi. Preterea q̧ secũda radix sine prĩa &c. Hec ratio stat in hoc: qz ex q̃ sensus natus est perfecte imutari intentionalr ab obiectio delectabili vel tristabili: sequitur q̧ ad talem imutationẽ intentionalẽ potest sequi delectatio vel dolor: & hoc magis pz a Doc. in. 4. d. 44. q. vlti. arti. 2. vide ibi quomõ dolor causatur a sola imutatione intentionali. Expono tamen literam hui⁹ rationis ibi: organum est corpus naturale: qz cõpositum ex materia & forma & generatum per transmutationem: & ideo passibile passione naturali: qz. s. potest corrũpi realiter & p̃t realr imutari. Seqtur: tñ inq̃tũ organũ ẽ

Expositio litere

sic mixtum: ita q̧ est in media ꝓportione sensibiliũ (de q̃ proportione vide Doc. in. 4. d. 43. q. 2. de imortalitate aie) hoc modo natum est imutari intẽtionalr ab obiecto inquan tum sensibile. i. q̧ vt sic mixtum natum est recipe speciem sensibilem siue actũ sentiendi ab obiecto sensibili inq̃tuz sensibile. Sequitur: & hoc modo aliqd obiectũ est sibi ꝯueniens: vt illud qd p̃mo imutat causando speciem sensibilem delectabilis siue ꝯuenientis: & aliqd disconueniens: vt illud qd natum est causare speciem in organo tristabilis siue disconuenientis. Sequitur: igitur lz circunscribatur omnis actio prior ista actione intẽtionali ab obiecto: supple inq̃tum obiectuz: si ipsa actio intentionalis sit alicuius obiecti disconuenientis in organũ vt est organũ sens⁹: vel in sẽsu seqtur dolor. Nec nõ hẽt deteriare: an talis imutatio intẽtionalis: ꝑcipue act⁹ sentiendi sit precise in organo: vel in sensu q̃ sensus ẽ constitutus ex organo sic mixto & anima: vt psa Doc. l prio d. 3. q. 6. & in. 4. d. 44. Sequitur: & hoc videtur manifeste &c. litera clara est. Et addit q̧ sensus tactus datus est animali a natura vt per ipsum percipiat corruptiua nature & ea fugiat: vt pz. 2. de anima. t. c. 28. & ibi Comẽ. Necesse: inquit est vt omne animal habeat sensum p quẽ cõprehendat conueniens & inconueniens ex nutrimentis vt expellat nocumentum & attrahat iuuatiuum: hoc idem pz. 3. d anima t. c. 63. Necesse est inquit philosoph⁹ animal corpus tactiuũ esse si d ebet saluari animal & ibi Comen. Corpus inquit animalis si debet saluari et euadere ab occasionibus necesse est vt habeat tactuz. Et tex tu. 64. vbi. Arist. aut quare & gustum necesse est tactum quendam esse: qz tangibilis & vegetatiui est: hũ quidem igitur necessarij sunt animali: q̧ & manifestũ q̧ nõ ẽ possibile animal sine tactu esse. Addit doc. q̧ ibi concomitatur conueniens vel discõueniẽs nature & sensui vt sensus: & sic concomitantur ibi due immutationes: quarum tamen vna est alterius rationis ab altera. i. q̧ ad obiectum cõueniens vel disconueniens possunt concomittari due inmutationes: quarum vna sit realis: que est vel corruptiua vel saluatiua nature & alia ẽ tñ intentionalis que respicit sensum vt sensus est: & vna est separabilis ab altera: vt satis pz: & sic potest esse dolor sine illa prima imutatione que ponitur ab. Henri. prima radix ❡ Ibi. Quod obijcitur d e beatis: pz in. 4. d. 44. & 49. quo modo corpora beatorum non pñt pati ab igne. ❡ Ibi. Cõtra illud de differentia apprehensionis & perceptionis: litera ptz: & quod dicit ibi q̧ potentia superior quando concurrit copulans potentiam inferiorem cum obiecto facit attẽtionez &c. clarius vide i. 2. d. 42. & aliqualiter in primo. d. 3. q. 7. ❡ Ibi. Qd etiam videtur dicere de obiectis perceptionis sensitiue q̧ sunt intẽtiones &c. si Henri. accipit intentionem pro relationibus currit ratio Doc. cõtra Hen. que clara est. Et similiter illa litera de motu animalium &c.

❡ Aliter potest dici, Hic doc. intendit declarare qualiter dolor potest causari in sensu. Et licz hec litera sit satis clara: tamẽ propter principiantes aliqualiter exponitur resoluendo in propositiones. ❡ Prima propositio est ibi: aliter potest dici: q̧ sicut generaliter actiua et passiua &c. Actiua & passiua proprie loquendo sunt nature absolute: ptz de actiuis. Tum: qz relatio nõ ponitur de genere actiuoꝝ: vt patz. Tum: qz Aristo. 5. phi. t. c. 10. dicit neq̧ agentis aut patientis neq̧ omnis qui mouetur aut mouentis: qz non est motus neq̧ generationis generatio neq̧ oino mutationis mutatio: hec ille. Et ibi. Cõmen. quasi dicat q̧ actio et passio non habent motus neq̧ motoris & moti neq̧ geniti & generantis: & vniuersaliter transmutantis et transmutati. hec ille. De passiuis patz que proprie sunt receptiua passionũ ptz etiam. Tum: qz relatio non ponitur de genere receptiuorum. Tum: qz passio fm quam aliquid dicitur proprie pati est entitas absoluta: et talis est receptibilis in respectiuo. ❡ Secũda ꝓpositio est: q̧ ex quo causatiuũ et receptiuum passionis sunt nature absolute: sequitur q̧ super illis naturis possunt fundari due relationes: et hoc ante passionem illatam: quarum prima est relatio inclinati que terminatur ad rem cui inclinatur: puta vt perfectiuum ad suum perfectibile: & perfectibilis ad suũ ꝑfectiuũ vt calefactibile inclinat ad calefactiuuz vi

resolutio de causa doloris p ppõnes. Pria ꝓpositio

Secũda ꝓpositio

ad pfectiuum extrinsecū: ⁊ silr calefactiuū iclinatur ad calefactilevt pfectiuū illius. ¶ Nota tamen ꝙ quando passiuum siue pfectibile inclinaꝝ ad pfectiuū extrinsecū communiter sunt ibi due relationes: quarum vna est ad perfectiuum extrinsecum: ⁊alia est ad perfectiuum ītrinsecum vt ad pfectioneꝫ quam recipit postea formaliter et sic ponunꝝ ibi due inclinatiões. Scđa relatio q̄ fundatur sup actiuo ⁊ passiuo āte passionē est relatio approximati: ante eñ causatiõem passiõis requiriꝝ approxiatio actiui ad passiuū. Et addit Doc. ꝙ relatio ꝯuenientis ⁊c. est relatio tm̄ disquipantie: qđ verū est ꝑut conueniens accipitur pro pfectiuo ad qđ sensus inclinaꝝ vt pfectibilis ab eo: ⁊tunc debet magis dici relatio pfectiui ad pfectibile: Addit doc. ꝙ quādo sensus inclinatur ad aliquid vt ad pfectiuū extrinsecū: tunc relatio terminātis relationē inclinati ad inclinās dr̄ cōuenientia: quando vero sensus declinat ab aliq̄ cōtrario visibili: puta a corruptiuo: tunc relatio terminātis relationem nō inclinati vel declinātis dr̄ discōueniētia: ⁊ talis relatio est relatio disq̄pantie ꝑut discōueniens dr̄ illud a quo sensus

tertia ppositio. declinatvt a corruptiuo ⁊ offensiuo extrinseco ¶ Tertia ꝓpositio est: ꝙ obiectum delectabile siue cōueniens potētie ex sua entitate naturali hꝫ ꝙ sit sic delectabile: nec ē assignāda alia ratio nisi q̄ talis entitas. Sicut ꝙ homo sit risibilis siue ꝙ sit aptus ridere est: q̄ est talis entitas vel q̄ includit talē entitatē que est īmediata causa risibilitatis. Si eñ q̄s videret ītuitiue aliqđ cōueniens potētie statim cognosceret ꝙ entitas talis esset ratio īmediata quare ⁊ sic esset cōueniens. Silr est de potentia nata delectari in tali vel tali obiecto: nulla alia causa est assignāda nisi q̄ est talis entitas. Et hoc mō loquendi sepe doc. vtiꝝ: vt pꝫ in primo: in scđo: tertio: ⁊ q̄rto. q̊li. ⁊ ī sua

q̄rta ꝓpō meta. ¶ Quarta ꝓpositio ē ꝙ relatio approximationis fundatur in illis absolutis. s. pfectiuo ⁊ pfectibili: p̄supposita tamē entitate relationis cōuenientis: q̄ relatiões scꝫ cōuenientis ⁊ approximatiõis īmediate fundantur in illis absolutis: nec vna fundatur in alia: lꝫ vna p̄supponat aliam. Addit Doc. ꝙ tunc est maxia approximatio delectabilis ad potentiam q̄ delectaꝝ: qñ delectabile est in se p̄sens potentie: ⁊ hoc in ratõe obiecti perceptibilis: ⁊ vt sic p̄sens pcipitur a potentia. Dicit ergo Doc. ꝙ ip̄m delectabile stante pfecta pceptione illius: tunc pōt īmediate causare delectationem in potētia: et hoc vt est natura talis. s. ꝙ entitas absoluta illius delectabilis est ratio formalis ꝓducēdi delectationē in potētia: cui in rōne obiecti delectabilis ⁊ pceptibilis a tali potentia pfe-

q̊nta ppositio. cte approximaꝝ. ¶ Quinta ꝓpositio est: ꝙ delectatio q̄ diciꝝ passio est entitas absoluta: vt pꝫ ab ipso in p̊mo. d. p̊ma. q. 3. in q̄rto. d. 49. in q̊li. q. 13. ⁊ alibi. Et addit ꝙ talis delectatio dr̄ passio: ꝓ q̄to non est in potestate passiui in p̄sentia agentis: ꝓprie eñ passiuū respicit agens: et p cōsequēs qđ recipit ab actiuo inq̄tum hmōi dr̄ passio: ⁊ ipsuꝫ receptiuū ꝓ q̄to recipit ab actiuo dr̄ pati. Et qđ de intellectione dicit ꝙ dr̄ actio: ⁊ tñ est q̄litas absoluta vide clare in p̊mo. d. 3. q. vlti. in rñsione ad vltimuꝫ

sexta ppositio. argumentū p̊ncipale: ⁊ in quoli. q. 13. ¶ Sexta ꝓpositio est de dolore ibi. Ita etiam per oppositum de dolore. ⁊c. Dolor causatur ab absoluto disconuenientie sic ꝙ in tali absoluto prius est relatio discōueniētis terminata ad potentiam cui discōuenit tale absolutū. Secundo fit approximatio illius absoluti ad potentiam: q̄ approximatio tunc est maxima quādo obiectum offensiuū est in se p̄ns et actu pcipitur a potentia: ⁊ tūc a natura absoluta ī tali nociuo siue offensiuo causatur dolor in potentia: q̄ dolor pariformiter dr̄ passio lꝫ sit qualitas absoluta ⁊ eodem modo dr̄ passio quo et delectatio. ¶ Ibi. Quod ergo cōmuniter dr̄ cōueniens delectat: ⁊ discōueniēs tristat: hoc nō debet intelligi causalr sic ꝙ cōuenientia relatio causet delectationē: sed abstrahimus quasdā rōnes gñales ab ipsis absolutis. Sicut etiā dr̄ ꝙ oīe actiuū approximatū passiuo agit: ⁊ tñ actiuū ⁊ passiuum non sunt rationes formales agendi nec patiendi: vt expositum ē supra sꝫ magis per istas relatiões circūloq̄mur absoluta: que realiter sunt formales rōnes agendi ⁊ patiendi. ¶ Ibi. Sed queriꝝ vbi imp̊mittur illa forma ⁊c. Hic Doc. querit de īmediato receptiuo delectationis ⁊ doloris. Et secūdo que est illa virtus sensitiua que inclinatur ad delectabile: ⁊ que declinat a corruptiuo: an sensitiua cognitiua: an sensitiua appetitiua. Respondet Doc. ꝙ dolor et delectatio immediate recipiuntur in appetitiua sensitiua ⁊ non in cognitiua: et ꝙ appetitiua est illa que inclinatur. ⁊c. Expono tamen literam aliqualiter. Ibi possumus distinguere potentiā qua anima potest hoc app̄hēdere q̄ diciꝝ cognitiua siue app̄hensiua / et qua aīa inclinatur in hoc vt in pfectiuum extrinsecū ⁊ illa est potētia appetitiua. Sꝫ an cognitiua sēsitiua puta visiua ⁊ appetitiua visiua sint due potētie. De hoc alias. Sequitur q̄ inclinatio nata est terminari: puta ad obiectum delectabile sola obiecti app̄hensione p̄cedēte. Sequitur. Et ita sicut sensui p se attribuimus app̄hendere: ita videtur ꝙ sic inclinari: ita. s. ꝙ terminatio talis inclinatiõis seq̄ns app̄hensionem cōueniat appetitui sensitiuo. i. ꝙ appetitus talis sit terminus inclinationis qua obiectum delectabile inclinatur ad pfectiuum vel ꝙ dicatur inclinari ad hoc vt dicatur termin⁹ talis conuenientie siue inclinatiõis. Sequens litera clara est vsq; ibi. ¶ Ulterius

de tristitia. ⁊c. Doctor in ista litera intendit declarare a quo causatur tristitia: que ꝓprie ponitur in parte intellectiua. Et dicit ꝙ q̄tum ad aliqua est simile de voluntate ⁊ appetitu sensitiuo. Nam appetitui sensitiuo est aliqđ absolutum ex natura sua ꝯueniens vt pfectiuum extrinsecū: et aliqđ discōueniens vt corruptiuum extrinsecuꝫ: et q̄tum ad hoc est simile de voluntate: sed q̄tum ad aliud ꝓ eo ꝙ ille appetitus naturaliter se habeat ad obiectum: q̄ ducitur et non ducit. (Sic tamen intelligendo ꝙ non se habet libere circa actū quē elicit: potest tñ esse causa actiua illius actus: vt pꝫ a Doc. in p̊mo. d. 17.) ñ sic obiectū cōparatū ad voluntateꝫ q̄ libera est respectu cuiuscunq; obiecti etiam infiniti: vt pꝫ a Doc. in p̊mo. d. p̊ma. q. 4. ⁊ alibi. ¶ Addit: ꝙ lꝫ aliq̊d ex natura sua sit cōueniens voluntati vt vltim⁹ finis: tñ fit vltimate conueniens per actum voluntatis acceptātis ⁊c. Uult doc. multa requiri ad hoc vt aliquid dicatur vltimate conueniens volūtati. Prīo ꝙ illud ex natura sua sit cōueniēs et pfectiuū extrinsecū. Scđo ꝙ intellectus app̄hendat illud vt sit conueniens: ⁊ sic cognitum fiat presens volūtati. Tertio: ꝙ volūtas velit illud acceptando illud per suū velle. Quarto: ꝙ fiat app̄hensio ipsius ꝯueniētis voliti ⁊ acceptati: et sic est sūma approximatio ꝯuenientis ad voluntatē. Quīto ⁊ vltimo: sequiꝝ passio siue delectatio q̄ recipitur in ipsa volūtate. Et sic ante hmōi passionem p̄supponūtur multe relationes. p̊ma est relatio ipi⁹ obiecti ꝯueniētis siue pfectiui extrīseci terminata ad voluntatē vt pfectibilē. scđo ē relatio obiecti vt cogniti ad intellectū vt cognoscentē. tertio ē relō obiecti cogniti vt p̄ntis ad volūtatē vt pfecte p̄ntem: quarto ē relatio obiecti cogniti ⁊ p̄ntis vt voliti et acceptati ad ipsam volūtatē vt volentē ⁊ acceptantē: quīto est relō obiecti voliti et vt sic cogniti ad intellectū vt sic cognoscentē. sexto est relatio obiecti vt sic cogniti: vt pfecte approxiati ad voluntatē cui pfecte tunc approxiatur. Septio ⁊ vltimo a tali obiecto sic ꝯueniente causaꝝ in volūtate delectatio: q̄ est q̄litas absoluta: q̄ vt recipitur in voluntate a tali actiuo dr̄ passio: ⁊ ipsa voluntas dr̄ pati a tali pfectiuo. Hoc idem dico de tristitia causata in volūtate: q̄ p̊mo ē aliqđ obiectū dicōueniens ⁊c. ¶ Sed occurrit difficultas: an delectatio causeꝝ ab absoluto obiecti ꝯuenientis an ab ipso vt cognito: siue volito ⁊c. ¶ Dico piformiter vt supra dictū est de delectatiõe causata in appetitu sensitiuo: ꝙ entitas absoluta est ratio formalis causandi delectationem in voluntate. Sed ille relatiões req̊runꝝ nō vt rōnes formales causandi: sed tm̄ vt cause sine qua nō sicut dictū est de relatiõibus obiecti ꝯuenientis appetitui sensitiuo. ¶ Ibi. Qđ. aūt tristitia ꝓpriesumpta sit passio voluntatis videꝝ: q̄ non est aliq̄ eius opatio: q̄ ñ velle ptꝫ: nec est non velle: vel nolle probo quia deus et beati p̄nt summe nolle ⁊ non velle: non tamē p̄nt tristari quia nō possunt euenire illa respectu q̊rum habent nolle: tristitia autē est đ his q̄ nobis nolētibus accidūt ꝺm Augu. ¶ Preterea sūme nolens aliquid prohibet ne vnq̄ illud eueniat: sed posito tali nolle ī viatore: ⁊ ponatur illud nolitum euenire tristabitur: ⁊ eo magis q̄ magis noluit: ex diffinitione tristitie ꝺm Aug. erat igitur in eo aliq̊d qđ p̊us nō fuit q̄ ñ tristabaꝝ: sꝫ nō est ī eo aliq̄ opatio nec simplr nec ꝺꝫ aliquē gradū ꝺꝫ quē nō p̄fuit. Nō est ēt passio illa ī volūtate ab ip̄a volūtate effectiue: q̄ tūc eēt

Marginal notes, right column: de cā tristitie vide singlareꝫ resolutionem. — q̊t mōis ē aliq̊d vltimate cōueniēs. — Diffi. — Solo.

ĩmediate in potestate voluntatis sicut nolitio ⁊ volitio: sed hoc est falsum: qꝛ nolens aliquid si illud eueniat nõ videtur ĩmediate habere tristitiam in potestate sua: si esset etiam a voluntate: vt a causa effectiua esset eius operatio vt velle qđ est ab ea ⁊ in ea.

Dubia circa doc. lraꝫ đ cã delectationis.

¶ In ista litera occurrunt aliqua dubia. primũ est de causa delectatiõis in volũtate: scđm est de causa tristitie in voluntate. Circa primũ videt̃ ꝙ gaudiũ nõ sit causatum ab obiecto ex natura rei ꝯueniente. Tũ qꝛ delectatio sequitur actum ꝑfectum: vt ptꝫ. 10. ethi. c. 4. ⁊. 5. hoc expresse tenet Doc. in ꝑmo. d. prima. q. 1. ⁊. 3. in. 4. d. 49. ⁊ alibi sepe: ⁊ sic videtur ꝙ delectatiõis causa sit actus perfectus circa obiectum delectabile. Tum etiam: qꝛ ipe doc. in ꝑmo. d. 1. q. 3. vbi expsse tenet ꝙ fruitio est actus perfectus voluntatis: ⁊ nõ delectatio: exponit auctoritates Aug. que videntur sonare ꝙ fruitio est delectatio: ⁊ exponit per predicationẽ causalem ⁊ nõ formalem: patꝫ de illa que dicit: hoc plenum gaudium nr̃m frui trinitate: hec predicatio ẽ tãtum causalis: vꝫ ꝙ fruitio est causa pleni gaudij ⁊ nõ ẽ formal̃r gaudium: simil̃r exponitur alia auctoritas Augu. s. fruimur ea re de qua voluptates capimus. i. ꝙ fruitio rei ẽ causa voluptatis: ergo ex dictis doc. videt̃ sequi ꝙ delectatio sit ab actu nõ ab obiecto.

alið dub.

¶ Dubitatur etiam in hoc qđ dicit ꝙ approximatio obiecti delectabilis est apprehensio: hoc nõ videtur verum. Tum qꝛ apprehensio siue cognitio obiecti ẽ qualitas absoluta vt probat doc. in q̊li. q. 15. ⁊ in. 4. d. 10. approximatio autem est tantum relatio. Tum: qꝛ apprehensio obiecti delectabilis videtur causa ĩmediata delectatiõis presertiꝫ quãdo obiectũ delectabile nõ est ĩ se pñs: ergo apphẽsio nõ ẽ approxĩatio qꝛ approxĩatio nõ potest dici causa: vt patꝫ a Doc. presenti. q.

aliud du

¶ Item dubitatur in hoc ꝙ ponit obiectum prius volitũ: ⁊ deinde apprehensum vt sic volituꝫ: qꝛ videtur ꝙ sufficiat ꝙ primo apprehendatur in se vt obiectũ delectabile: ⁊ ꝙ volũtas postea velit illud: ad qđ velle potest sequi delectatio: ptꝫ qꝛ ad actum perfectum sequitur delectatio: vt supra patuit. Tum etiam: qꝛ per apprehensionẽ sequentem obiectum delectabile nõ magis mouetur: nec magis approximatur: cum per primã apprehensionem sit sufficienter presens voluntati.

Dubia đ cã tristitie.

¶ Circa scđm ꝑncipale de tristitia possunt multa occurrere dubia primo in hoc ꝙ obiectum discõueniens causat tristitiam: qꝛ q̃ro de tali obiecto voluntati discõuenienti: aut est malum culpe: aut malũ pene: aut aliqđ offensiuum: aut corruptiuũ. Nõ primũ: qꝛ illud est tãtuꝫ ꝑuatio rectitudinis que deberet in esse actui: vt patꝫ a Doc. in. 2. d. 35. ⁊. 37. ⁊ in. 4. d. 14. ⁊ tal̃ ꝑuatio nõ põt causare absolutũ cuiusmõi est tristitia. Si dicatur ꝙ malum culpe causat inq̃ꝫtum nolitũ ⁊ non absolute: tunc q̃ro aut nolitũ accipit̃ ꝓ nolitiõe: aut pro ipso esse nolito quo obiectũ formaliter dicitur nolitum. Si primo: ergo tristitia erit ab actu nolendi ⁊ nullo mõ ab obiecto. Si scđo: ergo relatio rõnis erit ratio formalis causandi absolutum qđ est ĩpossibile. qꝛ nulla relatio realis potest esse rõ formalis causandi aliquid precipue absolutum: vt pꝫ a Doc. in ꝑmo. d. 6. 7. 13. 26. et presenti. d. multo minus relatio rõnis cuiusmõi ẽ esse nolitum: erit rõ formalis causandi ⁊c. Si malum pene ponitur causa ⁊c. quero de illo malo in voluntate: malum eñ pene ĩ voluntate cõmuniter est tristitia que presupponit causã sui De hoc patebit in. 4. d. 44. Si tertio: nullũ tale videtur esse ĩmediate offensiuũ ⁊ nociuum voluntati: ĩmo videtur ꝙ omne ens sit obiectum cõueniens voluntati: vt patꝫ de igne. De hoc vide Doc. in. 4. d. 44. Si dicat̃ ꝙ ignis vt nolitus est discõueniens. Cõtra qꝛ esse nolitum aut accipitur ꝓ nolitiõe aut accipitur ꝓ ipso esse nolito: et arguatur vt prius arguebatur de malo pene.

alia dubitatio.

¶ Deinde dubitatur in hoc: qđ dicit de apprehensione sequente esse nolitũ: qꝛ prima apprehensio precedẽs esse nolitũ videtur sufficiens. Nam Doc. vult in. 4. di. 14. q. 2. ꝙ ad habendam tristitiam de peccato sufficit apprehensio peccati et nolitio eiusdem: ad quem nolitionẽ immediate sequitur tristitia.

appens contradictio in dictis doc.

¶ Deĩde videtur ꝙ Doc. sibi cõtradicat in hoc: qđ dicit obiectũ discõueniens esse causam tristitie: qꝛ in. 4. d. 14. q. 2. expresse dicit ꝙ respectu tristitie due sunt cause. s. remota q̃ est volũtas ĩperãs cognitionem peccati: et nolitionem eiusdem peccati: et ꝓpinqua siue ĩmediata. s. nolitio peccati: ergo cõtradicit sibi. Hoc idem videtur dicere in. 4. d. 44. vbi sic dicit Angelus malus habet nolle detineri perpetuo ab igne et specialiter ab illa ratiõe ex sñia diuina vel voluntate diuina illuc effectiue detinente: et ab illo nolle declinat affectio cõmodi ꝯm quam appetit liberũ vsum potentie vt sicut natura sua est indifferens ad qđcunq̧ corpus sic posseꝫ se facere presentem cuicũq̧ corpori: ꝓmouet autẽ superbia ꝓpter quam appetit vti ꝓpria potestate. Consumat ĩuidia ꝓpter quam nunq̃ vellet determinate esse ꝓpter sñiam vel actionem diuinam. Istud nolle precedit detentio et apprehensio detentiõis. Isto autem nolle lꝫ inordinate posito in voluntate eius sequitur apprehensio certa de aduentu istius noliti: et ex hoc tertio vel quarto cõputando ista duo que precedit nolle: sequitur tristitia: hec ad literam.

aliud dubium.

¶ Iteꝫ dubitatur in hoc quod dicit: ꝙ beati pñt summe nolle: nõ tamẽ pñt tristari: qꝛ nõ pñt euenire illa: respectu quoꝝ habẽt nolle ⁊c. Si eñ tristitia causat̃ ex nolito et tamẽ posito contra nolitionẽ sequit̃ ꝙ angelus ⁊ btũs pñt tristari: ĩmo q̃si sũme tristari: ptꝫ qꝛ multa absolute nolunt; que tamen cõtra voluntatem eorum ponuntur in esse: qꝛ absolute nolunt offensionem dei: nõ tãtum a seipsis: sed nec ab aliquo alio al̃r essent iniusti et miseri: et tamẽ multe offensiones ĩ mundo fiunt: nolũt eñ simpl̃r et absolute deum blasphemari ab aliqua creatura: et tamẽ quotidie blasphemat̃: ⁊ hoc ipsi cognoscũt: ergo tristant̃ si tristitia causat̃ ab obiecto sic nolito et tamẽ posito: et multa alia possent adduci ex dictis a doc. ꝓbãdo ꝙ si tristitia sic causet̃: ꝙ ipsi possent multipl̃r tristari: nõ solum ex nolito simpliciter et posito: sed etiam ex nolito cõditionaliter et posito: sed reseruo vsq̧ ad. 49. quarti.

rñsiones ad dubia đ cã delectatiõis.

¶ Respondeo ad oĩa dubia & prius premitto aliqua ꝓ maiori ĩtelligentia. Primũ ĩ presenti nõ intendo declarare de causa ĩmediata delectatiõis: vꝫ an sit ipsum obiectũ in se presens: ita ꝙ natura obiecti cõuenĩetis sit ĩmediata rõ causandi in voluntate delectationem: an cognitio intuitiua illius obiecti ꝑfecte presẽtis voluntati per huiusmõi cognitiõem sit ĩmediata causa delectatiõis in voluntate: et forte vtraq̧ pars est sustentabilis. Simil̃r põt dici de obiecto cõueniente nõ in se presente: sed tñ in aliq̃ representatiuo: puta in specie intelligibili: põt faciliter sustineri ꝙ vel species intelligibilis supplens rõnem obiecti cõuenientis est causa ĩmediata delectatiõis: vel actualis cognitio illius obiecti. Et qđcũq̧ ponatur põt cõsequẽter respõderi ad dubia de causatiõe delectatiõis.

¶ Si teneatur ꝙ obiectũ in se presens vel in specie intelligibili sit ĩmediata causa. Rñderi põt ad primũ dubiuꝫ cũ dicitur ꝯm philosophũ ꝙ delectatio cõsequitur perfectã opationẽ.

aliqđ cõseq̃ ad aliud ꝯtingit tripl̃r

¶ Dico ꝙ aliquid cõsequi ad aliud ꝓ nunc cõtigit tripliciter. ꝑmo vt ad causam effectiuam: sicut dicimus cõiter: causa est ad quam sequitur aliud. scđo vt ad dispõnem preuiam necessario precedentem: sicut dicimus ꝙ ad corpꝰ organicum sequitur aĩatio. Vel tertio aliquid seq̃tur ad aliđ vt effectus posterior ad effectũ priorem/sicut illũĩatio scđe ꝑtis aeris: siue illumĩatio partis remotioris/sequitur ad illũĩationẽ ꝑtis ꝓpiquioris. ꝑmomõ delectatio nõ sequitur actum voluntatis vt causam/qꝛ tũc obiectũ nõ esset causa. scđomõ põt cõcedi quia talis delectatio de necessitate ꝑsuppõit volitiõem obiecti vt dispõnem preuiam. Põt etiam cõcedi tertiomõ qꝛ delectatio ẽ necessario effectus posterior ipsa volitiõe q̃ est effectꝰ ꝑor siue mõ isti effectus sint ab vna causa: siue ab alia et alia ꝓ nunc nõ curo: qꝛ an actus voluntatis sit ab obiecto vt a causa habet requiri in. 2. d. 25. q. vnica. Et sic pꝫ quid dicendum ad auctoritates philosophi et Cõm. et doc.

¶ Si vero teneatur ꝙ actualis cognitio obiecti cõuenientis sit causa. Pariformiter põt respõderi ꝙ talis cognitio nõ põt esse immediata causa delectatiõis in voluntate nisi presupposita volitiõe obiecti ꝯuenĩetis: vl̃ vt dispõne ꝑuia: vel vt effectu ꝑori: cũ obiectũ nullo mõ actual̃r ꝯueniat volũtati nisi per actũ elicitum voluntatis vt s̃. patuit: et ptꝫ in ꝑmo. d. 1. q. 4. Et sic exponunt̃ auctoritates philosophi eo modo quo exposite sunt ꝑus tenendo ꝙ obiectum sit causa delectatiõis.

¶ Ad expositionem Aug. cum dicitur ꝙ ille auctoritates intelligũ

tur depredicatione causali nō formali. Dico ꝙ fruitio potest dici causa non productiua: sed potius dispositiua ad quaꝫ dispositionē seqͣtur delectatio lꝫ causetur vel ab obiecto: vel a cognitione obiecti voliti: sicut etiam dicimus ꝙ sacramentū puta baptismi est causa gratie: ꝓ tanto ei dicitur causa pro q̄to est q̄dam dispositio ad grām
ad aliud ꝺ apphē sione. vt exponit Doc. in. 4. d. 1. ¶ Ad aliud dubiū de apprehensione que dicitur approximatio: est facilis responsio q: non intendit doc. ꝙ apprehēsio que est qualitas absoluta sit formalr̄ approximatio que est relatio quedam: sꝫ sic debet intelligi ꝙ obiectum delectabile volitū per actualem apprehensionem vt sic volitum est in vltima dispositione vt posset agere delectationē: q: tunc vt sic est ꝑfecte presens: ꝛ est potius predicatio causalis suo modo cum dicit ꝙ apprehēsio est vltima approximatio. i. ꝙ est causa perfecte approximationis. Et cum vltra dicitur ꝙ apprehensio est causa delectationis: ergo approximatio. Dico ꝙ si hoc teneatur ꝙ apprehensio erit causa presentie obiecti ꝛ causa delectationis: nō em̄ apprehensio posset actu agere nisi esset approximata ꝛ presens voluntati: est autem presens in eodem instanti in quo apprehēditur obiectum delectabile vt volitum actualr̄ a voluntate. ¶ Ad vltimū dubium pertinens ad materiam de
ad aliud dubium. lectationis: cum dicitur ꝙ sufficit prima apprehēsio obiecti delectabilis ꝛc. Dico ꝙ non sufficit ad delectationē quod patꝫ. Si em̄ aliquod delectabile esset perfecte presens volūtati i rōne cogniti: si volūtas odiret illd̄ vel si actu nō diligeret volēdo illd̄ pꝫ ꝙ nūq̄ seq̄ref delectatio hoc em̄ experimur i nobis: req̄rit̄ ḡ ꝙ pri⁹ tale obiectuꝝ ꝯueniat actu volūtati. i. ꝙ actu elicito volūtatis acceptet̄ ē em̄ in potestate voluntatis acceptare illud ꝛ non acceptare: requiritur ergo talis acceptatio nō vt causa delectatiōis productiua: sed magis vt dispositio p̄uia: siue vt causa sine qua nō. Et nota ꝙ doc. non loquitur de delectatione voluntatis vt qualitercunq̄ sumpta: q: obiectum delectabile vt actu cōuenit appetitui naturali: nulla volitione nec cognitione precedente: forte potest actu delectare: vt dubitatiue loquitur doc. in p̄mo. d. 1. q. 4. sed loquitur de delectatione que seqͣtur opationem per
rn̄siones ad dubia de cā tristitie. fectam: ꝛ talis non potest esse nisi prius obiectum actu elicito voluntatis acceptetur: ꝛ sic patꝫ ꝛc. ¶ Ad scdm̄ dubium ꝑncipale. s. de causa tristitie. Dico ꝙ si ponatur malum culpe obiectū discōueniens voluntati: ꝙ nō potest dici actu discōueniens nisi prius nolitum. Et cū q̄rit vt sic nolitum nō causat passionem: concedo propter rationem superius factam. Sed dico ꝙ obiectum apprehensum vt nolitum est imediata causa tristitie: accipiendo tamen obiectum cognitum ꝑ ipsa apprehēsione que
Obiectō est qualitas absoluta. Cognitio em̄ obiecti vt sic noliti est imediata causa tristitie. ¶ Si dicatur cognitio ē obiectum delectabile pꝫ a Doc. in. 4. d. 44. Est em̄ pfectio simplr̄. ergo non causat tristitiā. ¶ Dico ꝙ ꝛ si sit ob
Solo. iectum delectabile in se ꝛ actu delectaret ꝛ si per actum reflexum intellectus cognosceretur vt obiectum delectabile ꝛ vt a voluntatate volitum: ꝛ vt sic causaret delectationē sui: tñ vt est cognitio talis obiecti discōueniētis et actu volūtatis noliti potest esse imediata causa tristitie. ¶ Si dicatur ꝙ doc. dicit ꝙ obiectum disconueniēs est
alia obiectio cū solutiōe. causa imediata tristitie. ¶ Dico ꝙ hoc verum est vbi obiectum disconueniens ast ens positiuum ꝛ absolutū vbi vero est tantum priuatio boni cōuenientis nō potest poni causa imediata tristitie: que est qualitas absoluta: vt
ad illud de malo pene. patꝫ. ¶ Ad illud de malo pene. Dicō ꝙ si accipiatur malum pene pro carentia boni sicut priuatio visionis dei: tunc posset eodem modo responderi sicut responsum est de malo culpe: quod est priuatio boni iusti: nisi forte diceretur ꝙ loquendo de vtroq̄ malo tristitia causatur ab aliquo obiecto virtualr̄ cōtinente malum pene vel culpe: sed esset difficille assignare illud. ¶ Si accipiatur malum pene pro aliquo reali discōuenienti. ¶ Dico ꝙ si tale est assign̄abile respectu voluntatis: ꝙ tale malū pri⁹ nolitum: ꝛ post vt sic apprehensum erit imediata causa tristitie: q: hic reperitur talis entitas q̄ potest esse ratio formalis causandi passionem absolutam. Ad aliud de malo corruptiuo ꝛ offensiuo ꝛc. patꝫ q̄d dicendum. Cū infertur ꝙ nullum tale ex natura sua est disconueniens nature volūtatis. Dico ꝙ si hoc erit: cōceditur tūc ꝙ tristitia a nullo tali potest causari: posset tamen dici ꝙ po

sito ꝙ nō sit aliqd̄ ens positiuum imediate corruptiuum siue nociuum voluntati: nihilominus q: aliquod est nociuum potentijs sensitiuis: illud idem potest esse discōueniens voluntati: ꝓ q̄to ipsa voluntas est sic amore naturali ꝛ etiam elicito vnita ipsis potenijs: vt pꝫ a doc. presenti. d. ¶ Ad aliud vbi dicitur ꝙ prima apphensio obiecti discōuenientis est sufficies causa: pꝫ ꝙ hoc non est verum: q: sicut obiectum delectabile non potest actu cōuenire potentie nisi sit prius volitum: sic obiectū tristabile non potest actu discōuenire nisi sit actu nolitū: ꝛ sic pꝫ quomō prima apprehensio obiecti tristabilis non sufficit. ¶ Ad aliud vbi dicitur: ꝙ doc. cōtradicit sibi: q: ponit tristitiam imediate causari a nolitione. Dico ꝙ ad aliud qd̄ videtur cōtradicere. litera doc. in. 4. d. 14. ꝛ. 44. debet sane itelligi: nō em̄ vult ꝙ nolitio obiecti positi sit imediata causa tristitie: sed apprehensio peccati sic noliti ꝛ tamen positi est imediata causa: dicitur tamen nolitio causa ex hoc ꝙ requiritur vt dispositio necessaria. Si em̄ apprehēderetur peccatū in se ꝛ voluntas nō haberet nolle: nunq̄ posset seq̄ tristitia: sed positiua nolitione peccati iam positi: cognitio sequens erit immediata causa: ꝛ sic exponantur illa dicta in quarto. ¶ Ad vltimū de beatis ꝛc. Respōsionē quere: hoc tamen differatur ad materiam de beatitudi Rn̄ ad vltimum ne in. 4. d. 49. ¶ Sequitur litera Doc. ibi. Si obiciatur ꝙ tunc obiectum necessario ageret in voluntatē imprimendo illam passionem: qd̄ videtur esse cōtra libertatem voluntatis. ¶ Respō. volūtas nō necessitat̄ simpliciter ab obiecto: sꝫ inter ipsam ꝛ obiectum est aliqua necessitas cōnsequentie: sicut si volo: necessario volo: ꝛ ita si stat nolitio alicuius obiecti: ꝛ illud nolitū cuenit: necessario sequitur tristitia: hec litera clara est. ¶ Ibi. Et si queratur quare non potest voluntas recipere nolitionem ab obiecto sicut passionem illam a nolito. ¶ Rn̄. quō voluntas est libera. voluntas vt volūtas libera est: sed vt nolens nō est formalr̄ libera. i. ꝙ voluntas dicitur libera vt precedit actū voluntatis ꝛ vt elicit illum: vt pꝫ a doc. in. 2. d. 25. sꝫ vt actu nolens non potest dici libera: q: vt sic tantum se habet in ratione receptiui: ꝛ sic per nolitionem est determinata. Si ergo reciperet nolitionem ab obiecto tantum passiue se haberet: q nullomodo actiue: ꝛ per cōsequens respectu nolitionis nullomodo diceretur libera. Sequitur. Licꝫ autem liberum vt liberum (modo ꝑexposito) nullomodo patiatur ab alio: tamen vt determinatur ad vnum oppositorum: qd̄ est sibi forma naturalis: potest per illam formam determinate se habere ad vnum oppositoꝝ ꝛ non ad vtrūq̄ ꝛ ita pati.

¶ Contra aliqua dicta Doc. arguit Ochā Ocham ꝯtra doc. in. 3. q. 14. ꝛ primo de dolore in parte sensitiua: ꝛ dicit sic. Dolor qui proprie est passio ꝛ qualitas appetitus sensitiui ab apprehensiōe sensitiua causatur ꝛ non ab obiecto apprehenso a sensu: nec ab actu appetitus: sed solummō ab apprehensiōe ꝛ potentia appetitiua ꝛ deo: si tamen appetitus sensitiuus habeat aliquam efficiētiam respectu illius passiōis: hoc nō videtur necessarium pōere: sicut al's patebit. Primū. s. ꝙ dolor nō causetur ab obiecto apprehenso pꝫ per ꝓpositionem frequenter acceptam: q: effectus sufficiēter dependet a suis causis essentialibus et dispōnibus earum: sed destructo obiecto remanēte apprehensiōe obiecti in sensu: nihilominus potest causari dolor vel delectario in appetitu: sicut pꝫ quando aliqs sensus interior: puta fantasia per actum abstractiuū apprehendit aliqd̄ obiectum nociuum vel delectabile q̄ tuncq̄ illud obiectum annihilaretur: nihilominus pt̄ causari dolor vl̄ delectatio in appetitu sensitiuo: sicut ēt si deus cōseruaret visionem alicuius obiecti delectabilis vel tristabilis ꝛ destrueret obiectum illius visionis: posset statim causari delectatio vl̄ tristitia in appetitu sequente visionem: sicut patet per experientiam: ꝛ per cōsequens obiectum apprehensum nullomō est causa imediata istaꝝ passionū: sed soluꝫ si sit causa: sicut pōit Jo. in. 3. in illa. q. Utrum xp̄s doluit ꝑm portionem superiorem: solum ē causa mediata respectu illius passiōis: ꝛ solum causa cause inq̄tum naturalr̄ notitiā intuitiuā i sensu causat ꝛ eam ꝯseruat: que cognitio causat immediate passiones modo predicto. ¶ Secūdo arguit contra positionem Doc. de delectatiōe ꝛ tristitiā voluntate: ꝛ dicit sic. Ulterius sciendum est: ꝙ omnis delectatio ꝛ tri

stitia causatur in voluntate mediante volitione ⁊ noli=
tione: sed volitio ⁊ nolitio est duplex: quedam absoluta
⁊ quedaꝫ conditionata: absoluta est illa qua simpliciter
volo vel nolo aliquid sine omni cōditione: ꝯditionata q̄
aliquid volo vel nolo sub cōditione: sicut nauta nollet
proĳcere merces in mari si posset euadere submersionem
et vtraqꝫ tam nolitio q̄ꝫ volitio cōditionata est sufficiēs
ad causandum tristitiam ⁊ delectationē modo prius de=
clarato. Hec ille. ¶ Tertio arguit contra illud qđ doc.
ꝓbat: vcꝫ ꝙ nolitio potest separari a tristitia: vt patꝫ in
beatis: qui absolute nolūt aliqua euenire: in quibus ta=
men non est tristitia: nec esse potest ⁊c. Dicit Ocham ꝙ
ista ratio nō cōcludit vniuersal'r distinctionē inter actuꝫ
nolendi ⁊ tristitiam: que aduersarius diceret ꝙ nō quilꝫ
actus nolendi est idem cum tristitia: sed tantum ille a=
ctus nolendi quo nolo aliquid cuius tamē oppositū acci
dit est idem cum tristitia: qꝛ ille actus nunq̄ꝫ esse potest
sine tristitia nisi per miraculū: ⁊ ideo si deus ⁊ beati no=
lunt aliquid: cuius oppositum eueniret: tunc tristaren=
tur vel miraculose suspenderetur causalitas actus nolē
di respectu causationis tristitie per potentiam diuinam
vel impediretur illa causalitas propter excellentiā dele
ctationis. Et ideo melior via ad probandm distinctio=
nem predictam est ista scilicet ꝙ angelus malus intensi=
ue diligit se ⁊ vult sibi bonum: ⁊ vult hoīes absolute pec
care: ⁊ multa talia ꝯñr eueniunt: ⁊ tamen nō delectatur
ꝙ eueniāt sicut vult: qꝛ sicut in beato de cōmuni lege nul
la est tristitia: ita ī damnato nulla est delectatio: eodem
modo si beati vellent aliqua euenire: ⁊ eoꝝ opposita eue
niunt: tunc ꝓbaretur sufficienter ꝙ quilibet actus nolē=
di distingueretur a tristitia: qꝛ si aliquis nō distingueret
maxime esset iste: cuiꝰ oppositū eueniret: sed ille tūc po=
test esse sine tristitia: sicut patꝫ ī angelo bono ⁊ in beatis
in quibus esset talis actus nolēdi sine om̄i tristitia: ⁊ ad
istaꝫ probationem nō peruenit Jo. Hec ille. ¶ Sed qꝛ
solutio istarum rationū: satis potest haberi ex his q̄ su=
pra diffuse dixi de tristitia ⁊ delectatione: ideo ad illas
in particulari respōdere non curo

¶ Ibi. Preter illum moduꝫ tristandi qui
videtur manifestior: qñ .s. obiectum fit discōueniens per
nolle volūtatis: ita ꝙ obiectū ex natura sua non est dis=
conueniens: sed precise vt nolitum vt supra patuit: vide
p̄ma ꝯcl. tur dubium de discōuenientia alia ipsius obiecti vtrum
sufficiat ad causandum tristitiam. Dicit doc. duas con=
clusiones. Prima: ꝙ aliqđ est obiectuꝫ ex natura sua na
turaliter disconueniens voluntati ⁊ non vt nolitum libe
re: ita ꝙ posito ꝙ voluntas nō habeat actū nolendi libe
re circa tale obiectum: adhuc tale obiectū ex natura sua
potest causare tristitiam in voluntate. Scđa conclusio ē
Scđa. ꝙ obiectum natural'r discōueniēs ⁊ triste appetitui sen=
sitiuo est etiam ex consequenti sufficienter discōueniens
et triste voluntati propter colligantiam voluntatis cuꝫ
appetitu sensitiuo: dum tamen sibi ostendat per intelle=
ctum vt discōueniens appetitui sensitiuo. ¶ Primā cō
q̄đ noli= clusionē probat doc. ⁊ ante probationeꝫ expono quid sit
tio nālis nolitio naturalis: ⁊ nolitio elicita: nam sicut in volunta
⁊ elicita. te potest esse duplex volitio naturalis: vna q̄ est tm̄ incli
natio ad bonū cōmodi q̄ īcliatio nō est aliqua opatio siue
actꝰ aliqs elicitꝰ: vt ꝓbat doc. i. 4. d. 49. q. 9. Et volitio
nālis opatio elicita: ⁊ dꝛ naturalis vnomō qꝛ ꝯformiter
elicita inclinatiōi naturali: vt cum quis actu elicito vult
bonum cōmodi: ad qđ est inclinatio naturalis: ⁊ aliomō
dicitur naturalis vt distinguitur contra supernaturalē
puta qꝛ elicita a sua causa naturali: ⁊ hec distinctio patꝫ
a doct. in q̄l. q. 17. art. 1. Sic pariformiter nolitio potest
dici vnomodo naturalis vt est quedam inclinatio natu=
ralis qua quis inclinatur natural'r ad fugiendum discō
ueniens ⁊ triste: siue ad fugiendū oppositum boni com=
modi aliomodo dicitur naturalis vt est opō elicita con=
formiter inclinationi naturali: vt cum quis actu elicito
nollet disconueniens: aliomodo potest dici natural' vt
distinguitur cōtra super naturalem. Conclusio ergo pri
ma sic est intelligenda ꝙ voluntas nolens nolitione na
turali primomō accepta obiectū disconueniens natura=
liter tristatur de presentia talis obiecti: puta cū quis nol
let naturaliter miseriam: qꝛ ex quo habet naturalem in=
clinationem ad felicitatem habendam vt sūmum sui cō
modum: ita habet naturalem inclinationē ad fugiendā
miseriam oppositam felicitati: ⁊ conclusio sic intellecta
probatur a doc. auctoritate Augu. in enchi. cap. 104.
Voluntas inquit ita vult beatitudinē ꝙ nō pōt velle mi
seriam: illud aūt velle beatitudinis est naturale: vt dictū
est a doc. in. 1. d. 1. q. 1. igitur velle naturale alicuius suf=
ficit ad non posse velle oppositum illius: ⁊ per conseq̄ns
non posse gaudere de illo opposito: ⁊ ad necessario trista
ri de opposito illiꝰ: sicut naturale velle beatitudinis suf=
ficit ad tristanduꝫ de miseria naturaliter. ¶ Pro clario
ri intelligentia huius littere nota primo ꝙ velle elicituꝫ
respectu alicuius obiecti est causa nolitiōis oppositi ob
iecti: non causa effectiua: sed ex hoc dicitur causa: quia Nota ali
nolle cōmuniter sequitur. Exēplum. Quis actu elicito qua đ no
vult beatitudinem: statim sequitur ipsū actu elicito nol= litiōe nā=
le miseriam oppositam: ⁊ sicut ad volitionē felicitatis li⁊ libera
habite seq̄tur delectatio: ita ad nolitionē miserie posite
statim seq̄tur tristitia. ¶ Scđo nota ꝙ velle naturale ꝙ
est sola inclinatio nature potest dici causa nolitionis na=
turalis accepte tātum pro inclinatione modo supra di=
cto. Et sicut ad velle naturale respectu felicitatis ha=
bite sequitur naturaliter delectatio: ita ad nolle natura=
le miserie opposite ⁊ tamen posite: naturaliter sequitur
tristitia: qꝛ sicut quis naturaliter inclinatur ad bonū cō=
modi habendum: ita naturaliter inclinatur ad oppositū
boni cōmodi fugiendū. Si tamen poneretur tantum in=
clinatio naturalis respectu boni cōmodi. ita ꝙ non esset
alia inclinatio naturalis ad fugiendum oppositū boni
cōmodi: tunc talis inclinatio naturalis sola siue velle
naturale: qđ ideꝫ est: esset sufficiens causa tristitie de op
posito: qꝛ sicut ad velle naurale respectu felicitatis posi=
te sequitur gaudiū: ita ad miseriam positam sequitur tri
stitia quam quis nollet naturaliter. ¶ Tertio nota ꝙ tri
stitia aliq̄n contingenter sequitur: aliq̄n necessario: dicit
contingenter sequi: quando illud ad qđ īmediate sequit
contingenter inest: sicut etiam ⁊ delectatio: ⁊ dicitur ne= Tristitia
cessario sequi quādo illud ad qđ īmediate sequit necessa dupli' ꝑt
rio inest. Exemplū primi. Quis actu elicito voluntatis īesse volū
cōtingēter vult btitudinē: stāte illo actu seq̄tur delecta= tati.
tio q̄ lꝫ necessario seq̄t talē actū: tm̄ dicit cōtigēter seq̄: qꝛ
actꝰ est contingēs. Sed quādo naturaliter vult btitudi
nem. i. naturali inclinatione habita illa seq̄tur delectatio
necessario ⁊ dicitur necessario inesse: qꝛ ⁊ inclinatio natu
ralis nessario inest: sic pariformiter dicendum est de tri=
stitia necessario ⁊ contingenter inherentie. Quando er=
go dicit doc. ꝙ necessario tristatur de miseria que oppo=
nitur felicitati: loquitur de tristitia necessario inherente
propter nolle naturale qđ necessario inest. ⁊ sic hic intel=
ligenda est auctoritas Aug. de velle naturali quo quis
naturaliter vult beatitudinem: ⁊ de nolle naturali q̊ q̇s
nollet miseriam: ⁊ hoc sufficit q̄ꝫtum ad propositum de
tristitia causata in voluntate ex naturali nolitione obie=
cti disconuenientis positi contra eius naturalem incli=
nationē: Posset etiam illa auctoritas Aug. intelligi de
velle ⁊ nolle elicitis: ⁊ quomō hoc intelligatur vide doc.
q. 16. quol. ⁊ que ibi exposui. ¶ Ibi. Sꝫ obĳcitur cōtra
hoc qꝛ vitia sunt contra naturam: ⁊ tamen oīs vitiosus
sine tristita agit: ergo nō omnis agens contra naturaleꝫ
inclinationem tristatur. ¶ Respondet doc. ꝙ inclinatio
naturalis est duplex vna est ad cōmodum: alia est ad iu
stitiam: ⁊ vtraqꝫ est perfectio voluntatis libere: tm̄ vna
inclinatio magis dicitur naturalis q̄ꝫ alia: qꝛ īmediatiꝰ
consequitur naturam: vt distinguitur contra libertateꝫ
nam voluntas vt natura īmediate inclinatur ad bonum
cōmodi: vt satis patet a Doc. in. 2. d. 6. q. 2. ⁊ per conse=
quens non potest esse inclinatio naturalis ad cōmodum
quin sufficiat ad nolle oppositū: ⁊ ad tristitiā de opposito
potest tamen esse inclinatio naturalis ad iustitiam que
non sufficit ad nolle liberum siue ad tristitiā de opposi=
to. Et nota ꝙ inclinatio naturalis ad iustitiam inest vo=
luntati ꝓm affectionem iustitie: ⁊ talis inclinatio natura
lis forte est actus elicitus a voluntate ꝓm affectionem
iustitie quo quis vult actū ꝟtutis: ⁊ tale velle nō est suffi
ciens ad nolle liberū: ⁊ ad tristitiā de opposito. Posset
etiā forte dici ꝙ vitia dñr ꝯtra naturā vel p̄ter naturā eo
modo q̄ exposui super. q. 17. quol. patꝫ ergo p̄ma ꝯclusio
¶ De scđa ꝯclusione đt doc. ꝙ illa ꝯnexio volūtatis cū
appetitu sensitiuo p̄ntato appetibibili per ītellectum ip=

si voluntati: sufficit ad hoc vt cōueniens appetitui sensitiuo sit etiā cōueniēs voluntati: ⁊ discōueniēs appetitui sensitiuo ⁊ triste sit etiā volūtati disconueniēs ⁊ triste: ita ꝙ sic vt volūtas ꝑpter cōnexionē quā habet ad appetitum sensitiuū naturaliter inclinatur ad ꝓsequendum bonū delectabile appetitui sensitiuo: ita naturalr̄ inclinatur ad fugiēdum discōueniens appetitui sensitiuo. ⁊ loquit̄ hic doc. tantum de tristitia que causatur ex nolitione naturali qua nollet discōueniēs appetitui sensitiuo. ❡ Sequitur. Sic enim ponitur aliqua delectatio surrepticia precedere in voluntate omnem actum liberum voluntatis: patet quia cum per intellectum presentatur volūtati obiectum delectabile appetitui sensitiuo: statim delectatur de illo anteꝗ̄ eliciat aliquem actum circa tale obiectum: ⁊ talis delectatio ꝗ̄tumcūꝗ̄ intensa nunꝗ̄ est peccatum quia delectatio que est peccatum concomitatur aliquem actum elicitum: qui primo est peccatum: vt patet a doc. ī primo. d. 1. q. 2. ⁊ in. 2. lib. ⁊ alibi. sepe: ⁊ hoc est quod cōiter dicitur: ꝙ impossibile est quin visis tangamur: siue delectabilibus siue tristabilibus: quia ad obiecta delectabilia appetitui sensitiuo ostensa voluntati cōiter anteꝗ̄ eliciat actum circa illa statim delectatur: ⁊ similiter circa obiecta tristabilia appetitui sensitiuo ostensa per intellectum statim tristatur anteꝗ̄ habeat actum elicitum nolēdi illa appetitu sensitiuo: ⁊ hoc est quod dicit doc. sicut inquit doc. ponitur in delectationibus surreptitijs: ita poni potest in doloribus respectu obiectorū tristium: ⁊ sicut intellect⁹ cooperatur sensui forte immutato: si nō sit circa alia distractus: ita ponit aliquis voluntatē non necessario cooperari supple actu elicito: sed vlr̄ cōpati appetitui sensitiuo patienti: ⁊ hoc naturaliter circa idem obiectū: si non impediatur voluntas puta per non cōsiderationem intellect⁹: vel per aliū impedimētum vincēs. Et hoc mō diceret̄ ꝙ corrupta violēter: licet delectaret̄ in volūtate ex delectatiōe appetit⁹ sensitiui: q2 nālit̄ iclinat̄ ad cōdelectādū appetitui sensitiuo ꝑpt̄ ꝯnexionē quā hꝫ ad illum: nō tn̄ peccaret: q2 delectatio possꝫ eē non volita: quia precedens actu voluntatis: ⁊ similiter delectabile posset esse non volitū. Sequitur ſm aūt aliā viam oporteret diceret ꝙ licꝫ delectaretur ſꝫ tactū: non tamen ſm voluntatem nisi obiectum esset libere volituꝫ: tenēdo. s. ꝙ delectus non posset esse in voluntate circa aliquod obiectum nisi actu elicito vellet illud.

de corrupta violēter

❡ Ibi. Preter duos modos predictis tristandi: vel tres: si secūdus diuidatur in duos (. s. vel qn̄ tristitia causatur ex obiecto disconueniente naturaliter ipsi voluntati ⁊ nō nolito libere: vel ex obiecto discōueniente appetitui sensitiuo: ⁊ ex consequi disconueniente ipsi voluntati ꝑpter naturalem colligantiam appetitui sensitiuo. vt supra patuit) videtur posse poni tertius vel quartus modus tristandi propter nolle conditionatum quando. s. aliquis nollet aliquid ꝗ̄tum in se esset: tamen in aliquo casu vult illud. Exemplum. Mercator periclitans in mari nollet proijcere merces si possꝫ effugere ꝑiculum: sec hoc nolle est conditionatū: q2. s. ꝗ̄tum in se est nollet proijcere: simpliciter tamen vult proijcere: q2 non coactus proijcit: licet enim propter aliquid nō volitum: puta periculum oijciat: tamen nō cogitur inuitus eijcere: hec volitio absoluta enunciaretur per volo: nolitio cōditionata per nolem si posset aliud. Et aduerte ꝙ dicitur velle proijcere simpliciter: vt ly simplr̄ oppōitur coactioni: nō tamen vult proijcere simpliciter: vt talis volitio opponitur volitioni conditionate. Unde volitio ē duplex. Una est mere simpliciter ⁊ absolute: que non presupponit aliquem nolitionē conditionatam sicut quis absolute vult proijcere lapidem: non propter aliquod ꝑiculum euadendum. Alia est volitio conditionata que ꝓ̄supponit aliꝗ̄ nolitionem conditionatam: vt patet ī exēplo doc. quia eñ mercator nollet absolute cadere in periculum mortis: ideo vult proijcere merces: quas tamen nollet proijcere: si aliter posset euadere periculū: vel melius volitio qua mercator vult proijcere merces: licꝫ simpliciter ⁊ absolute velit quia nō coactus vult: non tamē mere simpliciter ⁊ absolute: q2 talis volitio est propter aliqđ nolle absolutum: puta q2 absolute vult periculum: ideo vult proijcere merces: ⁊ sic loquitur doc. ī. 4. d. 20. q. vnica: qui sic dicit: qđ non fit nisi ex suppositione simpliciter voluntariū non est simpliciter voluntarium: sicut non oīno voluntarie proijcit aliquis merces in mari: si non proijcit nisi ex suppositione cuiusdam periclitatiōis quam nollet. Loquendo ergo de nolitione conditionata alicuius noliti ⁊ tamen positi: talis nolitio siue tale nolitum ⁊ tamen positum potest esse causa tristitie: vt patet: q2 mercator eijcit merces tristis: hec tristitia non est nisi ex nolitione conditionata qua. s. nollet proijcere merces si aliter posset euadere periculum: nec ibi velle oppositū: quo. s. vult proijcere merces facit tantuꝫ gaudium: sicut nolle conditionatum facit tristitia vt patꝫ per experientiam. Talis quidem volitio ⁊ nolitio conditionata sufficit etiam ad peccatum mortale: quale forte fuit angelorum non prius deceptorꝫ ꝗ̄ peccarent: ⁊ ad meritum q̄le est in miserante ex corde proximo: non potente tamē subuenire in opere: nam angeli mali voluissent equalitatem dei: si illam potuissent habere: ⁊ sic illam voluerunt simpliciter: q2 non coacti: tamen talis volitio fuit conditionata: q2 voluissent si potuissent habere eam: ⁊ hoc satis patet a Doc. in. 2. d. 6. q. 1. vbi vult ꝙ talis volitio etiam respectu rei impossibilis potest esse peccatum: vt volēdo equalitatem dei: ⁊ similiter nolitio respectu impossibilis sufficit ad peccatum: vt cum quis nollet deum esse iustū

Volitio ꝯditionalis etiam respectu īpossibilis pōt esse pctm̄.

❡ Sequitur. Sic igitur recolligendo istud mēbrum pt̄ dici quadrupliciter esse tristitiā ex discōuenienti: primo de simpliciter nolito actu ⁊ habitu eueniente. secūdo de habitu nolito ⁊ actu conditionalr̄: lꝫ tamen absolute volito contra inclinationem habitualem. tertio de disconueniente voluntati vt natura. ⁊ quarto de discōueniente appetitui sensitiuo: cui coniungitur voluntas non habituata ad oppositū vehementius ꝗ̄ sit inclinatio eius ad appetitum sensitiuū: si eñ aliqua voluntas per aliquem habitum magis inclinaretur: puta ad sustinēdas passiones oppositas obiectis delectabilibus: ad que appetit⁹ maxime inclinatur: tunc talis voluntas magis delectaretur de obiectis tristabilibus appetitui sensitiuo ꝗ̄ de illis tristaretur: sed hoc forte nō esset possibile pro statu isto nisi per miraculum: q2 incliātio naturalis est maior et vehemētior quacūꝗ̄ inclinatione habitus acquisiti vt patet in. 4. d. 49. q. 9.

❡ Quantum ad secūdum articulū dico ꝙ in xp̄o fuit verus dolor in parte sensitiua: q2 obiectuꝫ approximatum tactui suo ⁊ appetitui sensitiuo erat disconueniens illi sensui: ⁊ iste sensus erat perfecte perceptiuus: q2 ſm proportionem bone dispositiōis corporis est dispositio existentie tactus. 2. de aīa. t. c. 94. ⁊ illud corpus fuit optime complexionatū: sicut aīa illius corporis erat perfectissima. Ulterius dolor excellens ī parte sensitiua natus est impedire vsum rationis: qđ probatur: q2 plus impedit vsum rationis dolor vehemēs ꝗ̄ delectatio. 83. q. 36. Nemo est qui nō plus lugeat dolorē ꝗ̄ appetat voluptatem: quando quidem videmus imanissimas bestias etiam asperitatibus terreri dolore ⁊ metu: sed aliqua vehemens delectatio sensibilis īpedit vsū rationis ſm Augu. 14. de ciui. dei. capi. 16. qua maior in corporis voluptatibus nulla est: ita vt ipso momento temporis quo ad eius peruenitur extremū: pene omnis eius acies ⁊ quasi vigilia cogitatiōis obruatur. Et philosophus. 7. ethi. dicit ꝙ furatur intellectum etiam ipsi se sapientis: igitur multo magis dolor vehemens sensibilis natus est de communi lege impedire vsum ratiōis Ex hoc sequitur ꝙ si in martiribus expositis maximis tormentis intellectus habuit vsum ꝙ hoc fuit ex speciali gratia. ❡ Et si obijcitur ꝙ tunc fortis polliticus non virtuose exponit se talibus passionibus excessiuis: q2 in eis non potest vti virtute propter vehementiam earum et ita priuat se virtute. Rn̄. ipsum pati tales dolores obiectum est bonum eligibile propter bonum finem: ⁊ ideo electio habēs illud ꝓ obiecto bona est adhibitis circunstātijs debitis circūstantib⁹ eam: lꝫ bon⁹ actus formalr̄ qui ē electio volūtatis nō maneat cū talib⁹ tormētis cōiūctis ad q̄ se expōit: ita etiā exponēs se fornicatiōi: si in momēto sūme delectatiōis nō vtat̄ rōne nec per ꝯseq̄ns volūtate: peccat tn̄ mortalr̄ exponendo se illi passioni in qua non potest vti rōne: queādmodū aliquis potest meritorie vel demeritorie exponere se dormitioni in qua

non pōt vti rōne. ¶ Tertio q̄ꝫtū ad istū articulū dico ꝙ
si sensu vehemēter patiēti a delectabili vel tristabili in=
tellectꝰ possit esse in vsu suo: naturale vr̄ esse vt vehemē=
ter coopereꝛ potētie īferiori ꝛ volūtas cōpatiaꝛ delectā
do vel tristādo ipsi appetitui sensitiuo iuxta modū ta=
ctū in tertia via posita in p̄mo articulo de tristitia volū
tatis. ¶ Sic igiꝛ ad ꝓpositum pōt dici ꝙ cū in xp̄o ra=
tio permāsit in vsu suo: ꝛ volūtas nō absorta a dolore ap
petitus sensitiui: ꝛ intellectꝰ ꝑ ꝯn̄s intuitiue dolorē illū
apprehēdit: ꝛ volūtati ondit illa volūtas condoluit: qꝛ
naturaliter inclinabaꝛ ad oppositū: q̄ inclinatio sufficit
ad tristitiā de opposito ſm tertiā viā in primo articulo.
¶ Quod etiā declaraꝛ: qꝛ affectio cōmodi q̄ est cōcupi
scētia: p̄supponit affectionē amicitie: qꝛ oīs cōcupiscēs
bonum alicui prius vult illi bene esse q̄ꝫ illi cōcupiscat:
si ergo aliqua inclinatio ad cōcupiscēdū concupitū pōt
esse ratio necessaria tristādi de opposito: multo magis ī=
clinatio ad amādum illud cui bono cōcupisciꝛ pōt esse
ratio tristitie de opposito boni ipsius amati: sed volun=
tas cum sit appetitꝰ principalis ꝑsone ꝓprie: summe na
turaliter inclinaꝛ in bonū cōmodū ꝛ appetit illd̄: qꝛ qn̄
multa sunt in eodē: superius diciꝛ p̄ncipale inter illa il
lius suppositi: sicut cū sint multe cognitiue in hoīe: sup̄=
ma cognitiua. s. intellectiua: potissime dꝛ cognitiua ho=
minis vt homo: ita appetitus supremus hoīs diceꝛ ap=
petitus hoīs vt homo: igitur naturaliter summe appe=
tit bonū ꝑsone cuius est: tanq̄ꝫ eius qd̄ diligiꝛ amore a=
micitie in quo fundaꝛ oīs amor cōcupiscētie: ꝛ ita illum
amorē amicitie necessario sequiꝛ tristitia de opposito: et
ita corruptio ꝑsone necessario erit tristis volūtati. Alio
modo qꝛ volūtas necessario colligaꝛ appetitui sensiti=
uo ſm vnā opi. q̄ fuit tertia via in p̄mo articulo. ꝛ illa
colligatio fuit ꝑfectissima in xp̄o: ꝛ intellectꝰ apprehē=
dit illud obm̄ tristabile: qꝛ nō fuit impeditꝰ. ergo sequiꝛ
ꝙ passio tristitie siue dolor fuit in volūtate. ¶ Sic pꝫ
duplex via: quō xp̄s potuit doluisse in volūtate siue ap
petitu rōnalis: vna ꝓpter inclinationē volūtatis natu=
ralem ad salutē ꝑsone: alia ꝓpter colligātiā intellectꝰ ꝛ
volūtatis cū appetitu sensitiuo. ¶ Ibi. Si obijciꝛ con=
tra p̄mam viā: qꝛ tunc in morte fuisset summe tristata il
la anima: patet qꝛ volūtas illa summe inclinabaꝛ ad sa
lutem ꝓprie ꝑsone: ꝛ ꝑ ꝯn̄s oppositū naturali nolitione
summe nolebat: sed ad summā nolitionē naturalē alicu
ius noliti ꝛ tamē positi. sequiꝛ summa tristitia: cū ergo
in morte euenerit oppositū salutꝭ ꝓprie ꝑsone: sequitur
ꝙ in morte fuerit summe tristata de euentu talis opposi
ti. ¶ Rn̄det doc. ꝙ in instāti separatiōis anime a cor=
pore non potuit tristari: tenendo ꝙ tūc fuerit impassibi
lis quod crediꝛ esse verū: ꝛ patet ꝑ vnā ꝓpositionē doc.
in. 2. d. 4. ꝛ. 5. q̄ est merētes vsq̄ꝫ ad vltimū instās mor
tis in illo instanti necessario beatificātur: ꝛ sic aīa xp̄i q̄
meruit vsq̄ꝫ ad vltimū īstās in illo instāti necessario fuit
impassibilis: ꝛ sic nō potuit tristari nec de morte nec de
aliquo alio. Fuit tn̄ tristata de morte: loquēdo de tristi=
tia: q̄ sequiꝛ naturalē nolitionē mortis p̄uise: qꝛ āte illd̄
instās naturali nolitiōe summe nolebat mortē: q̄ tn̄ ostē
debaꝛ vt necessario futura. ¶ Ibi. Cōtra. hoc erat fu=
turum cōtingēs. Hic doc. instat ꝓbando ꝙ non potuit
tristari de morte vt p̄uisa: patet qꝛ ipsum mori erat futu
rum cōtingēs: sed futurū cōtingēs nō potuit videri ab
intellectu anime xp̄i nisi tm̄ in ꝟbo: sed nulla voluntas
potest tristari de aliquo obiecto vt in ꝟbo viso siue ostē=
so: vt patet: quia tūc est volūtas superior q̄ ꝓp̄e respi=
cit eterna: ꝛ talis volūtas anime xp̄i nō potuit tristari:
vt. j. patebit. ¶ Rn̄det doc. ꝙ portio inferior intell'ꝰ bn̄
ostēdit passionē futurā: qꝛ siłr (qd̄ minus vr̄) imaginati
ua potuit illud vt terribile imaginari: ꝛ ita appetitꝰ il=
lius potētie app̄hēsiue terreri: ꝛ ille est appetitꝰ q̄ cōiter
dicitur sensitiuus qn̄ fit sermo de vicijs ꝛ ꝟtutibꝰ: tenē=
do tamē ꝙ vitia ꝛ ꝟtutes sint formałr in appetitu sensi
tiuo: cuius oppositū Doc: tenet. vt. j. patebit. d. 23.

De porti one ītelle ctꝰ ꝛ volū tatis vid̄ hic.

Quantum ad tertium articulum princi
pale. s. de tristitia que est de nolito a volūtate libera: nō
tm̄ ex carne. s. nō tm̄ ex inclinatiōe naturali ad ꝑtē sensi
tiuam de qua dictū est. s̄. Dicit doc. p̄mo ꝙ portio supe
rior volūtatis pōt dupłr accipi ſm Aug. 12. de trini. c.
2. 4. ꝛ. 14. ꝓprie. s. ꝛ large. nā portio superior intellectꝰ
ꝓprie sumpta respicit tm̄ eterna siue p̄cise increata: ꝛ ta=
lis portio in intellectu nō est aliqua vis distincta aliq̄
modo ex natura rei ab ipso intellectu: vt patet i. 2. d. 24
sed ipse intellectꝰ diciꝛ p̄cise portio superior actualis ꝓ
q̄ꝫto actu stat in cognitiōe eternoꝝ: ꝛ habitualis ꝓ q̄ꝫto
est aptus natus cognoscere eterna in se. Sed portio su=
perior intellectꝰ large sumpta respicit tꝑalia ſm regu=
las eternas: siue in ordine ad eterna: sicut cognoscit ꝛ iu
dicat ꝓximū esse diligendū in ordine ad deū. Sed por=
tio inferior intell'ꝰ p̄cise respicit tꝑalia in se. Pariformi
ter dicēdū est de portiōe volūtatis: nā portio superior
volūtatis ꝓprie sumpta est qua volūtas vult eterna in
se: puta diligēdo deū in se: siue fruēdo eo: ꝛ portio supe=
rior large sumpta est qua vult tꝑalia in ordine ad etn̄a:
vt cū diligit se vel ꝓximū in ordine ad deū. Et portio ī=
ferior volūtatis est qua vult tꝑalia nō ordinādo eā ad
vltimū finē. ¶ Hoc p̄misso: ponit duas cōclusiōes p̄n=
cipales. p̄ma ē de portione superiori volūtatis ꝓp̄e sū=
pta. scd̄a ē de portiōe superiori large sumpta. De prima
dicit ꝙ nulla volūtas ſm talē portionē pōt ordinate tri
stari: patet quia ex quo talis portio superior respicit deū
in se: siue ꝑfectionē diuinā: si posset tristari de ipso deo:
vel de ꝑfectione diuina: hoc esset quia posset nolle deū
in se: vel eiꝰ ꝑfectionē: ꝛ talis nolitio ē iordinatissima: ī=
mo forte vr̄ impoīe etiā loquēdo de nolitione inordina
ta: ꝛ de hoc vide qd̄ dicit Doc. in. 2. d. 6. q. 1. ꝛ. 43. Im=
mo nec dānati possunt nolle immediate aliq̄ꝫ ꝑfectionē
in deo: puta iustitiā dei: licet possent nolle effm̄ iustitie
punitiue: sed nolitio talis effectꝰ nō ꝑtinet ad portionē
superiorē stricte sumptā: cū sit immediate circa agēs tē=
porale. s. circa effectū iustitie dei. Portio ergo superior
stricte sumpta volūtatis anime xp̄i nō potuit de aliquo
tristari: nā ſm talē portionē ab instāti siue creatiōis sū=
me fruebaꝛ deitate: ꝛ fuit perfectissime beata: vt s̄. pa=
tuit. d. 13. ꝛ magis. j. patebit. d. 18. ¶ Scd̄a cōclusio p̄n
cipalis in isto articulo ē de portione superiori large sū=
pta volūtatis anime xp̄i: ꝛ habet tres ꝯclusiōes: quarū
p̄ma est: ꝙ volūtas aīe xp̄i potuit tristari d̄ carētia frui
tiōis r̄spectu obiecti eterni: scd̄a ē ꝙ potuit tristari d̄ pec
cato suo vel alteriꝰ volūtatis. tertia ē. ꝙ potuit tristari
de malis discōuenietibꝰ ꝑsone ꝓprie vel alijs personis
dilectis. p̄ma huius patet: quia sicut portio supior lar=
ge sumpta p̄mo vult suā fruitionē respectu dei siue i or=
dine ad deū: ita recte pōt nolle oppositū frutiōis dei: ꝛ
ꝑ ꝯn̄s potuit tristari de carētia fruitiōis dei. Siłr ſꝫ ta
lem portionē potuit recte velle fruitionē aliorū p̄destia
torum respectu dei. s. volēdo illā in ordine ad deū: ꝛ per
ꝯn̄s recte potuit nolle carētiā talis fruitiōis: ꝛ sic recte
tristari de tali carētia sic nolita ꝛ tn̄ posita sibi p̄uisa. se=
cūda cōclusio pꝫ: qꝛ volūtas ſm talē portionē pōt ordi=
nate velle iustitiā q̄ꝫcūq̄ꝫ. i. oꝑa meritoria ordinata ad il
lam fruitionē: ꝛ nō tm̄ ordinate pōt velle illā in se habe
re: sed etiā ordinate pōt velle alias ꝑsonas illas habere
immo teneꝛ sic velle vt. j. patebit. d. 28. ꝛ. 29. ergo recte
pōt nolle opposita taliū oꝑum: que sunt pctā q̄ ꝓp̄e op=
ponunꝛ oꝑibꝰ iustitie: cū pctm̄ sit carentia iustitie actua
lis q̄ deberet inesse actui: vt patet in. 2. d. 34. 35. 36. et
37. ergo talis volūtas pōt ordinate tristari de pctō sic
nolito ꝛ tamen preuiso posito: ꝛ nō tantū de pctō ꝓprio
sed de pctō cuiuscūq̄ꝫ alteriꝰ. tertia cōclusio pꝫ: qꝛ talis
volūtas ſm regulas eternas pōt ordinate velle sibi et
alijs bona media ꝛ minima in ordine ad maxima. potest
enim ordinate velle salutē corꝑis: ꝛ etiā bona tꝑalia in
ordine ad bona eterna: ꝛ ꝑ ꝯn̄s pōt etiam ordinate nolle
opposita: ꝛ sic ordinate tristari de euētu oppositi noliti.
Et iste tres cōclusiōes sunt tm̄ de possi. Et inferunꝛ a=
lie tres cōclusiōes de facto. p̄ma est ꝙ voluntas aīe xp̄i
ſm portionē supiorē large sumptā: nūq̄ꝫ fuit tristata de
carētia ꝓprie fruitiōis respectu dei: qꝛ nūq̄ꝫ caruit illa
etiā in morte: nec siłr fuit tristata de carētia fruitiōis vl
timate respectu aliorū p̄destinatoꝝ: qꝛ nullus post mor
tem caruit illa. scd̄a cōclusio volūtas anime xp̄i ſm ta=
lem portionē large sumptā nūq̄ꝫ fuit tristata de pctō ꝓ=
prio: qꝛ nullū habuit: sed bene ordinate fuit tristata de
peccatis aliorū: quia ordinate nolebat illa esse: vt s̄. pa=
tuit. vñ Ambro. sup Lu. Doles domine non tua vlnera:
sed mea. i. tristaris de meis pctis naturā meā vulneran
tibus: nō de tuis. ¶ Sed hic est dubiū: qꝛ cū nulli me=

Dānati nō possūt nolle iu stitiā dei.

ruit: nisi q2 actu volũtatis sue passionẽ suã ad ipsum re-
tulit: siue ꝓ illo obtulit passionem: cum ergo magis vo-
luerit innocẽtiam discipulorũ ꝙ alioꝝ: aliter non fuisset
magis tristatus de peccatis discipuloꝝ ꝙ alioꝝ: quare
nõ meruit illos ꝑseruari a peccato sic nolito. Confirma
tur: q2 ex quo meruit eis resurgere ab illo pctõ: quare ẽt
nõ potuit eos ꝑseruare. ¶ Rñdeo ꝑmittẽdo aliqua ꝑ-
mo ꝙ intellectus anime xp̄i nouit simplr̄ oĩa: vt s̄. pa-
tuit. d. 14. scd̄o ꝙ volũtas anime xp̄i fuit simplr̄ in om
nibus cõformis volũtati diuine alr̄ peccasset. t'tio ꝙ lȝ
passio oblata fuisset sufficiẽs nõ tm̄ quo ad deletionem
oĩm pctõꝝ: sed etiã quo ad ꝑseruationẽ a lapsu: vt pȝ de
virgine gloriosa: q̄ merito passionis filij sui fuit ꝑserua-
ta etiã a pctõ originali: tm̄ illa passio eo mõ fuit oblata ꝛ
fuit meritoria quo a volũtate diuina fuit acceptata: et
quia nõ fuit acceptata a voluntate diuina vt esset ꝑser-
uatiua ab omni pctõ ꝛ specialiter a peccato infidelitatꝭ
discipuloꝝ: ideo volũtas anime xp̄i nõ obtulit eã effica
citer ꝓ tali ꝑseruatiõe: q2 etiã fuit acceptata vt etiã me
ritoria multis quo ad hoc vt resurgerẽt a lapsu: sic etiã
volũtas anime xp̄i efficaciter obtulit: ꝛ sic ptȝ responsio
ad rõnes illas: sed de sufficiẽtia ꝛ efficacia passiõis xp̄i
s. qualr̄ fuit sufficiẽs ꝓ oĩbus ꝛ ꝓ quibus: ꝛ ꝓ quib9 fuit
efficaciter oblata. vide j. d. 19. arti. primo ꝛ scd̄o. ¶ Ibi
Quo ad ista duo p̄ma obiecta: fruitionẽ. s. ꝛ iustitiã non
oportet distinguere inter portionẽ inferiorẽ ꝛ superiorẽ:
sicut enim inferior intell's põt habere illa ꝓ obiectꝭ: ita
et volũtas inferior. Nã si intell's iudicat tm̄ de opi b9 iu
stitie sistendo ibi: vt cũ iudicat d' actib9 virtutũ moraliũ
precise ꝭm regulas traditas a phl̄is: tũc d2 portio infe-
rior: q2 vt sic nõ iudicat illa vt referibilia ad etn̄a: ꝛ silr̄
voluntas volẽs illa eo mõ quo intellect9 iudicat d2 por
tio inferior. Hoc idẽ dico de fruitiõe ꝓut in se cõsideratᷓ
et nõ ꝓut referꝭ ad deũ. Et addit ꝙ portio supior volũ-
tatis large sumpta de quibusdã nõ tristabaꝭ. s. de caren
tia fruitiõis: q2 talis nõ eueniebat: ꝛ ꝑ ꝯñs: nec ꝭm por
tionẽ inferiorẽ tristabaꝭ d' tali carẽtia: q2 talis nullo mõ
eueniebat. De quibu sdã etiã tristabaꝭ ꝭm portionẽ su-
periorẽ large sumptã. s. de pctis alioꝝ q̄ opponunꝭ ope-
ribus iustitie: q2 multa talia eueniebãt: sic silr̄ d' illis tri
stabatur ꝭm portionẽ superiorẽ. Cum enim illa volun-
tas esset recta neqꝫ actu placuerũt neqꝫ neutra fuerũt si-
bi peccata peccãtiũ si erãt sibi ostensa vt mala.

Ibi, Sed quo ad tertium obiectum, s. pas

sionem xp̄i: oꝫ alr̄ dicere de portione vna ꝛ alia: ꝛ hoc ꝭꝫ
quattuor vias positas in primo arti. de discõuenienti et
cõtristãti: de quib9 videndũ ẽ si oẽs poni possunt ĩ vtra
qꝫ portiõe. Hic Doc. facit differẽtiã inter portionẽ supe-
riorem large sumptã ꝛ inferiorẽ vt cõparanꝭ ad passio-
nem: sic ꝙ ꝭm portionẽ inferiorẽ: loquẽdo de voluntate
vt natura immediate tristabaꝭ d' passiõe: ꝛ ꝭm portionẽ
superiorẽ: loquẽdo de volũtate vt natura nõ fuit primo
tristata: vt. j. patebit: alie etiã differẽtie patebũt. j. sed nõ
est sic de volũtate xp̄i ꝭm portionẽ superiorẽ ꝛ inferiorẽ
vt cõparaꝭ ad opposita. s. fruitiõis ꝛ operũ iustitie vt s̄.
patuit. Deinde dicit ꝙ obm̄ põt dici tristans quattuor
modis: vel q2 in se nolitũ nolitione naturali: vel q2 noli-
tum nolitiõe naturali ꝓpter cõiunctionẽ ad sensum: vel
quia nolitũ nolitiõe actuali absoluta: vel q2 nolitũ noli-
tiõe actuali ꝯditionata: de quib9 modis tristãdi patuit
in p̄mo art. Querit ergo: an volũtas anime xp̄i hꝫ por-
tionẽ superiorẽ large sumptã ꝛ inferiorẽ vt cõparanꝭ ad
passionẽ xp̄i: an ꝭm oẽm modũ tristãdi fuerit silr̄ trista-
ta ꝭm superiorẽ ꝛ inferiorẽ: an ꝭm aliquẽ modũ tantuꝫ.
¶ His declaratis ponit duas cõclusiões. p̄ma ẽ de tri-
stitia: q̄ sequiꝭ ad naturalẽ nolitionẽ respectu obiecti sic
simplr̄ noliti. scd̄a ẽ q̄ sequiꝭ naturalẽ nolitioneꝫ obiecti
nõ simplr̄ noliti sed noliti q2 discõuenientis parti sensi-
tiue. Loquendo ergo de p̄ma tristitia poniꝭ talis cõclu
sio: volũtas vt natura tm̄ tristaꝭ ꝭm portionẽ superiorẽ:
et hec cõclusio ꝓbatur: q2 volũtas vt natura in se abso-
lute sumpta. p̄mo appetit bonũ eternũ: ꝛ per ꝯñs oĩa
alia appetit in ordine ad illud. Sicut ergo naturalit' de-
lectaꝭ in habẽdo bonũ eternuꝫ qd' appetit: ita naturalr̄
tristaꝭ de carẽtia talis boni quã naturalr̄ ponit. Et hoc
patet q2 volũtas vt libera ꝭm portionẽ superioreꝫ large
sumptã vult bonũ eternũ: ꝛ oĩa alia in ordine ad illd': vt

pȝ ꝑ Aug. sed talis volũtas libera est valde conformis
naturali inclinationi eiusdẽ: vnde Doc. in p̄mo. d. 2. ꝑte
1. q. 1. sic dicit vr̄ ĩclinatio naturalis ad summe amãduꝫ
bonũ infinitũ. nam inde arguitur ĩclinatio naturalis ad
aliquid in volũtate: q2 ex se sine habitu ꝓmpte ꝛ delecta
biliter vult illud volũtas libera: hec ille. Probat auteꝫ
hoc ꝙ inclinatio naturalis volũtatis sit p̄mo ad bonuꝫ
infinitũ: q2 naturalis ĩclinatio ẽ recta q̄ ĩclinatio natu-
ralis est ad summũ bonũ necessario ꝑpetue summe ꝛ in
ꝑticulari: vt pȝ a Doct. in. 4. d. 49. Si ergo p̄mo esset
ad min9 bonũ: tũc nõ eẽt recta. Ibi: qui tm̄ diceret volũ
tatẽ vt natura esse tm̄ ad bonũ ꝓpriũ p̄mo discordaret
a dictis in isto art. in quo dictũ est: ꝙ ista p̄mo est ad bo
num infinitũ: ꝛ hoc tenẽdũ est vt pȝ a Doc. in. p̄mo. d. 1.
et. 2. ꝛ in. 2. d. 6. q. 2. ꝛ. in. 4. d. 49. q. 2. ꝛ. 8. ꝛ alibi etiã.
¶ Scd̄a cõcl'o: q̄ est de tristitia ex cõiũctõe naturali vo
luntatis ꝑti sensitiue est ista. volũtas vt natura. s. vt na
turalr̄ cõiũcta ꝑti sensitiue tristaꝭ. p̄mo ꝭm portionẽ in-
feriorẽ: q2 vt sic respicit tm̄ tꝑalẽ in se ꝛ nõ in ordine ad
eternũ: ꝛ hec ꝓbaꝭ: q2 ĩtell's ĩqꝫtũ intelligit aliqd' preci
se q2 sensus q̇ sibi cõiungiꝭ illd' sentit d2 portio ĩferior:
puta qñ sensus apphẽdit aliqd' delectabile in se ꝛ ĩtell's
precise apphẽdit illd' tale d2 tũc portio inferior: q2 sic ap
prehẽdẽdo nõ iudicat tũc esse appetẽdũ in ordĩe ad eter
num: sic silr̄ qñ volũtas vt natura appetit illd' delectabi
le ꝓut p̄cise est cõueniẽs appetitui sensitiuo: tũc appetit
tm̄ ꝭm portionẽ inferiorẽ: q2 vt sic appetendo non appe
tit illud ĩ ordine ad eternũ: sed vt p̄cise ẽ cõueniens ap-
petitui sensitiuo: cui naturalr̄ cõiungitur. ¶ Ibi. Con-
tra ista. hic Doc. arguit ꝓbãdo ꝙ scd̄a cõcl'o repugnat
prime: q2 volũtas cõpatiꝭ appetitui sensitiuo vt natura
pȝ q2 habet naturalem cõnexionem ad illuꝫ: ꝙ sequitur
ꝙ volũtas vt natura nõ ꝯuenit p̄cise portioni superiori:
et vt cõpatiens appetitui sensitiuo p̄cise ĩferiori. ¶ Re
spondet doc. ꝙ volũtas vt natura potest duplr̄ conside-
rari. p̄mo ꝓut cõparaꝭ ad obiecta ꝓpria q̄ sunt oẽe ens
vt ptȝ a doc. in. 4. d. 49. ꝛ in p̄mo lib. meta. sue: q̄ etiaꝫ
obiecta respiceret si esset separata ab omni appetitu sen-
sitiuo: ꝛ sic volũtas hoc modo cõsideraꝭ ꝭm portionem
superiorem vt natura: q2 vt sic absolute naturalr̄ p̄mo ꝛ
ꝑĩcipalr̄ appetit bonum ĩfinitiuꝫ ꝛ oĩa alia ĩ ordine ad
illud. scd̄o potest considerari vt illa voluntas appetit a
liqua obiecta nõ absolute: sed vt precise sunt cõueniẽtia
appetitui sensitiuo: cui naturalr̄ cõiungitur: ꝛ vt sic diciꝭ
voluntas vt natura precise ꝭm portionẽ ĩferiorem: q2 vt
sic appetit tale obiectum vt precise cõueniens appetitui
sensitiuo: ĩmo vt sic se hꝫ ad illud obiectum ac si ad eter-
nũ referre nõ posset: sed primomõ bñ refert naturalr̄ oĩa
obiecta secũdaria ad p̄mũ: q2 non appetit illa nisi ꝓpter
p̄mum sicut materia nõ appetit dispositiões ad formã
nisi p̄ncipalr̄ ꝓpter formã. Ex his ergo ptȝ quomõ na-
turaliter ꝭm portionẽ supiorem precise tristaꝭ de caren-
tia p̄mi obiecti: ꝛ de carẽtia alioꝝ ĩ ordĩe ad illud p̄muꝫ:
et ꝭm portionẽ ĩferiorem vt natura p̄cise tristaꝭ de caren
tia obiecti delectabilis potẽtie ĩferiori: ꝛ sic ptȝ quomõ
volũtas aĩe xp̄i vt natura potuit tristari de passiõe: nam
ꝭm portionẽ supiorẽ tristata fuit de passiõe vt natura: ꝓ
ꝙ̃to ĩclinabaꝭ ad oppositũ ĩ ordĩe ad bonũ eternũ: trista
batur etiã de passiõe vt natura ꝭm portionẽ ĩferiorẽ p̄ci-
se: ꝓ ꝙ̃to naturalr̄ nolebat illã: q2 p̄cise obiectũ discõue-
niens parti sensitiue. ¶ Ibi. De alijs duabus tristitijs
sequẽtib9 nolitionẽ actualẽ absolutã: ꝛ cõditionalẽ: siue
habitualẽ videꝭ ꝙ cũ vtraqꝫ portio possit sic ꝛ sic nolle q̄
dã q̄ eueniunt: vtraqꝫ poterit illo duplici mõ tristari: sed
quõ hoc. j. patebit. Seq̄tur de ill' igiꝭ q̄ttuor vijs tristãdi
positis ĩ p̄mo art. de mõ tristãdi due sũt cões vtriqꝫ por
tioni. s. supiori large sũpte ꝛ ĩferiori: ꝛ ille tristitie cões sũt
ille q̄ ꝯsequũꝭ ad nolitionẽ absolutã: ꝛ ad nolitionẽ ꝯdi-
tionatã: sꝫ alie due tristitie q̄ sequũꝭ nolitionẽ naturaleꝫ
sũt ꝓp̄e duab9: sic ꝙ tristitia q̄ ꝯseq̄tur nolitionẽ natura
lẽ volũtatis ꝯpate ad obiecta ꝓp̄a: vt: s̄. dixi: tm̄ ꝯuenit
sibi ꝭm portionẽ supiorẽ: ꝛ illa q̄ seq̄tur nolitionẽ natura
lẽ ex ꝯiũctiõe volũtatis appetitui sensitiuo p̄cise ꝯuenit
sibi ꝭm portionẽ ĩferiorẽ. Seq̄tur. Ita ꝙ vtraqꝫ portio.
s. supior large sũpta ꝛ ĩferior: tristari hꝫ de obiecto triplr̄
nolito: vl'. s. nolito nolitiõe naturali: q̄ nolitio põt eẽ du-
plex: vel vt ꝯpaꝭ ad obiecta ꝓp̄a: vl' vt ꝯpaꝭ ad obiecta
potẽtie sensitiue: de q̄bus supra: vl' nolito nolitiõe actua

li ꝛ absoluta: vř nolito nolitiõe actuali ꝛ ꝯditionata.

Istis presuppositis vidẽde sunt alique cõ
clusiones: quarũ: pˀma est de volũtate anime xp̄i vt na-
tura accepta ẽm portionẽ superiorẽ respiciẽte passionẽ
vt obm̃: ꝛ est talis: volũtas talis vt natura ẽm portionẽ
superiorẽ tristabaꝝ de passiõe ꝛ de morte: ꝓbatur. qꝛ vt
natura noluit talẽ passionẽ in ordine ad bonũ eternum.
ergo de passione sic nolita: ꝛ tamẽ posita vel in re vel in
pꝛeuisiõe: sequiꝝ tristitia: vt s̃. patuit art. pˀmo añs hui⁹
ꝯñe ꝓbaꝝ: qꝛ volũtas talis vt natura voluit summũ bo
num vt sibi summe cõmodũ: ꝛ oĩa alia in ordine ad illđ
ergo vt natura noluit oppositũ summi boni sibi in esse
nec ꝑ ꝯñs oppositũ eorũ q̃ voluit in ordine ad summũ
bonũ: ꝛ sic de tali opposito adueniẽte vere tristabaꝝ si-
cut enĩ vt natura voluit vitã corporalẽ: vt ꝓpꝛiũ cõmo-
dum sibi in ordine ad summũ sibi cõmodũ (qꝛ ista nõ vi
detur simul stare. s. ꝙ habeat summũ bonũ summũ sibi
cõmodũ: ꝛ ꝙ velit oppositũ vite corporalis: qđ est sibi
valde discõueniẽs) ergo noluit oppositũ vite corporalis
cum sit discõueniẽs sibi: patet quia si vnũ oppositũ na-
turalr̃ est ꝯueniẽs alicui: aliud oppositũ erit sibi discon
ueniens: et noluit oppositũ vite corporalis ĩ ordine ad
summũ cõmodũ: qꝛ hoc nõ vř stare cũ summo cõmodo:
et ꝑ ꝯñs noluit ẽm portionẽ superiorẽ. Et qđ addit ꝙ
tale oppositũ fuit naturalr̃ nolitũ tanq̃ cõtra affectio-
nem cõmodi: nõ tñ cõtra iustitiã: sic debet ĩtelligi ꝙ qñ
volũtas naturalr̃ vult aliq̃d ẽm affectionẽ cõmodi op-
positũ est nolitũ: vt qꝛ cõtra affectionẽ cõmodi: sꝫ si vel
let aliq̃d ẽm affectionẽ iustitie: sic oppositũ esset nolitũ
qꝛ ꝯtra affectionẽ iustitie: pꝫ qꝛ si volũtas vult opa iu-
stitie ẽm affectionẽ iustitie: cum pctã sint opposita illis:
erunt nolita vt cõtra affectionẽ iustitie: qꝛ pctã opponũ
tur opibus q̃ sunt ẽm iustitiã. nõ enĩ dico ꝙ nolitio pec-
cati sit cõtra affectionem iustitie: immo nolle peccare ẽ
ẽm iustitiã: sꝫ dico ꝙ ipsũ pctm̃ opponiꝝ opperib⁹ iusti
tie: ideo nõ põt quis velle illđ ẽm affectionẽ iustitie: im
mo talis volitio est simplr̃ cõtra affectionẽ iustitie: sic
in ꝓposito: oppositũ vite corpalis est simplr̃ disconue-
niens bono cõmodo: ꝛ sic nolens tale oppositũ ponit il
lud esse vt discõueniẽs vite corpali qui poniꝝ bonũ com
modũ. Sicut ergo volũtas vt natura vult summũ bo-
num vt sibi summe cõmodũ: ꝛ alia bona in ordine ad
ipsum vt sibi cõmoda: ita ponit oppositũ summi boni: ꝛ
opposita aliorũ: qꝛ sunt cõtra affectionẽ cõmodi. ¶ Ibi
Nec obstat: ꝙ bonũ illđ. Hic facit vnã obiectionẽ q̃ ꝓ-
bat ꝙ mors esset volẽda: qꝛ si maius bonũ naturalr̃ ẽ vo
lendũ etiã illđ qđ ordinaꝝ ad tale bonũ etiã erit natura
liter volẽdũ: sed redẽptio humani generis fuit mai⁹ bo
num q̃ vita corpalis xp̄i: ꝛ mors xp̄i ordinabaꝝ ad illđ
ergo erat naturalr̃ simplr̃ volẽda. ¶ Rñdet doc. ꝙ si re
dẽptio hũani generis fuisset volũtati anime xp̄i cõside
rate vt natura vt simplr̃ maius cõmodũ q̃ vita corpo-
ralis: tũc mors q̃ ordinabaꝝ ad illđ fuisset naturalr̃ ma
gis volẽda q̃ vita corpalis. Sed hoc nõ fuit verũ: quia
licet redẽptio generis humani fuerit simplr̃ maius bo-
num q̃ vita corpis xp̄i: nõ tamẽ fuit sibi maius cõmo-
dum q̃ vita corpis: qꝛ naturalr̃ magis voluisset vitam
corporalẽ q̃ redẽptionẽ humani generis: si tñ redẽptio
humani generis fuisset naturalr̃ ordinata ad vltimũ fi-
nem tanq̃ ad summũ cõmodũ tũc talis redẽptio fuisset
magis naturalr̃ eligẽda: sed talis redẽptio nõ fuit natu
ralr̃ ordinata ad vltimũ finẽ: sed tm̃ ex ordinatiõe diui-
na: q̃ vt sic nõ respiciꝝ a volũtate vt natura. ¶ Ibi. Si
obijciaꝝ hic: quia tunc volũtas vt natura non est portio
supiorꝛ: qꝛ nõ respicit oĩa ĩ ordine ad eternũ: nec pˀmo re
spicit eternũ: pꝫ quia aliquid aliud a pˀmo vř naturalr̃
esse magis cõmodũ huic psone: puta bonũ ꝓpꝛiũ q̃ ali
quid extrinsecũ: ꝛ sic vita corpalis cum sit intrinseca vř
bonũ magis sibi cõmodũ q̃ pˀmũ bonũ cũ sit sibi extrin
secum. ¶ Rñdet doc. ꝙ eternũ est magis sibi cõmodũ:
quia tale nõ tm̃ est summũ iuste amandũ ẽm affectionẽ
iustitie: sed etiã est summũ cõmodũ oĩs volũtatis vt vo
luntas est appetit⁹ intellectiu⁹ put. s. distinguiꝝ contra
appetitũ sensitiuũ: ꝛ sic summũ bonũ est sibi magis cõ-
modũ q̃ qđcũq̃ aliđ intrinsecũ: ꝛ hoc magis patebit in
4. d 49. ¶ Secũda cõclusio pˀncipalis est de volũta
te vt libera ẽm portionẽ superiorẽ: ꝛ ẽ talis. Voluntas
anime xp̄i vt libera accepta ẽm portionẽ superiorẽ lar
ge sumptã nõ fuit tristata de passione xp̄i: loquendo de
tristitia ꝯsequẽte nolitionẽ actualẽ absolutã: pꝫ qꝛ ẽꝫ il-
lam portionẽ nõ habuit nolle absolutũ respectu passio-
nis: immo ẽm illã portionẽ voluit simplr̃ passionẽ illam
in ordine ad deũ: ꝛ ẽm regulas diuinas. Et dicit ꝙ per
pˀncipia sumpta a fine vltimo nõ põt cõcludi de passiõe
et eius opposito inq̃tũ referunꝝ ad finẽ illũ ꝙ illa sit no
lenda: qꝛ tũc opposita simul demr̃arenꝝ: quod tamẽ est
impoẽ nã si ex fine vltimo demr̃areꝝ vitã corporalem
xp̄i fuisse ꝓ tũc volendã in ordine ad illũ finẽ: ꝛ ex tali fi
ne vltimo demr̃areꝝ oppositũ tũc fuisse nolendũ: tũc op
posita demr̃arenꝝ de eodẽ: qđ ẽ ipoẽ. Si dicaꝝ ꝙ oppo
sita nõ possunt demõstrari de eodẽ: sed tm̃ vnũ demon-
straꝝ de fine. s. oppositũ vite xp̄i fuisse tũc nolendũ: tũc
hoc cõcesso sequunꝝ incõueniẽtia. qꝛ tunc voluntas di-
uina nõ voluisset recte tale oppositũ. s. passionẽ xp̄i: qꝛ cõ
tra rationẽ rectã: nã si ex ratione sumpta ab vltimo fine
vere cõcluderet passionem illã tunc nõ fuisse volendã.
si voluntas diuina ꝓ tunc voluisset eã: voluisset contra
rationem rectã: nec similr̃ voluntas xp̄i recte voluisset
illã: nec in tali velle meruisset: q̃ oĩa sunt absurda. Vide
tur ergo ꝙ sicut ratio superior intellˀs nõ potuit iudica-
re mortem xp̄i fuisse malã ꝓ tunc referãdo eã ad finem
vltimum: immo fuit determinate bonum: vel qꝛ imme-
diate ordinabaꝝ ad finem vltimum: vel mediate. s. me-
diante salute humana ꝓ qua ꝓcurãda fuit mors voli-
ta: etiã voluntas superior vt libera non potuit ordinate
illã ꝓ tunc nolle: sed determinate velle: ꝛ ita nec de illa
tristari tristitia cõsequente absolutum nolle liberum.

Ibi. Contra Doc. instat probando ꝙ nũc
portio supior non põt ordinate letari de vita xp̄i: qꝛ nec
eã põt ordinate velle. nã si rõne naturali sumpta a fine
vltimo cõcludiꝝ mortem xp̄i esse volendã in ordine ad
illum finẽ: cum demonstratio sit semꝑ vera: sequiꝝ ꝙ ex
tali fine vltimo nõ põt cõcludi vitã xp̄i esse volendam.
¶ Respõdet doc. ꝙ aliud est loqui de cõclusiõe demr̃a
tionis practice: ꝛ aliđ de cõclusiõe demr̃atiõis tm̃ specu
latiue: nã ꝯclusio demonstrationis practice est de actu
circunstãtionato. i. ꝙ notitia talis cõclˀonis dictat de
actu voluntatis sic circũstãtionato: sicut ergo intelle-
ctus habens notitiã hui⁹ cõclˀonis. s. ꝙ mors xp̄i fuit
tunc bona: qꝛ ꝓ salute humana ẽm illã iudicat ꝓ tunc
mortem esse sustinendã: ꝛ silr̃ intellˀs habẽs notitiã hui⁹
cõclusiõis. s. ꝙ vita xp̄i nunc est volenda ẽm illã iudicat
esse ꝓ nũc volẽda. Et quod obijciꝝ ꝙ demõstratio semꝑ
eque cõcludit. hoc verum est eandẽ cõclusionẽ ꝛ in pra-
cticis eodẽ mõ circũstãtionatam: sed si cõcludit ꝓ nũc:
vt ly nũc dicit circũstantiã cõclusi: nõ sequiꝝ q̃ ꝓ semꝑ:
quia nõ est eadẽ cõclusio eodẽ modo circunstãtionata.
cõpositio ergo ꝛ diuisio put nũc determinat illationẽ: vř
illatũ: patet qꝛ si illa cõclusio accipiaꝝ in sensu cõposito
s. mors xp̄i put tũc: fuit simplr̃ volẽda: ꝛ tamẽ in sensu
diuiso fuisset falsa. si accipiaꝝ cõclusio nõ put tũc: sic si-
militer hec est vera vita xp̄i ꝓ nunc est volenda: que ta-
men alˀs non fuit volenda: ꝛ hoc est quod dicit.

Tertio vidẽdũ est de portione superiori
voluntatis vt libera: ꝛ de nolitiõe cõditionata: siue ha-
bituali: ꝛ dico habitualẽ: in cuius actũ volũtas ꝓna ex
se est exire nisi aliud obstet. Sic vř dicendũ: ꝙ illa ꝓpo-
tio noluit passionẽ: hoc est noluisset q̃tũ in se erat: si oĩa
ꝓspera ꝛ iusta ẽm se appetibilia eq̃ fuissent sine ea. hoc
aũt ꝓbatur duplici auctoritate ꝛ rõne. vna est Aug. 13.
de tri. ꝛ q̃uis iustus ꝑ fortitudinẽ sit paratus accipere
et equo animo ferre quicq̃d aduersitatis acciderit: ma-
uult tñ vt nõ accidat: ꝛ si põt facit: atq̃ parat⁹ in vtrũq̃
est: vt q̃tũ in ipso ẽ alterũ oportet: alterũ vitet: ꝛ si qđ vi
tat incurrerit ideo volens ferat: quia fieri nõ potuit qđ
volebat supple q̃tũ in ipso erat: patet aũt ꝙ intẽdit qđ
littera sonat: quia per hoc ꝓbat nullũ q̃tumcũq̃ ꝟtuo-
sum posse hic esse beatũ: quia hic potest pati aduersa: et
ita non habere quicquid vult. quia vt iam recitatũ est
alterum optat q̃tum in ipso est. s. ꝓsperum. Alia aucto
ritas est phˀi. 3. ethi. c. 11. mors ꝛ vulnera tristia forti et
volenti erunt sustinet hec aũt qm̃ bonũ vel qm̃ turpe nõ:
et q̃to vtiq̃ magis habeat virtutẽ oẽm ꝛ felicior sit: ma
gis in morte tristior erit: qđ nõ esset nisi qꝛ q̃tum in ipo

est vult oppositum: ⁊ illa auctoritas ostendit quod dictum est in p̄mo membro tale nolle sufficere ad tristari. ¶ Rō ad hoc est: q̄ obm̄ patiētie nō vr̄ s̄m se eligibile: quia tunc nō requireret̄ ibi patiētia: nec beati aliqua talia eligunt. Si dicat̄. Ad auctoritates ꝙ loquunt̄ d̄ fortitudine moralr̄: q̄ fortitudo disponit portionē inferiorē non superiorē. hoc nō obstat: q̄ superior s̄m regulas eternas nihil aduersum vr̄ iudicare esse diligibile inq̄ꝫtum in illo est: quin oppositū esset diligibile. Si illud iustitia non vetaret et alioquin quare obligati ⁊ iuncti fini vltimo vt beati nihil eligunt aduersum.

Ibi. Vltimo videndum est de portione inferiori volūtatis anime xp̄i ꝓ q̄ꝫto talis volūtas cōiuncta est appetitui sensitiuo. Et ponit doc. duas cōclusiones: quarū vna vr̄ ꝓbabilis ꝓ vtraq̄ p̄te: ⁊ est ista. s. voluntas aīe xp̄i s̄m portionē inferiorem noluit absolute passionē xp̄i: ⁊ sic fuit tristata de passione illa: tristitia sequente nolitionē absolutā. Unde tenēdo oppositū conclusionis huiꝰ esse verū. s. ꝙ nō habuit nolitionē absolutam respectu passionis: adducit quattuor rationes. quarum prima est ista: q̄ volūtas s̄m portionē superiorem large sumptā habuit velle simplr̄ respectu passiōis: vt s̄ patuit. ergo eadē volūtas s̄m portionē inferiorē nō habuit nolle absolutū circa eandē passionē: ꝯn̄a patet: q̄ nulla eadē potentia ad idem obiectū oīno potest elicere actus oppositos: hoc patet. sed volūtas s̄m portionē superiorem ⁊ inferiorē est simplr̄ eadē: sic ꝙ portio sup̄ior et inferior nō sunt in volūtate due realitates ad inuicē distincte: vt subtil̄r patet a doc. in. 2. d. 24. g̃ cū volūtas s̄m portionē superiorē voluerit simplr̄ passionē illā: seq̄t̄ ꝙ ꝓ tunc s̄m portionē inferiorē nō potuit habere nolle absolutū respectu eiusdē passionis. ¶ Scd̄o arguit̄ sic. Ex p̄ncipio ⁊ cōclusione nō sequunt̄ opposita: sed p̄ncipium rōnis practice inferioris est conclusio rōnis superioꝝ. g̃ ꝓbatio mi. q̄ p̄ma p̄ncipia practica sumūt̄ a fine vltimo ad quē sunt fines: a quibꝰ sumunt̄ p̄ncipia rationis inferiorū: ita ꝙ bonitas illoꝝ finiū est ex illo fine. igitur ⁊ p̄ncipia sumpta ex illis cōcludunt̄ ex sumptis ab illo fine. Uult dicere doc. ꝙ si ꝑ aliqd̄ p̄ncipium sit conclusio demōstrata in aliqua vna scientia ex illo p̄ncipio qd̄ est ꝯcl̄o demōstrata: nō pōt inferri oppositū illiꝰ p̄ncipij siue ꝯcl̄onis demōstrate: pꝫ q̄ tunc ex veris posset sequi falsum. si enim ex aliquo p̄ncipio vero qd̄ fuit cōclusio demōstrata in aliqua sciētia: puta subalternāte: sequatur ꝯcl̄o opposita illi p̄ncipio: puta in scīa subalternata: talis ꝯcl̄o erit falsa: ⁊ sic falsum posset sequi ex vero: sic est in ꝓposito: nā p̄ncipia practica semꝑ sumunt̄ a fine: vt pꝫ. q. vl. ꝓlo. ⁊ p̄ncipia practica in theologia: loquendo de p̄ncipijs immediatis: semꝑ sumunt̄ ab vltīo fine: ⁊ ex illis p̄ncipijs deducunt̄ oēs ꝯcl̄ones practice: que sunt tā de fine q̄ꝫ d̄ oībus ordinatis ad vltimū finē: vt plixe exposui. q. pe. ꝓlogi. Sed in ꝓposito ratio superior intellectꝰ anime xp̄i: ex vltimo fine iudicat ⁊ cōcludit passionē ꝓ tūc eē simplr̄ volēdā: vt arguat̄ sic. Quicquid ordinat̄ ad vltimū finē assequēdū est simplr̄ eligēdum: sed passio xp̄i ꝓ tūc fuit ordinata ad vltimū finem assequēdū. g̃ passio xp̄i fuit eligēda. ⁊ ꝑ ꝯn̄s volūtas sequēs rōnem debuit velle illā. ista ꝯcl̄o. s. passio xp̄i ē eligenda ꝓ tunc: q̄ est cōclusa a rōne superiori intell̄s poterit esse p̄ncipiū respectu cōclusiōis deducēde ꝑ rationes inferiorē intell̄s: vt arguat̄ sic. Quicquid a rōne superiori cōcludit̄ recte esse volēdū: illud idē iudicat̄ a rōne inferiori esse volendū: pꝫ ista: q̄ tunc tota bonitas ꝯclusi a rōne inferiori est simplr̄ a bonitate ꝯclusi a rōne superiori: q̄ sola rō superior ꝯcludit oīa ex vltimo fine a q̊ depēdet oīa bonitas moral̄ theologice: sed a rōne superiori recte cōcludit̄ passionē xp̄i ꝓ tūc esse volendā. ergo hoc idē recte iudicat̄ a rōne inferiori: ⁊ sic ratio inferior non potest iudicare passionē xp̄i ꝓ tūc nō esse volendaꝫ absolute. g̃ nec volūtas s̄m portionē inferiorē potuit recte noluisse illd̄. ¶ Tertio arguit̄ sic. Opposita demr̄ari nō possunt: vt s̄. patuit: sed alterū tm̄ sophistice arguetur. igit̄ si rō sup̄ior v̄e demr̄at passionē xp̄i esse volēdā: sequit̄ ꝙ portio inferior ex nullis p̄ncipijs pōt ꝯcludere passionē xp̄i esse absolute nolendā nisi hoc tm̄ sophistice cōcludat: sed supponimꝰ rōneꝫ xp̄i rectā nō errantē ꝑ sophismata ⁊ volūtatē esse cōformē rōni recte nō sophistice. ¶ Quarto sic. Rō iudicās de actibꝰ v̄tutū politicarum est rō inferior: sed illa iudicat ꝑ bono cōi mortē esse volūtarie sustinēdā. igit̄ cōsiderādo bonū cōe hoīm ratio inferior xp̄i nō potuit cōcludere mortē suā esse nolendam: sed oppositū. ¶ Si dicat̄. Rō iudicat mortē esse sustinēdā: nō tm̄ volendā: ⁊ ideo tristat̄ de illa cui vr̄ ꝯsonare Aris. in auctoritate. s̄. posita: q̄ licet actus patientie v̄tutis sit volibilis: nō tm̄ obm̄ circa quod est actus. ¶ Cōtra rōne ꝯcludit̄ mors nūc esse sustinenda igitur aut volūtas nō vult qd̄ cōclusum est: ⁊ tūc nō est recta: aut vult: ⁊ tūc vr̄ nō absolute nolle mortē: q̄ absoluta ⁊ efficax nolitio. a. nō stat cū absoluta nolitione ⁊ efficaci eius: sine quo nō pōt esse. a. q̄ tunc idem sil̄ fugeret ⁊ nō fugeret. nā absolutū nolle efficax est causa fugiendi nolitum sicut absolutū velle efficax est causa ꝓsequēdi volitum. ¶ p̄. Ad ꝯcl̄onē p̄ncipalē vn̄r auctoritates. nam Aug. suꝑ illd̄ psalmiste. Clamabo ꝑ diē ⁊ nō exaudies me: miles coronādus nō timet. s. Paulus. ⁊ dux. s. dn̄s timet coronaturꝰ: quasi diceret nō: timor enim ē de nolito qd̄ scit̄: vl̄ credit̄ esse futurū g̃. ¶ p̄. Magister in littera adducit Iero. qui vult ꝙ in xp̄o nō fuit passio sed ꝓpassio: si aūt absolute noluisset: cū tale nolle sequat̄ app̄hensionem rōnis: tristitia sequens illud nolle videretur habere plenā rōnem passionis. ¶ Ibi. Cui placeret cōclusio istarū rōnuꝫ. Tenendo enim ꝙ portio inferior voluntatis nō habuerit nolle absolutū respectu passiōis: ⁊ tenendo ꝙ habuerit tristitiā de passione: pōt dici ꝙ illa habuerit velle absolutū respectu passiōis: sed nolle cōditionatū: ex qua nolitōe ꝯditionata siue habituali pōt sequi tristitia: vt s̄. patuit: ⁊ tale volūtariū absolutū ē ad mixtū iuolūtario ꝯditionato siue habituali. Et hec pōt esse scd̄a ꝯclusio p̄ncipalis. s. ꝙ portio inferior volūtatꝫ fuit vere tristata d̄ passione xp̄i vt nolita tm̄ ꝯditionalr̄: et hec ꝯcl̄o magis vr̄ v̄a ⁊ ꝯsona rationibꝰ ⁊ auctoritatibus supradictis. ¶ Si quis tm̄ vellet tenere ꝙ portio inferior volūtatꝫ fuit tristata ex nolitione absoluta passionis posset hoc facil̄r tenere ꝓpter aliā ⁊ aliā circūstātiam respectu portionis superioris ⁊ inferioris: nam ratio superior considerat iā passionē in ordine ad vltimū finem: ⁊ ideo iudicat passionē esse volendā absolute: licꝫ iudicet illā esse nolendā ꝯditionalr̄: puta si oīa ordinata ad vltimū finē eque possent haberi sine tali passiōe sicut cum passione iudicasset passionē illā fuisse simplr̄ nolendam: sed q̄ hec oīa sine xp̄i passione eque haberi nō potuerūt: ideo iudicauit illā fuisse nolendā tm̄ ꝯditionaliter. Un̄. doc. loquēdo de portiōe inferiori volūtatis sic dicit. sicut fortis politicus nollet ciuitatē suā talē necessitatē incurrere a qua eā liberari oporteret ꝑ mortē eiꝰ: et sic p̄supponit qd̄daꝫ nolitū: sic xp̄s noluit auditores esse tales: corā quibus nō posset v̄itas p̄dicari nisi scandalizant̄ vsq̄ ad odiū mortale: ideo si voluit mori ꝓ veritate doctrine supponit̄ quoddā nolitū ex parte audiētium: q̄ vꝫ noluisset mori si auditores nō fuissent reprobi. Si aūt voluit mori ꝓ salute humani generis: supponitur aliud nolitū. s. hoīes esse in tali statu: a quo ꝑ mortē xp̄i eripiēdi essent: q̄ si in illo statu nō fuissent. s. peccati mori noluisset. Si aūt ꝓpter bene placitū diuinū mori voluit: ⁊ ibi supponit̄ qd̄dā nolitū q̄ bn̄placitū ibi fuit respectu huius obiecti vt vr̄ ꝓpter aliquē finē ad quem hoc obm̄ ordinabat̄: puta vel ꝓpter v̄itatē p̄dicādā vel salutē hoīm ꝓcurādā: hec ille. Si dico breuiter de portione superiori: q̄ p̄cise voluit passionē: cū iste circūstantie. s. s̄m regulas eternas siue in ordine ad vltimū finē: sed portio inferior p̄cise cōsiderat passionē absq̄ ordine ad vltimū finē: ⁊ sic simplr̄ est nolēda: pꝫ q̄ ex quo tm̄ ē volēda tm̄ ꝓpter vltimū finē: sequit̄ ꝙ circūscripto ordine ad vltimū finē nō est volēda: imo simplr̄ nolēda. Et sic passio xp̄i s̄m vnā circūstātiā vt. s. cōsiderat̄ vt ordinata ad vltimū finē est simplr̄ volēda: ⁊ hoc tm̄ a portione sup̄iori volūtatis large sumpta: accepta v̄o sub illa circūstātia put. s. absolute cōsiderat̄ circūscripto simpliciter ordine ad vltimū finē est a portiōe inferiori simpliciter nolēda: cū sit obm̄ tristabile ⁊ discōueniēs. Et aduerte ꝙ passio vt absolute sumpta pōt dici obm̄ ꝑ se potentie: accepta v̄o s̄ꝫ aliā ⁊ aliā circūstātiā pōt dici obm̄ aliud ⁊ aliud tm̄ ꝑ accn̄s. ¶ Tenēdo g̃ hāc pōnē. s. ꝙ passio xp̄i s̄m portionē inferiorē fuit simplr̄ nolēda: facilis est rn̄sio ad rōnes supradictas. Ad p̄mā cōcedit̄ ꝙ ideꝫ

obm̄ p se cōsideratū nō pōt recte esse volituꝫ a portione
superiori ꝛ absolute nolitū a portione inferiori: sed cōsi=
deratū sub vna circūstātia est simplr̄ recte volitū a por=
tione superiori: ꝛ cōsideratū sub alia circūstātia pōt sim
pliciter eē nolitū. ¶ Per idē ad scđm argumētū: ꝯcedi
tur ꝙ cōclō rōnis superioris vt p se sumpta est pncipiū
ad cōcludēdū vt est simplr̄ illata ex pncipijs rōnis supe
rioris: ꝛ sic si a rōne supiori cōcludiṫ passionē xp̄i eē sim
plr̄ volendā ꝑpter vltimū finē: ratio iferior nō posset re
cte nolle eā ꝑ q̄nto ipsa cōsideraṫ vt p̄cise in ordine ad vl
timum finem: ꝛ sic ex pncipijs rōnis superioris nō pn̄t
inferri alie cōclusiōes nisi in ordine ad vltimū fineꝫ: nec
ille cōclones: si sunt pncipia aliarū cōclonū possunt in=
ferre alias cōclones nisi vt in ordine ad vltimū finem:
et hoc mō rō inferior nō habet cōclones rōnis supioris
ꝑ pncipijs. ¶ Per idē pꝫ ad t'tiū: ꝙ sophisma eēt aliđ
si cōcluderet oppositū: puta si cōcluderet pmo passionē
xp̄i esse simplr̄ volendā a rōne supiori ꝛ simplr̄ esse nolē
dam a rōne inferiori: tūc opposita demr̄arenṫ: ꝛ sic vnū
oppositū demōstrareṫ p aliqđ sophisma: sed si demon=
stretur ipsam esse volēdam a rōne superiori sub illa cir=
cunstātia ad vltimū finē: ꝛ demōstreṫ eē nolēdā sub ista
circūstātia. s. ipsa passio nō cōsideraṫ a tali portiōe in or=
dine ad vltimū finē: pꝫ tunc ꝙ nō demōstranṫ opposita.
¶ Ad aliud de forti dicit ꝙ ꝑcedit de circūstantijs pti
nentib⁹ ad rōnē inferiorē: ꝛ ideo directe cōtra istā viam
potest dici sicut rn̄sum fuit. s̄. Ad alia sequētia pꝫ rn̄sio
ex supradicitis. ¶ Nota tamē improbationē quam facit
doc. ꝯtra Tho. scđa scđe. q. 125. q̄ Tho. vult ꝙ illđ ē sim
pliciter volitū qđ quis vult q̄ntū in illo est: ꝛ illud sꝫ q̄d
volitū qđ quis vult ꝑpter necessitatē p̄sentem: puta sim
pliciter voluntariū est piclitanti nō ꝓijcere merces: q̄
q̄ntū in se est nō vult eas ꝓijcere: ꝛ ideo tristaṫ de proie=
ctione: sed ꝓijcere est voluntariū s̄m quid: puta velle a=
ctu ꝓijcere ꝑpter piculū euadēdū est tm̄ velle s̄m quid.
Et sic in ꝓposito diceret ꝙ xp̄s absolute noluit mortē:
quia q̄ntū in ipso fuit noluit eā: sed s̄m q̄d eaꝫ voluit: q̄
tm̄ ꝑpter necessitatē pn̄tē: puta ꝑpter salutē hūani ge=
neris. ¶ Doc. improbat hanc opi. tam in generali q̄ in
ꝓposito: generalr̄ improbat de omi volūtate: vꝫ ꝙ volū
tas nō vr̄ velle s̄m q̄d aliquid: qđ vult ꝑpter aliquā ne
cessitatē pn̄tē: immo si illud vult ꝑpter talē necessitateꝫ
vult simplr̄ ꝛ absolute. Et hoc oñdiṫ in exēplo illo: cum
enim piclitās sit dn̄s suoꝝ actuū p volūtatē in cui⁹ ptā=
te est vti v̄tute motiua ad ꝓijciendū: ꝛ nō vti: ꝛ hoc vti
in piculo sicut alias. Igiṫ simplr̄ volens ꝓijcit: q̄ a nul
lo coact⁹ vti vi motiua: ꝛ ꝙ simplr̄ sit volēs: pꝫ q̄ volū
tas posset ita inordinate amare merces ꝙ nollet eas ꝓ=
ijcere etiā ꝑ piculo euadēdo. Et ex hoc pꝫ scđm in spe=
ciali. s. de volūtate xp̄i: nā xp̄s dr̄ nolle mortē cū determi
natione distrahente. s. si bene fieri posset: ꝛ ideo distrahit
q̄ cōditio nō extat pꝫ: nollet enim mortē: si ita bn̄ possꝫ
esse redēptio humani generis. Sed quia talis cōditio
nō extat. s. talis redēptio sine xp̄i morte: ideo talis noli=
tio dr̄ h̄itualis siue cōditionata: vt s̄. patuit. Sed cōcedi
tur s̄m istā viā illum velle mori sine cōditiōe distrahen=
te: q̄ si addiṫ ꝑpter amorē dei: vel ꝑpter iustitiā: illa nō
est distractio: cū talis amor dei sit finis illius actus quo
vult illā passionē: finis enī actus nō distrahit ab actu: ꝛ
sic in talib⁹ quod q̄s facit vel patiṫ nō est simplr̄ nolitū:
sꝫ s̄m q̄d. Mouet aūt forte ꝑ parte opposita: q̄ tale vr̄
simplr̄ triste sicut ꝓijcere piclitāti: ꝛ mori forti: ꝛ hoc nō
vr̄ esse nisi ex nolitiōe absoluta. Dicit Doc. ꝙ hoc nō co=
git q̄ ad simplr̄ tristandū sufficit nolle cōditionatū qn̄
cōditio ē nolita: ꝛ ideo velle ꝯn̄s aliq̄d nolitū nō suffi=
cit ad gaudere: sicut ibi velle ꝓijcere sequiṫ ad tēpesta=
tem fore qđ est nolitū illi.

9. Nūc restat soluere argumenta principa=
lia. primo arguit sic: cōtraria nō possunt esse in eodē: gau
dium ꝛ tristitia sunt hmōi ergo ꝛc. ¶ Ad hoc argumētum
datur duplex rn̄sio. pma est: ꝙ loquēdo de ꝯtrarijs que
sunt qualitates absolute de⁹ de potētia absoluta pōt fa
cere hmōi cōtraria vt in summo accepta eideꝫ inesse: q̄
cōtraria in esse remisso sunt cōpossibilia: ꝛ allegat Doc. i. 2.
d. 2. q. 9. ꝛ si pōt facē ꝯtraria i esse remisso: seq̄ṫ ꝙ possit fa
cere etiā in esse intenso: ꝛ adducūt Doc. in pmo. d. 17. q.
vl. ¶ Alia est opi. q̄ dicit ꝙ aliqua essentialr̄ depēdent
nō tm̄ causaliter ꝛ illa nō hn̄t oppositionē nisi respiciant
idem vt scire ꝛ ignorare dependēt essentialr̄ ab extrinse
co nō tm̄ causaliter q̄ causanṫ ab aliquo extra vt ab albe=
dine: sꝫ etiā essentialr̄ depēdent ab obiectis: q̄ lꝫ scia sit
qualitas absoluta: tn̄ respectus ad scibile est sibi ꝯsubstā
tialis q̄ vt dictū est in scđo lib. d. 1. q. 4. ꝛ. 5. qn̄ funda=
mentū nō pōt esse sine respectu: tūc ille respect⁹ est con=
substātialr̄ idē illi fundamēto: lꝫ nō formalr̄ idē. ꝛ ideo
quia sciētia nō pōt esse sine obiecto scibili: ideo nec sine
illo respectu ad scibile: ideo sequiṫ ꝙ ē sibi cōsubstātialr̄
et ideo sciētia ꝛ ignorātia nō sunt opposita nisi vt idem
respiciūt nā in eadē aīa: cū ignorātia lapidis stat cogni
tio triāguli hn̄tꝫ tres: ꝛc. nūc aūt velle ꝛ nolle includūt
respectus ad obiecta sicut scire ꝛ ignorare: iō nō sunt
opposita nisi sint respectu eiusdē: vn̄ summe amare deū
et odire pctm̄ nō sunt opposita: sicut nec gaudiū de pas
sione xp̄i circūstātionata ꝛ tristitia de eadē passiōe nude
cōsiderata: ita nec velle ꝛ nolle sic ꝛ sic sunt opposita. Et cum
dicit Doc. ꝙ illud circa qđ fiūt cōtraria est idē sbm̄: sed
nō opꝫ ꝙ illa cōtraria habeāt eandē causaꝫ: ita enī sunt
cōtraria ꝛ incōpossibilia albū ꝛ nigrū si fiāt a cōtrarijs cau=
sis. s. calido ꝛ frigido sicut si possent fieri ab eadē causa.
sed in ꝓposito obm̄ se habet ad illas passiōes. s. gaudiū
et tristitiā vt causa effectiua. Dicit illa opi. ꝙ nō requiri
tur ꝙ cōtraria habeāt eandē causam sed idem suscepti=
uum: q̄ qn̄ sunt mere absoluta a quibuscūq̄ causis cau
santur cōtraria sunt ꝛ opposita vt albedo ꝛ nigredo: q̄
nō dependent essentialr̄ ab aliquo extrinseco: sed si ista
cōtraria sunt absoluta ꝛ dicāt necessario respectū ꝯsub=
stantialē ad obiecta ꝛ ad causas non erunt opposita nisi
cōparanṫ ad idē obm̄ formale: sicut dictū ē. ¶ Licꝫ ille
due rn̄siones que sunt in extremo forte nō sint improba
biles: tamē causa magis v̄itatis inquirēde dicā aliqua.
Et pmo quo ad pmā rn̄sionē: dico ꝙ nō inuenio a doc.
q̄uo cōtraria in summo possint simul esse p diuinā potē=
tiam: cū hoc simplr̄ videaṫ repugnare creature. Vnde
doc. in pmo. d. 2. q. 1. sic dicit de deo potēs causare simul
album ꝛ nigrū nō est minus pfect⁹ si non pōt eas simul
causare: q̄ illa nō sunt simul causabilia: q̄ hec nō simul
tas est ex repugnātia eorū ꝛ nō ex defectu agētis: quia
agens pmū simul hꝫ v̄tutē respectu amboꝝ: si ista ex se
essent cōpossibilia: hec ille: ꝛ sic pꝫ ista lr̄a q̄uo cōtraria abso
luta ex intētione doc. sunt simplr̄ incōpossibilia. Hoc idem
expresse pꝫ. d. 17. pmi. q. vlt. ¶ Hoc idē in. 4. d. 44. q.
3. vbi sic dicit p̄terea. tertio scriptura vr̄ dicere eundem
dānatū pati a cōtrarijs iuxta illud Iob. c. 24. ab aquis
niuiū trāsibūt ad calorē nimiū. Et lꝫ saluareṫ iuxta illā
supficiē littere alternatio in istis afflictiōib⁹: tn̄ nō pos=
set ꝓbabiliter saluari ꝙ simul patereṫ in summo ꝛ reali
ter a cōtrarijs: pōt aūt saluari ꝙ simul patiaṫ ꝛ in sūmo
intētionabilr̄ ab eis: q̄ spēs cōtrarioꝝ etiā in summo nō
sunt cōtrarie: hec ille. Si ergo due tristitie in summo q̄ de=
pendēt essentialr̄ a summo calido ꝛ a summo frigido re
pugnāt in eodē multo fortius calidum ꝛ frigidū i sum
mo adinuicem repugnabunt. Et licet multa alia dicta
Doc. ad hoc ꝓpositum possent adduci: tamē ꝑ nūc ista
sufficiant: ꝛ cū dicit ꝙ cōtraria in esse remisso possunt si=
mul esse: verū dicit: si talia accipianṫ nō in gradib⁹ eq̄li
bus: sed in gradib⁹ inequalibus: nā calidū vt quattuor
et frigidū vt quattuor sunt incōpossibilia in eodē vt ex=
posui sup scđo Doc. d. 2. q. 9. in illis dubijs: sed frigidū
vt quattuor ꝛ calidū vt sex nō repugnāt formalr̄ i eodē
et causam huius assignaui. in scđo vbi. s. ꝛ sic intelligit
Doc. qn̄ illa cōtraria accipiunṫ in esse remisso ꝛ in gra=
dibus inequalibus. Si v̄o vnū ꝯtrariū esset in summo
et aliud in esse remisso talia essent incōpossibilia: q̄ cali=
dum in summo nō patiṫ secum in eodē subiecto aliquē
gradū frigiditatis: ꝛ sic intelligit Doc. in. 2. d. 2. q. 9. de
motibus ꝯcurrētibus quē locū ista opi. adducit. Et cuꝫ
vltra dicit ꝙ si nō repugnāt in esse remisso: ꝙ nec etiam
repugnāt in esse intenso: ꝛ hoc s̄m doct. in pmo. d. 17. q.
vlt. Dico ꝙ hoc nō hr̄ a doc. imo sic dicit ibi cōtraria in
summo sunt incōpossibilia in eodeꝫ in gradib⁹ v̄o remissis
nō: hoc nō est nisi q̄ aliquid est in contrario intenso qđ
non est in remisso. Si enī tota realitas est in remisso q̄ ē
in intenso nō est repugnātia intēsi ad remissum sicut nec
remissi ad remissum: hec ille. Et loquiṫ ibi Doc. de ꝯtra
rijs remissis tantū in gradibus inequalib⁹. vt s̄. dixi: q̄

forte bñ sequeret: q̄ si aliqua cōtraria possent simul esse
in aliquo in gradibus equalib⁹ q̄ etiā simul possent esse
in summo. ¶ Scđa rñsio vr̄ magis ad ꝓpositum ⁊ ad
Aliq̄ notanda. mentē Doc. sunt tamē in illa rñsione aliqua dubia. pri-
mum est in hoc q̄ sciētia dicit respectū cōsubstantialem
ad scibile: q̄ꝛ si accipiat̄ sciētia vt est notitia abstractiua
illa ñ dicit nisi rl̄onē rōnis ad obm̄: vt pꝫ a doc. q. 13. q̊l.
et rl̄o rōnis nō pōt idētificari realiter entitati reali abso
lute. Si dicat̄ q̄ dicit rl̄onē realē ad obm̄: q̄ꝛ realr̄ causa
tur ab eo: nec hoc videt̄ verū cū respectu notitie abstra-
ctiue nō ponat̄ necessario obm̄ habere esse reale immo
talis notitia causat̄ ꝑtialr̄ a spē intelligibili obiecti: vt
pꝫ a Doc. in p̊mo. d. 3. q. 6. ⁊. 8. ⁊. d. 17. ⁊ in. 2. 3. ⁊ in q̊l. ⁊
vide que ibi exposui. Si dicat̄ q̄ dicit relonē ad spēꝫ in
telligibilē que in hoc supplet vicē obiecti adhuc talis re-
latio nō erit idē realr̄ noticie: pꝫ q̄ꝛ talis notitia poterit
esse sine tali spē: q̄ꝛ immediate posset causari a voluntate
diuina. Quero etiā quid intelligit qñ dicit q̄ sciētia nō
tm̄ causaliter depēdet ab obiecto extra: sed etiā depēdet
eēntialr̄ ab eo dē: nec videt̄ q̄ sciētia ꝺpēdeat ab obiecto
eēntialiter nisi ꝓ q̄to obm̄ vel ponit̄ causa effectiua sciē
tie vel mēsura aptitudinalis eius: q̄ꝛ vt ponit̄ mensura
actualis vt sic hꝫ tm̄ esse cognitū: vt pꝫ a Doct. q. 13. q̊l.
Si ponat̄ causa effectiua nō vr̄ q̄ relo depēdētie ad ob
iectum sit realr̄ idē illi scientie: q̄ꝛ obiecto destructo ad-
huc talis sciētia posset esse: nisi dicat̄ q̄ scientia includit
respectū attingētie: ita q̄ formalr̄ nō pōt dici sciētia ta-
lis obiecti nisi includat rationē attingētie: ⁊ si obm̄ ha-
bet verū esse exñtie sicut requirit̄ in cognitione intuiti-
ua: tūc includit relationē realē ad ipsum. Si vero nō hꝫ
esse exñtie ꝓprie sed tm̄ esse ī aliquo rep̄sentatiuo sicut
est in notitia abstractiua: tūc talis relatio attingētie est
tm̄ rōnis: vt pꝫ a Doc. q. 13. quoli. Sed loquēdo etiā de
tali relatiōe pꝫ q̄ deus pōt facere notitiā illam sine rela
tione attingētie: vt pꝫ. q. 14. quoli. Tamē quicq̄d sit ꝺ
hoc q̄ꝛ nō est pñtis speculatiōis ꝓ nunc aliter non curo.
Dubiū singlare. Dubiū tñ vr̄ quō summa tristitia ⁊ summa letitia pos-
sint simul esse in eadē volūtate: cū sint qualitates abso-
lute licet includētes respectum ad obiecta diuersa. cum
Doc. habeat ꝓ incōuenieti q̄ in eodē sint duo dolores:
in summo etiā causatis a cōtrarijs causis: vt patet ī. 4.
Rñsio. d. 44. q. 3: siue vltima: qui tñ vident̄ minus repugna-
re q̄ gaudiū ⁊ tristitia in summo. Dico ḡ q̄ si gaudiuꝫ
et tristitia ponant̄ qualitates absolute ex rōnib⁹ forma
libus repugnātib⁹ adinuicē q̄ in eadē volūtate q̄ realr̄
est indiuisibilis nō possunt simul eē: nec in gradibus re-
missis equalib⁹: nec ꝑ ꝯñs in gradibus intensis equali-
bus: nec vnū in summo ⁊ aliud in gradu aliquo etiā mi
nimo: vt s̄. dixi de calido ⁊ frigido: sed bene possunt sil̄r
esse in gradibus remissis in equalibus tñ. Et tenendo
hoc dico q̄ volūtas anime xp̄i si habuit summū gaudiū
q̄ nullā tristitiā potuit habere: q̄ꝛ sicut calidū in summo
nō cōpatit̄ secū aliquē gradū frigiditatis: sic nec sūma
letitia (si ex sua rōne formali absoluta ponat̄ incōpolis
tristitie) cōpatit̄ secū aliquē gradū tristitie: sed quia nō
credo hmōi qualitates esse formalr̄ repugnātes adinui
cem: sicut nec plures sciētie etiā spē distincte sunt forma
liter repugnātes in eodē: vnde posset deus causare ī ali
qua volūtate summā tristitiā ⁊ summā letitiā accipien-
do illas vt sunt qualitates absolute. Et in hoc nō appa
ret difficultas q̄ aliqua volūtas habeat hmōi qualita-
tes in summo: sed tunc nō diceret̄ summe tristari vel sū-
me letari: q̄ꝛ actu tristari de aliquo obiecto includit re-
spectū ad obm̄ tristabile. Unde posito q̄ quis actu nol-
let obm̄ discōueniēs: ⁊ tñ tale obm̄ sic nolituꝫ esset actu
positum: adhuc deus posset facere q̄ talis passio que est
tristitia nō inesset: cū talis passio realr̄ distinguatur ab
actu nolēdi vt alias exposui: posset etiā facere q̄ stante
obiecto sic nolito q̄ in illa volūtate esset illa passio que
ꝺꝛ tristitia: ⁊ tamē talis volūtas nō diceret̄ actu trista-
ri: si illa passio tm̄ poneret̄ quedā qualitas absoluta non
includēs respectū ad obm̄ nolitū: sed diceret̄ actu trista
ri de obiecto nolito si talis passio includeret respectum
ad obm̄ sic nolitū: q̄ꝛ tunc volūtas ꝑ talē respectum eēt
vnita obiecto vt tristabili: nā obm̄ nūq̄ est actu tristabi
le nisi vt actu nolituꝫ: vt s̄. patuit: nec ꝺꝛ actu tristari ex
hoc solo q̄ obm̄ est nolitū: sed ex hoc q̄ ad talem nolitio
nem cōcomitat̄ quedā passio includēs respectū ad obm̄
vt nolitū: ⁊ ꝑ illā passionē ꝺꝛ formalr̄ tristari de obiecto
nolito ⁊ posito. ¶ Saluo tamē meliori iudicio ⁊ sine as In aīa xp̄i nō simul fuit sūma tristitia ⁊ sūma letitia.
sertiōe vr̄ forte sic dōm q̄ in volūtate anime xp̄i non si-
mul fuerūt summa letitia ⁊ summa tristitia: nā regula-
riter loquēdo summa letitia est de obiecto summe dele-
ctabili: sic intelligēdo q̄ obm̄ summe delectabile est na-
tum causare summā letitiā: que cōiter cōsequit̄ summā
fruitionē respectu talis obiecti: ⁊ est talis ordo q̄ obm̄
summe delectabile pñs voluntati vt clare visum natuꝫ
est potētia remota causare summā delectationē: ⁊ vt a-
ctu summe amatum actu causat summā delectationeꝫ:
quia vt sic amatū fit actu cōueniēs volūtati: vt s̄. patuit
in corpore. q. summa ergo delectatio est de obiecto sum
me delectabili in se pñte ⁊ actu summe amatū: nam ad
maiorē amoreꝫ obiecti summe delectabilis maior dele-
ctatio cōcomittat̄. Sed summa tristitia nō potest eē nisi
de aliquo obiecto summe tristabili: quod forte inueniri
non pōt: q̄ꝛ si summū delectabile ponit̄ formalr̄ infinitū:
sequit̄ q̄ summū tristabile erit simplr̄ summū malum cū
sit summe odibile: sed certū est q̄ nullū pōt esse malum
ita intēsum q̄ sit tm̄ odibile q̄tū bonū infinitum ē ama-
bile: pꝫ enim in scđo quō summū maluꝫ nō pōt esse: et iō
pōt esse in volūtate summa letitia de obiecto summe de-
lectabili cōcomitās summā fruitionē eiusdē obiecti: sed
nō vr̄ q̄ possit eē summa tristitia. Cū nec sic possit eē sū-
mum tristabile: q̄ꝛ nec summuꝫ malū: nec ꝑ ꝯñs nolitio
ita intensa sicut pōt esse volitio respectu obiecti summe
delectabils: ⁊ sic nō pōt absolute eē tanta tristitia inten Obiectō
siue in voluntate q̄ta letitia pōt eē. ¶ Si dicat̄ q̄ visio
deitatis est summe delectabilis si sit intensa: ḡ ⁊ p̄uatio
talis visionis erit summe tristabilis: q̄ꝛ p̄uatio cognosci
tur ꝑ habitū: ⁊ p̄uatio ꝺꝛ tāto intēsior q̄to habit⁹ oppo-
situs est itensior. ¶ Dico p̊mo q̄ hoc obm̄ cuius ē talis Solutio
visio adhuc est magis delectabile: cū sit infinitū ⁊ visio
finita: ⁊ ꝑ ꝯñs potest eē maior delectatio de obiecto q̄
de visione obiecti: sed tale bonū sic infinitū non hꝫ malū
oppositum eque intensum in malitia sicut ipsum est itē- Alia solutio.
sum in bonitate. ¶ Dico scđo q̄ posito q̄ summa visio
sit summe appetibilis ⁊ p̄uatio summe visionis sit sūme
odibilis: ⁊ ꝑ ꝯñs possit eē tāta tristitia de p̄uatione vi-
sionis quāta potest esse letitia de ipa visione: tamen illa
duo non pñt simul stare: non enim aliqua volūtas crea-
ta potest simul summe diligere summā visionem deita-
tis: ⁊ simul summe odire carentiam illius visionis: nec
per ꝯñs posset eque tristari de vno sicut letari de alio: q̄
āt nō possit eā summe odire: pꝫ q̄ꝛ sicut visio in se pñs ē
magis amabilis siue appetibilis q̄ vt abñs: sic silr̄ actu
hñs carentiā visiōis magis eā odit q̄ nō hñs eā actu:
vltra: posito q̄ carētia visiōis sit eque odibilis sicut vi-
sio appetibilis: adhuc posita tali nolitiōe nulla seq̄t̄ tri
stitia: quia tristitia ē de obiecto actu nolito ⁊ tñ actu po
sito: vt s̄. patuit in corpore. q. Sed in ꝓposito hñs clarā
visionē deitatis nō pōt habere carētiā eiusdē: lꝫ ḡ volū-
tas talis summe nolit talē carētiā ⁊ sit summe nolita: q̄ꝛ
tñ vt sic nolita nullo modo est posita ī actu: immo ē sim
plr̄ impole q̄ ponat̄ stante visiōe eiusdē deitatis: sūma
ḡ tristitia esset de carētia btitudinis q̄ aīa xp̄i nūq̄ ha-
buit. ¶ Sed an pctm̄ sit tm̄ odibile sicut visio deitatis
est delectabilis: de hoc vide. in. 2. d. 33. ⁊ in. 4. d. 46.
Et ꝓ nūc dico q̄ lꝫ pctm̄ ƀm rectā rōnē ⁊ ƀm affectioneꝫ
iustitie sit magis odibile q̄ carētia btitudinis: sicut re-
ctitudo opposita pctī est magis diligibilis ƀm rectā ra
tionē ⁊ ƀm affectionē iustitie q̄ btitudo formalr̄ acce-
pta vt pꝫ a Doc. in scđo ⁊ in q̄rto vbi. s̄. tñ talis rectitu-
do siue act⁹ ṽtutis nō est obm̄ ita delectabile sicut ē bea
titudo in se: ⁊ ꝑ ꝯñs: nec pctm̄ oppositū tali rectitudini ē
obm̄ eque tristabile sicut est carētia btitudinis: ⁊ ꝑ ꝯñs
de pctō actu nolito ⁊ actu posito etiā posito q̄ sit summū
pctm̄ quale est odiū dei (si tñ de⁹ pōt odiri) nō pōt eē tā-
ta tristitia q̄ta pōt esse de carētia btitudinis actu nolita
et tñ posita: ⁊ si tale pctm̄ sit magis delectabile ⁊ magis
odibile q̄ carētia btitudinis: nō tñ est ita absolute tri-
stabile sicut carētia btitudinis cū sit nimis ꝯtra bonum
cōmodi. Uolūtas ergo anīe xp̄i q̄uis actu tristata fue-
rit de multis peccatis nolitis ⁊ tamē positis saltē ī ꝑui-
sione: nunq̄ tñ potuit tm̄ tristari de illis q̄tū fuit dele-
ctata de deitate clare visa ⁊ de fruitiōe eiusdeꝫ. Silr̄ lo-
quēdo de tristitia quā habuit de passiōe inflicta illi ꝑso-

ne ⁊ de morte eiusdem: adhuc nō potuit tm̄ tristari de il lis ꝙ̄tum potuit delectari de beatitudine: pꝫ quia bonū illius ꝑsone nō fuit ita delectabile volūtati anime chri sti sicut summum bonum: ⁊ ꝑ ꝯsequēs oppositum boni il lius ꝑsone nō fuit ita tristabile: sicut oppositum beatitu dinis: ⁊ sic pꝫ quomodo in eadē voluntate nō simul fuit summa tristicia ⁊ leticia. Tenēdo ergo ꝙ tristitia ⁊ leti tia sint opposita cōtrarie: sꝫ nō sint adinuicem compos sibiles in eodem in gradibus equalibus siue in summo: tm̄ sunt compossibiles in gradibus in equalibus ⁊ in esse remisso: vt etiam isti asserunt. ¶ Sed postea insurgit dif ficultas: qꝛ quādo vnuꝫ ꝯtrarium in summo est in aliquo subiecto aliud ꝯtrarium nō potest simul esse in eodē sub iecto etiam ſm esse remissum: ⁊ ꝑ cōsequēs si volūtas ani me christi habuit summam letitiam de beatitudine illa volūtas nō potuit habere aliquam tristitiam: tenendo ꝙ letitia ⁊ tristitia sint forme repugnātes adinuicem ex suis rationibus formalibus. Nec valet hic dicere vt ali qui dicunt ꝙ voluntas anime christi ſm portionem supe riorem stricte sumptam fuit summe delectata: ⁊ ſm por tionē inferiorē vel superiorē large sumptaꝫ fuit tristata. Hec enim videt fuga: qꝛ portio superior ⁊ inferior in volū tate nō distinguunt vt due potētie: nec q̄si potētie: neq̄ vt due realitates in illa aīa: sꝫ tm̄ distinguunt ſm aliū ⁊ aliū respectum: vt supra exposui in corpore. q. ⁊ hoc est appro batum a Doc. in. 2. d. 24. q. vnica: pꝫ ergo ꝙ tristitia ⁊ le ticia sunt immediate in illa volūtate vt in subiecto. Hāc ergo difficultatem soluēdaꝫ relinquo ingeniosiori ⁊ acu tiori me. ¶ Alie rationes cuꝫ suis responsionibus satis sunt manifeste in littera: ⁊ vide responsiones illarum ra tionū. in tertio impresso cura ⁊ diligētia magistri Mau ritii ⁊ magistri Philippi be bagnacauallo. Et sic finis huius distinctionis.

Difficul. (margin, beside "remisso: vt etiam isti asserunt")

¶ Distinctionis. 16. Questio prima.

CIrca sextādecimam distinctio nē. In qua magister agit de modo quo filius dei assumpsit defectus humane nature. querit primo. Utrum christus habuit ne cessitatem moriēdi. i. an homo as sumptus a verbo habuit simplici ter necessitatem moriendi: puta ꝙ nullo facto miraculo circa ipsum necesse fuerit ipsuꝫ mori.

In ista. q. doc. tria facit. Primo recitat vnā opi. Scdo respondet ad. q. principalē. Ter tio adducit aliqua dubia ꝯtra respōsionē. q. pꝛicipalis. ¶ Quātum ad primum recitat opi. Bonauē. ī tertio. d.

Opi. Bo. 16. art. primo. q. 3. Qui dicit: ꝙ habuit necessitatē moriē di: ⁊ hoc ostēdit quinq̄ rationibus. Prima omne com positum necessario soluet in quo est materia eiusdem ra tionis cum materia generabilium ⁊ corruptibilium: ptꝫ qꝛ talis materia est causa nō essendi reꝫ: vt pꝫ. 7. metha. t. cō. 22. Sed in homine assumpto a verbo fuit materia eiusdem rationis: pꝫ: ⁊ illa fuit priuata aliis formis: hoc dicit: qꝛ ideo materia est causa corruptionis qꝛ quando est sub vna forma est priuata alia forma quam naturali ter appetit: sed anima nō faciat totum appetitum mate rie: ⁊ ꝑ cō sequēs appetit alias formas quibꝰ est priuata. ¶ Scda ratio Bonauē. stat in hoc: qꝛ omne compositū necessario resoluet in quo sunt qualitates cōtrarie ele mētares q̄ nō sunt in omnimoda ꝓportione equali: quia sic nō esset actio aliqua: sed in corpore xp̄i fuerūt huius modi qualitates: pꝫ: qꝛ illud corpus fuit vere mixtum: ⁊ ꝑ ꝯsequēs fuit dn̄ium alicuius qualitatis: ⁊ cōtrarie tas ex mutua actione ⁊ passione. ¶ Tertia ratio Bona uē. stat in hoc: qꝛ omne compositum ex elemētis necessa rio corrumpet: pꝫ qꝛ elemēta in corpore appetūt natura liter ꝓpria loca cum sint extra: pꝫ: qꝛ si ignis ponit deor sum naturaliter appetit esse sursum: ⁊ similiter si terra sit sursum naturaliter appetit esse deorsum: ⁊ sic elemēta vt in mixto sunt ibi violēter: vel saltē aliquod cū sit extra lo cum ꝓprium: modo nullum violētum est ꝑpetuum: vt ptꝫ scdo ce. ⁊ mun. t. c. 17. Sed corpus xp̄i fuit vere cōpositū ex elemētis: ergo. ¶ Quarta ratio est: qꝛ omne composi tum habēs diuersas partes organicas necessario corrū pet: pꝫ: qꝛ ille partes organice diuersimode complexio nant. Ita ꝙ in oculo dominat alia qualitas ꝙ̄ in aliis partibus organicis: ⁊ ideo ex mutua actione ⁊ passione partium erit necessitas ad corruptionē: sꝫ in corpore xp̄i fuerūt huiusmodi partes: ergo. ¶ Quinto arguit: quia omne corpus generabile ⁊ corruptibile hꝫ certam perio dum siue mēsuram sue durationis in esse: vltra quam nō potest durare: sꝫ corpus xp̄i fuit generabile ⁊ corruptibi le: vt ptꝫ: ergo. ¶ Ibi. Ratiōes iste nō ꝯcludūt: hic doc. ⁊ si cōcordet cum opi. Bo. in conclusione: instat tamē cō tra ipsum in modo ꝓbandi cōclusionem: ⁊ ostēdit ꝙ iste quinq̄ rationes nō concludunt ꝓpositū: ⁊ precipue quat tuor prime: qꝛ ita cōcluderēt ꝓposituꝫ de corpore glorio so: sicut de corpore nō glorioso. De prima ptꝫ: qꝛ corpus gloriosum habet materiam eiusdem rationis cum mate ria istoꝝ inferioꝝ: pꝫ: qꝛ habet nūc eādem materiā quaꝫ prius habuit: ⁊ illa materia erit simili modo priuata: pꝫ: qꝛ vt ibi nō habebit alium actum ꝙ̄ ante: puta replētem totam capacitatem ipsius: habebit enim simpliciter eādeꝫ animam ꝙ̄ prius habuit: sꝫ eadem anima prius nō reple bat totam capacitatem ipsius: ergo nec modo. ¶ Simi liter scda ratio idem concluderet de corpore glorioso: pꝫ qꝛ in tali corpore erit cōtrarietas que ⁊ ante: pꝫ qꝛ corpꝰ gloriosum erit vere mixtum: ⁊ ꝙ sint ibi qualitates con trarie patebit in. 4. d. 49. ¶ Similiter tertia ratio ideꝫ cōcluderet de corpore glorioso: qꝛ in tali corpore cuꝫ sit vere mixtum erunt elemēta: an modo virtualiter an for maliter nō curo: ⁊ tūc maxime terra erit extra locum ꝓ prium: loquēdo de corpore glorioso vt in celo: ⁊ ꝑ conse quēs erit ibi violēter: ⁊ sic tādem dissoluetur. ¶ Quarta etiam ratio: idem ꝯcluderet de corpore xp̄i vt in celo: pꝫ qꝛ ibi erunt partes ꝑfecte organice ⁊ erūt eiusdem com plexionis sicut erant ante: aliter nō essent eędeꝫ partes. ¶ Aduerte tamē ꝙ iste instantie quas Doc. adducit cō tra illas quattuor rationes precipue valēt ꝯtra opi. po nētis: qꝛ ponit illa positio ꝙ corpus gloriosum nō habe bit ab intrinseco vnde possit corrūpi: vt patebit ī quar to. d. 49. Sed apud Doc. cōcluderēt tale corpus glorio sum esse vere corruptibile: precipue ille tres que ꝓcedūt de qualitatibus contrariis ⁊ de elemētis extra loca sua: ⁊ de partibus organicis. Uult enim doc. in. 4. d. 49. ꝙ ta le corpus nullo modo dicat incorruptibile ⁊ impassibile per rationē intrinsecam illius: sed si erit incorruptibile hoc erit tm̄ ab agēte extrinseco suspēdēte actionem qua litatum ⁊c̄. Et hoc diffuse patebit in quarta. d. 49. q. 13. ¶ Ibi. Ultimum argumētum ⁊c̄. Hic Doc. ostēdit qui tam rationē Bonauēture assumere vnam ꝓpositionē sim pliciter falsam: vꝫ ꝙ omne generabile ⁊ corruptibile hꝫ certam mensuram: vltra quaꝫ durare nō potest: ⁊ dat cō tra illam multas instātias. Prima qꝛ posito lapide ī esse ⁊ amoto omni corruptiuo extrinseco: ⁊ posita generali influētia vel manutenētia diuina: talis lapis nō corrum peret: pꝫ qꝛ nō esset natus corrumpi ab intrinseco. Scda est de elemētis simplicibus que nō corrumpunt ſꝫ totū: ꝙ autē corrumpant ſm partē: hoc non est ꝓpter talē pe riodum: sꝫ est ex actione alterius contrarii in ipsum. ⁊ ex subtractione cause cōseruātis ⁊ generātis. Sicut ignis de inferiori sphera corrumpit in hyeme ī ista regione ex actione frigidi dominātis ex elōgatione solis: ecōtra in estate generat pars ignis ⁊ corrumpit frigiditas ꝓpin qua igni: ⁊ causa est accessus solis excludentis actioneꝫ talem: ⁊ per consequens corpus simplex non corrumpi tur propter periodum certam quam in se habet: sed pe riodus rei sequitur causam corrumptiuam: ⁊ est maior vel minor ex tali causa.

Impugnatio rōnum S. Bona. (margin, beside "le: vt ptꝫ: ergo. ¶ Ibi. Ratiōes iste nō ꝯcludūt")

Quantum ad scdm principale ⁊c̄. Doc. respō det ad questioneꝫ premittendo tria. Primum. ꝙ verbum potest comparari ad naturam assumēdam. Scdm. ꝙ potest comparari ad naturam assu mēdam ⁊ ad qualitatē consequētē talem naturam. Ter tium. ꝙ potest comparari ad naturam assumptā ad glo riam ⁊ penam. ¶ De primo dicit tria. Primum ꝙ verbū potuit assumere naturam gloriosam: quam etiam assum psisset si adam nunq̄ peccasset: vt supra patuit in isto ter tio. d. 7. q. vlti. ⁊ talis natura gloriosa nullo modo ha buisset causam simpliciter corruptionis: quod est intelli gēdum tm̄ ab extrinseco: ⁊ ex determinatione diuine vo lūtatis que sic determinauit nunq̄ concurrere ad actio nem alicuius cause corruptiue: in se tamē ⁊ ex sua ratio ne intrinseca fuisset corruptibilis: vt pꝫ in. 4. d. 49. q. 13. Scdm ꝙ potuit assumere naturā innocentē cum iusticia originali: ita ꝙ esset innocētia ex parte nature in se: po tuit enim assumere naturam ipsius Ade ante peccatum cō missuꝫ: ⁊ sic adhuc nō fuisset aliq̄ causa mortis. Et hoc

ex diuina determinatione:qꝛ talis natura ante terminū mortis fuisset translata in celum:vt patuit in.2.d.19.tertium:verbum potuit assumere naturā nō gloriosaʒ ⁊ de facto assumpsit:sic tñ intelligēdo ꝙ gloria anime non redundasset in corpus ꝑ miraculum:⁊ sic facto illo miraculo in tertio instāti sequebat̃ i quarto causa necessitatis dissolutiōis illiꝰ corporis ⁊ separatiōis illiꝰ anime a corpore:vult dicere Doc.ꝙ verbum in aliquo primo instāti nature assumpsit naturam in vnitate suppositi:⁊ in scđo instāti nature anima intellectiua fuit ꝑfecte beata quo ad intellectum clare vidēdo deitatē:⁊ quo ad volūtateʒ summe fruēdo deitate clare visa:qꝛ talis beatitudo presupponit naturam prius natura esse ꝑsonatam:vt supra patuit in isto tertio.d.2.in tertio instāti beatitudo anime redundat in corpus:⁊ in quarto instāti sequit̃ impassibilitas illius corporis.Dicit ergo Doc.ꝙ si beatitudo anime xp̄i ꝑ diuinum miraculum nō redundasset in illđ corpus:tūc in quarto instāti nature illud corpꝰ esset passibile ⁊ dissolubile. ¶ Ibi.Dico ergo ad ꝓpositum ꝙ cōparādo verbum ad naturam gloriosaʒ assumpta(accipiēdo naturam gloriosaʒ ꝑ parte principali qualis fuit anima intellectiua que fuit summe beata)in tertio instāti sine redundantia glorie anime in corpus:necesse fuit corpus suum esse mortale supple in quarto instanti nature:ſʒ hoc fuerit speciale ⁊ nouum miraculuʒ.ſ.ꝙ gloria anime nō redundaret in corpus:facto tñ miraculo isto:corpus illud habuit necessitatē moriēdi:qꝛ nec gloria redūdauit in ipsum:nec ſm corpꝰ habuit iusticiam originalē preseruātē a corruptiōe.Et hoc cōfirmat̃ ꝑ Aug.de baptismo paruuloꝝ.c.scđo vbi exꝑsse dicit ꝙ facto illo miraculo habuit necessitatē moriēdi. ¶ Nō dicit de nouo miraculo:ſʒ hoc clariꝰ exposuerim in isto tertio.d.21.tñ

De nouo miraculo ⁊ antiquo

ꝓ nūc dico ꝙ nouum miraculum distinguit̃ contra antiquum:dicunt̃.n.multa miracula fieri antiquo ⁊ sunt oīa illa q̄ consequunt̃ entitatē rei aliquo miraculo positā in esse.Exēplum:posito ꝙ deus ꝑ miraculuʒ ex homine immediate causaret ignē:ita ꝙ ignis vt sic causatꝰ dicatur simpliciter miraculose causari:tūc si ignis causat calorē in se:si ignis mediāte calore calefacit lignum:si ignis generat alium ignē:si ignis ascēdit sursum:oīa ista dicunt̃ fieri antiquo miraculo:qꝛ oīa ista consequunt̃ naturalr̃ facto illo primo miraculo:ſʒ si ignis causatus ꝑ miraculum esset ꝑfecte presens ligno ⁊ nō impeditꝰ:si nō ageret in illud:hoc esset ꝑ nouum miraculum:qꝛ cum sit agens mere naturale circa passum approximatum ⁊ dispositum necessario sequit̃ actio:q̄ si nō sequit̃ hoc erit nouo miraculo.i.alio miraculo a primo quo fuit miraculose causatus:qꝛ illo primo miraculo facto necessario ageret in passum dispositum:ergo si nō agit hoc erit nouo miraculo.Sic dico in ꝓposito:ꝙ ⁊ si anima miraculose sit beata:posita tali beatitudine illa beatitudo eodem miraculo redundat in corpꝰ:⁊ hoc ex determinatiōe diuine volūtatis que sic determinauit ꝙ in codeʒ instanti quo anima beata vnit̃ corpori redundet in corpus:de qua redūdantia patebit in.4.d.49.ergo si ipsa nō rdundat i corpus hoc erit nouo miraculo:pʒ qꝛ antiquo miraculo debuit redundare in corpus:ergo si nō redūdat erit nouo miraculo quo deꝰ immediate suspendit taleʒ redundantiā. ¶ Ibi.Sed vnde fuit hec necessitas moriendi?Dico ꝙ corpus sibi dimissum ꝑ priuationem redundantie glorie fuit animale:⁊ ideo nō sub pleno dn̄io anime ad ꝓhibendum passionem in corpore:ideo fuit in corpore eiꝰ corruptio ⁊ restauratio ꝑ assumptionē alimēti:ſʒ nō potuit fieri restauratio ita ꝑfecta ꝙ corpꝰ semꝑ maneret nisi anima ꝑfectum dn̄ium habuisset.ſ.corpus. ¶ Hic tñ aduerte cum dicit de ꝑfecto dn̄io anime supra corpꝰ:nō est intelligēdum:ꝙ anima etiam beat: ex natura sua habeat tale dn̄ium supra corpus:vt possit eum preseruare ab oī corruptione ſʒ tale dn̄iuʒ est precise ex determinatiōe diuine voluntatis:que determinauit nunq̄ꝫ concurrere ad aliquā actioneʒ corruptiuam corporis informati anima beata:in qđ talis beatitudo redundat:vt patebit in.4.d.49.q.13. ¶ Ibi.Cōtra:sciuit q̄ꝫtum necesse fuit sumere ad tātam restaurationē deꝑditi:attamē restauret̃ q̄ꝫtum fuit deꝑditum:⁊ ꝑ ꝯsequēs potuit preseruare illud corpus ab omni corruptiōe. ¶ Ibi.Rn̄deo. Dicit doc. ꝙ q̄ꝫuis xp̄s ꝑfecte sciuerit hoc:attamē corruptio sequuta fuisset ꝓpter duo.Primo ꝓpter potētie nutritiue debilitationē in cōuertēdo alimētum in substātiam aliti:q̄ potētia nutritiua semꝑ in agendo repatit̃:vt fuit deductum in.2.d.19.⁊ ꝑ consequēs cōtinue debilitat̃.Scđo est ꝓpter impuritatē alimēti:de qua impuritate dicit ꝙ si Adam habuisset alimētum nostrum fuisset mortuꝰ senio.qꝛ nō qđlibet habet generari ex quolibet siue ex termino:nam aliquid generari ex aliquo cōtingit dupliciť. Uno modo ex termino a quo vel priuatiuo:vel positiuo. Exēplum ꝑmi:ex nō albo fit album.Exēplum scđi:ex albo fit nigrum:qđ.n.generat̃ ex termino a quo positiuo tanq̄ꝫ ex oposito:illud ex quo generat̃ nō inest genito:vt pʒ qn̄ ignis generat̃ ex ligno.Scđo aliq̄d cōtingit generari ex alio nō sicut ex termio a q̄:ſʒ sicut ex pricipio itrinseco:sicut substātia gn̄at̃ ex substātia tanq̄ꝫ ex principio intrīseco.Dicit ergo Doc.ꝙ nō quodlibet generat̃ ex quolibet tanq̄ꝫ ex termino:⁊ hoc loquēdo de generatione immediata vbi tm̄ fit vna transmutatio substantialis:sicut dicimus ꝙ ignis generat̃ ex aere tanq̄ꝫ ex termino opposito.Loquēdo ergo de tali generatione:non quodlibet immediate fit ex quolibet:nō.n.caro immediate fit ex lapide: vel ex terra:⁊ huiusmodi:ſʒ immedite fit ex alimēto tāq̄ꝫ ex termino opposito:⁊ ideo determinatum genitum fit ex determinato tanq̄ꝫ ex termino opposito:⁊ per consequens ex alimento puriori ⁊ meliori generat̃ melior sanguis:⁊ ex sanguine meliori generatur caro solidior ⁊ ꝑmanentior:vnde ex alimento corrupto ⁊ in puro generatur caro valde fluida:igitur impuritas alimenti iesu xp̄i respectu alimēti Ade fuisset in christo sicut in nobis causa extrinseca corruptiua:quia non fuisset ex parte alimēti ita ꝑfecta restauratio sicut deperditio. ¶ Sed posito ꝙ habuisset esum ligni vite fuisset ne corpus eius incorruptibile?Dico ꝙ nō:sed habuisset causam moriendi:qꝛ omnis virtus naturalis relicta sibi ⁊ nō conseruata ꝑ aliquod donum collatum:agēdo in aliud naturale:compatit̃ ⁊ debilitat̃:vt.ſ.patuit in.2.d.19.

Ibi.Sed cōtra ista sunt aliqua dubia.Hic Doc. contra supradicta respondendo.q.duo adducit dubia:⁊ primum est cōtra hoc:vʒ ꝙ natura assumpta a verbo ex sua natura habebat necessitatē moriēdi:⁊ hoc facto miraculo.ſ.ꝙ gloria anime non redundasset in corpus.Hic modo arguit ꝙ ex perfecta vnione ad verbum sine omni alio miraculo nouo preseruaret̃ corpus eius ab omni corruptione:quia assumptio fuit talis vt assumptum nunq̄ꝫ dimitteret̃ ſm Damas.lib.3.c.26. ⁊ ꝑ consequens:stante tali vnione corporis ad verbum: nō poterat aliqua pars eius fluere ⁊ corrumpi:qꝛ sic assumptum fuisset dimissum:immo si fluxissent partes corporis:hoc fuisset ꝑ miraculū:pʒ quia ex quo ex illa vnione quod assumptum fuerat dimitti non potuit:statim sequitur ꝙ quelibet pars corporis fuisset simpliciter incorruptibilis:stante illa vnione:⁊ si aliqua corrupta fuisset hoc fuisset ꝑ miraculum nouuʒ:sicut si ꝑ miraculū ignis esset ꝑfecte presens ligno:statim sequit̃ ipsuʒ ignem agere in lignum.Si ergo stante tali presentia ꝑ miraculum nō ageret in lignum hoc esset ꝑ nouum miraculum:quo actio ipsius suspenderet̃:sic in ꝓposito:⁊ sic christuʒ mori magis fuit miraculum q̄ꝫ naturale:patet quia stāte primo miraculo:videlicet vnionis verbi ad naturam statim sequit̃ ꝙ vnitum verbo nunq̄ꝫ dimitteret̃.Et si quādoq̄ꝫ dimitteret̃:sicut i morte christi esse totius hominis fuit dimissuʒ:hoc magis fuit miraculosū q̄ꝫ naturale. ¶ Ibi. Preterea.Si partes fluebant.Hic doc.adducit aliud inconueniēs ꝓbando ꝙ si partes corporis assumpti corrumpi vel fluere potuissent:ꝙ quasi semper fuerit aliud ⁊ aliud nouum miraculum:patet quia partes restaurate que prius nō erant in corpore de nouo fuissent vnite verbo:que fuisset simpliciter miraculosa:cum non possit fieri nisi virtutę ipsiꝰ dei:vt.ſ.patuit.d.2. ¶ Ibi.Dico ad ista.Hic Doc.respondet ad illa duo dubia.⁊ primo premittit vnum.ſ.ꝙ facto illo miraculo:ꝙ gloria anime nō redundaret in corpus:necessitas fuit ꝙ partes corporis fluerent per sudorem ⁊ alias consumptiones:quia actiuo ⁊ passiuo naturalibus approximatis:necesse est sequi consumptionem si alterum habeat dominiū:puta si actiuum naturale:vt calor naturalis sit fortiꝰ ad agēdum q̄ꝫ passiuum naturale:puta humidum radicale ad resistendum:tādem sequitur consumptio humidi radicalis.Si vero passiuum sit simpliciter fortius ad resistendum quā actiuum ad agendum:tandem sequitur consumptio actiui naturalis cum tale actiuum in agendo repatiatur et continue debilitetur.Sed in corpore christi fuerūt calidum naturale ⁊ humidum radicale ⁊ aliquod dominiū vnius super alterum:⁊ virtus nutritiua non sufficiebat ex alimentis restaurare deperditum:vt.ſ.patuit.ideo

necessario fuit fluxus ptium ꝛ corruptio. ¶ Ibi. Ad pri
mum cum dicitur. Hic rñdet ad Dama. glosando ipsum
ꝙ intelligit de ptibus principalibus corporis: que con=
currunt ad perfectionem hominis vt sunt partes hete=
rogenee. s. cor: caput: manus: ꝛ hmõi: que nũꝙ fuerũt di
misse a verbo etiaꝫ in morte. Loquendo tñ de partibus
non principalibus ad perfectam rõnem hois non perti=
nentibus multe tales ptes fuerunt dimisse: vt si incidit
sibi vngues: vel rasit capillos: ꝛ de ptibus fluxibilibꝰ car
nis. Et ꝙ Dama. non intelligat de omnibus partibus
nec de oi simplr assumpto: sed tm̃ de ptibus principali=
bus: patet qꝛ pmo assũpsit ꝛ adeq̃te esse hois totiꝰ resul
tans ex ptibus: vt supra patuit. d. 2. q. 2. Et tñ illud esse
in morte fuit simplr dimissum: qꝛ in triduo xp̃s non fuit
homo: vt ifra patebit. d. 22. partes tñ principales vt aia
ꝛ corpus nunꝙ fuerunt sepate a verbo: etaꝫ in illo tri=
duo: vt infra patebit. d. 22. ¶ Ibi. Ad aliud cum dicit:
ꝙ tunc nouo miraculo fuit alia ps. s. restaurata vnita ver
bo. Dicit Doc. ꝙ illa vnio fuisset tm̃ per antiquum mira
culũ: sicut em̃ eodem miraculo vniuit sibi totum homi=
nem ꝛ ptes principales: ita simplr eodem miraculo vni
uit ẽt oes ptes minus pricipales siue priꝰ iexistẽtes: siue
post restauratas: ꝛ assignat rationem satis claram: quia
sicut virtus generatiua habet gñare distinctum secũdũ
esse ꝛ ƀm locum etiã sepatũ: sic nutriua hꝫ gñare idem
vt vnitũ: qꝛ nutritio est aggnãtio vnius ad aliud per vni=
tatem ꝛ idẽtitatem cum eo. Est em̃ dria inter gñationẽ
simplr ꝛ aggenerationẽ: qꝛ gñans vt gñãs semper pro
Dria iter gñationem simplr et aggenerationem — ducit aliud sepatuꝫ ab ipso: pꝫ qꝛ inducit formã sbalem
non in mãm ipsius gñantis: sed in mãm ipsius corrum=
pendi: sepataꝫ ẽt localr a mã gñantis: vt pꝫ d igne gñan
te ignẽ ex ligno: vbi i mã ligni exñte in loco in quo pri=
us erat inducit formam ignis: sed aggñans aliqd produ
cit ipsum genitum vt simpliciter vnitum sibi: sicut qñ ca
ro: puta manus aggenerat aliã ptem carnis ex nutrimẽ
to: illam pteꝫ carnis genitã perfecte vnit sibi: ꝛ identifi=
cat: ꝛ nullo mõ est sepata a carne gñante: nec loco: nec
sbo: sed simpliciter fit eadem caro: ꝛ hoc semper conti=
git i nutritiõe: vbi noua ps aggñatur p vnionẽ ꝛ identi=
tatem ipsi generãti: ꝛ hoc patebit prolixius i. 4. d. 44.
q. prima. Hoc premisso dicit doc. ꝙ generatio noue ptis
vnite corpori assumpto a verbo fuit naturalis: ꝛ ꝙ caro
gñata esset ps corpis exñtis naturale est vtiqꝫ: sed ꝙ ps
ista vniatur verbo fuit miraculum non quidem nouũ sed
antiquum quo primo verbum totum corpus sibi vniuit:
ꝛ per consequens oẽm ptem illiꝰ corpis sibi vniuit. Sed
tñ virtus naturalis fecit aliquid pambulum ad antiquũ
miraculuꝫ: qꝛ fecit ꝙ aliquid esset actu pars corpis: qđ
prius non fuit. ꝛ hoc antiquo miraculo facto: illa ps est
vnita verbo vnione totius ꝛ effectiue a verbo ꝛ a tota tri
Dubium — nitate. ¶ Sed hic occurrit dubium: qꝛ si vnio nature ad
verbum est simpliciter miraculosa: si nũc dimisisset corpꝰ
sibi vnitum: ꝛ post illud sibi reuniret hoc esset miraculo
nouo ꝛ non antiquo: patet qꝛ talis vnio nõ posset fieri nisi
virtute dei: sic in proposito: si aliqua pars carnis que nũ
ꝙ fuit vnita verbo: modo vniatur talis vnio vr̃ miraculo
Rñsio — sa quia tm̃ virtute ipsius dei: sicut etiam si de nouo sibi
vnisset animam. ¶ Rerspondeo. Qđ si vnio corporis ad
verbum precise facta fuisset pro illo primo instanti quo
sibi corpꝰ vniuit: ꝛ p ꝯñs omnem ptem actu inexistenteꝫ
corpi: ita ꝙ ꝓ tpe sequenti non vnisset sibi corpus: esset
difficile saluare quõ nouã ptẽ aggeneratam corpori vni=
retur sibi actu: pcise illo miraculo antiquo pro illo primo
instanti facto: qꝛ certum est ꝙ esset ibi noua vnio q̃ pus
non fuit. Dico ergo ꝙ corpus nõ tm̃ ꝓ primo istanti vni
tur verbo ab ipsa trinitate: sed simplr pro quolibet instã
ti: ꝛ pariformiter dico sicut dictum est in. 2. d. 2. q. 1. de
creatura ꝙ non tm̃ dependet in esse a deo pro primo istã
ti quo accipit esse a deo: sed simplr pro quolibet instanti
sequenti: ita ꝙ semper in alio ꝛ alio instanti ponitur ipa
creatura i esse. Sic in ꝓposito trinitas nõ tm̃ vniuit cor=
pus ꝓ primo istanti ipsi verbo: sꝫ pro quocũqꝫ instãti se=
quenti illud idẽ corpus vnit ipsi vbo: ꝛ sicut illa vnio est
miraculosa pro illo instanti: ita pro quocunqꝫ instanti se=
quenti erit miraculosa: qñ g in aliquo istanti miraculose
vnit sibi totũ corpus eodẽ miraculo vnit oẽm ptem iexñ
tem illi corpori. Si ergo in isto instanti sit aggnãta noua
pars corpori illa vnitur verbo eodẽ simplr miraculo quo
in isto instanti vnit sibi totum corpus: quia ex quo pro q̃=
cũqꝫ instanti vnit sibi corpus pro eodẽ vnit ẽt omnes par
tes inexñtes. Non est ergo imaginandum ꝙ qñ vnit sibi
partem nouaꝫ miraculo antiquo: ꝙ vniat illam sibi illo
miraculo precise facto in primo instanti: quo sibi vniuit
corpꝰ: sed miraculo precise facto in hoc instanti in quo
vnit sibi idẽ corpꝰ: ꝛ per ꝯñs: ꝛ partẽ inexñtẽ. Posset ẽt
dici vnire sibi illã antiquo miraculo etiã facto pro primo
instanti: qꝛ ẽ simplr eadẽ vnio facta in isto instanti: que
ꝛ i primo: ẽ em̃ eadẽ psona pro quocũqꝫ istãti. ¶ Si etiã
tenereť: ꝙ tm̃ ꝓ primo istãti fuerit facta illa vnio ꝛ nõ ꝓ
scđo ꝛ tertio: sicut dictũ ẽ i. 2. d. 2. q. 1. ƀm vnã opi. ꝙ crea
tura pro primo istãti accipit totũ suuꝫ esse qđ in tpe se=
q̃nti ꝯseruať sed ñ noua actione: nec eadem vt ꝯtinuata
sic in proppsito. Tunc posset dici ꝙ miraculum precise ẽ
respectu vnionis totius corporis: quia illa vnio precise
fundabatur in corpore qua totum corpus dicebatur sic
vniri miraculose: ꝛ per ꝯñs omnes ptes inexistentes di=
cebantur vniri eodẽ miraculo: ꝛ ẽt partes restaurate pꝰ:
quia semp stat eadẽ vnio corporis: ꝛ sic ptes restaurate
dicuntur vniri miraculo tantum ãtiquo. Responsio ta=
men prima melior est et subtilior.

Nũc respondendũ ẽ ad argumẽta pricipa
lia. doc. arguit. primo
probãdo ꝙ corpus xp̃i nõ habuit necessitatem moriendi
Et primo arguit sic: illud corpus nunꝙ habuit pctm̃ nec
originale nec actule: eego patet ꝯña: quia mors inflige=
batur propter peccatum: vt patet gene. secũdo. In quacũ
qꝫ hora comederis ꝛc̃. Et per Paulum ad Ro. 8. corpus
mortuum est propter peccatum. ¶ Rñdet doc. ꝙ aliud ẽ
loqui de morte infligenda ex aliquo demerito: ꝛ aliud de
morte que simpliciter est p cãs naturales sibi derelictas
ꝛ non impeditas. primo modo mors infligitur ex demeri=
to scilicet propter peccatum quo demeruit: ꝛ tali morte
nunꝙ christus mortuus fuisset. Sed secundo modo fa=
cto miraculo ꝙ gloria non redũdasset in corpus: mors tũc
accidisset ex causis naturalibus. Sicut etiã posito quod
Adam non peccasset si in termino meritorum translatus
non fuisset tandem senio ex causis naturalibus mortuꝰ
fuisset: vt supra patuit a doc. in. 2. d. 19. ¶ Scđo pncipa=
liter arguit: anima christi fuit omnipotens: ergo potuit
prohibere omnem causam mortis. Probatur añs: quia
fuit oiściens: g ꝛ omnipotens: pꝫ ꝯña: qꝛ oiściens est tã
te pfectionis q̃te oipotens. ¶ Respondet doc. negan=
do antecedens. qꝛ deus non potest communicare crea=
ture omnipotentiam qua ipsa creatura possit omnia effe
ctiue: patet qꝛ si creatura aliq̃ hr̃et a deo vt posset produ
cere omnia possibilia immediate: tunc haberet in se for=
maliter vel vnam formam que esset principiũ formale ꝓ
ducẽdi oĩa: vel plures: ꝛ qđcũqꝫ deť statim seq̃tur ipoſe:
qꝛ tunc seq̃reť ꝙ formalr includeret aliquã formã: que
eminenter ꝛ virtualiter includeret pfectionẽ oĩum sim=
pliciter poliuꝫ: ꝛ ꝙ talis forma sit ipolis: patet quia aut
esset forma sbalis: aut accñtalis. Non scđo: qꝛ accñs ƀm
se non habet in se nec hr̃e põt manens accñs virtutẽ pro
ductiuã oĩum sbaꝝ vel alicuius: dico de se: pꝫ. n. ꝙ acci=
dens non põt esse rõ formalis producendi siue attingen=
di aliquam sbam: vt. s. patuit a doc. in. 2. d. 16. ꝛ. d. 18. et
clarius patebit in. 4. d. 12. Et qđ dicit de se. i. ex natura
sua et virtute ꝓpria. hoc non dicit ƀm intentionẽ ꝓpriã
quasi accñs in virtute alterius possit attingere aliquam
sbam: cũ expresse velit in. d. 16. et in. 4. d. 12. ꝙ nec vtu
te ꝓpria nec virtute alicuius sbe possit attingere sbam
aliq̃: sed hoc dicit ƀm opi. illoꝝ qui dicunt: ꝙ lꝫ accidens
non possit imediate ꝓducere sbam in virtute propria. po
test tñ virtute alterius: puta sbe cui inest. Sꝫ de hoc vi=
de que prolixius exposui in. 2. d. 16. et in. 4. d. 12. Non
primo: qꝛ nulla forma sbalis creata virtualr et perfecte
continens oẽm formam et oẽ ens posle potest conferri aĩe
xp̃i: vt manens aĩe: nec angelo: qꝛ anima manãs anima:
vel angelus non potest infrigidare: nec calefacere: et hoc
immediate. Si enim essentia angeli esset applicata ali=
cui passo nunꝙ ex se posset illud infrigidare. i. immedia=
te cãre frigiditatem in illo: posset bene applicari illi pas=
so aliqđ agens naturale: puta aquam: aptum natum ex
natura propria ifrigidare. Et cũ ꝓbať añs p sile de oi sci
entia. Dicit doc. ꝙ non est sile: quia posse cognoscere om=
nia cognoscibilia: cũ hoc non sic producere ipsa in esse.
(Non. n. intelligens lapidẽ producit lapideꝫ in esse lapi

dis)non reqrit nisi pōm intellectiuā:⁊ hitusvel species:
quorum aīa est capax:⁊ ideo intelligendo scibilia non
causando ea non requiritur tanta perfectio in fundamē
to.s.intellectu q̄ absolute cognoscit:sicut requiritur in
fundamento oīpotentie quo potest omnia cāre.Sed de
ista dīscia aīe xp̄i multa exposita sunt supra.d.14. vide
ibi.¶Tertio arguit doc.qꝛ aīa christi sciuit omnia que
poterant nocere:⁊ que ꝯferre sanitatē:⁊ tenebat salua
re vitā suā:igit accipiendo ꝓ alimento ꝯferrētia dimit
tēdo noxia:⁊ p̄cauendo ab extrinsecis corruptiuis:potu
it semper vixisse.¶Rn̄det doc.concedēdo ꝙ sciuit: sed
postea negando ꝙ ꝓ statu isto semꝑ habuerit alimentū
ita purum:⁊ virtutem non debilitatam.¶Quarto ⁊ vl
mo arguit:qꝛ ex quo anima xp̄i fuit ꝑfectissima. ergo ꝑ
fectissime ꝑficiebat mām:⁊ per ꝯn̄s abstulit oēm priua
tionem a mā:g̃ talis aīa non fuit separabilis a corpore:
qꝛ mā iō est cā corruptionis:qꝛ vt est sub vna forma ē p̄
uata alia ad quā hꝫ nr̄alē inclinationē: hoc ēt pꝫ a for
tiori:qꝛ si celū sit nāliter incorruptibile:qꝛ forma celi est
ita perfecta ꝙ faciat totū appetituꝫ māe celi:sic ꝙ exn̄s
sub forma celi non hꝫ nat̄alē inclinationem ad aliā for
mam qua est p̄uata:igitur hoc fecit anima christi respe
ctu sue materie.¶Respondet doc.negando ꝙ anima au
ferat a mā omnem priuationem ad aliā formaꝫ:quia si
auferret:ipsa aīa intellectiua contineret virtualiter vel
eminenter oēm aliā formā:qꝺ est falsum.Nec similiter
forma celi aufert a mā celi oēm p̄uatione ad aliā formā
tenendo ꝙ in celo sit mā eiusdē rōnis cū mā istorum in
terioꝝ:qꝛ talis forma nō continet virtualit̄ oēs al's for
mas:⁊ ꝑ ꝯn̄s non faciat totū appetitum māe.Et cuꝫ di
cit doc.ꝙ si celum sit incorruptibile vel hoc erit:quia est
Sane itel lige hic forma simplex:vel si hꝫ mām illa nō erit eiusdē rōis cuꝫ
mā gn̄abiliū:⁊ sic erit tm̄ in pō ad formaꝫ celi ⁊ nonad
aliā formā:est recte intelligendū: nā ipse in.2.d.14.q.
prima.vult ꝙ in celo sit mā eiusdē rōnis cū mā istorū in
feriorum.Et ponit ibi incorruptibile vt p̄cise compatur
ad agens nāle:erit tm̄ corruptibile vt cōparat ad agens
primū:sic simil'r si ponat ibi mā alterius rōis q̄uis eēt
incorruptibile ab agente nāli:eēt tm̄ corruptibile ab agē
te supernat̄ali. Et hoc loquendo ꝭm viā theologorum.
Loquendo ꝟo ꝭm viā pħi celū est simplicit̄ incorruptibi
le cōparando ipꝫ ad q̄cūqꝫ agens:⁊ si ꝭm viaꝫ pħi pona
tur simplicit̄ incorruptibile:oportebit dicere:vel ꝙ celū
sit forma simplex per se subsistens ⁊ actu sepata ab oī
mat̄ia:⁊ talis forma ꝭm viam pħi est simplicit̄ nessaria:
vel si ponat ibi mā oportebit dicere ipsam esse alterius
rōnis a mat̄ia inferiorū: nā si esset eiusdem rōnis cum
mā ista:diceret pħs celum esse corruptibile etiaꝫ ꝑ agēs
naturale:⁊ iō opꝫ ipsaꝫ mat̄iā esse alterius rōnis:⁊ vl
tra hoc opꝫ ponere ipsam esse p̄cise ad formā celi: ⁊ nō
esse p̄uatā alia forma ad quā sit in potentia:qꝛ al'r hēret
dicere celū esse corruptibile sicut cōcedit ipa inferiora eē
corruptibilia propt̄ mat̄iā que est in pō ad alias foras
et priuata eis: vt pꝫ.7.meta.t.cō.22. ¶Esset tm̄ ꝟ vna
bona difficultas de aīa intellectiua:qꝛ ex quo ponitur ꝑ
fectior omni alia forma corpali:quare non aufert a mā
priuationem ad alias formas corpales.⁊ maxime quia
vr̄ continere eas virtualiter propter suam perfectioneꝫ.
Sed de hoc alias erit sermo specialis.

¶Questio. scda.

SEcundo querit doc. Utrū i
ptāte aīe xp̄i fuit
nō mori ex violētia passiōis.¶Rn̄
det doc.ad istā.q.ꝙ stāte miracu
lo.s.ꝙ glīa aīe xp̄i nō redūdaret i
corpꝰ:nō fuisset i ptāte illiꝰ aīe nō
mori ex quacūqꝫ passione. Decla
ro tm̄ hāc lr̄am:cū dicit ꝙ si anima
xp̄i fuisset sibi absolute dimissa:
ex quo fuit gloriosa:gloria aīe re
Nota de redūdātia glīe aīe in corpus dundasset in corpus:⁊ per ꝯn̄s i ptāte aīe fuisset nō mo
ri ex q̄cūqꝫ passiōe.¶Nota de redūdātia glorie aīe i cor
pꝰ:nō eīm ex tali redūdātia intelligimꝰ aliq̄d cāri i cor
pus vt puta aliq̄ qualitas qua dicat corpus impassibile
qꝛ nulla qualitas creata posset facere corpus nō passibi
le:vt patebit in.4.d.49.q.13.Sed talis redūdātia ē ex
sola coassistētia volūtatis diuīe q̄ assistit corpi vt a nullo
patiat:volūtas eīm diuīa ab et̄no ordīauit ꝙ aīa btā cor
pori vnita hēat illꝺ corpꝰ ꝑfecte īpassibile ex sola coassi
stētia volūtatis diuīe ꝓhibētis siue suspēdētis oēꝫ actio
nē corruptiuā:vt patebit in q̄rto.vbi.s̄.Et cū dicit ꝙ fa
cta redūdātia glorie aīe i corpꝰ hꝫ i ptāte sua nō mori ex
q̄cūqꝫ passiōe:si ītelligat ꝙ ipsa ꝟtute ꝓpria possit ꝓhi
bere oēꝫ passionē corruptiuā:falsuꝫ est:qꝛ si corpꝰ Pe
tri glorificatū poneret in medio ignis:aīa Petri beata
ex sua ꝟtute nō posset ꝓhibere nec suspēdere actionem
ignis corruptiuā:qꝛ stāte approxiatiōe agentis nat̄alis
ad passuꝫ a nullo agēte creato pōt suspēdi talis actio:
vt pꝫ a doc.i.4.d.49.q.15.dico g̃ ꝙ ē in ptāte aīe non
mori ex sola coassistētia volūtatis dīne ꝓhibētis oēm ac
tionē corruptiuā:quā coassistētiā meruit sibi dari ꝑ opa
meritoria:vt pꝫ a doc.i.4.d.49.q.13.¶Ibi. Sꝫ qꝛ in
tertio īstāti fuit corpꝰ sine redūdātia glorie i ipm:vt.s̄.
pꝫ i p̄cedēti.q.iō in.4.īstāti illud corpꝰ necio fuit corru
ptibile.p̄mū instans est vnio corporis ad verbuꝫ.scdm
instās ē btitudo aīe.t̄tiū īstās ē.n̄ redūdātia ipsiꝰ btitudi
nis i corpus:⁊ per ꝯn̄s fuit corpus corruptibile in q̄rto
instāti.Addit:ꝙ stante tali nō redundantia non fuit in
ptāte anime xp̄i non mori:sic intelligendo ꝙ voluntas di
uina in illo q̄rto instanti det̄minauit nō suspēdere actio
nes corruptiuas agentium nat̄alium nec coassistere illi
corpori ꝓhibendo oēm actionē corruptiuam: sed relin
quendo ipsum sibimet ⁊ cōcurrendo cum oī cā scda ge
nerali influentia ad actionem sibi competentē respectu
cuiuscunqꝫ passi sibi approximati : et hoc est quod dicit
Doc.assignando rationē quare anima christi nō potuis
set prohibere mortem:cum dicit.cuius ratio est:quia ex
prima īstōne nature est ꝙ aliqua actiua sunt nata domi
nari aliquibus passiuis. Tunc sic. omne corpus altera
bile et corruptibile per approximationem actiui dn̄an
ris potest corrumpi:corpus xp̄i fuit tale ab instanti vnio
nis vsqꝫ ad mortem:igitur per actiuū approximatum po
tuit in corpus illud induci dispō vel qualitas incōpolis
animationi passiue illius corporis:et ita potuit per mor
tem priuari vita:qꝛ anima non perficit nisi corpus dispo
situm et proportionatum ei. ¶Hic tm̄ aduerte:ꝙ aliud
est loqui de corruptione corporis in se:ita ꝙ corpus xp̄i
in aliud corrumpatur:et aliud est loqui de corruptione
totius per separationē aīe a corpore. Et in hac lr̄a loqt
de corruptione isto scdo mō.qꝛ qn̄ ꝟbū vniuit sibi nāꝫ hu
manā:nō sic vniuit q̄n aliqn̄ eā dimitteret: quā ēt dimi
sit in morte ; et si tempore passionis violente eā non di
misisset:ita ꝙ aīa separata non fuissꝫ a corpore ꝟ simpl'r
fuisset nouo miraculo : qꝛ stante primo miraculo de non
redundantia btitudinis aīe in corpus mors sequuta fuis
set ex violentia passionis:ergo si mors prohibita fuisset
stante violentia passionis:hoc fuisset simpliciter nouo mi
raculo : non loquitur autem hic de corruptione corpo
ris in aliquid aliud:quia verbum sic sibi vniuit illud cor
pus ꝙ nunq̄ dimisit:⁊ lꝫ illud corpus fuisset corrupti
bile in quarto instanti:vt.s̄.patuit:tm̄ nunq̄ corruptum
fuisset ēt vt in sepulchro per qꝺcūqꝫ tp̄s:lꝫ hoc foret no
uo miraculo:vt īfra patebit.d.21.⁊ sic ꝟbum determi
nauit sibi vnire illud corpus indissolubiliter ⁊ sꝑ prohi
bere actiones corruptiuas illius:lꝫ nouo miraculo.
¶Ibi.Si dicas.Hic doc.adducit aliquas instantias:
⁊ primo contra hoc quod dicit ꝙ agens naturale pōt īdu
cere dispōnē incōpol'em aīationi :⁊ sic tādē separare
aīam a corpore.Arguit ꝯ:qꝛ sicut aīa a solo deo creatur
⁊ corpori vnitur:sic solus deus pōt est eā separare:⁊ ita
nihil aliud inferens passionē pōt eā sepāre a corpore.
¶Scdo arguit ꝯ aliud dictū:vꝫ ꝙ in quarto īstāti non
fuit in ptāte aīe xp̄i non mori ⁊ arguit sic: qꝛ si sic esset:
tunc seq̄ret hoc incōueniens.s.ꝙ passio xp̄i.⁊ separatio
aīe a corpe nō fuisset voluntaria sed magis violenta : ⁊
per ꝯn̄s per talē passionē ⁊ separationem nihil meruis
set:cū oīs actus meritorius sit simpliciter voluntarius
⁊ in ptāte merentis:vt pꝫ a Doc.in prīo.d.17. Et hoc ē
qꝺ dicit in tertia īstātia:cū dicit ꝙ si sic tūc passio illa
fuit simpl'r violēta.⁊ si hoc.n̄ fuit meritoria.¶Ibi.Ad
primū istoꝝ.Hic doc.prīo dubitat de añte:vꝫ ꝙ solꝰ deꝰ
possit vnire aīam corpi:qꝛ dubitat cū in resurrectione
corpus erit ꝑfecte dispositum : an aīa possit seipsam
vnire:⁊ de hoc remittit se in quarto:⁊ ibi assertiue tꝫ ꝙ
aīa non p..erit se vnire corpi.vt patet in.d.43.q.3.ar.

ȝ.vbi sic dicit.corpore illo repato:aīa non pōt ab aliqua creatura alia a se reuniri corpi:sed nec a seipsa tāq̄ a principio effectiuo illius vnitiōis.Et hoc probat ibi. Dubitat̄ ēt an gn̄ans hoīem vniat aīam intellectiuaȝ necessitando vnionem p organizationem corporis ꝛ dispōnem conuenientem vltimate perfectibili ab aīa intellectiua.Sed de hoc erit determinatio in.4.d.43. ꝛ ibi ſm viā theologorum hȝ dicere ꝙ gnāns hoīem non hȝ sic vnire aīam ita ꝙ gnāndo corpus organicum illud corpus sit organicuȝ sit dispō:ad quam de necessitate nāe ꝛ absoluta sequatur vnio aīe:qꝛ sicut deus prius natura creat ipsam animam ꝙ vniat corpi:vt pȝ a doc.in.2.d.17.ꝛin.4.d.43.sic p qd̄ cunq̄ tp̄s sequens potest eam conseruare nō vniendo corpori:potest etiaȝ eā non creare stante perfecta organizatione corporis. Sed ſm viam phi hēret dicere ꝙ ad tale corpus organicuȝ de necessitate nature sequitur vnio aīe ad corpus ꝛ est simpliciter eadem productio totius ꝛ ipsius anime:vt pȝ a doc.2.ī.d.17.ꝛ in.4.d.43. ¶ Secūdo principaliter Doc.rn̄det ꝯcedendo an̄s.s.ꝙ anima a solo deo creat̄ ꝛ vnit̄. Negat tn̄ ꝯn̄tiam:qꝛ non sequitur solus deus pōt vnire animam corpi:ḡ solus deus potest eaȝ separe:qꝛ agens cātum pōt inducere aliquam qualitateȝ in corpe ad quam necessario sequitur necessitate absoluta exaīatio corpis. Hoc āt est verū:supposito ꝙ anima nō possit informare corpus nisi vt sic mixtum ꝛ vt sic dispositum:ꝛ tunc bn̄ veruȝ est ꝙ agens nāle pōt inducere aliq̄ dispōnem repugnantē dispōni corporis:quaȝ ipsa anima presuppōit in corpe.Et addit ꝙ nulla q̄litas vel dispō creata in corpore ab agente naturali est cā necessaria simpliciter aīationis passiue corpis:ꝛ hoc.s. patuit. quia creatio prius nā terminatur ad aīaȝ ꝙ vniatur corpi ꝛc.Et dat exemplū satis accōmodū:ignis p actionem suam pōt inducere qualitatē necessitātem separationem anime a corpore:non aliq̄ aūt necessitantem ad vnionem.Dico de se solo:ꝛ hoc pȝ:qꝛ bn̄ agens potest attingere aliquam dispōnē simpliciter repugnantem alicui forme:ꝛ tn̄ non poterit attingere illam formā:calor eñ poterit inducere in aquaȝ dispōnē repugnantem forme sbali aque:ꝛ tn̄ nō poterit inducere dispōnē necessitantem ad vnionem forme sbalis aque. Sic dico in proposito ꝙ lȝ agens naturale possit inducere in corpus organicum dispōnem simplicit̄ repugnantem aīationi:non tn̄ potest inducere dispōnem necessitantem ad aīationem:ꝛ hoc loquendo ſm viā theologorum. ¶ Ibi.Contra.cōiter dicitur ꝙ agens nat̄ale inducit dispōneȝ in corpe organico.s.pfectam organizationem ꝛ debitā elemētoꝝ ꝯplexionem:que est dispō necessitans simpl'r ad inductionem aīe. ¶ Respondet Doc.ꝙ aliud est loqui ſm viā phi ꝛ aliud ſm viam theologorum. Pmo mō phs hēret cōcedere illā rōnē:qꝛ posuit deū agere ex necessitate nature oē qd̄ agit:ꝛ sic corpore orgāico exn̄te disposito per actionem agentis naturalis:deus de necessitate absoluta creat aīam in corpe aīando ipsum: sed sicut phs errauit in illo principio ponendo deum cāre oīa extra se ex necessitate nature:sic theologi negantes ip̄m in illo pricipio debent ꝯn̄ter negare illum in quolibet qd̄ seq̄tur ex pricipio illo.s.ꝙ agens naturale possit simplicit̄ necessitare mām ad aīationē passiuam:sȝ quelibet dispō inducta in mā ab agēte nāli est in pō ꝯdictionis ad aīationem ꝛ formā respectu dei:qꝛ deus voluntarie ꝛ cōtingenter cāt q̄cq̄d extra se cāt:vt subtil'r pȝ ī primo.d.8. ¶ Ad scd̄m dicit doc.ꝙ volūtas p̄t hr̄e actum meritorium circa aliqd̄ obm qd̄ nō est in ptāte sua:immo qd̄ ē necessarium ꝛ ipol'e al'r se hr̄e:sicut p̄t amat̄ deum amore amicitie volendo sibi bonū:puta volendo ip̄m esse iustū: sapientem: ꝛ hmōi.ꝛ tn̄ velit nolit deꝰ ē iustus ꝛ sapiēs:vt ēt patuit in.2.d.6.q.i.Sic ḡ mereri potuit voluntas xp̄i de passiōe sua:q̄uis nō fuerit in eius ptāte impedire eā:complacendo illi.s.passiōi:ꝛ acceptādo ipsā pp bonū ꝯn̄s ex ipsa: qꝛ accepta fuit deo:vt clarius īfra patebit.d.18.ꝛ.19.huiꝰ.

Apparens cōtradictio ¶ Ad tertiū distinguit doc.de violento:accipiendo violētum vt opponit̄ nāli siue inclinationi nāli:passio xp̄i fuit violenta aīe:qꝛ illa naturalit̄ inclinatur ad perficienduȝ corpꝰ.Sȝ tūc vr̄ seq̄ ꝙ aīa btā sepata a corpe sit ibi violēter:imo ī hoc doc.vr̄ sibi ꝯdicere:qꝛ ī.4.d.43.q.2.sic dicit īclinatio nat̄alis duplicit̄ ē.vna ad actū primū ꝛ ē iperfecti ad pfectuȝ:ꝛ ꝯcomitat̄ pōm eēntialē:alia ad actū secūdū ꝛ ē pfecti ad pfectionē ꝯicādā : ꝛ ꝯcōitat̄ pōaȝ accn̄talē.De pria veꝝ ē ꝙ oppositiuȝ eiꝰ ē violētū ꝛ n̄ ppetuū: qꝛ pōit ipfectionē ppetuā quā phs hūit p icōueniēti: q̄a pōit ī vniuerso cās ablatiuas cuiuscūq̄ ipfectiōis. Sed scd̄a īclinatio ꝛ si ppetuo suspēdat̄ nullū violentū ꝓprie dr̄:qꝛ nec iperfectio. Nūc āt inclinatio aīe ad corpus tm̄ est scd̄omodo.hec ille. ¶ Rn̄deo primo ꝙ posito ꝙ aīa sit violent̄ sepata a corpē ꝛ ꝯ suā nālē iclinationeȝ:tn̄ vt btā

pfecte q̄etat̄:qꝛ volūtas q̄ ē pricipalior ps ē pfecte q̄etata Sol'o ꝯtra
vt patuit ī sil'i a doc.ī.2.d.29.ē ēt corpꝰ gl'iosuȝ sursū rōne dictionis

grauitatis violenter:ꝛ tn̄ totꝰ hō perfecte quietat̄:qꝛ ps hoīs perfectior est perfecte q̄etata: vt magis patebit in 4.d.49.Dico scd̄o:ꝙ violētū p̄t dupl'r capi.vnomō dicit̄ qd̄ pōit ipfectionē in re violentata:sicut dicimus ꝙ corpꝰ priuatū aīa ē violēter sub tali priuatiōe:qꝛ hȝ naturalē inclinationē ad ipaȝ tāq̄ ad suā vltimā pfectionē q̄ priuat̄.

Alio mō dr̄ violentū:qd̄ ꝛ si nullā iperfectionem pōat ex Violētum
seip̄o.hȝ tn̄ nat̄alē iclinationē ad aliq̄d:puta ad cōicādā dupl'r capi
perfectiōem suā. Isto scd̄o mō sepatō aīe a corpe dicere tur

tur violēta:qꝛ vt sic nō pficeret corpꝰ ad qd̄ perficiendū hȝ nālē inclinationē:ꝛ hoc mō loq̄t̄ doc.ī ꝓposito. Sed in Quarto nō negat doc.aīam hr̄e nat̄alē inclinationē ad pficiēdū corpꝰ:ꝛ vt priuat̄ hmōi dr̄ violēter:sed qꝛ talis priuatio nō ponit imperfectionē essentialē in aīa iō p̄t ppetuo stare sub tali priuatiōe:qꝛ phs loq̄t̄:cuȝ dicit.violentum nō est ppetuū:de violento qd̄ pōit impfectioneȝ eēntialē ī re. ¶ Ibi.Alio mō violētū opponit̄ volūtario:ꝛ sic dic̄ duo doc.primū ꝙ illa passio eo mō fuit violenta q̄ ab aīa fuit nolita:ꝛ vt sic nō merebat̄ patiēdo.Fuit eñ nolita nolitōe nat̄ali:fuit ēt nolita nolitōe cōdōnata:vt supra.patuit ī isto.3.d.15.ꝛ vt sic nihil merebat̄ scd̄m dic̄ ꝙ meruit in patiēdo eo mō q̄ voluit ipsaȝ passionē:voluit enim ip̄aȝ simpl'r:cū q̄ volitōe simpl'r p̄t stare nolitio naturalis ꝛ cōdōnata:vt patuit a doc.d.15.huius.ꝛ in.4.d.20.

Ad argumēta principalia.primo arguit doc.ꝓbādo ꝙ fuit in potestate anime xp̄i non mori:qꝛ aīa xp̄i ſm voluntatem perfecte dn̄abat̄ appetitui sensitiuo:ꝛ oībus viribꝰ inferioribus:qꝛ in ipso nulla rebellio fuit ipsarū:igitur dn̄abat̄ plene supra corpus vt posset impedire oēm violētiam corporalem:patet quia dn̄abat̄ corpori principatu dispotico:sicut dn̄s seruo quia seruus in nullo contradicit dn̄o. appetitui āt sensitiuo principatu politico:sicut rex dn̄atur ciuibus qui aliq̄n̄ ꝯtradicūt regi. ¶ Rn̄det doc.ꝙ aīa nō plus dn̄atur corpori q̄tum ad oēȝ pōm que se tȝ cū corpe q̄ dn̄etur appetitui sensitiuo:immo minus:qꝛ q̄tū ad potētias aīe vegetatiue vt sunt potentie nutritiue:digestiue:et hmōi:nō dn̄at̄ sup corpus:vt patet:q̄uis q̄tū ad potētia motiuā dn̄et̄ vt aīa possit mouere corpus hincinde local'r : sed non sic de vegetatiuis q̄ sunt omnino irrōnales nō obediētes anime in actibus suis:q̄uis in ptāte aīe sit exibere eis materiaȝ in quā agant.vt puta alimētū: tn̄ materia exhibita non subiacent dn̄io aīe in actōibꝰ suis. Sil'r aīa non sic dn̄abat̄ appetitui sensititiuo ꝙ ipse appetitꝰ fuerit ipassibilis sed vere doluit:igitur nec corpi vt non posset pati ex dominio aīe:ꝛ ita argumentū assumit vnū falsū. s.ꝙ aīa dn̄at̄ appetitui sensitiuo vt nō patiat̄:ꝛ ita plꝰ corpi. ¶ Secundo principaliter arguit auctoritate euangelij:qꝛ. Io.10.dicit ptātē habeo ponendi aīaȝ meā:ꝛ iteꝝ:ego pono animam meam a me ipso:et nemo tollet eam a me tunc quero quomō intelligi et a seipso:non.n.a seipso dei verbo:quia nunq̄ fuit dposita vel separata a v̄bo.igitur hoc dicit vt hō ꝙ posuit aīaȝ a se separando ipsā a corpe. Sil'r dicit in Io. mādatum accepi a patre.s.ponere aīaȝ:sed nō accepit mādatū nisi vt hō.ḡ. ¶ Rn̄det doc.ꝙ ly ego in supposito ꝛ apposito stat pro eadem persona.sed non ſm eandē naturā: nam cum dicit.Ego ptātē habeo ponendi aīam meam: ly ego stat ꝓ psona verbi:ꝛ sic ſm naturam diuinā habuit ptātē ponendi aīaȝ: etcum dicit:ego pono animam meam a meipso.ly ego in supposito stat ꝓ persona verbi scḋm naturam diuinam:ꝛ ēt in apposito cum dicit a me ipso:stat ꝓ psona verbi:qꝛ verbum a seipso separauit animaȝ actiue:sed cum dicit a meipso non fuit ſm eandam naturam scilicet diuinam:sed ſm naturam humanam:qꝛ verbū separauit animam effectiue nō a seipso ſm nām diuinam:qꝛ nunq̄ aīa fuit separata nec a verbo nec a natura diuina:sed separauit eam a seipso scd̄ȝ naturā humanaȝ:quia eam separauit a corpore quod est pars nature humane. Et per hoc pȝ ad aliud dictum Io.qꝛ vt hō accepit.mandatum ponendi animam:non tn̄ effectiue sed complacēdo ꝛ

patiendo animaȝ poni. non eniȝ effectiue fuit in potestate aīe siue xp̄i vt hõ ponere aīam et nõ ponere: ꝛ talis expõ non est extorta: qꝛ eadem auc̄tas ptim potest exponi de capite ꝛ ptim de membris: sicut hic qui potuit transgredi ꝛ non est trangressus q̄tum ad posse exponitur de mēbris. ꝛ quantum ad actum de capite. Ita idem ƀm aliqd potest exponi de christo rõne nāe increate: et ƀm aliquid rõe nature create: ꝛ sic in proposito ista auctoritas scilicet mandatum accepi ponere aīam meam. habuit potestateȝ ponendi eam ƀm nām humanaȝ complacendo ꝛ patiendo animam poni: exponit̃ etiā de capite: qꝛ habuit potestatē ponendi eam effectiue ƀm naturam diuinam. ¶ Ultimo arguit doc. quia in multis euangelijs. vt Mat. 27. Mar. 15. et Luc. 23. hētur. quod cuȝ clamore valido emisit spūȝ Hoc autem non potuit esse ꝙ sic valide clamaret: nisi preuenisset gratis horam mortis que accidisset ex violentia passionis. igitur ante horam illam posuit ex potestate sua animam suam: ꝛ eadem ratione potuit etiaȝ non posuisse pro tunc nec postea. ¶ Respondet Doc. dicens. ꝙ animam separari a corpore stante primo miraculo de non redundantia beatitudinis anime ad corpus: non fuit miraculum animaȝ separari a corpore: vt supra patuit: sed bene fuit miraculum ꝙ in hora mortis ita valide clamauit quia hoc fuit simpliciter ex potentia verbi diuini. ꝛ sic nõ sequitur ꝙ habuerit in potestate sua ponere animam et non ponere vt homo. Addit tamen Doc. ꝙ mors et tota passio christi potuit dici miraculosa ex solo hoc ꝙ dependet a primo miraculo licet in se non fuerit miraculosa sed tm̄ in relatione ad primum miraculum quo suspendebatur beatitudo ne in corpus redundaret: sicut si cecus miraculose illuminaretur: omnis visio sequens posset dici miraculosa in rõne ad primum miraculum.

¶ Distinctionis. 17. Qõ Unica.

Queritur circa. d. 17. in q̃ magr̃ agit de his que per naturam humanam operatus est christus: quia principium opatiõis humane ē voluntas: sine qua nec opus est meritorium nec laudabile. Ideo quero vtrum in xp̄o fuerunt tatū due volūtates.

Ibi. istam qõnem soluit. Dm̃. li. 3. c. 60. dicens ꝙ sicut ƀm fidem tenēduȝ ē firmiter in christo esse duas naturas ꝛ vnam ypostasim: ita opȝ ꝯcedere sic̃ ꝯñs ex illo: ꝙ i ip̄o sint ꝓꝑetates nak̃ales ꝛ potētie vtriusꝗ nature: sȝ potētie ꝑfectissīe nāe rõalis sūt ītellect⁹ ꝛ voluntas. igr̃ i ip̄o sūt duo ītellc̄s: vn⁹ rõe nāe dīne: tali⁹ rõe nature create: ꝛ silr̃ due volūtates vna rõe nāe dīne. ꝛ alia rõe nāe create. ¶ Iteȝ in xp̄o fuit sūma fruitio creata: vt. s̄. patuit. d. 13. ꝛ in ip̄o fuit oīs sciacreata: vt. s̄. patuit. d. 14. ꝛ fruitio creata nec̄io p̄supp̄oit volūtatē creatā ꝛ silr̃ cognitio creata p̄suppõit ītellc̄m creatū: qꝛ rõ recipiēdi notitiā creatā ē ītellect⁹ creat⁹: ꝛ simili̇r rõ recipiēdi fruitionē creatā est volūtas creata. ¶ Ibi. Szē ne vna tm̄ volūtas creata i xp̄o? Dic̄ doc. ꝙ accipiēdo volūtatē ꝓ appetitu i cõi: i xp̄o fuerūt. 3. appetit⁹. s. i ītellectualis increat⁹ qui est voluntas diuina increata: rõalis creat⁹: volūtas. s. hūana creata: ꝛ sēsitiu⁹ creat⁹. q̇ i tot appetit⁹ sēsitiuos distigunt̃ qt sūt p̄oe sēsitiue in xp̄o: loq̄ndo tñ ꝺ appetitib⁹ ꝯñtib⁹ sēs⁹ ꝑticulares ꝛ de eoꝝ app̄hēsiõib⁹: ē ēt vn⁹ appetit⁹ sensitiu⁹ i imagīatiua siue fātasia ꝯñs imaginationē: q̄ p̄o imaginatiua p̄t appetē oīa sensibilia sēsuū ꝑticulariū: tā p̄ñtia q̄ abñtia: sic̄ vt⁹ imaginatiua p̄t app̄hēdē tā p̄ñtia sensibilia q̄ abñtia sic appetit⁹ sensitiu⁹ ꝯñs illā p̄t appetē. ¶ Sȝ q̇d de nak̃ali volūtate ꝛ libera sunt ne due potētie? Dic doc. ī ista lr̃a põit aliq̄ tāq̄ certa. p̄mū ē: ꝙ icliato nālis siue appetit⁹ i volūtate nihil addit vltra nām volūtatis: ꝛ ꝑ ꝯñs appetit⁹ nālis ꝛ appetit⁹ liber in volūtate sūt reali̇r idē: lȝ forte for̃ali̇r differāt: qꝛ appetit⁹ liber ē q̇d absolutū: ꝛ appetit⁹ nālis ē tm̄ iclinatio q̄dā q̄ ē q̄dā relatio: ꝛ ꝙ i eodē nõ differāt reali̇r: pȝ ī. 4. d. 49. scd̄m ē: ꝙ appetit⁹ nālis siue iclinatio puta lapidis ad cētrū nõ dic̄ aliq̄ opõnē elicitā: vt aliq̇ imagiant̃ sicut Gul. ochā ī. 1. d. 1. Nā si dicerct talē opõnē illa eēt trāsiēs i cētꝛ ꝛ tūc vel eēt corruptiua alicui⁹ ī cētro: vel saluatiua non

Qs appetitus liber ꝛ nak̃alis realit̃ n̄ drñt

p̄mo. qꝛ lapis cõseruat̃ i cētro. nõ scd̄o: qꝛ oporteret assignar̃ t̃minū talis saluatiõis q̄lis nõ apparet. t̃tiū ē: ꝙ si lapis hȝ aliq̄ opõnē circa cētrū vltra nālē iclīationē illa opõ erit p̄cise respectu vbi passiui q̇ lapis vbicat̃ i cētro: ꝛ forte oȝ ponere ꝙ tale vbi cõtīue cāet̃ i ip̄o lapide a grauitate lapidis: cuȝ idē sit prinncipium mouendi lapidē ad centrū: ꝛ q̇escēdi i illo. vt patuit ī. 2. d. 10. ꝛ sic illud vbi lapidis i cētro vr̃ eē i cõtinuo fieri: sicut lumē in medio ē i cõtīuo fieri. Et ꝙ appetit⁹ siue iclīatio nālis nõ sit aliq̄ opõ elicita clari⁹ ꝛ ꝓlixi⁹ ꝓbat doc. ī. 4. d. 49. q. 9. ¶ Ibi. Alr̃ p̄ot dici volūtas nālis vt distiguit̃ ꝯ potētiā vel volūtateȝ supnālē: ꝛ sic ipsa i puris nālib⁹ exñs: hoc ē nõ hñs aliq̄d donū supnāle distiguit̃ ꝯ seipsā vt iformatā donis gratuitis siue supnālib⁹: ꝛ tūc talis distictio nõ ē absolute i volūtate: sȝ respectu tertij: puta vt coꝑat̃ ad charitatē q̄ est donū supnāle. Nā vt hñs illā dr̃ supnak̃alis: lȝ ꝑ accñs: ꝛ vt carēs illa dr̃ nak̃alis ꝑ accñs: tuȝ qꝛ sicut charitas inest ꝑ accñs: ita negatio charitatis īest ꝑ accñs. Si em̄ negatio charitatis iesset ꝑ se: tūc charitas nõ iesset nec ꝑ se: nec ꝑ accñs: qꝛ cui cõuenit vnū oppositū ꝑ se: aliud oppositū nec ꝑ se nec ꝑ accñs p̄ot cõuenire: vt diffuse ex posui. ¶ Ibi. Addhuc tertio dr̃ voluntas nak̃alis vt elicit actum cõformē iclīatiõi nak̃ali q̄ semꝑ ē ad ꝯmodū: vt ꝓlixe pȝ a doc. ī. 2. d. 6. q. 2. d. 23. Dr̃ āt libera inq̄tū in p̄tāte ei⁹ ē ita elicere actū oppositum inclinationi naturali sicut cõformē: ꝛ nõ elicere sicut elicere: vt diffuse patuit ī. 2. d. 6. q. 2.

Nunc doc. rñdet ad principalia argumēta. Et arguit p̄mo ꝓbādo ꝙ ī xp̄o ñ fuert̃ plr̃es voluntates: quia omnis voluntas est domina sui actus. sȝ si in cristo essent due voluntates scilicet diuina et creata tunc reata non esset domina sui actus: quia illa potentia non est domina sui actus q̄ sequitur motum alterius potentie: quia vt sic non est dominari suo actui: sed subdi alteri respectu sui actus. ¶ Doc. respondet ꝛ dat duas respõsiones. prima ꝙ verbum nullam causalitatem habet propriam super actum voluntatis create in christo: quā etiaȝ non habeat tota trinitas: vt probatum est in. 2. d. 1. q. 1. ꝛ ideo voluntas creata vt p̄cise cõꝑat̃ ad vnionem verbi: est simpliciter dña sui actus: qꝛ vt sic verbum nullam causalitatem dicit. Secunda rñsio ē: ꝙ si volūtas creata cõꝑetur ad voluntatem increatam cõem tribus ꝑsonis: ꝛ tunc dicit duo qꝛ voluntas creta aut ponitur causa totalis sui actus ꝛ immediata: non concurrente voluntate diuina ad talem actum nisi tantum mediate: vȝ creādo ipsam voluntatē tm̄ ƀm illā opi. recitatam a doc. ī. 2. d. 37. ꝓ qua opi. plīma fuerūt facta argumenta que ibi a doc. non soluuntur: ꝛ tunc patet ꝙ ipsa voluntas creata in christo fuit simpliciter dña sui actus. Si vero teneatur ꝙ nõ sit totalis causa ꝛ immediata sui actus: sed ꝙ etiam ad talem actuȝ cõcurrat volūtas diuīa: tūc dicit ꝙ volūtas i xp̄o ita libere elicit ꝛ dñat̃ actui suo: sicut volūtas m̄a suo: qꝛ de⁹ ñ opat̃ ad opõnē illā nisi volūtate libere agēte ꝛ determināte se ad operādū: ꝛ tunc deus operatur cum ea. Et hic dicendū est conformiter dictis in. 2. d. vt supra. vbi vide multas dif. ꝛ multa nõbilia. ¶ Secundo arguit probando ꝙ in christo fuerint plr̃es voluntates q̄ due: quia cum ibi sit voluntas libera sequens intellectum creatum: ꝛ preter hanc voluntas naturalis: ꝛ voluntas libera ꝛ naturalis habeant oppositum modum tendēdi in obiectum: qꝛ libera libere tendit in obiectum et per modum libertatis naturalis vero tēdit in obiectum necessario et per modum nature. ¶ Respondet doc. ꝙ voluntas naturalis vt sic non est voluntas neꝗ potentia: sed tantū est inclinatio naturalis ad recipiendum perfectionem non ad agenduȝ. Unde naturalis voluntas non tēdit sup. effectiue neꝗ passiue: sed est ipsa tendentia. qua voluntas formaliter tendit: ꝛ hoc passiue ad recipiendum. Sed est alia tendentia in eadem potentia: vt libere et actiue agat: et tendat eliciendo actum: ita ꝙ in vna potentia est duplex tendentia: actiua et passiua scilicet vna ad agendum: et alia ad recipiendum. prima in proposito pertinet ad voluntatem liberam. secunda ad voluntatem naturalem. Tunc ad formam argumenti dico ꝙ voluntas naturalis ƀm formale quod importatur non est potentia vel voluntas: sed inclinatio voluntatis et tendentia qua passiue tendit in perfectioneȝ ad quam ordinatur.

Solutio p̄ma

Secunda

Scd̄o dicit

¶ Distinctionis. 18. Questio. Unica.

Circa dist. 18. ī q̄ magister agit ꝺ merito christi qꝺ ꝓcessit ex ei⁹ volūtate creata. Queritur primo vtruꝫ xp̄s meruit in primo instāti sue cōceptiōis. i. an xp̄s ſm voluntatem creatam in eodem simpliciter instanti quo natura hūana fuit asumpta a verbo meruerit vel potuerit mereri. Et titulus. q. ꝺꝫ intelligi de eodem instāti tēporis: non nature: qꝛ certum est ꝙ natura humana fuit prius assumpta in aliq̄ priori nature ꝙ̄ habuerit aliquē actum vel hītuꝫ. vt supra ostensuꝫ est. ꝺ. 2. q. 2. huius.

Meritū q̄d sit

Hic doc. p̄mo declarat q̄d sit meritū. In ista. q. ⁊ dic̄ ꝙ meritū ē aliq̄d acceptatum in alio ꝓ q̄ ab acceptāte ē aliq̄d retribuēdū illi ī q̄ ē q̄si ꝺbitū illi ꝓ illo merito: vel alt̄i ꝓ q̄ meruit: nō. n. meritū dicit ſp actū q̄ sit ī ꝑtāte ei⁹ cui fit retributio: sꝫ hoc solū ē q̄n aliq̄s mer̄e sibiipsi: q̄n aūt vnus mer̄e alteri ꝑ orōnes vl' alias afflictiōes acceptas deo: ꝙ̄uis illa sint ī ꝑtāte merētis: n̄ tn̄ sūt ī ꝑtāte ei⁹ ꝓ q̄ facit: ⁊ tūc meritū formalit̄ dic̄ ordinē alic⁹ act⁹ laudabilis ī merēte ad acceptātē: qꝺ acceptās acceptat vt retribuat ei ꝓ quo acceptatur. i. ꝙ ꝓp̄e meritū dicit ordinē fūdatū ī aliq̄ actu laudabili ⁊ t̄minatū: puta a deū vt acceptātē talē actū: vel vt retribuat ei q̄ sic mer̄e: vel alicui alteri ꝓ quo mer̄e Sicut. n. disposuit de⁹ acceptare actū nr̄m ꝓcedētem a charitate vt dignū vita et̄na retribuēda illi q̄ sic mer̄e vt diffuse patuit ī p̄mo. ꝺ. 17. ita det̄minauit acceptare aliquos act⁹ ꝑductos a nob̄ ī ordie ad alios: ꝓ q̄b⁹ meremur: sic̄ acceptauit passionē xp̄i vt sit tāꝙ̄ meritoria nobis. ¶ Seq̄e: qꝛ tn̄ ī deo nihil ē acceptādū nō acceptū: iō ī descriptiōe meriti nō oꝫ ponē acceptādū ī ordie ad deū Uult dicere doc. ꝙ nō oꝫ ponē ī diffinitiōe meriti (cū dicit meritū ē aliq̄d acceptatū) acceptādū: qꝛ oē acceptandū a deo ab et̄no ē actu acceptatū: vt. s̄. patuit ī p̄mo. d. 17. ⁊ clari⁹ pꝫ ī. d. 39. ⁊. 45. vbi ondit Doc. ꝙ oē ꝓducibile ab et̄no fuit volitū: ⁊ sic oē acceptabile ab et̄no fuit acceptatū ¶ Seq̄e. De⁹ iḡe acceptās bonū fc̄m: puta in actu ext̄iori: vel bonū velle puta ī actu ite: iori alicui tribuit sibi si īdigeat si tn̄ sit ita ꝑfect⁹ ꝙ n̄ īdigeat ꝑfectōe sicut xp̄s: retribuit aliis ꝓ q̄b⁹ mer̄e. ¶ Ibi. Tūc ad ꝓpositum. Hic doc. intēdit declarare q̄uo xp̄s meruit nobis bono velle: sꝫ p̄us ondit in quo ꝯsistat radix oīs meriti. sicut. n. q̄rim⁹ q̄ sit radix oīs demeriti: ita q̄rim⁹ q̄ sit radix oīs meriti. dc̄m. n. ē ī. 2. d. 6. q. 2. ꝙ radix oīs ꝺmeriti ī malis āgelis fuit iordiat⁹ amor amicitie respectu sui: ita hēm⁹ dicere ꝙ radix oīs meriti cōsitat ī amore amicitie erga deū. Et sicut ab amore amicitie īmoderato respectu sui ꝓcedit omne demeritū ⁊ oē malū. Amor. n. cōcupie īmoderat⁹ ſp ꝑsuppōit amorē amicitie īmoderatū ī rōe. nolle. n. iordiatū ſp ꝑsuppōit aliqꝺ velle iordiatū: ⁊ oē velle iordiatū cōcupie ꝑsuppōit aliqꝺ velle inordiatū amicitie. Sic oē meritū ꝓcedit ab amor̄ amicitie respectu dei. Nā oīs act⁹ meritori⁹ siue sit act⁹ amicitie: siue ꝯcupie respectu creat̄e: nec̄io presuppōit actū amicitie ordiatū ⁊ meritoriū respectu dei: nō. n. absolute mereor diligēdo ꝓximū ex charitate: nisi diligā eū in ordie ad deū: siue ꝑꝑ deū: qꝛ charitas primo inclinat ad dilectionē dei in se ⁊ ꝑꝑ se: ⁊ deide iclinat ad dilectionē ꝓximi propt̄ deū: vt ifra patebit. d. 28. hui⁹. Et sic patet

Radix meriti

q̄uo dilectio ꝓximi meritoria: nec̄io ꝑsuppōit dilectionē dei in se ⁊ ꝓpt̄ se meritoriā: ⁊ sic talis dilectio q̄ ꝓpriissime dr̄ affectio iustitie ē simpl'r radix oīs meriti: ⁊ hoc ē qꝺ intēdit doc. Expono tn̄ l̄raꝫ istā cuꝫ dicit. Dico ꝙ radix oīs meriti cōsistit (ꝓprie loq̄ndo de merito) ī affectione iustitie volūtatis: nō āt in affectione commodi: nec in affectiōe iustitie vt ordiat affectionem cōmodi. Hic aduerte pro nūc ꝙ affectio cōmodi p̄t dupl'r accipi. Uno mō

Expō littē

Affectō cōmodi duplex

vt est inclinatio naturalis ad cōmodū: ⁊ talis affectio accipit̄ ꝓ appetitu nat̄ali volūtatis. Alio mō accipit̄ ꝓ actu volūtatis libere: quo ipsa cōformit̄ vult affectioni siue iclinatiōi naturali: q̄ ſemꝑ ē ad cōmodū: vt. s̄. exposui in. d. 6. q. 2. sc̄ꝺi. In affectiōe cōmodi p̄mo mō nūꝙ̄ p̄t eē nec meritū: nec demeritū: cū illa sit immediate a deo. In sc̄ꝺa āt ⁊ si possit eē demeritū: meritū tn̄ nūꝙ̄ p̄t eē: nūꝙ̄. n. volūtas pōt mereri p̄cise seq̄ndo affectiōeꝫ cōmodi: siue nat̄alē iclinationē: vt. s̄. patuit in. 2. Affectio ꝺo iustitie dr̄ libertas volūtatis non absolute sūpta: sed ꝓ q̄to elicit actum conformiter regule superiori: a q̄ totaꝫ rectitudineꝫ habet. Sed hec regula p̄t multipliciter accipi. p̄mo ꝓ dictamine rōnis nat̄ali. sc̄ꝺo ꝓ dictamie rōnis supnat̄ali p̄mo mō tale dictamē vel ē notitia p̄ncipii practici ꝑ se noti: vel ꝯclusiōis deducte ex tali p̄ncipio: q̄ oīa sumūt̄ a fine hn̄te rōnē obi: n̄ āt a fine vt cā finali: vt s̄. exposui ī ꝓlo. q. vlt. Exēplū primi. Cog̃sco sūmū bonū ab ipa cog̃ne accipio cog̃nē hui⁹ p̄cipii. Sūmū bonū est sūme ⁊ ꝑꝑ se diligēdū: a q̄ p̄cipio pn̄t sumi ꝑ l'es conclones. vel ꝺ ipo fine: vel ꝺ his q̄ sūt ad finē: de q̄b⁹ vide in ꝓlo. q. i. ⁊ tūc volūtas q̄n elicit actū cōformit̄ tali cog̃ni: vel finis in se: vel principiis practici sūpti a tali fine: vel cuiuscūq̄ conclusionis sūpte a tali fine: ⁊ tunc dicit̄ agere vel elicere actū ſm affectionē iustitie: qꝛ vt sic conformiter agit dictamini nat̄ali recto. sc̄ꝺo mō dictamen supnat̄ale nihil alius est nisi cognito reuelati supnat̄al'r: et hoc vel respectu nec̄ioꝝ: vel cōtingētiuꝫ. Exēplū primi. Cognitio q̄ cognosco deū trinū ⁊ vnū suꝑ oīa adorāduꝫ. Exēplū sc̄ꝺi. vt cū cognosco xp̄m esse adorāduꝫ in altari. Oīs eñ cognitio nobis reuelata de necessariis ad salutem ꝑtinētib⁹ dr̄ supnaturale dictamē: siue regula. ⁊ sil'r cognitio cuiuscūq̄ ꝯtingētis ad salutē nec̄ii dr̄ regula supnat̄alis: ⁊ tūc q̄n volūtas elicit actū conformit̄ tali cog̃ni vel habitui supnat̄ali: ſp dr̄ agē ſꝫ affectionem iustitie. ¶ Aduerte ēt ꝙ affectio iustitie p̄t dupl'r accipi. Uno mō ſm ꝙ volūtas respicit vltimū finē. ꝓpt̄ seip̄m. i. ꝙ dr̄ affectio iustitie q̄n volūtas diligit deū ꝓpt̄ semet ip̄m amore amicitie. Alio mō accipit̄ vt est moderatiua affectiōis cōmodi. i. vt elicit actū nō cōformiter affectiōi cōmodi. Exēplū. Appetit⁹ naturalis volūtatis ē ad summū ꝯmodū sibi: puta ad sūmā btītudinē ſp ⁊ ī sūmo ⁊ vt simpl'r ē bonū cōmodi: tūc volūtas moderat̄ illā affectionē q̄n vult illā btītudinē sicut deo placet ⁊ non precise vt cōmodū sibi: ⁊ sic dr̄ moderari affectionem commodi: pro q̄to non sequitur affectionē illaꝫ. vt exposui in. 2. ꝺ. 6. q. 2. Dicit ergo doc. ꝙ meritū ē p̄ncipal'r ī affectione iustitie: ꝓut respicit primū ens siue vltimū fineꝫ: volendo illū ꝓpt̄ seip̄ꝫ: ⁊ volendo sibi oēs ꝑfectiōes intrinsecas ꝓpt̄ seip̄ꝫ. Nā sicut a cog̃ne vltimi finis accipiuntur oīa p̄cipia practica ⁊ ꝯcl'ones tā de fine ꝙ̄ de his q̄ sūt ad finē: ita ab amore vltimi finis ordinato accipiunt̄ oēs amores ordinati respectu omnium q̄ sūt ad vltimum finem. amor. n. ordiat⁹ respectu medioꝝ ad finem amare illa nō ꝓpter se: sed ī ordie ad vltimū finē: quē propt̄ se amat: ⁊ propt̄ quē vult q̄cq̄d ordiate ⁊ meritorie vult. ¶ Aduerte ēt ꝙ cū doc. dicit ꝙ rō meriti p̄n'l'r cōsistit ī affectione iustitie p̄mi entis: ꝺꝫ itelligi ꝺ affectiōe iustitie ꝑsupposita charitate: q̄ vel icliet volūtatē ad hmōi affectionē: vel ꝑcial'r cōcurrat cū volūtate ad talem affectionē: vt patet in p̄io. ꝺ. 17. Et ex his patere p̄t ista l̄ra. Dicit ḡ doc. ꝙ ī affectione iustitie: vꝫ vt respicit vltimū finē stat prima rō meriti: qꝛ primū obm̄ circa qꝺ aliq̄s mer̄e p̄mo ē ip̄e deus ſꝫ ꝙ affectione iustitie. i. amore amicitie vult deo bonum: vt esse ⁊ bn̄ esse. s. iustuꝫ sapientē. ⁊c. sꝫ volūtas affectione ꝯmodi. i. vt elicit actum ꝯformiter inclinationi nāli respecit ꝓpriū bonū. et aliq̄n iordinate nisi regulet̄ et ordinet̄ affectione iustitie. i. nisi in eliciēdo ꝯformet̄ dictamini rōis nāli vel supnāli: iō meritū n̄ ꝯsistit p̄mo ī affectiōe iustitie vt moderat̄ affectionem cōmodi circa proprium bonū. Et sic̄ p̄mū ꝺmeritū āgeloꝝ fuit iordinat⁹ motus ⁊ desideriū btītudis circa deū (et loq̄t̄ hic de merito angeloꝝ respectu actuū ꝯcupiscendi: ⁊ nō respcū amoris amicitie q̄ se iordinate dilexerunt: q̄ amor fuit radix oīs mali ⁊ oīs demeriti. vt. s̄. dixi sꝫ p̄m⁹ act⁹ ꝯcupiscēdi iordinate fuit simpl'r respcū btītudis: vt pꝫ ī. 2. ꝺ. 6. q. 2.) ita meritū est ordinat⁹ mot⁹ circa deū volēdo sibi bonū. i. p̄mus act⁹ cōcupiscendi meritori⁹ fuit cōcupiscēdo bonū ipi deo: amans. n. deū ꝓpter se ordiate: ordiate ēt ꝯcupiscit sibi bonū qꝺ sibi cōpetit: rō tn̄ simpl'r primi meriti ē ī amādo deū ī se ⁊ ꝓpter se. q̄ amor est simpl'r amor amicitie. Rō vero p̄ma meriti q̄ ē ī actu ꝯcupiscēdi ē ꝯcupiscere deo bonū qꝺ sibi ꝯuenit: ⁊ h̄ ē qꝺ dic̄ doc. ita meritū. s. qꝺ ē in actu ꝯcupiscēdi: est ordinat⁹ mot⁹ circa deū. i. ordiat⁹ amor ꝯcupie q̄ ꝯcupiscit deo bonū. ¶ Seq̄e. ⁊ post volēdo cū debitis circūstātiis sibi ꝯiūgi ipꝫ ī se ⁊ in aliis. i. volēdo illꝺ bonū sibi: nō tn̄ absolute: vt mali āgeli vo=

Affectio iustitie q̄d sit

Quid sit agere ſꝫ affectionem iustitie

Affectio iustitie duplex

Nota.

De pctō angelorum.

lucrũt:ſʒ vt ipo hito magis ipʒ diligerẽt. ſcti.n.volunt ſũ
muʒ bonũ ſibi nõ vt ſimpliciť ꝯmoduʒ eoꝝ:ſʒ vt ipo hito
magis illð in ſe diligãt:vt pʒ a doc.i 2.d.6.q.2.Sunt ğ
tres rões meriti pñſr circa deũ.pꝛia ẽ diligẽ deuʒ in ſe.⁊
Tres rationes meriti pp ſe.ſcða ẽ ꝯcupiſcẽ deo bonũ ſibi ꝯueniẽs. ẽtia ẽ velle
ipm deũ i ſe ꝯiũgi ſibi ⁊ aliis ꝑſonis ḡtis deo ñ abſolŭte
ꝯiũgi:ſʒ vt magis euʒ diligat. ¶ Seqŕ.⁊ iõ oẽ elicituʒ
affectõe cõmodi:ſi nõ oꝛdieŕ ⁊ modereŕ affectiõe iuſtitie
ẽ demerituʒ:qꝛ ẽ iordĩatꝰ appetitꝰ ꝓprij bõi. Uult dicere
doc.ꝙ actꝰ elicitꝰ avolũtate p̃ciſe ꝭʒ affectionẽ cõmodi:
(q̃ affectio cõmodi pꝛio reſpicit ſũmã btĩtudinẽ: vt pʒ a
doc.i.2.d.6.q.2.)erit actꝰ demeritoꝛiꝰ:pʒ cuʒ ſit volitõ
illiꝰ ſũmi bõi p̃ciſe vt cõmodi ꝓprij:⁊ ſic ẽ oꝛdĩaŕ bonuʒ
qð ẽ pp ſe volẽteʒ ad aliud. Nã primũ bonũ ⁊ ſolũ illð ẽ
pp ſe amãdũ.niſi ğ talis actꝰ cõcupiſcẽdi modereŕ erit
demeritoꝛiꝰ:ſʒ tũc p̃t moderari ꝯcupiſcẽdo illð bonũ cõ
modi ñ vt pꝛĩcipalŕ ibi ſiſtat:ſʒ vt ipo hito magis eũ di-
ligat i ſe:vt.s̃.dixi. ¶ Seqŕ.vł ſi poſſʒ eẽ idifferẽs ð q̃ ñ
mõ.forte.ñ.p̃t ꝭʒ ꝙ p̃ueĩt affectõeʒ iuſtitie. Uult dicere
doc.ꝙ forte bonũ ꝯmodi:puta ſũma btĩtudo p̃t eẽ idŕens
vt cuʒ app̃hẽdiŕ ſũma btĩtudo i ſe:ſtati voluntas cõpla
cẽdo appetit illã: ⁊ forte i tali appetitu ñ ẽ aliqð deme-
rituʒ:nõ.n.ibi ẽ de meritũ niſi p̃ueĩat affectio iuſtitie.i.
niſi tał btĩtudo pꝛiꝰ app̃hẽdaŕ ñ i ſe abſolŭte:ſʒ vt bonũ ſic
⁊ ſic diligibile:⁊ tũc ſi i illo iſtãti q̃ volũtas p̃t velle eã af-
fectõe iuſtitie.i. cõfoꝛmiť illi dictamini recto:ſi tũc vult
eã affectiõe cõmodi:tunc ille actus erit demeritoꝛiꝰ: qꝛ
tunc teneŕ eã velle affectiõe iuſtitie:cuʒ vt ſic ſibi oñda
tur a rõe:⁊ ſic volendo eã affectiõe iuſtitie actu meretur
ita volẽdo eã affectiõe cõmodi demereŕ:qꝛ tũc teneŕ vel
le eã affectiõe iuſtitie. Si vo vult eã affectiõe cõmodi nõ
mereŕ neqꝫ demereŕ:ſi talẽ affectionẽ cõmodi ñ p̃uenit
affectio iuſtitie.i.ſi eodẽ tpe q̃ vult eã affectiõe cõmodi
nõ oñdat ꝙ ſit ſimpliciť volẽda affectiõe iuſtitie: qꝛ tũc
ſtãte tali oñſiõe ſi velit eã affectiõe cõmodi demerereŕ.
nõ ſtãte vo tali oñſiõe volendo eã affectiõe cõmodi nullo
mõ mereŕ:cũ meritũ p̃ciſe ſit ꝭm affectiõeʒ iuſtitie.
¶ Ibi.Sʒ alij btĩ a xp̃o. Hic doc.ĩtẽdit duo.pꝛimũ ꝙ btĩ
nõ pñt mereri.ſcðʒ qũo xp̃s potuit mereri. De pꝛio diẽ
ꝙ btĩ ñ hñt aliquẽ actũ meritoꝛiũ.⁊ loqŕ hic doc. de actu
meritoꝛio q̃ n̄ iõ icludiŕ i actu btĩfico:q̃lis ẽ volitio alicuꝰ
icõmodi pp deuʒ.velle.n.aliq̃d ꝯ cõmodũ propter deũ
ſi ẽ a charitate ẽ meritoꝛiũ:⁊ ſic qꝛ btĩ ſunt ꝑfecte ꝯiũcti
ſũmo bono:⁊ ꝑfecte hñt ſũmũ cõmodũ:⁊ nullũ ſimpłr i
cõmoduʒ ſẽtire pñt:iõ nullũ actum meritoꝛiuʒ hr̃e pñt.
Sʒ qꝛ xp̃s ꝭm põm ſenſitiuã potuit pati multa icõmoda
iõ ꝭm ꝑtem ſenſitiuã potuit mereri volendo multa ꝯ ap-
petituʒ ſenſitiuuʒ:vt eſuriẽ ⁊ ſitim pati:⁊ flagellari: et
multa alia. Declaro tñ aliq̃liter hanc lr̃am. Sed alij btĩ
a xp̃o:qꝛ ꝭm totã voluntatẽ cõiuncti ſunt vltĩo fini.ſ.deo
affectiõe iuſtitie ꝑfectiſſime:ſup.fruẽdo eo:⁊ hñt ſũmũ
cõmodum coniũctuʒ ſibi qð appetũt affectiõe cõmodi.ſ.
cõiũctionẽ ſũmi bõi:qðdʒ itellĩ:vt.s̃.expoſui.ſ.ꝙ nõ ap
petũt cõiunctionẽ ſũmi bõi ſibi p̃ciſe vt ibi ſiſtaŕ:qꝛ tunc
peccarẽt:ſʒ vt ꝑ talẽ ꝯiũctionẽ ſũmi bõi hitã magis illud
in ſe diligãt. ¶ Seqŕ.iõ nõ pñt hr̃e actuʒ oppoſituʒ affe
ctiõi cõmodi vt libere velĩt aliq̃d quod nõ ſit eis ꝯmodũ:
nullũ.n.ẽ obʒ ipr̃ia quod poſſit velle quod ſit eis i cõmo
duʒ qð affectiõe cõmodi nolunt:⁊ hoc pʒ:qꝛ voluntas di
uĩa detmĩauit nũq̃ ꝯcurrẽ ad aliq̃d qð ſit oppoſitũ bono
cõmodi btõꝝ. Et qð diẽ ꝙ btĩ tota volũtate ꝯiũcti ſũt ⁊c.
Accipit ibi totã voluntatẽ ꝓ tota poꝛtõe ſupioꝛi ⁊ iferio
ri illiꝰ. Nã ⁊ ſi volũtas aĩe xp̃i fuerit ꝑfectiſſime cõiuncta
deitati ꝭʒ poꝛtionẽ ſupioꝛẽ ſtricte ſumptã: nõ tñ fuit ꝑ
fectiſſĩe cõiuncta ꝭm poꝛtionẽ iferioꝛẽ:nã ꝭm illã potuit
pati:ſʒ hoc fuit miraculuʒ ꝙ.ſ.btĩtudo poꝛtiõis ſupioꝛis
nõ redundauerit i poꝛtionẽ iferioꝛeʒ. ¶ Seqŕ.Sʒ xp̃s
ꝭʒ aliq̃d fuit viatoꝛ ⁊ paſſibilis ꝭʒ ꝑteʒ ſenſitiuaʒ ⁊ poꝛ-
tionẽ iferioꝛẽ volũtatis:iõ hũit multa obꝫa ꝑñtia ſenſibꝰ
⁊ poꝛtõi iferioꝛi circa q̃ potuit libere velle ꝯ affectionem
cõmodi:q̃ ſup.affectio cõmodi ſẽp ẽ ad cõueniẽs illi ſup.
nãe cꝰ ẽ talis affectio:iõ ieiunãdo:vigilãdo:oꝛãdo:⁊ m ł
tis aliis potuit mereri vel exercendo talia exterius: vel
volẽdo talia interiꝰ pp deũ. ¶ Seqŕ. Tunc dico ꝙ lʒ an
geli hẽant bõas opõnes:vel alij btĩ:qꝛ tñ illi actꝰ ſunt i
cluſi i btĩtudĩe illoꝝ.hoc ẽ rõe btĩtudinis ſuũt:qꝛ ex illiꝰ
btĩtudĩs plenitudĩe obligãŕ nob a deo.p̃t dici ꝙ non me
renŕ. Uult.n.deꝰ pp eoꝝ ſummã felicitatẽ obligare eos
ad multa ꝑa circa nos:q̃ opera ñ dicaŕ meritoꝛia:ſʒ di
cãtur actꝰ ꝓueniẽtes a pleĩtudĩe btĩtudinis. Sʒ xp̃s po
tuit mereri vʒ vigilãdo:ieiunãdo ⁊c. qꝛ illi actꝰ non iclu
dũtur i ſua btĩtudĩe:⁊ q̃tũ ad illos fuit vere viatoꝛ ⁊ ñ cõ
pꝛehẽſoꝛ. ¶ Ibi. Similiť ſi hoc nõ placet.ſ.ꝙ meruit tm̃
Inſtātia primo actibꝰ ꝑtis ſẽſitiue iperatis avolũtate ꝭʒ pmã opi.s̃.po
ſitã.d.15.ꝙ nõ patiŕ ꝭʒ ꝑtẽ itellectiuã:nõ tenẽdo illam
opi.p̃t diẽ ꝙ q̃tuʒ ad oẽs actꝰ poꝛtiõis iferioꝛis potuit
mereri.de his dico q̃ reſpiciunt ea q̃ ſunt a fineʒ:poꝛtio
eñ inferioꝛ pꝛopẽ ſũpta:vt.s̃.patuit.d.15.⁊.i.d.24.2.
reſpicit tꝑalia ⁊ entia ad finẽ. ¶ Seqŕ ibi. Sʒ qũo? Hic
itẽdit doc.ðclarare qũo volũtas aĩe xp̃i potuit mereri ꝭʒ
poꝛtioneʒ anime inferioꝛem:⁊ diẽ ꝙ ⁊ ſi poꝛtio ſuperioꝛ
(qui tm̃ reſpicit eterna:loq̃ndo de poꝛtione ſupioꝛi ſtri-
cte ſumpta) fuit perfecte cõiuncta deo ꝭm actum btĩfi-
cum:fuit tñ eadeʒ voluntas paſſibilis ꝭm poꝛtionem in-
ferioꝛem: ⁊ vt ſic fuit viatrix ⁊ per ꝯñs potuit mereri.
¶ Ibi Contra illud. Hic doc.adducit duas iſtantias pꝛo
bando ꝙ nõ fuerit viatrix ⁊ ꝙ non potuit mereri ꝭm poꝛ
tionẽ inferioꝛẽ.⁊ pꝛima rõ ſtat in hoc.ꝭm illã poꝛtionem
mereri nõ potuit ꝭm quã fuit perfecte btã:ſʒ ꝭm poꝛtio
nẽ iferioꝛẽ fuit perfecte btã.ğ. Maioꝛ ẽ nota:⁊ mioꝛ pꝛo
batur:qꝛ ſi ꝭʒ poꝛtionẽ iferioꝛẽ nõ fuit perfecte btã: ſed
fuit perfecte viatrix.ğ potuit deoꝛdĩari circa aliquẽ actũ
pʒ qꝛ in eodẽ inſtãti quo aliq̃s mereri p̃t. p̃t ẽt demererĩ:
vt patuit i.2.d.5.q.2.⁊.d.4.⁊.6.⁊ ipoſſibile fuit ipſam
deoꝛdinari i aliquo actu: ſtãte poꝛtiõe ſupioꝛi perfecte
btã:pʒ qꝛ voluntas perfecte btã ꝭm poꝛtionẽ ſuperioꝛẽ
eſt ſimpliciter ipeccabilis ꝭm oẽm actum ſuuʒ tã poꝛtio
nis ſuperioꝛis q̃ inferioꝛis. ¶ Scða rõ ſtat in hoc:ꝙ ſic
meritum in nobis reſpicit ꝑtẽ itellectiuam:ſic ⁊ in xp̃o
ſed in nobis non ẽ meritum in poꝛtiõe iferioꝛi niſi fue-
rit ſupioꝛi cõplete:ſicut nec pctm̃ pʒ qꝛ pꝛĩa ⁊ cõpleta rõ
meriti ꝯſiſtit in affectione iuſtitie pꝛout reſpiẽ deuʒ i ſe:
vt ſupꝛa patuit:⁊ talis affectio vocatur poꝛtio ſuperioꝛ
cum reſpiciat eterna:patuit ẽt ſupꝛa ꝙ q̃s nõ p̃t mereri
circa aliqð tꝑale:niſi ſimul vel pꝛiꝰ meruerit circa eter-
num amãdo illud pꝛopť ſe:certum ẽ ãt ꝙ volũtas aĩe xp̃i
ꝭm poꝛtionem ſupioꝛẽ nõ potuit mereri:qꝛ nec peccare
ꝭm illam:cum fuerit ꝑfectiſſime btã.ğ nec ꝭm poꝛtionẽ i
ferioꝛẽ. ¶ Rñdet doc:ad pꝛimũ ⁊ dicit duo.pm̃ũ ꝙ poꝛ-
tio aĩe xp̃i inferioꝛ fuit ſimpłr in termino ſicut ⁊ ſuperi-
oꝛ q̃tũ ad h̃ ꝙ non potuit peccare nec de oꝛdinari in ali-
quo actu ſuo:nã ſi tũc potuiſſet deoꝛdinari in aliquo a-
ctu ſuo ꝭm poꝛtionem inferioꝛem:potuiſſet ⁊ tũc ꝭm poꝛ
tionem ſupioꝛẽ:pʒ qꝛ ſi aliq̃ volũtas auertitur a deo vir
tualŕ:puta auertẽdo ſe ab aliq̃ ne ĉio ad vltimũ finem:ſe
quitur ex ꝯñti ꝙ ẽt auertit ſe ab vltimo fine:vt pʒ a doc.
in.2.d.34.ſcðo diẽ ꝙ poꝛtio inferioꝛ aĩe xp̃i nõ fuit ſim-
płr in termino q̃tũ ad ipaſſibilitatem:qꝛ multa pati po
tuit.⁊ q̃tum ad h̃ mereri potuit: ⁊ ſi demereri non potuit
nec peccare:tñ q̃tum ad multa alia incommoda potuit
vere mereri:multa enim accidere potuerunt ſibi ꝯ affe-
ctionẽ cõmodi:que tñ libere acceptauit:⁊ ita mereri po-
tuit. Et vltra poꝛtio iferioꝛ meruit eliciendo ꝑationem
circa creata:vt diligẽdo mr̃eʒ ⁊ alios bonos in deum ⁊
malos ꝓpter deuʒ. Aliud ẽ.n.diligere aliq̃d i deũ ⁊ alið
Aliud ẽ diligẽ aliq̃d i deum ⁊ aliud ꝓpť deum. ꝓpť deũ: diligere.n.aliquẽ i deuʒ ẽ velle ipʒ hr̃e deũ gra
tuite ⁊ ex charitate:vł ẽ velle ipʒ diligi a deo gratuite:
⁊ hoc mõ tm̃ bonos ⁊ p̃deſtinatos vltimate diligimus in
deũ. Diligere vo aliquẽ ꝓpť deũ ẽ ꝓpť deũ amatũ dili-
gere alið:ñ tñ ex hoc ẽ velle eũ diligi gratuite.diligẽs.n.
Io.i deũ diligit ꝓpť deũ:ſed nõ ſeqŕ eꝯ. ¶ Ad ſcðʒ cũ diŕ
ꝙ meritum cõplete nõ ẽ niſi i ſupioꝛi poꝛtiõe. Hic doc.vr̃
declinare ad vnũ mirabile.ſ.ꝙ volũtas aĩe xp̃i ſimpłr
meruerit q̃ ad oẽm actuʒ tã poꝛtiõis iferioꝛis q̃ ſuperio-
ris:⁊ ita ꝭm actum ꝑfecte btĩficũ:lʒ hoc ſit difficile ſalua
re ꝓpť alios btõs:qꝛ ſi potuit mereri ꝭm actum btĩficuʒ:
vr̃ ſeq̃ ꝙ alij btĩ poſſint ꝯtinue mereri ꝭm actum btĩfi-
cum:quẽ cõtinue eliciunt. Pꝛobat tñ hoc de voluntate
xp̃i:qꝛ oĩs actꝰ acceptatꝰ a deo ꝓ q̃ deꝰ velit aliq̃d retri
buere illi cuiꝰ actum acceptat:vel alteri ꝓ q̃ fit:ẽ merito
rius:pʒ ex diffitiõe meriti ſuperiꝰ data. Sʒ oĩs actꝰ xp̃i
ẽt btĩficus fuit ſic acceptatꝰ a deo.ğ. Nec valet dicere ꝙ
ẽt actꝰ btĩficꝰ Michaelis ſic potuit acceptari: qꝛ hoc ñ ẽ
ſiĺe:qꝛ michael ꝭm oẽʒ ſui ꝯdõnẽ ẽ ſimpłr i ťmino:ſed per
ſona xp̃i nõ ꝭm oẽm conditionẽ ſui fuit ſimpliciter i ter
mino:qꝛ nec ꝭm ꝑtẽ ſenſitiuã:nec ꝭm poꝛtionẽ iferioꝛẽ:
cum ꝭm illas paſſa fuerit multa icõmoda: ⁊ multas ſu-

stinuerit passiões: et ideo voluntas diuina poterat accepta re oẽs actũ hui⁹ psone tanq̃ meritoriũ. Ibi. Sed quõ po tuit sic mereri ẽm oẽs actũ: ex q̃ fuit extra viã ẽm portio nẽ supiorẽ: iõ ñ vr̃ q̃ ẽm illã pl⁹ potuerit mereri q̃ ali⁹ btũs. ¶ Rñdet doc. q̃ sicut meritũ nõ respicit nec cõsistit tm̃ i ipõ actu elicito sed in cõditiõib⁹ psõe siue ipsius eli ciẽtis: sic acceptatio diuiã ñ solũ respicit actũ: sz ɔdões accñtales suppositi eliciẽtis. Uult dicere q̃ cõpando actũ btificũ aĩe xp̃i ad actũ btificũ Michaelis ex rõe talis act⁹ vn⁹ nõ ẽ magis acceptabilis vt meritori⁹ q̃ ali⁹: cõparã do tñ actũ vtriusq̃ ad suppositũ: põt eẽ aliq̃ cõditio i vno supposito: ppt̃ quã actus vni⁹ sit meritorie acceptabilis q̃ non erit in alio supposito: et sic i proposito: q: persona xp̃i nõ fuit ẽm oẽs sui ɔdõnẽ in termino: q: ñ ẽm portio nem inferiorem aĩe sue: nec ẽm partẽ sensitiuã: et iõ volũ tas dei potuit acceptare actũ btificũ vt elicitu; a tali sup posito: et exẽplu; in lr̃a clar; ẽ. ¶ Ibi. Sed tũc vltra pos set eẽ dubium. An fruitio aĩe xp̃i respcũ ipsi⁹ Xbi in se fuerit act⁹ meritori⁹: vel actus ille vt tẽdit i obã alia re lucẽtia i Xbo. s. vt dilexit m̃rem visã i Xbo et alios sãctos ita visos: propt̃ deũ: et i deũ: et alios inimicos propt̃ deũ. Dicit q̃ vtroq̃ mõ potuit: et maxie vt actus tẽdit i alia obã a deo visã et dilecta ibi. ¶ Et sic hẽm⁹ q̃ triplicit̃ po tuit mereri: et eligat̃ via magis grata potuit. n. mereri ẽm partẽ sensitiuã: ẽm portionem inferiorem aĩe xp̃i: et ẽm portionem superiorem.

Hic tamen occurrunt nõnulle difficulta. prima est in hoc qđ dicit: q̃ volũtas xp̃i q̃tũ ad portionẽ inferiorem nõ potuit deordinari in actu suo stãte portiõe superiori perfecte btã. Hoc vr̃ valde dubiu; et repugnare dicto seq̃nti: cũ dixit q̃ potuit ẽm illã portio nem velle multa incommoda: et cõtra naturalẽ iclinatio nẽ. Ex hoc arguo sic. Meritũ sp ẽ in ptãte merẽtis: vt p; s doc. in prio. d. 17. Et tũc q̃ro. an volũtas ẽm portione; iferiorẽ potuit velle icõmoda et nolle illa: vel non velle: aut tm̃ potuit velle illa et nullõmõ nolle nec ñ velle: si pri mo: q̃ sicut potuit velle cõmodum: ita potuit velle sĩmũ commodum et ita peccare: maxie qñ ista duo nõ cõiun gunt̃ ne̊cio. s. velle commodum et ne̊cio recte velle: et hec est rõ quam facit doc. i. 2. d. 23. probando q̃ de⁹ nõ possit facere creaturã ipeccabilẽ ex natura. ¶ Secũdo dubita tur q: sic ista duo stãt sil̃: q̃ eadẽ volũtas ẽm portionem supiorẽ ẽ perfectissie q̃etata et perfectissime vnita sũmo bono: et ẽm portionẽ iferiorẽ põt multa pati: sic vr̃ q̃ ista possint stare sil̃: q̃ ẽm portionẽ superiorẽ i oi actu suo sit rectissima et ordinatissima: et ẽm portionẽ iferiorẽ possit in actibus suis aliq̃liter deordinari: ac per ɔñs peccare. ¶ Tertio dubitat̃ in hoc qđ dicit: q̃ b; portionẽ superio rẽ aĩa xp̃i perfectissime cõiũgebat̃ sũmo bono vt sũmo cõmodo: et ẽm portionẽ iferiorẽ potuit velle maxĩa icõmo da: cũ ẽm portio supior et iferior nõ sit distincte potẽtie nec disti cte Xtutes: vt probat doc. in. 2. d. 24. eadẽ enim simplici ter volũtas ex parte rei dr̃ portio superior et iferior et sic seq̃tur q̃ i eadẽ volũtate sil̃ et semel sint duo act⁹ perfe cti. vn⁹ q̃ vult deũ pfecte in se: et ali⁹ quo vult proximũ i deũ et ppt̃ deũ imo vr̃ min⁹ icõuentẽs seq̃: q̃ duo act⁹ oppositi simul sint i eadẽ volũtate: p; q: ẽm portionẽ su periorẽ perfecte voluit cõmoda: et ẽm portionẽ iferiorẽ vo luit efficaciter incõmoda: p; q: d̃ fcõ et efficacissime acer bissimas sustinuit passiões. ¶ Deiñ dubitat̃ quomodo eadẽ volũtas sil̃ possit velle vel possit habere duos actus perfectos adiuicẽ distinctos: voluit em̃ fruitiõe; perfe ctissimã ẽm portionẽ superiorẽ: et sil̃ voluit pfectũ actu; vs⁹ ẽm portionẽ inferiorẽ: q̃ respicit tẽporalia i ordie ad eterna. Sed Doc. in multis locis negat eadẽ volũtatem sil̃ posse hr̃e duos act⁹ perfectos: vt p;. d. 17. p̃mi. ¶ De inde dubitat̃ in hoc qđ dicit: q̃ volũtas aĩe xp̃i ñ habuit sũmũ bonũ sibi cõiũctũ q̃tũ potuit ɔiũgi: sic ẽ i simpl̃r btis: et in xp̃o mõ de fcõ in pñia. Quero an ipa voluntas anime xp̃i hũerit sũmũ bonũ sibi cõiũctũ q̃tũ potuit cõ iũgi ẽm portionẽ superiorẽ. si sic. g̃ teta volũtas cũ sit in diuisibilis pfecte vniebat̃ illi bono: q̃ vnio perfecta con sistit in attigẽdo illđ i se per perfectã opõnẽ: vt arguat̃ sic. pfectima opõ perfectissime vnit põm obo: patet quia põ vnit̃ obõ pcise per oponem terminatã ad illđ: sed ea dẽ volũtas aĩe xp̃i hũit perfectissimã operationẽ termi natã ad deu; sub rõne deitatis: q: perfectissie fruebat̃ di tate. g̃ illa volũtas hũit sũmũ bonũ sibi ɔiũctũ q̃tu; cõ iũgi potuit: et p ɔñs vr̃ fl̃in dicere q̃ voluntas aĩe christi nõ hũerit sũmũ bonũ: coniunctũ q̃tũ ɔiũgi potuit. Si. n. ẽm portionem supiorẽ habeat illud bonum sibi coniun ctũ q̃tu; cõiũgi potuit: ergo illud bonũ toti volũtati fuit pfectissime et cõpletissime ɔiũctũ et vnitum. voluntas. n. illa sicut et alie voluntates ex nã rei est simpl̃r indiuisi bilis et indistinguibilis non hñs ptem et pte: nec aliam et a liam realitatem: sic q̃ ẽm vnam dicatur sũmu; bonum sibi perfecte coniungi: et ẽm aliam non perfecte coniun gi. Et precipue q: dicit Doc. in secundo. d. 29. q̃ totus ho mo dr̃ perfecte quietari principali parte quietata: et in 4. d. 49. multo fortius vbi tm̃ est põ simplex et indiuisi bilis non hñs partem et partem: si perfectissime q̃etatur: statim sequitur q̃ tota simul pfecte quietetur.

Respondeo ad has difficultates p̃mitendo pri us aliq̃. primo q̃ voluntas aĩe xp̃i in se est tm̃ vna et indiuisibilis: q̃ põt esse pñcipiũ actiuũ et receptiuũ diuersorum actuũ p eodẽ instanti respiciẽtiu; diuersa obã: l; non eq̃ intense et eq̃ pfecte respectu eorũ et sic eadem volũtas numero sil̃ põt velle disictis actib⁹ eternũ et tp̃ale: et de facto p; qñ vult aliq̃d pp̃ter vltimũ finẽ: vt cũ actu diligit p̃ximũ pp̃ter deũ magis dilectu;: tũc simul h; duos act⁹: vnũ q̃ deũ diligit: et aliũ q̃ p̃ximũ. Scđo p̃mitto q̃ volitio vltimi finis in se pp̃rie dr̃ actus superior: ẽm quẽ ipsa voluntas denoiat̃ portio supior: eadẽ. n. vis põe volitiue vt fertur in vltimũ finẽ amãdo il lũ dr̃ portio superior: et sil̃r eadẽ simpl̃r vis vt fertur in tp̃alia: vel in se vel pp̃ter vltimũ finem dr̃ vis inferior: et sic portio supior et inferior in volũtate pcise dñr distigui pp̃ter distinctos act⁹: q: vn⁹ respicit eterna: et alius tp̃a lia. Tertio p̃mitto q̃ qñ dr̃ q̃ voluntas ẽm totu; sui esse vel ẽm oẽs sui cõdõnẽ non fuit simpl̃r in termino: d; sic intelligi q̃ ñ b; oẽm opõnẽ elicitã a volũtate fuit simpl̃r in termino: q: non ois opõ ei⁹ fuit btifica: vel non inclu debat̃ in actu btifico. voluntatem. n. esse ẽm totã et ẽm oẽm sui ɔdõnẽ in termino: est ipsam ẽm oẽm sui opõnem esse in termino: sic q̃ ois eius opõ vel est fruitio vltimi fi nis. vel includitur in tali fruitiõe vel in actu btifico. sicut dcm̃. est. s. de angelo: q̃ quis diligat obã scđaria et mul tos actus hẽat circa nos: illi tñ act⁹ precise eliciuntur ex plenitudine fruitionis essentie diuine: et sic includũt̃ in actu btifico: illa vero voluntas ptim dr̃ esse in termino p q̃to fruit̃ vltimo fine clare viso: et dr̃ eadẽ esse ex termi num pro q̃to elicit multos actus circa ordinata ad fine;: qui tñ actus non includũtur in actu btifico: nec dñr elici ex plenitudine beatitudinis. Quarto p̃mitto q̃ ista duo stant sil̃. s. q̃ eadem voluntas ẽm vnum actum sit pfecte cõiũcta vltimo fini fruẽdo illo: et hñdo illum sibi vnitum vt sũmum cõmodũ: ita q̃ ẽm illu; actũ de põ dei ordina ta est impoɫe ipsã hr̃e aliq̃ tristitiã vel icõmodũ: immo nec ẽm potentiã dei absolutã: loq̃ndo de tristitia q̃ nata est conseq̃ actũ: q: ad pfectã volitionem vltimi finis non põt seq̃ aliqua tristitia vel icõmodũ respectu vltimi finis quia tunc nollet ipsu;: q: tristitia est de his q̃ nobis nolẽ tib⁹ accidunt: vt p; p Aug. 14. de. ci. dei. Stat et q̃ ea dẽ volũtas possit hr̃e aliq̃ opõnẽ circa tẽporalia: respectu quorum possit sentire incommoda et tristitias: q: põt nol le aliq̃d ɔ suũ cõmodũ: et b nolitione absoluta vel cõdõna ta: noluit. n. nolitione condõnata flagellari et crucifigi. vt. s. patuit. d. 15. huius: et sic stante tali nolitione ɔdõna ta potuit absolute velle flagellari et crucifigi ad q̃ sequit̃ tristitia: et sic potuit velle incõmoda: ẽm ergo portionẽ i feriorem eadẽ volũtas potuit esse ex terminũ: et sic ptim in termino: et ptim extra ẽm aliã et aliam opõnẽ: qñ enim ẽm oẽm opõnẽ est in termino: deus determinauit nunq̃ ɔcurrere cũ illa volũtate ad aliq̃d qđ possit esse ei incõ modũ: vt p; de btis: imo oẽs act⁹ q̃ eliciũt̃ a tali volun tate eliciuntur ex plenitudine fruitionis et gaudij ɔñtis fruitionem: qñ Xo ptim ẽ i termiõ: et ptim ex (qđ non põt esse nisi p miraculum: v; q̃ btitudo nõ redũdet i ipsam volũtatẽ ẽm oẽs ei⁹ opõnẽ) tũc de⁹ põt coopari volũtati ad multos actus: ad q̃s sequũtur incõmoda et passiões. ¶ His p̃missis est facilis rñ⁹ ad obiectiões. Ad p̃mã dico q̃ aliđ ẽ loq̃ de põ dei absoluta et aliđ de põ dei ordinata p̃mo mõ forte nõ est repugnãtia formalis q̃ aliq̃ volũtas nõ sit de ordinata circa vltimũ finẽ volẽdo illũ sipl̃r ppt̃ se: et q̃ tñ sit deordinata circa aliqđ ens ad finem volen do ipm̃ non ẽm oẽs debitas circunstantias: sed dcq̃d sit

Primũ du bium.

Scđ; du bium.

Tertiũ du bium.

Quartum dubium.

Quintum dubium.

Rñsio ad dif ficultates.

Per que dr̃ stigũt portio superior et inferior.

Ad prima; diff.

de hoc nō ē pñtis speculatiōis: sꝫ magis ptiet ad materiā
de btitudie. scđo ꝟo mō: stāte fruitiōe vlti finis ordiata
de⁹ ab eṫno determiauit nūq̄ cōcurrere ad aliquē actuꝫ
īordiatū circa qđcūq̄ obꝫ: ⁊ sic oīs actus voluntatis xp̄i
necio fuit ordiat⁹ circa ordiata ad vltimū finē: lꝫ illi act⁹
nō icluderenṫ i actu btīfico. Et cū dr̄ q̄ ꝑm portionē infe
riorē potuit velle cōmodū. ⁊ ꝑ ꝯñs velle sūmū cōmodū: ⁊
sic tādē deordinari. Dico q̄ ⁊ si hoc potuerit potētia re-
mota: ⁊ ꝑ ꝯñs deordīari in aliq̄ actu: potētia tñ ꝓpinq̄ ñ
potuit: q̄ꝛ de⁹ ordīauit nūq̄ cōcurrere ad aliquē actū ior
diatū. Et de hac potetia ꝓpinq̄ ⁊ remota. s̄. patuit. d. 12
⁊ clari⁹ patebit in. 4. d. 49. ¶ Ad scđaꝫ diff. dico q̄ nō
ē siṁe. Tū q̄ꝛ act⁹ respectu alicui⁹ incōmodi tpalis nō vr̄
Ad scđaꝫ. repugnare actui respectu sūmi cōmodi circa vltimū finē
act⁹ ꝟo culpabilis siue deordiat⁹ circa aliqđ tpale vr̄ sal
tē ꝟtualiter repugnare actui ꝑfecte ordiato circa vltimū
finem: pꝫ quia talis act⁹ ꝟtualr̄ auertit a fine: ⁊ sic nō vi-
dētur stare siṁ q̄ eadē volūtas ordiate ⁊ ꝑfecte sit vnita
vltīo fini: ⁊ ad illū ꝯuersa: ⁊ q̄ ꝟtualiter ab illo auertaṫ.
lꝫ eñ forte ñ repugnet formalr̄ (q̄ꝛ ista formaliter repu-
gnāt. s. ꝯuersio formalis ad vltimū finē: ⁊ auersio forma-
lis ab vltimo fine: que auersiones includunt formaliter
amorē ⁊ odiū vltimi finis) sed ꝟtualr̄: forte tñ ista repu-
gnantia includit incōpossitatē actuum: sicut aq̄ ⁊ calor in
summo dicūtur virtualiter repugnare: sic ꝑfect⁹ amor vl
timi finis ⁊ ordiat⁹ vr̄ repugnare virtualiter effectui amo
ris inordinati circa tpalia: pꝫ q̄ꝛ amor vltimi finis ordi-
natus includit cōuersionē vt q̄si effectū ad vltimū finē: ⁊
si talis amor ē ꝑfect⁹: vt fruitio ꝑfecta: icludit ꝑfectā cō-
uersionē ad vltimū finem: q̄ cōuersio ꝑfecta necio exclu-
dit oēm auersionē ab vltimo fine. Tū et q̄ꝛ actus volūta-
tis respectu cōmodi circa tpale nō vr̄ simpl̄r includi in
actu btīfico: q̄ volūtas btā ꝑfecte vniṫ vltio fini ⁊ vt sū-
mo cōmodo sibi: lꝫ q̄cūq̄ act⁹ ordinatus circa tpalia vr̄
icludi i actu ꝑfecto btīfico: ⁊ sic q̄cūq̄ actus deordinat⁹
nullo mō vr̄ posse stare cū actu ꝑfecte ordiato circa vlti-
mū finē. Tū et q̄ꝛ volitio vltimi finis ordiata: sꝑ includit
volitionem ordinatā eoꝝ q̄ sūt ad finem: q̄ꝛ oīs rectitudo
praxis circa ea quo sunt ad finem sēper accipiṫ ab ipso
fine: vt pꝫ a doc. i ꝓl. q. vlt. sed nō sic est đ actu incōmodi
circa tpale. ¶ Ad alias dif. pꝫ rñdeo ex hic q̄. s̄. dixi. d.
Ad alias diffinitio. 15. rñdēdo ad argumēta ꝑncipalia. Nec ē i cōueniēs du
os act⁹ ꝑfectos respectu alteri⁹ ⁊ alteri⁹ obi siṁ posse eē
i eadē volūtate: sicut pꝫ: q̄ꝛ si q̄s ꝑfecte ⁊ efficaciter dili-
git finē: siṁ ēt ꝑfecte p̄t diligere ea q̄ sunt ad fineꝫ. Siq̄s
ēt ꝑfecte diligit ꝓximū i deū ⁊ ꝑꝑ deū: ꝑfecte ēt diligit
ipꝫ deū: nō vr̄ tñ stare q̄ eadē volūtas eq̄ ꝑfecte ⁊ eq̄ in
tēse simul eliciat duos act⁹: vt al's ꝓbaui: ⁊ sic fruitio vl
timi finis ē intensius elicita q̄ q̄cūq̄ alius actus circa tē
poralia. Sed quomodo duo actus ꝑfecte dicunṫ posse sta
re vel nō posse stare: al's erit spetialis difficultas.

Ibi. Est igiṫ videdū. An potuerit mereri i pīo i
stāti. Hic doc. assertiue dicit q̄ volūtas aīe
xp̄i potuit mereri i pīo istāti sue creatiōis ex q̄ fuit ꝑfe-
cte vnita ꝟbo: q̄ꝛ oē hñs actū ꝑmū ꝑfectū: ⁊ obꝫ pñs in
rōe obi si ñ ipediṫ: ⁊ nō sit act⁹ ei⁹ iuccessiu⁹: sꝫ ꝑmanēs
p̄t agere ꝓ quocūq̄ istāti. dicit spālr̄ de actu successiuo:
q̄ꝛ vt successiu⁹ nō p̄t ꝓduci i istāti ꝑꝑ repugnātiā: sicut
mot⁹ nō p̄t fieri i istāti: cū hoc sit ꝯ rōnē formalē mot⁹: vt
patuit in pīo. d. 2. q. i. ⁊ in. 2. d. 2. q. 9. 11. ⁊. 12. Aliud ta
men est de forma: que licet per respectum ad agens im-
perfectum successiue ꝓducatur: tamen vt comparaṫ ad
agens ꝑfectū tota simul ꝓduciṫ: cū ipsa ⁊ oēs ꝑtes eius
habeant esse permanēs. ⁊ de hoc vide doc. in. 2. d. 2. q. vl
ti. De forma tñ q̄ habet esse indiuisibile nulla apparet
difficultas q̄n agens habens talē formam in virtute sua:
amoto omni impedimēto possit in instāti ꝓduci in passo
approximato disposito: ⁊ hmōi ē opō intellect⁹ ⁊ volūta
tis: q̄ indiuisibiliter ꝓducunṫ: vt patet a doc. in. 2. d. 2.
q. 4. Sed i aīa xp̄i i pīo instāti sue creatiōis ⁊ cōceptiōis
fuit volūtas ꝑfecta ⁊ iformata ꝑfecta gr̄a hñs obm per-
fecte pñs ꝑ intellm̄. s. ipsā trinitatē cui poterat velle bo-
nū ꝓpṫ se ⁊ nō ipediebaṫ ḡ ꝓ illo instāti potuit diligere
deū ꝓpṫ se: ⁊ siṁr ꝓximū ꝓpṫ deū. s. quē fuerit pñs per i
Instantia. tellm̄. ¶ Ibi. Cōtra rōnē hāc insto vt magis declaretur
Hic. doc. adducit vnā istātiā intēdēs ꝓbare q̄ act⁹ meri
tori⁹ vt sic nō possit eē i istāti creatiōis ⁊ cōceptionis ani
me: ⁊ rō stati hoc: null⁹ act⁹ q̄ necessario p̄supponit syllm̄
practicū et discursuꝫ sylli practici pōt fieri in instanti: pꝫ
q̄ꝛ discursus sylli practici nō fit in instanti. Et qđ non sit
fiat ondiṫ ex his q̄ exposui in. q. vl. ꝓlo. discursus enim
hmōi ꝑmo p̄supponit coḡnē finis: pꝫ q̄ꝛ pñcipia practica
sumunṫ a fine: vt ibi exposui: ⁊ post habita cognitiōe fi-
nis cognoscūtur pñcipia practica: et post media ad fineꝫ
acq̄renduꝫ: ⁊ tandē discurriṫ a pñcipijs cognitis ad vlti
mā ꝯclōnē cōsilij: q̄ cōclo perfecte practica est de medijs
respectu finis: ⁊ sic pꝫ qđ talis discursus non potest fieri
in instanti: sed actus meritori⁹ necio p̄supponit discursū
sylli practici: pꝫ q̄ꝛ talis actus ꝓcedit ex deliberatione.
sed deliberatio necio p̄supponit discursuꝫ sylli practici.
ergo aīa xp̄i non potuit mereri in instāti ꝯceptiōis sue.
¶ Rñdet doc. q̄ electio volūtatis nō necio p̄supponit dis Solutio.
cursū sylli practici: q̄ꝛ illa vt seq̄ṫ actū itell's ꝑfecti: qua
lis fuit aīe xp̄i: non p̄supponit illum intellm̄ discurrere.
sꝫ tm̄ p̄supponit actū itell's directiuū in verā praxim: qui
actus vt est itell's ꝑfecti: nō hr̄ in tali intellu ꝑ discursū:
alr̄ non esset intell's ꝑfect⁹. Expono tñ istā lr̄am cū dicit Expō lr̄.
Hmōi discursus ⁊ syllogicatio practica est ad h̄ q̄ habea
tur act⁹ electiu⁹ volūtatis ⁊ scđo iudicio ꝑ coḡnē practicā
voluntas eligit. Vult dicere doc. q̄ loquendo de intellu
ipfecto q̄lis est nr̄ ꝓ statu isto nō hꝫ actum imediate di-
rectiuū in verā electionem. nisi ille actus sit cognitio con
clusiōis sylli practici: ⁊ certuꝫ est q̄ non in eodē istāti hꝫ
coḡnē sanitatis: et principij sūpti a sanitate: et applicatio
nis principioꝝ assumendo minorē sub maiore: et conclō-
nis deducte. pus. n. tp̄e coḡscit sanitatē vt bonū conueni
ens nāe: ⁊ posterius tp̄e coḡscit h̄ pñcipiū. qđ ē ꝯueniēs
nature ē eligēdū ꝑ media q̄bus ꝯueniēti⁹ acq̄ri pōt. De
iñ ꝑtractat minorē sub maiori: sed sanitas ē bonū valde
ꝯueniēs nature. ḡ ē eligēda ꝑ media q̄bus ꝯueniētius acq̄
ri pōt: ⁊ q̄ꝛ media ꝯueniētia nō in istāti occurrunt intel-
lectui: discurriṫ in tp̄e per media illa: ⁊ tādē ꝯcludit tale
mediū esse ꝯueniens ad sanitatē acq̄rēdā: et sic cognitio
vltimata illi⁹ medij dr̄ cognitio ꝑfecte practica: q̄ posita
volūtas i eodē instāti pōt eligere: et illa cognitio vltima-
ta vocaṫ iudiciū: q̄ itell's iudicat sanitateꝫ debere eligi ꝑ
efficacē electionē talis medij. ¶ Seq̄ṫ. Et q̄n voluntas
eligit rō practica non discurrit. pꝫ q̄ꝛ talis electio tm̄ se-
quiṫ coḡnē cōclōnis deducte ꝑ syllm̄ practicū q̄ cognitio
dr̄ vltimū consiliū sylli practici. ¶ Sequiṫ q̄ꝛ facta con-
clōne practica sn̄iat de eligēdo. i. q̄ hita coḡne cōclusiōis
sylli practici: intell's ꝑ talē coḡnē dictat voluntati sanita
tē esse volēdā ꝑ tale mediū: qđ dictare est sn̄iare nō q̄ in
tell's hita coḡne ex se dictet aliq̄d esse eligēdū: sed illa co
gnitio formalr̄ est directiua: seu regulatiua: seu dictati-
ua praxis eligende: ⁊ sic intellectus hñs illam: dr̄ ꝑ illam
dictare: seu sn̄iare. ¶ Seq̄ṫ. Si ergo sn̄ia vltimata. i. vl-
timū dictamē de aliquo eligendo possit hr̄i sine discursu
p̄cedēte: ita ꝑfecte pōt volūtas libere eligere in instanti:
sicut p̄cedēte illo discursu: sed perfect⁹ i. coḡtēdo non di-
scurrit. sicut artifex i cytharicando non discurrit in per-
cutiendo cordas: nec syllogicat: al's videreṫ iperfectus:
et h̄ hr̄. 3. ethi. c. 10. ⁊. 2. physi. t. c. 86. lꝫ. n. cytharedus ꝑ
us acquisierit arteꝫ cytharicandi per multos discursus
sylli practici: tñ effūs ꝑfect⁹ non est necesse ipm̄ discurre
re in cytharicādo ⁊ cordas ꝑcutiēdo. Cū ḡ xp̄s a pñcipio
sue ꝯceptionis fuerit perfectus i coḡne oīum saltem ab-
stractiua. vt. s̄. patuit. d. 14. Seq̄ṫ q̄ potuit sine tali syl-
logicatione eligere: q̄ꝛ electio de se est actus simplex: pꝫ
q̄ꝛ electio est volitio vel ipsius finis vel medij ordinati ad
finē: vt cū q̄s diligit deū i se: vel ꝓximū ꝓpter deum ⁊ dr̄
Electio simpliciter simplex. electio actus simplex denoīatione extrinseca vt respicit
obm̄ simplex: qđ duobus modis potest intelligi: vel q̄ sit
simplex vt opponitur p̄cise alicui toti cōplexioni syllogisti
ce siue discursiue: eo mō quo dicimus q̄ syllus est orō: vl
vt precise opponiṫ complexioni alicuius ꝓpōnis: vtro-
q̄ modo electio pōt dici actus simplex: q̄ꝛ electio sequitur
cognitionem vel alicuius cōplexi ex terminis simplicib⁹
vel alicuius termini simplicis. Exemplum primi. Dilectio
proximi propter deū. Exēplum scđi. Ut dilectio dei in se.
¶ Hic tñ occurrūt nonnulle difficultates. ꝑma in h̄ qđ di
prima. cit: q̄ voluntas creata non ipedita pōt in eodem instanti
q̄ hꝫ esse mereri. h̄ nō vr̄ veꝝ ꝑma facie. ꝑmo q̄ꝛ si talis in
instanti sue creationis pōt mereri: seq̄ṫ q̄ in eodē instan
ti potuit simul esse in gr̄a ⁊ in pctō: probatur: q̄ꝛ in eodem
instāti quo voluntas p̄t mereri: p̄t ēt peccare: vt pꝫ a do-

cto.in.2.d.5.q.2.⁊ similiter.d.4.patet etiam per ratio-
nem:quia potens mereri est in statu vie.ergo in eodem in
stanti quo potest mereri potest etiam demereri ⁊ sic pecca
re.si ergo in instanti creationis potest mereri:in eodem in
stanti habet gratiam:cum actus meritorius sit a volunta
te informata gratia:vt patet a doc.in primo.d.17.sed per
te precis: in eodem instanti quo potuit mereri potuit de-
mereri ⁊ per consequens peccare: sed in eodem instanti
quo peccat habet gratiam patet quia in eodeȝ instanti po
test haberi actus meritorius.ergo in eodem instanti est
gratia:⁊ si in eodem instanti gratia non esset ⁊ actus me-
ritorius esset:sequeretur ꝙ causa aliquid causaret quādo
non esset:gratia enim causat parcialiter actum meritoriuȝ
in eodem instanti:⁊ quando causat est prior natura cāto:
vt supra patuit a doc.in.2.d.1.q.3.⁊.d.15.⁊.18.⁊.25.Et vi
de que ibi exposui precipue in.15.d. Sequitur ergo ꝙ si
gratia in eodem instanti sit in quo actum meritorium cau
sat:ꝙ etiam erit in eodem instanti in quo actum demeri-
torium elicit:⁊ sic gratia ⁊ peccatum simul erunt in eodeȝ
instanti. Nec valet dicere ꝙ sicut in gn̄atiōe forme sub a-
lis:puta quando ex ligno gn̄atur ignis:ꝙ in eodem instan
ti quo forma ignis generatur forma ligni corrumpitur.
ergo in eodem instanti quo peccatuȝ fit:gratia desinit es-
se:non est simile:quia forma ligni prius genita quieuit ī
aliquo tempore ⁊ in vltimo instanti illius temporis potest
non esse:sed si in instanti.a.ꝓduceretur in esse in eodem
instanti non posset non esse: q2 non est possibile ꝙ res in
eodem instanti quo accipit esse quod desinat esse:quia
tunc simul esset producta ⁊ corrupta: est eniȝ impossibile
angelum in instanti.a.creari:⁊ in eodem anihilari:vt pȝ a
Doc.in quolibe.q.12.Cum ergo gratia sit creata in eodē
instanti quo anima habet esse:⁊ per te in eodem instanti
potest esse peccatum.ergo in eodem instanti gratia annihi
lari non potest:quia tunc in eodem instanti quo creatur
annihilaretur.¶ Secundo videtur difficile saluare ꝙ ani
ma in eodem instanti conceptionis sue in quo accipit suū
Scd̄a diff. primum esse possit elicere actum meritorium: q2 talis
actus non potest haberi nisi prehabitis multis cog̃nibus:
que non videntur posse haberi in instanti:patet q2 si anima
meretur per aliquem actum.aut per actum circa vltimum
finem:aut per actum circa ea que sunt ad finem: non pri-
mo:quia anima christi per illum actum fuit perfecte bea-
ta:⁊ perfecte fruebatur essentia diuina. ergo ille actus
non fuit meritorius. Si secundo ille actus presuppo-
nit cognitionem finis:⁊ eorum que sūt ad finē:qui cog̃nes
in eodem instanti non videntur posse haberi:q2 tunc mul-
te cog̃nes perfecte possēt esse ī eodē intellc̃u:qd̄ videt̄ fal-
sum.¶ Tertio dubitatur in hoc quod dicit ꝙ intellectus
Tertia dif. anime christi non discurrit:q2 in hoc videtur sibi ꝯdicere.
Nā ī prolo.q.illa. An theologica sit scia nō hȝ pro incōue
nienti ꝙ intellectus beati non discurrat circa obiecta scd̄aria
relucentia in verbo.⁊.d.1.q.vlt.2.ꝓbat ibi ꝯ opi. Alex.ꝙ
intellectus angeli ꝟe discurrit: licet in tempore imperce-
ptibili:ergo multo fortius anima xp̄i:que licet habuerit
cog̃nē ī oīuȝ abstractiuam:loquendo de cog̃ne habituali:
quia habuit species omnium intelligibilium sibi concrea-
tas:non tamen videtur posse negari:quin ipse possit discur
rere saltem in aliquo tempore imperceptibili:⁊ si sic: tūc
non videtur ꝙ in eodem instanti sue cōceptionis potuerit
Rn̄deo ad mereri.¶ Respondeo ad primā diff.ꝙ si gratia ⁊ pecca-
p̄mam dif. tum opponerentur foꝛalr̄ esset impossibile saluare ꝙ ī eo-
dem instanti quo creatura habet esse possit operari meri-
torie:⁊ per consequens in eodem instanti peccare presup-
posita gratia in eodem instanti:quia tunc darentur duo ī
cōpossibilia ī eodē īstāti: q2 vt dixi.s̄.ī eodē instāti ī q̄ gr̄a
creatur nō pōt annihilari. Sȝ doc.subtili nulla ē difficul
tas:q2 ponit gratiā tantū opponi demeritorie pctō :vt pa-
tet ab ipso ī.2.d.28.⁊ ī.4.d.1.q.1.⁊.6.⁊.d.16.q.2.vbi vult
ꝙ peccatū ⁊ gratia nulla oppositione formali sint opposi-
ta:videlicet nec vt contraria:nec vt contradictoria: nec
vt relatiue opposita:nec vt priuatiua: neqꝫ vt disparata
nec ex natura eorum esse incompossibilia sed tantum de
meritorie:quia deus determinauit auferre gratiam ipsi
peccanti. Dico ergo ꝙ in eodem instanti quo voluntas
peccat:si tantum habet esse per instans gratia non anni-
hilatur:sed simul stat cum peccato:sed in tempore imme-
diato ad illud instans demeritorie annihilatur: sicut etiā
si deus in instanti.a.creat angelum in eodem instanti non

potest eū ānihilare:nec ī alio īstāti īmediato. q2 non dat̄ in
stās īmediatum instāti sȝ eū posset annihilare in tp̄e īme-
diato:vel in aliq̄ īstāti illius tēporis:sic in proposito si gra
tia ponatur hr̄e esse precise ꝑ instans:in illo instanti nō p̄t
annihilari:sȝ bn̄ in tp̄e īmediato ad illud instās:vel in aliq̄
instanti illius temporis. Nec valet dicere ꝙ ex q̄ gr̄a est in
diuisibil'r:ꝙ n̄ pōt ānihilari nisi ī īstāti: q2 h̄ nō īpedit quin
possit in tp̄e ānihilari:vt.s̄.patuit.d.3.q.1.h⁹.vbi oñsū est
a doc.qūo de⁹ potuit facere ꝙ aīa virginis tm̄ in vno instā
ti esset in pctō:⁊ ī tp̄e īmediato ad illd̄ īstās esset ī gr̄a:⁊ sic
potuit creari gr̄a ī tp̄e:sed de h̄ al's. Dico tm̄ ꝙ si gr̄a non
pōat hr̄e esse ꝑ īstans sed ꝑ aliqd̄ tp̄s:ꝙ in eodem īstāti q̄
aliq̄s peccat de⁹ pōt eā ānihilare:et tūc nō seq̄tur inconue-
niēs ꝙ sil' creet̄ ⁊ ānihilet̄.¶ Ad scd̄am diff.dico ꝙ facilis Ad scd̄am
est solo:q2 intell's ꝑfect⁹ ⁊ nō īpeditus p̄t ī eodē instāti sil'
p'la ītelligere:lȝ tm̄ nō eq̄ ꝑfecte: et intēse illa p'la sil' sicut
qd̄ lȝ seorsū:licet hec diff.req̄rat ꝓlixiorē tractatum:de q̄
al's erit sp̄alis s̄mo.¶ Ad tertiā diff.dico p̄mo ꝙ n̄ oīs dis- Ad tertiaȝ.
cursus requirit successionem tp̄is:sed sufficit successio na-
ture:vt.s̄.patuit in ꝓl.q.prius al'lata.h̄ āt loq̄tur de discur
su syllogistico q̄ req̄rit successionē tp̄is. ¶ Dico scd̄o ꝙ et
si intell's angeli possit discurrere ꝑ multa:non tm̄ est neces
se ipsum hr̄e cog̃nem vere practicam:ad quam possit sequi Alia r̄nsio.
vera electio:vt hēat eam per discursum syllogisticum qui
requirit successionem temporis.

Ibi hoc viso videndū est quid meruit. Hic doc.
primo ꝓbat ꝙ xp̄s non meruit sibi
fruitionē btīficā.Et in ista rōe supponit duo vt vera de fa-
cto.Prīo ꝙ in p̄mo īstāti ꝯceptiōis voluntas xp̄i perfectis
sime fruebatur essētia diuīa clare visa:et sic fuit ꝑfectissi-
me btā.scd̄o ꝙ p̄m⁹ act⁹ volūtatis elicitus fuit īmediate
circa finē vltimū clare visū.His suppositis pȝ rō qūo sibi
nō meruit fruitionē:q2 si sibi meruit aut actu elicito circa
ea q̄ sunt ad finē:aut circa ip̄m finem:nō p̄mo mō.vt pȝ ꝑ
scd̄ȝ s̄ suppositū p̄mū.n.actū elicitū hūit circa finē fruēdo
prius.s.q̄ aliquē actum haberet circa aliquid ad finem:et
si merituȝ fuit circa aliquod vel aliqua ob̄a visa in verbo.
naturaliter tm̄ precessit operatio circa ipsū fineȝ scilicet tri
nitatem vel essentiaȝ in tribus. hic remouet vnū dubium:
quia forte aliquis posset dicere ꝙ primus actus elicitus ab
anima xp̄i fuit circa ob̄a relucentia in ipso verbo:et sic illo
actu potuit mereri amando illa in ordine ad deum. Dicit
doc.ꝙ non:q2 ex quo essentia diuina fuit sibi perfecte p̄ns
in ratione ob̄i actus visi:et pri⁹ natura fuit sibi p̄ns q̄ ob̄a
scd̄aria:pȝ q2 visio ob̄i scd̄arij in essentia vt in essentia pre
supponit visionem ipsius essentie.et per ꝯn̄s prius natura
voluntas aīe xp̄i hūit actum circa essentiam vt in tribus
siue circa ipsam trinitatem:non.n.voluntas illa fuissȝ per
fecte recta si p̄us non habuisset actū circa vltimū finē cla-
re visū.Dicit.n̄.doc.in.4.d.49.ꝙ si beatus non sēꝑ frue
retur.quātū tenet̄ frui peccaret.de potentia eniȝ ordina-
ta pro quocunqꝫ instāti tenet̄ frui essentia diuiua clare vi-
sa:ergo ī illo īstāti p̄ori tenebat̄ frui ip̄a eēntia:⁊ nō ob̄is
scd̄arijs.Et qd̄ dicit ꝙ talis fruitio fuit circa trinitatē vel
circa essentiā vt in trib⁹:dȝ ītelligi ꝙ ipsa fruitio fuit rōe
essētie ī rōe ob̄i fruibil'.Rō.n.terminandi fruitionē ē essen
tia vt essentia:nō.n.ē rō terminandi vt ī tribus:nec ꝑsona
vt ꝑsona ē rō terminandi.ꝑsōe ergo terminant fruitioneȝ:
nō vt rō formal' terminandi.sȝ vt supposita in q̄bus est rō
formal' ob̄i fruibil'.vt clar̄ exposui ī p̄mo.d.1.q.2.Et quod
dic̄ ēt de ob̄is scd̄arijs:illa.n.ob̄a n̄ ꝑtinēt ad rōnē obiecti
fruibilis nec vt q̄ nec vt qd̄:qd̄.n.ꝑtinet ad rōnem obiecti
fruibil' ē foꝛalr̄ īfinitū supponēdo ꝙ īfinitas nō repugnet
entitati. Et qd̄ ꝑtinet ad rōnem obiecti fruibilis vt qd̄:in-
cludit ī se deitatē sicut sūt ꝑsōne diuīe:ob̄a āt scd̄aria hn̄t
tm̄ eē obiectiue ī ītellc̃u diuīo:vt patuit ī p̄mo.d.3.q.4.⁊.
35.36.43.ī.2.d.1.q.1.ī q̄l.q.14.⁊ ꝑ ꝯn̄s n̄ ꝑtinēt ad obȝ
fruibile nec vt q̄ nec vt qd̄:sȝ sicut ꝑfecta visio deitatis ex
sua rōe foꝛali.p̄mo terminat̄ ad deitatē:ex plenitudine tm̄
h⁹ visionis ē:ꝙ ēt termīet̄ ad ob̄a scd̄aria relucentia ī dei
tate:sic et fruitio ꝑfectissima p̄mo terminat̄ ad deitatē:et
ex plenitudine ꝑfectionis talis fruitionis ē ꝙ ēt terminet̄
ad illa ob̄a scd̄aria:⁊ sic pȝ qūo fruitio taliū ob̄oꝝ nō sit es
sētialr̄ btītudo.sȝ tm̄ ē q̄d ꝯcomitās ad ꝑfectā btītudineȝ
essētialē de q̄ erit s̄mo ī.4.d.49.¶ Seq̄t̄ Nec actu frui-
tōis q̄ fruebatur trinitate meruit eā fruitioneȝ. Hic ꝓbat
scd̄m principale:vȝ ꝙ aīa xp̄i n̄ meruit actu circa vltimū fi
nē clare visū: q2 ille fuit ꝑfecta fruitio.si.n.ꝑ illum actuȝ

meruisset fruitionem btīficā:idē fuisset simplr meritū τ p̄miū:pȝ:qꝛ ille actus fuit pfecta fruitio. Dicere ḡ ꝙ p il lū actū meruit fruitionē:nihil aliud ē dicere ꝙ hūit fruitio nem qꝛ hūit fruitionem:vel ꝙ meruit fruitionem qꝛ ha buit fruitionem:nullus enim act⁹ ē meritori⁹ sui ipsi⁹ lȝ possit esse meritorius alterius:igit̄ de⁹ liberaliter sine ali quo merito p̄cedēte coiūxit volūtatē istā p fruitionē vltio fini:τ ita nō meruit sibi fruitionē. Vñ Aug.13.d tri.c.19. dic̄ ꝙ i reb⁹ p tp̄s ortis sūma gr̄a ē ꝙ hō i vnitate psōe ē deo coiūct⁹:τ q̄uis loq̄t̄ d gr̄a vniōis.i.gratuita dei volū tate vniēte:tñ ad vnionē istā cōcomitāter seq̄t̄ gr̄a fruitio nis d scō:τ iō fuit sūma gr̄a (loq̄ndo d gr̄a fruitiōis) sine meritis p̄cedētib⁹.¶ Hic tñ occurrūt duo pua dubia quo rum primū ē circa hoc qd dic̄.ꝙ act⁹ ñ ē meritori⁹ sui met: qꝛ doc.i.2.d.7.dicit ad litteram:boni act⁹ āgeli boni siue btī nō erūt irremunerati:illi q̄dē boni act⁹ includunt̄ in primo actu:qꝛ p̄cedūt ex pfectione act⁹ btīfici:sed q̄tuȝ ad accidētale p̄miū qd pñt habere q̄libet act⁹ ē sibi p̄miū. Pariformit̄ dico hic ꝙ eadē fruitio erit sibi p̄miū : τ sic idē act⁹ poterit eē meritori⁹ p̄mij:τ sil' eē p̄miū. ¶ Scdȝ dubiū ē i hoc quod dicit:ꝙ p p̄mū actū circa finē nō potuit mereri fruitionē:qꝛ ex q̄ ista sūt sepabilia.s.act⁹ q̄ ē frui tio:τ rlō q̄ fūdat̄ i illo τ termiat̄ ad obm btīficum. Et hoc patet a doc.i quolibetis.q.14.vbi doc.vult ꝙ possit eē vi sio deitatis:sine relōne ad ipsam:nec sequitur ꝙ videns actū btīficū videat obm btīficū nisi videret illuȝ sub illa ratione qua terminatur ab obm beatificum:sic dico de ac tu fruitionis.posset ḡ dici ꝙ idē actus vt libere elicitur a volūtate aīe xp̄i dr̄ fruitio dr̄ meritoria quia elicitur p̄pter ipsum vltimum finem.τ ꝙ dicitur actus beatificus prout includit relationē qua formaliter termiatur ad obȝ bea tificū:τ sic p p̄mū actū elicitū circa vltimū finē potuit me reri fruitionē btīficā:nā ille act⁹ vt prīo elicit̄ a voluntate erit p̄or relōne:qua formalit̄ terminat̄ ad obm beatificuȝ τ vt est actus beatificus:ḡ in illo priori potuit esse actus meritorius. ¶ Vñ deo ad primuȝ : ꝙ aliud est loqui de pre mio accñtali τ aliud eēntiali: p̄miū.n.accñtale presuppo nit essentiale : τ tale p̄mium eēntiale nūꝙ auget̄ :nec mi nuit̄:sed semp mānet idē peit⁹ inuariatū:qd ē fruitio per fecta obi btīfici:premium vero accñtale potest augeri per alium τ alium actum vltra actum beatificū essentialem : τ illi actus non erunt irremunerati:puta actus quibus ob sequunt̄ nobis:sed erunt p̄mium accñtale.i.ꝙ illi actus i cluduntur in actu pfecte beatifico:non vt' ptinentes ad p̄ miū essentiale:sed vt pertinentes ad premiū accñtale:pro q̄to ḡ illi actus perficiūt volūtatem ex plenitudie pfectio nis act⁹ beatifici essentialiter dn̄r p̄mium accñtale : τ sic illi actus boni dicūt̄ remunerati:sic intelligēdo ꝙ volun tas beata eliciēs illos actus p illos remunerat̄.i.ꝙ per il los recipit premiū accñtale:qꝛ recipit eos vt' pficientes ip sam:p q̄to includunt̄ in prīo actu btīfico:sed nō est mo do simile de actu beatifico essentialiter. Si enim ille act⁹ diceret̄ meritorius τ esset p̄miū ipsius aīe merētis:ex hoc diceret̄ p̄miū:qꝛ eliceret̄ ex plenitudine pfectionis alteri us actus. Sed de hoc in.4.d.49.¶ Ad scdm dico ꝙ aliud est loq̄ de potentia dei absoluta:τ aliud ordinata :de pō i dei absoluta potuisset de⁹ ordinasse ꝙ eadē fruitio elicita circa obm clare visum vt' p̄or relōne q̄ formaliter termina tur ad obm btīficū clare visum esset actus meritorius:τ ꝙ eadem fruitio vt includens talem relationeȝ dicatur act⁹ beatificus eēntialiter:de pō tñ dei ordinata deus ordina uit fruitionē obi clare visi esse simpliciter actum beatifi cū:τ sic de facto τ de pō dei ordinata actus elicitus a vo lūtate cōphēsoris est simplr actus btīfic⁹ : imo essentialit̄ btītudo:τ talis actus includit duo:vȝ q̄litatē absolutam τ relationē realē qua actus terminatur ad obm btīficuȝ. ¶ Sed tūc vr̄ seq̄ ꝙ btītudo eēntialis non significet ali quid vnum p se sed tm vnū per accñs:qꝛ aggregatū ex q̄ litate τ rlōne qd vr̄ incōueniēs. Tū qꝛ cā p se debet esse effectus p se. Tū qꝛ obi p se est assignandus act⁹ : q̄a per se. ¶ Dico ꝙ btītudo per se sigñat fruitionē τ nō ipsam re lationē:nisi tm cōcomitāter:qꝛ ad talē τ talem actum cōco mitat̄ relō terminata ad obm:τ cū dr̄ de cā p se τ de obo per se:dico ꝙ effectus p se productus est ipsa fruitio abso lute sūpta:sed ad talem effectum p se p̄ductū cōcomita tur illa relō. Et hoc magis ptinet ad materiā de btitudie i 4.d.49. ¶ Ibi. Sed ꝯ gliosi⁹ ē habere p̄miū p̄ merito q̄ sine merito. Hic doc. itēdit p̄bare ꝙ volūtas aīe christi

Primū dubium.

Scdm dubium.

Ad primū dubium.

Ad tertiū

Obiectio.

Solutio.

meruerit btītudinē essētialē p duas rōnes:quaꝝ p̄ma est ista: qꝛ ad maioreȝ gl'iā aīe xp̄i vr̄ ptinere.acquirere p̄mi um per opus meritorium q̄ si absolute def̄ ei sine merito. scd̄a est:qꝛ prioritas nature vr̄ sufficere ad meritum.cum igitur inter voluntateȝ et actu in elicitum possit esse priori tas nature.vr̄ ꝙ h sufficeret ad merendū fruitionē:vel sal tem idem actus vt prior natura se ipso pōt esse meritori⁹ sui ipsius. ¶ Respondet doc.ad primam rōnem et dat du plicem rñsionem valde singularem prima est ꝙ p̄miū est i duplici dr̄ia. Nam qddam est ita perfectum et excellens: ꝙ p nullum actū meritorium acq̄ri pōt. Aliud est qd non pōt coiter acq̄ri nisi p actum meritoriuȝ:τ h non est ita ex cellens:loquendo de premio p̄mo modo. Dicit Doc.ꝙ no bilius est hr̄e actum ad quē non potest precedere meritū ex liberalitate dantis: q̄ hr̄e actum debilioreȝ cuȝ multo merito precedēte:et talis fuit act⁹ aīe xp̄i q̄ pfecte coniun gebatur deo vt obo btīfico. ¶ Si dicat̄:ex q̄ oē p̄miū essen tiale q̄tūcūq̄ minimū:simpliciter excedit quantuncunq̄ a ctum nr̄ȝ meritoriū:loquēdo de actu nr̄o q̄ ad sbam τ iten sionem actus quo ēt ad oēs circūstātias morales nullus enim act⁹ nr̄ ex nā actus q̄tūcūq̄ intensus τ pfect⁹ τ opti me circunstantio natus circunstantijs moralib⁹ de ꝯdigno meret̄ fruitionem btīficā.vt pȝ a Doc.i p̄mo.d.17.τ si tal' act⁹ dicat̄ meritori⁹ de ꝯdigno:hoc p̄cise ē a volūtate di uīa acceptāte talē actū dando sibi cōdignitatē. Dr̄.n.tūc cōdign⁹ vita eterna p̄ q̄to ē acceptus:non vr̄ ḡ valere ꝙ p̄pter excellētiā p̄mi non sit aliquis actus meritorius res pectu illius:cum mīmū p̄miū q̄si iproportionabilr̄ excedit oēȝ opōnē nr̄aȝ ēt pfectissimā. Sicut ḡ volūtas diuia acce ptat actū nr̄ȝ nō ex nā act⁹ sed ex sua mere libalitate vt di gnū vita eterna:q̄re ēt nō potuit acceptare aliquē actum aīe xp̄i:vt meritoriū vite eterne nō ex nā talis actus:cum nullus talis sit meritorius sed ex sua maxia liberalitate. ¶ Dico:ꝙ et si voluntas diuina potuisset ab eterno ordi nasse oē premium ēt perfectissimū precedere meritū.tñ lo quendo de facto et congruo vr̄ ipsam ordinasse fore aliqd premium ita excellens ꝙ per nullum meritum acq̄ri possit Et h satis cōgruū est:quia sicut in esse nāe dat̄ aliq̄ essētia creata q̄ non possit subeē cāūtati create sed precise cāūtati diuie:ita vr̄ ꝙ volūtas diuia in gñe moris ab eterno volue rit esse aliquē actum ita excellentem q̄ ad ipsuȝ nullū me rituȝ precederet. ¶ Si dicatur ꝙ h nō vr̄ sil' e eē de gñe mo ris:qꝛ ꝙ detur natura q̄ nullo modo possit subesse cāūtati create:h nō ē ex sola rōe volūtatis diuie:sed qꝛ talis nāē talis entitas precise:ꝙ est simplr icābilis a quocūq̄ agē te creato : repugnat.n.angelo posse cāri ab aliquo agente creato: nec volūtas diuia posset facere nām angelicā pos se creari vel annihilari ab agente creato.sed non est sic de premio:qꝛ ex q̄ illud dat̄ libe a volūtate diuia sic vel sic acs ceptāte act⁹ nr̄os in ordine ad illud:ita potuit acceptare a ctum aīe xp̄i vt meritoriū tal' premij:imo potuisset simplr nullo merito precedēte beatificare omnem creaturam rō nalem.vt patet a doc.in.2.d.5.q.2. ¶ Dico ergo:ꝙ h non est assignāda aliqua rō ex pte illi⁹ p̄mij:nec ex parte excel lentie illi⁹:qꝛ etiā excellentissimū creatū potuit ꝯferri rō ne meriti p̄cedētis. Sed ex pte volūtatis diuie ē assigna ri p̄ rōe sūma liberalitas:et sūma ꝯdescēsio.vȝ ꝙ ex quo fuit sūma ꝯdescensio volūtatis diuie q̄ voluit nām hūanaȝ vniri verbo in vnitate p sone:ita debuit esse sūma ꝯdescen sio ꝙ respectu illi⁹ nature sic assumpte daret̄ tā excellens p̄miū:ꝙ ad ipsum noluerit esse aliqd meritū precedens Et sicut ista vnio p sonalis nature assumpte fuit tāte excellen tie:vt ad ipsam nullum meritum q̄tūcunq̄ intensū potuit precedere:vt pȝ a Doc.in.4.d.2.respectu.n.talis vnionis nullum fuit meritum precedēs:sic etiā talis nā assumpta debuit ordinari ad tale premiuȝ respcū:cuius nulluȝ foret meritum precedens. ¶ Pōt etiā assignari alia rō ꝯparādo nām assūptam ad grām:et alias naturas humanas sil'r ad grām:sicut ꝯgruū fuit ad vnionē nāe humāe seq̄ sūma grā nullo simplr merito:nec digni:nec ꝯdigni:nec congrui p̄e cedente. Loquendo de actu meritorio:nullus.n. fuit actus meritorius:nec de digno: nec cognito nec de congruo respe ctu illius grē:lȝ ad talem vnionem sequeretur summa grā de cōgruo. Et sicut ipsa nā assūpta per passioneȝ sine preui sā siue exhibitā meruit oībus hoīb⁹ q̄tum fuit ex se gratiā vt patebit in.d.seq̄nti: τ sic respectu gratie aliorum fuit meritum precedens. vȝ passio christi exhibita vel preuisa τ similit̄ passio illa meruit oībus ex ꝯñti vitam et ernam qꝛ

Dubiū

Responsio

Obiectio

Solutio notanda

meruit eis grāz q̄ ē ꝑncipiuz oīs meriti ⁊ meruit oībus apitionē ianue paradisi q̄tū ad sufficiētiā lz nō oīb⁹ quantū ad efficaciā.vt patebit.d.sequēti. Sicut ergo habuit sūmā grām nullo merito ꝑcedente:ita hr̄e debuit sūmuz premium nullo merito ꝑcedente:ita vt deberet esse vna nā in esse moris q̄ sicut ꝑcedit oēs alios beatos:loquendo de hominibus quo ad gratiā quā hūit sine merito:ita debuit ꝑcedere q̄ ad ꝑmiū qđ debuit hēre nullo merito ꝑcedēte.❡Ibi.Alr ponendo φ act⁹ ille potuerit cadere sub merito:⁊ si gl'osi⁹ fuisset hn̄ti actū meruisse illū φ non meruisse:non tn̄ simpl'r est gl'osi⁹. Hic doc.assignat vnam aliam cōgruētiā satis singularē:quare ad premiū aīe xp̄i non debuit ꝑcedere aliqđ meritum. Et stat i hoc φ aliud est loqui de premio vt cōparatur ad ꝑsonā premiatā:⁊ aliud est loq̄ de premio simpl'r vt ꝯpaṙ ad statū glīe absolute p̄io mō gl'osius ē ꝑsonā ꝑmiatā mereri ꝑmiū φ hēre illud sine merito.scđo mō gl'osi⁹ est in statu illo felici eē aliqđ premiū respectu cui⁹ nullum precedit meritū:vt ibi ꝯpleanṫ oēs gradus ꝑtinētes ad perfectionē illi⁹ stat⁹:decēs.n.ē propṫ alios btōs ⁊ ꝑpṫ ꝑfectionē illius stat⁹ φ ibi īueniant oēs gradus ꝑncipales in actibus btificis:vt actualis beatitudo aīe xp̄i sit maior btitudine oīum creaturarum. Nā ibi sunt aliq̄ bti q̄ nūφ fuerūt inimici actual'r pctō actuali vt multi īnocētes:vt patet de puulis baptizatus:⁊ de m'tis aliis sctis adultis vt de Jo.baptista ⁊ aliis:sunt ēt multi alii q̄ aliqn̄ fuerūt inimici supple pctō actuali:vt mortaliter peccantes ⁊ postea penitentes. Est etiam ibi beata virgo mater dei que nūφ fuit inimica actualiter ratione peccati actualis nec ratione peccati originalis:fuisset tn̄ nisi fuisset preseruata:igiṫ decens fuit φ eēt btitudo alicui⁹ ꝑsone sine oī merito ꝑcedente:⁊ pz ista ꝯn̄a:q2 sicut in statu illo sunt aliqui qui nūφ peccauerūt mortaliter:⁊ meruerunt btitudinem si erunt adulti:si vero nō erant adulti illā christus eis meruit:⁊ sunt aliqui qui post pctm̄ mortale actuale per pniam meruerūt sibi btitudinem:⁊ est ibi btā virgo mater dei:q̄ nullū simpl'r pctm̄ hūit ⁊ meruit sibi beatitudinē. Cū ḡ aīa xp̄i nullū pctm̄ hūerit si sibi meruisset beatitudinē.i tali statu non erunt oēs gradus principales ꝑtinētes ad ꝑfectionē illius status:patet quia btitudo aīe xp̄i nō excederet btitudinē ꝟgis m̄ris. Si dicaṫ φ excedit intensiue:dico φ h̄ non valet:q2 gradus ꝑficiētes illum statum btitudinis nō attenduntṫ ƀm intensionē ⁊ remissionē:pz q2 ēt gradus btitudis illoꝝ qui meruerunt post pctm̄ actuale sic distinguiṫ in illis:φ in vno ē intensior btitudo ⁊ in alio minus intensa:non destinguitur ergo quo ad intensionē ⁊ remissionē:sedꝑcise ƀz aliā ⁊ aliā rōnē formalē ⁊ suo mō specificā:sicut etiam ad perfectionē vniuersi ꝑncipal'r ꝑtinet distinctio speꝝ que perfectio nō attendiṫ penes intensionem vel remissionem. Sic in ꝓposito. Et ḡ compleret stat⁹ ille btitudinis aīa xp̄i debuit hr̄e premiū nullo merito precedēte:nec iō aīa xp̄i fuit igloriosior:q2 si act⁹ potuisset cadere sub merito aīa illa potuisset mereri illum nisi fuisset preuēta actu btifico:⁊ sic preueniri ex liberalitate dātis est maioris nobilitatis:sicut si mihi daretur illud quod habeo in fine totius laboris meritorij meriti:⁊ ideo magis est ad decorem status btoꝝ:vt dictum est.❡Ibi.Ad scđz dico. Hic doc.soluit scđam instantiā ⁊ solutio stat in hoc φ prioritas nāe p̄oe precedētis actū nō sufficit supple ad meritum:q2 non est meritum nisi in aliquo actu elicito a volūtate vel in passione accepta a volūtate q̄ libere acceptare nō pt̄ nisi mediāte actu elicito:⁊ ideo prius acceptatur act⁹ elicit⁹ φ passio:⁊ ꝑprie ⁊formal'r est meritū i actu quo acceptaṫ passio. Et passio illa magis dṙ meritoria materialiter:q2 illa nō pōt dici recta ⁊ accepta vt meritoria a volūtate diuina nisi ꝓ q̄to acceptaṫ a volūtate conformiter se hn̄te r'ke supiori ❡Sequiṫ:sed volūtas vt prior nā nō hz aliquē actū vel passionē acceptam a voluntate rōne cui⁹ potuit mereri actū btificum:q2 ille act⁹ ꝑcessit oē meritū:hoc sic dz intel'ti φ act⁹ btific⁹ fuit simpl'r ꝑm⁹ act⁹ volūtatis aīe xp̄i:⁊ sic h̄ voluntas eliciens actū dṙ por nā actu btifico ⁊ non tn̄ voluntas vt volūtas: sed volūtas vt actu eliciens dicitur prior actu elicito:⁊ vt sic nullum actum meritoriū dicit.❡Sequiṫ:nec idē actus est meritū ⁊ ꝑmiū:hic soluit aliam ꝑuā istātiam.s.adductā:vbi dixit φ saltē idē actus vt por nā seipso potest esse meritorius respectu suipsi⁹:rn̄det dicens:φ idez actus simpl'r non potest dici meritū et premium:quia alterum excedit:vt premium:sequeretur.n.φ idem actus respectus sui ipsius esset excedens et excessus:q2 vt premiuz excedens:et vt meritum:excessus. Tum etiam:q2 hoc esset dicere φ meruit:q2 deus dedit meritū. Si.n.ille act⁹ beatificus esset actus meritorius. et ille actus est simpl'r datus a deo:ergo esset meritorius:q2 datus a deo:qđ nō vṙ:q2 actus meritorius est in ꝑtāte merentis:sic φ voluntas que dṙ mereri non se hēat passiue tm̄ ad illum actū: sed etiam actiue et libere:vt pz.d.17.primi.❡Si dicaṫ φ ille actus beatificus:et si principaliter fuit a voluntate diuina fuit tn̄ a voluntate anime xp̄i minus principaliter elicitus:et sic potuit dici meritorius:q2 in ꝑtāte voluntatis merētis.❡Dico:φ hec instantia hz solut ab illis q̄ tenēt φ act⁹ btific⁹ sit tm̄ a volūtate diuia suppositi.ḡ φ h̄ sit veꝝ:pz ad istātiā.sed de h̄ erit qō i.4.d.49.
❡Sequitur:lz idē actus in xp̄o possit esse ꝑmiū sibi:⁊ cū h̄ meritorius aliis:h̄ pz q2 actus vt meritorius ꝑsone eliciētis actū:necessario ꝑcidit ꝑmiū corrn̄dēs illi actui. ⁊ ꝑ ꝯn̄s idē actus non est meritori⁹ ⁊ btificus:q2 tūc idē esset por et posterior:excess⁹ et excedens respectu eiusdē:ƀz idē actus btificus pōt esse meritorius aliis:q2 vt sic est prior ꝑmio corrn̄denti.❡Si dicatur φ si act⁹ aīe xp̄i btificus fuit meritorius aliis ꝑmiŷ eterni:vṙ sed φ illud ꝑmiū aliis retribuendum excedat actū btificum aīe xp̄i pz q2 ꝑmiū excedit meritū.❡Dico φ loquēdo de premio et merito in eadem persona:sp ꝑmiū excedit meritū loq̄ndo vero de merito in vna ꝑsona ⁊ de ꝑmio in alia nō ē necesse ꝑmiū excedere meritū:⁊ sic fuit in proposito:potuit.n.voluntas diuina acceptare actum btificuz aīe xp̄i vt meritoriū aliis ꝑsonis a persona xp̄i. ❡Ibi. Sz nunquid meruit sibi ipassibilitatē aīe ⁊ corpis. Hic doc.mouet bonam diffi.posito.n.φ anima xp̄i nō meruerit fruitionem:an potuerit mereri impassibilitatem aīe et corporis que cōcomitatur vt posterior ipsam fruitionez. Rn̄det ꝑmo adducendo rn̄sionez magistri q̄ vṙ dicere φ meruit hmōi impassibilitatem. Sed ꝯ h̄ arguit doc.probando φ non potuit mereri impassibilitatem:q2 talis impassibilitas infuisset si non fuisset ꝑ miraculum īpedita:q̄tū est ex rōne sui añ omnem actum cātum illius ꝑsone:et ꝑ ꝯn̄s non potuit cadere sub merito illius ꝑsone:dṙ.n.qs mereri ꝯcomitanter impassibilitatem:⁊ al's dotes corporis q̄ mereṫ fruitionem ad quā dotes concomitantur vt ad actum perfecte btificū:⁊ ꝑ ꝯn̄s qs non mereṫ ꝯcomitanter ipassibilitatem q̄ non mereṫ actū btificū ad quē ex se cōcomitaṫ:cuz ḡ volūtas aīe xp̄i nō meruerit actū btificū ad quē necio ꝯcomitatur ipassibilitas (loquendo de necessitate determinationis volūtatis diuie q̄ determinauit φ in eodem instanti q̄ act⁹ btific⁹ inest aīe φ in corpore illi⁹ sequaṫ ipassibilitas) ⁊ illa stati ifuisset añ omnem actuz elicitū illius volūtatis:si ꝑ miraculū diuie volūtatis redūdātia btitudinis illius aīe non fuisset suspensa:et ꝑ ꝯn̄s ad ipsam non potuit esse meritū:quia precise daṫ vt ꝯcomitans fruitionem ad quam nullū ꝑcessit meritum:lz fuerit īpedimentū ꝑ miraculū diuinū:ne statim cōcomitaretur.❡Ibi. Pōt dici. Hic Doc.nō intēdit improbare magrz:sed magis exponere. Dicit ergo sic pōt dici pie sentiēdo cū magro ⁊ pie glosando:φ q̄uis nō meruerit directe ipassibilitatem vtriusqz.s.aīe ⁊ corpis:meruit tn̄ amotōez ipedimēti ꝓpter qđ non infuerunt statim.s.destitionē miraculi ꝓhibētis redundantiam glīe in portionē inferiorem et in corpus.

Ad argumēta principalia doc.ꝑncipal'r cōtra duo arguit.ꝑmo arguit probādo φ xp̄s nullomō meruerit. Et scđo posito φ meruerit arguit probando φ non potuit mereri in ꝑmo instāti sue ꝯceptionis. Quātū ad ꝑmū arguit sic potens mereri pōt et peccare:pz ista:q2 exn̄s in via si actu pōt mereri actu potest peccare:hoc pz a Doc.in.2.d.4.⁊.d.5.q.2. sed xp̄s nō potuit peccare:vt.s. patuit in isto tertio.d.12.φ aūt nō potuerit peccare:pz q2 volūtas xp̄i fuit ꝑfecte cōiuncta deo in ꝑmo instāti ꝯceptionis sue.❡Rn̄det doc. et rn̄sio est satis clara ex hiis q̄ exposui.s.in corpore qōnis. Rn̄sio tn̄ stat in h̄ φ affectio iusticie potest separari ab affectione commodi:vt.s. aliquis affectione iusticie sūme coniungatur fini:ita φ nullomō possit iniuste velle vel peccare:tn̄ non sic coniungiṫ affectione commodi vt hēat sūmum bonū sūme sibi coniunctū:qn ēt possit pati:

Obio.
Solō.
Instantia.
Solō.
Rn̄deo
Q3 btā ꝟgo nunφ fuit īimica deo.

ꝛ ꝑ ꝯñs mereri:vt.ſ.patuit. Expono tñ aliq̄ dcā in iſta littera. pꝛio cū dicit: ꝙ licet perfecta cōiūctio fini ꝑfecte q̄etans ſm oēm modū ipm cōiunctū.ſ.ſm affectionem iuſticie ꝛ ſm affectionē ꝯmodi:in q̄ vr̄ dicere: ꝙ voluntas
Diffic. val de bona. btā ſit ꝑfecte q̄etata ſm affectionem cōmodi,: q̄rit̄.n.an affectio commodi in volūtate btā p̄cife accipiat̄ pro inclinatiōe naturali ipſi⁹ volūtatis:aut ꝓ actu elicito cōformiter tali inclinatiōi naturali:null⁹ ali⁹ modus videt̄ dādus:vt patuit in.2.d.6.q.2. Si pꝛio mō:hoc nō vr̄ veꝝ de quacūq; volūtate creata:qꝛ in oī volūtate creata eſt īcliatio naturalis ad ꝑfectiſſimā btītudinē q̄ poſſibilem creari: vt pꝫ a Doc.i.4.d.49.q.9.ḡ non ꝑfecte q̄etat̄. Si ſcd̄o mō:ḡ peccat talis volūtas:qꝛ volūtas ſeq̄ns p̄cife nālē inclinationē vt rl̄aꝫ ſui act⁹ vr̄ peccare:vt patuit in.2.d.6.q.2.tenet̄.n.ſeq̄ rel̄am ſupioꝛē ꝛ nō appetitum naturalē.
Rñſio. ¶ Rñdeo ꝙ nō oīs volūtas btā ſm naturalē īcliationē ī ſe ē ꝑfecte q̄etata:qꝛ nō hꝫ tātā btītudinē ad q̄tā eſt naturalis īcliatio pꝫ qꝛ talis īcliatio ē ad ſūmā btītudinē poſſibilem creari. Dr̄ tñ ꝑfecte q̄etari q̄tū ad hoc ꝙ eſt ꝑfecte vnita obō btīfico vt ſūmo ſibi cōmodo:lꝫ nō ſumme attingatur:q̄tū eniꝫ ad obm btīficū nulla appet differētia inter btōs:cū idē ſit oīum obm ꝛ ſub eadē rōe ſimplicit̄: tñ q̄tū ad modū attigibilitatis ipſi⁹ obi: ſiue ꝑ actū ītellect⁹.ſiue volūtatis:btī adinuicē drn̄t:qꝛ vn⁹ p̄t illd̄ obꝫ intēſius videre ꝛ ītēſi⁹ eo frui:ꝛ ſic erit diſparitas q̄tū ad btītudinē formalē ſiue q̄tū ad viſionē obi ꝛ fruitionem eiuſdem:ꝛ ſic hñs pl̄a merita ꝑfectius intuet̄ obm btīficū:ꝛ ꝑfecti⁹ illo fruit̄. Dico ḡ ꝙ oīs volūtas btā ē ꝑfecte q̄etata ſm affectionem cōmodi ſiue ſm naturalem inclinationē: ꝓ q̄to cōiungit̄ ſummo bono ꝛ ſumme ſibi cōmodo.ſ.ipſi deitati vt obō ſūme btīfico:non tñ q̄libet eſt ſumme q̄etata q̄tū ad modū attingēdi illud obm: nā q̄lꝫ voluntas creata nō tm̄ appetit obm btīficū vt ſibi ſūmum cōmodum:ſꝫ ēt nālr̄ appetit ſūme illi coniungi per ꝑfectiſſimā viſionē ꝛ fruitionē poſſibilem creari. ¶ Si dicatur ḡ volūtas btā non eſt ꝑfecte q̄etata.
Obio. ¶ Dico q̄ ꝛ ſi nō ſit ꝑfecte q̄etata ſm ſuā nālē inclinationē:eſt tñ perfecte q̄etata q̄tū ad actū elicitū voluntatis:qꝛ p̄ciſe tm̄ bonū vult q̄tū volūtas diuīa vult eā habere:vt patebit in 4.d.49.
Solutio. ¶ Si dicat̄:ḡ nō eſt ꝑfecte q̄etata q̄tū ad affectionem cōmodi.
Inſtātia bōa cū ſolutione. ¶ Dico ꝙ ē ꝑfecte q̄etata ꝓ q̄to habet ſūmū cōmodū ſibi cōiūctū. Et hoc ītēdit doc.lꝫ nō ſit ſūme q̄etata q̄tū ad oēꝫ modū hñdi illd̄. Et loq̄ndo de affectione cōmodi q̄ ad actū elicitū volūtatis ſequētem affectionem cōmodi. Dico ꝙ voluntas illa ē ꝑfecte recta ꝓ q̄to elicit actū cōformiter inclinationi naturali q̄ ē ad ſūmū cōmodū ſibi:qꝛ vt ſic nō tm̄ elicit actū vt cōformē tali inclinationi naturali:ſed ēt vt cōformē rl̄e ſupiori: nō eēt tñ recta,ſi eliceret actū vt cōformē īclinatiōi naturali q̄tū ad modū hñdi illud ſūmū bonū:qꝛ tunc actu elicito vellet ſūmā viſionē ꝛ ſūmā fruitionē q̄les volūtas diuina nō vult eā hēre:vult.n.eā tantā hr̄e q̄ta corrñdet meritis eius.
Itē alia. ¶ Si iterum dicatur ſi ſm affectionem commodi ſiue ſm naturalē īclinationē nō hꝫ tantā fruitionē q̄tam appetit:ḡ ille appetit⁹ naturalis erit ibi fruſtra.
Solutto. ¶ Rñdet Doc.d.49.4.q.9.ꝙ illud ē ꝓprie fruſtra qd̄ caret perfectione ſua ꝛ fruſtratur ea ſm totā ſpēm: nō tñ ē fruſtra ſi caret illa in aliq̄ īdiuiduo:vt pꝫ ī orbatis ꝛ mōſtruoſis:ſic aūt nō ē ī ꝓpoſito:qꝛ aliq̄ ſūt btī q̄ perficiūtur ſm appetitū eoꝝ naturalē:alij āt nō:ꝛ iō n̄ fruſtratur ſm totā ſpēm:ħ ille:pꝫ.n.ꝙ appetit⁹ aīe xp̄i fuit ꝑfectiſſime ſaciat⁹:cū hūerit ſūmā btītudinē poſſibilem creari.
¶ Aliud exponēdum ē ibi.ſ.ꝙ btūs ſm affectionem iuſticie:vult pꝛio bonū deo ꝛ ſecundario ſibi:ꝛ affectione cōmodi vult ſꝑ ſibi bonū. De affectiōe iuſticie dꝫ ſane intelligi:ſi.n.volūtas btā pꝛimo vellet bonum deo volen-
Expoſitio notanda. do ſibi ſūmū bonū:ꝛ ſcd̄o illud idē bonū vellet ſibi abſolute:ita ꝙ vltimo ſiſtat in volitiōe illi⁹ boni diligēdo illd̄ ſibi nō videret̄ talis volūtas recta:qꝛ volēdo illud bonū ſibi vellet amore cōcupiſcīe: vt pꝫ a Doc.in.2.d.6.q.2. ꝛ ſi voluntas pꝛeciſe ſtaret ī volitione tali concupſcīe peccaret:licet pꝛimo voluerit illud bonū in ſe ſiue ipſi deo. Dico ḡ:ꝙ ſic dꝫ ītell̄i:vꝫ q̄ vult ſūmū bonū deo:pꝛio eniꝫ amore amicitie diligit deū in ſe ꝛ ꝓpt̄ ſe.ſcd̄o amore cōcupiſcīe vult bonū cōpetēs ipſi deo.t̄tio illud idem bonū concupiſcit ſibi non q̄ pꝛeciſe ibi ſtet: ſed vt ipſo habito magis ac magis diligat ipſum deū ī ſe:ꝛ ſummum bonum ſibi:ꝛ hic actus eſt ꝑfectus:ꝛ ē amor amicitie: velle eni ſūmū bonū ſibi abſolute ē amor ꝯcupiſentie:velle ſcd̄o ſūmū bonū ſibi vt ipſo hīto magis diligat deū ī ſe ē amor amicitie:et ħ pꝫ a doc.in.2.d.6.q.2. Et quod dicit ꝙ affectione cōmodi vult ſꝑ ſibi bonum. Si exponat̄ de inclinatione naturali:pꝫ ꝙ illa nō tm̄ eſt ad ſūmū bonū vt ſūme cōmodū:ſed ēt ſūme eſt ad oēꝫ modū attingēdi illud: et p̄mo mō dr̄ q̄etari:ꝛ nō ſcd̄o:vt.ſ.expoſui. Si ſcd̄o intelligat̄ de actu elicito volūtatis ſequēte affectionē cōmodi volūtas btā ſꝑ vult cōformiter affectioni cōmodi pro q̄to illa affectio commodi eſt ad ſummum commodum ſibi. ¶ Tertiū exponēdū eſt ibi. pꝛimo portio ſupior ī xp̄o coniungit̄ deo ꝑ gl̄iaꝫ q̄etātē illā portionem:et per affectionē iuſticie totus hō vt peccare non poſſet. Si affectio iuſticie accipiatur pꝛeciſe in portione ſuperiori:idē ē xp̄ꝫ ſm portionē ſupiorē cōiungi ꝑ gl̄iam et per affectionem iuſticie: illa.n.gl̄ia nihil aliud eſt formalr̄ niſi fruitio deitatis:et affectio iuſticie ſm portionem ſuperioreꝫ eſt ſimplr̄ eadam fruitio:coniungi.n.deo immediate affectione iuſticie eſt ipſum amare propter ſemetipm:q̄ amor ē formalr̄ fruitio:cū frui ſit formalr̄ amore īherere alicui rei ꝓpter ſemetipſā. Et cū dicit ꝙ ſm affectionem iuſticie totus homo peccare non poſſet.dꝫ intell̄i ſm affectionem iuſticie pꝛout reſpicit tā portionem ſupiorē q̄ inferiorem nā vt dixi.ſ. in corpore.q.iſta non ſtāt ſil̄ ſaltē de pōa dei ordinata ꝙ quis ſit perfecte coniunctus deo ſm affectionem iuſticie pꝛout affectio iuſticie reſpicit portionem ſuperiorem:ita ꝙ ſm illam nō poſſet q̄uis mō deordinari in actibus ſuis:ꝛ ꝙ ſꝫ portionem inferiorē poſſit peccare: qꝛ peccare ſm portionem inferiorem et nullomodo poſſe peccare ſm ſupiorē repugnāt ad inuicē ſaltē repugnātia virtualis:ſꝫ non ē ſic de affectiōe cōmodi:lꝫ.n.ſꝫ portionem ſuperiorem fuerit perfecte coniunctus deo ſm affectionem commodi:ſm tamen inferioreꝫ potuit aliquid pati quia aliquid accidere potuit contra affectionem cōmodi:et illud potuit xp̄s ordinate velle et acceptare:et ſic pꝫ ꝙ non eſt ſil̄e de xp̄o et btīs.quia btūs ſm omnem portionem eſt in termino.
¶ Scd̄o pꝛicipalr̄ arguit doc. et rō ſtat in ħ qꝛ aīa xp̄i ab inſtanti ꝯceptiōis ꝑfecte fruebat̄:et ꝑ ꝯñs non potuit mereri:qꝛ tunc quero aut actus fruitōis et act⁹ meriti ſūt duo act⁹. aut tm̄ vn⁹:nō p̄mo: qꝛ actus fruitionis eſt adeq̄t⁹ tā ītēſiue q̄ extēſiue potētie fruēti:ꝛ ſic non ꝯpatit̄ ſecū ſil̄ aliuꝫ actū:nō ſcd̄o: qꝛ null⁹ idē act⁹ eſt ꝯtigēter ꝛ nec̄io elicit⁹:act⁹.n.meritori⁹ cōtigēter elicit̄:vt pꝫ a doc.in.2.d.5.q.1. Act⁹ vero btīficus nec̄io elicit̄:vt pꝫ vbi.ſ.ḡ.act⁹ meritori⁹ nō eſt btīficus:qꝛ tūc idē actus in eodē īſtāti eſſet nec̄io et contingenter elicitus. Scd̄m
¶ Rñdet doc.dādo duas:rñſiones. pꝛima ꝙ xp̄s meruit ſm portionem inferiorem:ꝛ cōcedit ꝙ actus btīfic⁹ et meritorius ſūt duo act⁹:qꝛ btīfic⁹ reſpicit eternū:meritori⁹ vero ſm portionē inferiorem reſpicit tp̄ale in ordine ad eternum:nec opꝫ q̄ vl̄r oīs act⁹ meritorius ſit pꝛimo et immediate in executione circa deū.ſꝫ ſufficit ꝙ intētiōe:vnd̄ in executiōe pōt aliq̄d imediatius diligi et finalr̄ in deū reduci:actus in executione circa tēporale eſt actualis volitio illi⁹:actus vero in intētione ē ꝙ voluntas non actu referat illū in deū:ſed ꝙ hēat ītēſionem hītualē et de ꝓximo referendi illum in deū: ſiue ꝙ ſit in pōa proxima:vt dixi in p̄mo in ſil̄i.d.1.q.2. arti.vi. vbi declaraui quō pōt eſſe fruitio ordinata actualis reſpectu vnius perſone:et ꝙ actu non fruatur alia: ſꝫ ſufficit fruitio hītualis. Sic dico in propoſitio:ꝙ multi actu merētur actu diligentes ꝓximum ex caritate:ita ꝙ ſit dilectio actualis in executione.et pro tunc non ſit actualis dilectio dei ſiue actualis relō ipſius act⁹ in deū:ſufficit.n.intentio hītualis ꝙ q̄tiens fuerit vltim⁹ finis cognitus paratus ſit referre illū actum in ipſū finē:non.n.oēs merentes circa tp̄alia actualr̄ referunt illa in deū. Nec ſilr̄ cum dilectione dei meritoria de pō dei ordinata ſtat odiū ꝓximi lꝫ ergo quis mereat̄ diligēdo deū in ſe ꝛ ꝓpter ſe ꝛ actu non diligat ꝓximū ſm dei p̄ceptū:ſufficit.n. ꝙ diligat in intentione.i.ꝙ hēat intentionē diligēdi ipſū q̄tiēs oportunitas occurrerit. Sꝫ de aīa xp̄i vr̄ difficile tenere q̄ meruerit circa temporalia in intentione:et ꝙ ſil̄ in executione non meruerit.cū oīs act⁹ aīe xp̄i elicit⁹ fuerit ꝑfect⁹. Dico ꝙ ħ nō repugnabat anime xp̄i ꝙ habuerit aliquē actū p̄mo circa tp̄ale actu nō referēdo illū ad vltimū fineꝫ Dico tñ ꝙ ſꝫ intētionē ꝑfectiori mō reducit oēm actum ad vltimū finē:q̄ q̄cūq; alius ſcūs q̄tūcūq; ꝑfect⁹. ¶ Sꝫ

difficultas singularis. hic occurrit vna diffi. in hoc qđ dicit φ sm portionē su periorē fuit vere beat⁹: ꝛ sm portionē inferiorē potuit mereri: quia accipio aliquod instans. in quo actu elicit actū beatificū: ꝛ in quo elicit actū meritoriū: stati sequitur φ eadē volūtas respectu eiusdē imutabiliter se habeat et mutabiliter: quod est impossibile ꝛ contra ipm doc. in. 2. di. 5. q. 1. Dū. n. elicit actū beatificū necio elicit: et dum elicit actum meritorium contingenter elicit: ꝛ vide q̄ ibi exposui. ¶ Dico breuit φ instātia doc.

Respōsio. in scđo: concludit de merito ꝛ pmio in eadez psona: sic φ quis mercat sibi pmiū: s. n. in illo instanti quo elicit actū btificū simul possit mereri illū actū: tūc necio ꝛ cōtingent se hȝet circa actū btificū: necio quidē: qꝛ actus beatific⁹ necio elicit: loquendo de necessitate vt ibi exposui. Et ex alia pte si in eodē instāti elicit act⁹ meritorius cōtingenter quo acquirit act⁹ btificus: stati sequitur φ cōtingent eliciat actū btificū: de hoc vide expositionē quā feci i scđo: vbi. s. sed nō est sic qñ act⁹ meritorius non est respectu pmii acquisibilis psone merenti: sicut fuit i xp̄o qui nullo mō meruit sibi pmiū: vt. s. patuit.

Alia rñsio. ¶ Scđa rñsio est: φ tenendo φ meruerit sȝ portionē supiorē: pōt dici φ act⁹ meritori⁹ fuit circa obiecta relucētia in ꝟbo: sicut diligēdo electos ꝛ volendo eis bonū: ꝛ cōcedo φ hoc fuerit duob⁹ actib⁹: ꝛ silr cōcedo φ cū actu btificio adequato intēsiue nūq̄ interrupto pōt stare ali⁹ actus: qꝛ ille act⁹ ꝛ si sit adequat⁹ intensiue vt pfectiorem hr̄e non possit: non fuit tñ adeq̄tus extensiue: qꝛ simul aliū imperfectiorē hr̄e potuit: alioquin nullus btūs posset cognoscere in pprio gñe: qꝛ ea

pma diffi. dē potētia cogscit deū visiōe btifica. ¶ Hic tñ occurrūt aliq̄ difficultes: quaꝝ pma ē: an eadē fruitio possit esse simul eēntie et oīm q̄dditatum relucētiū i ꝟbo. An alteri⁹ ꝛ alteri⁹ q̄dditatis necio sit alia ꝛ alia fruitio.

Scđa diff. ¶ Scđo dubitat. An eadē visio silr possit esse deitatis et oīm pprietatū ab intra ꝛ simul oīm q̄dditatū relucē

Tertia dif. tiū in ꝟbo. ¶ Dubitat tertio. An eadē visio simul possit esse quidditatis relucētis in ꝟbo ꝛ eiusdē q̄dditatis

quarta dif. relucētis i gñe pprio. ¶ Quarto dubitat. An eadē visio possit silr eē q̄dditatis vt i ꝟbo: loquēdo de visiōe ab

quita diffi stractiua: ꝛ simul possit esse eiusdē q̄dditatis relucētis in spē itelligibili acq̄sita et creatura. ¶ Et. v. dubitat. An possit esse eadē fruitio q̄dditatis relucētis in ꝟbo et eiusdē q̄dditaris relucētis in gñe pprio. Qꝛ oēs iste diffi. requirunt plixiorē tractatū ꝛ magis ad materiā de btitudine ptinent: iō reseruo illas soluēdas. i. 4. d. 49.

Solutio alibi datur. ¶ Tertio arguit: qꝛ pmiū excedit meritū: sicut finis illud qđ est ad finē: sed null⁹ act⁹ xp̄i sm naturā creatā pōt esse pfectior illo quo volūtas xp̄i tendit in deū: ꝛ fruit eo: igit talis actus nō pōt esse meritori⁹: qꝛ tunc oporteret dare aliū actū volūtatis create meliorē q̄ eēt pmiū ꝛ finis illi⁹ qđ nō potest eē: nec etiā idē pōt eē melius seipso. ¶ Pȝ rñsio ex supradictis. Dico primo φ potuit mereri sȝ portionē iferiorē: ꝛ sic ille act⁹ potuit esse iferior actu btifico. Dico scđo: φ potuit mereri sm portionē supiorē respectu q̄dditatū relucētiū i ꝟbo: et ille actus est iferior actu essentialit btifico. Dico t'tio: φ potuit mereri sm portionē superiorē ꝛ simplr fruitione beatifica termiata ad essentiā: vt clare visam. Et cū dꝫ φ act⁹ meritori⁹ est iferior actu btifico: dico φ aliud est loqui de actu meritorio et de actu beatifico vt i eodem supposito: ꝛ sic actus meritorius est inferior actu beatifico: ꝛ aliud est loqui de actu meritorio in vna psona ꝛ de btifico in alia: ꝛ tūc act⁹ meritori⁹ nō ois sed aliquis pōt esse pfectior: et sic fruitio aie xp̄i: et si non potuerit esse meritoria respectu pmii in eadem anima: qꝛ bñ tunc sequeretur φ illud premiū esset ali⁹ actus pfectior fruitiōe btifica: vel φ ipsa fruitio btifica esset simul perfectior et imperfectior. tñ qñ acceptatur a diuina voluntate illa fruitio beatifica vt meritoria pmii i alio supposito cōferendi: talis fruitio erit pfectior: potuit aūt fruitio aie xp̄i acceptari a deo vt meritoria: vt s. patuit in corpore. q. ¶ Ibi. Preterea φ non meruerit in pmo instāti. Hic Doc. facit quattuor rōnes: quibus pbat φ xp̄s in pmo instanti sue conceptōis nō potuit mereri. Et pma stat in hoc: actus meritorius ē in ptāte merentis: vt oñsum fuit in. 1. di. 17. ꝛ p pñs cōtingenter pōt elici ꝛ nō elici: alit nō esset i ptāte merētis: nā volūtas q̄ meret mutabiliter et cōtingenter se habet circa actū meritoriū: vt patuit in. 2. di. 5. q. 2. sȝ volūtas aie xp̄i nō potuit cōtingent elicere aliquem actū in pmo instāti sue cōceptionis siue creationis: patet qꝛ si in eodē instanti esset act⁹ elicit⁹ in eodē instāti eēt necessarius: pȝ p xp̄ōne phi. 1. phier. in fine. Oē qđ est qñ est necesse est esse: sed ille act⁹ pcise est in illo instāti: ḡ i illo instanti erit necesse esse. ¶ Rn̄det doc. φ ille actus fuit cōtingens in pmo instāti: cōtingens. n. nūq̄ est formaliter cōtingēs nisi qñ est: nō cōtingēs qñ ē: contingenter est: nō tñ loquor i sensu ꝯpōnis: nō. n. oē ens: qđ est: est neciū: volūtas ḡ i pmo instāti vt prior nā suo actu: ita ꝯtingent elicit actū suū: sicut si p diē pcessisset actuz suū: vñ sicut entia añq̄ sint: q̄dā sunt cōtingētia ꝛ q̄dā necia: sic et qñ sunt: quedā sunt cōtigēter: ꝛ quedā sunt necio. Hic doc. plura tangit pmū φ cōtingēs formalit qñ est: contingenter est: ꝛ non in sensu cōpōnis: hoc dꝫ sic intelligi: φ ideo. a. in illo instāti quo est formalr contingens φ in eodē habeat esse contingent: nō φ in eodē instāti simul possit esse ꝛ nō esse: sed φ in eodē instāti in quo positū fuit in esse potuit nō poni: ꝛ per ꝯñs i eodē instāti quo p onit in esse cōtigent hȝ esse: et cōtingent ponitur in esse: qꝛ in eodē instāti potuit nō poni. ꝛ cū dicit φ ista xp̄ō non ē in sensu ꝯposito: cōtingens formalit qñ est: cōtingenter est: ista xp̄ō pōt hr̄e duplicē sensum. s. compositū ꝛ diuisum: cōpositus ē φ formaliter cōtingēs simul possit esse ꝛ nō esse in eodē instāti: vel φ simul actu sit ꝛ nō sit: ꝛ hic sensus est falsus Sensus diuisus ē: φ formalit ꝯtigēs in eodē instāti in q̄ est potuit non poni in eē. Aliud ē. n. dicere φ. a. simul in eodē instāti possit esse ꝛ nō esse. Et aliud est φ. a. in codez instanti q̄ potuit poni in esse: potuit nō poni i esse. Ista eñ duo nō repugnāt: sicut φ Fran. in codez istāti q̄ potuit poni sub albedine: potuit nō poni sub albedie. Sȝ bñ ista repugnant Fran. in eodē instāti pōt esse albus ꝛ nō pōt esse alb⁹. Sic i pposito: ꝛ hic sensus est ꝟus ꝛ diuisus. scđm dictū est: φ volūtas i pmo instāti vt por natura suo actu: ita ꝯtigēter elicit actū suū sicut si p diē pcessisset: hoc dꝫ intelligi nō de volūtate absolute sumpta vt simplr prior actu: qꝛ vt sic nō dꝫ ꝯtingēter agē: sed dꝫ intelligi de volūtate vt actu elicit: qꝛ vt sic itelligit cōtigētia actiōis. vt pȝ a doc. in. 2. di. 5. q. 2. ꝛ. d. 25. ꝛ vt actu elicit adhuc intelligit prior natura actu elicito: vt pȝ a doc. vbi. s. ꝛ singulr in. 1. di. 39. Tertiū dictū est ibi: φ sunt q̄dā entia q̄ añq̄ sint sunt contingētia: ꝛ q̄dam necia: ꝛ qñ sunt q̄dā sunt contingent: q̄daz sunt necio: vult dicē φ q̄dā sūt entia q̄ añq̄ sint pñt pduci ꝛ nō pduci: ꝛ p ꝯñs sunt cōtigētia: ꝛ qñ illa pducta sunt in esse habēt eē cōtingēter: nō sic intelligendo: φ in illo instāti in q̄ actu sunt possint esse ꝛ nō esse: qꝛ tūc idē in eodē instāti q̄ pducit i esse ꝛ q̄ habuit esse pductū posset anihilari: qđ est impoīe. creatio. n. ꝛ annihilatio nec silr pñt esse i eodē instāti vt exposui i. 2. dist. 2. Nec creatio pōt esse in vno instanti ꝛ ānihilatio in instanti immediate sequenti: qꝛ tūc dare instās imediatū istāti: qđ ē ꝯ phm. 6. phi. Si ḡ. a. creat i instanti. b. nō pōt ānihilari nisi in tpe imediato ad illud instās: vel in aliquo instanti illi⁹ tpis imediate sequētis: dꝫ ḡ sic itelligi φ a. positū i eē i aliq̄ instāti hȝ contigent esse: qꝛ i codē instāti quo positū fuit in esse: ab eadē cā potuit nō poni i esse: vt s. dixi. Et qđ dr de necessariis: φ añq̄ sint sunt necia. i. φ necio pducūt: sic φ in eodē instāti q̄ pducuntur nō pñt nō pduci: ꝛ p ꝯñs qñ actu sunt actu sunt necessaria. Ex hoc dicto nō hr̄ φ sint aliq̄ necia pter pmū in esse actualis exñtie: qꝛ hoc esset ꝯ Doc. i. 1. di. 8. q. vl. lȝ sint multa entia necia sm qđ: vt oia illa φ pducūtur ab intellectu diuīo añ oēm actū volūtatis diuie ad ext: vt plire patuit i. 1. di. 3. q. 4. ꝛ. di. 35. 36. 43. in. 2. di. 1. in quoli. q. 14. Posito tñ φ essent aliq̄ entia necia i eē extrētie alia a deo: illa necio eēnt pducta ꝛ necio hērent esse. ꝛ qđ dr. j. distinguendo hāc ppōnē sm ꝯpōnē ꝛ diuisionē: vȝ oē qđ est qñ ē necesse ē esse: vide q̄ dixit doc. in pmo. di. 39. ꝛ q̄ ibi plire exposui. ¶ Scđo pncipalr arguit doc. ꝛ rō stat in hoc: quia si aia xp̄i in pmo instāti cōceptiōis sue possit mereri. Tunc seqret φ due mutatiōes quaꝝ t'min⁹ vni⁹ pcedit t'minū alteri⁹ essent simt duratiōe: qđ ē icōueniēs: qꝛ tales due mutatiōes quaꝝ termin⁹ ad quē vni⁹ pcedit t'minū ad quē alteri⁹ nō sūt in eadē duratiōe pȝ: si. n. a de nō albo fit albū: t'min⁹ ad quē hui⁹ mutatiōis ē albū: ꝛ imediate post de nō nigro fiat nigrū: albū est t'min⁹ por ipso nigro: ꝛ pȝ φ iste due mutatiōes: nō sunt i eadē duratiōe. Sic i pposito: hic sunt due mutatiōes q̄ꝝ vna est: a nō esse aie ad esse aie: et alia ē: a nō opari meritorie ipsi⁹ aie: ad opari meritorie: nō t'min⁹ ad quē pme mutatiōis. s. esse aie: ē por ter

mino ad quem alterius mutationis:scilicet opari me-
ritorie. ¶Rñdet doc. q̄ qñ due mutatiões sunt ordina
te ſm pri⁹ ꝛ posteri⁹:ꝛ t̃mini silr̃:ve⁊ est si tpe ꝛ tpe:ꝛ si
nã ꝛ nã:hec aũt tm̃ ẽ ordo nãe int̃ mutationes: ꝛ talis
est i nt̃ t̃minos:vult dicere Doc. q̄ si vna mutatio ẽ pͦr
tpe alia mutatiõe:ꝛ t̃min⁹ vni⁹erit prior duratiõe t̃mi
no alteri⁹:hoc tñ dʒ sane itelligi: accipiẽdo mutationẽ
put includit t̃minũ ad quẽ precise:non aũt vt includit
terminũ a q̊:q² vt sic mutatio a nõ esse aie ad eẽ ipsi⁹eẽt
prior duratiõe:q² nõ esse duratiõe p̄cedit esse. Sʒ acci
piendo mutationẽ p t̃mio mutatiõis:nulla est difficul
tas ꝛ tũc sensus ẽ q̄ illa mutatio ẽ prior duratiõe alia:
cui⁹t̃min⁹ad quẽ vni⁹ est prior t̃mio ad quẽ alteri⁹:in
pposito aũt esse ipsi⁹aie:nõ est pri⁹ duratione operari
Obiectio. meritorie. ¶Si dicat̃ q̄ termini mutatiõis formales
sunt incõpoſs in codẽ instãti:sʒ nõ opari meritorie et
opari meritorie sunt termini formales hui⁹mutatiõis
que est a nõ opari ad opari:ğ sunt icõpoſs in codẽ in
stãti:ꝛ p ꝯñs t̃min⁹a q̊ qui ẽ nõ opari precedit duratio
Solutio. ne ipʒ t̃minũ ad quẽ.s.opari. ¶Dico q̄ negõ opatiõis
siue p̄uatio in pposito est tm̃ prior nã negatiue non po
sitiue:q² q̄tũ ẽ in se pri⁹duratiõe inesset ipsi aie q̄ opa
tio :non tñ pri⁹ nã positiue inest:q² preueniť a cã ponẽ
te actũ in codẽ instanti quo deberet inesse:ꝛ de hoc sa-
tis dictũ ẽ in p̄mo.di.8.q.vl.i.2.di.1.q.2.in isto.3.d.3.
q.1.ꝛ alibi. Et iõ i pposito posset negari q̄ hec eẽt mu-
tatio a non opari ad opari in codẽ instanti:q² termin⁹
a quo mutatiõis ppe p̄cedit duratiõe termin⁹ad quẽ:
sed hic esset mutatio tm̃ metaphorice dicta. ¶Tertia
rõ est:q² seq̃ret̃ q̄ si aia xp̄i potuit mereri i p̄mo istanti
sue ꝯceptiõis:ğ ꝛ angel⁹ sic potuit mereri in p̄mo instã
ti sue creatiõis:ğ posset peccare i p̄mo instanti q̄ vr̃ in
cõueniens:ꝛ pbat̃ ꝯña:q² eadẽ est mẽsura opposito⁊:
pʒ.4.phi.t.c.120. Si ğ meritũ potuit esse in p̄mo instã
ti:ğ in codẽ instanti potuit eẽ pctm̃ qð opponit̃ meri-
to:sʒ si angel⁹potuit peccare in p̄mo istãti:tũc pctm̃ an
geli redũdaret i deũ:q² oẽ coeuũ effectui est causaliter
a cã talis effect⁹:vt pʒ de igne ꝛ ei⁹ splẽdore. hoc etiã
pʒ ab Ansel. de casu dyaboli.c.12.qui vult q̄ angel⁹ nõ
potuit hr̃e a se p̄mũ velle ꝛc. ¶Rñdet doc. p̄mo q̄ hoc
ꝯñs.s.ğ angel⁹posset peccare in p̄mo instãti est magis
dubiũ q̄ añs apð mltos:ꝛ est magis altercatio de illo
ꝯñte:sʒ de ꝯñte illo diffuse ptractatũ est a doc.in.2.di.
5.q.2.vbi expresse tʒ q̄ angel⁹ i p̄mo instãti sue creatio-
nis potuit peccare:et vide q̄ ibi plixe exposui:hoc ideʒ
etiã asserit hic:q² angel⁹i p̄mo istãti habuit p̄mũ eẽ pfe
ctũ et obiectũ approximatũ.s.eẽntiã suã quã inordina-
te dilexit:posito ğ cã pfecta respectu alicui⁹effectus et
amoto oi ipedimẽto tã ex pte cãe q̄ ex pte passi statim
p̄ot sequi actio. ¶Auctoritas aug.exposita est.s̃.in.2.
di.5.q.2. ¶Ibi. Et cũ dicis eis q̄ ois effect⁹ coeu⁹ cãe
scðe est a cã p̄ma:lʒ hec ppõ in scðo:vbi.s̃.fuerit ipro-
bata. Hic tñ dat duas rñsiões:qua⁊ p̄ma est q̄ ppõ in-
telligẽda ẽ de positiuis et nõ de p̄uatis.s.q̄ ois effect⁹
positiu⁹coeu⁹cãe scðe est simplr̃ a cã p̄ma a q̄ est illa se-
cũda:pctm̃ aũt formalr̃ ẽ p̄uatio boni qð deberet inesse
actui elicito qñ eliciť et nõ inest:et quõ hoc itelligat̃.
vide doc.i.2.d.35. Aduerte tñ q̄ doc.nõ tʒ q̄ effect⁹po
sitiu⁹coeu⁹ scðe cãe sit a p̄ma cã:q² ꝯdiceret sibimet cuʒ
oppositũ teneat i p̄ñti.d.ꝛ i.2.d.5.q.2.scða rñsio ẽ q̄ tal̃
effect⁹ positiu⁹coeu⁹ scðe cãe p̄ot eẽ ab ipa cã scða. Ad
illud Ans.ipe vr̃ fingere vnũ angelũ ꝛc.expõnẽ auctita-
tis Ans.vide clari⁹i.2.d.5.q.2.ꝛ .di.6.q.2.ꝛ cũ dr̃ q̄ nõ
potuit hr̃e p̄mũvelle a se:q² hoc eẽt aut nolẽdo autvolẽ
do. Dico q̄ si intelligas volẽdo actu elicito: ita q̄ non
p̄ot habere actũ elicitũvolẽdi nisi p̄uia volitione sua q̄
mouet se ad volendũ:falsissimũ est:imo iret̃ i ifinitũ et
nõ eẽt dare aliqð velle sicut nec primũ velle:sed dũvult
aliq̄d actu elicito saltẽ prius nãvult habitualr̃ sic sevel
le.i.prius hʒ p̄ncipiũ volẽdi ieẽ p̄mo quo vult actu eli
cito:ꝛ iste est sensus ver⁹:et q² angel⁹a deo fact⁹ nõ hʒ
a se tale principiũ.s.volũtatẽ:iõ dr̃ Ans.ꝛ bñ q̄ non p̄ot
habere p̄mũ velle a se:accipiẽdo velle p pfecta volũta-
tate in esse p̄mo. ¶Ultimo arguit doc. pbãdo q̄ ãgel⁹
in p̄mo instanti nõ potuerit peccare:q² in p̄mo instanti
fuit i angelo mot⁹ nãlis volũtatis rectissim⁹:q̄ nãlr̃ p̄
cedit velle libe⁊:ğ i illo istãti volũtas habuit actũ or-
dinatũ:ꝛ p ꝯñs nõ potuit habere aliqð nolle deordiã-
tũ. ¶Rñdet doc. q̄ ille mot⁹ nãlis rectissim⁹ in ãgelo
nõ tm̃ fuit p illo p̄mo instãti:sed p q̄cũqʒ duratiõe ipsi⁹
angeli:q² talis mot⁹ nãlis siue inclinatio est simplr̃ rea
liť idẽ ipsi angelo:vt pʒ a doc.in.4.d.49. Si ğ stante
tali motu nãli rectissimo volũtas nõ posset hr̃e actuʒ
deordinatũ:tũc seq̃ret̃ q̄ nec in p̄mo instãti:nec in toto
tpe sequẽte posset peccare:q² semp ille mot⁹ nãlis ma-
net rectissim⁹:imo manet ille motus rectissim⁹ i demo
nibus. Sʒ de ista nã:satis.s̃.patuit i.2.di.64.ꝛ.d.5.q.
2.et patebit in.4.dist.50.siue vltia:ꝛ sic finis huius.q.

¶Distin. decimenone. Qõ prima.

Circa di.19.q̄rit Doc. Utruʒ xp̄s meruerit oibus no
bis gratiã et gloriã. ¶Ibi. Ad
q.dr̃.hic doc. q̄ttuor itẽdit.prio
recitat vnã opi.quã iprobat. se-
cũdo rñdet ad q̄sitũ. t̃tio mouet
q̄dã dubia. Quarto rñdet ad ar
gumẽta p̄ncipalia. Circa p̄mum
Opi. Tho. recitat opi.s.Tho.3.pte summe.
q.48.q̄ dr̃ q̄ meritũ xp̄i p̄ot du-
pliciť cõsiderari.s.ſm sufficiẽtiã et ſm efficaciã. Primo
mõ meruit oibus deletionẽ culpe et collationẽ gratieꝛ
glie:sed scðo mõ nõ sʒ ſm efficaciã:q² nõ om̃s cõsecuti
sunt redẽptionẽ:meritũ.n.xp̄i vt dicũt hʒ q̄dã ifinitatẽ
ex supposito xp̄i qð eliciebat: ꝛ exercuit opatiões illi⁹
nãe assumpte :ꝛ iõ vita illius suppositi:ꝛ opatiões fue
rũt bonũ infinitũ ppť qð et mors ꝛ passio ꝛ alie opatio
nes fuerũt bonũ infinitũ:siue habuerũt q̄dã infinitatẽ
vt sufficeret p ifinitis pctis delẽdis:et ifinitis gratiis
et gloriis cõferẽdis. ¶Cõfirmat̃ hoc p Ans.scðo cur
deus hõ.c.14.vbi vult q̄ hõ deberet potius eligere oẽ
aliud a deo destrui vel pire q̄ vel aliq̄ lesionẽ iferre illi
hoi:q²vita eius erat tãta vt i infinitũ esset plus amabi-
lis q̄ pctã ẽt infinito⁊ hoiʒ si esse possent:sint odibilia:
ideo eius mors fuit sufficiẽs p redẽptiõe oiʒ:et p ꝯñs
tm̃ acceptat̃ mors pro illis redimẽdis q̄tũ valuitvita
illi⁹:sedvita eius fuit ita amabilis vt hõ potius debe-
ret eligere omia pctã mundi cadere.s̃.se:q̄ scient̃ aliq̄
violẽtiã intulisse corpi xp̄i. ¶Quãtũvero ad efficaciã
nõ meruit oibus:q² actus actiuo⁊ sunt i patiẽte et di-
sposito² vnito agẽti.2.de aia.t.c.24.sicut patet i agẽti
bus et paciẽtib⁹corpalr̃:igiť sic erit i actiõe meritoria
q̄tũ ad ifluẽtiã i alios. Sʒ coniũctio cũ xp̄o req̄sita vt
meritũ xp̄i valeat eis:ẽ p cognitionẽ et dilectionẽ ſm
q̄ hõ disponit se ad gr̃am cognoscẽdo ꝛ diligẽdo deuʒ:
nõ aũt oẽs sic se disponũt:q̄re nõ meruit oibus ſm effi
caciã. ¶Ibi. Cõtra hũc modũ dicẽdi. Hic doc. princi
paliť intẽdit arguere ꝯ duo dicta Tho. p̄mo ꝯ hoc qð
dicit q̄ meritũ xp̄i fuit ifinitũ:et secundo ꝯ illud quod
dicit de efficacia meriti xp̄i. Quãtũ ad p̄mũ arguit de
ducendo ad vnũ incõueniẽs:vʒ q̄ verbũ volẽdo bonuʒ
circũscripta nã assũpta potuit mereri:ꝛ rõ stat in hoc:
supponẽdo q̄ meritũ xp̄i principaliť cõsistat i bono vel
le xp̄i quo meruit:et acceptauit passionẽ p oib⁹ q̄tum
ad sufficiẽtiã vt ipsi dñt:tũc arguit̃ sic. Si bonum velle
christi erat tm̃ acceptatũ q̄tũ erat psona verbi:tũc cuʒ
psona verbi sit simpliciter ifinita:et p ꝯñs ifinite acce-
pta:q² deus nihil acceptat nisi q̄tũ hʒ de acceptabilita
te:seq̄t̃ q̄ bonũ velle xp̄i fuit infinite acceptũ:ꝛ si sic:se-
quit̃ q̄ in acceptabilitate nõ fuisset dr̃ia int̃ velle pp̄riũ
v̄bi in se:et velle illi⁹ nãe in verbo:et ita verbũ volẽdo
bonũ circũscripta nat̃a assũpta potuit mereri:q² illð vl̃
le tm̃ fuit acceptatũ q̄tũ ipm̃ v̄bũ sed verbũ fuit accep
tatũ ifinite:ğ ꝛ velle ipsius v̄bi:ꝛ p cõsequẽs verbũ ta
li velle potuit mereri:et pʒ q² si velle nãe hũane vt fuit
elicitũ a verbo fuit infinite acceptũ:q² verbũ fuit infi-
nite acceptũ:et per ꝯñs ipm̃ velle fuit meritoriũ:ita vel
le ipsius verbi ex q̊ fuit infinite acceptũ:ergo fuit meri
toriũ qð ẽ icõueniẽs:imo vltra sequit̃ q̄ si velle nãe as-
sumpte habuit illã infinitatẽ ppter quã fuit ifinite acce
ptũ q̄ trinitas tm̃ diligeret velle nãe assumpte:sicut vel
le verbi increati:qð nichil est dicere:q² hoc est ponere
Improba. Tho. creatũ habere tm̃ diligibilitateʒ sic ut icreatũ. ¶Ibi.
Preterea hm̃õi velle. hic doc. p hãc rõnẽ deducit ad alið
incõueniẽs.s.q̄ si velle nature assumpte cũ relatiõe ad
suppositũ verbi fuit formalr̃ ifinitũ:sequit̃ q̄ aia xp̄i po
tuit ita pfecte frui deo vel velle cũ tali respectu: sicut
verbũ suo velle pp̄rio:pʒ q² si illud velle fuit ifinite ac-
ceptatũ:seq̄t̃ q̄ fuerit bonũ infinitũ:et maxime ſʒ eos:
qui volũt aliq̄d tm̃ posse acceptari q̄tuʒ bonũ in se est:
ergo si velle nature assumpte fuit infinite acceptatũ:se
quit̃ q̄ fuerit ifinitũ bonũ:et p ꝯñs tm̃ bonũ q̄tũ velle

v̄bi ī se: qđ est impoſſe. ¶ Ibi. Preterea. ꝑ se p̄ncipiū illi⁹ velle sumptū cū oīb⁹ respectib⁹ ad v̄bū ē finitū: pꝫ qꝛ tale velle fuit simpl'r a voluntate nāe assūpte: ⁊ nō fuit a v̄bo inq̄ꝫtū v̄bū qꝛ v̄bū vt v̄bū nullā ꝓpriā cā𝑙itatem hr̄e pōt: vt patuit ī .2. d.1.q.1. tota .n. cālitas ad ex̄ ē cōmunis trib⁹. Et posito ēt ꝙ ipm̄ verbū habeat spālē efficiētiā sup tale velle: adhuc sequit̄ ꝓpositū ꝙ illđ velle nō erit formal'r īfinitū: supponēdo ꝙ illđ velle fuerit: ēt a nā assumpta. Tūc arguat̄ sic: īpoſſe est aliqđ formal'r ī finitū ēential'r depēdere ab aliquib⁹ causis nō formal'r infinitis: ⁊ posito ꝙ vna sit īfinita ⁊ alia finita ⁊ ille sint essentialit̄ ordiate adhuc nō poterit esse ab illis: qꝛ tūc sequeret̄ ꝙ infinitū formaliter possit depēdere a cā formaliter finita: sicut est īpoſſe ꝙ a deo ⁊ a sole simul ꝓducat̄ effect⁹ formalit̄ infinit⁹: sic erit ī ꝓposito: īmo nec aliq̄s effect⁹ formal'r īfinit⁹ ē cābilis: ēt a cā īfinita. Si ergo tale velle nō potuit eē formal'r infinitū: sequit̄ fm̄ eos ꝙ nec etiā potuit acceptari īfinite: qꝛ fm̄ eos p̄cise tm̄ est acceptatio q̄ꝫtū bonū ē. ¶ Ibi. Preterea ꝯ scđm. Hic doc. īprobat scđm dictū Tho. in hoc ꝙ ip̄e vult ꝙ meritū xp̄i tm̄ valuit efficacit̄ ad grām ⁊ gl'iaꝫ fm̄ ꝙ se disponūt ad ip̄aꝫ: ⁊ doc. deducit eū ad hoc icōueniens: qꝛ si requirit̄ talis dispositio: seq̄t̄ ꝙ nulli meruerit efficacit̄ p̄mā grām baptismalē: ptꝫ qꝛ ad illā cōit̄ nulla est dispō p̄cedēs: vt pꝫ de īfantib⁹. Dicit ḡ doc. querendo. an xp̄s tm̄ meruit ꝙ habentes grām vndecūq; habeāt haberent etiā gloriā ex merito xp̄i. i. ꝙ meritū xp̄i tātū valuerit ad gloriā illis qui pri⁹ graꝫ habuerūt: ⁊ si hoc solum. igit̄ nō meruit nobis primā grām baptismalem in nouo testō: nec grām datā in sacrificiis: vt in tp̄e legis nāe: vt ptꝫ a Doc. in .4. di.2. nec grām datā in circūcisiōe. vt ī lege Moysi: qđ tm̄ falsum est: qꝛ opꝫ q̄rere: vn̄ illa grā potuit venire nobis: opꝫ igitur dicere ꝙ meruit nobis grām primā qua cōiūcti essem⁹ sibi: ⁊ sic meruit vt non cōiuncti coniungerent̄ sibi ⁊ in hoc potissime consistebat meritū: igit̄ nō solū meruit vt coniūcti sibi vlterius coopent̄ ei: et sic tandē glorificarent̄: sed meruit vn̄ nō vniti vnirent̄ ēt qui nunq̄ se disposuerūt loquēdo de dispōne ꝑ actū elicitū volūtatis quā Tho. dicit esse necessariā tā respectu gratie q̄ꝫ gl'ie. vn̄ magis meruit gratiam baptismalē et primā q̄ꝫ quodcunq; op⁹ postea ex grā: đꝛ p̄ma grā ꝑ ꝯꝑationē ad scđam. scđa .n. grā datur post pn̄iam actualem. p̄ma autem gratia p̄cise datur in baptismo.

Ibi. in ista. q. Hic doc. ītēdit duo declarare. primū quō xp̄s meruit q̄ꝫtū ad efficaciam. Scđm q̄ꝫtum ad sufficiētiā aliter intelligēdo vocabula ip̄a: quib⁹ declaratis: sequit̄ videre quid meruit. Quantū ad p̄mū dico ꝙ incarnatio nō fuit occasionaliter preuisa: sed sicut finis īmediate videbat̄ ab eterno ita xp̄s in nā hūana cū sit ꝓpinq̄or fini ceteris: pri⁹ p̄destinabat̄ loquēdo de his q̄ p̄destinant̄. hec lr̄a plura includit. p̄mū ꝙ īcarnatio xp̄i nō fuit occasionaliter p̄uisa. i. ꝙ nō fuit volita ab et̄no ex occasione alterius: puta ꝙ qꝛ p̄uidebat adā peccare p̄uisum fuit v̄bū incarnari: ita ꝙ pctm̄ a de fuerit occasio quare incarnatio fuerit preuisa. sed hec materia ꝓlixe exposita est .s̄. di.7.q. vl. vide ibi. Scđm est ꝙ sicut finis īmediate videbat̄ ab eterno: ita xp̄s ī natura hūana ceteris fini ꝓpinquior: prius p̄destinabat̄. hec lr̄a hꝫ veritatē ex vno dicto doc. s̄. di.7.q.vl. ī .1. di.41. ꝙ ordiate volēs aliq̄d prius vult immediatior a fini: q̄ꝫ remotiora: et pꝫ: qꝛ sicut prius vult finē q̄ꝫ ea que sunt ad finē: ita vult īmediatiora fini. Sꝫ xp̄s siue incarnatio verbi fuit īmediatior ceteris fini vltimo. ⁊ hoc pōt intelligi dupl'r vel cōparādo ad alios p̄destinatos: vel cōparādo ad ea q̄ cadūt sub p̄destatiōe. p̄mo modō hūanitas assumenda a verbo fuit simpl'r p̄ma predestiata int̄ oēs predestinatos. qꝛ fuit īmediatissima fini. Et ꝙ fuerit īmediatior fini hoc non dꝫ intelligi ex natura rei: qꝛ nulla nā q̄ꝫtūcūq; perfecta pri⁹ est eligibilis ad vltimū finē: qꝛ nō dat̄ btitudo fm̄ ꝑfectionē naturalem. vt .s̄. patuit. di.7.q. vlt. Sed ex ordinatione diuine volūtatis: vna đꝛ prius eligibilis ad vltimū finē q̄ꝫ alia. ⁊ sic nat̄a assumēda fuit simpliciter pri⁹ eligibilis ad vltimū finē: et ꝑ ꝯn̄s pri⁹ electa q̄ꝫ alie creature rationales. et ex hoc sequitur ꝙ pri⁹ fuit p̄destinata ad gloriā: q̄ꝫ preuisum fuerit adam peccare: qꝛ p̄destinatio est simpl'r prior preuisiōe cuiuscunq; pcti. Ali⁹ sensus pōt esse ꝙ prius fuerit p̄destinata ad vltimū finem q̄ꝫ alia q̄ cadūt sub predestinatione in ordine ad vltimū finē: vt sunt merita: grā: siue loquēdo de merito cōgruo siue de condigno. ⁊ sic adhuc fuit prius predestinata ad vltimū finē ⁊ ad btitudinē q̄ꝫ preuisa fuerit merita vel grā vel vnio nat̄e hūane ad verbū. que dicunt̄ cadere sub p̄destinatiōe in ordie ad gloriam ⁊ de hm̄ōi materia ꝓlixe exposui .s̄. di.7.q.vl. ar.1. vide ibi singularē expositionē. ¶ Seq̄t̄. Tūc iste fuit ordo in p̄uisiōe diuia. hic Doc. ponit plura signa ordiata: in primo deus intellexit se sub rōne summi boni. ⁊ ī isto signo voluit essentiā suā q̄ꝫtum volibilis erat siue amabilis: ⁊ ideo ī illo signo amauit illā amore formal'r infinito: cū ipsa fuerit sic amabilis: ⁊ hoc de necessitate: qꝛ in illo signo summe et necessario fruebat̄ se: q̄ necessitas stat cū ꝑfectissima libertate: vt patuit in p̄mo. di.1.q.4. Rn̄dendo ad instantias quas facit Ochā cōtra Doc. hoc idē. di.10.q. vnica. Assignant̄ .n. a Doct. duo signa nature vnū quo de⁹ cōpat̄ ad intra: ⁊ aliud quo cōpatur ad creaturas. vt pꝫ in .2. di.1.q.1. ⁊ q̄đlibꝫ istoꝝ includit plura signa. vt exposui in scđo vbi .s̄. In scđo ḡ signo in quo de⁹ respicit creaturas: đt Doc. ꝙ intellexit om̄s al's creaturas: qđ dꝫ intelligi an̄ oēm actū voluntatis ad ex̄. ita ꝙ primo produxit oēs creaturas in esse obiectiuo. vt pꝫ in .2. di.1.q.1. ⁊ ī .1. di.36. Scđo in esse cognito. Tertio in eē possibili de q̄b⁹ vide doc. ī p̄mo. di.3.q.4. 35. 36. 43. in .2. di.1.q.1. et in quolib. 14. q. ⁊ in illo signo in quo intellexit creaturas siue ipsas q̄ditates voluntas diuina nullū actū habuit nisi actū cōplacentie: quo cōplacebat illis quiditatib⁹. Sequit̄ in tertio signo p̄destinauit hos ad gloriā ⁊ grām: ⁊ circa alios habuit actū negatiuū nō p̄destinādo: ⁊ ī isto signo sunt plura ordinata. p̄mo p̄destinauit ad gloriā illā creaturam rōnalē que erat īmediatior ipsi vltimo fini ex ordinatione diuina ⁊ sic p̄mo p̄destinauit naturā assumendā a verbo: ⁊ deinceps ordinate predestinauit alias creaturas ad gloriam absolute. scđo p̄destinauit vnionē nāe ad verbū cui de cōgruo corr̄ńdet tāta gloria: puta sūma gl'ia: ⁊ summa grā: ⁊ sic tertio p̄destiauit eā ad sūmā grām ⁊ gl'iam. deinde p̄destinauit aliis creaturis rōnalibus merita ⁊ grām in ordine ad gl'iaꝫ: ⁊ sic vltimo predestinauit eas ad tātā gloriā: vel de cōgruo vel de cōdigno q̄ꝫta meritis preuiis corr̄ńdebat: ⁊ quō vnio nature hūane vel merita in aliis p̄destinatis itelligunt̄ cadere sub predestinatione dic conformiter ad ea que dixi in isto .3. di.7.q.vl. ar.1. In isto ḡ tertio signo fuit tm̄ preuisio gl'ie ⁊ eoꝝ que ordinabant̄ ad gloriā: ⁊ nulla fuit preuisio nec de pena nec de pctīs: qꝛ in isto signo nullū actū positiuū circa reprobatos habuit: puta volēdo eis gl'iaꝫ aut gratiā: sed tm̄ habuit actum negatiuū: qꝛ in isto tertio signo non ordinauit eos nec ad gloriā nec ad graꝫ et merita in ordie ad gloriā: ⁊ de hoc vide que exposui in p̄mo di.41.q. vnica. ¶ Sequitur. In quarto signo p̄uidit illos casuros in adam. In isto q̄rto signo volūtas diuina voluit ꝑmittere m̄ltos cadere in pctm̄: ⁊ sic in isto signo intellect⁹ diuin⁹ preuidit casuros oēs illos quos volūtas diuia voluit ꝑmittere cadere in pctm̄. de q̄ ꝑmissiōe vide q̄ đt doc. ī .1. di.41. et .47. ⁊ ibi plura notaui. Aduerte tm̄ ꝙ ī isto signo voluit m̄ltos ꝑmittere cadere in pctm̄: vt adā ⁊ m̄ltos alios: ⁊ nō tm̄ in pctm̄ absolute: sꝫ ī qđcūq; pctm̄ in qđ ceciderūt: et sicut voluit permittere adā cadere ī pctm̄ actuale: ita voluit ꝑmittere cadere om̄s alios ī actuale pctm̄. voluit etiā permittere adam cadere in peccatū mortale actuale ad qđ in oīb⁹ aliis sequebat̄ pctm̄ originale ex diuina ordinatione qua ordinauit om̄s fore debitores iusticie originalis vel equiualētis: vt clare exposui in .2. di.30. 31. 32. et .33. vbi quattuor ꝑ ordinem ponūt̄: et hoc est qđ đt hic Doc. ꝙ in q̄rto signo p̄uidit illos casuros in adā. hoc est p̄uidit eū casuꝝ in peccatū actuale et amissurū iusticiā originalē quā accepit ꝓ se et ꝓ tota posteritate: ad quam per ꝯn̄s ex defectu ade preuidit totaꝫ posteritatem casuram in pctm̄ originale: et certe om̄s nati ex adā mediate vel īmediate actu cecidissent in pctm̄ originale: nisi quidā preseruati fuissent a voluntate diuina. inter quos fuit beatissima mr̄ dei que q̄ꝫtū erat ex defectu ade debuit cōtrahere peccatū originale: ⁊ vere cōtraxisset nisi ex singulari priuilegio p̄seruata fuisset. vt .s̄. patuit di.3.q.1. ⁊ .18. hui⁹. ¶ Sequit̄: ī q̄nto signo p̄ordiauit siue p̄uidit de remedio quō redimerent̄ ꝑ passionē filii. ¶ Hic aduerte ꝙ in isto q̄nto signo volūtas diuia ex sua mera libertate voluit ordinare singulare remediū ꝓ pctīs delendis: ⁊ grā cōferenda: lꝫ absolute potuisset oīa peccata remit-

Xp̄s fuit īmediatior fini dupl'r.

Quedā singularia de p̄uisiōe diuina ⁊ p̄destinatione.

tere sine passiõis xp̄i remedio:vt pꝫ a doc.i.4.di.15.q.
1.Nec passio xp̄i fuit simpl'r neccia ꝑ pctis delẽdis⁊ gr̄a
cõferenda.vt.j.patebit.di.20.huiꝰ. ¶ Seq̄r.ita ꝙ xp̄s
in carne sicut⁊ oẽs electi prius preuidebaṛ et p̄destina
baṛ ad gratiã ⁊ gloriã ꝙ̄ preuidereṛ passio xp̄i vt medi
cina ꝯ lapsum.hoc ptꝫ q⁊ in tertio signo xp̄s ſm hũani
tatẽ simpl'r p̄destinabaṛ ad sũmã gloriã:ac ꝑ ꝯn̄s fuit p̄
destinata nã ad summã gloriã de ꝯgruo:⁊ in q̄rto signo
p̄uisi fuerũt oẽs casuri:⁊ iõ in q̄nto fuit preuisuꝫ de re
medio cõtra lapsum. ¶ Sequiṛ:Sicut aũt priꝰ prede-
stinanṛ electi ꝙ̄ passio xp̄i p̄uideaṛ vt remediũ ꝯ lapsũ
eoꝝ:ita tota trinitas prius p̄ordinauit p̄destinatos et
electos ad gratiã ⁊ gloriã finalẽ:ꝙ̄ p̄uiderit passionem
tãꝙ̄ medicinã acceptãdã ꝑ electis cadẽtibꝰ in adã priꝰ
predestinatis ad gloriã finalẽ. ¶ Hec l'r̄a doc.est valde

Obiectio. põderanda:cũ dt ꝙ anq̄ preuidereṛ passio xp̄i oẽs ele
cti efficaciṛ predestinati fuerũt ad gratiã ⁊ gloriã:q⁊ si
sic.ḡ si passio xp̄i nõ fuisset tãtã gloriam ⁊ gr̄aꝫ habuis
sent ꝙ̄tã nũc hñt:q⁊ volũtas dei efficax semꝑ adimple
tur.vt patuit.i.1.di.46.⁊ vltra si oẽs electi efficaciter
ordinati sunt ad gl'iam ⁊ ad gratiã:⁊ volũtas dei effi-
cax semꝑ adipleṛ quõ passio xp̄i fuit efficaciṛ merito-
ria tã gr̄e ꝙ̄ gl'ie:cũ oĩno habuissent illã sine tali passio

Solo notanda. ne:aliṛ nõ fuissent efficaciṛ electi. ¶ Dico ꝙ aliud ẽ effi
caciṛ ordinare ad gratiã ⁊ gl'iam:⁊ aliud est efficaciter
ipsam ꝯferre:prius.n.est electio efficax ꝙ̄ sit executio:
q⁊ in actiõe artificis est ꝓrius ꝓcessus i exequẽdo ei q̄
est i intendẽdo.Dico ḡ ꝙ oẽs electi efficaciṛ fuerũt ele
cti ad gratiã ⁊ gloriã:⁊ efficaciṛ fuisset eis collata gr̄a
et gloria si nullũ ipedimẽtũ affuisset:passio ḡ xp̄i ꝙ̄tuꝫ
ad hmõi electionẽ efficacẽ nichil valuit:cũ priꝰ fuerit
talis electio efficax preuisa ꝙ̄ passio xp̄i:et si in q̄rto si
gno electi non fuissent preuisi casuri:efficaciter illis ele
ctis sine christi passiõe collata fuisset gloria ⁊ gr̄a.Sꝫ
q⁊ in q̄rto signo preuisi fuerũt casuri:iõ passio xp̄i fuit
preuisa vt remedium cõtra lapsum:et sic passio xp̄i fuit
meritoria ꝙ̄tũ ad remotionẽ impedimenti:qđ imepdi-
mẽtũ auferri nõ poterat ex diuina ordinatiõe nisi priꝰ
natura gr̄a infusa fuisset ꝓpṭ quã sequiṛ remotio ipedi
mẽti siue pcti passio ḡ xp̄i ñ fuit efficaciṛ meritoria nec
ꝙ̄tũ ad efficacẽ electionẽ dei ad gr̄aꝫ ⁊ gloriã electoꝝ:
nec ꝙ̄tũ ad absolutã collationẽ gr̄e⁊ gl'ie:q⁊ si pctm̄ nõ
fuisset:efficaciter eis collata fuisset:sed fuit efficaciter
meritoria ꝙ̄tũ ad collationẽ gr̄e post lapsuꝫ:⁊ per ꝯn̄s
ꝙ̄tũ ad remotionẽ pcti:⁊ sic dꝫ intelligi l'r̄a doc. ¶ Se
quitur.Et sicut ꝟbũ p̄uidit passionẽ p̄ri offerendã ꝓ p̄
destinatis et electis ⁊ sic eã efficaciṛ obtulit in effectu:
ita tota trinitas ꝓ eis passionem efficaciṛ acceptauit.
Hec l'r̄a est sane intelligenda:nõ ei absolute debemꝰ in
telligere ꝙ ipꝫ ꝟbũ icarnãdũ:lꝫ efficaciṛ ab eṫno passio
nẽ p̄uiderit siue obtulerit:q⁊ hoc erat simpl'r cõe toti tri
nitati:nõ ei ꝟbũ vt ꝟbũ potuit offerre aut acceptare nõ
cõcurrentibꝰ aliis ꝑsonis:sed sic debet intelligi ꝙ tota
trinitas ab eterno determinauit verbum assumere na-
turã hũanã in vnitate suppositi:⁊ sil'r tota trinitas vo-
luit suppositũ verbi non ſm se:sed ſm naturã humanaꝫ
pati mortẽ:ita ꝙ hec fuerit vera ꝓpter cõicationẽ idio
matũ:verbũ mortuũ fuit:et ita suppositũ verbi vt icar
nati obtulit ab eṫno passionẽ.i.ꝙ tota trinitas ab eter
no p̄uidit ꝙ xp̄s efficaciṛ debebat velle passionẽ ꝓ ele
ctis:⁊ talis p̄uisio ab eṫno fuit totiꝰ trinitatis: ⁊ sicut
ab eṫno p̄uidit illã passionẽ fore efficaciter acceptãdã ⁊
trinitati offerendã ꝓ ipsis electis:ita tota trinitas ab
eterno acceptauit illam passionẽ vt efficaciṛ meritoriã
gratie ⁊ gl'ie post lapsum. ¶ Ibi.Quãtũ ad sufficiẽtiã
postꝙ̄ Doc.declarauit meritũ passiõis xp̄i ꝙ̄tũ ad effi

Nota. caciã:que passio efficaciter oblata fuit p̄cise ꝓ electis⁊
predestinatis:⁊ nõ ꝓ aliis:⁊ tota trinitas eam accepta
uit efficaciter tm̄ ꝓ electis et predestinatis :ita ꝙ tan-
tum valuit electis et predestinatis. Et quia electi
sunt in certo nnmero deṫminato.restat secundo videre
de sufficientia passiõis xp̄i.vꝫ.an ex p̄te sua fuerit ipsa
passio xp̄i sufficiẽs etiã ꝓ infinitis hoibus:ita ꝙ ip̄a va
luerit ex parte sua oĩbꝰ tam electis ꝙ̄ reprobatis:lꝫ tm̄
ꝓ electis fuerit efficax. ¶ Hic Doc.tria declarat. pri-
mo oñdit ꝙ passio christi ex natura sua nõ fuit ifinita:
nec meriti infiniti.Scđo ꝙ ꝙ̄tũ ad acceptationẽ diui-
nã potuit esse meriti infiniti.Tertio q̄d christꝰ ꝑ illam
passionẽ nobis meruit. ¶ Quãtũ ad p̄mũ dicit ꝙ meri
tũ xp̄i fuit finitũ: et per ꝯn̄s passio christi fuit meriti fi-
niti: et rõ est q⁊ a principio finito formaliṛ non potest

esse essentialiter effectus formaliter infinitꝰ:ptꝫ:q⁊ cau
sa vniuoca est equalis perfectiõis cũ effectu:equoca ꝟo
est essentialiṛ ꝑfectior:vt oñdit doc.in.4.di.12.Est.n.
ipossibile effectũ essentialiṛ dependẽtẽ ab aliq̄ cã totali
excedere illã in ꝑfectiõe.Et remouet vnã instãtiã:ꝙ et
si volũtas aĩe xp̄i ex se absoluta non possit esse p̄ncipiũ
meriti infiniti:tñ illa vt hꝫ respectũ ad suppositũ infini
tũ in quo est supposita potest elicere meritũ infinitũ.Dt
doc.ꝙ.oẽs isti respectus fundati in volũtate ⁊ ṫminati
ad verbum siue ad vltimũ finẽ siue ad deitatẽ sunt for-
maliṛ finiti:immo simpl'r iperfectiores:⁊ vltra isti respe
ctus nõ p̄nt esse rõ formalis ꝓducẽdi actũ: cũ non sint
de gn̄e actiuoꝝ:et ideo quõcũꝙ̄ circũstãtionatũ fuerit
illud principiũ semꝑ finitũ erit.Et addit Doc.ꝙ si illđ
meritũ ex rõne sua fuit infinitũ:ꝙ tunc nõ fuit meritũ
plus ſm velle creatũ ꝙ̄ ſm velle verbi increatũ.vt.s.
patuit iprobando põnẽ Tho.et certum est ꝙ verbũ ſm
velle suũ ꝓpriũ nõ potuit mereri.Hic tñ aduerte cũ dt
ꝙ passio christi ex se ⁊ vt elicita a voluntate aĩe xp̄i nõ
fuit meriti infiniti de congruo:non supponit doc.ꝙ de
congruo fuerit alicuius meriti:q⁊ certũ est ꝙ nec passio
christi nec quecunꝙ̄ operatio aĩe xp̄i ꝙ̄tũcũꝙ̄ intensa
ex natura rei et ex natura talis oꝑationis fuit de con-
gruo meritoria:nec gr̄e delẽtis culpã nec glorie ꝯñtis
gratiã:q⁊ hoc mere est ex acceptatiõe diuia:⁊ de hoc vi
de que notaui in.2.di.5.q.2.et in.4.di.14.q.2. ¶ Quã
tũ ad scđm principale quod erat de sufficiẽtia meriti ꝙ̄
tũ ad acceptationẽ diuinã.Hic Doc.dicit ꝙ precise tã
tum fuit meritũ xp̄i ꝙ̄tum fuit acceptatum a deo:⁊ q⁊
potuit acceptari illa passio siue velle quo obtulit illam
pro infinitis personis et ꝓ infinitis pctis delendis:iõ
passio christi volita potuit esse tanti meriti:et doc.pre
mittit vnũ:ꝙ sicut oẽ aliud a deo ideo est bonũ q⁊ a deo
volitũ:et nõ econuerso:sic meritũ illud tm̄ bonũ erat ꝑ
ꝙ̄to acceptabaṛ. ¶ Hic tñ aduerte circa hoc qđ dt ꝙ
oẽ aliud a deo ideo est bonũ q⁊ volitũ. Hoc dictuꝫ p̄ot
habere multiplicẽ sensum:potest.n.intelligi de bonita
te quiditatiua in esse obiectiuo:et sic non est veꝝ ꝙ hõ
quiditatiue sit tm̄ bonũ in esse simpl'r obiectiuo inꙙ̄tũ
volitũ a volũtate diuina:q⁊ oĩs bonitas quiditatiua ẽ
precise ꝑ actũ intellectꝰ diuini p̄cedẽtẽ oẽm actũ volun
tatis ad ex̄.vt ptꝫ a Doc.in.1.di.3.q.4.di.35.36.39.43
in.2.di.1.q.1.in quoli.q.14.⁊ alibi.Oĩs bonitas quidi
tatiua in esse obiectiuo fuit tanta de necessitate nature
ꝙ̄ta potuit ꝓduci ab intellectu diuino qui vt precedit
actũ volũtatis suo mõ ꝓducit effecctũ perfectissimũ ꝙ̄-
tũ p̄ot vt pꝫ in locis supradictis.Scđs sensus est ꝙ lo
quendo de bonitate quiditiua ꝙ̄tũ ad esse reale actua-
le:et ẽt ꝙ̄tũ ad ex̄ñtiã actualẽ ꝯñtẽ talẽ q̄ditatẽ vt gra
dum intrinsecũ:sicut declaraui in.2.di.3.q.1.Tunc oĩs
creatura ꝙ̄tũ ad tale eẽ tm̄ bona est ꝙ̄tũ volita fuit:⁊ i
hoc etiã distinguendũ est:q⁊ si intelligaṛ ꝙ bonitas q̄-
ditatiua que ab eterno habuit esse obiectiuũ:p̄cise ha-
beat esse actuale quiditatiuũ:et esse ex̄ñtie cõcomitãs
a volũtate diuina.hic sensus est verꝰ:q⁊ hõ quãtũ ad es
se essentie reale actuale:⁊ sil'r ꝙ̄tum ad esse ex̄ñtie reale
actuale precise fuit a voluntate diuĩa:⁊ sic veꝝ ẽ ꝙ hõ
quãtũ ad illud esse fuit tale q⁊ volitũ et nõ volitũ q⁊ ta-
le:q⁊ añ volitionẽ illã tale esse habere non potuit.Se-
cũdo p̄ot intelligi ꝙ voluntas diuia possit velle hoĩem
ꝙ̄tũ ad esse essentie reale actuale ſm magis et minꝰ:ita
ꝙ sit in facultate voluntatis ꝓducere hoĩem ſm esse
essentie reale actuale perfectius ⁊ imꝑfectius:⁊ hoc es
se non potuit q⁊ non potuit ꝓduci realiter de esse essen-
tie et ex̄ñtie cõcomitantis nisi p̄cise ſm illud esse quod
habuit ab eterno in esse obiectiuo:lꝫ.n.in facultate vo
luntatis diuine sit ꝓducere hoĩem ꝙ̄tũ ad esse reale exi
stentie et nõ ꝓducere :si tñ ꝓducit in effectu: tante ꝑfe
ctionis quiditatiue p̄cise erit quante fuerit in esse obie
ctiuo:et hoc mõ nõ erit veꝝ ꝙ tm̄ bonũ fuerit q⁊ sic vo
litũ:imo ꝙ̄tũ ad hoc:ideo sic volitũ fuit ꝙ̄tũ bonũ fuit
Loquẽdo ꝟo de bono morali:dico breuiṛ ꝙ iõ fuit bo-
num q⁊ volitũ:⁊ nõ ecõtra.Ptꝫ ḡ quõ hec ꝓpositio se
pe a doc.allegata sit sane intelligẽda. ¶ In proposito
tñ loq̄ndo de actu meritorio absolute ẽ dđm ꝙ iõ actꝰ
est meritoriꝰ quia volitus et acceptꝰ:⁊ p̄cise est tãti me-
riti actꝰ elicitus ꝙ̄tuꝫ acceptatur a voluntate diuina.
Et ex hoc elicio vnũ correlariũ:ꝙ si meritum est q⁊ ac-
ceptũ:et non ecõtra:sequiṛ ꝙ actus noster etiã valde re
missus potuit acceptari a voluntate diuina in ordine
etiã ad summã gloriã possibilẽ creari:cũ tota rõ meri-

Null... aie... finiti... com...

De creati... iõ bonũ q... a deo vol... tũ quõ in... ligaṛ vid...

ti sit precise ex acceptatiõe volũtatis diuine: stat ẽt ꝙ aliquis eliciat actũ ꝑfectissimũ ⁊ q̃ꝫtum ad substãtiam act⁹ ⁊ q̃ꝫtũ ad itẽtionẽ ⁊ q̃ꝫtũ ad circũstãtias morales. et ꝙ ille act⁹ nullo mõ acceptet: nec ꝯ̃ñs sit meritori⁹: q2 precise est meritori⁹ q2 accept⁹: de qua acceptiõe dictum est. di.17. pmi. ❡ Ex hoc etiã elicio aliud correlariũ ꝙ q̃ꝫdiu homo est viator semꝑ dꝫ conari ad bonum peragendũ: q2 si sit in grã: etiã si videant opera ei⁹ inutilia ſm hũanũ iudiciũ forte in acceptatiõe diuina erũt valde meritoria: et magis q̃ꝫ multa que ſm humanũ iudicium vident multum efficacia et perfecta. Si etiam sit in pctõ nõ dꝫ cessare a bono opere: quia forte faciet aliqua q̃ a voluntate diuina acceptabunt vt meritoria de congruo ad grãm oĩm culpam delentẽ. ❡ Ad ꝓpositum applicando de merito christi dicit doc. sic: ꝙ passio xp̃i tm̃ potuit acceptari passiue q̃ꝫtum tota trinitas potuit ⁊ voluit acceptare actiue sed ex formali ratiõe sua quam habuit non potuit acceptari in infinitũ ꝓ infinitis sed ꝓ finitis. Quod dictum debet sane intelligi q2 non credo ꝙ passio christi ex sua rõne formali fuerit acceptabilis pro aliq̃bus: q2 vt sic foret accepta q2 meritoria: ⁊ non econtra: dꝫ ergo sic intelligi ꝙ volũtas diuina ab eterno determinauit opera nr̃a que ꝓcedũt ex charitate esse meritoria vite eterne respectu ꝑsone merentis. Determinauit etiã multa opera elicita sine charitate esse meritoria de congruo ipsi elicienti respectu gratie delentis culpam. Determinauit etiã acceptare multa opera vt meritoria de congruo ꝓ aliis personis ab ipsa merente: ⁊ sic oĩa opa tã meritoria de cõgruo q̃ꝫ de condigno tam respectu merentis et elicientis actuꝫ q̃ꝫ respectu alioꝝ: ꝓ quibus offerunt: ideo sunt meritoria q2 accepta. Et sic passio christi ex sua rõne formali: id ẽ vt p̃cise volita a volũtate hũana circũscribẽdo respectũ ad suppositũ diuinũ fuit de cõgruo accepta ꝓ finitis ꝑsonis: sic intelligendo ꝙ deus ab eterno ordinauit acceptare eã de cõgruo: vꝫ dando sibi talẽ cõgruitatem vt dicat meritoria de cõgruo ꝓ ꝑsonis finitis: et sic talis passio p̃cise fuit meritoria de congruo q2 sic accepta. non debet ḡ intelligi ꝙ passio ſm suam rõnem formalẽ: ⁊ ex nã rei fuerit accepta ꝓ finitis: imo vt p̃cise cõsiderata ex natura rei ꝓ nullo fuit accepta. Sed iõ ex rõne formali dꝛ accepta: q2 de⁹ voluit ab etno ꝙ talis passio vt absolute elicita a volũtate hũana circũscribẽdo respectũ ad illud suppositũ esset meritoria de cõgruo ꝓ finitis ꝑsonis: et sic q̃ꝫtũ ad sufficiẽtiã posset valere tm̃ ꝓ finitis. Sequit. tñ ex circũstãtia suppositi et de congruo rõne suppositi habuit q̃ꝫdã rõnẽ extrinsecã quare deus potuit acceptare illã ꝓ infinitis. Si aũt illa fuisset alteri⁹ ꝑsone: tunc nec rõne opis nec rõne operantis fuisset congruitas acceptatiõis illi⁹ ꝓ infinitis ꝓ q̃ꝫtis aũt et ꝓ q̃t de⁹ voluit passionẽ illã siue bonũ velle acceptare ꝓ tot sufficit: sꝫ q̃ꝫtũ ẽ de formali rõne rei acceptabilis in se non fuit acceptabilis ꝓ infinitis: sicut nec in se fuit formaliter infinita. Hic vult Doct. ꝙ passio xp̃i ex circũstãtia suppositi diuini habuit q̃ꝫdam congruitatẽ extrinsecã vt possit acceptari ꝓ infinitis ꝑsonis. Ista aũt cõgruitas extrinseca põt multiplr̃ intelligi: sic ꝙ talis passio vt elicit a voluntate suppositata in v̄bo: ⁊ vt dicit respectũ ad v̄bũ sit acceptabilis de cõgruo ꝓ infinitis et simplr̃ ex nã rei circũscribẽdo actuꝫ voluntatis diuĩe: ⁊ hoc nõ vr̃: q2 tunc voluntas diuina ordinate tm̃ potuisset acceptare ⁊ debuisset q̃ꝫtũ erit acceptabilis. Vel sic põt itelligi ꝙ volũtas diuĩa ab eterno voluit meritũ xp̃i ex circũstãtia suppositi posse valere de congruo etiam ꝓ infinitis ꝑsonis: ita ꝙ tale meritum dicatur p̃cise posse esse meritũ de congruo ꝓ infinitis: q2 sic acceptũ: sed cõparando ad volũtatẽ creatam et circũscribendo respectũ ad suppositũ diuinũ voluit meritum nostrum tam ex rõne opis q̃ꝫ ex rõne opantis posse valere de congruo tm̃ ꝓ finitis: ⁊ hoc est quod intendit Doc. in ista lr̃a. alr̃ sibi contradiceret cũ hic velit expresse ꝙ ideo sit meritum q2 acceptum: ⁊ tm̃ eẽ meritũ ꝓ q̃ꝫto acceptat: nullũ. n. opus nr̃m q̃ꝫtũcũq3 intẽsum nec ex natura operis nec ex ratiõe operãtis est dispositio de congruo ad grãm qua posita sequat grã: sꝫ ideo est dispõ de cõgruo q2 de⁹ sic ordĩauit. Ibi. Sꝫ q̇d et quibus meruit. Hic Doc. declarat quid meruit: ⁊ q̇bus. Et dict ꝙ christus meruit omnibus qui primam gratiam accipiunt collationem illius: ita ꝙ ibi non cooperatur volũtas nostra nisi in adultis baptizatis vbi requiritur aliqua bona dispositio voluntatis. Hic duo

Dictũ valde nõbile.

dicit. Primum ꝙ oĩbus baptizatis non habentibus vsum rationis siue sint baptizati baptismo flumis siue sanguinis meruit collationem gratie: sic ꝙ gratia illa data paruulis fuit efficaciter creata a tota trinitate et christus inq̃ꝫtuꝫ homo fuit totalis causa meritoria: q2 voluntas diuina acceptauit passionem christi vt totalem causam meritoriã illius gratie et ex consequẽti meruit vt totalis causa deletionẽ culpe originalis. Secũdum est ꝙ adultis et vsuꝫ rationis habentibus meruit gratiam baptismalem: sic tñ ꝙ aliq̃ dispositio preuia requiritur in ipsis. ⁊ qualis sit ista dispositio ⁊ quãta req̇ritur patebit in. 4. di. 4. Sequit: ⁊ hoc fuit potissimũ in merito suo ꝙ meruit non coniunctos coniungi pri⁹ eñ per peccatum separati erant ab ipso deo: sic ꝙ non erant digni vita eterna: nec grati acceptabilr̃ nec amici dei amicitia grã que semper fit per gratiam: et sic separatos meruit per collationem grẽ coniungi et reuniri ipsi deo. Sequitur: sed quantum ad gratiam p̃niãlẽ post lapsum ĩ actuale mortale: lꝫ merituꝫ christi sit principale in merendo ⁊ totalis causa de condigno: tamen ibi requiritur aliquid a parte recipientis grãm et contritio ⁊ compunctio de peccato de ꝯgruo. ❡ Hic nota quõ passio christi et fuit meritum de congruo et de cõdigno respectu collationis gratie: fuit quidem meritũ de congruo: quia volitio illius passiõis efficax fuit dispositio de congruo vt acceptaret a diuina voluntate vt meritoria de condigno respectu grẽ cõferende: quã tamen congruitatem vt. s̄. dixi habuit ex d̄terminatione diuine voluntatis: idem. n. actus potest dici meritũ de congruo ⁊ de condigno: ita ꝙ in codeꝫ instanti quo actus elicit vt dispositio preuia ad acceptari de cõdigno dicit meritum de congruo: ⁊ ille idem actus vt acceptatus dꝛ meritum de condigno: sicut etiam dt̄ doc. in. 4. di. 14. q. 2. ꝙ idem actus displicentie peccati dicit attritio ⁊ contritio. Attritio quidem vt dispõ ad grãm: habita vero grã dꝛ contritio. Dicit ḡ Doc. ꝙ respectu grẽ conferende post peccatum mortale actuale christus fuit causa principalis meritoria ⁊ totalis de condigno: hoc sic dꝫ intelligi ꝙ loquendo de merito cõgrui respectu grẽ conferende christus fuit principalis causa: ⁊ peccator penitens causa minus p̃ncipalis de congruo: quia in ipso penitẽte requirit cõpũctio et displicentia de pctõ que est dispositio de congruo ad gratiam conferendã non tñ principalis: sed passio xp̃i efficaciter volita fuit dispõ principalis de congruo respectu grẽ: sed loquẽdo de merito condigni passio xp̃i volita fuit totalis causa meritoria de condigno: q2 volũtas diuina acceptauit eam vt esset de cõdigno meritoria grẽ: posset etiam dici ꝙ fuit totalis cã meritoria de congruo respectu grẽ post p̃niam conferende: lꝫ tamen remota: q2 passio xp̃i volita nõ tm̃ fuit meritoria de cõgruo ꝓ collatiõe grẽ: sed etiã fuit meritoria de cõgruo respectu meriti nostri de cõgruo. i. ꝙ si displicẽtia pctĩ et cõpunctio eiusdẽ fuerit dispõ de cõgruo ad gratiã: hoc fuit a tota trinitate effectiue dante talẽ bonitateꝫ ⁊ a passione xp̃i volita vt a totali cã. Seq̇tur ibi. Similiter dico ꝙ christ⁹ meruit nobis vt totalis cã apitionẽ ianue ꝑadisi: vt oĩbus in grã decedentib⁹ aperiret: nec admotionem hui⁹ obstaculi intrãdi coopamur ei: siue illud obstaculũ fuit origĩale pctm̃ sine aliq̇d aliud: q̇d pꝫ: q2 Abrahã fuit tanti meriti sicut aliquis xp̃ian⁹ qui sit mõ. Sed q̃ꝫuis obstaculũ amoueat per passionẽ christi: nullũ tamẽ actu igredit ĩ celũ nisi coopet ⁊ vtatur prima grã quã sibi meruit xp̃us: ⁊ hoc loquẽdo de adultis. Silr̃ p̃res coopabant passiõi xp̃i p̄uise ad habitualẽ ĩgressum vt amoto obstaculo ingredi possent. Nos aũt passiõi exhibite ⁊ amoto obstaculo cooperamur ad actualẽ ĩgressum nisi ĩ põ excuset sicut ĩ ꝑuulis q̇b⁹ de⁹ dat ĩmediate igressũ ĩ celũ: ⁊ iõ hñt mĩmã glãꝫ.

Passio xp̄i fuit meritũ de ꝯgruo ⁊ condigno.

Quid sit meritũ congrui ⁊ condigni.

Ibi. Sed hic sunt quedam dubia. Hic doc. mouet dubia circa predicta: primũ est: q2 si passio christi meruit p̄mã grãm oĩbus: sequit ꝙ premiũ fuit ante meritũ: pꝫ quia p̃res antiq̇ testamẽti pri⁹ habuerunt grãm q̃ꝫ passio christi fuerit exhibita: et ꝑ ꝯ̃ñs prius habuerũt p̄miũ q̃ꝫ meritũ fuerit exhibitũ: et ex hoc in sili vr̃ sequi ꝙ angeli pri⁹ p̄miati fuerĩt et postea meruerunt ꝙ improbatũ est ĩ. 2. di. 5. ❡ Scḋꝫ dubiũ est: q2 videt seq̇: ꝙ sicut passio xp̃i p̄uisa fuit meritoria respectu gratie p̃rib⁹ cõferẽde: ita videt seq̇ ꝙ ipsa passio vt p̄uisa potuit esse rõ p̄destinãdi alios: ⁊ ita p̄destinatio potuit hr̃e cãm meritoriã. ❡ Dicit doc. ad p̄mũ

dubiũ ꝙ meritũ xp̄i ꝑuidebatᷣ ab eťno:ꝛ vt sic acceptuꝫ fuit vt aliq̄d boni conferretur electis rõne illi⁹ anteq̄ꝫ exhiberetur vt.s.eis qui ꝓcesserunt exhibitionem eius dimitteretur originale et conferretur gratia. Et hoc ptꝫ per exemplũ:qđ ponit Ans. Scđo cur deus hõ.ca. 16.qđ ptꝫ in lr̄a. Et ex hoc patere potest quõ xp̄i passio fuit meritoria ab eterno respectu gr̄e dei genitrici cõferende:nam tota trinitas ab eterno acceptauit passionem illã ꝑuisam vt meritoriã gr̄e aĩe ṽginis conferendẽ in eodem instanti quo potuit contrahere pctm̄ originale:et per ꝯn̄s acceptauit eam vt cãm meritoriã p̄seruationis ab oi pctõ originali et actuali. ¶ Ibi. Ad formã argumẽti. hic Doc. soluit instantiã de p̄mio ãgeloꝝ:et đt ꝙ non est sĩle:quia aliud est loqui de summo bono ꝛ vltimato et aliud est loqui de aliquo alio bono ordinato ad summuꝫ bonũ:p̄mũ bonũ non dꝫ conferri nisi meritis actu ꝓcedentib⁹ et nõ tm̄ in ꝑuisiõe. Scđm vero potuit conferri ex sola preuisiõe meriti adhuc nõ exhibiti:qꝛ ergo angeli ordinati fuerunt ad summũ bonũ .s. p̄miũ vite eterne:iõ prius actu meruerũt illud q̄ꝫ actu habuerunt. Sed bonũ ad qđ patres ordinabãtur loquẽdo de primo bono fuit prima gratia que dari potuit et debuit ex xp̄i passione meritoria vt preuisa:ꝛ nõ exhibita. Vñ q̄ꝫuis deus dederit aliquid ꝓ merito preuiso et non exhibito:non tñ summum bonũ qđ sequitᷣ meritũ:qđ est apertio ianue paradisi:ad cui⁹ obstaculi amotionẽ non potuit aliquis nostruꝫ cooperari q̄ꝫuis ad introitũ quilibet adult⁹ coopeťᷣ. Aliud.n.est aperire ianuã et aliud ingredi:ꝛ q̄ñq̄ꝫ difficili⁹ est aperire ianuã q̄ꝫ apta porta ingredi:pꝫ qꝛ ad ingressum requirũtur in nobis opa meritoria et efficacia:iõ ad ingressum possum⁹ coopari:ad apitionẽ vero nec p̄res potuerunt nec nos possum⁹:sed illi⁹ p̄cisa cã fuit passio. ¶ Ad secũdũ dubiũ:patet rñsio ex supradictis:qꝛ prius fuit p̄destinatio electoꝝ q̄ꝫ passio christi fuit preuisa: p̄destinatio.n.electoꝝ.fuit in tertio signo ꝛ in quinto passio christi fuit preuisa in medicinã contra lapsum. Et hoc loquendo de potentia dei ordinata:de absoluta ṽo pꝫ ꝙ potuisset eligere vel predestinare electos mediante passione christi. Sed de hac difficultate vide que exposita sunt in primo .distin.41.

Quõ ṽgini gloriose passio xp̄i fuit meritoria.

Ad argumenta

principalia. Nunc Doc. soluit principalia argumenta. Primo.n.arguit sic ꝓbando ꝙ christ⁹ nõ meruerit oĩbus nobis gratiam et gl̄iam. Et p̄ma rõ stat in hoc: qꝛ p̄miũ excedit meritũ:pꝫ qꝛ meritũ ordinatᷣ ad premiuꝫ sicut ad finem:sed premiũ oĩm alioꝝ nõ excedit meritũ christi:ergo nõ ordinatᷣ ad p̄miũ alioꝝ. ¶ Rñdet doc. dupliciter. Primo ꝙ si loquamur de merito christi ſm portionẽ iferiorẽ.tũc premiũ alioꝝ fuit formaľr meli⁹: quia circa deũ ĩmediate clare visum: sꝫ meritum scđm portionẽ inferiorẽ fuit ĩmediate circa tp̄alia ordinata ad eťna .vt.s̄.patuit.di.18. Scđa rñsio est ꝙ loquendo de merito ſm portionẽ superiorẽ q̄ ĩmediate respicit vltimũ finẽ(et hoc tenendo vel ꝙ meruerit circa obiecta secũdaria vt relucẽtia in essentia diuina vel circa essentiã ĩmediate)tale meritũ potuit excedere p̄miũ aliorũ. Si.n.nobilior mereatᷣ ꝓ ignobiliori:tũc meritũ potest excedere p̄miũ. Sed non est sic qñ meretᷣ ꝓ seipso:quia vt sic de⁹ cõiter p̄miat vltra condignũ:iõ p̄miũ excedit tale meritum eius. ¶ Scđo principaliter arguit ꝓbando ꝙ christus non potuit mereri deletionem culpe:qꝛ culpa fuit infinita:ḡ non potuit deleri nisi per bonũ infinitũ:sꝫ meritũ christi tm̄ fuit finitũ:qꝛ a cã finita:vt.s̄. patuit. ¶ Doc. dupľr rñdet. Primo ꝙ q̄ꝫuis meritum christi fuerit formaliter finitũ:quia tamen cõiũgit per gratiam et gloriam obiecto infinito:ideo potuit delere pctm̄ infinitũ siue pctm̄ auertẽs a bono ĩfinito: ĩmo vt dicit Doc.in.4.di.14.q.2.q̄ꝫtum bonum aufert peccatũ ab actu auertendo illũ ab vltimo fine:tm̄ bonũ est in actu conuertendo illum ad vltimũ finẽ:loquendo de bono quod formaľr opponitᷣ peccato:vt satis patet in 2.di.35. Scđo respondet negando ꝙ pctm̄ sit formaliťᷣ infinitum:ꝛ si đr infinitum erit tm̄ obiectiue et denoĩatione extrinseca:et exempla posita ĩ littera clara sunt: hoc idẽ dicit in.4.di.14.q.1.et di.15.q.1. Sicut ḡ pctm̄ potuit dici malũ infinitũ tm̄ obiectiue: ita meritũ christi potuit dici bonũ ĩfinitũ obiectiue. Vnde addit doc. circa finẽ huius distinctionis dicens. Dico ꝓbabiliter opinãdo ꝙ tãto amore intẽsiue põt aliquis sctũs ferri in summũ bonũ diligendo q̄ꝫta inordinatione intensiua auertebatᷣ. Et q̄ꝫtum vnuꝫ abduxit a termino a quo tm̄ aliud cõiungit ei ꝑ amorẽ:hoc est veꝝ de amore aĩe xp̄i. ¶ Tertio arguit:qꝛ ex quo pctm̄ est infinitũ ꝛ pena corrñdens infinita:ergo talis pena per passionẽ xp̄i finitã solui non potuit. Rñdet doc. ꝙ q̄ꝫuis velle christi fuerit finitum:tñ potuit acceptari pro infinitis:ꝛ etiaꝫ ꝓ pena infinita soluenda:vt patuit in corpore.q. Et ꝑ hoc pꝫ ad vltimam rationẽ:ꝛ si essent hoĩes ĩfiniti passio xp̄i potuit esse meritoria ꝓ ĩfinitis:qꝛ sic de⁹ potuit eã acceptare ꝓ infinitis ꝛ fuit meritũ de cõgruo ex circũstãtia suppositi etiã ꝓ infinitis: vt.s̄.patuit.

Ad argumẽta p̄ncipalia.

¶ Distin.20. Questio vnica.

Queritur

circa vigesimãsecũdã dist. In qua magister agit de conuenientia ꝛ modo passionis:queritᷣ vnũ. An necesse fuerit genus hũanum reparari per passionem christi.

¶ In ista.q.principaliter tria ĩtendit. Primo recitat vnã opi. quam improbat. Scđo adducit rõnes Ansel.et Tertio respondet ad questio.

Quantum

ad primum est opi. Tho.in.3. scripti.di.20.q.1.in soľone tertii argumenti qui đt ꝙ necesse fuit genus hũanũ repari: ꝛ assignat rõnem quare non fuit necesse naturã angelicã reparari ꝛ fuit necesse genus hũanũ reparari: qꝛ nõ tota natura angeloꝝ cecidit sicut hoĩm:ꝛ ideo ne tota sp̄es hoĩm periret necesse fuit hoĩem reparari et nõ angelũ. ¶ Doc. improbat hãc opi. dicẽs hãc rõnem mĩme concludere:et hec rõ est tm̄ ad hoĩem:qꝛ ipse Tho. tenet quemlibet angelum facere sp̄ẽm ꝓpriã:vt ptꝫ ab ipõ in 2.scripti.di.3.q.4.et quelibet species ãgeli est nobilior sp̄ẽ hũana:cum igitur multi angeli ceciderit maius inconueniẽs est tot sp̄ẽs non repari sed perire in eternum q̄ꝫ sp̄ẽm vnam infimã cuiusmodi est tota sp̄ẽs hũana respectu cuiuscunq̄ꝫ angeli et maxime respectu tot cadẽtium. ¶ Confirmatur:quia si essent duo celi et alteruꝫ annihilaretur:et essent multe musce et annihilarentur: dr̄e ꝙ necesse est sp̄ẽm muscarum reparari ꝛ nõ celum: friuolũ videtᷣ cum celuꝫ sit multo nobilius. ¶ Ibi. Io aliter respondetᷣ ab ipso Tho.in.3.d.1.q.2.qui dicit:ꝙ qꝛ homo alteri⁹ tẽtatione cecidit.s.diaboli: angeli nõ. sed ꝓpria volũtate solum:debuit homo reparari ꝛ non angeli:et ꝓbat ꝑ Ansel. p̄mo. Cur de⁹ hõ.c.21.sicut angeli ceciderunt nullo alio nocente:ita nullo alio adiuuante surgere debent. ¶ Ibi. Contra. Dicit Doc. ꝙ ẽt angeli tentati fuerũt:vt pꝫ apocaľ.2.c.factum est p̄liũ magnũ ĩ celo ꝛc. videtᷣ ḡ ꝙ sicut draco.i.lucifer pugnauit cum Michaele sic eũ tentauit:videtᷣ etiaꝫ ꝙ draco peccando tentauit alios sibi ꝯsentientes. ¶ Ibi. Preterea ad principale. Hic Doc.ad.q.principalem intendit ꝓbare ꝙ non fuit simpľr necesse gen⁹ humanũ reparari per passionem christi. Primo: qꝛ quilibet act⁹ xp̄i fuit nobilior passione.laus.n.consistit in actu ꝛ per cõsequens per quemlibet actum christi vt nobiliorẽ potuit redimi genus humanũ:nec.n.aliqua passio vt huiusmodi est meritoria vel demeritoria nisi ꝓ quanto sequitur ad actum meritorium vel demeritorium:vt faciliter ꝓbaretᷣ ex dictis doc. in ꝓlog.q.vl.in.1.di.1.q.3.et.di.17.et in.2.di.6.q.2.et.di.7.ꝛ.42.ꝛ in isto.3.di.33.et ĩ.4.di.14.q.2.et ĩ q̊l.q.17.et.18. Nec valet dicere: ꝙ ideo passio christi fuit meritoria per relationem ad suppositũ diuinũ:ꝯ qꝛ q̄libꝫ actus xp̄i ita potuit referri ad suppositũ dĩnũ ĩmo magis q̄ꝫ ipsa passio: ꝛ ꝙ act⁹ sit magis meritorius et non passio patet.2.Ethi.ca.5. passionibus nec laudamur nec vituperamur:et sic videtur ꝙ passio non sit meritoria sed actio. patet etiam ꝙ mors christi non fuerit necessaria per Ansel.2.cur de⁹ homo.c.14.qui approbat dictum discipuli sui ꝙ minima lesio illius persone fuit peior q̄ꝫ peccatum omnium hominum sit malum. Sed q̄ꝫto pena satisfactoria(dũmodo esset sufficiens) posset esse minor lesio illius persone tanto conuenientior esset .igitur non necesse nec decens fuit hominem redimi morte christi:cum minor pena suffecisset. ¶ Preťea. Per passionẽ xp̄i nõ potuerunt redimi occidentes xp̄ꝫ:igitᷣ nec gen⁹ hũanũ. ꝓbatᷣ añs:qꝛ tm̄ malũ erat actio illoꝝ ꝑuãs vitã xp̄i q̄ꝫtũ bonum erat vita xp̄i:ꝛ tunc tanta erat inimicitia occiden

Opi. Tho.

Improbatio Thom.

tis q̃ta erat amicitia xp̄i recõciliãtis: igiꝭ vita quã posuit moriẽdo nõ sufficit ad redimẽdũ pctm̃ occidẽtiuȝ: qꝛ meritũ debȝ excedere culpã ⁊ reatũ si sit satisfactio. ¶ Respõdet Doc. ad oĩa ista argumẽta. Et primo ꝯcedit ꝙ qꝛ nõ tota spẽs angeloꝝ sȝ de qualibet specie aliqui ceciderũt ⁊ tota species humana cecidit: ꝙ ideo debuit redimi genꝰ humanũ ⁊ non natura angelica: ⁊ hoc argumẽtũ ꝓ tãto cõcludit ꝓ q̃to aliq̃d argumẽtũ morale cõcludere potest. Dicit Doc. argumẽtũ morale vt ly morale accipiꝭ ꝓ cõueniẽtia siue ꝓ ꝯgruitate quare nõ est argumẽtũ vere demõstratiuuȝ. Cõcedit etiã ꝙ ideo redimi debuit: qꝛ homo peccauit suggestione dyaboli q̃ fuit alteriꝰ rationis: ⁊ suggestione vxoris: ⁊ forte nõ ita efficaciter fecit angelꝰ: qꝛ licȝ aliqua tẽtatio fuit aliis ruina luciferi: tñ nõ ita efficax sic hominis a dyabolo.

Argumẽta ꝓncipalia. Actꝰ laudabiliores passionibꝰ.

¶ Nũc Doc. respõdet ad argumẽta pꝛĩcipalia ⁊ absolute cõcedit ꝙ xp̄s ꝑ bonũ velle potuit satisfecisse: sȝ tñ aliter voluit: qꝛ voluit pati mortẽ. Et cũ dicit ꝙ actus sunt laudabiliores passionibꝰ: verũ est loquẽdo de actibus virtutis ꝓut distinguũꝭ cõtra passionẽ q̃ nõ est ex virtute: ⁊ sic loquiꝭ philosophꝰ. tñ passiones penales: ⁊ maxime mors quãdo est ex actu virtutis accepta ⁊ imperata est laudabilior q̃ actꝰ virtutis circa delectabile. Unde actꝰ virtutis circa tristabile est magis meritorius q̃ actꝰ virtutis circa delectabile ⁊ passiones volũtarie comitãtes actꝰ virtutis simul accepte sunt magis meritorie q̃ actꝰ tantũ. Unde saluator de Paulo dixit actuũ. 9. Ostẽdam ei q̃ta oporteat eũ pati: nõ dixit q̃ta oporteat eũ agere. ꝙ ĝ xp̄s voluit sic pati ꝓcessit ex amore intẽso finis ⁊ nostri quo dilexit nos ꝓpter deuȝ. ¶ Aduerte tñ cũ Doc. dicit ꝙ passiones volũtarie comitãtes actũ virtutis simul accepte sunt magis meritorie q̃ actꝰ tm̃. Si intelligit ꝙ ille passiones vt distinguũꝭ cõtra actũ quo imperanꝭ videꝭ sibi cõtradicere. Tuȝ qꝛ in. 4. d. 14. q. 2. expresse vult Doc. ꝙ penitere acceptũ ꝓ actu imperatiuo quo q̃s imperat displicẽtiã ⁊ tristitiã de peccato sit actꝰ simplr̃ ꝑfectior. Tũ qꝛ tota ratio meriti passionis cõcomitãtis actum est a ratione actꝰ: vt pȝ a doc. in p̃mo. d. 1. q. 3. Tũ etiã: qꝛ actꝰ elicitꝰ a volũtate cõformiter ratiõi recte est p̃mo rectꝰ: ⁊ ꝑ ip̄ȝ oĩs aliꝰ actꝰ imperatꝰ ⁊ oĩs passio ꝯseq̃ũs actũ elicituȝ vel imperatũ diciꝭ recta: vt pȝ a Doc. in ꝓlo. q. vlt. ⁊ d. 17. primi. Dico ĝ ꝙ Doc. intelligit ꝙ passiones concomitãtes actũ virtutis simul includẽtes illum actũ sunt simpliciter magis meritorie q̃ actus virtutis absolute sumptus: vel etiã q̃ actꝰ virtutis circa delectabilia ad quem cõcomitanꝭ passiones delectabiles. ¶ Ibi. Ad aliud cũ diciꝭ ꝙ minima lesio istiꝰ ꝑsone fuit maius malum q̃ oĩa peccata: hoc ꝓbat ꝓpositũ. s. ꝙ aliter potuisset redimere q̃ ꝑ mortẽ. Dico tñ ꝙ lesio illa tm̃ valuisset ꝓ q̃to fuisset accepta: vt. s̃. patuit. d. 19. ¶ Ibi. Ad aliud dico: ꝙ pctm̃ occidẽtiũ xp̄m potuit redimi: tamẽ Ansel. dicit. 13. c. 2. ꝙ nõ potuerunt eũ sciẽter occidisse: hoc tñ nõ credo: sȝ credo ꝙ lȝ sciuissent eũ deũ ꝑ vnionẽ adhuc potuissent eum occidisse: ⁊ si hoc fecissent adhuc eoꝝ peccatũ fuisset remediabile ꝑ passionẽ xp̄i: qꝛ plus dilexit deꝰ illã passionẽ acceptãdo q̃ odisset eoꝝ malũ: vnde nõ potuerũt habere actũ tã deformẽ in malicia sicut fuit bonꝰ bonitate morali actꝰ voluntatis quo xp̄s voluit pati: qꝛ actꝰ ille habuit bonitatẽ nõ soluȝ ex potentia volitiua sed ex summa charitate qua voluit mori ⁊ aliquo modo ex illa ꝑsona: sed actus aliorum malꝰ non habuit tantã maliciã ex habitu precedente deordinato. Et q̃d dicit Apostolꝰ prime ad Corin. ꝙ si cognouissent nunq̃ dñm glorie crucifixissent: loquiꝭ nõ de iudeis sed de principibus mundi. s. demonibꝰ: qꝛ si sciuissent eum verum deum nõ instigassent homines ad eius mortẽ: ⁊ hoc ꝓpter bonũ secuturum. s. redẽptionẽ hoĩs: q̃d nolebãt accidere: vñ p̃mo quãdo ignorauerunt hoc instigauerũt iudeos ad eiꝰ mortẽ: postq̃ vero sciuerunt ipsum esse verũ deũ ꝑsuaserũt ꝯtriũ. Un̄ vxor pylati misit ad eũ dicẽs nihil tibi ⁊ iusto illi: multa. n. passa sum ista nocte i visione ꝓpter eũ: bene tñ voluissent ip̄m mori sine redẽptiõe humani gñis si fieri potuisset.

Opi. Ansl.

Quantum ad scd̃m principale. Hic Doc. ponit opi. Ansel. qui videꝭ fecisse totũ librũ: cur deꝰ homo: solũ ꝓpter hãc materiã: ⁊ quattuor ponit ꝑ ordinẽ. Primũ ꝙ necessariũ fuit hominez redimi. Scd̃m ꝙ nõ potuit sine satisfactiõe. Tertiuȝ ꝙ faciẽda erat satisfactio a deo hoĩe. Quartũ ꝙ ꝯueniẽtior modus fuit ꝑ passionẽ. ¶ Primũ ostẽdiꝭ s̃m eum: qꝛ frustra fieret creatura nisi possit summũ bonũ ꝓpter se amare: ⁊ ei ꝑ cognitionẽ ⁊ amorẽ ꝓpter se inherere: aut ĝ deꝰ deducit hominẽ ad hũc finẽ aut nõ: si nõ: ergo frustra factꝰ fuisset: si sic: cũ iam lapsus fuerit ꝑ pctm̃ necesse est ipsum reparari. ¶ Scd̃m ꝓbat ipse ca. 25. primi li. Iniustꝰ est oĩs q̃ nõ reddit deo q̃d dȝ: sȝ oĩs peccator abstulit deo honorẽ debituȝ: igiꝭ si nõ soluit deo q̃d dȝ nõ saluabiꝭ. Nec valet dicere ꝙ potest excusari ꝑ impotẽtiã: ⁊ ꝙ remitti põt offensa ꝑ summaȝ misericordiam dei remittẽtis sine satisfactiõe: excludit ipse vtrãq̃ respõsionẽ. Primã: ꝙ impõ excusaret si in ipsam nõ spõte se deiecisset peccãdo. Scd̃am: qꝛ aut remittiꝭ debitũ ꝓpter ip̄õm reddẽdi: ⁊ tũc nõ est aliud dicere nisi ꝙ deus remittit debitũ: qꝛ homo reddere nõ põt: talẽ aũt miaȝ deo attribuere derisio est: aut dimittit penã ꝓ peccatis dãdo beatitudinẽ: ⁊ tũc beatificat hominẽ ꝓpter pctm̃: qꝛ. s. hȝ ip̄õam reddẽdi ⁊ satisfaciẽdi quã dȝ nõ habere: q̃d est habere pctm̃. ¶ Tertiũ ꝓbat. c. 22. primi li. quia nullꝰ satisfacit ꝓ peccatis deo nisi reddat aliq̃d maius deo: ꝓ quo pctm̃ facere nõ debuerat: sȝ ꝓ omni eo q̃d ẽ citra deũ vel esse põt nõ debuit peccasse: sȝ maius omni creatura simul sumpta nõ potest reddere purꝰ hõ: ideo opȝ deũ satisfacere ꝓ pctõ. Tũ etiã: qꝛ si homo nõ peccasset: adhuc dȝ deo q̃cq̃d põt: ĝ ꝑ ista nõ satisfacit peccato. ¶ Quartũ ꝓbat: qꝛ sicut hõ peccauerat ꝑ suauitatẽ se subiiciẽdo dyabolo: ita vincat ꝑ asperitatẽ ip̄m dyabolũ: nihil autẽ asperiꝰ aut difficiliꝰ sub deo põt hõ ad honorẽ dei sponte ⁊ nõ ex debito pati q̃ mortẽ: igiꝭ xp̄s homo q̃ maior erat oĩbꝰ sub deo ꝑ mortẽ quã non debuit pati satisfacere debuit.

Dubia ꝯtra Ansel.

In istis dictis Ansel. videtur aliqua dubia. Primo cm̃ ipsa ꝯclusio in se videꝭ dubia: cum velit ꝙ redemptio non possit esse nisi ꝑ mortẽ xp̄i: qꝛ aliter potuit homo redimi: vt pȝ ꝑ Aug. 13. de tri. c. 10. Aliꝰ modus redimẽdi hominem deo non defuit ⁊c. ¶ Preterea. Nõ est aliqua necessitas ꝙ xp̄s homo redimat hominẽ ꝑ mortẽ nisi ꝯseq̃ntie. s. posito ꝙ ordinauerit sic illũ redimere. ¶ Tertio nulla est necessitas reparari genꝰ humanũ: ĝ nec xp̄m pati: antecedẽs ꝓbaꝭ: qꝛ si sic: hoc nõ ẽ nisi qꝛ hoĩes p̄destinati sunt ad gloriã: ⁊ lapsi nõ possunt ĩtrare nisi ꝑ satisfactionẽ: sȝ predestinatio hoĩs ꝯtingẽs est: vt ꝓbatũ fuit in p̃mo d. 39. ⁊ 40. ⁊ 41. nec est inconueniẽs hominẽ frustrari a beatitudine nisi presupposita p̄destinatiõe hoĩs: igiꝭ nulla fuit absolute redẽptionis necessitas: sicut nec predestinationis eius. ¶ Ibi. Contra ea q̃ dicunꝭ in scd̃o ar. an homo possit reconciliari sine satisfactione: tangeꝭ in. 4. d. 15. q. 1. Et posito ꝙ satisfactio requiraꝭ: nõ tamẽ requiriꝭ necessario ꝙ satisfactor sit deus: sufficisset em̃ obtulisse deo maius bonum q̃ fuerit malum illius hominis peccantis: de hoc vide in. 4. vbi. s̃. Unde si Adam ꝑ gratiam datã habuisset vnũ vel multos actꝰ diligendi deum ꝓpter se ex maiori conatu lib. arbi. q̃ fuit conatus in peccando: talis dilectio suffecisset pro peccato suo remittendo. Dico igitur ꝙ amor quem offerre debet satisfaciendo debet excedere amorem cuiuscunq̃ creature: et diligere magis obiectum nobilius satisfaciendo quam dilexerit ignobilius peccando: tamen ille actus quo conuertor ad deum per amorem in sua formali ratiõe nõ est maior omni creatura: nec etiã amor christi creatus quo dilexit deũ fuit talis. ¶ Ibi. Contra illud quod dicit in tertio ar. ꝙ nullꝰ nisi hõ debuit satisfacere: hoc nõ videꝭ absolute necessariũ: qꝛ vnꝰ q̃ nõ est debitor põt satisfacere ꝓ alio: sicut ꝓ alio orare. Un̄ sicut xp̄s hõ innocẽs nõ debitor satisfecit: sic si placuisset deo potuit vnꝰ bonꝰ angelꝰ satisfecisse offerẽdo aliquid placitũ deo ꝓ nobis: q̃d ipse acceptasset pro omnibꝰ pctis: qꝛ tm̃ valet omne creatũ oblatum ꝓ q̃to deus acceptat illud ⁊ nõ plus: vt. s̃. patuit. d. 19. arti. 2. ¶ Preterea. Unꝰ purus hõ potuisset satisfacere pro omnibꝰ si fuisset cõceptꝰ sine peccato: sicut potuisset fieri de poli operatione. s. s. et m̃ris sicut fuit xp̄s: ⁊ deus dedisset sibi summã gratiã quã potuisset recipere: sicut dedit christo sine meritis p̄cedentibus ex liberalitate sua: talis em̃ potuisset mereri deletionẽ peccati: sicut ⁊ beatitudinem. Et cũ dicit: ꝙ tunc obligaremur ei tãtum q̃tũ deo: falsum est: imo simpliciter deo: qꝛ totum q̃d ille haberet esset a deo: obligaremur tamẽ multum sibi: sicut obligamur beate virgini: ⁊ aliis sanctis qui meruerũt ꝓ nobis: semꝑ tñ finaliter ⁊ summe deo tãq̃ ei a q̃ alioꝝ bona ꝓcedũt. ¶ Preterea. vr̃ (d̃ poli dico)

ꝙ q̄libet pōt satiffacere ꝓ se:q̄ꝛ si data fuisset cuilibꝫ ho
mini p̄ma gr̄a sine meritis sicut modo:lꝫ q̄libet sit filiꝰ
ire cuilibet tn̄ dat primā gratiaꝫ sine meritis ꝓpriis:et
tunc meretur beatitudineꝫ:igiᷓ potuit etiam meruisse
deletionem culpe.

Quantum ad tertiū p̄ncipale rn̄dēdo ad.q. Di
cit Doct. ꝙ oīa hm̄ōi q̄ facta sunt a
xp̄o circa redēptionē nostrā nō fuerūt necessaria nisi p̄-
supposita ordinatiõe diuina:q̄ sic ordinauit fieri:⁊ tūc
tm̄ necessitate ꝯsequētie necessariū fuit xp̄m pati:sꝫ tn̄
totū fuit cōtigēs simpl'r ⁊ antecedēs et ꝯsequēs. Unde
credēdū est ꝙ ille hō passus est ꝓpter iusticiā:vidit em̄
mala iudeoꝝ q̄ fecerāt:⁊ quō inordinata affectiõe ⁊ di
storta afficiebanᷓ ad legē suā:nec ꝑmittebāt hoīes cu-
rari i sabbato:⁊ tn̄ extrahebāt bouē de puteo. Xp̄s igiᷓ
volēs eos reuocare ab errore ꝑ opa ⁊ sermones maluit
mori q̄ꝫ tacere:q̄ꝛ tūc erat ṽitas dicēda iudeis:⁊ ideo ꝓ
iusticia mortuꝰ est:tn̄ de facto sui gr̄a passionē suā ordi
nauit ⁊ obtulit patri ꝓ nobis. Et ideo multū tenemur
ei. ex q̄ em̄ al'r potuisset hō redimi:⁊ tn̄ ex sua libera vo-
lūtate sic redemit multū ei tenemur. Et ampliꝰ q̄ꝫ si sic
necessario et nō al'r potuissemꝰ fuisse redēpti ad alliciē-
dū nos ad amorē suū vt credo hoc p̄cipue fecit:⁊ q̄ꝛ vo-
luit hoīeꝫ ampliꝰ teneri deo:sicut si aliq̄s genuisset pri-
mo hoīeꝫ ⁊ postea instruxisset eū i disciplina ⁊ scītate
ampliꝰ obligareᷓ ei q̄ꝫ si tm̄ genuisset eū et aliꝰ instruxis
set:et hoc ē ꝯgruitas ⁊ nō necessitas. Si aūt volumꝰ sal
uare Anselmū:dicamꝰ ꝙ oēs rōnes sue ꝓcedūt supposi
ta ordinatiõe diuina q̄ sic ordinauit hoīeꝫ redimi:⁊ sic
ꝓcedere videᷓ. ita ꝙ deꝰ ex preordinatiõe nō voluit ac-
ceptare ꝑ redēptiõe hoīꝫ nisi mortē filii sui:nulla tn̄ ne
cessitas fuit:vn̄ i psal. Copiosa apd̄ eū redēptio.

Distin. 21. Questio vnica.

Circa vigesimāprimā dis. In q̄ magr̄ addit d̄
statu xp̄i i morte. Queriᷓ vnū
Utrū corpꝰ xp̄i fuisset putre-
factum si resurrectio non fuis
set accelerata.

Ibi. Ad q. illā. hic doc. i ista. q. tria
intēdit. Primo adducit vnaꝫ
opi. quā quo ad aliq̄ iprobat.
Scd̄o rn̄det ad. q. p̄ncipalē ex
Hēri. opi. intētiõe. Tertio soluit p̄ncipalia argumēta. Quātū
ad primū est vna opi. Hē. q̄li. 12. q. 12. q̄ dicit ꝙ aliq̄d est
futurū quo ad causas naturales si non ꝓhiberenᷓ sꝫ di-
mitterenᷓ sue causalitati:qd̄ tn̄ nō est futurū:ne c eueni
re poterit ꝓpter causaꝫ supiorē ꝓhibētē causas natura
les inferiores suā causalitatē exercere:⁊ ideo simpl'r il-
lud dicēdū est esse futurū qd̄ est futurū ſm causaꝫ supio
rē vicētē:nō autē qd̄ esset futurū ſm causas inferiores
si sue causalitati reliq̄renᷓ. Exēplū:de hoc poniᷓ Isa.
38. de Ezechia. Cui Esa. nūciauit mortē ⁊ mortuꝰ fuis-
set natural'r ſm cās inferiores:sꝫ tn̄ deꝰ ab eterno vidit
orōnē suā ⁊ deuotionē:ideo ꝓhibuit causalitatē causa-
rū inferioꝝ:⁊ vltra terminū naturalē addidit sibi. 15. an
nos:sic in ꝓposito. Et totū bene vsq̄ꝫ huc ꝙ corpꝰ xp̄i in
morte fuisset putrefactū q̄ꝫtū est ex parte causarū infe-
rioꝝ naturaliū si nō fuissent ꝓhibite:q̄ꝛ habuit causam
itrīsecā resolutiōis. s. calorē ⁊ humorē:⁊ extrīsecā:sicut
alia corpora. s. calorē/frigꝰ/⁊ alia/quarū causalitatē ꝓ
hibuit ⁊ ꝓhibuisset etiā si corpꝰ illd̄ nō fuisset viuificatū
vsq̄ꝫ ad gn̄alē resurrectionē. Et ideo simpl'r dicēdū ē ꝙ
illd̄ corpꝰ nō fuisset simpl'r putrefactū:⁊ vsq̄ꝫ huc totū ē
bn̄ dictū:nec iprobaᷓ a doc. subtili. Sꝫ vltra quō fuis
set corpꝰ illd̄ p̄seruatū a corruptiõe ⁊ resolutiõe in ele-
mēta. Dicit ipse Hē. vbi. s̄. ꝙ hoc fuisset ꝑ miraculū nō
q̄dē nouum sꝫ antiquū quo. s. illd̄ corpꝰ xp̄i fuit vnitū p̄-
mo ṽbo indissolubil'r ſm Damasc. lib. 3. c. 3. vel. 49. ſm
aliā cotationē. Ibi. Cōtra:ꝓbo ꝙ hoc fuit nouo mi
Multipl'r dr nouū miraculum. raculo. Hic Doc. ꝯtradicit Henri. ⁊ intendit ꝓbare ꝙ
si corpꝰ xp̄i nō fuisset putrefactū:ꝙ hoc fuisset alio mi-
raculo a miraculo q̄ verbum vniuit sibi illd̄ corpꝰ. Pro
cuiꝰ intelligētia est notādum ꝙ qn̄ dicimꝰ nouum mira
culū factum a volūtate diuina nō dicimꝰ nouā volitio
nē cum sit impossibile aliq̄d de nouo velle:sed q̄cq̄d vo-
luit ab eterno voluit:ita ꝙ fuit ei simpl'r impossibile ali
quid velle ex tēpore:vt ꝓbat Doc. in p̄mo. d. 45. Nec si

militer diciᷓ nouum miraculū ꝓpter nouum respectum
volūtatis diuine:ita ꝙ volitio diuina causet ex tēpore
nouum respectū siue in se siue in volito:hoc est. n. impos
sibile apud Doc. vt pꝫ in. 2. d. 1. q. 2. ⁊ sicut intellectꝰ di-
uinus nō pōt ex tēpore causare nouum respectū rōnis:
vt pꝫ a Doc. in p̄mo. d. 30. ⁊. 39. ita volūtas diuina non
posset causare nouū respectū:q̄ꝛ eadē ratio esset de volū
tate diuina sicut de intellectu:vt ptꝫ ex. 30. d. p̄mi. Nec
diciᷓ nouum miraculum ꝓpter nouā terminationē:siue
nouum transitū:q̄ꝛ velle diuinū nō terminaᷓ ad aliquid
de nouo:q̄ꝛ hoc nō posset esse nisi volēdo aliq̄d qd̄ priꝰ
noluit qd̄ iprobatū ē i p̄mo. d. 39. ⁊. 45. Dico g̃:ꝙ lꝫ oīa
miraculose facta sint ab eterno volita:lꝫ non ꝓ eterno:
tn̄ vnum miraculum potest dici nouuꝫ ꝑ comparationē
ad aliud:puta ad antiquum:dicereᷓ g̃ nouum miracu-
lum si aliq̄d fieret cōtra cursum naturaliū causarū ⁊ cō
tra illud ꝙ natuꝫ est simpl'r fieri stāte aliquo miraculo.
Exēpluꝫ. s̄. patuit. d. 16. posito ꝙ beatitudo anime xp̄i
ꝑ miraculum diuinum nō redundauerit in corpꝰ xp̄i stā
te illo miraculo corpꝰ xp̄i fuit passibile:⁊ sic potuit co-
medere ⁊ bibere:⁊ pati al's passiones q̄ cōmuniter nate
sunt inesse corpori passibili:ita ꝙ oia ista fierēt illo mi-
raculo quo ꝓhibuit beatitudinē redundare in corpus:
nō tn̄ est credēdum ꝙ ista sint facta miraculose:imo di
cunᷓ simpl'r facta i se q̄ꝛ corpus passibile vt passibile na
tum est pati a causis naturalibus approximatis et non
impeditis:dicunᷓ tn̄ miraculose fieri q̄ꝛ cōcomitantur
ad aliq̄d prius miraculose factuꝫ. s. ad passibilitatē cor
poris xp̄i qd̄ fuit passibile ex suspensione beatitudinis
aīe in illud corpus q̄ fuit simpl'r miraculosa:stāte ergo
passibilitate corporis xp̄i si illud corpus fuisset appro-
ximatum igni naturaliter fuisset combustum:et si stāte
ꝑfecta approximatione corpus illud nō fuisset cōbustū
hoc fuisset simpl'r nouo miraculo ⁊ nō miracl'o illo quo
beatitudo aīe nō redundauit in corpus:q̄ꝛ stāte illo mi
raculo fuisset combustum:g̃ si nō fuisset cōbustum hoc
fuisset nouo miraculo:hoc declarato:final'r patere po-
test quō corpus xp̄i i sepulchro nouo miraculo nō fuis-
set putrefactum:⁊ nō miraculo antiquo quo ṽbum vni-
uit sibi illud corpus:⁊ hoc ꝓbaᷓ a Doc. q̄ꝛ naturaliter
actiuo approximato natural'r passiuo non impeditis ꝑ
causam naturalē impediētē:actiuuꝫ natural'r agit i pas
siuum ⁊ passiuum natural'r patiᷓ:⁊ si impediaᷓ eiꝰ actio
ꝑ causam supnaturalē hoc erit ꝑ miraculū nouuꝫ:sꝫ cor
pus xp̄i in morte fuit natural'r passibile ⁊ resolubile:q̄ꝛ
nō fuit gloriosum nec illa vnguēta. s. myrrha ⁊ aloes ꝓ
hibuissent semꝑ resolutionē:quin aliq̄n alteratio fuis-
set ichoata ⁊ terminata. Ibi. Sꝫ dices ꝙ argumētū Eudso
bene ꝓbat ꝙ nō fuisset putrefactū ꝑ miraculū:sꝫ nō ꝓ-
bat ꝙ ꝑ nouum miraculum. Ibi. Contra. Hic ꝓbat
Doc. tribus ratiōibus ꝙ illd̄ fuisset simpl'r nouum mi-
raculū. Et p̄ma ratio stat in hoc q̄ꝛ verbū antiquo mi-
raculo quo p̄mo sibi vniuit corpus illud nō impediuit
passionē corporis aīati:q̄ꝛ stāte illo miraculo corpus il
lud patiᷓ clauationē:lanceationē:⁊ mortē:imo si impe
diuisset illiꝰ passibilitatē hoc fuisset necessario nouo mi
raculo ex quo ꝑ antiquū nō fuit ꝓhibitū:g̃ eodē mō si ꝓ
hibuisset sicut ꝓhibuit resolutionē corporis sui ex quo
fuit resolubile:hoc fuit nouo miraculo ⁊ non antiquo.
Pro maiori intelligētia est notādum ꝙ in incarnatiõe Miracula facta i incarnatiõe
fuerūt plura miracula ⁊ ab eterno ordinata:ꝙ. n. ṽbuꝫ
vniuit sibi naturā hu. in vnitate suppositi:hoc fuit sim
pl'r miraculū:⁊ nō intelligo ꝙ terminare formal'r taleꝫ
vnionē siue depēdētiā nature hu. sit miraculū. sꝫ effice-
re illā vnionē:et effectiue facere illam naturā depēdere
ad ṽbum in vnitate ꝑsone fuit miraculum:vt. s̄. patuit
d. 1. q. 4. Scd̄o fuit miraculū ꝙ in illo instanti quo ver-
bum sibi vniuit naturā hu. aīa xp̄i fuit simpl'r btā:nō. n.
beatitudo aīe xp̄i necessario seq̄baᷓ ad taleꝫ vnionē:q̄ꝛ
stāte tali vnione ad verbuꝫ potuit nō frui ṽbo:vt. s̄. pa
tuit. d. 2. q. 1. Tertio fuit miraculū ꝙ illa beatitudo non
redūdaret i corpꝰ:vt. s̄. expositū est. d. 16. Aduerte etiā
ꝙ qn̄ ṽbū vniuit sibi naturā hu. vniuit eā sibi vt passibi
lē:ita ꝙ ex tali vnione nō erat nata sequi ipassibilitas
corporis:sicut ex beatitudine aīe:posito g̃ ꝙ verbū vni-
uerit sibi corpꝰ:⁊ ꝙ aīa xp̄i nō fuerit beata ex tali vnio
ne nō erat nata sequi ipassibilitas:imo stante illa vnio
ne ꝑfecta et nullo miraculo facto circa euꝫ:sequebatur
passibilitas corporis:sed non est sic de beatitudine ani
me:q̄ꝛ stante tali beatitudine ⁊ non facto alio miracu-
lo circa eam statim illud corpus ex ordinatiõe diuina

fuisset impassibile. Si ergo fuit passibile hoc fuit ꝑ miraculum circa beatitudinẽ aïe quo illa beatitudo fuit suspẽsa ne redundaret in corp⁹. Dico ergo ꝙ volũtas diuina miraculose voluit naturã hu. vniri ṽbo ad quã vnionẽ simpliciter nata erat sequi corruptio illius corporis: sꝫ ꝑ aliud miraculuꝫ ab eterno ordinauit suspẽdere actionẽ causarum corruptiuarũ circa illud corp⁹: ⁊ cũ dicit̃ ꝙ ṽbũ illud sibi vniuit indissolubiliter: dico ꝙ vnio illa absolute sumpta fuit miraculosa ⁊ fuit ex determinatione diuine volũtatis indissolubilis stãte ratione corporis: sꝫ ꝙ corp⁹ nunꝙ̃ fuisset putrefactũ hoc non fuisset virtute illi⁹ vnionis sꝫ simpliciter fuisset nouum miraculũ: sic ꝙ volũtas diuina in ṗmo signo voluit corp⁹ illud vniri verbo ⁊ voluit illd corp⁹ esse ita naturaliter passibile sicut alia corpora: ĩ scđo signo voluit ꝓhibere omnẽ passionẽ nõ vtilẽ reparationi nostre: qualis fuisset dissolutio ⁊ putrefactio illius corporis: ⁊ hoc fuit ꝑ miraculũ nouũ: sꝫ noluit ꝓhibere passiones ꝑ quas potuit nobis mereri: ⁊ si illas ꝓhibuisset stãte actiuo ⁊ passiuo approximatis ⁊ nõ impeditis hoc fuisset ꝑ nouũ miraculũ ⁊ nõ ꝑ illud miraculũ quo sibi vniuit illd corpus: sicut etiã fuit nouum miraculũ ꝙ steterit per .40. dies ⁊ .40. noctes nõ comedẽs neqꝫ bibẽs: ⁊ illud fuit nouũ miraculũ ⁊ simpliciter aliud a miraculo quo corpus fuit vnitũ: pꝫ q2 stãte illo miraculo vnionis ex quo corp⁹ erat passibile indiguisset cibo ⁊ potu. Ex hiis ergo pꝫ quõ nouo miraculo illd corp⁹ nõ fuisset putrefactũ.

Dupl'r ꝓces-sus nature

¶ Ibi. Preterea. Hec est scđa ratio Doc. qua probat fuisse nouum miraculum corpus xp̃i non putrefieri: et hoc declarat: q2 duplex est ꝓcessus nature vn⁹ quo ab ĩperfecto tẽdit ⁊ ꝑficit imꝑfectũ: vt pꝫ in generatiõe naturali in qua cõmuniter ꝓcedit̃ ab imꝑfecto ad ꝑfectũ. Ali⁹ est ꝓcessus a ꝑfecto in imꝑfectũ: vt pꝫ in corruptione naturali: in ṗmo ꝓcessu: pꝫ ꝙ in seminaliter generatis natura incipit a semine ⁊ alterãdo inducit sanguinẽ: ⁊ vltra ꝑ alterationes inducit carnẽ ⁊ ossa. Si ergo verbum vniuisset sibi naturã: ita ꝙ natura habuisset cursuꝫ suũ .s. ꝙ ṗmo vniuisset sibi sanguinẽ: ⁊ mediãte eo successiue carnẽ: ⁊ mediãte ea carnẽ organizatã: si sic fecisset: tũc nõ impediuisset cursum nature successiue nisi ꝑ nouum miraculũ aliud ab illo quo ṗmo vniuit sibi sanguinẽ: q2 illo stãte potuit natura habere cursum suum: posito eñ ꝙ verbum miraculose vniuisset sibi sanguinẽ: stãte illo miraculo ⁊ stãte illo sanguine in loco debito generationi ex illo sanguine ſm cursum nature fuisset facta caro organizata: ⁊ si talis cursus nature impedit⁹ fuisset: necessario fuisset nouo miraculo. Sꝫ tũc non staret vnio verbi ad sanguinẽ si ex tali sanguie genita fuisset caro organizata: ⁊ posito ꝙ ille idem sanguis remaneret vnit⁹ si in instanti fuisset genita caro ꝑfecte organizata hoc fuisset miraculũ ⁊ nouum aliud ab illo quo sibi vniuit sanguinẽ: eodem ergo modo videt̃ dicẽdum de ꝓcessu naturali corruptiuo: q2 non obstãte primo miraculo quo corp⁹ fuit vnitum verbo fuisset corp⁹ naturaliter putrefactum nisi alio miraculo fuisset preseruatuꝫ.

¶ Ibi. Preterea. Diuinitas. Hec est tertia ratio principalis: diuinitas .n. in carne viua non ꝓhibuisset fluxũ carnis ꝑ sudores ⁊ labores non obstante prima vnione nisi fecisset nouum miraculum: igit̃ nec resolutionẽ corporis mortui nisi nouo miraculo: ⁊ vult dicere ꝙ lꝫ miraculose vniuerit sibi carnẽ: non tamẽ sic illã sibi vniuit ꝙ partes illius carnis non continue fluerẽt ⁊ corrũperent̃: ⁊ si restaurata non fuisset ꝑ alimentum tãdem illa resoluta fuisset: vt patebit in .4. d. 44. q. 1. Et si volũtas diuina ꝓhibuisset huiusmodi fluxum partiũ carnis hoc fuisset nouo miraculo: q2 stante tali vnione et ex vi illius vnionis non ꝓhibebat̃ talis fluxus: ergo similiter si ꝓhibuisset putrefactionẽ corporis hoc fuisset alio miraculo ab illo quo sibi vniuit tale corpus: q2 ex vi talis vnionis non habebat̃ impassibilitas ⁊ incorruptibilitas. ¶ Nec dictum Dama. facit ꝓ eo: nõ eñ loquit̃ de vnione corporis ad suppositum: sꝫ de vnione duarũ naturarum in supposito: qđ expresse ptꝫ ꝑ verba sua: dicit eñ sic in translatione linconi. inuertibiliter ⁊ inalterabiliter vnite sibi inuicẽ nature neqꝫ natura diuina exeũte ꝓpria simplicitate: neqꝫ vtiqꝫ humana vertente in diuinitatis naturam: illa igit̃ aduerbia inalterabiliter ⁊ inuertibiliter non referunt̃ ad corpus ⁊ suppositũ sed ad istas duas naturas: q2 vult ꝙ neutra versa est in aliã sꝫ manserũt distincte in supposito. Si eñ refert̃ ad indepositionẽ nature a supposito: ita ꝙ nunꝙ̃ dimiserit qđ assumpsit: ⁊ hoc ꝑ antiquum miraculũ: tunc antiquo miraculo semꝑ conseruasset vnionẽ partiũ .s. anime cũ corpore: ⁊ si vnꝙ̃ fuerunt separata sicut fuerunt: tunc oportet dicere ꝙ nouo miraculo fuit mortuus: ex quo enim antiquo miraculo si non peruenisset aliud semper fuissent partes inter se vnite sicut fuerũt in ṽbo: sequit̃ ex q̊ fuerũt separate ꝙ hoc fuit nouo miraculo.

Ibi. Tunc dico cũ eo in ṗmo: nõ autẽ in scđo. Hic Doc. respondẽdo ad .q. cõcordat cum Hen. q̃tum ad hoc ꝙ corpus xp̃i fuisset ꝓseruatum a putrefactione ꝑ miraculũ: sꝫ discordat ĩ hoc: q2 Hẽ. vult ꝙ sit miraculo antiquo .s. illo quo vniuit sibi corpus: sꝫ doc. vult ꝙ hoc sit miraculo nouo: ⁊ declarat q̊d sit miraculum nouum: ita ꝙ alia volitione ſm rationẽ voluit corpus vniri verbo ⁊ alia corpus preseruari a corruptione impediẽdo actiones causarũ naturalium: ⁊ non ponit̃ aliud ꝓ miraculo nisi alia volitio ſm aliaꝫ et aliam rationẽ respectu diuersoꝝ obiectoꝝ: hec littera dꝫ sane intelligi: non .n. alia ⁊ alia volitione ſm rationẽ fit aliud ⁊ aliud miraculum: hoc pꝫ: q2 alia volitione ſm rationẽ voluit corp⁹ vniri verbo ⁊ alia voluit ipsum pati esuriẽ ⁊ sitim: ⁊ alia voluit ipsum flagellari: ⁊ tñ non alio et alio miraculo: sꝫ precise miraculo antiquo: potest ergo dupl'r intelligi ista l'ra .s. ꝙ sit alia et alia volitio ſm rationẽ cui volitioni nulla scđa causa cooperari possit: ⁊ sic alia volitione voluit corpus vniri ṽbo cui nulla scđa causa põt cooperari: ⁊ ideo miraculosa: ⁊ alia voluit ipsuꝫ preseruare cui preseruationi siue suspẽsioni actionis secundarum causarum nulla scđa cã põt cooperari: ⁊ hoc stante debita approximatione passi et agentis naturalis corruptiui: ⁊ ideo talis volitio fuit miraculosa: sꝫ volitioni qua voluit illud corp⁹ flagellari et crucifigi agẽs naturale potuit cooperari vt secũda cã: ⁊ ideo talis volitio nõ fuit miraculosa: etiã stãte primo miraculo quo corpus fuit vnitum ṽbo. Scđo põt intelligi ꝙ alia volitione voluit corpus vniri ṽbo vt passibile: ⁊ ex consequenti voluit ipsum pati passiones natas consequi corpus passibile: et sic lꝫ prima volitio sit miraculosa: alie tñ sequẽtes cursum et ordinem nature non dicunt̃ miraculose: sꝫ si alia volitione voluti illud corpus non pati cõtra naturalẽ cursum nature: puta ꝙ stante agẽte naturali approximato passo: nõ sequatur actio illi⁹ corruptiua: et sic talis volitio est miraculosa ⁊ simpl'r alia ab illa qua voluit corp⁹ vniri: ⁊ vterqꝫ sensus est ver⁹ ⁊ ad mẽtẽ littere. ¶ Ibi. Quãtũ autẽ ad depositionẽ ꝓ dicto Dam. q̊ dicit ꝙ xp̃s nunꝙ̃ dimisit qđ semel assumpsit. Dicit doc. ꝙ dꝫ intelligi de partib⁹ ṗncipalib⁹: puta aïa ⁊ corpore q̃ nunꝙ̃ fuerũt separate a ṽbo: lꝫ abinuicẽ fuerĩt separate ĩ triduo: sꝫ loquẽdo de forma toti⁹: puta hũanitate q̃ resultat ex partib⁹ simul vnitis illã ĩ triduo dimisit: q2 tũc nõ fuit hũanitas: nec ꝑ ꝯñs hõ: vt .j. patebit .d. ĩmediate sequẽti.

Argumẽta ṗncipalia.

Ad argumenta pricipalia. Hic doc. ṗmo ꝓbat ꝙ corp⁹ xp̃i ĩ triduo fuisset putrefactũ si resurrectio nõ fuisset accelerata: ⁊ hoc ṗmo auctoritate philosophi .2. me. t. cõ. 8. vbi vult ꝙ natura nõ incipit motũ quẽ terminare nõ põt q̊ inq̄t infinitũ faciũt latẽt auferẽtes boni naturã ⁊c̃. ⁊ post null⁹ conabit̃ aliq̊d facere ad terminũ nisi futur⁹ venire. Et ibi Com. et mirũ est de negãtib⁹ istã causaꝫ .s. finalẽ: cũ cõcedãt ꝙ null⁹ facit actionẽ aliquã nisi intẽdẽdo finẽ et vltimũ: hoc idẽ pꝫ .6. phi. t. c. 91. termin⁹ autẽ corruptiõis mixti viuẽtis est putrefactio ſm phm̃ .2. me. t. c. 3. sꝫ natura incipit illã ĩ separatiõe aïe a corpe: illa .n. separatio est inchoatio ad putrefactionẽ et resolutionẽ ĩ elemẽta sicut pꝫ ĩ aliis hoïb⁹: ergo videt̃ ꝙ corp⁹ fuisset putrefactũ si resurrectio fuisset accelerata. ¶ Rñdet doc. cõcedẽdo maiorẽ esse verã si natura nõ ꝓhibet̃ a fortiori agẽte: sꝫ de⁹ voluit inchoare motũ illũ ꝑ separationẽ aïe: q2 cõsonabat effectui redẽptionis: q2 ꝑ talẽ separationẽ quã xp̃s voluit et ꝓ nobis trinitati obtulit: principaliter nobis meruit gratiã et gloriã: nõ autẽ voluit illũ motũ terminari ꝑ putrefactionẽ corporis: quia talis putrefactio nullo modo fuisset nobis ꝓficua: q2 nõ meritoria. ¶ Scđo arguit: q2 xp̃s assumpsit passiones nature hũane viuẽtis ſm Dama. lib. 3. c. 19. vel. 66. Totũ inq̄t hominẽ et oïa q̃ sunt hoïs assumpsit ꝓter pctm̃ .s. esuriẽ/sitim/laborẽ/dolorẽ/lachrymis/corruptioneꝫ mortis/agoniaꝫ/timorẽ/et talia q̃ vniuersaliter insunt hoï: oïa .n. assumpsit vt oïa scrĩficaret: hec ille igit̃ ꝑ eãdẽ rõnẽ assumpsit oẽs passiones nãe mortue q̃ nãliter

Solutio.

omībꝰ insunt:talis est passio ⁊ putrefactio ⁊ resolutio.
Solutio. ¶ Rñdet Doc. ꝙ assumpsit passiones nature viuētis: qꝛ illis nobis meruit:sz nō nature mortue cuiusmodi ē putrefactio:nō quin posset putrefieri si nō ꝓhibeꝛ p nouum miraculuz:sz hoc ꝓhibeꝛ ꝓpter cōmotiuū nostrū: qꝛ putrefactio nihil nobis valuisset nec fuisset decens: immo fuisset causa erroris ⁊ incredulitatis resurrectionis eius. ¶ Ibi. Cōtra:in ps̄.nō dabis sanctū tuū videre corruptionē. Dicit Doc. ꝙ hoc est verū de facto:qꝛ sicut volūtate eterna voluit corpꝰ illud vniri v̄bo:qd̄ fuit miraculum:ita etiā voluit qd̄ illud corpꝰ inanimatū nō putrefieret etiā si resurrectio fuisset ꝓlōgata:⁊ etiaz nec in illo triduo inchoareꝛ:bene em̄ fuisset ibi aliqua inchoatio resolutionis nō obstātibus illis vnguētis nisi fuisset nouum miraculum.

¶ Distin.22. Questio prima.

Circa vigesimaz scd̄az dist. q̄rit Doc. Utrum christus in triduo fuerit homo.

Hic primo vidēdum est de realitate. q. in se vt est theologica. scd̄o vt est aliquantulum logica: theologi em̄ nō q̄rūt. q. de vi sermonis:vtrum hec sit vera xp̄s fuit homo in triduo:sicut q̄riꝛ an sor. sit hō nullo homine existente ex vi sermonis. s. an superius p̄diceꝛ de suo inferiori nullo inferiori existēte:qꝛ posset stare ꝙ superius p̄dicaretur de īferiori suo siue illud esset siue nō:⁊ tamen dubitari de ista. an. s. christus fuerit homo in triduo sicut dicā. ī. loquuntur igitur theologi de realitate rei:⁊ s̄m hoc fuit opi. Ugo. li. p̄mo parte secūda ꝙ xp̄s fuerit homo ī triduo:qꝛ habuit aīam sibi vnitam:ista. n. opi. vult ꝙ aīa intellectiua dicat totā essentiā hominis:⁊ qꝛ illa aīa etiā a corpore separata fuit vere vnita verbo immediate:sequiꝛ ꝙ verbū fuit homo:⁊ sic vltimo sequiꝛ ꝙ xp̄s fuerit homo. ¶ Ibi. Magister sentētiarū. Hic doc. recitat scd̄am opi. q̄ est magistri q̄ ponit xp̄m fuisse hominē in triduo:qꝛ in illo triduo:⁊ si corpꝰ ⁊ aīa fuerit abinuicē separata:tm̄ qꝛ verbo fuerūt vnita:ideo fuit homo:⁊ sic magister vult ꝙ ad esse hominis sufficiant partes essentiales lz adinuicē nō sint vnite. ¶ Ibi. Aliqui sunt q̄ in ꝯclusione incidunt cum Ugo. Hic Doc. recitat tertiā opi. q̄ est Alberti magni ⁊ quorūdam alioꝝ q̄ volūt ꝙ nō tm̄ aīa dicat totā essentiā hoīs sicut voluit Ugo. sz ꝙ sola forma cuiuscūqꝫ cōpositi dicat totā essētiā illiꝰ cōpositi:ita ꝙ forma ignis dicat totā essentiā ignis:⁊ sic de oī alio cōposito essentiali. ⁊ hāc opi. ꝓbant multis auctoritatibus.

Ibi. Contra ista. Hic Doc. p̄mo īprobat opi. Alberti ⁊ sequaciū eiꝰ ⁊ specialr̄ ꝙ aīa nō dicat totū esse hoīs. hoc ꝓbat multis auctoritatibꝰ. Scd̄o gn̄alibꝰ ꝓbat de oī forma substantiali:⁊ hoc p multas rōnes: ꝓbat g̃ p̄mo ꝙ homo nō dicaꝛ p̄cise hō ab aīa:pꝫ p Aug. 13. de ciui. dei. c. vlti. hoc inq̄t verū est ꝙ nō totꝰ hō sz pars melior aīa est:nec totꝰ homo corpꝰ sz inferior pars hoīs. Hec ꝯtra Ugo. Et seq̄tur ꝯtra magistrū. Sz tm̄ cū est vtrūqꝫ ꝯiunctū simul hz hoīs nomē. Et sic Aug. vult ꝙ nō tm̄ aīa sz etiā corpꝰ ptineāt ad esse hoīs. Et hoc nō absolute sumpta:sz inq̄tū sunt vnita. ¶ Preterea. Damas. lib. 30. c. 3. vel. 49. plures inquit ypostases hoīm sunt:oēs autē eādem recipiūt rationē nature:oēs em̄ ex aīa cōpositi sunt ⁊ corpore. Uult em̄ ꝙ oēs ypostases hoīm participēt eādez rationē nature:in hoc. s. ꝙ q̄libet ypostasis cōponiꝛ ex corpore ⁊ aīa:igiꝛ sic cōponi cōuenit nature quā participāt. ⁊ cōtra Ugo. ⁊ alios q̄ dn̄t ꝙ alterū tm̄ est hō. cōtra magistrū est:qꝛ ista composita. s. ex aīa ⁊ corpore faciūt hominē. ¶ Preterea Dama. li. 3. c. 12. vel. 58. ꝯtra hereticos dicētes xp̄m habuisse corpꝰ de celo sumptū: ⁊ tm̄ p virginē transiēs arguit ꝙ habuit veram carnē de virgine substātialiter sumptā:aliter nō esset hō vniuoce nobiscū:sz hoc argumētū nihil valeret si caro nō est de rōne hoīs qꝛ habēdo animā eiusdē rōnis esset homo eiusdē rōnis si corpꝰ vel caro esset extra rationez hoīs. ¶ Ibi. ¶ Sz vltra ꝯtra ꝯclusionē in generaliori sensu. Nūc Doc. arguit multis ratiōibꝰ ꝓbādo ꝙ nō sola forma dicat totū esse cōpositi substantialis:ita ꝙ materia sit extra rationē q̄ditatiuā cōpositi substātialis. Et arguit p̄mo p rōnē ducētē ad īpossibile:vz qꝛ tunc seq̄reꝛ ꝙ materia nullo modo ptineret ad esse compositi:⁊ arguit sic q̄libet essentia est sufficiēs ratio essendi illi cuiꝰ est:hoc pꝫ:qꝛ dicimꝰ ꝙ hūanitas est sufficiēs rō essendi hominē qꝛ hūanitas dicit totā essentiā hoīs:hō. n. adequate hūanitate ē hō:sz si aīa diceret totā essētiā hoīs seq̄reꝛ ꝙ hūanitas tm̄ diceret aīaz:⁊ esse ignis tm̄ icluderet formā ignis:qd̄ est absurdū. Hic tm̄ aduerte ꝙ essentia hic accipiꝛ ꝓ eo qd̄ dicit totā q̄ditatē cōpositi:⁊ intelligiꝛ aliq̄d dicere pfecte essentiā alicuiꝰ qd̄ circunscripto oī alio ab ipso:adhuc dicit totā essētiā:⁊ sic circūscripta mā a substātia ignis stāte sola forma ignis adhuc ignis esset v̄e ignis essentialr̄:qd̄ est incōueniēs. ⁊ qd̄ dicit hic d̄ re ⁊ realitate hoc dicit:qꝛ ⁊ si res ptineat ad esse essētiale rei:nō tm̄ sequiꝛ ꝙ q̄lz realitas ptineat ad illd̄ esse:pꝫ qꝛ ad esse q̄ditatiuū Frā. ⁊ essentiale non ptinet realitas hecheitatis:cū hecheitas nō ptineat ad q̄ditatē:vt patuit ī. 2. d. 3. q. 6. Et silr̄ vltia realitas forme a q̄ accipiꝛ vltima differētia cū nō sit ens q̄ditatiue forte nō videꝛ ptinere ad essentiā hoīs:⁊ de hmōi realitatibꝰ dictū ē ī p̄mo. d. 3. q. 3. ⁊. d. 8. q. 2. ¶ Ibi. Preterea. Cuiꝰ essentia est s̄m se incausata ip̄m est s̄m se incausatū. Scd̄o Doc. arguit argumēto deducēte ad īpossibile. Ad hoc. s. ꝙ seq̄reꝛ cōpositū substantiale nō esse itrīsece materialr̄ causatū:⁊ ꝙ sequaꝛ:pꝫ:qꝛ si essentia alicuiꝰ est incausata:⁊ illd̄ cuiꝰ ē essentia erit īcausatū:pꝫ: qꝛ si hūanitas est incāta:⁊ hō erit simplr̄ īcausatꝰ:qꝛ hō est q̄ditatiue hō hūanitate. Nā essentia ⁊ id cuiꝰ ē essentia ex parte rei sunt penitꝰ idē:hō. n. ⁊ hūanitas tm̄ rōne differūt:vt pꝫ a doc. ī p̄mo. d. 8. q. pe. ⁊ nō loquor:hic de partibꝰ essentialibꝰ ꝯstituētibꝰ essentiā:puta de aīa ⁊ corpore q̄ ꝯstituūt hūanitatē:sz loquor p̄cise de hūanitate q̄ dicit totā essētiā hoīs:sicut etiā dictū ē ī p̄mo. d. 4. q. 2. ꝙ deꝰ ē deitate deꝰ:⁊ hic deꝰ q̄ditatiue ē hac deitate deꝰ:ita ꝙ deitas dicit totā essētiā ipsiꝰ dei. Dicit g̃ Doc. Si essētia ignis ē īcausata itrīsece ⁊ ip̄e ignis erit incausatꝰ:sz si materia ignis nō ptinet ad essētiā ignis sequiꝛ ꝙ essentia ignis erit materialr̄ incāta:⁊ sic ignis erit īcausatꝰ materialr̄:⁊ p ꝯn̄s cōpositi materialis mā nō erit cā itrīseca:qd̄ est ꝯ phm̄ ī multis locis. ¶ Ibi. Preterea ens ⁊c̄. Hic doc. p hāc rōnē deducit ad aliud incōueniēs:vel ꝙ ignis nō est ens p se sz tm̄ p accidēs: vel ꝙ p se esset tm̄ forma substātialis. Et ꝓbaꝛ sic:quia ens cōpletū ī gn̄e substātie vel ī alio gn̄e nō vniꝛ alteri vt faciat p se vnū:hoc pꝫ:qꝛ alr̄ nō esset ens cōpletū:illa em̄ q̄ vniunꝛ ad faciēdū aliq̄d vnuz p se sūt p̄cise partes illiꝰ:sic ꝙ vna dicit p se potētiā:vt pꝫ ex. 8. me. Si g̃ forma substātialis ignis sit ens cōpletū ī gn̄e substātie: sequiꝛ ꝙ ex illa ⁊ mā nō fiet vnū ens p se:sz ignis includit formā ⁊ materiā:g̃ ignis erit tm̄ vnū ens p accn̄s vel saltē vnū ens aggregatiōe. ¶ Et si dicaꝛ ꝙ materia nō includiꝛ ī igne:g̃ ignis dicit solā formā substātialē qd̄ est īcōueniēs. ¶ Ibi. Preterea. qd̄ nō ꝯcludit ⁊c̄. Quarto arguit Doc. ad idē:qꝛ qd̄ nō īcludit aliquā q̄ditatē ī gn̄e nec aliq̄ q̄ditas ī gn̄e īcludit ipꝫ:illd̄ nō ē ī gn̄e nec p se nec p accn̄s:nō p se pꝫ:qꝛ sola illa sunt ī gn̄e p se q̄ īcludūt q̄ditatē vt īdiuidua:vel q̄ sunt ip̄a q̄ditas vt hō vel hūanitas. Nec p accn̄s vel p reductionē:qꝛ qd̄ ē sic ī gn̄e īcludiꝛ ī aliq̄ qd̄ ē p se ī gn̄e. Si. n. aliq̄d ē ī gn̄e substātie reductiue:ideo ē ibi:qꝛ ptinet ad essentiā alicuiꝰ q̄ditatiue ꝯtēti ī tali gn̄e:⁊ sic forma substātialis ⁊ mā sunt ī gn̄e substātie alicuiꝰ cōpositi p se ꝯtēti ī gn̄e substātie. Et silr̄ qd̄ ē ī gn̄e p accidēs p se includiꝛ ī aliquo gn̄e:sicut dicimꝰ ꝙ albedo est ī gn̄e substātie p accidēs cū diciꝛ substantia est alba illa albedo erit ī gn̄e qualitatis p se. Si igiꝛ materia nō includiꝛ in q̄ditate hoīs nec includit q̄ditatē hoīs vt certū est:nullo mō erit ī genere substātie:⁊ qd̄ nō ē ī gn̄e nihil ē. ¶ Preterea. Rationi materie. Hic Doc. arguit ostēsiue ꝓbando materiam ptinere ad essentiaz rei materialis:⁊ ratio stat in hoc supponēdo aliqua. Prīo ꝙ hoc cōpositū naturale est ꝯpositū ex hac materia ⁊ ex hac forma:vt pꝫ p phm̄ 7. met. c. de ptibꝰ diffinitiōis. t. c. 39. Siquidē igiꝛ aīa duplr̄ diciꝛ:⁊ post subdit. Si v̄o aīa hic ⁊ corpꝰ hoc:vt ꝙ quidē vniuersale ⁊ singulare. Et ante in eodē caplo: hō ⁊ equus:⁊ q̄ ita in singularibꝰ:vniuersalr̄ autē non sunt substantie. i. forma:sed simul quoddaz totum. i. cōpositum ex hac materia ⁊ hac ratione. Hanc auctoritatē philosophi exposui in. 2. d. 3. q. 5. Si g̃ cōpositū particulare est ex hac materia ⁊ ex hac forma:sequiꝛ ꝙ cōpositū ī cōi abstractū a cōpositis particularibꝰ erit cōpo-

ſitū ex materia ĩ cõi ⁊ forma ĩ cõi. Et hoc pꝫ: qꝛ cauſe ⁊
effectꝰ ꝓportionanť: ſi gñe gñe: ſi nũero nũero: vt ptꝫ ꝑ
philoſophũ. 5. meta. c. de cã. t. c. 3. ⁊. 2. phy. t. c. 38. ⁊ hoc
expreſſiꝰ dicit philoſophus ⁊ Com̃. 12. meta. t. c. 27. vbi
vult ꝙ pricipia ſunt eadẽ ſicut pricipiata. Et coꝝ inq̄t
q̄ ſunt ĩ eadẽ ſpẽ diuerſa: nõ ſpẽ: ſꝫ qꝛ ſingulariũ aliud
tua materia ⁊ mouẽs. i. efficens: ⁊ ſpẽs. i. forma ⁊ in ea
rõne aũt vniuerſali eadẽ. hec ille: igiť ſicut illd eſt vnuꝫ
cõpoſitũ ĩ gñe ſic habebit cauſas cõponẽtes ĩ gñe. ſ. ma
teriã ⁊ formã ĩ cõi: ⁊ illa duo ſicut ĩcluduntť ĩ quiditate
eiꝰ ſic ⁊ ĩ vnitate. Sicut ĝ cõpoſitũ ſingulare eſt ex par-
tibꝰ cõponẽtibꝰ ſingularibꝰ: ita cõpoſitũ ĩ cõmuni erit
ex partibꝰ cõponẽtibꝰ ĩ cõi: vt expreſſe habeť a philoſo
pho. 7. meta. ca. de pti. diſ. t. c. 39. vt. ſ. dixi. ꝙ ſicut ex
hac materia ꝯtracta cũ hac forma fit hoc indiuiduũ vl-
timate: ita ex materia cõi ⁊ forma cõi reſultat quiditas
cõis: cuiꝰ ꝓbatio ẽ: qꝛ facere ꝑ ſe vnũ ĩ ſingulari ꝯuenit
huic materie ⁊ huic forme: ⁊ illi materie ⁊ illi forme: igi
tur hoc ꝯuenit eis ꝑ aliq̇d cõe cui ṗmo ꝯuenit facere ꝑ
ſe vnũ cũ alio: ⁊ hec ẽ materia ĩ cõi ⁊ forma ĩ cõi. Nã rõ
quare hec forma facit ꝑ ſe vnũ cũ hac materia ẽ qꝛ hic ẽ
actꝰ ⁊ illa potẽtia: ⁊ hec ratio. ſ. eſſe potẽtiã ⁊ eſſe actuꝫ
conuenit pluribꝰ: igiť ꝑ aliquid cõmune eis: vt pꝫ ṗmo
poſte. ꝙ commune in ꝓpoſito non eſt in ſe ꝑ materiaꝫ ⁊
formã q̄ ṗmo faciũt vnum: ſꝫ omne ꝑ ſe vnũ hꝫ ꝑ ſe quod
quid eſt: ſiue quiditatem.

Ibi. Rationes quas faciũt ſunt ad oppoſitũ:
hic doc. ſoluit rõnes factas ꝑ
ṗma opi. q̄ eſt opi. Alber. q̄ ṗmo ſic arguit ꝓbãdo ꝙ ſo
la forma ptineat ad quiditatẽ cõpoſiti naturalis. Et ar
guit ſic ṗmo auctoritate philoſophi. 7. met. t. c. 22. vbi
habeť ꝙ materia eſt q̄ res põt eſſe ⁊ nõ eſſe. Et vult ibi
ꝙ oẽ gñatũ ſiue a natura: ſiue a caſu eſt poſſibile nõ eſſe
rõne materie. Oĩa inq̄t q̄ fiunt aut natura aut arte hñt
materiã: poſſibile. n. ⁊ eſſe ⁊ nõ eẽ eoꝝ qdlꝫ. hec ibi. igiť
ſi materia eſſet pars q̇ditatis q̇ditas poſſet gñari ⁊ cor
rũpi: pꝫ qꝛ hñs materiã ẽ corruptibile: vt dictũ ẽ. ſ. ſꝫ ĩ-
poſſibile ẽ q̇ditatẽ corrũpi vel gñari: vt pꝫ ꝑ phm̃. 7. me
ta. c. de ꝑ. diſ. t. c. 34. vbi vult ꝙ q̄cũqꜫ ꝯcipiunť ſine ma
teria vt rõnes ſpẽi ſolũ hoc nõ corrũpunť: vt pꝫ. t. c. 34.
Doc. ṗmo ex illa auctoritate philoſophi arguit mãꝫ ꝑ-
tinere ad q̇ditatẽ cõpoſiti naturalis: qꝛ ſcia naturalis
nõ ẽ niſi de q̇ditatibꝰ rerũ: vt pꝫ ꝑ phm̃. 7. met. t. c. 60. ſi
ue vlt. ſꝫ de q̇ditate corꝑis phiſici põt demõſtrari ipſa
paſſio. ſ. corruptibilitas: ⁊ ꝑ ꝯñs põt oñdi ꝙ corpꝰ nãle
eſt corruptibile: ⁊ nõ ſolũ ꝙ hoc corpꝰ ẽ corruptibile: qꝛ
demõſtratio ẽ vniuerſaliũ: ſicut ſcia: vt pꝫ. 7. met. t. ca.
53. ⁊ hoc idẽ pꝫ ṗmo poſte. t. c. 14. ⁊. 43. ſi ĝ demõſtratio
eſt vniuerſaliũ. ſ. ꝯcluſiõis vniuerſalis. hoc erit ꝑ mediũ
cõe ⁊ vniuerſale: qꝛ ꝯcluſio vniuerſalis nõ põt inferri ex
medio particulari: ⁊ hoc vltra. ſi ĝ corruptibile demon
ſtrať de corꝑe nãli ꝑ mediũ ſiue ꝑ quiditatẽ ipſiꝰ corpo
ris: qꝛ diffinitio eſt mediũ ĩ demõſtratiõe potiſſima: vt
pꝫ ſcdo poſt. ſequiť ꝙ mã ptineat ad q̇ditatẽ corporis.
alr̃ hec cõcluſio corpꝰ ẽ corruptibile nõ plꝰ ſcireť de q̇di
tate cõpoſita q̄ꝫ de angelo: qd ẽ falſuꝫ: vñ de corrupti-
bilibꝰ põt eſſe ꝟa demõſtratio ĩ vniuerſali: nec ẽ mediuꝫ
ad hoc: niſi qꝛ hꝫ materiã: ⁊ ſic pꝫ quõ mã ĩ cõi ptiet ad
Spẽs acci piť duplr̃. q̇ditatẽ cõpoſiti nãlis ĩ cõi. ¶ Doc. tñ ſoluit rõnẽ opi.
⁊ ṗmo p̄mittit declarationẽ aliquoꝝ termioꝝ. ſ. ſpẽs: ſi
mul totũ: ⁊ materia: q̄ termini multiplr̃ poſſunt accipi.
Nã ſpẽs aliq̄n accipiť a phõ ꝑ forma q̄ eſt altera pars
rei ꝯpoſite. aliq̄n accipiť ꝓ vli abſtracto: cuiꝰ. ſ. vlis ab-
ſoluti ṗmo ẽ ipꝫ qd q̇d ẽ. ſ. diffinitio q̄ ṗmo ⁊ ꝑ ſe cõpe-
tit vli: ⁊ hoc pꝫ. 7. met. t. c. 34. vbi vult ꝙ ſpẽs accipiť
ꝓ vli abſtracto. Ex quibꝰ inquit ſpẽi rõ vt cõ cauitatis:
⁊ hoc magis pꝫ. t. c. 37. vbi vult ꝙ vlis ⁊ ſpẽi eſt ꝓpe dif
finitio. vlis inquit ⁊ ſpẽi ẽ diffinitio: ⁊ ſic accipit ſpẽꝫ ꝓ
vli abſtracto a ſingularibꝰ. ¶ Silr̃ ſimul totũ ĩ ꝓpoſito
Simul totũ dupliciť capiť. accipiť duplr̃: ſimul totũ apd phm̃ accipiť ꝓ cõpoſito ⁊
tale ſimul totũ aliq̄n ꝓ ꝯpoſito vltiate ꝯcto: puta ꝓ hoc
hoĩe: aliq̄n ꝓ cõpoſito vniuerſali vt ꝓ hoĩe ĩ cõi: ſꝫ ſtricte
accipit ſimul totũ ꝓ cõpoſito ſingulari actu exñte: ⁊ ta-
le põt eſſe ⁊ nõ eſſe: nec de talibꝰ eſt ꝓprie diffinitio: nec
ſcia: ⁊ tale ꝓpe gñať ⁊ corrũpiť. ¶ Ibi. Et ſi arguať ꝙ
hic hõ exiſtẽs eſt tm̃ ens ꝑ accidẽs. ĝ ſoluꝫ ens ꝑ accñs
gñať ⁊ nõ ens ꝑ ſe: qd eſt falſum: qꝛ gñatio ꝑ ſe eſt entis
ꝑ ſe. ¶ Rñdet Doc. ꝙ alid eſt loq̇ de ente ꝑ ſe logice: et
alid de ente ꝑ ſe phyſice ⁊ realiť. Ens em̃ ꝑ ſe logice di-
cit tm̃ vnũ cõceptũ: ita ꝙ q̄cq̇d ĩcludiť ĩ tali cõceptu p̄ci
ſe ptineat ad q̇ditatẽ ipſiꝰ. ens ꝟo ꝑ ſe realiter eſt q̄ñ nõ
ĩcludit aliq̇d alteriꝰ gñis: ⁊ ideo hõ albꝰ nõ ẽ vnũ ens ꝑ
ſe qꝛ ĩcludit res diuerſoꝝ generũ: ſꝫ hõ exñs ẽ vnũ ens
ꝑ ſe realiter: qꝛ ⁊ ſi exñtia nõ ſit de q̇ditate hoĩs: realiť
tñ eſt eiuſdẽ gñis. Dicit ĝ doc. ꝙ ens ꝑ ſe gñať: accipiẽ
do ens ꝑ ſe realiter qꝛ gñatio terminať ad exiſtẽtiã: nõ
tñ ens ꝑ ſe logice gñať: qꝛ exñtia nõ facit vnũ ꝑ ſe cõce-
ptũ cũ aliq̇. Poſſet etiã dici ad mẽtẽ doc. ꝙ exñtia nõ ẽ
ꝓprie terminꝰ generatiõis: ſꝫ tm̃ cõcomitãter. vñ Frã.
põt multipliciter cõſiderari. Prio vt tm̃ hꝫ eſſe poſſibi
le ſiue obiectiuũ: ⁊ hoc mõ nõ generať. Scdo vt hꝫ eſſe
reali priꝰ actuali exiſtẽtia. ⁊ hoc mõ ꝟe generať ⁊ corrũ
piť. Tertio vt includit actualiter exiſtẽtiã vt gradũ in-
triſecũ: ⁊ ſic tm̃ ꝑ accidẽs generať: qꝛ vt ſic nõ dicit vnũ
cõceptũ ꝑ ſe. Sꝫ de hac materia vide q̄ ꝓlixe expoſui ſu
per. 2. doc. d. 3. q. 1. ¶ Similiter materiã. Deide doc. de Mã q̄druplicĩter ꝑt accipi.
clarat quõ materia põt q̄druplicit̃ accipi. Prio ꝓ mate
ria nõ cõtracta ꝑ ſingularitatẽ vel hecheitatẽ: ⁊ ſic ma
teria ẽ pars q̇ditatis. vñ nota ꝙ hecheitas nullo mõ di
cit q̇ditatẽ nec ptinet ad q̇ditatẽ alicuiꝰ: vt pꝫ ꝑ doc. in
2. d. 3. q. 6. Q̄uis Ochã nitať ꝓbare oppoſitũ ⁊ ſolutio-
nẽ rationũ eiꝰ: vide ĩ ṗmo. d. 3. Aduerte etiã ꝙ ſicut ma
teria vt ṗor hecheitate ptiet ad q̇ditatẽ cõpoſiti realis:
ita ſimiliter forma loquẽdo de forma partis p̄ciſe pti-
net ad q̇ditatẽ talis cõpoſiti vt ẽ ṗor ſingularitate: ⁊ ſic
talis materia ⁊ forma ꝯſtituũt cõpoſitũ cõe. i. nullo mõ
ꝯtractuꝫ ad ſingularitatẽ. Scdo accipiť materia ꝯcta
ad hecheitatẽ q̄ includit materiã ⁊ ipſaꝫ hecheitatẽ: et
qꝛ vt ſic nõ dicit q̇ditatẽ rõne hecheitatis incluſe: ideo
nõ ptinet ad q̇ditatẽ cõpoſiti: nec eſt pars q̇ditatiua cõ
poſiti: ſꝫ magis eſt pars ſimul totiꝰ: ⁊ accipit hic doc. ſi
mul totũ ꝓ cõpoſito ſingulari ſubſtãtie: ⁊ ſicut tale cõ-
poſitũ vt includit hecheitatẽ non dicit conceptũ ꝑ ſe q̇-
ditatiuũ: cũ hecheitas non ptineat ad q̇ditatẽ: vt. ſ. di
xi: ita ⁊ partes cõſtituẽtes ipſuꝫ ſunt ſingulares: ⁊ vt ſic
nõ ptinẽt ad q̇ditatẽ: ſiue vt ſic nõ cõſtituũt vnũ ꝑ ſe cõ-
ceptũ q̇ditatiuũ. Tertio accipiť materia magis ꝯcta: q̄
non tm̃ includit hecheitatẽ ſꝫ etiã põt eſſe receptiuum
alicuiꝰ ꝑ accidẽs: ſicut ſi ponať cera materia ſyllabarũ:
accidit em̃ cere ꝙ ĩ ea inſcribanť ſyllabe: ⁊ ſimiliter ac-
cidit ſyllabis ꝙ fiãt ĩ cera cũ poſſit fieri ĩ alia materia: ⁊
talis materia ptinet ad ſimul totũ tm̃ ꝑ accidens cũ ex
illa ⁊ ſyllabis p̄ciſe fiat vnũ ꝑ accidẽs. Quarto accipiť
materia q̄ nullo modo ptinet ad q̇ditatẽ: illiꝰ cuiꝰ mate
ria: tñ eſt ĩpoſſibile tale totũ eſſe ſine tali materia: lꝫ nõ
econtra. vt pꝫ de circulo q̇ non põt eſſe ſine ſemicirculo
q̇ tñ ſemicirculꝰ non eſt de q̇ditate circuli cuꝫ nullo mo
do intret diffinitionẽ illiꝰ: ſꝫ eſt p̄ciſe pars integralis ⁊
magis ꝓpinqua circulo q̄ꝫ materia eris in q̄ deſcribiť
circulꝰ: pꝫ qꝛ circulꝰ poſſet deſcribi ĩ alia materia ⁊ ſim-
pliciter eſt magis ꝓpiqua q̄ꝫ materia tertio modo ſum-
pta. Nota etiã ꝙ materia primo modo eſt pars q̇ditati
ua alicuiꝰ ſimul totiꝰ habẽtis preciſe eſſe q̇ditatiuum.
Materia ſecundo modo eſt pars alicuius ſimul totius
habentis eſſe per ſe ſed non habentis eſſe quiditatiuũ:
patet: quia ex hac materia ⁊ ex hac forma fit hec ſingu-
laris ſubſtantia que eſt vnum ens per ſe ⁊ per ſe reponi
bile in predicamẽto ſubſtantie. Tertio modo materia
eſt pars alicuius ſimul totius tm̃ per accidens ⁊ multũ
remote. Quarto modo eſt pars alicuius totius minus
per accidens: quia magis ꝓpinqua quia pars integra-
lis ꝓpinqua: vt patet de ſemicirculo reſpectu circuli.
¶ Ibi. Per hec ad formaꝫ argumenti. Nunc doc. Re-
ſpondet ad formam argumẽti cũ diciť ꝙ q̇ditas eſt in-
corruptibilis ⁊ materia eſt cauſa corruptionis ⁊c̃. dicit
ꝙ corruptibile poteſt accipi dupliciter. Primo modo
corruptibile in potẽtia remota. Secundo modo in po-
tentia ꝓpinqua: ⁊ ſic compoſitum commune includens
preciſe eſſe quiditatiuum eſt corruptibile potentia re-
mota: quia includit materiam que eſt cauſa corruptio-
nis in potentia tamẽ remota: ⁊ tale corruptibile eſt ſim
pliciter incorruptibile ⁊ quelibet pars eius. Secundo
modo corruptibile non tantum includit hecheitatem:
ſed etiam verum eſſe exiſtentie: ⁊ ſic includit materiam
actu exiſtentem ⁊ talis materia eſt cauſa proxima cor-
ruptionis: quia vt ſic poteſt fieri ſub alia ⁊ alia forma ⁊
talis materia. vt ſupra dixit non pertinet ad quod q̇d
eſt alicuius compoſiti.

Hic occurrunt aliq̄ue diffi. Primo in hoc qd Primũ dubium.
dicit ꝙ includens qd quid eſt:
eſt corruptibile potẽtia remota: ⁊ ꝙ corruptibile ineſt
ſibi in ſecundo modo dicendi per ſe: ſi ſic. ergo incor-

ruptibile nō pōt sibi inesse:pz p ppositionē doc.ī plo.
q.vlt.qn̄ aliqd inest alicui p se:oppositū nec p se nec p
accidēs potest inesse:sz corruptibile ꝛ icorruptibile sūt
opposita.ḡ si corruptibile inest p se:icorruptibile nullo
modo potest inesse:ꝛ sic qd qd est nō erit icorruptibile
qd est cōtra philosophū.7.met.t.c.34. ¶ Scdo quero an esse quiditatiuo precise repugnet posse corrūpi potētia ppinqua:ꝛ pz q sic.tūc sic:qd repugnat alicui simplr p aliqd posteri⁹ nō potest fieri nō repugnās.hec est ppositio doc.in pmo.d.3.q.5.ar.2.cōtra Hen.sz actu corrūpi repugnat simplr qditati vt qditas est.ḡ p esse existentie sibi adueniēs qd est posteri⁹:actu corrūpi nō erit nō repugnās. ¶ Tertio dubitat de esse qditatiuo cōpositi:qꝛ nō videt q sit simplr icorruptibile vt est pri⁹ actuali existētia:qꝛ ipse ī pmo.d.36.arguit ꝯtra Hē.pbādo q creatura nō habuit ab eterno verū esse essentie:qꝛ tale esse esset vere creabile:ꝛ p ꝯsequēs vere annihilabile.
ꝛ tñ Hē.posuit de esse essentie eē pri⁹ actuali existētia.

Scdm dubium.

Tertiū dubium.

¶ Rn̄deo ad primū dubiū q ppositio doc.in plo.sic dz intelligi:q qn̄ aliquid inest p se alicui:ei⁹ oppositū nec p se nec p accidens potest inesse:q est vera de opposito precise in illo modo quo sibi opponit:ꝛ sic corruptibile potētia remota ꝛ incorruptibile potētia remota vere opponunt:ꝛ sic cōcedo q cui inest corruptibile potētia remota p se:q incorruptibile potētia remota nec p se nec p accidēs inest:ꝛ sic cōpositū includēs materiam nō cōtractā p hecheitatē nullo modo est incorruptibile potētia remota.immo potētia remota est corruptibile:ꝛ cū dicit q tale cōpositū est incorruptibile dz intelligi de potētia ppinqua. ¶ Ad scdm:ꝯcedo ppositionē doc.eo modo quo loquit ibi qꝛ loquit ibi de repugnantia simpliciter:sicut homini repugnat simplr rudibilitas p nullum posteri⁹ potest sibi fieri nō repugnās:ꝛ albedo repugnat homini nō simplr:sz scdm qd qꝛ precise repugnat homini vt actu existēti sub nigredine.sic dico q actu corrūpi nullo modo ꝯuenit homini precise habēti esse quiditatiuum:immo simplr sibi repugnat:nec p esse existētie sibi adueniēs potest sibi simplr competere:sz dicit cōuenire tm̄ p accidēs:sicut homo dicit corrumpi p accidēs quādo albedo in eo existēs corrūpit:qꝛ nō dicit pprie albedo corrumpi sz albū:ꝛ corrupto toto p accidēs dicit corrumpi quelibet pars ei⁹ p accidēs:sic est in pposito. ¶ Ad tertiū dico breuiter q esse quiditatiuum potest duplr accipi. Uno modo vt habet tm̄ esse possibile siue obiectiuum ꝛ tale est simplr incorruptibile ꝛ increabile. Alio modo vt hz veruz esse reale actuale prius actuali existētia ꝛ tale esse quiditatiuum est vere creabile:ꝛ cōtra tale esse arguit Doc.ꝯtra Hē.
vbi.s.sz de hoc vide diffuse que exposui sup scdo Doc.
d.3.q.1. ¶ Nota etiā in lr̄a quādo Doc.dicit q aliquādo accipit materiā cōtractam p indiuidualitate vt distinguit cōtra formam:vt forma accipit p vniuersali abstracto:accipit hic Doc.formam p forma totius:puta p humanitate que distinguit cōtra formam partis.
de qua vide in.3.d.2. ¶ Aduerte etiaz q hic precise nō accipit ipsam formam p forma toti⁹:puta precise p humanitate:sz etiaz accipit p ipso homine nec accipit hic p vniuersali in actu:sz tm̄ p vniuersali in potētia remota. De quo vide in.2.d.3.q.1.nec accipit hic vniuersale abstractum vt actu abstrahit a singularib⁹ siue a suppositis:sz accipit hic vniuersale p cōposito actu nō includente singularitatē. ¶ Scda ratio principalis opi.stat in hoc:qꝛ qd quid est siue pertinēs ad qd qd est:est p se principiuz cognoscēdi illud cui⁹ est:sz q est scdm se ignotum nō est principiū cognoscendi:sed materia est de se ignota:vt pz p philosophum.7.met.t.c.35.circa finez.
Materia inquit qdem ignota scdm se:hoc idem pz pmo phi.t.c.79. ¶ Rn̄det Doc.pbando ex ista ratione materiā ptinere ad quiditatē compositi realis:qꝛ scdm opi.
nihil est necessariū ad cognitionē rei p se nisi qd qd est:
sed materia est necessaria ad cognitionē p se compositi realis:ergo materia est de quiditate compositi:minor pz qꝛ materia ponit causa materialis compositi:sz cōpositum nō potest pfecte cognosci nisi cognitis causis ei⁹:pz scdm philosophum.2.met.t.c.11.vbi vult q infinita nō cōtingit intelligere. Nam inquit q̄ sic sunt infinita quomodo cōtingit intelligere.ꝛ specialiter de causis loquit.t.c.13.sed si inquit infinite essent pluralitate species causarū nō esset ita cognoscere.tūc em̄ scire putamus cum causas ipsas nouerimus hec ibi.ꝛ vide ibi Cō.vult ergo philosoph⁹ q cognitio causarū sit necessaria ad cognitionē p se causati:ꝛ si essent infinite cause nō possent cognosci:qꝛ ifinitū nō pōt ptrāsiri ꝛ si ipe nō possent cognosci sequit q nec cātū. ¶ Ad formā argumēti cōcedit q cōpositū reale nō possit pfecte cognosci nisi cognoscat mā q̄ ē pars talis cōpositi:ꝛ cōcedit q sicut forma ptis est pfectior ī entitate ipa materia q etiā est pfectior ī cognoscibilitate:qꝛ sicut res se hz ad esse ita ad cognosci.vt pz.2.met.t.c.4.q̄re inqt vnūqdqz sicut se hz vt sit:ita ad veritatē:sicut ergo forma dat pfectius esse composito q̄z materia:ita p formā pfecti⁹ cognoscit compositum q̄z p materiam. ¶ Ibi.Silr qꝛ materia nō hz esse in effectu nisi p formam:ideo forma facit cognoscere etiā materiā.Et nota q Doc.nō intelligit q materia habeat esse in effectu precise p formaz:
accipiēdo esse in effectu esse actuale entitatiuum ꝛ existētie:quin ipsa materia habeat ppriā entitatē ꝛ ppriā existētiaz etiam separata a forma.vt ostēdit Doc.in.2.
d.12.q.1.ꝛ.2.Sz intelligit q non hz esse in effectu nisi p formam.i.q nō cognoscit a nobis q materia aliq actu existat nisi per formā ꝛ hoc est:qꝛ videm⁹ aliquid trāsmutari modo sub vna modo sub alia forma:ꝛ sic p formā arguimus aliqd esse materiā receptiuā taliū formarū. ¶ Aduerte etiā q do.nō vult q ipsa materia sit p̄cise cognoscibilis p formā ꝯparādo ipsā ad itellectū vt itellect⁹ est:qꝛ ipsa materia sicut habet ppriā entitatem ita ꝛ ppriā cognoscibilitatē:sed cōparando materiā ad intellectū nostrū p statu isto ipsa tātū cognoscitur arguitiue p trāsmutationem formarum.vt.s.dixi.
¶ Ibi.Uel aliter.dat doc.aliā respōsionem quō materia sit ignota.ꝛ dicit q philosophus loqtur de noticia scientifica ꝛ de materia cōtracta ad actualē exn̄tiam ꝛ talis materia sic cōtracta nō potest sciētifice cognosci qꝛ est cā cōtingētie rerū.vt.s.patuit.mō noticia sciētifica est de obiecto necessario.vt patet per doc.in.q.pe.
plo.pma tamē expositio videtur magis ad mētē philosophi. ¶ Tertio pricipaliter arguit opi.pbando materiā nō ptinere ad qditatez entis naturalis:qꝛ materia phibet qditatē esse idē cū eo cui⁹ est:ꝛ p cōsequēs non est de ratiōe qditatis:patet:qꝛ quiditas seu diffinitio rei est idē cuz diffinito:vt patet p philosophū:7.meth.
t.c.20.Singulum inquit non aliud videt esse a suimet substantia:ꝛ qd quid erat esse dicit singulari substātia ꝛc̄.q autē materia phibeat quiditatē esse idē:patet p philosophū vbi.s.Qui vult q in quibuscūqz cōceptis cū materia nō est idē qd quid est cū eo cui⁹ est. ¶ Rn̄det Doc.Et pmo ostendit q materia ptineat ad quiditatē:qꝛ ꝯpositū materiale includit materiā ptē sui quiditatiuā.vt patet p philosophuz.7.me.t.c.33.Om̄ inquit diffinitio ratio est ꝛ oīs ratio ptis habet vt autē ratio ad rē ꝛ pars ratiōis ad ptē rei similiter se habet.
hec ille.Cū igitur materia sit pars rei:nisi diffinitio includeret materiā ipsa diffinitio nō haberet vn̄ exprimeret totā rē:nec similiter haberet q pars eius exprimeret partē. ¶ Ibi.Pro ista etiam pte.Deide Doc.adducit auctoritates qbus ostēdit in diffinitione rei materialis includi materiā.vn̄.8.me.t.c.5.ꝛ.6.ꝛ pmo de aīa.t.
c.16.recitat opi.qrūdaz diffiniētiū res materiales aliquorū p materiā tantū:aliquorū p actū:siue p formam tātū.vide.t.c.5.de materia.ꝛ.t.c.6.de actu siue forma:
aliquorū vero p vtrūqz.s.per materiā ꝛ formā diffiniūt rē materialē:ꝛ isti vltimi scdm ipsuz pfecte diffiniunt:
vn̄ cōmēdat Architā qui tā materiā q̄z formā cōplex⁹ est in diffinitiōe:vt patet.t.c.6.Preterea.8.met.t.c.9.
philosophus vult q terminū.i.diffinitionē opz esse rationē lōgam:ꝛ hoc quidē vt materiā:illud vero vt formaz esse in diffinitione.Illud idē ostendit.7.met.t.c.
35.vbi cōcludit q materia est pars speciei:speciē autē dico qd quid erat esse. ¶ Nūc rn̄det doc.ad formaz rationis:ꝛ dicit q eo modo quo habet qd quid ē est idez sibi:sicut hō primo ꝛ p se diffinit:ita diffinitio homis primo ꝛ p se est sibi idē:ꝛ hic homo p se ꝛ nō pmo diffinitur:ideo diffinitio homīs p se ꝛ nō pmo est idez huic homini:ꝛ hic homo actu existēs habet diffinitionē hominis nec p se nec pmo:sed tantū p accidēs:ideo diffinitio hominis est idem sibi tm̄ per accidens ꝛc̄. ¶ Aduerte tamē q qn̄ dicit q hic homo p se ꝛ non pmo diffinitur:nō sic debet itelligi q diffinitio sit de quiditate hominis singularis includēdo singularitatē:qꝛ nec singularitas ptinet ad quiditatē:nec aliquid p̄dicatur in quid de singularitate:vt exposui sup pmo doc.d.25.sz sic intelligit:qꝛ hic homo est quoddā ens p se cōstitu-

Rn̄sio ad pmū dubiū.

Ad scdm.

Ad tertiuz Esse qditatiuū est duplex.

Ma- gnosci- formā- plr:sz- statu ist-

tum per se ex humanitate ⁊ hecheitate: ideo diffinitio homis dr̄ ꝯuenire ꝑ se: qꝛ hic hō dicit ꝑ se vnū ꝯceptū: sꝫ de hoc vide q̄ exposui super .2. doc. d. 3. q. 1. Et qꝛ hic homo actu exn̄s nō dicit vnū cōceptū per se: sed tm̄ ꝑ accn̄s: qꝛ exn̄tia nō facit vnū ꝑ se cōceptū cū eo cuius est loquēdo de ꝑ se ꝯceptu logice: iō nichil pōt ꝑ se p̄dicari de tali cōceptu. Dicit ergo doc. ꝙ hō in cōi nō cōtractus ad hecheitatē habet primo ⁊ per se diffinitionē: ⁊ primo ⁊ ꝑ se eandē sibi: ⁊ sic materia hoīs nō contracta ad hecheitatē vere pertinet ad quiditatē hoīs ⁊ nō ꝓhibet talē quiditatē esse idē homini primo ⁊ per se. ¶ Ex dictis .s̄. pꝫ respōsio ad alias auctoritates: ⁊ similiter pꝫ rn̄sio ex littera immediate sequēti. ¶ Deinde doc. ponit opi. ꝓpriā dicens ꝙ xp̄s in triduo loquendo realiter nō fuit hō: qꝛ in illo triduo non erat homo: pꝫ qꝛ hō vltra corpus ⁊ aīaꝫ ē͡t vnita: dicit entitatē absolutā realiter distictā: vt .s̄. patuit .d. 2. ⁊ talis entitas in illo triduo erat destructa: pꝫ qꝛ entitas totiꝰ immediate sequitur ad vnionē partiū: qua stāte stat entitas: qua nō stante destruit̄ entitas totius: ⁊ in illo triduo aīa fuit vere separata a corpore: qꝛ corpus erat ī sepulchro: ⁊ aīa in lymbo. Et q̄uis aīa ⁊ corpus fuerint vnita deitati: non tamen aīa actu informabat corpus.

Ibi sed quid logice loquēdo. Deinde doc. dicit ꝙ etiā logice loquendo: ista. Christꝰ fuit hō in triduo est falsa. Et ratio est: qꝛ de cōceptu in se falso nihil v̄e pōt p̄dicari: sicut ēt ista ē falsa. hō irratiōalis est animal: vt patuit in primo. d. 2. q. 2. Si em̄ de cōceptu in se falso aliquid posset vere p̄dicari: tunc hec esset vera. maius deo est. qd̄ tm̄ est falsum. qꝛ iste cōceptꝰ. maius deo: est simpliciter incōpoībis: qꝛ deus est vnū cogitabile sine ꝯtradictiōe q̊ maius nichil cogitari pōt sine contradictione: vt expositum est .s̄. a doct. in primo. d. 2. q. 1. Nō in ꝓposito: xp̄s non dicit vnū conceptū per se: ptꝫ qꝛ includit duas naturas perfectas ⁊ in actu ex quibꝰ non fit vnꝰ per se cōceptus: qꝛ tunc vna se haberet per modū actus: ⁊ alia per modū pōe: vt .s̄. patuit: cū ergo xp̄s includat duas naturas: diuinā ⁊ humanā: ⁊ ī triduo nō fuit illa hūana: vt .s̄. patuit. sequit̄ ergo ꝙ in illo triduo nō fuerit xp̄s: ⁊ per ꝯn̄s de tali cōceptu in se falso nichil vere pōt p̄dicari: ⁊ sic ista logice loquēdo est falsa. s. xp̄s in triduo fuit hō. Et addit ꝙ tamen ista est v̄a: sorte nō exn̄te. sor. est homo. qꝛ sor. dicit vnū per se cōceptum priorē exn̄tia. sor. n. est quid cōstitutū ex humanitate ⁊ hecheitate: ⁊ est vere in p̄dicamento substantie: ⁊ sic hō vere p̄dicatur in q̄d de sor. ipso non exn̄te. ¶ Ibi. Et si dicatur ꝙ hec est per se vera. xp̄s est homo: vt .s̄. dcm̄ est. d. 7. q. 1. ⁊ si per se vera. ergo ⁊ necessaria: ⁊ si necessaria. ergo ⁊ semper vera. ⁊ per consequēs in triduo hec fuit vera. xp̄s est homo. ¶ Rn̄det doc. ꝙ si ad perseitatē ꝓpōnis sufficit ꝙ subiectū includat in suo intellectu cām inherentie p̄dicati ad subiectum: ⁊ nō requirat̄ ꝙ subiectū dicat cōceptum vnum: posset ꝯcedi ꝙ hec. xp̄s est homo semper fuit vera: sed magis credo ꝙ requiritur hoc ⁊ plus. s. ꝙ subiectū hēat cōceptū vnū: vel si nō: sed includat cōceptus plures: opꝫ ꝙ ratio eius sit in se vera anteq̄ꝫ aliquid verificet̄ de eo. Et nota ꝙ cōcedendo istā esse semꝑ verā. s. xp̄s ē homo ex hoc ꝙ includit cām p̄dicati ad subiectū: dꝫ sic intelligi ꝙ iste conceptꝰ. xp̄s: includit naturā humanā q̄ est causa inherētie huius p̄dicati. s. hō ad subiectum. Si dicat̄ ꝙ xp̄s nō fuerit in triduo: qꝛ nō fuit homo in triduo. Dico ꝙ accipiēdo hominē ꝯceptū: xp̄s nō contractꝰ ad aliq̄ꝫ exn̄tiam includit hoīem et sic in triduo

Quō xp̄s fuit hō in triduo.

fuit xp̄s ⁊ per ꝯn̄s in triduo fuit homo. ¶ Aduerte ēt ꝙ doc. vult ad hoc ꝙ p̄dicatum possit ꝑ se predicari de aliquo subiecto: ꝙ tale subiectū nō tm̄ includat cām inherentie p̄dicati sed ꝙ dicat vnū per se cōceptū: ⁊ ꝑ cōsequens ista nō est per se vera: xp̄s est hō: qꝛ xp̄s non dicit vnū ꝯceptū: sed plures: vt .s̄. dixi. Et si dicit plures opꝫ prius videre ꝙ ratio talis cōceptus sit ī se vera anteq̄ꝫ aliquid verificetur de eo. Et in ꝓposito iste cōceptus: xp̄s: in triduo nō fuit verus: qꝛ includit naturā

Apparens ꝯtradictio

humanā q̄ in triduo non fuit. ¶ Sed v̄r ꝙ doc. sibi contradicat: qꝛ prius dixit ꝙ iste cōceptus: xp̄s est in se falsus in triduo: qꝛ sign̄at naturā humanā ⁊ diuinā: ⁊ natura humana nō fuit in triduo: ⁊ ex alia parte cōcedit ꝙ si ad perseitatē ꝓpōnis non requiritur vnitas cōceptus: sed sufficit ꝙ subiectū includat in suo intellectu

Solutio ꝯtradictōis

aliquid qd̄ sit causa inherētie p̄dicati ⁊c. ꝙ tunc ista in triduo fuit vera. xp̄s est hō. ¶ Rn̄deo ꝙ nulla est hic cōtradictio recte intelligendo dicta doc. nā quādo dicit ꝙ ista est v̄a. in triduo xp̄s est homo. accipit ibi xp̄ꝫ ꝓ conceptu includente naturā diuinā et humanā: siue tunc sit natura humana: siue non sit: iste cōceptus significat naturā humanā: sicut si dicerē. albū est per se coloratū. iste ꝯceptus. albū. significat albedinē: q̄ est causa inherentie p̄dicati ad subiectū: siue albedo sit siue non sit: semper iste ꝯceptus albū significat albedinē. sic iste cōceptus. xp̄s: significat naturā humanā: etiam posito ꝙ natura hūana nō sit: ⁊ hoc modo ꝯcedit istam esse veram. in triduo xp̄s est homo. sed qn̄ negat xp̄m esse hominē in triduo. ideo negat: qꝛ xp̄s vere includit naturā humanā ⁊ diuinā: ⁊ qꝛ in triduo nō fuit natura hūana ideo in triduo non fuit xp̄s: qꝛ ibi accipit ꝯceptū xp̄i vt actu icludit vtrāq̄ꝫ naturam: ⁊ humana tūc nō fuit.

Ad argumēta p̄ncipalia.

Ad argumēta p̄ricipalia. primo arguit doc. ꝓbando ꝙ xp̄s fuerit homo in triduo. Et arguit sic. In triduo xp̄s fuit xp̄s. ergo fuit homo. pꝫ an̄s: qꝛ idē p̄dicat̄ de se: pꝫ ꝯn̄a: qꝛ oppositum ꝯn̄tis infert oppositū an̄tis: pꝫ qꝛ si xp̄s in triduo non fuit hō. ergo xp̄s nō fuit xp̄s. ꝓbat̄ etiā ꝯn̄a arguendo ab inferiori ad superius. nā xp̄s est inferiꝰ ad hoīem. ideo bn̄ sequitur. xp̄s est xp̄s. ergo xp̄s est hō. sicut etiā sequitur. sor. ē sor. ergo sor. est hō. ¶ Rn̄det doc. primo negando ꝯn̄am ⁊ dat instantiā: qꝛ nō sequitur hō albus est homo albꝰ. ergo homo albꝰ est hō. ꝯn̄s est falsum. pꝫ qꝛ sequit̄ ꝙ aliquis hō sit albus nullo homine exn̄te: qd̄ est impossibile: accn̄s. n. reale nō inest nisi subiecto actu exn̄ti: qd̄ aūt sequat̄: pꝫ qꝛ bene sequit̄ per cōuersionem simplicē: hō albus est hō. ergo hō est hō albus. ergo aliquis hō est albus: nullo hoīe exn̄te: qꝛ primū an̄s est verum. s. hō albus est hō albus: nullo homine exn̄te: pꝫ qꝛ homo albꝰ in subiecto ⁊ in p̄dicato tm̄ accipitur ꝓ cōceptu. Sic est ī ꝓposito posito isto an̄cedēte. In triduo xp̄s fuit xp̄s. ergo in triduo xp̄s fuit hō: sequitur ꝑ cōuersionē simplicē ꝙ aliquis homo in triduo vere fuerit xp̄s hoīe tūc non exn̄te. Scd̄o rn̄det negādo an̄s: quia xp̄s includit duos cōceptꝰ ⁊ significatū alteriꝰ conceptus nō fuit in triduo. s. homo. tertio dat aliā rn̄sionē ꝙ etiā ꝯcesso an̄te: ꝯn̄a non valet: ⁊ cū ꝓbatur ex opposito ꝯn̄tis: dicit ꝙ ex opposito ꝯn̄tis non infertur oppositum an̄tis nisi rōne alteriꝰ partis. s. hoīs: cū. n. dr̄. xp̄s in triduo nō fuit hō: qd̄ est oppositū ꝯn̄tis. ergo xp̄s nō fuit xp̄s: verū est ꝙ nō fuit xp̄s q̄ꝫtū ad humanitatē: q̄ tunc non fuit: ⁊ tunc accipit̄ xp̄s in an̄te tm̄ ꝓ supposito diuino includēte tm̄ naturā diuinā. ¶ Secūdo p̄ncipaliter arguit. xp̄s in triduo habuit humanitateꝫ. igit̄ fuit homo. an̄s pꝫ: qꝛ in triduo habuit aīaꝫ: q̄ est forma hominis specifica: sed forma dicit totā quiditatē rei ſꝫ philosophū. 7. met. t. c. 34. ⁊ 35. vbi Com. sic dicit. Si igitur hoc nomē substantia dr̄ simpliciter de materia substantie cōposite ex materia ⁊ forma: ⁊ de forma eius ⁊ de ꝯposito: tunc forma substātie dicetur esse substantia rei cū ipsa declarat essentiam illius: et parū infra. differentia inter formā ⁊ materiā est: qm̄ forma p̄dicat̄ per se de hn̄te formā ſm ꝙ declarat quiditatē eiꝰ substātialē. hoc pꝫ com. 34. ¶ Rn̄det doc. negando ꝙ aīa dicat totā quiditatē hoīs vt pꝫ per philosophū. 7. met. t. c. 38. vide ibi. Et cū dr̄ ꝙ forma dicit quiditatē rei. Dico (vt dicit .s̄.) ꝙ accipit ibi quiditatē siue diffinitionē ꝓ notiori parte diffinitiōis. ¶ Tertio ⁊ vltimo arguit sic. Suppositū subsistēs in natura creata potest ab illa natura denominari: sed v̄bū in triduo subsistebat ī natura creata: qꝛ tūc habuit corpꝰ ⁊ aīam sibi vnita. ergo pōt denominari a tali natura: sed non pōt dici aīa nec animatū: nec corpus nec corporeum. ergo debet dici homo cū nō possit haberi alia denominatio. ¶ Rn̄det doc. primo ꝙ q̄uis habuerit corpus ⁊ aīaꝫ: tamen non placuit doctoribus vt denominaretur a corpore vel ab aīa. secundo assignat rationē quare nō pōt dici animatus vel corporeus: dicens ꝙ quādo aliquid nō est natū denominare nisi totū cuius est pars nō potest denominare illud in quo subsistit nisi actu sit pars cōpositi nati denominari ab ipa. Exemplū. Anima nō denominat nisi actu sit pars hominis: sic. n. dicit̄ corpꝰ animatū qn̄ actu informat illud: ⁊ similiter dr̄ homo animatꝰ quando aīa actu est pars hoīs: ⁊ tunc si homo subsistit ī v̄bo sicut ista conceditur. homo est animatꝰ: ita verbum est animatū: qꝛ verbū est homo. si vero anima subsistit ī verbo ⁊ actu non est pars hoīs: tunc verbū non potest dici animatū. ⁊ hoc est quod dicit doc. Et qd̄ dicit de multis

Solutio.

Rn̄des.

plici abstractione ⁊ de multiplici ꝯcretione. littera est satis clara: ⁊ vide que ꝓlixe exposui super primo doc. d.5.q.1.super tertio metaphi.q.vnica.

¶ Distinctionis.23. Qō Vnica.

Circa dist.23.querit doc. An sit necesse ponere in nobis fidem infusā de credibilibꝰ nobis reuelatis.

In ista.q. sunt tria videnda pͥmū est de fide acquisita: q̄ necessario ponitur in nobis. scḋm est de fide īfusa: que tamē dubie ponitᷣ. tertiū est rn̄sio ad.q. ¶ De primo dicit certū esse ꝙ fides acquisita est in nobis de articulis reuelatis: siue reulatis nobis immediate a deo: siue reuelatis alicui: vt ꝓ philosophis ⁊ apostolis: quorū veracitati firmiter adhereo: ⁊ ꝙ talis fides sit in nobis necessaria: ꝓbat.q.1.ꝓlogi. vbi vult ꝙ via naturali quis nō pōt scire necessaria ad salutē. vide ibi: ⁊ hic spāliter ostendit quō quis via naturali pōt acquirere fidē de reuelatis: q̄ꝛ via naturali quis pōt credere ecclesie asserēti articulo fidei: ⁊ quō talē fidem quis naturaliter possit acquirere credendo veracitati docentis articulos reulatos: clare pꝫ in littera: nec hic opꝫ multum insistere. ¶ Addit tamē vnū correlariū. s. ꝙ non est necesse ponere fidē infusam ꝓpter crudelitatē articulorū reuelatorū vt hō firmiter ⁊ sine hesitatione adhereat eis: qꝛ per fidē acquisitā via naturali potest firmiter adherere eis: fides em̄ ponitur. ī. sciam ⁊ supra opinionem: qꝛ opinio est adherere vni parti cum hesitatione alterius. fides vero est adherere articulis ita firmiter ꝙ nullomodo hesitet: sed scientia nō tm̄ est adherere firmiter conclusioni: sed est adherere ex euidētia rei: ita ꝙ in intellectu euidēter causatur sciētia ꝯclusionis ab ipsa re: ⁊ nō potest dissentire. adheret. n. firmiter ꝯclusioni ꝓpter pͥcipiū: sꝫ fides ꝗuis sit ad herere firmiter: puta huic articulo: ꝙ deus est trinus et vnus: non tamen adheret ex euidentia rei: sed tm̄ qꝛ credit veracitati hoc asserētis: est em̄ notū via naturali ꝙ deus est summe verax: et per cōsequēs omne reuelatū a deo est simpliciter verū. ⁊ credo firmiter ꝙ deus reuelauit articulos puta ꝓphetis ⁊ apostolis: quoꝝ veracitati firmiter adhereo: ⁊ iō fides nō est adherere ex euidentia rei. Et qḋ dicit ī littera: ꝙ quis potest habere fidē de multis articulis et errare in aliquo alio articulo: ⁊ cū tali errore non pōt stare fides infuse. hoc nō dꝫ intelligi ꝙ error alicuius articuli ⁊ fides infusa repugnēt formaliter: sed tm̄ demeritorie: qꝛ deus de potētia absoluta posset alicui heretico etiā exn̄ti heretico infundere habitum fidei: sicut etiā charitas ⁊ pctm̄ non repugnāt formaliter: sed tantū demeritorie: vt pꝫ a doc. in.2.d.28. ⁊ in.4.d.1.q.1.⁊.q.6.⁊.d.16.q.2. tamē de pō dei ordinata: sicut charitas nullomodo stat in aliquo existente in aliquo mortali peccato: ita nec fides infusa stat in aliquo existenti in aliqua heresi.

De secundo pͥncipali. s. de fide infusa. Doct. in hoc arti. dicit ꝙ nulla ratio cogit ponere fidē infusam ꝓpter crudelitatē articulorū: sed si talis fides est ponenda: est p̄cise ponenda ꝓpter auctoritatē sanctorū asserentiū talem fidē in nobis: tamen innuit in littera duplicē modum ponēdi fidē infusam ꝓpter credulitatē articulorum: ⁊ neuter modorū firmiter asseritur a doc. qꝛ vtrunqꝫ modum improbat. Secūdus tamē modus ponēdi videtur aliqualiter euidētior primo: ⁊ tenēs alterum modorū habet tunc respōdere rationibus factis cōtra illos modos. Innuit tamē illos duos modos ponēdi fidem infusam propter credulitatē articulorum: qꝛ ⁊ si non ꝯcludant necessitatem ponendi talem fidē: nullus tamē alius modꝰ apparet euidētior istis. ¶ Primus modus ponitur ibi. Secundo de fide infusa quomo sit ponēda in nobis: dicit ꝙ fides infusa est similis acquisite in multis: nam sicut fides acquisita assentit vel credit dicto alicuius: quia credit veracitati asserentis illud esse verū: sic fides infusa assentit alicui reuelato: quia credit deo vel veracitati dei asserētis illud: ⁊ quia quod deus asserit supernaturaliter reuelat: ideo fides assentiēs tali reuelato: qꝛ assentit veracitati reuelātis est habitus supernaturalis: releuat aūt credibilia quādo infundit habitum: et hoc modo dicēdo fides non habet certitudinē ex obiecto: sed ex veracitate testis. s. dei: ⁊ hoc modo facile est videre quomodo fides est cū enigmate et obscuritate / qꝛ habēs fidem nō credit articulum esse verū ex euidētia obiecti: sed ꝓpter hoc ꝙ assentit veracitati infundētis habitū: ⁊ in hoc reuelantis credibilia. ¶ In ista littera plura ponunᷣ. primo quādo dicit ꝙ fides assentit / debet sic intelligi / ꝙ habitus fidei inclinat potentiam ad assentiēdū. potētie em̄ ē essentire vel dissentire: ⁊ nō est habitus. secundo quādo dicit ꝙ fides acquisita assentit dicto alicuius: qꝛ credit veracitati illius assentientis / hoc debet intelligi sm̄ istum modū ponēdi ꝙ fides acquisita facit assentire nō immediate deo reuelanti: sed alicui testi creato articulum asserēti / ⁊ in hoc differt a fide infusa qꝛ ipsa inclinat ad assentiendū articulis reuelatis immediate a deo / ⁊ hoc qꝛ facit assentire immediate veracitati ipsius dei reuelantis. Fides ergo infusa ⁊ acquisita in hoc cōueniunt / qꝛ vtraqꝫ inclinat ad assentiēdum articulis fidei qꝛ inclinat ad assentiendū veracitati illorū articulorū. Et differunt in hoc: qꝛ fides acquisita tm̄ inclinat ad assentiendū veracitati a sserentis creati. Fides vero infusa inclinat precise ad assentiendū veracitati dei reuelantis articulos. Tertio quādo dicit quod deus asserit immediate / illud immediate reuelat / vt puta quādo asserit hunc articulū esse firmiter verū / ꝙ deus est trinꝰ ⁊ vnus: illud asserere est reuelare: ⁊ tale reuelare pōt dupliciter intelligi: vel ꝙ deus immediate causaret noticiā huius. deus est trinꝰ ⁊ vnus: vel ꝙ causaret assensum quo assentio illi articulo / stat em̄ ꝙ quis habeat notitiā huiꝰ articuli. deus est trinus ⁊ vnus: ⁊ ꝙ tamē non assentiet veritati articuli. qꝛ pono assensum esse simpliciter aliū actū ab actu cognoscendi: vt pꝫ a doc. in.2. metha.q.1. et vide que ibi exposui. Quādo ergo dicitur ꝙ asserere articulum est ipm̄ immediate reuelare: debet intelligi nō tātū de notitia articuli: sed etiā de assensu: ⁊ hoc dupliciter vel de assensu actuali vel habituali / tunc em̄ deus facit habitualiter assentire articulis qn̄ infundit habitum fidei inclinātem ad huiusmodi assensum: ⁊ actu facit immediate assentire quādo immediate causat actū assentiendi. Quarto dicit ꝙ talis fides infusa est cū enigmate et obscuritate. hoc verū est vt enigma ⁊ obscuritas opponuntur euidentie rei in se. habēs em̄ talē fidem vere credit articulis reuelatis: qꝛ credit veracitati dei reuelātis: ⁊ sic est certus de articulo. qꝛ est certus de veracitate reuelātis. Cognitio em̄ huius articuli. deus est trinꝰ ⁊ vnus: potest dupliciter esse euidens ex euidentia rei. Primo quādo deus sub ratione deitatis est in se pn̄s alicui intellectui: sicut est intellectui beato. Secundo quādo est pn̄s in specie intelligibili partialiter causante notitiā distinctā deitatis / sicut fuit in angelis ante eorū beatitudinē. Et de hoc vide que exposui super.q.3.ꝓlo. ⁊ super.d.3.q.9. secundi doc. Et notitia que tm̄ habeᷣ per reuelationē nullomodo potest esse euidens ex euidētia rei: ⁊ sic pꝫ quomodo fides infusa est cū obscuritate ⁊ enigmate. ¶ Sequitur in littera. Similiter hoc modo teneri pōt ꝙ sit vna fides omniū credibiliū: qꝛ non respicit credibilia sub ꝓpriis rationibꝰ illorū: sed vt reuelata sunt a deo: ⁊ credit omnia reuelata ab ipso tanqꝫ vera esse eodē habitu quo credit reuelātē eē veracē. Si em̄ habeo habitū quo credo te esse veracē: per eundē credo hec que asseris esse vera: ꝗtūcunqꝫ illa sint diuersarum rationum: qꝛ illis non assentio nisi per accn̄s: per hoc. s. ꝙ assentio veracitati reuelantis. Ita hic. nam credibilibus reuelatis a deo assentio: qꝛ assentio veracitati dei reuelātis: ⁊ sic fides respicit oīa credibilia vt reuelata a deo: nō autē sub ꝓpriis rationibꝰ ⁊ ideo vna fides posset esse de omnibꝰ credibilibus ꝗuis geometricalia ⁊ phisica ⁊ quātūcūqꝫ diuersa ⁊ alterius rationis introducerentur hic tanqꝫ credibilia. in omnibus em̄ esset vna ratio credēdi illa esse vera: quia reuelata sunt a deo. ¶ Vult dicere ꝙ fides infusa de isto articulo. deus est trinus ⁊ vnus: non habet ꝓ obiecto ipm̄ deum trinū ⁊ vnum sic absolute sumptum: sed habet ipm̄ pro obiecto inqꝫtū est reuelatū immediate a deo: ita ꝙ ratio formalis obiecti fidei est p̄cise esse reuelatū a deo: ⁊ ita articuli siue ptinentes ad intra siue pertinentes ad extra nō sunt obiecta fidei sub suis propriis rationibus formalibꝰ: sed precise sub ratione qua sunt reuelati: ita ꝙ reuelatio passiua omniū articulorū

Assensus ab actu cognitiuo differt.

est ratio formalis obiecti vel obiectorum fidei infuse: ⁊ sic pꝫ primus modus ponēdi fidem infusam. ¶ Ibi. Cōtra. Doc. multipliciter instat cōtra istum modū ponendi. ⁊ primo in hoc quod dicit. ꝙ obiectū fidei non est articulus sub ratione ꝓpria: sed inq̃ꝫtū reuelatus: ita ꝙ fides infusa precise facit assentire articulo vt reuelato: q₂ facit assentire veracitati reuelantis. Ex hoc sequit̃ ꝙ fidelis habens fidē infusam non poterit assentire firmiter alicui articulo: puta ꝙ deus est trinus et vnus: pꝫ q₂ si non assentit firmiter huic articulo nisi inq̃ꝫtum reulato. Quero quomodo assentiet huic: ꝙ deum esse trinū ⁊ vnum est reuelatum a deo. Si dicas. Firmiter assentio: q₂ reuelatum est a deo deum esse trinū ⁊ vnum esse reuelatum a deo. i. ꝙ deus reuelat: ꝙ hic articulus. deus est trinus et vnus est reuelatus: ⁊ sic credo hunc articulum reuelatū a deo esse reuelatū: ita ꝙ credo duo scꝫ credo deū trinum ⁊ vnū esse reuelatum: et credo ꝙ hoc reuelatum sit reuelatū: quod est sup. reuelatū. Contra hoc: q₂ tunc est ꝓcedere ĩ infinitū ĩ reuelatis: pꝫ q₂ si assentio huic reuelato: q₂ assentio ꝙ hoc est reuelatū: ⁊ illd scd̃ꝫ reuelatū sit. a. ⁊ tūc q̃ro quō assētio scd̃o reuelato. Si dicis ꝙ assētio illi r̃uelato q₂ assētio ꝙ illd ē reuelatū: sic erit ꝓcedere ĩ infinitū: ⁊ ꝑ ꝯsequēs nūq̃ꝫ aliquid firmiter credā de articulis fidei: sicut si scia cōclusionis resolueretur in ꝓ̃ncipia: ⁊ illa ꝓ̃ncipia ĩn alia: et sic in infinitum nūq̃ꝫ sciretur aliquid sicut nec aliquid esse potest qd̃ depēdeat essentialiter ex causis infinitis: vt satis pꝫ in. 1. d. 2. q. 1. ⁊ in. 2. metha. doct. ¶ Si dicas ꝙ huic. i. deū eē trinū ⁊ vnū eē reuelatū a deo: assentio ex fide acq̃sita. i. fide ꝙ ĩfusa firmit̃ assentio huic articulo vt reuelato a deo: sꝫ ꝙ assentiā hūc articulū eē reuelatū ꝓ̃cise assentio fide acquisita. ¶ Contra. q₂ tunc fides ĩfusa depēderet in esse ⁊ in faciendo adherere alicui articulo a fide acquisita sicut a principio: sicut etiam hic quando firmiter adhereo fide acquisita huic articulo. de⁹ est trinus ⁊ vnus: q₂ credo veracitati asserentis. fides acquisita de tali articulo dependet a veracitate asserentis: quasi sicut cōclusio a principio: vt pꝫ a doc. s̃. in littera. sic in ꝓposito: si tantū assentio huic articulo vt reuelato: q₂ assentio fide acquisita talē articulū esse reuelatum: pꝫ ꝙ fides infusa depēdet a fide acquisita ⁊ si forte non in essendo: saltem depēdet in faciendo assentire. ¶ Ibi. Preterea. Formalis ratio obiecti. secūdo ꝓbat doc. ꝙ esse reuelatū non potest esse ratio formalis obiecti alicuius habitus: pꝫ q₂ habitus realis obiecti respicit obiectū sub ratione formali reali: et hoc satis patuit in primo. q. 3. prologi. ⁊ loquor semper de habitu reali non tantū denominatione intrinseca ⁊ in se: q₂ sic omnis habitus est qualitas realis: sed ꝓ̃cipue denominatione extrinseca q₂ sup. respicit obiectū reale. licet em̄ logica sit in se scia realis: tamē dicitur rationalis: q₂ respicit ens rationis ꝓ obiecto. In ꝓposito habit⁹ fidei est vere realis vtroq̃ꝫ modo: q₂ respicit obiectum reale sub aliqua ratione formali reali: sed esse reuelatū est tantum relatio rationis. ergo fides infusa nō habet articulū fidei pro obiecto sub ratione formali q̃ est ens rationis sicut est esse reuelatū. ¶ Ibi. Preterea in primo cui articuli sunt reuelati sufficit fides acquisita vt firmiter credat eis. Nunc doc. ꝓbat specialiter ꝙ fides infusa nō sit necessaria ꝓpter crudulitatem articulorū etiam immediate reuelatorum a deo: pꝫ de paulo: quia ex puris naturalibus includendo habitum acquisitum potest aliquis assentire omnibus assertis ⁊ reuelatis ab aliquo: q₂ ex puris naturalibus assentire potest illū esse veracē qui talia asserit ⁊ reuelat: sed ex puris naturalibus credit homo ⁊ assentit ꝙ deus est verax magis q̃ꝫ homines: ⁊ hoc scire ⁊ assentire potuit. Paulus: igit̃ fide acquisita ex puris naturalibus potuit Paul⁹ assentire omnibus reuelatis immediate a deo: ⁊ per consequens quilibet alius. ergo. ¶ Ultimo arguit doc. deducendo ad inconueniens. s. si fides infusa esset necessaria: certius faceret credere q̃ꝫ fides acquisita: aliter nō poneretur: sed hoc est falsum: quia fides acquisita est certior: pꝫ q₂ conclusio est minus certa q̃ꝫ principiū. si ergo huic: deum esse trinū ⁊ vnum: assentio fide infusa. q₂ hoc sup. est reuelatum a deo: sed hoc esse reuelatum a deo credo fide acquisita: puta quia Jo. dixit hoc sibi esse reuelatum. sed si audissem eum asserentem hoc sibi esse reuelatum credidissem sibi fide acquisita: credendo ipsum esse veracē. igitur ⁊ modo credo fide acquisita ex auditu scripturarum vel lectione: esse reuelatum apostolo: ⁊ per consequens tota firmitas que hoc modo ponitur in fide infusa est simpliciter a fide acquisita: ⁊ per cōsequens non videtur ponenda fides infusa modo. s̃. posito. ¶ Secundus modus ponendi est talis: ꝙ fides infusa respicit immediate ipsum deum vt obiectuꝫ: de quo formantur articuli: siue ad intra: vt ꝙ deus est trinus ⁊ vnus: siue ad extra: vt ꝙ deus est creator: est incarnatus ⁊ huiusmodi. Fides ergo infusa habet deum sub ratione deitatis vt obiectum primariū: ⁊ habet omnes articulos fidei qui includuntur in ipso deo vt obiecta secundaria. Et in hoc differt a fide acquisita: quia fides acquisita primario respicit vt obiectum veracitatem asserentis: ⁊ secundario respicit asserta vt obiecta secundaria. Similiter iste modus ponēdi fidem infusā est alius a ꝓ̃mo modo: quia primus modus ponit fidē infusam respicere deum vt obiectū primariū non absolute ⁊ sub ratione deitatis: sed vt reuelantē credibilia: ita ꝙ deus sub ratione qua reuelat est primū obiectum fidei infuse. ponit etiam respicere articulos fidei vt obiecta secundaria non vt absolute considerata sed inq̃ꝫtum reuelata: ita ꝙ reuelari passiue est ratio formalis talium obiectorū: vt. s̃. patuit. Sed iste modus secundus ponit fidem infusam respicere deū sub ratiotione deitatis ⁊ non inq̃ꝫtum reuelās: similiter respicit articulos siue credibilia absolute ⁊ sub rationibus ꝓpriis: ⁊ non inq̃ꝫtum reuelata. ¶ Aduerte tamen ꝙ q̃ꝫuis fides infusa habeat deum sub ratiōe deitatis ꝓ obiecto habens tamē ipam de cōmuni lege non potest cognoscere deū sub ratione deitatis: sicut theologia nostra respicit deū sub ratione deitatis ꝓ obiecto: habēs tamē illam de cōmuni lege nō potest cognoscere deum sub ratiōe deitatis: vt ꝓlixe exposui super q. 3. ꝓlo. ¶ Aduerte etiā ꝙ q̃ꝫuis deus sub ratione deitatis sit obiectum fidei infuse: nō tamen inclinat ad assentiendum deo in se: q₂ articuli fidei sunt tantū de complexis ideo tantū inclinat vel facit assentire credibilibus complexis.

¶ Aduerte etiam ꝙ per fidē infusam obiecta fidei: siue primaria siue secunda: nō habentur in se ꝓ̃sentia nec in spē intelligibili: q₂ tunc de eis posset esse assensus ex euidentia rei: vt. s̃. patuit: sed habētur ꝓ̃ñtia per audium. patet q₂ habēs habitum fidei infuse et non instructus ab aliquo doc. de credibilibus: nullomodo cognoscit illa: nec assentit illis vt veris per talē habitum: sed instructus per auditum de credibilibus: tunc talia credibilia sunt sibi ꝓ̃sentia: non in se sed tantū per auditum: sicut modo hierusalem est michi ꝓ̃ñs tantum per auditū: cum nunq̃ꝫ ibi fuerim: sed quia credo veracitati asserentis hierusalem esse: sic in proposito credibilia fiunt presentia per auditum habenti fidem infusam: et tunc talis fides facit assentire illis credibilib⁹. Et hoc est quod dicit doc. in sententia. Et quod dicit in principio secundi modi: ꝙ via naturali possumus cognoscere omnes articulos fidei tantū in conceptibus confusis: ⁊ sic via naturali possumus cognoscere istam ꝓpositionē. Aliquod ens est trinū ⁊ vnum: puta abstrahendo conceptū entis ab aliquo ente inferiori ⁊ abstrahēdo vnitatem: similiter trinitatem: tamen via naturali non possumus scire hanc esse veram: sed semper est michi neutra: quia est vna mediata dependens ab aliqua immediata quā via naturali scire nō possum. deus tamen pōt in me causare assensum quo imperfecte assentio huic: puta aliquod est trinū ⁊ vnum: q₂ assensus imperfectus vitualiter includitur in assensu perfecto quo quis firmiter assentit huic. s. deus est trinus et vnus: quando. s. termini sunt ĩ se presentes ⁊ clare visi: potest etiam causare habitum fidei qui faciat assentire: imperfecte tamen: huic articulo: ꝓ̃senti tamen per auditum. s. deus est trinus ⁊ vn⁹. Et de hoc vide que dicit doc. q. i. ꝓlo. ⁊. q. 3. ⁊ que ibi ꝓlixe exposui: ⁊ sic patet iste secundus modus ponendi fidem infusam.

Ibi Contra. Hic doc. improbat hunc modū ponēdi. ⁊ primo quo ad hoc. s. ꝙ fides infusa est causa assentiendi articulis: sic intelligendo ꝙ intellectus nō cāet illum assensum: sed tātum causetur a fide infusa. Et arguit deducendo ad inconueniens: q₂ tunc sequeretur ꝙ fides infusa esset simpliciter pō operatiua qua simpliciter intellect⁹ potest operari. s. assentire: quod est falum: q₂ habitus non est id quo simpliciter possumus sed est quo sic vel sic possumus: aliud est em̄ simpliciter posse operari: et aliud est quo sic vel sic possumus operari. nā simpliciter operari

Differētia inter operari et sic operari.

est simpliciter pducere operationē:sed sic vel sic opera
ri est ipsam pducere magis intense vel magis pmpte:
modo in pposito habitus non ponitur in pō vt per ipz
simpliciter operet:q2 tali habitu nō posito posset ope-
rari:si obiectū esset pñs in se vel in spē intelligibili:sed
habitus ponitur q2 pō habituata perfectius operat
ꝙ nō habituata ex equali conatu: ꝛ hoc tenēdo habi-
tū cōcurrere vt causam parcialē respectu actus: vt te-
net doc.in primo.d.17.Si vero teneat ꝙ habitus non
sit causa parcialis actus:sed ꝙ tm̄ inclinet pōm ad pm
pte faciliter ꝛ delectabiliter operari:tunc dicimus ꝙ
habitus non est id quo simpliciter potētia operat: sed
est id quo pō pmpte et delectabiliter operatur. Sed si
habitus infusus esset causa totalis actus assentiendi:
tūc ille habitus magis diceretur pō operatiua ꝙ habi
t9:q2 vt sic esset id quod simpliciter potētia assentiret.
¶Secundo arguit doc.q2 si habit9 fidei infuse eēt to-
talis causa actus credēdi:tunc actus credēdi fidei īfu
se esset alterius rationis ab actu credēdi fidei acquisite
pz q2 illi actus sunt alteri9 rationis: quoꝝ pncipia p-
ductiua sunt simpliciter alterius rationis:sed sic est in
pposito:q2 actus credēdi fidei acquisite tm̄ dependet
ab intellectu credētis ꝛ a veritate asserentis:sed actus
fidei infuse tm̄ dependeret ab intellectu ꝛ a fide infusa.
Et dicit doc.ꝙ forte nō est incōueniens talis actus eē
Diffinitio. alterius rationis. ¶Sed est aliqualis diffi.quomodo
actus qui sunt a principiis alterius rationis:sint neces-
sario alterius rationis:cū duo effectus eiusdē ratiōis
possint esse a principiis alteri9 rationis: patet de mure
Solo dat alibi. generato ab alio mure:ꝛ de mure generato a sole:quod
tenet doc.in prima.d.2.par.2.q.vlti.Sed solutio hui9
diff.non est hic pertractāda:sed spāliter in.4.d.12. vbi
vide que exposui:ꝛ spāliter in.2.d.1.q.vlt.¶Ibi.Sed
ad argumentū pcedens pōt dici ꝙ fides nō est pō:quia
pō se tenet a parte anime: fides vero a parte obiecti vt
parcialis causa respectu actus:ideo nō est potētia aīe:
sed causat assensum totū vt tenet vicē obiecti.Uult di-
cere doc.ꝙ si fides suppleret vicē intellectus in cāndo
parcialiter assensum: tunc posset dici quasi pō aīe: sed
q2 tm̄ supplet vicē obiecti in cāndo assensū parcialiter
imperfectum tamē:ideo nō ponitur pō anime: ꝛ dicit
supplere vicē obiecti imperfecte:q2 non causat assensū
talem qui natus est causari ab obiecto in se pñte: vel
in spē intelligibili.q2 talis assensus sic causatus est eui
dēs ex euidentia rei:sed assensus causatus a fide supplē
te vicē obiecti supernaturalis nullomodo est euidens
ex euidentia rei:vt.s.patuit.ideo talis assensus est ob-
scurus ꝛ imperfectus.¶Ibi.Contra.ꝛ est ad principa
pale.Doct.arguit simul et ad principale et contra re-
sponsionē datā: cōtra principale pbādo ꝙ talis assen-
sus nō sit a fide infusa:ꝛ cōtra respōsionē datā pbādo
etiā ꝙ nō sit a fide infusa supplēte vicē obiecti:vt dicit
responsio.Et arguit sic:q2 posita causa totali alicuius
effusus in supposito cōueniente ꝛ non impedita:statim
sequitur effusus si est causa naturalis: sed parte habit9
fidei est causa parcialis assensus supplens vicē obiecti:
ꝛ ex alia parte intellectus est causa partialis que inte-
grāt vnam totalē.ergo habēs fidē infusam ꝛ nullomo-
do instructus de articulis fidei per fidem acquisitā ne-
cessario assentit illis articulis:quod est manifeste falsū
q2 si quis haberet fidem infusam ꝛ nullomodo esset in-
structus:per fidē acquisitam de articulis fidei nō assen
tiret firmiter illis.¶Ibi.Preterea.Si fides īfusa ꝛc.
per hanc rationē doc.deducit ad aliud incōueniens.s.
ꝙ fidelis habens talē fidē firmiter ꝛ necessario assenti-
ret articulis fidei ante omnē actum voluntatis: qđ ne-
gat Aug.super Jo.Omel.26.Cetera inquit potest ho
mo nolēs:credere autē non nisi volēs:ꝙ aūt hoc sequa
tur pz:q2 intellectus habens talē fidē est causa totalis
assensus per te: ꝛ vt sic intelligitur prior volūtate siue
actu volēdi.ergo in illo priori necessario assentit cre-
dēdis.¶Ibi.Preterea.si fides.Deinde arguit doc.q2
si fides infusa necessario ponit pbere assensum articu-
lis:sic ꝙ intellectus sine tali fide nullomodo possit fir-
miter assentire illis articulis.tunc esset necessariū po-
nere aliam fidē acquisitā:per quā articuli:siue termini
articuloꝝ essent pñtes intellectui:q2 per fidem infu-
sam talia obiecta non sunt pñtia:vt.s.patuit: ꝛ sic esset
necesse ponere duas fides.vnā pter assensum tantū:
ꝛ aliam pter pñtiam articuloꝝ:per quā credibilia es-
sent pñtia,vt neutra tm̄:ꝛ sic quilibet perfecte credens
vt theologus necessario haberet in se duos habit9 in-
tellectuales:vt.s.per vnum credibilia essent sibi pñtia
vt neutra:ꝛ per alium assentiret illis credibilib9:quod
videtur satis inconueniens.

Ad q. Doc.respondēdo ad.q.dicit duo. pmū ꝙ nō
potest demonstrari fidē infusaz inesse nobis.
Et hoc satis.s.patuit.scđz ꝙ fidem infusam inesse.hoc
tm̄ tenemus auctoritate scripture ꝛ sanctoꝝ.Et spāli
ter ponitur talis fides infua pter duo.primo vt perfi
ciat intellectū in actu primo: sicut etiā charitas perfi-
cit voluntatē in actu primo:perficere aūt potētiā ī actu
primo est ptinere saltē parcialiter ad actū primū: sicut
dicimus ꝙ spēs intelligibilis perficit intellectū ī actu
primo:q2 spēs intelligibilis est partialis causa intelle-
ctionis.vt pz in primo.d.3.q.6.ꝛ.8.ꝛ.d.17.ꝛ sic intelle
ctus qui est etiā causa partialis ꝛ spēs intelligibilis in
tegrāt vnā totalē:ꝛ sic vtraqz sil' accepta dicitur actus
primus totalis respectu intellectionis.Similiter dico
de fide infusa que nō tm̄ perficit intellectum absolute ī
formando illum:sed dicitur perficere in actu primo:q2
ipsa cū intellectu est actus primus totalis ꝛ totalis cā
actus assentiendi:sic tamen intelligendo ꝙ fides infusa
nō est causa parcialis actus assentiendi:sic ꝙ sit impos
sibile intellectū causare talē actum sine fide infusa:q2
vt.s.patuit:fide acquisita pōt habere talem assensum:
sed ponitur fides infusa pter perfectiorē assensum:q2
pō habituata agēs equali conatu perfectiorē actū pdu
cit ꝙ non habituata:vt clare pz a doc.in primo.d.17.
Et quod dicit hic de portione geometrica.vide q̄ expo
sui super primo doc.d.17.¶Secundo ponitur fides ī-
fusa vt habeatur act9 perfectior pter rationē superi9
dictā:sicut actus amoris elicitus a voluntate cōcurrē
te charitate est intēsiue pfectior:sic similiter est de actu
assentiendi cāto ab intellectu concurrente fide infusa.
¶Aduerte tamen ꝙ intellectus habēs fidē acquisitā
posset forte cāre assensum ita perfectū: sicut cū fide in-
fusa:ideo posset dici ꝙ sicut deus perficit voluntatem
in actu primo habitu supernaturali.ita perficit intelle
ctum in actu primo habitu supernaturali:q2 quādo sa-
nat hominē supernaturaliter perfecte illum sanat ꝛ to
tum:sic quādo perficit animā supernaturaliter perficit
eam scđm oēs pōs:q2 nō tm̄ fm voluntatē: sed etiā fm
intellectū. Posset ē forte dici ꝙ habit9 supernatural'
pfectiori mō cōcurrit ad ctū ꝙ habit9 acqsit9: q2 sicut
est perfectior in essendo:ita vr perfecti9 concurrere ad
actū.¶Dicit etiā doc:ꝙ forte ponit fides infusa pter
actū credendi certiorē ꝛ euidētiorē ꝙ possit haberi fi-
de acquisita:q2 fide acquisite nullus credit alicui nisi
quē scit posse falli et fallere:licet credat ipm non velle
fallere:loqndo sp de fide acqsita q̄ innititur veracitati
testis creati:sed fide infusa qs firmiter assentit ꝛ vera-
citer:q2 fides īfusa hz deū p obiecto īmediato ꝛ pmario
ꝛ alios articulos p obiectis secundariis:vt.s.patuit.
¶Ibi.Cōtra hoc vltimū.Hic doc. arguit pbādo ꝙ n̄
sit necesse ponere fidē īfusā pp assensū certiorē: pz q2 ille
assensus cert9 aut accipit cert9.i.firm9. ita ꝙ nō possit
dubitare de articulo cui assentit:aut dr cert9.i.infalli-
bilis:ita ꝙ in tali assensu nulla sit deceptio. Loquēdo
de assēsu pmomō.s.firmo ꝛ īdubitabili:sufficit sola fides
acquisita:pz q2 fide acqsita sic firmiter assentit veracita
ti testis asserētis articulū ꝙ nullomō dubitat de vaci-
tate testis:nec p 9ñs de articulo asserto.alr de eodē sil'
eēt fides ꝛ opinio:qđ ē ipole:q2 fides excludit oēz dubi
tationē.opinio āt nō:vt.s.patuit. si scđomō:adhuc fi-
des infusa nō ē necessaria:pz q2 deceptio nō ē ex pte fidei
siue infuse:siue acqsite:sz ē tm̄ ex pte obiecti:q2 eo mō q
obiectū hr pñs qs pōt assentire īdeceptibilr:si.n.re ob
iectū ē pñs tūc īdeceptibilr assētit:si vo false pñtat:tūc
deceptibilr assētit:ꝛ sic ista deceptio ē tm̄ ex pte obiecti
sic vl' sic pñtati.¶Dicit doc.tenēdo ꝙ fides infusa non
sit necessaria pp maiorē certitudinē:ꝙ saltē ē necessaria
pp actū pmū:ꝛ pp pfectionē act9 scđi.vt.s.patuit.Et
addit ꝙ si pp aliq̄ certitudinē maiorē velitis dicere fi-
dē īfusā eē necessariā:tūc soluatis argumētū fcm̄ ꝙ nō:
sup.9cludat.vñ dico breuit' ꝙ fides īfusa īclinat ad assē
suz firmiorē ꝙ fides acqsita:q2 fides īfusa īmediate ini
tit ei q nō pt fallere nec falli.s.deo. fides vo acqsita ini
tit ei q pt fallere ꝛ falli:ꝛ iō fide īfusa firmi9 assentit ar-
ticulis ꝙ fide acqsita:nec forte ē īcōueniēs dare gđ9 in
firmitate:sicut ēt ī assēsu dant grad9: ita ꝙ aliqs īrēsi9
assentit:ꝛ aliqs min9 assentit:ꝛ silr aliqs firmius assen-

tit:⁊ aliquis non ita firmiter :sed tamen firmiter assen-
tit sic ꝙ talis assensus firmus excludit omnem dubita-
tionem. Dico etiam ꝙ fides iufusa est forte necessaria ꝙ̄
tū ad assensum omnimo īnfallibilem:ita ꝙ fidei infuse
non potest subesse aliqđ fal sum. fidei aūt acquisite po-
test subesse falsuȝ. Unde doc.q.14.art.1.quol.sic dicit.
Alia differentia est ꝙ̄tum ad hoc ꝙ est actu initi fidei:
quia fides infusa non potest inclinare ad aliquod fl̄m.
Inclinat autem virtute luminis diuini cuius est parti
cipatio:et non nisi ad illud quod est conforme illi lumi
ni diuino. Actus ergo credendi inꝙ̄tum īnititur isti fi
dei non potest tendere in aliquod falsum. Sed fides ac
quisita cōiter īnitif assertiōi alicuius testis quī posset
deficere:et ideo illa fides non tribuit actui credēdi in
ꝙ̄tum sibi innitif ꝙ non possit sibi subesse falsum: fre-
quenter tamen nō sibi subest falsum:qñ.s.testis cuiꝰte-
stimonio īnitif in testificando illud sit verax . Et dixi
cōiter:quia deo immediate reuelanti: posset quis cre-
dere credulitate acquisite:si aliud non sit verum reue-
lari a deo ꝙ̄ actum credendi vel noscendi causari ime
diate a deo in eo cuī fit reuelatio. Et qñcūqȝ ad idē in
clinat fides infusa et acquisita :tūc necessario acquisita
non subest falsum:nō ꝙ hec necessitas sit ex ipsa fide ac
quisita:sed ex infusa ꝯcurrente cum ipsa ad eūdē actū.
Innitif igitur actus credendi fidei infuse tanꝙ̄ regu-
le certe ⁊ omnino īnfallibili a qua actus habeat ꝙ nō
possit esse falsus .sed innititur acquisite tanꝙ̄ regule
minus certe:quia non per illam repugnaret actui ꝙ es
set falsus vel circa falsum obiectum .hec ille . ¶ Ibi.
Sed quid dices de fide infusa:qꝛ doc.s̄.probauit ꝙ nō
potest demonstrari fidem infusam inesse nobis. hic ar-
guit auctoritate Aug.13.de tri.c.1.ꝙ hoc possit demon
strari:cum ipse dicat .homo fidē suam tenet firmissima
scientia et certissima eamqȝ in se videt clamatqȝ ꝯscia:
quia rerum abñtium fides est presens:et rerum que fo
ris sunt intus est fides:et reꝝ que non vñr vr̄ fides: ex
quo patet ꝙ fidē infusam inesse nobis ē simplr̄ euidēs.
¶ Dicit Doc. ꝙ accipiendo fidem prout dicit habituȝ
generatum inclinantem in aliquid non euidens ex se
tāꝙ̄ in verum:et hoc determinate vt assentit illi tanꝙ̄
vero:sic potest aliquis scire se habere fideȝ generaliter
loquendo de fide:sicut potest scire se habere sciētiā ar-
guendo habitū eē in se ex ipsis actibus . Nam si habeo
sciētiaȝ:puta ꝙ homo sit risibilis non cognosco imme
diate talem habitū scientificū:sed per actꝰ scientificos
ꝓmpte ⁊ expedite elicitos possuȝ arguitiue cognoscere
inesse mihi hītū sciētificū . Sic dico de fide siue acq̄sita
siue infusa:ꝙ nō possum euidenter cognoscere talē hītū
in se inesse:sȝ bñ ꝑ actū credendi ⁊ assentiendi alicui ve
ro non euidenti nec pñti in se sed tm̄ michi pñti ꝑ audi
tum:possum arguitiue cognoscere michi inesse habitū
fidei:sicut etiā per actū intelligendi arguitiue cogno-
sco me hr̄e potētiā ītellectiuā. Sed ꝙ aliquis sciat vel
scire possit se habere fidem certam determinate īclinā
tem in verum:ita ꝙ sciat fidē esse verā:⁊ illud in qđ īcli
nat esse veꝝ:sic nullus scire pōt in hac vita nisi sibi reue
letur:quia non possum scire me assentire vero:nisi priꝰ
sciam esse verum illud cui assentio : sed scire aliquem
articulum esse verum:ꝓ statu isto est impossibile de le-
ge cōi:licet ex speciali priuilegio posset aliquis euiden
ter cognoscere deū esse trinū et vnū :sicut et Paulꝰ ha-
buit ī raptu:⁊ tūc de tali articulo nullam fidem habuit
cū fuerit sibi euidens ex natura rei. Et ideo simplr̄ cre-
do deū esse trinum et vnū:⁊ nō scio nec scire possum il-
lud pro statu isto:vt.s̄.oñsum ē.q.1.ꝓlo.sicut credo me
habere fidē infusā inclinātē in illud sicut ī veꝝ qđ est in
se veꝝ. ¶ Ad auctoritatē Aug.dr̄ doc.ꝙ loquif tm̄ de
actu primo ⁊ nō de actu scđo.i.ꝙ fides infusa est pñs ī-
tellectui in actu p̄mo:ita ꝙ intellectꝰ hñs talē hītū po
tētia remota pōt exire in cognitioneȝ illius habitus:
non tamē potentia propinqua pro statu isto.sicut etiaȝ
ipsa aīa est intellectui pñs in actu primo sufficiente exi
re in actum scđm:sȝ non ꝓ statu isto:et hoc potentia ꝓ-
pinqua:vt clare exposui super.q.1.ꝓlogi.

Ad argumenta principalia.doc.p̄mo arguit
probando fidem infusam nul
lo mō esse necessariam:qꝛ fide acquisita firmiter adhere
mus hystoriis scripture sacre: et euangelio: qꝛ fimiter
credimꝰ veraces eos esse qui libros cañ.condiderūt:si-
cut etiam fide acquisita firmiter inheremꝰ hystoriis de
rebus bellicis per hoc ꝙ credimꝰ veraces esse qui ta-
lia referūt. ¶ Rñ.doc.ꝙ lȝ fides acquisita sufficiat ad
assensum et certitudineȝ actus ꝓut credere opponitur
opinari:tñ non est ita perfecte certus sicut cū fide infu-
sa:vt pȝ.q.14.quol. Et vltra ponif fides īfusa: tū qꝛ ꝑ
eam actus est magis intensus. Tū qꝛ magis ꝑficit ītel
lectum inesse primo cū sit actus supnaturalis:ꝙ̄ fides
acquisita. ¶ Secūdo arguit:qꝛ intellectus pōt assentī
re fide acquisita ꝯclusioni false opposite ꝯclōni necessa
rie : ptȝ qꝛ quis fide acquisita per syllogismū sophisti-
cū assentit opposito cōclusio...s demōstrabilis:sicut ha
bēs īgrātiā dispōnis:q̄.s.ē in errore firmif adheret illī
falso.ergo a fortiori qui fide acquisita pōt firmif assen
tire vero neutro:cuiusmodi est articulus fidei : qui est
nobis pñs ꝑ auditū vt veꝝ neutrū:vt.s̄.patuit. ¶ Rñ.
doc.cōcedendo ꝙ aliquis per syllogismū sophisticū po
test assentire cōclusioni opposite cōclusioni demonstra
bili nūꝙ̄ tñ firmiter assentiret:⁊ tunc causa assensus est
apparentia syllogismi:qꝛ.s.syllogismus apparet verꝰ⁊
non est sic:⁊ causa prima deceptiōis est defectꝰ ī forma
non in materia.s.qꝛ syll's peccat vere in forma:ideo as-
sentiens conclusioni talis syllogismi opposite cōclusio
ni demonstrabili vere decipif:et defectꝰ talis deceptio
nis non est defectꝰ ī materia:puta ꝙ vna p̄missaꝝ sit fal
sa:qꝛ tūc nunꝙ̄ staret ad aliqđ principiū veꝝ:sed iref ī
infinitū in p̄ncipiis. Vult dicere ꝙ qñ quis decipif ad-
herendo cōclusioni false opposite conclusiōi demōstra
bili:puta adherendo huic conclusioni:ꝙ homo non sit
risibilis:q̄ opponitur isti cōclusioni vere demōstrabilī
scȝ hō est risibilis si adheret per syllm̄ sophisticū peccā-
tem in materia puta qꝛ maior vel minor ē falsa:et tñ as
sentit maiori vel minori vt vere. hoc erit per aliū syllm̄
sophisticū:⁊ tūc q̄ro si assentit illi ꝓpōni false vt ꝓ̄be per
aliū syllm̄ sophisticuȝ:aut ꝑ syllm̄ peccantē in Forma:
aut in materia? si in forma:tūc defectꝰ in forma est cau
sa deceptiōis:⁊ sic non erit maior rō de primo ꝙ̄ de se-
cūdo . Si ꝓ̄o in materia:tunc stabif ad aliud principiū
veꝝ vel principia vera ex quibꝰ sequif cōclusio falsa:q̄
nō pōt sequi nisi ex solo defectu sylli peccātis ī forma:
sed iref in infinitū in p̄ncipiis. ¶ Si dicaf ꝙ saltē ali-
quis hereticus firmiter adheret suo errori:credēs illū
esse veꝝ in tm̄ ꝙ mori paratus est ꝓ eo.g̃ a fortiori fide
acq̄sita firmiter assentimꝰ articulis fidei. ¶ Dicit doc.
ꝙ nullꝰ hereticus ꝓprie loquendo:excludēdo simplr̄ in
fideles:est qui non reputet se xp̄ianuȝ:⁊ oīs talis errat
male intelligendo aliꝙ̄ auctoritatem scripture: ⁊ ex il
lo falso intellectu cōcludit cōclusionē falsam cui ꝑtina
citer adheret:et sic tm̄ adheret illi conclusioni false:nō
ex sola assertione alicuius testis:sed ex sola ratione fal
sa et apparente:sicut si aliquis male intelligendo illud
apo.ro.14. Qui infirmus est olus manducet :ex hoc ī-
ferret anathema esse oēm infirmū aliud manducātē ꝙ̄
olus:nihil esset ad intellectuȝ apl̄i:qꝛ non loquif de in
firmitate corporali sed spirituali in fide :et ideo ex ītel
lectu falso illiꝰ dicti scripture quē male intelligēdo cre
dit esse veꝝ:assentit cōclusioni false. ¶ Tertio arguit:
quia si fides infusa ponitur:illa non potest corrūpi nec
amitti in nobis:quod est falsum:patet ꝙ non possit cor
rumpi:quia ex quo talis fides esset creata esset tm̄ annī
hilabilis:sed creatura sicut nō potest creare :ita nec an
nihilare:quia tanta ꝓ̄tꝰ requiritur in annihilando ꝙ̄ta
in creando:vt patet a doc.in.4.di.1.q.1.et di.16.q.2.⁊
per consequens nullus hñs fidem infusam per quēcun
qȝ errorem posset ipsam annihilare. Si dicatur ꝙ ime-
diate annihilatur a deo:⁊ hoc tm̄ demeritorie. Cōtra:
qꝛ si sic:hoc esset per maximum demeritum. s.per odiū
dei:sed sic non ꝑdif:pȝ qꝛ demones credūt ⁊ contremi
scunt:habent fidē informē:et tamē odiūt deū. ¶ Rñ.
doc.ꝙ fides infusa non corrumpif in nobis effectiue :
sed tm̄ demeritorie.i.ꝙ nullus hñs fidē infusam potest
per aliquē actū illam annihilare:qꝛ tunc posset eā crea
re:pȝ per doc.di.1.q.1.et.di.16.q.2.4.vbi vult ꝙ potēs
super vnum oppositum effectiue vel defectiue pōt sup — Fides cum heresi de ꝓ̄ō dei absoluta pōt stare
aliud :vide ibi:et ideo de potentia dei absoluta posset
stare habitus fidei infuse cum heresi:vt.s̄.dixi. Annihi
laref ergo a nobis fides infusa tm̄ demeritorie et nō ꝑ
quodcunqȝ demeritum:sed per illud qđ ex rōne sua op
ponitur fidei cuiusmodi est infidelitas:siue error circa
credibilia. ¶ Aduerte tamē ꝙ error actualis lȝ forma
liter opponaf veritati actuali opposite : sicut actu er-
rans credens firmiter .s.s.nō procedere a filio:talis er-
ror formaliter opponif huic veritati:q̄ quis credit.s.s.

vere ꝓcedere a filio: ista.n.nō stant simul ꝙ ibi quis simul actu credat firmiter .s.s. nō ꝓcedere a filio: ⁊.s.s. ꝓcedere a filio: tñ talis error actualis non opponit̄ habitui fidei infuse formal̄r: sed tñ demeritorie. ⁊ hoc est qđ đt doc. ¶ Ultimo. Si iste habitꝰ esset ponēdus cū sit simpl̄r supnaturalis esset simpl̄r pfectior oī hītu acquisito .s. scīa conclusionū: ⁊ hītu pncipiorū: ⁊ cū perfectiori habitui corrn̄deat pfectior actus sequit̄ ꝙ actꝰ credēdi fidei infuse esset simpl̄r pfectior q̄ actꝰ intelligēdi prima pncipia: qđ videt̄ valde incōueniens. Rn̄. doct. cōcedēdo ꝙ fides infusa est simpl̄r pfectior habitu quocunq̄ acq̄sito: eo ꝙ rōne sue pfectiōis nō pōt cāri nisi a deo in rōne cāe vt causat obiectū: vel p aliū modū supplēdo vicē obiecti qđ nō est pfecte pn̄s in rōne obiecti respectu fidei. Nota ꝙ cū đt causat obiectū .i. qn̄ reuelat articulum: qui articulus reuelatus dicitur obiectum vel primarium vel secundarium: vt .s. causare ergo obiectum est articulum reuelare: et idem est reuelare talem articulum sicut supplē vicē obiecti supnaturalis: nā si deꝰ esset in se pn̄s possent euident̄ sciri oēs articuli de deo: ⁊ q̄ respectu hītꝰ fidei nō est in se pn̄s: iō cāndo hītū fidei infusū supplet vicē obiecti supnālis: vt .s. exposui. ¶ Et cū dicis. igit̄ actꝰ credēdi ē simpl̄r pfectior q̄ actꝰ itelligēdi elicitꝰ ab hītu nāli pfecte primorū pncipiorū. ¶ Rn̄det ꝙ loquēdo de actibus in se: actꝰ fidei est simpl̄r nobilior actu intelligēdi primū pncipiū: q̄ est a nobiliori cā .s. a fide ifusa: ⁊ tēdit ī nobiliꝰ obiectū .s. in deū. Si vo loq̄mur de istis actibꝰ ꝓ quāto plus vel minꝰ attigūt obiectū in qđ tēdūt q̄tū ad itelligibilitatē obiecti. sic actꝰ itelligēdi pncipia ē pfectior: q̄ plus attigit itelligibilitatē obiecti ꝓportional̄r q̄ actꝰ credēdi. Exēplū. Sol est visibile vt .8. cādela est visibilis vt duo. ⁊ pono ꝙ oculꝰ aq̄le videat solē nō sm̄ visibilitatē vt .8. sed vt .4. ⁊ ꝙ sor. videat cādelā sm̄ visibilitatē vt vnū: pȝ ꝙ sor. plus attingit de visibilitate q̄ oculus aquile sm̄ ꝓportionē: ⁊ sic visio sor. hoc mō pōt dici pfectior. Expono tñ hāc l̄ram sic cū dicit. Et ē loqui de eis sm̄ ꝙ plus vel minus attingūt obiectū in qđ tēdūt q̄tū ad intelligibilitatē obiecti: ⁊ sic dico ꝙ actꝰ intelligendi siue sciēdi est perfectior: q̄ eiꝰ obiectū nō tm̄ excedit ipm̄ .s. actū itelligēdi: in intelligibilitate nō intellecta q̄tū deꝰ excedit actū credēdi per actū fidei ī intelligibilitate non intellecta. Uult dicere ꝙ obiectū actus intelligendi siue sciēdi aliqđ pncipiū nālit̄ notū est intelligibile: puta vt octo: ⁊ tñ actꝰ itelligēdi attingit illud tm̄ vt .6. ⁊ sic est ibi intelligibilitas vt duo nō intellecta: sed deus qui ponit̄ obiectū fidei infuse ē intelligibilis intelligibilitate infinita: ⁊ pono ꝙ actꝰ credendi attingat ipm̄ scđm intelligibilitatē vt decē vel duodecim: ⁊ intelligibilitas sm̄ alios gradus đr intelligibilitas non intellecta: ⁊ sic obiectū actꝰ credendi excedit in infinitū actū credēdi in intelligibilitate non intellecta: obiectū vero actus intelligēdi excedit ipm̄ sm̄ intelligibilitatē nō intellectā tm̄ vt duo: ⁊ sic patet quō actꝰ intelligēdi ꝓportional̄r plus attingit suū obiectū q̄ actus credēdi suū: ⁊ ita sm̄ ꝓportionē geometricā actꝰ intelligēdi erit pfectior: nā in ꝓportione arismetica tm̄ attendit̄ excessus in ꝓportione geometrica tm̄ attendit̄ ꝓportio: vt pȝ .5. Eucli. nam .8. ad .4. scđm ꝓportionē geometricā se hn̄t in ꝓportione dupla: sed sm̄ ꝓportionem arismeticam octo excedunt .4. in .4. vnitatibus.

¶ Distin. 24. Questio vnica.

CIrca .24. dist. querit Doct. An de credibilibus nobis reuelatis possit simul haberi fides ⁊ scīa loquēdo de scīa ꝓ q̄cūq̄ cognitiōe certa ex euidētia rei: ita ꝙ q̄s sil̄ habeat de eodem articulo certā noticiā ⁊ euidētē euidētia obiecti: ⁊ noticiā certā et nō euidētē ex nā rei q̄lis ē noticia fidei. ¶ Doc. pmittit vnū .s. ꝙ in hac .q. pn̄t eē duo articuli pmꝰ. An de articulis reuelatis possit esse scīa absolute: ⁊ hic articulus hoc non pertractatur. scđs. An de credibilibꝰ reuelatis possit simul esse scientia ⁊ fides: ⁊ hic articulꝰ spāliter in hac .q. pertractat̄. ¶ Et q̄tū ad hūc scđm articulū. Primo recitat duas opinio. quas improbat. Secundo respondet ad questionem.

Quantum ad primū recitat primo opi. Thom. in .1. par. sum. q. 1. arti. 2. qui đt sic: ꝙ sciētia subalternata pōt sil̄ esse cū fide de credibilibꝰ reuelatis: non tñ scīa subalternās: ⁊ pmittit vnū .s. ꝙ scīa subalt̄nās hȝ pncipia īmediata ⁊ pma q̄ nō hn̄t resolui nisi in t̄minos simplices notos ex euidentia rei in se: et ideo talia principia sunt nota ꝓpter q̄d ex termis p se notis ex euidētia rei: sȝ scīa subalt̄nata nō hȝ talia principia: sȝ accipit ea a scīa subalt̄nāte: ⁊ nō hȝ ea vt per se nota sed supponit ea esse va. Scīa pmomō .s. subalt̄nās nō stat cū fide q̄lē hn̄t btī de credibilibꝰ q̄ nos credimꝰ: et ideo non habent fidē sȝ visionem et cognoscūt ꝓpter quid: sȝ scīa subalternata scīe btōꝝ bñ pōt esse cū fide qualis est theologia nr̄a q̄ subalternat̄ theologie btōꝝ. Qđ aūt scīa subl̄t̄nata dicat̄ ve sciētia q̄uis supponat sua pncipia esse vera ⁊ nō habeat ea in tali scīa euidentia ex natura rei sȝ tm̄ credat ea esse va: et sic de eadē cōclusiōe possit esse fides ⁊ scīa: scīa quidē q̄ subalternat̄: fides aūt q̄ hr̄ ex pncipiis tm̄ creditis. nitit̄ pbare. Et primo sic scīa subalternata sub ꝓpria rōne qua subalt̄nata est scientia: sȝ inq̄tū subalternata supponit pncipia sua: ⁊ accipit ea a scientia subalternante: et p consequēs non hȝ pncipia nota sibi ex euidētia rei ⁊ propter quid: igit̄ pōt stare vera rō scientie subalternate q̄uis supponat sua pncipia ⁊ credat ea: igit̄ theologia nr̄a q̄ est scientia subalternata theologie btōꝝ est vera scientia q̄uis ipa credibilia q̄ sunt pncipia eius sint supposita et non nota ex euidentia rei: ⁊ sic theologia nr̄a que est vera scīa stat cū fide. ¶ Scđo arguit sic. Perspectiua inq̄tū pspectiua ⁊ sub ꝓpria rōne sua est scīa: igit̄ pspectiuꝰ inq̄tū pspectiuꝰ replicādo illud quo formal̄r denoiatur est sciens denominatiue a scientia perspectiua: sȝ aliquis potest esse perspectiuus circūscripta geometria cui scientia perspectiua subalternat̄: pȝ q̄ pspectiua et geometria sunt habitus distincti et nō necio cōnexi in eodē. igit̄ aliquis pōt habere pspectiuā non habendo geometriā: et tñ pncipia perspectiue sunt tm̄ nota ex euidētia rei in geometria: et p ꝯn̄s tm̄ credita in pspectiua: et sic scientia perspectiua de eadē ꝯclusione stat cū fide: q̄ cōclusio nō est euidēs euidētia rei: q̄ procedit ex principiis tm̄ creditis. ergo sic erit de theologia nr̄a: que est scīa subalt̄nata. ¶ Tertio arguit auctoritate phi. ꝓbādo ꝙ scīa possit stare cū fide: q̄ phūs .6. ethi. c. 4. dicit sic. Cū .n. aliq̄liter cognita et credita sunt ipa principia ⁊c. Sufficit igit̄ sm̄ phūm hr̄e aliq̄liter cognitionē de pncipiis ad hoc ꝙ aliq̄s sciat ⁊ sciaȝ acquirat deducendo cōclusiones ex ipsis. Et similiter Com. vult ꝙ ad scientiā hn̄dam sufficit inductio q̄ ē a singularibus ad vniuersale et cognitis sic pncipiis vniuersalibus ex inductiōe: sequitur ex necessitate sciētia et dicit ꝙ hec scientia sic habita est alteriꝰ modi a sciētia que habetur per syllogismum et demonstrationem. sufficit .n. ad scientiam hn̄dā ꝙ principia sint aliqualiter nota ⁊c.

Contra hanc opi. instat doc. Primo ꝯtra opinātē reducendo eū ad cōtradictionē: q̄ ipe Tho. in .2.2. dicit ꝙ fides et scientia non stant siml̄: sed theologia si inq̄tū subalternata scientie btōꝝ sit vera scīa et vt subalt̄nata nō sit nisi in viatore: ⁊ per ꝯn̄s scīa sub ꝓpria rōne scīe subalt̄nate stat cū fide in viatore ⁊ de eisdē creditis: et p ꝯn̄s ipsa stat cū fide et non stat: ⁊ sic sibi contradicit cum in .1. parte sum. dicat ꝙ stat cū fide et in .2.2. dicit ꝙ non stat cum fide nec potest soluere contradictionem istam nisi in secunda secunde velit dicere ꝙ loquitur de sciētia subalternante et nō subalternata. ¶ Deinde probat Doct. ꝙ theologia nostra non est scientia subalternata theologie beatorum que improbatio est satis clara in littera et in prolo. quest. penul. et vide que ibi exposui. ¶ Doct. Respondet ad rationes Thom. quibus probat ꝙ vera scientia potest stare cum fide. Et primo dicit ꝙ bene scientia subalternata vt subalternata est vere scientia in se quia q̄tum est in se potest esse euidens ex natura rei sic ꝙ conclusio scientie subalternate est resolubilis vltimate in principia per se nota in scientia subalternante. Secundo dicit ꝙ scientia subalternata non est cuicunq̄ vera scientia sed est tantum scientia illi qui ex natura rei potest

Opi. Tho.

Improb. S. Thom.

resoluere conclusionem demonstratam in scientia sub-
alternata in principia per se nota ex natura rei sed ta-
lis non potest soluere nisi habeat sciētiā subalternan-
tem: q2 ꝓncipia scie subalternate sunt tm̄ nota ex euidē
tia rei in sciētia subalternāte ⁊ tm̄ supposita in scia sub-
alternata. Cuz ergo dicit Tho. ꝙ scia subalternata in-
q̄tū hmōi est vera sciētia. Cōcedit̃ ꝙ in se est vera scien
tia: vt .s̄. exposui: sȝ nō est vera sciētia nisi habēti subal
ternantē: q2 principia in subalternata sunt cōclusiōes
demonstrate in sciētia subalternāte: ⁊ ideo est ipossibi-
le ꝙ q̊s vere sciat ꝑspectiuā siue cōclusionē aliquā in ꝑ-
spectiua nisi simul habeat geometriā: potest tm̄ habere
opi. de conclusione in ꝑspectiua sine geometria. ¶ Ad
scd̄m cōcedit Doc. ꝙ ꝑspectiua vt hmōi est sciētia: ⁊ ꝑ-
spectiuus vt hmōi est sciens: sȝ postea negat ꝙ aliquis
sit vere ꝑspectiuus ⁊ nō sit geometer: ⁊ cū ꝓbat̃ ꝙ ꝑspe
ctiua ⁊ geometria sunt habit⁹ distincti: verū est q2 geo
metria est subalternās ⁊ ꝑspectiua subalternata: ⁊ per
consequēs potest esse ꝑspectiuus ⁊ nō geometer. Dicit
doc. ꝙ q̄uis sint habit⁹ distincti: tm̄ nō potest haberi ꝑ-
spectiua ab aliquo sine geometria: q2 principia demon
stratiōis i ꝑspectiua sunt tm̄ credita ⁊ supposita: ⁊ geo
metria demōstrata ex natura rei: ⁊ ꝑ ꝯsequēs nō potest
esse ꝑspectiua sine geometria: lȝ sint habit⁹ disticti: nec
silr̃ potest esse vere ꝑspectiu⁹ ⁊ nō geometer. ¶ Ad phi-
losophum dico breuiter ꝙ loquit̃ ibi tm̄ de sciētia ꝑ ac
cidēs ⁊ nō de vera sciētia: vn̄ sic dicit in fine illi⁹ lr̄e. Cū
em̄ fidem quodammodo adhibet quis ⁊ principia sibi
nota sunt scit. Nā si nō magis discursu cōclusionis per
accidēs habebit sciētiam. Vn̄ Com̄. ibi. Qn̄ inquit cō
tingit alicui credulitas rei alicui⁹ ⁊ fuerit principia ꝑ̊-
ma illi⁹ rei nota apud ipsum: tūc iam cōtingit eis scien
tia illius rei: si vero nō fuerint nota apud ipsum: ⁊ sciē-
tia eius apud ipsum ꝑ modum accidētis: hec ille: et sic
pȝ quō auctoritas est magis ad oppositum q̄ȝ ꝓpositū.
¶ Ad Cō. Dicit doc. ꝙ inductio potest accipi duplici
ter. vno modo vt est vna spēs argumētatiōis: ⁊ si loqui
tur Cō. sic. Dicit ꝙ inductio nō sufficit ad sciētiaȝ nec
ideo scit̃ vl̃e q2 ex particularib⁹ deducit̃. vn̄ magis seq̇-
tur sciētifice omne totum est maius sua parte. igit̃ hoc
totum: q̄ȝ econuerso. s. hoc ⁊ illud totum est maius sua
parte: igit̃ omne: vn̄ euidētia principioꝝ in sciētia non
depēdet ex singularibus q2 si nullum singulare esset cū
sciētia sit necessarioꝝ: adhuc staret vera sciētia: nā prin
cipia sunt nota terminis apprehēsis s3 ꝙ termini vltro
se offerūt intellectui: ⁊ resolutio certitudinis stat i hoc
ꝙ ille est talis intellectus ⁊ hi tales termini. Nā ostēsis
intellectui istis terminis. s. totum ⁊ pars ⁊ facta com-
plexione terminorum: statim intellectus euidenter as-
sentiret huic. Omne totum est maius sua parte: ex sola
apprehēsione terminoꝝ in complexione eorum: ⁊ qua-
re ex aliquibus terminis fit ꝓpositio ꝑ se nota: ⁊ ex ali-
quibus nō: nō videt̃ assignāda alia ratio nisi q2 sunt ta
les termini: ⁊ silr̃ quare intellect⁹ euidēter assentit com
plexioni talium terminoꝝ: nō est assignanda alia ratio
nisi q2 talis intellect⁹. Et ideo notitia euidēs pricipio
rum nō depēdet ex singularib⁹ neq3 ex inductione syllo
gistica. ¶ Alio modo potest accipi inductio ꝓut indu-
ctio dicit̃ omnis cognitio q̄ orit̃ ex sensu: sicut pricipia
cognoscim⁹ q2 terminos apprehēdimus ꝑ sensum. Tūc
si Cō. sic loquit̃: verum est ꝙ notitia principioꝝ depē-
det a sensu: ⁊ quō hoc vide doc. in ꝑ̊mo met. q. 4. ⁊ ea q̄
ibi ꝓlixe exposui. Et addit hoc ꝙ nō sufficit q̄cūq3 noti
tia terminoꝝ ad hoc ꝙ cognoscant̃ pricipia esse prima:
seu talia ex quib⁹ possit cōclusio necessaria cōcludi que
hȝ generare sciētiam. Sȝ requirit̃ cognitio terminorū
sub ꝓpriis ratiōib⁹ ex euidētia illoꝝ. sȝ nō semꝑ imme-
diate ⁊ distincte: sȝ in aliq̄b⁹ sciētiis sufficit notitia ter
minoꝝ confusa sicut in subalternatis: sȝ requirit̃ ꝙ eo-
rum cognitio confusa possit reduci in distinctam. Naȝ
omnis ꝓpositio ꝑ se nota terminis confuse cognitis est
etiam ꝑ se nota terminis distincte cognitis: nō tm̄ ois
ꝓpositio ꝑ se nota terminis distincte cognitis: est ꝑ se
nota terminis confuse cognitis: vt pȝ in. 1. d. 2. q. 2. ⁊ vi-
Duplr̃ pri-cipia ꝑ se nota. dc q̄ ibi exposui. sunt. n. aliqua pricipia ꝑ se nota in ali-
qua sciētia terminis cōfuse cognitis: q̄ in alia scientia
sunt ꝑ se nota terminis distincte cognitis: vt clare pȝ a
Doc. i ꝑ̊mo. vbi. s̄. ⁊ d. 3. q. 4. ⁊ alibi. ¶ Sequit̃ in lr̄a.
Similiter sciētia naturalis ꝓut precedit methaphisica
hȝ suos terminos cōfuse notos: sȝ methaphysic⁹ mediā
te diffinitione exprimit distincte notitiam illorum: et
tunc scientia naturalis est ꝑfectior q̄n̄ est cum metha.
Et nota bene hāc litterā: q2 ex ista lr̄a expresse habet̃ ꝙ
meth. vt metaphysicus considerat disticte quiditates
in scientia naturali: ⁊ oppositum videtur doc. tenere in
9. met. q. 7. licet aliqui velint ip̄m exponere tenētes s̄m
opi. Doc. positionem illam. sȝ de hoc vide q̄ exposui in
principio illius. q. ⁊c̄.

Tertio recitat opi. Hē. quoli. 81. q. 14. qui di- Hē. quoli. 8. q. 14.
cit ꝙ triplr̃ est lumē. Unum suf
ficiēs ad acq̄sitā visionē habēdam de his q̄ nō credim⁹
s. lumē glorie quod est sufficiēs ad causandam visioneȝ
claram deitatis ⁊ omnium articuloꝝ qui sunt de deo ⁊
tale lumē est in patria. Scd̄m lumen est qd̄ requirit̃ ad
credendum articulis fidei ita ꝙ quis non potest firmi-
ter credere articulis fidei nisi habeat tale lumē supna-
turale causatiuum assensus quo assentit articulis. Ter
tium est lumē mediuȝ inter lumen glorie ⁊ aliud lumē:
clarius. s. lumine fidei ⁊ ī̄. lumē glorie: ⁊ ꝑ tale lumē ha-
bet̃ scientia de articulis fidei: ita ꝙ de eodem articulo
potest simul esse sciētia seu cognitio sciētifica cāta ꝑ il-
lud lumē medium supnaturale: ⁊ fides siue cognitio fi-
dei causata ꝑ lumē fidei: tm̄ de eodē articulo non potest
esse visio clara ⁊ cognitio fidei. Uult ergo Hē. ꝙ cogni
tio abstractiua sciētifica ⁊ cognitio fidei simul possint
esse de eodem articulo ⁊ nititur hoc ostēdere ꝑ exēpluȝ
quod clarum est in littera.

Contra hanc opi. arguit Doc. Et primo con
tra opinātē: q2 Hē. in sum. Improbat̃ Hēri.
vult ꝙ maiores in ecclesia habeant sciētiam de articu
lis fidei: ⁊ vult ꝙ iste sit ordo acquirēdi notitiam credi
bilium: noticiam. s. sciētificam. s. ꝙ homo primo debet
inuestigare sensum littere in scriptura. Secūdo habito
sensu littere ex tali sensu querat cōclusiones explicitas
deducere. Tertio studere debet vt ipsa credita intelli-
gat. s. sciētifice. ⁊ ibi vult expresse ꝙ ꝓpter istud tertium
nō requirit̃ aliquod aliud lumē a fide. Et ex hoc infert
Doc. contra Hē. ꝙ multo minus ꝓpter primum ⁊ scd̄m
requirit̃ aliquod lumē supnaturale: patȝ quia ad intel-
ligēdum sensum littere ⁊ conclusiones ex illo deducere
potest homo attingere sola ꝑspicacitate ingenii natu-
ralis: patet quia iudeus posset facere de epistolis pau-
li sicut ego possem: ⁊ si ego credo firmiter dictis pauli ⁊
iudeus non: in hoc habeo firmiorem adhesionem con-
clusioni deducte ex dictis Pauli quam ipse iudeus: q2
ego credo firmiter sensui littere et iudeus non: sed opi-
natur: ⁊ sic ipse elicit conclusionem tantum opinatam:
quia ex sensu littere tantuȝ opinato: sicut ego elicio cō
clusionem creditam ex sensu littere vere credito. ergo
si propter tertium: scilicet vt credita intelligantur: pu-
ta hoc creditum: deus est trin⁹ et vnus: non requiritur
aliquod speciale lumen vltra lumen fidei. multo minus
requiritur tale lumen propter notitiam littere ⁊ cōclu
sionum explicandarum ex sensu littere.

Deinde arguit cōtra conclusio-
nem in se probando ꝙ de eodem articulo non possit si-
mul esse fides et scientia: ⁊ ratio stat in hoc: quia quis
de eadem conclusione non potest habere notitiam ab-
stractiuam euidentem ex natura rei: qualis est notitia
scientifica: et notitiam fidei: patet quia notitia fidei ha
bet tantum euidentiam non ex natura rei: quia res cre-
dita non est presens in se nec in aliqua specie intelligi-
bili nec in aliquo lumine: sed tantum per auditum: ⁊ sic
est euidens ex sola veracitate testis asserentis illam cō
clusionem: sȝ notitia scientifica est simpliciter euidens
ex natura obiecti: et ideo ista non stant simul.

Secundo arguit sic. scientia et
opi. non simul stant de eodem igitur nec fides et scien-
tia. patet antecedens: quia per cognitionem scientifi-
cam sic firmiter adheret conclusioni ꝙ nullo modo hesi
tat: sed opin̄. facit adherere conclusioni cum hesitatio-
ne partis opposite: consequētia patet: quia scientia est
certa cognitio ex euidentia rei: et fides nullo modo
est ex euidentia rei.

Respondent isti ꝙ opi. ad scien-
tiā est duplex differentia: q2 sciētia dicit certitudinē: et
opinio formidinē: alia dr̄ia ē: q2 scia hȝ euidētiā ex ꝑte
rei, opinio aūt nō: sȝ fides sicut sciētia hȝ firmā adhesio

nem ⁊ certitudinē: ideo fides minus repugnat sciētie: ⁊ sic possunt simul stare: nō autē opinio ⁊ sciētia ꝓpter maiorē repugnātiā. ¶ Cōtra hanc rationē arguit Doc. qꝛ de eodē obiecto nō possunt verificari ꝯtradictoria: puta ꝙ de eodem simul habeat certitudo ⁊ incertitudo: ⁊ silr ꝙ de eodem habeat notitia euidēs ex natura rei: ⁊ nō euidēs ex natura rei: qꝛ ista ꝯtradicūt: cū ergo ꝑ sciētiam habeat notitia abstractiua euidēs ex natura obiecti ⁊ ꝑ fidem tm̄ habeat notitia nullo modo euidens ex natura obiecti. sequit ꝙ de eodem nō possunt simul esse sciētia ⁊ fides. ¶ Deinde arguit Doc. cōtra aliud dictum Hen. s. ꝙ quādo de eodem articulo habet scientia ⁊ fides: sciētia sequit fidē ⁊ necessario est posterior. Cōtra qꝛ aut hoc est qꝛ sciētia ⁊ fides repugnant simul esse in eodem. ⁊ si sic: sequit ꝙ post fidem suam nō possit inesse. cuius oppositum dicis. ergo ita scientia potest esse prior sicut ⁊ fides ⁊ econtra. Aut hoc ideo est: quia obiectum fidei ⁊ obiectum scientie repugnant: ⁊ tūc habet ꝓpositum: qꝛ talia obiecta eque distinguunt sm formales rationes post fidem positam sicut ante. Nec valet dicere ꝙ sunt simul sicut ꝯtraria ī medio: vt colores extremi ī rubore: sic vna cognitio mixta ⁊ media ex sciētia ⁊ fide: qꝛ tunc talis cognitio nec esset fidei nec scientie sicut rubor nec est albedo nec nigredo. ¶ Deinde Doc. arguit contra aliud dictum Hen. qui dicit ꝙ illd lumen medium clarius lumine fidei in causando scientiam innitit lumini fidei sic ꝙ dependet a tali lumine fidei. Contra hoc arguit Doc. qꝛ scientia illa non depēdet a volūtate. ergo nec a lumine fidei. antecedens pꝫ: qꝛ scientia saltem speculatiua est prior actu volūtatis. immo etiam scientia practica que est ex obiecto est simpliciter prior actu volūtatis. vt pꝫ ī. q. vl. ꝓlo. ergo sciētia q̄ habet de isto articulo. Deus est trinꝰ ⁊ vnꝰ mediāte tali lumine medio nō depēdet a volūtate: siue illa sit speculatiua siue practica: qꝛ talis sciētia (tenendo ꝙ sit practica. vt Doc. tenet in ꝓlo. q. vlt.) est mere practica ex obiecto. vt pꝫ a doc. ibi. Probat ꝯsequētia: qꝛ fides depēdet a volūtate. vt pꝫ ꝑ Aug. sup Johā. Omel. 26. Cetera inquit potest homo nolēs: credere autē nō nisi volēs. si ergo sciētia illa nō depēdet a volūtate a qua depēdet fides: multominus depēdet a fide: qꝛ si. a. non depēdet essentialiter. a. c. a quo. b. depēdet: nec depēdebit ab ipso. b. ¶ Deinde arguit Doc. ꝓbādo ꝯtra Hē. ꝙ ꝑ tale lumē mediū nō potest in nobis causari sciētia: puta de isto articlo. Deꝰ est trinꝰ ⁊ vnꝰ: pꝫ qꝛ si ꝑ tale lumē sufficiēter causat sciētia de illo articlo: ꝑ tale lumē habent oīa necessaria ad sciētiam illam: sed talis sciētia depēdet ex principiis ꝑ se notis ⁊ notitia principiorum depēdet a notitia terminoꝝ: ergo ꝑ tale lumē cognoscunt pric. pia ⁊ termini principioꝝ respectu illius cōclusionis. ⁊ hoc distincte: ⁊ vnꝰ terminꝰ est deꝰ sub ratiōe deitatis: vel deitas vt hec deitas: q̄ tamē de cōmuni lege nō potest distincte cognosci. vt patuit. q. 1. ꝓlo. ⁊ 3. ergo ꝑ tale lumē nō potest haberi sciētia de isto articulo. Deꝰ est trinus ⁊ vnus. ¶ Preterea. si ꝑ tale lumē distincte cognoscerent termini credibilium sub rationibꝰ ꝓpriis: tūc principia constituta ex illis terminis essent euidentissima: loquēdo de cognitiōe abstractiua: ⁊ cōclusio deducta ex illis esset euidentissima. et sic theologus posset habere certissimam sciētiaꝫ de ista s. deus est trinus ⁊ vnus: quod tamen ipse Hen. negat. ¶ Ibi. Preterea. alii arguunt cōtra eum querētes qd sit tale lumē: ⁊ respondēs dicit: ꝙ est qd spirituale sicut charitas: ideo nō potest ostēdi: sꝫ illi ꝑcipiunt hoc lumē qui recipiunt. ¶ Cōtra hāc respōsionē arguit primo: qꝛ charitas potest ostēdi saltem sm coniecturas et actu interiori quo inuenit homo se promptū ad diligēdum deum: ⁊ exteriori quo feruet in actibꝰ extrinsecis ꝓ aliquo dilecto: sicut aliqua sciētia ostēdit actu interiori intelligēdo: ⁊ exteriori in bene docēdo: sed tales qui habēt hoc lumen sm eos non melius docēt nec firmius adherēt in mēte credibilibus propter lumē istud q̄ꝫ alii simplices non habentes huiusmodi lumen: sꝫ frequenter minus. ¶ Preterea. philosophꝰ. 2. poste. t. c. vlt. cōtra Platonem dicit esse incōueniens habere tā nobiles habitus et tamen latere nos. Nam habentem fidem nō latet se habere fidē aliqualiter. ¶ Preterea. si illud lumen ponitur: querit quando infunditur? Si in baptismo simul cum fide: tunc homo sine doc. existēs in deserto posset inuenire totam theologiaꝫ saltem q̄ꝫtum ad media necessaria que sunt in ea: quia posset per illud lumen terminos apprehendere et eos componere ⁊ tādem conclusionem deducere: ⁊ ita totam theologiam scire q̄ꝫtum ad ea que necessaria sunt: patet quia ipse ponit illud lumen esse sufficiēs ad causandum sciētiam: habita tamen fide de articulis: modo posita causa totali alicuius effectus ⁊ nō impedita talis effectus potest poni. Si vero tale lumen non infundit in baptismo sed postea quando. s. homo applicat mentem ad intelligēdum scripturam. ¶ Contra hoc arguit: qꝛ tunc eius infusio nō esset miraculosa: quādo. n. deus assistit vt generalis causa ad aliquem effectum causandum: si natura disponit nō dicit miraculose conferri: nec illud collatum dicit esse supnaturale: sed magis naturale: vt pꝫ de corpore organizato ⁊ infusione anime. infusio. n. anime create nō dicit supnaturalis: qꝛ sequit talis infusio ad corpus organicum tanq̄ꝫ ad dispositionem preuiam ex ordinatione tm̄ diuina. si ergo deus assisteret cuilibet inquirenti veritatem sacre scripture ad dāduꝫ tale lumen illud nō diceret dari miraculose: ⁊ tūc non fuit miraculum ꝙ montes. i. maiores habuerunt istud lumen ⁊ non minores. Si dicas ꝙ non dat sic: sed quibus vult. Tunc frustra laboraremus in studio ⁊ inquirendo veritatem: et esset multo melior via veniendi ad scientiam theologie sedere in ecclesia et rogare deum vt daret nobis hoc lumen.

Ad questionem igit aliter respōdeo ⁊c. Dicit Doc. ꝙ scia pōt multiplr accipi. Primo vt est aliqua notitia cum adhesione firma absq̄ꝫ euidentia rei: ⁊ hoc modo talis sciētia stat cū fide. immo nō differt a fide: ⁊ hoc modo loquit Augu. aliquādo de sciētia. vt pꝫ pmo retra. c. 13. Scdo potest accipi sciētia nō solum ꝑ credulitatē adherēdo testimonio alieno: sꝫ potest esse sicut ꝟitati scite assentit: lꝫ non ex eisdem causis: qꝛ aliqs pōt assentire huic cōclusioni: homo est risibilis ex euidētia pricipioꝝ: ⁊ aliqs potest assentire firmiter eidē cōclusioni scite aliquo habitu intelligibili quo firmiter assentit illi cōclusioni nullo mō hesitādo de opposito: ⁊ de hac scientia loquit philosophus. 6. ethi. c. 4. ⁊. 7. ⁊ talis sciētia stat cuꝫ fide immo talis cognitio potest dici cognitio fidei acqsite. Tertio accipit sciētia ꝓprie in qua includunt quattuor cōditiones. Prima ꝙ sit certa notitia excludēdo omnē dubitationem ⁊ deceptionē. Scda ꝙ sit de cognito necessarioꝝ. Tertia ꝙ sit per causam euidentem in intellectu. Quarta ꝙ sit per causam necessariam euidenteꝫ applicatam ad conclusionem per discursum syllogisticuꝫ: ⁊ iste conditiones patent. primo poste. t. c. 5. Tunc scire opinamur ⁊c. Loquendo de tali scientia certū est ꝙ non stat cum fide: qꝛ nullus simul potest habere fidē de hac conclusione. deus est trinus ⁊ vnus ⁊ scientiā hoc modo dictam. pꝫ qꝛ notitia fidei est noticia nō euidēs ex natura rei: ⁊ notitia sciētifica est notitia euidens ex natura rei. vt. s̄. patuit.

Scia pōt tripl'r accipi.

Ibi. Ad propositum tamen ⁊c. Hic Doc. dicit ꝙ aliqua notitia potest haberi cū fide: ⁊ alius habitus a fide. Et primo videndum est de habitu quem homo potest habere ex sensu littere scripture sacre de creditis reuelatis. Secundo qualem habitum habet exponendo scripturam: ⁊ explicando conclusiones: ⁊ soluendo ea que videntur contraria. Tertio qualis habitus fuit in montibus. i. in doctoribus ecclesie recipientibus primo scientiam. ¶ De primo dicit doc. ꝙ notitia quam habet aliquis de his que traduntur in cañ. biblie non est tradita per modum scientie demonstratiue mendicando illam notitiam de intellectu littere ab aliquibus principiis ex quibus demōstratiue cōcluditur. ⁊ probat per Augu. sed tantum assentit cuilibet dicto scripture propter auctoritatem dei: et non assentit vni dicto scripture propter aliud: ita ꝙ d̄ratiue concludat vnum dictum ex alio dicto. Nec consequentia quam facit paulus procedit d̄ratiue. scilicet si mortui non resurgent nec christus resurrexit: quia ergo christus resurrexit. igitur mortui resurgent. Nam sicut credo christum resurrexisse: ita credo mortuos resurgere: nec credo vnum propter aliud. ¶ De secundo dicit Doc. ꝙ aliquis potest exponere scripturam: et sic non habet maiorem certitudinem de exposita q̄ꝫ de exponente: quia dicta scripture sunt tantum credita: vel potest exponere immiscendo principia philosophie q̄ est modus vltimus ad quem deuenerunt Doc. puta ac-

Nota.

ꝯcipiendo vnam ꝑmissam naturalem ⁊ aliam creditam ⁊ tunc conclusio deducta erit tantum credita: ⁊ sequit̃ ex premissa credita: vt si quis vellet probare patrem ⁊ filium distingui realiter: potest assumere maiorem nõ creditam. s. omne generans realiter distinguitur a genito: addendo minorem creditam: sed pater in diuinis generat filium. ergo pater realiter distinguitur a filio. ¶ Tertiomodo loquendo. dicit doc. ꝙ bene maiores ĩ ecclesia habent quẽdam habitum distinctũ a fide quo firmiter assentiunt creditis sic ꝙ talis habitus excludit omnem dubitationem etiam contingentem quã dubitationem non excludit fides. fides em̃ excludit dubitationem oppositã illi certitudini. sicut cum quis firmiter assentit ꝙ deus est trinus ⁊ vnus. nullomodo dubitat nec hesitat de opposito. s. ꝙ non sit trinus et vnus. sed quomodo deitas sit in tribus personis: an sit in filio communicata per intellectum. ⁊ in. s. s. per voluntatem et huiusmodi. fides non excludit omnem talem dubitationem: sed habitus qui habetur in montibus. s. doct. excludit omnem dubitationem etiam contingentẽ circa articulos fidei: ⁊ pauci in ecclesia habuerunt talem habitum. Et ex his patet respõsio ad auctoritates adductas pro opi. Hen.

¶ Distin. 26. Qõ Unica.

Queritur circa. 26. distinctionem. Utrum spes sit virtus theologica distincta a fide ⁊ charitate. ¶ Doc. in ista. q. duo facit. Primo ꝑmittit aliquas opi. quas improbat. Scdo respõdet ad. q. Circa primũ ſm aliquos videtur dõm ꝙ spes non sit virt⁹ theologica distincta a fide ⁊ charitate. ⁊ hoc ꝓbant duplici ratione que ĩfra exponentur respondendo ad eas. Et dicit doc. ꝙ tenendo hanc conclusionem posset dici ꝙ spes aggregat in se fidem et charitatem: quia actus spei qui est expectare ĩcludit certitudinem: ⁊ hec certitudo pertinet ad intellectum ⁊ fidẽ: nam intellectus per fidẽ certus est de obiecto ꝓmisso: includit etiã desiderium quod pertinet ad voluntatem q: actus spei est desiderare summũ bonum: vt infra patebit. et si sit desideriũ meritoriũ pertinet ad charitatem q̃ perficit voluntatẽ. Sicut igitur expectatio perfecta ⁊ meritoria includit certitudinem intellectus: que certitudo est per fidem: ⁊ desiderium voluntatis ordinate: quod desideriũ est per charitatem si est meritoriũ. ita spes vt virtus perfecta diceretur includere per quandã aggregationem fidem ⁊ charitatem: ⁊ ſm hoc poneretur virtus tertia nõ formaliter nec simpliciter: q: non est aliquid distinctũ a fide ⁊ charitate: sed diceretur virt⁹ tertia ꝓ q̃to aggregat fidem ⁊ charitatem. Et hic est vn⁹ modus ponendi. Et loquitur hic tantũ de spe infusa: sicut etiam de fide ⁊ charitate infusa. ¶ Ibi. Quia tamen desiderium non habiti. Hic doc. ponit aliũ modũ dicendi. s. ꝙ spes non est habitus distinctus a fide: nec tamen est quid aggregatum ex fide et charitate. Dicit ergo sic. Quia tamen desiderium non habiti potest esse volũtatis sine charitate. ⁊ totus actus spei. s. sperare: ⁊ ipsa spes. s. habitualis potest esse informis. s. sine charitate: ideo melius videtur esse ponendum ꝙ spes in tãtum conuenit cum fide ꝙ non est alia virtus. Non enim est alius habitus formaliter vlis et particularis: sicut patet in omnibus habitibus intellectualibus. eodem em̃ habitu quis cognoscit demõstratiue omnẽ hominẽ esse risibilẽ ⁊ hunc hominem esse risibilem: sed fides est respectu vlis: pꝫ q: fide teneo siue certus sum omnẽ iustum finaliter esse saluandum: ⁊ sic non tantũ habeo fidem de me finaliter saluando: sed simpliciter de omni iusto. sed spes est respectu particularis: q: spe teneo me iustum finaliter esse saluandũ: igitur non est alius habitus a fide. ¶ Confirmatur: q: desperãs nõ dicitur odire sed diffidere nec persuadetur vt amet vel optet: quia optaret si crederet illud esse possibile: sed persuadet̃ vt credat illud esse po(ss)ea se attingi. ¶ Et ſm hoc diceret̃ ꝙ fides est respectu omniũ articulorum pertinentium ad quascunq; personas ⁊ ad quecunq; tẽpora: ⁊ sic dicitur habitus vlis: sed spes est quedam fides particularis: quia de reuelatis: pertinentibus ad seipm̃ qui habet fidem ⁊ tantũ pertinentib⁹ ad futura. Nec illa specificatio variat habitum: sicut nec in aliis habitibus intellectualibus: sicut est idem habitus quo quis scit omnẽ hominem esse risibilem: ⁊ quo quis scit omnẽ hominem futurum esse risibilẽ. ⁊ ꝓbat ꝙ talis futuritio nõ variet aliquo modo obiectũ ita ꝙ distinguat ipsum et sit talis ratio formalis obiecti ꝙ requirat alium habitum. ⁊ ꝓbat primo: quia idem est habitus vlis ⁊ particularis. vt. s̃. patuit. Sicut ergo de ista est fides: omis finaliter iustus saluabitur. ita ⁊ de ista. Ego si sum finaliter iustus saluabor: est. s. fides. ¶ Secundo quia si futuritio sit formalis ratio obiecti: sequeretur ꝙ spes nõ esset virtus theologica: patet quia obiectũ theologicũ est eternum ⁊ si futuritio que est temporalis esset ratio formalis obiecti: obiectũ non esset eternum: nam si obiectum esset aliquod eternũ: multo fortius ratio formalis obiecti erit eterna: q: a ratione formali habet ꝙ sit obiectum: vt al's exposui. ¶ Tertio si futuritio req̃rat ꝓprium habitũ pari ratione ⁊ preteritio: ⁊ ita non erit idem habitus fidei de preteritis ⁊ futuris: ⁊ sic patent isti duo modi. Hec tamẽ via que negat spem esse alium habitũ a fide ⁊ charitate non placet: q: videtur obuiare auctoritatibus sanctorũ innitẽtibus dicto Pauli. i. ad cor. 13. s. Nunc autem manent: fides: spes: charitas: tria hec: vbi expresse ponit tres habitus theologicos.

Alio modo posset dici: hic ponit aliũ modum dicendi: ⁊ est ꝙ spes est habitus theologicus. ⁊ ponitur tm̃ vt moderatiuũ passionum: quia contingit sperare bonũ futurum excessiue: vt patet in presumente: ⁊ diminute: vt patet in desperante: ⁊ sic talis passio q̃ est sperare indiget aliquo moderamine quo quis nec excessiue nec diminute speret bonum eternum ⁊ talis habitus sic moderatiuus dicitur spes. — *Alia opi.* ¶ Ibi. Contra hoc obiicitur. dicit doc. ꝙ si spes poneretur vt virtus moderatiua tunc non esset theologica: sed tantum moralis: ideo enim virtus moralis est moderatiua passionum: quia talis virtus ꝓprie facit prompte faciliter ⁊ delectabiliter operari: ex hoc ꝙ ex frequentatis actibus est causata: ⁊ sic habens virtutem faciliter moderatur passiones vel ꝓhibendo ne insint vel diminuendo: de quo moderamine: vide Doc. in. 1. d. 17. Uirtus autem theologica non sic facit delectabiliter operari: quia illud dictum de habitibus. s. ꝙ facit prõpte ⁊ delectabiliter operari: intelligitur de habitibus acquisitis: et non de infusis. vt patet a Doc. in. 1. vbi. s̃. ¶ Secundo arguit quia tunc esset aliquis timor infusus qui tamen non esset virtus theologica: quia non esset respectu boni increati: sed respectu mali tantum. habitus autem theologicus est respectu boni increati.

Ibi. Alio modo dicitur. Hic recitat opin. Hen. 8. quoli. q. 15. qui ponit spem esse alium habitum a charitate. et q̃uis charitas et spes sint in eadem potentia. s. voluntate: non tamen sunt in eadem vi: quia ponit in voluntate vnam vim: que dicitur concupiscibilis: ⁊ aliam que dicit̃ irascibilis: sicut etiam in eodem sensitiuo ponunt̃ iste due virtutes. s. irascibilis ⁊ concupiscibilis: ⁊ q: charitas ꝓprie est in concupiscibili: et spes proprie in irascibili: ideo isti duo habitus dicũtur distingui ꝓpter distincta subiecta. Et nititur ꝓbare quomodo in eadem voluntate sint iste due virtutes. s. irascibilis ⁊ cõcupiscibilis. — *Opinio Henri.* Et doc. hoc principaliter non improbat: quia non negat irascibilem in voluntate. vt infra patebit. d. 34. sed improbat modum dicendi ⁊ ponendi ipsam irascibilem. Probat ergo Hen. has duas virtutes. s. irascibilem ⁊ concupiscibilem esse in eadem voluntate. ⁊ primo per comparationem ad obiecta: ⁊ dicit ꝙ obiectum concupiscibilis est bonum delectabile. obiectum autẽ irascibilis est bonum arduũ. bonum em̃ delectabile est bonum concupitum ꝓpter cõmodum: ⁊ bonum arduũ est bonum appetitum quo voluntas appetit superare omnia sibi contraria. ⁊ iste conditiones que sunt eiusdem boni non sub eadem ratione obiecti: non tantum sunt conditiones boni vt nunc: sed etiam boni simpliciter. Uult dicere ꝙ ista conditio que est appetere bonum delectabile vt commodum non respicit ipsum delectabile vt nunc: nec similiter alia conditio que est appetere bonum arduum: quia appetere bonum

Opi. okam in. 3. q. 8.

vt nunc ꝑcise solis potentiis sensitiuis competit: que tm̄ appetunt bona p̄ntia. Ex quo quo ergo volūtas potest appetere bonū delectabile simplicit᷑: ⁊ similiter bonum arduū ⁊ non tm̄ vt nunc: igitur cū isti actus .s. appetere sic: ⁊ sic: sint actus irascibilis ⁊ cōcupiscibilis: ⁊ isti actus cōpetant voluntati: sequit᷑ ꝙ in voluntate sint iste due virtutes. ¶ Ibi. Contra illam opi. arguo. Doc. improbat hanc rationē querendo quid Hen. intelligat per bonū arduū: qꝛ aut intelligit bonū absens tm̄: ⁊ tunc irascibilis non erit i p̄ria. pꝫ: si em̄ obiectum irascibilis est tm̄ bonū eternū absens: cū tale bonū non sit ibi absens: sequitur ꝙ non erit irascibilis in p̄ria: et per cōsequēs spei nō succedit tētio: qꝛ oporteret ꝙ tentio esset in eadē potentia et vi cū spe qꝛ succedit sibi: pꝫ qꝛ em̄ visio succedit fidei: ideo fides ⁊ visio sunt ꝑcise i eadem vi. cū ergo tētio succedat spei ⁊ spes per te est in irascibili. ergo tētio que ꝓprie est in p̄ria erit i irascibili: que tamē irascibilis nō erit i p̄ria si sibi assignetur bonum absens. Aut per bonū arduū intelligit bonum absens excedēs facultatem potētie ⁊ hoc non: qꝛ tunc in deo non esset irascibilis: qꝛ nullum est obiectum excedens respectu eius. igitur nec tētio: pꝫ consequentia: qꝛ tētio est simpliciter in eadē vi in qua est spes: ⁊ ꝑ cōsequēs tentio est in irascibili: ⁊ si irascibilis nō sit i deo nec tētio: quod est falsum: qꝛ nō videtur negandū ꝙ in deo sit tētio respectu sui ipsius licet em̄ in deo nō possit esse spes qꝛ notat imperfectionem: tamē in deo potest esse vera tētio: sicut etiā in deo nō ponitur fides ꝓpter imperfectionē tamē ponitur perfectissima visio. Aut per bonum arduū intelligit bonū appetibile siue amabile excedēs omnia alia sibi ꝯtraria. ⁊ tunc male ponit᷑ bonū arduū obiectū spei distinctū ꝯtra obiectū charitatis: qꝛ charitas inter omnes virtutes maxime respicit deū sub ratione amabilis: qꝛ respicit sub ratione boni infiniti: vt ifra patebit. d. 27. ¶ Ibi. Preterea. Aut intelligitur appetibilitas ista in obiecto aptitudinalr̄ aut actualiter. cū dicit ꝙ obiectum irascibilis est bonū arduū appetibile: si aptitudinaliter. hoc maxime pertinet ad obiectū charitatis: qꝛ respicit ip̄m bonū sub ratiōe infiniti in se: ⁊ tunc si bonū arduū hoc est appetibile super omnia ponit᷑ obiectū irascibilis. ⁊ per ꝯsequēs obiectū spei cū tale obiectū sit maxime obiectum charitatis sequitur ꝙ obiectū spei non distinguitur ab obiecto charitatis. Si actualiter ita ꝙ dicatur appetibile ꝓ quāto voluntas sic ipsum appreciatur. ⁊ si appreciari passiue ponatur ratio obiecti irascibilis: tūc male ponitur: qꝛ talis appreciatio actualis est tm̄ ꝑ actū potentie sic appreciantis: modo obiectum pōe: ⁊ ratio formalis illius obiecti est prius quocūqꝫ actu pōe: sed appreciari sic est posterior actu: cū sic appreciari sit per actū potentie vel vis. ¶ Ibi. Preterea actus adequatus. Per hanc rationē doc. ꝓbat ꝙ bonū arduū acceptum ꝺm aliquē triū modorū nō est obiectū irascibilis qꝛ obiectū pōe est terminatiuū actus adequati pōe: pꝫ discurrendo per omnia obiecta formalia. sonꝯ em̄ q̄ ponitur obiectū pōe auditiue terminat actū audiēdi qui adequatur potētie auditiue: sed in ꝓposito actus adequatus irascibili est irasci: qd̄ magis infra patebit. d. 34. sed irasci nō respicit bonū arduū: qd̄ ꝺm ip̄m est appetibile sed respicit ipsam punitionē: vel obiectū punibile: punibile autē vt sic siue punitio nō est obiectū appetibile. Hec etiā ratio improbat scdam rationē Hē. que ꝓbabat cōclusionē intētā: que talis est: irasci est actus solius irascibilis ⁊ talis actus est in voluntate: qꝛ irascimini ⁊ nolite ⁊c. Et ita irascibilis erit in voluntate. Dicit ergo doc. ꝙ si irasci est actus irascibilis: et i hoc verum dicit: statim sequitur ꝯtra eū ꝙ irascibilis non distinguit᷑ a ꝯcupiscibili per hoc ꝙ respicit ꝓ obiecto bonum arduū: qꝛ irasci nullo modo respicit tale bonū. ergo. ¶ Tertio ꝑncipaliter arguit Hen. ex ꝯparatiōe diuersorū actuū adinuicē: qꝛ ꝯcupiscibili volenti in cōtemplatione quiescere quādoqꝫ insurgit voluntas ad impugnandū vitia impedientia cōtemplationem: ⁊ sic impugnando impedit cōtemplationē: nulla aūt eadem vis habet actum impeditiuū sui ipsius: ⁊ per ꝯsequens ꝯcupiscibilis que querit delectari nō insurgit expugnādo vitia: qꝛ tunc impugnādo impediretur a delectatione. et sic eadē vis haberet actū impeditiuum sui actus principalis. igitur erit alia vis expugnans vitia ⁊c. ¶ Ibi. Contra tertiā rationē arguitur. Doc. premittit vnum ꝙ quando aliquid impedit per actum positiuum impugnans ne impediat impugnat per actum positiuū sed quando impedit tantū priuatiue tunc impugnanti sufficit fugere illud: sed vitia ⁊ peccata cum simul non insurgant cum contemplatione impediunt tantum priuatiue ⁊ non per actū positiuum: ⁊ per consequens non oportet actū illum expugnare nisi tantū priuatiue. s. ne talis actus insit. sed cuius est concupiscere obiectū honestum eius est fugere inhonestum: vt magis patebit in quarta distin. 14. q. 2. vbi Doct. vult ꝙ si virtus inclinat ad actum rectū consequendum. eadē inclinat ad oppositum fugiendū: multo fortius potentia q̄ appetit bonū delectabile eadem declinat nociuū. ¶ Ibi. Preterea. In ista opi. Hic doc. reducit Hen. ad contradictionem: qꝛ Hen. ponit ꝙ concupiscibilis nō propugnat: qꝛ illa pugna impedit cōtēplationem: ⁊ postea dicit ꝙ concupiscibilis defenditur per irascibilem ne in sua delectatione turbetur: ⁊ sic ponit duo opposita scꝫ ꝙ irascibilis vt propugnans impedit concupiscibilem: ⁊ ex alia parte ponit ꝙ non impediat: sed saluet eā in delectādo. ¶ Ibi. Quod additur in prima ratione ꝙ concupiscibilis appetit aliquid vt cōmodum sibi: si intelligat ꝙ de ratione concupiscibilis est appetere bonum vt commodum sibi: hoc est falsum: quia in deo ponitur concupiscibilis: qꝛ a deo non negatur perfectissima delectatio que est passio concupiscibilis: et tamen deus non potest appetere aliquid vt commodum sibi. ¶ Quantū ergo ad hoc an in voluntate sit irascibilis ⁊ concupiscibilis dimittatur infra. d. 34. Et si debeant poni in voluntate non videntur poni ꝓpter distinctionem virtutum theologicarū: sed tantū ꝓpter. d. virtutum moralium: vt infra patebit. ¶ Ibi. Preterea. Sicut vis. Ista ratione Doc. probat ꝙ vis concupiscibilis non sit ponenda in voluntate vt alia a potentia voluntatis: qꝛ sequeretur ꝙ actus eiꝰ: scꝫ sperare esset nobilior actu charitatis qui est actus voluntatis informate a charitate: sicut actus spei esset actus concupiscibilis informate spe. ꝙ autem sequatur: patet: qꝛ sicut vis illa presupponit potentiam in qua est ita presupponit obiectum potentie: ⁊ per consequens voluntas vt prior concupiscibili habebit actum suum circa obiectum ⁊ concupiscibilis necessario presupponit actum voluntatis: ⁊ sic actus ꝯcupiscibilis erit nobilior actu voluntatis: patet quia in omnibus actibus consequētibus ⁊ addentibus sibi inuicem posterior est nobilior: patet nam actus voluntatis. q̄ necessario includit actū intellectus est nobilior actu intellectus.

Ad. q. igitur. Nunc doc. respondet ad. q. tenēdo expresse ꝙ spes est virtꝰ theologica distincta a fide ⁊ charitate et nobis infusa: et ꝙ hoc sit verum ꝓbat ex actu spei per quē arguitiue possumus cognoscere spem inesse nobis et hoc per omnes circumstantias illius actus. si enim experimur in nobis actum intelligendi per illum concludimus potentiam intellectiuam inesse nobis sic similiter si experimur in nobis actum spei circūstantionatum circumstantiis debitis per illum actum concludimus habitū spei inesse nobis. Dicit ergo Doct. sic. Experimur in nobis hunc actum. s. desiderare bonum infinitum inesse nobis ⁊ hoc a deo seipsum nobis liberaliter conferente: non quidem primo: se propter aliquid aliud acceptum sibi ordinatum ad illud: vt propter merita: iste actus est bonus: quia debite circumstantionatus. igitur ad ipsum potest esse virtus inclinans: et talis virtus non videtur posse esse nisi habitus spei et probat oēs circūstātias supradictas. Et anq̄ ostendā illas circūstātias ꝑmitto aliqua. Primū ꝙ quando dicit doc. ꝙ experimur in nobis ⁊c. Non debet intelligi ꝙ mere naturaliter possimꝰ experiri talem actum inesse nobis. ꝙ pꝫ quia via naturali nemo pōt cognoscere ꝙ bonū infinitum cōmunicet se nobis liberaliter. Et posito nō tamen concesso ꝙ illud possimus experiri: non tamen naturaliter esset nobis notum ꝙ cōmunicet se nobis ꝓpter talia ⁊ talia merita: vt patet a doct. in prolo. q. 1. Sed presupposita fide de omnibus articulis: quorum vnus est ꝙ deus finaliter dat seipsum in premiū merenti: tunc stante tali fide possumus experiri talem actum posse in esse nobis. Secundum est ꝙ ad omnem actum debite circumstantionatum potest esse aliqua vir=

Aduerte circa hanc litteram.

Notabilia. Primum.

Secūdum.

tus inclinās.hoc pꝫ a doc.in ꝓlo.q.vlti.⁊ in.1.d.17.
⁊ in.4.d.14.q.2.¶ Istis premissis declarat circunstā
Circūstantie actus spei.
tias reqsitas ad actū spei. Act⁹ eñ spei est actus deside
rii siue desiderare. Desiderare eñ aliquid est velle con
cupiscētie.vt pꝫ a doc.in.2.d.6.q.2.⁊ tale velle quod
est desiderare non est respectu obiecti nisi absentis qꝛ
desiderium ꝓꝛie respicit abñs. ⁊ hoc est. pꝛima cir
cunstantia illius actus que est velle bonū abñs. Deus
eñ viatori est absens in ratione obiecti perfecte habē
di. Secunda circunstantia est ibi. Inesse nobis bonum
est circūstantia cui:qꝛ istud bonū est debitū illi cui appe
titur esse bonū. Nullū autē bonum sufficienter quietat
appetitū nisi sit infinitū bonum:⁊ quod dicit tale bonū
esse debitū nobis.hoc debet intelligi ex sola liberalita
te voluntatis diīe. Tertia circūstantia est ibi. Et hoc
a deo seipm nobis liberaliter cōferente.⁊ est circūstan
tia a quo:qꝛ non potest hoc bonū cōmunicari nisi a so
lo deo seipm liberaliter conferente. Quarta circunstā
tia est ibi. Nō quidē pꝛimo sed ꝓpter aliqd aliud acce
ptū sibi oꝛdinatū ad illd ⁊ hec ē circūstātia dispositiōis
oꝛdiate ad tale bonū.qꝛ disposuit sapiētia d'na nō pfe
cte cōmunicare se:nisi aliquo ope meritoꝛio ꝑaccepto.
⁊ hoc dꝫ intelligi de potentia dei oꝛdiata:qꝛ de pōa ob
soluta potuit perfecte se cōmunicare nullo opere no
stro ꝑcedente.vt pꝫ a doc.in.1.d.17.et de facto ptꝫ de
anima chꝛisti que ab instanti cōceptionis fuit summe
beata nullo merito ꝑcedente: vt superius patuit.d.18.
Cum ergo talis actus insit virtuti appetitiue.s.volun
tati:⁊ per ꝯsequēs(cum sit rect⁹)ad ipm potest esse vir
tus appetitiua inclinans.nam ad eandē potētiā perti
nent actus ⁊ virtus inclinās ad illū actum: vt .i.pate
bit.d.33.¶ Ibi.hec etiā virtus inclinans est virt⁹ theo
logica:pꝫ qꝛ illa virtus que immediate respicit deum
ꝓ obiecto est virtus theologica:sed virtus spei respi
cit deum sub ratione deitatis ꝓ obiecto immediato:et
per ꝯsequens est virtus theologica. Et dicit doc.ꝙ per
omnia alia que addunꝰ ipsi obiecto:puta ꝙ est abñs:
ꝙ debitū michi.non tollitur ratio obiecti: vt obiectū
est:qꝛ eñ desidero illud mihi vel tali vel tali:nō tolliꝰ
quin desiderē illud vt obiectū.igitur illud desiderare
qd est actus spei est circa bonum infinitum:⁊ ita eter
num:et sic est virtus theologia. Unde nota ꝙ nec ra
Ratio formalis obiecti nec obiectū variatur ꝑ alium ⁊ alium respectum.
tio formalis obiecti nec ipm obiectum dicitur variari
per aliū ⁊ aliū respectū sicut coloꝛ sub ratione formali
sua est obiectū terminatiuū actus videndi talis ratio
formalis obiecti respectu talis actus nō dicꝰ varia
ri:puta per hoc ꝙ visio terminetꝰ ad coloꝛem vt exñtem
in tali vel in tali subiecto.siue ꝙ terminetꝰ ad coloꝛem
vt magis vel minus ꝓpinquū ⁊ huiusmodi.visio enim
pꝛimo terminatꝰ ad coloꝛē in se sub sua ratione formali:
⁊ sic coloꝛ sub ratione coloꝛis ponitꝰ obiectū termina
tiuū actus videndi. Similiter actus fidei habet ꝓ ob
iecto ipm deum sub ratione deitatis.licet eñ de cōmu
ni lege nō cognoscā deum sub ratione deitatis: tamen
fides potest deū sub ratione deitatis habere ꝓ obiecto
immediato:sicut etiā theologia in nobis habet deum
sub ratione deitatis ꝓ obiecto immediato:vt pꝫ a doc.
in ꝓlo.q.3.⁊ tñ ꝓ statu isto de cōmuni lege non possum
ipm cognoscere sub ratione ꝓpꝛia:sic in ꝓposito:Quis
eñ fides respiciat omnē articulū de deo:puta ꝙ ē trin⁹
⁊ vnus:ꝙ est creatoꝛ celi ⁊ terre ꝙ est redemptoꝛ huma
ni generis:ꝙ est incarnatus et huiusmodi:nō tamē de⁹
sub istis respectibus ponitur obiectū fidei:sed tñ deus
sub ratione deitatis:fides ergo pꝛimo ⁊ immediate re
spicit ipsum deū:vt obiectū pꝛimū de quo verificantur
articuli:⁊ sic ptꝫ quomodo ratio formalis obiecti fidei
non dicitur variari per istos respectus. Similiter de⁹
sub ratione deitatis ponitur pꝛimū ⁊ immediatum ob
iectum charitatis.vt patebit.d.27.⁊ tamen charitas
non tñ inclinat ad dilectionem dei in se:⁊ ꝓpter se: sed
etiam ad dilectionē ꝓximi ꝓpter deum:vt infra pate
bit.d.28.⁊.29.⁊ tamen isti respect⁹ nō dicuntur varia
re rationē formalem obiecti charitatis. Sic dico in ꝓ
posito ꝙ spes respicit deū sub ratione deitatis ꝓ obie
cto pꝛimo ⁊ immediato:ita ꝙ act⁹ spei immediate ter
minetur ad tale obiectum:ita ꝙ deus sub ratione dei
tatis est obiectum pꝛimo ⁊ immediate terminatiuum
actus spei:⁊ ꝙ modo sit abñs ⁊ ꝙ desiderē illud michi
isti respectus non variant rationē formalē talis obie
cti.non eñ actus spei immediate terminatur ad deum
sub ratione absentie:ita ꝙ talis absentia sit ratio for
malis obiecti:nec similiter terminatꝰ ad deum sub ratio
ne formali ꝙ sit bonū mihi:ita ꝙ esse bonū mihi sit ra
tio formalis talis obiecti. Unñ aliud est loqui de ratio
ne formali obiecti:⁊ aliud est loqui de cōcomitante for
malē rationē siue de aliqua cōditione obiecti.nā bonū
infinitū esse abñs ⁊ esse bonum mihi:nullo modo perti
nent ad rationē formalē obiecti spei: sed tñ cōcomitā
tur rationē formalē illius obiecti vel sunt cōditiones
obiecti respectu actus spei. Et sic pꝫ ista littera quā ta
Declaratō littere.
men declaro ꝓpter aliqua dicta ibi inclusa. Cū ergo di
citur:ꝙ si dicatur desideriū includere absentiā:⁊ ita cō
ditionem tēpoꝛalē in obiecto:qꝛ talis absentia ponitur
tñ tempoꝛalis:qꝛ tñ pꝛo statu vie. Sequitur: hoc non
videꝰ ꝓbabile:qꝛ ſm eandē rationem formalē respicit
spes obiectū ⁊ tētio:sicut eadē ratio formalis est tendē
di in illud ⁊ quiescendi in eo.pꝫ de vbi deoꝛsum:qd po
nitur ratio formalis obiecti quietatiui ipsi⁹ grauis ita
ꝙ idem vbi sub eadem ratione formali est obiectū i quo
graue quiescit ⁊ ad quod graue mouetur.sicut etiā ca
dem grauitas est ratio formalis qua graue mouetur ad
centrū ⁊ qua quiescit in illo:vt pꝫ a doc.in.2.d.2.q.10.
In ꝓposito ergo cum tētio sit succedens spei et tentio
est id quo voluntas tenet obiectū:⁊ spes est id quo vo
luntas tendit in illud:cum ergo deus sub ratione deita
tis sit pꝛimū et immediatum obiectū tētionis: ita simi
liter erit obiectū spei. ¶ Sequitur. sed differentia est.
quia illud obiectum diuersimode appꝛoximatum:quia
absens vel imperfecte appꝛoximatum desideratur.
pñs autem vel perfecte appꝛoximatum amatur. Si
cut in naturalibus ignis magis ⁊ minus appꝛoximat⁹
causat caloꝛem remissum ⁊ intēsum:non tamen caloꝛ in
igne est minus ratio actiui calefaciendo hoc vel illud.
similiter sol causat radiū rectum et reflexum magis et
minus distans. ¶ Unde nota:qꝛ dicit doc.ꝙ amat pñs
⁊ desiderat absens vult dicere ꝙ quando obiectū est in
se pñs.tunc est amoꝛ perfectus:quando vero est absens
est amoꝛ imperfectus. sicut etiā nunc fruitio deitatis
est amoꝛ imperfectus qꝛ non habet deum in se pñtē ⁊ in
pꝛia fruitio deitatis est amoꝛ perfectus:et iste due frui
tiones Quis sint eiusdem obiecti sub eadem ratione
formali non debēt differre ſm magis ⁊ minus in eadē
specie:sed differunt vt due species quaꝝ vna est essentia
liter perfectioꝛ.vt.i.patebit.d.31.⁊ i.4.d.49. Sic etiā
videꝰ dicendū in ꝓposito de amoꝛe qui est desiderium
respectu obiecti absētis ⁊ de amoꝛe perfecto q succedit
desiderio respectu obiecti pñtis:ꝙ differūt spē eo iuncē
qꝛ obiectum in se pñs causat amoꝛem spē distinctum ab
amoꝛe cāto vt est absens:sicut etiā cognitio abstracti
ua:que est obiecti non in se pñtis:et cognitio intuitiua
eiusdem obiecti in se pꝛesentis differunt spē vt patet a
Doc.in.2.d.25.¶ Nota tamen ꝙ non est simile de igne
ꝓpinquo ⁊ remoto:qꝛ caloꝛ cātus ab igne remoto est
eiusdem speciei cū caloꝛe causato ab igne ꝓpinquo: et
isti duo caloꝛes causantur ab igne pñte in se:licet ma
gis vel minus ꝓpinquo. Adducit tamen hoc exemplū
de igne ꝓpter hoc tātum.s.ꝙ idem ignis sub eadē ratio
ne formali causat caloꝛem:siue remotus siue ꝓpinqu⁹:
ita ꝙ nec remotio nec ꝓpiquitas est ratio formalis cau
sandi:licet sint cōditiones ꝓpter quas ignis intensius
vel minus intense causat.sic etiā deus sub ratione dei
tatis est ratio formalis actus desiderii siue actus spei
⁊ tētionis:sic ꝙ nec absentia obiecti qualis est respectu
desiderii:nec pñtia illius qualis est respectu tentionis
aliquo modo pertinent ad rationem formalem obiecti:
sed sunt conditiones qb⁹ positis sequiꝰ ali⁹ ⁊ alius effe
ctus magis perfectus ⁊ minus perfectus. ¶ Ibi. Si di
catur ꝙ desiderare bonum michi variat formalē ratio
nem obiecti:qꝛ cōmutat bonum honestū in bonuꝫ vti
le. Nam de ratione boni honesti est ꝙ sit diligibile pꝛo
pter se:et non in oꝛdine ad aliud:⁊ de ratione boni vti
lis siue commodi est ꝙ sit diligibile ꝓpter aliud. Cuꝫ er
go bonum eternum sit summum bonum honestum et ꝓ
pter se diligibile:ita ꝙ sibi repugnat ꝙ sit obiectum di
ligibile ꝓpter aliud vt subtiliter pꝛobat Doc.in.4.d.
49. Diligere ergo tale bonum michi siue vt bonum
michi est ipsum diligere in oꝛdine ad aliud:⁊ per conse
quens commutatur bonū honestum in bonū vtile qd
nichil aliud est nisi facere illud quod est diligibile pꝛo
pter se eē diligibile ꝓpter aliud. Dicit doc.ꝙ hoc est fal
sum:qꝛ ꝯditio illa.s.esse bonū mihi nō est ꝯditio obiecti
per se.i.ꝙ talis cōditio non pertinet ad rationē forma

lē obiecti per ſe:pꝫ qꝛ talis cōditio pōt addi ſuper obiectum ſtante formali ratione obiecti:ita ꝙ actus ſpei q̄ eſt deſiderare.primo ⁊ immediate terminat̄ ad deū ſub ratiōe abſoluta:ita ꝙ primo diligo deū abſolute:⁊ poſt vt bonū mihi:ſicut etiā pꝫ de fide:nō eñ credēdo deum eſſe ſaluatorē ⁊ beatificatorē oīm bonorū habeo aliud obiectū formaliter a deo de quo credo ꝙ eſt trinus:et ceteros articulos:vt.ſ.dixi.Sed per iſta tm̄ comparo eternū ad aliquod tēporale q̄ ꝯparatio nō dicit niſi reſpectū rationis:⁊ hoc mō in ꝓpoſito cū voluntas vult bonum eternū ſibi tm̄ cōparat bonū eternū ad ſe:⁊ talis cōparatio ſiue eſſe cōparatū eſt reſpectu ratiōis cātus in obiecto cōparato ab ipſa voluntate.Nā omnis potētia collatiua pōt obiectū ſuū cōparare ad aliud:⁊ in eo ſic cōparato cauſare reſpectū rationis: qui nō in eſt ex natura rei ſed ex actu potentie comparantis: ita ꝙ talis reſpect⁹ in obiecto cōparato nihil aliud ē niſi ipſum cōparari paſſiuū.❡Sequitur: ⁊ ita ſicut rō ſiue intellectus cōparando obiectū ſuū pōt cauſare i eo reſpectū rōnis:ſic ⁊ volūtas ꝯparādo obiectū ſuū pt cāre i eo reſpectū aliquē q̄ pōt dici reſpect⁹ appetitiu⁹ ꝓ q̄ꝫto cātur ab appetitu ſiue volūtate:ſicut etiā dicit̄ reſpectus rationis ꝓ q̄ꝫto cātur a rōne in obiecto: et talis ſupple reſpectus rationis cātus a voluntate cātur in obiecto vtibili per actū vſus:qñ volūtas vtitur aliquo.Uti.n.aliquo eſt velle illud in ordine ad aliud:et ſic cōparat obiectum volitū ad aliud:ſicut cū diligo ꝓximū ꝓpter deū.❡Sequit̄.Et talis ſupple reſpectus pōt dici cauſari in deo quādo volo illud bonū infinitū in ſe eſſe mihi bonū:nā actus volēdi primo ⁊ imediate terminat̄ ad bonū infinitū i ſe abſolute.⁊ poſt ſequit̄ ꝙ volo illud bonū infinitū eē mihi bonū. ❡Ibi.Si obiicitur.ergo voluntas ſperās eſt mala:qꝛ vtitur obiecto fruendo referendo illud ad aliud.ſi eñ volo bonū infinitū vt mihi bonū:tunc vtor bono infinito volēdo illđ nō ꝓpter ſe:ſed in ordine ad aliud. ❡Rñdet doc.ꝙ nō omnis cōparatio obiecti per voluntatem ad aliud obiectū eſt cōparatio q̄ eſt vſus:ſed tm̄ qñ ꝯparatur vt minus bonū ordinatū ad aliud tanꝗ ad maius bonū cōſequendū per illud:ſicut diligo potionē ꝓpter ſanitatē tanꝗ maius bonum conſequendum per illam:⁊ tunc dicor vti potione:ſed nō eſt ſic in ꝓpoſito qꝛ voluntas ſperās cōparat bonū infinitū vt abundās bonū ad minus bonū cui liberaliter ꝯcedit̄ tanꝗ perficiēdū ab eo. ⁊ hec eſt ꝯparatio liberalitatis:de qua loquitur Aui. 6.meth.c.vlti.❡Et aduerte ꝙ vt dixi.ſ.actus ſpei q̄ eſt deſiderare bonū infinitū terminat̄ primo ⁊ immediate ad illud bonuꝫ ſub ſua ratione formali abſoluta:nō ꝙ ille actus terminetur ad tale bonū vt in ſe ⁊ ꝓpter ſe: ſed ad illud vt bonū mihi:bonū quidē ſuperabūdās:et me vltimate perficiens:eo tamē mō quo obiectū poteſt perficere potētiā:qꝛ nō perficit intrinſece:ſed tm̄ extrinſece.vt patebit in.4.d.49.⁊ hoc ex magna liberalitate dei q̄ eſt in cōicādo ſe creature:nihil ex tali cōicatione expectādo q̄ eſt cōditio perfecte liberalis.❡Aduerte ēt ꝙ ſi voluntas illud bonū vt tm̄ ſibi cōmodū vellet illa volitio nō eſſet recta.Eſſet.n.amor mercēnarius. Dico ergo vt dicit doc.in.2.d.6.q.2.ꝙ appetere actum perfectū vt per illū magis ametur obiectū in ſe eſt ex affectione iuſtitie:qꝛ vñ amo aliquid in ſe: volo aliquid in ſe:⁊ ita boni angeli potuerūt appetere beatitudinē: vt hñtes illā perfectius amarent ſummum bonū:⁊ iſte actus ꝯcupiſcendi beatitudinē eſſet meritorius: qꝛ nō vtitur fruendo ſꝫ fruit̄ eo:qꝛ bonū qđ ꝯcupiſco mihi ad hoc ꝯcupiſco vt pl⁹ amē illud bonū in ſe:hec ille. Uolūtas ergo deſiderans bonū eternū vt ſibi ꝯmodū ſi deſiderat p̄ciſe vt ꝯmodū ſibi tm̄ ſiſtēdo ibi non poſſet dici recta:ſed ſi illud deſiderat tanꝗ ſummū ꝯmodū vt pl⁹ ipm̄ in ſe amet amore amicitie:ſiue vt magis fruat̄ eo: tūc talis volūtas eſt recta.❡Aduerte etiā ꝙ etſi ꝓ ſtatu iſto quis non poſſit cognoſcere deū ſub ratione deitatis:ſed tm̄ ꝯfuſe.vt.ſ.patuit.poteſt forte tamē ipſuꝫ diligere diſtincte ſub ſua ratione formali.vt.ſ.patuit a doc.d.9.circa finē.Et poſito etiā ꝙ voluntas nō poſſit pro ſtatu iſto diligere deū ſub ratione ꝓpria.adhuc nō negatur quin ſpes ⁊ charitas habeāt ipm̄ deum ſub ratione deitatis ꝓ obiecto:ſicut etiā lꝫ quis nō poſſit cognoſcere deū diſtincte tamen habitus fidei ⁊ actus habent ipm̄ deū ſub ratione deitatis vt obiectum imediatū.❡Ibi.Si obiicitur ꝯtra hoc.Hic doc.arguit ꝓbando ꝙ nō ſufficiat ſpei infuſe habere bonū increatū ſiue deū ſub ratione deitatis ꝓ obiecto:qꝛ tunc nō diſtingueret̄ a ſpe acquiſita cū illa habeat etiam deū ſub ratione deitatis.❡Dicit doc.ꝙ tres ſunt ꝯditiōes habitus theologici infuſi.p̄ma ꝙ habeat deū ſub ratione deitatis ꝓ obiecto.ſcđa ꝙ innitat̄ volūtati diuīe vt p̄me regule actuū humanorū.tertia ꝙ imediate infundatur a deo:ſicut a cā efficiente.Si due p̄me ꝯditiones ſufficiant tunc ſpes infuſa nō diſtinguit̄ ab acquiſita:ſed ſi tertia ꝯditio requiritur pꝫ ꝙ quo ad tertiā ꝯditionē diſtinguitur qꝛ ſm̄ illā tertiam dicit̄ principaliter virt⁹ theologica:pōt etiā dici ꝙ de ratione virtutis theologice eſt ꝙ nō ſolō habeat primas duas ꝯditiōes:ſed ꝙ ſit virt⁹ ſaltē nata immediate infundi a deo:⁊ ſic fides acquiſita ⁊ ſpes ſimilr̄ dñr virtutes theologice imperfecte tamen theologice ſed ꝯpletiue ⁊ perfecte qñ immediate infunduntur a deo.⁊ littera clara eſt.❡Ibi.Hec eſt igitur p̄ma ꝯcluſio ſolutionis ꝙ reſpectu act⁹ ſperādi pōt eſſe aliqua virt⁹ theologica.vt.ſ.patuit. Huic adiūgo ꝙ ipſa nō poteſt eſſe nec fides nec charitas igit̄ eſt tertia virtus diſtincta ab iſtis:ꝓbo.n.primo de fide qꝛ oīs actus fidei eſt credere:ſed nullū deſiderare qđ ē actus ſpei eſt credere:pꝫ qꝛ credere pertinet ad intellectū deſiderare ad voluntatē:ſimiliter credere eſt firmiter aſſentire creditis reuelatis.deſiderare aūt eſt velle bonū eternū vt ſibi bonum.❡ꝙ ēt diſtinguat̄ a charitate:pꝫ qꝛ charitas eſt ſuprema virtus affectiua.i.pficiens formaliter voluntatē:⁊ per ꝯñs ſupremus amor habitualis:ſed amor amicitie eſt ſimpliciter perfectior amore cōcupiſcentie vt eſt ꝓbatū a Doc.in.2.d.6.q.2. Cū ergo charitas iclinet immediate ad amādū ſumꝫ bonū amore amicitie.ſpes aūt tm̄ inclinet ad amandū ſūmū bonū amore cōcupiſcētie.⁊ per ꝯñs diſtinguitur a charitate:⁊ ſic tale deſiderare nō eſt immediate act⁹ charitatis.i.immediate elicitus:qđ dico qꝛ bene poſſet eſſe actus charitatis imperat⁹:qꝛ alter nō eſſet actus meritorius.Oīs eñ act⁹ elicitus a voluntate non eſt meritorius niſi ad illū actū cōcurrat charitas:vt pꝫ a doc. in.1.d.17.non ꝙ immediate eliciatur a charitate ſꝫ ſufficit ꝙ voluntas habēs aliquē habitum puta iuſticie eliciat actū iuſticie concurrente tali habitu vt cauſa partiali ⁊ ꝙ charitas inclinet voluntatem ad illū actū eliciendū.❡Scđo ꝓbat hoc idem quia actus charitatis poteſt eē ſine actu deſiderii:qꝛ ſiue loquamur de actu charitatis qui eſt amor amicitie:de actu dico remiſſo intenſo ⁊ perfectiſſimo quilibet talis poteſt eſſe ſine deſiderio: pꝫ qꝛ viator habens charitatē actu diligit deū amore amicitie:⁊ tamen vt ſic nō deſiderat:ſimilr̄ beatus intenſe diligit deū amore amicitie: ⁊ tamen vt ſic non deſiderat:⁊ voluntas diuina ſumme diligit deū tali amore amicitie:⁊ tñ nō deſiderat.Si ḡ act⁹ charitatis pōt ſeparari:⁊ eē ſine actu deſiderii ſeq̄t̄ ꝙ act⁹ deſiderii nō ſit act⁹ charitatis.ſ.imediate elicit⁹ lꝫ poſſit eē imperat⁹.vt ſupradixi:ergo eſt actus alterius habit⁹ ⁊ non alicuius niſi ſpei.❡Tertio hoc idē ꝓbat auctoritate Anſel.⁊ ratio ſtat in hoc:qꝛ charitas perficit voluntatem vt p̄ciſe ꝯſideratā ſm̄ affectionē iuſtitie:ſpes vero perficit eā vt conſideratā ſm̄ affectionē cōmodi: ſed voluntas ꝯſiderata ſm̄ affectionem iuſtitie diligit deū i ſe ⁊ ꝓpter ſe:⁊ ſcđm affectionē ꝯmodi diligit deū vt ſibi bonū.⁊ prima dilectio eſt liberior ⁊ perfectior q̄ꝫ ſcđa.Si ergo charitas perficit voluntatē ſm̄ affectionē iuſtitie.i.ꝙ voluntas ſcđm affectionem iuſtitie ꝯſiderata hñs charitatem vtitur ea ad eliciendū amorē amicitie:et ſpes perficit eandē voluntatē ſm̄ affectionem ꝯmodi i.ꝙ voluntas ſm̄ affectionē ꝯmodi vtitur ipſa ſpe ad amorē ꝯcupiſcētie eliciēdū:ſtatim ſequit̄ ꝙ act⁹ charitatis nō erit actus ſpei neqꝫ econtra.Et quid ſit affectio iuſtitie ⁊ affectio cōmodi.⁊ quid affectio iuſtitie innate:infra vide doc.⁊ in.2.d.6.q.2.⁊ que ibi ſatis ꝓlixe expoſui.❡Ibi.Dico igit̄ ꝙ charitas perficit voluntatem inq̄ꝫtū eſt affecta affectione iuſtitie:et ſpes perficit eā inq̄ꝫtū eſt affecta affectione cōmodi:et ita erunt diſtincte virtutes non tm̄ ex actib⁹ qui ſunt amare.ſ. amore amicitie:⁊ deſiderare.ſ.amare amore ꝯcupiſcentie:ſed etiā ille virtutes diſtinguūtur ꝓpter diſtincta ſuſceptiua que ſūt volūtas ſm̄ illā duplicē affectionem affecta.Ex obiectis autē nō diſtinguūtur.ſ.per arduū ⁊ delectabile:ſicut dicit opi.Hē.immo eſt omnino eadē ratio formalis vtriuſqꝫ obiecti:lꝫ aliqua addantur hic que nō ibi:nō tamē pertinentia ad rationē formalē obiecti.Si quidē eē excedēs nō pertinet ad rationē

Quid ſi vti.

Tres ꝯ tiones ha bit⁹ in

formalē obi nec ad cōditionē obi:ſꝫ ē eiꝰ q̄ð ē cē a quo: qꝛ.ſ.ē cōditio potētie q̄ nō pōt attigē obꝫ:eē ꝟo abſñs dicit ꝯditionē cōcomitātē iſtā.ſ.rōnē formalē tā in cā efficiēte q̄ imperfectiꝰ opaꝶ qñ eſt remota:ꝙ ī fine.ſ. remotionē obi:velle aūt mihi dicit cōditionem cui ⁊ velle ex meritis dicit cōditiōeꝫ q̄lr:ſicut prius expoſitum eſt.

Ibi. Contra viā iſtā que pōit deſiderare bonū increatū eſſe actū ſpei. Hic arguit Doc. ꝓbādo ꝙ ſic deſiderare nō ſit actꝰ ſpei qꝛ nullus deſperās hēt ſpē ſiue actū ſperādi:⁊ tñ deſperās deſiderat beatitudinē:pꝫ qꝛ deſpans triſtaꝶ de amiſſiōe beatitudinis quā deſiderat. ḡ tale deſiderare nō ē actꝰ ſpei. ¶ Rñdet doc. ꝙ deſiderare efficaciꝶ beatitudinē ē actꝰ ſpei:⁊ deſiderare efficaciꝶ eſt qñ ꝯcludit ex ſyllogiſmo pfecte practico poſſe cōſeq̄ rē ſpatā:ſicꝫ hñs fidē ð ꝓmiſſiōe dei ꝙ donet ſeipꝫ liberalr ex meritis p̄cedētibꝰ ſtati p̄t cōcludere ð ſe ꝙ ſi deſideret btitudinē ⁊ facit bōa opa accepta deo:ꝙ illā finalꝶ hēbit:ſꝫ deſpans de btitudīe nō deſiderat illā efficaciter:qꝛ ex ſyllogiſmo practico nō cōcludit illā poſſe hre:⁊ iō nec efficaciꝶ deſiderat: ſed ſi eam vult: vel tm̄ tenuiꝶ:vel cōditiōaliꝶ vult. ſicut ēt deſperās de ſanitate. Et de hoc ſatis dictum eſt in.2. d.6.q.1.⁊ in.4.d.49.q.9. ¶ Scðo pricipalr arguit ꝓbādo ꝙ ſola charitas ſufficiat ad actū ſpei:⁊ ſic ſpes ſit ſupflua:ꝙ āt ſola charitas ſufficiat:pꝫ qꝛ eodē hītu poſſuꝫ amare aliquē amore amicitie ⁊ deſiderare illi bonū pꝫ nullū em̄ in ſe amo cui nō velī bonū. igiꝶ ſi ex charitate amaꝶ q̄ðlibet diligibile in ſe:ex charitate cōcupiſciꝶ ſibi bonū. igiꝶ deſiderare eſt actꝰ charitatis ⁊ nō ſpei. ¶ Rñdet doc. ꝙ ſicut charitas in actu recto hēt ꝓprio obō deū vt in ſe:ita ēt in q̄cūq; actu reflexo ē q̄dām̄ principiū tēdēdi ī deū vt in ſe: p̄ncipiū.n. actꝰ recti ē principiū oīꝫ actuū reflexoꝝ tēdentiū in finē vltimū ſub eadeꝫ rōe illiꝰ finis. Pro nūc actꝰ rectꝰ elicitꝰ a charitate ē dilectio dei in ſe ⁊ pp ſe:ita ꝙ ille actꝰ imediate terminaꝶ ad ipm deū:actꝰ vero reflexꝰ charitatis eſt q̄ nō imediate terminaꝶ in deū:ſed terminaꝶ ad obm creatū nō ſiſtēdo ibi:ſed q̄ſi reflectēdo obm creatū in ipm deuꝫ: ſic ꝙ qñ diligo deum in ſe ⁊ pp ſe ex charitate:ita ex charitate diligo me diligere deum in ſe:quotienſcunq; igiꝶ reflecto nūq̄ hēo obm vt cōmoduꝫ mihi:ſed tm̄ bonū infinitū vt in ſe bonū. charitas ḡ primo inclinat ad dilectioneꝫ dei in ſe ⁊ propꝶ ſe. ſcðo inclinat vt perſona diligens deū propꝶ ſe diligat ſeipam non abſolute:⁊ ſiſtendo ibi: ſed vt diligat ſeipſam diligere deū propꝶ ſe:ita ꝙ nō cōcupiſco ſibi deū vt bonū commodū ſed concupiſco ſibi dilectionē q̄ diligat deū in ſe. Cōcedit ḡ ꝙ eodē habitu quo amo cōcupiſco bonū amato:ſed non cōcupiſco q̄ðcūq; bonū ſed bonū cōmodi q̄ð principaliter terminaꝶ ad illud bonū q̄ð ex charitate diligo ī ſe:vult dicere ꝙ ſi ex charitate diligo ꝓximū eadē charitate concupiſco ſibi bonuꝫ non bonum increatum:ſed cōcupiſco ſibi bonum commodi ſcilicet dilectionem boni increati que dilectio ex charitate imediate termīatur ad bonū increatū. hoc eſt ꝙ cuicunq; amato cōcupiſco amare deum propꝶ ſe. i. inquantum bonuꝫ in ſe nō precise inq̄tū bonuꝫ mihi. Et de hoc magis patebit infra.d.29. ¶ Tertio principaliter arguit ꝓbando ꝙ nō ſit neceſſaria ſpes ſupnaꝶalis qꝛ ꝭm Aug.13. de tri.c.5. Beatitudo naturaliꝶ cōcupiſcitur. ḡ tale deſideriū non erit actꝰ ſpei. ¶ Rñdet doc. ꝙ beatitudo in vlī eſt ex naturalibus concupita ex affectione cōmodi:qꝛ ꝭm Anſel. de cōcor. cōmoda nolle non poſſumus:⁊ quō hec auctoritas intelligaꝶ:vide Doc. in quoli.q.16. et q̄ ibi expoſui:ſed beatitudo in pticulari nō eſt ſufficiēter ex naturalibus ꝯcupita:accipiendo cōcupiſcere ſiue deſiderare ꝭm oēs conditiones ſupra poſitas. Et ſi tale deſiderare poſſit eē ex ſpe acquiſita nō tm̄ ſic perfectiſſime ſine ſpe ⁊ charitate infuſis vt ēt. ſ. patuit de fide infuſa. ¶ Quarto arguit:qꝛ deſiderare ſi eſt actus meritorius erit elicitus vel imperatus a charitate. ḡ non eſt nec̄e ponere habitum ſpei. ¶ Reſpondet doc. ꝙ voluntas meritorie deſiderans hꝫ duos actus vnum ſperandi elicitū a ſpe:alium impātem illū elicitū a charitate. vt ſupra. dixi. nec eſt inconueniēs in actibꝰ ſubordinatis plures ineſſe vni:⁊ ſic nō ē incōueniens ꝙ actui deſiderandi meritorio inſit actus elicitus a charitate quo imperatur actus deſiderandi meritorius.

Actꝰ charitatis rectꝰ ⁊ reflexus q̄d ſit

¶ Et ex his que dicta ſūt ſupra poſſent ſolui multe difficultates. ¶ Et ſilr ex dictis ſupra patet reſponſio ad illas duas obiectiones factas ꝓ prima opi. que ponunꝶ ibi. In iſta.q. fundamētuꝫ eſt auctoritas apli ⁊c. Et q̄ð addit doc. rñdendo ꝙ amicitia acquiſita eſt formaliter alius habitus a charitate. hoc dicit qꝛ bñ ſtat ꝙ amicitia acquiſita inclinet ad oē velle ordinatuꝫ circa amicū: ⁊ per ꝯñs ad velle deſiderij quo vult amico bonum cōmodi:ſed charitas eſt hītus precise inclinans ad amorē dei in ſe actu recto:⁊ ſilr inclinans ad actum deſiderij quo deſiderat amato dilectionem qua amatū diligat deum in ſe:ita ꝙ charitas ſemper inclinat ad amorem dei in ſe ſiue vt in ſe bonū nō concupiſcendo illud alteri. vt ſupra patuit. ¶ Ibi. Q̄ð addiꝶ poſtea de hītu ſpei. hic ſoluit illas duas rōes factas ꝓ illa opi. que dicit ꝙ ſpes eſt quedā fides pticularis:qꝛ deſperans non dicíꝶ odire ſed diffidere ⁊c. Dicit doc. ꝙ certitudo in ſperante precedit actū ſpei:non em̄ efficaciter ⁊ abſolute deſiderat:niſi poſſe attingi: ⁊ ideo perſuadetur deſperanti vt credat, non vt diligat:quia prima radix huius erroris ſcilicet ꝙ non abſolute deſiderat nec efficaciter nō eſt in voluntate ſed in intellectu:quia ſcilicet intellectꝰ non oſtendit illud efficaciter tanq̄ deſiderandū:ſed habita certitudine tunc efficaciter deſiderat:ſic ꝙ certitudo illa ſe tenet ex pte intellectus ⁊ deſiderium ex pte voluntatis. ¶ Ibi. Per ideꝫ patet ad illud de vlī ⁊ particulari:quia credere me iuſtum finaliter ſaluādū nō ē niſi fides applicata ad aliquid pticulare:ſed deſiderare hoc non eſt actus fidei ſed ſpi. ¶ Ibi. Sed tunc obijcitur. h inſtat Doc. ꝙ ſi deſiderare bonuꝫ eternuꝫ mihi eſt actꝰ ſpei:ſic ſilr deſiderare idē bonū alteri erit actꝰ ſpei:quod nō cōceditur. ¶ Dico ꝙ rñſio eſt clara ex his q̄. ſ. dixit Doc. de actu ſpei circunſtantionato: ⁊ vna circūſtantia ē cui: quia proprie actus ſpei ē quo q̄s deſiderat bonum eꝶnū ſibi. deīde iſtaꝶ:qꝛ deſiderare bonū pñs alicui beato videꝶ eiuſdē ratiōis cū bono abñte. igiꝶ deſiderare beatitudinē. b. Petro erit actꝰ ſpei:q̄ð nō cōceditur:reſponſio patet ex ſupradictis: quia vna circūſtātia actus ſpei ē ꝙ obiectum ſperatum ſit abſens.

Ad argumēta p̄ncipalia. Arguit p̄mo Doc. ꝙ ſpes nō ſit virtus theologica: qꝛ nulla paſſio eſt ꝟtus:pꝫ:ſed ſpes eſt paſſio ex.2.eth. c.5. Cum inq̄d tria ſint que in aīa fiunt:affectus:potentia:hītus:affectus q̄dem voco cupiditatem:iram metū: audaciam:leticiam:amorē:odiū:deſiderium ⁊c:⁊ parū infra vult ꝙ affectus nō ſunt neq; virtutes neq; vitia: cum ſint paſſiōes quarū vna eſt deſiderium quod ptinet ad ſpeꝫ. ¶ Rñdet Doc. ꝙ noīa ſunt impoſita ad placitū: ⁊ ſic ſpes poteſt imponi vt impoſita eſt a philoſopho ad ſignificandam talem paſſionem impreſſam appetitui ſenſitiuo ex delectabili preſente non in ſe:ſed in fantaſia:quod ſi eſſet in ſe preſens natum eſſet imprimere delectationem:⁊ hoc modo ſpes non eſt virtus moralis nec theologica:tñ idem nomen pōt ſignāre habitum cuius eſt inclinare in talem actum qui eſt deſiderare bonū infinitū eſſe mihi bonū a deo liberalr conferente ex meritis. ¶ Scðo arguit qꝛ virtus theologica nō determinat medietatem duaꝝ malitiaꝝ:qꝛ hoc cōpetit tm̄ virtuti morali que conſiſtit in medio duaꝝ malitiaꝝ:puta liberalitas que determinat medietatē inter ꝓdigalitatem et auaritiaꝫ. cū ergo ſpes determinet mediū inter p̄ſumptionem ⁊ deſperationem:ſeq̄ꝶ ꝙ non erit virtus theologica. ¶ Rñ. doc. ꝙ iſta medietas p̄t attendi vel inter extrema ex parte obi:vel inter extrēa ex pte actus ꝟtꝰ moralis determinat medietateꝫ nō tm̄ iter extrema ex pte actus:ſꝫ ēt iter extrema ex pte obi:pꝫ de tēperantia:q̄ determinat medium inter obm excedens et deficiens:qua quis pōt appetere obiectum excedens et defficiens:ideo ponitur temperantia virtus moralis qua quis appetat medium inter obiectum excedens et defficiens patet etiam de actu. quia quis poteſt tendere in obꝫ medium actu defficiente et excedente:ideo tēperātia facit tendere actu medio. ſ. inter deficientē ⁊ excedētē:et ſic ꝟtus moralis determinat mediū nō tm̄ ex pte obi:ſed etiā ex pte actꝰ. Sꝫ ꝟtꝰ theologica lꝫ determinet mediū ex pte actꝰ:non tñ determinat ex pte obi qꝛ ñ daꝶ tale obꝫ mediū inter excedēs ⁊ deficiens. Ex pte tñ actꝰ determinat medietatē:qꝛ q̄s pōt tēdere ī obiectū īfinitū actu īmoderato:aut in maius aut ī minꝰ:ī maius vt p̄ſumētes. ī minus vt deſperātes ſiue diffidētes:et ſic eſt mediū ex pte actꝰ:et non ex pte obi:q: ꝟtꝰ theologica tm̄ tēdit ī bonū

infinitũ qđ est supmum bonũ. ¶ Preterea. Duo perfectibilia respectu eiusdem obiecti nũero sufficienter perficiuntur duabus pfectiõibus. Hec rõ cũ sua rñsione patent in lra.

¶ Distin. 27. Qõ vnica.

Querit circa disti. 27. An sit aliq̃ vt⁹ theologica inclinãs ad diligẽdũ deum sup oĩa ¶ In ista. q. tria sũt videnda primo an act⁹ diligẽdi deũ sup oĩa sit rect⁹: ita φ ad eũ possit eẽ vtus iclinans. Scđo de forali rõe obiectiua ipsius act⁹ ꝛ hĩtus inclinãtis ad ipm. tertio an nafa creata sine hĩtu charitatis infuso possit diligere deum super omnia.

De prio dicit φ ẽ act⁹: rect⁹ pʒ qꝛ oĩs act⁹ elicit⁹ a voluntate cõformiť se hñte rõi nafali recte est rectus: pʒ ex. 6. eth. c. 3. Electio recta cõfesse se hʒ i. conformiter rõi recte: ꝛ hoc clare pʒ a Doc. q. vl. ꝓlo. d. 17. primi. ꝛ alibi sepe: sʒ rõ nafalis recta dictat optimũ eẽ summe diligẽdũ. ĝ act⁹ diligendi deũ sup omnia conformiť elicit⁹ tali rõni erit vere rectus. Et cum dicit de rõe naturali accipitur ibi rõ naturalis non ꝓ potẽtia intellectiua: sʒ ꝓ cognitione naturali practica qua intellectus cognoscit optimũ esse sup oĩa diligendũ: talis em̃ cognitio ĩmediate dictat optimũ sic esse diligendũ. ꝛ de hoc vide q̃ exposui sup vlt. q. ꝓlo. doc. ꝛ sup. d. 39. secũdũ vt ĩfra magis patebit. d. 37. Qđ ẽt dicit ħ φ certitudo hui⁹ optimũ esse sũmũ diligẽdũ est p se nota: sic rectitudo primi pncipij ĩcpabilib⁹: hoc pʒ qꝛ apphenso optimo bono ꝛ apphensa sũma dilectiõe ex cõplexiõe horum termioꝝ statim ħ ꝓpõ est euidens ꝛ p se nota. optimũ ẽ sũme diligẽdũ. ꝛ de hoc vide q̃ notaui sup. q. vlt. ꝓlo.

¶ Ibi. Cõfirmaf. s. φ actus diligẽdi deũ sup oĩa sit rectus ꝛ nãlr notũ ẽ ipm esse rectũ: qꝛ p̃cepta moralia sũt de lege nãe: ꝛ p ꝯñs hoc p̃ceptũ diliges dñʒ deũ tuũ est de lege nãe. đ q̃ magis. patebit ĩfra. d. 37. ꝛ p ꝯñs nãlr est notũ hũc actũ eẽ rectũ. ¶ Ibi. Ex hoc seq̃f. oñso em̃ φ talis act⁹ ẽ rect⁹ stati põt oñdi posse eẽ aliquã vtutẽ iclinãtẽ: qꝛ habit⁹ manifestanf ex actib⁹ vt. s̃. patuit. et talis vtus erit theologica: pʒ: ex quo. n. ille act⁹ ĩmediate terminaf ad deũ: virt⁹ inclinans ad hmõi actum erit theologica: qꝛ hʒ deũ ꝓ obiecto ĩmediato: ꝛ vltra ĩnitif ĩmediate prime regule hũancꝫ actuũ ꝛ infũdi põt a deo: q̃ tres cõditiões reqrũf ad hoc vt dicaf vtus theologica. vt supra patuit. d. 26. ꝛ sic talis virtus ẽ nata pficere supmã portiõeʒ aĩe q̃ nõ pfectissime pficif nisi ĩmediate a deo. sed hĩtus supnãlis est pfectioꝛ quocunꝫ hĩtu nãlr acq̃sito. vt. s̃. patuit. d. 23. circa fineʒ. ¶ Seq̃f. Hec aũt virtus inclinãs ad actũ diligẽdi deuʒ sup oĩa est distincta a fide: pʒ qꝛ act⁹ talis vtutis non est credere qđ est actus fidei: silr distinguif a spe: qꝛ act⁹ eius nõ ẽ ꝯcupiscẽ bonũ amãti inq̃tũ ẽ cõmodũ amãtis sed tendere ĩ obiectũ fʒ se ꝛ pp se ẽt si p ĩpossibile circũscriberef ab eo ꝯmoditas ei⁹ ad amãtẽ. hãc virtutẽ affectiuã pficiẽtem volũtatẽ ĩq̃tũ volũtas hʒ affectionẽ iustitie voco charitatẽ. Et qũo dicaf psicẽ fʒ affectiõeʒ iustitie. pʒ. s̃. d. 26.

De scđo. s. de rõe forali obiectia: dicit φ obiectũ charitatis posset poni vel de⁹ ĩ se fm rõnẽ eius absolutã vel de⁹ inq̃tũ bonũ cõueniens amanti: vel tertio inquãtum includit vtrũqꝫ: prout. s. est quoddã bonũ infinitum in se: cuius supple boni amans est quedã pticipatio: sicut finitum est quedã pticipatio infiniti. ¶ Secundũ ponerеf hoc modo: qꝛ deus et si inq̃tuʒ bonum creature ꝓut dat esse ei per creationem diligatur amore nafali: qꝛ rõ naturalis dictat φ creatura diligat suum creatorem: tñ inquantuʒ dat creature beatificum esse diligitur amore charitatis: iõ obiectũ charitatis est deus nõ sub rõne absoluta deitatis: nec fub rõe qua creat: sʒ sub rõne forali qua est obiectũ beatificũ ipsi⁹ amãtis: ꝛ hec vř positio. S. Tho. scđa secunde. q. 23. ꝛ. 26. ¶ Tertiũ ponerеf pp illud qđ nũc tactũ ẽ: qꝛ nõ sufficit sola bonitas infinita in se vt summe diligatur: sed opʒ concurrere φ sit bonũ huius inq̃tũ pticipaf ab isto.

Contra primam viam arguitur sic. Hic doc. istat contra hũc triplicẽ modũ ponẽdi rationem formalem obiecti charitatis. Et primo contra primum modũ qui ponit deum sub ratione absoluta deitatis: quia si deus vt sic est super omnia diligibilis ex charitate. sequeretur φ si eẽnt duo dij φ vnus esset diligibilis super omnia: ꝛ sic super aliũ deum ex charitate ꝛ eꝯ: ꝛ sic idem deus esset super oĩa diligibilis ꝛ nõ sup oĩa diligibilis. non em̃ pñt esse duo obiecta sup oĩa diligibilia. ¶ Scđo si bonitas est rõ obi diligibilis: seq̃f φ magis bonũ eẽt magis diligibile. ꝛ p ꝯñs q̃lʒ tenef ꝓximũ meliorẽ magis diligere ex charitate q̃ seipm: qđ ẽ falsũ: qꝛ q̃libet post deum tenetur ex charitate magis se diligere. ¶ Sed iste pm⁹ mod⁹ etiã tenef a doc. q̃ ponit φ de⁹ sub rõe deitatis ẽ pmũ ꝛ ĩmediatũ obiectũ charitatis: ꝛ sic de⁹ sub rõe deitatis ẽ sup oĩa diligibilis ex charitate: ꝛ iõ iste due rões sũt ẽt ꝯtra modũ ponẽdi doc. q̃ postea soluenf declarando intentionẽ doc. ¶ Ibi. scđm improbaf. Hic doc. ĩprobat duplicẽ modũ ponendi ꝛ bñ. qꝛ scđs mod⁹ tʒ φ eẽ btificũ sit rõ formalis obiecti charitatis: qꝛ eẽ btificũ dicit tm̃ respectũ rõnis q̃ ipe de⁹ ꝯpaf creature amãti vt obiectũ btificãs. ꝛ talis respect⁹ rõnis nullã pfectionẽ dicit: cum ĝ charitas respiciat deũ vt obʒ pmũ ꝛ ĩmediatũ sub rõe pfectissima talis obiecti. seq̃f φ de⁹ sub rõe q̃ btificãs ñ ẽ obiectũ charitatis. ¶ Preterea. Si ĩquantũ ẽ btificũ est pncipale obiectũ charitatis. Dicit Doc. si esse beatificum est ratio formalis obiecti charitatis aut accipitur esse beatificum pro respectu aptitudinali: puta φ deus est aptus beatificare: aut pro actuali: puta quia actu beatificat. non primo quia nulla aptitudo est ratio formalis terminandi actum perfectum ꝛ perfecte: nisi ratione nature cuius est talis aptitudo: patet quia aptitudo nature realiter non est perfectio formalis: vt patet discurrẽdo p oẽs aptitudines: sʒ eẽ rõneʒ formalem terminandi actũ pfectũ: q̃lis est actus charitatis: necessario est pfectio simpliciť loquendo de actu charitatis q̃ de⁹ diligif sup oĩa. Esse em̃ rõnẽ formalẽ agendi: ꝛ eẽ rõnem formalem terminendi actũ pfectũ: nec io dicit pfectionẽ: vt pʒ a doc. ĩ. 1. d. 1. q. 2. et vide q̃ ibi exposui: pʒ ĝ φ talis aptitudo nõ est rõ formalis obiecti hĩt⁹ vel act⁹ charitatis. Si scđo mõ: ꝯ qꝛ eẽ obiectũ btificũ actu siue actu btificare est posteri⁹ ipso actu: pʒ qꝛ actu btificare est actu terminare actũ fruitionis: sʒ fruitio ĩtelligif pri⁹ elicita q̃ terminef ad obm. Cũ ĝ ĩ illo p̃ori q̃ elicif hẽat obm sub sua rõne formali: qꝛ obm sub rõne sua formali est prius actu terminato ad ipm. sequif ĝ cũ termĩare actu sit posteri⁹ ipso actu φ hmõi terminare qđ idẽ est φ actu beatificare: nõ erit rõ formalis obi actus charitatis. Et vltra sequif: qꝛ appetere bonũ: puta esse btificũ amanti ptinet ad affectionẽ cõmodi fm q̃ voluntas non pficitur a charitate: p̃cise. n. pficif a charitate fm affectionẽ iustitie: si ĝ esse obm btificum actu est rõ formalis obi charitatis: seq̃f φ charitas p̃cise inclinet ad amandũ deũ vt est bonũ beatificũ michi: ꝛ p ꝯñs vt bonũ ꝯmodũ michi: ꝛ tale amare ẽ tm̃ fʒ affectionẽ ꝯmodi vt. s̃. patuit. d. 26. ¶ Cõtra ťtiũ arguif. Nũc doc. ĩprobat tertiũ modũ qui põit deũ sub rõne boni ĩfiniti: ꝛ inq̃tũ pticipaf a creatura esse obm charitatis: si ista opi: ĩtelligit φ hoc totũ aggregatũ qđ est vnũ per accidẽs sit rõ formalis obi ꝛc. ꝯ qꝛ charitas ex quo est vnũ ens p se: dʒ hře vnũ obiectũ p se ꝛ nõ p accñs. si vero põit φ charitas hẽat deũ sub rõne infiniti vt obm p se ꝛ silr hẽat deũ sub rõne pticipati vt obm p se. ¶ Cõtra hoc Doc. istat: quia respectu vni⁹ habitus siue actus nõ põt eẽ duplr rõ formalis obiecti: sʒ tm̃ vna: et p ꝯñs si ponatur φ deus sub rõne infiniti sit obiectũ: adhuc erit obiectũ si sepef a rõne pticipati: quia quod est per se tale coniunctum alteri per accñs: si ab illo separetur: adhuc erit per se tale et hec ꝓpõ satis patet a Doc. q. vltima prolo. ar. i. et. d. 2. par. 2. q. 3. et in. 2. d. 18. si ergo deus sub ratione infiniti est per se obiectum charitatis: si separetur ab ista ratione q̃ est esse pticipatum cui p accñs ꝯiungif: ad huc erit p se obiectuʒ charitatis. ¶ Preterea. Si aliq̃ creatura ĩtellectualis esset a se. i. nõ ab alio effectiue. ꝛ esset de se ĩfinita: sicut ipo nitur pħo φ asserat ħ de intelligentijs alijs a p̃ma: vt pʒ 12. met. t. c. 41. vbi ponit p̃maʒ sbam esse sempiternã ꝛ ĩmobilẽ sepatã a sensibilib⁹: et infra ponit ipsam mouere p infinitũ tps. ꝛc. ꝛ. t. c. 42. Querit postea an sint plures tales: ꝛ incipit textus. Utrũ aũt vnã ponandũ est talẽ

ſcđam aut ꝑl'es:⁊ quot:opȝ non latere:vide ibi. Si ergo
eſſet talis ſcđa alia a prima ꝗ nullomõ eēt cãta ab illa p̃-
ma:tũc poſſet diligere aliq̃d ſuꝑ oĩa:nõ aliud ſꝫm rectã
rõnẽ niſi primam:⁊ tñ non eſſet ꝑticipatio ipſius.

Quantum ad iſtũ articulũ. Hũc doc. declaran
do mentem ꝓpriã de rõne formali
obi charitatis.ponit tres ꝯcl'ones. Prima ꝙ loquen-
do de rõne formali p̃ma ⁊ imediata ⁊ pĩcipali: ſiue per-
fectiori:eſt ipſa deitas vt hec deitas:ita ꝙ deus ſub rõ-
ne huius deitatis eſt obȝ primũ ⁊ ꝑfectiſſimum charita
tis qꝛ ſub ꝑfectiſſima rõne ꝗ eſt deitas vt ſatis patet a
Doc.q.3.ꝓlo.ꝙ aũt ſub tali rõne formali ſit obiectũ cha
ritatis ⁊ actus eius: probat vnica ratione habita ẽt.q.
1.ꝓlo.⁊.d.1.q.1.primi.ſ.ꝙ potẽtia hñs aliquod cõe pro
obiecto adequato nõ põt perfectiſſime q̃etari niſi in ꝑ-
fectiſſimo ꝯtento ⁊ ſub rõne formali eius perfectiſſima
hec ibi fuit declarata:ſed voluntas creata hȝ totum ens
ꝓ obõ:vt pȝ a Doc.in.4.d.49.ꝰ non perfectiſſime qui
etatur niſi in deo ſub rõnedeitatis:quia deus ſub rõne
deitatis eſt perfectiſſimum contentum ſub ratione per-
fectiſſima. Quietari autem perfectiſſime in tali obo eſt
actu attingere illud:⁊ ſic voluntas perfectiſſime quieta
tur cũ ei ꝑfectiſſime ꝯiungitur ꝑ actum amoris amici-
tie:ꝗ ẽ actus charitatis:⁊ ꝑ ꝯñs deus ſub rõne deitatis
erit obm primũ ⁊ ꝑfectiſſimũ habitus charitatis ⁊ eius
actus. ¶ Scđa ꝯcl'o eſt.ꝙ ſi loquamur de rõne formali
obi charitatis:non prima nec pĩcipali:ſed ſecũdaria et
minus principali p̃cedẽte actũ ⁊ ẽt habitũ:põt dici rõ al
licitiua ſꝫm quã volũtas magis allicitur ad amandũ:et
hec rõ allicitiua põt dici oẽ id in ꝗ inuenitur rõ amabili
tatis.ſicut ẽ in creando:cõſeruãdo:redimendo: btĩfican
do:⁊ hmõi. Hec eñ rõ multũ allicit nos ad amandum
⁊ ſic deus ſub rõne formali qua creator vel conſeruator
eſt obm diligibile ex charitate nõ primarum ⁊ principa
le:ſed ſcđarium ⁊ minus p̃ncipale. ¶ Tertia ꝯcl'o ẽ ꝙ ſi
loq̃mur de rõne formali obi nõ p̃cedẽte actũ: qualis eſt
prima ⁊ ſcđa rõ:ſed tñ ꝯcomitante ſic deus vt obm bea
tificũ põt poni obm charitatis:ita ꝙ eſſe beatificum ſit
rõ formalis tñ concõmitans actũ btĩtudinis ſiue fruitio
nis:eſſe eñ actu obm btĩficũ eſt ipȝ finire ſiue termina
re actũ fruitionis ſed prius intelligitur actus fruitionis
elici q̃ꝫ terminetur ad ipſum obiectũ:vt ſupra dixi.ſequi
tur ꝰ ꝙ obiectum vt ſic terminans ſiue ſub rõne qua ac-
tu terminat ſit poſterius actu:⁊ immediate concomite-
tur ipſum actũ.et quia ſic concomitatur poteſt aliquo
modo dici ratio formalis obiecti concomitans tamen
actum. ¶ Et de illa triplici ratione formali Doc. ponit
exẽplũ hic ĩ lr̃a ẽ ſatis claꝝ. Ex his declaratis pȝ expreſ
ſe intẽtio doc. q̃liter deus ſub rõne deitatis abſolute eſt
primũ ⁊ pĩcipale obm charitatis ⁊ actꝰ eius:⁊ ſic p̃mꝰ
modꝰ ponẽdi ſuppoſitꝰ ẽ ſꝫm intẽtionẽ doc. ¶ Et ad rõ-
nes factas ꝯ iſtũ modũ ipſe doc.in fi.q.rñdet. Ad p̃mã
dicit ꝙ pl'alitas deoꝝ deſtruit naturam hĩtus charitatis
pȝ qꝛ reſpectu vnius ⁊ eiuſdem hĩtus nõ pñt eſſe pl'a ob
iecta eq̃ p̃ma ⁊ eq̃ pĩcipalia:qꝛ tũc poſito vno illorũ poſ-
ſet poni hĩtus:⁊ alio remoto non poſſet poni: et ſic idẽ
hĩtus ſil' ⁊ ſemel poſſet eẽ ⁊ nõ eẽ. ¶ Ad ſcđam rõnem
dic̃ ꝙ nõ ẽ ſimile de magis ⁊ minus ĩ aliꝗ ordĩe:⁊ de ſu
p̃mo in illo ordĩe ꝗ ad oẽ extrinſecũ opans circa illa illi
us ordĩs:p̃t.n.opõ alicuiꝰ neccio reꝗrere ſup̃mũ vt ſit ꝑ
fectiſſĩa:⁊ tñ nõ neccio hȝ ordinẽ ad alia ordinata ĩ illo
ordine. ¶ Pro iſta lr̃a nota ꝙ circa idẽ obm ſup̃mũ põt
eſſe opõ ꝑfecta ꝑfectior ⁊ ꝑfectiſſima:pȝ qꝛ aliꝗs p̃t di-
ligere deũ ſub rõ deitatis ⁊ ꝑꝑ ſe remiſſe:alius magis
intẽſe:aliꝰ itẽſiſſime q̃ꝫtũ poſſe ẽ creature:ita ꝙ talis dile
ctio ꝗ eſt p̃ciſe obi in ſe ⁊ propt̃ ſe ⁊ nullomõ referibilis
ad aliud:ſic ꝙ ſit diligibile ꝑꝑ aliud:eſt tñ reſpectu illi
us ſup̃mi:⁊ iõ bñ ſeꝗtur ꝙ alia obiecta ſcđaria nec re-
miſſe:nec itẽſe:nec itẽſiſſime ſũt ſimpl'r diligibilia ĩ ſe ⁊
ꝑꝑ ſe:iõ nõ ſeꝗt̃ ſup̃mũ bonũ ẽ rõ diligibilitatis ⁊ ratio
formalis terminãdi ſummã dilectionem.ꝰ bonũ creatũ
ꝓpinꝗus illi erit rõ formal' terminãdi dilectiõeȝ eiuſdẽ
rõnis:nõ ſeꝗt̃:qꝛ reſpcũ dilectionis remiſſe ⁊ intenſiſſi
me.que eſt obiecti in ſe ⁊ ꝑꝑ ſe:tñ ſupremum bonum
eſt ratio formalis terminãdi. Similiter dico de dilectio
ne ꝗ ẽ actꝰ ſpei ꝗ terminat̃ ad ſũmũ bonũ tanq̃ꝫ ſummũ
quietatiuũ:ꝙ tale bonũ ſub rõe ſua abſoluta ẽ rõ forma
lis terminãdi dilectionẽ ꝗ ẽ actus ſpei.ſiue accipiendo
ipſam remiſſe:ſiue intenſe: ſiue intenſiſſime: quia talẽ
bonum eſt ſimpliciter quietatiuũ:⁊ ꝑ ꝯñs ſimplicit̃ ter
minatiuũ actꝰ ſpei:alia vero bona ſũt tñ ſcđꝫ q̃d q̃eta
tiua: ⁊ iõ tñ terminatiua ſꝫm quid amoris cõcupie. Et
exemplũ poſitũ de ꝑfectiſſimo colore ⁊ aliĳs coloribꝰ
vbi vult ꝙ perfectiſſima viſio ſit tñ reſpctu perfectiſ-
ſimi coloris:⁊ viſio perfectioris coloris non dicitur per-
fectior. Hoc dȝ ſane intelligi:qꝛ nulli dubium etiã apud
doc.ꝙ ſꝑ perfectioris obiecti p̃t eſſe perfectior actus: vt
pȝ in primo.d.3.q.7.⁊ ſic viſio perfectioris coloris eſt ꝑ
fectior.dȝ ergo ſic intelligi de viſione ſimplicit̃ quieta-
tiua:que terminatur ad obiectum ſimplicit̃ quietatiuũ:
⁊ tale obiectum cõpletiue ſiue totaliter quietatiuũ põe
viſiue eſt color perfectiſſimus:ita ꝙ tñ ille color termi-
nat viſionem formaliter quietatiuã lȝ remiſſã ⁊ viſio-
nem intenſam ⁊ intenſiſſimam:videns eĩ perfectiſſimũ
colorẽ ẽt remiſſe ſimplicit̃ q̃etat̃ in illo:⁊ ſil'r videns intẽ
ſe ⁊ intenſiſſime. Uult ergo doc.ꝙ viſio ꝓpinquioris co
loris perfectiſſimo colori ſit abſolute perfectior viſione
remotioris coloris:ſed loquendo de viſione ſimpliciter
quietatiua talis viſio ẽt ſi eſt intenſiſſima nullomodo eſt
ſimpliciter q̃etatiua:⁊ per ꝯñs nec magis:qꝛ aliĳ colores
excepto ꝑfectiſſimo colore ſunt tñ obiecta q̃etatiua ſꝫm
quid. Et ex his declaratis p̃t itelligi illa ꝓpõ:ſi bonũ eſt
diligibile:magis bonũ eſt magis diligibile:⁊ maxime
bonum maxime diligibile:ſi intelligatur ꝙ quis tenet̃
diligere magis bonũ magis intenſe q̃ꝫ minꝰ bonũ: hoc
nõ eſt verũ:qꝛ ex charitate teneor magis me diligere q̃ꝫ
aliũ: ſȝ ꝓpõ eſt vera vbi dilectio ſimpl'r depẽdet a bono
ſimpl'r et maior dilectio intẽſiue depẽdet a magis bono:
et maxĩa dilectio a ſũmo bono. Et de hoc patebit aliq̃l'r
in.4.in mã de btĩtudine.d.50.ſiue vlt.q.vlt.vbi doc.ex
ponit illam propoſitionẽ de magis ⁊ minus bono et ibi
aliqua dicit que non hic.

De tertio articulo ꝗ eſt. An nã itellectualis ex ꝓ
priĳs nãlibꝰ circũſcripto oĩ hĩtu infuſo
poſſit diligere deũ ſuꝑ oĩa. Prio recitat aliꝗs opi.pria
eſt Tho.ꝗ dicit ꝙ nã nõ ſufficit ad actũ iſtũ ſine habitu
infuſo. Et hoc ꝓbat duabꝰ rõnibꝰ.pria qꝛ nã determiat̃
ad vnũ vt pȝ.2.de gñatione.t.c.50.determiat̃ aũt ad eẽ
ꝓpriũ appetẽdũ ex ſcđo de geñ.t.c.59.igit̃ nõ põt appe
tere ſui nõ eſſe:⁊ hoc quocunqꝫ poſito niſi dicat̃ ꝙ deter
miat̃ ad appetendũ ſui eẽ tñ cõditional'r:qđ nõ vr̃ ꝓba
bile:igit̃ q̃cũqꝫ nã itellectual' magis determinat̃ ad ap-
petendũ ſe eẽ q̃ꝫ ad appetẽdũ deũ eẽ ſi nõ poſſet vtrũqꝫ
ſimul ſtare. ¶ Scđo arguit̃ ſic. Nãlis appetitꝰ nõ vr̃ eẽ
niſi reſpectu ꝯueniẽtis appetẽti:⁊ ꝑ ꝯñs eſt prio reſpe
ctu illiꝰ cui appetit̃ ꝯueniẽs:illud ẽ ip̃e amãs ſȝ ſi eſt p̃
mo reſpcũ eiꝰ nõ p̃t eẽ magis reſpcũ altꝰ. ¶ Has duas
rões doc:explicite nõ ſoluit:tñ ex dictis eiꝰ pñt facilit̃
ſolui intellecto titulo.q.nõ.n.q.intelligit de appetitu na-
turali:puta an aliꝗs habeat iclinationẽ naturalẽ magis
ad cõſeruationem ſui eſſe q̃ꝫ ad conſeruationem eſſe al
terius ſicut procedũt ille due rões:ſȝ intelligit ſic:an nã
intellectualis ex ſolis nãlibꝰ poſſit elicere actũ diligendi
deũ ſuꝑ oĩa ita ꝙ illo actu magis velit deũ eſſe in ſe q̃ꝫ
eẽ ſuũ ꝓpriũ:ẽt poſito ꝙ talis actꝰ eliciat̃ a tali nã ꝯ eiꝰ
inclinationẽ nãlẽ:⁊ ſic intelligit titulꝰ.q.⁊ ꝑ ꝯñs pȝ q̃ſo
ille due rões ad ꝓpoſitũ ñ valẽt. ¶ Alia eſt opi. Scot.
q̃l.4.q.6.ꝗ dic̃ ꝙ nã itellectualis p̃t magis diligẽ deũ q̃ꝫ
ſe ipſã ex puris nãlibꝰ:⁊ h̃ ꝓbat tribꝰ rõnibꝰ:⁊ lȝ non ꝯ
dicat huic opi.in ꝯcl'one quã ẽt ip̃e tȝ:ipugnat tñ rõnes
huiꝰ doc.tanq̃ꝫ minꝰ ſufficientes ad ꝓpoſitũ ꝯcludẽdũ.
Arguit ꝰ p̃mo ſic opi.ꝑs nãl'r magis diligit totũ q̃ꝫ ſe-
ip̃ã:pȝ qꝛ aq̃ ꝯ ſuã nãm aſcẽdit ꝓpter ꝯſeruationẽ vni-
uerſi cuius ẽ ꝑs:ne.ſ.daret̃ vacuum in vniuerſo.ſil'r ma
nus nãl'r ſe exponit ꝑcutiẽti vt ꝯſeruetur totus hõ:cũ ꝰ
creatura intellectualis ſit ꝑticipatio bonitatis diuine:et
ꝑ ꝯñs ꝑs illius bonitatis:ſeꝗtur ꝙ magis diligat bõita
tẽ diuinã q̃ꝫ ſeip̃ã. ¶ Scđo arguit ſic. Nã rõnalis ſũme
diligit btĩtudinem:vt pȝ ꝑ Aug.13.de tri.c.5.ſȝ non ma
gis diligit btĩtudinem q̃ꝫ obm btĩficum.igit̃ ſũme diligit
obm btĩficum:⁊ ꝑ ꝯñs ſuꝑ oĩa. ¶ Cõfirmat̃:qꝛ deſpãs
et occidens ſeip̃ȝ odit ſuũ eſſe ⁊ tñ nõ odit obm btĩficum
et ꝑ ꝯñs magis diligit ip̃m. ¶ Ibi. Iſte rões ñ cogũt.
Hic doc. oñdit has rões nõ ꝯcludẽ:et exẽpla illa nihil va
lent:ſi.n.aq̃ aſcẽdit nõ aſcendit ex ſemetip̃a:qꝛ ex ꝗ icli
nat̃ ad cẽtrũ ſibi derelicta nullomõ ſurſũ aſcẽdit:et ſi a-

Declaratiõem hãc aduerte

S. Tho.

Declaratio tituli. q.

Scot.

scendit ne det vacuū precise ascēdit ex impio regētis vniuersū: sic silr man⁹ ex seipsa nō exponit se percutienti. sed regens totū hoīez qui magis vult conseruationez totius vel pncipalis ptis exponit manū pcutienti. Et addit ꝙ ēt posito ꝙ ista exempla valerent ꝓ q̄to sunt ptes alicuius totius ptinentes ad esse illi⁹: mō nulla: creatura p̄t dici ps ipsius dei: ita ꝙ deus dicatur aliqd totum cōstitutū in esse p aliā ꝛ aliā ptē qꝛ hoc ē simplr ipole.
¶ Silr scđa rō non ꝯcludit. qꝛ tm̄ loqtur de affectione cōmodi: qꝛ bn̄ veꝝ ē ꝙ nā itellectualis sūme sibi appetit obm btificū vt sūmū sibi cōmodū. sꝫ nō concludit de affectiōe iustitie: de q̄ intelligit pn̄s. q. fm quā qs posset diligē deū sup oīa i se ꝛ propt se: ꝛ iō nō seqtur sūme volo obꝫ btificū vt sūmū ꝯmoduꝫ mihi. g sūme volo ipsuꝫ eē in se: ꝛ magis ipꝫ eē q̄ me esse: imo magis vr̄ seq̄ oppositū: qꝛ si aliq̄d sūme ꝯcupisco mihi vt mihi cōmodū: magis volo me esse: qꝛ amor cōcupie p̄supponit amorem amicitie: ꝛ de hoc vide doc. i. 2. d. 6. q. 2. ¶ Ad confirmationem dicit doc. ꝙ desperans ꝛ occidens se diligit btitudinem tm̄ in vli ꝛ nō in pticulari: ꝛ tale occidēs se credit euadere malum ꝛ hr̄e magis bonum.

Istis igitur rationibus nō innitendo pono alias duas rōnes ad ꝯclusionē pncipalē. Nūc doc. ꝓbat pncipalē cōclusionē duab⁹ rōib⁹: q̄ꝝ pria ē: q̄libet voluntas p̄t elicere actū circa qdcūqꝫ obm eo mō quo a rōne nāli dictatur eē eliciēdū: pꝫ ista: qꝛ si nō posset tēdere i recte dictatū: vel eēt nālr mala vel nō esset libera respcū cuiuscūqꝫ obi: q̄ sunt iconuenientia: sꝫ rō nāl dictat supmū bonū esse sūme diligēdū. g voluntas seqns taleꝫ rōnē nālē pōt elicere talē actū sine aliq̄ hitu infuso: pꝫ minor: qꝛ rō nālis dictat ꝙ in oī ordine eēntiali standdū ē ad aliqd primū: ꝛ sic cū inter diligibilia sit ordo eēntialis: qꝛ depēdent ad aliqd supmū tanq̄ impfecti⁹ ad pfectū: ꝛ silr inter dilectiōes ē ordo essentialis: ita ꝙ dat aliq̄ pria pfecta a q̄ oēs impfecte depēdent: sicut mēsuratū ad mēsurā. si g rōne nāli cōcludimus aliqd esse supmuꝫ diligibile: ꝛ pp se tm̄ diligibile: vt subtiliter ꝓbat doc. in. 4. d. 49. ꝛ similit concludit ipm esse diligendū sūme: ꝛ p ꝯn̄s super oīa alia: ꝛ voluntas p̄t elicere actum conformiter dictamini natali sine quocūqꝫ habitu infuso: seqtur ꝙ nālit possit diligere deum sup oīa. Et ꝙ rō naturalis non dictet aliq̄d aliud a sūmo bono eē sup oīa diligēduꝫ: ꝓbo p hoc: qꝛ charitas tm̄ inclinat ad dilectionē dei sup oīa. si g qs ex charitate n̄ diligeret deū sup oīa: tūc charitas n̄ eēt ꝟt⁹: pꝫ qꝛ n̄ inclinaret ad actū cōformiter se hn̄tē dictamini natali: ad hoc g vt dicat ꝟtus reqrit ꝙ sit cōformis rōi natali in eliciēdo actū: ꝛ cū ipa iclinet ad sūmū bonū propt se diligendū: seqt ꝙ rō nālis dictat tm̄ summū bonū esse sūme diligēdū. ¶ Scđa rō fundat sup dictū phi. 9. eth. de forti politico: ꝛ p̄supponit vnū ꝙ qs via natali nō possit scire post hāc vitaꝫ esse aliā: qꝛ nec via natali p̄t scire aiaꝫ eē imortalē: vt ꝓbat doc. i. 4. d. 43. q. 2. ꝛ iō si fortis politic⁹ sola rōe nāli se exponit piculo mortis: nō se expōit qꝛ scit se meli⁹ hituꝝ p⁹ hāc vitā cū nesciat aliaꝫ eē. Hoc p̄supposito arguit sic. Fortis politic⁹ fm rectaꝫ rōnē exponit se morti propt ꝯseruationē reipu. qꝛ magis bonū. g fm rectā rōnē tenet magis diligē bonū. reip. q̄ vitā corpalē: sꝫ bonū diuinū qd ē simplr sūmū bonū icōpabilr excedit qdcūqꝫ bonū reip. g fm rectā rōnē ꝛ dictamē nāle p̄t qs magis diligē illud sūmū bonū q̄ seipꝫ.
¶ Ibi. Dr̄ hic. Dat hic vna rn̄sio: ꝙ iō fortis politic⁹ se expōit morti. qꝛ in tali actu expit maximā iocūditatē: qꝛ tūc expit maximū bonū virtutis: ꝛ iō ꝓpt illū actū ita pfectū dꝫ se exponere morti ꝛ pl⁹ diligere illū actū virtutis q̄ salutem ꝓpā. ¶ Cōtra. Hec rn̄sio parū valet: imo magis ꝯcludit oppōm: qꝛ si magis volo eē reip. q̄ eē propriū ꝛ esse act⁹ virtutis magis diligo rēp. q̄ esse ꝓpriuꝫ ꝛ eē act⁹ ꝟtutis: cū g fortis pol. pp ꝯseruationē reipu. velit se nō eē: ꝛ p ꝯn̄s ēt velit illū actū virtutis nō esse: qꝛ destructo ipso destruitur oē fundatū in eo: ꝛ vult hoc pp salutē reipu. g absolute magis diligit esse reip. q̄ esse ꝓpriū: et esse actus virtutis. ¶ Addit etiā vnā psuasioneꝫ theologicam qꝛ si quis non pōt diligere deum super oīa: nisi hēat hitum charitatis: sequitur ꝙ si quis experiret se diligere deum super oīa: ꝙ possit naturaliter cognoscere hitum charitatis sibi inesse: quia sciret talē actum nō posse esse sine charitate. hoc aūt ē manifeste fl̄m.

Ibi. Quātū ad illum articulum. doc. in isto articulo exponit q̄uo intelligatur dd [quod] sit diligere deū super oīa: dicit ꝙ dilectio dei super oīa p̄t itelligi extēsiue vl intēsiue. pmo mō ē magis velle esse dei in se q̄ esse cuiuscūqꝫ alteri⁹ scđo mō ꝙ velit esse dei i se maiori ꝛ itēsiori affectu q̄ esse cuiuscūqꝫ: ita ꝙ si diligit creaturā dilectiōe itēsiua vt. 4. dilectio dei dꝫ eē itēsior. Loquendo de dilectiōe dei sup oīa extēsiua: clara ē conclo ꝙ quilꝫ magis tenetur velle esse dei ꝛ cuiuscūqꝫ pfectionis intrinsece ipsius dei q̄ velle esse cuiuscunqꝫ creature. Sed loquendo de dilectione intēsiua dicunt quidaꝫ ꝙ talis dilectio pōt dici maior qꝛ feruentior siue tenerior: sicut mr̄ diligit filiū: vel maior qꝛ firmior ꝛ stabilior: sicut pr̄ diligit filium: ꝛ dicunt ꝙ quilꝫ tenet diligere deū super oīa intensiue: loquendo de dilectione firmiori ꝛ stabiliori: non āt loquendo de dilectiōe feruētiori: qꝛ aliqn̄ inuenit se qs feruentius diligere creaturam q̄ alias deū. Et cōfirmat: qꝛ si posset ꝓ statu isto vtroqꝫ mō diligere deū sup oīa. i. feruēti⁹ ꝛ firmi⁹: seqtur ꝙ posset iplere illd p̄ceptū. Deut. 6. Diliges dn̄ꝫ deū ꝛc. cui⁹ oppositū hr̄ i lr̄a a Magr̄o ꝛ Aug. qui volūt ꝙ hoc p̄ceptū sit: nec ꝙ teneamur illud ipler in via: sꝫ ꝙ iplebim⁹.
¶ Cōtra istā. d. arguit. Hic doc. arguit ꝯ illā distinctionē: nō ꝯ hoc ꝙ detur amor feruētior ꝛ amor firmior: sed arguit ꝯ hoc ꝙ ē magis ꝛ minus: qꝛ ꝓprie magis deū diligere nō est ipm feruētius vel tenerius diligere: sꝫ firmius: loquendo semp de amore q̄ est actus imediate elicitus a volūtate proprie: ꝛ talis amor dicitur maior qui est firmior: ꝛ de amore elicito a volūtate non datur cōiter ista distincio. s. ꝙ quidam sit tenerior ꝛ feruētior: ꝛ q̄dam firmior: qꝛ pro statu isto teneritudo ꝛ feruor amoris sunt magis passiones ptis sensitiue: vt patet i multis deuotis qui sentiunt aliquā maiorē dulcedineū q̄ aliqui multo solidiores in amore dei qui cētuplū potius sustinerēt martyriū: nec dulcedo est actus voluntatis elicitus: sed passio q̄dā qua de⁹ elicit paruulos ne deficiant in via. ¶ Dicit g doc. ꝙ illud super oīa dꝫ intelligi vtroqꝫ modo. s. extensiue: ꝛ itensiue sicut ei teneor diligere deū super oīa alia extēsiue ita etiā maiori affectu q̄ aliquod aliud. et dico maiori simplr: qꝛ. s. magis repugnat affectui opposito. s. affectui respectu creature qꝛ facilius posset inclinari ad oppositum dilectionis cuiuscunqꝫ q̄ dei. Quod additur de illo precepto Deut. nō valet: qꝛ pari ratione fuisset dandū p̄ceptum de visione dei nō vt impleretur in via: sed vt scirem⁹ q̄ essꝫ tenendū: cui⁹ oppositū satis ptꝫ. Dicit g ꝙ illud preceptū extēsiue ꝛ intēsiue pōt ipleri i via: sꝫ non q̄tuꝫ ad oēs ꝯditiones q̄ exponunt p illas additiōes ex toto corde ꝛc. qꝛ nō pōt esse in vita ista tanta recollectio viriū: vt amotis ipedimētis possit volūtas toto conatu ferri q̄to posset si vires essent vnite ꝛ nō ipedite: et quo ad talē intentionē actus expulsis ipedimētis ꝛ recollectis virib⁹ dꝫ intelligi Magr. ꝛ Augu. ꝙ p̄ceptū illud nō implet in via. nā ꝓnitas viriū inferioꝝ ꝓ statu isto ipedit superiores ab actibus pfectis.

Ibi. Quantū ad scđm. Hic Doc. declarat ꝙ q̄libet adult⁹ saltē i die dn̄ico tenet sic diligere deū itēsiue ꝛ extēsiue ꝛ g̃tuite qd nō p̄t eē iexn̄te actu i pctō mortali. diligē. n. deū sr̄ oīa g̃tuite ē talē dilectionē eē g̃tā deo ꝛ acceptā ad vitā etnam.

Ibi. De tertio Dicit doc. ꝙ q̄uis volūtas sine charitate possit deū diliger sup oīa saltē in statu nāe istitute: vt. s̄. dixit tn̄ charitas nō est superflua. qꝛ ponit ꝓpt tria. prio vt pficiat volūtatē i actu pmo: vt. s̄. exposui. d. 23. scđo vt p ipsā hēat actus pfectior ꝛ intensior. Et qd dicit de ꝓpōne aritmethica ꝛ geometrica hoc ꝓlixe exposui i. 1. d. 17. ttio pōit cha. vt p ipsam actus sit deo accept⁹ et meritorius vite eterne vt prolixe pꝫ a doc. in. 1. d. 17. et vide que ibi exposui.

Ad argumēta pncipalia Doc. arguit pmo ꝓbādo ꝙ i volūtate nō sit aliq̄ ꝟtus theologica inclinans ad diligendum deuꝫ sup oīa qꝛ talis virtus esset q̄dā amicitia: qd pꝫ ex actu: qꝛ act⁹ amicitie est amare: sꝫ fꝫ phꝫ. 8. eth. c. 7. n̄ ē amicitia ad deū qꝛ de⁹ icōpabilr excedit. et talis excessus fm eū ꝓhibet amicitiā. vbi vult ꝙ dn̄i ad suū n̄ sit amicitia: qꝛ amicitia est inter aliq̄ mō equales: sꝫ inter deū ꝛ creaturā nulla est eq̄litas. g creatura nō pōt diligere deū amore amicitie siue i se ꝛ ꝓpter se: nec p ꝯn̄s p̄t hr̄e hitū iclinātē ad talē actū. ¶ Rn̄. doc. ꝙ charitas ꝓprie pōt dici amicitia

lz nõ oĩo accpiẽdo amicitiã stricte:sicut accipit phs ibi.s.
ꝓ hĩtu inclinãte ad amorẽ alicus aliq̄mõ sibi eq̄lis:sz p̄t
dici amicitia extẽsiue:sicut ẽz itẽtionẽ phi ad deũ ẽ ali=
q̄d excellẽti⁹ amicitia:illa.n.excellẽtia obi ñ tollit quod
est pfectõis i obi:sed illd q̃d ẽ ipfectiõis:hõestas quip=
pe i obo diligibili:ꝛ redamatio i ipo obo dilecto sũt cõ=
dõnes p se in diligibili:ñ q̄dẽ ipfectiõis:imo nõ esset i=
pfectior si nõ redamaret:sz eq̄litas in istis ẽ cõdõ cõco
mitãs:de⁹ ãt hz honestatẽ ꝛ redamationem sicut ꝛ ama
tionẽ:ꝛ excellẽti⁹ p̄t eẽ amititia ad ipm:ita vt dicaꝛ su=
pamicitia:loq̄ndo de amicitia extẽsiue ꝛ nõ de amicitia
stricte:prout phũs stricte loq̄tur. ❡ Scdo arguit sic. Im
poſſe est nos amare deũ sup oĩa.ġ nulla virt⁹ i nobis icli
nat ad talẽ actũ.ꝓbaꝛ añs pmo ex.9.eth.c.4.amicabi=
lia ad alteꝝ mẽsurãtur ex his q̄ sũt ad ipm.i. dilectio q̄
q̄s se diligit ẽ mẽsura dilectiõs q̄ amicũ diligit:sz m ẽsu
ratũ ẽm pfectionẽ nõ excedit mẽsurã:imo eꝯ:cũ ġ ami=
citia q̄ ẽ ad altꝝ mẽsureꝛ p amicitiã q̄ ẽ ad seipm: seq̄ꝛ
ꝙ amicitia ad seipm sit pfectior amicitia q̄ ẽ ad deũ:q̃d
est ipoſſe.scdo q: amicitia fũdaꝛ i ẽ vnitatẽ.ġ amicitia q̄
ẽ ad se ipz ẽ maior amicitia q̄ eẽt ad deũ:pz q: ipoſſe est
aliq̄d eẽ eq̄ vnũ amãti:sicut ipe amans sibimet. ❡ Dicit
doc.ꝙ nõ tm̃ ex charitate de⁹ p̄t sup oĩa diligi:sz ẽt naꝛ
alib⁹ saltẽ i statu naꝛe istitue. Et dcm̃ phi dz itelligi q̄tũ
ad inotescẽtia:nõ ꝙ i veritate vna sit mẽsura alteri⁹. i=
notescit q̄ppe amicitia ad alteꝝ qñ appeto alteri similia
his q̄ mihi i amicitia tm̃ stricte accepta q̄ est inter eq̄les
amicitia ad se ẽ mensura amicitie ad alteꝝ ꝛ nõ ecõuer
so. Ad illud de vnitate. dici ꝙ due ꝯdõnes ꝯcurrunt in
obo amabili.s.vnitas obi:ꝛ bonitas:ꝛ lz vnitas quãdoq̄
superet bonitatem (nã maior vnitas ẽ hoĩs ad se q̄ hẽat
ad aliud) tñ bonitas ex alia parte recõpensat:lz ergo nõ
sit tanta vnitas hominis ad deum q̄ta est hominis ad se
ipsum: quia tñ maior bonitas est in deo q̄ in hoĩe: ideo
homo potest illum super omnia diligere. Cetera patent

❡ Distinctionis.28. Questio. Unica.

Querit circa.d.28. An eodem
habitu sit diligẽd⁹ pro
xim⁹ q̄ diligiꝛ de⁹.i.an vn⁹ ꝛ idẽ
hĩt⁹ sit q̄ iclinet ad dilectionẽ dei
ꝛ ꝓximi. ❡ In hac.q.sunt tria vi
dẽda.pmo q̄lr ille hĩtus q̄ diligiꝛ
de⁹ respiciat ꝓximũ.scdo de hĩtu
hñdo circa ꝓximum. tertio quis
sit ille proximus.

De prio dicit ꝙ charitas sicut tactũ ẽ.d.17.1.dꝛ
hĩt⁹ q̄ de⁹ hꝛ char⁹:ꝛ i ħ charitas creata
dꝛt ẽm rõnẽ a gr̃a:q̄uis gr̃a ꝛ charitas sit vn⁹ ꝛ idẽ hĩt⁹
ria lr:sed dꝛ charitas vt respicit aliq̄d tãq̄ charꝝ:ꝛgr̃a q̄ a=
liq̄d hꝛ gratũ:q̄ distictio pz a doc.i.2.d.27.dicit ġ hic ꝙ
charitas ẽ hĩt⁹ q̄ q̃s hꝛ char⁹:posset ãt hꝛi char⁹ aliq̄ a=
more p̃uato q̄ amãs nolit hꝛe cõdiligentẽ:sed talis amor
nec esset rect⁹ nec pfectus. nõ rect⁹:pz q: obz diligibile
ab oĩb⁹ velle ipz diligẽ ꝛ nõ ab aliĳs ꝯdiligi ẽ ꝯ rõnẽ:nec
silr eẽt pfect⁹ q̄a pfect⁹ amor ẽ nõ tm̃ amare obz diligi=
bile.sed ẽt ẽ velle ipz ab aliĳs diligi.ꝛ sic charitas ẽ amor
hĩtualis iclinãs nõ tm̃ ad diligẽdũ deũ:sz ẽt iclinãs vt de
us ꝯdiligaꝛ ab aliĳs:q̄ꝝ dilectio ẽ grata deo:vel saltẽ nõ
igrata saltẽ ꝓ tũc qñ dat gr̃az:ꝛ ħ dicit.q: si Frã.hz gr̃az
q̄ ẽ pricipiũ dilectionis gratuite ꝛ meritorie:ꝛ si ego hẽo
gr̃az siue charitatẽ:tũc charitas nõ tm̃ iclinat ad dilectio
nẽ dei gratuitã:sed ẽt iclinat vt veli Frã.diligẽ deũ gra
tuite:q: talis dilectio ꝓ illo tũc q̄ Frã.hz gratiam est gra
ta deo. ❡ Ibi. Ex ħ pz qualr hĩt⁹ charitatis sit vn⁹. Dic
Doc.ꝙ ex quo vnitas hĩt⁹ accipitur ab vnitate obi:et ħ
denoĩatione extrinseca:q: charitas q̄ deus diligiꝛ ꝛ ꝓxi
mus ex q̄ est tm̃ vn⁹ habit⁹.hz ẽt tm̃ vnũ obm i ħ vna rõ
ne formali.s.ipm deũ sub rõe deitatis: pz q: inclinat ad
dilectionẽ dei in se propter se q̄ eũ diligo:inclinat etiam
vt ego velim dilectionem ꝓximi q̄ ꝓxim⁹ diligat deũ in
se ꝛ propter se:ita ꝙ hñs charitatẽ charitas i illo supposi
to pmo ꝛ imediate ꝛ actu recto iclinat ad dilectionẽ dei
ꝓpter se ꝛ q̄si actu reflexo iclinat ad dilectionẽ ꝓximi:
sic itelligẽdo ꝙ sicut qñ ego diligo deũ immediate actu
reflexo diligo me diligere deum:ita ꝙ ista secunda dile
ctio qui est actus reflexus nõ precise terminatur ad me
sed terminatur ad me vt diligentez:ita ꝙ vere diligo me
non absolute sed diligo me diligere deum:sic silr q̄si a=
ctu reflexo diligo proximum: non absolute ex charitate
sed diligo ipsum diligere deum.ita ꝙ ille actus reflexus
non hz proximum precise pro obo:sed hz ħ.s.proximũ di=
ligere deum.i.ꝙ amore concupĩe concupisco proximo di
lectionem qua diligat deum in se ꝛ propter se:vt.s̃. expo
sui.d.26.pz ergo q̃ño charitas hz tm̃ deum sub ratione
deitatis pro obo:q: et si inclinet ad dilectionem proximi
non iclinat ad dilectionẽ ꝓximi hñdo ipz ꝓ obo sisten=
do ibi:sed precise inclinat ad ħ vt ego diligã ꝓximuz di
ligere deum. ❡ Ibi. Cõtra hoc obĳciꝛ. Hic doc. instat ꝓ
bãdo:ꝙ eodẽ hĩtu non possũ me velle deũ ꝛ ꝓximum vel
le deũ:siue eodẽ hĩtu non possũ actu reflexo diligere me
diligere deum ꝛ actu q̄si reflexo diligere proximũ diligẽ
deum:pz q: sicut non possũ scire me scire deũ:et scire ꝓ
ximũ scire deuz:immo alio habitu scio me scire aliquid:
et alio scio proximũ scire aliquid:sic in proposito. ❡ Rñ.
doc.ꝙ actus super quem fit reflexio põt significare nomi
naliter vel verbaliter. Exemplũ primi. Intelligo intelle
ctionẽ meaz q̄ intelligo Fran. Et dicit ꝙ si intelligo.a.a=
liqua intellectione:illã intellectionem possum intellige
re alia intellectione:siue illa prima intellectio inhereat
mihi siue alteri. Exemplum primi.si habeo intellectionẽ
inherẽtẽ mihi qua intelligo lapidez:alia intellectione re
flexa possum intelligere illam:sic dicendo intelligo intel
lectionem lapidis. Si vero intelligerem lapidem intelle
ctione inherẽte Ioã.adhuc sup illam possum hꝛe actum
reflexum:q: alia intellectione intelligerem itellectionez
lapidis iherẽtẽ Ioã. Si ẜo act⁹ rect⁹ siue act⁹ sup quẽ
fit reflexio accipiatur verbalr:sicut cum dico intelligere
ꝛ tunc talis act⁹ hz suũ significatum:vt in supposito vel
vt ꝯcernẽtẽ suppositũ.i.ꝙ itelligere nõ p̃cise significat i
tellectionẽ sed itellectionẽ vt in supposito:ita ꝙ cuz dico
intelligo me intelligere lapidẽ:illd itelligere p̃cise sign̄at
itellectionẽ vt in me exñtẽ ꝛ silr cum dico intelligo Ioã.
intelligere:illud intelligere significat actum itelligendi
vt precise exñtẽ in Io. ꝛ si talis actus itelligẽdi sibi nõ i
existeret esset falsuz dicere.intelligo Io.intelligere.sed
nõ est sic de velle:q: possũ hꝛe actum reflexiuũ sup velle
Io. non soluz ꝓ p̃ñte:sed ẽt ꝓ futuro:vt cũ dico.volo Io.
velle currere.velle in Ioãne non significat actum volen=
di in ipso vt actu sibi inexñtẽ ꝛ ꝓ p̃ñte:q: ista ẽ vera.vo=
lo Ioãnẽ velle currere ꝓ cras:pz ġ ꝙ lz non eodẽ habitu
sciã deũ ꝛ sciã te scire deũ:tñ eodẽ habitu volo deũ ꝛ vo
lo te velle deum:ꝛ in ħ diligo te ex charitate:q: ẽm hoc
volo tibi bonũ iustitie:q: volo te diligere deum: que dile
ctio dei est bonũ iustitie:lz illud bonum iustitie velim ti=
bi amore ꝯcupĩe:sicut cũ concupisco Ioã. charitatem q̄
diligat deũ:charitas est bonũ iustitie q̃d tibi ꝯcupisco vt
diligas deũ:ꝛ ẽz hoc non assignaꝛ ꝓxim⁹ q̄ si scdz obm
charitatis.ita ꝙ charitas inclinet ad dilectionem dei si
stendo ibi tanq̄ i primario obo:ꝛ ad dilectionẽ ꝓximi
sistẽdo ibi tãq̄ in scdario:iclinat ġ ad dilectionẽ proxi=
mi nõ sistendo p̃cise i ꝓximo:sed dꝛ iclinare ad dilectio=
nõ ꝓximi q̄ten⁹ icliat:vt ego diligã ꝓximũ diligere deũ
siue vt ego diligã, dilectionẽ ꝓximo q̄ diligat deũ in se
ꝛ ꝓpter se:non poniꝛ ġ proxim⁹ obm p se scdariũ cha=
ritatis:sz oĩno vt q̄d accidentale:q: respicit ꝓximũ non
vt obm dilectũ p̃cise:sed vt q̄d potens condiligere mecũ
pfecte ꝛ ordĩate dilectũ ꝛ ad hoc eũ diligo ex charitate
.i.charitate iclinante vt ꝯdiligat deũ:ꝛ i hoc q̄si accñta=
liꝛ eũ diligo:puta nõ ꝓpꝛ eũ .s.sistẽdo ibi: sz ꝓpꝛ c obm
q̃d volo ab eo cõdiligi:ꝛ volẽdo hoc ab eo diligi volo sibi
simplr bonũ:q: bonũ iusticie:q̃d bonum iusticie est dile
ctio dei propter se quam volo proximum habere. Charitas respicit ꝓ=ximũ acci=dẽtaliter.

Ibi. De scdo dico. Hic doc. declarat quõ habi
tus charitatis põt stare sine dile
ctione proximi ex charitate:ꝛ quõ nõ. Et primo dicit ꝙ
ex negatiõe ꝯclusiõis nõ necessario sequẽtis p̃ncipiũ nõ
sequitur destructio principĳ:quia nõ omnis error in cõ
clusione destruit veritatẽ principĳ:sed bene error in cõ=
clusione necessario sequẽti p̃ncipiũ destruit ẜitatẽ illi⁹
principĳ:q: tunc veritas cõclusionis est ptialis veritas
pricipĳ:vt ptz a Doc.in prio.d.8.q.vl.sz nõ est sic qñ cõ
clusio tm̃ cõtingẽter sequiꝛ. Sic dicit i ꝓposito ꝙ ex ne
gatiõe dilectionis proximi nõ sequiꝛ destructio dilectio
nis dei. Et breuiter hic nota ꝙ charitas ex nã rei sic in

clinat ad dilectionē dei ꝙ negādo talē iclinationē ex cōsequnti hñet destrueꝛ charitatē ⁊ silr̄ charitas iclinat ad dilectionē ꝓximi mō p̄expofito. Dico ḡ p̄rio ꝙ loqndo d actib⁹ charitatis .s. de dilectiōe dei ⁊ ꝓximi cū dilectiōe dei .p̄t absolute stare nō dilectio ꝓximi: ⁊ hoc siue ꝯdictorie siue cōtrarie. ꝯdictorie nō diligēdo ꝓximū: qꝛ nō dilectio ꝓximi ⁊ dilectio ꝓximi ꝯdicūt: cōtrarie odiēdo ꝓximū: qꝛ odiū ꝓximi ⁊ dilectio ꝓximi opponunꝛ cōtrarie. De pō ḡ dei absoluta possū ꝟe diligē deū ex charitate ⁊ tñ cū hoc odio hr̄e ꝓximū. Scd̄o dico ꝙ loquendo de pō dei ordiata cū dilectiōe dei ex charitate nō stat odiū ꝓximi: qꝛ de⁹ dedit p̄ceptū de diligēdo ꝓximū. Tertio dico ꝙ hñs charitatē ex nā rei ꝟe iclinātē ad dilectionē dei ī se ⁊ pp se: ⁊ si actu nūq̄ diligeret deū: talr̄ negatio dilectiōis nō destrueret formlr̄ charitatē: sꝫ tm̄ demeritorie: nā cuꝫ hītu charitatis de pō dei absoluta pōt stare nō dilectio dei: nō posset tñ de⁹ de pō absoluta dispensare ꝙ hñs charitatē iclinātē ad dilectionē dei pp se nūq̄ vtaꝛ tali iclinatiōe charitatis: qꝛ tūc de⁹ ageret ꝯtra se: nō em̄ p̄t dispēsare ꝯtra p̄cepta iuris nāe stricte sūpti vt ifra patebit .d. 37. sed dilectio dei sup omnia saltem ꝓ aliq̄ tp. ptīet ad p̄ceptū iuris nāe. Qrto dico ꝙ hñs charitatē iclnātē ad dilectionē: ⁊ hoc ex nā charitatis: siue ex naꝛa rei: (qꝛ iclinat ad deū amādū nō priuate: vt .s. dixi) de pō dei ordinata nō vtendo tali inclinatiōe charitatis: de⁹ destruit illā: tñ de pō dei absoluta posset stare odiū ꝓximi cū ipsa charitate: pꝫ qꝛ si actus odij non repugnat actui charitatis: multo minus nec hītui. cum ergo odiū proximi nō repugnet dilectioni dei in se: multo minus repugnabit hītui charitatis iclinantis ad dilectionē dei ī se: ⁊ sic de⁹ de pō absoluta posset bñ dispensare q̄ hñs charitatē iclinātez ad dilectionē ꝓximi nūq̄ vtaꝛ charitate ſm talē inclinationē: qꝛ posset de⁹ dispēsare ꝙ nūq̄ diligat ꝓximuꝫ: qꝛ dilectio ꝓximi est tm̄ ex p̄cepto diuīo: sꝫ ñ posset dispēsare ꝙ q̄s odio hēat proximū: sic itelligēdo ꝙ nollet ꝓximū diligē deū in se ⁊ pp se: qꝛ de⁹ est obꝫ diligibile ab oīb⁹: sicut ḡ nō p̄t dispēsare vt ego nō tenear diligere deū: sic non pōt dispensare vt ego recte velim proximū nō diligere deum.

Quantum ad tertiū. Hic doc. declarat q̄s dicatur ꝓximus: ⁊ dicit ꝙ ꝓxim⁹ ē qlꝫ cuius amicitia est grata dilecto: vt .s. ab eo diligaꝛ non em̄ debeo sūme dilectū a me velle diligi ab aliq̄ cui⁹ dilectio nō ē sibi grata: ⁊ a q̄ nōvult diligi: qꝛ ḡ certuꝫ est btōꝝ dilectionē eē deo gratā: absolute debeo velle ipsū ab eis diligi: ⁊ qꝛ de q̄cūq̄ viatore signato ē dubiū: d̄beo hoc sibi velle ex ꝯdōne .s. si placet ei ab eo diligi: vel qñ placet ei ab eo diligi. Circa viatores: aūt in cōi: qꝛ semp supponēdū ē eē aliquos sibi gratos pōt hr̄i absolute actus volēdi deum ab eis diligi. Et ex dictis in .q. patent rōnes principales cum suis responsionibus.

Distin. 29. Qō vnica.

Circa distin. 29. querit Doc. Utrū qlibet teneaꝛ maxime diligē se p⁹ dū ex charitate an ex charitate/maiori affectu teneaꝛ se velle amare dū q̄ velit ꝓximū amare dū. ¶ Rñdet doc. ꝙ charitas ñ tm̄ ē p̄ncipiū tēdēdi ī deū actu recto. sed ēt est principium eliciendi actū reflexuꝫ respectu actus recti quo q̄s īmediate tendit in deū. i. ꝙ charitas nō tm̄ īclinat ad dilectionem dei in se ⁊ propꝛ se: sed ēt inclinat ad oēm actum reflexū quo quis vult nō tm̄ se diligere deum. sed etiā quo vult alios diligere deū: ita ꝙ ille actus reflex⁹ nō intelligitur tm̄ reflecti sup dilectionē dei p̄ntem ⁊ actu inexistentē: sed ēt intellr̄ reflecti sup dilectionem futurā. Exemplū primi. si petrus actu diligit deum: tūc si diligo Petruꝫ actu diligere deum: talis dilectio reflectitur super dilectionem p̄ntē petro inexñtem. Si ꝟo actu non diligeret: adhuc pōt reflecti: sic volo Petrum diligere deū pro die dñico: ⁊ tūc talis voltio reflectiꝛ super dilectiōem futuram. Et in hoc act⁹ reflexus volūtatis spālīter differt ab actu reflexo intellect⁹: qꝛ itellc̄s cōiter nō reflectitur nisi sup actū actu inexñtē ⁊ p̄ntē: vt si dicerem sic. Scio petrū intelligē lapidē nō posset reflecti nisi sup intellectionē actualē ⁊ p̄ntē. vt .s. dixi .d. 28. Hoc premisso probat Doc. intentuꝫ principale .s. ꝙ hñs charitatem teneatur magis se diligere post deum q̄ ꝓximū: ⁊ rō est: qꝛ qñ charitas inclinat ad plures actus eiusdē rōnis eliciendos: magis inclinat ad actum dilectionis immediate eliciendum a supposito hñte illam charitatem q̄ ad actum eliciendum a supposito non hñte eandem charitatem. Sed ex dictis in .d. 28. de pōa dei ordiata quilibet tenetur vti charitate eo modo quo inclinat: quia ḡ maxime inclinat ad dilectionem dei in se ⁊ propter se: ideo hñs charitatem maxime tenetur elicere actum dilectionis dei in se ⁊ ꝓpꝛ se: ad quē actū charitas maxime iclinat: qꝛ ēt ipsa inclinat ad dilectionem proximi quilibet hñs charitatem tenetur diligere proximum post deum modo preexposito vel saltem tenetur non odire sibi dilectionem dei. vt patebit infra .d. 30. Cum ergo magis inclinet a sui dilectionem q̄ ad dilectionem alterius sequitur. ꝙ hñs charitatem magis tenetur se diligere q̄ proximum. i. magis teneꝛ se velle digliere deū propter se q̄ velle proximum diligere deū. Sꝫ an teneatur elicere actum positiuū reflexum vel respectu sui vel respectuꝫ ꝓximi: ita ꝙ hñs charitatē ⁊ dilectionem dei: an mō teneatur velle illā dilectionē vel velle se diligē deū: hoc ideꝫ dico de ꝓximo. Dico. ꝙ q̄uis charitas iclinet ad hmōi actū reflexū: tñ nō appet p̄ceptū vt q̄s tēeaꝛ elicere actū reflexū siue respectu sui siue alterius: sꝫ bñ ex p̄cepto diuino qlꝫ teneꝛ nō elicere actū oppositū illi actui reflexo: puta dilectioni ꝓximi: nā isti actus velle me diligere deū ⁊ nolle me diligere deū opponuntur cōtrarie: et silr̄ velle proximum diligere deū et nolle proximū diligere deuꝫ opponunꝛ ꝯrie: ⁊ sic ex charitate teneꝛ non elicere actū nolitiōis siue odij: ⁊ hec omnia clare patēt in .d. 30. ¶ Ibi. Hoc ꝯfirmaꝛ. Per hāc cōfirmationē ꝓbat Doc. q̄ hñs charitatē teneꝛ magis se q̄ proximū diligere: qꝛ rō maioris dilectiōis est rō bonitatis ⁊ vnitatis q̄ sūt rōnes diligibilr̄ post deū q̄ est bonū īfinitū in q̄ est ꝑfectissia rō bōitatis ī hñte charitatē occurit alia rō maxia: s. vnitatis q̄ ē ꝑfecta idēptitas. igiꝛ qlꝫ īclinaꝛ nālr̄ ad dilectioneꝫ sui post bonū īfinitū: īclinatio aūt nālis ē recta. Uult dicere doc. ꝙ bonitas obi ⁊ vnitas persone diligētis sunt rōnes q̄re idē obꝫ sit magis diligendū. Et qꝛ ꝑsona hñs charitatē ē magis sibi idē q̄ cuicūq̄ alꝛi: iō ſm rectā rōnē magis se teneꝛ diligere ⁊ velle sibi bonū maxie bonū iusticie (q̄le est dilectio dei) q̄ teneaꝛ illud velle alꝛi: nā adhoc ē īclinatio nālis. qlꝫ .n. pl⁹ nālr̄ diligit se ⁊ sibi appetit bonū q̄ alꝛi: qꝛ īclinatio nālr̄ sp est recta. i. ꝙ de se nullā īcludit īrectitudinē. ⁊ lꝫ aliqñ nos recte velim⁹ ꝯ nālē inclinationē: sicut q̄s recte vult mortē q̄ tñ ē ꝯ nālē īcliationē: hoc tñ nō ē qꝛ nālr̄ īclinatio nō sit recta: sꝫ h̄ iō est qꝛ de⁹ obligat nos aliqñ agē ꝯ nālē īclinationem ad mai⁹ nr̄m meritū: ⁊ iō oīs nālr̄ īcliatio subest regulr̄ volūtatis diuine. a l̄s .n. ſm nālē īclinationē recte agit: dūmō volūtas diuia oppositū īclinatiōi nāli nō p̄cipiat agēdū: et qꝛ vt appet volūtas diuia ñ p̄cipit oppositū īcliatiōis nālis q̄ q̄s īclinaꝛ ad diligēdū se magis q̄ ꝓximū: iō sequēs talē nālē īclinatiōeꝫ recte ⁊ ordiate magis diligit se q̄ ꝓximū Et sic pꝫ ista ꝯfirmatō. ¶ Si dicaꝛ: ꝙ ex hac ꝯfirmatiōe vr̄ seq̄ ꝙ hñs charitatē magis teneaꝛ diligere ꝓximū meliorē: puta angelū q̄ seipꝫ: si .n. vnitas diligentis ⁊ bonitas obi diligibilis sūt rōnes magis diligēdi: tunc ex dictis doc. .s. d. 27. qñ bonitas obi diligibilis sup excedit vnitatē diligētis: tūc talis bonitas recompēsat defectū vnitatis. Cū ḡ bonitas angeli sit multo maior q̄ bonitas ⁊ vnitas diligētis: seq̄tur ꝙ magis teneꝛ diligere angelū. ¶ Dico breuiꝛ ꝙ h̄ nō est veꝝ de q̄cūq̄ bonitate: sed tm̄ de bonitate a q̄ actus diligēdi essentialiter depēdet q̄ tm̄ essētialr̄ depēdet a supremo bono: vt .s. exposui .d. 17. et sic tale supremū bonum recōpensat.

Ad argumēta principalia. Arguit primo doc. ꝙ qlꝫ nō teneaꝛ magis se diligere post deuꝫ: qꝛ .9. eth. c. 9. vitupaꝛ amator sui. Est in q̄t q̄stio. Utrū q̄s seipꝫ amare dꝫ maxie an aliū quēdā: increpāt .n. q̄ seipos maxie amant. ⁊ q̄si turpe sit amatorez sui appellāt. Urq̄ īprobus sui cā facere oia: et multa alia ibi dicit. ¶ Rñdet doc. ꝙ ph̄s ibi loq̄ꝛ tm̄ de amore inordinato q̄ quis se īmoderate et iordinate diligit. ⁊ talis amor est vitupabilr̄ de q̄ amore īmoderato sui vide q̄ ꝓlixe dicit do. ī. 2. d. 6. q. 2. ¶ Scd̄o arguit aucte Ere. I

hoīm.sup illd Luce.Misit illos binos:nemo inqt ad se ipm pprie charitatem hr̄e dr:sed dilectio in alteꝝ tendit vt charitas dici possit. ¶Dicit doct.ꝙ ly in alterū nō dz itelligi p̄cise p prio:sz dz itelligi p bono īfinito: ad quod tēdit dilectio:ꝛ sic oīs diligēs se ex charitate diligit se ī ordie ad bonū infinitū:qꝛ diligit in se actuz illū vel hitū quo tēdit ī illud bonū:ꝛ in hac dilectione tendit in alteꝝ:qꝛ in deū tāq̄ in p̄ncipale obiectū actꝰ: ꝛ tñ ad se hz charitatē siue actū dilectiōis sz nō vt ad obiectū simpl'r:sz vt ad obiectū primū nō ibi sistēdo vt s̄.dixi:sz vt ordinatū ad obiectū vltimum quod ab eo est distinctum.

¶Distinctionis.30. Questio Unica.

Circa dist.30.querit doc. an sit necesse ex charitate diligere inimicum. Ista.q.de se est satis facilis nec īdiget alia expōne:nisi qꝛ forte possēt eē aliq̄ dubia:vz de actu positiuo diligēdi inimicū:loq̄ndo de dilectione q̄ q̄s vult primū diligere deū:q̄ etiā vult prio necia ad dilectionē dei.Et breuit' dt doc. ꝙ viator non tenet primū sic diligere: qꝛ nec tenet de eo cogitare:qꝛ si esset aliquis ita occupatꝰ circa ꝯtēplationē dei:ꝙ nūq̄ cū plena deliberatōe cogitaret de primo:tūc ex q̄ non tenet cogitare:nec ēt actu positiuo tenet eū diligē:ꝛ dt cū plena deliberatiōe:qꝛ lz aliqñ ipsi cōtēplāti deū occurreret primꝰ ꝛ aliqual'r de eo cogitaret:nō tñ ex plena deliberatiōe cogitaret:q̄ p̄supponit saltē in nobis syll'm p̄fecte practiū:vt patuit in plo.q. vi.ꝛ in mltis aliis locis.Et addit ꝙ ēt posito ꝙ cogitet:nō tñ ē necesse elicē actū diligēdi circa ipz:qꝛ absq̄

Obiectio hoc pōt hr̄e circa finē actꝰ ordiatos:ꝛ circa ea q̄ sūt ad finē ꝯseq̄ndū necia. ¶Si dicat ꝙ vr̄ p̄ceptum dei obligās nos dilectionē primi actu positiuo:pz Deut.6. Diliges do.de.ꝛc.ꝛ post.ꝛ prim tuū sicut teipm:ꝛ multe essent ēt auctes hoc idē ꝯcludētes.Si.n.hec ē vna copulatiua.Diliges dn̄m ꝛc.ꝛ primū:ꝛ req̄rit vtrāq̄ ptē

Solo. esse verā:stati vr̄ seq̄ ꝙ si teneor diligere deū actu positiuo p aliqñ:vt.s̄.patuit.di.9.et.27.huiꝰ:seq̄r ꝙ etiā teneor diligere primū actu positiuo. ¶Dico breuiter ꝙ bñ teneor diligere deū aliq̄ tpe determinato:qd tp̄s determinatū est exp̄ssum ī scriptura sacra.s.Sabbata sanct.sicut expositū ē.s̄.di.9.ꝛ.27.ꝛ iō saltē q̄libz die dñico quilibz adultꝰ tenet diligere deū sup oia actu positiuo:sz respectu primi nō est exp̄ssum aliqd tp̄s ī q̄ q̄s teneat actu positiō ipm diligē:iō nō seq̄r ꝙ si p aliqñ teneor diligē deū actu positiuo:ꝙ sic ēt teneor diligē primū.Et si p aliqñ teneor diligere teneor p̄cise illo tpe diligere qñ appet euidēs necessitas:puta ꝙ primꝰ nō pōt sine ipo hr̄e sibi necia ad attigēd ad dilectionē dei: puta si ē infidelis ꝛ sine eiꝰ doctria nō possit cōuerti ad pitatē:vel si est malꝰ ꝛ sine eiꝰ correctiōe nō pōt cōuerti in bonū:qd tñ forte nūq̄ ꝯtigeret:tūc tenet q̄s ad velle bonū finale spūale ipsi primo:imo ēt tenet velle sibi bōa necia ad ꝯsequēdū finale bonū:ꝛ nō solū tenet velle hoc:sz ēt tenet exeq̄ opōne efficaci si adest facultas. Si g̃ est aliqd p̄ceptū de diligēdo primū actu positiuo dz p̄cise intelligi p tpe necessitatis mō p̄expositō.Teneor tñ nunq̄ elicere actū nolitiōis respectu vltimi finis ꝛ respectu eoꝝ q̄ sunt necia ad acquisitionē vltimi finis:teneor.n.sub p̄cepto pcti mortalis non odire primo dilectionē dei in se:nec simil'r odire necia prio ad acquirendū vltimū finē: qꝛ tale odiū ex p̄cepto diuino non potest stare cū dilectione dei in se:puta ꝙ quis diligat deū in se et ppt' se:ꝛ ex alia pte nollet primū diligere deū vl' nolle habere necessaria ad dilectionez dei. vel necia ad aq̄sitionē vltimi finis:nec sil'r tale odiū potest stare cū charitate:vt satis.s̄.patuit.di.28. ¶Ibi. Quātū aūt ad bona spūalia.Dicit doc.hic ꝙ q̄s tenet velle primo nō solū interiꝰ:sed ēt exteriꝰ efficacit' ī ope tenet.s.velle sibi bona spūalia spāl'r q̄tū ad hoc: ꝙ q̄lz tenetur orare deū sūmū p se ꝛ p tota ecclesia dei e tenetur velle istā orōnē valere bono ꝛ malo ad bona spūalia:sicut.n.esset malꝰ stomachꝰ q̄ nollet sustētationem suam valere sustentationi manꝰ:ita nō esset bonꝰ in ecclesia qui nollet bonū actum suū(si quē hz) valere omni mēbro eccl'ie:p q̄bꝰ deꝰ illū acceptat ꝛ p quanto pōt valere sibi ꝛ aliis. ¶Hic tñ bñ aduerte ꝙ nō vult doc. ꝙ q̄s actu positiuo teneat velle bona spūalia primo sigillatim ꝛ seorsum:loq̄ndo de prio:puta de isto vl' isto pticulari:nisi tm̄ in illo casu necessitatis supiꝰ expresso. Nec ēt itelligit ꝙ q̄s teneat velle bona spūalia primo actuali volitiōe:lz forte teneat velle volitiōe hituali. Et cū dt ꝙ spāl'r in orone tenet velle illā oronez valere bono ꝛ malo ad bonū spūale:hoc non dz intelligi de volitiōe actuali:ita ꝙ actu velit suam orōnē valere bono ꝛ malo ad bona spūalia.sed si tenetur: tenetur tm̄ velle habitual'r:tenet tñ nō elicere actū nolitiōis:ita ꝙ si nolit suā orōnē valere ī hoc mortal'r peccaret:vt pz p exēplū ibi positū.Et si dicat ꝙ ēt actu positiuo actuali tenet velle suā orōnē valere bono ꝛ malo:indr̄ent loquēdo de prio:tūc oz dicere ad vitādā ꝯdictionē(qꝛ.s̄.dixit ꝙ nō tenet diligere actu positiuo:ꝛ hic oppositū vr̄ dicere)ꝙ sicut ibi loq̄t de prio ī pticulari:puta isto vl' isto:ita sil'r hic loq̄ndo de prio pticulari nō tenet actu positiō velle sibi bōa spūalia:nisi in casu necessitatis posito. ¶Ibi.Sed de vita corpali forte tenet quis velle quo ad actū interiorē:ꝛ eā saluare simpl'r quo ad actuz exteriorem si non ad sit aliꝰ primus qui possit eū iuuare:puta si quis moreret fame vel in fluuio:ꝛ vnꝰ solus adesset qui posset eum liberare:et teneret forte nō tātū huic velle vitā sed vt eam habeat p viribꝰ laborare:vñ tñ pbetur ista tētio non videt manifestū ex scriptura: nec ex rōne.Hic tñ aduerte ꝙ semper Doc.loquit dubitatiue.Et posito ꝙ q̄s permittat primuz mori fame quem pōt iuuare. Dico ꝙ forte non peccat mortalit' si hoc non facit aliqua cupiditate:puta ituitu auaritie: sed precise hoc facit credendo ꝙ si moritur erit saluus: et hoc qꝛ credit eū esse iustū:vel si est malꝰ ꝛ pmittit eū mori hñdo hanc intentionē ꝙ meliꝰ est ipm mori q̄ vsq̄ in finē p̄seuerare in pctis.Et sic oms auctoritates q̄ vnr̄ cōtra hoc possent solui ꝙ oēs loquunt ꝙ tunc mortalit' peccaret si ītuitu alicuiꝰ auaricie potiꝰ permittit eū mori ꝛ fame perire:q̄ elemosynis adiuuare.Dicit tñ doc.ꝙ est piū laborare p vita primi saluanda:qꝛ supponendum est:si est bonꝰ ꝙ erit melior ꝛ valebit sibi ꝛ aliis sua bonitas:et si est malus supponendum est ꝙ corrigetur.hoc.n.est pie iudicare.s.int'pretari semp in melius qñ non est oppositum manifestū.Cetera patent.

¶Distin.31. Questio vnica.

Queritur circa.di.31.Utrū charitas maneat ī patria ita ꝙ nō euacuetur.

Respondet doc.primo ꝙ habitus cuiꝰ actꝰ est impol'is hēri in patria:si pōit frustra ponit:qꝛ illd dicit frustra esse quod ordinatur ad aliquid quod impossibile est haberi:cum ergo actus fidei non possit haberi in patria:patet qꝛ isti actus sunt icōpossibiles.s.clara visio deitatis et actꝰ credendi:vt osñsum est.s̄.di.24.per cōsequens ibi frustra poneret habitus fidei:qui precise inclinat ad actū credendi circa obiectum latens:non ꝙ latētia obiecti sit rō formalis obiecti fidei:sed tm̄ est quedā cōditio ꝯñs:vt.s̄.patuit di.23.ꝛ.24.Sil'r actus spei qui est desiderare bonū eternū abñs:non ꝙ abñtia sit rō formalis actus spei:vt.s̄. patuit.di.26.talis actꝰ non erit ī p̄ria:qꝛ tūc p̄fecte habet bonū īfinitū actū p̄fecte pñs:ꝛ pbat p dictū Pauli:qꝛ spes que vr̄ non est spes:ꝛ accipit ibi spem non p habitu spei nec pro actu:sed pro obiecto ipsius spei.ꝛ vult dicere ꝙ circa obiectum sepatū non pōt esse actus spei si tale obiectū est pñs.si g̃ actus spei non pōt eē in patria:sequit ꝙ nec hitꝰ:qꝛ tūc frustra poneret. ¶Si

Solēnis q̄stio.

dicat.ꝙ licet actus fidei et actus spei non possint haberi in patria:non tñ sequit ꝙ si habitus essent ī patria essent frustra:quia etiam in patria erūt aliqui sensus sine suis actibus:vt patet de sensu gustꝰ:et sil'r de pō nutritiua:qui tñ non ponuntur frustra. ¶Dico ꝙ si illi sensus essent precise ppt' actꝰ ꝙ si illi actꝰ essent impossibiles:illi sensꝰ eēnt simpl'r frustra:sed qꝛ nō ponūt precise propter actus:sed ppter p̄fectionē nature in se:iō nō ponunt frustra posito ꝙ nūq̄ possint haberi actus. Et principalit' sunt ppter perfectionē et decorē nature in se.vt pz a doc.in.4.di.49.Sz in pposito habitꝰ

Obiectio. Solutio.

non ponunẽ ĩ potẽtiis nisi p̃cise ꝑpẽ act⁹: vel vt .s. act⁹ potẽtiaꝝ sint ꝑfectiores: vel vt ꝑ eos pōt ꝓmpte et faciliter eliciant actus. ¶ Si itez dicaẽ ꝙ ponĩẽ fides infusa ĩ intellectu vt ip̃z ꝑficiat in actu p̃mo: vt pꝫ a doc. s̃. di. 23. ꝛ simpl'r ponĩẽ spes in voluntate vt ip̃am perficiat in actu p̃mo. vt patuit. s̃. d. 26. ꝛ ꝯñs nō ponunẽ p̃cise ꝑpẽ act⁹ scd̃os. Et sic non essent frustra in p̃ria: sicut nec nūc sunt frustra in via si sint sine actib⁹. ¶ Dico ꝙ aliud est ꝑficere aliq̃d absolute: ꝛ ꝑficere vt ĩ actu primo: perficere .n. in actu p̃mo est reddere p̃ncipiū operatiuū magis dispositū ad operandū vt. s̃. declaraui: ꝛ sic isti hīt⁹ precise ꝑficiūt potẽtias in ordine ad actus: vt ibi exposui. ¶ Ibi. Sed hic ē vnū dubiū. An .s. iste ꝟtutes. vꝫ fides ꝛ spes euacuenẽ in p̃ria: q̃ꝛ succedūt eis aliqua incōpossibilia. ¶ Dicit p̃mo doc. ꝙ non est necesse ponere ꝙ istis habitibus succedāt in p̃ria aliqui habitus: puta ꝙ habitui fidei qui inclinat ad actū credendi succedat in patria aliquis hīt⁹ p̃cise inclinans ad actū videndi: et habitui spei q̃ tm̃ inclinat ad actū sperandi succedat in p̃ria aliq̃s habit⁹ qui inclinet ad actū tẽtionis: q̃ꝛ habit⁹ ponunẽ in potentia, vt ꝓmpte ꝛ faciliter operetur: sꝫ in p̃ria erit ꝑfectissime disposita. Declaro tñ aliqualiter hanc l'ram cū dicit. non est necessariū ponere aliquē habitū in p̃ria creatū ĩ ip̃a aĩa qui sit p̃ncipiū videndi vel tenendi obiectū saltē aliū nisi charitatem. vult dicere ꝙ ip̃a potentia in p̃ria puta intellect⁹ pōt clare videre deū sub rōne ꝓpria sine aliquo habitu vt. s̃. ōñsum est de intellectu aĩe xp̄i. di. 14. ita ꝙ habit⁹ ille non ponitur necessario req̃ri ad actū vidēdi nec vt cā totalis: nec vt ꝑtialis. vt ibi patuit. et hoc q̃ntū ad substantiam actus: lꝫ potẽtia sine habitu non possit actū ita ꝑfectū elicere sicut cū hītu. vt. s̃. patuit. di. 13. 14. 23. 24. ꝛ. 27. et plixius. in. 1. di. 17. Et qd̃ d't saltē aliū nisi charitatē: hoc non debet referri ad hītum fidei sic ꝙ fides possit esse in patria cum actu suo q̃ꝛ hoc est simpl'r ipossibile: sed dꝫ referri ad habitū spei: q̃ꝛ respectu tentionis non videẽ necessariū ponere aliū habitū ab habitu spei: vt infra patebit: ita ꝙ ipse hīt⁹ spei vt hꝫ obiectuꝫ abñs sit principiū actus sperandi: et vt habet obiectū pñs sit principiū actus tentionis: sicut etiā et charitas vt in via est tm̃ p̃ncipiū act⁹ merendi: ꝛ vt in patria vbi hꝫ obiectū pñs est p̃ncipiū ꝑfecte fruitionis. ¶ Sequitur. Q̃ꝛ habitus non ponĩẽ in potentia nisi ad facilitandū et habilitandū potẽtiā ad eliciēdū actū: ꝛ hoc tenēdo ꝙ habitus non sit cā partialis actus: quia tunc habitus nō tm̃ ponereẽ ꝓpter habilitatē potẽtie: sꝫ ponereẽ ꝑpẽ maiorē ꝑfectionē act⁹. vt pꝫ a doc. in. 1. di. 17. ¶ Sequitur. Vel saltē in intellectualibus vt obiectuꝫ sit pñs intellectui vt intellect⁹ possit ꝓmpte operari circa illud qd̃ non posset si obiectuꝫ esset in quolꝫ actu de nouo adipiscēdū siue attingendū. ¶ Si dicaẽ hic ꝙ ꝑ nullū habitū hẽ pñtia obiecti in rōne obiecti. vt pꝫ a doc. ĩ. 1. di. 3. et in. 2. dist. 3. et tñ hic vult ꝙ habeatur ꝑ hītū pñtia obiecti. ¶ Dico ꝙ bñ verū est ꝙ nunq̃ꝫ obiectū ĩ ratione obiecti actu ĩtelligibilis est pñs pōe ꝑ aliquē habitū sic intelligendo ꝙ hīt⁹ sit rō formalis pñtie obiecti vt actu intelligibilis: q̃ꝛ qd̃ est sic rō talis pñtie est etiā rō causandi saltē ꝑtial'r noticiā talis obiecti: vt pꝫ de spē intelligibili: de quo vide doc. in. 1. di. 3. q. 6. 7. et 8. et di. 17. et in. 2. di. 3. q. 9. 10. et. 11. Et q̃ ibi notaui et exposui. Sed in ꝓposito cū d't doc. ꝙ per hītū hẽ pñtia obiecti non loquiẽ de pñtia absoluta obiecti sub illa .s. rōne qua obiectū est actu intelligibile: sꝫ d'r esse pñs ꝑ habitū quo ad facilitationē et ꝓmptitudinē operandi. i. ꝙ sicut intellect⁹ per spēm intelligibilē d'r hẽre obiectū pñs in rōne obiecti actu ĩtelligibilis: q̃ꝛ .s. talis spēs ē ꝑtialis cā causandi noticiā illi⁹ obiecti: sic ꝑ hītū dicitur hẽre obiectū pñs: q̃ꝛ ꝑ illū pō facili⁹ operaẽ circa obiectū: ꝛ hoc est qd̃ d't. ¶ Ibi. Q̃d si succedāt aliq̃ act⁹. nūc doc. declarat quō act⁹ succedētes actibus fidei ꝛ spei: lꝫ repugnēt formal'r actib⁹ quib⁹ succedūt (q̃ꝛ isti actus nō stāt simul .s. act⁹ fidei ꝛ clara visio) nō repugnāt hītibus: ꝛ sic in p̃ria de pō dei absoluta pñt esse hītus fidei et spei: ꝛ sil'r pñt esse isti act⁹ .s. clara visio et firma tẽtio et ꝙ nō repugnēt ostēdit: q̃ꝛ paul⁹ in raptu habuit actū visionis et tñ nō erat in eo euacuat⁹ habitus fidei

Sed adhuc restat aliud dubiū circa obiectum istaꝝ ꝟtutū. hic doc. arguit ꝓbando ꝙ idē habit⁹ spei ꝛ fidei possint remanere in patria: et nō tm̃ illi hīt⁹: sed ēt act⁹ illoꝝ: pꝫ q̃ꝛ ex quo de⁹ sub rōne deitatis ponĩẽ obiectū fidei: vt. s̃. pꝫ. d. 23. ꝛ. 24. ꝛ idē ponĩẽ respectu hīt⁹ spei: vt. s̃. pꝫ. d. 26. seq̃ẽ ꝙ hītus respiciētes tale obiectū possint manere q̃ꝫdiu rō formalis obiecti manet eadē ꝛ oĩno ĩuariata: ex q̃ ḡ isti hītus hñt in p̃ria idē obiectū sub eadē rōne formali qd̃ hñt ĩ via: seq̃ẽ ꝙ sicut manēt in via ita ꝛ manere pñt in p̃ria: et nō tm̃ isti hītus: sed ēt act⁹ illoꝝ: pꝫ q̃ꝛ act⁹ fidei vt ĩ via hꝫ deū sub rōne deitatis ꝑ obiecto: vt. s̃. patuit. d. 23. ꝛ. 24. et sil'r act⁹ spei: vt. s̃. ōñsuꝫ ē. d. 26. cū ḡ hēant ĩ p̃ria idē obiectū sub eadē rōne formali qd̃ hñt ĩ via: sequiẽ ꝙ act⁹ fidei ꝛ act⁹ spei pñt eē in p̃ria. ¶ Ibi. Preterea sic ꝛc̃. Hic doc. spāl'r arguit de spe: ꝓbādo ꝙ idem hīt⁹ spei possit manere ĩ p̃ria: q̃ꝛ idē hīt⁹ pōt eē q̃ ĩclinet ad desiderādū abñs ꝛ ad amandū pñs: cū ḡ hītus spei inclinet ad desiderādum bonū abñs: ille idē inclinabit ad amandū bonū pñs. ¶ Rñdet doc. ꝙ respectu vni⁹ ꝛ eiusdem obiecti et sub eadē rōe formali cōsiderari pñt esse plures actus: nō tm̃ eiusdē spēi differētes ẜm min⁹ et magis ꝑfectū: sed ēt pñt esse plures act⁹ alteri⁹ et alteri⁹ spēi dr̃entes ẜm media ꝛ extrema ĩ eodē gñe: et ꝑ ꝯñs respectu dei sub eadē rōne: formali cōsiderati: non tm̃ pñt esse act⁹ cognoscēdi ꝛ act⁹ diligēdi spē dr̃entes: sed pñt esse disticti actus cognoscendi adinuicē spē distincti: ꝛ sil'r pñt esse plures act⁹ diligēdi idē obiectum spē disticti: ꝛ hoc ꝓbat: q̃ꝛ alia ꝛ alia pñtia obiecti: siue alia ꝛ alia approximatio obiecti ad pōm pōt ꝑtial'r cāre aliū et aliū actū spē distictū respectu eiusdē pōe: cui al'r ꝛ al'r approximaẽ: ꝛ pꝫ per exēplū: q̃ꝛ ignis remotus ꝓducit calorē remissuꝫ: ꝛ ꝓpiquus intēsum: ꝛ sic ꝓpter aliā ꝛ aliā approximationē ignis cātur calor magis et min⁹ ꝑfect⁹. ¶ Hic tñ aduerte ꝙ doc. suppōit hic ꝙ obiectū btificū si est in se pñs tm̃ ꝑtial'r ꝯcurrit ad actū visiōis: ꝛ sic visio btifica simẽ cātur ab obiecto btifico vel supplēte vicē obiecti btifici ꝛ ab ĩtellectu btĩ: tñ talis visio q̃ꝫuis depēdeat ab ĩtellectu ꝑtial'r: hꝫ tñ vnitatē specificā p̃cise ab obiecto: ꝛ quō hoc: vide q̃ exposui sup. 2. doc. d. 3. q. 10. ¶ Aduerte ēt ꝙ cognitō abstractia quā ꝑ nūc voco oēꝫ cognitonē vñcunq̃ꝫ cātā: aliā .s. a pñtia obiecti in se differt spē a cognitiōe ĩtuitiua eiusdē obiecti: vt pꝫ a doc. in. 2. d. 25. Nec pōt assignari alia cā nisi ꝙ obiectū vt ĩ se pñs nō pōt cāre noticiā sui nisi ĩtuitiuā ꝛ spē distictā a cogñe respectu eiusdē obiecti nō pñtis in se. ¶ Sꝫ dubitaẽ quō idē obiectū sub eadē rōne formali possit cāre aliū ꝛ aliū actū respectu eiusdē pōe: vt p̃cise consideratū ẜm aliā ꝛ aliā approximationē: q̃ꝛ maior vel minor approximatio ad pōm non v'r cē cā alterius ꝛ alteri⁹ act⁹ spē distincti: pꝫ de igne magis v'l min⁹ approximato eidē passo: q̃ nō cāt aliū ꝛ aliū calorem spē distictum in passo cui magis vel min⁹ approximaẽ. Tū etiā: q̃ꝛ doc. d't in. 1. di. 1. q. 4. ꝙ maior vel minor approximatio obiecti nō variat actū. ¶ Dico breuiter ꝙ doc. hic nō loquiẽ absolute de maiori ꝛ minori approximatiōe: sed loquiẽ de alia ꝛ alia approximatiōe alteri⁹ ꝛ alteri⁹ rōnis. Est .n. vna approximatio obiecti ad pōm real'r ꝛ real'r pñtialis. ꝛ ẜm talē approximationem natū ē obiectū cāre tm̃ noticiā sui ĩtuitiuā: q̃ notitia intuitiua pōt esse ꝑfectior ꝛ imꝑfectior ẜm ꝙ obiectū magis vel min⁹ ē pñs. Loq̃ndo ḡ de hac approximatione maiori vel minori: obiectū magis vel min⁹ cōiūctū pōe nō cāt act⁹ spē distinctos: sed tm̃ eiusdē rōnis. Est etiā alia approximatio obiecti: q̃ ē alteri⁹ rōnis ab alia approxiatōe: ꝛ ē qñ obiectū nullo mō ē ĩ se real'r pñs pōe: sꝫ tm̃ pñs ĩ aliq̃ repñtatiuo: sicut qñ ē tm̃ pñs ĩ spē itelligibili: ꝛ tūc pōt dici magis vel min⁹ approxiatū ẜm ꝙ magis vel min⁹ fit pñs ĩ aliq̃ repñtatiuo. Exēplū. Si .n. albedo habeat in intellectu meo spēm intelligibilē itē sam vt. 4. ꝛ in alio intellectu habeat spēm itēsam vt. 8. tūc intellectui hñti spēm vt. 8. d'r magis approximata in rōe obiecti actu ĩtelligibilis: ꝛ vt sic magis v'l min⁹ approximatū est tm̃ natū cāre act⁹ cognoscēdi eiusdem spēi: ita ꝙ oēs cogñes eiusdē obiecti sic magis vel minus approxiati sunt eiusdē spēi: et nō differūt nisi sicut magis ꝛ min⁹ ꝑfectū in eadē spē: q̃ꝛ si magis approxiatū / cognitio erit ꝑfectior: si min⁹ / erit imꝑfectior. Nō dico tñ ꝙ tales actus cognoscēdi sint imediate cāti ab obiecto: sed p̃cise cānẽ a spē intelligibili: (si obiectū hꝫ spēꝫ ĩtelligibilē) vt a cā ꝑtiali vt pꝫ a doc. in. 1. d. 3. q. 6. 7. ꝛ. 8. ꝛ. d. 17. ꝛ ĩ. 2. d. 3. ꝛ ĩ q̃li. Si ꝟo ñ hꝫ spēꝫ ĩtelligibilē ip̃m repñtantē: sufficit ꝙ talis cognitio possit causari a supplēte vicē spēi: sicut de⁹ sub rōne deitatis posset abstractiue cognosci per spēm intelligibilem infusam a deo: vt pꝫ a doct. in. 2. d. 3. quest. 9. potest ēt cognosci

Alia obiectio bona.

Solo.

Appens cō tradictio.

Cōcordantia.

Dubitatio nobilis.

Rñsio. Approximatio duplex.

ↄ supplētevicē spēi intelligibilis:q2volūtas diuina pos
set īmediate causare notitiā distinctā abstractiuā ipsiꝰ
deitatis. ¶ Aduerte etiā ꝙ oēs notitie eiusdē obiecti
Notabile ꝓpulchꝛuz — nō in se p̄ntis semꝑ sunt eiusdē rōnis vn̄cūqȝ causenꝫ si
ue ab obiecto in se nō p̄nte:siue a spē intelligibili illiꝰ:
siue a supplēte vicē vel spēi intelligibilis vel obiecti vt
absentis:siue quocūqȝ alio mō causeꝫ:ꝛ hoc est:q2 obie
ctū in se realr̄ nō p̄ns nullo mō est natū causare notitiā
sui aliā ꝛ aliā nisi p̄cise eiusdē rōnis:supplēs ḡ in hocvi
cē talis obiecti nō pōt causare notitiā eiusdē obiecti:
nisi p̄cise eiusdē rōnis cū illa q̄ esset causata ab obiecto
absente. Silr̄ dico de notitia intuitiua ꝙ oēs notitie ī=
tuitiue eiusdē obiecti sūt p̄cise eiusdē rōnisvn̄cūqȝ cau
senꝫ:siue īmediate ab obiecto in se p̄nte:siue a supplēte
vicē obiecti p̄ntis. Ex his manifeste pȝ quō obiectū s̄ȝ
aliā ꝛ aliā approximationē.s.alteriꝰꝛ alteriꝰ rōnis cau
sat partialr̄ actū alteriꝰꝛ alteriꝰrōnis:pȝ etiā quō idez
obiectū s̄m aliā ꝛ aliā approximationē eiusdē rationis
causat tm̄ actū eiusdē rōnis. Et cū dicitꝫ de igne pȝ rn̄=
sio:q2 ignisvt causat aliū ꝛ aliū calorē eiusdē spēi dici
tur magisvel minus approximari s̄m approximationē
eiusdē rōnis:pȝ q2 ignis nō causat calorē magisvel mi
nus ꝑfectū nisivt realr̄ p̄ns. ¶ Ad instātiā doc.dico ꝙ
Doc.ibi loquiꝫ devariatiōe actꝰ q̄tū ad necessitatēvel
cōtingētiā:ita ꝙ obiectū si est minꝰ approximatū:si nō
causat actū necessario:nec etiā maxie approximatū ne=
cessario causabit:ꝛ hoc verum est. ¶ Dicit etiā Doc.ꝙ
idem obiectum sub eadem ratione formali comparatuz
voluntati causat fruitionis actum alium ꝛ alium spe=
cie s̄m ꝙ magis vel minus approximaꝫ volūtati:ꝛ hoc
tenēdo ꝙ obiectum saltē partialiter concurrat ad actū
volūtatis: vel notitia illiꝰobiecti:vt aliqualiter videꝫ
tenere Doc.in.2.d.25. Si ponaꝫ ḡ obiectū ī se presens
cā partialis fruitōis. Dico tūc ꝙ idē obiectū vt magis
vel minꝰp̄ns ī se semꝑ causabit actū fruēdi eiusdē spēi:
si etiā actꝰfruēdi īmediate causenꝫ a supplētevicē talis
Solennis expositio. — obiecti in se p̄ntis erūt eiusdē rōnis cū actibꝰ causatis
īmediate ab ipso p̄nte. Si v̄o teneaꝫ ꝙ notitia intuiti=
ua sit cā partialis actꝰ:tūc dico ꝙ oēs actꝰ fruēdi sunt
partialr̄ causati a notitia intuitiua eiusdez obiecti siue
cāti a supplētevicē talis notitie erūt eiusdē rōnis:ꝛ di=
cereꝫ tūc obiectū esse magisvel minꝰp̄ns volūtati s̄ȝ ꝙ
notitia eiꝰintuitiua esset ꝑfectioꝛ vel impfectioꝛ. Sive
ro obiectū nullo mō sit ī se p̄ns.i.ꝙ nullo mō intuitiue
cognoscaꝫ sȝ tm̄ abstractiue:tūc dico ꝙ oēs actꝰfruen=
di:siue ab obiecto sic ab̄nte sint causati:siue a notitia
abstractiua eiusdē obiecti:siue a supplētevicēvel obie=
cti absentisvel notitie abstractiue:sunt eiusdē speciei
specialissime. Ex his pȝ quō obiectū btı̄ficū:vt est alr̄ ꝛ
alr̄ approximatūvolūtati approximatiōe.s.alteriꝰꝛ al=
terius rōnis causat actꝰfruēdi alterius spēi:ꝛ dic pari=
formiter sicut dixi de obiecto approximato intellectui.
Et hāc expositionē bene aduerte:ꝛ pōdera q2 ad mul=
ta valet. ¶ Ibi. Quātum ad aliȝ qȝ tangiꝫ de spe. Hic
Doc.ponitvnā ↄclusionē possibilē.s.ꝙ pōt esse vnꝰ ha=
bitꝰ p̄cise inclinās ad bonū eternū vt ↄueniēs nature q̄
habitꝰpōt esse cōis alicui p̄cise inclināti ad idē bonum
cōueniēs naturevt absens:ꝛ alicui p̄cise inclinanti ad
illȝ bonūvt actu p̄ns:ꝛ addit ꝙ si habitui cōi possit in=
esse actꝰ:puta ꝙ pō h̄ns talē habitū possit vti illo cau=
sando actū ad quē p̄cise inclinat:tūc pō h̄ns talē habi=
tū posset elicere actū circa bonū cōueniēs nature abso=
lute ↄsideratū.i.nō cōsideratū nec sub rōne qua absens
nec sub rōne qua p̄ns:ꝛ talis habitꝰposset esse in via et
in p̄ria q2 tm̄ inclinaret ad bonū ↄueniēs nature ī se ab
solute:sȝ talis habitꝰ nō poniꝫ habitꝰ spei:q2 habitus
spei tm̄ inclinat ad bonū cōueniēs nature sub rōne qua
ab̄ns:vt supra dixi.nec silr̄ talis habitꝰ cōis ē succedēs
habitui spei:q2 talis succedēs(si tn̄ succedit)p̄cise incli
nat ad bonū cōueniēs nature sub rōne q̄ p̄ns. Et sic rn̄=
dēdo ad dubiū:si intelligaꝫ ꝙ idē habitꝰ inclinet ad de
siderādū bonū ab̄ns sub rōne q̄ ab̄ns ꝛ ad amādū bonū
p̄ns sub rōne q̄ p̄ns talis habitꝰ non videꝫ possibilis:si
v̄o ponaꝫ habitꝰq̄ inclinet ad desiderādū bonū conue=
niēs nature ꝛ ad amādū illȝ cōsiderādo tale bonū in se
absolute nō sub rōne q̄ ab̄nsvel p̄ns:sȝ p̄cise sub rōne q̄
bonū ↄueniēs nature:talis habitꝰ posset poni manere
hic ꝛ in p̄ria:ꝛ hoc est qȝ dicit:sȝ talis habitꝰnō est ha=
bitꝰspei:q2 spes poniꝫ p̄cise inclinās ad actū impꝑfectū:
q̄ actꝰrespicit obiectū vt ab̄ns:ꝛ ille actꝰest impꝑfectus
impꝑfectiōe alteriꝰ rōnis quā supple impꝑfectionē facit
absentia obiecti respectu pōe tēdentis:ita ꝙ ille actus
differt specie ab actu perfecto qui respicit obiectum vt
p̄ns.vt.s̄.patuit.

Uiso de fide ꝛ spe quō euacuanꝫ vidēdū est de charitate quō manet eadē ī p̄ria.
Hic Doc.ostēdit quō charitas maneat eadē hic ꝛ ī pa
tria:q2 hic ꝛ ī p̄ria pōt esse cū actu ad quē inclinat:et ꝑ
ↄn̄s si actꝰcharitatis nō est īpossibilis ī p̄ria talis habi
tus frustra nō poneꝛeꝫ:ꝙ aūt talis actꝰ possit esse ī pa=
tria:pȝ q2 charitas īndistīcte inclinat ad amādū bonū
eternū in se.s.vt p̄cise est bonū honestū:ꝛ nō vt bonū cō
modū siue vt bonū ↄueniēs nature. Supponēdo ḡ ꝙ ip
sa charitas sit amicitia deivt in se bonum.i.ꝙ sit amici
tia habitualis inclinās ad amorē dei vt est bonū in se ꝛ
ꝓpter se:sequiꝫ ꝙ talis habitꝰ nō distincte inclinat ad
actū impꝑfectū qualis est amoꝛ deivt absentis:nec p̄cise
inclinat ad actū ꝑfectū qualis est amoꝛ deivt p̄ntis:sed
indistincte inclinat ad amorē dei in se:ꝛ ꝓpter se:ꝛ hoc
est de rōne formali charitatis:ꝛ ꝙ actꝰcharitatis sit ꝑ=
fectusvel impfectꝰ.talis ꝑfectiovel impꝑfectio accidūt
actui charitatis:q2 dr̄ impꝑfectꝰ ꝓpter obiectū diligibi
le ab̄ns qȝ nō est ꝑfecte ↄiunctū pōe:ꝛ dr̄ ꝑfectꝰ:q2 ob=
iectū est p̄ns ꝛ ꝑfecte ↄiunctuȝ pōe:ꝛ sic p̄ntia ꝛ ab̄ntia
obiecti dn̄r accidere actui ad quē charitas inclinat:p̄=
cise.n.ꝛ indistincte inclinat ad dilectionē dei in se sub
rōne absoluta dei:ꝛ nō sub rōne qua p̄ns vel ab̄ns. Di=
cit ḡ Doc.sic:suppono.n.ꝙ hec sit rō charitatis.s.ꝙ est
amicitia deivt in se bonū:iste habitꝰ nō distīcte īclinat
ad actū ꝑfectū amādi deum sicut amaꝫ qn̄ est in se p̄ns:
nec ad actū impꝑfectū sicut amaꝫ qn̄ est impꝑfecte p̄ns:si
cut in enigmate sȝ inclinat ad hūc actū ꝛ ad illū lȝ indi
stincte:q2 s̄m vtrūqȝ actū respicit deūvt ī se bonū abso=
luteꝛ nō sub rōne qua ab̄nsvel qua p̄ns. ¶ Sequiꝫ. Et
ꝙ talis habitꝰpossit h̄ri pȝ ex dictis nūcde spe:q2 dictū
est.s̄.de spe ꝙ pōt esse vnꝰ habitꝰcōis p̄cise inclinās ad
bonū ↄueniēs nature absolute ↄsiderādo illȝ nō vt ab=
sens necvt p̄ns:ꝛ si talis habitꝰpōt haberi invia ꝛ ī pa=
tria:multo fortiꝰpōt haberi habitꝰcharitatis:q2 rōna=
biliꝰest ponere habitū tēdētē in deū vt est bonū in se q̄
ponere habitū tēdētē in deū vt est bonū mihi:ꝛ ꝙ talis
habitꝰcharitatis possit poni in p̄ria:pȝ quia nōvariaꝫ
actꝰille q̄ tēdit in deūvt est in se bonuȝ ex p̄ntia ꝑfecta
vel impꝑfecta dei:sicut ille q̄ tēdit in deumvt est bonum
commodum. Prima.n.variatiovel nō est s̄m spēm:vel — Expositio notanda.
si est:nō tn̄ est s̄m spēm remotam sicut scd̄a. Uult dicere
Doc.ꝙ actus q̄ tēdit in bonū cōmodum vt ab̄ns est al=
terius spēi ab actu q̄ tēdit in bonum commodūvt p̄ns:
sicut.s̄.patuit:sȝ actus q̄ tēdit in bonū in se tn̄ nō p̄ns:
ꝛ actus q̄ tendit in illud bonum in se tn̄ p̄ns:sicut dile=
ctio dei in se in via ꝛ dilectio dei in se in p̄ria:isti duo
actusvel non dn̄t spē ad inuicē:vel si dn̄t spē:non ta
mē est dr̄ia s̄m spēm remotaȝ sicut illi duo actus q̄ sunt
respectu boni commodi vt p̄ntisvel vt ab̄ntis. Doc.tn̄
in.4.d.49.expresse tenet ꝙ actus diligēdi deum in se
in via ꝛ actus diligēdi deū in p̄ria dn̄t spē. ¶ Sequiꝫ
Ex quo em̄ inclinatio manebit in p̄ria ad diligēdū deū
in se:manebit etiam inclinatio ad actum illum q̄ poniꝫ
esse charitatisvt actus eius:ꝛ ita habitus ille poterit
manere in patria. ¶ Ibi. Si obiiciꝫ. Hic doc.nitiꝫ ꝓ=
bare ꝙ habitus charitatis in via non maneat in p̄ria:
sed ꝙ succedat alius habitus:quia vt dictum est.s̄.ad
actus spē distinctos possunt esse habitus spē distincti
inclinantes ad huiusmodi actus:cum ergo dilectio dei
in sevt absentis ꝛ dilectio dei in sevt presentis sint actꝰ
specie differentes:sequiꝫ ꝙ alius habitus erit inclinās
ad dilectionem dei in se vt absentis ꝛ alius inclinans
ad dilectionē dei in sevt p̄ntis:ꝛ sic iste secundus mane
bit in p̄ria ꝛ alius euacuabiꝫ.

Respondet doc ꝙ duo tales ha=
bitus possunt esse simul in volūtate:sed hec non poniꝫ
rō charitatis ꝙ sit precise principium actus imperfecti
circa obiectū latēs:sȝ ꝙ sit indistincte principiū tēden
di in deumvt in se bonuȝ p̄cise:si em̄ habitꝰ charitatis
precise tenderet in bonum in sevt latens:tunc talis ha=
bitus non esset in patria:quia non posset habere actuȝ
ad quē inclinaret:pȝ q2vt sic tm̄ inclinaret ad actum re
spectu boni in se vt latentis:ꝛ sic frustra poneꝛeꝫ talis
habitꝰ:posset tn̄ absolute esse:sicut etiā dictū ē de hītu
fidei sȝ nō cū actu:sȝ q2 habitꝰ charitatis poniꝫ vt p̄ci=
se inclinās ad actū diligēdi deū ī se absolute:iō manet

in patria. ¶ Ibi. Breuiter igit̃ q̃cq̃d sit de fide an supple fides maneat in p̃ria an nõ. de istis tñ duabꝰ virtutibꝰ appetitiuis .s. spe ⁊ charitate q̃ ponunt̃ in volũtate concedi põt ꝙ põt esse vnꝰ habitꝰ appetitiuus respectu cõmodi manẽs sicut charitas. vt. s̃. patuit de habitu illo cõmuni q̃ p̃cise inclinaret ad bonũ cõueniẽs nature in se: nõ sub rõne qua p̃sens vel qua absens: ⁊ talis habitus posset esse i p̃ria q̃ inclinaret ad dilectionẽ dei: non vt in se ꝫ vt bonũ cõmodi siue vt bonũ nature cuiꝰ ẽ habitꝰ: ⁊ ꝙ talis actꝰ sit impfectꝰ rõne absentie obiecti vel pfectꝰ rõne p̃sentie talis impfectio ⁊ pfectio acciderẽt actui. ¶ Sequit̃. Et possunt esse duo habitꝰ appetitiui respectu dei vt est bonũ honestũ sed vnꝰ euacuaret̃: sicut ponit̃ nũc fidem euacuari. Uult dicere ꝙ in voluntate possunt esse duo habitus inclinantes ad dilectionẽ dei in se ⁊ p se: vt deus p̃cise est bonũ honestũ nõ cõsiderando ipsum vt bonum commodi siue vt bonum cõueniens nature: ⁊ tũc vnus habitꝰ esset in via q̃ tm̃ inclinaret ad actũ dilectiõis dei impfectum ꝓpter latẽtiam obiecti: ⁊ alius esset in patria q̃ inclinaret ad actuꝫ dilectionis dei pfectũ ⁊ hoc ꝓpter p̃ñtiã obiecti: ⁊ habitꝰ in via euacuaret̃ in patria: q² talis habitꝰ nõ posset esse cum tali actu impfecto ad quẽ p̃cise iclinaret. Sequit̃. Ibi. Sꝫ supponimus nũc ex dictis sanctoꝝ distinctionẽ illoꝝ habituũ .s. spei ⁊ charitatis. Hic Doc. tãdẽ ꝯcludit ex dictis sanctoꝝ ꝙ habitꝰ spei euacuabit̃ in patria ⁊ habitus charitatis nõ. Et hoc ꝓbat ex his ꝓpter q̃ habitꝰ spei ⁊ charitatis distingunt̃. spes. n. in hoc distinguit̃ a charitate q² spes nõ inclinat ad actũ tẽdẽdi ĩ bonũ cõmodi absolute: ſꝫ ad actũ impfectũ ex absentia obiecti: ita tñ ꝙ illa impfectio nõ intelligat̃ accidere actui inquantuꝫ talis actus est actus spei: ſꝫ ꝙ sit de ratiõe eiꝰ i. ꝙ impfectio actus spẽi sit de ratiõe actus vt est actus spei: ita ꝙ si talis impfectio q̃ est ex absentia obiecti nõ inesset actui spei nũꝙ̃ talis actus esset actus spei. inclinat ergo spes distincte ad actum sic impfectum: ſꝫ charitas est principium tẽdẽdi in deuꝫ vt est bonũ in se: ita ꝙ indistincte inclinat ad actum dilectionis dei vt in se. ¶ Sꝫ talis dilectio dicat̃ pfecta ex p̃ñtia obiecti ⁊ impfecta ex abñtia: tamen talis pfectio ⁊ impfectio accidũt actui charitatis q² si talis actus p possibile vel impossibile esset sine tali pfectiõe q̃ est ex p̃ñtia obiecti: vel ipfectione q̃ est ex absentia obiecti: adhuc esset vere actꝰ charitatis ad quẽ charitas inclinaret: ⁊ ideo pꝫ quare charitas nõ euacuatur in patria ⁊ spes euacuatur.

Ad argu. princi.

Nunc soluenda sunt argumẽta principalia. Primo arguit doc. ꝓbãdo ꝙ charitas euacuet̃ in patria: q² p dictuꝫ ap̃li. illud qđ est ex parte siue impfectũ euacuat̃ ĩ patria ſꝫ charitas in via est impfecta. Si dicat̃ ꝙ est eadẽ charitas in via q̃ erit in patria. Cõtra q² tũc habẽs charitatẽ eãdeꝫ in via ⁊ in patria esset eque beatꝰ in via sicut ⁊ ĩ patria qđ est falsum: ⁊ hoc tenẽdo ꝙ beatitudo formal̃r ꝯsistat in charitate. Si vero dicat̃ ꝙ beatitudo formal̃r ꝯsistit in actu ⁊ nõ in habitu. vt pꝫ a doc. in. 4. d. 49. adhuc stat ratio. s. ꝙ sit eque beatꝰ ĩ via sicut ⁊ in patria. pꝫ q² h̃ñs principiũ actꝰ eque pfectũ in via sicut ⁊ ĩ patria: põt habere actũ eque pfectũ in via sicut ⁊ in patria: pꝫ q² actꝰ ꝓportionat̃ p̃icipio elicitiuo. si eñ p̃icipiũ elicitiuuꝫ est pfectiꝰ actꝰ erit pfectior. Cũ g̃ charitas sit principiũ elicitiuũ actus fruitiõis ⁊ sit penitus eadẽ charitas in via ⁊ in patria: sequit̃ ꝙ in via erit fruitio eque pfecta sicut fruitio in patria. ¶ R̃ñdet Doc. Primo ad dictũ Pauli: ꝙ illi habitꝰ euacuant̃ in patria: quoꝝ actꝰ ad quos inclinant non possunt ibi haberi: q² al̃r essent ibi frustra: ⁊ actꝰ q̃ nõ possunt haberi in patria includũt in sua rõne formali ipfectionẽ vt sunt actꝰ taliũ habituuꝫ: pꝫ q² actus spei vt est actus talis habitꝰ in sua rõne formali includit absentiã obiecti: qđ est ipfectiõis ĩ actu: ⁊ actꝰ fidei vt est actus talis habitus includit in sua rõne formali latẽtiã obiecti: qđ est impfectionis: ⁊ p ꝯñs tales actꝰ sic impfecti nõ possunt esse in p̃ria: nec p ꝯñs habitꝰ eoꝝ: dicunt̃ g̃ illi habitꝰ ex parte siue ipfecti non in se formal̃r: ſꝫ ex hoc ꝙ tm̃ inclinãt ad actꝰ impfectos modo p̃expositio: ⁊ ideo euacuant̃: ſꝫ charitas vt supra patuit indistincte inclinat ad dilectionem dei in se: ita ꝙ nec distincte inclinat ad actum dilectionis imperfectũ: sic ꝙ talis actꝰ in sua rõne formali includat illã imperfectionẽ q̃ est latẽtia obiecti: nec precise inclinat ad actũ dilectiõis pfectũ: ita ꝙ in actu illo formal̃r includat̃ pfectio q̃ est ex p̃ñtia obiecti: ſꝫ precise inclinat ad actũ dilectiõis dei in se cui accidit talis pfectio vel ipfectio: q² g̃ actꝰ charitatis q̃ est dilectio dei in se absolute: manet in p̃ria cui accidit ista pfectio q̃ est ex p̃ñtia obiecti: ideo charitas manet in p̃ria: nec põt dici charitas ex parte vel ipfecta: q² nõ inclinat p̃cise ad actũ ipfectũ: vt. s̃. dixi. ¶ Ad aliã instãtiã q̃ bona est. s. ꝙ si est eq̃lis charitas hic ⁊ ĩ p̃ria ꝙ poterit esse eq̃lis fruitio: ⁊ sic eq̃lis btĩtudo. Dico p̃mo ꝙ btĩtudo nõ ꝯsistit formal̃r ĩ charitate: ſꝫ ꝯsistit ĩ opatiõe ⁊ special̃r ĩ fruitiõe deitatis: vt ꝓbat Doc. in. 4. d. 49. Dico scđo ꝙ btĩtudo formal̃r nõ corr̃ñdet p̃cise charitati: ita ꝙ h̃ñs tãtã charitatẽ habeat p̃cise tãtã fruitionẽ q² stat aliquẽ habere minorẽ charitatẽ ⁊ maiorẽ btĩtudinẽ alio habẽte maiorẽ charitatẽ: tenẽdo tñ ꝙ btĩtudo corr̃ñdeat actibus meritoriis: vt doc. videt̃ tenere in. 4. d. 22. de quo ibi. Cõcesso g̃ ꝙ btĩtudo ꝯsistat formal̃r ĩ fruitiõe cum arguit̃ ꝙ esset eq̃lis fruitio hic ⁊ ĩ p̃ria. Dicit Doc. ꝙ si charitas esset totale p̃ncipiũ elicitiuũ fruitiõis: ꝙ tunc posset esse eq̃lis fruitio hic ⁊ ĩ p̃ria: vel si etiã voluntas h̃ñs charitatẽ esset p̃ncipiũ partiale fruitõis: adhuc volũtas h̃ñs eãdẽ charitatẽ hic ⁊ ĩ p̃ria posset h̃re equalẽ fruitionẽ hic ⁊ ĩ p̃ria: ſꝫ ĩ ꝓposito ꝯcurrit essentia diuia actu visa vt aliđ p̃ncipiũ partiale fruitiõis: ⁊ p ꝯñs fruitio ĩ p̃ria erit pfectior fruitiõe ĩ via. Obiectio ¶ Si dicat̃ ꝙ etiã in via ꝯcurrit obiectũ cognitũ: siue cognitio obiecti (tenẽdo ꝙ actꝰ volũtatis sit saltẽ p̃tial̃r ab obiecto vl̃ a cognitiõe obiecti) g̃ si idẽ obiectũ ꝯcurrit ĩ via sicut et in p̃ria erit eq̃lis fruitio ĩ via ⁊ ĩ p̃ria. Solutio. ¶ Dico ꝙ si teneat̃ obiectũ ꝯcurrere. ꝙ q̃uis sit idẽ ⁊ sub eadẽ rõne formali respectu fruitiõis. nõ tñ est eodẽ mõ approximatꝰ volũtati: q² vt ĩ p̃ria ẽ ĩ se p̃ñs volũtati p clarã visionẽ: ⁊ vt in via est tm̃ p̃ñs nõ ĩ se ſꝫ p actũ credẽdi: mõ obiectum ſm aliã ⁊ aliã approximationẽ alterꝰ ⁊ alteriꝰ ratiõis causat actum ĩ põ alteriꝰ rõnis: vt. s̃. exposui. Quō obiectũ causat actꝰ spei diuersos. Si ṽo teneat̃ ꝙ ad actũ fruitõis ꝯcurrat cognitio obiecti vt p̃tialis causa: tũc dico ꝙ sicut cognitio intuitiua obiecti est pfectior cognitiõe abstractiua eiusdẽ ⁊ alteriꝰ rõnis vt. s̃. dixi. ita fruitio partial̃r cãta a notitia intuitiua deitatis erit pfectior ⁊ specie distincta a fruitiõe cãta partial̃r a cognitõe enigmatica eiusdẽ deitatis. Et qđ dicit ꝙ obiectũ btĩficũ ſm ꝙ magis vel minꝰ videt̃: pfectiorẽ vel impfectiorẽ causat fruitionẽ. hoc põt dupl̃r exponi. Prio tenẽdo ꝙ obiectũ sit partialis cã fruitionis: ⁊ nõ sit in se p̃sens volũtati nisi p cognitionẽ intuitiuã: q̃to cognitio intuitiua est pfectior tãto magis in se p̃sens: ⁊ q̃to magis sit p̃sens tãto pfectiorẽ fruitionẽ causat nõ tñ alteriꝰ rõnis: q² vt. s̃. dixi obiectũ vt ĩ se p̃sens: ſꝫ magis vel minꝰ p̃sens: nõ causat actũ fruitiõis alteriꝰ ⁊ alteriꝰ rõnis: ſꝫ bene pfectiorẽ vel impfectiorẽ eiusdẽ speciei. Si ṽo teneat̃ ꝙ visio obiecti sit partialis causa fruitiõis q̃to illa visio erit pfectior: tãto fruitio erit pfectior: ⁊ quanto imperfectior tanto fruitio impfectior: ⁊ fruitio pfectior vel imperfectior causata partial̃r a visione obiecti tm̃ numero differũt. ¶ Et qđ dicit: ĩ via de cõmuni lege nõ põt esse obiectũ p̃ñs sicut in p̃ria etiã p̃ñtia spẽi eiusdẽ. Uult dicere ꝙ loquendo de cõi lege deꝰ sub ratione deitatis nõ est alicui viatori in se p̃ñs. posset tñ esse ex speciali p̃uilegio: sicut fuit in se p̃ñs Paulo ĩ raptu: nec etiã de cõi lege est p̃ñs alicui viatori p speciẽ intelligibilẽ rep̃ñtantẽ deũ sub rõne deitatis: sicut fuit p̃sens angelis p specieꝫ intelligibilem creatã a deo per quã potuerũt cognoscere distincte deũ sub ratione deitatis loquẽdo de cognitione abstractiua: vt patꝫ a doc. in. 2. d. 3. q. 9. sed est p̃ñs viatori de cõmuni lege tm̃ enigmatice et per actũ credendi. Alia solu. Posset etiaꝫ forte dici ad rationẽ illam: ꝙ etiã posito ꝙ sit equalis fruitio hic ⁊ in p̃ria: tamen fruitio in patria est formaliter actus beatificus: in via aũt non: q² de ratione actus beatifici est ꝙ terminetur ad obiectũ beatificum vt in se p̃ñs: in via autẽ talis fruitio nõ terminatur nisi ad obiectum vt enigmatice p̃ñs: ſꝫ de hoc erit forte sermo in materia de beatitudine. Scđm. ¶ Secundo p̃ncipaliter arguit doc. sic fides ideo euacuatur in p̃ria: q² est circa obiectũ latens: sed charitas in via est circa idẽ obiectũ latẽs: pꝫ q² tm̃ est p̃ñs enigmatice: ergo similiter euacuabitur in p̃ria. Solu. ¶ R̃ñdet ꝙ si absentia nõ sit formalis ratio in obiecto fidei vel spei tamen actus fidei ⁊ spei est talis per se ꝙ necessario cõcomitatur ip̃m imperfectio: vult dicere ꝙ q̃uis absentia obiecti nõ sit ratio formalis nec pertinens ad rationẽ formalẽ obiecti fidei vel spei: q² deus sub ratione deitatis

ponit̄ obiectū tā fidei ꝙ ſpei vt.ſ̃.patuit.d.23.24.⁊.26. tñ actus fidei vel ſpei icludit talē ipfectionē in ſua rōne formali:vt.ſ̃.patuit a doc.in pñti.q.vel ſi nō includit in ſua rōne formali:tñ talis ipfectio ꝑ ſe neccīo cōcomitat̄ ipm actū:⁊ iō fides determinate iclinat ad actū talis ſpēi ad quē non pōt eſſe determinatio in pr̄ia:charitas autē ⁊ ſi nunc ſit determinate ad actū circa obm latens et ꝑ ꝯñs circa actū imperfectū: nō tñ inclinat ad actum ſic imperfectū ſed ad actū cui accidit imperfectio:vt ſatis.ſ̃. patuit:

Tertium. ¶ Tertio arguit ꝑ Aug.83.q.q.48.qui dicit ꝙ q̄dam ſunt credibilia: q̄ nunꝙ̄ ſciunt̄:ſed tñ credūtur ſicut hyſtorie:ſed taliū quoꝝ nunc habet̄ fides in via aliq̄ cognitio pōt haberi in pr̄ia ⁊ nō niſi fides:q₂ tm̄ pñt credi cū non ſint preſentia:vt pꝫ de hyſtorijs ꝑdicatis: et de multis alijs:igitur fides ſaltem q̄tū ad illa nō euacuat̄.

Rñſio. ¶ Dicit Doc.ꝙ credibilia ſunt in triplici dr̄ia quedam ſunt credibilia:quoꝝ viſio per ſe ꝑtinet ad beatitudineꝫ

Credibiliū triplex differētia ſicut eſt viſio trinitatis:nō ꝙ trinitas vt hmōi:ſit rō formalis obiecti btīfici:q₂ ſola deitas eſt ſic ratio formalis vt patuit in p₂io.d.1.q.2.ſed q₂ deitas eſt formalr̄ i tribus ꝑſonis:iō tres ꝑſone ſunt per ſe obiecta fruibilia:q₂ q̄libet ꝑ ſe includit deitatē:et de hoc ſatis dictū eſt i p₂imo vbi.ſ̃.⁊ talia credibilia ſunt ſcibilia:extendēdo hoc nomen ſcire forte tenet̄ ꝙ intellectus btī poſſit cognoſcere trinitatē demonſtratiue ⁊ per diſcurſum ſilogiſticum:de quo patuit in ꝓlo.q.pe.talia etiā credibilia ſunt viſibilia extendendo hoc nomen videre:q₂ viſio p₂op₂ie ſumpta accipit̄ p₂o actu potētie viſiue ſed imp₂op₂ie accipit̄ ꝓ noticia intuitiua rei:⁊ de iſtis ꝑ ſe intelligendū eſt ꝙ fidei ſucceditviſio. Alia ſunt credibilia quorū viſio aliquō ꝑtinet ad btītudinē:non tñ eſſentialr̄:ſed cōcomitanter:q̄ etiam nō ſunt ſcibilia:q₂ ſunt quedā facta tp̄alia:ſicut ſunt credibilia de incarnatione:talia eni nō ſunt p₂op₂ie ſcibilia cū ſint cōtingentia:⁊ ſciētia ꝓp₂ie ſūpta ē certa cognitio et euidēs de obo neceſſario:vt.ſ̃. patuit.d.24.⁊ in ꝓlo.q.pe.⁊ de talibus credibilibꝰ cōcomitanter ſuccedet fidei viſio:non tamen rei i ſe: quia non videbit̄ in pr̄ia chriſtꝰ in cruce nec in vtero virginis ſed tantū videbit̄ in ꝟbo:et dicunt̄ pertinere ad btītudinē ꝯcomitanter:q₂ ad ꝑfectaꝫ viſionē deitatis concomitāter ſequit̄ ꝙ ēt videant̄ oīa relucentia in ꝟbo ſicut patuit in p₂io.d.35.de ideis. Alia ſunt credibilia nec vnꝙ̄ viſibilia nec ſcibilia:q₂ fctā tp̄alia nec ꝑtinēt ad btītudinem principalē:nec cōcomitātur cuiuſmodi ſunt aliqua vera pertinentia ad actus humanos de talibus autem ſi q̄s viator haberet fidē:puta ꝙ Leo papa ſit rite aſſumptꝰ ad officiū pōtificatꝰ poteſt cōcedi ꝙ in illo poteſt manere fides:q₂ nō eſt neceſſe in pr̄ia ipm pōtificē videri: nec in ſe nec i ꝟbo:⁊ multa ſunt cōtigētia q̄ i pr̄ia nec i ſe nec i ꝟbo vident̄:⁊ talia nullomō ꝑtinēt ad btītudinē vt ēt pꝫ a doc.i.4.d.10.⁊.45.q.vl. ¶ Ultīm arg.cū ſua rñſio.pꝫ ex his q̄ dixi ſoluēdo dubiū d̄ ſpe qđ erat ā ſpes poſſit eſſe inclinās ad deſiderādū abſens ⁊ amādū pñs.

Diſtin.32. Queſtio vnica.

Circa trigeſimā.ij. diſt. q̄rit doc. An deꝰ diligat oīa equaliter ex charitate. Hic ſunt tria videnda p₂imo. ꝙ deus diligat omīa ſcđo:ꝙ diligere oīa nō eſt ꝓp₂iū alicui ꝑſone ťtio ꝙ dilectio dei q̄ diligit oīa eſt tm̄ vnꝰ actꝰ. Primū ꝓbat̄:q₂ oñſū eſt.d.7.q.1.p̄mi ꝑ q̄ttuo₂ rōnes ꝙ deꝰ eſt formalr̄ itelligens ⁊ volens ⁊ ꝑ cōſequēs:btī ficabilis:q₂ ſola nā itelligibilis eſt btīficabilis:ita ꝙ nulla nā inferio₂ eſt btīficabilis vt ꝓbat doc.in.4.d.49.q.8.nō aūt in deo p̄cedit pōa actū:q₂ quicq̄d ibi pōt eſſe neccīo actu eſt ⁊ i vltīa actualitate:vt pꝫ a doc.in pluribꝰ locis. Si ergo deꝰ eſt vere btīficabilis de neceſſitate actu eſt btūs ⁊ non eſt btūs niſi intelligēdo ⁊ volēdo ſe:q₂ btītudo formalr̄ cōſiſtit in viſiōe deitatis vel fruitiōe vt pꝫ in.4.d.49. et tm̄ deꝰ ſub rōne deitatis eſt obm btīficatiuū vt pꝫ i.1.d.1.q.1.⁊.2.⁊ i.4.d.49.⁊ ꝑ ꝯñs actu itelligit ⁊ diligit ſe. Sꝫ ex iſta rōne nō hr̄ ꝙ deꝰ itelligat alia a ſe:⁊ ſic dico ꝙ ſi deꝰ itelligit ſe:⁊ talis itellectio eſt formalr̄ ifinita ꝯcomitant̄ ſeq̄tur ꝙ ſit oīm oboꝝ intelligibiliū vt pꝫ a doc.i p₂io.d.2.q.1.⁊ vide q̄ ibi expoſui. Silr̄:ſeq̄t̄ ꝙ ex quo dilectio diuina qua ſe diligit eſt formalr̄ infinita vt pꝫ in p₂io.d.2.q.1.ꝙ pōt eſſe reſpectu omnium diligibilium. ¶ Ibi. Obijcit̄ h.Dic doc.inſtat cōtra hoc.ſ.ꝙ voluntas poſſit ſimul diligere oīa diligibilia:q₂ tunc ſimul diligeret contraria cuꝫ vtrunqꝫ ſit diligibile. Dicit doc. ꝙ aliud eſt diligere contraria in ſe: puta ſimul diligere album et nigrum vt ſunt due nature:et aliud eſt duo cōtraria diligere ſiľ ineſſe eideꝫ ſuſceptiuo:p₂imomodo diligit contraria:ſed non ſcđomodo:q₂ eſt impoſſiľe duo contraria ſiľ ineſſe eidem:⁊ ſic h totum non eſt diligibile. Et addit ꝙ quedam diligit dilectiōe efficaci .ſ.illa que aliquando p₂oducit in eſſe: q₂ quicquid vult voluntate efficaci ſēper p₂oducit ineſſe:vt pꝫ in p₂imo d.46. Quedam autem vult volitione complacentie et non efficaci:que tñ nunꝙ̄ p₂oducit in eſſe:oñduntur tñ ab intellectu ſuo vt poſſi habere tantam bonitatem ſicut illa que diligit dilectione efficaci. ¶ Ibi. Ad hanc aūt cōcluſioneꝫ.ſ.ꝙ deꝰ ſit formaliter volens:ponitur vna ratio:q₂ eſſe volentem eſt perfectio ſimpliciter:patet q₂ in omnibus diuidentibus ens nobilius diuidens eſt ꝑfectio ſimpľr:hoc patuit ſ̃.i p̄mo.d.2.p̃te.2.q.3.⁊ vide q̄ ibi expoſui:mō ſi ēs diuidat̄ ꝑ voluntariū:et non volūtarium perfectius diuidens eſt voluntarium: ꝰ eſt ꝑfectio ſimpľr:ſed oīs perfectio ſimpľr formalr̄ ē in deo:vt ſatis patuit in p̄mo. ¶ Si dicatur:ꝙ tunc ſeq̄tur ꝙ intelľs diuinꝰ nō ſit ꝑfectio ſimpľr:q₂ non eſt pōa volūtaria. Obio bōa.

¶ Dico ꝙ qñ diuiditur ēs ꝑ volūtariū ⁊ non voluntariū mēbra diuidēda. accipiuntur vel p₂o ente cui cōpetit voluntariū:vt puta deus vel hō:⁊ non accipit̄ p₂o ſola pōa volitiua:⁊ ꝑ nō voluntariū accipit̄ nā non intellectuaľ. Solo.

¶ Aduerte ēt ꝙ lꝫ dilectio dei in ſe ſit formalr̄ ꝑfectio ſimpľr:q₂ formalr̄ ifinita:nō tñ reſpectus ille quo tranſit ſuper aliud obm diligendo illud pōt dici ꝑfectio ſimpliciter formaliter:ſꝫ ſi eſt: erit tm̄ perfectiōis ſimpliciter:aliud.n.eſt aliquid eſſe perfectionis ſimpľr:et aliud eſſe perfectio ſimpľr:⁊ quid per vtrumqꝫ impo₂tatur vide doc.q.i.quoli.art.p₂imo.

Ex iſtis ſeq̄tur ſcđm declarandū.ſ.ꝙ diligere oīa ex charitate non eſt ꝓp₂iū alicui perſone q₂ nulla ꝑfectio ſimpľr eſt ꝓp₂iū alicui ꝑſōe :q₂ tūc vna ꝑſona eſſet ſimpľr ꝑfectio₂ alia. ¶ Ibi.Doc.n.ꝓbat̄ alr̄ Dic Doc.ꝑ ſpālr̄ ꝓbat ꝙ diligere creaturā nō ſit ꝓp₂iū alicui ꝑſone:q₂ ſi alicui ꝑſone eſſet ꝓp₂iū:eſſet ꝓp₂iū.ſ.ſ. pꝫ q₂ ſicut filio ex quo p₂oducit̄ ꝑ modū itelľs attribuūt̄ illa q̄ ꝑ itellectū ſūt elicita vel q̄ſi elicita vt ſcīa:ſapīa:intelľo:⁊ hmōi: attribuūt̄ dico app₂op̄ate ſꝫ nō ſūt ꝓp̄a ita.ſ.ſ.q₂ p₂oducit̄ ꝑ modū volūtatis app₂op₂iant̄ ꝑtinētia ad voluntatē.ſ.charitas amo₂:dilectio:⁊ hmōi. Dicit ergo doc.ꝙ ſi diligere creaturā eſſet p₂op₂ietas.ſ.ſ.ſeq̄ret̄ vel ꝙ.ſ.ſ.non neceſſario p₂ocederet vel ꝙ deus amaret neccīo aliq̄d aliud a ſe.que ſunt impoſſiľia:ꝙ aūt alterū iſto₂um ſequatur:pꝫ q₂ ſi diligere creaturam eſt p₂op₂ietas.ſ.ſ. ⁊ diligere creaturā cōuenit ſibi tm̄ cōtingenter: q₂ non diligit aliud a ſe neccīo:per ꝯñs iſta p₂op₂ietas ſ.ſ.ineſſet ſibi tm̄ ꝯtigēter.ſed hanc p₂op₂ietatē hꝫ a pr̄e et filio ꝑ proceſſionē ⁊ ſic eſſet cōtingenter p₂oducta et ꝑ cōſequens.ſ.ſ.eſſet cōtingenter p₂oductus:vt pꝫ q₂ talis p₂op₂ietas eſſet ſimpľr ideꝫ.ſ.ſ. Si vero dicat̄ ꝙ diligit creaturā neceſſario: tunc ſeq̄tur aliud incōueniens.ſ.ꝙ deus neceſſario diligat aliq̄d aliud a ſe:qđ eſt ſimpľr impoſſiľe:vt pꝫ a doc.in.1.d.8.q.vl. Seq̄tur:pari rōne ſequitur de verbo ꝙ nō dicat aliū reſpectum diſtinctū et p₂op₂iū neccīo ad aliq̄d aliud ꝙ̄ ad deū:q₂ tūc ſequeret̄ vel ꝙ verbū non p₂oduceret̄ neccīo:vel ꝙ deus itelligeret aliq̄d aliud a ſe neccīo:p̄mū pꝫ q₂ ſi intelligere creaturaꝫ in eſſe tñ exñtie.(Quod dico:q₂ bñ deus neceſſario intelligit oīa in eſſe poſſi vel in eſſe obo:imo neceſſario tā i eē poſſi ꝙ̄ cognito :vt pꝫ a doc.in p̄mo.d.3.q.4.⁊.d.35.36.39.⁊.43.⁊ in.2.d.1.q.1.⁊ ſpālr̄.i quoli.q.14.)eſſet p₂op₂ietas verbi ⁊ cōtingenter ineſſet:tūc verbū habere illud a pr̄e cōtingenter:⁊ ꝑ ꝯñs eſſet genitum contingenter:qđ eſt ipoſſibile:ſi aūt intelligere omnia ineſſe exñtie eſſet p₂op₂ietas verbi ⁊ neceſſario ſibi cōpeteret.tūc deus neceſſario intelligeret creaturam ineſſe exñtie qđ tamen eſt manifeſte falſum:q₂ cognitio creature ineſſe exñtie ſequitur actum diuine voluntatis:ita ꝙ volūtas diuina p₂ius vult creaturam exiſtere:ꝙ̄ deus intelligat ipſam exiſtere:⁊ q₂ deus vult creaturā exiſtere mere cōtingenter:iō cognitio ſequēs illā volitionē nō eſt ſimpľr neceſſaria ⁊ h patet a Doc.in.1.d.39.⁊ in quoli.q.14. ¶ Ibi. Pro vtroqꝫ eſt vna ratio,vꝫ ꝙ nec.ſ.ſ.nec verbum

diceret necessario aliquē respectū ad creaturā: ptz qꝛ si
respect⁹ aliqs necessario ꝉminat⁹ ad creaturā (puta re=
spect⁹ ītellectionis diuine termīat⁹ ad creaturā in esse
exn̄tie:vel respect⁹ dilectionis diuine ꝉminat⁹ ad crea=
turā in esse exn̄tie) essꝫ simplr̄ necessari⁹:tūc creatura in
esse exn̄tie eēt simplr̄ necessaria: ptꝫ qꝛ respect⁹ necc̄io
p̄exigit existētiā:mō si respect⁹ ē necessari⁹ ⁊ exn̄tiaerit
necessaria. ¶ Ibi. De vbo ēt arguiꝉ alr̄:qꝛ si vbū dice=
ret propriū respectū ad creaturā vt declaratiuū:aut hoc
esset inq̄tuꝫ creatura hꝫ esse in mēoria pr̄na: ⁊ sic expu=
mit verbū sui:sed hoc est falsum multiplr̄. Uult dicere
Doc. ꝙ si esse declaratiuū creature esset proprietas vbi
puta ꝙ talis declaratio eēt tm̄ respectus noticie ad obm
declaratū:sicut si ego intelligo lapidē ītellectio lapidis
est declaratiua siue manifestatiua ipsi⁹ lapidis:qꝛ p talē
ītellectionē declaraꝉ michi ⁊ manifestaꝉ esse lapidis:et
sic respect⁹ notitie declarātis est tm̄ respectus rōnis: vt
pꝫ a doc. in p̄io. d. 27. q vlt. Dicit g ꝙ si talis respectus
esset ꝓprietas vbi:aut talis respect⁹ īesset sibi inq̄tum
creatura hꝫ eē in mēoria pr̄na. i. inq̄tū ipsa creatura p=
tīet ad mēoriā pr̄is:sicut dicim⁹ respect⁹ noticie lapidis
quo lapis declaraꝉ:est a lapide vt hꝫ eē ī mēoria mea. i.
vt lapis est ps mēoria:ita ꝙ mēoria accipiꝉ h ꝓ pr̄icipio
ꝓductiuo totali noticie declaratiue:⁊ sic noticia declara
tiua lapidis est a lapide:vt hꝫ esse ī mēoria de q̄ mēoria
sepe dictū est in p̄io. d. 2. par. 2. q. 3. ⁊ vide q̄ spālr̄ expo=
sui in p̄io. d. 3. q. 7. in prin. q. Si g iste respect⁹ q̄ est no
ticie declaratiue:puta lapidis: sit ꝓp̄etas ipi⁹ vbi ⁊ sit
a lapide vt hꝫ esse in mēoria pr̄is siue vt est ps mēorie:
seqꝉ ꝙ ipsa noticia declaratiua:q̄ est ꝓprietas vbi erit
exp̄ssa a lapide:pꝫ qꝛ q̄cq̄d pertinet ad mēoriā fecundā
est ꝓductiuū noticie declaratiue sui: mō noticia declara
tiua obiecti dꝛ verbū obiecti:vt ptꝫ a doc. in p̄io. d. 27.
⁊ sic creatura vt in mēoria pr̄na:siue vt pars mēorie exp̄
meret verbū sui. i. ꝙ saltē partialr̄ ꝓduceret in ītellectu
diuino noticiā sui declaratiuā:sed hoc est manifeste fal=
sum. p̄io:qꝛ nulla creatura hꝫ esse ꝓprie ī mēoria diui=
na vt mēoria est:qꝛ tūc esset vere ꝓductiua noticie sui in
ītellectu diuino:sicut ptꝫ de quocunqꝫ obiecto ptinente
ad mēoriā:vt mēoria est:imo nulla creatura p̄cedit noti
ciam intellectus diuini:immo fit actus intelligibilis per
actū intellectu diuini,ita ꝙ ītellect⁹ diuin⁹. p̄io ꝓducit
creaturā tm̄ in esse ītelligibili:qd̄ est esse ꝉm q̄d:qd̄ nul
lomō pertinet ad mēoriā ꝓductiuā. Et de hoc vide q̄ ibi
exposui sup. q. 1. d. 1. scdi doc. Scdo:qꝛ si, creatura hr̄et
eē in mēoria pr̄na:tunc esset rō mouendi intellectū infi=
nitū ad vbū exprimendū inq̄tū est eius. i. ad noticiā sui
declaratiuā:⁊ ita finitū moueret intellectū infinitū; et sic
vilesceret iste intellectus:qꝛ reciperet talē noticiā a crea
tura. Saltē si p īpossibile in mēoria diuina eēt vn⁹ lapis
id est ꝙ esset pn̄s intellectui diuino ī rōne obiecti actu ī
telligibilis:tūc ille lapis cū essentia in mēoria esset rō ex
primēdi siue ꝓducendi vbū diuinū:ptꝫ qꝛ verbū diuinū
ꝓduciꝉ de his q̄ sunt in mēoria patris. i. q̄ ptinēt ad me
moriā vt mēoria est:⁊ tūc sequereꝉ p p̄mū:ꝙ ens finituꝫ
esset rō intelligēdi intellectui īfinito. i. esset rō causandi
noticiā sui in ītellectu infinito:⁊ nō tm̄ hoc: sꝫ etiā esset
rō ꝓducēdi noticiā infinitā:qꝛ vbū qd̄ est noticia īfini=
ta ꝓduciꝉ de oib⁹ obis relucētib⁹ ī mēoria pr̄is vt mēo
ria est. Seqtur. Illud etiā quod nō est formalr̄ infinitū
nec ī mēoria nec in ītelligēda. nō vr̄ ꝓbabile: quō funda
ret relatiōes originis oppositas. Si enī lapis nō est for=
malr̄ īfinit⁹:nec silr̄ lapis vt est in mēoria pr̄is dr̄ forma=
liter īfinit⁹:nec etiā vt in ītelligētia patris. i. vt actu in=
telligitur ab intellectu patris nō est formalr̄ infinit⁹: nō
videtur probabile quomodo fundaret relationes origi=
nis oppositas:nā essentia diuina q̄ ptinet ad memoriā fe
cundā patris fundat relationes originis oppositas:pu=
ta generationē actiua et passiuam:siue paternitateꝫ ⁊ fi
liationem ex hoc ꝙ est formaliter infinita:vt ꝓbat Doc.
in p̄io. d. 28. sed si lapis pertineret ad memoriā patris
necessario fundar et hmōi relatiōes:quod videtur īpossi
bile cum tantū sit ens limitatū:siue in se siue in memo=
ria patris:siue in intelligētia. Uidereꝉ etiam sequi ꝙ es
sent tot verba. i. tot noticie declaratiue:quot essent intel
ligibilia in memoria paterna et similiter essent disticta
illa verba: patet qꝛ si ipsa intelligibilia essent in memo=
ria quodlibet natū esset exprimere verbum sui siue noti
ciam sui quod est inconueniens: quia in deo est tantum
vn⁹ act⁹ ītelligendi respectu vniuscūqꝫ obiecti. vt pꝫ in
1. d. 2. q. 1. Qd̄ si deꝉ ali⁹ itellect⁹ pri⁹ dicti. s. ꝙ respectus
noticie declaratiue ē ꝓprietas vbi īquātū vbū declarat
alia a se nō vt habēt eē ī mēoria partis sꝫ vt hn̄t rationē
termini. i. vt sūt ꝉmini ꝓducti ī eē ītelligibili: ita ꝙ oīs
creatura actu ītellect⁹ diuini sit ꝓducta ī eē ītelligibili
⁊ hoc mō nō ē ꝓprietas vbi:qꝛ ī tali eē ꝓducūtur a to=
ta trinitate vt subtiliꝉ ꝓbat doc. ī. 2. d. 1. q. 1. ¶ Ibi. Qua
liꝉ aūt ꝯcedaꝉ pꝉ diceꝉ vbo ꝓprio de hoc vide litteram
pn̄tē ⁊ q̄ notat doc. ī. 1. d. 27. q. vltima. ⁊. d. 3. q. 2 ⁊. silr̄
in. 2. d. 1. q. 1. Et singularē. q. in quoli. q̄ est. 8. ī ordie.

Tertiū pꝫ. Hic doc. ōn̄dit quomō dilectio dei ē eq̄=
lis ⁊ quomō nō equalis:nā dilectio dei ī se
cōsiderata ē tātū vna ⁊ formaliꝉ īfinita vt pꝫ a doc. ī. 1. d.
2. q. 1. Talis eī dilectio pfectissime adeq̄tur obo p̄mo. s.
deitati ⁊ potētie volitiue simplr̄ p̄ie q̄ ē volūtas diuina
⁊ p ꝯn̄s sicut obm primū ē diligibile amore īfinito: ita
volūtas p̄ia ē nata ipꝫ diligere amore īfinito:⁊ sic talis
amor ī se ꝯsiderat⁹ siue vt cōparat⁹ volūtati diuine siue
obiecto p̄io:ē forālr̄ īfinit⁹:⁊ ꝙ talis amor ꝉmineꝉ etiā
ad oīa alia obiecta diligibilia hoc nō req̄riꝉ q̄si ad pfe=
ctiōeꝫ sibi addēdā:imo qꝛ ē forālr̄ īfinit⁹ iō ꝯcomitanꝉ
est oīuꝫ diligibiliū sicut supra dixi de ītellectiōe diuina:
qꝛ g talis amor pfecte tēdit ī primū ꝉminū. s. ī primū obꝫ
seq̄tur ꝙ ēt pfecte tēdat ī oīa circa q̄ p̄mū obꝫ ē totalis
rō agēdi:sola āt eēntia diuīa pōt eē p̄ma rō agēdi tā ītel
lectui diuio q̄ volūtati qꝛ si aliq̄d aliꝺ posset eē p̄ia rō
agēdi vilisceret illa potētia. ¶ Aduerte tn̄ ꝙ vbi dicit ꝙ
obꝫ primū ē totalis rō dꝫ si ītelligi ꝙ ē totalis rō in rōe
obiecti ītelligibilis ⁊ volibilis:ita ꝙ nihil aliꝺ ab eēntia
diuīa pōt eē rō mouēdi ītellectū vel volūtatē diuinaꝫ in
rōe obi diligibilis:sꝫ p̄cise sola eēntia diuīa ī rōne obi di
ligibilis ē totalis rō mouēdi volūtatē diuinā ad sui ⁊ oīuꝫ
alioꝝ dilectionē:ad talē tn̄ dilectionē ēt volūtas diuia cō
currit vt q̄si cā ptialis:vt pꝫ a doc. ī. 1. d. 2. pte. 2. lꝫ sola
eēntia diuīa ī rōne obi diligibilis sit totalis rō:sic ēt ea
dē eēntia ī rōne obi actu ītelligibilis ē totalis rō mouē
di ītellectū diuinū ad sui ⁊ oīuꝫ alioꝝ cognitionē:⁊ ītel=
lect⁹ diuinus dr̄ ēt totalis rō q̄si causādi notitiā eēntie ⁊
oīuꝫ aliorū: totalis dico ī rōne potētie tellectiue. ¶ Ibi.
Ex hoc pꝫ quō ē eq̄litas ī dō ī diligēdo oīa ꝯparādo actū
diligēdi ad agēs. siue accipiēdo dilectionē dei ī se:qꝛ il=
la nō pōt ītēdi nec remitti cū sit formalr̄ īfinita:⁊ p ꝯn̄s
cuicūqꝫ cōpareꝉ semp erit eadē ⁊ eq̄lis. Sꝫ cōparādo di
lectionē dei ad cōnotata siue ad oba scdaria diligibilia
tūc pōt ēe duob⁹ modis īeq̄litas. P̄io qꝛ talia obiecta
volita sūt īeq̄lia siue īeq̄lia bōa sūt eis volita:nā iō bona
qꝛ volita:qꝛ g talia bōa sūt effect⁹ diuīe dilectiōis ⁊ ad
īuicē īeq̄lia:tūc dilectio dei dr̄ īeq̄liꝉ trāsire sup aliū et
aliū effectū. scdo ē īq̄litas q̄tū ad ordinē trāseundi sup
talia oba qꝛ diuīa dilectio p̄io trāsit ꝉꝉ primū diligibile
qd̄ ē eēntia diuīa. Scdo sup diligibilia īmediatiora illi
nō q̄tū ad eē naꝉe:sꝫ q̄tū ad eē gtuitū:qꝛ ordīate volēs
pri⁹ vult finē in se ⁊ scdo īmediatiora fini attingibli p
illa. Cum ergo voluntas diuina sit ordinatissime volens
sequitur ꝙ dilectio siue volitio ipsius primo termina=
tur ad finem vltimum in se: et secundo ad īmediatiora
fini p̄destinādo illa ad finē vltimuꝫ:⁊ tertio vult illa que
sunt nec̄ia ad attingēduꝫ illū finē. s. bōa gr̄e:⁊ q̄rto vult
propter illos p̄destinatos alia remotiora:puta hūc mun=
dum sensibilem vt seruiat eis. Et dicit doc. ꝙ vult pre=
destinatos quasi reflectendo volendo illos diligere ideꝫ
obm suum:sicut dictum est. s̄. d. 28. ⁊. 29. huius. Uolū=
tas em̄ diuina actu recto diligit essentiam diuinam in
se et propꝉ se. ⁊ actu quasi reflexo vult non tm̄ se dilige
re essentiam:sed ēt vult alios diligere essentiam suam
in se ⁊ propter se:⁊ si vult illos finaliter diligere essen=
tiam suam in se ⁊ propter se:tunc nihil aliud est nisi il=
los predestinare ad fruitionem deitatis que est dilectio
dei in se ⁊ propter se clare visi:pꝫ igitur inequalitas vo
libilium quantum ad ipsa volita non vt volitio est ip=
sius voluntatis:quia vt sic est omnino equalitas: sed vt
volitio transit sup obiecta mō p̄dicto:nec tn̄ illa inequa
litas dilectionis est pp bonitatem p̄suppositā ī obiectis
volitis aliꝭs a deo:q̄ bonitas in illis obiectis sit q̄si rō sic
vel sic volendi:quia ideo sunt bona q̄a volita vel acce=
pta:⁊ non ecōtra:vt satis pꝫ a doc. in. 2. d. 37. ⁊ in. 3. d.

19.2 ĩ pͥo.d.41.⁊ in quoli.q.17.⁊ alibi sepe. Sicut ǥ
voluntas diuĩa acceptat alia obª in tali ⁊ tali gradu: ita
sunt ꝑcise bona in tali gradu:⁊ nõ eꝯ. Uel si dicꝭ ꝙ ĩ eis
s. obis scdarijs vt oñsa sunt ab ĩtellectu diuĩo oñdiꝭ ali
q̃s gradꝰ bonitatis eẽntialis ẜm quã bonitatẽ rõnabiliꝭ
dʒ cõplacere volũtati:⁊ hoc est qđ alias dictũ est ꝙ volũ
tas diuina necessario cõplacet q̃ditatibꝰ oñsis ab ĩtelle
ctu diuĩo priorıbꝰ oĩ exñtia reali:sʒ ꝯplacẽtia illoꝝ oboꝝ
rũ q̃tuʒ ad actualẽ exñtiã est mere ex voluntate diuina
Appens ꝯ- abſqꝫ alia rõne determinãte ex pte eoꝝ:hoc subtiliꝭ pʒ
dictio. a doc.in pͥo.d.39.⁊.41. ¶ Si dicaꝭ ꝙ h vꝭ ꝯdictio:qꝛ
supra dixit ꝙ sola essentia diuĩa põt esse pͥa rõ agendi
Responsio tã intellectui diuino q̃ volũtati:⁊ hoc dicit ꝙ pͥa rõ vo-
lẽdi est a volũtate diuina. ¶ Dico breuiter ꝙ pͥa rõ q̃si
cãndi dilectionẽ dei ĩ rõne obi volibilis est sola eẽntia di
uina sʒ habita tali volitiõe essentiali:tũc volũtas diuina
actu suo vult alia a se:q̃tũ ǥ ad voluntatẽ absolutã:pͥa
rõ est eẽntia diuĩa: q̃tũ ꝟo ad transitionẽ volitiõis sup
Alia rñsio actualẽ exñtiã alioꝝ est a sola volũtate diuĩa. ¶ Si etiã
dicaꝭ ꝙ eẽntia diuĩa est rõ mouendi volũtatẽ diuinã ad
volitionẽ sui ⁊ alioꝝ:tũc dico ꝙ talis trãsitꝰ volitiõis su
ꝑ alia obª quo ad existentiã coꝝ est ab eẽntia ⁊ volũtate
⁊ hoc a volũtate cõtigenꝭ:qꝛ qñ due cãe ꝑtiales ꝯcurrũt
ad aliquẽ effectũ:quaꝝ vna agit ꝑ modũ nãe ⁊ alia cõti
gẽter effectꝰ dꝛ ꝯtigẽs. Sʒ pͥa rñsio vꝭ melioꝛ ꝑꝑ mul
tas difficultates q̃ possent oꝛiri ex scđa respõsione.

Ad argumẽta principalia. Arguit pͥo Doc. ꝓbãdo ꝙ deꝰ nõ diligat ex cha
ritate qꝛ tunc habitꝰ charitatis esset in deo.⁊ ꝑ ꝯñs ꝑfi-
ceret voluntatẽ:⁊ sic voluntas diuina si esset ꝑfectibilis
esset iperfecta. ¶ Rñdet doc. ꝙ habitꝰ ponıꝭ in deo q̃tũ
ad illud qđ est ꝑfectionis qꝛ charitas ĩ deo est ꝑfectio
simpliꝭ sicut ⁊ alia attributa sʒ nõ poniꝭ q̃tũ ad illud qđ
est imperfectionis qđ est esse ꝑfectibile: qꝛ talis habitꝰ
est ꝑfecte idẽ voluntati diuine:mõ ĩter ꝑficiens ⁊ ꝑfecti
bile est distictio realis. Sʒ quõ charitas denoĩat volũta
tẽ diuinã abſqꝫ hoc ꝙ nõ ꝑficiat ipam:de hoc vide q̃ ꝓli-
xe notat doc.in pͥo.d.5.q.2. ¶ Scđo arguit ꝓbando ꝙ
non oĩa sint diligibilia ex charitate:qꝛ nõ inaĩata. Dicit
Doc. ꝙ licet inaĩata non sint proprie diligibilia ex chari
tate:q̃ est amicitia:quia deus non diligit lapidẽ dilige-
re deum in se: siue non vult lapidẽ diligere deũ in se: et
propter se:que dilectio diciꝭ amicitia:cum lapis non sit
capax huius dilectiõis:potest tamẽ haberi ad ipsa aliqđ
velle ex charitate quale scʒ habenduʒ est ad ea. possum
etiã ex charitate velle arborẽ esse et velle arborem michi
seruire ad talẽ actum:ꝓ q̃to talis actus iuuat me vlte-
rius ad diligendum deum in se et hoc modo põt concedi
ꝙ deus ex charitate diligit omnia non volitione amici-
tie vt supra dixi:sed tali:qualis est habenda respectu eo
rũ puta:quia vult cibum esse:et vult ipsum esse in serui-
tium in esse : pro q̃to iuuat me ad dilectionem dei in se.
Alie due rõnes cum suis rñsionibꝰ sunt clare in litttra.

¶ Distin.33. Qõ vnica.

Circa disti.33.q̃riꝫ.q̃rit. Doc.an ꝟtutes
moꝛales sint ĩ volũtate sicut ĩ sbo.
Primo Doc.in hac.q. recitat vnã opi.
Opi. Thom. et Ezidij. quã improbat. q̃ opi.est Tho.ĩ
3.icrip.d.33.ar.2.⁊.q.4. ⁊ Egidũ de ro q̃l.
4.q.18. qui tenent ꝙ virtutes moꝛales excepta iusticia
sint in parte sensitina subiectiue. Et hoc ꝓbant auc̄te et
rõnibus. Auctoꝛitas est philosophi.q̃ nuſq̃ locutus est
ꝙ sint in parte intellectiua:nisi de iusticia quã ponit in
parte intellectiua.patet.5.ethi.c.4.⁊.5.secundo probat
hoc idẽ quatttuoꝛ rõnibꝰ. Pͥa stat in hoc qꝛ ꝟtꝰ poniꝭ
in põa vt sit determiatiua põe ad virtuose agendũ:sed
volũtas ex se est ex se deꝭmiata ad recte agendũ:qʒ obʒ
volũtatis ꝑcise mouet volũtatẽ sicͭ est apphensum. suffi-
cit ergo ꝙ ĩtellectꝰ sit sufficiẽter ꝑfectꝰ ad recte osten-
dendũ obm esse volendũ cũ oĩbus circunstãtijs requisi-
tis ad actũ moꝛalẽ. ¶ Secũdo quia cũ volũtas sit libera
potest ex se sufficienter determinari ad recte agendum
et per consequẽs non requiritur aliqua virtus determi-
natiua volũtatis ad recte agendũ. Ex quo.n. libere agit
repugnat sibi determinari ad agendũ per modũ nature
sed virtus inclinat ꝑ modũ nãe.ergo. ¶ Tertio qꝛ passio
nes excedẽtes sunt ĩ biue ĩ appetitu sensitiuo.ǥ ⁊ ꝟtus
q̃ ẽ moderatrix eaꝝ erit tm̃ ĩ appetitu sẽsitiuo. ¶ Quar
to qꝛ si ĩ volũtate possit eẽ ꝟtꝰ ex actibꝰ eiꝰ rectis moꝛali
bꝰ alijs ab actibꝰ appetitꝰ sẽsitiui acq̃sita.igiꝭ ãgelꝰ ex
rectis volitiõibꝰ moꝛalibꝰ posset acq̃reꝭ ꝟtutes moꝛales
qđ vꝭ ĩcõuenĩẽs:⁊ ꝯ phꝫ.10.ethi vbi manifeste negat ab
eis tales ꝟtutes.vñ.c.10.sic dicit phs eẽ ꝟo ꝑfectã feli-
citatẽ ꝯtẽplatiuã q̃dã opatonez vꝭ ex eo patebit ꝙ deos
maxie existimamꝰ felices ac btõs eẽ ad q̃s res illistribui
mꝰ:vtrũ iustas an erit ridiculũ si ĩ ꝯctibꝰ ac re dd̄edis de
positis ⁊ hmõi rebꝰ occupati dicãꝭ. Sʒ an fortes ĩ sustinẽ
dis ꝭroꝛibꝰ ⁊ ꝑiculis subeũdis hõesti cã. ã liberales ac cui
dabũt ⁊c. vbi pʒ ĩtẽtio phi. ꝙ ꝟtutes moꝛales nõ sꝭ ĩ ãgelꝭ

Ibi.hec opi. Doc.primo improbat hanc opi.vijs
similibus.⁊ deinde soluit rationes
opi. Primo ergo probat ꝙ virtutes moꝛales sint subie-
ctiue in voluntate. Et primo probat auctoꝛitate phi.pͥma
auctoꝛitas ẽ pͥmo poli. Necesse ẽ ĩquit ꝑncipiãtẽ hꝭe ꝟtu
tem:vt recte ꝑncipeꝭ ⁊ principalioꝛẽ q̃ in serno vt recte
subijciatur ⁊ applicat ad ꝑtẽ superioꝛẽ ⁊ inferioꝛẽ in aĩa
Si ǥ opʒ pͥcipantẽ hꝭe virtutẽ ⁊ pͥcipalioꝛẽ q̃ ẜuo vt
recte pͥcipetur a foꝛtioꝛi oʒ in aĩa eẽ ꝟtutẽ q̃ recte pͥci
peꝭ ipsi coꝛpoꝛi. Uñ phs sic dicit:aĩal inq̃t cõstat pͥmũ ex
aĩa et coꝛpoꝛe q̃ꝝ alteꝝ impat ẜm nãm alteꝝ paret : opʒ
aũt ꝯsiderare nãʒ nõ ĩ coꝛruptis:sed ĩ his q̃ magis se hñt
ẜm nãʒ.⁊ paꝝ ĩfra ẽ igiꝭ vt dicimꝰ pͥmũ ĩ aĩali ꝓspicere
imperiũ dñicũ ⁊ ciuile. Nã aĩus q̃dẽ ĩ coꝛpꝰ dñicũ hʒ im
ꝑiũ.mẽs ꝟo ĩ appetitũ ciuile ⁊ regiũ ĩ q̃bꝰ clarũ ẽ ẜʒ nãʒ
et vtilitatẽ impari ab aĩo coꝛꝑi.⁊ ab ea ꝑte q̃ hʒ rõnẽ ei
ꝑti q̃ subiacet ꝑꝭbatõi.⁊c.vbi exp̄sse pʒ:quõ ꝟtꝰ req̃riꝭ
in ꝑte ĩtellectiua ad h vt hẽat rectũ dñiũ q̃le hʒ rex ĩ ci-
ues siue pͥceps sup ꝑtẽ sẽsitiuã. ¶ Ibi. Preterea isti cõ
cedũt iustitiã eẽ ĩ volũtate.igiꝭ rões cões de volũtate et
ꝟtute moꝛali nõ ꝯcludũt:pʒ qꝛ si poniꝭ ꝟtus moꝛalis vt
isti dicũt vt sit determinatiua põe cuiꝰ ẽ:seq̃ꝭ ꝙ iustitia
nõ ẽ ĩ volũtate:qꝛ ẜm eos est ex se determinata ad bonũ
apprehẽsũ:vel si ꝯcedaꝭ posse determinari a iustitia:ita
ẽt hñt ꝯcedere h idẽ de alijs ꝟtutibꝰ moꝛalibꝰ. Seq̃tur
Nec etiã auctoꝛitas phi pͥmo ethi.c.1.de obedibili rõni
debẽꝝ ĩtelligi de solo appetitu sẽsitiuo:qꝛ si solũ illũ ĩtelli
geret ꝑ obedibile rõni:igiꝭ ĩsufficiẽꝭ diuidit aĩaʒ ĩq̃tũ ẽ
capax virtutis moꝛalis ⁊ inq̃tũ tractat de ipsa tractat.n.
de ea vt est susceptiua virtutis moꝛalis:⁊ tñ voluntas est
susceptiua iusticie propter quam saltẽ est susceptiua vir
tutis moꝛalis : que iusticia nec est in rõne.i.in intellectu
nec in obedibili rationi.s.in parte sensitiua:vt ipsi intel-
ligũt illa duo mẽbra. ¶ Ex ista littera pʒ ꝙ primo exclu
dit partẽ susceptiuã:qꝛ in ista non est operatio hõis ẜm ꝙ
homo qualis est operatio ẜm virtutes moꝛales. et ꝑ ꝯñs
virtutes moꝛales non sũt pͥcipaliꝭ ponẽde in ꝑte sensi-
tiua:sed in ꝑte intellectiua q̃ apud phm diuiditur in in-
tellectum ⁊ volũtatẽ. Et addit ꝙ sicut rõnale põt multi-
pliꝭ accipi.ita et obedibile rationi. Nã rõnale aliq̃n acci-
pitur ꝓ solo ĩtellectu:aliq̃n ꝓ volũtate:⁊ aliq̃n magis ĩ-
proprie ꝓ parte sensitiua pro quanto.s.est obedibilis ra-
tioni:sic etiam obedibile rõni aliq̃n accipitur ꝑ volunta
te et aliq̃n ꝓ potẽtia sensitiua pro quãto sub est imperio
voluntatis. ¶ Preterea. Ad hoc sũt multe auctoꝛitates
Aug. vt pʒ de moꝛibus eccle.et 14.de.ciui.dei.c.5.⁊.6.
¶ Ibi. Preterea Rões adducte ꝓ opi.ducũt ad opposi-
tũ:et arguiꝭ sic. Põa q̃ est indeterminata ad recte agen
duʒ ⁊ nõ recte agẽdũ:indiget habitu virtutis deꝭminãte
illam ad recte agẽdũ hec ꝓpositio ꝯcediꝭ ab eis:sed vo
lũtas est hmõi:pʒ qꝛ nõ tm̃ est ĩdeterminata ad opposita
s.ꝯria:sed ẽt est indeterminata ad recte ⁊ nõ recte agẽ-
dũ:pʒ qꝛ volũtas põt velle sibi qđcũq̃ bonũ ĩ quo oñdiꝭ
rõ sui pͥmi obi:⁊ iõ ĩ volẽdo tale bonũ põt excedere:⁊ sic
deficere a rectitudĩe:ǥ. ¶ Qđ si dicaꝭ ꝙ sufficit rõnẽ re
cte oñdere ad hoc vt volũtas possit recte vꝭle ⁊ nõ req̃riꝭ
in volũtate aliq̃s hitꝰ ꝟtutis. ¶ Cõtra:qꝛ tũc opoꝛteret
prius rõnẽ errare ĩ oñdendo q̃ volũtatẽ male eligere: et
ita ante pͥmũ pctm̃ volũtatis erit erroꝛ in intellectu: qđ
est irrationabile:qꝛ tunc pena esset añ culpã:⁊ sic Adam
prius errauit in rõne q̃ peccauerit non recte diligendo:
quod tñ est falsum:vt.ṡ.patuit in.2.d.22.vbi oñsum est:
ꝙ pctm̃ primi hominis non fuit ex ignoꝛantia. ¶ Prete
rea. Dato ꝙ voluntas possit sufficienter determinari per
intellectum ad recte eligendum (Et hoc verum est etiaʒ
apud doc. vt pʒ in prolo.q.vlt.⁊ in primo d.17.⁊ in.4.d.
4.q.2.) Non tñ sequitur:ꝙ non genereꝭ hitus in ea ex

frequentatis electionib⁹: ⁊ ꝓbat ꝑ argumētū a fortiori
q: intellectus magis determinaṫ ad recte iudicandum
ꝙ voluntas ad recte eligendū: pꝫ q: intellectus inꝙtum
hꝫ opatione ꝓuiam actui volūtatis mere naturaliṫ agit
et iō magis determinaṫ ex se ꝙ voluntas que tm̄ libere
agit: ⁊ tñ non negatur in intellectu ex frequentatis acti
bus hitū gñari ad recte iudicādū. s. prudentiā vt diffuse
pꝫ in pmo d. 17. ergo a fortiori in volūtate ex actib⁹ frequē
ter recte elicitis gñanṫ virtutes morales. ¶ Preterea.
Hatit⁹ nō tm̄ ponūṫ i potētijs vt per eos potētie recte a
gāt: sed vt delectabiliṫ ⁊ prōpte: pꝫ q: qs sine hitu ꝓpe
acqsito pōt recte agere: sicut pꝫ i vicioso nouiṫ ꝯuerso ad
bonū: cui si rō recta dictet aliqd oppositū vicio ꝯsueto es
se eligēdū lꝫ istd eligat: nō tamē delectabilr: igiṫ ad hoc
vt volūtas delectabiliṫ agat dictatum a rōne reqriṫ ha-
bitus i ea ad eliciēdū actū cōformiṫ illi habitui. ¶ Et ꝑ
hoc: patet respōsio ad primā rōnē opi. cū dicit ꝙ volūtas
ex se est determinata ad bonū simplr q: illud est ꝓpriū
obm volūtatis: dicit ꝙ equiuocaṫ de bono simplr q: tale
bonū pōt intelligi vel ꝓ bono distincto a bono apparēti:
vl ꝓ bono cōi distīcto ꝯ bonū singulare. pmomō nō ē obꝫ
adequatū volūtatis: pꝫ q: tūc volūtas nō posset velle bo
nū apparens: q: tūc bonū apparens nō ꝯtineret sub obo
adeqto volūtatis: ꝙ tñ est flꝫ. scdomō bñ ꝯcediṫ ꝙ bonū
in cōi est obm adeqtū volūtatis: ita ꝙ pōt velle qdcunqꝫ
bonū siue vt nūc: siue vt pteritū: siue vt futurū: nō sic aūt
appetit⁹ sēsitiuus: q: non pōt appetere nisi bonū vt nunc.
¶ Ibi. Qd additur ibi. ꝙ sufficit rōnē rectā ondere bonū
simplr. Contra: q: tūc volūtas nō possꝫ in oppositū: si. n.
volūtas dterminaṫ a rōne recta ad volēdū tale bonū. tūc
stāte tali rōne recta voluntas nō posset velle oppositū: ⁊
sic in actu suo nō esset libera: ⁊ de h satis dcm̄ ē i. 2. d. 7.
et. 25. ¶ Scda rō q ꝓcedit ex libertate volūtatis duciṫ
sic ad oppositū: q: hñs actionē i sua ptāte magis indiget
dispōni ꝑ virtutē ad recte ⁊ laudabiliter agēdū ꝙ non
hñs: sꝫ volūtas est libera in oī sua actiōe et nō sensus: ergo
magis indiget habitu virtutis ad recte agēdū ꝙ sensus.
Vr ēt mirabile ꝙ illud ꝓpter qd hō laudatur in opando
sit pcise i appetitu sensitiuo q ē cōis hoi ⁊ brutis. Nec va
let hic arguere ꝙ nāle agēs determinaṫ ad agēdū. igiṫ
et volūtas cū nō sit pōa actiua nālr. nā a puris agētib⁹
nālib⁹ oēs remouēt hitus q: ex se sūt sūme iclinata: tñ in
intellectu q magis nāliter agit ꝙ volūtas nō negatur ha
bit⁹: q: nō est ex se sūme detminat⁹: vl iclīat⁹ nec ista ide
terminatio. s. ad agēdū ⁊ nō agēdū est ex ipfectione acti
ui: sꝫ ex illimitatione que est pfectio actiui. Illa ēt ꝓba
tio q ibi adduciṫ. s. ꝙ virtus inclinat ꝑ modū nature: qd
est ꝯ modū volūtatis ꝯcluderet charitatē ⁊ spēm nō esse
in volūtate qd est falsū: nā charitas ēt inclinat ꝑ modum
nature: vt pꝫ ꝑ doc. in pmo. d. 17. ⁊ hoc idē dicēdū est de
oī hitu tā acquisito ꝙ infuso. ¶ Ad pmā ꝓbationē dicit:
ꝙ licet volūtas ex sua libertate posset se ducere ad agen
dū: tñ ex rōne sua siue ex frequētatis actibus est recepti
ua alicuius habilitatis derelicte inclinantis ad similem
actionē: illa. n. determinatio ad agēdū nō ē pformā nālē
qlis ē in igne ad opandū q sic est determinata ad vnum
oppositū: ꝙ nullomō pōt in alio ꝯdictorio: sed talis deter
minatio volūtatis est ex libera actione q ꝓcedit a pō in-
determinata. s. a volūtate q ex se pōt in opposita ꝯdicto-
ria: et de hoc vide q ꝓlixe dicit doc. in pmo. d. 39. ¶ Ad
scdam ꝓbationē pꝫ ex dictis. d. 17. pmi. ⁊. 25. scdi. qlr
cā scda nālr agēs pōt ꝯcurrere cū cā priori libere agēte:
et qliter effectus dr liber ꝓpter libertatē cāe principa-
lis: habitus. n. si est cā sbe actus (h dicit ꝓpter opi. Gotf.
quol. 9. q. 4. q vult ꝙ actus fm sbam fit ꝑ pōm: sꝫ inten
sio actus ab hitu q opi. iprobaṫ a doc. in pmo. d. 17. de h
ēt dicit q: fꝫ aliquos hit⁹ nullomō ē cā actus. lꝫ h nō te
neat doc. vt pꝫ vbi. s.) est causa tm̄ scda respectu volūta-
tis: ⁊ qūo cā scda. vide i. 1. d. 17. ⁊ q ibi exposui. ¶ Ter-
tia rō de moderatiōe passionū duciṫ ad oppositum sic: q:
in voluntate sūt passiones fm. Aug. 15. de ci. c. 5. ⁊. 6. ergo i
ea sūt ponēde virtutes vt moderatiue passionū: ⁊ qūo vir
tus sit moderatiua passionis. vide doc. in primo. d. 17.
¶ Preterea. Moderatio passiōis itelligi pōt duplr: aut
inexñtis: aut future: inexñtē moderari conuenit duplr.
Vel minuēdo passionē q nata ē fieri ab obiecto: fm se ne
sit imoderata sic obm eēt natū delectare pōm sēsitiuā sibi
derelictā: aut referēdo delectationē illā i fine cōueniētē
rōni recte: ad quē nō referṫ ex rōne absoluta obi appetit⁹
sensitiui. Futuram etiā moderari pōt duplr intelligi: vel
fugiendo obm quod natum est delectare potentiam im-
moderate: vel assumendo sola oba q nata sunt moderate
delectare: et tunc passio futura non moderatur in se sed
ne moderata insit precauetur. quocunqꝫ istorum modo-
rū intelligaṫ moderatio passionis magis pōt volūtati cō
petere ꝙ appetitui sensitiuo: si passio iest vel ierit illi ap
petitui sensitiuo. De passiōe. n. inexñte si possibile est mi
nui magis pōt eā minuere volūtas q libere agit ꝙ appe
tit⁹ sensitiu⁹ q patiṫ ab obiecto: vel q coagit sibi quātū
pōt: magis etiā pōt voluntas referre ad finē cōsonū rōni
recte ꝙ appetit⁹ sensitiuus: q: voluntas est ꝓprie appe-
titus rōnalis: et ita proprie collatiua ad finem quē ratio
ondit. vti. n. quod est referre aliqd ad finē debitū nō est
actus appetit⁹ sensitiui: sed voluntatis: ꝓprie enī nō con
cediṫ conferre appetitui sensitiuo: vel cuicunqꝫ sensui si
cut voluntati ⁊ intellectui. ¶ Si intelligatur de passiōe
que imoderata dꝫ pcaueri et moderata assumi: satis vr
planū: q: circa futurū magis vr volūtatē posse hre actū
rectū ꝙ possit appetitus sensitiu⁹: q: cognitiua volunta
tis q est ratio magis pōt cōsiliari de futuris ꝙ sensus.
¶ Ex his rōnibus adductis ꝓ opi. pdicta: ptꝫ quō cōclu-
ditur oppositū: tū q: voluntas est rectificabilis respectu
prope opationis ⁊ nō de se recta: tū q: est indetermiata
et determinabilis: et nō minus ꝙ intellect⁹ a quo nō ne
gaṫ habit⁹: tum q: eius est pricipalitas in opando ope
rationes humanas: q: libera est: ⁊ opationes humane re
quirunt in principali agente virtute: rōne cuius hr laus
tum q: nata est proprie delectari in sua operatione: ⁊ ita
habere habitū quo delectabilr opeṫ: tum quia voluntas
magis pōt per habit⁹ moderari passiones debito mō ꝙ
appetit⁹ sensitiu⁹ eos hret. ¶ Ibi. Preter istas rōnes
⁊c. Arguitur a doctore contra opinionē sic probādo ꝙ in
voluntate sunt habit⁹ morales: et nō tantū in appetitu
sensitiuo: si enī scdm eū in statu innocentie non esset in
appetitu sensitiuo aliqua passio repugnans recte rationi
non esset etiā necessariū ponere virtutē in illo appetitu:
et tamen virtutes tunc fuissent: q: tūc fuisset homo per
fectus scdm eos: sicut patet per Magistrum in littera:
et per Augu. 1. de ciuitate dei. c. 15.

Ibi. Ad. q. Doc. respōdendo ad. q. ostēdit quō
in voluntate pōt esse habit⁹ vere mo
ralis gñatus: vel ex vno actu perfecte morali vel ex plu-
rib⁹ ⁊ premittit vnū: scꝫ ꝙ voluntas sine habitu posset
in actū rectū etiā moralr bonū: ptꝫ quia actus volunta
tis cōformiter elicit⁹ rōni recte est actus vere moralis:
vt ptꝫ a doc. in prio. d. 17. ⁊ voluntas hmōi actū pōt eli
cere sine aliquo habitu: imo nō est necesse ꝙ actus vere
moralis sit ab habitu morali vel ꝙ sit generatiuus ha-
bitus moralis: vt clare ptꝫ a doc. in. 4. dist. 14. q. 2. ⁊ si-
militer pōt in intellectu esse iudiciū rectū sine oī habitu
prudentie: vt ptꝫ de primo dictamine: siue de prio actu
regulatiuo actus voluntatis: et de hoc vide ꝓlixe docto.
in. 1. d. 17. Ex his infert doct. ꝙ in voluntate vel ex vno
actu morali valde intēse generaṫ habit⁹ moralis: vel sal
tem ex pluribus actibus rectis etiā remissis. Et ꝙ pos
sit habere talē actum moralē absqꝫ hoc ꝙ habeaṫ act⁹
moralis in parte sensitiua ꝓbat: q: voluntas pri⁹ elicit
actū moralē ꝙ imperet parti sensitiue. ergo in illo prio-
ri ex vno actu morali vel ex pluribus generatur habitus
moralis in voluntate: et hic non opꝫ multū insistere cum
hec in. q. vl. prolo. ⁊. 17. d. i. ⁊. d. 42. secūdi. ⁊. d. 14. q. 2.
quarti. ⁊. q. 8. quol. pateant. ¶ Ibi. Potest tamen cōce
di. Hic doc. ostendit qualiter pōt generari habitus mo-
ralis in appetitu sensitiuo: si enī voluntas potest impe-
rare appetitui sensitiuo. vel. s. moderando passionē eius
vel iperādo prosecutionē vel fugā: si sint actus appetit⁹
sensitiui. s. actus prosecutionis: et act⁹ fuge: pōt derelin
quere ex imperijs rectis. s. ex actibus appetit⁹ sensitiui
imperatis aliquē habitū in appetitu sensitiuo inclinan-
tē ad hoc vt appetitus sensitiuus delectabiliter mouea
tur ad sensibilia ex iperio voluntatis: lꝫ enī appetit⁹ sen
sitiuus habēs talē habitū eliceret aliquē actum scdm in
clinationē talis habitus: tñ ille actus non est actus virtu
tis: q: vt sic nō est elicitus vt cōformis recte rōni: ad hoc
enī vt sit actus virtutis necessario requiriṫ ꝙ sit confor
mis actu recte rōni. i. ꝙ ratio recte dictet talem actū sic

eliciendum: que imediate nõ põt dictãre talem actũ nisi prius dictet actũ eliciẽdum a voluntate: q̃ voluntas post imperat actum appetitui sensitiuo vt cõformẽ recte rationis. ⁊ sic requiritur ꝙ sit elicitus iperio voluntatis: ⁊ hec patẽt a Doc. q. vlt. ꝓlo. et in. 2. d. 42. ⁊ in. 4. d. 14 q. 2. ⁊ p̃senti. d. Et addit doc. ꝙ talis habitus derelictus in appetitu sensitiuo: licet non sit proprie virtus: q2 non habitus electiuus nec inclinans ad electiones. virtꝰ eñi formaliter sumpta est habitꝰ electiuꝰ vt ptz. 2. ethi. c. 5. vel q2. s. est gñatus ex electionibus rectis: vel q2 iclinat ad electiones rectas: sed electio est formalr̃ ipsius voluntatis: et sic talis habitus in appetitu sensitiuo nõ poterit dici formaliter virtus: potest tamẽ concedi aliquo modo esse virtus pro quanto inclinat ad illa que sunt consona rationi recte ⁊ sic potest dici virtꝰ materialiter sicut etiã vitiũ siue pctm̃ formalr̃ ponit̃ in sola volũtate ⁊ materialit̃ i appetitu sensitiuo: vt oñdit Doc. in scdo. d. 42.

Contra primũ mẽbrũ obijcit̃ primũ mẽbrũ supra positũ est: ꝙ in sola volũtate est virtꝰ moralis formaliter tñ imo adhuc esset virtus moralis i illa si nõ cõcomitaretur aliquis actus imperatus in appetitu sensitiuo: vt subtiliter ptz a doc. q. vlt. ꝓlo. ꝰm mẽbruꝫ est ꝙ in appetitu sensitiuo põt gñari quedã q̃litas inclinans ad similes actus ex hoc ꝙ mouet̃ ab imperio volũtatis: ⁊ talis q̃litas põt dici virtus. ¶ Cõtra ista duo mẽbra instat doc. prĩo ꝯ primũ: q2 si virtus moralis põt esse in voluntate: q2 põt habere electiones rectas circa ea q̃ appetitꝰ sensitiuꝰ natus est passionari. ergo in angelo potest essevirtus moralis ꝯsequẽs falsum ⁊ cõsequẽtia ꝓbatur: quia angelus põt habere rectũ velle circa oĩa appetitꝰ sensitiui ⁊ ex multis talibꝰ actibus gñaretur virtus in eo. Et hoc ꝯfirmat̃ q2 nõ solũ circa passiões inexñtes in parte sensitiua cõuenit recte eligere: puta moderãdo eas: sꝫ etiã circa passiones ostẽsas ab intellectu: etiã si nunq̃ ineruñt nec ifuerũt: sicut tactũ est in. q. vlt. ꝓlo. vbi ostensum est ꝙ liberalitas põt generari in voluntate vbi est defectus pecunie: ita ꝙ quis hr̃et vex habitũ liberalitatis nullo actu in exñte in appetitu sensitiuo nec passione aliqua in exñte. Similiter ostensum est ibi ꝙ angelus põt habere noticiã practicã de praxi eliciendã respectu alteriꝰ persone: vt cum angelus cognoscit esse penitendũ de peccato ⁊ vult me penitere de peccato. talis volitio est recta q2 cõformis recte rõni: ⁊ sic silr̃ cũ vult me tẽperate viuere: ⁊ ex talibꝰ electionibꝰ rectisvere gñat̃ habitus moralis. ¶ Scdo ꝯ idẽ arguit per argumentuꝫ ducẽs ad ipossibile. q2 sequeret̃ hoc impossibile. s. ꝙ virtus moralis esset nobilior prudẽtia qd̾ est ꝯ phm. 6. ethi. c. 6. ꝯña ꝓbat̃: q2 voluntas est nobilior intellectu: vt ptz a doc. in. 4. d. 49. mõ nobilioris ꝑfectibilis est nobilior ꝑfectio. ¶ Contra aliud mẽbrũ arguit deducens ad icõueniens: si enim virtus moralis generat̃ in appetitu sensitiuo ex actibus imperatis a voluntate: sequitur ꝙ etiã in inanimatis ⁊ irrationabilibus quibus voluntas vtit̃ poterit generari habitus moralis: et similiter in parte corporis frequenter mota ex imperio voluntatis poterit generari virtus moralis.

Ibi ad p̃mũ ꝯcedi põt ⁊c. Rñdet doc. ad has obiectiones. Ad primã rñdet duplr̃ prĩo ꝙ i angelo si esset creatꝰ in puris naturalibꝰ possint generari i eo virtutes morales ex multis rectis electionibꝰ nõ circa passiones in appetitu sensitiuo sibi inexñtes: cũ tales passiones sibi repugnent: sed solum circa tales passiones in vniuersali per intellectum ostẽsas: que ostensione posita et dictato quid esset eligendum si possibile esset eas habere tunc voluntas eius ꝯsona tali dictamini ex multis electionibus posset habere habitum moralem rectũ. Probatur quia omnem voluntatem non necessario carentem perfectione conueniente voluntati conuenit habere q̃cunq̧ perfectionem voluntati cõpetentẽ: sed velle bonũ circa agibile: non solũ sibi sed etiã alteri: ⁊ hoc non tantũ in ordine ad bonũ diuinũ: sed inq̃tũ est quoddam bonũ propriũ est quedã perfectio voluntatis: ⁊ voluntas angeli non est necessario iperfecta: ⁊ ꝑ ꝯñs põt sibi cõpetere habitꝰ quo velit michi bonũ tẽperantie in q̃tũ est michi bonum conueniens. Habitus iste non põt dici charitas: q2 iste habitus non est tantũ bonũ vt aliq̃d ordinatũ ad diligendũ deũ: sed sub ratione ꝓprie bonitatis in eo: nec est alius habitus: q̃ tempantia: quia per mihi et tibi non variat̃ rõ formalis habitus. igitur sicut habitu temperantie formaliter eligo mihi hoc bonum: ita habitu eiusdẽ rõnis põt mihi q̃libet velle hoc bonũ. Hoc mõ ꝯñter posset poni esse in deo rõneꝫ virtutũ moraliũ sicut i eo cõcedit̃ charitas sine accñtalitate eius. Et cũ dicit do. ꝙ velle bonũ nõ in ordĩe ad deũ nõ est actꝰ charitatis: pꝫ q2 charitas p̃mo iclinat ad bonũ ifinitũ i se: et post ad oĩa alia bona i ordĩe ad bonũ ifinitũ vt s̃. patuit. d. 28. ⁊. 29. sꝫ virtꝰ moralis nõ iclinat ad actũ bonũ in ordine ad vltimũ finẽ: sed precise iclinat ad bonitatẽ actꝰ i se. nã habitꝰ tẽperãtie p̃cise iclinat ad actũ tẽperãtie vt ẽ i se tale bonũ: nõ ordinãdo illũ ad bonũ infinitũ. Posset tñ idẽ actꝰ elici et ab habitu tẽperãtie et ab hĩtu charitatis q2 charitas posset iclinare ad talẽ actũ vt i ordine ad bonũ eternũ et tẽperantia ad eũdeꝫ actuꝫ vt precise habentẽ talẽ bonitatẽ i se: et quanto actus elicitur ꝰm inclinationẽ pluriũ virtutũ tãto ꝑfectior est. vt patet a doc. in. 4. d. 14. q. 2. ⁊ in quoli. q. 18. Et qd̾ etiã addit ꝙ etiã in deo põt esse ratio virtutum moraliũ. Hoc debet sane intelligi: quia si virtus moralis est moralis quia conformis recte rationi forte in deo non erit talis virtus quia voluntas diuina respectu eorum que sunt ad extra nullo modo regulatur ab intellectu diuino. immo quicquid vult ad extra prius vult illud q̃ intellectꝰ diuinus cognoscat illud esse volenduꝫ: ⁊ hexpresse patet a doc. in prolo. q. vlti. et in primo. d. 38. et. 39. et in quoli. q. 14. Nam simpliciter prima rectitudo actus voluntatis diuine respectu eorum que fiunt ad extra est a sola voluntate diuina: quia talis actus vt precise et a voluntate est ex se formaliter rectus: et hoc patet a doc. in prolo. q. vlti. et in. 2. d. 23. ⁊ in. 4. d. 46. q. 1. et sic in deo. nõ põt poni ratio virtutis moralis sub illa rõne qua ponitur in angelo: q2 vt in angelo est precise virtus moralis pro q̃to est conformis rõni recte. Si tñ ponatur virtꝰ moralis in voluntate diuina que lꝫ non sit conformis recte rationi vt prior in ratione regule: tñ si voluntas illa respectu actus talis virtutis posset hr̃e rõnem priorẽ vt regulã: tũc talis actus posset dici actus virtutis moralis: q2 et si illum recta ratio nõ precedat: tñ si precederet dictaret talẽ actum sic esse eliciendum: et hoc modo actus volũtatis diuine quo vult me ieiunare: siue quo vult me tẽperate viuere potest dici actus moralis. ¶ Aduerte ẽt: ꝙ si velle aliqd̾ bonum vt i ordĩe ad bonũ eternũ est actus charitatis: tũc volũtas diuina non poterit hr̃e actum moralẽ: q2 oẽ volitum ab ea est simplr̃ volitum in ordine ad bonum eternũ: q2 q̃cq̃d vult: vult ꝓpter vltimũ finẽ. Dico s̃ ꝙ velle aliq̃d in ordine ad bonũ eternum potest dupliciter intelligi. Uno mõ ꝙ velit illud in ordine ad bonum eternũ: ordinando illud tanq̃ ad premium sibi correspõdens: ⁊ hoc modo charitas inclinat ꝓprie ad bonũ in ordine ad bonum eternum tanq̃ ad premiũ: cũ actus charitatis sit vere premiabilis bono eterno: lꝫ primo inclinet ad illud bonum i ordine ad deum in se ⁊ ꝓpter se diligendum: et hoc modo nõ oĩs actus voluntatis diuine quo vult me temperate viuere est actus charitatis. patet q2 vult peccatorem tẽperate viuere: ⁊ per ꝯñs ñ actu ordinat bonũ temperantie ad bonum eternum vt ad premiũ cum non sit in charitate: ⁊ lꝫ tale bonum ordinet ad se tanq̃ ad finẽ. vel non vt ad premiũ corrñdẽs potest tñ dici actus temperantie: iproprie tñ. Põt ẽt ⁊ melius dici ꝙ actꝰ volũtatis diuĩe quo vult velle me bonũ tẽꝑãtie vt est i se bonũ ẽ actꝰ tẽperãtie: q2 vt sic non vult me velle tale bonũ in ordine ad vltimũ finem. Et lꝫ voluntas diuina velit illud bonum in ordine ad vltimũ finem non tñ semꝑ vult me velle tale bonum in ordine ad vltimum finem. Nota etiam ꝙ lꝫ rõ virtutis moralis posset poni in voluntate: non tñ ponit̃ ibi aliq̃s habitus directiuus ex actibus moralibus cum hoc sit imperfectionis nec habitus inclinans ad actum moralem. et hoc pꝫ expresse a doc. in. 4. d. 46. q. 1. Sed p̃cise ponitur rõ virtutis moralis pro q̃to voluntas diuina vult me velle actum moralem. Et qd̾ dicit de charitate que ponitur in volũtate diuina sine accñtalitate: aut dicit quia charitas non ponitur ibi vt habitus perficiens: sed ponitur vt vere attributũ: ⁊ vt ꝑfecte idem cum nã diuina. Et qd̾ addit. s̃. ꝙ rõ virtutis moralis non variatur ꝑ mihi et tibi. Hoc pꝫ q2 rõ virtutis moralis est ex conformitate ad rõnem rectã: et ꝙ rõ recta dictet esse ieiunãdũ a me: et esse ieiunã

dū a Jo. non variat̄ rō formalis talis rōnis recte: sic sīr nec act⁹ cōformiter elicit⁹ tali rōi recte quo volo me velle ieiunare: vel quo volo Petrū velle ieiunare erit act⁹ vere moralis: ⁊ ī simili clare dcm̄ ē. s̄. d. 23. 24. ⁊. 26. ¶ Ibi. Si obiicit̄. Hic doc. instat ꝓbādo ꝙ in angelo non sit v̄t⁹ moralis: qꝛ phs. 10. ethi. c. 10. negat a diis v̄tutes morales. ¶ Rn̄det doc. prīo ꝙ ēt philosoph⁹ forte negaret ab eis oēꝫ habitum accidētalem: si ꝯm aliquos poneret eos nāliter beatos. ¶ Ibi. Aliter. Hic doc. dat aliā rn̄sionem ꝙ si non placeret ponere in eis virtutes morales: ꝙ posset negari ꝯn̄a illius rationis facte: qꝛ nō sequit̄. Angelus hꝫ rectum velle. ergo ex pl̄ibus volitionib⁹ rectis generat̄ ī eo virtus moralis: qꝛ diceret ꝙ nō omnis act⁹ voluntatis rectus ē actus virtutis moralis: sed vltra requiritur ꝙ talis actus rectus sit circa bonuꝫ difficile: sꝫ in proposito bonum qđ ponitur obiectuꝫ virtutis nō est diff. nisi habenti appetitum sensitiuū: qui natus est ferri in oppositum illius boni: saltem q̄tum ad aliquaꝫ circūstantiam: ⁊ ex hoc ꝙ appetitus sensitiuus sic inclinatur voluntas in eodem nata est sibi condelectari: ⁊ ex hoc difficile est voluntati tendere in bonum debite circunstantionatum: vt patet de bono temperantie: sed voluntas angeli qꝛ non est coniuncta appetitui sensitiuo non est nata condelectari sibi: ⁊ ita sine difficultate tendit in bonū morale. i. recte circunstantionatum. ¶ Si dicatur ꝙ etiā in angelo potest esse bonum diff. ⁊ hoc pꝫ: qꝛ voluntas vt natura summe inclinatur ad sūmum bonum vt summe commodum sibi ⁊ ad alia bona in ordine ad illud summum commodum: vt. s̄. patuit. d. 15. Modo voluntas vt exit in actum contra īclinationē boni cōmodi: vel saltem ꝯm aliquam circunstantiam: tale bonum videt̄ diff. sed talis affectio commodi fuit in angelo: vt pꝫ a Doc. in. ⁊. d. 6. q. 2. ⁊. d. 23. vbi vult ꝙ deus non potest facere rationalem creaturaꝫ impeccabilem ex natura ex hoc ꝙ habet naturalem inclinatiōem ad summum commodū sibi. cum ergo angelus potuit recte velle aliquid contra naturalem eius inclinationem. ergo illud bonum potuit dici diff. sibi cum videatur difficultas velle aliquid cōtra naturalem inclinationem. immo maior difficultas q̄ qn̄ voluntas vult aliquid contra inclinationem appetitus sensitiui: cui per accidens coniungitur: vt satis patet. Hanc difficultatem relinquo aliis soluendam. ¶ Ibi. Alio modo dici potest. Adhuc Doc. dat aliam responsionem dicens ꝙ duplex est volitio: vna simplex que est quedaꝫ complacentia obiecti ⁊ sine executione: sicut desperans de sanitate vult sanitatem: non tamen prosequitur eam acceptando media ordinata ad illam. Alia est volitio efficax qua. s. volens prosequitur ad habendum volitum si non impediatur: ⁊ hec secūda dicitur proprie electio eo modo quo philosophus loquitur. 3. ethi. c. 5. Voluntas. i. volitio simplex est impossibilium: ⁊ quomodo hoc patet in. ⁊. di. 6. q. prima. sed respectu impossibilium non est electio qꝛ nullus efficaciter vult aliquid impossibile. Potest igitur dici ꝙ in habentibus appetituꝫ sensitiuum voluntas potest esse principium multaꝝ electionum respectu obiecti moralis: ⁊ ista volitio efficax est electio que sola nata est generare habitum qui licet sit prior omni habitu in appetitu sensitiuo: tamen natus est esse principium imperandi tali appetitui: in angelo autem potest esse volitio simplex nō nata imperare: ⁊ sic in ipso non erit virtus moralis. ¶ Ad secūdum q̄uis posset negari ꝙ oꝫ oēm ꝑfectionē nobilioris ꝑfectibilis esse nobilior in quacunqꝫ perfectione perfectibilis minus nobilis: sed sufficit supremam nobilioris excedere supremam minus nobilis: virtus autem moralis nō est suprema perfectio voluntatis: nec prudentia intellectus: sed charitas voluntatis: ⁊ fides intellectus ⁊ charitas videtur exedere fidem: tamen ista responsio non videtur sufficere: quia respectu eiusdem obiecti nobilior potentia v̄r hēre nobiliorem actum quando vtraqꝫ agit ꝯm totā v̄tutem sui: qꝛ ibi non est excessus ex parte obi. qꝛ idem est: igitur ex parte potentiarum tantū: eatenus nobilior excedit: cum igitur circa bonum morale qđ est idem obm̄ sit actus intellectus practici et voluntatis si vtraqꝫ perfecte agit: hoc dictando: illa eligendo: simpliciter nobilior erit electio recta q̄ dictamen rectum. et ꝑ ꝯn̄s hītus generatus ex electionibus rectis erit nobilior hītu generato ex dictaminibus rectis: quod concedo. Et ad philosophum preferentem prudentiam. rn̄det: prudentia quodammodo est regula aliarum virtutum pro q̄to ipsa vel actus eius precedit generatione habitum vel actum virtutis moralis: ex ista prioritate actus ⁊ habitus moralis conformatur sibi tanq̄ priori: et non econtra. Similiter hec prioritas apud philosophum videtur concludere rationem regule et mensure. et in hoc dignitatem: sed non sequitur ergo simpliciter dignior. ¶ Ad tertium conceditur: ꝙ in parte corporis potest esse virtus et habitus: sicut pꝫ in manu scriptoris et pictoris: manus. n. mea inexercitata inhabilis est in illa facultate que est ad cytharizandum: exercitata āt est habilis: quod non est nisi ex habilitate inherente manui: que habilitas concedit̄ esse quedam virtus: qꝛ quedam qualitas habilitans ad opus virtutis moralis. Conceditur autem hoc vlterius de irrationabili vt de equo ad actus quosdam ad quos est assuefactus: sed in mere inanimatis nō inuenitur: non enim ex consuetudine proiicitur facilius lapis sursum.

Ad argumenta principalia. primo arguit̄ ꝓbando ꝙ virtutes morales sint in parte sensitiua. Nam philosophus primo ethi. c. vlti. vult ꝙ sint in parte irascibili anime. Et Commen. exponit ꝙ in ea que est media inter plantatiuam et rationalem: et talis est appetitus sensitiuus. ¶ Preterea tertio ethi. philosophus ponit fortitudinem et temperātiam in appetitu sensitiuo. ¶ Preterea. 6. ethi. ca. 6. prudentia est recta ratio. ⁊c. et multe sunt auctoritates. ¶ Respondet Doc. vnico verbo concedendo ꝙ in parte sensitiua est aliquomodo virtus moralis vt dictum est in corpore. que. ¶ Secundo fortitudo et temperantia dn̄r esse in irascibili et concupiscibili: sed irascibilis et concupiscibilis non distinguntur in voluntate sed tantum in appetitu sensitiuo: quia conditiones obi quas respiciūt scilicet bonum arduum et bonum delectabile non per se variāt obm̄ voluntatis sed tm̄ bonum sensibile qđ obiicitur appetitui sensitiuo. ¶ Rn̄sio patebit in. d. immediate sequēti q̄ōn. s. propter irrascibilis et concupiscibilis sunt in voluntate. ¶ Vltimo arguitur: qꝛ voluntas sufficienter perficitur virtutibus theologicis: ergo non dꝫ ꝑfici virtute morali. ¶ Rn̄det doc. ꝙ respectu dei in se et respectu eorum q̄ immediate ordinantur ad deum sufficienter voluntas perficit̄ charitate. de qua satis ꝓlixe dictū est. s̄. d. 28 et. 19. Sꝫ non solū possuꝫ ordinate velle deum in se ⁊ propter se vel h̄ bonuꝫ in ordine ad deum: sed etiā possuꝫ velle h̄ bonum inq̄tum hꝫ talē bonitatē ꝯuenientē mihi ꝯm propriā rōnē: et sic recte velle hoc bonū est ex alio hābitu ab habitu theologico. ¶ Si obiicitur ille hītus: puta fortitudo non erit ratio referendi in deum: ergo non erit rectus: qꝛ actus eius v̄r frui bono creato. ¶ Rn̄det ꝙ frui bono creato potest dupliciter intelligi. s. negatiue et contrarie: frui aliquo negatiue est non referre illud actu ad aliud: et hic actus non est semper malus: sed frui cōtrarie est apreciare illud vt bonum nullo modo ad aliud referribile: et hoc modo frui bono creato est actus simpliciter malus. Et de hoc dictum est in primo. d. prima. Litera sequens clara est ex. s̄. dictis. hic et in. 15. hui⁹ tertii. ¶ Vltimas distinctiones huius tertii graui egritudine: necnon aliquibus negotiis impeditus: modo aliter non expono. Sed eas sufficienter expositas ponam in fine quarti sn̄iarum: et sic terminatur totum.

FINIS.

¶ Expliciunt cōmentaria eximii Doc. Reuerendissimi P. Fratris Frācisci Leuchetti de Brixia. ordinis minorum regularis obseruantie ac totius Seraphici Frācisci ordinis Generalis Ministri Dignissimi: super Tertiū sententiarum Jo. Scoti. Impressa per Joannem Granion: ex Impositiōe Ven. P. Fratris Baptiste de Castilliono Mediolanensis: prouincie Mediolani nec non cura et solicitudine eiusdem Parisius. Anno domini. M. quingentesimo. xx. die vero: vltima martii.

PERITISSIMI VI-
ri. R. P. F. Fran. Leucheti de Bri-
xia totiꝰ ordi. Mino. generalis mi-
niſtri: In Joā. duns Scotū ſu-
per queſtionibꝰ Quodli. clariſ-
ſima Cōmētaria. ſubtiliū dif-
ficultatū perpulchre ſolutio-
nes: apparētiū prelibati ſco-
ti cōtradictionū ſolutiōes
demū opinionū multa-
rum Scotico dogma-
ti obuiātiū deſtru-
ctiōes: feliciter
incipiunt.

Veneunt apud preclarum bibliopolam
Joannem Granion apud clauſum bru-
nellū: in ſigno magni Junci appēdēte.

Frater Franciscus Lychetus Brixianus ordinis Minorum obseruantie Maximiliano Imperatori semper augusto Salutem Plurimam Dicit.

Quum superioribus annis Joanne sacratissime Aragonum ⁊ Sicilie Regine iussis Neapoli iustum triennium: ⁊ concionatus: et publice Theologiam professus fuissem. Et in primum sententiarum Scoti librum commentarios cudissem: quos ⁊ eius maiestas/non solumvt Reipubli. christiane (quod tamen putabat prodesset: verum potius vt nomini meo consuleret: quaq; posset immortalitate me donaret: in apertum dimittendos censuit: non potui Cesar inuictissime innumeralia perhumane quippe per illā in me collata beneficia dissimulare: ipsosq; sub sacratissimi eiusdem nominis: ⁊ titulo: ⁊ auspicio dimisi: nec putaui tamen sic plenam me satis fidem agniturum. Tanti enī nec me/nec mea estimo: illud tm̄ curaui: ne ingratitudinis nota prorsus inurerer. Et eo presertim ꝙ ipsorum voluminis mille Regij sui erarij impensa formulis imprimi: ⁊ passim in litteratos orbis totius liberaliter rogari voluit. Dicatione per me illius Serenitati sic facta: Et typis iam excusis Cōmentarijs ipsis iam vulgatis dedicationem illam meam egre tulit: verita ne sibi procurata fortassis iudicaretur. Et de conquisita gloria aliquando succenseretur: sic semper modestiam summam professa est diua pudicissima. Quoniam vero dimissis iam voluminum eorum plurimis: voluntas illius nitida restitui non poterat. vt de me mecum conquesta est aliquandiu: nec pudenter quidem minus q̃ decore illud monuit precepitq;: ne decetero peccarē si eueniret aliquando (quod euenturū sperabat) ꝙ noui quicq̃ vltra cuderem: ederemq; illud (quicquid futurum esset) sub tuo diuino nomine publicarem: sic enim ⁊ rem tutissimis auspicijs merito dimitti: ⁊ meipsum nomini meo sic sane consulturum asseuerabat. Ecce imperator maxime vt ex tempore illo in ocio nunq̃ fuimus. Sed in Scoto ipso enarrando assidue insudauimus. (quod fecundarum doctrinarum cultores solent veluti ⁊ ingenia ipsa vt diutius sublimia sunt: sic acuuntur magis fulgidiusq; renitent) Commentarios illos non in primum duntaxat: sed in reliquos auctoris eiusdem: ⁊ Sententiarum/⁊ Quodlibetorum libros non auximus modo: sed ⁊ nouos conflauimus: quos tam sacre regine monitis iussisq;: vt sub felicissimo patrocinio recumbant perspiciendaq; semper maiestate cōstent: celsitudini tue dico: auspicacissimoq; sub nomine tuo passim legēdos dimitto. Inconsulte profecto agere videbar: quando (quod fateor) dedicatio hec mea summopere mihi conductura sit si preceptis tam sanctis non paruissem. Boni igitur consulat celsitudo tua: cui humillime me commendo. Ex Gymnasio nostro in prouincia Brixie. xvi. Februarij. M. D. xvij.

Ad Maximilianum Cesarem Semper Augustum
Baptista Fiera Mantuanus.

Si sit fas homini deum teneri,
Et si relligio superbit olim
Scoto interprete ꝙ seuera constat
Nec iam perfidiam veretur vltra.
Scoto relligio: deusq; debent.
Sed si fors Scotus ante senticosus
Obductis fuit abditus tenebris
Et te vindice nunc agat serenus.
Ima conspicue patens medulla.
Lycheti vt nitida resultat aura:
Quenam laus tibi/queve habenda Cesar
Sit par gloria ꝙ Lychetus extet
Iam debent tibi Maximiliane
Christus/relligio/Scotus/Lychetus.

Reuerendissimo Patri. F. Francisco Leuchetto ordinis Seraphici Francisci obseruantissimo eiusdemq; Ministro generali meritissimo/ac summa quaq; laude dignissimo: Frater Baptista de Castillono Mediolanensis eiusdem ordinis atq; instituti professor. S. P. D.

COgitantem me atq; animo letabundo repetentem. Francisce Pater Reuerendissime/ordinis nostri Minoritani felicissima/te antistite vigilātissimo incremēta. solidissimis fundamentis stabilita: vt plus q̄ trabalibus clauis cōuincta/duplex cura subijt: Altera qua (quod lubens facio) deo optimo maximo/a quo omne datum optimum ⁊ omne donum perfectum gratias pro virili mea detentis concordie ⁊ laudabilium studiorum bonis agerem precesq; funderem: vt ea perpetua faciat: neq; ob ingratitudinem aut culpam paucorum: hūc tante religionis/modestie/charitatis/eruditionis/⁊ omnis probitatis zelum: hancq; ad pia studia alacritatē tepescere aut in deteriora verti sinerat. Altera/ qua eandem tetre ingratitudinis notam/ne aduersus. P. tuam cum totiꝰ ordinis iactura incurrerē/grauiter ac sedulo cauerem. Memini siquidem ⁊ plurima ⁊ maxima per te beneficia in vniuersum ordinem generatim: ⁊ in me tuorum minimum/speciatim ac peculiariter collata. Inter que illud primū memorie occurrit/ꝙ studijs assiduis ⁊ columbina simplicitate ac serpentina prudentia preditus/ patiēsq; laboris per triginta annos omnibus erudiendis vnius Christi Iesu stipendijs salutarem et sanam impēdisti doctrinam: vt ne viua tm̄ voce (cui tamen energie plurimum inest) duntaxat viuis ac presentibus prodesses: scripsisti admirabiles et plane diuinos Cōmentarios: ad absentium posteriorūq; eruditiōem in argutissima ⁊ verissima/ sed non vsq; quaq; omnibus obuia ⁊ intellecta/Fratris Ioannis Duns Scoti Doctoris cognomento subtilis/⁊ Theologorum omniū facile longeq; principis. in libros sententiarum atq; alia scripta: quibus illius mentem ita explicas ⁊ omnia doctrine fundamenta ita demonstras/vt qui tua cum illius scriptis accurate legerit/desperationis scopulis immorari nullus possit: sicq; tanti viri doctrinam/quam quia non intellexerant emuli conuellere conati sunt/dissolutis illorꝫ obiectis/sinceram et catholicam ostendis: vt nemo non videat/ nisi qui solem in meridie (dum sudum est) non agnoscat. Quibus beneficijs sic vniuersum diui Francisci ordinem demeruisti: vt nisi te presidem ⁊ Generalem Ministrum delegisset etiam ipe cecutire putari posset. In me autem seorsum ⁊ propria collatorum beneficiorum/id vnum vt cetera nunc tacere permittas (memorauero/ꝙ tuo pater indulgētissime ⁊ iussu ⁊ permissu ad clarissimā Parisiorum missus sum Achademiam: vt Scoticis lucubrationibus per tuam sapientiam elucidatis erudirer. Quare vt grati discipuli ⁊ boni filij specimen preberem: curaui pro totius ordinis commodo/ luculentissima scripta tua in Gallia/Hispania ⁊ ceteris transmontanis prouincijs plurimum desiderata/⁊ quotidianis ferme conuicijs efflagitata impressioni mandare/sciēs id toti ordini fore perq; gratum/⁊ sperans tue paterne celsitudini non iniucundum: quando (vt Ciceronianus inquit Lelius) fructus ingenij et virtutis omnisq; prestantie tum maxime capitur/ cum in proximum quemq; confertur. Boni itaq; pater optime ac Reuerendissime consule/ ⁊ me reuerentie tue deditissimum/ac obsequentissimum filiolum solito fauore prosequere: longamq; ac sanctam vt cepisti/ vitam viue. Ex Cenobio Minoritanorum apud Parisios degentium. Anno. M.D.xx. sub Resurrectionis Dominice augustissimam solennitatem. Mensis Aprilis die vigesimaquinta.

MArcus Saracho Archiepiscopus Naupatensis Reuerendissimi in Christo patris. d.d. Paulizane dei ⁊ apostolice sedis gratia Episcopi Brixieñ. Vicarius generalis ⁊ locum tenens: vniuersis ⁊ singulis presentes litteras: vel eius exemplum lecturis pariter ⁊ audituris: salutē in saluatore peroptatā. Quia sacro approbante concilio Lateranensi nuperrime: sed etiam anno prope preterito celebrato: a sede apostolica statutum est vt nullus valeat libros impressioni tradere: nisi prius per episcopum: vel alium habentem peritiam scientie libri imprimendi. Et per inquisitorem heretice prauitatis a prefata sede deputatum: illius ciuitatis vel diocesis in quibus Auctor libri vel impressor commorentur: examinentur: ⁊ approbentur vt patet ex bulla decime sessionis celebrate anno dominice incarnationis. M.D.xv. quarto nonas Maij. Pontificatus Sanctissimi Leonis Pape decimi anno tertio ⁊c̄. Ideo visis commentarijs editis per. R. P. fratrem Frācīscum Leucherum de Bruxia ordinis Minorum de obseruantia sacre Theologie lectorem celeberrimum: ⁊ prouincie Brixie vicarium super primo/secundo/⁊ tertio libris Sentētiarum: ⁊ quodlibetis Docto. subtilis in Magistrum. Et habita etiam relatione aliquorum in eadem facultate. Et scientia peritorum super huiusmodi examinatione ⁊ approbatione. Commentaria ipsa quantum ad nos ⁊ alios peritos: a quibus relationē accepimus pertinet: Approbamus tanq̄ omni laude commendatione ⁊ fide dignissima ⁊ a viro probatissimo ⁊ in sacra Theologia doctissimo edicta: cuius doctrine ea fides adhibenda est: que solet alijs doctoribus approbatis adhiberi. In quorum fidem ⁊ testimonium presentes litteras nostras manu propria subscriptas ⁊ sigillo proprio munitas dedimus in episcopali palacio Brixie die primo Februarij. Millesimo Quingentesimo Decimo Septimo.

Ego Marcus Saracho suprascriptus propria manu subscripsi cum sigillo nostro secreto.

F. Francisci de Frangepañ. Minorita
ni ad Reuerendissimū. P. F. Frā
ciscum Leuchetum Theologo
rum maximum: Ac totius
ordinis Minorum Gene
rale mministrum
Meritissimū
Carmen.

Haud merito inuideam felicia secula priscis:
Nil est quod nostris patribus inuideam
Cuncta petenda pater per te Leuchete tenem?
Quosq̧ dabant titulos plurib?/ vn? habes
Quos fecunda viros claros produxerit etas
Equiparas: vno progenitore minor
Cedit Alexander solidus: Richardus abundās
Et quisquis Scoti carpere nisus opus
Si fuit Euphorbus mutato corpore plures
Alter et idem vnus sepe nouatus homo.
Tu Scotus. primo Scoto sapientior alter
Quot nequist primus. tu reserare potes.
Est vigor ingenij simul et solertia vtriq̧:
N; tua lucidior gloria maior erit.
An Pater/an doctor pastorue vocaberis/herēt.
Qui dignum titulo quolibet esse sciunt.
Tu cura pater es/ vigili moderamine pastor.
Doctrine celebris munere doctor eris.
Viue vale/ viuantq̧ tui hec monumēta laboris
Longaq̧ perduerent tempora/ Viue: Vale.

F I N I S

¶ Incipiūt Elegātissima Cōmētaria Reuerēdissimi. P. Fratris Frācisci Lycheti de Brixia/ totius ordinis Minorum Generalis Ministri consumatissimi viri in Quolibeta Scoti In nomine Domini nostri Jesu Christi.

CVncte res difficiles.

Ecclesiastes primo. Quia doct. in pñti ope intēdit loq̄ de reb⁹ diuersimode sm ꝙ diuersimode tractatur de eis in quatuor libris Magistri/ vt patet in questionibus. Ideo primo distinguit de re dicēs: ꝙ res prima sui diuisione diuidi potest in rem creatam: ⁊ in rem increatam. siue in rem a se: et in rē ab alio habentem esse ⁊c. Hec non est prima diuisio entis etiā realis: vt infra patebit. q. 3. Sed est diuisio entis quanti in sua diuisa. Ens em̄ quantum/ primo diuiditur in ens creatum ⁊ in ens increatum: accipiendo tamen creaturā vt ipse accipit in. 3. dist. 11. Creatura em̄ ibi pōt accipi proprie. ⁊ sic accipitur vt tm̄ est immediate causata a prima causa: nulla secunda causa concurrente. Potest etiā accipi improprie siue generaliter: ⁊ hocmodo accipitur ꝓ omni causato: etiā secundis causis concurrentibus. Accipitur etiam creatura pro omni re que potest esse terminus creationis proprie/ vel improprie/ mediate/ vel immediate: quia relatio creature ad deum non terminat creationem immediate: vt patet: terminat tamen mediate: quia concomitatur ad aliquid immediate creatum. Accipit etiā creaturam pro omni re quāta alia a deo cui non repugnat esse actualis existentie: quia omnis talis est ens creabile mediate vel īmediate: vt supra dixi. Et omnis creatura est res habens esse ab alio possibilis ⁊ finita. Deus vero est res necessaria increata: hñs esse a se: ⁊ infinita. ¶ Ibi iterū in diuinis accipit̄ res essentialiter ⁊ notionaliter. Accipit hic doc. essentiale pro perfectione diuina. Quoddā em̄ est essentiale quod est formaliter ꝑfectio: vt deitas ⁊ omnia attributa: ⁊ quoddā nullā ꝑfectionē formaliter dicens: vt essentiale dicens formaliter respectum ad extra/ vt creare/ causare/ predestinare: ⁊c. Nota etiam ꝙ personale siue notionale non accipitur hic pro persona constituta in diuinis: sed accipitur pro personalitate: siue pro ratione formali constituente personam: siue pro ꝓprietate hypostatica: quia primo modo semper īcludit essentiale dicens formaliter perfectionem: secundo modo non: nisi tm̄ per identitatem realem vt patebit infra. q. 3. ⁊. 5.

Creatura pōt accipi multiplicit̄

Quomodo hic accipit̄ personale siue notionale.

¶ Ibi fuerunt igitur aliqua quesita in diuinis de re essentiali: aliqua de notionali siue personali. Unicum autem quesitū erit de ordine essentialium ad notionalia. De re essentiali satis patet in primo dist. 1. 2. 4. ⁊ alibi. De secundo. s. personali patet in primo vbi supra: ⁊ precipue distinctione. 26. 28. ⁊ alibi sepe. De tertio hic facit specialem questionem comparando essentialia ⁊ notionalia ad essentiam diuinam.

Vtrum in diuinis essentialia sint immediatiora essentie diuine vel notionalia?

Titulus questionis clarus erit in secundo articulo. Et primo arguit ꝙ notionalia sint īmediatiora: ⁊ argumenta soluētur post. Demū arguit ꝙ essentialia sint immediatiora. ⁊ hoc argumētū tenet loquendo de essentialibus formaliter dicentib⁹ perfectionem. ⁊ sic argumentum concludit vt patet in litera. Omnia enim essentialia in diuinis que formaliter dicunt perfectionem sunt perfectiones simpliciter: quia ibi nulla est perfectio nisi formaliter infinita vt patuit in primo di. 2. ⁊. 8. q. penul. ⁊ talis perfectio est immediatior essentie diuine. vt supra patuit in primo dist. 8. ⁊. 28. Notionale vero ex sua ratione formali nullam dicit perfectionem: quia tūc aliqua perfectio esset formaliter in vna persona que nō in alia: qd̄ est impossibile. Tum etiā quia si aliquā perfectionem formaliter includeret illa perfectio esset formaliter infinita: cui⁹ oppositum improbatur a Doc. infra. q. 5. Et qd̄ dicit de illa propositione Ansel. de perfectione simpliciter exponet̄ infra. q. 5. ⁊ exposita est s̄ in p̄mo dist. 2. pte. 2. q. 1.

¶ De primo ⁊c. in isto primo articulo intendit p̄ncipaliter declarare quattuor termios/ videlicet/ essentiam/ essentiale/ notionale: ⁊ immediati⁹. De primo in diuinis necessario est aliqua entitas ex natura rei/ ⁊ in existentia reali actuali. Hoc est ꝓbatū in primo dist. 2. parte. 1. q. 1. vbi ꝓbatū est ꝙ si est aliqd̄ effectum actu existens/ prima causa erit actu existens. Idē de primo fruitiuo/ primo in eminētia. vide q̄ ibi exposui. Sequit̄ in litera. Illa entitas realis actualis/ siue ponatur oīno vnica: siue ponatur aliquo mō distinctio ex natura rei siue ratiōis: semper erit ibi ponere de necessitate aliquam entitatē oīno primā vnicam: que nō preexigat aliquā priorē. Et qd̄ dicit de di. ex natura rei vel rationis. Uide que dicit in primo. di. 2. pte. 2. q. 1. ⁊ di. 8. q. penl̄. Hic. n. non habet disputare quō relationes distinguant̄ ab essentia: vel quomodo attributa adinuicē vel ab essentia distent. Sed quomodocunq̄ distinguant̄/ dicit ꝙ est necesse ponere in diuinis vnicā entitatē primā ⁊c. quia si nulla esset prima/ nulla esset posterior. patet ꝑ Phm̄. 2. meta. t. ca. 10. Illud inquit cuius primū non est: qd̄ consequitur illud p̄mū nō est. vide Cōmē. Sequitur. illā etiā primā entitatē oportet esse absolutam. quia septimo de tri. hāc auctoritatē supra exposui in primo dist. 1. q. 2. arti. 1. vide ibi. Cū em̄ dicit: omnis essentia que relatiue dicitur ⁊c. non debet intelligi ꝙ essentia relatiue dicatur: quia essentia diuina nō dicat̄ relatiue. vt supra patuit in primo dist. 5. q. 1. sed sic intelligitur/ ꝙ oīus essentia que est ratio fundamentalis sm quā aliquid relatiue dicat̄: est aliquid excepto relatiuo. i. excepta relatione: sm quā aliquid dicitur formaliter referri ⁊ nō fundamentaliter. Sic in ꝓposito essentia diuina cum sit proximū ⁊ immediatum fundamentū relatiōis diuine est ratio fundamētalis sm quam puta pater fundamentaliter refertur ad filium: ⁊ paternitas in patre est ratio formalis sm quā pater formaliter refertur ad filiū. Similiter auctoritas sequēs. s. si nō est aliquid ad se ⁊c. Sic exponitur. i. si non est aliquid vt proximū fundamentū relationis qd̄ sit ens ad se/ qd̄ est ratio fundamentalis vt supra: nō est oīno qd̄ relatiue dicatur. qr relatio sm quā aliquid formaliter refert̄ ad aliud fundatur in aliquo absoluto existente in illo quod refertur. Sequitur. ista realis entitas vocatur a sāctis essentia. Hic probat per auctoritates August. 7. de tri. c. 1. in fine ⁊. c. 5. circa finem. vbi vult ꝙ sapientia dicitur a sapere: siue sapere a sapientia. parum est curandum siue ista denominatio accipiatur grammatice siue logice non curo. sufficit ꝙ esse proprijssime conuenit essentie; siue essentia dicatur ab esse siue ecōtra. nihil em̄ immediatius ꝯpetit essentie q̄ꝫ esse existentie: ⁊ precipue prime essentie conuenit prima existētia. immo ipsa existentia cōuenit essentie diuine in primo modo dicēdi per se: vt supra patuit in primo dist. 2. parte. 1. q. 2. ⁊ in ista. q. Omne em̄ illud potest dici essentia cui potest competere existentia: vt patet a doc. in pluribus locis: ⁊ eēntia ⁊ existentia etiā in creaturis nō differunt realiter. vt patet a doct. in. 2. dist. 1. ⁊ in. 3. dist. 2. ⁊ cui repugnat esse existentie repugnat sibi essentia: loquendo de essentia proprie. Non credo tamen generaliter esse verū qd̄ cui conuenit eē existētie qd̄ sibi conueniat esse essentie. Multa em̄ dicunt ꝓpriā existentiam que forte non dicunt ꝓpriam essentiā. De hoc alias: forte em̄ ratio indiuidualis vt hecheitas. puta Francisci dicit ꝓpriam existentiam: cum dicat propriam entitatem superadditam nature specifice. vt patet a doc. in p̄mo di. 5. q. 2. ⁊ di. 26. ⁊ in secūdo di. 3. Hoc idē posset dici de entitatibus hypostaticis: sustinēdo ꝙ dicant aliquid positiuū: vt exposui super primo doc. di. 28. ⁊ super tertio disti. 1. ⁊ tm̄ iste entitates tam indiuiduales q̄ꝫ suppositales nō sunt essentia: nec pertinent ad essentiam: nec ad q̇dditatem: vt patet a doc. in primo di. 5. q. 2. di. 26. ⁊ alibi. Sequitur. Manifestum est deū abusiue vocari substantiā ⁊c. Quomodo hoc intelligatur vide doc. in primo disti. 8. q. 2. ⁊ ea que ibi exposui. Loquendo em̄ de substantia trāscendenter/ Deus dicit̄ ꝓprie ⁊ non abusiue substantia. ¶ Ibi. De ista essentia siue minus proprie substātia. Hic doct. ꝓbat ꝑ auctoritates ꝙ essentia diuina est ratio simpliciter essendi in diuinis cuicūq̄. Aduerte bene hāc litterā. vult doc. ꝙ quicquid habet esse in diuinis suo modo est originatum ab essentia diuina. Nam ꝑfectiones attributales pullulant ab essentia diuina. ⁊ in essentia diuina. Similiter prima proprietas personalis immediate est ab essentia diuina. alie vero ꝓprietates sunt ab essentia vt a ratione formali ꝓducendi personas. Similiter est verum: ꝙ oīs perfectio diuina posterior suo modo essentia diuina: suo modo oritur ab eēntia diuina. ⁊ hoc mediate vel immediate. quod dico ꝓpter operationes intellectus ⁊ voluntatis: que sunt in eēntia mediātibus potentijs intelligēdo ergo originatiue vel pullulatiue/ sola eēntia diuina est ratio simpliciter essendi ⁊c. formaliter autē non est simpliciter ratio eēndi. quia bonitas infinita est formaliter existēs: licet realiter sit essentia diuina. De hoc vide que exposui super primo doct. di. viij. q. pen. His preternissis patent auctoritates. Prima que habetur. 7 de tri. c. 6. vel. 14 scꝫ substantia patris ipse pater est: nō quo pater est pater:

Quomodo sit vera hec propositio cui cōuenit esse existentie cōuenit esse essētie

sed quo est.i.ꝙ essētia que est in patre est id quo simpliciter pater habet esse siue essentie siue existētie:id est ꝙ totū esse essentie ⁊ existētie in patre est ipa eētia diuina. ¶ Si queratur:nōne etiam pater habet esse existētie a paternitate? Et videtur ꝙ sic:quia pater cōstituitur in esse personali per paternitatem:sustinendo cōmunē opi.s.ꝙ ꝑsone cōstituantur in esse personali per relatiōes. Tum etiam quia per paternitatem realiter distinguitur a filio.⁊ ꝑ consequens videtur ꝙ paternitas dicat ꝓpriam existentiam:cū ipa formaliter distinguatur ab eētia:vt patet a doct.in primo dist.8.q.penul.quod eni est ratio distinguendi realiter actualiter:actu existit.quia si actu nō existeret non esset ratio realiter distinguendi actualiter. ¶ Respondeo ꝙ paternitas dicit propriam existētiam ⁊ aliam ab existentia deitatis. nō aliā realiter:sed aliam vel ex natura rei vel formaliter.vt supra exposui in primo di.2.parte secunda. ⁊ sic pater dicitur existere paternitate.quia tñ paternitas nō dicit entitatem ꝑfectam:sed tm̄ entitatē hypostaticā:illa pater nō dicit̃ simpliciter habere esse:sed sola eētia diuina que est ratio ꝑfectissime essendi dicit ꝑfectionem essentialē ⁊ quiditatiuam.⁊ sic debent exponi auctoritates August. ⁊ aliorū sanctoꝝ.

¶ Ibi.huic cōcordat Dama.c.17.Quō intelligatur auctoritas Dama.vide Doct.in primo di.8.q.penul. ¶ Ibi.cōtra ista que dicta sunt. Hic doc.intendit probare per duo argumenta:ꝙ eētia non sit precise illa prima entitas distincta ab alijs attributis ⁊ perfectiōibus simpliciter:sed ꝙ sit omīs perfectio simpliciter. Et probat sic. Primo ꝑ Dama.dicentem totum in se continens ⁊c. ⁊ sic videtur includere oēm perfectionem diuinam.ergo nō datur talis entitas sic precise distincta ab alijs perfectionibus. ¶ Ibi. Hoc confirmatur per illud Ansel.deus est quo maius cogitari non potest/litera clara est. ¶ Secunda ratio est.ibi. Secundo ad idem arguitur sic.⁊ ratio stat in hoc.existentia diuina est prior eētia.ergo eētia non est prima entitas: antecedēs probat.quia ſm Augu.eētia diuina accipitur ꝓ existētia.cōtrarium videtur esse in creaturis:quia eētia est prior existentia:sicut potentiale ⁊ susceptiuū existentie. ¶ Respōdet doc.ad primā rōem ⁊ eius confirmationem: ꝙ essentia est vnitiue ⁊ idemptice omnis perfectio diuina: non aūt formaliter ⁊ quiditatiue.vt clare patuit ī pmo di.8.q.penul.

Pulchra expō q̃ includit aliq̃ dubia.

¶ Nota tñ pro clariori intelligentia:ꝙ eētia diuina prius natura est eētia in vltima actualitate ⁊ formaliter infinita:⁊ in illo priori non includit nec formaliter:nec vnitiue ꝑfectiones attributales:cū in illo priori non preintelligantur habere esse in se formaliter. In secundo vero signo nature sunt ille perfectiones attributales:que pullulāt ab essentia diuina. Cum ergo doc.dicit ꝙ est necesse ponere aliquā entitatem absolutam omnino primā: cui comparātur eētialia ⁊ notionalia in ratione prioris ⁊ posterioris: ita ꝙ vnū illorum immediatius insit essentie diuine: ⁊ per ꝯsequēs prius ⁊c. Est querēdum an illa entitas prima sit pelagus ⁊c. Et sit id quo maius cogitari non potest ⁊c. Si sic.cōtra: in illo priori non continet omnē perfectiōem simpliciter: vt patet. Si non.ergo non est ꝑfectissima entitas: ⁊ sic auctoritates non sunt vere. Et vltra.ergo non continet vnitiue.⁊ sic Responsio doc.non soluit rationes. Dico ꝙ in illo priori non continet vnitiue:⁊ tamen est ꝑfectissima entitas: qꝛ vt sic non tm̄ est formaliter infinita:sed etiā virtualiter ⁊ originatiue infinita.vt patet a doc.in primo di.8.q.penul.⁊ talis infinitas originatiua non conuenit perfectionibus alijs diuinis.vt patet a Doc.vbi supra. Cū dicitur.si non continet oēm perfectionem simpliciter non est pelagus:nec id quo maius cogitari ⁊c. Dico ꝙ sufficit ꝙ in tali priori sit talis entitas: a qua possit originari:vt sit idem sibi realiter omīs perfectio attributalis.⁊ sic in secundo instanti nature in quo originātur vel pullulāt ab eētia diuina)idēptificantur realiter cū illa. Dico vltra ꝙ est maioris ꝑfectionis esse in se talem entitatem: ꝓpter cuius perfectionem necessario pullulāt perfectiones formaliter infinite q̃ȝ ꝯtinere illas tm̄ formaliter. Hoc posset ꝓbari per dicta doc. in pmo di.2.pte.1.q.1. vbi ꝓbat ꝙ maioris ꝑfectionis est in prima causa cōtinere virtualiter causalitatē scd̄e cause: q̃ȝ continere formalit̃. Hoc idē in ꝓposito ꝑ illā ꝓpositionē famosā doc. Uidelicet q̃lis est ordo inter aliq̃/vbi realiter distiguunt̃:talis est ordo vbi rōne distinguunt̃. Si ergo ꝑ possibile vel īpossibile ꝑfectiones ille realiter distinguerent̃ ab eētia diuina: adhuc ipsa esset id quo maius ⁊c.qꝛ nihil esset qd̄ posset originatiue ꝯtinere hmōi ꝑfectiones. De facto tamen cōtinet illas vnitiue ꝓpter infinitatē/qꝛ infinitū idemptificat sibi realiter q̇dq̇d ibi pōt eē.vt patet a doc.in pmo di.2.d.5.q.⁊.⁊ alibi sepe.

¶ Si iterū dicatur: videt̃ eñ ꝙ ēt attributū aliqd̄:puta bonitas in diuinis possit dici prima entitas:q̇a talis bonitas ꝓpter sui infinitatem idēptificat sibi oēm aliā perfectionē simpliciter:patet:quia infinitū cōtinet vnitiue realiter quicquid ibi pōt esse:vt patet a doc.vbi supra. Respōdeo ꝙ q̃ȝuis bonitas diuina sit formaliter infinita:non tñ ꝯtinet vnitiue realiter essentiā diuinā:sed bñ ecōtra:quia essentia diuina originat suo mō illas ꝑfectiones simpliciter:vt idē sibi realiter. Sicut ēt dicim⁹ ꝙ aīa intellectiua cōtinet ꝑ idēptitatē realē intellectū ⁊ voluntatē:⁊ nō econtra.vt patet a doc.in secūdo di.16. Dico ergo ꝙ eētia diuina est sic prima entitas absoluta ꝙ ex sua īfinita ꝑfectiōe ex necessitate nature emanat oēs perfectiōes attributales in summo: qꝛ vt infinitas formaliter:vt supra patuit a doc.in pmo di.8.q.penul.⁊ illas ꝑfectissime sibi vnit quantum sibi vniri possunt:hoc est in perfectissima idēptitate reali. ¶ Ibi. Ad secundū dici pōt. Rñdet ad illud de exñtia concedendo ꝙ existentia in creaturis est posterior essentia:⁊ distinguit̃ ab illa cum sit modus ei⁹. Sed forte hoc nō dicit ſm intentionē ꝓpriam:sed ſm Tho.qui ponit existentiā esse accidēs eētie.ſm vero doc.existentia nō distinguitur realiter ab essentia vt patet a doc.in secūdo di.1.2 ī tertio di.6.est eñ gradus intrinsecus essentie. Sed q̇cquid sit:in diuinis non ponitur existentia distingui ab essentia:(cū ipsa sit de ratione formali essentie diuine.vt etiam patet a doc.in prīo dist.2.parte pria.q.2.⁊ que ibi notaui ꝯsidera) ⁊ per cōsequēs in quocunq̄ȝ priori intelligit̃ essentia diuina in eodem intelligitur sua existētia.⁊ sic nō sequitur ꝙ exñtia diuina sit prima entitas circūscripta essentia diuina. ¶ Ibi. Alit̃ dr̃ hic.⁊c. Hec respōsio doct.videtur esse ad primum argumentum ⁊ ad cōfirmationē:qd̄ patet:quia ī primo argumēto ꝓbat ꝙ essentia sit oīs ꝑfectio simpliciter:⁊ per ꝯsequēs nō est vnica talis entitas sic prima in diuinis:cui cōparentur eētialia ⁊ notionalia:vt mediatius ⁊ immediatius:quia vbi non est aliquod primum ibi nō potest eē immediatius ⁊ mediatius:vt supra patuit. Et ꝙ sic intelligat doc.patet per hoc quod dicit:ꝙ ratio illa siquid valet:videtur esse cōtra illud qd̄ questio supponit. Questio aūt supponit aliquā immediationem essentialis ad essentiam. Cum queritur in pricipio questionis:an essentialia sint immediatiora essentie diuine q̃ȝ notionalia?ergo questio supponit ꝙ eētialia ⁊ notionalia insunt essentie immediate. Et querit q̃stio quanta sit talis immediatio:an.s.essentialia insint īmediati⁹ q̃ȝ notionalia. Et sic patet quomō primum argumentū est contra illd̄ qd̄ questio suppōit:quia si eētia est simplicit̃ oīs perfectio eētialis:ergo nō erit ibi immediatio aliqua. Probat ergo doc.ibi. Id quod questio supponit:videlicet ꝙ eētialia insint immediate diuine essentie:vt vni entitati oīno prime ⁊ vnice:⁊ nō sint vnum totū cū illa:quia oīa eētialia in diuinis dicentia perfectionem sunt perfectiones simpliciter:et simpliciter simplices:ergo cui insunt immediate īsunt:quia non per partes cum nō habeāt. Si eñ perfectio simpliciter haberet partes:vna esset potentialis ⁊ alia actualis: ⁊ sic inesset prius per partem potentialem:patet in simili a doc.in pmo di.3.q.2.de cognitione habituali ⁊ virtuali: ⁊ di.5.⁊.27.de essentia vt quasi materia:⁊ ī.4.di.1.q.1. Cū ergo ꝑs potētialis ſm rōnē sit prior actuali : ita ꝯstitutū ex illis prius perficit ſm partē potentialē. De hoc vide doc.ī scd̄o di.16.cōtra opi.sancti Bonauē. Si ergo perfectio simpliciter est simpliciter simplex:sequit̃ ꝙ cui inest īmediate inest:⁊ sic stat suppositū q̃stionis. ¶ In lr̄a tñ doc.occurrūt aliqua dubia. Primo ī hoc qd̄ dicit.ꝙ ꝑfectio sit simplicit̃ simplex:hoc nō vr̃. Tum qꝛ resoluit̃ in plures ꝯcept⁹ quidditatiuos. Nā sapiētia dei resoluit̃ in sapientiā transcendētem vt videt̃ innuere doc.in pmo di.8.q.2.rñdēdo ad vltimū argu.pricipale. Tū qꝛ sapiētia in cōi p̄dicat̃ de sapiētia creata ⁊ increata inq̇d:vt ptȝ a doc.in prīo di.3.q.1.in tertia rōne:quā facit pro vniuocatiōe entis. Tū qꝛ ens p̄dicatur in q̇d de sapiētia icreata:⁊ sic resoluit̃ ī ens q̇dditatiue:qd̄ hȝ rōnē deteriabilis:⁊ ꝑ ꝯsequēs erit potētiale:⁊ entitas contractia hēbit rōnē act⁹. ¶ Scd̄o dubitat̃:qꝛ posito ꝙ sapia diuina q̄ est perfectio simpliciter sit simplicit̃ simplex:nō tñ sequit̃ ꝙ insit īmediate:q̇a diceret̃ ſm primū argumentū ꝙ essentia est oīs ꝑfectio simplicit̃:⁊ nō est talis entitas pria cui vt priori insit ꝑfectio eētialis īmediate: sed ē simplicit̃ illa. ¶ Rñdeo ad pmū dubiū:ē opi.aliquoꝝ ꝙ ꝑfectio simplicit̃ nō est cōposita ex rebus realit̃ distinctis:q̇a tūc partes cōstituētes nō essent perfectiōes simplicit̃:qꝛ nihil hñs rōnē partis est ꝑfectio simpliciter cū necessario ꝑs icludat imꝑfectionē:vt ptȝ a doc.ī pmo di.2.5.⁊.8. Perfectio eñ

simpliciter nō pōt cōponi nisi ex perfectionibus simpliciter Aliter tñ dico ꝙ oīs perfectio simpliciter in diuinis ē formaliter īfinita: ꝛ in vltima actualitate ꝛ ē simplicit̄ simplex: ita ꝙ nō est resolubilis in priores concept⁹ q̇dditatiuos. Et dico ꝙ nec ens: nec sapiētia cōis: nec trāscendēs p̄dicat̄ in q̇d de sapientia diuina: accipiendo in quid vt sit de quiditate illius ꝛ prius ex natura rei. Et de hoc vide q̄ notaui in p̄mo di.2. parte.1.q.1. exponēdo illud arg. doc. quo ꝓbat ꝙ nō pñt eē plura necesse esse. Vide etiā q̄ dixi sup p̄mo doc. di.3.q.3. de cōceptu simpliciter simplici. Ubi declaraui quō deus dicit cōceptū simpliciter simplicē ꝛ quō nō.

Rñdeo ad scdam difficultatē.

❡ Ad scdm dubiū forte posset dici non asserendo tñ. ꝙ doc. loquitur ibi de essentia diuina: que ex quo est perfectio simpliciter. ideo non est constituta ex oībus perfectionibus simpliciter. q̄a tūc vna haberet rōnē actus: ꝛ alia rōnē potētie: ꝛ sic nō essent perfectiones simpliciter: ergo in illo priori quo essentia est essentia. s. in suo esse essentiali ꝛ quiditatiuo nō icludit hmōi essentialia. ꝛ per cōsequēs si insunt essentie diuine insunt īmediate vt entitati vnice sic p̄me. ꝛ sic patet prim⁹ articulus. ❡ De altera termino. s. essentiale. Hic doc. exponit se de quo essētiali intēdit loq̇ cū q̄rit an essentialia sint imediatiora ꝛc̄. et litera est satis clara. Nota tñ cū dicit de cōposito reali ꝛ rationis ꝛc. accipit compositū reale qd̄ est compositū ex reb⁹ habētib⁹ verū esse reale: qd̄ est esse exñtie. Compositū vero rōnis qd̄ est cōpositum tm̄ cōceptibiliter: sicut ꝯceptus hominis cōponit̄ ex conceptibus oium superiorū ꝛ oium que essentialiter includunt̄ in illo: qd̄ tñ cōpositū non dicitur compositū rōnis vt secunda itentio dicitur ens rōnis. Et qd̄ dicit de diffinito ꝙ est cōpositum rōnis non debet sic absolute intelligi: vnde est notādum ꝙ diffinitio pōt multipliciter accipi. Uno modo formaliter vt est declaratiua distīcte/ quid sit res. puta quid sit hō. que vt sic fundatur in cōceptibus in quos est diuisus conceptus diffiniti ꝛ sic est p̄cise ens rationis: quia hmōi declaratio obiecti distincta non est nisi relatio rationis: sicut etiā dicit doc. in p̄mo dist.2. parte.2.q.2. ꝛ d.27. ꝙ declarare obiectū est relatio rōnis ꝛ vt sic diffinitū vt tm̄ habet esse declaratū est ens rationis vt patet. Aliq̄n accipitur diffinitū ꝓ illa re q̄ est fundamētū declarationis passiue: siue que est terminus declarationis actiue. ꝛ sic diffinitum erit ens reale. licet diffinitio formaliter sumpta. s. ꝓ declaratione sit ens rationis. potest etiā accipi diffinitio fundamētaliter. ꝛ sic accipitur ꝓ illis conceptibus ex quibus constat diffinitū. vt cum homo prius cognoscitur confuse siue concipitur: postea itellectus diuidit ipsum formādo duos conceptus de eo. s. animalis ꝛ rationalis. qui cōcept⁹ distincte declarant quid sit homo. ꝛ forte illi duo conceptus declarantes hoiem non sunt ens mere rationis. Aduerte tñ ꝙ licet hō vt confuse conceptus sit tm̄ ens rationis. quia concipi passiue est tm̄ relatio rationis: in se tñ etiā vt p̄scindit ab oī singularitate est ens p̄ter actū intellectus. vel ens cui non repugnat actualis existentia vt in suis singularibus pariformiter dico ꝙ animal ꝛ rationale vt sunt concepta ab intellectu sunt tm̄ ens rationis. vt vero in se considerantur sunt p̄ter oē opus intellectus. vt vero diffiniunt formaliter siue vt distincte declarant qd̄ homo confuse importat: sunt tm̄ ens rationis. hmōi em̄ declaratio non potest fieri nisi ꝑ actū intellectus. Et de hoc vide aliqualiter doc. in p̄mo di.36. soluendo argumenta Hen. ꝛ vide que ibi exposui ꝛ notaui. ꝛ di.8. p̄mi. q.3. Et sic patet ista litera. ❡ Ibi. Theo. n̄o vtuntur hoc noīe essentiali in diuinis ꝛc̄. q̄a essentialia hn̄t similē modū p̄dicādi essentie diuine: quia sicut essentia diuia est cōis trib⁹ cōitate reali: sic ꝛ quelibet ꝑfectio essentialis. quia sicut ista est vera tres persone sunt realiter deus: sic ꝛ iste tres persone sunt sapientes realiter ꝛ simpliciter eadē sapiētia nūero. Et nota ꝙ cōe cōitate reali est tm̄ singulare existēs qd̄ v̄e ꝛ realiter p̄dicat̄ de plurib⁹ ꝛ includit̄ in illis: cuiusmōi ē sola eēntia diuia ꝛ ois ꝑfectio diuia. cōe aūt qd̄ nō ē singulare nō p̄t realiter cōicari nec vt q̇ nec vt qd̄. Et quō vniuersale dicat̄ cōe plurib⁹ vide doc. in scdo di.3.q.1. ꝛ ibi q̄ notaui i exponēdo rōnes doc. ❡ Ibi. ꝛ per oppositū notiōale dicit̄ illd̄ qd̄ nec sic p̄dicat̄: nec habet talē cōitatē sed qd̄ pertinet ad notitiā distīctiōis personaꝝ. Sic ergo distinguit Theolog⁹ notionale ꝯtra essentiale. Hec litera clara est vsq; ibi. Oē notionale ē relatiuū ad intra ꝛ ecōuerso Hic loquit̄ doc. de relatiuo vel pertinēte ad originē: vel qd̄ est ibi rōne personarū: ꝛ nō rōne essentie diuie. qd̄ dico propter relatiōem idēptitatis ꝛ similitudinis ꝛ eq̄litatis i diuis q̄ nō sunt notionalia.

Quid dicatur notionale.

Dubiū tñ est de spiratione actiua: an dicatur relatio notionalis: quia per illā nō cognoscunt̄ persone distīcte: cū sit cōis patri ꝛ filio. De hoc vide i p̄mo doc. di.28. ꝛ si nō ponit iter notiones nō erit verū ꝙ oē relatiuū ad intra sit notionale: nisi forte intelligat̄ sic: ꝙ oē relatiuū ad intra cōstituēs personā. Si etiā dicat̄ inascibile est notionale vt patet. quia per innascibilitatē cognoscitur distincte prima persona. ꝛ tamē nō est relatiuū vt patet. īmo nec forte ens positiuū: vt videtur tenere doc. i primo di.28. Potest dici ꝙ doc. loquitur de notionali: vel pertinente ad originē. vel constituente personā in tali eē personali. ❡ Ibi. Secunda distinctio huius vocabuli qd̄ est eēntiale ꝓut in diuinis specialiter accipitur potest poni talis: ꝙ aliqd̄ est essentiale qd̄ importat respectū ad extra: ꝛ aliquod nō. Primū membrū probat que probatio est satis clara in litera. Non. n. intendit doc. ꝙ aliquod sit essentiale in diuinis qd̄ per se ꝛ q̇dditatiue includat respectum ad creaturā: quia nullū est tale: vt patet in litera. Si dicat̄ ꝙ respectus creationis in deo cōuenit tribus: ergo essentiale/ ꝛ tamē ille respectus rōnis qui necessario terminatur ad aliquid extra: dicit vnū conceptum per se vnum. Dicit doc. ꝙ null⁹ talis respect⁹ imediate cōuenit tribus personis: sed tm̄ mediāte aliquo fundamēto qd̄ conuenit trib⁹ in quo īmediate fundat̄: vt patet de respectu creationis q̄ īmediate fundat̄ vel in actu voluntatis diuine: vel in voluntate diuina. ꝛ quia ista sunt in trib⁹ ꝑsonis: respectus talis erit similiter in trib⁹. Dicit igit̄ doc. ꝙ tale eēntiale: vtputa creare: vel simul includit respectū ad extra ꝛ fundamentū absolutū. ꝛ tūc non erit vnus ꝯceptus ꝑ se: sed tm̄ per accidens/ q2 ꝯstans ex ente reali absoluto: ꝛ ente rationis/ dicit tm̄ conceptum ꝑ accidens. Si vero tale eēntiale significat aliquē vnū cōceptū per se nō pōt significare nisi absolutū in diuinis. ꝯnotando respectū ad extra q̇ fundatur in tali absoluto. ❡ Ibi. De scdo mēbro huius di. Dices forte ꝙ nullū est essentiale non includēs respectū ad extra: sed sola eēntia est hmōi qd̄cūq; aūt aliud cōe tribus: vel est respect⁹ ad extra: vel includēs respectum ad extra. Hec est opi. Tho. in p̄mo scripto di.2. ꝛ Gothofre. quol.7. q.1. ꝛ multorū alioꝝ. q̄ opiniones specialiter improbantur a doc. in p̄° di.8.q.3. siue penul.

Opinio Tho. et Gothof.

❡ Ibi. Sz vero solutio. q. ꝛc Hic doc. intendit ꝓbare ꝙ sint multa eēntialia in deo: q̄ nullum respectū includūt ad extra: ꝛ ꝓbat quattuor rōnibus. ❡ Ibi. Prima ratio talis est: qd̄ est ꝑfectionis simpliciter nō includit ꝑ se relationē ad creaturā: sed aliquod eēntiale in diuinis est ꝑfectio simpliciter. ergo ꝛc. ꝓbatio ma. ꝑfectio simpl'r nō includit aliquid ꝑ se: cui repugnat per se rō perfectionis simpl'r: q2 da oppositū/ tunc nō erit in quolibet melius. De hoc vide que exposui in p̄mo doc. di.2. parte scda. q.1. arti.1. Quidquid. n. per se includit̄ in ꝑfectione simplicit̄ est perfectio simpliciter. patet q2 tota entitas perfectionis simpliter est ex oībus per se ꝛ quidditatiue inclusis. Sequitur in littera. Sed relationi ad creaturā repugnat ꝙ sit ꝑfectio simpl'r: cū sit ad terminū imperfectū ꝛ potentialem: qd̄ aūt necessario coexigit aliqd̄ ens potētiale: eomō quo relatiō quo exigit terminū tāq̄. s. aliquid secū simul natura vel prius: id sic coexigens nō est simpl'r necessariū: nec ꝑ consequens simpl'r perfectū. Tota ꝓbatio huius stat in hoc: quia si relatio ad sui esse de necessitate coexigit secū ens imperfectū vel potētiale: qd̄. s. natū est esse subiectū accidētium: vel possibile qd̄ pōt esse ꝛ nō eē: necessario erit imꝑfecta. patet. Tū quia depēdet ad ens imꝑfectū. Tū q2 tali termino destructo necessario destruit̄ relatio cū in suo eē necessario dependeat ab illo. ꝛ sic nō erit necesse eē: nec per ꝯñs ꝑfectio simpliciter. Et qd̄ dicit de coexigentia secū simul vel prius. Aliqui exponūt simultatem respectu relatiui: quia relatiua sunt simul natura: ꝛ prioritatē exponūt de absoluto correlatiui. Sed hec expositio nō videtur ad mentē doc. quia tam simul q̄ prius debet referri ad terminū talis relatiōis: ꝛ nō ad correlatiuū. patet per literā doc. cū dicit. Eomō quo relatio coexigit terminū tanq̄. s. aliquid secū ꝛc. Dicit ergo ꝙ si relatio coexigit ad sui eē terminū potētialē: siue ꝙ ille terminus necessario sit simul: siue sit prius ipa ꝛc. Seq̄tur ibi. minor patet ex intentione Ansel. Ista minor est: sed aliqd̄ eēntiale est perfectio simpl'r: que minor ꝓbatur auctoritatibus ꝛ Ansel monol.15. ꝛ Aug.15. de tri. c.4. vel.5. que probatio clara est in litera.

Difficultates notande.

❡ In ista tñ litera occurrūt alique difficultates. Prima in hoc qd̄ dicit: ꝙ perfectio simpliciter nō includit aliq̇d per se cui repugnat rō perfectionis simpliciter: hoc videtur dubiū. Tū q2 eēntia diuina includit per se ꝓpriā hecheitatē: cui tamē repugnat ratio ꝑfectionis simpliciter. vt patet: ꝙ aūt sic per se includat patet a doc. in p̄° di.2. di.5.q.2. ꝛ alibi. vbi dicit ꝙ deitas est formaliter de se hec. Tū etiā q2 vltime differētie ex quo nō sunt ens quidditatiue nec passiones entis: nō vident̄ perfectiōes simplicit̄/ ꝛ tamē per se videntur includi in aliquibus perfectionibus simpliciter: vt vltima differētia qua bonitas infinita differt

a sapientia diuina infinita. Et ꝙ talis differentia vltima ꝑ
se includatur in entitate cuius est videtur innuere doc. in ꝑ
mo di.3.q.3. Tum quia conceptus entis vt hm̄oi non dicit̄
ꝙ sit perfectio simpliciter: quia vt sic non includit infinitatē:
⁊ tn̄ per se includitur i perfectione simpliciter. patet: quia ꝑ
se primo modo p̄dicatur de deo: ⁊ de intellectu diuino: vt ꝓ
bat doc. in p̄mo di.3.q.1.⁊.4.⁊ di.8. ¶ Secundo dubitat̄
circa hoc qđ dicit ꝙ illi repugnat perfectio simpliciter: qđ co
exigit secum: vel simul: vel prius natura terminum imperfe
ctū: quia intellectio diuina est perfectio simpliciter: ⁊ tn̄ ne-
cessario est ad terminū imperfectū: quia ad obiecta secunda
ria. Est em̄ impossibile esse intellectionē diuinā quin ad ob-
iecta secundaria terminetur: vt posset patere a doc. in p̄mo
di.3.q.4. di.35.36.43.⁊ in quol. q.13.⁊ alibi. ¶ Tertio du
bitatur in hoc qđ dicit: ꝙ illud qđ nō est simpliciter necessa-
riū non est perfectio simpliciter: quia aut loquitur de neces
sario formaliter: ⁊ ex sua ratione formali: aut quia realiter
idēptificatur alicui qđ ex sua ratione formali est necesse esse
Si intelligitur primomodo/non videtur esse verū. quia attri
buta multa in diuinis sunt perfectiones simpliciter: ⁊ tn̄ nō
videntur formaliter necessaria. Non em̄ bonitas dei forma
liter sumpta videlicet pro sua rōne formali videtur forma-
liter necessaria. Tū quia in diuinis essent plura necesse esse
actu existentia. quia necessitas est conditio existentis. Tū
quia ratio formalis bonitatis non videtur formaliter neces
se esse: quia tūc (cū differat formaliter a sapientia diuina. vt
patet a doc. in. primo di.8.q. penul.) id in quo cōueniret q̇d
ditatiue cum alio attributo: ⁊ id quo differret esset necesse
esse: et sic in bonitate diuina essent due rationes necessario
essendi: ⁊ si per possibile: vel impossibile circūscripta alia ra
tione necessario essendi esset necesse esse ⁊ non necesse esse:
vt faciliter pōt deduci per argumētum doc. di.2. parte.1. pri
mi sen. ¶ Respondeo ad difficultates. Et ad primam dico

Respōsio ad difficul-tates.

ꝙ omne inclusum per se primomodo in perfectione simplici
ter est perfectio simpliciter propter rationē doc. Ad instan
tias cū dicit̄ de hecheitate dei: Dico ꝙ hecheitas deitatis
nullo modo differt a deitate: cū deitas sit ex sua ratione for
mali hec: ita ꝙ hecheitas non dicitur proprie de formali ra
tione dei cū nullo modo differat. Non em̄ est aliquo modo
actus essentie diuine: vt patet a doc. in primo di.5.q.2. Essē
tia em̄ diuina vt essentia est in vltima ⁊ perfectissima actua
litate: vt patet a doc. in pluribus locis. Posito etiā per im-
possibile ꝙ differret ab essentia: ⁊ esset de essentia ipsius. Di
co ꝙ hecheitas illa esset perfectio simpliciter: quia etiam in
creaturis diceret perfectionem additam nature create: vt
patet a doc. in p̄mo di 5.q.2.⁊ in secūdo di.3.q.6. Si ergo
in diuinis diceret perfectionem non posset dicere nisi perfe
ctionem simpliciter: cū omnis perfectio diuina sit perfectio
simpliciter. Non est aūt sic de actu personali. quia talis nul
lam perfectionem includit. vt patet a doc. in primo di.26.⁊
alibi sepe. ¶ Ad secundam instātiam de vltimis differētijs
⁊c. Dico ꝙ bonitas diuina forte seipsa differt a sapientia di
uina quia forte non habet quo cōueniat ⁊ quo differat. ⁊ si
conueniunt in aliquo conceptu cōi in quid: non tn̄ forte cōue
niūt in aliqua realitate quiditatiue. Posito etiā ꝙ in boni-
tate includeretur per se ex natura rei aliqua vltima differē-
tia. Dico ꝙ illa esset perfectio simpliciter: nec em̄ est necesse
ꝙ omnis perfectio simpliciter sit ens quiditatiue/aut passio
entis. sufficit em̄ ꝙ sit entitas cui ex sua ratiōe nō repugnet
infinitas. Quecūqȝ em̄ entitas dicēs perfectionē vel cui ex
ratione sua formali non repugnat perfectio: si ponit̄ forma
liter in diuinis/erit necessario perfectio simpliter: cū ibi nulla
sit perfectio nisi in summo. ¶ Ad tertiā instantiam de con-
ceptu entis ⁊c. Dico primo ꝙ ens in communi est perfectio
simpliciter: saltem permissiue. quia potest esse in aliquo actu
perfectio simpliciter. Dico secundo ꝙ ⁊ si conceptus entis
predicetur in quid de deo: adhuc non sequitur quod infert̄.
quia distinguo de predicari in quid. Aliquid em̄ predicatur
in quid de alio. ita ꝙ est vere de quiditate ⁊ essentia illius.
⁊ per se includitur in intellectu eius de quo predicatur. Ali-
quid vero dicitur predicari in quid tm̄ conceptibiliter. nō ta
men est de essentia illius. sed ex hoc dicitur predicari in quid
quia abstrahitur ab entitate quiditatiua: hoc secūdo modo
conceptus entis predicatur in quid de deo. non autem pri-
mo modo. Et de hoc vide que exposui super primo doc. di.
2. parte.2.q.1. arti. vlti. ⁊ di.25.q. vnica. Dico tertio ꝙ acci-
piendo entitatem que dicitur de deo: pro entitate ex natu-
ra rei: illa erit perfectio simpliciter. ¶ Ad secundum dubiū
principale est facilis responsio. quia ⁊ si actus intellectus di
uini terminetur ad obiecta secundaria: non tamen sic coexi
git illa secum: nec simul: nec in aliquo priori nature: cum illa

sint producta in tali esse ab actu illo. simpliciter enim est pri
or actus intellectus diuini ꝙ̄ sint obiecta secundaria. imo
intellectio diuina est etiam prior personis diuinis. cum sit ꝑ
fectio essētialis: ⁊ persone sunt simpliciter priores obiectis
secundarijs. cum persone intelligantur esse in primo instan
ti nature. ⁊ obiecta secundaria sunt tm̄ in secūdo instāti na
ture: vt subtiliter probat doc. in secundo di.1.q.1.⁊ ibi vide q̄
singularit̄ notaui de istis ordinibꝰ p̄oris ⁊ posterioris. Dico
secundo ꝙ i oct. limitate loquitur ⁊ nō sic absolute. itelligit
em̄ sic: qn̄. a. coexigit secum. b. ad sui esse vel simul vel prius
natura. ita ꝙ. b. nō existente impossibile est. a. eē ⁊c. Et ꝙ sic
itelligat: patet/cum ibi dicit. Quod aūt necessario coexigit
aliqđ ens potētiale eo mō quo relatio coexigit terminū ⁊c.
Sed relatio sic coexigit terminū: ꝙ est impossibile ipam esse
termino nō existente. In ꝓposito aūt intellectio diuina ad
sui eē nō coexigit secū aliquā creaturā ⁊c. patet: qr in se est
prior: ⁊ si ꝑ impossibile nulla creatura eēt: nec in esse simpl'r
nec in esse sm̄ q̇d: eēt necessario intellectio diuina. ¶ Ad vl
timū dubium dico: ꝙ eēt formaliter necesse eē: ita ꝙ entitas
bonitatis diuine esset simpl'r necessaria formaliter: licet ori-
ginatiue ab eēntia diuina. Et cū dicit̄ ꝙ tūc eēnt plura ne-
cesse esse. Dico ꝙ nō est inconueniens eē plura necesse esse:
tn̄ formaliter distincta/eēt bene icōueniēs: si eēnt realiter
distincta. Et cū vltimo dicit̄. ꝙ eēnt i illa plures rōnes for
males necessario essendi. Patet rnsio ex his que notaui in
p̄mo di.2. pte.1.q.1. ar. vl. ¶ Ibi. Pro ista snia pōt adduci
Hilarius ⁊c. Hoc est extra literā doct. vsqȝ ibi. Scđa ratio
ad cōclusionē ⁊c. Non tn̄ credo illā literam ɔtinere aliquid
falsi recte intelligēdo. Et qr ille tres rōnes que sumuntur
ex prima rōne vident̄ ɔcludere de om̄i respectu ad extra ꝙ
nō sit ꝑfectio simpliciter: cuius tn̄ oppositū patet ꝑ Ansel. ⁊
Aug. quia Aug. ponit potentissimū/iustissimū ⁊c. ⁊ Ansel.
ponit om̄ipotentē iustū ⁊c. ⁊ tn̄ ista dicūt respectū ad extra.
¶ Rn̄det distinguēdo de ꝑfectiōe simpliciter. Qr aliud est
esse ꝑfectionis simpliciter ⁊ aliud esse ꝑfectionē simpliciter.
Secūdū importat eē eēntialiter ⁊ quidditatiue ꝑfectiōem
simpliciter: ita ꝙ illud tale p̄cise sumptū in suo eē formali si-
ue eēntiali: circūscripto om̄i eo qđ nō est de intellectu eius
dicit ꝑfectiōem simpliciter. Et hoc mō nulla relatio: siue ad
intra: siue ad extra: siue realis siue ratiōis est ꝑfectio simpli
citer: ⁊ sic ille rōnes cōcludūt. Primū vero importat nō ꝙ
tale sit ꝑfectio simpl'r quidditatiue: sed ꝙ tale denoīatiue
soli ꝑfectioni simpliciter q̇dditatiue accepte conueniat. Et
hoc mō sunt multe ꝑfectiones simpliciter in deo/sicut respe
ctus oīpotentis q̄ terminat̄ ad obiectū possibile q̄tm̄ funda
tur in aliquo absoluto/in deo dicēte perfectionem omnino
illimitatā: siue perfectionem simpliciter patet. quia talis re-
spectus nō potest fundari in aliqua creatura: q̄tūs perfecti
sima. Hoc idē dico de ml'tis alijs relationibꝰ ad extra. hoc
modo ille rationes non procedunt. Hoc etiā modo aliquid
potest dici perfectionis simpliciter tripliciter. Primo: p̄exi-
gendo. vt creatio respectus preexigit necessario aliquid in
quo fundet̄: qđ sit perfectio simpliciter. puta: volūtatem di-
uinā. Scđo ostendendo siue manifestādo: ⁊ sic cognito isto
respectu: qui est creare manifestatur nobis aliqua ratio for
malis absoluta que sit ratio formalis creandi: que erit per-
fectio simpliciter. Tertio consequendo perfectionem simpli
citer: sicut relatio creatoris ad creatura consequitur poten
tiam creatiuam: que necessario est perfectio simpliciter: acci
piendo potentiam creatiuā tm̄ fundamētaliter. His ergo
tribus modis potest concedi respectum aliquē: siue realem:
siue rationis esse perfectionis simpliciter. ¶ Ibi. Item in-
statur contra rationem. Hic doc. instat contra primam ra-
tionem principalem: quia si nulla perfectio simpliciter inclu
dit respectū ad extra: ergo nullū essentiale includit respectū
ad extra: cum omne tale sit perfectio simpliciter. Hoc autē
est falsum ⁊ contra Ansel. ⁊ Aug. qui ponūt multa essentia
lia includere respectum ad extra: que sm̄ eos dicunt perfe-
ctionem simpliciter: vt patet de omnipotente: et iustissimo.
¶ Respondeo ꝙ si accipiatur essentiale illud. puta omnipo
tentem pro respectu solo ad creaturam: sic nō est perfectio
simpliciter: licet possit esse perfectionis simpliciter modo p̄
exposito. Si vero accipiatur pro immediato fundamēto: q̇a
omnis talis respectus immediate fundatur in aliquo abso-
luto: vt supra patuit: tunc erit perfectio simpliciter q̇a fun
damentuȝ illud erit aliqua perfectio absoluta in deo: ⁊ oīs
talis est ꝑfectio simpliciter. Si vero accipiat̄ ꝓ fūdamēto ⁊
respectu simul: tūc nō dicūt vnū ɔceptū ꝑ se: vt supra patuit
a doc. Et sic pꝫ ad instātiā. ¶ Scđa rō p̄ncipalis. Hec ē se
cūda rō p̄ncipalis qua doc. intēdit ꝓbare. ꝙ aliqđ attributū
siue aliqđ essētiale nō icludat ꝑ se respectū ad extra: ⁊ acci

Aliud est esse perfe ctionis sim pliciter aliud est perfectio nē simpli ter.

Aliquid pōt dici perfectio nis simpli citer tripli citer.

pit in ista rõne essentiale:non tñ pro essentiali attributo:vt bonitas que non est de essentia dei:et tñ est essentiale. Sed etiã accipit hic essentiale pro eo quod est de essentia dei:cuiusmodi est intellectualitas ⁊c. Et licet in ista q̃stione p̃ncipaliter intendat loqui de essentiali quod nõ est de quidditate deitatis:cum querit an essentialia sint im̃ediatiora essentie q̃ȝ notionalia:incidentaliter tñ pbat hic de essentiali q̇ddidatiuo:ꝙ nõ includat respectũ ad extra: vt vult Tho. vbi supra. ⁊ Gothofr. ꝙ in deo sunt ibi intellectus ⁊ volũtas:tãtum p cõparationem ad extra. contra quã opinionem etiam subtiliter arguit doc. in p̃mo di. 8. q. penul. ⁊ vide que ibi exposui:hoc p̃misso expono rationẽ doct. Cũ dicit ꝙ in deo est essentia mere ex natura rei. que ex se nullũ includit respectũ ad extra. Ex hoc statĩ intendit inferre:ꝙ oĩa que sunt de conceptu quidditatiuo essentie sint ibi ex natura rei. Et ab oĩbus cõiter conceditur:ꝙ in deo est essentia sub rõne absolutissima:sic ꝙ nullũ includit respectum ad extra. sequitur ꝙ habent hoc idẽ concedere de intellectu et voluntate. His premissis formatur rõ. Quicquid est idem alicui habenti esse ex natura rei:idẽ dico essentialiter illõ qõ est sic idẽ:est ibi mere ex natura rei. Sed ĩtellectualitas est idẽ essentialiter essentie diuine habenti verũ esse ex natura rei. ergo intellectualitas est in deo mere ex natura rei. Maior declaratur q̃uo ĩtelligatur:⁊ postea probatur. Dicit. n. ⁊ hoc siue sit idẽ essentialiter idẽptitate adequata. i. cõuertibili:vt etiam exposui in primo di. 2. parte. 2. sicut in creaturis diffinitio ẽ idẽ diffinito. siue sit idez tanq̃ȝ inclusum essentialiter in illo. q̃uo illud qõ intelligit̃ per partẽ diffinitionis posset dici idem ei qõ intelligitur per diffinitũ. Hoc premisso probat maiorem sic. quia videtur ꝯtradictio ꝙ aliquid sit realiter in actu:et ꝙ id qõ est idẽ sibi essentialiter:siue adequate:siue nõ adeq̃te non sit realiter in actu. Minor patet quia ĩtellectualitas sic est idẽ essentie diuine:ꝙ si essentia diuina diffiniretur nõ esset extra diffinitionem eius:sicut sapiens vel bonum esset extra diffinitionem essentie diuine si diffiniretur. Et post declarat q̃uo vita ⁊ intellectus sunt idem essentie:quia non habent rõnem attributi:quasi actus secundi aduenientis ipsi:sed rõnem perfectionis omnino intime:⁊ hoc probat tam de vita q̃ȝ de intellectualitate per auctoritatẽ. 15. de tri. c. 5. vel. 7. que sunt clare in litera. ¶ Ponit̃ vnũ extra Pauloa ꝑte ibi. Nam licet aliquid possit esse in re ex natura rei: licet eius diffinitio vel pars diffinitionis nõ sit actu cõpleto in re:sed tñ in ĩtellectu considerante tñ id qõ intelligitur p diffinitionem vl̃ partem diffinitionis. sicut significatum per ipsum signum:necessario est in re actu:si id qõ intelligitur p diffinitum sit in re actu. Sed q̃uo hec litera intelligatur:vide que supra exposui de diffinitione in presenti questione. q̃uo diffinitio põt dici ens rõnis ⁊ q̃uo nõ. ¶ Aliq̃ tñ Scotiste arguunt pbãdo: ꝙ vita intellectualis nõ sit de eẽntia deitatis. Et arguũt sic. Intellect⁹ ⁊ volũtas nõ sũt idẽ formaliter essentie diuine. sȝ vita intellectualis sumit̃ ab intellectu. ergo nõ est idẽ pfecta idẽptitate eẽntie diuine. R̃ñdet̃ p̃mittẽdo vnũ:ꝙ p̃dicata quedã sumunt̃ a cõposito. puta ab hoĩe. gen⁹ ⁊ dr̃ia:s̃m aliquos Scotistas sumunt̃ a pte. puta rõnale ab ĩtellectu:⁊ gen⁹ a parte materiali puta ab aĩa sẽsitiua. Isti tñ dicũt ꝙ p̃dicatũ formale tñ sumit̃ a tertia entitate puta ab hũanitate:⁊ sic est de eẽntia ⁊ q̇dditate ipi⁹. Et sic dicunt ꝙ vita ĩtellectualis nõ sumitur ab ĩtellectu diuino:sed ab eẽntia diuina. ¶ Dico p̃mo:ꝙ isti nõ loquũtur s̃m ĩtẽtionẽ Sco. s. ꝙ dr̃ia sumat̃ tñ a tertia entitate. Doc. eñ exp̃sse vult in p̃mo di. 3. q. 3. ꝙ sumat̃ a parte formali. vbi sic dicit ad lr̃am. Distinguo inquit de differentijs. q2 aliqua põt sumi a pte eẽntiali vltima:que est res ⁊ natura alia ab illo a quo sumit̃ ꝯcept⁹ generis. Sicut si ponatur pluralitas formarũ:⁊ gen⁹ dicat̃ sumi a pte essentiali priori:⁊ differẽtia specifica a forma vltima tũc sicut ens dicit̃ in quid de illa p te eẽntiali:a qua sumit̃ dr̃ia talis specifica. ita dr̃ in q̇d de tali dr̃ia in abstracto. ita ꝙ sicut hec est in q̇d. aĩa intellectiua ẽ ens:accipiẽdo eũdẽ cõceptum entis:s̃m quẽ dr̃ de hoĩe vel de albedine. ita hec est in quid. rõnalitas est ens. hec Sco. Itẽ in p̃mo di. 8. q. 2. sic dicit. In aliq̃bus inq̇t creaturis genus ⁊ dr̃ia accipiunt̃ ab alia et alia re:sicut ponẽdo plures formas i hoĩe:aĩal accipit̃ a sensitiua. ⁊ rõnale ab intellectiua:⁊ tunc illa res a q̃ accipit̃ gen⁹ p̃ se est potẽtialis:ab illa re a q̃ accipit̃ differentia. Aliq̃n ibi nõ sunt res ⁊ res sicut in accidentibus:saltẽ in vna re est aliq̃ p̃ma realitas a qua sumit̃ genus:⁊ alia realitas a qua sumit̃ differẽtia. hec ille ad literã. hoc ẽt idẽ ptȝ in plurib⁹ alijs locis. sed ista sufficiant pro nũc. Posset ẽt pbari rõne ostensiua:et rõne ducẽte ad impossibile. ꝙ vltima dr̃ia in ꝓposito reali nõ põt sumi a tertia entitate. Sȝ q2 hoc eẽt multũ declinare a p̃ncipali ꝓpo

intellectualitas ponit de essentia dei similiter vita.

sito:iõ ad p̃ñs omitto. Et faciliter põt r̃ñderi ad rõnem illi⁹ ⁊ dico ꝙ ĩtellectualitas est de essentia deitatis. quicquid sit de intellectu:q̇a vt sic forte nõ ponit̃ de essentia. ⁊ similiter quidditas volũtatis est de essentia:⁊ si forte volũtas vt sic nõ sit de essentia. ⁊ tũc si vita ĩtellectualis sumit̃ ab istis. patet ꝙ erit de essentia deitatis. ¶ Sed occurrũt aliq̃ nõ parue difficultates. Pr̃ia est de hoc qõ dicit doc. ꝙ intellectualitas est de essentia deitatis: quia si sic : seq̇tur ꝙ voluntas erit similiter de essentia. cũ nõ sit maior rõ de vno q̃ȝ de alio ⁊ sic videnẽ sequi aliq̃ falsa. Primo quia tũc essentia eẽt necessaria duplici rõne formali necessitatis: ⁊ tũc p arg. doc. in primo di. 2. pte. 1. q. 1. arti. vlt. per ĩpossibile circũscripta vna rõne formali necessario essendi: essentia diuina eẽt simpliciter necesse eẽ stãte vna rõne formali necessario essẽdi. ⁊ tũc esset necesse eẽ alia circũscripta. Sȝ ĩtellect⁹ ⁊ volũtas sũt due entitates distĩcte in eẽntia diuina:⁊ formal̃r necessarie vt ptȝ ergo. Scdõ sequitur:ꝙ intellectus ⁊ volũtas si ponãtur de eẽntia dei:dicunt duas exñtias alias ab exñtia eẽntie diuine:qõ videt̃ incõueniẽs. pȝ ꝯseq̇ntia. Tũ q2 exñtia ponitur de eẽntia dei. ergo q̃cũq̃ȝ sunt de eẽntia dei p̃ se existũt. ⁊ vt exñt sunt de eẽntia dei. ⁊ sic due exñtie adinuicẽ distincte sunt de essẽtia dei. qõ videt̃ oĩno absurdũ. Tũ q2 p doc. p̃ñti qõne:q̇ facit hãc ꝯsequẽtiam: essẽtia est in diuinis simpl̃r ex natura rei:ergo quicquid est de eẽntia ei⁹ est ibi ex natura rei:supple in actuali exñtia:ergo. Tũ q2 ponunt̃ p̃ncipia formalia pfectissima:tã opatiua q̃ȝ pductiua: vt ptȝ a doc. in pluribus locis:ergo ꝓpriã includũt exñtiã. ¶ Scdã difficultas ẽ:q̇a ponẽdo intellectualitatẽ de essentia dei. statĩ videt̃ ꝯtradicere dictis suis. q̇a ponit ĩtellectũ dici vniuoce de ĩtellectu creato ⁊ de intellectu diuino. & cũ intellect⁹ creatus nõ sit de essentia aĩe:sed tñ ei⁹ potẽtia. vt ptȝ ab ipso in scdõ di. 16. Sequit̃ ꝙ ẽt intellect⁹ diuin⁹ nõ erit de essentia dei. patet ꝯsequentia:q̇a intellect⁹ creat⁹ ⁊ diuin⁹ sunt eiusdẽ rõnis:cũ ꝯueniãt q̇ditatiue in ĩtellectu cõi:& si vn⁹ non est de essentia alicuius:nec ali⁹ similiter erit. ¶ R̃ñdeo ⁊ p̃mo suppono aliq̃. Primũ. ꝙ q̃cquid est in diuinis ex natura rei:sic est in vltima ⁊ pfectissima actualitate: vt sibi oĩno repugnet posse determinari: vel ꝯtrahi ad aliquã maiorẽ actualitatẽ. Hoc satis patere põt ex m̃ltis dict̃s do. vt i p̃mo di. 2. pte. 1. q. 1. ⁊ pte 2. q. 1. di. 5. q. 2. di. 26. ⁊ alibi. ⁊ sic ĩtellect⁹ et voluntas sunt ibi ex natura rei in vltima actualitate. Secũdo suppono ꝙ aliquid eẽ de eẽntia alicui⁹ põt multipliciter intelligi. Prĩo ꝙ sit de eẽntia cõstitutiue:ita ꝙ sit realitas q̇dditatiue constituens aliq̇d in eẽ eẽntiali: vel q̇dditatiuo. Secũdo aliquid põt dici de eẽntia:qõ licet non ꝯstituat:tñ est ita intimũ illi:ꝙ nõ distinguitur ab illo nec vt passio:nec vt quasi passio:sed circunscripta oĩ passione adhuc est intimũ:⁊ sic intimũ vt ipso circunscripto eẽt ĩpossibile pfecte intelligere illud cui ponitur sic intimum:sicut nec pfecte eẽntialiter siue q̇dditatiue intelligi posset:⁊ hoc ex natura rei. Tertio aliq̇d põt dici de eẽntia:non ꝙ q̇dditatiue ꝯstituat: nec sit ex natura rei distinctũ : sed ꝙ sit talis entitas a qua per intellectũ possit abstrahi aliq̃s cõceptus dict⁹ in quid. eo mõ quo exposui in prĩo di. 2. pte. 2. q. 1. art. vlt. di. 25. q. vnica. Vide ibi aliqua valde notabilia. Quarto aliq̇d põt dici de eẽntia alicuius ex hoc ꝙ ẽ talis entitas : q̃ si realiter vel ex natura rei distingueret̃ ab illo:cui⁹ ponit̃ de eẽntia: vere includeret̃ q̇dditatiue:⁊ ex natura rei ꝯstitueret q̇dditatiue. Dico tũc ꝙ prĩo mõ nihil põt põi de eẽntia dei:quia tũc eẽt ibi saltẽ quasi cõpositio:q̃ oĩno sonat imperfectionẽ. Et iõ doc. i p̃mo di. 5. q. 2. ⁊ di. 26. negat i diuinis oẽm cõpositionem:vel quasi compositionẽ. Secũdo mõ põt aliq̇d eẽ de essentia dei:q2 hoc mõ nullã ponit compositiõem:nec quasi ꝯpositionẽ:nec sonat imperfectionẽ aliquã:⁊ hoc mõ ĩtellectualitas ponit̃ de eẽntia dei:vt ptȝ a doc. p̃ñti qõne. Tertio mõ forte põt poni aliquid de eẽntia:quia concept⁹ entis põt abstrahi ab aliqua realitate : qui dr̃ in q̇d de deo sed ille concept⁹ est simpliciter posterior:nec tñ sic ĩtelligo ꝙ possit abstrahi ab aliq̃ realitate eẽntie diuie:ita ꝙ tal̃s realitas possit ex natura rei intelligi p̃oꝛ ipa eẽntia:q2 hoc sõat ipfectionẽ. Nõ. n. ibi poni põt talis realitas ex natura rei. De hoc vide q̃ exposui in prĩo di. 2. di. 8. ⁊. 25. Quarto mõ põt poni aliq̇d esse de eẽntia dei:q2 si ibi ĩtellectualitas eẽt distincta ex natura rei cõstitueret vel quasi constitueret q̇dditatiue: q2 ꝯstitutiuũ q̇dditatiue distinguitur a cõstituto: ⁊ hoc si sit cõstitutiuũ ex natura rei. vt ptȝ de aĩa intellectiua:⁊ vbi cõit est talis constitutio ẽ ꝯpositio. ¶ Ex his ptȝ R̃ñsio p ordinẽ ad rões factas p illis difficultatibus. Ad p̃mã cũ arguit:q2 tũc eẽnt ibi due rõnes formales necessario eẽndi. Dico ꝙ si intellect⁹ ⁊ voluntas eẽnt ibi vt constitutiue q̇dditatiue eẽntiã diuinã:⁊ inter se formaliter distincte:

Difficultates notãde

R̃ñsio ad difficultates.

argumentum concluderet: sicut etiā cōcludit argumentum Sco. in primo di. 2. quia si duo essent dij: non differrent specie: sed essent eiusdē speciei specialissime. ⁊ sic haberēt ex natura rei quo cōuenirēt q̇dditatiue. ⁊ quo differrent numeraliter: ⁊ per ꝯñs essent ibi due formalitates ex natura rei. ex quibus ꝯstitueretur vnus deus: vt supra exposui. Sed ītellectus ⁊ voluntas nō sunt hmōi vt patet. Et posito ꝙ ītellectus ⁊ volūtas distinguanť in deo ex natura rei vel etiam formaliter. adhuc non seq̇tur. q2 nullo modo essentia diuina nec ſm rem: nec quasi ſm rem. dꝫ ꝯstitui ab eis. sed oīno sūt intime essentie diuine. Dico scd̄o: ꝙ quādo doc. loq̇tur de ītellectualitate: ꝙ non loq̇tur de ītellectu vt est potentia: sꝫ loq̇tur de natura ītellectuali: siue de entitate intellectuali: ad quam īmediate suo mō pululāt ītellectus ⁊ voluntas. sicut dicimus ꝙ aīa est natura siue entitas ītellectualis īcludens suo modo ītellectū ⁊ volūtatē: que aīa ꝓprie est de essentia hoīs: non tñ ītellectus nec volūtas: patet. q2 nō sunt de essentia aīe ītellectiue. nec ecōtra. Sic dico in ꝓposito: ꝙ entitas ītellectualis est de essentia dei. nō tñ ꝯstitutiue: cuꝫ ex natura rei sit oīno idem essentie. et si diffiniretur: diffiniretur per hmōi entitatē que entitas est realr ⁊ vnitiue ītellectus ⁊ voluntas vt sunt potentie. Et si in aliq̇bus īueniať dictū: ꝙ intellectus ⁊ voluntas sunt de essentia dei exponať vt hic Et ꝙ doc. non ītelligat: ꝙ sint de essentia dei / patet: q2 vult in pmo di. 13. ⁊ in quol. q. 2. ⁊ in pmo di. 2. parte. 2. q. 4. ⁊ alibi: ꝙ sint principia formalia oīno diuersarum rōnum. Unde in. q. 2. quol. vult ꝙ generatio ⁊ spiratio oīno sint alteri⁹ rationis. q2 sunt a principijs productiuis alterius rōnis. hoc idem patet di. 13. primi. Tunc vltra: si sunt due potentie ex natura rei formaliter distincte. ⁊ certum est ꝙ vna non ē determinatiua alterius: cū sint ibi in summa actualitate: nec sunt tales entitates in quocunqꝫ: ꝙ vna sit determinabilis ab alia. Tū etiam q2 tūc sequereť: ꝙ distinguerentur formaliter ab essentia: si abinuicē distinguerentur formaliter: ⁊ sic non essent de essentia eius. Si dicatur: ergo videtur ꝙ si intellectus ⁊ voluntas non sunt de essentia dei: ꝙ sint attributa: cuius oppositum patet hic ⁊ in primo di. 8. q. penul. Dico ꝙ non sequitur. sed sunt sic intime ꝙ circūscripto omni attributo: adhuc ītellectus ⁊ voluntas eēnt ibi ex natura rei: attributa. n. quasi perficiunt in actu scd̄o. vt pꝫ a doc. in primo di. 8. q. penul. Nā infinitas non poniť de eēntia deitatis ⁊ tñ nō ē attributū: vt ptꝫ a doc. in pmo di. 3. q. 1. ⁊ in q̊l. q. 5. ¶ Ad aliud de exñtia. patet: ꝙ si eēnt formaliter distincte: ⁊ de eēntia dei ꝙ dicerent duas exñtias adinuicem formaliter distinctas: ⁊ hoc non habeo ꝓ īconueniēti ponere plures exñtias formaliter distinctas in deo. nō tñ realr q2 tantum est vna. Dico tñ vt supra ꝙ intellectus ⁊ volūtas nō sunt de eēntia dei. vt sunt potētie. ¶ Ad scd̄aꝫ difficultatē. Dico ꝙ posito ꝙ sint de eēntia dei. non seq̇tur ꝙ intellectus noster sit de eēntia aīe: nec ecōtra. si intellectus noster nō ē de eēntia: ergo nec diuin⁹? vt patuit in pmo di. 2. parte. 1. q. 2. exponēdo q̄uo existentia dei sit de eēntia dei: ⁊ exñtia creata non sit de eēntia creature: sed tm̄ grad⁹ ītrinsecus. Uide ibi. Dico etiā ꝙ ista ꝓpositio nō est absolute vera. s. q̄ sunt eiusdeꝫ rōnis: qꝺ conuenit vni conuenit ⁊ reliquo: sed est ꝩa de his que ꝯueniūt ſm illā rōnem ſm quā ꝯueniūt. patet. quia albedo ⁊ nigredo sunt eiusdē rōnis in colore: sꝫ albedini cōuenit disgregare. ergo ⁊ nigredini? Nō sequitur: sed bene seq̇tur qꝺ competit albedini ſm rōnē coloris: competit etiā nigredini. Dico tertio ꝙ si illa ꝓpositio est vera: erit tm̄ vera q̄ñ illa q̄ dñr eiusdem rōnis: sunt eiusdem rōnis in aliq̇ reȓ realitate: nō aūt vt sunt eiusdem rōnis tm̄ in aliquo ꝯceptu Nō intellectus creatus ⁊ diuin⁹ ⁊ si sint eiusdē rōnis ī ꝯceptu intellect⁹: nō tñ in aliqua realitate: vt supra exposui in primo di. 2. parte. 1. q. 1. arti. vlti. ⁊ di. 8. q. 2. ⁊ dist. 25. Et sic patet responsio ad difficultates quam bene nota.

Q̄uo intellectus ⁊ voluntas non sint de essētia dei.

Tertia ratio sumitur ex parte intellectus diuini:

qua ꝓbat ꝙ in deo est intellect⁹ ex natura rei et nullo mō ꝑ respectū ad extra: ita ꝙ ꝑ se īcludat talē respectū: ⁊ formať sic rō. Nullū prius īcludit ꝑ se posterius: vt pꝫ: sed intellect⁹ diuinus est prior respectu: quo aliquid intrinsecū deo ꝯparatur ad extra: ergo ītellectus nullū respectū ꝑ se īcludit. Minor ꝓbať. Tū q2 qꝺ ē ꝓus priore / ē ꝓus posteriore. Sꝫ ītellectio ē ꝓor oī respectu ad ex̄: ptꝫ. q2 respect⁹ ad ex̄ causať ꝑ actū ītellect⁹ diuini ꝯparāť aliqꝺ ītrinsecū ad extra. Et ꝓbat doc. ibi Qꝺcūqꝫ intrinsecū pōt ad qꝺcūqꝫ extrinsecū ꝑ quēcūqꝫ actū intellectus creati ꝯparari: illud ad idē ꝯparari pōt ꝑ actū intellectus diuini ⁊c. Sꝫ ītellect⁹ est ꝓor actu suo: ⁊ ille est prior respectu ergo intellectus erit in deo vt prior oī respectu ad extra: ⁊ ꝑ ꝯñs est ibi ex natura rei. non includendo respectū ad extra. Et ptꝫ ista rō. ¶ In ista tñ litera ꝓ maiori declaratiōe occurrūt aliqua dubia. Primū est in hoc qꝺ dicit: ꝙ intellectus diuinus pōt obiectū sub oī rōne ex pte obiecti intelligere sub qua est intelligibile. Hoc nō videť verum. Tū q2 est intelligibile abstractiue: ⁊ ꝑ speciem ītelligibilē: vt etiā ptꝫ a doc. in scd̄o di. 3. q. 10. vbi habeť ꝙ angelus potuit cognoscere deum sub rōne deitatis ꝑ speciem intelligibilē creatā. Tū q2 pōt cognosci sub rōne entis ⁊ sic abstractiue. Tū quia hoc specialr nō videť verū de obiectis creatis: q2 ꝯpositum natū est cognosci confuse. Tum q2 natū est cognosci precise sub conceptu entis: que oīa repugnāt intellectui diuino. ¶ Rñdeo ꝙ dictū Sco. debet sane intelligi vꝫ. ꝙ possit cognoscere illud sub oī rōne non includente imperfectionē. Oīa. n. cognoscit perfectissime: mō cognoscere abstractiue est hmōi. Sed cognoscere eēntiam diuinā vt cōparabilem ad creaturā: puta. inq̄ꝫtum est imitabilis ab oī creatura nullā includit imperfectionē. Et q̄uo relatio rōnis cognoscať ab intellectu diuino: vide gl. quā feci credo. in primo doc. di. 8. q. 3. Dico scd̄o ꝙ doc. multū limitate loquitur. cū dicit sub oī rōne: ex pte obiecti ⁊c. Quia habita pñtia perfecta obiecti: illud perfectissime cognoscit sub oī rōne: ⁊ vt sic nō est natū cognosci abstractie. Cū ergo ītellect⁹ diuin⁹ hēat oīa intrinseca in ꝑfectissima pñtia ſm oēm rōnē q̄ sunt ītelligibilia. Et sılr sic habet omnē creaturaꝫ q2 eēntia diuina est perfectissima rō repñtandi ītellectui diuino oīa obiecta secundaria: vt patet a doc. in primo. di. 2 parte. 1. q. 1. ⁊ di. 39. ⁊ in quol. q. 14. ⁊ alibi. Sequitur ꝙ intellectus diuinus cognoscit ſm omnem rōnem ⁊c. ¶ Scd̄m dubiū est. ibi. Quicquid intellectus diuinus pōt ad qꝺcūqꝫ cōparare intelligendo: hoc actu intelligendo ꝯparat: q2 nulla est ibi potentia sine actu ad qꝺcūqꝫ intrinsecū. ergo ꝑ actuꝫ intellectus diuini actu ꝯparať qꝺcūqꝫ intrinsecū: ad quodcūqꝫ extrinsecū: ad qꝺ pōt intelligendo ꝯparari. Primo dubitať q2 aut loquiť de intrinseco ex natura rei: aut de intrinseco nō ex natura rei. Si primo mō non videť ꝙ possit ꝯparare diuinā volūtatē ad creaturā quo ad suū eē exñtie / nisi prius talis creatura hēat eē volitū a volūtate diuina / q2 añ determinationē volūtatis diuīe / nulla creatura existit ꝓ aliquo tpe / vt ptꝫ a doc. in pluribus locis / ergo si intellect⁹ diuinus sic ꝯparat. talis ꝯparatio erit contingens. ptꝫ quia ītellectio diuina seq̄ns determinationē volūtatis diuine ē contingēs: q2 sicut voluntas diuina contingenter deteriat. ita intellectus diuinus cōtingēter ītelligit: vt ptꝫ a doc. in prio di. 39. Et vide q̄ ibi exposui: ⁊ sic talis cōpatio nō erit intrinseca deo: ⁊ ꝑ ꝯsequens nō sequiť: ꝙ pōt ibi eē hoc mō actu ibi sit. Si vero loquitur de intrinseco nō ex natura rei: tūc nō seq̇tur ꝙ quicq̇d pōt eē ibi: actu sit: q2 respect⁹ rōnis quo dr̄ deus dñs tm̄ inest ex tpe: vt supra patuit in prio di. 30. Preterea aut loq̇tur de oī ꝯparatione: que pōt fieri ab ītellectu diuino ꝯparādo intrīsecū ad extra: aut tm̄ de aliq̇b⁹ / puta de illis q̄ ꝑcedūt oēm actū volūtatꝭ diuīe ad extra Si prio: hoc nō vr̄: q2 illa ꝓpositio / Qꝺ pōt eē in deo: actu ibi est: tenet ex alia ꝓpositione. s. ꝙ oē qꝺ ē in deo ē simpliciter necesse eē: hoc ptꝫ a doc. i prio di. 2. parte. 1. q. 1. ⁊ pte 2. q. 1. ⁊ in quol. q. 2. ⁊ alibi. Sed non oīs cōparatio intellect⁹ diuini est necessaria: q2 non illa que tm̄ seq̇tur actum volūtatis ad extra: vt dixi supra. Si secūdo. adhuc nō vr̄ seq̇ q2 talis cōparatio non est simpliciter necessaria: q2 necessitas est conditio exñtis. ¶ Rñdeo ad oīa ista vnica rñsiōe: videlicet ꝙ doc. in proposito tm̄ loquiť de cōparatione que fit per actū intellect⁹ diuini: ⁊ nō creati: illa em̄ semꝑ actu ē. Et iō doc. sic dicit circa finē rōnis: cōparatio cuiuscunqꝫ talis: puta intrīseci ad quodcūqꝫ tale. vꝫ extrinsecū. hꝫ eē suum actuale per actum intellectus diuini comparātis: nō dico quecunqꝫ comparatio huius ad hoc: q2 nō formaliter illa qua intellectus creatus comparabit: supple habet esse actuale ⁊ necessario formaliter in deo: sed aliqua huius extremi intrinseci ad hoc extremum extrinsecum. Dico secundo ꝙ loquitur de omni comparatiōe intellectus diuini: siue sequens actum volūtatis ad extra: siue precedens: quia intellectus diuinus necessario comparat: ⁊ ab eterno. Nō ei potest comparare ex tempore: vt probat doc. in prio di. 30 Quāuis ergo voluntas diuina determinet contigenter ad extra: tamen quia quicquid vult ab eterno vult: vt probat doc. in primo di. 39. ⁊ specialiter in. 45. intellectus diuin⁹ qui agit de necessitate nature: ab eterno comparat quicq̇d comparat. Et concedo ꝙ talis comparatio sequens actum voluntatis diuīe est necessaria: quia presupposita determinatione tali: intellectus diuin⁹ necessario comparat: ⁊ nō potest non comparare: licet dicatur contingens pro quāto sequitur determinationem contingentem. ¶ Nota illa ver-

Dubia notanda ⁊ eorum responsiones.

ba quando dicit ꝙ intellectus diuinus intelligendo comparat. debet sic intelligi ꝙ comparatio p̄supponit extrema cognita actu. qn̄ actu comparat illa adinuicē. Nisi eīm precognosceret non posset comparare. An modo comparatio illa sit actus intellectus: aut intelligendi: aut alius? Dico ꝙ non est actus intelligendi: vt pꝫ. nec est proprie actꝰ causatꝰ: nec ab intellectu: nec ab actu intelligēdi: q2 oē tale esset necessario ens reale: vt exposui in p2io di. 3. q. 7. improbando opi. Gothof. i fine iprobatiōis. vide ibi. Dico ḡ ꝙ cōparatio est quidā respectꝰ rōnis derelictꝰ ab actu cōparatiuo intellectus ꝯparātis duo obiecta cognita adinuicē q̄ est in obiectis cognitis ꝯpatis. Sed an talis cōparatio sit ēt subiectiue in creatura ꝯparata? Dico ꝙ si cōparat creaturā ad deū: ꝙ erit ibi. ⁊ non erit inconueniens vnū respectū rōnis fundari in alio. vt pꝫ de secūdis intentionibus.

Quarta ratio sumitur ex parte operationis seu actus intelligendi. Hic doc. intendit probare ꝙ actus itelligendi intellectus diuini sit in deo ex natura rei: nullū per se includēdo respectū ad extra. Et rō stat i hoc. Nullū formaliter infinitū in deo icludit per se aliquid cui formaliter repugnet infinitas. hoc patet. vt supra in p2ia rōne: vbi ꝓbatum est ꝙ nulla perfectio simpliciter icludit per se aliqd cui repugnet perfectio simpliciter ⁊c. Sed relationi rōnis ⁊ p̄cipue ad extra repugnat infinitas. pꝫ vt supra in p2ia rōne: q2 formaliter infinitum est simpliciter necessariū: ⁊ tale non includit ꝑ se aliqd qđ nō est necessarium: vt ibi patuit. Probat ēt doc. per argumēta a fortiori: q2 relatiōi reali repugnat formaliter infinitas ēt relationibus diuinis: vt ꝓbat. q. 5. quol. ergo multo fortius repugnabit relationi rōnis: sed intelligere diuinum est formalr̄ infinitū. Tū q2 perfectio simpliciter. Tū q2 est actus ꝯꝑhensiuꝰ obiecti formaliter infiniti: q2 obiectū infinitū est natū intelligi infinita intellectione: ḡ nō perfecte ꝯꝑhendit̄ nisi actu intelligatur infinita intellectione: ⁊ nulla pōt eē nisi diuina: ergo si ꝑ se nō includit respectum ad extra erit ibi ex natura rei: ⁊ sic patet ratio. Et tota litera sequens vsq ad declarationem quarti termini: clara est nec indiget alia expōne: tota ei dependet ex superius declaratis in quattuor rōnibus.

De quarto termino scilicet immediatius est distinguendum: q2 dr̄ immediatius aliquid dupliciter. Uel ꝙ sit medium inter primum ⁊ vltimum. Exemplū superficies est immediatior substantie q̄ color: ita ꝙ habet rōnem medij positiui inter illa. Secundo dicit̄ immediatius negatiue ex hoc ꝙ inter ip̄m ⁊ primū nō sit mediū: aut pauciora sunt media q̄ iter tertiū ⁊ primū. Exēplum risibile est immediatius hoi q̄ color negatiue. Nō. n. mediat iter illa positiue: ſꝫ magis excludit̄ mediū inter hoiem ⁊ risibile: q̄ inter hominē ⁊ colorem. Et breuiter immediatius positiue est qđ includit̄ tanq̄ mediū inter extrema. ⁊ immediatius negatiue est vbi aliquid tāq̄ medium magis excludit̄. Et dr̄ immediatius positiue: q2 tertium nō posset inesse primo: puta color substantie: nisi mediante superficie: q̄ est ratio recipiendi colorē. prius. n. recipitur color in supficie: q̄ in substātia. Immediatiꝰ negatiue: qn̄ ibi nō reqrit̄ mediū vt rō recipiēdi: sed dr̄ immediatiꝰ ꝑ carentiā pluriū: q2 inter hoiem ⁊ risibile plura excludunt̄: q̄ inter hoiem ⁊ colorē. ptꝫ. q2 risibile sic inest immediate hoi ꝙ forte nihil mediat: saltē vt rō receptiui: ita ꝙ immediate recipiat̄ in aliquo alio ab hoie. color vero nō inest: nisi imediate recipiat̄ i quātitate. Et iō int̄ hoiēꝫ ⁊ risibile plura media excludūt̄: q̄ it̄ hoieꝫ ⁊ colorē. ¶ Posset aūt ⁊ alio mō distigui de imediatiori fm rē ⁊ rōnē: q2 imediatiꝰ ⁊ minꝰ imediatū vl̄ mediatiꝰ nō sūt sine ordine. Ordo aūt non vr̄ posse intelligi sine distinctiōe: sed quia hic non queritur qualis sit distinctio essentialium a notionalibus vel vtrorūq ab essentia: iō ista distinctio immediationis non tractatur ad p̄ns. sed diffuse tractatum ē in primo di. 8. q. 3. ⁊ di. 2. parte. 2. q. 1. Sed qualiscunq sit distinctio ⁊c. Querendum est de immediatiori ⁊c.

De secūdo articulo principali. Dico tres cōclusiones. p2ia. Nullū notionale est immediatiꝰ ipsi eēntie aliquo eēntiali: ⁊ hoc loquendo de imediate primo modo. hoc probatur. q2 quod est immediatius primo: non exceditur a tertio. cum sit per se medium inter p̄mū ⁊ tertiū: sed oē eēntiale excedit qđcunq notionale: q2 eēntiale est cōe tribus: notiōale nō. Et nota ꝙ imediatiꝰ p2io nō excedit̄ a tertio: q2 tertium presupponit secundum: ⁊ non econtra: ideo non sequitur econuerso: albedo inest substantie. ḡ quātitas necessario inest: sed nō sequit̄ quantitas inest: ergo ⁊ albedo:

Si ergo notionale esset mediū positiue: essentiale nō posset inesse: nisi presupposito notionali vt medio. quod est falsuꝫ. ¶ Secunda conclusio. Omni essentiali includente respectū ad extra immediatius inest essentie aliquod notionale: et hoc loquendo de immediate secundo modo: patet quia tale essentiale non conuenit ipsi deo: nisi per operationem intellectus comparantis ad extra. Notionale autem conuenit essentie ex natura rei absq omni comparatione intellectus ad extra: ergo minus requiritur medium inter essentiam et notionale: q̄ inter essentiam ⁊ tale essentiale: vbi necessario mediat actus intellecus. ¶ Sed occurrūt alique difficultates. Primo circa hoc quod dicit: ꝙ nullum notionale est immediatius positiue aliquo essentiali ipsi essentie: hoc nō videtur: ex dictis do. supponēdo aliqua. Primo essentiale ad extra ꝓ nūc accipitur ꝓ respectu ad extra: vt respectꝰ creationis: ⁊ talis respectꝰ est necessario posterior ꝑsonis: quia omnis productio ad extra. siue simpliciter: siue fm quid de necessitate p̄supponit productionē ad intra: vt extat probatū a doc. in scđo di. 1. q. 1. Et vide q̄ ibi exposui. Scđo suppono ꝙ ꝓprietates hypostatice sunt imediate in essentia diuina. q̄ est immediatū fundamētum ꝓprietatū personaliū: vt patet a doc. in primo di. 2. parte. 2. q. 1. di. 5. q. 2. di. 26. 28. ⁊ alibi sepe. Et tales proprietates sunt ētitates positiue: vt patet a doc. expresse i tertio di. 1. q. 1. licet dubitatiue de hoc loquat̄ in primo di. 28. An persona dicat positiuū an negationem. Tertio suppono ꝙ ⁊ si essentiale ad extra sit cōius notionali: quia ip̄m p̄dicatur de omni persona: non aūt notionale. si tn̄ accipiat̄ cōius a quo nō cōuertit̄ subsistēdi cōsequentia: notionale pōt dici cōius: quia bene seqtur essentiale ad extra est: igitur notionale ad intra est. nō ecōuerso: vt patet. Istis p̄suppositis seqtur ꝙ notionale sit immediatius positiue aliquo essentiali ad extra. Tū etiā q2 p̄nitas in diuinis p̄us inest essentie diuine q̄ respectꝰ ad extra: vt cōceditur a Sco. i secūdo di. 1. q. 1. si prius. ergo imediatius ⁊ positiue: cū sit entitas positiua. Tū quia qn̄ aliqua duo sic se habent ꝙ vnū est idē realiter alteri ex natura rei ⁊ itrinsece: ⁊ aliud nō est idē realiter ⁊ intrinsece: ⁊ ex natura extremorū. qđ est idē: est immediatius positiue illo qđ non est sic idē. patet. quia nō idem realiter nō pōt esse imediatius: eo ꝙ est idem realiter. Sed p̄nitas ꝓpter infinitateꝫ essentie diuine est idē realiter ⁊ ex natura ꝓpria essentie. sed respectus ad extra: ⁊ si nō possit separari ab essentia diuina saltē aliquis: tn̄ nō dr̄ idem realiter essentie: quia talis inseparabilitas non est ex natura extremorꝫ: vel alteriꝰ extremi: sed tm̄ est ab extrinseco. s. a cā necessario causante talem respectū. vt patet a doc. in scđo di. 1. ¶ Secūdo dubitatur circa secūdam cōclusionem: quia videtur ꝙ essentiale ad extra sit immediatius essentie diuine notionali: loquendo de immediate secūdo mō. Tū per rationes quas feci super scđo do. di. 1. q. 1. arti. 2. ꝓbādo ꝙ ꝓductio ad extra fm quid est p̄or ꝓductione ad intra: quas rationes vide ibi. Tū quia posito per impossibile: ꝙ nullū notionale esset: q2 ⁊ philosophi hoc expresse negauerūt: sed posuerūt primā cām eē: vnū ens ꝑfectissimū ex natura rei. ⁊ singularissimū vt patet a doc. in p̄mo. in pluribꝰ locis. Et tūc si poneret̄ tm̄ absolutū dei: adhuc posset ꝓducere ad extra. etiā per impossibile circūscripta ꝓductiōe ad intra: vt patet a doc. in secūdo d. 1. q. 1. arti. 2. ergo talis respectꝰ posset inesse immediatiꝰ notionalibꝰ. Si tn̄ doc. hic intēdat loqui. ꝙ sic notionale est immediatiꝰ ⁊ prius essentiali. ꝙ per possibile vel impossibile circūscripto notiōali: tale eēntiale nō posset icē. ¶ Rn̄deo premittendo aliqua. Primo ꝙ ꝑ immediatius positiue non intelligo illđ qđ est mediū inter p̄mum ⁊ tertiū ⁊ est positiuū: quia vt sic paternitas inter eēntiā ⁊ eēntiale ad extra dr̄ imediatior: quia priꝰ inest vt ꝓbatum est in secundo dist. 1. q. 1. arti. 2. Sed voco immediatius positiue qđ sic de necessitate priꝰ i est p̄mo positiue: sic ꝙ est simpliciter impossibile tertiū ineē medio ipso non existēte. ⁊ hoc siue illud mediū reqratur vt p2icipiū formale ꝓductiuū respectu tertij: sic ꝙ est omnino impossibile tertiū inesse: nisi sit productū a principio formali ꝓductiuo: ⁊ hoc modo intellectus diuinus est immediatior actu intelligendi ipsi essentie diuine. Siue ponat̄ immediatius vt rō formalis sic recipiēdi tertiū: sic ꝙ est absolute impossibile tertiū ineē p̄mo: ipso secundo ꝑ possibile vel impossibile circūscripto: ⁊ sic color inest superficiei: ⁊ actꝰ volēdi inest voluntati: nā voluntas nō tm̄ est ratio formalis ꝓducēdi velle. sed est imediatū receptiuū ipsiꝰ. Et si ꝑ possibile vel impossibile nō esset voluntas. nullū velle posset esse i aliquo supposito. Ex his ergo ptꝫ responsio ad obiectiōes. Ad p̄mā. ꝯcedo oīa illa presupposita. ⁊ cum vltimo infert̄ ergo notiōale est immediatius positiue. si intelligat̄ ꝙ sic sit

Sigillares difficultates.

Respōsiones ad difficultates.

medium inter essentiam ⁊ essentiale ad extra ꝙ per impossibile notionali circũscripto/tale eẽntiale nullo mõ posset ĩ esse essentie diuine: negatur/qꝛ per impossibile circũscripta omni ꝓductione ad intra: adhuc deus posset ꝓducere aliquid ad extra non tm̃ in eẽ ſm quid: sed etiam ĩ eẽ simpliciter/vt patet a doc. in scđo dist. 1. q. 1. Si vero intelligat̃ ꝙ de facto medium/non tñ necessario requisitum, concedo. sed hoc nõ est contra doc. qꝛ tantum loquitur de medio primo mõ non secundo modo. Et similiter cõcedo ꝙ paternitas inest priꝰ eẽntie diuine q̃ꝫ eẽntiale ad extra: ⁊ ẽ entitas positiua/ nõ tamẽ propter hoc dicitur immediatior positiue modo preexposito: qꝛ non requiritur de necessitate vt medium positiuum/vt tertium nõ possit inesse/tali medio non existente. ¶ Ad aliud quando dr̃ ꝙ paternitas est idem realiter eẽntie diuine ex natura extremorum/vel alterius extremi: ⁊ ꝙ eẽntiale ad extra (accipiendo ipsum ꝓ solo respectu rõnis ad extra) non est sic idem: totũ cõcedo: ⁊ cum infertur illud quod est idem primo modo est immediatius positiue illo qđ est idem tm̃ secũdo mõ, negatur: qꝛ illud qđ est sic idem: nõ dr̃ immediatius/nisi requiratur vt mediũ necessarium mõ quo preexposui. Et hoc ptꝫ euidẽter: qꝛ risibile ẽ idem realiter homini, ⁊ color non/non tñ dicimꝰ risibile eẽ immediatius positiue: qꝛ per possibile vel impossibile circũscripto risibili: adhuc color posset ineẽ homini: qꝛ color non inest ratione risibilitatis: sed ratiõe corporis/ mediante superficie. ¶ Ad rõnes factas pro secũdo dubio/solue illas eo modo quo solute sunt ille que facte sunt in secũdo di. 1. q. 1. Et vide que ibi notaui. ¶ Ad secundam specialiter dico/concedendo ꝙ si per impossibile: nullum eẽt notionale: sed tm̃ natura absoluta singularissima: talis natura posset habere respectum ad extra: ⁊ ille respectꝰ eẽt immediate fundatꝰ in tali natura absoluta. Et cum infertur ergo paternitas nõ est immediatior negatiue tali eẽntiali. Dico ꝙ si ineẽt paternitas de necessitate eẽt immediatior/qꝛ si inest de necessitate priꝰ inest/⁊ de necessitate plura media excludit/vt patet a doc. in scđo vbi supra. Et si per impossibile non ineẽt talis respectus ineẽt/⁊ ex hoc apparet ꝙ notionale nõ ponitur immediatius positiue/qꝛ ipso circũscripto eẽntiale tale posset ineẽ/⁊ sic patet responsio. ¶ Conclusio tertia est ꝙ oĩ notionali est aliquod eẽntiale immediatius diuine eẽntie vtroqꝫ modo immediatiõis/hoc probatur dupliciter. p̃mo. Qualis ordo per se realis eẽt inter aliqua si eẽnt distĩcta realiter/talis per se ordo est inter illa corespõdens illi distinctiõi quã habent: vtpote rõnis/si rõne distinguũtur. Et hoc siue rõne sumpta ex parte rei/siue mere causata ꝑ actum intellectus. Nunc aũt si eẽt distinctio realis int̃ ista eẽntia/memoria perfecta/⁊ dicere perfectũ: memoria esset per se ĩ ordine reali immediatior ipsi eẽntie q̃ꝫ dicere/ ergo ⁊ quocunqꝫ mõ sit distinctio inter illa/eo mõ ẽ immediatio correspondens. ¶ Pro intelligentia maioris suppono aliqua. Primo ꝙ ratio terminorꝫ non variatur in se/nec ꝑ hoc ꝙ vnus realiter distinguitur ab alio/nec per hoc ꝙ vnꝰ realiter idemptificatur alteri: qꝛ rationes formales terminorꝫ abstrahuntur ab istis conditionibus/quod est eẽ idem realiter/vel distingui realiter: ⁊ quodãmodo accidit eis sic esse idem/vel distingui. Posito eñ ꝙ homo realiter distinguatur a risibilitate: adhuc stat perfectissima rõ tam hoĩs q̃ꝫ risibilitatis/sicut ⁊ modo stat cũ perfecta idemptitate reali vtriusqꝫ. Secũdo p̃suppono ꝙ si duo termini adinuicẽ realiter distinguantur ex rõnibus terminorũ/est impossibile ꝙ duo alij termini eiusdem rõnis cum primis: ex rõnibus terminorꝫ realiter nõ distinguantur: aliter nõ eẽnt eiusdem rõnis cum primis. Et sic si in nobis intellectus/⁊ actꝰ intelligendi ex rõnibꝰ terminorꝫ realiter distinguuntur/in quocũqꝫ erunt realiter disticta ex rõnibus terminorꝫ nisi aliud addatur. ⁊ si in aliquo erunt realiter distincta/⁊ in alio realiter idem: sed sola rõne disticta erit ꝑꝑ aliquid aliud preter formalem rõnem teriorꝫ/⁊ sic in nobis actꝰ intelligendi est realiter distinctus: qꝛ est vere ꝓductus/⁊ vltra qꝛ est in intellectu limitato ⁊ formaliter finito: cui vt sic repugnat habere operationem propriam eandem sibi realiter: qꝛ oñis operatio finita ⁊ limitata necessario est accidens/⁊ forte q̃litas absoluta, vt infra patebit, q. 13. In diuinis vero intellectus ⁊ operatio sunt idem realiter: qꝛ intellectꝰ est simpliciter illimitatꝰ ⁊ formaliter infinitꝰ cui vt sic repugnat habere formaliter aliquid qđ nõ sit realiter idem: patet: qꝛ aliter eẽt ꝑfectibilis: qđ repugnat infinito intẽsiue. Tertio p̃suppono ꝙ qñ duo termini ex rõnibus formalibus sic se habent ꝙ vnus necessario presupponit alium/vel in rõne princ̃ipij formalis ꝓductiui: sicut necessario ⁊ adequate: ẽ simpliciter impossibile ꝙ secundus terĩus sit nisi a primo/vel a

Notabilis declaratio huius maioris.

supplente perfecte vicem illius primi: vel ꝙ presupponat in ratione principij immediate receptiui: ita ꝙ sit impossibile scđm terminũ posse in aliquo recipi: nisi immediate recipiatur in primo: vel ꝙ alio mõ preexigat p̃mum terminum: vbicũqꝫ similes termini: siue termini eiusdem rationis reperiũtur: de necessitate talem ordinem habebunt: ꝙ secundus p̃exiget primum ⁊ vbi realiter distinguuntur: realiter preexigunt, ⁊ vbi ratione tantum distinguuntur: secundus preexigit primum ſm rationẽ: ⁊ simpliciter eodem modo quo distiguntur: vnus preexigit alium: quia talis ordo consequẽs de necessitate entitatẽ extremorum: nunq̃ꝫ variatur per quodcũqꝫ posterius, puta per realem idemptitatem. Et sic patet illa maior doct. ¶ Ibi. Nec ista maior inuenitur habere instantiam: nisi forte in aliquo qđ non est ad propositum: ⁊ illud sufficienter excluditur per exceptionem istam: si addat̃ in maiori sic. Qualis est ordo realis: talis ⁊ ratiõis: nisi forte in distinctiõe reali: illud qđ est posterius aliquo: in distinctiõe minori haberet veriꝰ eẽ illo. ⁊ illo qđ sibi correspondet ⁊c. Ista litera ab aliquibus excellentissimis Scotistis sic exponitur: nisi forte in distinctione reali id qđ est posterius aliquo (⁊ fiat hic punctus) in distinctione minori haberet verius esse illo: ⁊ illo quod sibi correspõdet. idest sicut albedo in pariete realiter disticta ab illo est posterior pariete: in distinctione minori qua differunt in esse cognito in intellectu diuino: ipsa albedo haberet verius esse simpliciter illo videlicet pariete: vt paries existit in se: ⁊ illo qđ sibi correspõdet idest albedine realiter existente. Vel fiat pũctus ibi, nisi forte in distinctione reali punctus: illud qđ est posteriꝰ aliquo in distinctione minori haberet ⁊c. idest sicut albedo in distinctione minori. s. ratiõis qua differt a pariete: vt est in esse cognito ⁊c. Et licet propter reuerentiam tanti viri non intendam contradicere: videtur tamen hic non euacuare instatiã doc. quia comparatio tantum fit inter distincta realiter ⁊ distincta ratione. idest ꝙ qualis ordo est inter, a. ⁊. b. vbi realiter distinguuntur: talis est vbi. a. ⁊. b. tantum ratione distinguũtur. Ideo alij exponentes dixerũt: ꝙ doc. cum dicit: nisi forte ⁊c. idest ꝙ si posset dari talis casus, vbi. a. ⁊. b. in reali distinctione. b. esset posterior. a. ⁊. in minori distinctiõe idest vt tantum habent esse cognitum in intellectu diuino. b. haberet verius esse. a. in esse cognito: ⁊ etiam ipso. a. in esse reali: vel ipso. b. in esse reali: non curo: exemplũ esset ad propositum: quia. b. in esse cognito non haberet ordinem posterioris ad. a. vt ad prius in esse cognito: ⁊ tamen. b. in esse realis existentie: vt realiter distinctum ab. a. esset posterius ipso. a. Sed casus est impossibilis: quia si. b. habet posterius esse in esse reali de necessitate: vbi. a. ⁊. b. in minori distinctione habebit simile esse. Aliqui tñ textus habent illã literã ex̃ literã doc. ⁊ sic non pertinebit quouis modo ad propositũ. ¶ Ibi Secundo probatur illa maior a priori: per se ordinem intelligo qui est ex per se rationibus extremorũ: ⁊ hic accipiendo per se rationem essentialem: siue quiditatiuam nõ determinãdo id cuius est ratio ad esse in re: licet in intellectu: siqdẽ illud vtrunqꝫ esse videtur habere rationẽ quiditatiuã intelligibilem nõ determinãdo ad hoc vel illud esse: ⁊ litera sequens est clara vsqꝫ ibi secũdo ad idẽ sic. ¶ Scđa ratio p̃ncipalis ad ꝓbandum aliquod essentiale esse immediatius tam positiue q̃ꝫ negatiue ipso notionali: ⁊ ratio stat in hoc: quia essentie est immediatior potentia q̃ꝫ actio realiter productiua (que dicitur realiter productiua: vel quia terminat̃ ad realiter productum: vel quia est via inter producens ⁊ ꝓductum que realiter distinguuntur) secundum illam potentiam: omne autem notiõale est actio productiua ſm aliquã potẽtiam in natura diuina: vel supponens illam: quia est ꝓductio alicuius suppositi ergo. Et quod dicit ꝙ omne notionale est actio productiua ſm aliquam potentiam debet sane intelligi: quia filiatio non est actio productiua: nec spiratio passiua: nec similiter paternitas que vt sic vltimate abstracta non dicitur actio productiua. Dico ꝙ actio productiua que in proposito accipitur tantum pro actione respectꝰ potest dupliciter intelligi. s. vel formaliter vel consequtiue primo modo generatio actiua dicitur formaliter actio siue productio: secundo generatio passiua dicitur actio productiua concomitanter: eo ꝙ sequitur ad actionem productiuam formaliter: primo modo est ſm aliquam potentiam id est ꝙ est actꝰ alicuiꝰ potẽtie: ⁊ accipit hic potentiam non formaliter pro respectu: sed fundamentaliter, puta pro intellectu: vel voluntate: vel supponit illam: quia est productio alicuius suppositi: quod potest dupliciter intelligi. vel quia est actus suppositi producentis: vel quia terminatur ad aliquod suppositum productum. Et loquitur hic doctor dubitatiue, quia hic non determinat: an productio sit tantum

Expositio quorundam Scotistarum.

ipſius ſuppoſiti: vel ēt poſſit eē ipſius memorie fecūde. De
hoc inferiꝰ. Sufficit eī ꝙ ſiue ſic: ſiue ſic: de neceſſitate ꝑ=
ſupponit potentiā vt aliqđ abſolutū. Sequit̄ in lr̄a: ibi. Uł
ſupponēs ꝓductionē: hoc nullo mō pōt referri ad actionē
actiuā formaliter. ptꝫ. qꝛ eſſet proceſſus in infinitū. qđ ē in=
cōueniēs: ſed debet referri ad actionē paſſiuā: ſiue ad gn̄a
tionē paſſiuā: vel ſpirationē paſſiuā: qꝛ oīs talis gn̄atio vel
ſpiratio de neceſſitate ꝑſupponit actionem productiuā for
maliter. Dicit ḡ: ex quo actio paſſiua preſuppōit de neceſſi
tate actiuā formaliter: ⁊ actiua formaliter de neceſſitate ꝑ
ſupponit potentiā: que ē perfectio eētialis. Seq̄tur ꝙ oē
notionale preſupponat aliqđ eētiale: vt īmediatiꝰ vtroqꝫ
mō. Et qđ dr̄ de paternitate: hoc nihil eſt: qꝛ ibi tm̄ ē diffe=
rētia rōnis. Concretū eī ⁊ abſtractū ſunt penitus idē pre
ter oē opus intellectꝰ: vt patet a doc. in prio di. 2. parte. 2.
Difficultates notande cū earū rñſionibus q. 1. di. 8. q. 3. ¶ Sed occurrit dubiū: primo ī hoc qđ dicit: ꝙ
eſſe q̇ddıtatiuū conuenit rei: nō deteriando: neqꝫ ad eſſe in
intellectu: neqꝫ ad eſſe extra ītellectū: qꝛ ſi ītēdit hoc etiā
cōparādo ad intellectū diuinū: vr̄ ſibi contradicere: qꝛ ipſe
vult in prio di. 3. q. 4. ꝙ oīa obiecta ſecūdaria tm̄ habeant
eſſe per actū intellectꝰ diuini. ita ꝙ ante illū actum nullum
eſſe h̄nt. Hoc idē dicit di. 36. cōtra Hen. ⁊ in di. 43. ⁊ diffu=
ſe in ſcđo di. 1. q. 1. ⁊ in quol. q. 14. ¶ Dico breuiter ꝙ doc. lo
quit̄ hic de eſſe q̇dditatiuo formaliter: nō originatiue. bene
verū eſt: ꝙ tale eē tm̄ originat̄ ab actu ītellectꝰ diuini. Ex
hoc ēt apparet: ꝙ eſſe quidditatiuū hoīs nō eſt eē cognitū:
qꝛ vt ſic tm̄ habet eē in intellectu diuino: ſed eſt eſſe vt ꝑſci=
dit ſm̄ intellectū a tali eſſe cognito. ¶ Scđo dubitat̄ ī hoc
qđ dicit: ꝙ per ſe ordo aliquorū: puta poſterioris ⁊ prioris
eſſentialiter: accipit̄ ſm̄ eſſe q̇dditatiuū extremoꝝ. Si ītelli
git̄ ꝙ talis ordo includat̄ q̇dditatiue ī extremis: hoc nō pōt
eē: qꝛ tūc relatio includeret̄ q̇dditatiue ī ente abſoluto. Si
vero intelligit̄ ꝙ eē priꝰ q̇dditatiue includit̄ in entitate que
dr̄ prior eſſentialit̄: ⁊ ſilr̄ eſſe poſteriꝰ: hoc nō vr̄: qꝛ priꝰ ē
in ſe q̇dditas talis ꝙ̄ dicat̄ prior vel poſterior. Dico ḡ ꝙ or
do talis ꝯſequitur naturā extremoꝝ preciſe ꝯſideratoꝝ ſm̄
eſſe q̇dditatiuū: ⁊ nō prout talia extrema habēt eē in intel=
lectu: vel extra intellectū. ¶ Tertio dubitat̄ in hoc qđ di=
cit: ꝙ aliqua actio productiua: accipiēdo paſſiue vt expoſui
ꝑſupponat ꝓductionē actiuā: imo magis vr̄ ecōtra. Tū qꝛ
vult ipſe in prio diſt. 3. q. 5. cōtra Hen. de illa ratitudine: ꝙ
relatio creature ē poſterior ente abſoluto producto: ⁊ ī tali
priori cōparat̄ cā ⁊ ineſſe abſoluto: ⁊ poſt ſeq̄tur relatio ꝓ
ductiōis q̄ formaliter dr̄ productio reſpectus. Tū qꝛ in ſe=
cūdo di. 1. q. 2. expꝛeſſe dicit: ꝙ ad abſolutū ī cā: ſeq̄tur abſo
lutū in cauſato: ⁊ poſtea ſeq̄t̄ relatio cauſati ad cām ⁊ ecō
tra: imo expreſſe dicit in ſecūdo di. 1. q. 2. ꝙ prior ē reſpectꝰ
cauſati ꝙ̄ reſpectꝰ cāe. ¶ Rn̄deo ꝙ ſecus ē in deo: qꝛ ibi ꝑ
ſone ꝯſtituunt̄ ꝑ relatiōes: qꝛ gn̄atio actio ē cōſtitutiua pa
tris: vt ptꝫ a doc. infra. q. 4. ⁊ in prio di. 28. ⁊ vide q̄ ibi ex
poſui. Et iō gn̄atio actio ē prior ſaltē origine. Et de hoc vi
de q̄ notaui in prio in pluribꝰ locis: ꝑcipue di. 1. q. 2. ibi. Pr̄
prius origine eſt beatus ꝙ̄ generet filium ⁊c̄.

Opinio Ochā contra Sco. Gulielmus Ocham in ꝓlogo. q. principali im=
probare nitit̄ hāc propoſitionē: videlicet qualis eſt ordo in
ter diſtincta realiter ⁊c. Primo arguit: qꝛ nō ſemꝑ eſt ſilis
ordo in rebꝰ: ⁊ in cōceptibꝰ correſpōdentibꝰ. Exemplū hō
⁊ albedo ordinant̄: ſicut ſubiectū ⁊ accidens: nō tm̄ ſic ordi
nant̄ ꝯceptꝰ correſpōdentes. Silr̄ hō ⁊ aīal ſi diſtingue
rent̄ realiter: vnū eſſet potentia ⁊ aliud actꝰ: ⁊ neutrū eſſet
de altero ꝑdicabile in prio mō: ſed tm̄ in ſcđo mō: nec vnū
eſſet de intellectu alteriꝰ: ⁊ tm̄ vbi mō nō diſtinguunt̄ reali
ter: ſed tm̄ rōne: nō h̄nt ordinē talē: qꝛ vnū ꝑdicat̄ de alt̄o
nō ſcđo mō: ſed prio mō. Eodē mō eſt de ente ⁊ deo: ꝙ ſi di
ſtinguerent̄ realiter: vnū eēt vere potētia ⁊ aliud actꝰ: ⁊ tm̄
non ē ita mō vbi diſtinguūt̄ rōne. Silr̄ ſi deꝰ ⁊ deitas di
ſtinguerent̄ realiter: vnū eſſet perfectiꝰ ⁊ aliud imꝑfectiꝰ:
nec alterū de altero ꝑdicaret̄ ꝑdicatiōe dicēte hoc eē hoc:
⁊ tm̄ iſti cōceptus nō ſit ordinātur. Et iō ex ordine reꝝ: vel
de facto vel de poſſibili: nō ex ordine reꝝ poſita poſitiōe im
poſſibili includēte contradictiōem: debet accipi ordo conce
ptuū. Non ḡ etiā in illo caſu eſt ſꝑ cōſimilis ordo inter res:
⁊ cōceptꝰ vel rōnes. Patet ēt falſitas illiꝰ ꝓpoſitiōis: qꝛ ſi
corpus/aīal/hō/⁊ iſte hō diſtinguerentur realiter: inter ea
non eſſet ordo ſm̄ ſuperius ⁊ inferiꝰ: qꝛ ſicut alias declara
bitur: inter res non eſt ordo īferioris ⁊ ſuperioris. ⁊ tm̄ inter
iſtos conceptus eſt ordo inferioris ⁊ ſuperioris. Eodem
mō de ente ⁊ deo: qꝛ mō habent ordinē iſti conceptꝰ ſm̄ ſu
perius ⁊ inferius: ⁊ tm̄ tunc non haberēt talē ordinē. ¶ Ad
dit dicēs: ꝙ illo caſu impoſſibili poſito: natura ītellectualis
perfecta ⁊ intellectus perfectus ſe haberent ſicut ſubiectū
⁊ accidens: qꝛ cū illa poſitio īcludat contradictionem: ideo
non oportet ꝙ ſit cōſimilis ordo nūc inter ꝯceptꝰ: nec opor
tet nūc ꝙ vnū poſſit eē mediū concludēdi aliq̇d de aliquo:
ſicut ſi deus ⁊ deitas diſtinguerentur realit̄: vel includerēt
diſtincta realit̄: vnū eēt pars alteriꝰ: vł ſubiectū alteriꝰ: ⁊
per ꝯn̄s vnum poſſet eē mediū demonſtrādi aliquid de reli
quo: ⁊ tamen modo non eſt ſic.

Reſponſio ad rōnes Ocham. Reſpondeo dupliciter. Primo ꝙ caſus illi ſunt
oīo impoſſibiles: ⁊ ideo nihil ſequitur ꝯtra ꝓpoſitionē doc.
Dico ſcđo reſpōdendo ad ſingulas inſtātias. Cū dicit pmo
de hoīe ⁊ albedine ⁊c. Dico ꝙ non intelligit mentē propoſi
tionis: qꝛ non dicit doc. ꝙ qualis eſt ordo int̄ realiter diſtin=
ſtincta: talis eſt inter ꝯceptus eaꝝ: ſed dicit ꝙ talis ē ordo
vbi ſola rōne diſtinguūtur. Sicut dicimꝰ qualis ē ordo int̄
intellectū ⁊ actū intelligēdi vbi intellectꝰ ⁊ actꝰ intelligēdi
realiter diſtinguūtur: talis eſt vbi intellectus ⁊ actus intel
gendi ſola rōne diſtinguuntur: qꝛ hic ordo ſumitur ex rōne
quidditatiua terminoꝝ: vt ſupra expoſui. ⁊ hic eſt ſenſus ꝓ
poſitionis: ⁊ non debet inferri ꝙ talis ſit īter ꝯceptū intelle
ctus ⁊ ꝯceptum actꝰ intelligēdi. Dico ſecūdo: ⁊ q̄ro ab eo
quid ītelligit per conceptū. aut accipitur conceptꝰ pro actu
concipiēdi quo aliq̇d concipitur: ⁊ hoc mō non eſt ad ꝓpo=
ſitum: qꝛ doc. non accipit in ꝓpoſitiōe diſtincta rōne ꝓ con
ceptibus correſpondentibus rebus realiter diſtinctis: quia
⁊ ſi albedo dependeat in eſſe reali: puta a pariete: tm̄ cogni=
tio albedinis non dependet a cognitiōe parietis: vt patet.
Aut accipit conceptū pro re vt concepta: ſiue vt habēte eē
cognitum: nec etiā hoc modo intelligit doc. quia ⁊ ſi albedo
dependeat in eē reali a pariete: ⁊ nata ſit realiter ineſſe: tm̄
eſſe cognitum albedinis non dependet a pariete in eſſe co=
gnito: nec vt ſic nata eſt in eſſe ſm̄ rationem parieti habēti
eē cognitū. Aut accipit̄ cōceptꝰ ꝓ q̇dā idolo fabricato per
actū ītellectꝰ: vt etiā ipē Ochā aliqñ accipit. Et hoc ſilr̄
mō non ē ad ꝓpoſitū ꝓpōnis: qꝛ vnū idolū non ſic depēdet
ab alio: vt ptꝫ. Aut accipitur conceptus pro entitate conce
ptibili: ⁊ ſic propoſitio doc. debet ītelligi: qꝛ q̄lis eſt ordo in=
ter albedinē ⁊ parietē: vbi diſtinguunt̄ realit̄/talis ē vbi ſūt
idem realiter: ⁊ diſtinguunt̄ ſola ratione: quia ſicut albedo
ſm̄ ſuū eē q̇dditatiuū: nata ē ineē parieti ⁊ depēdere realit̄
ab eo qñ diſtinguunt̄ realit̄: ſic ſimiliter ſi ī aliquo ſubiecto
tantū rōne diſtingueretur ſecūdum ſuū eē quidditatiuū na
ta eēt ſecundum rationem in eſſe ⁊ dependere. ¶ Ad aliā
inſtantiam de animali ⁊ homine ſi realiter diſtinguerēt̄ ⁊c.
Dico primo ꝙ caſus eſt impoſſibilis. Dico ſecundo ꝙ etiam
hoc poſito aliud iſtorum ſequeretur: vel ſi diſtinctum reali=
ter non eſſet de quiditate hominis: etiam quando non diſtī
gueretur realiter non eſſet de quiditate hoīs: vel ſi vt reali
ter diſtinctum eſſet de quiditate hoīs: eſſet etiā vbi ſunt idē
realiter. Et ratio iſtorū eſt: quia quecūqꝫ mutuo ſe reſpici=
unt ſecundum eſſe quiditatiuum terminorum. ordo talis nō
variatur per quodcūqꝫ poſterius vt ſupra expoſui. Et ſic ſe
quitur de facto ꝙ qualis eſt ordo inter aliqua vbi realiter di
ſtinguntur: talis eſt etiā vbi ſola ratione diſtinguntur ⁊ ecō
tra: ſtante ſemper rōne formali terminorū: ⁊ ſic accidit aīa=
li ꝙ ſit idem realiter homini: vł ꝙ ſit diſtinctū realiter. Nec
talis ordo competit: vt quia idem: vel diuerſum: ſed preciſe
ex ratione quiditatiua terminorum. Sicut poſito ꝙ albedo
ſit idem realiter homini: ⁊ tm̄ ratione diſtinguatur ab homi
ne. ſi vt realiter diſtincta habet ordinem dependentis et in
formantis tm̄ accidētaliter: ſequitur ꝙ talē ordinē habebit
vbi realiter idēptificatur: cū nullo modo varietur rō quidita
tiua terminorū ex hoc ꝙ termini ſunt idem realiter. ¶ Ad
aliā iſtātiam de deo ⁊ ente. Dico primo ꝙ ſi ponatur ens de
conceptu quiditatiuo dei: ꝙ ſtatim ſeq̄tur: ꝙ vbi realiter di=
ſtinguūtur: ens eſt in potentia reali ad deū: ſic vbi ſola ratio
ne diſtinguūtur ſm̄ rationem ens eſt in potentia. quia vt ſic
non variatur formalis ratio terminorū. Dico ſcđo ꝙ conce
ptus entis non poteſt poni eſſe de quiditate dei: vt expoſui
in primo di. 2. parte. 1. q. 1. Eſt. n. conceptus entis poſterior
ipſo deo: licꝫ ſit prior prioritate cōitatis: vt ibi expoſui. Eſt
eī eſſentia diuina de neceſſitate nature ī ꝑfectiſſima actua
litate: ⁊ in perfectiſſima exiſtentia/ita ꝙ exiſtentia eſt de q̇d
ditate eius: vt ſupra patuit: ⁊ in illo priori quo eſt in vltima
actualitate nullus conceptus entis eſt: quia vt ſic tantum
eſt eſſentia vt eſſentia: vt patuit in primo articulo. ¶ Ad a=
liam inſtantiam de deo et deitate. Dico ꝙ eſt falſa imagina
tio: ſupponendo ꝙ idem diſtinguatur a ſeipſo: deus. n. ⁊ dei
tas tm̄ rōne differunt. Et poſito ꝑ īpoſſibile ꝙ diſtingueren
tur realiter: adhuc nihil ſequit̄ cōtra Sco, quia hoc poſito

ipſa deitas eēt tota perfectio quidditatiua huius concreti
deus: quia deus eſſet deitate deus. ⁊ ſi deitas non eēt/deꝰ
nihil eēt. Nam cuicunqꝫ quo adequate correſpondet aliqđ
quod vel quis: quod eſt ſimpliciter tale tali quo: ſiue entita
te ſic abſtracta. vt patet a doc. in pͥmo di. 2. parte. 2. q. 1. di.
4. q. 1. ⁊. 2. ⁊ diſt. 5. q. 2. Si tñ eēnt diſtincta ⁊c. Dico ꝙ ſer=
uata rōne quidditatiua terioꝝ: ꝙ ſp eēt talis ordo vbi ſola
rōne diſtinguunt: qualis eēt vbi realiter diſtinguerent. Ex
his patet reſponſio ad vltimam inſtantiam.

De tertio articulo. hic Doc. adducit duas rōnes
Hen. cōtra duas rōnes factas ꝓ tertia cōcluſione. Cōtra
primā ſic arguit Hen. ꝓbando ꝙ nō ſit ſimilis ordo int̄ me
moriam diuinā ⁊ gignere. q̄ rōne diſtinguunt: q̄lis ē int̄ me
moriā creatā ⁊ dicere reſpectu verbi creati: q̄ realiter diſti
guunt. Et tota rō ſtat ī duobus: primo ꝙ memoria creata
eſt pͥcipiū dicēdi: ſiue principiū ꝓductiuū v̄bi creati. Se=
cūdo ꝙ mēoria diuina vt memoria ē. ⁊ vt aliq̄d diſtinctū ab
eēntia diuina nō ē pͥncipiū dicēdi: ſiue nō ē pͥncipiū ꝓducti
uū verbi diuini: ⁊ per ꝯſequēs nō eſt ſiſis ordo inter memo
riā ⁊ dicere: q̄lis ē īter mēoriā creatā: ⁊ dicere creatū. Et ꝙ
mēoria diuina vt memoria ē. (q̄ vt ſic īcludit ītellectū ⁊ ob=
iectū ī rōne obiecti) nō ſit pͥcipiū dicēdi. ꝓbat. qꝛ ītellectꝰ
pr̄nus nō hꝫ eēntiā diuinā pn̄tē in rōne obiecti actu intelli=
gibilis niſi vt in filio: ſiue vt in v̄bo: nec actu intelligit eam:
niſi vt actu cōicatā v̄bo: ſicut patuit ī pͥo di. 1. q. 2. Et hoc
ꝓbat: qꝛ v̄bū eſt expͥſſiuū ſiue declaratiuū eoꝝ q̄ in eēntia
diuina q̄ſi inuolute ꝯtinent: ⁊ per ꝯſequēs intellectus pr̄nꝰ
nec eēntiā: nec aliq̄d cōtentū in eſſentia: nec actu: nec habi
tu intelligit an̄ ꝓductionē verbi. Cū ergo intellectꝰ pr̄nus
nō hēat eēntiā diuinā: nec aliq̄d cōtentū in eſſentia vt obie
ctū pn̄s in rōne obiecti intelligibilis niſi vt in v̄bo. Sequit.
ꝙ memoria pr̄is vt memoria (q̄ vt dixi īcludit ītellectū pa=
ternū: ⁊ eſſentiā pn̄tē tali intellectui) p̄exigit ipm̄ v̄bū: ⁊ ꝑ
ꝯn̄s gignitionē verbi. Et ſic ſeq̄tur ꝙ nō eſt pͥcipiū gignē=
di v̄bū. Seq̄tur ēt ꝙ gignitio verbi ſit īmediatioꝛ eēntie di=
uine q̄ꝫ memoria diuina vt mēoria. Et ꝙ v̄bū ſit ſic expreſ
ſiuū ⁊c. ꝓbat auctoritate Aug. 6. de tri. c. vlti. q̄ dicit ꝙ v̄=
bū eſt ars pr̄is plena oīm rōnū viuētiū. Vult ḡ Hē. ꝙ ſola
eēntia diuina ſub rōne eēntie: vt tñ ꝯiungit ei reſpectꝰ rea
lis ſit principiū emanationū: ita ꝙ ſola eēntia diuina eſt rō
formalis tā dicēdi q̄ꝫ ſpirādi. Sed per gn̄ationē actiuā det̄
minat ad dicēdū: ⁊ per ſpirationē actiuā determinatur ad
ſpirādū ſpm̄ ſctm̄. Et de hoc vide in pͥo di. 18. Et cū dicit
Hen. ibi qđ ꝓbat dupliciter. pͥo ſic. v̄bū eſt expreſſiuū ⁊c.
Debet referri ad hoc. ſ. ꝙ mēoria diuina: vt mēoria non eſt
principiū dicēdi. ¶ Ibi. Itē diſticto ſm̄ rōnem ⁊c. ⁊ ꝑ iſtā
rōnē ꝓbat Hen. ꝙ per ꝓductionē verbi nullomō memoria
diuina diſtinguit rōne ab eēntia diuina: qꝛ diſtinctio ſm̄ rō
nē eſt tm̄ per actū intelligēdi. Sed primꝰ actꝰ intelligēdi in
deo: ſuppoſita ꝓprietate perſonali: ſiue ſuppoſita pͥa per
ſona ē principiū ꝓductiōis verbi: quia verbū ꝓducit natu=
ralit̄ ⁊ actu naturali ipſiꝰ intellectꝰ: ⁊ per ꝯn̄s ꝑ nullū actū
q̄ſi p̄cedentē ꝓductionē v̄bi pōt hēri aliqua diſtictio rōnis:
⁊ ſic tā memoria q̄ꝫ ipſū dicere eq̄ īmediate īſunt eēntie di=
uine: īmo an̄ ꝓductionē v̄bi ſunt p̄ciſe ipſa eēntia diuīa: qꝛ
in illo priori nulla ē diſtinctio rei: nec rōnis. Et ſic ptꝫ quō
iſta ſcđa rō īpedit ſecundā rōnē doc ¶ Ibi. Et ſi q̄rat ad
eis. hic doc. q̄rit: ſi an̄ ꝓductionē v̄bi nulla ē diſtinctio: nec
re: nec rōne: quō ḡ in deo intellectꝰ ⁊ volūtas diſtinguunt:
q̄ precedūt ꝓductionē v̄bi: dicit Hen. ꝙ poſitis ꝓductioni
bꝰ diuinis. ſ. dictiōe ⁊ ſpiratiōe: ⁊ hoc per ſolā eēntiā vt pͥ
cipiū formale ꝓductiuū reſpectu vtriuſqꝫ ꝓductionis: pōt
intellectꝰ diuinꝰ ꝯparare eas ad aliq̄ ſiſia ī creaturis. Uni
āt ſiſis ē ꝓductio ītellectꝰ ī creatura: qꝛ ipſa ē: nulla alia ꝓ
ductiōe p̄ſuppoſita: alteri ſiſis ē ꝓductio volūtatis: qꝛ ipſa
eſt altera p̄ſuppoſita. ſ. ꝓductiōe ꝑ intellectū. Et ita ītelle
ctꝰ diuinꝰ ex tali ꝯparatiōe ad extra ꝯcipit iſtas ꝓductiōes
⁊ hoc mō diſtinguunt rōne ¶ Ibi. cōtra. doc. īprobat hāc
rōnē multipliciter. ſ. ꝙ ſola eēntia diuina ē rō formalis ꝓdu
ctionū ad intra. Et pͥo ſic: qꝛ duaꝝ ꝓductionū alterꝰ rō=
nis n̄ videt poſſe poni idē pͥcipiū formale ꝓductiuū. ⁊ ſpā
liter taliū ꝓductionū: q̄ꝝ vna nō pōt poni: niſi iā altera po=
nat. Cū ḡ gn̄atio ⁊ ſpiratio ſint alterꝰ rōnis: īmo ſimplicit̄
pͥo diuerſe: vt ꝓbat doc. in pͥo di. 7. ⁊. 13. ⁊ ſpiratio ne=
ceſſario p̄ſupponat gn̄ationē. Sequit ꝙ reſpectu illaꝝ non
pōt poni idē principiū formale ꝓductiuū: q̄le eēt ſi ſola eēn
tia eēt pͥcipiū forāle reſpectu illaꝝ ꝓductionū. Nā ab iſtꝭ
ponit ꝙ ſola eēntia ē ſic principiū: vt tñ deteīat per aliū ⁊
aliū reſpectū: nō ꝙ reſpectꝰ ſit aliq̄mō rō formalis produ=
cēdi: ſed ſola eſſentia. Et hoc ſatis patuit ī pͥo di. 6. ⁊. 13.
vide ibi. ¶ Secūdo arguit: qꝛ nō videtur rō: quare produ=
ctiones ſint alicuꝰ determinate pluralitatis: reſpectu qua=
rum vnum eſt pͥncipiū formale eiuſdē rōnis: ⁊ hoc in pro=
ductionibus neceſſarijs: tñ iſta vſqꝫ ad proximā queſtionē
differatur. Nam ibi probat. ꝙ ſi ſit idem principium forma
le productiuum eiuſdē rōnis loquendo de productione ne=
ceſſaria: ꝙ productiōes ab eodē principio neceſſario eſſent
eiuſdē rōnis: ⁊ dicit de neceſſarijs: qꝛ plures alterꝰ rōnis
ꝯtingentes pn̄t eſſe ab eodē pͥcipio: vt ptꝫ de productiōi=
bus creaturaꝝ ſpecie diſtinctaꝝ q̄ differunt ſpē: ⁊ tñ ſūt ab
eadē volūtate diuina ſub eadē rōne formali: vt ptꝫ a doc. ī
ſecūdo di. 1. q. 1. ⁊ infra in quol. q. 9 Secus ē ſi productio ē
ſimpliciter neceſſaria: vt ibi expoſui. Et ſi productiōes ſunt
eiuſdē rōnis nō apparet determīata pluralitas: vt ibi pro
lixe probatur. ¶ Ibi. Cum accipitur contra ma. prime rō=
nis. ꝙ non manente eadē rōne ordinis: non manebit idē or
do. conceditur de illa que ē prima ⁊ per ſe cauſa ⁊ ratio or
dinis: ſicut vniuerſaliter tenetur de pͥo per ſe ordine quo=
rūcunqꝫ. Nam rō prima ⁊ per ſe ordinis aliquoꝝ adinuicem
. ſ. ordinis prioris ⁊ poſterioris: mediatioꝝ ⁊ immediatioꝝ
accipit ex preciſa rōne formali terioꝝ: ſicut dicimꝰ ꝙ cā eſt
prioꝛ effectu: qꝛ acceptis rōnibꝰ formalibꝰ cāe ⁊ effectꝰ: cā
ē prioꝛ effectu. Sic in propoſito accipiēdo memoriā vt me=
moria: ⁊ dicere vt dicere: vt. ſ. ꝯſiderātur ſub ſuis p̄ciſis rō=
nibꝰ formalibꝰ: memoria ē prioꝛ ipō dicere. ptꝫ. qꝛ neceſſa=
rio p̄ſupponit ipſi dicere. Nā nō eſt ītelligibile ꝙ ſit dicere:
⁊ ꝙ nō ſit memoria: vl' ꝙ nō p̄ſupponat memoriā. ſeq̄tur ḡ
ꝙ memoria ex ſua rōne formali ſit īmediatioꝛ nature: cuiꝰ
ponit memoria q̄ꝫ ipm̄ dicere: vbi memoria ⁊ dicere diſtin=
guunt realiter: ſicut in nobis ⁊ cum eadē rō ordinis ſit īter
memoriā diuinā. ⁊ dicere diuinū. Seq̄tur ꝙ memoria diuia
erit īmediatioꝛ eſſentie diuine ipō dicere diuino. ¶ Ibi. Et
vlterꝰ cum dr̄ in mi. ꝙ ī diuinis nō manet iſta rō ordinis. ſ.
memorie ⁊ dicere q̄ in creaturis: qꝛ nō eſt ibi rō principij ⁊
principiati: ſicut eſt in creaturis. vbi memoria eſt principiū
dicendi: ſiue producēdi albū. Dicit doc. ꝙ etiā poſito ꝙ iſta
eēt ratio ordinis. ſ. ratio principij formalis agendi ⁊ actio=
nis: adhuc habebo propoſitū. ſ. ꝙ ī deo memoria ē pͥncipiū
formale dicēdi verbū: ⁊ ꝓbat ꝑ auctoritates Aug. Nā ſm̄
Aug. 15. de tri. c. 15. Sic hoc verbū nr̄m de nr̄a ſcientia na=
ſcitur: quēadmodū illud dei verbū de ſciētia pr̄is natū eſt.
⁊ vbiqꝫ vult ꝙ de rōne verbi eſt naſci de ſcia: que ſcia eſt in
memoria. Nā Aug. accipit ibi ſciam ꝓ memoria/ſiue ꝓob=
iecto reducente in memoria: vt ꝓlixe expoſui in pͥo di. 4.
⁊. 26. ⁊ dicit obiectū eſſe in memoria pro quāto ipm̄ eſt pre=
ſens intellectui ſub ratiōe obiecti actu intelligibilis ⁊ eſt ꝑs
memorie. . Et hoc eſt qđ dicit. ſ. que ſcia eſt ī memoria. i. ob=
iectum actu intelligibile eſt pars memorie. Et hec oīa ꝓli=
xius patēt in pͥo di. 2. parte. 2. q. 3. ⁊ di. vi. q. vnica. ¶ Ibi.
Cōfirmo hoc: qꝛ ſi nō ꝓcedat ſcđa perſōa ꝑ mēoriā vt me
moria/ſed per mēoriā vt eēntia/nō magis ergo ꝓducit per
ſe per actū memorie q̄ꝫ per actū volūtatis: qꝛ eēntia vt eſ=
ſentia nō eſt magis hoc q̄ꝫ illud: ergo ꝓductio eiꝰ in ſua rea
litate nō eſt magis dictio q̄ꝫ ſpiratio. qđ eſt ꝯtra Augu. Nā
dicitur ſpiratio qꝛ ꝓducit per modū volūtatis ⁊ libertatis:
⁊ dicit gn̄atio ſiue dictio: quia ꝓducit per modū nature: ſi=
ue per modū intellectus. vt patuit in primo ⁊c. ¶ Ibi. Ad
argumēta ꝓbātia ꝙ eſſentia ſub rōne eſſentie. vt tñ cōiun=
gitur ei reſpectus realis eſt pͥcipiū formale ꝓrimū ꝓducē
di filiū. Ad primū cū dicit: deꝰ qđcūqꝫ intellectu diſtincte in
telligit verbo iā ꝓducto ītelligit. Dicit doc. ꝙ hoc eſt verū:
ſcꝫ ꝙ verbū eſt eternaliter ꝓductū: tñ cū hoc ſtat ꝙ ſit po=
ſterius origine patre: vt clare patet a doc. ī pͥo di. 2. 6. 12.
26. in ſcđo diſt. 1. q. 1. ⁊ in quol. q. 8. ⁊ ſic pater vt prioꝛ origi
ne filio: in ſeipō diſtīcte intelligit oīa: vt patet ꝑ Aug. 15. de
tri. c. 7. ꝙ quelibet ꝑſona/ſibi meminit/ſibi ītelligit/ſibi dili
git: ⁊ īfert ꝙ ſi filio intelligeret pater/pr̄ nō eſſet ſapiens de
ſeipſo: ſed de filio. Vult dicere ꝙ pater habet in ſe formalr̄
memoriā: q̄ eſt principiū formale ītelligēdi. Et ſiſr habꝫ for
maliter in ſe actualem intelligentiam: ſiue intellectionē om
niū. Et hoc eſt idem. cum dicit. Intelligit ſibi. i. ꝙ habet for
maliter intellectionē quaſi ſibi inherentē qua formaliter di=
citur intelligere. Et ſic ptꝫ quō pater formaliter intelligit ꝑ
memoriā formaliter ſibi inexiſtentē. Intelligit dico per me
moriā habitualiter: ⁊ per actualē intellectionē ſibi formalit̄
inexiſtentē actu. dr̄ formaliter ītelligere ⁊ nō dr̄ formaliter
intelligere nec habitualiter: nec actualiter: per verbum pro
ductū/quia tunc eſſet ſapiens nō formaliter: ſed tm̄ ſapien
tia genita. ſ. filio: qđ eſt ꝯtra Augu. vbi ſupra. Ex hoc ḡ for
matur rō ſic pͥma. Qualēcūqꝫ ꝑfectionē pr̄ hr̄e pōt: hēt eā
vt eſt p̄oꝛ origine filio/qꝛ hēt eā a ſe: nullā. n. ꝑfectionē pōt

habere nisi a se. ergo nec a filio. ergo si pater posset noscere
distincte actu oē intelligibile nouit id vt est ꝑor origine filio
⁊ sic sequitur ꝙ nō nouit distincte aliq̃ intelligibilia ꝑcise in
filio: sed formaliter in seipso vt exposui. Unde Aug. 15. de
tri. c. 14. Nouit deꝰ pater oīa in se: nouit ⁊ in filio. in se ipso
tanq̃ seipsum. Uult dicere ꝙ nouit oīa in se tanq̃ seipsum. i.
ꝙ sicut habet formaliter ī se notitiam q̃ seipsum nouit: ita
habet formaliter in se notitiam q̃ nouit oīa alia. Et cū di-
cit ꝙ nouit oīa in filio: hoc debet intelligi: quia filius habet
eandem notitiā in se formaliter quā habet pater. ⁊ si ꝑ filiū
intelligit oīa siue in filio: debet intelligi non formaliter: sed
tm̄ denominatione extrinseca. ⁊ hec p̄ma ratio ꝓcedit de
notitia habituali qua pater nouit se ⁊ alia formaliter: pro
quāto habet formaliter in se memoriā: q̃ est p̄ncipiū forma
le ꝓducēdi siue quasi ꝓducēdi actualē itelligētiam siue in-
tellectionē. Ex hoc etiā dicto pariformiter formaṫ scd̃a rō
q̃ est de actuali notitia: qua pater nouit formaliter oīa: quia
cōsimilis est ordo originis p̄ris ⁊ filij in habēdo intelligētiā
perfectā. i. actualē intellectionem: qualis est in habēdo me-
moriā perfectam. Sicut ergo pater non ꝑcise in filio nouit
seipsum quasi per memoriā: sed per seipsum vt est ꝑor filio
ita ⁊ de notitia actuali ꝑ intelligētiā. Sicut ergo actuali no
titia siue intellectione per intelligētia nouit pater seipsum
prius origine q̃ in filio: ita actuali intellectione per intelli-
gētiam ingenitā nouit oīa distincte in se prius q̃ in filio. et
accipitur actualis intellectio ꝓ illa oꝑatione ꝑcise. ⁊ intelli-
gētia accipitur pro intellectu habēte formaliter actualē in-
tellectionē. Et vult dicere ꝙ p̄r ꝑ itellectū vt ꝑfectū actua
li intellectione intelligit oīa. ¶ Ibi ad ꝓbationē qua Hen.
ꝓbat ꝙ pater intelligit oīa ꝑcise in verbo. quia verbū est ex
pressiuū ⁊c̄. Dicit ꝙ bene est expressiuū siue declaratiuū oīum
q̃ virtualiter ꝯtinētur in essentia: sed nō ꝑcise verbū: q̄a etiā
pater vt habēs formaliter notitiā omniū: ē ꝑ illā declarati-
uus oīum. Nā ꝑ memoriā formaliter inexn̄tē p̄ri ē habitua
liter declaratiuus oīum q̃ virtualiter continētur in essentia
diuina q̃ est ꝑs memorie. ⁊ ꝑ actualē intellectionē formali-
ter sibi inexn̄tē est declaratiuus actualiter oīum. ita ꝙ oēs
creature vt actu nō intelligūtur: sed vt sunt ꝑcise obiecta se
cūdaria virtualiter cōtēta in essentia diuina: habitualiter di
cūṫ relucere in memoria diuina: ꝓ quanto. s. est productiua
illorū in esse cognito: sicut sunt nata cognosci. Ut vero ipse
creature actu intelligūtur a p̄re: dicūtur relucere in itelligē
tia patris. i. in intellectu patris formaliter ꝑfecto actuali in
tellectione illaꝝ. q̄a sic cognite actu dicūtur declarate ⁊ ma
nifestate. q̄a tūc actu itelligūtur sm̄ ꝙ erāt itelligibiles. Et
cū ꝓbaṫ: ꝙ ꝑcise relucēt in ṽbo: q̄a ṽbū ē ars p̄ris. ꝑ Aug.
6. de tri. Dicit. doc. ꝙ ita p̄r est formaliter ars sicut ⁊ ṽbū.
Et ꝓbat ꝑ Aug. 7. de tri. c. 4. Nā ars est notitia factibiliū
sicut sapiētia notitia eternoꝝ. mō vt supra dixi: ita pater ha
bet formaliter in se notitiā oīum factibiliū: sicut ⁊ ṽbū. ⁊ ita
p̄r est ita formaliter ars oīum sicut ⁊ filiꝰ. Ap ꝓpriate tm̄ fi-
liꝰ siue ṽbū diciṫ ars. q̄a ṽbo ex vi sue ꝓductionis cōpetit
notitia declaratiua. q̄a est ꝓductū ꝑ actū memorie exꝑmē
tis talē notitiā: ⁊ iō ap ꝓꝑate dicunṫ de ea q̃ ꝑtinēt ad ꝑfe-
ctionē cognitiōis actualis. magis tm̄ ꝓprie diciṫ verbū sa-
piētia q̃ ars. q̄a ex vi ꝓductionis sue magis est notitia de-
claratiua eternorū: q̃ factibiliū. q̄a prope ꝓduciṫ de essen-
tia diuina sm̄ suū esse simpliciṫ: ⁊ de alijs tm̄ sm̄ q̄d. Et de
hoc vide in pri. di. 5. q. 2. di. 27. in scd̃o di. 1. q. 1. ⁊ ifra ī quol.
q. 8. ¶ Ibi. Scd̃a rō innititur isti ꝓpositiōi false. s. p̄mꝰ actꝰ
intelligēdi in diuinis est p̄ncipiū ꝓpriū ꝓducēdi verbū. Et
ꝓpter duo est falsa. Primo q̄a nullꝰ actꝰ intelligēdi est ꝓ-
ꝑe p̄ncipiū ꝓducēdi verbū: cū sit finis potētie oꝑatiue. cui
vt sic non correspōdet aliq̄d ꝓductū. Et hoc ꝓlixe ꝓbatū ē
a doc. in p̄mo di. 2. ꝑte. 2. q. 4. ⁊. di. 6. Scd̃o q̄a nō est p̄mꝰ
actꝰ intelligēdi p̄ncipiū ꝓducēdi: sicut ipse Hen. intēdit de
illo: q̄a actꝰ intelligēdi est oꝑatio q̃ est ipsa itellectio. Si ta-
lis actꝰ est principiū ⁊c̄. aut est p̄ncipiū formale ꝓductiuū
fundamētale sicut calor est p̄ncipiū formale calefaciēdi: aut
est actꝰ tm̄ ꝓductiuꝰ: sicut calefactio siue sicut generatio vł
ꝓductio formaliter. Nullo alio mō pōt itelligi ꝙ actꝰ intel-
ligēdi sit p̄ncipiū ꝓducēdi verbū. Nō p̄mo: q̄a actꝰ intellige
di tm̄ attribuiṫ itelligētie. i. ꝙ tm̄ accipiṫ ꝓ itelligētia: q̃ for
maliter dicimur itelligere. sed itelligētie nō attribuiṫ ꝓdu-
ctio ṽbi: sed tm̄ attribuiṫ memorie: q̃ ꝓꝑe est p̄ncipiū ꝓdu-
cēdi. vt patet per Aug. 14. de tri. c. 7. Nō scd̃o: patet quia
itellectio in diuinis ē ꝑor origine ꝓductione ṽbi: q̄a oē essen
tiale dicēs ꝑfectionē est p̄us origine notionali: vt supra pa-
tuit. ergo actꝰ itelligēdi nō est formaliter actus ꝓductiuꝰ si
ue formaliter ꝓductio verbi. Et cū ꝓbaṫ per hoc: ꝙ verbū
naturaliter produciṫ. hoc nō valet: quia intellectus ē p̄nci-
piū ꝑ modū nature: respectu cuiuscūq̄ actꝰ: siue sit actꝰ in-
telligēdi: siue actꝰ producēdi. Et q̄uis actꝰ producēdi p̄sup
ponat actū intelligēdi / nō tm̄ ex hoc sequiṫ ꝙ actus producē
di nō sit ꝑ modū nature. Nec ē simile de actu producēdi vo
lūtatis. q̄a ille nō dṙ liber ex hoc solo q̄a p̄supponit ꝓductio
nē ꝑ modū nature: sed dṙ liber: q̄a a potētia libere producē
te. Et addit respōsionē breuē: cū diciṫ verbū ꝓduciṫ ꝑ p̄mū
actū intellectus verū ē ꝙ ꝑ p̄mū actū ꝓductiuū. Nā intelle
ctus diuinus habet duplicē actū ꝓductiuū: vnū quo produ
cit verbū diuinū: ⁊ hic est p̄mus. ⁊ aliū quo ꝓducit creaturā
in esse obiectiuo ⁊ in esse cognito. Uerbū ergo produciṫ per
primū actū productiuū: ⁊ nō per p̄mū actū simpliciter qui ē
actꝰ intelligēdi. Nā intellectus est p̄us oꝑatiuus q̃ ꝓducti
uus: vt satis patuit in primo di. 2. ꝑte. 2. q. 3. ⁊ ifra patet. q.
13. quol. mō actus oꝑatiuus nō habet terminū ꝓductū: sed
est vltimꝰ terminꝰ potētie: vt patet ex p̄mo ⁊. 10. ethi. Actꝰ
vero ꝓductiuꝰ semꝑ est alicuiꝰ termini ꝑ se: q̃ terminus per
ipsum actū ꝓductiuū accipit esse. ¶ Respōsio ad scd̃am rō
nē posita ab ipso exclusa est ꝑ hoc ꝙ ꝓbatū est: essentiam vt
essentia nō esse p̄ncipiū formale ꝓducēdi. excludēdo memo
riā vt memoria est a rōne talis principij ꝓductiui. Ista re-
spōsio Hen. posita est ibi. Et si q̄ratur ab eis quō ergo distī
guitur in deo itellectus ⁊ volūtas ⁊ parū infra. Rn̄det ibi.
Dn̄t ꝙ positis istis ꝓductionibꝰ dictione ⁊ spiratiōe ⁊ hoc
per solam essentiam: vt prius formale vtriusq̄ productio-
nis ⁊c̄. vide ibi ⁊c̄.

In hoc articulo occurrūt aliqua parua dubia pri-
mo in hoc. s. ꝙ idē nō pōt esse p̄nci
piū formale ꝓductiuū respectu duarū ꝓductionū alterius
rōnis: ⁊ sp̄aliṫ taliū ꝓductionū quaꝝ vna nō pōt poni: nisi
p̄us alia ponaṫ. Instaṫ sic p̄mo q̄a ꝓductio ad intra ⁊ ꝓdu
ctio ad extra sunt alteriꝰ rōnis: q̄a ⁊ termini alterius rōnis:
⁊ ꝓductio ad ex̄ nō pōt poni nisi p̄us posita ꝓductiōe ad in
tra: vt ꝓbat doc. ī scd̃o. d. 1. q. 1. ⁊ tm̄ vtraq̄ ꝓductio est ab
eodē p̄ncipio formali. ptꝫ q2 ꝓductio ṽbi ē ab itellectu diui
no: ⁊ ꝓductio creature in eē itelligibili siue ī eē cognito ē ab
eodē itellectu. Silṙ ꝓductio. i. s. ē a volūtate diuia ⁊ ꝓdu-
ctio creature tā ī eē volito q̃ ī eē realis exn̄ie ē ab eadē volū
tate. ¶ Scd̃o q̄a volitio diuia qua deꝰ vult essentiā: ⁊ spi-
ritus sanctus: sunt alteriꝰ rōnis: patet: q̄a spiritꝰ sanctꝰ est
ꝑsona incōicabilis: volitio cōicabilis. tū q̄a ꝑsona spiritus
sancti est relatiua: volitio absoluta. ergo ⁊ productio spiritꝰ
sancti: ⁊ productio siue quasi productio volitionis diuie sūt
alteriꝰ rōnis. ⁊ productio spiritus sancti presupponit voli-
tionem essentie diuine. ⁊ tm̄ sunt ab eodem principio forma-
li. quia ab eadem voluntate diuina. ¶ Tertio quia volitio
finis in nobis: ⁊ volitio entis ad finem: sunt alteriꝰ rōnis: q̄a
⁊ obiecta volita sunt alteriꝰ rōnis. ⁊ volitio entis ad finem
volendo illud ꝓpter finē presupponit volitionē finis. ⁊ tm̄
vtraq̄ est ab eadem voluntate. Similiter notitia conclusio
nis demōstrate. ⁊ notitia principij sunt alterius rōnis: quia
notitia conclusionis est euidēs ꝓpter principiū. ⁊ notitia p̄n
cipij est euidēs nō ꝓpter aliud. ⁊ notitia ꝯclusionis p̄suppo
nit notitiā principij. ⁊ tm̄ vtraq̄ notitia est ab eodem prin-
cipio. s. intellectu: ⁊ ab eodem obiecto virtualiter continēte
tales notitias vt exposui ī p̄mo ergo ⁊c̄. ¶ Quarto. Ab eo
dem principio pōt esse productio dispositiōis ad formā sub
stātialē: ⁊ productio ipsius forme: que differunt nō tm̄ spe-
cie: sed etiā genere. vt ptꝫ de forma ignis q̃ ē substātia: ⁊ de
dispositiōe preuia: q̃ coiter est qualitas. ⁊ productio forme
substantialis presupponit ꝓductionē dispositiōis necessario
req̄site ergo. Et sic de multis alijs posset istari. ¶ Quinto
instatur specialiter probando ꝙ ꝓductio spiritꝰ sancti nō ne
cessario ꝑexigit ꝓductionem verbi: probatur sic. Uoluntas
habēs essentiā diuinā perfecte p̄ntem in rōne obiecti ama-
bilis amore ifinito: est vere ꝓductiua spiritꝰ sancti. hoc pa-
tet a doc. in p̄io di. 2. ꝑte. 2. q. 3. di. 10. ⁊ in secundo di. 1. q. 1.
natura h̄ns eēntiā sic p̄sentē est vere oꝑatiua ⁊ ꝓductiua
sed essentia diuina ē sic ꝑfecte p̄sens vt actu cognita ab in-
tellectu diuino. fit eñ p̄ns per solū actum intelligēdi. quia
voluntas nō fertur nisi ī obiectum actu cognitū. Posito er
go per possibile vel impossibile / ꝙ paṫ non genuisset filium
⁊ haberet eēntiam presentē voluntati sue vt actu cognitā:
tūc posset vere esse operatiuꝰ: volendo eā in se: ⁊ vere ꝓdu
ctiuꝰ spiritus sancti: siue amoris infiniti spirati: g̃ ꝓductio
spiritus sancti nō preexigit necessario productionem verbi:
quasi esset impossibile ipsam esse circūscripta ꝓductiōe ver
bi. ¶ Posset ēt instari: ꝓbando generationem ṽbi ⁊ spira
tionem spiritus sancti non esse productiōes alterius rōnis.

quia nec verbum nec spiritus sanctus sunt persone alteri⁹ rationis. Sed de hoc diffuse dictū est in primo di.7.q.vnica.⁊ di.13.q.vnica. ¶ Respondeo ad istas instantias. Ad primā dico ꝙ ⁊ si ꝓductio ad extra de facto ꝓsupponat ꝓductiōem ad intra: tñ si productio ad intra per possibile vel impossibile non esset: adhuc posset esse ꝓductio ad extra tā in esse cognito ⁊ volito/ q̄ȝ ēt in eē reali/ vt ꝓlixe ptȝ a doc. in.2.di.1.q.1. Dico secūdo ꝙ doc. non intelligit de ꝓductiōibus alterius rōnis qualitercūqȝ accipiat̄ alteri⁹ rōnis: sed specialiter loquitur de productionib⁹ alterius ratiōis/ pro quanto distinguuntur penes alium ⁊ alium modum producendi/ quia vna est per modum nature ⁊ alia per modū voluntatis. tales eñ productiōes non possunt esse ab eodem principio formali productiuo/ vt clare patet a doc. in primo di.2.parte.2 q.2.⁊ di.10.⁊ infra.q.2.quol. Et loquendo de talibus: illa que est per modum voluntatis non potest poni nisi prius ponatur illa que est per modum nature. nam prima simpliciter motio/ ⁊ prima simpliciter productio est per modum nature vt clare patet a doc. in quol.q.14. ¶ Et ꝑ hoc patet responsio ad alias tres instātias. Unde ad secūdam dico primo/ ꝙ ille due productiones non distinguūtur per alium ⁊ alium modum producendi. vt patet. Dico secūdo ꝙ ille ꝓductiones non sunt alterius rōnis/ quia si amor essentialis esset realiter distinctum a persona spirāte: esset amor vere spirat⁹: sicut patet de notitia ingenita/ siue essentiali/ ⁊ de notitia genita. vt diffuse dictum est a doc. in prio di.2.parte.2.q.4.⁊ vide que ibi exposui. Et solutā est illa difficultas de relatiuo ⁊ absoluto. ¶ Ad tertiam dico prio vt dixi/ ꝙ non distinguuntur penes alium ⁊ alium modum. Dico secūdo ꝙ q̄uis productio dispositionis sit alterius rationis a productione forme: tñ productio forme nō presupponit productionem dispositiōis. Si eñ agens esset perfectum sicut primum agens statim induceret formam. Ad illud de volitione finis ⁊c̄. Dico ꝙ quis absolute potest velle ens ad finem absqȝ hoc ꝙ velit ipsum finem/ licet nō possit velle sub isto respectu. s. propter finem. Ad vltimū dico primo ꝙ productio que est per modum voluntatis/ necessario est posterior productione per modum nature/ ⁊ sic spiratio non potest poni/ nisi prius ponatur productio per modum nature/ licet productio per modum nature nō necessario ꝓexigatur ad esse ipsius spirationis. s. ꝙ circūscripta generatione verbi: ꝙ sit simpliciter impossibile spirationem eē: sed dicitur necessario presuppōi: quia productio per modū nature necessario est prior: ⁊ sic doc. intelligit. Dico secūdo nō asserēdo tamen/ ꝙ forte generatio verbi sic necessario ꝓexigitur spirationi: ꝙ si illa nō esset/ esset impossibile ipsam eē: quia sicut est simpliciter impossibile: principium liberū esse operatiuum circa aliquod obiectum: nisi pricipium per modum nature: quale est intellectus/ nō sit prius operatiuum circa idem obiectum: ita videt̄ impossibile ꝙ tale principiū liberum sit productiuum circa obiectum: quin principium ꝑ modum nature/ quale est intellectus: non sit prius productiuum circa idem obiectum. Prima tñ responsio videt̄ melior ⁊ magis ad mentem doc. ⁊ magis cōsona veritati: ⁊ sic patet ¶ Secūdo principaliter dubitatur de illa ꝓpositione que est de ratione ordinis: quia in creaturis accipiendo quidditatem: puta lapidis: ⁊ existentiam eius vt precise cōsiderantur sub rationibus formalibus terminorum: existentia necessario est posterior essentia cum sit gradus intrinsecus eius. Ergo similis ordo erit inter essentiam diuinam ⁊ eius existentiam. qđ tamen est falsum: quia existentia ī deo est de essentia eius: vt patet a doc. in primo di.1.parte.1.q.2.⁊.q.ꝑsenti art.1. ¶ Respondeo ꝙ non est similis ratio ordinis: quia essentia diuina est de se hec: ⁊ ex sua formali ratione est de se existens: ⁊ ideo existentia eius nullo modo ē posterior sua essentia: sed econtrario est de essentia ⁊ existētia creata. ¶ Posset etiam dubitari, in hoc qđ dicit ꝙ pater vt prior origine filio intelligit oīa distincte: quia obiecta secundaria nullo modo habent esse nisi filio iam producto. ergo pater in illo priori in quo intelligitur filius ꝓductus: nō intelligit illa. Dico breuiter ꝙ accipit prius origine: ꝓ q̄ȝto pater nō habet intelligere oīm ab alio: sed precise a se. Nō ergo intelligit ꝙ pater in aliquo priori intelligat oīa distincte: in quo priori non intelligitur filius iam ꝓductus: immo in quocunqȝ instanti pater intelligit oīa obiecta secūdaria: in eodē etiā filius intelligit eadē: ⁊ cū hoc stat ꝙ pater itelligat illa a se: ⁊ vt sic pri⁹ origine ⁊ fili⁹ a patre: ⁊ sic vt posterius origine. De hoc vide super secūdo di.1.q.1.

Ad argumentum principale arguit probādo ꝙ notionalia sint immediatiora essentialibus. patet, quia natura immediatius se habet ad suppositū ꝓpriū q̄ȝ ad ꝓprietatē: quia de supposito ꝑdicatur in primo modo: ⁊ de ꝓprietate iñ in scđo modo: ergo constitutiuum suppositi: q̄le est notionale/ immediatius se habet ad naturam q̄ȝ ꝓprietas nature. Respondet doc. ꝙ hec ratio supponit ꝙ suppositum diuinum constituatur per notionale: quod supponitur ꝓ nūc: ⁊ vocat hic notionale ꝓprietatē relatiuā: vt paťnitas ⁊ filiatio ⁊c̄. q̄a ꝑ illa notionalia innotescunt ꝑsone diuine. Et an modo cōstituantur per ꝓprietates relatiuas: an ꝑ absolutas/ ꝓlixe disputauit ī primo dist.26. vbi. vt dixi videt̄ tenere magis ꝙ per absolutas ꝓprietates ꝯstituantur: q̄ȝ per relatiuas. Supponendo tamen hic ꝙ constituantur per relatiuas. Respōdet ad ratiōem: ꝙ maior est vera qñ suppositum est eiusdē generis cum natura: sicut Ioā. qui est eiusdem generis cū natura humana: quia vtrūqȝ pertinet ad genus substātie: non tamen intelligendo Ioā. prout includit illam negationem duplicis communicabilitatis. s. vt quo: ⁊ vt qđ vt not. doc. in primo di.2.parte.2.q.1. siue vt includit negationem duplicis dependentie ad aliud suppositum. de qua per doc. patet in tertio di.1.q.1 quia talis negatio nullo modo pertinet ad genus substātie: cum sit nihil: sed accipitur suppositum pro illo singulari constituto ex natura ⁊ singularitate: nato per se stare: cui īest talis negatio: vt ꝓlixe exposui super tertio di.1.q.1.⁊ etiam alibi. Et sic de tali supposito natura ꝑdicatur in primo modo vt alias exposui. Loquendo ergo de tali supposito in nobis: conceditur ꝙ natura immediatius se habet ad illum: ⁊ ad positiuum cōstitutiuum illius: ⁊ mediatius ad proprietates nature: puta ad risibilitatem. Sic etiam si cōstitutiuum suppositi diuini esset eiusdē generis qđ est falsum: quia est relatio ⁊ essentia substātia absoluta. Et licet multe proprietates diuine vt bonitas sapientia ⁊ huiusmodi non pertineāt formaliter ad genus substantie: immo dicūt quasi qualitatem: adhuc tamē sunt immediatiores: quia sicut genus qualitatis est immediati⁹ substantie q̄ȝ genus relationis sic quasi genus quātitatis ē immediatius nature diuine quasi genere relationis. ¶ Si queratur quare nō potest hoc suppositum constitui per aliquid eiusdem generis cū natura: Hoc est de eo quod questio supponit: nec per consequēs est ad propositum: sed ad questionem de constitutiuis ꝑsonarum pertinet: tamē concedo pro nunc suppositum. s. ꝙ non cōstituatur per aliquid eiusdem generis. Et ostēdit quomodo non constituat̄ suppositum idem per aliquid eiusdem generis: quia vbi est aliquid de se hoc ⁊ tamen ꝯmunicabile: nō potest intelligi aliqua determinatio vlterior nisi ad incommunicabile: patet: quia singulare non potest vlteri⁹ determinari: nisi ꝙ determinetur per incōmunicabile: ⁊ sic cum suppositū sit simplicit̄ incōmunicabile: sequitur ꝙ vltimate constitutiuū illius sit simpliciter incōmunicabile: quia suppositum per tale cōstitutiuum habet ꝙ sit incōmunicabile. Cū ergo natura diuina sit de se hec ⁊ tñ vere cōmunicabilis: ⁊ suppositum nature diuine sit simpliciter incōmunicabile: ergo cōstitutiuū talis suppositi erit oīno incōmunicabile: ergo erit relatiuū quia supponitur hic ꝙ oē absolutum in diuinis sit perfectio simpliciter: ⁊ oīs talis est cōmunicabilis. Si ergo cōstitutiuum suppositi diuini esset eiusdem generis cū natura diuia esset vere absolutum sicut ⁊ natura diuina: ⁊ per cōsequēs incōmunicabile: ex quo patet ꝙ suppositū diuinū nō ē eiusdē generis cū natura diuina. Tenēdo tñ ꝙ suppositū diuinū cōstituatur per absolutum: diceretur ꝙ tale cōstitutiuū nō esset ꝑfectio simpliciter: vt dicit doc. in primo di.26. Tenendo etiā ꝙ sic ꝯstituat̄ per entitatē absolutā: adhuc diceretur ꝙ essentiale dicens ꝑfectionem esset immediatius nature diuine q̄ȝ talis entitas absoluta. Et ad ratiōem: diceretur ad mi. ꝙ talis entitas nō esset eiusdem gn̄is cū natura diuia: quia tūc eēt ꝑfectio simpliciter: sicut ēt Hecheitas in Ioā. per quā Ioānes est singularis: ⁊ ens per se sibi relinquatur: nō est eiusdē generis cū natura Ioā. vt patet a doct. in.2.di.3.q.6.⁊ talis dicit etiā perfectionē additā nature. vt patet a doc. in prio di.5.q.2.⁊ di.26. Sic similiter si cōstitutiuū suppositi diuini esset eiusdē gn̄is cū natura diuina diceret perfectionem simpliciter: quia oīs ꝑfectio diuina q̄cunqȝ sit illa est perfectio simpliciter. Sed tale cōstitutiuum nullo mō esset ꝑfectio simplicit̄: licet esset entitas absoluta. Et in hoc nō oportet multum insistere. Possent tñ adduci aliqua dubia in hac lr̄a: sed breuitatis cā relinquo ingeniosiori ⁊ subtiliori me. Et sic finis huius.q.1.

¶ Questio Secunda Quolibetorum.

Rñsio ad istātias cō tra aliq̃ dicta i tertio articulo.

Vtrum in deo possint esse plures ꝓductiões eiusdē rōnis

Titulus questionis sic intelligit̃ de ꝓductione eiusdem rationis: accipiendo eiusdem rationis vt est eiusdē speciei specialissime: quia licet ī deo non sit aliqua species, si tñ poneret̃ paternitas ⁊ filiatio specie distiguerentur: plus.n. differt paternitas a filiatione: ꝙ̄ paternitas a paternitate. titul⁹ ergo questio. sic intelligitur: an in deo possint esse plures generationes. ⁊ per ꝯñs plures filij: vel plures spirationes: ⁊ per consequēs plures spūs sancti. ¶ Hic ꝯcordant oēs theologi in ꝯclusione negatiua scꝫ ꝙ non pñt esse plures ꝓductiones eiusdē rationis: sed oportet videre: an hoc sola fide teneat̃: an per rationem. Et diuerse a diuersis adducūt̃ rōnes: prima opi. est Tho. prima parte summe. q. 41. arti. 6. ⁊ quatuor adducit rationes. Unde in ista. q. quattuor sunt videnda: ꝑ ordinem. primo tangentur rationes aliquorum ad hanc questionem. secundo dicetur quid sit magis tenendum. tertio quedam dubia excludentur: ⁊ quarto erit solutio principalis argumēti. ¶ De prīo ad hoc ponunt̃ quattuor rōnes a Tho. vbi supra. Prima qꝛ forma eiusdē rōnis non multiplicatur nisi ſm materiam: materia aūt in diuinis esse non pōt. vt pꝫ 12. meta. t.c. 30. secundum aliam translationē vbi sic habet̃. Oportet inquit vt iste substātie sint existentes extra materiam: cum necesse est vt sint eterne. Et ibi Comen. i. ⁊ qꝛ iste substantie sunt mouentes sine aliqua potentia: necesse ē vt sint sine omni materia: cū necesse est vt sint eterne. omne.n. eternū est actio pura. hec ille. ¶ Secūda ratio: deus oīa intelligit ⁊ vult vno actu simplici: ergo nō pōt esse ibi nisi vna persona procedens per modum verbi. ⁊ vna per modū amoris. antecedens patet. 12. meta. t.c. 51. vbi probat̃ ꝙ intelligere primi nō est aliud a substantia primi et per consequēs est ibi tm̄ vna intellectio. ¶ Tertia rō: qꝛ persone ꝓcedunt naturaliter: ergo tm̄ est vna vnius rōnis. consequentia ptꝫ quia natura tm̄ determinat̃ ad vnum: vt patet secundo de generatione. t.c. 56. vbi sic habetur. Idem enim ⁊ silr̃ se habens: semper idem natum est facere: ⁊ loquitur ibi de agente naturali vt ptꝫ in tex. ¶ Quarta rō: ex hoc est perfectus filius: quia tota filiatio diuina in eo continetur: non ergo pt̄ ibi esse aliqua alia. ¶ Ibi prima ratio videtur eē trāscēdēs ꝓpositū ⁊ assumere dubiū siue falsū ſm multos. Hic doc. ostendit quō iste rōnes nō ꝯcludūt ꝓpositū. De prima patet: qꝛ est nimis trāscēdēs. Illa.n. ꝓpositio: forma eiusdē rōnis nō multiplicat̃ nisi ꝑ materiā. pōt hr̄e duplicē sensum. Prīo ꝙ forma imaťialis sit de se hec ex rōne sue q̇ditatis: sicut de⁹ deitate est hic. Scđo ꝙ forma imaterialis nō sit hec formalr̃ sua q̇ditate. tñ ipā in re multiplicari nō pōt. qꝛ vnica forma talis singularis ⁊ signata habet in se totā entitatē illius forme ⁊ intēsiue ⁊ extēsiue: vt ptꝫ de sole. Si ītelligit̃ prīo mō: tūc forme specifice in angelis includūt ꝯtradictionē ad plurificari realiter: qđ est cōtra multos: ⁊ ꝯtra Dama. ī Elem̄. c. 12. Et articuli dānati tres videnť istū ar. ꝓma facie reprobare. Primus est a Dño Stephano ꝯdēnatus: q̇ dicit sic: ꝙ quia intelligentie nō hñt materiā: deus non posset eiusdem spēi facere plures: error: ⁊ est articulus. 16. c. 7. Scđs ꝙ deus nō pōt multiplicare indiuidua sub vna spē sine materia: error: ⁊ est articulus. 40. c. 6. Tertius: ꝙ forme non recipiunt diuisionem nisi ſm diuisionem materie: error: ⁊ est articulus primus. c. 13. nisi intelligat̃ de formis eductis de potētia materie. ꝗ de formis nō eductis de potētia materie hoc dicere. est error. ¶ Si dect̃ scđs sens⁹ ꝓpōnis. s. ꝙ q̄uis forma. puta Michaelis nō sit hec formalr̃ sua q̇ditate: in re tñ multiplicari non pōt. Ex hoc intēdit ꝓbare doc. ꝙ talis natura specifica Michaelis ex quo nō est de se hec: non repugnat sibi ꝯtradictorie nō eē in hoc puta in Michaele. Uult dicere ꝙ si de se nō includit hāc hecheitatē nec illā. erit indifferēs ad plures ⁊ sic plurificabilis. Sicut ergo natura Michaelis nō est de se hec. Seq̇t̃: ꝙ ꝑ diuinā potētiā possit fieri ⁊ nō ī hoc īdiuiduo: sed ī alio. ¶ Ibi dicet̃ forte ꝙ nō posset eē stāte illo. dt doc. ꝙ hec rñsio nō excludit ꝓpositū quin vcꝫ talis natura specifica multiplicari possit. ⁊ addit ꝙ ē falsum supple ꝙ stante tali natura in vno indiuiduo nō possit esse simul in alio: ⁊ ꝓbat primū per hoc: qꝛ si destruat̃ Michael: et tūc fiat natura in alio: ⁊ sic nō est necesse Michaelē esse hūc vnicū. Scđm ꝓbat: qꝛ q̄ simul sunt in potentia actiua agentis: nec inter se repugnāt. hoc dicit ꝓpter illa q̄ inter se formaliter repugnāt: q̄ lꝫ simul sint in potentia actiua primi effectiui: ex parte tamen eorum repugnant simul esse: sed naturā esse in pluribus indiuiduis non repugnat ex ꝑte nature: ⁊ sic hñs hoc in potentia sua potest illā simul facere eē in pluribus indiuiduis. ¶ Ibi. Esto ēt ꝙ scđs intellectus esset verus. Dicit doc. ꝙ posito ꝙ scđs sensus illius ꝓpositionis sit verus: ex quo tñ nō est simpliciter impossibilis scꝫ includēs ꝯtradictionē: sequit̃ ꝙ non erit simpliciter impossibile duas filiationes esse in diuinis: qđ tñ est simpliciter īpossibile. Si dicat̃ ꝙ scđs sensus est sic necessario ver⁹ ꝙ ei⁹ oppositū est simplr̃ īpossibile: ⁊ si hoc: nō sequit̃ ꝙ due filiationes possint eē in diuinis. Dico ꝙ scđs sens⁹ est tm̄ necessarius ſm qđ: quia natura vt in tali singulari exñs nō pōt eē in alio singulari. qꝛ tale singulare: vt dictū est supra includit totā entitatē huius nature: nō tñ est simpliciter repugnantia ex ꝑte nature / vt possit eē in alio singulari / ⁊ si non simul cū alio. Sꝫ filiatio in diuinis sic ex natura sua est tm̄ vna ꝙ nō pñt esse plures: ⁊ ita simpliciter de necessitate est tm̄ hec ꝙ si per īpossibile illa nō esset nulla eēt: vt īfra patebit pñti questione: ⁊ sic est simpliciter maius īpossibile filiationeꝫ in diuinis plurificari: ꝙ̄ talis natura. ¶ Ibi igit̃. Ista propositio scꝫ forma eiusdē rationis non multiplicatur nisi ſm materiā / non concludit ꝓpositū scꝫ cōclusionem quā tenemus (videlicet ꝙ est simpliciter īpossibile eē plures filiationes in diuinis) sicut ipsa est vera: nisi accepta ſm primū intellectū qui rōnabilr̃ multis vr̃ falsus: vt dictū est. Nō.n. est doctrina ꝯueniēs: ꝯclusionē certissimā ⁊ summe necessariā tenere ꝓpter rōnem nimis generalem que videtur mult; habere plures instantias. ¶ Ibi. preterea instatur de anima intellectiua: hic doct. instat / contra illā propositionem scilꝫ forma eiusdem rationis ⁊c. Et ratio stat in hoc / quia aīa intellectiua prius est hec ꝙ̄ vniatur corpori / patet. tum qꝛ est terminus creationis que non terminatur primo nisi ad singulare actu exñs. tum quia realiter perficit corp⁹ / ⁊ nō pōt realiter ꝑficere nisi vt actu exñs singlr̃aria. Erit ergo hec hecheitate sibi intrinseca / ⁊ non per materiā cui vnitur. Sꝫ omnes anime intellectiue sunt eiusdem rationis / ergo anima intellectiua que in se nullā īcludit materiā / est multiplicabilis in plures aīas eiusdem rationis / ⁊ nō per materiā. Qꝫ aūt ipa aīa sit prius natura termin⁹ creationis ꝙ̄ infundat̃ / ꝓbat̃ per Aristotelem. 5. t. metaphysi. c. 16. qui vult ꝙ illud qđ sine ꝯtradictiōe pōt eē sine alio ⁊ nō ecōtra / est pri⁹ naturaliter illo. Ubi sic ait. Alia vero scđm substantiā ⁊ naturam / q̄cunqꝫ ꝯtingit eē sine alijs: ⁊ illa non sine illis: qua diuisione vsus est Plato. Hec ille. Et ibi ꝯmētator. Quedā inq̇t dicuntur priora naturaliter: ⁊ sunt illa q̄ cum fuerint nō sequitur vt posteriora sint: ⁊ si posteriora fuerint: illa nō erūt. Hec ille. Hoc idem in. 7. meta. t.c. 4. Substantia inq̇t esse oīm primū rōne ⁊ notitia: ⁊ tpe: ⁊ natura. aliorum em̄ categorematū nullū est sepabile: hec aūt sola sepabilis ē. Hec ille. Uult dicere ꝙ substātia ē ꝓor alijs ꝓdicamētis: qꝛ pōt eē sine illis ⁊ nō ecōtra. Et vide Comē. ibi. modo in proposito aīa intellectiua non solum ſm substantiam ⁊ eēntiam: sed ſm existentiam ⁊ vt terminus creationis diuīe pōt eē sine materia: ergo pōt eē sine hoc ꝙ vniat̃ materie. ¶ Ibi. Si dicat̃ ꝙ est hec per vnibilitatē in ipsa materia. Sꝫ hoc nihil est: qꝛ natura ipsa absoluta ē prior ipsa vnibilitate: qꝛ hec aīa hꝫ aptitudinē ad hoc corpus: ⁊ hec aptitudo repugnat alij aīe ad idem corpus: sed cōuenit sibi alia aptitudo ad aliud corpus. Si ergo hec aptitudo cōuenit vni anime ⁊ repugnat alteri: necessario preexigit distictionem anime ab anima. ¶ Ibi. confirmatur. Hic doc. confirmat rationē de aptitudine per hoc ꝙ aptitudo illa non dicit entitatem absolutam: anima autem ē entitas absoluta: ergo erit hec per entitatem absolutam. vt satis patere potest ex dictis a doc. in scđo dist. 3. q. 6. de rōne indiuiduali. ¶ Ibi. Et ꝙ immaterialitas non sit prima ratio forme eiusdem rationis essendi hanc: nec materialitas prima ratio plurificationis in forma. Probatur ratione ⁊ auctoritate. Et ratio stat in hoc: quia quo aliq̇d est in actu extra cām ⁊ intellectū: eo ē hoc prīo: qꝛ sic eē nō cōpetit nisi huic. Uult dicere ꝙ illđ qđ hꝫ eē extra cām ⁊ intellectū. i. ꝙ actu existit: ē hoc sua ꝓpa hecheitate: qꝛ sic hr̄e eē: tm̄ competit singulari actu exñti. Et sic si aliqđ absolutū habet aliquod esse extra suā cām: quo mō ponit̃ hr̄e eē extra cām eo modo ponitur eē singulare: terminat aūt actionē cāe vt ens absolutum: ergo erit singulare tm̄ per entitatē absolutā. Et hec est sñia hui⁹ litere: quā tñ aliqualiter declaro. ¶ Cum dicit quo aliquid est extra cām ⁊ intellectū. i. illud quo mediante habet verum esse actualis existentie: eo est hoc primo. patet. qꝛ si Franciscus ꝑ entitatem actu existentem ⁊ singularem habet simpliciter eē extra cām: per eandem erit hoc singulare. nō em̄ habet esse primo extra cām nisi inquātū singulare actu exi-

Tho. pte pma sūme q. li. ar. ix.

Quō aīa intellectīa prius ē hec ꝙ̄ corpori vniatur.

stens. Sequitur. imo vniuersalitas siue non hoc: non potest alicui competere: nisi in intellectu. vult dicere ꝙ nunꝗ vniuersale vt predicatur de suis singularibus habet esse extra intellectū. Licet em̄ natura sit prior singularitate p̄ter omne opus intellectus ꝙ tn̄ dicatur vniuersalis nō pōt esse nisi per intellectū: vt patuit in scd̄o di. 3. q. 1. Sequitur. nunc autē quecunqꝫ entitas p̄cipue absoluta seipsa primo est in suo esse. i. ꝙ entitas: puta Francisci seipsa supple formaliter est in suo esse: licꝫ illud esse sit ab alio originatiue. Sequitur. qꝛ seipso primo recedit a non esse ad esse. i. ꝙ entitas Francisci seipsa formaliter recedit a non esse ad esse. i. ꝙ prius nō habuit eē: puta existentie ⁊ essentie: ⁊ nūc habet esse essentie et existentie: ⁊ habet illud seipsa formaliter. i. ꝙ esse essentie et existentie conuenit sibi formaliter: licet illud esse sit originatiue ab alio: sicut etiā dictum est in simili in p̄rio di. 2. parte. 2. q. 3. in r̄nsione ad primum argumentū principale: q̄uo aliquid dicit̄ ex se necesse esse formaliter: licet ab alio originatiue. Sequitur. quia licet multa concurrant ad suum eē: sicut materia ad esse forme: ⁊ forma ad esse materie: qꝛ materia non existit nisi sub forma: nec forma existit nisi in materia: tn̄ nullum ꝯcurrens est sibi prima ratio essendi in suo eē hoc est: nec materia dat esse forme nec ecōtra. Materia. n. sua ꝓpria hecheitate ⁊ existentia est hec: ⁊ similiter forma. Sequitur ⁊ per ꝯn̄s filiationem diuinam esse hanc: accipit̄ primo ex ratione filiationis talis: nō ex imaterialitate que tn̄ aliquid ponit vel excludit aliquid annexum ꝓprie singularitati. i. ꝙ si filiatio in diuinis est hec: erit simpliciter hec: qꝛ talis filiatio. ⁊ non quia imaterialis: que supple imaterialitas tn̄ ponit aliquid annexū proprie singularitati: vel excludit aliquid annexū. ¶ Confirmatur hoc per auctoritatē: et confirmatio stat in hoc. Si forma est hec per materiam. ergo materia erit aliquo modo cā forme: ptꝫ: quia hecheitas constituit singulare vltimate ⁊ intrinsece: vt patet in secūdo di. 3. q. 6. Sed materia nō est per se causa forme s̄m Auic. ⁊ ꝙ forma non sit hec per materiā: probat ex intentione per philosophum. 12. meta. c. 3. t. c. 27. vbi sic habetur. Principium. n. singularium singulare. hō q̇dem hois vniuersaliter sed non est nullius. verū pelleus Achillis: tui vero pater. ⁊ hu⁹ syllabe ba. b. ⁊ a. siue totaliter siue particulariter: vult dicere ꝙ principium entium singularium est singulare: sicut et principium vniuersalium erit vniuersale: hō. n. vniuersalis est principium hois vniuersaliter: sed nō nullius. i. ꝙ nullus est hō vniuersaliter subsistēs. ⁊ ideo non est aliq̄d principium vniuersale hois vniuersalis: sed singulare singulare ⁊ hoc real'r loq̄ndo: qꝛ oēs actus ⁊ gn̄ationes sunt circa singularia ex primo meta. i ꝓhemio vt Pelleus est supple pater siue p̄ncipiū Achillis ⁊. b. p̄ticulare huius p̄ticularis syllabe ba. Seq̄tur in textu parū ĭfra. Et eorum inq̄t q̄ sunt in eadē specie: diuersa non spē: sed quia singulariuꝫ aliud tua materia: ⁊ species ⁊ mouēs: ⁊ vide ibi Com̄. Ex ista auctoritate ptꝫ: q̄uo vtraqꝫ pars compositi sit de se hec: ⁊ nulla est hec per alia. Et q̄d dicit doc. ꝙ vtrūqꝫ per se p̄ncipiū ꝯpositi oportet hēre indifferentiam ꝯsimilem indifferentie cōpositi ⁊ determinationem similē determinationi compositi. i. ꝙ si compositū est indifferens ad plura: ita et p̄ncipia intrinsece componētia. Etsi compositū est determinatū. puta ad vnū singulare: ita ꝙ sit tn̄ vnū singulare ⁊ ꝯponentia intrinsece erunt de necessitate singularia: ⁊ sic patet litera. ¶ De secūda ratione. Hic doc. ostendit secundā rationē ꝓpositum nō concludere: quia ista consequentia non tenet gratia forme: videlicet est tn̄ vnum intelligere: ergo tn̄ vnum dicere: sed tenet tn̄ gratia materie: quia si in creaturis esset tn̄ vnum intelligere: esset tn̄ vnū dicere: quia intelligere in creaturis exprimitur per actum dicendi: ⁊ q̄dlibet intelligere: est verbū in creaturis: ita ꝙ si intelligere est perfectum: verbū est perfectum: et si imperfectum: verbum erit imperfectum: vt patet a doc. di. 27. primi. Et iō si in creaturis esset tn̄ vnuꝫ intelligere: esset tn̄ vnū dicere: quia illud non posset produci nisi ꝑ actū dicendi: qui actus dicēdi non est aliquis actus intelligēdi siue aliq̄d intelligere. sꝫ est actio de genere actionis: vt patꝫ a doc. in p̄mo di. 3. q. 7. ⁊. 9. ⁊ di. 27. et alibi. In diuinis aūt intelligere quod est cōe tribus personis nō exp̄mitur ꝑ actum dicendi: quia oē tale realiter distinguitur a persona dicente: vt ptꝫ a doc. di. 27. et ꝑ consequens vltra intelligere pōt eē aliq̄d verbum quod vere exp̄mitur per actum dicēdi: ideo dicit doc. ꝙ ista propositio non habet veritatē in deo. quia non oē intelligere diuinum est ꝑ aliquod dicere/ ꝓpter cām supius dictā. Sequitur. imo intelligere paternū respectu cuiuscūqꝫ obiecti nō ꝑ aliq̄d dicere. quia tūc tale intelligere esset realiter distinctū a patre. Seq̄tur/ ⁊ iō posset pater q̄tum ad hoc hr̄e intelligere vnicū respectu omnium obiectorū/ licet hēret singula dicere respectu singulorū obiectorꝫ si singula obiecta hērēt v̄ba ꝓpria. Vult dicere ꝙ si singula obiecta hērent v̄ba propria quod est intellectio ꝓpria vel esse cognitū ꝓpriū/ ꝙ hēret singula dicere respectu taliū obiectorꝫ. Nā aliud ⁊ aliud obiectū hꝫ aliud ⁊ aliud esse cognitū ab actu ĭtellectus diuini. ⁊ respectu illorꝫ est aliud ⁊ aliud dicere/ accipiēdo ly dicere/ nō ꝓ actione reali qua ꝓducit̄ in esse reali. sed ꝓ alio ⁊ alio respectu. ⁊ sic idē ĭtelligere diuinū licet sit vnicum in se. tn̄ vt trāsit sup aliud et aliud obiectum cognitum dꝛ diuersificari s̄m aliū ⁊ aliū respectū s̄m quod transit super aliud ⁊ aliud obiectum/ vt satis patuit in p̄mo di. 39. Vel melius ad intētionem litere pater posset hr̄e vnicum intelligere respectu essentie diuine ⁊ aliorūꝫ obiectorum/ puta respectu hominis/ lapidis ⁊c. Licet hēret singula dicere respectu singulorūꝫ si singula haberēt ꝓpria verba. i. ꝙ si lapis: hō et sic de alijs obiectis possent esse ꝑs memorie patris in diuinis (que memoria includit intellectū patris et obiectū patris) et per consequens possent habere singula verba/ tunc ibi esset tantum vnum intelligere respectu omnium obiectorꝫ ⁊ etiā aliud ⁊ aliud dicere respectu alterius verbi hois ⁊ respectu alteri⁹ verbi lapidis ⁊c. ¶ Ibi Vel breuiter hec propositio nō videt̄ necessaria gratia forme/ quia licet in vno non sit nisi vna forma absoluta eiusdē rationis/ ip̄m tn̄ pōt habere plures ꝓductiōes actiuas plurium terminorum. Exemplum. Licet sol vna luce sit luminosus/ tamen potest habere plures actus illuminandi. Intelligere autē est perfectio intelligentis/ et forte forma absoluta. hic dicit forte/ quia adhuc non determinauit an intellectio sit forma absoluta/ quia hoc habet declarari infra. q. 13. vbi ꝓbat ꝙ est forma absoluta. Et posito ꝙ nō sit forma absoluta/ vl' ꝙ sit forma absoluta/ saltem ipsa non ꝓductio alicuius termini/ vt supra patuit ĭ primo di. 2. p̄te secūda. q. 3. Dicere autem dicitur actio productiua termini/ non ꝙ terminus ꝓducatur ab ipsa/ nec ꝙ sit ratio formalis ē ꝓducēdi/ sed quia respicit aliq̄d productum ad q̄d terminat̄/ imo prius intelligitur absolutum productuꝫ q̄ꝫ intelligat̄ relatio producentis/ quia ad absolutum in causa prius sequit̄ absolutū in effectu/ vt dicit doc. in. 2. dist. 1. q. 2. ⁊. 5. ⁊ vide quia ibi diffuse exposui. Non ergo gratia forme sequitur/ si ĭtelligere nō multiplicat̄ ergo nec dicere? Sed esset bona difficultas circa hoc q̄d dicit doc. ꝙ intellectio nō est productio alicuius termini. Nam obiecta secūdaria producuntur ab actu intellectus diuini. vt patet a doc. in primo di. 3. q. 4. di. 35. 36. 43. ⁊ alibi. Tum etiam quia per actum intelligendi: vt per causam partialem producitur habitus. vt patet a doct. in primo di. 17. ⁊ tamen ĭtellectio est vera qualitas absoluta. vt patet ab ipso infra. q. 13. Est etiam difficultas quia dicit ꝙ intellectio inexistit ip̄i operāti. Nā vnus angelus loquens alteri angelo de aliqua re producit intellectionem illius rei in altero angelo. vt patet a doct. in. 2. distin. 9. Similiter quando angelus superior illumiat inferiorem de aliqua re: causat intellectionem illius rei in altero angelo. vt patet a doct. in secundo distin. 11. Sed solutio harum difficultatum ⁊ multarum aliarum ad hoc propositum pertinentium dimittatur vsqꝫ ad. qu. 13. ¶ Ibi. Sed dices ꝙ dicere non est actus transiens: sicut illuminare. patet. quia terminus eius: puta intelligere est ĭ eodem intellectu: ergo si tn̄ est vnicum intelligere in intellectu diuino erit tantum vnum dicere. Respōdet doct. ꝙ de facto est tn̄ vnum intelligere in intellectu diuino: ⁊ tn̄ vnum dicere: sic tamē intelligendo ꝙ illud dicere non sit respectu ipsius intelligere: qꝛ intelligere diuinum non dicitur: sed ponitur tn̄ vnum dicere respectu verbi producti: quod sicut est tn̄ vnum: ita est tantum vnum dicere. Et addit auctor ꝙ querenti rationē: quare sit tn̄ vnum dicere: si tn̄ esset vnū intelligere? Oportet allegare rationem: quia si per impossibile verbum diuinum posset producere aliud verbum: de necessitate essent ibi duo dicere. Vnum respectu primi verbi: ⁊ aliud respectu secundi verbi: ⁊ tamen vnicum tn̄ esset ĭtelligere: quia cum sit perfectio essentialis est idem in omnibus suppositis. ¶ Sed occurrit parua difficultas in hoc quod dicit: ꝙ si verbum diuinum produceret aliud verbum: esset ibi aliud dicere. s. filij ⁊ dicere patris. Nam doc. in. 1. di. 12. vult ꝙ pater ⁊ filius eadem spiratione spirent spiritum sanctum propter eandem rationem formalem spirandi que est in patre ⁊ filio: ⁊ in secundo di. 1. q. 1. vult ꝙ tres persone eadem creatione creent propter eandem rationem formalem creādi existētem in eis. Sic videretur dictum ĭ proposito: quia eadem memoria fecunda que est ratio formalis dicendi est in patre ⁊ filio: ꝙ etiam sit idem dicere patris ⁊ filij. ¶ Respondeo ꝙ respectu secundi v̄bi est simpliciter idem dicere

Q̄uo materia non ē ꝑ se cā forme. ⁊ vtraqꝫ ꝑs ꝯpositi est d̄ se hec.

Aduerte locum.

Q̄uo dicere dꝛ actio ꝓductiua.

Optima difficul.

Difficultas applicabilis.

respectu patris/et filij dicētis. Sed dico ꝙ dicere patris re
spectu p̄mi verbi qd̄ tm̄ competit patri ē aliud a dicere re=
spectu secundi verbi: qd̄ dicere est commune patri et filio.
¶ Ibi tm̄ videtur ꝙ ista propositio. vbi vnum intelligere: ibi
vnum dicere. Ponit litera aliquam euidentiam comparan
do ad obiecta: quia ille intellectus qui potest vno actu intel
ligendi comprehendere plura: pari ratione potest vno actu
exprimendi exprimere notitiam declaratiuam plurium. Et
tunc tm̄modo ex illa consequentia habetur ꝙ in diuinis nō
est aliud et aliud dicere propter distinctionem obiectorum:
sicut nec aliud intelligere. Hec litera presupponit vnum: qd̄
sc3 doctor loquitur de notitia vera expressa per actum dicē
di: oportet (q̄ realiter distinguitur a dicente ꝙ sit expressa
per actum dicendi non tm̄ de memoria fecunda: sed etiā de
omnibus intelligibilibus ad hoc vt dicatur expressiua ⁊ de=
claratiua omnium intelligibilium. Et de hoc vide que proli
xe exposui in secundo di. 1. q. 1. vl' si accipitur notitia declara
tiua: prout dicit relationem rationis respectu omnis obiecti
intelligibilis: tunc accipitur pro ipso intelligere. vt patet a
doc. in primo dic. 27. et in secundo di. 1. q. 1. et sic poterit es=
se tm̄ vnum dicere: quia tantum ⁊ vnum intelligere. S3 tūc
adhuc non habetur propositum: videlicet ꝙ si in diuinis sit
tantum vnum intelligere: ꝙ tantum sit vnum dicere. Ad ha
bendum ergo propositum oportet probare ꝙ nō ē ibi aliud
dicere respectu eiusdem obiecti: et hoc vel respectu alterius
persone dicentis: vt pote. Si ponatur filium dicere suū ver=
bum: vel eiusdem persone: vt pote si ponatur patrem dicere
aliud verbum. ¶ Ibi de tertia ratione. Hic doc. ostendit ꝙ
tertia ratio facta a. S. Tho. non concludat propositum:
quia illa propositio scilicet ꝙ natura determinatur ad vnū
non debet intelligi ꝙ sit determinata ad vnum numero: vel — Q̄uō natura termīaᵗ ad vnum.
vnum specie: patet: quia idem sol potest esse principium pro
ductiuum nō tm̄ plurium numero: sed etiam plurium specie.
Intelligitur ergo naturam determinari ad vnum scilic3 ad
vnum modum producendi: quia non est ibi principium inde
terminatum respectu oppositorum: sicut voluntas. ¶ Si
dicatur ꝙ ideo natura potest esse principium plurium: quia
producit de pluribus materijs: ⁊ ideo preexigit plura oppo
sita de quibus producit. Exemplum de igne qui ꝗuis agat
per modum nature: nō posset tamē producere plures ignes
nisi de pluribus materijs: vt de materia ligni et de materia
aeris ⁊ huiusmodi. Que materie insunt compositis produ
ctis: ⁊ sic preexigit plura opposita de quibus producit. Na=
tura ignis producit igne3 de aere vt de opposito: quod ideo
dicitur producere de opposito: quia agit in aerem corrum=
pendo formam aeris que opponitur forme ignis introducē
do formam ignis sibi similem. Modo in diuinis non sūt plu
res materie nec producens producit de aliquo opposito.
¶ Dicit doc. ꝙ hoc non obstat: ⁊ hec responsio stat in hoc:
q2 agens quod habet in potestate sua totum effectum: nul
lam materiam presupponendo potest in illum: quia si agēs
naturale tm̄ habet in virtute sua actiua plures effectus ꝑ=
tialiter: ꝗtum ad formam potest in plura producibilia: ꝗto
magis agens quod habet totum effectum in virtute sua po
terit ꝓducere: s3 de hoc vide clari⁹ que dicta sunt. Sed in se
cundo di. 18. ⁊ vide quia ibi exposui. ⁊ quomodo passum op=
positum de quo agens producit nō necessario requiritur ad
actionem agētis naturalis. ⁊ ista lr̄a est satis clara. ¶ Ibi
de quarta ratione: filius est ꝑfectus deus ⁊c. dicit. doc. ꝙ ex
hoc ꝙ filius est ꝑfectus deus intēsiue: non sequitur ꝙ habe=
at oēm filiationē possibilē extēsiue: vel saltem non oī modo
possibili. quia sicut essentia diuina alio ⁊ aliomodo habetur
in filio ⁊ spiritu sancto: ita si essent plures filij essentia dīna
haberetur a primo filio a solo patre: ⁊ a secundo filio: a p̄re
⁊ filio. Ibi. in filiatione autem cum non sit eadem ꝯmunica=
bilis pluribus. non oportet distinguere inter alietatē filia=
tionis ⁊ alium modum habendi. i. ꝙ cum vna filiatio non sit
ꝯmunicabilis pluribus: non potest distingui in alia ⁊ alia ꝑ=
sona: sm̄ alium et alium modum habendi: quia vna filiatio
tantum habetur in vna persona vnomodo habendi: ⁊ tamē
habens illam esset perfectus filius. et si alia habereᵗ in alio
filio illa ess3 perfectus filius: sicut habens essentiam alio et
aliomodo habendi esset perfectus deus ⁊c.

Tho. gaie arguit contra Sco.

Sup ex prima parte summe sancti Tho. q. xli. ar.

6. Thomas gaie. nitiᵗ soluere sanctū Tho. ⁊ soluere instan
tias doc. ꝯtra sanctū Tho. Et primo p̄mittit aliq̄. Et scd̄o
soluit istantias doc. vn̄ sic dicit ad literā. ¶ Ad horū euidē
tiam. nota primo ꝙ materie nomine hoc in loco intelligitur
omne receptiuum. Nam constat ꝙ charitas forma est vni⁹
speciei multiplicata ad multitudinem beatorum angeloru3
et hominum: ⁊ tm̄ nulla est in voluntate materia: que est ps
compositi: sed receptiua tm̄ potentia. Unde sensus ꝓposi=
tionis est: ꝙ forma specifica non multiplicatur nisi sm̄ rece=
ptiuū. et intendit ꝙ si est forma receptibilis plurificatur ad
plurificationem receptiuoꝝ actu vel potentia: qd̄ dico ꝓpᵗ
aīam intellectiuam. Si aūt est irreceptibilis: eo ipso est im=
plurificabilis. Aduerte secundo: ꝙ vt patet. 5. metaphy. vbi
fundamenta oīs scientie traduntur: dum omniū seminū rō=
nem habemus: vnum numero sunt: quoꝝ materia est vna.
Idētitas igitur numeralis penes vnitatem attenditur ma
terie: nec cum vnitate materie stat pluralitas numeralis for
me eiusdem spēi. Et ꝓpterea Arist. sequētes negamus om
nia in instantijs assumpta: qm̄ stat formam esse vnam in es
sendo: et multiplicem in dependendo: vel reꝑsentando: vel
respiciendo: vel alijs hmōi: ⁊ sic similitudo albi: ⁊ ad omnia
alba vna est relatio in essendo: et multiplex in respiciendo.
De defectu aūt ad defectum termini distigue qd̄ defecit ad
defectum termini adequati: non aūt inadequati: cuiusmodi
sunt singula respecta ab vno: singulum. n. inadequaᵗ exten
siue: ⁊ ideo altero remanente non sufficit ad hoc vt desit re=
latio: que erat ad ipsum: sed ad hoc ꝙ desinat ipsum respice
re: spēs quoq3 in medio etiam respectu obiectoꝝ intēsi ⁊ re=
missi vnica est sm̄ esse: multiplex aūt in representando ⁊ de
pendendo. Et ꝓpterea vt intentio est huius ducit ad hoc:
⁊ vt illius ad illud: ⁊ simile est de lumine: est. n. vnum lumen
sm̄ esse/ ⁊ multiplex in depēdentijs. Et ꝓpterea concedun
tur multe illuminationes/ ⁊ ꝯceditur ꝙ est multiplex s3 vias
seu tendentias ⁊ obstacula. Et ꝓpterea apparent ml̄te vm
bre. Stat igiᵗ ī suo robore assumpta ꝓpositio ī tractatu de
angelis stabiliēdo. ¶ Ad p̄mā aūt rōnē Sco. dr̄ p̄mo ꝙ ip̄e — Gaietanus ingeniose tractat.
nō itellexit propositionē tanto studio a se impugnatam: nō
em̄ imaterialitas id est carentia materie/ est q̄ est altera ps
compositi sed imaterialitas. i. carentia materie. i. potentie
receptiue/ est de qua auctor loquiᵗ vt manifestauim⁹/ ⁊ etiā
litera insinuat hic in exēplo de albedine/ si subsisteret. Et ꝓ
pterea vane articulos parisienses/ q̄ de materia vt materia
loquūᵗ/ affert/ cū s3 ꝟitatē materia vt potētia receptia for
maiᵗ loq̄ndo in hac ꝓpōne itelligaᵗ. ¶ Uex ne cadē argu
menta fierēt ꝯtra irreceptibilitate3/ r̄ndetur ad singula. Ad
primū q̄dē falsa est maior/ q2 vnumquodq3 est primo extra — Ad argumēta gaietani.
cām ⁊ itellectū eē significato per sm̄ adiacens/ ⁊ tm̄ non est
illo hoc. Probatio vero illa nihil valet ēt s3 apparētiā. Ex
hoc ꝙ nō nisi singulari aliqua duo. s. esse extra intelllectū ⁊
cām: ⁊ eē hoc cōueniunt inferens idētitatem formalē vtri=
usq3. Quoad secūdum vero ꝙ nec somniauimus ꝙ forma ī
materia exn̄s sit hec ꝑ materiam intrinsece seu formaliter
sed causaliter: ⁊ licet materia sm̄ Auic. nō sit causa materi
alis forme: sed cōpositi: q2 cā materialis noīat cām intrin=
secam: est tm̄ materia cā forme in genere cause materialis.
Educeᵗ em̄ de ea vt materia: ⁊ hoc sufficit. Ad ea ꝟo q̄ de
angelis tanguntur suo loco dicetur: ⁊ dictum est in cōmē=
tarijs de ente ⁊ eēntia: vbi ēt articulos Parisienses glosa
uimus. Et aduerte ꝙ hec doctrina mō tradita nō est noua — Thomas exponitur
sed forte ascēdēs ad altitudinē intēti diui Tho. noīauit au
tē irreceptibilitatē imaterialitatē. Tū q2 ī substātijs sepa=
tis irreceptibilē: nō nisi immaterialitatē subsistētem in spē
significat: tū q2 potētia receptiua ex ꝑte materie se tenet: ⁊
facile ꝓpterea erat ex hac illam itelligere: ⁊ sic patet pria
ratio sumpta ex cōibus oībus oīo i materialib⁹ formis sub
sistentib⁹. nec incōuenit eā adduxisse ad ꝓprietates perso=
nales: imo necesse fuit qm̄ ipse de taliū numero sunt: ⁊ nō
cognoscimus eas sm̄ seipsam sed ex creaturis: vt possim⁹
ad eas ascēdim⁹: vt teneam⁹ cōclusionē certā ⁊ necessariā
ex ꝓpositiōe certissima cōi oīb⁹ phis: imo cōi aī cōceptiōe
sapientū. ¶ Secūda rō sumiᵗ ex mō specificāte ꝓcessiōes
. s. ꝑ modū verbi ⁊ amoris ⁊ fundaᵗ sup vnitate act⁹ intelli
gēdi: ac vnitate act⁹ amādi ī diuinis ꝯtra quā rōnē instant
q̄dā sic. Si vnitas act⁹ itelligēdi īfert vnitatē filij: aut intē
dis de vnitate reali aut sm̄ rōnē. Si reali. g̃ vnitas realis
act⁹ itellect⁹ ⁊ voluntatis iferret ī deo vnitatē ꝑsone ꝓdu
cte. Si sm̄ rōnē. g̃ distictio sm̄ rōnē inferret distinctionē ꝑ
sonaꝝ: sicut eī vnitas ad vnitatē: sic distictio ad distictionē
se h3. Scotus autem ī quolib. vbi supra contra hanc ratio=
nem dicit ꝙ non est valida: quia fundatur super hac ꝓposi=
tione vbi nō potest eē: nisi vnicus actus intelligēdi non po
test eē nisi vnicū dicere: ⁊ vnicum verbum: hec aūt proposi
tio vera est in nobis gr̄a materie: q2 ī nobis omne intellige
re est expressum ꝑ actum dicēdi: nō sic aūt est in diuinis ⁊c.
Et breuiter inq̄t ex vnitate forme eiusdē rōnis non pōt in
ferri vnitas productiōis: ⁊ termini vniuersaliter: ⁊ ī oī ma=
teria: g̃ ex vnitate itellectionis nō sequiᵗ gr̄a forme vnitas

dictionis et verbi. ¶ Ad hoc breuiter dr̄ ꝙ hic est sermo de vnitate numerali q̄ supponit vnitatē formalem: vt patet. 5. meta. c. de vno: quonia de multiplicatione numerali tm̄ personaꝝ est q̄stio. Ita ꝙ ratio ꝯsistit in hoc. intellectio dei est vna numero: ergo verbū est vnū numero: ⁊ si essent itellectiones dei plures ſm numeꝝ: essent plura verba ſm numeꝝ. Ad argumentū ergo dr̄ ꝙ intēdit de vnitate numerali formali. i. q̄ infert vnitatē formalē: nō aūt de vnitate numerali idēptifica q̄lis est inter actū intellectus ⁊ volūtatis diuine: ⁊ ꝓpterea negaꝛ sequela q̄uo aūt ex distinctione formali ſm rōnē inter intellectū ⁊ voluntatē inferaꝛ distinctio ꝑsonaꝝ in. q. 27. declaratū fuit et dictū ꝙ hoc non seqtur imediate ſ3 mediate ordine originis. Ad obiectionē vero Sco. dr̄ ꝙ ratio lr̄e non fundaꝛ suꝑ illa ꝓpositione: sed suꝑ hoc ꝙ vbi est vnum tm̄ intelligere ⁊ dicere adequatū illi: ibi nō est nisi vnū dicere: ⁊ vnū verbū: q̄d patet eē verū: suꝑflueret nāq3 aliud dicere ⁊ similiter ex vnitate forme absolute optima inferꝛ vnitas forme respectiue seu actiōis adequate. Et ad hanc adequationē insinuādam dr̄ in lr̄a ꝙ deus oīa simplici actu itelligit/ ac per hoc dicit. ¶ Tertia rō sumiꝛ ex cōi mō ꝓcedendi q̄ vere est modus quo. s. ꝓcedūt naturalr̄: vt distinguiꝛ ꝯtra libere: ⁊ fundaꝛ suꝑ hoc ꝙ natura determinatur ad vnū. Cōtra quā rōnē instāt q̄dā: aut intēdis ꝙ natura determinaꝛ ad vnū nūero: ⁊ hoc est falsū etiā in naturꝭ limitatis: aut in vnū modū ꝓducendi: ⁊ hoc est falsū in natura īfinita. Neutro igiꝛ modo rō valet aliq̄d. ¶ Ad hoc breuiter dr̄ ꝙ intēdit tertio mō: ꝙ natura determinaꝛ ad vnum formalr̄/ sub hac nisi subsumaꝛ ⁊ recte de natura eadē pluribꝰ modis cōicabili: ꝙ ſm vnūquēq3 modū ē determinata ad vnū formalr̄ illiꝰ modi: ⁊ ꝯñr: ꝙ hec non ſ3 hūc modū est determinata ad hoc vnū: ⁊ sic cōcluditur vnitas numeralis ꝓducti vnomō. Et inducta est hec rō ad oñdendā dr̄iam inter naturale ⁊ volūtariū agens in largiēdo vnitatē nūeralē effectui vnica simul actione agēdo. Ab agēte. n. voluntario pñt simul plura ꝓduci: vt inq̄t Auer. c. 44. 12. metaphysi. A naturali aūt non nisi vnū ab vno. Et ex his pt3 rñsio ad obiectionē Sco. vbi supra infringētis quoq3 hāc rōnē. q2 natura nō determinaꝛ ad vnū nūero. ¶ Quarta vero rō ex ꝑfectione dīna sumiꝛ: ⁊ fundaꝛ suꝑ hoc: ꝙ oīs res diuina hēt q̄cq̄d īuenire pōt īfra latitudinē illiꝰ rōnis formalis. Ex hoc em̄ manifeste seq̄ꝛ ꝙ nō ꝯpatiꝛ sui ꝑtitionē: ⁊ ꝯñr nec pluralitatē. Sed ꝯtra hanc quoq3 rōnē instatur ꝙ nihil valeat: q2 sic seq̄reꝛ ꝙ esset vnum tm̄ ꝓductum in diuinis. ⁊ ꝓbaꝛ seq̄la: q2 ꝓductū est res dīna: ac ꝑ hoc hñs quicq̄d infra latitudinē inueniri pōt: ⁊ sic excludit multiplicatione3 sui: ꝙ si hic nō valet ergo nec in rōne tua. ¶ Ad hoc breuiter dr̄ ꝙ fundamentū illud intelligēdū est de re dīna: que ē vna ꝑ modū speciei specialissime. ⁊ nō de re diuina q̄ est vna ꝑ modū gn̄is qm̄ sub specie nō nisi materialis restat differentia: sub gn̄e aūt latent multa: ⁊ sic directe deseruit ꝓposito: qm̄ de pluralitate nūerali: vt iā dictū est: q̄riꝛ ⁊ cessant obiectiones. ꝓductum. n. nō specificā: sed gn̄icā rōnē significat. Filiꝰ autē specificā: ⁊ iō de filiatione tenet rō: de ꝓductione autē non. Et nota hāc rōnem: qm̄ ꝯcludit vniuersalr̄ nullū p̄dicatum specificū: siue absolutū: siue respectiuū in deo plurificari: vñ patet ꝙ nulla sit instantia Sco. vbi supra. cōtra hanc rationem: quia filius est perfectus deus: ⁊ tamen non habet deitatem omnimodo habendi. ergo filiatio potest esse perfecta: ⁊ tamen haberi alia ab alio. Similitudo. n. nulla est: vt patet: quia est a modo habendi ad diuersitatē numeralē immo quia filius est perfectus deus. sequitur ergo habet quicquid est infra latitudinem deitatis: ⁊ consequenter est multiplicabilis secundum deitatem. Hec ille.

vnitas numeralis duplex.

Contra caietanum.

Contra hanc opi. Tho. Caie. multa essent dicenda: sed pro nūc aliqua improbabo in suis presuppositis. Secundo ostendam q̄uo instantie Doc. ꝯtra Tho. minime soluuntur etiā accipiendo materiā: vt ipse exponit. Primo qñ ipse. d. ꝙ Tho. accipit materiā tm̄ pro receptiuo: sic intelligēdo ꝙ omnis forma receptibilis in aliquo receptiuo plurificatur ad plurificationem receptiuoꝝ. Sed an hec expositio sit ad mentē Tho. difficile est iudicare. Dicit. n. sic Tho. vbi supra. Cum. n. persone diuine sint ipse relationes subsistentes non possent esse plures patres: vel plures filij in diuinis nisi essent plures paternitates ⁊ plures filiationes quod q̄dem esse nō posset nisi ſm materialē eorū distinctionē. Forme. n. vnius speciei non multiplicantur nisi ſm materiam. hec ille. Sed quicquid sit de intentione Tho. non op3 amplius explicare. Secundo. d. ꝙ distinctio numeralis est tm̄ ꝑ diuersa receptiua: adducendo Arist. pro fundamento in. 5. metaphy. c. de vno. t. c. 12. sic dicit vnū nūero sunt: quoꝝ forma est vna ſ3 certe in ista ꝑte nō recte intelligit Arist. ⁊ q̄uo Ari. itelligaꝛ: vide Doc. i scd̄o dist. 3. q. 6. ⁊ ꝙ materia nō sit cā indiuiduationis ipsiꝰ forme: p3 ꝑ ph̄m p̄mo metaphy. t. c. 27. in fundamento nature nihil est distinctū. Vñ ſm trāslationē arabicā sic habeꝛ: qm̄ aūt in fundamento nature nō est aliq̄d distinctum: manifestū est: q2 non vere dr̄ in illa subā quod est alicuius dispositionis. hec ille. Et ibi Com̄. sic ait. Quoniam autem manifestum est: ꝙ in principio ex quo est generatio. s. principium ſm naturam non debet esse aliquid eorum que generanꝛ ex eo actu: manifestum est ꝙ illud principium non debet esse in aliqua dispositione eorum que fiūt ex eo: neq3 secūdū qualitatem accidentalem: neq3 subālem. hec ille. Sed de ista materia vide diffuse Doc. in scd̄o. vbi supra. Et quod tertio dicit: ꝙ similitudo albi ad oīa alba/ vna est tm̄ relatio in essendo/ sed multiplex in respiciendo/ ⁊ hoc est manifeste falsum ⁊ subtiliter īprobatu3 a Doc. in. 3. d. 8. ⁊ vide q̄ ibi ꝓlixe exposui. Et q̄d quarto d̄t de specie i medio respectu obiectorū est tm̄ vnica ſm esse ⁊ multiplex in repñtando ⁊ dependēdo. hoc ēt reputo manifeste falsum. Et q2 hoc improbare non est pñtis speculationis/ nec ꝑtinens ad intentionem principalem. ideo pro nūc admittaꝛ/ nō est inconueniēs plures species colorū eē in eodem puncto aeris distincte realiter/ ⁊ similiter plura lumina/ vt pat3 a Doc. i. 5. metaphy. sue. ¶ Cum dicit ad primā instantiam Doc. ꝙ Doc. non intellexit Tho. Dico vt apparet ex litera doc. ꝙ si Tho. itellexit tm̄ de materia receptia ꝑfecte itellexit Tho. nec est verisimile Doc. merito subtilem positionem Tho. in hac ꝑte ignorasse. Nā cū probat ꝙ aīa multipliceꝛ/ oñdit ipsam multiplicari/ nō ꝑ aliud/ ⁊ aliud receptiuū/ vt p3 ex litera Doc. Et quod dicit de articulis damnatis ꝙ nō loquenꝛ de materia receptiua. Hoc patet manifeste falsū. nā i tertio artic. vbi habeꝛ sic forme nō recipiūt diuisionē nisi ſm diuisionē materie error ꝙ nō intelligiꝛ nisi de materia receptiua. Et tenēdo ꝙ Tho. tm̄ loquiꝛ de materia tm̄ receptiua/ ⁊ ꝙ forma oīno irreceptibilis sit implurificabilis rōnes date ab isto ad istātias Doc. minime soluit illas/ et doleo ꝙ sic sicco pede trāsit illas/ nec ꝟba/ nec sēsū ꝟboꝝ adducit/ q̄s si recte intelligeret/ aut illa approbaret/ aut nō sic expedite/ ⁊ q̄dāmō suꝑficialr̄ trāsiret. Nō. n. ꝟba doc. sūt p̄termittēda. cū ipe inter oēs Doc. resolutissimꝰ fuerit/ ⁊ iō volēs improbare tm̄ Doct. oportet fideliter adducere ea q̄ doct. dicit ꝯtra Tho. sicut ⁊ ipse doc. fideliter opi. Tho. adducit. q̄d ergo dicit ꝙ illa maior est falsa. s. quo p̄mo aliquid est in actu extra causam ⁊ in intellectum: eo est hoc p̄mo: illa propositio si recte intelligatur vt ipsam supra exposui nullā patiꝛ instātiā. q̄d ergo dicit ꝙ vnum q̄dq3 ē primo extra causam ⁊ intellectū eē significato per secūdū adiacens: ⁊ tñ nō est illo hoc. Sed ad hoc videtur implicatio ꝙ Franciscus sit extra causam ⁊ intellectum: ⁊ ꝙ non tm̄ sit: sed ꝙ etiam non sit singulare ⁊ indiuiduū: videtur oīno impossibile. Et si dicatur ꝙ illud est singulare ꝑ materiam receptiuā. Contra hoc est ratio doc. quam ipse non adducit. vc3. ꝙ ipsa anima intellectiua in aliq̄ priori nature q̄3 infundaꝛ corpori est vere terminus creationis: ⁊ vt sic terminat de necessitate erit hec ⁊ singularis quia creatio nō termiatur primo nisi ad ens reale actu existens ⁊ singulare. Et quod dicit de eē significato per secundum adiacens: videlicet ꝙ vnumq̄dq3 extra causam ⁊ intellectū: est primo ipso eē significato per secūdum adiacēs: q2 quero si. a. vt est terminus creationis est ipso eē prio significato ⁊c. Aut. a. tm̄ icludit ipm eē quidditatiue: aut eē existentie: aut eē eēntie ⁊ existentie: ⁊ eē singulare. Nō primo: q2 eē quidditatiuū vt p̄cedit oēm existētiā nō est terminus creationis. Si secūdo. habetur intētum: quia nihil prio habet eē exñtie: nisi singulare: ⁊ ꝑ cōsequēs dicere ꝙ. a. est ipo eē primo significato ꝑ secundū adiacens: ⁊ ꝙ nō sit singulare est iplicatio. Et q̄d dicit ꝙ. a. nō est illo eē hoc. i. ꝙ. a. nō est singulare ꝑ eē significatum ꝑ secundum adiacēs in ista parte nō intelligit doc. sicut nec in multis alijs locis. nō ei dicit doc. ꝙ. a. sit hoc ipso eē. Dicit em̄ sic doc. quo aliquid ē in actu extra causam ⁊ intellectum: eo est hoc primo: q2 sic eē nō competit nisi huic. Ista litera doc. debet sane intelligi potest. n. habere multiplicē sensum: quia ly eē pōt multipliciter intelligi: in ꝓposito tñ intelligiꝛ tm̄ de eē existētie p̄mo: q2 eē existētie primo cōuenit singulari: ita ꝙ eē existentie primo de necessitate icludit singularitatē: prius ei intelligiꝛ natura singularis: q̄3 itelligaꝛ actu exñs. vt patuit in secūdo di. 3. īmo eē existētie prio ꝯuenit singlr̄ari vt gradus intrinsecꝰ: l3 inter eē existētie ⁊ singlr̄aritatem sit aliqualis distinctio. Intelligitur ḡ ista propositio sic: quo aliq̄d est in actu extra causā ⁊ intellectū. s. in actuali existētia eo ē hoc primo. i. ꝙ eē actuale existētie p̄mo cōuenit singulari: q2 cui

ꝯuenit esse actualr̃ existentie: primo ei cõuenit esse. Hoc nõ dicit ergo doc. ꝙ eodem formaliter sit actu existẽs. ⁊ sit hec: sed est actu existens sua existentia: ⁊ est hec sua propria hecheitate: sed quia esse existentie primo conuenit singulari: ideo illud quod est tali esse pͥmo est primo singulare. Et hic sensus huius litere: quẽ ipse non adducit. qui.n. vult habere sensum Doc. oportet per multum tempus illi doctrine vacare oibus alijs ꝑtermissis propter eminentes sensus in verbis Doc. contentos. Et ꝙ dicit ꝙ probatio doc. nihil valet etiam ſm apparentiam/ verum dicit: quia non intelligẽs ꝓpositionẽ. minus etiam ꝓbationem percipit. Elicit.n. iste ex probatione minoris Doc. ꝙ esse extra intellectum ⁊ causã: ⁊ esse hoc/ dicant eandez formalitatem/ qd̃ Doc. non dicit/ vt supra patet declarãdo illã propositionẽ. Et posito etiam ꝙ esse extra causam ⁊ intellectum. ⁊ esse hoc sint idẽ formaliter adhuc inter illa potest stare distictio ex natura rei: ⁊ ꝑ ꝯñs. a. non erit eodem esse: ⁊ esse hoc: licet eodem sit realr̃ esse: ⁊ esse hoc: cum esse hoc: ⁊ eẽ sint simpliciter realiter idẽ vt supra patet a Doc. in secũdo. d.3.q.6. ¶ Ad aliud quod dicit: ꝙ nec somniauimus ꝙ forma in materia existens sit hec per materiam intrinsece: seu formaliter: sed causalr̃: qꝛ materia est causa forme in genere cause materialis. Dico ꝙ hoc est minus bene dictũ. forte enim eẽt minus incõueniens dicere formã esse hanc per materiã intrinsece: cũ forma maxime materialis habeat tm̃ esse existẽs in materia/ q̃z dicere eẽ hanc causaliter ꝑ materiam: cum materia nullo mõ sit causa forme: nisi tm̃ receptiua. Et vltra si forma est hec ꝑ materiã causaliter. quero an hecheitas per quã est hec: q̃ est entitas positiua etiam ſm ipsos sit causata a materia in ipsa forma: aut sit ipsa materia: aut sit tm̃ ipsa forma. Non primo: qꝛ materia nihil causat in forma quam recipit. Tum etiam: qꝛ secundũ ipsoꝝ materia est tm̃ ens in actu per formam: ⁊ per ꝯñs ipsa forma erit hec intrinseca: et non ꝑ aliquid causatũ a materia. alr̃ ipsa materia per formã non eẽt in actu. Tum etiam quia forma vere perficit materiã ⁊ realiter: qd̃ non eẽt nisi eẽt intrinsece singularis: qd̃ enim dat esse alicui prius includit propriũ eẽ: ⁊ propriam hecheitatez. Non secundo: quia ⁊ ipsi negãt ꝙ materia sit hecheitas forme. Non tertio: quia forma non est formaliter hec seipsa: sz aliqua hecheitate ipsam contrahente. Et posito ꝙ eẽt hec seipsa: adhuc habeo intentum. quia non erit hec per materiam: nec intrinsece: nec causaliter. Et quod dicit: ꝙ per materiam non est hec intrinsece: sed tm̃ causaliter: aut hoc dicit ex propria intentione: aut ex intentione Sancti Tho. Si pͥmo eadem facilitate contemnitur qua et probatur: nec minimam adducit probationẽ. Si secundo. hoc non habetur ex verbis Sancti Thome. Preterea ista expositio cõtradicit priori expositioni. Dixit enim primo ꝙ Thomas accipit materiam tantum pro receptiuo. Receptiuum autem inquantum huiusmodi nullam causalitatem dicit respectu recepti. ¶ Ad rationes Doctoris de angelis pro tunc nullum dat responsum sed remittit se alibi: et in hoc optime facit.

¶ Responsio ad scd̃am instantiam doct. patet expresse ꝙ non est ad mentem sancti Tho. sic exponendo Tho. ꝙ sic intelligit. ꝙ vbi ẽ tm̃ vnuz intelligere ⁊ dicere adequatum illi. ibi non est: nisi vnum dicere: ⁊ vnum verbum. Hec expositio non videtur posse dari ex verbis diui Thome. dicit.n. sic i litera. vbi supra. Secunda vero supple ratio est ex modo processionum: quia deus omnia intelligit et vult vno ⁊ simplici actu: vnde non potest esse nisi vna persona procedẽs ꝑ modum verbi que est filius: ⁊ vna tm̃ per modum amoris que ẽ spiritus sanctus. hec Tho. Si.n. Tho. intelligeret de intelligere ⁊ dicere adequato illi: nulla eẽt ꝓbatio. Nã ꝙ oẽs in deo est tm̃ vnũ intelligere numero: ⁊ cum infertur. ergo tm̃ vna persona per intellectum. ⁊ cũ probatur. ꝙ tm̃ sit vna: qꝛ ibi est tm̃ vnũ dicere trãseat. Sz adhuc remanet difficultas quomodo ibi est tm̃ vnũ dicere. Si probatur ꝑ hoc: quia ibi est tm̃ vnum intelligere ergo tm̃ vnum dicere: ꝯsequẽtia est enthymematica: nec est vniuersaliter vera: vt supra patuit. Et cũ dicit iste nouꝰ expositor: ꝙ Tho. tm̃ loquit̃ de intelligere ⁊ dicere: que adiuncẽ adequantur: oporteret eũ probare ꝙ ipsum dicere adequetur ipsi intelligere: qd̃ nõ ꝓbat: sz tm̃ supponit. Et vltra/ si sic exponit Tho. tunc videtur petere principium supponendo qd̃ probare debet. Et vltra: q̃ consequentia est ista: si intelligere est vnũ ⁊ dicere adeq̃tur illi. ergo tm̃ est vnum verbum. Non.n. cõsequentia formali põt sequi consequens verum ex antecedente falso. vt pꝫ pͥmo priorum. Nam hoc antecedens scilz itelligere ⁊ dicere adequant̃: non est vniuersaliter verũ. Tum etiam: qꝛ nulluz consequens põt sequi verum ex antecedẽte icludente falsũ: licet sequatur ex vna parte illius antecedentis. ⁊ sic in proposito: verbum tm̃ esse vnum: sequitur ex ista parte antecedentis: ex hoc ꝙ dicere est vnum. sed non ex hoc ꝙ intelligere est vnum vt supra patet a doc. quia si verbuz produceret aliud ṽbũ: eẽt simplr̃ vnũ intelligere in vtroqꝫ verbo. ⁊ tñ essent duo verba: ⁊ duo dicere correspondentia. Et qd̃ dicit iste expositor: ꝙ ex vnitate forme absolute optima infert̃ vnitas forme respectiue: seu actiõis adeq̃te. Si absolute intelligit: hoc patet esse manifeste falsum. Nã eadẽ res absolute sumpta põt habere plures actiones: qꝛ etiam plura ꝓducta. vt pꝫ de sole/ qui secundũ suum eẽ absolutum põt esse cã plurium. Deinde quero quid intelligit/ cum dicit actionem adequari forme absolute: si intelligit ꝙ ab vna forma absoluta nõ põt eẽ nisi vna actio. hoc pꝫ manifeste falsuz/ ⁊ hoc etiã posito/ adhuc nõ probat intentum/ quia dicere non ẽ actio ipsius intelligere/ cũ intelligere etiam ſm Tho. nõ sit ratio formalis producendi verbum in diuinis. Vult.n. ipse in prima ꝑte Summe. q.41. arti.5. ꝙ essẽtia diuia sit ratio formalis producendi filiũ: vbi sic ait. Sic igitur dicẽdũ est/ ꝙ potẽtia generandi pͥncipalr̃ significat diuinã essẽtiam/ vt Magister dicit septima di. primi. nõ aũt tm̃ relationem. nec etiam essentiã inq̃ztum est idẽ relationi. Et infra idem inquit quo pater generat est natura diuia/ in qua sibi filiꝰ assimulat̃. Et ſm hoc Dama. dicit/ ꝙ generatio est opꝰ nature/ nõ sicut generantis/ sed sicut eius quo generãs generat. Et iõ potentia generãdi significat in recto naturam diuinam/ sed in obliquo relationẽ. hec ille. Et licet iste nouꝰ expositor exponat ibi Tho. ꝙ accipit diuinam naturam ꝓ omni absoluto i diuinis. Sed quicquid sit parũ est curandũ/ ꝑcipue cũ verba diui Tho. sint ita clara ⁊ apta/ ꝙ non oportet ea retorquere ad alium sensum. ¶ Ad illud qd̃ dicit ad tertiam instantiam doc. contra Tho. ꝙ natura sumendo ſm vnum modũ cõicandi/ ſm illum modum est determinata ad vnum numero. Sed hoc patet eẽ falsum. quia eadem natura nũero etiã ſm modum naturalem agẽdi: nõ tm̃ põt in plura numero distincta successiue. sed ẽt simul/ licet forte non eque ꝑfecte vt pꝫ de sole applicato diuersis passis. pꝫ ẽt de intellectu/ q̇ simul plura intelligit. Et qd̃ dicit/ ꝙ in hoc differt agẽs naturale ab agente volũtario. Agẽs.n. naturale simul vnica actiõe vnũ tm̃ producit effectũ. Agens vero volũtariũ põt simul̃ plã ꝓducere/ ⁊ allegat Coment. 12. meta. c.44. Sed certe hec non ẽ differentia agẽtis naturalis ⁊ agẽtis volũtarij. Sed hec ponit̃ dña. videlicet ꝙ agens naturale nunq̃z potest esse ad contradictoria: licet possit esse ad disparata: quia agit per modum nature ⁊ de necessitate nature: iõ stante dispositione agentis ⁊ passi: sic de necessitate agit ꝙ non potest non agere. Agens vero voluntarium põt in opposita cõtradictorie. Et hec est differentia quã ponit Aristo. 9. meta. t.c.3. Palã inquit: quia ⁊ potentiarũ alie erũt irrationales: alie cum ratione: quapropter omnes artes ⁊ scientie factiue potentie sunt. i. ꝙ practice scientie. vt puta mechanice ⁊ morales potentie sunt. s. ratiõales. Et parũ infra. Et que quidem cum ratione omnes contrarioꝝ sunt eedẽ. Et que irrationales vna vnius. vt calidum calefaciẽdi solũ: medicatiua aũt infirmitatis ⁊ sanitatis. Et vult dicere ꝙ potẽtie rõnales se hñt ad opposita: irratiõales aũt non: sed ad alterum oppositoꝝ tm̃. Et potentia rationalis non tm̃ dr̃ ad opposita positiue: sed etiã ꝑuatiue ⁊ contradictorie. vt patet in eodẽ text. Vide ibi. ⁊ que exposita sunt a doc. sup ꝑrio di.2. Et sic pꝫ ꝙ illa nõ est dña inter agẽs naturale ⁊ volũtarium. quã ipse assignat. Et qd̃ adducit de comentatore. 12. meta. cõ.44. patet in illo comento: quomodo nec ex intentione comẽtatoris: nec per verba eius ꝑcise habetur talis differentia inter agens naturale ⁊ voluntarium. ¶ Ad alia que dicit respondendo ad instãtiam doc. contra quartam instantiã sancti Tho. non oportet aliter improbare: cum nec vere: nec apparenter soluat rationem doc. Et sic patet quomodo respõsio istius noui expositoris minime euacuat rationes doc. contra Tho. ¶ Ibi. Ad conclusionem negatiuam apponitur ratio talis a quibusdam. Hic doc. ad probandum ꝙ non possunt eẽ plures filij in diuinis: adducit vnã rõnem Hen. ⁊ ratio stat in hoc. Actus siue ꝓductum adequatum principio productiuo intensiue: ⁊ semꝑ stãs sic ꝙ semꝑ producitur: vt adequatum principio ꝓductiuo: non compatitur secum alium actum: siue aliud ꝓductum eiusdem rõnis: supple ꝙ sit ꝓductum ab eodem principio ꝓductiuo. Sed actus gñationis in diuinis: siue filius qui est totalis terminꝰ adequatus illiꝰ generatiõis: est adequatꝰ memorie fecunde: vt pͥncipio ꝓductiuo: ⁊ semꝑ stat: ergo i diuinis est tm̃ vna generatio: ⁊ tm̃ vnus filius: maior videtur nota: ⁊ minor ꝓbatur: qꝛ in deo tota fecũditas ordinata ad filij generationẽ ẽ exhausta in

Agẽtis naturalis ⁊ voluntarij discrimen.

Opi. Hẽ.

vnius filij generatione: patet quia vnico actu generādi semper manente: producitur vnus filius semper manens. ⁊ ex eodem semper vniformiter se habente. Et confirmatur: qꝛ sicut est impossibile vnam ⁊ eandem materiam simul moueri pluribus motibus generationis vel alterationis ad plura solum numero differentia ergo sic est impossibile plura solo numero differentia esse ex eodem principio semper vniformiter se habente: quoꝝ quodlibet adequatur illi ꝑncipio. Antecedens est notum. quia eadem materia ligni nō simul mouetur ad duas formas substātiales ignis solo nūero differentes: nec similiter subiectum simul pōt moueri ad duas albedines solo numero differentes. Et hec est expressa sn̄ia p̄hi tertio phy. t.c.19. sic dicentis. Inconueniens inquit est per duos motus simul moueri: quedam namqꝫ erunt alterationes due vniꝰ ⁊ in vnā speciē: sed impossibile ē: ⁊ ibi com̄. deinde inquit. Contingit aliud opinabile ⁊ est: vt idē numero moueat̄ duobꝰ motibꝰ diuersis: vt idē numero. Hec ille. Hoc idem pꝫ tertio phy. t.c.37. cōsequentia videtur nota.

⁋ Secundo ꝓpter quedam verba doct. potest sic formari ratio. Vbicunqꝫ aliqua tota fecunditas in generatione alicuius sic exhauritur ꝙ non manet ad alium actum generationis alterius filij: ibi tali fecunditate non pōt esse alius filius: sed in generatione filij in diuinis sic tota fecūditas patris exhauritur: ꝙ non potest manere in patre respectu alterius filij ergo ⁊c. ⁋ Rn̄detur a doc. negando minorem: ⁊ cōcedendo maiorem. Et cū probatur illa minor per hoc ꝙ generatio filij semper stat ⁊c. ⁊ sic probatio minoris pōt eē ratio prius facta. s. actus adequatus principio actiuo ⁊ semper stans ⁊c. Sed actus generationis in diuinis est hm̄oi ergo ⁊c. Et doc. negat istam ma. prime rationis que assumit̄ ad probandum minorem secunde rōnis: ⁊ non tm̄ negat illam maiorem: sed etiā contra ipsam instat ibi. Contra istam rōnem ꝙ non concludit sufficienter propositū: pōt argui sic Quecunqꝫ potentia ⁊c. Ista ratio stat in tribus dictis. Primū ꝙ aliq̄d repugnare alicui: potest dupliciter ītelligi. Primo simpliciter ⁊ absolute: et ratione proprie entitatis: sicut dicimus ꝙ rudibile repugnat homini simpl'r. Scd̄o ꝙ tantū repugnat rōne alicuius posterioris actu inherentis. sicut dicimus ꝙ nigredo repugnat homini actu existenti sub albedine ⁊ non repugnat homini absolute: sed tm̄ rōne albedinis stantis in hoīe. Scd̄m dictū est q̄d repugnat p̄mo mō alicui nunq̄ꝫ potest inesse etiā per quodcunqꝫ posterius in illo cui repugnat: quia quod repugnat alicui simpliciter: nunq̄ꝫ fiet non repugnans per q̄dcunqꝫ posterius vt patet a doc. in primo di.3.q.5. contra Hen. Et q̄d repugnat secundo mō pōt simpliciter inesse: qꝛ circūscripto posteriori cui repugnat p̄t inesse p̄ori: cui tm̄ r̄pugnat rōne illiꝰ posterior̄. Tertiū dictū est: ꝙ q̄cq̄d ē ī diuinis sic ē necesse eē: ꝙ est simpl'r īpossibile ipꝫ nō eē in q̄cūqꝫ instāti. Et q̄d nō repugnat in diuinis simplicit̄ ad ītra illd̄ tale est ibi de necessitate nature. Istis presuppositis: īfert doc. intentum principale contra illam ꝓpositionem. s. ꝙ actus adequatus principio productio ⁊ semꝑ stans: alius eiusdem rōnis non pōt inesse. Si ergo alius filius non potest esse in diuinis: ex hoc ꝙ primus filius adeq̄tur in perfectione principio productiuo: ⁊ semper stat. sequitur ꝙ nō repugnat simpliciter: quia tm̄ repugnat rōne p̄mi filij semper stantis. Sed quod non repugnat simpliciter in diuinis illud est simpliciter possibile ⁊ omne possibile ad ītra est ibi de necessitate nature. ⁊ per ꝯn̄s si illa ratio Hen. est vera: concludit plures filios esse in diuinis. Dicit ergo doc. sic. Quecunqꝫ potentia pōt habere alium actum: si ille actꝰ non staret semper: illa simpliciter pōt habere alium actum. sed potentia generatiua in diuinis per Hen. solū ex hoc nō pōt habere alium actū: qꝛ ille actꝰ semper stat: ergo illa potentia absolute pōt habere alium actū. Et probat illā ma. rōne ⁊ exemplo: Rōne sic. quia potētia naturaliter prior est actu. vt patet. 9. meta. t.c.13. Et vide ibi: q̄uo potentia sit prior actu t̄pe: quia certum est ꝙ potentia actiua que est in actu: est prior actu ipso producto. Modo q̄d non repugnat priori naturaliter: nisi per illud q̄d est posterius natura: simpliciter nō repugnat sibi: vt supra dixi: ⁊ sic patꝫ rō doc. Et similiter exemplū est notū. ⁋ Ibi. Confirmatur ista ratio. Ista confirmatio supponit vnum videlicet. ꝙ q̄n sunt duo effectus eiusdem rōnis nō est talis ordo inter illos: vt vnꝰ dicatur prior: ⁊ alter posterior. presertim si illi effectus sint ꝑ se stantes. q̄d dico: qꝛ forte vna pars aeris. puta ꝓpinq̄ priꝰ illuminat̄ q̄ꝫ remota. Cōparando ēt duas illumiatiōes eiusdē rōnis ad idē lucidū: vna nō supponit aliā de necessitate. Aliq̄n v̄o est ordo effectꝰ ad effectū: vt posterioris ad priꝰ sic ꝙ posteriꝰ nō pōt haberi: nisi priori prius habito. Et sic dicimꝰ ꝙ intellectꝰ de necessitate est priꝰ operatiuꝰ q̄ꝫ sit ꝓductiuus: que tn̄ intellectio ⁊ productio sunt alterius rōnis qꝛ vnū est absolutū ⁊ reliquū relatiuū. Sed q̄n sūt duo effectus eiusdē rōnis ab eadem cā: nō est talis ordo prioris et posterioris: quia vnū est eque ꝓducibile imediate a tali causa sicut aliud. ⁊ ecōtra. Cū ergo due generatiōes in diuinis si essent: essent eiusdem rōnis: ⁊ essent ab eodē principio ꝓductiuo: non esset maior rō de vna q̄ꝫ de alia ꝙ īmediate sit a tali principio. Et probat quia potentia ꝓductiua est prior natura actu ꝓductionis. Tūc arguo sic. quecunqꝫ potentia ꝯparatur ad duos actus posteriores ipsa: inter quos nō est necessario ordo prioris ⁊ posterioris: talis potentia esset ꝓductiua vnius sicut ⁊ alterius: quia semper comparatur vt prior: sed potētia generatiua in patre est prior ipso actu generationis. ergo sicut pōt habere vnū actum generationis ita pōt habere alium: cum nō sit maior rō de vno q̄ꝫ de alio Et sic si secundus actus generationis non pōt inesse stante primo / ⁊ ille secundus est ita īmediate ꝓducibilis sicut ⁊ primus. Et ꝙ non sit ordo prioris ⁊ posterioris inter illos / sequitur. vel ꝙ vterqꝫ sit simul a potētia tali vel neuter / qꝛ quicq̄d ibi pōt esse de necessitate absoluta: ibi est. Et sic ptꝫ ista confirmatio. ⁋ Ibi. Videtur ergo q̄ꝫtum ad istā rationem ⁊c. Dicit doc. in ista litera ꝙ non ꝓbat̄ sufficienter illa ꝯclusio negatiua (scꝫ ꝙ non possint esse simul plures generationes eiusdem rōnis) nec ꝑ hoc ꝙ vna generatio semꝑ stat vt supra patuit. Nec per hoc ꝙ vna materia nō pōt simul ꝑfici puribꝰ actibus eiusdē rōnis: puta ꝙ essentia diuina que ponit̄ sꝫ Hen. quasi materia respectu generationis: ꝑficiat̄ duabꝰ gn̄ationibus eiusdem rōnis. Et ꝓbat̄ ista secūda ꝑs sicut ⁊ prima: quia si eēntia diuina nō pōt ꝑfici simul duabꝰ ꝓductionibꝰ eiusdē rōnis / aut hoc ideo est / qꝛ sibi repugnat simpl'r / ⁊ hoc nō ꝓbat̄ ab Hen. Aut qꝛ stante vna ꝓductione in essentia / alia non pōt inesse / ⁊ sic secūda ꝓductio non repugnat simpl'r in eēntia diuina / sed tm̄ rōne alterius gn̄ationis inexn̄tis / qua stante secūda nō pōt inesse / ergo nō repugnat sibi simpl'r / ergo absolute possibile est scd̄am inesse. ⁊ si pōt inesse absolute de necessitate inest / vt supra patuit Pōt ēt ꝓbari illa scd̄a ꝑs ꝑ illā ꝯfirmationē / qꝛ potētia q̄si receptiua ex se nō magis determinat̄ ad vnū q̄ꝫ ad aliud. Et ꝙ p̄us sit sub vna forma q̄ꝫ sub alia / hoc erit ꝑ rōnē ꝓducēt̄ priꝰ īducēt̄ vnā q̄ꝫ aliā / sꝫ sicut supra ꝓbatū ē. potētia gn̄atiua in diuinis: cum sit prior vtroqꝫ actu gn̄ationis: ita pōt in vnū immediate sicut ⁊ ī alium: g̃ due ꝓductiones eiusdē rōnis / vel tres: Vel simul erunt in eēntia diuina a potentia productiua vel neutra. Et sic patet ista secūda ꝑs ꝓbata.

⁋ Dicit g̃ doc. vnā cōclusionē valde notabilē ꝙ oportet ꝓbare ꝙ sic est necessitas ad vnam ꝓductionē vnius rōnis / ꝙ si per impossibile illa non semꝑ staret: vel nunq̄ꝫ esset: adhuc nulla alia posset haberi in diuinis eiusdē rōnis. Oportet ēt ꝓbare ꝙ hic pater in diuinis est sic de necessitate absoluta hic pater ꝙ si per impossibile ille non eēt: nullus aliꝰ eēt. Et sil'r oportet ꝓbare ꝙ hic filius ī diuinis sic necessario est hic filius: ꝙ si per impossibile hic filius non eēt: nullus alius filius eēt. Hoc idē dico de gn̄atione actiua in patre: ⁊ passiua in filio. ꝙ oportet ꝓbare ꝙ hec gn̄atio actiua in patre / sic de necessitate est hec generatio actiua. ꝙ si per impossibile illa nō eēt: eēt impossibile simpliciter aliam esse. hoc idē dico de gn̄atione passiua: ⁊ similiter idē dico de spiratiōe actiua ⁊ passiua: ⁊ sic patet litera doc. Et ex his patet quō l'ra doc. in primo di.2. parte.2.q.2. in rn̄sione ad vltimū argumentū non concludit de necessitate ibi tm̄ eē vnā ꝓductionem eiusdem rationis. Dicit em̄ sic potentia finita non potest habere simul duos terminos adequatos in produci: licet possit habere vnum in produci ⁊ alium in producto esse: potentia tamen infinita habet terminum suum intra se semper in produci: ⁊ iste est adequatus: ideo non potest habere plures termīos. hec ille. Hec ratio non magis concludit q̄ꝫ illa Hen. nisi accipiat adequationem tam intēsiue q̄ꝫ extensiue. Nec similiter litera doc. quā ponit in primo. vbi supra. q.3. rn̄dēdo ad. q. circa finē. vbi sic dicit. Alterius sequitur. si non sunt ibi nisi duo principia productiua alterius rationis. ergo tm̄ sunt due ꝓductiōes numero. ꝓbatio: quia vtrunqꝫ principium productiuum habet productionem sibi adequatam ⁊ coeternam: ergo stante illa non potest habere aliam. hec ille. Et ideo oportet multum considerare literam doc. Sufficit. n. doc. in illis locis tm̄ ostendere ꝙ ex quo sunt duo principia alterius rōnis ⁊ infinita: ergo ⁊ duo producta tm̄ infinita que adequantur illis principijs: tam intensiue q̄ꝫ extensiue: sed quomodo sic adequātur alibi habet ostendere quod ⁊ facit in presenti. q.

Cōform… passū p… sui egr…

De secundo articulo hic doct. intendit probare

conclusionem negatiuam. videlicet ꝙ est simpliciter impossibile esse plures productiones eiusdem rationis in diuinis. Et hoc probat tripliciter. Primo argumẽto ducente ad impossibile. Secundo argumento ostensiuo. Tertio ex intẽtione philosophi. ¶ Quantum ad primũ deducit doc. ad hoc impossibile. s. ꝙ actu essent infinite productiões in diuinis: si possent esse plures eiusdem rationis. probatur ista consequentia. s. si in diuinis possunt esse plures ꝓductiones eiusdem rõnis: puta plures generationes actiue: vel passiue. ergo ⁊ infinite: patet ista cõsequẽtia ꝑmo auctoritate Aug. contra Maximinum lib. primo. vbi intendit probare ꝙ si filius genitus posset generare alium filium: ille alius posset generare aliuȝ: ⁊ sic in infinitũ. Dicit em̃ sic absit vt ideo potentior sit pater filio: vt putas. quia creatorem genuit pater: filius autẽ nõ genuit creatorem. neq; em̃ non potuit: sed nõ oportuit. Et subdit quare non oportuit. Immoderata esset diuina generatio. si genitus filius nepotẽ gigneret patri. quia nisi ⁊ ipse nepos auo suo pronepotem gigneret ſm vestrã mirabilem sapientiam impotens diceretur: similiter ⁊ ille ⁊ ille. Et subdit: nec impleretur generationis series: si semper alter ex altero generetur: nec etiam perficeret eã vllus: si nõ sufficeret vnus omnipotens. hec ille. ¶ Sed dubitatur de auctoritate Aug. in hoc qđ dicit ꝙ filius potuit generare filiũ: sed nõ oportuit: ꝙ si filius potuit generare filiũ. ergo de facto genuit. quia q̊cquid est ibi possibile: est semper in vltia actualitate. ¶ Rñdeo ꝙ dictũ Aug. debet intelligi q̃tũ ad perfectionem principij ꝓductiui: quia illud idẽ ꝑncipiũ. s. memoria fecunda est ita perfecta in filio sicut in patre: sed vt in filio nõ dicitur potẽtia generãdi. sed tm̃modo in patre vt supra ostẽsum est in ꝑmo di. 7. Intelligit ergo Aug. ꝙ illa eadem perfectio que est in p̃re: eadeȝ ꝑfecta est in filio: sed quia tali principio productiuo tm̃ sibi correspondet vna ꝓductio ⁊ vnum productum: ideo vt in patre dicit᷑ potentia generãdi non autem vt in filio. ¶ Ibi probatur eadẽ cõsequẽtia per rõnem sic. Hic doc. probat illam cõsequentiam ostẽsiue. Quicquid em̃ est plurificabile eiusdeȝ rõnis vel ad plura eiusdẽ rõnis se habens: non determinatur ex se ad certam pluralitatem: patet hec propositio: siue comparãdo cõe ad sua singularia: siue cãm ad sua causata siue principium ad sua pricipiata. patet etiaȝ de cõi. Si em̃ natura humana de se est plurificabilis in duo singularia: ita de se est plurificabilis in infinita. i. ꝙ q̃tũ ẽ ex pte sua nõ repugnat sibi posse plurificari in infinita: hoc idẽ ptȝ de cã respectu effectus: que si ex se põt ꝓducere duos effectus eiusdẽ rationis: ita q̃tum est de se põt producere in infinitum cum non sit maior ratio de vno q̃ȝ de alio. Ex hac ꝓpositione probata: sequitur ꝙ qđcũq; plurificabile eiusdem rõnis q̃tum est de se: põt extendi ad infinita nisi determinet᷑ aliũde: nec determinari potest per principium eiusdẽ rõnis. ptȝ quia si natura eiusdẽ rationis ex se non determinat᷑ ad certũ numerũ: ita nec ꝑncipiũ formale eiusdem rõnis poterit esse ratio: quare sit determinatio ad certũ numeruȝ: si em̃ a põt multiplicare naturã humanam in duo singularia: ideȝ a. vel aliud eiusdẽ rõnis cum. a. poterit ꝓducere illam naturam q̃tum est ex parte sua in infinita singularia eiusdem rõnis. cum nõ sit maior ratio de vno q̃ȝ de alio: si ergo generatio actiua ex se non sit determinata ad certũ numeruȝ: cũ sit plurificabilis in plura: nec erit determinata ad certum numerum per ꝑncipium eiusdem rationis: puta per intellectum diuinum. si enim intellectus diuinus potest esse principium plurium rationum eiusdem rationis. ergo q̃tum est de se potest esse principium infinitarum productionum eiusdem rationis: nec videtur ꝙ ista determinatio ad certum numerum possit fieri ab aliquo posteriori: quia a posteriori nihil habet suam entitatem: ergo nec vnitatem: nec certam pluralitatem. Si em̃ natura humana non est ex se determinata ad certam pluralitatem: nec ex principio productiuo eiusdem rationis causante naturam in tali ⁊ tali singulari. Sequitur ꝙ per nullum posterius ipsa natura potest determinari nec ab aliquo quod est simul natura cum productionibus. Qua ratione ipsa productio que est vnius rõnis nõ determinat᷑ ex se ad certã pluralitatẽ: pari rõne nec id qđ est simul natura cũ illo: nec ab aliquo priori: q̊a illud ꝑus: vel est ꝑncipium formale ꝓducẽdi: vel ꝑncipiũ ꝓducẽs: qđ est suppositũ a ꝑncipio formali productiuo eiusdẽ rõnis nõ est ista determinatio: vt supra patuit: nec ab ipso supposito: q̊a ad tot se extẽdit suppositum: ad quot se extendit rõ formalis ꝓducendi. tota em̃ ratio agendi supposito: ⁊ tota perfectio agendi ipsi supposito est simpliciter a ꝑncipio formali ꝓductiuo: vt exposui ĩ ꝑmo. di. 1. q. 2. ⁊ di. 3. q. 6. Si ḡ ꝓductio eiusdẽ rõnis põt multiplicari in plures. ergo ⁊ in infinitas cũ nõ appareat determinatio aliq̃ ex supradictis.

Dubiuȝ circa dictum Aug.

Solutio.

¶ In ista tamen litera doc. occurrũt alique difficultates. prima in hoc quod dicit ꝙ principium formale productiuũ eiusdem rationis: si potest producere plura eiusdem rationis: ꝙ etiam ⁊ infinita: q̃ꝛ videtur sequi ꝙ illud tale erit formaliter infinitum: q̃ꝛ maioris perfectionis est posse producere plura simul q̃ȝ vnũ tm̃: ergo posse producere plura infinita ⁊ eiusdem rationis erit infinite perfectionis: ⁊ sic calor in igne qui ponitur principium eiusdẽ rationis / si potest producere duos calores simul: ergo ⁊ ĩfinitos quod est falsum. patet ẽt: q̃ꝛ. d. doc. ꝙ cum non est determinata ex se ad certa causata: cum ergo sol non sit ex se deteriatus ad certa causata specie distincta: sequitur ꝙ ex se posset producere infinitas species: q̃ꝛ plures potest producere ⁊ ex se non est determinatus ad certam pluralitatem: ḡ ⁊ infinitas potest producere ḡ erit infinite perfectionis. ¶ Respõdeo ꝙ ⁊ si principium ꝓductiuum eiusdem rationis possit ex se ꝓducere infinitos effectus eiusdem rationis: non tamẽ seq̃tur ꝙ simul illos possit ꝓducere: sed tm̃ successiue: ⁊ ex hoc non sequitur maior perfectio. vt patet a doc. primo di. 2. ꝑte. 1. q. 1. Et cum dr̃ ꝙ ex se simul potest ꝓducere duos: negatur ꝙ eque perfecte duos: sicut quenlibet seorsũ vt exposui in primo supra. ⁊ in. 2. di. 3. Dico secundo ꝙ ſm aliquos non sequeretur talis infinitas / posito ꝙ infiniti effectꝰ eiusdem rõnis simul possint produci ẽt eque perfecti / sicut quilibet seorsum: q̃ꝛ vnus non requirit maiorem perfectionem ĩ causa q̃ȝ alius: nec alius ⁊ alius effectꝰ eiusdem rõnis req̃rit in causa aliã ⁊ aliam perfectionem: q̃ꝛ eadem perfectio q̃ est sufficiens ad vnũ eiusdẽ rationis est etiam sufficiens ad aliud eiusdẽ rõnis. Prima tm̃ respõsio vr̃ verior. ¶ Ad aliud de sole. Dico ꝙ si sol possit ꝓducere infinitas species siue siĩ / siue successiue esset formaliter infinitꝰ: q̃ꝛ alia ⁊ alia spẽs nõ tm̃ requirat aliã ⁊ aliam ꝑfectionẽ in causa: sed necessario ꝑfectior spẽs: maiorem ꝑfectionẽ req̃rit in causa q̃ȝ imꝑfectior: modo si essent infinite spẽs possibiles semꝑ vna eẽt ꝑfectior alia: q̃ꝛ forme se habent: sicut Numeri ꝑ phm 8. Meta. t. c. 10. Dico ergo ꝙ ⁊ si sol possit ꝓducere plures spẽs: est tñ ex sua natura limitata determinatus ad certã pluralitatẽ vltra quã virtus solis non põt. Et dico ꝙ doc. hic loquit᷑ de cã eiusdẽ rõnis. i. de causa que cõparat᷑ ad effectus eiusdẽ rõnis. ꝙ illa si põt ꝓducere duos. ergo ⁊ infinitos quãtũ est de se. Non. n. loquit᷑ de causa eiusdẽ rõnis p̃cise in se: sed tm̃ in comparatione ad effectus. ita ꝙ illa dicatur causa eiusdẽ rõnis: que respicit effectus eiusdẽ rõnis / licet illa causa sit equiuoca respectu illoꝝ effectuum: ⁊ causa dr̃ alterius rõnis que respicit effectꝰ alterius rõnis: ita ꝙ ista cõparatio fiat tm̃ effectus ad effectum: non autẽ effectus ad causam. ¶ Ibi. Secundo arguit᷑ ostensiue sic. Hic doc. ꝓbat eãdem cõclusionem ꝑ rõnem ostensiuã: siue demonstratiuã. ⁊ rõ stat in hoc. oẽ plurificabile ĩ diuinis necessario determinat᷑ ad aliquã certã pluralitatẽ / puta dualitatem: vel trinitatem ⁊c. Sed ꝓductio eiusdem rõnis ĩ diuinis nullo mõ põt determinari ad certã pluralitatẽ. ergo: maior primo declaratur. q̃ꝛ cum dico necessario determinatur ad certã pluralitatem: intelligo sic / ꝙ sit simpliciter impossibile excedere illam pluralitatẽ: ⁊ non loquendo de impossibili per posterius / vel ꝑ aliquod simile: sicut dicimus ꝙ impossibile est hoĩem stantem sub albedine fieri nigrũ: impossibilitas. n. nigredinis inest hoĩ nõ absolute: sed rõne alicuiꝰ posterioris. s. albedinis. intellligitur ergo de impossibili absolute quod inest rõne nature: maior sic intellecta ꝓbatur: ⁊ ꝓbatio stat in hoc / si necessario nõ determinat᷑ ad certam pluralitatẽ. ergo de se põt eẽ in ĩfinitis: ergo ibi actio est infinita pluralitas ĩdiuiduoꝝ: vt supra patuit. quicquid. n. ibi põt eẽ ibi de necessitate ẽ actu. Probatio minoris. Si ꝓductio eiusdem rõnis in diuinis posse determinari ad certã pluralitatẽ inferioꝝ eiusdẽ rõnis necessario p̃exigeret aliqua plura alteriꝰ rõnis per q̃ determiet᷑ ad certã pluralitatem. patet ista. quia ex se determinatur: nec per aliquid qđ est simul natura cum ea: nec ꝑ principium ꝓductiuũ eiusdẽ rõnis: nec ꝑ aliquid posterius: vt supra patet in p̃ia ratione. Sequitur ergo ꝙ erit determinata ꝑ aliqua plura alterius rõnis. sed hoc non: q̃ꝛ ꝓductio eiusdem rõnis / puta generatio in diuinis: tm̃ p̃exigit rõnem formalem ꝓducendi: ⁊ ꝓducens qđ. Sed eadem rõ formalis / sicut põt eẽ rõ ꝓductiua vnius: ⁊ etiã alteriꝰ eiusdẽ rõnis sicut calor: ita potest eẽ ꝓductiuus vnius caloris: sicut ⁊ alteriꝰ. ḡ illa certa pluralitas nõ potest eẽ ab eadẽ rõne formali: q̃ꝛ p̃icipium ꝓductiuũ eiusdẽ rõnis / si ex se nõ est determinatũ ad certã pluralitatẽ. põt eẽ in infinitis: nec ista certa pluralitas: erit a principio qđ: q̃ꝛ principiũ quod ad tot precise se extendit:

Difficultates notande circa literã doc. ⁊ eaꝝ solutiones.

Aduerte de q̃ causa doc. hic intelligat.

ad quod ratio formalis illius se extendit:qꝛ principium qđ
habet precise rõnem formalem ꝓducendi.vt possit produce
re.Si ergo ꝓductio eiusdem rõnis posset plurificari:⁊ per
ꝯsequēs ēē ĩ ĩfinitū:necessario eēt actu ĩ infinitū:qꝛ possibili=
tas in diuis ponit necessitatē:vt ponit̃.3.phy.t.c.32.Cōtin
gere inqͭ ab eē nihil differt ĩ ꝑpetuis.i.ꝙ ĩ ꝑpetuis qđ ē pos
sibile:actu est:vt clariꝰ pt ẜm aliã translationez vbi habe=
tur:ꝙ in eternis non est differentia inter possibile.⁊id qđ est
qđ debet intelligi de esse ꝑtinente ad naturam eterni.Unde
Com.ibi in fine com.⁊ cuꝫ fuerit possibile aliquid esse de na
tura rerum eternarum illud erit necessarium:nō contingēs.
¶ Ibi.Tertio declarat̃ iuxta intentionem philosophi.Hec
ratio stat in hoc breuiter:Quod nō habet materiã contra=
hentē ad esse indiuidui est simpliciter ĩplurificabile:sed oĩa
eterna siue necessaria ẜm mentē philosophi nō habēt diffe
renti m contrahentem ad esse indiuisibile cũ sint de se hec.
ergo impossibile est ꝓductionem eiusdeꝫ rationis in diuinis
plurificari.ma.est nota.quia plurificabile in plura eiusdem
rationis est contrahibile ad illa plura per alia et aliã rõneꝫ
indiuidualē.mi.patet per philosophũ.12.meta.t.c.40.vbi
arguit:ꝙ non possunt esse plures celi:quia non possunt esse
plura mouentia prima.Hoc probat:quia quecũꝫ sunt nu=
mero multa vnũ aũt specie habent materiã:primũ aũt mo
uens non habet materiã:est eñ actus purus.Unũ ergo et
ratione ⁊ numero p̃mum mouens:⁊ imobile ens.Ex hoc in
fert vnũ igitur celũ.Ait eñ sic ẜm aliã translationem.Qm̃
autem celũ est vnum manifestum est ꝙ si plures celi fuerint
erunt sicut homines.Si autem principium vnius hominis
est vnum ⁊ fuerit numero vnũ plura ⁊ aliud numero multũ
habet materiã.Sermo eñ vnus q̇ est idem est etiã plures:
nō sermo hominis.i.ẜm Com.Ea que sũt vnũ in rõne.i.dif
finitione sunt plura in numero:vt homo qui est vnus in nu=
mero ⁊ plura in potentia:vt Sor.⁊ Pla.Sequitur in tex.
Quod autem est essentia prima non habet materiã:quia est
ꝑfectio.i.ẜm Comēt.ꝙ prima essentia que significat esse rei
oportet vt nō habeat materiã:qm̃ si haberet materiã:habe
ret aliã essentiam:⁊ sic in infinitum:⁊ ideo necesse est:vt pri
ma forma que est perfectio ⁊ finis non habeat materiã.erit
ergo simplex.⁊ omne simplex est in nō materia.Sequitur in
tex.Primus igitur motor q̇ non mouet̃ est vnus ratione vt
numero.Motor igitur motus cõtinui.oportet semper vt sit
vnus tm̃:ergo vnũ celum est tm̃.i.ẜm Com.⁊ si motor est
vnus numero ergo ipm̃ primũ motũ ab eo si mouetur mo=
tu ꝯtinuo est vnũ etiã numero:⁊ si celũ est tale:vt declara=
tũ ē ergo celũ est vnũ numero:mouet̃ eñ vno motu ꝯtinuo
ab vno motore numero ⁊ diffinitiōe.hec ille.¶ Ibi.Ex ista
intētiōe phi videt̃ ꝯfirmari illa p̃ma rõ adducta in p̃mo ar=
ticulo ꝙ.s.entitas numeralis necessario cõpetit cuilibet for
me imateriali eiusdē rõnis.Sed ꝯsiderãdo ĩtētionē Aristo.
in diuersis locis ⁊c̃.Hic doc.intendit ostendere ꝙ phs in ꝓ
posito loquat̃ tm̃ de materia que est rõ indiuiduãdi:siue cõ=
trahēdi natura ad esse indiuiduale.Et primo ostendit quõ
diuersimode loquitur de materia in diuersis locis:vt faciliꝰ
cognoscat̃ quõ in proposito tm̃ loquat̃ de materia que est
rõ formalis indiuiduãdi.de qua prolixe dictũ est in scđo di.
3.q.6.Dicit igit̃ doc.ꝙ phs qñꝫ accipit materiã ꝓ p̃ncipio
receptiuo faciēte cõpositionē cu actu:siue cũ forma:qũo di
cit materiã ⁊ formã esse duo principia:vt patet p̃mo phy.t.
c.65.⁊.79.Hoc idē scđo phy.⁊ scđo de aĩa.⁊.5.⁊.12.meta
⁊ p̃mo celi ⁊ alibi sepe.Dicitur igit̃ materia p̃ncipium rece
ptiuũ:⁊ ꝑ oppositũ forma habet rationē actus.Alio mõ for
ma dr̃ quiditas ẜm phm̃ in multis locis:⁊ ꝑ oppositũ mate
ria dr̃ quicqđ habet rõneꝫ cõtrahētis vel detminãtis ipsaꝫ
q̇ditatem:⁊ hoc mõ differētia indiuidualis quecũꝫ sit ipsa
dr̃ materia respectu quiditatis specifice.Et dicit doc.quecũ
ꝫ sit ipsa:qꝛ siue differētia indiuidualis accipiat̃ ꝓ duplici
negatiōe:vt patet per Henri.q̇ dicit:ꝙ indiuiduũ dicit ne=
gatiōem diuisibilitatis in se ⁊ negationem idemptitatis cũ
alio:vt patet in scđo dist.3.q.2.siue accipiatur pro existētia
rei materialis.vt ponit Boetiꝰ:vt patebit in scđo sniaꝝ di.
3.Dicit ergo ꝙ quocũꝫ mõ accipiat̃ differētia ĩdiuidualis:
põt dici habere rõnē materie.ꝓ quanto est cõtractiua quid
ditatis specifice.Sed tale cõtrahēs:vel determinans põt
dupliciter intelligi.Uno modo quasi intrinsecuꝫ inferiori si
ue determinato sub tali cõi.Alio mõ quasi presuppositũ de
t̃minato.Exēplũ.differētia ĩdiuidualis Sor.ꝯtrahit hoieꝫ
p̃mo modo.que est intrinseca Sor.⁊ scđo modo hoc corpꝰ
contrahit albedinem vel colorē:quia in alio corpore est alia
albedo.Et ẜm hoc:si non possent eē nisi t ia corpora:non
possent esse nisi tres albedines.Cõtrahens tm̃ secũdo modo
põt reduci ad materiam primo modo:pro quanto dr̃ contra
ctiua.vel saltem in diuinis quasi materiam.Et sic ꝓprieta
tes hypostatice:siue personales possunt dici quasi materia
non ꝙ determinent eēntiam diuinam:sed determinant per
sonas/siue hypostases.vt patet per Dama.li.1.c.5.vl̃.10.
⁊ lib.2.c.6.Relatio inquit nõ determinat naturam:sed hy
postasim.⁊ sic proprietas personalis non dr̃ actus nature
sed actus hypostasis.vt patet a doct.in prĩo.di.1.q.2.⁊ di.
26.Potest etiam dici ꝙ supposita diuina determinant re=
lationes cõmunes eiusdem rõnis:qꝛ quot sunt persone di=
uine:tot sunt etiam equalitates/vel similitudies/vel idem
ptitates.Alia est eñ eq̃litas in patre:⁊ alia in filio.vt pa
tet in primo di.31.Ubicunꝫ igitur est pluralitas eiusdē ra
tiōis.ibi necesse ē ponere materiã:accipiēdo m̃aĩã nõ ꝓ re
cipēte/sed ꝓ ꝯtrahente:sic vel sic accipiēdo.s.prĩo vel secũ
do modo:qꝛ nullo mõ potest poni naturam que ē vnius ra
tionis plurificari:nisi sit aliquid contrahens hoc modo vel
illo.Non eñ potest poni naturam humanam plurificari in
plura indiuidua eiusdem rationis:nisi per aliã ⁊ aliam dif=
ferentiam indiuidualem.Nec similiter potest poni albedi=
nem plurificari in plura subiecta:nisi illa subiecta p̃cise de=
terminent eam ad certum numerum.Aduerte tñ ꝙ isto se Nota.
cundo modo subiectum non dr̃ determinare albedinem vt
dicatur hec:fit eñ hec per propriam hecheitatem.Et simi
liter relationes cõmunes sunt de se hec:ita ꝙ equalitas q̄
est in filio est de se hec.Dicimus tñ ꝙ subiecta determinant
ad certum numerum:qꝛ cõmuniter non numerant̃ acciden
tia eiusdem rationis nisi ad numerum subiectoꝝ.Nã plu=
ra accidentia precise numero differentia possunt eē in eodē
subiecto.etiam loquendo de accidentibus absolutis.vt pa
tet a doc.in tertio di.8.⁊ in.5.meta.doc.q.7.Illa igit̃ ac=
cidentia essent p̃cise numero distincta.Patet etiã quomo=
do deus posset facere plures albedines numero distinctas
sine subiecto.vt posset probari per dicta doct.in scđo di.12.
q.2.⁊ de facto patet quomodo ponũtur plures quãtitates
eiusdem rationis separatas a subiecto.vt in sacramēto eu
charistie.posset etiam facere plures albedines in vno sub=
iecto.vt doc.vr̃ innuere in tertio di.8.⁊ in.5.met.sue.q.7.
Non vult ergo doc.hic.ꝙ talia eiusdem rõnis sint p̃cise de
terminata ad certum numerum ꝓpter numerum subiecto=
rum.Cum ergo dicit ꝙ nullo mõ potest poni naturam que Nota.
est eiusdem rõnis plurificari:nisi sit aliquid cõtrahens hoc
modo vel illo:⁊ cum dicit naturam contrahi ⁊ plurificari ꝑ
aliam ⁊ aliam drĩam indiuidualem.Hoc dicit ẜm intentio=
nem ꝓpriam.Cum vero dicit formam eiusdem rationis vt
albedinem:vel aliquod aliud accidens determinari ad cer
tum numerum per aliud ⁊ aliud subiectum.Hoc non dicit
ẜm intentionem ꝓpriam:intelligendo ꝙ illa certa plurali=
tas sit precise per aliud ⁊ aliud subiectum.vt supra patet.
Sequitur ⁊ per oppositum:vbi non est hoc modo materia:
impossibilis est pluralitas eiusdē rõnis:sed nec talis mate
ria est possibilis respectu ꝓductionum ĩ diuinis:qꝛ nihil ta
le contrahens:vel determinans posset eē:nisi determinatũ
ad certam pluralitatē:⁊ per cõsequens:nisi prius habens
pluralitatem alterius rõnis:vt supra patet in secũda ratio
ne.⁊ nulla pluralitas alterius rõnis posset poni prior ꝓdu
ctionibus talibus.vt supra patuit.⁊ sic applicata est inten=
tio philosophi ad cõclusiōem hic intentã.¶ Ibi.Sed inq̇
rendo qualiter ⁊ vbi generaliter ẜm philosophum habeat
veritatem.Uidetur dicēdum ꝙ philosophus diceret ꝙ nec
talis materia poni posset in aliquo quod est ĩ diuinis.s.ma=
teria secundo modo:immo nec in aliquo ĩmateriali.Unde
dicit.7.meta.c.9.t.c.41.quod quid erat esse ⁊ vnũquodꝫ
in quibusdam idem.vt in primis substantijs.vt curuitas ⁊
curuitatis eē.i.quod quid erat eē ⁊ singulum cuius est in q̇=
busdam est idem.vt in primis substantijs.i.in speciebꝰ vni
uersalibus.vt curuitas ⁊ curuitatis eē quod quid est curui
tatis sunt idem.Sequitur ĩ text.Si prima est.i.si curuitas
sit prima substãtia ⁊ species.Sequitur in tex.Dico autem
primam que non dicitur per aliud in alio eē:vt subiecto vel
materia.Quecunꝫ vero vt materia:aut cõcepta cum ma=
teria:non idem neꝫ ẜm accidens vnum:vt Sortes ⁊ musi
cum:⁊ voca hic primam substantiam que non habet formã
in subiecto ⁊ in materia signata ⁊ indiuiduali.Quecũꝫ ve
ro sunt concepta vt materia:aut concepta cum materia.s.
indiuiduali:vt sunt singularia non sunt idem.s.quod quid ē
cum eo cuius ē.Sed hec auctoritas exposita ē supra in se=
cundo di.3.q.5.Et sic ptꝫ quomodo philosophus nõ vult
ibi dicere ꝙ in materialibus non est idem quod quid est ⁊ il
lud cuius est.licet aliqui sic exponant.

De tertio articulo principali in quo doct.addu-

cit tres instãtias: duas cõtra questionem principalem qb⁹
ꝓbat ꝙ in diuinis possunt esse plures ꝓductiones eiusdem
rationis. Et tertia instantia est contra illam ꝓpositionem
superius dictam in scdo articulo. s. ꝙ prima distinctio finita
est necessario aliquorum alterius rõnis. Per primam ergo
instantiam que est contra conclusionem: ꝓbat ꝙ generatio
⁊ spiratio sint eiusdẽ rationis: q̃a oĩs ꝓductio cui⁹ pͥncipiũ
formale ꝓductiuũ: ⁊ termin⁹ formalis ꝓductionis sunt eius
dem rõnis est principaliter eiusdẽ rõnis: hec ptꝫ specialiter
de termino formali eiusdẽ rõnis ꝑ phm q̇nto phy. t. c. 4. vbi
vult ꝙ mot⁹: vel mutatio magis denoĩeẜ a termino ad quẽ:
q̇ cõiter poniẜ termin⁹ formalis ꝓductionis: q̃ꝫ a termino a
quo. Et exẽplificat ibi de generatione ⁊ corruptiõe. hoc idẽ
patet. t. c. 18. ⁊. 19. vbi exẽplificat idẽ de motu alterationis.
⁊ augmẽtationis: ⁊ diminutionis ⁊c̃. Si ergo phs vult ꝙ ꝓ
ductiões quaꝝ termini formales ad quẽ sunt eiusdẽ rõnis:
sint eiusdẽ rationis: a fortiori ille erũt eiusdẽ rationis: quaꝝ
termini formales sunt eiusdẽ rationis: ⁊ principia formalia
ꝓductiua: sunt eiusdẽ rationis: nõ tm̃ adinuicẽ: sed etiã cũ
terminis formalib⁹. sed in ꝓposito eadẽ essentia diuina est
principiũ formale ꝓductiuũ: tã respectu generationis filij:
q̃ꝫ spiratiõis spirit⁹ sancti: ⁊ ẽ eadẽ termino formali vtrius
q̃ꝫ ꝓductionis: ergo generatio ⁊ spiratio sunt eiusdẽ rõnis
mi. patet ꝑ auctoritatẽ Hilarij ⁊ Aug. quo ad hãc ptẽ. s. ꝙ
essentia sit terminus formalis. Nã Hilarius vult ꝙ sicut fi
li⁹ nihil habet nisi natũ. i. nisi qd̉ nascendo accepit: ⁊ spirit⁹
sanct⁹ nihil habet nisi qd̉ procedendo accepit: sed accepit
essentiam: ⁊ patet ꝙ non accepit eam nisi vt terminus for=
malis ꝓductionis. Sicut dicimus ꝙ genitũ accipit naturã
a generante: ⁊ patet ꝙ nõ accipit eã nisi vt terminũ forma
lẽ. Patet etiã ꝑ Aug. 15. de tri. c. 26. Sicut filio inquit pre
stat essentiã de patre generatio. siue cõicat: ita spiritui san=
cto de vtroq̃ꝫ processio: sed essentiã sic cõicari per generatio
nẽ/ ⁊ spirationẽ: nõ intelligitur cõicari nisi vt terminus for=
malis. Sicut etiam natura creata per generationẽ cõmuni
catur supposito non intelligiẜ cõmunicari supposito: nisi vt
termin⁹ formalis generatiõis. Et sic patet quomõ essentia
est termin⁹ formalis vtriusq̃ꝫ productionis. Et hoc prolixi⁹
ostensum est in primo di. 5. q. 2. Alia pars. s. ꝙ sit principiuꝫ
formale productiuum. patet: quia nunq̃ꝫ termin⁹ formalis
põt aliq̇ mõ eẽ pͦor. vl' pͦoritate origĩs/ vl' pͦoritate ꝑfectiõis
illo pͥncipio formali ꝓducẽdi. patet q̇a terminus formalis ꝑ
principiũ formale productiuũ capit esse simpliciter: vl' in se
sicut est in creaturis: vel in alio tm̃: sicut essentia diuina ca=
pit esse non in se: sed tm̃ in persona producta: pro quanto i
telligiẜ sibi ꝯicari. Cũ ergo essentia diuĩa sit simpliciter pͥmũ
ens tã primitate ꝑfectionis q̃ꝫ originis: vt patet. q. 1. ar. pͥ.
Et illa est simpliciter pͥmus termin⁹ formalis. sequiẜ ꝙ erit
pͥncipiũ formale ꝓductiõis. Minor etiã ꝓbaẜ q̃tũ ad vtrã
q̃ꝫ ꝑtem. per hoc: quia illud est principiũ formale ⁊ termin⁹
formalis: in quo ꝓducẽs assimilaẜ ꝓducto: ⁊ precipue q̃n ẽ
ꝓductio vniuoca: sicut in proposito generatio filij in diuinis
est simpliciter vniuoca: quia generans ⁊ genitũ sunt eiusdẽ
rõnis: similiter spiratio est vniuoca. quia spirans ⁊ spiratuꝫ
sunt eiusdem rationis: ⁊ hoc satis patet in primo dist. 7. ⁊.
13. Cum ergo prima assimilatio producentis ad productuꝫ
Opi. Hẽ. in diuinis est essentia illa: vt essentia. (Et loquitur hic de pͥ=
ma assimilatione fundamẽtali: supple que est ratio forma=
lis fundamentalis: qua ꝓductum assimilaẜ ꝓducẽti) ergo
illa essentia est formalis terminus vtriusq̃ꝫ productionis. ⁊
formale pͥncipiũ ꝓducẽdi. ¶ Respondet doc. pͥmo recitãdo
duas opi. quas etiã improbat. q. 4. Prima est Hen. in sum.
arti. 39. q. 3. qui vult ꝙ licet essentia sit principiũ elicitiuum
vtriusq̃ꝫ productionis: non tñ est sic ĩmediatũ principium:
nisi per aliud ⁊ aliud determinatiuũ. Vult ergo ꝙ essentia
non vt absolute sumpta: sed vt determinaẜ per generationẽ
actiuã: sit principium elicitiuũ ꝓductionis filij ⁊ vt determi
naẜ ꝑ spirationem actiuã sit pͥncipium spiratiõis. s. s. ¶ Cõ
tra hoc instat doc. quia si essentia non est ex se determinata
respectu vtriusq̃ꝫ ꝓductionis: sed determinaẜ per genera=
tionẽ ⁊ spirationem. tũc quero aut est ex se determinata ad
illos duos respectus: qui ponunẜ alterius rationis. s. ad ge
nerationẽ ⁊ spirationem: aut non est ex se determinata. Si
primo mõ ita videẜ ꝯcedẽdũ ꝙ sit ex se detminata ad illas
duas ꝓductiones. cum nõ sit maior ratio de vno q̃ꝫ de alio
Si scdo mõ ergo determinabiẜ ad illos duos respectus al=
teri⁹ rõnis: ꝑ alios duos alteri⁹ rõnis. ⁊ tũc q̃ro vt pͥus: aut
ẽ ex se determinata ad illos duos: aut nõ: si sic ꝫ ẽ ex se detẜ
miata ad illos duos ꝑ q̇s detmiaẜ ad ꝓductiões filij ⁊. s. s.
cũ nõ sit maior rõ de vno q̃ꝫ de alio. Aut nõ ẽ ex se detmina
ta: sꝫ detminaẜ adhuc ꝑ alios duos: tũc erit ꝓcessus i infini=
tum. Et si talis ꝓcessus sit impossibilis. statim sequitur: ꝙ
determinata per illos respectus: vt per principia determi=
natiua: non sufficit: quia non oportet ponere ꝙ ex se sit de=
terminata ad vtrãq̃ꝫ productionem cum non sit maior ra=
tio ꝙ sit determinata ad illas ꝓductiones q̃ꝫ sit determina
ta ad illos respectus determinatiuos eẽntie ad illas ꝓdu
ctiones: vel oportebit ponere ꝓcessum in infinitum. ¶ Se
cundo instat contra hanc opi. q2 tunc sequeretur ꝙ idẽ eẽt
determinatiuũ sui. patet. q2 per Hen. eẽntia diuina deter=
minatur ad generationem filij per paternitatem. vel ꝑ ge=
neratiuitatem: que tñ in re nihil aliud ẽ: nisi generatio acti=
ua. vt infra patebit. q. 4. ⁊ in primo satis patuit di. 28. q. 3.
siue vlt. ergo eẽntia diuina determinatur ad g̃nationẽ acti
uam per generationem. ⁊ sic idem est determinatiuum sui.
¶ Secunda opi. est Adã li. 1. di. 6. q. 1. art. 2. qui dicit ꝙ so — Ade opinio.
la eẽntia est principium formale ꝓductiuum vtriusq̃ꝫ ꝓdu
ctionis: cum sit simpliciter illimitata. ⁊ ille ꝓductiões erũt
alterius ratiõis: q2 aliqua pluralitas est simpliciter prima:
⁊ illa necessario erit alterius rationis. Falsa est ergo illa ꝓ
positio ꝙ vbicunq̃ꝫ est idem principium ⁊ idem terminus ꝙ
ibi sit eadem ꝓductio: q2 hoc non est verum de principio oĩ=
no illimitato: quale est eẽntia diuina: sed tm̃ est verũ de prĩ
cipio limitato. ¶ Cõtra hãc opi. instat doc. q2 si eẽntia diui
na est immediatum principium tam filij q̃ꝫ. s. s. Tũc spũs. s.
ex vi ꝓductionis sue: nõ dr̃ magis spũs. s. q̃ꝫ verbum. nec ṽ
bum magis verbum q̃ꝫ spũs san. Cum tñ verbum non dica
tur verbum: nisi q2 natum: et spũs sanctus: nisi q2 datus: ⁊
sic ṽbum dr̃ verbum de memoria natum ꝑ modũ nature: ⁊
spũs sanctus dr̃ datus: q2 libere ꝓductus ꝑ modum volun
tatis. Secundo instat q2 sequeretur ꝙ non magis pͥmo ver
bum eẽt ꝓductum q̃ꝫ spũs sanctus. patet. q2 suppositũ ha
bens idem prĩcipium formale ꝑfectum aliquarum ꝓductio
num potest ita primo per illud principium in vnam illaꝝ si=
cut in aliam. Et ita prima persona eque primo posset ꝓdu
cere spm̃ sctm̃ sicut ⁊ filium: ⁊ ita spũs sanctus non necessa
rio eẽt a filio. Et ille due ꝓductiones cum suis improbatio
nibus clare patent in primo di. 13. ¶ Ibi tertio modo con=
ceditur minor. Hic doc. ponit responsionem ꝓpriam que ẽ
satis clara. maiorem rõnis est vera: loquendo de principio
formali totali: ⁊ de termino formali totali. Sed in ꝓposito
eẽntia diuina non est totale pͥncipium ꝓductiuum: nec filij:
nec spũs sancti: sed respectu filij est eẽntia diuina: vt perfe
cte p̃sens intellectui diuino sic ꝙ vtrũq̃ꝫ est principium for=
male ꝓductiuum ꝑtiale: licet eẽntia diuina sit magis prĩci
pale. Ex quibus integratur vnum pͥncipium formale tota=
le. quod dr̃ memoria fecũda. Et sĩliter respectu. s. s. eẽntia
diuina: vt ꝑfecte p̃sens volũtati per actũ cognoscẽdi ẽ prĩ=
cipiũ ꝑtiale respectu. s. s. ⁊ pͥncipale ⁊ voluntas diuĩa aliud
ꝑtiale ⁊ integrant vnum pͥncipium totale: sic ꝙ intellectus
⁊ voluntas non concurrunt: vt pͥncipia tm̃ determinatiua:
sed vt pͥncipia vere ꝑtialiter ꝓductiua. Et hoc magis ꝓ=
lixe patet in primo di. 2. parte. 2. q. 3. ⁊ di. 7. ⁊. 13. ⁊ in scdo.
dist. 1. q. 1. vide ibi. Similiter terminus formalis ꝓductiõis
loquendo de termino totali non est sola eẽntia diuina: sed
terminus totalis generationis filij est persona filij consti=
tuta ex eẽntia ⁊ ꝓprietate. Aduerte tñ ꝙ loquendo de ter=
mino formali totali: nulle ꝓductiones possent dici eiusdem — Quo rõne termini rõnalis formalis productiones sint eiusdẽ rõnis ⁊ quõ nõ.
rationis adinuicẽ: vt p̃cise denominantur a termino totali
⁊ patet. q2 generatio Sor. ⁊ generatio Joãnis: vt denomi
nantur a Joãne ⁊ Sorte ꝓductis: non dicerẽtur p̃cise eius
dem rationis: q2 Sortes ⁊ Joãnes. ⁊ si ratione nature hu=
mane sint eiusdem rationis. ratione tñ proprietatis indiui=
dualis que proprietates sunt pͥmo diuerse. vt patet a doc.
in primo di. 3. ⁊. 25. non eẽnt eiusdem rationis: tñ ꝯmuniter
productio denominatur non a termino totali: sed a termi=
no formali partiali ⁊ principali: qualis est natura cõmuni=
cata siue forma. Et sic in proposito generatio ⁊ spiratio in
diuinis. vt denominanẜ a termino formali principali: qui ẽ
eẽntia diuina sunt eiusdem rationis: vt vero denoĩantur a
proprietatibus cõstitutiuis sunt simpliciter alterius rationis
tñ ab illis non hñt ꝙ sint alterius rationis: nisi precise ex q̃=
dam denoiatione extrinseca: sed originatiue habent ab in=
tellectu ⁊ voluntate ꝙ sint alterius rationis tanq̃ꝫ a princi
pijs formalibus originatiuis alterius ⁊ alterius rõnis par
tialibus tamen: ⁊ nunq̃ꝫ principalibus. ¶ Secundo instat
contra eandem conclusionem probando ꝙ possint esse plu=
res generationes: ⁊ arguit sic. Habens principium forma=
le producendi perfectum: potest illo producere: sed fili⁹ ha
bet principium formale dicendi vel generandi perfectũ er=
go ⁊c. Probatio maioris: quia ideo est suppositum potens
agere: quia habet principium agẽdi ⁊ maxime perfectum.

Probatio minoris memoria perfecta est principium dicēdi
siue generandi: ⁊ eam habet filius: vt patet .5. de tri. c. 7.
¶ Respondet ⁊ primo ad rem: secūdo ad formam. Ad rem
responsio stat in hoc ꝙ memoria in diuinis habet tm̄ vnam
productionem sibi perfecte adequatam: sic adequatā ꝙ est
simpliciter impossibile habere aliam; immo sic habet illā de=
terminate: ꝙ si illam non haberet: esset simpliciter impossi=
bile posse habere aliam: ⁊ illa productio sic est ibi necessaria
ꝙ si illa precise non esset: nec alia posset esse. Et ratio est: q̇a
quicq̇d est in diuinis est ita necessario ꝙ est impossibile illud
idem non esse: ⁊ si per impossibile illud non esset: aliud eius=
dem rōnis nō posset esse: ⁊ patet discurrēdo ī oībus. Nā na
tura diuina sic necessario est de se hec: ꝙ si illa p̄cise nō esset
nec alia eiusdem rationis posset esse: patet. q̇a si alia posset
ergo illa nō fuit de se: ⁊ ex sua rōne formali hec patet: quia si
alia posset esse: ergo natura diuina esset determinabilis per
illam aliam: ergo non esset de se hec; imo si alia posset esse:
ergo ⁊ infinite: vt supra patuit. arti. 2. ⁊. in p̄mo di. 2. p̄te. 2.
Et sicut dixi de natura diuina. hoc idē patet de omni alio ī
deo: quia quicquid est ibi ex sua entitate formali est simpli=
citer in vltima actualitate. ita ꝙ non est determinabile ad
vlteriorem actualitatem: nec per consequens ad aliquā he
Pondera singula — cheitatē ⁊ hoc in re (quicquid sit de cōceptu). ⁊ per conse=
quens de se hoc ⁊ si illud nō esset. aliud nō posset esse. Et di
co vltra ꝙ q̄uis similitudo que est in filio sit eiusdem ratio=
nis cū illa que est in patre (non tamen sic intelligendo ꝙ in
similitudo ī p̄re ⁊ filio q̄uo dicat̄ esse eiusdē rationis. — deo sit similitudo habens maiorem vnitatē vnitate nume=
rali preter omne opus intellectus: quia ē simpliciter impos=
sibile: sed d̄r eiusdē rationis pro quanto ab illa que est in pa
tre: ⁊ ab illa que est in filio potest abstrahi vnus conceptus
dictus in quid de illis) tamen illa que est in filio sic de se ⁊ ex
natura rei est hec: ꝙ si illa nō esset: nec alia posset esse ī filio:
idem dico de illa que est in patre. Et hec est ratio immedia
tissima: quare in diuinis non possunt esse plures productio
nes eiusdem rationis. Tūc vltra talis memoria erit tm̄ p̄n
cipium formale p̄ducendi vnā tm̄ p̄ductionē: ⁊ habita illa
est impossibile ꝙ sit ratio formalis respectu alterius p̄du=
ctionis. Cū ergo illa memoria vt in filio preintelligat̄ habe
re illam vnicam productionem est impossibile ꝙ ipsi filio sit
principium formale producendi: quia si esset principiuz for
male producendi ipsi filio. aut ergo erit ratio producēdi eū
dem filium: aut aliū. Nō primo: quia tunc filius gigneret se
ipsum qd̄ mens nō capit. Non secundo: quia tunc esset prin
cipium duarū productionum qd̄ est impossibile. vt supra ex
positum est. ¶ Ad formam argumenti vbi est tm̄ difficul=
tas grammaticalis ⁊ non realis. Et est aliqualis difficul=
tas de hoc qd̄ ē habere. vl' hēri q₂ hēri pōt multipliciter ac
cipi: vt p₃ in predicamentis proprie tn̄ non d̄r aliquid for=
ma habere: nisi habeat eam: sicut formā. hoc est per moduz
forme informātis. quia aliter nō est nata haberi ab aliquo:
Notabilis regula scotica p̄pulchre exponitur. — vt patet. Et vlterius nomē abstractū significans p̄ncipiuz
agendi cōstructū cū gerūdiuo significāte aliquā actionē na
tū est haberi a supposito vt sit illi principiū agēdi tali actio
ne. Exēplum habeo potentiam vidēdi: potētia est quid ab=
stractū: quia abstrahit̄ a potēte: quia potens est potēs po=
tentia. Et hoc verbū vidēdi est gerūdiuū significans actio
nem: ⁊ construitur cū potētia. Si ergo habeo potētiam vi=
dēdi: nō tm̄ habeo illam: vt formā (sicut cum dico habeo al=
bedinem. si em̄ haberē potētiam: vt precise formā informā=
tem: tūc haberē eam absolute: ⁊ nō constructam cū aliquo
gerundiuo) sed habeo illam vt principiū operatiuū s̄m illā
formā: similiter ista grāmatica patet ex vsu loquēdi. Quā=
uis em̄ hec sit vera filius dei scit generationem p̄ris: quia ve
re cognoscit illam: tamen hec est falsa filius dei habet scien
tiam generandi: quia tūc filius haberet eā vt principiū ope
randi tali actione: qd̄ est falsuz: vt supra patuit: ⁊ sic in mul
tis aliis pōt exemplificari. Sic dico in proposito: ꝙ habēs
principium formale producendi ⁊c̄. est illi habenti principiū
formale producendi: productione cōuenienti tali principio
Et tunc negatur ista. s. filius habet principium formale ge
nerandi: quia tunc sequeretur ꝙ illo posset generare: ⁊ cum
probatur: quia filius habet memoriam que est principium
formale dicendi. Dicit doc. ꝙ hec propositio: memoria est
principium dicendi perfectū: est propositio trūcata / ⁊ opor
tet eam supplere per aliquod datiuum additum significās
cui sit principium dicendi: quia si queratur cui memoria est
principium dicendi: ex quo em̄ ipsa est principium tm̄ quo: ⁊
non quod: oportet supplere suppositum cui. s. sit principiuz.
non em̄ cuicūq₃ supposito est principium dicendi. patet. q̇a
nō supposito. puta lapidis. Si etiaz accipiatur absolute nō
addendo cui: sed vt est indifferens ad supposita: potest cō=
cedi ꝙ memoria est p̄cipium dicendi absolute. sicut etiam
conceditur ꝙ calor absolute est potentia calefaciendi: nec
plus ponit illa minor: ⁊ ꝙ filius habeat memoriam perfe=
ctam. patet. quia eandem essentiam ⁊ eūdem intellectum
quem pater habet. Sed vltra cōcludendo. filius habet me
moriam: vt principium dicendi: fit fallacia amphybologie:
quia ex vi constructionis notatur in conclusione ꝙ actus di
cendi non tm̄ comparatur ad principium formale. s. ad me=
moriam perfectam absolute sumptam: sed etiam ad suppo
situm: vt egrediens ab illo. qd̄ tamen nō notatur cum dici=
tur. filius habet memoriam perfectam. Est etiam fallacia
figure dictionis: quia per similitudinem dictionis actus si=
gnificati in gerundiuo in premissa ⁊ conclusione: commuta
tur habitudo actus ad formale principium in habitutidinē
actus ad suppositum agens. ⁊ sic commutatur quale quid
in hoc aliquid: quia in prima accipitur principium absolute
in supposito in secunda accipitur principium vt est rō agen
di supposito. Fit etiam fallacia consequentis: quia in maio
ri habetur actus signatus in gerundiuo ī vniuersali ad nul
lum suppositum comparat⁹: vt cum dicitur memoria ē pri=
cipium perfectum dicendi: ⁊ in conclusione determinat̄ ad
certum suppositum: vt cum dicitur ergo fili⁹ habet memo=
riam vt est principiū formale dicendi. ¶ Tertio instat con
tra illam propositionem. s. ꝙ prima distinctio finita aliquo
rum alterius rationis. Et instat dupliciter primo: quia vni
tati est immediatior distinctio minor q̄₃ maior. patet. q₂ ex
quo vnum est oīno indistinctum: sequitur: ꝙ quanto aliqua
sunt magis propinqua vnitati: tāto magis sunt indistincta
sicut etiam quoad entitatem: quanto magis aliquid appro
pinquat perfectissimo enti: tāto est perfectius: q₂ magis p
ticipat illud: sic quāto aliquid magis appropinquat prime
vnitati: tanto magis erit vnum: ⁊ quanto magis vnum: tan
to magis indistinctum: ⁊ per consequens minus distictum.
Cum ergo distinctio eiusdem rationis sit minor q̄₃ distictio
alterius rationis: sequitur ꝙ illa erit magis propinqua pri
me vnitati. Et si pōatur ꝙ generatio ⁊ spiratio sint simpli
citer primo distincta. sequitur ꝙ tantum erunt distincta vt
eiusdem rationis. ¶ Secundo q̇a a deo possunt esse imme
diate plura creata in eadem specie: ergo possibile est ꝙ plu
ralitas eiusdem ratiōis sit omnino prima ⁊ immediata vni
tati: ergo sicut in causa prima pōt esse pluralitas causato=
rum immediata eiusdem rationis: ita in principio vt in pa=
tre possunt esse principiata accipiendo principiata p̄ ipsis
p̄ductionib⁹ passiuis: vt simpliciter eiusdem rōnis. ¶ Ad
primum istorum respondet doc. ⁊ prīo ad rem: ⁊ deinde ad
formam argumēti. quo ad rem dicit ꝙ prima pluralitas ne
cessario finita est alterius rationis. Et dicit necessario fini
ta: quia pluralitas que est contingens ⁊ contingenter fini=
ta posset esse eiusdem ratiōis: quia duo eiusdem speciei po=
tuissent immediate causari a deo ad extra. nam quelibet ne
cessario finita si non est alterius ratiōis: necessario preexi=
git aliquam alteri⁹ rationis per quam necessario determi=
netur: vt patuit in secūdo arti. Cum ergo prima pluralitas
in diuinis sit prima: ⁊ necessario finita. ꝙ prima patet: q₂ añ
productionem personarum nulla est ibi pluralitas: accipiē Nota.
do pluralitatem pro pluralitate reali distictorum adinuicē
licet em̄ sit ibi pluralitas prior aliquorum formaliter distin
ctorum: vt patet de attributis que formaliter distinguūtur
adinuicem. vt patet a doc. in primo di. 8. q. pe. ⁊ illa plura=
litas est prior p̄ductionibus diuinis: tamen illa nō potest
dici p̄prie pluralitas: prima ergo pluralitas in diuinis est
ipsarum productionum que est alterius rationis. Aduertē
etiā ꝙ generatio passiua: ⁊ spiratio passiua sunt simpliciter
alterius rōnis: imo primo diuersa. s. in realitate: licet nō in
conceptu vt tenet in primo di. 7. 13. ⁊. 26. tñ filius ⁊ spirit⁹
. s. nō sunt alterius rationis adinuicē: immo simpliciter eius
dem rationis. vt tenet in primo di. 13. q₂ includut naturam
diuinam per quam dicūtur esse eiusdem rationis. Et ꝙ ta=
lis pluralitas sit necessario finita. patet. quia in diuinis nul
la est possibilis nisi ad illud quod est in actu. i. ꝙ omne possi
bile in diuinis est necessario ī sūma actualitate. Si ergo ali
qua pluralitas maior finita potest esse in diuinis illa neces
sario esset in actu. Et quia constat talem pluralitatem ibi
non esse: sed tm̄ pluralitas finita statim sequitur ꝙ illa fini
ta erit necessario finita. ¶ Nunc quo ad formā argumenti
dicit doc. ꝙ maior pluralitas: vel minor: siue maior distictio
vel minor. potest dupliciter intelligi. s. extensiue ⁊ intēsiue.
Primo modo. s. extensiue minor pluralitas: siue minor di=
stinctio precise accipitur p̄ maiori paucitate nūerali: ⁊ ma=
ior pluralitas: siue maior distinctio p̄cise accipitur pro mi=
nori paucitate numerali: sicut dicimus ꝙ quatuor ē minor

paucitas ꝗ̃ duo. Loquendo ergo de diſtinctione maiori vł minori extenſiue. patet. ꝙ diſtinctio productionum in diuinis eſt ſimpliciter minor quia ſimpliciter minor pluralitas. ⁊ prio mō maxīa paucitas: qꝛ maxima paucitas ē tm̄ dualitas: ⁊ ille ꝓductiões ſunt ꝑciſe due: ⁊ ſic conceditur ꝙ prie vnitati eſt ꝓpinquior minor diſtictio extēſiue ꝗ̃ maior: ſed illa minor diſtinctio extenſiue que eſt neceſſario finita: igitur illa erit neceſſario alterius rationis: vt ſupra patuit. Secūdo modo. ſ. intenſiue loquendo de maiori vel minori diſtinctione: adhuc poteſt dupliciter intelligi. ſ. ꝙ ſit maior vł minor diſtinctio aliquorum quantum ad per ſe formalē rationem diſtinctionis extremorum: ⁊ ſic illa dicuntur magis diſtingui ſecundum per ſe rōnem formalem diſtinctionis extremorum que minus conueniūt in tertio ꝗ̃ illa que magis conueniunt: ⁊ ſic albedo ⁊ Sor. magis intenſiue per ſe diſtīguuntur ꝗ̃ Sor. ⁊ brunellꝰ. patet. qꝛ Sor. ⁊ albedo nō conueniunt quidditatiue in aliquo genere / cum ſint in diuerſis predicamentis: ſed Sor. ⁊ brunellus conueniunt in genere animalis. Aliqua vero dicūtur magis diſtigui tm̄ materialiter ſiue ꝑ accidens: ⁊ hoc dupliciter. ſ. quia ſunt magis incompoſſibilia adinuicem: ⁊ ſic Sor. ⁊ Pla. magis diſtiguūtur: quia ſunt incompoſſibiles in eodem ꝗ̃ Sort. ⁊ albedo. patet. quia Sor. poteſt eſſe albus. vel quantum ad maiorē entitatem extremoꝝ. puta. quia extrema diſtincta ſunt magis perfecta: ⁊ ſic Sor. ⁊ Pla. magis diſtinguuntur ꝗ̃ duo aſini adinuicem. Aduerte ergo ꝙ aliqua que magis diſtinguuntur per ſe: magis ſunt incompoſſibilia videlicet Sor. ⁊ albedo / ⁊ aliqua que magis diſtinguuntur per ſe ſunt magis incompoſſibilia. vt patet de Sor. ⁊ Platone. His premiſſis dicit doc. ꝙ ſi illa maior. ſ. vnitati eſt immediatior minor diſtinctio intelligatur de minori diſtinctione ꝑ accidēs ſiue materialiter pro quanto illa diſtincta ſunt magis incōpoſſibilia ⁊ magis ens ꝙ illa ꝓpoſitio poteſt alicubi habere veritatem: quia alicui vni primo immediatior ē diſtictio rōnis ꝗ̃ rei: ⁊ minor eſt diſtinctio rōnis quantū ad entitatē extremoꝝ: ⁊ incōpoſſibilitatē diſtinctoꝝ ꝗ̃ diſtinctio realis nā in eodē colore ſunt ille due intentiões ſcđe. ſ. genꝰ ⁊ ſpecies: qꝛ color reſpectu ſuperioris eſt ſpecies ⁊ reſpectu inferioris ē genꝰ ꝗ̃ tn̄ intentiões ſunt minꝰ ens ⁊ minꝰ incōpoſſibiles ꝗ̃ ſint ſor. ⁊ pla. adiuicē. Sꝫ in ꝓpoſito nō oportet de illa diſtinctiōe maiori vel minori curare: qꝛ i diuinis nō ponit̄ aliq̄ diſtictio rōnis immediata prio enti a q̄ ꝓcedit ōis multitudo. Sed loquēdo de maiori vel minori diſtictiōe intēſiue: ⁊ hoc quātū ad ꝑ ſe formalē rōnē diſtictiōis: illa maior ē ſimplicit̄ falſa. ſ. ꝙ vnitati ſit īmediatior diſtinctio minor ꝗ̃ maior: qꝛ nulli dubiū ꝙ diſtictio eiuſdē rōnis quātū ad ꝑ ſe formalē rōnē diſtictiōis ē minor ꝗ̃ diſtictio alteriꝰ rōnis: qꝛ diſticta alteriꝰ rōnis ꝑ ſe minꝰ cōueniunt ꝗ̃ illa q̄ ſunt eiuſdē rōnis. nā oportet ꝙ vni p̄mo: puta eēntie diuine a qua ꝓcedit aliqua diſtinctio: ſiue illa ſit rei: ſiue rōnis īmediatiſſima ſit aliq̄ diſtictio alterius rōnis: qꝛ aliqua neceſſario finita: ⁊ qꝛ illa q̄ eſt alteriꝰ rōnis ī diuinis eſt neceſſario prio finita. vt ſupra patuit: iō prie vnitati īmediatior eſt diſtictio maior ꝗ̃ mior: loquēdo de maiori vel miori intēſiue: ⁊ quantū ad ꝑ ſe formalē rōnē diſtinctiōis. ¶ Ad aliud patet rn̄ſio: qꝛ cauſata a voluntate diuina ex quo ſunt contingenter cauſata: non magis immediatiꝰ cauſant̄ plura eiuſdem rōnis ꝗ̃ alterius. Et ſic patet rn̄ſio ad rōnem.

¶ Queſtio Tertia.

VTrum relatio diuina vt comparata ad eſſentiam ſit ratio tm̄: ⁊ vt cōparata ad oppoſitum ſit res. ¶ In iſta. q. ſunt principaliter tres articuli. Primo ſi relatio originis vt p̄rnitas ⁊ filiatio in ſe ſit res ⁊ que res. Secūdo ſi comparata ad eēntiam ſit res ⁊ que res. Tertio q̄dā dubia occurrētia ſoluent̄. ¶ De primo: qꝛ de equiuoco nō eſt ſimpliciter reſpondendū cū ſit de ipſo p̄us diſtiguēdū ꝑꝑ eius mł̄tiplex ſignificatū. Seq̄t̄ ⁊ hoc nomē res eſt equocū. ptꝫ. qꝛ eſt cōis enti rōnis ⁊ enti reali: mō enti reali ⁊ enti rōnis nihil eſt cōe vniuocū. vt ifra patet a doct. Deinde dicit doc. ꝙ hoc nomen res poteſt tripliciter accipi. ſ. communiſſime communiter ⁊ ſtrictiſſime. Communiſſime dupliciter. prio. pro oī eo qđ veriſſime non eſt nihil: ⁊ eſt illud quod non includit cōtradictionem: quia ſolum illud eſt veriſſime nihil: vt patet de chimera que omnino nihil eſt: cum partes cōponentes ſint ſimpliciter incōpoſſibiles: ⁊ ꝑꝑ talē incōpoſſibilitatē nullo mō pōt diffiniri vt innuit doc. ī prio di. 3. q. 5. arti. 2. p̄ncipali. Sīliter ſimpliciter repugnat ꝙ negatio ſimplicit̄ ſit ens. Seq̄t̄ qđ ei ē ſic includēs ꝯtradictionem: ſicut nō pōt eē extra aīam: ita nō pōt eſſe aliqđ intelligibile: vel aliqđ ens ī aīa: quia nunꝗ̃ cōtradictoriū cum contradictorio conſtituit vnum intelligibile neq; ſicut obiectum cum obiecto: neq; ſicut modus cū obiecto. Cōpoſſibilia em̄ ⁊ adinuicem vnibilia poſſunt conſtituere vnum intelligibile conſtitutū ex duobus ꝑ ſe intelligibilibus: patet: quia materia ⁊ forma ſubſtantialis ſunt duo obiecta ꝑ ſe intelligibilia: vt expoſui in p̄mo. di. 3. q. 4. ⁊ cōſtituūt vnum per ſe intelligibile: vt ipſum compoſituꝫ. Aliquando etiam conſtituit̄ vnum intelligibile ex obiecto ⁊ mō intelligendi ipſius: ſicut homo intelligit̄ ſub mō vniuerſali: ſic ꝙ homo eſt ꝑ ſe obiectum intelligibile: ⁊ vniuerſalitas ē modus eius: vt patuit in ſcđo. di. 3. q. 1. In propoſito autem includens contradictionem non eſt vnū obiectum intelligibile conſtitutum ex duobus obiectis intelligibilibus: lꝫ em̄ cōſtituentia chimerā ſint obiecta per ſe intelligibilia: vt ſeorſum ſumpta: nullo tamen mō aliquid cōponūt cū ſint ſimpliciter incōpoſſibilia: nec ſimiliter eſt vnū conſtitutū ex obiecto et modo: quia vnum contradictoriū nullo mō eſt modus alterius contradictorij: cum ſit ei ſimpliciter incōpoſſibile. modus autem intelligēdi eſt cōpoſſibilis obiecto intelligibili: vt patet. ¶ Sed occurrūt alique difficultates ī iſta litera. Et primo dubitatur circa hoc qđ dicit. ſ. ꝙ illud qđ ē ſimpliciter nihil nō eſt vnū intelligibile: ſiue illud qđ includit contradictionem. ſ. poſſe eſſe aliqđ ēs: ſiue reale: ſiue rōnis poſſe eſſe vnū intelligibile. Arguit̄ primo: quia ponens differentiā inter aliqua duo neceſſario cognoſcit vtrūq;: ſic em̄ arguit ph̄s ſecūdo de anima ꝓbando ſenſum cōem eſſe: ſed intellectus ponit differentiam inter illud qđ eſt aliquo mō ens: ⁊ inter illud qđ nullo modo eſt ens: ergo vtrūq; eſt intelligibile. ¶ Secundo formans ꝓpoſitionem cognoſcit extrema propoſitionis aliter non poſſet illam formare: ſed intellectus format hanc propoſitionem: nihil ſimpliciter eſt nihil ſimpliciter. ſimiliter iſtam: ens aliquo modo non eſt nihil ſimpliciter: ergo ⁊c̄. ¶ Tertio habens modū ſub quo poteſt cognoſci: eſt vere cognoſcibile. patet: quia modus obiecti cognoſcibilis p̄ſupponit obiectū cognoſcibile: ſed illđ qđ eſt nihil ſimpliciter eſt hmōi. patet. q̄a ſibi pōt applicari aliqua ſecūda intētio ſub qua pōt cognoſci ipſum: quia pōt diuerſimode comparari: ⁊ ex tali comparatione relinquitur in ipſo relatio rationis. ergo ⁊c̄. Tum etiam quia ſibi pōt applicari intentio vniuerſalis: ſaltem ſm̄ quid: patet. quia ſicut ens eſt cōe oībus entibus. ita non ens eſt cōe omnibus non entibus: q̄a ſi affirmatio eſt cōis pluribus: ita negatio oppoſita erit ſimiliter communis: vt patet a doc. in primo di. 28.

Singulariſſime difficultates.

¶ Secundo principaliter dubitat̄ de hoc qđ dicit. ſ. ꝙ vnū contradictorium non eſt modus obiecti reſpectu alterius contradictorij: quia ens rationis ⁊ non ens rationis cōtradicūt: ⁊ tamen ens rationis poteſt eſſe modus non enti rationis. patet. quia non enti rationis poteſt applicari ens rationis: patet comparando non ens rationis ad aliqua. ergo vnū contradictorium poteſt eſſe modus alteri ꝯtradictorio ¶ Secundo vnum contradictorium cognoſcitur per aliud ergo vnum eſt modus cognoſcendi alteri: antecedens ptꝫ: quia negatio cognoſcit̄ per affirmationē oppoſitam: vt patet. 3. de anima vbi vult philoſophꝰ ꝙ tenebra cognoſcatur per lucem. nam per abſentiam lucis cognoſcitur tenebra: ſic in propoſito. ¶ Tertio principaliter dubitatur de hoc quod dicit. ſ. ꝙ includens contradictionem ſit nihil: ⁊ ꝙ ſolum ſit nihil: ⁊ arguo primo ꝙ includens contradictioneꝫ ſit aliquid. Tum quia includens contradictoria includit ſaltē aliquod ens poſitiuum: cum ens ⁊ nō ens contradicūt: ergo erit aliquid ſaltem ratione partis incluſe: ⁊ per conſequēs non erit ſimpliciter nihil. ¶ Secundo obiectum intellectꝰ eſt aliqūo aliquid: ſed includens contradictionem eſt huiuſmodi: patet. quia tale pōt ab intellectu percipi aliter ignoraret que contradicunt ⁊ que non. ¶ Reſpōdeo ad omnes difficultates. ⁊ primo: premitto aliqua: Primo premitto ꝙ quando doc. loquitur de obiecto intelligibili loquitur de obiecto qđ continetur ſub obiecto adequato intellectus. ſiue illud ſit vniuocum: ſiue analogū: ſiue illud obiectum per ſe contineatur: ſiue reductiue contineatur (qđ dico ꝓpter entia rationis: quia ſi teneatur ꝙ obiectum intellectus ſit ens reale: tunc ſm̄ aliquos ens rationis erit obiectum tm̄ per reductionem ⁊ per accidens. De hoc tamen vide que expoſui in primo. di. 3. q. 3.) ⁊ omne tale eſt aliquo modo ens: vł reale: vel rationis. vt patet. Secundo premitto: ꝙ doct. in preſenti. q. ponit ens communiſſime acceptum (qđ eſt cōe tā enti rationis ꝗ̃ enti reali) eſſe adequatū obiectū intellectꝰ noſtri. Tertio p̄mitto: ꝙ licet nō ens ſimpliciter cogno-

Reſponſio ad difficultates.

scatur quantum ad hoc.s.quid importatur per hoc qđ dico non ens: siue qđ importat hoc nomen non ens tm̄ in se nullo modo est obiectum cognoscibile: cum nullo modo contineatur sub obiecto adequato. His premissis patet responsio ad obiectiones pro primo dubio. Ad primam dico ꝙ ⁊ si intellectus ponat differētiā inter ens ⁊ nō ens: non tamen cognoscit non ens in se cum nihil sit: sed potest cognoscere quid intelligatur per hoc nomen non ens: ⁊ posito etiam ꝙ aliquo modo cognoscat illud per accidens: nullo tamē modo ponitur sub obiecto adequato intellectꝰ. Et per hoc patet responsio ad secundam de propositione: quia in tali propositione cognoscitur hoc nomen nihil siue non ens: ⁊ posito ꝙ cognoscat non ens: hoc erit tm̄ per accidens: non ꝙ cognitio terminetur ad non ens in se. ¶ Ad tertiam dico primo ꝙ relatio rationis forte non potest fundari super nihilo simpliciter. cum non fundetur nisi super obiecto cognito: vel volito: vel imaginato. Dico secūdo ꝙ licet relatio rationis possit denominare illud quod est nihil: vt eē comparatū tamen illa denominatio erit extrinseca: ⁊ ꝑ consequens nō fundabitur in illo talis relatio rationis: quia eñ ens potest comparari ad nō ens: ⁊ sic talis comparatio passiua potest terminari ad non ens: ⁊ per consequens ab illa poterit denominari: ⁊ quāuis vocaliter dicatur non ens comparatur ad ens: in re tamen nulla comparatio passiua erit fundata in non ente. Sicut deꝰ dr̄ creator: ex hoc ꝙ relatio creature terminatur ad ipsum: ⁊ non ꝙ aliqua relatio ad creaturam sit in ipso. Potest tertio dici ꝙ omnis relatio rationis habet tm̄ esse obiectiuum: vt alias exposui in primo di.3.q.7. quo posito patet solutio ad ratiōem illam. ¶ Ad aliam instantiam dico ꝙ nulla secunda intentio potest in esse non enti simpliciter. Et cum probatur: quia est ꝯmune. Dico ꝙ talis cōmunitas sumitur precise per comparationē ad suū oppositum.s.ens. Et hoc modo loquit̄ doc. in primo di.28. ⁊ posito etiam ꝙ preter omne opus intellectus dicatur cōmune omni non enti: non tamen ex hoc sequit̄ ꝙ in ipso possit fundari aliqua secunda intentio. Et si forte dicatur vniuersale erit tm̄ denoīatione extrīseca. vt supra dixi. ¶ Ad rationes secundi dubij dico breuiter ꝙ doc. loquitur de modo qui inest obiecto intelligibili. modo nulla secunda intentio inest formaliter non enti. vt supra dixi. Et posito ꝙ aliq̄ secunda intentio possit inesse formaliter nō enti: tunc dico ꝙ illa que formaliter inest: non erit contradictoria non enti propter impossibilitatem contradictoriorū. ¶ Ad aliud dico primo ꝙ vnum contradictorium nō est ratio formalis cognoscendi aliud: cum vnum non includat aliud virtualiter. Dico secundo ꝙ aliud est esse rationem formalē cognoscendi: ⁊ aliud esse modum cognoscendi: quia primo modo notatur ratio formalis principij. vt diffuse expositum est in primo distin.3.q.7. ⁊ in.2.distin.3. secundo modo non notatur aliqua ratio principij productiui. vt patet quādo natura cōmunis cognoscitur sub modo vniuersali: talis vniuersalitas nullam rationem principij ꝑductiui hꝫ. Et sic posito ꝙ vnum contradictorium sit formalis ratio cognoscendi aliud tamen ex hoc non sequitur ꝙ sit modus obiecti cognoscibilis. ¶ Ad instantias contra tertium dubium. Ad primam dico breuiter ꝙ ⁊ si vnum contradictorium sit vere aliquid: tamen includens contradictoria in se nihil est simpliciter: qꝛ impossibile est aliquid constitui in esse ex duobus omnino incompossibilibus. ⁊ sic intelligit doc. ¶ Ad secundam instātiam patet responsio ex supradictis quomodo.s. includens contradictoria possit cognosci: ⁊ quomodo dicatur habere rationem obiecti ⁊ quomodo non. ¶ Sequitur in litera ibi. Alio modo dicitur nihil quod nec est: nec eē potest aliquod ens extra animam. Ex hoc sequit̄ ꝙ omnis secunda intentio ⁊ omnis relatio ratiōis sint hoc modo nihil cum eis simpliciter repugnet posse habere eē extra aiam. siue esse reale: omnia eñ ista precise dependent ab actu collatiuo alicuius potentie vel intellectus vel voluntatis: vel imaginatiue: vel alterius potentie comparatiue. de quibus vide doc. in primo disti.45. ¶ Si dicatur ꝙ hoc modo homo ab eterno erit nihil: quia vt tm̄ habet esse cognitum ab intellectu diuino: nec est ens extra ītellectum: nec similiter potest esse. patet. quia repugnant.s. ꝙ esse cognitū formaliter possit formaliter eē ens reale: siue extra animam. Dico breuiter ꝙ homo habens esse cognitum ab eterno ex tēpore pōt habere eē reale: ⁊ non intelligo ꝙ eē cognitū formaliter: possit formaliter eē ens reale: sed ītelligo sic ꝙ hoī habenti ꝑcise eē cognitū ab eterno: siue etiā eē possibile nō repugnat esse realis existentie ex tpe: ⁊ sic intelligit̄ doc. in prio. ¶ Sequitur in litera. Ens ergo vel res isto prio mō accipitur communissime: ⁊ extendit̄ ad qđcunqꝫ qđ non includit contradictionem: siue sit ens rationis: hoc est precise habens esse in intellectu considerante: siue sit ens reale habens aliquam entitatem extra cōsiderationem intellectus. Tota litera sequēs vsqꝫ in finem articuli est clara: nec indiget alia expositione. Potest tamē esse aliqualis difficultas in hoc qđ dicit ꝙ ens cōmunissime acceptū potest poni primum obiectum intellectus: quia in hoc videtur sibi contradicere. Tum quia in primo. di.3.q.4. ponit precise ēs reale esse primum obiectū intellectus hoc ideꝫ in quol.q.14. arti.2. Tum quia in primo. vbi supra ponit primum obiectum intellectus esse cōe vniuocū: sed ens cōmunissime acceptum non est vniuocū: vt patet per ipsum qui vult ꝙ enti reali et enti rationis nihil sit cōe vniuocū. ¶ Respondeo ad primū ꝙ doc. in primo loquitur de obiecto motiuo: vt ibi diffuse exposui. hic auteꝫ loquitur de obiecto primo absolute sumpto siue motiuo: siue terminatiuo. ¶ Ad secundum dico primo ꝙ doc. in primo non ponit expresse primum obiectum intellectus esse commune vniuocū: sed dicit ipsum esse primum: vel primitate cōitatis: vel primitate virtualitatis: vt ibi clare exposui: quia tamē in primo ponit illud esse ens reale ponit etiam ipsum esse vniuocum ponit ens commune deo et creature esse vniuocū. Hic vero ponit obiectum intellectus prout comprehendit omnia intelligibilia: siue sint entia realia: siue rationis: ⁊ vult dicere ꝙ primum obiectum intellectus est ens cōmunissime sumptum pro quanto comprehēdit sub se omnia entia realia ⁊ rationis: siue cōtineat vniuoce siue equiuoce non est cura. Vide tamē si placet omnia q̄ prolixe declaraui sup primo doc. di.3.q.4. ¶ Doct. in isto primo articulo ponit rem cōmunissime acceptam pro re cōmuni: tam enti reali q̄ꝫ enti rationis. Secundo ponit rē minus cōmunissime acceptam pro re extra animam: siue intellectum considerantem. et de hac re minus cōmunissime loquit̄ Auic. primo meta.c.5.s. ꝙ illa que sunt cōmunia oībꝰ generibꝰ sunt ens ⁊ res.s. realis. Tertio ponit rē cōiter: et accipit rē cōiter vt distinguitur contra circunstantiā rei s̄m Boetiū ⁊ sic tm̄ ens absolutū dr̄ res. vt sunt substantia: quātitas: ⁊ qualitas: alia vero septem predicamēta dicūtur circūstantie rei: quia septem predicamenta dicunt habitudinē vnius ad aliud. Dicuntur eñ circunstātie rei ꝑ quanto res absolute per illa dicuntur referri. Quarto ponit rem strictissime: ⁊ hoc modo accipit rem pro substantia. vt distinguit̄ contra accidens. Et sic accipit rem phs.7. meta. t.c.2. que auctoritates patent in expositione primi. di.3.q.3. Quinto respondendo ad quesitum dicit duo. Primo. ꝙ relatio originis in diuinis nō est res: nec [str]ictissime: nec communiter: vt patet: quia nō est ens absolutum: sed est res minus cōmunissime accepta: quia realis ⁊ extra animam cum oriatur ex natura rei positis f[u]ndamento ⁊ termino. ⁊ sic pōt dici res vt est circunstant[i]a rei: vt supra dictum est. Secundo declarat que res sit ⁊ dicit ꝙ est res non ad se: sed ad aliud. patet articulus iste q̄ videt̄ satis facilis ꝑcipue ex habitis in p̄mo

De secundo art. In isto secundo art. tria intēdit

primo probat ꝙ relatio vt comparata ad essentiam sit vera res. secundo ostendit qūo ista propositio.s. relatio vt comparata ad essentiam est res. potest esse vera logice loquēdo Tertio ostendit quō relatio vt comparata ad essentiaꝫ possit dici ratio ⁊ qūo non. ¶ De primo intento. probat doct. intentum: ⁊ ratio prima stat in hoc: constituētia aliqđ tertiū necessario vniuntur adinuicem: ⁊ per consequens adinuicē comparantur: sed relatio originis ⁊ essentia constituūt personam: vt patet in primo di.26.28.2 hoc tenendo cōmuneꝫ opi. ergo relatio originis ⁊ essentia vniuntur in constituendo personā. Maiorē nota ⁊ probat per argumentum a minori de causis extrinsecis: quia si cause extrinsece concurrētes ad aliquē effectum non producunt illum nisi prius aliquo modo adinuicē vniantur ergo multomagis cōstituētia intrinsece vnientur. Tum vltra. sed essentia ⁊ relatio nō cōstituūt: nisi relatio sit in essentia: aliter non intelligerentur vniri vt constituentia intrinsece: vt patet in omnibus intrinsece constituentibus: necesse est eñ vnū esse in alio. Sed relationem esse in essentia est relationem comparari ad essentiam: loquendo de comparatione preter omne opus intellectus: ⁊ per consequens relatio non constituit personam nisi v[t] comparata ad essentiam: sed non constituit personam nisi vt res alioquin persona vt constituta formaliter nō eēt res: ergo relatio vt comparata ad essentiam est res.

¶ Secūdo arguit ad ideꝫ. Et ratio stat in hoc comparatio ad essentiam aut est ipsamet relatio origīs aut aliquid superueniens Si primo patet ex primo arti ꝙ est res. Si secundo patet ꝙ illud superueniens non tollet a relatiōe quin sit

res:imo p̄supponit ipsam relationem esse rem. ¶ Deinde
doc. ifert que res sit talis relatio originis. puta paternitas
etiam vt ꝯparata ad eēntiā: ⁊ dicit ꝙ est ip̄amet relatio: q̄
ad q̄ꝺcūq̄ ꝯparatur aliq̄d: ipsum est ip̄m: patet: quia cōpa-
ratio talis/ vel est ip̄amet res compata: vel aliquid superue-
niens: ⁊ oē tale presupponit ip̄am rem comparatā. ꝙ autē
non sit res formaliter. loquendo de re. ad quā compatur. pa-
tet: quia substantia bouis comparata ad hominē non ē for-
maliter substantia hoīs: sed est formaliter substantia bouis
sic similiter relatio originis: vt comparata ad essentiam nō
est formaliter ip̄a essentia: sed est formaliter ip̄amet relatio
originis et formaliter est res que est ipsa relatio originis.

Opi. aliq̃ ¶ Ibi. Hic tñ est alius modus dicēdi. Hic doc. recitat opi.
Tho. parte. 1. q. 36. arti. 2. ⁊ opi. Egidij de Roma. quol. 4.
q. 6. ⁊ Henr. in sum. arti. 6. q. 1. ⁊ quol. 5. q. 1. ⁊ dicit ꝙ relatio
vt comparatur ad fundamentum est simpliciter realis: ⁊ sic
relatio originis vt comparatur ad essentiā: vt ad fundamē-
tum est simpliciter realis: eo ꝙ essentia est realitas oīm diui-
narum relationū: ⁊ hoc modo inter relationes diuinas nul-
la penitus est distinctio: cum vt sic sint tm̄ res que est eēntia
diuina: vt vero comparanť ad oppositum: tunc realiter disti-
guuntur ita ꝙ paternitas ⁊ filiatio vt compantur ad eēntiā
diuinam nullam habent distinctionem: vt vero comparātur
adinuicem realiter distinguūtur. ¶ Ibi. Contra. Illud quo
aliquid est ens ⁊c. Hic doc. reprobat hanc opi. ⁊ intendit ꝓ-
bare ꝙ relatio originis etiā vt comparata ad essentiam rea-
liter distinguūtur a relatione opposita: ⁊ ꝙ nullo modo ha-
beat talem distinctionem ex compatione ad oppositum. Et
primo arguit sic: a quo paternitas habet vnitatem ab eo ha-
bet ꝙ distinguatur a quocūq̄ non habēte talem vnitatem:
sed paternitas in diuinis a sua propria realitate habet vni-
tatem sic incōmunicabilem: est. n. incōmunicabilis formali-
ter sua propria entitate: patet. non. n. est īcōmunicabilis en-
titate diuina siue essentia diuina cum ipsa sit formaliter cōi-
cabilis: nec est incommunicabilis realitate filiationis: quia
tunc paternitas esset formaliter filiatio: habebit ergo vni-
tatem incōmunicabilitatis: siue vnitatem personandi. sic a
sua propria entitate que entitas: vt supra dixi est ipsamet
paternitas: ergo ab eadem entitate habebit ꝙ distingua-
tur realiter a relatione opposita ⁊ per consequens hoc non
habebit per compationem ad oppositam scilicet relationē:
q̄ siue cōpareť/ siue non ꝯpeť sp sua ꝓpria entitate distin-
guatur ab opposita relatione originis. Maior ꝓpositio te-
net per hanc ꝓpositionem doc. in pluribus locis precipue in
prologo. q. vlt. ⁊ dist. 7. ⁊. 13. primo. scilicet que sunt princi-
pia essendi. eo modo quo sunt principia essendi: sunt ēt prin-
cipia distinguendi: ⁊ sic q̄ sunt p̄ncipia intrinseca ⁊ formalia
dandi talē vnitatē sunt formalia p̄ncipia distiguēdi a q̄cūq̄
nō hn̄te talē vnitatē. ¶ Ibi. Cōfirmať sp̄alit̄ de relatiōibꝰ
in diuinis hec ꝯfirmatio clara est. ⁊ p̄supponit vnū ꝯsuz in
primo. di. 13. ⁊. 26. scz ꝙ relatio originis seipsa sit incōcabi-
lis/ vide ibi que exposui. Et loquitur hic de relationibꝰ ori-
ginis q̄ constituunt personas. qꝺ dico ꝓpter relationē scilz
spirationem actiuā/ q̄ est relatio originis. cum mediante ip-
sa pater ⁊ filius originent spm̄ scz q̄ tñ est cōicabilis patri et
filio. Hoc p̄misso patz rō/ q̄ quo aliquid est tale formalr̄. eo
formaliter hz: vt distinguatur a non tali: sed paternitas se
ip̄a in diuinis est simpliciter icōicabilis: ergo seip̄a distiguiť
ab oī cōicabili: ⁊ sic seip̄a distiguiť ab eēntia diuina. Ex hac
etiā ꝯfirmatiōe p̄t ꝓbari: ꝙ p̄rnitas realr̄ distinguať a filia-
tione: ⁊ nō ꝑ ꝯparationem ad seip̄am: q̄ p̄rnitas seip̄a ē in-
cōicabilis incōicabilitate nō ꝯpetēte/ imo repugnante filia-
tioni: vt pz: alr̄ p̄r posset eē filius in diuinis. ergo p̄rnitas se
ip̄a distiguiť a filiatiōe nō hn̄te hāc incōicabilitatē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s
nō distinguiť p̄cise ꝑ ꝯparationē ad filiationem. ¶ Ibi. p̄te-
rea: si essentia vt ꝺr est realitas oīm relationū. ⁊ iō sm̄ illam
ꝯparationē nō differūt realr̄: ergo cū illa ꝯparatio sit etiā in
eēntia: seq̄ť ꝙ vt sunt in eēntia nō differūt realr̄: ergo vt sūt
in eēntia: vel nullo mō differūt: qꝺ oīo est irrationale: vl̄ so-
la rōne differūt: ⁊ si hoc: igiť ꝯstituta ꝑ ip̄as vt sunt ī eēntia
sola rōne differūt: ꝑsone aūt ꝯstituunť ꝑ ipsas vt sunt ī eēn-
tia: vt dictū est in prima rōne. ¶ Ibi. Quātū ergo ad istud
hic doc. q̄si epilogādo plura dicit. Primo ꝙ relatio originis
ab eodē hz ꝙ ē realis: ⁊ ꝙ ē distincta a relatiōe opposita: et
hoc pz ꝑ illā ꝓpōnē supradictā. s. q̄ sūt p̄ncipia eēndi sūt p̄n-
cipia distiguēdi. Scꝺo ꝺt: ꝙ nō est ītelligibile: ꝙ relatio ori-
ginis sit realis: ⁊ nō sit realis hītudo ad oppositū. patz. si. n.
p̄rnitas ē realis: necessario erit realis habitudo ad aliꝺ. pz
q̄ relatio est hītudo ad aliud. ⁊ si in se formalit̄ sit realis: ēt
formalr̄ erit realis habitudo. Tertio ex quo relatio originis
est realis hītudo ad oppositū: seq̄ť ꝙ realit̄ erit distincta ab
opposito: ⁊ ꝑ consequēs seipsa formaliter erit distīcta rea-
liter ab opposito. cū formalit̄ sit realis habitudo ad oppo-
situm a quo realiter scꝺm oēs distiguiť. Quarto ifert ꝙ re-
latio originis a fundamēto hz vtrūq̄ fundamētaliter ⁊ ori-
ginaliter. i. ꝙ relatio originis hz ab eēntia diuia: ⁊ ꝙ sit res
⁊ ꝙ distinguať realit̄ ab opposito: ⁊ hz fūdamētalit̄: q̄ ipsa
ē fūdamētū oīm relationū diuinaꝝ. hz ēt origīaliter: q̄ ip̄a
est origo oīm relationū originis. nā ab ip̄a prio pullulat p̄r-
nitas. nō tñ tāq̄ a p̄ncipio formali ꝓductiuo: ⁊ filiatio silr̄-
ter pullulat vt a pricipio formali vere ꝓductiuo. que omnia
prolixius exposui super p̄mo doc. di. 28.

In ista litera doc. occurrūt nōnulle difficultates. Difficultates notande.
Prīa q̄ vr̄ cōcedere ꝙ eēntia diuia ⁊ relatio nō ꝯstituant
suppositū diuinū nisi adiuicē vniaņť. ⁊ hoc p̄ter oē opus in-
tellectꝰ. vt appet ī lr̄a. Cōtra q̄ ex hoc videť seq̄ plura icō-
uenīētia. Prio ꝙ ī eodē instāti q̄ p̄rnitas ē: nō sit p̄r. pz. q̄
p̄us erit p̄rnitas q̄z p̄r. pz. q̄ p̄r p̄supponit vnionē cōstituē-
tiū ip̄m: vnio vero p̄suppōit extrema vnibilia. ¶ Scꝺo se-
quiť ꝙ eēntia diuia realiter poterit referri ad p̄rnitatē. pz.
q̄ int̄ ip̄as ē realis vnio: ⁊ sic h̄z vnionē realit̄ potit referri.
⁊ ꝑ ꝯn̄s erit realit̄ distīcta a p̄rnitate. vt pz ī prio di. 5. q. 1.
qꝺ ē ipossibile. ¶ Tertio seq̄ť ꝙ añ ꝑsonā erit ī diuis rela-
tio realis: qꝺ ē oīno icōueniēs. ¶ Scꝺo p̄ncipalit̄ ē difficl-
tas ī hoc qꝺ dicit doc. s. ꝙ relatio originis ē ī eēntia diuia:
q̄ tūc vr̄ seq̄ ipossibilia. Prio ꝙ eēntia diuia potit realit̄
referri sm̄ relationē origīs. pz. q̄ ē ipossibile cē relationē ī
aliq̄ ⁊ nō denoīari ab illa. ¶ Scꝺo seq̄ť vel ꝙ ip̄a relatio
erit actꝰ eēntie diuie actuās ip̄am: vel ꝯtrahēs ad eē incōi-
cabile: sicut ēt ī nobis actꝰ ꝑsonalis ꝯtrahit naturā ad eē ꝑ-
sonale ⁊ incōicabile: ⁊ sic eēntia diuia eēt actu incōicabilis
qꝺ ē ipossibile. ¶ Tertio seq̄ť ꝙ si ē ī eēntia diuia maxīe p̄r-
nitas: aut seipsa erit ibi: aut fit ibi ab aliq̄ alio: ñ prio. vt pz
nec scꝺo: q̄ tūc p̄rnitas eēt ꝓducta ī essentia diuia: sicut ēs
forma fit ī mat̄ia: q̄ agēs ꝓducit eā ibi. ¶ Tertio p̄ncipa-
lit̄ dubitať de h̄. s. ꝙ relatio origis nō ꝯstituit ꝑsonā nisi vt
ip̄a relatio ē ī eēntia. Ex h̄ vr̄ seq̄ prio ꝙ ꝑsōa erit ꝯstituta
ex actu ⁊ potētia vl̄ q̄si potētia cuiꝰ oppositū ōndit doc. ī p̄.
d. 5. q. 2. ꝙ aūt seq̄ť. pz. q̄ nūq̄ aliqꝺ tertiū ꝯstituiť ꝑ se ex
duobꝰ: quoꝝ vnū non ꝯstituit sine alio ꝯstituēte: nisi vnū se
hēat q̄si mat̄ia: vl̄ q̄si potētia: ⁊ aliꝺ q̄si actꝰ. vt pz discurrē-
do in oībꝰ simili mō ꝯstituentibꝰ. ¶ Scꝺo seq̄ť ꝙ omne qꝺ ē
in essentia vel saltē oīs relatio in essentia ꝯstituat personā:
patet: quia bene sequitur homo vt rōnalis est risibilis: ergo
omne rōnale est risibile: ergo si relatio originis: vt est in eēn-
tia constituit personam: ergo oīs relatio originis in essentia
constituit personam: ⁊ per ꝯn̄s spiratio actiua q̄ est relatio
originis ꝯstituet personā qꝺ est falsum. ¶ Tertio sequitur
ꝙ paternitas erit ꝓ aliquo instanti sine termino. patz/ quia
si paternitas nō constituit p̄rem nisi sit in essentia/ ergo pa-
ternitas prius est in essentia q̄z sit pater/ ⁊ filius posteriꝰ ori-
gine habet esse/ ⁊ pater prius origine/ vt patet a doc. in pri-
mo. di. 28. ⁊ p̄rnitas est prior p̄re/ ergo in illo priori cū nō sit
filiꝰ nullū t̄minū hēbit/ ⁊ tūc quero quō p̄rnitas sit prior p̄re
qꝺ erit difficile assignare/ ⁊ tñ oportebit hoc assignare. si nō
constituit nisi sit in essentia. ¶ Quarto principaliter dubi-
tať de hoc ꝙ relatio personalis seipsa formalr̄ est incōicabi-
lis. Cōtra q̄ ipsa cōicatur persone/ patet/ quia filiatio cōi-
cať filio per generationē/ vt patet/ ergo nō est formaliter ī-
cōicabilis. Tum etiā quia cōicať eēntie diuine per genera-
tionem filij. tūc. n. filiꝰ ꝺr generari q̄n per generationē filia-
tio est in eēntia diuina. ergo per ḡnationē cōicať essentie di-
uine/ ⁊ per ꝯn̄s nō est incōicabilis formaliter. ¶ Seq̄tur ꝙ
erit formaliter distincta ab essentia diuina/ qꝺ tñ doc. in pri-
mo. di. 2. nō expresse ꝯcedit/ licet ꝯcedat ꝙ sint nō idē forma-
liter. Et ꝙ sequať. patet. quia si paternitas seip̄a formalr̄ ē
incōicabilis/ ⁊ essentia formalr̄ est cōicabilis / ergo p̄rnitas
dicit distinctā formalitatē ab essentia diuina/ vt pz intuenti.

¶ Rn̄deo ad rōnes haꝝ difficultatū ⁊ prio ad primā rōnē Rn̄sio ad difficultates.
p̄ie difficultatis. Et dico ꝙ q̄n ꝑtes ꝯstituētes tertiū cau-
sant illꝺ/ sicut materia ⁊ forma causant ꝯpositū/ ⁊ entitas cō-
positi ē alia realr̄ a ꝑtibꝰ/ tūc ꝑtes sunt priores ipso. Sz q̄n
nō causant/ sz p̄cise ꝯstituūt/ nec ex illis resultat tertiū/ tūc
nō sp ꝑtes sunt p̄ores/ vt ēt ptz de ꝯposito ꝑ accn̄s/ tenēdo
ꝙ nō sit aliꝺ a ꝑtibꝰ/ tūc in eodē īstanti quo albedo ē in sub-
iecto ē ēt albū. Sic ī ꝓposito dico/ ꝙ ꝑsona diuia nō ꝺt t̄tia
entitatē aliā ab eēntia ⁊ relatiōe/ sz p̄cise ꝺt relationē ⁊ eēn-
tiā. ita ꝙ in eodē instāti quo relatio originis est in eēntia/ in
eodē īstanti ē ꝑsona. Et cū ꝺr/ ꝙ p̄supponit vnionē: Dico ꝙ
hoc verū est/ q̄n ꝯstitutū dicit aliud a partibus vnitis/ sicut
ꝯpositum per se/ sed q̄n p̄cise dicit vnionē cōstituentiū/ tunc

nō ꝓsupponit talē vnionē. Et cum dr/ ꝙ vnio ꝓsupponit extrema vnibilia. Dico ꝙ hoc verū est/ qñ talis vnio dicit relationem realē inter extrema. sicut est vnio inter ꝑtes cōpositi per se/ vel etiā inter ꝑtes ꝯpositi ꝑ accidens. Sed in ꝓposito inter eēntiam et relationē originis nulla est vnio/ que sit relatio. sed ꝓcise ista vnio intelligit ipā relatio/ vt ꝑfecte in essentia diuina. ita ꝙ inter ipam ⁊ essentiā nulla cadat relatio/ ⁊ hoc ꝓpter ꝑfectā idemptitatem realē/ quā hñt īter se. Si dicat/ ꝙ si essent realit distincta/ tūc inter ipsa posset eē realis vnio/ que eēt relatio realis. ꝓbo/ vbi sunt quasi distincta erit ibi quasi vnio/ patet per ꝓpositionē doc. supra. q. 1. scꝫ q̄lis est ordo inter aliqua vbi realiter distinguūtur talis ē vbi sola rōne distinguūtur. Rñdeo ⁊ dico/ ꝙ hoc forte verū eēt/ si relatio eēt in essentia/ sicut actus ꝑficiens/ sed nō sequitur/ qñ ipā est in eēntia sicut actus ꝑsonalis/ vel sicut rō subsistendi. Dico etiā/ ꝙ si vnio q̄ est relatio noīet imꝑfectionē vel quasi imperfectionē/ nullo mō posset eē inter eēntiam et relationē. Ad ꝓbationem dico/ ꝙ si essent realiter distincta inter illa non posset eē vnio que sit relatio realis: ⁊ hoc ꝑꝑ infinitatē essentie diuine. ⁊ per ꝯñs: nec nūc pōt esse quasi vnio vbi nō distinguunt realiter. Et qūo ꝓpositio illa hēat veritatē ꝓlixe exposui in p̄ma. q. quol. ¶ Ad scd̄am patet rñsio: qꝛ illa vnio inter eēntiā ⁊ relationē: nullā relationem: nec realē: nec rōnis dicit ꝓpter perfectam idēptitatē eorū: vt supra dixi. Similiter patet rñsio ad tertiaꝫ rōnē: qꝛ talis vnio nullā relationem dicit. ¶ Ad primā scd̄e difficultatis: dico ꝙ ad hoc vt eēntia possit denoīari a tali relatione: necesse est ꝙ sit in eēntia sicut actus perficiēs: vl' sicut forma īformās: qñ vero est in eēntia subsistēs in natura in qua subsistit: vel sicut rō subsistēdi alicuius persone subsistētis in tali natura diuina: tūc a tali relatiōe nullo mō denoīat: vt patꝫ a doc. in prio. di. 5. q. 2. modo relatio orignis est in eēntia: sicut subsistēs: vel rō subsistēdi ⁊c. vt patet a doc. in p̄mo. di. 5. q. 2. ⁊ di. 26. ¶ Ad secūdam patet qūo relatio nō est ī essentia: sicut actus actuans aliquo mō: cuꝫ eēntia ex se sit in vltima ⁊ perfectissima actualitate: vt patet a doc. in primo. d. 2. 5. 26. ⁊. q. 1. quol. nec similiter contrahit ipām ad esse īcōicabile: qꝛ aliter vt in p̄re amplius nō posset cōicari filio. Et cum ꝓbat de natura creata: dico ꝙ nō est simile: qꝛ nulla natura creata singularis est pluribus cōicabilis. ⁊ in vna natura creata singulari tm̄ est vna rō suppositalis. natura vero diuina ēt singularissima ꝓpter sui īfinitatē est pluribꝰ cōicabilis: vt ondit doc. in p̄mo. di. 2. ⁊ singulariter di. 28. ⁊ sic in ipā simul sunt plures relationes originis incōicabiles formaliter. ¶ Ad tertiā dico ꝙ paternitas est in eēntia diuina se ipā formaliter: originatiue vero est ibi ab eēntia diuina. vt patet a doc. p̄mo. di. 28. sicut etiā albedo est seipsa formaliter in pariete cū sit forma ipius. causatiue siue effectiue est ibi a causante illam in pariete. Cū dr ꝙ si eēt in eēntia diuina ab ipā eēntia: tunc esset ꝓducta ab eēntia. Dico ꝙ nō esset ꝓducta: qꝛ tūc eēt realiter distincta ab ipā: sed esset ab ipā: quasi pullulatiue: vel quasi originatiue sicut etiā alia attributa sunt originatiue ab eēntia ⁊ in eēntia diuina: vt patet a doc. in p̄mo. di. 8. q. pe. ⁊ in quol. q. 1. ¶ Ad p̄maꝫ tertie difficultatis dico ꝙ bene cōcluderet si relatio eēt in essentia vt actus perficiens: vel vt forma informās: qꝛ tūc essentia hr̄et rōnē materie: vel quasi materie: vel potētie: vel quasi potentie: sed non est sic ibi: sꝫ ē ibi tm̄ et actus personalis: siue vt rō subsistendi. vt supra dixi. ¶ Ad secūdam dico ꝙ ly vt stat specificatiue ⁊ nō reduplicatiue. Et vltra. dictū doc. sic intelligit: ꝙ relatio originis nō constituit nisi sit ī eēntia. ¶ Ad tertiā dico ꝙ in eodē instanti quo paternitas est in eēntia pater est: ⁊ nō prius est paternitas in eēntia q̄ꝫ pater sit: vt supra dixi. ¶ Ad primā quarte difficultatis dico primo: ꝙ non cōicat persone ꝓprie loquendo: quasi tunc persona p̄existat cui cōicet: vt patet a doc. in primo di. 5. q. 2. Secūdo dico ꝙ posito etiam ꝙ persone cōicetur adhuc ē simpliciter incōicabilis: quia ex hoc intelligitur simpliciter īcōicabilis: qꝛ ꝯstituit suppositum simpliciter incōmunicabile: ⁊ ideo magis conceditur ꝙ est ratio incōmunicabilitatis illi quem constituit. ¶ Ad secundam patet responsio: quia proprie non cōmunicatur essentie cum sit ī ipsa vt ratio suppositalis: siue personalis. De huiusmodi materia vide q̄ dixi in primo di. 2. parte. 2. q. 1. ⁊ ī. 30. di. 1. ¶ Ad vltimaꝫ dico primo ꝙ nullum apparet incōueniens: ipsam formaliter distingui ab essentia diuina: vt patꝫ a doc. in primo. di. 8. q. penul. Dico secūdo sustinendo dictum doc. in p̄mo di. 2. ꝙ non sequitur ipsam formaliter distingui: vt patet in simili de eēntia diuina ⁊ modo intrinseco: puta infinitate. arguendo sic. Infinitas formaliter est gradus intrinsecus eēntie diuine: eēntia diuīa formalr nō est gradus intrinsecꝰ. ergo essentia diuina ⁊ infinitas dicūt distinctas formalitates: nō sequit. quia gradus intrinsecus ⁊ si nō sit idem formaliter eēntie diuine: tamen ex hoc nō dicit distinctam formalitatem ab eēntia diuina: vt patet a doc. in primo. dist. 8. q. 2. principali.

De secundo principali in isto secundo articulo p̄ncipali scꝫ sm̄ ꝯsiderationem logicam: quomodo ista propositio sit vera relatio originis vt ꝯparata ad essentiam est res. Dicit doct. ꝙ ly vt: siue inq̄ꝫtum/ siue sm̄ qd̄/ et hmōi q̄ sunt dictiones reduplicatiue possunt dupliciter accipi. Aliquando enim notant rationem accipiendi illud qd̄ determinatur per ipās dictiones/ ⁊ tunc accipiuntur specificatiue/ quia tā tum specificatur ratio formalis illius quod determinatur ꝑ ipsas. Sicut dicimus homo inquantum albus est risibilis. i. ꝙ homini albo/ vel sub ratione qua albus non repugnat risibilitas. Aliquando vltra ꝙ notent rationem formalem illius/ quod determinant/ etiam ꝓprie important causalitatē inherentie predicati ad subiectum/ sicut hic/ homo inquantum rationalis est risibilis. ly rationale quod determinatur per ly inq̄ꝫtum non tantum accipitur specificatiue/ sed etiaꝫ reduplicatiue. i. non tantum specificatur rō formalis illius/ sed etiam illa ratio formalis est causa ꝓcisa et adequata ꝙ risibile inhereat homini. qñ ergo accipitur reduplicatiue ꝑ in tali determinato notatur causa ꝓcisa ⁊ adequata respectu īherētie p̄dicati ad subm̄. Et iō qñ dicit Arist. 3. phy. t. c. 6. ⁊. 10. ꝙ motus est actus entis ī potētia sm̄ ꝙ in potētia ly sm̄ ꝙ specificat rōnē sꝫ quā motꝰ est actus mobilis/ quia cū sint in mobili due rationes/ est. n. in actu. s. in se est ens in actu/ ⁊ est in potentia ad aliud/ ⁊ sic accipit specificatiue/ ⁊ est sensus/ motꝰ est actus entis in actu ꝯsiderati/ vt ē ī potētia ad aliud/ nō aūt accipit reduplicatiue ly sm̄ ꝙ est in potētia/ qꝛ tunc sequeret ꝙ eē in potētia vniuersaliter verificaret de motu qd̄ est falsum/ ⁊ pꝫ ꝑ philosophū p̄mo p̄orū qui sic arguit. Iustitia est bonuꝫ sm̄ ꝙ bonum/ ergo iustitia est oē bonum/ si. n. est bonum inq̄ꝫtum bonū reduplicatiue que reduplicatio notat vniuersalitatē illius qd̄ reduplicat/ seq̄t ꝙ erit oē bonū. Sequitur in tex. ibi. Et planius a parte subiecti/ vt si homo sm̄ ꝙ rationale intelligit/ sequit ꝙ oē rōnale intelligit/ hoc modo ēt qñ idem ponit determinatio sui ipsiꝰ mediante hac dictione inq̄ꝫtum. Vult dicere ꝙ aliqñ reduplicatum ponitur a parte predicati. vt iustitia ē bonum inquantum bonum. Aliquando a parte subiecti. vt homo secundum ꝙ rationale est intelligens. Aliquando idem ē determinatio suipsius mediante inquantum. vt homo inquā tum homo est rationalis. vel homo inquantum homo est risibilis. Et his tribus modis potest accipi specificatiue tm̄: ⁊ aliquando specificatiue simul ⁊ reduplicatiue. In primo sensu cōsideratur precise ratio ipsius reduplicati. vt homo consideratus inquantum homo est precisissime consideratus: quia vt sic precise consideratur homo. similiter si diceretur homo inquantum homo est albus. vt etiam supra exposui. Sed in secundo sensu. s. reduplicatiue homo inquantum homo est rationalis: quia homo sequens reduplicationem est ratio inherentie predicati. i. ꝙ est ratio: quare p̄dicatum inhereat subiecto in p̄mo modo dicendi per se: ⁊ ratio est: quia homo idēptificat sibi rationale formaliter ⁊ nō econtra: vt exposui ī prio di. 2. Quod bene nota. Similiter hic homo inquantum homo ē risibilis: ly homo sequens reduplicationem stat reduplicatiue: quia est causa inherētie p̄dicati ad subiectum: ⁊ hoc in secundo modo dicendi per se. Sequitur ibi ad ꝓpositum. Hic doct. applicat ad ꝓpositū que dixi de dictione reduplicatiua dicens. Ad ꝓpositū cū dico ꝙ relatio cōparata ad eēntiam est res: pōt dupliciter intelligi. Primo mō vt relationi considerate sub tali cōparatione conueniat hoc p̄dicatum res. Vel secūdo modo ꝙ illa comparatio sit ratio inherentie huius p̄dicati qd̄ ē res. Scd̄o mō propositio est falsa. vt patet. quia tūc relatio rationis esset causa inherētie huius predicati qd̄ ē res. Prio mō propositio pōt concedi. Et litera clara est vsqꝫ ibi. Ex istis patere pōt illud qd̄ querit. s. quomodo relatio vt cōparata ad eēntiam dicatur ratio. Et plura dicit ī ista litera q̄ non indigēt expositiōe. Primo aliquid pōt dici ratio dupliciter. Prio quia ē modus alicuius cui comparatur: ⁊ nō est res tali realitate: sicut Boetiꝰ vocat habitudines circūstā tias ⁊ nō res. Et hoc modo relatio originis vt cōꝑata ad eēntiā pōt dici ratio: qꝛ est modus eius: ⁊ nō ē res tali realitate: cum ipā sit tm̄ habitudo: ⁊ essentia entitas absoluta. Scd̄o dicit ratio. vt accipitur sub rōne formaliter: sicut hō dicitur species ꝑ quanto considerat sub intentione speciei. Et hoc modo relatio originis vt cōparatur per intellectū pōt dici ratio: quia vt si cōsideratur sub ente rationis: qꝛ di

Expositio notabilis.

cit esse comparatum. Secundo principaliter dicit: q relatio
originis vt comparata ad essentiam licet dicat ratio his duo
bus modis: tamen vt comparata semper est res: quia talis
comparatio non tollit a relatione quin sit vera res: imo pre
supponit eam: comparatio enim vnius ad aliud presupponit
entitatem fm se. Tertio dicit: q magis vsitate dicitur res
vt comparata ad oppositum: ꝛ ratio vt comparatur ad essē
tiam: quia vt comparatur ad oppositum est eque similis en=
titatis cum opposito: nec respectu eius habet rationem mo
di: sicut nec econtra: similiter ipsa est comparatio sui ad op=
positum. Et ideo cū dicitur: vt comparata: nō consideratur
sub aliqua ratione que proprie dicatur ratio: non. n. est aliud
paternitas vt comparatur ad filiationem: q̄ȝ paternitas vt
cōparatio ad filiationem. Quarto dicit in litera: q relatio
originis vt comparata ad essentiam dicit relationem: siue
respectū rationis. ¶ Dubitatur de hoc: non. n. videtur q re
Dubium. latio originis dicat relationem rationis. qꝛ sunt eadem per
fecta idemptitate reali scilȝ essentia ꝛ relatio originis: ergo
relatio non dicit relationem rationis terminatam ad essen
tiam: patet per doc. q. 14. quol. arti. 3. q̄ vult q cognitio bea
ta in intellectu diuino nullam relationē: nec realem: nec ra=
tionis includat: ꝑpter perfectam idemptitatem realem ac=
tus beatifici ad obiectum beatificum: ergo sic erit in propo
sito. ¶ Respondeo: q doc. non negaret: quin actus beatifi=
Solutio. cus intellectus diuini diceret relationem rationis: si ab ītel=
lectu diuino compararetur ad obiectum beatificum: cum om=
nis ꝯparatio per actum ītellectus sit respectus rationis: vt
patet a doc. in pluribus locis. Sed negat ibi relationem tā
realem q̄ȝ rationis qualis est in actu ītellectus nostri ad ob
iectum: quia si actus intellectus nostri terminatur ad rē exi
stentem inq̄ȝtum existens: sicut in cognitione intuitiua: tunc
talis actus includit relationem realem: que inter extrema
realia ꝛ realiter distincta: et oritur ex natura extremorum.
Si vero actus intellectus nostri terminetur ad rem nō exi=
stentem inq̄ȝtum non existens: vt in cognitione abstractiua:
talis actus includit relationem rationis: quia non termina
tur ad rem existentem vt existens: omnis. n. relatio que est
inter extrema non existentia: vel etiam si alterum existat et
alterum non: semper est relatio rationis: vt patet a doc. ibi.
In proposito autem: quia actus beatificus intellectus di=
uini terminatur ad obiectum beatificum perfectissime exn̄s
vt exn̄s ꝛ idē actus ē ꝑfecte idem tali obiecto: ideo nullā re
lationem includit nec realem: nec rationis: ꝛ hocmodo loq
tur doc. ibi. Si modo intellectus compararet actum beatificū
vt cognitum: ad obiectum beatificum vt cognitum: tunc es=
set relatio rationis.

De tertio articulo pricipali in quo mouentur du

bia contra predicta in primo ꝛ secundo articulo. Et primo
arguit probādo q relatio originis vt comparata ad essentiā
sit res. Et ratio prima stat in hoc: si est res: erit res ad alte=
rum. patet. qꝛ non est absoluta: vt supra patuit: sed vt com
parata ad essentiam est idem qd̄ essentia: ergo essentia erit
res ad alterum; qd̄ est falsum. q aūt sequatur hoc. patet in
simili: quia bene sequitur: homo inquantum rationalis intel
ligit: ergo rationale intelligit: ergo erit similiter hec ꝯn̄a bo
na: relatio vt comparata ad essentiam est res ad alterū: er=
go essentia erit res ad alterum: patet etiam hec ꝯsequentia
per rōnem: quia predicatum qd̄ conuenit alicui per rationē
alicuius: conuenit prius ei: sicut intelligere conuenit hoī per
rationale. ergo prius conuenit rationali: modo cū terminus
reduplicatus sit ratio q predicatum conueniat subiecto: se
quit̄ q tale predicatum pri⁹ ꝯueniat termino reduplicato.
Sic ī ꝓposito/ qꝛ terminus reduplicat⁹ est essentia cum dꝛ
relatio originis vt ꝯparata ad essentiam est res ad alterū.
¶ Scd̄o principaliter arguit ꝑ argumentum ducēs ad im=
possibile: qꝛ si relatio origis vt ꝯparata ad eēntiaȝ sit res ꝑ
ꝑpria realitate. ergo silr̄ relatio in creatura vt cōparata ad
fundamentū est res ꝑpria realitate: ꝛ nō ꝑcise realitate fū
damēti. ergo ē ibi accidēs ꝑpa accn̄talitate: qꝛ nō ē ibi subā
ꝛ tūc seq̄t̄ q alia ē accn̄talitas relatiōis ī creatura: ꝛ alia ac
cidētalitas absoluti ī q̄ fundat̄: ꝛ sic vr̄ sequi ꝓcess⁹ in īfini=
tū: qꝛ illa accidētalitas relatiōis hȝ ꝑpriā realitatē: ꝛ nō ni
si accidētalē. ergo hȝ ꝑpriā accidētalitatē. ꝛ illa silr̄. ꝛ sic in
infinitū. ¶ Tertio si in diuinis hȝ ꝑpriā realitatē: vt ꝯpara
tur ad eēntiam: ergo illa est substātialis / vl' accidētalis. nō
accidētalis/ qꝛ nullū accn̄s est in deo. 5. de tri. c. 5. ergo hȝ ꝑ
priā substantialitatē. Et tūc pr̄ ꝑn̄itate hēbit esse ꝑ se ꝛ ad
se/ qd̄ est icōueniens/ qꝛ tūc in diuinis erunt tria per se esse.
qꝛ tres relationes/ cum tn̄ nō sit ibi nisi vnicum ꝑ se esse fm
Aug. 7. de tri. c. 8, dicētē. q substātia est quo pr̄ est ꝛ q̄ fili

us similiter hȝ esse/ licȝ nō sit quo pr̄ est pater. ¶ Rn̄sio ad
primū. patet in scd̄o art. de distinctiōe huius propositionis.
Relatio vt comparatur ad essentiam est res / quia vera est
prout ly vt stat specificatiue nō reduplicatiue. Uide ibi. Et
cū vltra q̄ritur/ aut est res ad se/ aut ad alterum. Dico q vt
comparata ad essentiā est res ad alterū/ sic intelligēdo q vt
ꝯparata ad essentiā est res rationis/ quia vt comparata et
in se est res vere realis ad alterum accipiendo ly alterum ꝑ
filio/ ꝛ nō pro essentia/ quia non refertur ad essentiam/ sȝ ad
filium/ quia qui comparat paternitatem ad essentiam exclu
dendo filium/ non comparat paternitatem nisi habeat duo
contradictoria in intellectu suo. cum paternitas fm illd̄ qd̄
est sit per se ad filium/ est enim manifesta contradictio q sit
paternitas ꝛ non sit ad filium/ sicut est manifesta contradi=
ctio scilicet q sit relatio ꝛ non sit ad aliud/ vel vt ad terminū
vel vt ad correlatiuum. Et vltra cum infertur si paternitas
est res ad alterum/ ergo vt est essentia/ vl' idem essentie erit
res ad alterum/ cōceditur/ sed postea negatur q essentia sit
ad alterum. Et cum probatur per simile de rationali. Dico
q ibi inquantum stat reduplicatiue. notatur. n. ibi q rationa
le sit causa inherentie predicati ad subiectum. Hic autē tan
tum stat specificatiue/ ꝛ iō nō seq̄tur/ ꝫ eēntia est ad alterū
sicut nec hic. hō inq̄ȝtū albus est rōnalis/ ꝫ albū est rōnale/
nō sequit̄ qꝛ ly inquātū stat tm̄ specificatiue. Ex hoc etiam
ptȝ ad aliā ꝓbationē per rōnē scȝ qd̄ ꝯuenit alicui per rōnē
alicuius/ prius ꝯuenit illi. Hoc cōcedit̄/ sed postea negat̄ q
ꝯueniat paternitati esse rē ad alterū per rationē deitatis/ si
ue per ꝯparationē ad eēntiaȝ/ vt supra patuit/ imo ex rōne
ꝑpria ꝛ formali ꝯuenit sibi esse ad alterū/ lȝ originatiue et
fundamentalr̄ ꝯueniat esse rem ad alterū ab essentia diuia/
vt supra patuit. Declarat etiā doc. qūo paternitas vt ꝯpa=
rata ad essentiā/ sit idē qd̄ essētia/ vel sit ipsa essentia ꝛ dt̄ q
est ipa eēntia realr̄/ sed nō formalr̄. i. q essentia ꝛ relatio ori
ginis sunt vna res realr̄/ sed nō sunt vna res formalr̄/ imo
in eadē re simplr̄ pn̄t esse plures formalitates/ vt doc. osten
dit in pmo. di. 8. q. penul. Et sic p̄t concedi q essentia reali
ter est res ad alterū/ quia realiter est ipa paternitas q̄ ē res
ad alterū/ negatur tn̄ q formaliter sit res ad alterū/ imo for
maliter ꝛ quiditatiue est res ab se/ siue absoluta. Sic silr̄ po
test ꝯcedi q pr̄nitas sit res ad se/ ꝛ non sit res ad se. Est. n.
realr̄ res ad se/ qꝛ realr̄ est essentia diuina que est res ad se
formaliter vero non est res ad se: sed ad alterum. Expono
tamen hanc literam sic. Sed quia in antecedente fuit pre=
dicatio formalis dicendo: paternitas vt comparatur ad es Notabilis
sentiam est res ad alterum (ꝛ patet quomodo sit predica= expositio.
tio formalis: quia paternitas secundum suam formalem ra
tionem est res ad alterum) ꝛ ideo si inferatur similis predi
catio in consequente. s. ergo diuinitas est formaliter ad al
terum (. i. q diuinitas secundum suam formalem rationem
sit res ad alterum) neganda est consequentia: quia non o=
portet q predicatum eo modo conueniat determinationi:
quomodo conuenit alicui intellecto sub tali determinatio=
ne: quando illa determinatio non notatur esse ratio inherē
tie predicati ad subiectum sicut hic. Aduerte q nō accipit
hic determinationem pro dictione reduplicatiua: sed pro
termino reduplicato: qui terminus reduplicatus potest di=
ci determinatio respectu subiecti. vt cum dico homo inquā
tum rationalis est risibilis: non accipitur homo absolute:
sed sub illa ratiōe qua rationalis. Similiter hic paternitas
vt comparata ad essentiam non accipitur absolute: sed sub
illa ratione qua comparatur ad eēntiam: ꝛ iō paternitas ē
terminabile: ꝛ cōparata ad eēntiam ē determinatio. Dicit
ergo doc. q quando determinatio non est ratio inherētie ꝑ
dicati ad subiectum: nō sequitur q ꝑdicatum eodem modo
ꝯueniat ipsi determinationi: sicut conuenit subiecto deter=
minabili. vt si formaliter cōuenit vni q conueniat formali=
ter alteri: ꝛ patet hic: homo inquātum risibilis est rōnalis:
rationale conuenit homini in pmo modo dicendi per se: ꝛ ri
sibile in nullo modo dicendi ꝑ se conuenit: ꝛ ratio est: qꝛ risi
bile non est ratio inherētie ꝑdicati ad subiectum. vt patet.
Sic est in ꝓposito cum dicitur paternitas/ vt comꝑata ad
essentiam est res ad alterum. Si vero determinatio eēt cā
inherentie forte eo modo quo esset causa inherētie ꝑdicati
ad subiectum: eodem modo ipsum ꝑdicatum cōuenire pos=
set ipi determinationi: sicut conuenit determinabili: vt hic:
homo inquātum rationalis est risibilis: ita risibile ꝯuenit ra
tionali in secūdo modo dicēdi ꝑ se sicut ꝯuenit homini: ꝛ ra
tio ē: quia si. a. est ratio formalis q. c. ꝯueniat. b. sequitur q
etiā: imo forti⁹ ꝯueniet ipsi. b. Et sic patet ista lr̄a. ¶ Ibi.
Sȝ si dicatur. Hic doc. obijcit ꝯtra hoc qd̄ ꝑus dixit. s. q re
latio vt comꝑata ad eēntiam ē in essentia: qꝛ vr̄ stati seq̄ q

poterit eam formaliter denominare/ ⁊ per consequens essē
tia fm illam poterit formaliter referri ad aliud/ qđ est incō
ueniens/ vt patet in primo di.3.q.1. ¶ Respondet doc. pre=
mittendo ꝙ aliqua predicantur denominatiue in primo mo
do dicēdi per se/ aliqua vero in secundo modo. Exemplum
primi/ homo est rationalis/ siue animatus. Exemplum secū
di/ corpus est animatum. Prima dicitur denominatiua essē
tialis/ denominatiua quidem/ quia predicantur in ꝯcreto et
quasi per modum inherentis. essentialis vero quia anima ē
de essentia hominis. Secunda dicitur denominatiua: quia
anima īformat ⁊ inheret corpori/ siue susceptiuo/ ⁊ dicitur ī
secundo modo/ vt distiguitur cōtra primum modum/ quia
vt sic predicatur passio de subiecto/ ⁊ quod sic cōuenit ī secū
do modo necessario et vniuersaliter conuenit: vt patet prio
posteriorum: sed dicitur in secūdo modo prout distinguitur
contra per se. i. prout accipitur pro predicatiōe per accidēs
non ꝙ ibi predicetur accidens: sed quia anima informat su-
sceptiuum quasi per accidens. Forte etiaʒ posset dici per se
secundo modo ex hoc ꝙ forma substantialis est per se actus
⁊ subiectum per se potentia subiectiua: vt patet. 8. meta. et
sic ex his fit per se vnum. Forma vero accidentalis est per
accidens actus: ⁊ subiectum illius per accidens potētia: vt
patet per philosophum: vbi supra. Sed prima expositio vi=
detur magis ad propositum: ꝙ scilicet dicatur per se secun=
do modo: hoc est nullo modo essentialis. sed denominatiua
per accidens. Et ideo dicit doc. per se secundo modo siue ꝑ
accidens. Deinde addit doc. ꝙ in creaturis vbi est aliqua for
ma: ibi oportet dare predicationem formalem de toto: que
sit per se primo modo: ⁊ predicationem que sit proprie deno
minatiua forme de susceptiuo: hoc tñ debet intelligi quan=
do susceptiuum et forma nata sunt facere vnum per se. Et
ideo dicit doc. ꝙ hoc verum est specialiter si subiectuʒ id est
totum sit per se vnum q̄tum ad conceptum. Applicando in
diuinis. Doctor concedit primam denominatiuam. vt
hic: pater generat: hec videtur primo modo: eo ꝙ generare
constituat patrem: paternitas enim et generatio actiua in
re idem important: vt declaraui in primo di. 2. ⁊. 28. quia er
go paternitas siue generatio actiua per se pertiet ad ratio
nem patris: ideo ista conceditur: pater generat: ⁊ similiter
ista: generans in diuinis generat: generans enim ⁊ pater in
diuinis idem in re important. Et quod dicit hic: ꝙ pater est
compositus: hoc debet sane intelligi. Negat enim doc. in p̄=
mo dist. 5. q. 2. omnē compositionem: vel quasi compositio=
nem. Accipitur ergo quasi compositum. i. quasi quoddaʒ to
tum cōstitutum ex essentia et paternitate. ¶ Si dicatur: ꝙ
Difficltas ista: pater generat: nullo modo est in primo modo dicendi ꝑ
⁊ eiꝰ rñsio. se: q̄ꝛ qñ predicatio denoīatiua est in p̄mo modo. semper for
ma pertinet ad quiditatē totius. modo paternitas siue ge=
neratio actiua in diuinis nullo modo pertinet ad quiditatē:
cum sit ratio subsistendi: ⁊ omnis quiditas est cōicabilis: vt
patʒ a doc. in p̄mo. di. 2. ⁊. 26. Dico breuiter ꝙ posito ꝙ nul
lo mō dicat quiditatē: q̄ꝛ tñ ꝑ se pertinet ad eē formale pr̄is
ꝯstituendo ip̄m ꝑ se in esse ꝑsonali: pōt ex hoc dici p̄dicatio
ꝑ se p̄mo mō. An modo dicat q̇ditatē: vide q̄ exposui super
p̄ric doc. di. 25. ⁊. 26. ¶ Sed scđa p̄dicatio scilʒ relationis
de susceptiuo vr̄ esse negāda in diuis: q̄ꝛ essentia diuina et si
sit fundamentū harū relationū: nō tñ hʒ rōnē susceptiui. et
hoc ꝓbat rōne ⁊ auctoritate. Rō stat in hoc: q̄ꝛ susceptiuum
forme natū denoīari ab illa: nō est illimitatū ad formam op
positā. i. ꝙ simul nō possit eē sub formis oppositis. vel qđ est
susceptiuum forme denotaꝛ̄ esse distinctū a forma opposita
id est ꝙ sucessiue nō possit eē sub vtraqꝫ. ita ꝙ qñ est sub vna
non simul sit: vel possit esse sub alia. Sʒ qñ est sub vtraqꝫ op
posita nō denoīatur ab aliqua illarū. Si. n. subiectum simul
esset sub albedine: ⁊ sub nigredīe: vt albedo ⁊ nigredo oppo
nuntur: nō denoīareꝛ̄ ab illis vt patet. Nō in ꝓposito. Es=
sentia diuina est simpliciter illimitata respectu oīm relatio
num: ⁊ necessario simul est sub omnibus: cum q̇cq̇d sit ibi est
simpliciter necesse esse: sequitur ꝙ essentia diuina nullo mō
hēbit rōnē suceptiui respectu relationū originis. ¶ Hoc idē
ꝓbat auctoritate Dam. li. 1. c. 5. qui vult ꝙ relationes deter
minãt hypostases nō naturā. i. ꝙ relationes ille denominãt
personas: non naturam diuinam. ¶ Ad secundam rationē
licet ista litera sit satis clara. hic tamen non expono eam a=
liter: quia ꝓlixe totam exposui in secundo di. 1. q. 1. an rela=
tio distinguaꝛ̄ realiter a fundamento: vbi doc. facit simile ar
gumētū ⁊ similē rñsionē. vide ibi ml̄ta bona ⁊ nōnl̄la dubia.
¶ Ibi ⁊ cū arguiꝛ̄ vlterius de substantialitate relatiōis in
diuinis. Hic doc. soluit vltimā rōnē ⁊ plura dicit: que sub bre
uitate expono. Primo d̄t ꝙ essentia diuina pōt dici substan
tia secunda ⁊ prima. scđa quo ad hoc ꝙ est cōicabilis pluri=
bus realr̄: sed nō ē diuisibilis ī illis. Ibi. n. fm Dama. c. 4. ē
natura cōis cōitate reali: ⁊ non cōitate rōnis: sicut est natu
ra creata. Aduerte ꝙ natura creata actu nō cōicatur pluri=
bus: nec actu predicaꝛ̄ de pluribus nisi fm rōnē: licet dicaꝛ̄
hr̄e vnitatē minorē vnitate numerali: ⁊ hoc ex natura rei: il
la tñ vnitas nō est actu cōis pluribus fm rem. De hoc vide
que per longum tractatum exposui in secūdo di. 3. q. 1. Na=
tura etiā diuina hʒ rōnem substãtie p̄me: q̄ꝛ ipsa ē de se hec
⁊ singularꝭ. licet nō incōicabilis: ⁊ differt a substãtia prima
creata/ q̄ꝛ ibi substãtia ꝯtrahiꝛ̄ ad singularitatē/ ita ꝙ singu
laritas aduenit sibi ꝯtrahendo ⁊ determinādo illā ad singu
laritatē/ vt patet a doc. in secundo. di. 3. q. 1. ⁊. 6. natura ve=
ro diuina ex se formaliter est hec/ vt patet a doc. in p̄mo. di.
2. 5. 26. Deinde addit ꝙ in diuinis nō restat alia rō substan
tie q̄litercūqꝫ accepte querenda vltra rōnē eēntie/ nisi rō in=
cōicabilitatis/ ista aūt in diuinis nō p̄t eē rō substãtie q̄tuʒ
ad cōeʒ opi. q̄ tenet ꝑsonas nō posse ꝯstitui ꝑ absoluta vt pʒ
in p̄mo. di. 26. tenēdo. n. ꝙ constituanꝛ̄ per proprietates ab
solutas/ est postea vidēdum qūo possint pertinere ad primā
subām/ ⁊ qūo nō/ vide in p̄mo. di. 26. Nā fm cōem opi. oīne
absolutū in diuinis est cōicabile. Et sic patet qūo relatio in
diuinis nullā hēat rōnē substãtie/ nec p̄me/ nec scđe. cū sub=
stãtia q̄litercūqꝫ accepta ī diuinis sit cōicabilis. hʒ g̃ tm̄ ibi
rōnem icōicabilitatis. ¶ Ibi. Si arguitur cōtra hmōi. Hic
do. arguit ꝓbādo/ ꝙ relatio originis ꝑtineat ad substãtiā/ q̄ꝛ
qđ ꝑtinet ad subām p̄mā hʒ rōnem substãtie/ sed incōicabi=
litas est hmōi. vt pʒ. ergo. ¶ Respondet doc. ꝙ loquēdo de
incōicabilitate singularitatis/ illa bñ ꝑtinet ad substãtiā/ q̄ꝛ
vltimū ꝯtrahēs substãtiā ad esse singulare/ est eiusdē gn̄is
cū natura cōtracta (⁊ hoc tm̄ reductiue. nō. n. singularitas ꝑ
tinet ad quiditatē rei/ nec aliquo modo dicit quid/ vt notat
doc. in. 2. di. 3. q. 6. vide ibi multa singularia) ⁊ per cōsequēs
ip̄m hʒ suā rōnē formalē ꝑtinet ad genus substãtie. In deo
nō est sic/ quia relatio nullo modo cōtrahit naturam diuinā
cum ex se sit singularissima ⁊ simpliciter in vltima actualita
te/ ⁊ vt sic est simpliciter pluribus cōicabilis. ¶ Et qđ dicit
doc. ꝙ vltimū ꝯtrahens naturam creatam/ siue ad singula=
ritatē/ siue ad incōicabilitatē/ est eiusdem generis cū natu=
ra cōtracta/ hoc vr̄ dubiū de cōtractiuo ad incōicabilitatem
quia incōicabile vt quo ⁊ vt quod/ cōstituitur in esse tali per
negationem. vt notat doc. ī tertio di. 1. q. 1. Modo negatio
non pertinet ad genus substãtie. Respōdeo vt ꝓlixe expo
sui supra in tertio. vide ibi singularia quedam. ¶ Ibi. Sed
adhuc arguiꝛ̄. Doc. adhuc instat ꝓbando ꝙ paternitas sit
substãtia: Et arguit diuisiue: quia aut ē substãtia: aut acci=
dēs: quia inter ista duo nō datur medium. nō accidēs: ergo
substantia: ⁊ sic habet propriam substãtialitatem. ¶ Re=
spondendum secūdum Aug. 5. de tri. c. 6. ꝙ nō omne qđ in
deo est dr̄ fm substãtiam: aut fm accidens: sed ē ibi aliquid
quod ad alterum dr̄ vt relatio: ⁊ nullo mō secūdū substãtiā
vel secūdum accidēs. ¶ Ibi. Si adhuc tertio replices: ad
huc ad idem arguiꝛ̄. Et ratio stat in hoc: q̄ꝛ aut paternitati
ꝯuenit inherere alteri: aut sibi repugnat. Si p̄mo: g̃ erit ac
cidēs: si secūdo: g̃ erit substãtia: cui ꝓprie repugnat inhere
re. ¶ Respōdet doc. secūdū Aui. 2. meta. nō inherere ⁊ nō
posse inherere: nec ē ratio substãtie vt substãtia ē genꝰ: nec
inherere ē ratio accidētis vel alicuiꝰ gn̄is accidētis: q̄ꝛ īhe
rere ē dare eē vel actum secūdū quid alicui terio priori sim
pliciter enti: sed substãtia ē illud substratū cui ꝯuenit nō in
herere: vel cui repugnat īherere: ⁊ accidēs vel qualitas: vl̄
quãtitas ē natura cui cōuenit inherere. Vult dicere ꝙ ista
nō sunt de rōne eoꝝ. Nō eīn inherere: vel posse inherere ē
de rōne formali accidētis. vt ꝓbat doc. in. 7. meta. sue. nec
sil̄r nō posse īherere ē de formali rōne substãtie accepte
secūdū genꝰ: ita ꝙ sit de rōne substãtie secūdū genꝰ: ⁊ ꝑ cō
sequens sit de ratione omnis substantie. Istis eīn circūscri
ptis per possibile vel impossibile adhuc remanēt formales
rōnes: tā accidentis q̄ꝫ substantie. Ad propositum ergo ap
plicādo ad relationem originis: dicit ꝙ nō cōuenit sibi inhe
rere: q̄ꝛ nō ꝯuenit sibi dare actum secūdū quid ⁊ diminutū:
cum hoc dicat imꝑfectionem: ⁊ sic repugnat substãtie inhe
rere: nec tñ sequiꝛ̄ ꝙ secūdū suā rōnem formalē habeat ꝓ=
priam substantialitatem: q̄ꝛ non posse inherere non cōplet
rōnem substãtie. vt dcm̄ ē. ¶ Ibi. Si quarto repliceꝛ̄. Hic
replicat ꝓbādo ꝙ non posse inherere conueniat relationi ꝑ
rationem cōem. Et ꝑ consequens per rationē substãtie: q̄ꝛ
non ꝑ rōnem entis: quia tunc inherere repugnaret oī enti.
nec ꝑ aliā cōiorē q̄ꝫ ꝑ rōnē substãtie: g̃ si tali incōicabili re=
pugnat īherere ꝑ rōnē substãtie: seqꝛ̄ ꝙ tale icōicabile erit
substantia. ¶ Rñdet doc. ꝙ imꝑfectio pōt repugnare aliq
bꝰ non ꝑ rationē cōem: sed ꝑ rōnes speciales. patet. q̄ꝛ re=

pugnat deo esse album ꝓpter perfectionem simpliciter ⁊ illimitatam in deo: repugnat etiã nigro esse albũ ꝓpter ꝑfectionem limitatã sub genere coloris: que perfectio limitata necessario habet ꝑfectionem annexã aliã tñ: ⁊ in alio gradu a perfectione albi. Ad ꝓpositum aũt inherere siue depẽdere ad subãm est imperfectio: ideo repugnat substantie: qꝛ sibi repugnat esse entitatem sm̃ q̇d siue diminutũ: qꝛ substantia dat esse simpliciter: siue primũ. Repugnat etiã relationi diuine: que licet non det eẽ simpliciter: siue ꝑ se esse: tñ ipsa ẽ entitas cui repugnat sibi esse entitatem diminutam. Inherere aũt repugnat essentie diuine: quia ipsa est ꝑfectio simpliciter: repugnat etiã relationi diuine: que licet non sit ꝑfectio tñ est talis entitas. cui repugnat oĩs imꝑfectio: ⁊ ꝑ ꝯñs inherere sibi repugnat: cum dicat imperfectionem.

In isto articulo occurrunt quedaȝ parua dubia.

Pulchra dubia.

Primo in hoc qđ dicit: ꝙ relatio originis per realẽ idẽptitatem est res eadẽ que est essentia diuina. Hoc. n. videt̃ dubiũ. Primo quia sequitur ꝙ paternitas ⁊ filiatio non distinguũtur realiter: nec per consequens ꝑsone constitute: qđ est falsum. ꝙ aũt sequatur/ patet: quia que sunt realiter idem alicui habenti vnitatem numeralẽ: siue singularem: sunt vnuȝ numero siue vnũ singulare realiter. Hec propositio videtur manifesta ⁊ concessa a doct. in pluribus locis: sed relatiões originis sunt idẽ realiter essentie diuine singulari: ergo omnes relatiões originis sunt vnum numero et vnũ singulare realiter: ⁊ per ꝯñs non distinguunt̃ realiter: vt patȝ. ¶ Secundo arguitur sic: non repugnat essentie diuine posse esse sine relationibus originis: ergo non idẽptificat sibi illas realiter: consequentia nota. Antecedẽs ꝓbatur ex dictis doc. qꝛ ipse vult ꝙ priori natura non repugnat posse esse sine posteriori natura: vt patet in secũdo. di. 1. ⁊. 2. ⁊ in tertio. di. 3. vbi etiam vult ꝙ non repugnat priori natura: posse eẽ prius duratione posteriori natura Sed per doct. essentia diuina est prior natura relationibus originis: vt patet ꝑ̇ma. q. quol. ergo non repugnat essentie diuine posse eẽ sine relationibus originis: ⁊ si potest eẽ ergo est sic de facto: qꝛ in diuinis ad intra nihil est possibile quin illud sit de facto imo quĩ sit necesse eẽ ⁊ in vltima actualitate: vt patet a docto. in pluribꝰ locis: precipue in primo. di. 2. parte. 1. q. vlti. ⁊ parte. 2. q. 3. et in quol. q. 2. ⁊ alibi sepe. ¶ Tertio arguitur quia videtur repugnantia: ꝙ relatio originis ⁊ essentia diuina sint vna ⁊ eadem res realiter: ⁊ ꝙ distinguantur formaliter. Tum qꝛ accipio formalitatem: puta paternitatis: ⁊ formalitatem essentie: ⁊ quero an formalitas paternitatis sit idem qđ formalitas essentie: aut non sunt idem. Si primo ergo non distinguuntur formaliter: vt patet. Si secundo ergo vna non trãsit in idemptitatem alterius: quia si formalitas paternitatis est alia a formalitate eẽntie: seq̃tur ꝙ formalitas paternitatis non idemptificetur formalitati essentie diuine. ¶ Quarto videtur implicatio ꝙ distinguãtur formaliter: ⁊ ꝙ sint idẽ realiter. Probatur quia maior distinctio infert minorem: sȝ distinctio formalis est maior reali. ergo si distĩguuntur formaliter distinguuntur realiter: minor probatur. Tum quia distinctio essentialis est maior reali: vt etiam patet per doc. ĩ diuinis nõ ꝯcedit̃ eẽntialis distĩctio: ⁊ tñ ꝯcedit̃ realis. Sȝ distinctio formalis est eẽntialis: patȝ. qꝛ eẽntialis accipitur penes quiditatem. ⁊ sic cum omnis formalis sit quiditatiua sequitur ꝙ erit essentialis. Tum quia distinctio formarum ẽ maior reali: vt patet: sȝ distinctio formalis est distinctio formarum: patet. per doc. qui vult ꝙ formalitas sumatur a forma. ¶ Respondeo ad has obiectiones. Ad primam. ꝑmitto aliqua. Primo. ꝙ in diuinis nulla est singularitas que sit contractiua nature: vel alicuius alterius ad esse singulare: quia hoc est imperfectionis. Secundo si teneatur: vt videt̃ tenere doct. in primo: dist. 2. parte. 2. q. 1. ꝙ singulare est cõmunicabile saltem vt quo. Tunc dico ꝙ proprietas in diuinis vt ꝑ̃nitas. nullo mõ ẽ singularis: cũ ex sua rõne formali sit simpl'r incõmunicabilis: ⁊ vt quo: ⁊ vt qđ. Si dicatur ꝙ omne suppositũ ẽ etiã singulare: qꝛ rõ suppositi ꝑ̃supponit rõnẽ singularis. Dico ꝙ hoc est falsũ in diuinis: qꝛ ibi repit̃ aliq̇d qđ formal'r đt rõnẽ suppositi: siue rõnẽ incõicabilitatis: qđ tñ nullo mõ includit rõnẽ singularitatis. Sola ergo natura diuina: ⁊ oĩa attributa: ⁊ oĩa cõicabilia pluribꝰ suppositis: ⁊ oẽs relationes cões: vt eq̃litas silĩtudo ⁊ idẽtitas includũt rõnẽ singularitatis ⁊ nõ suppositi. ¶ Scđo ꝑmitto: ꝙ aliud est loq̇ de distinctiõe reali in creaturis: ⁊ aliud in deo. Primo mõ: q̄ real'r distinguũtur: distinguunt̃ ẽt eẽntialiter: vt exposui in scđo di. 1. q. 4. distinguũtur ẽt nũeral'r: ⁊ sunt distincte nature nũero. Sȝ in diuinis que real'r distinguunt̃/ nõ sunt distincta singularia/ loquendo de suppositis diuinis/ qđ dico ꝓpter relatiões cões. Nam similitudo in filio realiter distĩguitur a similitudine in patre/ et tñ sunt distincte singularitates/ vt patet a doct. in primo. dist. 19. ⁊ 31. ⁊ ĩfra in quol. q. 6. Distinguunt̃ ergo ꝑsone realiter. i. personaliter ⁊ suppositaliter/ ita ꝙ tota rõ distinguẽdi vnũ suppositũ ab alio est ꝓprietas suppositalis/ ⁊ natura diuina est ibi oĩno indistincta/ nõ sic est in Petro ⁊ Johãne/ qui distinguũtur realiter/ quia etiã in eis sunt distincte humanitates realiter. ¶ Tertio premitto/ ꝙ ideo paternitas distinguit̃ realiter a filiatione/ quia nihil pertinẽs ad paternitatem aliquo modo/ includit per aliquam idẽptitatem aliquid ꝑtinẽs ad filiationem/ imo sunt primo diuerse/ vt patet a doc. in ꝑ̇mo. di. 13. ⁊ sic ꝑsone diuine dicunt̃ realiter distingui rõne ꝓprietatum. nõ tñ sunt ꝑ̇mo diuerse/ quia vltra ꝓprietates ĩcludunt quiditatiue naturã diuinam/ in qua essentialiter et quiditatiue conueniũt/ vt pȝ a doc. ĩ prĩo. d. 7. ⁊. 13. ¶ His premissis. Rñdeo ad rõnẽ ⁊ ꝯcedo ꝙ inter se sunt vnũ nũero/ ⁊ vnũ singulare real'r loq̄ndo de singulari in quo ꝯueniunt real'r. Sũt. n. idẽ singulare real'r qđ est eẽntia diuina/ q̄ real'r idẽptificat sibi oẽs relationes/ nõ sũt tñ illud formal'r. Et de hoc dictũ est in ꝑ̇mo. di. 2. ꝑte. 2. q. 1. in respõsiõe/ ad primũ argumentũ principale/ vide ibi. ¶ Ad scđm. Dico ꝙ si natura diuina est ꝑ̇or natura positiue/ ⁊ nõ tãtũ negatiue que distinctio patȝ a doct. in. 3. dist. 3. ⁊ in. 2. di. 1. q. 2. ꝙ non repugnat sibi posse esse sine illis/ ⁊ hoc ex sola rõne formali eẽntie diuine. Sicut ẽt nõ repugnat hoĩ ex sua rõne formali posse eẽ sine risibilitate/ repugnat tñ sibi ꝑ aliđ/ puta/ qꝛ hõ ex sua rõne formali ⁊ ĩtrinseca ꝓducit ĩ seipso risibilitatẽ vt oĩno eandẽ sibi real'r. Hoc idẽ dico de essentia diuina que ex infinitate idẽptificat sibi oẽs relationes et oĩa que ibi possunt esse. Quia ergo essentia diuina est formaliter ĩfinita/ nõ real'r sibi idẽptificat eas. Et quia ẽt necessario oĩa sibi ĩtrinseca originat in se per veram idẽptitatem/ ideo rõne istoruȝ repugnat sibi posse eẽ sine istis relationibꝰ/ cui tñ ex sua rõne formali nõ repugnat. ¶ Ad tertiũ dico breuit'/ ꝙ formalitas eẽntie diuine/ loq̄ndo de formalitate fundamẽtali ⁊ ex natura rei ẽ idẽ real'r/ qđ formalitas ꝑ̃nitatis. Sunt. n. iste due formalitates vna res real'r/ sed nõ sunt vna res formalit'/ imo sꝑ sunt distincte formalitates. In vna. n. ⁊ eadeȝ re real'r possunt eẽ plures formalitates ⁊ realitates formalit̃ adinuicẽ distĩcte/ vt satis patuit ĩ prĩo. di. 8. q. penul. ¶ Ad quartum dico ꝙ distĩctio essentialis ꝓ̇ꝑe est distinctio specifica: siue distĩctio duarum naturarum dicẽtium veram rẽ de qua satis dixi in secũdo di. 1. q. 4. ⁊ hoc modo formalis nõ est essentialis. Accipitur em̃ formalis ꝓ quidditatiua: siue ꝓ rationibus formalibus: ita ꝙ ratio formalis vniꝰ nõ includitur in ratione formali alterius: quecunq̄ sit illa ratio formalis. Et de hoc satis dixi ĩ ꝑ̇mo di. 8. q. pe. ¶ Deinde dubitatur de hoc quod dicit ꝙ ideo essentia nõ denominatur a relationibus originis: quia est illimitata ad oppositas formas siue relatiões: ⁊ nõ distinguitur ab eis. Quod autem denominatur a forma aliqua/ per hoc denotatur eẽ distinctum ab opposito. ¶ Instatur cõtra hoc. Prio. quia quod ẽ tale cuicũq̄ comparetur semꝑ erit tale: sed relatio etiã originis nata ẽ denoĩare fũdamẽtũ. vt patet. g̃ si comparetur ad essentiã ⁊ sit ĩ ipsa denoĩabit eã. ¶ Scđo instatur: qꝛ nõ videtur sequi: est illimitata ad opposita: ergo nõ põt denoĩari ab aliquo illorũ: qꝛ ẽt volũtas nostra est illimitata ad oppositas relatiões. vt pȝ a doc. in ꝑ̇mo di. 2. ꝑte. 2. q. 3. ⁊ in scđo di. 25. ⁊ tñ denoĩat̃ simul ab vtroq̄ oppositorum: qꝛ simul mouet ⁊ mouetur: siue simul est mouẽs ⁊ mota: sic erit in ꝓposito. ¶ Tertio instat̃: quia vr̃ sequi ꝙ saltẽ quasi denoĩetur. Si em̃ eẽt realit' distĩcta ab eis/ posset vere denominari: quia dicit doc. ꝙ nõ denominat̃: quia nõ distinguit̃ ab vtroq̄ oppositorum: ergo si distinguit̃ vere denominat̃: ergo vbi quasi distinguit̃: quasi denomĩatur. Patet per illã regulam doc. q. 1. quol. Qualis ẽ ordo inter aliqua vbi realiter distinguũtur: talis ẽ vbi sola rõne distĩguunt̃. g̃. ¶ Quarto instat̃: quia sunt multe alie relatiões que nõ opponunt̃ adinuicẽ. vt similitudo ⁊ equalitas ⁊ idẽptitas que oẽs fundãtur in essentia diuĩa. vt patet a doc. ĩ ꝑ̇mo di. 19. q. 1. ⁊ di. 31. ⁊. q. 6. quol. ⁊ tñ nõ denoĩat̃ ab eis. vt pȝ. ¶ Rñdeo ad primã instãtiã ꝙ ad hoc ꝙ susceptiuũ possit denoĩari a tali forma: non tm̃ requirit̃ ꝙ ipsa sit nata denoĩare: sed ẽt requirit̃ ꝙ sit in susceptiuo cõueniẽti: quale non est essentia diuina ꝓpter sui illimitationẽ: ⁊ ꝓpter indistinctionem ab vtroq̄ opposito: concedo ergo ꝙ ipsa cuicũq̄ comparet̃: sꝑ talis forma quãtum ĩ se est nata ẽ denominare: sed ꝙ non denoĩet hoc est ex ꝑte susceptiui. ¶ Ad secundam dico ꝙ volũtas nr̃a est tm̃ illimitata sm̃ quid. vt patet a Doc. vbi supra: essentia vero diuina est simplicit' ex

natura rei illimitata: et tale ad plura illimitata necessario hȝ illa: vt dicit Doct. in secundo. di. 2. q. de loco angelorum. Dico secundo: ꝙ voluntas creata realiter distinguit̄ ab vtraꝗ relatione scȝ mouentis ⁊ moti. Dico tertio ⁊ melius: ꝙ relationes mouentis ⁊ moti non ita repugnant sicut paternitas ⁊ filiatio que in creaturis simpliciter repugnant in eadē natura ⁊ in eodē supposito. Et ideo si essentia diuina denominaretur ab vtraꝗ: ipsa simul esset pater ⁊ filius respectu eiusdē. ¶ Ad tertiā dico: ꝙ si realiter distigueret̄ ⁊ simul determinaret sibi vtrunꝗ oppositum: nullo modo denominaretur ꝓpter causam superius dictam. Et cum īfert̄ per Doc. ꝙ si distingueret̄ ab vtroꝗ: denominaretur ab vtroꝗ. Dico ꝙ hoc dicit: quia si distingueret̄: modo posset esse sub vno modo sub alio: quia nō determinaret tunc sibi vtrūꝗ simul. Vel dicendum est breuiter ad oīa supra dicta: ꝙ si receptiuum debeat denoīari ab vno opposito: oportet ꝙ distinguatur ab alio. aliter simul denominaret̄ ab vtroꝗ oppositorū. ¶ Ad vltimā dico: ꝙ non posset denominari ab equalitate. quia tunc actu denominaret̄ ab oppositis equalitatib⁹. Necessario enim idemptificat sibi equalitatem filij ad patrem: et equalitatem patris ad filium: et tunc si esset equalis vtraꝗ equalitate: esset equalis equalitatibus oppositis ⁊ repugnātibus in eodem denominato: licet non in eodem fundamento: non tamen denominato: hoc idem est dicendum de similitudine et idemptitate.

Ad argumentum principale. q. arguit doct. sic:

quia si relatio originis vt comparata ad essentiam sit ratio tantum: hoc est: quia vt sic transit in essentiam: sed vt cōparata ad oppositum manet eadem ratio: quia vt sic est eadē essentie: q2 necessario potest esse non eadem propter simplicitatem diuinam: ergo si sic est ratio vt comparata ad eēntiā necessario est ratio vt comparatur ad oppositū. ¶ Respōdet doc. ꝙ transire in essentiā potest dupliciter intelligi. vno modo ꝙ non habeat propriam entitatem ad alterum: ⁊ hoc est falsum. alio modo ꝙ non remaneat realiter distincta ab essentia: ⁊ iste ītellect⁹ est ver⁹. Silr̄ cū dr̄ ꝙ vt ꝯparata ad essentiam est rō: hic pōt duplr̄ intelligi. vno modo ꝙ sit rō. vt ratio opponit̄ rei extra aīam ⁊ hoc est falsū: vt supra patuit: q2 ad qdcūꝗ ꝯparet̄ semꝑ ī se remanet eadē res: q2 talis ꝯparatio non tollit propriam realitatē. alio modo vt ratio dicat̄ circūstantia rei/ siue modus essentie eo modo q̊ dictum est in corpore q̄stionis ⁊ sic ꝯcedit̄ ꝙ ipsa est ratio. ⁊ tn̄ est res etiaȝ cuicūꝗ ꝯparetur. ¶ Ibi. Si arguitur hic. Doc. facit vnam instantiam ꝓbando ꝙ si relatio est res vt comparata ad essentiam ergo erit alia res: ⁊ sic nō transit in realem idemptitatem cum essentia. ¶ Respondit ꝙ questio de realitate relationis non est questio de alietate. imo prima ꝑtinet ad problēma de accidente vel genere: secunda ad problema diffinitionum de eodem et diuerso: vt patet primo topi. in prima. q. querit: an sit vel nō: in secūda queritur an sit idem vel diuersum. Sic in proposito hic queritur/ an relatio vt comparata ad essentiam sit res vl̄ ne. Et posito ꝙ sit res non amplius queritur/ an sit eadem res/ vel alia/ quia questio de alietate est difficilior ⁊ subtiliter pertractat in primo di. 2. pte. 2. q. 1. ⁊ in corꝑe questionis/ ⁊ in responsione ad p̄mum argumentū principale. ⁊ vide que ibi exposui. ⁊ respōsiōes ad argumēta aliorum dicentium relationem nullo mō distingui ab essentia preter opus intellectus. ¶ Incidēter tn̄ occurrit vnum dubium/ quia si paternitas transit in essētiam ſm realem idemptitatem. videtur ꝙ nullo modo distinguatur formaliter ab essentia/ cuius oppositum ipse tenet/ vt supra patuit. ꝙ autem sequatur. patet. quia paternitas est ita simplex sicut essentia. ergo si transit/ ſm totam suam realitatem trāsibit. et transit in realem idemptitatem/ ergo erit precise res que est essentia. Tum etiā/ quia accipio relationem ſȝ suam formalitatem precise/ ⁊ similiter essentiam ſm suam formalitatem precise. ⁊ tūc quero aut p̄rnitas trāsit ſm suam entitatem formalem/ aut manet. Si p̄mo/ ergo erit idem formaliter cum essētia. Si scdo/ ergo nullo modo transit q2 sua formalitas est tota ei⁹ entitas. ¶ Rn̄deo ad primum/ ꝙ tota transit in realem idemptitatē/ ⁊ tn̄ ip̄amet manet formaliter distincta/ hoc idem dico ad secundum.

Questio quarta.

VTrum abstracta vel separata relatione originis/ puta generatione actiua/ siue paternitate/ possit manere prima ꝑsona diuina ꝯstituta ⁊ distincta ab alijs ꝑsonis. ¶ In ista. q. sunt tres articuli principales. in quibus sunt quatuor per ordinem videnda. Primo supposito ꝙ ꝑsona diuina constituatur per relationem/ vt videtur q̄stio supponere: an repugnet specialiter prime ꝑsone? Secundo dato ꝙ nō: qua relatione posset prima persona ꝯstitui? Tertio qualiter se habent iste relationes adinuicem: que cōiter conceduntur inesse prime persone? Et vltimo patebit. q. cū quodā corollario scȝ cum quali abstractione vel separatiōe possit stare ratio prime persone. ¶ Ibi. De primo accipio hanc ꝓpositionem. Hic doc. intendit probare: ꝙ non repugnat prime ꝑsone constitui per relationem: supposito ꝙ secunda persona constituatur per relationem. ⁊ hoc dupliciť probatur. Et prima ratio stat in hoc. Quia suppositis eiusdem nature non repugnat habere proprietates hypostaticas: que sint simul natura: quia supposita eiusdē nature nō habent inter se prioritatem nature siue essentialem. hoc ptȝ per philosophum cōcordantem cum Plat. ꝙ in his que sūt eiusdem speciei non est prius ⁊ posterius: vt patet tertio meta. Cum ergo secunda persona constituatur per relationem originis: sequitur ꝙ etiam prima persona constituatur ꝑ relationē. ¶ Sȝ hec rō nō videt̄ ꝯcludere ꝓpositū de suppositis quoꝝ vnū in essendo depēdet ab alio q2 ꝓducens aliud vr̄ eē ꝑ̄us natura ꝓducto vt patet a doc. ī plurib⁹ locis. In creaturis. n. oē ꝓducens etiam qn̄ producit semper est prius natura producto. vt ptȝ a doc. in scdo di. 1. ⁊. 25. Et si ratio concludat de suppositis eiusdem nature: quorum vnum non generat: vel producit aliud. non tn̄ concludit: qn̄ vnum est ꝓductiuū alterius. Nec auctoritas philosophi videt̄ ad propositum. Vult. n. ibi ꝙ inter īdiuidua eiusdem speciei nō sit ordo essentialis. sic ꝙ vnum non est ꝑfectius alio eēntialiter. Neꝗ eīn hoc est prius illo scȝ secūdū perfectionem essentialem. Hoc. n. modo etiam ip̄e doc. exponit in secūdo di. 3. q. 1. vbi ostendit ſm intētionem philosophi. ꝙ natura cōis aliqua in genere: puta homo in genere animalis: sit mēsura omnium illius generis: vide ibi. Quamuis ergo vnū indiuiduum eiusdē nature: non sit pri⁹ alio prioritate perfectiōis essentialis. nō obstat tn̄ quin possit esse prius natura: vl̄ aliqua duratione: imo ſm philosophū si vnum producit aliud: necessario erit pri⁹ ꝓducto saltē ꝑ̄oritate nature ¶ Rn̄deo ꝙ ratio doc. bene concludit: non. n. in hac ratione supponit: ꝙ vnum suppositum producat aliud: et cum hoc probet ꝙ sit simul natura cum ꝓducto sed hoc probat per rationē sequentē. Intendit enim ꝓbare absolute: ꝙ suppositis eiusdē nature nō repugnāt similes proprietates hypostatice: puta si vnum constituatur per proprietatem absolutam: ꝙ etiam aliud similiter constituatur. Et si vnum constituatur in esse persona in per relationem ꝙ aliud similiter cōstitui potest per relationem: puta si vnum sit filius ⁊ cōstituatur per filiationem: ⁊ aliud si sit pater alicuius ꝙ constituatur per paternitatem ⁊ dato ꝙ paternitas ⁊ filiatio sint simul natura: hoc non obstat. ¶ Secūdo potest dici ⁊ magis ad mentem doc. ꝙ non repugnat producenti esse simul natura cum producto: quando producens ⁊ productum sunt eiusdem nature: ⁊ per consequens si productum constituatur ī esse suppositali per productiōem passiuam ꝙ etiam producens constituatur per productionem actiuam: quia inter illa non est ordo essentialis. ¶ Ad expositionem datam auctoritati philosophi. Dico breuiter ꝙ philosoph⁹ diceret ꝙ quando est ordo essentialis inter aliqua ſm perfectionem: ꝙ vnum non potest dependere ab alio in essendo: nisi sit posterius illo vel duratione vel natura. Sed quando inter illa nō est ordo eēntialis ſm perfectionem nō repugnat vnū habere esse ab alio ⁊ eē simul duratione ⁊ natura cum illo: licet tamen eēt posterius origine. Et sic hoc secundū de simultate vl̄ prioritate nature. sequitur ad primum. ¶ Ibi. Preterea si specialiter repugnaret ⁊c. hec est scda rō doc. q̄ breuiť stat in hoc. Si repugnat prīe ꝑsone ꝯstitui. puta ꝑ paternitatem hoc erit: q2 paternitas est simul cum filiatiōe constituēte secūdam personam: modo prīa persona necessario est prior secūda: q2 producit ipsam. ⁊ sic non vr̄ posse constitui per ipsam ꝑꝑ cām dictam. Probat mō doc. ꝙ nō obstante prioritate originis: adhuc prīa persona pōt cōstitui per paternitatem: q2 correlatiua nō reqrunt necessario simultatem originis: sȝ tn̄ simultatem nature: ita ꝙ inť illa nō sit ordo nature vel eēntialis: modo cum simultate nature: siue cū simultate eēntiali: stat ordo originis q̄ nō necessario preexigit. nec simul coexigit ordinem nature vel eēntialē. Sicut nec ordo nature necessario coexigit: siue preexigit ordinē durationis. ptȝ. q2 inter aliqua erit ordo nature. ita ꝙ vnū erit prius natura alio: īter que tamen nullus erit ordo durationis. ptȝ de subiecto ⁊ propria passione: q2 subiectum est prius natura passione: nō tamē erit prius duratione. Modo simultas nature q̄ opponit̄ ordini essentiali siue ordini nature. sufficit ad simultatem correlatiuorū. non eīn

requiritur simultas que opponit̃ ordini originis. Minor ꝓbatur. s. ꝙ ordo originis nō necessario p̄exigat vel coexigat ordinem nature vel ordinem essentialē. patet per hoc: quia posterius natura: siue posterius eētialiter necessario īcludit imperfectionē: ordo ꝟo originis non requirit nisi ꝙ hoc sit ab hoc. Hoc autē eē ab hoc: nō necessario includit imperfectionem eius qđ est ab hoc: quia non includit necessario ꝙ procedens sit imꝑfectius natura illo a quo ꝓcedit. Processio eñ non includit de se ꝙ sit equiuoca: nec per consequēs ꝙ forma imperfectior sit in ꝓducto q̃ȝ in ꝓducēte. ¶ Pro maiori intellectiōe aliquoꝝ dictorum: in ista litera occurrūt aliqua dubia. Primum in hoc qđ dicit ꝙ ordo nature necessario requirit imperfectionem ī altero extremorum: scilicet in posteriore. hoc non videtur verum. Tum quia inter intellectum ⁊ voluntatem est ordo nature: cum intellectus sit prior natura voluntate in nobis. vt patet a doc. ⁊ forte etiā hoc est verum in deo: cum intellectus necessario p̄supponatur voluntati: ⁊ tamen ex hoc nō sequitur imperfectio ī voluntate: imo in nobis voluntas est formaliter ꝑfectior intellectu. vt probat doctor in quarto distin. 49. Tum qꝛ inter eētiam diuinam ⁊ relationes originis: siue cōmunes. vt equalitas ⁊ similitudo ē ordo nature: quia est prior nature illis: immo eētia diuina est simpliciter prima. vt etiam cōparatur ad attributa. vt ptȝ a doc. q. 1. quol. arti. 1. ⁊ tamen relatio diuina nullam necessario includit imperfectionem. vt patet a doc. Tum etiam quia inter intellectionem diuinam ⁊ volitionem videtur ordo nature: cum intellectio sit prior natura volitione. vt etiam patet a doc. in primo di. 2. Tum etiam quia inter duo īdiuidua eiusdem nature: quoꝝ vnum in eēndo dependet ab alio est ordo nature: ⁊ tamen non sequitur ꝙ productum sit imperfectius producente: cū sint eiusdem perfectionis naturalis ⁊ eētialis. ¶ Respōdeo premittendo aliqua de ordine nature. s. ꝙ ordo nature capitur multꝭ modis. Primo accipitur ordo nature qui est inter aliqua: quorum vnum dependet ab alio ſm mensurā perfectionalem: ita ꝙ posterius secundum perfectionē mēsuratur a perfectiori. Et sic omnia alicuius generis dependent a perfectissimo ī illo genere. vt patet per philosophū 10. t. c. 2. meta. ⁊ talis ordo sꝑ ꝯnotat imꝑfectionē in posteriori natura. ¶ Secūdo accipitur ordo nature qui fundat̃ in vna natura: ⁊ terminatur ad aliam naturam: ita ꝙ inter illas naturas est ordo producentis ⁊ producti: siue ꝯseruātis ⁊ cōseruati: ita ꝙ productum sit simpliciter aliud a ꝓducente ⁊ hoc in naturā. Et hoc dupliciter. s. ꝙ sit aliud in natura: vel tm̄ numeraliter vel specifice. Primo mō nō requirit necessario ꝙ ꝓductū sit imperfectius producēte: nec ꝙ ꝓducēs sit ꝑfecti⁹ ꝓducto. vt patet. nisi forte in hoc ꝙ causatum inquantū causatum necessario est ens depēdēs ⁊ vere possibile. vt ptȝ a doc. in p̄io di. 8. q. vlt. ⁊ in scđo di. 1. q. 3. Est eñ implicatio ꝙ sit causatū ⁊ sit necessariū. Causās vero inquantū causans nullā imperfectionē nec possibilitatē includit. vt ptȝ de deo qui vere causat oīa causabilia: hoc mō posset eē imꝑfectio in causato. Scđo modo semꝑ ordo nature requirit imꝑfectionem in producto: qꝛ causatū equiuoce necessario est imꝑfectius causa equiuoca. vt subtiliter ꝓbat doct. in quarto di. 12. vide ibi. ¶ Tertio accipit̃ ordo nature inter aliqua: quorum vnum in nullo genere depēdētie ab alio depēdet: vt nec in genere causati vel mensurati vel cōseruati: sed qꝛ vnū necessario p̄supponit aliđ: ⁊ sic inter intellectū ⁊ volūtatem: inter intellectionē ⁊ volitionem est talis ordo nature. Et hoc mō ordo nature nō preexigit necessario imꝑfectiōem in posteriori natura: īmo multotiēs posteri⁹ natura ē ꝑfectius. vt patet de volūtate ⁊ ītellectu: intellectiōe ⁊ volitiōe: nā volitio est semper ꝑfectior intellectiōe. vt patet a doc. in quol. q. 13. ⁊ in ꝓl. q. vlti. ⁊ in quarto di. 49. Aliqñ ēt pri⁹ natura hoc modo erit perfecti⁹. vt patet de intellectu ⁊ volitiōe q̄ est iꝑfectior ipso intellectu saltem in nobis. ¶ Quarto ē ordo nature inter aliqua: quoꝝ vnū dependet ad aliud: nō ꝙ in eē suo: nec in cōseruari dependeat: sed quia eius dependentia ad aliud terīat̃: ⁊ hoc dupliciter. Vel quia terīatur ad subiectum. Vel quia terīatur ad suppositū. Primo mō accñs dependet a subiecto: qꝛ in se stare nō pōt. Et talis ordo necessario req̄rit imꝑfectionē ī accidēte: eo ꝙ ꝑ se stare nō possit: req̄rit etiā imꝑfectionem in subiecto: eo ꝙ informat̃ ⁊ perficit̃ a tali accidēte: vt patet a doc. in tertio di. 1. q. 1. art. 1. Secūdo mō natura assumpta a verbo depēdet ad ipm verbū: ⁊ hoc est iꝑfectionis: qꝛ in alio sustentat̃: sed in verbo nulla est imꝑfectio: qꝛ tm̄ terminat depēdētiam illam: ⁊ nullo modo ꝑficit̃ ab illa nec informat̃: vt patet a doc. in tertio. vbi supra. ¶ Quinto accipitur ordo nature īter aliqua: quoꝝ vnum est quasi ꝓductum: vel quasi originatum: ⁊ hoc dupliciter. Vel est quasi productum ab aliquo nō formaliter infinito: ⁊ similiter ipsum non est formaliter infinitum: sed dꝛ quasi productū: eo ꝙ realiter idēptificatur producēti. Et tunc talis ordo dicit imperfectionem in quasi producto: vt patet de subiecto ⁊ ꝓpria passione. Vel quasi ꝓductum est ab aliquo formaliter infinito: ⁊ ipsum quasi productum est formaliter infinitum: sicut omnia attributa que sunt formaliter infinita: vt patet a doc. in primo. di. 8. q. penul. ⁊ sunt quasi originata a natura diuina formaliter infinita: vt patet a doc. in primo di. 8. q. 1. ⁊. di. 28. ⁊ in quol. q. 1. Et talis ordo nullam requirit imperfectionem in talibus quasi productis: cuȝ infinito formaliter repugnet omnis imperfectio vl' quasi imperfectio: etiā posito per impossibile ꝙ hmōi essent vere ⁊ realiter producta: vt exposui in primo. Si vero quasi productum nō sit formaliter infinitum: vt relationes originis: tunc ordo inter illa adhuc non requirit imperfectionem in quasi producto: quia tali relationi repugnat omnis imperfectio vel quasi imperfectio. Tum etiam quia repugnat formaliter infinito recipere vel quasi recipere talem relationem ⁊c. Sexto forte posset poni p̄oritas ⁊ posterioritas nature inter aliqua: vbi vnum accipit totum suum esse ab alio: ita ꝙ tm̄ ab illo distīguitur ſm proprietatem personalem. sed ſm omnem perfectionem est simpliciter idem illi. Et hoc modo tenēdo ꝙ ꝑsone diuine constituantur per absoluta: sicut forte do. videt̃ tenere in primo. di. 26. esset inter patrem ⁊ filium talis ordo nature: quia quicquid habet fili⁹ habet a patre: ⁊ sola ꝓprietate distinguitur a patre: ⁊ in nulla perfectione distinguitur. Hic tamē nulla est essentialis dependentia. cum illa sit inter naturas distinctas: vt patet a doc. in primo. di. 2. parte. 2. respondendo ad argumenta principalia. Et in tali ordine non requiritur imperfectio in posteriori: vt patet. Si etiam teneatur ꝙ persone constituantur per relationes: vt tenet communis opinio: adhuc nō haberem pro incōueniēti ꝙ inter patrem ⁊ filium esset ordo nature: qualis poneretur si essent constitute per absoluta: ⁊ q̃uis sint correlatiua et simul natura; loquendo de simultate ordinis nature que opponitur ordini essentiali: vt dicit doc. hic. ¶ His premissis dico breuiter: ꝙ doc. in proposito loquitur de ordine essentiali: qualis est inter causam equiuocam ⁊ effectum equiuocum: quia ibi semper posterius natura est imperfectius. Et ꝙ sic intelligat patet. quia supponit ꝙ pater non producat filium equiuoce: imo simpliciter vniuoce: vt patet in primo. di. 7. ⁊ di. 13. ⁊ supponit ꝙ producat ipsum cōmunicās sibi eandem naturam. quā habet ⁊ eandem perfectionem. Talis ergo ordo nature qui est inter causam equiuocam ⁊ effectum: vel qualis est inter mensuram ⁊ mensuratū ſm perfectionem essentialem: semꝑ dicit imperfectionem in posteriori natura: ⁊ ꝙ sic loquatur / patet per literam ipsius. vbi sic dicit: ordo nature: siue essentialis necessario includit imperfectionem in altero extremorum. ⁊ parum post: Processio eñ non includit de se ꝙ sit equiuoca nec per consequens ꝙ forma imperfectior sit in producto q̃ȝ in producente. Ex his patet responsio ad rationes. ¶ Secundo principaliter dubitatur de hoc. s. ꝙ simultas opposita ordini essentiali sufficit ad simultatē correlatiuorum. Hoc prima facie non videtur verū. Primo quia si vnum correlatiuū esset prius natura alio correlatiuo ⁊ non prioritate essentiali: puta vbi non esset dependentia essentialis sicut est inter intellectuȝ ⁊ volūtatem: vt dictū est supra. Tunc vnum correlatiuū posset intelligi alio non intellecto: qđ est falsum: patet ꝙ posset intelligi: quia tali priori non repugnat posse intelligi circūscripto posteriori. ¶ Secundo instat̃ quia etiam requiritur simultas originis patet quia correlatiua sunt simul naturali intelligentia: vt patet a doc. sed si vnum esset prius origine alio: non necessario simul intelligerentur. patet. quia in illo priori in quo pater est: filius non est: ergo in illo priori pater posset intelligi: filio nō intellecto. ¶ Tertio instatur quia si simultas opposita ordini essentiali qualis est inter causam equiuocam ⁊ effectum sufficit: vt ipse infra exponit ergo sequitur ꝙ si producens vniuocum esset simul simultate opposita tali ordini. puta quia non esset Franciscus producens prius essentialiter ⁊ equiuoce Joanne producto: sed tm̄ p̄us natura eo modo quo causā vniuoca est prior effectu vniuoce producto. tunc sequeret̃ ꝙ essent perfecte correlatiua ⁊ tamen Franciscus producens posset perfecte intelligi sine Joanne producto: quia ita videtur prior causa vniuoca suo effectu vniuoco: sicut causa equiuoca suo effectu equiuoco: quia vtraqȝ causat aliud: licet vniuoca tm̄ causet aliđ numeraliter: ⁊ equiuoca aliud in specie. ¶ Respondeo premittēdo aliqua. Primo ꝙ quādo dicim⁹ ꝙ correlatiua sunt

Notabilis distictio đ ordine nature.

Singularia dubia ⁊ eorū respōsiones.

simul naturali intelligentia: hoc non debet intelligi sic. s. ꝙ in eodem penitus signo quo cognoscitur vnū necessario cognoscatur aliud: si bene ad cognitionem vnius: statim sequitur cognitio alterius nō ꝙ cognitio. puta paternitatis in nobis dependeat a cognitione filiationis nec econtra: cum cognitio relationis dependeat a termino ⁊ fundamento. Non eñ potest cognosci perfecte paternitas nisi prius cognoscatur terminus cum essentialiter ⁊ formaliter sit ad illum: terminus autem eius nō est filiatio: sed absolutum filij: vt probat doc. in primo dist. 30. Et ideo dicit. q. 1. prologi et di. 8. primi ⁊. q. 14. quol. ꝙ relatio non potest cognosci termino eius non precognito. posito eñ per possibile vel impossibile ꝙ filiatio non esset: sed tm̄ paternitas: certum est ꝙ paternitas posset perfecte cognosci filiatione non cognita: quia nō est de ratione paternitatis ꝙ terminetur ad filiationē: nec ꝙ coexigat illam: sed bene de ratione eius est ꝙ terminetur ad absolutū filij. ⁊ hoc patet de relatiuis non mutuis: vt de relatione creature ad deuz que perfecte cognoscitur cognitis deo vt termino creatura vt fundamēto. Ubi tamē sunt relationes mutue: sic se habent ꝙ cognita vna imediate cognoscitur alia: nō enim videtur necesse simpliciter ꝙ in quocūq signo cognoscitur vna cognoscatur ⁊ alia: sed vna cognita immediate post cognoscitur ⁊ alia. hec tamen dico nō absolute nec determinādo. Secundo premitto ꝙ quando

Singlaris doctoris declaratio.

Doct. dicit: ꝙ simultas opposita ordini essentiali sufficit ad simultatem correlatiuorū: hoc dicit: quia vbi est ordo essentialis: priori essentialiter non repugnat posse esse sine posteriori essentialiter: vt patet discurrendo in omnibus. ⁊ non repugnat posse pfecte cognosci posteriori nullo modo cognito: que non cōueniunt correlatiuis: ⁊ quia in correlatiuis diuinis est talis ordo: ꝙ vnū vere ab alio producit: videtur ꝙ ibi sit ordo essentialis (nullus ali9 ordo nature videtur nec apparet ponendus preter ordinē originis) ⁊ per consequēs non sit simultas essentialis que omnino impedit naturam correlatiuorū: ⁊ quia in diuinis correlatiuis nō est talis ordo essentialis: ideo sufficit simultas opposita tali ordini: sed non illa precise: sed etiam requiritur simultas opposita ordini durationis. Et ex his patet respōsio ad primū. ¶ Ad secundum dico primo vt dixi in primo notando: ꝙ non est repugnantia vnum posse precognosci. Dico secundo ꝙ prioritas originis dicit tm̄ patrē habere esse a se: ⁊ posterioritas originis dicit pcise filiū habere esse a prē: ⁊ tñ cū hoc stat ꝙ simul intelligant. qa p̄us origine nō dicit aliqd signū durationis p̄us filio. ¶ Ad vltimū ptz ex supra dictis respōsio.

Expositio litere.

Ibi iuxta illud quod supponitur de secundo articulo Hic Doct. in isto secundo articulo intendit probare: ꝙ prima persona constituatur relatione opposita relationi secunde persone puta ꝙ constituatur paternitate vel generatione actiua: qđ idem importat. Et probat sic: prima proprietas incōmunicabilis positiua est proprietas prime persone constitutiua: talis est illa que correspondet correlatiue prime relationi in persona producta. ergo ⁊c. maior patet: quia cum persona includat essentiam ⁊ entitatem incōicabilem que sunt in ista questione supposita: fm Ric. 4. de tri. proprietas prime persone nō oportet ꝙ aliquid per se importet nisi primam entitatem incommunicabilē. ⁊ minor patet: quia fm sententiam cōmunem in ista questiōe suppositā nihil potest esse ibi incōmunicabile nisi proprietas ptinens ad originem: ⁊ per consequens in prima persona non est incommunicabile nisi proprietas pertinens ad primam originem. Illa eñ que pertinet ad secundam originem. scilicet spiratio actiua communicabilis est: quia est duarum psonarum producentium. Illa autem que pertinet ad primam productionem actiuam: opponitur illi que ptinet ad primam passiuam. Sicut enim filius primam proprietatem habet ptinentem ad generari: siue dici: ita pater p̄mam propetatem incommunicabilem habet ptinentem ad dicere: siue generare: quia illa conuenit patri fm ꝙ habet intellectū fecūdum: qui intellectus est p̄maratio productiua in patre. ¶ Ibi. Contra istam secūdaz. Hic Doct. arguit ɔtra ma. ⁊ mi. rationis. ⁊ p̄mo cōtra ma. s. ꝙ prima ꝓprietas incommunicabilis sit positiua: quia ingenitum videtur esse prima ꝓprietas: ⁊ hoc ꝓbat ⁊ auctoritate ⁊ ratione. Auctoritas est Dam. c. 8. omnia iquit que habet pater: filij sunt p̄ter in generationē que nō significat differētiam substātie: sed modum existētie. hec ille. vult dicere ꝙ ingenitum nō significat ens positiuum sed tātum modum existentie: quia significat nō esse ab alio. Ratiōe etiam ꝓbatur: ⁊ ratio stat i hoc breuiter: negatio ad p̄us: p̄us ɔuenit: q̄ȝ habitudo ad posteri9. patet: quia si. a. est. a. b. ⁊. c. ab. a. p̄us. a. respicit. b. a quo habet eē q̄ȝ. c. cui dat eē. ergo si. a. a nullo p̄ore. ē ⁊. c. est ab. a. ipsi. a. prius cōuenit negatio ad prius: q̄ȝ habitudo siue ꝓductio respectu. c. ergo cum negatio ad prius puta īgenitū prius cōueniat patri q̄ȝ generare filium. sequitur ꝙ ingenitum erit prima ꝓprietas patris: ⁊ per cōsequens pater cōstituetur in eē per ingenitum. Si dicatur ꝙ in eodem signo nō conuenit patri eē ab alio: ⁊ non eē ab alio: imo si eēt ab alio per prius conueniret eē ab alio q̄ȝ non eē ab alio: ⁊ sic ī aliquo posteriori signo conueniret non eē ab alio. ¶ Cōtra arguit: q2 eē ab alio ⁊ non eē ab alio contradicūt: ⁊ non cōtradicūt nisi ꝓ eodem signo: vel nature: vel originis. vnde ista non contradicūt. homo in primo signo est per se rationalis siue in primo modo: ⁊ in secundo modo: siue in secundo signo nature non est per se rationalis: quia accipiuntur pro diuersis signis. sic in proposito cum eē ab alio ⁊ non eē ab alio contradicunt. sequitur ꝙ in eodem signo quo conueniret patri eē ab alio: si eēt ab alio: ɔuenit non eē ab alio: si non est ab alio. Si ergo eēt ab alio. prius sibi ɔueniret hoc quod est eē ab alio q̄ȝ aliud producere. ergo non eē ab alio prius conuenit q̄ȝ producere filium: ⁊ sic non eē ab alio siue ingenitum erit prima proprietas patris: ⁊ ab illa pria constituitur. ¶ Ibi. Si arguitur. Hic instat probando ꝙ ingenitum non sit proprietas constitutiua: q2 negatio nō constituit personam: cum persona sit ens positiuum: ergo ⁊ cōstituentia erunt ens positiuum: modo ingenitum dicit formaliter negationem. s. non eē ab alio. ¶ Respōdetur ꝙ illud personale quod intelligitur superaddi eēntie: sufficit ꝙ habeat primam rationem incōmunicabilitatis: eēntia eñ persone tribuit eē: ⁊ hoc eē ⁊ quicquid positiuum ē. Si ergo affirmatio vel negatio possit habere rationem incōmunicabilitatis in prima persona: sufficit ad constituendum personam: illa autem negatio habet. vt probatum est primā rationem incōmunicabilitatis. ergo ⁊c. ¶ Ibi. Contra. Hic doc. improbat hanc opinionem ꝓbando duo. Primo ꝙ ꝓprietas constitutiua persone est omnino formaliter ⁊ p̄mo incommunicabilis. Secūdo ꝙ nulla negatio sit formaliter ⁊ primo incommunicabilis: ⁊ per consequens ingenitū non erit proprietas constitutiua persone cum non dicat formaliter nisi negationem. vt patet per August. 5. de trini. c. 7. Cum ingenitum dico non quid sit: sed quid non sit ostenditur. ingenitum eñ in proposito: ⁊ non productū idem sunt. vt ostendit doc. in p̄mo di. 28. ⁊c. Probat ergo primam ꝓpositionem sic. psona est formaliter incommunicabilis existentia. ergo illud quo aliquid est persona p̄mo. erit formaliter incommunicabile. Secūda probatur: quia nulla negatio propria est alicui: hoc est soli illi necessario conueniens: nisi quia ei repugnat affirmatio opposita. affirmatio autē nulli enti repugnat nisi per aliquod positiuum: quia si p negationem: ⁊ tunc quero an illa negatio cōsequitur aliquod positiuum cui repugnat illa alia affirmatio: ⁊ habetur propositum. s. ꝙ affirmatio repugnat per aliquod positiuum: ⁊ sic negatio opposita inerit necessario per aliquod positiuū: aut non consequitur positiuum: ⁊ tunc negatio omnino prima est in illa vnitate ⁊ distinctione: ⁊ in entitate per consequens: quod est inconueniens. i. ꝙ talis negatio primo constituet illud ens in tali vnitate. s. incommunicabili: ⁊ in tali distinctione: quia que sunt principia constituendi sunt principia distinguēdi: ⁊ sic si p̄mo cōstituit in vnitate incommunicabili est etiam ratio distinguēdi illud a quolibet alio: ⁊ similiter cōstituet p̄mo in tali entitate. Sequitur eñ ꝙ si negatio insit p̄mo: ⁊ sit ratio ꝓpter quam repugnat affirmatio patri communicari ꝙ illud ens cui p̄mo cōuenit talis negatio p ipsam erit incommunicabile p̄mo. Sicut etiā quando negatio ad cōmunicari aduenit enti ꝓpter aliquam affirmationem in tali ente: ꝙ tale ens erit p̄mo incommunicabile per talem affirmationem. ergo sic erit in ꝓposito de negatione ꝓpter quam repugnat enti affirmatio ad communicari. Sequitur in litera aut necessario dabitur ꝙ negatio consequitur positiuum: sed nō ꝓprie. ⁊ tunc sequitur ꝙ negatio nō erit ꝓpria isti: q2 illud per quod negatio conuenit nō est ꝓprium isti.

Dubia contra positione ɔtra duas ꝓpōnes.

¶ Contra illas duas ꝓpositiōes occurrūt aliqua dubia. Prīo. quia si illud quo aliquid est persona siue incommunicabilis existētia: sit formaliter incommunicabile. sequitur ꝙ negatio erit formaliter: ⁊ p̄mo incōmunicabilis: hoc autem est falsum ⁊ cōtra ipsum. vt patet in ꝓbatione secunde ꝓpositionis: ⁊ in p̄mo di. 28. ⁊ alibi sepe. antecedēs ꝓbatur: quia fm ipsum in tertio di. 1. q. p̄ma ⁊ in quoli. q. 19. persona creata p̄mo cōstituitur in esse personali per negationem duplicis dependentie. s. actualis ⁊ aptitudinalis. ergo talis negatio erit p̄mo incommunicabilis. ¶ Secūdo: quia relatio originis communicatur per

fore: ⁊ similiter cõmunicatur essentie. vt patet de filiatione in diuinis: ⁊ tamen persona constituta per illaꝫ est primo in cõmunicabilis: ⁊ sic non erit necesse ꝙ illud quo constituitur persona sit pͥmo ⁊ formaliter incõicabile. ¶ Contra secũdã propositionẽ. Primo probatur ꝙ negatio propria non insit propter positiuũ proprium: quia negatio lapidis necessario inest sorti: ⁊ tamẽ non inest propter positiuũ proprium sorti: patet quia talis negatio inest etiam boui. Tum etiaꝫ qͣ negatio lapidis inest necessario chimere: ⁊ tñ in chimera nõ est aliquod positiuum propter quod insit talis negatio. Tũ etiã quia negatio depẽdentie actualis ad aliud suppositũ inest sorti: ⁊ tamẽ non inest per aliquod positiuũ in sorte: qͣ omne positiuũ in sorte est cõmunicabile: quia a verbo assumptibile: vt patet a Doct. in tertio dist. I. q. I. ⁊ in quoli. q. 19.

Solutio dubiorũ. Notabilis doctrina.

¶ Respõdeo ad istas obiectiones premittẽdo aliqua. Primo. ꝙ constitutiuum persone diuine est ita propriũ illi ꝙ necessario simpliciter conuenit ei: ita ꝙ oppositũ simpliciter repugnat: imo est ita propriũ illi puta filiatio filio. ꝙ si illa precise non esset que nunc est in filio: esset simpliciter impossibile aliquã aliam esse: vel aliquem alium filium esse: vt supra patuit. q. 2. quoli. Secundo premitto ꝙ est differentia inter cõstitutiuum vltimũ persone diuine ⁊ persone create. nam vltimũ cõstitutiuum persone diuine inest simpliciter necessario. ⁊ oppositum puta ꝯmunicari actu simpliciter repugnat Sed vltimum cõstitutiuum ⁊ cõpletiuũ persone create nõ inest necessario. patet: quia persona creata vltimate cõplet per negationẽ actualẽ ad aliud suppositũ: vt patet a Doc. in tertio dist. I. ⁊ tamen affirmatio opposita. s. actu depẽdere ad aliud suppositum: potest sibi inesse ⁊ de facto inest nature singulari assumpte a verbo: vt patet a Doc. in tertio di. I. ⁊ ex hoc apparet quomodo talis negatio non est ita propria persone create ꝙ illi soli necessario conueniat. Tertio premitto ꝙ illud quo aliquid est primo persona personalitate sibi propria ⁊ necessario sibi competente: est primo incõmunicabile: ⁊ tale est constituens personam diuinaꝫ: que sola est necessario persona personalitate sibi propria ⁊ sibi soli necessario competente Sed illud quo persona creata est persona personalitate propria: sed non necessario competente non est ita proprium illi ꝙ sibi necessario conueniat. Quarto premitto ꝙ aliud est esse primo incõmunicabile vt quod. ⁊ aliud vt quo. primo modo suppositum est incõmunicabile. secundo modo proprietas hypostatica. posito ergo ꝙ ipsa sit cõmunicabilis puta nature diuine: tamen est ratio formalis constituendi aliquid in esse incõmunicabili. primo: ⁊ hoc modo proprietas personalis potest dici primo incommunicabilis: quia per ipsam aliquid constituitur in esse incõmunicabili: primo potest etiam dici ꝙ illud quod alteri cõmunicatur: aut perficit aliquam naturam vel informat: aut est tale ens quod in alio sustentari siue suppositari potest: licet non perficiat illud vel informet. ⁊ sic natura humana singularis cõmunicatur verbo diuino: hoc modo propꝛietas constitutiua persone est incõmunicabilis: quia ipsa nec perficit naturam diuinam nec informat nec dependet proprie loquendo: vtraqꝫ via videtur saluabilis. ¶ His pmissis patet responsio ad obiectiones. Ad primam contra primam propositionem dico: ꝙ aliud est loqui de incommunicabili actu: sed non necessario incommunicabili: et aliud est loqui de incommunicabili actu necessario. primo modo negatio actualis cum aptitudinali est ratio constituẽdi in esse incommunicabili sed non necessario: vt patet de negatione actuali que necessario non inest: ⁊ quando inest semper constituit in esse incommunicabili cum dicitur ꝙ non est incommunicabilis primo dico ꝙ est incommunicabilis primo: qͣ per ipsam est primo aliquid incommunicabile licet non necessario: et cum infertur ꝙ talis negatio non est propria illi ergo non constituit in esse incommunicabili. Dico ꝙ sola illa negatio dicitur propria alicui que soli illi necessario inest et illa consequitur necessario aliquod positiuum quod necessario est prima ratio incommunicabilitatis: et negatio necessario sequens non est ratio constituendi primo in esse incommunicabili: sed necessario consequitur illud: et ideo dicitur propria: alia vero negatio licet quando actu inest puta Francisco: actu constituat ipsum in esse incommunicabili: non tamen dicitur illi propria cum necessario non insit: sed mere contingenter quod bene nota. ¶ Ad secundam patet respõsio ex supradictis ĩ quarto pmisso. ¶ Ad rationes cõtra secũdam propositionem ad primam. Dico ꝙ negatio aliquãdo necessario cõuenit alicui sed nõ soli illi. vt nõ lapis necessario cõuenit homini. sed nõ soli homini. ⁊ talis nũqꝫ ĩest enti positiuo nisi ꝑ aliqđ positiuum in ipso: cui affirmatio opposita: scilicet affirmatio lapidis repugnat necessario: ⁊ talis negatio potest pluribus inesse ꝑ aliquod positiuum cõmune eis: quicquid sit illud: vel etiam potest ĩ esse illis pluribus ꝓpter aliud positiuum in eis puta homini: qꝛ animal rationale: ligno quia talis natura ⁊c. Aliquãdo negatio non solum conuenit alicui necessario: sed etiam soli illi vt negatio finitatis soli deo cõuenit ꝑ positiuum ꝓprium in illa. Et sic negatio cõmunicabilitatis competens personis diuinis necessario conuenit illis: non per aliquod positiuũ commune illis: sed simpliciter per aliud ⁊ aliud positiuum ꝓprium singulis: ita ꝙ filio conuenit negatio per filiatiõem: ⁊ patri per paternitatem pcise. ⁊ hoc modo talis negatio non solũ conuenit necessario: sed ẽ etiam ꝓpria ꝓpter positiuum ꝓprium in eis. ¶ Ad illđ de chimera patet responsio: quia hoc intelligitur quando negatio necessario conuenit enti positiuo quale non ẽ chimera. ¶ Ad tertium patet responsio ex supradictis: quia conclusio intelligit̃ de negatione necessario inherente: modo negatio actualis dependẽtie ad aliud non necessario inest. vt supra dixi. Et sic patet responsio ad ista dubia ⁊c.

Negatiõẽ ꝯuenire alicui necessario duplicit posse intelligi.

¶ Ibi. Respondet̃ ad minorem. Hic doc. recitat vnam opinionem Guil. Altisiodoreñ. que dicit ꝙ ingenitum nõ importat negationem simpliciter: sed aliquid pertinens ad dignitatẽ: quia hoc quod est habere eẽ a se. Alio modo importat fontalem plenitudinẽ quod ẽ perfectionis simpliciter in pͥma persona secundum Augu. 4. de tri. c. 9. ¶ Ibi. Cõtra. Hic doc. improbat hãc responsionem. ⁊ primo improbat primam. videlicet ꝙ eẽ a se aut importat circunstantiam principij positiue: ⁊ hoc ẽ impossibile: quia nihil ẽ quod gignat seipsum. vt patet per Aug. pͥo de tri. c. primo: aut a se intelligitur negatiue tm̃. s. quia non habet aliquid ꝓ principio vel causa: ⁊ habetur propositum. s. ꝙ ingenitum dicat negationem formaliter. ¶ Contra secundam: quia fontalis plenitudo aut dicit negationem ⁊ habetur ꝓpositum. s. ꝙ ingenitum vt dicit fontalem plenitudinem sit formaliter negatio. aut dicit positiuum: ⁊ tunc vel dicit essentiam: ⁊ tunc sequitur ꝙ si ingenitum sit ꝓprietas personalis ꝙ eẽntia erit ꝓprietas personalis formaliter qđ ẽ impossibile cum sit communicabilis ⁊ vt quo: ⁊ vt quod: aut dicit relatiõem positiuam: ⁊ patet ꝙ non nisi ad personam: quia pͥma relatio ĩ persona ẽ relatio ad personam: alie eñ relatiões: scilicet equalitas similitudo identitas ꝓsupponunt relationes originis. vt ptꝫ a doc. in pͥmo di. 19. q. I. ⁊ di. 31. ⁊ infra. q. 6. pter istas nulla alia relatio realis ponitur in diuinis: ergo si ingenitum siue fontalis plenitudo dicit relationem ad personam. aut ergo ad vnam personam: aut ad plures non ad ꝓducentem nec ad ꝓducentes cum ingenitum dicat negatiõem omnis productionis. vt notat doct. in pͥmo di. 28. idem est ingenitum qđ nullo modo productum: ergo dicit relationem ad personã productam vel productas: non ad plures productas: quia tunc non poterit esse vnum formale principium ꝑsone constitutiuũ. patet. quia vna persona vna per se ratiõe formali constituitur. Sed si ingenitum esset ad duas productas: tunc includeret duas relationes terminatas ad illa producta: sed nulla vna relatio originis ꝑ se terminatur ad duo producta: sicut eñ ꝓductum vnum terminatur vel refertur ad producens vna relatiõe: ⁊ duo ꝓducta duabus relationibus: ita producens nõ duabus productionibus refertur. si ergo ingenitum diceret duas relationes positiuas: tunc non esset vna per se ꝓprietas: ⁊ per consequens constitutũ per illud non esset vnum per se suppositum. Aut ĩgenitum dicit vnam relationem terminatam ad primam personam productam. s. ad filium: aut ad secundam ꝓductam: scilicet ad spiritũ sanctum: ⁊ tunc nõ tenetur positum. s. ꝙ ĩgenitũ vt distinguitur cõtra paternitatem vel spirationem actiuã cõstituat personam: qꝛ ingenitum siue fõtalis plenitudo. vt dicit relationem: vel ad pͥmam vel ad secundam personam productam nõ distinguitur a paternitate vel spiratiõe actiua: ⁊ per consequens vt dicit talem relationem cõstituet pͥmam personam nõ autem vt distinguitur ab illis. sequitur in litera. Aut ingenitum dicit vnam relatiõem abstractam a paternitate ⁊ spiratiõe actiua: ⁊ tũc si potest vna talis relatio cõmunis abstrahi ab istis duabus: sequit̃ ꝙ pͥma ꝑsona nõ aliqua vna relatiõe singulari signata in existentia sit persona: sed aliquo modo vna abstracta ab illis duabus: ⁊ hoc alterius rõnis: qꝛ probatum est in. 2. q. ꝙ due ꝓductiones actiue ĩ diuinis nõ possunt esse eiusdem rõnis: ⁊ tũc pͥma persona nõ cõstitueretur formaliter aliquo cõstitutiuo vnius rationis quasi specifice: sed vno abstracto a duobus quasi alteriꝰ rõnis. Et dicit doc. quasi specifice: quia ĩ diuinis nõ est ibi aliquod genus nec aliquid in genere contẽtũ: vt ꝓbat Doc. in primo dist. 8. q. 2. ⁊ similiter cum dicit quasi

Expositio litere.

Clare exponit doctorẽ hic.

alterius rõnis: scilicet specifice: quia paternitas ⁊ generatio actiua: ⁊ si non differant ꝓprie specifice cum i diuinis nõ sit species. differunt tamẽ specifice: immo forte sunt p̃mo diuersa. vt habet videri in primo di. 13. modo a duobus quasi specifice distinctis nõ potest abstrahi aliquid vni⁹ rationis quasi specifice. vt patet. nõ enim ab homine ⁊ asino abstrahi põt aliquid vnum specie. sic in ꝓposito. Nec oportet hic multum immorari: quia multi magistri hic cõcedunt ꝓpositum quantum ad ma. ꝙ aliquo incõmunicabili positiuo constituitur p̃ma persona de qua est hic sermo. ¶ Ibi. Cum ergo arguitur ꝯ ista opi. Hic doct. soluit auctoritatẽ ⁊ rationem adductas prius ꝯ opi. Ad auctoritatem dicit: ꝙ Dam. ibidem subdit. in solis ꝓprietatibus paternitatis ⁊ filiationis ⁊ ꝓcessionis differentiam cognoscimus. Et quando p̃us accepit oĩa p̃ter ingenerationẽ ⁊c. intelligendum ẽ ꝙ sub ingeneratione cõprehẽdit paternitatem: sicut patet in diuersis capitulis eius: nũc noĩat vnã ꝓprietatem p̃me persone. nũc aliam. ⁊ per cõsequens ꝑ vnãquãq; intelligit quãcũq; ꝓprietatẽ ꝓpriam. ¶ Ad rõnẽ ꝯcedit doct. p̃mo ꝙ ordo ad prius quodãmodo p̃cedit in aliquo ordinẽ ipsi⁹ ad posteri⁹: maxime qñ ordinatum ẽ in se absolutũ. ꝯcedit ẽt ꝙ negatio ordinis ad prius in absoluto p̃cedit ordinẽ positum eiusdẽ ad posteri⁹: sed nõ sic in illo qđ constituit formaliter per ordinẽ ad posterius: qꝛ nullus ordo in illo põt esse prior: nec etiam negatio ordinis q̃ sit ordo quo constituitur. Si ergo esset suppositum absolutum posset concedi ꝙ ingenitum esset quodammodo prius paternitate: sed cũ ꝓbatur generaliter de omni supposito tam absoluto q̃ relatiuo: per hoc ꝙ contradictoria referuntur ad idem instãs ⁊c. Dicit doct. ꝙ hoc non est verum comparando contradictoria ad tertium: sed absolute comparando adinuicem. exemplum album ⁊ non album absolute contradicunt: sed album ꝑ. a. ⁊ non album ꝑ. b. non contradicunt: ⁊ hoc intelligendo pro. a. ⁊ b. siue signa durationis: siue nature vel originis. Sed si ista comparantur ad aliquid cui ꝯuenire possunt: non oportet ꝙ si album conueniret ipsi. c. ꝑ. a. ꝙ nõ album conueniret ipsi c. ꝑ. a. nihil enĩ est qđ non omnino primo ipsum sit ipsum. sicut homo omnino p̃mo est homo: ⁊ si homo esset lapis: esset omnino p̃mo lapis: tamen nõ omnino p̃mo esset nõ lapis: quia nulla negatio potest esse alicui eadem p̃mo: sicut ipsum est ipsum primo. Concedit ergo ꝙ intelligẽdum ẽ esse ab aliquo: ⁊ nõ esse ab aliquo referri ad idem instans siue nũc cuiuslibet ordinis ad hoc ꝙ sint contradictoria. vt. s. pro quo nunc affirmat eẽ ab alio qđ ponit pro eodem nũc non esse neget illud idem: sed nõ oportet ꝙ illi de quo ista dicũtur ꝯueniat eque primo nõ esse ab: sicut illi conueniret esse ab: si esse ab. sibi ꝯueniret: ⁊ ꝑ ꝯsequens supposito cui conuenit negatio ordinis ad prius prioritate originis non eque primo conuenit ista negatio: sicut ꝯueniret affirmatio ordinis si illum ordinem haberet.

Dubia hic i lra occurrentia.

Occurrunt aliqua dubia. primo. in hoc ꝙ ingenitum non conuenit prius patri q̃ ordo ad ꝓductum. videtur enĩ hoc non esse verum. ¶ Tum quia posito ꝙ pater cõstituatur in eẽ per paternitatẽ. adhuc hoc qđ nõ est esse ab alio: prius cõuenit patri q̃ ipse pater dicat ordinem ad filium: quia pater inquantum pater in diuinis est prius origine filio: ⁊ ꝑ ꝯsequens posterius origine dicit ordinem ad filium: qꝛ talis ordo ad filiũ vel p̃supponit filium eẽ: vel simil' coexigit filiũ eẽ: ⁊ tñ in illo p̃ori originis ꝯuenit sibi nõ esse ab alio: sicut si esset ab alio: ꝯueniret eẽ ab alio. ¶ Tũ etiã quia ingenitum est ꝓprietas soli patri necessario ꝯueniẽs. vt pꝫ a doc. in p̃mo di. 28. ⁊ pater dicit formaliter negationem: sed illa negatio nõ eẽt ꝓpa patri: sic ꝙ illi soli necessario ꝯueniret: nisi per aliquod positiuum ꝓprium in patre: illud positiuum nõ est eẽntia cũ sit cõicabilis: nõ paternitas: quia etsi nõ esse ab. posito ꝙ nõ prius ꝯueniat patri q̃ paternitas. saltem eque primo ꝯuenit patri sicut paternitas. ergo oporteret assignare aliqđ positiuũ ꝓpriũ in p̃re distinctũ a paternitate. ¶ Tertio instat sic. posito ꝙ filius ꝯstituatur i esse ꝑ gñationẽ passiuã: adhuc ꝑ prius conuenit filio ordo ad patrem q̃ generatio passiua. patet. qꝛ per p̃us intelligit eẽ a p̃re q̃ habere generationẽ passiuam: ⁊ si nõ prius. saltem eque p̃mo. Sic i proposito. si filius nõ eẽt ab aliquo: saltem eque p̃mo ꝯueniret sibi nõ eẽ ab alio: ⁊ tunc nõ magis eẽt vna proprietas q̃ alia cũ eque p̃mo vtraq; i eẽt: ⁊ ꝑ ꝯsequens non magis constitueretur i eẽ ab vna q̃ ab alia. vt patet. ¶ Secũdo p̃ncipaliter videtur dubium i hoc qđ dicit ꝙ homo prius ẽ homo q̃ non homo: vel prius eẽt puta animal q̃ non aĩal. hoc videt difficile saluare. Tũ quia ip̃e vult in p̃mo dist. 8. q. vltima. ⁊ in secũdo di, 1, q, 2, ꝙ nõ eẽ pri⁹ natura ꝓuatiue vel negatiue inest creature q̃ esse: etiã posito ꝙ creatura esset ab eterno: vt patet ab ipso in secũdo dist. 1. q. 3. ergo nõ esse hominẽ p̃us cõuenit homini q̃ esse hominem: qa vt dicit Doc. in locis p̃allegatis: si ab eterno nõ poneretur homo a causa extrinseca inesse: tũc nõ esse immediate inesset. ergo videtur ꝙ nõ esse hominẽ p̃us cõueniat homini q̃ ipsum esse.

Dubium secũdum.

¶ Respõdeo ad has obiectiones. Et primo ad p̃mam factam. Ad primum dubium Dico p̃mo. ꝙ in eodem instanti quo pater est pater: ipsa paternitas dicit ordinem ad filium: cum ipsa sit formaliter habitudo ad filium. Dico secundo ⁊ forte magis ad propositũ ꝙ quando Doct. dicit: ꝙ prima p̃sona prius dicit ordinẽ ad filiũ: posito ꝙ constituatur ꝑ relationẽ ad filium. debet sic intelligi ꝙ prius conuenit patri ipsa generatio actiua que generatio dicit ordinem: vel est ordo ad filium q̃uis ipsa generatio sit etiã aliquo modo prior filio: vt alias exposui in primo dist. 1. q. 2. hoc etiã patet a Doct. hic. ⁊ in p̃mo dist. 28. vbi dicit ꝙ pater inq̃tum pater: siue inquãtuꝫ generans qđ idem est: est p̃us origine filio per ordinẽ siue habitudinẽ ad filium non intelligitur aliquis alius ordo vel habitudo superueniens paternitati vel generationi actiue: sed intelligit ipsam paternitatem: vel generationem actiuam formaliter. ¶ Ad secũdam concedo: ꝙ igenitum sit proprietas patris ⁊ concedo ꝙ dicat formaliter negationẽ. s. non esse ab alio: ⁊ similiter cõcedo ꝙ p̃supponit aliquod positiuum ꝓprium in patre sed dico ꝙ illud positiuum est ipsa paternitas: vel generatio actiua. que primo iest patri q̃ illa negatio: ⁊ hoc patet: quia paternitas in diuinis est talis entitas: cui formaliter repugnat posse esse ab alio: ⁊ talis repugnantia. vt patet fundatur in ipsa paternitate: sicut deitas est talis entitas cui formaliter repugnat esse ab alio: siue cui necessario conuenit ista negatio. s. non esse ab alio. ⁊ patet ꝙ talis negatio p̃supponit ipsam deitatem cui necessario inest: ⁊ cui affirmatio opposita necessario repugnat: sic in proposito dico de patre. ¶ Ad tertiam dico ꝙ prius vel saltem eque p̃mo filius habet esse q̃ habeat habitudinem ad patrem. patet: quia filiatio ꝑ quã filius constituitur inesse est formaliter ipsa habitudo ad patrem. ⁊ tũc dico: ꝙ si filius non esset a patre. imo a nullo ꝙ adhuc prius sibi inesset filiatio q̃ nõ esse ab. quia si esse ab repugnaret filio: tunc presupponeret aliquod positiuum i filio ꝓpter quod repugnaret: ⁊ tale positiuũ aliquo modo esset prius ipsa negatione que necessario cõueniret filio. ¶ Ad aliud secundi dubij dico breuiter: ꝙ quãuis nõ esse absolute: sit prius natura ipso esse loquẽdo de esse creature (quod dico ꝓpter esse diuinum qđ ita est necesse esse ꝙ est simpliciter impossibile nõ esse aliquõ esse p̃us natura siue positiue siue priuatiue ipso esse vt patet: in p̃mo di. 2. ⁊. 28.) sed comparando esse ⁊ nõ esse ad tertium puta ad hominem: dico simpliciter ꝙ homo habet p̃us esse q̃ nõ eẽ. p̃us enĩ hõ: vt hõ hꝫ esse q̃ nõ eẽ ⁊ sic pꝫ solutio.

Rñsio ad primũ dubiũ nota. Quare de paternitate in diuinis litteroali. Quo filio p⁹ ꝯuenit filio q̃ esse ab alio. Rñsio ad secũ dubiũ applicabilis valde. Expositio litere.

Ibi respõdetur aliter ad mi. Hic doc. recitat opi. Hẽ. quoli. 9. q. 1. ⁊. 2. q dicit ad mi. p̃me rationis facte in p̃ncipio secũdi articuli (vbi sic arguit. prima proprietas incommunicabilis positiua est proprietas cõstitutiua p̃me p̃sone. sed talis est illa que correspondet correlatiue prime relationi in persona ꝓducta que est paternitas: ergo ⁊c.) ad saluãdũ prioritatem generãtis ad genitũ. ꝙ ipsa paternitas potest considerari dupliciter. vnomodo sub ratione aptitudinali puta ꝑ generatiuitate. alio modo sub ratione actuali puta pro generatione siue paternitate. primomodo generatio actiua siue paternitas constituit primam personam qa vt sic est p̃or producto: secundomodo non constituit cum vt sic sit simul cũ filiatione ¶ Ibi Alia respõsio ad mino. Do. recitat opi. s. Tho. 1. p̃te summe. q. 40. q ad illam mi. dicit ꝙ habitudo ad secundam personam puta paternitas põt considerari vel vt proprietas. vel vt relatio p̃mo modo: constituit quia vt sic est p̃or. secundomodo non constituit: quia vt sic est simul cum relatione opposita. s. filiatione. ¶ Ibi. Contra ista. Hic improbat has duas responsiones. ⁊ p̃mo coniunctim ambas improbat. secundo vtrãq; diuisim. Sed quia iste opiniones etiam improbate sunt per eadeꝫ media que hic ponũtur in primo distin. 28. ideo hic trãseo sicco pede. Et etiam quia im ꝓbationes ille sunt satis clare i litera nec indigent alia expositione. Et si forte occurrant aliqua dubia in calce articuli huius. Prima ergo improbatio coniunctim stat in hoc: quia in prima p̃sona est vna entitas formaliter incommunicabilis ⁊ primo. ⁊ hoc in existẽtia actuali in re ⁊ ex natura rei. ꝙ in re patet. quia p̃sona habet esse vere reale ⁊ p̃ter omne opus intellectus. ⁊ ꝑ consequens ꝓp̃etas constitutiua erit ibi in re extra omne opus intellect⁹.

qđ etiã in existentia actuali. patet: quia quicq̃d ibi existit ẽ simpliciter in vltima actualitate vt patuit in p̃mo distin. secunda: nihil eñ ad intra est in potentia imo summe in actu Et ꝙ tñ vna proprietas constitutiua: patet. quia si essent plures primo: tunc vna illarum supflueret. ⁊ vltra est incompossibile ꝙ sint plures prime: quia tunc persona formaliter constitueretur duabus ꝓprietatibus ⁊ sic circũscripta vna ẽsset adhuc ꝑsona prima quia esset persona per aliam ⁊ ex alia ꝑte non esset. quia esset circũscripta ratio formalis cõstituendi illam. simili modo sepe Doc. arguit. ⁊ sic esset incõpossibile propter causam supradictã esse duas ꝓprietates primas. Ex his sequitur ꝙ quõcũq; distinguatur ratio generatiuitatis ⁊ generationis in paternitate ꝑ considerationem intellectus: ⁊ similiter in ratione ꝓprietatis ⁊ relationis in re tamen est tñ vna: ⁊ vt in re constituit. ¶ Ibi. Preterea contra vtrãq; viam dupliciter. Dicit Doc. ꝙ iste due vie sic distinguũt paternitatem ad vitandam istam difficultatem scilicet quomodo prima persona potest esse ꝑ̃or secunda. ⁊ tamẽ simul natura cum illa. Sed ista difficultas est nulla: quia ordo originis ꝑ se nõ includit ordinem nature: maxime illum in quo prius natura potest esse sine posteriori natura vt supra patuit in primo articulo. ⁊ per consequens sequitur ꝙ pater potest esse ꝑ̃or origine filio ⁊ simul natura cum illo vt expositũ est prolixe in primo articulo.

¶ Ibi. Aliter adhuc Respõdet ad rationem ⁊ ad mi. Hic recitat aliam opi. s. He. qui dicit ꝙ licet in re sit in prima persona vna tantum relatio originis ad secundam personam: scilicet paternitas: tamen illa distinguitur ſm rationem ꝓ vt est habitudo prime persone ad secundam. potest eñ intelligi sub ratione aptitudinis ad generandum: vt exprimit̃ sub nomine generatiui. ⁊ sub ratione potentie: vt suppositũ exprimitur per hoc quod est potens generare: vel sub ratione actus vt exprimitur per hoc nomen generãs: vel sub ratione habentis genitum coexistens vt exprimitur nomie patris. Et sic eadẽ proprietas sub prima ratione. s. generatiuitate cõstituit patrem. ꝙ autẽ generatiuitas sit prior alijs ꝓbat ista opinio: quia illa est prior ſm quam mediatius habet ordinem ad oppositũ scilicet ad genitum: q̃ illa que immediatius. generatiuitas eñ mediatius respicit genitũ. paternitas vero ĩmediatius quia immediate ad illum. generatiuũ eñ ĩmediate dicit ordinẽ ad generabile. ⁊ potens generare ĩmediate dicit ordinẽ ad potens generari: ⁊ generans ĩmediate dicit ordinẽ ad genitum: ⁊ quia generabile est pri⁹ genito: ideo sequitur ꝙ generatiuum sit prius generante: ⁊ hoc est qđ dicit. ¶ Sequitur in litera ibi. Hoc etiam declaratur: quia ille rationes ſm quẽdam ordinẽ se includunt et non econuerso: non eñ omne generatiuũ est generans sed econuerso modo illud est prius a quo non conuertitur subsistendi consequentia. Concedit ergo minorem. s. ꝙ paternitas est proprietas constitutiua patris non tamen sub ratione paternitatis sed sub ratiõe generatiuitatis. ¶ Ibi Aliter respondetur ad eãdem minorem ꝙ constitutiuũ prime ꝑsone potest dupliciter cõsiderari. vno modo vt proprietas alio modo vt relatio: cõstituit autem vt proprietas ⁊ ꝑ cõsequẽs nõ vt relatio correspõdẽs relationi in secũda ꝑsona ¶ Ibi Contra ista arguitur dupliciter. Nunc Doc. ĩprobat has duas responsiones simul. ⁊ improbationes stant in isto superius dicto. s. ꝙ proprietas non constituit personam realem nisi vt precise est in re ⁊ in actualissima existentia reali. ⁊ quamuis diuersimode possit ab intellectu considerari tamen vt constituit personam non constituit nisi vt est in re ⁊ extra omnem considerationem intellectus. ¶ Ibi Secundo sic. Ideo queritur ista distinctio ⁊c̃. hic replicat rationem superius factam que erat de difficultate quomodo pater esset simul cum filio ⁊ vt simul posset generare: ⁊ dictum fuit ꝙ cum simultate nature stat ordo scilicet prioris ⁊ posterioris in origine ⁊ ꝙ talis ordo possit stare vltra dicta hic ⁊ ibi (scilicet ꝙ ordo originis nõ includit nec preexigit: nec coexigit ordinem nature) adducit vnum exemplũ. dicens sic: Cõfirmatur illud exemplo sed forsan includit aliquod dubium si Sortes est pater Platonis non solum Sortes est prior origine Pla. sed Sortes pater prius est origine Platone filio. probo qui paternitas est per se causa prioritatis originis. includendo ergo totum illud quod est per se causa alicuius prioritatis: non per hoc tollitur illa prioritas ergo Sortes pater ꝓut ĩcludit paternitatẽ q̃ est causa ꝑ̃oritatis adhuc esset prior origine Pla. filio. vbi includit̃ rõ posterioritatis originis ⁊ tamẽ Sortes vt pater est simul natura cũ filio sicut correlatiuũ cũ correlatiuo. ¶ Ibi. Posset etiã cõfirmari ratio principalis contra vtrãq; responsionem: q̃a in secunda persona nõ querit̃ distinctio aliqua in constitutiuo nec secũdum aptitudinem ⁊c. non eñ dicitur ꝙ filiatio ꝯstituat sub rõne generabilitatis vt patet: sed filiatio vt actualiter in re existẽs ꝯstituit. ¶ Ibi. Contra primam viã. Hic doc. arguit specialiter cõtra primã viam: ⁊ ratio stat in hoc quia constitutiuum persone ẽ primo incõmunicabile: nulla aptitudo ẽ primo incommunicabilis. patet. quia precise sequitur entitatem cuius ẽ aptitudo. si eñ homo ẽ cõmunicabilis etiam risibilitas erit cõmunicabilis. ⁊ si aptitudo sit incommunicabilis res cuius ẽ talis aptitudo erit incõmunicabilis. cũ ergo entitas personalis sit primo incommunicabilis ⁊ sola illa: ⁊ nulla aptitudo sit primo incõmunicabilis sequit̃ ꝙ paternitas sub rõne aptitudinis nõ erit ꝓprietas cõstitutiua persone. ¶ Ibi. Nũ ergo arguit̃. Hic soluit rationes factas ꝓ prima opinione cõcedẽdo ꝙ ꝓprietas sub illa rõne constituit sub qua dat primo esse: sed dat simpliciter primo esse vt ẽ in actuali existentia vt supra dixi. ⁊ cũ ꝓbatur de mediatius ⁊ immediatius: ratio est pro me: quia sub illa ratione sub qua paternitas immediate respicit filium ẽ ibi actualissime ⁊ simpliciter incõmunicabilis ⁊ sub illa simpliciter constituit. ergo. Ad aliam quãdo dicitur ꝙ generatiuum includitur in quolibet alio ⁊ nõ ecõuerso. hoc nõ concludit prioritatem constitutionis personalis: quia nõ prioritatem in actualitate incõmunicabili. sed tantummodo cõsequendo. ⁊ vt plurimũ que sunt priora in consequẽdo sunt cõmuniora ⁊ minus incõmunicabilia. patet in ordie ꝑ̃dicamentali. ¶ Ibi. Contra secũdũ hic improbat secũdã opi. Et ratio stat ĩ hoc: q̃ nulla entitas singularis extra aĩam est quin sit ad se: vel ad alterum: licet forte ſm aliquos possit dari conceptus indifferens qui nec eẽt ad se nec ad alterum. ⁊ patet de conceptu entis etiam ſm ipsum doc. quicquid sit de hoc non est ꝑ̃sentis speculationis. sufficit ꝙ ĩ re non possit dari. Detur ergo illud quod dicitur proprietas: ⁊ dicatur. a. quero consequẽter an entitas eius in re sit formaliter ad se: vel ad alterum. si primo. ergo constitutum ꝑ ipsam erit absolutum qđ ipsi negãt. si secũdo ergo illa entitas sub ratione formali qua constituit est relatio. ¶ Ibi. Preterea cum dicis paternitas vt ꝓprietas quero quid intelligis aut reduplicatur ibi formale cõstitutiuum persone: aut aliquid consequens in re: vel in intellectu formale constitutiuũ eius. Si secundo modo. da ergo illud formale cõstitutiuum ad quod sequitur illud: quod non est nisi paternitas vt paternitas: quia modus ille non cõsequitur nisi illam realitatem formalem: ergo constitutiuum ẽ per se entitas ad alterum. Si primo modo cum ꝓprietas persone relationem rationis importet. sequitur ꝙ illa prima persona constituitur relatione rationis quod est absurdum. ꝙ autem importet relationem rationis. probatur. quia dicit habitudinem paternitatis ad patrem. paternitas autẽ ad patrem nullam habet habitudinem nisi rationis: quia nec distinctionem. Sequens litera clara ẽ vsq; ad aliam respõsionem. ¶ Ibi. Aliter dicitur adhuc ad mi. q. exponendo istã responsionem secundam de ꝓprietate ꝙ essentia diuina cõstituit personam: non tamen absolute vt eẽntia: sed vt sola ratione differens a relatione. Primum ꝓbatur sic: quia ꝑsone cõuenit per se subsistere: sola autem eẽntia ẽ ratio subsistendi. vt patet per Augu. septimo de trinitate capitulo octauo vel nono. substantia est qua per se pater ẽ. ⁊ idẽ supra capitulo quarto. omnis res ad se subsistit: quãto magis deus. per relationem autem comparatur persona ad oppositum. ¶ Contra arguit doc. ⁊ primo cõtra hoc quod dicit opinio. s. ꝙ eẽntia vt sola ratione differens a relatione constituit personam: quia aut ly vt dicit formalem ratiõem respectu predicati quod est constituere personam: id est ꝙ inquantum differens ratione constituat: ⁊ tunc relatio rationis esset formalis ratio constituẽdi personam que habet verum esse reale quod est impossibile. aut ly vt. dicit aliq̃d cõsequens formalem rationem: ⁊ tũc quero illud respectu cuius dicit rationem consequentem. non potest poni nisi essentia secundum se: ergo essentia vt eẽntia erit ratio formalis constituẽdi in re quod tu negas. ⁊ hoc patet. Si vt differẽs sola ratione a relatione dicit tñ aliquid consequens formalem rationẽ constituendi ⁊ talis differentia rationis nõ consequitur nisi essentiam vt essentia. ergo ipsa essentia vt essentia erit formalis ratio constituendi. quod tamen opinio negat. ¶ Preterea. Essentia vt sola ratione differẽs. aut est communicabilis. aut incommunicabilis. si communicabilis: ergo communicabile formaliter constituit incõmunicabile. si incommunicabile ⁊ essentia omnimodo etiam vt essentia sola ratione differt a relatione tantummodo ẽ ad se: ⁊ ita non formaliter ad alterum sicut relatio: ⁊ tamẽ nõ realiter distincta relatione: ergo essentia omnino vt eẽntia

est sola ratione differens a relatione. ⁊ tunc vt prius essentia vt essentia constitueret. Si enim essentia vt essentia tm̄ ratione differat a relatione cum nullomodo secundum istaz opinionem differat preter opus intellectus. ergo vt sic cōstituet qd ipse negat. ❡ Cōsimiliter pōt argui si essentia vt sola ratione differens a relatione cōstituit. tūc essentia aut est ad se. aut ad alterum. si est ad se. ergo cōstitutum erit ad se formaliter. Si ad alterū. ergo essentia vt essentia erit ad alterum cum essentia vt essentia sola ratione differat a relatione ⁊ constituat vt est ad alterum. ergo essentia vt essentia erit ad alterū. qd est ꝯtra Augu. ❡ Preterea generaliter constitutiuū est cōstituto ratio differendi vel conueniēdi: non autem est sic ratio vt conueniens velut differēs. nō eñi rationale est ratio formalis distinguendi hominnem ab asino inquātū ipsum rationale differt[9] ab alio: sed est ratio fm̄ suam absolutam entitatem. Si ergo essentia constituit personam nō constituet inquantū est differens sed precise fm̄ suam formalem entitatem constituet ❡ Ad argumētum factum pro ista via dicit Doct. q subsistere est equiuocū. Vno modo accipit pro p se eē prout excludit inherere. ⁊ in alio esse vt pars in toto. ⁊ hoc modo vnum est per se subsistere sicut vnum est p se esse: et sic loquuntur auctoritates Aug. vt etiam exposui in primo dist. 8. q. penultima ⁊ in q̄stione pma quolibetorū. Alio modo subsistere est incōmunicabiliter per se esse: ⁊ hoc modo sunt tres subsistentes sicut sunt tres psone quia tres subsistentes incommunicabiliter licet non sit nisi vnum per se ens. ⁊ sic patet qūo debet intelligi subsistere ⁊c̄.

Difficultates īgenio se circaistū articulum.

In isto articulo occurrunt nōnulle difficultates vltra supradictas. Primo dubitatur in hoc qd dicit. q proprietas nō constituit nisi vt actu existens in singulari existētia. quia ex hoc videtur inferre q ꝓprietas hypostatica ī diuinis sit vere singularis. quod videtur falsum. Tuz quia cōtra eum qui vult in primo dist. 2. parte. 2. q. prima. q singulare in hoc differt a supposito: quia singulare est communicabile vt quo. supposita nullomodo nec vt quo nec vt quod. Tum quia si talis proprietas psonalis ē singularis aut est ratio singularitatis. aut de se formaliter est singularis: sicut essentia diuina aut est quid constitutum ex aliquo contrahibili ad singularitatem. ⁊ ex aliqua ratione singularitatis. Si primo tunc est ratio constituendi singulare ⁊ sic persona constituta erit singularis ⁊ sic communicabilis. Si secundo videtur sequi idem qd prius. Si tertio. hoc non videt. Primo. quia quicquid est in diuinis est in vltima actualitate. nihil enim ibi est potentiale siue contrahibile. Secundo quia sequeretur q persona constituta vt pus esset formaliter singularis. ⁊ sic non simpliciter incommunicabilis vt quo ⁊ vt quod. ❡ Secundo principaliter dubitatur ī hoc quod dicit: q paternitas constituit vt in vltima actualitate: quia hoc videtur repugnare cuidam dicto suo: dixit eñi prius q ipsa est prior origine filiatiōe. Sed si ꝯstituit vt in vltima actualitate tunc necessario filiatio erit precise in eodem instanti etiam originis: patet per ipsum: quia parernitas est formaliter habitudo ad filium: ergo in quocūqꝫ signo siue nature siue orig nis ponitur formaliter erit habitudo ad filium: ergo in illo signo erit filius. ergo cum in eodem instanti quo ē formaliter ⁊ actualiter habitudo ad filium constituat patrem: statim sequitur q pater non erit prior filio origine.

❡ Tertio principaliter dubitatur de illo exemplo posito scilicet. q paternitas Sortis sit causa prioritatis originis et q Sortes inquantum pater sit prior origine Pla. filio. hoc enim non videtur verum nec ad mentem Doctoris. patet pmo quia paternitas in nobis nullomodo concurrit ad aliquam productionem: non enim est ratio formalis Sorti ad producendum Pla. nec similiter est conditio agentis vt patet. imo nulla relatio fm̄ Docto. ponitur actiua alicui[9] nec vt quo: nec vt quod. ❡ Secundo instatur quia Doc. in primo sententiarum distinctione tertia. questione quinta: ⁊ in secundo distinctione prima: questione secunda vult expresse q in aliquo priori ad absolutum in causa sequatur absolutum in effectu: ita q generatio Plato. terminatur ad absolutum in Pla. quo absoluto producto statim resultat relatio: puta filiatio in Plato. ⁊ paternitas in Sorte ⁊ nō magis vna quam alia: ⁊ per consequens patet q paternitas ī Sorte nō est cā pioritatis origis qa filiatio nullo mō depēdet a paternitate eū eque pmo sit filiatio ī Pla. sicut pnitas ī Sor. Similiter sequeret ex hoc q generatio actiua in Sorte esset cā pioritatis originis in ipso: ⁊ sic Sortes generās esset pior origine Pla. genito: qd tñ nō videt qa gñatio passiua eq̄ pmo inest Pla. sicut gñatio. s. actiua iest Sorti

Ad absolutū in causa sequit absolutū in effectu hic exponit.

❡ Quarto pricipaliter dubitatur de illa difficultate qua nititur probare q cum simultate nature stat ordo originis: ⁊ sic pater in diuinis ⁊ si sit simul natura cum filio: tamen ē prius origine. Et primo probo q nullo modo sit prius: nec natura nec origine: quia in quocunqꝫ instanti principiū formale productiuum est perfectissime dispositum: ⁊ sit ꝓductiuum per modum nature in eodem instanti est ꝓductum sed essentia in quocunqꝫ instanti est in patre siue memoria fecunda in patre: tunc ipsa memoria ē optime disposita ad producendum filium. hoc patet a doc. in primo distinctiōe septima: sed in primo instanti originis quo pater est pater: est memoria fecunda optime disposita ad generationem: ergo in eodem instanti filius est productus. Si enim in eodem instanti non est productus oportet assignari causa q̄re non possit simpliciter in eodem instanti produci cum i illo instanti sint omnia requisita ad productionem. ❡ Secūdo probo q sufficiat prioritas originis in principio formali productiuo: ⁊ nullomodo in patre inquantum pater est: quia tota perfectio producentis est a principio formali ꝓductiuo. vt exposui in primo distinctione prima questiōe secunda: ⁊ distinctione tertia q̄stione sexta: posito ergo q pater vt pater sit simul origine cum filio: adhuc saluatur prioritas originis in producente: quia sufficit in producente q principium formale productiuum a quo est tota entitas ⁊ perfectio producti sit prius origine omni memoria fecūda in filio: ⁊ ipsa memoria fecunda in patre est principium formale productiuum: ergo ex hoc videtur saluari prioritas ī generatione diuina: ⁊ omnimoda simultas correlatiuorum scilicet patris ⁊ filij. ❡ Tertio probo q etiam pater sit simpliciter pus natura filio si ponatur q ipsum producat. Et accipio dictum doc. in primo distinctione octaua. ⁊ in secundo distinctione prima. questione secunda ⁊ tertia. ⁊ di. vigesima quinta. ⁊ in primo distinctione trigesima nona. q causa in eodem instanti quo causat adhuc intelligitur prior natura ipso producto siue causato. hoc idem vult in secundo distinctione quintadecima: vult enim in vigesima quita secundi: q voluntas nostra ex hoc intelligatur contingenter ⁊ libere elicere actum: quia in eodem instanti quo elicit potest non elicere: ⁊ hoc est quia in codē instanti quo elicit adhuc intelligitur prior natura ipso actu. vt patet in primo distinctione trigesima nona de voluntate diuina. vbi doctor vult q volūtas diuina possit velle pro instanti. a. petrum sedere: ⁊ q possit pro eodem instanti velle ipsum non sedere: quia in codem instanti quo vult petrum sedere potest non velle: propter prioritatem nature: q2 vt vult adhuc est pior natura actu elicito. Hoc idem patet a doctore in pmo distinctione quadragesima. Ex his videtur sequi q pater etiam quando producit sit prior natura ipso producto. ❡ Et nō videtur posse assignari ista causa. Quia aliud est loqui de causa que producit aliud ī natura: ⁊ aliud est loqui de causa producente q̄ nullomodo producit aliud in natura: quia primo mō causa est bene prior natura quando causat ipso causato: sed non sequitur secundo modo: quia secundo modo non producitur aliud in natura. ❡ Hoc nihil est: q2 ponatur causa perfectissima ⁊ nullo modo impedita: ⁊ similiter ꝓducens perfectissimum omnimode dispositum ita videtur q causa eque primo ꝓducat suum effectum sicut ꝓducens suum productum: non enim quo adhoc videtur posse assignari differentia aliqua. Si ergo causa perfectissima omnimodo disposita vt producit siue vt causat effectum ē prior natura ipso effectu. ergo a simili in diuinis pat vt ꝓducit filium erit prior natura filio: ⁊ sic nō saluabitur simultas que opponitur ordini naturali in correlatiuis: vel oportet dicere q pater vt pater nullomodo producat filium in diuinis. ❡ Quinto principaliter dubitatur in hoc quod dicit q paternitas vt proprietas non constituit quin etiam cōstituat vt relatio cum in re idem sint: licet sola ratiōe differant. Contra quia hoc non videtur sequi. Nam ipse doctor concedit q deus generat: ⁊ tamen negat q eēntia generet vt patet in primo distin. 5. q. pma ⁊ tamen de[9] ⁊ deitas sola ratione differunt: quia concretum ⁊ abstractum sola cōsideratiōe intellectus differunt. vt patet a docto. in pmo di. 8. q. 3. ❡ Si dicat q cum dico deus generat q ly deus supponit pro patre: ⁊ sic ista est vera deus generat: q2 pater q̄ est deus generat. Contra: quia hoc concesso: saltem nō pōt in hoc euitari: quia hec conceditur. deus creat: immo est pmo vera vt ly deus supponit pmo pro hoc deo ⁊ non ꝓ aliqua persona. vt patet a Doc. in pmo distin. 4. q. 2. ⁊ tamē hec negatur a doc. Deitas creat vt ipse ꝓbat in pmo disti. 5. q. pma. vbi vult q de vltimate abstracto nō possit verificari adiectiuū adiectiue tentum cuiusmodi ē ly creat: q̄ a s…

Notab… dubiū … tis no… Optim… argum… cū o… quem…

Euasio

Contra euasionem.

Euasio

Impug…tio.

mili de paternitate ⁊c.

Respondeo ad omnes obiectiones et primo ad

Ad dubia cum argumentis respondetur

primum dubium concedo ꝙ ille rationes concludunt cōtra illam conclusionem sic absolute intellectam. Dico ergo ꝙ illa conclusio debet sane intelligi cum dicit Doct. in existentia singulari accipit ibi singulare non proprie sed vt distinguitur ꝯtra ꝯmune. id ē ꝙ sit entitas nullo modo communis ſʒ entitas existens extra omnem considerationem ītellectus. nō ꝙ vere sit singularis: sed entitas omnino incommunicabilis preter omne opus intellectus.

Instantia

¶ Si dicatur ꝙ ista se habēt per ordinem vt quidam Scotiste dicunt scilicet singulare suppositum. ⁊ persona: quia omnis persona est suppositū. ⁊ non econtra. patʒ quia persona est īcommunicabilis existētia in natura intellectuali: suppositum vero ē īcōmunicabilis existentia etiam in natura non intellectuali vt patet. de isto lapide. Similiter omne suppositū est singulare nō econtra vt patet de hac albedine que est singularis ⁊ non suppositum cum sit communicabilis vt quo.

solutio notanda.

¶ Respondeo (saluo semper meliori iudicio) ꝙ hoc est verum in creaturis vbi natura contrahitur ad singularitatem. Dico secundo ꝙ etiam in diuinis conceditur non ſm naturam contractā ad singularitatem: sed ſm naturam que de se formaliter est singularis: cuiusmodi est natura diuina ⁊ sic in diuinis omnis persona est singularis quia includit naturam ex se formaliter singularissimam. Si etiaʒ accipiatur singulare quo ad aliquā eius conditionem videlicet ꝙ singulare est incommunicabile vt quod: sic potest concedi ꝙ persona in diuinis est singularis quia incōmunicabilis vt quod. sed secundum ꝙ singulare est communicabile vt quo: hoc modo ꝑsona diuina nec alia persona est singularis.

In creaturis etiā suppositū non est formaliter singulare.

Nota etiam ꝙ in creaturis non sequitur formaliter ꝙ suppositum sit singulare: non enī suppositum est formaliter singulare ꝑpter rōnes repugnātes singularis ⁊ suppositi: sed debet sic intelligi ꝙ suppositum ē singulare. i. ꝙ necessario presupponit naturam singularem. Multa etiam sunt que non sunt nec suppositum nec singulare: etiam loquendo de esse eorum extra animam. patet quia hecheitas non dicitur proprie singularis sed ratio formalis constituendi singulare. nec similiter ratio formalis constituēdi personam vel suppositum vt relationes originis ꝯstituentes personas vt patʒ.

Dicigenio se excitat lectorem ꝓlixitatē vitando.

¶ Aduerte etiā ꝙ esset bona difficultas scilicet an persona diuina possit dici proprie suppositū tenēdo ꝙ suppositum proprie sit incommunicabilis subsistētia in substantia absolute sumpta: sed quia oporteret ꝑtractare an sola substantia intellectualis predicetur de deo iō pro nūc omitto hanc difficultatem.

Ad ſm dubiū quō p̄rnitas sit ꝓor origine in patre.

¶ Ad secundum dubiū dico breuiter ꝙ ipsa paternitas cōstituit vt in vltima actualitate: ⁊ concedo ꝙ vt sic sit formaliter habitudo ad filiuʒ vt ad terminum. ⁊ cum infertur ergo est simul origine cum filio dico primo ꝙ hoc non sequitur quia dicitur prior origine qꝛ ipsa est in patre ex se: hoc est ꝑ nullā productionem. licet. n. originaliter sit ab essentia ⁊ in essentia diuina vt pʒ a Doc. in primo dist. 28. non tamen est ibi per aliquam productionem. ⁊ ex hoc sequitur ꝙ pater est ibi ex se. i. non per productionem: ⁊ sic prior origine filio eo ꝙ filius sit a patre vt pater est. in eodem ergo instanti originis quo formaliter p̄rnitas est habitudo ad filium filius non intelligitur esse: qꝛ tūc intelligeretur filius esse ibi non per productionem.

ſcōa rn̄sio.

¶ Dico secūdo ꝙ ⁊ si paternitas in vltima actualitate sit formaliter habitudo ad filium. non tamen sequitur ꝙ in eodem instanti filius sit. etiā loquendo de aliquo instanti nature priori: accipiendo prius natura pro presupposito alteri: vt exposui ī primo articulo ita ꝙ si posset mensurari aliqua mensura non tamen duratiua esset aliquod instans mensurans paternitatem in quo instanti filius non esset. cum ergo infertur ē formaliter habitudo ad filium vt ad terminum ergo in illo instāti est filius. negatur consequentia.

Instantia aurea cum solutione.

¶ Si dicatur non est intelligibile ꝙ. a. in instanti b. sit habitudo ad. c. ⁊ ꝙ in eodem instanti. c. non sit. ¶ Dico ꝙ aliud est loqͥ de habitudine ad terminum que a termino dependet: vt omnis relatio in creaturis. ⁊ aliud de habitudine que nullo modo dependet a termino sicut est paternitas in diuinis. Similiter aliud est loqͥ de relatione suo modo ꝓductiua termini ⁊ constitutiua suppositi productiui termini cuiusmodi est paternitas diuina: ⁊ aliud de relatione nullo modo productiua termini nec quouis modo constitutiua alicuius suppositi productiui: qualis est relatio creata siue in creaturis: ⁊ iō nō videat̄ mirū si paternitas vt est formal̄r habitudo ad filiū sit in aliquo istāti in quo filius nō est.

Instantia

¶ Si dicatur in instanti. a. paternitas ē habitudo formaliter ad filiuʒ ergo in instanti. a. terminatur ad filiū ergo in instanti. a. filius est.

Solutio.

¶ Dico ꝙ nō sequit̄ in instāti. a. originis paternitas est formaliter habitudo ergo in eodem instanti. a. terminatur ad filium: non sequitur qꝛ filius in illo primo instanti originis non est. sed sufficit ꝙ quā filius est ꝙ tunc terminetur ad filium.

Instantia

¶ Si inferatur. in p̄mo instanti originis non terminatur ad filium: ergo in secūdo instanti originis terminatur ad filiuʒ: ⁊ sic sequitur ꝙ terminetur nō a se sed ab alio. ¶ Dico ꝙ hoc non sequitur. sicut etiam non sequitur pater in primo instanti originis anteq̄ʒ generet filium est beatus ergo in ſcōo instanti originis generat filium: ergo generat filium non a se sed ab alio: non sequitur. ¶ Dico ergo hic: vt dixi in primo. distinctione prima. questione secunda. exponendo quomodo pater priꝰ origine sit beatus q̄ʒ generet filium.

Ad tertiuʒ dubium.

¶ Ad tertium dubium principale. dico primo ꝙ Doctor hoc non asserit vt patet in litera: exempla. n. ponimus nō ꝙ ita sint: sed vt magis addiscentes assentiant: vt patet primo priorum. Dico secundo ꝙ tenendo exemplum valere potest dici ꝙ quia filius habet principaliter omnia a patre: ⁊ pater vt comparatur ad filiū habet a se. ꝙ sicut Sortes vt Sortes est prior natura vel origine Pla. vt Pla. ita videt̄ sequi ꝙ Sortes pater vt pater sit prior origine Pla. (non absolute sumpto quia est prior paternitate cum sit terminus eius vt patet a Doc. in primo. distinctione. 30.) filio vt filio. Et hoc modo paternitas poterit dici causa prioritatis originis: respectu Platonis vt filij. quia tenendo ꝙ pater vt pater sit causa filij statim sequitur ꝙ pater vt pater sit prior origine filio. et sic paternitas erit causa prioritatis originis. quamuis paternitas ⁊ filiatio in creaturis semper sint simul ⁊ vna nullo modo presupponatur alteri sicut forte est in diuinis vt supra dixi. ⁊ tn̄ adhuc p̄rnitas in creaturis poterit dici prior origine filiatione ꝑpter causam supradictā.

Ad rōnes quarti dubij.

¶ Ad rationes quarti dubij ad primā. Dico ꝙ semper est prior origine: quia pater habʒ esse a se modo p̄expositio: ⁊ filius a patre: non sequitur mō / in instanti originis. a. essentia est ꝑfecte in patre ⁊ summe disposita ad productionem ergo in eodem instanti est filiꝰ / negat̄: qꝛ tunc sequeretur ꝙ filius esset a se. Sed bn̄ ꝓceditur in primo instanti est summe disposita ad ꝓductionē filij ergo pater in illo instanti habens illam ꝓducit filium imo per talem ꝓductionē actiuā p̄r cōstituit̄ in eē ꝑsonali. Sʒ vltra nō seq̄t̄ ergo in illo instanti quo p̄r ꝓducit filiū filius est. Sicut etiam hic nō sequitur voluntas in instanti. a. nūc elicit actum ergo in illo instāti actus est: nō sequitur quia vt elicit actum adhuc est prior natura vt supra dixi. Sic ī proposito.

Quare in eodē p̄r nō possit ꝓducere filiū.

Et cum queritur ratio quare ī eodem instāti nō potest pater producere filium. Dico ꝙ ratio de se est clara: qꝛ ꝓducens semper est prior producto. ⁊ vltra quia est p̄mum signum originis: quia pater a se producit ⁊ dat esse filio. si ḡ in illo p̄cise instāti produceret filium esset implicatio cōtradictionis: quia sequeretur ꝙ filius simul eēt a se ⁊ a patre qd̄ nō est intelligibile.

Ad productionē filij in diuinis duo req̄rūtur.

¶ Ad secūdam rationem qua ꝓbatur ꝙ sufficit prioritas originis ī solo principio productiuo Dico breuiter ꝙ ad producendum filium in diuinis duo necessario requiruntur: scilicet ratio formalis producendi a q̄ dependet tota perfectio productionis vt exposui in primo distin. 1. q. 2. ⁊ distin. 3. q. 6. ⁊ sic memoria fecunda in patre ē ratio formalis producendi filium: ⁊ requiritur etiam conditio producentis: scilicet proprietas personalis: semper enī productum realiter distinguitur a producente: si modo filius esset a sola memoria fecunda: tunc realiter distingueretur ab illa. quod ē impossibile: vt ergo productum realiter distinguatur a producēte requiritur in producente propꝛietas personalis propter quam realiter producens distiguatur a producto. Dico ergo ꝙ in eodem instanti quo memoria ponitur p̄ncipium productiuum in actu ponitur etiam conditio ꝓducentis in actu. ⁊ similiter in illo priori quo memoria fecunda ponitur p̄ncipium formale productiuum filij paternitas necessario ponitur vt conditio requisita.

¶ Ad tertiam rationē. dico ꝙ illa ratio concluderet si suppositum producens esset absolutum. quia tunc non haberetur pro inconuenienti ꝙ ipsum sit prius natura ipso producto. non accipiēdo tamē prius natura pro priori vt dicitur causa p̄or effectu siue vniuoco siue equoco. vt supra dixi de ordīe nature ī p̄rio articl̄o: sed accipiēdo priꝰ natura eo modo quo ponitur ītellectus p̄or natura volūtate. ⁊ cū hoc ꝙ ꝓductū sit posterius natura. Illa tamē ratio nō concluderet vbi suppositum ꝓducēs ē relatiuum ⁊ ꝯstitutum in tali esse suppositali per relationem nō qualemcūq; sed ꝑ relationem ad productum: quia tūc tale suppositū est siml̄ natura cum producto ꝑpter naturam correlatiuoꝝ. Si ēt teneatur vt sic ipsum eē prius natura aliquo p̄dictorū modorum vt supra in primo articulo. adhuc nō habeo pro ina

conuenienti ꝙ producens quando producit sit prius natu-
ra ipso producto: esset bene inconueniens si poneretur pri⁹
natura essentialiter eo modo quo causa ponitur prius natu-
ra effectu vt ibidem dixi. ¶ Ad quintum ⁊ vltimum dubiū.
Dico ꝙ non est simile quia aliud est loqui de formali ratiōe
constitutiua alicuius in esse reali. ⁊ aliud est loqui de predi-
cato quod precise verificatur de aliquo vt in concreto ⁊ non
in abstracto: quia primo modo ponitur realiter constitutiuū
sub ratione actuali reali. ⁊ ideo paternitas vt constituit/ p̄-
cise constituit vt est in re ⁊ non in consideratione. ⁊ ideo non
est simile. In re etiam deitas realiter est creatrix sicut ⁊ de⁹
sed logice loquendo non est sic vt patet in primo.

In re deitas est realiter creatrix sicut deus/ sz non logice

Expō lr̄e. tertij articuli.

Sequitur tertius articulus vbi videndum est de
istis relationibus que cōmuniter conceduntur prime perso-
ne (exceptis ingenito et spiratione actiua) que scilicet sunt
paternitas. generatio actiua generatiuitas. potens genera
re. generare ⁊ huiusmodi. quomodo se habeant adinuicē et
quomodo adinuicem differant. Et breuiter ponit duas con
clusiones. prima vnica sola ⁊ omnino vnica est relatio origi
nis inter primā personam ⁊ secundam. ita ꝙ nulla est distin
ctio talis relationis qualitercūqꝫ in re ante meram conside-
rationem intellectus: id est ꝙ nulla est ibi distinctio preter
opus ītellect⁹. Secūda ꝯclusio. Illa relatio que omnino vni
ca est sic in re potest ratione distingui siue diuersis rationi-
bus considerari. ¶ Primam conclusionem probat duplici-
ter. ⁊ prima probatio stat in hoc. vnica ⁊ sola est vni⁹ ab vno
perfecta origo: ⁊ hoc intelligēdo originem actiuā vnicam a
parte originantis: ⁊ vnicam passiuam a parte originati. licꝫ
hec ⁊ illa sint quodammodo due. Sed relatio originis inter
primam ⁊ secundam personam dicit perfectam rationē ori-
ginis secunde persone a prima. ergo est tantum vnica. acci-
piendo actiue a parte patris: ⁊ tūc est vnica actiua in patre
⁊ quasi passiue a parte filij ⁊ erit ibi etiam vnica passiua: p-
batio ma. stat in hoc quia. a. non dicitur perfecta originatio
qua circunscripta nihil minus esset ipsum originatum hoc
patet. Sed si in patre essent due originationes actiue per-
fecte. tunc sequeretur ꝙ vna illarum circūscripta adhuc eēt
originatum ab alia. ergo prima non fuit perfecta ⁊ similiter
alia circunscripta puta. b. adhuc originatum esset ab. a. et p
consequens. b. nō fuit perfecta originatio: ⁊ sic tandem seq̄-
retur ꝙ vtraqꝫ circunscripta adhuc originatum posset esse.
Similiter potest argui si due origines passiue essent in filio.
¶ Si dicas nō potest. a. circūscribi manente. b. nec econtra
hoc non valet: quia duabus originibus quarum vtraqꝫ sit p
fecta nō potest idem suppositum originari ab eodem. p vtrā
qꝫ. n. productionem haberet totum esse quod posset accipe-
re a producēte ⁊ ideo est impossibile ꝙ per alteram siue ma
nentem cum ea siue quocunqꝫ modo. accipiat aliquod esse.
¶ Secunda probatio est magis logica. quia relationes di-
stincte preter opus ītellectus nō predicantur de se inuicem
in abstracto. nō formaliter nisi vna esset de formalitate alte
rius sicut dicimus ꝙ paternitas in creaturis est relatio: nec
per idemptitatem: quia vna nō ꝯtinet aliam per idemptita
tem cum nulla sit formaliter īfinita. vt patebit in questione
sequēti. Et patet quomodo in diuinis vna nō predicatur de
alia: non enim hec est vera paternitas est spiratio actiua. et
tamē hec cōceditur paternitas est generatio actiua. simili-
ter hec nō est vera paternitas est inascibilitas vt patet per
Aug. 5. de tri. ca. 6. nō est hoc idem dicere īgenitum quod ē
dicere patrem quia ⁊ si filium nō genuisset nihil prohiberet
ipsum esse īgenitum. ¶ Ibi cōtra. relatio pertinēs ad scd̄ꝫ
modum. Hic Doc. ītendit probare ꝙ paternitas non sit ge
neratio actiua quia paternitas fundatur super actionem vt
patet. 5. me. ca. de ad aliquid. vbi Arist. videtur dicere ꝙ pa
ter est quia genuit filium sicut filius quia genit⁹: est sicut er-
go fundamētum nō est idem relationi ita nec generatio erit
paternitas cū paternitas fūdeẛ in generatiōe actīa. ¶ Cō
firmatur per Hil. 9. de tri. ca. 13. exitio autem a deo est abso
luta natiuitas quam paterni nominis consecuta est confes-
sio vult dicere ꝙ paternitas cōsequitur generationem ergo
nō erit idem ꝙ generatio actiua. ¶ Ibi. Et hec sit secūda
conclusio. Hic Doc. ostendit secundam conclusionem scilicꝫ
ꝙ paternitas potest diuersimode cōsiderari. Et expono hāc
literam. Et dicit ꝙ dupliciter potest considerari in paterni-
tate differentia rationis. Primo quantum ad indifferētiaꝫ
siue indeterminationem siue abstractionem in considerādo
secundo quātum ad possibilitatem vel actualitatem vel cō
plectionem siue determinationem. Quātum ad primuꝫ. pos
sunt ista cōsiderari producens naturaliter. ⁊ simile in natu-
ra pducēs ⁊ tertio icōicabiliter existēs. ⁊ quo ad hoc pdu-
cens. ⁊ patet ꝙ tertius modus est determinatior secūdo. et
secūdus primo. nam generans simile in natura in minus se
habet ꝙꝫ generans absolute per modum nature: et simili-
ter generans incommunicabiliter existens in minus se ha-
bet ꝙꝫ generans simile in natura. ¶ Secūdo autem modo
possum concipere hunc hac generatione generatiuum. hūc
potētē hac generatione generare. hūc qꝛ hac generatiōe ge
nuit: hunc quia hac generatione habꝫ genitum secum coexi
stens. In creaturis prima differentia est vniuersalitatis: sci
licet ista producēs per modum nature: ⁊ producens simile
et producens incommunicabiliter existens. patet. n. ꝙ om-
nia predicantur de pluribus quia producens incommunica
biliter existens predicatur de isto producente incommuni-
cabiliter existente: hoc idem patet de alijs que sunt magis
vniuersalia. ¶ Sequitur secunda differentia que est hic sci
licet in diuinis rationis: est ibi scilicet ī creaturis realis. nā
in creaturis generatiuum preter opus ītellect⁹ differt a po
tente generare: quia primum dicit aptitudinem. secūdum di
cit potētiam propinquam quia potentia remota ad gene-
randum forte nō videtur differre ab aptitudine. de qua ali-
as. Similiter hic potēs generare preter opus ītellectus dif
fert ab actu generāte: ⁊ actu generans differt ab illo qui ge
nuit: ⁊ qui genuit differt ab illo qui actu habet genitum sibi
coexistens. Sed in diuinis omnia ista precise differūt ratio-
ne. ⁊ nullomodo realiter. quia importatur aliqua imperfe-
ctio in vno qd̄ nō in altero: nam imperfectionis est posse ge-
nerare simile in natura: ⁊ actu nō generare illud. Similiter
imperfectionis est genuisse ⁊ nō semper habere genitum co
existens: vt patet in primo. dist. 9. ideo in diuinis talis diffe
rentia realis nō potest poni. ¶ Sequitur. Et licet in diuis
p̄ma differētia rōnis possit aliquo mō saluari in vna ꝯsidera
tiōe ītellectus. ita ꝙ maneat ꝯceptus īdeterminatior nō re-
manēte ꝯceptu determinatiori: vt puta p̄cise ꝯsiderādo ī di-
uinis potēs gn̄are p modū nature nō ꝯsiderādo potēs gn̄a-
re sibi siẛe in natura: tn̄ in re nihil omnino iuuat qꝛ oīno ideꝫ
est in re quod substerniẛ illi ꝯceptui ⁊ illi. nam qd̄ substerni-
tur ꝯceptui. s. potēs generare est in re actu generās ⁊ sic de
alijs. ¶ Sequiẛ: scd̄a differētia ī diuinis saluat diuersitatē
ꝯceptuū: siue diuersorum modorum ꝯcipiēdi idem: quia est
alius modus s̄m rationem quo concipio patrem in diuinis
hac potentem generare. ⁊ alius modus quo concipio patrē
actu generare ⁊ sic de alijs. ¶ Sequitur. tamē applicādo
ei quod est in re. debet in quolibet accipi quod ē perfectio-
nis. ⁊ omitti quod est imp̄fectionis. nam in aptitudine ⁊ po
tentia imperfectiōis est separari ab actu: in actu ē imper-
fectiōis quod nō statim habet secum terminum ⁊ ꝙ nō ma
net sed trāsit ⁊ in eo ꝙ quasi cōsequitur actū suum sicut pa
ternitas est imperfectionis ꝙ nō est semp in summa actua
litate communicationis nature. perfectiōis autē est ꝙ ma-
net ⁊ habet secum correlatiuū coexistēs. Ablatis ergo im-
perfectionibus ⁊ retentis his que sunt perfectiōis genera
tio nō est tantum dispositiua ad terminum: sed complete p
ductiua termini: que quidem generatio perfecta ⁊ genera
tio completa ⁊ generatio nō transiens: sed semper manēs
includit totum quod requiritur paternitas etiam que non
consequitur actū generādi quasi dispositiuum ⁊ p̄uiū ⁊ ita
trāseuntem ⁊ manet ī sua actualitate cōpleta que semp est
in completa communicatione nature ipsa includit totū qd̄
requiritur: generatio ergo ista ꝯpleta ⁊ eterna ⁊ p̄nitas il
la complete ⁊ eterne actualitatis omnino idem dicunt ex
parte rei: sed vnam rationem perfectionis que est in crea-
turis magis importat hoc nomen generatio ꝙꝫ paternitas.
⁊ econuerso est de alia vt patet ex dictis supra. Nam hanc
rationem pefectionis. i. ꝙ est complete productiua termini
magis explicat generatio ꝙꝫ paternitas. patet quia ꝓprie
generatio est productiua termini nō autem paternitas: qꝛ
in creaturis paternitas sequitur productionem termini: in
quātum vero paternitas habet genitum semper secū coe-
xistens hāc perfectionem magis explicat paternitas ꝙꝫ ge
neratio: quia paternitas proprie respicit pductum vt sem
per coexistent: non sic generatio que absolute respicit pro-
ductū. In re tamen in diuinis paternitas ⁊ generatio acti
ua eandē explicant perfectionem. ¶ Aduerte tamē ꝙ ī di
uinis nec generatio actiua nec paternitas aliquā formaliẛ
dicūt nec explicāt p̄fectionem: cum nullomodo dicāt perfe
ctionem: qꝛ tunc aliqua perfectio eēt in patre que non in fi-
lio: sed dicūtur in diuinis explicare perfectionem p quāto
excludunt imp̄fectionem: generatio enim diuina dicitur per
fecta (quādo est completa nō trāsiens) pro quāto excludit
hāc imperfectionem que est in generatione nō completa ⁊
trāseūte: nō ꝙ formaliter ī se dicat aliquam perfectionem.

Quō ī diuinis gn̄atio actio ⁊ p̄nitas nullā dicūt perfectionē explicāt fection…

Et ſimiliter paternitas in diuinis dicit̃ pfecta ꝓ quanto ex
cludit hanc impfectionem que eſt ſequi actum vt ſupra pa=
tuit. Deĩde aduerte ꝙ paternitas pfecta in diuinis eſt incõ
pleta ꝯmunicatione nature/completa.n.cõmunicatio natu
re filio eſt ꝙ natura diuina pfecte et ſemp communicatur fi
lio per generationem ita ꝙ filius ſemper quidem gignitur ꝛ
ſemper genitus eſt: vt probat ipſe in primo diſtin.9.comple
ta ergo communicatio nature eſt ꝙ habeat filium ſemp co
exiſtens: cui ſemper perfecte cõmunicatur natura diuina et
ſemper communicata eſt: paternitas ergo perfecta ꝛ com=
pleta reſpicit naturam complete communicatã. ❡ Ibi. Ex
his patet ad obiecta. Nunc Doc. ſoluit illas duas inſtan=
tias factas ſupra fundatas ſuper auctoritate philoſophi.
5.meta.ꝛ ſuper auctoritate Hila. que videñtur probare ali=
quam diſtinctionem ex natura rei inter paternitatem ꝛ ge=
nerationem actiuam. Quando ergo primo arguitur ꝙ pa=
ternitas fundatur ſuper generationem actiuam hoc requi
reret prolixiorem tractatum ꝛ de hoc ſatis dictum eſt alibi.
ſ.in.2.diſt.1.ꝛ in.3.di.8.tamen in propoſito ſi etiam pater=
nitas in creaturis ſit poſterior generatione non tamen ge=
neratio eſt fundamentum eius ſed potentia generandi: vel
natura generans vt probat ipſe in.3.diſt.8.ſed generatio ẽ
preuia vt diſpoſitiua ſine qua non exiſtente paternitas non
eſt ita.ꝙ ibi eſt diſtinctio ſicut eſt inter diſpoſitionem preuiã
et terminum completum.patet ergo ꝙ iſta ratio diſtinctio=
nis non manet in diuinis quia ibi non eſt generatio niſi com
pleta ꝛ neceſſario ſecum portans terminum in eſſe nec eſt
paternitas conſequens communicationem ſed perpetue cõ
municationis. ❡ Ad Hila. põt reſponderi ꝙ nomen pater
nitatis poteſt dici ſequi generationẽ ſm ꝙ iſta i deo compa=
rantur ad generationem ꝛ paternitatem in creaturis: eſt q̃
dem tunc quedam conſecutio ſm rationeꝫ ſicut in creaturis
eſt conſecutio realis: vbi.n.ſunt aliqua diſtincta ſm rationẽ
ſimilem habent ordinem rationis qualem haberent realem
ſi eſſent diſtincta realiter ſicut alias eſt dictum.ſ.q.1. ❡ Si
quis autem proterue inſiſteret in verbis huius auctoritatis
poſſet faciliter reſponderi ꝙ confeſſio nominis paterni con=
ſecuta eſt creationem mundi ꝛ forte nomen paternũ.et hoc
loquendo de ꝯfeſſione ꝛ nomine a quocunqꝫ intellectu crea
to: ſed ipſa paternitas non eſt conſecuta nec natiuitatem fi
lij de qua intenditur in auctoritate hila. nec etiam genera=
tionem patris niſi conſecutione rationis.

In iſto articulo occurrunt quedam parua dubia
primo in hoc quod dicit ꝙ pñitas in creaturis ſequitur ge= *Dubia expoſitorꝫ circa iſtuꝫ articulum.*
nerationem quaſi diſpoſitionem preuiam. Contra quia i eo
dem inſtanti quo generatio eſt pñitas eſt ergo non ꝯſequit̃
generationẽ. antecedens patꝫ quia generatio actiua preſup
ponit productum habere eſſe patet per Doct. in primo di.3.
q.5.ꝛ in.2.di.1.q.2.ꝙ ad abſolutum in cauſa ſequitur abſo=
lutum in effectu ꝛ per conſequẽs prius eſt abſolutum q̃ꝫ ſit
generatio paſſiua. relatio.n.geniti ad generans eſt poſteri=
or ipſo genito. ſed in eodem inſtanti quo genitum eſt: tunc fi
lius eſt. ergo in eodem inſtanti quo generans eſt: pater eſt:
ergo non conſequitur paternitas generationẽ actiuã: ſicut
nec filiatio generationẽ paſſiuã. Si eñ generatio actiua et
generatio paſſiua: ꝓut ſunt relationes formal̃r eſſent p̃ores
ꝛ diſpoſitiões p̃uie ad pñitatẽ ꝛ filiationẽ: ꝛ ip̃e relatiões.ſ.
generationes neceſſario p̃ſupponũt fundamẽtũ ꝛ terminũ:
tunc ſequeret̃ ꝙ paternitas ꝛ filiatio nõ eſſent relationes i
trinſecus aduenientes.pꝫ: qꝛ in eodẽ inſtanti quo ponerẽtur
fundamentũ ꝛ terminus nõ eſſent ibi: qꝛ tu ponis ꝙ gñatio
eſt diſpoſitio p̃uia: que tñ ſt poſterior fundamẽto ꝛ termĩo.
❡ Scdo dubitat̃ de hoc qd dicit: ꝙ generatio ꝯpleta in di=
uinis: neceſſario ſecũ ponit terminũ in eſſe. Tũ qꝛ generatio *Egregia rñſio ad dubia.*
nõ eſt ratio agendi. Tũ qꝛ eſt habitudo ad terminum. ergo
nõ ponit illũ ſed magis preſupponit illũ. Tũ qꝛ nõ eſſet pri
or origine termino: ſi neceſſario ſecum poneret terminum.
❡ Reſpondeo ad iſtas inſtantias. Et premitto aliqua. pri
mo: ꝙ generatio in creaturis p̃t accipi incõplete vel comple
te. incompleta generatio eſt in fieri. ꝛ ſic dicimus ꝙ hõ intã=
to tp̃e generat̃ vbi fiunt multe generationes ptiales: vt ptꝫ
a Doct. in.3.di.4.q. vnica: ꝯpleta que terminat̃ ad terminũ
ꝯpletũ que fit in inſtanti: ꝛ talis vt eſt relatio intrinſecus p̃
ſupponit genitũ ſm ſuũ eſſe abſolutũ tanq̃ꝫ terminũ loquẽ=
do de generatione actiua: ſicut etiam generatio paſſiua que
fundatur in ꝓducto abſolute ſumpto terminatur ad entita=
tem abſolutã ꝓducentis. ſecundo p̃mitto vnum dictũ Doc.
in ſecundo diſt.2.q.4. ſcilicet ꝙ res p̃ciſe depẽdet a generã
te creato pro illo inſtanti quo accipit eſſe a generante crea=
to: ſed in toto tempore ſequenti imediate dependet a deo.

hoc preſuppoſito ſtat concluſio Doc. ſcilicet ꝙ generatio ſit
diſpoſitio preuia ꝛc. nam in eodem inſtanti quo.a. accipit eſ
ſe.a.b. dr depẽdere.a.b. que dependẽtia paſſiua eſt genera
tio paſſiua: quia in eodẽ inſtanti tp̃is quo ponit̃ entitas ab
ſoluta.a. ab ip̃o.b. oritur relatio depẽdentie ſiue relatio ge=
niti ad generans: ꝛ quia p̃ciſe dicitur.a. generari a.b. ꝓ illo
inſtanti quo accipit eẽ a.b. ideo talis relatio geniti p̃ciſe ſtat
ꝓ illo inſtanti. ꝛ nõ in tempore ſequenti in quo amplius nõ
gignitur nec dependent a.b. Sicut ergo generatio paſſiua
immediate tranſit: ita ꝛ actiua correſpondens. Tertio pre=
mitto: ꝙ.a. prius nõ aliqua duratione eſt genitum inquãtũ
genitum q̃ꝫ dicatur filius. filius enim dicitur: quia ſic genit⁹
puta a viuẽte cum alijs conditionibus pertinentibus ad fi=
liationem: que patent a doc. in tertio diſt.8.ꝛ per conſeq̃ns
filiatio preſupponit aliquo modo generationem paſſiuam:
ſed generatio paſſiua tranſijt/filiatio vero manet: ꝛ per con
ſequens ꝛ paternitas. ꝛ ſic patet quomõ paternitas in crea
turis ſequitur etiam generationem cõpletam vt diſpoſitio=
nem. non tamen ſequitur in aliquo poſteriori duratione cuꝫ
ſit in eodem inſtanti temporis: ſed dicitur ſequi: quia preſup *Inſtantia ingenioſa.*
ponit aliquo modo illam. ❡ Si inſtatur probando ꝙ gene=
ratio nec actiua nec paſſiua tranſeant manentibus producẽ
te ꝛ producto: quia ſunt relationes intrinſecus aduenientes:
ergo quamdiu ſtãt fundamentum et terminus tãdiu ſtant
generatio actiua ꝛ paſſiua. ſicut quãdiu ſtant duo alba tam
diu ſtat ſimilitudo: ſed quãdiu ſtant pater et filius: tamdiu
ſtant fundamentuꝫ ꝛ terminus generationis: cũ generatio
paſſiua fundetur imediate in entitate abſoluta geniti: ꝛ ſil̃r
generatio actiua in entitate abſoluta generantis. ❡ Dico. *Solutio.*
ſaluo meliori iudicio: ꝙ relatio geniti nõ fundat̃ ſup natura
tali abſolute: ſed p̃ciſe pro illo inſtanti quo accipit eẽ: qꝛ tũc
vere generatur. ſi eñ generatio paſſiua ſemper eſſet in ꝓdu
cto: tunc ſemper hec eſſet vera.a. generat̃.a.b. ꝛ ſimil̃r iſta
b. ſemper generat.a. que tñ ſunt falſe. paternitas ꝟo fũdat̃
abſolute ſuper tali natura q̃ ſic genuit: ꝛ filiatio ſup illo ab=
ſolute qd ſic genitũ eſt. ꝛ ideo manentibus talibus entibus
ſcilicet ꝓducto ꝛ ꝓducente manẽt paternitas ꝛ filiatio. Et
hoc magis patet in reſurrectione: qꝛ redeunte entitate.a. ꝛ
entitate.b.b. erit pater.a ꝛ ſic redibũt eedẽ relatiões q̃ p̃us
vt patꝫ a Doc. in tertio diſtin.8. ſed tunc.a. nõ erit genitum
a.b. ſed imediate a deo ꝓductum: vt patet a Doct. in q̃rto
di.43. patet etiã: quia cauſa ꝛ effectus ſimul ſunt ꝛ non qd
ſunt vt pꝫ tert. meta. qd itelligit̃ quo ad relatiões cauſe ꝛ
cauſati. iſte ḡ relatiões tranſeunt: ꝛ tñ ſunt ꝓ illo inſtãti q̃
effectus depẽdet a cauſa: ꝛ p tempus ſequẽs i quo ampli⁹
a cauſa nõ dependet: non videt̃ ꝙ ſit relatio cauſati ad cau
ſam: ſed in tempore illo imediato tranſijt. Tamen hec oĩa
p nunc nõ totaliter aſſero: ſed alias erit plixior tractatus.
❡ Ad inſtantias ſecũdi dubij. Dico breuiter ad p̃mam: ꝙ
etſi generatio i patre: non ſit ratio agẽdi ſiue ꝓducendi. eſt
tamẽ cõditio agẽtis ſiue ꝓducẽtis. vt ſupra patuit. ❡ Ad
ſecũdam. Dico ꝙ hoc verum ẽ de relatiõe in creaturis que
a termino depẽdet: ſed non eſt verum de relatione cõſtituẽ
te pſonam patris. ❡ Ad tertiam patet reſpõſio vt ſupra:
quia vt ſic eſt prior origine.

Ibi. Ex iſtis duabus cõcluſionibus: ſcilicet quo *Expoſitio litere.*
modo in re eſt vnica relatio originis prime perſone ad ſecũ
dam quodammodo diſtinctam. tamen ſecũdum rationem
patere poteſt quomodo p̃ma perſona manere poteſt ſepa
rata relatione originis ad ſecũdam. ſi itelligatur de mane
re in eſſe reali. patet ꝙ non. Si autem intelligatur de mane
re ſecũdum rationem: ſiue ſecũdum cõſiderationem. Dicit
duo. Primo ꝙ ſeparata relatione originis ſecũdum omneꝫ
modum conſideratiõis de quibus modis dictum eſt ſupra.
tunc in intellectu cõſiderante non manet ſuppoſitum rela=
tum relatione tali originis. quia q̃ꝫ cito intellectus cõcipit
relationem talem originis ſecũdum nullam relationẽ ſiue
ſecũdum nullum modum ſupradictum in eſſe ſuppoſito. cõ
tradictio ẽ ſimul cõcipere ſuppoſitum relatũ tali relatione
ſeparata. ❡ Secundo dicit ꝙ ſeparata tali relatione in cõ
ſideratione intellectus ſecũdum aliquem modum poſterio
rem (puta conſiderando paternitatẽ vt ẽ qua ſuppoſitum
ẽ generatiuũ: ſiue potens generare: non conſiderando ip̃m
tali relatione actu generare) poteſt eſſe ſuppoſitum tali re
latione puta paternitate relatũ: ꝛ hoc ſcdm cõſiderationẽ
intellectus. Sequit̃ in litera. Iſte ratiões ſiue modi in itel
lectu noſtro habent rationẽ conceptibilis p̃oris ꝛ poſterio=
ris: ſicut nate eſſent ꝯcipi ab obiectis ꝓportionabiliter mo
tiuis noſtri intellectus. vult dicere ꝙ itellectus nr̃ ſicut i re
diuerſimode poteſt ab obiectis creatis moueri: puta qꝛ hic

sunt distincta obiecta.scilicet.a.in creaturis vt generatiuū generatione aptitudinali.a.potens generare. generatione potentiali.a.actu generās generatiōe actuali.ꝛ sic de alijs que in creaturis sunt separabilia:vt supra patuit.ꝛ sic intellectus creatus ex istis potest deuenire in cognitionem generōnis diuine siue paternitatis:ita ꝙ eandem potest concipere ſm alium et alium modum priorem et posteriorem:vt patet in litera. ¶ Deinde Doc. addit ꝙ separata relatione originis secūdum quamcunqꝫ rationem eius siue quantum ad indifferentiam siue indeterminationem : siue quantum ad actualitatem:siue aptitudinem: siue preteritionē:adhuc forte sine ꝯtradictione posset intelligi quis incōmunicabilit̄ subsistēs. ¶ Sed si queritur quo formaliter itelligeretur esse incōmunicabiliter. ¶ Respondet ꝙ ab ipso conceptu relatiuo incōmunicabili : et ab illa forma absoluta incōmunicabili:siue a proprietate absoluta incōmunicabili. Et vult dicere in sententia in ista litera:ꝙ intellectus potest abstrahere a conceptu relatiuo incōmunicabili:ꝛ a supposito absoluto siue a ratione formali absoluta constitutiua suppositi absoluti vnum conceptum indifferentem qui dicetur conceptus incōmunicabilis: indifferens ad suppositum relatiuum ꝛ suppositum absolutum.ꝛ talis conceptus sic abstractus nec erit absolutus:nec relatiuus:qui erit cōmunis suppositis relatiuis.ꝛ suppositis absolutis. Et addit ꝙ possumus accipere siue cōsiderare singulare:vt precise est singulare talis conceptus ꝯmunis.et non concipere vt singulare suppositi absoluti:cōmunis ad omne suppositum absolutū. nec vt singulare suppositi relatiue cōmunis ad omne suppositum relatiuum:sed precise ipsum considerare vt suppositum singulare contentum sub supposito indifferenti ad suppositum relatiuum ꝛ suppositum absolutum: ꝛ sic tale suppositum singulare non cōsiderabitur:nec vt absolutum:nec vt relatiuum:sed absolute considerabitur:sicut considerans hanc substantiam:vt precise est singulare substantie cōmunis non cōsiderat ipsam vt singulare animalis vel hominis vt etiam patet a Doc.in quarto di.8. Et addit ꝙ forte philosophi:qui posuerunt vel conceperunt suppositum primū mouere celum non conceperunt vt determinate absolutuꝫ: nec vt determinate relatiuū sed absolute conceperat vt hoc suppositum contentum sub supposito indifferenti. Et addit Doct. ꝙ hoc suppositum in re: vel est absolutum vel relatiuum:quia est impossibile esse tale in re et in existentia reali quin vel sit formaliter absolutum:vel formaliter relatiuum licet in conceptu et in consideratione non sit neqꝫ relatiuum neqꝫ absolutum. Et hoc est quod dicit in ista litera quam bene nota.

Expō lr̄e. **Ibi. Ad argumentum principale. Nunc doc. soluit** argumentum principale questionis. Arguit ergo Doct. in principio questionis.probando ꝙ prima persona in diuinis non constituatur per relationem originis. Et argumentum stat in hoc:relatio originis aduenit persone prime constitute.ergo non constituit ipsam.consequentia est nota.ꝓbatur ancedens:quia relatio originis sequitur actionem vl̄ passionem.vt patet ex .5.meta.ꝛ sic paternitas sequitur actionem prime persone.actio autem nō est nisi suppositi existentis. ¶ Respondet Doc.ꝙ antecedens est falsum.ad ꝓbationem de.5.meta.patet solutio supra. Ad illud de actione quod est suppositi ꝛc. Dicit Doct. ꝙ prima entitas incōmunicabilis non presupponit aliquod ens incōmunicabile: nec per consequens presupponit suppositum:quia suppositum est ens incōmunicabile. Actio autem prima productiua:siue productio prima vel originatio actiua est prima entitas incōmunicabilis in diuinis:quia illam non precedit:nisi memoria perfecta que est communicabilis:sed primū producere siue prima productio non potest cōmunicari:qꝛ tunc productuꝫ per illud produceret se.quod est impossibile. Cū ergo dicitur:ꝙ actio est suppositi:dicit ꝙ potest esse vera de supposito existente ꝛ cōmunicabili.scilicet memoria fecunda que pro tanto potest dici supposita pro quanto est per se stans.non tamen proprie suppositum: quia communicabilis.non est autem vera de supposito incommunicabili: quia prima actio siue productio nullum tale presupponit.

¶ Sed arguitur contra hoc: quia agere presupponit esse. ergo agere non esse prima ratio essendi ipsius agentis. Respondet Doct.ꝙ sufficit:ꝙ agere presupponat in diuinis esse simpliciter:ꝛ per se stans licet sit communicabile:non autem prima actio presupponit esse simpliciter incōmunicabile. ¶ Et si arguas.agere presupponit potens agere:sed potens agere est suppositum.patet:quia memoria non est potens agere:cum sit ratio formalis agendi: ꝛ agens quo potens agere:est potens quod. Respondet Doct.ꝙ in diuinis posse agere nullo modo a parte rei presupponit̄ ipsi agere. immo agens est primo potens ipso agere.cum per ipsū agere:siue producere constituatur inesse suppositi: sed presupponit illud quo vt principio formali aliquid est potens agere:litera sequens patet hic et ex superius dictis et expositis.

Hic insurgunt nonnulla dubia. primo in hoc ꝙ pr̄ i diuīs ꝯstituit̄ per relationē originis ad filiū/ scilicet per generationē actiuā instatur sic p̄mo/quia productio non tm̄ presupponit principium formale productiuum/sed etiam p̄supponit conditionem producentis/que conditio est proprietas incommunicabilis. *Dubia gul… ca literam.* ¶ Secūdo instatur/qꝛ quero a quo sit immediate ip̄a productio actiua. Dices ꝙ ab essētia/tūc sic.non est maior ratio ꝙ paternitas immediate sit ab essentia/ꝙ̄ꝫ filiatio. vel ergo vtraqꝫ immediate erit originata ab essentia/vel nulla illarum.patet/quia ita essentia est originatiua vnius sicut alterius/vel oportet assignare differentiam que non videtur. ¶ Tertio. Si pater constituitur per generationem/siue per paternitatem.ergo ꝛ filius per filiationem.consequens est falsum.ergo ꝛ antecedens. ꝙ consequens sit falsum.patet/ quia ad relationem non est productio/vt patet per philosophum. quinto physi.tex.commen. 10.ergo filiatio non erit producta. Nec valet dicere/ ꝙ auctoritas philosophi intelligitur de relatione intrinsecus aduenient/vt Doc.exponit in tertio dist.1.q̄stione.1. et alibi/ quia filiatio in diuinis est relatio intrinsecus adueniens/et per consequens ad ipsam non est productio.ergo nō erit ibi per productionem. ¶ Quarto instatur / si prima persona constituitur inesse per paternitatem/siue per generationem actiuam quero ad quid terminatur. aut eīn terminatur ad filium:aut ad essentiam.non primo modo/quia relatio maxime orginis terminatur ad absolutum/ vt patet a Doct.in primo dist.30.et in alijs locis.non secundo/quia tunc idem esset fundamentum et terminus.nam essentia est fundamētum imediatū pr̄nitatꝭ.ergo non est termin⁹ ipi⁹. ¶ Quinto instatur.posito per impossibile/ ꝙ filius nō esset/ ꝛ tamē prima persona esset:quero tūc per quid constitueretur:aut per absolutum: aut per relationem. Si primo.ergo ꝛ nūc. patet scd̄m doc.supra.q.2.vbi vult ꝙ proprietas personalis in diuinis:ita est necessaria ꝙ si illa precise nō esset:nulla alia posset eē.si ergo filio non existente constitueretur ꝑ absolutum.ergo ꝛ nunc. Si secūdo:ergo posset esse relatio sine termino.ꝛ sic paternitas.ꝛ similit̄ pater sine filio quod videtur absurdum. ¶ Secundo principaliter dubitatur in hoc quod dicit eē simpliciter impossibile eē duas relatiōes originis ad filium. Instatur sic.primo.quia non videtur ex hoc sequi inconueniēs.patet.ponendo generationem actiuam in patre:ꝛ similiter paternitatem ex natura rei distinctam a generatiōne actiua;ꝛ ꝙ precise constituatur in esse per generationem actiuam:eēt bene inconueniens ponere primam personam posse constitui duabus proprietatibus. ꝛ confirmatur:quia sicut nullum apparet inconueniens ponere in patre duas proprietates:scilicet ingenitum ꝛ generationem actiuam.quarum vna constituat:ꝛ alia sit aduentitia:sic hic nullum apparet inconueniens ponere in patre duas relationes originis ad filium. quarum vna in se cōstituat : ꝛ alia sit aduentitia. Similiter sicut nullum est inconueniens ponere in patre generationem actiuam constituentem:ꝛ spirationem actiuam aduenientem:sic nec hic videtur inconueniens. ¶ Secūdo instatur:ponēdo talem casum:ꝙ filius ī diuinis ꝓducat alium filium:tūc quero an in filio sint due relatiōes originis.s.generatio passiua:ꝛ generatio actiua:aut tm̄ vna. Si p̄mo.ergo sequitur ꝙ ī filio sint due relatiōes originis.quaꝝ vna cōstituit:ꝛ alia nō:q̄re nō sic sil'iter pōt poni ī patre. Si secūdo:sequeret̄ tūc ꝙ eadē ꝑsona eadē simpliciter relatione diceret̄ pr̄ ꝛ filius.

Respondeo ad omnes istas instantias. Ad primam primi dubij. Dico ꝙ ꝓprietas incommunicabilis nō semper est conditio ꝓducentis.vt patet de calore separato in eucharistia:qui potest immutare sensum : ꝛ tm̄ in ipso non est talis proprietas:ꝛ similiter in anima separata: nisi dicatur ꝙ est conditio ꝓducentis:siue vere generātis ſm substantiam:ꝛ tūc dico:ꝙ lꝫ exēplum nō reperiatur ī creaturis:ī deo tm̄ reperitur:quia ibi p̄ma actio nō presupponit cōditionem ꝓducētis.sufficit enim ꝙ p̄supponat rationem formalem ꝓducendi.vt dixi supra. *Rn̄sio ad dubia.* ¶ Ad secūdum. Dico ꝙ ē īmediate a memoria diuina:cū ifert̄ ergo ꝛ filiatio.nega=

tur: qz imediati9 se habet ad paternitatē qz paternitas nul
lo modo nata est haberi per pductionē cū sibi repugnet: fi=
liatio vero ex sua formali ratione non est nata haberi: nisi p
pductionē: que filiatio presupponit pducēs realiter distin=
ctum: z sic primam psonam producentem: vt alias exposui.
¶ Ad tertium. concedo q secunda persona constituitur in
esse per generationem passiuā siue per filiationem. Ad au=
ctoritatē phi. Dico q est vera de relationib9 in creaturis q̄
oriuntur ex natura rei scz fundamenti z termini. z nullo mo
do imediate producuntur: vt exposui in tertio di. . modo ge
neratio passiua hic precise habetur per generationem acti=
uam patris. non. n. oritur a termino: cum producatur ibi ter
minus: z ɔstituatur per relationem: nec generatio actiua: nec
passiua possunt proprie dici intrinsecus aduenientes: sicut
ille que sunt in creaturis. ¶ Ad quartum. Dico q paterni=
tas terminatur ad filium. Cum arguitur q non: quia termi=
natur ad absolutum per doct. Dico q Doc. intelligit de rela
tionibus que dependēt a termino: qz vt sic dicuntur diffiniri
non autem loquitur de relationibus productiuis termini: si=
cut est generatio actiua. Nec similiter equalitas z similitudo
in diuinis terminātur ad absolutum: sed terminantur ad re
latiuum puta equalitas in patre terminatur ad filium: quia
suo modo dependet a filio: vt a termino: quia vero relatio=
nes reales in creaturis dependēt ab absoluto. ideo semper
terminantur ad illud. z si essent dependentes a relatiuo ter
minarentur ad illud quod bene nota. ¶ Ad quintum. Dico
primo q casus est impossibilis. Dico scdo: q casu posito illa
persona esset absoluta. cum infertur ergo z nūc. negatur: qz
nunc habet correlatiuum necessario cōstitutum per relatio=
nem. ergo z pater esset sic. Dico tertio: q forte non eēt ipos
sibile dicere ipsum esse relatiuum: z nō habere terminuz zc.
de quo alias. ¶ Ad primū secundi dubij. Dico. q est incon=
ueniens: quia illa secunda supflueret. Dico secūdo: q si pr̄=
nitas seq̄retur generationē esset impfecta: vt supra patuit.
¶ Ad secundum. Dico q essent due: quarū vna terminare=
tur ad patrē z alia ad filium: sed eēt inconueniens si ponerē
tur due que terminarentur ad eandem personā. z sic pz qua
re non est inconueniens ponere in patre duas relationes
originis: vna ad filium et alia ad spiritum sanctum.

¶ Questio quinta.

Expō lr̄e. VTrum relatio originis sit for
maliter infinita. In ista questione sunt tres ar=
ticuli pricipales. Prim9 est de intellectu q̄stio=
nis. Secundus quid sit tenendum de questione.
Terti9 dubia occurrētia. ¶ De pmo articulo: in isto ar. tria
principaliter facit. Primo declarat quid infinitum i magni
tudine. Secudo quid sit ifinitum i entitate siue quid sit infi=
nitum intensiue. Tertio quomodo infinitas intēsiua insit en
ti infinito. De primo dicit: q infinitum in magnitudine fm
philosophum tertio phy. tex. com. 93. est cuius q̄titatem ac
cipientibus semper est aliquid accipere extra. Et declarat
Doc. quomodo debeat itelligi ista descriptio. z dicit q sic in
Diffinitio= telligitur: cuius quantitatem accipientibus. i. quantūcunqz
nis infiniti accipientibus semper restat aliquid accipere loquendo sem
alia expō. per de ifinito in magnitudine in potētia z nō in actu. Et ali
qui exponunt sic: q infinitum in potentia in magnitudine fit
per ablationem partis post partem. semper addēdo nouas
partes infinito in potentia: puta si. a. debeat esse infinitū: et
nunc sit magnitudo cubitalis semper addetur noua et no=
ua pars alterius magnitudinis. Et ideo dicit Doct. sic. Et
ratio est: quia infinitum in quantitate: sicut loquitur philoso
phus: non potest habere esse nisi in potentia in accipiendo
semper alterum post alterum vt supra expositum est: scilicz
accipiendo ab vna magnitudine: et addendo alteri magni=
tudini: quia in actu non inuenitur magnitudo infinita exten
siue. Siue etiam semper nouam et nouam magnitudinem
causando. addendo semper. Et ideo quātumcunqz accipia=
tur scilicet vel ab alia magnitudine: vel nouam et nouam
causando illud. scilicet qd est infinitū in potentia non est ni=
si finitum: et quedam pars totius infiniti potentialis. patet
quia si. a. cubitale fiat infinitum per additionem alterius et
alterius partis: quacunqz addita ipsi. a. adhuc erit finitum:
quia semper restat aliquid accipiendum et ipsi. a. addendū.
immo quibuscunqz partibus additis et signatis adhuc sem=
per restant partes accipiende et addende: et ideo semper
a. erit finitum: et per consequens erit pars totius infiniti in
potentia. Ex hoc philosophus tertio physi. tex. comen. 63.
concludit q sicut infinitum habet esse in fieri et in potentia
in quantitate: ita non habet rationem totius quia totum est
cuius nihil est extra. nec est perfectum: quia perfectum est
cui nihil perfectionis deest: sed isti semper aliquid deest. de
hoc vide que dixi in secundo meta. Doc. ¶ Ex hoc ad pro=
positum commutemus rationem infiniti in potentia in q̄ti=
tate: in rationem infiniti in actu in quantitate si posset esse
ibi in actu. Si enim sicut nunc necessario semper cresceret
quantitas infiniti in potentia per acceptionem partis post
partez: sic imaginaremur omnes partes acceptibiles simul
acceptas: et simul remanere haberemus infinitam quanti=
tatem in actu: quia tanta esset in actu quanta esset in poten
tia: vt patet tertio physicorum tex. cōmē. 69. Et omnes il=
le partes que in infinita successiōne essent in actum reducte
et haberent esse post alias: tunc simul essent in actu accepte
illud infinitum in actu vere esset totum et vere perfectum
totum: quia nihil sui esset extra. perfectum esset: quia nihil si
bi deesset: immo nihil potest addi secundum rationem quan
titatis: quia tunc posset excedi. ¶ Premisit ergo Doct. ra= Adepta=
tionem infiniti in quantitate vt per illam aliqualiter deue= tio litere.
niamus in rationem infiniti in entitate siue infiniti intensiue
Dicit ergo q ens infinitum in actu est illud quod nō potest
ab aliquo excedi in entitate: et ipsum vere habebit rationem
totius et perfecti. totius quidem: quia licet totum infinitum
actu in quantitate: nec parte sui: nec etiam parte quanti ta=
lis careret. tamen quelibet pars esset extra aliam. et sic to=
tū esset ex imperfectis. Sed ens infinitum in entitate: sic ni=
hil entitatis habet extra q nec eius totalitas dependet ex
aliquibus imperfectis in entitate. sic enim totum est q nul=
lam partem habet extrinsecam: quia tunc non esset totali=
ter totum: ita etiam q̄uis infinitum in actu esset perfectum
in quantitate: quia sibi secundum se totum nihil quantitatis
talis sibi deesset: tamē cuilibz parti eius deesset aliquid quā
tatis que. s. esset in altera: nec eēt sic perfectū qui quodlibet
eius esset impfectū. sed ens ifinitum sic est perfectum: q nec
sibi nec alicui eius deest aliqd. ¶ His premissis Doct. ifert
duas descriptiōes entis ifiniti i entitate. ¶ Prima ens ifi=
nitū est cui nihil entitatis deest eo mō quo possibile est illud
hr̄i: z hoc pro tāto addit: qz nō pōt in se realiter z formalr
per identitatem oēm entitatem hr̄e. ¶ Secunda ens ifini=
tum est qd excedit quodcūqz ens finitum: nō fm aliquā de=
terminatam proportionem: sed vltra omnem determinataz
proportionem vel determiābilem. verbi gratia. accipiatur
hec entitas. scilicet albedo exceditur ab alia entitate que
est scientia in triplo. iterum exceditur ab anima intellecti=
ua in decuplo. iterum a supremo angelo esto in centuplo:
qualitercunqz procedis in entibus esset dare semper i qua
proportione supremum excedit infimum. non q ibi sit pro=
prie proportio talis quali vtuntur mathematici: quia non
constat angelus ex aliquo iferiore cum aliquo addito cum
sit simplicior: sed intelligendum est hoc secundum propor=
tionem virtutis z pefectionis sicut excessus in speciebus.
Hoc modo per oppositum infinitum excedit in entitate fi= Nota.
nitum vltra omnem proportionem assignabilem. Aduerte
q proportio in quantitate puta in numero vbi est maior p
portio semper continet minorem. puta si. a. se habet ad. b.
in proportiōe dupla. vt octo ad quattuor: octo ɔtinet quat
tuor: similiter si est proportio i magnitudine moli: vt si vna
linea se habeat in proportione decupla ad aliam lineam:
tunc realiter continet plures partes non proportionales
cum vtraqz sit diuisibilis in infinitas partes: vt patuit i se=
cundo distin. 2. q. 9. sed plures continet quātitatiuas. Sed
proportio in entitatibus: vt cum dicimus q angelus exce=
dit hominem in duplo intelligimus: sic q angelus non con
tineat entitatem hominis formaliter: sed q assignata tali
perfectione intensiua in homine: adhuc angelus excedit i=
psum in perfectione in duplo: z sic de alijs. Sed nullum fi=
nitum quātumcūqz perfectum pōt proportionari secūdum
pfectionem infinito intēsiue. vt patet. ¶ Ibi. Ex hoc sequi
tur q infinitas intēsiua zc. doc. ex premissis ifert q ifinitas
intensiua nō est passio extrīseca. puta realiter disiicta a sub
iecto. de qua dixi i prologo. q. 3. respondendo ad rationes
Greg. z Ockam z Alfonsi. nec etiam est quasi passio sicut
bonū z verū quasi sūt passiōes entis q̄ nullo mō distinguū
tur realiter ab ente. z hoc pbat: quia circūscripta per possi
bile vel impossibile omni passione vel quasi passione ab en=
te ifinito: adhuc ifinitas inest. patet. quia vt sic pcise acce=
ptum: nō sub aliqua ratiōe pprietatis attributalis: vt boni
tatis z sapiētie: potest cōparari secūdū ordinē eēntialē ad
aliqua que excedit: z tn̄ secūdū aliquam pportionē deter=
minatam: quia tūc eēt finitum. Dicit ergo ifinitas modum Infinitas
intrīsecum illius cuius est que infinitas dicit intensiue ipm itēsiua q̄d.

esse cui nihil deest/⁊ excedit omne finitum vltra omnem proportionem determinabilem. Et hoc corollarium confirmat per Dama. capitulo septimo/ vbi ipse vult ꝙ essētia dicit pelagus substantie infinitum ⁊ interminatum. substantia ergo scḋm ꝙ habet rationem omnino primi in diuinis/⁊ vocatur ab eo pelagus/sic ipa est infinita ⁊ interminata. sic autem non includitur in ea nec veritas/nec bonitas. nec aliqua proprietas attributalis. ergo ipsa infinitas est magis modus intrīsecus essentie/ꝙ̄ aliquod attributum. ¶ Ibi. Viso esse infinito. Nunc Doc. querit de relatione originis an sit formaliter infinita/⁊ non queritur hic an sit per ideṁptitatem realem infinita/quia hoc nō est dubium cum sit idē realiter eēntie diuine/sed queritur an ipsa in sua formalitate ⁊ quiditate accepta/⁊ vt suo modo ab essentia disticta sit formaliter infinita/⁊ sic intelligitur questio. Ex hoc apparet ꝙ respōsio illa que cōiter datur/non est ad questionem vt pote dicēdo essentia est infinita formaliter/relatio originis est eēntia ergo relatio originis est infinita formaliter. patet. ꝙ nō sequitur/qꝛ ma. est vera predicatione formali. secūda vero tantū est vera predicatione idētica/que predicationes quomodo distinguūtur. vide que prolixe exposui in primo dist. 5. q. 1. ⁊ sic ex his propositionibus nō potest inferri conclusio in qua sit predicatio formalis: quia nō pōt maior identitas ꝯcludi in conclusione extremorum ꝙ̄ sit identitas eorum ad medium. Et hoc est expositum in primo dist. 2. q. 1. secunde partis. exponendo primū argumentum principale. ¶ Et cū dicit de fallacia figure dictionis: vide expositionem in primo vbi supra respondendo ad primum.

Dubia declaratialiter

Circa aliqua dicta in isto articulo occurrunt aliqua dubia. primum in hoc qḋ dicit. Ens infinitū sic est perfectum: ꝙ nec sibi nec alicui ei⁹ deest aliquid: ex quo dicto habetur: ꝙ sicut ens aliquod est formaliter infinitum: ita quodlibet eius erit formalr̄ infinitum. aliter aliquid sibi deesset in entitate. Contra hoc sic intellectum instatur vt clarius ītelligatur: et ostendo ꝙ posito aliquo ente infinito intensiue: ꝙ ex hoc non sequat̄ quodlibet illius entis eē formaliter infinitum. Et primo instat̄: quia infinitum intēsiue constat ex gradibus ꝑfectionalibus: ⁊ constat ex infinitis gradibus: sicut etiā ens intensum: vt. 8. constat ex octo gradibus. Sed certū ē ꝙ nō quilibet gradus est formaliter infinitus: vt patet. ergo non quodlibet entis infiniti erit formaliter īfinitū. ¶ Scḋo instat̄: ⁊ pono per possibile vel impossibile ꝙ sit albedo intēsionis īfinite in actu: qꝛ etiā scḋm aliquos: vt Ockā in. 3. potest intendi in infinitum. mō ponatur per possibile vl̄ impossibile talis potentia in actu: tunc sic. non quodlibet albedinis erit formalr̄ infinitū. patet: quia entitas a qua accipitur genus puta color nō erit formalr̄ infinita cum sit ī potentia ad vlteriorē perfectionem. s. ad dr̄iam. Silr̄ nec dr̄ia erit formaliter infinita cū sit pars essentialis albedinis. mō parti nō cōuenit infinitas cum oīs pars sit imperfecta: hoc pꝫ a Doc. in p̄mo di. 8. q. 2. ¶ Tertio instat̄. ⁊ pono per impossibile vel possibile ꝙ sit albedo intēsiue infinita extēsa super quanto: sequitur ꝙ sit partibilis ī īfinitas partes: vt pꝫ a Doc. in secūdo dist. 2. q. 7. Sed q̄libet pars ītegralis eius nō erit formaliter infinita. Tum qꝛ repugnat parti īfinitas vt patet a Doct. in primo dist. 8. q. 2. Tum qꝛ sequeretur ꝙ actu possent esse entia infinita in īfinitum: qꝛ talis albedo esset diuisibilis in partes infinitas in īfinitū: vt patet a Doc. in secūdo dist. 2. q. 7. ¶ Quarto īstat̄: ⁊ pono ꝙ ī ente īfinito sint formaliter aliqua plura saltem ex natura rei disticta

Hic tangit̄ bona difficultas.

qḋ forte est de facto in deo. tūc quero an sit eadem penitus infinitas illorum distictorum: an distincte īfinitates. nō eadem: qꝛ ex quo īfinitas est gradus intrinsecus: sequitur ꝙ distincte entitates habeant distinctas īfinitates vt grad⁹ intrinsecos. nō distincte īfinitates: quia tūc in eodem ente q̇ditatiue sumpto essent plures īfinitates ītrinsece. ⁊ sic eēt maius īfinito quod est impossibile. ¶ Quinto īstatur: ꝙ nō sequatur quodlibet eius esse formaliter infinitum: quia pono ꝙ. a. sit infinitum intensiue/tunc quacunqꝫ entitate data ꝑtinente ad esse ipsius. a. nullo modo erit infinita. patet: quia quacunqꝫ data haberet rationem partis cui repugnat infinitas itensiua. ¶ Secūdo principaliter īstatur. contra hoc quod dicit: ꝙ īfinitas itensiua sit gradus ītrinsecus entis cuius est. ex quo dicto suppono ꝙ nō sit de rōne quiditatiua talis entis puta dei: qꝛ scḋm Doc. grad⁹ ītrīsecus nō est de q̇ditate illius cuius est gradus. Sed mō oñdo (ꝓpter aliquos qui videnṫ tenere ꝙ īfinitas nō sit gradus ītrīsecus: sꝫ ꝙ sit de eēntia dei) ꝙ sit de quiditate dei: vt clarius cognoscatur oppositum ī soluēdo ratiōes istas quas nūc facio. primo arguo sic. circūscripta īfinitate a deo, nullo mō differt ab omni

Cōtra tenētes infinitatem esse de essētia dei.

ente finito. nam per solam īfinitatem videtur differre quiditatiue ab omni ente finito. ¶ Secūdo īstatur: qꝛ vult Doc. in primo dist. 1. q. 2. ⁊ in quarto dist. 49. ꝙ deus sub ratiōe deitatis sit obiectum beatificum. ⁊ in quarto di. 49. ⁊ in p̄mo dist. 1. q. 1. probat ꝙ volūtas nō potest perfecte quietari nisi in ente infinito ⁊ sub ratione infiniti: vt patet in quarto dist. 49. ergo īfinitas videtur de mente Doc. ꝙ sit idē formaliter cum deo. ¶ Tertio instatur: quia Doc. in primo di. 28. vult ꝙ essentia diuina sit tribus communicabilis ratione sue infinitatis: et per consequens probatur a priori ipsā esse communicabilem ratione infinitatis. ergo infinitas est formaliter idem deitati. ¶ Quarto instatur: quia Doc. in p̄senti articulo dicit. ꝙ essentia precisissime sumpta comparatur scḋm ordinem essentialem ad alia: ⁊ vt sic excedit alia infinitate. modo ordo essentialis qui respicit essentiam precisissime. respicit eam vt precise quiditatiue sumptam. ¶ Quinto instatur. quia ens quantum prima sui diuisione diuiditur in ens infinitum: et finitum. quero modo de infinitate contrahente ens: aut est intrinseca quiditatiue deitati: aut non si primo habetur intentum. si secundo. ergo ipsa infinitas p̄cise inest enti absolute ⁊ non deo immediate. Si dicatur ꝙ aduenit deo immediate. ergo cum deus sit ens quiditatiue: vt patet a Doc. in primo dist. 3. ⁊ 28. ipsum ens contraheretur ad deum per aliquid aliud: ꝙ̄ per infinitatem. ⁊ sic prima sui diuisione ens quantum non diuideretur in ens finitum ⁊ infinitum. ¶ Sexto instatur: quia deus sub ratione deitatis est mensura quiditatiua mēsurans quiditatiue omnem quiditatem: vt patet a Doct. in primo dist. 8. q. 2. que quiditates dicuntur quiditatiue mensurari scḋm ꝙ magis vel minus appropinquat deitati sub ratione deitatis: sed circūscripta infinitate intensiua non mensuraret quiditatiue alias quiditates. ergo infinitas videtur pertinere ad esse quiditatiuum dei. ¶ Confirmatur: quia scḋm philosophum. 10. meta. ī vno quoqꝫ genere est vnum quod est metrum omnium illius generis. Et Doc. in primo di. 8. q. 2. dicit ꝙ hoc intelligitur nō de vnitate in se: sed de natura cui inest vnitas talis: et hoc idem in secundo dist. 3. q. 1. vbi vult ꝙ natura specifica quiditatiue mensuret ⁊c. homo ergo in genere animalis sub rōne sua quiditatiua mensurat omnia animalia: quia excedit omnia illa in perfectione quiditatiua. ergo a simili de deo videtur dicendum. ¶ Septimo instatur. si infinitas non eēt de quidditate dei: sequitur ꝙ deus perfecte quidditatiue posset intelligi circunscripta infinitate: ⁊ per consequens perfecte amari: ⁊ sic esse amabile in summo: cum idem sub eadem ratione formali sit obiectum intellectus ⁊ volūtatis. vt patet a doc. in p̄mo di. 3. q. 4. ⁊ ī quarto di. 49. ¶ Tertio principaliter dubitatur ī hoc quod dicit doc. scilicet ꝙ infinitas intensiua non ē passio: nec quasi passio. Instatur p̄mo. probando ꝙ sit passio: vel quasi passio: quia demōstratur de deo per aliquid prius: vel saltem est demonstrabilis vt patet a doc. in primo dist. 2. q. 2. vbi probat ꝙ hec non sit per se nota: ens infinitum est: cum non sit per se notum extrema vniri. scilicet ens ⁊ infinitas: ⁊ vltra dicit ꝙ demonstratur: ergo habet rationem passionis vel quasi passionis. ¶ Secundo instatur sic. infinitas inest soli deo: ⁊ semper ⁊ conuertibiliter: ⁊ non est diffinitio eius: nec vltima differētia: cum nō sit de q̇dditate eius: ergo ē eius passio vl̄ quasi passio. hoc modo arguit philosophus. ¶ Tertio instat̄: infinitas intēsiua ē medium ad demōstrandū aliquas ꝓprietates de deo. vt patet a doc. in ꝓlogo. q. 3. ⁊ non ē de quidditate dei. ḡ erit saltem quasi passio p̄or. ¶ Quarto instatur: qꝛ si infinitas esset realiter distincta a deo eēt causata: ⁊ per cōsequens passio: ergo vbi ex natura rei distinguitur a deo: ⁊ non est de ratione dei: erit quasi passio. Sic eñ arguit doc. in prologo. q. de subiecto theologie. vbi ꝓbat attributa esse quasi passiones.

Respondeo ad omnes obiectiōes. contradicat doct. in isto p̄mo articulo. Ad primum. dico ꝙ circūscripta infinitate: adhuc deus formaliter ⁊ quidditatiue distigueretur ab omni ente infinito: ita ꝙ entitas dei vt precise talis entitas esset ratio quidditatiua ⁊ essentialis distinguendi ipsum deum essentialiter ⁊ quidditatiue ab omni ente finito: sicut etiā entitas vnius entis finiti est ratio distiguendi essentialiter: puta humanitas ab entitate asini finita: ⁊ non gradus intrinsecus humanitatis: nec eñ finitas ī homine q̄ ponitur grad⁹ intrinsecus ē rō distinguēdi q̇dditatiue cum cōsequat̄ entitatē q̇dditatiuā. Cōfirmat̄ rn̄sio ista: quia homo sub ratione finiti nō dr̄ distingui eēntialr̄ a deo infinito: imo humanitas ē rō formalis sic distiguendi: ergo nec econuerso infinitas intensiua erit ratio distinguendi.

Rn̄sio ad dubia.

Instantia optima.

¶ Si dicatur ꝙ circũscripta infinitate: deus essentialiter distinguitur ab ente finito: quero tunc an ipse deus vt sic distinctus dicat aliquem gradum perfectionis: aut non. Si pͥmo: illa pfectio nõ erit limitata: sed infinita. ergo infinitas erit sibi intrinseca formaliter ⁊ quiditatiue qđ est propositũ. Si secundo ergo non erit magis perfectus q̃ȝ lapis. imo nullo modo pfectus.

Rñsio ad eandeȝ.

¶ Respondeo ꝙ aliud est loqui de gradu pfectionis specifico: ⁊ aliud de gradu perfectionali cõsequẽte naturam indiuidui. de quibus alias dixi. potest enim considerari albedo ſm perfectionem quiditatiuam ⁊ specificã: et vt sic albedo est quiditatiue perfectior nigredine. potest etiam considerari hec albedo vt.8.⁊ sic intensiue est perfectior albedine vt.6. Dico ergo ꝙ deus circũscripta infinitate intensiua: diceret precise perfectionem talis gradus specifice: tamẽ vt sic consideratus non perfecte cõsideraretur: vt patet a Doct. in primo dist.8.q.2. ¶ Ad secundum. Dico breuiter ꝙ sic deus sub ratione deitatis est obiectum beatificum ꝙ tñ actu nõ beatificat nisi vt actu infinitus intensiue: sicut dicimus ꝙ albedo ſm suam rationem formaleȝ est ratio mouendi visum: non tamen habetur perfecta visio nisi terminet̃ nõ ad albedinem vt precise quiditatiue sumptã sed vt sic intensam. Sic dico in proposito: ꝙ quãuis sit deitas ratio formalis obiecti beatifici. nunq̃ȝ tamẽ pfecte beatificat nisi includendo infinitatem intensiuam: quia si conciperetur precise vt circũscripta infinitate: tũc imperfecte cõciperetur: quia non conciperet̃ ſm perfectionem suam itrisecam: sicut concipiendo hanc albedinem precise: non perfecte concipit nisi concipiat ſm eius perfectionem intensiuam.

Ad quid requirat̃ infinitas intẽsiua in obiecto beatifico.

reqͥritur ergo infinitas intensiua: non vt ratio formalis obiecti beatifici: nec vt aliquid pertinens ad rationẽ formalem: sed requiritur vt conditio obiecti beatifici: qua conditione remota: non perfecte quietaret nec beatificaret.

¶ Hoc etiã magis patet in creaturis vbi ratio formalis ⁊ quiditatiua: puta hominis: est ratio mouendi intellectũ ad cognitionem intuitiuam hominis: nnuq̃ȝ tamẽ erit cognitio intuitiua nisi terminetur ad hominem existentem ⁊ presentem.

Exempluȝ accõmodatissimũ.

existentia ergo requiritur vt conditio obiecti nõ vt ratio formalis. Concedo ergo ꝙ dicit Doc. s. ꝙ deus sub ratione deitatis ẽ ratio formalis obiecti beatifici: nõ tamẽ actu beatificat nisi vt formaliter infinitum: ⁊ sic loquitur Doc. in primo dist.1.q.1. ꝙ voluntas non fruitur ordinate nisi obiecto infinito: nec potest perfecte quietari nisi in obiecto formaliter infinito licet infinitas non sit ratio formalis quietãdi: imo de⁹ sub ratione deitatis. ¶ Posset etiã dici: ꝙ ideo deus sub ratione deitatis est obiectum beatificum. quia vt sic: est talis entitas cui primo ⁊ imediate ⁊ vt fundamẽto ⁊ origini omnis perfecionis intrinsece conuenit.

Obiectio cõtra rñsionem.

¶ Si dicat̃ ꝙ etiã videtur ꝙ deus non beatificet nisi vt bonus formaliter. ⁊ vt infinite bonus: quia bonitas etsi non sit ratio formalis obiecti beatifici: tamen ita videtur ꝯditio obiecti beatifici: sicut etiam infinitas intensiua.

Rñsio per pulchra.

¶ Dico ꝙ non est simile de bonitate infinita: ⁊ de infinitate intrinseca deitati: q̃a circunscripta bonitate infinita: adhuc deus perfectissime q̃etaret ⁊ beatificaret: quia intrinsece est ens perfecte infinitũ que infinitas est intrinseca deitati. Sed circũscripta infinitate non beatificaret perfecte: quia si deitas est ratio formalis obiecti beatifici: nunq̃ȝ tamen beatificaret amota infinitate intrinseca. ¶ Ad tertium. Dico ꝙ si deitas sit ratio formalis demonstrandi hanc proprietatẽ scilicet esse cõmunicabile tribus in vnitate nature: ⁊ non infinitas intensiua: ista tamẽ proprietas nunq̃ȝ perfecte inest nisi propter infinitatem intensiuam: ita ꝙ talis ĩfinitas non requirit̃ vt rõ formalis: sed vt conditio obiecti perfecte cõmunicatiui. ⁊ sic Doc. in.28.di. pͥmi ĩtelligit ꝙ infinitas ĩtẽsiua est ꝯditio obiecti pfectissime cõmunicatiui. ⁊ hoc patet quia intellectus paternus. nisi cognosceret deum vt infinitũ: tunc nõ haberet memoriã perfectã. nec obiectũ perfecte intueretur nec diceretur perfecte cõmunicari. ¶ Dico secundo ꝙ de⁹ sub ratiõe deitatis q̃a est talis entitas cui ĩmediate ⁊ soli inest infinitas intẽsiua: ideo est trib⁹ ꝯmunicabilis. ⁊ sic Doc. intelligit in primo distin.28. ¶ Ad quartuȝ. Dico breuiter. Primo: saluo semper meliori iudicio: ꝙ de⁹ sub ratiõe deitatis ⁊ nõ sub ratione infinitatis intẽsiue: vt comparatur ad alia entia: excedit omnia illa ſm suum gradũ mere specificum.

Q̃uo de⁹ sit omniuȝ entium mẽsura quiditatiua.

⁊ vt sic posset dici mensurare quiditatiue omnia entia: quia illa species que esset propinquior ſm gradũ specificũ esset specifice perfectior ⁊ hoc mõ posset de⁹ sub ratiõe deitatis dici mensura essentialis omnium quiditatuȝ. nõ tamẽ diceret̃ perfectissime mẽsurare nisi esset actu infinit⁹ ĩtẽsiue ¶ Dico secundo: ꝙ aliud est deum comparare vt mensurã ad oẽs q̃ditates: vt p̃cise sumptas abstractas ab omni gradu intensiue perfectiõis relinquẽdo ipsas p̃cise ſm gradus earũ specificos: ⁊ aliud ẽ ipsum cõparare ad entia perfecta ſm eorum gradum intrinsecum. pͥmo modo. deus poneret̃ mẽsura p̃cise eẽntialis ⁊ q̃dditatiua: ⁊ vt sic mẽsuraret omnia entia p̃cise cõsiderata ſm gradum specificum. secundo modo. poneretur mẽsura perfecta simpliciter mẽsurãs omnia entia secũdum grad⁹ pfectionales intrinsecos. nõ posset ergo isto secũdo modo comparari ad pefectionem aliorum entium nisi ipsum considerando vt perfectum intensiue ⁊ vt infinitum.

Diuisio p finitũ ⁊ infinitũ vel gradũ itrisecũ ptiet ⁊ nõ ad q̃dditatem.

¶ Ad quintum. Dico ꝙ ista diuisio entis quanti i ens infinitum ⁊ finitum est diuisio secũdum gradũ intrinsecum: ⁊ non secũdum aliquid pertinens ad quidditatem. sicut etiam diuisio entis per actum ⁊ potẽtiam: necessarium ⁊ cõtingens. Cum infertur ergo datur alia prior diuisio. dico ꝙ ens nunq̃ȝ contrahitur per differentias specificas: ⁊ hoc immediate. Dico vltra ꝙ ens ⁊ si predicetur in quid de deo: non tamen ponitur de quidditate dei: nec proprie dicitur contrahi ad ipsum deum. vt prolixe exposui in primo di.2.q.1. in illa ratione qua probatur ꝙ non possunt eẽ plura necesse eẽ. vide ibi. ¶ Ad sextum. Dico vt dixi ad tertium. ¶ Ad confirmationem de homine. patet ex dictis ad tertium. ¶ Ad septimum. Dico ꝙ ⁊ si sola deitas sit perfectissima ratio cognoscibilitatis ⁊ amabilitatis. vt patet a doc. in tertio di.27. quia vt sic ẽ talis entitas cui primo nata est in eẽ infinitas intensiua vt gradus intrinsecus: nõ tamen pefecte terminaret visionem nisi terminaret vt infinitus: nec perfecte terminaret actum amoris nisi vt ens infinitum. infinitas ergo requiritur vt cõditio obiecti perfecte visibilis ⁊ perfecte amabilis. Et dicit̃ deitas perfectissima ratio: quia ratio quidditatiua: ⁊ quia talis quidditas immediate includit infinitatem intensiuam. vt gradum sibi intrinsecum.

Ad obiectiões contra primũ dictum.

¶ Nunc respondeo ad obiectiones cõtra primum dictum. Ad primum: dico ꝙ aliud est loqui de infinitate i se formaliter: ⁊ aliđ de ente cui inest talis ĩfinitas. Sicut aliđ est loqui de albedine absolute cui inest intẽsio: ⁊ aliđ de ipã intentione formaliter puta de intẽsione vt.8. Loquendo de intensione infinita formaliter. concedo ꝙ infinitas formaliter includit infinitos gradus perfectionales: ⁊ concedo ꝙ quocunq̃ȝ gradu assignato (si tamen eẽt assignabilis secũdum cõsiderationem: quia in re ẽ impossibile) ille grad⁹ nõ eẽt infinit⁹. tamẽ tota infinitas ĩest enti infinito: ita ꝙ nihil est entis infiniti quin sit formaliter ĩfinitum. dicit ergo doc. ꝙ quodlibet pertinẽs ad entitatem quidditatiuam entis infiniti est formaliter infinitum: ⁊ nõ ꝙ quilibet gradus infinitatis intensiue sit formaliter infinitus. Sicut si albedo esset intensa. vt.8. quacunq̃ȝ parte illius assignata eẽt intensa vt.8. nõ tamẽ quilibet gradus ĩtẽsionis eẽt intẽsus vt.8.

Alia rñsio

¶ Dico vltra ꝙ ĩ infinitate intẽsiua nõ sunt gradus perfectiõis aliquo mõ distincti extra opus ĩtellectus: licet forte secũdum cõsideratiõem possent distigui per comparationẽ ad gradus intẽsionis i creaturis.

Ad secundũ ꝯtra pͥmũ dictũ.

¶ Ad secũdũ dico ꝙ casus ẽ simpliciter impossibilis. Tamẽ casu ꝑ impossibile admisso. dico primo ꝙ albedo nullo mõ eẽt in genere: ⁊ posito ꝙ sit in genere dicetur ꝙ entitas a qua accipit̃ ratio generis ⁊ entitas a qua accipit̃ ratio differẽtie nõ eẽnt formaliter infinite: quia haberẽt rationem partis: ⁊ tamẽ albedo ⁊ quicquid in ipsa ẽ formaliter albedo esset formaliter infinita: quia quacũq̃ȝ minima parte albedinis assignata eẽt formaliter infinita.

Secunda rñsio.

¶ Dico etiam ꝙ nõ eẽt incõueniẽs tales entitates. s. generis ⁊ differẽtie si ponerẽtur ĩfinite. ¶ Et cum dicitur ꝙ haberẽt rationem partis. cõcedo. ¶ Et cũ dicitur ꝙ parti repugnat infinitas. ¶ Dico ꝙ non est incõueniens vnum impossibile sequi ad aliud impossibile: immo est magis impossibile albedinem esse formalit̃ infinitam: q̃ȝ ipsam vt infinitam positã habere partes q̃dditatiuas etiã formaliter infinitas.

Tertia responsio.

¶ Potest etiam dici ꝙ ille entitates nõ essent formaliter infinite: sed tñ per identitatem quã haberẽt cum albedine.

Quarta responsio. Infinitũ dupliciter.

¶ Dico vltimo ꝙ aliud est loqui de infinito simpliciter quod simpliciter est illimitatũ in quo ponitur oĩs perfectio virtualiter ⁊ emĩnẽter: ⁊ aliud est loqui de infinito intẽsiue in genere. vt si poneretur albedo infinita ĩ genere. primo modo excludit omnem imperfectionem. secũdo modo nõ videt̃ sic excludere: quia q̃uis albedo poneretur intẽsiue infinita. tñ si poneretur causari ab alio includeret hãc imperfectionem que esset ad aliud depẽdere. ¶ Ad tertium. dico primo. ꝙ casus est impossibilis ponere ipsam formaliter infinitam ⁊ extendi ⁊ dependere ad quãtitatem. ¶ Tñ posito hoc dico ꝙ quelibet eius ps integralis esset infinita: quia albedo extensa est ita intensiue i vna parte sicut in alia. vt exposui in.2.di.2.q.9. ⁊ in pͥmo di.2.q.1. ¶ Et cum ĩfertur ꝙ eẽt pars. ¶ Dico ꝙ accideret sibi

esse partem integralem:quia tantum ratiõe quantitatis in
qua esset formaliter.imo separata albedine a quãtitate tũc
in ea non est assignabilis aliqua pars. Et posito etiã ꝙ eẽt
talis imperfectio forte non haberetur pro inconueniẽti po
nere talem imperfectionẽ in ente infinito non simpliciter vt
supra dixi. ¶ Et cũ vltra infertur ꝙ tunc essent plura in fini
ta intensiue. ¶ Dico ꝙ stante primo impossibili.non sequiť
incõueniens posse ponere plura talia propter diuisionez ta
lis infiniti in partes integrales. ¶ Et vltra dico ꝙ non eẽt
ita inconueniens ponere plura talia infinita intẽsiue:sed be
ne esset incõueniẽs ponere plura infinita simpliciter:vt plu
res deos. ¶ Ad quartum dico ꝙ casu posito (puta si intelle
ctualitas aliquõ preter opus intellect⁹ esset distĩcta a deo)
vtraqꝫ entitas esset formaliter infinita : ꝛ cum queritur an
eadẽ infinitate an alia:ꝛ alia. Dico ꝙ eadẽ realiter ꝛ forma
liter:sed alia ꝛ alia ex natura rei sicut etiam ponuntur attri
buta habere aliam ꝛ aliam infinitatem formaliter:sicut pa
tet in primo di.8.q.3. ¶ Ad vltimũ. Dico breuiter ꝙ in tali
ente intensiue infinito nihil est ibi habẽs rationẽ partis nec
quasi partis.q̃cquid est ibi quiditatiue est perfectissime idẽ
formaliter vt alias exposui. ¶ Ad instantias tertij dubij si
ue cõtra tertiũ dictum. Ad primam dico ꝙ posito ꝙ ipsa in
finitas demonstretur inesse enti infinito etiam a priori:pro
pter hoc non sequitur ipsam esse passionem vel quasi passio
nẽ:quia requiritur ꝙ passio vel sit realiter vel formaliter di

Infinitas nõ est passio neqꝫ q̃si passio.

stincta a subiecto ꝛ non sit gradus intrinsecus. ¶ Dico se
cũdo ꝙ non dicit Doc. ꝙ demõstrari possit ĩfinitas de ente
aliquo:sed ꝙ ista non sit per se nota.s.ens infinitũ est: quia
est demonstrabile ens infinitum esse.posito tamẽ ꝙ nõ pos
sit aliquo modo demonstrari.vnum est q̃d nõ est per se notũ
¶ Ad secũdũ dico ꝙ vltra oẽs illas cõditiões requiritur ꝙ
nõ sit grad⁹ ĩtrĩsec⁹:nec attributũ nec q̃si attributũ mõ ĩfi
nitas ẽ p̃cise grad⁹ ĩtrĩsec⁹. ¶ Ad tertiũ dico ꝙ ĩfinitas est
ratio demonstrandi aliquas proprietates ad intra tm̃ quo
ad nos ꝛ nõ absolute:vt exposui in prologo.q.3.vide ibi ẽt
cõtra Joan.anglicum baconem. ¶ Ad quartũ. Dico pri
mo ꝙ implicat gradum intrinsecum causari. vel quasi cau
sari. Et secundo dico ꝙ hoc posito adhuc non sequitur esse
passionem:vel quasi passionem cum nullo modo dicat disti
ctam formalitatem sicut debent attributa.

Expositio litere.

De secundo articulo. Nũc sequitur expositio.ij.

articuli principalis in quo tenet hanc cõclusionem.s. ꝙ nul
la relatio originis sit formaliter infinita Et adducit tres ra
tiones. Prima ratio sumitur ex entis infiniti vnitate. Se
cunda ex eius communicabilitate. Tertia ex ei⁹ simplicita
te ꝛ incomponibilitate. Siquidẽ ens infinitũ est vnicũ ĩplu
rificabile ꝛ nõ artatũ:sed cõmunicabile ꝛ cuicũqꝫ ĩcompo
nibile. De vnitate entis infiniti probatũ est subtiliter a do.
in primo di.2.parte.1,q.1.ꝛ.q.vltima illius partis que que
stio est de vnitate dei.ꝙ ĩplurificabile:patet a Doc.vbi su
pra.ꝙ communicabile tribus suppositis probatum est in p̃
mo di.2.parte.2.q.3.ꝛ.1.ꝙ cuicunqꝫ incomponibile proba
tum est di.8.primi. ¶ Ibi.prima ratio sic formatur nõ pos
sunt esse plura formaliter infinita ꝛ realiter distincta. plu
res sunt relationes originis realiter distincte.ergo nõ sunt
formaliter infinite intensiue nec per cõsequẽs aliqua illarũ
quia qua ratione vna ꝛ quelibet alia.maior probatur tripli
citer. Primo cõparãdo ista plura infinita inter se. Secũdo
comparando infinitum intẽsiue ad entia finita Tertio com
parãdo ista plura infinita ad intellectũ ꝛ voluntatem. Pri
mo arguitur sic:infinitũ põt habere p ideptitatẽ omnẽ per
fectionẽ simpliciť ꝛ si põt habere ꝙ habꝫ.q̃a q̃cq̃d ibi potest
eẽ necessario ibi ẽ:vt supra patuit.q.2.ꝙ relatio origis nõ ẽ
pfectio simpliciter:nec p cõsequẽs infinita formaliter. ante
cedẽs patet:q̃a infinito ĩtẽsiue nihil deficit entis eo mõ quo
possibile est illd̃ haberi ĩ vno.mõ oĩs pfectio simpliciť põt ĩ
ente ĩfinito haberi p idemptitatẽ realez.cõsequẽtia patet:
q̃a paternitas ꝛ filiatio in diuis realiť distĩguunť.ergo vna
nõ põt haberi ab alia p realẽ idẽptitatem:vt patet. Sed si
essent realiter infinite vna necessario habereť ab alia p rea
lẽ idẽptitatẽ.ꝙ aũt oĩs pfectio simpliciter possit eẽ in ente ĩ
finito pbať per rõnẽ perfectionis simpliciter:q̃a ipsa est me
lior ĩ quolibet.q̃ꝫ nõ ipa .i.q̃ꝫ q̃dlibet ĩcõpossibile sibi. Si sint
ꝙ due pfectiões simpliciter s.a.ꝛ.b. ĩcõpossibiles inter se.a
erit ĩ quolibet meli⁹ ipm q̃ꝫ nõ ipm.i.q̃ꝫ q̃dlibet incõpossibi
le sibi:ꝛ pari rõne.b.si est pfectio simpliciť erit meli⁹ q̃ꝫ.a.ta
lis circulatio est impossibilis quia tunc idem esset imperfe
ctius se ipso.ptꝫ hec ĩ fra ex his que prolixe exposui in primo
di.2.pte.2.q.1 in primo articulo de perfectiõe simpliciter:ꝛ
exposui ibi ꝙ perfectio simpliciter excludit omnẽ iperfectio
nem:ꝛ ideo dẽ ens includẽs imperfectionẽ est incõpossibile
perfectioni simpliciter.ĩcludit ẽt oẽm ĩperfectionẽ quã põt
habere : ꝛ quia sibi nõ repugnat ĩfinitas formaliter nõ eẽt
perfectio simpliciter nisi eẽt formaliter ĩfinita. Est ꝙ perfe
ctio simpliciter melior simpliciter q̃ꝫ omne sibi incõpossibile
si ꝙ.a.est perfectio simpliciter erit perfectius absolute.b.si
b.ponitur incõpossibile.a.secũdum realem idẽtitatẽ.ꝛ simi
liter si.b.ponitur perfectio simpliciter erit ẽentialiter pfe
ctius.a.si.a.ponitur incõpossibile realiter:ꝛ sic idem respe
ctu eiusdem erit simpliciter perfectius ꝛ imperfecti⁹ quod
est simpliciter impossibile. ¶ Secũdo arguit ad idem pro
bãdo illã ma.s.ꝙ plura bona ĩfinita nõ possint esse realiter
distĩcta.ꝛ ratio stat ĩ hoc:quia talia duo cũ sint equalia bo
na cum sint ĩfinita sunt maius bonum. Sed vnum ĩfinitum
nõ potest excedi.vt supra patuit cum sit cõtra rationem ĩfi
niti.ergo. ¶ Si dicas ꝙ creatura ꝛ deus sunt plura bona
realiter distĩcta.ꝛ tamẽ creatura nihil bonitatis addit:ita
ꝙ deus ꝛ creatura nõ sunt maius bonum. Dicit ꝙ nõ est si
mile. Tum quia creatura nõ ẽ bonum equale deo Tum qꝛ
creatura eminẽter ꝯtinetur ĩ deo:ideo nõ addit aliquod bo
num. ¶ Ibi ex comparatiõe ĩfiniti ad alia bona finita.hic
arguit ex secũdo medio probãdo eãdem maiorem.ꝛ proba
tio stat ĩ hoc:quia vnum ĩfinitum sufficiẽter terminat depẽ
dentiam omnium finitorum.patet.quia sicut depẽdẽtia q̃
cũqꝫ est ratiõe imperfectiõis:sic terminare depẽdẽtiam nõ
qualitercũqꝫ:sed primo cõuenit alicui ratiõe perfectionis.
summa autem perfectio quam impossibile est excedi est in
vno ĩfinito intẽsiue. Apparet etiam illa ma.de facto:qꝛ vni
ca essentia termĩat sufficiẽter omnem depẽdẽtiam cuiuscũ
qꝫ depẽdẽtis:quia tam illam que est ad primam causam ef
ficiẽtem:q̃ꝫ illam que est ad causam exemplarem ꝛ ad pri
mam finalem.patet ergo añs hoc.ergo nõ possunt eẽ plura
ĩfinita:quia tũc essent plura primo termĩãtia. ꝛ sic vnum
nõ terminaret primo sufficiẽter:quia ipso remoto alid̃ pos
set terminare.hoc autem sufficiẽter ostẽsum est ĩ p̃mo dist.
2.parte prima.q.1.ꝛ.q.4.que est vlti.illius partis.vide ibi
¶ Ibi. Tertio probatur ma.specialiter ex ordĩe ĩfiniti ad
intellectum ꝛ volũtatem. Iste probatiões sunt clare hĩc ꝛ
superius adducte ĩ primo di.2.q.de vnitate dei:ꝛ ibi expo
site:tamẽ etiam breuiter recitãtur hic. Ens infinitum ẽ ob
iectum primum ĩtellectus ĩfiniti:ꝛ hoc primitate pfectiõis
quia ĩ se cõtinet perfectionem omnium obiectorum ꝛ virtu
tem perficiẽdi potẽtiam. Et primitate adequationis:quia
ĩtellectus ĩfinitus nõ excedit illud nec exceditur ab illo. Et
primitate virtutis:quia virtute eius om̃e aliud ĩtelligitur.

Ens ĩfinitũ est obiectũ primũ primitate pfectiõis ĩtellect⁹ ĩfiniti: ꝛ p̃mitate virtutis ꝛ adequationis.

Sed addo minorem.s.sed eiusdẽ intellectus nõ possunt eẽ
plura obiecta prima nec primitate adequatiõis:nec virtu
tis nec perfectiõis. De primo patet:quia tũc idem esset ob
iectum adequatum ꝛ nõ adequatum:ꝛ tũc potẽtia excede
ret illud ĩ operãdo. Nec secũdo:quia est impossibile ꝙ vir
tute.a.intelligat:ꝛ virtute.b.ĩtelligat.supple omnia : quia
tũc.a.virtute.b.intelligeret.b.ꝛ ecõuerso.b.virtute.a.ĩtel
ligeret.a.ꝛ ita circulatio:quia tũc vt alias probaui ĩ primo
in.q.de vnitate dei.si.a.ĩtelligit virtute.b.ipsum.a.ergo.b
cõtinet virtualiter.a.ꝛ si.b.intelligit ipsum.b.virtute.a.er
go.a.cõtinet virtualiť.b.ꝛ sic circulatio ĩ cõtinendo virtua
liter q̃ ẽ simpliciť ĩpossibilis. Siliť idẽ intellect⁹ nõ põt vir
tute.a.ꝛ.b.intelligere omnia:quia amoto.b.nõ intelligereť
ꝛ ĩtelligeret:quia amoto.b.intelligeret stante.a.que om̃ia
ostẽsa sunt ĩ questiõe de vnitate dei. Nec tertio modo etiã
idem ĩtellectus summe potest quietari ĩ duobus ex equo:qꝛ
nõ habet pro obiecto quietatiuo illud quo circunscripto ni
hil minus quietareť:sed circunscripto vno adhuc esset ĩ a
lio summe quietatus.primitas em̃ perfectiõis est p̃mitas
obiecti vt beatifici ꝛ quietatiui. ¶ Ibi. Confirmatur ista ra
tio quantum ad ma.ꝛ mi.quia si sint plura infinita.s.a.ꝛ.b.
tunc idem intellectus diuinus posit intelligere.a.ꝛ.b.actu
comprehẽsiuo cum sit formaliter infinitus. vnico aũt actu
comprehẽsiuo nõ possunt plura intelligi habẽtia distĩctam
infinitatem:quia vnum obiectum ĩfinitum intẽsiue adequa
tur vnice comprehẽsioni.ergo intellectus diuinus duabus
comprehensionibus siue duobus actibus comprehẽsiuis in
telligeret.a.ꝛ.b.vel ergo simul haberet duos actus compre
hẽsiuos eque perfectos:vel vnum post alium.que oĩa sunt
impossibilia. ¶ Ibi. Secũda ratio p̃ricipalis de cõmunica
bilitate doc.format secũdam rationem p̃ricipalem.qua p
bat ꝙ relatio originis nõ sit formaliť infinita. Et ratio stat
in hoc perfectio simpliciť est pluribus communicabilis. Sꝫ
relatio originis est simpliciter incommunicabilis.vt patuit
supra.q.2.cum sit proprietas psonalis:ergo nõ est forma
liter infinita. Ma.patet per diffinitionẽ perfectiõis simplr

citer datam ab Ansel. mono. 15. que est declarata in primo dist. 2. parte. 2. q. prima. vide ibi: tamen hic exponitur aliqualiter ista litera: cum dicit ista diffinitio indiget duplici expositione: nō eñ intelligitur sic: ꝙ sit melius ipsum ꝗ̄ sua negatio contradictoria: quia sic lapis esset perfectio simplicit̃: cum sit simpliciter melior ꝗ̄ sua negatio. melius est enim lapidem esse ꝗ̄ nō esse: sed intelligitur ibi. nō ipsum. pro quocunqꝫ sibi incompossibili etiam positiue. Nam vt dixi perfectio simpliciter excludit omnem imperfectionem absolute ⁊ includit infinitatem intensiuam. si illa est possibilis in entitate: ⁊ per cōsequens omne includēs imperfectionē aut limitationem est simpliciter incōpossibile perfectioni simpliciter ⁊ cui repugnat infinitas nō est perfectio simpliciter. secūdo requiritur siue intelligitur in quocūqꝫ: nō pro quacunqꝫ natura: sed ꝓ quocūqꝫ supposito nō intelligendo vt est talis nature: vel talis: sed absolute accepto vt est tale suppositū ꝑscindendo rationem nature cuius est suppositū. vult dice-

Expositio diffinitiōis ꝑfectionis simpliciter. Nota bene.

re breuiter ꝙ perfectio simpliciter est melior ipsa. s. simplicit̃ ꝗ̄ suum incompossibile siue negatiuum siue positiuum: ⁊ est etiā melior cuicunqꝫ supposito absolute. puta: vt est suppositū entis. quia sicut enti non repugnat perfectio simplicit̃: quia tunc repugnaret omni enti: ita nec supposito entis puta huic enti vt supposito entis nō repugnat. ¶ Et est sciendum ꝙ perfectio simpliciter si non repugnat alicui nature: nec etiam supposito talis nature repugnabit. Et quia non repugnat enti: ideo nec supposito considerato vt supposito entis. Similiter quia nō repugnat substantie transcendēti: ita nec supposito vt supposito talis substantie: quia vero repugnat substantie predicamentali cum sit limitata: ideo repugnat cuicunqꝫ supposito talis substātie. Et similiter: q̇a repugnat auro: ideo repugnat omni supposito vt supposito auri. Et hoc est quod dicit. patet: quia auro sic considerato vt habet naturam auri: vel supposito considerato vt subsistens in natura auri non est melius: non aurū ꝗ̄ aurum: q̇a incompossibile vt incompossibile non est alicui melius. destruit enim entitatem ipsius. non enim est melius lapidi vt talis natura esse formaliter infinitū vel esse deum: quia hoc est incompossibile lapidi: imo si esset deus destrueretur natura lapidis. melius est ergo lapidi esse lapidē ꝗ̄ nō lapidē ⁊ accipit̃ nō lapis ꝓ quocunqꝫ incompossibili siue negatiue siue positiue. Dicit ergo Doct. ꝙ considerādo aurū vt talis natura. ꝙ est melius aurum esse aurum: ꝗ̄ quodcunqꝫ incōpossibile nature auri siue negatiuum siue positiuum. Sequitur. Est ergo intellectus propositionis iste. perfectio simpliciter est talis que in quocūqꝫ supposito absolute cōsiderato s̄m rationem suppositi non determinando naturam (scilicet cui repugnat infinitas) in qua vel cuius sit suppositū meli⁹ est ipsum ꝗ̄ nō ipsum hoc est ꝗ̄ quodcunqꝫ incompossibile sibi. Ex hoc sequitur propositū: ꝙ nulla perfectio simpliciter est formaliter incōmunicabilis cum sit melior ipsa in omni supposito absolute ꝯsiderato: ꝗ̄ non ipsa. quia scilicet est melius simpliciter suppositū quodcunqꝫ puta entis vt ens habere ipsam ꝗ̄ habere suum incompossibile. ¶ Sequitur probatio consequentie: quia quod est formaliter incōmunicabile est formaliter incompossibile cuilibet alteri. considerando etiam illud sub ratione suppositi. non includendo naturā cuius est illud. probatur: quia quod repugnat alicui cū vt sibi repugnat ipsum destruat vt sic. nō ideo melius ipsuꝫ ꝗ̄ nō tale. quod autē est de se incōmunicabile repugnat cuilibet etiam sub ratione suppositi. ergo nō est melius illi etiā vt consideretur sub ratione suppositi ꝗ̄ non ipsum. si enim incōmunicabile repugnat cuicunqꝫ supposito etiam absolute considerato sequitur ꝙ non erit meli⁹ illi: quia repugnās siue incompossibile alicui nullo modo est melius illi cū ip̄m destruat vt supra patuit. ergo relatio originis cum sit simpliciter incōmunicabilis non erit perfectio simpliciter. nec per consequens formaliter infinita. ¶ Ibi. Tertio arguit̃. Hic Doc. arguit ex tertia via scilicet incōpossibilitatis. ⁊ arguit sic. perfectio simpliciter cuicūqꝫ compossibili sibi in eodem supposito necessario est eadem realiter. sic intelligendo ꝙ in abstracto accipiendo hoc. ⁊ illud. verum est dicere hoc est illud. Sed relatio originis non est cuilibet sibi compossibili in eodem supposito sic eadem. ergo. mi. patet quia

Infinitum nec cōpositū nec ꝯponibile alteri.

hec nō est vera generatio actiua est spiratio actiua que sūt in eodem supposito. scilicet patre. maior patet dupliciter. Primo inductiue: quia essentia diuina est paternitas: bonitas: ⁊ sic de alijs. ¶ Secundo patet ratione: quia infinitum non solum non est compositum: sed etiam omnino incōponibile cuilibet alteri. omne enim componibile potest esse pars ⁊ per consequens excedi: quia totuꝫ maius est sua parte. Si autem aliquid compossibile sibi in eodē supposito nō eēt omnino idem sibi: tunc ipsum nō eēt omnino incomponibile: quia tūc ibi eēt aliqua compositio saltem aliquo modo actus ⁊ potentie. Et ꝙ sit idem in abstracto ꝓbat: quia cum predicatio affirmatiua sit vera ratione idētitatis omnis illa erit vera abstracti de abstracto: vbi ꝑ abstractionē nō tollitur ratio idētitatis. vbi autem per abstractiōem tollitur ratio identitatis non est vera. Exemplum. hec est vera: albedo est color: q̄r licet extrēa sint abstracta: nō tamen fit abstractio nisi a subiecto alterius nature: ⁊ illō subiectū non fuit ꝑcisa ratio identitatis eorum. albedo autem ⁊ musica nō habent identitatem nisi per accidens ratione subiecti: licet ergo hec sit vera: album ē musicum: pro tāto ꝙ idē subiectum denominat̃ ab vtroqꝫ accidēte. tamē abstractione facta ab illo subiecto qō fuit ratio identitatis eorū. hec est falsa: albedo est musica. patet ergo ꝙ ꝑdicatio in abstracto vera est qñ extremorum est talis identitas ꝙ ꝑ abstractionem nō tollitur ratio idētitatis eorum. Modo quando vnum extremum est infinitum per abstractionem a supposito nō tollitur ratio idētitatis ad ipsum: ⁊ hoc cuiuscūqꝫ cōpossibilis sibi in eodem supposito. ⁊ ideo ꝓpter infinitatem nō potest eē compossibilis in eodē supposito nisi vera iden-

Singl̃aris doctrīa vbīqꝫ pōderāda.

titate reali. ¶ Ex ista ratiōe patet generaliter ꝙ quedam ꝑdicationes in diuinis sunt vere: nō solum in concreto: sed etiam in abstracto que nō sunt oppositi de opposito. quedā vero in cōcreto licet non ī abstracto: quia non loquimur de illis que neutro modo sunt vere vbi. s. extrema sunt opposita: quia nec pater est fili⁹ nec p̃rnitas filiatio. vbi autem extrema nō sunt opposita: sed cōpossibilia in eodē supposito ibi semꝑ ad minus est ꝑdicatio vera in concreto: sicut p̃r est spirās: pater est ingenitus non autem in abstracto sicut p̃rnitas est spiratio: ⁊ tamē hec est vera: deitas ē paternitas. deitas est spiratio: hoc nō est: nisi quia deitas ē formaliter infinita: non autem paternitas nec spiratio: ⁊ ideo abstrahendo a supposito deitatem cum semper maneat in ip̄a ratio infinitatis semꝑ manet ratio identitatis simpliciter ad paternitatem ⁊ spirationem: ⁊ ideo manet ratio veritatis affirmatiue ꝑdicatiōis in abstracto: sed paternitatem que non est formaliter infinita abstrahendo a supposito nō manet ratio identitatis eius ad spirationem actiuam que etiā non est infinita. hoc idem dico de essentialibus: vel quando vtrunqꝫ extremum est infinitum formaliter: vel alterum saltem. vnde iste sunt vere. bonitas est sapientia: bonitas ē paternitas. ¶ Ibi. Circa tamen ma. istam quare predicatio aliqua in abstracto in diuinis negatur puta ista paternitas est spiratio. Hic recitat duas opiniones: quarum prima dicit ꝙ ideo paternitas ⁊ spiratio non ꝑdicantur adinuicem ī abstracto: quia differunt ratione. Et si dicatur ꝙ talis differentia rationis non sufficit: quia bonitas ⁊ sapiētia secūdum hanc opi. ratione differunt: ⁊ tamen conceditur ꝙ bonitas ē sapiētia. ⁊ ecōuerso. Rñdent ꝙ sicut attributū bonitatis nō est attributū sapiētie sic nec ī ꝓposito. Contra hoc īstat doc. q̄r attributū vt attributū dicit relationē rōnis. vt ptꝫ. Vñ ēt attributū nūerat̃: q̄r verū est dicere ꝙ attributū sapientie ⁊ attributum bonitatis sunt duo attributa. ergo secundum illud secundum quod est numeratio non est verꝫ dicere hoc est hoc: quia illud secundum quod fit numeratio est ens rationis (⁊ non est inconueniens plura esse entia rationis in diuinis ⁊ numerari) sed ꝓpter hoc non negat̃ ista sapientia est bonitas vt non accipiūtur sub ratione attributi: sed secūdum rem vt sunt prime intentionis significata: licet ergo sint vere in nominib⁹ secūde intentionis vt ei posui in p̄mo di. 5. q. 1. in nominibus tamē p̄me intentionis sūt simpliciter vere ī abstracto quādo sūt idem realiter. Et saltem vnum illorum sit formaliter infinitum. ¶ Secūda opinio aliter dicit ⁊ rationabilius ꝙ ideo hec nō est vera paternitas ē spiratio: quia differūt ex natura rei. ⁊ hec distinctio sufficit vt nō sit vera. ⁊ quare distinguant̃ ex natura rei. dicit ista opinio: ꝙ ideo est ꝓpter non infinitatem huius ⁊ illius: quia si hoc vel illud esset infinitum nō esset talis distinctio: nec impediret̃ talis predicatio. Aduerte tñ ꝙ ista opinio bene dicit quātum ad hoc: quia distinguūtur ex natura rei ⁊ vna illarum vel nulla illarum est formaliter infinita: ideo vna non ꝑdicat̃ de alia in abstracto ⁊ in hoc cōfirmat̃ opi. doc. sed in hoc quod dicit ꝙ īfinitas est ꝑcisa causa idētitatis ex natura rei non concordat cum Doc. qui etiā vult ꝙ licet aliqua distinguantur ex natura rei: ⁊ vtrūqꝫ vel alterum sit formaliter infinitum adinuicem possint in abstracto predicari: ⁊ patet de attributis que etiam formalit̃ distinguuntur secundum ipsum.

Tho. in p̄mo di. 5. q. 1. Henric⁹ quol. 5. q. 1.

Varro li. p̄mo di. 2.

Circa multa dicta in isto articulo insurgunt non

Dubia circa dicta hu

ius art. prima difficultas principalis.

nulla dubia. Primum in hoc q plura equalia: quorum vnū
non continet aliud eminenter. faciunt vnum bonū q̄ vnum
illorum seorsum sumptum. instatur sic primo. et accipio albū
cubitale intensum vt octo certū est q in qualibet parte erit
intensum vt. 8. et est diuisibile in partes infinitas: et diuidatur
in mille partes. ergo ille erunt intense vt. 8. et per cōsequēs
sunt plura alba equalia: et tamen non faciunt albius. patet.
quia si vniūtur non erit totum albius neq perfectius. ergo
plura perfecta equalia in perfectione non faciunt perfectius
¶ Secundo instatur specialiter de duabus infinitis intēsiue: q non sint maius. patet. q̄a sicut maius et minus in quātitate molis sunt passiones quantitatis finite: vt patet a
Doc. in. 2. di. 1. q. 3. sic videtur esse in quātitate virtutis. s. q
magis et minus in perfectione sunt passiones quantitatis virtualis finiti. si ergo essent plura bona infinita nō propter hoc
sequeretur q illa plura essent maius bonū q̄ vnum illorum
seorsum sumptum. ¶ Tertio instatur sic in simili quia hic
non sequitur (ponendo q reuolutiones solis et lune sint infinite secundum numerum a parte ante ponendo mundum esse ab
eterno) reuolutiones solis sunt infinite: et in qualibet reuolutione solis sunt. 12 lune ergo reuolutiones lune excedunt reuolutiones. solis. non sequitur: quia ille solis cum sint infinite non possunt excedi: nec similiter sequitur reuolutiones
solis et lune sunt infinite seorsum accepte ergo in simul accepte sunt plures q̄ seorsum accepte. non sequitur. quia
si essent plures: tunc oporteret incipere a prima numerādo
que nullo modo est dabilis cum sint infinite. ergo sic erit dicendum in proposito de pluribus bonis intēsiue infinitis.
¶ Quarto instatur: quia supponitur in illo dicto. q plura
bona infinita essent maius bonum q̄ vnum infinitum bonū
hoc forte esset verum si ex duobus bonis intensiue infinitis
fieret: vel constitueretur vnum tertium bonum. Sed in proposito diceretur: q si essent plura bona intēsiue infinita nullo modo essent ad inuicem vnibilia. imo simpliciter incōpossibilia et adinuicem repugnātia: et ideo absolute nō sequitur
sunt plura bona infinita ergo erit maius bonum vno bono
infinito.

Secunda difficultas principalis

¶ Secundo principaliter dubitatur de hoc. s. q sicut dependentia quecūq est ratione imperfectionis sic terminare dependētiam nō qualitercūq: sed primo competit
alicui ratiōe perfectiōis. summa aūt perfectio quā impossibile est excedi est in vno infinito intēsiue. Cōtra hoc instatur.
Primo quia depēdere ad suppositū alterius nature est imperfectionis: vt patet a Doct. in tertio. dist. 1. q. 1. et tamē terminare depēdētiam nature humane nullā perfectionem dicit in verbo diuino: vt dicit Doct. vbi supra: quia tūc posset
esse noua perfectio in verbo qd est impossibile. ¶ Secundo
si actu dependere dicit imperfectionē: et terminare primo perfectionē ergo deitas vt actu terminat dependentiam creature: ad ipsam nouam dicit perfectionē qd est impossibile.

Tertia difficultas principalis

¶ Tertio principaliter dubitatur in hoc. s. q essentia diuina
sufficienter terminat omnē depēdētiā causati ad causam primā. exēplati ad exēplar. primū finiti ad vltimū finē. Instatur
q nō dependentiam causati: quia vt habetur a Doct. in. q.
9. quolibe. qd est ratio formalis causādi est rō formalis terminādi modo essentia vt essentia nō est ratio causandi aliquid extra: cum vt sic agat per modum nature vt patet a
Doc. qui vult in. q. 14. quoli. art. 2. q essentia sub ratiōe essentie nō possit mouere intellectum creatum: quia tūc moueret necessario et per modum nature. ¶ Quod non terminet depēdentiam creature vt exēplate: quia non est exēplar
nisi ratione idearū. ergo idee ipse primo terminat: vel saltē
sunt rationes terminandi. modo idee non sunt formaliter
essentia diuina nec etiā realiter cum ipse idee sint precise obiecta secundaria in esse cognito: vt patet a Doct. in primo di.
35. ergo.

Quarta difficultas principalis et notanda

¶ Quarto principaliter dubitatur in hoc q ens
infinitum est obiectum primum primitate adequationis intellectus infiniti instatur. quia aut ponitur primum in mouēdo. aut in terminando. non secundo patet quia cognitio lapidis in intellectu diuino terminatur ad lapidem ergo nō secundo. Tum quia cognitio contingentis vt contingens. nō
est ab essentia diuina. sed aliunde patet: quia essentia mouet necessario: sed cognitio cōtingētium non est simpliciter
necessaria sicut nec ipsa contingentia: vt patet a Doc. in primo dist 39. et in quolib. q. 14. arti. 3. Tum quia attributa cū
sint formaliter infinita. vt patet a Doct. in primo dist. 8. q.
3. ita moueret ad sui cognitionē sicut essentia qd non videtur
¶ Secundo arguitur: quia si infinitum intēsiue est obiectū
adequatum intellectus infiniti. ergo quot sunt infinita formaliter tot essent obiecta adequata: cō sequētia ē nota. Sed
de facto sunt plura īfinita ītēsiue ex natura rei et formaliter
adinuicē distincta, ergo plura obiecta adequata intellectus
diuini: q autem sint plura patet a doc. in primo disti. 8. q. 3.
vbi vult q attributa vt formaliter infinita distinguātur formaliter et inter se et ab essentia diuina. ¶ Tertio instatur si
ens infinitum ē adequatum obiectum ītellectus infiniti: sit
deus: tunc sic: aut deus ponitur sic obiectum sub ratione infinitatis: aut sub alia ratiōe puta deitatis. Si primo. ergo
non ponitur obiectum sub ratione perfectissima nec sub ratione quidditatiua. cuius oppositum tenet doc. Si secūdo.
ergo circunscripta īfinitate erit obiectum adequatum et vt
sic non est infinitum. vt patet. ergo.

Quinta difficultas principalis.

¶ Quinto principaliter dubitatur de hoc. s. q ideo infinitum ē ratio cognoscēdi
omnia: quia ē ratio essendi. instatur primo: quia nō videtur
verum. s. quod ē ratio eēndi sit ratio cognoscendi. Tum quia
sol ē causa multorum: et tamē non ē causa cognoscendi illa.
vt patet: quia illa possunt habere notionem propriam. ¶ Secundo quia sunt multe cause causantes diuersos effectus
et etiam totales que nullo modo sunt causa cognoscendi.
¶ Tertio instatur: quia oporteret probare q īfinitū sit causa omnium intelligibilium: qd forte via naturali nō posset ostendi: vt patet in theorematibus doc. et sic non sequeretur
q infinitum intensiue esset primum obiectum primitate virtutis sicut ipse intendit ostēdere.

Sexta difficultas principalis.

¶ Sexto principaliter dubitatur de hoc. s. q vnica cōprehensio infinita et infiniti adequatur vni intellectui infinito: et vni obiecto infinito: ita q
intellectus infinitus nō potest eodem actu comprehensiuo
comprehēdere plura infinita: instatur sic: quia sicut eodem
actu comprehendit infinitum et omnia creata: sic videtur q
eodem possit plura infinita comprehendere: quia nō videtur
eidem actui posse termīari ad plura infinita: quia vt sic nō
ponitur dependere ab illis pluribus. ¶ Secūdo instatur: quia
sicut idem actus numero terminatur ad plura infinita formaliter distincta: ergo si illa eēnt realiter distincta similiter
posset ad illa terminari.

Responsio ad obiectiones

¶ Respōdeo ad omnes obiectiones. Ad primam cōtra primum dictum dico q nō faciunt
maius: neq perfectius intensiue: cum in toto albo sit tm̄ vnus
gradus intensionis et accidit sibi sic diuidi in partes ītegrales: et q̄uis quelibet pars vt diuisa sit intensa vt vnum: tamē omnes partes vnite non faciūt maiorem intēsionē. Et
de hoc vide que dixi in dubijs sup secūdo di. 2. q. 9. ¶ Ad
secūdum et alia sequētia que habēt virtutem in hoc q maius et minus sunt passiones quātitatis finite. ¶ Dico breuiter q philosophus precise loquitur de predicamēto quātitatis: quia proprie equale et inequale maius et minus sunt
passiones quātitatis finite: quia inter illa erit aliqua proportio. Sed non ē sic in quātitate virtutis in qua nō attēditur
maius vel minus: sed magis ratiōes. Dico secūdo q doct.
absolute loquitur q duo bona formaliter infinita sunt simpliciter magis bonum: et si forte non sit proportio aliqua.
¶ Ad vltimum dico q intelligitur de bonitate entis. i. q in
entibus est simpliciter maius bonum duo entia formaliter infinita q̄ vnum illorum tm̄: licet sint incompossibilia. Sicut due species sunt magis bonum in entibus q̄ vna tm̄: quia
maior perfectio in vniuerso. ¶ Ad primum contra secūdum
dictum dico primo q doc. proprie loquitur de dependētia essentiali qualis ē causati ad causā exemplati ad exemplar
finiti ad finem: sed non est proprie depēdētia eēntialis nature ad suppositum. ¶ Dico secūdo posse terminare dicit
perfectionē: sed actu termīare nullam perfectionem dicit
sicut posse creare dicit perfectionem: sed actu creare nullā
dicit. ¶ Dico ergo q verbum ratione alicuius perfectiōis
cōmunis tribus personis habet. vnde potest terminare depēdētiam nature humane ī vnitate suppositi. Et per hoc patet ad secūdum. ¶ Ad primum cōtra tertiū dictum. Dico
q cōclusio doc. intelligitur de infinito realiter et non habet hic
distinguere ī illo prio que sit ratio immediata causandi vel
terminādi. sufficit enim q idē realiter terminet: licet ergo voluntas entis infiniti sit ratio formalis causandi: tm̄ est eadē
perfectio realiter et hoc sufficit. vt patet a doc. in simili. q. 14.
quol. artic. 3. ¶ Ad secūdum dico q hic in proposito accipitur causa exemplaris pro mēsura perfectionali: et sic omnia
entia a perfectiōe diuina dicūtur exemplata: secūdum q magis et minus appropinquāt secūdum suas perfectiōes eēntie hoc patet a doc. in. 4. di. 12. pōt ēt dici q obiecta cognita dicūtur exemplaria pro quāto sic depēdeat ab actu intellectus diuini et per hoc creature magis dependent ab intellectu diuino etc.

Quō obiecta cognita prīt dici exēplaria.

¶ Ad primum cōtra quartum dictum. Dico
q intelligitur de primitate adequatiōis in mouēdo (et forte etiam in terminādo: quia non terminatur ad obiectū extra vt patet. q. 14. quoli. vide ibi). ¶ Cum arguitur de cognitiōe cōtingentis. ¶ Patet respōsio ex his que dixi in prologo. q. 1. et in primo di. 39. quia posita determinatiōe cōtin=

gētis essentia diuia necessario causat notitiā illorū ⁊ ideo dr̄ illa cognitio non simpliciter necessaria: q̄a nec contingēs sed posito cōtingenti s̄m determinationem diuine volūtatis ponit̄ ab essentia notitia eius. De hoc vide que specialiter dixi in prima q. prologi. ¶ Ad secundum dico ꝙ non est inconueniens ponere plura sic solum formaliter distincta: sed esset inconueniens si essent realiter distincta. De hoc tn̄ vide singulares difficultates in .q.1. prologi. ⁊ .q.3. ¶ Ad tertium dico ꝙ ponit̄ obiectum adequatū sub rōne deitatis que tn̄ habet infinitatem intensiuam vt cōditionem obiecti: vt dixi in primo. art. ¶ Ad p̄mum contra quintū dictū. Dico vt dixi in prologo. q.3. r̄ndēdo ad obiectiōes Gregorij de ari. ⁊ Gul. Ochā. intelligitur em̄ de causa precisa ⁊ adequata sicut subiectum continet passionem vel de cōtinētia virtuali: ita ꝙ contineat s̄m totam entitatem: vt exposui in primo. di.3. q.1. ⁊ in.2. dist.3. vide ibi multa bona. Et p̄ hoc patet responsio ad secundum. ¶ Ad tertium dico ꝙ doct. hic supponit primum esse causam omnium. de quo vide in primo. di.2. q.1. ⁊ di.8. q. vlt. et in.2. di.1. q.1. ⁊ dist.37. ⁊ in quo. q.7. ⁊ alibi. ¶ Ad p̄mum cōtra sextum dictū dico breuiter ꝙ ideo idem actus comprehensiuus non posset esse pluriū infinitorū non rōne terminatiōis: sed q̄a necessario ab vtroq̄ dependeret: vel si tn̄ ab vno dependeret: tunc illud necessario contineret virtualiter aliud infinitum. vt dixi in p̄mo. di.2. q. de vnitate dei. vide ibi. ¶ Posset etiam forte dici ꝙ non posset terminari nisi ad vnum illorum propter adequationem: nec est simile ꝙ simul terminetur ad deum ⁊ creaturam: quia precise adequantur deo ⁊ nullo modo creature: imo creatura nihil p̄fectionis addit: vt supra patuit.

quare act⁹ cōprehēsiuus nō possit esse pluriū infinitorum.

¶ Ad secundum patet ꝙ loquitur tn̄ de vno infinito realiter ⁊ non formaliter ⁊c̄.

Circa tertium articulum in quo mouēt ur dubia

Terti⁹ articul⁹ in q̊ sco mouet dubia.

Et arguit doc. quadrupliciter probando ꝙ relatio originis sit formaliter infinita. Et primo sic arguit: generatio diuia est incōprehēsibilis ab omni intellectu creato: ⁊ solū ab intellectu infinito comprehensibilis: ergo est formaliter infinita: antecedens patet Esaie.53. Generationem eius q̄s enarrabit. ⁊c̄. Vn̄ Hiero. ⁊ Aug. concludunt ꝙ sit incōprehēsibilis consequentia probatur: quia solum formaliter infinitū est incomprehensibile ab intellectu creato. ¶ Respondet doc. primo. premittendo vnum. secundo ad formam argumēti. Premittit em̄ ꝙ qn̄ alicuius intellectus est aliq̄d primū obiectum primitate virtutis per illud quodlibet aliud obiectū intelligitur s̄m ordinē quem vnūquodq̄ obiectū habet ad illud primum. Exemplum qn̄ alicuius intellectus est aliq̄d primum obiectum primitate virtutis imediatius intelligit̄ virtute eius illud quod est per se idem illi q̄ illud quod est per accidens idem illi. Nunc autē intellectus diuini est omnino idem obiectum primū primitate virtutis et adequationis: sicut tactum est: essentia. s. sub ratione essentie: nullum ergo personale est illi intellectui hoc modo obiectum primū propinquius tn̄ est primo obiecto q̄ aliquod creatū p̄ quāto est idem obiecto primo. ⁊ ideo propinquius in entitate et per consequens in cognoscibilitate. Hoc premisit doc. quia ex quo sola essentia diuina est primum obiectum primitate virtutis: ac per consequens omnes etiā relationes diuine cognoscuntur virtute eius ⁊ requiritur ꝙ ipsa relatio nullā virtutem habeat respectu sue cognoscibilitatis. Ad formā argumenti dicit ꝙ si generatio esset incomprehensibilis propria incomprehensibilitate: ꝙ etiam esset infinita propria infinitate. sed non est sic incomprehensibilis. ¶ Posset tamen ista propositio scilicet est incomprehensibilis ab intellectu creato habere multiplicem sensum. s. vel quia ratio formalis cognoscendi eam est incomprehensibilis. scilicet essētia vt essentia. ⁊ sic posset dici incomprehensibilis principiatiue. s. quia principium cognoscendi eam est incomprehensibile. Et addit ꝙ ipsa generatio nata est primo intelligi p̄ essentiam tanq̄ per obiectum primum: tam ab intellectu diuino q̄ beato. Vel etiam posset dici incomprehensibilis q̄tum ad illud quod includit: quia ḡnatio includit cōicationē eēntie que fit per ipsam: vel per naturā persone ad personā ¶ Ibi. Contra istas ratiōes arguitur. Hic doc. non improbat istas rōnes in se: sed q̄a nō sunt ad p̄positū: q̄a generatio vt generatio formaliter sumpta est incōp̄hēsibilis. Respōdet doc. ꝙ cōp̄hēsibile intellectui finito necessario est finitum ⁊ incomprehēsibile nō est finitum: ⁊ sic concedit ꝙ generatio non sit finita: ⁊ tn̄ vltra non sequitur: nō est finita ergo est infinita: vt patet in primo. dist.8. q.2. respōdendo ad principalia argumēta. Et addit doc. vnū ꝙ ad hoc vt sit ista vera: q̄d est incōprehensibile ab intellectu creato est infinitum: requiritur ꝙ incomp̄hensibile nō solum itelligatur negatiue: quia. s. non p̄ot comp̄hendi: sed ꝙ etiam intelligatur cōtrarie. s. ꝙ incomp̄hensibile habeat quātitatē virtualem excedentem omne comprehensibile sic nō est in p̄posito ⁊c. ¶ Secūdo principaliter arguit doct. ꝙ omnis actio adequata p̄ncipio ⁊ termino formaliter infinitis ē infinita: aliter nō esset adequata: sed generatio adequatur memorie: vt p̄ncipio formaliter p̄ductiuo ⁊ formaliter infinito: q̄ etiam memoria est terminus formalis generatiōis. vt probat doc. in p̄mo di.5. q.2. ⁊ ꝙ sit adequata. patet in. q.2. vbi probatur ꝙ nō p̄ot esse nisi vnica: imo sic illa sola est ꝙ si illa p̄cise nō esset nulla alia posset esse. ¶ Respondet doc. ꝙ maior est vera de adeq̄tione secūdum quātitatem virtutis nō autem de adequatione secūdum p̄portionem: ⁊ hoc modo generatio adequatur secūdum p̄portionem: q̄ sibi summe p̄portionatur. ⁊ in tn̄ sibi p̄portionatur saltem extensiue ꝙ nulla alia p̄ot esse: nullo tamē modo p̄portionatur intēsiue: cum nullam p̄fectionem formalem dicat. ¶ Tertio arguit p̄ncipaliter. quod est ratio subsistendi est ratio p̄fectissime essendi: ⁊ per cōsequens formaliter infinitum: sed relatio originis ē ratio p̄fectissime subsistendi. ergo. ¶ Respōdet doc. ꝙ subsistere in diuinis p̄ot accipi vel pro per se esse communicabiliter tamē: vel pro per se esse incōmunicabiliter: p̄mo modo est formaliter infinitum: sed nō secundo modo. ⁊ relatio originis est ratio subsistendi tn̄ secūdo modo. ¶ Quarto ⁊ vltimo arguit. Sicut intellectus diuinus nō est formaliter infinitus: nisi quia ē idem eēntie diuine: q̄ p̄mo est infinita: sed paternitas est eadem illi: ergo erit similiter formaliter ifinita. ¶ Respōdet doc. negādo ꝙ talis idēptitas sit p̄cisa causa infinitatis: sed bene est ratio sufficiēs omni ei cui formaliter nō repugnat infinitas. formalit̄ autem repugnat relationi ⁊ nō intellectui. ¶ Et si queratur. quare ifinitas est compossibilis vni ⁊ nō alteri? Dicit doct. ꝙ similiter potest queri quare paternitati repugnat cōmunicabilitas: ⁊ itellectui nō. Non ē alia ratio nisi quia formaliter hoc est hoc: ⁊ illud est illud. Et dicit sic doc. p̄mum omnino in diuinis vt tactum est in p̄ma. q. est essentia: vt essentia. que secūdum Dam. est pelagus p̄pter ꝯprehensionem omnium p̄fectionum diuinarum. Ipsa em̄ est ifinita nō tn̄ intēsiue in se: sed etiā virtualiter p̄mo ⁊ per se cōtinēs omnia intriseca. quodcūq̄ autem aliud cōtinet p̄ idemptitatē alia: sed nō p̄mo omnia: quia nec a se: sed virtute essentie: a qua etiam habet suam infinitatem. Videtur ergo ꝙ essentia habeat infinitatem: ⁊ formaliter: ⁊ p̄priam: ⁊ p̄mam: q̄ a se: quia respectu omnium dicitur pelagus: quia omnē perfectissime ꝯtinet entitatem intrisecam: vt possibile est eam cōtineri i vno formaliter. Ab hac autem p̄ma sicut licet loqui emanāt omnia ordinate. p̄mo quidem intriseca eēntialia que nō dicūt respectum ad extra. secūdo notionalia. tertio ⁊ vltimo creata siue extriseca: ⁊ quodlibet emanās recipit illud p̄fectiōis ab ea cuius est capax si sibi nō repugnat ⁊ illius recepti causa quasi effectiua ⁊ primaria ē infinitas essentie: causa autem siue ratio formalis illius recepti ē entitas propria ⁊c.

Essentia diuia non solū ē ifinita intēsiue sꝫ ēt v̄tuatur p̄mo.

Ad argumentum principale. Doc. arguit in principio. q.

Ad argumētū p̄ncipale.

Ibi ad oppositum. ⁊ ratio stat i hoc. ens diuiditur per finitum ⁊ ifinitum: ⁊ relatio originis nō est finita: quia finitum nō potest eē realiter idem infinito. relatio originis ē idem realiter ifinito. ergo. ¶ Respōdet assignādo rationem: quare relatio in diuinis nō dicatur nec finita: nec infinita. Infinitas em̄ dicit totalitatē. vt patuit in p̄mo art. ⁊ p̄ oppositum suo modo finitas dicit partialitatem: omne em̄ finitum vt tale minus est ifinito vt tali. Cui ergo repugnat esse pars: vel realiter excedi ab aliquo: ei repugnat esse finitum. Nūc autem paternitati huic repugnat esse pars diuinitatis illo modo: vel excedi a diuinitate: quia p̄pter infinitatem paternitas cum sit compossibilis sibi i eodem supposito: est simpliciter idem sibi: ⁊ per cōsequēs realiter excedi nō potest nec est pars nec habet rationem partis: nō est ergo finita nec infinita sicut p̄mo probatum est: quia sicut finitum habet ratiōem partis suo modo: ita ifinitum habet rationem totius hoc modo. s. ex plenitudine quātitatis v̄tualitatis sue mēsurās om̄e aliud vt maius per accessum ad ipsum ⁊ min⁹ per recessum: sed nec paternitas habet rationem totalitatis: quia mēsuratio secūdum gradum quendā perfectiōis stat ad aliquod primum i ordine mēsurandi q̄d est essentia absoluta. Dicit ergo ꝙ paternitas: nec ē formaliter infinita: nec formaliter finita. Et cum arguitur ex diuisiōe entis i ens finitum ⁊ infinitum. Dicit doc. ꝙ hec diuisio est diuisio entis quanti: q̄ sicut secūdum philophum primo

Quare relatio i diuinis nō dicatur finita nec ifinita.

phy.t.c.15.finitũ ⁊ infinitũ quantitati cõgruũt: qđ est verũ de finito ⁊ infinito ꝓprie: ⁊ de q̃titate proprie accepta: ita etiã extẽsiue loquẽdo finitum ⁊ infinitum vt sunt passiones entis cõueniunt precise enti quanto in se habenti quãtitatẽ aliquã ꝑfectionalẽ: talis autẽ quãtitas nõ cõuenit entitati nisi que põt esse ꝑtialis vel totalis inter eẽntias: quãtitatẽ eñ comparatã ad aliam statim oportet excedere vel excedi ⁊ esse ꝑtiale vel totale: sicut hic loquimur de ꝑtiali ⁊ totali: paternitas autẽ vt paternitas nõ põt esse inter entitates: nec ꝑtialis: nec totalis. ¶ Addit doc. duas alias rationes Primo dicit ꝙ quãtitas virtualis nõ ꝯuenit nisi entitati q̇d ditatiue: vt.s. distinguit̃ ab entitate hypostatica et per cõsequens nec finitas: nec infinitas. supple cõueniunt entitati hypostatice. Ista autẽ entitas licet sit in se quodãmodo quiditatiua: tñ vt est talis est tm̃ hypostatica. ¶ Secunda respõsio dicit ꝙ q̃titas virtualis nõ cõuenit nisi entitati absolute. ¶ Sed iste due rñsiones concedũt ꝯliqua dubia de entitate hypostatica ⁊ entitate relatiua .s. ꝙ non habeant quantitatẽ virtualẽ. Prima eñ ab entitate hypostatica negat quantitatẽ virtualẽ. Secũda negat relatiuã. ¶ In isto arti. ad maiorẽ declarationem lr̃e dubitatur contra aliqua dicta in isto arti.

Contra dicta singularissime difficultates

¶ Primo ergo dubitatur in hoc qđ dicit. s. ꝙ relatio originis non habeat propriã incõprehẽsibilitatẽ ⁊ instat̃ oñdẽdo ꝙ habeat propriã incõprehẽsibilitatẽ. instatur sic primo qđ habet ꝓpriã entitatẽ habet propriã cõprehẽsibilitatẽ: vel incõprehẽsibilitatẽ: sed paternitas habet ꝓpriam entitatẽ. ergo. Maior est nota: q̇a cõprehensibilitas vel incõprehẽsibilitas seq̇tur entitatẽ. ideo vel tale ens est incõprehẽsibile: vel cõprehẽsibile. quia est tale ens quiditatiue. Minor patet: quia paternitas formaliter positiue distinguit̃ ab essentia: ergo dicit distinctam entitatẽ formalit̃.

Prima principalis contra primũ dictum.

Secunda difficultas min⁹ ꝑncipalis.

¶ Secundo istat̃: qđ habet propriam intelligibilitatem habet propriam cõprehẽsibilitatẽ vel incõprehẽsibilitatẽ. Sꝫ paternitas habet ꝓpriã intelligibilitatẽ. ergo ⁊c̃. Maior patet quia cõprehẽsibilitas vel incõprehẽsibilitas sequitur intelligibilitatẽ. mi. patet q̇a intelligibilitas seq̇tur entitatẽ vt conceditur.

Tertia difficultas.

¶ Tertio instat̃ q̇a. a. dr̃ cõprehẽsibile ab intellectu. b. q̇ põt elicere actũ quo põt intelligere. a. quantũ est intelligibile: vt puta si. a. sit intelligibile intellectiõe: vt. 8. ille actus intelligẽdi vt. 8. diceret̃ actus cõprehẽsiuus ipsius. a. ⁊ si non põt elicere actũ vt. 8. tunc talis intellectus nullo mõ comprehenderet. a. Sed paternitas vt distincta ab essentia est sic vel sic intelligibilis: puta intellectione vt. 9. vel vt. 8. ergo si ab intellectu creato non põt cõprehẽdi. sequitur ꝙ erit incomprehensibilis vt distĩcta formaliter ab essentia: ego vt sic habet propriam incõprehensibilitatem.

Quarta difficultas

¶ Quarto instatur sic: p̃nitas vt formaliter distincta ab essentia diuina cõprehẽdit̃ ab intellectu diuino: habet propriam ⁊ distinctam cõprehẽsibilitatem: quia propriam entitatem: ergo respectu intellectus qui nõ põt cõprehendere habet ꝓpriã incõprehẽsibilitatẽ: quia cõprehẽsibile ⁊ incõprehẽsibile sunt opposita circa idẽ.

Secunda difficultas pricipalis cõtra secũdum.

¶ Secundo principalit̃ dubitat̃ de hoc qđ dicit. s. ꝙ relatio originis nõ põt cõprehẽdi ab intellectu creato: instatur ꝓbãdo ꝙ possit cõprehẽdi. Et ꝑmo sic: si nõ põt cõprehẽdi: aut est rõne ꝑfectiõis: aut rõne iꝑfectionis nõ videt̃ aliud mẽbrũ dãdũ. Dicimus eñ ꝙ eẽntia diuia nõ põt ꝯprehẽdi ab intellectu creato: q̇a est formaliter ĩfinita. Nõ rõne ꝑfectiõis. patet q̇a nullã formalit̃ dicit ꝑfectionẽ: vt patet. Nõ rõne iꝑfectiõis: q̇a nullã necessario dicit imꝑfectionẽ.

Secunda difficultas min⁹ principalis.

¶ Scđo istat̃ ille ĩtellect⁹ ꝯphẽdit. a. q̇ elicit actũ adeq̃tũ ipi. a. Sꝫ ĩtellect⁹ creat⁹ põt elicere actũ adeq̃tũ relatiõi originis: ptꝫ q̇a nõ ẽ intelligibilis actu formaliter ĩfinito. ita ꝙ necessario req̃rat talẽ actũ: cũ nec ipsa sit formaliter ĩfinita: sed ĩtellectui creato nõ repugnat elicere actũ nõ formaliter ĩfinitũ. ergo. ⁊c̃.

Tertia.

¶ Tertio instat̃ q̇a de⁹ põt cãre in ĩtellectu creato actũ quo ꝯprehẽdat p̃nitatẽ diuinam. ergo absolute nõ repugnat intellectui creato cõprehẽdere illã: antecedẽs patet: q̇a ille actus cõprehẽsiuus nõ erit necessario infinit⁹: q̇a nec obiectũ ad qđ terminat̃ est formaliter infinitũ.

Quarta.

¶ Quarto instatur: q̇a intellectus btũs distinctissime ĩtuet̃ illã ⁊ ſm oẽm cõditionẽ ei⁹: ergo ĩtellectus creatus btũs cõprehẽdit illã. cõsequẽtia est nota: antecedẽs similiter ptꝫ: q̇a ꝑfecte intuet̃ totam trinitatẽ ergo distinctissime.

Tertia difficultas pricipalis contra tertiũ dictuꝫ.

¶ Tertio principaliter dubitat̃ in hoc. s. ꝙ incõprehẽsibile contrarie includit formaliter quantitatẽ virtualẽ excedẽtem oẽ cõprehẽsibile. Cõtra instatur sic. Primo. quia tũc in diuinis erũt plura incõprehẽsibilia cõtrarie: quia plura formaliter infinita: ⁊ tunc seq̇tur ꝙ ab intellectu ĩfinito nõ poterũt simul cõprehẽdi. Et arguo sic: intellectui diuio nõ p̃nt eẽ plures act⁹ cõprehẽsiui: nec realiter: nec formalit̃ distincti. vt ẽt ptꝫ a doc. in plurib⁹ locis. Sed si singulũ infinitũ ẽ cõprehẽsibile ꝓꝑia cõprehẽsibilitate: cũ ĩcludat ꝓpriã q̃titatẽ ṽtualẽ excedẽtẽ oẽ ꝯprehẽsibile finitum: ergo intellectus ĩfinitus respectu alterius ⁊ alterius infiniti habebit alium ⁊ alium actum comprehẽsiuum saltem alium formaliter.

Quarta.

¶ Quarto pricipaliter dubitatur de hoc. s. ꝙ essentia diuina vt essentia est primũ obiectum tam intellectus diuini: q̃ꝫ intellectus creati beati.

Quinta.

¶ Quinto dubitatur de hoc. s. eẽntia diuina nõ posset pluribus suppositis: nisi esset infinita.

Sexta.

¶ Sexto dubitat̃ ĩ hoc .s. communicabile in diuinis intelligitur nõ quasi subsistẽs: sed quasi inherẽs subsistẽti ⁊ quasi modũ inherẽtie habens

Septima.

¶ Septimo dubitatur in hec. s. ꝙ sola idẽtitas cum eẽntia diuina nõ est ratio sola habẽdi infinitatẽ formalit̃ illi quod est sic idem: sed bñ est ratio sufficiẽs habẽdi infinitatem formaliter oñi ei cui nõ repugnat formalit̃ infinitas.

Octaua.

¶ Octauo dubitatur in hoc s. patñitati repugnat eẽ pars vel quasi pars (accipiẽdo partem pro minus ente) quia realiter repugnat sibi excedi vel posse ab aliquo excedi.

Nona.

¶ Nono dubitatur de hoc. s. ꝙ finitum ⁊ infinitum precise diuidũt ens quãtum habẽs quãtitatem ꝑfectionalem aliquam.

Decima.

¶ Decimo dubitatur in hoc ꝙ entitas quãta necessario est vl' entitas partialis: vel entitas totalis ĩter eẽntias: ⁊ sic paternitas diuina nõ est entitas: nec partialis: nec totalis inter essentias.

Obiectiones cõtra mlta dicta.

Cõtra q̃rtũ dictum.

¶ Instatur cõtra quartum dictum: quia si essentia vt essentia est obiectum primum intellectus beati. sequitur ꝑmo: ꝙ mouebit ĩtellectum creatum necessario ⁊ ꝑ modum nature. patet. quia cẽntia vt cẽntia nõ potest mouere nisi per modum nature. vt patet a doc. in primo di. 7. ⁊. 13. ⁊ in quol. q. 14. arti. 2. Sed est ipossibile ipsam mouere posse per modum nature aliquem intellectum creatum. vt patet a doc. in primo. ⁊ in quol. ¶ Secundo sequit̃ ꝙ quilibet beatus eque perfecte ⁊ eque intẽse videbit essentiam. patet. quia vt sic mouebit ĩtellectum necessario ⁊ per modum nature. ⁊ per cõsequẽs perfectiori modo quo poterit: quia causa agens necessario ⁊ per modum nature nisi sit impedite semper ꝓducit effectum perfectissimum quem potest vt patet a doc. in primo di. 3. q. 2. ⁊. q. vlti. di. 8. Sequerentur etiã plura alia inconuenientia q̃ ꝑ nunc transeo.

Cõtra q̇ntum dictũ.

¶ Instatur contra quintum dictum principale respondendo ꝙ essentia diuina sit communicabilis etiam circunscripta infinitate intensiua. ⁊ arguo sic. Primo. Omnis quidditas ẽ pluribus communicabilis. vt patet a doc. in primo di. 2. parte. 2. q. 1. ⁊ di. 25. Sed quia posset esse difficultas de relationibus originis: an dicant quidditatem. vt supra patuit i si. q. ⁊ specialiter in primo di. 25. ⁊ vide que ibi notaui. ⁊ di. 26. ideo ad euitandam hãc difficultatem facio hanc maiorem .s. Omnis natura cui formalit̃ non repugnat perfectio simpliciter est vere communicabilis: sed natura diuina circunscripta infinitate est natura cui formaliter nõ repugnat ꝑfectio simpliciter: ergo ma. est doc. in primo di. 2. ⁊. 6. ⁊ alibi. ¶ Secundo instatur sic. natura perfectissima est cõmunicabilis: sed natura diuina sub ratiõe qua hec natura etiã circunscripta infinitate est perfectissima. ma. est doct. in primo di. 2. parte. 2. q. [illegible] mi. patet a doct. in prolo. q. 3. vbi vult ꝙ ratio perfectissima est deitas vt deitas. ⁊ hoc idem in. 3. di. 26. ⁊. 27. ¶ Tertio instatur. quia sicut passio est cõmunicabilis: quia natura cuius est: est cõmunicabilis. sic gradus intrinsecus nõ videtur communicabilis nisi natura cuius est sit cõmunicabilis. ⁊ patet similitudo. quia vtrũq; sequitur naturam. Si ergo ĩfinitas sit communicabilis: a fortiori natura cuius est erit communicabilis: ⁊ ꝑmo cõmunicabilis.

Cõtra sextum dictũ.

¶ Instatur contra sextum dictum principale. Et ostendo ꝙ nullo modo communicabile i diuinis aliquo modo se habeat per modum inherentie. Primo. quia oñis imperfectio vel quasi imperfectio neganda ẽ simpliciter a diuinis. vt patet a doct. in primo di. 5. q. 2. vbi negat omnem materiam vel quasi materiã: cum sonet quasi imꝑfectionẽ. ¶ Secundo quia doc. in p̃io di. 5. q. 2. ⁊ di. 26. dicit ꝙ ꝓprietas diuina nullo modo est actus essentie: sed magis essentia est id quo ꝓprietas est: ergo sequitur ꝙ essentia nullo modo sit quasi inherens. ¶ Tertio instatur: quia propetas est magis inherens nature: ⁊ nullo modo econtra dicitur natura ĩherere vel quasi ĩherere: hoc patet. quia etiam in nobis hecheitas dicitur nature inherere vl' quasi inherere: ⁊ si distingueretur realiter vere inhereret: sic videt̃ de proprietate diuina. ¶ Quarto instatur. quia inherens vel quasi inherens habet rationẽ posterioris respectu illius cui inheret vel quasi inheret.

Cõtra septimum dictum.

¶ Contra septimum dictum instat̃ probando ꝙ identitas non sit ratio quare bonitas diuina sit formaliter infinita. Et primo sic instatur: quia identitas inter aliqua necessario presupponit extrema ĩter que

sit identitas:ergo aliqñ preintelliguntur deitas et bonitas ergo in illo priori erit infinita:cũ sit gradus itrisecus ꝛ idẽtitas sequitur gradũ intrinsecũ.2°.istaꝶ qꝛ doc. vult ꝙ essentia vt infinita idẽtificat sibi omnia que quasi ab ipa pullulãt vt pꝫ in pñti.q. ergo prius pullulant attributa vt infinita ꝙ̃ sibi idẽtificet illa.ergo idẽtitas non est ratio quare bonitas sit formaliter infinita.

Contra octauum dictum. ❡ Contra octauum dictum ꝛ pbo ꝙ paternitas formaliter accepta sit quasi ps:pꝫ:qꝛ ipsa cũ nõ sit formaliter infinita erit minus ens: patet. qꝛ oĩs entitas alteri ꝯparata:aut erit equalis:aut minor: aut maior:sꝫ pr̃nitas nõ est equalis:nec maior:ergo minor: ergo ꝑ rõnem doct.hẽbit rationem partis vel quasi partis.2° instaꝶ cui nõ repugnat excedi:vel quasi ab alio excedi : ei non repugnat esse ps vel quasi pars:hoc ptꝫ ꝑ rõnem doc. Sed paternitati nõ repugnat formaliter excedi a deitate: ptꝫ: qꝛ formalr̃ infinitum necessario excedit in entitate omne nõ formaliter infinituꝫ.

Cõtra nonũ dictum. ❡ Cõtra nonũ dictũ alias exposui in 2° ꝛ exposui quõ ista diuisio debeat itelligi:ꝛ an relatio realis i creatur; sit ꝯ̃ta ſm ꝙ̃titatem perfectionalẽ. Uide ibi.

Cõtra decimum dictum. ❡ Contra decimum pro nunc non isto:sed relinquo ingenio altiori ꝛ acutiori discutiendum subtiliter ꝛc.

Rñsio ad obiectiões. Ad primã ꝯtra primũ dictum. Respondeo ad omnes obiectiones et primo ad illas que sunt contra primũ dictũ. Et pmitto vnũ s. ꝙ incõprehensibile ab intellectu creato põt intelligi triplr̃. primo positiue ꝛ ꝯtrarie ꝛ sic ens formaliter ifinitũ dr̃ incõprehensibile.2° negatiue tm̃:vꝫ ꝙ sit talis entitas q̃ ꝛ si in perfectione nullũ ꝯprehensibile excedat tñ est talis entitas ꝙ repugnat intellectui finito posse euꝫ ꝯprehendere.3° qꝛ est talis entitas que nec in se formaliter potest mouere intellectuꝫ. nec aliqđ creatum potest ꝯtinere notitiã illius.

Incõphẽsibile ab intellectu creato triplr̃. pmo mõ:nulla relatio originis est incõprehensibilis: sed bñ 2° ꝛ 3° mõ. ꝛ si negeꝶ secundus modus.tertius tñ negari nõ põt: hoc pmisso dico ad primã ꝙ pr̃nitas ex quo hꝫ ꝑpriaꝫ entitatẽ ꝙ etiã hꝫ ꝑpriã icomphensibilitatẽ salteꝫ 2ᵒᵒ.sed primo ꝛ 3ᵒᵒ nullo mõ hꝫ ꝑpriã incomphensibilitatẽ: vt ptꝫ.

hr̃e ꝑpriaꝫ intelligibilitateꝫ põt triplr̃ intelligi. ❡ Ad scđꝫ dico ꝙ hr̃e ꝑpriam intelligibilitatẽ põt pariformiter itelligi tripliciter.sicut etiã incõprehensibile:pmo ꝙ dicaꝶ ꝑpria.qꝛ excedit oẽ intelligibile.2°: ꝑpria:qꝛ talis intelligibilitas soli illi formaliter ꝯuenit.3° qꝛ põt sola mouere ad sui intellectionem:nec prio:nec tertio mõ relatio originis hꝫ ꝑpriã intelligibilitatẽ. Sed bñ scđo mõ qꝛ ꝛ ꝑpriã terminationẽ:qꝛ forte nulla alia entitas põt terminare notitiã: puta paternitatis:sed sola pr̃nitas terminat.

ad instantias ꝯtra secũdũ dictũ singularis rñsio. Et sic ꝑ oppositũ ꝯcedo ꝙ nec prio:nec tertio mõ hꝫ ꝑpriaꝫ incomphensibilitatẽ lꝫ forte 2° mõ. ❡ Ad tertiũ patet per ea q̃ dicta sunt ad pmũ ꝛ scđm. ❡ Ad quartũ ꝯcedo ꝙ pr̃nitas respectu intellectus diuini hꝫ ꝑpriã ꝯprehensibilitatẽ oppositã incõprehensibilitati.scđo mõ:sed non hꝫ oppositã prio ꝛ scđo mõ.vt patet.

ad instantiaꝫ ꝯtra tertium. ❡ Ad instantias ꝯtra scđm dictũ.ad primã dico ꝙ no posse ꝯprehendi:prio vl̃ tertio mõ.est rõne ꝑfectionis infinite: vt patet. Sed non posse ꝯprehendi secundo mõ nõ est rõne ꝑfectionis vel iperfectionis: sed ꝑcise rõne talis entitatis:q̃ nec perfectionẽ formaliter:nec iperfectionẽ includit:nec est formaliter infinita:nec formaliter finita. ❡ Ad scđꝫ dico ꝙ accipiendo incomprehensibile prio ꝛ tertio mõ nullus intellectus creatus põt ꝯprehendere relationẽ originis:sed scđo mõ:dico ẽt ꝙ nullus intellectus põt elicere actũ adequatũ relationi originis:qꝛ actus adequatꝰ nullam necessario includit imperfectionẽ:nec limitationẽ:imo oĩs actus vt ab itellectu creato elicitus necessario includit iperfectionẽ:qꝛ limitationẽ.

ad instantias ꝯtra q̃rtum dictũ. ❡ Ad tertiũ dico prio ꝙ ꝛ si deus possit forte cãre:tñ conclusio debet intelligi ꝙ a nullo intellecto creato pt virtute ꝑpria ꝯprehendi.sꝫ bene virtute diuina. ❡ Dico secũdo ꝛ forte magis ad intentionẽ conclusionis:ꝙ nõ põt cãri in intellectu creato actus comphẽsiuus relationis origis quia talis non includeret necessario imperfectionem: cum talis relatio nata sit intelligi actu non includente aliquã imperfectionem:modo omnis actus etiam ĩmediate a deo creatus in intellectu creato necessario est finitus ꝛ limitatus: sicut etiam non potest causari actus comprehensiuus deitatis: quia ille esset formaliter infinitus: vt alias exposui.

ad instantias ꝯtra q̃ntum dictũ. ❡ Ad quartum patet ex supradictis. ❡ Ad instantiam cõtra tertium dictum concedo ꝙ sunt plura incomprehensibilia formaliter distincta:et hoc non est inconueniens apud doc. Et cum arguitur ꝙ tunc essent plures actus comprehẽsiui saltem formaliter distincti. ❡ Dico ꝙ hoc non sequitur nisi de obiectis formaliter infinitis:quorum vnum nullo modo originatur:nec quasi originatur ab alio. In proposito autem omnia formaliter i diuinis suo modo pullulãt ab eẽntia et in essentia diuina: ꝛ ideo ꝯtinet nõ solũ notitiã sui sed ẽt oĩm attributoꝝ: vt alias exposui suꝑ primo.

Ad instantias cõtra quartũ dictum. ❡ Ad instantias contra quartũ dictum dico breuiter: ꝙ quando doc. ponit ꝙ essentia vt essentia est obiectũ intellectus beati creati: et ꝑ ꝯñs ꝙ sit ratio mouẽdi ipsum dꝫ intelligi: vl̃ ꝙ essentia vel aliqđ qđ realiter sit ipsa essentia: vt ptꝫ ab ipso in quol. q.14.arti.3. Et sic sola voluntas diuina immediate mouet intellectum creatũ ad notitiã intuitiuam essentie diuine: vt patet a doc. vbi supra. Ex hoc patet responsio ad aliud : qꝛ voluntas diuina libere causat visionẽ:est scđm merita . vt ptꝫ a doc.in.4.di.49.

ad instantias cõtra quintũ dictum. ❡ Ad instantias contra quintum dictuꝫ dico breuiter. Primo ꝙ natura singularis nõ est realiter cõicabilis pluribus suppositis in vnitate nature: nisi sit talis natura cui formaliter nata sit inesse infinitas: vt gradus intrinsecus. Et sic ꝯcedo ꝙ deitas vt deitas est cõicabilis i vnitate nature pluribꝰ suppositꝭ:qꝛ ipsi deitati ꝯuenit formaliter infinitas vt gradꝰ intrinsecus. Dico secundo ꝙ ifinitas est ꝯditio necessaria ad hoc vt natura actu possit cõmunicari in vnitate essentie pluribus suppositis: sicut etiaꝫ ipsa essentia vt essentia est ratio formalis communicandi se filio. et tamen actu non communicatur nisi sit in supposito diuino. et sic suppositum requiritur vt conditio necessaria: vt patet a doc. in primo. di.7.q. vnica: ꝛ in quol.

❡ Ad instantias contra septum dubium dico breuiter: ꝙ communicabile diuinum potest dici quasi inherens : ex hoc solo ꝙ perficit suppositum: ꝛ per se pertinet ad suppositũ non ꝙ nullomodo dicatur inherere: nec quasi inherere : eo mõ quo accidens inheret ꝛ dependet. Potest etiam dici: ꝙ quia simpliciter incõicabile: nec vt quo nec vt qđ est cõmunicabile alteri: ꝛ vt sic nullo modo dr̃ dependere: vel quasi: nec inherere nec quasi. Quia vero natura diuina est cõicabilis: ꝛ vt quo ꝛ vt quod: qđ est ꝑfectionis. ideo improprie loquendo dr̃ quasi inherere: vt inherere dicit cõicari supposito. Ex his patet rñsio ad omnes instantias : quia procedunt de inherentia: vel quasi inherentia: q̃ includunt dependentiam vel quasi dependentiam. sed non prout dicit cõicabilitatem nature supposito. ❡ Ad instantiam contra septimum dictum dico: ꝙ conclusio doc. debet sane intelligi. Nã et doc. vult ꝙ identitas precise sit ratio cõicandi infinitatẽ formaliter: cũ aliquo mõ sequatur extrema. Sed pt sic itelligi: qꝛ essentia diuina q̃si illa originat: vt eadẽ realiter sibi .i. ꝙ quasi originat: puta bonitatẽ formaliter infinitã: vt perfecte idẽtificabilẽ reali idẽtitate sibi: qꝛ.n. repugnat realiꝶ distincto a deitate eẽ formaliter infinitũ: vt patet a doct. in primo di.2.q.1.parte.1.ꝛ.q.4. iõ si eẽntia originat: vel quasi originat attributa vt formaliter ifinita: necessario origiat vt perfecte eãdẽ sibi: ꝛ hoc mõ doc. intelligit ꝙ idẽtitas ẽ sufficiens rõ quare attributa originenꝶ vt formaliter infinita. Ex his patet rñsio ad instantias. ❡ Ad instantias ꝯtra.8. dictũ dico prio: ꝙ doc. limitat se: ꝙ ipsa pr̃nitas nõ est realiter pars: nec realiter põt excedi: cũ sit simpliciter eadẽ realiter cũ eẽntia diuia. Dico 2° ꝙ ẽt loq̃ndo de pr̃nitate formaliter: ꝛ vt formaliter distincta ab eẽntia: adhuc nõ est ps nec q̃si pars: nec q̃si excedi põt: qꝛ ipsa est talis entitas: q̃ nullo mõ põt originari: vel quasi originari ab eẽntia diuina vt formaliter ifinita: nisi vt ꝑfecte eadẽ realiter sibi: ꝛ ꝑ ꝯñs repugnat sibi eẽ minꝰ ens. Dico 3° ꝙ ꝑprie ens minꝰ est ꝙ̃tũ dicẽs perfectionẽ vel iperfectioneꝫ: mõ pr̃nitas nullo mõ est ens ꝙ̃tũ. ❡ Ad istantias ꝯtra dubia patꝫ loco ꝑallegato.

Questio sexta.

questionis sectio. AN equalitas in diuinis sit ratio realis. In ista.q.sũt tres articuli pncipales Primꝰ si eq̃litas in diuinis sit aliqđ fundamẽtũ reale. Scđs si sit realis distinctio extremorum. Tertius si illa equalitas ex natura rei insit extremis ſm fundamentũ.

Expõ lr̃e. ❡ De prio art. tria sunt vidẽda. pmo de fundamẽto eq̃litatis in cõi. Scđo q̃d possit assignari fundamẽtũ equalitatis in diuinis: ꝛ si sint plura fundamẽta ꝛ q̃ ꝛ quot. Et tertio de quocũq3 eorũ si sit ibi reale. Circa pmũ dicit doc. ꝙ fundamẽtũ equalitatis in cõi accipiꝶ a pho: qui videꝶ dicere ꝙ fundamentũ equalitatis sit quãtitas. ait eñ ꝙ ꝑpriũ est ꝙ̃titati ſm eã equale vel incq̃le dici. Istud dctm̃ notat fũdamẽtũ illiꝰ relatiõis: sicut ipe loq̃ꝶ.c. de eq̃litate: ꝙ ꝑpriũ est sibi ſm eã simile: vel dissimile dici. Istđ dictũ de fundamẽto equalitatis ꝛ similitudinis vr̃ magis explicare in.5.meta.c. de ad aliq̃d. Equale: siꝶe: idẽ: ſm vnum dñr oĩa eq̃lia quoꝝ ꝙ̃titas est vna. Siꝶia quoꝝ qualitas est vna. Eadẽ quoꝝ subã est vna. Hic ipe vr̃ innuere ꝙ nõ sola ꝙ̃titas est fundamẽtũ equalitatis: sed req̃riꝶ vnitas ꝙ̃titatis. Sicut exposui i primo. di.19.q.1.ꝛ q̃ vnitas requiratur an numeralis: an specifica. Uide que exposui in secundo di.

3.q.1.declarando illam rationem doc. factam super illo dicto.5.meta. Uide ibi quia hic non pertinēt ad propositum principale hec exponere. ¶ De scđo in isto arti. scilicet de eq̃litate in diuinis specialiter quid sit eius fundamentum. Illud videtur Aug. assignare. primo de fide ad Petrũ loquens de diuinis personis dicit. Nulla iquit alteram precedit eternitate: aut excedit maiestate: aut supat potestate: quia nec filio pater anterior: aut maior: ⁊ potest addi: aut etiam potentior. Illud dictum Aug. probatur ex dictis phi: in principio.c. de q̃titate quia si equalitas est secundum q̃titatem: cum q̃titas primo diuidatur in continuam ⁊ discretam. In diuinis non potest esse equalitas secũdum q̃titatem discretam: quia nulla est ibi trinitas que non est numerus: vt probatum est in primo di.24. vel si est pluralitas: minor pars est quodammodo maioris: ⁊ ita inequalitas: ⁊ hoc non videtur concedendum in diuinis. Quantitas autem continua diuiditur in permanentem ⁊ successiuam: in deo non est q̃titas successiua: quia nulla duratio successiua Est tamen aliqua que est sibi correspondens. que est q̃titas durationis: non tamen successiua: sicut eternitas que est tota simul: vt patuit in secundo di.2. Quantitas permanens in creaturis dicitur proprie magnitudo molis: ⁊ omnis sibi correspõdēs in diuinis dicitur magnitudo virtutis. Sequitur ergo ex dicto phi dictum Aug. quod ad hoc ꝙ equalitas sit in diuinis aut est ſm magnitudinem: aut ſm eternitatem. ¶ Secũdo dictum Aug. exponitur quia tunc ex dictis videtur superfluere tertium quod addit ſm potestatem. ¶ Sed est responsio ꝙ equalitas aliquorum attēditur proprie ſm aliquid eis intrinsecum ⁊ ad se: ex ꝯsequenti tñ equalitas attēdi põt in ꝯparatione ad extrinseca. Unde ex consequēti ꝙ aliqua habent formam aliquam in equali gradu: sequitur ꝙ ſm eam pñt equaliter agere in comparatione ad extrinseca. equalitas ergo potestatis proprie non est alia ab equalitate magnitudinis: et hoc ex equo distincta: sed est quasi explicans quandam equalitatem magnitudinis: que scꝫ magnitudo ē forme actiue. ¶ Est etiam aliud dubium circa illud dictum Aug. quare non ſm plura attendit̃ equalitas q̃.s. ſm magnitudinem virtutis. Sunt.n. pater ⁊ filius equales ſm sapientiam: ſm bonitatem: ⁊ breuiter ſm vniuersa essentialia. ¶ Respondet ꝙ nõ dicunt̃ equales proprie ſm bonitatem absolute: sed ſm magnitudinem bonitatis: ita ꝙ prima ratio equalitatis est magnitudo perfectionis illius: ⁊ sic cũ dicuntur persone equales ſm oia essentialia: itelligunt̃ equales ſm magnitudinem pfectionis illorũ essentialium. ita ꝙ fundamentum equalitatis ſm bonitatem: nõ est bonitas ipsa absolute considerata: sed est magnitudo perfectionis illius bonitatis: puta infinitas. ¶ De tertio in isto arti.s. si fundamentũ equalitatis in diuinis sit ibi ex natura rei. Et oportꝫ tria videre primo an magnitudo sit ibi ex natura rei. 2°. an eternitas. 3°. an potestas. ¶ De pmo.s. an magnitudo sit ibi ex natura rei. oportet videre tria. pmo qualiter magnitudo ponit̃ i diuinis. 2°. quid sit illđ in diuinis ex natura rei: cui cõuenit magnitudo. ⁊ 3°. an illa magnitudo cõueniat ei ex natura rei. ¶ De primo phs.5.meta.c. de q̃to tex.c.18. Sunt aũt magnũ ⁊ paruum: maius ⁊ minus: ⁊ ſm se ⁊ adinuicem dicta q̃ti passiones ſm se. transferunt̃ etiã ⁊ ad alia hec noĩa. vult dicere ꝙ magnũ ⁊ paruum: siue accipiant̃ absolute ⁊ ſm se: siue respectiue prout adinuicem comparant̃. ꝯueniunt ſm se q̃titati ꝓprie dicte. trãslatiue aũt alijs. Ex hoc apparet satis per rõnem.s. ꝙ ista ꝯueniunt alijs a q̃titate ꝓprie dicta: q̃ ipse phũs non negaret equalitatem inter indiuidua eiusdem spẽi: q̃ ſm eum inter illa nõ est ordo essentialis: vt patet.3.meta. Aduerte tñ ꝙ licet inter indiuidua dicatur eẽ eq̃litas nõ tñ ꝓpter hoc differētie indiuiduales sunt quãte: q̃ illa equalitas nõ est positiua sꝫ negatiua. ꝓ q̃to nõ est excessus vnius indiuidui ab alio in pfectione essentiali ⁊c. nec similiter negaret inequalitatē specierũ: vt patet.8.⁊.10.meta. Esset ergo in alijs entibꝰ equalitas ⁊ ineq̃litas ſm q̃titatem virtutis. Et hoc est qđ dicit Aug.6.de tri.c.7. In his inquit que non mole magna sunt: idem ē maius esse qđ melius esse: ⁊ sic cuꝫ dicimus: vna spẽs est maior alia: intelligimꝰ ꝙ sit melior ⁊ perfectior. Ista ergo magnitudo perfectionis reperitur in deo: nõ aũt magnitudo molis ⁊ talis magnitudo virtutis est transcendens: ꝯueniens suo modo oĩ enti: saltem oĩ enti dicenti profectionem aliquam. ¶ De.2.ptꝫ: ꝙ ibi est essentia diuina ex natura rei: vt ꝓbatum est in.1.q. Ex hoc infertur tertiũ.s. ꝙ ipsa essentia vt essentia habet ex natura rei ꝓpriam magnitudinē. Et ꝙ habeat magnitudinem propriam ex natura rei: probat auctoritate ⁊ rõne duplici. Auctoritas est Dam.c.9. qui vult ꝙ essentia est pelagus substantie infinitum ⁊ interminatũ, ⁊ sic patet qũo dicit ex natura rei prioritatem ⁊ comprehensionē oĩm diuinarum perfectionum: ⁊ sic est infinita ⁊ interminata ſm Dama. modo infinitas dr̃ magnitudo ipiꝰ eẽntie: ⁊ ꝓpria illi. q̃ ipa ex natura rei est simpl'r prima: vt pꝫ.q.1. ¶ Deinde ꝓbat rõnibꝰ. Prima rõ stat in hoc: entitati q̃ditatis absolute: q̃ nata est hr̃e rõnē mensure: vel ꝯuenit finitas vel infinitas: cui ergo repugnat finitas: ei ꝯuenit infinitas. ⁊ talis ē essentia: ⁊ si ꝯuenit infinitas hoc erit ex natura rei. ⁊ vt gradꝰ intrinsecꝰ: vt patuit.q.4. arti.1. ¶ Dubitat̃ de hoc qđ dr̃: cui repugnat finitas ei ꝯuenit ifinitas: q̃ p̃nitati diuine: vt supra patuit.q.5.⁊ tñ ei non ꝯuenit infinitas. ¶ Rñdeo ꝙ doc. loquit̃ de ente quãto.s. cuicũqꝫ enti quãto repugnat finitas ei ꝯuenit infinitas intensiua: ⁊ ꝙ sic loquat̃ ptꝫ: q̃ premisit ꝙ magnũ ⁊ paruũ trãslatiue sunt passiones entis: qđ nõ põt intelligi nisi de ente q̃to: vt ēt pꝫ in.q.5. rñdendo ad argumentũ pncipale. ¶ Scđo pncipal'r arguit ꝓbando ꝙ infinitas itensiua sit magnitudo ex natura rei. Et rõ stat in hoc. Modꝰ obiecti btifici vt btificũ est: est in re ⁊ ex natura rei: pꝫ: q̃ sicut obiectũ btificũ est in re. ita ⁊ oẽ ptinēs ad obiectũ btificũ. modus aũt pertinet ad tale obiectũ. Sed infinitas itensiua est talis modꝰ in eẽntia diuina: ergo est ibi ex natura rei. ⁊ ꝑ ꝯñs magnitudo. Maiorē ꝓbat p̃mittēdo distinctionē de actu itellectꝰ.s. ituitiuo ⁊ abstractiuo. ⁊ qũo ituitiuus nõ repugnat nobis: q̃ distictio pꝫ hic ⁊ in pmo di.1.⁊.8. ⁊ in.2.dist.3.⁊ in.4.di.45.⁊.49.⁊.q.14. quol. ⁊ in alijs locis. Pꝫ ēt in lr̃a qũo actꝰ btificꝰ nõ est abstractiuꝰ: q̃ al'r q̃s posset eẽ perfecte beatꝰ in obiecto btifico actu non existēte. q̃ cognitio abstractiua est etiaꝫ obiecti nõ exñtis. Est ergo actus btificus pertinēs ad intellectũ actus intuitiuꝰ q̃ ē obiecti exñtis ⁊ p̃sentis. Et sic ptꝫ illa maior. q̃ si actꝰ beatificus est obiect iexñtis ⁊ presentis: ergo est ibi obiectũ ⁊ ois ꝯditio obiecti beatifici ex natura rei. Probatio minoris.s. ꝙ ifinitas itēsiua sit ꝑ se ꝯditio obiecti beatifici: ptꝫ: quia nullus intellectus nec volũtas in aliquo perfecte quietat̃ nisi sit in eo tanta plenitudo pmi obiecti q̃ta.s. ꝯpossibilis est primo obiecto. Talis plenitudo pmi obiecti itellectꝰ volũtatis. loquēdo de pmitate pfectionis nõ p̃t eẽ nisi ifinitas itēsiua: ergo nulla potētia btificabilis põt q̃etari in aliquo nisi sit infinitũ: ⁊ ꝑ ꝯsequens infinitas est per se ꝯditio obiecti vltimate quietatiui. ¶ Sic ergo q̃tũ ad istũ articulũ de magnitudie habemꝰ ꝙ ibi sit aliquid ex natura rei cuiꝰ sit magnitudo vt essentia: ⁊ ꝙ eiꝰ sit magnitudo ex natura rei ⁊ qualis magnitudo: quia non proprie secundum phm: sed transumptiue et non molis secundum Aug. sed perfectionis. ¶ Ibi. Cõtra arguitur. Hic arguit doc. ꝓbando ꝙ infinitas nõ sit ꝓpria magnitudo distincta ab essentia diuina: q̃ secundum Aug.5. de tri.c.2. Idem est illi esse ⁊ magnum esse: ergo magnitudo transit in essentiã: ⁊ sic non manet secundum ꝓpriam rõnem. ¶ Respondet ꝙ ipsa magnitudo pfectionis non est passio: nec quasi passio: q̃ circũscripta oĩ passiōe ⁊c. sed est gradus intrinsecus: vt etiã patuit.q.5.arti.1.⁊ vt sic habet ꝓpriam rõnem magnitudinis: ⁊ licet transeat infinitas in essentiam scđm pfectam identitatem realē: manet tñ scđm formalem eius rõnem: sicut dictũ est supra.q.5.⁊ alibi sepe. ¶ Seq̃tur ibi. Sed ex hoc sequitur aliud dubium. Hic doc. arguit contra predicta.s. ꝙ magnitudo transeat ꝑ identitatem in essentiã: q̃ si sic tũc sequeretur ꝙ equalitas et identitas in diuinis essent idem: patet q̃ identitas immediate fundatur sup essentia: ⁊ equalitas sup magnitudine q̃ est eadem qđ essentia: ergo eque primo fundat̃ in essentia sicut identitas ⁊ per ꝯñs non videntur differre. ¶ Rñdet doc. ꝙ equalitas non eque distinguitur ab identitate ⁊ similitudine: sicut similitudo distinguitur ab identitate. ⁊ patꝫ q̃ primum fundamentum identitatis est vnitas essentie: ⁊ ꝓ primum fundamentum silitudinis est vnitas attributi: puta vnitas sapiē vel bonitatis: ⁊ primum fundamentũ equalitatis est magnitudo que transit in essentiam. Nam infinitas essentie transit in essentiam: ⁊ infinitas attributi trãsit i attributuꝫ: ⁊ per ꝯñs minus distinguitur equalitas a similitudine ⁊ identitate: q̃ similitudo distinguat̃ ab identitate. Dicit ergo doc. ꝙ equalitas dicit modum ꝓprium: tam similitudinis q̃ identitatis: quia vbi est equalitas essentie ibi est perfecta identitas: patet: quia si per impossibile filius haberet minorem deitatem: ⁊ pater maiorem: ibi non esset perfecta identitas. Dicit etiam modum similitudinis: quia si filius haberet minorem sapientiam: ⁊ pater maiorem: inter eos non esset pfecta similitudo. Equalitas ergo dicit modũ pfectum vtriusqꝫ similitudinis: sicut etiam magnitudo pfecta dicit modũ perfectũ vtriusqꝫ fundamenti.s. silitudinis et identitatis: ⁊ tñ eq̃litas differt ex natura rei: vt patebit i dubijs q̃ ponam. ¶ Deinde doc. post q̃ ꝓbauit ꝙ magnitu

Margin notes:

Qũo equalitas sit i diuinis.

An equalitas ptãtis i diuinis sit alia ab eq̃litate magnitudinis

Hic scđo. exponit augustinum.

Dubi... ch... litera.

Equalitas dicit modũ ꝓpriũ tam similitudinis q̃ identitatis.

do sit ibi ex natura rei: que est fundamentum equalitatis: nunc ostendit vnitatem magnitudinis. Et breuiter dicit ꝙ ibi est vnitas realis ⁊ ex natura rei: quia ibi vnitas numeralis. ⁊ arguit ꝙ ibi sit ex natura rei: quia vnitas vere singularis ⁊ actu existens est vere realis: sed vnitas magnitudinis siue infinitatis intensiue est huiusmodi: cum sit gradus intrīsecus essentie ⁊ attributorum in actu existentium existentia singulari. Probat etiam auctoritate: ꝙ talis vnitas numeralis ⁊ cōmunis tribus suppositis sit in deo: quia secundum Dam. c. 8. hr̄ sic. In omnibus inquit creatis hypostasibus: quod diuersum est re consideratur: cōmunicatio autem ⁊ copulatio vnū ratione siue cognitione considerare. In sancta vero ⁊ incomprehensibili trinitate econtrario est: illic. n. cōmune quidem ⁊ vnum re cōsideratur. Uult dicere: ꝙ in creaturis diuersum numero est in re: sed cōmune pluribus nūero non est in re: sed tm̄ in consideratiōe. In diuinis vero idē numero ⁊ est idem numero realiter: ⁊ pluribus commune realiter. ¶ Ad hoc etiam adducit rationes probando: ꝙ sit ibi vnitas numeralis magnitudinis ex natura rei. quia 10. meta. idem ⁊ diuersum diuidunt īmediate ens similiter vnum ⁊ plura: ergo illa magnitudo vel erit vna numero in tribus personis: vel erunt plures. Si primo hr̄ ppositum. Si scd̄o: quia aut essent alterius rōnis: aut eiusdē rationis: nō primo. q2 cum essentia sit vnius rationis: sequitur ꝙ gradus intrinsecus. s. infinitas sit eiusdē rationis. non scd̄o: q2 tūc sequeretur ꝙ eadem essentia nūero esset magna pluribus magnitudinibus eiusdez rationis quod est impossibile.

De eternitate duplex via.

¶ Ibi. Restat nunc videre de eternitate. Hic doct. declarat de fundamento proximo equalitatis sm̄ eternitatē. Et ponit duas vias de ipsa eternitate. Prima ꝙ eternitas est ibi ex natura rei non tm̄ ratione ɔnotatiua ipsi⁹ rei cui ī est: sed etiam formaliter ex natura rei: sic ꝙ eternitas dicit modū intrinsecum essentie diuine: q2 sicut infinitas est gradus intrinsecus essentie diuine: ita eternitas videt̄ gradus ītrīsecus essentie diuine: ⁊ per ɔñs erit ibi formaliter ex natura rei. Et hoc pbat p Diony. de de di. no. c. 5. partis. 3. De⁹ inquit non quodāmodo est existens: sed simpliciter ⁊ in circūscriptiue totum esse accipit in seipso: ⁊ preaccipit: ppter qd̄ dicit̄ rex seculorum: ipse est esse existentibus: ⁊ ipm̄ est existentium: ⁊ existens ante secula: ipse est. n. euū euorū: qui ē ante secula. per euū euorum intelligit eternitatem. Et vult dicere in sententia ꝙ ipm̄ esse dei nullo modo pōt circūscribi: nec terminari: quod esse est a seipso ⁊ in seipso: quia nullo modo hz esse in alio: quod esse preaccipit. s. ꝙ ante omne esse hz in se ⁊ a se totum suum esse: ⁊ per hoc patet ꝙ est rex seculorū: ⁊ ipse est esse oībus existentibus: ⁊ esse omnium existentium: q2 omne existens dependet ab illo esse: ⁊ est ante secula existens. ⁊ sic videt̄ ꝙ eternitas sit gradus intrīsecus essentie diuine: per quā eternitatem repugnat sibi oīs circūscriptio siue terminatio: siue desitio: siue successio ⁊ huiusmōi.

Eternitas quid.

¶ Secunda via tenet ꝙ eternitas sit ex natura rei q̄tū ad ɔnotatum siue fundamentū: q2 eternitas est alicuius vite pfecte siue alicuius pfectissime per se ⁊ a se ⁊ ī se exñtis: sicut natura diuina: sed formaliter accepta vel dicit negationē: vel relationem positiuā potentialem vel aptitudinalez. Et hoc pbat per Boe. 5. de conso. p. 6. vbi vult ꝙ eternitas ē interminabilis vite tota simul ⁊ perfecta possessio. ponitur ibi vita p perfecta existentia: que est ibi ex natura rei: q̄ ponitur vt ɔnotatum: siue fundamentum eternitatis: ponitur interminabilis: vt excludit desitionē: tota simul prout excludit successionem: perfecta possessio put excludit dependētiam ⁊ participationez. Negatiue ergo eternitas formaliter sumpta dicit negationem desitionis: negationem successionis: negationem dependētie ⁊ participationis. Positiue vero dicit relationem potētialem vel aptitudinalem: q2 talis vita pfecta pōt per se coexistere omni durationi ⁊ p hoc dicit̄ interminabilis / ⁊ pōt coexistere oī existentie sine variatione ⁊ per hoc dr̄ tota simul ⁊ perfecta possessio: q2 a se ⁊ nō participatiue potest per se ⁊ in se existere. Et per hanc descriptionem eternitatis videt̄ corrigēda descriptio Ricar. 2. de tri. c. 9. Carere inquit initio ⁊ fine: ⁊ omni mutabilitate dat eternum esse: nā ex hoc nō videtur ponere aliquid ex natura rei. ⁊ ideo per illam Boe. supplenda ⁊ intelligenda est illa Ric. modo exposito in litera. Tenendo secundam viam respondet doct. ad rationem negando istam. s. ꝙ sicut infinitas est gradus intrinsec⁹ essentie: ꝙ etiam eternitas existētie: quia si essentia tantum per instans existeret esset formaliter infinita: ⁊ tm̄ nō conueniret sibi eternitas / per quā eternitatem intelligimus infinitatem duratiuam que vltra infinitatem intensiuam nō addit nisi negationem dificiendi vel relationem rōnis potētialitatis. s. coexistendi cuilibet possibili que relatio non est nisi rationis. Et addit ꝙ existētia habet modum sibi intrinsecum sicut essentia: sed illud nō est nisi infinitas intensiua. ¶ Rñdet ad auctoritatem Diony. cōcedendo ꝙ deus ex natura rei est existentia incircūscripta: hoc est infinita intensiue / ⁊ hoc haberet si etiam tm̄ per instans duraret. Et cum addit ꝙ est euum euorum. hoc est euiternum / hoc est verum / quia sua existentia habet repugnantiam ad desinere esse / ⁊ fundamentum illi⁹ repugnātie est ibi ex natura rei. s. existentia / sed formalis rō repugnantie ad desinere esse / siue sit negatio desitionis / siue necessitas coexistendi cuicūq3 possibili: hoc vltra illud quod est ex natura rei addit negationem impfectionis per respectū ad extra: quia negat desitionez que dicit imperfectionem. et sic de alijs. ¶ Ibi. De ista eternitate an insit ex natura rei teneat̄ altera via duarum predictarum illa que videtur inq̄renti probabilior. Sed iudicio meo ipse tenet secundam viā vt patet diligentius intuenti. ¶ Ibi. De vnitate eternitatis tanq3 q̄titatis fundantis equalitatem: et hoc sub rōne vnius: nō oportet hic aliter discutere q3 dictum est prius de vnitate magnitudinis: q2 sicut magnitudo habz precise vnitatem numeralem scd̄m quā est pximū fundamentū equalitatis: sic eternitas habet vnitatem numeralem scd̄z quam est pximū fundamentum equalitatis in diuinis scd̄z eternitatem: siue scd̄m q̄titatē eternitatis. ¶ Ibi. De tertio. s. potestate. Hic doc. declarat q̄ō potestas in diuinis sit ex natura rei: que ptās ponit̄ fundamentū equalitatis scd̄z ptātem. Et breuiter duo dicit ꝙ si potestas accipiat̄ fundamenliter. s. p ipsa volūtate que ponit̄ rō formalis causandi omne possibile: sic est ibi ex natura rei. Et hoc mō tres persone pñt dici equales scd̄m ptātem fundamentaliter: q2 scd̄m eādem volūtatē. Sed tm̄ in veritate hoc nō est fundamentum equalitatis scd̄m potestatem: vt ipsa voluntas absolute accipit̄. Nā vt sic pater ⁊ filius nō sunt equales nisi scd̄m magnitudinē intrinsecaz volūtatis: ⁊ vt sic intelligunt̄ equales scd̄m magnitudinem infinitā: sed scd̄m volūtatem nō absolute: sed vt ɔparatur sub rōne potestatis ad obiecta extrinseca pōt poni fundamentum equalitatis scd̄m potestatem. Et sic potestas importat relationē rōnis in diuinis ad possibile. Equalitas ergo formaliter accepta fundat̄ imediate in relatione rōnis: siue in voluntate nō absolute: sed vt dicit relationē rōnis ad obiecta extra. Et sic psone diuine dicunt̄ equales secundum potestatem numeralem: que est eadem relatio rationis in tribus immediate fundata in voluntate actu in tribus existente. Et non est inconueniens vnam relationem rationis fundari in alia. vt ipse exemplificat: quia intentio spēi q̄ denoīat genus: cum dico genus est spēs fūdatur in intentione generis: immo relatio realis p̄t fundari in alia reali: vt patet a doc. hic ⁊ in primo.

Q̄ō ptās ponit̄ in diuinis.

Non est inconueniēs vnā relationem rōnis in alia fundari.

Dubia notanda.

In littera huius articuli occurrūt multa dubia. Primuz ī hoc. s. ꝙ magnitudo siue infinitas intensiua sit ibi ex natura rei: ⁊ distinguatur ab essentia que est fundamentum equalitatis. ¶ Scd̄z ibi. s. ꝙ vnitas magnitudinis est proximum fundamentum equalitatis. ¶ Tertium dubiuz est in hoc. s. ꝙ equalitas dicit modum idētitatis ⁊ similitudinis pfecte. ¶ Quartum est in hoc. s. ꝙ inter psonas diuinas est equalitas secundum magnitudinem. s. secundū infinitatem intensiuam. ¶ Quintū est in hoc: an relatio equalitatis scd̄m eternitatem: ⁊ secundum ptātem sit ex natura rei. ¶ Sextum est in hoc: ꝙ existentia habet infinitatem intensiuam: vt gradum intrinsecum: sicut etiā habz essentia. ¶ Septimum in hoc. s. ꝙ eternitas prout dicit relationez positiuam potentialem vel aptitudinalem sit relatio rationis. ¶ Contra primum dictum instatur sic primo ꝙ infinitas nihil formaliter positiuum dicit: sed tm̄ negationem: quia infinitas vltra entitatem essentie diuine precise dicit negationem finitatis. Sicut etiam eternitas tenendo secūdam viam precise dicit negationem finitatis secunduz durationem: ergo similiter infinitas intensiua dicit negationē finitatis secundum essentiam: ergo infinitas non est ibi ex natura rei distincta ab essentia preter opus intellectus.

¶ Secundo instatur. quia ens q̄tum immediate diuiditur per finitum ⁊ infinitum: ergo finitas ⁊ infinitas p̄supponunt ens q̄tum quod diuidūt: sicut ēt actus ⁊ potentia diuidunt ens reale: ergo p̄supponunt ens reale qd̄ diuidūt. Sic sequitur in pposito: ꝙ deitas prius erit q̄ta q3 infinita formaliter: ⁊ non p̄t esse q̄ta alia q̄titate ab infinitate intensiua: vt ptz: ergo seq̄tur ꝙ infinitas intēsiua ptineat ad esse ei⁹ q̄ditatiuū ⁊ essentiale: ⁊ p ɔñs scd̄z ipsam psone erūt idem: ⁊ nō equales cū identitas hēat p fundamēto imediate vnitatē eēntie vt eēntia est. Et ꝙ intelligat̄ ipa eēntia p̄us quanta. patet quia sicut ens absolute siue cōceptus en-

tis accipitur a natura diuina: vt est q̇d: vt oñdi in p̄.d.2.
ita ꝯceptus entis q̄ti accipit̄ ab entitate diuina vt q̄=
ta. ¶ Tertio instat̄: q̄ꝛ si infinitas intēsiua ē alia ab eēn
tia diuina p̄t opus intellect⁹: ergo ex natura rei hēbit
aliā exñtiam ab exñtia essentie diuine: ptꝫ: q̄ꝛ infinitas
intēsiua necessario est alicui⁹ exñtie. Et si sic seq̇t̄ ꝙ in
finitas poterit hr̄e: siue terminare ꝓpriā intuitionē: siue
cognitionē ītuitiuā qđ nō tꝫ doc. Nā exñs ꝓp̄a exñtia
p̄t ꝓp̄a cognitiōe ītuitiua cognosci. ¶ Quarto instat̄:
q̄ꝛ si infinitas intēsiua distinguit̄ ab essentia ex natura
rei: seq̇t̄ ꝙ ip̄a īfinitate circūscripta ꝑ possibile: vel im=
possibile: ꝙ tūc eēntia vt actu ꝑfecte exñs: aut erit ꝑfe
cta ītēsiue: aut īꝑfecta: aut nec sic nec sic. Nō.2.⁊.3.mō
q̄ꝛ vt sic essētiā excedit oē ens finitū. Si.p̄mo mō. ḡ erit
q̄ta alia q̄titate ab infinitate intensiua: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑsone
erūt eq̄les ſm aliā q̄titatē ab infinitate qđ ipse non te=
net. ¶ Quinto instat̄: q̄ꝛ si infinitas sit ibi ex natura rei
distincta: ⁊ ꝑ ꝯñs posterior essentia diuina: seq̇t̄ hoc in=
cōueniens: ꝙ positis in aliquo instāti extremis relatio=
nis intrinsec⁹ aduenietis nō erit talis relatio. Probat̄
q̄ꝛ ī eodē instanti quo eēntia cōicat̄ filio: tūc fili⁹ ē: ⁊ silr
pr̄ q̇ sunt extrema equalitatis: ⁊ tñ in illo instanti equa
litas nō erit: ptꝫ: q̄ꝛ in illo instanti adhuc nō intelligit̄ fi
lius hr̄e infinitatē intēsiuā. Probat̄ ꝑ dictū doc. q.5. q̇
vult ꝙ eodē ordine cōicent̄ filio ꝑfectiones quo hñt in
ter se esse: ita ꝙ pri⁹ intelligit̄ cōicari essentia filio q̄ bo
nitas: q̄ꝛ eēntia est prior: ergo si īfinitas ē posterior eēn=
tia qđ opꝫ dicere si ex natura rei distiuguat̄ ab essentia.
seq̇t̄ ꝙ posteri⁹ intelligit̄ cōicari ⁊c. ¶ Rñdeo ad oēs
istas obiectiōes. ¶ Ad p̄mā dico ꝙ infinitas intēsiua ē
entitas positiua: ⁊ nō ē silr̄ de eternitate: q̄ꝛ si eternitas
cum dicat duratione nō esset: adhuc entitas ꝑfecta eēt
sed nō ē sic de infinitate intēsiua. Et de hoc an dicat ne
gationē tm̄: vide q̄ exposui ī p̄. ꝯtra Joan. angli. ¶ Ad
scđm dico breuit̄ ꝙ ꝯceptus q̄ti est q̄tus: ⁊ contrahi=
tur ꝑ finitū ⁊ infinitū: ita ꝙ ille ꝯceptus nec est formali
ter infinitus: nec formaliter finit⁹: sed est simpl'r indiffe
rēs: sicut etiā ꝯcept⁹ aīalis: nec ē rōnalis: nec irrationa
lis: sꝫ indifferēs. Et cū infert̄ ꝙ essentie diuine pri⁹ ꝯue
nit cōceptus q̄tus q̄ infinitas: ⁊ ꝑ consequēs dicit ali=
quā ꝑfectionē intēsiuā p̄ter infinitatē. Dico ꝙ sicut ab
eēntia vt eēntia abstrahit̄ conceptus entis dictus in q̇d
de ea; ita ab essentia vt dicente q̄titatē virtutis: ⁊ a quo
cūq̄ ente dicente q̄titatē virtutis abstrahit̄ cōceptus
entis q̄ti: et sic talis conceptus p̄dicat̄ de oī ente q̄to.
Et q̄ꝛ ī re reꝑit̄ ens q̄tū ſꝫ q̄titatē ꝑfectiōis īfinite: et
ens q̄tum ſm q̄titatē ꝑfectiōis finite: ideo dꝛ ꝯceptus
quāti absolute ꝯtrahi ꝑ finitū ⁊ infinitū: ita ꝙ ī re p̄us
est ens infinitum q̄ sit conceptus entis q̄ti. imo conce=
ptus entis q̄ti est simpliciter posterior ente infinito: li=
cet sit prior secundum ꝯmunitatem: q̄ꝛ vt sic nō ꝯuertit̄
subsistendi consequentia. ¶ Ad tertium dico absolute
ꝙ non habeo ꝓ incōuenienti ꝙ infinitas intensiua: si di
cit realitatem aliā ab essentia diuina (aliam tm̄ ex natu=
ra ei non aliā realiter: vt patꝫ: nec aliā formaliter: vt pa
tet a doc. in p̄mo. dist 8. q. 2. rñdendo ad argumenta p̄n
cipalia qui vult ꝙ gradus intrinsecus nullo modo dicat
positiue aliā formalitatē ab eo cuius est gradus intrin=
secus) ꝙ etiā dicat ꝓpriā exñtiam aliam nō realiter: nec
formaliter ab exñtia essentie diuine: sed aliā tm̄ ex natu
ra rei. Et cū infert̄ ꝙ tūc posset cognosci intuitiue vt di
stincta ab essentia ⁊c. Dico breuiter ꝙ ad hoc ꝙ sit obie
ctū ꝓpriū intellectus intuitiue cognoscētis requiritur
ꝙ sit formaliter distīcta a primo obiecto ꝑfecto. De hoc
vide in p̄mo; vbi supra. Aduerte tñ ꝙ exñtia infinitatis
intensiue p̄ter opus intellectus nullo mō distinguit̄ ab
ip̄a infinitate. īmo ipsa infinitas intēsiua est formaliter
sua exñtia: sicut eēntia diuina est formal'r sua exñtia: vt
ptꝫ a doc. ī prīo di. 2. ꝑte. 1. q. 2. ⁊. q. 1. quol. vbi vult ꝙ exi
stentia sit de ītrinseca rōne deitatis. et de hoc satis dcm̄
est in primo. Posset ēt dici ꝙ infinitas intēsiua formal'r
accepta nō dicat aliā existētiam ab exñtia eēntie diuine
sed simpl'r ponit̄ gradus intrinsecus eēntie exñtis. Sꝫ
credo p̄mā rñsionē eē meliorē: q̄ꝛ nō vr̄ eē aliq̇d in re oī=
no p̄ter opus intellectus ⁊ singulare quod si est distīctū
ab alio eomodo quo distinguit̄ quin ēt hēat existentiam
ꝓpriam preter opus intellectus distīctā. ¶ Ad quartū
dico ꝙ loquimur de ꝑfectione q̄ ꝓprie nō est ſm gradū
specificuꝫ: q̄ nullo mō distinguit̄ ab illo gradu specifi=
co; sicut rationalitas; vt rationalitas dicit gradum spe=
cificum hoīs. Nā ſm hanc perfectionem que precise di=
cit gradum specificum nō accipit̄ magnitudo que est fū
damentum equalitatis. Sed a magnitudine consequē=
te vt gradu intrinseco quiditatem singularem actu exi
stentem: sicut est infinitas intensiua. Dico secundo sal=
uo meliori iudicio ꝙ nulla entitas specifica ēt singularꝫ
vt precise cōsiderat̄ ſm gradū specificū nullā ꝑfectio=
nem formaliter dicit: sed tm̄ virtualiter. sic intelligēdo
ꝙ ad talē ētitatē specificā nata est ꝯsequi talis ꝑfectio:
vt gradus intrinsecus: et q̄tum ad hoc vna entitas spe
cifica excedit aliā non ſm ꝑfectionē quā formaliter ha
bet p̄cise in illo instāti quo cōsiderat̄ talis entitas: sꝫ ſꝫ
perfectionē virtualiter tm̄: q̄ꝛ nata est suo mō cōtinere
talē vel talē perfectionē vt gradū sibi intrinsecū. ¶ Ad
q̇ntū dico ꝙ pater et fili⁹ ī illo p̄cise instāti quo ītelligū
tur habere p̄cise essentiā nō sunt equales. nec sūt extre
ma ꝓprie equalitatꝫ: q̄ꝛ p̄cise intelligūt̄ esse extrēa equa
litatis in illo instāti in quo intelligūtur includere fūda=
mentū proximū equalitatis: qđ tūc est qñ intelligūt̄ ha
bere essētiā vt foraliter īfinitā: q̄ꝛ ip̄a posita statim īter
illa orit̄ equalitas. ¶ Scđo p̄ncipalit̄ instat̄ cōtra scđm
dictū. ⁊ p̄mo sic. quero que vnitas requirit̄. Nō est dāda
nisi vnitas numeralis: vt patet a doc. ⁊ tūc sequit̄ ꝙ ip̄a
infinitas habeat ꝓpriā singularitateꝫ aliā ex natura rei
a singularitate essentie. qđ nō videt̄: quia grad⁹ intrin=
secus nō habet aliā singularitatē a singularitate illius
cuius est modus. ¶ Scđo instatur q̄ꝛ fundamentū pro=
ximū differt a fundamēto remoto ⁊ hoc ex natura rei: si
ponit̄ fundamētū proximū ex natura rei: sed vnitas nu
meralis nullo mō ex natura rei differt a magnitudīe si=
ue ab infinitate: aliter infinitas intēsiua nō esset sua sin
gularitas. Et vltra sicut singularitas essētie nullo mō
ex natura rei differt ab essentia cū ipsa foralit̄ sit sua sin
gularitas: sic similiter erit hic. ¶ Rñdeo ad p̄mū cōce=
dendo ꝙ infinitas hēt ꝓpriā realitatē ⁊ ꝑ cōsequēs hēt
ꝓpriā vnitatē singularitatꝫ tm̄ ex natura rei distinctā a
singularitate essentie. Et cū dr̄ ꝙ grad⁹ intrīsec⁹ nō hꝫ
ꝓpriā singularitatē. Dico ꝙ si cōcedat̄ ipsā esse ī re ⁊ di=
stinctā a re: cui⁹ est modus: ꝙ eo mō quo in re distinguit̄
eo mō habet singularitatē distinctā a singularitate illi⁹
cui⁹ est modus ītrīsecus: sicut ⁊ attributa que ī diuinis
ponūt̄ formaliter infinita distinguūt̄ formalit̄ ab essen
tia: ita habēt ꝓpriā singularitatē formalit̄ distīctā a sin=
gularitate essentie: tenendo ꝙ tā singularitas attributi
q̄ singularitas essentie sint idem formaliter. s. essentie
⁊ attributo: ita ꝙ sicut essētia nō determinat̄: nec cōtra
hitur ad esse singulare. cuꝫ sit formaliter singularis: sic
attributū non cōtrahitur. ¶ Ad scđm dico p̄mo tenēdo
ꝙ īfinitas singularitatꝫ nullo mō ex natura rei differat
ab infinitate: q̄ꝛ vnitas singularitatꝫ dr̄ fdūamētū proxi
mū prout distinguit̄ a fūdamēto absolute sūpto. Licet
enim infinitas ⁊ vnitas numeralis in fūdamentis nullo
mō ex ꝑte rei differāt: tñ īfinitas vt absolute sumpta nō
est ꝓximū fūdamētū: sed vt est vna vnitate numerali in
trib⁹ ꝑsonis. ¶ Dico scđo ꝙ ponitur vnitas numeralis
fundamētū ꝓximū ꝓut distiguitur a pluralitate nume
rali. Si enim essent tres infinitates distīcte numero in
trib⁹ ꝑsonis: esset quidē eq̄litas ſm magnitudinē īfini=
tam inter eas: sed nō esset ꝑfecta equalitas: q̇a nec ꝑfe
cta vnitas fūdamēti. nā equalitas fūdat̄ sup̱ vno: ergo
quāto fūdamētū erit magꝫ vnū erit ꝑfectior eq̄litas: q̄ꝛ
Sicut ēt vnitas specifica in creaturis ponitur fūdamē
tū ꝓximū. ꝓut distinguitur a pluralitate specifica: sup̱
qua nō fundat̄ equalitas: nec similitudo: Sic in diuinis
vbi est ꝑfectissima equalitas debet poni vnitas numera
lis magnitudinis infinite ex natura rei ꝓut distinguit̄
a pluralitate nūerali. ¶ Dico tertio ꝙ forte appet nullū
incōueniēs: vnitatē singularitatis aliquo mō p̄ter op⁹
intellectus distingui ab infinitate ⁊ esse eandam forma
liter: ⁊ ꝑ ꝯñs nullo mō ꝯtrahere: nec determinare posse
Stat. n. cū vnitate formali distīctio aliquorū ex natura
rei ⁊ sic ptꝫ. ¶ Cōtra tertiū dictū instat̄ ꝓbando ꝙ eq̄li
tas non dicat modū similitudinis ⁊ idētitatis. et arguit̄
sic. p̄mo. supponendo ſm doc. ꝙ equalitas et idētitas ⁊
silr̄tudo sint ibi ex natura rei: ⁊ adinuicē p̄ter opus ītel=
lectus distincte. Tūc sic idētitas ꝑfecta ⁊ equalitas ꝑfe
cta in filio habēt p̄cise idē fundamentū ꝓximū ⁊ eādē
terminū sub eadē rōne ꝯsideratū: ergo idētitas diuina
⁊ equalitas nullo mō differūt p̄ter opus ītellect⁹. Hoc
pꝫ: q̄ꝛ īpossibile ē; duas relatiōes ⁊ p̄cipue alteri⁹ ⁊ alte

Rñsio ad dubia contra primū dictum.

Cōtra se cūdum dictum.

Rñsio ad obiecta cōtra scđm valde subtilis.

Cōtra tertiū dictū.

rius rationis habere precise idem fundamẽtuȝ ꝛ eundem terminum: vt sepe patet a doc. Sed vnitas infinitatis essentie diuine ponitur proximum fundamentum idẽtitatis perfecte: vt patet per literam doct. Et illud idem ponitur fundamentum equalitatis perfecte. Et similiter identitas filij ad patrem precise terminatur ad suppositum patris sub ratione formali suppositi: ꝛ illud idẽ suppositum ꝛ sub eadem ratione formali ponitur terminus equalitatis. ergo equalitas ꝛ idẽtitas in filio nullo modo preter opus intellectus distinguuntur: quod est contra suppositum. Hoc idem dico de eq̃litate ꝛ similitudine perfecta: quia similitudo perfecta habet pro fundamento proximo vnitatem magnitudinis bonitatis: ꝛ illam eandem habet equalitas cum dico ꝙ persone sunt equales secundum magnitudinem bonitatis. ¶ Secũdo instatur quia si magnitudo infinita ponitur proximum fũdamentum identitatis ꝛ similitudinis perfecte: ergo identitas non est identitas: nec similitudo est similitudo. patet: qꝛ identitas fundatur super vnitate substantie: siue essentie: ꝛ similitudo super vnitate attributi: siue qualitatis: vel salteȝ habentis modum qualitatis: sicut attributa diuina: vt patȝ a doc. in primo dist. 8. q. pe. ¶ Tertio ĩstatur. quia si magnitudo infinita ponitur proximum fundamentum identitatis similitudinis perfecte. ergo circũscriptis quibuscunq̃ alijs per possibile vel impossibile: remanente sola ratione magnitudinis infinite: adhuc in diuinis posset esse identitas ꝛ similitudo: quod est impossibile. quia diuine persone dicũtur idẽ secundum essentiam: ꝛ similes secundum attributa: ꝛ equales secundum magnitudinem. ¶ Quarto instaṫ: quia si magnitudo infinita ponitur fundamentum identitatis ꝛ similitudinis perfecte: sequitur ꝙ identitas in diuinis non sit prior equalitate: patet: quia in eodem instanti quo ponitur magnitudo infinita in filio: in illo instanti filius est idem patri ꝛ equalis. Hoc autem est inconueniens: quia ponitur prius idẽtitas q̃ȝ equalitas: quia etiam vnitas essentie ponitur prius secundum quam dicuntur persone idem.

Responsio ad obiecta ɔtra tertiũ dictum.

¶ Respondeo ad omnia ista premittendo vnum scilicet ꝙ aliud est loqui de ratione formali fundamenti. ꝛ aliud de conditione requisita: siue de modo fundamẽti. Et similiter aliud est loqui de ratione formali recipiendi: ꝛ aliud de conditione requisita ad recipiendum. Exemplum de ratione formali fundamenti alicuius recipiendi: ꝛ de conditione requisita. Quantitas molis est ratio formalis sub ratione q̃titatis vt sit fundamentum albedinis: sed singularitas eius est conditio per se req̃sita: hoc idem dico de ratione formali recipiendi ꝛ de conditione requisita. Eodem modo dico de diuinis. Ratio. n. formalis fundamenti proximi identitatis est precise vnitas essentie diuine: ꝛ loquendo de perfecta identitate: dico ꝙ vnitas essentie diuine vt formaliter infinite: est ratio formalis fundandi perfectam identitatem: non ꝙ infinitas absolute sit ratio fundandi: sed est cõditio requisita ad perfectam idẽtitatem.

Rñdet ad oẽs rõnes simul.

¶ Dico ergo breuiter ad omnes rationes simul: ꝙ fundamenta proxima differunt preter opus intellectus. nã fundamentum proximum identitatis perfecte est vnitas essentie formaliter infinitate: ꝛ fundamentum proximum perfecte similitudinis ẽ vnitas attributi: puta bonitatis formaliter infinite. Sed proximum fundamentum equalitatis est precise vnitas magnitudinis intensiue: siue vnitas numeralis infinitatis intensiue. ꝛ sic patet quomodo ista fundamenta proxima differunt preter opus intellectus. etiam loquẽdo de fundamentis identitatis ꝛ similitudinis perfecte. que fundamenta licet includant infinitatem vt conditionem requisitam: non tamen includunt ipsam vt formalem rationeȝ proximi fundamenti: sed fundamentum proximum equalitatis includit in diuinis entitatem intẽsiue: vt rationem formalem proximi fundamenti. Ex his patet ad omnes illas instantias que precise procedunt ac si magnitudo infinita esset precisa ratio fundandi identitatem et similitudinem ꝑfectam: que tamen magnitudo non sic ponitur. sed conditio necessario requisita. Sicut etiam dixi in questione quita. ql. ꝙ licet deitas sit precisa ratio formalis obiecti beatifici: tamen infinitas ponitur non vt ratio formalis: nec vt aliquid pertinens ad rationem formalem obiecti beatifici: sed ponitur vt conditio requisita: sic in proposito. ¶ Ad quartam instantiam (quia alie tres procedunt precise de eodem fundamento sub eadem ratione: et sic ad illas patet responsio ex supradictis) dico ꝙ identitas absolute est prior in filio: quia et fundamentum est prius scilicet vnitas essentie. identitas tamen vt perfecta non videṫ prior equalitate: qꝛ identitas perfecta includit vnitatem magnitudinis infinite: vt conditionem requisitã ad perfectam idẽtitatem: que vnitas magnitudinis infinite poniṫ ẽt ratio formalis ꝓximi fundamẽti equalitatis. Et ideo hoc modo intelligendo nõ apparet inconueniens identitatem perfectam et equalitatem esse simul in eadem persona.

Cõtra q̃rtum dictũ.

¶ Contra quartum dictum probo ꝙ persone non sint equales secundum magnitudinem infinitam vt secundum fundamentum. primo instatur sic. Si magnitudo infinita ponitur fundamentum equalitatis: sequitur ꝙ filio non genito erit in diuinis equalitas. cõseq̃ns est cõtra Aug. qui vult ꝙ prima equalitas sit in filio: vt patebit in articulo sequenti: consequentia probatur: quia posito fundamento et termino alicuius relationis intrinsecus aduenientis: necessario ponitur talis relatio: hoc patet a doc. in pluribus locis. Sed in eodeȝ instanti originis quo pater est: et filius non est. est magnitudo formaliter infinita: ergo est fundamentum equalitatis: ꝛ similiter pater ponitur terminus equalitatis. vt patet ergo filio non existente erit eq̃litas in diuinis. ¶ Secundo instatur: quia si magnitudo infinita ponitur fundamentum equalitatis. ergo pma equalitas erit in patre quod est contra Aug. vt supra dixi. probatio consequentie: quia prius fundamentum illud erit in patre q̃ȝ in filio: quia omnis perfectio prius est in patre q̃ȝ ĩ filio: ergo equalitas fundata in illa magnitudine prius denoĩat patrem q̃ȝ filiũ. ergo. ¶ Tertio instatur sic. Si filius includit equalitatem ad patrem. quero ad quod terminaṫ talis equalitas nõ ad absolutum in patre: quia tunc realiter distingueretur ab illo: non ad patrem inq̃ȝtum pater: qꝛ vt sic precise ponitur terminus filiationis: non ad patrem vt equalis filio. quia terminus relationis est prior et maxime in proposito: vt patet a doc. in. 2. articulo sequenti. modo pater vt equalis nullo modo ẽ prior. vt patet. Si ergo terminus non est assignabilis: ergo filius nõ includet equalitatem ad patrem ꝫ.

Solutio obiectoruȝ cõtra primũ dictũ.

¶ Respondeo ad primum glosando illã: posito fundamento ꝛc. hoc non debet absolute intelligi: sed requiritur ꝙ addaṫ sic: posito fundamento in aliquo quod natum est referri secundum illud fundamentum ꝛc. patet. quia magnitudo infinita absoluta sumpta non refertur. requiritur ergo ꝙ ipsa ponatur in aliquo quod secundũ ipsam natum est referri ad aliud. ꝛ sic concedo ꝙ ipsa posita in patre: ꝛ filio posito vt termino: ꝙ pater secundum illã fundamentaliter refertur ad filium: et formaliter equalitate refertur. ¶ Ad secundum. nego ꝙ prima equalitas sit in patre: cum probatur: ꝙ fundamentum equalitatis prius est in patre. Dico ꝙ aliud est loqui de fundamento equalitatis quod actu non fundat equalitatem: sed est in proxima dispositione ad fundandum: ꝛ aliud est loqui de fundamento: vt actu fundat: hoc posito. dico ꝙ pater in illo priori originis quo pater est: et filius non est: bene includit magnitudinem infinitam intensiue: que magnitudo actu non fundat equalitatem: vt patet: quia vt in illo priori originis non ponitur terminus equalitatis: nec per consequens equalitas. ꝛ sic in illo priori: pater non potest denominari equalis. Sed in illo instanti quo ipsa magnitudo infinita ponitur in filio: ponitur equalitas in filio ad patrem: quia in illo instanti ponitur terminus: imo magis preexigitur scilicet ipse pater. ¶ Ad tertium dico ꝙ terminatur ad suppositum patris absolute: ꝛ cũ dicitur: pater inq̃ȝtũ pr̃ est terminus filiationis: ergo non potest esse terminus equalitatis. Dico ꝙ hoc est falsum: quia idem sub eadem ratione formali potest esse terminus plurium relationum etiam diuersarum rationum. nam deus sub ratione deitatis est terminus relationũ creaturarum. ꝛ omnium causatorum: tam causa efficiente q̃ȝ finali: vt patet a doc. bene verum est. ꝙ aliud est loqui de termino relationis: ꝛ aliud de correlatiuo: ꝛ tunc dico ꝙ pater inq̃ȝtum pater nõ est correlatiuum filij: vt equalis patri. sed pater equalis est correlatiuum filij equalis. et pater vt pater est correlatiuum filij.

Cõtra q̃ntũ dictum.

¶ Contra quintum dictum scilicet de infinitate que poniṫ gradus intrinsecus existentie sicut essentie. instatur sic. Primo. si essentia vt distiguitur ab existentia includit infinitatẽ intensiuã vt gradum intrinsecũ ergo infinitas intensiua inerit alicui non existenti: quod est impossibile: quia si eternitas est conditio existentis: vt patȝ hic ꝛ in pmo. di. 3. q. 4. a fortiori infinitas intensiua erit alicuius necessario exñtis. ¶ Scdo instaṫ: quia si infinitas est gradus intrinsecus essentie vt essentie. ergo gradus intrinsecus erit prior ratione formali essentie vt essentia est. quod est impossibile/ modo existentia est de intrinseca rõne essentie diuine/ vt patet a doc. in pmo di. 2. ꝛ in quol. q. 1. ¶ Tertio instaṫ/ qꝛ tũc sequereṫ/ ꝙ essentia vt formaliter essentia includeret bis infinitatẽ intensiuam vt gradum simpliciter intrinsecum essentie. patet quia essentia vt essentia includit infinitatem/ ꝛ essentia vt existens que existentia est de eius formali rõne/ includit similiter ĩfinitatẽ. ergo bis ĩcludit cã=

dē infinitatem: vel saltem aliam ⁊ aliam si non bis includit.

Solutio. obiectorū contra quītum dictū

¶ Respondeo ⁊ primo expono mentem doc. Nam doct. nō intelligit ꝙ essentia vt distincta ab existentia includat infinitatem: sed ꝙ infinitas ponitur gradus ītrinsecus existentie diuine sicut etiam essentie non prescribēdo essentiam ab existentia: ⁊ sic patet responsio ad rationes. ¶ Dico etiam ꝙ si essentia ponatur distincta ab existentia sic ꝙ existentia non ponatur de formali ratione eius: sed gradus intrinsecus. Tunc respondeo ad instantias. Ad primam dico ꝙ īfinitas esset gradus intrinsecus essentie: vt essentia: ⁊ cōcedo ꝙ circūscripta per īpossibile existentia adhuc esset infinita intensiue: quia vt sic haberet veram entitatem realem actualē ꝓ rem sua existētia. Sicut exposui in. 2. dist. 3. q. 1. vbi exposui quomodo essentia distinguitur ab existentia. Uide ibi singularia dicta. Et sic non esset incōueniens ꝙ essentia haberet existentiam ⁊ infinitatem vt gradus intrinsecos: ⁊ ꝙ existētia haberet etiam infinitatem intensiuam vt gradum intrinsecum. Sicut etiam essentia nunc habet bonitatem eandem sibi realiter: que bonitas est formaliter infinita: q̄ꝛ infinitas intensiua est gradus eius intrīsecus. Si modo queratur an infinitas existentie esset gradus intrinsecus essentie sicut ipsa existentia? Dico ꝙ si inter gradus intrinsecos datur ordo ſm mediatius ⁊ īmediatius: quod non est incōueniens eā ponere gradum intrinsecum mediate. Si vero nō esset talis ordo: non poneretur gradus intrinsecus eius. ¶ Ad secundum patet: q̄ꝛ tunc negaretur existentiam esse de formali ratione essentie. ¶ Ad tertium patꝫ. ¶ Contra sextum dictū non oportet aliter instare: quia certum est ꝙ oīs relatio immediate fundata in ente rationis est relatio rationis: q̄ꝛ relatio realis semper requirit fundamentum ⁊ terminū vt realia entia: vt in pluribus locis patet a doct. Et sic equalitas secundum potestatem esset relatio rationis: quia potestas illa formaliter sumpta dicit tantum relationē rationis. Sꝫ si queratur de ipsa equalitate vt fundata in potestate fundamentali scilicet voluntate: an esset realis. quia ⁊ fundamētum reale. Dico absolute ꝙ in se formaliter: ⁊ denominatione intrinseca nō esset realis: quia ad relationem realem requiritur fundamentum proximum ex natura rei: et non solum hoc: sed etiam ꝙ oriatur ex natura rei. Posset tamē dici realis denominatione extrinseca: pro quanto comparatur ad fundamentum reale. De equalitate vero secundum eternitatem formaliter sumptam prout scilicet dicit negationem desitionis successionis ⁊ participationis ⁊c. patet ꝙ est tantum relatio rationis: quia omnis relatio tantum est ratiōis vel que fundatur super nihil: vel que terminatur ad nihil: vt patet a doc. in. 2. dist. 2. ⁊ di. vlti. ¶ Contra septimum dictū aliter non insto: quia relatio realis requirit extrema realia et in actu. Modo talis aptitudo ad coexistendum ⁊c. vt precisa aptitudo non est relatio realis ⁊c.

An infinitas existētie sit gradus intrinsecus essentie.

Circa sextum dictū.

Nota diligēter de eq̄litate an sit relatio rōnis vel realis.

De secundo arti. principali. Hic Doc. tria ostendi. primo ꝙ equalitatis in diuinis extrema sūt realiter distīcta. 2. ꝙ ipsa etiam requirit distinctionem realem extremorū illorū. 3. ꝙ ipsa nō qualitercunqꝫ requirit plura cōcomitāter: sed preexigit illā distīctionē. primum patet. quia persone dicuntur equales ista equalitate vna alteri: non autem dicitur essentia equalis sibi: vel persone: vel econtra. Persona autem realiter distinguitur a persona. scd̄m patet auctoritate Hilarij qui dicit tertio de tri. Similitudo sibijpsi non ē. Si autem similitudo non requireret distinctionem extremorum posset aliquid idem esse sibi simile: sicut est de idētitate Idem. n. est sibijpsi idem pro eo ꝙ identitas non requirit extremorum distinctionem. Hoc autem probatur auctoritate August. sexto de tri. c. 9. vbi vult ꝙ in filio est prima equalitas. Si autē equalitas non requireret distinctionem extremorum posset pater esse equalis sibi. ⁊ per consequens cum pater sit prior origine filio: prima equalitas esset in patre: Nunc autem pro tanto dictū Aug. est verum: quia non est ibi equalitas: nisi inter personas distinctas: ⁊ ideo non ē ibi. nisi genito filio. In ipso ergo est prima equalitas ⁊ terminatiue: qua scilicet pater est equalis sibi scilicet filio: et prima equalitas quasi denominatiue: vel relatiue que scilicet non est ad terminum aliquo modo subsequentem. Et patet quomodo prima equalitas sit terminatiue ī filio: quia equalitas que formaliter est in patre ⁊ qua pater est equalis filio primo terminatur ad filium. Et similiter patet quomodo prīa equalitas subiectiue ⁊ denominatiue sit in filio: ⁊ qua filius formaliter est equalis patri: siue qua filius dicitur relatiue referri: vt equalis ad patrem equalem: et illa equalitas in filio non est ad terminum subsequētem. imo magis est ad terminum precedentem: quia ad patrem. ¶ Tertium ꝓbat scilicet ꝙ distinctio extremorū preexigatur. i. ꝙ extrema sūt ibi in aliquo priori: in quo non intelligitur equalitas. Et prima ratio fundata super hac auctoritate (Ioā. 5. patrem suum dicebat deum: equalē se faciendo deo) stat in hoc: quia filius prius est deus q̄ꝫ dicatur equalis patri: quia non secūdum deitatem absolute dicitur equalis: sꝫ secundū magnitudinem que est aliquo modo posterior deitate: et per consequens equalitas presupponit patrem ⁊ filiū qui sunt extrema equalitatis. Sed in eodem instanti quo deitas communicatur filio per generationē filius est: et in illo instanti nō intelligitur cōmunicata magnitudo. ergo magnitudo presupponit patrem ⁊ filium: vt extrema realiter distincta: sed equalitas immediate fundatur in magnitudine. ergo a fortiori preexigit patrem et filium. ¶ Et probat ꝙ magnitudo preexigat: quia si esset realiter distincta a deitate realiter ꝑus communicaretur per generationem filio q̄ꝫ magnitudo: ergo et modo vbi saltem ratione distinguuntur: et patet per illam propositionem sepe allegatam scilicet qualis est ordo inter aliqua vbi realiter distinguuntur: talis est vbi sola ratione distinguuntur. ¶ Ibi. Secundo arguitur ad idem Hec est secunda ratio doc. qua probat ꝙ equalitas necessario preexigat extrema in diuinis. Et in ista ratione supponit vnum dictum scilicet ꝙ equalitas in patre et equalitas in filio sunt priores equalitates ⁊ realiter distincte: quia alia equalitate pater est equalis filio: et filius similiter alia equalitate est equalis patri: vt exposui in primo distinctiōe. 19. q̄st. 1. patet etiam hic: quia relatiue opposita necessario sunt plura: modo pater et filius sunt duo equales: et sic relatiue opponuntur: ⁊ per consequens sunt realiter distincta ergo ⁊ equalitates: secundum quas dicuntur formaliter relatiue opposita. Supponit etiā ꝙ iste equalitates sint eiusdem rationis: ⁊ patet: quia habent idem fundamētum sub eadem ratione formali. Extrema etiam scilicet pater ⁊ filiꝰ sunt eiusdem rationis. vt patet a doct. in primo. dist. 7. ⁊. 13 vbi vult ꝙ filius sit vniuoce genitus. Supponit etiam ꝙ iste equalitates necessario sint finite: quia si possent eē infinite necessario actu eēnt īfinite: q̄ꝛ quicq̄d in diuinis ad intra p̄t esse necessario actu ē: vt sepe dicit doc. in p̄mo. ⁊ in q̄l. Istis p̄missis formo sic rōnē. Pluralitas eiusdē rōnis necessario finita: necessario p̄exigit pluralitatē alterius rōnis ſm quā ip̄a determinet̄ ad tantā pluralitatē p̄cise. Hoc clare patuit supra. q. 2. Sed equalitates inter patrem et filiū sunt eiusdem rationis ⁊ finite scd̄m numerum: cum nō possint esse infinite: ergo p̄exigunt aliqua sic determinantia: illa non p̄nt esse nisi ꝓprietates hypostatice patris et filij: que inter se sunt alterius rationis: immo sunt primo diuerse: vt probat doc. in primo. di. 13. ⁊. 25. ⁊. 26. ¶ Si instetur contra maiorem syllogismi q̄d intelligit̄ de pluralitate reali. s. ꝙ pluralitas realis eiusdē rōnis necessario finita p̄exigit ⁊c. Et tūc minor petit̄: q̄ꝛ nō ꝓbat̄ ꝙ pluralitas equalitatis sit realis. ¶ Doc. hic improbat dicens ꝙ ma. est vera de oī pluralitate siue reali: siue rōnis: et ꝑ ꝯñs minor nō petitur: q̄ꝛ absolute accipitur. Sed equalitas inter patrem ⁊ filium sunt plures eiusdem rationis ⁊ necessario finite: nec in ista mi. dicit̄ ꝙ talis pluralitas sit realis vel rōnis. sed absolute accipitur sicut ⁊ ma. Et ꝙ illa maior habeat etiā veritatē de pluralitate rōnis. patet sic a doc. cum dicit Quamuis. n. relationes rōnis sint diminute entitatis respectu relationum realium. tñ in sua entitate habent oppositionem ⁊ distinctionem correspondentē sue entitati: vt patet in exemplo satis conuenienti. Relatio. n. cause vt dicitur de deo est tm̄ rationis: et tñ ipsa causa suo modo habet oppositionem ⁊ incōpossibilitatem tantū ad causatum: sicut paternitas ad filium. patet. q̄ꝛ sicut patri repugnat ꝙ respectu eiusdē filij ꝙ sit filius. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ habeat illam relationem scd̄m quā filius dr̄ filius. Sic cause repugnat ꝙ respectu eiusdem causati sit causata: ⁊ per consequens repugnat sibi relatio opposita relationi cause: ⁊ sic relatio illa causati est ita incōpossibilis relationi rōnis cause: que terminatur ad illud idē causatum: sicut filiatio est incompossibilis patri.

Expō lre.

In isto articulo occurrunt aliqua dubia. Primo in hoc quod dicit ꝙ identitas non necessario requirit extremorum distinctionem: quia idem sibijpsi est idem. Hoc non videtur verum: quia in diuinis est perfectissima identitas inter patrem ⁊ filiū: que tñ necessario requirit extremorum distinctionē: vt patet. ¶ Scd̄o instatur: q̄ꝛ oīs relatio realis necessario est inter extrema realiter distincta: vel saltē p̄exigit aliqua realiter distincta (q̄d dico ꝑꝑ relationē mouētis et mobilis. q̄ñ idem mouet seipsū. quia ⁊ si mouens nō distinguatur a se moto: tñ non esset talis relatio: nisi ab ipso

Nota ista dubia cum suis responsionibus. Primū dubium.

mouente causaretur aliquid realiter distinctum ab ipso mo
uente ⁊ moto : vt exposui in primo.di.3.q.7.⁊ in.2.di.25.
vide ibi) Sed idētitas diuina que ē patris ad filiuz ⁊ ecōtra
est realis: vt patet a doc.in primo di.31.ergo nō pōt esse eius
dem ad se. ¶ Rñdeo ꝙ doc.non dicit: ꝙ omnis idētitas est
eiusdem ad se: ⁊ ꝙ nō requirat extremorum distinctionem:
sed dicit ꝙ idētitas vt idētitas nō necessario requirit extre
morū distinctionē qa tūc omnis idētitas necessario require
ret: qd est falsuz: quia idem numero est sibi ipsi idem: licet il=
la relatio idētitatis sit precise relatio rōnis: vt ptz a doc. ī
sentētijs: ⁊ in metaphysica sua: Sz equalitas vt equalitas
semp requirit extremoruz distinctionem: quia nunꝙ conce
ditur ꝙ idem sit sibi equale: sicut conceditur ꝙ idem sit sibi=
Secunduz dubium. ipsi idē: nec similiter cōcedit ꝙ simile sit sibi simile. Equale
ergo nec equalitate reali: nec rationis ꝯcedit sibi ipsi equa
le: nec simile sibi simile. sicut cōcedit idē idētitate rōnis esse
sibi idem: sed nunꝙ conceditur de idētitate reali: ⁊ per hoc
patet rñsio ad instantias. ¶ Secundo dubitatur in hoc. s.
ꝙ prima equalitas in diuinis est in filio ⁊ terminatiue ⁊ de=
nominatiue: hoc non videtur verum. Primo quia equalitas
in patre eque primo est in diuinis: sicut equalitas ī filio. pa
tet. qa precise in eodē instanti quo ponitur vna ponit ⁊ alia
¶ Scdo instat sic. Sicut fundamētum equalitatis prius in
telligit in patre ꝙ in filio: ergo per prius pater sm magni=
tudinez debet dici equalis filio ⁊ denominari equalis: ꝙ fi=
lius: saltem eque primo: ergo ita primo denominatiue est
equalitas in patre: sicut ⁊ in filio. ¶ Tertio Si prima equa
Respōsio ad duo pri ma dubia. litas est in filio: ita ꝙ in patre nō pōt esse equalitas nisi filio
genito : a quo vt a termino necessario suo modo dependet
equalitas: ergo pater aliquid habebit a filio: quia equalita
tem: ⁊ sic non omnia pater habebit a seipso. ¶ Respondeo
ad duo prima: concedendo ꝙ eque primo est equalitas ī pa
tre sicut in filio nec doc. dicit ꝙ equalitas filij ad patrem sit
aliquo modo prior: sed dicitur prima equalitas ex hoc solo
ꝙ in eodē instanti quo filio communicatur magnitudo infi=
nita ponitur extremum equalitatis: quo posito statim resul
tat equalitas inter patrem ⁊ filium. ꝙ primum enim est filius
Expō lre. statim sequitur equalitas. ¶ Ad tertium dico ꝙ non est in=
conueniens patrem aliquid saltem partialiter habere a filio
ꝙ nullam dicit perfectionem sicut sunt iste relationes com=
munes vt similitudo equalitas: ⁊ identitas realis que ī pa=
tre aliquo modo sunt a filio vt a termino: cum necessario fi=
lius preexigatur huiusmodi relationibus. ¶ Ibi. Contra di=
cta in isto articulo. Hic doc. arguit primo contra conclusio=
nem in se probando ꝙ in diuinis non sit equalitas ex natu=
ra rei: nisi tm̄ rationis. Secundo arguit contra illud scilicet
ꝙ equalitas in diuinis preexigit extremorum distinctionez.
Contra conclusionem dupliciter arguit. et prima ratio stat
in hoc. Equalitas aliquorum est relatio sm magnitudines
commensuratas adinuicem. sed in diuinis non sunt plures
magnitudines adinuicem commensurabiles. ergo non est
ibi equalitas realis: sed si ibi sit equalitas erit precise ratio=
nis. quia erit sm eandem magnitudinem : vt bis acceptam
scilicet vt in patre et in filio: et his accipi non potest nisi per
intellectum. ¶ Secundo arguit sic. Forma eiusdem ratio=
nis non distinguitur: nisi per distinctionez materie: vt patet
12. meta. equalitas est forma tm̄ ⁊ eiusdem rationis: ⁊ vt ac
ceptum est in arguendo: non est ibi materia aliqua. ergo nō
est ibi alia ⁊ alia equalitas: non ergo est hic solum non disti
ctio fundamēti sm primum argumentum: sed nec distinctio
relationum oppositarum sm istud argumentuz. ¶ Tertio
probat ꝙ non sit distinctio extremorum inꝙtum extrema.
nam extrema non sunt extrema: nisi inꝙtum terminant re=
lationem. non autem terminant: nisi inꝙtum habent funda
mentum equalitatis: ⁊ inꝙtum habent illud non distinguū
tur. patet: quia illud fundamentum est omnino indistinctuz
ergo vt precise considerantur inꝙtū habent illud nullomō
distinguunt. ¶ Quarto ⁊ vlt. arguit q̄ conuenit personis
diuinis sm substantiam nō distinguit in eis. patet: quia nec
substantia aliquomō distinguit in personis diuinis. mō sm
Aug. 5. de tri. c. 7. querimus sm q̄d patri sit equalis filius
nō aūt sm hoc ꝙ ad p̄rem dr̄ filius. restat ergo vt sm illud
qd ad se dr̄ sit equalis. hec Aug. ¶ Ibi Prima ratio videt
esse fundamentū vnius opi. hic doc arguit contra vnā opi.
que tenet ꝙ equalitas realis requirit distinctas magnitu=
dines ⁊ cōmensuratas. Et ꝓbat doct. ꝙ equalitas realis
pōt imediate fundari in vno fundamēto habēte precise vni
tatem numeralem. Prima ratio stat in hoc relationes ori=
ginis opposite: vt paternitas ⁊ filiatio imediate fundantur
in essentia habente vnitatem numeralem vt ab omnibus cō=
cedit, ergo a fortiori ⁊ due equalitates possunt fundari ī eo
dem fundamento numero. puta in magnitudine: probatur
consequentia: quia equalitas requirit ex sua ratiōe vnitatē
fundamenti: vt patet. 5. meta: ita ꝙ vnitas fundamenti est
ratio proxima fundandi equalitatem : sed relatio originis
ex sua ratione non requirit vnitatem fundamenti: vt pat :
ergo. ¶ Secundo arguit quia essentia est formaliter infi=
nita: ideo ipsa p̄t habere rōnem principij cōicatiui: ⁊ rōnez
termini formalis : et sic eadem non vt bis accepta per in=
tellectum: sed ex natura rei potest: immo actu fundat rela=
tiones originis oppositas: ergo pari ratione ipsa vt sic ꝙta
siue formaliter infinita poterit fundare duas equalitates
oppositas. immo a fortiori: quia relationes originis ex sua
ratione formali non requirunt tantam vnitatem fundamē=
ti: sicut iste. ¶ Ibi. quod additur de ꝙtitatibus distinctis cō
mensuratis. Hic improbat opi. specialiter ꝙtum ad hoc qd
dicit ꝙ equalitas requirit commensurationem ꝙtitatum:
quia posito ꝙ equalitas sit. s. inter plures magnitudines ⁊
preexigat illas: tamen non videtur sequi ꝙ preexigat vt cō
mensuratas: ⁊ arguit sic. aut commensuratio intelligitur vt
ratio formalis equalitatis: aut intelligitur aliqua ratio pre
uia fundamentalis. Si primo est petitio pricipij. nō est rea
lis commensuratio igitur non est realis equalitas: oporte=
ret. n. probare ꝙ realis commensuratio duarum magnitu=
dinum esset formaliter equalitas realis. Si scdo hoc nō vi
detur probabile quia commensuratio non videtur prior eq̄
litate: immo posterior: quia videtur importare coextensio=
nem et applicationem aliquorum equalium et modum ta=
lem extendendi: siue habendi ꝙtitatem secundum quā pn̄t
coextēdi ⁊ applicari ad hoc ꝙ sint commensurabilia. vnde
corpus christi vt in eucharistia non est commensuratuz ali
cui habenti ꝙtitatem. sed nec commensurabile potentia ꝓ
pinqua sub eo modo quo habet ibi equalitatem. Nō est er=
go argumentum aliquo modo a priori. non est realis com=
mensuratio: ergo nō est realis equalitas. Nam corpus xp̄i
vt in eucharistia est tante ꝙtitatis quante nunc est in celo:
vt patet a doc. in. 4. di. 10. ergo vt in eucharistia est vere
equale alteri corpori existenti extra eucharistiam habenti
equalem magnitudinez: ⁊ tamen vt existens in eucharistia
nullo modo commensuratur illi: vt patz per doc. vbi supra
Est ergo ibi equalitas sine commensuratione: siue actuali
coextēsione. Nam corpus christi vt in eucharistia: ⁊ si ha=
bet eandem ꝙtitatem quam nunc habet in celo: non tamē
habet eam secundum modum ꝙtitatiuum : vt patz a doc. Continuat expositio nem littere.
vbi supra vide ibi.

Nunc doc. soluit argumenta facta contra. Ad
primum dicit ꝙ si essent due ꝙtitates equales: tunc inter il
las esset equalitas realis. ⁊ haberet fundamentum nō vnū
numero: sed vnum vnitate specifica: sicut exposui in. 2. di. 3.
q. 1. et ideo esset ibi vnitas fundamenti secundum quid. er=
go a fortiori vbi esset vnitas fundamenti simpliciter : sicut
vnitas numeralis cum reali distinctione extremorum ma=
gis esset simpliciter equalitas realis: sic est in proposito.
¶ Ad secundum dicit: ꝙ illa propositio philosophi est ex=
posita. q. 2. et etiam in. 2. d. 3. q. 7. vide ibi quomodo accipi=
tur materia: quia accipitur pro hecheitate contrahente na
turam. ⁊ vbi non est talis singularitas: ibi nō est pluralitas
forme eiusdem rationis: et non accipit ibi philosophus ma=
teriam pro altera parte compositi: vt patet in. 2. di. 3. de ra
tione singularitatis: vide ibi. Et hoc modo equalitas habz
materiam: quia pluralitas equalitatis necessario preexigit
pluralitatem alterius rationis. s. proprietates hypostati=
cas: secundum quam necessario determinatur ad plurali=
tatem certam: puta dualitatem. ¶ Ad tertium: cum dici=
tur extremum relationis: vt extremum terminat relationē:
dicit ꝙ per ly vt: vel inquantum: vel reduplicatur relatiuuz
vel reduplicatur ratio formalis vltima qua. s. vltimate est
relatiuum: vel correlatiuum : vel tertio reduplicatur ratio
formalis non vltima: sed fundamentalis quasi preuia. Ex=
emplum primi: in creaturis pater inꝙtum pater vt termi=
nat vel vt est correlatiuum filij distinguitur realiter a filio.
Exemplum secundi: pater vt est ratio formalis quare pa=
ter sit extremum filiationis realiter distinguitur a filiatiōe.
Exemplum tertij: potentia generandi: siue humanitas est
ratio formalis terminandi: siue ꝙ pater dicatur extremum
terminans filiationem. In proposito in diuinis equale vt
equale realiter terminat vt correlatiuum equalitatē: scdm
quam habet esse ad aliud correlatiuuz: et vt sic realiter di=
stinguitur ab alio correlatiuo: similiter equalitas in patre
est ratio formalis vltima quare pater dicatur extremum:
siue correlatiuum terminans equalitatem filij: ⁊ sic illa di=

stinguunt realiter ab equalitate filij. ⁊ est ratio quare pať vt equalis filio distinguiť realiter a filio vt equali. Sed magnitudo intēsiua siue īfinitas est rō fundamētalis q̄re pr̄ sit equalis filio ⁊ ecōtra: quare fili⁹ sit equalis pr̄i: ⁊ sm̄ illā pr̄ nō distinguiť realiter a filio: cū sit oio indistincta in pr̄e ⁊ in filio. ¶ Ad quartū dicit ꝙ ly sm̄: qñ fit cōparatio ad p̄dicatū respectiuū: nō semꝑ notat suū casuale eē rōnē formalē vl tūnatā inherētie p̄dicati: sed cōiter notat ipsum eē rōnē formalē. Dico .n. Sor. sm̄ albedinē esse similez Pla. albedo q̄ īmediate seq̄tur dictionē reduplicatiuā dr̄ casuale: ⁊ tñ albedo nō ē rō formalis ⁊ ꝓxima ꝙ Sor. dicať similis: sed tm̄ ē rō fundamētalis. Rō vero ꝓxima est similitudo in Sort. et sic Sor. sm̄ similitudinē dr̄ similis Plato. ⁊ sic similitudo in Sor ē rō formalis ⁊ ꝓxima q̄re Sor. dicať similis Pla. Dico tūc ꝙ Aug. itelligit ibi ꝙ fili⁹ ē eq̄lis pr̄i sm̄ substātiā tm̄ fundamētaliť: nō aūt formaliť. Qñ ergo dr̄ qđ ꝯuenit ꝑsonis diuis sm̄ substātiā nō numerať in eis: ꝯcediť ista ꝓut ly sm̄ notat ꝓximā rōnē formalē: sed postea minor est falsa. s. ꝙ pr̄ sm̄ substātiā: vt ꝓximā rōnē formalē sit eq̄lis filio ūno sm̄ equalitatē vt sm̄ rōnez ꝓximā ⁊ vltimatā dr̄ eq̄lis filio.

Aduerte locum.

¶ Ibi. Et si obijciať. doc. facit vnā obiectionē ꝯtra hoc. s. ꝙ pr̄ sm̄ substātiā dr̄ eq̄lis filio: vt h̄z rōnē fūdamētalē: q̄re similiť pr̄ nō dr̄ pr̄ sm̄ substātiā: vt sm̄ rōnē fūdamētalē: cū ipsa substātia sit ita fundamētū pr̄nitatis sicut ⁊ eq̄litatis. ¶ Rñdet doc. 1. realiť. 2. logice realiť sic ꝙ substantia vt est fūdamētū eq̄litatꝫ accipiť vt vna: ⁊ ita sm̄ substātiā vt vnā ī trib⁹ ē eq̄lis: sed cū dr̄ pr̄ sm̄ substātiā nō accipiť vt vna lʒ sit vna nō tñ fundat vt vna: q̄ꝛ vt s̄ patuit vnitas substātie nō est rō fundādi pr̄nitatē vt exposui s̄. ¶ Logice sic rñdeť ꝙ nihil dr̄ vere ꝯpetere alicui h̄z. a. si. a. sit rō trāscēdēs: siue formalis: siue fundamētalis. vñ h̄ est falsa: Sort. sm̄ colorē ē alb⁹. h̄ aūt ē ṽa. Sor sm̄ albedinē ē alb⁹. nūc aūt eēntia ē rō fundamētalis pr̄nitatꝫ ē tñ trāscēdēs: q̄a eēntia vt absolute accepta. Sʒ respectu eq̄litatꝫ ē rō fūdamētalis nō trāscēdēs: sʒ adeq̄ta: q̄ꝛ nō vt eēntia: sʒ vt īfinita. ita ꝙ vnitas īfinitatꝫ ē rō ꝓxima fundādi. Et iō sm̄ logicā. Aug. ꝓprie loquutus ē vt h̄ sit ṽa aliq̊ mō pr̄ sm̄ eēntiā ē eq̄lis quo mō ista nō ē ṽa pr̄ scđʒ eēntiā ē pr̄. imo ista ē ṽa sm̄ memoriā ē pr̄. q̄ꝛ ista rō fundamētalis ē adeq̄ta relatiōne illi: q̄ꝛ ꝓximū fundamētū pr̄nitatꝫ nō ē eēntia absolute sʒ memoria De h̄ satꝫ dictū ē in. 1. li. ¶ Ibi scđo ꝯdiciť his q̄ dicta sunt in. 2. arti. de p̄exigētia. Hic doc. recitat vnā opi. q̄ vult ꝙ eq̄litas nō sit aliq̄ relatio realis disticta a relatiōib⁹ origis. q̄ꝛ eq̄litas ī suo itellectu icludit ꝑ se relatiōes origis ⁊ vnitatē eēntie. Et h̄ ꝓbat sic. in diuis nō ē ꝯsiderare nisi eēntiā: et relatōes reales q̄b⁹ fit distictio: idē aūt ad se nō referť: nec relatio ad aliā relationē referť ꝑ aliā relationē. Luʒ eīn dr̄ ꝙ pr̄nitas opponiť relatiue filatiōi oppositio non ē relatio media īter pr̄nitatē ⁊ filiationē: q̄a illo mō relatio multiplicareť in infinitū. Et ideo eq̄litas vtrūq; iportat. s. ꝑsonarū distinctionē ⁊ eēntie vnitatē. q̄a ex h̄ sunt eq̄les. q̄a sunt vnius ⁊ eiusdem magnitudinis: icludit igiť eq̄litas in suo intellectu ⁊ relatiōes distinctas ⁊ essentie vnitatē. ¶ Ibi. cōtra istud doc. improbat hanc opi. dupliciter. Primo q̄a essentia ⁊ relatio non faciunt per se vnū conceptum. ergo eq̄litas ꝑ se non includit relationem originis ⁊ essentie vnitatē: vt cōstituētia vnū per se conceptum. Si eīn ex essentia ⁊ relatione originis esset ꝑ se vnus coceptus: tunc ille concept⁹ per se esset ad aliud: quia ꝑ se includit relationem ⁊ esset per se ad sesiue absolut⁹: q̄a per se icludit absolutū: q̄a essentie vnitatem. ¶ Secundo qđ per se includit relationē alterius rationis non est ꝑ se eiusdem rationis: patet hoc mō equalitas in patre ⁊ in filio est eiusdem rationis: vt supra patuit: sed paternitas est alterius rationis a filiatione: vt patet in primo. di. 13. ergo si eq̄litas in patre per se includit pr̄nitatē ⁊ eq̄litas in filio filiationē sequiť ꝙ eq̄litas ī pr̄e nō erit eiusdē rōnis cū eq̄litate ī filio. Dico ḡ scđm doc. ꝙ equalitas fūdamētaliť iportat eēntiā: sed p̄exigitiue iportat relationes ꝑsonales: tñ nec h̄: nec illđ ꝑ se icludit. Sʒ ꝑ se ⁊ q̊ditatiue dicit relationē aliā a relationib⁹ personalib⁹ que est alterius rationis a relationibus originis. nā fundamētum equalitatis proximum est vnitas magnitudinis ⁊ fundamentum remotum est ipsa essentia: fundamētum autē paternitatis nō ponitur vnitas magnitudinis: vt supra patuit. Et secundū hāc relationē cōmunem scilicet equalitatē persone constitute per relationes originis referuntur: nā pater scđʒ equalitatē refertur ad filium vt sibi equalis. Ad rationem quam facit opi. patet: quia relatiuum refertur ⁊ non essentia nec relatio: ⁊ pater cum refertur ad filium vt equalis sibi referť scđm equalitatē: que est alia relatio ex natura rei a paternitate et etiam est alterius rationis ab ipsa paternitate.

De tertio articulo p̄rincipali. In isto arti. doc. ꝓbat ꝙ equalitas sit relatio realis: q̄ꝛ ex natura rei inest extremis. s. ꝑsonis scđm fundamentū reale: siue qđ ē in eis ex natura rei. Et hoc ꝓbat multis auctoritatib⁹ q̄ in lr̄a patent: nec aliter expono eas. Deiñ ꝓbat aliq̄b⁹ rōnib⁹ satis claris. Primo sic. relatiōes p̄mi modi fūdate suꝑ q̄ntū nō vt vnū. s. nūero: lʒ vnū spē: sūt reales: ḡ multo magis vr̄ eque relationes q̄ fundanť suꝑ eadē magnitudine nūero erunt reales: q̄ꝛ ⁊ fundamētū est magis reale: cū vt sic habeat eē simpl'r: vt supra patuit. ¶ Scđo arguiť: q̄ꝛ nō vr̄ ꝓbabile ꝙ oppositū imꝑfectū sit in entib⁹ ex natura rei: ⁊ nō possit ī entib⁹ esse oppositū ꝑfectū ex natura rei. Nūc aūt est eq̄litas oppositū ꝑfectū ⁊ inequalitas imꝑfectū scđm Aug. de q̄ntitate aīe: vbi loq̄ť ad discipulū sic. Eq̄litatē inq̄t ineq̄litati iure anteponis: nec q̄sq; est vt estimo hūano sensu p̄ditus: cui illud nō videať: modo nusq; est ꝑfecta eq̄litas nisi ī ꝑsonis diuinis: q̄ꝛ nusq; alibi ē magnitudo ꝑfecta: vt supra patuit. seq̄ntia vsq; in finē articuli ⁊ questionis clara sunt.

Occurrunt aliqua dubia. Primo in hoc. qđ dicit ꝙ eq̄litas in diuinis h̄z materiā accipiendo materiā pro hecheitate. ¶ Scđo dubitať in hoc. s. ꝙ eq̄litas in diuis. s. in pr̄e ⁊ filio ē eiusdē rōnis: ⁊ ꝙ est detminata ad certū nūerum ꝑ ꝓprietates ꝑsonales. ¶ Tertio dubitať in hoc. s. ꝙ relatiōes originis fundanť in eēntia diuina nō vt vna: ita ꝙ vnitas nō est rō ꝓxima fundandi.

Dubia circa tertiū occurrentia pulchra.

¶ Cōtra primū dictuʒ instať sic. si equalitas in diuinis h̄z materiā siue hecheitatē ꝯtrahentē ipsam ad esse singulare: ḡ equalitas diuina nō ē in vltima actualitate: ꝯñs est falsum: q̄ꝛ q̄cq̄d est in diuinis cū sit simpl'r necesse est in vltima actualitate: vt etiā patʒ a doc. in. q. 4. quol. ⁊ in p̄. di. 28. ꝯña patʒ: q̄ꝛ ꝯtrahibile siue determinabile ꝑ aliud ad actualitatē singularē nō ē in vltima actualitate: vt etiā patet a doc. in p̄. ⁊ in quol.

Cōtra primū dictuʒ.

¶ Scđo instať ꝯtra scđm dictū: ⁊ p̄. cōtra illud. s. ꝙ est determinata ad certū nūerū ꝑ ꝓprietates ꝑsonales: p̄. q̄ꝛ qđ ex se est infinitis singularib⁹ cōicabile ex natura sua: nō est determinabile ad certū nūerꝝ. vt ptʒ a doc. q. 2. nec etiā est determinabile ꝑ extrinsecū nisi ꝓ q̄nto illud extrinsecū ponať cā p̄cisa effectuū singulariū illi⁹ cōicabilis. ⁊ sic ab extrīseco detminabiť ad certū nūerꝝ. Sicut nūc ptʒ de sole: q̄ꝛ ⁊ si nature solis sit infinitis cōicabilis: vt ptʒ a doc. tñ solū est in vno supposito: ⁊ hoc ab agēte extrinseco ꝓducente tm̄ vnū solē numero. Sed in ꝓposito ꝓprietas ꝑsonalis nullā causalitatē h̄z respectu equalitatis: vt ptʒ: q̄ꝛ nullā rōnē agēdi h̄z.

Contra secundū quo ad primā partem.

Si dicať ꝙ q̄ꝛ sunt p̄cise tot proprietates ꝑsonales q̄b⁹ ꝑsone distinguunť: ⁊ ꝑ ꝯñs p̄cise tot sunt extrema: ḡ tot p̄cise erūt equalitates.

Euasio.

Cōtra tum q̄ꝛ in pr̄e sunt due equalitates: vna ad filiū ⁊ alia ad spm̄. s. Nō .n. pr̄ eadē equalitate referť ad filiū ⁊. s. s. sed alia ⁊ alia. aliter eadē relatio esset primo et ꝑ se ad duo correlatiua: qđ est impossibile. Tum etiā q̄ꝛ quot sunt equalitates in vna ꝑsona: tot etiā sunt in alia: q̄ꝛ sicut pr̄ alia ⁊ alia equalitate referť ad filiū ⁊. s. s. ita filius alia ⁊ alia equalitate referť ad pr̄em ⁊. s. s. ⁊ simil'r spūs. s. alia ⁊ alia equalitate referť ad filiū est pr̄em. Tū etiā q̄ꝛ quot sūt magnitudines formaliter distincte in diuinis: tot sūt fundamēta prima alterius ⁊ alterius equalitatis formaliter distincte. Sed quot sunt ꝑfectiones in diuinis formaliter distincte adinuicē: tot sunt fundamēta equalitatis. Nō q̄dlibet attributū h̄z ꝓpriā īfinitatē: vt ptʒ a doc. in p̄. d. ⁊. 8. q. pe. ⁊ ꝑ ꝯñs in ꝑsonis diuinis multiplicabunt equalitates secūdū multiplicationē fundamētorꝝ primorū: ⁊ ita respectu vni⁹ fundamenti ꝓximi erūt saltē sex equalitates: q̄ꝛ in qualibʒ ꝑsona erunt due scđm illud fundamentū: ḡ vr̄ ꝙ nō sit certus nūerus equalitatū p̄cise ꝑꝑ ꝓprietates: cū illis non repugnent esse plures: ḡ hoc magis erit rōne fundamēti ꝓximi. Sed hoc etiā nō impedit: q̄ꝛ si illud fundamētū ꝓximū esset in infinitis ꝑsonis: tūc in illo fundarenť infinite equalitates cū oēs ille ꝑsone essent adinuicē equales rōne eiusdē fundamēti. Tū etiā q̄ꝛ si pr̄ haberet infinita ꝓducta vel saltem essent infinita supposita in diuinis q̄bus esset cōicata eadem ꝑfectio: tūc in pr̄e essent infinite equalitates ⁊ simil'r ī filio ⁊ spū. s. ḡ iste ꝓprietates ꝑsonales non determinant equalitatē ad certū numerum.

Instantia.

¶ Preterea instať: q̄ꝛ si nō pñt esse plures ꝓductiones eiusdē rōnis in diuinis. hoc erit scđm vnā opi. q̄ꝛ p̄ncipiū formale ꝓductiuū vnius rōnis h̄z ꝓductū vt terminū adequatū: tam intensiue: q̄ extensiue vt ptʒ a doc. in pri. d. 2. ⁊. d. 13. Uel saltē hoc erit: q̄ꝛ talis ꝓductio vnius rōnis sic est vna p̄cise: ꝙ si illa p̄cise nō esset nulla alia esset: vt ptʒ a doc. in. q. 2. quol. mō in ꝓposito sic oportebit dicere de equalitate ꝙ vel p̄cise tot sunt, ⁊ ille p̄-

cise tm̄: ꝓ si ille nō eēnt nulle alie essent: vel ꝙ sunt a tali ꝑn
cipio vni⁹ rōnis sic adequate extēsiue: ꝙ plures esse nō pn̄t
Sed est difficile assignare tale ꝑncipiū: non em̄ ꝓprietates
sunt tale principiū: ꝛ qd̄cūqꝫ aliud assigneť statim seq̄tur ꝙ
equalitas nō determinať ad certū numeꝝ ꝑ ꝓprietates ꝑ
sonales. Si ēt ponanť tot ꝓ̄cise ex eoꝝ formali rōne. ergo
nō ꝑ ꝓprietates. ¶ Deinde instať ꝙ equalitas in p̄re ꝛ eq̄
côtra secū dū quo ad tertiā ꝑteȝ litas in filio nō sint eiusdem rōnis: q̇a aut hoc ē rōne funda
mēti ꝓximi: aut rōne ꝓprietatū. aut rōne alicuius alterius
Nō ꝑmo mō: q̇a tūc p̄rnitas ꝛ filiatio essent eiusdē rōnis. qꝛ
sunt in fundamēto eiusdē rōnis: qd̄ tm̄ est falsuȝ: ꝛ ꝯtra doc.
in ꝑmo. di. 7. ꝛ. 13. ꝛ. q. 2. quol. Nō secūdo: q̇a ꝓp̄etates ille
sunt ꝑmo diuerse: vt ptȝ a doc. in ꝑmo. vbi supra. Nō. 3. s. ex
eoꝝ formali rōne: cū formaliť opponanť. Tū ēt q̇a equali-
tas in p̄re terminať ad filiū: ita ꝙ filiatio ē rō formalis ťmi-
nādi equalitatē p̄ris. ꝛ equalitas in filio terminať ad p̄rem
ita ꝙ p̄rnitas est rō formalis terminādi equalitatē filij. Sȝ
ille relatiōes nō videnť esse eiusdē rōnis q̄ terminanť neces
sario ad terminos alteri⁹ ꝛ alteri⁹ rōnis: vel ꝙ saltē rōnes
Côtra ťtiū formales terminādi sunt necessario alteri⁹ rōnis. sic i ꝓposi
to sunt ꝓprietates ꝑsonales. ¶ Scd̄o instať q̇a si sunt plu
res diuīe equalitates eiusdē rōnis: ergo equalitas diuīa mľ
tiplicať ꝛ diuidiť in illa. vt solo nūero differētia: ꝛ tale habȝ
ꝓprie rōnē speciei specialissime. Sed in diuinis simpliciť ne
gať oē ꝑ̄dicabile. nihil em̄ in diuis poniť in aliquo ꝑ̇dicamē-
to: vt ptȝ a doc. in ꝑmo. di. 8. q. 2. vide ibi. ¶ Rn̄onē quere.

Questio Septima.

De articulatio. q. Expō lr̄e. **V**Trum deum esse omnipoten-
tem possit naturali rōne ꝛ necessaria demō stra
ri. In ista q. doc. duo facit. ꝑmo ꝑ̄mittit vnā dif-
finitionē. 2. rn̄det ad. q. ¶ De. 1. ꝑmo ꝑ̄mittit. s.
ꝙ demōstratio alia est ꝓpter q̇d: alia q̇a. Et h̄ distinctio ꝓ
bať a doc. q̇a oē necessariū verū: nō euidēs ex terminis: h̄n̄s
tm̄ ꝯnexionē necessariā ꝛ euidētē ad aliud necessariū euidēs
ex terminis: ꝛ ꝯsequēs ad illud: pōt ꝑ illud demōstrari. Sȝ
aliqd̄ verū necessariū nō euidēs ex terminis. habȝ ꝯnexionē
necessariā ad aliqd̄ verū acceptū a cā: ꝛ ad aliqd̄ verū acce
ptū ab effectu: nō solū em̄ ꝟitates de causis nō pn̄t eē sine
q̇busdā veris de effectib⁹: sed nec ecōuerso. igiť pōt aliqd̄
verū demōstrari ꝑ aliqd̄ verū acceptū a cā. ꝛ tūc ꝓpter q̇d
vel ꝑ aliqd̄ verū acceptū ab effectu: ꝛ tūc q̇a. Et vr̄ hic seq̄
correlatiuū: ꝙ ꝑ̇ncipia īmediata: siue euidētia ex ťminis nō
pn̄t demōstrari demōstratiōe q̇a: qd̄ si verū est: tūc q̄dā me
dia ꝟa īter ꝑ̇ma vera ꝛ ꝯclusiones vltimas. ꝛ solū illa sunt
demōstrabilia: q̇a ꝑ vera vltima. Exēplū. ois hō est risibilis
est verū necessariū. q̇a risibilitas necessario īest hoī: vľ verū
necessariū: q̇a ista ꝓpositio nūqꝫ pōt falsificari. sicut ꝓposi-
tio côtingēs: q̄ aliq̄n pōt esse vera aliq̄n falsa: ꝛ nō est verū
euidēs ex terminis ptȝ: q̇a cognoscēs extrema. s. hoiem ꝛ ri
sibilitatē ex sola terminorū notitia h̄ nō est euidenter nota
ois hō est risibilis. Et hȝ necessariā cōnexionē ad aliqd̄ ve
rū acceptū a cā euidēs ex terminis puta ad h̄ aial rōnale ē
risibile: h̄ verū ē acceptū a cā: q̇a explicat cām ꝓpter q̇d hō
sit risibilis ꝛ ē euidēs ex terminis: q̇a ex sola notitia disticta
ťminoꝝ ē ꝑ se notū. vt pȝ a do i. 1. d 2. q. 2. ꝛ. d. 3. q. 4. Et ꝑ
tale verū acceptū a cā. demōstrať hoc verū: sic arguēdo. oē
aial rōnale ē risibile: ois hō est aial rōnale. ergo ois hō est
risibilis. Exēplū de ꝟo necessario qd̄ demōstrať ꝑ verū ac-
ceptū ab effectu. Nā h̄ verū reubarbarū est purgatiuū co-
lere ē verū necessariū euidēs acceptū ab effectu q̇a ꝑ expe-
riētiā video ꝙ hoc reubarbaꝝ est purgatiuū colere: ꝛ hoc si
militer: ꝛ sic de alijs: ꝛ per ꝯsequēs hec vniuersalis erit mi-
hi euidēs. s. oē reubarbaꝝ ē purgatiuū colere: qd̄ verū ē ac-
ceptū ab effectu: q̇a esse purgatiuū colere est effectus. Et
per hoc verū demōstratiōe: q̇a poterit demōstrari aliđ veꝝ
nō notū ex ťminis. h̄n̄s necessariā cōnexionē ad hoc veꝝ ac
ceptū ab effectu. ꝛ sic poterit demōstrari cā de aliquo. s. cā
purgatiōis colere: puta sic: oē purgatiuū colere est. a. ꝛ ītel
ligo ꝑ. a. cām īmediatā hui⁹ passionis: que est eē purgatiuū
colere: sed reubarbarū ē purgatiuū colere: ergo reubarbaꝝ
ē. a ꝛ sic demōstrať reubarbarū eē. a. ꝑ aliud verū acceptū
ab effectu. Et qd̄ addit: ꝙ ꝑ̇ncipia euidētia ex terminis nō
pn̄t demōstrari demōstratiōe q̇a. hoc ptȝ eē veꝝ in. 1. d. 2. q.
2. q̇a talis notitia ꝓ̄cise depēdet a notitia ťminoꝝ: vt ibi ꝓ-
lixe exposui. Sequiť ergo: ꝙ solū illa ꝟa necessaria q̄ sunt
ītermedia inť ꝑ̇ma vera euidētia ex terminis: ꝛ ꝯclusiones
vltimas. sunt demōstrabilia. q̇a. s. ꝑ vltima ꝟa: siue ꝑ vltias
ꝯclusiones. ¶ Ibi. Qualiť aūt veꝝ acceptū ab effectu pos
sit eē euidēs: ꝛ tm̄ veꝝ acceptū a cā nō euidēs. patere pōt si
aliq̇s ꝯsideret modū illū acq̇rēdi sciam ꝑmo met. ꝛ. 2. poste
riorum per expientiam: qꝛ per experientiā est freq̄nter notū
de effectu: qꝛ ex multis singularibus acceptis a sensu: ꝛ nō
duȝ scitur ꝓpť quid est: qꝛ illud nō habeť a sensu nisi mediā
te vlteriori inq̇sitione: q̄ fit ꝑ intellectū. s. inuestigando cām
talis effectus qua inuenta ꝑ̄t effectus demonstrari de ali-
quo ꝓpter q̇d: de hoc vide in primo doc. di. 3. q. 4. ꝛ q̄ ibi ex
posui. ¶ Ibi. secunda distinctio est de oipotentia. Nūc de Oipoten-
clarat doc. q̇d intelligat ꝑ oipotentiam. ꝛ dicit ꝙ oipotētia tia quid.
non est passiua: siue receptiua. quasi illud dicatur oipotens
passiue qd̄ ꝑ̄t recipe oia. Sed dꝛ actiua nō quecunqꝫ: acci-
piendo tm̄ actiuum ꝓ ꝓductiuo: qꝛ oipotentia non est q̄cū-
qꝫ potentia ꝓductiua: ptȝ: qꝛ p̄r non dꝛ oipotens respectu
ꝓductionis filij. Sed dꝛ potentia actiua causatiua que re
spicit aliud in essentia: siue in natura. Sequiť ergo ꝙ oipo-
tentia non est potentia nisi respectu possibilis: omne. n. cau
sabile necessario est possibile vt ly possibile opponitur ne-
cessario. Et hoc patet a doc. in ꝑmo. di. 8. q. vlt. ꝛ in. 2. di. 1.
q. 3. vbi vult ꝙ ista implicent. a. causat necessario: qꝛ cū di-
co causat seq̄tur ꝙ contingenter. ꝛ si addo necessario: sequi
tur ꝙ simul contingenter et necessario causabit: ꝛ sic impli-
catio. Et declarat de q̄ possibili intelligat: nō. n. intelligitur
de possibili qd̄ opponiť impossibili: qꝛ hoc mō fili⁹ dei dꝛ pos
sibilis: qꝛ nō īpossibilis: vt ptȝ a doc. in prio di. 2. pte. 2. q. 3.
rn̄dendo ad argumēta ꝓ̄cipalia. Nec accipitur possibile
vt opponiť necessario oi mō a se prout cōuertiť cū ꝓducibi
li: qꝛ pater in diuinis dꝛ necesse esse oi mō a se. s. tā formali-
ter qꝫ originatiue: fili⁹ vero est necesse eē formaliter: sed nō
originatiue cū hoc habeat a patre. De hoc vide doc. in pri-
mo. vbi supra. ꝛ sic filius in diuinis dꝛ possibilis: vt ly possi-
bile opponiť necessario oi mō a se: ꝛ hoc mō possibile cōuer
tiť cū ꝓducibili. ꝛ sic qꝛ fili⁹ est ꝓducibilis: ideo hoc mō dꝛ
possibilis: sed accipit possibile ꝓ causabili: qꝛ tale possibile
est ꝓprie terminus oipotētie ꝛ potētie causatiue. Et addit
ꝙ oipotētia ꝓprie respicit oē possibile. Et hoc pōt dupliciť
intelligi. s. īmediate vel mediate. Immediate ꝙ possit causa
re oē causabile nulla alia cā secūda cōcurrēte. Mediate ꝙ
possit ad oē cābile ꝯcurrere: vt cā ꝑ̇ma lȝ illđ cābile etiā ab
alia cā causeť. Et hec de ꝑmo ar. ꝑ̄ncipali sufficiāt ꝓ nūc.

De secūdo arti. qui est respōsiuus ad. q. Hic doc. Côtinuat expositionem lr̄e.
rn̄dendo ad quesitū ponit q̇nqꝫ cōclusiones: tres ꝑtinētes
ad demōstrationē ꝓpter q̇d. ꝛ duas ad demōstrationē q̇a.
Prima cōclusio est deū eē oipotētē: tā mediate qꝫ īmedia-
te est verū demōstrabile ꝓpter q̇d. scd̄a. Istud verū est de De demonstratiōe ꝓpter quid.
mōstrabile viatori stāte simpľr statu vie. tertia. Istud verū
nō pōt demōstrari viatori ex notis sibi naturaliter. ꝛ de le-
ge cōi. quarta. Deū esse oipotentē oipotētia respiciēte ī-
mediate qd̄cūqꝫ possibile: licet sit verū. non tm̄ est nobis de-
mōstrabile demōstratione q̇a. quīta. Deū eē oipotētē oipo
tētia imediate vel mediate qd̄cūqꝫ possibile respiciēte pōt
demōstrari a viatore demōstratiōe q̇a. ¶ Prima cōclusio
ostendiť sic supponēdo ꝙ intellectus ꝛ voluntas diuina sit
cā talis oipotētie respiciētis oē causabile saltē fm̄ rōnē. qꝛ Prim cōclusio ꝓbatur.
si potētia illa actiua respectu ois causabilis eēt realiter di-
stincta posset vere demōstrari de deo ꝑ causam: ergo si sola
ratione distinguuntur saltē fm̄ rōnem pōt sic demonstrari.
Arguitur ergo sic deū esse omnipotētē mō preexposito est
verum necessariū nō euidens ex terminis. ꝛ habet necessa
riā cōnexionē ad aliud verū notū ex terminis acceptū a cā.
ergo tale verum est demonstrabile ꝓpter q̇d: an̄s patȝ quo
ad omnes ꝑticulas. nam deum esse oipotentem: immediate
est veꝝ et necessarium: qꝛ omne veꝝ in diuinis est necessa-
rium etiā verum contingens non de actu: sed de potentia:
vt patebit: nō euidens ex terminis. patet. qꝛ ex sola notitia
terminoꝝ. s. dei ꝛ oipotentie nō est euidens deū esse oipotē
tem: qꝛ forte posset dubitari: h̄n̄s necessariā connexionē ꝛc.
patet: qꝛ esse oipotentē necessario dependet a volūtate di-
uina. Et sic ꝑ̄t formari demonstratio ꝓpter q̇d: omne īclu-
dens formaliter volūtatē infinitā est oṗs sed de⁹ est hmōi:
ergo ꝛc. Maior est nota ex terminis: qꝛ cognoscēs disticte
voluntatē diuinā ꝛ potentiā actiuā respectu ois causabilis
statim est sibi euidens: ꝙ voluntas diuina est causa imme-
diata: ꝛ adequata oipotentie. Sicut cognoscens distincte
aial rōnale ꝛ risibile statim est sibi euidens: ꝙ anial rōnale
est īmediate ꝛ adequata cā risibilitatis: ꝛ sic hec est imme-
diata aial rōnale est risibile. Sic in proposito de voluntate
diuina respectu oipotentie. Et qd̄ dicit vel intellect⁹: vľ vo
luntas vel vtrūqꝫ: hoc dicit nō determinando se: an intel-
lectus sit immediata cā respectu ois causabilis: sicut aliq̄
voluerunt: an sola voluntas: an vtrūqꝫ: q̇cq̇d ponatur cau-
sa immediate habebitur verum notum ex terminis: per qd̄

poterit demōstrari deum esse omnipotentem: i immediate.
¶ Ostendit etiā hoc verū.s.deū esse omnipotētē:esse verū
mediatū:ꝛ nō immediatū:ꝛ arguit a fortiori.Si eñ notio=
nale nō sit ita immediatū deo quin aliqđ essentiale sit īme=
diatius:vt patet de voluntate ꝛ intellectu q̄ insunt essentie
īmediatius ꝙ notionale:vt ꝓbatū est in p̄ma.q.quol.a for=
tiori omnipotētia q̄ icludit respectū ad extra nō erit īmedia
ta ipsi deo.imo erit mediāte volūtate ꝛ itellectu:īmo notio
nale est īmediatius ꝙ omnipotentia:vt patet p̄ma.q.quol.
ꝛ in.2.di.1.q.1.ergo hoc verū erit mediatū.ꝛ p aliqđ īmedia
Scđa ꝯclu- tius deo:vel diuine ꝑsone:poterit demōstrari de deo: vel ꝑ
sio ꝓbatur. sona diuina.Et sic ptꝫ ratio.¶ Scđa cōclusio ꝓbatꝛ ꝛ ante
ꝙ probetꝛ declarat plura.Primo ꝙ ille đr viator q̄ nō habꝫ
intuitiuā cognitionē dei nec ꝑmanētē vt beati:nec ad tēpus
siue trāseūtē vt habuit Paulus in raptu.Quecūqꝫ alia co
gnitio de deo nō ponit viatorē extra viaꝫ.2°.ꝙ pōt esse ve=
ra scientia de obiecto etiā nō exn̄te:q̄a cognitio abstracti=
ua pōt esse tam nō exn̄tis ꝙ exn̄tis:ꝛ si qn̄qꝫ sit de exn̄te nō
tamē talis existentia necessario req̄ritꝛ ad cognitionē abstra
ctiuā.Et etiā pōt haberi cognitio distinctissima obiecti lo=
quēdo de cognitiōe mere abstractiua.3°.premittit ꝙ conce
ptus ꝑfectissimus est conceptus diffinitionis: siue cognitio
distinctissima illius qđ importatꝛ ꝑ diffinitionem.vt ptꝫ hic
in exēplo:ꝛ in ꝓlo.q.3.4°.p̄mittit ꝙ cōceptus ꝑfectissim⁹
obiecti q̄ est cōceptus diffinitionis obiecti si hꝫ diffinitionē:
vel cōceptus q̄ditatis obiecti cōtinet virtualiter oēs verita
tes de illo conceptu verificabiles si sint necessarie.Quinto
p̄mittit ꝙ veritates cōtingētes q̄ sunt de actu vt ista deus
actu creat nō cōtinentꝛ virtualiter i aliquo obiecto: vt satis
patuit in ꝓlo.q.3.tamē ille veritates cōtingētes q̄ sunt de
potētia vel aptitudine:virtualiter continentꝛ in rōe q̄ditati
ua obiecti sicut ista.Deus ē potēs creare ꝛ hmōi His p̄mis
sis ꝓbatꝛ cōclusio.s.ꝙ viator vt viator pōt scire hanc demō
stratione ꝓpter q̄d.Deus est oīpotēs tā īmediate ꝙ media
te ꝛ arguitꝛ sic.Intellect⁹ potēs habere cōceptū virtualiter
cōtinētē oēs veritates de ipso necessarias vel cōtingētes
non de actu:sed de potētia pōt de illo obiecto habere sciaꝫ
completā:ꝛ demonstrare de illo oēs illas veritates ꝓpter
q̄d:hoc patet hic ꝛ in prologo.q.3.Sed viator vt viator exi
stens potest habere distinctissimū cōceptū de deo virtualit̾
cōtinētem oēs veritates necessarias:ꝛ hec mediatas ꝛ īme
diatas:ꝛ etiam oēs cōtingētes de potētia.s.tā mediatas ꝙ
īmediatas.ergo oēs illas pōt demonstrare ꝓpter quid de
ipso deo:hec ratio est euidēs.Nota primo de veritatib⁹ im
mediatis siue ꝑ se notis qūo cōtinentꝛ virtualiter ab obiecto
ꝛ similiter de mediatis.vide que exposui ꝓlixe in.q.3.ꝓlo.
art.10.ibi subiectum siue obiectum continet primum predi
catum vide ibi singularia.Nota scđo de ordine contingētiū
qualiter vna dicatꝛ prima ꝛc.vide que exposui i ꝓlo.q.3.vbi
doc.loquitꝛ de subiecto theo.ꝯtingētiū.tertio nota qūo via=
tor de cōi lege non pōt habere cognitionem abstractiuā dei
sub ratione distinctissima deitatis:sed bene ex speciali pri=
uilegio auctoritate diuina in intellectu viatoris pōt causa=
ri īmediate notitia abstractiua distīctissima deitatis:vl̾ spe
cies intelligibilis:sicut in angelis representās distincte deū
sub rōne deitatis eo modo quo exposui in.q.3.prologi.ꝛ in
2.d.3.vide que ibi exposui.Et sic patet ista ratio doc.
¶ Sequitur.Esset igitur viator perfecte scientifice theo.
qui per conceptum distinctum diuinitatis possibilem habe=
ri citra cognitionē intuitiuam cognosceret ordinate oēs ve
ritates necessarias:siue illas que sunt de ītrinsecis:q̄ neces
sario insunt:siue illas q̄ sunt de possibili comparādo ad ex=
trinseca Ex hoc sequitur ꝙ si poneretꝛ theologiā esse ꝓprie
scientiam in quodam lumine citra lumē glorie ꝛ extra lumē
fidei:ꝛ illud lumē poneretꝛ talis cognitio:siue cōceptus ob=
Opi.Hēri. iecti vera esset opi.Hen.in quol.12.q.2 Sed sic non videtꝛ
intellexisse qui posuit lumē:quia videtꝛ posuisse lumen in quo
cognosceretur obiectum:nō autem quod esset formalis ra=
tio:siue formalis cognitio ipsius obiecti:sicut est hic positū.
Qđ dicit de lumine glorie:an illud necessario requiratur ad
cognitionem intuitiuā dei:patebit in.4.di.49.Et de hoc
Opi.Tho. satis dixi in primo.di.3.q.3.improbando opi.Tho.gaie.vi=
de ibi.Tho.etiaꝫ de aquino ponit aliud lumē:qđ non est lu
men glorie:sed dicitur lumē quo cognoscuntur substātie se=
parate distīcte ꝛ abstractiue.Et posuit illud lumē esse aliđ
a cognitiōe actuali.ita ꝙ eēt īpossibile ītellectū viatoris co
gnoscere substātias illas:nisi mediāte tali luīe ꝛ sic ꝓcedere
cognitionē illā.Et do.i ꝓbat hꝫ i p̄.d.3.q.3.ꝙ n̄lo mō sit ne
cessariū.Sꝫ i ꝓposito lumē qđ hꝫ ponit mediū īter lumē glo
rie ꝛ lumē fidei:ponit ip̄m eē formalit̾ notitiam abstractiuā
ꝛ distinctā ipsi⁹ deitatis.Et nota ꝙ cognitio fidei đr lumē:q̄
cognitio nunq̄ꝫ est de deo distincte cognitō:sed ꝯfuse cogni
to:vt exposui in ꝓlo.q.3.vide ibi.Lumē vero glorie ꝓ nūc
p̄t poni cognitio intuitiua dei:cognitio ergo distincta deita Quare co-
tis đr lumen medium inter lumen glorie ꝛ lumen fidei mo= gnitio fid.
do p̄expositio.¶ Tertia conclusio ꝓbatur.s.ꝙ viator ex pu dicatur lu-
ris naturalibus non possit cognoscere demonstratione ꝑꝑ men.
q̄d:istā de⁹ ē oп̄s tā mediate ꝙ īmediate.q꞉ cū sit mediata Tertia co-
vt supra patuit:ꝫ non p̄t demonstratiue cognosci nisi ꝑ im clusio pro-
mediata:q̄ naturaliter cognosci non p̄t:etiam stante lumīe batur.
fidei.Illa.n.nō cognoscitur nisi ex terminis : et sp̄aliter ex
rōne termini subiecti qđ virtualiter cōtinet primum p̄dica=
tum:vt patuit in ꝓlo.q.3.Sed talis conceptus distinctus
de deo non p̄t via naturali haberi:q꞉ via naturali non est si
bi possibilis conceptus:nisi conceptus q̄ p̄t causari virtute
intellectus agentis ꝛ phātasmatū.hec oīa ꝓlixe exposui in
q.1.ꝛ.3.ꝓlo.ꝛ di.3.q.1.p̄mi. vide ibi plura notanda.Nō
cognitio fidei nō tribuit conceptum simplicem ꝛ distinctum
de deo:siue nō inclinat ad assentiendum tali conceptui sim=
plici ꝛ distincto de deo:sed precise inclinat ad assentiendū
q̄busdam complexis:q̄ non hn̄t euidentiā ex terminis sim=
plicibus apphēnsis:ꝛ ꝑ ꝯn̄s non habetꝛ ꝑ fidem cōceptus
simplex transcendens oēm conceptū simplicem apđ meta.
Declarat.n.in ꝓlo.qūo fides tm̄ inclinat ad assentiendum
complexis mediatis:puta huic aliqđ ens est trinū ꝛ vnuꝫ:
sed q̄d sit illud ens in se:nec ex puris naturalibus:nec ex lu
mine fidei p̄t cognosci.Si dicatꝛ ꝙ ꝑ cōceptum simplicem ꝑ
fectum q̄ haberi p̄t a meta.p̄t demonstrari ꝓpter q̄d:deum
esse oīpotentem mediate ꝛ immediate.Cōtra:q꞉ talis con
ceptus nō virtualiter includit hanc veritatem:ptꝫ:q꞉ mul=
ti ph̄i attingētes ad ꝯceptus metaphysicales ꝑfectissimos
vt supponitur:ad notitiā huius veritatis attingere nō po=
tuerunt:qđ tm̄ fuisset eis possibile:si talem conceptū simpli=
cem habuissent:q̄ virtualiter cōtineret illā veritatem:immo
fuisset ei q̄si necessariū:q꞉ virtute illius vidissent illā verita
tem q̄si immediatam:q꞉ ꝛ primū p̄dicatū.ꝛ post ex illa īme
diata sciuissent hanc mediatā.s.deus est oп̄s immediate et
mediate.¶ Deiñ ꝓbat etiā ꝙ metaphysicus nō possit atti
gere ad illā ꝓpter q̄d:q꞉ metaphysicus nō attingit ad p̄n=
cipium ꝓpriū deo nisi tm̄ q꞉:patet:q꞉ p̄missa media ad con
cludendū aliqđ ꝓpriū de deo est aliq̄ propositio ꝑticularis
affirmans de ente ꝑticulariter aliqđ p̄dicatū qđ ꝯpetit enti
creato : ꝛ ex tali p̄missa ꝯcludit metaphysicus de ente ꝑti=
culariter predicatum ꝓpriū de deo:vtpote:si arguitꝛ aliqđ
ens est causatū ergo aliqđ ens est cā non causata:vel aliqđ
ens est finitū:ergo aliqđ infinitū:vel aliqđ ens est possibile:
ergo aliqđ necessariū.Oēs iste ꝯn̄e ꝓbantꝛ ꝑ hoc ꝙ ꝯditio
imꝑfecta nō p̄t inesse alicui enti nisi alicui enti insit cōditio
ꝑfectior cū imꝑfectū depēdeat a ꝑfecto.Oēs iste ꝯn̄tie nō
ꝓbant aliq̄d de deo:nisi q꞉:sicut manifestū est.¶ Contra
hoc obiicitꝛ.Hic doc.arguit tribus mediis ꝓbando ꝙ deum
esse oīpotentem p̄t via naturali demonstrari.Prima ratio
stat in hoc:q꞉ voluntas ponitꝛ mediū ad demonstrandū oī=
potētiā de deo:vt supra patuit.Sed via naturali p̄t cogno
sci ꝙ in deo est ꝑfectissima voluntas:ꝫ ꝑ ipsam naturaliter
cognitā pōt ꝓpter q̄d demonstrari oīpotentia de deo.
¶ Scđo q꞉ oīs ꝓpō vera ꝛ necessaria de extremis hn̄tib⁹
ꝯceptus simpliciter simplices est ꝑ se nota:talis est illa que
affirmat passionē aliquā de deo:ergo ꝛc.¶ Tertio passio=
nes note de ente naturali ꝯcludunt aliq̄s ꝑfectiōes de deo
q꞉ imꝑfectio in mobili ꝯcludit ꝑfectionē in primo mouente:
phycus ergo p̄t attingere ad cognitionē de deo hn̄dam:q꞉
ꝑ effectus naturales : non ergo vr̄ ꝙ cognitio metaphysi=
ci possit transcendere physicā : si metaphysicus possit tm̄
habere cognitionē q꞉ ꝑ tales effectus.¶ Ad istas rōnes
rn̄det doc.in additionib⁹ positis i fine quol.¶ Ad p̄mū di=
co ꝙ ad ꝯcludendū ꝓpter q̄d deū esse oīpotentē: req̄ritur
cognitio distincta voluntatis diuine q̄ naturaliter hr̄i non
p̄t:lꝫ naturaliter possit cognosci ꝙ in p̄o ente est volūtas ꝑ
fectissima:sed q̄d sit in se distincte non p̄t cognosci.¶ Ad
secundum negatur illa maior Nō.n.hec est ꝑ se nota:ens ē
bonum:ꝛ tm̄ tam ens ꝙ bonū dicunt conceptus simpliciter
simplices:vt ptꝫ a doc.in p̄.di.3.q.3.p̄t.n.bonitas demon=
strari:vel ꝑ rōnem entitatis:vel ꝑ passionem priorem si est
dabilis.Tamen q̄cq̄d sit de illa ma.minor est falsa : q꞉ et si
essentia ex natura rei sit simplicissima tm̄ cōceptus essentie
non est simpliciter simplex:cum sit resolubilis in conceptus
priores quiditatiuos:vt in conceptum substantie transcen
dentis ꝛ in conceptum entis.¶ Ad tertium rn̄det doct.ꝙ
cognitio metaphysici de deo excedit cognitionem phyci
de deo:tā extēsiue ꝓpter multitudinē passionū:tā intēsiue
ꝓpter maiorem ꝑfectionem ꝛ ꝑfectiorē modū cognoscendi

Et propter hoc ad formā argumenti dicitur concedendo ꝓ mā cōsequētiā ⁊ cōsequēs ad istū intellectū: ꝙ metaphysicus pōt ad altiorē cognitionē attingere ꝙ̄ sit ista cognitio quā physicus pōt attingere. Naȝ in cognitione q̇a est dare latitudinē ⁊ excessum ſm maiꝰ ⁊ minꝰ tā itēsiue ꝙ̄ extēsiue

De demonstratione quia. Anteꝙ̄ probat conclusionē quartā p̄mittit. Immediatio cause respectu effectus pōt dupliciter itelligi: vel q̇a non causat ꝑ cām mediā: sicut nūc: deus ꝓducit vermē mediāte sole causante: vel q̇a non causat mediate aliō effectu: licet ille effectus prius causatus nō causet effectū posteriorem: ⁊ sic aliqn̄ vna causa nō causat vnū effectū: nisi prius alio causato: vt patet in multis exemplis doc. Dicit̄ ergo causa imediate causare: qꝛ nec causat mediāte alia causa. vl̄ quia causat nullo alio effectu prius causato. De imediatiōe. 2° modo tam phi ꝙ̄ theolo. simpliciter negarēt deū imediate posse causare oēm effectū q̇a negarēt ipm̄ posse causare relationeȝ imediate nisi p̄us causatis fundamēto ⁊ termino. Est ergo difficultas de immediatione vt solū excludit cām efficiētem mediā ⁊ intelligēdo effectū nō generaliter: siue illa cā media in causando cōtingat effectū principalē: siue tm̄ aliquē effectū p̄uiū: vel dispositionē ad illū. Hoc p̄misso vidēdum est p̄mo de intentione phoꝝ. Circa hoc phi vident̄ sentire nō solū ꝙ nō sit demōstrabile deū eē oipotētem imediate. sed ēt ꝙ hoc sit iposſibile. Et vr̄ p̄ncipiū coꝝ stare in ista ꝓpositiōe p̄ncipiū necessariū ⁊ oīno pfectū ad nihil imediate cōtingēter se habȝ Hoc ꝓbat̄ q̇a nulla nouitas seu contingētia pōt assignari in p̄ncipiato imediate a tali pricipio: nō em̄ q̇a illud p̄ncipiū aliter se habet. cum sit simpliciter necessariū: nec q̇a illo vniformiter se habēte aliquid aliō reqrit̄ vel ipedit. q̇a nō ē p̄ncipiū iperfectū: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec ipedibile: nec isufficiēs siue aliō requirens. Si ista propositio iam ꝓbata illa esset. s. ꝙ nihil pōt esse imediate ⁊ cōtingēter a principio necessario. ⁊ sufficiēte statim sequit̄ ꝙ nō pōt causare oē possibile imediate. Ista cōsequētia ꝓbat̄ p̄mo de motu: q̇a sequit̄ ꝙ deus non pōt imediate causare motū siue specialiter motū localem: siue specialissime motū circularē: siue circulationē celi. Et h̄ videt̄ ꝓbare ſm intentionem philosophi. Sȝ ꝓbatiōes postea adducent̄ rn̄dēdo ad illas ſm opini. Theo

De demōstratione quia cōtinuat expōnē litere.

Opi. philosopho.

Opi. theo.

¶ De opi. Theo. dicit doc. ꝙ tenēdum est: sic deū esse oipotētem: ꝙ sine quocūꝙ alio agēte pōt causare qōlibet causabile: nec h̄ pōt demōstrari demōstratione q̇a. p̄mo ꝓbat̄ auctoritate. In principio creauit deus celū ⁊ terrā. ¶ Adducit̄ etiā rō quia virtus actiua cuiuscunꝙ cause scdē: eminentius est in prima causa: ꝙ̄ in ipsa causa scda. h̄ ꝓbatū est a doc. in p̄mo di. 2. q. 1. Modo eminētius habēs virtutē actiuā oium scdarū causarū videt̄ ꝙ sine illis possit imediate causare oē causabile. Nō em̄ ad ꝓductionē effectus reqrit̄ impfectio virtutis actiue: q̇a nulla impfectio est rō agēdi: sed magis ipedimētū actionis. Confirmat̄: q̇a videmus causas equocas ita pfectos effectus ꝓducere: sicut vniuocas: qō nō esset nisi haberent virtutē actiuaȝ eo mō quo sufficit ad causandū ꝑfecte: nō aūt habēt virtutē vniuocā: sed tm̄ eminētē. Et similis rō est adducta in p̄mo. d. 2 pte. 1. ⁊. di. 8. q. vlt. ¶ Ibi Ista rō licet videat̄ ꝓbabilis: nō tn̄ esset philosopho demōstratio. Diceret em̄ ꝙ eminētior imō habens talē virtuteȝ: pōt in suo ordine in effectū talis virtutis siue causalitatis scdē. Sed ordo suꝰ est ꝙ sit causa superior ⁊ remotior. Cū addit̄ ꝙ ipfectio nō reqrit̄. Diceret ꝙ cū dico imediate causare ad cāndū duo dico. s. causationem. ⁊ illa requirit perfectionem: ⁊ modū siue imediationem causandi ⁊ ille requirit imperfectionē annexā ergo ad immediate causandū requiritur iperfectio nō sicut rō causandi: sed sicut ꝯditio necessaria in agēte. Ubi em̄ est ordo essentialis ibi nō pōt aliq̇d eē ꝓximū iperfectissimo nisi ⁊ ipm̄ sit aliqualiter iperfectū: q̇a si perfectū esset ꝓximū iperfectissimo esset eq̄ imediatū cuilibet alij a se: ⁊ tūc ista non haberent ordinē essentialē: sicut nō esset ordo eēntialis in speciebus numeroꝝ: si q̄libet imediate ꝓcederet ab vnitate. Ex quo patet ꝙ illā ꝓpositionē negaret ph̄s. s. perfectior cā imediate cāt: itelligēdo per immediatius exclusionē oīs cāe actiue ꝓpique: imo diceret ꝙ sicut pfectior est cā supior: ita ꝑ plures cās medias cāt Nec iste cāe medie reqrunt̄ vt addat̄ pfectio cālitatis: q̄ tota ꝑfectissime ē i sola p̄ma: sȝ magis reqrunt̄ vt habeat̄ ordiata pfectio. s. descēdere ad vltimū ipfectū: ordinata aūt perfectio non habetur sine diminutione perfectionis ⁊ cum impfectione annexa. ¶ Ibi scdm̄ scilicet ꝙ illud verum nō pōt demōstrari demōstratiōe q̇a ꝓbat multipliciter. Primo q̇a phi ad notitiā taliū veroꝝ. s. possibiliū demōstrari demōstratione quia deuenire potuerunt: non aūt ad notitiā huiꝰ veri immo eius oppositum tenuere: quod non est verisimile de aliquo demonstrabili demonstratione qꝛ. ¶ Scdo ꝓbat̄ rōne: qꝛ ordo cālitatis nō ꝯcludit: ꝙ superior possit sine inferiori in effectū: i quē p̄t cū iferiori: sicut sol nō p̄t generare hominem sine p̄re: sicut cū p̄re: ergo pari rōne ordo iste nō concludit ꝙ prima cā possit sine scda. ¶ Hoc ēt est manifestiꝰ in alijs generibus cāꝝ. Si. n. scdm̄ aliquos esset ordo essentialis in materijs. puta ꝙ prima materia aīe intellectiue ꝓpinqua sit corpꝰ organicū. ⁊ sic vlterius vsꝙ ad materiā simpliciter primā: q̄ sit ꝓpria materia respectu forme p̄me substantialis: nō opȝ ꝙ materia simpliciter p̄ma possit esse immediata respectu forme intellectiue. Et addit: ꝙ hec habēt maiorem euidentiā: si vera sit opi. de pluralitate formaꝝ: h̄ dicit: qꝛ si aīa intellectiua immediate informaret materiam nudā: vt tenet Tho. rō nō esset ita euidens: sicut ponendo plures formas: qꝛ nō vr̄ ꝙ materia p̄ma exn̄s: puta sub forma seminis: possit immediate esse sub aīa intellectiua: imo qn̄ aīa intellectiua informat corpus ibi materia nō est sub forma seminis: immo corrūpitur. De h̄ in. 4. di. 12. ¶ Hoc etiam ptȝ in causis efficientibus respectu cognitionis: nam principia ponuntur cause respectu cognitionis cōclusionis vt ptȝ. 2. phy. t. c. 89. lȝ primum principiū habeat veritatē eminentissimam ⁊ ēt contineat eminenter ⁊ virtualiter veritates omnium posteriorum: non tn̄ opȝ ꝙ possit esse cā immediata cognoscendi qōcunꝙ posterius: immo opȝ ꝓcedere ꝑ media ordinate ad hoc vt acquiratur cognitio conclusionis remote. ¶ Hoc ptȝ tandem in ordine causaruȝ finalium. Accipiendo. n. vltimū in aliqua coordinatione finiuȝ: non opȝ ꝙ illō possit esse causa finalis immediata respectu cuiuscunꝙ: qꝛ aliqō remotum nō ordinat̄ ad ipsum nisi mediante fine ꝓpinquo: sicut organa exteriora ordiata ad potionem: vel incisionem nō ordinant̄ ad sanitatem nisi mediantibus istis finibus ꝓprijs. Ex his ptȝ quō nō sit demōstrabilis demonstratione qꝛ. ¶ Restat nūc soluere rōnes q̄ sunt ꝓ opi. phy. ⁊ ꝯtra opi. theo. p̄mo arguit̄ ꝓ opi. phy. sic qꝛ si posset cāre oēm effectū immediate: tūc posset priuare scdas cās suis actionibꝰ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s suis entitatibus qꝛ scdm̄ Com̄. 9. meta cō. 7. Cū. n. entia nō hēant actiōes ꝓpas nō hēbūt essentias ꝓpas. Mō manifestū est apō ph̄m eē incōueniens deū oēs eēntias posse destruere: cū scdȝ ipsuȝ aliq̄ alia ad eo sint necessaria. Confirmat̄: qꝛ si p̄ter ordinē cāꝝ in vniuerso possit quēcunꝙ effectū cāre: ergo ordo causalitatis in causis nō esset simpliciter necessarius: ergo nec eēntialis: qō est incōueniēs apō ph̄m. ¶ Rn̄det doc. tenendo opi. theo. ꝙ nō est incōueniens cōcedere deū posse priuare oīa alia a deo suis entitatibus: nec in hoc hȝ cōcordare cum pho. Nec silr̄ concordat in hoc ꝙ omne sempiternū sit formaliter necessariū: ⁊ hoc vocando oē euiternū sempiternū: qꝛ euiternum simpliciter p̄t non esse: licȝ non tali potentia passiua itrinseca q̄lis ē i corruptibilibꝰ: ſm. n. ph̄m sempiternum non hȝ materiam q̄ est cā corruptionis intrinseca: ē tn̄ a deo annihilabile. Et dꝛ euiternū qꝛ mensurat̄ euo vt expositum est in. 2. di. 2. Dicit etiā doct. ꝙ lȝ deus priuet cās scdas actiōibꝰ suis: nō tn̄ sequit̄ ꝙ priuet suis entitatibus. Posito. n. ꝙ ignis nunꝙ̄ calefaceret: nō seq̇t̄ ꝓpter h̄ ꝙ nō sit ignis. Exponit etiā Com̄. ꝙ dēt intelligi de aptitudine: qꝛ si priuaret deus ignē aptitudine: ⁊ virtualitate ad agendum nō esset ignis: qꝛ talis aptitudo et v̄tualitas ꝯsequit̄ formā essentialē ignis. Et ꝙ sic intelligat: ptȝ ex illo verbo qō p̄mittit. Couenit inq̇t istis vt nullū ens hēat actioneȝ ꝓpriam naturalē. ⁊ subdit. Cū entia nō habeant actiones ꝓprias supple naturaliter. vel aptitudinaliter scdm̄ ꝓpriam naturā nō habebunt essentias ꝓprias. Illi aūt ꝯtra q̄s arguit ibi. s. moderni ponūt vnū agens oīa entia sine medio: sed nō sicut xpiani. qꝛ scdm̄ Aug. 7. de ciui. dei. c. 3. Sic deꝰ res q̄s ꝯdidit administrat vt eas agere ꝓprios motꝰ sinat: lȝ. n. possit agere oīa ⁊ sic agendo entitates q̇dē eoꝝ nō destrueret: sed eas q̄si ociosas ⁊ vanas relinq̄ret. Maluit tn̄ eis sicut entitatē sic ⁊ virtutē actiuā ⁊ ꝓpriā tribuere: nō. n. vl̄r pfectionē rebꝰ subtraxit cuiꝰ sunt capaces. ¶ Scdo arguitur spāliter: qꝛ nō p̄t immediate cāre motū: qꝛ secunduȝ ph̄m. 8. phy. t. c. 79. idem. 12. meta. t. c. 41. potentia infinita nō p̄t immediate mouere corpꝰ in tpe: qꝛ si sic: aliq̄ potentia finita posset mouere corpꝰ in eq̄li tpe: sicut ipse deducit ibi co ꝙ v̄tute motiua augmētata minuit̄ tp̄s in q̄ mouet. Habet̄ ergo ex intentione Ari. ꝙ deus non p̄t immediate cāre motum ꝓprie dictum: qꝛ cum sit successiuū necessario erit in tpe. Si dicat̄ ꝙ p̄t rem motus cāre: sed sine successione: qꝛ ꝑ mutationē subitā ad illud ad qō finitū mouens moueret in tpe. Contra hoc nō soluit qꝛ nō p̄t deus immediate cāre motū circularē celi: qꝛ nō in tpe vt ꝯceditur nec in in

Aduerte expōnem propter Auerro istas.

ſtanti q² in illo inſtanti totũ celũ eſſet in codẽ loco in q̊ p̃us
ergo in iſto inſtanti celũ non mutatur. ¶ Rñdet doc. ꝙ ab=
ſolute eſt concedendum ph̃m ⁊ Auer. negaſſe deũ poſſe im
mediate mouere celũ. Sed in hoc h₃ theo. vtrũq₃ negare:
q² theo. ponit deũ mouere ꝯtingẽter ⁊ per ꝯñs poſſe moue=
re in tp̃e ⁊ expectare tp̃s: vt expoſui in. 2. ⁊ in. 3. Poſuere tñ
ipſi mouere celũ mediate. ſ. mediante intelligentia q̃ eſt ꝓ=
pria motrix celi. Sed de h̃ tangeť amplius rñdendo ad ter=
tium p̃ncipale. ¶ Tertio arguiť de omni effectu materia=
li: q² per tranſmutationẽ materie h₃ ꝓduci. Vr̃. n. Ari. con=
tra Pla. 7. meta. t. c. 28. ꝓbando ꝙ ſeparatũ a matia non
poſſit immediate tranſmutare materiã. Et Com̃. ibidẽ co.
28. ⁊. 31. impoſſibile eſt ꝙ forme ſeparate tranſmutent ma=
teriã. nihil. n. tranſmutat materiã niſi qδ eſt in matia: ⁊ hoc
ꝯuenit dicentibꝰ mundũ generari ꝑ tranſmutans ipſum ſit
aliqδ indiuiduoꝝ vel indiuiduũ: vt corpꝰ ꝑticulare. hec ille.
¶ Rñdet ꝙ theo. nõ negat formã materialẽ imediate idu
ci in materiã a deo: immo inferiꝰ in q̃õne de bona fortuna. ſ.
vlt. diceť q̃d ph̃s ſenſit de aĩa intellectiua. De intentiõe eiꝰ
7. meta. t. c. 28. vbi adduciť Com̃. ⁊ vr̃ dicere ꝙ neq₃ imma=
teriale poſſit tranſmutare materiã imediate. Et ſi intelli=
gat de deo: ſicut vr̃ ſpãliter ꝑ illud verbũ dñtibus mũdũ ge
nerari: negaret eũ Theo. ⁊ eandẽ ſñiam dicit com̃. 3. poſt
illud qδ mouet materiã neceſſario eſt corpꝰ h̃ñs q̃litatẽ acti
uam. aut potentiã q̃ agit ꝑ corpꝰ h̃ñs q̃litatẽ actiuã. Et im
ponit Ari. ꝙ idẽ ſentit. Sed melius vr̃ ꝙ qñ lr̃a Ari. p̃t h̃re
ſanum intellectũ: ⁊ lr̃a co. ſanũ intellectũ h̃re non p̃t: ꝙ di=
catur Aue. non h̃re intentionem Ariſto. ⁊ ſalueť eius inten
tio qδ hic ẽt videtur poſſe fieri. Nam de h̃ ad p̃ñs quaſi trã
ſeundo dici p̃t ꝙ Ari. ibi contra Pla. ꝓbando ꝙ idee nõ ſũt
neceſſarie ad generationẽ: q² ſufficit h̃ aliq̃d ad generãdũ
h̃ aliquid: ſed nec idee p̃ñt generare h̃ aliquid: q² ſi g̃ñans
nõ eſt h̃ aliquid nec genitum erit h̃ aliq̃d. Vtraq₃ ꝯña ſatis
tenet contra ideã Pla. nec tñ extendenda eſt ad ꝓpoſitum
nr̃m. ſ. de deo: quia ſi idea generaret eſſet generans vniuo=
cum: q² eiuſdem ſp̃ei: non eſt autem aliqua cauſa vniuoca
neceſſaria niſi compoſita ⁊ materialis: ſicut genitum eſt cõ
poſitum ⁊ materiale: hoc ꝓ prima parte rõnis. ſ. ꝙ idee nõ
ſint neceſſarie. ꝓ ſc̃da parte. ſ. ꝙ idee nõ poſſunt generare
facit illud. qδ ſi generans vniuocum nõ ſit h̃ aliquid compo
ſitum ⁊ materiale: nec genitũ erit h̃ aliquid. Deus aũt ⁊ p̃t
eſſe cauſa generationis: ⁊ req̃ritur ad generationem nõ ſi=
cut cã vniuoca: ſed equiuoca. ⁊ hec ſuprema in cuius virtu=
te agit oĩs alia cauſa: tam vniuoca: q̃₃ equiuoca. De iſtis
ideis an ſint cã generationis ⁊c. vide expoſitionem doc. ſuꝑ
7. meta. in opere ſuo qδ intitulatur opus aureum. ¶ Vlti
mo arguitur ⁊ eſt cõfirmatio precedentium rõnum: q² ph̃s
8. phy. t. c. 79. ⁊. t. c. 10. ⁊. 11. idem. 12. meta. t. c. 29. vbi vi=
detur velle ꝙ q̃cquid deus p̃t immediate cãre: ⁊ h̃ totaliter
neceſſario cauſat: q² non vr̃ poſſe poni ꝯtingentia ad cau=
ſandum ⁊ nõ cauſandũ: niſi ꝓpter aliquã mutabilitatem in
agente ⁊ h̃ quãdo ẽ ſupra totaliter et preciſe dependet ab
agente. Nunc aũt ſi deus poſſet imediare in qδl₃ cauſabi=
le: qδlibet totaliter dependeret ⁊ p̃ciſe ab eo ⁊ per ꝯñs ne=
ceſſario cauſaret quodlibet ⁊c. ¶ Rñdet doc. ꝙ non eſt de
intentione Ari. ꝙ deus abſolute neceſſario cauſet q̃cq̃d im
mediate cauſat. hoc eſt ſine cã media agente: ſed ſm̃ ipſum
neceſſario cauſat q̃cq̃d immediate cauſat hoc eſt ſine oĩ me
dio: ſiue agente ad ipſum effectũ. ſiue agẽte ad aliqδ p̃uiũ
diſponens ad illud: ⁊ ſine oĩ medio cauſato p̃uio ad illud.
Nam ſc̃dm ipſum aĩa intellectiua imediate eſt a deo: vt p₃
16. de aĩalibus: et tñ non cauſať neceſſario. ⁊ hoc q² ipſam
aĩam p̃cedit neceſſario organicatio ⁊ materia in qua reci=
pitur. De hoc vide doc. infra. q. vlti. ⁊ in. 4. di. 43. Illud er
go qδ ſine oĩ preuio p̃t agere neceſſario agit. ⁊ rõ huiꝰ apud
eum eſt: q² iſtud a ſolo deo immediate oĩo dependet ipſius
nouitas in eſſendo: ſiue ꝯtingentia nõ reducetur ſc̃d₃ ip̃m
vltimate niſi in aliquã nouitatẽ in deo. Et ſic intendit ipſe
arguere. 8. phy. q² illa nouitas motus in vl̃i. ſiue oĩno p̃mi
motus: ſiue ẽt oĩno primi cãti qδcunq₃ ſit illud eſſet imme=
diate ab eo: ſine oĩ cã media agente vel diſponente ⁊ ſine oĩ
Ph̃i a theologis diſcrepãtia. cauſato medio De illo aũt qδ p̃t deus immediate cauſare.
ſ. ſine cauſa media agente attingente ad illud. dũ tamen ſit
aliqua cã diſpoſitiua ad illud vel ſaltem aliqδ cauſatum p̃
uium req̃ſitum ad illud. non diceret Ari. ꝙ deus neceſſario
ſimpliciter cauſaret: ſed tñmodo neceſſitate ineuitabilita=
tis. ⁊ hoc poſito illo primo vel preuio quod requiritur.

¶ In neutro autem iſtorum concordat cum eo theo. quia
ponit ꝙ deus per voluntatem libere et contingenter ſe h₃
ad qδcunq₃ cauſabile extra: ⁊ hoc excluſa neceſſitate nõ ſo
lum immutabilitatis: ſed etiã ineuitabilitatis. Eſt ḡ de de
mõſtratiõe: q̃a ꝯcluſio p̃ncipalis. ſ. deũ habeť oĩpotẽtiã ime
diate reſpectu cuiuſcũq₃ cauſabilis. licet ſit vera non tñ no=
bis demõſtrabile demõſtratione q̃a. ¶ Quinta cõcluſio ꝓ
bať. ſ. ꝙ poſſit via naturali demõſtrari: demõſtratione q̃a: Quita cõcluſio ꝓbatur.
deũ eſſe omnipotentem imediate vel ſaltem mediate. Et
probatio ſtat p̃mo in hoc: ꝙ in cauſis eſſentialiter ordinatis
eſt ſtatus ad vnã p̃mã: ⁊ adducit duas rões quas etiã ad
ducit in p̃mo. diſt. 2. ⁊ ibi eas expoſui. Ex hoc premiſſo in=
fert: ꝙ in qδcũq₃ cauſatum p̃õt cã inferior. p̃õt etiã ſuperior
ſaltẽ mediante cã ꝓxima: ⁊ ſic hoc mõ prima cã habet oĩpo
tẽtiam. ¶ Ibi Iſta ratio videť dupliciter poſſe ĩpediri. ſ. ꝙ
ſtante ſtatu in cauſis: nõ ſequať primam mediate cõcurre=
re ad oẽm effectũ ſecũdarũ cauſarũ. q̃a primo diceret: ꝙ il=
lud p̃mũ efficiens ad qδ eſt ſtatus nõ eſſet deꝰ. ſed aliqua
ĩtelligentia mouens p̃mum celũ: nec rõ naturalis deducit:
ꝙ vltra tale mouens: deus imediate moueat: niſi rõne cãe
finalis: ſicut videť ph̃s illũ modũ mouẽdi appropriare ipſi
deo. 12. meta. t. c. 36. vbi ait ꝙ mouet. ſicut amatũ ⁊ deſide=
ratũ. ¶ Secundo diceret. ꝙ efficiens p̃mũ qδcũq₃ ſit: non
ꝓbatur habere potẽtiam reſpectu cuiuſcũq₃ cauſabilis qua
litercũq₃. ſ. imediate ⁊ mediate ſed reſpectu tñ oĩum cau=
ſabiliũ in ſua coordinatione: oportet ergo ꝓbare ꝙ p̃ter il=
la nõ eſſent alia poſſibilia cauſari extra illã coordinationẽ.
¶ Reſpõdet doc. ꝙ iſta duo excluduntur ꝑ hoc ꝙ nõ eſt niſi
vnicũ ens a ſe: ſiue nõ ab alio. Ex hoc eñ ſeq̃tur ꝙ nõ ẽ niſi
vnicũ agẽs nõ depẽdẽs in agẽdo: qδ eñ depẽdet in eſſendo
ſi agat: depẽdet in agendo: ⁊ ſic patet quid dicendum.

Ad argumenta principalia. Primo arguit pro= Cõtinuat expõnẽ lr̃e
bando: ꝙ deũ eſſe omnipotentem poſſit naturali rõne demõ
ſtrari. q̃a naturali rõne demõſtrať eſſe infinite potẽtie: ergo
⁊ omnipotẽtie. Antecedẽs patet. 8. phy. t. c. 78. Deus mo
uet tp̃e infinito: ergo eſt infinite potẽtie. conſequentia p₃.
q̃a infinita potẽtia nõ p̃õt ab aliq̃ potẽtia excedi: nec intelli
gi excedi: q̃a tũc aliqua poſſet eſſe maior: ſed oĩs potẽtia q̃
nõ eſt oĩpotẽtia: p̃õt intelligi excedi. ergo. ¶ Rñdet doc. p̃
mo ad antecedẽs: ⁊ rñſio patet hic ⁊ in p̃mo. di. 2. q. 1. vbi ꝓ
lixe ꝑtractata eſt auctoritas ph̃i. Et dicit doc. ꝙ ph̃s ꝑ hoc
intellexit de potẽtia imꝑfecta intẽſiue: ⁊ nõ extẽſiue tñ: pu=
ta ꝙ ſemꝑ duret: q̃a nulla virtus p̃õt mouere ꝑ infinitũ tp̃s
niſi vel a ſe: vel virtute alterius: ⁊ ſic tãdem oportet ſtare ad
aliquã p̃mã q̃ mouet ex ſeipſa. Ari. ergo arguit de potentia
p̃mi mouẽtis q̃ tñ mouet a ſe: ⁊ ex hoc p̃õt inferri ꝙ ſit ĩfini
ta intẽſiue: qδ aũt hab₃ a ſe potẽtiã actiuã hab₃ a ſe entita
tẽ: ⁊ qδ hab₃ a ſe aliq̃d hab₃ illδ ĩ tota plenitudie q̃ ſibi p̃õt
ꝯpetere. Nihil eñ habeť limitate ĩ aliq̃: niſi habeať ab aliq̃
agẽte determinãte illδ ad certũ gradũ. Ex h̃ ergo ꝙ p̃mũ
mouẽs mouet a ſe ⁊ ꝑ ꝯñs ẽ a ſe: cũ tota plenitudo potẽtie
actiue ⁊ entitatis nõ poſſit eẽ ſine infinitate ĩtẽſiua ſequiť ꝙ
ip̃m ſit ĩfinite potẽtie ĩtẽſiue. ¶ Cõtra h̃ qδ accipit ĩ añce=
dẽte ꝙ. ſ. mouet motu ĩfinito: q̃a eq̃ hab₃ ſm̃ te ꝓpoſitum ſi
moueret motu finito ⁊ a ſe. Cõcedo ꝙ vis p̃ncipalis ſtat ĩ h̃
qδ eſt mouere a ſe: ſ₃ rõ hab₃ aliquã euidẽtiã de motu ĩfini=
to: q̃a ſm̃ Ari. motꝰ p̃mꝰ ẽ p̃mo ĩfinitꝰ: ⁊ ita ille ẽ magis ꝓ=
p̃us p̃mo mouẽti. p̃mitas aũt motiõis ẽ mediũ ꝓpriũ ad ꝓ
poſitũ: vt intelligať ĩ antecedẽte mouet motu infinito p̃ma
ĩfinitate q̃. ſ. nõ ẽ ab ĩfinitate alteriꝰ motꝰ: ſed ſola v̾tute il
lius mouẽtis. ¶ De cõſequẽtia: licet ĩfinita potẽtia actiua
ſit vere oĩpotẽtia: nõ tñ ſeq̃tur. ſi rõne naturali p̃õt cõcludi
hoc habere ĩfinitã potẽtiã: ergo ⁊ oĩpotẽtiã: q̃a nõ ẽ notum
rõne naturali infinitã potẽtiã eẽ oĩpotẽtiã: ⁊ hoc totũ intel=
ligẽdo de oĩpotẽtia imediate reſpectu cuiuſcũq₃ poſſibilis
Et cũ ꝓbať de exceſſu. Diceret ph̃s ꝙ ſup̃ma potẽtia nõ ẽ
oĩpotẽtia ſicut ĩtelligimꝰ oĩpotẽtiã: ⁊ tñ ẽ ĩtẽſiue ĩfinita: po
tẽtia ḡ nõ p̃õt ĩtelligi excedi ſm̃ ĩtẽſionẽ: licet poſſit ĩtelligi
excedi ſm̃ extẽſionẽ: q² nõ ẽ oĩpotẽtia: non tñ ꝓp̃e h̃ ĩtelligi
p̃õt. q² nõ ſine ꝯ̃dictiõe: q² diceret ph̃s oĩpotẽtiã imediatã
reſpectu cuiuſlibet ĩ aliq̊ codẽ eẽ ĩcluderet ꝯtradictionẽ q̃a
deſtrueret ordinẽ eẽntialẽ cãꝝ. ¶ Deinde ad oppoſitũ ar=
guit doc. ꝓbãdo ꝙ nõ poſſit quouis mõ demõſtrari deũ eẽ
oĩpotẽtẽ: q̃a ſi hoc p̃õt demonſtrari: ergo ⁊ deũ poſſe g̃ñare
filiũ p̃õt demõſtrari. ꝯſequẽs ẽ falſum ḡ. Rõ iſta cũ ſua reſpõ
ſiõe. p₃ hic ĩ lr̃a: ⁊ ĩ p̃mo expoſita ẽ di. 20. vbi expoſui au=
ctoritatẽ Aug. vide ibi. ¶ Sc̃do p̃ncipaliter arguit: q̃a ſi
p̃õt demõſtrari: ḡ p̃õt demõſtrari deũ poſſe creare oẽ crea
bile: ⁊ ꝑ ꝯſequẽs ⁊ ip̃m ãgelũ eẽ creabilẽ: qδ ẽ falſum: q² ph̃s
poſuit oẽs ĩtelligẽtias eẽ a ſe: vt p₃ ĩ. 12. meta. c. 5. t. c. 41.
Vbi poſtq̃₃ oñdit ſubſtãtiã ſeparatã nullã h̃re magnitudi
nẽ ꝑ h̃ mediũ: q² h₃ potẽtiã ĩfinitã ⁊ potẽtia ĩfinita non p̃õt
eẽ ĩ magnitudie: q̃rit vtrũ ponẽda ſit vna talis aut plr̃es et
determiat ꝙ plr̃es. Eſt ḡ nõ ſolũ ſm̃ tp̃s p̃ma ſubſtantia imã

lis: sed q̄cūq̄ īfinita: ⁊ q̄li rōne ē a se necessaria. ¶ Rñdet doc. q̄ si hec mi. s. angelus est creabilis p̄t demōstrari p̄t̄et demonstrari deum posse ipsum creare. Sed de ista mi. dicit. Tho. prima parte sum. q 66. arti. 2. q̄ tm̄ est credita ⁊ non demonstrabilis. Dicitur secūdo q̄ ista minor eēt neganda apud philosophum et ita cōclusio. Posuit. n. philosophus vt dicunt isti omnem itelligentiam esse a se. Dicitur etiā a quibusdā q̄ posuit omnem intelligentiam esse infinitam: et sic sequitur q̄ sit a se. Sed quia tota ista materia hic est clara: et prolixe exposita ptim in primo distin. 2. s. illud. qūo potentia infinita non est in magnitudine: nec per se: nec p accñs: et quomodo sequeretur q̄ posset mouere ī non tēpore. Vide in rñsione ad principalia argumenta prime q̄onis di. 2. partis. i. Et illud aliud. s. qūo f̄m mentē philosophi omnis intelligentia preter primā non sit formaliter infinita. Vide in primo distin. 8. q. vlt. vbi diffuse exposui istam materiam.

Nota ista dubia circa dicta textus

In ista. q. ocurrunt nō nulla dubia. Primo in hoc scilicet aliquod veruꝫ necessariuꝫ non euidens ex terminis habet necessariam connexionem ad aliquod verum acceptum ab effectu. ¶ Secundo in hoc prima principalia euidentia ex terminis non possunt demonstrari demonstratione quia. ¶ Tertio in hoc aliquod verum acceptum ab effectu potest esse euidens et aliquod verum acceptum a causa non euidens erit. ¶ Quarto in hoc deum esse omnipotentem tam mediate q̄ immediate possunt demōstrari demōstratiōe ꝓpter quid. ¶ Quinto in hoc. scilꝫ. q̄ omne veruꝫ necessarium est mediatum vel immediatum. ¶ Sexto in hoc. q̄ viator potest habere conceptum simplicem: virtualiter continentem omnem veritatem necessariā de deo et omnē cōtingentem de possibili nō de actu. Et per illum potest demōstrare omnem illam veritatem de ipso deo et p̄ consequēs pōt propter quid demonstrare deū esse omnipotentem tam īmediate q̄ mediate. ¶ Septimo in hoc. s. q̄ de deo potest haberi cognitio abstractiua ⁊ distictissima. ¶ Octauo ī hoc viator ex puris naturalib⁹ nō potest demōstratiue propter quid cognoscere istam deus est oīpotens. ¶ Nono in hoc scilicet conditio imperfecta non potest inesse alicui enti nisi alicui enti insit conditio perfectior cum imperfectum dependeat a perfecto. ¶ Decimo in hoc q̄ ad demonstrandū propter quid deū esse omnipotentem non sufficit scire q̄ in primo ente est voluntas perfectissima: sed requiritur q̄ illa in se cognoscatur distincte. ¶ Undecimo in hoc q̄ quāuis diuina essentia sit summe simplex tamē conceptus eius nō est simpliciter simplex. ¶ Duodecimo in hoc de⁹ nō potest causare relationem nisi prius vel duratione: vel natura causet fundamentū: et ita non potest in quēcūq̄ effectū īmediate. ¶ Tertiodecimo dubitatur de hac cōsequētia scilꝫ nō habent actiones proprias nec actualiter: nec aptitudinaliter: nec virtualiter. ergo nō habebūt proprias essētias. ¶ Quartodecimo deū habere omnipotētiā immediate respectu cuiuscūq̄ causabilis: licet sit verum non tamē nobis est demōstrabile demōstratione q̄r. ¶ Quintodecimo in hoc q̄ deuꝫ esse omnipotentē saltē mediate est nobis demōstrabile demōstratiōe quia: ⁊ via naturali. ¶ Sextodecimo dubitat̄ de hoc. s. nihil eīn habet̄ limitate in aliquo nisi habeātur ab aliquo agēte determināte illud ad certū gradum. ¶ Decimoseptimo dubitatur de ista cōsequētia. primū mouēs mouet a se. ergo est infinituꝫ intensiue. ¶ Decimooctauo dubitatur de hac consequentia: est infinitum intensiue: ergo est omnipotens: videtur enim q̄ consequentia sit vera.

Obiectiones cōtra primū dictum.

¶ Contra primum dictum instatur: primo supponendo aliquod verum sumptum a causa etiam necessarium: et tale habere necessariam connexionem ad verum necessarium sumptum ab effectu sicut etiā doc. supponit: vt patet in littera. Tunc arguo sic. primo nullum prius essentialiter habet necessariam connexionem ad posterius essentialiter: hoc patet: quia prius essentialiter nullo modo dependet a posteriori essentialiter: et non repugnat posse esse sine posteriori. Sed verum sumptū a causa est prius essentialiter vero sumpto ab effectu: patet: quia sicut prior est causa essentialiter effectu: ita veruꝫ sumptum a causa erit prius essentialiter. ¶ Secundo instatur. Si euidentia veri sumpti a cā dependet ab euidentia veri sumpti ab effectu: seq̄tur q̄ verum sumptum ab effectu vel notitia talis veri virtualiter contineat verum sumptum a cā: et sic effectus virtualiter continebit causam: vel si notitia veri sumpti ab effectu continet notitiā euidentē veri sumpti a causa: sequit̄ q̄ imperfectius cōtinebit virtualiter p̄fectius: cū notitia euidens veri sumpti ab effectu sit imp̄fectior notitia euidētiveri sumpti a causa. ¶ Tertio instatur sic. Si aliqd verum sūptū a causa habeat necessariā cōnexionē quo ad euidentiā ad aliqd verū sumptū ab effectu: ergo null⁹ intellectus poterit euidenter cognoscere tale verū: nisi pri⁹ cognoscat verū acceptū ab effectu: ita q̄ talis cognitio veri accepti ab effectu det illi intellectui notitiā euidētem respectu veri sumpti a causa. ¶ Quarto instat̄. oē verū sumptū a causa necessario est magis euidens vero sūpto ab effectu. Hec eīn est magis euidēs: hō ē aīal rōnale: q̄ ista hō est risibilis. Similiter ista reubarbaꝛ est. a. accipiēdo per. a. causā: q̄ ista reubarbarum est purgatiuū colere: verū sumptū a causa nullā cōnexionē habꝫ ad verū sumptū ab effectu sic q̄ habeat euidentiam ab illo.

Respōsio ad oēs obiectiones cōtra primū dictū.

¶ Respōdeo premittendo aliqua. p̄mo. q̄ aliud est loqui de intellectu nostro ex natura intellect⁹ scilꝫ cōsiderando ipsum absolute: et aliud est loqui de intellectu nostro vt pro statu isto. p̄mo modo nō depēdet a sensib⁹ in cognoscēdo: sed bene secūdo modo: vt patet a doc. in primo di. 3. q. 3. Secūdo premitto q̄ verū acceptum ab effectu prout nūc loquitur conclusio: est verū euidēs acceptū per sensum ⁊ experientiā. ⁊ sic operatio facit nos cognoscere formā que op̄atio est effect⁹ forme: q̄ forma facit cognoscere materiā vt patet p̄mo physico. Nam per experientiā est notuꝫ q̄ reubarbarū purgat colerā: et sic ex multis singularib⁹ notis per experientiā: ⁊ per sensum infertur ista vniuersalis vera per experiētiā. s. omne reubarbarū est purgatiuū colere. Deinde inuestigatur causa hui⁹. quare. s. sit purgatiuū colere: ⁊ dicat̄. a ⁊ tunc ista reubarbarū est. a erit euidens per istā: oē reubarbarū est purgatiuū colere ⁊ hoc modo ista sūpta a causa scilicet reubarbarū est. a. vel similiter ista: oē. a. accipiēdo. a. pro causa adequata ⁊ ꝯuertibili est purgatiuū colere dependet aliquo modo ab ista euidenti p̄ experientiā. Tertio premitto: aliquod verū habere connexionē necessariā ad aliud verū potest multipliciter intelligi. Primo q̄ sit simpliciter impossibile cognoscere: puta istam. a. est purgatiuū colere: nisi prius cognoscat̄ q̄ reubarbarū est purgatiuū colere. Secundo q̄ sit tantū impossibile pro statu istoꝛ de lege cōmuni. Tertio q̄ cū dicit habet necessariam connexionem. i. q̄ euidentia huius. a. est purgatiuū colere habet necessariam cōnexionem ad hanc euidentē: per experientiā s. omne reubarbarū est purgatiuū colere: ⁊ talis cōnexio potest dupliciter intelligi. Primo q̄ notitia euidēs huius: oē reubarbarum immediate causet in intellectu notitiam euidentem huius a. est purgatiuū colere. Secundo q̄ non causet: sed q̄ tm̄ preexigatur sic q̄ itellectus pro statu isto non possit habere hāc vt euidentē. a. est purgatiuuꝫ colere: nisi prius euidenter nouerit istam reubarbarum est purgatiuū colere: qua nota inuestigando deuenit ad notitiā huius. s. a. est purgatiuū colere: quia inuento vero accepto ab effectu inuestigādo peruenit ad notitiam veri accepti a causa ad notitiam. dico euidentem talis qualis haberi potest euidens pro statu isto.

Ad instātias cōtra primū dictum.

¶ His premissis respōdeo ad instantias: ad primā dico q̄ ⁊ si prius inesse nō dependeat aliquo modo a posteriori essentialiter potest tamen aliquo modo dependere a posteriori in cognosci: nō q̄ posterius causet immediate notitiā prioris: essentialiter: quia tunc sequeretur q̄ posterius essentialiter virtualiter cōstitueret entitatem prioris: vt patet a doct. in primo di. 3. q. 1. di. 8. q. 1. in. 2. di. 3. q. 10. et in quol. q. 14. arti. 2. sed dicitur dependere: q̄r pro statu isto necessario preexigit notitiam illius: nam q̄r video talē passionem deuenio in notitiam subiecti: ⁊ tandem in notitiam cause. Hoc modo verum acceptum a causa habet necessariam connexionem ad aliquod verum acceptum ab effectu: et quasi arguitiue per verum necessarium euidens acceptum ab effectu deuenio in notitiam euidentem: veri accepti a causa. ¶ Ad secundam patet q̄ argumentum bene concluderet: si notitia euidens veri accepti a causa esset vere causata a notitia euidēti veri accepti ab effectu. Sed non sic habet necessariam cō

nexionez: sed tantũ preexigit: ita ꝙ immediate non posset deuenire in euidentem notitiam nisi prius haberet euidentem notitiam veri accepti ab effectu: et per experientiam noti. ℭ Ad tertiam dico ꝙ conclusio intelligitur de vero vt comparato ad intellectum ex natura intellectus qui non necessario dependet a cognitione per viam sensus: sed intelligitur de vero vt comparato ad intellectum coniunctum sensibus et simpliciter pro statu isto: et hoc loquendo de necessitate: quia bene intellectus solutus potest per verum acceptum ab effectu deuenire in notitiam euidentem veri necessarij accepti a causa: sed non necessario sic ꝙ aliter nõ posset cognoscere verum acceptum a causa. Et de hoc vide doc. in tertio di. 2 et in. 4. di. 45. ℭ Ad quartam dico breuiter ꝙ omne verum acceptum a causa est euidentius vero accepto ab effectu. et hoc ex natura talis veri: et comparando etiam ipsum ad intellectum solutum. Sed comparando ad intellectum coniunctum et pro statu isto. dico ꝙ non est sic. Dico secundo ꝙ quia pro statu isto verũ necessarium sumptum a causa non potest euidenter cognosci non precognito vero necessario euidenti per experientiam: vero dico accepto ab effectu. sed non contra. quia potest cognosci per experientiam euidentem verum necessarium sumptum ab effectu non precognito vero accepto a causa: Ideo quantum ad hoc potest dici euidentius: non tamen absolute euidentius: quia postea per verum acceptum a causa potest euidentius cognosci ꝗ́ quid verum acceptũ ab effectu: vt patet.

Contra secundũ dictum principaliter.

ℭ Contra secundum dictũ quod tale est. prima principia euidẽtia ex terminis non possunt demonstrari demõstratione quia. instatur primo: quia illa propositio est euidens ex terminis in qua passio predicatur de diffinitione. vt ista animal rationale est risibile. a. est purgatium cholere. Hoc patet per doc. in primo dist. q. 2 prime partis. ꝛ di. 3. q. 4. et tamen hec potest demonstrari demõstratione quia arguendo ab effectu sic. omnis homo est risibilis. omne animal rationale est homo. ergo omne animal rationale est risibile. ℭ Secundo instatur sic. supponendo ꝙ illa propositio sit ꝑ se nota. que includit subiectum vt causam adequatam precisam predicari ꝛ conuertibilem cum ipso predicato: patet: quia cognitis terminis statim est euidens et tamen illa potest vere denominari denominatione quia. Hoc patet. quia pro statu isto primo procedimus per viam sensus et ab effectu deueniendo in notitiam cause. Prius enim cognosco hominem esse risibilem ꝗ̃ cognoscam animal rationale esse risibile: tunc sic per hominem risibilem: siue per notitiam huius deuenio in notitiam huius animal rationale est risibile. ergo per illam demonstratur ista demonstratione quia. ℭ Tertio quia Doct. in hoc sibi cõtradiceret. vbi vult quod verum aliquod aceptum a causa et necessarium habeat euidentiam a vero necessario sumpto ab effectu. ergo demonstratur demõstratione quia Sed communiter verum necessarium sumptum a causa loquendo de causa immediata et adequata et precisa et conuertibili est per se notum: saltem ex natura sua ergo. ℭ Quarto instatur: quia tũc videretur perire omnis doctrina de demonstratione quia posita ab Aristo. primo posteriorum primo physicorum primo metaphysicorum. vbi vult: ꝙ per effectum demonstretur causa: et communiter propositio explicans subiectum vt causam adequatam predicati est per se nota. vt etiaz patet a Docto. in primo distinctione secunda. q. 2 ℭ Respondeo premittendo aliqua pro maiori declaratione cõclusionis. primo ꝙ alique sunt propositiones omnibus per se note terminis apprehensis. vt ille que constituuntur ex terminis communissimis. vt de quolibet dicitur esse vel non esse: et de nullo ambo eorum simul. que principia sunt nota terminis apprehensis. sicut ianua in domo que neminem latet. et talia principia per se sic nota nullo modo demonstrantur. nec demõstratione propter quid: nec quia. Alie sunt propositiones per se note non constitute ex terminis communissimis: et iste sunt in duplici genere: quedam sunt per se note terminis confuse apprehensis: et etiam terminis distincte conceptis: vt ista. Si ab equalibus equalia demas remanentia erunt equalia (que est vna petitio. Eucli. in principio) mathematico erit per se nota terminis tantum confuse acceptis et metaphysico erit per se nota terminis distincte

Nota hic pulchra de propositione per se nota.

cognitis. hoc patet a Docto. in primo distinc. 2. parte ꝑma quest. 1. ꝛ distinc. 3. quest. 4. et talis propositio que est per se nota terminis confuse acceptis non potest demonstrari. puta mathematico: cum illam habeat per se notam ex sola apprehensione terminorum cõfuse cognitorum: nec similiter metaphysico vt metaphysicus (ꝗ replico: quia metaphysicus cognoscit distincte: quod alie scientie apprehendunt confuse: vt patet a Doc. i primo vbi supra) non erit demonstrabilis demonstratione quia. cum ipsam ex notitia distincta terminorũ habeat per se notam. Quedam vero sũt per se note ex sola cognitione distincta terminorum: et nullo modo ex cognitione confusa terminorum. vt ista: animal rationale est risibile: vt patet a Docto. vbi supra. et ista similiter vbi superius predicatur de suo inferiore. vt exposui in primo distinctiõe 2. q. 2. ibi etiam improbaui positionem Gregorij de Arimino. Et tales propositiones que nullo modo sunt per se note cognitione confusa terminorum possunt demonstrari demonstratione quia. idest ꝙ per notitiam propositionis sumpte ab affectu possum deuenire in notitiam propositionis sumpte a causa ita ꝙ primo deuenio in notitiam confusaz. qua habita postea per inuestigationem possum deuenire in notitiam distinctam terminorum. et sic tandem habere illam vt per se notam ex distincta notitia terminorum. Et forte Doct. sic intelligit Dicerem ergo. ꝙ nulla propositio per se nota ex terminis communissimis (qui termini ẜm Auicẽnã in sua met. statim sunt impressi in anima) potest demõstrari demonstratione quia. cum sit communis animi conceptio. Nec similiter illa propositio que statim est per se nota terminis confuse cognitis. vt ista. omne totum est maius sua parte. est demonstrabilis demonstratione ꝗ Sed ille propositiones que nullo modo sunt per se note terminis confuse acceptis sed tantuz terminis distincte conceptis. sunt demonstrabiles demonstratione quia non ꝙ demonstretur mihi ista animal rationale est risibile. terminis a me distincte conceptis. q̃ vt sic esset mihi nota per se ex sola terminorum apprehensione. sed si ego dubito. ꝙ animal rationale sit risibile terminis sic confuse conceptis potest mihi fieri euidens. puta per istam mihi per experientiam notam: omnis homo est risibilis et sic ero certus de ista animal rationale est risibile. terminis tamen confuse conceptis. non tamen dico: ꝙ notitia huius homo est risibilis. causet nec totaliter nec partialiter notitiam euidentem huius animal rationale est risibile confuse concepte. sed ꝙ habita notitia illa in inuestigando: arguitiue inuenio: ꝙ animal rationale est primo risibile: et ꝙ animal ratiõale est causa immediata risibilitatis et tandem possum deuenire in notitiam distinctam terminorum. An modo pro statu isto talis notitia distincta possit naturaliter haberi non est presentis speculationis. ℭ Ex his patet responsio ad instantias tenendo. ꝙ aliqua propositio que ex se est per se nota. et cuicunq; intellectui concipienti terminos distincte possit demonstrari alicui intellectui concipienti terminos confuse et dubitanti de veritate illius vt confuse concepte. Et hoc modo intelligendo valent instãtie quas admitto. nec credo eas esse contra conclusionem Docto. quia absolute loquitur. ꝙ nulla propositio per se nota alicui intellectui est demonstrabilis illi demonstratione quia: cum habeat illam per se notam ex sola notitia terminorum. non negaret tamen ꝙ aliqua que esset per se nota terminis dictincte conceptis possit demonstrari alicui intellectui concipienti illam tantum confuse et dubitanti de illa: vt sic confuse concepta. imo simpliciter pro statu isto omnis talis que non est cõstituta ex terminis communissimis. nec est per se nota terminis confuse conceptis. sed tamen terminis distincte conceptis est demonstrabilis: quia nec potest habere immediate notitiam confusam de causa cum illa pro statu isto non sit primo nota. primo enim cognoscitur homo ꝗ̃ cognoscatur animal loquendo de cognitione confusa. vt patet a Doct. in primo distinctione 3. q. 2. nec per consequens hec erit primo nota puta. a. est purgatiuz cholere si sit nota per aliam acceptaz per experientiam et ab effectu. vt supra dixi. ℭ Hec omnia que dixi ad hanc materiam pertinentia non videantur. ne iudicentur esse contra mentem conclusionis. sed subtiliter ponderentur. ℭ Contra tertium dictũ non oportet ali-

Vide opinionẽ egregiam expositorie de ꝓpositione per se nota ex terminis distincte cognitis.

ter instare cū possit esse notum ex dictis supra. Tamē ali
Expositio tertii dicti.
qualiter expono ipsū: qꝛ multipliciter pōt intelligi. pri-
mo potest intelligi sic. ꝙ verum acceptū cum non sit eui-
dens. loquendo de causa immediata ⁊ adequata predi-
cati: sicut hic rationale est risibile: hoc verum terminis
distincte conceptis est statim euidēs: ⁊ hoc modo non in
telligitur dictum Doct. sed hoc verum terminis cōfuse
conceptis ꝓ statu isto non est euidens ex cognitione so-
la terminorum: sed potest fieri euidens per verū neces-
sarium acceptum ab effectu vt supra exposui. Secūdo
potest intelligi de vero cuius subiectū non est causa im-
mediata ⁊ adequata ꝑdicati: vt hic sol est causa vermis:
et tale verum potest fieri euidens per effectum. Simili
ter verum acceptum ab effectu potest intelligi euidens
vel ex sola terminoꝝ notitia: vt ex sola notitia hui⁹ reu-
barbarum est purgatiuum cholere: ⁊ hoc modo tale ve-
rum non est immediate euidēs. Sed si sit notū per expe-
rientiam plurium singularium illius vniuersalis: scili-
cet omē reubarbarum est purgatiuum cholere/ que fiat
nota ⁊ euideus per experiētiam singularium. puta quia
experitur ꝙ hoc reubarbarū purget choleram. ⁊ simili-
ter hoc: ⁊ sic de aliis: tūc talis vniuersalis sumpta ab ef
fectu erit euidens. Et de huiusmodi vide Doct. in ꝑmo
Cōtra. 4. dictū ꝑma ratio ꝯtra 4. dictū.
distinc. 3. q. 4. ⁊ de ibi exposui ⁊ notaui. ¶ Contra quar-
tum dictum quod tale est scilicet deum esse omnipoten-
tem tam mediate ꝙ̄ immediate est verum demonstra-
bile propter quid. Instatur primo. nullus respectus ra-
tionis potest propter quid demonstrari de ente absolu-
to: sed omnipotentia cum dicat respectū ad extra: vt pa
tet per doc. est respectus ratiōis: quia omnis respectus
dei ad extra est simpliciter respectus rationis vt patet a
Doct. in ꝑmo distin. 30. ⁊ in secūdo: ⁊ specialiter hic. ma.
est nota: quia null⁹ respectus rationis virtualiter inclu-
ditur in ente absoluto cum nō oriatur ex natura rei. Si
dicatur ꝙ omnipotentia accipitur non in actu: sed in po
tentia siue in aptitudine. idest ꝙ potest demonstrari deū
posse causare omnia causabilia tam mediate ꝙ̄ imedia
te. Contra: quia aptitudo ad extra dicit tm̄ respectū ra
tionis. vt patet a Doct. in quoli. q. 5. vbi dicit de eterni-
tate prout dicit potentiam siue aptitudinem coexistēdi
omni existentie ad extra est respectus rationis. ergo sic
2. ratio.
erit in proposito. ¶ Secundo instatur sic. quia omnipo-
tētia que de deo demōstratur: aut accipitur formaliter
pro significato: puta pro relatione ad extra etiam apti-
tudinali: aut accipitur pro connotato siue pro fundamē
to immediato talis respectus: aut tertio accipitur ꝓ ag
gregato ex fundamento ⁊ respectu illo: quocūqꝫ modo
accipiatur. patet: ꝙ omnipotentia non est propter quid
demonstrabilis de deo. nō primo: quia vt dixi respectus
rationis non potest propter quid de deo demonstrari.
non secundo: quia vt sic accipitur pro voluntate diuina.
non tertio. quia est vnum per accidens: ⁊ nullum tale est
ꝓpter quid demōstrabile de aliquo. ¶ Tertio instatur:
3. ratio.
quia si omnipotentia demōstratur de deo. debet assigna
ri aliqd medium in tale demōstratione. Sed dici. Doc.
ꝙ est volūtas diuina. Contra tum quia aptitudo ad cau
sanduꝫ omnia tam mediate ꝙ̄ immediate: inest deo etiā
per possibile vel impossibile circūscripta volūtate. ergo
ipsa non est medium ꝓpter quid: quia tale nō potest cir-
cūscribi manēte passione demōstrabile propter quid cū
illud sit causa immediata: ⁊ adequata talis passionis ꝓ-
batur antecedēs: quia circūscripta voluntate ab essen-
tia diuina. cum ipsa nō ponatur de intrinseca ratione ip
sius: vt patuit ī ꝑma. q. ⁊ hic: loquēdo vt ē potētia voliti
ua vt ibi exposui. adhuc manēte essentia ⁊ oībus q̄ sunt
de intellectu eius sicut existētia erit potens causare om
nia tam mediate ꝙ̄ immediate: cum vt sic sit infinita for
maliter: quia infinitas est gradus ei⁹ intrinsecus: vt pa
tuit. q. 5. si ergo talis aptitudo inest circūscripta volūta
te. ergo non demonstratur propter quid per voluntatē ⁊
nullum aliud medium assignatur a Doc. Tum qꝛ si ipsa
ponatur medium. tunc sequitur ꝙ deitas vt deitas non
erit ratio formalis demonstrandi oīa necessaria de deo
quod est falsum: quia ipsa ponitur ratio formalis demō
strandi omnem veritatem necessariam: vt patet in ꝓlo.
4. ratio.
questione. 3. ¶ Quarto instatur: quia si est demonstrabi-
le propter quid omnipotentia de deo: talis aptitudo erit
in deo necessario: ab eterno. ergo potuit ab eterno redu
ci ad actum: aliter talis potentia causatiua omnium nō
foret perfecta qd non est asserendum. ergo ab eterno po
tuit mundum creare. et tamen Doct. in secundo distin-
ctione. 1. q. 3 hoc non asserit sed vtramqꝫ partem susti-
net scilicet et illā que dicit esse simpliciter impossibile a
liquid ab eterno posse causare: et aliam similiter que di
cit non esse impossibile deo. Et tamen si est verum de-
monstrabile propter quid oportet cōcedere ꝙ etiam est
demonstrabile: ipsum potuisse ab eterno aliquid creare
¶ Quinto instatur repugnat deo posse immediate cau
Quīta rō
sare omnia causabilia. ergo hoc non est demonstrabile
propter quid. consequentia nota antecedens probatur
quia causabilia sunt infinita numeraliter. nam infinita
indiuidua possunt esse in eadem specie cū species sit cō-
municabilis īfinitis singularibus ergo si immediate re
spicit illa: sequitur ꝙ simul potest illa causare. cum eque
immediate se habeat ad omnia sed infinita posse esse
in actu est impossibile. ergo. ¶ Sexto instatur. quia
Sexta rō
si potest immediate causare omnia causabilia. ergo
potest causare immediate quamlibet partem conti-
nui. ergo potest causare primam partem illius conti-
nui que est causabilis. cum quelibet pars sit vere cau-
sabilis: et sic alicuius continui posset dari prima pars
quod est impossibile. vt patet a docto. in secundo di-
stinctione. 2. ¶ Respondeo ad istas instantias. Ad pri-
Ad ꝑmā rationem
mam dico ꝙ demonstratur de deo. ꝙ potest causare om
ne causabile. siue illud posse vel aptitudo sit ex natura
rei distinctuꝫ a deo siue sola ratione. ista enim distinctio
pro nunc non est disputanda. quia non facit ad proposi-
tum. Et posito ꝙ demonstretur aptitudo siue potentia
ad causandum omnia immediate. ⁊ ꝙ talis aptitudo sit
distincta aliquo modo a deo. tunc dico ꝙ non est respe-
ctus rationis accipiendo respectū rationis pro causato
vel derelicto ꝑ actū cōparatiuū intellectus vel alteri⁹
potentie collatiue. sed potest dici talis aptitudo respe-
ctus rationis pro quanto terminatur ad aliquid extra.
sicut etiam intellectio diuina. ⁊ si ī se sit entitas realis ⁊
absoluta. tn̄ vt terminatur ad lapidem cognitum. talis
terminatio potest dici respectus rationis. sic in proposi
to. Cum dicitur ꝙ respectus rationis non īcluditur vir
tualiter. ⁊c. Dico ꝙ verum est de relatione rationis cau
Quis respectus rationis dicat inclu di/ ⁊ quis non inclu- di in ente reali.
sata per actum collatiuuꝫ alicuius potentie. sed non est
verum de aptitudine que oritur ex natura rei. sicut eti-
am aptitudo ad ridendum non est relatio realis proprie
vt alias patuit. sed dicitur relatio rationis quia actu
non terminatur ad ens reale sicut etiaꝫ relatio que fun
datur in ente reali et terminatur ab nihil dicitur rela-
tio rationis. non tamen per actum potentie collatiue fa
bricata. Sic dico in proposito ꝙ aptitudo ad causan-
dum tam mediate ꝙ̄ immediate omnia causabilia inest
deo ex natura rei. que tamen aptitudo non dicitur rela-
tio proprie rationis. ¶ Dico vltra. ꝙ aptitudo ad cau-
sandum omnia causabilia potest dupliciter considera-
Aptitudo ad causandum omnia cābili a dupliciť cōsideratᷓ
ri. Uno modo absolute: alio modo vt terminatur ad ob
iecta extrinseca. primo modo inest ex natura rei et po-
test dici realis. secundo modo includit respectum ra-
tionis ad extra. Et sic patet quomodo talis aptitudo
potest propter qd demonstrari de deo. ¶ Ad secūdum
Dico ꝙ omnipotentia que de deo demonstratur accipi-
Ad secundam.
tur pro potentia vel aptitudine ad causandum omnia
causabilia: accipiendo aptitudinem modo preexposito.
Demonstratur enim propter quid ꝙ deo inest aptitudo
ad causandum omnia. i ꝙ aptitudo que respicit omnia
causabilia potest demōstrari de deo ꝓpter quid. ¶ Ad
tertiam. Dico ꝙ medium ad hoc demonstrādum est vo-
luntas diuina et talis aptitudo precise inest per volun-
Ad tertiā
tatem. Cum dicitur ꝙ circūscripta voluntate aptitudo
est. negatur. cum probatur per hoc: quia adhuc consi-
deratur deus vt infinitus: ergo vt potens causare om-
nia. Dico primo: ꝙ circunscripta ratione voluntatis nō
erit amplius deus. Dico secūdo: ꝙ voluntas est imedia
tior deo ꝙ̄ illud posse. Dico tertio. ⁊ magis ad reꝫ: ꝙ ra
tio formalis causandi aliquid ad extra est simpliciter vo
luntas diuina: que sola contingenter causat: et ipsa re-
mota est impossibile deo aliquid causare propter impli-
cationem contradictionis. implicat eniꝫ ꝙ causa prima
agens simpliciter necessario et per modum nature: cau-
set aliud a se in essentia. quia tunc causaret simul neces-
sario et contingenter. necessario qꝛ per modum nature
contingenter: quia aliud in natura. hoc patet a Doct. in

primo diſtinct. 8.q.vltima.⁊ in 2 diſtinct.1.q.3. medium
ergo ad demonſtrandum propter quid deum eſſe omni-
potentem eſt voluntas. Cum vltra infertur: ꝙ tunc dei-
tas non poneretur ratio formalis demonſtrandi omnes
veritates neceſſarias. Dico primo. ꝙ ponitur ratio for-
malis reſpectu illarum veritatum: que non includūt re-
ſpectum ad extra. Dico.2 ꝙ ratio immediata eſt volun-
tas ⁊ propinqua: ſ3 remota eſt deitas. ⁊ ſic vltimate om
nes veritates attribuūtur deo ſub ratiōe deitatis vt pa-
Ad.4. tet a Doct. in prolo. q.3. ¶ Ad.4. Dico primo: ꝙ Doct.
videtur declinare ad hoc ꝙ ſit demonſtrabile deum poſ
ſe producere ab eterno: vt patet intuenti rationes ⁊ re-
ſponſiones doc. Dico.2 ꝙ eſt demonſtrabile deum poſſe
cauſare omne cauſabile loquendo abſolute: ſed non eſt
demonſtrabile. ꝙ poſſit illud cauſare cu3 tali vel tali cō-
ditione: puta ab eterno: quia oporteret demonſtrare ꝙ
non repugnat effectui eſſe ab eterno: ⁊ ſic poſſet demon
ſtrari deum poſſe illud producere ab eterno. omnipotē-
tia enim ſolum reſpicit poſſibile. Iſti ergo qui dicunt: ꝙ
deus non poteſt aliquid cauſare ab eterno dicunt ꝓpter
hoc: quia repugnat effectum poſſe eſſe ab eterno: et eſſe
cauſatum. ¶ Ad.5. Dico ꝙ eſt demonſtrabile deum poſ
ſe cauſare omne cauſabile. ſi tamen nō īplicet illud cau
ſare: ſed eſt īplicatio ꝙ ſint actu infinita indiuidua: ideo
non poſſunt ſimul cauſari: ſed bene poſſunt cauſari infi-
nita in infinitū. ¶ Ad.6. Dico breuiť: ꝙ p̄ina pars cōti-
nui nullo modo eſt cauſabilis per ſe: quia quacunqꝫ par-
te cauſata: illa ſemper eſt diuiſibilis in infinitum: vt pro
lixe expoſui in.2. diſtin.2.q.9. Et ſic patet reſponſio ad
Cōtra.5. iſtas inſtātias. ¶ Contra.5. dictum inſtatur. quod tale
dictum. eſt ſcilicet omne verū neceſſarium eſt mediatum vel im-
mediatum. primo arguitur ſic. inter duo extrema datur
medium. Sed verum neceſſarium mediatum ⁊ verū ne-
ceſſarium immediatū ſint duo extrema. ergo datur me-
dium ſcilicet aliquod verum neceſſarium quod nec erit
mediatum nec immediatum: hoc eſt nec euidēs ex ſola
ratione terminorum: nec euidens ex alio. ¶ Secūdo in
2 ratio. ſtatur: quia hoc verum eſt ſimiliter neceſſarium ſcilicet
deitas eſt paternitas: vł bonitas eſt paternitas: ⁊ tamē
non eſt mediatum nec immediatum: quia in vero media-
to demonſtratur euidentia inherentie predicati ad ſub
iectum: ⁊ in vero immediato apparet. euidens inheren-
tia predicati ad ſubiectum: vt patet a Doc. modo pater
nitas vt ſic nullo modo inherendi inheret ſubiecto: cum
ſit predicatio ſimpliciter idemptica: ⁊ in tali predicatu3
non ineſt formaliter ſubiecto: vt patet a Doct. in primo
diſt.5.q.1. ¶ Tertio inſtatur: quia iſta eſt neceſſaria ens
eſt bonum: ⁊ tamen non eſt immediata patet: quia nulla
3.ratio. propoſitio eſt immediata in qua paſſio p̄dicať de ſubie-
cto: vt patet a Doct. in primo diſtin.2.q.2. nec eſt media-
ta (ponendo ꝙ bonitas ſit prima paſſio: vel ſaltem ꝙ nō
ſit ordo inter paſſiones entis: vt Doct. videtur tenere in
primo diſtin.39. ꝙ omnes paſſiones entis inſunt eque im
mediate ipſi enti) patet: quia nullum mediū eſt aſſigna-
Ad p̄maꝫ rationē. bile inter ens ⁊ ipſam: vt patet. ¶ Reſpondeo ad primā
inſtantiam: ꝙ non ſemꝑ īter extrema eſt mediū. nam in-
ter ens ⁊ nō ens non eſt aliquod mediū qđ ſc3 ſit ens ⁊ nō
ens ſimul. Similiter abſolutū ⁊ reſpectu3 videntur duo
extrema diuidentia ens: ⁊ tamen inter illa nō datur me-
dium ens ſcilicet qđ non ſit nec abſolutū nec reſpectiuū
Similiter inter contingēs ⁊ neceſſarium non datur ens
mediū qđ non ſit nec cōtingens nec neceſſarium: ⁊ ſic de
multis alijs. Si ergo illa ꝓpoſitio habet aliquā verita-
tem erit vera de extremis: īter que poteſt cadere mediū
per abnegationem vtriuſqꝫ extremi: ſicut dicimus albū
et nigrum ſunt duo extrema. ergo inter illa cadit mediū
quod nec erit album neqꝫ nigrum: quod cōceditur: quia
tale medium nullum iſtorum ſibi determinat. Sed verū
neceſſarium: de neceſſitate alterum ſibi determinat ſci-
licet ꝙ vel ex ſe eſt euidens vel ex alio: inter euidens ex
ſe ⁊ euidēs ex alio: nullum penitus mediū cadit. vt etiā
patet a Doc. in primo diſtin.1.q.3. ⁊ vide que ibi notaui.
Ad.2. ¶ Ad.2. Dico primo: ꝙ iſta bonitas eſt paternitas: lic3
ſit idemptica. tamen fit euidens vt ſit idemptica per ali-
quod mediū ſcilicet per infinitatē bonitatis: ꝓpter quā
realiter idemptificat ſibi omne ſibi cōpoſſibile: vt ſupra
patuit. q.5. ⁊ in primo diſt.8.q. penultima: reſpōdēdo ad
vltimū principale. Dico.2. ꝙ ſi teneať ꝙ ꝓpoſitio dicať
mediata vel immediata qñ predicatū ineſt formaliť ſub

iecto tunc poteſt dici. ꝙ Doct. loquitur de vero neceſſa
rio. in quo predicatu3 formaliter ineſt ſubiecto. Sed ta
men prima rñſio eſt realior et magis ad mentem Doct.
¶ Ad tertium poteſt primo dici ꝙ eſt mediata q2 ineſt Ad tertiū
enti per rationem entis. Et licet non ponatur medium
ſecundum rem inter ipſam et ens tamen poteſt poni ſe-
cundum rationem: ita ꝙ ens dicatur ſubiectum paſſio-
nis de quo demōſtratur paſſio. et entitas in abſtracto ra
tio formalis, que ſola ratione differt ab ente. vt patet a
docto. ī primo diſtinctione.8.q.3. Et ſi talis entitas ex
natura rei eſſet diſtincta ab ente: vel formaliter eo mo-
do quo rationale diſtinguitur ab homine eſſet vere me-
dium demonſtrandi. ergo et nunc: per propoſitionem
Doct. ſepe allegatam: qualis eſt ordo inter aliqua vbi
preter opus intellectus diſtinguuntur. talis eſt vbi ſola
ratione diſtinguuntur. Dico ſecundo. ꝙ ſi paſſio entis ī
eſt īmediate ipſi enti. forte erit immediata quia concipi
endo ens et bonitatem: eſſet ſibi euidens: ipſum ens eſ-
ſe cauſam immediatam et adequatam: quare talis paſ-
ſio immediate inſit. ¶ Et quando dicit Doct. ꝙ illa pro
poſitio non eſt per ſe nota. in qua paſſio predicatur de
ſubiecto. veru3 eſt de paſſione et ſubiecto inter que ca-
dit medium qđ eſt cauſa immediata paſſionis. ſicut quā
do cadit difinitio media. et ideo Doct. in loco prealle ga
to ſcilicet diſtīctione ſecūda primi exemplificat de iſtis
animal rationale eſt riſibile et homo eſt riſibilis prima
eſt immediata ⁊ ſecūda mediata. Si ergo omnes paſſio
nes entis inſunt enti eque primo et īmediate. forte om
nis propoſitio ī qua predicatur paſſio conuertibilis de
ente erit per ſe nota et euidens ex ſola terminorum no-
titia. Sicut etiam forte Doct. hēret dicere ſi poneretur
paſſio medium ad demonſtrandum paſſione3: ꝙ illa paſ
ſio prima nō demōſtraretur de ſubiecto: ſed eſſet per ſe
nota de ſubiecto apud intellectum concipientem diſtin
cte terminos. Et tunc ſi eſſet verum. ꝙ paſſiones que ī-
mediate inſunt enti ſunt per ſe note de ipſo ente. et hoc
intellectui diſtincte concipienti extrema ꝓpoſitionis.
ꝙ tunc omnes propoſitiones in diuinis in quibus poni-
tur quaſi paſſio immediate ineſſe ipſi deo eſſent per ſe
note. Sed de hoc alias. ¶ Contra ſextum dictum inſta Contra6 dictum.
tur. probando ꝙ nullus conceptus abſtractiuus deita-
tis ſub ratione propria contineat virtualiter veritates
neceſſarias de deo. et primo ſic. ille conceptus ſiue po-
natur cognitio dei abſtractiua ſiue aliquid aliud ſi con- 1.ratio.
tineret virtualiter notitiam illarum veritatum. ſequi-
tur ꝙ virtualiter contineret illas veritates. patet. quia
continens virtualiter notitiam alicuius continet eque-
liter entitatem illius. vt patet a Docto. in primo diſtin-
ctione.5.q.1. diſtinctione.8.q. prima. et in ſecunda diſtī
ctione.3.q.10. in quolibet. q.14. articulo. ſecūdo ſed nul
lus conceptus etiam deitatis. vt diſtincte poteſt vir-
tualiter continere aliquam ꝓprietatem diuinam quia
nulla creatura poteſt continere aliquid deo conueniēs
vt patet. ergo. ¶ Secundo inſtatur. quia ſi contineret 2.ratio.
virtualiter omnes veritates de deo habens talem con-
ceptum ſiue talem notitiam poſſet ex tali notitia demō-
ſtratiue ſcire deum eſſe trinum. et ſic propter quid co-
gnoſcere trinitatem. et tamen Doct. in ſecundo diſtin-
ctione.3.q.9. dubitat de hoc quia licet in angelo poſſit
creari ſpecies intelligibilis repreſentans deum ſub ra
tione deitatis non tamen videtur ſeq̇. ꝙ ſi cognoſcat di
ſtincte deitatem ꝙ propter hoc cognoſcat trinitatem.
¶ Tertio inſtatur. quia ſequeretur ꝙ habens talem 3.ratio.
conceptum poſſet cognoſcere omnes creaturas: ⁊ per
conſequens ille conceptus virtualiter vel eminenter
cōtineret omnes creaturas quod eſt manifeſte falſum.
patet. quia nec beatus per actum beatificu3 cognoſcit
oēs rerum quiditates. vt ab oībus tenetur. q̇ tñ actꝰ in
tuitiuus deitatis eſt multo perfectior omni actu abſtra
ctiuo. probatur conſequentia: quia ſi ille conceptus vir
tualiter continet omnes veritates de deo neceſſarias:
et omnes contingentes: non de actu: ſed de poſſibili: a
fortiori continebit veritates omnium creaturarum. Si
ergo per talem actum poteſt omnes illas cognoſcere di
ſtincte ſuperflue in angelis concreate fuerunt ſpecies
omniū quiditatum. patet: quia per ſpēm ītelligibilē dei
tatis potuerūt habere cōceptū diſtictū de deitate ſub
ratione deitatis: vt patet per Doc. in.2. diſtinctio.3.q.9.
¶ Quarto inſtatur: quia ſi talis conceptus de deo diſtin

ctus virtualiter continet omnem veritatem necessariam et omnē notitiam illius: ergo continet hanc veritatem deus est trinus est vnus: ergo continet extrema illius veritatis: quia continens totum: continet ꝛ partez: sed non continet ipsum deum: quia tunc ille conceptus posset causare alium conceptum distinctum de ipō deo. Tum etiam: quia ista veritas quāuis necessaria non est demonstrabilis de deo: quia tunc idem demonstrareť de seipso: quia scilicet deus de deo. ergo non continet illaz cuz non sit demonstrabilis de deo propter quid. ergo nō omnem necessariam veritatem continet virtualiter.

5.ratio. ¶Quinto instatur: quia Doc. in prolo. q.3. vult ꝙ continens euidenter veritates scibiles in aliqua scientia cōtinet eas virtualiter: vt primo notum. ergo si talis conceptus virtualiter cōtineret omnes veritates necessarias de deo. contineret illas vt primo notus. hoc autē est manifeste falsum. Tum quia non esset primo notus nisi per actum reflexum. vt patet: sed talis actus reflex⁹ nullo modo est necessarius in demonstratiōe ꝓpter qd. Tum etiam: quia quereretur a quo talis actus esset causat⁹: an a primo conceptu ꝛ intellectu: an a voluntate diuina sola: que omnia important speciales difficultates.

6.ratio. ¶Sexto instat sic. continens virtualiter omnes veritates alicuius scientie continet illas primo. sic ꝙ in continendo a nullo dependet: vt patet a Doc. in prolo. q.3. arti. primo. Sed talis conceptus necessario dependet a voluntate diuina causante ꝛ seruante ipsum. ergo.

Cōtra.7. dictū pma ratio. ¶Cōtra septimū dictum instatur probando ꝙ non possit causari in intellectu viatoris aliquis conceptus abstractiuus dei sub ratione deitatis. ꝛ instatur sic primo. ꝛ quero ad quid terminetur ille conceptus: oportet dicere ꝙ terminetur ad deitatem vt actu existentem. ꝛ sub ratione qua existit. patet: quia existētia est de conceptu eius quiditatiuo: vt patet a Doc. in primo distinct.2. q.1. ꝛ in quoli. q.1. arti. primo. si ergo ille conceptus nō terminaretur ad deum sub ratiōe deitatis: sic ꝙ deus sub ratione deitatis terminet: tunc per illum non cognosceretur deus distincte. Sed deus sub ratione deitatis nō potest terminare. nisi etiam terminet sub ratione existentie ꝓprie cum sit de quiditate dei. Tunc vltra sequitur incōueniens immo īpossibile scilicet ꝙ talis cōceptus abstractiuus esset formaliter intuitiu⁹. patet: quia omnis notitia que terminatur ad rem existentem inq̄tum est existens: siue sub ratiōe formali qua existit est intuitiua: vt patet a Doc. in primo distinct.1. q.2. distinc.8. q.3. in secūdo distinc.3. in.3°. distinct.14. in.4. distinct.10.45.49. questio.12. in quoli. questio.5.7.14.

2.ratio. ¶Secundo instatur et quero a quo ille conceptus immediate causetur: aut enim causatur a deo sub ratione deitatis: aut a voluntate dei. Si primo: sequitur ꝙ tunc deus moueret intellectuz vel causaret illum conceptum per modum nature: vt patet a Doc. ī quoli. questi.8. arti. primo. ꝛ q.14. arti.2. hoc autez est falsuz: vt patet vbi supra. Si 2°. sequitur manifeste inconueniens: ꝙ voluntas diuina contineret suo modo virtualiter ipsam deitatem. probatur: qꝛ causans conceptum proprium alicuius continet illum virtualiter: vt patet a Doct. in primo distin.3. distin.8. ꝛ alibi sepe: nec valet dicere: ꝙ quia voluntas diuina est realiter idē essentie diuine. ideo non potest continere: quia accipio propositionem Doct. vulgatam scilicet: qualis est ordo inter aliqua vbi realiter distinguuntur: talis est vbi sola ratione distinguuntur. Sed si voluntas esset realiter distincta ab essentia ꝛ contineret notitiā distinctam essentie realiter: virtualiter contineret ipsam deitatem vt etiam probat Doct. de creatura in primo distinct.3 ꝛ 8. ꝙ si posset causare notitiam distinctam essentie diuine: ꝙ virtualiter contineret ipsam. ergo cum volūtas diuina saltem ratione distinguatur ab essentia: saltem ꝑm rationem virtualiter ꝛ eminenter continebit illam: et sic posterius virtualiter continebit prius.

3.ratio. ¶Tertio instatur. si talis conceptus potest haberi in intellectu viatoris. ergo viator per illam poterit distictissime cognoscere deum sub ratione deitatis: ꝛ vltra poterit distinctissime cognoscere eius infinitatem intensiuam. et sic poterit ipsam comprehendere: patet. quia cognosceret illam secundum ꝙ est cognoscibilis. est autem cognoscibilis sub ratione distinctissima infinitatis intensiue. imo videtur sequi. ꝙ tunc viator esset perfecte beatus. si deo vt sic distincte concepto et sub ratione infiniti intensiue voluntas frueretur. 4.ratio

¶Quarto instatur. si talis conceptus potest causari in intellectu viatoris. aut immediate causatur nulla specie intelligibili prius causata aut mediante ipsa. Si primo sequitur ꝙ talis conceptus non est abstractiuus. patet. quia ille est obiecti. non in se sed in aliquo representatiuo existente. Si secundo ergo voluntas diuina non poterit causare absolutum realiter distinctuz ab alio absoluto sine ipso. et tunc causa prima determinabitur a secunda quod est falsum. sic enim arguit Doct. in primo distinctione.1. q.4. ꝙ si voluntas diuina non potest causare fruitionez absolute nisi prius causet visionem. sequitur ꝙ ipsa determinabitur a causandum ad secunda causa. si sine visione non posset absolute causare fruitionem. 5.ratio.

¶Quinto instatur. quia sequitur ꝙ volūtas dina non posset immediate causare conceptum distinctum deitatis: nisi prius causaret conceptum distinctu in suimet. vt patet a Doct. in pluribus locis. ꝙ causans notitiam alterius in aliquo intellectu prius causat notitiā sui. Et ideo essentia non posset causare notitiam in intellectu diuo. nec alicuius creature nec alicuius intrinseci nisi prius causaret notitiam sui distinctam. vt patet a doct. supra questio. quinta: ergo si voluntas non potest causare notitiam distinctam deitatis nisi prius causet notitiam sui distinctam. sequitur ꝙ non poterit immediate causare absolutum sine alio absoluto. a quo essentialiter non dependet. 6.ratio

¶Sexto sequeretur ꝙ habens talem conceptum siue notitiam necessario intelligeret omnem veritatem necessariam de deo: et omnem contingentem de possibili. patet: quia talis conceptus includeret virtualiter omnem talem veritatem: et per modum nature ageret: et similiter intellectus. sed hoc nō videtur verum: quia posset stare notitia distincta deitatis sine notitia personarum: vt patet a Doctore in primo distic. 1. quest.2. Ad rōnes contra.5. dictum.

Ad.1. ¶Respondeo primo ad instantias contra sextum dictum. Ad primam anteq̄ respondeam formaliter premitto aliqua. Primo premitto: ꝙ non omne causans notitiam alicuius continet virtualiter et eminenter entitatem illius. patet: quia notitia distincta hominis continet notitiam distinctam passionis: et tamen nō continet passionem: cum illa precise contineatur a ratione formali hominis. Est tamen verum quod continens notitiam distinctam alicuius subiecti continet entitatem illius: et omnium virtualiter contentorum adequate tamen contentorum: ꝛ sic continens notitiam hominis distinctam continet virtualiter non tantum entitatem hominis: sed etiam omnes veritates et omnes passiones illius. Nota singular ē doctrinā de virtuali ꝯtinentia. Nec enim aliquid posset virtualiter continere passionem subiecti: qui etiam virtualiter cōtineret entitatem subiecti: quia in hoc poneretur causa passionis adequata: que realiter idemptificatur subiecto. posito ergo ꝙ in me causaretur notitia distincta hominis ab ipso homine, talis notitia. et si contineret virtualiter notitiam omnium proprietatum hominis mediate tamen. ita ꝙ primo notitia diffinitionis hominis que dicitur proprie distincta contineret notitiam predicati: et per consequens notitiam propositionis immediate: et notitia euidens propositionis immediate contineret notitiam conclusionis. Sic dico in proposito. ꝙ notitia distincta deitatis: et si contineat notitiam proprietatis: et per consequens notitiam euidentem propositionis immediate: et notitia illa euidens notitiam conclusionis. non tamen virtualiter continet illas proprietates. Si tamen illa notitia distincta esset causata ab alio: q̄z a deo immediate. tunc causans illam contineret ipsum deum et omnes proprietates illius.

Notitia euidēs propōis imediate ꝛ mediate pōt dupl'r itelligi. Secundo premitto. ꝙ notitia euidens propositionis immediate: et propositionis mediate potest dupliciter intelligi virtualiter contineri in alio. Primo. ī notitia subiecti disticta: ita ꝙ talis notitia precise causetur a notitia distincta subiecti. Secundo potest intelligi causari ab ipso obiecto siue subiecto immediate. ita ꝙ homo presens in specie intelligibili. siue subiecto immediate. ita ꝙ homo presens in specie intelligibili. siue ipsa species primo causat notitiam distinctam hominis. secundo no

titiam proprietatum . tertio notitiam propositionum
immediatarum. quarto notitiam conclusionum. Et bre
uiter vtraqꝫ via est sustentabilis : ſm ea que exposui in
prologo questione. 3. contra Gregor. ⁊ Ocham ⁊ Al=
fonsum toletanum: vide ibi. In proposito. si teneatur ꝙ
conceptus distinctus deitatis contineat omnes verita=
tes necessarias de deo. i. omnium veritatū notitiam eui=
dentem. patet: ꝙ ex hoc non sequitur ꝙ virtualiter con=
tineat entitatem illarum proprietatum. Et propositio
Docto. scilicet ꝙ continens virtualiter notitiam distin=
ctam alicuius continet entitatem illius. patet: ꝙ illa nō
est in omnibus vera: vt supra exposui. Sicut etiam pa=
tet de specie intelligibili puta hominis: que continet no
titiam hominis : et tamen non continet virtualiter ip=
sum hominem : et similiter continet notitiam risibilita=
tis : et tamen non continet ipsam risibilitatem. Si ve=
ro teneatur: ꝙ obiectum virtualiter continet: tunc opor
tet ponere aliquam speciem intelligibilem supplentem
vicem obiecti : que partialiter non solum causet noti=
tiam subiecti; sed etiam omnium proprietatum virtua=
liter in illo contētarum : quia nisi talis species ponere=
tur: respectu cognitionis abstractiue: tunc nihil esset ibi
qđ causaret : nisi forte diceretur ꝙ voluntas diuina. pri=
mo causat notitiam distinctam deitatis. ⁊ secundo alias
notitias sequentes: tamen melius et magis ad proposi=
tum conclusionis esset ponere speciem intelligibilē dei=
tatis: vt dixi in prologo. questione tertia ⁊ in secundo di
stinctione tertia questione nona. Et sic patet. quid sit di
cendum ad primam instantiam.

¶ Posset etiam dici et non extra propositum: ꝙ aliud
est causare notitiam alicuius propositionis absolute:
et aliud ipsam causare vt euidentem Nam deus posset
immediate causare in me notitiam huius: homo est risi=
bilis: que tamen nullo modo esset euidēs nisi ex notitia
propositionis immediate. notitia ergo conclusionis pos
set esse immediate ab vno: ⁊ ab alio euidenti. Cōceptus
ergo distinctus deitatis diceretur continere virtualiter
omnem veritatem ⁊c. i. notitiam omnium veritatum vt
euidentem. ita ꝙ talis notitia puta conclusionis: vel pri
mi predicati non esset immediate causata a tali cōceptu
deitatis : sed bene haberet euidentiam a tali conceptu:
ita ꝙ euidentia propositionis immediate esset primo a
tali conceptu: et euidentia conclusionis esset ab euiden
tia propositionis immediate. Et sic posset concedi: ꝙ cō
tinēs virtualiter notitiam alicuius continet entitatē il=
lius: licet hoc nō sit simpliciter ⁊ in omnibus verum: sed
non sequeretur : ꝙ continens euidentiam notitie propo
sitionis ꝙ cōtineat entitatem ⁊c. immo stat ꝙ notitia sit
ab vno ⁊ euidentia ab alio. ¶ Dico etiā: ꝙ aliud est cōti=
nere notitiā simplicem alicuius. ⁊ aliud est continere no
titiam euidētem inherentie puta passionis ad subiectū.
Nota hec valde. Et forte subiectum causat notitiam sui absolute: ⁊ post
notitiam passionis absolute: sed notitia euidens inherē
tie passionis ad subiectuꝫ immediate causatur a notitia
euidenti premissarum ⁊ mediate a notitia distincta sub=
iecti. Tunc dico: ꝙ etsi concedatur ꝙ continens notitiā
simplicem alicuius contineat entitatem illius. nō tamē
sequitur : ꝙ continens notitiam euidentem inherentie
passionis ad subiectū ꝙ contineat virtualiter ipsam pas
sionem. Omnes iste responsiones sunt satis clare et
probabiles.

Ad 2. ratione cōtra 6. dictum. ¶ Ad secundam. Dico ꝙ Doctor noster ibi concedit:
ꝙ angelus posset per talem speciem cognoscere trinita
tem. Dico secūdo: ꝙ deus bene potuit causare speciem
intelligibilem: per quā angelus precise cognosceret di=
stincte deitatem ⁊ non cognosceret alias proprietates.
Si dicatur ꝙ non apparet ratio diuersitatis de conce=
ptu immediate causato a voluntate diuina: non per spe=
ciem intelligibilem et de conceptu causato a specie itel
ligibili: cum vterqꝫ distincte representet deitatē sub ra=
tione propria. ergo si vnus virtualiter continet omnes
veritates de deo virtualiter: quare et non alius: ⁊ si per
vnum potest cognosci trinitas : quare et non per alium
non apparet ratio diuersitatis. Sicut habens notitiam
distinctam de homine per speciem intelligibilem ipsius
et habens eandem vel similem notitiā causatā aliunde:
ita per vnā potest cognoscere ꝓprietates hoīs sicut per
aliā. Dico breuiter: ꝙ volūtas diuīa potuit causare spe
ciē intelligibilē in angelo et concurrere cum ipsa preci
se ad cōceptum distinctum deitatis. et non concurre=
re ad notitiam aliarum proprietatum. Quis ille conce=
ptus causatus a specie intelligibili natus fuisset vir=
tualiter continere omnes veritates de deo necessari=
as. Sed in proposito voluntas. non solum causaret
conceptum distinctum deitatis : sed etiam cum ipso
concurreret ad euidentem notitiam omnium verita=
tum contentarum in illo. Et ideo Doct. hic dicit. ꝙ po=
tuit in intellectu viatoris causare conceptum simpli=
cem deitatis virtualiter continenteꝫ veritates ⁊c. ita ꝙ
non tm̄ contineret potentia remota. sed etiam poten=
tia propinqua : propter hoc ꝙ voluntas diuina dispo=
suisset actu concurrere ad notitiam euidentem conten
tarum veritatum.

¶ Ad tertiam. Dico ꝙ non sequitur ꝙ contineret ille Ad tertiā
conceptus notitiam simplicem omnium creaturarum.
quia talis notitia non virtualiter includeretur in tali
conceptu. precise: enim continentur omnes veritates
de deo necessarie et omnes de deo contingentes de pos=
sibili non de actu. Nec essentia diuina causat in intel
lectu diuino notitiam creaturarum. vt nota. ita ꝙ no=
titia essentie diuine sit precisa ratio causandi notitiam
omnium creaturarum sed ipsa precise vt habet ratio=
nem memorie. et vt sic non consideratur vt actu cogni
ta. hoc patet a Doctore. in prologo questione penulti=
ma. licet ergo essentia prius causet notitiam sui: q̄ noti
tiam creaturarum non tamen talis notitia ponitur ra=
tio causandi notitiam creaturarum. sicut etiam quis
intellectus diuinus prius cognoscat essentiam. q̄ ge=
neret filium. tamen talis notitia nullo modo est ratio
formalis generandi filium. vt patet a Docto. in primo
distinctione secunda parte secunda questio. 3. et quar=
ta. Dico vltra. ꝙ ad concludendum. ꝙ talis notitia con
tineret virtualiter notitiam omnium creaturarum. o=
porteret prius concludere: ꝙ ipsa virtualiter contine=
ret essentiam vel voluntatem diuinam. que virtualiter
continet omnes creaturas. Sicut si. a. virtualiter inclu
deret notitiam distinctam hominis. et per consequens
ipsam entitatem hominis. ꝙ etiam concludi posset. ꝙ
a. contineret virtualiter notitiam omnium virtualiter
contentorum in ipso homine. et per consequens entita=
tem eorum. Sed in proposito: conceptus distinctus dei
tatis causatus a voluntate diuina non includit virtua=
liter notitiam deitatis distinctam: vt patꝫ. ¶ Ad quar= Ad. 4. rōnem.
tam. Dico ꝙ quando dicimus ꝙ subiectum vel obctm̄
continet veritatem scibilem. non intelligitur ꝙ virtu= Quid sit obiectū cōtinere veritateꝫ scibilem.
aliter continet extrema propositionis quia tunc homo
contineret se. patet. quia continet hanc veritatem. ho=
mo est risibilis. et tamem non continet virtualiter ho=
minem. Sed intelligitur ꝙ continet virtualiter euiden
tem inherentiam passionis ad subiectum. puta quia ho
mo cōtinet quiditatiue et essentialiter rationale. et ra=
tionale est causa adequata et precisa inherentie risibi=
litatis ad hominem. ideo dicimus: ꝙ homo mediante
rationalitate continet inherentiam passionis ad subie=
ctum. Et similiter cum dico. ꝙ notitia distincta subie=
cti continet veritates necessarias de subiecto. sic intel=
ligitur ꝙ remote. tamen continet virtualiter notitiam
euidentem inherentie passionis ad subiectum. vel ꝙ p̄=
cise continet ipsam euidentiam passionis vt inheren=
tis idest ꝙ notitia inherentie passionis ad subiectum
est euidens immediate et propinqꝫ a notitia euidenti
premissarum immediatarū et mediate et quasi remote
est euidens a notitia distincta subiecti.

¶ Ad quintam. Dico ꝙ continere veritates in aliqua Ad. 5.
scientia. vt primo notum. non est conditio notitie distin
cte subiecti sed est conditio subiecti. sicut dicimus ꝙ
homo secundum animam est subiectum scientie mo=
ralis : non erit subiectum immediatum. ita ꝙ imme=
diate de ipso possint demonstrari omnes veritates in
scientia morali contentas : nisi sic : primo notus idest
ꝙ vt primo notus ponitur subiectum. et sic patet quo=
modo hoc non pertinet ad notitiam subiecti ꝙ sit pri=
mo nota ⁊c. Cum enim dicimus subiectum vt pri=
mo notum continet omnes veritates ; potest intelligi

dupliciter: vel primo notum notitia habituali: vel primo notum notitia actuali. ¶ Primo modo intelligitur: ꝙ subiectum vt presens in specie intelligibili continet virtualiter omnem veritatem: et dicitur tunc primo notum notitia habituali: quia vt sic est pars memorie perfecte: et in potentia propinqua ad causandum notitiam sui et omnium virtualiter contentorum. Secūdo modo intelligitur: ꝙ subiectum sit primo notum notitia actuali: et tunc dupliciter potest intelligi. primo ꝙ notitia actualis contineat notitiam euidentem: tam premissarum ꝙ̃ cōclusionum modo preexposito: secundo ꝙ talis notitia nullo modo contineat: sed ꝙ nihil esset subiectum scientie virtualiter continens veritates illi⁹ scientie in potentia propinqua: nisi prius esset notum. non ꝙ notitia requiratur vt ratio continendi: sed vt dispositio preuia. nisi enim prius causaret notitiam sui simplicem: nunꝙ̃ posset causare euidētem notitiam veritatum inclusarum virtualiter De obiecto p̄mo noto notitia habituali: et notitia actuali primo modo: vide que prolixe exposui in prologo. q. 3. articulo primo. et specialiter contra Gregorium. Ocham. Alfonsum et multos alios. Si volumus etiam tenere de p̄rio noto notitia actuali scd̄o modo accepta: erit sustentabile: licet nō ita forte ad mētem Doc. sicut aliis modis.

Ad. 6. ¶ Ad sextam siue vltimam instantiam. Dico ꝙ hec est conditio subiecti primi: scilicet in continendo veritates in scientia considerata a nullo dependeat: a nullo: scilicet pertinente ad illam scientiam si sit simpliciter primum. hoc patet a Docto. in prolog. questione tertia Sed hec conditio non videtur competere notitie distincte subiecti: cum talis notitia dependeat a subiecto vel a supplente vicem subiecti. Si volumus etiam tenere: ꝙ hec sit conditio talis notitie: possumus sic exponere. Notitia prima et distincta subiecti: continet virtualiter omnes veritates in scientia cuius est consideratas scilicet euidentem notitiam illarum. modo preexposito et in continendo a nullo dependet: scilicet ꝙ a nulla alia notitia ad illam scientiam pertinente dependet: sicut et subiectum a nulla entitate ad scientiam eius est subiectum dependet in continendo veritates illius scientie: sic conceptus distinctus illius subiecti a nullo alio conceptu ad illam scientiam pertinente in continendo veritates dependet.

¶ Ad instantias contra septimum dictum. Ad primam dico. primo: ꝙ etsi existentia sit de conceptu dei: non tamen talis existentia ponitur ratio terminandi: vt pateat a Docto. in presenti. posito eīm ꝙ p impossibile deus non esset: adhuc posset abstractiue cognosci: et etiam eius existentia. ¶ Si dicatur hoc nō saluat: quia certum est ꝙ deus necessario existit: et existentia est de intrinseca ratione eius: quero tunc. si deus sub ratione deitatis terminet hanc notitiam abstractiuam et distinctam: aut tunc in ratione formali includit existentiam actualem: aut non. Si sic. ergo existentia actualis erit ratio formalis terminandi: aut non includit. ergo actualis existentia non erit de formali conceptu ipsius dei. Si ergo talis conceptus terminatur ad deum sub ratione deitatis et deus sub ratione deitatis necessario includit actualem existentiam. ergo deus sub illa ratiōe qua actu existens terminat: et per consequens talis conceptus erit intuitiuus. Dico breuiter ꝙ non dicitur cognitio intuitiua: ex hoc ꝙ terminatur ad rem existentem actualiter: siue etiam ponendo: ꝙ existentia sit de intrinseca ratione illius. et patet. nunc cognosco abstractiue existentiam puta albedinis: ita ꝙ talis cognitio t̄miat̄ ad existētiā immediate: et tamen non dicitur cognitio intuitiua. Sed vltra omnia requiritur presentia rei actu existentis: non enim sufficit ꝙ actu existat propria existentia: et ꝙ cognitio terminetur ad actualem existentiam: sed requiritur: ꝙ talis res sit in se presens et non in aliquo representatiuo. Dicitur ergo cognitio intuitiua q̄ terminatur ad rem existentem inꝙ̃tum existens. et in se presentem potentie cognitiue. Concedo ergo: ꝙ conceptus distinctus dei terminatur ad deum sub ratione deitatis: et ad deum vt actu existentem: sed non terminatur ad deum vt actu existentem et in se presentem: et potentie cognitiue perfecte presentem. Et sic Doc. intelligit de cognitione intuitiua: vnde in multis locis addit ad rem existentem et in se presentem.

(Margin: Ad rōes cōtra. 7. dictum. Ad 1. Instātia expositoris. — Solutio eiusdem. — Cognitio intuitiua.)

Instantia expo. per pulchra. ¶ Si queratur. pono ꝙ voluntas diuina immediate causet conceptum abstractiuum et distinctum deitatis: nulla specie intelligibili preexistente in tali intellectu. in quo talis conceptus causatur. ille conceptus ad quid terminabitur. aut enim terminabitur ad notitiam existentem actu et in se presentem: aut non in se presentē sed presentem in aliquo representatiuo. Si p̄mo modo. patet: ꝙ talis conceptus erit intuitiuus: q2 terminatur ad rem existentem et in se presentem. Si secundo modo oportet assignare illud representatiuum. non erit species intelligibilis per positum: non concept⁹ ille: quia vt habet esse in tali conceptu: habet precise esse cognitum: vt patet a Docto. in primo distinc. 8. q. 3. et alibi sepe: et alium representatiuum non videtur posse assignari. ergo talis conceptus erit necessario intuitiu⁹. Solutio eiusdem. Dico breuiter: ꝙ non erit presens nec in specie intelligibili: nec in conceptu: sed erit presens in se: sed non erit ītellectui presens. potest enim cognitio abstractiua terminari ad aliquid qd̄ nō erit presens in aliquo representatiuo: alio a re: sed sufficit ꝙ terminetur ad ipsaꝫ: vt nō presentem s̄m suam existentem potentie cognitiue.

¶ Ad secundam instantiam. Dico primo: ꝙ volūtas cū transeat imperfectam identitatem realem in essentiaꝫ diuinā: nullo modo potest ipsam continere nec proprie nec quasi: vt etiam Doct. tenet in pluribus locis. ¶ Dico secundo: ꝙ si voluntas haberet a se originatiue. ꝙ sic posset causare talem notitiam posset concedi ꝙ contineret: vel quasi contineret: sed non sequitur de essentia: q2 ipsa essentia originatiue continet voluntatem: accipiendo voluntatem pro potentia volitiua. et hoc patet a Docto. in primo distin. 8. questio. 3. et in quolibet. questio. prima. 25. et ideo quamuis possit causare notitiam distinctam deitatis: siue abstractiuam: siue intuitiuam. non sequitur ꝙ contineat essentiam nec proprie nec quasi cuꝫ hoc habeat: non a se: sed fundamētaliter et originatiue ab ipsa essentia diuina. ¶ Dico tertio: ꝙ non sequitur de omni notitia distincta: sed si habet veritatem: habet veritatē de prima notitia et adequata essentie diuine. qualis notitia est in intellectu diuino: que notitia est formaliter infinita: et perfecte adequatur obiecto essentie diuine: siue ipsi essentie diuine. potens ergo causare immediate talem notitiam continet virtualiter: vel quasi continet ipsam essentiam. Sed hoc non sequitur de notitia non adequata ipsi essentie diuine qualis est omnis notitia causata ī intellectu creato a voluntate diuina. Quāuis ergo possit causare notitiam distinctam deitatis: tā abstractiuam ꝙ̃ intuitiuam in intellectu creato: non tamen sequitur: ꝙ contineat virtualiter ipsam essentiam diuinam: quam responsionem bene nota propter multa.

(Margin: 2. rn̄sio. — 3. et singulariter notanda.)

Ad. 3. ¶ Ad tertiam instantiam Dico ꝙ poterit distinctissime cognoscere infinitatē intensiuā. et s̄m omnē gradū īfinitatis. Et cuꝫ infertur: ꝙ tunc potest comprehendere ipsam. Dico ꝙ non omnis cognitio etiam distinctissima: ē comprehensiua obiecti cogniti: sed precise illa que obiecto adequatur: sic ꝙ in se sit talis intensiue quantū obiectum est intensiue cognoscibile. Si enim obiectum est intensiue infinitum. sequitur ꝙ erit intelligibile infinite intensiue: et natum intelligi intellectione formaliter infinita vt exposui supra. questio. 5.

(Margin: Non oīs cognitio distinctissima ē cōprehēsiua obiecti cogniti et q̄ sit cōp̄hēsiua.)

¶ Et cum vltra infertur: ꝙ habens talem conceptum sic distinctum posset esse perfecte beatus. Dico ꝙ si loquamur de beatitudine viatoris. inquantum viator ꝙ tunc esset perfectissime beatus: immo magis beatus: ꝙ̃ aliquis philosophorum potuerit esse in cognitione substantiarum separatarum: quia nullus potuit peruenire ad cognitionem distinctam alicuius substantie separate. vt probat Doctor in prolog. questio. 1. et in primo distinctio. 3. questio. 1. Sed hic viator haberet ex hypothesi cognitionem distinctam obiecti beatifici. Sed loquendo de beatitudine comprehensoris qualem nunc beati habent in patria: dico ꝙ intellectus viatoris in tali cognitione etiam distinctissima non fuisset beatus: quia talis beatitudo consistit in cognitione faciali et intuitiua obiecti beatifici. Si dicat̄ quomodo cognitio ītuitiua obiecti beatifici et abstractiua eius

dem differunt. Si numero tm̄/ergo erit viator ī tali conceptu eque beatus: vel saltem erit similiter beatus formaliter: sicut nūc existēs in patria est beat⁹: quia iste beatitudines non differrēt nisi numeraliter. Si differūt tm̄ sicut perfectuʒ ⁊ minus perfectum. patet: ꝙ adhuc erit beatus: licet non ita perfecte: ⁊ si talis cōcept⁹ abstractiuus potest intendi: intantum posset intendi: ꝙ in illo esset eque perfecte beatus. sic enim arguit Doct. in quarto distinct. 49. contra opi. Tho. Si differūt specie sicut Doc. videtur tenere in tertio distinc. 31. ⁊ in quarto distin. 49. quia cognitio abstractiua ⁊ intuitiua eiusdē obiecti specie distinguuntur: vt patet a Doc. in secūdo distinc. 25. Et sic in proposito cognitio abstractiua ⁊ intuitiua eiusdem deitatis differunt specie. Et hoc ꝓpter aliam ⁊ aliam presentiam obiecti: vt dicit Doc. in tertio distin. 31. ⁊ in quarto distin. 49. ⁊ sic patet ꝙ habens cognitionem abstractiuam etiam distinctissimam non erit beatus proprie loquendo de beatitudine. Si dicatur ꝙ forte hoc non videtur sequi. scilicet ꝙ alia ⁊ alia presentia obiecti causet ⁊ alium ⁊ alium actū specie distinctū: quia ſm Doc. in primo distin. 1. q. 4. dicit ꝙ actus voluntatis non variatur ꝓpter aliam ⁊ aliam approximationem ad obiectū: vide ibi. Sed quia hoc non est presentis speculationis: vide in tertio distin. 3 . ⁊ in quarto distin. 41. vbi pertractaui hanc materiam soluendo etiam presentem et alias instantias in hac materia. ista pro nunc sufficiant

Ad. 4. ❡ Ad quartam instantiam de specie intelligibili respectu talis cōceptus distincti. Dico ꝙ vtrūq; membrum potest dari. Et primo potest dari. ꝙ prius causet speciem quia talis species necessario requiritur vt habeatur presentia obiecti prout potest haberi in aliquo representatiuo. ita ꝙ esset impossibile in cognitione abstractiua aliter esse presens. Cuʒ dicitur ꝙ potest quodlibet absolutum immediate causare alio absoluto non causato. Dico primo. ꝙ et si actum voluntatis absolutum possit immediate causare in aliqua voluntate actu intelligendi absolute non causato. tamen voluntas secundum illum actum nihil vellet cum velle necessario terminetur ad obiectum cognitum. non posset ergo immediate causare volitionem alicuius obiecti. que includit relationem aliquam ad obiectum. vt patet a Docto. q 14. quolibet. non prius causato actu intelligendi eiusdem obiecti cum talis necessario requiratur Sic in proposito tenendo. ꝙ species intelligibilis necessario requiratur ad hoc vt obiectum sit presens in cognitione abstractiua diceret̄ ꝙ non posset voluntas diuina causare in intellectu viatoris conceptum distinctū deitatis quo distīcte cōciperet illā. nō prius causato reprsētatiuo eiusdem. s. specie intelligibili: posset tamen causare absolute talem cōceptum: qui nullo modo terminaret̄ ad obiectū. Et cum infertur: ꝙ si talis species necessario prerequiritur: ꝙ tunc voluntas diuina posset determinari a secunda causa quod habet pro inconuenienti: vt patuit in primo dist. 1. q. 4. Dico breuiter ꝙ ibi in primo esset inconueniens: quia vere prima causa determinaretur ad agendum a secunda causa: quia Henri. posuit ꝙ ad visionem obiecti beatifici necessario sequatur fruitio eiusdem. ita ꝙ si voluntas diuina causet in aliquo intellectu visionem claram deitatis ꝙ necessario causabit fruitionem essentie in voluntate eiusdem. e sic bene seq̄tur. ꝙ si necessario causat fruitionem prius causata visione tunc determinabit̄ a secunda causa. Sed in proposito hoc non sequitur: quia non pono: ꝙ causata specie intelligibili deitatis ꝙ necessario causet conceptuʒ distinctum eiusdem. immo pono ꝙ stante tali specie: potest esse ꝙ talis conceptus nullo modo erit: sed dico ꝙ conceptus non poterit esse nisi prius causata specie: vt ꝓprio representatiuo eiusdem obiecti. Sicut etiā dico de actu volendi ꝙ potest stare cognitio perfectissima obiecti ēt intuitiua. et tamen non erit volitio eiusdem. sed non potest esse volitio actualis obiecti: nisi precedat cognitio eiusdem. Hoc idem ponit Doc. ꝙ de potentia dei absoluta pōt esse perfectissima visio deitatis: et non erit fruitio: cuius oppositum dicebat Henri. in primo vbi supra. sed non potest esse fruitio sine visione precedente: cum illa necessario requiratur. Et sic patet quomodo potest sustineri ꝙ in conceptu distincto deitatis prerequiritur species intelligibilis representans eam in rōne obiecti actu intelligibilis. Si dicatur ꝙ multa obiecta possunt intelligi abstractiue: que tamen non habent speciem intelligibilem: vt patet de materia prima de passionib⁹ de relationibus: que non habent proprias species intelligibiles. Dico ꝙ obiectum esse presens potentie cognitiue respectu cognitionis abstractiue potest pro nūc dupliciter intelligi. primo: ꝙ sit presens presentia propria et formali: et hic voco presentiam propriam et formalē quando habet propriam speciem. secundo ꝙ sit presentia alterius presens: ꝙ ipsum virtualiter continet. Hoc premisso. Dico ꝙ semper requiritur species intelligibilis: vel ꝙ habeat speciem propriam: vel ꝙ contineatur virtualiter in aliquo obiecto habente speciem propriā. Sicut etiam aliquid potest esse presens in cognitione intuitiua: vel in se formaliter: ⁊ ſm propriam existentiam presens: vel ꝙ virtualiter contineatur in alio habente ꝓpriam presentialitatem: hec distinctio habetur a Doc. ī primo dist. 8. q. 3. ⁊ in quoli. patet ergo ꝙ sicut ī cognitione intuitiua obiecti: requiritur ꝙ tale obiectum vel sit ī se presens ſm propriam existentiam: vel ꝙ contineatur in alio virtualiter perfecte presente ſm propriam existē tiam. Sic in cognitione abstractiua obiecti requiritur: ꝙ tale obiectum vel sit presens ſm propriam speciem intelligibilem: vel ꝙ virtualiter contineatur in alio perfecte presente ſm propriam speciem intelligibilem. Sed de hac materia. s. speciei intelligibilis prolixe tractatuʒ est in primo dist. 3. q. 2. ⁊: q. 1. ⁊. 6. vide ibi singularia dubia. et precipue. q. 2. ⁊. 3. ❡ Si teneatur aliud membrum scilicet ꝙ possit immediate a volūtate diuina causari cōceptus distinctus deitatis nulla specie intelligibili precedente. potest faciliter responderi ad instātiam: ꝙ aliud est loqui de obiecto cognoscibili abstractiue vt terminatiuo cognitionis abstractiue: ⁊ aliud de obiecto motiuo intellectus respectu cognitiōis abstractiue. primo nullo modo videt̄ necessaria species intelligibilis: quia sine illa obiectum potest perfecte terminare illam cognitionem: et patet: quia obiectum vt quiditatiue acceptum. et vt absolute consideratum terminat hanc cognitionē quando enim cognoscitur distincte obiectum cognitione abstractiua: talis cognitio terminatur ad obiectum sub ratione quiditatiua propria: aliter distincte non cognosceretur Sed si terminaret prout habet esse sic representatum: tunc terminaret: non per se nec quiditatiue sed tm̄ per accidens et ſm quid: quia accidit sibi sic esse presens. Secundo modo loquendo de obiecto motiuo. Dico breuiter: ꝙ Doc. ponit in nobis necessitatem speciei intelligibilis: q2 stante absentia obiecti in se nulla cognitio eiusdem haberi posset. Sed posita specie intelligibili: talis species supplet vicem obiecti. et sic ipsa vna cum intellectu agente causat in intellectu possibili notitiam abstractiuam: vt patet a Doc. in primo distin. 3. q. 6. ⁊. 8. ⁊ distin. 17. ⁊ in. 2. distin. 3. ⁊ in. 4. disti. 10. ⁊ in quoli. requiritur ergo species intelligibilis vt causa respectu notitie abstractiue: et hoc exposui in primo vbi supra. Modo voluntas diuina potest supplere vicē omnis causalitatis secunde. vt patet. et sic poterit supplere causalitatem cuiuscunq; speciei intelligibilis: et īmediate causare conceptum abstractiuum cuiuscūq; obiecti: et sic immediate poterit causare in intellectu nostro conceptum distinctum ⁊ abstractiuū essentie diuine nulla specie intelligibili presupposita. Et sic patet quomodo vtrunq; membrū est sustentabile: tamen scḋʒ mēbrum videtur magis verum et magis ad mentem Docto. subtilis. ❡ Ad quintam instantiam dico. primo: ꝙ aliud est mouere intellectum ad cognitionem alterius ī ratione obiecti: et aliud est mouere non in ratione obiecti. Exemplum. puta homo mouet intellectum necessario ad cognitionem puta risibilitatis: et tunc aut mouet in ratione obiecti. id est vt habens precise rationem obiecti motiui: aut alio modo mouet non habendo rationem obiecti motiui: sed precise habendo rationem talis entis. Primo modo concedo: ꝙ non potest mouere aliquem intellectum: nisi prius in tali intellectu causet notitiam sui: quia vt sic cum moueat per modum nature necessario prius causabit notitiam sui perfectam quantum potest: ꝙ̄ notitiam alterius in eo

Obcm̄ eē pn̄s ptie cognitiue pt dupl̄r itelligi.

Quare secūdū scō. spēs itelligibil' ī nobis sit necessario.

ad. 5. rōes

virtualiter cōtenti. Et hoc modo essentia diuina que est presens intellectui diuino in ratione obiecti perfectissime intelligibilis: nunq̄ posset mouere talem intellectū ad cognitionē alterius extrinseci. puta creature nec alicuius intrinseci puta attributi. vel ꝓprietatū nisi prius moueret ad notitiam sui distinctaz: vt patuit supra. q. 5. quoli. Secūdo modo aliquid posset mouere ad notitiam alterius: sine hoc ꝙ moueat ad sui notitiā: quia vt sic tale obiectum nō esset presens intellectui in ratione obiecti intelligibilis. Et hoc expresse patet in multis. Nam species intelligibilis. mouet īmediate intellectū ad notitiam obiecti: cuius est: ⁊ tamē nō mouet ad notitiā sui. primo. ⁊ hoc est: quia talis species nō est pro tunc p̄sens intellectui in ratione obiecti intelligibilis. Similiter intellectus agens immediate mouet ad notitiam aliorū: et tamen nō primo cognoscitur: immo pro statu isto nullo modo mouet ad notitiam sui: vt patet a Doc. ⁊ hoc est quia talis intellect⁹ pro statu isto: nunq̄ potest esse presens intellectui possibili in ratione obiecti actu intelligibilis. ⁊ voco obiectū actu intelligibile quod immediate potest mouere intellectū ad sui notitiam vel ꝙ saltē virtualiter cōtineatur in alio quod immediate potest mouere: vt exposui in p̄mo distin. 3 q. 7. declarādo titulū. q. 1. licet ergo intellectus agens s̄m suā formalē entitatē sit perfecte presens intellectui possibili: pro statu tamē isto nullo modo est in specie intelligibili propria. nec in se presens in ratione obiecti actu intelligibilis. vt patet a Doct. in prolo. q. 1. Sic dico in proposito. ꝙ quāuis voluntas diuina sit in se perfecte presens intellectui creato. non tamen necessario est presens in ratione obiecti actu intelligibilis. Et ideo potest immediate causare conceptum distinctum deitatis et non erit prius cognita.

Obiectū actu itelligibile qd.

Dico secundo ꝙ aliud est loqui de obiecto precise mouente per modum nature ⁊ de obiecto precise mouente per modum voluntatis. quia primo modo tale obiectum. vt presens in ratione obiecti actu intelligibilis necessario prius mouet ad notitiam sui q̄ aliorum etiā virtualiter in ipso contentorum. Sed secundo mō non apparet necessitas ꝙ prius moueat ad sui notitiā etiam tenendo ꝙ sit perfecte presens in ratione obiecti actu intelligibilis. et hoc est. quia est obiectum voluntarium Et hoc patet in primo distinctione tertia vbi multa de istis exposui.

Nota de obiectō mouente naturaliter ⁊ libere dr̄a 3

¶ Ad vltimam instātiam. Dico breuiter. ꝙ stante tali conceptu nullo existente impedimento. et concurrente influentia generali voluntatis diuine. ꝙ tunc cognoscet omnia virtualiter contenta. Si stante tali conceptu perfecto posset voluntas diuina suspendere actionem talis conceptus quia potest omnem actionem cuiuscunq̄ cause secunde suspendere.

Ad vltimaz rationem:

¶ Contra octauum dictum: qđ tale est ꝙ viator non potest ex puris naturalibus demonstratiue: propter quid cognoscere istā deus est omnipotens: ⁊ hoc tam mediate q̄ immediate. instatur sic: primo supponendo aliqua. primo ꝙ viator est ille qui non habet notitiam intuitiuā vt supra dixi sed potest habere cognitionem abstractiuam deitatis. et hoc per potentiam diuinaz: vt supra patuit. Et de isto viatore non intelligitur conclusio: q̄r talis habens huiusmodi conceptum siue notitiam deitatis posset demonstratiue scire deum esse omnipotentē: vt supra patuit. Sed conclusio intelligitur de viatore: q̇ tantum habet fidem et cognitionem s̄m inclinationem fidei: vel etiam aliam cognitionē: que sibi nō repugnet ex puris naturalibus: vt patet in littera. Conclusio ergo intelligitur: ꝙ stante cognitione que de lege communi habetur per fidem non potest ex puris naturalibus cognoscere hanc. deus est omnipotens. non intelligitur ergo conclusio ex puris naturalibus simpliciter: sed p̄supposito lumine fidei que habetur de communi lege: adhuc ex naturalibus non potest ꝑtingere ad huiusmodi notitiam. secundo suppono ꝙ s̄m fidem viator potest esse certus. Primo ꝙ deum esse omnipotentē est demōstrabile propter quid: vt supra patuit. Ex lumine etiam fidei est certus: ꝙ viator potest scire ī generali quale sit medium demonstrandi illam conclusionem: quia. s. est voluntas dei perfectissima: vt ipse Doct. cōcedit. Et etiā de multis alijs p̄t esse certus: ex quib⁹ intendo īferre ꝓpositum. s. ꝙ stante lumine fidei s̄m legem communem potest demonstratiue scire propter quid deum esse oīpotentez. ¶ Primo. ergo instatur sic. Aut scit propter qđ deum esse oīpotentem: aut scit ipsum non esse oīpotētē. Si primo. ergo potest cognoscere demonstratiue ꝓpter quid deum esse omnipotentem. patet: quia si scio hominem esse risibilem. propter quid ergo scio demōstratiue propter quid. Si secundo: ergo non erit demonstrabile propter quid. quia nihil scitur nisi verum. Si enim scio hominem non esse risibilem: propter quid: ergo hominē esse risibilē: propter qđ non est demonstrabile ꝓpter qđ.

Cōtra octauū dictum.

1.rō.

Scđa.

¶ Secundo instatur sic: viator scit voluntatem ꝑfectissimam esse mediū ꝓpter quid ad demonstrandū deū esse omnipotentē: ⁊ hoc scit ex puris naturalibus: vel solo lumine fidei p̄supposito q̄ ex puris naturalib⁹ pōt scire ꝓpter qđ deum eē oīpotentem. anš patet: quia etiā est concessum a Doc. cōsequentia etiā patet: q̄r hn̄s mediū ꝓpter qđ pōt scire conclusionem propter qđ. Si em̄ cognosco aīal rōnale esse medium: ꝓpter qđ ad demōstrādum istam cōclusionē: homo ē risibilis: statim possum demonstratiue ꝓpter qđ scire hoīem esse risibile.

Tertia.

¶ Tertio instat̄ sic. viator ex puris naturalibus: vel saltem p̄supposito lumine fidei scit deum mere cōtingēter agere ad extra: vt patet a Doc. in pluribus locis. secundo scit: ꝙ prima causa cōtinet cālitatem oīum secundarum cārū. Scit etiā ꝙ si cōtingenter ꝓducit quicquid ad extra ꝓducit: ꝙ pōt īmediate ꝓducere effectum impꝑfectū: hoc non sequeret̄ apud Arist. q̄r ipse vellet ꝙ non posset immediate ꝓducere effectū impꝑfectū: ⁊ hoc: q̄r agit ꝑ modum nature ⁊ necessario. Si sic agit libere tollitur hoc impedimentum. Ex istis sequit̄ ꝓpositū. auctor scit deū cōtinere oēm cālitatem cause secunde: et scit ip̄m mere contingenter agere ad extra ⁊ a nulla secūda cā necessario determinari ad agēdum: ergo ex puris naturalibus scit deum posse agere oēm effectū īmediate: et per cōsequens scit ipsum esse oīpotentem oīpotentia īmediata de qua est dubiū.

Ad rōes cōtra. 8. dictum

Ad. 1.

¶ Rn̄deo ad oēs istas instantias. Ad primam. dico ꝙ negat̄ vtrunq̄ mēbrum. Sic etiā hic pater in diuinis si generat deū: aut generat aliū deuz: aut generat aliū nō deū: nulla ꝓpositio illius disiunctiue cōceditur: nec sunt contradictorie: sed bene iste: aut generat aliū deū: aut nō gn̄at aliū deū: secūda est ꝯcedēda vt patet a Doc. in primo dist. 4 q. 1. Sic dico in proposito: nec ille due contradicunt: sed bene iste due: aut scit deuz esse oīpotentē: esse demōstrabile ꝓpter qđ: aut nō sit eē demonstrabile ꝓpter quid: conceditur secunda: q̄r hoc tm̄ credit̄. Si etiam concedatur prima in hoc sensu. s. scio per fidem deum esse oīpotentem esse demonstrabile propter quid. ergo possum ex puris naturalibus demonstratiue propter quid cognoscere deum esse omnipotentem non sequitur. Si dicatur ad primā rn̄sionem. s. ꝙ bene sequitur: ꝙ viator sciat deum non esse oīpotentem ꝓpter quid: quia a negatiua de predicato finito ad affirmatiuam de predicato infinito: valet cōsequentia. Dico vt dixi in primo dist. 4. q. 1. ⁊ dist. 21. vide ibi quō teneat illa consequentia.

Ad. 2:

¶ Ad s̄m. Dico ꝙ q̄uis sciam in confuso: ꝙ voluntas perfectissima est medium ⁊c. nō tamē ex hoc sequitur: ꝙ ego possum illam conclusionez demōstrare ꝓpter quid: sed requiritur: ꝙ ego sciam illud medium distincte: quia medium in demonstratione potissima debet esse primo notum distincte: non em̄ sufficit scire medium sic in generali et in cōfuso: quia nec vt sic ponitur medium in demonstratione propter quid: sed ponitur medium sub sua ratione formali et distincta: et vt sic debet cognosci si vult demonstrare ꝓpter quid. Per hoc idem dico ad secundam instantiam. ¶ Ad dubia sequentia pro nunc omitto: sed relinquo illa ingeniosiori ⁊ subtiliori me. Et sic finis huius questionis.

¶ Questio Octaua.

De articulatio. q.

Vtrum fili⁹ siue verbū in diuinis habeat causalitatem ꝓpriam respectu creature. i. an habeat propriam rationem formalē causandi creaturas. ī ista questio. sunt tres articuli pricipales. Primo an aliqua ratio formalis cāndi sit propria verbo. secundo an aliquis modus vel ordo ī cālitate secu

q.1.art.9. in causando sit ꝓprius sibi. Tertio vtrum aliquis respe
Exꝑõ lit. ctus causalitatis: vel aliquis alius respectus ad creatu
ram includatur per se in eius proprietate cõstitutiua.
¶ De primo. Quãuis Doc. hunc primum articulum ꝓ-
bauerit in scđo. dist. 1. q. 1. articu. primo ⁊ in primo distin.
1. rõ. doc. 25. immo ibi in primo quasi totam. q. hic positaz ⁊ omnia
sint ibi exposita: tamen quia etiam hic addit aliqua: ordi
nate procedam exponendo. q. Et primo primuz articu.
Probat ergo in isto primo articulo: ꝙ filius nõ habeat
propriam rationem formalem causandi creaturas effe-
ctiue: ⁊ primo auctoritatibus. Et primo ꝑ Aug. 5. de tri
ni. c. 17. vel. 34. Ad creaturam inquit pater et filius et
spiritussanctus sunt vnum principium sicut vnus crea-
tor et vnus deus. Ex hoc videtur ꝙ sicut est in eis vna
formalis deitas per quã dicuntur vnus deus: sic est vna
formalis ratio causandi et principiandi per quam dicũt
vnus creator et vnum principium. hoc idẽ vult Diony.
de di. no. Cõmunia inquit totius diuinitatis sunt cau-
2. rõ. sabilia omnia. i. ꝙ omnia causabilia sunt a tota trinitate
ita: sicut ab vna persona ita ab alia. ¶ Scđo probatur
ratione a posteriori sumpta ab actu causandi siue ab ef-
fectu. de quo actu causandi ait Saluator Joan. 5. que-
cunqꝫ ille: scilicet pater fecerit hec et filius similiter fa
cit: per hoc ꝙ ait quecunqꝫ. patet ꝙ non se habent pater
et filius in agendo: sicut causa vniuersalis et particula-
ris: sicut sol et pater in generatione animalis. Et dicit
causa vniuersalis: quia ad plura se extendit: q̃ꝫ particu
laris. Dicitur etiam vniuersalis: quia superior. et talis
communiter determinat particularem ad agenduz. Si
ergo omne causabile ita est a filio sicut a patre patet ꝙ
vna non erit vniuersalis et alia particularis. immo vtra
qꝫ vniuersalis erit. Ex hoc ꝙ ait. Hec: patet ꝙ non sunt
cause varie respectu aliorum causatorum sed eorundez
patet: quia bene sequitur quecunqꝫ facit pater hec fa-
cio. ergo eadem que precise producuntur a patre produ
cuntur a filio. Ex hoc ꝙ ait facit. patet: ꝙ non se habẽt
pater et filius sicut agens. et ratio agendi: ratio quippe
agẽdi nõ ꝓprie agit. cũ g̃ dr̃ q̃ pr̃ facit: notat̃ ꝑ hoc ꝟbũ
facit: ꝙ pater sit agens et non ratio agẽdi. et si filius ea
dem facit. notatur ꝙ ita sit agens et non ratio: scilicet a-
gendi sicut et pater. Et ꝙ dicit: ꝙ illud quod est ratio a-
gendi non agit / quomodo hoc debeat intelligi: vide que
exposui de hoc in scđo dist. 1. q. 1. Ex eo ꝙ ait similiter. pa
tet: ꝙ non se habent in agendo sicut causa superior et i-
ferior que non agit virtute propria: sed virtute alterius
puta dependenter et imperfecte respectu eius. nec etiã
agunt sicut due cause partiales continentes vnam cau-
salitatem completam: siue sint eiusdem rationis vt duo
trahentes nauem: siue sint alterius rationis vt ĩtellect⁹
agens ⁊ phantasma (ſm aliquos) in mouẽdo intellectũ
possibilem: quia in talibus neutra causa potest dici com
plete facere: sed ambe faciunt cõplete et totaliter. vtra
qꝫ autem per se non nisi diminute et partialiter. vñ ma-
gis proprie dici potest vtraqꝫ alteri coagere: q̃ꝫ facere
effectum: similiter tales due cause non omnino similiter
causant effectum. De istis differentijs causarum vide
Doct. in primo distin. 3. q. 8. ⁊ in scđo distin. 3. ⁊ vide que
ibi exposui. quod dicit de intellectu agente et phãtasma
te: ſm vnam opi. hec est opi. Gotho. quaz Doct. impro
bat in primo distin 3. 4. 7. vide ibi ⁊c. His ergo differẽ
tijs et imperfectionibus exclusis intellexit xp̃s: ꝙ pa-
ter et filius et pari ratione tota trinitas quecunqꝫ cau-
sata simul causant: et hoc eque perfecte et complete.
Ex hoc sequitur ꝙ verbo non est propria aliqua rõ for-
malis agendi. consequentia ista probatur. s. ꝙ verbum
non habeat propriam rationem agendi: nec per conse-
quens sit ratio for̃lis agendi ipsi patri. Et probatio stat
in hoc: ꝙ nullum suppositũ formaliter agit nisi sit ĩ actu
per illud quod est sibi formalis ratio agendi. Nota ꝙ dr̃
suppositum formaliter agere: ex hoc ꝙ principium for-
maliter agendi est formaliter in tali supposito: sicut cuz
dico ignis formaliter calefacit lignuz. i. ꝙ ignis hꝫ in se
formaliter calorem per quem vt ꝑ rationem formalem
calefaciendi calefacit lignum. oportet ergo ꝙ tale sup-
positum per tale principium formale sit in actu: non in
actu suppositum. sed ꝙ actu habeat rationem formalez
agendi si debet dici formaliter agere. hoc etiam exposi-
tũ est in primo. di. 17. ⁊ in. 2. di. 1. q. 1. arti. 1. Nota etiam ꝙ
aliquid formaliter agit. vel per formam inherentem: si-
cut ignis calefacit per calorẽ inherẽtem: ⁊ silr̃ aĩa est rõ
formalis corpi qua cõueniũt ei opatiões vitales. vt pꝫ
scđo de aĩa. vl̃ aliqñ p̃cipiũ agẽdi ẽ oĩno idẽ. sicut cũ di
cim⁹ Ludouic⁹ gñat Joã. rõ formalis generãdi ẽ ẽtitas
q̇ditatĩa Lud. vt alias exposui. Opꝫ g̃ ꝙ si. a. sit rõ for̃al̃
agẽdi formal̃r ipsi. b. ꝙ. b. sit in actu ꝑ. a. i. oportet ꝙ. b.
hẽat in se for̃aliter vel q̇ditatiue vel denoĩatiue ip̃m. a. ꝑ
qđ sit ĩ actu ad agẽdũ formaliter: mõ in ꝓposito verbuz
nullo mõ est formaliter in p̃re vt pꝫ. ergo verbũ nõ erit
ratio formalis agendi patri: quia tũc pater esset in actu
per verbum. i. actu haberet in se verbũ: vel vt formam
informãtem: vel vt pertinens ad esse quiditatiuum pa-
tris: que omnia sunt absurda cum nec pater sit sapiens
sapientia genita ſm Augu. 7. de tri c. 4. id est. 19. i. ꝙ
pater nõ est formaliter sapiẽs ipso verbo: qꝛ tũc verbũ rñsio ſm
eẽt formal̃r ĩ patre. ¶ Si dicat̃ ad illud ⁊c. Hic nitit̃ oñ hen.
dere ſm opi. Hen. quõ verbũ est ĩ patre. Et đ ista opi.
ꝙ tres ꝑsone in suo ĩtellectu cõi ⁊ eẽntiali hñt vnũ ver-
bũ qđ est formale ꝑ̇ncipium cãndi quasi ꝓximũ: et essen
tiã quasi remotũ. sed pr̃ hẽt illud verbũ a se quasi dicẽdo
ip̃ꝫ: sed fili⁹ ⁊. s. s. hñt ip̃m a solo p̃re: q̇ vice oĩm vnicum
verbũ đt ad ꝑficiẽdũ ĩtellectũ eẽntialẽ. Dicit ista opi. ꝙ Exponit opi. henr.
verbũ diuinũ accipit̃ ĩ ĩtellectu eẽntiali: siue nudo ⁊ cõi
trib⁹ ꝑsonis. vult. n. ꝙ ĩtellect⁹ vt format⁹ notitia simpli
ci qua cognoscit eẽntiã sit rõ for̃alis ꝓducẽdi verbũ. et
ip̃m verbũ accipit̃ ĩ ĩtellectu nõ vt ĩformato notitia sim
plici ⁊ eẽntiali: sꝫ vt nude cõsiderato: ⁊ qꝛ talis ĩtellect⁹
ẽ ĩ trib⁹ ꝑsonis. seq̇t̃ etiam ꝙ verbum erit in tribus: ⁊ sic
verbuz hoc modo erit ratio formalis causandi proxima
tam patri q̃ꝫ spirituisancto q̃ꝫ etiam sibimet. essentia tñ
diuina erit ratio formalis agẽdi remota. Et hec opinio
prolixius est exposita in secundo distinctione. 1. q. 1. arti.
primo: et specialiter in primo distĩctiõe. 2. parte. 2. q. 4.
et distin. 27. vide ibi. ¶ Contra hanc rñsionem instat Cõtra responsionẽ henri.
Doct. di. Certum est ꝙ pater non habet verbum vt a-
ctum suum formalem altero predictorum modorum er
go tñ habet ipsum vt correlatiuum vel cõsubstantiale
distinctum tñ in supposito. Sed neuter modus habẽdi
sufficit ad hoc. vt sic hñs dicatur formaliter agere ista
actione respectu cuius illud quod sic habetur est propri
um formale principiuz. quia neuter modus habendi sal
uat hoc principium formale hẽri tanq̃ꝫ formam vel a-
ctum habentis: quod tamen requiritur ad hoc ꝙ ha-
bens posset dici agere tali actione. vult dicere Doctor Exponit doctorẽ.
ꝙ habere verbum nec vt correlatiuum. nec vt consub-
stantiale. non sufficit. vt per illud pater dicatur forma-
liter agere. Dicitur pater habere verbum vt correla-
tiuum. sicut dicimus: pater habet filium ad quem re-
fertur. modo correlatiuum non est formaliter in patre:
cum sint formaliter opposita. ergo hoc modo pater non
aget per verbum vt per p̃cipiũ formale agendi. quia
tunc verbum vt correlatiuum esset formaliter in patre
Dicitur etiam pater habere verbum vt consubstantia-
le distinctum tamen in supposito. i. ꝙ verbum vt suppo
situm distinctum a patre ẽ consubstantiale patri. i. eius-
dem substantie cum patre. Sed verbum vt sic habitum
vt consubstantiale patri nõ est ratio formalis agendi ip
si patri: quia eque pater est consubstantialis filio. Neu-
ter ergo modus habendi filium: est ratio formalis agẽ-
di ipsi patri: quia neutro modo: pater est in actu per ver-
bum: cum ipsum verbum vtroqꝫ modo semper sit perso-
naliter distinctum a patre: ⁊ vt sic nullo modo potest es-
se formaliter in patre: qđ tamen requireret̃. si pater per
verbum ageret: vt per rationem formalem agendi. Et
istud patet in creaturis nõ tñ de correlatiuis sed de qui
buscunqꝫ distinctis hypostatice comparatis ad eãdem
actionem. nunq̃ꝫ vnum suppositum: est ratio formalis a- 3. ratio.
gendi alteri supposito: vt patet per experiẽtiam. ¶ Ibi
tertio arguitur ad propositum a priori. idest per ratio-
nem sumptã a forma: siue a causa que proprie est ratio
formalis causandi: sicut ratio sumpta ab actu principii
formalis dicitur ratio sumpta a posteriori: sic ratio sum
pta a principio formali ꝓductiuo est ratio sumpta a pri-
ori. Ratio ergo stat in hoc voluntas vel intellectus vel
aliquis actus voluntatis vel intellectus est proxima ra
tio formalis agendi: et illa eadem est in tribus. ergo
tres persone habent simpliciter eandem rationem for-
malem agendi. ergo verbum non habebit propriam ra-
tionem formalem agendi. Et hec ratio tangitur ab

Augu.2.de tri.ca.8.quō inquit.pater eū.s.filium sancti
ficauit si ipse scilicet filiꝰ seipsum sanctificauit. vtrūqꝫ
enim ipse dn̄s ait:sicut ꝓbat ibi.s.ꝙ pater sanctificauit
filiū ⁊ filius sanctificauit seipsum. Et post quō eū scili=
cet filiū pater tradidit:si ip̄e se tradidit. vtrūqꝫ em̄ dicit
Aposto.vt ꝓbat ibi scilicet ꝙ pater tradidit filiū ⁊ filiꝰ
tradidit seipsum. Et subdit respōsionē:credo rn̄debis.
si probe sapis:qꝛ vna voluntas est patris ⁊ filii. ⁊ insepa
rabilis operatio.q.dicat huiusmodi veri qꝺ pater agit
et similiter filiꝰ agit causa est ꝓpter eādem rōnē agēdi:
quia vna volūtas est patris ⁊ filii.⁊ ex hoc sequitur īse=
parabilis operatio. Hoc etiā cōfirmatur per illud.3.de
tri.ca.6.Volūtas dei prima est ⁊ summa causa omniū.i.
formalis ratio causādi. ¶ Adducit vnā respōsionē quā
improbat scilicet ꝙ diceretur ad hoc ꝙ licet voluntas:
vel intellectus sit formalis ratio causandi:nō tamen in
qualibet ꝑsona:sed aliqua ꝓprie habet potētiā vt est pri
cipiū formale vel proximū causandi. ¶ Cōtra hoc:si est
eadem potentia:⁊ habēs eundē actū ⁊ circa idem obie=
ctū:ipsa in quocunqꝫ supposito sit.semꝑ habebit eandē
rationē causalitatis respectu obiecti causabilis ꝑ ipsaꝫ
potentiā. Nā suppositū nō tribuit aliquā rationē causa
litatis ipsi rationi formali agendi sed ipsum habꝫ p̄cise
rationē cause agentis per hoc ꝙ habet rationē formalē
agēdi.quecūqꝫ ergo ꝑsona habet eādē potētiā habebit
eādem habitudinē ad obiectū causabile.hoc etiā supra
clarius patuit in primo distin.7.⁊.27.⁊ in.2.di.1.q.1.ar=
ti.1. ¶ Ibi Aliud mediū ꝓpriū. Doc.adducit aliud me=
diū vnius Doc. ad ꝓbandū propositū:⁊ accipit ip̄m es=
se diuinū. Et ex hoc medio arguiꝩ sic.esse diuinū cōmu=
ne est tribꝰ:quia ipsa essentia cōis est tribꝰ. esse autē di=
uinū est ꝓpriū p̄ncipiū causandi:patet:quia esse reꝝ ꝓ=
prie est esse cātū:⁊ oportet ꝙ causetur a suo simili:ergo
per se causatur ab esse diuino.Sed hec ratio ꝓlixius tra
ctatur in quarto.distinct.1.q.1. ¶ Doc.hoc improbat:qꝛ
essentia vt essentia non est principiū agendi nisi ꝑ modū
nature vt patuit in primo distin.2.⁊ infra patebit.q.14.
arti.2.Deus autē ad extra nihil agit hoc mō:quia tunc
ageret de necessitate nature ⁊ ꝺm vltimū potentie sue:
Vltia ra= vt pateta doc.in p̄mo distinct.8.q vl. ¶ Vltimo arguit
tio. a priori ꝑ mediū cōe.omne cātum per se depēdet a cau=
sa.sicut īperfectū ⁊ possibile a perfecto ⁊ necessario sim
pliciter:ergo illud qꝺ est formalis ratio causandi est for
malis ratio terminādi istā dependentiā cāti:⁊ per cōse=
quēs formalis ratio essendi perfectū ⁊ necessariū:ſꝫ ne=
cessitas ⁊ perfectio eadem est cōmunis tribus personis
ergo ⁊ ratio terminādi dependentiā causati erit cōmu=
nis:⁊ per cōsequens formalis ratio agendi erit cōis.

Probat Ibi. Cōtra ista pōt argui. Hic Doc.intendit pro
doc.ꝙ ver bare per aliquas rationes ꝙ verbū dicat ꝓpriā rationeꝫ
bo ⁊ spiri= causādi:⁊ similiter.ss. Et arguit sic.p̄mo.notitia ⁊ amor
tui sancto in diuinis:ꝺm ꝙ sunt procedētes sunt ratiōes ꝺm quas
conueni= creature ꝓducūtur ⁊ hoc ꝺm genus cause formalis sine
at aliqua quibꝰ intellectus ⁊ volūtas essentiales nō sufficiēter di
ꝓpria ra= sponerēt ad ipsas creaturas ꝓducendas. Nūc autē no=
tio cāndi. titia ꝓcedēs verbū est:⁊ amor ꝓcedēs.ss.est ergo verbo
est aliqua ratio formalis causandi:⁊ similiter.ss.vult di=
cere in maiori ꝙ sunt rationes formales ꝓducēdi:⁊ hoc
est qꝺ dicit:ꝺm genus cause formalis.sicut dicimꝰ calor
in igne est ipsi igni forma ꝺm quā pōt calefacere:sic ver
bū est forma ⁊ ratio ꝺm quā creature ꝓducūtur. Dein=
de cū dicit de intellectu essentiali pōt duplr̄ accipi intel
lectus ⁊ similiter volūtas. p̄mo dr̄ intellectꝰ essentialis
ꝓut poniꝩ potētia intellectiua cōis tribꝰ ⁊ similiter vo=
lūtas.2.pōt accipi pro actu intelligēdi cōi tribꝰ ⁊ simili
ter volūtas ꝓ actu volēdi:⁊ sic multotiēs apud sanctos
accipitur volūtas pꝛ actu volēdi sicut Aug.accipit p̄mo
retrac.cū dicit ꝙ nichil est tam in potestate volūtatis q̄ꝫ
Volūtas ipsa volūtas.i.actus volūtatis vt exponit doc.in primo
potest du= distinct.1.q.⁊ in.4.2.dist.46.in ꝓposito accipit intelle=
pliciꝩ ac= ctū ⁊ volūtatē p̄mo mō:⁊ p̄nt dici potētie essentiales du
cipi simili plr̄.p̄mo.qꝛ sūt cōes tribus sicut etiā doc.q.1.accipit es=
ter ⁊ intel sentiale.2.dicūtur essentiales ꝓ quāto sunt in potentia
lectus. remota ad agēdū.sicut etiā dicimꝰ ꝙ intellectꝰ ante spe=
ciē intelligibilē est in potentia essentiali siue remota ad
actū intelligendi abstractiuū:⁊ habita specie est in po=
tentia accidētali ⁊ ꝓpinqua ad ꝓducēdū actum intelli=
gendi:vt patet a doc.in primo dicitur.3.q.6.⁊ vide q̄ ibi

exposui hoc modo in diuinis iste potētie possunt dici es=
sentiales:quia et poten ia remota ad producendū crea
turas:sed habita notitia procedens siue ipso verbo in in
tellectu diuino:tunc potest intellectus dici potentia ac
cidentalis siue propinqua ad producendum creaturas:
et sic verbum erit ratio formalis ipsi intellectui et propī
qua ad producendum creaturas.⁊ similiter spiritussan=
ctus vt existens in voluntate diuina erit ratio formalis
et propinqua ipsi voluntati ad producēdum creaturas.
Et sic patet intellectus illius maio.quam doc.negat.
scilicet ꝙ verbum in intellectu sit formalis ratio produ
cendi ⁊ quod negat de verbo similiter negat de spiritu
sancto. Probatur ergo ista maior quadrupliciter. Et si
gillatim adducā rationes.p̄ma ꝓbatio stat ī hoc. Sapiē
tia vt est essentialis nō est nisi speculatiua sed vt est per=
sonalis est practica respectu operādorū continens in se
ideas que sunt principia operandi:nunc autem non suf=
ficit ad operandum aliqua notitia tanq̄ꝫ ratio proxima
nisi sit practica. Accipit hic sapientiam essentialem vel
pro actu intelligēdi communi tribus:vel pro memoria
que dicitur sapientia habitualis:vt expositum est in pri
mo:distinctiōe.2.par.2.distinctione.6.distinctiōe.27.
et alibi.in proposito accipit vel pro notitia habituali vel
actuali. Dicitur speculatiua pro quanto notitia siue ha
bitualis siue actualis nullo modo est directiua ad agen=
dum:⁊ dicitur practica pro quanto est directiua ad agē
dum extra:de hoc vide in prolo.questione vlt. ¶ Respō
det. Doc.negando.maio.primi argumēti:quia notitia Doct. rn̄=
et amor ꝺm que deus est causa creature sūt communes det ad rō=
tribus ⁊ accipit hic notitiam pro actu intelligēdi com= nes fctās
muni tribus:vel pro actu volendi communi tribꝰ. Doc. cōtra seip
tamen tenet ꝙ principiū immediatum producēdi crea= ipsum.
turas ponitur actus volendi vel actus volūtatis vel ip=
sa voluntas. Est tamen differentia inter actum volun=
tatis ⁊ actū volendi:quia omnis actus volēdi est actus
voluntatis:sed non oīs actus voluntatis est actus vo=
lendi.patet:qꝛ actus siue ꝓductio qua volūtas ꝓducit
actum volēdi dicitur actus voluntatis productiuꝰ:⁊ tn̄
nō est actꝰ volēdi. Similiter ī intellectu actꝰ ītelligēdi ⁊
actus intellectus differūt:quia omnis actꝰ intelligendi
est actꝰ ītellectus:sed nō oīs actus ītellectus est actus
intelligēdi:patet:qꝛ actus siue ꝓductio quo vel qua pro
ducitur actꝰ intelligendi in nobis est actus intellectus:
sed non est actus intelligendi.actus enim intelligendi
est actus quo intellectus formaliter intelligit:sed actu
productiuo non intelligit. Sed Doc.hic ponit vel actū
intellectus vel actum voluntatis esse principium cre=
aturarum immediatum:⁊ non habet hic discutere an ꝓ=
ducantur actu intelligēdi vel actu productiuo:vel actu
volendi vel actu voluntatis productiuo:quia qualiter=
cūqꝫ ponatur sunt isti actus cōmunes tribus personis.
Et ꝙ sint necessario cōmunes tribus.prolixe ipse doct.
probatio secundo:dist.prima.q.1.vide ibi. Ad primam
probationem maio. Dicit ꝙ in nobis notitia in memo=
ria ⁊ notitia in verbo non differunt vt speculatiua ⁊ pra
ctica:quia non differunt nisi sicut notitia habitualis et
actualis que conueniūt semper in ratione speculatiui ⁊
practici. Si ergo notitia essentialis in patre se habet si=
cut notitia in memoria respectu notitie que est in verbo:
non erit illa in patre speculatiua ⁊ alia practica:sed vel
vtraqꝫ practica vel vtraqꝫ speculatiua. Hic aduerte ꝓ
maiori intelligentia:ꝙ notitia in memoria in nobis que
dicitur habitualis potest dupliciter accipi.primo.pro ip
sa memoria:que nihil aliud includit nisi presentiā obie=
cti vel in se vel ī aliquo representatiuo ⁊ intellectus:vt
patet a doc.in p̄mo.d.2.par.2.q.3.d.6.⁊ alibi sepe. et di=
citur memoria hoc mō notitia habitualis:quia sicut ha=
bens habitū ex frequentatis actibus ꝓmpte ⁊ faciliter
operatur:sic habens memoriā perfectā.i.presentiā ob=
iecti in intellectu faciliter intelligit.2.mō pōt accipi no
titia habitualis pro habitu cāto ex frequētatis notitiis
actualibus. Et dicitur etiā pertinere ad memoriā quia
sicut memoria proprie vt memoria ponitur principiū ꝓ=
ductiuū:sic omne concurrens ad talem productionē di=
citur pertinere ad memoriā vt memoria est:⁊ qꝛ habitꝰ
poniꝩ etiā causa ꝑtialis actꝰ vt patet a doc.ī p̄mo.d.17.
⁊ ideo diciꝩ ꝑtinere ad memoriā:notitia ergo in mēoria
accipiꝩ vel ꝓ hītu q̄ diciꝩ ī mēoria ꝓ q̄ꝫto ꝑtiet ad mēo
riā ꝓductiuā vl̄ accipiꝩ ꝓ obctō relucēte vl̄ p̄nte ītelle=

ctui cum ſit principium productiuum actus intellectus: vt patet a doc. i pmo d.3.q.7. vel accipit ꝓ tota memoria q̄ tunc includit neceſſario obiectum et potentiam: quia vno iſtorum deficiente non poſſet haberi actus intelligendi vel actus intellectus: habitus vero non requirit niſi ad ꝑfectiorem actum: ſed non neceſſario requiritur ad actū abſolute. De iſtis vide que expoſui in primo di. 3.q.7.et.d.57 ⁊ in diſtin.2.p.2.q.3. Sed notitia in verbo idē eſt qđ ipſū verbū vnde eſt ibi conſtructio intranſitiua quia in nobis omnis notitia actualis. dr̃ verbū vt patet ac doc: in primo. d.27. eo modo quo ponit̃ notitia ponit̃ etiā verbū. q2 ſi eſt notitia ꝑfecta erit verbū ꝑfectū. ſi in perfecta imperfectum vt patet a doc. vbi ſupra. Nota ſecūdo ꝙ ſi notitia actualis puta celi ⁊ ſpeculatiua etiā habitualis cāta ex frequentatis notitiis erit ſpeculatiua vt patet: quia ſi actus eſt ſpeculatiuus ⁊ habitus ex quo generatur erit ſimiliter ſpeculatiuus: ſimiliter ſi notitia actualis celi eſt ſpeculatiua ⁊ notitia habitualis: accipiendo habitualē pro obiecto preſente in memoria. vt expoſui: erit ſimiliter ſpeculatiua: quia tale obiectuʒ puta celū vt preſens intellectui: nō eſt natū producere de ſe niſi notitiam ſpeculatiuā cū ſit obiectum mere ſpeculabile. Similit̃ ſi notitia actualis ſit practica ideſt directiua in praxim etiā habitualis vtroq̨ modo erit practica. ⁊ de omnibus iſtis vide docto. in prolog. queſtio. vlt. ⁊ vide que ibi prolixe expoſui. Tertio nota de notitia in diuinis. nam notitia in diuinis poteſt tripliciter accipi. Primo ꝓ notitia habituali ⁊ talis eſt preciſe memoria fecunda. non eñ ponitur in diuinis aliquis habitus qui ſit gñatus ex frequentatis actibus vel ex vno actu: cum hic dicat imperfectionē: ⁊ ꝙ talis habitus non ponatur: patet a doc. in quarto. d.46.q.1. ſecūdo ponitur notitia actualis cōis tribꝰ: ⁊ ideo eſſentialis: ⁊ talis notitia eſt intellectio actualis: qua ꝑſone diuine formalit̃ intelligūt oīa: tam creata: q̈ icreata. tertio ponitur notitia vere genita: ⁊ talis eſt verbū qđ dr̃ notitia genita. Si ergo notitia in patre eſſentialis ſiue habitualis ſiue actualis eſt ſpeculatiua: ita notitia in verbo ſiue notitia genita q̄ eſt verbū erit ſpeculatiā: patet: ſi eī notitia habitualis ſiue ipā mēoria nullo mō ē ꝓductiua cognitōis actualis practice reſpectu cuiuſcūq̨ obiecti nec ipā notitia actual' erit practica: q2 ſpeculatiuū ⁊ practicū accipiūt̃ ꝑ cōꝑationē ad obiecta: a qbꝰ ſic denoīant̃ vt expoſui i ꝓlo. q. vlt. vide ibi. notitia eī eſſētialis i pr̃e ⁊ actualis que etiaʒ ē ꝯmunis filio ⁊. ſſ. eſt declaratiua oīs obiecti tam intrinſeci: q̈ extrinſeci: vt patet a doc. in primo d.27. ⁊ i.2.di.1.q.1. ⁊ vt ſic declaratiua quaſi producitur a memoria diuina. ſequitur ꝙ ſi memoria non eſt practica ꝙ nec notitia actualis erit practica. Et ſi illa actualis non eſt practica. nec notitia in verbo erit practica ſiue notitia genita q̄ eſt verbū. patet. quia illa eſt declaratiua omnis obiecti. Tum ēt quia illa eſt producta ab eadē memoria a qua et notitia eēntialis actualis. Tum q2 ſi illa eſſentialis actualis eſſet realiter diſtincta a patre eſſet vere genita et eadē preciſe que nunc eſt. et que verbuʒ eſt vt patet a doc. in primo. d.2. par.2. ⁊ vide que ibi expoſui ſuper iſta materia. de notitia genita ⁊ ingenita ex his ergo patet qualiter probatio ma. non eſt vera. ſ. ꝙ notitia eſſentialis ſit ſpeculatiua et illa que eſt in verbo practica imo ſimpliciter ſi vna eſt practica ſimiliter et alia. ⁊ ſi vna ſpeculatiua: ſimilit̃ et alia erit ſpeculatiua vt ſupra patuit. ¶ Secūdo principaliter ꝓbatur eadem ma. quia artifex in ſapientia artis duplicem habet notitiam de artificato vnam ſimplicem in arte vniuerſali qua intuetur operanda pura ſpeculatiue: et aliam habet notitiam diſpoſitiuam ad opus qua in arte particulari cōcepta de arte vniuerſali intuet̃ ordinē productionis ſiue in opus: et eſt cognitio practica ſine qua impoſſibile eſt artificem procedere in opus. ſimiliter deus in notitia ſimplici eſſentiali nouit ſingula ſimpliciter ⁊ abſolute tanq̈ in manifeſtatione quadam. i notitia vero producta nouit eadē extriſeca tāq̈ i quodā declaratio: ⁊ ſpālr̃ nouit fctibilia i eo tāq̈ i quodā diſpoſitio eorū ad opus Sicut ergo notitia artis vniuerſalis nō ſufficit ſine notitia artis ꝑticularis q̄ eſt diſpoſitiā ⁊ practica ita in deo nō ſufficit notitia eſſētialis ſiue notitia practica. ¶ Pro declaratiōe huiꝰ rōnis nota primo. ꝙ ars ſm̃ quā qs denoīat̃ artifex. eſt cognitio vere practica q̄ ē directiua i opꝰ. ſiue ad oꝑandū ſic: ⁊ ſic. Et vltra vult iſta rō ꝙ notitia i vlī: quāhʒ artifex puta de domo edificāda nō ſufficit ad operādū. Eſt eī ꝓ nūc duplex notitia i artifice vna. ſ. quo reſpicit in generali: puta ꝙ domus edificāda debet edificari ſic ⁊ ſic: puta ex lapidibus lignis ferro et hmōi et hec notitia dicitur notitia ſimplex ſiue ſpeculatiā: q2 nō dirigit in opus. ⁊ nō dicit̃ ſimplex notitia prout diſtiguitur cōtra cōplexam: ſed dicit̃ ſimplex quia ſtat i illa ſola ſpeculatione ſiue cōſideratione ⁊ prout diſtinguit̃ cōtra practicam: que nō ſolū eſt cōſideratio medioꝝ ad opus: ſed actu dirigit in opus. vult ergo iſta ratio ꝙ ſolū illa notitia que immediate dirigit ad opus in particulari: puta ad hāc domū edificandam que tūc actu dirigit: quādo actu dictat de omnibꝰ mediis i particulari neceſſario requiſitis: illa vero que tm̃ ſic dictat in vniuerſali dicit̃ ſpeculatiua: alia vero practica. Secundo dicit iſta ratio ꝙ notitia eſſentialis in deo que eſt cōis tribus qua oīa intelligit eſt ſpeculatiua: ⁊ nō practica: ⁊ iſta nō dirigit ad opus. Sed cognitio in verbo ſiue ipſum verbum eſt vere directiua in opus que notitia neceſſaria eſt artifici: ⁊ ſine illa operari nō poſſet: ⁊ ſic patet ratio. ¶ Reſpondet Doc. ⁊ primo dicit ꝙ notitia eſſentialis i patre de creatura non ſe habet ſicut notitia artis vniuerſalis reſpectu notitie eiuſdē i verbo: vt patet ex predictis: q2 ſe habent ſicut notitia memorie ⁊ intelligentie: licʒ prima ſit quaſi habitualis: ⁊ ſecunda quaſi actualis: tamen vtraq̨ eſt eque vniuerſalis vel particularis. patet: q2 ſi accipiatur habitualis pro memoria fecūda illa eſt ꝓductiua notitie reſpectu omniū intelligibilium. Si etiā eſſētialis eſt notitia actualis nō producta ſed oībus cois. illa reſpicit omnia intelligibilia ⁊ omnium declaratiua. Sic ſimiliter notitia que eſt verbum eſt omnium declaratiua cum ſit de omnibus itelligibilibus producta ſm̃ quid preter q̈ de eſſentia diuina: vt patuit in ſecundo diſti. prima. q.1. ⁊ ſic ſequit̃ ꝙ ſit vna ſit vniuerſalis ⁊ alia ſimilit̃ erit. cū vna p̄ciſe reſpiciat obiecta ſicut alia: ⁊ vna non plus ſe extendit q̈ alia. Et quod dicit ꝙ notitia eſſētialis in patre et notitia in verbo ſe habent ſicut notitia memorie et intelligētie: notitia in memoria ē notitia habitualis vel quaſi habitualis modo preexpoſito ſuperius. notitia in intelligentia eſt notitia actualis vel quaſi. Et idem eſt notitia in intelligētia: qđ intellectio actualis. ⁊ notitia i memoria. qđ notitia habitualis. ¶ Poſſet etiam dici ꝙ qñ loquitur de notitia in verbo ꝙ multotiens loquitur non de notitia genita que eſt verbum ſed de notitia eſſentiali que eſt communis tribus. que tñ appropriatur verbo. vt patet in primo. d.27. ⁊ in ſecundo. d. prima. q.1. vide que ibi expoſui. Sed in probatione illius ma. accipitur notitia in verbo pro ipſa notitia genita que verbum eſt: patet. quia ſi acciperet notitiam eſſētialem appropriataʒ tñ verbo. tunc talis notitia non eſt propria ratio producendi ad extra i verbo. niſi tm̃ appropriate. quod Sco. concedit in primo. d.27. et in ſecundo. d. prima. q. prima. Si ergo accipit rationem propriā accipit vt eſt notitia geita q̄ verbū eſt. ¶ Secūdo dicit de arte in vniuerſali ꝙ ipſa nō eſt vere ſpeculatiua ſed practica cum ars ſit habitus cū recta rōne factiuus. vt patet. 6. ethi. ſi ergo habitus artis eſt directiuus ad factibile ſequitur ꝙ erit practica. Tum etiam. quia iſte vult ꝙ ars particularis cōcipiatur ab arte vniuerſali. ſequitur ꝙ ipſa vniuerſalis ſit practica: quia concluſio practica non poteſt reſolui in principia ſpeculatiua ſaltem in proxima principia. immo forte nec in remota. Tertio addit ꝙ ars vniuerſalis licet ſit practica poteſt tamē dici ſpeculatiua pro quāto recedit a veriſſime practica. qualis eſt ars particularis. Nec oportet hic multum inſiſtere cū oīa iſta de arte vniuerſali ⁊ particulari ſint prolixe expoſita in prolog. queſtio. vltima. vide ibi ſingularia dicta. ¶ Qđ additur. igitur i verbo tanq̈ i diſpoſitiuo nouit deus fctiabilia quero quid intelligitur per notitiam diſpoſitiuam in deo. In nobis video vnam notitiam de agibili determinātem quid ſit agendū: ⁊ hanc ſequitur actꝰ volūtatis qua recte volo ſic agere ſicut ratio dictat agendū eſſe. iſtā volitionē ſequitur quedā cognitio qua ſcio me ſic velle: ⁊ ſi ſcirem volūtatē meā eſſe imutabilē ⁊ non impedibilem. ſcirem me aliquādo ſic facturū eſſe. In deo autē nō poſſumus habere diſtinctos actus re vel quaſi ratione. Aut ergo per notitiam diſpoſitiuam intelligis in deo notitiam quaſi precedētem omnē actū volūtatis: ſiue illū quo vult ſe ſic facturū eſſe: ⁊ tūc ſeq̈t̃ ꝙ ſi

Notitia i ꝟbo idē ē qđ ipſum verbum.

Notitia i diuinis tripliciter accipitur.

Dupl. notitia in artifice.

Notitia i memoria ⁊ notitia i intelligētia qđ.

talis notitia dispositiua est in vna persona ꝛ ſm alia: quia omnis notitia in deo que quasi precedit omnem actum voluntatis habetur in intellectu diuino virtute primi obiecti mouentis. illud aũt mouet necessario intellectum diuinum ad quãcunqꝫ notitiam precedentem actum volũtatis. quia ĩ tota ista motione non inuenitur principiũ motiuũ nisi per modum nature. ꝛ per consequens necessario. aut ꝑ notitiã dispositiuam intelligis illam que sequitur determinationẽ voluntatis: ꝛ tunc sequitur ꝙ cum quelibet persona nouit determinationem voluntatis in quacunqꝫ persona sicut in seipsa: ꝙ quelibet habet notitiam dispositiuã de quolibet operabili. Nec valet dicere ꝙ hec persona nouit illam sic disponere de operabili. sed non seipsam: quia sicut argutuꝫ est ad conclusionem principalem huius articuli. vnius voluntatis est vna dispositio: ꝛ ita si vna ꝑsona disponat de hoc operabili per consequens ꝛ alia que habet eandem voluntatẽ eodem modo. imo eodem actu disponit: ꝛ per consequens reflectendo se per actum intellectus super actum voluntatis sicut vna scit se sic disponere de hoc opabili. sic et alia. ꝛ sic notitia dispositiua illo mõ intellecta est cõis trib⁹ personis. Et ista litera clara ẽ. ¶ Tertia ꝓbatio ma. ẽ a simili: quia sicut forma naturalis non est principium actionis ſm quod est perfectio eius in quo est: sed solũmodo ſm quod habꝫ respectum ad effectum: sic sapientia vel amor solũmodo ſm quod habet respectum ad effectum est principium operandi. sapientia autem disponens ꝛ amor affectans: que respiciunt effectum non sunt nisi sapientia ꝛ amor procedentes. Et per consequens talis respectus ad effectum erit rõ formalis principiandi siue causandi: ꝛ sic verbum habebit rõnẽ propriam causandi creaturam. quia respectum propriuꝫ ad effectum: ꝛ similiter. ſſ. siue amor productus. ¶ Respondet doc. primo ꝙ licet forma naturalis actiua habeat respectũ quendam ad ꝓducendum: quia respectus significatur per nomen principij vel potentie. tñ id qð dicitur esse principium vel potentia tanqꝫ substratum huic respectui est aliqua forma absoluta. Et hoc patet per propositionem sepius allegatam a doc. in primo ꝛ secundo. ꝙ ad absolutum in causa sequitur absolutum in effectu: ita ꝙ prius est absolutũ ĩ causa ꝛ siľr in effectu qꝫ sit respectus cause ad effectũ ꝛ ecõuerso: ꝛ vide huius ꝓpositionis expositionẽ in secundo dist. prima. Doc. tamen hoc ꝓbat dupliciter. primo: quia principium formale motus vel actionis nõ est min⁹ absolutũ qꝫ terminus motus vel actionis: patet ista propositio: quia nõ minoris entitatis est principiũ formale productiuũ qꝫ termin⁹ formalis cũ talis terminus sit per tale principium cõicat⁹. sed termin⁹ mot⁹ precipue loquẽdo de motu qui est ad substantiã. quantitatẽ. ꝛ qualitatẽ. est ens absolutũ: vt pꝫ per phm. 5. phy. qui terminuꝫ non includit. s. formaliter siue q̇ditatiue aliquem respectum cũ ille necessario sit posterior vt supra dixi. Et forte etiã termin⁹ motus ad vbi accipiẽdo vbi nõ formaliter ꝛ ꝓ respectu: sed pro substrato. vt patuit ĩ secũdo di. 2 rñdendo ad obiectiones Grego. ꝯtra Doc. vide ibi. Probat secũdo. ꝙ si terminus formalis generationis vľ actionis sit forma absoluta: ꝙ ẽt principium formale ꝓducendi: quia principium formale productiuum est id in quo ꝓducto assimilatur producens: sicut ꝛ termin⁹ formalis actionis siue generationis: est id in quo productũ assignatur producenti: ergo si terminus actionis sit forma absoluta etiaꝫ principium formale producendi. immo a fortiori: qꝛ termin⁹ formalis dependet a principio formali productiuo. Et hoc declarat per exemplum de calore qui ꝛ si dicatur potẽtia calefaciendi ꝛ illa potẽtia importet respectum in concreto: tñ ille respectus non includitur in rõne formali caloris vt principij productiui. exempla sequentia sunt clara in lr̃a. Deinde applicat ad propositũ. d. si notitia que est rõ formalis ꝓducendi creaturã non plus includit rõnẽ respectus ad eã qꝫ rõ respectus includiť in forma in rõne principij actiui naturalis ꝛ ibi nõ includiť: sed tñ consequiť: vr̃ sequi ꝙ in rõne notitie vt est formale principiũ ꝓducendi creaturã non includať respectus ad eam. Et patet quia prius est absolutũ in creatura producta qꝫ sit respectus ad cãm ꝓducentẽ vt patuit in ꝑmo di. 3. q. 5. contra Hen. ꝛ in secundo di. 1. q. 2. Et qð dicit de notitia ꝙ est ꝑncipiũ formale producendi creaturã: hoc nõ dicit ſm opi. ꝓpriã: siue loquendo de notitia genita: vt supra patuit siue de notitia ingenita q̃ nullomodo ẽ principiũ ꝓducendi: tũ quia eius actio esset necessaria: quia oĩs forma actĩa agit ꝑ modũ nature preter volũtatẽ: vt patet a doc. in plurib⁹ locis. Tũ ẽt: qꝛ notitia non poniť forma ꝓductiua cũ sit termin⁹ potentie. vt patet a doc. in ꝑmo di. 2. ꝑ. 2. q. 3. ꝛ. 4. ꝛ. di. 6. ꝛ alibi sepe. Nec ẽt talis notitia poniť dispositiua cã. eo mõ quo in nobis poniť notitia practica

que pro tanto dr̃ cã dispositiua pro quanto dirigit volũtatẽ ad operandũ. Sed nulla notitia in deo. quecũqꝫ sit illa dirigit voluntatẽ ad operandũ aliquid extra: vt subtiliter pꝫ a doc. in prologo. q. vlt. imo prius voluntas diuina determinat q̇d sit agendũ ad extra qꝫ itellect⁹ diuin⁹ itelligat: vt pꝫ a doc. vbi supra ꝛ spãľr in. 39. di. primi. ꝛ. q. 14. quoli. arti. 3. Et sic pꝫ qũo nullomõ ponit notitiã siue genitam siue ingenitã esse rõnem formalem producendi. Sed dicit doc. hic ex intentione ꝙ posito ꝙ notitia genita sit principiũ formale ꝓducendi: ex hoc nõ sequiť ꝙ in tali rõne formali includat respectũ ad creaturã: qꝛ nullus talis respectus req̇riť ad agẽdum cũ sit posterior principio formali. Dat vltimo aliã rñsionem ꝙ posito ꝙ in principio formali ꝓductiuo creature ĩcludať respect⁹ ad creaturam (qð tñ nullo modo est verum vt pꝫ in ꝑmo di. 27. ꝛ in ſcðo di. 1. q. 1. ꝛ in pñti. q. art. 3.) tñ ille respect⁹ erit cõis tribus personis vt pri⁹ patuit ꝛ sic pꝫ. ¶ Quarto ꝛ vltimo ꝓbať illa ma. ex ordine ꝓductionis intrinsece ad ꝓductionẽ extrinsecã ꝛ hoc sic: vbi in diuinis terminať ordo rõnis in eẽntialib⁹ ibi incipit ordo originis ĩ ꝑsonis: ergo pari rõne: vbi terminať ordo originis in ꝑsonis: ibi incipit ordo originis creaturaꝝ: nõ põt ergo pater creaturã ꝓducere nisi prius ꝓductis verbo ꝛ. ſſ. Si aũt pater hr̃et in se formaliter oẽm rõnẽ cãndi creaturã: ita ꝙ in verbo nõ eẽt aliqua ꝓpria rõ cãndi: vr̃ ꝙ pr̃ posset cãre licꝫ nõ ꝓduceret filiũ. ¶ Cõfirmať hoc ꝑ Aug. 15. de tri. ca. 12. vel. 28. põt eẽ inquit verbũ nr̃m qð nõ sequať opus. opus aũt esse nõ põt nisi ꝑcedat verbũ. sic ꝛ verbũ dei esse potuit nulla exñte creatura: creatura aũt nulla esse põt nisi per ipm per quẽ facta sunt oĩa. ¶ Rñdet primo ꝙ illa ꝯgruẽtia de ꝓoritate ꝓductionis intrinsece ad extrinsecaꝫ posset multipľr ĩpediri. Et pꝫ qũo posset impediri. ꝑmo: quia in aliquo priori terminať ordo rõnis in essentialib⁹: ꝛ tñ ibi non incipit ordo originis. Et declaro hoc. nã ordo rõnis in essentialibus in diuinis est ordo q̇ est inter ꝑfectiones diuinas: qꝛ saltẽ ſm rõnẽ pri⁹ intelligiť essentia diuina. qꝫ alia. Deinde prius ſm rõnẽ intelligiť intellect⁹ voluntate: ꝛ prius ſm rõnem ĩtelligiť intellectus actu suo intelligendi ꝛ voluntas actu suo volẽdi. Dicit ergo ꝙ in illo signo in q̇ terminať ordo rõnis qui est ĩter ꝑfectiones diuinas ĩcipit ordo originis: hoc nõ vr̃ verum: quia oĩs ꝑfectio diuina est prior oĩ notionali: vt patet a doct. in primo: non ergo in eodẽ signo quo habeť oĩs perfectio diuina est ordo originis: immo in aliquo posteriori incipit ordo originis: vt posset deduci ex dictis doc. in primo. d. 1. q. 2. d. 2. par. 2. d. 6. 7. 26. in secundo. d. 1. q. 1. ꝛ vide que ibi exposui de istis ordinibus: ꝛ in multis alijs locis. Secundo impeditur ẽt in h̄ qð dicit. s. vbi terminatur ordo originis ꝑsonarũ ibi incipit ordo originis creaturarum: qꝛ in aliquo priori nature terminatur ordo originis in personis: ꝛ tamen in illo priori nõ incipit ordo originis in creaturis: vt patet a doc. in ſcðo. d. 1. q. 1. q̇ vult ꝙ in ſcðo signo nature sit ordo originis creaturaꝝ: ꝛ in primo signo nature ꝯpletus est ordo originis ꝓductionis ꝑsonaꝝ. possent ẽt assignari alia impedimenta: q̃ breuitatis cã transeo. Deinde doc. ꝓcedit ꝙ pr̃ nõ põt ꝓducere creaturã nisi prius ꝓductis verbo et spũsctõ: qꝛ ꝓductio necessaria est prior ꝯtingenti. Et hec materia ẽ ꝯplixe tractata a doc. in ſcðo. d. prima. q. 1. arti. primo: ꝛ vide dubia q̃ ibi adduxi. Aduerte tñ ꝙ si ꝑ impossibile nõ eẽt ꝓductio filij adhuc pr̃ posset producere creaturas: qꝛ in eo esset ꝑfecta ratio ꝓducendi. s. voluntas: ꝛ hoc patet a doc. in. 2⁰. d. 1. q. 1. arti. 3. Et nunc necessario filius eadem ꝓductione producit qua ꝛ pater: qꝛ pater producendo filiũ necessario cõicat sibi eandem voluntatem. ꝛ h̄ ante ꝓductionem creaturarum: et hoc idem dico de. ſ. ſ. Et patet littera. ¶ Ad auctoritatem Augu. cum dicit ꝙ creatura non potest esse nisi per verbum. Dicit ꝙ creatura bene necessario preexigit verbum tanqꝫ conueniens in eadem causalitate cum patre: sed non preexigit in ratione cause quasi ipsum sit formalis ratio causandi: quia illa est sola voluntas: que est communis tribus: sed preexigit vt necessario concausans patri: quia necessario habet idem principium formale causandi: et si per impossibile verbum non esset adhuc pater posset causare: vt supra dixi. ergo nullo modo preexigitur vt ratio formalis causandi: si enim necessario hoc modo preexigeretur tunc esset impossibile patrem (verbo per impossibile non existente) aliquid creare: quia non haberet rationem formalem: immo etiam si verbum actu existeret adhuc pater non posset creare: quia verbum non esset formaliter in patre: et sic non esset in actu per ipsum vt supra patuit. Tota littera huius articuli sequens clara est nec indiget alia expositione.

Scđs articulus principalis.

De secundo articulo principali. s. an aliquis ordo vel modus causandi sit proprius verbo. Dicit Doc. ꝙ filius negat a se auctoritatem primariam causandi. Joan. 5. non potest filius aliquid a se. concedit autem subauctoritatem in causando. cum subdit nisi quod viderit patrem facientem. Et infra. opera que dedit mihi pater vt perficiam ea ipsa opera que ego facio non a me ipso facio. Dedit mihi pater ecce subauctoritas. ego facio ecce causalitas. Consimiliter respectu spiritussancti habet filius auctoritatem in agendo. Et ratio est: quia a quo habet aliquid principium agendi ab eo habet ⁊ agere: ⁊ per consequens virtute illius agit non virtute eius tanq̄ cause superioris: quia non habet virtutē distinctam ab eo: cum eadem sit in tribus. s. eadem volūtas sed virtute illius tanq̄ principij ꝯmunicantis sibi causalitatem: ⁊ ideo habentis auctoritatem in ista causalitate in qua recipiens habet subauctoritatem. ¶ Ibi. Sed hic obijcit̄: quia si pater prius origine causat creaturā q̄ filius ergo filius non causat. tota ista litera vsq̄ in finem articuli diffuse exposita est cum aliquibus difficultatibus in secundo d. 1. q. 1. vide ibi quia hic esset superfluum iterum exponere eandē literam. sed post erunt forte aliqua dubia.

Terti° articulus principalis.

De tertio articulo principali. s. an aliq̄s respectus ad creaturam per se includatur in constitutiuo persone verbi: siue in ratione ipsius verbi. Dicit doc. ꝙ non: quia quicq̄d per se includitur in verbo est reale: vt patz: quia verbum est vere ens reale sed respectus ad creaturam est tm̄ ens rationis vt probat doctor. in primo disti. 30. Tum etiam quia respectus dei ad creaturam habet pro fundamento proximo aliquid commune tribus personis: quia actum voluntatis quem deus comparat ad creaturam. vel ipsam voluntatē. qui actus vel voluntas est proxima ratio comparandi per actum intellectus diuini personas diuinas ad creaturam: qui enim intellectus cognoscit in personis eandem voluntatem vt rationem formalem causandi: ideo intellectus comparat personas diuinas vt causas creaturarum. Tum tertio: quia quicquid est in persona diuina est necesse esse a se: ⁊ hoc excludendo per ly a se aliud in ratiōe cause: nō autem in ratione principij: quia quicquid est ibi est incausatū: licet aliquid posset poni ibi vt principiatuz: quia causatū vt causatum semper est aliud essentialiter a causa: sed nō semper principiatum est aliud: causa enim semper producit aliud inquantum aliud. Sed respectus ad creaturam etiaz in quocunq̄ esse reali vel cognito non potest esse necessarius a se hoc modo. s. incausatus: quia nec terminus respectus potest esse necessarius sic: quia in quocunq̄ esse creatura est vl' possibilis vel non necessaria a se: ergo nullus respectus ad creaturam in quocunq̄ esse potest per se includi in persona diuina. Sed ista ratio licet procedat ex veris: tamen apparenter posset multipliciter improbari ⁊ impediri ⁊ non euidēter solui nisi cum prolixitate tanta quantam hic aggredi nō intendo. ¶ Ibi. Sed obijcitur contra istud. Hic Doct. prio obijcit probando ꝙ verbum importet per se respectum ad creaturam: quia verbum dicit proprietatem secunde persone: vt patet Jo. primo. In principio erat verbum: vbi Jo. intendit per hoc exprimere proprietatem secūde persone. Et ꝙ dicat respectum ad creaturam: patet per Aug. 83. q. 63. vbi exponit illud in principio erat verbum: quod grece īquit logos dicitur latine verbum ⁊ rationem significat: hic tamē verbum melius interpretatur vt significetur non solum ad patrem respectus: sed etiam ad illa que per verbū facta sūt operatiua potentia. vult ergo ꝙ cum dicitur verbum importetur respectus ad creaturā. ¶ Secūdo instat contra rationem illā vltimam. quia si verū sit hoc q̄d accipitur in illa ratione ꝙ creatura in quocūq̄ esse nō est necessaria a se nec ꝑ consequens quicunq̄ respectus ad creaturā est sic necessarius: tunc sequit̄ ꝙ nec respectus dei vt intelligentis ad creaturā intellectā: nec respectus eius vt creatiui ad creaturā vt creabilē sit necessarius a se. Sed deus nihil est formal'r ⁊ necessario nisi illđ sit necessariū a se: ergo sequeret̄ ꝙ de° nō necessario est intelligens creaturam nec cātiu° creature. q̄ꝝ vtrunq̄ est falsum. ¶ Rn̄det Doct. ad primā obiectionem. Sed quia ista litera est hic clara: vt in primo di. 27. exposita: ideo hic eā aliter non expono: tota enim ista posita est in primo loco p̄al. vide ibi. ¶ Ad scđm Dicit Doc. pmo ꝙ necessariū a se pōt esse absq̄ omni repugnātia quātū est ex parte sui sine omni esse reali cuiuscūq̄ nō necessarij a se: tamen illud necessariū non pōt esse sine esse cognito cuiuscūq̄ alterius. quia esse eius necessario requirit cognitionez alteri° ⁊ per ꝯsequens alterum in esse cognito. ⁊ similiter est de eē possibili. Nō igit̄ potest persone diuine competere aliq̄d reale nisi sit necessarium a se. hoc est īcātum quicquid aūt īcluditur in proprietate persone competit ꝑsone vt aliquid reale. potest tamen persone diuīe competere aliq̄d cognoscere vel aliquod posse. licet illud non sit necessariuz a se: sicut nec terminus. ¶ Secundo potest dici ꝙ deus est sic necessario intelligens creaturam ⁊ causatiuus creature ꝙ vtrūq̄ istorum formaliter dicitur aliquid necessariū a se prout a se excludit causam. sed non necessarium in aliquo esse reali: sed in aliquo eē diminuto: quicquid autem includitur in proprietate persone sic est necessarium a se ꝙ est in esse reali: nūc autem necessarium a se non necessario coexigit aliquid aliđ in esse reali: licet coexigat aliquod aliud in esse cognito vel in esse diminuto. ¶ Tertio posset dici ꝙ alio modo est necessarium illud quod necessario requiritur: ⁊ hoc siue preexigat̄ siue coexigatur ad eē necessarij. Alio modo est necessariuz illud quod ad eē necessarij necessario cōsequitur. ¶ Ibi. Ex dictis de causalitate effectiua ⁊c. Nunc Doc. ostendit q̄uo verbum non sit aliqua ratio ꝓpria respectu cause exemplaris nec finalis: quia ratio formalis exēplādi: ⁊ rō foral' finiēdi est cōis tribus ⁊ posset probari per eadem media per que est probatum de ratione formali efficiendi ⁊ inter omnes rationes hec videtur precipua quia ratio formalis terminandi dependentiam causati ad causam in quacūq̄ genere cause siue exemplaris siue finalis siue efficientis est aliqua perfectio ⁊ illa eadem que est causa terminandi est etiam ratio formalis efficiendi si est ratio terminandi dependentiā causati ad causam: vt supra patuit. ¶ Argumentum principale cum sua responsione patet hic in litera ⁊ in primo di. 27. Et quod additur de ideis patet ꝙ sunt communes tribus ꝑsonis. Et de hoc satis dictum est ī primo di. 35. vide ibi. Et sic finis huius questionis octaue.

Dubia circa nouam occurrentia.

In ista questione occurrūt aliqua dubia. ¶ Primo in hoc ꝙ eēntia vt eēntia diuina nō est ꝑncipiū agēdi nisi ꝑ modū nature. ¶ Scđo dubitat̄ de hoc. s. illud q̄d est rō formalis causandi est rō formalis terminādi istā dependentiā causati. ¶ Tertio dubitat̄ de hoc: ꝙ omnis notitia ī deo que precedit a causa volūtatis habet̄ in itellectu diuino virtute primi obiecti mouentis necessario ⁊ illđ mouet necessario intellectū diuinuz ad quācunq̄ notitiā precedentem actum volūtatis: q̄ in tota ista motione nō inuenitur ꝑncipiū motiuum nisi ꝑ modū nature. ¶ Quarto dubitat̄ in hoc. s. ꝙ in notitia ꝓducta nō est aliq̄s respect° ad creabile q̄ non sit in notitia cōi tribus ꝑsonis. ¶ Quinto dubitat̄ de hoc ꝙ non ꝓducto illo ad q̄d p̄r necessario se hz non p̄t producere aliud ad q̄d ꝯtingenter se hz. non ꝓducto etiam illo q̄d natum est habere eandē cālitatem respectu tertij cū ꝓducēt. non p̄t ꝓduci tertiuz. ¶ Sexto dubitatur de hoc. s. ꝙ q̄cq̄d ꝑ se includitur in verbo est ens reale. ¶ Septimo dubitat̄ de hoc q̄n fundamentū ꝓximū est cōe tribus respectus in ipso fundatus necessario est cōis tribus. ¶ Octauo dubitatur de h̄. s. ꝙ quicquid includit̄ in ꝑsona diuina est necesse esse lz illud posset poni principiatum: non tm̄ cātum. ¶ Nono dubitatur de hoc. s. ꝙ Deus est sic necessario intelligens creaturam ⁊ cātiuus creature ꝙ vtrumq̄ istoꝝ formalit' dr aliquid necessarium a se ꝓut a se excludit cām: sed non necessarium in esse reali: sed in aliquo esse diminuto. ¶ Decimo dubitat̄ de hoc. s. quicq̄d includitur in ꝑsona diuina sic ē necessarium a se q̄d est in esse reali. ¶ Contra ista instatur.

Contra primum.

Et primo contra primum ꝓbando ꝙ essentia diuina vt eēntia non agat per modum nature. Et instatur sic: essentia vt essentia agit libere ⁊ per modum libertatis: ergo non ꝑ modum nature: consequentia est nota etiam apud doc. q̄ vult ꝙ agere per modum voluntatis ⁊ per modum nature sint oppositi modi agendi: ita ꝙ sit simpliciter ipossibile ꝙ vnuz ⁊ idem sub eadem rōne formali consideratum possit agere per modum nature ⁊ per modum libertatis. De hoc vide ī primo. d. 2. parte. 2. q. 4. ⁊. d. 10. q. vnica ⁊ in secundo. d. prima. q. 3. ⁊ in quoli. q. 16. antecedens probatur multiplicit̄.

Prima rō

primo: q̄n aliquid in sua rōne formali ⁊ quiditatiua īcludit aliquid q̄d simpliciter est principium formale productiuum per modum libertatis: illud quiditatiue acceptum agit per modum libertatis. Sed essentia diuina sub ratione essentie in suo intellectu essentiali ⁊ quiditatiuo formaliter includit entitatem libertatis siue entitatez principij productiui per modum libertatis. ergo essentia vt essentia siue vt quiditatiue accepta erit principium liberum ⁊ per modū libertatis. Ma. patet: q̄ est impossibile ꝙ homo in suo conceptu quiditatiuo includat animal ⁊ ꝙ formaliter homo vt homo non sit animal. mi. patet per Doct. in primo. d. 8. q. penulti. et in quol. q. 1. vbi vult ꝙ intellectus ⁊ voluntas non sint attri=

buta:sed vult ꝙ si eēntia diffiniretur diffiniretur per hoc qđ
dico intellectuale:⁊ similiter per entitatem formalem volū
tatis. ¶ Secundo probatur idem antecedens:supponēdo

Scđa.

ꝙ.ſſ. ꝑducatur ab eēntia vt essētia ⁊ a volūtate diuina:vt pa
tet a doct.in primo.di.10.⁊ in 2°.di.1.q.1.licet non ita exp̄s
se noīet essentiam:tamen ex intentione eius in pluribus lo
cis vult ꝙ essentia ibi concurrat:hoc presupposito arguitur
sic.ſſ.libere et per modum libertatis producitur vt probat
doc.in primo di.10.in 2°.di.1.in quoli.q.16.ergo principale
principium in tali productione erit principium productiuuȝ
per modum libertatis.consequentia probat:quia.ſſ. magis
suo modo dependet a principaliori principio ꝗ̄ a minus p̄n
cipali:vel sic productio.ſ.l.magis est a principaliori princi
pio ꝗ̄ a minus principali:hoc patet:⁊ illa productio vt pro
ductio formaliter.ſ.ſ. dicitur libera:quia a principio produ
ctiuo libero:ergo vt libera erit a principio principaliori:er
go principalius principium libere:⁊ per modum libertatis
erit productiuum.Et illud est essentia diuina vt essentia ptȝ
Tum quia essentia vt essentia est fundamētum ⁊ origo om
nis perfectionis diuine:vt supra patuit.q.1.art.primo.⁊.q.
5.Tum quia est principium magis vniuersale:quia ipsa cō
currit cum intellectu ad productiōem filij ⁊ cum voluntate
ad productionem.ſſ. ergo magis ⁊ perfectius ⁊ vniuersali⁹
principium. ¶ Tertio probatur idem antecedens.volūtas

Tertia.

diuina agit mere libere ⁊ per modum libertatis.īmo sola il
la licet alique alie potentie dicantur libere agere participa
tiue tamen:hoc patet a doc.in primo di.2.⁊.10.di.6.di.13.ī
secundo di.prima di.25.in quoli.q.16.⁊ alibi sepe:⁊ sic ptȝ
hoc antecedens:ergo essentia diuina vt essentia agit libere.
probatur consequentia supponēdo duo dicta doc.primuȝ ꝙ
omnis perfectio diuina simpliciter est ab essentia vt essentia
vt a fundamento:⁊ origine talium perfectionum:et si reali
ter distingueretur eēt vere ab ipsa originata ſm doc.in pri
mo dist.8.q.3.⁊ in quoli.q.prima ⁊.5.scđȝ suppositū est ꝙ si
aliquod principium inferius agit libere ⁊ contingenter:seq̄
tur ꝙ prima causa agat magis libere.hec est consequentia
doct.quam facit in primo di.2.parte prima.q.1.di.8.q.vl.d.
39.in secundo.di.1.⁊ in multis alijs locis.istis p̄suppositis
patet consequentia sic.voluntas diuina est per modum liber
tatis ꝑductiua:ergo ⁊ essentia diuina vt essentia.patet con
sequentia quia voluntas diuina suo modo agit libere in vir
tute essētie diuine:quia ab ipsa habet quicquid habet:ergo
magis eēntia concurrit ad illam actionem:vt patet per ꝯse
quentiam doct.Si dicaƭ ꝙ vera eēt consequentia si realiter
distingueretƭ.Cōtra:quia qualis est ordo īter aliqua vbi rea
liter distin.talis est vbi etiā sola rōne distin.vt patet a doct.
in prolo.q.3.⁊ in quoli.q.prima.Sȝ si volūtas distin.reali
ter ab eēntia diuina ageret in virtute eēntie:⁊ per ꝯsequēs
magis eēntia ageret:ergo ⁊ nunc saltem ſm rationem volū
tas agit in virtute eēntie:⁊ sic eēntia principalius ⁊ magis

Quarta.

libere aget. ¶ Quarto probatur idem antecedēs.concedi
tur a doc.in quarto di.49.immo ibi subtiliter probatur ꝙ
voluntas est formaliter perfectior intellectu.Tunc sic ī na
tura intellectuali:vt est intellectualis formaliter debet in
cludi:immo magis illud qđ est ex sua ratione perfectius ī ta
li natura:patet:quia si ibi formaliter includiƭ illud qđ ex sua
formali ratione est imperfectius vel nō ita perfectum:a for
tiori debet includi quod est formaliter perfectius ⁊ pertinēs
ad naturam intellectualem:sed eēntia diuina vt eēntia est
formaliter natura intellectualis:vt patet a doc.supra.q.1.⁊
voluntas pertinet ad naturam intellectualem vt patet.Et
de ratione voluntatis est libertas:vt patet a doc.in plurib⁹
locis.Si ergo natura diuina vt natura intellectualis inclu
dit principium formale productiuum per modum nature:qr
ipsum intellectum:ergo a fortiori vt est formaliter natura ī
tellectualis includit principium ꝑductiuum ꝑ modum liber
tatis.cum illud ex sua rōne formali sit perfectius:licet non
sit in deo ꝑfectior voluntas ꝗ̄ ītellectus cū vterq; sit forma
liter infinitus:tū si ab vtroq; posset circūscribi infinitas ītēsi

Quinta.

ua:formaliter volūtas eēt ꝑfectior.ergo eēntia vt natura ī
tellectualis magis erit p̄ncipiū ꝑductiuum ꝑ modū liberta
tis ꝗ̄ sit principiū ꝑductiuum per modū nature. ¶ Quin
to ꝓbaƭ idem aūs supponendo dictū doc.in p̄mo di.3.q.1.⁊
alibi sepe.ſ.ꝙ oīs perfectio que ex sua rōne formali nō īclu
dit necessario aliquā imꝑfectionē formaliter debet deo attri
bui sub rōne ꝑfectissima.Tunc arguo sic p̄scindaƭ ab eēntia
oīs rō attributalis sola eēntia:vt hec eēntia remanēte.liber
tas volūtatis ex sua formali rōne nullā includit īperfectio
nē ergo ip̄a est attribuēda deo sub rōne deitatis:alr eēntia:
vt eēntia non includeret formalr.quicq̄d est perfectionis in
creaturis non includentis aliquā īperfectionē:qđ nō videƭ
verū. ¶ Sexto ⁊ vlt.probatur idē aūs supponēdo ſm mul

Sexta.

tos ꝙ eēntia sub ratione essentie est obiectuȝ beatificum:vt
expresse patet a doc.in primo dist.1.q.2.⁊ in quarto di.49.
ergo essentia vt essentia beatificat siue intellectum siue vo
luntatem.ꝓ nunc non curo:an scȝ beatitudo sit in visione vl'
fruitione.Et si beatificat quero tūc a quo sit ista beatitudo
non a creatura:vt patet ſm omnes.non a voluntate diuina
vt voluntas quia tunc non essentia vt essentia beatificaret:
sed voluntas diuina vt voluntas.Si igitur essentia vt essen
tia beatificat:quia illa sola est obiectum beatificum:ergo ip
sa saltem vt principalis causa causat beatitudinem in crea
tura beata.ergo essentia vt essentia causat libere ipsam bea
titudinem Ista vltima consequentia patet per doc.in prio.
di.2.8.⁊.39.⁊ in secūdo di.1.⁊ in quoli.q.7.⁊ alibi sepe:vbi
vult ꝙ omnis causatio dei ad extra sit mere contingens.

Ad rn̄siones.

¶ Respondeo ad omnes istas obiectiones ad primaȝ qua

Ad primā

probatur antecedens prime cōsequentie.Dico primo ꝙ es
sentia vt essentia non includit intellectum et voluntatem vt
sunt potentie siue operatiue siue productiue:vt exposui in
prima.q.quoli.nec doct.dicit ꝙ si eēntia diffiniretur diffini
retur per intellectū ⁊ voluntatem:sed benedicit ꝙ diffinire
tur per hoc ꝙ est intellectualitas et per hoc ꝙ est volitiui
tas siue entitas voluntatis:que vt sic non nominat poten
tias neq; operatiuas neq; ꝑductiuas:sicut dicimus ꝙ ange

Nota bn̄.

lus est quiditatiue natura mere intellectualis:⁊ tū in illo si
gno non intelligo in angelo neq; potētiam intellectiuā neq;
volitiuā cum ille sint posteriores:sicut etiā dicim⁹ ꝙ anima
intellectiua vt intellectiua est natura quedā intellectualis:
⁊ tū vt sic non includit in sua quiditate neq; intellectū neq;
voluntatē vt sunt potentie operatiue siue ꝑductiue:cū ipse
suo mō pullulent vt posteriores ab ipsa aīa ītellectiua:⁊ ip
sa silr ꝯtineat eas per idēptitatem ⁊ non econtra vt patet a
doc.in 2°.di.16.q.vnica.Sic dico in ꝓposito ꝙ essentia diui
na vt hec essentia est quedā natura mere intellectualis:⁊ vt
sic non includit neq; intellectū neq; voluntatem:vt sunt po
tentie operatiue siue productiue:sed suo mō originantur ab
essentia vt natura ītellectuali. ¶ Si dicatur.essentia vt eēn
tia ē p̄ncipiū formale q̄si ꝑductiuū ītellectionis ⁊ vere ꝑdu
ctiuū notitie genite.ḡ si sibi ꝯuenit in illo p̄ori ꝙ sit potentia
vere ꝑductiua respectu notitie genite:et quasi productiua
intellectionis essentialis:quia ēt in eodē signo nō p̄ōt sibi cō
petere potentia intellectiua ⁊ potentia volitiua. ¶ Dico

Resp̄onsio

primo.ꝙ aliud est loq̇ de p̄ncipio ꝑductiuo vel q̄si ꝑ modū
obiecti.⁊ aliud per modū potentie vt potentia:qr p̄mo mō
ꝯpetit in primo signo:sed nō scđo mō.Sicut ēt ptȝ de aīa in
tellectiua:q̄ vt p̄ñs intellectui.puta angelico mouet ipsum
ad sui cognitionē q̄ terminaƭ ad aīam absolute:⁊ tū in illo
priori nō intelligitur hr̄e potentiā neq; intellectiuā neq; vo
litiuā:Sic in ꝓposito. ¶ Dico.2°.ꝙ qr intellect⁹ ⁊ volūtas
sunt tales potētie q̄ pullulant ab essentia iō ꝓ primo signo
nō ꝯueniunt essentie:⁊ qr essentia est talis entitas iō conue
nit sibi ꝓ illo signo quo est essentia ꝙ sit rō formalis mouen
di intellectū in rōne obiecti.nō eñ oīm lȝ rōnes assignare.

Scđa rn̄sio ad p̄mam

¶ Scđo p̄t dici ꝙ q̄uis volūtas creata includat formalr
libertatē.tū p̄t ꝯsiderari nō vt libera sed vt q̇dā appetit⁹ et
vt ꝑ modū nature inclinās:sicut ptȝ ab Anſ.de casu diabo
li q̄ finxit illū angelū ⁊c.de q̇ vide doc.in.2.d.6.q.2.sic pari
formiƭ posset dici(posito:sed nō ꝯcesso ꝙ essentia vt eēntia
includat intellectū ⁊ voluntatē vt potentias opatiuas:⁊ ꝓ
ductiuas)ꝙ essentia p̄t absolute ꝯsiderari vt hec essentia p̄
scindendo ipsam ab oī rōne potentie opatiue vel ꝑductiue.
siue natura vt est q̄dam mere intellectualis:⁊ vt sic ageret
tm̄ ꝑ modum nature.Sed responsio prima est melior ⁊ rea
lior ⁊ magis ad mentē doc.lȝ ēt secunda posset sustineri.sȝ
tunc oporteret soluere multa dubia q̄ non essent p̄ñtis spe
culationis. ¶ Ad secundum dico primo.sicut dicit francis.

Ad scđam rōnē p̄ma rn̄sio. F. d maronis.

de maironis in suo conflatu.ꝙ q̄n aliquid est a duob⁹ quo
rum vnum sit agens per modum libertatis.ꝙ tale ꝑductū
dicitur libere produci.⁊ exemplificat de eēntia diuina ⁊ vo
luntate diuina respectu.ſ.ſ. ¶ Dico secundo ꝙ in re volun

Scđa sua.

tas diuina est ita perfectuȝ principium.ſ.ſ.sicut essentia cū
vtrumq; sit formaliter infinitum.Et cum dicitur ꝙ essentia
est principium magis vniuersale.ħ non intelligitur absolu
te de quolibet principio.sed intelligitur vbi est ordo eēntia
lis.qr semꝑ causa superior est vniuersalior quia ad plures
effectus se extendit:quia tunc talis causa vniuersalis ītel
ligitur semꝑ principalior cum secunde agant in virtute illi⁹
Sed in ꝓposito non est ordo essentialis ꝑducendi.ſ.ſ.īter
voluntatem ⁊ essentiam diuinā nec quasi ordo:qr vbi est or
do essentialis inter aliqua est ibi distinctio naturaꝝ spe
cificaꝝ:qr sup̄ior cā est eēntialiter ⁊ specifice ꝑfectior:vt pȝ

a doc. in primo d. 2. vbi etiam est quasi ordo essentialis ibi ē
quasi distinctio specifica: modo inter essentiā diuinam ⁊ vo
luntatem non est aliqua distinctio specifica nec quasi: vt ptʒ
in primo di. 8. q. 2. ¶ Dico tertio ⁊ breuius ⁊ magis ad pro
Tertia rñ= sio expo. positū. ꝙ in causis partialibus ad eundē effectū vel quasi ef
fectum concurrentibus (⁊ non ex equo sicut concurrunt duo
trahentes nauem siue alterius rationis sicut concurrunt in
tellectus ⁊ obiectū: vt ptʒ a doc. in primo di. 3. q. 8.) nō sem
per effectus denoīatur a principaliori. ⁊ patet quia intelle=
ctio puta lapidis est ab ipso lapide. ⁊ ab intellectu ⁊ tamen
denominatur ab ipso lapide: quia specificatur ab ipso vt pa
tet a doc. in primo. distinctione tertia questio. 7. sequitur ꝙ
volitio diuina magis denominabitur ab essentia ꝙ̄ a volun=
tate: quia essentia ɔcurrit vt obiectuʒ ⁊ opatio dr̄ talis quia
est talis obiecti: non. n. distinguunẜ per potentiā (quia omniū
est idem intellectus) sed per obiecta. Dico ergo ꝙ ꝙ̄uis ope
ratio habeat principaliter ab obiecto vnitatē talē: tñ modū
talis vnitatis puta ꝙ talis vnitas sit producta per modum
nature vel per modū libertatis nō hʒ ab obiecto. Et tūc di
co ꝙ quando est a potentia libera ⁊ ab obiecto illa operatio
dicetur simpliciter libera. ¶ Potest etiaʒ quarto dici ꝙ si=
quarta rñ= sio. cut ex vna de necessario ⁊ altera de ɔtingenti semper sequi
tur conclusio contingens vt patet primo priorū ⁊ hoc est q̄r
conclusio sequiẜ partem debiliorem: ⁊ vltra quia maior vni=
tas potest ɔcludi in conclusione ꝙ̄ sit inter extrema in pre=
missis vt patet a doc. in pluribus locis: sic in proposito quā
do ad eundem effectum concurrunt due cause quarum vna
agit per modum nature ⁊ alia per modum libertatis ꝙ effe=
ctus sequiẜ cām liberā ⁊ sic dicetur libere producere. q̄r nun
ꝙ̄ pōt esse maior necessitas in effectu ꝙ̄ sit ī causis ꝑtialibꝰ
si. n. ille effectus esset simpliciter necessarius. tunc sequereẜ
ꝙ haberet necessitatem a causa libere ⁊ ɔtingenter ꝓducē
te. nec valet dicere ꝙ partim erit necessarius ⁊ partim cōtin
gens cum eque sit a causa necessario agēte sicut a causa cō
tingenti agente. Dico ꝙ hoc nō sequitur sicut nec sequitur
de ɔclusione sequente ex vna de necessario ⁊ ex alia de ɔtin
genti: quia semper conclusio erit cōtingens. Dico vltimo lo
co ꝙ causa huius est natura causarum ꝙ qñ. s. causa per mo
dum nature ⁊ cā per modū libertatis adinuicem vniūtur ad
ꝓductionem alicuius effectus semper ꝓducitur ille effectꝰ
libere ⁊ contingenter. Sicut etiā licet ex propositionibꝰ de
possibili sequatur ɔclusio d̄ possibili. tñ aliqñ ex duabꝰ de pos
sibili adinuicem vnite ⁊ pertractate sequitur ɔclusio de im=
possibili. vt hic possibile est omne currens esse asinum possibi
le est omnē hominē esse currens. ergo possibile est omnē ho
minem esse asinum non sequitur. imo sequitur conclusio im
possibilis. ⁊ hoc est ex natura talium ꝓpositionū ⁊ nulla alia
cā videẜ assignāda. Sic videtur dicendū ī proposito ꝙ ꝙ̄uis
. s. simul sit a volūtate diuina ⁊ essentia vt eēntia: vt princi=
pijs partialibus productiuus: tamen erit libere ꝓductus: ⁊
hoc ex natura taliū principioꝝ sic vnitorū. ⁊ forte nulla alia
melior cā videẜ posse assignari quicquid alij dicāt tñ omnis
alia responsio hic data videẜ sustentabilis licet vna magis
sustentabilis ꝙ̄ alia. ¶ Ad tertiuʒ principale concedo añs:
Ad tertiaʒ ꝙ volūtas vt voluntas semꝑ libere agat: sed negaẜ ɔseqn̄=
tia. ad ꝓbationē concedo absolute illa duo presupposita sa
no mō intellecta. Et cum dr̄ ꝙ voluntas diuina agit in vir=
tute essentie diuine. Dico ꝙ hoc potest hr̄e multiplicem ītel=
Volūtateʒ lectū. primo ꝙ agat in virtute eēntie. i. ꝙ habeat originatiue
diuinā age ab essentia virtutē siue perfectionē qua agit ⁊ hoc veꝝ est ꝑ
re in virtu= primū presuppositū. sed vltra nō sequitur ꝙ si volūtas libe=
te eēntie di re agat ꝙ etiā eēntia sicut nō sequitur voluntas nr̄a ſm to=
uine qūo in tā suam operationem pullulat ab anima ītellectiua: ergo si
telligitur. volūtas elicit actū libere sequitur ꝙ etiam anima vt anima
eliciat eūdem actuʒ libere: patet ꝙ nō sequitur. scd̄o potest
intelligi sic ꝙ agat in virtute eēntie sic ꝙ in agēdo depēdeat
ab eēntia ita ꝙ actio voluntatis diuine vel vere vel q̄si de=
pendeat ab eēntia diuina vt eēntia: sicut dicimus ꝙ sol agit
in virtute prime cāe nō solum quia habet virtutem agendi
ab illa sed quia ī agēdo necessario dependet a p̄ma cā ita ꝙ
esset īpossibile solē agere nisi prima cā simul ageret: vt expo
sui in primo di. 3. q. prima ɔtra Gchā. vide ibi multa singu=
laria. hoc mō ītelligēdo negatur ꝙ voluntas diuina agat in
virtute eēntie: q̄r si sic ageret sequeretur necessario ꝙ prius
saltē ſm perfectionem ageret eēntia diuina vt eēntia ad eū
dem effectū qd̄ est impossibile simpliciter. cū infertur ꝙ qua
lis est ordo inter aliqua ⁊c. concedo propositionem: sed po=
stea negatur ꝙ si voluntas ꝑ possibile vl' impossibile eēt rea
liter distincta ab eēntia ꝙ ageret in virtute eēntie modo pre
dicto: quia nec illi qui dicūt potentias anime realiter distin=
gui ab anima ⁊ ipsas habere virtutem ⁊ perfectionē ab ani
ma nō dicerent ꝙ ille potentie agerent in virtute anime: ita
ꝙ in agendo depēderent modo preexposito. ¶ Ad quartū ad quartū.
p̄ncipale dico ꝙ voluntas vt voluntas saltē in creaturis est
perfectior intellectu ſm ꝙ Doct. loquitur in quarto. di. 49.
Et cū inferẜ ꝙ in natura intellectuali magis deberet īcludi
ꝙ̄ intellectus. Dico primo ꝙ ꝑfectioni quasi scd̄e repugnat
ꝙ sit perfectio prima vt patet. potentia intellectiua ⁊ voliti=
ua sunt perfectiones scd̄e nature intellectualis vt ptʒ. mō
si includerenẜ formaliter ⁊ quiditatiue in illa essent ꝑfectio=
nes p̄me. iō nego absolute ꝙ in essentia diuina vt est simpli=
citer quedā natura intellectualis includanẜ q̄ditatiue tales ad quintam
potētie operatiue ⁊ ꝓductiue: immo ab ipsa quasi origināẜ.
¶ Ad quintum. Dico breuiter ꝙ illa propositio. s. ꝙ omnis
perfectio in creaturis que ex sua rōne formali non includit
necessario imperfectionē: necessario debet attribui deo de=
bet intelligi vel formaliter quiditatiue vel formaliẜ quasi de
nominatiue. illa enim perfectio que etiam in creaturis ē tñ
nata predicari quasi denoīatiue vt sapientia bonitas ⁊ hu=
iusmodi nō potest sic attribui deo ꝙ de ipso prediceẜ quidi=
tatiue vel ꝙ sit de eius rōne intrinseca. quia huiusmodi per=
fectio presupponit quiditatem de qua predicetur. Concedo
ergo ꝙ omnis talis perfectio est formaliter in deo ⁊ in sum=
mo accipiendo formaliter denominatiue si sit talis ꝑfectio
secunda vel formaliter quiditatiue vt entitas q̄ in sūmo re=
peritur in deo ⁊ intellectualitas. Sed in proposito intelle=
ctus ⁊ voluntas sunt perfectiones consequentes entitatem
quiditatiuā. ideo nō p̄nt deo attribui nisi vt perfectiones q̄si
scd̄e ⁊ sic concedo ꝙ essentia vt eēntia ī primo signo quo ab
solute ɔsideratur essentia iste ꝑfectiones non insunt formal'r
imo nullo modo insunt. Sed sufficit ꝙ insint fundamētal'r ⁊ ori=
ginal'r: q̄r essentia diuina vt eēntia est talis entitas. ⁊ sola il
la q̄ nata est eē fundamentū ⁊ origo oīʒ taliū perfectionū. ⁊
hoc sufficit. ¶ Ad sextū ⁊ vltimū. Dico absolute ꝙ essentia ad sextam.
sub rōne essentie ⁊ sola illa est obiectū vere beatificū. ⁊ cū in
ferẜ ergo sub rōne essētie beatificat. Dico ꝙ beatificare pōt Btificare
dupliciẜ ītelligi. s. vel effectiue vel obiectiue. effectiue causā obiectie et
do beatitudinē. obiectiue terminando actū beatificū puta vi fectiue.
sionē vl' fruitionē. primo mō volūtas diuina beatificat. 2°.
sola eēntia vt eēntia beatificat: quia illa sola terminat p̄mo
actū beatificū. Sed hec materia differaẜ vsqʒ ad. 49. q̄rti.

Secundo principaliter instatur contra scd̄m du=
bium ꝓbando ꝙ illud qd̄ est ratio terminandi nō sit rō cān= Contra se
di. Et primo sic essentia diuina vt hec essentia est rō termi= cundū du
nandi oēs relationes creature ad deū ⁊ tñ non est rō cāndi bium.
ipsas. primū ptʒ a doc. in ꝓlo. q. 1. ⁊ penul. scd̄m ptʒ q̄r volū Prima rō
tas est rō formalis cāndi siue creandi: vt ptʒ a doc. p̄nti. q.
et in p̄mo. d. 2. ⁊. 39. ⁊ in. 2. d. 1. q. 1. ⁊. 37. ⁊ ī quol. q. 7. ⁊. 14
et alibi sepe. ¶ Scd̄o instatur: q̄r essentia vt essentia est rō Scd̄a.
formalis terminandi dependentiā effectus vt ad cām fina=
lem ⁊ tñ non ē rō causandi causa finali nisi vt amata et desi=
derata. primum patʒ scd̄um doc. q̄r nullus respectus est rō
formalis terminandi aliquā dependētiā realē: sed oē cātū
realiter dependet non tñ a cā efficiente sed etiā a cā finali.
scd̄m patet: q̄r essentia non cāt vt cā finalis nisi vt amata vt
ostendit doc. in primo d. 2. par. 1. q. 1. sed ipsam esse amataʒ
vt hmōi dicit respectum rōnis: vt patet ergo. ¶ Tertio in Tertia.
statur: q̄r spēs intelligibilis est causa salteʒ partialis cāndi
intellectionē abstractiuā: ⁊ tñ non est rō formalis terminā
di illā intellectionē. primum: ptʒ a doc. in primo. d. 3. q. 6. ⁊
8. et in. 2. d. 3. ⁊ alibi sepe. scd̄m ptʒ: q̄r obiectum intelligibi
le est simpliciter rō formalis terminandi intellectionem vt
ab oībus conceditur. Similiter patet de intellectu agente
qui ponitur rō formalis causandi cognitionem obiecti: pu=
ta lapidis vt patet a doc. in primo. di. 3. q. 7. ⁊ clarius. q. 15
quol. ⁊ tñ non est ratio formalis terminandi hmōi cognitio Quarta.
nem. ¶ Quarto instatur. quia idee in mente diuina ponun
tur rōnes formales causandi ideata vt patet cōiter a docto
ribus: vnde doc. in primo. distin. 35. dicit ꝙ idea est rō eter=
na in mente diuina scd̄m quam natum est produci vnumqd̄
qʒ ⁊c. ⁊ tñ non ponuntur rationes formales terminandi de=
pendentiā ideatorum. immo talis dependentia terminatur
ad deum sub ratione deitatis. ¶ Quinto instaẜ. quia mate Quinta.
ria que ponitur causa intrinseca compositi naturalis est ra
tio formalis causandi materialiter ipsum cōpositū: vt ptʒ:
et tñ nullo mō est cā siue ratio formalis terminandi depen=
dentiam suppositi ad ipsam: quia si talis dependentia ne=
cessario terminaretur ad materiam: sequeretur ꝙ idēptifi=
caretur realiter ipsi cōposito. patet: quia omnis relatio rea
liter idemptificaẜ fundamento cui simpl'r repugnat esse si=
ne termino, vt patet a doc, in, 2, d, 1, q, 4, sed impossibile est

compositum esse sine materia.ergo dependentia qua depē-
deret ad materiam esset realiter idem composito.quod non
videtur verum. Tum etiam quia videreẽ materia nobilior
composito:quia terminans dependentiam alicuius est nobi
lius ipso:quia terminans habet rationem independentis:
nam terminans dependentiam alicuius est independens in
dependentia opposita dependentie illius quod depẽdet vt
dicit doc.in 3°.di.1.q.1.compositum aũt esset depẽdens:er=
go imperfectius. Nec valet dicere ꝙ totaliter non depẽdet
a materia:sed tm̃ partialiter:qꝛ etiã dependet a forma. Di=
co ꝙ hoc nihil est:quia saltem habeo ꝙ ꝯpositum sit imperfe
ctius materia ⁊ forma etiã simul sumptis:quia totaliter ab
illis dependet.modo compositum est perfectius omnib⁹ ꝑ=
tibus etiam simul sumptis:vt patet a doct.in tertio.di.2.in
quarto di.43.⁊ in quoli.q.9. ❡ Sexto instatur:quia pater

Sexta rõ.

in diuinis:vt pater est ratio formalis terminandi gñationez
passiuam filij:patet:quia solus pater est terminus talis re=
lationis ⁊ tm̃ pater non est ratio formalis generãdi filiũ sed
est memoria fecunda:vt patet a doc.in primo distĩ.2.par.2.
q.3.di.7.⁊.28.⁊ alibi sepe:⁊ sic patet quomodo illa non est
simpliciter vera quod est ratio terminandi est ratio agendi.
❡ Respondeo ad instantias oẽs. ❡ Ad primam dico pri=

Ad rõnes scdi dubij. Ad primã

mo ꝙ ipsa voluntas est simpliciter rõ terminandi:⁊ cum di=
citur ꝙ relatio creature terminatur ad essentiã vt hec. Di=
co ꝙ doc.sufficit ibi accipere essentiam vt hec pro aliqua ꝑ=
fectione formaliter infinita que sub ratione sua formali ⁊ di=
stinctissima terminet q̃ via naturali nõ p̃t cognosci.multoti=
ens.n.accipit deitatem pro aliquo dicente perfectionẽ sim=
pliciter perfecte idẽptificato ipsi deitati:⁊ hoc sufficit. ❡ Di
co secundo ꝙ posito ꝙ talis relatio terminetur ad essentiaz
vt hec non requiritur ꝙ ipã vt hec sit ratio formalis causan
di:sed sufficit ꝙ ipsa vel aliquid quod est realiter ipsa essen=
tia diuina sit ratio causandi:vt patet a doc.infra.q.14.arti=
culo.3. ❡ Si dicatur ꝙ eodẽ° potest dici de verbo ꝙ licet es=

Instantia expo.

sentia diuina sit rõ formalis terminandi depẽdentiam crea
ture ad ipsam.tñ ratio formalis causandi ipsam erit verbũ
qd̃ realiter est ipsa essentia diuina. ❡ Dico ꝙ non est simile

[illegible]

de verbo ⁊ volũtate diuina:quia sicut rõ formalis terminã=
di dependentiam causati saltem equiuoce in deo necessario
dicit perfectionem simpliciter:sic ⁊ ratio formalis causandi.
sufficit ergo pro veritate propositionis.s.qd̃ est ratio forma
lis terminandi dependentiam creature ꝙ ipsum vel aliquid
qd̃ est realiter ipsum dicens perfectionem simpliciter sit ra=
tio causandi ⁊ hoc sufficit:modo verbũ siue proprietas ver
bi nullam perfectionem dicit. ❡ Ad secundum. Dico ꝙ eẽn

Ad scd̃m.

tia sub rõne essentie est ratio formalis terminãdi ⁊ similiter
ratio formalis causandi siue mouendi effectus: sed actu nõ
mouet nisi vt actu amata:actu ergo amari requiritur nõ vt
ratio formalis:sed vt conditio agentis siue vt finis causan=
tis. ❡ Ad tertium de specie intelligibili et intellectu agen=

Ad tertiã.

te:dico ꝙ vterqꝫ teminat dependentiam cognitionis:depen
dentiam dico causati ad causam ⁊ hoc partialiter:sicut etiã
partialiter causant:⁊ talis notitia vt terminatur ad obiectũ
non dicit dependentiam causati ad obiectum causans:sicut
causans in aliquo similitudinẽ si est causabilis terminat de=
pendentiam illius vt causati:⁊ tamen ipsa similitudo termi
natur ad aliud correlatiuum. ❡ Ad quartum de ideis:dico

ad quartã.

ꝙ idee non ponuntur rationes formales causandi sed sola
voluntas diuina. Sed bene presupponuntur.quia volũtas
nihil potest velle nisi sit precognitum:eẽ.n. cognitum crea=
turaꝝ ponitur idee in mente diuine:vt patet a doc.in primo
dist.35.⁊ ideo dñr idee rationes causandi pro quanto per ip
sas ideas obiecta causabilia sunt presentie voluntati diuie.

Ad quintã

❡ Ad quintum concedo ꝙ materia terminat dependentiã
partialiter ipsius compositi naturalis: cum necessario depẽ
deat ab illa vt a causa materiali. Et cum infertur ꝙ talis de
pendentia compositi ad materiam eẽt realiter idem ipsi cõ=
posito. Dico ꝙ non solum est verum:immo est necessarium:
vt patet per propositionem scõ. Cum secũdo infertur ꝙ ma
teria est perfectior si terminat talem dependẽtiam. Dico ꝙ

Terminare qñ dicat ꝑfectionez

terminare dependentiam qualẽcunqꝫ non semper arguit ꝑ=
fectionem in terminante:sed bene terminans vel eẽ rõnem
formalẽ terminãdi depẽdẽtiã cãti ad cãm effectiuã vel fina
lem vel exemplarẽ vel mensurat ad mensuraz semper argu
it perfectionẽ in terminante ⁊ imperfectionem in termina=
to. ❡ Ad vltimũ dico.ꝙ propositio doc.intelligitur de rõne

Ad sextaz

formali terminandi dependentiam essentialem causati.ali=
quoꝝ modoꝝ quos immediate diximus.modo generatio fi=
lij nõ est relatio aliquo° dependentie. cum filius nõ depẽde
at a patre:dependentia.n.proprie est inter eẽntias:vt pꝫ a
doc.in p̃mo,di,2.ꝑte.2,q.3,rñdẽdo ad argumẽta p̃ncipalia,

Contra tertiũ dubiuz

Tertio principaliter instatur contra tertium du=
bium ꝓbando.ꝙ obiectum primum in diuinis ⁊ solum illud
non mouet immediate ad omnem notitiam ante actum vo=
luntatis diuine:⁊ primo instatur sic.quia quod est obiectum

Prima rõ.

immediatius intellectui diuino q̃ꝫ essentia diuina ⁊ est obie=
ctum ex sua formali ratione motiuum imediatius mouet in=
tellectum ad sui notitiam.si non sit impedimentum. Sed in
tellectus diuinus est imediatius sibimet in ratione obiecti
actu intelligibilis:⁊ ex ratione sua formali natus est moue=
re ad sui notitiam.ergo imediate potest mouere intellectuz
diuinum siue seipsum ad sui notitiam. ma.patet.⁊ mi.simili
ter.n.⁊ intellectus angeli immediate mouet ad sui notitiam
intuitiuam:vt patet a Doc.in.2.di.3.q.8.multo fortius in=
tellectus diuinus cum sit formaliter infinitus intensiue.

Scd̃a.

❡ Secundo instatur:quia in diuinis sunt plura per se obie
cta ex ratione sua formali nata mouere ad sui notitiã:vt in=
tellectus:voluntas:bonitas:⁊ breuiter omnia attributa cũ
sint formaliter infinita.imo a fortiori quia ista in creaturis
vbi sunt limitata et formaliter finita habent rationem pro=
priam mouendi ad sui notitiam . ergo multo magis vbi sũt
formaliter infinita:⁊ simpliciter illimitata. ❡ Tertio insta=

Tertia.

tur de actu reflexiuo quo itellectus diuinus cognoscit se co
gnoscere:quia talis actus videtur ꝙ imediate causetur ab
intellectu diuino:⁊ a primo actu super quo reflectitur ⁊ non
immediate ab essentia diuina. ❡ Quarto instatur:quia si es

Quarta.

sentia diuina imediate mouet ad notitiam omnium obiec=
torum ante actũ voluntatis.sequitur ꝙ in illo instanti i quo
est perfectissime presens intellectui diuino in ratione obie=
cti actu intelligibilis.ꝙ ipsa necessario moueret intellectum
diuinum ad notitiam omnium obiectorum:⁊ sic ante produ
ctionem diuinarum personarum erit i intellectu diuino:noti
tia omnium creaturarum. Cuius oppositum probat Doct.
in secundo.di 1.q.1.⁊ infra.q.14.arti.3. ❡ Quinto instatur

Quinta.

quia posito ꝙ notitia sit immediate ab essentia:ꝙ tamen ta=
lis notitia terminetur ad tale vel tale obiectum: hoc non vi
detur esse ab essentia:quia intellectionem terminari ad ob=
iectum dicit relationẽ:que videtur oriri ab illa intellectiõe:
⁊ obiecto intelligibili. Et posito ꝙ nõ sic oriatur:tñ illa rela
tio rõnis non erit ab essentia vt essentia : qꝛ quicquid est ab
eẽntia vt eẽntia est ens reale:vt posset ꝓbari ex dictis doc.
in p̃mo.di.2.q.7.⁊ di.8.q.3. ❡ Sexto instatur:qꝛ immedia
te posset causare vel quasi causare in intellectu diuino noti

Sexta.

tiam oĩm creaturarum.ergo virtualiter contineret omnes
creaturas.vt patet a doc.in primo d.3.q.1.d.8.q.2. in se=
cundo dist.3.q.10.⁊ in quol.q.14. arti.2. Sed si virtuali=
ter continet illas.ergo essentia vt essentia potest illas ime=
diate causare.patet consequentia:qꝛ continentia virtualis
est continẽtia causalitatis effectiue:vt pꝫ a doc.in plurib⁹
locis.p̃cipue in ꝓlo q.3.ar.1. ❡ Septimo instatur:qꝛ si im=

Septima.

mediate mouet intellectum diuinũ ad notitiam oĩm intrin=
secorum vt attributorum ⁊ proprietatũ ergo realiter cõti=
net notitiã illorum:ergo ⁊ entitatem eorum. que oĩa sunt
absurda cum in deo nulla sit continentia nec virtualis nec

Ad primã ⁊ secũdam rationes.

eminentialis vt patet a Doc. ❡ Rñdeo simul ad primũ et
scd̃m ꝙ sola essentia diuina est p̃sens intellectui diuino in
ratione obiecti actu intelligibilis ⁊ motiui.qꝛ ipsa ꝓpt̃ sui ꝑ
fectionem infinitã tam formaliter q̃ꝫ originaliter ⁊ funda=
mentaliter vt patet a doc. in primo di.8.q.3. ⁊ supra.q.5.
⁊ ideo necessario mouet ad notitiam oĩm licet si non moue
ret immediate alia intrinseca dicentia perfectionem simpli
citer:posset mouere ad sui notitiam:et de hoc alias multa
singularia dixi ⁊ exposui. ❡ Ad tertiũ dico ꝙ actus reflex⁹

Ad tertiaz

est immediate ab essentia ⁊ intellectu ⁊ non a p̃mo actu.
❡ Ad sextum concedo ꝙ continet virtualiter oẽm creatu=

Ad sextaz

ram:⁊ cum arguitur ergo immediate potest oẽm creaturaz
creare. Dico ꝙ sufficit ꝙ originaliter ⁊ fundamentaliter cõ
tineat voluntatem eandem sibi realiter q̃ est immediatum

Ad septimam.

principium respectu oĩm creaturarum. ❡ Ad septimũ di=
co:ꝙ notitiam oĩm intrinsecorum continet virtualiter:acci=
piendo virtualiter.i.originaliter ⁊ fundamentaliter : non

Ad q̃rtam

autem accipiendo proprie virtualiter quod dicit causalita
tem effectiuam. Ad quartũ responsum est in scd̃o. d.1.q.1.

Ad quintã

vide ibi.⁊ etiam responsio patet in quoli.q.14.arti.3. vide
ibi. ❡ Ad quintuz dico ꝙ sicut notitia immediate est ab es=
sentia.ita terminatio est ab illa. ⁊ talis terminatio si dicat
relationem rationis : certum est ꝙ non est immediate ab
essentia:cum non sit causatiua entis rationis:tamen si po=
natur talis relatio:illa poterit esse ab actu collatiuo intel=
lectus:quia actus etiam est ab intellectu ⁊ essentia. potest
tamen breuiter dici ꝙ producens notitiam formaliter infi=
nitam:illa erit oĩm obiectorum:vt alias exposui.

contra q̄rtum dubiū — **Contra quartum dubium instatur probando ꝙ**
in notitia genita sit aliquis respectus proprius sibi. Et pri=
mo sic. Verbum est productū saltem s̄m quid de omnibus
Prima rō — cognoscibilibus: vt patet a Doc. in 2°. di.1.q.1. ergo dicit ꝓ
prium respectum ad illa cognoscibilia. probatur consequen
tia: quia sicut notitia genita de memoria fecunda dicit rela=
tionem propriam ad ipsam memoriam. vt patet a Doct. in
primo. di. 27. ꝛ in quo. q. presenti. ergo similiter si est produ
cta s̄m quid de omnibus obiectis secundarijs: videtur dice
Scđa rō. — re proprium respectum ad ipsa obiecta secundaria. ¶ Se=
cundo instatur: quia intellectus diuinus potest comparare
verbum vt productiuum creature subauctoritatiue: ꝛ sic po
test causari respectus rationis in verbo: qui tm̄ verbo com=
petat: ꝛ sic non erit necessario communis tribus. ¶ Tertio.
Verbum dicit relationem rationis ad naturam humanam
Tertia rō — vt vnitam: vt patꝫ a Doc. in tertio. di.1.q 1. ergo. ¶ Respō
deo ꝙ nasci secundum quid de obiectis secundarijs non est
Ad primā — ꝓprium notitie genite. sed tm̄ appropriatum: vt prolixe ex
posui in secundo. di.1.q.1. vide ibi multa necessaria ad hoc ꝓ
Ad scđam — positum. ¶ Ad secundum dico: ꝙ comparatio actiua est cō
munis tribus personis: vt patet a Doc. in primo: di. 27. ꝛ in
secundo di.1.q.1. Sed comparatio passiua immediate fun=
data in notitia genita soli illi conuenit. Sed doc. hoc modo
non intelligit: sed intelligit ꝙ nullus respectus rationis sit
proprius: ita ꝙ includatur in proprietate verbi: vt patet in
Ad tertiā. — presenti. q. ¶ Respondeo ad tertium per idem ꝙ non neces
sario includit talem respectum rationis. Et breuiter non in
telligit Doct. quin possit esse aliquis respectus passiuus in
vna sola persona fundatus: cum possit ab intellectu diuino
comparari specialiter ad creaturam: ꝛ sic erit talis ꝯparatio
passiua in vna persona: sed intelligit ꝙ nulla relatio ratio=
nis actiua vt comparatio actiua: ꝛ similiter omnis respect⁹
creationis ꝛ huiusmodi est cōmunis tribus personis.

Contra septimū dcm̄ vel dubiū. — **Quinto principaliter instatur contra septimum**
dictum probando: ꝙ non sit verum: videlicet: ꝙ si fundamen
tum est ꝯmune: ꝙ fundatum in illo erit necessario cōmune.
Prima rō — ¶ Instatur sic primo: quia essentia vt essentia diuina est cō
munis trib⁹ personis: ꝛ in ea fundatur paternitas: ꝛ tamen
paternitas non est cōmunis tribus: quia tunc sequeretur ꝙ
filius esset pater: ꝛ similiter ꝙ spiritus sanctus esset pater.
Similiter filiatio fundatur in essentia ꝯmuni tribus ꝛ tm̄ filia
tio non est cōis tribus: aliter sequeretur ꝙ pater esset fili⁹ ꝛ
similiter spiritussanctus: que omnia sunt inconuenientia.
Secūda ꝛ pulchra. — ¶ Secundo instatur: quia sequeretur: ꝙ equalitas: que for
maliter est in filio: ꝛ qua filius est formaliter equalis patri:
esset formaliter in patre ꝛ in spiritusancto. probatur: q: fun=
damentum proximum ꝛ immediatum est magnitudo inten
siua: siue infinitas intensiua: siue vnitas magnitudinis: siue
vnitas infinitatis intensiue: que est cōis tribus personis: vt
patet: ꝛ sic si equalitas fundata esset cōis: sequeretur ꝙ pa
ter equalitate filij esset equalis filio: ꝛ filius equalitate p̄ris
esset equalis patri: immo sequeretur ꝙ simul essent in filio.
b. equalitates: quia due sunt in filio ad patrē ꝛ spiritum san
ctum: ꝛ due in patre ad filium et spiritum sanctum: ꝛ due in
spiritusancto ad patrem ꝛ filium. Cum ergo ille sex funden
Tertia. — tur in eadem magnitudine intensiua cōi trib⁹: sequitur ꝙ il=
le sex simul sint in patre ꝛ filio ꝛ spiritusancto. ¶ Tertio in
statur de similitudine: quia fundamētum similitudinis in di
uinis est vnitas perfectionis attributalis: puta vnitas sapi
entie vel bonitatis: que est cōis tribus ꝑsonis. ergo similitu
do que formaliter denominat patrem: esset formaliter in fi=
lio: ꝛ formaliter denominaret illum: ꝛ simili modo arguatᷣ si
Quarta. — cut argutum est de qualitate. ¶ Quarto instatur: quia ī me
moria diuina īmediate fundatur generatio actiua: qua pa=
ter dicitur generans: ꝛ illa eadem memoria est cōis tribus
personis ergo generatio actiua erit cōis filio ꝛ spiritui san=
cto. ergo filius denominatur a tali generatiōe actiua: ꝛ tūc
ita erit verum dicere: ꝙ filius generat filiuꝫ. ꝛ similiter ꝙ spi
ritussanct⁹ generat. sicut est verum dicere de patre. ¶ Re=
spondeo primo ad omnes instantias simul: ꝙ aliud est loqui
Ad oēs instantias simul primo — de relationibus pertinentibus ad origineꝫ: ꝛ aliud est de nō
pertinentibus. De pertinētibus dupliciter: primo ꝛ īmedia
tē vt generatio actiua ꝛ passiua. ꝛ spiratio actiua ꝛ passiua.
Secundo mediate vt equalitas: similitudo. ꝛ idētitas. Om
nes. n. relationes originis: siue originem consequentes non
Gñatio actio ꝛ gñatio passio ī quo fundātur. — considerantur precise vt in eodem fundamento. Nam gene
ratio actiua fundatur in memoria: vt est principium forma=
le productiuum: ꝛ generatio passiua fundatur ī eadē: vt est
terminus formalis generationis: vt patet a Doc. in primo.
Similiter equalitas in patre fundatᷣ ī magnitudine īfinita
non absolute: sed vt concomitatur principiuꝫ formale ꝓdu
ctiuum: ꝛ equalitas in filio vt concomitatur primum termi
num formalem. Et sic dico breuiter ꝙ non fundatur in aliq̄:
vt simpliciter cōi: q: memoria et si absolute sit cōis tribus:
tm̄ vt est principium formale ꝓductiuum tm̄ patri cōuenit:
et vt est formalis terminus generationis soli filio cōuenit.
Conclusio igitur intelligitur proprie de fundamento cōmu
ni: et sic omnis respectus ad extra fundatur in aliquo com=
Contra octauū dictū — muni tribus: ꝛ sic doc. intelligit. ¶ Sexto instatur contra
octauum dictum: ꝓbando ꝙ non sit formaliter necesse esse
omne qđ est in verbo. Et primo sic: quia si filiatio est ex se
necesse esse: ergo formaliter dicit perfectionem: patet: quia
scđm doc. in primo. di. 2. necessitas est conditio perfectionis
quia ens diuiditur per necessarium ꝛ possibile. ¶ Secūdo
instatur: quia sequitur ꝙ plures necessitates formaliter in
cluderentur in filio: ꝛ tunc esset necesse multiplici necessita=
te: quod est falsum ꝛ contra doc. in primo. distin. 2. ¶ Ter=
tio instatur ꝙ filiatio non sit a se necesse esse. i. non causata
sicut ipse exponit: q: ipsa filiatio est producta vt realiter di=
stincta a patre: ꝛ est simpliciter alterius rationis a patre:
immo primo diuersa a paternitate: vt patet a doc. in primo
di. 13. ergo dicit aliam entitatem quasi essentialiter a p̄re:
ergo saltem erit quasi causata: et sic non erit ex se necesse
esse. Multe alie instantie possent adduci: quas pro nunc
omitto. ¶ Et responsionem ad istas instantias quere alibi
Alias difficultates alijs relinquo discutiendas: vt aliorꝫ
ingenia magis subtilientur ꝛ acuantur: ꝛ sic finis huius. q.

¶ Questio Nona.

De articulatio. q. — AN deus possit facere āgelū
informare materiam. Hic sūt tria videnda
primo intellect⁹. q. exponitur. scđo solutio
eius declaratur. tertio aliqua dubia dissol=
uentur. ¶ De primo breuiter. non queritᷣ
si angelus habeat materiam partem sui. quia tunc angelus
non informaret materiaꝫ: sed forma que est altera pars ei⁹
informaret eam: sicut ignis non informat materiam: sꝫ for=
ma que est altera pars eius informat. s. materiam ignis: q̄
materia est altera pars ignis. Nec queritur: an angel⁹ pos=
sit informare materiam: hoc est effectiue transmutare ma=
teriam ad formam. puta transmutare materiam: que nūc
est sub forma ligni facere eam sub forma ignis: corrumpen=
do formam ligni ꝛ inducendo formam ignis: et hoc virtute
dei: licet forte virtute propria non posset: vt sic deus faciat
angelum informare materiam. s. faciat ipsum effectiue trās
mutare materiam: sicut s̄m aliquos facit corpus effectiue
agere in spm̄. Et dicit s̄m aliquos: quia ipse expresse tenet:
nullū corpus posse agere in spm̄. et hoc actione corruptiua:
nec similiter posse in spm̄ causare tristitiā. vt patet in quar=
to di. 44. q. 2. licet tm̄ corpus posset agere in spiritum acti=
one perfectiua. quia potest saltem partialiter causare in in=
tellectu angeli speciem intelligibilem sui et similiter cogni=
tionem sui intuitiuā: vt patet a doc. in secundo. di. 3. q. 11. ꝛ ī
quarto. dist. 45. Sed queritur de informatione formali: an
scꝫ deus possit facere angelum esse formam informantē ma
teriam aliquam. Et sic intelligitur titulus. q. ¶ De secūdo
principali. dicit doc. ꝙ repugnat angelo posse esse formā in=
formantem materiam: ꝛ adducit duas rationes: quarū pri=
ma sumitur ex medio ꝯmuni: quia scꝫ cōcludit non tm̄ de an
gelis: sed etiaꝫ de omni substantia corporali ꝑ se subsistēte.
Secunda sumitur ex medio magis proprio: quia talis ratio
non cōcluderet de omni substantia per se subsistente. Pria
Ens per se tripliciter. — ergo rō stat in hoc: quod est per se subsistēs nō potest infor=
mare materiam: angelus est huiusmodi: ergo: maior decla=
ratur. Ens per se potest tripliciter intelligi: primo intelligi=
tur ens per se solitarie: prout accipitur primo posteriorum
in tertio modo per se. i. quando tm̄ predicat secundum adia
cens: ꝛ hoc modo accidens potest esse ens per se: quādo nō
est in subiecto: vt albedo separata est: sed qn̄ est in subiecto:
non dicimus albedo est: sed album est. Secundo dicitur ens
per se: prout distinguitur contra ens in alio: ꝛ sic per se ens
est idem quod non inherens actualiter nec aptitudinaliter.
ꝛ hoc modo quecunqꝫ substantia non tm̄ composita: sed eti
am materia ꝛ forma est ens per se: quia forma substātialis
licet insit materie informando: nō tm̄ inheret: quia inherere
dicit non per se informare: quia inherens non est actus sim=
pliciter: sed actus s̄m quid: nec cum illo cui inheret facit per
se vnum: vt ptꝫ. 8. meta. opposita vero cōueniunt ei quod ꝑ
se informat: ꝛ dr̄ per se informare: q: ex ipsa forma ꝛ mate=
ria quā informat fit per se vnū ꝯpositum: sicut forma accidē
talis dicitur per accidens īformare subiectū: quia ex tali for

ma ⁊ subiecto fit vnum per accidens: vt patet. 8. met. Tertio dicitur ens per se illud qd̄ habet actualitatem vltimam ita ꝙ non est per se ordinabile ad aliquem actū simpliciter vltra istū quem habet: qui quidem actus vlterior possit esse actus eius per se: ⁊ hoc vel primo: vel participatiue: qd̄ hoc modo est per se ens: cōiter dicitur suppositū: ⁊ in natura intellectuali dicitur persona: hoc modo intelligitur maior de ente per se. Istud solum dicitur proprie per se subsistens: sicut ph̄s loquitur secundo de anima dicens ꝙ materia ē potentia hoc aliquid. species autē sm̄ quā aliquid dicitur hoc aliquid: tertiū qd̄ ē ex ipsis. s. per se subsistēs habet actualitatem vltimam non ordinabilem per se ad aliquem actū vlteriorem. Maior sic intellecta probatur: quia forma substantialis per se ordinatur ad esse totius: illud aūt esse toti⁹ est actus simpliciter compositi quidem per se primo. i. ꝙ cōpositum: siue esse compositi est per se primo subsistens: sed esse forme est per se subsistens participatiue tm̄: pro quanto est pars compositi. ⁊ oīs pars: vt pars participat esse cōpositi: vt etiam patet a doc. in secundo. d. 17. et ideo dicitur ꝑ se ens per accidens tm̄: accipiendo ꝑ accidens participatiue Et hoc modo per accidens distinguitur contra illud qd̄ est per se primo ens siue subsistens: ⁊ non participatiue ens sicut pars. Quod est igitur per se subsistens ⁊ non participatiue: nec potens ordinari ad aliquod esse per se (⁊ dicit ꝑ se: quia bene subsistens. primo potest ordinari ad aliqd̄ esse per accidens: quia potest recipere multa accidentia q̄ tm̄ informant per accidens: sed non potest ordinari ad aliquam formam substantialē: que per se informat: q̄a si posset sic ordinari: tunc ex ipso ⁊ illa forma posset per se fieri vnum compositum ⁊ sic illud compositum esset per se primo subsistens ⁊ illud qd̄ ordinaretur esset participatiue existens: q̄a pars alterius per se compositi) illud non pōt esse per se forma informans materiam. vt patet supra. Minor probatur. angelus est perfectus in specie ꝑfecta. imo perfectiore q̄ꝫ sit aliqua species substātie materialis: ordo em̄ specierū est vt ordo numerorum. 8. met. t. c. 10. nūc aūt substantia materialis est ita in actu vltimo: ꝙ non est per se ordinabilis ad aliquem actum vlteriorem: alioquin posset esse processus in infinitum: in substantijs materialibus: vt quelibet posset esse pars alterius. ergo multomagis angel⁹ est per se subsistēs sm̄ intellectum predictum. ¶ Hinc patet ꝙ non vnibile nō est differentia distinguens angelum ab aīa: quia non vnibile est cōe angelo ⁊ igni. Et fuit opi. Boe. ⁊. Tho. vt patuit in secundo. di. 1. q. vlti. quā opi. ibi doc. improbat. s. ꝙ angelus ⁊ anima non distinguunt̄ specie per vnibile ⁊ nō vnibile

Non vnibilitas nō distinguit angelum ab anima.

¶ Hinc etiam apparet quare anima separata non est persona: licet. n. non sit nata inherere q̄a nō est nata informari per accidens cum sit forma substantialis. ⁊ sit per se ens secundo modo predicto: quia forma per se informans: tm̄ nō potest esse per se ens. tertio modo predicto quia tunc nō eēt forma per se nata informare. imo simpliciter sibi repugnaret: vt supra patet. Dicit etiā doc. ꝙ ipsa separata potest eē per se ens. primo modo. i. solitarie: non tm̄ per virtutē cause extrinsece (sicut potest esse accidēs. s. absolutum ⁊ forma materialis per diuinam potentiam tm̄. De accidēte absoluto patet a doc. in quarto. di. 11. de forma materiali. ptꝫ a do. in secundo. di. 12. q. 2.) sed virtute nature sue sibi derelicte. ⁊ h̄ quia non necessario dependet a materia in proprio suo eē hic tm̄ nō est notum via naturali ipsam in suo esse non depēdere a materia: vt ostendit doc. in quarto di. 43. q. 2. ¶ Secunda ratio ad propositū stat in hoc. Cui repugnat eē actū materie hoc precise repugnat per rationem propriam: quia maiori perfectioni attestat̄ ꝙ alicui repugnat esse formam materie q̄ꝫ ꝙ sibi conueniat. sed non posset alicui conuenire nisi per rationem propriam: ergo a fortiori nō posset alicui repugnare nisi per rationem propriam. Cuꝫ ergo repugnet angelo informare materiam. ergo sibi repugnat per rationem propriam que tm̄ est nobis ignota. Et ista ratio procedit ex medio proprio: quia ex ratione propria ipsius angeli. ¶ Dicit em̄ doc. ꝙ ista ratio licet ostēdat ꝙ mediū esset proprium ad conclusionem si ipsa esset vera tamen non ostendit conclusionem esse veram. Unde negans eam diceret ꝙ non repugnat huic informare: nec essentia propria est ratio per se repugnantie. Ideo vlterius confirmatur ratio sic cuilibet actui simpliciter per rationem propriam: vel conuenit aptitudo ad per se informandum: vel repugnat informare: de essentia angeli non est dare primum. ergo secundum. Et tunc vltra vt argutum est. propria essentia est propria ratio repugnantie. Probatio mi. s. ꝙ non ꝯueniat ei aptitudo ad informādū. q̄a aptitudo nō est sine actualitate q̄n sit imperfectio aliqua. Si ergo essentia angeli cū sit ꝑfecta int

Quare aīa separata nō sit ꝑsona.

omnes substantias: esset apta nata informare ⁊ actu nō informaret. tunc in ipso angelo esset imperfectio aliqua.

¶ Tertia ratio posset poni talis: ordo perfectionis in formis videtur esse per recessum earum a materia: sicut actus perfectior plus recedit a potentia: sed anima ītellectiua in tantum recedit a materia ꝙ nature sue relicta potest habere esse suum propriū sine ea. ergo angelus qui est ꝑfectior quacunqꝫ anima intellectiua plus recedit a materia. sed nō videtur ꝙ plus possit recedere nisi sibi repugnet inesse materie. ¶ Ista ratio non videtur multum probare: q̄ multiplex datur excellentia actus ad actum alia q̄ꝫ ista. s. sic recedere a materia. immo aīa intellectiua: lꝫ possit esse sine materia: tm̄ ita perfecte potest vniri materie: sicut aliqua forma inferior. ita diceretur ꝙ angelus p̄t quidem esse sine materia etiam perfectiori modo q̄ꝫ anima intellectiua est: tm̄ pōt esse in materia: quia licꝫ dependere a materia sit imꝑfectionis: non tm̄ est euidens ꝙ posse communicare actualitatem suam materie sit imperfectionis: ⁊ precipue quādo talis cōmunicatio potest esse sine dependentia: sicut poneretur in ꝓposito. ¶ Quarta ratio videtur sumi secundū aliquos ex operatione angeli que est intelligere. Et h̄ sic. intelligere est operatio immaterialis: ergo intellectus est potentia immaterialis: ⁊ vlterius. ergo natura intellectualis est natura immaterialis. Prima ꝯsequentia probatur per hoc: q̄ operatio inest operanti scd̄m potentiam ꝓpriam vt scd̄m rationem ꝓximam operandi: ⁊ per consequens si potentia sit materialis illa operatio non est immaterialis. Secūda ꝯn̄a probatur: quia potentia non excedit substantiam. ⁊ videtur ista consequentia precipue tenere de natura illa que est mere intellectualis: cuius modi est natura angelica: nō sic manifeste tenet de natura que est diminute intellectualis: ⁊ cum hoc sensitiua q̄ꝫtum ad aliquam potentiam: sicut est anima nostra: quia illa dependet a materia in operādo: saltem aliqua operatione: sed natura mere intellectualis nullomodo dependet a materia in operando: nec ꝑ consequens in essendo. Sed tota littera sequens vsqꝫ ad tertiū articulnm est exposita in quarto. di. 43.

Tho. prīa pte summ. q. lxxxix. arti. p̄mo.

De tertio articulo principali in quo mouent̄ dubia. Instat ergo doc. primo ꝓbando ꝙ forme substantiali magis repugnet ꝑ se ordinari ad aliud q̄ꝫ composito. immo si compositum non est ꝑ se ordinabile ad vlteriorem actum multo fortius forma substantialis non erit ordinabilis: et probat̄ q̄ magis ens est minus ꝑ se ad aliud ordinabile. ptꝫ q̄ ordinari ad aliud: vel non ordinari: siue esse ordinabile: vel non ordinabile: sequit̄ entitatē: q̄ꝫto. n. aliquid est magis ens: ⁊ magis ꝑfectius tanto est minus ordinabile. Sed forma substantialis est magis ens q̄ꝫ compositum: vt patꝫ. 7. meta. t. c. 7. ergo forma non ordinatur ad esse totius tā q̄ꝫ ad aliquid perfectius. ¶ Secūdo specialiter arguit de anima ꝙ ipsa sit per se subsistens: q̄ ipsa per se operat̄: operatio autem qua compositum per se operatur non competit soli forme: anime autem separate competit intelligere. Et cum dicit anima per se operatur: siue per se intelligit: accipitur ly per se solitarie: vt supra dixi. ¶ Tertio instat ꝓbando ꝙ anima sit per se subsistens: q̄ esse anime est esse cōpositi: ergo non ordinatur ad aliud esse. Antecedens probatur. propter hoc. n. anima humana remanet in suo esse: totius esse destructo. non autem alie forme: q̄ hoc idēꝫ esse quod est totius est ipsius anime: non sic in alijs. Et hec est ratio Tho. quā etiā doc. improbat in. 4. d. 43. ¶ Quarto arguit ꝑ argumentum ducens ad impossibile probando ꝙ ordinari ad aliud vt ad perfectius: cuius sit pars nō impediat ipsum esse per se subsistens: arguit ergo sic. Hec aq̄ potest esse pars totius aque: ⁊ ita est ordinabilis ad esse ꝑfectius: ⁊ per ꝯn̄s hec aqua nunc non est per se subsistens. Hoc autem est impossibile. ergo ⁊ illud ex quo sequitur.

Instat doctor cōtra seipsum.

¶ Quinto instat probando ꝙ ille due rationes prime non procedant ex diuersis medijs: quorum vnum sit commune et aliud proprium: quia idem non repugnat eidem. nisi per eandem rationem repugnet. Si ergo angelo repugnat informare materiam. hoc est per aliquam vnam rationem in angelo propter quam sit ista repugnantia: non ergo sunt due rationes. Una communis sicut processit prima ratio. Et alia propria sicut processit secunda ratio. ¶ Sexto instat: quia secundum ph̄os celi videntur esse animati. Non autem potest poni ibi anima intellectiua: quia intellectiua inferior angelo non potest perficere corpus nisi perficiat secundum perfectionem vegetatiue ⁊ sensitiue quas includit virtualiter: vel nisi ille si sint distincte simul perficiant. Et ꝙ anima intellectiua non possit informare celum secundum

mentem philosophi ostendit doc. in secundo. dist. .14. vbi q̄
rit an in celo sit materia. ¶ Septimo ⁊ vltimo arguit: quia
Angelus quandoq; sumit sibi corpus per qd̕ exercet actus
vite: ergo cum agere p̄supponit esse dabit illi corpori esse vi
uum: ⁊ per ↄsequēs informabit illud. Et sic doc. ꝑ has duas
rationes vltimas probat ꝙ angelus potest informare ma=
teriam. imo sm̄ penultimā ꝙ de facto informet sm̄ ph̄os: q2
anima intellectiua: vt supra patuit nō informat celum. ⁊ tñ
ipsum est animatum non anima sensitiua: nec vegetatiua:
nec anima nostra intellectiua: ergo erit informatum aliqua
forma que sit quiditatiue angelus. ¶ Respondet doct. ad

Rn̄o doct. ad obiec. contra se ipsum.

omnes istas instantias. Et primo ad primam dicit ꝙ pro=
positio philosophi non intelligitur ꝙ forma sit magis ens.
idest perfectius composito. sed magis quo ad principalita=
tem ⁊ independentiam: quia esse principij principalioris est
independens respectu principiati: ⁊ respectu principij min⁹
principalis. Et sic forma substantialis dicitur magis ens q̄3
compositum. quia compositū principalius depēdet ab ipsa:
⁊ ipsa respectu compositi non dependet. Est etiam indepē
dens respectu principij minus principalis. scilicet materie
que est aliud principium minus tñ principale ipsi⁹ cōpositi.
¶ Ad secundum dicit Doct. primo ꝙ intelligere competit
per se anime vt proximo susceptiuo: toti vero composito: vt
remoto susceptiuo. Et quando est anima separata est ime=
diatum ⁊ p̄mum receptiuum. quando vero est vnita est im=
mediatum receptiuū. sed non primo: imo cōpositū est per se
primo receptiuū: quia tunc homo per se primo intelligit: ⁊
anima vnita nō primo intelligit: sed est ratio ipsi homini vt
intelligat. Quando ergo accipitur in maiore. qd̕ per se opa
tur est ꝑ se subsistens: verum est de primo operante qd̕ sci=
licet sic operatur qd̕ non est vlteri⁹ alicui ratio operandi il
la operatione: sed anima (⁊ si etiam separata per se operet̃
idest solitarie sic accipiendo ly per se) non potest dici per se
subsistens. quia composito cuius potest esse pars principa=
lis potest esse ratio operandi eadē3 operatione: patet. quia
quando est coniuncta composito compositum per animam
per se intelligit. ¶ Ad tertium. p̄mo respondet doc. negan
do animam habere ide3 esse qd̕ est esse compositi ⁊ adducit
multa inconuenientia que sequerēt̃ur si precise diceret idē
esse qd̕ esse compositi. Primum est: quia anima ab istis po=
nitur imperfecta in essendo qñ est separata: sed non quādo
est coniuncta: quia vt coniuncta participat esse compositi.
Si ergo dicetur simpliciter esse ipsa separata sm̄ suum esse
esset ꝑfecta ⁊ iperfecta. Impꝑfecta q2 separata a cōposito:
ꝑfecta quia totum esse compositi dicit. Secūdum quia aīa
separata esset imperfecta in essendo: cum tunc nihil sibi tol=
latur nisi ꝙ suum esse non cōmunicat alteri: hoc autem non
dicit imperfectionem quoad esse anime. Tertiu3 quomodo
manet esse totius nisi maneat totum habens illud esse? Si
eñ anima dicit totum esse totius compositi. ergo ipsa sepa
rata manet totum esse compositi: quia ipsa dicit totum esse
ipsius: ⁊ tñ tunc non maneret compositum. Si ergo compo
situm non manet quo modo pōt manere totum esse compo
siti? Dico ergo ꝙ esse aīe manet idem dum aīa manet ens
illo esse: ⁊ h̄ siue sit coniuncta siue separata. Et consimiliter
videtur ꝙ esse totius nō manet idē nisi dum totū manet idē
illo esse: quia nulli⁹ esse actuale videt̃ manere idem nisi ma
nēte illo actualiter habente illud esse. Videt̃ ergo ista negā
da. ꝙ esse aīe est idē qd̕ esse totius: q̇a habens esse videt̃ ꝑs
habētis esse. consimiliter videt̃ esse se habere ad esse. i. ꝙ si
cut anima que habet esse est pars totius habētis esse. sic eē
anime videt̃ pars alterius esse. s. cōpositi: et ꝑ consequens
anima non dicit idem esse compositi: q̇a tunc ide3 esset totū
⁊ pars. ¶ Necilla ꝓbatio valet. s. ꝙ materia manet corru
pto toto: non sic alie forme materiales q̄ corrupto toto cor=
rumpunt̃: q̇a hoc concludit magis ꝓpositum. Ideo eñ re=
manet in suo esse: quia esse eius est omnino incorruptibile ⁊
per se. i. ꝙ corruptio nō terminat̃ per se ⁊ p̄mo ad ipsa3 ani
mā: ⁊ per accidēs. i. nō corrumpit̃ ad corruptionem alteri⁹
(sicut alie forme dicunt̃ per accidens corrumpi ⁊ ꝑ corru=
ptionem corrupti. Sicut eñ forma materialis per se non
generat̃. sed dicitur per accidens generari: q̇a ꝑ generatio
nem corrupti: ita non dicitur per se corrumpi: sed tñ ꝑ acci
dens quia per corruptionem totius cuius est pars. De hoc
vide doc. in secundo. di. 17. ⁊ q̄ ibi exposui). videret̃ aūt esse
aīe corruptibile: si esset idem cū esse corrupti: cōpositum eñ
vere corrūpit̃: Sicut eñ generatio terminat̃ ad esse totius
gñati: ita eē totius corrupti est terminus a quo corruptiōis
⁊ ꝑ ↄsequēs nō manet: forme vero materiales nō manēt in
suo eē corrupto toto: nō q̇a eē eaꝝ nō fuit aliud ab esse com
positi quia dicunt proprium esse: sed q2 ipse corrumpuntur
ꝑ accidens. s. ad corruptionem totius. Hoc autē est: vel q̇a
agens corrumpens ꝑ principium suum actiuū contrariū il=
lis attingit illas vt cōtraria: vt patet de igne corrumpente
aerem. vel saltem attingit cōpositum corrumpendo ipsu3:
et forme tales sunt inseparabiles a composito in essendo:
neutrum istoꝝ verum est de aīa intellectiua: nec q2 sit aliq̇d
corruptiuum ipsius ꝑ se attingendo immediate illā: nec seq̄
tur corruptio ipsius ad corruptionem totius compositi.
¶ Si ēt (vt isti dicunt) aīa intellectiua: sit incorruptibilis
q2 esse ꝑ se conuenit forme q̄ est actus: qd̕ aūt secundum se
conuenit alicui est ab illo inseparabile: sicut ergo impossi=
bile est ꝙ forma separetur a seipsa: sic impossibile est ꝙ for=
ma subsistēs desinat esse. Si inquā ista sit ratio incorruptibi
litatis aīe intellectiue seq̇tur ꝙ non est incorruptibilis ꝓpt
hoc ꝙ idem est esse eius ⁊ totius. Est. n. separabilis a toto
manēs tñ inseparabilis a seipsa. ¶ Ibi p̄t tñ. Hic doc. cla=
rius respondet ad illa duo argumenta: q̄ procedunt de esse
aīe distinguendo de esse anime. Vno modo accipitur esse il
lud quo aliquid primo recedit a nō eē: ⁊ sic primo. a. recedit
a nō esse ꝑ illud qd̕. a. habet esse extra intellectum et extra
suam cām: ⁊ sic oīs forma tam materialis q̄3 immaterialis
habet esse: q2 extra intellectum ⁊ extra suam cām. Alio mō
accipitur esse ꝓ vltimo actu cui nō aduenit aliquis ali⁹ act⁹
dans esse simpliciter: et ipsum d2 simpliciter habere eē cui
primo cōuenit esse: sic ꝙ nō sit alicui alteri rō essendi illo eē:
q2 ⁊ si aīa habeat primo esse: non tñ dicitur per se subsistēs:
q2 alteri est ratio essendi illo eē. q2 composito est ratio eēn=
di aīatum simpliciter. Anima ergo intellectiua non d2 sub=
sistens: nisi improprie ⁊ scd̕m quid. licet dicatur ens et ꝑ se
ens: p̄mo modo accipiendo esse. Et hoc ꝓ responsione ad
p̄mum argumentum. s. qd̕ per se opatur est ꝑ se subsistens:
siue ens per se: cōceditur ꝙ est ens per se: vel p̄mo mō vel
scd̕o modo: ⁊ sic aīa que per se operatur erit ens ꝑ se p̄mo
modo: non tñ scd̕o modo. Per eandem distinctionem pat3
ad scd̕m: q2 p̄mo modo accipiendo esse: esse forme ⁊ esse to=
tius non est idem esse oīno: immo distinguuntur realiter: vt
ꝓbat doc. in tertio. di. 2. Sed accipiendo esse secūdo modo
est idem esse forme ⁊ eē totius: sed forme est participatiue:
totius vero p̄mo. Totum. n. p̄mo habet esse subsistens. vt
supra patuit: ⁊ pars in toto participatiue est illud idē esse.
¶ Ex hoc apparet qūo aīa separata d2 impꝑfecta in essen=
do: q2 eo modo quo ipsa est vnita p̄t dici ꝑfecta in essendo
non essentialiter ⁊ primarie: sed participatiue suo quide3 ꝓ
prio esse est eque ꝑfecta separata: ⁊ coniuncta: sed ↄiuncta
ꝑfecta est eē totius ꝑticipatiue non primarie. Non ergo d2
forma impꝑfecta ex hoc solo ꝙ non cōicat suam ꝑfectionem
alteri: sicut nec ipsa ꝑfacit̃ in hoc ꝙ coīcat: sed d2 impꝑfecta
ex carentia perfectionis esse totius: que carentia cōcomita
tur illud nō cōicare. ¶ Ad quartum. Illud qd̕ p̄t eē pars
homogenea totius: ⁊ si participet esse eius qñ est in toto ⁊
non participet qñ est extra totum: tñ separatum non dicit̃
impꝑfectum: q2 h3 eē eq̄ ꝑfectum cum illo eē quod p̄t partici
pare: vnde non d2 ꝓprie ordinabile ad eē totius: sicut illud
quod natum est eē pars eēntialis per se ordinabilis ad esse
illius cuius natū est eē aliq̇d: nec p̄t eē in se aliq̇d eiusdē rō
nis cum illo: sicut est pars integralis homogenea cum toto
homogeneo: ⁊ ideo si totū homogeneum est ꝑ se subsistens
ēt quelibet pars integralis illi⁹ homogenea erit per se sub=
sistens saltem qñ est separata vt clare oñdit doc. in. 2. dist.
2. q. 9. Vide ibi multa necessaria ad hoc ꝓpositum ⁊ maxi=
me dubia q̄ ibi adduxi in ista materia singulariter. ¶ Ad
quintum dicit doc. ꝙ in eodē p̄nt plura includi quorum culi
bet scd̕m ꝓpriam rōnem ēt alio circūscripto repugnat ali=
quid idē: ⁊ tunc qd̕cunq; illoꝝ p̄t esse ratio repugnantie illi⁹
includentis ad aliud. Exemplū. hoī ꝑ rationē substantie re
pugnat ꝙ sit albedo ēt quocunq; alio circūscripto videtur
per rationē rationalis. Illa ergo ꝓposito est neganda. s. ꝙ
vnū vni nō repugnat nisi ꝑ vnam rationē repugnantie.
¶ Sed si addatur non nisi per rationē vnicā. potest distin=
gui: q2 ratio repugnātie vni extremo cōpetit illi cui est rō re
pugnandi: ⁊ alteri repugnat: vel ergo primitas ista refert̃
ad conuenientiā istam. ⁊ tunc illa erit ratio p̄ma repugnā=
tie que primo conuenit isti: ⁊ cū hoc repugnat alteri. Vel p̄
mitas ista refert̃ ad repugnantiā: et tunc illa erit prima rō
repugnantie que primo opponit̃ illi. ⁊ cū hoc cōuenit isti: et
vtroq; modo p̄t distingui de primitate cōitatis ⁊ perfectio
nis. Quantū ad primitatē cōitatis prius repugnat substā=
tie esse q̄3titatē q̄3 aīali: econuersio tñ q̄3tū ad primitatē ꝑ=
fectionis: q2 aīal plura includit ꝓpter que repugnat sibi ꝙ
sit q̄3titas q̄3 substantia includit. accipiendo tñ vniformiter
primitatē: vera est ꝓpositio ꝙ eiusdem ad idē vna est p̄ma

ratio repugnantie: ⁊ ex hoc sequitur ꝙ non precessit vtraqꝫ rō posita ad conclusionē ex ratione repugnantie: prima eadez primitate: qđ concedo. Similiter quantum ad primitatē cōitatis prius cōpetit hoī esse substantiā ꝙꝫ rationalē: ⁊ quantū ad primitatē pfectionis ē ecōuerso. ¶ Sed si arguatur idē nō cōpetit eidē nisi per eandē rationē: ergo similiť ē de repugnantia. ¶ Rñdet doc. ꝙ non ē simile: q꜠ multis cōiter non conuenit idē pdicatum saltē quod non ē de eēntia eorū nisi per idē cōe eis: sꝫ multis repugnare pt idē non per aliquid cōe eis. Exēplum. repugnat hoī ⁊ albedini eē angelū: lꝫ forte hoī ⁊ albedini sit ens cōe: tñ non est ratio istius repugnātie. Exēplum manifestius. lapidi albedini chimere repugnat eē deum: nō tñ p aliqđ cōe sicut manifestum est.

Argumentum principale cum sua responsione

clarum est in lrā. ⁊ ex superius dictis. Arguit. n. sic deus pt facere formam materialem esse sine materia: vt pbat doc. in. 2. di. 12. q. 2. ergo ad formā inmaterialē esse in materia. et per ꝯñs angelū esse in materia ⁊ informare materiam. Antecedens ptꝫ: q꜠ deus facit accidens materiale sine subiecto in sacramento altaris. ⁊ in. 2. di. 12. pbat ēt de forma materiali substantiali: consequentia pbatur. q꜠ non videť magis repugnare forme inmateriali esse in materia ꝙꝫ materiali esse sine materia. ¶ Respondet doc. negando consequentiam: q꜠ prius pt esse ratio repugnantie alicui ne insit sibi quod si inesset. esset posterius. Sicut repugnat homini esse rudibilem: ⁊ illud quo formaliter homo est homo est rō illius repugnantie: ⁊ tñ rudibile si inesset: esset posterius hoīe sicut passio est posterior suo subiecto. Est igiť prius simpliciter causa repugnantie sic. s. ꝙ contradictio est illa cōiungi. puta ꝙ homo sit rudibilis: non sic necessario potest eē ratio conuenientie alicuius posterioris sic. s. ꝙ contradictio sit illa non vniri: quia non est contradictio absolutum prius separari a suo posteriori. Ad propositum. formam materialem separari a materia non requirit nisi ꝙ forma sit simpliciter necessario ratio sue vnionis ad materiam quod verum est: quia est forma absoluta: ⁊ ita prior natura illa vnione. Sed formam inmaterialem vt angelū posse vniri materie poneret aliqua vniri quorum vnuꝫ est necessario rō repugnantie: vt patet in corpore questionis.

Ad argumentū pn cipale.

In ista. q. occurrūt aliqua parua et facilia dubia

contra aliqua dicta. Et primo contra hoc quod dicit. s. compositum ex materia ⁊ forma est per se subsistens ⁊ nō ordinabile ad vlteriorem actum: siue quod pfecte et p se continetur in pdicamento substantie est vere per se subsistens: ⁊ angelus est huiusmodi. primo instatur contra primam partem de cōposito in pdicamento substantie per se: q꜠ aut intelligit per se subsistens p supposito formaliter put includit negationē duplicis dependentie vel cōicabilitatis de q̇bus in primo. di. 2. pte. 2. q. 1. ⁊ in. 3. di. 1. q. 1. ⁊ in quol. q. 19. aut intelligit de singulari priori tali negatione. Si pmo. ħ non vř: q꜠ illud per se non poniť in pdicamento substantie: cū talis negatio maxime negatio actualis dependentie sibi accidat. Si scđo nec hoc vř: q꜠ sicut pt alteri cōicari vt quo ita vř ꝙ possit esse forma informans: q꜠ forma informās pprie cōicatur vt quo: vt patet a doc. vbi supra. ¶ Scđo sicut materia pt eē pars alterius. ergo multomagis compositum. Antecedens patet. ꝯña pbatur: q꜠ materia minus simpliciter dependet ꝙꝫ compositum patet: q꜠ compositum dependet intrinsece a materia ⁊ forma: materia vero nullo modo dependet. nec aliquo mō alteri inheret: vt patet.

Pulcherrime difficultates.

¶ Tertio q꜠ illud ens vř magis subsistens et p se stās: qđ nec alteri inheret nec formaliter icludit aliquid qđ formaliter alteri inheret ꝙꝫ illud qđ in suo esse essentiali includit aliquid qđ formaliter alteri inheret. Sed materia nec formaliter inheret: vt patet: nec formaliter includit aliquod inherens: q꜠ materia prima nullā formam quouis modo includit. maior vř manifesta ⁊ similiter minor: ergo cū cōposituꝫ realiter ⁊ essentialiter includat formaꝫ q̄ per se inheret: nō erit ita formaliter ⁊ essentialiter p se stans ⁊ subsistens sicut materia. ergo si materie vt magis p se stanti ꝙꝫ compositum nō repugnat posse alteri cōicari: vt pars. ergo mltomagis nō repugnabit cōposito substantiali posse alteri cōicari vt pars formalis. ¶ Quarto arguiť sic. illđ magis est ens subsistens: siue p se stans qđ vltimate terminat depēdētiam oīs forme: tā substantialis ꝙꝫ accidentalis: ꝙꝫ illđ qđ nō vltimate terminat. īmo si terminat depēdētiā forme materialis ťminat rōne alterius ptis: siue rōne illius qđ vltimate terminat. Hec vř clara ⁊ manifesta: q꜠ subsistēs ppe ⁊ si dependeat ad aliđ vt ad cām effectiuam: vel finalē: vel exemplarē: tñ nullomō depēdet vt alteri cōicabile: ⁊ illud qđ terminat vltimate dependentiā formarum materialiū: tā substantialiū: ꝙꝫ accidentaliū: semp est minus communicabile ꝙꝫ illđ qđ nō sic terminat. īmo ī suo esse essentiali icludit vere communicabile. Sed materia videť hmōi. q̇a depēdētia formarū substantialiū vltimate terminať ad materiā pmaꝫ loquendo de formis materialibus: ⁊ q̇a forma accidentalis īmediate terminať ad formā substātialē. seq̇tur ꝙ vltimate termineť ad materiā: ⁊ cōpositū nō terminat hmōi formas materiales: nisi rōne materie: q̇a eīn ꝯpositū materiale ideo terminat. Et vltra includit in suo esse essentiali formā substātialē que vere est cōicabilis materie: ⁊ materia nullā includit formā. ergo materia pma est simpliciter magis subsistens ⁊ per se stans: ⁊ tñ cum hoc pōt esse pars alterius materialis. ergo multomagis cōpositū substātiale cū essentialiter non sit ita subsistens poterit esse pars alterius per se. ¶ Quinto principaliter instať sic. Si de quo minus videť. ergo ⁊ de quo magis: sed minus videť ꝙ essentia diuīa possit alteri cōmunicari in rōne quasi forme ꝙꝫ compositū: sed ipsa pōt sic cōicari. ergo multomagis cōpositū substātiale. Ma. patet. q̇a essentia diuina vt essentia est magis ens per se: ꝙꝫ quecūqꝫ substantia creata: q̇a per Augu. si oīs res ad se subsistit multomagis deus: nec aliquis de hoc dubitat ꝙ essentia diuina nō sit magis per se stans. licet non incōmunicabiliter: vt patet a doc. in pmo. di. 2. 8. 26. ⁊. q. 1. quol.

¶ Sexto specialiter instať de ipso angelo. posito ꝙ sit in pfecta specie substantie pdicamētalis: tñ videť ꝙ non repugnet ita posse informare materiaꝫ: sicut repugnat cōposito materiali. q̇a cōpositū materiale includit essentialiter aliq̇d cui formaliter repugnat posse informare materiā: q̇a includit materiam cui repugnat aliq̇d informare. Et hoc mō arguit doc. in 2°. di. 16. cōtra Bonauē. q̇ videbatur ponere in aīa materiā ⁊ formā: q̇a tunc ipsa aīa non posset informare materiā si includit materiā vide ibi. Modo angelus poniť substantia oīno īmaterialis: ⁊ sic non includit materiam cui repugnat informare: ⁊ tñ cōposito materiali non repugnat ergo multominus repugnabit angelo. ¶ Septimo si de quo magis videť inesse ⁊ non inest. ergo nec de quo minus. Sꝫ magis videť repugnare angelo posse depēdere ad aliud in vnitate suppositi. ꝙꝫ esse formā materie ipsam informantē ⁊ pficiētē: ⁊ tñ pōt dependere nō tm̄ ad suppositū diuinum. sed etiā creatū: vt patet a doc. in 3°. di. 1. ergo. pbatur ma. q̇a angelo magis repugnat suppositari in alio: q̇a vt sic nullā perfectionē alteri cōicat: sed imperfectionē dicit si supponitetur in supposito creato: q̇a tm̄ ibi dependet non pficiendo ipsum: vt explanaui in 3°. di. 1. ⁊. 2. vide ibi. sed si īformat materiam tunc cōicat suam perfectionem materie: ⁊ ħ est perfectionis. ¶ Respondeo ad omnes istas obiectiones pmittēdo aliqua. Primū ꝙ do. in presenti. q. non loquitur de supposito pprie dicto: siue formaliter: prout actu includit negationem duplicis dependentie. s. aptitudinalis ⁊ actualis de quo doc. in 3°. d. 1. q. 1. ⁊ infra. q. 19. quol. siue put includit negationē duplicis cōicabilitatis. s. vt quo ⁊ vt qđ. p ut doc. loquitur in pmo. d. 2. parte. 2. q. 1. ⁊. d. 25. quia accipiendo sic suppositū: siue p se subsistēs. questio nō habet difficultatē: q̇a tali subsistēti ex sua formali ratione repugnat simpliciter: non solū posse cōicari vt forma informās. immo simpliciter repugnat posse cōicari: alteri supposito: vt clare patuit in 3°. di. 1. q. 1. ⁊ clare patebit infra. q. 19. non est ergo conclusio de supposito formaliter sumpto. ¶ Secūdo premitto ꝙ doc. in ista conclusione loquitur precise de natura que actu non est suppositū: sed de natura vere suppositabili: siue in se: siue in alio. i. ꝙ loquitur de natura singulari nata pmo ⁊ per se suppositari. Et dico primo ⁊ per se ad differētiam illius que tm̄ nata est suppositari participatiue sicut pars in toto: vt supra patuit. accipiendo ergo illam naturā singularem (ex sua rōne nata pmo ⁊ per se suppositari: siue in pprio supposito: siue alieno) vt priorem ratione formali suppositationis: siue in illo priori in quo non includit negationem duplicis dependentie: querit doct. an sibi repugnet posse esse formam informantem ⁊ materiam perficientem.

Respōsiones ad difficultates.

¶ Tertio pmitto ꝙ esse cōicabile: vt quo potest tripliciter intelligi p nunc. Primo ꝙ sit cōicabile alteri non perficiendo: nec inherendo: nec dando aliqđ esse: sed tm̄ in alio sustētari. 2° ꝙ sit cōicabile alteri per se informādo ⁊ per se perficiendo aliqđ per se informabile ⁊ per se perfectibile. 3° ꝙ sit cōicabile tm̄ per accidens informando ⁊ per accidens perficiendo aliqđ tm̄ per accidens informabile ⁊ perfectibile. Primomodo quelibet natura creata in perfecta specie predicamenti substantie per se ⁊ primo existens est vere cōicabilis, Secundo modo oīs forma substantialis est per se cōi

Cōicabile sumiť tripliciter.

cabilis materie. Tertio modo oīs forma accidentalis siue materialis: siue imaterialis est per accidēs cōicabilis. Ois natura primo modo est vere suppositabilis: ⁊ nulla forma secundo modo ⁊ tertio modo est per se suppositabilis: quia oīs talis nata est esse pars formalis perficiens pmo modo natura accepta non est nata esse pars alterius: nec formalis: nec materialis: quia tunc nō esset in perfecta specie predicamenti substantie per se: qꝛ nulla pars est in pdicamento per se sed tm̄ reductiue ⁊ participatiue: qꝛ per rationem illius cuius est pars: vt potet a doc. in 2°. d. 1. q. vlt. Et hoc pmo modo loquitur doc. ¶ His premissis respondeo ad pmam instantiam ⁊ concedo ꝙ accipit̄ suppositū tm̄ 2° mō put. s. actu non includit negationem duplicis dependentie Et cum instatur contra scd̄m modum per omnes instātias sequentes: dico ꝙ sibi repugnat informari: qꝛ tūc esset necessario pars essentialis: modo parti repugnat esse per se in genere substantie ⁊ in recta linea predicamentali: sicut ponit̄ compositū substantiale: de quo intendit conclusio. Sed ponere ipsum alteri cōicari non informando: nec essentialit̄ perficiendo: sed tm̄ ibi sustentari: vel suppositari non impedit ipsum esse per se in predicamento substantie: quia vt sic dicit totum ⁊ naturam perfectaꝫ: nec aliquo modo essentialiter vlterius perfectibilem. ¶ Ad secundam instantiaꝫ negatur consequentia: ad probationem cum dr̄: ꝙ materia est magis per se stans: siue subsistens. Dico ꝙ subsistēs pōt tripliciter accipi: primo pro omni eo qd̄ nec actu: nec aptitudine alteri inheret: nec potest esse pars alteri⁹ essentialis: nec includit aliquam partem proprie essentialem (de accidentali parte non loquor. qꝛ suppositum substantie est pars materialis compositi per accidens. puta huius: albuꝫ est) 2° p omni eo qd̄ nec aptitudine: nec actu inheret alteri: nec pōt includere essentialiter aliquid qd̄ sit pars eius: cum hoc tm̄ potest esse pars essentialis alterius. 3° pro omni eo qd̄ nec actu: nec aptitudine potest alteri inherere: nec potest eē ps alterius essentialis: essentialiter tm̄ includit. tam parteꝫ materialē ꝙ̄ formalem. primo modo ponit̄ angelus per se subsistens. secundo modo ponit̄ materia per se subsistens: tertio modo ponit̄ compositum substantiale per se subsistens. De primo ⁊ tertio modis intelligitur coclusio de per se subsistente. Oporteret ergo probare ꝙ materia prima magis per se subsisteret primo vel tertio modo: ⁊ sic haberet intētum: sed ille instantie precise probant ꝙ est magis subsistēs secundo modo ꝙ̄ compositum substantiale: quia nihil essentialiter includit qd̄ alteri inhereat: sicut compositum includit formam substantialem (licet illa proprie non inhereat: quia inherere est accidentaliter ⁊ non per se perficere: siue inherere est tm̄ sm̄ quid pficere illud qd̄ substantialiter in se est perfectum) ⁊ hoc modo nulla forma substantialis inheret: vt supra patuit in istis quol. Et ex his patet solutio ad alias instantias que procedunt ad probandum materiā magis subsistere: quia non procedunt de subsistere: nec primo. nec tertio modo: sed tm̄ secundo modo: ⁊ hoc non est ad propositum: vt patet. ¶ Ad sextum. qd̄ procedit de angelo concedo ꝙ essentia diuia est magis subsistēs ⁊ p se stans: licet nō incōicabiliter ꝙ̄ quecunqꝫ natura creata. Sꝫ postea neg[at]ur ꝙ ipsa sit quasi pars alterius: nec quasi formalis: nec quasi materialis: cū in diuis nō sit pars: nec quasi pars: vt pbat doc. in pmo. di. 5. q. 2. sed tm̄ est cōicabilis trib⁹ suppositis: nec tm̄ vt ps: nec quasi pars. De hoc vide plixe in pmo di. 5. q. 2. di. 26. ¶ Ad vltimum negatur minor. quia nullo mō repugnat p se existēti i genere substātie posse cōicari in vnitate suppositi: vt supra patuit: repugnat tm̄ posse eē ptē

Subsistēs sumitur tripliciter.

Scd̄a difficultas.

¶ Secūdo principalit̄ instat̄ cōtra hoc dictū. s. ꝙ essentia principij pncipalioris est indepēdēs respectu pncipiati: et respectu principij minus principalis. et sm̄ hanc principalitatem dicitur magis ens: ⁊ non sm̄ perfectionem. Contra. primo: quia forma materialis que ponitur pricipalius principiuꝫ necessario dependet a composito: ergo respectu compositi est magis dependens ꝙ̄ econtra. Antecedens patet in sequenti questi. vbi dicit ꝙ forme materiales sunt inseparabiles a composito in essendo: imo tm̄ corrumpuntur per accidens: quia per corruptionem totius compositi. ¶ Secundo instatur: quia forma vt in composito participat nobilius esse ꝙ̄ extra compositum habeat ⁊ perfectius esse participat a composito ꝙ̄ compositum a forma: patet. quia esse compositi est perfectius esse forme. ergo forma magis dependet a cōposito ꝙ̄ ecōtra. ¶ Tertio instat̄ ꝙ nō sit indepēdēs respectu principij min⁹ pncipalis qd̄ est materia: qꝛ forma materialis necessario iheret materie ⁊ nō ecōtra: vt patet. ergo ipsa depēdet i esse a materia: vt ptꝫ. ¶ Quarto instatur: qꝛ forma materialis nullo modo causat: nisi prius inhereat materie. p hoc. n. compositum est: qꝛ forma est in materia. vt ptꝫ pn̄ti. q. ergo tunc sequitur ꝙ ipsa dependeat a materia ⁊ p ꝯn̄s non videtur verum dicere ꝙ sit independens respectu principij minus principalis. immo magis ecōtra. ¶ Quinto instatur: qꝛ terminans dependentiam alterius est independens indepēdētia opposita depēdētie quā terminat. Hec est ppositio doc. in 3. di. 1. q. 1. Sed materia prima terminat dependentiam forme materialis. ptꝫ: quia terminat eius inherentiam. ergo materia prima erit independens independentia opposita dependentie forme. ergo formaliter non est independens respectu materie. ¶ Sexto instatur: illud est simplicit̄ magis independens: qd̄ pt̄ p se stare ꝙ̄ illud qd̄ tm̄ habet esse in alio: sed materia prima pt̄ per se stare: immo non pt̄ in alio esse: vt patꝫ a doc. in 2. di. 12. q. 2. forma aūt non pt̄ per se stare. Et posito ꝙ possit per se stare: tm̄ conuenit sibi posse ad materiam dependere et ipsaꝫ informare: vt ptꝫ: sed hoc simpliciter repugnat materie: q̄ licet possit esse pars alterius. s. compositi naturalis tm̄ simpliciter repugnat ꝙ possit esse in alio: vt forma ponit̄ in materia. ¶ Septimo instatur: qꝛ materia prima psupponitur oī generationi: cum sit simpliciter ingenerabilis et incorruptibilis: vt ptꝫ primo de generatione. Forma autē non psupponitur: immo forma p generationē recipit esse in materia: vt ptꝫ. ergo sequitur ꝙ materia erit simpliciter magis independens ꝙ̄ forma. Si sic sequitur ꝙ erit magis ēs: (accipiendo magis scd̄um principalitatem) ꝙ̄ forma: qꝛ et magis independens. ¶ Rn̄deo ad istas instantias pmittēdo aliqua. Primo ꝙ aliud est loq̄: aliquid ab alio depēdere in esse loquendo de esse pprio: sic ꝙ sit simpliciter impossibile ipsum habere aliqd̄ esse sine ipso: ⁊ aliud est loqui de ipso qd̄ hꝫ suum esse pprium: licet postea ab alio posset depēdere quo ad aliqd̄ esse sibi aduentitiū: primo modo cōpositum simpliciter dependet a forma: qꝛ est simpliciter ipossibile ipsum posse habere aliqd̄ esse sine forma ⁊ ēt sine materia. est licet ab vtroqꝫ habeat esse: tm̄ magis dependet in esse a forma ꝙ̄ a materia: cuꝫ pfectius esse habeat a forma ꝙ̄ a materia. vt patet scd̄o modo forma dr̄ dependere a cōposito. ⁊ sic tm̄ participatiue: ⁊ ex h̄ seqtur: ꝙ cōpositū simpliciter dependeat a forma: qꝛ quo ad esse eius simpliciter: forma vero dependet tm̄ scd̄m quid: qꝛ nō quo ad esse eius pprium. sꝫ tm̄ aduentitium. Et similiter dico de materia: ꝙ compositū simpliciter dependet in esse a materia: qꝛ ē impossibile habere eē sine materia. materia vero tm̄ depēdet a composito scd̄m quid: qꝛ quo ad eē eius aduentitium: qꝛ tm̄ forma est magis ens ⁊ pfectius ens ꝙ̄ materia. ideo forma in principalitate causandi compositum precedit materiam. Secundo pmitto: ꝙ materia ⁊ forma pn̄t adinuicem dupliciter comparari: primo in rōne causandi compositum scd̄o vt forma perficit materiam. scd̄o modo concedit̄ simpliciter ꝙ forma aliquo modo dependet a materia: qꝛ vt sic aliquo modo inheret. Et similiter materia dr̄ dependere a forma: qꝛ materia perficitur a forma. Modo pfectibile vt perfectibile dependet a forma perficiente. Et forte isto secundo modo magis materia dependet a forma ꝙ̄ forma a materia: sed parū de hoc curo: cum non sit multum ad propositum principale. Primo modo dico ꝙ in causando compositum: nec materia dependet a forma: nec econtra: quia nec materia accipit causalitatem a forma: nec forma a materia: sed vtraqꝫ causat scd̄m ppriam entitatem ⁊ causalitatem: vt patet a doc. in 2. ⁊ in 3. Tertio premitto: ꝙ loq̄ndo de causis intrinsecis: illud qd̄ ē i se formaliter magis ens et pfectius ens: magis dr̄ causare. vt patet. ⁊ qꝛ forma substantialis est simpliciter magis ens et pfectius ens ꝙ̄ materia: sequit̄ ꝙ magis ⁊ perfectius causat compositū ꝙ̄ materia: ⁊ qꝛ compositū in suo esse pprio magis depēdet a forma ꝙ̄ a materia: seqtur ꝙ forma erit magis independens respectu ipsius principiati: ⁊ dr̄ ēt respectu materie indepēdens non absolute: sed tm̄ in causando. His premissis patꝫ solutio ad oēs instantias.

Responsio ad rōnes factas i scd̄a difficultate.

Aliquid depēdere dupliciter.

¶ Tertio principaliter dubitat̄ de hoc. s. ꝙ pars integralis homogenea totius vt separata habet esse eqꝫ pfectuꝫ cum illo esse quod pt̄ participare.

Tertia diffinitio.

¶ Quarto videtur multū dubium. s. quod p se opatur est per se subsistens: ꝙ hoc est verum de primo operante quod sic s. operatur: ꝙ non est vlterius alicui ratio operandi illa opatione.

Quarta.

¶ Quinto dubitatur de illa ratione quam facit in pmo articulo. s. cuilibet actui simpliciter per rōneꝫ ppā: vel conuenit aptitudo ad per se informandum: vel repugnat informare. De essentia non est dare primū.

Quinta.

¶ Sexto et vltimo dubitatur de illa responsione ad principale argumentum que non videtur euacuare rationem: quia oporteret probare ꝙ prius non sit necessaria ratio cōuenientie,

Sexta.

Sed de his difficultatibus pro nunc non curo aliter insiste
re: sed subtiliores ⁊ me in via doctoris acutiores inueniant
media ad propositas difficultates.

Questio Decima.

Circa questionē decimā que=
rit doc. An deus possit species in eucharistia
conuertere in aliquid preexistēs. ¶ Questio
ista nō querit generaliter de possibilitate to=
tius conuersionis vnius in aliud: sed speciali
ter de conuersione inter tales terminos: de quibus est spe=
cialis ⁊ propria difficultas. Ad cuius solutionem propriam
videndum est primo. si in istis terminis de quibus queritur
sit aliqua specialis ratio impossibilitatis ad totalem cōuer
sionem. Et hic videndum est primo ex parte illius termini
a quo qui dicitur quantitas separata. ¶ Secundo ex parte
De articulatio. termini ad quem qui intelligitur per hoc qđ est aliquid pre=
existens Tertio ex parte conuersionis: qualis. s. est ista con
Expō no. uersio. puta. si illa fm ꝙ tangit argumentū sit annihilatio.
¶ Pro maiori intelligentia huius questionis premitto ali
qua de isto termino. conuersio. Nam aliquid ꝯuerti in aliud
Aliquid in aliđ ꝯuerti pōt multipliciter intelligi. potest multipliciter intelligi. Primo ꝙ. a. conuertatur in. b.
ita ꝙ remaneat ratio formalis. a. ⁊ dicatur vere conuerti in.
b. ⁊ talis conuersio est impossibilis: quia tunc sequeretur ꝙ
a. esset formaliter. b. Secundo ꝙ. a. terminatur in. b. Sic ꝙ
totaliter annihiletur ⁊ in eodem instāti quo. a. annihilatur:
immediate succedat. b. non preexistēs: sed ꝙ in eodem instā
ti mutatur in. b. ⁊ hoc modo deus annihilando vnum ange
lum: ⁊ in eodem instanti creando alium diceretur vnum an
gelum conuertere in aliū scilicet per annihilationem vnius:
⁊ ꝑ creationem alterius immediate succedentis: ⁊ talis cō
uersio est possibilis. quia sicut deus potest annihilare lapidē
in instanti. c. ita in eodem instanti potest creare angelum. ⁊
tunc diceretur lapidem conuerti in angelum. Tertio potest
intelligi. a. conuerti in. b. nō fm totum: nec categorematice
nec syncategorematice: sed precise fm vnam partem: ita ꝙ
conuertatur in totum non acceptum categorematice: nec
syncategorematice: sed precise acceptum fm vnam partē:
ita ꝙ talis pars in quam fit conuersio non sit preexistens: ⁊
hoc modo terra conuertitur in aquā: ita ꝙ in eodem instan=
ti quo forma substantialis terre (loquēdo de forma partis)
desinit esse: forma substantialis aque (loquendo de forma
partis) incipit esse in eadem materia in qua erat forma ter
re: ⁊ talis conuersio est possibilis etiam per agēs naturale:
Parua difficultas ⁊ bona. vt patet. ¶ Sed an forma terre possit ꝯuerti i formā aque
preexistentem: ita ꝙ in eodem instanti quo forma partis ter
re desinit esse. succedat in eadem materia terre forma aque
preexistens? ¶ Dico ꝙ talis conuersio non est possibilis ꝑ
agens naturale: sed bene per agens supernaturale: qꝛ est
impossibile agens naturale separare formam ab vna mate
ria et inducere eandem formā in alia materia. Quarto po
test intelligi a. fm totum categorematice acceptum: conuer
ti in. b. fm totum categorematice acceptum ⁊ hoc in. b. non
preexistens: ⁊ hoc modo terra dicitur conuerti in aquam:
ita ꝙ in eodem instanti quo forma totius terre desinit esse:
immediate succedit forma totius aque: ita ꝙ in eodem instā
ti quo agens corrumpit terram fm esse totius: siue fm for=
mam totius: in eodem instanti generet aquam fm esse to=
tius. quod tunc fit quando corrumpit formam partis ter=
re: ⁊ inducit formam partis aque in eadem materia terre
quia sic aqua fm esse totius dicitur generari: ex hoc ꝙ for=
ma partis aque inducitur in materia terre per agēs: vt pa
tet a doc. in. 4. di. 1. q. 1. ita terra fm esse totius dicitur desi
nere esse: ex hoc ꝙ separatur forma partis terre a materia
terre: ⁊ hec conuersio est possibilis per agens naturale. Sʒ
an hoc modo accipiendo totum possit totum conuerti in to
tum preexistens ita ꝙ in eodem instanti quo terra fm esse
totius desinit esse per aliquod agens: succedat in eodem lo
co diffinitiuo esse totius aque preexistens? Dico ꝙ hoc est
possibibile per agēs supernaturale. vt infra patebit: sed nō
per agens naturale: quia agens naturale non potest aliqđ
corrumpere nisi generando aliud. non enim posset conuer
tere terram in aquam: nisi corrumpendo terram ⁊ nouam
aquam generando. Quinto potest intelligi a. conuerti in
b. fm esse totius: ⁊ hoc syncategorematice. scilicet fm totū
⁊ fm omnes partes totius: ⁊ hoc modo si lapis desineret
esse fm omnem partem sui: ⁊ in eodem instanti sibi succede
ret in eodem loco. puta lignum: ita ꝙ lignum nec fm totum
nec fm aliquam partem sui preexisteret: sed fm omneʒ par
tem sui de nouo inciperet esse: ⁊ hoc modo diceretur totum
syncategorematice conuerti in totum syncategorematice
et talis conuersio esset tm̄ possibilis per agens supernā=
turale: vt infra patebit: nullo enim modo esset possibilis per
agens naturale. quia agens naturale: siue corrumpendo.
siue generando necessario presupponit aliquid preexistens
scilicet materiam. Deus autem posset in instanti. a. annihi=
lare lapidem secundum omnem sui partē ⁊ in eodem instā
ti posset creare lignum secundum omnem sui partem in eo
dem precise loco in quo erat lapis. ¶ Sed an possit totuʒ
syncategorematice conuerti in aliud totum syncatego=
rematice preexistens: ita ꝙ lapis totaliter desinat esse: et
in eodem instanti quo desinat esse fiat lignum preexistēs
in eodem loco diffinitiue in q̊ erat substantia lapidis? ¶ Di
co ꝙ hoc est bene possibile per diuinaʒ potentiam: sed nō ꝑ
agens naturale: vt infra patebit. Sexto pt̄ intelligi. a. ꝯuer
ti in. b. intelligendo per. a. quantitatem molis que ꝑcise fit
in loco palmali ⁊ intelligendo ꝑ. b. corpus quantuʒ. puta la
pidem. an talis quantitas possit conuerti in lapidem: ita ꝙ
in eodem instanti quo talis q̄ntitas desinat esse: succedat la
pis in eodem precise loco in quo erat talis quantitas loq̄n=
do de lapide preexistente: ⁊ sic diceretur quantitatem ꝯuer
ti in lapidem preexistentem. Est ergo in ꝓposito specialis
difficultas de quantitate separata in eucharistia. An. s. pos
set conuerti in corpus christi preexistens: ita ꝙ illa quantū
ad suum esse siue categorematice: siue syncategorematic=
tice desinat esse: ⁊ in eodem instanti quo desinit esse: corpus
christi per diuinam potentiam possit succedere in eodem p̄=
cise loco in quo erat talis quantitas: ⁊ sic debet intelligi ti=
tulus questionis. Et ista questio est specialis ⁊ alia ab illa
que est posita in quarto. dist. 10. vbi queritur. An panis pos
sit conuerti in corpus christi. ¶ His premissis declaro pri=
mum articulum vbi dicit doc. ꝙ non est aliqua specialis ra= *Expositio*
tio impossibilitatis in quantitate separata: quin ipsa possit *primi arti=*
eque conuerti in quodcunqꝫ sicut posset alium creatum vbi *culi.*
ponitur conuersio totalis esse possibilis. Et sic primo modo
exponit ꝙ totum pōt capi dupliciter. s. categorematice pro
toto resultante ex partibus: ⁊ syncategorematice scilicet
pro ipso toto ⁊ pro qualibet eius parte. Primo modo in ge
neratiōe substantie est cōuersio totius in totum scđm phm
primo de generatione. tex. com. 10. est inquit igitur genera=
tio simplex ⁊ corruptio non congregatio ⁊ separatio: sʒ qm̄
transmutatur hoc in hoc totum. Et ibi Commen. generatio
simpliciter est transmutatio rei scđum totum ex hoc in hoc:
vt hec aqua in hunc aerem. Hoc idem patet. tex. com. 23.
corrumpitur ergo totum categorematice: ⁊ in eodem in=
stanti generatur aliud totum categorematice quod succe=
dit ipsi corrupto ⁊ addit ꝙ totum substantiale corrumpitur
per se ⁊ generatur per se: qꝛ tale totuʒ est vnum ens per se
distinctum a partibus. Et hoc dicit ad differentiam totius
ꝑ accidens: siue geniti: siue corrupti per accn̄s: qꝛ tale geni
tum non est per se vnum scđm phm. 7. meta. tex. com. 32.
Non enim fit. quale. sed quale lignum: nec quantū: sed quā
tum lignū. Vult dicere ꝙ quale nō est aliqđ totum distictū
a subiecto et accidente: qꝛ totum per accn̄s nihil aliud est
nisi partes vnite: quicquid commen. ibi dicat. Nam Com.
ibi vult ꝙ qualitas non generetur per se: sed generatur cor
pus hn̄s qualitatē aliquam. Et silr forma generabilis non
generatur ꝑ se: ⁊ quo ad hoc bene dicit: quia forma ptis pro
prie non dꝛ generari per se: vt patet in scđo. dist. 17. Si ve=
ro Commen. sic intendit ꝙ in composito naturali nō sit aliq̄
tertia entitas absoluta. q̄ per se primo generetur distincta
a partibus: vt ipse tenet primo physico. com. 17. in hoc Cō=
men. est negandus. Videtur ergo dicendum ꝙ scđm phm:
nec quale: nec quantum est vnum ens ꝑ se qđ generet: sed
bene substantia composita est vnum ens ꝑ se distinctum a
suis partibus. Et loquendo de toto categorematice: siue
per se: siue per accidens non est p̄ntis speculationis: qꝛ per
agens naturale tale totum: siue per se: siue per accidens pt̄
conuerti in totum. Sed est specialis difficultas de toto syn
categorematice. An tale totum ꝑ diuinam potentiaʒ pos=
sit conuerti in quodcunqꝫ totum. Et quia in quarto. di. 10. q
2. probauit doc. generaliter de quolibet ente. vcʒ quo quod
libet ens per diuinam potentiam possit conuerti in quolibʒ:
hic vero specialiter probat de quantitate separata quali=
ter ipsa ꝑ diuinā potentiam pt̄ conuerti in quodlibet ens. ⁊
hic loquitur de conuersione non alicuius in preexistens: qꝛ
hoc pertinet ad secundum articulum: sed de conuersiōe to=
tius quod totaliter desinit esse in aliquid quod de nouo in=
ceperit esse: vt supra patuit. probat ergo quomodo quanti=
tas pt̄ conuerti in quodlibet per diuinam potentiam: ⁊ ꝓ=
batio stat in hoc. Illud agens eque pt̄ quemcunqꝫ formam
in quemcunqꝫ totaliter conuertere qđ in virtute sua actiua

habet vtrunq; terminum eque totaliter.quantum ad esse illius termini ⁊ non esse.⁊ etiā qđlibet necessario cōcomitās vtrunq; terminū in essendo. Sed deus habet quecūq; duo creata isto modo eque in potestate sua:siue in potentia actiua. Maior sic probatur:quia agēs qđ eque habet in virtute sua actiua vtrūq; terminū conuersionis quantum ad aliqđ partiale in eo eque poni vnum in alterū conuertere conuersione partiali.sicut enim generans qđ habet in virtute sua actiua formam huius corrupti ⁊ formam huius geniti pōt istud in illud conuertere cōuersione partiali que est fm formam. Sic illud agens quod eque habet in virtute sua formam huius corrupti ⁊ formā huius geniti eque potest partialiter conuertere illud corrūpēdo vel generādo:ergo pari ratione agens:qđ eque habet in virtute sua actiua vtrūq; terminū istum:⁊ vtrunq; illum:⁊ hoc quantum ad quodlibet vtriusq;:⁊ quātū ad quodlibet necessario concomitans vtrunq; in essendo:eque potest vtrobiq; istum terminuz cōuertere in illum cōuersione totali:tale autē agens est deus ¶ Secundo modo sic.eodem modo pōt conuerti aliquid in aliud.quomodo illud potest succedere isti.patet ista: qa eo modo quo.b.potest succedere ipsi.a.eodēmodo.a.potest cōuerti in.b.potest autem.b.succedere ipsi.a.vel omnibus medijs premissis in exponēdo titulum questionis:vel aliquib⁹ illorum modorum cum eisdem medijs.si.a. potest conuerti in.b. Sed in proposito virtute diuina potest quodcūq; creatum fm se totum ⁊ quodlibet eius succedere alteri creato. ergo qđcunq; creatum scđm se totum ⁊ quodlibet eius pōt conuerti in quodlibet creatum.patet minor:qa ex quo deus habet omne creatum in potestate sua quantuz ad esse ⁊ nō esse ipsius. Sequitur ꝙ potest facere illud scđm se totū succedere alteri creato:sic intelligendo ꝙ in eodē instanti quo vnum creatum desinit esse virtute diuina:aliud creatum incipit esse.⁊ per consequens succedere illi creato desinēti eē. Et sic patet quomodo virtute diuina quodlibet ens scđm se totuz:⁊quodlibet eius potest conuerti in quodlibet ens saltem disiunctiue:sic intelligendo ꝙ accipiendo hoc ēs. puta lapidem:potest lapis virtute diuina cōuerti in hominem:in angelum:in celum:in qualitatem:⁊ in huiusmodi.patet: qa deus potest annihilare lapidem:⁊ in eodem instanti creare angelum vel celum:vel qualitatem. Et sic facere angelum succedere lapidi annihilato:⁊ sic lapis dicit couerti in angelum ¶ Ibi. Contra illud obijcitur. Hic Doctor contra hanc conclusionem.scilicz quodlibet ens scđm se totum syncategorematice pōt conuerti in quodlibet īstat tribus medijs. Primo:qa tunc deus posset conuertere substantiā corporeā in spirituz. patet:quia tam spirit⁹ ꝙ̄ corpus quo ad totum eius esse ⁊ non esse sunt in potestate diuina:⁊ per cōsequens potest annihilare corpus:⁊ in eodē instanti creare spiritum succedentem corpori annihilato:⁊ per consequens posset corpus conuerti in spiritum quod est contra Aug.et Boeti.vt Aug.super gene.17. Corpus inquit aliquod conuerti in animam fieriq; naturam incorpoream:nec quēcūq; sensisse scio:nec fides habet. Et boetius libro de duab⁹ naturis ⁊ vna persona christi: Nec iquit corporea substātia in incorpoream mutari posset:nec incorporee in se inuicem ꝓprias formas mutant:sole enim in se mutari possunt que habent vnius nature subiectum cōmune. Hec ille. ¶ Respōdet Doc.primo exponendo literam Aug.dicens ꝙ intētio Augu.ibi est probare ꝙ anima in prima productione nō sit producta de aliquo corpore: sicut ipse procedit: ⁊ primo ꝑ viam diuisionis de singulis corporibus: ⁊ tandem summatim de omni corpore per illud quod allegatum est. Corpus conuertitur in animam ⁊c. Productio autem primaria non habet opus miraculosum:sed talis est qualis competit rebus productis. Non vult ergo negare quin deus posset cōuertere corp⁹ in animā:sed vult dicere ꝙ hoc in prima rerū productione non sit factum:vel non potuit fieri scđm modū illius productionis:quia illa non erat miraculosa: sed correspondens naturis rerum productarum.hoc est de intentione Augu.ibidem. Nota pro intelligentia huius litere:ꝙ quando dicit:ꝙ in prima rerum productione nō est opus miraculosum:debet sic intelligi ꝙ quamuis prima productio rei.puta anime sit immediate a solo deo:non tamen prope dicitur opus miraculosum:quia illud opus qđ communiter recipit primum esse rei non dicitur miraculosum: vt etiam patet de anima intellectiua:que quāuis imediate sit a solo deo:non tamen dicit miraculose creari. Sed illud ꝓprie dicitur esse miraculosum:quod presupponit esse rei in quo immediate recipiat:quod tamē a nulla natura creata:nec mediate:nec īmediate potest eē. Et hoc mō charitas ⁊ alij habit⁹ infusi dicuntur proprie opera miraculosa:qa nec a natura habente illos:nec ab aliqua causa secunda possunt inesse tali nature. Dicit ergo doc.ꝙ ꝓductio primaria non hz opus miraculosum:sed est talis qualis competit rebus ꝓductis. Secundo nota ꝙ cum dicit:ꝙ aīa in prima ꝓductione non est ꝓducta de aliquo corpe: ly de aliquo corpe non notat causam materialem intrinsecam.sicut dicim⁹ ꝙ substantia fit de substantia:sed magis notat oppositum: sicut dicimus ꝙ ignis fit ex ligno tāq; ex opposito:⁊ qūo hoc: exposui super primo doc.di.2.parte secunda.q.vlti. Sic in ꝓposito ꝙ aīa non fit de aliquo corpe tanq; ex opposito. puta ꝙ immediate succedat corpi corrumpendo:sicut dicim⁹: ꝙ ignis fit de ligno tanq; ex opposito: qr in eodem instanti quo lignum consumitur generatur ignis:qr in eodem instāti quo forma ligni desinit esse in materia ligni: forma ignis incipit ibi esse. Si ergo aīa fieret de aliquo corpe tanq; ex opposito:tunc in illo instanti quo aīa crearetur in aliqua materia:forma corpis desineret esse.quod tñ est falsum:qr ipsa aīa presupponit formam corpis organizati. Nō posset ergo aīa immediate succedere alicui corpori scđm totū suū esse:nisi illud corpus totaliter desineret esse:⁊ per ɔ̄ns productio prima ipsius aīe esset simpliciter miraculosa. Non vult ergo negare Aug.qr deus posset conuertere corpus in aīam.scz annihilando tale corpus:⁊ in eodez instanti creādo aīam:sed vult dicere:ꝙ hꝫ in prima rerum ꝓductione nō sit factum.patet:qr in eodem instanti quo aīa Ade fuit creata de qua loquitur ibi specialiter Aug. non fuit creata de aliquo corpe.sic ꝙ in eodem instanti quo fuit creata. aliqđ corpus fuit annihilatum.cui immediate succederet:⁊ hoc q̄ ad intellectum Augu. ¶ Ibi. Si arguatur ex verbis Aug. qr dicit omne corpus posse mutari in omne corpus:sed non in aīam.cum ergo primum non sit possibile nisi per potētiā diuinam sequitur ꝙ secundum non erit possibile per diuinā potentiam. ¶ Respondet doc.ꝙ si aliquid est impossibile vbi concurrunt multe rōnes impossibilitatis quodcūq; aliđ vbi desinit aliqua istarum rationum comparatum ad istud potest dici possibile non absolute:sed respectu huius: verbi gratia. Si lapidem est impossibile videre:⁊ aīal excecatuz est impossibile videre:⁊ catulum añ nonū diem impossibile est videre. In istis semper posterius est possibile respectu prioris:qr non remanet ratio illa q̄ est ꝑcipua respectu impossibilitat; in priori. ¶ Patet discurrendo per rōnes impossibilitatis.in istis exemplis ad ꝓpositum:vt ignem conuerti in celum multas habet rationes impossibilitatis. puta.qr non habet ista corpa principia transmutandi seinuicem:cuiusmodi sunt qualitates actiue ⁊ passiue formaliter vel virtualiter opposite:non etiam hñt subiectuz receptiuū transmutationis adinuicem:non ꝓpter istas rationes solas:est impossibile corpus conuerti in aīam:sed etiā ꝓpter aliam rationem repugnat.que scilicet est ꝙ vnum est extensum ⁊ aliud non:⁊ sic non conueniunt in aliquo:quod natū est mutare cōe in transmutatione vnius corporalis in aliud qr corporale non transmutatur in aliud nisi ꝑ alterationez que recipitur in corporali ⁊ modo extenso:⁊ ita nec productum ꝓducitur nisi vt extensum ⁊ habens modū extensi. ¶ Nota tñ cum dicit in littera ista:ꝙ ideo ignis non p̄t conuerti in celum:nec econtra: qr celum non habet principia transmutandi.scilicet qualitates actiuas vel passiuas. Hoc debet sane intelligi:qr scđm doc.principium transmutandi substantiam.puta principiū corrumpendi:vel generādi substantiam non est aliqua qualitas actiua:sed tantū substantia vt subtiliter ꝓbat doc.in quarto.di 13.⁊ hoc modo celū habet principiū transmutandi.patet:qr sol scđm substātiā suam causat aliam ⁊ aliam formā substantialē non tantum numero differentē:sed etiam specie scđm ꝙ approximatur alij ⁊ alij materie.sed qualitates actiue ⁊ passiue sunt principium transmutandi quo ad dispositiones preuias generationi ⁊ corruptioni.nam caliditas in igne est principium disponendi lignū frigidū:ita ꝙ corrumpit frigiditatez in ligno:⁊ inducit caliditatē ⁊ tandē forma ligni corrumpitur ⁊ inducitur in materia ligni forma substantialis ignis:et sic frigiditas in ligno dicitur qualitas passiua: ꝑ quanto lignū frigidum patitur a calido ⁊ vincitur ab eo. Si vero calidus vincatur a frigido:tunc calidū haberet rationē passiui ⁊ frigidum rationē actiui. Vult ergo doc.ꝙ illa que sunt adinuicem transmutabilia via naturali:non tantū habeant principia actiua ⁊ passiua.scilicet principiū actiuū generādi substantiam ⁊ passiuū quo substantia nata est corrumpi. Sicut ignis habet principiū generandi formā substantialem ignis in materiā ligni.⁊ lignū habet principiū passiuū scđz ꝙ forma ligni nata est corrumpi.sed etiā requiritur ꝙ talia transmutabilia adinuicem.scilicet secundum eoꝝ esse sub=

stantiale: ꝙ sint transmutabilia adinuicem sꝫ qualitates actiuas et passiuas que sunt dispositiones p̄uie: quia nullum agens naturale immediate agit in passum nisi p̄us disponẽdo ipsum sm qualitates actiuas quibus ipsum disponit: nec aliquod passum potest immediate transmutari sm formam substantialem ab aliquo agente naturali. nisi p̄us disponatur ⁊ recipiat qualitates conuenientes forme generande: licet ergo celum habeat materiam eiusdem rationis cũ materia istoꝝ inferiorum: vt patet a doc. in secundo di. 14. ⁊ ꝑ consequens quantum est de se posset passiue transmutari: quia tñ nullam qualitatẽ actiuã vel passiuã habet. ideo nullo modo potest transmutari ab agẽte naturali: potest tamẽ actiue transmutare materiam istorum inferiorum ab vna forma ad aliam formam. quia ⁊ si nõ habeat qualitates actiuas formaliter: habet tamen virtualiter: ⁊ hoc sufficit ⁊ si esset transmutabile passiue ab agente naturali: esset tamen susceptiuum qualitatum corporalium. ¶ Nota secundo ꝙ
Notabilis declaratio qualitatuz actiuarũ ⁊ passiuaruz dicit de qualitatibus actiuis ⁊ passiuis formaliter vel virtualiter. Qualitates actiue ⁊ passiue formaliter sunt ille que mutuo formaliter se expellunt: sicut caliditas et frigiditas. Et nota ꝙ caliditas in igne dicitur qualitas actiua ꝓ quanto est ratio formalis causandi caliditatem in ligno frigido: ita ꝙ caliditas formaliter causata opponitur frigiditati ligni et ipsam expellit tm̃ formaliter et non actiue. Et hoc modo caliditas in igne posset dici virtualiter opponi frigiditati ligni: quia est ratio ꝓducendi in ligno caliditatem que formaliter opponitur illi frigiditati: quia aliquid opponi virtualiter alteri est habere in virtute sua effectum qui formaliter opponitur illi alteri: vt supra patuit in p̄mo dist. 2. parte. 1. q. 1. ⁊ in quarto dist. 49. q. 12. Hoc idem dico de frigiditate. puta in terra si esset fortior caliditate. puta aeris: tamẽ frigiditas in ligno ⁊ caliditas in igne dicuntur esse qualitates opposite formaliter. quia vna ex sua ratione nata est opponi formaliter alteri ⁊ ecõtra: ⁊ sic possunt dici qualitates opposite formaliter. scilicet formaliter ⁊ virtualiter modo p̄exposito Sed caliditas in igne tantum opponitur virtualiter humiditati ligni: si tamen illa caliditas sit ratio formalis ꝓducendi siccitatem formaliter oppositam humiditati: quia videtur contineret virtualiter effectum formaliter oppositum humiditati. Nota etiam cum dicit ꝙ celum ⁊ ignis non habet obiectum receptiuum transmutationis adinuicẽ Si intelligit ꝙ celum non habet materiam receptiuam forme ignis quantum est ex parte illius materie. Hoc non videtur: quia materia celi est eiusdem rationis cũ materia ignis: vt supra dixi. Si vero intelligit ꝙ materia celi nõ potest trãsmutari ab igne: quia ignis non posset abijcere formam celi a tali materia: hoc verũ ẽ: quia ex quo forma celi a solo deo est immediate creata: ab ipso etiam solo potest ĩmediate corrumpi: vt patet a doc. in secundo dist. 14. Ex his patet quomodo corpus non potest conuerti in animam. Tum quia anima nõ est nata pati ab aliquo corpore sm aliquas qualitates passiuas corporales tm̃ (sed bene nata est pati sm qualitates spirituales ⁊ recipi a corpore saltem vt causa partiali speciem intelligibilem ⁊ actũ intelligendi: vt patet a doct. in primo dist. 3. q. 7. Jmmo ⁊ Angelus natus est sic pati de quo minus videtur: vt patet a doc. in secundo di. 3. q. 10. ⁊ dist. 9. ⁊ in quarto dist. 45.) vt patet. Tum etiam quia anima non habet aliquam materiam et non propter istas duas rationes corpus non potest conuerti in animam nec econtra: quia omne agens naturale agit tantum in corpus: ⁊ per consequens agit in extensum: anima autem ẽ omnino inextensibilis. ¶ Jbi. Ad aliam auctoritatem que est Boe. Doctor. soluendo auctoritatem Boetij dicit ꝙ loquitur tm̃ de conuersione eorum adinuicem que habent materiam cõmunem: ⁊ sic ignis virtute naturali dicitur conuerti in aerem pro quanto forma ignis desinit esse: et forma aeris immediate inducitur in materia ignis: que forma aeris ĩmediate succedit forme ignis. Similiter aer dicitur conuerti in ignem pro quanto forma aeris desinit esse: et in materia illius in eodem instanti quo forma aeris desinit esse inducitur forma ignis. Talia ergo habentia materiam cõmunem sũt virtute naturali adinuicem conuertibilia: loquendo semper de conuersione totius in totum: accipiendo totum tantum categorematice: et non syncategorematice. Si totus ignis syncategorematice conuerteretur in aerem. sic ꝙ etiam materia ignis desineret esse. tunc ignis ⁊ aer non dicerentur cõmunicari in materia cõmuni. tũc enim ignis ⁊ aer communicant in materia communi pro quanto materia ignis recipit formam aeris: ⁊ materia aeris recipit formam ignis. Et addit ꝙ etiam non omnia que habent materiam cõmunem sũt adinuicem conuertibilia loquendo de conuersione ĩmediata que tantũ fit per vnã transmutationẽ ⁊ hoc virtute agentis naturalis. patꝫ. quia licet es ⁊ lignum habeant materiã cõmunem: non tamen ab agente naturali: potest es immediate conuerti in lignum: ita ꝙ in eodem instanti quo forma aeris desinit esse: immediate inducatur ab agente naturali forma ligni in materia eris. licet forte possit conuerti mediate. scilicet per multas transmutationes. puta. quia es p̄mo transmutetur in terrã: ⁊ terra in lignũ ⁊c. Et nota ꝙ illa sunt adinuicẽ ĩmediate conuertibilia ab agente naturali que habent qualitates actiuas ⁊ passiuas. Sicut ignis ĩmediate potest conuerti in aerẽ: quia ignis est calidus et siccus aer vero calidus ⁊ humidus. ¶ Jbi. Si obijcias: ꝙ sic. Jntelligendo dicta sua non potest haberi conclusio quã intendit probare scꝫ ꝙ humanitas non possꝫ conuerti in deitatẽ: quia sꝫ predicta ex premissis suis non poterit predicta ꝯclusio concludi. nisi de conuersione ĩmediata que posset fieri virtute nature. scilicet ꝙ ex quo natura humana et deitas non cõmunicant in materia ꝯmuni: nec habent qualitates actiuas ⁊ passiuas. Jdeo humanitas non potest ĩmediate conuerti in deitatẽ: sed de tali conuersione nõ fuit contradictio inter ipsuꝫ ⁊ Euticẽ. ⁊ sic Boetius per hoc non probat ꝙ intendit probare contra Euticẽ. scilicet ꝙ hũanitas non potest conuerti in deitatẽ: quia aqud Euticẽ nõ sequeretur humanitas: quia non cõicat cuꝫ deitate in materia communi: nec in qualitatibus actiuis ⁊ passiuis ergo non potest cõuerti in deitatẽ: quia nec hoc modo corpus cõmunicat cum anima. ⁊ tamen corpus virtute diuina potest ĩmediate conuerti in animaꝫ: vt supra patuit. ¶ Respondet specialiter doc. ꝙ ratio Boetij in premissis suis non plus concludit ꝗ̃ quod dictũ est supra. scilicet ꝙ natura hũana non potest conuerti in deitatẽ tali conuersione que requirit subiectũ cõmune: et principia agendi ⁊ patiendi mutuo in conuersis. Si tamen ex dictis Boetij volumus concludere esse simpliciter ĩpossibile hũanitateꝫ posse conuerti in deitateꝫ etiam per diuinã potentiaꝫ poterit concludi per argumentuꝫ a maiori: ⁊ hoc presupponendo aliqua. Primo ꝙ diuinitas non minus excedit actiuaꝫ potentiaꝫ etiam increatam in ratione termini. scilicet producibilis ꝗ̃ vnum ens naturale excedit quãcunꝗ̃ potentiã naturalem cõparatã ad aliud ens naturale. puta cõparando es ad lignum sic ꝙ vtrunꝗ̃ cõparetur ad potentiã actiuam naturalem: ita ꝙ deitas non minus excedit potentiam actiuã increataꝫ in ratione producibilis: comparando illam ad aliud ens. puta ad humanitatem ꝗ̃ es in ratione causabilis excedat totam potentiam actiuam creatã: vt comparatur ad aliud ens. puta ad lignũ. Sequitur ergo. si tota natura creata non potest ĩmediate conuertere lignũ in es. scilicet corrumpendo lignum ⁊ in materia ligni immediate inducere formã eris: que tamen sunt causabilia ⁊ corruptibilia virtute creata. ⁊ etiam adinuicem cõuertibilia: lꝫ non ĩmediate: multomagis sequitur ꝙ etiam virtute diuina humanitas non potest: nec ĩmediate: nec mediate conuerti in deitatem: ita ꝙ deitas succedat ipsi humanitati cum sit omnino incausabilis: et oẽ quod alteri succedit: siue mediate: siue immediate est causabile. Et sic patet intẽtio Boetij. ¶ Secundo principaliter arguit contra illam rationeꝫ quia tunc videtur sequi ꝙ deus posset immediate conuertere substantiam in accidens. cum vtrunꝗ̃ subsit virtuti diuine tam quo ad esse ꝗ̃ quo ad non esse: Et sic si substantia conuerteretur in accidens ipsa posset fieri inherẽs, sicut et accidens. Et similiter posset conuertere absolutũ in respectiuum propter causam superius dictam. et ita absolutum posset habere duos terminos ⁊ sic absolutum esset respectiuum. Et patet responsio ex supradictis: quia substantiam conuerti in accidens est substantiam desinere esse et accidens immediate causari succedens ipsi substantie desinenti esse: sed si substantia sic conuerteretur in accidẽs: ita ꝙ substantia sit realiter accidens et non desineret esse formaliter et realiter accidens: tunc substantia esset formaliter inherens: sed casus est impossibilis sicut ꝙ homo cõuertatur in asinum. sic ꝙ maneat homo et sit formaliter et quiditatiue asinus: sed bene homo potest conuerti in asinũ. sic ꝙ asinus potest immediate succedere homini desinenti esse. per idem patet ad illud de absoluto et respectiuo. potest enim deus conuertere lapidem in similitudinem: quia in eodem instanti quo annihilat lapidem potest immediate creare duo alba inter que oritur similitudo: ⁊ sic talis similitudo in eodem instanti quo lapis desineret esse succederet lapidi desinenti esse. ¶ Tertio principaliter instat contra illam rationem: quia ꝙ agens ĩ virtute actiua habeat tota=

liter vtrunq terminum non infert nisi ꝙ potest totaliter istū destruere quod est annihilare et illum totaliter producere quod est creare: ⁊ illud annihilare non est conuertere hoc in illud. ¶ Respondet doct. ꝙ hec ratio non improbat specialiter conuersionem totalem quantitatis in aliquid de nouo sibi succedens. nec in aliquod preexistens: sed si aliquid improbat: improbat generaliter conuersionem totalem. scilicet ꝙ aliquod totum syncategorematice non possit conuerti in aliud. Sed hoc in presenti questione supponitur tanq̄ verū scilicet ꝙ deus potest aliquod totum syncategorematice cōuertere in aliud. puta lapidem in angelum annihilando scilicet ipsum lapidem ⁊ creando angelum succedentem lapidi annihilato. hoc probatur in quarto distinct. 10. Licet ergo generaliter concedatur: ꝙ deus possit conuertere totaliter aliquid in aliud: est tamen specialis difficultas: an possit conuertere ipsum in aliquod sibi succedens: vel in aliquod p̄existens: ⁊ sic ex supradictis patet primus articulus.

De secundo articulo principali. qui est: an sit possibile ꝙ quantitas separata possit conuerti in aliquid preexistens: vt in corpus christi actu preexistens.

Scd̄s articulus p̄ncipalis

Hic doc. adducit primam opinionē Egidij de Roma in theoro. suis theoro p̄mo q̄ ꝯcordat cū Doct. quo ad ꝯclusionē. videlicz ꝙ est possibile quantitatem separatam conuerti in corpus christi preexistens: sed discordat in modo probandi eandem cōclusionem: quem modum Doct. improbat. Adducit ergo primo probationem ipsius Egidij. ⁊ presupponit duo. Primo ꝙ deus non agit per motum: cum sit simpliciter primum agēs et per consequens potest eandem formam distinctam reducere in eadem materia in qua prius fuit. nam ideo prohibet̄ eadem forma redire actione alicuius agentis creati: quia agens creatum agit per motum. qui motus cum sit successiuus non potest idem numero redire. Vult ergo ꝙ forma acquisita per motum: si est destructa non potest eadem numero redire. nisi ⁊ idem motus numero per quem prius fuit acquisita possit redire. Sed hoc est impossibile s̄m Egidium Secundum est: ꝙ deus respicit materiam vt est quid: et vt sic est indistincta. Nā materia vt quid accepta s̄m hanc opinionem consideratur precise vt est omnino indistincta. ⁊ per consequens consideratur vt simpliciter prior omni forma: quia materia distinguitur per aliam et aliam formam: quia per aliam ⁊ aliam formam ponitur alia ⁊ alia materia: ⁊ vltra. materia vt quid accepta est simpliciter indifferens ad omnem formam: ⁊ sic indifferenter potest recipere quamcūq formam. ⁊ per consequens agens recipiens materiam vt quid: potest inducere in eam quamcunq formam. ¶ Istis presuppositis: probat Egidius ꝙ deus potest cōuertere q̄litatem separatam in corpus christi preexistens. Nam ex p̄mo presupposito deus potest formam destructam eandem reducere in suam materiam. Et ex secundo presupposito potest illam formam in quamcunq materiam inducere. Cū omnem materiam respiciat vt quid. Et pari ratione formā manentē in materia proprie potest eandem in quamcunq materiam inducere. Sed ad idemptitatem forme in numero. Sequitur ꝙ eadem sit materia. ergo deus potest facere. ꝙ quecunq materia fiat hec materia. sicut potest facere ꝙ fiat sub humana forma. potest ergo deus facere ꝙ forma corporis christi ponatur in materia panis: sicut potest facere ꝙ materia panis fiat sub humana forma. Et sic illa materia conuertitur in materiam illius corporis. Et forma in formam: ⁊ totum in totum. Et vis huius rationis in hoc videtur stare compositum. puta. a. conuerti totaliter in compositum. puta. b. est potentiale. a. informari forma ipsi⁹. b. hoc autem est potentiale. ergo prima probatur. scilicet ꝙ si potentiale. puta materia lapidis informetur forma ligni. tunc tale potentiale fit illud. puta fit forma ligni. patet. quia idēptitas forme numeralis concludit idemptitatem materie. ita ꝙ materia vt sub tali forma dicitur precise eadem numero idemptitate numerali talis forme. Et ita conuertitur. a. in. b. non solum forma in formam. sed materia in materiam. et econtra. scilicet. b. conuertitur in. a. nam si materia lapidis actu fiat sub forma ligni. tunc est eadem numero idemptitate illius forme: ⁊ sic materia que desinit eē sub forma lapidis dicitur conuerti in materiam ligni. pro quanto fit sub forma ligni: et habet precise eandem idemptitatem numeralem quam et forma ligni habet: et per consequens forma lapidis conuertitur in formam ligni: ⁊ sic totū in totum. Et sic patet hoc primū quomodo scilicet compositum idem numero potest cōuerti in aliud compositū. Probatio secunde: quomodo. s. deus potest conuertere panem in corpus christi: quia materia panis et materia corporis christi considerate vt quid: sunt simpliciter quid indistictū. Et sic tam in materia panis q̄ in materia corporis christi potest eadem forma induci ab agente respiciente eandem materiam vt quid: et sic deus potest formam corporis christi inducere in materiam panis: ⁊ sic corpus christi fiet panis: est similiter formam panis potest inducere in materiā corporis christi: ⁊ sic panis fit corpus christi vt cōuertitur in illud. Et similiter dico de quantitate separata: quia de⁹ potest illam inducere in materiam corporis christi. ¶ Ibi Contra illud. Hic doc. improbat positionem illam ⁊ dicit ꝙ omnes materie. puta materia Francisci. Joannis. Benedicti ⁊ huiusmodi vt quid: vel sunt precise vnum numero: aut sunt eiusdem rationis. puta quia conueniunt in materia communi: sed numero distincte. Si primo modo instat multipliciter: probando ꝙ tales materie vt quid non sunt idem numero. Et primo: quia est contra philosophum duodecimo metaphysice. capitulo secundo. tex. com. 27. qui sic dicit. Eorum que sunt in eadem specie diuersa sunt principia non specie: sed quia singularium aliud materia tua: et species. scilicet forma: ⁊ mouens. scilicet efficiēs: ⁊ mea materia: ratione autem vniuersali eadem. Et sic patet. quomodo materia Francisci est alia numero a materia Joannis. similiter ⁊ forma Francisci est alia nūero a forma Joānis. Si dicatur ꝙ illa diuisio materie numeralis est precise pec aliam ⁊ aliam formam. Contra hoc sic arguit: quia materia est prior forma: ergo in illo priori alia est materia Frācisci ⁊ alia est materia Joannis. vt magis ⁊ clarius infra patebit ¶ Secundo subtiliter probat: ꝙ si materia. puta ligni. ⁊ materia puta lapidis ⁊ huiusmodi: vt quid accepte essent idem numero: tunc forma ligni non posset educi: quia eam actu habet. Quod enim educitur de potētia alicuius: actu non est: nec potest esse in illo: nec etiaz sic forma lapidis posset educi de materia ligni. patet: quia ex quo eadem materia ligni ⁊ eadem materia lapidis sunt eadez numero. sequitur ꝙ materia ligni actu haberet illā supple materiam lapidis. quod est impossibile. ¶ Tertio probat ꝙ etiam si de materia panis educeretur forma corporis christi non propter hoc materia panis fieret materia corporis christi nec per consequens materia panis conuerteretur in materiam corporis christi vt iste Egidius intendit ꝙ scilz sic intendit ꝙ ideo materia panis conuerteretur in materiam corporis christi: quia si forma corporis christi educeretur de materia panis. ita ꝙ reciperetur in materia panis: tunc materia panis esset eadem numero cum materia corporis christi: quam identitatem numeralem haberet precise per formam corporis christi inductam in materiam panis. Et propter talem identitatem numeralem dicit materiam panis conuerti in materiam corporis christi. Sed doctor p̄bat: ꝙ etiam si forma corporis christi educeretur de materia panis: quod non propter hoc modo materia panis esset idem numero cum materia corporis christi. Et ratio doct. stat in hoc: quia ex quo materia panis est prior forma corporis christi: in illo priori habet propriam vnitatem numeralem: et similiter materia corporis christi est prior tam forma corporis christi q̄ forma panis: et in illo priori habet p̄priam vnitatem numeralem: ⁊ sic materia panis: ⁊ materia corporis christi vt sunt priores forma: tam corporis christi q̄ panis: sunt numero adinuicem distincta: ergo materia panis per hoc ꝙ recipit formam corporis christi: non fit materia corporis christi: cum nec materia panis: nec materia corporis christi habet suam propriam vnitatem a tali forma: nec similiter si i materia corporis christi induceretur forma panis. non propter hoc materia corporis christi fieret materia panis: quia materia corporis christi ⁊ materia panis nō habent propriam vnitatem numeralem ab vnitate numerali forme panis: cum materia sit prior forma: ⁊ sic in illo priori sicut habet propriam entitatem numeralem et realem: ⁊ realiter distinctam a forma: vt p̄bat doct. in secundo distinctione duodecima questione p̄ma. Ita habet propriam vnitatem. Sicut ergo materia non habet propriam entitatem a forma: cum sit posterior: ita nec propriam vnitatem. ꝙ autem materia sit prior forma p̄bat auctoritate ⁊ ratione. Unde Augustin⁹. 12. confes. c. 16. Esse vtiq aliquid nō formatum potest formari aut quod non est non pōt. Uult dicere ꝙ esse materie actu non habens formam potest informari tali forma: ⁊ per consequens erit p̄us forma: quia omne formabile aliqua forma est p̄us ea. ⁊ quod non habet eē non formatū: siue quod non habz esse formabile non potest formari: hoc idem patet li. 13. c. 18. Cum aliud inq̄t sit celi et

terre materies:aliud celi ⁊ terre species.i.forma.materia q̄
dem de nihilo omnino supple creata est:mundi autem spe=
ciem de informi materia simul.tñ vtrūq; fecisti.hec ille.Ex
quo patet q̄ si forma mundi est facta de materia informabi
li:q̄ materia illa saltem prius natura fuit illa forma.Et sz
illud primo meta.text.com.17.in antiqua translatione.In
fundamento nature non est aliquid distinctum: quod debet
intelligi de distinctione que est per formam:vt satis patz in
secundo di.12.q.1.¶Probatur etiam per rationem:quia il
la materia. puta materia ligni est eadem sub oppositis for=
mis:quia eadem materia que actu ē sub forma ligni manēs
eadem potest fieri sub forma ignis:prius corrupta forma li
gni.Cū ergo materia possit manere sine forma:⁊ forma non
possit manere sine materia.sequitur q̄ materia sit prior for=
ma:nunc autem ad variationem posterioris non sequit̄ va=
riatio prioris. Non ergo si hec forma reciperetur in aliqua
materia:sequeretur q̄ illa materia fieret illa. nam ibi nō est
nisi inductio forme in materiam: que materia prius eam nō
habuit:materia autem transiens a priuatione alicuius for=
me ad illam formam: non propter hoc talis materia fit illa
materia que prefuit sub forma ad quam transit. ¶Si in=
telligatur secundo modo.scilicet q̄ quecunq; materia vt q̄d
est eadem:hoc est eiusdem rationis patet q̄ non sequitur:q̄
forma que est in illa materia.puta forma panis que est ī ma
teria panis posset eadem numero simul inesse alij materie
sed tantummodo vt aliqua forma eiusdem rationis cum ea:
puta aliqua forma panis possit inesse alij materie:sz hoc nō
sufficit ad habendum intentum s̄m Egidiū:qui ex hoc vult
q̄ totum dicitur conuerti in totum.puta.a.in.b.quia cū po=
tentiale.a.sit sub forma.b. tunc materia.a.fit materia b.et
per consequens forma.a.fit forma.b.⁊ sic.a.fit.b.⁊c. ¶Ibi

Quotupl'r aliquid di= catur ꝯuer ti in p̄exñs

vlterius quantum ad istum articulum.Hic Doct.ponit mo
dum proprium quomodo aliquid potest conuerti in preexi=
stens.⁊ dicit q̄ hoc potest dupliciter ītelligi.primo.q̄ potest
ꝯuerti in illud quod aliquando fuit: sed nunc non manet.pu
ta.vt lapis possit conuerti in ignem q̄ aliquando fuit:⁊ po=
stea annihilatus est:⁊ hoc modo si lapis debeat conuerti in
lignum preexistens:prius tamen annihilatum:oportet q̄ in
eodem instanti quo lapis desinit esse creetur idem lignū q̄d
succedat lapidi desinenti esse. Et tunc in hoc est hec sola dif
ficultas:an scilicet idem annihilatum possit redire per diui=
nam potentiam? Et hec difficultas habet prolixe videri in
quarto dist.43.Secundo modo potest intelligi conuerti in
preexistens quod scilicet preexistens prefuit : et nunc in eo=
dē esse manet.Et hoc adhuc potest dupliciter ītelligi.Uno
modo.q̄ manens simpliciter in esse prehabito : tamē aliqua
nouitate superaddita illi esse sit terminus noue conuersiōis
puta q̄ ibi sit noua presentia illius termini alicui. cui prius
non fuit presens.puta q̄ panis conuertatur in corpus chri=
sti actu preexistens:sic q̄ corpus christi succedens pani an=
nihilato non acquirat nouum esse substantiale: cum pri⁹ ha
beat illud:sed tñ nouam presentiam:puta q̄ pane desinen
te fiat presens quantitati panis:cui quantitati panis prius
fuit presens:vl' si quantitas panis separata conuertatur in
corpus christi : ipsi quantitati desinenti esse corpus christi:
fuit p̄ñs loco in q̄ pri⁹ erat quātitas illa.puta q̄ fiat p̄ñs ae
ri continenti illam quantitatem. Et sic corpus christi dice=
retur terminus talis conuersionis per nouam talem presen
tiam.Et hic modus conuersionis est possibilis:quia corpus
christi prius habens esse potest acquirere nouam presentiā
quam prius non habuit:vt diffuse pertractatur a doc.in q̄r=
to.dist.10.q.1.⁊.di.11. Alio modo q̄ posset conuerti in pre=
existens:ita q̄ tale preexistens quod ponitur terminus con=
uersionis:fiat terminus:quia ponit̄ terminus talis cōuersio
nis nulla facta nouitate in illo . Et quo ad hoc videtur diffi
cile sustinere q̄ aliquid possit conuerti in sic preexistens.De
primo ergo intellectu principalis diuisionis : et similiter de
secundo intellectu subdiuisionis Doc . aliter nō curat.quia
prius intellectus:vt dixi:nullam difficultatem importat nisi
an idem annihilatum possit redire.Et similiter secundus in
tellectus subdiuisionis nullam aliam difficultatem impor=
tat nisi an idem preexistēs nulla nouitate facta in illo possit
esse terminus talis conuersionis.Et de hoc habet magis vi
deri in quarto.dist.10.vbi etiam doct. videtur tenere q̄ de⁹
possit facere corpus christi esse vbi panis prefuit sine noua
presentia:accipiendo presentiam pro aliquo addito corpori
christi.siue illud additum sit entitas realis:siue respectiua.
Sed de alio intellectu subdiuisionis.videlicet q̄ tale preexi
stens sit terminus conuersionis per aliquid sibi additum pu
ta per nouam presentiam sibi additam. de hoc Doc.princi=
paliter intendit in hoc articulo.Et possibilitas talis intelle=
ctus clarius patet a doc.in quarto dist.10.⁊.11. ¶Ibi.Con
tra ista argumenta.Hic doc.instat:primo probando q̄ cor=
pus christi non dicatur terminus conuersionis panis p no=
uam presentiam. Et ratio stat in hoc:quia conuersio panis
in corpus christi est vera transsubstantiatio:cum sit transitio
substantie ad substantiam . ergo terminus talis conuersio=
nis erit precise substantia corporis christi. Et similiter ratio
formalis terminandi illam conersionem erit substantia cor
poris christi.ergo illa presentia noua non est ratio terminā=
di talem conuersionem:quod tamen habet ponere:quia cor
pus christi non ponitur terminus talis conuersionis:nisi se
cundum nouam presentiam.Sed tunc aliquid dicitur esse p
se terminus ad quem conuersionis secundum illud secundū
quod succedit termino a quo.Cuz ergo corpus christi per te
secundum nouam presentiam succedat pani vt termino a q̊
ergo corpus christi secundum illam presentiam erit termi=
nus ad quem talis conuersionis. ¶Respondet doct. pre=
mittendo vnum : scilicet q̄ loquendo de successione proprie
dicta:corpus preexistens scd̄m suum esse substantiale nō di
citur proprie:nec vere succedere alteri.nam sic posset dici q̄
sol succedit vermi desinenti esse:quia sol scd̄m esse suum est
quando vermis desinit esse quod esse idem prius habet.De
ratione ergo successionis ꝓprie dicte est q̄ terminus ad quē
qui succedit termino a quo capiat eē de nouo. Et sic:si in eo
dem instanti quo lapis desineret eē crearet̄ lignum :tunc li=
gnū proprie succederet lapidi desinenti esse:⁊ proprie lapis
diceretur ꝯuerti in lignum tale. Et cōuersio talis diceretur
ꝓductiua ꝑ quanto.s.termin⁹ ad quem talis conuersionis
de nouo capit esse ꝑ ꝓductionem.⁊ loquendo de hac cōuer
sione ꝓductiua in qua terminus ad quē dicitur proprie suc
cedere termino a quo:hec ꝓpositio esset vera: scz scd̄m hoc
aliquid est per se termin⁹ ad quē:scd̄m quod succedit termi=
no a quo:⁊ q2 lignum scd̄m eē substantie sue succedit ꝓprie
lapidi desinenti eē:cum capiat illud eē de nouo.Unde sequi
tur q̄ lignum s̄m tale eē erit terminus ad quem illius ꝯuer=
sionis.Si vero terminus ad quem cōuersionis non capit eē
suū in illo instanti quo termin⁹ a quo: neq; enim talis cōuer
sio dicitur productiua termini ad quem : sed tantum dicitur
conuersiua termini a quo ad terminum ad quē. Et sic quan
do panis dicit̄ conuerti in corpus christi preexistens . scd̄m
suum eē substantiale.ita q̄ corpus christi scd̄m tale eē dicat̄
terminus illius conuersionis.tunc talis conuersio non est
ꝓductiua termini ad quem conuersionis:sed est tm̄ conuer
siua termini a quo in terminum ad quem. ⁊ talis cōuersio
conuersiua d̄r transsubstantiatio: ita q̄ transsubstantiatio
est duplex. Quedam que est tm̄ conuersio productiua ter=
mini ad quem.est sic lapis dicitur transsubstātiari in lignū
quando in eodem instanti quo lapis desinit esse:lignum de
nouo generat̄ vt vere succedens lapidi desinenti esse. Alia
est tantum conuersiua:qualis est in proposito conuersio pa
nis in corpus christi preexistens:ita q̄ corpus christi scd̄m
suum esse intelligitur terminus ad quem talis conuersionis
Loquendo de hac conuersione non productiua in qua ter=
minus ad quem:non d̄r proprie succedere termino a quo:
falsa est ista ꝓpositio.scilicet s̄m hoc.aliquid est per se ter=
minus ad quem scd̄m q̄d succedit termino a quo.quia in ꝓ
posito corpus christi s̄m esse prius et nunc manens : et per
consequens alteri proprie non succedens diceretur termi=
nus ad quem transsubstantiationis panis.cum ergo corp⁹
christi scd̄m esse suum sit terminus transsubstantiatiōis pa
nis:⁊ nullo modo succedens termino a quo. patet falsitas
ꝓpositionis:scilicet q̄ corpus christi scd̄m illud esse scd̄um
q̄ est terminus ad quem transsubstantiationis panis q̄ et
scd̄m illud idem esse succedat termino a quo : q2 scd̄m tale
esse nullo modo succedit. Et hoc est q̄d intendit Doc.⁊ ad=
dit q̄ ista propositio posset concedi.scilicet q̄ secundū illud
est nouitas in termino ad quem scd̄m quod succedit termi=
no a q̊:accipiendo proprie succedere. Et hoc mō hec esset
concedenda:corpus christi scd̄m presentiaz nouā est termi
nus conuersionis scd̄m quam vere succedit termino a quo:
q2 talis presentia noua que ponitur terminus ad quem ac=
quiritur de nouo in corpore christi. Et sic patet responsio
ad deductionem. ¶Secūdo principaliter arguit doc.spāli
ter de quantitate probando q̄ quantitas separata nullo
modo possit conuerti in corpus christi preexistens:sic q̄ ac
quirat nouam presentiam scd̄m q̄ fiat presens illi loco vbi
quantitas separata pri⁹ fuit presens.puta superficiei aeris
prius immediate ꝯtinenti eam.Et arguit tripliciter.primo
sic.ibi est genitum vbi prius fuit corruptum:q2 ratio locan
di que est quantitas manet eadem in vtroq;.scz tam in cor
rupto q̄z in genito.Uerbi gratia:si ignis generat̄ ex ligno:

ita ꝙ lignum contineatur in tali superficie aeris localiter: ⁊ quantitas ligni est ratio formalis ꝙ lignum sit in tali loco. Quando ergo dicitur ꝙ ignis genitus ex ligno est in eodem loco vbi prius fuit lignum corruptuȝ: hoc non videtur verum nisi eadē quantitas que fuit in ligno corrupto maneat eadem in igne genito: quia talis quātitas fuit ratio ligno essendi in tali loco. Si ergo quantitas panis conuertatur in corpus christi que fuit ratio essendi in tali loco. puta in tali superficie aeris. sequitur ꝙ corpus christi non erit presens in illo loco in quo prius fuit talis quantitas: cum illa in tali conuersione non maneat. ¶ Respondet doc. ꝙ illa ratio scilȝ. ꝙ genitū est vbi fuit corruptū: si tenet tm̄ tenet de loco circūscriptiuo: sicut exēplificaui de igne genito ex igne: sȝ in ꝓposito non ponitur corpus christi esse presens circūscriptiue loco in quo fuit quantitas. Sicut etiam nunc ponitur p̄sens quantitati panis. Et tamen non localiter sine circunscriptione: vt prolixe patet a Doc. ī quarto di. 10. Dico etiam ꝙ ista propositio. scilicet ꝙ genitum est vbi prius fuit corruptum non dicitur vera: ex hoc ꝙ maneat eadem quātitas in genito que fuit in corrupto: quia ista q̄titas corrupti nullo modo manet in genito: vt magis patebit in quarto. ī materia de eucharistia. ¶ Ultimo arguit ꝓbādo: ꝙ talis quātitas non possit conuerti in corpus christi: quia si per cōuersionem quantitatis in aliud: illud aliud fieret hic presens: sequeretur ꝙ illud tale esset presens tali modo essendi: quali modo conuersum habuit hic esse presens: sed conuersum vt hec quantitas fuit localiter circunscriptiue: quia in vltima superficie aeris immediate continentis illam. igitur corpus christi quod ponitur terminus ad quem talis cōuersionis erit in illa superficie aeris localiter. ¶ Ex quo videnᷣ sequi duo impossibilia. ¶ Primum: ꝙ idem sit simul in duobus locis localiter. patet. quia corpus christi est ī celo localiter: ⁊ vt manens ibi erit etiam hic localiter vbi prius fuit quantitas panis. Et ꝙ idem sit simul in duobus locis localiter: vidētur sequi multa impossibilia: tum quia idem simul moueretur / ⁊ quiesceret: quia in vno loco posset moueri ⁊ in alio quiescere. Tum quia idem simul posset calefieri ⁊ frigefieri. si in vno loco esset ignis et in alio aqua. tum quia idem simul esset continuum ⁊ non continuum: si in vno loco haberet diuidens partem a toto ⁊ in alio non. Tum quia idem simul erit mortuum ⁊ viuens: si in vno loco habeat corruptiuum inferens mortem: ⁊ in alio loco non haberet: sed habeat ibi necessaria ⁊ sufficientia ad salutem. ¶ Secundū impossibile principale sequens est: ꝙ tunc duo corpora possent esse simul in eodem loco. patet. quia si quantitas conuertaᷣ in duo corpora: qua ratione esset hic localiter vnum ⁊ aliud. Et sic duo corpora in eodē loco. similiter si talis quantitas conuertatur in corpus maius: tunc illud maius si sit hic localiter: tunc pars erit cum parte: ⁊ sic duo corpora in eodeȝ loco quod est contra philosophum quarto phy. tex. cō. 76. ¶ Respondet doc. ad hoc argumentū. primo negando hāc propositionem scilicet ꝙ corpus christi eodem modo sit ī loco: sicut fuit quantitas panis preexistens. Et patet instantia de facto: quia nunc corpus christi est vbi fuit substantia panis que est conuersa in illud: et tamen non eodem modo continetur sub eadem quantitate panis: sicut substantia panis ibi continebatur. patet: q2 substantia panis fuit suo modo localiter sub quantitate panis: ita ꝙ vna pars sub vna parte quātitatis: et tota substantia sub tota quātitate. Sȝ corpus christi fit sub sua quantitate sic ꝙ vna pars corporis non precise correspondet vni parti illius quantitatis: sȝ precise est sub tota quantitate: ⁊ sic totum continetur sub illa quantitate et totum sub qualibet parte. Et de hoc magis prolixe patebit in quarto dist. 10. ¶ Concesso tamen ꝙ corpus christi sit etiam localiter vbi panis conuersus prefuit: negantur illa impossibilia que inferuntur esse impossibilia Et ꝙ non sint impossibilia: patet ex duabus propositionibꝰ quas premittit: quarum prima est: forme priores illo vbi nō variantur propter variationem ipsius vbi: quia ad variationem posterioris non sequitur variatio prioris. Cū ergo vbi formaliter acceptum quod nihil aliud est nisi circunscriptio passiua fundata in corpore locato. ⁊ terminata ad vltimam superficiem continentis est simpliciter posterius substantia quantitate: ⁊ qualitate: ⁊ breuiter omni absoluto existente in corpore contento ⁊ per consequens non videtur implicatio contradictionis idem corpus simul habere duo et tria. immo etiam infinita vbi per diuinam potentiam. ¶ Secūda propositio est ista corpus quamcunqȝ passionem ad formam substantie vel quantitatis: vel qualitatis reciperet a duobus agentibus sibi in eodem vbi approximatis illā precise ⁊ non aliam reciperet ab eisdem sibi in diuersis locis: sue in diuersis vbi approximatis. Exemplum. si circa hoc lignum approximentur ignis et aqua qualem transmutationem facerent circa istum lignum eandem ⁊ non aliam facerent circa idem lignū si habet duo vbi: ⁊ in vno approximetur sibi ignis ⁊ in alio aqua. Et illud probatur ex prima propositione precedente: quia in diuersis vbi nō variaᷣ forma absoluta que est simpliciter prior illo vbi. Et tunc dico: ꝙ si ignis ⁊ aqua essent sibi approximata in eodeȝ vbi: aut ignis totaliter vinceret virtutem aque: ⁊ tunc illud corpus tm̄ calefieret: aut non totaliter vinceret: sed esset equalis in virtute. Et tunc aut nullum effectum inducerent: aut si aliquem inducerent tm̄ inducerent effectum medium in quo passum nec perfecte assimilaretur igni: nec perfecte aque. eodē modo dico: si idem corpus esset in diuersis vbi. Et in vno hr̄et ignē approximatum ⁊ in alio aquam: et hoc clarius patet a doc. in. 4. di. 10. q. 2. Dico tm̄ ꝙ in vno loco alteraretᷣ. puta si calefieret ab igne et in alio loco non alteraretur ab igne: si ignis non esset sibi p̄ns accipiendo alterari pro respectu consequente illum vbi: quia vt ibi alteraretur: ⁊ vt in alio vbi: vt ibi non alteraretur. licet esset eadem caliditas in eodem corpore in vtroqȝ vbi existente. ¶ Ad aliud impossibile de moueri ⁊ quiescere concedit doc. ꝙ simul moueretur ⁊ quiesceret quia respectu vnius vbi moueretur: ⁊ respectu alterius quiesceret: quia moueri ⁊ quiescere consequuntur illum vbi Et si vltra inferatur ꝙ tūc simul quiesceret ⁊ nō quiesceret ⁊ simul moueretur ⁊ non moueretᷣ. Rn̄det doct. alibi. s. in. 2. di. 2. q. 7. ⁊ in. 4. di. 10. q. 2. ꝙ ibi est ignorātia Elenci ⁊ fallacia s̄m quid ad simpliciter. nam licȝ sequatur quiescit in illo vbi. ergo quiescit absolute. non tamen infertur absolute non moueri: sed tm̄ cum illa determinatione cum qua accipiebatur quiescere: prout antecedebat ad quiescere simpl'r. Et ideo nō sequitur: nisi ꝙ hoc mouetur in hoc vbi: ⁊ nō mouetur in illo vbi: que non sunt contradictoria: quia non sunt respectu eiusdem: essent tamen cōtradictoria si simul moueretur ⁊ nō moueretur in eodē vbi. ¶ Ad aliud impossibile de ꝯtinuitate soluiᷣ per idē quod dictū est de frigefieri ⁊ calefieri: q2 si agēs soluēs cōtinuitatē vinceret virtutē ꝯseruātis ꝯtinuitatē: absolute ꝯtinuitas esset diuisa vtrobiqȝ: non tm̄ vt ab aliquo vtrobiqȝ vbi: q2 vt in vno vbi fuisset facta talis diuisio. ⁊ non vt in alio: licet illa diuisio esset in eodem corpore exn̄te in vtroqȝ: sicut etiā patet de corpore xp̄i: vt in pixide: ⁊ vt in cruce: q2 idem vulnꝰ qđ habuit in cruce: habuit etiā vt in pixide: non tm̄ vt in pixide vulnerabaᷣ: sȝ vt in cruce: q2 talis vulneratio fit per motū localē qui consequiᷣ ip̄m vbi. ¶ Ad quartū īpossibile ē facillima r̄nsio: q2 forma substantialis si virtute alicuius agentis in vno loco separareᷣ a materia simpl'r in alio loco non esset vnita eidē materie: sicut diceretur de corpore xp̄i qn̄ fuit mortuū in cruce nō fuit viuū in eucharistia. ¶ Ad scđȝ principale īpossibile de duobus corporibus in eodem loco: hoc patet non eē impossibile: cum vnitas loci non sit formaliter vnitas corporis quasi ꝙ si sit vnum corpus numero tm̄ sit vnus locus adequate sibi correspondens. nam corpus habet propriā vnitatē. s. intrinsece: cui accidētaliter aduenit esse in vno loco. Et per cōsequens non sequitur: si aliquod corpus est simul in eodem loco. ergo est idem corpus cum alio corpore. q2 ad vnitateȝ loci continentis nō sequitur necessario vnitas corporis contenti. Et accipitur hic locus nō ꝓ respectu locantis ad corpus locatum: quia quot sunt corpora locata tot sunt respectus fundati in sup̄ficie cōtinente: sed accipitur hic locus ꝓ vltima sup̄ficie cōtinentis: q2 in eadē sup̄ficie possunt simul cōtineri plura corp̄a: ⁊ hoc ꝓpter penetrationem dimensionū illoꝝ corpoꝝ. Et hoc magis patebit in. 4. di. 44. q. 6. q̄ est vltima in ordine. Et ad ph̄m dicit ꝙ ꝓbatio sua ad hoc ꝓcedit ꝙ virtute ꝓpria vl' nature create ꝓp' sui limitationē nō potest idē corpus esse in diuersis locis adequatis: nec plura corpora in eodē loco adquato: sed de virtute diuina illimitata non cōcludit. ¶ Tertius intellectus principalis. Hic doc. intendit ꝓbare q̄uo aliq̄d manens in eodeȝ esse qđ iam prius habuit nulla oīno nouitate facta circa ip̄ȝ pōt esse terminus noue conuersionis. Et hoc declarat esse possibile: nā qn̄ deus cōseruat creaturā terminus illius ꝯseruationis nō est aliquid nouū: sed idem ⁊ s̄m idē esse manēs: qđ p̄us habuit. patet: q2 res đr conseruari ꝓ quāto poniᷣ eadeȝ res inesse que prius posita fuit: puta in p̄mo instanti quo capit esse đr creari: ⁊ vt poniᷣ eadē res iesse in tp̄e imediate sequēti illđ istās đr ꝯseruari: vt supra patuit i. 2. di. 2. q. 1. ⁊ infra pȝ. q. 12. Cū ergo eadē res pōt iesse ī tp̄e imediate seq̄nti est terminꝰ ꝯseruationis. ⁊ tm̄ qn̄ poniᷣ in tali eē nihil noui nec re: nec rōne poniᷣ in ip̄a. ꝙ nō re / patet: q2 est p̄cise eadē res que prius. ꝙ non rōne / patet. q2 dum ponitur in tali esse

non causatur aliquid reale in illa. Si dicatur ꝙ res vt ꝯser
uatur est distincta rõne a seipsa vt dr̃ creari: vt pꝫ a doc. infra
q.12. ¶ Dico ꝙ dr̃ distingui rõne non actu: sed tm̃ potentia
pro quanto intellectus potest eandem rem vt accipientem
esse in tẽpore imediate sequenti primum instans: compara-
re ad seipsam vt accipientẽ esse in illo primo instanti. ⁊ ex ta
li ꝯparatione causant̃ isti respectus rõnis qui dicũtur crea-
ri ⁊ ꝯseruari. Ad propositum ergo: si eadem res potest esse
terminus huius actionis que dr̃ cõseruatio nulla facta mu
tatione circa ipsum. ergo similiter in ꝓposito põt aliquid eẽ
terminus alicuius ꝯuersionis nulla mutatione facta in tali
termino. Et patet ista cõsequentia: qꝛ sicut deus volens. a.
hr̃e esse quasi post idem esse ꝯseruat illud: sic volens. a. hr̃e
esse post esse alterius: ⁊ sit. b. tunc ꝯuertit. b. in. a. ⁊ sic. a. non
dr̃ proprie succedere. b. desinenti esse: qꝛ. a. non capit esse de
nouo: nec aliquid noui fit in. a. per talẽ ꝯuersionem. tamẽ ali
quo mõ potest dici. a. succedere. b. pro quanto. s. in eodẽ in-
stanti quo. b. desinit esse: in tali loco fit. a. nihil noui acquirẽ-
do. ¶ Si arguitur quõ potest illud esse terminus ꝯuersiõis
positiue si per eam nullum accipiat esse: cum etiam in diui-
nis illud quod est terminus actionis accipiat esse per illam
actionem? Dicitur ꝙ nõ oportet omnẽ terminũ actionis po
sitiue habere esse acceptum per illam actionem nisi simpl'r.
Sicut etiam filius dei per generationem eternã accipit esse
simpliciter: quod in primo instanti originis prius nõ habuit
vel in ordine ad aliquid aliud: ⁊ sic terminus ꝯuersionis põt
dici accipere esse nõ in se: cũ tale esse precesserit: sed in ordi-
ne ad conuersum inq̃ztum deus vult hoc esse post illud. Et
hoc modo corpus xp̃i põt dici accipere esse pro quãto deus
vult ipsum esse post annihilationem panis. ¶ Aliter dicere
tur ꝙ actio positiua: vel est productiua termini simpliciter:
vl' equalenter. Et sic ista cõuersio põt dici productiua equi
ualenter: quia q̃ztum est ex parte sua: ipsa sufficeret ad hoc
quod terminus acciperet esse per eã: ⁊ si terminus ad quem
conuersionis non accipit esse per eã hoc est: qꝛ talis termin⁹
prehabet illud esse. ¶ Contra istam declarationem arguit̃:
quia fm̃ hoc posset dici deuꝫ ꝯuertere quicquid annihilat in
solem: qꝛ vult solem manere in suo esse post esse illius anni-
hilati: sic hoc p̃existens manet post esse illius ꝯuersi. ¶ Al'r
ergo põt declarari possibilitas illius intellectus. ex hoc sic:
quod potest esse terminus ad quẽ conuersionis concomitan
te illũ terminũ aliquo posteriore qđ non includit ꝑ se in tali
termino: illo posteriori circũscripto põt eẽ terminus ad quẽ
eiusdem conuersionis: vt patet: qꝛ vt prius est terminus cõ
uersionis: ⁊ a priori vt prius potest circunscribi posterius si
posteri⁹ ꝑ se nõ includit̃ in illo priori. Sed in ꝓposito substã
tia corporis xp̃i est ꝑ se termin⁹ trãsubstantiatiõis: vt supra
patuit: lꝫ concomitet̃ presentia illa qua de nouo est presens
speciei panis: ergo sine tali p̃sentia: ⁊ quacũq; nouitate ali-
cui⁹ posterioris illo eẽ corporis: posset corp⁹ eẽ terminus ta
lis ꝯuersiõis. Et si querat̃: an tũc corp⁹ xp̃i eẽt presens spẽi
panis? Dico ꝙ sic loquẽdo de presentia fundamẽtali: nõ aũt
formali: qđ sic intelligo. si corpus xp̃i qđ est in celo illud idẽ
realiter esset ꝯtentum sub quantitate panis: ⁊ perfecte p̃ns
tali q̃ztitati: nõ tñ diceretur presens presentialitate formali
que est quedã relatio realis fundata in tali corpore: ⁊ termi
nata ad quantitatẽ: quia deus posset facere corpus illud eẽ
presens tali quãtitati sine tali respectu presentialitatis. cũ
talis respectus poneretur extrinsecus adueniens: sicut etiã
potest facere corpus reale contineri sub aliqua quantitate
sine respectu ꝯmensurationis passiue tali quantitati. vt cla
re patet a doc. in. 4. di. 10. vide ibi multa singularia.

De tertio principali. videlicet an illa conuersio

Terti⁹ articulus principalis.

qua. s. panis ꝯuertitur in corpus xp̃i sit necessario annihila-
tio? Et dicit ꝙ cõiter tenet̃ ꝙ in ꝯuersiõe totali nõ est anni-
hilatio termini a quo. ⁊ sic talis qui totaliter ꝯuertit̃ in cor-
pus xp̃i accipiendo totũ syncategorematice: vt supra expo
sitũ est: nõ dr̃ annihilari. Et hoc expresse tenet hic et in. 4.
di. 11. Sed de mõ istius annihilationis tres recitant̃ opinio
nes: que lꝫ ꝯueniant in ꝯclusione: tamen in mõ ꝓbandi diffe
rũt adinuicẽ. quas opi. quo ad modũ ꝓbandi. Doct. impro-
bat. ¶ Prima opi. est Henr. quol. 9. q. 9. quol. 12. q. 4. qui

Opi. Hen.

dicit ꝙ post cõuersionẽ panis nõ est nihil: qꝛ si eẽt nihil opor
teret dicere ꝙ eẽt annihilatus: qđ cõiter non cõcedit̃. Si er-
go post conuersionẽ panis nõ est nihil. Sequitur ꝙ est aliq̃d
sed non est illud qđ prefuit. supple nõ est panis post cõuer-
sionem: cũ panis sit ꝯuersus: nec est aliq̃d extra terminũ ad
quẽ. i. non est aliq̃d in qđ cõuertit̃. ergo post conuersionem
est illud in qđ conuertit̃. patet: qꝛ ex quo panis post cõuersio
nem est vere aliquid. ⁊ non est illud quod prefuit: qꝛ non est
panis: nec est aliquid aliud a termino ad quẽ cõuersionis. er
go erit terminus ipsius cõuersionis vt sit verũ dicere: quod
prefuit panis est corpus christi. i. illud aliquid qđ prefuit pa
nis post cõuersionem est corpus xp̃i: aut si ista negaret̃. s. ꝙ
illud aliquid quod prefuit panis sit corpus xp̃i: tunc necessa
rio est dare aliquid qđ est corpus xp̃i: sit eius quod fuit pa-
nis. Vult dicere ꝙ ex quo panis post conuersionem est vere
aliquid: ⁊ non conceditur ꝙ illud aliquid sit corpus xp̃i: saltẽ
oportet cõcedere ecõtra. s. ꝙ aliquitas corporis xp̃i sit eius
quod prefuit panis i. ꝙ sit illud aliquid quod prius fuit pa-
nis. Et hoc patet: quia si post conuersionem panis est vere
aliq̃uid: ⁊ illud tale non est panis: nec est corpus xp̃i in qđ
panis est conuersus. ergo aliquitas corporis xp̃i erit illius
qđ prius fuit panis: q̃ꝫ ꝙ corpus xp̃i post conuersionem pa-
nis habuit istud aliquid quod prefuit panis: siue aliquã aliq̃
tatem post cõuersionem panis quã prius nõ habuit. ¶ Ibi
cõtra hoc. doc. ꝓbat ꝙ corpus xp̃i post ꝯuersionẽ panis nõ
habet aliquam aliquitatẽ nouam quã supple prius non ha-
buerit. Et arguit sic. illđ qđ nullo mõ al'r se habet in se post
conuersionẽ q̃ꝫ prius se habuit ante conuersionẽ. nec in se ali
quid aliter hꝫ: non hꝫ aliquã aliquitatẽ quã prius non habu
it. ista propositio est nota: sed corpus xp̃i post cõuersionem
panis nullo modo aliter se hꝫ in se: pꝫ qꝛ est illud idẽ corpus
post conuersionẽ: quod fuit ante conuersionẽ: nec etiã habet
in se aliquid aliter post cõuersionem panis quod prius non
habuerit ante conuersionẽ: sed ante conuersionẽ panis non
habuit in se aliquitateꝫ panis. patet. quia nihil panis fuit
in corpore xp̃i: nec similiter ante cõuersionẽ aliquitas corpo
ris xp̃i erat aliquitas panis: qꝛ nõ erat aliquid ipsius panis
ergo nec post cõuersionem: aliquitas corporis xp̃i erit aliq̃
tas eius qđ prefuit panis: siue nõ erit illud aliud qđ prefuit
panis. Et hoc manifeste patet: qꝛ ex quo panis totaliter cõ
uertit̃: nihil panis oĩno remanet. ¶ Scđo arguit ad idẽ: qꝛ
esse termini ad quem conuersionis totalis requirit non esse
termini a quo. patet. si termini sint oppositi: sicut est in pro-
posito: quia esse panis ⁊ eẽ corporis xp̃i sunt termini oppo-
siti: sicut etiã diceremus ꝙ lignũ cõuertit̃ in ignẽ: terminus
ad quẽ. s. ignis excludit terminum a quo. i. ꝙ post conuersio
nẽ ligni in ignẽ: ignis ⁊ lignũ non stant simul in eodẽ. ⁊ si ter
minus a quo: quo ad totũ suũ esse cõuertit̃ in terminum ad
quẽ: sicut est in ꝓposito de conuersione panis in corpus xp̃i
tũc terminus ad quẽ totaliter excludit terminuꝫ a quo: quo
ad totum suũ esse: ita ꝙ nihil ipsi⁹ termini a quo stat post cõ
uersionem cũ termino ad quem: cũ esse vnius oppositi exclu
dat eẽ alterius oppositi: ergo corpus xp̃i qđ ponit̃ termin⁹
ad quẽ totalis cõuersionis panis: nõ habet in se aliquã enti
tatẽ termini a quo. ergo post conuersionẽ panis nõ est verũ
dicere ꝙ sit aliquid ⁊c. ¶ Alius mod⁹ dicendi est Egidij de

Opi⁹. egi.

Ro. in suis theoro qui dicit ꝙ ideo panis in hac conuersiõe
totali non annihilat̃: qꝛ ⁊ si panis post cõuersionem nõ ma-
neat in se: nec aliq̃d ipsius panis: qꝛ tñ manet in potentia in
materia corporis xp̃i: cũ illa sit in potẽtia ad formã panis:
sicut etiam fuit in potentia ad corpus xp̃i anteq̃ꝫ informare
tur forma corp̃is xp̃i ⁊ ꝓpter talẽ potentialitatẽ panis post
cõuersionẽ nõ est annihilatus. ¶ Contra hunc modũ argu
it doc. deducẽdo ad hoc incõueniẽs: qꝛ tunc sequeret̃ ꝙ de⁹
nõ posset annihilare aliquod materiale. nisi simul annihila-
ret oĩa materialia: qꝛ quocũq; materiali annihilato: semꝑ
in materia eius manet potẽtia ad quodcũq; materiale. Sꝫ
hoc forte nõ esset inconueniẽs apud Egi. ¶ Preterea: vbi
totũ syncategorematice trãsit in totũ: ibi nõ manet materia
termini a quo: cũ illa transeat. Cũ ergo in trãsmutationib⁹
que requirunt materiã: quale sunt vbi totũ syncategorema
tice nõ trãsmutat̃ i totũ: sꝫ tm̃ categorematice in talib⁹ trãs
mutationib⁹ materia manẽs ẽ illa q̃ fuit icorrupta: sicut qñ
lignũ trãsmutat̃ in ignẽ: materia manens est materia ligni
corrupti q̃ est in potẽtia ad formaꝫ ignis. ⁊ iõ forma ignis q̃
educit̃ de potẽtia materie ligni non dr̃ creari: nec sil'r forma
ligni dr̃ annihilari. Vbi ergo totũ trãsit in totũ sic ꝙ nihil ip

Opi⁹ var.

sius maneat: seq̃t̃ ꝙ materia termini a quo nullo mõ mane-
at. ⁊c. ¶ Terti⁹ mod⁹ dicẽdi est Varro. in. 4. di. 11. q̃ dt̃ ꝙ si
cut sꝫ Ari. 5. phy. t. c. 7. Trãsmutatio naturalis aliq̃ ẽ a nõ
subiecto in subiectum: ⁊ illa est generatio. Et aliqua econ-
tra que. s. est a subiecto in nõ subiectum. ⁊ illa est corruptio.
⁊ accipitur hic subiectum pro composito quod est materia ⁊
forma. Et aliqua est a subiecto i subiectũ: vt alteratio: ⁊ ge
neraliter motus ꝓprie dictus: cũ motus sit actus entis seꝫ
cõpositi: vt patet. 3° phy. Sic in transmutatiõe supnaturali
aliqua est trãsmutatio que dr̃ versio a nõ subiecto in subie-
ctũ: vt creatio que est a nõ ente ad ens. Aliq̃ est cõuersio q̃
est ab ente in nõ ens q̃ est annihilatio. Et aliq̃ est a subiecto

in subiectum: siue ab ente in ens: vt conuersio totalis vnius entis positiui in aliud ens positiuū: qualis est in proposito: vbi totū panis conuertitur in corpus christi: quia ergo illa cōuersio est ab ente positiuo vt a termino a quo: in ens positiuum: vt in terminum ad quem. ideo non dicitur annihilatio. ¶ Ibi. Contra hoc. doc. improbat hunc modum dicendi. Et ratio stat in hoc: quia mutatio accipit proprie ex per se terminis mutationis qui sunt priuatio ꝛ habit⁹. Termini. n. per se generationis sunt non esse ꝛ esse: ita ꝙ terminus a quo est non esse: ꝛ terminus ad quem est ipsum esse. Et termini per se corruptionis sunt esse ꝛ non eē. nā terminus per se a quo est esse: ꝛ terminus per se ad quem est non esse: ꝛ ex talibus terminis dicitur per se generatio: vel corruptio. Et termini per se creationis sunt nō esse simpliciter ꝛ eē simplr qꝛ creatio p se est a nō esse simplr ad esse simplr ꝛ similiter annihilatio per se est ab esse simpliciter in non eē simpliciter. Si ergo terminus ad quem per se alicui⁹ conuersionis est vere nihil: talis conuersio erit per se annihilatio. Cum ergo terminus ad quem per se conuersionis panis sit nihil simpliciter: cum panis totaliter desinat esse: sequit ꝙ conuersio panis erit annihilatio. Et licet ad non esse panis sequatur esse corporis christi vt terminus ad quem talis conuersionis: erit tamen terminus ad quem per se: quia si esse non est panis: sed tm̄ concomitans: et tali termino ꝯcomitanti nō determinatur per se mutatio aliqua. ¶ Ibi. aliter potest dici. Hic doct. ponit modum ꝓprium satis singularē ꝛ subtilem: ꝛ dicit ꝙ ideo panis in hac conuersione totali non annihilatur proprie: quia terminus per se annihilationis est nihil simpliciter: siue est negatio simpliciter: extra omne genus: sicut etiam termin⁹ a quo creationis est nihil simpliciter: siue negatio extra omne gēnus que nulluz subiectum sibi determinat. In proposito ergo: cū panis totaliter conuertitur: siue transit ab esse in nō esse: negatio panis est tm̄ negatio i genere: quia talis negatio determinat sibi corpus christi: quod īmediate succedit: si. n. ad non esse panis nihil positiuum succederet vere annihilaretur: qꝛ negatio panis non determinat sibi aliquod subiectum. Quando ergo ad non esse alicuius aliud succedit: tale esse nō est nihil simpliciter: quia non est negatio extra omne gen⁹: sed negatio in genere. Et ideo illud tale non diceretur per se: siue proprie annihilari: quia terminus ad quem per se non est simpliciter nihil: quia non est negatio extra omne gen⁹. Et hoc est quod dicit in sententia. ¶ Ibi. Sed contra hoc arguitur. Hic intendit doc. probare ꝙ talis negatio in genere tantum accideret termino ad quem ꝯuersionis. Et ꝓpter hoc talis ꝯuersio non esset annihilatio tm̄ per accidēs ꝛ hoc probat. Nam termino ad quem destructionis accidit ꝙ sit terminus aliquis ad quem positiu⁹: siue accidit ipsi negationi que ponitur terminus ad quem: quod succedat aliquod positiuum: ergo qualis esset ista destructio. supple. ꝑ se si non esset terminus positiuus concomitans ipsam negationem que ponitur terminus per se ad quem. talis est modo ista destructio ꝙtum ad per se rationem destructionis: non ergo prohibetur esse annihilatio per hoc ꝙ termin⁹ positiuus concomitatē. ¶ Respondet doc. ꝙ negatio extra genus ꝛ negatio in genere loquēdo de negatione absoluta in genere: put scꝫ distinguitur a negatione que dꝛ priuatio nō distinguitur a negatione priuationis ꝺm ratione formalem negationis: quia tam negatio i genere ꝙ negatio extra genus: ꝛ negatio que est priuatio est formaliter negatio. Nō ergo iste negationes in formali ratiōe negationis distinguūtur adinuicem: sed precise distinguūtur ex hoc. ꝙ negatio extra genus dicitur illa que nullum subiectuz sibi determinat ꝛ negatio in genere absoluta dicitur illa que aliquod subiectum sibi determinat ꝛ hoc absolute: quia nō determinat sibi illud: vt aptum natuz ꝛc. negatio vero que est priuatio distinguitur per hoc quod determinat sibi subiectum tale. puta ꝙ sit aptum natum ꝛc. quia priuatio est negatio in subiecto apto nato. Sic ergo terminus a quo per se generatiōis non est negatio simpliciter: sed negatio in subiecto apto nato que est priuatio ꝛ per se terminus ad quem corruptionis non est negatio absolute: sed est negatio i subiecto apto nato que est priuatio: que ponitur terminus per se ad quē corruptionis. Sic dico in ꝓposito: ꝛ hec cōuersio est ꝙ termin⁹ ad quē ꝯuersionis per se non dicetur negatio absolute: sed negatio in genere. ergo talis ꝯuersio dꝛ per se habere talez terminum ad quem. Si. n. est conuersio totalis panis in corpus xpi: terminus ad quem per se illius ꝯuersionis erit negatio in genere. Et licet terminus ad quē positiuus qui succedit accidat negationi absolute sumpte: nō tm̄ dicitur proprie accidere negationi in genere: cum negatio in genere: determinat sibi necessario aliquod subiectum: sicut etiā subiectum aptum natum potest dici accidere negationi absolute sumpte: nō tamē dicitur proprie accidere negationi que est priuatio: cum priuatio sit per se negatio in subiecto apto nato.

Ad argumentum principale. Doct. arguit: probando ꝙ species in eucharistia non possit virtute diuina cōuerti in aliqd preexistens: ꝛ per consequens ꝙ nō possit conuerti in corpus xpi. Et arguit sic. quia omne quod conuertitur in aliud: habet aliquid cōe cum illo in quod conuertitur patet ista: quia si lignum conuertit in ignem: materia ligni est cōis tam forme ligni ꝙ forme ignis. Et dicitur cōis non cōitate predicationis: sed quia est receptiua vtriusꝗ forme non simul. sed successiue. Sed spēs in eucharistia qua sunt separate a subā panis non habent aliquod cōe cum aliquo preexistēte. ptꝫ. nec subāꝫ panis: nec materiā ꝙ est ꝑmū subiectū in quo transmutant adinuicē. Si ergo ille spēs nō habent aliqꝺ cōe: ꝛ totaliter ꝯuertunt in corpus xpi: sequitur ꝙ annihilent. Et sic talis ꝯuersio eēt annihilatio. ¶ Rn̄det doc. ꝙ aliqd eē cōe terminis pōt dupliciter intelligi: vel cōitate reali: sicut materia ꝙ est cōe substratū vtriꝗ termino in corruptione. s. forme corrūpende ꝛ forme generāde. hoc mō nō oportet in ꝯuersione totali syncategorematice aliqd eē cōe termīs mō tale cōe repugnat ꝯuersiōi totali. pꝫ qꝛ qn̄ totū syncategorematice trāsit in totū: nihil illius totius manet: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō manet materia receptiua vtriusꝗ termini. Alio mō pōt intelligi cōe cōitate rōnis: puta. ꝙ vterꝗ terminus ꝯtineat sub ente ꝛ hoc sufficit ad excludendū rōnez creatiōis ꝛ ānihilationis: qꝛ i illis alr termin⁹ cū ꝯtinet sub ente ꝛ hoc mō diceret ꝙ ille spēs ꝛ illꝺ ꝑexistēs iqꝺ ꝯuerterentur haberēt aliquod cōe: qꝛ illū ens. Si dicat: ꝙ terminus ad quē qui ponit corp⁹ xpi ꝑexistens: nō est ꝑ se terminus ad quem cōuersionis specierū: sed tm̄ ꝯcomitans. vt supra patuit. ꝛ sic talis ꝯuersio nō diceret ānihilatio nisi per accidēs: tm̄ ꝑ se eēt anihilatio: qꝛ termin⁹ ad quē per se ē nihil. Dico ꝙ ex hoc doc. dꝛ: talē ꝯuersionē nō eē annihilationē qꝛ ad talē ꝯuersionē ꝯcomitat corp⁹ xpi ꝑexistēs nō vt terminus per se ad quē sed vt aliquid requisitum ad per se terminū ad quē: qꝛ terminus per se ad quē talis ꝯuersionis est negatio in gn̄e: que adhoc vt sit negatio in gn̄e determinat sibi aliqꝺ subiectū. ꝛ hoc mō doc. intelligit. ¶ Ibi. Alr posset poni aliqꝺ cōe terminis nō eēntialr. puta ꝙ non ꝑdicet de illis in qd. sed possꝫ poni cōis habitudo ad idē agens: qꝛ potentie agētis eodē mō subiacet: vterꝗ termin⁹ ꝯuersiōis Uult dicere: ꝙ tā terminus a quo ꝯuersionis ꝙ termin⁹ ad quē loquēdo de termino ad quē positiuo subiacet potentie agentis ꝑmi: subiacet dico tā quo esse illoꝝ totale: ꝙ quo ad nō esse. Et iō in eodē instanti quo termin⁹ a quo totalis desinit esse in se virtute agētis ꝑmi: virtute eiusdē agēt aliqꝺ ens positiuū pōt succedere: siue sit ꝑexistēs. Sicut pꝫ de corpore xpi: qꝺ succedit desitioni panis: siue nō sit preexistēs: sed de nouo ꝓducat quo ad esse totale: in quo esse fundatur negatio ꝙ dꝛ negatio i genere. ꝛ ꝑ ꝯn̄s talis ꝯuersio nō erit annihilatio. Si vero terminus ad quē nō subiacet potentie agentis: sicut est nihil simpliciter: siue negatio extra gen⁹ ꝙ nullo modo est causabilis: tūc qꝺ ꝯuertitur in talē terminū ad quē vere ānihilat. Nota tm̄ ꝙ negatio in gn̄e non dicitur formaliter subiacere potentie agentis: sed ex hoc dicit subiacere pro quāto subiectū qꝺ sibi determinat subiacet potētie agentis: qꝛ ergo tale subiectum virtute agētis pōt succedere termino a quo ꝯuersionis: iō negatio ingenere ꝙ ponitur per se ad terminū ad quē talis conuersionis dicit subiacere potentie agentis. Et hoc est qꝺ dicit. ¶ Scōo principaliter arguit ad oppositū probādo. s. ꝙ deus possit illas spēs cōuertere in aliqd preexistens: ꝛ arguit sic. Natura creata pōt illas spēs ꝯuertere in aliquid ꝑexistens. ergo ꝛ de⁹. Consequentia patet: qꝛ potētia diuina vr magis posse sup istas species vt ꝯuertendas in preexistens ꝙ potētia nature i nō preexistens: qꝛ potentia excedit potētiam in infinitū: preexistentia termini ꝛ non preexistentia nō variant rōnem termini in infinitum. Antecedens patet quia ille species ꝯuertūtur per actū nutritionis in subām nutriti. ita ꝙ ex eis virtute nature generat caro nō ꝑexistēs: qꝛ si generat caro ꝑexistēs magis hret ꝓpositū. Cōsimilr ex eis ꝟtute ignis possit gn̄ari ignis: vt pꝫ ad sensū ꝛ virtute celi posset ex eis gn̄ari aliqꝺ aial ꝑ putrefactionē. puta vermis. ¶ Rn̄det doct. ꝙ per argumentū ꝓbat ꝙ natura pōt ꝯuertere aliquid in aliud ꝯuersione totali: ꝛ ita non requirit natura subiectū cōe: qꝺ est manifeste inconueniens in oī transmutatiōe naturali ꝺm phm. Dicit ergo doc. ꝙ agēs naturale tm̄ pōt trāsmuta

Ad argumētum pricipale.

Esse comuni ne trminis dupliciter.

clare exponit scotum

re illa que habent subiectũ cõmune: vnde si generat aliquã
substãtiã corrumpendo aliam: vt quando ignis corrumpit
lignum: ⁊ generat ignem: si ignis non haberet materiam li-
gni pro subiecto cõmuni forme ignis: ⁊ forme ligni nũq̃ pos
set ex ligno generare ignẽ: nec per consequens posset conuer
tere lignum in ignem. In aliqua transmutatiõe substantia
li: semper agens naturale supponit materiam cõem tã for-
me substantiali corrumpẽde q̃ forme substantiali generã-
de. ita ꝙ nunq̃ posset corrumpere formã ligni nisi in eodem
instanti in quo expellitur forma ligni iduceret formã ignis
incompossibilem forme ligni: quia vtraq̃ forma est nata tñ
recipi in materia. In transmutatione vero accidentali vbi
agens naturale corrumpit illud accidens inducẽdo aliud:
sufficit ꝙ habeat aliqđ subiectum cõe. puta. quantitatem.
Et sic quando agens naturale corrumpit: puta saporem in
eucharistia fundatum in quãtitate separata: sufficit ꝙ ha
beat illam quãtitatem pro subiecto: nõ posset ergo agens
naturale transmutare aliqđ accidẽs in substantiã: q̃a quan
do transmutat aliq̃d in substãtiã p̃supponit materiã illius
transmutabilis: vt subiectũ receptiuũ forme substantialis:
sed nõ est sic in transmutatione accidentali: quia qualitati
sufficit habere quantitatẽ ꝓ subiecto. Dicit ergo doc. ꝙ in
illo nũc: siue instanti in quo ꝑ agentis naturalis actionem
eucharistia habet non esse: cũ natura nihil corrũpat nisi ali
q̃d incõpossibile ꝓducẽdo: ꝓduceret virtute nature qđdã
cõpsitũ per accidens. s. aliqđ quãtũ quale qualitate icõpos
sibili eucharistie q̃ corrũpit: ⁊ istius cõpositi subiectũ p̃fuit
supple illa quantitas que recipit qualitatẽ incõpossibilem
qualitati ꝑtinenti ad eucharistiã. ¶ Sed nũq̃d tunc ꝓdu-
citur aliqua substantia? Nunc querit doc. quando euchari
stia corrũpitur: an in eodẽ instanti quo corrũpitur generet
aliqua substãtia? Et dicit ꝙ si aliqua substãtia generat: hoc
non fit actione nature create: q̃a illa non habet passum: sup
ple materiam de qua producat substãtiã: q̃a in eucharistia
corrũpenda nulla est materia: sed hoc erit sola actione dei
qui disponit nusq̃ accidens esse sine subiecto: nisi in eucha-
ristia manente: ⁊ ideo in illo instanti quo eucharistia corrũ
pitur per agens naturale: deus in eodẽ instanti ꝓducit sub
stantiam cõpositã que nata est affici illis accidẽtibus cau-
satis per agens naturale: nec illa substantia noua acquirit
per actionem nature. imo actionẽ illã; sequitur ordine natu
re talis substãtia: nec tñ necessario: q̃a deus posset nõ ꝓdu
cere substãtiam illam: sed tñ sequitur ordine dispositionis
diuine: que disposuit nullũ accidens esse separatum a sub-
stantia nisi in sola eucharistia. ⁊ ideo si quantitas aliqua es
set separata ⁊ esset alba: ab agente naturali posset induci
nigredo incompossibilis albedini: ⁊ tñ ad corruptionem al-
De desitio- bedinis non sequitur generatio alicuius substantie. sed tñ
ne euchari- fieret quantũ nigrũ. ¶ Ibi. De ista autem desitione eucha
stie duplex- ristie duplex est opi. Una que videt esse Inn. de officio mis
opinio. se. parte. 3. vbi dicit ꝙ q̃uis species maneãt que possent af
ficere substãtiã panis ⁊ vini si essent ibi: si tñ tãta fiet altera
tio circa species ꝙ panis eis affectus non esset cõueniens
nutrimento. desinit eucharistia: ⁊ in eodẽ instanti actione
diuina fiet ibi noua substãtia q̃ nata est affici illa qualitate
hoc autẽ est substãtia panis: ⁊ tunc illa manet vlterius in
alteratione: vsq̃ ad instans generationis noue substantie:
ista opinio ⁊ illam generat natura corrumpendo illam substãtiã cõpo-
est fauora- sitã. s. panis. quã potentia diuina reduxit. ¶ Alia est opi.
bilior. ꝙ manet q̃diu manent qualitates que possent afficere sub
stãtiã conuersam. licet ipsa sic affecta non esset conueniens
nutrimentum: non ergo desinit esse eucharistia nisi quando
desineret ipsa substãtia panis: ⁊ s̃m hoc esset dicendũ ꝙ in
illo instanti corruptionis specierũ est ibi virtute diuina sub
stantia noua: sed nõ panis. quia illa nõ esset nata affici qua
litatibus incompossibilibus pani iam inductis: sed talis est
illa substantia noua qualem natura generaret de pane cor
rupto: si substantia panis ibi fuisset.

¶ Questio Undecima.

De articu- AN deus possit facere q̃ ma-
latio. q. nente corpore locabili ⁊ loco corpus nõ ha
beat vbi in loco: ⁊ sic corpus nõ sit locatũ
actu. In ista questione sunt quatuor arti-
culi principales. Primo. Si corpori in cõ-
muni repugnat non habere vbi posito loco in cõmuni. Se-
cundo si repugnat loco in cõmuni esse sine vbi: siue non cir-
cumscribere. ⁊ hoc posito corpore in cõmuni. Tertio si possi-
bile sit hoc corpore ⁊ hoc loco manentibus: sed hoc corpore
huic loco non presente: ꝙ hoc corpore non habeat hoc vbi.
Quarto si corpore hoc. ⁊ hoc loco manentibus: ⁊ hoc cor-
pore huic loco presente possibile esset hoc corpus non ha-
bere hoc vbi. ¶ De primo dicit Doct. ꝙ non includit con-
tradictionem corpus esse sine corpore aliquo continente: ⁊
per consequens sine vbi: imo ita est de primo celo ꝙ non ha
bet corpus continens: posito etiam ꝙ esset locus: non tamẽ
quicunq̃: sed aliquis capax huius corporis: nõ esset adhuc
contradictio: ꝙ hoc corpus non haberet vbi. Ratio primi
est: quia non est contradictio absolutum manere absq̃ re-
spectu ad illud qđ non est prius eo: vel saltẽ qđ: nec est pri
us: nec simul natura cum ipso. patet ista propositio in secũ-
do. di. 1. q. 5. vbi eam prolixe exposui: ideo enim res siue ab-
solutũ patris non potest manere sine respectu ⁊ dependen
tia ad deum: quia absolutum patris necessario dependet a
deo essentialiter vt a priori. Similiter pater inq̃tum pater
nõ potest manere sine filio: quia est simul natura cum filio.
Ubi ergo absolutum potest manere sine alio absoluto: seq̃
tur ꝙ tale absolutũ possit manere sine respectu ad illud ali-
ud absolutum. nunc autem locus non est prius natura cor
pore nec simul: immo videtur posterius. Et loquitur hic de
loco materiali. scilicet de vltima superficie cõtinentis: quia
loquendo de loco formali: scilicet de respectu locantis. talis
respectus est simul natura cum locato ⁊ locante. Et ꝙ dicit
ꝙ est quasi posterius natura: hoc patet: quia corpꝰ facit la
tera continentis distare; ⁊ per consequẽs talis superficies
est posterior corpore: vt patuit in secundo. di. 2. parte. 2. in
materia de loco angelorũ. ¶ Ibi. Ex hoc potest accipi ra
tio secundi. secundum declaratum erat: ꝙ etiam posito loco
capace huius corporis non esset adhuc contradictio. ꝙ hoc
corpus non haberet vbi: ⁊ patet ratio huius secundi: quia si
corpori absolute non repugnat posse esse sine superficie lo-
cãtis corporis: sequitur ꝙ nec huic corpori repugnat posse
esse sine ista superficie capace huius corporis: ⁊ per conse-
quens nõ repugnat sibi posse esse sine respectu ad eam.
¶ Ibi. Contra istud. Nunc doc. instat multipliciter contra
illam conclusionem probando ꝙ repugnet absolute corpori
esse sine loco. Primo arguit sic. Corpori competit per se eẽ
in loco: ita ꝙ corporeitas est per se ratio essendi in loco: sed
contradictio est rationem formalem esse: nisi illud sit cuius
est ratio formalis. Si enim rationale est ratio ꝙ homo sit:
si rationale est: necessario homo erit: sic in proposito: si cor-
poreitas est ratio formalis ꝙ. a. sit in loco: si corporeitas. a.
est necessario. a. erit in loco ¶ Secundo arguit: corpus lo
catum dependet a locante: ergo illa habitudo locati ad lo
cans est habitudo quedam dependentie: sed absolutum nõ
potest esse sine dependentia propria quam natum est habe
re. patet. quia si. a. dependet a. b. in esse ⁊ cõseruari erit im-
possibile. a. posse esse sine. b. ergo erit impossibile. a. posse eẽ
sine dependentia ad. b. patet per propositionem doc. in se-
cundo. di. 1. q. 5. Cuicunq̃ absoluto repugnat esse sine ter-
mino relationis ad ipsum: impossibile est tale absolutũ pos
se esse sine relatione ad ipsum terminum. ¶ Contra. Ter-
tio arguit contra illud qđ dicitur de p̃mo celo: quia illud cor
pus si moueatur non est dare quo motu mouetur nisi locali
sed moueri localiter req̃rit esse in loco q̃a moueri localiter
est aliter se habere in loco nunc q̃ prius: si detur ꝙ celum
quiescit quiete opposita motui quẽ natum est habere. ⁊ ita
quiescit localiter. ⁊ ita propositum. ¶ Respondet ad pri-
mum ꝙ dimensio est ratio fundamẽtalis essendi in loco: sed
rõ formalis essendi in loco ẽ respectꝰ locati ad locãtẽ. p̃mo
modo potest esse sine loco passiue. siue sine tali respectu lo-
cati ad locantem. secundo modo non: quia est impossibile ef
fectum formalem esse sine causa formali. Sicut album ab
solute potest esse sine similitudine ad aliud album: licet albe
do sit ratio proxima fundamentalis similitudinis: tamen al
bum formaliter simile non potest esse sine similitudine: quia
simile formaliter est effectꝰ formalis similitudinis. ¶ Ibi.
Contra si dimensio ⁊c̃. Adhuc instat probando ꝙ talis di-
mensio non potest esse sine respectu ad locum: quia si dimẽ
sio est propria ratio locationis passiue: ⁊ hoc fundamenta
lis: saltem ista erit per se secundo modo ⁊ si non primo mõ.
scilicet corpus locatur sicut color videtur: sed in propositio
ne per se secundo modo cum sit necessaria simpliciter subie
ctum non potest esse sine predicato. ¶ Respondet ꝙ dimẽ
sio est ratio fundamentalis respectu huius: qđ est esse loca
bile ⁊ respectu etiam huius qđ est locari propria ⁊ p̃xima
vtriusq̃: sed respectu primi est ratio necessaria respectu se
cundi non necessaria. Sicut rationale respectu risibilitatis
est ratio necessaria: sed respectu actus ridẽdi non ẽ necessa
ria. Ista ergo. corpus est locabile est per se secundo modo
⁊ necessaria: sed ista corpꝰ locatur nullo modo est per se. sẽ
accidentalis ⁊ contingens. ¶ Ad secundũ dicit ꝙ depen-

dentia que est locati ad locans non est simpliciter necessaria ex parte eius qđ dicitur dependere: sicut est dependētia causati ad causam: sed est dependētia aliqualis tanq̃ ad illud qđ natum est conseruare rem in sua dispositione naturali: corpus quidem naturale in suo loco naturali natum est sic conseruari: sine tamen tali cōseruāte potest absolute eē. Aduerte tamen: ꝙ dependentia causati ad causam nō inest necessario causato: comparando ipsum ad qualēcunq̃ causam: sed tm̄ inest necessario comparando ipsum ad causam simpliciter primam: quia ab illa sola simpliciter dependet in esse ⁊ cōseruari: ⁊ est simpliciter impossibile causatū esse sine dependentia ad primam causam. Sed comparando ad causam secundam non simpliciter in essendo dependet ab illa: quia prima simpliciter ⁊ sola illa est necessaria vt alias probaui. Et si depēdet necessario a secūda ī essendo: non tamen dependet in conseruari. Unde doc. in secundo. di. 2. parte. 1. q. 4. dicit. ꝙ effectus precise pro illo instāti quo accipit esse a causa secunda dependet ab illa: sed in toto tempore sequente immediate dependet a prima: ⁊ vide ibi bonam difficultatem. Dico vltra ꝙ conclusio doc. de loco loquitur absolute de ipso loco: scilicet de ipsa superficie locantis: ⁊ nō de loco naturali: qui vltra superficiez includit qualitates conuenientes loco naturali. Sed quomodocunq̃ intelligatur conclusio: siue de locato ⁊ loco absolute sumptis: siue de locato ⁊ loco naturalibus. patet. ꝙ locatū non necessario includit respectū ad ipsum locum. ¶ Ad tertium potest dici ꝙ si mouetur: mouetur sm̄ locare non sm̄ locari: quia nunc aliter locat corpus contentum q̃ pri⁹ locauit: sed non aliter locatur: quia non locatur. Et isto modo intelligitur dictum Auer. ꝙ celum est in loco per centrum: quia suum esse in loco est locare locabile fixum in loco. locabile fixum est centrum terre ⁊c̄. ¶ Si queratur de isto locare ad qđ gen⁹ pertinet: vt sic motus ille diceretur esse in illo genere: non ad genus vbi: quia vbi est circunscriptio passiua non ad aliquod aliđ genus: tum quia motus esset in pluribus generibus q̃ ponit philosophus. 5. physicorū tex cō 9. Tum quia discurrendo non inuenitur ad qđ genus aliđ pertineat. ¶ Preterea sicut celuz potest circulare: licet nō cōtineat a corpore: sic pōt circulare licet nō ꝯtineat corp⁹. puta si esset idem corpus sphericum: igitur illa forma fluēs sm̄ quam est per se motus circularis posset per se eē sine respectu tam ad continens q̃ ad contentum: ⁊ ita est forma mere absoluta. ¶ Respondeo ad primum. p̄mo. ꝙ locare actiuū siue vbi actiuū est in eodem predicamento in quo ⁊ vbi passiuum: nec sm̄ Ari. habetur expresse ꝙ tantum vbi passiuum sit in predicamento vbi: quia hoc idem esset querendum de omnibus alijs vbi actiuis. Sicut em̄ acq̃ritur per motum aliud ⁊ aliud vbi passiuum in corpore locabili: ita acquiritur aliud ⁊ aliud vbi actiuum in corpore locante Et si hoc non placet. dic sicut doc. dicit in. 4. di. 10. de vbi. corporis Christi in eucha. vide ibi. ¶ Ad secūdū dico ꝙ motus circulationis formaliter est relatio: quia formaliter est quedam successio: vt patet a doc. in pluribus locis. sed forma sm̄ quam est talis successio alias patebit.

Secūdus articulus.

De secundo articulo. s. an repugnet loco in cōmuni esse sine vbi. siue non circunscribere ⁊ hoc posito corpore in communi. Dicit doc. ꝙ non apparet cōtradictio: superficiem cōcauā esse sine respectu ad aliud corpus vt contentū. esto etiam ꝙ illud corpus sit: quod natum est contineri. Ut p̄us argutum est de locatione passiua: ita potest argui de locatione actiua: ꝙ illa superficies concaua celi que dicitur locus communis non est necessario posterior natura: nec simul natura cum corpore: qđ natum est contineri: vt patet: ergo non necessario includit respectum. Et quando doc. accipit posterius natura: accipit posterius essentialiter: qđ essentialiter dependet ad prius vt alias exposui. Hoc modo patet ꝙ superficies cōcaua celi nō est posterior essētialiter corpore quia ab illo non necessario dependet: nec in eē nec in conseruari ⁊c̄. ¶ Item confirmatur quia celū est in corpore: ⁊ licet elementa sm̄ se tota sint icorruptibilia sm̄ ph̄z 2. 2. 3. ce. nō eo mō sunt incorruptibilia quo celū: quia forma celi cum sit forma eiusdem rationis in toto ⁊ in p̄te nō est formalis ratio incorruptibilitatis in toto: sicut nec in parte ⁊ licet non sit aliqua causa naturalis corruptiua toti⁹ elementi sicut p̄tis: tm̄ istam possibilitatem intrinsecam reduci ad actum nō est ita impossibile sicut celum corrumpi. Aut saltem sm̄ Theo. possibile est deuz elementa ānihilare: que q̃tum est ex formis suis sunt corruptibilia: licet non ānihilet celum qđ sm̄ formam suam est incorruptibile quia in cōseruando prius ⁊ magis necessarium nō requirit tanq̃ medium aliqđ minus necessarium conseruari. Absolute igitur potest ānihilare elementa ⁊ nihil innouare circa esse celi. Hoc opposito latera celi non concurrerent in instanti: quia natura non potest in instanti facere talem transmutationez remanere igitur potest superficies concaua celi: ⁊ tm̄ nō cōtinens aliquod corpus. ¶ Contra ista. Uacuum esse est simpliciter impossibile: vt probat Ari. 4. phy. sed si superficies concaua esset sine corpore esset vacuū igitur ⁊c̄. Ad probationē maioris vna ratio ph̄i in. c. de loco contra ponētes locum esse spatium est ista. Quia tunc infinita vtiq̃ essent loca. ⁊ subdit ad probationē huius consequētie: distante em̄ aere ⁊ aqua idem faciunt omnes partes in toto qđ omnis aqua in vase. ¶ Preterea iter latera vacui nihil est mediū sm̄ ph̄m. 5. phy. illa sunt simul quorum nihil est mediū. Si igitur esset vacuum latera essent simul ⁊ non simul. ¶ Preterea in tempore ⁊ est contradictio duo instantia esse distātia ⁊ non esse tempus medium: igitur pari ratiōe in loco est contradictio duo esse localiter distantia ⁊ non esse corpus medium. ¶ Respondet doc. ad primum ꝙ probatio illius consequentie multipliciter exponitur: sed qualitercunq̃ exponatur: non tenet nisi ponendo vacuum esse spatium actu dimensionatum. licet non habeat qualitates naturales: et tale spatium precise includit trinam dimensionem: quandiu ergo ponit̄ talis dimēsio ī actu semper ratio philosophi manet: quare nō compatitur secum aliud corpus: nisi vnum diuidat aliud. Sed vacuum istud qđ ponitur possibile deo nō est aliquod spatium habens dimensiones positiuas: sed tm̄ modo est ibi possibilitas ad tantas dimensiones positiuas cum carentia cuiuscunq̃ dimēsionis in actu. Et hoc modo potest dici de omnibus rationibus philosophi ibi positis: ꝙ procedunt contra vacuum. vno modo: imaginando scilicet ꝙ sit spatium actu dimensionatum sine corpore: ⁊ ita nihil concludit contra intellectū qui concedit̄ deo esse possibilis. ¶ Ad secundum dicit: ꝙ licet inter latera vacui secundo modo positi non sit medium positiuum ⁊ actuale: est tamē medium vel priuatiuum vel potentiale: quia inter illa latera posset tātū corp⁹ intercipi: quantum est illud corpus qđ nunc intercipitur. quando scilicet spatium est actu plenum ¶ Ad tertiū dicit doc. ꝙ inter illa latera licet nō sit corpus mediū actuale: est tm̄ ibi potētiale: sicut etiā si actu mot⁹ nō esset: ⁊ corp⁹ aliqđ quiesceret. puta per tēp⁹ vnius anni: ⁊ si non esset tempus actuale mensurans illam quietem: tamē apud intellectum esset tempus vnius anni imaginatum ad comparationem temporis actualis mensurantis actu motum durantem per annum: hoc etiam clare patuit in secundo dist. 2. q. 4. Sic in proposito de medio inter latera vacui ꝙ esset ibi tātū medium sm̄ imaginationem: quātū in re posset esse: ⁊ sic similiter inter alia latera est distātia priuatiua ⁊ imaginaria. Si dicatur: ꝙ distantia non potest esse nisi sit aliquid in quo sit illa distantia: ⁊ hoc nihil est quia nullū medium. Dicit doct. ꝙ distantia formaliter importat respectū inter extrema: respectus autem est in vno extremo ⁊ ad aliud terminatur: ⁊ econtra: ⁊ sic sunt ibi extrema.

Terti⁹ articulus.

De tertio principali scilicz si possibile sit hoc corpore ⁊ hoc loco manentibus. sed hoc corpore huic loco non presente: ꝙ hoc corpus non habeat hoc vbi. Dicit doc. ꝙ tale corp⁹ nō presens illi loco nō habet vbi in illo loco: quia nō circunscribitur illo loco. Tum etiam. quia si non est huic loco presens sm̄ cursum nature est in alio loco. ⁊ sm̄ naturaz non pōt simul habere duo vbi adequata: tum quia de inadequatis non est impossibile: vt patet in secundo di. 2. de loco angelorum. Uide ibi aliqua bona dubia. Si ergo corp⁹ non presens huic loco habet vbi in alio loco: sequitur ꝙ non habebit vbi in isto loco cui non est presens: aliter sm̄ cursum nature haberet duo vbi adequata: quia ab vtroq̃ loco perfecte circunscriberetur. Et quando loquitur hic de loco: non loquitur de loco formali: qui est circunscriptio: sed loquitur de loco materiali. i. de vltima superficie corporis continentis. ⁊ si non est presens illi superficiei non habebit vbi positiuum in illa superficie: siue non erit a tali superficie circuscriptum. Et addit doc. ꝙ manet iste locus quia manet vltimū corporis continentis. Respondet tacite obiectioni: quia forte diceretur scilicet hoc corpus non est presens huic loco talis locus non maneret: sed si maneret: hoc corpus esset in illo loco: sed ipso corpore non presente: locus non maneret. Et ideo dicit doc. ꝙ ipso corpore non presente adhuc manz locus: quia manet vltima superficies corporis continentis. ¶ Ibi. Contra hoc doct. probat: ꝙ si corpus non continet̄ non erit loc⁹: quia locus importat rationem continentis. q̄z

superficies absoluta circumscripta ratione continentis non habet rationem loci. Nunc autem continens cum dicat respectum non videtur manere nisi sit ad eundē terminū: igiꝛ quando continet aliud ⁊ aliud non videtur manere idem locus: sed quādo corpus non est presens huic loco non est idem contentum. Vult ergo ex ista ratione ꝙ si locus.a. successiue contineret.b.⁊.c. ꝙ non esset idem locus respectu.b. ⁊ c. si eēt p̄cise vnꝰ locꝰ respectu.c.⁊ aliꝰ respectu.b.⁊ q̄ꝫ primū.b. recedit a loco illo nō est ā pliꝰ ille locꝰ: licet.c. in eodē instanti subintret in eādem superficiē: quia superficies illa nūq̄ꝫ dicitur locus: nisi includendo respectum ad contentū: ⁊ quia quando continet.b. habet vnum respectum ad.b. sequitur ꝙ b recedente qui est terminus illius cuius non erit amplius ille locus. ¶ Respondet do. ſm intētionē phi.4. phy. ꝙ semper manet idem locus loquendo precise de loco materiali. ⁊ vult ꝙ vltima superficies etiam absolute sumpta dicatur locus. s. materialis. Vult enī ꝙ idem locus manet succedentibus sibi inuicem corporibus: quia quādo vnū corpꝰ subintrat aerem ⁊ actu facit distare latera aeris cōtinentis: ⁊ sic illa superficies vltima aeris continentis habet rationem loci materialis: ⁊ si mille corpora successiue subintrarent illam superficiem: semper manente illa superficie manet idem locus materialis. Tamen non manet idē locus formalis: qui est respectus continentis ad contentū qui respectus fundatur immediate in vltima superficie cōtinētis: ⁊ terminatur ad corpus contentum: ⁊ ideo non manente tali corpore presente illi superficiei corrumpitur ille respectus qui fundatur in superficie. Et sic cōcedo ꝙ variātur illi respectus continentis ad variationem cōtentorum Si etiam volumus tenere ꝙ manet etiam idem locus formalis: accipiendo locum pro respectu continētis ad contētum. dicit doc. ꝙ hoc mō sustinere: ꝙ licet respectus singulares fundati in eadem superficie continente variētur ad variationem contentorum: tn̄ non variatur respectus absolute sumptus continentis ad contentum: quia continens formaliter non respicit pro per se termino h̄ vel h̄ contentum: sed respicit contentum absolute ⁊ in communi: ⁊ quia semper in tali superficie continetur aliqđ corpus: ideo semper manet idem locus quia semper manet idem continens formaliter: non idem numero: quia ille respectus continentis variatur variato contento: sed manet idem continēs in cōmuni. Tamē prima responsio videꝛ melior ⁊ realior. s. ꝙ maneat idem locus materialis quantumcūq̄ꝫ succedant sibi inuicem corpora: ⁊ hoc est magis ad intentionem philosophi: ⁊ etiam magis ad intentionem doc. tamen vtraq̄ꝫ via est substentabilis ⁊c̄.

Quartus articulus. Expō lr̄e. Per modū q̄titatiuū itellige nō solū positionē de gn̄e q̄titatis ſꝫ etiā de gn̄e situs.

De quarto principali scilicet si hoc corpore ⁊ hoc loco manentibus: ⁊ hoc corpore huic loco. s. materiali presente: possibile esset hoc corpus non habere hoc vbi: sine illo loco materiali non circūscribi. Dicit Doc. ꝙ hoc potest tripliciter intelligi. primo ꝙ hoc corpus modo quantitatiuo sit presens huic loco sine alio corpore sic p̄sente: corpꝰ enī esse presens loco materiali modo quantitatiuo est ꝙ corpꝰ commensuretur illi superficiei ita ꝙ totum corpus correspōdeat toti illi superficiei: ⁊ pars corporis parti supficiei. ſm ꝙ ipse exponit in quarto. distin.10. vide ibi. 2°. potest intelligi ꝙ hoc corpus sit presens loco materiali ſm modū quātitatiuum: ⁊ ꝙ aliud corpus sit simul presens eideꝫ loco materiali ſm modum quantitatiuum. Tertio potest intelligi ꝙ hoc corpus sit presens huic loco: nō tamē ſm modū quātitatiuum: sed ꝙ absolute sit presens. ¶ De primo dicit ꝙ planum videtur ꝙ talis presentia nō potest esse sine vbi. s. passiuo: sicut non potest poni sine circumscriptione passiua corporis a loco: quia circumscriptio illa non videtur aliquid ponere vltra hoc qđ est corpꝰ esse presens huic loco modo quantitatiuo. s. tanq̄ꝫ coextensum ⁊ commensuralum. circūscribi enī corpus a loco nihil aliud est q̄ꝫ ipsum corpus commensurari loco. sic ꝙ circumscribi proprie dicit respectū totius contenti ad totum continens ⁊ partium contenti ad partes continentis siue dicit respectum totius correspondētis toti ⁊ partium correspōdentium totiꝰ ad partes cōtinentis. De hoc vide Doc. in quarto di.10. Et breuiter circūscriptio passiua siue respectus cōmensurati ad locuꝫ cui cōmensuratur: nihil aliud importat nisi ipsum vbi formaliter qđ est respectus contenti circumscriptiue terminatꝰ ad vltimam superficiem continentis: siue circūscribētis. ⁊ similiter vbi actiuum nihil aliud est q̄ꝫ respectꝰ siue relatio fundata in vltima superficie continentis circumscriptiue ⁊ terminata ad corpus contentum siue circumscriptum. ¶ Ibi. Sed hic est dubium: quia ista circumscriptio vel presentia non videtur dicere aliquid nisi respectum formaliter: ⁊ per consequens ipsum vbi nihil esset formaliter nisi respectus. hoc consequens videtur falsum: quia ſm phm̄.5.⁊.7. phy. ad relationem non est per se motus: sed ſm phm̄.5. phy. ad vbi est motus. ergo videtur ꝙ vbi non dicat respectum.

¶ Si dicatur ꝙ vbi per se importat ⁊ absolutum ⁊ respectum: ⁊ per illud absolutum qđ importat distinguiꝛ ab alijs generibus: que similiter important respectus: sed determinatos per determinata fundamenta: quia alij ⁊ alij respectus ſm speciem habent alia ⁊ alia fundamēta vt patet de equalitate que fundatur super quantitate: similitudo super qualitate: ⁊ sic discurrendo de alijs. ¶ Ibi. Cōtra. Doc. improbat hanc responsionem supponendo vnum. s. ꝙ vbi sit ꝑ se in aliquo genere ⁊ in genere determinato: modo si vbi importaret per se absolutum ⁊ respectiuum non esset vnus ꝑ se conceptus quod tamen requiritur: vt possit per se esse in genere vt sepius expositum est. ex absoluto enī ⁊ respectiuo non fit per se vnum: nec similiter absolutum cōtrahit respectum ad talem speciem in tali genere: quia contrahens per se aliquid ad constituendum tertium semper ex contrahente ⁊ contracto constituitur vnum per se: vt patet quādo rationale per se contrahit animal ad hominem: tunc ex animali ⁊ rationali fit homo per se: sed ex absoluto ⁊ respectiuo: vt dictum est non fit vnus per se cōceptus. ergo absolutum non per se contrahit respectiuum: ⁊ tamen si ex respectiuo ⁊ absoluto vnus per se constitueretur conceptꝰ: oporteret vel ꝙ absolutum contraheret per se respectiuum vel econtra: et in proposito oporteret ponere ꝙ absolutum cōtraheret per se respectiuum quia ponitur ꝙ respectiuū vbi distinguitur per absolutum (quod per se includit) ab alijs generibꝰ respectiuis. ¶ Ibi. Similiter ex eodeꝫ medio pōt argui vlterius: quia accipiaꝛ vterq̄ꝫ istorū cōceptuū per se: vterq̄ꝫ (si est cōis) est dicibilis de pluribꝰ in quid. ergo vtrobiq̄ꝫ ascēdēdo statꝰ est ad vnū conceptum cōissimum per se dicibilem de pluribꝰ: ⁊ tunc in vtroq̄ꝫ processu stabitur ad conceptū proprij generis in illo processu: vult dicere doc. ꝙ ex quo conceptus absoluti semꝑ ascēdēdo predicaꝛ in quid predicatur de omni absoluto in eodem genere: vt pꝫ in gn̄e substantie: ⁊ quantitatis. ⁊ qualitatis: similiter conceptus respectiui semper ascendendo in eodem genere: predicatur in quid de omnibus inferioribus illius generis. et sic sequiꝛ ꝙ conceptus absoluti non potest per se cōtrahere conceptū respectiui: patet: quia si conceptus alicuius communis absoluti vt conceptus albedinis per se contraheret conceptum cōmunem alicuius respectiui puta conceptum respectiui ad vbi. qui conceptus respectiuus vere dicitur in quid de conceptu respectiuo vbi. Tunc multa sequerentur inconueniētia sequeretur primo ꝙ absolutum eēt de essentia respectiui q̇dditatiue: sicut patet de differentia per se contrahente genꝰ que ponitur de essentia speciei ⁊ multa alia sequerētur que breuitatis causa omittunꝛ. ¶ Ibi. Hic dici pōt. Hic Doct. tenendo: ꝙ decem sint genera: ostendit quomodo.6. genera scꝫ actio. passio: situs. quando. habitus. ⁊ vbi. distinguantur a genere relationis que ponitur quartum genus. Et dicit ꝙ distinguuntur: quia sunt respectus extrinsecus aduenientes: ⁊ quartum genus est respectus intrinsecus aduenienss: qui respectus sepe declarati sunt a doc. ⁊ sic hic non oporteꝫ aliter insistere. ¶ Hac distinctione premissa de respectu intrinseco ⁊ extrinseco aduenientibus: respondet ad auctoritatē philosophi: ad quā etiaꝫ in multis alijs locis respōdet. Dicit ergo ꝙ licet philosophus neget motum ad relationeꝫ proprie dictam: que pertinet ad quartum genus non auteꝫ ad quemcunq̄ꝫ respectum pertinentem ad aliquod.6. generum: immo concedit ibi motum esse in vbi: qui ꝯmuniter non dicitur esse ad formam absolutam: quia vbi vt videtur non est forma absoluta: sed respectus corporis contenti ad locū continentem: licet aliqui velint: ꝙ vbi nihil dicat vltra sup̄ficiem cōtinentē. vt Greg. Arimi. ⁊ multi alij nominales q̊s improbaui in secundo dist.2. ¶ Nunc assignat rationem: q̄re respectus.6. generum possunt distingui a respectu quarti generis in terminando vel non terminando motum. Dicit ꝙ ex quo relatio intrinsecus adueniens: necessario consequitur extrema posita nunq̄ꝫ potest per se acquiri: sed tm̄ modo per accidens. alio. s. absoluto acquisito in altero relatiuorum ⁊ talia que non acquiruntur nisi per accidēs alio scilicet acquisito: negat phs in.5. physi. ꝑ se terminare motum: siue generationem: siue productionem. per se respectꝰ autem non necessario consequens extrema potest habere ꝓpriam nouitatem absq̄ꝫ nouitate vnius vel alteriꝰ extremi ideo potest habere propriam acquisitionem. Nam ita videtur esse de vbi quia deus potest conseruare idem locabile

⁊ eundem locum ⁊ tamen non manebit eadem circũscriptio
vt probat Doct. in quarto. dist. 10. quia corpus est absens
ab illo loco. Et hoc etiã potest natura facere ponendo aliꝺ
corpus presens illi loco: ⁊ tunc manebit idem locus mate=
rialis qui prius ⁊ corpus qꝺ prius manebit: ⁊ tamen nõ erit
circunscriptum ab illo loco. quia tũc circũscribitur aliud cor
pus. Dico etiam ꝙ manente eodem corpore etiam conten=
to ab eadem superficie. non manente tamen modo quanti=
tatiuo ꝙ adhuc deus potest facere: ꝙ tale corp⁹ nõ habeat
vbi circunscriptiuum: vt probat Doc. in quarto di. 10. ⁊ hoc
dixi ad euitandum hoc. s. quia forte diceretur. ꝙ stante per
fecta approximatione ⁊ presentia corporis loco materiali:
ꝙ necessario oriretur vbi qꝺ ponitur respectus: ⁊ sic vbi per
se acquiri nõ posset. Auctoritas philosophi: licꝫ hic aliquali
ter sit exposita tamẽ vide in tertio dist. prima. q. prima. vbi
eam prolixe exposui. similiter vide in secundo. ¶ Ibi. Sed
si queratur. Deinde mouet aliud dubium scilicet quomodo
potest respectus acquiri per motum. ⁊ per consequens suc=
cessiue nisi ponatur successio in aliquo absoluto. Dicit ꝙ cor
pus successiue secundum partem aliam ⁊ aliam fit presens
eidem parti loci. ita ꝙ tam ex diuisibilitate corporis ꝙ̃ loci:
sequitur diuisibilitas circũscriptionis corporis a loco: ⁊ di=
uisibilitas successiua est quando pars post partem acquirit
non est ergo diuisibilitas in respectu sine diuisibilitate in ab
soluto: sed est successio in respectu: qui est circunscriptio sine
successione in forma absoluta corporis vel loci. Et quomõ
hec littera clare intelligatur eam diffuse exposui in secun=
do. d. 2. de loco angelorum respõdendo ad argumẽta Gre.
contra Doc. vide ibi multa singularia dubia. ¶ Ibi. De se
cundo intellectu in isto articulo. s. an hoc corp⁹ haberet hic
vbi si simul cum ipso hic esset aliud corpus modo exposito.
Dicit Doc. ꝙ si vtrũqꝫ corp⁹ esset in eadem superficie modo
extenso ꝙ vtrunqꝫ esset in eodẽ loco materiali: ⁊ vtrũqꝫ ha
beret vbi proprium: ita ꝙ vtrunqꝫ haberet propriam circũ=
scriptionem passiuam accipiendo circunscriptionem passiuã
pro respectu circunscripti ad locum circunscribentem. Et sic
similiter in superficie circunscribente essent due circunscri=
ptiones actu siue duo vbi actiua correspondentia duobus
vbi passiuis. Et probat Doc. ꝙ vtrũqꝫ haberet vbi: quia cũ
vtrunqꝫ ponatur ibi: sicut contentum coextensum ⁊ cõmen=
suratũ loco materiali vel vtrunqꝫ erit locatum siue erit in
vbi: vel neutrum. si primo habetur propositum. s. ꝙ sint ibi
vbicaliter. Si secũdo erit ergo locus vacuus in quo ponun
tur duo corpora modo quãtitatiuo siue extenso: quod null⁹
diceret. Similiter vtroqꝫ isto amoto altero remanente illꝺ
remanens habebit hic vbi: ergo ⁊ nũc habet vbi alio simul
manente: patet: quia vt manet cum alio corpore simul non
habet in loco alium modum manẽdi ꝙ̃ habeat quando so=
lum manet alio corpore non manente: quia ita habet mo=
dum quantitatiuum cum alio corpore sicut quando manet
non cum alio corpore. ¶ Ibi. Istud patet per oppositum de
angelo: hic intendit probare: ꝙ si neutrum esset in vbi ꝙ lo=
cus esset vacuus. Et probat per oppositum de angelo: quia
si angelus sit simul cũ corpore: non habet proprie vbi in isto
loco. s. materiali: puta in quo corpus coexistens habet pro=
prie vbi: quia angelus non est ibi coextensus ⁊ cõmensura=
tus illi loco: nec replet illum locum. vnde si corpore amoto
solus angelus ibi maneret locus ille proprie diceretur va=
cuus: quia nullo corpore repletus nec est natus repleri nisi
aliquo corpore. opposita istorum sunt vera de corpore coexi
stente alteri corpori. s. ꝙ corpus coexistens ⁊ est coextẽsus
loco: ⁊ secundo replet locum. quia vero angelus: ⁊ si sit in
loco non est coextensus: nec replet alium locum: ideo nõ est
in vbi proprie. s. circunscriptiue: ⁊ per consequens locus ille
natus recipere corpus esset vacuus. Cum ergo corpus co
existens alteri corpori in eodem loco materiali coextenda=
tur loco: ⁊ repleat eum si ibi non esset localiter: tunc talis lo
cus esset vacuus ¶ Doc. instat probãdo primo ꝙ illa duo
corpora in eodem loco non habeant vbi: quia non possunt
esse duo vbi respectu eiusdem loci: quia vnius loci vna cir=
cunscriptio. Respondet doc. ꝙ non est inconueniens in eo=
dem loco materiali posse esse duas circunscriptiones acti=
uas terminatas ad duo corpora contenta vt ad duos ter=
minos: et similiter in alio et alio corpore ibi contento est
alia et alia circunscriptio passiua: siue aliud et aliud vbi pas
siuum. Sicut etiam in eodem albo possunt simul esse plures
similitudines terminatas ad diuersa alba: vt ad diuersos
terminos: et quodlibet album includit propriam similitudi
nem terminatam ad idem album: sic in proposito. ¶ Secũ
do instat: quia corpus locatum facit latera ꝯtinẽtis distare
sed hoc corpus qꝺ aduenit secũdo, nõ facit latera eiusdẽ di

quomõ re=
spectus di
catur acq̄ri
ꝑ motum.

Quẽmodũ
tenet doct.
in 3°. di. p̄=
ma. q. 2. re
spõdendo
ad vltimũ
p̄ncipale
ante oppo
situm.

stare: immo iam per aliud corpus quod prius fuit hic fuit
distantia inter latera Et confirmatur: q2 si vtrũqꝫ faceret
latera distare: igitur vtrũqꝫ esset mediũ inter ista distantia
Sed vbi est aliud ⁊ aliud medium per se: ibi vr̃ esse alia et
alia distantia: ⁊ ita inter eadem latera eiusdem loci esset du
plex distantia. ¶ Respõdet doc. ꝙ facere latera distare p̃t
dupliciter intelligi. vel effectiue: ⁊ sic agens distendens la
tus a latere facit distare. vel formaliter. ⁊ sic medium inter
ceptum facit formaliter distare. exemplum: ꝓijciens lapidẽ
in aere vel aqua ꝓijciendo facit latera aeris vl' aque dista
re effectiue: sed lapis subintrãs facit formaliter distare. Si
cut etiam ꝓducens albedinem in subiecto prius nigro: effe=
ctiue expellit nigredinem: sed albedo ꝓducta formalit' ex=
pellit nigredinem: q2 est forma incompossibilis nigredini.
Secundo modo concedendũ esset ꝙ vtrũqꝫ corpus hic. s. in
loco materiali extensiue existens facit latera hui⁹ loci dista
re: q2 vtrunqꝫ est mediũ inter extrema. primo modo neutrũ
corpus facit distare. Sed ipsum agens qꝺ primo diuidit h̄
latus ab illo: ⁊ tunc diuidit. qñ facit illa corpora esse simul
in tali loco: vel saltem vnum. Et per hoc p3 etiam quomõ
vtrũqꝫ replet: q2 nõ effectiue sed formaliter. Non enim est
maius incõueniens locũ plenum repleri de nouo aliquo re
plente formaliter: ꝙ̃ continens vnum sibi commensuratum
de nouo continere aliud simili modo ꝯtinendi. Vult inferre
doc. ꝙ si tu concedis: ꝙ duo corpora possunt simul replere
eundem locum ita ꝙ sicut vnum perfecte replet ⁊ aliud silr:
ꝙ etiam habes concedere ꝙ idem locus possit vtrũqꝫ ꝯtine
re localiter: cũ non sit maius incõueniens primũ ꝙ̃ secũdũ.
¶ Ad confirmationem illam diceretur ꝙ accipiendo distã
tiam ꝓ illa habitudine q̄ est in vno distante ad alterum vt
ad terminũ non est nisi vna distantia inter eadem extrema
siue sint plura media siue vnicum. nec illa est vero hoc mõ lo
quendo de distantia ꝙ vbi est aliud per se medium ibi ẽ alia
per se distantia nisi intelligatur aliud per se medium hoc est
aliud necessario requisitum tanꝙ̃ medium distantie: sed in
ꝓposito non req̄ritur illud tanꝙ̃ aliud: q2 ꝑ primum corpus
habetur sufficiens distantia. Si autẽ distantia acciperetur
alio mõ ꝓ dimensione media inter extrema q̄ distant/cõce
dendum esset sic loq̄ndo ꝙ inter latera cõtinẽtis duo corpa
est duplex distantia: patet: q2 due dimensiones: quia ⁊ duo
corpora. ¶ De tertio principali. s. ꝙ si hoc corpus esset p̄
sens huic loco sed nõ modo quantitatiuo hoc est non tanꝙ̃
coextensum loco nec commensuratum p̃t dici ꝙ tunc ꝓprie
non haberet vbi in hoc loco: q2 ꝓprie vbi est forma secun=
dum se diuisibilis cum secundum eam per se possit esse mo=
tus: vt supra patuit ⁊ ideo nõ conuenit alicui nisi diuisibili ⁊
per modum diuisibilis se habenti. corpus aũt quod nõ coex
tenditur loco sed est totũ presens cuilibet parti illius loci
(vt p3 a doc. in quarto. distin. 10. sicut p3 de corpore xp̄i)
non habet modũ diuisibilis in comparatione ad locũ. nec ꝑ
consequens habet vbi ꝓprie respectu eius loquẽdo de vbi
semper circunscriptiuo: q2 loquendo de vbi presentiali siue
diffinitiuo potest concedi.

In questione ista occurrunt aliqua dubia. Et p̄=
mo in hoc. Non potest aliquod corpus esse presens mõ quã
titatiuo alicui loco materiali puta alicui superficiei cõtinen
tis sine vbi. ¶ Secundo dubitatur in hoc scilicet ꝙ absolu= 2
tum ⁊ respectiuũ non possunt facere vnũ per se conceptũ.
¶ Tertio dubitatur in hoc. s. ꝙ respectus intrisecus adue 3
niens d2 ille qui necessario consequitur fundamentũ posito
termino: q2 nõ p̃t respectus magis intrinsec⁹ esse absoluto.
¶ Quarto dubitat' i hoc ꝙ respectus extrĩsecus aduenĩes
est ille q̄ nõ necessario ꝯseq̄t' fundamentum posito termino. 4
¶ Quinto dubitat' in hoc ꝙ respect⁹ intrinsec⁹ adueniens
nõ p̃t habere ꝓpriã nouitatem ꝑ se nisi prius aliquo abso= 5
luto prius acq̄sito in altero relatorum: ⁊ per ꝯñs tñ d2 ꝑ ac=
cidens acq̄ri: q2 p̄cise acq̄rit' alio absoluto prius acquisito.
¶ Sexto dubitat' in hoc ꝙ respect⁹ extrinsec⁹ aduenĩes p̃t
hr̃e ꝓpriã nouitatẽ absqꝫ nouitate vni⁹ vel alteri⁹ extremi. 6
¶ Septimo dubitatur in hoc ꝙ potest esse acquisitio re=
spectus esse successiua absqꝫ successione in aliq̄ absoluto. 7
¶ Octauo dubitatur in hoc. s. vbi ꝓprie est forma secũdum se
diuisibilis cum secundum eam per se possit esse motus. 8
¶ Contra primum dictum instatur sic ⁊ pono ꝙ sit corpus
pedale qꝺ actu contineatur in superficie pedali ita ꝙ totum
sit perfecte presens illi superficiei ⁊ pars parti ⁊ hoc modo
erit in illa superficie secundum modum quantitatiuum: q2
ibi est correspondentia totius ad totum et partium ad par
tes. Tunc quero aut necessario est in vbi aut non. si primo
ergo sequitur ꝙ illud vbi non erit respect⁹ extrinsecus ad=

Dubia no
tanda.
primũ du=
bium.

Contra p̄=
mũ dictũ.

ueniens cum necessario oriatur positis fundamēto ⁊ termino. Si secundo sequitur propositū vꝫ ꝙ erit in loco materiali siue continebitur in vltima superficie continentis ⁊ modo quantitatiuo ⁊ tamen non erit in loco formali siue vbi. Si dicatur ꝙ q̄uis non sit in vbi necessario absolute positis fundamento ⁊ termino: tamen posita coextensione siue cōmensuratione vnius ad aliud tunc est in vbi necessario. Contra. Tum quia illa coextēsio siue commensuratio aut est q̄d respectiuum aut precise dicit vtrū𝔮 extremum. Si primo. quero de illo respectu aut est extrinsecus adueniens aut intrinsecus. si primo. ergo non sequitur necessario ad fundamentum posito termino ⁊ similiter vbi sequens non erit respectus intrinsecus ⁊ per consequens poterit non esse etiā stante illa coextensione aut erit intrinsecus ⁊ sic ipsa posita vt respectu intrinseco adueniente necessario ponitur vbi ⁊ tunc sequitur ꝙ necessario prius ponitur respectus intrinsecus q̄ ponatur extrinsecus. Tum etiam: quia si posita necessario tali coextensione necessario ponitur vbi sequitur ꝙ vbi non erit respectus extrinsecus cuꝫ necessario oriatur ex natura rei. Si secundo ponatur illa commensuratio prout precise dicit vtrun𝔮 extremum: aut tunc ponitur vbi necessario ergo non est respectus extrinsecus: aut nō necessario. ergo poterit esse perfecta continentia ⁊ coextēsio vnius ad aliud sine vbi. q̄d est contra conclusionem in qua ponitur ꝙ est impossibile corpus cōtineri in loco materiali modo quātitatiuo ⁊ non esse in vbi formali. ¶ Secundo pricipaliter instatur. Et pono ꝙ angelus possit esse in loco: puta vnius miliaris vt in loco sibi adequato: ita ꝙ in maiori non possit esse quia non ponitur angelus precise in loco quantumcū𝔮 magno que omnia patent in secundo. d. 2 de loco angelorū hic posito quero tunc aut angelus est in vbi formali necessario aut non. si primo: ergo tale vbi non erit respectus extrinsecus adueniens: quia necessario oriretur ad fundamentuꝫ posito termino nec est maior ratio de vbi diffinitiuo q̄ de vbi circūscriptiuo: quia vtrū𝔮 vbi dicit presentiam contenti ad continens: licet aliter ⁊ aliter: quia vbi circunscriptiuum dicit presentiam cum perfecta coextensione formali corporis cōtenti ad superficiem continētem. Sed vbi diffinitiuū dicit presentiam absolute vt sic contenti ad cōtinens. Si nō est in tali vbi necessario. ergo erit respectus extrinsecus: et sic separabilis stante angelo in tali loco. hoc ideꝫ erit de corpore cōtēto in loco materiali q̄d nō necessario erit in vbi formali. ¶ Tertio instatur sic vbi circunscriptiuū ponit̄ a do. respectus extrinsecus adueniens. ergo posito corpore perfecte presente superficiei continentis s̄m modū quantitatiuū tale corpus non erit in vbi. consequentia patet. quia respectus extrinsecus adueniens nō necessario oritur positis fundamento ⁊ termino etiam perfectissime approximatis: vt patet de combustione que non necessario oritur posita perfectissima presentia ignis circa combustibile: vt patet de tribus pueris in camino ignis: ⁊ hoc est quia talis ꝯbustio siue actio siue passio est respectus extrinsecus: vt patet a do. sic erit in proposito. Perfectissima eñ presentia corporis cōtēti ad superficiem continentem est ꝙ sit perfecte p̄ns s̄m se totum ⁊ secundum omnes partes: ita ꝙ totum sit perfecte presens toti ⁊ partes corporis partibꝰ superficiei. ergo seq̄tur ꝙ stante perfecta approximatione ꝙ adhuc nō erit vbi cum vbi ponatur respectus extrinsecus. ¶ Quarto instat̄ tenendo s̄m Doc. ⁊ s̄m veritatem ꝙ vbi circunscriptiuū sit respectus extrinsecus adueniens; quero tunc quādo corpꝰ locabile sit presens superficiei cōtinētis siue locantis ⁊ hoc s̄m modum quantitatiuum ⁊ per te necessario est in vbi circunscriptiuo: a quo causat̄ illud vbi: siue ille respectus: aut immediate causatur a corpore contento et superficie continente: ⁊ tunc quero aut simpliciter necessario causat̄: ⁊ tūc non erit respectus extrinsecus adueniens: patet quia per hoc ponitur a doc. differentia inter respectum extrinsecus aduenientem ⁊ intrinsecus aduenientem: quia intrinsecus adueniens necessario oritur posito fundamento ⁊ termino sed extrinsecus positis fundamēto ꝓximo ⁊ termino nō necessario oritur. sequitur ergo ꝙ tale vbi nō necessario causet̄ a fundamēto ⁊ termino. Si causatur contingenter/contra. Tum quia poterit esse corpus cōtētū in loco materiali: modo quantitatiuo ⁊ tamen non erit in vbi. ⁊ sic ꝓpositū. Tū quia non videtur ꝙ contingenter possit causari: quia tā fundamētū q̄ terminus ponunt̄ cause omnino naturales ⁊ secūdū modū nature suo modo agentes ipsum vbi cū sola voluntas ponat̄ agens liberum. Aut ipsum vbi ponitur causari ab alio q̄ a fundamēto ⁊ termino ⁊ tūc quero de illo alio q̄d nō videt̄ assignandum: nisi dicatur ꝙ immediate causet̄ a fundamento ⁊ termino: sed non necessario simpliciter et absolute. quia possunt impediri a deo sicut et combustio in camino ignis ⁊c. Contra: quia tunc habetur intentum. s. ꝙ non necessario corpus coextensum erit in vbi: vt patet.

¶ Quinto ⁊ vltimo instatur sic: quia idem est iudicium de toto corpore contento ⁊ de partibus eius. quia sicut totum corpus habet ibi vnum vbi ita quelibet pars quantumcun𝔮 minima necessario habebit ꝓprium vbi: ⁊ sic vbi totiꝰ corporis erit integratū ex infinitis vbi partialibus: ⁊ tunc quero aut omnia illa vbi simul causabuntur aut successiue. non primo patet: quia corpus incipit prius contineri s̄cd̄m vnā partem: q̄ s̄m aliam: immo nū𝔮 est ꝑfecte ⁊ adequate presens quanto sup̄ quo mouetur nisi in puncto: vt patꝫ a doc. in s̄cd̄o dist. 2. q. 9. Non secundo: q̄r tunc illi respectus nū𝔮 essent simul: patet: q̄r qñ corpus intrat s̄m partem. a. ⁊ post immediate s̄m partem. b. a. perdit respectum quem habebat. q̄r relinquit respectū quem habebat ad partem priorem cui desinit esse presens subintrante parte. b. ⁊ sic de oībus alijs successiue. ¶ Respondeo ad omnes obiectiones premittendo aliqua. primo ꝙ corpus cōtineri a loco materiali s̄m modum quantitatiuū p̄t dupliciter intelligi. vno mō ꝙ sit presens illi loco tm̄ materialiter: ita ꝙ precise sit in tanta superficie continentis. ita ꝙ nō excedat nec excedatur. Ad rōnes p̄mi dubij p̄ābula declaratio. s̄cd̄o ꝙ sic sit presens ꝙ vltra hoc ꝙ non excedit nec excedit̄ sit etiam ꝑfecta commensuratio siue coextensio ita ꝙ sicut totum est presens toti sup̄ficiei continenti sic pars determinata siue signata corpis sit presens parti sup̄ficiei signate et determinate ⁊ talis commensuratio passiua in corpe cōtento d̄r forte/vbi passiuum: q̄r commēsuratio illa siue coextensio videtur precise importare relationē ipsius contenti ad continens. Et qñ doc. dicit ꝙ non p̄t contineri mō quantitatiuo quin sit in vbi/hoc dicit: q̄r talis continentia s̄cd̄m modum quantitatiuū nil aliud videtur esse q̄ circunscptio passiua q̄ proprie est vbi formale passiuum. sicut circuīscriptio actiua est vbi formale actiuum. S̄cd̄o p̄mitto ꝙ ponēdo ꝙ corpus ꝑfecte coextendi et cōmensurari sup̄ficiei non sit formaliter relatio: sed precise ipsa extrema cōmensurata siue sic coequalia ⁊ equalitas inter ea sit relatio intrinsecꝰ adueniens vel inequalitas. adhuc ibi erit respectus extrinsecus adueniens. ¶ Nec est incōueniens respectū extrinsecus aduenientē aliquo modo preexigere respectū extrinsecus aduenientem: ⁊ patet q̄r corpus locabile corpori locāti prius comparatur s̄m equalitatem vel inequalitateꝫ et stante equalitate vel inequalitate vtriu𝔮: adhuc nō sequitur vbi: quia bene p̄t esse equale ⁊ tm̄ actu non cōtineri nec circunscribi. Tertio p̄mitto ꝙ respectus extrinsecus adueniens ꝓp̄e dicitur ille qui non oritur necessario ad fundamentum posito termino sicut similitudo quia positis duobꝰ albis quantumcun𝔮 distantibus adhuc est sit̄udo. sit̄r posita cā ꝓductiua ⁊ ipso ꝓducto q̄uis maxime distantibꝰ ponitur relatio ꝓducentis ad ꝓductum et relatio ꝓducti ad ꝓducens. ⁊ sic dico de alijs relationibus intrinsecus aduenientibus. respectus vero extrinsecus aliq̄ñ necessario orit̄ Respectus itrinsecus non ex absoluta positione fundamenti ⁊ termini: sed ex po- et extrinsesitione fundamēti ⁊ termini positi sub aliquo alio respectu. cus aduexemplum: passio est respectus extrinsecus: q̄r posito passo niens q̄s. et actiuo absolute non sequitur in ipso passo respectꝰ passiuus tm̄ posito ꝙ actiuum inducat formaꝫ in passum. ⁊ tūc oritur respectus extrinsecus adueniens. s. inducentis ad inductum: vt patet a doc. ī quarto ī materia de eucharistia: ⁊ tunc posita tali relatione inducentis ad inductum ⁊ forme inducte in passo ad ipsum actiuum inducens de necessitate in ipso passo oritur passio que est respectus extrinsecus ad ipsum agens. respectꝰ ergo q̄ est passio dicitur extrinsecꝰ ꝓ quanto fūdamentū ⁊ terminꝰ absolute considerant̄: quia vt sic non necessario oritur: sed p̄missa aliq̄ alia relatiōe fūdamenti ⁊ termini vt prius exemplificaui tūc non dicitur extrinsecꝰ adueniens cum tūc necessario oriatur. Hoc idem dico de vbi formali quod est respectus extrinsecus adueniens prout comparatur ad fundamentum et terminū absolute et patet: quia stante corpore et loco non seq̄tur locatio passiua: quia si ponatur corpus actu non contineri: tunc non erit locatio passiua et tamen respectu vbi erūt tam fūdamentum q̄ terminus immo fundamentū proximū et ratio proxima fundandi: quia superficies corpis q̄ est ratio ꝓxima fundandi ip̄m vbi: vt supra patuit. Si tamen ponatur corpus perfecte contineri s̄m coextensionem ⁊ commensurationem necessario seq̄tur ꝙ sit in vbi et vt sic non erit respectus extrinsecus cū necessario oriatur stante tali continentia non ꝙ continentia illa passiua sit formalis ratio recipiendi ip̄m vbi: immo p̄cise erit sup̄ficies corpis. ¶ His Ad rōes ꝯ p̄mū dcm̄ p̄missis patet q̄d dicendū ad rationes contra. Ad primam

patet tenendo ꝙ talis p̄sentia siue coexistentia sit formalit̄ ipsum vbi. Si vero teneat̄ ꝙ non sit ip̄m. patet respōsio ex tertio p̄ambulo: q̄ꝛ vbi d̄ꝛ respectus extrinsecꝰ ꝓut comparatur ad fundamentū ⁊ terminū absolute: sed vt comparat̄ ad corpꝰ: vt contentū modo quantitatiuo tūc non d̄ꝛ extrisecus cū necessario oriat̄. vt exemplificaui de passione ⁊c̄. ¶ Ad scd̄m de angelo dico pariformiter ꝙ si angelū actu contineri a tali quantitate dicit ip̄m vbi: patet responsio q̊modo necessario est in vbi: q̄ꝛ ip̄a continentia passiua d̄ꝛ vbi Si vero teneat̄ ꝙ non sit formaliter ip̄a continentia. Dico tūc scd̄m tertium p̄ambulum scilicet ꝙ vbi tale dicit̄ respectus extrinsecus ꝓ quanto absolute comparatur ad ip̄m angelum vt ad fundamentū proximum et ad ip̄am quantitatem: vt ad ip̄m terminum quia si sit angelus extra illam quantitatem actu ponūtur fundamentū proximū ⁊ terminus ip̄ius vbi ⁊ tamen non ponit̄ necessario vbi. Sed posita continentia actuali ipsius angeli in tali quantitate necessario seq̄tur ipsum vbi. Ex his que supra exposui patet responsio ad alia duo argumenta immediate seq̄ntia: nec oportet aliter r̄ndere q̄ꝛ precise r̄ndendū est sicut ad duo p̄missa responsum est. ¶ Ad quintū q̄ꝛ importat aliq̄s difficultates: vide responsionem in scd̄o. dist. scd̄a de loco angelorum contra Gregorium.

Cōtra scd̄m dictum.

Contra secundum dictum instatur probando ꝙ ex absoluto ⁊ respectiuo possit per se fieri vnus conceptus: q̄ꝛ totum ⁊ principale fundamentum huius dicti est: quia tunc talis conceptus simul esset respectiuus ⁊ absolutꝰ: et sic non esset neq̄ respectiuus neq̄ absolutus. Et ego multipliciter insto. p̄mo: q̄ꝛ ex natura ꝯtrahibili ⁊ hecheitate fit vnus ꝑ se conceptus q̄ditatiuꝰ q̄ꝛ vnū singulare q̄d recipit p̄dicatione superiorum in q̄d: ⁊ t̄n̄ hecheitas nullo mō ꝑtinet ad quiditatē nec aliquo mō dicit q̄d: vt patꝫ a doc. in secundo. d. 3. q. 6. Sic in ꝓposito ex respectiuo ⁊ absoluto p̄t fieri vnus ꝯceptus respectiuus q̄uis absolutum nullo mō dicat respectum. ¶ Scd̄o instatur: q̄ꝛ suppositū est vnus ꝑ se ꝯceptus positiuus ⁊ absolutus ꝑ se in p̄dicamento substantie: ⁊ t̄n̄ suppositum constat ex natura singulari ꝑtinente ad predicamentū substantie ⁊ ex negatione duplicis dependentie. s. actualis ⁊ aptitudinalis: vt patꝫ in tertio. d. p̄ma. q. p̄ma ⁊ infra. q. 19. quoli. ⁊ t̄n̄ negatio formaliter non dicit entitatem positiuam nec absolutam nec respectiuam ergo a fortiori ex absoluto ⁊ respectiuo poterit fieri vnus ꝑ se ꝯceptus cū vtrunq̄ dicat entitatem positiuam. ¶ Tertio instatur: q̄ꝛ ex actu ꝑ se ⁊ potentia ꝑ se fit vnū ꝑ se vt patꝫ 8. meta. q̄ꝛ fit vnum simpliciter in actu ⁊ t̄n̄ potētiale vt pōtentiale non dicit actum. multo fortius ex respectiuo ⁊ absoluto fiet vnū in actu cum vtrunq̄ dicat actum. ¶ Quarto instatur q̄ꝛ persona diuina dicit vnum per se conceptuꝫ: vt patet ⁊ est vnum ens per se relatiuum tenendo cōmunē opi. s. ꝙ persona constituatur ꝑ relationem ⁊ t̄n̄ persona cōstat ex absoluto. s. essentia diuina ⁊ respectiuo: patet a doc. in pluribus locis. ¶ Quinto instatur sic: q̄ꝛ sicut ex conceptu omnino indifferenti ad absolutum et respectiuum ⁊ ex gradu intrinseco contrahente ipsum fit vnus per se cōceptus vel determinate absolutus: ⁊ vel determinate respectiuus: vt patet. quia si conceptus entis: qui nec est respectiuus nec absolutus contrahitur per absolutum fit cōceptꝰ determinate absolutꝰ: ⁊ si ꝯtrahitur ꝑ respectiuuꝫ fit ꝯceptus determinate respectiuus: sic sil̄r videt̄ posse dici ꝙ ex absoluto ⁊ respectiuo ꝯstituat̄ ꝑ se aliquod respectiuuꝫ. ¶ Sexto instatur: q̄ꝛ ex ꝯceptu non formaliter infinito fit ꝯceptus formaliter infinitus: patꝫ: q̄ꝛ ex cōceptu entis q̄ non est formaliter infinitꝰ: vt patꝫ a doc. in primo. d. 8. q. 2. ⁊ aliq̊ gradu intrinseco: puta infinitate intensiua fit vnꝰ ꝯceptus per se formaliter infinitus: patet: q̄ꝛ ex ꝯceptu entis qui nō est formaliter infinitus: vt patꝫ. Et t̄n̄ doctor expresse vult supra. q. 5. ꝙ quicquid formaliter includitur in ente infinito intensiuo sit formaliter infinitum intensiue ergo videt̄ a fortiori ꝙ si infinitū intensiue possit constare ex aliquo non infinito ꝙ etiā conceptus ꝑ se respectiuus possit cōstare ex absoluto ⁊ respectiuo. ¶ Septimo instatur: q̄ꝛ respectiuuꝫ necessario diffinit̄ per absolutum: q̄ꝛ per terminum qui est absolutus. vt patet a doc. in primo. d. 30. ergo non videtur repugnantia: quin etiā possit cōstitui conceptꝰ respectiuus ꝑ respectiuū ⁊ absolutuꝫ. ¶ Respondeo ad istas instātias tenendo dictū doc. verissimum. Ad primā dico ꝙ ex hecheitate nihil quiditatiuū constituitur cū nullomō pertineat ad quiditatem. ⁊ cum dicitur ꝙ singulare recipit predicationē in quid omnium superiorum/concedo: sed non ratione hecheitatis sed precise ratione nature incluse que dicit quid

Ad rōnes ꝯtra scd̄m dictum.

immo ipsa dicit totam quiditatē singularis: vt patet a do. in secundo. di. 3. q. 1. ⁊ 6. ⁊ vide singularissima que ibi exposui ⁊ adduxi. ¶ Ad secundum. Dico breuiter ꝙ suppositū formaliter sumptum prout. s. includit illam negationeꝫ nō est per se in predicamento substantie cum negatio nec per se nec reductiue sit in predicamento cum omnia predicamēta sint simpliciter entia positiua. nec per consequēs ipsa negatio facit nec pertinet ad conceptum per se: sed suppositū dicitur esse per se in predicamēto ꝓ quanto includit singulare p̄dicamenti substantie q̄d per se ponitur in tali p̄dicamento. Sicut etiam singulare vt singulare non recipit predicationem in quid sed si recipit hoc est precise ratione nature incluse que dicit propriā quiditatem. ¶ Ad tertium. Dico ꝙ forte cōcluderet si ex potentia obiectiua et actu fieret per se vnum in actu: puta ꝙ homo constitueretur intrinsece ex potentia obiectiua que non est formaliter ⁊ ex entitate actuali. Sed hoc est simpliciter impossibile. Ad philosophum dico ꝙ ipse loquitur precise de potentia subiectiua ꝑ se ⁊ non de potentia obiectiua vt subtiliter patet a doct. in secūdo. d. 12. q. prima. Et sic ex potentia per se subiectiua cuiusmodi est materia ⁊ ex actu per se. s. forma substantiali fit per se vnum cōpositum. Sicut etiam ex potentia subiectiua per accidens. s. ex subiecto in actu ⁊ ex actu per accidens. s. ex accidente fit vnum per accidens. modo talis potentia subiectiua siue per se siue per accidens semper est in actu ⁊ ideo non sequitur. ¶ Ad quartum: hoc forte importat maiorem difficultatem. Dico tamen ꝙ persona non dicit aliq̄d tertium resultans ex essentia ⁊ proprietate relatiua sed precise dicit ipsam essentiam cum proprietate relatiua: nec tamen erit vnum per accidens: quia relatio illa nullo modo informat essentiam: vt patet a doc. in primo dist. 5. q. 2. ⁊ 26. ⁊ in quo. q. 6. nec quasi informat nec denominat nec quasi: q̄d tamen requiritur ad hoc vt sit vnum per accidens. Dicitur tamen maxime vna vel quia maxime perfecta: quia essentia ibi inclusa est formaliter infinita vel maxime vna propter perfectaꝫ idemptitatem realem quia essentia simpliciter sibi idēptificat proprietatem personalem ꝓpter sui infinitatem. Dico secundo ꝙ tenendo ꝙ dicat vnū per se conceptum ex essentia ⁊ proprietate alium aliqualiter ab essentia ⁊ proprietate adhuc dico ꝙ nō erit simile: q̄a vbi respectiuū de quo doc. loquitur presenti. q. dicit vnū cōceptum per se primo modo ⁊ per consequēs quiditatiue nō potest in tali esse quiditatiuo constitui per absolutum ⁊ respectiuum: quia tunc erit ille conceptꝰ ⁊ quiditatiue respectiuus ⁊ quiditatiue absolutus: vt patet: modo in proposito de persona tenendo ꝙ dicat vnum per se conceptum quiditatiuum: hoc potest dupliciter intelligi. primo ꝙ dicat conceptum per se quiditatiuū: quia includit per se aliquid q̄d pertinet ad quiditatem ⁊ sic persona includit essentiam que dicit quiditatem perfectissimam: sicut etiam ponitur ꝙ singulare creatum dicit per se vnum conceptum quiditatiuuꝫ ratione nature dicentis quiditatem. ⁊ hoc modo conceditur ꝙ quasi dicat per se vnum conceptum quiditatiuū: ⁊ tunc nō est ad propositum de vbi vt Doc. loquitur: vult eñ ibi quod respectiuum ⁊ absolutum non faciant vnum ꝑ se conceptū quiditatiuum: ita ꝙ vtrunq̄ pertineat ad quiditatem ipsiꝰ Secundo potest intelligi ꝙ persona dicat vnum per se conceptum quiditatiuum sic ꝙ proprietas pertineat ad quiditatem sicut ⁊ essentia eo modo quo dicimus ꝙ animal ⁊ rationale constituunt hominē quiditatiue. Respōsio tamē p̄ma videtur melior ⁊ ad propositum magis. ¶ Ad quintum dico breuiter ꝙ non est simile: quia licet conceptus indifferēs ad absolutū ⁊ respectiuum non sit actu nec respectiuus nec absolutus: est tamen in potētia: quia ad vtrūq̄ contrahibili. ¶ Ad sextum. Dico breuiter primo. ꝙ sufficit ꝙ talis cōceptus sit potentia infinitus. Dico secundo ꝙ quando Do. dicit ꝙ quicquid includitur in ente infinito intensiue est infinitum intensiue hoc debet intelligi ꝙ inclusum in vltima actualitate ⁊ vere realiter. De hoc vide que exposui ibi scꝫ q. 5. quolib. ⁊ vide ibi singularia dubia. ¶ Ad vltimum. Dico ꝙ si respectiuū diffiniretur per absolutū diffinitione q̄ditatiua argumentuꝫ concluderet: sed in proposito nihil cōcludit: quia t̄m̄ diffinitur per additamentum ⁊ per aliquid omnino extra rōnem formalem respectiui cuiusmodi est absolutum. Et hoc expresse patet a doc. in p̄mo. d. 30. vbi vult ꝙ t̄m̄ diffiniatur per additamentum ⁊ nō aliter: ⁊ sic patet.

Persona indiuis nō dicit aliq̄d tertium resultans ex essentia et ꝓprietate relatiua.

Personā diuis dicere ꝑ se cōceptuꝫ q̄ditatiuum dupliciter.

Cōtra tertiū dictuꝫ.

Contra tertium dictum instatur ꝙ respectus intrinsecus aduenien s non necessario sequatur ad fundamētum posito termino: ⁊ accipio similitudinem que s̄m doc. est respectus intrinsecus: ⁊ suppono duo. primo ꝙ realiter di-

stinguatur a fundamento ⁊ ꝙ sit posterior fundamento. pri
mū patet a doc. in secundo di. 1. q. 4. scdm patet per ipsum
in primo dist. 26. ⁊ alibi sepe. s. ꝙ relatio preexigat extrema
ergo sequitur ꝙ est posterior fundamēto ⁊ termino. Ex his
arguo dupliciter. primo sic. Deꝰ pōt immediate cāre simi=
litudinem non concurrentibus fundamēto ⁊ termino vt cau
sis necessariis. ergo similitudo non oritur necessario posito
fundamendo ⁊ termino. ꝯsequentia patet: quia Deus cau=
sat contingenter. Tum etiam si imediate cātur a deo nō ori
tur necessario ex natura extremorū: añs ptz quia omne po=
sterius realiter distinctum ab alio quod non pertinet ad eiꝰ
esse intrinsecum: (quod dico ꝓpter compositū naturale qđ
distinguitur realiter a partibus ꝯponentibus ⁊ est posteriꝰ
eis quod deus non pōt imediate causare: q2 ille partes sunt
de intrinseca rōne ipsius) deus imediate potest cāre patet
quia ab omnibus conceditur ꝙ potest supplere omnē causā
secūdam extrinsecam qualis est effectiua. Sz similitudo est
realiter distincta ab vtroqz extremo ⁊ posterior eis nec ali=
quid extremū pertinet ad eius esse intrinsecū: vt patet. er=
go. Nec valet glosare illā propositionem ꝙ intelligit̄ de po=
steriori absoluto realiter distincto. quia doc. expresse ꝯcedit
ꝙ potest imediate cāre respectum extrinsecum aduenientē:
quia realiter distinguitur ab extremis ⁊ est posterior eis nō
ergo intelligitur de absoluto simpliciter. Nec valet glosare
ꝙ non intelligitur de respectu itrinseco: q2 ego arguo ꝙ nul
lus sit intrinsecus eo modo quo ipse ponit q. s. orit̄ necessa=
rio ad fundamentū posito termino. ¶ Secūdo istatur. De
us pōt imediate causare duo alba perfecta in aliquo instā=
ti. ⁊ in eodem nō cāre similitudinem inter illa: ergo similitu=
do non oritur necessario ex natura extremorum. ꝯsequentia
patet. quia si in illo instanti quo ponuntur alba non oritur
sequitur ꝙ non necessario oriatur: quia in quocunqz instanti:
ponitur causa adequata ⁊ necessaria alicuius effectus ⁊ nō
impedita necessario sequitur talis effectus: hoc patet. añs
probatur quia omne absolutum realiter distinctū ab alio ⁊
prius illo Deus imediate potest causare sine illo. Sed illa
alba sunt absoluta realiter distincta a similitudine ⁊ priora
illa ergo: maior huius syllogismi: patet etiam a Doc. Si di
catur ꝙ intelligitur de priori absoluto comparato ad abso=
lutum realiter distinctum ⁊ prius eo. non autem vt ꝯparato
ad respectiuum. Dico ꝙ hoc nihil est q2 fm ipsum absolutū
ꝯparatum ad respectum extrinsecus aduenientē potest deꝰ
immediate causare sine respectu extrinseco: patz: quia pōt
immediate causare ignem ⁊ combustibile sine actuali com=
bustione ⁊ hoc: quia illa sunt priora ⁊ realiter disticta ab ip
sa relatione que dicitur formaliter ꝯbustio. Si dicatur ꝙ nō
intelligitur de absolutis comparatis ad respectus necessa=
rio concomitantes ex natura extremorum. Et hoc est quod
ego improbo: ideo oportet rńdere ad instantias factas.
¶ Tertio istatur sic ⁊ quero a quo imediate causatur neces
sario ipa similitudo vt a causa totali ⁊ adequata: aut causa
tur a solo fundamēto: aut a solo termīo: aut ab vtroqz simul
si primo ergo posito tm̄ vno albo ꝑfecto erit similitudo. Si
dicat̄ ꝙ terminus concurrit: quero quomodo concurrit. non
vt cā: quia ponitur fundamentum totalis causa. non vt cau
sa sine qua non: quia posita totali cā nihil aliud requirit̄ ad
habendum effectum: hoc enim modo arguit Doc. in primo
dist. 3. q. 7. ꝯtra hen. qui ponebat animam eē totalem cau=
sam notitie: sed obiectum requirebatur vt cā sine qua nō. si=
ue vt terminus ⁊ hoc improbat: quia stāte cā totali: nihil ali
ud requiritur. vide ibi. Si secundo requiratur terminus: vt
causa partialis. Sed hoc non videt̄: quia tunc deitas sub rō
ne deitatis eēt necessaria causa dependentie creature: q2 il
la necessario terminat̄ ad deitatē sub rōne deitatis siue ad
voluntatē diuinā: ⁊ tūc volūtas diuina ꝯcurreret necessario
ad aliquid extra qđ doc. omnino improbat: immo si necessa=
rio causat ipsam relationem: sequitur ꝙ necessario causet ip
sam creaturam cum sint penitus eadem res realiter: vt ptz
a doc. in scdo di. prima. q. 5. Si tertio ꝯcurrit terminꝰ vt cau
sa totalis a fortiori: sequitur illud idē incōueniens de deo ꝙ
scz necessario causaret aliquid ad extra. ¶ Quarto instat̄
sic. q2 si silitudo necessario oritur ex natura fundamēti ⁊ ter
mini ita ꝙ necessario sit ad terminū: tūc q̄ro aut seipā ē ha=
bitudo ad terminū siue seipsa terminat̄ ad terminū aut alia
relationē terminat̄ ad ipsum. non primo. quia ipā eadem vt
ꝯparatur ad fundamentum non seipsa inheret sz inheren=
tia alia inhereret: vt etiā patet a doc. in secundo di. prima. er
go similiter vt comparatur ad terminum nō seipā termina
tur cū nō sit maior ratio de vno q̄z de alio Et si alia termina
tur illa alia erit realiter distincta a termino: ergo terminabi=
tur non seipsa sed alia, ⁊ sic processus in īfinitū. Et precipue
si ponatur dependere a termino: sequitur ꝙ dependebit de=
pendentia fundata in similitudine: ⁊ illa similiter depende=
bit ad terminum. ergo alia dependentia et sic in infinitum.
¶ Quinto instatur. Si similitudo oritur necessario a prin
cipiis intrinsecis fundamenti: ergo realiter idemptificatur
fundamento: hoc patet quando enim aliquod subiectuz ex
sua intrinseca ratione necessario et adequate producit ali=
quid in seipso illud sibi necessario idemptificat realiter. hec
videtur ꝓpositio docto. in scdo. d. prima. ⁊ sic similitudo eēt
realiter eadem ipsi fundamento: q2 terminus non poneret̄
causa ꝓductiua: sed tm̄ terminatiua. sicut etiā risibile idēp=
tificatur realiter homini: quia necessario oritur in ipso ho=
mine ex formali ratione intrinseca hominis. ¶ Sexto ista=
tur priori natura non repugnat posse eē sine posteriori na=
tura maxime a quo realiter distinguitur: hoc patet a doc.
in primo in secundo ⁊ in tertio: sed fundamentum ⁊ termi=
nus etiā simul sumpta sunt prius natura: patet: q2 fm doc.
in primo. d. 3. q. 5. ⁊ in secundo. d. prima ad absolutum in cā
sequitur absolutū in effectu: ⁊ post sequitur relatio causa=
ti ad cām ⁊ econtra. ergo non repugnat fundamento ⁊ ter=
mino simul sumptis posse esse sine relatione. ergo non ne=
cessario oritur. ¶ Septimo instatur si ad fundamentū ne=
cessario sequitur talis relatio posito termino ergo seq̄tur ꝙ
posita magnitudine eēntie diuine ⁊ patre qui ponit̄ extre=
mum equalitatis filii necessario ponet̄ equalitas filii ad pa
trem ēt filio non ꝓducto. q2 vnitas magnitudinis eēntie est
ꝓximum ⁊ immediatū fundamentū equalitatis filii ad pa
trem. Si dicatur q2 req̄ritur filius: ergo non orit̄ necessario
precise fundamento positis ⁊ termino. ¶ Octauo instatur
q2 si relatio intrinsecus adueniens: necessario orit̄ ad fūda
mentum posito termino quero an ꝑcise oriatur ab illis aut
aliqua alia cā supiore concurrente. Si pimo. ergo deus non
posset in intellectu suo imediate cāre notitiā intuitiuā sili=
tudinis inter duo alba nisi concurrentibꝰ ipsis albis: q2 si po
nuntur cā immediata ⁊ adequata ⁊ precisa entitatis rela=
tionis: sequitur ꝙ deus non continebit virtualiter illaz nec
per ꝯñs eius notitiam sic em̄ arguit doc. in pluribus locis.
Si scdo sequitur ꝙ deus poterit immediate cāre illam: q2
vt sic continebit causalitatem illorum.

Contra quartū dictū instatur ꝓbādo ꝙ respectꝰ Cōtra q̄rtum dictū.
extrinsecus adueniens non sit ille qui non necessario oritur
ad fundamentum posito termino: quia si sic eēt. multa incō
uenientia sequerentur. primo sequeret̄ ꝙ homo eēt actu ani
ma existente in celo ⁊ corpore in terra quod ē īpossibile. pro
batur cōsequentia. quia stante vniōe anime ad corpꝰ de ne=
cessitate homo est: hoc patet a doc. in tertio distin. 2. ⁊. 22. sz
stante anima in celo ⁊ corpore in terra: pōt stare vnio ipsoꝝ
adinuicem: quia vnio ponit̄ respectus extrinsecus: patet: q2
non necessario sequitur stantibus fundamento ⁊ termino: er
go deus immediate potest causare ipsam vnionem ⁊ sic ho=
mo erit corpore existente in terra ⁊ anima in celo quod ē ab
surdum. ¶ Secundo sequeret̄ ꝙ stante aliquo loco in orien
te: ⁊ aliquo corpore locabili in illo loco in occidēte ꝙ Deus
poterit ipsum facere in vbi respectu illius loci: patet: q2 vbi
fm ipsum est respectus extrinsecus adueniens: ⁊ sic corpus
existens in occidente actu erit circunscriptum a loco existē
te in oriēte: ⁊ sic erit vbicaliter in aliquo loco in quo actu nō
continebitur quod est absurdum. ¶ Tertio: vnio nature ad
suppositum nō eiusdem nature est respectus extrinsecus vt
patet a doc. in tertio di. prima. q. prima: ergo deꝰ posset vni=
re naturam humanam existentem in terra angelo existenti
in celo. patet: quia posito fundamento ⁊ termino non oritur
ille respectus ex natura extremorū: ergo Deus immediate
posset causare illam vnionem. Si dicatur ad omnia ista ꝙ re
quiritur necessario approximatio. hoc nihil est. Tū q2 doct.
absolute loquitur de illis ad differentiam respectus intrin=
secus aduenientis qui necessario oritur ex natura extremo=
rum etiam quantumcumqz distantium si duo alba distarent
in infinitum adhuc esset similitudo actualis. Tum etiam: q2
etiam si ponerentur anima ⁊ corpus maxime propiqua ita
tamen ꝙ anima non informaret corpus adhuc deus posset
causare vnionē inter illa: quia non oriretur ex natura extre=
morū: ⁊ tamen ex hoc non esset homo ⁊ ex alia pte esset ho=
mo: q2 ptibus vnitatis. ¶ Quarto instatur: quia passio pro=
prie accepta que ponitur respectꝰ extrinsecus sequit̄ formā
receptā in passo ab ipō agente ita ꝙ agens priꝰ habz respe
ctū producentis ad formā productam ⁊ respectū inducētis
ad formā inductam ⁊ isti respectus sunt intrinsecus: q2 ori=
untur necessario ex natura extremorū: quia posita forma in
materia siue ī passo ab ipō agēte sequunt̄ isti respectꝰ ⁊ pas=

fiō proprie accepta que est respectus patientis siue passi ad agens sequitur hos respectus: quia dicitur pati ab agente pro quanto recipit formam ab ipso. Tunc vltra. si passio nō necessario oritur ad fundamentum posito termino sequitur ꝙ poterit esse forma in passo ab agente ⁊ ꝙ passum non formaliter pateretur: nec in ipso esset passio respectus proprie accepta. quod videtur absurdum. ¶ Quinto instat̄ de actione proprie dicta que etiam ponitur respectus extrinsecus: quia similiter illa est posterior productione forme in passuꝫ siue in materiam. prius. n. forma producit̄ ꝙ̄ inducatur saltem loquendo de forma cui non repugnat posse per se stare ⁊ similiter prius inducitur ꝙ̄ intelligatur (vt dixi) passio. ergo ⁊ prius ꝙ̄ itelligatur actio: quia actio ⁊ passio sunt simul natura cum sint correlatiua. ergo si actio non necessario oritur positis fundamento ⁊ termino sequitur ꝙ stante forma inducta ab agente in materia ꝙ poterit non esse actio ꝓprie dicta. ¶ Sexto instatur ⁊ presuppono dictum doc. in primo di. 3. q. 5. ⁊ in secundo dist. 1. q. 2. ꝙ ad absolutum in cā sequit̄ absolutum in effectu. vnde vult ibi ꝙ omnis relatio necessario sit posterior fundamēto ⁊ termino: ergo absolutū in agēte immediate attinget aliquod absolutum in passo. s. formā ꝙ̄ sit respectus ipsius ad passum siue ipsius ad formam productam. ergo per diuinam potentiam poterit esse forma in materia ⁊ nullo modo erit necessario actio nec potentia cuꝫ ponuntur non necessario oriri ex natura extremoꝝ. ¶ Septimo instatur: quia si respectus extrinsecus non necessario oritur ⁊c. ⁊ acquiritur actione siue productione proprie quero a quo immediate cātur aut a deo īmediate: aut ab extremis. Si primo. ergo pōt ipsum non cāre qn̄ causat cum causet ɔtingenter: ⁊ sic stante forma inducta in materia ab agēte poterit deus non cāre nec actionē nec passionē. Tum ēt: qꝛ nō oīs respectus extrinsecus īmediate cātur a deo: vt pꝫ de vbi quod acquirit̄ ꝑ motū. ⁊ de actione ⁊ passiōe ⁊ de multis alijs. Si secundo. sequit̄ ꝙ cum necessario causet̄ ab extremis ⁊ ex natura rei: vt patet de actione ignis circa lignū ⁊ de passione in ligno ꝙ erit intrinsecus. nam tunc oritur necessario ex natura extremorum: vt pꝫ: ergo nulla erit differentia inter respectus intrin. ⁊ extra. ¶ Octauo instatur: quia sequit̄ ꝙ deus poterit cāre immediate talem respectuꝫ ⁊ ipm̄ in se conseruare: probatur: quia si talis respectus non necessatio oritur ex natura extremorū ⁊ propria actione acquiritur sequit̄ ꝙ productio prius ad ipsum terminat̄ ꝙ̄ intelligatur esse in subiecto. Sed si agens maxime primū pro aliquo instanti. pōt producere effectum in se potest ꝓ toto tp̄e sequente ipm̄ conseruare in se. Et hoc pꝫ a doc. in secūdo dist. 17. ⁊ in quarto dist. 43. Si enim agens creatum ꝓ aliquo instanti posset producere formam i se ⁊ nō i materia posset ipsam conseruare pro toto tp̄e sequenti: si. n. pro aliquo instanti nō necessario dependet a materia nec pro tp̄e sequenti vt exposui in secūdo di. 17. vide ibi. Si ergo respectus extrinsecus non necessario orit̄ positis extremis ⁊ propria actione natus est acquiri: sequit̄ ꝙ deus posset ipm̄ ꝓducere in se ⁊ non in alio. Et dixi si ꝓpria productione acq̄ratur ad differentiam forme substātialis in composito que non producit̄ ꝓductione alia a ꝓductione totius ɔpositi: iō non pōt pro aliquo instanti s̄m ph̄m esse sine subiecto. Et qꝛ etiā s̄m ph̄m anima intellectiua nō ꝓducitur alia ꝓductione a productione compositi: iō non pōt pro aliquo īstanti eē sine ɔposito. Et si posse produci pri⁹ alia productione a ꝓductione compositi posset esse sine composito. hec omnia patent a doc. in secundo dist. 17. ⁊ in quarto dist. 43. ¶ Nono instat̄: vt ɔclusio magis declaret̄. Si talis respect⁹ nō necessario orit̄ ex natura extremoꝝ ⁊ vere causat̄. sequit̄ ꝓcess⁹ in infinitum ⁊ ex parte passi ⁊ agentis. patet passio est hm̄ōi respectus ⁊ causat̄ ab agente in aliquo passo. ergo passum recipiendo illum patitur passione alia a prima ⁊ illa secūda passio est respectus extrinsec⁹ ⁊ vere cātur in passo. ergo recipiendo illā iterum patit̄ passione alia ab illa secunda ⁊ sic in infinitū. per hoc idem arguo de actione que recipit̄ in agēte: quia recipiendo illam patitur ⁊ sicut prius. ¶ Decimo ⁊ vltimo instatur: qꝛ vnio nature humane ad verbum est respectus extrinsecus: vt patꝫ a doc. in tertio dist. 1. q. 1. ⁊ in q̄lib. q. 19. ergo deus posset facere naturā humanam actu eē in verbo et dependere ad ipsum ⁊ sustentari in ipso ⁊ tn̄ nō erit formaliter vnita verbo quod est valde inconueniens.

Ad rōnes ɔtra t'tium dictum preambula et singularis declaratio

Respondeo ad instantias contra tertium dictū: premittendo aliqua necessaria. Primo tenēdo ꝙ fundamētū sit totalis ⁊ īmediata cā relationis ītrinsece. declaro qūo terminus necessario requirit̄. Dico ergo ꝙ terminus nō requiritur necessario vt cā neqꝫ totalis neqꝫ partialis ipsius relationis cū nō causetur ab illo sed requirit̄ propter formale eē relationis quia relatio formaliter est habitudo ad aliud ita ꝙ si nihil eēt ad qd̄ relatio terminaret̄ r'ro nullo mō esset. req̄rit̄ ergo aliud in rōne t'mini ad sui eē cū eē ei⁹ formaliter sit habitudo ad aliū i rōne termini non ꝙ terminus sit de intrinseca eius rōne: quia tunc absolutum eēt de quiditate relationis: sed requirit̄ vt aliquid extrinsecum ad qd̄ terminetur talis habitudo: vt pꝫ a doc. in quarto. di. 11. Siue ro teneat̄ ꝙ terminus concurrat actiue: tunc oportebit saluare qūo deus nō sit cā necessaria alicuius ad extra. iō mihi videt̄ ꝙ prima via sit tutior. ¶ Secundo p̄mitto ꝙ fundamentum relationis necessario ɔcurrit propter duo: primo vt immediatum ⁊ necessarium receptiuū illius. sic ꝙ eēt simpl'r impossibile talem relationem eē sine fundamento: vt patꝫ a doc. in quarto. in materia de eucharistia: secundo vt cā īmediata precise ⁊ adequata: ideo est impossibile ab alio cāri immediate. Si dicatur ꝙ non videt̄ necessario cōcurrere vt cā quia doc. supra. q. 7. dicit ꝙ deus potest producere īmediate omne cābile nō concurrente aliqua causa secunda ⁊ si extrema relationis sint necessaria dicit ꝙ cōcurrūt: vt effect⁹ prior. Dico primo ꝙ Doc. intelligit de effectibus absolutis qui proprie dicuntur causabiles ⁊ nō de relatiuis. Dico secundo ⁊ magis s̄m veritatē ꝙ doct. nō itelligit de effectib⁹ comparatis ad causam precisam adequatam ⁊ īmediatā q̄ proprie se hꝫ nō tm̄ in ratione cause effectiue: sꝫ necessario in ratione subiecti ⁊ patet: quia Deus non posset īmediate causare risibilitatē in homine: quia tunc homo posset eē risibilis ⁊ non risibilis cum deus sit causa mere ɔtingens. Nec valet dicere ꝙ ideo nō potest īmediate causare: quia illa passio est eadem realit̄ cum ipo homine. Sed hoc nihil est. Tū quia ideo est eadē realit̄: quia causat̄ necessario ⁊ immediate a pricipijs subiecti i ipso subiecto. ergo intelligit̄ ꝙ hō p̄us sit causa ipsius ꝙ̄ intelligat̄ eadem realit̄ ipsi homini: i illo ergo priori deus posset preuenire causando ipam si īmediate eēt causabilis a deo. accidit enī ꝙ ꝓducat vt eandem sibi realit̄. Tum quia posito ꝙ ꝓpria passio realit̄ distigueret̄ adhuc non sequit̄ ꝙ deus imediate possit illam producere: quia si sic sequetur ꝙ aliquando homo poterit eē non risibilis: quia deus posset ipsam non producere in ipso homine et sic non esset conclusio demonstrabilis potissime simpliciter necessaria: qꝛ aliqn̄ posset esse falsa: intelligitur ergo dictum doc. ꝙ deus potest immediate causare omnē effectuꝫ non concurrente aliqua causa secunda: dum talis effectus non sit talis ꝙ requirat causam precisaꝫ immediatam ⁊ adequatam. qui effectus formaliter ⁊ necessario est in ipso ꝓducēte. Sic est i proposito de relatione intrinsecus adueniente que habet fundamentum non tm̄ vt rationē proximā fundandi eam sed vt causam precisam immediatā et adequatam: ideo est impossibile ꝙ immediate ab alia producatur ꝙ̄ a fundamento proprio. nec fundamētū potest immediate producere nisi ponantur omnia requisita ad eius eē. cuiusmodi est terminus cū sit formaliter habitudo ad terminum. ¶ Istis premissis patet rn̄sio ad duo prima argumenta. Ad primū dico ꝙ quāuis relatio sit realiter disticta et posterior fundamento: nō tn̄ sequitur ꝙ immediate possit produci qꝛ eius esse immediate ⁊ precise depēdet a fundamento: vt supra dixi. Et posito ꝙ non esset causata ab extremis. tamē posito h̄. non sequitur ꝙ deus posset ipsam facere sine extremis: qꝛ ipsa requirit necessario extrema vnuꝫ in ratione fundamenti ⁊ aliud in rōne termini. Sed tūc nō oriretur ex natura extremorū: quia precise nō haberet esse ab extremis. ¶ Ad scd̄m Dico ꝙ posita causa necessaria precisa ⁊ immediata alicuius effectus necessario ponitur talis effectus sed positis fundamento ⁊ termino: ponitur causa hoc modo respectu relationis. ideo deus nō posset facere fundamentū ⁊ terminū sine relatione. sicut posito homine necessario sequit̄ risibilitas. sic in ꝓposito. Et cum instatur qꝛ potest facere prius esse sine posteriori a quo realit̄ distinguitur. Dico ꝙ ista ꝓpositio non est vniuersaliter vera: est maxime quando prius ponit̄ causa necessaria precisa ⁊ adequata posterioris a q̄ posterius essentialiter depēdet. ⁊ patet quia materia ⁊ forma ēt vnita sunt prius cōposito cū non causent ipsum nisi vt vnita. ergo deus posset facere materiam ⁊ formam simul vnita existere sine cōposito: non sequitur quia cōpositū necessario dependet ab illis vt exposui in secundo contra Tho. gaie. Sic dico in ꝓposito: Est ergo vera propositio vbi prius comparatur ad posterius realiter distinctum ⁊ cuius non sit causa precisa ⁊ immediata ⁊ necessaria. habet etiam alias limitationes quas vide in secundo. d. 12. q. 2. ⁊ alibi etiam. ¶ Ad tertiū. Dico ꝙ cātur a fundamēto vt a cā totali: ⁊ cum dicit̄ ꝙ tunc ter

minus nõ requirit: dico ꝙ necessario requiritur: quia relatio
essentialiter est habitudo ad terminum. Et ideo non est si=
mile de intellectione: quia ipsa non est formaliter habitudo
ad obiectũ. iõ bene argumentum doc. cõcludit ꝙ si obiectuȝ
nullo modo esset cã intellectionis. sed precise ipa anima ꝙ
tũc possȝ cãri itellectio obiecti sine obiecto pñte nec i se nec
in aliquo repñtatiuo: quia ipa intellectio est qualitas abso
luta nec est formaliter relatio siue habitudo ad obiectum vt
patebit infra. q. 13. Si secundo concedatur ꝙ terminus con
currit vt cã saltem partialis: tunc oportet concedere ꝙ de⁹
ex natura rei sit cã naturalis relatiõis ⁊ forte non esset incõ
ueniens de relatione sed de absoluto. Sed hoc ego non as=
sero: quia multa inconuenientia possent inde oriri: sed modo
transeo. ❡ Ad quartum. Dico ꝙ relatio seipa est habitudo
ad terminuȝ ⁊ seipa terminatur ad terminũ: vt patet a doc.
supra. q. 8. ⁊ cum dicitur ꝙ vt ꝯparatur ad subiectum nõ se=
ipa inheret. Dico primo ꝙ non est simile: quia inherentia cõ
sequitur accidens. ⁊ ideo accidẽs non est formaliter ipa in=
herentia ad subiectũ: vt patȝ a doc. in quarto in materia de
eucharistia. ⁊ in. 7. meta. sue: sed vt ꝯparat̃ ad terminũ se=
ipa est habitudo ad terminũ cũ formaliter ⁊ realiter sit ha=
bitudo ad terminum. Dico secundo ꝙ aliud est loqui de acci
dente absoluto: ⁊ aliud de respectiuo. primo modo accidẽs
inheret inherentia realiter distincta: cum illa sit separabil̃:
vt patet a doc. vbi supra: ⁊ in secundo di. 1. secundo modo di
co ꝙ relatio seipa inheret saltem realiter: quia talis inherẽ-
tia est idem realiter cum ipa. quia repugnat relationi esse si
ne termino talis inherentie: vt exposui in secundo dist. 1. q. 5
Sed prima responsio est magis ad propositum: quia hic for
te oporteret ponere ꝙ talis inherentia distinguatur forma
liter: sed vt comparatur ad terminum seipa formaliter ẽ ha
bitudo ad terminum. ❡ Ad quintum. Dico ꝙ ratio conclu=
deret si talis relatio non requireret aliud ad sui eẽ: sed quia
relatio requirit necessario terminũ ad sui eẽ cũ ipa sit eẽntia
liter ⁊ formaliter habitudo ad terminum est enim de intrin=
seca eius ratione eẽ formaliter ad aliud: vt patȝ a doc. in p̃=
mo. ❡ Ad sextum. Dico ꝙ posito ꝙ extrema sint prius na=
tura relatione: tamẽ quia illa necessario cõsequitur illa ex=
trema ex natura rei ⁊ sunt causa necessaria immediata p̃ci=
sa ⁊ adequata: ideo non sequitur posse esse sine relatiõe. Et
vltra dico ꝙ licet priori vt priori natura non repugnet posse
esse sine posteriori natura. tamen cõcomitanter potest repu
gnare sicut homini vt homo est prior natura non repugnat
posse eẽ sine risibilitate: tamẽ ꝯcomitanter: puta: quia ponit̃
causa necessaria precisa ⁊ adequata risibilitatis: ideo sibi re
pugnat posse eẽ sine illa. Sic dico in ꝓposito. ❡ Ad septi=
mum patȝ responsio supra. q. 6. quia non tm̃ requiritur im=
mediatum fundamentum ꝗ sȝ necessario requirit̃ extremum
habens tale fundamẽtum qd̉ est ei ratio fundamẽtalis quo
possit fili⁹ eẽ equalis pr̃i. Sed de hoc prolixe dictũ eẽ supra
q. 6. ❡ Ad Octauum. Dico ꝙ q̃uis notitia relationis de=
pendeat a notitia extremorũ: tm̃ qr deus virtual̃r ⁊ eminent̃
ꝯtinet extrema relationis s̃m eorũ totã entitatẽ: ⁊ per ꝯñs
s̃m totã cognoscibilitatẽ: ideo sine extremis concurrentibus
potest causare in intellectu diuino notitiam relationis. non
ꝙ immediate causet notitiam relationis non prius causan=
do notitiam extremorum: quia relatio non potest aliquomo
do cognosci distincte extremis non precognitis: sȝ potest im
mediate causare notitiam extremorum ipsis nullo modo cõ
currentibus ⁊ per consequens notitiam relationis inter il=
la extrema. Et sic patet responsio ad istas instantias.

Preambu-
la ad rões
ꝯtra quar=
tum dictũ,

Ad instantias contra quartum dictũ. pro maio=
ri itelligentia p̃mitto aliqua. Primo ꝙ omnes relatiões p̃=
mi. secundi. ⁊ tertij modi. sunt intrinsecus aduenientes: vt
ptȝ. 5. meta. capitulo de ad aliquid. vbi vult philosophus ꝙ
omnes iste relationes proprie dicantur ad aliquid ⁊ perti=
nere ad predicamentũ relationis. Secũdo premitto ꝙ rela
tiones huiusmodi que sunt intrinsecus aduenientes precise
in hoc differunt a relationibus extrinsecus aduenientibus:
quia ille de necessitate oriuntur positis fundamento ⁊ ter=
mino quantucunq̧ distantibus dummodo sint in rerum na
tura. ⁊ patet discurrendo per omnes tres modos. positis ꝓ
ducto ⁊ producente necessario sequitur inter eos relatio ꝓ
ducentis ad productum ⁊ econtra. positis etiam duobus al
bis vbicunq̧ sint necessario sequitur similitudo nullo alio q̃
uis modo req̃sito. Sed relationes extrinsec⁹ aduenientes sic
se hñt ꝙ posito fundamento ⁊ termino in rerum natura non
necessario sequit̃: vt patet de actione ⁊ passione: quia posito
igne ⁊ ligno nõ sequitur in igne actio nec i ligno passio nec
est necessariũ addere ꝙ sint approximata: quia si actio ⁊ pas
sio essent respectus intrinsecus aduenientes necessario ori=
rentur etiam igne ⁊ ligno in infinitum distantibus: vt pȝ de
equalitate inter duo equalia que necessario oritur duabus
quantitatibus positis etiam instantibus. Tertio premitto
ꝙ relatio extrinsecus: ita oritur necessario posito fundamẽ=
to ⁊ termino sicut relatio intrinsecus aliter tamen et aliter:
quia intrinsecus adueniens necessario oritur positis funda=
mento ⁊ termino ⁊ nullo alio necessario requisito ⁊ premisso
nec approximatio nec aliquibus alijs necessario requisitis:
sed extrinsecus adueniens dicitur necessario oriri quibusdã
alijs necessario requisitis preter fundamentum ⁊ terminũ
que tamen non necessario requiruntur nec vt terminus nec
vt ratio fundamenti. sed simpliciter preexigunt̃. Sicut etiã
ad esse compositi necessario prerequirit̃ vnio materie ⁊ for=
me que tamen nullomodo est causa cõpositi: vt patet a doc.
sed quia materia ⁊ forma non possent causare intrinsece ip
sum compositum nisi essent prius vnita. Sic dico in proposi
to ꝙ positis aliquibus preter fundamentum ⁊ terminum. ne
cessario sequit̃ talis relatio. exemplũ posito igne ⁊ ligno ab
solute nõ necessario sequit̃ nec in igne actio de genere actio
nis nec in ligno passio. sed inducta caliditate in ligno ab ipo
igne necessario sequitur in ligno passio qua formaliter pati=
tur ab igne ⁊ in igne sequitur actio qua formaliter agit in li
gnum. Similter positis absolute corpore et loco materiali
non necessario sequit̃ vbi: sed posito corpore in loco naturali
vt coextenso realiter sequitur vbi. Similiter posita materia
et forma absolute non necessario sequit̃ vnio: sed posita for=
ma in materia necessario sequitur vnio. Et sic de alijs. dicũ
tur ergo respectus extrinsecus prout respiciunt absolute ex
trema ⁊ dicuntur intrinsecus prout respiciũt extrema qui=
busdam premissis vt dispositionibus ad quas necessario se=
quuntur. ❡ His premissis. Respondeo ad instantias. ad p̃
mam. Dico ꝙ requiritur vnio que sequitur informationẽ for
me ad materiam ⁊ licet dicatur talis vnio respectus extrin
secus vt comparatur ad extrema absolute non tamen dicit̃
extrinsecus vt comparat̃ ad extrema quorum vnũ informa
tur ab alio: nec deus posset immediate cãre vnionẽ requisi=
tam ab esse homis: nisi forma actu esset in materia nisi dica=
tur ꝙ receptio forme in materia est vnio qd̉ nõ videt̃. Et cũ
dicit̃ in vna conclusione ꝙ respectus extrinsecus potest ime
diate causari ⁊ etiã ꝓpria causatione. hoc debet sane itelli
gi. s. ꝙ potest esse nouus sine aliqua nouitate alicuius abso
luti ptinentis siue ad fundamentum. siue ad terminum. ꝙ
dico pertinentis ad fundamentum vel ad terminuȝ. dico qr
actio nec passio proprie posset inesse nisi prius aliquo abso
luto causato in passo: sed illud absolutum nullo modo pti=
net ad rationem proximam fundamenti neq̧ ad terminuȝ:
quia nec fundat passionem nec terminat. Sed relatio intrĩ
secus non potest esse noua sine nouitate vel fundamenti vl̃
termini qd̉ bene nota. ❡ Ad secundum ⁊ tertium similiter
dico per idem. De vnione nature humane ad verbum si vl
tra dependentiam actualem ad verbum dicit alium respe=
ctum: dico ꝙ talis respectus oritur i natura humana ex na
tura rei. ❡ Et cum dicitur ꝙ immediate causatur a deo.
❡ Dico ꝙ ꝓpter hoc dicitur causari quia ab ipso immedia
te causatur dependentia nature ad verbum ad quam ime=
diate sequitur talis vnio ⁊ hoc sufficit. Si vero talis vnio
precise dicat dependentiam actualem ad verbum patet ꝙ
a solo deo causat̃. ❡ Ad tertium dico ꝙ vbi dicitur respe=
ctus extrĩsecus prout comparatur ad extrema absolute et
stante distantia extremorum non potest causari sed posita
coexistentia ⁊ commensuratio immediate sequitur talis re
spectus. s. vbi nisi dicatur ꝙ talis coextensio ⁊ commensu=
ratio dicatur vbi ⁊ tunc non potest haberi stante tali distan
tia: immo ad hoc vt habeatur necessario requirit̃ vnuȝ actu
contineri ab alio. ❡ Ad quartum de passione ⁊ quintum de
actione: patet responsio ex supradictis: ꝙ tũc inducta for=
ma in materia nec actio nec passio sunt respectus extrinse=
cus: quia tũc necessario oriuntur: sed dicunt̃ extrinseci: vt
comparant̃ ad extrema absolute sumpta: vt supra patuit.
❡ Ad sextum patet ꝑ idem. ❡ Ad septimum: patet re=
sponsio ex supradictis ꝙ stante tali dispositione necessa=
rio causatur a fundamento posito termino. sed dicitur ex=
trinsecus prout comparatur ad fundamentum absolute.
vt supra dixi. ❡ Ad octauum. Dico ꝙ si deus causat hmõi
respectum necessario causat in materia siue in subiecto et
nullo modo in se. ⁊ quomodo dicat̃ nouus supra patuit.
❡ Ad nonum Dico ꝙ subiectum non dicit̃ pati nisi recipi=
endo ab agente formam absolutam. hoc idem dico de actio
ne: sed de hoc alias prolixius exposui. ❡ Ad vltimum ptȝ
responsio ex supradictis.

Ad rões
ꝯtra quar=
tum dictũ,

Contra quintum dictũ.

Contra quintum dictum.s.ꝙ respectus intrinsecus adueniens non põt habere propriam nouitatẽ in se ⁊c. instatur primo. relatio intrinsecus habʒ propriã entitatem realiter distinctã ab vtroqꝫ extremorũ.ergo põt habere ꝓpriam cãlitatem ita ꝙ nõ causatur cãlitate precise alterius extremi:quia tunc non hr̃et propriam entitatem realiter distinctã. ¶ Instatur secundo.omne ens realiter distinctũ ab alio consideratum ſm propriam entitatem aut est causatũ: aut incausatum. non datur medium loquendo de ente singulari actu existente:quia ens diuiditur per causatũ ⁊ incausatum. Sed paternitas in nobis est ens realiter distinctuʒ ab extremis:ergo erit immediate cãta vel incausata. non secũdum.quia esset deus:ergo primum ⁊ sic habet propriam nouitatem. ¶ Tertio instatur:noua pr̃nitas est aut est noua ꝓpria nouitate aut p̃cise noua nouitate vtriusqꝫ vel alterius extremi.Si primo habetur intentum.Si secundo sequit̃ ꝙ erit idem vel cum vtroqꝫ extremo vel cuʒ altero tm̃:quia tunc habebit precise eandem cãlitatem passiuã. ¶ Quarto instatur sic.aliqua relatio intrinsecus aduenię̃s realiter distinguitur a fundamento.ergo necessario causatur propria causalitate:añs patet etiam per doc.in secundo dist.1.q.5. consequentia probatur per argumentum doc.qd̃ facit in secundo di.1.in.q.an creatio sit idem ꝙ angelus ⁊ in.q.sequẽti:vbi dicit:ꝙ si relatio creature ad deum esset realiter distincta ꝙ tunc immediate dependeret ad deum:⁊ tũc querit de illa dependentia an esset eadem cũ prima an realiter distincta ⁊c.sufficit mihi ꝙ ip̃e vult ꝙ si esset realiter distincta ꝙ dependeret in ratione cãti ad ipsum deum:ergo vult ꝙ sit ĩmediate cãta si realiter distinguitur. ¶ Quito instatur :qꝛ doc.vult i prologo.q.de subiecto theologie.ꝙ si attributa diuina essent realiter distincta ab essentia ꝙ essent vere causata etiam propria causalitate. ergo ⁊ nunc vbi relatio real'r distinguitur ab vtroqꝫ extremorũ:nec maior ratio videt̃ de vno ꝙ̃ de alio. Ex his patet quomodo habet propriam nouitatẽ ⁊ causalitatem. ¶ Respondeo ad istas instantias p̃mittendo duo.primum ꝙ doc.non negat:quin habeat immediatam ⁊ propriam causalitatẽ ⁊ aliã a causalitate vtriusqꝫ extremi:vt patet in secundo.dist.prima.per illud argumẽtum qd̃ feci nũc.Sed negat ꝙ possit immediate produci nõ prius producto aliquo absoluto in altero extremorũ pertinente ad rationem extremi:puta vel ad rationem fundamẽti vel termini vt supra dixi.Secundo premitto ꝙ ex quo hñt propriam causalitatem modo predicto presupposito fundamento ⁊ termino:ita habent propriam nouitatem prius tñ habita nouitate alicuiꝰ absoluti pertinentis ad alterum extremorum. Ex his premissis.patet responsio ad omnes instantias:nec oportet aliter soluere eas:preter quartam que importat maiorem difficultatem:quam tamen vide in secundo:distinc.1.in illa.q.an creatio angeli sit idem ipsi angelo. ¶ Alie difficultates sequentes pro nunc omitto ne sim tedio legentibus:nec nimis prolixus videar.

Questio Duodecina.

Titulꝰ.q. exponitur.

AN rei create sit idem respectus ad deuʒ vt creantẽ ⁊ ad deũ vt conseruantem.i. an creatio passiua:puta angeli ⁊ conseruatio passiua eiusdem sint idem siue importent eũdem respectum ⁊ similiter an creatio actiua angeli et conseruatio actiua eiusdem dicant̃ idem vel aliquo modo differãt. ¶ In ista q.sunt tres articuli principales. ¶ Primus.Si idem sit respectus realis in creatura ad deum vt creantem ⁊ conseruantem. ¶ Secũdus de eo qd̃ tangit primũ argumentum.si simul posset dici res creari ⁊ conseruari ⁊ ista difficultas magis tãgit modũ loquẽdi. ¶ Tertiꝰ de quodã annexo qd̃ tangit idẽ argumẽtum.s.si posset aliqd̃ creari qd̃ tñ nõ ꝯseruet̃ post istãs creationis. ¶ De primo articulo. Dicit Doc.ꝙ est idẽ respectꝰ realis creature ad deũ vt creantem ⁊ conseruantẽ. Intẽdit eñ ꝓbare:ꝙ sit precise vna realis dependẽtia ad deũ creãtẽ ⁊ ꝯseruantẽ.i.ꝙ relatio dependentie qua angelus creatꝰ dependet ad deũ creãtem:⁊ relatio dependentie qua idẽ angelus dependet ad deuʒ vt conseruantem: sunt in re idẽ.ita ꝙ preter opus intellectus nullo modo differũt. ⁊si forte rõne:vt patebit in secundo articulo. Aduerte etiã:ꝙ ista scilʒ creatio passiua angeli ⁊ depẽdẽtia formalis q̃ angelus depẽdet ad deũ creantẽ important idem.similiter ꝯseruatio passiua ⁊ dependentia qua angelus dependet ad deũ vt cõseruantem idẽ penitus important. Et omnia ista in re sunt p̃cise vna relatio real'r ⁊ hoc Doc. vnico argumẽto satʒ euidẽti intendit ꝓbare. Arguit ergo sic. Eiusdẽ re ⁊ rõne ad ideʒ re ⁊ rõne:non est dependẽtia essentialis nisi vnica re ⁊ rõe Sed existentia creature ꝑmanentis est eadeʒ oĩo in creatione ⁊ conseruatione:⁊ ex parte termini:est oĩo idem re et rõne.s.velle diuinũ ⁊ habitudo.nõ solum ad creantem: sed ad ꝯseruantem est habitudo dependentie essentialis et eiusdem rõnis. Vult dicere:ꝙ oĩs habitudo fundata in eodem fundamento in se:nullo modo nec re nec rõne disticta et terminata ad terminum oĩo idem : et nullo modo in se nec re nec rõne distincta est eadem re.⁊ nullo modo preter opus intellectus distincta. Exemplũ:si sint duo alba vt. 4 habitudo siue similitudo erit in re tm̃ vna fundata in vno albo ⁊ terminata ad aliud:⁊ erit tm̃ vna alia fũdata ĩ alio albo ⁊ terminata ad primũ album. Et ratio est:qꝛ habitudo dꝛ variari ſm speciem termino variato vel fundamento vl' vtroqꝫ simul.⁊ similiter dꝛ variari precise ſm numeruʒ vel termino variato:vel fundamento:vel vtroqꝫ simul. Si ergo sit penitus idem fundamentum re:⁊ idem terminus re habitudo fundata in illo fundamento ⁊ terminata ad illuʒ terminum erit tm̃ vna. Et ꝙ dicit : ꝙ habitudo rei create ad creantem ⁊ rei conseruate ad deum conseruanteʒ est habitudo dependentie essentialis.hoc patet:qꝛ omnis res que habet esse ab alio in illo instanti quo accipit esse depẽdet essentialiter ab illo. Et similiter res que conseruat̃ ab aliquo vt conseruatur dicitur dependere essentialiter ab illo. Aduerte tamen:ꝙ si conseruare rem non diceret aliquã actionem respectu rei conseruate:vel eandem continuatã: vel aliam ⁊ aliam pro quocunqꝫ instanti res habet esse:tũc creatura que dꝛ conseruari:nullo modo dependeret essentialiter ab ipso conseruante. Sed de hoc vide que prolixe cum bonis dubijs exposui in secundo di.2.q.1.de mensura angeloruʒ. His declaratis ꝓbatur ma.a doc.⁊ ꝑ exemplo sit creatura que includit habitudinem ad deum vt creantẽ et conseruantem.a.oĩno indistinctum re ⁊ ratione. ⁊ terminus huius habitudinis qui est deus sit.b. Tunc sic.si iter.a ⁊.b.essent plures dependentie eẽntiales q̃ sunt extrema oĩno eadem(Sicut sunt dependentie ad deum vt ad efficientem:⁊ vt ad finem q̃ videntur dependentie alterius rõnis ꝓpter aliqualem diuersitatem termini.s.deus vt effectꝰ:⁊ deus vt efficiens.)tunc iste videret̃ eẽ alterius rõnis qd̃ nõ videtur:qꝛ inter extrema oĩo eadẽ non possunt eẽ due dependentie essentiales alterius rationis:vt supra patuit.ergo si essent plures essent eiusdem rationis:⁊ tales inter eadem omnino extrema sunt simpliciter incompossibiles ꝓbatur Quia quando aliquid dependet ad aliud aliqua dependentia:si illa sit sufficienter terminata non dependet ab eo dependentia alia eiusdem rationis: quia tunc vtraqꝫ illarũ sine alia terminaretur:⁊ dependeret tali dependentia ⁊ nõ dependeret:⁊ hoc dependentia sufficienter terminata. Si enim.a.sufficienter dependet.a.b.et per consequens dicat vnam dependentiam essentialiter fundatam in.a.⁊ terminatam ad.b.si alia ponit̃ in.a.eiusdem rationis ⁊ terminata ad idem.b.sequitur vel ꝙ bis dependeret: ⁊ per consequẽs idem causatum:iterum causetur stante ipso primo causato: vel simul dependeret et non dependeret. patʒ:quia posita depẽdentia sufficiente ad.b.perfecte:⁊ sufficiẽter dependet a.ad.b.⁊ circũscripta alia dependentia qua necessario ⁊ sufficienter dicitur dependere ad.b.tunc.a.non dependeret.et sic posita vna dependentia:⁊ alia circunscripta simul dependeret ⁊ non dependeret.⁊ tali rõne sepius Doc.vtit̃:vt ptʒ in primo dist.2.parte.1.q.1.⁊.q.de vnitate dei ⁊ ꝑte.2.q.4. ⁊ alibi sepe. patʒ ergo illa ma.s.ꝙ eiusdem re ⁊ ratione ad idem re:⁊ ratione est tm̃ vna dependẽtia essentialis. ¶ Minor probatur:que habet tres partes.prima.s.ꝙ est idem eẽ rei permanentis.in creatione ⁊ conseruatione: qꝛ in hoc est differentia permanentis a successiuo:qꝛ successiuum dũ manet semper habet aliud ⁊ aliud esse:sicut aliaʒ et aliam partem:sed permanens semper habet idem esse nec variat̃ ſm partem et partẽ:qꝛ tunc esset successiuum semꝑ in successiuo vna pars succedit alteri:ita ꝙ qñ noua pars puta motꝰ aduenit:prior desinit.et sic nunq̃ successiuuʒ habʒ nec oẽs nec duas partes simul:sed semper vna succedit alteri. Si ergo permanens variaretur ſm partem et ꝑtem. id est ꝙ nunq̃ haberet omnes ꝑtes suas simul:sed vna succederet alteri:ꝑmanens non esset ꝑmanens:sed successiuum:nec ꝑmanens variat̃ ſm totum et totum:quia tũc in quolibet alio et alio instanti haberet simplicit̃ aliud et aliud esse:qd̃ est absurdũ patet ergo q̃ño idem esse ꝑmanens puta angelꝰ.manet simpliciter idẽ in illo instanti in quo creat̃:et ĩ toto tẽpore seq̃nti in quo conseruat̃. Si eñ in tẽpore ĩmediato ad instans in quo creat̃ totalit̃ desineret eẽ:et in aliquo instanti illiꝰ tẽpo

Dearticulatio.q.

Primꝰ articulus.

Expõ lr̃e.

regula notanda.

Differẽtia inter ꝑmanens ⁊ successiuum.

nis iterum crearetur: ⁊ in tempore imediato annihilaretur. et
sic successiue quāuis deus hoc posset facere. tamen esset ab=
surdum. quia nunꝙ pro aliquo tempore post instans crea=
tionis conseruaretur. si ergo permanens in tempore imme=
diate sequente ad instans creationis conseruatur. patet: ꝙ
idem eē quod fuit in instanti creationis ꝙ erit simpliciter idē
in tempore sequenti in quo conseruatur. et si non esset idem
non diceretur conseruari res que in primo instanti creatur in
tempore imediate sequente: sed vel noua res crearetur: vel
prima creata in illo tempore desineret esse. Secunda pars
mi. scilicet ꝙ velle diuinum omnino idem est ratio terminan
di habitudinem rei create ⁊ cōseruate. probatur: q2 velle di
uinum respectu cuiuscunꝙ volibilis semper manet idem. il=
lud autem est ratio proxima intrinseca terminādi quodcūꝙ
extrinsecum. ⁊ patz: quia est ratio causandi quodcūꝙ extri
secum ergo ⁊ ratio terminādi: vt supra patuit. q. 8. Tertia
pars mi. s. ꝙ vtraꝙ habitudo est habitudo dependentie eēn
tialis: de creatione est manifesta. de conseruatione probatur
quia ad illud depēdet essentialiter res in essendo quod est si
bi ratio habendi eē. talis est conseruatio cause cōseruantis.
iuxta illud Aug. 4. sup Gen. c. 14. Creatoris nāꝙ poten=
tia: ⁊ omnipotentis atꝙ omnitenentis virtus causa subsi=
stendi: est omni creature: que virtus ab eis que creata sunt
regendis si aliquando cessaret/ simul ⁊ illorum cessaret spe
cies. omnis nāꝙ natura cōcideret: neꝙ enim sicut structor
edium cum fabricauerit abscedit: atꝙ illo cessante atꝙ abs
cedente stat opus eius. ita mūdus nec ictu oculi stare po=
terit si ei deus regimen subtraxerit. hec ille. Ex ista auctori
tate expresse patet. quomodo conseruare rem dicat actionē
ipsius conseruantis: ita ꝙ quando deus conseruat rem illā:
vel actione continuata: vel alia ⁊ alia actione ponit ipsam
rem in eodem esse quod prius habuit in instanti creationis
sue. ⁊ si per aliquod īstans cessaret ⁊ non poneret eandē rē
in esse statim annihilaretur. Et de hoc prolixe dixi in secūdo
distin. 2. q. 1. vide ibi. ¶ Ibi. Diceretur. hic Hic Doc. rūdet
ad illam ma. vt magis declaretur: quando dicitur in mi. ꝙ exi=
stentia creature est imediatum fundamentum talis depēdē
tie essentialis: ꝙ hoc non videtur verum: quia fundamentū
dependentie essentialis creature ad deum creātem est crea=
tio passiua ⁊ fundamentum dependentie creature ad deuz
conseruantem est conseruatio passiua. Hoc probatur ꝑ phi
losophum quinto meta. capitulo ad aliquid. vbi vult ꝙ rela
tiones secundi modi fundētur super actionem/ et passionem
nunc autem licet existentia creature sit eadem in creatione
⁊ conseruatione. tamen creationem passionem ⁊ conserua=
tionem passionem eē eadē. nō est manifestius ꝙ̄ illud quod
queritur. oporteret ergo probare ꝙ creatio passio ⁊ ꝯserua=
tio passio sint eadē res si postea vult inferre ꝙ respect9 crea
ture ad deū creantē: ⁊ deū conseruātē sint idē: q2 ꝓpter vni=
tatem fundamenti ⁊ termini probatur identitas respect9. Sz
diceretur forte: ꝙ creatio passio ⁊ conseruatio passio nō sūt
penitus idem re: ⁊ sic non erit idem fundamentum. imo ali=
ud ⁊ aliud. ⁊ per consequens respectus fundatus erit alius
⁊ alius. ¶ Dicit Doct. ꝙ philosophus quinto meta. non in
telligit ꝙ actio ⁊ passio sint proxima fundamēta relationis
secundi modi: quia relatio non manet non manente funda=
mento. manet autē relatio secundi modi non manēte actio
ne vel passiōe sicut aliquis manet pater nō manente gene=
ratione. ꝙ autem dicit relationem de 2° fundari sup actio=
nem ⁊ passionem intelligēdum est. nō tanꝙ super fundamē
tum proprium vel super rationē proximam fundandi: sed tā
ꝙ̄ super dispositionem mediam inter fundamētum ꝓprium
⁊ ipsam relationem. ipsa autē potētia actiua ⁊ passiua pos=
sunt poni fundamētum imediatum relationis ipsius actiōis
⁊ passionis: lz requiratur actio et passio media: non vt ratio
fundandi relationem: sed vt quoddā preuium ad hoc vt ip=
sa in fundamēto tali fundetur. Specialiter autem in ꝓposito
nō videtur ꝯcedēdum: ꝙ aliqua passio sit ratio fundamēta
lis huius habitudinis quam habet creatura ad deū vt creā
tem vel ꝯseruātem: quia nunꝙ ꝓprie est passio: nisi quando
est aliqd passum recipiēs formam ab agēte: q2 sm phm. 5.
meta. potētia actiua est principiū trāsmutandi aliud inꝙ̄tū
aliud. igitur potētia passiua est principiū trāsmutandi ab alio
talis trāsmutatio nō inuenitur nisi vbi est passum recipiēs eā
ab agēte. in ꝯseruare ⁊ creare nō est ita: sed totum creatū ⁊
totum ꝯseruatum: est totaliter a creante ⁊ ꝯseruante. nō sic
vt aliquid eius vt passum recipiat formam ab agēte. ¶ In
ista litera nota. primo. qn̄ dicit ꝙ actio ⁊ passio sunt preuie.
hoc pōt hr̄e duplicē intellectū. Primū: ꝙ qn̄ generatur aqua:
sit aliqua actio prior aqua genita. ita ꝙ terminetur prius ad
aliquid ꝙ̄ itelligatur aqua genita. Scdz. ꝙ ipsa actiōe acqratur
⁊ generetur ipsa aqua. Primus intellectus est verus actio
terminatur proprie ad passum: puta ad materiam aque. nā
ipsa materia dicitur pati ab agente pro quanto ab ipso recipit
formam aque. sic tn̄ intelligēda ꝙ prius forma inducitur in
materia: ⁊ post imediate resultat relatio passio in ipsa mate
ria que terminatur ad agens: agens enim hz respectum ꝓdu
centis ad formam ꝓductam: ⁊ habet alium respectum scilz
agentis ad passum. de istis respectibus vide prolixe in. 4.
in materia de eucha. ⁊ sicut passio est prior aqua producta
siue genita: q2 est respectus fundatus in materia aque sz ꝙ
ipsa materia recipit formam ab agēte. ⁊ hoc patet: qn̄o pas=
sio est dispositio preuia ad relationem genitam ad generās
qua genitum dr̄ eēntialiter depēdere ad generans. ⁊ ista re
latio est posterior ⁊ manet manente generante ⁊ genito: sz
non est sic de actione ⁊ passione. Secūdus intellect9 de vir
tute sermonis non est verus: q2 in producto non est aliqua
relatio prior ipsa ꝓductione passiua: que ē relatio dependē
tie eēntialis ad ipm ꝓducēs. Secūdo nota: ꝙ qn̄ dicit ꝙ fū=
damentum primum actionis ⁊ passionis est potentia acti
ua ⁊ passiua: talis potentia actiua nō accipitur formaliter et
pro respectu: sed formaliter ⁊ pro fundamento talis respe=
ctus. vt patet a Doc. in primo dist. 7. hoc idem dico de potē
tia passiua. vide ibi Doct. Tertio nota: qn̄o intelligatur illa
diffinitio potētie actiue ⁊ passiue data a pho: vide Doct. in
primo di. 2. parte. 2. q. 3. ⁊ vide que ibi exposui exponēdo rn̄=
siones ad pricipalia argumenta. ¶ Ibi. Hic obijcitur per il=
lud Augu. 11. sup Gen. vbi vult ꝙ aer non est factus lucid9
a sole: sed fit lucidus alioquin recedente sole remaneret lu=
cidus. eque aūt videtur quecūꝙ creatura dependere a deo in
eē: sicut aerem in illuminato eē: ꝙ ipse intelligit per lucidū
eē a sole. igitur nulla creatura respectu dei est facta in eē: sz
continue fit in eē. ⁊ per consequens eē creature: est in conti=
nuo fieri. ¶ Rn̄sio. phūs. 3°. physi. dicit ꝙ aliqua sunt in fie
ri: que non hn̄t completum eē: sicut successiua: ⁊ per opposi=
tum aliquid dicitur in facto eē: qn̄ sic habet eē completum
quod non dependet in eēndo ab aliquo extrinseco: creatura
autem semꝑ in eēndo eque dependet a deo in eē: quia eque
semper ab ipso ꝑ idem velle ipsius habet idē eē. Et hoc mo
do posset dici: ꝙ productio persone diuine semper est ī fieri:
quia nūꝙ ista persona pōt habere eē nisi accipiendo actua=
liter a producente. ⁊ tamen eē persone/ ē maxime perma=
nens. De hoc vide doc. in primo. di. 9. hoc modo eē creatu=
re: licet sit permanens. tn̄ respectu dei a cuius volitione
actuali semper eque dependet: semper ē quasi in fieri: hoc
est actu dependens a causa dante esse: et nunꝙ in facto eē
hoc ē in actu separato: et in dependente a quocunꝙ alio.
non tamen ē in fieri nouo et nouo. Et quod dicit philoso=
phus de facto esse permanente nullo alio extrinseco ⁊c. in=
telligit ꝙ licet non dependeat ab extrinseco producente: sꝑ
tamen dependet ab ipso deo: quia vt dicit doc. effectus ꝑ=
aise depēdet a generante ꝓ illo instāti in quo accipit esse a
generante: sed in toto tp̄e sequēti imediate depēdet a deo.
vide in secundo di. 2. q. 4.

De secundo arti. principali in quo videndū est. — Secundus articulus.

an eadē res simul possit dici creari ⁊ ꝯseruari. Dicit Doc.
Primo. ꝙ creari vltra respectū quē importat ad deū creā=
tem dicit respectū ad nō esse imediate precedēs ipsum esse
creature qd nō esse precedens opponitur ꝯtradictorie ipsi eē
creato. ⁊ iste respectus ē respectus tm̄ rationis: q2 licet fun
detur in ente reali. s. in ipso esse creature: q2 tn̄ terminatur
ad nō esse precedēs immediate ē relatio rationis: q2 rela=
tio realis sꝑ ē inter extrema realia. ⁊ oritur ex natura ex=
tremoꝝ: ⁊ res ꝓprie vt dicit istū respectū rationis. siue sm
illum respectū dicitur ꝓprie creari: q2 notatur ipsam ꝓce=
dere a nō esse simpliciter ad esse. Dico secundo. ꝙ si res cre
ata in primo instāti in tp̄e sequenti comparetur ad seipsam
vt in primo instāti talis comparatio est relatio rationis: q2
est comparatio eiusdē ad seipsum licet vt in alio ⁊ alio in=
stanti: q2 iste respectus dr̄ respectus quo formaliter dr̄ crea
tura cōseruari: q2 sm illum respectum cōparatur: vt habet
esse in tp̄e sequenti ad seipsam vt accipientem eē in primo
instāti. ꝓ primo ergo instāti in quo accipit eē immediate p9
non eē tm̄ dicitur creari: ⁊ in toto tempore sequenti in quo
accipit idem eē: sed nō immediate p9 non esse precedēs: sed
tm̄ post non eē mediate precedens/ dicitur cōseruari. Ter
tio dicit. ꝙ relatio creature qua ad deum comparatur: siue
vt creantem: siue vt conseruantem. ē relatio vere realis: q2
est dependentia essentialis ⁊ realis: qua ipsa creatura rea=
liter et eēntialiter dependet ab ipso deo: que relatio ē idem
realiter ipsi creature: vt probat Doct. in secundo distin. 1.

q.5.ꝛ dist.2. Et est in re eadem penitus dependētia. q̄ creatura dependet ad deum vt creantem ꝛ vt conseruantem: qꝛ ip̄a in quocūqꝫ instanti semper a deo accipit idem esse: siue in primo: siue in toto tempore sequenti. et per consequens eadem penitus relatio realis dependentie. Ista tamen relatio ſm intellectum potest diuersificari. ita ꝙ eadeꝫ relatio prout consideratur in primo instanti in quo creatura accipit esse post non esse īmediate precedēs: dicitur creatio passiua. inquantū vero consideratur prout creatura accipit eē post non esse mediate tm̄ dicitur cōseruatio non eē imediate ad eē dicitur creature prout vero producit eandem re de non esse mediato ad esse dicitur conseruare. Et si in deo eēt relatio realis ad creaturam esset tantū vna relatio qua diceret̄ creare ꝛ conseruare: sed diuersificaretur ſm alium et alium respectū modo predicto. Quarto. Dicit ꝙ relatio rationis in creatura qua dicitur creari ꝛ qua dicitur conseruari: non idemptificatur realiter rei create. tum quia nulla relatio rōnis potest esse idem realiter enti reali. Tum quia relatio que terminatur ad non esse īmediate precedens tantū est in creatura pro primo instanti quo accipit esse post non esse īmediate. similiter relatio qua dicit̄ conseruari in quocunqꝫ instanti post primum instans semper variat̄. ꝛ sic realiter non potest idemptificari. Quinto dicit ꝙ contingit eadem voce multa distincte aliqualiter īportari. Et litera clara est vsqꝫ in finem articuli.

De tertio arti. principali: in quo videndum est.

an creatura possit precise per vnum īstans durare: ita ꝙ tāto nullo primo instanti in quo accipit esse īmediate post non esse duret. sic ꝙ in tempore īmediato ad illud instans desinat esse. Dict Doc. absolute ꝙ sic: ꝛ ꝙ nulla apparet ex hoc impossibilitas: qꝛ hoc patet de instanti tēporis qđ tm̄ habet esse pro illo instanti quo est. sed etiam de mutatione instantanea: que tantum per instans habet esse. modo non videt̄ maior contradictio de re permanenti: ꝙ non nisi in vno instanti habeat esse q̄ꝫ de ip̄o instanti vel mutatione. quia etsi res permanens nō possit habere esse idē precise per instās: sed permansiue (ꝛ instans: vel mutatio possit manere ꝑ instans. īmo necessario tm̄ per īstans manet) tñ permanēs totum suū esse habet in instanti vno: quia in hoc distinguit̄ cōtra successiuum: quia successiuū non pōt esse in instanti. non est ergo cōtradictio si ꝑmanens nō habeat eē vltra p̄mū instās in quo accipit eē. ¶ Nunc Doct. arguit. ꝓbādo ꝙ creatura ꝑmanens non possit precise durare per instans. ꝛ primo ꝓbat auctoritate ph̄i qui ait. 8. phy. opponunt̄ inquit generatio ꝛ corruptio: quare si impossibile est simul mutari ſꝫ oppositas: non erit autem ꝯtinua mutatio: sed erit medium ip̄orum tempus. Vult dicere ꝙ generatio et corruptio non pñt esse simul. i. ꝙ si res in instanti. a. gñetur. in tempore immediate nō poterit corrumpi alit̄ due mutationes opposite erūt simul. nam gñari ꝛ corrumpi sint due mutationes: ꝛ si de eodem simul possent verificari in eodē instanti. sequeret̄ ꝙ due mutationes opposite de eodem verificari possent. est ergo necesse ꝙ inter rem genitam ꝛ eandem corruptā cadat tempus medium. i. ꝙ post instans in quo generat̄ duret per aliquod tempus: ꝛ in vltimo īstanti illius tp̄is poterit corrūpi. ¶ Et in fine capituli ait Arist. penitus inconueniēs videtur si factum necesse est mox corrūpi ꝛ nullo tempore manere. ¶ Preterea inferius in eodē octauo vult ꝙ non est accipere vltimū inesse ipsius corrumpendi. sed primū inesse generandi: ꝛ cum hoc etiā primum in nō esse corrūpendi signū vtriqꝫ cōe est. ꝛ primo ꝛ posteriorū huius aūt finis. illi⁹ aūt principiū. res aūt sꝑ posterioris passionis est. Et idē paulo post. ipsius temporis in quo fiebat factū est in vltimo signo. Dicit ph̄s ꝙ res ꝑmanens nō hꝫ vltimū instans sui eē: sꝫ bñ hꝫ p̄mū instans sui esse: ꝛ hꝫ primū instans sui nō eē: ꝛ nō hꝫ vltimū instans sui non eē: que oīa prolixe exposui in. 2°. di. 2. q. 1. vide ibi. nō enim superius declarata ꝛ prolixe exposita amplius repeti debent. ¶ Preterea si res creata tm̄ nō hēat eē in instanti. tūc in illo veꝝ est dicere res ista īcipit eē qꝛ tunc primo est. ꝛ simul veꝝ est dicere res ista desinit eē: qꝛ tunc vltimo est: nunc autem repugnantia videt̄ ꝙ simul res incipiat esse ꝛ desinat esse. Si enim habet esse in instanti. a. tunc incipit esse. patet: quia veꝝ est dicere in isto instanti est: ꝛ in tempore īmediato ante illud instans non fuit. ergo incipit esse. Et si in tempore īmediato ad illud instans desinat eē: sequit̄ ꝙ simul desinat esse. patet: quia veruꝫ est dicere in isto instanti est. ꝛ in tēpore īmediato ad illud īstans nō erit ergo desinit esse. ꝛ sic bene sequitur ꝙ si tm̄ ꝑ instans duret ꝙ simul incipiet esse: et simul desinet esse: qđ est impossibile. ¶ Rñdet Doc. ad primū: ꝙ intentio ph̄i ibi est: ꝙ solus motus localis potest esse continuus ꝛ perpetuus: ꝛ null⁹ alius motus nec mutatio vt alteratio: augmentatio: generatio ꝛ corruptio. Et hoc probat: qꝛ omnes alij motus ꝛ mutationes sunt: ex oppositis in opposita vt generationis inquit et corruptionis esse ꝛ non esse termī sunt: vt patet. Sequit̄. Alterationis autem cōtrarie passiones ꝛc. Si igitur aliq̇s istorum motuū vel mutationū posset eē perpetuo ꝛ continuus: hoc non eēt ab eodē termino a quo ad eūdem terminum ad quem: quia in motu sic simpliciter vno. vera est ista propositio. 6. physi. mutatio autem neqꝫ vna īfinita. esset ergo illa continua perpetuo per cōtinuam reflexionem a termino in terminum: puta si motu finito moueretur a calido in frigidum cessaret alteratio quātum est in istis terminis: nisi statim esset reflexio a frigido in calidum: sed in tali reflexione motus prior ꝛ posterior cum sint oppositi non possunt cōtinuare nec facere vnum motum cōtinuum. cuius ꝓbatio est quia tunc mobile simul moueret̄ motibus vel mutationibus oppositis. hec consequentia probat̄: quia in motu continuo verū ē dicere in principio mot⁹ ꝙ mobile mouet̄ ad vltimuꝫ terminū. sicut si vltimus terminus motus continui est calor veꝝ est dicere de mobili in principio motus ꝙ calefit. si igit̄ calefactio posset continuari frigefactioni a principio huius totalis motus continui. esset veꝝ dicere ꝙ mobile calefit et frigesit. Pro maiori intellectu huius litere est notandum:

declaratio physicalis ꝓ pulchra.

ꝙ in motu puta intensionis continuo vt cum mobile mouetur ad calorem in toto illo motu a principio vsqꝫ ad vltimū instans illius motus semꝑ est verum dicere mobile calefit ꝛ in vltimo instanti cessat motus ille. ꝛ tunc illius caloris acq̇siti in vltimo instanti dat̄ primū instans sui eē: vt patuit in 2°. di. 2. q. 9. Tūc vltra. si mō motus ille intēsionis nō terminet̄ ad aliqđ mutatū eē in quo calor sit ꝑfecte acq̇sit⁹: si ꝯtinuet̄ ille mot⁹ intēsionis motui frigefactionis. ita ꝙ mobile moueat̄ ꝑ medietatē hore ad calorē: ꝛ ꝑ aliā medietatē ad frigiditatē: ita ꝙ sit simpl'r vni⁹ ꝯtinu⁹ itēsionis: tūc seq̇t̄ ꝙ mobile simul fiat calidū ꝛ frigidū. ptꝫ: qꝛ mot⁹ calefactionis in aliquo īstanti nō est terminat⁹: sꝫ sꝑ ꝯtinuat̄ frigefactiōi: ergo simul calefit ꝛ frigefit. īmo si iste mot⁹ ē ꝑpetu⁹: ꝛ hoc tm̄ ꝑ reflexionē (qꝛ mot⁹ calefactionis nō pōt eē ꝑpetu⁹ qꝛ mobile nō pōt ꝑpetuo moueri ad calorem. aliqñ eniꝫ cessaret ille motus. nō eñ agēs posset calefacere mobile neqꝫ intensiue in infinitū neqꝫ extensiue: in infinitum: vt patꝫ) seq̇tur ꝙ mobile in principio motus calefit ꝛ frigefit. patꝫ per exemplum: pono ꝙ a. moueatur ad calorē per medietateꝫ hore ꝛ per aliam medietatē moueatur ad frigiditatē. ita ꝙ motus ad calorem cōtinuetur actui ad frigiditatem et per tertiā medietatem moueatur reflectendo ad caloreꝫ: ꝛ per quartam medietatē moueatur ad calorem: ita ꝙ totus ille motus sit vnus cōtinuus: patet: ꝙ esset verum ꝙ mobile a principio totalis motus calefit ꝛ frigefit. si eñ motus ad calorem ꝛ frigiditatem: ꝛ post ad calorem sit vnus cōtinuus motus. patet per propositionē premissam: ꝙ erit verum dicere mobile. a. in principio motus calesit et frigefit. Et sic patet: ꝙ idem motus continuus erit simul ad opposita qđ est impossibile. Sunt ergo duo in ista littera. Primū ꝙ motus alterationis puta intensionis vnus ꝛ idem nūero non posset perpetuari nisi simul calefactio cōtinuetur frigefactioni: ꝛ tūc talis motus esset ex oppositis. s. frigefactiōe intensiua ꝛ calefactiōe intensiua nec hoc solum sufficeret ad perpetuandū motū intensionis nisi talis motus cōtinuaretur ꝛ perpetuaretur per reflexionē a termino in terminuꝫ: ita ꝙ. a. moueatur a calido ad frigidū: et a frigido ad calidum: ꝛ post a calido in frigidū. ꝛ sic continuo que oīa sunt absurda. Scđm est: ꝙ si motus calefactiōis continuaretur motui frigefactioni: ita ꝙ esset vnus tm̄ mot⁹ nūero: tūc sequeretur ꝙ mobile in pricipio totalis mot⁹: simul frigefieret ꝛ calefieret: vt patet per illā propositionē. patet ergo q̄ modo mot⁹ alteratiōis nō posset perpetuari. ꝛ hoc: qꝛ talis est a cōtrario in cōtrariū: vt supra patuit. Sed nō est sic de motu locali qui potest perpetuari: vt patet: qꝛ si virtus duraret in infinitū applicata alicui orbi mouebit illū motu infinito cōtinuo: ꝛ hoc extensiue. Et de facto ſm ph̄m intelligentia applicata orbi mouet illum localiter motu cōtinuo: et ille motus erit perpetuus. ¶ Sequitur. Et propter cō similem rationeꝫ probauit ibi: ꝙ nō potest cōtinuari corruptio generationi vt sit vna mutatio: qꝛ tūc a principio mutaretur oppositis mutatiōibus: qꝛ corruptione et generatione: quod patet per exemplū. pono ꝙ materia ī instāti. a. mutet̄ ad formā ignis: ꝛ ī tp̄e imediato: vel ī alio īstāti mutetur depēdentie formā ignis. ita ꝙ ipsa mutatio que ē generatio continuet̄ mutationi q̄ est corruptio: ꝛ tm̄ sit vnica mutatio. patꝫ: ꝙ illa mutatio ꝯstat ex duabus mutatiōib⁹

oppositis.s.generatione ⁊ corruptiōe.et deberet perpetuo
continuari:non posset autem continuari:nisi per cōtinuā re
flexionem termini a quo ⁊ termini ad quez.ita ꝙ moueatur
siue mutetur ab esse in non esse ⁊ a non esse ad esse,et imme
diate post ab esse in non esse.⁊ sic continue reflectendo:⁊ sic
talis mutatio componeretur continue ex mutationibus op
positis:quod est impossibile.immo in quacūq₃ vna mutatio
ne:siue continua/veruz est dicere ꝙ a principio mutatur ad
vltimum terminum.ille autez est teminus generationis: igi
tur a principio mutatur mutatiōe generationis.⁊ tamē tūc
per positum mutatur mutatione corruptionis:quia illa po=
nitur vt continuanda generationi.Et sic patet intētio phi
¶ Sed in proposito nihil est cōtra quod dictum est rem in
vnico solo instantis creationis habere esse:quia non conce
do:ꝙ illi creationi possit cōtinuari ānihilatio vt sit vna mu
tatio:quia tunc sm argumentum phi quando creatur:verū
est dicere ꝙ annihilatur:quia si creatio ⁊ annihilatio sunt ꝑ
cise vna mutatio:⁊ quādo res mutatur ad aliquid semper
est verum dicere:ꝙ fit illud ad quod mutatur:⁊ sic esset ve=
rum dicere:ꝙ.a.quādo creatur annihilat᷑: vt supra patuit.
Sed tantūmodo cōcedo:ꝙ creationē sequitur annihilatio.
quia ponendo ꝙ.a precise duret per illud instās in quo crea
tur:tunc in tempore imediato ad illud instans annihilatur:
⁊ creatio non est vna mutatio cum annihilatione.imo due
mutationes:quia creatio est mutatio.a.nō esse īmediate ad
esse:⁊ annihilatio est mutatio ab esse in non esse imediate.
¶ Doc.instat.probādo ꝙ si res precise duraret per instās:
ꝙ tunc creatio et annihilatio essent in instanti: quia vterq₃
est a virtute infinita:que non potest agere in tempore:vt vi
detur philosophus probare.8.physi.igitur in ꝓposito crea
tio ⁊ annihilatio:vel esse in eodem instanti:quod est incon=
ueniens pho.s.idem sic mutari oppositis mutationibꝰ. vel
esse in diuersis instantibus:et tunc illa instantia erunt ime
diata:quod est inconueniens apud phm.6.physicorum.
¶ Respondet doc.ꝙ ratio phi tacta.s. ꝙ idez nō pōt simul
mutari mutationibus oppositis probat corruptionem non
posse cōtinuari generationi:sic ꝙ corruptio ⁊ generatio eiuſ
dē sit vna mutatio numero cōtinua: vt supra patuit.imo ne
cessario sunt due mutatiōes opposite. Est etiā apud phm
alia cōclusio vera.s.ꝙ generationē nō pōt imediate seq̄ cor
ruptio.i.posito ꝙ generatio ligni ⁊ corruptio eiusdē nō sint
vna mutatio cōtinua:sed due mutatiōes.adhuc ille due mu
tationes sic se habent ꝙ corruptio ligni non potest imedia
te sequi generationem ligni:⁊ huius est alia ratio a ꝑdicta
qua probatur:ꝙ non sunt vna mutatio. Ratio enim qua ꝓ
batur:ꝙ non sint vna mutatio continua est quia talis muta
tio esset corrupta ex oppositis.⁊ sic esset verum dicere: ꝙ in
quocunq₃ instanti.a.est genitum:vel generatur ꝙ.a. corrū
pitur.vt supra patuit. Et ratio ꝙ imediate corruptio non
potest seq̄ est:quia vel generatio ⁊ corruptio simul essent in
eodem instāti:vel in alio ⁊ alio instāti.ita ꝙ generatio esset
in vno instāti:⁊ in instāti imediato esset corruptio.⁊ sic da=
rentur duo instantia immediata.patet hoc:quia apud phm
generatio fit ꝑcise in instāti:⁊ corruptio similiter. Si ergo
corruptio ligni fit in instāti:⁊ talis corruptio imediate seq̄
tur generationē ligni:q̄ similiter fit in instanti.aut ergo cor
ruptio ligni est in eodē instāti in quo ⁊ gn̄atio ligni.⁊ tūc se
quitur:ꝙ erit verū dicere lignū in illo instāti quo generatur
corrumpit᷑. patet.q̄a in eodē instāti quo ē generatio:est etiā
corruptio si in alio instāti imediato istāti generatiōis. ergo
dātur duo instātia imediata qd̄ est īpossibile apud phm.4.
⁊.6.phy.Hec ꝓbatio que est sm mentē phi:licet ibi nō po=
nat eam non est cōtra ꝓpositum nostrū:q̄a ista res creata
que non manet nisi per instans generationis annihilatatio
est:nō est in instanti:sed in tēpore habito instāti creationis
siquidem post instās non est aliquid in tpe indiuisibiliter im
mediatum:sed diuisibiliter.patet.quia in tpe non est aliq̄d
indiuisibile nisi instans.nā quelibet pars tpis est diuisibilis
in infinitas partes.si ergo tempus imediate sequēs instās
creationis esset imediatum illo instanti sm aliquid indiuisi
bile:tunc esset imediatum sm aliquid instātis ⁊ sic instans
esset imediatū instāti.est ergo imediatū sm aliquid diuisibi
liter.s.sm aliquam partem tpis que etiam est diuisibilis in
infinitas partes.Sicut etiā dicimus:ꝙ continuum termi=
natum ad pūctū est immediatū pūcto sm aliq̄d sui diuisibi
le:⁊ nō sm aliq̄d indiuisibile:q̄a in cōtinuo nō est aliq̄d indi
uisibile nisi punctus.Et sic si continuū eēt imediatū puncto
sm aliq̄d indiuisibile:tunc eēt imediatum puncto smaliquē
punctum.⁊ sic punctus esset imediatus puncto.qd̄ est con=
tra phm.6.phy.De hoc vide doc.in 2° dist.2.q.9.⁊ singula
res difficultates ibi adductas ⁊ expositas.Seq̄t᷑.Et h̄ mō
motus est immediatus vltimo quietis:q₂ post illud statim
est motus:sicut diuisibile post indiuisibile qd̄ est eius princi
pium.instans em̄ quietis:siue immutationis est instans ter
minans quietē que opponitur motui:puta si.a.moueatur ꝑ
horam vltimū instans illius hore:siue mutatū esse qd̄ men
suratur illo vltimo instanti est terminus motus.sic ꝙ totus
ille motus immediate terminat᷑ ad illud mutatū esse sm ali
quid diuisibile:⁊ non sm aliquod indiuisibile : q₂ cū in motu
non sit aliquid indiuisibile nisi mutatū esse:si sm illud esset
immediatū vltimo mutato esse tunc essent duo mutata eē
immediata qd̄ est contra phm.6.physi. Et si post illud vl=
timum mutatū esse terminans motū vnius hore ipsum. a.
quiescat per aliā horā:tunc illa quies que mensuratur tpe
vnius hore ꝓprie opponatur motui precedēti. Et vltimū
instans illius hore mensurantis quietē d₂ instans quietis
siue instans immutationis.Si mō.a.immediate post illd̄ in
stans in quo quietabunt sub calore moueatur ad frigꝰ:mo=
tus ille qui imediate seq̄tur instans quietis erit necessario
diuisibilis.Et cū dicit sicut diuisibile post indiuisibile qd̄ est
eius principiū:hoc non debet referri ad motū qui immedia
te seq̄tur instans quietis.non em̄ illud instans q̄etis est ꝑn
cipium motus imediate sequentis.q₂ tunc sequeretur:ꝙ in
motu daretur aliquod primū:aut prima pars motus : aut
prima mutatio.principiū em̄ motus est mutatio continua.
si ergo illud instans esset principiū vel aliquid mensuratuz
illo instanti esset principiū motus:illd̄ nō posset esse nisi mu
tatum esse.⁊ sic in motu daretur primū mutatū esse:qd̄ est
contra ph₃.6.phy.qui vult:ꝙ ante quodlibet moueri ē mu
tatum esse ⁊ ante quodlibet mutatū esse est aliquod moue=
ri.hoc idem pt₃ a doc.in.2.dist.2.q.9.⁊ vide ibi singulares
difficultates.intelligit ergo doc.absolute:ꝙ sicut continuū
non successiuū.sed ꝑmanens imediate terminat᷑ ad pūctū
indiuisibile:⁊ alia pars ꝑmanentis que imediate sequitur
est imutata post illud punctū. ⁊ sic punctus est principium
partis sequentis ⁊ finis precedentis.Sic est in motu q̄ ter
minatur ad mutatū esse:quod mutatū esse:si motus conti=
nuetur erit finis partis motus ꝑcedentis:⁊ principiū ꝑtis
immediate sequentis.Est tn̄ differentia in cōtinuo perma
nenti ⁊ continuo successiuo:q₂ in continuo ꝑmanēte datur
primū indiuisibile:puta punctus initians ipsum continuuz
ꝑmanens:datur etiā vltimū indiuisibile terminans. S₃ in
motu datur vltimū mutatū esse terminans:sed non datur
primū mutatū esse initians. Et similiter in tpe datur vlti=
mum instans terminans tp̄s:⁊ non datur primū instās ini
tians ipsuz tempus.Et sicut in continuo permanēti datur
punctus continuans:qui est principiū vnius partis ⁊ finis
alterius:immo infinita puncta continuantia cū ibi sint infi
nite partes:⁊ inter quascunq₃ duas partes datur punctus
medians ⁊ continuans.Sicut pariformiter dicendū est de
mutato esse continuante partes motus:⁊ de instanti conti
nuante partes tpis. Hec oīa subtiliter ⁊ prolixe cū multis
dubijs adductis sunt ꝑtractata in secundo distin.2. q̄stio. 9
¶ Sequitur in littera. Cum igitur arguitur:ꝙ annihilatio
esset in instanti negandū esset de annihilatione in casu in
quo loquimur.⁊ hoc semper referendo intentionē ad instās
tpis siue in illo dicatur ꝓprie creatio ⁊ annihilatio:siue ma
gis cū illo. Vult dicere ꝙ loquendo de instanti tēporis de
quo intelligit argumentū contra.s.ꝙ.creatio ⁊ annihilatio
fiunt in instanti dicit:ꝙ si creatio est in instanti. annihilatio
eiusdē non erit in instanti.nec in eodē in quo est creatio : q₂
tunc esset verū dicere ꝙ.a.quando creatur annihilatur.nec
in alio instans immediato ad instans creationis:quia tunc
instans esset immediatū instanti:vt procedit ratio:sed an=
nihilatio esset in tēpore imediate ad illud instans:vt supra
patuit.Si vero non acciperetur instans tēporis.sed instās
eui posset concedi:ꝙ in vno instanti eui esset creatio:⁊ i alio
instanti eui imediato esset annihilatio:tenendo ꝙ sit succes
sio in huiusmodi instantibus.non successio continua: s₃ suc
cessio raptim transeundo.vt prolixe expositū est in secūdo.
di.2.q.1.vel si teneatur ꝙ euū precise dicat vnū instans in=
diuisibile.De quo vide supra in secūdo.ideo doc. restringit
se ad instans tēporis:q₂ si.a.creatur in instanti in tempore
imediate sequenti annihilabitur.posito ꝙ.a.tm̄ duret ꝑin=
stans. ¶ Et cū probatur:q₂ virtus infinita non agit in tpe
Dicit doc.ꝙ illā propositionē non concederet phs nisi de v᷑
tute infinita naturali necessitate agente:quia de alia nō est
incōueniens illud ad quod ipse deducit.s.ꝙ virtus finita et
infinita agunt in equali mensura.patet.quia si virtus ifini=
ta agit i tempore:puta vnius hore : et aliqua virtus finita
agat i tempore vnius anni:posset illa virtus finita intm̄ au
geri ꝙ ageret in equali tpe:quia quāto virtus esset maior

tanto in minori tempore ageret. concludit ergo ibi ꝙ si virtus infinita moueret celum ꝙ ipm moueret in instāti. ⁊ sic motus esset in instanti: que propositio phi est pertractata prolixe a Doct. in primo dist. 2. q. 1. rñ°. ad principalia argumēta. vide ibi ⁊ bene sequitur: ꝙ si est infinita ⁊ agat de necessitate nature: ꝙ tūc ageret in instāti: quia tūc ageret ṡm totam virtutem ⁊ conatū. Sed theologi non concedūt deū agere naturali necessitate: ⁊ iō posse agere i tpe: ⁊ sic i tpe imediato ad instans creationis potest rē annihilare. ¶ Sz nunquid tenendo deū agere naturali necessitate. nō posset concedi aliquid posse manere tm̄ per istans cū mutatio sic tm̄ maneat etiaz ṡm philosophuz. ¶ Dico ꝙ nō posset manere nisi daretur generatio ⁊ corruptio: vel simul in eodem instanti: vel in alio ⁊ alio instantibus immediatis: mutatio vero precise durat per instās: quia sibi formaliter repugnat durare nisi tm̄ per instans. Sicut etiam continuum successiuū necessario durat per tempus: ita mutatio necessaria tm̄ per instans. Sed non est sic de permanentibus: vt patet.

¶ Ad aliam auctoritatem philosophi illa requirit alium intellectum: etiam ab vtroq; predictorum: quia scilicet natura nihil producit quod statim corrumpatur nec quod necesse est maxime corrumpi: sicut ipse dicit: quia natura producens sic isluit ad cōseruationem producti: ꝙ possit per tēpꝰ aliquod manere: ita ꝙ corruptiua vel nō sunt approximata vel natura vincunt virtutē generantis ⁊ conseruantis generatum: quia tunc generans impediretur generare: nec ex illo potest haberi aliqua impossibilitas respectu potētie diuine. sed tm̄ impossibilitas ṡm causas naturales inter se cōparatas. ¶ Ad secundum dicit: ꝙ in generatione ⁊ corruptione naturali corruptū non habet vltimum sui esse: quia tunc haberet qualitates conuenientes saltem in tali gradu in quo possent stare cū forma illius: ⁊ si sic non subito abijcerentur: nec igitur corrumpētia subito corrumperētur. Vult dicere Doc. ꝙ si lignum corrumpendum haberet instās sui esse in quo scilicet esset: tunc in illo instanti haberet qualitates conueniētes tali forme ligni: puta in tāto gradu quē sibi necessario determinat. modo ille qualitates non abijcerentur subito ⁊ imediate. vt patet. ⁊ sic sequeretur: ꝙ lignū corrumpēdū. non subito ⁊ in instanti corrumperetur sed in tempore habito: ⁊ sic esset verū dicere lignum in instanti. a. est ⁊ imediate post hoc nō erit. ⁊ sic in tēpore imediato corrumperetur. modo corruptio semper fit in instanti. ergo nō datur vltimū instans corrūpendi. Sequitur. Et sicut corrūpendū non habet vltimum instans sui esse: sic habet primū instans sui non esse: quia cū esse geniti concurrit nō esse corrupti. genitum autē in instāti generatiōis habet esse: q̄a tūc forma eius est in materia ⁊ habet tūc primū esse: quia tunc forma imediate succedit priuationi. ⁊ sicut genitum habet primum inesse. sic corruptū habet primum in nō esse. hoc patet: quia ex quo generatio est in instanti in eodem instanti quo forma inducitur in materia genitum est: ⁊ tunc sic exponitur per positionem de presenti ⁊ negationem de preterito: genituz in isto instanti est: ⁊ in tempore imediato nō fuit ergo incipit esse. Et quia in eodem instanti in quo forma geniti inducitur in materia: forma corrumpēdi expellit̄ a materia (aliter simul in eodem instanti essent due forme repugnantes) sequitur ꝙ ipsum corrumpendum non sit ⁊ sic datur primum instans sui non esse siue primū instās in quo nō est. patet. quia in toto tempore precedenti fuit: ⁊ in isto instāti non est. ergo datur primum instans in quo non sit. Et sic exponitur per negationem de presenti ⁊ positionem de preterito a nunc siue in isto instanti non est. ⁊ in tēpore imediato fuit: ergo. a. desinit esse. Sequitur. Sed si aliqua virtute conseruaretur puta. a. inesse in aliquo instanti vltimo. tunc non esset dare primum non esse. patet. quia si. a habet vltimum instans sui esse in illo instanti non corrumpitur. q2 tunc in eodem instanti simul esset ⁊ non esset. nec in alio instāti nūmediato: quia tunc daretur instans immediatum instanti. ergo corrūperetur in tempore imediato ad illud vltimum instans in quo haberet esse: ⁊ si in tempore corrumpitur: sequitur ꝙ non habet primum instās sui non esse: quia tunc in instanti esset corruptum ⁊ non in tempore. Et sic cōcedo. ꝙ si creatura tm̄ per instans duraret ꝙ haberet vltimum instans sui esse. patet quia tm̄ in tempore immediate sequenti desineret esse: vt supra patuit: nec etiam haberet primum instans sui non esse: quia precise haberet non esse in tempore. ¶ Sequitur. vniuersaliter autem dico ꝙ in succedentibus sibi inuicem siue sint opposita priuatiue siue cōtradictorie: siue quasi contrarie: quia ambo positiua nunq̄ est dare vltimū precedentis: ⁊ cū hoc primum consequētis. q̄a tunc opposita essent in eodē instāti: vel duo instātia imediata. semp tm̄ alterū est dare. s. vel vltimū prioris vel primū posterioris: quia diuisibile non est imediatum nisi indiuisibili: ⁊ succedentia sibi inuicez sunt opposita immediata. Expono istam litteram pmittendo. Exemplum: de priuatiue oppositis contrarie: contradictorie priuatio forme in materia ⁊ forma: esse simpliciter ⁊ nō esse simpliciter: forma substantialis aque ⁊ forma substantialis terre. Prima in eodem subiecto priuatiue opponuntur. Secunda cōtradictorie. Tertia quasi contrarie: q2 inter formas substātiales: non est ppie contrarietas. Dicit ergo: ꝙ in hmōi sibi inuicem succedentibus nō est vltimum precedentis: ⁊ cum hoc primū consequentis. patet de priuatiue oppositis: q2 si materia in isto vltimo instanti est priuata forma: ita ꝙ i illo instanti sit priuatio: ⁊ postea detur primū instans i quo forma sit: aut dabitur illud idē instans in quo est priuatio forme: ⁊ tunc in eodē instanti erit forma ⁊ priuatio eiꝰ: aut dabitur aliud instans immediatū. ⁊ tunc erunt duo instantia immediata aut in tpe immediato: ⁊ tūc nō habebit aliquod instans sui esse: sed precise in tpe. Similiter si daretur vltimum instans forme nō posset dari primū instans priuationis opposite imediate sequētis: ⁊ arguatur sicut prius. Et de cōtradictorijs idem patet: q2 si daretur vltimū instans non esse. a. puta ꝙ nō omne. a. duretur per annū: ⁊ in vltio instanti illius anni tunc. a. nō posset habere primū instans sui esse: q2 aut haberet in eodē instanti: aut in alio immediato: aut in tpe imediate sequenti: ⁊ arguatur vt prius. Et similiter si. a. haberet vltimū instans sui esse: tunc nō esse sequens nō posset habere primū instans sui esse: ⁊ arguat̄ vt prius. Similiter patet de quasi cōtrarijs sibi inuicez succedētibus: ⁊ sint forma terre ⁊ forma aque: ita ꝙ forma aque succedat forme terre i eadē materia. Si forma terre haberet vltimū instans sui esse: tunc forma aque imediate succedens nō haberet primū instans sui esse. patet: quia forma aque succedens: aut haberet esse in eodē instanti in quo hz esse forma terre: ⁊ tunc in eodē instanti materia simul eēt sub forma terre ⁊ sub forma aque: aut haberet forma aque esse in alio instanti imediato. ⁊ tunc essent duo instantia imediata: aut haberet esse in tpe immediato. et tunc nō haberet primū instans sui esse. Si d. cat̄ ꝙ haberet esse in alio instanti. nō immediato: sed mediato. Contra: q2 tunc sequitur: ꝙ forma terre nō haberet esse in aliquo vltimo instāti: sed in tpe. Sequitur in littera. sp tm̄ alterū est dare. s. vel vltimum prioris: vel primū posterioris. ⁊ nunq̄ vtrūq; simul. s. vltimū instans prioris ⁊ primū posterioris. Si em̄ datur vltimū instans forme terre. primū instans nō poterit dari forme aque imediate succedentis. vt supra patuit. Et si datur primū instans forme aque succedentis forme terre: vltimum instans forme terre precedentis dari nō poterit ppter rationem supius factam: q2 scilicet tūc oporteret dari duo opposita simul in eodē instanti: vel duo instantia imediata. vt patuit. Et assignat rationē quare in oppositis inuicem succedentibus: si datur primū posterioris nō dabitur vltimū prioris. Sed si datur vltimū prioris oppositi: nō dabitur primū posterioris oppositi. ⁊ si datur primū posterioris oppositi: nō dabitur vltimū prioris oppositi. ratio: q2 diuisibile nō est immediatū nisi indiuisibili. si em̄. a. habet vltimum sui esse: ad illud instans vltimū immediate sequitur tp̄s diuisibile. Si etiam datur primū instans forme succedentis: illud instans imediate sequitur tp̄s in quo fuit forma precedens. ⁊ sic patet: quomodo diuisibile est tm̄ immediatum indiuisibili ⁊ similiter indiuisibile est tm̄ immediatum diuisibili ⁊ nō indiuisibili. Et addit ꝙ succedentia sūt imediate opposita. succedentia dico sibi inuicem. ⁊ per ꝯñs si vnius succedentis datur vltimū instans sui esse. imediate alterius succedentis non dabitur primū instans sui esse et si illius posterioris succedentis priori datur primū istās sui esse tunc prioris non dabitur vltimum instans sui esse.

¶ Sequitur. Cum igitur illa que accipiunt non eē post eē: quedam sunt raptim transeuntia vt mutata esse instantia. quedā permanentia naturaliter genita vel corrupta. quedam aūt possunt esse entia pmanentia virtute diuina pducta vel corrupta. In primis. s. raptim transeuntibus est dare tam primū q̄z vltimū inesse: q2. s. illud instans in quo solo hñt eē. ⁊ ideo nec ē dare primū nec vltimū in non eē: q2 tā in toto tpe terminato ad hoc instans. q̄z in toto tpe sequente hoc instans habent non eē. Exemplū: ꝙ mutatio siue instans habeat primū sui eē: quia verū ē dicere in hoc instanti est ⁊ in tpe imediato non fuit. ergo habet primū instās sui eē: de vltimo instanti. patet: quia verū ē dicere: ꝙ in isto instanti ē ⁊ in tpe imediato non erit. ergo habet vltimum instans sui esse. Sed non habet primū instans sui non eē. ptz.

quia tunc eēt verū dicere in isto instanti non ē: ⁊ in tempore immediato fuit. sed hoc ē falsum. ergo non habet primum instans sui non esse. nec similiter habet vltimum instans sui nō esse: quia tunc esset verum dicere: in isto instanti non est: ⁊ in tempore īmediato ad hoc instās erit: sed hoc est falsuz quia mutatio nec instās possunt esse in tempore. Et hoc est qd Doc. dicit. s. ideo nō habent nec primum nec vltimuz sui non esse. quia in toto tēpore precedēte terminato ad hoc instans: nec in toto tēpore īmediate sequente hoc instās habēt esse. Sequitur. In secundis. s. permanētib⁹ virtute naturali. est dare primum inesse: sed non vltimū. de primo patet: qꝛ verum est dicere: ꝙ genitum in isto instanti est: cum generatio sit in instanti: ⁊ in tempore īmediato nō fuit. ergo habet primum sui esse. de secundo patet: quia si corrumpenduz haberet vltimum sui esse in illo instanti vltimo haberet qualitates conuenientes ⁊ dic vt supra. Addit ꝙ huiusmodi permanentia habent primum instans sui non esse. ⁊ non habēt vltimum instans sui non esse. primum patet: quia de corrupto verum est dicere: nunc nō est ⁊ in tēpore īmediato fuit. ergo corruptum habet primum instans sui non esse. secundum patet: quia si haberet vltimum sui non esse: esset verū dicere: genitum in isto instanti non est in tempore īmediato erit. hoc autem est falsum quia generatio nō est in tempore sed precise in instanti. Sequitur. In alijs autez que virtute diuina producuntur ⁊ corrumpuntur potest esse vterqꝫ istorum modorum: ⁊ accipio angelum ⁊ dicatur. a. potest primo habere primum sui esse: quia verum est dicere ꝙ. a. nunc est ⁊ in tempore īmediato non fuit. ergo habet primum sui esse potest etiam habere vltimum sui esse: quia verum est dicere angelus nūc est: et īmediate post hoc nō erit: quia deus: vt supra patuit potest ipsum in tempore immediato annihilare. ergo habet vltimum sui esse: ⁊ si habet vltimum sui esse: non poterit autem habere primum sui non esse. patet: quia ad vltimum inesse immediate sequitur tempus. ⁊ sic nō habebit primum instans sui nō esse cū in tempore īmediato ad instans in quo habet vltimum sui esse corrūpetur vel annihiletur. Si tamen non haberet vltimum sui esse: poterit habere primum sui non esse: quia deus post aliquod tēpus pōt in vltimo instanti illius temporis annihilare. ⁊ tūc esset verum dicere. a. nūc non est ⁊ in tempore īmediato fuit. ergo habet primum sui non esse. potest etiam habere vltimum sui non esse. quia si deus in isto instanti non creet angelum: sed in tempore īmediato ad illud instans creet: quia hoc potest facere: tunc habebit vltimum sui non esse: quia verum esset dicere. a. in isto instanti non est: ⁊ in tempore īmediato post scilicet hoc instans erit. ergo habet vltimum sui nō esse. Et ratio istorū est: quia virtus diuina potest in quēcunqꝫ modū successionis vnius ad alterum qui non includit cōtradictionē. Sed ī modis pdictis nulla apparet ꝯtradictio. eēt bñ cōtradictio ꝙ. a. haberet vltimū sui eē: ⁊ īmediate post hoc haberet pmū sui nō eē: vt supra patuit. Esset etiā ꝯtradictio ꝙ a haberet vltimū sui non esse ⁊ ꝙ haberet primum sui esse patet: quia si haberet primū sui eē nō haberet in eodē instāti quo habet vltimū sui non eē: ⁊ tunc est verū dicere: ꝙ. a. in eodē instāti sit ⁊ non sit: aut in alio instāti: ⁊ tūc eē duo instātia īmediata. Et aliquis alius modus posset inueniri quez modo trāseo. ¶ Ad aliud de incipit ⁊ desinit dicit: ꝙ dupliciter exponitur. nā incipit exponiꝶ per positionē de presenti ⁊ negationē de preterito: ⁊ tunc habet primū sui eē; vt. a. in isto instāti est ⁊ in tēpore īmediato non fuit. ergo. a. incipit eē. secūdo per negationē de presenti ⁊ positionē de futuro: ⁊ hoc quando habet vltimum sui non eē vt. a. nūc nō est ⁊ in tēpore īmediato post hoc erit. ergo incipit esse. Similiter desinit exponitur dupliciter. primo. per negationem de presenti ⁊ positionē de preterito: vt qñ habet primū sui nō esse vt. a. in isto instanti nō est ⁊ in tēpore īmediato fuit ergo desinit eē. Secundo per positionē de presenti ⁊ negationē de futuro: ⁊ hoc quando habet vltimum sui esse: vt. a. in isto instanti est ⁊ in tempore īmediato post hoc nō erit. ergo. a. desinit esse. Dicit ergo Doc. ꝙ raptim transeuntia que precise durant per instans exponūtur ⁊ per incipit ⁊ desinit. per incipit vno modo tm̄. s. per positionē de presenti ⁊ negationē de pterito: vt instās nūc est et in tempore īmediato nō fuit ergo incipit esse: sed nō potest exponi per negationē de presenti et positionē de futuro: quia nō valet: instans nunc nō est et in tempore immediato erit. quia repugnat instās esse in tempore. Similiter exponitur per desinit: vno modo: scilicet per positionē de presenti et negationē de futuro vt mutatio vel instans nūc est: et in tēpore īmediato nō erit ergo desinit esse. Sed non potest exponi per negationem de presenti et positionem de preterito: quia non sequitur: instans

Incipit et desinit dupliciter exponūtur. Et est logica realium singulariꝶ notāda cōtra garrulos nominales.

nunc non est ⁊ in tempore immediato ante hoc fuit: non sequitur quia instans nec mutatio sunt in tempore. Et sic cōcedo: ꝙ si angelus tm̄ per instans duraret ꝙ haberet pmū et vltimum sui esse. ⁊ simul inciperet esse per positionem de presenti ⁊ negationem de preterito ⁊ desineret esse. exponēdo desinit ꝑ positionem de presenti ⁊ negationez de futuro eodem modo precise. vt dixi de raptim transeuntibus. Hec exposui ꝓ iunioribus ⁊ inexptis.

Ad argumentum principale doc. facit vnuz argumentum in principio questionis. pbando: ꝙ respect⁹ ad deum vt creantem ⁊ conseruantem. non sit idem: qꝛ respectus ad deum vt creantē separabilis est a respectu ad deū vt conseruantem. Et ratio huius est: qꝛ si creatura tm̄ duret per instans sicut pt: tunc tm̄ erit respectus ad deum vt creantem cum in primo instanti tm̄ creatur: ⁊ nullo mō habebit respectum ad deum vt conseruantem. patet qꝛ dꝛ cōseruari tm̄ post primuz instans creationis: vt supra patuit ergo. ¶ Respondet doc. ⁊ responsio stat in aliquib⁹ dictis. Primo. si creatura tm̄ durat per instans: tunc in ipsa ē vn⁹ respectus realis ad deum vt creantem: ⁊ est alius respect⁹ rationis: qui fundatur in ipsa ⁊ terminatur ad nō esse imediate precedens: vt supra patuit. Secundo. si vero creatura duret per aliquod tempus vltra primum instans creationis: dicit ꝙ ipsa habet eundem respectum realem ad ipsuz deum causantem ⁊ dantem esse pro tempore sequenti ⁊ est realiter simpliciter idem respectus realis: siue eadez depēdentia realis que est ipsius vt ad deum creantem: qꝛ in re ꝓ quocunqꝫ instanti eadem creatura realiter ponitur in eē et creatur. respectus tm̄ qui fundatur in ipsa vt existente in tempore sequenti ⁊ terminaꝶ ad ipsam: vt existentem in pmo instanti bene est alius a primo ⁊ vere separabilis: sꝫ realis dependētia semꝑ est eadem quantumcūqꝫ duret Et de hoc patuit aliqualiter supra: sed clarius in difficultatibus quas in secundo dist. 2. q. 1. posui.

Ad argumentū pncipale.

Circa multa dicta in hac. q. insurgunt nōnulla dubia. Primo circa hoc. eiusdē re ⁊ rōne ad idē re ⁊ rōne nō ē depēdētia eēntialis: nisi vnius ⁊ eiusdē rationis. ¶ Secūdo circa hoc. existentia creature pmanentis est eadē oīno in ratione ⁊ conseruatione: ⁊ ex pte termini est oīno idē re ⁊ rōne. s. velle diuinū. ⁊ habitudo nō solū ad creantē. sꝫ ad cōseruātē est habitudo depēdētie essentialis ⁊ eiusdē rōnis. ¶ Tertio circa hoc: velle diuinum omnino idem est ratio terminandi habitudinem rei create ⁊ conseruate: qꝛ velle diuinum respectu cuiuscunqꝫ volibilis semꝑ manet idem. ¶ Quarto circa hoc: psona diuia sꝑ est in fieri: qꝛ nūqꝫ ista psona pt habere esse: nisi accipiendo actualiter a pducēte. ¶ Quinto circa hoc. respectus qui est ipsius esse ad non eē immediate precedens non est realis: quia non est ad terminum positiuum: et respectus qui est ipsius esse ad esse idem quasi preexistens: vel magis cum illo priori existens non est realis pro quanto est eiusdem ad idem. respectus autem ipsius esse ad causam a qua est: est realis. ¶ Sexto circa hoc: res pmanens potest esse precise per instans.
¶ Septimo circa hoc: instās ⁊ mutatio tm̄ durāt ꝑ instās.
¶ Octauo circa hoc: pmanentia hñt primū sui eē ⁊ primū sui non esse: ⁊ hñtia vltimū sui esse: non pñt habere pmū sui nō esse. ¶ Nono circa hoc: in gñatione ⁊ corruptione naturali: corruptum non hꝫ vltimum sui esse: qꝛ tunc haberet qualitates conuenientes: saltem in tali gradu in quo possent stare: ⁊ si sic non subito abijcerentur. ¶ Decimo contra hoc: ⁊ raptim transeuntibus est dare: tam primuz qꝫ vltimum. s. inesse: sed non est dare primum ⁊ vltimum in non esse: quia non hñt: nec primum sui non esse. nec similiter vltimum sui non esse. ¶ Contra primum instatur multipliciꝶ probando ꝙ eiusdē re ⁊ ratione: ad idem omnino re et ratione: sit multiplex dependentia essentialis. Et primo. sic eadem creatura puta angelus omnino indistincta re ē fundamētum dependētie eēntialis causati ad causaz: finiti ad finem: mēsurati ad mēsuram: que dependētie terminantur ad aliquid omnino idem re et ratione. ergo eiusdem re et ratione ad idem re ⁊ ratione: est multiplex dependētia eēntialis. consequētia patꝫ: quia ille depēdētie sunt ex natura rei distincte: vt patet. Antecedens probaꝶ quo ad omnes illas dependētias eēntiales. De prima patꝫ: ꝙ idē angel⁹ omnino re indistinctus eēntialiter dependet dependentia causati: quia immediate creaꝶ a deo: q̄ dependētia terminatur ad ipsum deum omnino indistinctum. De scđa patꝫ: qꝛ idem angelus omnino indistinctus: est ens finitum ordinatum ad vltimum finem. ⁊ sic idem angelus dependet ab vl-

Dubia occurrentia circa dicta in. q.

Contra primuz dictū.

timo fine: vt a causa finali: que dependentia immediate terminatur ad eundem deum omnino indistinctum: quia omnino idem sub eadem ratione formali est causa efficiens et causa finalis omnium. loquendo de primo efficiente ⁊ vltimo fine: hoc patet a doc. in primo dist. 2. q. 1. Similiter tertia patet: q2 idem angelus indistinctus a parte rei est pfectio limitata: ⁊ ꝑ consequens necessario includens impfectionem: ⁊ omnē imperfectum essentialiter dependet a pfecto: ⁊ mensuratur ab eo: ⁊ talis dependentia mēsurati. s. ſm perfectionem immediate terminatur ad vltimum pfectuꝫ ⁊ vltimum pfectum est simpliciter idem a parte rei cum primo efficiente ⁊ vltimo fine: vt ꝓbat doc. in primo di. 2. q. 1. Cum ergo iste dependentie essentiales adinuicem differāt etiaꝫ preter omne opus intellectus: sequitur ꝙ in eodem indistincto ex parte rei fundātur immediate plures dependētie essentialis: q̄ etiam terminantur ad idē omnino indistictū a parte rei. Et dico indistinctum a parte rei: quia non ē necesse ponere indistinctum ratione: quia dependētia realis ⁊ eēntialis requirit p̄cise extrema realia. non eniꝫ variatur ex natura rei propter variationem respectus rationis: siue in fundamēto siue in termino. Et hoc dico: quia forte posset rn̄deri: ꝙ licꝫ idem angelus ex parte rei sit fundamētū omnino indistinctum respectu harum relationum eēntialium: tamē ſm alium ⁊ alium respectum rationis fundat aliam ⁊ aliam relationem. Et similiter licet sit idem terminus ex parte rei omnino indistinctus: tamē ſm alium ⁊ alium respectum ē ratio terminandi aliam ⁊ aliam relationem eēntialem. Sed hoc vt nō dixi impedit: quia hic loquimur de alia ⁊ alia relatione reali: ⁊ illa semꝑ requirit: tam fundamētum proximum: q̄ꝫ terminum ex natura rei. ¶ Scđo principaliter instatur. quia eiusdem omnino indistinctum a parte rei ad idem indistinctum a parte rei possunt esse plures relationes reales: ⁊ adinuicem realiter distincte. ergo nō videtur impossibile: ꝙ etiam possint plures dependentie ex natura rei adinuicem distincte. consequentia videtur nota: quia quecunqꝫ relatio realis eque requirit extrema realia ⁊ realiter distincta. eque etiam videtur repugnantia: ꝙ inter duo alba p̄cise sint plures similitudines. sicut ꝙ inter. a. ⁊ b. sint plures dependentie essentiales eiusdem rationis. ⁊ similiter videtur eque impossibile: ꝙ inter duo alba sint plures relationes reales alterius rationis: puta ꝙ inter ea sit relatio similitudinis ⁊ dissimilitudinis vel equalitatis: sicut ꝙ inter. a. ⁊. b sint plures dependentie: vel eiusdem rationis: vel alterius rationis. antecedens probatur: quia productuꝫ vniuoce includit relationem essentialis dependentie: quia dependet vt causatum ad causam: includit etiam relationem similitudinis: quia idem productum est simile producenti: includit etiam relationem equalitatis: quia productum vniuoce est equale ſm perfectionem essentialem ipsi producenti: includit etiam relationem realem identitatis: cum sit idem ipsi producenti saltem specifice: et econtra: et omnes iste relationes differunt adinuicem preter opus intellectus: vt patet. ¶ Si dicatur: ꝙ non est impossibile plures relationes alterius rationis fundari in eodem indistincto ex parte rei ⁊ terminari ad idem: ex parte rei omnino indistinctū. Sed est impossibile: ꝙ plures eiusdem rationis sint in eodem omnino indistincto: et ad idem omnino indistinctum. Contra: quia relationes alterius rationis maiorem distinctionem requirunt fundamento: vel in termino: q̄ꝫ relationes eiusdem rationis. patet: quia philosophus quinto meta. capi. ad aliquid assignat distincta fundamenta respectu relationum primi secūdi tertij modi. vt patet: ergo sequitur. ꝙ relatio primi modi ⁊ secundi modi magis repugnent in eodem fundamento q̄ꝫ due relationes eiusdem modi. et sic non videtur valere illa responsio: vt patet intuenti.

¶ Tertio principaliter instatur: quia videtur maior repugnantia simpliciter ꝙ in eodem respectu eiusdē possint fundari due relationes opposite: q̄ꝫ ꝙ in eodem indistincto ad aliud indistinctum possint fundari due relationes essentialis dependentie eiusdem rationis. patet: quia non ita formaliter repugnant: sicut relationes opposite. Sed in eodem penitus indistincto ⁊ respectu eiusdem: fundantur plures relationes opposite: vt patet de intellectu mouente se ad sui cognitionem: qui tunc simul fundat relationes oppositas: scilicet relationem mouentis ad mobile ⁊ relationem mobilis ad seipsum mouentem: vt patet a Doct. in primo. distin. tertia. q. septima. Hoc idem patet de voluntate mouente se: in quo tunc fundantur due relationes opposite: vt patet a doct. in primo distin. 2. parte secunda. q. 3. et dist. 26. ⁊ in secundo distin. 26. ergo si due tales pn̄t esse in eodem respectu eiusdē: multomagis possunt esse due eiusdē rationis in aliquo vno indistincto: que non terminentur ad illud idē. sed ad aliud sicut in primo vbi ponitur idem omnino indistinctum esse fundamentum ⁊ terminuꝫ. ¶ Quarto instatur. est magis impossibile: ꝙ idem dependentia essentiali ⁊ reali dependeat a se ipso: ita ꝙ imediate fundet relationem essentialis dependentie: que etiaꝫ terminetur ad se ipsum q̄ꝫ ꝙ idem habeat plures relationes essentialis depēdētie ad aliud terminatas: siue q̄ꝫ ꝙ simul depēdeat ab alio pluribus dependentijs eiusdem ratiōis. patet: quia primū includit manifestam repugnantiam apud omnes. s. ꝙ ideꝫ a se essentialiter depēdeat. secundum vero non ita manifestam repugnantiā cum ab aliquibꝰ negetur illa propositio. Doc. s. ꝙ idem non possit dependere ab alio pluribus depēdentijs vt patet in primo Ochā. Sed idem realiter potest a seipso dependere dependentia reali ⁊ essentiali. patet q2 mobile vt mobile essentialiter dependet a motore: vt patet. Sed idem omnino indistinctum potest mouere seipsum: vt probat Doc. in primo dist. 3. q. . ⁊ in secūdo dist. 2. q. 10. et dist. 25. q. vnica. ⁊ alibi etiam. ¶ Quinto instatur ⁊ redit quasi in idem: quia simpliciter videtur maior īpossibilitas: ꝙ due relatiōes reales ⁊ realiter opposite: simul possint esse inter extrema omnino ex parte rei idistincta q̄ꝫ ꝙ due relationes eiusdem rationis fundentur in vno ⁊ terminentur ad aliud realiter ⁊ essentialiter distinctum. patet: quia de natura relationis realis est: vel ꝙ preexigat duo extrema realiter distincta: vel ꝙ efficiat extrema realiter distincta. Sicut sunt relationes originis in diuinis constituentes personas diuinas: sed non est de ratione formali. ꝙ due relationes essentialis dependentie eiusdem rationis possint esse in eodem: quia si idem actu a pluribus depēderet haberet plures eiusdem rationis. Sicut etiam in eodem albo simul possunt esse plures similitudines eiusdem rationis licet ad plura alba.

¶ Respondeo ad omnes instantias premittendo aliqua. *Nota hec valde.* Primum ꝙ Doc in presenti conclusione loquitur tm̄ de pluribus dependentijs eiusdem rōnis ad idē omnino indistinctum: non ꝙ ille sint formaliter adinuicem repugnātes: sed quia inferūt incompossibilia: quia inferūt idem simul posse esse ⁊ non esse: vt patet in litera: quia si. a. essentialiter dependet. a. b. pluribus dependentijs ⁊ sufficienter ab vtraqꝫ seorsuꝫ sumpta. sequitur ꝙ. a. vel sit bis causatus: vel simul sit causatus ⁊ nō causatus: que sunt incōpossibilia. Secundum est ꝙ istud dictum Doc. non dicitur simpliciter impossibile: ex hoc ꝙ idem dependeat pluribus dependentijs totalibus ⁊ sufficiētibus ab eodem. Sed est simpliciter impossibile: ꝙ idē simul dependeat pluribus dependentijs eiusdē rationis: ⁊ totalibus a pluribus: non tamē essentialiter ordinatis. vt exposui in primo dist. 2. parte prima. q. 1. quia si sic dependeret. sequeretur illud idem impossibile quod Do. hic infert. vt patet ab ipso in primo dist. 2. q. 2. ⁊ q. de vnitate dei: ⁊ in secūdo: ⁊ quoli. ⁊ in tertio di. 1. ⁊ alibi sepe. ⁊ hoc Doc. intendit. Tertium premittendum non tamen pro nūc multū imorandum est: ꝙ forte idem omnino ex parte rei indistinctum. potest fundare plures relationes essentialis dependentie alterius ⁊ alterius rationis terminatas precise ad aliud omnino ex parte rei indistinctum: quia dicit Doct. in litera. Sic si essent plures depēdentie omnino essentiales inter extrema omnino eadem: sicut dependētia creature ad deum vt efficientem: ⁊ vt ad finem tamen iste videntur esse alterius rationis. Si enim essent eiusdem rationis essent sibi incompossibiles in eodem ⁊ ſm idem: ex quo videtur non esse apud ipsum incompossibile esse plures relationes depēdentie essentiales alterius rationis in eodem ⁊ terminatas ad aliud omnino indistinctum. Et hoc videtur mens Doc. His premissis patet responsio ad duas primas instantias pro quanto cocludunt cōpossibilitatem plurium relationū essentialium eiusdem rationis ad aliud omnino indistinctū quia hoc non videtur impossibile: nec esse contra cōclusionē premissam: quia ipsa loquitur tm̄ de dependentijs eiusdem rationis. Et cum vltra probatur: ꝙ videtur maior repugnātia ꝙ plures sint alterius rationis in eodem cum Arist. assignet diuersa fundamenta. Dico ꝙ omnes relationes que fundantur in creatura ad deum: vt relatio causati ad causam primam: relatio finiti ad vltimum finem: relatio mensurati ad primam mensuram sunt relatiōes precise tertij modi cum non sint mutue: ⁊ hoc patet a Doc. in primo dist. 3. q. 5. arti. primo contra Henri. vide ibi: modo relationes tam primi modi: q̄ꝫ secundi modi: sunt relatiōes reales ⁊ mutue vt patet ibi a philosopho. ¶ Si dicatur ꝙ hoc posito adhuc non soluitur ratio: quia idem potest ab eodē indistincto dependere pluribus dependentijs alterius rationis: patet q2 aliquis effectus productꝰ a sole: vt a causa totali potest de *Instat ex posito: contra se.*

pendere ⁊ dependentia causati: ⁊ dependentia mensurati
perfectionaliter. licet ego iste relationes vt comparate ad
deum: sint relationes tertij modi: quia deus non refertur re
latione reali ad creaturā: vt probat Doc. in primo dist. 30.
tamen vt comparate ad creaturā que potest referri relatio
ne mutua erunt secundi modi. s. relationes causati ad cau=
sam: ⁊ relationes similitudinis ⁊ equalitatis primi modi: et
mensurati ad mensuram tertij modi. Dico ergo ꝙ huiusmo
di relationes non fundantur immediate super eodem fun=
Solutio eiusdem. damento proximo: ⁊ sub eadem ratione considerato. nam
relatio causati ad causam fundatur. vel in supposito produ
cto: vel in termino formali sic ꝙ productio passiua magis re
quirit distinctionem fundamenti a producente: siue a rōne
formali producentis. relatio vero mēsurati fundatur imme
diate super magnitudine fundamenti: ita ꝙ causatuꝫ vt ab
solute consideratur habere esse ab alio fundat relationem
producti ad producens vt vero consideratur habere talem
magnitudinem perfectionis fundat relationem mensurati
⁊ sic non ponitur precise idem fundamentum proximuꝫ. Si
volumus etiam hoc applicare relatiōibus creature ad deū
Dico ꝙ non ponitur precise idem fundamentum proximuꝫ
siue eadem ratio fundandi. Ratio enim fundandi relationē
dependentie causati ad causam primaꝫ in ipsa creatura est
existentia absoluta ipsius creature prout ab alio accipit eē.
Ratio vero proxima fundandi relationem finiti ad vltimū
finē est entitas: vt sic limitata. Et si possent in ea distingui
ille entitates certum esset: ꝙ fm aliam ⁊ aliam entitatē fun
daret aliam ⁊ aliam relationem. ¶ Dico vltra ꝙ posito ꝙ
plures relationes dependētie essentialis possent esse in eo=
dem fundamento proximo: ⁊ sub eadeꝫ ratione formali ad
huc non sequitur ꝙ due dependentie eiusdem rationis pos=
sint esse in eodem omnino indistincto ex natura rei: quia ad
secundum sequitur incompossibilitas: quia vel idē esset bis
productum: vel simul esset causatum ⁊ incausatū: vt supra
patuit. Sed ad primum: nullum istorum sequitur. quia bene
posset poni: ꝙ idem omnino indistinctum ex natura rei esset
productum. puta ab. a. ⁊ esset mensuratum perfectionaliter
ab ipso: ⁊ sic de alijs. ¶ Ad secundum tenendo opini. philo
sophi. diceretur ꝙ inter Franciscum productum: ⁊ ipsum ꝓ
ducēs non esset proprie: nec similitudo: nec equalitas: quia
similitudo fundatur super qualitate: ⁊ equalitas super quā
titate. vt patet. 5. meta. c. ad aliquid. tamen ponendo simili
tudinem ⁊ equalitatem transumptiue in alijs predicamen
tis: vt patuit in. q. 6. huius. tunc dico ꝙ fundamentum pro
ximum equalitatis producti ad producens est vnitas ma=
gnitudinis ꝑfectionalis in vtroqꝫ extremo: vnitas dico spe
cifica. Et fundamentum proximum similitudinis est vnitas
perfectionis accidētalis in vtroqꝫ extremo. proximum vero
fundamentum identitatis est vnitas nature inter producēs
⁊ productum: vnitas. s. specifica. Sed fundamentum proxi
mum productionis passiue ad producens est entitas produ
cti absolute considerata pro quanto a producente accepit
esse ad qꝺ esse sic acceptum: sequitur talis relatio dependē
tie. Et de istis prolixe dictum est supra. q. 6. ¶ Ad tertiū.
Dico ꝙ si in eodē respectu eiusdē in se ⁊ absolute cōsidera=
to essent due relationes opposite esset simpliciter repugnā=
tia. si eñ in eodē albo absolute considerato essent simul si=
militudo ⁊ dissimilitudo respectu eiusdē albi sequerent incō
possibilia. s. ꝙ idē simul esset ⁊ nō esset cū similitudo ⁊ dissi=
militudo necessario requirāt diuersa fundamenta: qͣ simili
tudo fundat super vnū ⁊ dissimilitudo sup plurib⁹: vt patet
quinto meta. simile proprie fundat super vnitate specifica
qualitatis vt exposui in scđo dist. 3. q. 1. dissimile vero super
pluralitate specifica qualitatis. vt patet. Similiter si idē re
spectu eiusdē absolute consideratum ⁊ non respectu alicu=
ius tertij dependeret a se: siue fundaret relationes opposi=
tas. s. mobilis ⁊ mouētis. nō causando aliquid ī seipso esset
repugnantia modo in proposito: idē intellect⁹ respectu ter=
tij realiter distincti dicitur mouens ⁊ mobilis. mouens pro
quanto causat actum intelligendi in seipso: ⁊ mobilis pro
quanto recipit illum. Similiter voluntas dicitur mouēs se
pro quanto in se causat actum: ⁊ dicitur mobilis pro quan=
to recipit: ⁊ sic iste relationes opposite non insunt absolute
sed tm̄ respectu alicui⁹ tertij realiter distincti causati ab eo=
dem: ⁊ similiter ab eodem recepti. ¶ Ad quartum. Dico ꝙ
ratio concluderet si idem absolute ⁊ fm se essentialiter de=
penderet ab eodem: sicut ꝙ idem seipsuꝫ causaret quia hoc
est impossibile. Sed ꝙ idem quasi virtualiter a seipso depē
deat. puta respectu alicui⁹ tertij causati ⁊ recepti: nullū ap
paret īpossibile ⁊ sic hoc mō mobile pōt dependere a seipso
Sꝫ qñ dicit ꝙ idem non potest dependere pluribus depēdē

tijs eiusdem rationis. puta causati ad causam: intelligit ꝙ
fm se dependeat: ⁊ non fm aliquod accidens sibi. ¶ Ad
quintum: Dico ꝙ tales relationes si ponuntur in eodem sꝑ
sunt respectu alicuius realiter distincti: vt quando idē mo=
uet se: hoc est precise qꝛ causat aliquid realiter distinctuꝫ a
se: ⁊ illud idem causatum recipit. ⁊ sic hoc modo dꝛ fundare
relationes oppositas. de hoc vide in scđo disti. 25. q. vnica.
¶ Contra scđm dictum instatur. ⁊ primo contra primā par Cōtra scđm
tem. ꝓbando: ꝙ non sit eadem existentia respectu creantis dictum.
et conseruantis ex natura rei: illa non sunt penitus idem ex
natura rei que preter opus intellectus possunt fūdare duo
contradictoria. Sed existentia creature vt cōparat ad cre=
antem ⁊ ad conseruantem potest fundare duo contradicto
ria ex natura rei ergo. ma. est doc. in primo di. 2. parte. 2. q
1. ⁊ in secundo distin. 1. q. 5. mi. ꝓbatur supponendo ꝙ instās
eui habeant esse preter opus intellectus: ⁊ vnum imme=
diate succedat alteri. tenendo opi. quam videt tenere doc.
in secundo dist. 2. q. 1. ⁊ ꝙ talia instantia insint formalit eui=
terno: tunc sic. a. vt creatur ex natura rei conuenit precise
vnum instans eui qꝺ non conuenit sibi vt conseruatur. ptꝫ:
non eñ in eodeꝫ instanti eui: in quo accipitur. primo esse dꝛ
conseruari: sed precise in alijs instantib⁹ seq̄ntibus: vt etiā
patet a Doc. ergo ex natura rei aliq̄d sibi conuenit vt crea
tur qꝺ repugnat vt conseruatur. ergo in creatione ⁊ cōser=
uatione non est omnino eadem existentia preter omne op⁹
intellectus indistincta. ¶ Secundo ex eodem medio insta
tur: quia in primo instanti in quo creatur aliquid preter om
ne opus intellectus necessario conuenit: qꝺ in toto tempo=
re immediate sequenti in quo dicitur conseruari nō necessa
rio competit. ergo vt creatur ⁊ conseruatur: non est penit⁹
eadem existentia ex natura rei. consequentia patet: quia il=
la non sunt penitus eadem ex natura rei: quando ex natu=
ra rei: aliquid conuenit vni qꝺ non conuenit siue repugnat
alteri. antecedens ꝓbatur: quia. a. quando creatur est ne=
cesse eē. ita ꝙ est impossibile: ꝙ in illo instanti in quo creatur
non habeat eē existentie: quia omne quod est quādo est ne=
cesse est eē. primo peri her. in fine. ⁊ vltra: sꝫ in illo instanti in
quo accipit eē: non conueniret sibi necessario eē: sequeretur
ꝙ in eodem instanti posset non eē quod est simpliciter īpos=
sibile: qꝛ tunc de eodem simul verificarentur duo contradi=
ctoria: qꝛ tunc in eodem instanti simul eēt ⁊ nō eēt. Sed in
tempore immediate sequenti ad instans creationis: nō cō=
uenit sibi necessario eē. ptꝫ qꝛ deus in tempore immediate
sequenti potest ipsam ānihilare: vt probat doc. ī presenti. q
et in secundo dist. 2. q. 1. potest enim precise durare ꝑ instās
in quo creatur. ⁊ sic tm̄ haberet primum ⁊ vltimuꝫ instans
sui eē: vt supra patuit. ¶ Tertio instatur sic: ex eodem me Bona ar=
dio: qꝛ in primo instanti in quo accipit eē: ⁊ in quo dꝛ creari gumenta.
preter omne opus intellectus: conuenit sibi habitudo rea=
lis ad ipsum deum creantem: ⁊ in tempore immediate se=
quenti in quo dꝛ conseruari: non conuenit eadem habitudo
ad deum creantem. ergo existentia creature in creatione ⁊
conseruatione non est penitus eadem ex natura rei. Con=
sequentia patet: qꝛ aliquid ex natura rei conuenit sibi ī illo
instanti in quo vere creatur qꝺ non conuenit in tempore in
quo dꝛ conseruari: vt supra patuit. Antecedens probatur:
quia in primo instanti in quo vere creatur precise realiter
dependet dependentia reali ad ipsum deum: ita ꝙ talis de
pendentia pro illo instanti quo creatur: necessario sibi cōue
nit cum sit idem realiter ipsi creature: vt probat doc. in se=
cundo dist. 1. q. illa an creatio angeli sit idem qꝺ existentia
angeli. ⁊ similiter dist. 2. q. 1. Sed talis habitudo siue realis
dependētia: nō ꝯuenit necessario ipsi creature ꝓ tempore
immediate sequēti: in quo dicitur cōseruari. patet: quia tūc
potest nō esse: sicut ⁊ ipsa existētia creature. ¶ Quarto in
statur sic. Si eadem est existētia creature quādo creatur. ⁊
quādo cōseruatur. tūc sequitur ꝙ ipsa bis ꝓducatur. ⁊ bis
habeat eē: supponēdo ꝙ cōseruare realiter sit idem ꝙ crea=
re realiter: siue idem qꝺ efficere illꝺ idem eē. vt patꝫ a doc.
in secūdo dist. 2. q. 1. ⁊ hoc idem supponit in presenti. q. tūc
sic. ī primo istāti creatur ⁊ immediate accipit esse a deo. ⁊ in
tempore immediate sequēti cōseruatur. quero quomō cō=
seruatur. si cōseruat quia in illo tempore accipit ꝑ veram
actionem diuinam illꝺ idem esse: qꝺ habuit ī primo istāti: ⁊
vere tūc dicit creari sicut doc. cōcedit. ergo creatura idem
esse bis accipit ⁊ bis creat: qꝺ videt omnino impossibile. nō
eñ est itelligibile ꝙ. a. habēs nūc verum eē qꝺ iterum acci=
piat illꝺ idem eē: siue eadem actione qua primo habuit eē.
siue alia ⁊ alia actione: quia ꝓducere eē: est illꝺ simpliciter
ꝓducere de non eē ad eē. si enim prefuit quomō iterum pt̄
de nouo eē: ipso nō prius destructo: sꝫ eodē simpliciter ma=

uente. ¶ Quinto instatur: ꝙ non sit eadem existentia in creatione ⁊ cõseruatione omnino indistincta ſm rationem: vt supponit ipse ⁊ vt accipit minorē sub maiori. Nã ma. ꝓpositio fuit ista eiusdem re ⁊ ratione ad idem re ⁊ ratione. est vnica dependentia eẽntialis eiusdem rationis. Et mi. fuit ista. Sed existentia creature in creatione ⁊ conseruatione est vna re ⁊ ratione ⁊c. pbo modo ꝙ non sit vna ratione. hoc patꝫ ꝑ ipsum qui vult: ꝙ etsi creatio passiua ⁊ cõseruatio sint idem ex natura rei. tamē ratione distinguunt̄: quia existentia creature vt creat̄ proprie includit respectũ rationis ad non eē immediate precedēs. ⁊ vt conseruat̄ includit respectum ad seipsam vt accipientem eē in primo instanti. ⁊ isti respectus sunt alij ⁊ alij: quia ⁊ termini alij et alij. nam terminus primi respectus est nihil immediate p̄cedens. ⁊ terminus secundi respectus est existentia creature vt habēs eē in primo instanti: vel ponit̄ nihil non immediate: sed mediate precedens. ¶ Sexto instat̄ sic. illa non sunt penitus eadem ratione que possunt fundare duo contradictoria ſm rationem: siue ꝑ actum collatiuum intellectus. Hec patꝫ a doc. Sed creature existentia vt comparatur ad deum vt creantem: ⁊ ipsa eadem vt comparat̄ ad deum: vt conseruantem includũt contradictoria ſm rationem: patꝫ. quia vt ipsa comparat̄ ad deum vt creantem includit respectum rationis ad ipsum deum vt dantem esse immediate post non esse. ⁊ vt comparat̄ ad deũ vt cõseruãtem dicit respectum ad deum vt dantem esse post eē: vel vt dantem esse post non esse mediate. ⁊ isti respectus sunt necessario alij ⁊ alij. ergo ipa existentia creature non est omnino eadem ſm ratione in creatione ⁊ conseruatione.

¶ Septimo instatur contra secundam partem conclusionis. probando. s. ꝙ non sit idem velle diuinum. saltem rõne respectu creature vt create et conseruate. Et instatur sic. nihil est omnino idem ratione quod potest includere diuersa: comparationes passiuas ꝑ actum intellectus diuini. pꝫ istas quia alia ⁊ alia comparatio passiua dicit alium ⁊ aliũ respectum rationis: vt patet a Doc. in pluribus locis. Sed intellectus diuinus comparando deum ad creaturam: ⁊ vt creantem ⁊ vt conseruantem: siue cõparando ipsum velle diuinum necessario comparat ſm aliam ⁊ aliam comparationem probatur ista: qꝛ est impossibile idem eadem cõparatione passiua comparari ad diuersos terminos: vt patꝫ. sed creatura vt conseruata differt a seipsa vt creata. saltē ſm rationeꝫ. ergo vt sic dicit quasi duos terminos. sunt eñ distincta esse cognita. patet: quia vt cognoscitur habere eē immediate post non esse distinguitur ab alio esse cognito: quo cognoscitur habere esse immediate pꝰ esse: siue habere esse mediate post non esse. Si ergo intellectus diuinus comparat idem velle diuinum ad existentiam creature ſm aliud et aliud esse cognitum in ea: sequitur ꝙ alio respectu comparat velle diuinum ad creaturam cognitam habere esse immediate post non esse: siue vt dantem ei esse immediate post non esse: et alio respectu comparat vt dantem ei esse immediate post esse: siue mediate post non esse. ergo velle diuinum vt sic necessario includit alium et alium respectum. et sic non erit idem omnino indistinctum re et ratione. ¶ Octauo instatur. et redit quasi in idem qꝺ prius Supponendo vnum scilicet ꝙ respectus rationis: non tm̄ potest causari per actum intellectus: sed etiam per actum voluntatis: vt patet a Doct. in primo distinct. quadragesima quinta. Tunc sic. quando aliquid alia et alia comparatione passiua comparatur: illud necessario includit alium et alium respectum rationis: quia comparatio passiua: siue esse comparatum dicit respectum rationis. Sed voluntas diuina comparando velle suum quo vult existentiam creature esse immediate post non esse. et similiter quo vult eandem existentiam esse immediate post esse prehabitum: siue mediate post non esse comparat ipsum ſm alium et alium respectum. hoc patet. ¶ Nono instatur. supponendo dictum Doct. in pluribus locis: ꝙ esse cognitum vt cognitum dicit precise respectum rationis. et similiter esse volitum vt volitum. Tunc si includens necessario aliud et aliud esse cognitum necessario: includit alium et alium respectum rationis. vt patet: sed velle diuinum vt dantem eē creature immediate post non esse: et vt dantem esse immediate post esse: siue mediate post non eē. includit vel includere potest aliud et aliud esse cognitum. patet: quia aliter cognoscitur velle diuinum vt dat eē immediate post non eē et aliter cognoscitur vt dat esse mediate post non esse: siue immediate post eē. ergo non erit idem esse cognitum. et per consequens non erit idem velle omnino indistinctum ſm rationem. ¶ Decimo instatur contra tertiam partem, scilicet ꝙ conseruari siue relatio creature ad deum vt cõseruantem non sit relatio dependentie essentialis: quia relatio dependentie essentialis qua ipsa ſm suum esse dicitur depēdere ad aliud essentialiter a quo accipit esse imediate. fundatur in esse absolute pro quanto illud imediate causatur post non esse: quia si prehabuisset esse: non diceretur proprie depēdere ad aliud essentialiter: vt patet. modo relatio creature vt cõseruate non est huiusmodi. patet: quia non fundatur in existentia nisi precise vt prius habente esse. s. per creationem. ergo relatio creature ad deum conseruantem non est essentialis dependentia. ¶ Respondeo ad omnes instãtias premittendo aliqua. Primo. ꝙ illa propositio Doc. s. que possunt fundare duo contradictoria ⁊c̄. intelligitur absolute: sic qꝺ realiter potest cõuenire vni simpliciter ⁊ absolute repugnat alteri: ⁊ non comparãdo ad diuersa. ⁊ patet: quia eideꝫ lapidi in vno tempore potest sibi competere esse simpliciter album: ⁊ in alio sibi repugnat. patet: quia in isto tempore quo non ponitur actu esse niger potest esse albꝰ. et tamē albedo sibi in alio tempore repugnabit: puta in illo tēpore quo actu ponitur sub nigredine: ⁊ tamē erit idem oĩo lapis ex natura rei. quicquid ergo absolute potest competere vni preter opus intellectus: absolute nõ repugnabit illi preter opus intellectus. Sicut dicimus ꝙ essentia diuina distinguitur ex natura rei a proprietate: quia preter opus intellectus necessario ꝯuenit essentie cõmunicabilitas: ⁊ illa necessario repugnat proprietati. Sic dico in proposito de instanti cui. nam quocunqꝫ instans eui qꝺ cõuenit alicui omnino in distincto ex natura rei: ei etiam absolute poterit cõuenire: licet vnum instans cõueniat pro vna duratione ⁊ nõ conueniet pro alia duratiõe. Et sic patet responsio ad primam instantiam. ¶ Ad secundam. Dico breuiter ꝙ illud idem esse in primo instanti non cõuenit creature necessario sic ꝙ in illo instanti sit necessario. patet: quia in eodem instãti quo creatur potuit simpliciter non creari: quia voluntas diuina etiam in eodem instanti quo elicit actum adhuc consideratur vt prior natura actu elicito: vt patet a Doc. in primo dist. 39. ⁊ dist. 40. hoc idem patet de voluntate nostrã a Doc. in secundo dist. 25. ⁊ per consequens in eodem instãti in quo ipsaꝫ creat. adhuc intelligitur vt prior natura ipsa creatura: ⁊ per consequens quãdo creat põt ipsam nõ creare. ergo non conuenit sibi esse necessario pro illo instanti. verũ tamen est ꝙ quando in instanti: puta. a. in quo intelligit̄ iam habere esse ⁊ actu existere: ꝙ tunc pro illo instãti necessario est: quia tunc habet primum instans sui esse: quia verum est dicere in isto instanti est ⁊ immediate ante hoc non fuit. Et propositio philosophi scilicet omne qꝺ est ⁊c̄. est ꝓlixe exposita in primo dist. 39. ⁊ aliqualiter in secundo dist. 1. vide ibi. ¶ Et cum infertur ꝙ in tempore imediato potest non esse: concedo eodem modo sicut ⁊ in primo instanti: qꝛ sicut in primo instãti potuit non ⁊ esse in illo instanti quando est iam necessario est: quia in illo instanti vt iam est non potest non esse: sic in eodem tempore quo ponitur inesse potuit non poni: sed vt precise consideratur in illo tempore immediato habere esse ⁊ actu esse: tunc necessario est: quia vt est in tali tempore in illo tempore non potest non esse. ⁊ tamen immediate post illud potest non esse. ⁊ sic debet intelligi propositio philosophi ꝙ precise quando est vt est non potest non esse: si enim est in instanti. a. vt est in illo instanti nõ potest non esse. similiter vt consideratur esse in tempore. b. vt est in tali tempore non potest non esse. ¶ Ad tertium. Dico ꝙ eadem habitudo realiter conuenit creature ad deũ vt conseruantem que conuenit eidem ad deum vt creantē: quia ex quo est eadem realiter ipsa habitudo realis cum natura creata: stante eadem existentia omnino ex parte rei indistincta semper stat eadem habitudo realis: modo existentia creature semper est eadem: ⁊ ad deum creantē ⁊ ad deũ conseruantem. Et cum probatur: ꝙ non est eadem ⁊c̄. Dico ꝙ non diuersificatur illa habitudo realis ſm aliuꝫ ⁊ aliũ respectum rationis: quia vt est ad deum vt dantem esse immediate post non esse dicit alium respectum a se ipsa: vt considerata ad deum vt dantem esse immediate post esse: siue mediate post non esse. ¶ Ad quartum. dico ꝙ bis accipere esse: est proprie accipere illud idem esse immediate post non esse: sic ꝙ. a. immediate accipiat esse post non esse. ita ꝙ non esse imediate precedat ipsum esse: ⁊ illud idem. a. accipiat idem esse post illud idem non esse immediate precedens. et hoc est manifeste impossibile. Sed in proposito in tempore immediate sequenti dicitur accipere idem esse quod prius fuit: quia si deus illud idem non poneret in esse annihilaretur. est ergo idem esse pluries positum. De hoc vide que exposui in secundo dist. 2. q. 1. vbi eandem difficultatē adduxi;

Q. non sit idē velle diuinũ respectu creare et cõseruare, arguit̄.

Ad rõnes ꝓambula declaratio cũ responsionibus.

Optima solutio

Bis accipere esse quid sit.

Optima declaratio et doctrialis.

¶ Ad quintũ ⁊ sextũ. Dico ↄcedendo ꝙ non sit eadem existentia oĩno indistincta ſm rõnem vt comparat̃ ad deuz vt creantem ⁊ vt cõfirmantem. ⁊ cõcedo illam rõnem. Sed expono illam ꝓpositionem. nõ. n. intelligit Doct. ꝙ existentia in creatione ⁊ conseruatione: non possit diuersificari ſm alium ⁊ alium respectum: sed intelligit ꝙ ipsa existentia omnino indistincta re ⁊ rõne sit ĩmediatum fundamentum dependentie essentialis ad deum vt creantem ⁊ conseruãtem. Et q̃uis sint plures respectus rõnis: tamen illi respectus non sunt rõ: nec proxima nec remota fundandi huiusmodi depẽdentiam essentialem: sed sola existentia creature que simpliciter est eadem quantũcunq̃ duret. Et sic debet intelligi dictum Doc. ¶ Ad septimum. octauũ ⁊ nonum simul. Respõdeo ↄcedendo absolute illas tres rationes: nec sunt contra verum sensum propositionis. Intelligit̃ enim propositio. sic scʒ ꝙ est idem velle diuinum respectu conseruationis ⁊ creationis passiue. i. ꝙ dependentia essentialis ad deum vt creãtem ⁊ vt conseruantem terminat̃ simpliciter ad idem velle diuinum omnino indistinctũ re ⁊ rõne. i. ꝙ quãuis in tali velle sint plures respectus rõnis. tamen illi respect⁹ nullo modo sunt ratio nec proxima nec remota terminãdi talem dependentiam creature ad deum: sed est ipsum velle diuinum absolute consideratum. ¶ Ad decimum. Dico vt dicit Doctor declarando illam partem conclusionis: ꝙ ideo dicit̃ essentialis: quia per ipsam creatura accipit esse. ⁊ non est necesse ꝙ accipiat ĩmediate post non esse: vt ptʒ. ¶ Contra tertium dictum instat̃. probando: ꝙ velle diuinum non sit rõ formalis terminandi relationem creature: quia ex hoc sequuntur plura inconuenientia.

ↄtra tertiũ dictum.

¶ Primum est: quia sequit̃ ꝙ creatura necessario creetur. probatur sic. supponendo duo dicta. Doc. Primum quod est ratio formalis terminandi dependentiam causati ad causam est ratio formalis causandi. hoc patet a Doc. supra. q. 8. Secundũ est: ꝙ q̃uis velle vel nolle libere eliciatur. tamen ipso posito non agit libere: vt ptʒ a Doc. in secundo. ⁊ tertio. sola enim voluntas est que libere agit. Tunc sic: nullus actus voluntatis diuine est rõ formalis causandi aliquid libere: vt patet per scdm presuppositum: sed si est ratio causandi: erit simpliciter ratio causandi necessario. Sed velle diuinũ est rõ causandi creaturã. patet: q2 est ratio terminandi eius dependẽtiã: vt patet ꝑ primũ presuppositum. ergo velle diuinum erit ratio causandi creaturã mere necessario: ⁊ sic creatura habebit necesse eē.

Ad rõnes ↄtra tertiũ dictum.

¶ Rñdeo ↄcedendo rationem istam cum suis presuppositis. Sed dico: ꝙ dictũ Doct. debet sane intelligi. nõ eñ vult ꝙ velle absolute ↄsideratum sit ratio formalis causandi: sʒ q2 volũtas diuina ꝑ velle quo vult creaturã esse: libere vult ipsam: ideo dicit Doct. ꝙ est ratio terminandi: ⁊ per ↄñs ratio causandi. tamen in veritate: sicut etiam patʒ supra. q. 8. sola voluntas est rõ causandi ⁊ similiter terminandi: ⁊ multotiens Doct. accipit velle pro voluntate: sicut etiam aliqñ accipit voluntatem pro ipso velle. Sed de hoc alias.

ↄtra quartum dictũ.

¶ Cõtra quartum dictum instatur. probãdo: ꝙ secunda persona non accipiat esse a prima pro quocunq̃ instanti: quia sequerentur duo inconuenientia. Primum qð tunc diceretur conseruari: quia in secundo instanti comparatur ad seipsam vt accipientem esse in primo instanti sicut etiam patet de creatura que dicitur conseruari in tempore ĩmediate sequẽti ad instans in quo creatur. Secundum est: quia persona secunda in primo instanti quo accipit esse a prima: est simpliciter necesse esse. ergo pro instantibus seq̃ntibus non accipit amplius esse: quia tunc non fuisset in primo instanti simpliciter necesse esse. patet: quia si per impossibile non produceretur in esse in secundo instanti tunc non esset. ergo. ¶ Ad primũ Dico ꝙ conseruari proprie dicit dependentiam essentialem: qualis non est in secunda persona.

¶ Questio Tertiadecima.

Titul⁹. q. ĩgeniose exponitur.

AN actus cognoscẽdi et appetendi sint eẽntialiter absoluti: vl' essentialiter relatiui. Questio ista non q̃rit de actu terminato ad cognitionẽ quo ꝓducitur vel elicit̃ vel inducit̃ ipã cognitio: sed querit de actu cognoscendi qui. s. est ipsa cognitio actualis. ita ꝙ iste actus si dicat̃ actio non intelligit̃ ꝙ sit de genere actionis: q2 ipsa est sempꝫ ad terminũ aliquẽ accipientem aliquo mõ esse per ipsam actionem: sed ĩtelligit̃ ꝙ sit actio: hoc est opatio qua agens tanq̃ actu vltimo perficitur. Et breuiter ad cautius loquendũ. in tota ista. q. intelligit̃ hoc nomen actio pro actione de gñe actionis que. s. est actio ꝓductiua vel saltem aliquo mõ ad eẽ termini per ipsam ponendi. Et hoc nomen opatio intelligit̃ pro actu intrinseco quo ipsum operãs perficit̃ vltimate. Est igitur intellectus. q. An actualis cognitio sit essentialiter relatio ad obiectum cognitum. ⁊ similit̃ de actuali appetere. s. de actuali volitiõe: vbi tria sunt videnda. Primo ꝙ in omni intellectione ⁊ generaliter operatione quacũq̃ de qua loquimur est aliqua entitas absoluta. Secundo qualiter illud absolutum habeat aliquam relationem ad obiectum sibi annexam. Tertio an illa relatio sit actui isti essentialis.

Dearticulatio. q.

prima. ↄ°ne doctoris ꝓbatur.

Expõ lr̃e.

¶ Prima conclusio probatur tripliciter. Primo sit vltima perfectio (accipiendo perfectionem q̃ est in actu secundo) substantie viue non est sola relatio. Sʒ operatio est hmõi vltima perfectio qua supple coniungitur optimo. igitur talis operatio non est relatio. ma. probatur: quia sola relatio non summe appetitur appetitu naturali hoc est inclinatione naturali que non est operatio: vt patʒ a Doct. in secundo dist. 6. q. 2. ⁊ in quarto disti. 49. q. illa. an quis velit necessario beatitudinẽ vel appetitu electiuo. i. actu elicito voluntatis nature summe appetentis. Sed vltĩa perfectio nature viuentis: a tali natura summe desideratur desiderio naturali. De quo intelligi potest illud Aug. 13. de tri. c. 4. beati omnes esse volumus qð semper verum est: siue de beatitudine actu cogitemus siue nõ: q2 appetit⁹ siue naturalis ĩclinatio nõ p̃supponit necessario cognitionẽ aliquam: vt ptʒ a Doct. in pluribus locis. Ibidẽ etiã vult ꝙ q̃cquid aliud quisq̃ latenter velit ab hac voluntate cõi. s. desiderio naturali nõ recedit. Desiderat̃ etiã summo desiderio electiuo bñ disposito. i. actu voluntatis elicito. ⁊ si voluntas sit bñ disposita: tunc actu elicito vult ipsam beatitudinẽ ⁊ summe vult eam: lʒ non necessario. Minor ꝓbat̃ (. s. ꝙ vltima perfectio substantie viue sit operatio optima: ⁊ dr̃ operatio optima propter hoc: q2 terminatur ad optimum appetibile.) per philosophũ primo ⁊ decimo ethico. vbi vult ꝙ felicitas q̃ est finis vltimus nature intellectualis. ⁊ per ↄseq̃ns summe desiderabilis est operatio optima: vl' cõsistit in operõne optima. Idem vult. 12. metaphysice. capitulo. 6. vbi de deo loquens dt: ꝙ si non intelligat quid vtiq̃ est insigne. et statim post: si nõ est hoc qð sua intelligẽtia. i. actualis intellectio: sed potẽtia nõ est vtiq̃ optima substantia. nam ad ꝓbationẽ dicte ↄsequentie statim subdit. per intelligere enim ei honorabile inest. Idẽ habet̃. 9. meta. c. 7. vbi vult ꝙ act⁹ sit prior potentia non solũ tempore ⁊ ratione. i. diffinitione quia potentia diffinitur per actũ: sed etiam substantia. i. ꝑfectione: vnde in ꝓbatione illius membri: ꝙ actus ẽ prior potentia. substantia eñ perfectione. exemplificat ipse vt vir puero ⁊ homo spermate: q2 vir est perfectior puero ⁊ homo perfectior spermate: ⁊ conclusionem sic intellectam. s. ꝙ actus est prior potentia perfectione ibi probat: q2 gratia act⁹ tanq̃ finis sunt alia ordinata ad actum. ⁊ per ↄñs erit prior ſm perfectionem potentia. ⁊ omnia ordinata ad actũ sunt quasi in potentia ad actũ. Sed felicitas substantie intellectualis est vltimus actus siue vltima operatio ad quam homo ordinatur. ergo vt sic erit prior perfectione cum sit vltimus finis ad quem natura intellectualis ordinatur. et per ↄñs non erit essentialiter relatio: sed entitas absoluta. Siue illa btitudo accipiatur pro visione sicut dicit vna auctoritas Aug. visio inquit est tota merces: siue accipiatur pro fruitione siue dilectione: sicut dicit Aug. de doctri. christiana. summa merces est vt ipso perfruamur. Saltem in hoc oẽs conueniunt ꝙ finem vltimum ⁊ maxime desiderabilẽ dicunt esse operationem: vel in operatione ↄsistere. ⁊ sic pʒ prima ratio. ¶ Secundo principaliter probatur eadem cõclusio sic. relatio ꝓprie dicta non est noua sine nouitate fundamenti vel termini: vt patet per phm. 5. physi. vbi negat motum ad relationẽ. que auctoritas exposita est supra. q. 12. Sed operatio potest esse noua sine nouitate fundamẽti ⁊ termini. De fundamento ptʒ q2 illud qð exit de potentia accidentali siue ꝓpinqua ad actum non recipit aliquam formam nouam priorẽ ipsa operatione: q2 tunc non fuisset prius in potentia accidentali: sed essentiali: sicut etiam ptʒ de intellectu qñ recipit speciem intelligibilem ante actualẽ intellectionem: q2 respectu speciei intelligibilis est in potẽtia essentiali siue remota ad operandum ⁊ recepta specie intelligibili est in potentia accidentali siue propinqua ad operandum: vt declaraui in primo distin. 3. q. 6. sequit̃ ergo ꝙ quando intellectus immediate exit ad operationẽ: ꝙ tunc nihil noui recipit vltra illam operationem. ⁊ sic patet quomodo potest esse noua sine nouitate in fundamento. Secũda pars minoris est manifesta: patet enim ꝙ nihil absolutum aduenit visibili quando videtur actu. nec intelligibili quando intelligitur actu. ⁊ similiter de alijs. ergo talis opatio non est essentialiter siue formaliter relatio. ¶ Tertio principaliter arguitur ad idem: q2 omnis relatio realis ꝓpe

accepta necessario & ex natura rei consequitur posito fundamento proximo & termino. Sed intellectio nõ necessario cõsequitur positis potentia intellectiua & obiecto etiã approximatis: & nullo modo impeditis patet. Si dicatur q fundamentum proximum est aliquid medium inter potentiam et operationem: quod est posterius ipsa potentia. Sed ptz q tale quid non potest dari nisi ipsa operatio: quod enim est ꝓximum fundamentum aut est absolutũ iuxta illud. 7. de tri. c.2. omne quod relatiue dicitur: est aliquid excepto relatiuo que auctoritas est exposita in primo dist. 1. q. 2. & in. q. 1. quo li. vide ibi: aut precise non est illa relatio: cuius est fundamẽtum vel ratio fundandi. patet: q operatio non erit precise illa relatio cuius ponitur fundamentum: vel ratio fundandi quia fundamentum vel ratio fundandi relationem necessario distinguitur ab illa cuz necessario presupponatur illi. igitur operatio non est precise relatio ad obiectum. ¶ Ex hac conclusione sic probata: concluditur vlterius propositum sic si hec operatio essz precise respectus: tunc esset relatio quia respectus quem philosophus concedit aliquo modo conuenire operationi est proprie de genere relationis: et pertinet ad tertium modum relatiuorum: vt patet ex. 5. meta. cũ igitur operatio non sit precise relatio: vt probant rationes iaz posite: sequitur q non sit precise respectus: & per ꝯñs est ibi aliqua entitas absoluta: qđ est propositum in isto articulo.

Dubia ingeniosa. cũ solutionibus circa ꝑmũ articulum doctoris. & primo circa primam rõnem doctoris.

In isto articulo circa tria principaliter occurrunt

aliqua dubia. Primũ non videtur q prima rõ concludat ꝓpositum. s. q operatio sit entitas absoluta: ex hoc q vltima perfectio substantie viue non est sola relatio & vltima perfectio est felicitas. instatur probando: q vltima perfectio substantie viue non sit necessario entitas absoluta. Et ꝑmo sic. presupponendo qđ dicit Doc. in primo dist. 2. parte. 2. q. 1. ꝓbando per dictum phi. 12. meta. deum esse intelligentem: q2 vltima perfectio eius est in actu secundo quo perfecte vnit̃ obiecto perfectissimo: puta obiecto beatifico. ita q tota eius perfectio est coniungi tali obiecto. Suppono secundo quod ipse dicit in quarto dist. 49. q. 2. q beatitudo cõsistit in opatione que cõiungit imediate obiecto beatifico: & breuiter ex hoc potentia dicitur perfecte beata quando actu vnitur siue coniungitur obiecto beatifico. Tunc arguo sic. quãto potentia imediatius attingit obiectum beatificum: tanto est ꝑfectior loquendo de eius perfectione vltimata. Sed si ponatur operatio relatio formaliter qua attigitur obiectum beatificum: tunc potentia operans per ipsam imediatius attingit illud. ergo talis operatio magis debz poni formaliter relatio q̃ entitas absoluta. ma. est nota ex presuppositis: ex hoc enim dicitur vltima ꝑfectio substantie viue: quia per ipsam ꝯiungitur obiecto perfectissimo. ergo quanto imediatius tanto erit vltima eius perfectio. mi. similiter patet: quia ponendo operationem entitatem absolutam. tunc potentia ꝑ ipsam non attingit imediate obiectum: sed ponendo ipsam esse relationem operantis ad obiectum: imediate per illam attingit obiectum cum ipsa imediate terminet̃ ad illđ vt ad terminum. ¶ Secundo ex eodem quasi medio instatur. Sicut se habet perfectio creature vltimata vt ꝯsistit in actu ꝑmo. Sic se habet perfectio eius secunda vltimata que consistit in actu secundo. Sed perfectio prima vniuscuiusq ꝯsistit in hoc q magis appropiquat primo enti: siue enti perfectissimo vt patet a Doc. in quarto disti. 12. & quanto magis ei appropinquat ſm suam entitatem essentialem: tanto eẽntialiter erit perfectior. ergo eius perfectio secunda vltimata. tanto erit perfectior quanto imediatius attingit obiectũ perfectissimum. Sed precise imediate attigitur per relationem operantis que imediate terminatur ad obiectum perfectissimum: & per te & per phm talis perfectio secunda vltimata consistit in operatione. ergo illa operatio erit formaliter relatio. ¶ Confirmat̃. q2 intellectus quãuis habeat deum perfecte presentem in ratione entitatis: siue tm̃ entitatiue eo modo quo dicitur perfecte ꝑsens omni creature ex hoc non est beatus: vt patet. Et posito etiam q talis intellectus habeat habitum perfectissime inclinantem ad ipsum adhuc non erit beatus: quia vt sic non imediate attingit illud in ratione obiecti perfectissime attingibilis. Cum ergo precise attingatur per aliqđ qđ imediate terminat̃ ad illud: et illud non potest poni nisi respectus siue relatio operantis: et per operationẽ imediate accipitur: & vt est entitas absoluta nõ imediate terminatur ad illud. ergo operatio erit formalit̃ relatio que terminatur ad illud. ¶ Quarto instatur sic. Sicut se habet materia prima ad formam perfectissimam virtualiter continentem perfectionem oim aliarum formarum (si aliqua talis esset dabilis) & hoc quantum ad perfectã repletionem sue capacitatis: siue quo ad eius vltimam perfectam quietem. Sic se habet potentia beatificabilis ad obiectum vltimate beatificum: patet ista similitudo: quia vtrobiq3 fit comparatio ad vltimam perfectionem secundam. Sz materia prima dicit̃ perfectissime quietari: ex hoc q immediate suo modo attingit formam ꝑfectissimam: siue ex hoc q perfectissime vnitur illi: sed non perfectissime vnitur nisi mediante vnione fundata in materia & terminata ad formã illã ergo & potentia beatificabilis erit perfecte beata & quietata: ex hoc q perfectissime vnitur obiecto beatifico: & hoc non ꝯtingit nisi per relationem fundatam in illa & terminata immediate ad tale obiectum. Sed ꝯmuniter conceditur: & specialiter a Doc. in quarto dist. 49. q. 2. q vltima perfectio nature beatificabilis consistit in operatione qua vnitur obiecto beatifico & nõ imediate per ipsam vnitur nisi ponatur q sit formaliter relatio. ¶ Quinto instat̃ sic. appetitus naturalis ponit̃ ꝑfectissime quietari in obiecto eius ꝑfectissimo: ex hoc solo q ꝑfecte coniungitur illi. & non per aliquam entitatem absolutam mediam: vt patet. ergo hoc idem erit de appetitu rationali. ¶ Sexto instatur sic. quia Doc. in secundo articulo. probat q operatio vt ponitur entitas absoluta nõ erit vltima perfectio substantie viue: nisi pro quanto includit relationem terminatam ad obiectum beatificum. ergo debet poni operatio circa obiectum beatificum esse relationem mediam inter potentiam operantem & obiectum circa qđ est opatio. magis ergo ꝯcludit̃ ex illa ratione Doct. q vltima operatio substantie viue sit formaliter relatio q̃ entitas absoluta. ¶ Confirmatur ratio ista sexta: q2 ponendo operationẽ circa obiectum beatificum eẽ entitatem absolutam: & necessario includere relationem ad tale obiectum ad hoc vt dicatur vltima perfectio substantie viue est simplicit̃ ponere vltimam felicitatem hoĩs eẽ ens per accidens: quia dicit opationẽ cum relatione: siue entitatem absolutam cuz relatione. ¶ Confirmat̃ iterum: q2 si opatio substantie viuẽtis elicita circa obiectũ beatificum: non dicit̃ vltima perfectio eius. nisi pro quanto includit relationẽ imediate terminatam ad tale obiectũ. sequit̃ q talis relatio erit magis ꝑfectio eius vltima: tum q2 imediatius per ipsam substantia viuens attingit obiectũ: tum quia operatio sine ista non est vltima perfectio: & cũ ista ponit̃ vltima perfectio. ergo illa relatio erit magis vltima ꝑfectio. Ad euitanda erga ista incõuenientia videt̃ melius ponere opationem substantie viuentis esse formaliter relationem: q̃ entitatem absolutaz. ¶ Nono instatur sic. q2 si vltima ꝑfectio substantie viue ponitur entitas absoluta: & illa nõ immediate attigit obiectũ vt supra patuit. magis ergo videtur ponere ipsam in aliq̃ entitate absoluta perfectiore: puta in aliquo habitu ꝑfectissimo: q2 tunc magis illo ꝑficitur q̃ aliqua opatione absoluta & ex illa vt absoluta nullo mõ attingit obiectum: sed ponitur tm̃ ꝑfectio intrinseca & denominãs. Et si vltra ista requiritur aliqđ aliud quo immediate attingit̃ obiectum illud erit ꝑcise relatio. ¶ Decimo & vltimo: patet de alijs q̃ suo modo quietant̃ in obiectis eoꝝ quietatiuis. nam lapis in centro ꝑfectissime quietatur: loquendo de quiete ꝑtinente nature eius: & non dr perfecte ibi quietari nisi ꝓ quanto vnitur illi: qđ precise fit mediante relatione fundata in ipso et terminata immediate ad centrum: ergo sic videtur dicendum in ꝓposito: & sic magis videtur esse ponendum opationem hoĩs perfectam circa obiectum beatificum esse formaliter relationem q̃ entitatem absolutaz.

Rñdet ad rõnes ꝑmi dubij.

¶ Respondeo ad istas instantias: premittendo aliqua. Primo q aliquid alteri vniri potest multipliciter itelligi. Primo q vniatur sibi vt perfectioni eius intrinsece: qua formaliter perficitur: sicut materia vnitur forme: ita q talis vnio precise terminat̃ ad formam vt est eius simpliciter perfectio: hoc modo nulla potentia substantie viue dicitur vniri obiecto eius: quia obiectum vt obiectum non ponit̃ perfectio intrinseca potentie cuius est obiectum. & si aliquãdo contingat aliquod obiectum intrinsece perficere potentiam: tamen sub ratione qua est obiectum actu intelligibile non perficit eam formaliter: & sic potẽtia beatificabilis nullo modo est vnibilis obiecto beatifico vt perfectioni eius intrinsece: sed vt perfectioni extrinsece: vt patet a Doct. in quarto distin. 49. q. 1.

Aliqđ alteri vniri multipliciter ꝯtingit.

¶ Secundo premitto: q aliquid vniri obiecto vt perfectioni extrinsece potest dupliciter intelligi. vel q vniatur naturaliter. puta quia habet naturalem inclinationem ad illud: sicut graue vnitur centro: vel q vniat̃ attingendo illud i rõne vere a tali potentia preceptibili: ita q talis potentia vere percipiat illud in se vel in aliquo representatiuo. Primo modo potest vniri mediante sola relatione que terminetur ad illud. Sed secundo modo est impossibile vniri

mediante sola relatione: quia nulla relatio vt relatio precise est perceptiua formaliter obiecti. isto secundo modo ponatur potentia substantie viue vniri obiecto vt perceptibili ab ipsa actu suo elicito. ¶ Tertio premitto: ꝙ licet relatio immediate possit terminari ad obiectum perfectum ita ꝙ precise terminetur ad ipsum in ratione entitatis perfectissime. non tamen terminatur sub illa ratione qua actu est intelligibile vel amabile a potentia: sed precise terminatur ad ipsũ vt ad terminum talis relationis: sed operatio que ponit̃ vltima perfectio substantie viue terminatur ad obiectum vt ꝑ ipsam a potentia eius est intelligibile ⁊ vere perceptibile: ⁊ per consequens talis operatio non est precise relatio de genere relationis: cum per ipsam precise habeat obiectum vt terminus relationis: ⁊ non vt perceptibile. ¶ Quarto premitto: ꝙ non est de ratione operationis substantie viue coniungi obiecto in ratione perceptibilis: ꝙ includat aliquã relationem ad ipsum: nec realiter nec rationis. patz in deo vbi intellectio diuina perfectissime ⁊ imediatissime attingit eẽn tiam diuinam in ratione obiecti vere beatifici ⁊ vere perceptibilis a potentia cuius est talis operatio que nullam icludit relationem nec realem nec rationis ad ipsam terminatã vt patet a Doc. in quol. q. 15. sed quãdo operatio distinguitur ab obiecto: tunc includit relationẽ ad ipsum: sed hoc accidit. Et posito ꝙ ipsa relatio requiratur vt aliquid necessario preuium non tamen aliquid tribuit operationi vt dicat̃ formaliter perceptiua obiecti: sicut etiam vnio partium essentialium necessario requiritur vt quoddam preuium composito essentiali: tamen nullo modo est de essentia compositi. Sic in proposito dico: non enim potentia per intellectionem actu percipit obiectum: nisi talis intellectio actu terminetur ad ipsum: sed ipsam intellectionem actu terminari est ipsam dicere aliquam relationem ad ipsum. requiritur ergo talis relatio vt dispositio preuia: sʒ nullo modo pertinẽs ad esse formale operationis. ¶ Quinto premitto: ꝙ ex quo dantur gradus perfectionales in operationibus: ita ꝙ vna itrinsece est perfectior alia ⁊ non precise ratione termini vel fundamenti. sicut vna relatio dicitur intendi vel remitti. Seq̃t̃ ꝙ perfectio vltima intrinseca substantie viue: que ponit̃ operatio circa perfectissimum obiectum erit entitas absoluta intrinsece ⁊ formaliter sic perfecta aliter non diceretur talis substantia viua perfecte beata beatitudine formaliter inherente. Et vltra sequeretur: ꝙ omnes beati in patria: saltem illi qui sunt eiusdem speciei essent simpliciter equaliter beati beatitudine formali ⁊ inherente. patet: quia si visio deitatis in se esset formaliter relatio: certum ẽ ꝙ nõ potest formaliter nec intendi nec remitti: cum intensio ⁊ remissio relationis sit precise ratione vel fundamenti vel termini: sed in patria remanet semper idem obiectum ⁊ eadem potentia eque intensa et sic visio omnium eiusdem speciei esset simpliciter equalis si ipsa poneretur precise relatio. ex quo ergo ponit̃ substantia viuens vere beata et beatitudo extrinseca ⁊ intrinseca. beatitudo intrinseca erit aliquid absolutum. Et vltra sicut omnis substantia creata suo modo est perfectibilis vltimate aliqua forma absoluta. vt patz de elementis: quia ignis formaliter perficitur calore: aqua frigiditate: corpora mixta suis coloribus ⁊c. a fortiori perfectio vltimata substãtie viue: loquendo de perfectione intrinseca ⁊ inherente debet poni aliqua entitas absoluta in se formaliter perfecta: quam perfectionẽ habet principaliter ab obiecto vt a causa extrinseca: ⁊ quia perfectio vltimata talis substãtie ponit̃ operatio circa obiectũ eius ꝑfectissimũ: vt supra patuit per phm ⁊ Aug. merito talis perfectio debet esse entitas absoluta. ¶ His premissis respondeo ad argumenta. Ad primum dico: ꝙ ma. est vera qñ imediatius cõiungitur obiecto in ratione perceptibilis: ita ꝙ ei coniungat̃ percipiendo illõ si est potentia ꝑceptiua siue cognitiua: vel si est appetitiua actu elicito: vera est si coniungitur ei attingendo illud in rõne amabilis siue fruibilis. Et tunc mi. est falsa. s. ꝙ mediante relatione coniungat̃ ei modo predicto: qꝛ per relationem precise non attingit in ratione obiecti perceptibilis ⁊ beatificatiui: sed tñ per actum intelligendi vel volendi: non vt ponunt̃ precise relationes: sed vt qualitates absolute: vñ doc. in quarto dist. 49. vult ꝙ potentia potest dupliciter coniungi obiecto beatifico. s. formaliter hoc est ꝯiũctione formali que ponitur relatio: ⁊ fundamẽtaliter hoc est actu elicito potentie beatificabilis: secũdo modo est beatitudo formaliter non primo modo. ¶ Ad secundũ. Dico ꝯcedendo ma. recte intelligẽdo ipsam: qꝛ nõ habet̃ nisi ꝙ potentia vt beatificabilis non coniungitur imediatius q̃ʒ per oꝑationẽ vt entitatem absolutam que ponit̃ actꝰ scd̃s: sicut ⁊ creatura nõ coniungitur imediatius q̃ʒ per aliquam entitatem absolutã in ipsa: qꝛ homo imediatius appropinquat deo per intellectualitatem: q̃ʒ per substantiam vel q̃ʒ per viuens absolute ⁊ in hoc ꝯsistit perfectio hominis in actu primo. Si vero intelligatur de coniunctione formaliter: siue de appropinquitate formaliter que ponitur relatio. concedo ꝙ homo immediatius coniungitur deo per relationem que imediate terminatur ad ipsum. sic dicendo ꝯiunctione ꝯiungit̃ siue appropinquitate appropinquat: sicut ⁊ potentia beatificabilis cõiunctione coniungitur. Sed sicut in tali relatiõe formaliter non ꝯsistit vltima perfectio hominis intrinseca in actu primo: sed simpliciter in actu secundo: sic ⁊ vltima perfectio potentie beatificabilis non consistit in aliqua relatione qua imediatius coniungitur: sed simpliciter in actu secundo absolute qui actus est operatio formaliter perceptiua obiecti.

¶ Ad confir. Dico ꝙ requiritur coniunctio perceptiua obiecti que est in sola operatione actuali: vt supra patuit. ⁊ ideo non sufficit sola presentia obiecti in rõne obiecti intelligibilis: sʒ requiritur ꝙ sit presens in rõne obiecti actu perceptibilis a potentia cuius est tale obiectum: ⁊ vltra requiritur ꝙ vt sic presens actu attingat percipiendo illud qđ non potest fieri per aliquam relationem formaliter: neq̃ʒ per habitum etiam ꝑfectissimũ: qꝛ per illum tñ habitualiter cõiungitur.

¶ Ad quartum. Dico ꝙ ratio concludit pro me: qꝛ vltima ꝑfectio intrinseca ⁊ inherẽns materie non est vnio media inter ipsam ⁊ formam: sed est ꝑcise ipsa forma que vere perficit. Sic vltima perfectio nature beatificabilis que ꝯsistit in actu secundo erit aliqua perfectio absoluta inherens formaliter illi ⁊ nõ relatio que nullam addit perfectionẽ formal̃r. Et hoc est qđ dicit Doc. in primo dist. 1. q. 1. ꝙ sicut materia satiatur interinsece aliqua forma finita: sic potentia btificabilis satiat̃ intrinsece ⁊ formaliter aliquo finito. s. ipa operatione qua attingit obiectũ beatificum ⁊ extrinsece nõ satiatur nisi aliquo formaliter infinito. ¶ Ad quintũ de appetitu naturali. Dico ꝙ appetitꝰ naturalis ad btitudinẽ non satiat̃ nec quietat̃ illa naturali inclinatione: qꝛ cũ semper ⁊ necessario: ⁊ summe habeat eã: vt patet a Doc. in quarto dist. 49. necessario ꝓ quocũq̃ʒ instanti eẽt sũme beatꝰ. Sed dr̃ satiari qñ habet illud ad qđ summe inclinatur eõ mõ quo natũ est haberi: non põt aũt haberi vt perfectio intrinseca cũ primũ ẽns nullius creati possit esse perfectio itrinseca: sʒ tñ natũ est haberi vt cognitũ in cognoscente: siue vt amatum in amante: qđ precise fit per actum quo attingitur. Et appetitus naturalis est ad hñdum summum bonũ vt summe sibi commodũ: ⁊ summe sibi delectabile; ⁊ per ꝯñs inclinatur etiam ad actum q̃ immediate p̃t attingi vt summuʒ delectabile: ⁊ sic vltima perfectio eius intrinseca erit entitas absoluta. vcʒ perfectissima operatio ⁊ perfectio eius extrinseca erit summũ delectabile. ¶ Ad sextũ. Dico ꝙ doct. non vult ibi ꝙ talis relatio media aliquo mõ pertineat ad formalem rationem btitudinis formalis ⁊ inherentis cum ponat eam simpliciter in operatione ꝑfectissima que formaliter ⁊ intrinsece dr̃ operatio vere perceptiua obiecti: siue ẽ illud quo formaliter potentia attingit obiectum percipiẽdõ illud: licet actu per ipsam absolute acceptam non attingat illud. requiritur ergo precise vt dispositio preuia: sicut etiã humanitas nõ p̃t immediate esse a corpore organico: ⁊ aiã intellectiua vt absolute sumptis: que tñ sunt tota eius perfectio intrinseca essentialis: sed prerequirit̃ vnio eoꝝ adinuicem: que tñ nullo modo pertinet ad perfectionem intrinsecam ⁊ essentialẽ ipsius hois. Sic doc. intelligit i ꝓposito.

¶ Ad cõfir. Dico ꝙ vltĩa felicitas hois nõ erit ẽs ꝑ accñs qꝛ non ponitur aggregatum ex operatione et relatione: sic ꝙ hoc totum sit felicitas hois: sed ponatur precise ipa opatio circa obiectum btificum ⁊ relatio media ponit̃ precise vt dispositio. Sicut materia et forma sunt vere cause ꝑ se compositi: ⁊ tñ non causant nisi prius vnite. non eñ forma causat vt vnita: ita ꝙ vnio aliquo modo pertineat ad rõneʒ causandi: sed dicitur causare vt vnita: sic intelligendo actũ non causat nisi prius vniatur. Sic in proposito. ¶ Ad aliã confirmationem patet responsio ex superius dictis.

Visio hois vltĩa felicitas non sit ens ꝑ accidens

¶ Ad nonum. Dico ꝙ vltima perfectio substantie viue nõ ponitur absolute in entitate absoluta perfectiore: sed precise ponitur que est actus secundus quo substantia viua possit actu attingere obiectum beatificum: ⁊ sic bene concedo ꝙ ponitur in actu secundo perfectissimo qualis est operatio circa obiectum: ⁊ sic debet Doctor intelligi. ¶ Ad decimum ⁊ vltimum patet responsio ex dictis in illis preambulis. Similiter ex dictis respondendo ad obiectiones. Et sic patet resolutio dubiorum.

Secundo principaliter dubitatur de ratione se-

Nota bñ q sequũt̃ qm̃ ꝓfunde expositor profundus loquitur.

dubiū scd̄z circa scd̄am rōnē docto riscū argu mentis.

cunda que pn̄cipaliter consistit in hoc ꝙ non potest esse relatio de genere relationis noua nisi ꝑ aliqd̄ nouū absolutum: vel in fundamento vel in termino: sed intellectio potest esse noua stante precise eodem fundamento ⁊ termino. Instatur. probando ꝙ relatio proprie dicta possit eē noua nullo absoluto nouo pertinente ad rationem fundamenti vl̄ termini. Et primo sic. equalitas potest esse noua nullo absoluto prius acquisito: ⁊ pono casum ꝙ modo sint due quantitates inequales. ita ꝙ vna sit cubitalis: ⁊ alia bicubitalis: et post illa que est bicubitalis fiat cubitalis per ablationem ꝑtium: tunc iste due quantitates essent equales. ita ꝙ equalitas erit noua: ⁊ tamen nullum absolutum nouum est prius acquisitum: vt patet. per ablationem enim partis nihil absolutum nouum causatur in eo cui fit ablatio: vt patet experimentaliter. ¶ Secundo instatur: quia similitudo potest eē noua sine nouitate alicuiꝰ extremi: ⁊ presuppono ꝙ ratio ꝓxima fundandi similitudinem est vnitas qualitatis cum similitudo fundetur super vno: vt patet. 5. meta. c. ad aliquid. fūdatur ergo super vnitate specifica alicuius qualitatis puta super vnitate albedinis. sicut ergo albedo est ratio formalis fundandi similitudinē ad aliud album: ita albedo in alio albo est ratio formalis terminandi similitudinez: ita ꝙ non est ratio formalis terminandi vt actu existens: ita ꝙ existentia in ipsa sit ratio formalis terminandi vel fundandi: sed entitas formalis ⁊ quiditatiua. Sed talis fuit ab eterno: ⁊ tamē ab eterno non fuit similitudo: sed ex tp̄e: quia causato alio ⁊ alio albo in esse existentie fit noua ⁊ noua similitudo: ⁊ tamē quicquid pertinet ad rationem formalem fundandi ⁊ terminandi similitudinem fuit ab eterno: cum omne ens ſm esse quiditatiuum sit eternum. ¶ Tertio instatur: quia si nō potest esse noua sine nouitate alicuius absoluti sequitur ꝙ i. diuinis similitudo: equalitas. ⁊ identitas: sint penitus idem: qꝛ erit precise idem fundamentū ⁊ eadem ratio fundandi. s. vnitas essentia perfectissima: ⁊ vltra sequit̄: ꝙ vna nullo modo erit prior alia: ⁊ si vna est prior ⁊ alia posterior stante eodem precise fundamēto ⁊ termino: sequitur ꝙ vna potest eē noua sine nouitate extremi. ¶ Quarto instatur. ⁊ pono ꝙ sint duo alba vnum vt quatuor ⁊ aliud vt octo: inter que ē aliqualis similitudo: ⁊ post album vt octo fiat album vt quatuor tunc inter illa erit perfecta similitudo. ⁊ tamen nō erit aliquod absolutū de nouo acquisitum: ⁊ illa erit noua. vt patet. Tum etiam quia quero aut ista similitudo est eadem q̄ prius. aut alia. non primo: qꝛ illa fuit imperfecta. si alia: habetur propositum. s. ꝙ nullo absoluto acquisito fit noua relatio. Et vltra quero de illa similitudine que erat albi vt octo ad album vt quatuor: ⁊ post fit album vt quatuor: posito ꝙ illa imperfecta que erat fundata in albo vt octo non sit. q̄ro modo quō album vt quatuor remanēs sit simile alteri albo vt quatuor: aut noua similitudine ⁊ habetur ꝓpositum: aut antiqua. ergo simul album vt octo fuit simile albo vt q̄tuor perfecte ⁊ imperfecte: imperfecte quia album vt octo. perfecte quia album vt quatuor. ¶ Quinto instatur. ⁊ pono ꝙ nunc sit perfecta similitudo inter album. a. ⁊ album. b. ⁊ b. annihiletur: ⁊ post idem. b. reparetur stante eodem. a. tunc inter. a. ⁊. b. erit vera similitudo: ⁊ tn̄ erit precise idem fundamentum ⁊ idem terminus: vt patet intuenti. ¶ Rn̄deo ad primum. ꝙ dictum Doc. debet intelligi. s. ꝙ nō possit esse noua relatio nisi facta aliq̄ nouitate in extremis: ⁊ hoc acquirendo vel nouum absolutum: vel deperdēdo aliquod absolutum prius. Dico secundo ꝙ fieri nouum absolutū pōt pro nunc dupliciter intelligi: vel ꝙ totaliter de nouo acq̄rat̄ vel ꝙ habeat nouum modū essendi. ⁊ sic quātitas cubitalis separata a quātitate bicubitali est per se existens ⁊ habz rōnem totius: sed vt exn̄s in quātitate bicubitali hz precise rationem ꝑtis: ⁊ sic nō est noua relatio nisi nouo absoluto acq̄sito aliquo istorum modorum. prima tn̄ responsio magis vr̄ ad propositū. ¶ Ad secundū dico. primo ꝙ posito ꝙ existentia non requirat̄ nec vt ratio formalis terminandi: nec vt rō formalis proxima fundādi relationē. requiritur tn̄ vt cōditio requisita: ⁊ hoc sufficit. Dico secūdo ⁊ melius ꝙ nūq̄ ē similitudo realis actualis inter aliqua extrema: nisi rō formalis terminandi in vno extremo. ⁊ rō formalis fundandi relationē similitudinis in altero extremo sint in actu: nec est noua nisi sint noua. ¶ Et cū dr̄ ꝙ fuerūt ab eterno. dico ꝙ albedo ſm suū eē reale actuale ⁊ eētiale nō fuit ab eterno: fuit bn̄ tn̄ ſm quid. s. ſm esse cognitum vel possibile: vt patet a Doc. in primo di. 36. ⁊ vide singularia que exposui in secundo dist. 3. q. 1. modo nō est ratio formalis terminādi vel fundandi similitudinē realez actualē nisi sint in esse eētiali actuali ad qd̄ imediate sequit̄ actualis existentia vt gradus intrinsecus. ¶ Ad tertium patet responsio ex hisque exposui supra. q. 6. quoli. vbi similis difficultas posita est. ¶ Ad q̄rtum patet responsio ex dictis ad primum argumētū. ¶ Ad quintum. Dico ꝙ redeunte eodem extremo redit simpliciter eadē similitudo: vt patet a Doc. in tertio dist. 8. ⁊ in quarto dist. 43. vide ibi multa ad hanc materiam pertinentia.

Ad argumenta contra scd̄m dubium.

Aduer. circa hanc distinctionez

Tertiū dubiū circa tertiā rōnē doctoris.

Tertio principaliter dubitatur de tertia ratione principali que cōsistit in hoc ꝙ ad fundamētū proximū posito termino necessario sequitur relatio intrinsecus aduenieñs sed operatio non est hmōi ⁊c. Instatur primo: qꝛ ad prius essentialiter non videtur necessario sequi posterius a quo tale prius nullo modo dependet. ¶ Instatur 2°: quia adhuc non est probatum ꝙ stante perfecta presentia obiecti potētie ꝙ non necessario sequatur operatio: sicut stante perfecta presentia visibilis potentie visiue ⁊ amoto omni impedimēto videtur necessario sequi visio. ¶ Tertio instat̄: quia operatio est in continuo fluxu: qꝛ continue fit. ergo formaliter relatio. ¶ Quarto instatur. contra hoc qd̄ dicit ꝙ poneretur operatio relatio intrinsecus adueniens. Contra. tum qꝛ cōmuniter ponitur actio imanens. Tum qꝛ tertio de anima intelligere est pati. ergo videtur ꝙ sit passio. ¶ Respōdeo ad primum. patet responsio supra. q. 11. ¶ Ad secundum patet responsio a Doct. in. 4°. dist. 49. quia deus potest suspendere omnem actionem. ¶ Ad tertium patet responsio in p̄mo dist. 3. q. vltima in responsione ad vltimum argumentuz principale. ⁊ etiam in presenti. q. ¶ Ad quartum patet responsio hic in presenti. q. articulo 2°. ¶ Ad vltimum vide responsionem ad illam auctoritatem ph̄i datam a Doc. in primo dist. 3. q. 7. ⁊ etiam in 2° dist. 3. ⁊c.

Scd̄s articulus principalis.

De secundo principali (. s. qualiter absolutum in operatione aliquam relationē ad obiectū habeat) sunt tria principaliter vidēda ⁊c. Doct. primo adducit tres rōnes q̄bus ꝓbat ꝙ opatio necessario icludit relationē ad obiectū. Secundo ostendit qualiter hoc sit intelligēdum. Tertio respondet illis tribus rōnibus exponēdo quō intelligant̄. Circa primū. Pria ratio stat i hoc. vltima ꝑfectio nature opatiue non pōt esse sine reali relatione ad obiectū ꝑfectissimū circa qd̄ ipa nata est operari. opatio aūt est summa ꝑfectio talis nature ꝗ. ma. ꝓbat: qꝛ si sūma ꝑfectio nature viue diceretur aliq̄d vt ad se ipa substantia rei hoc mō eēt summa ꝑfectio: qꝛ substantia est ꝑfectior quocūq accidēte: vt pz. 7 meta. t. c. 4. vltima ergo ꝑfectio substātie viue est i hoc ꝙ vnit̄ obiecto ꝑfectissimo ꝑ opationem: sed nō p̄t sic vniri nisi includat necessario relationem realem ad illud. ¶ Confirmatur hoc: per illud Aug. 13. de tri. c. 5. vel. 15. vbi aliis diffinitionibus reprobatis ꝯcludit quasi ꝓ vera diffinitiōe beatꝰ igr̄ non est nisi habeat oīa que vult ⁊ nihil mali vult. Ex hoc arguitur quādo in ꝯcretis est predicatio ꝑ se p̄mo modo: sequit̄ ꝙ abstractum predicatur de abstracto. pz in exemplo album est coloratum. ergo albedo est color: qꝛ prima est vera ꝑ se primo modo: ⁊ per ꝯseq̄ns nō rōne subiecti igitur si hec est vera primo modo. beatus hz quicquid bene vult: sequitur ꝙ beatitudo est vt ita dicam habitio cuiuscunq bene voliti. nunc aūt habitio vel habere videtur ꝑ se importare relationem. ¶ De ista regl̄a a cōcretis per se p̄mo modo ad abstracta q̄ tenet precise: qꝛ concretum nō est verum de cōcreto rōne subiecti: sicut album est dulce est p̄cise verum rōne subiecti in quo tam albedo q̄ dulcedo fundantur: vt pz in lacte: ⁊ ideo non est vera p̄cise rōne extremoꝝ: sicut hic album est coloratum: est precise vera: qꝛ albedo includit formaliter colorem. Si dicatur hec est vera prio mō albedo est color. ⁊ tamen non sequit̄. ergo albedeneitas est coloreitas siue q̄ditas albedinis est quiditas coloris: ⁊ tamen arguit̄ a cōcretis per se primo mō ad abstracta. Dico ꝙ prima est vera: qꝛ etsi albedo non concernat subiectū: nec similiter color vtrumq tamē concernit suppositum ꝓpe nature: ⁊ ideo vnum predicatur de alio in primo modo. secunda vero est falsa: qꝛ neutrum concernit suppositum ꝓpe nature. immo est totaliter abstractuz ideo non p̄t vnū de alio formaliter predicari cū vt sic sint vltimate abstracta. Sed de hac materia vide que ꝓlixe exposui in primo dist. 5. q. 1. Semꝑ tamē tenet a ꝯcretis. per se primo mō ad abstracta vbi abstracta ꝯcernunt supposita ꝓprie nature. ¶ Scd̄o p̄ncipaliter arguit sic. Ad formam absolutam nouam pōt esse per se mutatio: ad operationem puta ad intelligere et hmōi. non p̄t esse per se mutatio ergo. ma. probatur: qꝛ forma absoluta p̄t acq̄ri subiecto. non tn̄ per accidēs ad acq̄sitionem alterius: sed per se ꝓpria acquisitione: qꝛ p̄t p̄mo per se succedere sue ꝓprie priuationi. mi. ꝓbatur ꝑ ph̄m. 7 physi. dicē. neq intellectiua parte anie est alteratio. sciens

Vide expo sito. ōnino vbi se remittit hic.

enim maxime ad aliquid dicitur: ⁊ multa ibidem tam in litera phi ꝙ̄ in ꝯmento videntur esse ad hanc intentionem. ¶ Tertio principaliter arguit sic. In cuius substantia ē relatio illud non est aliquid absolutum: sed in tertio modo relatiuorum in substantia vnius extremi. s. mēsurati est relatio. operatio enī refertur ad obiectum illo tertio modo. igitur. ma. probat: quia absolutum non includit in sua ratione formali relationem: qꝛ tunc esset per se ad alterum per illud respectum inclusum: ⁊ esset per se non ad alterum sed ad se quia ponit absolutum. mi. patet per ꝯmen. 5. met. vbi vult ꝙ in tertio modo relatiuorū relatio est in substantia alterꝰ extremi tm̄: sicut in rōne intellectus. i. actus intelligendi: ⁊ nō in ratione intellecti siue intelligibilis. i. obiecti: relatio inqt non est in substantia intellecti. s. obiecti: sicut est in substantia intellectus. i. actus intelligendi ⁊c. Ibi etiam illud verbum phi idem bis diceretur exponit sic. intellectus. i. actus intelligendi non refert ad intelligentem. s. ad potentiam intellectiuam: sed ad intellectum. i. obiectū: quia si ita esset. s. ꝙ simul referretur ad obiectum ⁊ potentiam: tunc intellectus constituerent per intelligentem. i. ꝙ actus intelligendi esset relatio per intelligentem vt per terminum. imō videtur esse econuerso. s. ꝙ intelligens vt intelligens constituatur in tali esse per actum intelligendi: ex quo sequeret ꝙ illud qd̄ cōstituit per aliud constituat illud: sicut ipse arguit ꝙ intellectus si diceretur ad intelligentem constitueretur per ipsum ita intelligit ꝙ cōstituitur per intelligibile ad qd̄ dicitur. nō autem constitueretur per illud si esset in se aliquod absolutū quia absolutum non includit necessario ꝙ sit ad aliud vt ad terminum: sicut relatiuum includit: vt patet: ⁊ sic patent ille rationes que postea soluentur.

De secundo principali huius secundi articuli in

quo Doctor declarat quō operatio includat relationem ad obiectum. Et recito istam literam vbi sunt alique difficultates annexe. licet alibi pro maiori parte sint exposite. Distinguo ergo de operatiōe ⁊ est distinctio manifestior in actu cognoscendi. potest tamen forte poni in actu appetendi: aliq est per se existentis: sicut que attingit obiectum in sua ꝓpa existentia actuali. Exemplum de visione coloris ⁊ cōiter in sensatione sensus exterioris. aliqua etiā est cognitio obiecti non vt exn̄tis in se: sed vt obiectum non existit: vel saltem illa cognitio non est eius vt actualiter existentis. Exemplum vt imaginatio coloris: qꝛ contingit imaginari rem qn̄ nō existit. sicut qn̄ existit. Consimilis distinctio ꝓbari pōt in cognitione intellectiua. hoc probatur. primo: qꝛ patet ꝙ aliqua intellectio potest esse non existentis: aliqua etiā potest eē obiecti exn̄tis vt existentis: qꝛ talem habebit beatus de obiecto beatifico: alioquin aliquis posset esse beatus in obiecto: esto per impossibile ꝙ ipsum non esset existens de quō dicit hr̄e claram visionem siue facialem propter hoc ꝙ actus eiꝰ cognoscendi tendit in illud vt in se presens in propria exn̄tia actuali. ¶ Secundo probatur idem: qꝛ quicquid est perfectionis in cognitione magis potest ꝯpetere cognitioni intellectiue ꝙ̄ sensitiue. nunc aūt posse attingere obiectum in se realiter ꝑfectionis est. vbi non vilesceret potentia attingēs propter imperfectionē obiecti. ergo intellectus potest habere actū quo sic attingat obiectū in sua reali existentia: saltē illud obiectū qd̄ est nobilius tali intellectu: vel eque nobile. Et si concedat de intellectu nr̄o: ipsum. s. posse habere talē actum cognitionis quo attingat rem vt exn̄tem in se pari rōne pōt concedi de quocūq obiecto: qꝛ intellectus noster est potētialis respectu cuiuscūq itelligibilis. ¶ Cōtra istā di. arguit primo: ꝑ hoc ꝙ itellectꝰ noster in cognoscēdo abstrahit ab hic ⁊ nunc ⁊ pari rōne ab omni ꝯditione existentis vt exn̄tis: igit non ꝯpetit sibi aliqd intelligere vt exn̄tis. Preterea. si sint due tales intellectiones possibiles intellectui nostro: tunc pari ratione eiusdem obiecti poterunt esse due tales: quero tunc quō distin. non numero tm̄: quia duo accidētia eiusdem speciei non possunt esse in eodem subiecto: nec specie: quia siue actus cognitionis accipiat speciem a potētia siue ab obiecto cum hic sit eadem potentia ⁊ idem obiectum non poterit poni differentia specifica. ¶ Ad primum illorum dici potest: ꝙ distinctio que cōmuniter ponitur inter cognitionem intellectiuam ⁊ sensitiuam ex parte obiecti: puta ꝙ intelligimus vniuersale sentimus singulare: ⁊ quecunq distinctio alia correspondens isti non debet intelligi tanꝙ̄ inter potētias disparatas ex equo: sicut est distinctio visꝰ in videndo colores ab auditu in audiendo sonos: sed debet intelligi distinctio intellectus a sensu: sicut potentie superioris cognitiue ab aliqua cognitiua subordinata sibi: ⁊ per cōsequens ꝙ potentia superior potest cognoscerere aliqd̄ obiectum sub aliqua ratione: quod obiectum vel sub qua ratiōe potentia inferior non potest cognoscere. non tamen oportet econuerso ꝙ inferior possit aliquod obiectum: vel sub aliqua ratione cognoscere quin superior possit etiā perfectiori modo obiectum illud cognoscere: ⁊ sub eadem ratione cognoscibilitatis ex parte obiecti: et sic potest concedi ꝙ intellectus non potest cognoscere obiectum. non vt hic ⁊ nūc: quia sub ratione quiditatiua absoluta. sensus autem nō potest sic cognoscere obiectum: quia est virtus limitata ad cognoscendū ipsum sub ratione existentis: sed non propter hoc intellectꝰ determinatur ad cognoscendum obiectum sub modo opposito: quia indifferens est ad cognoscendum ipsum sub vtroq modo. ¶ Ad scd̄m concedi pōt: ꝙ sint due cognitiones eiusdem obiecti simul sic: ꝙ non distinguatur obiectum ab obiecto: sicut essentia ab existentia: quia licet inter ista sit aliqua distinctio obiecti: tamen non sufficiens ad propositum: quia etiam ipsa existentia potest cognosci cognitione abstractiua sicut. n. essentiam sic et existentiam possum intelligere: licet non sit realiter extra intellectum. Dicentur igitur cognitiones distincte: ⁊ hoc sm̄ speciem propter rationes formales motiuas hinc inde: quia in cognitione intuitiua res in propria existentia est per se motiua obiectiue. in cognitione autem abstra. est per se motiuum aliquid in quo res habet esse cognoscibile: siue sit causa virtualiter continens rem: siue sit effectus pūta species vel similitudo representatiue continens ipsum cuius est similitudo. ¶ Ista distinctiōne actus cognoscendi supposita: potest dici ꝙ primus. s. qui est rei existentis in se necessario habet annexam relationem realem ⁊ actualem ad ipsum obiectum. Et ratio est. quia non potest esse talis cognitio nisi cognoscens habeat actualiter ad obiectum talem habitudinem que necessario requirit extrema in actu ⁊ realiter distincta. ⁊ que etiā naturam extremorum necessario ꝯsequit. ¶ In speciali aūt vr̄ esse duplex relatio actualis in isto actu ad obiectū. vna p̄t dici rl̄o mensurati vl̄ verius mēsurabilis ad mēsurā. alia pōt dici relatio vnientis formaliter in rōne medij ad terminū ad quē vnit. ⁊ ista rl̄o medij vnientis: spālior noīe pōt dici relatio attingētie alterius vt termini vel tendētie in alterū vt in terminū. ¶ Ista aūt distinctio duarum rl̄ōnū (. s. mēsurabilis ad mēsurā ⁊ attingētie ad terminū) satis vr̄ manifesta: qꝛ vtraq ab altera separi potest: sicut in essentijs superior habet rationem mensure respectu inferioris: nec tamen semper inferior habet respectu supꝰioris relationē attingentie de qua loquimur. Actus ēt voluntatis vel intellectus causantis totaliter obiectum videt habere relationē attingentie respectu eius vt termini intellectiōis vel volitionis: siue ista relatio sit realis siue tm̄ rōnis. non tn̄ talis intellectio vel volitio hēt respectu talis obiecti relatiōnē mēsurabilis. sed magis mēsure.

Pro maiori declaratione huius lr̄e insurgūt ali

Insurgūt dubia ep̄mo de sensatione.

qua dubia. Et p̄mo de sensatiōe sensus exterioris: qꝛ cognitio intuitiua nō fit ꝑ aliqd̄ rep̄ntatiuum: sed ꝑ p̄ntiā obiecti in se. mō cognitio sensitiua exterior causat a sensu et a spē sensibili exn̄te in organo: vt pꝫ a doc. in quol. q. 15. immo si spēs sensibilis non eēt in organo sensus nulla eēt sensatio exterior: vt pꝫ. Tum ēt qꝛ si in tali sensatione reqrit p̄ntia obiecti exn̄tis vt exn̄s in actuali exn̄tia. aut reqritur vt cā effectiua talis sensationis: aut vt p̄cise terminatiua. nō p̄mo qꝛ tunc non poneret spēs cā effectiua. Tum ēt qꝛ nō videtur ꝙ sensibile distans puta ꝑ miliare possit imediate immutare sensum ad sui sensationē. nō scd̄o: qꝛ si tm̄ reqrit vt terminus: ⁊ nullo mō vt cā effectiua posset eē ꝑfecta sensatio ipsius ēt ipso non exn̄te. pꝫ: qꝛ cā totalis illius eēt sensus ⁊ spēs sensibilis: ⁊ cā receptiua immediata eēt ipe sensus. Sic enī arguit doc. in primo di. 3. q. 6. ꝯtra Henri. c. qui ponebat aiam eē totalē cām intellectionis vide ibi. ¶ Rn̄deo. p̄mo ꝙ forte nō videt icōueniē s sensibile extra eē cām ꝑtialem sensationis exterioris: ⁊ cum dꝛ ꝙ nō p̄t immediate immutare potentiā distantē nisi immutet medium. Dico vt dixi in. 2°. di. 9. de locutione angelorum: vide ibi. ¶ Dico. 2°. ⁊ forte meliꝰ: ꝙ talis sensatio causat a sensu ⁊ a spē sensibili: ⁊ tunc reqritur obiectū vt actu exn̄s in ꝓpria exn̄tia.

Solutio.

¶ Et cū dꝛ ꝙ sufficit cā totalis sensationis q̄ est spēs cum sensu ⁊ cā receptiua eiusdē sensationis ꝑ rōnem doc. cōtra Henri. ¶ Dico ꝙ rō illa ibi valet ⁊ non hic: qꝛ hic spēs sensibilis rep̄ntat ipm sensibile cū ꝯditionibus materialibus, ibi vero nō. ⁊ ideo si sensibile non eēt in se p̄ns nulla est sensatio. De hoc vide doc. in primo di. 3. q. 6. Et de hoc alias erit sermo plixior. ¶ Secundo dubitatur. ibi posse attingere obiectū in se realiter ꝑfectiōis est vbi nō vilesceret po

scd̄z dubiū

tentia attingens propter imperfectionem obiecti: hoc videtur dubium: quia aut ponitur obiectum cauſa motiua potentie ad ſui viſionem aut preciſe terminatiua. Si primo. patz ꝙ potentia etiam vileſceret recipiendo notitiam intuitiuam ab obiecto perfectiſſimo: quia tunc ſe haberet in potentia receptiua: ēt poſito ꝙ illud obiectū eēt formaliter infinitū. vñ ſi eſſent duo formaliter infinita ꝛ realiter diſtincta: ꝛ vnū moueret aliud ad ſui notitiā illud aliud vileſceret: qꝛ tūc nō tm̄ ſe haberet in potentia receptiua qḋ eſt imperfectionis: ſed etiā dependeret ab illo alio in recipiendo perfectionē ab illo. Si 2° tunc nihil recipit ab obiecto. Si.n. notitia diuina terminaretur ad obiecta ſcḋaria: ſicut etiam forte terminat̃ ppter hoc non dicitur imperfecta. Et qḋ addit ꝙ intellect⁹ poteſt hr̄e actum quo attingat obiectum in ſua reali exiſtētia. ſaltem illḋ obiectum qḋ eſt nobili⁹ tali intellectu: vl̃ ſaltem eque nobile. hoc videtur dubiū: qꝛ ipſe Doc. vult expſſe in 2° diſt. 3. q. vltima. ꝛ in 4° diſt. 45. ꝙ angelus pōt intuitiue cognoſcere: puta lapidem ita ꝙ lapis concurrat effectiue ſaltem partialiter ad hmōi notitiam. ꝛ tñ lapis eſt valde ignobilior intellectu angeli. Et hic non oportet multum inſiſtere cum ipſe expreſſe hoc aſſerat. ¶ Rñdeo ad primā obiectionē: ꝛ dico ꝙ poſito ꝙ intellectus vt receptiuus perfectionis ab alio. aliquo mō vileſceret: qꝛ eſſet potentialis ad illud: qꝛ tamen intellectio nobilioris obiecti: ſic intellectum perficit ꝙ ipſe intellect⁹ quietat̃ ꝛ perficitur in tali obiecto. ideo quantum ad hoc non diceret̃ vileſcere: ſicut ſi hr̄et ab obiecto ignobiliori. Dico 2° ꝛ magis ad mentez doctoris ꝙ hic Doc. non loquitur ſm opi. propriam de notitia intuitiua reſpectu cuiuſcunqꝫ intellectus creati: quia multi negant ꝙ intellect⁹ angeli poſſit acquirere notitiam intuitiuam alicuius inferioris: quia nō eſt potentialis ab aliquo inferiori: vt patet in ſecundo diſt. 3. ꝛ in quarto diſt. 45. vide ibi. Et iō Doc. dicit ꝙ poteſt ſaltem habere intuitiuam reſpectu obiecti perfectioris vel equalis: quia hoc modo non videt̃ vileſcere ratione obiecti cum ſit vel nobilius vel eque nobile. Et quia intellectus noſter eſt potentialis reſpectu cuiuſcūqꝫ obiecti. ideo poteſt habere notitiam intuitiuam reſpectu cuiuſcunqꝫ obiecti intelligibilis. Et tamen ſm rei veritatē ꝛ ſm intentionem Doc. etiam quilꝫ intellectus angelicus ē potentialis reſpectu cuiuſcunqꝫ obiecti intelligibilis: vt ptz a Doct. in 2° di. 3. q. 11.

Solutio.

¶ Si ēt tertio volum⁹ alr̃ dicere poſſum⁹ dicere ꝙ Doc. hic loqt̃ de itellectu ex natura ītellect⁹ quia vt ſic nullam neceſſario includit iperfectionem: cū ſit perfectio ſimpliciter: ꝙ talis intellectus vbi inuenitur perfectiſſima rō intellectus (ſicut eſt de intellectu diuino: vbi iuenitur perfectiſſima ratio intellectus) poteſt habere notitiā intuitiuam reſpectu cuiuſcunqꝫ obiecti. dūmodo non vileſceret propter imperfectionez obiecti: quia ſi moueretur ab aliquo ente creato: tunc reciperet perfectionem ab illo. Nec valet dicere: ꝙ etiam vileſceret ab alio infinito realiter diſtincto. Dico ꝙ hoc verum eſt: ſed Doct. preſupponit incompoſſibilitatem plurium infinitorum: vt patet in prima diſt. 2. q. 1. partis prime. ꝛ q. de vnitate dei. Sed quando obiectum ē ſimpliciter idem potentie: tunc potentia non vileſcit reſpectu illius: quia nullo modo eſt in potentia receptiua: quia talis notitia eſſet perfecte idem realiter illi potētie. Sed ſi obiectum etiam infinitum eſſet realiter diſtinctum a potentia ꝛ moueret illā ad ſui notitiā ituitiuā: tūc cauſaret neceſſario notitiā realiter diſtinctā ꝛ ab obiecto ꝛ a potētia: vt clare expoſui in primo diſtin. 2. ꝛ in. q. de vnitate dei.

Rñſio ſingularit̃ notanda.

¶ Et qḋ dicit Doct. hic reſpondendo ad primam obiectionem: ꝙ ſenſus neceſſario eſt obiecti exiſtentꝭ vt exiſtens: ꝛ per conſequens vt habentis eſſe hic ꝛ nunc: videtur ſatis dubium: qꝛ videtur ꝙ ſenſatio non terminetur ad ſingulare vt ſingulare cum nulla potentia etiam intellectiua pro ſtatu iſto cognoſcat aliquod ſingulare ſub ratiōe propria: vt patet a Doc. ꝛ tamen ſi notitia ſenſitiua ſic terminetur ad exiſtens vt actu exiſtens ꝛ cum omnibus conditionibus materialibus: videtur ꝙ terminetur ad ſingulare ſub ratione propria ſingularitatis. ¶ Reſpōdeo vt dixi in ſecundo diſt. 3. vide ibi ſingularem gloſam pro iſta materia.

Nota de cognitione itellectus ꝛ ſenſus.

¶ Nota etiam in iſta reſpōſione ꝙ Doct. vult ꝙ intellectus cum ſit potentia ſuperior ſenſu ꝙ poſſit intelligere omne obiectū ſenſus ꝛ preciſe etiam ſub eiſdem conditionibus ſub quibus etiam ſenſus cognoſcit et non econtra: quia intellectus pōt cognoſcere et plura obiecta numero: et idem obiectum ſub alia et alia ratione ſub quibus rationibus nullo modo cognoſcit ſenſus: vt patet intuenti.

Dubiū valde notabile de notitia ituitiua.

Deinde occurrit dubium de notitia intuitiua ſcꝫ ꝙ illa dicitur intuitiua que eſt exiſtentis vt exiſtens actuali exiſtentia: ita ꝙ ſit in ſe preſens in actuali exiſtentia: quero aut exiſtentia preciſe requiritur vt ratio formalis terminandi notitiam intuitiuam: aut vt ratio formalis mouendi intellectum ad notitiā intuitiuam: aut nec ſic nec ſic: ſꝫ tm̄ vt conditio obiecti ſiue vt diſpoſitio obiecti. Et inſtatur pro nullo iſtorum modorum poteſt poni ipſa exiſtentia. Non primo modo. Et arguitur ſic primo. quia ratio formalis terminandi eſt ratio quiditatiua: vt patet a Doct. in primo diſtin. 1. q. 2. vbi dicit de fruitione: ꝙ ratio formalis terminandi talem actum eſt ratio quiditatiua: hoc idem videtur de viſione obiecti. Sed exiſtentia non eſt ratio quiditatiua: patet: quia ē gradus intrinſecus quiditatis. ¶ Secundo inſtatur: quia ſi exiſtentia lapidis eſt ratio formalis terminandi notitiam intuitiuam ipſius: ſequitur ꝙ intellectus diuinus non cognouerit eam ab eterno intuitiue: quia non fuit exiſtens ab eterno. Sequitur etiam ꝙ beatus non cognoſcat eam in verbo cum ibi non exiſtat. ¶ Tertio inſtatur: quia ſunt multa entia que non habent propriam exiſtentiam: vt ētia rationis vt priuationes negationes ꝛ huiuſmodi que tamen intuitiue cognoſcuntur ab intellectu diuino. patet: quia quicquid cognoſcit intuitiue cognoſcit cum cognitio abſtractiua ſit īperfecta. ¶ Quarto inſtatur ꝛ pono per poſſibile vel impoſſibile: ꝙ eſſentia lapidis vt prior exiſtentia ſua ſit realiter p̄ſens intellectui ꝛ non per aliquam ſpeciez ſed in ſe preſens certum eſt ꝙ tunc non cognoſcitur abſtractiue: quia cognitio abſtractiua fit per aliquid repreſentatiuum vt patet a Doc. ſi ergo intuitiue cognoſcitur: ſequitur ꝙ intuitiua non terminatur ad exiſtentiam vt exiſtentia. ¶ Quinto inſtatur: quia Doct. hic vult ꝙ in cognitione intuitiua res in propria exiſtentia moueat obiectiue. ergo non requiritur exiſtentia preciſe vt ratio terminandi. ¶ Sexto inſtatur: quia Doctor in quarto diſt. 10. dicit ꝙ non requiritur obiectum vt exiſtens vt preciſe in rōne termini: ſed requiritur vt ſit motiuū. vide ibi. ¶ Septimo inſtat̃: quia ſicut ratio formalis obiecti qetatiui volūtatis eſt rō perfectiſſima: que eſt rō quiditatiua. ergo ſimiliter rō formalis terminandi viſionem beatificam erit rō quiditatiua: quia in tali intellectus beati perfecte qetatur. ¶ Octauo inſtat̃: quia Doctor hic dicit ꝙ intuitiua ꝛ abſtractiua ſunt eiuſdē obiecti: ſic ꝙ non diſtinguitur obiectū ab obiecto: ſicut eſſentia ab exiſtentia: quia licꝫ inter iſta ſit aliqua diſtinctio obiecti: tñ non eſt ſufficiens ad ppoſitum: quia etiam ipſa exiſtentia poteſt cognoſci cognitione abſtractiua. ſicut enim eſſentiam ſic ꝛ exiſtentiam poſſum intelligere: licet non ſit realiter exiſtentem. hec ibi. ex quo ſequitur ꝙ ſicut exiſtentia poteſt cognoſci intuitiue et abſtractiue: ſic ꝛ eſſentia poteſt cognoſci intuitiue ꝛ abſtractiue. ergo exiſtentia non erit preciſa ratio terminandi.

Q. exiſtētia nō ſit ratio cāndi notitiam intuitiuam.

¶ Deinde inſtatur contra ſecundum membrum. pbando ꝙ exiſtentia non ſit ratio cauſandi cognitionem intuitiuaꝫ. Et primo ſic. Ratio formalis cauſandi eſt entitas quiditatiua ergo non exiſtentia. añs patet p doc. in primo di. 3. q. 6. ꝛ alibi ſepe: conſequentia patet: qꝛ exiſtentia non pertinet ad quiditatem cum ſit gradus eius intrinſecus: et per conſequens poſterior. ¶ Secundo inſtatur: qꝛ doc. in p̄mo di. 3. q. 7. probat ꝙ ſi obiectū non concurreret actiue ad cognitionem ꝙ cognitio nō ſpecificaretur ab obiecto nec vna diſtingueretur ſpecie ab alia. Sed talis ſpecificatio non p̄t eſſe ab exiſtentia vt exiſtentia. patet: quia exiſtentie non diſtinguuntur ſpecie cuꝫ ſint gradus intrinſeci. diſtinguūtur enim concomitanter. videlicet quia quiditates quaꝝ ſunt. ſunt diſtincte ſpecie. ¶ Tertio inſtatur. quia ſi exiſtentia lapidis neceſſario requiritur ad notitiam intuitiuam vt ratio mouendi: ſequitur ꝙ beatus non poterit intuitiue ipſum cognoſcere in verbo: quia vt ibi lapis non exiſtit ppria exiſtentia et tamen ipſum vt ibi intuitiue ipſe beatus cognoſcit. ¶ Quarto inſtatur: quia non eſt ratio terminandi notitiam intuitiuam ergo nec ratio cauſandi. antecedens ptꝫ ſupra. conſequentia probatur per Doc. ſupra. q. octaua vbi vult ꝙ ratio formalis cauſandi aliquid: ſit etiam ratio formalis terminandi ꝛ econtra. ¶ Quinto inſtatur: quia ſunt multa entia que habent propriam exiſtentiam: que tamen nullo modo poſſunt mouere intellectum: vt ſunt relatiōes reales que non poſſunt mouere intellectum: vt patet a doc. et tamen cognoſcuntur intuitiue. ¶ Sexto inſtatur: quia ſi exiſtentia eſſet ratio formalis mouendi ſequereur ꝙ non poſſet de obiecto haberi notitia intuitiua perfectiſſima: qꝛ notitia intuitiua quiditatis in ſe eſt nobilior notitia intuitiua exiſtentie eiuſdem. modo ratio mouendi in obiecto eſt ratio perfectiſſima. et ſic ſi exiſtentia eſſet ratio mouendi eſſet ratio perfectiſſima. ¶ Septimo inſtatur ſic. obiectum

sm suam entitatem quiditatiuam realem actualem est cognoscibile intuitiue: et tunc quero a quo causatur partialiter talis notitia intuitiua: aut a quiditate obiecti: aut ab eius existentia. Si primo habetur propositum: quia tunc existentia non erit ratio formalis causandi Si secundo contra: quia tunc existentia contineret virtualiter quiditatem obiecti. patet: quia contineret virtualiter eius notitiam intuitiuam ergo et eius entitatem. patet per Docto. in primo distin. 3. q prima. et in secundo distinctio. tertia. ¶ Octaua instatur: quia respectu cognitionis intuitiue sensus exterioris. existentia obiecti sensibilis extra non est ratio formalis mouendi sensum exteriorem ad sensationem: vt supra patuit. ergo nec similiter respectu cognitionis intuitiue respectu intellectus: cum non videatur maior ratio hic et ibi: vt patet ¶ Deinde instatur contra tertium membrum videlicet probando ꝙ nō requiritur existentia vt conditio obiecti nec in ratione mouendi nec terminādi: quia conditio talis obiecti ponitur proprie singularitas vt patuit in primo. d. 3. q. 6. vide ibi. Tum etiam: quia si obiectum in se vt prior existentia est ratio mouendi vel terminandi et sit perfecte presens potentie: patet ꝙ nihil aliud necessario requiritur ad hoc vt habeatur notitia intuitiua. Tum etiam patet ꝙ contra hoc facit ratio docto. in primo. d. 3. q. 7. contra Hen. ponentem animam intellectiuam eē totalem causam intellectionis.

ꝙ notitia intuitiua nō requirit existentia etc.

¶ Si dicatur ꝙ illa diuisio non est sufficiens: quia oportet addere aut quiditas est ratio terminandi et existentia ratio causandi aut econtra. s. aut quiditas erit ratio causandi et existētia ratio terminandi. Dico ꝙ hoc nihil est: quia in cognitione intuitiua quod ponitur ratio causandi notitiam tale ponitur etiam ratio terminandi. vt patz ex multis dictis doc. ¶ Respondeo ad omnes instantias pmittendo aliqua. primo ꝙ essentia rei sm suam entitatem realem actualem est prior existētia reali actuali ita ꝙ talis essentia est vera res habens esse simpliciter et verum esse actuale vt distinguitur contra esse possibile siue potentiale siue contra esse eius obiectiuum. et simpliciter est perfectior sua exñtia reali actuali ita ꝙ non est imaginandum ꝙ lapis sm suam entitatē quiditatiuam actualem extra intellectum precise dicatur vera res ratione existentie eius immo si per impossibile talis existentia nō eēt: eēt vera res realiter et simpliciter. De hoc vide que prolixe exposui in secundo. d. 3. q. prima: vbi multa singularia adduxi de eēntia et existentia. ¶ Secundo premitto ꝙ eēntia lapidis vt habens eē actuale et prius ipsa existentia actuali est perfectissima ratio mouendi intellectum ad sui notitiam intuitiuam et similiter ratio terminandi. Et si per impossibile eēt separata ab omni existentia adhuc eēt perfecta ratio tam mouendi q̃ terminādi. ¶ Tertio premitto ꝙ de eadem quiditate vt priore existentia potest haberi notitia abstractiua et intuitiua aliter et aliter si erit in se simpliciter presens propria presentialitate: tunc moueret intellectum ad notitiam sui intuitiuam et tunc illa intuitiua eēt obiecti in se presentis habentis verum eē reale actuale etiam posito per impossibile ꝙ actu non existeret. Si vero non eēt in se presens: sed in aliquo representatiuo puta in specie intelligibili: tunc mediāte illa specie posset haberi notitia abstractiua illius: et tunc talis notitia non requirit ꝙ obiectum habeat eē actuale sufficit enim habere eē potentiale: hoc idem dico de existentia. quando enim est in se presens sm suum eē actuale tunc habetur notitia intuitiua. quando vero est tm̄ pñs non in se sed in aliquo representatiuo: tunc de ea potest haberi notitia abstractiua. Sicut enim eēntia potest considerari sm esse potentiale et sm eē actuale: sic similiter est existentia sm eē tm̄ possibile siue obiectiuum et est illa que ponitur gradus intrinsecus quiditatis habentis precise eē potentiale et obiectiuum. est etiam existentia sm eē actuale et est que ponitur gradus intrinsecus quidditatis sm eē actuale. De hoc vide in secūdo. di. 3. q. 1. respondendo ad. q. principalem.

Notabilis doctrina de notitia intuitiua vbi q̃ ponderanda.

¶ Quarto premitto ꝙ eēntia puta lapidis quando est in se presens intellectui sm suum eē actuale causat notitiam intuitiuam sui spē distinctam a notitia abstractiua eiusdem non vt in se presentis sed presentis in aliquo representatiuo. ¶ Quinto premitto ꝙ quiditas lapidis non potest eē pñs in se intellectui sm eē actuale quin necessario sit presens sm eē existētie cū sit modus eius intrinsecus non tn̄ existentia erit ratio nec mouendi nec terminandi nec conditio obiecti necessaria sed vt gradus intrinsecus necessario cōñs ipsam quiditatem: patz: quia si talis existētia per impossibile non eēt adhuc quiditas vt in se presens posset intuitiue cognosci. Quando ergo doct. dicit ꝙ notitia intuitiua est obiecti existētis vt existēs est non intelligit ꝙ existentia actualis obiecti sit ratio formalis vel mouendi vel terminandi nec ꝙ sit cōditio necessario requisita vel in ratione mouendi vel in ratione terminādi respectu notitie obiecti sm esse quiditatiuum eius actuale: sed intelligit sic ꝙ est impossibile esse presens sm esse reale qui necessario sit presens sm esse existentie actuale. His premissis: patet responsio ad instantias. Ad primam contra primum mēbrum diuisionis concedo ꝙ existentia non est ratio terminādi sed ipsa essentia sm esset actuale ¶ Ad secūdum patet et dico breuiter: quia posset esse argumentū etiā de quiditate secundum esse reale ꝙ etiam sm tale esse non est ratio formalis terminandi notitiam intuitiuam intellectus diuini: sed precise est essentia diuina ita ꝙ non terminatur ad lapidem: sed mediate terminatur ad lapidem vt in essentia diuina relucentem vt patebit infra. q. 14. arti. 3.

Vide quō dr eē obiecti exñtis vt exñtis quia p. sunde loquitur expositor reuerendissimus.

¶ Ad tertium patet: et quomodo illa cognoscat deus intuitiue exposui in primo. di. 39. vide ibi quedam singularia.

¶ Ad quartum concedo argumentum illud si casus esset possibilis sed est simpliciter impossibilis. ¶ Ad quintum dico ꝙ hic Doc. non vult ꝙ existentia sit ratio mouendi sed bene vult ꝙ nunq̃ res actu moueat ad notitiam intuitiuam nisi actu existat non ꝙ existētia sit aliquo modo ratio formalis sed ipsa res sm esse suum actuale vt prior existētia actuali. est tamen impossibile ipsam mouere nisi actu existat propter necessariam concomitantiam existētie ad rem. ¶ Ad sextum concedo argumentum recte intellectum: nam ipsa entitas quiditatiua actualis nō necessario requiritur vt sic sit presens vt precise terminans: quia si non esset in tali esse adhuc posset terminare: sed requiritur vt mouēs et actu nō mouet nisi quando existit propter concomitantiam necessariam modo predicto. ¶ Ad septimum concedo argumentū illud. Et vltra dico ꝙ bene concludit si existentia non ponatur ratio quiditatiua primi obiecti. modo ponitur de ratiōe eius intrinseca et formali: vt patet a doc. in primo. di. 2. q. 1. et. 5. q. 1. art. 1. ¶ Ad octauum. patet responsio ex premissis.

¶ Ad primum contra secundum membrum diuisionis concedo illud. ¶ Ad secundum similiter concedo. ¶ Ad tertiū dico vt dixi ad secundum contra primum membrū diuisionis ¶ Ad quartum dico ꝙ existentia non est ratio terminandi notitiam intuitiuam ipsius essentie: sed est ipsa essentia: est tamen ratio terminandi notitiam suimet. quia ipsa īmediate terminatur ad existentiam. ¶ Cum dicitur ꝙ tunc esset ratio mouendi. ¶ Dico breuiter ꝙ quiditas actualis est rō mouendi intellectum ad notitiam non tm̄ sui intuitiuam sed etiam omnium virtualiter contentorum in ea. et sic est ratio mouendi intellectum ad notitiam intuitiuam ipsius existentie: quia continet eam vt gradum sibi intrinsecum: et tamen illa notitia immediate terminatur ad existentiam. Concedo tamen ꝙ ipsa quiditas sicut est ratio mouēdi siue causandi notitiam existentie ꝙ etiam est ratio terminandi dependentiam eius vt. s. causati ad causam: et sic intelligitur propositio doc. vt patuit supra. q. 8. vide que ibi exposui. ¶ Ad quintum dico ꝙ sufficit ꝙ talia entia virtualiter contineātur in aliquo quod possit mouere vt exposui in primo: di. 3. q. 3. Concedo tamen ꝙ existentia non est ratio mouendi: nec similiter quiditas actualis talium entium sed virtualiter cōtinēs talia entia est ratio causandi notitiam intuitiuam eorum et quantum ad esse eorum quiditatiuum actuale et quantum ad esse existentie. ¶ Ad sextū: patet quid dicendū. ¶ Ad septimum. patet similiter responsio ex supradictis. ¶ Ad octauū: patz respōsio ex his que dixi ad illud dubiū de sensatiōe. vide ibi. ¶ Si volumus tenere tertium membrum diuisionis. s. ꝙ existentia sit conditio requisita sic intelligendo ꝙ res ipsa actu non moueret intellectum ad sui notitiam intuitiuam nisi actu existeret: quia omnis motio realis et omnis actio realis necessario presupponit existentiam rei mouentis. et agentis et similiter nihil potest terminare dependētiam realem alicuius nisi actu existēs non ꝙ existētia sit aliquo modo ratio terminandi: sed tm̄ necessario presupposita ipsi rationi terminandi sicut etiam doc. in primo. d. 36. et in tertio. d. 2. dicit ꝙ creatio terminatur ad existens vt existēs non ꝙ existentia actualis sit ratio formalis siue terminus formalis creationis: immo est simpliciter ipsa natura sm entitatem suam realem actualem ad quam concomitatur existentia realis actualis vt gradus intrinsecus. sic dico in proposito. ¶ Ad primam rationem dico ꝙ licet singularitas sit conditio agentis siue producentis et similiter conditio producti: quia nihil est producens nisi actu singulare. nec similiter nihil est productum nisi vt singulare non tamen ipsa sola dicitur conditio agentis sed etiam existentia actualis est conditio requisita: quia nisi res actu existeret actu non posset agere: imo existētia ē magis intrinseca nature q̃ singu-

Existentia nō ē ratio terminādi notitiā intuitiuā essētie.

Quiditas actualis ē rō mouēdi intellectū ad notitiā intuitiuam sui et omniū īclusorū in ipsa.

Alius modus respōdendi sm tertiū mēbrū diuisionis prius posite

tatitas cum existentia sit gradꝰ eius intrinsecus nō sic sin=
gularitas. ¶ Ad secundum dico ꝙ existentia in obiecto re=
quiritur vt aliquid necessario presuppositū: quia est impos
sibile intelligere naturam actu mouere nisi actu existat. Di
co secundo ꝙ forte existētia requiritur vt conditio mouētis
⁊ si forte non requiratur. vt conditio rationis formalis mo
uendi. Argumentum vero Doc. in primo distin. 3. q. 7. bene
concludit quia presupponit ipsam materiam esse totalem
causam intellectionis obiecti ita ꝙ non ibi deficiat nec quā
tū ad ratiōnē formalē agendi nec quātum ad ipsum agēs.

Dubiū circa dictū doc. ꝙ notitia intuitiua et abstractiua de codē obiecto differunt specie.

Adhuc occurrit dubium. In hoc qđ dicit Doct.
ꝙ cognitio intuitiua ⁊ abstractiua respectu vnius et eiusdē
obiecti differunt specie. instatur sic. primo presupponendo
ꝙ. a. sit obiectum intellectus tam respectu notitie abstracti
ue ꝙ̄ intuitiue ⁊ instatur sic. idem inq̄tum idem semper na
tum est facere idem. ergo idē obiectum ⁊ sub eadē rōne for
mali non potest esse causa duarum specierū ⁊ maxime quā
do illud obiectū est simpliciter limitatū: qđ dico propter solē
q̄ propter sui illimitationē potest esse causa plurium specie
rū. modo lapis est obiectū omnino limitatum. ergo ab ipso
non possunt esse duo actus specie distincti. ¶ Secundo in
statur. Actꝰ distingūtur per obiecta: vt patet 2° de anima.
ergo respectu eiusdem obiecti nō pn̄t esse plures actus spe
cie distincti: quia si distinctio obiectorū necessario infert di=
stinctionem actuū: ergo vnitas obiecti necessario infert vni
tatem actus. valet consequentia per locum ab oppositis.

Considera bene oēs istas rōnes q̄m pulchre sunt.

¶ Si dicatur ꝙ hoc non est verū: quia eiusdē obiecti sunt
plures actus distincti specie: patet. quia visio eiusdem visi=
bilis ⁊ est imaginatio: ⁊ itellectio que differunt specie ⁊ tn̄
omnes sunt eiusdem obiecti: ⁊ sub eadem ratione formali:
quia potentia cognitiua superior cognoscit idem qđ ⁊ infe=
rior ⁊ sub eadem rōne formali: vt supra patuit. Restringo
ergo rōnem non comparando duas potentias adiuicem re
spectu eiusdem obiecti: Arguitur ergo sic. eiusdem potētie
simpliciter comparate ad idem obiectū non pn̄t esse plures
actus specie distincti cum actus necessario distinguantur ꝑ
obiecta. ergo vbi idem obiectū ad eandem potentiam com=
paratū necessario erit idem actus. ¶ Tertio instatur sic p̄
suppon ēdo dictū Doc. ꝙ eadē existentia pōt cognosci intui
tiue ⁊ abstractiue: vt supra patuit: ergo eiusdem existentie
numero pn̄t esse due notitie specie distincte: consequēs fal=
sum: quia existētia ꝓprie non dicit vnitatem specificam cū
tn̄ concomitetur naturam specificā: ergo nec cognitio eius
dem habebit vnitatem specificam: aliter actus cognoscen=
di nō haberet vnitatē ab obiecto. ¶ Quarto instatur pre
supponēdo dictū Doc. in primo. di. 1. q. 4. ꝙ diuersa appro
ximatio obiecti non variat rōnem formalem actꝰ. licet pos
sit variare quantū ad intēsionē ⁊ remissionē. ignis eñ cale=
faciēs lignū magis ⁊ minꝰ approximatꝰ nō variat calefa=
ctionē in se formalit: sed magis ap ꝓximatꝰ: magis intēdit
eā ⁊ minꝰ: minꝰ intēdit. Cū ergo obiectū in cognitiōe intui=
tiua ⁊ abstractiua itelligat magis ⁊ minꝰ ap ꝓximatū: siue
magis ⁊ minꝰ pn̄s potētie cognitiue: pꝫ: q̄a respectu intuiti
ue ē in se pn̄s respectu vero abstractiue nō est in se pn̄s: se=
quit ꝙ notitia nō variabit quantū ad eiꝰ rōnē formalē sed
forte quātū ad intensionē ⁊ remissionē siue q̄a vna erit ꝑfe=
ctior: puta intuitiua ⁊ alia imperfectior. s. abstractiua vel vna
certior. s. intuitiua ⁊ alia incertior. s. abstractiua. ¶ Quin=
to instat: q̄a sequit ꝙ eiusdē cōclusionis pn̄t esse plures scie
specie distincte: pꝫ q̄a notitia intuitiua obiecti vltimate cō
tinet virtualiter notitiā intuitiuā conclusionis: quia virtua=
liter continet notitiā intuitiuā primi p̄dicati ⁊ per ꝯsequēs
notitiam intuitiuam propositiōis imediate ⁊ imediata me
diatā: vt patet in prolo. q. 3. ergo vltimate continet intuiti=
uā ꝯclusiōis ꝯtinet et abstractiuā. eiusdē ꝯclusiōis mō p̄di=
cto. g̃ eiusdē ꝯclusiōis demōstrate pn̄t eē plres scie spē disti
ete qđ nullo modo videtur. Si dicatur ꝙ eadem conclusio
potest demōstrari ꝑ plura media ⁊ sic ex pluralitate medio
rum potest variari scientia conclusionis. Dico ꝙ hoc posito
non tn̄ concesso nihil est contra rationem. quia ratio preci=
se ꝓcedit de eodē medio intuitiue ⁊ abstractiue cognito.
¶ Sexto instatur: quia sequit ꝙ idem intellectus simul po
terit cognoscere idē obiectū intuitiue ⁊ abstractiue si diffe=
rūt specie sicut ipse arguit: q̄a licet sm̄ opi. aliquorū due noti
tie nūero distincte eiusdē obiecti nō possint simul esse in eo
dē intellectu: tn̄ non est inconueniens de distinctis specie: ⁊
sic sequit ꝙ idē intellectus cognoscet simul idē ꝑfecte ⁊ ipfe
cte qđ est absurdū. ¶ Septimo instat: ⁊ pono casū ꝙ p̄r
nitas cognoscat itutiue ⁊ abstractiue ⁊ notitia ituitiua ⁊ ab
stractiua eiusdem paternitatis ꝑ te differunt spē: tunc q̄ro
a quo intuitiua habet vnitatem specificam nō a paternita=
te: patet. q̄ a quo non habet entitatem ab eodē non hab̄
vnitatem non a fundamento ⁊ termino: q̄ tunc notitia nō
distingueretur ꝓpter distinctionem obiectorū nec diceret
ꝓpria notitia talis obiecti si ab eodē non haberet vnitatē.
¶ Octauo instatur ⁊ quero a quo cātur notitia abstractia
lapidis. non a lapide in se pn̄te: q̄ vt sic presens tn̄ causat
notitiam sui intuitiuam. non ab aliquo continente virtuali
ter ipsum lapidem vt doc. vr̄ dicere. q̄ quero de illo conti=
nente q̄ōo cāt: aut cāt vt in se pn̄s: ⁊ tunc vt sic sicut cāt no=
titiam sui intuitiuam ita ⁊ oīm virtualiter contentorū cū vt
sic sit agens ꝑ modum nature. si cāt non vt in se pn̄s quero
q̄ōo vt sic possit cāri aut cātur a spē itelligibili: ⁊ h̄ nō q̄ tūc
effectus virtualiter cōtineret cām ex quo. n. ponit sm̄ doc.
effectus obiecti: ⁊ cōtinens virtualiter notitiam obiecti ꝯti
net ēt virtualiter entitatem obiecti: vt pꝫ a doc. in primo d.
3. q. 1. sequit ꝙ si talis notitia abstractiua cāt a tali spē ꝙ ip=
sa spēs continebit virtualiter obiectum ⁊ sic effectus v̄tua=
liter cōtinebit entitatem cāe qđ est impossibile. ¶ Nono in
statur ponendo ꝙ abstractiua causet a specie intelligibili
vt tenet doc. in primo. di. 3. q. 6. ⁊. 8. ⁊. d. 17. ⁊ in secūdo. di.
3. ⁊ in. 4. d. 10. ⁊ in quolt. tunc sic si spēs talis cāt certū est
ꝙ in cāndo supplet vicem obiecti: ⁊ tunc q̄ro aut supplet vi
cem obiecti hn̄tis eē simpl'r ⁊ reale aut p̄cise supplet vicem
obiecti hn̄tis tn̄ eē possibile. Si primo sequit ꝙ cābit noti=
tiam intuitiuam illius: q̄ illud idem obiectum si immedia=
te cāret. cāret notitiam sui. si ergo h̄ modo supplet ⁊ ꝑfecte
supplet sequit ꝙ illa notitia erit intuitiua. Si secundo ergo
talis notitia non poterit eē obiecti hn̄tis eē simpliciter. sed
p̄cise vt hn̄tis eē sm̄ quid ⁊ possibile cuius oppositum expe
rimur. ¶ Decimo instatur de notitia abstractiua exn̄tie vt
exn̄tia distinguit ab eēntia a qua immediate causat non a
spē intelligibili ipsius existentie cum nō habeat ꝓpriā spēz
vt videt. q̄ gradus intrinsecꝰ rei nō habet ꝓpriam speciez
aliam a spē rei cuius ponit gradus: q̄ tunc videret habere
ꝓpriam ⁊ distinctaz formalitatem qđ est contra doc. in pri
mo. dist. 8. q. 2. respondendo ad principalia argumenta. nec
causat a spē intelligibili ipsius rei essentialis siue quidita=
tiue: q̄ ipsa spēs p̄cise repn̄tat obiecti quiditatem et non
existentiam illius: vt pꝫ: ergo vr̄ impossibile ꝙ respectu ip=
sius existentie vt existentia possit esse notitia intuitiua ⁊ ab
stractiua. ¶ Respondeo ad istas instantias. ad primam di
co primo ꝙ illa propō phi potest primo sic exponi. idez ma
nens idem ⁊ sub eadem dispositione tam respectu sui ꝙ̄ re=
spectu passi natum est facere idem ⁊ sic ignis manens idez
⁊ semper eque dispositus ⁊ circa idem passum semper natꝰ
est ꝓducere similem vel eundem effectum: tamen variatus
sm̄ aliam ⁊ aliam dispositionem ⁊ circa aliud passum forte
poterit aliud in spē ꝓducere. hoc saltem est verum de agen
te illimitato cuiusmodi est sol. Scđo p̄t exponi ꝙ propō est
vera de agente ꝑ modum nature ⁊ limitato ad effectus eiꝰ
dem spēi: q̄ de illimitato non est verum: q̄ idē sol sub eadē
rōne formali: p̄t ꝓducere plura spē distincta. Tertio p̄t ex
poni ꝙ idem manens idem nō solum sub eisdem dispositio=
nibus ⁊ circa idem passum: sed manens etiam idem sub ea=
dem actione non p̄t facere nisi idē nūero: q̄ eadē ꝓductio=
ne in creaturis p̄cise idem nūero ꝓducitur. est etiā hoc verū
in diuis. ¶ Applicando ad ꝓpositum. Dico ꝙ hic variat
⁊ agens ⁊ ratio agendi. nam in cognitione intuitiua agēs
est obiectum i se p̄sens ⁊ existens ⁊ rō agendi est quiditas
actualis obiecti vt dixi supra. Sed in cognitiōe abstractia
est spēs itelligibilis vt tenet ipse doc. ⁊ rō agendi est enti=
tas q̄ditatiua ipsius spēi: licet ergo respectu eiusdem obie=
cti q̄ditatiue accepti secundum entitatem q̄ditatiuam etiā
actualem sit cognitio intuitiua ⁊ abstractia non tamē vtra
ꝙ̄ ab eodem cātur. ¶ Ad secundum. Dico p̄mo ꝙ eiusdez
obiecti ad eandē potētiā ꝯparati nō pn̄t eē plures notitie
intuitiue spē disticte nec plures abstractie spē disticte sed
non est iconueniens respectu eiusdez ponere plures specie
disticta quarum vna sit intuitiua ⁊ alia abstractiua. Dico
secundo ꝙ eiusdē obiecti eodem modo dispositi ⁊ eodez mō
se habentis nō possunt eē plures spē distincte. Sed respe=
ctu notitie intuitiue obiectum ē in se p̄sens in sua actuali ex
istentia: ⁊ vt sic non p̄t esse nisi notitia intuitiua. Sed respe
ctu notitie abstractiue: non est in se presens sed in alio repn̄
tatiuo ⁊ vt sic non pōt haberi nisi notitia abstractiua. Dico
etiam tertio ꝙ phs loquitur de obiectis causatiuis actuū:
q̄ actus debent distingui per obiecta eo ꝙ accipiunt entita
tem ⁊ per consequens vnitatem ab illis: vt patet a doct. in
primo. d. 3. q. 7. vbi probat obiectū habere actiuitatem re=
spectu cognitionis: quia cognitio: vt inquit ibi specificatur
ab obiecto. in proposito dico ꝙ vbi est idem obiectū forma

Respōdet ad rōnes.

Idē inq̄tū idē / sp nātum est facere idē exponitur.

Aduerte respōsionē

le causatiuum notitie sui ꝙ non potest causare notitias specie distinctas loquendo de notitijs eiusdem obiecti (qđ dico propter obiecta in eo virtualiter contenta: quia quot obiecta specie distincta virtualiter continentur tot notitias specie distinctas potest causare: vt exposui in primo di.1.q.3.) Sed in proposito respectu notitie intuitiue obiectū motiuū est ipsa res in se actu exñs ⁊ in se presens. Sed respectu notitie abstractiue est species intelligibilis inmediatū motiuū licet partiale. ¶ Ad tertium. Dico breuiter ꝙ ille notitie distincte specie non est inconueniēs ꝙ distinguātur specie licet existentia nō sit proprie species sicut etiam eiusdez obiecti necessario sunt distincti actus specie .s. actus intuitiuus ⁊ abstractiuus: qa tales notitie a quocunqȝ causentur non sunt nate causari nisi vt specie distincte. ¶ Ad quartū patet responsio: quia hic ponitur aliud ⁊ aliud causatiuum siue motiuum ⁊ propositio doc. intelligitur de eodem causatiuo circa idem passum magis ⁊ min⁹ approximatū. Et sic concedo ꝙ idem obiecū in se presens in sua actuali existentia quanto magis approximatur potentie in ratione obiecti intelligibilis tanto notitia intuitiua erit intensior. Et sic debet intelligi propositio doc. ¶ Ad quintum. Dico ꝙ si accipiatur scientia proprie dicta que causatur per discursum syllogisticū illa proprie est in cognitione abstractiua cū sit de vniuersalibus. Si vero accipiatur sciētia prout est certa ⁊ infallibilis notitia ⁊ euidens de obiecto necessario cōcedo ꝙ eiusdē cōclusionis potest esse notitia intuitiua ⁊ abstractiua cum dicitur ꝙ est incōueniēs esse plures scientias specie distinctas respectu eiusdem conclusionis. Dico ꝙ erit incōueniens de pluribus sciētijs abstractiuis specie distīctis: vł de pluribus intuitiuis specie distinctis. ¶ Ad sextum. Dico ꝙ intuitiua paternitatis haberet vnitatem specificam a fundamento ⁊ termino continentibus ipsam virtualiter sicut ⁊ entitatem vt exposui in primo di.3.q.3. ⁊ hoc sufficit phs eīm loquitur de obiectis motiuis: vt dixi supra. ¶ Ad septimū. Dico ꝙ non simul stant notitia intuitiua ⁊ abstractiua eiusdem obiecti: quia quando obiectū est in se presens tunc agit ad sui notitiam intuitiuam inquantum pōt: ⁊ tūc impedit speciē intelligibilē agere respectu notitie abstractiue eiusdē obiecti. Dico secundo ꝙ forte nō est impossibile ꝙ idē simul cognoscatur intuitiue ⁊ abstractiue ⁊ ꝙ ſm vnam cognoscatur perfecte ⁊ ſm aliam imperfecte esset bene incōueniens ꝙ ipsum simul cognosceret abstractiue distincte et confuse. sed de hoc alias erit sermo prolixior. ¶ Ad octauū Dico ꝙ causatur a specie intelligibili. Cū inferꝭ ꝙ tūc ipsa cōtineret virtualiter obiectū. Dico vt dixi in scđo dist 3.q. 9. vide ibi singularia dubia. ¶ Ad nonū. Dico ꝙ prope nō supplet vicē obiecti: qa sequereꝭ ꝙ obiectū in se posset hmōi notitiā causare vt exposui in prolo.q.3. vide ibi. Et si aliquo modo licet improprie suppleat vicē obiecti supplet absolute quia illa specie pōt causare notitiā obiecti siue existentis siue nō existētis. ¶ Ad vltimū. Dico primo ꝙ pōt causari species intelligibilis existētie ab aliquo continente virtualiter ipsam existentiam: ⁊ tūc nō sequitur ꝙ habeat propriā formalitatē. Dico secundo ꝙ illa notitia pōt causari a specie intelligibili ipsi⁹ rei ꝯtinētis suo mō virtualiter ꝓpriā existētiā

Scīa multipliciter.

Sequitur in litera. Ibi de prima relatione. s. mēsurabilis

Nota de relatione mēsure et mēsurabił

Expō valde notāda circa textū

Prima cōclusio.

surabilis loquitur Ari. 5. me. ꝙ illa proprie pertinet ad tertiū modū relatiuorū. Et quia hec litera vsqȝ ibi. secundus actus cognoscendi est satis difficilis: ideo primo declaro ipsam ꝑ conclusiones. secundo exponā eaȝ de verbo ad verbū ¶ Sit ergo prima cōclusio ꝙ aliquid mensurari est intellectū de eius quātitate determinata ꝑ aliud certificari ⁊ ptȝ per exemplum. sit quantitas aliqua que ignoretur quantuȝ sit longa tunc poterit intellectus certificari per aliam quātitatē prius sibi notam: puta per quantitatem cubitalem: ⁊ tunc per replicationē quantitatis cubitalis sibi note tandeȝ poterit certificari quātitas pri⁹ ignota vł etiā si aliqua quātitas sit sibi nota per illam notaȝ superponēdo ignote ignota poterit cognosci. Hoc idem dico de mensurabili ſm perfectionem: puta si ignoratur perfectio asini per aliquā perfectionem sibi notam poterit perfectio asini cognosci: puta si cognoscatur ꝙ homo in genere aialiū sit perfectissimū aial: tūc per ipsum hoiem notū poterit cognosci perfectio asini per appropinquitatē ad perfectionē hois. ¶ Sequiꝭ secunda ꝯclusio. s. mēsurari importat respectū ad intellectum cui fit certitudo ⁊ ad mēsurā per quam fit certitudo. Exemplū mensuratur actu. a. per. b. ita ꝙ intellect⁹ certificaꝭ de. a. ꝑ b. tūc. a. vt actu fit notū itellectui ꝑ. b. habet respectū ad ipsum intellectū ⁊ ad ipm. b. sic intelligendo ꝙ intellect⁹ prius cognoscit. a. mēsurabile ⁊ b. qđ poniꝭ mēsura. sed. a. est sibi ignotum puta quo ad eius ꝑfectionem ⁊ tunc comparando a. ad. b. per b prius cognitum certificaꝭ de ipso. a. prius cognito: vt ergo intellectus certificaꝭ de. a. ipm a. dr tūc actu mensurari qñ intellectus actu de ipso certificatur ⁊ sic. a. vt actu mensuraꝭ: dicit relationem ad itellectum cui fit certitudo ⁊ est relatio certificati ad illud cui fit certitudo. Dicit ēt relationem ad. b. ꝑ qđ certificatur ⁊ est relatio certificati ad. b. certificans. ¶ Tertia ꝯclusio: prima relatio. s. mēsurati ad intellectum siue certificati de eius quantitate ad intellectum cui fit certitudo est relatio rōnis saltem nō est realis sicut nec relatio scibilis ad sciam: et patet qꝛ relatio certificati ad id cui fit certitudo fundatur immediate super esse cognitum ipsius certificati siue sup. a. vt prius cognitū modo relatio realis semꝑ est iter extrema realia et oriꝭ ex natura extremorum: sed non sic est i ꝓposito. Secunda relatio que est mensurati ad mensuram est relatio cāti non in esse sed i cognosci ad cām in cognosci. Exemplum asinus in re non cātur ab hoīe et tñ quantitas virtualis asini quo ad eius certitudinem dependet a quantitate virtuali hois ita ꝙ intelllectus certificaꝭ de quātitate asini ꝑ aliam quātitatem prius cognitam virtualem. s. ꝑ quantitatem hois ꝑus sibi notam. quantitas ergo asini quo ad mensurari siue quo ad certificari apud intellectum dependet a quātitate virtuali hois non in esse absolute sed i certificari ⁊ sic ipa quātitas virtualis hois non absolute mensurat quantitatem asini sed vt prius nota. i. ꝙ talis quātitas vt absolute sumpta nō certificat intellectum de quantitate asini sed certificat vt cognita ⁊ ꝑ ꝯñs mēsurari siue certificari apud itellectum aliquem ꝑ aliud est ipm dependere in cognosci siue in certificari ab illo alio vt a cā in cognosci. Hoc idem pȝ de scia. scibili. nō. n. intellectus actu certificatur de quātitate virtuali notitie nisi ꝑ obiectum: cuius est talis notitia: itaqȝ notitia illa dr actu mensurari ab obiecto ⁊ certificari apud intellectum qñ intellectus ꝑus cognoscit ꝑ actum reflexuȝ illam notitiā ⁊ comparat eam ad obiectū ꝑus cognitum qđ poniꝭ mensura eius: ⁊ tunc talis notitia actu mensuraꝭ qñ actu intellectus certificaꝭ de eius quantitate virtuali ⁊ obiectum actu mensurat notitiā qñ vt cognitum certificat intellectum de quantitate notitie. Dicit ergo notitia vt actu mensuraꝭ relationē rōnis ad intellectū cui fit actualis certitudo ⁊ dicit relationem rōnis ad obiectum ꝑ quanto actu mensuraꝭ siue ꝑ illud apud itellectum certificaꝭ. ¶ Quarta ꝯclusio sequens est ista. Et hꝫ est relatio realis quātū est ex ꝑte dependentie cāti ad cām q̄ dependentia est rōne extremorum non tñ ꝑ actuȝ intellectus cōparantis hꝫ ad illđ: tamen qꝛ ista habitudo dependentie nō q̄dem ipsius cognitionis q̄ bene est realis sed dependentie obiecti vt cogniti ad obiectū vt ꝑ qđ cognosciꝭ est iter extrema nō vt habētia esse reale: sed tñ vt habentia eē cognitū ideo ista habitudo non est simpł'r realis: nec tamen est ita pure relatio rōnis sicut illa que est vniuersalis ad singulare vel illa que est contradictorij ad contradictorium: vult dicere doct. in ista lr̄a primo ꝙ relatio notitie vt cāte ad obiectum cāns ipsam absolute est relatio vere realis: qꝛ ē iter extrema realia ⁊ realiter distincta. comparando ergo absolute notitiam ad obiectum vt per ipsum cātam est relatio vere realis comparādo etiam ipam vt mensurabilis ad obiectum est etiā realis: qꝛ est perfectio vere participata a perfectione obiecti ⁊ vere imitatur perfectionem obiecti ex parte tamen obiecto vt est cā effectiua ipsius dicit relationem realem vt cāntis ad notitiam vt cātam ⁊ sic iter illa est relatio realis mutua vt vero obiectum comparatur notitie vt quantitas virtualis participata a tali notitia quam ipa notitia nata est imitari vt imperfectum perfectum tunc tñ est parte notitie relatio realis ad obiectum econtra non est relatio realis. Secūdo dicit ꝙ habitudo obiecti vt cogniti puta notitie vt cognite ad obiectum. s. vt per qđ cognosciꝭ siue vt per qđ certificatur quātitas notitie est iter extrema nō habētia eē reale sed tñ vt habentia eē cognitum. ptȝ: qꝛ notitia vt certificatur apud intellectū de eius quantitate dependet simpł'r in cognosci ab ipo obiecto cognito: qꝛ vt sic certificat intellectum de quantitate notitie. Seq̄tur ⁊ ideo ista habitudo .s. mensurati ad mensurā non est simpł'r realis habitudo. s. certificati ad illud ꝑ qđ fit certitudo: nec tamē est ita rōnis sicut ē illa q̄ est vł'is ad singulare: qꝛ prima est tñ habitudo obiecti cogniti ad obiectum cognituȝ. Secunda vero est secunda intentio q̄ vel est precise comparatio vnius cogniti ad aliud cognitum vel aliq̄d derelictuȝ ex tali comparatione vt alias exposui. Nec sił'r est ita rationis sicut est illa q̄ ē contradictorij ad contradictorium: quia prima semper inter extrema positiua: quia inter rem mensurabilem ⁊ ipsam

Seđa conclusio.

Tertia cōclusio.

Mēsurari apđ itellectū aliquē ꝑ aliđ / q̄d.

Quarta ꝯclusio.

Lector sistegradū

mensuram vt cognitam tm̄. hec vero habet vnum extremuz purum nihil.

Quinta ꝯclusio.

¶ Sequitur quinta ꝯclusio in qua doc. ostēdit ꝙ relatio que pertinet ad tertium modum relatiuorum de qua intendit Ari. 5. met. non est mensurati ad mensurā: q² relatio mensurati actu ad mensuram actu est tm̄ relatio rōnis cum sit inter extrema vt cognita. ⁊ vltra est relatio mutua: q² mensuratum refertur ad mensuram: sed illa que est tertij modi ⁊ est realis in altero extremorum ⁊ non est mutua: q² nō realis in vtroqꝫ extremo sed in altero tm̄. Est ergo relatio mensurabilis hoc est apti nati mensurari ad mēsuram hoc est aptam natam mensurare. quod sic pt intelligi ex dictis: quia sicut mēsurari actualiter est actualiter dependere in cognosci: ita mensurabile dicit aptitudinem vel potentialē dependentiam in cognosci vel dicit dependentiam in cognoscibilitate. vnūqdqꝫ autē se habet ad cognoscibilitatē sicut ad entitatem. vult dicere ꝙ ex quo actu mēsurari puta. a. s. notitia per. b. s. ꝓ obiectuz est actu certificari apud intellectum per. b. ita ꝙ. a. ⁊. b. habent esse cognitū et dependent in cognosci: quia. a. non mēsurat actu siue nō certificat actu intellectum de quantitate. a. nisi vt cognitū ab intellectu nec similiter. a. actu certificatur de sua quantitate apud intellectum nisi vt actu cognitum. a. ergo vt actu mensuratum habet esse cognitum. a. vero vt precise mēsurabile per. b. est aptuz natum mensurari seu certificari apd intellectum per ipsum. b. ⁊ similiter. b. dicitur mensura aptitudinaliter: quia est aptum natum certificare intellectuz de quantitate. a. a. ergo vt mensurabile fundat relationez realem ad. b. ⁊ non econtra. non enim. b. esset aptum mensurare. a. nisi a. realiter dependeret a. b siue nisi realiter dependeret a b. in participando ipsum. b. siue imitando perfectionem. b. Sicut ergo. a. realiter dependet sm̄ entitatem a. b. saltem dependentia imitationis siue dependentia participationis ab ipso. b. ita dependet sm̄ cognoscibilitatez ab ipso. b. ⁊ per consequens. a. est aptuz natum mensurari ab ipso. b. hoc est aptum natum certificari apud intellectū de eius quantitate per ipsuz. b. vt supra exposui. Sequitur in littera igitur per mensurabile intelligitur illud substratum ratione cuius hoc est mensurabile et illud est entitas cāta vel participata vt sic in tertio modo relatiuorum. per hoc ꝙ est aliquid dici vt mensurabile ad mensuram intelligit̄ dici tanqꝫ dependens in entitate ad illud a quo participat entitatem vt sic sit simpliciter relatio realis ex parte mensurabilis in hoc tertio modo: q² illud intelligitur ens per participationem vel imitationem respectu alterius. Hic tamē aduerte ꝙ ens participatum siue per participationem dependens ab alio pt comparari ad illud vt cātum ad cām loquēdo de cā creata vel vt simpliciter vt participatuz ad illud a quo participat primo modo est relatio realis mutua. Secūdo mō est tm̄ relatio realis in substantia vnius extremi. s. in ente sic dependente ꝑ participationem. Exemplū in genere aialium pono ꝙ homo causet aliquod aial preter hoiem tunc animal cātum dependet ab hoie dupliciter: primo est dependentia cāti ad cām effectiuam: secundo est dependētia in participando perfectionem hois. primo modo est relatio realis mutua. Secundo mō est relatio tm̄ in vno extremo. s. mensurabilis ad mensuram ⁊ aliqn̄ iste dependētie separantur. aliqn̄ enim est dependētia causati ad cām sine dependentia mensurabilis ad mensurā: vt ptz in cātis vniuoce. hō. n. genitus ab hoie dependet dependētia cāti: nō aūt dependentia mensurabilis: q² non est natus mensurari ab alio hoie cum sit eque perfectus: ⁊ hoc loquendo de mensura rei: q² vnus ex natura rei non est mensura perfectiōalis alterius: posset tm̄ esse mensura non ex natura rei: sed quasi per accidens: puta si quantitas virtualis sortis esset mihi ignota: ⁊ quantitas platonis nota tunc per quantitatē platonis notam posset certificari de quantitate sortis ignota: sed h̄ non esset mensura ex natura rei: q² mensura ex natura rei est notior mensurato ex natura rei. de hoc vide doc. in secundo. di. 2. q. 3 ⁊. 4. Aliqn̄ etiaz est precise dependentia mensurabilis ad mensurā ex natura rei sine depēdentia cāti ad causam: patet: q² multa animalia realiter sunt mensurabilia ⁊ dependentia vt mensurabilia ab homie qui ponitur ꝑfectissimum animaliuz ⁊ tm̄ non sunt cāta ab ipō hoie: patet etiam: q² multa inferiora sm̄ perfectionem sunt mensurabilia a superioribus que tamen nullo modo cāntur ab illis: vt oia inferiora comparata angelis sic ꝙ angel⁹ est mēsura ex natura rei respectu oim̄ gn̄abilium ⁊ corruptibiliuz et omnia hmōi generabilia ⁊ corruptibilia vere dependēt vel dependentia imitationis vel participationis. ⁊ tm̄ nullo mō dependent dependentia cāti cum non causentur ab angelo. Aliqn̄ est vtraqꝫ dependentia. s. mēsurabilis ad mensurā ⁊ causati ad causaz: vt patet de notitia ī nobis que dependet ab obiecto vt cātum a cā saltem partialiter ⁊ vt mēsurabile ad mensurā. Et etiam omnia creata dependēt a deo vt cāta ad cām ⁊ vt mensurabilia ad mensurā tm̄ ex pte dei nulla est relatio realis ad creaturam: vt patet in primo di. 30. immo oēs relationes creature ad deuz sunt tertij modi cum nō sint mutue: vt patet a doc. in primo. di. 3. q. 5. cōtra Hen. vide ibi.

Ens ꝑticipatū pt cōparari multipliciter.

¶ Sequitur in litera ibi vlterius ad propositum. Hic specialiter intendit declarare quomodo notitia sit mensurabilis ab obiecto ⁊ quomodo includit relationem realem ad illud. Dicit ergo vlterius ad propositum cū aliquid possit multipliciter participare perfectionez ab alio actus cognoscendi sic participatiue se habet respectu obiecti sicut similitudo respectu cuius est non dico similitudo ꝑ communicationem eiusdem forme sicut est albi ad albū sed similitudo per imitationē sicut est ideati ad ideam. Nota in ista litera aliqua: primo ꝙ non quelibet participatio perfectionis ab alio dicit dependentiam mensurabilis ad mensuram: quia causatum vniuoce participat effectiue perfectionem cause vniuoce: ⁊ tamen non est mensurabile ex natura rei ab illa.

Nō qlibet ꝑticipatio ꝑfectionis dicit depēdētiā mēsurabilis ad mensuram

¶ Nec similiter participatio perfectiōis ab alio equiuoce dicit dependentiam precise mensurabilis que ponitur relatio tertij modi: sed vltra dicit etiam dependentiā causati ⁊ hec est relatio secūdi modi loquēdo de causa creata. bene tamen est verum ꝙ vltra illam est etiam dependētia mensurabilis ad mensuram ex natura rei. quia causa equiuoca est superior secūdū entitatem effectu suo: ⁊ sic ex natura rei nata est etiam ipsum mensurare. pōt eīn vt cognita certificare intellectū de quantitate virtuali sui effectus equiuoce producti. Secūdo nota ꝙ actus cognoscendi potest ꝑticipare perfectionem obiecti multipliciter. aliquando enim obiectum est perfectius actu cognoscēdi: vt patet de substātia: ⁊ vt sic potest esse anime intellectualis ⁊ hoc modo dependere ⁊ per substantiam certificari de sua quantitate virtuali ⁊ vt sic includit relationem realem ad ipsum obiectuz que precise est tertij modi Aliquando etiam participat ꝑfectionem obiecti equiuoce tamen partialiter: quia non ponit̄ obiectū causa totalis actus cognoscendi: vt patet a doc. in primo: di. 3. q. 7. ⁊ infra. q. 15. ⁊ vt dicit dependentiam causati ad causaz est relatio secundi modi: quia etiā obiectū refertur realiter ad actū: vt cā ad effectum: sed de talibus ꝑticipationibus non loquitur hic doc. quia nō sunt cōes omni actui intelligēdi. non enim omne obiectum est causatiuū sui actus vt patuit in primo. di. 3. q. 3. nec similiter oē obiectū est essentialiter perfectius suo actu intelligendi immo multotiens actus est perfectior. patet de albedinis intellectione que est essentialiter perfectior albedine cum sit qualitas spiritualis.

act⁹ cognoscēdi pōt ꝑticipare ꝑfectionem obiecti multipliciter.

Tertio dicit doc. ꝙ actus intelligendi proprie dicitur mensurabilis ab obiecto pro quanto ipsum imitatur sicut ideatum imitatur ideam: est enim cognitio similitudo obiecti ⁊ magis qꝫ species intelligibilis: vt patet a doct. in primo. di. 3. q. 6. Sicut enim perfectio ideati cognoscitur ꝑ ideam: ita perfectio actus intelligendi per obiectum. pro quanto ergo omnis actus intelligendi est imago seu similitudo sui obiecti ⁊ hoc per imitationē sicut posterius imitat̄ suum prius pro tanto dicitur mensurabilis ab obiecto ⁊ includere relationem realem ad ipsum ⁊ non econtra.

Vide singularem passum.

Si volumus etiam dicere ꝙ actus intelligendi est mēsurabilis ab obiecto pro quanto est simile similitudine imitatiōis quod sufficit ꝙ imitetur vel obiectum ad qd̄ immediate terminatur talis actus vel ꝙ imitetur aliud obiectum quod virtualiter continet obiectum proprium. ⁊ hoc dico: quia talis imitatio includit imperfectionem in isto actu et perfectionem in obiecto quod est imitabile ⁊ nulla obiecta sunt realiter imperfectiora suis actibus intelligēdi vt dixi supra ideo nō videtur forte ꝙ illi actus sic dependeant: ⁊ ideo sufficit ꝙ saltē depēdeāt ab alio ꝟtualiter ꝯtinēte ⁊ tale cōmuniter ponit̄ ꝑfectius. pōt tm̄ dici ꝙ ⁊ si act⁹ ex natura rei sit aliqn̄ ꝑfectior obiecto ꝓprio: tamē vt est similitudo obiecti secūdū imitationē erit imꝑfectior ⁊ vt sic erit mensurabilis. sicut etiam ideatū realiter licet sit ꝑfectius idea etiā denoīatiōe intrinseca: quia idea hominis ponitur precise eē cognitū hominis ab eterno: vt patet a doc. in primo. di. 35. tamē homo vt imitatur ipsam ideam erit imperfectior ⁊ sic mensurabilis ab idea suo tamen modo. sic in proposito.

De scdo actu cognoscēdi. s. abstractiuo. dicit do.

Expō lr̄e.

ꝙ scd̄s act⁹ cognoscēdi q. s. nō ē necessario existētis vt existētis nec necessario habet relationē realē actualē ad obiectū: q² relatio realis actualis reqrit per se terminū realē actualez tamen iste secundus actus pt poni habere ad obiectum rea

lationem realem potentialem ⁊ hoc primam de qua in precedenti membro dictum est. s. mensurabilis vel dependētie. non autem secundam. s. vnionis vel attingentie. pōt ēt ista cognitio habere ad obiectum relationem rōnis actualem. sed illā non necessario requirit ad hoc ꝙ sit ipsius obiecti. Tota hec littera declaratur a Docto per quattuor. primo ostendit qualiter cognitio abstractiua habet relationē realem potentialem ⁊ aptitudinalem. s. mensurabilis ad obiectum etiam non existens: hoc probatur: quia illud qđ habꝫ relationem actualem ad terminum existentem ⁊ quantum est ex parte sua vniformiter se habet ad illum ⁊ habet realem aptitudinalem ad illum terminum quādo nō est exñs patet de causa ⁊ effectu; quādo enim causa est ⁊ effectus similiter est: tunc causa habet relationem realem actualem ad effectum ⁊ econtra: qꝛ causa nata est sic semꝑ referri ad effectum qñ effectus est. sed quando effectus non est: tunc est apta nata referri realiter ad illđ: et sic dicit relationem realem aptitudinalem. dicitur relatio realis aptitudinalis: quia si sit in actu erit realis actualis. Sed notitia est hui⁹modi loquendo de abstractiua qꝛ ipsa est aliquid mensurabile per obiectum hoc est aptum natum in entitate sua dependere ad obiectum ⁊ hoc in speciali tali dependētia q̄lis est eius qđ est siłitudo ꝑ imitationē vel ꝓticipationē ad illđ cuius est similitudo. hec oīa quantū est ex parte fundamenti essent in actu si terminus esset in actu. Aduerte tñ ꝙ quā do Doct. dixit supra de prima relatione. s. mensurabilis ad mensuram que est notitie intuitiue que necessario requirit existentiam obiecti illa est realis actualis: quia actualis dependentia sm similitudinem imitationis. hec autem non est realis actualis necessario: quia non est necesse obiectuꝫ actu existere cum notitia abstractiua possit esse tam existentis q̄ꝫ non existentis. ⁊ si obiectum actu existeret tunc ad illud esset relatio realis actualis mensurabilis. s. notitie ad mensuram. s. ad obiectum actu existens et sicut prima. s. intuitiue est relatio notitie intuitiue mensurabilis: id est. apte nate mensurari scilicet talis notitia siue apte nate certificari apud intellectum per obiectum actu existens tanq̄ꝫ per mensuram vt aptum natum mensurare seu certificare itellectum de notitia modo preexposito. sic similiter respectu notitie abstractiue qñ obiectum est actu existens. tūc est relatio realis actualis ipsius notitie vt mensurabilis. i. apte nate certificari apud intellectum ꝑ obiectuꝫ actu exñs mō p̄expositō: ⁊ drñtia est inter intuitiuam ⁊ abstractiuam: qꝛ intuitiua actu non p̄t esse qui includat necessario relationē realem actualem vt mensurabilis ad obiectum actu exñs vt ad mensuram. abstractiua vero non necessario includit relationem realem actualem vt mensurabilis ad obiectum vt mensuraꝫ: qꝛ nec necessario requirit exñtiam actualē obiecti: vt supra patuit. includit tñ necessario relationem realem aptitudinalem ad obiectum actu non exñs qꝛ si actu existeret necessario includeret relationē realem actualem. s. mensurabilis ad obiectum vt mensuram. ¶ Scđm declarandum est de relatione attingentie ad terminū qui attingitur: ⁊ dicit ꝙ cognitione abstractiue non ꝯuenit talis relatio realis aptitudinalis: qꝛ non ꝯuenit fundamento q̄ꝫtū est ex ꝑte ei⁹ nec sibi cōpeteret in actu si terminus ponereť in actu: qꝛ terminus non est natus ꝑ illum actuꝫ attingi vt actu exñs. doc. hic vult ꝙ notitia abstractiua non includat relationem vnionis siue attingentie ad obiectū vt actu existens: qꝛ abstractiua notitia vt hmōi non terminať ad obiectum vt actu exñs: nec attingit ipm vt actu exñs: qꝛ tunc nō esset abstractiua. si ergo relatio actualis vnionis ad obiectū terminata siue relatio attingētie nō est nec p̄t eē realis. sequiť ꝙ relatio aptitudinalis vnionis siue attigētie nō erit relatio realis aptitudinalis vt supra exposui. Cōcedit tñ doc. ꝙ notitia abstractiua includit realē aptitudinalē. s. mensurabilis: qꝛ si obiectū eēt actu exñs. tunc esset ad illđ relatio realis actualis. s. mensurabilis ad mensurā: vt supra patuit. ¶ Tertium declarandum qđ diuiditur in duo est de relatione rationis in cognitione abstractiua. Et dicit sic doc. ꝙ relatio rationis p̄t dupliciter itelligi in cognitione abstractiua: p̄mo ꝙ terminus siue obiectū nō habeat esse reale: sed tm̄ esse i itellectu. s. vel sicut cognitū in cognoscente vel sicut repñtatum in suo repsentatiuo. vt qñ p̄cise hꝫ esse in spē intelligibili ipm repsentante. tunc ad ipm nō p̄t esse nisi relatio rōnis qꝛ relatio non p̄t habere verius eē q̄ꝫ terminus ad quem est. nunc aūt obiectum qđ terminat cognitionē abstractiuam non opꝫ hr̄e esse nisi in intellectu aliquo predictoꝝ modoꝝ. s. vel sicut cognitū in cognoscēte vel sicut representatum in representatiuo. Secundo p̄t intelligi sic. s. ꝙ actus intelligendi abstractiue obiectum pōt intelligi actu reflexo: quia intellectus pōt reflecti suꝑ illum actū cognoscendo illū. vt ptꝫ: cū em̄ ista intellectio abstractiua sit similitudo obiecti vt supra patuit ꝑ obiectū cognitū pōt cognosci reflectendo: ⁊ intellectus cognoscēs sic istā cognitionē pōt ipsum comparare ad obiectū. s. prius cognitū ipsa aūt notitia abstractiua sic ꝑ intellectum comparata refertur relatione rōnis a obiectū cognitū. ¶ Deinde dicit ꝙ inter istas duas relationes rōnis est vna differētia nā secunda sicut pōt esse obiecti nō exñtis ita pōt esse cognitiōis nō existētis: si tamē illa cognitio sit intellecta ⁊ cōparata per intellectū. hoc patet: quia transeūte notitia abstractiua obiecti adhuc ipsa nō exñte pōt abstractiue cognosci sicut etiam obiecto nō exñte pōt absolute cognosci ⁊ tunc ipsa nō exñte ⁊ tñ cognita pōt cōparare ad obiectū cuius erat ⁊ vt sic cōparata includit relationē rationis ad ipsum obiectū terminatā. Sed prima relatio rōnis nō pōt esse nisi actus existētis nō vt obiecti cogniti per aliquem actum reflexum nec ꝑ intellectum cōparātē. patet quia intellect⁹ per illā notitiaꝫ abstra. actu intelligit ⁊ attingit obiectum ⁊ sic illa relatio vnionis siue attingentie erit necessario in actu abstractiuo actu existēte. ⁊ hoc est qđ dicit. ¶ Ex hac differentia sequiť alia. s. ꝙ secunda relatio est rationis quātū est ex ꝑte vtriusq̄ꝫ extremi. patet quia ipsa fundať in actu abstractiuo vt cognito siue existat siue non; ⁊ terminatur ad obiectū: vt cognitū siue sit existens siue non vt supra patet. Sed prima quātum est ex parte obiecti est rationis: quia vt supra patuit nō terminatur ad illud vt existens sed vt representatū in specie intelligibili vel vt habēs eē cognitū ⁊ quantū est ex parte actus esset realis. quia videtur sequi naturaꝫ actus ⁊ nō tm̄ competere illi actui vt obiecto intellecto vel comparato. Aduerte tamen ꝙ multiplex apud doc. est relatio rationis vt relatio rōnis distinguitur contra relationē realeꝫ. est em̄ relatio rationis que mere causatur per actum collatiuū intellect⁹: vt omnis secunda intētio. Est etiā relatio rationis omnis comparatio relicta in obiecto cōparato a quacunq̄ꝫ fiat talis comparatio siue ab intellectu siue a volūtate siue ab imaginatiua siue a quacūq̄ꝫ alia potentia collatiua. de quib⁹ vide doc in primo. di. 45. ⁊ omnis talis comparatio semꝑ est inter extrema prius cognita. nō em̄ intellectus cōparat aliqua duo adinuicem nisi precognoscat illa. Adhuc omne esse cognitum vt cognitum ⁊ omne volitum vt volitū ⁊ omne sensatum vt sensatum potest dici relatio siue ens rationis: vt patet a doct. in primo. omnis etiam relatio que immediate fundatur in ente rationis est rationis licet terminetur ad ens reale. Et etiam omnis relatio que immediate nullo intellectu considerāte fundatur in ente reali ⁊ terminatur ad ens non habens esse reale actuale potest dici relatio rationis: ⁊ hoc loquendo de relatione actuali sicut est in proposito. Et etiam omnis relatio que ex natura rei fundatur in ente reali ⁊ terminatur ad nihil est rationis: vt supra patuit: potest tamen dici realis ratione fundamenti realis ad qđ ex natura rei concomitatur: quia tamē non terminať ad ens reale actuale dicitur relatio rationis: vt precise distiguitur contra relationē realem que est inter extrema realia. ¶ Ibi. Contra hoc. Doc. hic intēdit ꝓbare ꝙ relatio rōnis nō cōcomitetur actum realem cognoscendi: quia ens reale non requirit tanq̄ꝫ ad naturam eius consequens vel cōcomitans aliquod non reale igitur actus cognoscendi realis non habet relationem rationis consequentem ipsum ex natura sui. ¶ Respondet ꝙ per actum cognitionis obiectum habet esse cognitum ⁊ ideo potest naturam actus sequi aliqua habitudo que sit ad obiectum vt habens tale esse. s. cognitum. Ex hoc patet quartū quo modo. s. relatio rationis necessario concomitatur: quia hoc verum est de prima relatione rationis. nam sine secunda posset cognitio ipsa esse sicut actus rectus sine reflexo consequente. et multo magis posset obiectum terminare actum illum absq̄ꝫ hoc ꝙ haberet relationem rationis ad actum. secunda cōtingenter causatur post actum intellectionis. recte igitur non sunt in obiecto necessaria ratio terminandi actum. Et vult dicere breuiter ꝙ actus rectus cognoscendi abstractiue necessario includit relationem rationis que terminatur ad obiectum cognitum per illum actum cognoscendi. ita ꝙ obiectum cognitum est precisa ratio terminandi talem relationem. Et relatio ratiōis que fundatur in actu recto cognoscēdi abstractiue que causatur per actum collatiuum intellectus comparantis actum cognitum ad obiectum cognitum: ⁊ terminatur ad obiectum cognitum non oritur necessario nec necessario concomitatur ad talem actum: patet: quia talis relatio fundatur in actu vt cognito actu reflexo. modo potest esse talis actus absolute absq̄ꝫ hoc ꝙ cognoscatur actu re-

Marginal notes:

Qūo notitia abstractiua hꝫ relationē realem potentialē ⁊ aptitudinalem ostenditur a doc.

Pondera locū ꝓp instātias ⁊c.

Relatiōis rōnis apd icotū multiplex acceptio.

flexo: et posito etiam q cognoscatur actu reflexo: adhuc talis relatio non necessario concomitatur illum actum cognitū. patz: qꝛ illa causaṫ per actum collatiuum intellectus ꝯparantis ipsum actum cognitū ad obiectum cognitum. Si igr̄ non necessario concomitaṫ: sequiṫ q nec obiectum cognitum necessario includet relationē rōnis ad actum cognitum: qꝛ talis relatio in obiecto cognito causaṫ ꝑ actum collatiuum intellectus ꝯparantis obiectū cognitum ad actum cognitum. ꝛ sic tandem pꝫ quomodo obiectū cognitum non terminat primam relationem rōnis sub rōne talis comparationis ad actum cognitū cum illa non sit necessario in tali obiecto vt terminatiuo relationis actus cognoscendi abstractiue.

Doc. rñdz ad argumēta facta in pria parte h9 articuli.

Tertio principaliter in isto articulo respōdendū est ad argumenta facta in prima ꝑ. huius arti. Ad primuꝫ ꝯcedit q operatio q̄ est vltima ꝑfectio nature operantis necessario hꝫ annexam relationem: puta si loquamur de opatione btifica hois vel angeli ista est necessario exn̄tis vt existentis: qꝛ si sit cognitio est intuitia: si sit volitio necessario est concomitans intuitionem. Sed cum dꝛ q ipsa est vltia perfectio precise inquantū connectit cum obiecto. Dicit q vltima perfectio p̄t intelligi vel aliqua summa perfectio ꝑ se vna. vel perfectio integrata ex illa ꝛ oibus necessario cōcomitantibus. primo modo operatio est vltima perfectio ꝛ est simpliciter perfectior quocunqꝫ concomitante ipsam. ēt illa relatione quam formaliter importat connexio: qꝛ si possem habere operationem bti sine illa relatione essem btūs. non aūt essem beatus si haberem relationem sine opatiōe. istud patet de beatitudine dei qui formaliter ꝯsistit in operatione secundum illud phi. 12. me. vbi de deo loquens ait. Si non intelligat quid est insigne ꝛ vendibile: sed se habet quemadmodum sicut dormiens. ꝛ si intelligit ꝛ non est qꝺ sua intelligentia. s. sua actualis intellectio non est vtiqꝫ optima substantia. probat ꝯn̄aꝫ. per intelligere. n. ei honorabile que inest: ꝛ tn̄ beatitudo eius nō requirit relationem rōnis inter opationem ꝛ obiectum: qꝛ et si possit intellectus eius comparare actū suum ad obiectum tn̄ ista comparatio siue relatio rōnis non includitur in ipsa operatione. q̄ operatio ꝭm se est beatifica. nōn. n. videtur rōnale q magis de9 sit beatus formaliter aliqua operatione includente relationem rōnis q̄ꝫ q beatitudo angeli includat aliquam taleꝫ relationem. tn̄ beatitudo creata includit relationem ad obiectum sed realem: ꝛ hoc qꝛ nōn p̄t habere maiorem vnitatē cum obiecto q̄ꝫ vnitatem relationis: operatio aūt dei habꝫ cum obiecto veram vnitatem ꝛ idemptitatē: ꝛ ideo ibi nulla requiritur relatio ad hoc vt ipsa sola ꝛ absoluta sit plene beatifica. In h̄ pꝫ excellentia btitudinis diuine suꝑ creatā qꝛ illa vt absoluta est plene vltimū bonum eius. beatitudo creata non est vltimū nisi cum relatione annexa. Quando igitur dꝛ q est vltima perfectio inq̄ꝫtum connectit cum obiecto. Reduplicatio ista p̄t intelligi fieri vel rōne relatiōis vel rōne fundamenti proximi. primo modo neganda est. qꝛ ipsa formalis rō relationis: non est sibi rō essendi perfectionem vltimam. Secundo mō ꝯcedendū est q inquantū connectit hoc est inq̄ꝫtū est fundamētū ꝓximū ꝯnectēs sic est ꝑfectio vltima. ¶ Per idem pꝫ ad illam confir. beatus est qui habet. Si. n. habere intelligatur importare relationem tunc vel est descriptio ꝑ illud qꝺ concomitatur opationem btificam. vel hoc nomen btitudo non importat p̄cise absolutum sed cū respectu ad obiectuꝫ. Si aūt per hr̄e intelligatur operatio qua hꝫ obiectum. iuxta illud Aug. 83. q. 35. hr̄e deum nihil aliud est nisi nosse tunc hr̄e btificum nō importat ꝑ se relationē sed illa tantūmōdo ꝯcomitatur. ¶ Contra h̄. hic instat ꝓbando q opatio btifica nōn sit formaliter entitas absoluta qꝛ tunc aliquis posset esse beatus ꝛ nō formaliter connectus deo. ꝛ arguit sic. non est ꝯtradictio absolutū separari a relatione sicut prius a posteriori ꝛ maxie qn̄ non est relatio dependentie eēntialis. Igitur si opatio btifica sit absoluta posset ꝑ potentiā diuinā separari a relatione illa ꝛ tunc esset btūs ꝛ tn̄ non ꝯnectus deo. ¶ Preterea. posterius gn̄atione est ꝑfectius ꝭm phm. 9. me. sꝫ relatio si est aliud ab operatione absoluta est posterior generatione igitur.

¶ Ad primum. Dico q subiectū relationis q̄ꝫlis sit prius ipsa nō p̄t separari stante termino sicut album nō potest separari a si̇l̇itudine stāte alio albo ꝛ sic stante siue exn̄te obiecto btifico ꝛ actu intuitiuo illius obiecti nō p̄t act9 separari a tali relatiōe ꝯnectente. Et posito q possit separari ꝯcedo q tūc nō esset beatus: qꝛ beatus habet actum intuitiuū quo attingit obiectū btificum sed non posset tūc attigere.

¶ Ad secundum. Illa propo. phi debeṫ intelligi procedendo in eodem ordine: quia si in alio ordine vel genere sit aliquid posterius generatione non oportet q sit perfecti9: sic enim accidens esset perfectius forma substantiali ꝛ tn̄ isto modo est relatio posterior absoluto non enim in eodē ordine aduenit tanq̄ꝫ proprium complementum absoluti sed absoluto in se habēte propriam perfectionem completā ex illa perfectione consurgit relatio. de hac propositiōe vide do. in quarto. di. 12. ¶ Ibi. Ad secundum argumentum principale Doc. exponit illam propositionē phi acceptam ex. 7 physi. que talis est. neqꝫ in intellectiua parte aīe est alteratio. sciens enī maxime ad aliquid dicitur. Et recitando literā doc. exponā eam vbi opus erit expositione. Dicit ergo p̄mo q phs forte omnia illa dicit non ꝭm opi. propriā: sed ꝭm opinionem pla. vt patet per cō. vbi in fine cō. Ari. inquit intelligit in hoc loco non q hec sit opinio eius sed intendit declarare vim opi. hui9. hec ille. Sētentia etiā in se videtur illa quā imponit Aug. pla. in. 12. de ciui. dei. ꝛ phs p̄mo po. s. q addiscere nō sit nisi reminisci. ait enī sic. acq̄rere cognitionē in principio nō est generatio neqꝫ alteratio: homo enī fit sciens ꝛ intelligēs qn̄ aīa eius quiescit ꝛ firmatur quēadmodū quando surgit a somno. Et cōmen. exponit ꝛ in alia trāslatione apparet illa eadem sententia q nō mutatur anima in prima acceptione scientie sicut nec mutatur quando post impedimentum somni vel ebrietatis potest vti scientia qua prius nō potuit vti. Sn̄ia ergo platonis ꝭm phm ꝛ eius cōmē: fuit q anima nihil addiscit de nouo sed q̄cquid scit p̄us sciuit: si ergo scientia nō potest esse noua in homine sequitur q ad ipsam non possit esse generatio nec alteratio: quia omne acquisitum in aliquo per generationem vel alterationeꝫ est nouum in illo. cum tam generatio q̄ alteratio sit a priuatione ad habitum ꝛ priuatio semper est prior duratione habitu: ꝛ sic patet qūo ꝭm opi. Pla. in nobis ad scientiam nō sit nec generatio nec alteratio ꝛ quādo homo actu scit: puta hominem esse risibilem non acquirit illaꝫ de nouo: sed aliquando impeditur vt per somnum ꝛ ebrietatem vel per aliquid aliud ꝛ amoto impedimēto statim reminiscitur: vt qn̄ anima firmatur ꝛ quiescit per qꝺ intelligitur amotio omnis impedimenti. ¶ Secundo aliter Doc. exponit phm dicēs. Tamē pōt aliter dici q si Ari. ista dixerit ꝭm propriam opi. hoc fuit q motū ꝛ mutationē non dixit per se esse ad aliquā formam nisi que potest propria acquisitione acquiri ꝛ ideo ad nullam formam dicit esse motum que tn̄ acquiritur alia acquisita sicut est de relatione. vnde vult ibi q in qualitatibus illis non est alteratio que fiunt cum quedam alterantur. hoc est cum alteratio fit in alijs. densata enī aut rarefacta ꝛc̄ vult dicere q illa qualitas que immediate sequiṫ ad aliud per alterationem acquisitum non acquiritur per alterationem. ꝛ ponit exemplum de sanitate que proprie nō dicitur acquiri per alterationem: quia sanitas est commensuratio calidorum ꝛ frigidorum. ꝛ ideo sanitas non est prop̄9 terminus alicuius alterationis: sed aliqua alia alteratio ad aliquem gradum calidi vel frigidi: ꝛ tunc ipsum calidum vel frigidum erit commensuratum alijs qualitatibus corporis: ꝛ sic est sanitas. alteratio ergo erit ad aliquā qualitatem ad quam immediate sequitur sanitas ꝛ sic sanitas non dicitur terminus proprius alterationis. Sequitur in litera. Si autem hoc esset manifestum scilicet q scientia vel actu considerare siue actualis consideratio esset sola relatio satis pateret q ꝭm inten. Ari. ad illam non esset mutatio vel alteratio: ꝛ hoc patuit supra. q. 11. quia relatio propa non potest esse noua nisi propter nouitatem alicuius absoluti in altero extremorum. Sed probatum est in primo ar. q operatio nō est relatio sola ꝛ pari ratione vel maiori: nec habitus scientie: q̇a habit9 sciētie ꝓprie poniṫ in p̄dicamēto qualitatis. vnde videtur aliquid addendum. s. q Ari. nō cōcessit alterationem esse ad aliquam qualitatem nisi que potest primo acquiri sic q ipsa non tn̄ consequatur per accidens ad formā inductam sicut relatio: sed nec ei9 inductio necessario sequatur inductionē alicuius forme prioris: ꝛ tūc ista conclusio non est vera nisi de alteratione īmediata primo alterāti in illo ordine: vult dicere breuiṫ q aliqua forma īmediate cōcomitatur per accidens: quia. s. non acquiritur propria acq̄sitione sic q non esse eius īmediate precedat eē illius: ꝛ sic relatio dicitur acquiri tn̄ per accidēs: quia necessario sequitur ad fundamentum posito ꝛ termino: ita q licet producatur a fundamento posito termino nō tamē de nouo quia priuatio ei9 nullo modo precessit positis fundamēto ꝛ termino: ꝛ ideo diciṫ acquiri ꝑ accidēs: aliqua vero forma dicitur acquiri per se sed non proprie per alterationē vel gn̄ationē: quia licet nō esse eius immediate precedat esse: quia

Posteri9 gn̄atiōe ꝑfecti9 varie. pōt interp̄tari vt pꝫ infra.

tamen nō potest aliquo modo immediate acquiri nō aliquo alio prius acquisito. ideo non dicitur proprie terminus alterationis: sed illud prius acquisitum per alterationem ponit terminus alterationis. Et hoc modo ad scientiam. s. habitualem vel considerationē. s. actualem non est aliqua alteratio īmediata primo alteranti in illo ordine: quia primū tale. s. alterās est obiectū extra: puta color. cognitio aūt in ītellectu nō īmediate causatur ab obiecto extra vt extra: sed ab aliquo intra: quia intelligimus cū volumus nō aūt sentimus cū volumus. 2ᵒ de aīa. qꝛ ad intelligēdū habemus obiectū intra. s. per speciē intelligibilem per quā intelligimus obiectū abstractiue de qua hic phūs loquitur: quia de intuitiua que est obiecti extra vel nihil vel parum loquutus est. habita ꝗ pn̄tia obiecti per speciē intelligibilē statim intellectus intelligit cū vult: quia tūc habet oīa reqsita ad intellectionē. Et quō ista auctoritas intelligimus cū volumꝰ intelligatur vide que exposui in secūdo. d. 9. q. 2. ⁊ in. d. 42. nō autē sentimus cū volumus: qꝛ ad sentiēdū reqritur obiectū extra ⁊ ideo nō est in potestate nostra sentire cum volumus. ꝙ aūt intelligat de tali alteratione de qua dictū est ꝓbatur: quia parū ante cōcedit sensum alterari di. ⁊ ipsi sensus alterantur. patiūtur eñ. actio eñ ipsorum motus est per corpꝰ patiēte aliquid sensu. ⁊ patet quia sensus. puta visus alteratur a corpore visibili extra recipiēdo ab illo speciē sensibilē ⁊ inquātū ab illo recipit dicit ab illo pati passione tñ perfectiua ⁊ nō corruptiua ⁊ sic dꝛ alterari ⁊ simul recipiēdo sensationem. hic aūt negat partē intellectiuā alterari: ⁊ videtur assignare pro rōne quia notitia intellectiua nō accipit immediate ab obiecto extra quod est primū alterās in isto ordine. s. cognoscendi: sed mediante cognitione sensitiua. vnde ad ꝓbandū ꝙ nulla mutatio sit ad scientiā ait. ex ea eñ que est ſm partem experiētia vniuersalem accipimus scientiā. i. ꝙ ex illa experientia que accipit ſm partē anime sensitiuā accipimus post vniuersalē scientiā. i. ꝙ sciētia in parte intellectiua necessario p̄supponit notitiam sensitiuā. Et sic illud verbū sciens maxime ad aliqd dꝛ. debet intelligi sic ad aliquid. i. obiectū intra ⁊ non immediate ad obiectum extra qd̄ est primum alterans: ⁊ sic ista cōclusio sic particulariter intellecta de alteratione potest sufficere ad propositum suum ibi: quia cōclusionem illā ꝙ mouens ⁊ motum simul sunt: intēdit probare inductiue in singulis motibus ⁊ specialiter in alterationibꝰ videt habere instātiā de illis qualitatibꝰ que nō īmediate inducūtur a p̄mo alterāte: qꝛ ibi alteratū ⁊ si simul sit cū ꝓximo alterāte nō tñ cū primo in illo ordine de quo manifestius est ꝙ ipsum sit alterās. ꝓximū mouens intellectū possibilem est intellectus agens ⁊ species intelligibilis obiecti qd̄ immediate mouet intellectum possibilem ad cognitionem obiecti ⁊ ꝓximū mouens intellectum possibilem respectu speciei intelligibilis quam immediate recipit est fantasma ⁊ intellectus agens. vt patet a doc. in primo. d. 3. q. 8. ⁊ infra patet. q. 15. ⁊ hoc modo loquendo mouens ⁊ motum simul sunt. sed mouens remotum intellectum possibilem tam respectu speciei intelligibilis ꝗ intellectionis est obiectum extra. quod īmediate mouet aliquem sensum quo moto mouetur virtus fantastica qua mota mouetur intellectus possibilis. De ordine istiꝰ motionis. vide que exposui in primo. d. 3. q. prima. ⁊ secunda. ⁊ tertia. vult ergo philosophus ꝙ ad notitiam intellectiuam non sit alteratio nec mutatio pro quanto non immediate mouetur nec alteratur intellectus possibilis a primo alterante. i. ab obiecto extra. quod vt sic non potest immediate nec alterare nec mouere intellectum possibilem: ⁊ quia obiectum extra immediate mouet sensum ideo cōcedit sensum alterari ⁊ mutari ab ipso obiecto extra.

¶ Tertio modo posset dici ꝙ dictū Arist. est intelligendum de alteratione que est motus vel si est indiuisibilis est mutatio terminatiua vel cōtinuatiua motus vel saltē que est subiecti mobilis vel mutabilis ab aliquo agēte naturali. nullū istorū inuenitur in parte intellectiua: quia ipsa est indiuisibilis ⁊ ita nō subiectiua motus qui requirit subiectū diuisibile. ipsa etiam quia est indiuisibilis ideo non est presens localiter alicui agenti naturali: quia nō replet locū: agēs aūt physicū nō est actiuū nisi in passum sibi localiter presens: sensus autem per oppositum potest dici alterari: ⁊ quia ibi cōpositū quātū recipit. ⁊ quia ab agēte naturali cui est localiter presens tertiū dictū videtur satis verū sed nō videtur posse ex textu Ari. haberi ibi. Declaro aliqua in ista lr̄a. qd sit motus pꝫ tertio physi. mutatio indiuisibilis cōtinuatiua motus sunt mutata esse que continuant motum sicut pūcta linee que cōtinuāt lineā: ⁊ instātia in tp̄e que cōtinuāt tēpus. ita ꝙ sicut instās cōtinuās semꝑ est p̄ncipiū vniꝰ partis tp̄is ⁊ finis alteriꝰ sic mutatio siue mutatū esse qd̄ ponitur cōtinuatiuū motus est principium vnius partis motus ⁊ finis alterius vt exposui in secūdo. d. 2. q. p̄ma. Sed mutatio terminatiua motus est illa que īmediate terminat motū. semꝑ eñ motus terminatur ad aliqd̄ indiuisibile. scꝫ ad mutationē vel mutatum esse sicut tēpus vnius hore terminatur ad vltimū instās illius hore. Sed est aliqua mutatio que nec est cōtinuatiua nec terminatiua alicuius motus. patet: quia generatio substātie est mutatio ⁊ tñ nō est continuatiua nec terminatiua motus. vt patet a doc. in secūdo. d. 2. q. 4. Similiter qn̄ aliquid quiescit per aliqd̄ tēpus: ⁊ in vltimo instāti illiꝰ tēporis mutatur talis mutatio. nec est cōtinuatiua motus cū non sit principiū alicuius motꝰ: qa in motu nō est prima mutatio. vt pꝫ. 6. physi. nec est terminatiua motus: qꝛ illā nullus motꝰ precessit. ⁊ de hoc vide que exposui in secūdo. d. 1. q. 4. ⁊. 9. Cum ergo anima intellectiua non sit receptiua motus propter sui indiuisibilitatem: sequitur ꝙ non erit receptiua mutationis: nec continuatiue nec terminatiue motus: quia recipiens talem mutationem ſm quam dicitur mutari necessario est recipere ipsum motū: cum sit impossibile talem esse in aliquo sine motu. vt patet. Sed posito ꝙ sic non possit moueri vel mutari: poterit tamen immediate mutari mutatione que non est nec continuatiua nec terminatiua motus: sed aliqua alia mutatione transeunte immediate a priuatione ad habitum. Dicit doc. ꝙ ⁊ si hoc sit possibile tamen non est possibile ꝙ sic immediate mutetur ab agente naturali: quod est ſm philosophū agens corporale: ⁊ ꝙ non possit sic īmediate mutari probat per hoc ꝙ tale agēs nunꝗ agit in passum nisi approximetur sibi localiter loquendo de loco corporali ⁊ circunscriptiuo ⁊ sic oportet ꝙ tam agens naturale ꝗ passum sint in loco circunscriptiue si debeant sic localiter approximari: modo anima intellectiua non potest esse in loco circunscriptiuo.

¶ Ad tertium dicit doct. ꝙ in tertio modo relatiuorum sic conceditur relationem esse in substātia alterius extremi tm̄ sicut in duobus primis modis cōcedit relationem esse in substātia vtriusqꝫ extremi. vnde dicit ibi Commen. relatio est duobus modis: aut relatio est in substantia vtriusqꝫ extremi relati. aut in substantia alterius tm̄ non autem in duobus primis modis non includitur relatio essentialiter in vtroqꝫ extremo. immo vtrunqꝫ ſm se est absolutum: sed dicitur ibi relatio in substantia vtriusqꝫ extremi vt in fundamēto proximo siue ratione fundandi: ⁊ sic relatio in tertio modo est tm̄ in substātia alterius extremi: hoc plenius habetur in alia translatione vbi sic habetur. ſm numerum ⁊ potētiam dicta ad aliquid omnia sunt ad aliquid eo ꝙ ipsum quod quid est alteriꝰ dicitur ipsum quod est: sed non eo ꝙ aliud ad illud. mensurabile vero ⁊ consensibile ⁊ intellectuale eo ꝙ aliud ad ipsum dicitur ad aliud dicuntur. vult dicere ꝙ relatiuum primis duobus modis per se dicitur ad aliud ⁊ non tm̄ eo ꝙ aliud refertur ad ipsum. in tertio modo tm̄ vnum extremum est per se fundamentum relationis: reliquum vero dicitur ad aliud solum: quia aliquid est eius. i. quia aliud refertur ad ipsum sicut mensura solum dicitur ad mensurabile: quia mensurabile refertur ad mensuram. breuiter dici potest ꝙ hec est differentia istorum modorum. quia in primis duobus est relatio mutua: ita ꝙ in vtroqꝫ extremo est ratio fundandi relationem vnam ⁊ ratio terminandi relationem aliam. in tertio modo est relatio non mutua: quia ratio fundandi relationem est tm̄ in vno extremo ⁊ in alio ratio terminandi eādem.

¶ Et quod additur ꝙ idem bis diceretur ⁊c̄ potest Commentator ibi sic intelligi ꝙ aliquid dicatur cōstitui per illud ad quod essentialiter depēdet: licet illud non sit intrinsecum illi ⁊ sic constituitur per illud quod est mēsura eius. Si igitur intellectus diceretur ad intelligentem vt ad mensuram constituetur hoc modo per ipsum sed intelligēs cōstituitur per intellectum vt per formam suā: igitur eri-

circulus in constitutionibus: licet nō eodem modo con-
stituendi ⁊ hoc est impossibile dum tñ vtrunqꝫ constitu-
tum dependeat per se a constituente: quia nō potest esse
circulus per se dependentis: ⁊ hoc potest intelligi per
illud dictum Cōmen. ibi idem diceretur bis. ⁊ tunc idē
erit causa ⁊ causatū eiusdē. Sed facilius exponitur lite
ra Arist. ibidem ẜm aliam translationem: quia si intelle
ctus diceretur ad intelligentem vt ad mēsuram: ⁊ cum
dicitur ad intelligibile vt ad mensuram: idem vt mēsu-
rabile erit bis dictum. hoc est ad vtrunqꝫ duorum: vt ad
mensuram quod est inconueniens de duobus dispera-
tis. s. ꝙ vtrunqꝫ sit completa mēsura eiusdem. vult ergo
dicere ꝙ idem actus intelligendi non potest referri ad
intelligibile vt ad mensurā sibi adequatā ⁊ ad intelligē
tem. vt ad mensuram eiusdem adequatam.

Dubia circa textum doc.

Sunt aliqua in ista litera declaranda per solutio
nem aliquorum dubiorum. Primo ergo dubitatur de
hoc. s. ꝙ cognitio intuitiua q̄ est rei existentis vt existēs
est necessario habet annexam relationem realē ⁊ actua
lem ad ipsum obiectum. ¶ Secūdo dubitatur in hoc ꝙ
actus cognoscendi dicitur mēsurabilis ab obiecto vt a
mēsura eius per hoc quod est similitudo obiecti ẜm imi-
tationem sicut est similitudo ideati ad ideam. ¶ Tertio
dubitatur in hoc ꝙ cognitio abstractiua habet relatio-
nem realem potentialem seu aptitudinalem. s. mensura
bilis etiam ad obiectum non existens. Et ad obiectum
actu existens habet relationem realem actualem men-
surabilis ad mēsurā. ¶ Quarto dubitatur in hoc quod
dicit. s. ꝙ cognitioni abstractiue non cōuenit relatio at-
tingentie realis aptitudinalis: quia nō conuenit funda
mento quantum est ex parte eius nec sibi competeret in
actu si terminus poneretur in actu: quia terminꝰ nō est
natus per illum actū attingi vt actu existēs. ¶ Quinto
dubitatur in hoc. s. per actum cognitionis obiectum ha
bet esse cognitum: ⁊ ideo potest naturam actꝰ sequi ali-
qua habitudo que sit ad obiectum vt habens tale esse.
¶ Sexto dubitatur in hoc: scilicet ꝙ relatio fundata in
notitia abstractiua huius ponitur relatio ratiōis sequi
naturam actus: sic ꝙ intellectu nō comparāte nec actū
cognoscēte sequitur necessario relatio rationis ad obie
ctum cognitum. Et hec dubia pro nunc sufficiunt ⁊c̄.

Contra p̀mum.

¶ Contra primum instatur probando ꝙ cognitio intui
tiua non includit necessario relationem realem actua-
lem ad obiectum: ⁊ hoc loquendo de relatione vnionis
siue attingentie. Et primo sic presupponēdo aliqua. pri
mo ꝙ cognitio intuitiua necessario est rei existentis: ita
ꝙ est impossibile esse cognitionem intuitiuam nisi sit rei
existentis vt existentis: quia hoc est de formali ratione
ipsius vel saltem necessario competit sibi. vt patet a do
cto. in primo. distin. prima q. 2. di. 8. q. 3. in secundo. d. 3.
in quarto. ⁊. 10: ⁊. 49. in quoli. q. 7. ⁊. 13. ⁊. 14. ⁊ alibi se-
pe. Secundo suppono dictum doc. in secundo. di. 3. q. 5.
ꝙ illa relatio identificatur realiter fundamēto cui fun-
damento simpliciter repugnat esse sine termino. vt pa-
tet de dependentia creature ad deum que realiter iden-
tificatur ipsi creature. quia est simpliciter impossibile
esse creaturam sine deo vt termino. istis presuppositis
arguo sic per argumētū ducēs ad impossibile. cognitio
intuitiua necessario includit relationē realē actualē at-
tingentie ad obiectum existens vt existens. ergo talis
relatio realiter identificatur tali notitie: cōsequens est
impossibile. ergo ⁊ antecedens. consequentia probatur
per secundum presuppositum. ⁊ per primum. quia si est
impossibile talem notitiam esse sine termino: vt patet
per terminū presuppositū. ergo relatio erit realiter idē
illi: vt patet per secundum presuppositum falsitas con-
sequentis. patet. quia deus potest absolute conseruare
in intellectu notitiam que ponitur qualitas absoluta si-
ne obiecto existente actu. potest enim conseruare visio-
nem in oculo nullo visibili existente. vt etiam patet per
docto. Sed si notitia intuitiua necessario includeret ta-
lem relationem vt eandem sibi realiter esset simpliciter
impossibile ipsam posse conseruari obiecto actu non ex-
istente. ¶ Secundo instatur. Et presuppono ꝙ intelle-
ctus cognoscat per actum reflexum intuitiue actum re
ctum qui immediate terminatur ad obiectum primū: si-
ue ille actus rectus sit intuitiuus: siue abstractiuus non
curo: cum vterqꝫ in se sit qualitas absoluta actu existēs
in intellectu qñ cognoscitur intuitiue per actum refle-
xum: cum cognitio intuitiua sit necessario existentis vt
existentis. vt supra dixi. Tunc arguo sic. Si notitia in- Apparēs ratio et pulchra.
tuitiua necessario includit relationem realem ad obie-
ctum existens. ergo actus reflexus intuitiuus necessa-
rio includit relationem realem ad actum rectum. cōse-
quens est falsum: quia sequuntur impossibilia. primo se-
quitur ꝙ infiniti actꝰ actualiter existentes simul possūt
esse in eodē intellectu. patet. quia si actus reflexus ne-
cessario includit relationem realē ad actū rectum. ergo
actꝰ rectꝰ necessario actu erit stāte reflexo: ⁊ actꝰ simili
ter reflexus pōt intuitiue cognosci per aliū actū refle-
xū. cū sit ita qualitas absoluta: sicut actꝰ rectꝰ. ergo ille
actus secūdus reflexꝰ necessario includit relationē rea-
lem ad p̀mū actū reflexū: ⁊ primus nō pōt esse sine actu
recto: ⁊ secūdus reflexus nō pōt esse sine p̀mo reflexo.
ergo stante secūdo reflexo simul stāt ⁊ alij. sed secūdus
reflexus pōt ita intuitiue cognosci per alium reflexum
sicut ⁊ alij precedentes. ergo ꝓcedēdo in infinitum: se-
quitur ꝙ actu possent esse infinite cognitiones intuiti-
ue in eodē intellectu: ⁊ simul infinite relationes reales:
Sequitur secundo ꝙ deus non posset in intellectu con
seruare actum reflexum sine actu recto: qđ videt̃ incon
ueniēs. ¶ Tertio instatur ꝙ si cognitio intuitiua neces- Tertio instatur.
sario includit relationem realem actualem attingentie
ad obiectum realiter distinctum actu existens. sequitur
ꝙ notitia intuitiua in deo que intuetur lapidē actu exi-
stētem: necessario includet relationem realem attingē-
tie ad ipsum lapidem. consequens est impossibile. vt pa-
tet a doc. in primo. distin. tertia. vbi probat esse impossi-
bile deum realiter referri ad creaturam: nec valet dice
re ꝙ non intuetur lapidem vt actu existentem: quia deꝰ
cognoscit omnem creaturam etiam ẜm omnem cōditio
nem existētie: vt ostendit doc. in primo. d. 37. vide. Nec
similiter valet dicere ꝙ a sola essentia diuina mouetur
immediate ad cognitionem cuiuscūqꝫ obiecti. vt patet
a doc in prolo. quest. penul. ⁊ distin. 39. primi. ⁊ in secun
do dist. 3. ⁊ in quolib. quest. 5. ⁊. 14. ⁊ alibi etiā sepe. quia
hoc non impedit: quia loquimur hic de relatione attin-
gentie: siue vnionis: ⁊ non de relatione dependētie qua
notitia depēdet ab obiecto in esse: notitia eñ causatur
ab obiecto: sed relatio attingētie presupponit primam
dependētiam. vt patet. ipsa ergo notitia prius in se suo
modo causata ab obiecto necessario includit aliam rela
tionem realem. s. attingentie: ⁊ per consequens notitia
intuitiua in deo qua intuetur creaturam actu existentē
necessario includet relationē realē vnionis vel attingē
tie ad ipsam. ¶ Quarto instatur sic presupponēdo duo. 4
primo ꝙ omne habens propriam existentiam potest in-
tuitiue cognosci. ⁊ per consequens posset esse terminus
intuitiue cognitionis. secundo presuppono ꝙ omnis re
latio realis actualis saltem realiter distincta a funda-
mento ⁊ termino sit verum ens reale habens propriam
existentiam: ⁊ hoc patet expresse a doc. in secundo. dist.
1. questio. 5. vel. 4. vbi probat relationem habere verum
esse preter omne opus intellectus ⁊ preter esse funda-
menti ⁊ termini. Tunc arguo sic. cognitio intuitiua po-
test esse respectu relationis realis actu existentis pro-
pria existentia. ergo talis notitia necessario includit re
lationem realem actualem terminatam ad ipsam rela-
tionem. consequens est falsum. ergo illud ex quo sequi
tur. scilicet hoc ꝙ notitia intuitiua necessario includit
relationem realem ad obiectum actu existens. antece-
dēs patet per p̄supposita. consequentia patet per cōclu-
sionem doct. ꝙ relatio realis necessario includitur in no
titia ītuitiua respectu obiecti actu existentis. Falsitas
consequentis probatur. quia tūc relatio realis haberet
pro termino immediato relationem realem. quod est cō
tra doc. in primo. dist. 30. ¶ Quinto instatur: quia seque 5
retur ꝙ idem actus intuitiuus simul includeret saltem
tres relationes reales attingentie. vel vna relatio rea
lis simul esset ad tres terminos quorum vtrunqꝫ est fal
sum. ostenditur sequela. quia pono ꝙ quis actu recto in
tuitiue cognoscat lapidem: ⁊ actu reflexo intuitiue po
tentia reflectat se super actum rectum ⁊ sup̱ relationē
realem vnionis: siue attingētie fundatā in actu recto. ⁊
super obiectum p̀mū. s. lapidē. patet. quia vel actꝰ refle
xus necessario simꝉ icluderet tres rꝉōes reales ad illa tria
obiecta vel ꝙ vna sola reali refert̃ simꝉ ad illa tria. Et ꝙ

cōsequēs sit falsum. patet. quia ponēdo tres tales relationes. sequitur ꝙ idem actus simul erit vnitus tribus obiectis: tribus relationibus realibus qd non videtur. Sequitur etiam ꝙ ille tres essēt realiter idem illi actui: et probatur sicut supra probatum est in primo argumēto. Si vero ponatur tm̄ vna relatio in ipso actu reflexo ad illa tria obiecta: sequitur ꝙ vna et eadem relatio habebit simul tres terminos: et cum relatio necessario dependeat a termino simul a tribus dependebit: et sic posito vno illorum vere dependebit relatio. et remoto nō dependebit. ergo simul dependebit et non dependebit. vt patet ꝑ argumentū doct. quod sepe ī pluribus locis facit. Si dicatur ꝙ alio actu potentia reflectitur super actum primum et rectum: et super relationem et super obiectum. Contra: quia tunc sequitur ꝙ quis vno actu reflexo nō poterit cognoscere se cognoscere: qd non videtur: nec communiter tenetur: quia eodem actu reflexo super actum rectum scio me scire et me intelligere. Sed de hoc alias

6 ¶ Sexto instatur: quia ex hoc nō videtur sequi ꝙ actus quo intueor relationem realem inclusam necessario in actu recto beatifico sit actus magis beatificus ꝗ̄ actus rectus. Et arguo sic: ille actus est simpliciter magis beatificus quo potentia immediate attingit obiectum beatificum (et loquor non de relatione. sed precise de actu intuitiuo). Sed actu reflexo quo potentia intuitiue cognoscit relationem attingentie realem inclusam in actu recto et immediate terminatā ad obiectum beatificum. ipsa potentia immediatius attingit obiectum beatificum ꝗ̄ mediante actu recto ergo actus reflexus per illam relationē erit magis beatificus. qd est falsum. ma. est nota apud doct. presēti. q. et in quarto. di. 49. minor probatur. quia cognoscens relationem immediate terminatam ad obiectum beatificū immediate cognoscit obiectum beatificum: vt patet a do. infra. q. 14. articulo. 3°. sequitur ergo ꝙ actus reflexus: vel erit magis beatificus: vel saltem eque beatificus cum eque immediate potentia attingat obiectum beatificum ipso actu reflexo: sicut actu recto

7 ¶ Septimo instatur sic: Et quero an potētia actu rctō circa obiectum beatificum īmediate percipit obiectū. an mediāte relatione reali attingentie. Si primo sequitur ꝙ talis actus rectus intuitiuus nō necessario includit relationem realem ad ipsum obiectum. patet. quia talis relatio vnionis ponitur vt potentia vniatur obiecto attingendo illud. Si secundo. ergo sequitur ꝙ oportet potentiam prius attingere illam relationē. ꝛ sic erit processus in infinitum: quia quero aut illam immediate attingit. aut mediate. Si p̄mo non est maior ratio de attingentia ista ꝛ illa qua attingit obiectum. Si secundo. ergo mediāte alia relatione. ꝛ quero de illa alia. ꝛ sic processus in infinitum.

8 ¶ Octauo instatur. Et quero de visione beatifica. aut illa visio ꝛ formaliter absolute accepta est actus simpliciter ꝛ per se beatificus: aut est actꝰ beatificꝰ inquātum includit relationem illā. Si primo habetur propositum. quia vt sic non includit necessario relationem realem. Si secundo ergo visio illa erit actꝰ beatificus tm̄ per accidens ꝛ non per se: quia visio vt vnita dicit tm̄ vnum per accidens. ꝛ sic actus beatificꝰ non erit vnus per se.

9 ¶ Nono instatur sic. quia si actus intuitiuus. vt actus beatificus includit necessario relationem realem attingentie terminatam ad obiectū beatificum. ergo aliquis poterit ex puris naturalibus cognoscere obiectum beatificum in se. consequens est impossibile. vt patet a doc. quest. 1. prolo. ꝛ distin. 3. primi. ꝛ in secundo disti. 3. q. 9. ꝛ infra. q. 14. quoli. arti. 2. consequentia probatur. quia aliquis angelus ex puris naturalibus poterit intuitiue videre in angelo habēte actū beatificum. ꝛ ipsum actum beatificum ꝛ relationem necessario inclusam in tali actu beatifico. ꝛ per cōsequēs terminum illius relationis qui est obiectū beatificū. patet. quia naturaliter potest videre quicqd realiter ꝛ formaliter est in angelo. vt etiā videtur patere ſm̄ doct. in secūdo. di. 9 de locutione angelorum.

10 ¶ Decimo instatur sic. quia sequitur ꝙ visio diuina in intellectu diuino terminata ad essentiā diuinā necessario includet saltem relationem rationis terminatā ad ipsam essentiā. quod est falsum ꝛ cōtra doc. vt patet presenti. q. ꝙ aūt sequaꝛ patet per illā vulgatā ꝓpositionē Doc. in ꝓlo. q. 3. ꝛ singulariter. q. 1. quoli. s. quali est ordo īter aliqua vbi realiter distinguūtur. talis est vbi sola ratione distinguuntur. modo si visio in intellectu diuino esset realiter distincta ab essentia diuina necessario includeret relationem realem attingentie ad ipsam. patet per conclusionē doc. scilicet ꝙ cognitio intuitiua necessario includit relationem ad obiectū actu existens: ꝛ realiter distinctū. Sequitur ergo ꝙ ex quo visio diuina in intellectu saltem ratione distinguitur ab essentia diuina ꝙ vt sic necessario includat relationem rationis necessario terminatā ad ipsam essentiam diuinam: quod enim est simpliciter impossibile apud doc. ergo talis cōclusio non videtur vera.

¶ Secundo principaliter instatur contra secundum dictum probando ꝙ actus cognoscendi nō dependeat ab obiecto in ratione mensurabilis. Cōtra secūdū dcm̄ p̄mo instatur. Et presuppono primo ꝙ dependere ab alio in ratione mensurabilis ꝛ specialiter ſm̄ similitudinem imitationis sit simpliciter imperfectius ipsa mensura. Hoc patet. quia aliter nō imitaretur mensuram. Secundo presuppono ꝙ actus intelligendi precise dicitur mensurabilis ab obiecto cui est similis per imitationem. Istis presuppositis arguo sic primo. Si actus intelligendi est mensurabilis ab obiecto cui est similis per imitationem. sequitꝛ ꝙ actus intelligendi relationem realem erit vere mensurabilis a tali relatione: ꝛ sic perfectius simpliciter dependebit ab imperfectiori simpliciter: quod est impossibile. patet consequentia. quia actus ille vere est similitudo relationis vt obiecti ꝛ per imitationem. cum vt sic sit posterior ipsa: quia actus presupponit obiectum cuius est.

¶ Secundo instatur quia sequitur ꝙ vnus actus reflexus sit vere mensurabilis ab alio actu reflexo: quod 2
est falsum. Tum quia sunt eiusdem speciei vt patet. et per consequens vnus non imitatur essentialiter alium. quia tunc vnus esset essentialiter ꝑfectior: ꝛ alius essentialiter imperfectior. Siste hic gradū diligēs lector ꝛ pōdera. Tum quia non videtur ꝙ vnus actus sit similitudo per imitationem alteriꝰ actus eiusdem rationis: sicut nec vnum album est simile alteri per imitationem maxime si illa duo alba sint eque intensa. Probatur consequentia. quia primus actus reflexus potest esse obiectum immediatum respectu alteriꝰ actꝰ reflexi: qui est vere obiectum intelligibile: cum sit qualitas absoluta immo per se intelligibile ꝛ per se contentum sub adequato obiecto intellectus. ¶ Tertio insta- 3
tur. quia sequeretur ꝙ actus intelligendi intuitiuus esset vere mensurabilis ab actu intelligendi abstractiuo qui essentialiter est imperfectior. patet quia notitia intuitiua est perfectior abstractiua: vt patet a doc. presenti. q. ꝛ in quarto. disti. 49. Et intuitiua etiam respectu eiusdem obiecti differt specie ab abstractiua. vt pꝫ presenti. q. ꝛ in tertio. di. 3. ꝛ in secūdo. di. 25. ꝛ in quarto. di. 49. Et sic intuitiua erit specifice ꝛ essentialiter perfectior abstractiua: ꝛ per consequens perfectius specifice erit vere mensurabile ab imperfectiori specifice qd videtur simpliciter impossibile. consequentia probatur: quia pono ꝙ aliquis intellectus intelligat lapidem nō vt existentem ꝛ ꝙ post intelligat actu reflexo illam intellectionē abstractiuā vt existentem: ita ꝙ talis actus reflexus immediate terminetur ad ipsam vt existētem. ergo vt sic erit ille actus reflexus intuitiuus terminatus ad actum vere abstractum ꝛ per consequens erit mensurabilis ab illo. ¶ Quarto instatur sic. quia sequi- 4
tur ꝙ eadem albedo quātum est ex parte sua poterit eē mensura ex natura rei infinitarum vnionum simul: ꝛ sic infinite visiones si actu essent actu dependerent: vt mēsurabiles ab eadē albedine: ꝛ per cōsequēs ipsa albedo esset quasi infinite perfectionis: quia esse mensurā talē dicit formaliter perfectionē in tali mensura: cum vt sic sit vere imitabilis. ergo quāto plurium ponitur ex natura rei mēsura: tāto erit perfectior. ꝛ licet actu nō sit mēsura infinitor: tamen est eque perfecta: si ex natura sua ponitur sic mensura sicut si actu poneretur mensura: qꝛ ꝙ actu non sit mensura non est propter defectum ipsius mensure: cum sibi ex natura sua cōpetat: sed ꝑpter defectum mensurabiliū que actu non sunt posita. ¶ Quin- 5
to instatur sic. quia sequitur ꝙ actus intelligēdi ita erit mensurabilis ab illo obiecto a quo nullo modo dependet: siue ad qd nullo modoꝗ terminatur: sicut erit mensurabilis ad qd īmediate terminaꝛ. Et pono ꝙ sit visio siue cognitio intuitiua respectu vniꝰ albedinis: ita ꝙ ꝑcise terminetur ad illam albedinem numero. Tūc sic que-

libet alia albedo est eque essētialiter perfecta. sicut illa
ad quam actus terminatur: ergo ille actus ita erit simi-
lis per imitationem cuilibet alteri. ꝛ eque mēsurabilis
a qualibet alia: quod est falsum. nec valet dicere ꝙ cum
est similis illi ad quam terminatur: quia ab illa sola de-
pendet in essendo. ideo illam solam imitatur. Cōtra. q̄a
ꝙ actus intelligendi nō sit causatus īmediate ab obie-
cto cuius est actus. puta ꝙ causetur immediate a volun
tate diuina. tunc sequitur ꝙ non erit illi obiecto similis
per imitationem: quia ab illo non dependeret in essen-
do. sufficit ergo ꝙ terminetur ad obiectum: ꝛ tamen ex
hoc ꝙ terminatur ad obiectum non dicitur mensurabi-
lis. vt patet. quia prius dependet in rationem mensura-
bilis q̄ʒ ītelligatur terminari obiecto: siue vniri Sequi-
tur ergo ꝙ ille actus ita erit mensurabilis ab albedine
non intellecta: sicut ab albedine intellecta. ¶ Tertio

Cōtra tertium dictū p̄mo īstatur.

principaliter instatur contra tertium. probando ꝙ noti-
tia abstractiua respectu obiecti actu existentis non de-
pendet dependentia mensurabilis ad mensuram. sic ꝙ
non sit talis relatio realis: ꝛ arguitur sic primo. Omnis
notitia que mēsuratur ab obiecto dependet ab illo. ita
ꝙ est dependentia essentialis ad illud. sed notitia abstra
ctiua nullo modo dependet ab obiecto existente extra.
ergo non mensuratur: siue non est mensurabilis ab illo.
Maior est nota. quia mensuratum vel mensurabile ſm
perfectionem: siue ſm quantitatem virtualem necessa-
rio dependet a mensura dependentia essentiali. Minor
patet. quia talis notitia: nec in causari nec in esse aliquo
modo dependet ab obiecto actu existente. quia ip̄o non
existente potest vere ab alio causari ꝛ vere existere: pa-
tet. ergo nō dependet ab illo dependētia reali actuali.
2 ¶ Secūdo instatur. notitia abstractiua eo modo est mē
surabilis ab obiecto quo ponitur eiꝰ similitudo per imi-
tationem: sed talis notitia non ponitur similitudo obie-
cti existentis aliquo modo. ergo non est mēsurabilis ab
illo. maior patet per Doc. qui vult ꝙ ideo notitia sit men-
surabilis ab obiecto inquantum est similitudo eius per
imitationem. minor patet. quia notitia abstractiua est
precise similitudo per imitationem ipsius quiditatis ab
solute sumpte. et ꝙ existat actu. vel non existat acci-
dit ei. ergo ipsa notitia non includit relationem realem
actualē mensurabilis ad ipsum obiectum actu existēs.
3 ¶ Tertio instatur sic. illud quod est ratio formalis im-
mediate causandi notitiam abstractiuam est ratio for-
malis mensurandi illam: sed species intelligibilis est ra
tio formalis immediate causandi partialiter ipsam no-
titiam abstractiuam ergo erit ratio formalis mensuran
di siue terminandi dependentiam notitie mensurabilis
ad ipsam. ergo non obiectum actu existens. Maior pa-
tet. quia etiam in deo illud quod ponitur ratio formalis
causandi creaturam: ponitur etiam ratio formalis men
surandi. ꝛ patet etiam. quia in causante entitas perfe-
ctissima ponitur ratio terminandi dependentiam essen-
4 tialem ipsius nature vt mensurabilis. ¶ Quarto insta-
tur sic. aut notitia est mensurabilis actu ab obiecto non
existente vt existente: aut ab obiecto vt priore existen-
tia. Si primo contra: quia existentia vt existentia nō est
ratio formalis terminandi dependētias mensurabiles.
ꝛ hoc ſm quantitatem virtualem. vt patet in simili a Do
cto. in primo. distin. 1. q. 2. Si dicatur ꝙ existentia requi-
ritur vt conditio obiecti. Contra. quia ipse tm̄ ponitur
gradus intrinsecus qui presupponit entitatem perfe-
ctā in se. vt supra patuit. Si secūdo tunc habetur inten-
tum. s. ꝙ obiectum existens. vt existens non potest ter-
minare huiusmodi dependentiam. Sed precise termi-
nans erit quiditas absolute sumpta ipsius obiecti.
5 ¶ Quinto instatur sic. notitia abstractiua potest esse ali
cuius obiecti actu existentis ꝛ nullam perfectionem di
centis. vt patet de cognitione abstractiua alicuius re-
lationis realis ꝛ precipue de notitia relationis diuine
que nullam perfectionem dicit. ergo sequitur ꝙ talis re
latio poterit terminare depēdentiā ipsius notitie abstra
ctiue vt mensurabilis. quod nullo modo videtur possibi
le: quia tunc dependeret a tali relatione. ¶ Quarto p̄n

Cōtra q̄rtū dictū p̄mo instat.

cipaliter instatur contra quartū: ꝛ intendo probare. pri
mo ꝙ notitia abstractiua potest includere relationē rea
lem aptitudinalem. vel potentialem ad obiectum loquē
do de relatione attingētie. ꝛ arguo sic. Si obiectū actu
existeret posset notitia illa ad illud terminare. ꝑ q̄n actu
nō existit. sequitur ꝙ includat relationē realē aptitudi-
nalem. consequētia patet per ipsum Doc. qui hoc modo
probat relationē realē aptitudinalē. vt patet in litera.
antecedēs ꝓbatur. quia ipse cōcedit ꝙ notitia abstracti
ua potest esse tā obiecti existētis vel nō existētis. vt pa-
tet ab ipso in primo: ꝛ secūdo. dist. 3. ꝛ in quarto di. o. ꝛ
49. ꝛ in quol. q. 7. ꝛ presenti. q. ꝛ alibi sepe. Si ergo po-
test includere relationem realem actualē vnionis siue
attingentie ad obiectū. sequitur ꝙ q̄n obiectū actu non
existit: qd̄ tunc includit relationē potentialem: siue apti
tudinalē realē attingētie ad obiectū. Posset etiā multi
pliciter instari cōtra hanc cōclusionē: tm̄ ne sim tedio le-
gentibus omitto alia dubia sequētia. ¶ Respondeo ad

Ad rōnes ꝯ primū dictum.

obiectiones. primo contra primum dictum. Et pre-
mitto aliqua. primo ꝙ relatio vnionis: siue attingentie
fundata in notitia intuitiua: absolute loquēdo nō termi
natur ad existentiam: sic ꝙ existētia sit precisa ratio for-
malis terminādi. quia vt supra exposui in primo articu-
lo. entitas quiditatiua in se presens etiā vt prior existen
tia potest ītuitiue cognosci: sic ꝙ talis entitas actualis
perfecte presens est ratio formalis terminandi notitiā
intuitiuam. Solum ergo existentia in creatura quando

Existētia in creaturꝭ an sit rō formalis terminādi notitiā intuitiuā ꝛc.

est in se presens est ratio formalis terminandi notitiam
intuitiuam sui: quia existentia potest intuitiue ꝛ abstra-
ctiue cognosci. vt supra patuit. Secundo premitto ꝙ re
latio attingentie fundata in notitia intuitiua. ita ꝙ no-
titia illa est ratio formalis fundandi ꝛ terminata ad ob-
iectum existens. ita ꝙ existentia est ratio formalis ter
minandi quando ipsa intuitiue cognoscitur: vel entitas
prior existentia quando intuitiue cognoscitur. non est
sic intrinsecus adueniens ꝙ positis absolute fundamē-
to ꝛ termino sequatur talis relatio: sicut similitudo sta-
tim oritur positis fundamento ꝛ termino etiam quan-
tumcunq̄ distantibus: quia posita notitia in nobis respectu
lapidis ꝛ posita distantia maxima non sequitur relatio
attingentie: quia tunc intellectus noster attingeret in-
tuitiue obiectum quantumcunq̄ distans: quod non est
verum. Potest enim deus immediate causare in me no
titiam intuitiuā vnius anime existentis in celo ꝛ tamen
non videbo illam. Sed bene est inconueniens ꝙ ego ha

Pulchre valde ꝛ ingeniose loquitur hic de relatione attingētie siue vnionis.

beam notitiam intuitiuam alicuius obiecti includentē
relationem attigentie ad illud; ꝛ ꝙ nō videam illud. Ui
detur ergo requiri non tm̄ obiectum existens: sed etiam
in se presens presentia debita: ꝛ tunc stante presentia
obiecti: notitia intuitiua necessario includit relationem
attingentie terminatam ad obiectum existens: non ꝙ
presentia obiecti sit ratio formalis terminādi huiusmo-
di relationem: sed requiritur vt conditio requisita in ob
iecto: stante ergo presentia obiecti stat illa relatio: ꝛ po
tentia necessario videt illud obiectum amoto alio im-
pedimento. quod dico. quia bene posset esse obiectum
presens ꝛ actus intuitiuus: ꝛ tamen nō videretur: quia
deus posset hoc impedire: hoc patebit infra. questi. 14.
articu. vltimo. non tamen absolute intelligendo: sed sic
intelligendo ꝙ si ego in intellectu alterius videam ac-
tum intuitiuum terminatum ad aliquod obiectum: non
sequitur ꝙ necessario videam illud obiectum. vt osten-
dit Doctor infra. questio. 14. Sed si ego habeo actum ve
re intuitiuum respectu alicuius obiecti in se debite pre-
sentis: ꝛ ꝙ non videam illud. videtur impossibile stante
actu ꝛ presentia obiecti. Et ex hoc videtur sequi ꝙ rela
tio attingentie fundata in notitia intuitiua ꝛ terminata
ad obiectum in se presens non sit realiter idem illi noti-
tie: quia non repugnat notitiam illam actu esse obiecto
non presente. immo non existente: quia deus potest con
seruare omne absolutum sine alio a quo non dependet
necessario simpliciter: ꝛ dixi a quo non simpliciter neces
sario dependet: quia non posset conseruare totum essen
tiale sine partibus: quod tamen est absolutum: quia in-
trinsece dependet ab illis. posset etiam conseruare om-
ne accidens absolutum sine subiecto: quia non simplici-
ter necessario dependet a subiecto in essendo: ꝛ simi-
liter posset conseruare omnem effectum absolutum cu
iuscunq̄ cause secunde sine causa secunda extrinseca:
quia a nulla simpliciter necessario dependet sic ꝙ re-
pugnet ipso posse esse sine tali causa secunda: a sola eñ
causa prima simpliciter necessario dependet in esse et
in conseruari: patet ergo quomodo posset conseruare
notitiam intuitiuam respectu lapidis ipso lapide non

Effectus nō dependent nisi a p̄ma cā in

esse ⁊ conseruari simpliciter.

existente: et per consequens patet ꝙ relatio attingentie non est realiter idem tali notitie. Si etiam teneretur ꝙ stante notitia intuitiua respectu lapidis et ip̄o lapide actu existente quantumcunq; distante necessario sequitur relatio attingentie: siue vnionis: et ꝙ tamen potentia habens talem notitiam non videret lapidem ita distantem: forte non esset impossibile hoc ponere. quia illa relatio oriretur tm̄ ex natura extremorum quantumcunq; distantium: sed visio actualis requirit potentiaꝫ obiecti in se. Forte etiam posset dici ꝙ stante notitia intuitiua alicuius obiecti in se existentis: ꝙ potentia habens illam necessario videret etiam quantumcunq; distans: quia diceretur ꝙ requiritur debita presentia obiecti ad causandum notitiam intuitiuam: ita ꝙ lapis quantumcunq; distans non posset immediate mouere intellectum distantem ad sui notitiam intuitiuam. Si tamen deus immediate causaret notitiam intuitiuaꝫ lapidis quantumcunq; distātis in aliquo intellectu: intellectus ille notitia illa intuitiue cognosceret lapidem. Quicquid sit de istis. Respondeo ad rationem primaꝫ negando ꝙ relatio attingentie sit realiter idem cuꝫ notitia. Cum probatur: quia repugnat notitie intuitiue posse esse sine termino actu non existente: negatur ꝙ non possit esse. immo posset actu existere obiecto annihilato: quia in esse ⁊ in conseruari a solo deo simpliciter dependet. vt supra patuit.

Ad scd̄m.

¶ Ad secundum admitto casum. scilicet ꝙ quis potest actu reflexo cognoscere intuitiue actum rectum: siue ille actus rectus sit intuitiu⁹ siue abstractiuus. ¶ Et cum infertur ꝙ sequuntur impossibilia: negatur. et cum probatur primo. quia sequitur ꝙ essent actu infiniti actus simul: negatur. Posito enim ꝙ potentia actu reflexo cognoscat actum rectum et alio reflexo illum reflexum: et sic in infinitum. non tamen sequitur ꝙ possint simul esse actus infiniti. sed possent esse infiniti in infinitum successiue: sed nunꝙ̄ simul actu infiniti: vt alias exposui Et hoc non est inconueniens etiam apud doc. ⁊ August.

Vide quō ꝯcedūtur īfiniti actus in infinitum successiue.

¶ Cum etiam probatur per hoc ꝙ actus reflexus includit necessario relationem realem ad actum rectum terminatam: ⁊ per consequens stante actu reflexo: necessario erit actus rect⁹. ⁊ sic de secundo actu reflexo qui similiter necessario includet relationem realem ad actum primum reflexum. ⁊ sic in infinitum. Dico primo ꝙ actus reflexus non includit sic necessario relationem realem ad actum rectū. sic ꝙ sit impossibile ipsum esse non existente actu recto: quia certum est ꝙ deus potest conseruare actum reflexum. cum sit qualitas absoluta actu recto non existente: tamen potentia per illum actum reflexum nō cognosceret intuitiue actum rectum: quia nō esset nec aliquid aliud cognosceret per illum actum reflexum. Eodem modo dico de secundo actu reflexo ꝙ deus posset ipsum conseruare sine primo actu reflexo. Dico secūdo ꝙ etiā posito ꝙ actus reflexus primus non possit esse sine recto nec secundus reflexus sine primo reflexo: ⁊ sic ascēdendo in infinitum ꝙ adhuc non sequitur illud impossibile: scilicet ꝙ erunt infiniti actus simul: sed bene concedo ꝙ erunt infiniti in infinitum: ita ꝙ in infinitum erit vnus post alium. ¶ Ad secundum inconueniens cum infertur ꝙ deus non posset conseruare actum reflexum sine recto. Dico ꝙ hoc non sequitur: quia nō pono actum reflexum necessario simpliciter in esse ⁊ conseruari dependere ab actu recto. vt supra patuit.

Ad tertiū

¶ Ad tertium dico primo. ꝙ posito ꝙ deus intueatur lapidem in se existentem: ita ꝙ talis notitia terminetur proprie ad lapidem in se existentem ⁊ presentem: ꝙ adhuc non sequitur ꝙ talis notitia includat relationem realem attingentie: quia non refertur realiter relatione reali ad extra. Sicut etiam non sequitur causa effectiua in creaturis necessario includit relationem realem ad effectū. ergo ⁊ deus qui est causa prima omnium includit relationem realem ad effectum non sequitur. Et quare in creatura ⁊ non in deo. Vide causam assignatam a doc. in primo. dist. 30. Dico secundo ⁊ magis ad rem ꝙ notitia intuitiua in deo non terminatur ad creaturam vt in se actu existentem. patet. quia ab eterno ita perfecte intuitiue cognouit lapidem in se non existentem: sicut et nunc cognoscit. Dico ergo ꝙ notitia intuitiua dei non terminatur ad creaturam vt in se existentem: ⁊ in se presentem: sed terminatur ad essentiam diuinam in qua intuitiue videt quicquid videt: vel terminatur ad lapideꝫ vt precise relucentem in essentia diuina: ⁊ sic non sequitur quod infertur.

Quō de⁹ dicatur intuitiue cognoscere lapidem.

Ad q̄rtū.

¶ Ad quartum concedo presupposita illa. ⁊ cōcedo ꝙ relatio realis potest intuitiue cognosci. ⁊ concedo ꝙ talis notitia necessario includit relationem realem attingentie terminatam ad relationē. Et cum infertur ꝙ relatio tunc nō habebit absolutum pro termino: quod est cōtra doc. di. 30. Dico ꝙ doc. nō intelligit ꝙ relatio realis semper habeat ꝑ termino aliquod absolutum: ⁊ hoc loquendo de termino immediato. sufficit enim ꝙ terminetur ad aliquod absolutum mediate vel īmediate. Et hoc patet etiam apud doc. qui vult ꝙ vna relatio realis possit fundari in alia ⁊ terminari ad aliam: sicut patet de proportionalitate que fundatur in vna ꝓportione ⁊ terminatur ad aliam. vt exposui in primo. Est bene inconueniens apud doc. ꝙ relatio realis non habeat pro fundamento absolutum: sicut ipse sepe adducit Aug. 7. de tri. Omne quod relatiue dicitur est aliquid excepta relatione. Intelligit ergo ꝙ omnis relatio realis necessario presupponit fundamētum reale: ⁊ hoc mediate vel immediate. hoc idem intelligit de termino.

Nō sp rl̄o realis hꝫ ꝑ suo termino absolutū q̄d ⁊ h⁹ īmediate: sed mediate vl' immediate.

Ad q̄ntū.

¶ Ad quintum concedo casum ꝙ potentia reflectat se super actum rectum. super relationem attingentie actus recti siue fundatam in actu recto ⁊ super obiectum actu recto intuitiue cognito. Dico ꝙ non eodem actu reflexo quo cognoscit actum rectum cognoscit relationem attingentie ⁊ obiectum actus recti: sed vno actu reflexo cognoscit actum rectum ⁊ alio cognoscit relationem ⁊ alio obiectum. Si enim eodē actu quo cognoscitur actus rectus cognosceretur obiectū actus recti ⁊ relatio attingētie. sequeretur ꝙ angelus qui intuitiue cognosceret actum intuitiuum ⁊ beatificum in intellectu alterius ꝙ simul cognosceret obiectum beatificum quod est contra doc. vt patebit infra. q. 14. respōdendo ad principale argumentum. Nec similiter sequitur ꝙ cognoscat illam relationem attingentie cognoscendo ipsum actum rectum vt similiter patet a doc. vbi supra. Dico ergo ꝙ alio actu cognosceret actum rectū ⁊ relationem attingentie ⁊ ipsum obiectum: ⁊ sic nō sequitur inconueniens. Dico secundo ꝙ posito casu. scilicet ꝙ potest eodem actu reflexo intuitiue cognoscere actum rectum: obiectum in se ⁊ relationem: quod nō est inconueniens in illo actu simul fundari tres relationes reales terminate ad tria obiecta: sicut etiam in eodem albo possūt fundari plures similitudines terminate ad plura alba: sic est in proposito.

Notabilis responsio.

Ad sextū.

¶ Ad sextum concedo illam propositionem. scilicet ꝙ ille actus est magis beatificus quo attingitur immediatius obiectum beatificū: sed negatur ꝙ actu quo attingitur relatio attingentie sit huiusmodi. patet. quia ille immediate terminatur ad relationem illam que nullo modo ponitur obiectū beatificum. Actus vero rectus immeditate terminatur ad obiectum beatificum: sic ꝙ potentia illo actu primo et immediate percipit obiectum beatificum in se. Alio vero actu primo ⁊ immediate percipit relationem attingētie. immo non potest habere notitiā illius relationis nisi prius cognoscat obiectum beatificum in se. quia prius cognoscitur terminus relationis ꝙ̄ relatio. vt pꝫ a doc. in prolo. q. penul. ⁊ in primo. di. 8. ⁊ in quoli. q. 14. ⁊ alibi frequenter.

Ad septimum.

¶ Ad septimū dico primo ꝙ potentia actu intuitiuo perficit obiectum etiam posito per impossibile ꝙ non esset relatio media: quia nō est de ratione act⁹ ꝙ includat huiusmodi relationem. vt supra patuit. Cū infertur: ergo actus ille non includit necessario relationem attingentie. Dico ꝙ non includit necessario vt est act⁹ perceptiuus obiecti: sed includit tm̄ ex natura rei: quia posito tali actu ⁊ obiecto presente necessario includit relationem vnionis qua actus vnitur obiecto. ⁊ obiectum similiter vnitur actui relatione reali preter obiectum beatificum: quod non includit relationem realem ad extra: ⁊ illa relatio vnionis ex parte actus dicitur relatio actiua attingentie qua scilicet actus realiter attingit obiectum: ⁊ ex parte obiecti dicitur relatio attingentie passiua qua obiectum attingitur realiter. Dico secundo ꝙ posito ꝙ potentia mediante actu immediate non percipiat obiectum: sed tm̄ mediante relatione attingentie: non sequitur tunc ꝙ oportet ipsum prius attingere illam relationem: quia sufficit dicere ꝙ non attingit obiectum mediante actu: nisi pro quanto actus

Ad octauum.

vnitur obiecto. ¶ Ad octauum patet responsio ex supradictis. Dico enim ꝙ actus beatificus vt prior tali relatione est formaliter beatificus nec icludit ipsam in sua ratione formali ad hoc vt dicatur beatificus: vt patet de actu beatifico diuino. Actus tamen beatific⁹ in creatura includit eam nō vt aliquid pertinēs ad formalem rationem actus beatifici: sed includit ex natura extremorum īter què oritur necessario talis ratio vnionis quando realiter distinguuntur: ⁊ sic potētia vnitur formaliter obiecto per talem relationem.

Ad nonū.

¶ Ad nonū patebit responsio infra. q. 14. respōdendo ad principale argumentum. Uide ibi.

Ad decimum.

¶ Ad decimum patebit respōsio als. quia talis relatio non includitur in ratione act⁹ beatifici. vt supra patuit ⁊ infra patebit.

Nō bn̄ declarationē istā de mēsura perfectiōali. q₂ p hanc poterꝭ soluere multas difficultates.

¶ Ad instantias contra secundum dictum. Sed pro maiori intelligentia premitto aliqua. Primo ꝙ aliqua est mēsura perfectionalis qua mensuratur quantitas perfectionalis alterius: ⁊ illa est simpliciter alterius rationis a mensurato ⁊ loquor de mensura perfectionali qua mensuratur ꝓprie perfectio quiditatiua alterius. Et hoc modo species ꝑfectissima in genere mēsurat quiditatiue species contentas in tali genere: quia tunc cognoscitur perfectio quiditatiua asini per perfectionem quiditatiuā hominis: ⁊ talis mensura semper est perfectior mēsurato. Et hoc modo albedo in genere coloris mēsurat omnes species coloris. Et similiter perfectissima operatio mēsurat omnes species perfectionum: ⁊ sic de alijs generibus.

Mensura intensionalis quid.

Aliqua etiam est mensura perfectionalis: sed non essentialis ⁊ quiditatiua: quia per illam nō mensuratur quiditas: sed mensuratur aliquid eiusdem speciei tm̄ sm gradus intensionis. Et sic intensissima albedo mensura esset omnium aliarum albedinū quātum ad earum perfectionem intensissimam. ⁊ talis mensura est simpliciter perfectior mensurato non essentialiter ⁊ quiditatiue: sed tm̄ sm intensionē forme.

Mensura per imitationē q̇d.

Alia est mensura que nec quiditatiue mensurat: neqꝫ precise sm intensionē in eadem specie: sed mensurat aliquid vt est similitudo imitatiua illius. i. ꝙ tale quid precise dicitur mensurari vt imitatur aliud per quādam similitudinem: sicut dicitur ꝙ imago Cesaris est similitudo Cesaris per imitationem: quia est similitudo essentialiter posterior nata tm̄ representare Cesarē: ⁊ habet ab ipso Cesare ꝙ sit similitudo eius pro quanto tm̄ imitatur ipsum. Modo non est necesse talem mensuram esse simpliciter perfectiorē ipso mensurato: licet forte sit perfectior sm quid. Sic dico in proposito ꝙ intellectio puta albedinis est mensurabilis precise ab ipsa albedine vt ab aliquo imitabili sm similitudinem imitatiōis: ⁊ sic intellectio albedinis hoc modo est mensurabilis: quia vt similitudo eius necessario est posterior ipsa albedine ⁊ necessario imitatur illā: ipsam representando. Et ideo dicitur similis per imitationem: quia a quocūqꝫ causetur semper est nata ipsum per similitudinem imitari vt essentialiter posterius suū prius: quia actus intelligendi vt huiusmodi est posterior essentialiter obiecto quod imitatur: sed nō est sic vnū album similitudo alterius per imitationem: quia vnum albū vt huiusmodi nō est essentialiter posterius alio. nec natum imitari aliud sm similitudinem imitatiōis: quia ita aliud est simile illi: ⁊ sic idem respectu eiusdem est prius ⁊ posterius. Et hoc est quod dicit Aug. in. q. de duobus ouis que q̄uis sint omnino similia: tamē vnum nō est imago alteri⁹. siue vnū nō est similitudo alteri⁹ ꝑ imitationē: q₂ vnū ex sua ratione nō videtur magis esse posterius essentialiter ⁊ imitari aliud q̄ꝫ econtra. Sed actus intelligēdi ex sua ratione formali nat⁹ est esse posterior essentialiter suo obiecto: ⁊ natus est esse similis per imitationem. immo ex natura sua imitatur obiectū cuius est: ⁊ est naturalis similitudo obiecti non accipiēdo similitudinem pro relatione: sed pro re nata imitari modo predicto a quocūqꝫ causetur: vnde si intellectio lapidis esset immediate causata a deo in intellectu nostro illa ex natura sua esset similis obiecto per imitationem: quia ex sua natura nata est esse essentialiter posterior: ⁊ imitari ipsam albedinem: siue lapidem.

Siste hic quia egregie loquitur.

Posito enim ꝙ deus nunc crearet in me notitiā lapidis intuitiuam lapide non existente: ⁊ in tempore habito crearet lapidē in esse existentie adhuc illa notitia esset similitudo lapidis per imitationē: quia ex ratione sua nata esset esse posterior essentialiter ipso lapide: ⁊ similiter nata esset ipsum imitari: ⁊ esse similē modo predicto: quia licet de facto sit prior tm̄ hoc accidit sibi: cum hoc nō cōueniat ei ex natura talis notitie.

Nota hic quō albedo est essētialiter imperfectior notitia ei⁹.

Modo talis mensura non est semper perfectior sm suam entitatem ipso mensurato. patet. q₂ albedo est essentialiter imperfectior notitia eius: potest tamen dici perfectior pro quanto ipsa notitia nata est esse similitudo eius per imitationem. Secundo premitto ꝙ quodlibet obiectum natum intelligi per se est mensura respectu notitie ei⁹. q̇a ei⁹ notitia est ei⁹ similitudo per imitationem: quia ex natura sua essentialiter posterior: licet non mensuretur ab illo: quia non est de ratione obiecti ꝙ causet notitiam. immo accidit ei: sed de ratione eius est ꝙ possit ipsam terminare. ⁊ vt sic necessario est prius ipsa notitia ⁊ presupponitur illi vt assignabile per imitationem ab eius actu intelligendi. Nisi forte dicatur ꝙ notitia non dicitur similitudo per imitationem cuiuscunqꝫ obiecti: sed precise illius obiecti a quo in essendo dependet: quod tamen non credo esse verum: quia tunc multa essent obiecta que non essent hoc modo mensura suorum actuum. immo omnia illa que non sunt motiua intellectus: quod non videtur. ¶ Istis premissis patet responsio ad obiectiones. Ad primam concedo presuppositum loquendo de mensura primo ⁊ secundo modo: sed non tertio modo: ⁊ sic concedo ꝙ notitia relationis absolute est perfectior ipsa relatione: tm̄ sm quid potest dici imperfectior pro quanto imitatur sm similitudinem ipsam relationem.

Ad scd̄m. Nō solu. istas ⁊ scotizavticus

¶ Ad secundum de actu reflexo. Dico p̄mo ꝙ forte intelligitur de obiecto quod nō est operatio cuiusmodi est actus reflexus. Dico secundo ꝙ forte non est inconueniens ponere vnū actū reflexum esse mensuram: hoc modo respectu alterius actus reflexi. Cum dicitur ꝙ sunt eiusdem speciei. Dico ꝙ quāuis ī re sint forte eiusdem speciei: tm̄ vt vnus habet rationem obiecti intelligibilis: ⁊ ali⁹ habet rationem actus intelligendi: vnus potest esse similitudo alterius per imitationem: quia vt est actus intelligendi obiectum necessario ex natura talis actus imitatur obiectum vt posterius suum prius.

Ad tertiū.

¶ Ad tertiū cōcedo ꝙ actus abstractiuus vt habet rationem obiecti intuibilis est mensura actus intuitiui: quia notitia intuitiua vt sic est essentialiter posterior actu abstractiuo habente rationem obiecti. vt supra dixi. Nisi forte diceretur ꝙ non intelligitur de actu intelligendi ꝙ sit mensura vt dixi prius. tm̄ quia etiam actus intelligendi per se continetur sub obiecto intellectus ⁊ est per se intelligibilis: melius videtur dicendum ꝙ etiam actus intelligēdi vt habet rationem obiecti intelligibilis ꝙ sit mēsura actus intelligendi qui ad ipsum terminatur.

Ad q̄rtū.

¶ Ad quartum dico ꝙ non est inconueniens eandem albedinem esse mensuram hoc modo infinitarum visionum si essent actu: quia hoc non arguit perfectionem simpliciter: quia ille visiones essent eiusdem speciei. ⁊ ideo perfectio que sufficit ad mensurādū vnam sufficit ad mēsurandum aliam. Secus si ille visiones essent alterius speciei: quia tunc eadem perfectio finita in albedine forte non sufficeret. Tum etiam quia non est necesse talē mēsuram esse perfectiorem mensurato simpliciter: sed tm̄ sm quid. vt supra dixi.

Ad q̄ntū ⁊ vltimū.

¶ Ad quintum ⁊ vltimum. Dico breuiter ꝙ precise illud indiuiduum est mensura notitie que ad ipsum terminatur. ⁊ quāuis duo indiuidua sint eiusdem rationis ratione nature in qua conueniunt tamen hecheitates illorum sunt simpliciter primo diuerse: vt patet a doc. in primo in pluribus locis. ⁊ per cōsequens quelibet nata est intelligi propria intellectione. vt patet a doctore in secundo. dist. 7. q. vltima. siue. II. Ubi doctor vult ꝙ indiuiduum habet propriam entitatem additam ipsi nature. Et de hoc vide doct. et ea que exposui in secundo.

Ad rōnes ꝯ tertiū dictum.

¶ Ad istantias tertij dicti. Ad primam dico ꝙ mensuratum secūdum similitudinē imitationis non dependet proprie ab obiecto eo modo quo mensuratum quiditatiue dependet: tamen concedo ꝙ aliquo modo dependet cum ipsum imitetur: sed cum dicitur ꝙ non dependet ab obiecto extra: quia notitia abstractiua non erit respectu obiecti extra existentis. Dico ꝙ aliud est notitiam terminari ad obiectum: et aliud est ipsam dependere in ratione mensurabilis: quia bene concedo ꝙ non terminatur ad obiectum vt actu existēs: tamen in ratione mensurabilis dependet ab obiecto existente: quia est similitudo obiecti: quidditatiue ta-

men non refertur ad illud relatione reali nisi vt actu existens: non ꝙ existentia sit ratio formalis terminandi illam relationem: sed natura s̄m esse quiditatiuum reale actuale: qđ esse nunꝙ est sine actuali existentia: vt dixi ĩ simili de notitia intuitiua. ¶ Ad secundum concedo illã

Ad scđm. propositionem. s. ꝙ eo modo est mẽsurabilis ab obiecto quo ponitur eius similitudo per imitationem. ⁊ concedo ꝙ est similitudo obiecti s̄m esse quiditatiuũ obiecti: ita ꝙ obiectum s̄m esse quiditatiuum ponitur talis mensura: non tamen realiter refertur relatione reali ad quiditatem obiecti nisi illa quiditas habeat verum esse reale actuale: quod haberi non potest sine actuali existentia ꝙ illđ eẽ q̄ditatiuũ reale actuale intelligitur prius ipsa

Nota hic ⁊ caste cõsidera. existẽtia actuali: vt exposui in secundo. dist. 3. q. 1. Nota tamen ꝙ quiditas precise considerata s̄m esse quiditatiuum possibile ⁊ obiectiuum non ponitur mensura realis notitie abstractiue: sed vt habet esse reale actuale ponitur hoc modo mensura: ⁊ vt sic notitia dicitur actu dependere in ratione mensurabilis et includere realeꝫ relationem terminatam ad ipsum. ¶ At tertium nega-

Ad tertiũ tur illa maior. quia non ponitur esse mensura actus intelligendi: quia est ratio formalis causandi cum hoc sibi accidat. sed quia est simpliciter imitabile secundum similitudinem ab actuali notitia vt supra dixi. Si tamẽ teneatur ꝙ illud sit ratio formalis terminandi talẽ dependentiam quod etiam est ratio causandi. Dico ꝙ ⁊ si obiectum actu existens non sit causa immediata causãdi notitiam abstractiuam. est tamen causa remota: vt exposui in primo. dist. 3. vide ibi. Prima tamen responsio videtur melior et magis ad propositum. ¶ Ad quar-

Ad q̄rtũ. tum patet responsio ex dictis respondendo ad primam instantiam: quia existentia non ponitur ratio formalis terminandi nec conditio obiecti: sed ipsa natura secundum esse quiditatiuum reale actuale: q2 tñ nunꝙ tale esse est sine actuali existentia. ideo communiter dicimꝰ ꝙ terminatur ad existens inquantum existens non ꝙ ly inquantum stet r̄duplicatiue. sed tm̄ specificatiue que

Ad quĩtũ differentia patet alias. ¶ Ad quintum patet responsio

Ad rõnes ꝯ quartuꝫ dictum. ex supradictis quomodo etiam relatio potest dici mensura actus cognoscendi. ¶ Ad instantiam contra quartum dictum patet ex supradictis ĩ presenti. q. quia siue obiectum existat siue non existat. relatio attingentie fũdata in notitia abstractiua vt abstractiua nunꝙ terminatur ad obiectũ existẽs vt existẽs: vt patuit supra.

Opinio Ocham de notitia ĩtuitiua ⁊ abstractiua.

De ista autem notitia ĩtuitiua et abstractiua sic inquit Ocham in prolo. q. 1. Dico ergo ꝙtum ad illum articulum. ꝙ incomplexi est duplex notitia. quarũ vna potest esse intuitiua. et alia abstractiua: vtrum tamen alij velint vocare talem notitiam intuitiuam non curo. quia hoc solum intendo probare principaliter ꝙ de eadem re intellectus potest habere duplicem notitiam incomplexam specie distinctam. Sciendum autem ꝙ notitia abstractiua potest accipi dupliciter. vno mõ ꝙ sit respectu alicuius abstracti a multis singularibꝰ. et sic

Quõ eadẽ notitia possit dici ĩtuitiua ⁊ abstractiua. cognitio abstractiua non est nisi cognitio alicuius vniuersalis abstrahibilis a multis. De quo dicetur postea ⁊ si vniuersale sit vera qualitas existens in anima subiectiue. quod potest teneri probabiliter concedendum est ꝙ illud vniuersale possit videri intuitiue: et ꝙ eadeꝫ est notitia intuitiua et abstractiua illo modo recipiẽdo abstractiuam: et sic nõ distinguitur ex opposito. Aliter accipitur cognitio abstractiua secũduꝫ ꝙ abstrahit ab existentia et non existentia et ab alijs conditionibꝰ que contingenter accidunt rei vel predicatur de re: non ꝙ cognoscitur aliquid per notitiam intuitiuam qđ non cognoscatur per notitiam abstractiuam: sed idem totaliter ⁊ sub eadem ratione cognoscitur vtraꝗ notitia. Sꝫ distinguitur per illum modum: ꝙ notitia intuitiua rei ẽ talis notitia: virtute cuius potest sciri vtrum res sit vel non. si scit ꝙ sit res statim iudicat intellectus rem esse. ⁊ euidẽter concludit eaꝫ esse: nisi forte impediatur ꝓpter imperfectionem illius notitie: ⁊ eodem modo si esset ꝑfecta talis notitia: per potentiam diuinam conseruatã de re non existente: virtute illius notitie incomplexe cognosceret euidenter illam rem non esse. Similiter notitia intuitiua est talis: ꝙ quando aliqua cognoscuntur quorum vnum inheret alteri: vel vnum distat ab altero loco vel alio modo se habet ad alterum: statim virtute illius notitie incomplexe illaꝝ rerum: sciret si res inhererет vel non inhereret: si distet vel non distet. ⁊ sic de alijs veritatibus contingentibus: nisi ista notitia sit nimis remissa vel sit aliquod impedimentum. Sicut si sortes in rei veritate sit albꝰ: illa notitia sortis ⁊ albedinis virtute cuius potest euidenter cognosci ꝙ sortes sit albus: dicitur notitia intuitiua. Et vniuersaliter omnis notitia incomplexa termini vel terminorum seu rei vel rerum: virtute cuius potest euidenter cognosci aliqua veritas contingens: maxime de presenti: est notitia intuitiua. Abstractiua autem est ista virtute cuiꝰ de re contingẽti non potest sciri euidenter vtrum sit vel non sit. ⁊ per illum modum notitia abstractiua abstrahit ab existentia ⁊ non existentia: quia per ipsaꝫ non potest euidenter sciri de re existente ꝙ existit: ⁊ de non existente ꝙ non existit. per oppositum ad notitiam intuitiuam. Similiter ꝙ notitia abstractiua nulla veritas contingens maxime de presenti potest euidenter cognosci: sicut de facto patet ꝙ quando cognoscitur sortes ⁊ albedo sua in absentia sua: virtute illius incomplexe notitie non potest sciri: ꝙ sortes est vel non est: ꝙ est albus vel non albus: vel ꝙ distat realiter a tali loco vel non: ⁊ sic de alijs veritatibus contingentibus: ⁊ tamen certum est ꝙ ille veritates possunt euidenter cognosci: ⁊ omnis notitia complexa terminorum vel rerum signatarum: vltimate reducitur ad notitiam incomplexam terminorum vel rerum significatarum: ergo isti termini vel res vna alia notitia possunt cognosci ꝙ sit illa virtute cuius non possunt euidenter cognosci tales veritates contingentes. Et illa notitia est intuitiua: a qua incipit experimentalis notitia: quia vniuersaliter ille qui potest accipere de aliqua veritate contingenti experimentum: ⁊ mediante illa de veritate necessaria habet aliquam notitiam incomplexam de aliquo termino. vel de re quam non habet ille q̄ non potest sic experiri: ⁊ ideo sicut s̄m philosophum primo metaphysice. ⁊ 2. posteriorum. scientia illorum sensibilium que accipitur per experientiam de qua ipse loquitur. incipit a sensu ⁊ a notitia intuitiua sensitiua istorum sensibilium: ita vniuersaliter notitia scientifica istorum pure intelligibilium accepta per experientiam incipit a notitia intuitiua illorum intelligibilium. Est tamẽ sciendum: ꝙ aliquando propter imperfectionem notitie intuitiue: quia est valde imperfecta et obscura: vel propter alia impedimenta ex parte obiecti. vel propter alia impedimenta potentie cognitiue potest accidere ꝙ nulle vel pauce veritates contingentes de re sic intuitiue cognita possint cognosci. Ex istis possunt seq̄

Quõ notitia abstractiua ⁊ ĩtuitiua nõ differunt. alique conclusiones. Prima. ꝙ abstractiua ⁊ intuitiua notitia non differunt: quia abstractiua potest indifferẽter esse existentis ⁊ non existentis: presentis ⁊ non presentis. intuitiua autem tm̄ presentis ⁊ existentis realiter. quam differentiam ponunt aliqui qui loquuntur de illa materia. Nec secundo differũt: quia abstractiua nõ attingit obiectuꝫ in se sub perfecta ratione: sed tm̄ sub quadam diminuta similitudine. Intuitiua autem attingit obiectuꝫ in se sub perfecta ratione. sicut dicit quidã doct. quol. q. 6. Nec tertio differunt per rationes motiuas formales. ꝙ scilicet in cognitione intuitiua res in propria existentia est motiua per se obiectiue. in cognitione abstractiua est aliud motiuum in quo res habet esse cognoscibile: siue sit causa virtualiter cõtinẽs ipsã rem. vt cognoscibilem: siue sit effectus. puta species et similitudo representatiue continens ipsam rem cuius est similitudo. sicut dicit idem in quolib. q. 12. Nec quarto differunt. quia notitia intuitiua necessario habet annexam relationem realem et actualem ad ipsum obiectum: vt est presens in propria existentia. Abstractiua autem non habet admixtam talem relationem ad ipsũ obiectum: quamuis habeat relationem potentialem. s. mensurabilis et dependentie. non autem vnionis. ⁊ presentie: sicut idem dicit ibidem. Nec quinto differunt: q2 in cognitione intuitiua obiectum est presens in propria existentia. In abstractiua aũt obiectum est presens in aliquo perfecte representante ipsum sub ratione ꝓpria: et per se cognoscibile: sicut dicit idem in quol. q. 14. in li. 4. di. 10. q. 8. ¶ Primum patet per principia istorum que credo esse vera in hac parte. Nam in libro tertio. distin. 14. q. 1. probat. ꝙ nulla forma necessario est preuia in intellectu prior ipsa visione sic: quia si aliqua forma

est preuia ipsa visione: aut se habet ad visionem in ratione cause efficientis: aut in ratione cause materialis. si p̄mo modo. ergo potest fieri sine ea: quia quicquid potest deus per causam efficientem mediatam. hoc potest immediate. Si secūdo modo tunc ista forma si per se esset: tunc per se posset recipere illam visionem. Ita arguendo in proposito. aut ista res existens ꝛ presens habet se in ratione cause efficiētis ad notitiam intuitiuam vel ī ratione cause materialis aut formalis vel finalis. Si p̄mū detur: ergo potest fieri sine ea: quia quicquid potest deus per causam efficientem mediatam potest per se īmediate. ¶ Nec secundo modo: quia tunc re existente ꝛ destructo intellectu: posset recipere illam notitiam subiectiue. Similiter manifestum est ꝙ illa notitia intuitiua non est subiectiue in re intuita. ¶ Nec tertio modo manifestū est: nec quarto modo: quia omnis notitia potest esse quocūq; fine (excepto primo) destructo: q2 nulla res requirit plus existentiam finis secundi: q̃ efficiētis secundi. ¶ Si dicatur ꝙ obiectum requiritur in ratione obiecti terminātis. Contra: aut obiectum inquātum terminans habet rationē cause essentialis vel nō. Si sic: arguo sicut prius: si non tunc arguo sicut arguūt isti alij. omnis effectus sufficienter depēdet ex suis causis essentialibus: ita ꝙ illis positis omnibus alijs circūscriptis potest sufficienter poni effectus. Si ergo obiectum inq̃tum terminans non habet rationem cause essentialis respectu notitie intuitiue: ergo si obiectum ī q̃tum terminans destruatur s̄m omnem sui existentiā realem: potest poni notitia intuitiua: ergo ipsa re destructa potest poni ipsa notitia intuitiua: ꝛ ita notitia intuitiua p̄ se ꝛ necessario nō plus est existentis q̃ non existētis / nec plus respicit existentiam q̃ non existentiam ꝛc. per modum prius declaratum. Abstractiua autem nec respicit existentiam: nec non existentiam: quia per eam non potest haberi iudicium ꝙ res existit vel non existit.

Idē totalit' ꝛ sub eadē rōne formali est obiectum notitie intuitiue ꝛ abstractiue.

¶ Secundum patet: quia idem totaliter et sub eadem ratione ex parte obiecti est obiectum intuitiue ꝛ abstractiue. hoc patet: quia nulla est res saltem in istis inferioribus: nec aliqua alia ratio sibi propria: sub qua potest res intuitiue cognosci: quī illa cognita potest intellect' dubitare: vtrum sit vel non sit: et per consequens quin possit cognosci abstractiue: ergo omne illud ꝛ sub eadē ratione qd̄ erit obiectum intuitiue potest esse obiectum abstractiue. ꝛ manifestum est ꝙ quicquid reale potest cognosci abstractiue: potest etiam cognosci intuitiue. Similiter s̄m istos alibi. deitas sub ratiōe deitatis potest cognosci abstractiue: sed ista est perfectissima ratio dei. Similiter s̄m eos existentia potest etiam cognosci abstractiue. ¶ Tertium patet per argumenta contra primam differentiam. quia deus potest per idem totaliter causare vtrāq; notitiam: nec oportet ꝙ res moueat in propria existentia per se obiectiue: sicut probatū est. ¶ Quartū p3 p̄ illd̄ ꝙ relatio realis s3 eos nō p̄t terminari ad nō ens. obiectū aūt notitie ītuitiue p̄t eē nō ēs: sicut p̄batū ē: ꝛ post p̄babitur. ¶ Quintū patet p̄ idē: quia ad notitiam intuitiuam non requiritur ꝙ res sit p̄sens in propria existentia: sicut probatū est. ¶ Ideo dico ꝙ notitia intuitiua ꝛ abstractiua seipsis differunt: et non penes obiecta ꝛ penes causas suas quascumq;: q̃uis naturaliter notitia intuitiua nō possit esse sine existētia rei: que est vna causa efficiens notitie intuitiue vel mediata vel immediata: sicut alias dicetur. Notitia aūt abstractiua potest esse naturaliter ipsa re simpliciter destructa. Et si sic intelligat ponens p̄dictas differētias: veritatem videtur habere q̃tū ad istam notitiam q̃uis in aliquibus que spectant ad alias difficultates non contineat veritatem. de quibus dicetur in locis suis.

Intuitiua notitia p̄t eē de re nō existente.

¶ Ex istis sequitur ꝙ intuitiua notitia tam sensitiua q̃ intellectiua potest esse de re nō existente. ꝛ hāc cōclusionem probo aliter q̃ prius. sic omnis res absoluta distincta loco ꝛ subiecto ab alia re absoluta. potest per diuinā potētiam existere sine illa: quia non videtur verisimile ꝙ si deus vult destruere vnam rem absolutam existentem ī celo: necessitatur destruere vnam aliam rem existentem in terra: sed visio intuitiua: tā sensitiua q̃ intellectiua: est res absoluta distincta loco ꝛ subiecto ab obiecto viso: ergo illa visio potest manere: stella destructa. ꝛ multa alia ibi dicit de notitia ītuitiua ꝛ abstractiua. ¶ S3 quia īprobatio istius opiniōis satis p̄ōt elici ex his q̄ dixi supra ī dubijs: iō ad p̄n̄s nō ītēdo illā aliter īprobare

De tertio principali quod fuit an relatio actus intelligendi ad obiectum sit essentialis illi actui. Dicit p̄mo ꝙ relatio potest tripliciter se habere ad absolutum vno modo contingenter et per accidens vt similitudo ad albedinem: alio modo necessario: vt relatio creature ad deum: tertio modo secundum veram idemptitatem: sicut in diuinis relatio personalis se habet ad essentiā. sed non videtur ꝙ possibile sit amplior idemptitas que proprie dicitur idemptitas essentialis: quia nec relatio potest essentialiter includi in absoluto: quia idem esset essentialiter ad se et essentialiter ad alterum nec absolutum et relatio possunt includi in aliquo per se vno sic per se vno ꝙ sit vnius generis ꝛ ipsius sit cōceptus proprius per se vnus et ꝙ ipsum sit per se in vno genere. q2 sicut in rebus non potest fieri vnum per se ex distinctis nisi illa se habeant sicut proprius actus et propria potētia in eodem genere: vt patet per p̄hm. 8. metaph. sic nō potest aliquid esse habens per se conceptum vnum ꝛ cū hoc per se includens distincta nisi conceptus vnius sit per se potentialis et alterius actualis determinans illū potentialem. relatio et absolutum non possunt habere tales cōceptus quorum vnus sit per se determinabilis et alius per se determinans: quia si aliquis conceptus absolutus sit indifferens potest contrahi per conceptū absolutū quousq; sit determinatissimus sub genere absoluto. Similiter de conceptu relatiui sub genere relatiuo: neuter igitur per se est determinatiuus vel contractiuus alterius. quia vterq; sine altero natus est habere conceptum determinatissimum in propria coordinatiōe. Et hec lrā satis patet ex his q̄ dixi supra. q. 11. ī illo dubio an ex absoluto et respectiuo possit per se fieri vnus conceptus.

R̃e tripliciter se p̄t h̄re ad absolutum.

¶ Ex his ad propositum in actu cognoscendi: de quo queritur est aliqua entitas absoluta. vt patet in primo art. ibi etiam est aliqua relatio. vt patet in 2° art. ex isto vltimo habetur ꝙ respectiuum et absolutum non possunt constituere aliquid per se vnum: nec saltem vnius generis quod scilicet habeat conceptum per se vnum. Ex his sequitur ꝙ actus cognoscendi. vl' non est aliquid per se vnum vnius generis: vel non per se includit illa duo que probata sunt ibi concurrere: videtur autem probatum in primo articulo ꝙ essentialiter includit absolutum et specialiter in prima ratione: igitur videtur ꝙ actus talis non sit essentialiter relatiuus: sicut per se includens relationem: vel si dicatur ꝙ est quoddam totum includens ambo illa: tunc non est per se vnum essentialiter relatiuum. sed vnum per accidens essentialiter includens alteram partem. sic diceretur improprie ꝙ homo albus est essentialiter albus: hoc enim improprie dicitur: quia nihil essentialiter proprie dicitur de eo quod non est in se aliquid vnum essentialiter: sicut nihil potest esse verum de eo quod est in se falsum: sicut est illud cuius ratio includit repugnantiam: quod quia non est in se possibile: ideo nihil dicitur de ipso possibile: vel sibi esse possibile; sic in proposito quod non est per se vnum: nihil potest esse per se ei vere vel p̄ se vnum.

Absolutū ꝛ respectiuum non possūt ꝯstituere p̄ se vnum.

¶ Si queratur supponendo operationem esse per se vnam: ꝛ per consequens vnius generis ad quod genus pertinebit? Primo dico ꝙ per se est ī genere qualitatis: hoc probatur: discurrendo per genera. patet ꝙ non est in genere substātie: ꝛ similiter de omnibus alijs generibus preter q̃ de qualitate: actione: passione: relatiōe. Nō est aūt relatio nec actio: nec passio vt p3 ī p̄mo articulo. Et probatur tripliciter. primo per mediū commune: quia nullus respectus est vltima perfectio operātis: vt patet in primo art. ¶ Secundo quia actio est trāsmutatio alterius inq̃tum alterum. i. ꝙ actio est trāsmutatio alterius. s. passi inq̃tum est simpliciter aliud ab agente: ꝛ dicitur actio transmutatio non ꝙ passum transmutetur per illam: sed quia agens respicit passum inducens formam absolutam in illud s̄m quam dicitur vere transmutari a priuatione illius forme ad illam formam ad quam formam oritur in agente actio respectus qua agēs refertur ad passum. Nō em̄ actio respect' est p̄us termino p̄ducto in passo. Similiter passio est posterior que īmediate fundat' in passo: p̄supponit em̄ terminū p̄ductū ab agēte in passo. Cū ergo dicit' ꝙ actio ē principiū transmutādi aliud inq̃tū aliud. Si accipit' formas

liter pro actione respectus potest dici principium formale quo. s. trāsmutās trāsmutat: siue quo agēs agit formaliter. sicut album est simile formaliter similitudine: sed fundamentaliter est simile albedine. sic agens actione formaliter agit: sed fundamentaliter agit potentia actiua fundamentaliter accepta. Simile dico de passione. Sed operatio siue actus intelligendi vel appetendi non est huiusmodi. probatur: quia transmutatio tam actiua ꝙ̄ passiua necessario est ad aliquem terminum accipientem esse illa transmutatione: quia ſm terminū formalem passum se habet aliter ꝙ̄ pri⁹ Vult dicere ꝙ trāsmutatio relatio tam actiua ꝙ̄ passiua necessario p̄supponit aliquem terminum de nouo accipientez esse a pricipio transmutatiuo: ⁊ non habetur ille terminus ꝑ trāsmutationem que ponitur respectus. patet ille termin⁹ est quid absolutum: tunc absolutum non habet esse per respectiuū: sed sicut dicimus ꝙ genituz accipit esse per generationem actiuam formaliter acceptam. scilicet vt est relatio ex hoc solo ꝙ talis generatio terminatur tm̄ ad productum: non ꝙ productum accipiat esse per ipsam: quia vt sepe dictum est: ad absolutum in causa sequitur absolutum in effectu: prius est productum ꝙ̄ relatio producentis: sicut actio formaliter accepta ad passum quod prius accepit terminum nouum: ⁊ nisi in passo esset terminus de nouo productus: tunc non esset actio noua: nec passio noua. Vtraqꝫ ergo est ad aliquē terminum accipientem de nouo esse in passo. id est ꝙ actio terminatur ad passum pro quanto passum recipit nouuz terminum absolutuz ab agente: ⁊ passio similiter est ad agens pro quanto passum aliquem terminum absolutū de nouo recipit ab agēte. Et sic ista litera debet intelligi.

Expō singularꝫ lr̄e.

Modo actus intelligendi non est ad aliquem terminum accipientem esse per ipsum. id est ꝙ necessario presupponit in passo. scilicet in intellectu possibili aliquem terminum absolutum productum in intellectu possibili ſm quem aliter se habeat aliter nunc ꝙ̄ prius. patet. qꝛ intellectio nichil presupponit nisi obiectum ad quod terminatur ⁊ intellectum in quo recipitur. Non enim posito etiam quocumqꝫ absoluto etiam nouo in intellectu possibili ponitur intellectio. sicut ponitur passio: posito termino nouo in passo ab agēte. Sequitur. immo eo modo quo habet terminum ad quem. nec est productiua termini ad quem: nec eductiua de potentia passi: nec inductiua in passum: sed presupponit terminum. Omnis autem actio de genere actionis vel est productiua termini: vel eductiua: vel inductiua. immo eoipso quo ponitur actio talis in diuinis. puta generatio vel spiratio per ipsam aliquis terminus accipit esse. Pro intelligētia huius litere declaro aliqua. Primo ista distinguuntur adinuicem. scilicet potentia productiua termini potentia eductiua termini de potentia passiua: ⁊ potentia inductiua termini in passum. Prima respicit terminum absolute: sicut generatio que respicit genitum siue productum: accipiendo generationem vt est productio simpliciter: illa enim habet tm̄ productum pro termino: vt patet a docto. in primo. distinc. 2. ⁊. 5. q. 2. Secunda necessario respicit passuz in quod agat vt omnis potentia actiua creata que necessario presupponit aliquod passū quod est in potentia ad terminum: educere enim formā de potentia materie necessario presupponit materiam vt receptiuam talis forme: ⁊ sic potentia eductiua termini de potentia materie est potentia que necessario p̄supponit materiam vt receptiuam talis termini que si non presupponeretur esset impossibile producere talez formam cum necessario producat illam in materia. Sz potentia inductiua est que inducit terminū in materia. ⁊ hec potest ab aliis separari: quia de⁹ potest immediate inducere formam in materia ⁊ illam non necessario educere de potentia materie. patet. quia potest creare animam nulla presupposita materia ⁊ potest creare corpus organicum ⁊ inducere animam in illud. Sed in creaturis ista non videntur realiter separari: loquendo de termino formali qui recipitur in materia: quia producens formam necessario presupponit materiā. ⁊ sic educit eam de potētia materie: ⁊ similiter eā necessario inducit in materiā: cum non possit producere eam vt per se stantē. Scd̄o nota ꝙ actio vt est formaliter ꝑductio est relatio ītrinsec⁹ adueniēs cū sit respect⁹ ꝑducentis ad productū. Silr̄ actio vt est formaliter inductio in creaturis est respectus intrinsecus: quia est respectus inducentis ad inductum: inducta in materia forma necessario resultat relatio inducti ad inducens. et econtra: respectus inducentis ad inductum: et hoc modo non accipitur proprie actio. vt est de genere actionis cum sit respectus extrinsecus. tamen quicquid sit: siue actiua productiua. siue eductiua: siue inductiua: siue sit respectus extrinsecus: siue intrinsecus omnino habetur propositum de actu intelligendi ꝙ non sit actio aliquo istorum modorum.

Potētia ꝑductiua Potentia eductiua ⁊ inductiua quō distinguuntur.

Actio vt ē formalit: ꝑductio. siue inductio ē rl̄o ītrisece adueniens.

Tertio nota ꝙ actio dicitur productiua pro quanto terminatur ad productum id ē ꝙ producto posito inesse a producente necessario oritur in producente actio: siue productio que terminatur ad productum et sic est posterior producto. Et actio dicitur inductiua ꝑ quanto terminatur ad terminum inductum: ita ꝙ posito termino in materia statim in agente oritur relatio inducētis ad terminum īductum: et sic est posterior termino producto. Et dicitur actio eductiua pro quanto terminatur ad terminum vt eductum de potentia materie et sic presupponit terminum iam eductum: ⁊ sic dicitur relatio educentis ad terminum eductum. Et sic omnis talis actio necessario presupponit terminum nouum vel productum tm̄: vel inductum: vel eductum. Sed intellectio vt huiusmodi non est productiua termini. patet. quia ipsa non terminatur ad prius productum ab intellectu in quo est formaliter: nec est inductiua termini in passum. patet quia ipsa non terminatur ad aliquem terminum absolutum inductum ab intellectu in quo est in aliquod passum. nec similiter est eductiua termini. patz quia non terminatur ad aliquid prius eductum de potentia materie per intellectum in quo est formaliter: sicut actio productiua terminatur ad productum a principio productiuo in quo est: et quod formaliter denominat. Cum ergo intellectus tm̄ presupponat obiectum circa quod operatur. et nihil producit. ad quod intellectio formaliter terminetur vt ad productum: vel eductū vel inductum ab ipso ītellectu qui denominatur formaliter a tali ītellectione. sequitur ꝙ nullo modo erit actio de genere actionis. Nec similiter passio cuz illa presupponat aliquid prius productum in passum ab agēte ad quem refertur: vt supra patet. ¶ Tertio principaliter arguit̃. agens actione de genere actionis nunꝙ̄ est simpliciter perfectius per illam. immo ex perfectione sua complete agit communicando alteri perfectionē. Nūc autem operatio est perfectio simpliciter operantis. relinquitur igitur tandem ꝙ illud absolutum quod est in operatione sit aliquid de genere qualitatis. ¶ Deinde doc. postꝙ̄ enim probauit ꝙ operatio est qualitas absoluta. querit in qua specie qualitatis sit ponēda. Et duo dicit. Primum ꝙ videtur poni in eadem specie in qua est habitus generatus ex illis actibus: ⁊ quia talis habitus ponitur in prima specie qualitatis: ideo videtur etiam ꝙ operatio sit in eadem specie ponenda. Qualitas ei spūalis: siue sit in esse quieto vt hit⁹: siue ī fieri vt operatio actualis que etiam potest poni dispositio ad habitum: cum ad operationem frequenter elicitam sequatur habitus. Secundum est quod si teneatur Aristote. posuisse in tertia specie etiam operationes spirituales ꝙ forte poterit poni operatio in tertia specie in qua ponuntur passiones: siue passibiles qualitates: sed Aristote. ibi mentionem facit de passionibus corporalibus tanꝙ̄ manifestioribus: licet autem in anima sit distinguere operationem proprie dictam: cuiusmodi est delectatio vel tristitia in voluntate. quia operatio tendit quasi in terminum operationis. scilicet in obiectum quod est terminus operationis. Passio autem quasi a termino causata est in subiecto: sicut tristitia a tristabili causatur in voluntate. ⁊ tamen in hoc conueniunt. scilicet spiritualis operatio ⁊ passio: quia vtraqꝫ est in fieri vt in subiecto. patet: quia passio concomitatur operationem stante operatione: puta cum actu amoris circa delectabile stat delectatio sequens: et similiter stante actu nolitionis de obiecto nolito: et posito stat tristitia ipsis non stantibus: nec delectatio: nec tristitia stant. sicut ergo operatio habet esse in fieri. sic et passio sequens. et pro tanto vtraqꝫ posset dici passio pertinens ad tertiam speciem. quicquid autem dicatur circa hoc de p̄ma spē ⁊ tertia. hoc saltez videt̃ probabile ꝙ operatio sit in gn̄e qualitatis. ¶ Contra hoc videt̃

Opatio ē ī tertia spē q̄litatꝫ ſm phm̄.

illud phi. 9. meta. Quorum inqt nō est aliqd aliud op⁹ preter actionē: in istis existit actio: vt visio ī vidēte: ⁊ speculatio in speculante. Hic doctor per auctoritates et per rationes intendit probare ꝙ operatio non sit qualitas absoluta. Et patet primo per auctoritatem adductam per quam philosophus intendit probare ⁊ distinguere inter actionem transeuntem ⁊ immanentem. Vult igitur ibi ꝙ aliqua actio sit immanens: sicut exemplificat de visione ⁊ speculatione: tamen constat ꝙ iste sunt operationes: igitur operatio est actio ſm eum. ¶ Item philosophus. 3. de anima intelligere est quoddam pati.

¶ Item. 10. ethico. c. 2. vel. 3. dicit sic. non tamen si non qualitatum est delectatio propter hoc: neqꝫ bonorū: neqꝫ enim virtutis operationes sunt qualitates: neqꝫ felicitas. ¶ Item. 7. physicorū. sciens ⁊ cognoscens dicuntur ad aliquid. vbi Com. dignius extimatur esse de. c. ad aliquid q̄ꝫ de qualitate. ¶ Preterea per rationem. Absolutum non distinguitur specifice per aliquid extrinsecum: sed per propriam differentiam intrinsecam sibi et absolutam. Nunc autem operationes distinguūtur specifice per obiecta distincta specie: quia operationes circa distincta specie magis distinguuntur q̄ꝫ operationes que sunt circa obiecta eiusdem speciei. ista autem distīguuntur numero: igitur ille habent maiorem differentiam q̄ꝫ numeralem. ⁊ ita specificam. ¶ Preterea operatio habet propriam operationem ⁊ nobilitatem ab obiecto: vt videtur satis manifestum per illud. 10. ethi. c. 4. vel. 3. ſm vnumquodqꝫ optima est operatio optime dispositi ad potentissimum eorum que sunt sub ipsa: hoc est circa obiectum optimum talis operationis. Ex his ergo patet quomodo operatio non sit qualitas absoluta ⁊c. ¶ Respondet doctor ad omnes has obiectiones: et respondendo exponam literam docto. vbi necesse erit.

Expō notabilis.

Dicit ergo ꝙ operatio habet duas conditiones in quibus conuenit cū actione. Prima est ꝙ semper est in fieri non dico successiue. quia operatio est indiuisibilis: sed sic in fieri ꝙ in continua dependentia ad causam eandē. ⁊ ſm idem: sicut dependentia rei conseruate ad deū cōseruantem de qua dictum est prius. q. 1 . quol. ⁊ in. 2. di. 2. q. . Vide que ibi exposui. Est ergo operatio. puta ītellectio obiecti in continua dependentia ad causam eandē. puta ad intellectū ⁊ obiectū que integrāt vnā totalē causam: vt patebit infra. q. 15. ⁊ supra patet in primo. d. 5. q. 7. Et si ista causa per aliquod instans cessaret non esset illa intellectio. Secunda conditio est ꝙ operatio transit in obiectum: sicut in terminum: licet non accipiat esse per ipsam: quia presupponit in suo esse. id est ꝙ operatio non est ad obiectum vt productum a potentia cuius est operatio: sic ꝙ dicatur operatio productiua: pro quanto necessario terminatur ad productum vt ꝓductum: quia si etiam illud obiectum nullo modo esset productum. nec a potentia operatiua: nec ab aliquo alio: adhuc transiret in illud vt ad terminum presuppositum: dicitur enim actio productiua: vt supra dixi: pro quanto terminatur ad productum a potentia cuius est talis actio: non ꝙ vere accipiat esse per illam tanq̄ꝫ per aliquid prius vere dans esse: cum productum prius habeat esse q̄ꝫ intelligatur productio respectus: vt patet a docto. in primo. dist. 3. q. 3. ⁊ in secundo. distin. 1. q. 3. Dicit ergo ꝙ propter istas duas conditiones operatio potest dici actio. sicut propter istas significatur grammatice per verbum actiuum: quia intelligo: volo: video sūt verba actiua. Et propter easdem operatio dicitur actus secundus: vt distinguitur contra actum primum. nam actus primus proprie est in esse quieto ⁊ non tendit in aliud: vt patet de principio ꝓductiuo ⁊ de forma que est ratio formalis producendi: vt de intellectu: actus vero secundus est in continuo fieri: ⁊ semper tendit ī aliud vl'ī aliud vt obiectū: vt operatio: vel in aliud vt ꝓductum vt actio productiua.

Nota hic de actiōe īmanēte et transeūte.

Et ita ista distinctio actionis sic intellecta in transeuntem ⁊ in immanentem non est generis in species: sed vocis in significationes: nam actio transiens est actio de genere actionis actio immanens est qualitas: si equiuoce dicitur actio propter conditiones predictas. ¶ Alio modo potest actio de genere actionis diuidi in transeuntem ⁊ in immanētem. sicut superius in inferiora. nam non solum ad formam inductam per motum in passum: aut ab agente est actio de genere actionis: sed etiam ad formam īductā per mutationē in ipsomet agente. illa enim forma absoluta cum sit noua est terminus alicuius actionis ꝓprie dicte per quā accipit esse. quando igitur forma terminās actionem est extra ipsum agens: tūc actio illa trāsit: qn̄ ꝟo forma illa est in ipso agente: tunc actio est īmanēs. Vult ergo dicere doct. ꝙ quando productum realiter per veram productionem siue actionem recipit in ipso producente: talis actio: siue productio est immanens: quia est ad terminum non receptum ī aliquo extra ipm̄ agens: sed simpliciter est ad terminum receptū in ipso agente: et hoc mō omnis operatio nature viuentis q̄ ponitur qualitas absoluta vere per actionem de genere actionis producitur in ipso agente: et dicitur produci per talem actionē ex hoc ꝙ terminatur ad illam qualitatem vere productam et vt productam: vt dixi supra: quando vero agens producit formā in passo extra ipsū agens vt quando ignis producit calorem in ligno: quia calor recipitur in passo extra ipsum agens: actio terminata ad illud dicitur transiens. eo ꝙ est ad terminum extra agens receptum. Sequitur in littera. Distinctio istorum duorum modorum intelligendi actionē immanentem. patet. quia illud qd secundum primum intellectum dicitur actio immanens: hic dicitur terminus actionis immanentis secundum alium intellectum. ⁊ qd in alio secundo intellectu dicitur actio communiter intelligimus per hoc ꝙ est elicere. quando dicimus ꝙ potentia elicit operationem. et per hoc qd est dicere quando dicimus ꝙ memoria siue suppositum per memoriam dicit verbum: et per spirare quando dicimus ꝙ per voluntatem spirat quis amorem. Et licet omnia ista sint clara: tamen pro iunioribus expono aliqualiter litterā. Cum dicit primo ꝙ actio est ad formam inductam ī passum per motū ⁊cet. Intelligit ꝙ siue inducatur ī passū aliud ab agente per motum: vt qualitas et quantitas que ab agente naturali inducuntur per motum: siue inducatur per mutationem tm̄: vt forma substantialis in materia per ipsum generans: semper dicitur actio trāsiens. Similiter si generans in seipsum inducat formā. siue per motum: vt ignis qui forte in seipso producit calorem intendendo ipsum: siue per mutationem. vt quādo inducit formam in ipso ī istāti sēper dicitur actio immanēs: sic ꝙ actio immanēs propterea respicit terminum vt inductum in ipso agente: siue per motum: siue per mutationem: et actio proprie transiens respicit terminum vt inductum in aliud passum ab agente: et hoc siue per motum. siue per mutationem. Deinde prima distinctio que ponitur equiuoci in equiuocata: quando operatio dicitur actio immanens sic ponitur: qr ē q̄litas ī ipō operāte sic ꝙ nullo mō tēdit in ꝓductum vt supra patuit: actio vero de genere actionis necessario tendit in terminum accipientem de nouo esse ab ipso agente.

Vide hic quō operatio nō ē ꝓprie de genere actionis.

Actio ergo pro operatione est qualitas ⁊ in genere actionis. Secundo modo actio de genere actionis que necessario tendit in aliud: siue receptum in agente: siue in alio passo semper dicitur transiens: quia saltem transit in terminum de nouo accipientem esse: siue ille termin⁹ sit in agente: siue in alio ab agente: modo absoluto ⁊ respectiuo non ponitur aliquid limitatum dici vniuoce. et sic hoc nomen actio proprie conuenit actioni de genere actionis ⁊ improprie operationi pro quanto operatio aliqualiter cōuenit cum actione propter illas duas conditiones. ideo est diuisio equiuoci in equiuocata: cuꝫ ibi non diuidatur actio de genere actionis: immo actio de genere actionis precise ponitur pro vno membro diuisionis: ⁊ aliud membrum non est actio de genere actionis nisi tm̄ transsumptiue propter aliquas conditiones conuenientes sibi. Sed secunda diuisio actionis est vniuoci in vniuocata: quia ibi actio proprie de genere actionis diuiditur in transeuntem ⁊ immanentem: ita ꝙ vtraqꝫ est proprie actio de genere actionis: quia vtraqꝫ respicit passum quod vere mutatur ſm aliquam formā absolutam receptaꝫ in ipso passo ab agente. ⁊ tm̄ in hoc differunt: quia transiens respicit terminum vt inductū ab agente in aliud passum ab ipso agente. Sed immanens respicit terminum vt inductum in ipsum met agens vt in passum. Addit doctor ꝙ licet iste secundus intellectus de ista distinctione actionis tanseuntis et immanentis: sit verus: non tamen est de intentione philosophi: sicut prim⁹: vt patet ex eo quod dicit. 9. meta.

Nō est aliud opus p̄ter actionē: op⁹ vocat operatū: p̄ter autē illam actionem qua inducitur vel educitur operatio est aliquod opus: hoc est terminus operationis. puta ipsamet operatio. Et sequitur ibi. In istis existit actio: vt visio in vidente: vbi satis exprimit q visionem vocat actionem immanentem: non autem aliquam aliam cui visio sit terminus. ¶ Ad secundum q intelligere est pati Dicit q sicut esse album est habere albedinem: sic sentire vel esse sentientem est habere sensationem: sicut formam. Unde si obiectum vel [illegible] us causaret effectiue sensationem nō diceretur sentire: sed ip̄e sensus in quo subiectiue recipitur ipsa sensatio. Est igitur sentire recipe vel habere sensationem: ⁊ sic intelligere ⁊ recipere ītellectionem: quia licet intellectus s̄m aliquam operationem causaret in se intellectionem: tamen non diceretur intelligēs in hoc q causat: sed bene denominaretur aliquo modo a verbo significante talem actionem vel causationem: vtpote si esset impositum tale verbum intelligifico. id est intellectionem causo: sicut albifico id est albedinem in aliquo causo: qd igitur dicitur intelligere ē pati non probat q sit per se de genere passionis: sed q formaliter denominat p hoc q recipitur in aliquo subiectiue. vt sit sensus. ītelligere est ⁊ recipere intellectionem: ⁊ recipere est quoddam pati: saltem si recipere nō sit pati formaliter: sequitur tamen ad ipsum passio: siue pati formaliter. ¶ Ad aliud de. 10. ethico. pōt dici vno modo q operationes virtutis dicuntur rationes elicitiue operationum proprie dictarum ⁊ ille actiones bone sunt: quia generatio boni est bona: ille autem operationes actiōes non sunt q̄litates: sed p̄prie sunt de gn̄e actionis. Iste intellectus videtur haberi a Cōmentatore q̇ ad p̄bationem illius: neq̧ virtutis opatiões qualitates sunt. Dicit sic: siquidem operatio motio est operatiua. motio autem non est qualitas: hec ille. operatiua motio potest dici motio ad operationem. Et si obijciatur p hoc quod dicit: neq̧ felicitas potest dici q sicut nomen operationis sumitur hic minus proprie p actione terminata ad operationem proprie dictam. sic felicitas potest improprie sumi pro actione terminata ad ipsam ⁊ sufficit Ari. accipere operationes virtutis ⁊ felicitatez pro illis pro q̇bus sufficienter potest instare contra hāc propositionem: omne bonum est qualitas contra quam intendit facere instantiam. Declaro duo in ista litera. primo quomodo actio elicitiua dicatur bona. hoc nō debet intelligi q illa actio elicitiua sit proprie generatiua boni: siue opatiōis bone cū illa necessario sit posterior: sicut respectus est prior termino ad quē: sed dr̄ bona ex hoc q terminatur ad actum bonum. Sicut etiam cum dicitur cuius generatio est bona ipsum quoq̧ bonum: si intelligitur de generatione que est relatio ex hoc dicitur bona formaliter: quia immediate fundatur in generante bono ⁊ terminatur ad genitum habens bonitatē a generante. Sic dico q actio elicitiua: quia immediate fundatur in potentia operatiua bona ⁊ terminatur ad actum habentem suam bonitatem a potentia operāte dicitur bona: potentia autem dicitur bona in operando pro quanto elicit actum cōformiter rationi recte: vt patet in prolo. q. vltima. ⁊ in primo. d. 17. ⁊ in secūdo. d. 7. 40. ⁊. 42. ⁊ infra. q. 17. Pro quanto ergo est elicitiua actus conformiter se habēs rationi recte dicitur bona. ⁊ per consequens actus vt sic elicitus: erit formaliter bonus bonitate. scilicet morali. ⁊ per consequens actio elicitiua que fundatur in tali potentia sic operatiua: ⁊ terminatur ad actum vt sic elicitum dicitur bona moraliter: ⁊ hoc potius denominatione extrinseca: non eñ formaliter dicitur bona moraliter: cum sola operatio vl' habitus causatus dicatur sic bona vel bonus. Aduerte etiam q operatio virtutis: siue operatio virtuosa: vt sic nō est qualitas absoluta. q2 vt sic includit necessario respectum ad rationem rectam: vt patet a Doctore. in locis preallegatis: sed sufficit q operatio illa in se sit qualitas: licet postea possit circūstantionari diuersis respectibus: ⁊ sic patet quomodo actio elicitiua operationis virtutis: siue operationis virtuose dicitur bona. Et dicitur operatio virtutis. vel quia in se formaliter est recta: vel quia elicita a virtute: vel quia generatiua virtutis: tñ nō est de ratiōe actus virtuosi q sit a virtute: nec q sit gn̄atiu⁹ virtutꝫ: vt ptꝫ a doc. in quarto. distinctiōe quartadecima. questione secunda. Et vide q̄ exposui in prolo. questione vltima. ¶ Secūdum declarandum est de propositione illa omne bonum est q̄litas. contra quā instat Aristot. Sic arguendo. si omne bonum est qualitas. ergo operatio virtutis erit qualitas: quia operatio virtutis est bona: consequens falsum. ergo ⁊ añcedēs: scilicet omne bonum est qualitas. Dico q sufficit Ari. ad improbandum illud antecedens accipere pro operatione virtutis ipsam actionem elicitiuam que terminatur ad actum virtutis sic inferendo ex illo antecedente scilicet omne bonū ē qualitas ergo actio elicitiua act⁹ virtutis erit qualitas cum sit bona: vt supra patuit. consequens est falsum. scilicet q illa actio elicitiua sit qualitas. immo est actio de genere actionis: vt supra patuit. Et similiter potest argui de actione elicitiua felicitatis. Si omne bonum est qualitas: ergo operatio felicitatis erit qualitas accipiendo operationem felicitatis pro actione elicitiua felicitatis. Et patet q consequēs est falsum. quia actio elicitiua felicitatis ē actio de genere actionis. ¶ Ibi. Aliter potest dici ad illam auctoritatem. Hic do. dat aliam responsionem ad illā auctoritatem. 10. ethicorum. capitulo secundo. Et dicit q

Sētire qd sit. similr̄ ⁊ ītelligere

Declaratio p pulchra quō actio elicitiua dicat̄ bona.

Actio elicitiua felicitatꝫ ē actio de gn̄e actionis.

philosophus intendit tm̄ de qualitate inesse quieto: cū dicit. neq̧ virtutis operationes qualitates sunt. scilicet in esse quieto: quod apparet per hoc q negat ibi istā consequentiam. delectatio non est qualitas. igitur non est bona. Et probat q non sequitur per illam instantiā: neq̧ eñ virtutis operationes sunt qualitates: neq̧ felicitas. Antecedens enim in ista consequentia nō ē verum nisi de qualitate permanente. Nam delectatio vere est qualitas. sed in fieri. igitur sufficit sibi instare de illis que hoc modo non sunt qualitates: scilicet permanentes: sicut nec delectatio est qualitas: scilicet permanens. non sequitur. ergo delectatio nō est qualitas permanens. ergo non est bona: quia stat ipsam esse bonam. et tamen non esse qualitatem permanentem. Et similiter si intelligitur in illo primo antecedente. scilicet q omne bonum est qualitas permanens statim potest subinferri operationes virtutis sunt bone. Et similiter delectationes consequētes operationes virtutis sunt bone: ergo sunt qualitates permanentes: non sequitur: quia sunt qualitates tm̄ in fieri: vt supra patuit. Sequitur ibi. q autem delectatio sit qualitas. probatur ex dictis ibidem. Nam intendit doctor ostendere ⁊ probare q delectatio non est motio: siue motus. Omniuꝫ inquit motionum: siue motuum proprie videtur esse velocitas ⁊ tarditas. vel in se: vel in comparatione ad aliud: ⁊ hoc patet sexto ⁊ nono physicorum. Delectationi autem nullum horum existit. scilicet. nec tarditas: nec velocitas: transponere in delectationem velociter vel tarde est: non est autem velociter delectari. Vult dicere q delectatio non est velox. ⁊ ideo non est motus: sed contingit velociter transponi: vel transmutari ad eam. igitur potest esse terminus transmutationis velocis: ⁊ sic potest esse terminus motus. scilicet velocis vel tardi: sed s̄m philosophum quinto physicorum. tex. commen. 10. Motus non potest esse per se ad actionem ⁊ passionem igitur ipsa delectatio non est actio nec passio. ⁊ tunc discurrendo per omnia genera relinquitur q sit qualitas. Illi igitur qui fecerunt istam consequentiaꝫ. scilicet delectatio non est qualitas ergo non est bona: supposuerunt tanq̄ verum: omne bonum est qualitas habens esse quietum: sed delectatio non est huiusmodi. ergo delectatio non est aliquod bonum siue bona. ¶ Et ad istam maiorem tactā in enthymemate. Respondet philosophus per instantiam de operatione virtutis. Q2 autem non omnis operatio sit actio proprie dicta. probat per illud ibidem. capitulo quinto Appetere inquit delectationem extimabit quis vtiq̧ omnes: quod probat subdens. Quoniam ⁊ viuere omnes appetunt: vita autem operationem quedam est. hec ibi. quomodo vita vl' viuere posset dici actio de genere actionis. ¶ Ad aliud septimo physicorum. tex. commen. 20. Litera philosophi s̄m ea que dicta sunt in secundo articulo huius questionis. intelligenda est sic. quia scientie necessario est annexa relatio ad obiectum intra: ⁊ ita non est a primo alterante immediate nec per consequens ad ipsam supple scientiam est prima alteratio: vt supra patuit. Sꝫ illud qd Cōmē. addit exponēdo illud. s. q digni⁹ est q sit de capitulo ad aliquid q̄ de qualitate potest habere ali

um intellectum. de quo dicetur respondendo ad argumentum principale. ¶ Ad primam rationē dicit doc. primo ꝙ actus distinguuntur per obiecta tanq̃ per manifestiora: quia distinctio obiectorum est manifestior distinctione actuum: tamē intrinsece actus distinguūtur per suas ratiões formales intrinsecas ꝛ absolutas. Dicit secundo ꝙ actus distinguuntur per obiecta originatiue ꝛ effectiue: patet. quia actus dependēt saltem partialiter ab obiectis in entitate. ergo ꝛ in vnitate ꝛ distinctione. quia a quo quis habet esse siue entitatem: ab eo habet vnitatem ꝛ distinctionem. Sed non distinguuntur per obiecta formaliter ꝛ intrinsece: sed per ratiões proprias distinguuntur formaliter: per obiecta autem distinguuntur extrinsece. Et de hoc vide in simili doc. in primo. distinctiōe septima. tertiadecima. ꝛ vigesima septima. ꝛ alibi sepe. Preterea addit ꝙ si acciperetur ꝙ non distinguuntur per extrinseca. concedendum quidem essꝫ sic intelligendo: sicut per correlatiua: et per se terminos relationis: quia absolutum non requirit extrī secum vt per se correlatiuum: nec per se terminum correlationis. Possunt tamen distingui per aliqua extrinseca. Sicut causata distinguūtur per causas proprias: siue per illa ad que habent propriam dependentiam in entitate ꝛ vnitate. talia sunt subiecta respectu opationum. Nam intellectio distinguitur a visione: quia intellectio est in intellectu: vt in proprio subiecto: ꝛ visio est in potentia visiua: ꝛ sic visio ꝛ intellectio dicūtur distingui per diuersa subiecta: licet etiam possint distīgui per diuersas causas extrinsecas: tanq̃ per obiecta a q̄bus dedendent ac etiam causantur. ¶ Ad aliam rationem patet per idem: quia actus ꝛ si non sit essentialiter relatiuus: cum tamen sit per se medium vniens potentiam tali obiecto d:citur perfectior ex maiori perfectione obiecti: sed istam perfectionem non habet ab illo tāq̃ a principio extrinseco: sed sicut a causa extrinseca: vl' saltem ab aliquo extrinseco quod terminat dependētiā eius essentialem. ꝛ sic patet ex predictis. patet iste tertius articulus. scilicet quomodo relatio se habet tribꝰ modis ad absolutum. vnomodo cōtingenter ꝛ per accidens: alio modo necessario: ꝛ tertio modo per verā identitatem. ¶ Deinde addit ꝙ illa qualitas que vel est operatio. vel includit̄ in operatione non habet relationem ad subiectum in quo est magis essentialem q̃ alie qualitates. Et ideo si ponatur aliam qualitatem nō relatam essentialiter ad subiectum: de quo non est modo questio nec ista poneretur eētialiter relata ad subiectū. ¶ Et si dicatur opationem esse in fieri: ꝛ per hoc essentialius dependere a subiecto q̃ alias qualitates que sunt in facto esse: vel in quieto esse. Respondet hoc non variat dependentiam ad subiectum: sed tm̄ variat modum essendi ipsius forme in se: vel saltem in comparatione ad causam dantem esse: quia esse suum absolutum est in continuo fieri: sicut etiam esse absolutum creature: alie vero qualitates vt comparantur ad causam propriam ꝛ particularem habent esse in esse quieto tamen vt comparantur ad primam causam conseruantē semper sunt in cōtinuo fieri. Et hoc patet a Docto. in secundo distinc. 2. questione. 4. vbi vult ꝙ causatum tm̄ pro illo instanti quo accipit esse a causa sua particulari dependeat: ꝛ in tempore immediate sequenti a deo conseruetur: modo creaturam conseruari est ipsam continue a deo fieri et poni in esse: vt patet a docto. in secundo: distinctione. 2. questione. 1. Et vide ibi que exposui. Sed operationes non solum sunt in continuo fieri a prima causa vniuersali: sed etiam a causa propria particulari.

Nota quō actꝰ distinguūt̄ p obiecta.

Ad argumentum principale arguitur sic in principio questionis probando ꝙ actus sit essentialiter relatio. vel relatiuus. quia talis actus non potest intelligi nisi cointelligendo terminum: absolutum autem potest īntelligi non cointelligendo aliquid in ratione termini. ergo ꝛc. prima probatur. quia non potest intelligi ꝙ sit visio nisi alicuius visibilis sit vt obiecti. minor de se est manifesta. scilicet ꝙ absolutum potest intelligi non cointelligendo terminum. ¶ Respondet doctor ad hoc argumentum: ꝛ responsio stat in hoc: ꝙ licet operatio sm̄ dici videatur sic importare relationem ad obiectum propter nomen sic impositum: tamen sm̄ esse nullam essentialiter includit relationem ad obiectum. Et ideo dicit ꝙ si aliqua vox imponeretur ad precise significandum entitatem absolutā que est operatio vel in operatione et per se in genere qualitatis: significatum illius vocis posset intelligi non cointelligendo obiectum in ratione termini. Sed cōmuniter voces imposite ad significandum operationem important relationem. vel principaliter: vel connotatiue: ꝛ ratio est: quia operatio cōmuniter intelligitur sub respectu tendente ad obiectū: ꝛ sub modo quo intelligitur sub eo communiter significatur. Exemplū. species intelligibilis est qualitas absoluta: quod saltem oportet concedere eos qui ponunt speciem esse formalem rationem intelligendi. scilicet p se principiatiuam actus. ꝛ tamen communiter vocatur similitudo obiecti. non ꝙ illa sit relatio quā per se importat hoc nomen similitudo. sed quia ipsa ex natura sua est quedam forma imitatiua ꝛ representatiua obiecti. ideo dicitur similitudo talis. scilicet per imitationē: ꝛ etiam cum significatur per hoc nomen species: adhuc non significatur sub ratione absoluti precise: sed includendo illam relationem sub qua communiter intelligitur: vnde etiam species dicitur alicuius obiecti species. consimiliter est de vocibus significantibus operationē. Et aduerte cum dicitur ꝙ operatio vt est qualitas non tendit in obiectum ratione termini: quia tendere formaliter ad aliud in ratione termini ipsum terminantis: ita ꝙ sit impossibile ipsum esse: nisi sit tendentia formaliter in terminum talē: est essentialiter relatio vel relatiuum. Sed operatio bene tēdit ī obiectum vt obiectum. quia per illam cognoscitur obiectum. non tamen est essentialiter tendentia in illud vt in terminum terminantem: qꝛ si per possibile obiectum actu nō esset: adhuc a deo in intellectu posset operatio conseruari ꝛ habere verum esse: qꝺ tamen esset impossibile si esset essentialiter tendentia in obiectum vt in terminum terminantem illā. ¶ Deinde nota cū dicit de specie intelligibili sm̄ eos qui ponunt eam etiam rationē formalē actus intelligēdi: hic nō nominat opi. ꝓpriā qui expresse tenet ꝙ species intelligibilis est ratio formalis ꝓducēdi actū ītelligēdi partialis: tum quia etiam concurrit simul potētia: ꝛ hoc patere potest ex intentione sua in primo. distinctione tertia. questione sexta. et octaua ꝛ in dist. 17. ꝛ in secundo. distinctione tertia. questione nona et decima. ꝛ dist. 9. ꝛ in quarto. di. 10. ꝛ in quol. presenti. q. ꝛ alibi. Ponēdo ergo talem speciem esse rationē formalem producēdi actum intelligendi erit necessario entitas absoluta: quia nulla entitas relatiua potest esse ratio formalis producendi aliquid ꝛ maxime absolutū: vt patet per doct. in pluribus locis: ꝛ per philosophum. 8. phy. t. c. 10. Nota etiā cum dicit ꝙ species intelligibilis est similitudo obiecti. et hoc p imitationem: quia ex hoc videtur sequi ꝙ ipsa sit mensurabilis ab obiecto. ꝛ per ꝯsequēs īcludit̄ relationem realem ad obiectum. relationem scilicet mēsurabilis ad mensuram. qꝺ conceditur. ꝛ tunc dicit relationem realem ad obiectum. quādo actu existit: quando vero actu non existit. dicit tm̄ relationem mensurabilis potentialem. siue aptitudinalem realē: et dic pariformiter sicut dictum est de notitia abstractiua obiecti que dicit relationem realem ad obiectum nō existēs aptitudinalem tamen. et ad obiectū actu existens dicit relationem realem actualem mensurabilis ad mensuram. Aduerte etiam ꝙ aliter actus intelligendi est similitudo obiecti secundum imitationem et aliter spēs intelligibilis. De hoc vide que exposui in primo. distin. 3. quest. 6. ꝛ. 7. vide ibi. ¶ Sequitur in textu ibi. Et si arguas. hic instat probando ꝙ operatio includat essentialiter relationē ad obiectū. ꝛ maxie hic ꝓbat de aliq̃ opatiōe. ꝛ dicit aliq̃ opatio. puta illa que nō est obiecti existentis vt existentis non habet ad obiectum nisi relationem potentialem. nunc autem oportet coītelligere obiectum tanq̃ terminum actualis relationis: quia q̃ intelligit actum cognoscendi. oportet ꝙ coītelligat obiectum: non tm̄ vt cognoscibile: sed vt actu cognitū. igitur cognoscere importat relationem actualem: quia illa est relatio actualis que actu non potest intelligi nisi termino actu cointellecto. ¶ Respondet doctor. ꝙ relatio que quantum est ex parte fundamēti esset actualis: quia et fundamentum actuale: et propter non entitatem termini est potentialis ipsa denominat frequēter fundamentum vel subiectum quasi actualiter ieēt

Ad argumētū principale.

Nota de spē intelligibili.

Exemplum. conceditur ꝙ anima separata non est tm̄ inclinabilis ad corum: sed ꝙ inclinatur ad corpus. ⁊ tamen non non est ibi actualis inclinatio: quia terminus non est in actu scilicet corpus posito ꝙ corpus sit corruptum sed pro tanto actualiter denominat: quia quantū est ex parte anime actualiter inesset: sed non inest actu: quia terminus non est actu existens. Consimiliter dicitur ꝙ scientia practica dirigit: licz non sit actualis directio ſm̄ esse. puta. quando nulla alia potentia ab intellectu actualiter operatur nec dirigitur scd̄m eam. non enim scientia practica semper actu dirigit potentiam ad praxim: quia hoc non est de ratione habitus practici sed sufficit ꝙ sit directiua: vt patet a doc. in prolog. q. vltima ⁊ tamen conceditur ꝙ dirigit in praxim quod verum est q̄ꝫtum est ex parte fundamenti quod actu est positum: ⁊ si terminus esset in actu: tunc directio esset in actu. ¶ Consimiliter dicitur ꝙ albedo est mensura omnium colorum: ⁊ sic de p̄mo in quol. genere respectu posteriorum. licet aliquando nō sit actualis mensuratio propter defectuz termini: quia si nō ponitur mensurabile actu non erit actualis mensuratio. Similiter potest dici hic ꝙ quia relatio operationis ad obiectū semper quantum est ex parte eius inesset actu: quia fundamentum eius ponitur actu: et actu esset si terminus esset in actu ⁊ non est actu propter defectuz termini: ideo sub ratione eius quasi actualiter inherentis operatio intelligitur. et sic significat̄: ⁊ sic obiectū coitelligit̄ vt terminās actualē dependētiam. Istud quod dictum est verum esset si cointelligeretur semper obiectum sub ratione mensure: quia ratio mensurabilis est ibi potentialis: vt prius dictum est. nūc autem intelligendo operationem: oportet cointelligere obiectum tanq̄ꝫ illud quod attingitur per operationem. Doc. hic duo dicit. primuz ꝙ loquendo de relatione mensurabilis ad mensuram que ponitur relatio realis actualis in mensurabili si mensura est actu existens. ꝙ intelligendo actum intelligendi: siue ipsam operationem ex quasi significato nominis videtur intelligere relationem mensurabilis quasi in actu non ꝙ actu insit quando mensurat. scilicet obiectum nō est actu existens: sed quia quantum est ex parte fundamenti scz ipsius actus mensurabilis illa relatio actualis inesset. quia nihil deficit ex parte fundamenti ⁊ realiter iesset actu. si obiectum quod ponitur mensura esset in actu existens: et ideo propter defectum termini non intelligit ibi vere talem dependentiam realem actualem. scilicet mēsurabilis ad mēsuram: sicut patuit in alijs existentijs supra positis: quia intelligendo animam quasi intelligo ipsam actu inclinari ad corpus: que tamen actualis inclinatio non est quando corpus actu nō est: sed intellige ibi actualem inclinationē quātum est ex parte fundamenti. scilicet ipsius anime. Secundo modo est: ꝙ loquendo de relatione vnionis: siue attingētie ad obiectum. ⁊ hoc in actu cognoscendi abstractiue que necessario includit relationem rationis. scilicet relationem attingentie: non potest intellectus actu intelligere actū cognoscendi abstractiue: nec actu cointelligit ipsum obiectum tanq̄ꝫ illud quod attingitur per operationem ipsius potētie scilicet intellectus. ⁊ hoc patet tali exemplo: siue similitudine: scilicet. Si cognosco actum intelligendi abstractiue itelligo ꝙ est actus: siue operatio circa obiectum ergo cointelligo ipsum obiectum quod quidem per talem operationem attingitur. Sequitur: verius igitur videtur esse dicendum: ꝙ oportet obiectum cointelligi tali actui q̄ꝫ vt terminum attingentie: vel q̄ꝫ vt terminum mensurabilis. Et hoc manifeste patet. quia operatio attingentie qua mediante intellectus attingit obiectū requirit illud qd̄ attingitur: ⁊ in cognitione abstractiua: non oportet ꝙ ipsum obiectum actu existat: et hoc patet: qꝛ talis operatio non terminat̄ ad obiectū vt existens: vt supra patuit si operatio vt mensurabilis nō hꝫ sp obiectū existens vt mensuram: vt supra patuit. Ideo potest actu intelligi operatio: ⁊ nō cointelligi obiectum vt existēs. sed nō est sic de relatiōe attingētie: siue vnionis. Et dicit ꝙ ista attingentia est relatio rōnis in actu abstractiuo: sed qꝛ sub rōne illius attingentie relationis: siue relationis attigētie qd̄ idem est ꝯmuniter intelligitur: scilicet actus cognoscendi abstractiuus: ⁊ hoc attingentie actualis: licz illa non sit actualitas realis: sꝫ actualitas relationis rōnis: iō cōiter operatio significatur sub tali relatione actuali: ⁊ oportz obiectum cointelligi vt terminans talē relationem actualē. ¶ Sequit̄ ibi. Hinc ptz ꝙ illud Ari. in p̄dicamētis nihil phibet idē in pluribus gn̄ibus enuntiari: qd̄ non est verum de aliquo per se vno: sed de aliquo vno per accidens qd̄ etiam quandoq̄ꝫ vno noie significatur: sicut forte hoc nomen scientia: sed non propter hoc est verū ſm̄ diffinitionem scd̄m illd̄ 7. meta. ca. 3. diffinitio vero est: nō idem si nomen rationi significet. omnes. n. ratiōes essēt termini: hoc est diffinitiōes: ⁊ probando ꝯsequentiam subdit. Erit enim nomē qd̄ cuilibꝫ rationi idem. Quare et alias diffinitio erit. Vult dicere ꝙ tunc est vere diffinitio quando nomen. id est diffinitū significat idem qd̄ ratio siue diffinitio: vt hō significat humanitatem ⁊ animal rationale precise significat idē qd̄ homo. ideo homo ponit̄ vere diffinitum: ⁊ animal rationale ponitur ratio eius: siue diffinitio. Vnū vero per accidēs qd̄ necessario includit plura alteri⁹ ⁊ alterius generis: vel significat plura imediate: vt hoc nomē albū quod significat albedinem et hominē cui inest albedo: vel saltem vnum significat ⁊ aliud ꝯnotat. ⁊ sic album significat albedinem ⁊ connotat subiectū: ⁊ hoc est magis verū q̄ꝫ ponere ip̄m plura significare. et hoc pꝫ a doct. in lib. predicamentorū. Et ratio huius est: qꝛ ex subiecto ⁊ accidente nō potest fieri vnum per se. vt patꝫ. 8. meta. tex. com. sed tm̄ vnum per accidens. nunq̄ꝫ enim ex pluribus diuersorum generum potest fieri vnum ens per se in re: nec per ꝯsequens in conceptu: quia vnitas concept⁹ p se semper sumitur ab vnitate per se in re. Si ergo vnū p accidens nō potest per se significare vnum: sed vel duo: vl̄ vnū significare: ⁊ aliud quidem ꝯnotare. Sequitur ꝙ non potest proprie diffiniri: qꝛ diffinitio ⁊ diffinitum idem simpliciter significant. Et hic licet possem nōnulla adducere: ꝑpter multa mihi occurrentia: tm̄ quia facilia sunt non oportet multū immorari. Et qd̄ dicit de scientia que vno nomine significatur. vt patet. ⁊ tamen plura importat: quia scilicz importat entitatem absolutā de genere qualitatis ⁊ relationē ad scibile: ⁊ hoc vel actualē realē: vt ad scibile actu existēs: ⁊ hoc loquendo de rōne mensurabilis ad mensuram. Vel importat relationē rationis. scilicet vnionis: siue attingētie ad obiectū. quia notitia abstractiua tm̄ dicit relationem rationis ad obiectum: vt supra patuit: et proprie scientia est notitia abstractiua: vt alias exposui. Sciētia ergo erit i diuersis generibus: qꝛ vt includit qualitatē erit per se in genere qualitatis: ⁊ vt icludit relationē actualē realē mensurabilis erit per se in gn̄e relationis: ⁊ vt includit relationem ratiōis erit tm̄ reductiue in genere relationis: tenendo ꝙ relatio rationis tm̄ sit reductiue in genere relationis: vt doct. videtur tenere in predicamentis. Et cum dicit ꝙ scia ratione qualitatis est per se in genere qualitatis: intelligo ꝙ illa qualitas vel cōceptus illius sit per se in tali genere. Hoc idem dico de relatione. Si vero accipiatur scia vt includit simul vtrūq̄ꝫ: tunc ratione qualitatis est reductiue in genere qualitatis: ⁊ rōne relationis realis est reductiue in genere relationis. ¶ Ibi. Ex hoc posset intelligi dictum Auer. 7. phy. cōmen. 20. Dignius est inquit ꝙ sit de capitulo ad aliqd q̄ꝫ de qualitate. qd̄ forte verū est q̄ꝫtuꝫ ad illud qd̄ formalius est in significato noīs impositi ambobus: vl̄ illi toti p accn̄s qd̄ est absolutum sub respectu. Ex hoc etiam forte posset itelligi illud 5° meta. ꝙ aliqua dn̄r ad aliquid ſm̄ genus: vt medicina inquit eorum est que ad aliquid: qꝛ ipsius genus scia videtur esse eorum que ad aliquid: nomen forte speciei imponitur precise ad significanduꝫ qualitatem: ⁊ propter hoc non dꝛ ad proprium correlatiuum: nomen autem generis non imponitur precise ad significandum genus: siue qualitatem: sed ad significandum ipsam sub respectu. Et vult dicere breuiter ꝙ nomē speciei scientie scilicet medicina: que ponitur species scientie imponitur precise ad significandū qualitatem: ⁊ non imponitur ad significandum qualitateꝫ sub respectu ad aliud: nomen vero generis. scilicet scientie que ponitur genus non imponitur ad significandum precise qualitatem: sed imponitur ad significandum qualitateꝫ sub respectu ad aliud. scilicet ad obiectum.

¶ In isto articulo sunt multe difficultates: quas mō causa breuitatis transeo.

quō itelli. id phī nihil phibet idē in pluribus generibus enuntiari.

Questio Quarta decima.

AN anima sue naturali perfectioni relicta: possit cognoscere trinitatem personarum in diuinis. Et idem potest queri de angelo. ¶ Ad intellectuz huius questionis aliq̄ premittit doc. Prio de pfectiōe aie l̄ āgeli. Aia hūana ⁊ si in quocūq̄ꝫ statu siue nature institute siue destitute siue restitute hēat eā

Preābula ad q.

dem perfectionem naturalem intelligendo de illa quam ex necessitate nature requirit: tamen ad perfectionem naturalem supremam in solo tertio statu attingit in quo non tm̃ habebit supernaturalem perfectionem glorie: sed etiam perfectionem supremam ipsius nature. Nota ꝙ perfectio suprema naturalis anime est ꝙ sit soluta a corpore ꝙ in operando nullo modo indigeat corpore: nec sensu in corpore: imo vt sic: sic perfecte erit disponitur ad intelligendum sicut si ꝑfectionem naturalem intrinsecam. ⁊ hoc ponatur in corpore glorioso: tamen ad operandum operationes sibi proprias nullo indiget corpore: vt patet a doc. in primo. distinctione tertia. questione tertia. Et non intelligitur ꝙ anima in illo statu habeat aliquam perfectionem naturalem intrinsecam ⁊ positiuam quam prius non habuerit. Sed erit in perfectione suprema propter amotionem omnium impedimentorum: quia vt est alligata corpori pro statu isto non potest distincte intelligere aliquod mere intelligibile. vt patet a Doctore in primo. distinc. tertia. q. 3. ⁊ specialr̃ in. 2. di. vndecima. Sed vt in supremo statu poterit ex puris naturalibus intelligere omnia mere intelligibilia etiam cognitione intuitiua preter ipsum deum: cuius causa assignabitur in secundo articulo. Dicit ergo Doct. ꝙ posset intelligi. q. vel de illa perfectione naturali que semper habetur vel de ista suprema: ⁊ tunc in proprio intellectu bene proprie dicitur anima relicta ⁊c. Sed in secundo intellectu magis proprie queritur hoc modo. An anima ad perfectionem naturalem supremam reducta ex ista perfectione possit sic cognoscere trinitatem. Primus intellectus respicit animã absolute etiam pro statu nature destitute. De ipsa. s. ꝙ in statu nature destitute non potest ex puris naturalibus cognoscere trinitatem probauit Doc. in prima questione prolog. De ipsa vt in statu nature institute: patebit in secundo articulo. vbi probatᷣ ꝙ nec etiam vt in statu supremo. Ergo multo minꝰ nec ĩ statu nature institute in quo fuit Adam ante peccatum. Secũdus intellectus est de ipsa: vt precise in statu nature restitutẽ: siue vt in statu supreme perfectionis naturalis. Et licet proprie status nature restitute sit status glorie: non tamen questio intelligitur de anima: vt actu beata: quia vt sic actu videt trinitatem. Sed ip̃a vt est ĩ suprema perfectione naturali modo preexposito. ¶ Secundo premittit ꝙ animã posse cognoscere aliquod obiectum: vno modo potest intelligi ipsam posse recipere illam cognitionẽ. alio modo ipsam posse attingere in illam cognitionem ⁊ hoc vel ex se sola vl' saltẽ ex concursu causarum que nate sunt naturaliter concurrere ad illum effectum. Istorum duorum membrorum secundum infert primum: sed non econuerso: quia ad primum sufficit nuda capacitas quomodo lapis per oppositum non potest cognoscere: quia repugnat sibi recipere illum actũ. Ad secundũ requiritur ꝙ tali capacitati correspondeat aliqua causa etiam naturalis. quia vero difficultas est in secundo membro. q. (quia in primo membro ostensum est in prolo. q. prima quomodo intellectus noster etiam pro statu isto potest naturaliter recipere cognitionem cuiuscunq; obiecti) iõ de primo breuiter expediendo posset concedi ꝙ si intellectꝰ possibilis est propria potentia receptiua cuiuscunq; intellectionis: ita ꝙ licet requiratur aliquod preuium intellectioni non tamen tanq; potentia receptiua: vel ratio recipiendi: sicut superficies ponitur ratio recipiendi colorem. Tũc quodcunq; ens quod habet in natura sua intellectum possibilem põt ex natura sua cognoscere quodcũq; intelligibile: hoc est recipere intellectionem eius q̃tum est ex parte sui. Et qd̃ dicit de illo preuio: dicit quia in cognitione abstractiua req̃ritur species intelligibilis: vt probat in primo di. 3. q. 6. que tamen species: nec recipit illam intellectionem: nec est ratio recipiendi: vt alias exposui. Et forte in cognitione intuitiua substantiarum separatarum s̃m aliquos oportet ipsam animam eleuari per lumen supernaturale. De quo in primo di. 3. q. 3. ⁊ in quarto dist. 49. Sed quicquid sit illud non requiritur: nec vt medium receptiuum: nec vt ratio recipiendi: q2 tunc ipso lumine separato ab intellectu formaliter intelligeret: quia intellectio esset formaliter in illo. quod est impossibile. ¶ Tertio premittit ꝙ cognitio intellectiua de qua est questio potest intelligi dupliciter: scilicet perfecta aut imperfecta: ⁊ intelligo ad propositum non de perfectione intensiua quantum ad subiectum. id est in se considerata: ⁊ vt hñs esse subiectum: sed de perfectione ex parte obiecti: ꝙ scilicet illa intelligatur perfecta qua attingitur obiectum sub perfecta ratione sue cognoscibilitatis: hoc est per se propria ⁊ distincta. Et per oppositum imperfecta dicatur illa qua attingitur obiectum tm̃ per accidens: vel tm̃ in aliquo conceptu communi vel confuso concipitur obiectũ per accidens. Modo in proposito quando concipitur precise per aliquod quasi sibi accidens: vt cum concipitur deus non in se ⁊ distincte sed sub aliqua ratione attributali: vt expositum est in primo di. 3. q. 1. Et concipit̃ in conceptu cõmuni ⁊ confuso: vt cum concipitur in ente: vt concipiendo summum ens: vt explanatum est in primo di. 3. q. 1. ⁊ infra patebit p̃senti. q. ¶ Quarto premittit ꝙ cognitio distincta est duplex. mediata scilicet vel immediata. Dico immediatam quando obiectum nõ mediante aliquo alio obiecto intelligitur per quod vel in quo ĩtelligatur: ita ꝙ excluditur hic medium cognitum: non autẽ medium quod esset precisa ratio cognoscendi: vel intelligendi. Exemplum secundi quando obiectum cognoscitur per obiectum cognitum de passione que cognoscitur per obiectũ vt cognitum: ⁊ similiter relatio cognoscitur per extrema vt cognita: ⁊ oĩa obiecta secundaria cognoscũt̃ per essentiã diuinam vt cognitam: patet quando cognoscuntur ab intellectu diuino: ⁊ similiter talia obiecta cognoscuntur in ipsa vt cognita: vt infra patebit. Exemplum primi. patet. quia essentia vt essentia cognoscitur ab intellectu diuino immediate: ita ꝙ nõ requiritur aliud vt prius cognitum: tamen aliquando aliquid cognoscitur mediante alio non vt cognito: sed vt ratione formali cognoscendi: vt cum cognoscitur immediate homo mediante tamen ratiõe formali ipsius: loquẽdo de cognitione distincta ita ꝙ ratio formalis erit ratio causandi talem cognitionem: ⁊ ratio terminandi huiusmodi cognitionem. ¶ Ex istis sequitur ꝙ ad solutionem questõis tria sunt videnda. Primo de cognitione imperfecta. Secundo de perfecta immediata. Et tertio de cognitione mediata: ⁊ in quolibet istorum ad quam potest anima vel angelus attingere ex perfectione naturali vno modo vel alio modo intellecta. Et sic patet titulus huius questionis ⁊c. De articulatio. q.

Primꝰ articulus.

De primo articulo premittit vnum. scilicet ꝙ intellectus secundum philosophum tertio de anima habꝫ duplicem operationem. scilicet intelligentiam simplicium et intelligentiam complexorum. scilicet componere et diuidere ĩtellecta: et prima põt esse sine secunda et nõ econuerso. Componere enim extrema in propositione affirmatiua presupponit extremorum cognitionem. Et similiter diuidere: vt in propositione negatiua. Et hanc diuisionem premittit doc. q2 stat ꝙ intellectus cognoscat extrema alicuius ꝓpositionis: ⁊ ꝙ tñ non sit certus de veritate ꝓpositionis. Stat eñ ꝙ intellectus cognoscat summũ ens: ⁊ silr̃ summam trinitatem: ⁊ ꝙ tñ dubitet an sit aliqd̃ ens etiam summum: qd̃ sit trinũ ⁊ vnum. Et ideo doc diuidit hũc articulum in duos: in primo querit de simplicium intelligentia in secundo de complexorum intelligentia. ¶ De primo dicit ꝙ anima ex perfectione naturali etiam quã habet in statu isto qui est inter tres status infimus: potest habere intellectionem imperfectam istorum terminorum deus ⁊ trinus: non aũt perfectam. Potest enim ex cognitione huius entis abstrahendo cognoscere ens s̃m se: ⁊ sic de bono: ⁊ h̃ illo mõ quem tangit Aug. 8. de tri. c. 5. Bonum hoc bonũ illud tolle hoc ⁊ tolle illud: ⁊ vide ipsum bonũ si potes vtiq; deum videbis. Et ibidem inferius satis patet ꝙ non solum p̃t deus cognosci in isto conceptu boni quasi confuso: sed in conceptu quodammodo ꝓprio si intelligitur bonum ꝑ essentiam. vel bonum summum. Unde ait inferius. si posteris sine illis que participatione boni bona sunt perspicere ipsum bonum cuius participatione sunt bona: ꝓspexeris deum. ¶ Consimiliter per hoc verum potest intelligi ip̃m verum. ⁊ s̃m Aug. ibidem. c. 2. Deus veritas est: cum d2 veritas mane si potes in intellectione veritatis: ⁊ si intelligis veritatem non tm̃ in communi: sed per essentiam: iam habes conceptum quodammodo proprium deo. Breuiter dico ꝙ quodcunq; transcendens per abstractionem a creatura cognita potest in sua indifferentia intelligi: et tunc concipitur deus: sicut animali intellecto homo intelligitur. sed si tale transcendẽs ĩ communi intelligitur in ratione alicuius superioris perfectionis puta summum: vel primum: vl' infinitum iam habetur conceptus deo proprius quod nulli alij conuenit.

¶ Consimiliter abstrahendo a numero proprie accepto. q̃ scilicet est quantitas discreta rationem proprie discretionis haberi potest cõceptus eius quod est trinitas: ⁊ ad istũ modum acquirendi cognitionem simplicium istorum terminorum: deus ⁊ trinus sufficit natura anĩe etiam in hoc statu. Et hoc probatur primo: quia fidelis ⁊ infidelis ꝯtradicentes sibi de hac ꝓpositione. Deus est trinus ⁊ vnꝰ. non tm̃

contradicunt sibi de nominibus: sed de cōceptibus quod nō esset nisi vterqꝫ in intellectu suo haberet conceptum terminorum: vt exposui prima. q. prolog. ¶ Secundo probatur: quia fides que distinguit istum ab illo: cum non sit habitus inclinans ad assentiendum ex natura terminorum nō est ratio noscendi terminos: sed presupponit eorum notitiam: et pꝫ: qꝛ fides est tm̄ de complexis: vt expositum est in prima. q. prolog. Inclinat enim tm̄ ad assentiendum complexo nō ex ratione terminorum cum per fidem termini non cognoscantur. ¶ Tertio potest idem ostendi: quia abstractio entis ab hoc ente ⁊ summi ab hoc summo ī sensibilibus est naturalis ⁊ ista duo sibi coniuncta non habent repugnantiam ꝓpter quod ratio ista: ens summum non est ratio ī se falsa. sicut loquitur philosophus 5°. meta. c. de falso ꝙ illa ratio est in se falsa cuius partes includunt repugnantiam vt animal irrationale ⁊ illa non potest concipi aliquo actu simplici intellectus propter incompossibilitatem terminorum: quia incompossibile non est intelligibile: vt exposui supra. q. 3. ⁊ per oppositum ista: ens summuꝫ potest vno actu concipi. quia vnū non repugnat alteri: vt patet. ¶ De secundo principali. in isto prīo arti. scilicet de complexione terminorum vbi videndum est qualiter habens notitiam de predictis terminis. scilicet deus ⁊ trinus possit ex natura sua cognoscere veritatē huius propositionis. deus est trinus. Et cum possit de complexione illa haberi notitia credulitatis vel scientie: ⁊ hoc vl' scientie propter quid: vel quia videndum est que istarū posset haberi de isto complexo. Deus est trinus. An scilicet habita naturaliter cognitione terminorum scilicet dei et trini possit quis naturaliter scire euidenter propter quid hanc deus est trinus. Et posito ꝙ non propter quid. an euidenter possit illam demonstrare demonstratione quia. Vel an possit certitudinaliter credere hanc. ita ꝙ de illa complexione via naturali possit habere fidem acquisitam. Dicit doct. primo ꝙ notitia credulitatis potest haberi etiam via naturali. Et hoc probat: ⁊ anteqꝫ adducat probationem: pro maiori intelligentia premitto aliqua. Primo ꝙ credens alicui de aliqua complexione: necessario prius habet in se notitiā terminorum. scilicet illius complexionis. Docens enim veritatem huius. Deus est trinus ⁊ vnus: nō potest īmediate causare notitiam terminorum: nec notitiam complexionis: sꝫ bene intellectus prehabens notitiam terminorum a doct. extra potest excitari ad componendum istam: deus est trinus qua composita statim cognoscit illam. Sed quia illa nō est euidens ex terminis: ideo non assentit firmiter illi tanqꝫ vere ratione terminorum. nec similiter assentit illi firmiter propter aliquam complexionem īmediatam prius notā in qua virtualiter contineatur sicut conclusio demonstrabilis ꝓpt quid virtualiter continetur in premissis per se notis cum nō cognoscat intellectus pro statu isto naturaliter aliquam immediatam in qua virtualiter contineatur ista: vt supra in ꝓlo. q. 1. ostensum est. potest ergo assentire firmiter illi cōplexioni vt vere: quia credit testimonio alterius ipsam cōplexionem firmiter asserenti tanqꝫ veram. Sicut si haberem notitiam horū terminorum albedinis. ⁊ pape: sic in ꝯiuni possem in me formare hanc complexionem papa est albus: tamen firmiter non assentirem huic vt vere: quia non esset mihi nota euidenter ex terminis: possum tamen assentire illi vt firmiter vere: possum etiam firmiter credere alteri mihi asserenti illam veram tm̄: puta: quia credo firmiter hunc esse veridicē ⁊ si asserat ipsam esse veram: quia ipse vidit oculis ꝓpriis papam actu album: ⁊ sic firmiter possuꝫ assentire illi vt vere: quia firmiter credo testimonio fidedigno. Sic in proposito. Et quomodo doct. extra doceat intellectum nostrum: vide que exposui in secundo dist. 11. Secundo premitto: ꝙ qn̄ dicit doc. de ista deus est trinus: ita ꝙ ex naturalibus potest terminos cognoscere: non debet intelligi ꝙ cognoscit istos terminos in se nec intuitiue: nec abstractiue: qꝛ tūc cognosceret ipsum deum distincte: ⁊ sic cōplexio posset esse sibi nota etiam propter quid naturaliter vt ostensum est in prolo. q. 1. Sed cognoscit aliquod ens in confuso: quod nominat deum: ⁊ sic format hanc cōplexionem: aliquod ens est trinuꝫ ⁊ vnum: ignorando tamen illud ens in se: sicut exposui. q. 1. ⁊. 3. prolo. ista enim. aliquod ens est trinum ⁊ vnum etiā terminis sic confuse conceptis est vere credita. Ideo habitis terminis potest in se formare complexionem istam. Deꝰ est trinus ⁊ vnus: ⁊ assentire illi vt vere: quia credit firmiter alicui testimonio: cui plenam adhibet fidem: ⁊ sic ex frequētatis actibus potest in se generare habitum fidei acquisitum: qui inclinet prompte: faciliter: ⁊ expedite ad actum credēdi Tertio premitto ꝙ actus credendi proprie non est actus in-

declaratio ꝓpulchra līe quō intelligit aliquē natura liter posse hr̄e fidē acquisitam.

telligendi quo actu intelligit ipsaꝫ. Deus est trinus: sed est actus assentiendi quo firmiter assentit illi vt vere: ⁊ vt est actus acquisitus ex puris naturalibus est actꝰ assentiendi firmiter illi: vt vere: non absolute: sed quia firmiter credo testimonio alterius ipsam firmiter asserenti vt veram: non ꝙ aliquo modo mihi demonstret illam: quia tunc non assentirem illi propter testimonium fidedignum: sꝫ propter propositiones prius notas ⁊ euidentes. Probat ergo doct. quomodo quis potest naturaliter habere fidem acquisitam: quia scḋꝫ Aug. 11. de ci. dei. c. 3. Ea que remota sunt a nostris sensibꝰ quoniam nostro testimonio scire non possumus: de his alios testes requirimus eisqꝫ credimus a quorum sensibus remota esse vel fuisse non credimus. Et idem. 15. de tri. c. 13. vl' 23. Absit vt scire nos negemus que testimonio didicimꝰ aliorum: alioquin nescimus esse oceanum: nescimus esse terras atqꝫ vrbes que celeberrima fama commendat. ¶ Ex his ⁊ similibus auctoritatibus eius habemus ꝙ credere possumꝰ testimonio aliorum etiam tam firmiter vt illud credere dicatur apud eum scire: igitur magis possumus ⁊ magis credere debemus testi. magis veraci: ⁊ adhuc magis communitati qꝫ persone singulari. Nunc autem ecclesia catholica est cōmunitas maxime verax: quia illa maxime veritatem cōmēdat ⁊ mendacium reprehendit: igitur eius testimonio certissime credi potest: ⁊ precipue in illis in quibus illa plus damnat mendacium: puta de his que sunt fidei ⁊ moruꝫ. Potest igitur viator ex natura sua audita ⁊ intellecta ꝯmuni doctrina ecclesie firma credulitate assentire his que ipsa docet de fide ⁊ moribus inter que principale est de trinitate ī diuinis De ista credulitate acquisita videtur accipi illḋ ad Ro. 10. Fides ex auditu scilicet sane doctrine christi: de qua subdit auditus autem per verbum christi. de ista etiam potest accipi illud Augu. contra epistolam fundamenti. Ego inquit euangelio non crederem nisi me ecclesie auctoritas compelleret. ¶ Sed vltra istam fidem acquisitam habemus fidem infusam: ⁊ ad illam habendam: licet possit homo ex naturalibus se disponere: non tamen ex natura intrinseca: nec etiam concurrentibus quibuscunqꝫ causis naturaliter motiuis intellectus ad eam potest attingere: quia eaꝫ solus deꝰ infundit qui nō est causa naturaliter motiua intellectꝰ creati. Hic tm̄ aduerte qn̄ doc. dicit ꝙ quis p̄t naturaliter se disponere ad fidem infusam: hoc non debet intelligi sic absolute quasi homo ex puris naturalibus possit immediate ꝓducere dispositionem q̄ ex natura rei sit dispositio ad illaꝫ: qꝛ non est verum: sed sic intelligitur ꝙ deus ordinauit aliquos actus esse dispositionem ad fidem infusam: ad quos actus homo ex puris naturalibus attingere p̄t. Sicut clare exposui in quarto. di. 14. q. 2. qūo ex puris naturalibus pōt se disponere ad gratiam. vide ibi: ⁊ etiam in secundo. di. 5. q. 2. q̄. q. est de reportatis parisius. ¶ Deinde doc. comparat fidem infusam ⁊ acquisitam inuicem. Et primo ponit cōuenientiam: ⁊ secundo differentiam. Primo dicit ꝙ comparādo infusam acquisite quo ad actum credendi in hoc conueniunt ꝙ quando insunt eidem anime actus vnus ⁊ ideꝫ credendi elicitur sm̄ inclinationem vtriusqꝫ non ꝙ vnus eliciatur sm̄ acquisitam ⁊ alius precise sm̄ infusaꝫ quasi sint duo actus credendi: sed tm̄ est vnus ⁊ idem: ita actus credendi elicitus a potentia non elicitur quin ad eundem sꝑ vtraqꝫ fides inclinet quando simul insunt ille fides. Et hoc ostendit: qꝛ quando sunt due forme que naturaliter inclinant ad actum in eodem operante vtraqꝫ quantum est de se necessario ⁊ semper inclinat ad actum. Et ideo quandocunqꝫ actus elicitur: elicitur sm̄ inclinationem vtriusqꝫ. patet. quia si in eodem oculo essent due forme inclinantes ad actuꝫ videndi precise circa idem visibile: potentia visiua agēs sm̄ illarum formarum inclinationem ad actum videndi precise produceret vnum actum videndi respectu eiusdem visibilis: sic ꝙ vtraqꝫ precise inclinaret ad illum eundem actum: immo si essent mille tm̄ ad vnum inclinarent. An modo isti habitus fidei acquisite ⁊ infuse vltra inclinationem habeāt etiam actiuitateꝫ respectu actus credendi: hoc non est presentis speculationis. Vide tamen que dicit Doctor in primo. dist. decimaseptima. de habitibus. ¶ Sequitur in littera. Et si per hoc quod est actum credendi inniti fidei isti intelligatur actum elici sm̄ inclinationem eius: tunc concedendum est ꝙ actus credendi innititur vtriqꝫ fidei quia actus ille credendi elicitur a potentia sm̄ inclinationē vtriusqꝫ fidei: quando simul insunt potentie. ¶ Secundo ostendit in quibus differant adinuicem scilicet fides acquisita et infusa. Et primo dicit sic. Est tamen differentia vna qꝫtuꝫ ad hoc quod est actum elicere ista scilicet ꝙ ex fide acquisi-

Not. declaratio. qūo ītelligat qs ex puris naturalibꝰ se disponere ad fidē īfusā.

Qūo fidei īfusa ⁊ acq̄sita diffīt.

ta: etiam si sola insit potest elici actus credendi sicut certis
articulis testimonio fidedigno asserentis: ad que tamen nō
inclinat fides infusa. Hereticus etiam in vno articulo dissē
tit alijs articulis credendo: non ex fide infusa: cum illa non
possit stare cum heresi: ⁊ hoc de potentia dei ordinata: secꝰ
de absoluta. De hoc alias. Sed ex fide solum infusa non po
test quis elicere actum credendi: ⁊ hoc de lege ꝯmuni: licet
deus fidei infuse assistendo posset mouere intellectum ad as
sentiendum actualiter illi ad quod fides infusa inclinat. Sꝫ
tunc forte non ex sola inclinatione fidei istius eliceretur actꝰ
ille: scilicet assentiēdi: sed ex motione diuina: ⁊ multomagis
de lege ꝯmuni ex sola fide infusa non potest haberi actꝰ cre
dendi: hoc patet de puero baptizato: quia si postea nutrieṫ
in deserto: vel inter infideles: ⁊ nullam haberet doctrinam
de credendis nunq̄ȝ actum rectum credendi eliceret. Et ra=
tio est: quia fides infusa inclinat ad credendum ea que non
habent euidentiam ex terminis: nec includunt aliquam eui=
dentiam connexionis terminorum: si termini sint apprehen
si ex sensibus. ¶ Contra: nec fides acquisita includit ta=
lem euidentiam. Respondeo sm̄ aliquos ꝙ saltem includit
euidentiam de terminis qualis dicta est prius. s. illa que ha
beṫ sufficienter ex auditu: ⁊ euidentiā que est non repugnā=
tia terminorum. ¶ Alia differentia est quantū ad hoc ꝙ est
animam inniti fidei: quia fides infusa nō potest inclinare ad
aliquod falsum. inclinat autem virtute luminis diuini cuius
est participatio: ⁊ ita non nisi ad illud quod est conforme illi
lumini diuino. Actus igitur credendi inq̄ȝtum innititur isti fi
dei non potest tendere in aliquod falsum. Sed fides acquisi
ta ꝯmuniter inititur testimonio qui testis posset deficere: et
ideo illa fides non tribuit actui credendi inq̄ȝtum sibi initiṫ
ꝙ non possit sibi subesse falsum. frequenter tamen sibi non
subest falsum quando. s. testis eius testimonio inititur in te
stificando illud sit verax. Et dixi ꝯmuniter: quia deo imme=
diate reuelanti posset quis credere credulitate acquisita si
aliud non sit magis verum reuelari a deo q̄ȝ actum creden=
di vel noscendi causari imediate ab eo: in eo cui fit reuelatio
Et quandocunq̄ȝ ad idem inclinant fides infusa ⁊ acquisita
tunc necessario acquisite non subest falsum non ꝙ hec neces
sitas sit ex ipsa fide acquisita. sed infusa concurrente cū ipsa
ad eundem effectum. Innititur igitur actus credēdi fidei in
fuse tanq̄ȝ regule ⁊ omnino infallibili a qua actus habeat ꝙ
non possit esse falsus. sed initituг acquisite tanq̄ȝ regule mi=
nus certe: quia non per illam repugnaret actui ꝙ esset falsꝰ
vel circa falsum obiectum. ¶ Contra istas differentias po
test argui sic. qn̄ ad eundem actum concurrit regula fallibi=
lis cum regula infallibili ille actus non erit infallibilis: pro
batur per simile: quia ex duabus premissis quarum vna est
necessaria ⁊ alia contingens non sequitur conclusio necessa
rio: ⁊ ratio est quia quod dependet ex pluribus nō potest eē
perfectioris conditionis quocunq̄ȝ illorum: nunc autem qui
cunq̄ȝ actus credendi ad hoc ꝙ eliciatur dependet a fide ac
quisita mouente. igitur si illa sit fallibilis nunq̄ȝ actus elicitꝰ
erit ex principio tali quin sibi possit subesse falsū. ¶ Rn̄deo

Nota hic valde de inclinatione fidei infuse ⁊ acquisite

ad quodcunq̄ȝ inclinat lumen fidei īfuse illud est determina
te verum. Si autem ad idem simul inclinat aliud quod quā=
tum est de se posset inclinare in falsum non ab illo alio vt ta
le: si ab isto lumīe haberet ꝙ in illo actu non sit deceptus.
Sed non est sic de conclusione illata ab vna de necessario ⁊
alia de contingente: quia veritas cōclusionis ⁊ euidēs vnio
extremorum in conclusione est precise ab vnione extremoꝝ
in premissis: ⁊ quia extrema in premissis non habent simpli=
citer necessariam ꝯnexionem: licet vna premissa sit de neces
sario ⁊ alia de contingenti. Sicut hic. omne animal currit.
omnis homo est animal. nam in istis premissis maior ⁊ mi=
nor extremitas non haberet simpliciter necessariam conne
xionem: vt patet. quia currit ⁊ homo non necessario conne=
ctuntur: ideo in conclusione non sequitur necessaria conne=
xio: non. n. maior vnitas extremorum potest concludi in con
clusione q̄ȝ in premissis: vt expositum est in primo dist. 2. par
te. 2. q. 1. respondendo ad primum argumentum principale
conclusio. n. precise sequitur ex premissis pro quanto extre=
ma conclusionis connectuntur in premissis. Sed in proposi
to actus qui est ab inclinatione fidei infuse est necessario et
determinate verus. ⁊ ideo quicquid aliud cōcurrit cum fide
infusa semper ille actus erit determinate verus: etiam posi
to ꝙ fides acquisita inclinaret ad actū cui posset subesse fal
sum. quia potentia nunq̄ȝ eliceret talem actum prout esset
sm̄ inclinationem fidei acquisite: sed precise eliceret scd̄m in
clinationem fidei infuse. ⁊ ideo nunq̄ȝ posset talis actus esse
fallibilis siue falsus: non. n. veritas actꝰ est precise ꝓpter cō
nexionem habituum inclinantium: sicut veritas cōclusionis
est precise propter connexionem extremorum in premissis:
et ideo patet quomodo similitudo illa non tenet. ¶ Tertia
differentia posset poni que conuenit cum prima: que. s. est ꝙ
non percipio me inclinari per fidem infusam ad actum siue
scd̄m illam elicere actum: sed tm̄ percipio me assentire scd̄m
fidem acquisitam: vel eius principium. s. testimoniū cui cre=
do: quia si perciperem me habere actum scd̄m fidem infusaȝ
⁊ cum hoc scirem ꝙ scd̄um fidem infusam non potest haberi
actus nisi determinate verus perciperem ꝙ actus meus nō
posset esse falsus: quia ex hoc sequitur ꝙ perciperem ꝙ obie
ctum actus non posset esse falsum: ⁊ tunc scirem illud. i. in=
fallibiliter cognoscerem illud esse verum quod nullus expe=
ritur in se vt credo q̄ȝtumcunq̄ȝ aliquis habeat vtrāq̄ȝ fideȝ
⁊ scd̄m vtranq̄ȝ assentiat: tm̄modo igitur credimꝰ in vniuer
sali ꝙ tendens in aliquod complexum scd̄m inclinationem
fidei infuse in hoc non posset errare. quis autem et quando
scd̄m eam tendit: nec ipsemet tendens scit: nec alius: nec ali
quis certitudinaliter experitur. Sicut etiam patet de habē
te habitū charitatis infuse ⁊ charitatꝭ acq̄site q̄ȝuis sciat se
elicere actuȝ scd̄m charitatem acquisitā: quia percipit se pro
pte: expedite: faciliter: ⁊ delectabiliter illum elicere. que sūt
conditiones habitus acquisiti ⁊ non infusi: vt patet a doct.
in primo dist. 12. tamen anteq̄ȝ scit: ⁊ hoc de lege communi se
elicere illum actum scd̄m habituȝ charitatis infusum: quia
tūc esset certus se eē in charitate: sed tm̄ sit in vniuersali sci
licet ꝙ actus elicitus: scd̄m īclinationem charitatis infuse ē
vere meritorius ⁊ dignus vita eterna: vt patet in primo di.
17. Sic dicendum est in ꝓposito. ¶ Contra hoc arguit doc.
auctoritatibus Aug. probando ꝙ habens fidem īfusam co
gnoscat se habere illam: ⁊ per consequens percipiat se ope=
rari scd̄m illam. Unde Aug. 13. de tri. c. 1. Non sic inquit vṫ
fides in corde in quo est ab eo cuiꝰ est: sꝫ tenet eā certissima
scia: clamatq̄ȝ ꝯscia. Et post. illd̄ qd̄ credere iubemur vide=
re nō possumꝰ: ipsam tm̄ fidem qn̄ est in nobis videmus in no
bis. ¶ Rn̄det ꝙ intelligit sic fidē videri quomodo concediṫ
animam semper se noscere. non semꝑ ꝙ sit actus elicitus: sꝫ
quia semꝑ est ꝑfecta presentia obiecti actu intelligibilis: vn=
de subdit ibi. rerū absentiū presens est fides ⁊c. Ita ꝙ gn̄a=
liter illud ad qd̄ habet anima potentiam accidētale ꝓpin=
quaȝ noscendi hoc. Aug. dicit eā noscere. Hic tamē Aduer=
te ꝙ cōiter quando obiectū est actu presens potētie in rōne

bona declaratio.

obiecti actu intelligibilis: ꝙ ipsa potentia statim p̄t exire in
actum: qꝛ tunc ipsum obiectum: vt sic presens cum potētia
sunt perfecta memoria fecunda: ⁊ per ꝯn̄s ex hac expositio
ne auctoritatis sequitur ꝙ intellectus non tm̄ ꝓ statu isto
potest cognoscere ipsam fidem in se: sed etiam ipsam aīaȝ:
qd̄ tn̄ doc. negat hic de aīa: ⁊ supra in ꝓlo. q. 1. ⁊ in primo.
d. 3. q. 3. Et ꝙ memoria perfecta sit quando obiectum est p̄
sens perfecte in ratione obiecti actu intelligibilis ipsi potē=
tie. patet a doc. in primo. di. 2. parte. 2. q. 3. dist. 3. q. 7. et in
secundo. d. 1. q. 1. d. 3. q. 10. ⁊ disti. 9. ⁊ in quoli. ⁊ in pluribus
alijs locis: vide q̄ ibi exposui. Dico ergo ꝙ doct. accipit hic
obiectum esse presens vt actu intelligibile non ꝙ īmediate
ꝓ statu isto possit mouere potentiam: qꝛ bene sequeretur ꝙ
posset actu ītelligi. Sed sic est presens presentia reali. ꝙ si
intellectus non esset alligatꝰ statui isti. statim posset illd̄ in
telligere: qꝛ solutus ab isto statu (quem deꝰ ordinauit. s. sta
tuendo ꝙ intellectus non possit immediate moueri a mere
intelligibili etiam perfectissime presenti. nec etiā ab aliquo
sensibili immediate: vt patet in primo: di. 3. q. 3.) nullū esset
impedimentuȝ quin actu posset illud intelligere. Dico ergo
ꝙ fides est sic realiter presens intellectui in ratione obiecti
intelligibilis: ꝙ q̄ȝtum est ex parte sua non posset esse ma=
gis presens: ⁊ actu q̄ȝtum in se est esset in maxima propin=
quitate ad mouendum intellectum ad sui notitiam: ⁊ simili
ter intellectus posset immediate concurrere vt altera par=
tialis causa ad actum intelligendi. ita ꝙ nec ex p̄te intelle=
ctus: nec ex p̄te obiecti est aliqd̄ impedimentū nisi p̄cise or=
dinatio volūtatis que ordinauit ꝙ pro statu isto nullo mō
possit immediate moueri: nec a seipo: nec ab aliquo mere in
telligibili: vt patet. dist. 3. primi. ¶ Ibi. Aliter diceretur.
Dat doc. aliam responsionem ad auctoritatē dicit ꝙ Aug.
accipit fidem pro actu credendi: de qua ibidem parum post
subdit. Aliquando inquit rebus falsis accōmodatur fides:
hoc est aliquis actus credendi: ⁊ sic eliciens actum fidei p̄t
ipsum actu reflexo cognoscere illum: tamen credo ꝙ prima
responsio magis sit ad mentem Aug. ¶ Secundo doct. in
isto primo articulo ostendit: quomodo intellectus noster ꝓ
statu isto: nec etiam pro quocunq̄ȝ statu accipiendo ipsum
ītellectū mere ꝓ potētia naturali nullo supnaturali cōcur
rēte nō possit cognoscere trinitatē: nec demōstrare demon=

stratione quia:non.n.potest scire illud de causa demonstratione quia:quo circunscripto remanet in causa quicquid est necessarium ad causam:sed circūscripta per impossibile trinitate haberet quicquid necessarium est in deo ad causandū creaturam:quia ꝛ principium formale causandi perfectum ꝛ completum:ꝛ suppositum habens illud principium formale perfectum. Videtur autem ad causationem sufficere suppositum perfectum habens principium formale perfectum. Et nota ꝙ si hic doct. per impossibile circunscribat omnes ꝑsonas diuinas:ꝙ tunc accipit suppositum perfectum ꝓ aliquo per se stante simpliciter : licet non incōmunicabiliter:et sic deus est suppositum perfectum:quia simpliciter ꝑ se stās licet tamen cōmunicabiliter. Et hoc est quod dicit doct. in ꝑmo dist.4.q.2.ꝙ hec est primo vera. Deus creat:prout ly deus nō supponit pro aliq̄ persona.sed pro hoc deo singulari ꝛ tunc ratio formalis creandi in ipso deo esset voluntas eiꝰ: vt patuit in secundo dist.1.q.1.ꝛ quol.q.7. Si autem intelligit ꝙ sola persona patris maneat adhuc ipse pater posset creare ita perfecte sicut ꝛ nunc creat:quia esset suppositum perfectum habens perfectum principium creandi.scilicȝ voluntatem perfectissimam. De hoc vide doc. in secundo.di.1. q.1. Sed in ꝓposito per effectum vt effectus est deuenitur precise in cognitionem cause pro quanto dependet ab illo. Modo effectus non dependet ab eo vt trino : sed a deo vt vno:vt patȝ in prologo.q.1.ergo sequitur ꝙ intellectus per notitiam effectus non cognosceret trinitatem. ¶ De tertio principali.in isto articulo.scilicet de scientia propter quid dicit ꝙ non potest modo anima ex puris naturalibus attingere ad deum trinum propter quid:quia notitia eius quod est propriissimum subiecto non continetur virtualiter primo et eminenter nisi in per se ꝛ proprio conceptu subiecti vel in ipso subiecto sic concepto. Sed esse trinum est huiusmodi respectu dei : igitur non potest sciri propter quid de deo:nisi habito tali conceptu dei:sed talis nō habetur pro statu isto de lege cōmuni. Probatur maior:quia tale propriū:aut sciretur de subiecto proprio ꝛ per se concepto:ꝛ tunc patet veritas maioris. Aut sciretur de subiecto concepto in vniuersali vel indistincte:ꝛ de ipso sic concepto non potest sciri ꝓpter quid:nisi per conceptum illius proprium ꝛ distinctum. Exemplum.esse primam figurā non potest sciri propter q̄d de aliqua figura in cōmuni:nisi per medium proprium.scilicet per rationem circuli:nec mirum:quia predicatum ꝓpriū ad hoc ꝙ sciatur propter quid requirit medium propriū. Et circa hec omnia scilicet quia ꝛ propter quid:vide que exposui in.q.1.prolo.

Nonnulla dubia circa primū articulum.

In litera huius primi articuli occurrunt nonnulla dubia.primo in hoc. Anima ex puris naturalibus potest ex cognitione huius entis abstrahendo cognoscere ens i se. Et similiter et cognitione huius boni potest cognoscere bonum in se. Et similiter abstrahendo a numero proprie accepto quis est quantitas discreta rationem proprie discretionis haberi potest conceptus eius quod est trinitas. Et similiter quodcunq; transcendens per abstractionem a creatura cognita potest in sua indifferentia intelligi:ꝛ tunc concipitur deus quasi confuse sicut animali intellecto homo intelligitur.

secūdū dubiū. ¶ Secundo dubitatur in hoc.s.ꝙ quādo simul insunt fides acquisita ꝛ infusa ipsi aīe actus vnus ꝛ idem credendi elicitꝰ ſm iclinationem vtriusq;:quia quando sunt due forme que naturaliter inclinant ad actum in eodem operāte vtraq; quantum est de se necessario ꝛ semper inclinat ad actū.ꝛ ideo qñcunq; actus elicitur.elicitur ſm inclinationē vtriusq;.

tertiū dubiū. ¶ Tertio dubitatur in hoc.s.ꝙ ex sola fide infusa quis non pōt elicere actū credendi ꝛ hoc de lege cōmuni:qꝛ fides infusa inclinat ad credendū ea que non habent euidētiam ex terminis:nec includunt aliquam euidentiam connexionis terminoꝝ si termini sint apphensi ex sēsibꝰ.

qrtū dubiū. ¶ Quarto dubitatur in hoc.s.fides infusa non potest inclinare ad aliquod falsum:qꝛ inclinat virtute luminis diuini cuius est participatio:ꝛ iō non nisi ad illud qđ est conforme illi lumini diuino. Et fides acquisita potest iclinare ad aliquod falsum.

qntū dubiū. ¶ Quinto dubitatur in hoc.videlicet ꝙ quandocunq; ad idē inclinat fides infusa ꝛ acquisita:tūc necessario acquisite non subest falsum:non ꝙ necessitas sit ex ipsa fide acq̄sita:sed infusa concurrente cū ipsa ad eundem actum.

sextū dubiū. ¶ Sexto dubitatur in hoc.s.ꝙ non percipio me inclinari in actum ꝑ fidem infusam siue ſm illā elicere actū:sed tm̄ percipio me assentire ſm fidem acquisitam:vel eius principium.s.testimonium cui credo.

septimū dubium. ¶ Septimo dubitatur in hoc videlicet ꝙ non potest aliquis ex puris naturalibꝰ cognoscere trinitatē demōstratione qꝛ:circunscripta per impossibile trinitate haberetur quicquid necessarium est in deo ad causandū creaturaȝ.

octauū dubium. ¶ Octauo dubitatur in hoc.s.ꝙ anima ex puris naturalibus non potest scire propter quid trinitatem de ipso deo.

ꝯtra primū. ¶ Contra primum:ꝛ primo contra primam partem: probatur ꝙ anima ex puris naturalibus non potest ex cognitione huius entis abstrahendo cognoscere ens in se.

ꝑmo istaꝛ. Et primo instatur sic.quero a quo immediate causatur cognitio entis in se ex cognitione huius entis:puta huius albi: aut immediate causatur ab hoc albo cognito:aut ab hoc albo absolute aut a q̄ditate albedinis:vt priore sua hecheitate:ꝛ hoc aut cognita:aut absolute sumpta:aut specie intelligibili albedinis:aut specie intelligibili entis in se. Hec diuisio videtꝛ sufficiens:sed nullo istorum modorum causatur cognitio entis in se. Non primo:quia pro statu isto nullum singulare immediate mouet intellectum: nec ad notitiam sui:nec aliorum. Tum etiam:quia vt cognitum habet esse tm̄ ſm quid: albū etiam absolute acceptum non est presens intellectui:nec ꝑ se loquendo de albo singulari:nec ſm aliquam speciem propriam:quia pro statu isto non habetur species intelligibilis singularitatis sub ratione propria. Non secundo:quia quidditas vt cognita habet esse diminutum:ꝛ per consequēs vt sic non potest mouere intellectum:nec ad sui:nec aliorū notitiam. Nec similiter ipsa quiditas absolute sumpta quia vt sic non est presens intellectui. Non per speciem intelligibilem.vt patet a doct. in primo distinctione tertia questione sexta.ꝛ vt sic habet esse tm̄ diminutum: quia tm̄ esse representatum. Nec tertio:quia si species itelligibilis albi causat partialiter notitiam entis in se. Hoc non est possibile nisi prius in eodem intellectu causet notitiam omnium aliorū que immediatius se habent ad album: quia semper prius causat notitiam perfectiorem q̄ possit:vt patet a doc. in primo dist.3.q.2.ꝛ sic prius causaret notitiam albi:coloris:qualitatis:absoluti:ꝛ sic ascēdēdo: quod tamē non videtur. Tum etiam:quia species propria albi est eadem ipsi albo. patet: quia per ipsam tm̄ ipsum album est presens ꝛ nihil aliud:alter idem simul esset representatiuum magis et minus communis:quod non videtur scōm doct. in primo distinc. tertia q.6.contra Hen. Non quarto quia tūc quero a quo illa species entis in se sit causata.non a fundamento:qꝛ tūc illđ posset causare plures species diuersoruȝ obiectorum. Tum et qꝛ si sic sequeretur ꝙ non posset cāre spēm entis in se:nisi pꝰ vel simul cāret spēs oim̄ superiorum ipsius albi : qꝛ cum sit causa mere naturalis sp ꝓducit speciem ꝓpinquioris pmo obiecto.s.albo. Tum etiam qꝛ non ponitur causari aliqua species intelligibilis nisi respectu obiecti sensibilis. Modo ens in se non est possibile:vt patet.ergo non potest ꝓ statu isto cāri spēs intelligibilis ꝓpria ipsi enti in se.

2°. ¶ Secūdo instatur sic:si conceptus entis potest abstrahi ab hoc ente: quero aut abstrahitur ab aliquo posteriori in hoc ente:aut ab aliquo priori:ita ꝙ sit in re aliquid a quo abstrahitꝛ. Nō primo:quia proprie talis conceptus abstractus non esset quiditatiuus. Non secundo quia tunc in re.puta in Francisco esset entitas absoluta prior substantia corporea:viuēte:sensitiua:ꝛ rationali:sed hoc non videtur:quia quecūq; entitas pertinens ad esse Francisci:videtur ꝙ sit substantia:aliter ex nō substantia esset substantia:qđ est īpossibile.

3°. ¶ Tertio instatur sic:si ab hoc ente.puta Francisco pt abstrahi ens in se:siue absolute.tunc sequeretur ꝙ in Francisco essent plures singularitates constituentes ipsum in esse singulari quia a Francisco vt hoc ente abstrahitur ens : vt ab hac substantia abstrahitur substantia absoluta : vt hoc corpe abstrahitur corpus:vt hoc aīali abstrahitur anīal.et hoc hoīe abstrahitur homo. Iste pñe patent ꝑ doc. in. 4°. di.1.q.1.ꝛ di.2.ꝛ in primo.d.2.parte.2.q.1.qꝛ pt considerari Franciscus vt suppositum entis:suppositum substantie. corporis:aīalis:hoīs ꝛc. Si dicatur ꝙ non est incōueniens esse plures singularitates:vt patȝ de composito substātiali per se vbi partes hñt ꝓpriam singularitatem. Saltem isto de pluribus suppositis:qꝛ si a Francisco pñt hmōi conceptus abstrahi. Sequitur ꝙ idem Franciscus poterit considerari vt suppositum entis:vt suppositum substantie ꝛ sic de aliis descendendo.ꝛ vt est suppositum entis non intelligitꝛ tunc suppositum substantie:patet. quia vt supposito entis non repugnat pfectio simpliciter:sed bene repugnat vt supposito substantie generate:vt patet per doc. in pmo. dist.2. parte.2.q.1.ꝛ distinct.8.q.2.ꝛ in quol.q.1.5.ꝛ alibi.

4°. ¶ Instatur quarto:quia quero de illo ente in se abstracto quid sit.aut est actus intelligendi quo ipsum intelligo:aut idolum fabricatum intellectum:aut res cōcepta. Si pmo hoc non videtur. Tum quia ille actus non pdicatur in quid vt patet. Tum quia quero ad quid terminatur ille actus,

aut terminatur ad ens in se vt prius omni alio pertinēte ad esse Francisci: ꝛ tunc sequitur ꝙ tale ens erit potentiale ad substantiam: corpus: viuens: animal. ꝛ rationale cū vltimate ab omnibus istis perficeretur: ꝛ tunc querit quomodo cōtrahitur: aut terminatur ad ipsum Franciscum: siue ad ens ꝛ tunc sequitur ꝙ non cōsequitur ens vt in se: sed precise vt in Francisco: ꝛ vt sic non est commune alicui. Si secundo patet ꝙ non. Tum quia illud idolum nō predicatur in quid de Francisco: nisi accipiatur ab aliquo pertinente ad quiditatem Francisci prius ipso Francisco: ꝛ tūc vt prius queritur de illo: quid sit. an ens absolute: an substātia ꝛc. Tum quia intelligere illud idolum in se nō est intelligere ens in se. Si tertio ꝛ hoc non: quia res vt cōcepta est tm̄ vnum ens per accidens: ꝛ tale non predicatur in quid. Si dicatur ꝙ accipitur pro re ꝯceptibili habente esse preter omne opus intellectus: ꝛ tunc arguitur vt prius.

5. ¶ Quinto instatur ꝛ quero de ipso ente in se vt est cōmune deo et creature: vt dicit hic doc. pro quo accipitur. aut pro conceptu. aut pro actuali intellectiōe: ꝛ arguitur vt prius: aut ꝑ re: siue ꝑ realitate preter omne opus intellectus: ꝛ tunc sequitur ꝙ deus ꝛ creatura non tm̄ conueniunt in conceptu: sed etiam in vera realitate qđ est cōtra doc. in primo. dist. 8. q. 2. qui dicit ꝙ quamuis deus ꝛ creatura conueniant in conceptu ꝯmuni: non tamen conueniunt in aliqua realitate.

6. ¶ Sexto instatur: quia posito ꝙ ens possit in se considerari abstrahēdo ipsum ab hoc ente cognito: ꝛ vt sic abstracto concipitur deus quiditatiue confuse tamen sic concipiendo: aut concipitur homo quiditatiue: quia concipitur sub p̄dicato dicto in quid de ipso homine. Sed hoc non sequitur: quia oporteret prius probare ꝙ ipsum ens natum sit conuenire ipsi deo quiditatiue: sꝫ hoc non potest probari. Tum quia tale ens est posterius deo: vt patet a doc. in primo dist. 8. q. 2. Tum quia illud a quo acciperetur non esset in deo in vltima actualitate sicut nec conceptus dictus in quid de pluribus. nam quicquid est in deo preter opus intellectus est simpliciter in vltima actualitate vt pꝫ per doct. in pluribus locis.

ꝯtra scđaꝫ partem primi. ꝛc.

¶ Secundo instatur contra aliam partem de numero vbi dicit ꝙ abstrahendo rationem numeri discreti potest haberi conceptus terminatus. Hoc non videtur ad propositum. primo. quia persone diuine non numerantur: vt probat ipse in primo. dist. 24. Posito ergo ꝙ possit abstrahere rationem numeri discreti. puta a numero ternario trinitatem: ꝛ sic posito ꝙ concipiam illā: illa tamen non conuenit trinitati diuine: sicut conceptus entis deo conuenit ꝛ predicatur in quid de deo: ꝛ sic possum intelligere ꝙ aliquod ens est primum abstrahendo primitateꝫ ab ente ꝛ coniungendo ipsi enti: sed non sic videtur de trinitate quia accipiendo trinitatem sic abstractam non est verum ꝙ aliquod ens summum sit sic trinum vt patet.

scđo instat̄

¶ Secundo instatur sic querendo de isto predicato. scilicet trinū. vt cum dico aliquod ens est trinum: quid intelligitur per ly trinum. aut precise actus cognoscendi quo cognoscitur trinitas numeri discreti: aut intelligitur ipsa trinitas numeri discreti abstracta ab ista ꝛ ista trinitate discreta: aut aliquis conceptus qui dicatur huiusmodi trinitas. Non primo. Tū quia intellectio illa vere non predicatur: significatum enim rei predicatur. Tum etiam quia quero ad quid terminatur talis intellectio. si ad trinitatem numeri discreti: illa non cōuenit deo trino vt intelligere deum trinum: aut alteri trinitati. puta personarum in eadem natura: si illa non abstrahitur a numero discreto: vt patet. Non secundo. vt patꝫ: quia illa non conuenit deo trino de quo loquimur in ꝓposito. Nō tertio: quia quero quid correspondet illi conceptui? Tandē oportebit inuenire aliquod abstractum ab aliquo alio q̄ꝫ a numero discreto de genere quantitatis.

ꝯtra tertiā partem.

¶ Deīde instatur contra aliam partem in qua dicit̄ ꝙ cognoscendo ens in sua indifferentia cognoscendo deum confuse: sicut concepto animali in se concipitur homo confuse. Contra quia nihil concipitur confuse quod concipitur sub conceptu distinctissimo. Sed concipiendo deum vt precise in ente concipitur sub cōceptu distinctissimo: ergo deus vt in ente conceptus non cōcipitur confuse. Maior est nota. quia subiectum includit p̄dicatum. Minor patet: quia conceptus entis est conceptus in se distinctissimus: imo non potest concipi nisi distincte: vt patet a doct. in primo dist. 3. q. 2. qui vult ꝙ cognitio distincta. primo ꝛ principaliter incipiat a conceptu entis.

Rn̄sio ad oēs obiectiones.

¶ Respondeo ad omnes obiectiones premittendo aliqua necessaria. primo premitto ꝙ quando dicitur ꝙ conceptus entis in se potest abstrahi ab hoc ente cognito: hoc potest multipliciter intelligi. primo ꝙ hoc ens: puta hec albedo vt hec sit īmediate cognita ab intellectu ꝛ vt sic cognita potest abstrahere ens in se: ꝛ hic sensus est falsus: quia talis non potest primo ꝛ immediate cognosci ab intellectu pro statu isto. Secundo ꝙ hec albedo īmediate moueat sensum extreriorem ꝛ post imaginationem: sic ꝙ albedo extra causet specieꝫ sui sensibilem in organo vis⁹: ꝛ illa eadem species causet speciem sensibilem in imaginatiua que dicitur fantasia: et sic potentia visiua cognoscit albedinem in se presentem per speciem sensibilem impressam in organo visus: ꝛ virtus imaginatiua per ipsum fantasma cognoscit eandem albedinem etiaꝫ non presentem. et post fantasma vna cum intellectu agente causat specieꝫ intelligibilem in intellectu possibili: vt patet a Doct. in primo distinct. tertia questione octaua ꝛ infra. q̄stione decimaquinta. ꝛ sic tandem cognoscitur primo ipsa albedo per illam speciem intelligibilem qua ītellecta potest hec albedo intelligi: non tamen sub ratione propria singularitatis: vt patet a Doct. in primo.

ꝑ pulchra dist. de conceptu entis.

Et hoc modo potest intelligi dictum Doct. scilicet ꝙ ab isto ente. puta ista albedine q̄ vt singularis: non tamen sub ratione propria singularitatis primo apprehenditur a sensu exteriori et immediate post a sensu interiori et vltimo ab intellectu: sic tamen ꝙ intellect⁹ primo apprehendit eam in se quiditatiue ꝛ post vt singularem confuse tamē. Et hoc modo ab ente sic cognito potest abstrahi ens in se.

¶ Secundo premitto ꝙ tenendo. (vt credo esse verum: immo necessarium scḋm opi. doct.) istam veritatem scilicet ꝙ in cognitione abstractiua non concurrat obiectum intelligibile: sed tantum intelligibilis: vt alias exposui: potest sustineri primo ꝙ eadem species intelligibilis que immediate causatur a fantasmate vt primum ꝛ immediate representatiuum ipsius albedinis: possit non tm̄ partialiter causare notitiam abstractiuam ipsius albedinis: sed etiam ꝙ possit partialiter causare notitiam omnium essentialiter ꝛ virtualiter contentorūꝫ ī ipsa albedine: ꝛ sic potest immediate causare cognitionem omnium superiorum: ꝛ sic causare cognitionem entis in se: ꝛ etiam omnium passionum virtualiter contentarum: vt exposui in primo dist. 3. q. 2. ꝛ 3. ꝛ aliqualiter in secundo, dist. 3. Secundo potest sustineri ꝙ quodlibet essentialiter contentum in ipsa albedine habeat ꝓpriā speciem intelligibilē: ita ꝙ color habeat propriam: ꝛ sic ascēdendo vsqꝫ ad ens inclusiue. Et similiter ꝙ omne natural̄r ꝯceptum habeat propriam speciem intelligibilem. Sed omnes iste species ordinate causant̄ ab intellectu agēte ꝛ ab ipso fantasmate. Vel forte vna species causat aliam: vt puta spēs intelligibilis hoīs causat spēm coloris. ꝛ alias aliorum superiorꝝ. Sed hoc nō ita assero.

Siste hic gradu.

Rn̄sio ad argumētū p̄mū factū ꝯtra primū dubiū.

Istis p̄missis cum dr̄ tenendo opinionem doc. s. ꝙ singulare non immediate mouet: patet responsio ex primo preambulo q̄uo singulare moueat: ꝛ q̄uo non moueat. Et cum dr̄ de quiditate in se: concedo ꝙ ipsa non mouet cum tm̄ habeat esse diminutuꝫ. Cū dr̄ de specie intelligibili. Dico ꝙ tenendo primum modum de ipsa specie ꝙ ipsa immediate mouet ad notitiam albedinis in se ꝛ immediate post ad notitiam coloris: ꝛ sic ascendendo: ꝛ hic non ponendo aliud impedimentnm. puta imperium voluntatis de quo in. 2° . distinct. 9. ꝛ distinct. 42. vide que ibi exposui: ꝛ tunc habita cognitione entis in se p̄t intellectus saltem imperio voluntatis firmare se in cognitione entis in se: ꝛ hoc sufficit. Potes etiam dicere: vt dixi in primo. Tenendo etiam secundum modum. s. de pluralitate specierum intelligibilium potest dici ꝙ ordinate causantur ab ipso fundamento ꝛ intellectu agente. ꝛ tunc voluntas potest modo vti vna specie intelligibili modo alia sicut exposui in primo. di. 3. ꝛ in. 2. di. 9. Et de hoc vide que dixi in primo. dist. 3. q. 2.

Ad scḋum

¶ Ad scḋm dico breuiter ꝙ conceptus entis potest abstrahi ab aliquo qđ est actu in Francisco prius sicut etiam animal abstrahitur ab aliquo priori in Francisco puta a sensitiuo vel aliquo alio. Et cum infertur ꝙ tunc in Francisco esset aliquid pertinens ad esse ipsius: quod non esset formaliter substantia. Dico ꝙ oportet h̄ concedere: nec sequitur ꝙ ex non substantia fit substātia. immo si Franciscus est substantia fit ex substantia: q: fit ex ente vt contracto ad substantiam. Dico ergo ꝙ ens vt aliquo mō prius substantia creata est suo modo potētiale ad vlteriores differentias: vel modos intrinsecos: non tm̄ ē ita potentiale sicut res a qua accipitur animal: siue conceptus animalis ad animam intellectiuam a qua accipitur conceptus rationalis: cum sint diuerse res. sed forte eadem res includit aliquam realitatem quiditatiuam a qua accipitur conceptus entis: sicut forte ab eadem albedine accipiūtur distincti conceptus: ita ꝙ ab vna realitate albedinis accipitur ꝯceptus coloris ꝛ ab alia priore conceptus qualitatis: ꝛ ab alia adhuc priore accipitur ꝯceptus entis: ꝛ sicut ꝯceptus coloris accept⁹ ab vna realitate in albedine est ꝯtrahibilis ab alio ꝯceptu ꝯtractiuo siue determinatiuo accepto

ab vltima realitate albedinis: ita ꝙ realitas a qua accipit conceptus coloris est suo modo potentialis ad realitatē a qua accipitur conceptus differentie, puta concept⁹ disgregationis: sic pariformiter videtur dicendū ꝙ realitas a qua accipitur conceptus qualitatis sit suo modo potētialis ad realitatem a qua accipit cōceptus differentie contractiuus siue determinatiuus ipsius conceptus qualitatis ad colorē. Sic similiter potest probabiliter dici ꝙ realitas a qua accipitur conceptus entis in se sit suo modo potentialis ad realitatem a qua accipitur conceptus contractiuus: siue determinatiuus ipsius conceptus entis: siue ille conceptus contractiuus sit differentia: siue gradus intrinsecus: siue mod⁹ aliquis alius: de hoc nō curo. Et sic patet quomodo nullū est incōueniens in eadem re ponere plures realitates quidditatiuas ⁊ ad quiditatē rei vere preter oē opus ptinētes.

Ad tertiū.

¶ Ad tertium. Dico primo ꝙ esse plures singularitates ptiales in aliquo non tm̄ est inconueniens: sed est necesse illō ponere: vt patet in composito substantiali ex materia ⁊ forma vbi materia habet ꝓpriam singularitatem aliam a singularitate cōpositi ⁊ aliam a singularitate forme ⁊ similit forma habet propriam aliā a premissis. Et hoc patet a do. in secundo. di. 3. sic non videtur inconueniens ꝙ vniformit sint plures singularitates: quia plures entitates partiales esset tamen inconueniens. imo simpliciter impossibile ꝙ in eodem singulari possint esse plures singularitates totales vel vltimate: quia tunc esset singulare duabus singularitatibus completiue et eque perfecte ab vna sicut a duabus: ⁊ sic simul posset esse singulare ⁊ non singulare. q² circunscripta vna ⁊ posita alia esset: quia singularitas eius esset ⁊ nō esset: quia alia circunscripta. Hec consequentia patet a do. in plurib⁹ locis. In proposito tamē dico ꝙ nō essent tot singularitates quot entitates: siue realitates in Francisco nisi essent ibi realiter distincte: ⁊ patet: quia hec albedo est tm̄ vnum singulare ⁊ precise vna singularitate ⁊ non pluribus ⁊ tamen distinguūtur in ea plures realitates: vt supra patuit: sed quia nō distinguūtur ibi realiter: sed tm̄ vel ex natura rei vel formaliter. ideo non dicunt distinctas singularitates. potest tamen vnico verbo dici ꝙ tot sunt ibi singularitates quot sunt realitates pertinentes ad quiditatem. ita ꝙ si ille entitates distinguūtur adinuicem realiter similiter ⁊ singularitates distinguūtur realiter: si formaliter formaliter. si precise ex natura rei sic sunt distincta singularia ex natura rei ⁊ sic concedo ꝙ eo modo quo distinguūtur in albedie realitates eo modo sunt tot singularia: ⁊ tamen erit hec albedo tm̄. videlicet singulare totale ⁊ vltimatum: ⁊ sic pt3 quo modo hec albedo potest vere cōsiderari vt singulare entis: vt singulare coloris. vt singulare qualitatis: vt singulare albedinis: ⁊ hoc loquendo ex natura rei ⁊ non tm̄ cōceptibiliter: vt supra patuit. Et cū vltra infertur de supposito. puta ꝙ Franciscus potest considerari vt suppositū talis ⁊c. Dico ꝙ non accipit ibi doc. suppositum prout est incōmunicabile: ⁊ vt quo ⁊ vt qd̄ de quo ipse loquitur in primo dist. 2. parte. 2. q. 1. ſm ꝙ vt suppositum dicit negationem duplicis dependentie. scilicet actualis ⁊ aptitudinalis de quo do. in tertio. di. 1. q. 1. ⁊ infra in quol. q. 19. Sed accipit suppositū ꝓ singulari ētis. idest ꝙ perfectio simpliciter est melior in quolibet ente q̄3 suum incompossibile. Et sicut est melius simpliciter animam esse sapientem simpliciter q̄3 includere suū incompossibile: ⁊ tamen anima non est proprie suppositum. Similiter est melius simpliciter hunc colorem vt est singulare entis habere sapientiam infinitam q̄3 habere suum incompossibile: quia vt ipse color precise consideratur vt ens sibi nō repugnat talis perfectio: licet sibi repugnet vt est singulare coloris. Et ꝙ Do. nō accipiat ibi suppositū proprie de quo supra: patet quia ipse cōcedit ꝙ est melius simpliciter deum habere intellectum ⁊ volūtatem ⁊ sapientiam q̄3 habere eorum incompossibilia: ⁊ tamen ipse deus vt de⁹ nō est suppositum alicuius accipiendo suppositū modo preexposito.

Ad quartū

¶ Ad quartum. Dico primo ꝙ forte non erit inconueniens dicere ipsum ens in se esse actum intelligendi: quo intelligo Frāciscum vt ens absolute. Cum instatur ꝙ talis actus non predicatur in quid. Dico ꝙ predicari in quid de alio pōt dupliciter intelligi: vel quia est de quiditate illius de quo predicatur: vel quia accipitur ab aliquo pertinente ad quiditatem subiecti de quo p̄dicat: ⁊ hoc accipiēdo sub iectū nō pro termino: nec pro actu intelligendi quo intelligo Franciscū: sed pro significato ⁊ pro re Francisci. Primo modo concedo ꝙ non predicatur in quid: quia nullus act⁹ intelligendi est de quiditate alicuius subiecti. Secūdo mō p̄dicatur in quid: quia ille act⁹ intelligēdi accipitur ab entitate quiditatiua in Francisco: ⁊ hoc modo nō videtur forte inconueniens.

Predicari in quid pōt accipi dupliciter.

Cum secundo infertur ad quid terminatur ille actus intelligendi? Dico ꝙ ad entitatem quiditatiuam in Francisco. Et cum dr̄ ꝙ talis entitas erit potentialis ad vlteriores entitates. Dico primo ꝙ si ponatur ꝙ entitas absolute in Francisco nullo modo preter opus intellectus intelligitur ex natura rei prior. ꝙ tunc terminatur ad Franciscum vt precise consideratum sub ratione entis. Dico tm̄ ⁊ melius ꝙ terminatur ad realitatem quiditatiuam suo mō priorem omni alia realitate in Francisco: sicut in albedine distinguuntur realitates: vt supra patuit. Dico secundo ꝙ ſm aliquos posset concedi ꝙ ens in se qd̄ ponitur predicari in quid de decem predicamentis ponitur quoddam idolum fabricatum ab intellectu: quod tm̄ dr̄ predicari in quid non ꝙ sit de quiditate illius de quo predicatur: s3 q² accipitur ab aliquo pertinente ad quiditatem subiecti. Dico tertio ⁊ melius primo ⁊ secundo modo ⁊ magis ad mentem docto. ꝙ ens in se vt ponitur commune deo ⁊ creature accipitur pro aliquo conceptibili. ita ꝙ in Francisco sunt ex natura rei distincta conceptibilia. Potest enim concipi vt homo: vt animal: vt corpus. vt substantia vt ens: ita ꝙ in ipso est alia ⁊ alia realitas a quibus accipitur alius ⁊ alius conceptus: ⁊ sicut ab vna accipitur conceptus substantie: ita ab alia accipitur conceptus entis: aliter Franciscus nō posset vere cōsiderari: siue intelligi vt singulare hoīs: vt singulare aīalis vt singulare substantie: ⁊ vt singulare entis. Et vt intelligitur singulare substantie precise non intelligitur vt singulare corporis: nec similiter vt precise intelligitur singulare entis non intelligitur singulare substantie: nec corporis. Et concedo breuiter: q² realitas a qua precise accipit conceptus entis si esset realiter distincta ab alijs realitatibus perficientibus Franciscum ꝙ vere realiter perficeretur ab illis: sicut ⁊ nunc qm̄ genus ⁊ differentia accipiūtur ab alia ⁊ alia re realiter distinctis ꝙ res a qua accipitur genus realiter perficitur a re a qua accipitur differentia. Sed si realitas a qua accipitur conceptus entis non distinguitur ab alijs realitatibus realiter aliquo alio modo: tūc dico ꝙ eo modo quo distinguitur a posterioribus realitatibus: eo modo dicitur perfici ab illis: vt patet supra copiosissime de realitatibus in albedine. Et dixi de realitate entis in creaturis tm̄: q² in deo non pono aliquam realitatem priorem a q̄ accipitur conceptus entis: cum oīs realitas diuine eēntie sit in vltima ⁊ perfectissima actualitate: ⁊ per ꝯn̄s nullo mō est in potentia: nec quasi in potentia ad aliam: immo exn̄tia essentie diuine que est in vltima ⁊ perfectissima actualitate: ponitur de intellectu quiditatiuo ipsius: vt pt3 a doc. in p̄mo. di. 2. pte. 1. q. 2. di. 25. ⁊ in quo. q. 1. arti. 1. Et sic patet responsio.

Ad quītū.

¶ Ad quintum dico ꝙ conceptus entis ꝓut accipitur a creatura: accipitur ab aliqua realitate quiditatiua in ipsa creatura. Et sic ꝓprie dr̄ ille conceptus prior Francisco ꝓ quanto accipitur ab aliquo priori in Francisco. Et similiter dr̄ predicari in quid ⁊ esse de quiditate Francisci pro quanto accipitur a realitate pertinente realiter ad esse quiditatiuum Francisci: eo modo quo etiam ponimus aīal: siue hoīem actu predicari in quid de pluribus: non ꝙ conceptus hoīs sit simul de quiditate illorum. q² illud qd̄ sic predicatur: ponitur vnus conceptus numero in se formaliter: sed q² accipitur ab entitate pertinente ad essentiam Francisci ⁊c. ideo dr̄ de illis predicari in quid. Et de hoc vide q̄ exposui ꝑ longum tractatum in secundo. d. 3. q. 1. vbi de hac materia extant singularia dubia. Sed loquendo de conceptu entis ꝓut dr̄ predicari in quid de deo. Dico ꝙ talis cōceptus nullo modo accipitur ab aliqua entitate in deo quiditatiua ꝑfectibili: vel quasi perfectibili vlteriori entitate pertinente ad entitatem ipsius: q² in deo precise est vna entitas essentialis ⁊ quiditatiua que est natura mere intellectualis que vt consideratur prior omni suo attributo: ⁊ omni gradu intrinseco est simpliciter indistincta ⁊ singularissima: ita ꝙ non est ibi considerare aliquā realitatem aliquo modo contrahibilem ⁊ perfectibilem quiditatiuam: cuū sit vna tm̄ omnino preter omne opus intellectus indistincta. immo sic est vna ⁊ indistincta ꝙ ex se formaliter est hec ⁊ nullo modo est hec per hecheitatem aliquo modo distinctam preter opus intellectus ⁊ sibi vt priori aduenientem. est enī in vltima actualitate ⁊ perfectissima ⁊ de se formaliter hec et in tali priori nullam penitus pono distinctionē. ⁊ h̄ oīa possent ꝓbari ex diuersis dictis doc. in primo di. 2. parte. ⁊ et di. 5. q. 2. ⁊ di. 28. ⁊ in quol. q. 1. et in pluribus alijs locis. Concedo ergo ꝙ conceptus entis non accipitur ab aliqua realitate priore aliquo modo in essentia diuina: sed accipit immediate ab ipsa essentia omnino indistincta: ⁊ sic talis cōceptus nullo modo ponitur de quiditate dei. q² conceptus

Nota hic pulcherrie quō ꝯceptus entis p̄dicet in q̄d de deo.

qui ꝓprie ponitur de quiditate illius de quo p̄dicatur in q̄d accipitur ab aliquo pertinente ad esse quiditatiuum illius: sic tñ ꝙ illud de quo predicatur includat aliquid aliud p̄ter realitatem a qua accipitur conceptus dictus in quid: sicut patet de homine qui predicatur in quid de Francisco: quia Franciscus vltra naturam humanam a qua accipitur conceptus hominis includit etiam propriam singularitatē cōtractiuam humanitatis. ptꝫ ergo quomodo conceptus entis nullo modo ponitur de quiditate dei: predicatur tamen in quid de ipso deo: quia accipitur ab ipso deo p̄cise vt p̄ori omni attributo ꝛ omni gradu intrinseco: qui deus vt sic nihil aliud significat nisi naturam diuinam singularissimaꝫ p̄fectissime ex̄ntem ꝛ in vltima ꝛ p̄fectissima actualitate: q̄ sic tm̄ dicit esse quiditatiuum ꝛ precise vnum omnino preter omne opus intellectus indistinctum. Ex his apparet quomodo deus ꝛ creatura conueniunt in cōceptu entis et non in aliqua realitate communi: qꝛ nihil reale est aliquo modo commune deo ꝛ creature: sed precise est conceptus qui nō accipitur ab aliqua realitate potentiali deo ꝛ creature: sicut dicimus ꝙ conceptus hominis accipitur ab aliqua natura communi Francisco ꝛ Joanni. i. ab humanitate indifferente ad singularitateꝫ Francisci ꝛ singularitatem Joā. vt diffuse exposui in secundo. dist. 3. q. 1. Sed an decem genera conueniāt quiditatiue in cōceptu entis accepto ab aliquo communi ex natura rei ipsis generibus. Dico ꝙ nō haberem hoc ꝓ inconuenienti ꝙ tale commune sit diuersimode determinabile. Sed omittatur ꝓ nunc cum non multuꝫ faciat ad ꝓpositum nostrum. sufficit. n. ad ꝓpositum nr̄m habere ꝙ conceptus entis ꝓut p̄dicatur in quid de aliqua creatura ꝙ accipitur ab aliqua realitate quiditatiua ipsius. Sꝫ ꝓut p̄dicatur in quid de deo p̄cise accipitur ab ip̄o deo penitus indistincto. ¶ Ad sextam ꝛ vltimam instantiam: ad hanc partem ꝑtinentem. Dico breuiter ꝙ sufficit ꝙ ille conceptus entis possit accipi ab ip̄o deo omnino indistincto dicente perfectissimum esse quiditatiuum: ꝛ sic cōcedo ꝙ p̄t abstrahi ab ipso immediate ꝛ non ab aliquo priore in deo: vt supra exposui: ꝛ sic concipiendo ens in se tñ abstractum a creatura concipitur quiditatiue ipse deus nō in se quiditatiue: sed in aliquo conceptu quiditatiuo. i. ꝙ concipiendo aliquid in se: qđ natum est predicari de alio in quid. concipio illud aliud quiditatiue. i. ꝙ precise concipio predicatū natum dici in quid de illo: et sic concipiendo ens in se concipio deum quiditatiue. i. concipio aliquid in se quod natum est predicari in quid de deo: non tamen ꝙ sit de quiditate eius: sed qꝛ natum est abstrahi ab ipso deo qui dicit perfectam entitatem quiditatiuam. Sed de creatura predicatur in quid: ꝛ est de quiditate eius modo preexposito.

Ad sextuꝫ et vltimū.

¶ Ad instantias contra secūdam partem de numero ꝛc. Pro maiori intelligentia premitto aliqua. primo ꝙ accipiendo trinitatem non in se: sed in conceptu. puta ꝙ tres persone accipiant̄ ꝑ tribus conceptibus distinctis forte hoc mō isti conceptus possunt numerari. Sed de hoc dictum est in primo di. 3. q. 5. de vestigio trinitatis. ꝛ di. 24. vide ibi. Accipiēdo tñ personas ꝑ ipsis significatis certum est ꝙ non numerātur ꝓpter cām a doc. assignatam in primo. di. 24. vide ibi. Secundo p̄mitto ꝙ doc. non intelligit ꝓprie de numero: ita ꝙ cū dico aliqđ ens est trinum non intelligit de numero ternario proprie sumpto: sed intelligit de numero eo modo quo potest intelligi poni: ꝛ qꝛ numerus est primo nobis notus ex diuisione continui ꝛ aggregatione vnitatū sm̄ quas numeramus: ideo ab ipso numero ꝓprie accepto abstraho rōnem discretionis q̄ ponitur cōis oī numero: siue ꝓprie: siue improprie accepto. Et tertio p̄mitto ꝙ doc. nō accipit h̄ trinitatem sic absolute: sed sicut ab hoc ente abstraho rōnē entis in se ꝛ ab h̄ numero rōnem numeri in se ꝛ ab hac vnitate rōnem vnitatis in se ꝛ ab hoc supposito rōnem suppositi in se. ꝛ ab h̄ summo rōnem summi in se ꝛ coniungendo omnia ista formo hanc propositionem. aliquod ens summū est trinum ꝛ vnum. i. aliqđ ens summum vnum ꝛ idem perfecte est in tribus suppositis. siue aliqua natura summa oīo in se vna ꝛ indiuisa est simpliciter ꝛ perfecte in tribus suppositis realiter adinuicem distinctis: ꝛ sic pꝫ intentio doc. et per ꝯn̄s patet ēt responsio ad illa duo argumēta.

Ad instantias cōtra secundam partem.

¶ Ad instantias contra aliam partem. Dico breuiter ꝙ deus nullo modo dꝛ distincte cognosci per conceptum entis: qꝛ tunc dꝛ aliquid distincte cognosci quando cognoscitur sm̄ oīa ꝑtinentia ad esse illius: ꝛ sic albedo distincte cognoscit̄ qñ cognoscitur sm̄ omnes realitates a quibus accipitur alius et alius conceptus: ꝛ sic non posset distincte concipi in re nisi concipiatur sm̄ realitatem. a qua accipitur concept⁹ entis nec per ꝯn̄s conceptus albedinis posset distincte concipi: nec oēs conceptus pertinētes ad conceptum eius conciperentur ꝛ sic oportet ꝙ concipiatur primo conceptus entis. Sed in deo non sunt hmōi realitates: vt supra patuit: sed tm̄ vna realitas quiditatiua omnino indistincta que ex natura rei: vel totaliter scitur. vel totaliter ignorat̄: ꝛ vt sic nullo modo est resolubilis in aliquid prius: ꝛ per consequēs nō diceretur aliquo mō distincte cognosci per conceptum entis. ꝛ vt sic est non tm̄ summe simplex. sed etiam simpliciter simplex. Si vero accipiatur deus nō ex natura rei: sed pro conceptu. tunc forte conceptus entis includit̄ in tali conceptu. ꝛ per consequens posset ille conceptus distincte cognosci per distinctam cognitionem oīum pertinentium ad eius conceptum: ꝛ quia conceptus entis sic pertinet: tunc cognitio distincta eius. primo incipit a ꝯceptu entis. Sed postea est difficultas. vtruꝫ ab vna ꝛ eadem re omnino preter op⁹ intellectus indistincta p̄nt esse plures cōceptus quiditatiui: pro nunc omitto hanc difficultatem: alias tamen prolixe ꝑtractandam. Ad propositum tñ dico ꝙ q̄uis conceptus entis in se sit omnino distinctus: nec possit in se confuse concipi confusione partiū actualiū est tamen confusus confusione partium potentialium quia contrahibile ad omnia inferiora: ꝛ sic cognoscēdo aliquid vt precise in tali cōceptu cōcipitur confuse. Dico tamen breuiter ꝙ in proposito dꝛ aliquid cognosci distincte: quando in se cognoscitur ꝛ non precise vt in alio. ꝛ per consequens dicitur deus tm̄ confuse concipi vt precise concipitur in ente. Dicitur auteꝫ distincte cōcipi quando in se perfecte concipitur ꝛ cognoscitur. Ex his patet responsio ad illas duas instantias: nec oportet nunc aliter respondere.

ꝯtra sc̄daꝫ q̄stionē siue sc̄dꝫ dubiū. p̄mo istat̄.

¶ Secundo principaliter instatur contra secundam conclusionem probando ꝙ idem actus nō eliciatur a fide infusa ꝛ acquisita. Et primo sic. habitus specie distincti necessario inclinant ad actus specie distinctos. ptꝫ ista: quia sicut actus distinguuntur specie ex obiectorū specifica distinctione sic similiter habitus videntur vt specie distincti precise inclinare ad actus specie distinctos. Sed fides infusa ꝛ acquisita sunt habitus specie distincti. ptꝫ. q̄a supernaturale vt huiusmodi specie distinguit̄ a naturali: sicut etiam corruptibile ꝛ incorruptibile. Tū etiā: q̄a si essent eiusdem speciei posset infusus causari a causa naturali: ptꝫ quia si vnum indiuiduum p̄ot naturaliter causari etiā quodlibet eiusdem rationis poterit naturaliter causari. ergo est impossibile ꝙ vnus ꝛ idem actus credendi sit simul sm̄ inclinationem vtriusqꝫ habitus.

¶ Secūdo instatur sic plures habitus acquisiti specie distincti etiam: loquendo de habitibus fidei non possunt simul inclinare ad vnum ꝛ eundeꝫ actum. ergo nec multo minus habitus acquisitus et habitus supernaturaliter infusus. consequentia patet. Tum q̄a supernaturalis ꝛ naturalis minus conueniunt q̄ꝫ duo naturaliter acquisiti. Tum etiam: quia naturaliter acquisiti habēt euidentiam ex testimonio creato cui firmiter creditur nō sit supernaturalit̄. antecedēs patet: quia respectu huius articuli deus est trinus ꝛ vnus potest causari habitus inclinās ad actum respectu illius conclusionis: siue articuli. Et respectu huius articuli verbum caro factum est: potest acquiri alius habitus a deo precise inclinās ad assentiendū huic articulo: verbum caro factum est. ꝛ tamen isti habitus fidei nullomodo inclinant ad eundem actum. imo precise ad distinctos actus. 2°.

¶ Tertio instatur sic: quia si isti duo habit⁹ inclinant ad eundem actum eliciendum a potentia inclināt etiam ad conditiones sm̄ quas elicit actum: aliter non inclinarent potentiam ad actum eundem eliciendum. Sed precise habitus fidei acquisitus inclinat potentiā ad prompte faciliter expedite ꝛ delectabiliter actū eliciendum ꝛ non habitus infusus patet. quia iste sunt cōditiones precise habitus acquisiti ex frequentatis actib⁹: vt patet a doct. in primo. dist. 17. vbi vult ꝙ habitus charitatis non habeat has conditiones. ergo sequitur ꝙ isti habitus non inclinant ad eundem habitum. 3°.

¶ Quarto instatur ꝛ pono casum ꝙ q̄s acquisierit habitum fidei valde intensuꝫ de aliquo articulo includente falsitatem: puta ꝙ inclinet potentiam ad assentiendum huic. s. Deus nō est trinus ꝛ vnus: ꝛ post stāte illo habitu infundatur habitus fidei inclinans ad assentienduꝫ huic. Deus est trinus ꝛ vnus: quia hoc non repugnat. licet eñ habitus fidei infusus non stet cum actu quo quis assentit huic. Deus non est trinus ꝛ vnus: sicut nec charitas cuꝫ actuali peccato mortali: tamen stat cum habitu: sicut ꝛ charitas stat cum habitu vitioso: quia non statim habitus vitiosus deletur infusa gratia: vt patet a doc. in. 4°. di. 14. q. 1. hoc stante. patet ꝙ non sequitur ꝙ eliciatur actus idem sm̄ inclinationem vtriusqꝫ habitus. immo inclinant ad act⁹ oppositos. ꝛ tamen isti duo habitus sunt in eodem operante. 4°.

5 ¶ Quinto instatur. Et pono ꝙ habitus siue naturalis: si-
ue supernaturalis concurrat actiue ad actum: vt videtur te
nere doct. in primo. di. 17. ꝛ in. 3. di. 27. Ita ꝙ non tm̄ incli-
nent ad actum: sed partialiter concurrant: vt due cause par
tiales. Sed duo habitus specie distincti non possunt causa
re vnum ꝛ eundem actum specie ꝛ multominus vnum nume
ro: patet: quia sicut duo obiecta specie distincta non pñt eē
due cause partiales integrantes vnā: siue non integrantes
respectu vnius actus specie: vt patet in pmo. di. 3. q. 7. ergo
nec habitus specie distincti: quales sunt habitus infusus et
6 acquisitus. ¶ Sexto instatur per argumentum a maiori: si
de quo magis videtur inesse ꝛ non inest. ergo nec de quo mi
nus. Sed magis videtur ꝙ duo habitus solo numero diffe-
rentes possint inclinare potentiam ad eundem actum eliciē
dum ꝙ̄ duo habitus specie distincti. patet ista ma. sed duo
habitus solo numero differentes: puta habitus quo distin-
cte cognosco Franciscum ꝛ habitus quo distincte cognosco
Joannē. habitualiter tamen non possunt inclinare intelle-
ctum ad vnam cognitionem numero: vt patet. ergo. ¶ Si-
cut se habent due species intelligibiles specie distincte in eo
dem operante ad actum intelligendi sic se habent habitus
fidei infusus ꝛ habitus fidei acquisitus in eodem operante
ad actum assentiēdi. patet similitudo: quia eque species po
nuntur due forme in eodem operante respectu actus: sicut
ꝛ habitus illi. Tum etiam: quia ille species ponuntur quasi
habitus: vt patet a doc. in primo. di. 3. q. 6. Tum etiā. quia
ponūtur in eodē operante vt cause partiales actus cogno-
scendi: sicut illi habitus ponuntur in eodem operante cause
partiales actus assentiendi: nec videtur neganda ista simili
tudo. Sed due species intelligibiles non possunt concurre
re ad vnum ꝛ eundem actum cognoscendi qñ specie distin-
guūtur. vt patet. ergo nec isti habitus specie distincti: vt su
pra probaui ꝙ specie distinguūtur. Et posito ꝙ specie non
distinguantur adhuc stat ratio: quia due species intelligibi
les solo numero differentes: vt species intelligibilis Fran-
cisci ꝛ species Joā. que solo numero differunt non possunt
causare vnum ꝛ eundem actum numero intelligendi: vt pa
tet in 2°. d. 3. vide que ibi exposui: sic erit in ꝓposito de istis
Ad rōnes ꝯtra scdā ꝯclusionē siue scdꝫ dubiū. habitibus. ¶ Respondeo ad istas instantias. Ad primam
concesso ꝙ distinguantur specie illi habitus: nō sequitur cō
clusio. quia ma. est falsa loquendo de duobus habitibꝰ quo-
rum vnus est infusus ꝛ alius acquisitus comparādo eos ad
vnum ꝛ idem obiectum: sicut in proposito fides infusa respi
cit simpliciter idem obiectum quod ꝛ fides acquisita. Et sic
due forme in eodem operante respicientes idem penitꝰ ob-
iectum ꝛ inclinantes potentiam ad illud idem videntur sem
per inclinare ad eūdem actum. Et cum probatur de habi-
tibus acquisitis specie distinctis. Dico ꝙ nō est simile: quia
causantur ab actibus specie distinctis qui actus distinguū-
tur specie propter distincta obiecta a quibꝰ causantur. ꝛ sic
necessario vt sic specie distincti respiciunt distincta obiecta
specie distincta. ꝛ per cōsequens habitꝰ causari ab illis acti
bus dicuntur specie distingui ab obiectis specie distinctis q̄
immediate respiciunt: ꝛ per consequens nō possunt inclina
re potentiam ad vnum ꝛ eundem actum. vt patet. Si tamē
per possibile vel ipossibile illi habitus specie distincti incli-
narent potentiam ad idem simpliciter obiectum. Dico ꝙ po
tentia eliceret precise vnum actum sm̄ inclinationem vtriuſ
Ad scdm. ꝙ habitus. ¶ Ad secundum concesso antecedēte negatur
consequentia: quia plures habitus acquisiti specie distincti
necessario inclinant ad plura obiecta complexa forte specie
distincta: vt patet in exemplis. ꝛ per consequens non pos-
sunt inclinare potentiam ad vnum ꝛ eundem actum respe
ctu vnius ꝛ eiusdem obiecti complexi. Sed habitꝰ infusus
semper inclinat ad idem obiectū ad quod inclinat fides ac-
quisita: ideo inclinant potentiam ad eliciendum eundem ac
tum circa idem obiectum complexum. Nota tamē ꝙ loquē-
do de habitibus acquisitis non videtur ꝙ vnus ꝛ idem habi
tus inclinet ad assentiendum pluribus obiectis complexis:
quia vnus habitus potest esse precise causatus ex pluribus
actibus assentiendi huic complexo. Deus est trinus ꝛ vnꝰ
ita ꝙ precise inclinat potentiam ad eliciendum actum circa
illud complexum ꝛ respectu huius complexi. Christus mor-
tuus est potest causari alius habitus ex frequentatis acti-
bus assentiendi illi complexo ꝛ cum habitus semper incli-
net ad similes actus. sequitur ꝙ precise inclinabit ad actuꝫ
respectu eiusdem complexi. ꝛ sic videtur ponere plures ha-
bitꝰ acquisitos respectu alterꝰ ꝛ alterꝰ ꝯplexi: potest tamē
dici vnus habitus acquisitus aggregatus ex omnibus ha-
bitibus acquisitis. Sed habitus fidei infusus videt̄ tm̄ vnꝰ
inclinans ad omnes articulos ꝛ ꝯcurrens cuꝫ omnibꝰ alijs
habitibus acquisitis: sicut charitas infusa ponitur tm̄ vnꝰ
habitus ꝛ pt̄ concurrere ad omnes actus aliaꝝ virtutuꝫ in
voluntate existentium. Et sic videtur ꝙ idem habitus fidei
infusus habeat aliam ꝛ aliam inclinationem ad aliū ꝛ aliū
articulum: ꝛ sꝑ simul inclinet potentiam ad eliciendū actū
circa idem complexum circa qđ habitus acquisitus iclinat
ita ꝙ qñ vnus habitus acquisitus inclinat ad actum circa
aliquem articulum semꝑ infusus inclinat ad eundē actum.
¶ Ad tertiuꝫ dico: ꝙ habitus infusus absolute inclinat po Ad tertiū.
tentiam ad eliciendem eundem ad quem inclinat habitus
acquisitus: non tm̄ sequitur ꝙ potentia inclinata eodeꝫ mō
eliciat actum vt vtitur habitu infuso sicut qñ vtitur habitu
acquisito: qꝛ vt vtitur habitu tm̄ infuso tm̄ elicit actum ab-
solute: vt vero vtitur habitu acquisito: tunc elicit eundem
actum faciliter prompte ꝛc qꝛ iste sunt precise conditiones
habitus acquisiti. Dico secundo ꝙ potentia precise vtitur
habitu infuso qñ vtitur habitu acquisito ꝛ elicit actum pre-
cise sm̄ ꝙ inclinant ad actum eliciendum: sed tam acq̄situs
ꝙ̄ infusus tm̄ inclināt ad actum assentiendi ꝛ nō vnus ma-
gis inclinat ꝙ̄ alius cum vterqꝫ inclinet ꝑ modum nature.
sed facilitas ꝛ promptitudo operandi est a volūtate sic ha
bituata ꝛ hoc accidit. ¶ Ad quartum: ptꝫ responsio: qꝛ lo- Ad q̄rtum
quimur precise de habitu infuso ꝛ acquisito qui respiciunt
idem obiectum complexum ꝛ nō aliud ꝛ aliud sicut ponitur
in argumento. ¶ Ad quintum. Dico breuiter ꝙ non est si- Ad q̄ntuꝫ
mile: qꝛ duo obiecta specie distincta necessario causant ac-
tus specie distinctos ꝛ hoc est ex natura obiectorum. Sed
isti habitus precise vt respiciunt idem complexum inclināt
ad eundem actum ꝛ sunt precise in eodeꝫ operante.
¶ Ad sextum de spēbus intelligibilibus ꝛ de distinctis ha Ad sextū.
bitibus numero: ptꝫ responsio ex supra dictis: qꝛ nō sunt re
spectu eiusdem obiecti. ¶ Tertio principaliter instat̄: con Cōtra ter
tra tertiam conclusionem ꝓbando ꝙ etiam ex sola fide in- tiam ꝯclu-
fusa quis pt̄ elicere actum credendi: ꝛ arguitur sic. primo sioneꝫ siue
quicquid ponitur ratio formalis eliciendi aliquem actū: si dubium.
sit in supposito debito illa pt̄ immediate elicere actum: ptꝫ
ista a doc. in primo. di. 2. par. 2. q. 3. ꝛ d. 7. ꝛ in multis alijs Primo in
locis ꝛ specialiter in. q. 13. quoli. Sed intellectus hñs fidem statur.
infusam est ratio formalis eliciendi actum credendi tenen-
do sm̄ veritatem ꝙ habitus concurrat actiue ad actum. pꝫ
qꝛ tunc intellectus ꝛ habitus fidei infusus sunt due cause ꝑ
tiales integrantes vnam totalem ꝛ sufficientem respectu
actus eliciendi: patet qꝛ nihil aliud requiritur ex parte prin-
cipij actiui. Si etiam ponatur habitus inclinans ꝛ potētia
causa totalis eliciendi actum assentiendi adhuc habetur ꝓ
positum: qꝛ ille habitus inclinat potentiam ad eliciendum
actum credendi per modum nature ꝛ necessario. vt patet a
doc. in simili in primo. d. 17. ꝛ in quarto. dist. 49. q. prima:
habito ergo perfecto inclinatiuo ad actum credendi in po-
tentia nata elicere actum credendi vt causa totali potest
immediate elicere actum illuꝫ: ad queꝫ talis habitus fidei
infusus inclinat: ꝛ hoc prehabita cognitione terminorum ꝛ
complexione eorum. Si enim fidei habitus infusus iclinat
ad actuꝫ assentiendi huic complexo. Deus est trinus ꝛ vnꝰ
siue aliquod ens est trinum ꝛ vnum ꝛ intellectus habēs ta
lem habitum precognoscat terminos illius complexionis ꝛ
actu percipiat illam complexionem ꝛ habitus infusus ne-
cessario ꝛ per modum nature ꝛ determinate inclinet ad il-
lum actum; quia intellectus non pt̄ tūc vti tali habitu incli
natiuo ad assentiendum huic complexo. Deus est trinus ꝛ
vnus non videtur ꝛ alio in contrariuꝫ. ¶ Secundo instat̄ 2
idem manens idem semper natum est facere idem remoto
omni impedimento tam ex pte obiecti ꝙ̄ ex parte sui. Sed
fides infusa est simpliciter eadem ante habitum acquisituꝫ
que ꝛ post habitum ꝛ ante habituꝫ acquisituꝫ nullū appa
ret impedimentuꝫ. non ex parte obiecti: qꝛ potest esse circa
idem obiectum: puta aliquod ens est trinum et vnum. nec
ex parte habitus infusi: patet quia est eque dispositus ante
habituꝫ acquisitum sicut post. patet: quia habitus acquisi-
tus non ponitur vt dispositio habitus infusi: qꝛ tunc acquisi
tus non attingeret eundem terminum: quia dispositio ꝓ-
pria non est ad eundem terminum attingendum ad quem
est agens principale: nec ponitur habitus requisitus vt cā
particularis concausans habitui infuso: patet: qꝛ sic poni-
tur causa partialis habitus infusus. ergo sicut habitꝰ acq-
situs sine infuso potest inclinare potentiam ad actū elicien
duꝫ. sic econtra. habitus infusus sine acquisito. ¶ Tertio
instatur sic. potentia operatiua habens duas formas cir- 3
ca idem obiectum: quarum vna non est determinatiua alte
rius ꝛ eque inclinant ad actum eliciendum circa idem ob-
iectum ꝛ sm̄ vtriusqꝫ inclinationem potest elicere actū se-

quitur ꝙ sicut per acquisitam solam potest actum credendi
elicere: ergo ⁊ per solam infusam cum non appareat maior
4° ratio de vna q̃ de alia. ¶ Quarto instatur: ⁊ pono casum
ꝙ quis habeat habitum fidei infusum ⁊ non acquisitum et
assentiat tunc huic complexo aliquod ens est trinum ⁊ vnũ
quero an potentia eliciat hunc actũ assentiendi sm inclina
tionem habitus infusi aut non. non secundo: quia ponis ꝙ
habens habitum fidei infusum nunq̃ elicit actum credendi
nisi eliciat sm inclinationem fidei infuse. Si primo ergo ha
bens solum habitum infusum potest elicere actum credendi
5° sm inclinationem illius habitus. ¶ Quinto instatur sic. ha
bitus acquisitus nihil facit ad habitum infusum: ergo potẽ-
tia eque bene potest elicere actum sm inclinationem habit⁹
infusi: sicut sm inclinationem habitus acquisiti: consequen-
tia patet: quia si habitus infusus in nullo dependet ab acq̃
sito ⁊ est eque inclinãs ⁊ forte magis inclinans: quia nõ ita
potest secundum infusum solum sine acquisito sicut potest
sm acquisitum sine infuso: antecedẽs patet: quia infusus in
nullo dependet nec secundum esse nec sm inclinationem q̃
est idem sibi: patet: quia immediate creatur a deo ⁊ eque be
6° ne põt esse circa idem obiectum complexum. ¶ Sexto in-
statur sic. fides infusa eque inclinat ad credendũ ea que ha
bent euidentiam ex terminis ⁊ includunt aliquam euidentiã
connexionis terminorum si termini sint apprehensi ex sensi
bilibus sicut fides acquisita: ergo potentia habens tm̃ habi
tum infusum eque potest elicere actum secundum inclina-
tionem eius sicut secundum inclinationem habitus acquisi-
ti: consequentia patet per docto. qui ponit potentiam habẽ
tem habitum acquisitum posse dicere actum sm inclinatio-
nem illius habitus eo ꝙ inclinat ad credendum ea que ha-
bent euidentiam ex terminis ⁊c̃. Antecedens probatur: q̃a
habens fidem infusam potest ex suis naturalibus a sensi-
bilibus abstrahere ens in se ⁊ vnitatem ⁊ trinitatem coniũ
gendo adinuicem: vt supra patuit ⁊ potest formare idez cõ
plexum ex eisdem terminis sicut si haberet fidem acquisitã
hoc patet per experientiam. possum enim formare hoc com
plexum aliquod ens est trinum ⁊ vnum. cum ergo fides in-
fusa eque respiciat in eodem idem complexum ex eisdẽ pe
nit⁹ terminis qd̃ respicit fides acquisita sequitur ꝙ fides in
fusa ita inclinet ad credendum ea que habent euidentiaz ex
7° terminis sicut ⁊ acquisita. ¶ Septimo instatur sic. sicut se
habet voluntas ad habitũ charitatis infusuz respectu act⁹
meritorij ⁊ similiter ad habitum infusum spei respectu act⁹
sperandi sic se habet intellectus ad habitum fidei infusum
respectu actus credendi: patet similitudo: quia iste potentie
cõparantur ad habitus supernaturales sed volũtas adul-
ti habens solum habitum charitatis infusum sine aliquo ac
quisito potest meritorie diligere proximum: ergo secundum
inclinationem charitatis quia aliter non esset meritorius:
vt patet a doc. in primo. di. 17. hoc idẽ patet de habitu spei
8° infuso: ergo similiter erit dicenduz de habitu fidei infuso cũ
non videatur maior ratio de vno q̃ de alio. ¶ Octauo in-
statur sic: per argumentum a fortiori. intellectus potest eli-
cere actum credendi sine aliquo habitu neq̃ infuso neq̃ ac
quisito: patet quia potest assentire huic complexo aliquod
ens est trinum ⁊ vnum: quia potest immediate credere testi
monio fide digno: vt supra patuit: ergo a fortiori idem intel
lectus habens solum habitum infusum potest essentire tali
complexo ⁊ non assentiet nisi secundum inclinationem ha-
bitus infusi cum nullus alius habitus sit ibi ergo ⁊cetera.
9° ¶ Nono instatur sic: actus credendi magis dependet ab
habitu infuso q̃ ab habitu acquisito: ergo potentia magis
potest elicere actum secundum habitum infusum q̃ secun-
dum habitum acquisitum: ergo si potest cum solo acquisito
multo fortius poterit cum solo infuso. consequentia est no-
ta: quia si potest esse a solo acquisito a quo minus dependet
a fortiori potest esse a solo infuso a quo magis dependet.
Antecedens probatur: Tum quia habitus infusus se ha-
bet vt causa magis vniuersalis q̃ habitus acquisitus: quia
vnus ⁊ idem habitus acquisitus non respicit omnes arti-
culos: immo quot sunt articuli distincti tot sunt habitus ac
quisiti distincti: vt supra patuit. Sed vnus et idem habi-
tus infusus respicit ⁊ inclinat ad omnes articulos. vt supra
patuit. Tum etiam quia actus credendi est infallibiliter ve
rus vt precise est ab habitu fidei: ergo simpliciter magis de
pẽdet ab habitu fidei ĩfuso. ¶ Decimo instat: q̃a intellect⁹
10° habẽs duos habitus ex ĩperio volũtatis potest vti vno ad
agendũ ⁊ non alio: patet in simili: quia idem intellectus ha
bens plures species intelligibiles ex ĩperio volũtatis pote
rit vti vna ⁊ nõ alia: vt patet a doc. in scd̃o di. 9. ergo simili
ter in proposito habens habitum fidei acquisitũ ⁊ habituz

fidei infusum poterit vti vno ⁊ nõ alio: ergo sicut imperio
voluntatis potest vti habitu acquisito ad eliciendũ actum
credendi sine habitu infuso ita econtra videtur ꝙ intellect⁹
imperio voluntatis possit vti infuso sine acquisito. ¶ Rñ-
deo ad omnes istas obiectiones p̃mittendo prius aliqua p
maiori intelligentia. Primo p̃mitto ꝙ potentia habituata
⁊ agens vel sm solam inclinationem habitus vel etiam po
nendo habitum concurrere partialiter ad actum vt credo
esse verum: sm intentionez doc. in p̃io. d. 17. ⁊ in tertio. d.
27. sp potentia est principale agens ita ꝙ ipsa nõ agente
siue actum eliciente: nullus habitus quantumcunq̃ inten-
sus posset aliquo mõ elicere actum: sed potentia agẽte ipsa
p̃t vti habitu ad agendum vel sequendo precise eius incli-
nationem. i. eliciendo illum actum ad quẽ talis habitus in-
clinat vel etiam vltra inclinationem vtendo illo habitu vt
cã partiali respectu actus: h̃ patz a doc. in primo. d. 17. po-
tentia eñ sola cum obiecto: p̃t elicere actum circa obiectũ:
sed nõ ita pfectũ eliceret sine habitu sicut cũ habitu agen-
do sp equali conatu: vt probat doc. in primo. d. 17. ⁊ in ter-
tio. d. 27. ¶ Secundo premitto ꝙ potentia determinate
vtitur habitu acquisito ad eliciendum actus secundum illũ
habitum: q2 ille habitus est euidens non immediate sz me-
diantibus actibus ex quibus generatur qui actus dñr. eui-
dẽtes terminatiue ex hoc ꝙ terminatur ad complexum. pu-
ta hoc aliqd̃ ens est trinum euidens ex terminis nõ sic abso
lute intelligendo: q2 si terminaretur ad complexũ euidens
ex terminis. tunc ille actus nõ esset actus credẽdi: q2 fides
de obiecto complexo non stat cum euidentia illius: vt patz
a doc. in prolo. q. penul. ⁊ melius in tertio di. 24. Sed illd̃
complexum non est euidens ex terminis cũ sit propositio
mediata: vt patet in prolo. q. prima que nata est fieri eui-
dens per aliam immediatam: vt patet a doc. vbi supra ⁊. q.
presenti arti. primo. nec per actum fidei fit potentie euidẽs
mediate. q2 tunc potentia haberet aliam immediatam eui-
dentez ex terminis. ⁊ vltra actus fidei non stat cum euidẽ-
tia obiecti siue mediate siue immediate: vt patet a docto. in
tertio di. 24. Nec similiter hoc complexum aliquod ens est
trinum est euidens ex terminis euidentia experimentali: vt
patet. Dico tunc ꝙ hoc complexum aliqd̃ ens est trinum p̃
cise dr euidens ex terminis pro quanto assentio illi ꝯplexo
affirmato ab aliquo cui indubitanter credo p quanto ergo Nichabes
testis fide dignus asserit illud complexum esse verum pro quõ ppõ
tanto assentio illi complexo. ⁊ sic complexum illud dr eui- ista. s. aliq
dens ex terminis non absolute: vt supra patuit: sed dr eui- ens ē trinũ
dens: q2 assertum affirmatur esse verum prout constat ex il ⁊ vnũ ē eui
lis terminis: ⁊ hoc modo illi termini habent aliquam eui- dẽs ex ter
dentiam connexionis: q2 firmiter assentio illi complexo ex il minis.
lis terminis: q2 sic asserto ⁊ affirmato complexum ergo illd̃
non includit euidentiam connexionis terminorum absolu-
te: sed complexum vt assertum vt verum a testimonio fide
digno cui firmiter credo: vt sic includit euidentiam conne-
xionis terminorum que euidentia est a testimonio fide di-
gno. Et quia fides acquisita generatur ex frequentatis hu
iusmodi actibus: ideo ipsa inclinat ad ea. i. complexa que
habent euidentiam ex terminis ⁊ euidentiam cõnexionis
terminorum modo preexposito. Quia ergo intellectus ex-
peritur se elicere multos act⁹ quibus firmiter assentit tali
complexo ⁊ tandem experitur per frequentationem actuuz
elicere alios actus prompte faciliter expedite ⁊ delectabi-
liter: ideo experitur se habere talem habitum fidei acquisi-
tum ⁊ per consequens sm inclinationem talis habitus eli-
cit actum credendi: quia ille habitus est generatus ex pluri
bus actibus assentiendi quos experitur in se: ⁊ si nullus ac
tus assentiendi firmiter tali complexo non prefuisset in tali
intellectu ⁊ idem habitus quem nunc habet acquisitus ex
pluribus actibus esset immediate causatus a deo in illo in
tellectu intellectus ille non eliceret actum assentiendi illi
complexo: quia propter talem habitum non firmiter crede
ret: vt patet. Merito ergo dicit doct. ꝙ intellectus habens
tm̃ fidem infusam non eliceret actum credendi sm inclina-
tionem illius: quia nunq̃ firmiter assentiret huic complexo
deus est trinus ⁊ vnus: et hoc est. quia fides infusa non in-
clinat ad illa complexa que habent euidentiaz ex terminis
modo preexposito. nec per fidem infusam scit intellectus ta
le complexum esse assertum a deo nec ab aliquo teste fide
digno: ideo propter illam non elicit actum assentiendi: sed
bene propter habitum acquisitum elicit actum credendi: q2
multos precedentes causantes ipsum habitum prehabuit
quibus firmiter assentiebat illi complexo. ¶ Tertio pre-
mitto ꝙ habens fidem acquisitam ⁊ infusam quando elicit
actum fidei circa complexum verum: elicit sm inclinationẽ

vtriusq;: sed quando elicit fm fidem acquisitam experitur se elicere fm illam propter causam superius dictaz sed qn elicit fm inclinationem fidei infuse nullo modo experitur se elicere fm eius inclinationem sed tn̄ credit in vniuersali q habens fidem infusam quando elicit actum credendi q sp eliciat fm inclinationem eius. ¶ Istis presuppositis.

Ad rōnes cōtra tertiam conclusionem. Rn̄deo ad primam instantiam: concedo maiorem ad minorē dico q q̄uis intellectus cum fide infusa sit ratio formalis producendi actum credendi si haberet obiectum suo modo presens. s. complexum vt assertum z affirmatum tanq̄ verum a testimonio fide digno cui firmiter credo: tamen ad tale cō plexum non inclinat fides infusa. immo ipsa inclinat ad illō verum vt est a deo verum cum sic inclinet vt est participatio lucis diuine z pro quanto conformatur illi lumini.

Ad scōm. ¶ Ad secundum concedo. illam propositionem idem manens idem zc. z similiter concedo q fides infusa maneat eadem z ante acquisitam z post acquisitam. et concedo q acq̄sita nihil addit ifuse: nec ē dispositio ei⁹ z sic concedo q ipsa infusa sem per inclinat ad actū assentiendi obiecto cō plexo non tamen vt asserto ab aliquo teste naturaliter noto cui firmiter credo: sed inclinat ad illud vt est immediate ab ipso deo qui nec potest fallere nec falli cum in inclinādo ad huiusmodi actum conformetur lumini diuino vt dixi z quia non est notum intellectui hoc complexum esse immediate reuelatum a deo tanq̄ verum ideo non elicit actum fm inclinationem fidei infuse quando sola inest. Et q̄uis eliciat actum: fm fidem infusam quando elicit fm acquisitā tamē nescit se elicere actū fm infusam: quia tunc fm illum actum assentiret z firmiter illi complexo vt immediate reuelato a deo: sed precise fm illum actum assentit complexo vt asserto ab aliquo testimonio fide digno.

Ad tertiū et q̄rtum. ¶ Ad tertium: patet responsio ex his que dixi ad secundum argumētum. ¶ Ad quartum admitto casum illum. q2 est possibilis. z cū postea infertur: ergo potest elicere actum fm inclinationem fidei infuse z non fm acquisitum. Dico primo q quādo habet acquisitam causatam ex pluribus actibus vt dixi experitur se elicere fm inclinationem illius z experitur se assentire complexo affirmato vt vero a testimonio fide digno cui credo. z hoc quia prius firmiter assensit illi complexo aliquibus actibus assentiendi precedentibus ipsum habitum z ipm̄ causantibus. Et ideo concedo quod quando elicit actum priorem habitu acquisito illo actu firmiter assentit complexo vt sic testificato: z concedo q etiam elicit illum actum scōm inclinationem fidei infuse: sed hoc non est sibi notuz: vt supra patuit: z sic concedo: q tunc non inest ex hypothesi. itelligit ergo doc. q quando habet habitū solum fidei infuse q nō elicit actum precise scōm inclinationem illius. idest q illo actu firmiter assentiat complexo secundum q est elicitus secūdum inclinationem fidei: quia tunc assentiret illi complexo vt immediate reuelato a deo: sed illo actu priore habitu acquisito assentit complexo vt testificato zc. Si ergo potētia non eliceret talem actum nullum eliceret. z quando illū elicit ad illum fides infusa inclinat: z dico eodem modo sicut quando concurrit infusa cum acquisita.

Ad q̄ntuz et sextuz. ¶ Ad quintum: patet responsio ex dictis ad secundum argumentum. ¶ Ad sextum. negatur q fides infusa eque inclinet ad credenduz ea que habent euidentiaz ex terminis: quia non inclinat ad complexum vt testificatum testimonio fide digno alicuius creature rationalis vt supra patuit.

Ad septimum. ¶ Ad septimum. Dico idem esse de charitate z fide infusa: z de hoc magis patebit in tertio distinc. 26. z in primo distin decimaseptima.

Ad octauū ¶ Ad octauum. patet responsio: q2 bene concedo q intellectus potest immediate elicere actū credendi alicui complexo prehabita cognitione illius complexi: q2 potest firmiter assentire illi ex testimonio fide digno asserente illud vt verum: sed ex hoc non sequitur q possit immediate elicere ex sola inclinatione habitus infusi cum ille inclinet ad actū assentiēdi complexo vt immediate a deo reuelato vel testificato: vt supra patuit.

Ad nonū. ¶ Ad nonū. Dico q posito q actus credendi magis dependeat ab habitu infuso quo ad esse absolutum non tn̄ vt est actus firmiter assentiendi obiecto cō plexo testificato modo preexposito: immo vt sic simpliciter dependet a potentia z habitu acquisito vt supra patuit: et ideo aliquam conditionem ille actus habet ab habitu acq̄sito quam non habet ab habitu infuso: z similiter aliquā habet vt est ab habitu infuso quam nō habet ab acquisito: vt supra patuit.

Cōtra q̄rtam siue q̄rtum dubiū ¶ Quarto principaliter instatur: cōtra quartam probando q si fides infusa non inclinat ad aliquod falsum q nec etiā fides acquisita potest inclinare ad aliq̄d falsum quando simul concurrunt ad eūdem actum. Et arguo sic.

Primō instatur. primo: idem actus credendi simul est secundum inclinationem vtriusq; fidei scilicet acquisite z infuse: aut ergo ille idem actus elicitur ab vtraq; fide circa idem obiectum complexum aut circa aliud z aliud. Si secundo hoc non videtur quia tunc non esset idem actus: non em̄ eodem actu assentitur pro statu isto diuersis obiectis cō plexis siue diuersis articulis fidei. Si primo habetur propositum: quia tunc elicit simpliciter circa obiectum complexum verum: z tunc actus ille erit infallibilis prout innititur fidei acquisite sicut etiaz quando innititur fidei infuse.

2ᵐ. ¶ Secundo instatur: q2 actus credendi dicitur verus z infallibilis non ex se formaliter cū sit incomplexus z in incomplexo nō est veritas nec falsitas formaliter: sed forte virtualiter de quo expositum est in primo z aliqualiter in secundo: est ergo infallibilis denominatione extrinseca eo q terminatur ad obiectum complexum formaliter verum z infallibiliter verum. Sed est impossibile q sit idem actus numero secūdum inclinationem vtriusq; fidei. s. acquisite z infuse qui terminetur ad idem obiectum complexum: ergo si est infallibilis: quia elicitur secūdum inclinationem fidei circa hoc complexum deus est trin⁹ z vn⁹ sequitur q erit eque infallibilis quando elicitur secundum inclinationem fidei acquisite: quia ita inclinat ad idē obiectū complexum formaliter verum sicut fides infusa.

3ᵐ. ¶ Tertio instatur. z presuppono dictuz doc. in primo distin. 17. q quando sunt due cause partiales concurrentes ad eundem actū non erit substantia actus ab vna z intensio actus ab alia sicut dicebat vna opinio ibi improbata: sed simpliciter ab eodem est substantia z intensio actus: ita q tam ab vna causa partiali est substantia z intensio actus q̄ ab alia partiali licet actus sit perfectior ab vna q̄ ab alia. hoc stāte arguitur sic a simili. si actus assentiendi est tam secundum inclinationem fidei acquisite q̄ infuse z similiter intensio eius secundum vtriusq; inclinationez sequitur q etiam veritas seu infallibilitas actus que concomitatur actum erit fm vtriusq; fidei inclinationem.

4ᵐ. ¶ Quarto instatur: quia actus credē di vt innititur fidei infuse: z vt elicitur fm inclinationem fidei infuse est necessario infallibilis: quia necessario circa obiectum verum z vt innititur fidei acquisite siue vt elicit scōz inclinationem fidei acquisite potest esse fallibilis: ergo idez actus credendi numero erit necessario infallibilis z non necessario infallibilis: quia necessario infallibilis vt innititur fidei infuse z non necessario infallibilis: vt innititur acquisite fidei: hoc autem est inconueniens de vno z eodem actu. Sicut si idem simul produceretur a causa necessaria partialiter z ab alia libere z contingenter z diceretur q simul haberet necesse esse z ɔtingens eē. Sic in proposito.

5ᵐ. ¶ Quinto instatur. Et pono casum q quis eliciat actum credendi huic complexo Deus est trinus z vnus secundum inclinationem vtriusq; fidei z q ille idem actus continuetur a potētia circa idem obiectum complexum per horam: z q in medietate hore deperdatur habitus infusus: puta per peccatum mortale z per aliam medietatem continuetur a potentia precise secundum inclinationem fidei acquisite: tūc quero de illo actu an sit infallibilis necessario an nō. Si primo patet q non est infallibilis ex habitu infuso: quia tūc sibi nō pōt inniti cū sit ān͂hilat⁹ ex hypothesi: ergo erit necessario infallibilis prout innititur fidei acquisite. Si dicatur q non est necessario infallibilis desinēte habitu infuso. Cōtra: q2 tunc sequitur q manēte precise eodem actu z circa idez obiectum simpliciter erit mutatus de infallibilitate in oppositum eius quod videtur omnino inconueniens: vt patet intuenti. Sequitur ergo q idem actus credendi prout innititur vtriq; fidei erit necessario infallibilis.

Multū cōpiose et subtilit hic loqt̄ expositor. ¶ Respondeo ad omnes instantias premittendo aliqua. primo premitto q actus intelligendi dicitur habere veritatem z infallibilitatem ab obiecto quando ab ipso obiecto vt sic depēdet sicut actus intelligendi hominem esse risibilem est necessario verus z infallibilis eo q dependet ab obiecto necessario vero z infallibili: quia est impossibile tale complexum posse falsificari. aliquando est verus sed non necessario: vt quando dependet ab obiecto non necessario vero sed contingenter vero. sicut actus intelligendi quo intelligo hominem esse albū quod complexum potest aliquando falsificari. hoc idem dico de actu assentiendi quo assentit vero necessario vel vero cō tingenter.

Iste hic q̄d inuenies q̄d queris. ¶ Secundo premitto q quando duo habitus inclinant ad idem obiectum complexum sub eadem precise ratione ex parte obiecti ita q sit penitus idem obiectum z precise eadem ratio formalis in obiecto: tunc actus elicitus a potentia secundum inclinationem vtriusq; si erit infallibilis vt innititur vni habitu erit similiter infallibilis vt inni-

bitur alteri habitui: patet: qꝛ tota veritas ⁊ infallibilitas actus est a veritate obiecti complexi: patet: qꝛ si haberē duos habitus inclinantes ad assentiendum alicui complexo necessario ⁊ euidenti ex terminis sicut hoc complexū eēt: totū est maius sua parte: tunc illi habitus inclinarent ad eliciēdum actum euidentem circa tale complexum ⁊ sic act⁹ assentiendi esset ita euidens prout innititur vni habitui sicut ⁊ alteri cum vterqꝫ inclinet ad idem obiectum complexuʒ ⁊ sub eadem ratione a quo obiecto est euidentia actus. sic dico in proposito de actu credendi siue de actu assentiendi complexo vero. Tertio premitto ꝙ obiectū fidei infuse (siue simul necessarium siue contingens: qꝛ sunt articuli necessarij vt illi de trinitate ⁊ contingentes vt illi qui sunt ad extra) non ponitur illud obiectum verum precise: qꝛ inclinat ad illud vt in se verum ⁊ euidens: qꝛ tunc non esset fides: sed est obiectum verum: qꝛ reuelatum esse vera ab ipso deo immediate. Quis enim articuli fidei sint veri non tamen assentimus illis vt veris ex natura rei: sed assentimus qꝛ firmiter assentimus alicui homini vel communitati fide digne firmiter asserenti illum articulum esse verum. Fides ergo infusa ⁊ fides acquisita precise inclinant ad actū assentiendi eidem vero sicut huic. verbū est incarnatum non tñ precise inclinat ad assentiendum sub eadem ratione formali: quia infusa inclinat ad actū assentiendi illi vero vt reuelato a deo et asserente illud esse verum cui firmiter credendum est tanq̃ illi qui nullo modo potest fallere: nec falli. et ideo illi actui assentiendi vt precise innitit̄ fidei infuse non potest subesse falsum. Sed fides acquisita inclinat ad illud idem verum sub alia tamen ratione: quia assentit illi non ex euidentia terminorum: quia tunc non esset fides: sed precise assentit illi: quia firmiter assentit alicui homini: puta apostolis vel ecclesie asserenti illud complexum esse verum: et qꝛ tale testimonium ex natura sua posset aliquando errare vel decipere idem talis actus assentiendi prout innititur fidei acquisite non est infallibiliter verus. et ideo vt sic non repugnat posse subesse falsum: ⁊ licet communiter non subsit maxime quando credit ecclesie asserenti que vt creditur regitur a spiritu sancto.

Drīa int fidē acq̄sitā ⁊ īfusaʒ quo ad īclinationē ad actum.

¶ Istis premissis patet respōsio ad obiectiones. ad primam concedo ꝙ idem actus elicitur s̄m inclinationem vtrius fidei ⁊ circa idem obiectum materiale: qꝛ circa idem complexum sed non sub eadem ratione formali: qꝛ actus credendi vt est s̄m inclinationem fidei infuse est id quo assentit complexo vt a deo reuelato tanq̃ vero: et actus elicitus secundum inclinationem fidei acquisite est id quo potentia assentit eideʒ vero vt reuelato a creatura cui firmiter assentit vt testimonio fide digno illud vt verum asserenti.

Ad p̄muʒ Cōtra q̄rtū dubiuʒ.

¶ Ad secundum patʒ responsio ex dictis in prima responsione ad primum argumentum: quia quamuis sit infallibilis. quia respicit tale obiectum aliter tamen ipsum respicit vt innititur fidei infuse ⁊ aliter vt innititur fidei acquisite: vt supra patuit.

Ad scōm.

¶ Ad tertium. concedo dictum doc. i. primo distin. 17. sed postea negatur similitudo qꝛ intēsio actus ē intrinseca realiter actui ⁊ non potest produci aliquis actus in esse quin habeat suam intensionē: sed infallibilitas actus est precise: qꝛ respicit obiectum vt sic a deo reuelatum vt verum: ideo non sequitur necessario entitatem actus: sed precise dꝛ infallibilis: quia terminatur ad obiectum sub tali ratione consideratum.

Ad tertiū

¶ Ad quartum. concedo casum illum siue sit possibilis siue non: non curo et dico ꝙ stante tali actu elicito ⁊ fide infusa est infallibilis: qꝛ sibi non potest subesse falsum. Cum dicitur ꝙ tunc fides nō est cui actu initatur. Dico ꝙ hoc non refert: quia precise dicitur actus infallibilis pro quanto est elicitus secundum inclinationem fidei circa obiectum a deo reuelatum. stante ergo illo actu circa idem complexum: ita ꝙ obiectum complexum non mutetur semper stat infallibilis veritas actus cui non potest subesse aliquod falsum: quia ex quo fuit infallibiliter verus: qꝛ circa obiectum complexum a deo reuelatum vt verum sequitur ꝙ non mutato obiecto ⁊ stāte eodem actu ꝙ semper erit infallibiliter verus.

Ad q̄rtum

¶ Ad quintuʒ et vltimum. Dico ꝙ ille actus erit necessario verus circa idem obiectum non mutatū: qꝛ vt innititur fidei infuse terminatur necessario ad obiectum verum: ⁊ vt sic non potest esse fallibilis. quia licet absolute possit esse fallibilis a fide acquisita tñ tamen concurrente fide infusa cum acquisita est necessario infallibilis que infallibilitas est precise vt innititur fidei infuse: vt supra expositum est: et sic patet responsio ad instantias. ¶ Alia dubia que etiam importantnonnullas difficultates pro tunc omitto alijs subtilius indagantibus et forte melius intelligētibus Doctrinam Joannis Scoti ⁊c.

Ad q̄ntuʒ et vltimū.

De secundo articulo principali: vbi videnduʒ est

Scd̄s articulus. principalis

de cognitione perfecta ⁊ immediata an. s. anima pro quocūqꝫ statu possit cognitione perfecta ⁊ immediata attingere trinitatem. Dicit ꝙ licet notitia per se ⁊ propria et immediata possit distingui in intuitiuā ⁊ abstractiuam de qua supra habitum est. abstractiua perfecta trinitatis est notitia distīcta ⁊ immediata que immediate attingit ipsam ⁊ nō ꝑ aliō obiectum prius cognitum excludendo aliud in ratione obiecti cogniti non excludendo tamen aliud in ratione formali cognoscēdi: quia sic communiter species intelligibilis est ratio formalis causandi huiusmodi notitiam abstractiuā. Similiter intuitiua propria ⁊ perfecta ⁊ immediata est illa q̄ distincte attingit ipsam trinitatem vt in se perfecte presentē ⁊ ipsa immediate attingitur excludendo omne aliud in ratione obiecti cogniti non tamen excludendo aliud in ratione formali siue aliud potēs supplere vicem rationis formalis: ⁊ sic deitas est precise ratio cognoscendi ipsam trinitatem ⁊ ipsa sola vt comparatur ad intellectum diuinum est ratio mouendi ad notitiam intuitiuam deitatis ⁊ trinitatis Sed vt comparatur intellectui creato voluntas diuina est ratio formalis mouendi ⁊ in hoc supplet vicem obiecti siue rationis formalis obiecti visibilis: vt exposui in prologo. q. penultima. Et loquitur hic de notitia simplici tam abstractiua q̄ʒ intuitiua. s. perfecta ⁊ immediata: ⁊ nō loquitur de notitia complexa mediata ⁊ immediata ita ꝙ illa dicitur incomplexa perfecta ⁊ immediata que termiatur ad obiectū incomplexum distincte ⁊ immediate modo preexposito. ⁊ illa dicitur complexa ⁊ immediata que terminatur ad cōplexum notum ex terminis: quia omnis propositio immediata est etiam per se nota: vt patet per ea que exposui in primo: dist. 2. parte. prima. q. 2. notitia vero complexa est illa q̄ terminatur ad complexum non notum ex terminis. s. illa que terminatur ad conclusionem demōstratam. de hac complexa siue mediata siue immediata non loquitur in proposito. Sed intendit de incomplexa primo modo. s. immediata ⁊ ꝑfecta tam intuitiua q̄ʒ abstractiua. Et ponit hanc conclusionem. Anima non potest attingere ad notitiā dei propriā ⁊ immediatam ex perfectione sua naturali etiaʒ pro quocūqꝫ statu nature concurrentibus etiam quibuscūqꝫ causis naturaliter motiuis ipsius anime ad cognoscendū. Et idem diceretur de āgelo. Et ratio est: quia omnis talis intellectio scilicet per se ⁊ propria ⁊ immediata requirit ipsum obiectū sub propria ratione obiecti presens: ⁊ hoc vel in propria existentia: puta si est intuitiua vel in aliquo perfecte representante ipsum sub propria ⁊ per se ratiōe cognoscibilis si fuit abstractiua. Deus autem sub propria ratione deitatis nō est presens alicui intellectui creato nisi mere volūtarie. De presentia reali patet per illud Amb. super lu. in eius potestate satis est videri in cuius natura non est videri: videtur si vult si non vult non videtur. optime dicit ꝙ ei⁹ nature nō est videri supple a creatura: quia eius natura non est naturaliter causa actiua huius visionis. nec etiam aliqua natura creata que est naturaliter actiua pōt esse causa huius visionis vel perfecte presentie obiecti: quia non potest perfecte continere essentiam illam secundum entitatem suam: igitur nec secundum suam intelligibilitatem. Per idē etiā patet ꝙ nihil creatum potest esse causa eius presentie etiaʒ abstractiue apud intellectum: quia non potest causare aliquod representatiuum proprium ⁊ per se diuinitatis sub ꝓpria ratione cognoscibilitatis: quia tale representatiuum non potest causari nisi vel ab ipsomet cognoscibili vel ab aliquo perfecte continente ipsum sub ratione sue cognoscibilitatis. Et si igitur deus possit cognosci per aliquod representatiuum illud tamen non posset causari nisi immediate ab ipso deo illud voluntarie causante. ¶ Pro maiori intelligentia huius litere declaro aliqua. primo de causis motiuis anime respectu notitie. De notitia intuitiua obiecti cause naturaliter motiue sunt intellectus ⁊ obiectum in se presens vel aliquod ens creatum virtualiter continens perfectam entitatem obiecti. ⁊ iste tm̄ ⁊ proprie sunt cause naturaliter motiue ipsius anime causantes naturaliter notitiā ītuitiuā obiecti. nulla eñ alia causa videtur posse assignari nisi intellectus ⁊ obiectum in se presens vel aliq̄d creatū ꝟtualiter continens perfecte ipsum obiectum cum notitia talis precise causetur ab itellectu ⁊ obiecto in se presente vel aliquo supplēte vicē illius obiecti vel ipm̄ ꝟtualiter cōtinēte. ⁊ hoc patet a doc. in primo di. 3. q. 7. ⁊. di. 8. q. 3. Sed cause naturaliter motiue ipsius anime siue ipsius intellect⁹ respectu notitie abstractiue. sunt intellect⁹ ⁊ spēs intelligibilis obiecti q̄ species intelligibilis vel ē causata ab ipso obie

Pulchra ⁊ vtilis declaratio lr̄e Doct.

cto intelligibili siue immediate vt in intellectu angeli q̄ immediate potest recipere speciem intelligibilē ab ipso obiecto ita ꝙ non requiritur aliud medium immediate causatiuū: vt patet a doc. ī secūdo. d. 3. q. vltima. ꝛ. di. 9. vel mediate vt ī nobis pro statu isto: vbi obiectū sensibile extra nō īmediate mouet ītellectū causādo spēʒ sui ītelligibilē. sed tm̄ mediate pri⁹ cāndo spēʒ sēsibilē ī aliq̄ sēsu exteriori q̄ causā īmediate cāt alia spēs ī ꝟtute imagīatiā q̄ dr̄ fātasma ꝛ illa īmediate cum ītellectu agēte causat spēm ītelligibilem obiecti. Uel illa spēs ītelligibilis est causata in nobis ab aliquo obiecto. remote tamen virtualiter cōtinente entitatem obiecti intelligibilis. Exēplum primi in nobis patet de albo extra qd̄ prius causat speciem ī organo visus. ꝛ species illa causat aliam in organo imaginatiue que dicitur fantasma: ꝛ illa immediate causat speciē ītelligibilem ipsius albi partialiter tamen: ꝛ sic in cognitione abstractiua quidditatis albedinis iste ponūtur cause naturales: ita ꝙ īmediate cause notitie sunt intellectus ꝛ spēs ītelligibilis vt alias ꝓbaui: et mediate sunt obiectum extra et species obiecti ī sensu exteriori ꝛ fantasma in sensu interiori ita ꝙ iste ordinate se habent modo p̄exposito. Exēplum secundi posito ꝙ obiectuʒ. a. nec pro statu isto nec pro alio habeat virtutem mouendi intellectuʒ ad sui notitiā abstractiuam sed ꝙ virtualiter cōtineatur in aliquo sensibili et dicatur. b. tūc b. īmediate mouet sensum exteriorem causando speciem sui sensibilem ꝛ illa causat aliaʒ in sensu īteriori ꝛ illa causat speciem ītelligibilē primo ipsius. b. ꝛ post causat speciem intelligibilem. a. si potest habere illam: vel si non potest tunc eadeʒ spēs ītelligibil'. a. causat vna cum intellectu primo notitiaʒ. a. ꝛ deinde notitiam. b. et iste sole sunt cause naturales notitie abstractiue in ītellectu nostro. ¶ Secundo nota ibi de presentia obiecti in se ꝙ aliud est loqui de presentia obiecti reali et in se et non in ratione actu intelligibilis ꝛ aliud de p̄sentia obiecti vt actu ītelligibilis. quia p̄mo modo Deus est ꝑfectissime presens cum sit vbiqʒ per ꝑfectaʒ presentiam sed non secundo modo: tūc secundo mō dicitur presens quando actu potest mouere ītellectū ad sui notitiam intuitiuam loquēdo de ista presentia. Dico ꝙ hec est duplex. s. quedam est formalis ꝛ motiua quando. s. obiectum in se formaliter presens in ratione obctī actu ītelligibilis potest mouere ītellectū ꝑtialiter causando notitiam sui intuitiuam in illo intellectu. Quedā est presētia tm̄ formalis et nullo modo motiua: vt quando intellectui relatio realis est presens in ratione obiecti actu intelligibilis ꝛ tamen ipsa nullo mō potest causare notitiam sui est tamē presens virtualit'. i. ꝙ ipsa ꝟtualiter continetur in alio potente causare notitiam sui intuitiuam vt puta extrema absoluta illi⁹ relatiōis quādo sunt presentia in se causant primo notitiam sui deinde relationis virtualiter cōtente. Et loquendo de ista p̄sentia virtuali. Dico ꝙ quoddam obiectum cōtinet ꝟtualiter presentiam alteri⁹ in ratione obiecti intelligibilis sic ꝙ non potest immediate facere obiectum virtualiter contentum esse presens intellectui ī ratione actu intelligibilis nisi prius sit in se presens in ratione obiecti actu intelligibilis. i. nisi prius sit ī se presens potēs īmediate causare notitiam sui intuitiuam nūqʒ posset facere obiectum contentum virtualiter presens. et sic nūqʒ posset immediate causare notitiam intuitiuam contenti virtualiter nisi prius vel simul causaret notitiam sui intuitiuam. Et hoc modo obiectuʒ naturaliter motiuum per modum nature non potest facere aliud obiectum virtualiter contentum esse presens potentie in ratione obiecti actu ītelligibilis nisi prius fuerit in se presens presentia obiecti actu intelligibilis. et sic non pōt immediate causare notitiam intuitiuam obiecti virtualiter contenti in aliquo intellectu nisi prius causaret notitiā sui intuitiuā. Et sic sequitur ꝙ essētia diuina que virtualiter continet omne obiectuʒ nō potest facere aliquod obiectum contentum esse presens presentia obiectiua alicui intellectui etiam diuino nisi prius sit in se p̄sens presētia obiectiua eidem intellectui. nec potest immediate causare notitiam intuitiuam obiecti contenti ī aliquo intellectu nisi prius in eodem causaret notitiam sui intuitiuam: vt alias exposui supra ī quodlibet; ꝛ hic et etiam patet a doc. in p̄mo. ꝛ ī quodli. Dico secundo ꝙ quoddam continet virtualiter presentiam alterius obiecti sic ꝙ immediate potest facere illud contentuʒ esse in se presens presentia obiectiua et tamen ip̄um continēs nullo modo erit presēs presētia obiectiua. ꝛ tale cōtinens est continens volūtarium ꝛ non per modum nature. et sic voluntas diuina cōtinet hoc modo omne obiectum ita ꝙ in quocūqʒ ītellectu excepto diuino potest immediate causare presentiam obiectiuam cuiuscunqʒ obiecti etiam essentie diuine non causando siue non faciendo se presentem tali intellectui presētia obiectiua: et similiter potest immediate causare notitiam intuitiuam cuiuscunqʒ obiecti etiam ipsius essentie diuine nō causando notitiam sui nec intuitiuam nec abstractiuaʒ et hoc est quia est obiectum mere voluntarium. Et sic dicimus ꝙ deus non sub ratione deitatis sed sub ratione qua est volens est obiectum mere voluntariū respectu cuiuscūqʒ intellectus creati. sed respectu sui intellectus est obiectum mere per modum nature. Dico vltra ꝙ ipsa voluntas diuina non tm̄ continet omne obiectū voluntarie causando presentiam realeʒ illius respectu notitie ītuitiue sed etiam potest immediate causare p̄sentiam cuiuscunqʒ obiecti qua obiectum sit prius presentia obiecti intelligibilis abstractiue: quia potest immediate causare speciem intelligibilem cuiuscunqʒ obiecti etiam essentie diuine: vt patet in secundo. d. 3. q. 9. potest etiam immediate causare notitiam abstractiuaʒ cuiuscunqʒ obiecti non causando notitiam abstractiuā sui cuʒ sit obiectū mere voluntarium. secus est de obiecto non voluntario sed naturali ꝛ mouente per modum nature. quia tale non potest immediate causare speciem intelligibileʒ virtualiter contenti in aliquo ītellctū nisi in eodem intellectu simul vel prius causet specieʒ sui siue mediate siue immediate modo preexposito: nec similiter potest immediate causare notitiam abstractiuam virtualiter contenti nisi prius mediate vel immediate causet notitiam sui. ¶ Deinde nota ibi. nec etiaʒ aliqua natura creata q̄ est naturalit' actiua potest eē causa hui⁹ visionis et perfecte presentie obiecti: quia non potest ꝯtinere in se ꝑfecte essētiam illam secundum entitatē suam: igitur nec secundum suam intelligibilitatem. h̄ patet. quia potēs virtualiter continere effectum ꝓprium alicuius cause potest perfecte cōtinere entitateʒ illius cause. quia ex quo talis effectus sequitur ētitatem propriam non videtur posse īmediate causari nisi vel a causa propria et sibi adequata. vel ab aliquo perfecte continente entitatem illius cause: vt exposui in 2⁹. d. 2. Cū ergo notitia propria alicui⁹ obctī siue ītuitiua siue abstractiua precise sequatur entitatem obiecti sic intelligibilis. patet. quia illa notitia non potest esse notitia alterius obiecti: sed precise illius cuius est. statim sequit' ꝙ a nullo poterit immediate causari nisi ab ipso obiecto vel ab aliquo perfecte continente obiecti illius. Nec similiter p̄sentia obiectiua perfecta. que tunc est quādo obiectum actu potest intueri non potest immediate causari nisi vel ab ipso obiecto vel ab aliquo ꝑfecte continente ipsum. Et intelligo sic ꝙ causare presentiam obiectiā respectu notitie intuitiue est facere obiectum tale esse actu intelligibile intellectione intuitiua. i. ꝙ actu possit immediate causare notitiam illius intuitiuam: sic ergo. a. posse causare perfectam presentiam. b. ī ratione obiecti actu intuitibilis nihil aliud est qʒ. a. posse immediate causare notitiam intuitiuaʒ ipsius. b. que ponitur propria ipsi. b. et sic ꝓpria ꝙ nullo mō pōt alteri competere. ꝛ sic seq̄tur ꝙ. a. perfecte cōtineret entitatem ꝛ intelligibilitatem ipsius. b. Quando ergo obiectum īmediate dicitur causare presentiam sui in ratione obiecti intuibilis tunc est ipsum. b. immediate posse causare notitiam sui intuitiuam: quia vt sic presens est pars memorie perfecte vt exposui ī p̄mo. d. 2. ꝑte. 2. q. 3. ꝛ. d. 3. q. 7. exponendo titulum. q. ꝛ hoc idem in secundo. d. 3. q. 8. ꝛ. q. 10. et. d. 10. sed si aliud potest causare presētiam obiectiuā modo predicto obiecti actu intuitibil' hoc nihil aliud est qʒ posse actu causare notitiam intuitiuam illi⁹ obiecti. ꝛ per cōsequens perfecte continebit entitatem ꝛ intelligibilitatem illius obiecti. Cum ergo nulla creatura possit virtualiter continere entitatem dei sequitur ꝙ nec poterit causare presentiam obiectiuam eius modo p̄expositο nec eius notitiam. ¶ Deinde nota ibi. per idem etiā patet ꝙ nihil creatum potest eē causa eius p̄sētie abstractiue apud ītellectū. qꝛ non potest causare

Obm̄ sēsibile non īmediate mouet intellectū.

Presētia obiecti duplex.

aliquid qꝺ ſit repreſentatiuum proprium et per ſe diui-
nitatis ſub propria ratione cognoſcibilis: quia tale re-
preſentatiuum non poteſt cauſari niſi vel ab ipſomet co
gnoſcibili vel aliquo perfecte continente ipſum ſub ra
tione ſue cognoſcibilitatis. proprium repreſentatiuum
in cognitione abſtractiua eſt ſpecies intelligibilis obie
cti propria: vt patet a doc. in primo. d.3.q.6.ꝛ in ſecūdo

Nota hic quō ſpēs intelligibilis ꝓpria obiecti eſt duplex.

d.9. Hic tamen nota ꝙ ſpecies intelligibilis ꝓpria ob-
iecti eſt duplex. quedam dicitur ꝓpria formaliter ꝛ eſt il
la q̄ īmediate eſt repreſētatiua obiecti ꝛ īmediate cau-
ſatiua notitie obiecti. ꝛ ſic oē obiectū potēs habere ali-
quā ſpeciem p̄ciſe ip̄m repreſētantē dicitur habere pro
priū repn̄tatiuū formaliter quando actu repn̄tatur per
illā. ꝛ illa īmediate poteſt cauſare partialiter tamē no-
titiā abſtractiuam obiecti cui⁹ eſt. Alia eſt ſpecies ob-
iecti ꝓpria nō formalis ſed tm̄ ꝟtualis. ꝛ eſt quādo ob-
iectum non habet ꝓpriā ſpēm: quia tamen ſcd̄m ſuā en-
titatem ꝟtualiter cōtinetur ī aliquo obiecto hn̄te ꝓpriā
ſpeciem. tūc illa ſpecies eſt ꝓpria illi obiecto cōtento: qꝛ
tale ꝯtentū p̄ciſe natū ē cognoſci abſtractiē ꝑ illā q̄uis
nō ſit formalr̄ ſpēs illi⁹ ꝯtēta. Spēs ꝓpꝛia ꝛ formalis ob
iecti vel cāꝛ ab ip̄o obiecto ꝛ hoc mediate vel īmediate
mō p̄expoſito. vel ſi n̄ cauſaꝛ ab ip̄o obctō: n̄ p̄t tn̄ ab ali
quo cāri niſi ꝯtineat ꝟtualr̄ ētitatē obcti ꝓpt cām ſupi⁹
dictā qꝛ talꝭ ſpēs ē ita effect⁹ ꝓp⁹ obcti ſicut notitia in
tuitiua ꝛ hoc mediate vel immediate. Silr̄ loquēdo de
ſpecie ſecūdo modo. ſ. virtualiter illa nō p̄ōt cauſari niſi
vel ab obiecto cui⁹ poniꝛ ſpēs ꝓpria formaliter cōtinēte
ip̄m obiectū ꝟtualiter vel ab alio ſimul virtualiter cōti
nēte ſic vtrūqꝫ obm̄. ſ. obiectū cui⁹ poniꝛ ſpēs ꝓpria for
maliter ꝛ obm̄ cui⁹ poniꝛ ſpēs ꝓpria ꝟtualiter: qꝛ ſi. a. cō
tinet virtualiter. b. adequate. c. nō poſſet ꝯtinere virtua
liter. b. niſi etiā cōtineret virtualiter ipſum. a. Et ſic pꝫ
expoſitio hui⁹ lr̄e. ¶ Ibi. Cōtra iſtud Doc. inſtat ꝓbā-
do ꝙ aīa poſſit naturaliter cognoſcere ip̄m deū etiā di-
ſtincte: ꝛ hoc tā abſtractiue q̄ꝫ intuitiue. ꝛ ꝓbō eſt iſta.
Quicq̄d per ſe cōtineꝛ ſub p̄mo obiecto naturali alicu-
ius potētie ad illud potentia naturaliter p̄ōt attingere
alioq̄n obm̄ primū nō eſſet adequatū potētie ſed trāſcē
dens in rōne obiecti. nūc autē ens qꝺ eſt primū obiectū
naturale intellect⁹ veriſſime cōuenit ipſi deo: igitur po
tentia hn̄s tale obiectū p̄ōt naturaliter in ip̄m deū vt in
per ſe cōtentū. maior eſt nota ꝛ iam ꝓbata a doc. in ꝓlo.
q.1. minor etiā eſt nota ꝛ ꝓbata a doc. in p̄mo. d.3.q.3. vbi
vult ꝙ ens qꝺ poniꝛ adequatū obiectū intellect⁹ p̄dice-
tur in quid de deo hoc idē. d.8.q.2. ¶ Ibi diceretꝛ. Hic

Obiectū p̄mū naturale dupliciter.

doc. rn̄det huic rōni que etiā rn̄ſio habita eſt in ꝓlo. q.1.
Et dicit ꝙ obiectū p̄mū naturale p̄ōt dupliciter intelli-
gi. vno modo ad qꝺ potētia naturaliter inclinatur. alio
mō qꝺ potētia p̄ōt naturaliter attingere. ſ. cauſando no
titiā eius. ſiue qꝺ p̄ōt attingere cōcurrēte cōcurſu cau-
ſarum naturaliū. modo ens in ſua cōitate ſiue ſit cōitas
vniuocationis ſiue analogie nō curo modo: ꝛ ſi ponatur
obiectū adequatū cuiuſcūqꝫ intellectus creati loquēdo
de obiecto adequato p̄mo mō prout. ſ. ad qꝺ potētia ha-
bet naturalē incliuationē: nō tn̄ de obiecto adequato. ſe
cūdo mō qꝺ. ſ. ſit naturaliter attingibile ex cōcurſu cau
ſarū naturaliū: imo ſic loquēdo de tali obiecto attingibi
li naturaliter ꝓ quocūqꝫ ſtatu cuiuſcūqꝫ intellect⁹ crea
ti preciſe ens limitatū eſt obiectū adequatū: qꝛ preciſe
p̄ōt attingi virtute cauſe naturaliter motiue intellect⁹
.i. ꝙ oē ens creatū p̄ōt naturaliter mouere ꝛ per modū
nature potētiā cuius poniꝛ obiectū. imo tale vt eſt pn̄s
in rōne obiecti neceſſario mouet partialiter tn̄ ad noti-
tiā ſui ꝛ oīm virtualiter ꝛ eſſentialiter cōtentorū vt alꝭ
expoſui in p̄mo. di.3.q.2. Sed ens illimitatū ꝛ ſi moueat
per modū nature intellectū ꝓpriū. ꝛ per ꝯn̄s ſic dicaꝛ ob
iectū eius naturale: tn̄ vt cōparatum intellectui creato
nullo mō eſt obiectū naturale eius motiuū: qꝛ nō mouet
per modū nature ſed tm̄ libere. accipitur ḡ hoc obiectū
naturale potētie nō prout naturale diſtinguiꝛ ꝯtra ſup-
naturale: ſed vt diſtinguiꝛ cōtra voluntariū: ꝛ ſic accipi
tur obiectū naturale potentie qꝺ mouet ꝑ modū nature
ipſam potētiā: vel ſi nō poſſit mouere ꝓpter ſui imperfe
ctionē ſaltē ſufficit ꝙ virtualiter cōtineaꝛ in alio obie-
cto qꝺ moueat potētiā per modū nature ad notitiā ipſi⁹
obiecti virtualiter cōtenti. Dicit ḡ ꝙ loquēdo de obie-
cto naturali iſto modo oē ens creatum mouet naturali-
ter intellectū creatū ad ſui notitiā ꝛ virtualiter ꝛ eſſen-
tialiter cōtentorū. vel ſi nō p̄ōt formaliter mouere ſaltē
cōtinetur virtualiter in alio ente creato qꝺ mouet natu
raliter ſiue per modū nature ad notitiā virtualiter con-
tenti: mouet dico ipſum intellectū creatū: ſaltē loquen-
do de oī ente creato abſoluto: qꝛ oē tale vel formaliter
mouet per modū nature intellectū creatū: vel virtuali-
ter cōtineꝛ in alio obiecto creato per modū nature moti
uo intellect⁹ creati ad notitiā illi⁹ virtualiter contenti.
Et dixi de ente abſoluto: qꝛ ſunt alique relationes q̄ ter Nota hic.
minantur ad deū: ꝛ ſi ſint entia limitata ꝛ per ſe intelli-
gibilia tn̄ non poſſunt mouere intellectū ad ſui notitiā:
nec ſimiliter p̄ciſe virtualiter cōtinētur in alio obiecto
creato qꝺ poſſit per modū nature mouere intellectum
creatū ad earū notitiā: quia etiā depēdet earū notitia a
termino ſicut etiā ab ipſo dependēt in entitate. non pn̄t
ḡ cognoſci ex ſolo cōcurſu cauſarū naturaliū cū ad earū
cognitionē requiraꝛ cognitio termini. mō de⁹ nō mouet
intellectū creatū naturaliter. i. per modū nature nec ad
notitiā ſui nec ad notitiā cōtentorū in eo: ſed vt ſic p̄ciſe
mouet intellectū ꝓpriū: vt magꝭ infra patebit pn̄ti arti.
¶ Ibi. Sed nec ens adhuc in tāta cōitate acceptū. Hic Opi. Thome de obiecto adequato intellectus.
recitat opi. Tho. de obiecto adequato intellect⁹ huma-
ni loquēdo de intellectu ex natura potentie. Et dicit ꝙ
obiectū adequatū intellect⁹ hmōi loquendo de obiecto
adequato motiuo naturaliter nō eſt ens limitatū vt eſt
cōe oī enti creato: ſed eſt p̄ciſe quiditas rei materialis.
Et ponit talē rōnem. potētia ꝓportionatur obiecto. tri
plex aūt poniꝛ potētia cognitiua. quedā oīno ſeparata
a materia ꝛ in eſſendo ꝛ in cognoſcēdo vt intellect⁹ ſub-
ſtātie ſeparate. Alia eſt cōiuncta materie ꝛ in eſſendo ꝛ
in operando vt potētia organica ſicut ſenſus. Tertia q̄
eſt forme habētis eſſe in materia ſed ipſa nō vtiꝛ mate-
ria ſiue organo materiali in operādo. iſti triplici potētie
corrn̄det triplex obiectū ꝓportionatū. p̄me quiditas ſe-
parata oīo a materia. ſecūde ſingulare oīno materiale.
tertie igiꝛ corrn̄det q̇ditas rei materialis. q̄ licet ſit ī ma
teria tn̄ nō cognoſciꝛ vt ī materia ſingulari. Et hec opi
nio fuit pertractata in p̄mo. d.3.q.3. ꝛ in quarto. diſt. 45.
vide ibi. ¶ Ibi. Sed ſi illud intelligeretꝛ. Hic Doc. im-
probat opi. Tho. dicēs ꝙ ſi opi. intelligeret de ꝓprio ob
iecto intellect⁹ hmōi vt eſt talis potētia. ſequereꝛ ꝙ in-
tellect⁹ beati haberet ꝓ obiecto adequato quiditatem
rei materialis: ꝛ tūc nullū īmateriale poſſet naturaliter
cognoſcere: ꝛ ſic vna aīa nō poſſet naturaliter cognoſce
re nec ſeip̄am nec aliā cū nō cōtineaꝛ ſub q̇ditate mate
riali. vt pꝫ qꝺ eſt valde incōueniēs. vel ſi nō. nō maneret
eadē potētia que mō. i. ꝙ ſi intellect⁹ beati haberet aliꝺ
obiectū q̄ꝫ quiditatē rei materialis: tūc ſequereꝛ ꝙ non
eſſet eadē potentia hic ꝛ in patria: qꝛ eadē potētia ſemꝑ
manēs eadē habet idē obiectū adequatū cū quecūqꝫ po
tētie habeāt ſuū ꝓpriū obiectū ꝛ potētie diſtinguantur
etiā per actus ꝛ actus per obiecta. ſi ḡ hic haberet vnū
obiectū ꝛ in patria aliud tūc nō eſſet eadē potētia hic ꝛ
in patria qꝺ eſt abſurdū. ¶ Ibi. Nec valet dicere. Hic
Doc. improbat vnā rn̄ſionē Tho. ad rōnē cōtra opi. qui
dicit ꝙ intellect⁹ vt intellect⁹: licet nō poſſit attingere
ad ſubſtātias ſeparatas tn̄ vt eleuaꝛ per lumē glorie p̄t
attingere ad hmōi ſubſtātias ꝛ intellect⁹ beati eſt eleua
tus per lumen glorie. Hāc rn̄ſionē doc. improbat: quia
nullus habit⁹ eleuās potētiā p̄ōt habere obiectū quod
trāſcēdat p̄mū obiectū potētie: qꝛ tūc ille habit⁹ nō eēt
illi⁹ potētie: ſed vel eſſet in ſe potētia vel faceret potē-
tiā eſſe aliā ab iſta ſi haberet aliud obiectū p̄mū. Et pa-
tet hoc: qꝛ potētia prius q̄ꝫ intelligaꝛ habere habitū ha
bet ſuū obiectū adequatū. pꝫ. qꝛ habit⁹ potētie quicūqꝫ
ſit ille neceſſario p̄ſupponit potentiā ꝛ obiectū: qꝛ talis
habitus potētie inclinat potētiā ad eliciēdū actū circa
obm̄ circa qꝺ poniꝛ talis habit⁹ inclinari ꝛ ſic potētia p̄-
us hꝫ ordinē ad obiectū ſibi adequatū: q̄ꝫ intelligaꝛ ha-
bere habitū inclinātē ipſam circa aliqꝺ obiectū: ſi ḡ ha-
bit⁹ luminis glorie reſpiceret aliud obiectū q̄ꝫ obiectū
ꝓpriū qꝺ hꝫ ex natura potētie: ſeq̄retur neceſſario vel ꝙ
talis habit⁹ eſſet potētia aliqua cognitiua hn̄s ꝓ obie-
cto ſubſtātias ſeꝑatas qꝺ eſt abſurdū: vel ꝙ nō eēt ea-
dē potētia q̄ nūc: qꝛ vt nūc ex natura talis potētie hꝫ p̄-
ciſe ꝓ obiecto adequato quiditatē rei materialis. ꝛ tūc
per illud lumē haberet aliud obiectū: ſed diſtincta obie
cta arguūt diſtinctas potētias loquēdo de diſtinctis ob
iectis adequatis. vt pꝫ intuēti. Hec etiā rn̄ſio eſt impro

bata in p̃mo.d.3.q.3.ꝛ in quarto.d.45.vide ibi multa ad istã materiã pertinẽtia. ¶ Nũc Doc.assignat obiectum intellect⁹ ex natura intellectus: ꝛ etiã ꝓ statu isto assignat qu ͣle sit obiectũ:loquẽdo semꝑ de obiecto motiuo intellect⁹ per modũ nature vt supra dixi. Dicit ꝙ ꝙ obiectũ naturale hic est natural'r attingibile adeq̃tũ itellectui nr̃o:ꝛ si ꝓ statu isto sit q̃ditas rei materialis vel forte adhuc speciali⁹ q̃ditas rei sensibilis intelligẽdo non de sensibili ꝓprie solũ sed etiã de incluso essẽtialiter vel virtualiter in sensibili.vt exposui in p̃mo.d.3.vide ibi q.3. Tñ obiectũ adequatũ intellectui nr̃o ex natura potẽtie nõ est aliq̃d speciali⁹ obiecto intellect⁹ angelici: q̃a quicq̃d põt itelligi ab vno ꝛ ab alio. Et hoc saltẽ dꝫ cõcedere theolo. qui ponit istũ statũ nõ esse naturalẽ nec istã impotentiã intelligẽdi respectu multoꝝ intelligibiliũ esse naturalẽ sed penalem.iuxta illud.15.de tri.c.28. Certe inq̃t oculis tuis interiorib⁹ lux illa monstrauit.ꝛ subdit. Que igiꝶ causa cur acie fixa ipsã videre nõ possis nisi vtiq₃ infirmitas. Et de hoc supra ibidẽ. O tu aĩa mea vbi te sentis esse vbi iaces:sequiꝶ.agnoscis recte te esse in hoc stabulo quo samaritanus ille ꝑduxit illũ quẽ reperit multis a latronib⁹ inflictis vulnerib⁹ semiuiuũ relictũ. Tñ ph̃us qui statũ istũ diceret simpl'r naturalẽ homini.nec aliũ expert⁹ erat nec rõne cogente cõclusit diceret forte illd̃ esse obiectũ adequatũ intellect⁹ hm̃oi simpl'r ex natura talis potẽtie qđ percipit sibi eẽ adeq̃tũ ꝓ statu isto. Et sic poneret q̃ditatẽ rei sensibilis ꝓ obiecto adequato accipiẽdo sensibile vt exposui in p̃mo.d.3.q.3.vide ibi multa singularia ¶ Ibi. Cõtra ista arguiꝶ.

Quid est obiectũ intellectus ſm Sco.

Hic Doc.arguit ꝓbãdo ꝙ ens nõ tm̃ limitatũ: sed etiã illimitatũ sit obiectũ naturaliter motiuũ intellect⁹ creati:ꝛ ita ens vt est indifferens ad vtrũq₃.s.limitatũ ꝛ illimitatũ erit obiectũ adequatũ naturale.s.per actionem cause naturaliter agẽtis.s.per modũ nature agẽtis attingibile. Et sic intẽdit ꝓbare ꝙ etiã essentia diuina sit naturaliter.i per modũ nature motiua intellect⁹ creati causando naturaliter notitiã sui. Et arguit sic. primo. eiusdẽ obiecti p̃mi accepti ſm totã suã indifferentiã ad potẽtiã quã p̃mo r̃spicit acceptã ſm totã suã indr̃iamẽ idẽ modus se habẽdi in mouẽdo.s.naturaliter vel nõ naturaliter. Nũc aũt ens illimitatũ mouet naturaliter aliquẽ intellectũ vt diuinum.igiꝶ simili modo mouet quẽlibet intellectũ: alia minor est ista.aliqđ ens mouet naturaliter aliquẽ intellectũ causatiuũ igiꝶ quemlibet simili modo mouebit. Declaro prius maiorẽ anteq̃ inducam ꝓbationẽ doc. Cũ dicit eiusdẽ obiecti accepti ſm suam totã indifferentiã hic obiectũ acceptũ ſm suã indifferẽtiã nõ accipiꝶ pro illo cõceptu cõi.puta loquẽdo de obiecto intellectus qđ poniꝶ ens inquãtũ ens non accipiꝶ ens pro cõceptu entis indifferẽti ad om̃e ens:sed accipiꝶ ipsum pro quãto includiꝶ in oĩ per se intelligibili siue pro quãto cõprehẽdit oẽ per se intelligibile:ita ꝙ nõ precise tale ens vel tale:sed vt includiꝶ in oi ente. vt exposui in ꝓlo.q.1.ꝛ.d.5.p̃mi.vide ibi. Et potẽtia accepta ſm totã suã indifferentiã nõ accipiꝶ precise pro potẽtia in cõi:sed prout ipsa potẽtia includiꝶ per se in oĩ potentia ꝛ vt cõprehẽdit oẽꝫ potẽtiã q̃ respicit illd̃ obiectũ.tale obiectũ sic acceptũ put.s.icludit vel cõꝑhẽdit oẽ intelligibile habebit eundẽ modũ mouendi potẽtiam quã primo respicit. Et breuiter ista maior stat in vna ꝓpositione doc.in ꝓlo.q.3.ꝛ in secũdo.d.9.s.q̃n extrema alicuius proportionis comparanꝶ ad inuicẽ in rõne motiui ꝛ mobilis si aliq̃d vnũ extremi est motiuum alterius extremi qđlibet cõtentum sub illo extremo poterit esse motiuum contenti alterius extremi contenti sub extremo primo ꝛ adequato. Exemplũ sint ista extrema.s.calor sit extremũ motiuũ: sed aliud extremum mobile sit calefactibile que dicuntur prima extrema.si calor in ratione motiui respicit primo calefactibile in rõne mobilis. statim sequitur ꝙ si vnus calor contẽtus sub calore possit calefacere aliquod lignũ per modũ nature ꝙ etiã quilibet alius calor cõtentus sub calore possit idẽ calefactibile calefacere. Et vltra sequitur ꝙ si aliquod calefactibile contentum per se sub primo calefactibili potest calefieri ab aliquo calore ꝙ qđlibet calefactibile cõtentum per se sub primo calefactibili possit calefieri ab illo calore ꝛ eodẽ modo põt calefieri:quia si vnum calefit naturaliter ꝛ reliquum cum oĩa participẽt naturã primi extremi. Sic est in ꝓposito obiectum intellectus

Declaratio litere.

Nota hoc exemplũ.

ex natura intellectus ꝛ ipse intellectus oĩno indifferẽs ad oẽm intellectũ sunt extrema prima proportionis in rõne motiui ꝛ mobilis: quia primũ obiectum intellect⁹ est motiuũ per modum nature ipsius intellectus:ꝛ intellectus est mobilis ab illo obiecto. sequitur ꝙ si aliquod ens moueat vnũ intellectum per modum nature ꝙ etiã quodlibet aliud ens contentum sub obiecto primo eodẽ modo poterit mouere eũdem intellectum. Et similiter si aliquis intellectus natus est moueri ab aliquo obiecto quilibet intellectus contentus per se sub intellectu poterit moueri ab eodẽ obiecto. Et sic credo ꝙ illa maior doc.teneat virtute illi⁹ ꝓpositionis. Et maior sic declarata probatur a Doc.sic.primo inducendo de potentijs ꝛ obiectis earum primis siue adequatis ꝛ per se obiectis contentis sub illis primis. Secũdo ꝓbatur.quia obiectum ꝓpriũ ſm totã suã indifferentiã est adequatũ obiectũ ꝛ respicit potentiam ſm totum genus suum vt propriũ extremum:ꝛ expone vt supra exposui de extremis proportionis. Aliquis igitur est modus proportionis ſm quem hoc extremũ respicit illud:ille idẽ modus saluabitur inter quecũq₃ extrema particulariter cõtenta sub extremis istis primis quia particularia extrema ꝛ se respiciũt ſm hoc:quia includunt prima extrema:ꝛ ita se respiciunt eodem modo quo illa p̃ma. ¶ Secũdo arguit probãdo ꝙ deus mouet intellectum creatũ per modũ nature ꝛ arguitur sic. Oĩs actus ꝑcedẽs actum voluntatis est mere naturalis.i.elicitus per modũ nature: sed actio essentie diuine etiã vt est obiectũ mouẽs intellectum creatũ ꝑcedit actũ volũtatis igiꝶ ꝛc. maior patet: quia tm̃ sunt duo modi agendi. vnus per modum nature:ꝛ alius ꝑ modũ volũtatis:ꝛ nõ sunt plures nec etiã modus agẽdi indifferẽs.s. q̃ nec sit ꝑ modũ nature nec ꝑ modũ volũtatis: vt extat ꝓbatũ a doc. in p̃mo.d.2 parte.2.q.4.ꝛ.d.10.modus aũt agendi ꝑ modum voluntatis essentialiter competit soli voluntati:licet participatiue possit alijs conuenire illis.s.duntaxat q̃ sub sunt imperio volũtatis.vt patet a doc.in p̃mo.d.2. Sequitur ergo ꝙ nullũ aliud agens põt agere per modum volũtatis sic ꝙ per naturã talis agẽtis possit cõpetere. Et si aliqđ ens aliud ꝑticipatiue libere sicut aliq̃n intellectus imperio volũtatis elicit actũ: tñ ille actus sic elicitus necessario est posterior actu volũtatꝫ imediate elicito cũ ille sit actus imperatus:vt exposui in ꝓlo.q.vlt. Sed si act⁹ sit simpl'r prior actu voluntatis: ita ꝙ nullo mõ eliciaꝶ imꝑio volũtatis ille simpl'r erit elicit⁹ ꝑ modũ nature. Probaꝶ minor.q2 essentia vt essentia est obiectũ beatificũ:nõ aũt essentia vt volũtas vel vt volens igiꝶ mouere ad actũ beatificũ cõpetit essẽtie rõne qua vt essentia est ꝛ ꝑ ꝯñs illa erit ꝑor actione volũtatis. cõfirmaꝶ.q2 si per impossibile deus nõ esset volẽs essentia sua naturaliter moueret intellectũ ad vidẽdũ ipsam igiꝶ ꝛ mõ similiter mouebit cũ nõ moueat iquãtũ volẽs sicut nec est primũ obiectũ inquãtũ volẽs. ¶ Tertio arguit sic.obiectũ oẽ gignit notitiã actualiter sui loquendo tñ de obiecto motiuo ꝛ p̃mo ꝛ formaliter:vel saltem cõtineꝶ in alio ꝟtualiter qđ mouet per modũ nature ad notitiã cõtenti obiecti:siue obiectũ formaliter hoc ẽ ex rõne sua formali gignat notitiã sui siue cõtineaꝶ in alio mouẽte siue gignẽte notitiã illi⁹ semꝑ illa gignitio erit naturalis siue per modũ nature elicita.ꝛ ꝙ sit naturalis patet.q2 genitũ hoc modo dꝛ proles ſm Augu.9.de tri.c.vlti.dꝛ aũt proles siue fili⁹:q2 per modũ nature productꝰ.est.n.de rõne prolis ꝙ sit per modũ nature supra patuit in p̃mo.d.3.ꝛ.10.ꝛ in tertio.d.8.igiꝶ ista visio essentie cũ dicatur ꝓles in intellectu beati naturaliꝶ gignetur ab illa essentia. ¶ Quarto ꝛ vlti.arguit ꝓbãdo idẽ. Si voluntas necessario concurrat cum essentia in rõne principij motiui ad actum beatificũ intellectus creati quero quis est ordo essentie ꝛ voluntas in mouendo: voluntas non potest dici ratio motiua prima ꝛ essentia secunda:quia virtute ei⁹ est mouẽs.igiꝶ opꝫ dare ecõuerso.s.ꝙ essentia sit p̃ma ratio motiua.patet. Tũ q̃a essentia est perfectissima entitas tã formaliter q̃ originaliꝶ nõ sic volũtas.vt supra patuit.q.1.ꝛ.q.5.ꝛ in p̃mo.d.prima.q.2.di.8.q.3.est eñ origo oĩm perfectionũ ad intra. Tum quia ipsa poniꝶ ꝑncipiũ magis vniuersale cũ concurrat tam cũ intellectu q̃ cum voluntate: ꝛ sic est cõe p̃ncipiũ respectu intellectus ꝛ voluntatis.ꝛ ideo essentia nõ mouet nec ꝟtute intellect⁹ nec volũtatꝫ.imo ma=

Tm̃ sunt duo modi agẽdi.libere.s.ꝛ naturaliter.

gis econtra. Tum specialiter: quia tā intellectus ꝙ voluntas hñt virtutem mouendi ab eēntia. vt ptʒ in locis preallegatis ꝛ sic essentia erit principale mouens. Sed prima ratio motiua in mouendo tenet suum propriū modum mouendi. non enim determinatur ad mouendum illud qd est secundum sed determinat ipm ad mouenduʒ sicut videmus ꝙ actiuū naturalit ꝙtum est de se necessario agit in illa tñ actione in qua subiacet volūtati nō necessario agit sed potest contingenter agere ꝛ non agere non quidem ex se sed ꝓter contingentiā in voluntate ad agendū. Similiter si voluntas in agendo subiaceʒ principio naturaliter actiuo determinaret ab illo ad determinate agendū. Cū ergo eēntia diuina sit prima ratio motiua ꝛ volūtas secunda: sequitur ꝙ actio volūtatis subiacebit actioni eēntie diuine ꝛ sic eēntia determinabit voluntatē ad sic determinate agendū: ꝛ cum ipsa essentia vt eēntia agat mere nāliter ꝛ per modū nature: sequitur ꝙ illa q̄ simul erit a volūtate ꝛ eēntia erit mere naturalis ꝛ p modū nature elicita sicut est actio qua elicitur act⁹ beatific⁹. ¶ Ibi. Hic itelligendū est ꝙ motio. Hic Do. itēdit declarare ordinē motionū ꝛ q̄ sit simpliciter pria motio. Et recitādo lraʒ exponā eā. Dicit ergo quasi pmittēdo vnum. s. ꝙ motio omnino prima i entibus est necessario naturalis. quia omni motioni volūtatis est alia presupposita: patet: quia voluntas nullo modo agit nisi in precognitum. idest ꝙ nunꝙ elicit actū circa aliquod obiectum nisi illud sit precognitum nec similit elicit actū volēdo aliquod cōplexum contingēs nisi termini saltem precognoscantur. ꝛ sic patet quomodo motio volūtatis ad actum necessario presupponit aliam motionem scilicet motionem ad actum intelligendi qui necessario presupponitur. ꝛ talis motio ad actum intelligendi necessario presuppositum motione volūtatis est simplr naturalis: vt supra patuit i scda rōe. Et si aliqua motio i entib⁹ est nō naturalis maxie motio volūtatis ē nō nālis: ptʒ: qꝛ sola volūtas ē libera p eēntiā ꝛ p modū libertatis mouʒ siue agit. Itē aliq̄ motio pt intelligi esse ad terminū simplr īfinitū: aliqua aūt ad terminū finitū vel infinitū includentē finitū. ꝛ illa q̄ est ad terminū infinitū est simplr prior: quia nō pōt infinitū pexigere finitū. terminus infinit⁹ simplr in diuinis pōt multipliciter intelligi. vel p intellectione actuali essentie diuine qua intellectus diuinus formaliter intelligit essentiā. vel p volitione. vel p essentia q̄ ponit primus terminus formalis tā gñatiōis ꝙ spirationis diuine. Terminus finitus simplr sunt creature siue in esse obiectiuo siue in esse existētie. Terminus infinitus includēs finitū erit forte ipsum verbū tenēdo tñ ꝙ includit respectum ad creaturā de quo supra diximus. q. 8. licet hoc doc. improbet. vt ibi patet. Dicit ꝙ ꝙ illa motio q̄ est ad terminū infinitū simplr est prior: ꝛ sic motio q̄ est ad intra erit simplr prior motione ad extra cū pma sit simpliciter ad terminum infinitum. secunda tm̄ ad terminū finitum siue ad terminum infinitum includentem terminum finitum. puta si idea q̄ ponit esse cognitum rei ponat infinita participatiue que tamen includit terminum finitum. vel tenendo ꝛ melius ad propositū ꝙ intellectio creature qua deus intelligit ipsam creaturam ꝛ si sit in se formaliter infinita terminatur tñ ad creaturam finitam. ꝛ similiter volitio creature qua deus vult ipsam licet in se sit formaliter infinita terminat tñ ad creaturam volitā finitam. ꝛ iste vltim⁹ modus videt magis ad ꝓpositum Dicit ergo ꝙ motio q̄ est simplr ad terminū infinitū est prior simplr. illa vero q̄ est ad terminū finitum est posterior. vt pbat doc. subtilis in scdo. d. 1 q. 1. In isto pmisso secundo de termino. s. finito ꝛ infinito nō fit aliqua cōparatio motionis per modū nature ꝛ per modum voluntatis: sed motio per modum nature que est ad terminū simplr infinitū est prior motione q̄ est ad terminum finitū: ꝛ tñ vtraꝙ per modū nature: quia motio ad notitiā essētie diuine in intellectu diuino est per modū nature: ꝛ similiter illa q̄ est ad genitū diuinū: sed motio per modū nature ad terminum finitum est motio ad creaturā in esse cognito. ꝛ hec secunda necessario psupponit primam. vt pʒ a doc. in secundo. d. 1. q. 1. Similiter motio p modū voluntatis que est ad terminū simplr infinitū. puta ad volitionē qua voluntas diuina vult essentiam diuinam siue ad spiritū sanctū est simpliciter pōr motione per modū volūtatis q̄ est ad esse volitū creaturarū siue ad esse exñtie earū. ꝛ sic patet lra. ¶ Ibi. Sic igit loqui possum⁹. Hic intēdit ondere ordinē motionū in diuinis accipiēdo tñ motionē extēsiue ad intra: qꝛ simplr loquēdo ꝓprie de motione ad intra nulla est motio. improprie tñ ꝛ extensiue ponit nō motio sed quasi motio. nam vbi est motio ꝓprie ibi est receptiuū reale ꝛ realiter receptiuū alicui⁹ realiter distincti. vt pʒ in creaturis. modo nec intellect⁹ diuinus nec volūtas diuina aliqd recipiūt nec quasi recipiūt cū ista sonēt imperfectionē. vt pʒ a doc. in pmo. d. 5. q. 2. tñ eo modo quo pōt ibi nominari motio suo mō noietur intelligēdo semp excludere oēm imperfectionē vel quasi imperfectionē. Dicit ꝙ ꝙ pmum mobile motione naturali extensiue loquendo est intellectus diuinus: ꝛ ideo pmū motiuū motione naturali est essentia diuina vt est primū obiectū intellectus sui. prima motio est naturalis motio intellect⁹ diuini a suo obiecto. ꝛ cū naturale mouēs moueat mobile inquātū pōt illud autē obiectū pōt mouere ad intellectionē actualē sui: ꝛ hoc in intelligētia ingenita illi⁹ psone in qua pmo est essentia. i. in intellectu paterno q̄ intellect⁹ vt in patre dr ingenitus. i. nō cōicatus patri p ꝓductionē sicut cōicatur filio p gñationē. ꝛ spūi sctō per spirationē. Sequit ꝛ ad actualē motionē sui genitā. i. ꝙ essentia est rō mouēdi se motiōe naturali. s. cōicandi se filio genito: tūc eñ essentia mouet se i motione genita qñ p gñationē est rō cōicādi se genito. De quo plixe dictū est in pmo. d. 5. q. 2. Sequitur. ad vtraꝙ mouebit licet ordine quodā qꝛ qd est alicui pncipiū operādi opatiōe imanēte ꝛ ꝓducēdi ꝓductū distinctū quodāmō est prius pncipiū operādi ꝙ ꝓducendi. Et hoc satis patet a Doc. in pmo. d. 2. pte. 2. q. 3. ꝛ in secūdo. d. 1. Cū dicit doc. ꝙ essentia: vt essentia est primū motiuū intellect⁹ diuini p modū nature psupponit qd prius ꝓbauit. d. 5. q. 1. s. ꝙ simplr pma entitas in diuinis est essentia vt essentia que ponitur pma in eē reali perfectissimo. ꝛ ideo seqtur ꝙ ipa sit simplr primū obiectū motiuū intellectus diuini. Similiter quia intellectus diuinus est simplr prior volūtate diuina. vt patʒ. sequitur ꝙ pmū mobile ab essentia diuina erit ipse intellectus. prima eñ motio essentie diuine ꝛ oīno prima est motio ad sui notitiā ꝛ illa nō potest imediate esse nisi in intellectu diuino. sequit ꝙ pmū simplr mobile ab essentia diuina erit intellectus diuinus: ꝛ hoc loquēdo pcise de motione essentie diuine ad opationē: cōparādo simpliciter opationē ad opationē: pma opatio ꝛ simplr prima est intellectio essentie diuine ꝛ illa est in itellectu diuino ab essentia ipsa: ꝙ pmū motiuū naturale est essentia diuina ꝛ pmū mobile est intellect⁹ diuinus: sed comparādo ad ꝓductionē nō seqtur ꝙ intellectus sit prius mobile respectu notitie genite ꝙ volūtas diuina respectu opationis siue volitionis: qꝛ volūtas prius mouet: quasi recipiēdo volitionē essētie diuine ꝙ intelligat ꝓductio notitie genite. Sed cōparādo ꝓprie ꝓductionē ad ꝓductionē prior est ꝓductio notitie genite q̄ est per modū nature ꝙ ꝓductio spūs sancti q̄ est p modū volūtatis. ꝛ sic debet intelligi ista lra doc. ¶ Ibi. Si dicas. Hic doc. instat ꝓbādo ꝙ etiā ꝓductio sit imanēs: sicut ꝛ opatio ponit imanēs. vt patuit. q. 13. Rñdet ꝙ productio nō imanet quātū ad terminū operatio aūt oio imanet: vult dicere ꝙ actio imanēs ꝓprie est illa cui non correspōdet aliqd ꝓductū vt terminus talis actionis. ꝛ sic opatio. s. intellectio vel volitio dr actio imanēs: qꝛ p ipsam nō dr aliqd habere esse ꝓductū: sed ꝓductio. puta gñatio diuina nō dr imanēs: qꝛ p ipsam ꝓductū habet esse ad qd terminat. ꝛ sic distinguitur actio imanens ab actione trāseunte bm vnū modoꝝ ponendi. de quib⁹ vt sum est supra. q. 13. vide ibi quō distinguitur actio imanēs a trāseunte. ¶ Ibi. Similiter essentia est naturale motiuū ad intelligendū qdcunꝙ intelligibile simplex: sed non nisi prius illa essentia sit in oibus suis suppositis: nō quidē ꝙ sine hoc esset defect⁹ principij actiui: sed ex parte termini requiritur ordo. Hic nota primo ꝙ dicit ꝙ ipsa essentia mouet naturaliter intellectū ad notitiam omniū intelligibiliū incōplexoꝝ: quia forte intellectio cōplexi etiā necessarij erit ab intellectu cōponente terminos. Sed de hoc erūt specialia dubia. Deinde dicit ꝙ non pōt imediate mouere intellectū diuinū ad notitiā creaturarū nisi prius sit cōicata trib⁹ psonis. hoc ꝓbatum est in secūdo. d. 1. q. 1. quia productio necessaria qualis est diuina psupponit cōtingenti: ꝛ quāuis

Motio pma in entibus est necessario naturalis.

Ordo motionū in diuinis.

Productio obiectoꝝ incōplexoꝝ in esse cogni toē neces saria ſm quid tm̄.

productio obiectoꝝ incōplexoꝝ in esse cognito sit etiā necessaria tñ est tm̄ ſm quid ⁊ talis ꝑsupponit necessariā ſm esse simpl'r non ꝙ ex sui rōne ꝑsupponat illā: sed qñ cōparanť adinuicē. s. ꝓductio necessaria simpl'r ⁊ necessaria ſm q̇d ad idē ꝑncipiū ꝓductiuū vtriusq; ꝑ ꝑus est necessaria simpl'r ꝙ̄ necessaria ſm q̇d. ꝙ ḡ lapis non ꝓducať in esse cognito ab essētia diuina nisi ꝑus ipsa sit tribꝰ cōicata hoc nō est ex defectu ipsiꝰ essentie: q̄si non possit ꝓducere notitiā lapidis si prius nō sit cōicata tribus: q2 si ꝑ impossibile nō esset tribꝰ cōicata adhuc ipsa esset ꝑfectissima rō ꝓducēdi notitiā lapidis. Sed ordo iste prioris ⁊ posterioris est ꝑcise rōne termini: q2 tam productio ꝑsone ꝙ̄ ꝓductio notitie lapidis est ab eadē essentia vt a ꝑncipio formali ꝓductiuo: ita ꝙ nō cōparātur isti termini adinuicē. s. ꝑsona ⁊ notitia lapidis vt causatū ab alio sic ꝙ ꝓductio notitie lapidis necessario ꝑsupponat ꝑsonā vt rōnem formalē ꝓducēdi sed est simpliciter cōparatio vnius effectus posterioris ad alium priorē ita ꝙ qñ causa cōparať ad duos effectꝰ: vel quasi effectus sic ꝙ vnū imediatius respicit ⁊ aliū mediatius nō potest ꝓducere mediatius nisi prius ꝓducat immediatius ⁊ tñ si per impossibile imediatiꝰ nō esset: posset tñ ꝓducere mediatius. ⁊ hoc vide clarius in secūdo distin. ꝑma. q. ꝑma. ⁊ vide ibi dubia aliqua ad propositum.

¶ Sic igitur cōpleta est actio mere naturalis ⁊ ad terminū oīno ꝑmū. s. infinitū qui est notitia essentie diuine in intellectu diuino: vbi motio ꝑma est elicere vel quasi elicere intellectionē in intelligētia paterna. i. in intellectu patris: ⁊ huic proxima. s. motio est gignere verbum. Hāc sequitur actio que nata est esse ad terminū omnino primū. puta ad essentiā primā cōmunicandā: q̄ licet nō sit naturalis tñ est omnino necessaria. ⁊ hec est motio voluntatis: ⁊ hec quasi duplex. s. ad amare simplex ⁊ etiaʒ ad amorem procedentē: ⁊ hec duplex motio voluntatis correspondet duplici motioni naturali que dicta est esse in intellectu ad intelligere ⁊ dicere. id est ꝙ est talis correspondentia ꝙ sicut motio ad intelligere est prior motione ad dicere respectu eiusdem intellectus. sic motio in voluntate ad amare est prior motione ad spirare. Et vltra sicut ad primam motionem in intellectu immediate sequitur prima motio in voluntate. i. ꝙ sicut operatio voluntatis imediate seq̇tur intellectionē intellectus diuini: sic productio spiritus sancti immediate seq̇tur ꝓductionem verbi. ¶ Ibi Contra. actio naturalis in eodem precedit actionem nō naturalem. Hic Doc. instat probando ꝙ productio creature in esse cognito sit simpliciter prior omni motione voluntatis: cuius oppositū dixit supra. quia dixit ꝙ essentia diuina nō mouet ad notitiam creaturarū nisi sit prius cōmunicata tribus. ⁊ sic est necessario prior motio voluntatis ad intra ꝙ̄ motio essentie ad extra. Et arguit sic. Actio naturalis in eodem precedit actionem nō naturalem. nunc autem per te actione naturali intellectus diuinus intelligit creabile. igitur ista actio precedit omnem actionē voluntatis: ⁊ ita spirationē spūs sancti. Maior patet. q2 supra dixit ꝙ motio naturalis est oīno ꝑma. seq̇tur ꝙ si in eodē sint motio naturalis ⁊ motio libera: ꝙ motio naturalis erit simpliciter prior motione nō naturali. Et dicit in eodē operante: quia in alio ⁊ alio operāte pōt esse ecōuerso: q2 deus ad extra simpliciter mouet per modū volūtatꝫ. ⁊ multe creature per modū nature mouēt vt ignis. Deinde dicit in eodē operāte ⁊ nō in eadē rōne formali operādi: q2 īpossibile est idē esse rōnē formalē mouendi per modū nature ⁊ ꝑ modū volūtatis. vt pꝫ a doc. in ꝑmo. d. 2. sed bñ idē operans pōt habere duas rōnes formales operādi. vnā ꝑ modū nature: ⁊ aliā ꝑ modū volūtatꝫ. vt patet de eodē supposito hñte intellectū ⁊ voluntatem.

¶ Rñdet Doc. ad hāc rōnē di. ꝙ ma. est vera loquendo de eodē ordine ex ꝑte termini. hic aūt est alius ordo ex ꝑte primi termini ⁊ secūdi. ⁊ ideo naturalis in vno ordine seq̇tur nō naturalē in alio ordine. ꝑma eñ distinctio ordinis attēdiť ex ꝑte terminorū scd̄a ex ꝑte ꝑncipiorū quātū ad modū ꝑncipiādi.

Duplex ē ordo motionis naturalis in diuinis.

Pro intelligētia huiꝰ litere nota ꝙ duplex est ordo motionis naturalis in diuinis q̄ precise distiguitur rōne terminorū: sicut est motio essentie diuine respectu notitie sue ⁊ respectu notitie genite: ⁊ motio eiusdē respectu notitie creature que notitia est naturalꝫ. vt supra patuit. Una tñ terminať ad terminū hñtem esse simpl'r ⁊ infinitū vt illa q̄ terminať ad notitiā essentialē: ⁊ similiter illa q̄ terminať ad filiū siue ad notitiā genitā: alia ꝟo terminať ad esse cognitū creature siue ad esse obiectiuū: iste motiōes dicūť esse alteriꝰ ⁊ alteriꝰ ordinis rōne ꝑcise terminoꝝ. q2 ꝑma ad terminū simpl'r. alia ad terminū ſm q̇d ⁊ finitū. Similiter in volūtate est duplex ordo mouēdi per modū volūtatis qui precise distinguiť rōne terminoꝝ. vna est que terminať ad terminū infinitū siue ad amorē infinitū: vel ad amorē spiratū. alia tm̄ ad esse vel tm̄ volitū ipsiꝰ creature: vl' ad esse exñtie eiusdē. ⁊ sic hic ordo est duplex rōne terminorū. nō eñ distiguiť rōne ꝑncipiorū. q2 est idē ꝑncipiū q2 eadē volūtas tam respectu ꝑmi termini īfiniti. s. vel amoris essentialis vel amoris spirati. ꝙ̄ etiā respectu secūdi termini. s. vel esse voliti creature vel esse existentie eiꝰ. Similiter est de essentia. q2 est eadē ⁊ idem ꝑncipiū ꝓducēdi ꝑ modū nature tā respectu termini īfiniti. s. notitie essentialis vel notitie genite: ꝙ̄ etiā respectu secūdi termini. s. esse cogniti creature. ⁊ ideo iste ordo nō distiguiť penes ꝑncipia: cū sit idē oīno. Ad ꝓpositū. si fiat cōparatio motionis ꝑ modū nature: ⁊ motionis ꝑ modū volūtatis adinuicē in eodē ordine. i. vt cōparanť ad terminū infinitū ⁊ ꝑmū simpl'r: tūc motio naturalis est simpliciter ꝑor motiōe nō naturali: siue motiōe ꝑ modū volūtatis. ⁊ sic motio ad notitiā essentialē est ꝑor motione ad amorē essētialē. vt supra patuit. Aduerte etiā ꝙ motio essentie distiguiť ſm aliū ⁊ aliū terminū: q2 vt cōparať tm̄ ad ꝑationē est alia vt cōparať ad notitiā genitā. ita ꝙ ꝑma est ad terminū quasi ꝓductū: secūda vero ad terminū vere ꝓductū. Similiter dico de volūtate in qua distinguiť duplex motio adītra. vna terminatur ad amorē quasi ꝓductū. ⁊ alia ad amorē vere ꝓductū. Et sic adhuc isti ordines motionū ꝑcise distinguūtur rōne terminoꝝ. Si ḡ fiet cōparatio in eodē operāte motionū adinuicē in eodē ordine. s. motionis naturalis ad nō naturalē cōparādo illas tm̄ ad ꝑationē. patꝫ ꝙ motio naturalis est simpl'r ꝑor motione nō naturali: siue motiōe ꝑ modū volūtatis. Et similiter si fiat cōparatio motionis naturalis ad motionē nō naturalē in alio ordie. s. ad vere ꝓductū: tūc etiā motio naturalis est ꝑor nō naturali: ⁊ sic filius est ꝑor spū sancto. Si tñ motio naturalis vnius ordinis cōpareť ad motionē nō naturalē: siue per modū volūtatꝫ alteriꝰ ordinis. vt puta motio naturalis ad ꝓductionē ad motionē nō naturalē ad ꝑationē. nō seq̇tur ꝙ motio naturalis in eodē operāte sit ꝑor motione alia nō naturali. ⁊ ptꝫ. q2 gñatio filij in diuinis nō est ꝑor imo posterior volitione diuina: qua volūtas patris vult essentiā diuinā. Sic in ꝓposito. q2 motio naturalis que est ad ꝑmū terminū infinitū. s. ad ꝑationē intrinsecā essentie diuine q̄ est eiusdē ordinis cū motione ad operationē nō naturalē est simpl'r alteriꝰ rōnis siue ordinis cū motione naturali ad notitiā creature. ideo nō seq̇tur ꝙ talis motio naturalis sit ꝑor motione nō naturali. Si vero motio naturalis q̄ est ad notitiā puta lapidis cōpareť ad motionē nō naturalē q̄ est ad volitionem lapidis. tūc motio talis naturalis in eodē operāte est ꝑor motione tali nō naturali. pꝫ. q2 cognitio lapidis ad quā est motio naturalis essentie diuine est ꝑor volitione eiusdē: ad quā est motio nō naturalis volūtatis diuine. Et sic ptꝫ quō motiones naturales in eodem operāte q̄ sunt alterius ordinis distinguūť rōne terminorū tm̄. ⁊ similiter motiones nō naturales in eodē operāte q̄ sunt alterius ordinis distinguuntur tm̄ per distinctos terminos. vt supra patuit. Et hoc est quod dicit. s. ꝙ prima distinctio ordinum attēditur ex parte terminorū. vt supra patuit. ⁊ secūdo distinctio attēdiť ex ꝑte ꝑncipiorū quātum ad modū ꝑncipiādi. s. distinctio motionū naturalis. s. ⁊ libere attēdiť penes ꝑncipia. q2 illa dr̄ motio naturalis q̄ est a ꝑncipio agēte siue mouēte per modū nature. illa vero dr̄ motio libera q̄ est a ꝑncipio mouēte per modū voluntatis. ¶ Cōtra. ordo ꝑncipiorū est ꝑor ordine terminorū. sicut ⁊ ꝑncipiū termino. nā ꝑ ꝑncipiū capit esse: siue ꝓduciť siue cōicatur. Cū ḡ ꝑncipiū ꝑ modū nature sit prius ꝑncipio ꝑ modū volūtatis. seq̇tur ꝙ motio ꝑ modū nature sit prior motione ꝑ modū volūtatis. ⁊ sic terminꝰ termino. Rñdet ꝙ ista ꝓpō. ordo ꝑncipiorū est ꝑor ordine terminorū: est vera de termino totali q̄ vere ꝓduciť: sed nō est vera de termino formali qui solūmō capit esse ſm q̇d. mō q2 spūs sctūs capit esse simpl'r ꝑ motionē ꝑ modū volūtatis: ⁊ similiter filiꝰ ꝑ modū nature: bene

cōcedit̄ ꝙ motio ꝑ modū nature est ꝑ̇oꝛ motione ꝑ modū voluntatis: sed qꝛ motio ad notitiā lapidis est tm̄ ad terminū ꝭm q̇d. ideo motio ad spiritū sctm̄ ꝑ modū volūtatis est simpl'r ꝑ̇oꝛ ista motione. ¶ Ibi. Completo toto ꝓcessu oꝛiginis respectu ꝑ̇mi termini. s. essentie diuine cōicande. Seq̄tur oꝛdo alius respectu termini secūdi. s. essentie creabilis. Et quidē essentia diuina ī isto scd̄o oꝛdine mouet ꝑ̇mo ad ītellectionē simplicē oīs ītelligibilis. ⁊ hec ītelligētia. i. ītellectio actualis vt iā est in tribus suppositis. Nō aūt mouet ad distinctā notitiā veritatis cuiuscūq3 cōplexionis: qꝛ si moueret determinate ad cognoscēdā alterā ꝑtē cōtradictionis in futuris cōtingētibꝰ. cū naturale mouēs necessario moueat. sequitur ꝙ ītellectus diuinus necessario ītelligeret hāc ꝑtē ꝯdictionis foꝛe verā. ⁊ ita ⁊c. Aduerte tn̄ in hac lr̄a. ꝑ̇mo cū dicit ꝙ essentia diuina mouet ad ītellectionē simplicē oīs intelligibilis: ⁊ hec ītelligētia vt iā est in tribꝰ suppositis. Si dicit vt iā essentia est in tribꝰ suppositis. pꝫ supꝛa. qꝛ essentia nō mouet nisi vt in tribus. Si vero accipit intelligētiā vt est actualis ītellectio. sensus est ꝙ talis ītellectio nō terminat̄ ad creaturas nisi ꝑ̇us ipsa sit foꝛmaliter in tribꝰ: qꝛ tm̄ est vna intellectio in deo qua intelligit oīa. ⁊ nō diuersificat̄ in se: sed tm̄ ꝭm aliā ⁊ aliā transitionē siue terminationē ad aliud ⁊ aliō obiectum. vt patet in ꝑ̇mo. d. 39. nō potest ergo ītellectio diuina esse respectu creature nisi pꝛius eadē intellectio diuina sit foꝛmaliter in tribꝰ suppositis: siue personis. Nota secundo. cum dicit ibi Doc. ꝙ essentia nō mouet ad distictā notitiā veritatis cuiuscūq3 cōplexionis. hoc inferius declarabitur respōdēdo ad quedā dubia circa hoc dictū. ¶ Ibi. Si queratur. Hic mouet dubium circa dicta pauloante querēdo quare essentia diuina non eque necessario mouet ad notitiā cuiuscūq3 obiecti intelligibilis. cū idem videatur esse oꝛdo cuiuscūq3 ītelligibilis ad pꝛimū intelligibile. ex quo em̄ essentia diuina ponit̄ adequatū obiectū intellectus diuini in rōne motiui. vt patuit in ꝑ̇mo. q. pe. ꝓlogi. ⁊ di. 39. ⁊ supꝛa ī quol. ¶ Rn̄det Doc. di. ꝙ natural'r mouet. ⁊ ꝑ ꝯñs ad cognitionē nccārio cuiuscūq3 qꝺ ē possibile natural'r ⁊ necessario cognosci hmōi est quodcūq3 obiectū simplex. ⁊ etiā quodcunq3 cōplexum verū necessarium. non autē tale est aliquod cōplexū de existētia cōtingentis: quia nō est natū esse determinatū ad veritatem: cum repugnet cōtingēti vt cōtingēs esse veritatis determinate. s. necessario. ¶ Et si queras quare nō mouet necessario ad talem cognitionē de cōplexo habēdā qualis possit haberi de eo. puta quare cōtingens vt hmōi non est determinate verum. vt exposui de determinate vero. ⁊ per ꝯñs nō possit vt sic cognosci: ex quo tn̄ suo mō est cognoscibile: q̄re essentia diuina nō ꝑ̇ot mouere ad hanc cognitionem: vt qualēcūq3. ¶ Rn̄det dicēs ꝙ mouet ad cognoscēdū sub disiunctione: hoc foꝛe vel nō foꝛe. puta mouet ad cognitionē huiꝰ disiunctiue. Antichꝛistus erit futurus in tali tꝑe. vel Antichꝛistus nō erit futurus in tali tꝑe. non tn̄ mouet ad alterā partē determinate. puta non mouet intellectū ad cognoscendū determinate ꝙ Antichꝛistus puta foꝛet. qꝛ tunc vel intellectus diuinus posset errare. puta si oppositū posset euenire: vel si oppositū nō possit euenire: tunc nō esset verū cōtingēs. vt supꝛa patuit. Si em̄ moueret determinate ad cognoscēdum alteram partē illa necessario esset determinate vera. ⁊ sic Antichꝛistū foꝛe esset simpliciter necessario. Sed an hoc concludat. s. si essentia diuina necessario mouet ad notitiam huius Antichꝛistꝰ erit. ergo hec est determinate ⁊ necessario vera. hoc aꝑꝑebit in dubijs circa hāc materiā.

Completo toto oꝛdine motionis necessarie: seq̄tur motio cōtingēs: illa nō ꝑ̇ot esse ꝑ ꝑ̇ncipiū naturalis motionis. qꝛ illius nō esset nisi necessario moueret. igit̄ opoꝛtet illiꝰ motiōis ꝑ̇ncipiū esse volūtatē. Et fit hmōi motio cōtingēs oꝛdinate. ꝑ̇mo ad ītra: qꝛ nisi ipa determinet̄ in se ad volēdū alterā ꝑtē: nūq3 determinabit̄ aliquid ad extra. ꝑ̇mo igit̄ determinat se ad volēdū hoc foꝛe determinate. Scd̄o. ex hoc intellectꝰ vidēs hanc determinationē volūtatis: nouit hoc esse futurū. ecōuerso igit̄ est in motione necessaria ⁊ cōtingēti. qꝛ in necessaria ꝑ̇mū ꝑ̇ncipiū est naturale. ⁊ ideo ꝑ̇mo determinat̄ ad ꝓpꝛiā actionē. in cōtingēte ꝑ̇mū ꝑ̇ncipiū est liberum. huiꝰ actio in ꝑ̇mo oꝛdine: seq̄tur naturalis. Cōpleta motione cōtingēti ad intra: seq̄tur motio ad extra. Illa igitur est tota cōtingēs. ⁊ per ꝯñs īmediate ipsius volūtatis vt ꝑ̇ncipij. nullū igitur ītellectū creatū mouet essentia vt essentia: tanq3 motiuū per modū nature: sed oēm intellectionē illius essentie quā nō causat aliqꝺ creatū. īmediate causat volūtas diuina. ¶ In ista lr̄a nota ꝑ̇mo ꝙ licet motionis cōtingentis ꝑ̇ncipiū sit voluntas. non tn̄ seq̄tur ꝙ omne volitū vel ꝓductū sit cōtingens. imo aliqꝺ est simpliciter necessariū. vt patet de amoꝛe essentiali ⁊ spirato in diuinis que necessario sunt a volūtate diuina. ⁊ ratio huius est assignata a Doc. in pꝛimo distī. 10. ⁊ apparebit infra. q. 16. nec similiter sequitur: est ꝓductum necessario. ergo per modū nature. qꝛ spūs sanctus est ꝓductus necessario: nō tn̄ per modū nature. vt patet in pꝛimo dist. 10. ⁊ infra. q. 15. Secundo nota quō motio cōtingens fit pꝛimo ad intra: quia creatura ꝑ̇us ꝓducitur in esse volito q3 in esse reali. oīa em̄ quecunq3 sunt volita: sunt ab eterno volita: ita ꝙ ex tempoꝛe nihil est volitum. De quo vide in pꝛimo. distin 39. ⁊. 40. ⁊ ꝓlixius in. 45. nam voluntati diuine pꝛoponuntur termini vel opposita sub disiunctione. ⁊ tunc ipa sola nulla ratione dictāte determinat de altera parte. Et de huiusmodi determinatione vide doc. in ꝑ̇mo. di. 39. ⁊ q̄ exposui. Tertio nota cū dicit: ꝙ intellectꝰ diuinus vidēs deminationē volūtatis nouit hoc esse futurū: qꝛ q̄rit̄ a quo īmediate causatur ista visio in ītellectu diuino. Dico ꝙ posita tali determinatione volūtatis diuine visio illius determinationis causatur ab essentia diuina. de quo vide que supꝛa exposui in ꝑ̇mo distī. 39. vbi Doc. expꝛesse dicit. ꝙ īmediate est ab essentia diuina: ⁊ hoc magis apparebit in dubijs. Quarto nota cū dicit in motione necessaria pꝛimum ꝑ̇ncipium est naturale. hoc simpliciter non debet intelligi: quia ad spiritū sctm̄ est motio necessaria: ⁊ tn̄ eius pꝛincipiū est liberū. vt patet dist. 10. pꝛimi: sed intelligitur de motiōe necessaria que ꝑ̄cise respicit pꝛincipium ex sola natura pꝛincipij: ita ꝙ circūscripto quocūq3 extrīseco. necessario ꝓduceret quicq̄d ꝓduceret. Sed volūtas diuina vn̄ volūtas: etiā vnde diuina nō vult aliq̄d necessario. ⁊ hoc ex rōne absoluta volūtatis. Sed si vult aliquid necessario hoc est. quia ipsa vt foꝛmaliter infinita comparatur ad obiectū foꝛmaliter infinitum. ideo non potest non velle illud. vt patet a do. in pꝛimo distin. 10. ⁊ infra. q. 16. quando vero comparatur ad obiectum finitum vult illud contingenter ⁊ potest non velle. Sic pꝛīcipium naturale ex parte ipsiꝰ pꝛīcipij respectu cuiuscunq3 obiecti ex sua ratione necessario pꝛoducit quicquid pꝛoducit: ⁊ de isto necessario loq̄tur hic Doc. De hac differentia. s. necessarij quare vnū sit pꝛecise a pꝛincipio naturali ⁊ aliud a ꝑ̇ncipio libero patet infra. q. 16. Quīto nota ibi: In cōtingente ꝑ̇mū pꝛincipium est liberum huiꝰ actio in pꝛimo oꝛdine. seq̄tur naturalis. i. ꝙ accipiendo contingens vt ē a ꝑ̇ncipio libero semper sequitur ꝑ̇ncipiū mere naturale. ⁊ patet qꝛ volūtas nō ꝑ̄t ꝯtingēter velle lapidē vbi lapis pꝛius a pꝛincipio naturali. s. eē̄ntia diuina sit ꝓductꝰ ꝑ modū nature ī eē cognito: nec similiter ꝑ̇ncipiū liberū ꝑ̇ot ponere. a. in eē reali nisi ipsū. a. sit pꝛiꝰ positū ꝑ modū nature in eē cognito ab essentia diuina. Nota etiam ꝓ maioꝛi declaratione instantie superius facte de oꝛdine pꝛincipioꝛum ⁊ t̄minoꝛū ꝙ oꝛdo pꝛincipioꝛū vt comparatur ad terminos accipientes simpliciter esse: pꝛincipiū per modum nature est simpliciter pꝛius pꝛīcipio per modū voluntatis: ⁊ sic motio vnius est simpliciter pꝛioꝛ motione alterius. ⁊ sic motio essentie diuine per modum nature ad pꝛoductum realiter puta ad filium est simpliciter pꝛioꝛ motione voluntatis ad creaturam secundū eē reale: ⁊ ꝭm esse volitū. Si modo motio per modum nature sit ad t̄minū accipiētē eē ꝭm q̇d qꝛ ꝯmunicat̄ siue ꝓducit̄ ꝭm q̇d. puta motio ꝑ modū nature ad eē ꝯgnitū lapidis: qꝺ eē ꝯgnitū ē ꝓductū siue lapidi cōicatū ꝭm q̇d qꝛ lapis vt sic hēt tm̄ eē dimīutū: loquēdo de tali t̄mino nō seq̄tur ꝙ motio natural'r ad illum terminū sit ꝑ̇oꝛ motione nō naturali siue libera q̄ est ad terminū simpl'r: vt illa que est ad. f. s. vel amoꝛem essentialem. Cōparando ergo ꝑ̇ncipiū ꝑ modum nature ad t̄minū capiētē simpl'r esse per tale ꝑ̇ncipiū: ⁊ similiter comparādo pꝛīcipiū liberum ad t̄minū simpliciter. patet ꝙ motio ꝑ modū nature ē ꝑ̇oꝛ motione libera: ⁊ sic filiꝰ nccārio est pꝛioꝛ. s. s. ⁊ etiā creatura capiēte eē reale. Si ꝟo ꝑ̇ncipiū ꝑ modū

Aduerte hic.

Expositio litere.

nature cōparetur ab terminum capiētem esse ſm q̄d .s. ad eē cognitum lapidis: ⁊ principium liberum cōparet ad terminū habentē esse reale ⁊ simpliciter ⁊ hoc ad intra: tūc modus principiandi libere est prior isto mō principiandi ꝑ modum nature. Si vero principium liberum cōparet ad extra ad terminum capientem eē ſm q̄d: puta ad lapidē volitū vel capientē eē simpliciter reale puta ad lapidē in eē reali: tūc modus p̄ncipiādi libere. ⁊ similiter motio eius libera est posterior mō p̄ncipiandi ꝑ modū nature isto scđo mō. ⁊ similiter motio eius est posterior: vt patet.

Ad argumenta facta in isto articulo: quib⁹ ꝓbauit ꝙ eēntia diuina pōt imediate mouere itellectū creatū ad sui notitiā. Sed ante rñsionē p̄mitto vnū ꝙ mouere alid imediate ⁊ mouere alid mediate pōt itelligi multipliciť: mouere imediate alid puta cū dico. a. imediate mouet. b. ē sēs⁹ ꝙ. a. cāt aliq̄d qđ imediate recipiť i. b. ab ipō. a. ⁊ sic ignis imediate mouz materiā ligni ad formā substātialē ignis: qꝛ i tali materia disposita imediate causat formam ignis. Sed ignis calefacit lignū mediate. i. mediante calore quem hēt. ⁊ sic mediāte alio calefacit. id est mediāte actione alterius p̄cise. pōt etiam aliter itelligi mediate ⁊ imediate: sed iste modus sufficit ad ꝓpositū. Cum dꝛ de obiecto imediate ⁊ mediate motiuo. nota bñ: qꝛ aut loq̄mur de notitia abstractiua: aut de intuitia. De pria possum⁹ dupliciť loq̄. s. vel de abstractia i nobis ꝓ statu isto: ⁊ tūc dico ꝙ nulluz obctm̄ imediate mouz itellectū nr̄m ad sui notitiā. nec etiā imediate mouz ad spēz sui itelligibilē. Sed imediate mouz sēsū ex: loq̄ndo de obctō sēsibili: ⁊ p⁹ moueť ꝑt⁹ fātastica. ⁊ vltimo fātasma ꝓducit spēz itelligibilē: vt expositum sup̄ ar. 1. i dubijs. Vel loq̄mur de abst. i itellectu soluto. Dico tūc ꝙ nullū obctm̄ mouz imediate talē itellectuz ad sui notitiā abst. qꝛ prio cāt spēz itelligibilē q̄ postea imediate ꝑtialiť cāt notitiā abst. obiecti. De hoc vide Do. in scđo. d. 3 q. 11. ⁊ i quarto. d. 45. De ituitiua. dico ꝙ si obiectū sit motiuū formaliter ꝙ imediate mouet itellectū quem potest mouere. Si vero non sit motiuum. saltē cōtineť in alio virtualiter qđ mouet ad notitiam intuitiuā illius. ⁊ tale sic virtualiter contētum non dꝛ mouere mediāte alio: qꝛ mouens mediante alio nō dꝛ virtualiter cōtineri i illo: sicut ignis calefacit lignum mediante calore non continetur virtualiter in calore; qꝛ tunc esset eēntialiter iperfectior. Sed Doc. hic qñ loquiť de obiecto imediate motiuo amoto oī impedimēto: sic accipit: ꝙ tale obiectū ex natura sua vñ precise talis entitas obiectiua actione ꝓpria mouet intellectum ad sui: ⁊ oīm virtualiter vel essentialiter cōtētoꝝ notitiā. Et tale obiectum dꝛ ꝓprie imediate motiuum: qꝛ vt tale est causatiuū saltē partialiter notitie sui ⁊ oīm contentoꝝ. Et hoc patet in notitia intuitiua. In abstractiua ēt illud diciť imediate mouere intellectū ad spēm intelligibilē: ⁊ oīm contētoꝝ qđ ex natura sua potest illā causare. ꝙ modo nō imediate causet hoc non est ex natura obiecti: sed vel ꝓpter ordinez potentiaꝝ: vel ꝓpter peccatū: vt patuit in p̄mo dist. 3. q. 3. si em̄ esset ꝓportionate presens immediate posset causare spēm intelligibilē: vt patet i scđo dist. 3. q. 11. obiectum vero dꝛ mediate mouere intellectū: qñ non actione ꝓpria cōpetente p̄cise tali obiecto vt tale obiectū sed mouet actione alterius: ⁊ tūc dꝛ mouere mediate. i. mediante actione alterius p̄cise. Aduerte ēt ꝙ oē obiectum motiuum intellectus quodcūq; sit illud pōt mouere ipsum itellectū vel mediate vel imediate. ⁊ intelligo sic ꝙ obiectum motiuum imediate ex se formaliter ē pricipium imediate mouendi siue causandi notitiā sui ⁊ cōtentoꝝ. Sed obiectum motiuū mediate tm̄ est illud qđ licet ex se formaliter nō sit principium mouēdi imediate: tñ in se suo modo continet aliquam entitatem que sit ratio formalis imediate mouēdi: ⁊ non cōtinet illā tm̄ ꝑ accidens sicut ignis calorē: sed sic cōtinet illam ꝙ circūscripto oī peraccidens adhuc inest. habens ergo talem entitatē dꝛ obiectum ꝑ se motiuum itellectus: lꝫ mediate tm̄. Dico vltra ꝙ omne obiectū qđ est motiuuz mediate modo p̄exposito alicuius itellectus: est ex se formaliter ⁊ imediate motiuum itellectus sibi ꝓportionati: cuz tale sit maxime intelligibile: ⁊ ꝙ non moueat immediate omnem intellectum. si alium potest mouere hoc nō est ex impꝑfectione talis obiecti: sed qꝛ motio ad extra sibi repugnat: qꝛ sibi repugnat agere necessario ad extra: vt probat Doc. in primo dist. 8. q. vltima. ¶ His declaratis. Dicit Doc. ad p̄mam rōnem glosando ma. s. ꝙ est vera de obiecto imediate motiuo ꝙ habet eūdem modum mouēdi. s. vel ꝑ modum nature vel libere. Et sic obiectū cōparatum ad quēcūq; intellectū quez imediate potest mouere. precise hēt eundem modum mouendi. patet: qꝛ modus mouēdi sequiť naturam obiecti: ⁊ sic si aliquē potest per modum nature mouere ēt quemlibet aliū quem immediate pōt mouere mouebit per modum nature.

Ad rōnes factas in isto scđo articulo Scot⁹ rñdet.

Et similiter si aliquē intellectum quem mediate pōt mouere moueat ꝑ modum voluntatis: quēlibet alium quē mediate mouet mouebit precise ꝑ modum volūtatis: et sic patet ista propositio maio. Nunc aūt q̄stū ad primā mi. essentia diuina est imediate motiua sui intellectus: sed non intellectus creati. qꝛ intellectus diuinus est primum mobile oīno. et ideo primo moueť a prima forma motiua. qꝛ non pōt imediate mouere nisi p̄mo mō motionis: ⁊ nihil aliud natum est sic moueri. Si igiť cōcludas ꝙ eēntia diuina eodem mō mouet oēm intellectum concedatur quem imediate mouet: sed ille est solus intellectus diuinus: vt supra patet. Alia mi. s. ꝙ obiectū creatum naturaliter mouet. Verum ēst de itellectu quem imediate mouet. falsa aūt eēt si aliquem intellectū moueret mediāte actu volūtatis: quia illum non naturaliter moueret: sicut si volūtas mea posset libere causare itellectionez eēntie mee. Sed isto mō forte nō est de aliqua volūtate ⁊ eēntia creata: qꝛ quelꝫ essentia est imediate motiua intellectus creati: ⁊ ideo motione naturali. nulla aūt volūtas est motiua ad intellectionē ꝑfectam alicui⁹ eēntie vt essentia est: qꝛ nec ꝑfecte continet eā eminenter vel vnitiue: ⁊ qualitercūq; sit de obiecto creato mouente intellectū naturaliter: patet prius ꝙ nō est eadem rō de essentia diuina: qꝛ ipsa nō est imediate motiua alicuius itellect⁹ nisi primi. ¶ Nota aliqua i ista lr̄a. Primo. de p̄mo mobili simplr̄ ⁊ p̄mo motiuo simplr̄ qđ mouet tm̄ per modū nature: vt supra patuit. ⁊ illa sunt precise itellectus diuinus ⁊ essentia diuina vt essentia ⁊ vt prior omni etiam attributo ⁊ etiam vt prior voluntate. Secundo ꝙ omne obiectum creatum mouet naturaliter intellectum quem immediate mouet. Sed tunc est dubium de voluntate creata que etiam ponitur obiectum intellectus ⁊ immediate motiuum. an modo moueat illum naturaliter vel libere. Dic vt dixi in 2°. vbi adduxi opi. Ocham quam improbaui. Tertio nota cuz dicit ꝙ quelibet essentia creata est immediate motiua itellectus creati. ⁊ ideo motione naturali hoc non videtur absolute verum: quia essentia relatiua nullo mō mouet intellectum ad sui notitiam. intelligitur ergo de omni essētia creata absoluta. quia omnis talis est immediate causatiua notitie sui ⁊ contentorum: vt patuit in p̄mo distin. 3. q. 3. vide que ibi exposui: vbi dixi ꝙ etiam quantitas mouet intellectum creatum. ad sui notitiam ⁊ adduxi ibi Docto. in 4° in materia de eucharistia. Et nota cum dicit ꝙ nulla voluntas est motiua ad intellectionem perfectam alicuius essentie vt essentia est. quia nec perfecte eam continet eminenter vel vnitiue: quia hoc videtur concludere etiam de volūtate diuina ꝙ nō possit causare notitiam essentie diuine cum proprie non contineat eaz nec eminēter nec vnitiue. Sed dic ad hoc dubium: vt supra dixi in quolibe. vbi de hoc sunt mote singulares difficultates. ¶ Ad secundum dicit. ꝙ mouere ad actum beatificum non est primus actus essentia diuine. immo est proprie actus illius volūtatis. essētia enim vt quodammodo prior voluntate licet sit obiectum primum et immediatum illius visionis in ratione terminantis: tamen non est obiectum immediatum in ratione mouentis: sed tm̄ mouens remotum pro quanto mouet intellectum diuinum ad visionem precedētez illud velle quo mouetur intellectus Michaelis ad visionem. Et non intelligas hic de mouente remoto quod ēt attigit terminū pricipalē sicut dicim⁹ ꝙ mouens pricipale dicitur mouens remotum respectu agentis istrumentalis. de quo vide Doc. in 4°. dist. 1. q. 1. ⁊ similr̄ in 2. di. 3. Sed nec intelligitur de mouēte ꝛmoto nō attigēte ꝛminū p̄ncipalē: sed disponente ad ipsuz: qꝛ visio eēntie diuine vt in itellectu diuino non est dispō ad visionem qua Michael videt eēntiā diuiam: qꝛ si ꝑ ipossibile non eēt talꝭ visio adhuc Mich. posset videre eēntiā. sed itel

Expositio litere.

ligitur sic: ꝙ volūtas diuina nullo modo posset causare visionē essentie diuine nisi essentia diuina fuisset prius visa ab itellectu diuino per quā visionem eēntia est pñs voluntati diuine: ꝛ vt sit eēntia dr causa remota respectu causationis voluntatis diuine causantis visionē illius in itellectu Michaelis. i. ꝙ ipsa causat naturaliter aliqd necessario reqsitum ad hoc: vt volūtas diuina possit causare visionem in Michaele. ¶ Et ꝑ hoc patet ad confir. ibi positam: quia si illa essentia non esset formaliter volens nihil oīno posset causare ad extra: quia nihil posset causare nisi naturaliter: ꝛ quodcūqȝ extrinsecum cum sit formaliter possibile non posset eē a necessario nisi cōtingenter. ꝛ sic idem esset simul contingens ꝛ necessarium. contingens qꝛ ens simpliciter possibile: necessarium qꝛ ꝓductum a necessario. ¶ Ad tertiū. Dicit ꝙ essentia non habet rōnem motiui ad visionem sui in itellectu creato nisi inqȝtum presupponitur ipsam mouisse itellectum diuinum ad visionem que presupponitur ipsi velle diuino motiuo intellectus creati: non intelligiť ꝙ velle sit formaliter motiuum: sed ꝙ voluntas est motiua mediante actu suo: vt alias exposui. Non igiť se habent eēntia ꝛ voluntas vt mouens supius ꝛ inferius ꝓprie loquendo: sic intelligendo ꝙ vtrūqȝ attigat ipsum motū: siue ipsum terminum recipiēdū in alio. Sed tm̄ volūtas attingit intellectum creatum. tñ presupponit motionē intellectus diuini ad ipsa eēntia: sine qua ipsa voluntas non haberet illud velle quo mouet intellectum creatuȝ.
¶ Si arguitur contra hoc: quia voluntas vt voluntas nō potest mouere nisi ad vidēdum volūtatem vt voluntas est. nō autem ad vidēdum essentiā vt eēntia: nūc aūt videre volūtatē vt volūtas est: ꝛ non eēntiam vt eēntia ēst: nō est videre btīficū. probatio mi. quia idem est obiectum beatificū intellectus creati ꝛ diuini. Intellectus autem diuinus non beatificať in vidēdo volūtatē vt voluntas ē: qꝛ volūtas nō ē pmū obiectū intellect⁹ sui: ꝛ nō beatificatur nisi attingendo primum obiectum. probatio ma. quia cum voluntas sit quasi posterior ipsa natura: quia proprietas non potest esse principium causandi perfectam visionem essentie vt essentia que quodāmodo est prior et perfectior: iuxta illud Dam. c. 9. Totum inquit in seipso comprehendens habet eē velut quoddā pelagus substātie infinitum. ¶ Respondet ꝙ quia voluntas est perfecte idē cum essentia. ideo potest esse principium motiuū ad videndum essentiam vt essentia est. neganda est igitur illa ma. Verū quidem est qd ibi affirmatur. s. ꝙ volūtas potest esse principiū motiuum ad videndum voluntatem vt voluntas. falsum autē est quod ibi negatur. s. ꝙ non potest esse principium ad videnduȝ essentiam vt essentia est. Ad proba. ma. dicit ꝙ prioritas illa est quasi prioritas fundamenti. sed illud fundamentum non solum est perfecte idem cum illo qd intelligitur fundari in illo: sed etiam illud habet perfectioneȝ formalem formaliter infinitam: propter quod perfecte idemptice ꝛ vnitiue cōtinet perfectionem fundamenti. ꝛ propter istam rōnem potest voluntas esse principium cōmunicandi essentiam: quia ipsa est idemptice omnino eiusdē perfectionis cum essentia. Hoc aliter non expono hic cum iportet multa dubia: exponetur tamen forte inferius exponendo aliqua dubia. ¶ Ad illud Aug. dicit Doc. ꝙ ibi loquitur Augu. de notitia que est verbuȝ: ꝛ illa duo requirit. s. ꝙ sit naturalis similitudo obiecti: ꝛ ꝙ sit naturaliter genita ab obiecto. Et sic notitia essentie causata a voluntate diuina in intellectu creato: et si sit naturalis illius similitudo: non tamen est naturaliter causata ab obiecto. Expono tamē literam recitando illam cum dicit. loquitur ibi de notitia que est verbum: de quo satis patuit in primo dist. 27. Vñ cum dixisset nascitur ꝓles ipsa trinitatis notitia. i. ipsa notitia que gignitur ab obiecto dicitur proles. Et subdit in fine capituli. Est quedam imago ipsa mēs ꝛ notitia eius que est ꝓles eius. ac de seipsa verbum eius ꝛ amor terti⁹. i. ꝙ mēs. i. memoria fecūda que includit presentiam obiecti. (Sepe enim Aug. accipit mētem pro memoria que includit obiectum presens: vt alias patuit) ipsa mens est quedā imago passiue tamē: sicut etiam in deo accipitur imago: cum dicit: faciamus hoīem ad imaginem ꝛ similitudinē nostram. ꝛ notitia ipsius mentis: id est obiecti relucentis in memoria est proles eius ꝛ est verbuȝ eius: ꝛ illa notitia nascitur de ipsa mente: hoc est de obiecto relucente

Expō lrē.

in memoria: ꝛ amor tertius. i. ꝙ amor nascitur de prole: intelligendo sicut dicit Doc in primo dist. 3. q. vltima: ꝙ tertia pars imaginis dicitur esse a secunda ꝑte: pro quāto presupponit ipsam. Et in ꝓposito accipit mentem nō tm̄ vt includit obiectum ꝛ intellectuȝ que pertinent ad memoriā fecundā: sed etiam vt includit voluntatē ꝛ obiectum ipsius qd est obiectum cognitum: ꝛ sic de eodem obiecto cum intellectu dicitur nasci verbum ꝛ cum volūtate dicitur ꝓduci amor: de quo vide in primo dist. 3. q. vltima. ꝛ in secūdo. d. 16. ꝛ distin. 24. Et ex hac auctoritate patet ꝙ nō quecūqȝ notitia actualis obiecti dicitur verbum illius obiecti: sed illa sola que de ipso nasciť tāquā proles: hoc est non tm̄ est similitudo naturalis eius: sȝ naturaliter gigniť ab ipso nascendo. ꝛ ideo actus volūtatis non diciť ꝓprie nasci: qꝛ nasci est a principio per modum nature. notitia igitur actualis que ꝓduciť imediate per volūtatem. non est verbum obiecti: qꝛ etsi sit similitudo naturalis obiecti: non tamen est naturaliter genita. i. per modū nature: sed tm̄ libere. Et ꝓpter illd posset dici: ꝙ beatus nō hēt verbum de deo: qꝛ ꝛ si illa visio sit imago diuine essentie ipsaȝ naturaliter representās. non tñ est imago naturalis naturaliter ab ipsa ꝓcedēs. Sed illius eēntie est tm̄ vnicum verbuȝ: ꝛ hoc in solo itellectu increato i quo solo potest esse notitia naturalis ipsius obiecti naturaliter genita. Aduerte ꝙ non intelligiť ꝓprie genita imediate ab obiecto cuius ponitur notitia ad hoc vt dicať verbum. sed sufficit ꝙ sit naturalis similitudo obiecti genita imediate ab ipo obiecto ꝑ modum nature: vel genita ab alio obiecto continēte virtualiter ipsum cuius poniť notitia genita: dico ꝑ modū nature. ꝛ sic notitia lapidis in deo: ꝛ si nō sit genita ab ipso lapide. dicitur tñ verbum: qꝛ est genita ab essentia ꝑ modum nature ipsum lapidē virtualiter continente: ꝛ hoc sufficit. ¶ Dat ēt aliā rñsionē ad illā auctoritatē Aug. Cū dicit Aug. ꝙ oīs res quā cognoscim⁹ cōgenerat in nobis notitiā sui. qd vľ intelligiť de re q̄ naturaľr cognoscimur: hoc ē ex causis naturaliter motiuis itellect⁹ nostri: illa quidem in seipsa vel in causis suis congenerat: hoc est naturali fecunditate ꝛ necessitate causat in nobis tanqȝ naturalem similitudinem sui. ꝛ sic verbuȝ nō gignitur nisi de memoria. nunc autem obiectum quod fit cognitum per actum voluntatis non oportet preesse in memoria. vel saltem non agit vt preexistens i memoria Sic igitur modo dicto saluatur proprie ratio verbi. Et ista secunda responsio distinguitur a prima: qꝛ hic accipitur verbum prout precise genitum a causis naturalibus siue a memoria creata: que memoria requirit p̄sentiam obiecti: ita ꝙ obiectum actiue concurrat. ꝛ sic accipit omnem rem vt precise extenditur ad creaturaȝ. sed in prima ratione accipit rem etiam prout extēditur ad essentiam diuinam. vt ibi patet. Sequitur vel si hoc quod ait omnis res extendatur etiam ad essentiam diuinam: tunc illud quod sequitur scilicet congenerat notitiā sui debet intelligi vel formaliter ꝓ obiecto naturaliter motiuo vel equiualenter pro obiecto increato: quia ipsum vel per se vel per aliquid ideȝ sibi causat in nobis notitiā sui que equiualet in perficiendo intellectum: ac si eēt ꝓles naturaľr genita: qꝛ ē silitudo naturaľr ducēs in obiectū sicut si esset ab obiecto naturaliter expressa: quia vt sic voluntas diuina perfecte supplet vicem obiecti cum sit perfecte idem illi obiecto ꝛ formaliter infinita. ¶ Hic videtur sequi: ꝙ essentia non est representatiua sui Micheli prius natura: qȝ visio eius causetur in Michaele. hoc patet: quia obiectum presens intellectui ex natura sua. siue quod est ratio representandi se itellectui in rōne obiecti actu intelligibilis dicitur actu pertinere ad memoriam. Et etiam posito ꝙ actu nō pertineat ad memoriam productiuam actus. tamen sequitur ꝙ in re erit ratio representandi se per modum nature. ꝛ sic si essentia vt essentia faceret se presentem intellectui creato faceret se presentem per modum nature: ꝛ per consequens necessario. ꝛ sic semper esset necessario presens in ratione obiecti actu intelligibilis. precise ergo in eodem instanti quo causatur visio essentie i intellectu Michaelis fit presens ipsi i rōne obiecti visibilis: ꝛ talis p̄sentia est p̄cise a volūtate cāte huiusmodi visionē: posset tñ volūtas diuina pri⁹ causare p̄sentiam eēntie in rōne obiecti visibilis. i. facere ipsam pri⁹ p̄sentē itellectui creato qȝ causȝ visiōeȝ ei⁹: de fctō tñ credi

Correlarium.

tūr ꝙ precise in eodem instāti sit presens quo causat̄ vi-
sio eius: q̄ eius presentia per prius non videtur necessa
ria. tunc enim presentia obiecti prior visione est necessa
ria quādo obiectum ꝑtinet ad memoriam vt memoria q̄
vt sic est vere ꝓductiua: vt exposui in primo dist. 3. q. 7.
in titulo. q. ⁊ in secūdo disti. 3. q. 9. ⁊. 20. Si ergo eēntia
vt eēntia non est sui: siue sue presentie repn̄tatiua: mul-
to magis non est repn̄tatiua alterius obiecti. naʒ qd̄ est
causatiuum pn̄tie alterius per modū nature: multo ma
gis erit causatiuum pn̄tie sui ꝑ modum nature. īmo est
simplr̄ īpossibile ꝙ eēntia vt eēntia per modū nature sit
cātiua puta pn̄tie lapidis. et non simul vel pri⁹ sit ꝑ mo
dum nature sue pn̄tie causatiua. Sicut est impossibile ip
sam posse ꝑ modū nature causare notitiā ī itellectu suo
respectu alterius obiecti: quī prius vel simul causet per
modum nature notitiam sui. Sic est impossibile ꝙ cau-
set in intellectu suo presentiam lapidis in ratione obie-
cti actu intelligibilis quin simul vel pri⁹ causet per mo
dum nature presentiam sui. Sed hoc idem est dicere re-
spectu intellectus creati. Si ergo non potest causare p̄
sentiam sui in intellectu creato: multo min⁹ poterit cau
sare pn̄tiam alterius. Tam ergo ipsa essentia q̄ʒ alia ob
iecta secundaria contingenter repn̄tantur in intellectu
creato per actum volūtatis diuine. ita ꝙ ipsum repn̄ta-
re siue presentiam causare in rōne obiecti actu intelligi
bilis non est precedens quomodocūq; ipsam intellectio
neʒ obiecti qd̄ dicit̄ repn̄tari: ⁊ hoc de facto. licet de pos
sibili vt credo posset vt supra dixi. ¶ Sed si querat̄ qua
re hec repn̄tatio quodāmodo prior actuali intellectiōe
illa tm̄ modo inuenit̄ in memoria: et in memoria diuina
nihil est ꝓprie nisi obiectum qd̄ quasi tribuit actum pri-
mum: siue īmediatum actui secundo. s. intellectioni ac-
tuali: illud autem sic actuās est pn̄tia cōpleta obiecti ꝑ-
mi. s. eēntie diuine. Et ptʒ ꝙ proprie cōpleta pn̄tia obie
cti potētie si obiectū si motiuū est quādo obiectū est ac-
tu itelligibile. i. ꝙ actu pōt cāre notitiā sui ī intellectu
cui est sic pn̄s: ⁊ vt sic pertinet ad actum primum īmedia
tum actui secūdo: actus primus īmediatus actui secun
do est quando est in potentia propinqua ad eliciendum
actum secundum: qd̄ tunc est quando obiectum est per-
fecte presens potētie: quia tunc habetur memoria per-
fecta que dicitur actus primus completus ⁊ immedia-
tus actui secundo. Sed actus ꝑmus non īmediatus ac
tui secundo est: quando principium operandi qd̄ semper
dicitur actus primus est tm̄ in potentia remota ad ope-
rādum. Et quādo obiectum non est actu presens intel-
lectui in ratione obiecti actu intelligibilis dicitur act⁹
primus remotus ab actu secūdo siue ab opatiōe. ¶ Ibi.
Cōtra. hic Doct. instat contra hoc quod dixit. s. ꝙ obie-
ctum secundariū nō est presens intellectui beato per es
sentiam vt essentia est: sed tm̄ per voluntatem diuinā.
⁊ arguit iq̄sitiue dicēs quō ergo beatus videt obiectuʒ
secundarium in ipa essentia si non est aliquo modo ibi re
presentatū: ⁊ non representatur sibi in voluntate: quia
voluntas non est speculum in quo videatur: licet per vo
luntatem manifestetur. s. causando visionem ei⁹. ¶ Re
spōdet. lapis videtur in essentia diuina non vt in specu-
lo in quo reluceat vt obiectū presens. s. in ratione intelli
gibilis actu: quia si in essentia vt essentia esset sic p̄sens:
sequeretur ꝙ necessario esset presens: ⁊ non posset sic es
set presens quin ipsa essentia vt essentia esset necessario
presens. sed ipsa essentia se sola ⁊ soli suo intellectui se
representat ante actum intelligendi. Sed lapis videt̄ ī
essentia diuina vt obiectum secundarium in primo obie
cto. s. essentia diuina. non quidem motiuo ad intellectio
nem secundi: sicut mouet intellectum proprium. ⁊ sicut
intellectum nostrum mouet principium ad conclusionē:
sed ordine quodam primi obiecti: ⁊ secundi terminantis
quodā alio. s. volūtate mouente ad ista duo obiecta ordi
ne quodam actum intellectus terminantia: vt supra pa
tuit.

Dubia circa scdm articulum

In isto articulo occurrūt aliqua dubia. Primū ī
hoc ꝙ si potētia itellectia ex natura potētie nō eleuata
ꝑ aliqd̄ lumē nō haberet idē obiectū qd̄ habet vt eleua-
ta ꝑ lumē g̃ſe: tūc nō eēt eadē potētia. ¶ Scdm in hoc.
obiectū adeq̄tū itellectui nr̄o ex natura potētie nō ē ali
q̄d spāli⁹ obiecto itellect⁹ angelici. ¶ Tertiū ē ī hoc ꝙ
motio omnino prima in entib⁹ est necessario naturalis.

Primum dubium. Secundū. Tertium.

¶ Quartum in hoc ꝙ motio que est ad terminum infini 4.
tum est prior illa que est ad terminum finitum. ¶ Quin 5.
tum est in hoc. primum mobile motione naturali est ītel
lectus diuinus: ⁊ primū motiuum motione naturali est
essentia diuina: ⁊ sic illud obiectum potest mouere mo-
tione naturali ad notitiam sui essentialem ⁊ ad notitiaʒ
genitam. ¶ Sextum est ꝙ essentia diuina est naturale 6.
motiuum ad intelligendum quodcūq; intelligibile sim-
plex: sed non nisi prius illa essentia sit in tribus supposi-
tis. ¶ Septimum est in hoc ꝙ essentia: ⁊ si moueat ad di 7.
stinctam notitiam simplicium. non tamen mouet ad di-
stinctam notitiam veritatis contingentis: licet moueat
ad distinctam notitiam veritatis complexe necessarie.
¶ Octauū. eēntia mouet ad distinctā notitiā cognoscē- 8.
di sub disiunctione hoc fore vel non fore: ⁊ hec cognitio
nō est determinata de altera parte. ¶ Nonum est ꝙ mo 9.
tio voluntatis ad extra necessario presupponit aliam ip
sius voluntatis ad intra respectu eiusdeʒ obiecti. ¶ De 10.
cimum est in hoc. obiectum mouens potentiam īmedia-
te habet eundem modum mouendi respectu cuiuscūq;
potentie quam mouet īmediate. ⁊ sic essentia diuina mo
uet naturaliter omnem intellectum quem īmediate mo
uet. ¶ Undecimum est in hoc ꝙ quelibet essentia crea- 11.
ta est īmediate motiua intellectus creati. ⁊ ideo motio-
ne naturali. ¶ Duodecimū est in hoc ꝙ nulla voluntas 12
creata est motiua ad intellectionem perfectam alicui⁹
essentie vt essentia est: quia nec perfecte continet eam
nec vnitiue. ¶ Tertiumdecimum est in hoc. essentia vt 13.
prior voluntate: licet sit obiectum primum ⁊ īmediatuʒ
visionis beati in ratione terminantis: tamen non est ob-
iectum immediatum in ratione mouentis; sed tm̄ mo-
uens remotum pro quanto mouet intellectum diuinum
ad visionem precedentem illud velle quo mouetur in-
tellectus beati ad visionem. ¶ Quartumdecimum est
in hoc: quia voluntas diuina est perfecte idem cum es- 14.
sentia: ideo potest esse principium motiuum ad viden-
dum essentiam vt essentia est. ¶ Quintumdecimum 15.
est ibi: quia voluntas diuina est formaliter īfinita. ideo
perfecte ⁊ vnitiue continet essentiam diuinam. Et ista
dubia pro nunc sufficiant.

Cōtra primū p̄mo instatur.

Contra primum instatur. [illegible]mo supponendo. ꝙ
Doc. intendit de obiecto moti[illegible] scilicet ꝙ si hic habe-
ret obiectum motiuum quod non haberet in patria: vel
si in patria haberet aliquod obiectum ad quod non pos-
set attingere ex natura potentie: sed tm̄ per aliqueʒ ha
bitum additum potentie. ꝙ tunc non esset eadem potē-
tia. Instatur sic. primo: quia potentia ex se nō potest at
tingere ad aliquod obiectum nisi eleuetur per aliquem
habitum: ⁊ ad aliud potest attingere ex se. ⁊ tamen nō
sequitur ꝙ non sit eadem potentia. antecedens patet:
quia attingit quidditatem vt quidditas est tm̄ per spe-
ciem ntelligibilem: ⁊ tamen potest aliud obiectum at-
tingere ex se. patet: quia ex sua natura attingit ac-
tum rectum. Secundo diceretur ꝙ non possit imme-
diate attingere angelum nisi mediante aliquo lumine
supernaturali. ¶ Secūdo instatur sic. mouere per mo- 2°.
dum necessitatis ⁊ per modum voluntatis sūt modi ma
gis arguētes diuersitatem principij operandi: q̄ʒ aliud
⁊ aliud obiectum: ita ꝙ vnuʒ moueat potentiā: ⁊ aliud
non licet sit ex se motiuum: tamen nō potest mouere eā-
deʒ potentiam. patet hoc. quia illi modi videntur repu-
gnantes. vnde Doc. in primo distin. prima. q. 4. dicit ꝙ
si voluntas nostra vellet finem de necessitate ⁊ ordina-
ta ad finem contingenter: non esset eadem voluntas:
sed essēt due voluntates. modo eadem voluntas vult
aliquid necessario ⁊ aliquid contingēter. patet a Doct.
in primo distin. 10. ⁊ infra. q. 15. de volūtate diuina que
vult necessario essentiam diuinam ⁊ contingenter crea
turam. ¶ Tertio instatur sic. idem ignis potest produ 3°.
cere calorem in aliquo calefactibili: vt in alio nō potest
nisi ꝑ calorē sibi additum. patet: quia producit calorem
in seipso: vt patet a Doctore in quarto ī materia de eu-
cha. ⁊ tm̄ non potest īmediate calefacere lignū nisi me-
diāte calore: ⁊ tm̄ ꝓpter hoc non negatur quī ignis sit ea
dem potētia respiciēs calefactibile: sic videt̄ dicēdū in
ꝓposito ꝙ q̄uis itellect⁹ ex natura itellect⁹ non possit
attigere aliqd̄ obctm̄ nisi mediāte aliq̄ sibi addito. ꝙ ō
nino sit eadē potētia: lʒ aliud obctm̄ ex natura sua pos-

4° sit attingere. ¶ Quarto. Si potētia dicitur diuersifica ri ex hoc ꝙ vnum obiectū puta materiale ex natura potentie potest attingere: ꝛ substantiam separatam nō potest nisi per habitum supernaturalem sibi additum. Sic videtur dicendum si ipsa nō attingat obiectum ex natura potentie ſm totam suam entitatem ꝛ intelligibilitatem: cum tamen vt sic ponatur obiectum potentie. Sed hoc non potest nisi mediante aliquo habitu. patet: quia potentia habituata agens equali conatu intensiorem ꝑducit intellectionem ꝙ̄ non habituata: vt patet a Doct. in primo dist. 17. ꝛ in tertio dist. 27. si ergo obiectum sit intelligibile vt. 10. ꝛ ipsa non possit sic intelligere sine habitu. ꝛ aliud intelligibile vt quattuor sine habitu pōt intelligere. ergo ſm hoc videretur diuersificari: ꝛ tamē non diuersificatur.

5° ¶ Quinto instatur. certum est ꝙ est idem intellectus hic ꝛ in patria nullo modo variatus: ꝛ tamen hic non potest attingere aliquod mere intelligibile sub ratione ꝓpria: vt patet a Doc. in primo dist. 3. q. 3.

Rñsio ad instantias ¶ Respondeo premittendo aliqua. Primum est ꝙ cōclusio Do. intelligiť de obiecto motiuo in se formaliter vel de obiecto virtualiter vel essentialiter īcluso in alio obiecto qđ possit mouere ad notitiam sui ꝛ inclusorum. Secundo premitto: ꝙ cōclusio intelligitur de perfectione actus pertinente precise ad obiectum: quia bene aliquando obiectum minus perfectum intensiue intelligitur intellectione intensiori: ꝛ hoc propter maiorem conatū potentie ꝙ̄ intelligatur obiectuȝ perfectius propter minorem conatum ꝛ attentioneȝ potentie. Tertio premitto ꝙ habitus non ponitur propter obiectum: sed tm̄ propter potentiam: quia ipsam magis facilitat ad operandum.

Ad rōnes ꝯ primum ¶ Istis premissis patet responsio ad instātias. Ad primam dico: ꝙ si obiectum est in se presens: statim nullo alio addito posset attingere. Sed quāto nō est in se presens. tunc poniť species intelligibilis que facit obiectū ꝑsens: non in se sed in repñtatiuo: vt expo sui. Et sicut potest intelligere omne obiectum quando est in se ꝑsens: ita ipso absente potest illud itelligere per speciem. Et vltra dico: ꝙ omne obiectum motiuum ad sui notitiam intuitiuam quando est in se presens potest etiam causare: ꝛ hoc mediate vel immediate speciem intelligibilem modo prius exposito.

Ad scdm. ¶ Ad secundum patet responsio quomodo concludit de voluntate creata ꝛ non concludit de voluntate diuina: vide que dixi in primo distin. 4. respondendo ad rationes Ocham contra Doct.

Ad tertiū ¶ Ad tertium. Dico ꝙ ignis vt ignis non respicit omne calefactibile vt huiusmodi nisi mediāte calore nec proprie seipsum calefacit.

Ad q̄rtuȝ ¶ Ad quartum patet rñsio. Dico enim ꝙ obiectum perfecte presens causat actum perfectissimum quem potest ꝛ quantum est intelligibile: loquendo de causatione pertinente ad obiectuȝ.

Ad quītū ¶ Ad quintum. Dico ꝙ est eadem potentia hic ꝛ in patria: sed non eodem modo disposita: quia vt hic est alligata ordini potentiarum: ibi non. vt patet a Doct. q. 14. quoli. ꝛ in primo distin. 3. q. 3. ꝛ alibi sepe. ideo hic tātum mouetur a sensibilibus. ibi vero etiam ab intelligibilibus.

Cōtra ſm istať ꝑmo. Contra secundum instatur: ꝙ intellectus noster nō habeat precise idem obiectum motiuum quod habet intellectus angeli. Et primo sic. sicut intellectus diuinus habet tm̄ essentiam suam pro obiecto adequato motiuo: quia est formaliter infinitus: vt patet a Docto. in pluribus locis: quia si haberet plura obiecta motiua vilesceret. Sic videtur ꝙ intellectus angeli: ratiōe sue supreme perfectionis habeat tātū seipsum vt motiuum omnis intelligibilis aliter si haberet puta lapidem pro obiecto motiuo: sicut habet intellectus noster: ꝙ tunc multum vilesceret.

2°. ¶ Secundo instatur: sicut intellectꝰ diuinus: quia infinitus habet aliquod obiectum ꝙ tātū est immediate motiuum intellectus diuini. scilicet essentiam diuinam: que nullum alium intellectum immediate mouet nisi diuinum: vt infra patet. q. 15. sic videtur ꝙ saltem supremus angelus habeat aliquod speciale obiectum nullo modo motiuū saltem intellectꝰ humani. In hoc enim attenditur perfectio potentie: quia habet aliquod perfectius pro obiecto. qđ non habet potentia imperfectior illud erit essentia angeli supremi. Et confirmatur: quia talis intellectꝰ maxime appropinquatur intellectui diuino: qđ non esset nisi respiceret aliquid perfectius qđ non respiceretur a potentia inferiore pro obiecto motiuo.

¶ Tertio instatur sic. essentia angeli supremi cōtinet perfectionem totius creature. ergo essentia angeli ponitur adequatum obiectum illius intellectus. 3°. antecedēs patet: quia ſm Doct. in quarto dist. 1. q. 1. gradus superior in entibus continet gradum inferiorem. immo videtur ꝙ eminenter: quia in supremo angelo est perfectio correspondens perfectioni omnis creature. ꝛ pfectio etiam ſm quā excedit omnem creaturam: aliter nō teneret supremum gradum in entibus creatis. Confirmatur: qꝛ angelus supremus mensurat perfectiōaliter omnem angelum īferiorem. ꝛ per cōsequens omnē aliā creaturam: vt patet: qꝛ ponitur deus simpliciter prima mensura essentialis ꝛ perfectionalis omnis creature. ergo propinquior essentia mensurat alias remotiores. patet: quia sicut in genere animalis homo est mensura omnium animalium, sic animal propinquās homini mēsurat alia remotiora. patet ergo antecedens. ꝯña probať: quia essentia diuina ponitur adequatum obiectum itellectus diuini in rōne motiui respectu oīm intelligibiliū: vt patet a Doc. quia ipsa vt gradꝰ simpliciter supremꝰ in entibus cōtinet omnia intelligibilia. ergo similiter essentia angeli que sic continet oīa intelligibilia erit adeq̄tum obiectum sui intellectus in ratione motiui. tale autem nō ponitur respectu intellectus humani: quia multa obiecta inferiora īmediate mouēt intellectum humanum.

4°. ¶ Quarto instatur sic. quia intellectus angeli ꝛ intellectus humanus distinguunť etiā genere saltem ꝑximo. ergo oportet assignari aliud ꝛ aliud obiectum respectu istius ꝛ istius intellectus. antecedens patet: quia essētie ille distīguunť. ꝫ ꝛ potētie cū sint idē realiter suis essentijs: vt probat Doc. in secundo dist. 16. consequentia ptȝ: qꝛ iste potētie sic se habēt: ꝙ vna nō subordinať alteri: sicut sensitiua ītellectiue: sȝ magis videnť disparate ꝛ cōtēte sub diuersis gñibꝰ. ꝫ videť ꝙ necessario habeāt aliud ꝛ aliud obiectū: cū distinguanť ꝑ diuersa obiecta: sicut ptȝ de potētijs sensitiuis disparatȝ.

5°. ¶ Quinto instatur. potentia superior secundum perfectionem habet aliquid pro obiecto motiuo quod non habet inferior. Sed potentia angeli est essentialiter superior potētia intellectiua humana. ergo ipsa habet aliquid pro obiecto quod non habet intellectus humanus. maior patet: quia sensus communis est potentia superior visu. ideo respicit aliquid pro obiecto quod nō respicit visus. et intellectus humanus est superior sensu cōmuni. ideo respicit aliq̄d ꝑ obiecto qđ non respicit sensꝰ cōis. ergo ꝛc. minor patet: quia sicut essentia angeli est superior: ita ꝛ potētia.

Ad rōnes ꝯ secūdū ¶ Rñdeo ad istas īstātias premittēdo aliqua. Primo ꝙ aliud est loqui de aliquo ita perfecto formaliter cui ex sua perfectione formali repugnat simpliciter omnis imperfectio: et aliud de illo inter aliqua entia perfectissimo: cum quo tamen stat aliqua imperfectio: cum non sit sic necessario perfectum ꝙ excludat omnem imꝑfectionē: licet multas necessario excludat Secundo premitto ꝙ continere aliud contingit multipliciter: aliquando continet sicut causa effectum: ꝛ h̄ dupliciter vel continet sic: ꝙ tota entitas simpliciter dependet a causa: sic ꝙ illa remota impossibile esset ab alio dependere. ¶ Secundo quando sic continet, ꝙ tamen secundum suam entitatem ab alio etiam dependet immo principaliter ab alio. Primo modo solus deus ꝯtinet omnem creaturam. Secundo modo cause secunde continent suos effectus: et non loquor hic de passione subiecti que ponitur quasi effectus subiecti adequatus et idem realiter illi et sic subiecto remoto: passio nō posset esse.

Cōtinere aliq̄d eminenter duplicitér. ¶ Tertio premitto: ꝙ continere eminenter aliud potest dupliciter intelligi. vel ꝙ contineat aliud secundum totam entitatem diminutam. vel ꝙ contineat scdm totam enititatem perfectam. primo modo oīs causa secunda equiuoca continet effectum. secūdo modo causa prima continet eminenter omnem effectū. Et proprie continere aliud emnenter non est ex hoc solo ꝙ continens sit perfectius in se: sed ꝙ contentum etiam dependeat a continente. Vel si etiam ponatur ꝙ continere eminenter sit ꝙ contiens sit simpliciter perfectiꝰ ꝯtento: tūc sciendū est ꝙ quando dicimus: ꝙ continens aliud eminēter pōt causare notitiā contenti non debet ita absolute itelligi. s. ꝙ tm̄ sit ꝑfectus illo: sed ꝙ etiā ꝯtineat illud ſm totam suā entitatē: vt exposui in secū-

do distin. 3. q. 10. ⁊ etiam infra. q. 14. ¶ Quarto premitto ꝙ alique potentie dicuntur eiusdē rationis: quia sūt eiusdem speciei vt due potētie visiue in duobus hominibus: alique dicuntur eiusdem rōnis: quia licet distiguātur specie vt visiua in homine ⁊ visiua in boue: tamen cōueniunt in hoc conceptu quiditatiuo. s. potentia visiua: sic ꝙ vtraqꝫ est vera potētia visiua: licet vna sit essentialiter pfectior alia: qꝛ species sunt sicut numeri ex octauo metaphy. Et alique dicūtur eiusdē rationis ƀm genus: quia conueniunt in aliquo genere vt potentia visiua ⁊ auditiua: ⁊ tamen nullo mō conueniūt in aliquo cōceptu: puta auditiua vel visiua: quia tunc vel visiua eēt auditiua vel econtra. Uel vna esset vnum membrum diuisiuum respectu diuisi ⁊ esset ipsum diuisum. non dicuntur ergo eiusdem rationis sicut primo modo. Sic dico de sensu cōmuni: quia licet sensus cōmunis in homine ⁊ in asino differāt suo modo specie. tamē dicūtur eiusdē rationis pro quanto conueniunt in hoc conceptu qui est sensus cōmunis. Hoc idem dico ꝙ intellectus hominis ⁊ intellectus angeli. posito ꝙ non sint eiusdem rationis: quia nō eiusdem speciei nec generis proximi: tamen dicuntur eiusdem: quia realiter conueniūt in hoc qđ est potentia intellectiua. Et hoc modo que ponuntur eiusdē rationis quicquid respicit ab vna ꝓ obiecto respicitur etiam ab alia. Et sic quantum ad hoc omnis potētia intellectiua habet idem obiectum adequatum. saltem loquendo de illa que est creata: sicut etiam omnis potētia visiua respicit idem pro obiecto adequato. Et ꝙ diuin⁹ intellectus non habeat lapidem pro obiecto motiuo immediate hoc non est ex ratione intellectus: sed ex hoc ꝙ cum sit formaliter infinitus non potest moueri a creatura recipiendo ab illa aliquam perfectionem: quia tunc vilesceret. Dico etiam ꝙ licet lapis non possit imediate ⁊ formaliter mouere intellectum diuinum. cōtinetur tamen virtualiter in primo obiecto adequato motiuo itellectus diuini. s. in essentia diuina. ¶ Istis premissis patet responsio ad instantias. ¶ Ad primam negaꝛ similitudo: qꝛ intellectus diuinus: quia infinit⁹ necessario excludit oēm imperfectionem: ⁊ ideo repugnat sibi posse immediate moueri ab aliqua creatura ad sui notitiam. Sꝫ intellectus angeli est perfectionis finite ⁊ limitate cuꝫ qua stat multiplex imperfectio. ⁊ sic potest habere etiaꝫ lapidem pro obiecto motiuo: sicut etiā habet intellect⁹ noster: vt patet a Docto. in secundo distinc. 3. q. 11. ⁊ cum arguitur ꝙ tunc vilesceret: dico ꝙ non est formaliter infinitus: ⁊ ideo non habet in se realiter omnem perfectionem: ⁊ per consequens potest perfectionem sibi competentem (loquendo de perfectione secunda) ab aliquo recipere. Est enim maioris imperfectionis dependere ab alio ƀm totum suuꝫ esse: sicut nunc dependet a deo: sicut etiam alie creature: q̄ꝫ dependere ƀm aliquaꝫ perfectionem secundam quam recipit ab obiecto partialiter tamen ⁊ a causa minus principali. ¶ Ad secundum patet responsio quia intellectus diuinus est formaliter infinitus: ideo mouetur ab essentia sua respectu omniuꝫ intelligibilium. Sed non est sic de intellectu finito ⁊ limitato. ¶ Ad tertium. Dico ꝙ angelus nullam creaturam continet virtualiter vel eminenter ƀm totam entitatem illius: qualis cōtinētia requiritur ad hoc vt sit ratio causandi notitiam cuiuscumqꝫ contenti. immo pro nunc dico (non asserendo) ꝙ nulla creatura quantuncumqꝫ sup̄ma continet aliam creaturam absolutam realiter distinctam ƀm totam suam entitatem: cum quelibet primo et principaliter ƀm totum suuꝫ esse: sic dependeat a deo ꝙ ipso per impossibile circunscripto esset impossibile ipsa aliquo modo esse. Et dicit Doc. in secundo disti. 2. q. 4. ꝙ genitum ab aliqua causa secunda tm̄ dependet ab illa in esse pro illo instanti in quo accipit esse ab illa causa: licet principaliter tamen a prima: sed in toto tempore sequenti immediate a deo. Licet ergo angelus. quia gradus supremus inter creaturas. aliquo modo contineat perfectionem illarum: nunq̄ꝫ tamen continet ƀm perfectionem totalem qualis continentia requiritur ad hoc vt possit causare notitiam perfectam contenti. Dico secundo ꝙ etiam casu illo posito. id est ꝙ essentia supremi angeli sic contineret omnem creaturam adhuc nō habetur intentum: quia licet ipsa essentia vt presens intellectui angelico in ratione obiecti actu intelligibilis causaret necessario notitiam sui ⁊ contentorum. tamen non negaretur quin lapis contentus si esset in se presens tali intellectui possit ipsum mouere ad sui notitiam. Sicut etiam si illa essentia angeli esset presens intellectui humano causaret notitiam sui ⁊ omnium contentorum: tamen lapis si poneretur presens illi intellectui in ratione obiecti intelligibilis actu posset ipsum mouere. ⁊ sic patet ꝙ etiam illo casu posito licet sit impossibilis. ratio nihil concludit. ¶ Ad quartum. Dico ꝙ licet distinguantur etiam genere remotiori: qui tamen habent idem obiectum: sicut patet de sensu communi in homine ⁊ in boue: requiritur enim ꝙ distinguātur eo modo quo dixi supra: scilicet quando non conueniunt in potentia intellectiua: ⁊ talis distinctio arguit distinc. obiectorum primorum: sicut patet de visiua ⁊ auditiua. modo intellectus humanus ⁊ intellectus angeli conueniunt in ratione formali intellectus. ¶ Ad quintum patet responsio ex superius dictis. ⁊ sic patet solutio.

Intellect⁹ hois ⁊ āgeli quō. sūt eiusdē rationis. — *Ad p̄mum* — *Ad scđm.* — *Ad tertiū* — *Ad q̄rtuꝫ* — *Ad quītū*

Tertio principaliter instatur contra tertium.

Cōtra tertiū istatur primo.

Probando ꝙ motio omnino prima non sit motio naturalis. Et primo sic presuppouendo: ꝙ mouere sequitur entitatem. Tunc sic. quāto ponitur ens motiuum perfectius simpliciter tanto ex natura rei primo natum est mouere quia sicut pfecti⁹ essentialiter ex sua rōne natum est esse prius imperfectiore: ita si est motiuum natum est pri⁹ mouere: ⁊ si est infinitū ⁊ presens mobili necessario mouebit illud. ponendo ꝙ necessario sit motiuum. Secundo suppono: ꝙ sicut intellectus diuinus ⁊ essentia diuina concurrunt: vt due quasi cause partiales ad intellectionem essentie diuine: sic eēntia diuina ⁊ voluntas diuina concurrunt ad volitionē essentie diuine. Tertio p̄mitto: ꝙ voluntas ex sua formali ratione est perfectior itellectu: vt pꝫ a Doc. i quarto dis. 49. ¶ Istis p̄suppositis arguiꝛ sic. volūtas si sola ponaꝛ motiua ad actū suū est ex sua ratiōe formali pfecti⁹ motiuū q̄ꝫ itellect⁹ diuin⁹. q̄ꝫ volūtas pri⁹ mouet se ad actū suū q̄ꝫ intellect⁹. antecedens patet ex tertio p̄supposito. Si dicaꝛ ꝙ itellect⁹ diuin⁹ est ita ifinit⁹: sicut volūtas. Dico ꝙ hoc nō soluit: quia semper voluntas ex sua ratione formali ponitur pfectior itellctū. Sicut etiā eēntia diuia ex sua ratiōe formali quiditatiua ponitur perfectior omni attributo: licet attributa sint formaliter infinita: sic i proposito. consequentia probatur ex primo presupposito. s. ꝙ perfectius simpliciter est prius motiuum imperfectiore. Si dicatur ꝙ concurrit essentia cum voluntate. sed prius concurrit cum intellectu. ideo intellectus et essentia sunt prius motiuum. Dico etiam ꝙ hoc non soluit: quia hoc posito stat ꝙ totum principium motiuum sit pfectius. quia essentia est eadem vt concurrit cum vtroqꝫ. et tunc voluntas ex sua formali ratione ē perfectior itellectu ergo principium motiuum est perfectius vt includit essentiam et voluntatem q̄ꝫ vt includit essētiaꝫ et itellectū. Si dicatur ꝙ voluntas presupponit operationem intellectus. Dico ꝙ hoc non saluat. quia perfectius vt perfectius simpliciter non presupponit necessario imperfectius et maxime quando iperfectius non est de intrinseca ratione perfectioris. sicut nec infinitū presupponit necessario finitum: vt dicit Doctor. ¶ Secundo instatur sic. si motio naturalis necessario est ꝑor motione per modum voluntatis: et in eodem operante sit vtraqꝫ motio. sequitur ꝙ ipsa erit simpliciter prior ōni motione voluntaria: et sic productio filij in diuinis erit simpliciter prior omni motione voluntatis respectu volitionis essentie diuine. consequens est falsum. patet quia talis volitio est essentialis. et essentialia dicentia perfectionē sūt priora notionalibus vt patet a Doctore supra. q. 1. consequentia probatur: quia si motio naturalis in eodem ex se est prior motione volūtaria: sequitur ꝙ ex se erit prior omni motione voluntatis in eodeꝫ operante. Si dicatur ꝙ non est verum nisi de motione naturali eiusdem ordinis ⁊ de motiōe volūtatis eiusdē ordinis que respiciunt eundem terminum. Contra. quia motio ad notitiam genitam per modum nature et motio ꝑ modum volūtatis ad volitionem essentie diuine habēt eundem terminum: quia vtraqꝫ respicit essentiam diuinam: vt patet. eadem enim essentia est obiectum primum tam motionis que est ad notitiam simplicem sui et que est ad notitiam genitam: q̄ꝫ motionis voluntatis que est ad amorem eēntialem ⁊ ad amorē spiratū si-

ue ꝓcedentem. ergo sequitur propositū. scilicet ꝙ mo
tio ad notitiam genitam cū sit mere naturalis erit poste
rior motōe volūtatis: siue q̄ ē ꝑ modū volūtatis respctū
3° amoris essentialis. ¶ Tertio instatur sic. aliqua motio
per modum nature respectu eiusdē termini est simpli=
citer posterior motione per modum volūtatis que ē sim
pliciter ad idem obiectum. ergo motio naturalis in eo=
dem operante respectu eiusdem termini nō est simplici
ter prior motione per modum voluntatis. cōsequentia
patet: antecedens probatur supponēdo quod dicit Do.
in prologo. q. vltima. ⁊ di. 38. 39. ⁊. 45. primi. ⁊ infra ꝑ sē
ti. q. s. ꝙ contingens determinum siue altera pars con=
tingentis determinate vera est immediate a voluntate
diuina sic determinate volente. et hec determinatio est
simpliciter prior cognitione eiusdem complexi cōtingē
tis. vt patet a Doc. in locis preallegatis. Ex hoc sequi=
tur ꝙ motio voluntatis que terminatur ad hoc comple=
xum contingens est prior motione intellectus ad notiti
am eiusdem cōplexi. ergo motio naturalis vt hmōi etiā
4° in eodem operante est simpliciter prior motione per mo
dum volūtatis. ¶ Quarto instatur sic. quia idem pater
in diuinis prius per modum voluntatis mouetur ad ge
nerationem filij. i. ꝙ prius vult illam generationem es=
se q̄ actu generet filium per modum nature. ergo mo
tio naturalis siue per modum nature in eodem operan=
te non est simpliciter prior motione per modum volūta=
tis. consequentia patet. quia consequens īcluditur ī an
tecedente. antecedens patet per Doc. in primo di. 6. q.
vnica. vbi ostendit quō pater vult generare: vide ibi.
5ª ¶ Quinto instatur sic. quando in eodem operante con=
currunt principium per modum nature. et principiū ꝑ
modum voluntatis. et principium per modū nature ē
perfectissimum. immo formaliter infinitum et habet ob
iectum perfectissime presens circa quod natum est ope
rari per modū nature. Et nullum extat impedimentū
potest in eodem instanti quo ponitur principiū sic ꝑfe=
ctum perfctē operari operatione sibi conueniente circa
illud tale obiectum. et maxime quando obiectum ponit̄
alia causa partialis per modum nature imo necessario
statim agit per modum nature. Sed intellectus diuinꝰ
⁊ essentia diuina sunt huiusmodi: tam respectu cogniti=
onis essentie simplicis. q̄ respectu notitie genite: vt pa
tet. Si ergo tale principium per modū nature ponitur
prius mouere scdm totum conatū q̄ ꝑncipiū per modū
volūtatis. sequitur ꝙ filius erit necessario ꝑor oī actu
volūtatis. ¶ Respondeo ad instantias ꝑmittendo ali=
Rn̄sio ad instātiaꝫ. Contra e tium. qua. Primo quando est natura perfecta intellectiua in
cludens intellectum ⁊ volūtatē semper volūtas ad hoc
vt actum eliciat circa obiectum presupponit operōnē
intellectus circa idem obiectum incomplexū. sic ꝙ est
impossibile illud obiectum posse velle nisi ab intellectu
eiusdem nature sit precognitum. Et hic nulla videtur
ratio assignanda nisi natura potentiarum. puta quia in=
tellectus est talis natura. ideo potest elicere actum cir=
ca obiectum absolute: etiam nulla operatione alterius
potentia premissa circa illud idem obiectum. ⁊ volūtas
est talis natura ꝙ non potest elicere actum circa obie=
ctum nisi sit sibi presens vt actu cognitum. et sic motio
voluntatis circa obiectū semper presupponit motionē
Quō itellectꝰ sit ꝑor volūtate. intellectus circa idem obiectum causātis cognitionem
eiusdem obiecti. Ex hoc patet quomodo volūtas in o=
perando necessario sit posterior intellectu in operan=
do. non ꝙ intellectus in eadem natura sit ex natura rei
Nota diligenter. in se prior voluntate. imo simpliciter in eodē īstāti quo
est intellectus est etiam voluntas que sunt ꝑfectiones
absolute nature. Sed intellectus dicitur prior volūta=
te in operando: quia prius necessario operatur q̄ volun
tas circa obiectum. Et quia motio intellectus circa ob
iectum ⁊ obiectum ītellectum est necessario per modū
nature: ⁊ simpliciter naturalis. ⁊ motio voluntatis tm̄
libere. ideo in eadem natura in qua sūt iste potentie mo
tio per modum nature est simpliciter prior motione per
modum voluntatis. motio ergo per modum nature non
est precise ratione perfectionis pricipij actiui: sed preci
se dicitur naturalis: quia est a naturali principio neces=
sario ⁊ per modum nature mouente. ⁊ non videtur assi=
gnāda alia ratio: vt patebit infra. quest. 16. immo stat ꝙ
principium per modum voluntatis motiuum sit simpli=
citer perfectius. vt patet de voluntate respectu celi vl

ignis. patet etiam quando vtrunq̄ est in eodem operan
te: sicut in nobis voluntas est perfectior intellectu: vt
probat Doc. in quarto dist. 49. ⁊ tamen ipsa ex natura
sua presupponit operationem intellectꝰ: ⁊ hoc nō ē im=
perfectionis in voluntate: quia non habet actum circa
obiectum nisi precognitum. esset bene aliqualis imper=
fectio si intellectus posset habere actum circa aliquod
obiectum. circa quod non posset voluntas habere actū:
quia sicut intellectus non habet actum circa obiectum
nisi actu presens in ratione intelligibilis actu. ita volū=
tas non habet actū nisi circa obiectum actu cognitū. qr
aliter non potest sibi esse presens in ratione obiecti actu
amabilis. Secundo premitto ꝙ natura simpliciter sup=
ma que est deus necessario est intelligens et volens: vt
subtiliter probatum est a Doc. in primo dist. 2. parte pri
ma. q. 1. ⁊ ī illis preābulis: ⁊ ipā in agendo est simpliciter
independens et omnia alia in agendo ab ipsa depēdēt.
et sic est simpliciter primum effectiuū ⁊ est impossibile
aliud esse prius eo: hec omnio sunt ostensa a Doc. in pri=
mo vbi supra. Ex quo sequitur ꝙ si est simpliciter primū
motiuum. et non potest velle aliquid nisi precognitum a
suo intellectu: et nihil ad extra potest aliquid immedia=
te velle nisi prius velit essentiam suam: quia volitio essē
tie est simpliciter necessaria: vt patet hic ⁊ in primo dist.
10. et infra. q. 16. ⁊ volitio creature tm̄ cōtingens: vt ꝓ
bat Doc. in primo dist. 39. ⁊ in secundo dist. 1. q. 1. ⁊ ī quo.
q. 7. et presenti: et alibi sepe. ⁊ volitio contingens ꝑsup
ponit necessariam: vt probat Doct. in secundo dist. 1 q. 1.
Cum ergo volitio essētie sit simpliciter prima motio vo
luntatis diuine: et illa volitio necessario presupponit ex
natura talis potentie ītellectionē eiusdem essētie. seq̄t
ꝙ simpliciter pria motio est motio naturalis siue ꝑ mo=
dum nature. Et ex hoc patet rn̄sio ad primū argumētū *Ad ꝑmū*
quia posito ꝙ volūtas in eadē natura sit ex ratione for=
mali ꝑfectior ītellectu. tamet ex hoc nō sequit̄ ꝙ agat
primo per modū nature: quia hoc non procedit ex sola
ꝑfectione. vt dixi supra. Tamē de facto volūtas ē eque
perfecta sicut ītellectus diuinus ꝓpter infinitatem.
¶ Ad scdm. Dico ꝙ quādo in eadem natura sūt due po
tentie. s. intellectꝰ ⁊ volūtas ⁊ perfecte ⁊ non īpedite. ⁊ *Ad scdm.*
circa idem obiectum. ita ꝙ opatio voluntatis necessa=
rio presupponit operationem intellectus circa idem ob
iectum. ⁊ similiter productio voluntatis necessario pre
supponit productionem intellectus circa idem obie=
ctum. Sic se habent ꝙ voluntas immediate potest ha=
bere actum circa obiectum cognitū: ita ꝙ operatio vo
luntatis tm̄ presupponit operatonem intellectus circa
idem obiectum. ⁊ si necessario operatur in eodem instan
ti quo habet obiectum presens siue actu cognitum ne=
cessario vult illud: aliter non esset perfecta potētia. Sic
similiter si ponuntur iste potentie vere productiue circa
idem obiectum p rimum. voluntas non potest esse actu
productiua circa essentiam nisi intellectus prius fuerit
actu productiuus. Et hoc est precise ex natura potenti=
arum. ꝙ sicut in operando voluntas precise presuppo=
nit operationem intellectus et non productionem ipsiꝰ
sic in producendo necessario presupponit productionē
intellectus circa idem obiectum. Et ideo simpliciter ꝑ= *nota hic q̄*
ma motio per modum nature est operatio intellectus di *ingeniose*
uini circa eandē essentiam. et prima simpliciter motio *loquit̄ de*
per modum voluntatis est operatio siue volitio volūta= *motione in*
tis diuine circa essentiam diuinam: ita ꝙ ista motio ī or= *tellectꝰ di*
dine omnium motionum est secunda: licet prima sit per *uini.*
modum nature: et secunda per modū voluntatis. Sed
secunda motio simpliciter intellectus diuini est genera
tio filij que est per modum nature: et est tertia in ordine
motionum. secunda vero motio per modum voluntatis
est productio spiritus sancti: et est quarta ī ordine moti
onum. Tertia simpliciter motio intellectus diuini: siue
memorie diuine per modum nature est productio crea=
turarum simplicium in esse cognito siue īesse obiectiuo:
et hec est quinta motio in ordine motionum. Et tertia
motio simpliciter per modum voluntatis est productio
creaturarum in esse volito: et hec est sexta motio in or=
dine motionum. Quarta simpliciter motio etiam per
modum nature est cognitio intellectus diuini respectu
obiectorum volitorum. et hec est septima in ordine mo=
tionum. Quarta motio simpliciter per modū volunta=
tis ē productio creaturarū ī esse realis exn̄tie: ⁊ ē octa=

na in ordine motionum. Et sic patet quomodo vna per modum nature est prior alia per modum voluntatis: ⁊ vna per modum voluntatis est prior alia per modum nature. Simpliciter tamen prima ⁊ omnino prima est motio per modum nature. ❡ Ad tertium concedo: ꝙ aliqua motio per moduz *ad tertium* voluntatis est prior scilicet volitio complexi contingentis: ⁊ cognitio eiusdem est posterior. tamen motio per modum nature respectu terminorum complexi necessario est prior volitione circa illud complexum. ⁊ hoc est quia voluntas non presupponit cognitionem complexi contingentis: sed tm̄ cognitionem terminorum: vt dixi supra. Loquēdo ergo de motione intellectus que semper presupponitur motioni ꝑ modum voluntatis semper illa est prior. reddendo singula sin- *ad quartū.* gulis: vt supra patuit. ❡ Ad quartuz. Dico ꝙ illa volitio nō est principium generationis filij qua pater vult illam generationem: sed est volitio qua pater complacet sibi generare filium: et illa est prior tamē presupponit aliam scʒ cognitionem essentie: et etiam cognitionem generationis diuine. de hoc vide Doct. in primo distin. 6. ❡ Ad vltimum patet re- *ad vltimū.* sponsio ex dictis ad primū argumentū: quia hoc totum procedit mere ex natura potentiarū: ⁊ nulla alia causa assignari potest.

ꝯtra quartū instatur primo. Quarto principaliter instatur. cōtra quartum ꝓbādo ꝙ motio qui ē ad terminum infinitum non sit necessario prior motione que est ad terminum finitū. Primo sic. motio ad paternitatem in diuinis est prior motione ad generationem filij. patet: quia essentia prius quasi originat paternitatem in seipsa. vt patet a Doct. in primo dist. 28. ⁊ tamen motio ad paternitatem est ad terminum saltem non infini- *2°* tum: ⁊ motio ad filium est ad terminum infinitum. ❡ Secūdo instatur sic. quia si motio que est ad terminum īfinitū sit necessario prior motione que est ad terminum finitum: hoc erit: quia quādo agens perfectum comparatur ad perfectius ⁊ minus perfectum prius erit motio ad perfectius ꝙ̄ ad imperfectius: quia imperfectius presupponit perfectius: et non econtra. Si sic ergo sequitur ꝙ intellectus diuinus pri⁹ mouetur ad producendum perfectius in esse obiectiuo vł in esse cognito ꝙ̄ moueatur ad producendum imperfectius: ⁊ sic prius erit homo in esse cognito ꝙ̄ bos: ⁊ sic ordinate erit motio ad aliud ⁊ aliud s̄m magis ⁊ minus perfectum: et sic essentia necessario prius mouebit intellectum suum ad notitiam hominis ꝙ̄ aliorum animalium: quod videtur omnino inconueniens. ❡ Tertio instatur: quia prius producitur ꝓ- *3°.* prietas filij ꝙ̄ ꝯmunicetur essentia diuina spiritui sancto. ergo ista motio siue ꝯmunicatio termini infiniti ꝑ̄supponit ne- *4°.* cessario terminum non infinitum. ❡ Quarto instatur: quia si possibile foret: infinitum causari a voluntate diuina contingenter: tunc voluntas posset imediate causare finitū: ⁊ post infinitum: ⁊ sic poterit prius esse motio ad finitum ꝙ̄ ad in- *5°* finitum. ❡ Quinto instatur: ⁊ quero quare motio ad terminum finitum non potest esse prior motione ad terminum infinitum: sed necessario posterior. aut hoc est: q̄ꝛ repugnat mouenti ad terminum infinitum ⁊ finitum posse attingere terminum finitum nisi prius attingat terminum infinitum. aut ideo est quia repugnat termino finito posse produci: non prius producto termino infinito. aut ideo est: quia terminus finitus in suo esse includit terminum infinitum. Sed nullū istorum est necessarium. De primo patet: quia si mouens habet in virtute sua vtrunqꝫ terminum. ita ꝙ vnus terminus non ponitur ratio formalis respectu productionis alterius ter- *ad rōes cōtra quartū dubium.* mini: quantum est ex natura talis mouentis. potest vnum sine altero producere. ⁊ sic vnum prius alio: ⁊ sic prius terminum finitum ꝙ̄ infinitum. De secundo patet: quia non ponitur terminus finitus in aliquo genere dependere a termino infinito. ergo non repugnat sibi posse produci: infinito non producto per prius. De tertio etiam patet: quia finitum nō includit in suo esse formali infinitum: vt patet. ergo ⁊c.

❡ Respondeo premittendo vnum: q̄d erit solutio argumētorum: scilicet ꝙ Doct. quando hic dicit: ꝙ motio ad terminum infinitum est prior motione que est ad terminum finitū hoc dicit comparando infinitum simpliciter ad finitum sim- *ad primuʒ* pliciter quod est ens distinctum realiter ab infinito. q̄ꝛ vult ꝙ motio s̄m voluntatem qui est ad essentiam diuinam ē simpliciter prior omni motione siue per modum nature: siue per modum voluntatis que terminatur ad creaturam. ⁊ hoc intelligit: ⁊ non de motione ad intra: cum ibi nihil sit finitum.

❡ Respondeo tamen ad rationes. etiam absolute conclusione intellecta. Ad primam dico: ꝙ non est aliqua motio ad paternitatem cum nullo modo producatur: vt patʒ a Doc. in primo disti. 7. 25. ⁊. 28. ⁊ posito ꝙ pullulet ab essentia: tamen non est motio ad ipsum: ⁊ posito ꝙ sit aliqua motio vel quasi motio: dico ꝙ illa erit ad terminum infinitum: quia essentia suo modo ꝯmunicatur patri per talem motionem. *ad secūdū.* ❡ Ad secundum patet responsio: quia generatio filij necessario est ad terminum infinitum: quia ad essentiam que proprie est terminus formalis generationis: vt probat Doc. in primo dist. 5. q. 2. vel si ad filium vt ad terminum totalem: tamen ipse filius includit essentiam vt terminum formalem ❡ Ad tertium patʒ responsio ex presupposito. ❡ Ad quartum patet similiter responsio. quia primo casus est impossibi- *ad tertium ⁊ quartuʒ.* lis. Secundo posito casu diceretur: ꝙ intelligitur de motione per modum nature. Tertio dicitur ⁊ melius ꝙ Doct. loquitur de termino infinito ⁊ finito vt sunt duo effectus ordinate procedentes ab eadem causa: ꝙ tunc infinitum erit prius producibile ꝙ̄ finitum. ❡ Ad quintum. Dico ꝙ ratio ē: *ad quintū* quia quando principium est productiuum per modum nature alicuius infiniti ⁊ alicuius finiti: ita ꝙ tam finitum ꝙ̄ infinitum est precise ab eodem principio: ⁊ maxime quando principium nullo modo est impeditum prius necessario producit infinitum ꝙ̄ finitum: quia prius respicit infinitum vt effectum immediatiorem. si tamen per possibile vel impossibile illud infinitum non produceretur non repugnaret tali principio posse immediate producere finitum. nō est ergo ex repugnantia principij productiui nec ex repugnantia termini finiti: sed precise: quia productio termini infiniti nata est esse prior productione termini finiti: quando vtraqꝫ productio comparatur ad idem principium productiuum: sicut duo effectus. quorum vnus est immediatior cause ⁊ alius mediatior. Et de hoc satis dictum est in secundo distinctione prima questione prima. vide in dubijs.

Quinto principaliter instatur cōtra quintum dubiū. probādo ꝙ primū mobile motione naturali nō sit ītelle- *ꝯtra quītū primo instat̄ et nota bn̄ has rōnes q̄n apparētes sunt.* ctus diuin⁹ ⁊ primū motiuū naturale essentia diuina. Prio sic. Et ꝑ̄suppono vnū. s. ꝙ infinitū simplicit̄ nullo mō dependet ab alio nec quasi depēdet: sed est simpl̄r ⁊ omnino indepēdens. hoc ptʒ a Doc. Tūc sic. omne mobile vel quasi mobile ab alio necessario depēdet: vł quasi depēdet ab illo. Sʒ intellectus diuinus nullo mō dependet: nec quasi dependet ergo non est ab aliquo mobilis. ma. patet: q̄ꝛ mobile ab alio aliquid recipit: vel quasi recipit ab illo aliter non esset mobile: ⁊ quando. a recipit aliquid. a. b. tunc. a. in eo ꝙ recipit a. b. dependet. a. b. ⁊ hoc patet a doc in primo disti. 30. mi. patet: q̄ꝛ intellectus diuinus est formaliter ⁊ simpliciter infinitus. ❡ Secundo instatur. ꝓbando ꝙ intellectus diuin⁹ *2°.* nullo modo sit mobilis ab aliquo: q̄ꝛ tunc haberet rationeʒ materie vel quasi materie. patet q̄ꝛ tunc haberet rationeʒ quasi receptiui ⁊ quasi passiui. Sed hoc simpliciter negat̄ a doc. in primo distin. 5. q. 2. vbi vult ꝙ essentia diuina in generatione filij non habet rationem nec materie nec quasi materie: q̄ꝛ hec sonant impfectionem in essentia diuina. et hoc idem sequitur in intellectu diuino. ❡ Tertio instatur: *3°* q̄ꝛ si intellectus diuinus est primo mobilis vel quasi mobilis respectu notitie essentie diuine: sequitur ꝙ quasi recipit illam ab essentia diuina. Sed hoc est impossibile: q̄ꝛ aut illa notitia est re distincta: aut rōne. alteruʒ oportet dari: aliter idem omnino re ⁊ ratione indistinctum esset receptiuuʒ et receptum. Sed talis notitia non distinguitur re. patʒ: q̄ꝛ est simpliciter eadem res cum essentia diuina. nec ratione: q̄ꝛ illa intellectio est prior omni actu collatiuo cum sit sim- *4°* pliciter prima. ❡ Quarto instatur: q̄ꝛ si intellectus diuin⁹ est mobilis ab essentia diuina ad notitiam genitam: tunc q̄ro quomodo illa notitia genita est in intellectu: aut in ītelle- *Pulchre q̄sita nota.* ctu absolute ⁊ ꝯmuni tribus personis: aut precise in intellectu patris: aut in intellectu filij. non primo: q̄ꝛ tunc talis notitia esset communis tribus ꝑsonis sicut ⁊ intellectus. non secundo: q̄ꝛ tunc ipsa formaliter denominaret patrem: sicut etiam infert Doc. ꝓ inconuenienti contra Henri. in primo dist. 2. parte. 2. ⁊ distin. 27. non tertio: q̄ꝛ tunc intellectus ꝑ̄supponeretur esse in filio: et sic filius haberet esse prius ꝙ̄ notitia genita: quod est impossibile cum filius ⁊ notitia genita tm̄ nomine differant: vt exposui in primo dist. 2. parte 2. q. 3. ❡ Quinto instatur: q̄ꝛ tunc intellectus diuin⁹ posset *5°.* mutari. patet: q̄ꝛ in eodem instanti q̄ est intellectus nō habet notitiam essentie. patet: quia ipsa notitia ex quo quasi producitur ab essentia: vt supra patuit. questione. 13. presupponit intellectum. si ergo in illo primo instanti quo intellectus diuinus intelligitur: non intelligitur habere illam notitiam et post intelligitur habere. ergo mutatur. ꝓbo consequentiam: quia tunc transit de contradictorio in

contradictorium qui transitus non potest fieri sine mutatio
6° ne: vt patet a Docto. in primo dist. 39. ⁊ alibi sepe. ¶ Sex-
to arguo. probando ꝙ essentia diuina non sit primum moti-
uum. ⁊ primo sic. idem non potest esse principium quo et qđ
producendi. patet: quia principium quo est ratio formalis ꝓ
ducendi. Principium vero quod est illud in quo ponitur ta-
lis ratio formalis: vt patet discurrendo in omnibus. Sed es
sentia diuina est principium quo producendi notitiam in in-
tellectu diuino. ergo non mouet primo intellectum diuinum
⁊ tamen in illo priori in quo persona non intelligitur est ve-
ra intellectio essentie diuine. ¶ Septimo instatur sic. Si es
7° sentia mouet intellectum diuinum ad sui notitiam. ergo mo
uet propter finem cum mouens per modum nature: si est ꝑ
se mouens moueat propter finem: vt patet secundo physi.
si ergo ipsa mouet propter finem: ⁊ finis primo mouet effici
ens: vel quasi efficiens. ergo essentia prius mouetur scilicet
a fine. ⁊ tunc quero aut a seipsa: aut ab alio. quocunq̃ dato
habetur ꝙ motio finis erit prior motione essentie diuine re-
spectu intellectus sui. ⁊ sic motio ipsius per modum nature
8. respectu intellectus sui non erit simpliciter prima. ¶ Octa
uo instatur sic. Si essentia est primum motiuum per moduз
nature tam ad notitiam ingenitam q̃ȝ ad notitiam genitam
aut est primum motiuum inquantum essentia et vt prior in-
finitate: aut vt actu infinita aliud non videtur dandum. nō
primo: quia tunc non haberetur notitia formaliter infinita:
quia a non infinito formaliter non potest formaliter esse in-
finitum. non secundo: quia tunc essentia vt essentia non eēt
primum motiuum. Tū etiam: quia essentia vt essentia ponitᷣ
primum subiectum theologie in se ⁊ non sub ratione infini-
tatis: vt patet supra in prolo. questione tertia. ⁊ eo modo q̊
ponitur primum subiectum theologie in se ponitur obiectū
9° intellectus sui. ¶ Nono instatur: quia quero quare non po-
nitur sic primum motiuum per modum nature ipse intellect⁹
cum ipse ponatur ita causa intellectionis essentie sicut essen
tia. nam essentia et intellectus apud Docto. ponuntur duo
principia partialia actus intelligendi: vt patet in primo di-
10 stinctione secunda. ¶ Decimo instatur sic: quia tunc seque-
retur ꝙ si essentia est motiua per modum nature ad notiti-
am sui essentialem ꝙ talis notitia erit similitudo naturalis
ipsius essentie per imitationem. ⁊ sic erit vere mensurabilis
ab essentia: sed hoc videtur esse contra rationem infiniti in-
Ad rōnes tensiue. ¶ Respondeo ad omnes instantias premittendo
ꝯtra quītū aliqua satis necessaria. Primo: quia iste rationes vel saltez
plures videntur tenere ex illa vulgata propositione Doct.
scilicet qualis est ordo inter aliqua vbi realiter distin. talis
est vbi sola ratiōe distin. ⁊ sic si intellectus esset realiter disti
ctus ab intellectione diuine essentie esset realiter receptiu⁹
notitie ab essentia. cum ergo nō realiter distin. eo modo quo
Profundis distin. eo modo recipit notitiam illam. hanc propositionem
sime loqᷣ aliqualiter declaro vltra ea que supra exposui questio. pri-
expositor ma. Et hanc expositionem pono saluo semper meliori iudi-
hic. cio: nec intendo quouis modo contradicere nec verbis nec
intentioni Doct. nec hic nec alibi. Dico ergo ꝙ quando ali-
qua comparatur adinuicem: que vt distincta realiter habēt
talem ordinem realiter: illum eūdem hñt vbi distinguuntur
ratione vel ex sola natura rei. Et sic si comparantur duo fi-
nita quibus formaliter non repugnat aliqua imperfectio:
puta quia subiecto accidentis non repugnat formaliter ista
imperfectio ꝙ sit receptiuum alterius: tunc quando subie-
ctum ⁊ accidens comparantur adinuicem vt realiter distin-
cta talem ordinem habent ꝙ subiectum est realiter recepti-
uum talis accidentis ⁊ realiter perficitur ab illo. si ergo tm̄
ratione distinguerentur talem ordinem haberent: scilicet ꝙ
subiectum saltem scḋm rationem esset receptiuum. ⁊ hoc est:
quia vt realiter distincto: talis imꝑfectio non repugnat. Sz
si ponatur subiectum formaliter infinitum intēsiue cui vt sic
simpliciter repugnat omnis imperfectio si cōparetur ad ali-
quid quod est denominatiuum illius ex natura sua: ita ꝙ il-
lud sit realiter distinctum nunq̃ȝ esset realiter receptiuū. pa-
tet: quia infinitum cui formaliter repugnat omnis imperfe-
ctio non potest esse realiter receptiuum alterius realiter di-
stincti. ergo si illud aliud non sit realiter distinctum: sed tm̄
ratione: tunc non erit receptiuum scḋm rationem: quia or-
do inter aliqua scḋm rationem precise accipitur inter illa ꝑ
comparationem ad realiter distincta inter que est talis or-
do realis. Ex hoc sequitur: ꝙ intellectus diuinus nullo mo-
do est receptiuus nec quasi respectu notitie essentie diuine:
quia si per possibile vel impossibile esset realiter distinct⁹ nul
lo modo esset realiter receptiuus illius: quia infinito intensi
ue realiter repugnat omnis imperfectio: et per consequens
nec modo est aliquo modo receptiuus notitie etiam sola ra-

tione distincte. ¶ Si dicatur ꝙ Doct. multotiens applicat
hanc propositionem diuinis: vt patet questione tertia pro- Instantia
lo. vbi dicit: ꝙ si attributa essent realiter distincta ab essen- doctrialis.
tia ꝙ essent realiter causata. ergo vbi sola ratione distin. sal
tem intelliguntur scḋm rationem causata. patet etiam su-
pra questione prima ⁊ secunda. vbi hanc propositionem ap
plicat diuinis. Dico saluo meliori iudicio: ꝙ semper Doct. in
telligit si eis non repugnat imperfectio. nam in prolo. nō ac solutio pō-
cipit attributa vt formaliter infinita: quia vt sic si essent per derando.
impossibile realiter distincta repugnaret eis posse causari ⁊
realiter ab alio dependere: ergo vt sic repugnat etiam eis
saltem posse causari scḋm rationem. fit ergo comparatio ab
solute comparando attributum absolute non vt infinitum.
Et similiter fit comparatio intellectus absolute sumpti cui
vt realiter distincto non repugnat hec imperfectio ꝙ sit rea
liter receptiuus. ergo vbi sola ratione distinguitur sic scḋm
rationem erit receptiuus. Et sic posset de omnib⁹ alijs dici.
¶ Si tamen hec expositio non placet quam credo esse ve-
ram. potest dici breuiter ꝙ vbi realiter distinguuntur. reali-
ter vnum est receptiuum ⁊ se habet per modum materie. et
sic dicit imperfectionem: vbi tamen vnū transijt in perfectā
identitatem alterius sicut est in diuinis: tunc nulla in re ē
imperfectio: licet scḋm nomen appareat aliqualis imperfe-
ctio: quia non habemus vocabula propria quibus explice-
mus quomodo intellectus diuinus dicitur mobilis ab essen
tia. ¶ Ex his patet solutio ad plures rationes. Ad primaз solutio ad
dico: ꝙ intellectus non dependet nec quasi ab essentia: quia tres instan
est perfecte idem ⁊ essentie et notitie quasi producte tenen- tias.
do secundum modum exponendi propositionem. Et qđ di-
citur in alio argumē. ꝙ Doct. negat in primo dist. 5. q. secun
da. essentiaз esse quasi materiā. Dico ꝙ non negat ibi ꝑcise
quia si natura diuina esset realr̄ distincta a ꝓprietate: puta
a gn̄atione siue actiua siue passiua: ꝙ tunc eēt vere materia
vt de qua generaretᷣ fili⁹: ⁊ sic nunc sit quasi mat̄ia respectu
generationis: q2 non distinguitur essentialiter a generatio-
ne. Sed negat ibi absolute habere se quasi materiaз: q2 nec
eēt vere materia si esset realiter distincta. Et ratio. q2 ipsa
essentia est terminus formalis generationis. ergo nullo mō
nec materia nec quasi materia: vide ibi. Nec vult ibi ꝙ gn̄a
tio siue actiua siue passiua denominent eēntiā: nec sint act⁹
actuantes ipsam. nec quouis modo informantes: sed sunt
actus ꝑsonales determinantes. non naturam: sed hyposta
ses. ⁊ sunt actus non ꝑficientes naturam diuinam: sed ra-
tiones subsistendi in natura diuina. Et de hoc vide ꝓlixe
in primo distin. 5. q. secunda. ⁊ distin. 26. Si tm̄ teneantur
prima expositio ꝓpositionis vulgate patet quid dicendū:
q2 infinito intensiue repugnat simpliciter omnis īperfectio.
Et sic patet responsio ad tres primas instātias. ¶ Ad q̄r Ad q̄rtum
tam. Dico ꝙ notitia genita potest multipliciter accipi: licet notitia ge-
tm̄ improprie. Primo ꝓ constituto ex proprietate ⁊ eēntia nita multi
diuina: puta ꝓ constituto ex essentia ⁊ dictione passiua qua pliciter.
dr̄ verbum siue notitia genita. Secundo pro ipsa ꝓprieta-
te absolute. s. pro dictione passiua nam dictio passiua. gene
ratio passiua. verbatio passiua. ⁊ filiatio in re. idem precise
importans ⁊ solo nomine vel sola ratione differunt. sicut fi
lius: genitum: verbum: notitia genita: que exposita sunt in
primo distin. 2. parte. 2. q. 3. Tertio modo accipitur notitia
genita: ꝙ notitia essentiali que dicatur genita. i. communica
ta filio per generationem ⁊ appropriata filio. Primo mō.
patet: ꝙ nihil presupponit in quo sit formaliter: q2 est perso
na perfecta per se subsistens: ⁊ quamuis possit concedi: ꝙ
essentia mouet ad hanc notitiam. non debet tm̄ intelligi ꝙ
moueat quasi producendo illam in aliquo quasi receptiuo:
q2 repugnat supposito posse recipi vel quasi recipi: sed dicitᷣ
mouere accipiendo mouere ꝓ producere. et tūc sensus est.
mouet ad notitiam genitam. idest est ratio formalis ꝓdu-
cendi notitiam genitam per se subsistentem: sed non sic de
notitia essentiali: cum dr̄ mouet ad notitiam eēntialem. in-
telligitur tunc ꝙ mouet intellectum ad illam notitiam qua
si ipsam recipiendo. Si secundo dico: ꝙ talis proprietas ꝑ
mo est in essentia. non autem vt actus perficiens nec deter
minans. sed vt ratio subsistēdi: vt supra dixi. Quentur aut
est in essentia absolute sumpta. Dico ꝙ est in essentia nō vt
absoluta sumpta: nec etiā vt ipsa est in patre. sed in ipsa vt
communicata filio: q2 tunc intelligo communicari quando
ponitur terminus formalis generationis. non enim intelli-
gitur communicari filio vt preexistenti: de hoc vide. doct. in
primo distin. 5. q. secunda in illis dubijs que ipse facit. Si
tertio modo accipitur. patз ꝙ illa notitia eēntialis est in tri
bus personis: tamen est appropriata filio ⁊ per generatio-
nem sibi communicatur. ¶ Ad quintum. Dico ꝙ quam- Ad quintum

nis in aliquo priori signo intellectus diuinus non intelligatur habere notitiam essentialem: ⁊ in aliquo signo posteriori intelligat illam habere: tamen ex hoc non sequitur ꝙ mutetur. Cum probatur per hoc ꝙ transitus de contradictorio in contradictorium non est sine mutatione. Dico ꝙ non quilibet transitus facit mutationem: sed quando subiectum transit proprie a priuatione ad habitum: vel econtra. ⁊ priuatio proprie est prior duratione habitu. Et de hoc vide Doct. in primo distinc. 2. parte secunda. q. 3. vbi similiter arguit: essentia diuina non habet generationem filij in aliquo priori signo ⁊ post habet. ergo mutatur: non sequitur: vide ibi responsionem ⁊ expositionem responsionis. Et clarius vide in primo dist. 39. vbi prolixe exposui illam propositionē Doct. qua sepe vtitur. scilicet transitus de contradictorio ⁊c. ¶ Ad sextum de essentia diuina. Cum dicitur ꝙ essentia diuina nō potest esse primum motiuum: quia idem non potest esse principium quo ⁊ quod producendi. Dico breuiter: ꝙ quo et quod differunt ad inuicē nec pono ꝙ essentia vt essentia sic abstractiue accepta moueat: quia vltimate abstracto non conuenit hoc adiectiuum mouere: vt patet a Docto. in primo distinc. 5. q. prima. Dico ergo ꝙ principium quod mouendi est deus qui mouet: ⁊ principium quo siue ratio formalis est deitas siue essentia diuina: vt patet in simili a Docto. in primo distin. 4. q. secunda. Secus postea de principio quo ⁊ quod notitie genite: quia principiū precise quo est essentia. ⁊ principium quod est aliquod suppositum: vel deus vt precise supponit pro supposito patris: vt exposui in primo disti. 4. q. 2.

Ad sextum (margin, beside "nem ⁊ expositionem responsionis")

Ad septimum. ¶ Ad septimum. Dico primo ꝙ illa propositio: scilicet omne agens agit propter finem. vera est quando proprie agit effectum qui vere est ordinabilis ad finem: quia tunc agit propter finem ipsius effectus: vt prolixe exposui in secundo distinc. 2. Dico secundo ꝙ primum agens per modum nature agit tm̄ ex necessitate nature: etiam si propter nullum finem ageret adhuc necessario ageret: vt patet a Doct. in primo dist. 2. q. 1. in illis preambulis. modo essentia diuina vt essentia ponitur simpliciter primum agens per modū nature. Dico tertio ꝙ posito ꝙ essentia diuina ageret propter finem q̃ tunc ageret propter se ꝯmunicando notitiam sui intellectui suo qua vltimate beatificetur in ipso primo mouente. Cum dicitur ꝙ motio finis est prior motione propter finem. Dico ꝙ illa motio esset tm̄ metaphorica: vt patet a Doct. in primo dist. 2. q. 1. ⁊ tūc talis motio esset tm̄ amor naturalis quo eēntia se amat.

oē agens agit pp finē qn̄o itelligitur. (margin)

ad octauū ¶ Ad octauum. Dico ꝙ est primum motiuū inquantum essentia: id est ꝙ ratio formalis mouendi est ipsa essentia: tamen actu non mouet nisi vt infinita. non ꝙ infinitas sit ratio mouendi: vt alias exposui.

ad nonum. ¶ Ad nonum. Dico ꝙ ideo essentia diuina dicitur simpliciter primum motiuum: quia est mouens intellectum diuinum: ⁊ non mota: sed non sic est de intellectu: vt patet in primo dist. 3. q. 7.

ꝯtra sextū dubiū pmo instatur.

Sexto principaliter instatur contra sextum.

probando ꝙ essentia non moueat ad intellectionem omniū simplicium. Et primo instatur: quia si essentia diuina moueat intellectum diuinum ad notitiam omnium simplicium: sequitur ꝙ huiusmodi simplicia habebunt prius aliquod eē: quia non precise habent esse cognitum. Et quero tunc quod esse habent oportz dicere ꝙ esse obiectiuum: vt exposui in primo distin. 36. ⁊ in secundo dist. 3. q. 1. dist. 1. q. 1. Et tunc quero a quo habent illud esse: oportet dicere ꝙ ab essentia ⁊ intellectu: vt exposui in primo dist. 1. q. 1. in quibusdam dubijs. ⁊ sic essentia diuina prius mouebit ad esse obiectiuum simpliciū: ⁊ post ad notitiam eorum. Sed primo probo ꝙ non moueat ad esse eorum obiectiuū: quia causa naturalis causans per modum nature ⁊ non impedita causat effectum perfectum quantum potest causare: quia causat scdm̄ totam eius virtutem. hoc patet a Doct. in primo dist. 3. q. 2. ⁊ dist. 8. q. vltima ergo si essentia cum intellectu mouent naturaliter ad eē creaturarum. ergo producit illa perfectius quantum potest producere. ergo producit in esse existentie ab eterno: quia esse eorum reale ⁊ existentie est perfectius esse q̃z esse possibile tm̄. Nec est dicendum: ꝙ ipsa essentia cum intellectu nō possit producere: quia est infiniti vigoris intensiue: nec similiter dicendum est: ꝙ repugnet eis habere esse existentie ab eterno: quia probatum est in secundo dist. 1. q. 3. ꝙ non repugnat permanentibus posse causari ab eterno: ⁊ hanc positionem tenet ibi Doct. vt patet intuenti.

Diligenter aduerte circa has rationes. (margin)

2° ¶ Secundo instatur sic. Sicut se habet voluntas ad suum obiectum ita intellectus ad suum cum sint potentie circa idem obiectum ⁊ sub eadem ratione consideratum: vt patet in primo distinctione tertia questione tertia. Sed voluntas diuina sicut potest producere omne producibile in eē volito: ⁊ ita ⁊ in eē existentie: vt patet ergo similiter intellectus diuinus ⁊ essentia. sicut potest producere omne producibile in esse cognito: ita potest illud idē producere in esse existentie. cum nō sint minoris virtutis q̃z voluntas ⁊ eadem obiecta ex natura sua sunt producibilia in esse existentie: nec hic apparet ratio: quare magis voluntas q̃z essentia ⁊ intellectus.

3° instatur. te egregie. ¶ Tertio instatur. Si essentia per modum nature producit hominem in eē obiectiuo. ergo producit ipsum perfecte in tali esse q̃tum potest. ⁊ tunc quero aut potest ipsum perfecte producere: aut precise producit secundum perfectionem quam nunc habet in tali esse. si primo. ergo homo ab eterno habuit perfectius esse quiditatiue q̃z de facto habuerit. patet: quia ab eterno produxit secundum totam virtutem suam. ⁊ tunc si habuit perfectius quiditatiue. ergo non fuit homo: quia gradus quiditatiuus additus speciei variat ipsam. Si secundo. ergo essentia precise producit hominem in tali esse secundum ꝙ homo fuit producibilis. ergo prius habuit esse producibile q̃z fuerit in tali esse productum. et tunc quero in quo fundatur illud esse producibile non in se: vt patet. ergo in esse saltem obiectiuo precedente. ⁊ sic prius habuit esse obiectiuum q̃z fuerit productum in tali esse quod est impossibile apud Docto. vt patet in primo distinctione trigesimasexta. et distinctione. 45. et in secundo distinctione prima questione prima. ⁊ infra in q̄l. ⁊ alibi sepe.

4° ¶ Quarto istatur sic. Si essentia diuina producit per modum nature omnes terminos simplices in esse obiectiuo. ergo ab eterno: ⁊ simul produxit illos: sed illi sunt infiniti. patet: quia infinitas indiuiduorum non repugnat i eadem specie: quia species ex sua natura potest esse in infinitis indiuiduis: vt patet a Doct. in primo distinctione secūda parte prima. q. vltima. ⁊ parte secunda. questione quarta ⁊ in quolibe. q. 2. ergo actu fuere producta infinita simul in eē obiectiuo ⁊ in esse possibili qđ fundatur in esse obiectiuo. ergo ⁊ voluntas diuina potest simul velle infinita indiuidua esse in esse volito. ergo pōt simul velle esse infinita in esse existentie. ⁊ sic actu possunt eē infinita in actuali existētia. Si dicatur ꝙ repugnat simul esse actu infinita in esse existentie: q̄ro vnde sit ista repugnātia: aut est ex parte volūtatis diuine aut ex parte creature. nō primo: quia voluntas diuina est infiniti vigoris. Tum etiam: quia doct. in primo distin. 2. parte prima q. prima. ostendit quomodo ipsa potest simul causare infinita: ita perfecte simul infinita sicut quodlibet seorsum. nō secūdo: quia non repugnat ex parte creature quin actu sint simul infinita in esse obiectiuo ⁊ in esse possibili fundato in esse obiectiuo. ergo nec repugnat quantum ad eorum esse existentie: oportet enim assignare rationem diuersitatis q̃ non facile videtur assignari posse.

infinitas idiuiduorū non repugnat in eadem spē. (margin)

5° ¶ Quinto instatur sic. Et accipio rationem Docto. quam facit in primo distin. 8. q. vltima. probando ꝙ deus non causat aliquid ad extra per modum nature: quia tunc causaret effectum perfectissimū quem posset: ⁊ sibi non repugnat causare infinitum effectū. ergo causabit illum necessario. ergo omnia entia erunt illud vnum infinitum. Et ratio est: quia causabit omnia causabilia propter hoc ꝙ causat omnia causabilia que potest causare: ⁊ ita perfectissimum. et ita omnia illa erunt illud vnum causatum: et tunc omnia erunt vnum. vide ibi. Ex hoc arguo. essentia diuina est eque infiniti vigoris sicut voluntas diuina: ergo producit effectum perfectum quantum potest: ⁊ hoc in esse obiectiuo ⁊ sibi non repugnat posse producere infinitum in tali esse. ergo actu producit cum necessario sm̄ vltimum virtutis sue producat. ergo actu erit infinitum ens productum in esse obiectiuo. ergo omnia entia in esse obiectiuo erunt precise illud vnum ens. quod videtur impossibile: ergo essentia diuina non est productiua per modum nature simplicium terminorum.

Nota hos argu. (margin)

6° ¶ Sexto instatur. probando specialiter ꝙ essentia diuina non moueat ad notitiā simplicium: quia quero aut notitia essentialis essentie diuine qua intellectus diuinus intelligit essentiam est de se omnium intelligibilium. id est ꝙ in suo esse perfectionali includit ꝙ actu sit omnium intelligibilium: aut non. Si secūdo. ergo non est infinita: quia vt ostensum est in primo distinc. 2. parte prima. q. prima. ⁊ infra q. 15. quolibe. ad notitiam formaliter infinitam concomitatur ꝙ sit actu omnium intelligibilium. Si primo. ergo ipsa posita actu habetur notitia omnium intelligibilium. ergo non producitur notitia oīum intelligibilium ab essentia diuina. illa enim notitia habetur ante productionem personarum. positis ergo obiectis intelligibilibus statim mediāte illa notitia eēntiali intelligunt ab intellectu diuino. q̄n̄o ergo post productionem personarum

7° causat ab essentia diuina notitia simpliciuz. ¶ Septimo in
statur. quia si essentia mouet ad notitiam obiectorum simpli
cium. ergo illa notitia erit naturalis similitudo illorum obie
ctorum. ꝛ hoc per imitationem: patz supra. q. 13. vbi habitũ
est ꝙ notitia obiecti est naturalis similitudo obiecti per imi-
tationem: ꝛ tunc vltra sequitur ꝙ talis notitia depẽdeat de
pendentia reali ad obiectum actu existens: vt supra patuit.
8. q. 13. ¶ Octauo instatur sic. Si essentia mouet per modum
nature ad notitiam simplicium. ergo talis notitia in intelle-
ctu diuino fundat relationem rationis ex natura rei q̃ quan
tum est ex parte fundamenti est relatio realis: vt supra pa-
tuit a Doct. q. 13. quol. ergo si illa relatio rationis terminare
tur ad obiectum actu existens ꝛ realiter distinctum esset ve
re realis: quia tunc extrema essent vere realia: et illa oritur
ex natura extremorum: vt patet supra. q. 13. ergo notitia di
uina includit relationem realem ad creaturam saltem quan
tum est ex parte talis notitie: ꝛ si obiectum cognitum esset
9° actu existens esset vere realis. ¶ Nono instatur. Si essen-
tia diuina mouet ad notitiam omnium terminorum simpli-
cium: aut mouet ad eandem precise que est essentie diuine.
aut ad aliam. non primo: quia tunc eadem notitia esset bis
producta. non secundo: eo ꝙ in intellectu diuino sit tm̃ vna
notitia: vt probatum est primo distin. 2. parte prima. q. 1.
¶ Decimo instatur sic: quia tunc sequitur: ꝙ obiectum secũ
10 darium habeat eẽ cognitũ ab eterno: sed esse cognituz est re
latio rationis: vt patet a Doct. in pluribus locis: quero tũc
in quo fundatur: ꝛ forte non est dabile. ꝛ vltra. omnis rela-
tio rationis causatur per actum alicuius potentie collatiue
ꝛ hoc non per actũ rectũ: sed per actũ collatiuuz: sed illa ob
iecta habent simpliciter esse cognitum per actum rectum in
tellectus diuini: vt patet: et non per actum collatiuum quo
comparatur vnum cognitũ ad aliud. ¶ Respõdeo ad istas
istantias. Ad primam concedendo ꝙ huiusmodi intelligibi-
Ad rõnes lia sunt ab essentia ꝛ intellectu: quia ex quo producit notiti
ꝯtra sextũ am illorum: sequitur ꝙ contineat ea virtualiter scd̃m totam
Ad primũ entitatem eorum saltem obiectiuã. ꝛ sic potest immo neces-
sario producit illa in esse obiectiuo ꝛ possibili. Cum instatur:
quia tunc produceret siue causaret ea in esse realis existen-
tie. negatur. Cum probatur: quia essentia est infiniti vigoris
ergo potest illa producere scd̃m esse existentie. Dico ꝙ non
sequitur nisi ꝙ possit producere perfectissime in esse obiecti-
uo: in esse possibili: ꝛ in esse cognito: quia non potest aliter ꝓ
ducere. oporteret enim probare: ꝙ possit producere in esse
existentie. ꝛ tunc bene sequitur ꝙ tunc produceret in perfe-
Quare est cto esse existentie sibi competente: sed non probatur ꝙ possit
ꝙ eẽntia di producere in esse existentie. Cuz queritur vnde est repugnã
uina nõ p̃t tia ꝙ nõ possit producere in esse existentie. dico ꝙ potest po-
ꝓducere ni repugnantia tam ex parte essentie diuine q̃ꝫ ex parte ob-
eẽ exñtie. iecti producibilis. ex parte essentie est repugnantia: ex hoc
quod est causare aliud a se. quia ex hoc ꝙ causat: sequitur ꝙ
contingenter causat. id est non necessario simpliciter: ex hoc
vero ꝙ causat per modum nature: sequitur ꝙ simpliciter ne
cessario: ꝛ sic causaret necessario: ꝛ non necessario. vnde Do
ctor in secundo dist. 1. q. 3. dicit ꝙ est implicatio contradictio
nis: causare: ꝛ necessario causare: hoc idem in primo dist. 8.
q. vltima. modo essentia vt essentia si causaret tm̃ per modũ
nature et necessario simpliciter causaret. vt patet hic et su-
pra. Ex parte vero effectus est etiam repugnantia scilicet ꝙ
sit causatus simpliciter per modum nature: quia hoc inclu-
dit manifestam contradictionem: quia tunc idem eẽt possibi
le ꝛ necessariũ. necessariũ ĩquãtũ ꝑ modũ nature ꝛ mere ne
cessario causatum. possibile inquantum habet eẽ causatum:
et sic idem esset necessarium et possibile: hoc totum patet a
doct. vbi supra. Et dixi causans per modum nature et neces
sario simpliciter ad differentiam secundarum causarum: qꝛ
licet multe quantum est ex natura sua causent effectus su-
os per modum nature et necessario: non tamen necessario
simpliciter cum causent in virtute voluntatis diuine contin
genter causantis: vt patet a Doct. in primo dist. 2. parte pri
ma. q. 1. ꝛ patet quia causans simpliciter necessario a nullo
potest impediri: eẽntia vero diuina si causaret: causaret sim
pliciter necessario. ¶ Ad secundam instantiam concedo is-
Ad scd̃m lam similitudinem vt precise ille potentie comparantur ad
sua obiecta ꝛ non plus habetur nisi ꝙ sicut ĩtellectus potest
producere in eẽ cognito: ita et voluntas põt producere ĩ es-
se volito: ꝛ hoc modo proprie respiciũt sua obiecta: quia po
tentie ille vt operatiue: hoc modo comparantur adinuicem
ꝙ sicut intellectus potest operari circa aliquod obiectũ: pu-
ta intelligendo illud: ita volũtas circa idem obiectum ꝛ sub
eadem ratione volendo illud. Si vero comparantur vt po-
tentie productiue: patet ꝙ hoc non conuenit etiam volunta
ti. vnde voluntas: quia tunc competeret omni volũtati. mo
do voluntas creata non est productiua alicuius entis abso
luti preter actum volendi ꝛ nolendi. Tamen si accipiat vo-
luntas vnde infinita: ꝛ intellectus vnde infinitus: ꝛ ad intra
adhuc est vera comparatio: quia sicut intellectus potest eẽ
productiuus alicuius suppositi infiniti: ita volũtas potest eẽ
productiua alicuius suppositi infiniti. ꝛ patet: quia produ-
cit spiritum sanctum. ¶ Si vero comparat ad extra adhuc
est aliqualis ꝯparatio: qꝛ sicut voluntas ꝓducit. a. in eẽ rea
li ꝛ eẽ existentie actuali: ita intellectus producit idẽ. a. in eẽ
reali ꝛ in eẽ existentie possibili tm̃ et obiectiuo. quia. a. prece
dit ab eterno scd̃m esse obiectiuum ꝛ possibile: ꝛ scd̃m existenti-
am in eẽ obiectiuo ꝛ possibili ipsum eẽ reale actuale: et hoc
tam scd̃m eẽ eẽntie actuale q̃ꝫ scd̃m eẽ existentie actuale: q̃
omnia patent in secundo dist. 3. q. 1. Sed quare intellectus
non põt ꝓducere in eẽ reali actuali ꝛ in eẽ existẽtie actuali. Quare est
Et ego quero quare voluntas diuina nõ põt ꝓducere crea- ꝙ itellect⁹
turam quantũ ad eẽ eius obiectiuum ꝛ simpliciter possibile. diuinus nõ
Dico ergo: qꝛ intellectus est talis entitas ꝛ voluntas talis: p̃t ꝓduce-
iõ vnũ conuenit vni qd̃ repugnat alteri. Dico tamen ꝙ qꝛ in re in eẽ rea
tellectus agit mere per modũ nature: ꝛ nõ posset producere li actuali ꝛ
aliud a se nisi causando illud. statiz sequitur repugnantia. s. exñtie. ꝛ vo
ꝙ causet ꝑ modũ nature vt supra exposui. Volũtas ṽo agit luntas sic.
mere libere et contingenter ad extra: ideo conuenit sibi pos-
se causare aliud a se: quia vt sic causat possibile. ¶ Ad ter- ad tertium
tium. Concedo ꝙ essentia producit illud in tali eẽ scilicet ob
iectiuo perfectius quantum potest. Et cum queritur an pos
sit homines producere ĩ perfectiori esse obiectiuo. dico ꝙ nõ
potest perfectius producere: quia si homo in esse obiectiuo
et quiditatiuo haberet perfectius esse iam non esset homo:
vt supra patuit. Cum infertur: ergo producit hominem secũ
dum quod est producibilis. Dico ꝙ esse sic producibile: aut Nota.
comparatur ad causam productiuam: aut ad ipsum produ-
cibile. primo modo concedo: ꝛ tunc sensus est: homo in eẽ ob
iectiuo est precise sic producibilis: secũdum quod eẽntia di-
uina est rõ producendi: ꝛ tunc non sequitur ꝙ prius fuerit in
tali eẽ ꝓducibilis. ĩmo ante eẽ eius obiectiuuz nullo modo
erat producibilis: ita ꝙ eẽ producibile p̃cesserit ꝛ hoc passiue
sic intelligendo. ideo essentia p̃t hominem producere in esse
obiectiuo sic sicut est producibilis. immo econtra sequitur.
ideo homo est producibilis in esse obiectiuo: qꝛ essentie diui
na p̃t eum sic producere. Sicut etiam de esse existentie. nõ
sequitur: ideo deus potest producere hominem in esse exi-
stentie aptitudinali: siue possibili siue obiectiuo: qꝛ sic prius
est producibilis in tali esse: sed econtra: ideo est producibi-
lis in tali esse existentie obiectiuo: qꝛ deus sic potest ꝓduce
re immo magis sequitur: qꝛ essentia diuina actu ꝓducit ho
minem in esse obiectiuo: ideo homo habet tale esse: ꝛ nõ ecõ
tra. Sed de existentia actuali aliter dr: qꝛ tunc ista non est Obiectio.
vera. ideo homo est producibilis in esse actualis existentie:
qꝛ voluntas diuina potest eum sic producere. immo econ-
tra sequitur: ideo voluntas potest producere hominẽ in ac-
tuali existentia: qꝛ homo est producibilis in actuali exñtia.
prius. n. habet illud esse possibile per actum intellectus di-
uin⁹ ꝛ essentie diuine. Si dicatur esse ꝯtingens siue eẽ possi
bile est a voluntate diuina: qꝛ prima contingentia est a vo-
luntate diuina: vt patet a doc. in prolo. q. vltima. in primo Solutio.
distinc. 2. q. 2. distinc. 8. q. vltima: distinct. 39. distinc. 44.
et 45. in secundo distinct. 1. q. prima. in quoli. q. 7. et alibi
sepe. Dico ꝙ aliud est loqui de altera parte contingentis
determinate: puta ꝙ homo erit aliquando actu existens: et
aliud est loqui ꝙ possibile est hominem aliquando existere.
primo modo attenditur contingentia voluntatis diuine: qꝛ
ipsa actu suo determinat de altera ꝑte illius disiunctiue. s.
homo erit aliquando existens vel non existens: sed secũdo
modo hoc est simpliciter ab intellectu diuino cõcurrente es
sentia diuina: ꝛ hoc patet expresse a doct. in primo distinct.
43. ꝛ vide que ibi prolixe exposui. ꝛ similiter in primo dist.
3. q. 4. de sinceris veritatibus. ¶ Ad quartum. concedo ꝙ Ad q̃rtum
essentia diuina actu producit infinita indiuidua in esse ob-
iectiuo ꝛ possibili ꝛ esse cognito: quia quot sunt producibi-
lia siue quot sunt possibilia absolute et necessario ab eterno
fuerunt in esse obiectiuo et possibili producta: quia hoc to-
tum intellectus diuinus et essentia diuina agunt quicquid
agunt per modum nature et necessario. ¶ Cum infertur: ꝙ
etiam voluntas diuina poterit illa eadem producere in ac Aduerte
tuali existentia ꝛ simul in actu. ꝛ per consequens infinita in locum.
actu: qꝛ est infiniti vigoris sicut ꝛ essentia diuina. Dico pri-
mo ꝙ forte hoc non esset impossibile (quicquid philosophi

dicant) q2 non apparet forte manifesta repugnātia: ꝙ actu sint infiniti homines. Certum est ꝙ nulla apparet repugnātia ex parte voluntatis diuine cum sit formaliter infinita: ⁊ contineat eminenter ⁊ virtualiter causalitates omnium secundarum causarum etiam infinitarum: vt patet a Doct. in primo dist. 2. q. 1. ⁊. dist. 8. q. vltima. immo quantum est ex parte sua potest simul producere infinitas species in actu: etiā eque perfecte infinitas sicut vnam illarum: vt patet a Doc. in primo dist. 2. q. 2. partis prime. Sed de hoc an sint possibilia infinita in actu simul: vide que exposui super distinc. 14. tertij. Dico secundo: ꝙ voluntas non potest simul producere infinita indiuidua in actuali existentia: quia talis infinitas simpliciter repugnat in entibus. ¶ Cum dicitur talis infinitas nō repugnat in esse obiectiuo: siue in esse possibili. dico ꝙ talis infinitas in eē possibili pōt dupliciter intelligi. primo ꝙ sint infinita indiuidua in esse possibili ⁊ in esse existentie non actuali sed possibili. idest ꝙ illa infinita indiuidua habentia ab eterno esse obiectiuū ⁊ possibile ꝙ sint simul possibilia in esse existentie. Secundo ꝙ illa infinita in esse possibili absolute ⁊ obiectiuo possint esse in actuali existentia non simul: sed successiue. primo modo est simpliciter impossibile: sed non secundo modo: quia voluntas diuina posset perpetuare successionem indiuiduorum in infinitum: quia sic sunt possibilia existere. Sed quare est impossibile primo modo: non videtur forte alia ratio assignāda nisi natura entis creati que non compatitur talem infinitatem simul in actuali existentia. Sicut etiam ꝙ albedo et nigredo sint compossibilia in eodem subiecto non videtur alia ratio assignanda nisi ratio terminorum. nam quecunq̧ repugnant: suis rationibus formalibus repugnant: sicut etiam quecunq̧ conueniunt: suis rationibus formalibus conueniunt: vt patet a Doct. in primo distin. 2. dist. 13. in secundo ⁊ in tertio dist. 1. q. 1. ⁊ in quol.

Quare est ꝙ volūtas diuina non pōt pducere actu infinita indiuidua.

¶ Cum dicitur possunt esse infinita in actu in esse obiectiuo ergo ⁊ in esse existentie. Dico ꝙ in istis et multis alijs: licet sint rationes a priori non tamen nobis sunt note pro statu isto. tamen aliqua sunt compossibilia in aliquo scdm esse diminutum ⁊ scdm quid: que tamen non sunt cōpossibibia scdz esse eorum reale ⁊ perfectum. ⁊ patet. nam albedo ⁊ nigredo etiam in summo sunt compossibilia in esse cognito in eodem intellectu: ⁊ similiter similitudo albedinis ⁊ similitudo nigredinis sunt compossibiles in eodem subiecto. scilicet in eodem intellectu. ⁊ tamen nigredo ⁊ albedo scdm esse earū intensum non sunt compossibiles in aliquo subiecto: ⁊ quare de hoc non potest euidens causa a priori assignari: sic videtur dicendum in proposito: ꝙ bene possunt simul esse: immo de facto sunt infiniti homines simul in esse obiectiuo ⁊ in esse possibili: ⁊ similiter in esse cognito. ⁊ tamen est repugnātia ꝙ infiniti homines sint simul in actu in actuali existētia. Et hoc sufficit. multe tamen cogruentie ⁊ persuasiones possent ad hoc adduci quas breuitatis causa transeo pro nunc.

Aliqua eē possibila in eē scdz q̇d q̄non sunt possibilia i eē reali.

¶ Ad quintum. Dico primo ꝙ ratio illa Doct. non concludit forte absolute: vt exposui in primo dist. 8. q. vltima. Tamen posito ꝙ ibi concludat. loquendo de esse existentie effectus: tamen in proposito nullo modo concludit: quia quāuis producat albedinem infinitam in esse possibili. posito ꝙ albedo possit intendi in infinitum: tamen vt sic nullam perfectionem actualem includit. sed tm̄ potentialem. Sicut etiam licet simul sint producti infiniti homines in esse possibili ⁊ obiectiuo: tamē scdm esse actualis existentie nō possunt simul esse. sic videtur dicendum in proposito. Et vltra. ꝙ in tali eē obiectiuo nihil potest esse infinitum nec quiditatiue: quia si esset aliquas species infinita quiditatiue in esse possibili et obiectiuo illa posset produci in esse realis existentie: quod tamen est impossibile. non potest ergo esse aliquid intensiue infinitum in esse obiectiuo siue in esse cognito siue in esse possibili: cum sit esse diminutum ⁊ scdm quid tm̄: vt patet a doct. in primo distinc. 36. q. vnica. ⁊ distinc. 35. ⁊. 39. ⁊ in secundo distinc. 1. q. 1. ⁊. in quoli. q. 14. ⁊ alibi sepe. Sed non est sic accipiendo rem in suo esse reali ⁊ actualis existētie.

ad quintū.

¶ Respōdeo ad aliquas instantias que sunt contra notitiam. Ad primam que est sexta i ordine. premitto aliqua. primo: notitia deitatis que immediata ⁊ primo est suo modo causata a deitate vt obiecto: ⁊ intellectu vt potentia formaliter infinitis est formaliter infinita et est simpliciter idem essentie et itellectui: et est tm̄ vnica re: id est preter omne opus intellect⁹ et est id quo intellectus diuinus est perfecte beatus: cū sit optima eius perfectio que consistit in actu secundo quo perfectissime coniungitur obiecto infinito beatifico. Et ex se est tante perfectionis: ꝙ ipsa nullo modo variata preter opus intellectus est non tantum essentie diuine sed omnium obiectorum intelligibilium. immo in infinitum infinitorum obiectorum relucentium tamen in sola essentia diuina: vt patebit infra. q. 15. articulo vltimo: siue articulo secundo principali. Secundo premitto ꝙ quando dicitur ꝙ eēntia diuina mouet ad notitiam omnium aliorum intelligibilium. ꝙ hoc potest intelligi multipliciter. primo ꝙ quot sunt intelligibilia incomplexa: tot sint notitie saltem preter opus intellect⁹ distincte. ⁊ hic sensus non solum est falsus: sed simpliciter impossibilis: vt ostensum est in primo distinc. 2. parte prima q. 1. Secundo ꝙ tantum sit vna notitia omnium intelligibilium: nec re nec ratione in se aliquo modo distincta: ita ꝙ nō referatur ad obiectū distincta aliqua relatione rationis: sed ipsa in se sola sine aliquo respectu primo sit perceptiua formaliter omnium obiectoruz: ⁊ hic sensus est possibilis: quia non apparet manifesta necessitas: ꝙ deus includat aliquez respectum ad extra nec realem nec rationis: vt patet a Docto. in primo distinc. trigesima. ⁊ tunc quando dicitur ꝙ essentia mouet ad notitiam aliorum obiectorum: non debet intelligi ꝙ actu causet nouam notitiam: aliam ab illa que est eēntie diuine: aliam dico nec re nec ratione: sed quia causat obiecta secundaria que continēt in se virtualiter secundum totam eorum entitatem: siue quia facit ea actu itelligentia quibus productis in eē obiectiuo et actu intelligibilibus eadem notitia: que primo est eēntie: est etiam illorum obiectorum.

ad sextum

Essentiaz diuinā mouere ad notitiā aliorū multiplr.

Sed tunc eēt difficultas de contingentibus que immediate continentur in voluntate diuina ⁊ non in essentia vt essentia: vt patet questione presenti: quomodo tūc eēntia moueat intellectum diuinum ad huiusmodi obiectorum notitiam: quia in primo distinc. trigesimanona dicit expresse ꝙ huiusmodi notitia est ab essentia diuina. Dico ꝙ quamuis essentia vt eēntia non contineat immediate hoc contingens Antichristus erit tali hora. quia hec mere dependet a sola determinatione diuine voluntatis: tamen ipso contingenti iam posito ⁊ determinate volito: essentia continet illud quo ad eius notitiam: quia facit illud esse presens in sua essentia in ratione obiecti actu itelligibilis. ⁊ sic posito presente intellectui diuino in rōne obiecti actu itelligibilis ipse intellectus diuinus eadem penitus notitia ⁊ re ⁊ rōne indistincta qua cognoscit essentiam diuinam. cognoscit etiaz illa obiecta complexa contingentia. Et hoc patz a Docto. in pmo dist. 36. vbi sic dicit ad literam. potest poni aliter ꝙ intellectus diuinus aut offert simplicia: quorum vnio est cōtingēs in re: aut si offert complexionem: offert eam sicut neutrā: ⁊ voluntas eligens vnam partem. scilicet coniunctionez istorum pro aliquo nunc in re: facit illud determinate esse verum. hoc erit pro. a. hoc autem existentē determinate vero: essentia est ratio intellectui diuino intelligendi istud verum. ⁊ hoc naturaliter quantum est ex parte essentie: ita ꝙ sicut naturaliter intelligit omnia principia necessaria quasi ante actum voluntatis diuine: quia eorum veritas nō dependet ab illo actu ⁊ essent cognita ab intellectu diuino si per impossibile non esset volēs: ita essentia diuina est ratio cognoscendi ea in illo priori instanti nature: quia tunc sunt vera. non quidem ꝙ illa vera moueant intellectum diuinū: nec etiam termini eorum ad apprehendendum talem veritatē: q2 tunc intellectus diuinus vilesceret: quia tunc pateretur ab alio ab essentia sua: sed sicut essentia diuina est ratio cognoscēdi simplicia: ita ⁊ cōplexa talia ⁊c. vide ibi. Ex qua littera: patet expresse quomodo essentia diuina cōtinet contingentia quo ad eorum notitiam. Et sic patet quomodo eadem notitia non producatur bis.

obiectio pl chra ⁊ curiosa.

Solutio.

Quō eēntia diuina continet cōtingentia.

¶ Tertio potest intelligi sic: ꝙ sit tm̄ vna notitia re penitus indistincta: sed ratione diuersificata sm̄ obiectorum distinctionem: ⁊ sic quot sunt obiecta intelligibilia tot sint respectus fundati in tali notitia. et terminati ad distincta obiecta: sicut etiam Doctor videtur tenere in primo distinct. 39. ⁊ tunc diuina eēntia intelligitur mouere ad notitiam horum obiectoruz quatinus facit eandem notitiam esse actu illorum obiectorum. non ꝙ causet immediate illos respectus rationis: sed quia quasi causando illam notitiam causat illos respectus quatinus immediate causat fundamentum in quo fundantur illi respectus rationis ex natura fundamenti ⁊ actu causat illos quatinus actu cāt terminos illoꝝ respectuum: qui termini tunc sunt in actu quando actu relucent in essentia diuina vt obiecta actu itelligibilia: quibus actu positis statim in notitia illa oriuntur ex natura fundamēti huiusmodi respectus: ⁊ terminantur ad illa obiecta secundaria. non vt in se: sed vt relucentia in essentia diuina: qui tamē respect⁹ dicūtur rationis pro quanto terminantur ad obiecta secundaria non habentia esse in se: sed vt tm̄ habentia esse obiectiuum ⁊ relucentia in essentia diuina: que vt sic nō habent eē reale actuale. nec existunt in existentia reali actuali ⁊ per

consequens dicunt habere esse rationis prout relatio ratio
nis dicitur omnis illa que distinguitur contra realem rela=
tionem que proprie est inter extrema realia ⁊ realiter distin
cta: ⁊ oritur precise ex natura extremorum: vt exposui supra
q.13. non ꝙ sit relatio rationis: prout relatio rationis dicit
illa que causatur per actum collatiuum alicuius potentie.
Alia solutio ad primã rõnẽ et melior. ¶ Istis premissis patet responsio ad primam rationem: si=
ue tenendo vnam viam siue aliam. Posset etiam dici ⁊ for=
te melius ad euitandas aliquas difficultates: ꝙ notitia di=
uina qua intellectus diuinus intelligit omnia intelligibilia
ante actum collatiuum intellectus diuini est simpliciter ea=
dem respectu omnium intelligibilium: ⁊ omnino indistincta
re ⁊ ratione. potest tamen dici alia ⁊ alia pro quãto ipsa po=
test actu intellectus diuini comparare ad aliud ⁊ aliud ob=
iectum vt actu cognitum: ita ꝙ intellectus diuinus illa vna
⁊ eadem notitia omnino indistincta re ⁊ ratione intelligit
omnia obiecta: ⁊ ipsis postea intellectis potest intellectus
diuinus ipsam comparare vt cognitam ad alia ⁊ alia obie=
cta cognita: ⁊ tunc ipsa notitia vt cognita ab intellectu di=
uino est imediatum fundamentum fundans relationes ra=
tionis terminatas ad alia ⁊ alia obiecta cognita vt cognita
⁊ hoc modo potest intelligi distincta actu per aliam ⁊ aliam
comparationem. ⁊ potentialiter potest intelligi distincta: q2
ipsa vt cognita est potens potentia propinqua comparari
ad aliud ⁊ aliud cognitum. ⁊ ipsa vt actu non cognita ẽ po=
tens potentia remota comparari ad aliud ⁊ aliud obiectum
⁊ sic patet quomodo essentia diuina potest intelligi mouere
per modum nature ad notitiam oĩm intelligibilium. ¶ Ad
ad septimũ septimam instantiam. Dico primo ꝙ si intelligatur ꝙ notitia
lapidis in intellectu diuino sit similitudo lapidis ĩ se per imi
tationem. hic sensus est falsus: quia tunc aliquo modo imi=
notitiã lapidis in intellectu diuino esse similitudinẽ lapidis. 3. pt itelligi. taretur creaturam. Si vero intelligatur ꝙ sit similitudo na
turalis lapidis: vt precise relucentis in essentia diuina hoc
modo posset cõcedi: accipiendo tamẽ similitudinem decla=
rationis: quia sic est declaratiua ipsius lapidis vt in essentia
diuina relucentis. Tertio potest intelligi ꝙ ipsa sit primo et
immediate similitudo naturalis essentie diuine: ⁊ si esset rea
liter distincta ab ipsa ⁊ non esset formaliter infinita. tunc p=
fecte imitaretur essentiam: quia ab ipsa proprie in sua enti=
tate dependeret ⁊ haberet esse: ⁊ hoc modo proprie est esse
similitudinem per imitationem. respectu vero aliorum obie
ctorum relucentium in essentia diuina esset similitudo natu=
ralis per imitationẽ scd̃m q̃d tñ. cum nullo modo depende
ret ab illis. esset enim secundaria similitudo pro quanto eẽt
declaratiua ⁊ manifestatiua taliũ obiectorũ: vt exposui in p̃
mo distinc. 2. parte secunda. ⁊ dist. 27. ⁊ in secundo dist. pri=
ad octauũ ma. q. 1. ⁊ supra in quol. q. 8. ¶ Ad octauum. Dico primo ꝙ
non habeo pro inconuenienti: ꝙ talis notitia fundet ex na=
tura rei relationem ad omnia obiecta secundaria quatinus
ipsa est fundamentum reale. ⁊ concedo ꝙ si ipsa notitia diui
na respiceret obiecta secundaria in suo esse reali ⁊ actualis
existentie. i. ꝙ terminaretur ad illa vt actu existentia in se:
tunc talis relatio esset vere realis: sed casus est simpliciter
impossibilis: quia tunc intellectus diuinus vilesceret. termi
natur enim precise ad obiecta secundaria quatinus ipsa p̃=
scd̃a solu°. cise relucent in essentia diuina: vt supra dixi. Dico secundo
⁊ forte melius: ꝙ talis notitia nullam relationem includit
ad obiecta secundaria. ⁊ hoc ex natura rei: quia non appa=
ret aliqua ratio: ꝙ talis notitia infinita includat huiusmo=
di relationem: sicut apparet in notitia creata propter sui fi=
nitatem ⁊ limitationem. vt patet in simili a Doct. in primo
dist. 30. vbi ostendit quomodo omnis causa creata dicat re=
lationem realem ad effectum. ⁊ tamen causa prima nullam
ad nonũ et decimum. includat relationem realem: vide ibi. ¶ Ad nonum patz re
sponsio ex supradictis. ¶ Ad decimum. Dico ꝙ tale esse co
gnitum si accipitur precise pro relatione rationis quod fun
datur in esse obiectiuo. ita ꝙ lapis primo producitur ab eẽn
tia diuina in esse obiectiuo: ⁊ post mouet intellectum diuinũ
ad notitiam illius. ⁊ tunc dicitur lapis cognitus. ⁊ sic ipsum
cognosci si sit aliquid saltem rationis fundatur in esse obie=
ctiuo lapidis: ⁊ hoc sufficit. ¶ Alia dubia ab aliis subtili°
inuestigentur. sunt enim ibi nonnulle singulares instantie.

tertius articulus principalis. **De tertio principali dicit Doct. ꝙ anima ex na=**
turalibus in quocunq; statu: vel angelus non potest cogno
scere essentiam diuinam sub ratione propria mediate sic in=
telligendo. ꝙ per obiectum cognitum medium: vel in obie=
cto cognito medio cognoscatur ratio eius: quia nihil potest
Expõ lre. per se distincte intelligi hoc modo mediate: nisi in illo medio
cõtineatur essentialiter vel virtualiter: ⁊ hoc perfecte: id est
scd̃m totam rationem sue cognoscibilitatis. essentia diuina
sic in nullo alio continetur. igitur. maior exponitur prius: et
deinde probatur. Cognosci per medium cognitum proprie
loquendo est quando tale medium vt prius cognitum cau=
sat notitiam illius: ⁊ sic dicimus proprie loquendo: ꝙ cogni
tio demonstratiua cognoscitur per principia nõ absolute sũ
pta: sed vt cognita. Et similiter dicimus: ꝙ veritates contẽ=
te in aliqua scientia cognoscuntur per subiectum vt cogni=
tum: in quo continentur: vt patet in prolog. q. 3. An modo re
quiratur cognitio actualis an sola habitualis: de quibus su=
pra dixi in prologo respondendo ad rationes Greg. vide ibi
Si actualis ponitur: tunc sensus est: ꝙ veritas contenta co
gnoscitur per notitiam medii: scilicet subiecti: ita ꝙ notitia
subiecti est formalis ratio causandi notitiam veritatis con=
tente. Si habitualis sufficit: tunc sensus est: ꝙ veritas con=
tenta cognoscitur per subiectum vt habitualiter notum: ⁊ di
citur habitualiter notum: non per aliquem habitũ: sed quã=
do est perfecte presens vel in se vel in aliquo representati=
uo in ratione obiecti actu intelligibilis: tunc est habitualiter
notum: quia est in potentia propinqua ad cognosci: non ta=
men actu cognoscitur veritas contenta nisi prius medium
continẽs actu cognoscatur: quia necessario prius mouet ad
notitiam sui q̃ȝ ad notitiam contentorum: ideo contentũ nõ
potest actu cognosci nisi simul vel prius actu cognoscat̃ con
tinens. Et de rigore sermonis ly per: importat formalem ra
tionem cognoscendi: cum dico. a. cognoscitur per. b. notatur
ꝙ. b. sit formalis ratio cognoscendi. a. Cognoscere vero. a. in
b. cognito proprie nõ notatur ꝙ. b. sit formalis ratio cogno=
scendi. a. sed magis notatur ꝙ. a. reluceat in. b. sicut dicim°
ꝙ imaginatum relucet in imagine. ideo cognoscendo imagi
nem alicuius ipsum dicitur cognosci in imagine cognita: q2
cognita imagine cognoscitur imaginatũ: ⁊ tamen imago nõ
ponitur ratio formalis cognoscendi imaginatum. Sed ali=
quando accipitur. a. cognosci in. b. vt in ratione formali co=
gnoscendi: sed non accipitur tunc ita de rigore sermonis. do
ctor autem vt videtur accipit medium vt est formalis ratio
cognoscendi: quia illud proprie virtualiter vel essentialiter
continet entitatem secundum totam cognoscibilitatem illi°
quod sic cognoscitur. Exposita sic maiore de medio. probat̃
ꝙ tale mediũ nõ ꝯtineat virtualiter vel eẽntialiter entitatẽ
talis cognoscibilis. ⁊ ꝓbatio eius patet in littera: ⁊ de hoc
vide que dixi in secundo distin. 3. q. 10. Et hic adducit ꝓba=
tionem maioris. dicens q2 obiectum quodcunq; si moueat
ad aliquam notitiam. tunc scd̃m vltimum virtutis motiue mo
uet ad propriam ⁊ perfectam notitiam sui: igitur nec po=
test mouere ad notitiam simpliciter perfectiorem illa: ⁊ per
consequens ad notitiam propriam perfectioris obiecti. Hic
sunt duo. primum est ꝙ obiectum motiuum intellectus ad
sui notitiam producit illam perfectam quantum potest: q2
mouet ad illam scd̃m totam virtutem suam. precise ergo scd̃m
perfectiorem entitatem quam habet in se formaliter conti
net totam cognoscibilitatem sui. ita ꝙ non maiorem. patz:
q2 cognoscibilitas sequitur entitatem: ita ꝙ perfectior co=
gnoscibilitas: sequitur vel est entis perfectioris. si ergo conti
neret perfectiorem cognoscibilitatem necessario contineret
perfectiorem entitatem. Cum ergo precise moueat ad noti
tiam sui scd̃m totam virtutem: sequitur ꝙ precise causet co=
gnitionem perfectam quantum obiectum est precise cogno
scibile. ⁊ si caret perfectiorem necessario esset maioris per=
fectionis ⁊ entitatis. Secundum est ꝙ si. a. perfectũ preci=
se vt duo non potest causare nisi notitiam correspondentẽ
perfectioni. a. vt duo: sequitur ꝙ ipsum a. existens precise
perfectionis vt duo non poterit causare notitiam perfectã
obiecti perfectioris puta vt quattuor: quia est impossibile.
a. continere cognoscibilitatem eius: nec per consequens en
titatem eius: et sic patet. ¶ Doctor instat primo contra
rationem probando ꝙ non sequitur: ꝙ si. a. continet notiti= Instantia doctoris.
am. b. ꝙ propter hoc contineat entitatem. b. quia sufficit ꝙ
cã contineat. virtualiter illud cuius est causa: ita ꝙ ad hoc
ꝙ sit causa: non oportet ꝙ contineat illud cuius non est cau
sa. nunc autem quicquid moueret ad distinctam et perfec=
tam notitiam essentie diuine. non propter hoc oportet ꝙ
esset causa illius essentie: sed tñ causa illius notitie: licet
igitur non contineat illam essentiam: vt probabitur: si ta=
men contineat illam notitiam vt puta q. sit perfectius ea: si
cut substantia est perfectior accidente: hoc sufficit ad hoc ꝙ
moueat intellectũ ad talem notitiam. videtur autem ꝙ illa
notitia possit eminenter contineri in substantia angeli vel
anime: cum illa substantia sit multo perfectior q̃ȝ notitia: ⁊
multo imediatior ipsi obiecto. s. diuino imediatione essen
tiali: sicut dicimus ꝙ vna essentia est perfectior alia eẽntia

liter: quia immediatior prime substantie de qua immediatione vide Docto. in quarto distin. 12. ¶ Rn̄det Doc. dicēs ꝙ nihil sufficienter continet continentia virtuali ipsam notitiam nisi contineat obiectum cognoscibile tanq̄ propriuʒ representatiuum eius. scilicet formale vel eius representatiuum virtuale. species autem propria obiecti ⁊ si sit respectu eius diminuta in entitate: tamen continet ipsam primo modo tanq̄ scilicet representatū per ipsam formaliter. Sʒ quando non est representatiuum formale obiecti: oportet ꝙ contineat virtualiter tale representatiuum proprium. Et quando est representatiuum sicut obiectum cognitum: tūc oportet ꝙ contineat aliud obiectum quod per ipsum debet cognosci.

Rn̄so doct.

Expō notabilis.

¶ Pro maiori intelligentia huius litere nota primo ꝙ in cognitione abstractiua representatiuum formale dicitur proprie species intelligibilis que ponitur eius similitudo naturalis ⁊ per imitationem: vt supra patuit. q. 13. Sed proprie non dicitur representatiuum formale: ex hoc solo ꝙ est similitudo naturalis obiecti: sed ex hoc ꝙ obiectū est per ipsam presens in ratione obiecti: actu itelligibilis nō ꝙ obiectum sic presens per speciem sit ratio formalis causandi notitiam sui sed simpliciter species ipsa: quia obiectū vt sic presens non habet esse reale actuale: sed tm̄ diminutū ⁊ species ibi habet verum esse reale: vt patet a Docto. in primo disti. 3. q. 6. ⁊ sic ponitur species esse formaliter rationē formalem intelligendi obiectū abstractiue: ⁊ hoc modo dicitur obiectum per ipsam esse presens potentie vt actu intelligibile. ipsa em̄ species continet obiectum tm̄ formaliter: q̄a ipsa est immediata causa cognoscendi obiectum.

Obiectū p̄sens p spēʒ itelligibilē nō ē rō formalis causandi notitiā sui sed species.

Si dicatur ꝙ etiam videtur ꝙ ipsum contineat virtualiter: quia continet notitiam eius. ergo ⁊ entitatem eius: vt patet p illaʒ ma. Doct. s. ꝙ continens virtualiter notitiam alicuius virtualiter continet entitateʒ eius. modo species est posterior obiecto perfectione.

Instantia ad hoiem.

¶ Ad hoc patet responsio: in secunda dist. 3. q. 9. vide ibi singularia dubia: vbi specialiter mota est hec difficultas de specie intelligibili essentie diuine in intellectu angeli: ⁊ hoc non oportet aliter replicare Secundo nota ꝙ representatiuū virtualiter in notitia abstractiua. est illud quod habet i virtute sua posse immediate causare representatiuum formale. scilicet speciem intelligibilem illi⁹ obiecti. Si ergo a. continet propriam speciem. b. virtualiť: sequitur ꝙ. a. continet virtualiter entitatem. b. probatur: q̄ a. quando causat speciem sui siue mediate siue immediate causat eam ſm totam virtutem suam: ita ꝙ sicut. a. natum est representari per speciem vt quatuor. si non est impeditū producit eam perfectam vt quatuor: quia sic. a. precise est itelligibile vt quatuor. ⁊ sic illa species tunc representat. a. vt intelligibile vt quatuor: quando est tante perfectionis ꝙ potest producere (partialiter tamen) notitiam abstractiuā vt quatuor ipsius. a. quia tunc. a. est perfecte presens in ratione obiecti actu intelligibilis. modo predicto. Et dixi mediate vel immediate: mediate quia pro statu isto nullum obiectum causat immediate speciem sui in intellectu. sed primo in sensu exteriori: vt exposui supra. q. 13. ⁊ in primo di. 3. q. 3. ⁊ prima ⁊ secunda. immediate quia vt comparatur ad intellectum solutum puta ad intellectum angeli potest immediate causare saltem partialiter speciem intelligibilē: sui vt patet a Doc. in secundo distin. 3. q. 11.

Nullū obiectū p statu isto pōt cāre imediate spēm sui i intellectu

Si ergo obiectum precise causat immediate vel mediate speciem sui perfectā quātum potest. sequitur ꝙ precise erit ipsum obiectum tante perfectionis quante requiritur ad causandum illam speciem. ergo si causat perfectiorem speciem. necesse est ꝙ sit maioris perfectionis in se. aliter non posset eā causare. Sequitur ergo ꝙ si causat speciem alterius obiecti que necessario in proprio obiecto requirit tantam perfectionem: ꝙ non poterit ipsam causare nisi contineat virtualiter vel eminēter perfectionem illius obiecti: et hoc ſm totam eius entitatem: vt exposui in secundo dist. 3. q. 10. patet ergo quomodo representatiuum virtuale obiecti: aut continens virtualiter representatiuum formale obiecti oportet ꝙ contineat virtualiter totam entitateʒ obiecti. ⁊ sic si. a. posset causare speciem propriam essentie diuine que dicatur. b. ipsum. a. contineret virtualiter entitatem. b. quia species illa cum sit proprium ⁊ formale representatiuum precise ipsius. b. ita ꝙ illa species nata est causare notitiam. b. ita perfectā ⁊ distinctam quātū. b. est cognoscibile abstractiue ab intellectu. sequitur ꝙ species illa requirat tantam perfectionē: vel maiorē in obiecto virtualiter continente ipsam quantā requirit in proprio obiecto. Sed obiectuʒ proprium si immediate p duceret ipsam produceret precise ſm totaʒ virtutem. ita ꝙ perfectius nō posset producere. Dicit ergo Doc. ꝙ nihil sufficienter continet continentia virtuali ipsam notitiam: nisi contineat obiectum cognoscibile tanq̄ proprium representiuum eius. s. formale vel virtuale: idest ꝙ obiectum sic continens notitiam necessario. vel est formale representatiuuʒ obiecti. sicut ponitur spēs. vel virtuale: idest ꝙ possit causare spēm propriam obiecti: cui⁹ dr̄ continere notitiam. Dixi tm̄ de representatiuo formali vel virtuali in cognitione abstractiua obiecti. Eodem mō videtur dicendum in notitia intuitiua: representatiuū formale obiecti in notitiā intuitiā eius est illud qd̄ immediate p̄t causare notitiam intuitiuā eius: q̄ per illud tale obiectum est presens in ratione actu cognoscibilis intuitiue. virtuale vero est qn̄ non immediate causat notitiam nec est immediate causatiuuʒ eius: sed cōtinet virtualiter aliud qd̄ est formale representatiuū eius qd̄ immediate est ratio formalis causandi notitiam eius intuitiuam.

Rep̄sentatiuū formale ⁊ virtuale quid.

Exemplum primi: lapis in se presens potētie: est formale representatiuum sui. q̄ vt sic presens est actu cognoscibilis intuitiue ⁊ actu potest notitiam sui intuitiuam immediate causare: vel si aliud immediate causaret notitiā intuitiuam lapidis diceretur formale representatiuū eius modo preexposito. Exemplum scd̄i. voluntas diuina non causat immediate notitiam lapidis intuitiuam: tamen immediate causat aliquid qd̄ continet virtualiter ſm totam eius entitatem: qd̄ causatum potest immediate cāre notitiam intuitiuam lapidis: siue potest esse eius formale rep̄sentatiuum. tunc voluntas diuina ponitur precise rep̄sentatiuum virtuale ipsius lapidis. vsq̄ huc dixi de representatiuo formali vel virtuali: siue in notitia abstractia siue intuitiua qn̄. s. tale representatiuū nō ē representatiuū vt obiectum cognitum: sed absolute. patet. q̄ species intelligibilis non cāt notitiam obiecti vt cognita: nec similiter continens ipsam virtualiter cāt eam vt cognituʒ. ⁊ sic de alijs. Deinde nota ꝙ aliquando representatiuuʒ representat vt cognitum. videlicet ꝙ ipm̄ vt cognitum cāt notitiam obiecti representati. ⁊ hoc modo tale representatiuū continet aliud: q̄ vt cognitum non representat se: q̄ tunc vt cognitum cāret notitiam sui qd̄ non est intelligibile. oportʒ ergo qd̄ contineat aliud qd̄ possit cognosci per ipsum vt cognitum. Siue loquamur de cognito abstractiue siue intuitiue. Sed de rep̄sentatiuo non vt cognito nōn est necesse ꝙ aliud contineat. patet: q̄ obiectum in se presens ⁊ motiuum: ad sui notitiam dr̄ representatiuum sui. idest ꝙ vt sic est actu intelligibile: et vt sic potest immediate cāre notitiam sui. Et hoc est quod dicit. Et sic patet ista littera.

¶ Secundo principaliter arguit contra conclusionem. probando ꝙ angelus ⁊ anima possint cognoscere deitatem distincte ex proprijs naturalibus. ⁊ arguit sic primo. illud quod est imago propria alicuius obiecti videtur posse distincte cognosci illud cuius est imago. sic enim sensus visus distincte cognoscit obiectum in speculo. nunc autem non solum angel⁹: sed etiam anima est imago dei ſm Aug. 14. de tri. capitu. 8. vterq̄ autem potest cognoscere seipsum ex puris naturalibus: sicut de ipsa anima de qua minus videť: vnde Aug. 14. de trinita. capitulo vltimo: quoniam semper se nosse: semperq̄ seipsam velle comprehendebatur: simul etiam sp̄ sui meminisse semperq̄ seipsam intelligere et amare comprehenderetur quamuis non semper se cogitare disceretam ⁊c. ⁊ libro. 14. capitulo. 4. vel. 9. diximus mentem noscere semetipsam. nihil enim tam nouit mens q̄ illud quod sibi presto est: nec menti magis quicq̄ presto est q̄ ipsa sibi: idest ꝙ ipsa est sibimet perfecte presens in ratione obiecti actu intelligibilis saltem loquendo de anima a corpore soluta.

Arguit sco. scd̄o ꝯtra conclusionem.

¶ Secundo instat. per hoc ꝙ intellectus creatus btūs potest naturaliter cognoscere suum actum beatificum: igr̄ per illum potest naturaliter cognoscere obiectum. consequentia ista probatur. Tum q̄ actus est naturalis similitudo obiecti. immo videtur esse expressior similitudo q̄ esset species intelligibilis ipsius obiecti si poneretur. igitur obiectum potest distincte cognosci per ipsum: vt per naturalem similitudinem sui. Tum q̄ non videtur ꝙ actus possit cognosci vt est huius obiecti nisi cognosceretur hoc obiectuʒ sub ea ratione: sub qua ipsius est actus: sed actus est ipsius obiecti sub ratione propria ⁊ perfectissima obiecti: aliter non esset actus beatificus.

¶ Respondet Doctor. Primo ſm opi. aliquorum. negando ꝙ anima vel angelus possint ex suis naturalibus cognoscere se distīcte nec similiter actum beatificum. Et hoc Doct. improbat: q̄ anima ⁊ angelus ⁊ actus beatificus per se continentur sub obiecto primo motiuo intellectus tam anime q̄ angeli. ideo sequitur ꝙ ex puris naturalibus possunt ista cognosci distīcte ab intellectu tam aīe q̄ angeli. Secundo dat responsionem propriam concedendo vnū ⁊ negando aliud: cōcedit ꝙ ange-

Resp̄sio scoti.

tus potest seipsum distincte cognoscere:idest q̄ potest essen
tiam suam s̄m totum suum esse absolutum perfecte cogno=
scere. Et hoc probauit in secūdo dist.30.q.8.supponendo q̄
obiectum actu intelligibile habet partialem causationez re
spectu intellectionis: ⁊ similiter intellectus aliam partialez
Et ex hoc arguit probando q̄ angelus possit cognoscere se
ipsum per essentiam suam. ¶ Et primo sic.omnis causa p=
tialis que est in actu sibi perfecto proprio s̄m q̄ talis causa
potest causare causalitate sibi correspondēte effectū: ⁊ quā
do est vnita alteri cause partiali in suo actu potest cum ea
perfecte causare:sed essentia angeli est de se in actu primo
correspondente obiecto:quia de se est actu intelligibilis.et
etiam de se est vnita intellectui : sicut obiectum in coniun=
ctione vtriusq̄ cause partialis.ergo potest immediate cum
alia causa partiali vnita habere actum perfectum intelle=
ctionis respectu sue essentie. ¶ Preterea 2° in intellecti=
bus habētib⁹ species intelligibiles.iste species virtute ob=
iectorum cum intellectu causant intellectionem: in quibus
tamen obiecta habent esse diminutum : ergo si in se habent
tale esse absolutum ⁊ esse simpliciter.s.actu intelligibile pos
sent melius ⁊ verius causare eundem effectuz.quia quicq̄d
potest causari ab aliquo diminute tali in aliquo esse virtute
alicuius simpliciter:talis pōt ab illo simpliciter tali causari
sed essentia angeli vt in se est presens itellectui suo:q̄ essen
tia est simpliciter tale.s.actu intelligibilis in se : qualis ipsa
est s̄m quid in specie intelligibili:igitur si in specie intelligi=
bili vbi habet esse tale s̄m q̄d potest causare intellectionem
multo magis hoc potest vt est in se s̄m esse simpliciter. Et
vide que ibi exposui.Hoc idem dicendum est de anima: vt
patebit in 4°.distin.45.Sed negat aliud.s. q̄ angel⁹ vel
anima possit cognoscere se sub illo respectu siue relatione
qua refertur ad ipsum deum sub ratione deitatis quia non
pōt naturaliter cognosci relatio nisi naturaliter precogno=
scatur terminus:vt patuit in prolo.q.1.⁊ penultima. ⁊ dist.
8.q.1.⁊ sic sequitur q̄ nō potest se cognoscere sub illa ratio
ne formali qua est imago:quia sic posset cognoscere relatio
nem qua refertur vt imago ad imaginatum. ⁊ sic oporteret
prius cognoscere ipsam trinitatem distincte ad quam termi
natur relatio imaginis:sed trinitatem naturaliter non pōt
cognoscere:vt patet ergo nec seipsum vt maginem. Et pro
ista responsione videtur esse illud Aug.15.de tri.c.24: vel
7.qui vident inquit suam mentem ⁊ in ea trinitatem istam
scz memoriam intelligentiam.i.actum intelligendi ⁊ volun
tatem.i.actum volendi(memoriam perfectam accipit pro=
ut comprehendit intellectum ⁊ voluntatem cuz obiecto:vt
patet in primo dist.3.q.vltima)nec tamen credūt ea que in
telligunt esse imaginem dei. speculum quidem vident : sed
vsq̄ adeo non vident per speculum:vt.s.ipsum speculuz q̄d
vident sciant ipsum esse speculum.i.imaginem.i.q̄ c̄suis vi
deant me.intelligentiam ⁊ voluntatem que sunt vere ima=
go dei.non tamen vident eam sub illa ratione qua sunt ima
go dei:siue sub illa ratione qua referuntur ad imaginatuz.
¶ Contra hanc responsionem arguit Doc.dupliciter. Pri
mo sic.relatio imaginis vel est idem cum essentia anime vel
angeli:vel saltem necessario consequens naturam eius: igi
tur per ipsam cognitam potest ipsa relatio cognosci. ante=
cedens probatur:quia ipsa relatio dependentie essentialis
vel est idem nature dependenti:vel necessario consequitur
quia si contingenter aduenire nature natura posset esse si
ne illa dependentia ⁊ ita non essentialiter depēderet. ⁊ hoc
satis probatum est a Doc.in 2° di.1.q.5.vel.4.relatio aūt
imaginis videtur esse relatio dependentie imitantis ad illō
q̄d imitatur: vt exposui in primo dist.3.q.vltima.consequen
tia patet:quia si talis relatio est idem realiter nature:sequi
tur q̄ natura ⁊ relatio sunt simpliciter vna res realiter ⁊ p
consequens cognoscens distincte naturam distincte cogno
scet illud quod est eadem res cum natura. ¶ Secundo sic.
potentia potest cognoscere quodcunq̄ contentum sub suo
obiecto primo naturali.nunc aūt sub ente naturali limitato
q̄d est obiectū naturale intellectus creati continetur illa re
latio imaginis:quia ipsa non est infinita cuz sit in fundamē
to finito. ¶ Respondet Doct.ad primū q̄ relatio non pōt
cognosci nisi cognoscatur vtrunq̄ extremum:q̄n igitur fun
damentum non includit terminū in ratione cognoscibilita=
tis ipsum non est causa sufficiēs ad cognoscendū relationē
quia relatio in ratione sue cognoscibilitatis includit tā ter=
minū q̄3 fundamētū.i. q̄ fundamentum ⁊ terminus sunt q̄
precise ⁊ immediate mouēt intellectū ad notitiā relationis
oporteret ergo q̄ fundamentum includeret virtualiter ter=
minum relatiōis s̄m totā suā entitatē:ad hoc vt esset cā suf
ficiens mouendi intellectum ad notitiaz relationis,sicut de

Nō pōt naturalit' cognosci relatio nisi termino naturaliter precognito.

us qui ponitur terminus relationis creature:pōt immedia
te mouere intellectū creatū ad notitiā relationis termina=
te ad ipsum ⁊ fundate in creatura ipsa creatura nō concur
rente:quia ipse deus virtualiter continet totā entitatē fun
damenti:sic in proposito fūdamentuz non est causa suffici=
ens nisi contineat virtualiter totam entitatem termini.mo=
do est impossibile q̄ creatura contineat deum sub ratione
deitatis.Et cum arguitur q̄ ipsa relatio necessario conseq̄
tur fundamentum. Ex hoc non sequitur q̄ per ipsum possit
perfecte cognosci nisi esset entitas absoluta : ad cuius co=
gnitionem non requiritur aliud cognosci in ratione termi=
ni:q2 talis entitas absoluta p̄t distincte cognosci quocunq̄
alio extrinseco non pertinente ad rationem formalez eius
⁊ intrinsecam circūscripto.Sed non est sic de relatione : q̄
necessario includit terminum non vt aliquid sibi intrinsecuz
et pertinens ad suum esse quiditatiuum:sed requirit q2 ipsa
relatio est formaliter tendentia in terminum. ¶ Contra.
Hic probat q̄ solum fundamentum sit sufficiens ratio co=
gnoscendi relationem ⁊ arguit sic.q̄d includit aliud in enti=
tate includit in cognoscibilitate.fundamentum illud inclu=
dit relationem istam in entitate si necessario consequitur ip
sum.igitur includit ipsam ⁊ in cognoscibilitate. ¶ Rn̄det
q̄ non includit eam in entitate vt totalis causa:sed vt pri=
ma causa supposita tn̄ alia causa.s.termino:q2 ⁊ ipsuz fun=
damentum illam aliam cām supponit. Similiter concedit
q̄ includit eam in cognoscibilitate presupposita alia cā ei⁹
in cognoscibilitate.⁊ hoc si simpl'r simpl'r:si alicui alicui:s3
isti cognoscenti.s.angelo vel anime ⁊ hoc naturaliter siue
ex causis naturaliter motiuis non presupponitur obiectuz
siue terminus esse naturaliter cognoscibilis : ⁊ ideo l3 fun=
damentum sit huic naturaliter cognoscibile non sequitur re
lationem huic esse naturaliter cognoscibilem:q2 nec termi=
nus eius est naturaliter cognoscibilis.Aduerte tn̄ q̄ funda
mentum est cā illius relationis fundamentalis:q2 immedi
ate recipitur in ipso.⁊ etiam causa suo modo immediate ef
fectiua:terminus vero:⁊ si ponatur cā in ratione terminā=
di:cum sit simpliciter impossibile ipsam esse actu ⁊ non esse
ad talem terminum cuz ipsa sit formaliter tendentia in ter
minum tn̄ q̄ terminus sit cā effectiua ipsius totalis siue p=
tialis videtur satis dubium per ea que dixi supra. q. 11. nec
hoc expresse habetur a Sco.Sufficit ergo q̄ relatio in sua
entitate ⁊ in cognoscibilitate dependeat a termino in ratio
ne precise termini cum ipsum necessario ad suum esse requi=
rat : vnde si per possibile vel impossibile posset immediate
cāri ab alio q̄3 ab extremis adhuc necessario req̄reret extre
ma ad suum eē pertinentia:q2 ex quo est formaliter ad aliō
si illud aliud non eēt nec ipsa eēt de hmōi materia prolixe
dictum est supra.q.11.in dubijs ibi positis. Ponitur ergo
fundamentum vt cā eius proxima vt ipsam terminās in ra
tione fundamenti.⁊ ponitur alia cā terminus vt terminās
necessario eius dependētiam:q2 ergo necessario depēdet a
fundamento in quo ponitur:q2 est impossibile ipsam eē si=
ne fundamento ⁊ similiter necessario dependet in suo esse a
termino ideo quantum ad hoc ponitur fundamentum cā p
tialis:⁊ terminus alia cā partialis non faciendo mentionē
de cā effectiua.Sed q2 teneo q̄ causetur effectiue etiaz ad
ad mentem doc.⁊ q̄ tm̄ effectiue a fundamento. hec dicere
volui. ¶ Ad secundum. Dicit doct. q̄ ens limitatum et ad
se : vel si etiam est limitatum et ad alterum tamen limita=
tum est naturale obiectum intellectus creati.Sed entitas
limitata in se que est eēntialiter ad alterum illimitatum nō
est naturaliter intelligibilis ab intellectu creato sicut nec
terminus sine quo ipsa intelligi non potest. modo relatio
creature ad deuz licet sit in se formaliter limitata est tamē
ad terminum simpliciter illimitatum. et sic potest dici illi=
mitata terminatiue. ¶ Dicit etiam doc.q̄ licet iste ratiōes
pbabiliter videantur saluare q̄ absoluta entitas anie vel
actus beatifici posset naturaliter intelligi ab anima : licet
naturaliter non possit intelligi ab ea relatio ad terminum:
nec per consequens oporteat deuz intelligi in ratione ter=
mini illius relationis.Tamen rationes ille de anima et de
actu videntur habere aliam difficultatem. vnam commu=
nem:q2 per illud quod est naturalis imago obiecti potest ip
sum obiectum cognosci:licet per hoc quod est imago nō co
gnoscatur relatio imaginis.Exemplum per speciez albi in
oculo videtur album. licet non cognoscatur relatio illius
speciei ad album.ita est de intellectu ponendo speciem in=
telligibilem.Et ratio est quia relatio illa fundata in specie
sensibili vel intelligibili non est formalis ratio cognoscen=
di obiectum sed illa forma in qua fundatᷣ relatio. Igitur in
proposito:licet non naturaliter intelligatur relatio anime

Aduerte. q̄uo fundamentum ⁊ t̄min⁹ dn̄r diuerso aspectu cāe relationis

vel actus beatifici ad deum: tamen qꝛ est tale fundamentum quod ex se est similitudo obiecti per ipsum poterit cognosci obiectum. ¶ Videtur autem stare ratio prius facta de actu: qꝛ actus videtur esse formalis similitudo obiecti ꝛ actualior ꝙ species intelligibilis si poneretur respectu. s. essentie diuine. igitur si per speciem obiectum potest distincte intelligi vel cognosci magis vel eque poterit intelligi ꝑ actū.

Instat hoc. contra se.

¶ Videtur etiam stare aliud qḋ fuit ibi tactū: quia ꝙ actus intelligatur vt est obiecti ꝛ non intelligatur obiectū sub illa ratione sub qua terminat actum videtur esse contradictio: nunc autem ex naturalibus anima que beata est potest cognoscere ex natura sua actum beatificum vt est beatificus ꝛ per consequens vt est obiecti beatifici. quia ꝛ si nō habeat actum illum ex natura sua tamen super illū actum iam existentem potest reflecti ꝛ hoc virtute sua naturali. Qḋ ꝑbo primo per illud. 15. de trini. ca. 11. vbi dicitur. Qui dicit scio me viuere vnum aliquid se scire dicit. proide si dicat scio me scire me viuere duo sunt. ꝛ sequitur: sic potest addere tertiū ꝛ quartum ꝛ innumerabilia si sufficiat. potest inꝙ virtute naturali si tñ sufficiat ad continuandum istos actus reflexos. Et hoc dicit: quia non posset hmōi actus cōtinuare nisi semper presupponēdo omnes alios premissos simul esse. puta si habeo centesimum actum reflexum simul habeo. 99. precedentes ꝛ sic de aliis. ꝛ propter hoc dicit: si sufficiat ad continuandum in infinitum hmōi actus reflexos. ¶ Hoc ꝑbatur secundo: quia si ad actum reflexiōis requiritur aliqḋ supernaturale pari ratione ad nouum actum nouum supernaturale: ꝛ tunc sicut in infinitum potest procedi in actibus reflexionis. sic in infinitum requiritur aliud ꝛ aliud supernaturale quo reflectatur. ¶ Confirmatur: quia actus tertius haberet se ad secūdum sicut reflexus ad rectum. si igitur posito actu recto nō potest anima reflecti super illum nisi virtute alicuius supernaturalis ad hoc eleuantis. pari ratione nec per tertium potest reflecti super secundum nisi per aliḋ supernaturale. ¶ Hoc ꝑbatur tertio. quia intellectus actū quem habet potest percipere ꝛ experiri. ꝛ hoc sm propriam perfectionem illius actus ꝛ ex natura ipsius potentie: sicut quando video ex virtute potentie naturalis percipio me videre: ꝛ possem illud ex ratione virtutis visiue ꝑcipere si esset reflexiua sicut intellectus.

Rñdet ad instantias

¶ Rñdet do. ad istas instātias ꝑ mittendo vnā distinctionē. s. ꝙ aliqḋ esse mediū in cognoscēdo potest itelligi dupliciter. Uno modo ꝙ sit medium cognitum sic ꝙ per ipsum cognitum cognoscatur aliud: sicut cognoscitur conclusio per principium. Alio modo ꝙ nō sit medium cognitum sed ratio cognoscendi solum: sicut species sensibilis in sensu est ratio sentiendi. pmo modo nihil est medium cognoscendi obiectum illud nisi contineat in se cognoscibilitatem illius obiecti: sm quam istud cognoscitur ꝑ illud: quia si istud excedat illud in cognoscibilitate: tunc illḋ qualitercunꝙ perfecte cognitum deficiet ab isto cognito in cognoscibilitate. Et hoc patet. quia si. a. cognoscitur per. b. vt cognitum. ita ꝙ. b. vt cognitum sit ratio cognoscendi. a. siue causandi notitiam perfectam ꝛ distinctam. a. sequitur ꝙ b. continebit. a. sm totam eius cognoscibilitatem. patet. quia b. vt sic est causa sue cognitionis ꝛ causat ipsam sm totam suam virtutem: ꝛ per consequens causat illam quātum est cognoscibile: vt supra exposui. Si ergo vt sic cognitum causat notitiam alterius quantum ipsum est cognoscibile: sequitur ꝙ cōtinebit cognoscibilitatem illius ꝛ ꝑ consequens entitatem. Sed non potest continere cognoscibilitatem obiecti perfectioris: patet quia tunc vt cognitum causaret notitiam perfectam illius quantum est cognoscibile. hoc autem est simpliciter impossibile. quia vt causat cognitionē sui causat perfectam quantum potest. ergo ad causandum illā requiritur tota eius perfectio ꝛ virtus. Si ergo ponatur causare perfectiorē qualis est illa que est pfectioris obiecti nō poterit causare ꝑ pfectionē quā precise habet ad causandū cognitionē sui perfectā: ergo per maiorem perfectionem et per tantā pefectionē quāta requiritur ad causandum notitiam perfectam perfectioris obiecti. sed obiectū imperfectius non habet tantā perfectionem quāta requiritur: ergo si posset causare vt cognitū cognitionē perfectioris obiecti necessario contineret illud sm totā eius cognoscibilitatem. ꝛ per consequens sm totā eius entitatē ꝛ sic patet rō. ¶ Sed loquēdo de medio secūdo modo qḋ scilicet est ratio cognoscēdi nō vt cognitū. dicit ꝙ aliquid potest esse mediū cognoscendi aliud licet cognoscibilitas sua propria deficiat a cognoscibilitate illius: dū tamen sit natū ducere in illud vt cognoscibile. ꝛ sic species intelligibilis hoc mō ponitur mediū cognoscendi: qꝛ potest esse ratio formalis cognoscendi obiectū cuius est talis species: vt supra patuit. Et ꝑ hoc patet responsio ad primum: qꝛ licet anima sit imago dei tamē non est nata esse mediuꝫ cognoscendi deum scdo modo: qꝛ si vt cognita esset sic medium necessario contineret entitatem dei perfectam. Sed si ponitur medium tñ ponitur medium primo modo vt haberi potest ex auctoritate Augustini supra adducta. qui videt suam mentem ꝛc. Mediuꝫ aūt cognoscendi secundo modo respectu istius medii vt cogniti est aliquod proprium formale representatiuuꝫ ipsius aīe et per illud cognoscitur anima sub propria ratione tanꝙ ꝑfectissimum representabile per illud: ꝛ per consequens per illud non potest intelligi deus sub ratione sue intelligibilitatis: sed tñ in aliquo diminuto intelligibili imitante et participante intelligibilitatem eius. ¶ Per idem ad secūdum: qꝛ actus est similitudo cognita: ꝛ talis non sufficit ad cognoscendum illud cuius est actus. sicut species intelligibilis in vno intellectu visa alii intellectui videnti eam non sufficeret ad perfecte cognoscendum obiectum cuius est. ¶ Contra. actus in illo intellectu cui inest est ratio perfecta attingendi obiectum tanꝙ presens per illuꝫ actum igitur ēt cui iste actus est presentialiter notus: ille per illuꝫ actum notum poterit attingere illud obiectum: qꝛ per illum actum ꝛ in illo habet idem obiectum sibi presens. ¶ Rñdeo. intellectus cui actus inest: per illum vt rationem primam attingendi attingit obiectum supposita tamen ꝑsentia obiecti propria. cui autem ille actus est cognitus nō habet illum: vt sibi propriam rationē attingendi. Sed ad hoc ꝙ habeat actum quo formaliter attingeret: oportet habere alium actum: ꝛ cum hoc propriam presentiam obiecti. Nota ꝙ aliud est esse rationem propriam intelligendi siue causandi notitiam obiecti. ꝛ aliud est esse rationem propriam et proximam attingendi obiectum: quia primo modo ponitur causa actus intelligendi: secundo modo ponitur precise ipse actus intelligendi: quia potentia habens illum formaliter attingit obiectum ꝛ actu per illum percipit obiectū in se. Et ideo posito ꝙ nunc habeam actum: quo intelligo lapidem in se presentem si cognosco illum actum in me nō propter hoc cognosco obiectum cuius est: patet quia ille actus secundus non terminatur ad obiectum i se sed precise ad actum rectum quo intelligo obiectum in se. ꝛ ideo sola visio actus non sufficit ad videndum obiectum illius actus: quia oportet videre obiectum per actum immediate ad ipsum terminatum: licet ergo actu recto immediate terminato ad obiectum videam obiectuꝫ quando est presens: non tamen sequitur ꝙ per illū actum siue in me siue in alio videam obiectum: quia actus ille rectus ꝛ si sit similitudo obiecti cognita non tamen est ratio causandi notitiam distinctam obiecti cuius est. ¶ Ad aliud cum arguitur ꝙ anima ex natura sua potest reflecti super actum beatificuꝫ vt beatificus est: hoc posset negari: verum quidem est ꝙ potest reflecti sed non nisi virtute illius virtute cuius habꝫ actum rectum. Nec plus probat auctoritas Aug. quia nō dicit ꝙ possit semper ex sola natura. sed si habet actum rectū ꝑt reflecti super illum vel ex virtute illius per qḋ hꝫ actuꝫ: et nō sequitur illud icōueniens de ꝓcessu in infinitū: qꝛ idē supernaturale sufficit ad actum rectum ꝛ ad oēs reflexos: s. ipsa voluntas diuina que causat actuꝫ rectum btificum. ¶ Ad idem etiam de sensu. patet: quia ꝙ percipio me videre esto ꝙ hoc non sit per potentiam visiuam: tñ non est per potentiam inferiorem sed per superiorem: cuius est cognoscere visionem.

In isto articulo sūt aliqua parua dubia. Primo in hoc ꝙ nihil potest intelligi per aliquid vt per mediū cognituꝫ nisi tale mediū contineat illud virtualiter vel eētialiter sm totam eius cognoscibilitatem. Quero primo quid intelligitur per medium cognitum: vt cognitum. aut intelligitur de medio cui inest cognitio propria. aut de cognitione qua cognoscitur. Si primo: ergo non est ratio cognoscendi vt cognitum: sed est ratio cognoscendi vt precise entitas talis. Si secundo: contra quia talis notitia non est ratio causandi cognitionem alterius: quia tunc contineret illud secundum totaꝫ cognoscibilitatem: quod non videtur de cognitione maxime quando per medium cognitum cognoscitur substantia aliqua. ¶ Secundo instatur: quia cū accipitur per medium cognitum vt cognoscitur aliud. aut lꝫ vt accipitur reduplicatiue: ꝛ tunc sequitur ꝙ esse cognitū illius medii esset causa cognoscendi aliud: quod est falsum quia vt sic habet tm esse diminutum. aut accipitur: specificatiue ꝛ tunc sensus est ꝙ tali medio vt sic cognito non repugnat ꝙ per ipsum aliud causetur. ꝛ tunc quero vt prius: qꝛ aut causat vt habet precise esse cognituꝫ. aut absolute: aut

Dubia circa lram.

Primo instatur.

1a

vt est aliquod totum per accidens. quocunq̄ dato sequitur
3° inconueniens. ¶ Tertio instatur: ⁊ accipio aliquod princi=
pium per quod vt cognitum cognoscitur cõclusio. puta ista
conclusio: homo est risibilis: per hoc principium cognitum
animal rationale est risibile. Tunc quero dicatur principiũ
a. ⁊ conclusio. b. notitia. b. a quo immediate causatur. aut a
notitia. a. ⁊ hoc non: quia talis notitia contineret conclusio
nẽ s̄m entitatem suam totam. aut causatur ab. a. absolute:
⁊ tunc. a. contineret totam entitatem. b. ⁊ per consequens
extrema ipsius. b. ⁊ sic contineret entitatẽ hominis qui po
nitur vnum extremum: q̄d non videtur quia contineret seip
sum. aut causatur ab. a. includente tam principium q̄ con=
4° clusionem ⁊ hoc est tm̄ vnum per accidens. ¶ Quarto sic:
quia ponitur deus sub ratiõe deitatis esse primum subiectũ
theologie in se vt primo notum: vt patet in prologo questio
ne. 3. ⁊ sic vt primo notus continet omnem veritatem in illa
scientia contentam: ⁊ sic per ipsum vt primo notum potest
causari notitia omnium veritatum contentarum in theolo=
gia in se. Tunc sic. ipse vt primo notus ponitur subiectum
theologie beatorum: ergo vt primo notus continet notitiã
omnium veritatum theologicarum respectu intellect⁹ bea
ti creati: ⁊ tunc mouebit necessario talem intellectum ad no
titiam non tm̄ sui sed ⁊ omnium contentorũ. patet: quia nõ
ponitur voluntas sic subiectum: vt supra patuit. ¶ Respõ
ad ratiões ꝯtra p̄mũ dubium. deo premittendo vnum. ꝙ quando doc. dicit ꝙ per medium
cognitum cognoscitur aliud: sic debet intelligi ꝙ. a. si poni=
tur ratio formalis causandi notitiã. b. ꝙ nunq̄ poterit cau
sare notitiam. b. nisi prius s̄m totam virtutem suam causet
in eodem intellectu notitiam sui perfectam. quia obiectum
motiuum per modum nature pri⁹ necessario mouet ad sui
notitiam perfectam: q̄ ad notitiam alterius: quia non põt
a. causare notitiam. b. in intellectu. c. nisi. a. sit perfecte pre=
sens. c. ⁊ vt sic prius necessario causat notitiam sui perfectã
quantum potest: vt etiam supra exposui ⁊ non potest perfe
ctiorem causare: quia scd̄m totã eius virtutem ⁊ perfectio
nem quam habet causat. perfectiorem causare non posset
nisi haberet in se maiorem perfectionem: ⁊ per consequens
non potest causare notitiã. b. in. c. si. b. est perfectius intelli
gibile q̄. a. nisi contineret totam intelligibilitatem siue to=
tam entitatẽ. b. cum ad perfectam notitiã. b. requiratur tan
ta perfectio. Dicitur ergo mediũ vt cognitũ causare notitiã
alterius ⁊c̄. quia per cognitionem ipsius medij arguim⁹ de
cognitione alterius vel perfectioris vel imperfectioris: q̄a
si. a. vt presens. c. causat necessario cognitionem sui perfe=
ctam vt. 4. ⁊ perfectiorẽ causare non potest. Si causat co=
gnitionem. b. vt duo perfectã signũ est ꝙ. a. continet perfe=
ctionem. b. que requiritur ad cognitionem ipsius. b. Si ve=
ro. b. sit cognoscibile vt. 6. que cognitio requirit in causa p=
fectionem forte vt. 7. tunc talis cognitio non poterit causa
ri ab. a. quia tunc contineret entitatem. b. vt. 7. sed tm̄ ha=
bet perfectionem. vt. 4. quia non potest causare notitiã ni
si perfectam vt. 4. Hoc modo debet intelligi per mediũ co
gnitum. non ꝙ cognitio eius sit causa: nec ꝙ necessario req̄=
ratur: sed quia tale medium non posset causare vt obiectũ
notitiam alterius obiecti nisi prius causaret sui notitiam:
Sed non est sic de specie intelligibili: quia ipsa causat noti
tiam obiecti: ⁊ tamen non causat prius notitiã sui. Si etiã
dicatur ꝙ notitia obiecti virtualiter cõtinentis aliud est ra=
tio causandi notitiam illius: non requiritur tunc ꝙ talis no=
titia cõtineat virtualiter entitatem illius obiecti sed sufficit
ꝙ sit notitia perfecta talis obiecti virtualiter continẽtis ali
ud obiectum sicut etiam dixi in prologo. questione. 3. respõ
dendo ad rationes Grego. vide ibi. prima tamẽ responsio
videtur melior ⁊ magis ad propositum: scilicet ꝙ obiectum
sit notum habitualiter: ⁊ tamen non causat notitiam alte=
rius nisi actu sit prius cognitum: non ꝙ cognitio sit forma=
lis ratio causandi sed ipsum obiectum vt actu notum habi=
tualiter: idest vt presens intellectui in ratione actu intelli=
gibilis. vt exposui in prologo. vbi supra. ¶ Hoc premisso:
R̄ño ad p̄mũ scd̄m ⁊ tertium. patet responsio ad primum argumentũ. et similiter ad alia
sequentia. Cum dicitur in tertio argumento. Dico secundũ
primum modum ꝙ principium continet conclusionem. idest
ꝙ medium in tali principio: scilicet animal rationale conti=
net conclusionem idest inherentiam passionis ad subiectum
non enim intelligo ꝙ contineat subiectum sed sufficit ꝙ cõ=
tineat predicatum ⁊ inherentiam ipsius ad subiectuz: ⁊ hoc
modo est ratio cognoscendi huiusmodi inherentiam quam
virtualiter continet. Nam cum dico ꝙ principium continet
veritatem conclusionis nihil aliud intelligo nisi ꝙ continet
conformitatem siue inherentiam predicati ad subiectũ: vt
exposui in prolog. questiõe. 3. articulo primo: vide ibi singu=
larem expositionem. ¶ Ad quartum: patet responsio: q̄ꝛ Ad q̄rtum
non ponitur deus vt primo notus esse ratio formalis conti
nendi omnem veritatem: ita q̄d notitia illa contineat: sed
d̄ꝛ continere vt primo notus habitualiter id est vt perfecte
presens intellectui in ratione obiecti actu intelligibilis: tm̄
in aliquo intellectu non potest immediate causare notitiã
alicuius contenti nisi prius causet notitiã sui: in intellectu
creato non causat notitiam sui ⁊ per consequens nec alte=
rius: sed voluntas diuina potest supplere vicem talis ob=
iecti: vt exposui in questione. 3. ¶ Secundo principaliter
Dubiũ secundũ princ̄ipale. Primo instatur. dubitatur: q̄ꝛ Doc. videtur concedere ꝙ qñ medium cogni=
tum continet aliquid virtualiter vel essentialiter ꝙ possit
causare notitiã illius perfectam. Contra. primo: q̄ꝛ causa
effectiua siue equiuoca siue vniuoca continet virtualiter ef
fectum ⁊ tm̄ non omnis effectus cognoscitur per cãm tanq̄
per medium cognitum: patet de multis. nam per solem co
gnitum non cognoscunt̄ omnes effectus solis. Nec valet
dicere ꝙ sol non continet aliquem effectum scd̄m totam ei⁹
entitatem: q̄ꝛ ad omnem effectum solis principaliter cõcur
rit cã prima. immo plus dependet a cã prima vt ptꝫ. Con=
tra. Tum quia non sequitur. Deus continet omnem effec=
tum scd̄m totam entitatem. ergo cognoscendo deuz sub ra
tione ꝓpria poterit cognoscere omnem effectum perfecte
non sequit̄: vt supra patuit. Tum etiam: q̄ꝛ Deus continet
etiam passionem hoĩs. ⁊ tm̄ non cognito Deo potest imme
diate cognosci passio per subiectum cognituz. ⁊ hoc est: q̄ꝛ
virtualiter continet illam. ergo sic erit de sole. ¶ Secundo 2°
instatur: q̄ꝛ voluntas diuina continet virtualiter omnez ef=
fectum ⁊ tm̄ ꝑ ipsam vt cognitam etiam perfectissime non
cognoscitur omnis effectus: immo nec potest cognosci: vt
patet de beatis perfecte cognoscentibus ipsam voluntatẽ
diuinam qui tm̄ possunt de nouo acquirere cognitionẽ mul=
torum vt patet a doct. in quarto dist. 45. ⁊ in scd̄o. disti. 3.
questione vltima. ¶ Tertio instatur: q̄ꝛ homo continet eẽn
tialiter omnia superiora ⁊ tm̄ homo cognitus non est ratio 3°
cognoscendi omnia superiora perfecte: patet q̄ꝛ superiora
sunt ratio cognoscendi hominem distincte: vt patet a doct.
in primo distinctione. 3. q. 2. aliter sequeretur circulus: quia
tunc idem respectu eiusdem puta. a. respectu. b. esset ratio
cognoscendi. b. ⁊ econtra. b. esset ratio cognoscendi. a. Silr̄
hoc idem videtur de homine respectu partium eẽntialium:
q̄ꝛ homo continet eẽntialiter animam ⁊ corpus ⁊ tm̄ ꝑ ho=
4° minem cognitum non cognoscitur distincte anima. non eñ
humanitas cognita causat notitiam distinctam ipsius aĩe.
¶ Quarto instatur: q̄ꝛ paternitas in nobis continet eẽn=
tialiter omnem conceptum superiorem. et tm̄ ipsa cognita
non est ratio cãndi cognitionem superiorum. ¶ Respõdeo Ad rõnes ꝯtra scd̄m
Ad primaz concedendo de illo q̄d continet scd̄m totam ei⁹
entitatem. Cum instatur de deo. Dico ꝙ sic debet intelligi
ꝙ quando obiectum continet plura virtualiter scd̄m totam Ad primũ
entitatem: qñ causat notitiam sui per modum nature in ali
quo intellectu ꝙ etiam p̄t cãre notitiam oĩm virtualiter cõ
tentorum: immo amoto impedimento necessario causat. et
sic essentia diuina que necessario mouet intellectum diuinũ
ad sui notitiam etiam necessario mouet ad notitiam omniũ
contentorum. intelligitur ergo qñ obiectum sub ratione ꝓ
pria immediate causat notitiã sui. Sed non qñ illa notitia
causatur ab alio sicut causatur visio a volũtate diuina. Cuz
d̄ꝛ secundo de passione. Dico ꝙ ideo d̄ꝛ subiectum cõtinere
entitatem passionis ꝓ quanto continet scd̄m q̄d ponitur cã
necessaria ⁊ immediata ⁊ precisa ipsius. Et dico si per im=
possibile deus non eẽt ⁊ homo eẽt adhuc contineret homo
suam passionem ⁊ ideo per hominem cognitum posset co=
gnosci passio. sed non est sic de sole: q̄ꝛ si deus per impossi=
bile non eẽt et sol eẽt: sol non posset ꝓducere aliquem effe=
ctum cum talis effectus necessario depẽderet a prima cã:
tenendo ordinem essentialem sic. s. ꝙ sit impossibile scd̄am
cãm aliquid causare non concurrente prima causa. ¶ Ad
scd̄m. Dico ꝙ si voluntas diuina necessario moueret intel= Ad scd̄um
lectum creatum ꝑ modum obiecti ad suam notitiam ꝙ etiã
moueret ad notitiam omnium cõtentorum. Sed q̄ꝛ tm̄ mo
uet contingenter ad sui notitiaz non sequitur ꝙ cognoscẽs
voluntatem diuinam cognoscat omnia contenta. ¶ Ad Ad tertiũ
tertium. Dico ꝙ si homo posset immediate causare notitiã
sui distinctam posset etiam cãre notitiam distinctam omni=
um superiorum: sed talis notitia distincta non potest ha=
beri sine notitia superiorum. Dico ergo: ꝙ homine cognito
per speciẽ intelligibilem possunt omnia superiora cognosci
vel per eandem speciem vel per aliam et aliam sicut expo=
sui supra questiõe. 13. que tm̄ dependent a primo obiecto eo
modo quo exposui. ¶ Ad quartum. Dico ꝙ conclusio doc.

Ad q̃rtum intelligitur de illo medio cognito qđ est motiuum alicui⁹
intellectus ad sui notitiam: quia tunc potest mouere ad no
titiam cõtentorũ. sed relatio nullo modo est motiua ad sui
Dubiũ ter notitiam. ❡ Tertio principaliter dubitatur de hoc quod di
tiũ pncipa cit ꝙ si fundamentum includeret terminun scđm suam co-
le. gnoscibilitatem: ꝙ tunc includeret relationem ꝟm suam co
ↄtra pmo gnoscibilitatem: quia pono ꝙ. a. includat. b. secũdũ cogno-
instatur. scibilitatem. b. ⁊ tunc sequitur ꝙ possit causare relationis
notitiam sine. b. hoc autem est falsum: quia ipsa relatio est
formaliter habitudo ad. b. ergo non potest perfecte cogno-
2º sci sine. b. ❡ Secundo instatur: quia idem videtur ꝙ si ter-
minus includeret fundamentum ꝟm totam cognoscibilita-
tem fundamẽti ꝙ tunc cognito termino posset statim cogno
3º sci fundamentum qđ nõ videtur. ❡ Tertio: quia Deus sub
ratione deitatis ponitur terminus relatiõis creature: vt mẽ
surabilis essentialiter ad ipsum vt ad mensuram. ergo co-
gnito deo vt termino talis relationis necessario cognosce-
retur ipsa relatio: nec valet dicere ꝙ talis notitia causaret̃
a voluntate: q̃a ipa nõ ponitur terminus talis relatiõis: nec
vt terminus continet ipsam relationez: quia terminatur ad
Rñ̃o ad p- ipsam. ❡ Respondeo premittendo vnũ ꝙ quando dicit do.
mũ ⁊ scđm ꝙ si fundamentum contineret terminum ĩtelligitur sic ꝙ fũ
damentum vt presens intellectui in ratione obiecti actu in-
telligibilis necessario causaret notitiam sui perfectam ⁊ im
mediate post causaret notitiam termini contenti ⁊ post no
titiam relationis: ⁊ sic relatio illa non posset actu cognosci
non precognitis extremis. Et sic patet ratio ad primam cũ
dicitur ꝙ tunc posset cognosci relatio sine termino si intelligi
tur sine termino causante vel cõcausante notitiã relationis
cõceditur quia ipsa tñ esset causata a fundamento. Si ve-
ro intelligatur sine termino vt precognito tunc negatur. q̃a
requirit̃ saltem termin⁹ vt precognitus. ❡ Per hoc patet
responsio ad secundum. Concedo eñ ꝙ si terminus contine
ret virtualiter fundamentum relationis ꝙ primo causaret
notitiam sui secundo notitiã fundamẽti ⁊ tertio notitiã re-
lationis: ⁊ ꝙ posset causaret notitiã relatiõis sine fundamẽ
Ad tertiũ. to: vt concausante sed non sine fundamẽto vt saltem preco
gnito: ⁊ sic patet. ❡ Ad tertiũ dico ꝙ ⁊ si deus sub ratione
deitatis ponatur terminus relationis dependentie mensu
rabilis ⁊c. Non tñ sequitur ꝙ causet notitiã sui. Nec requi
ritur ad hoc ꝙ cognoscatur talis relatio ꝙ notitia sit causa
ta a deo sub ratione deitatis. sed sufficit ꝙ volũtas diuina
in aliquo intellectu causet notitiam termini sub ratione ꝓ-
pria ⁊ notitiam fundamenti sub ratione propria ⁊ notitiaz
relationis talis. ⁊ tunc bene verum est ꝙ relatio illa non po
test distincte cognosci extremis nõ precognitis licet nõ cau
santibus huiusmodi cognitionẽ: nec aliud requiritur vt pa-
tet ↄsideranti. ⁊ sic patet respõsio ad istas istãtias. ❡ Quar
quartũ du to principaliter dubitatur de hoc ꝙ species intelligibilis est
biũ pncipa medium cognoscendi obiectum licet cognoscibilitas sua ꝓ
le. pria deficiat a cognoscibilitate obiecti dum tamen sit natũ
cõtra quar ducere in illud vt cognoscibile. Instatur primo: quia si spe-
tũ dubiũ p cies est ratio cognoscendi obiectum ergo est causa cognitio
mo instat̃. nis illius. ergo continet entitatem obiecti siue eius cogno-
scibilitatem quecunq; sit illa. Sed est impossibile ꝙ imper-
fectius simpliciter contineat perfectius: immo est impossi-
bile ꝙ causatum immediate ab aliquo contineat illud. sed
lapis immediate causat speciem suam in intellectu angeli
si ponitur presens. immo essentia angeli immediate causat
speciem sui in intellectu suo: vt patet a Docto. in secundo.
distinctione tertia questione. II. ⁊ sic species angeli contine
2º ret ipsum angelum. ❡ Secundo instatur sic: si causat noti-
tiam obiecti aut causat notitiam abstractiuam perfectam
secundum ꝙ obiectum est intelligibile abstractiue perfecte
ergo non continet ipsum obiectum deficiendo a cognoscibi-
litate eius: quia causat notitiam ita perfectam quantũ ob-
iectum natum est intelligi: aut non causat perfectam noti-
tiã: ergo per speciem aliquam non haberet̃ distincta ⁊ ꝑfe-
cta notitia obiecti Si dicatur ꝙ causat distinctam ⁊ ꝑfectã
abstractiuã sed nõ intuitiuã. Contra. Tum quia species sen
sibilis in sensu exteriori causat intuitiuam ⁊ perfectã: ⁊ tũc
vt prius arguat̃: quia si causat visionẽ perfectaz quantum
ipsum obiectum est visibile: ergo sequit̃ ꝙ continet obiectũ
visibile secundum totam suã visibilitatem: ⁊ sic non deficit
a visibili secundum eius visibilitatem. Si ĩꝑfectam causat
ergo sequitur ꝙ nunq̃ poterit haberi visio perfecta alicui⁹
visibilis cum visio tñ causetur a potẽtia ⁊ a specie in orga-
no. Tum etiã: quia loquendo de abstractiua si per speciem
cognoscitur obiectũ abstractiue quantum vt sic est cogno-
scibile sequitur ꝙ saltẽ vt sic contineat totam ei⁹ cognosci-
bilitatẽ ⁊ tamẽ species ipsa ẽ simpliciter ĩperfectior ipso ob

iecto cum sit imitatiua ipsius. ❡ Tertio instatur: q̃ si con- 3ª
ceditur ꝙ species est ratio sic cognoscendi ⁊ per ↄñs vt sic
continet cognoscibilitatem obiecti quare etiam non conce-
ditur ꝑ ipsum contineat vt cognita. videtur eñ ꝙ ex quo ip
sa est presens ipsi intellectui et ꝑfecte presens cum ipsum
actu informet ꝙ etiam prius causet cognitionem sui q̃ ob-
iecti ⁊ sic poterit eodem modo dici modicum vt cognitum
sicut etiam conceditur de alijs medijs vt cognitis vel sal-
tem oportet assignare differentiam istorum. ❡ Rñdeo p̄-
mittendo aliqua: primum illud qđ proprie est ratio cogno- Respõsio
scendi aliud tanq̃ ꝑ medium cognitum sic virtualiter con ad rõnes
tinet illud ꝙ nullo mõ continetur ab illo: immo omnino sibi ↄtra quartũ
repugnat sic posse contineri: q̃ sic causans vt obiectum co- dubium. ⁊c.
gnitum modo preexposito est essentialiter perfectius con-
tento qđ per ipsum cognoscitur tanq̃ per mediũ cognitũ:
et hoc satis patet ex superius declaratis. Et ideo tale me-
dium nũq̃ p̄t causare notitiaz contenti nisi prius causet no
titiam sui perfectaz quantũ p̄t: vt supra patuit. Secundũ
est ꝙ medium ꝓprie non vt cognitum sed qđ est ratio co-
gnoscendi primo obiectum: cuius ponitur tale medium si-
cut species intelligibilis: sꝑ vel dependet in esse ab obiecto
primo vel saltem natum est dependere: qñ enim species la
pidis causatur immediate ab ipso lapide in intellectu ange
li talis species dependet actu a lapide si vero talis species
causaretur a deo immediate adhuc eo modo representa-
ret lapidez: sicut si esset immediate causata a lapide: vt pa
tet a doc. in primo ⁊ secundo ⁊ sic nata est contineri ab ip-
so. Dico ergo ꝙ tale medium non dr̃ continere obiectum in
se: nec scđm eius entitatem: nec scđm cognoscibilitatem cũ
vel dependeat ab obiecto: vel sit natũ dependere si ab alio
causet̃. hꝫ eñ ab obiecto ꝙ sit rõ sic cãdi: q̃ obiectũ cãdo
id scđm suã entitatẽ cãt ẽt illđ ꝟm ↄditiones consequentes
ipsum. Dicitur ergo diminute continere cognoscibilitatem
obiecti ex hoc solo ꝙ immediate est ratio causandi notitiã
obiecti abstractiuam. ⁊ in hoc: q̃ supplet vicem obiecti ⁊ ꝑ
ↄñs non sequitur ꝙ contineat obiectum secundum cogno-
scibilitatem: immo ipsum obiectum continet suam cogno-
scibilitatem abstractiuam etiam perfectam quantum ip̄m
est sit cognoscibile: licet causet eam mediante suo effectu
dando sibi naturam talem ꝙ causet non cognitus notitiam
abstractiuam obiecti et etiam notitiam abstractiuam con-
tentorum in tali obiecto. vt supra dixi. Non est ergo simile
de medio vt cognito et de isto medio. Multa alia dubia es-
sent circa multa alia dicta in isto articulo que tamen cau-
sa breuitatis pro nunc transeo.

❡ Questio Quintadecima.

POsito ꝙ beatus in pa-
tria habeat verbum de creatura vi-
sa in essentia diuina. ❡ Utrum re-
spectu illius verbi creature intelle- Titulus. q̃
ctus possibilis habeat se pure passi- exponitur.
ue. Dicitur non queritur si de obiecto be
atifico possit haberi verbum nec de
obiecto secundo modo viso in illo lo
co primo nec si aliud sit verbum ob-
iecti primi ⁊ secundi: sed supponitur de obiecto secundario
haberi verbum. ⁊ queritur qualiter intellectus possibilis se
habeat in eius formatione. Incipiendo igitur a manifesti-
oribus primo inquiretur de formatione verbi secundũ mo
dum intelligendi quem nunc experimur. ⁊ secundo appli- De articu
cabitur ad intellectionem in patria. ❡ De primo supposi- latio. q.
to ꝙ intellectio perfecta: puta diffinitiua de obiecto diffini-
bili siue sit verbum illius siue non: saltez non est sine verbo
ipsius: ⁊ per ↄñs si quis actiue se habeat ad intellectionez
illam perfectam ipsum quodam modo actiue se habebit in
formatione verbi. de causa igitur intellectionis in nobis ꝓ
statu isto tria sunt videnda. Primo ꝙ in parte intellectiua
est aliquod principium actiuũ respectu intellectionis. Se-
cundo. vtrum illud actiuum sit aliquid anime intellectiue
vel tantummodo sit obiectum representatiuum obiecti: qđ
dicatur esse in anima ꝓ tanto ꝙ sit in ipsa sicut accidẽs ei⁹
vel representatiuum: non autem sicut aliquid nature eius.
Tertio dato ꝙ sit aliquid anime inquiretur si est intellectus
agens vel possibilis. ❡ Prima conclusio probatur. s. ꝙ re
spectu intellectionis in nobis sit aliquod actiuum. Et ar-
guitur sic. intellectio aliqua in nobis est noua vt experitur
quilibet: q̃ nunc ↄperior me intelligere aliq̃d qđ prius non
intelligebã. ergo intellectio noua ⁊ illa est forma absoluta

vt probatum est supra.q.13.arti.primo.omnis autez forma absoluta cũsit termin⁹ actiõis habet aliqđ principiũ actiuũ ꝑ qđ accipit eẽ.igitur respectu nostre intellectionis noue est aliqđ principium actiuum.illud est intrinsecum supposito in

Expõ lr̃e. telligenti:vt patet secundo de anima cõmento.6. Hic duo sunt notãda:nota pmũ de intellectione noua:quia accipitur hic intellectio noua que de nouo nullo alio presupposito habet esse ita ꝙ non dicitur precise noua propter nouitatez alterius sicut relatio intrinsecus adueniẽs dicitur precise noua propter nouitatem alicuius absoluti ad qđ necessario sequitur:vt patuit supra questione.10.ꝛ13.modo intellectio dicitur noua:quia stante obiecto ꝛ intellectu nullo alio posito potest immediate causari.loquitur ergo de nouitate imediata:ita ꝙ non precise dicatur noua propter nouitatem alterius ad qđ necessario sequaꝛ.Secundo nota de principio intrinseco siue de principio precise existẽte in ipsa anima respectu intellectionis in nobis:quia hic loquitur tñ de intellectione abstractiua quia de intuitiua nõ est presens q̃stio quia nunc experimur abstractiuam sed non intuitiuam:vel saltem est dubium de intuitiua pro statu isto.ꝛ de ista philosophus vel parum vel nihil loquutus est:sed forte in omnibus locis in quibus locutus est de intellectione nostra loq̃tur de abstractiua.respectu ergo istius ponitur principium intrinsecum actiuum:videlicet species intelligibilis que est subiectiue in intellectu possibili.si teneatur tamen ꝙ notitia talis causetur ab obiecto saltem partialiter tũc ille erit pñcipiũ intrinsecũ.Sed in ꝓposito loquiꝛ de pn̄cipio intrinseco absolute:siue ex pte aie siue ex pte obiecti sed post determinabit de vnoquoq;.Et ꝙ respectu intellectiõis in nobis sit pñcipium intrinsecum actiuum.patet per philosophum secundo de anima tex.c.60.Differt autem supple in intellectu ꝛ sensu:quoniam hec quidem actiua operationis extra sunt vt visibile ꝛc.ꝛ sequitur.causa autem quoniam singulariũ secundum actum est sensus.idest ꝙ sensus terminatur ad singulare actu existens.scientia autem vniuersaliũ.hec aũt in ipsa quodammodo sunt anima:vnde intelligere in ipsa q̃dem est cum velit.sentire autem non est in ipsa.necessariuz autem est esse sensibile.hec ille. Nota tamen pro intelligentia huius auctoritatis:quia non ponitur obiectũ extra:puta visibile esse actiuum immediatum respectu visionis:immo est ipse sensus ꝛ species visibilis obiecti existens in organo visus.tamen sensibili actu extra nõ existente ꝛ approximato potentie nunq̃ esset visio illius:quia visio perfecta necessario terminatur ad obiectum extra actu existens ꝛ in ꝓpria existentia presens:ꝛ ideo q̃uis sensus visus habeat in se speciem visibilis:nunq̃ posset causare visionem visibili non presente in propria existentia:ꝛ hoc modo dicitur ꝙ sensus non habet in se vnde possit sentire:quia dependet a sensibili extra : quod tamen sensibile dicitur causa remota sensationis:quia causat speciem sensibilem in organo sensus.ꝛ vltra requiritur presentia sensibilis vt possit haberi de ipso sensatio.Sed quia anima cognoscit obiectuz abstractiue:ꝛ talis cognitio non requirit existentiam obiecti cum non terminetur ad ipsum inquantum existens:vt supra patuit questione.13.sed sufficit species intelligibilis existens in anima.ꝛ ideo anima intelligit cum vult:quia etiam obiecto annihilato habet in se omnia requisita ad intellectionẽ abstractiuam de qua est sermo nunc.Secus esset de intuitiua quam nõ posset habere sine presentia obiecti in propria existentia:vt supra patuit questione.13.Sit igitur hec conclusio tanq̃ certa:scilicet ꝙ alicuius intellectionis noue pñcipium actiuum sufficiens est supposito intelligenti intrinsecum.Et tunc arguitur vltra per diuisionem.vel illud principium pertinebit ad voluntatem vel ad patrem sensitiuaz vel ad partem intellectiuam vt distinguitur contra voluntatem ꝛ sensum.non potest dari primum saltem in prima intellectione:quia ipsa precedit omnem actum volũtatis.de hoc vide docto.in secundo distinctione.42.Nec est dare secundum:scilicet ꝙ illud principium sit precise in parte sensitiua.relinquitur igitur ꝙ sit in parte intellectiua Secunduz scilicet ꝙ nõ sit in parte sensitiua probatur.Primo sic.effectus equiuocus semper est minus nobilis sua causa equiuoca vt habetur super.13.geñ.de quo vide Doc.in quarto di.12.Sed intellectio est simpliciter perfectior phantasmate ꝛ quacũq; ꝑfectione que est in parte sensitiua:quia itellectio est ꝓprie perfectio nature itellectiue que inquãtũ talis nobilior est tota sensitiua. ¶ Hic tamen aduerte ꝙ rõ nõ ita

Quomõ cã equoca est nobilior suo effectu — simpliciter concludit nisi recte intelligatur.nam intellectio actualis est etiã nobilior specie itelligibili ꝛ tamen equoce causatur ab illa.ꝛ similiꝛ visio albedis est nobilior ipsa ꝛ tamen equiuoce causatur ab ipsa saltem:vt a cã remota.similiꝛ species intelligibilis est perfectior fantasmate:ꝛ tñ equiuoce causatur ab illo:vt patet questione presenti.ꝛ i pmo.d.3 q.8.Dico ergo ꝙ ratio bene concludit de cã totali equiuoca:sicut etiam ipse dicit in quarto.d.12.ꝛ nõ sp de partiali. si ergo poneretur fantasma vel aliquid existens in pte sensitiua totalis causa intellectionis ratio concluderet.ꝛ sic ratio debet intelligi. ¶ Secundo probatur idem. Angelus non sp habet omnem intellectionem quam pt habere:quia cum possit intelligere quodcunq; intelligibile vel haberet vnicam que simul esset omnium intelligibilium vel haberet tot distinctas quot correspõdẽt oĩbus intelligibilibus:quorum vtrunq; videtur eẽ impossibile:qꝛ primum poneret nimiam perfectionem illius intellectionis : immo videtur ꝙ infinitam:qꝛ nec intellecto diuina excederet eam quantuz ad intellectionem obiectorum.scđm videtur ponere nimiã perfectionem intellectus.s.ꝙ ita distincte cognosceret õnia per distinctos actus simul sicut vnum obiectum ꝑ vnum actum.Sequitur igitur ꝙ cum possit quodcunq; intelligibile intelligere ꝙ possit habere aliquam intellectionem nouaz. Sed in tali perfectionis est habere notitiam habitualẽ perfectaz ꝑ quam intellectus sit in potentia accidentali tñ ad intelligendum:sicut expositum est in primo.d.3.q.6.vide ibi.vnde philosophus tertio de aĩa loquens de intellectu possibili:dicit.cuz aũt sic singula fiant nesciens dꝛ qui scđz actum:hoc autem confestim accidit cum possit operari per seipsum est quidem igitur ꝛ tũc potentia quodammodo nõ tñ similiter ꝛ ãte addiscere.vult dicere ꝙ quando habet habitum per quem potest ex se operari:licet tunc sit in potentia aliqua non tñ essentiali que est ad formam siue ad principiuz operandi sed tantummõ accidentali ad operationẽ. ꝛ hec est dispositio perfectior eiusq; de potentia opãdi exit in actum operandi. ¶ In ista littera nota aliqua:primum est de notitia habituali aliquando accipiꝛ habitualis ꝓ habitu acquisito ex frequentatis actibus : de quo non est hic sermo.aliquando accipitur notitia habitualis propter quãdam similitudinem ad huiusmodi habituz primo modo di-

Notitia habitualis multipliciꝛ accipitur. — ctum:quia sicut habens habitum acquisitum prompte ꝛ statim potest exire in actum sic habens notitiam isto secundo modo.Est ergo notitia hoc secundo modo principium perfectum productiuum notitie actualis ꝛ est memoria fecunda que includit presentiam obiecti vel in se:qñ est respectu notitie actualis intuitiua : vel in alio representatiuo vt in specie itelligibili respectu notitie actualis abstractiua. Et de huiusmodi notitia habituali loquitur sepe Doct.in pmo distinctione.2.parte.2.distinctione.6.ꝛ distinctione.27.et distin.3.questione.7.ꝛ alibi sepe:ita in presenti loquitur p̄cise de habituali in angelo ꝛ hoc tñ respectu notitie abstractiue:qꝛ habet in se species quiditatum intelligibilium : de quo vide doc.in secundo distinctione.3.q.10.ꝛ distinctio.9 ¶ Secundo nota de potentia essentiali ꝛ potentia accidẽtali siue potentia remota ad agendum siue propinqua. potentia essentialis est remota accidentalis propinqua. Et de hoc vide exposita in primo:distin.6.ꝛ distin.7.ꝛ in secũdo.distin.3.nec oportet hic multum immorari. Et qũo angelus possit acquirere cognitionem actualez nouam de obiecto prius habitualiter noto:vide doc.in secundo distinctio.3.q.10.ꝛ.q.81.ꝛ que ibi exposui. ¶ Hic recitat vnam opinionem que dicit ꝙ angelum posse habere nouam intellectionez est mere creditum:quia philosophi precipui hoc nõ viderunt.Preterea hic etiam diceret ꝙ angelum ad quamlibet intellectionẽ quam habet moueretꝛ immediate a deo. ¶ Contra hoc.licet forte philosophus qui posuit intellectionem angeli idem cum substantia angeli diceret consequenter intellectionem esse ab eo a quo est substantia. Et licet catholicus dicens intellectionem illam qua angelus intelligit se esse coeuam angelo et quasi propriam perfectionem consequentem naturam necessario : posset aliquo modo dicere illam immediate a deo iuxta illam propositionem probabilem : accidens proprium coeuum substantie cuius est:est a generante illam substantiam.tamen de accidente per accidens quod contingenter inest non videtur probabile dicere ꝙ hoc sit a generante.Et confirmatur:qꝛ licet deus possit immediate causare quamcunq; intellectionem in angelo : tamen si aliquam non causaret vt pote huius obiecti:sed derelinquat angelum sibi ꝛ ordini causaruz naturaliter actiuarum:non videtur ꝓbabile ꝙ angelus nõ possit attingere ad intellectionem huius obiecti:cum aĩa sic sibi ꝛ causis naturalibus relicta ad eius intellectionem possit attingere naturaliter lz mediante sensu.Istud qđ dꝛ de philosopho videtur facere ad propositum nostruz:quia si philosophus vidisset aliquã intellectionem nouam posse

competere angelo dixisset ipsum aliquando esse in potentia accidētali ad intellectionem: quia hec est dispositio perfectior eius quod aliquando est in potentia ad intelligēdum. igitur ille qui tenet siue per rationem: siue per fidem aliquā esse intellectionem nouam in angelo consequenter dicat angelum quandoqꝫ ad illam esse in potentia accidentali. sicut philosophus consequenter diceret ad illud: quod ipse tenet: magis autem concordat cum philosopho: qui tenēs aliquod antecedens: concedit consequens quod philosophus etiam concederet: si illud antecedens teneret ꝙ̄ ille qui tenendo illud antecedens negat illud cōsequens: quia Aristo. illud non negaret concedendo illud antecedens. ¶ Tertio propositum probatur per auctoritates. 15. de tri. ca. 7. vel. 14. dicit August. Quod excellit in anima mens vocatur: ⁊ post: homo non secundum omnia que ad naturam eius pertinent: sed secūdum solam mentem imago dicitur. Et libro. 14. capitulo. 8. Imago ibi inuenienda in nobis est. quo etiam natura nostra nihil habet melius. ¶ Ex istis auctoritatibus ⁊ alijs similibus habetur ꝙ tota imago est in parte intellectiua accipiendo intellectiuam pro ea que transcendit sensitiuam. Sed imago includit parentem ⁊ prolem: vt patet. 9. de trini. capitulo vltimo et alibi multotiens. igitur in parte intellectiua est parens gignēs illam notitiam que est proles: ⁊ per consequens principium actiuum respectu intellectiōis. Qui igit̄ poneret phātasma vl̄ aliquā formā talem in parte sensitiua esse rationem immediate gignendi notitiam actualem non saluaret: vt videtur rationem parentis in mente propria accepta. ¶ Preterea August. 15. de trini. capitulo. 23. Memoria hominis et maxime illa quam pecora non habent id est qua res intelligibiles ita continentur vt non in eam per corporis sensus venerint habꝫ in hac imaginem trinitatis imparem quidem: sed tamen qualemcūqꝫ similitudinem patris. hoc exponit capitulo. 13. in fi. sic. Hoc verbum nostrum de scientia nostra nascitur quēadmodum ⁊ illud de scientia patris natum est. ⁊ capitulo. 21. vel. 63. Memoriam inquit tribuens omne quod scimus.

¶ Ex istis habetur ꝙ illa memoria quam pecora non habēt hoc est proprie intellectiua pro tanto habet similitudinem patris. quia de ipsa vel de scientia que est in ea nascitur verbum nostrum sicut verbum eternum nascitur de scientia patris. satis expresse videtur in istis auctoritatibus velle ꝙ in parte intellectiua proprie accepta sit principium actiuū respectu intellectionis. ¶ Nota aliqua in ista litera. Primo de intellectione coeua angelo qua seipsum intelligit ꝙ non concomitatur necessario naturam eius ita ꝙ posita natura angeli necessario sequatur talis intellectio quia illa causatur in ipso angelo per essentiā ipsius angeli: vt patet a Docto. in secūdo dist. 2. q. 8. ⁊ vide que ibi exposui. ⁊ licet sit de facto illa intellectio in eodem instanti quo ponitur angelus esse. non tamen ponitur necessario: quia posset eē natura angeli sine tali intellectione non tm̄ per potentiam diuinam sꝫ etiam per potentiam naturalem: quia voluntas angeli posset intellectum angeli auertere a consideratione sue essentie ⁊ conuertere ad aliud obiectum. ⁊ quomodo possit hoc volūtas: vide que dicit doct. in secundo. dist. 44. ⁊ que ibi notaui. Et posito etiam ꝙ illa sit in eodem instanti. primo in quo angelus accipit esse adhuc esset causata ab ipso: quia nō est impossibile naturam tm̄ per instans durantem posse immediate ⁊ in eodem instanti causare actum aliquem et potest ex natura sua elicere: de quo vide doct. in secundo dist. 5. q. 2. q̄ questio est de reportatis parisius. Si tamē talis intellectio necessario concomitaretur naturam angeli sicut passio subiectum: tunc posset concedi ꝙ esset a causante naturā angeli. Et ꝙ dicit de accidente proprio coeuo substantie cuius est ⁊ necessario concomitante hoc non debet intelligi vt aliqui intelligunt de aliqua qualitate accidentali absoluta nec proprie de aliquo accidente absoluto: quia nullum tale necessario concomitatur substantiam cū omne tale sit vere separabile a substantia. vt patet a doct. in quarto dist. 11. Et si dicatur ꝙ ignis determinat sibi aliquem gradum caloris quo non posito non est substantia ignis. Dico duo: primum ꝙ calor in igne sic determinato causatur a substātia de hoc vide Doct. in quarto. distin. 11. ⁊ . 12. vel. 13. posito tamen casu ꝙ esset tale accidens necessario consequēs naturam substantie cuius est ⁊ hoc ex natura precise ipsius substātie potest concedi ꝙ tale accidens sit causatum a causante substātiam: si tamen non ponatur immediate generari a substantia illius accidentis. Secundo nota ibi. esse in potentia accidentali ad ītellectionem est dispositio perfectior eius quod est in potentia ad intelligendum: non intelligitur ꝙ esse sic in potentia accidentali sit perfectius ꝙ̄ non esse: quia melius

Expō lre notabilis.

est esse in actu intelligens ꝙ̄ in potentia: q: ⁊ deus actu omnia intelligit ⁊ non est aliquo modo in potentia ad aliquam intellectionem producendam: intelligit ergo sic ꝙ loquendo de intellectu qui est in potentia ad intelligendum ꝙ tunc est in perfectiori dispositione ad intelligendum quādo est in potentia accidentali siue propinqua siue dispositissima: ꝙ̄ quādo est tantum in potentia remota: quia primo modo statim potest exire in actum cum vt sic habeat actu omnia requisita ad producendum actum sed secūdo modo non potest statim exire ad actum cum vt sic deficiat sibi aliquid necessariū ad hoc vt statim possit exire in actum. Tertio nota expositionem auctoritatum. prima cum dicit ꝙ homo secundū mētem tantum dicitur imago. Et sciendum ꝙ imago accipitur dupliciter: aliquando habitualiter aliquādo actualiter. que distinctio patet a Doc. in secūdo distinctione vigesimaquarta. imago actualiter includit memoriam perfectam actualem intellectionem et actualem volitionem. prima pars includit intellectum cum obiecto presente vel in se vel in aliquo representatiuo ⁊ etiam includit voluntatem: quia tunc representat patrem vt perfecte fecundum: quia ratione intellectus cum obiecto est productiuus filij ⁊ ratione voluntatis est spiratiuus spiritus sancti: ⁊ hoc patet a doct. in primo distinctione tertia questione vltima. 2. pars q̄ est actualis notitia obiecti representat filium. tertia pars que est actualis volitio obiecti cogniti representat spiritum sanctum et hoc dicitur imago actualis. Imago vero potentialis siue fundamentalis siue aptitudinalis est memoria fecūda que includit intellectum et voluntatem et obiectū actu presens in ratione obiecti intelligibilis et amabilis. ⁊ hoc totum dicitur imago fundamētalis et dicitur hoc totum memoria fecunda: quia statim potest exire in actum. siue in notitiam actualem obiecti et amorem illius que sunt postea due partes vltime actuales representantes filium et spiritū sanctum. secundo modo accipiendo imaginem imago dicitur mens id est memoria fecunda ⁊ perfecta modo preexposito. Et addit ꝙ imago includit parentem ⁊ prolem parens est mens que est productiua ratione intellectus ⁊ obiecti notitie genite. s. notitie obiecti q̄ notitia pfecta dr̄ ꝓles siue verbū: vt patꝫ a Doc. in primo distin. 27. ⁊ ratione voluntatis est productiua volitionis obiecti que volitio adhuc dr̄ proles. Sicut ergo parens actiue se habet respectu ꝓlis etiaꝫ loquendo de vtraqꝫ ꝓle: vt patet a doc. ī tertio dist. 4. Sic mēoria fecūda est ꝓductiua ꝓlis. Alie auctoritates. s. quō verbum nostrum nascitur de scīa nostra accipiunt sciam ꝓ scīa habituali. s. ꝓ memoria: vt patebit infra. ⁊ in primo. d. 6. q. 27. ¶ In isto articulo sunt aliqua dubia. primo in hoc. intellectio est ꝓprie perfectio nature intellectualis vt intellectualis est que inquantum talis nobilior est tota aīa sensitiua. ⁊ ita perfectio intellectus perfectior est pfectiōe sensitiue. ¶ Secundo dubitatur in hoc: si angelus haberet vnicam intellectionem respectu omnium intelligibiliū illa intellectio esset formaliter infinita. q: nec intellectio diuina excederet eam quantum ad multitudinem obiectorum.

Mo. tertiū

dubia prīcipalia circa pmū articulum notanda.

Dubiū secundum.

¶ Tertio dubitat̄ in hoc. Si intellectus angeli ita distīcte cognosceret oīa intelligibilia per distinctos actus sicut qō libet eorum seorsum esset nimia perfectio in ipso angelo.

Dubiū tertium.

¶ Instatur contra primum ꝓbando ꝙ forma perficiens perfectius perfectibile non sit simpliciter nobilior forma q̄ immediate perficit imperfectius perfectibile. Et primo sic q: sequeretur ꝙ forma accidentalis esset perfectior forma substantiali. patet: quia substantialis perficit materiam ⁊ accidentalis perficit substantiam completam que est multo perfectior materia ergo. ¶ Secundo instatur: etiam loquendo in ordine formarum accidentalium ⁊ arguitur sic. causa equiuoca est perfectior suo effectu. hoc patet sepe a doc. sed phantasma causat speciem intelligibilem: vt ptꝫ a doc. presenti questione. ⁊ in primo distin. 3. q. 8. ⁊ non causat nisi equiuoce: ergo phantasma est perfectius specie intelligibili: ⁊ tamen phantasma est perfectio sensitiue vt sensitiue: ⁊ species intelligibilis est perfectio intellectiue vt intellectiua est cum tm̄ in intellectu possibili immediate recipiatur ergo. ¶ Si dicatur ꝙ phantasma est causa equiuoca non totalis sed tm̄ partialis: ⁊ talis causa non est ꝑfectior suo effectu. Contra: ⁊ probo ꝙ etiam causa equiuoca partialis sit simpliciter nobilior toto effectu. Et suppono primo dictum Docto. in primo distin. 17. ꝙ quando due cause partiales concurrunt simul ad aliquem actū ꝙ vtraqꝫ attingit actum secundum substantiam ⁊ intensionem actus: ita ꝙ talis actus ⁊ secundum substantiam ⁊ scd̄m intēsionem est ab vtraqꝫ causa ꝑtiali. Suppono secūdo ꝙ vna nō producit actū in virtute alterius. ⁊ hoc patet a Doct. ꝑ-

Cōtra primum dictū instatur primo.

2°

senti questione: ⁊ in primo dist. 3. q. 8. ⁊ distin. 17. ⁊ alibi se-
pe. Tunc sic. actus elicitus aut secundum totum est ab vna
sicut ab alia aut tantum secundum partem. si primo. ergo
causa partialis equiuoca est perfectior suo effectu. Si secū-
do hoc non videtur: quia vtraqꝫ precise attingit ipsum effe-
ctum ⁊ secundum substantiam ⁊ secundum intensionē. Tū
etiam: quia pono ꝙ effectus sit simpliciter indiuisibilis qua
lis est species intelligibilis ⁊ actus intelligendi. ergo sequi-
tur ꝙ phantasma quod immediate ponitur in sensitiua par
te sit nobili⁹ aliqua forma immediate recepta in intellectu
3°. possibili. ❡ Tertio instatur: quia forma non dicitur perfecti
or eo ꝙ communicatur perfectiori perfectibili: patet hoc qꝛ
communicari accidit sibi. Tum etiam: quia talis perfectior
esset tantum denominatione extrinseca: quia a receptiuo si
ue a subiecto perfectiori ⁊ non denominatione intrinseca de
qua est sermo: quia dicimus ꝙ intellectio est in se formaliter
perfectior q̄ forma recepta in sensitiua parte aliter seque-
retur ꝙ relatio rationis que est subiectiue in subiecto perfe-
ctiori esset simpliciter nobilior intellectione que immediate
ponitur in subiecto imperfectiori: puta ꝙ relatio rationis sit
in natura angelica. intellectio sit in itellectu humano quod
non videtur. intelligitur ergo de perfectione intrinseca ⁊ for
4°. mali. ❡ Quarto instatur sic. quia si intellectio ideo est nobi
lior: quia in subiecto nobiliori siue quia est perfectio subiecti
nobilioris statim sequitur. ꝙ omnis itellectio perficiens eū
dem intellectum sit eque perfecta hoc nō videtur verum: qꝛ
vna itellectio est nobilior alia: puta illa que est perfectioris
5° obiecti. ❡ Quinto instatur: quia visio albi videtur simplici
ter nobilior notitia abstractiua eiusdem albi ⁊ tamen notitia
abstractiua est in intellectu: ⁊ visio in potentia visiua: ante-
cedens patꝫ. quia illa terminatur ad obiectum actu existēs
⁊ notitia terminatur ad obiectum non vt existens: ergo vi-
sio erit simpliciter nobilior notitia abstractiua eiusdeꝫ albi.
6° ❡ Sexto instatur sic. si itellectio est nobilior: quia perfectio
nobilioris nature: sequitur ꝙ intellectio quam habet intelle
ctus de lapide erit nobilior intellectione quam habet homo
de eodem lapide. consequens falsum: quia ille intellectiōes
sunt eiusdem speciei. quia eiusdem obiecti. antecedens pa-
tet: quia natura itellectualis angeli est multo excellētior na
7° tura intellectuali hominis. ❡ Septimo instatur sic. illa
operatio est simpliciter perfectior que est propinquior et
immediatior sue mensure perfectionali: q̄ illa que est remo-
tior: sed albi visio actualis est propinquior et immediatior
ipsi albo vt obiecto mensuranti q̄ intellectio eiusdem ab-
stractiua: ergo talis visio erit simpliciter perfectior intelle-
ctione. maior patet: quia perfectio mēsurabilium est penes
accessum ad suam mensuram perfectionalem: vt patet etiā
a Docto. minor patet: quia visio immediate causatur ab al-
bo ⁊ intellectio eiusdem remotissime ab illo causatur: vt su-
pra patuit questione. 13. ergo visio immediatius imitatur ip
8° sum album vt mensuram suam q̄ intellectio eiusdē. ❡ Oc-
tauo instatur sic. Illa operatio est simpliciter nobilior ⁊ per
fectior que respicit idem obiectum sub nobiliori conditione
q̄ illa que respicit idem obiectum non sub illa conditione no
biliori. Sed visio albedinis respicit ipsam simpliciter in esse
realis existentie et vt singularis que singularitas sicut ad-
dit perfectionem nature singularis: vt patet a Docto. in pri
mo dist. 5. q. 2. ⁊ in 2°. dist. 7. ⁊ questione. 11. ita cognitio sin-
gularitatis videtur habere aliqualem perfectionem. et hoc
patet a Docto. in secundo distinctione. 3. questione. 11. intel-
lectio vero eiusdem albedinis abstractiua non respicit eam
secundum suum esse realis existentie nec vt singularem que
sunt conditiones multo excellentiores q̄ habere esse tantū
obiectiuum siue possibile quod esse respicit ꝓprie notitia ab
stractiua: vt patet a Docto. in questione. 13. quoli. maior pa
tet. quia actus specificatur ab obiecto: vt patet a Docto. in
primo. distinctione. 3. questione. 7. ⁊ presenti questione im-
mo actus capit nobilitatem ab obiecto: vt patet a Doct. in
primo. distinctione. 3. questione. 7. et quanto respicit ob-
iectum sub conditionibus nobilioribus tanto nobilior dici-
tur: vt patet a Docto. in tertio distinctione. 27. vbi vult ꝙ
amor qui respicit deum sub ratione deitatis sit perfectus: qꝛ
respicit ipsum sub nobilissima conditione. Hoc idem in pro-
lo. questione. 3. vbi vult ꝙ notitia theologica que respicit ob
iectum theologie sub perfectissima ratione ⁊ conditione sit
nobilissima ⁊ perfectissima. ❡ Nono instatur sic. si intelle-
9° ctio est perfectior absolute: quia est perfectio nobilioris na-
ture. quero aut hoc intelligitur: quia immediate recipitur in
nobiliori natura aut quia perficit nobiliorem naturam: ali-
ud non videtur dandum. Sed nullo istorum modorum: se-
quitur propositum: ergo, non primo: quia vt supra dixi for-

ma perfectior ipsa intellectione immediate informat natu-
ram imperfectiorem: vt patet de forma substantiali. non
secundo patet: quia a natura ignobiliori potest immediate
causari effect⁹ nobilior q̄ intellectio: patet quia ab igne q̄ ē
imperfectior natura intellectuali immediate causatur sub-
stantia que est perfectior omni accidente vt patet per philo
sophum. 7. meta. tex. commēti quarti. Immo substantia se-
parata a materia que est perfectissima inter omnes substā-
tias creatas non potest immediate causare aliquam substā
tiam nec immediate transmutare materiam ad formam: vt
supra patuit questione. 7. Non tertio: quia aliqua forma es
sentialiter ⁊ formaliter perfectior intellectione immediate
perficit naturam ignobiliorem. patet de anima intellectiua
que immediate perficit corpus organicum quod tamen est
imperfectius intellectuali natura. ❡ Decimo instatur sic. 10
Si intellectio est perfectior eo ꝙ nobiliorem perficit naturā
sequitur ꝙ illa operatio erit simpliciter perfectior que poni-
tur perfectio nobilioris potentie siue intelligatur ꝙ subiecti
ue sit in nobiliori potentia siue ꝙ sit immediate elicita a no-
biliori potētia siue ꝙ sit formaliter perfectiua nobilioris po
tentie. Sed quocunqꝫ istorum dato non sequitur ꝙ opera-
tio nobilioris potentie sit simpliciter perfectior operatione
ignobilioris potentie. probatur quo ad singulas partes: qꝛ
aliqua est volitio potentie volitiue oio ignobilior aliqua in-
tellectione potentie intellectiue que potentia intellectiua vt
supponit ⁊ probatū est in quarto dist. 49. est formalr imp-
fectior potentia volitiua. ꝙ aūt aliqua intellectio sit perfe-
ctior patet in multis: quia cognitio distincta vltimi finis est
simplr perfectior volitione lapidis. Tum quia terminat sim
pliciter ad obiectū perfectius. Tum quia imediatius potē-
tia intellectiua per illam coniungitur obiecto perfectissimo:
q̄ potentia volitiua volitione qua vult lapidē. mō sic imme
diate coniungi fini vltimo est singularis perfectio in opera-
tione sic ꝯiungente: vt patet a doct. supra. q. 13. quoli. art. 1.
⁊ scdo. hoc idem in quarto. di. 10. ⁊. 49. intellectio ergo ta-
lis siue accipiat: vt est subiectiue in intellectu siue vt causa-
ta ab itellectu: siue vt formalr perfectiua intellectus ē sim-
pliciter perfectior ipa volitione lapidis: siue consideret iquā
tū est subiectiue in voluntate: siue inquantū causata a volū
tate: siue inquantum perfectiua volūtatis. Hoc etiam patꝫ
a doc. in ꝓlo. q. vlti. vbi concedit ꝙ aliqua intellectio sit for-
maliter nobilior aliqua volitione. Patet etiaꝫ: qꝛ nolitio ob
iecti q̄ ponitur actus posituus voluntatis. vt patet a doc. i
pmo. d. prima. ⁊. d. 47. ⁊ in scdo. d. 6. q. 2. ⁊. disti. 42. et in
tertio. d. 30. ⁊ in quo. que nolitio ponit formaliter perfectio
potentie volitiue: non est formaliter perfectior omni intel-
lectione vt patet per multas intellectiones discurrendo.
❡ Posset etiaꝫ principaliter instari contra hoc quod dicit
in hoc dicto. s. ꝙ natura intellectualis est simpliciter perfe
ctior natura sensitiua. qꝛ licet sit verum vbi intellectiua et
sensitiua distinguuntur: tamen vbi eadem est anima in eo-
dem posset multum dubitari sed h̄ pretermitto pro nunc
alias forte declarabitur. ❡ Respondeo ad omnes instan-
tias premittendo aliqua. primo ꝙ doc. non loquitur hic de Nota inge
quacūqꝫ perfectione simpliciter accepta sed precise de per- niosā i doc
fectione secunda adueniente nature habenti esse perfectū. tore decla
et sic non loquitur de perfectione que nata est esse pars es- rationem.
sentialis alicuius sicut sunt forme substantiales que lꝫ per
ficiant materiam tamē vltra hoc sunt partes intrinsece cō
positi per se. de istis ergo non est sermo, sed precise est ser-
mo de perfectionibus aduenientibus nature habenti esse
completo. Secundo premitto ꝙ natura quelibet habet suā
perfectionem natam sibi competere: ⁊ hoc patet in omnib⁹
naturis dicentibus perfectioneꝫ: quod dico: qꝛ aliquod ens
est ita vltimate imperfectum ꝙ non ordinatur ad vlteriorē
perfectionem nature: vt patꝫ de relationibus: vt dicit doc.
Et sicut est ordo in naturis natis perfici perfectione secū-
da: ita videtur ꝙ sit ordo in perfectionibus secundis: ita ꝙ
natura perfectibilis perfectior nata est etiam habere per-
fectionem respectus perfectiorem. vt patet discurrendo in
naturis. Et non loquor hic precise de naturis que specie
distinguntur. quia vna potentia visiua specie distincta ab
alia circa idem obiectum non habent visionem specie disti-
ctam: ita ꝙ sicut vna est perfectior potentia essentialiter
et quiditatiua alia ita ⁊ visio vnius sit quiditatiue perfe-
ctior visione alterius respectu eiusdem visibilis: potest ta-
men esse perfectior intensiue sed de tali non est presens ser
mo sed est sermo de perfectione secunda essentiali ⁊ quidi
tatiuaque specifice vel genere distinguitur ab alia. Est er
go sermo de naturis: siue specie siue genere distictis natis
habere perfectionem eiusdem rationis sicut dicimus ꝙ om

nes potentie sensitiue conueniunt in hoc ꝙ nate sunt habere operationes sensitiuas vt vltimas perfectiones secundas. Et omnes potentie intellectiue nate sunt habere intellectiones eiusdem rationis sic ꝙ conueniunt quiditatiue in conceptu ĩtellectionis. Et sic dicimus ꝙ potentia intellectiua que est perfectior omni potentia sensitiua nata est habere perfectionem secundam cuiuscunqꝫ potentie sensitiue: et sic dato quocunqꝫ intellectu etiam infimo in natura intellectuali est perfectior essentialiter omni potentia sensitiua etiam perfectissima ⁊ sic ille intellectus natus est habere perfectionem secundam excedentem omnem secundam potentie sensitiue. ¶ Tertio premitto ꝙ perfectio secunda nature mere intellectualis est essentialiter ⁊ formaliter perfectior omni pefectione secunda nature sensitiue ⁊ non est sic ꝑfectior: quia precise fundatur ĩ tali natura sic perfecta: quia tunc sequeretur ꝙ omnis perfectio fundata ĩ tali natura nõ esset eque perfecta. immo si per impossibile intellectio fundaretur immediate in potentia visiua ⁊ visio immediate fundaretur in intellectu: adhuc intellectio esset essentialiter perfectior visione. Nec ꝑcise dicitur perfectior. quia causata a tali natura perfectiore: quia tunc quodlibet causatum ĩmediate a tali natura esset eque perfectum. immo si esset immediate ab alio causata esset eadem que nunc: quia respectus ad aliam ⁊ ad aliam causam non variat rationem formalẽ rei: vt patet a doc. in pluribus locis. Nec precise dicitur perfectior: quia immediate perficit naturam perfectiorem: qꝛ tũc relatio aliqua eẽt eque perfecta que ĩmediate perficit creaturam intellectualem. Est ergo perfectior formaliter. quia precise talis entitas: ⁊ nulla alia causa videtur assignanda manifestatur tñ illa perfectio qꝛ ẽ ꝑfectio nature ita ꝑfecte Intelligit ergo doctor ꝙ natura intellectualis vt huiusmodi nata est habere perfectionem secundam excellentiorem omni perfectione secunda nata competere nature mere sensitiue. ⁊ maxime illa perfectio secunda precipue est perfectior qua natura nata est coniungi perfectissimo ꝯtẽto sub adequato eius obiecto.

ad rões cõtra primũ.

¶ Istis premissis patet rñsio ad instantias. Ad primã dico primo ꝙ intelligitur de perfectione secunda: que nõ est nata eẽ pars essentialis alterius. Dico secundo ꝙ intellectio dicitur perfectior omni perfectione secũda nature sensitiue: quia talis entitas ⁊ non precise quia est perfectio talis nature.

ad secũdũ.

¶ Ad secundum dico: ꝙ species ĩtelligibilis non causatur a phãtasmate vt a causa totali: qꝺ requiritur ad hoc vt cã equoca sit perfectior suo effectu. Cum queritur a quo causatur. Dico ꝙ partialiter a phantasmate ⁊ partialiter ab intellectu agente: vt infra patebit presenti. q. ⁊ supra patuit. ⁊ in primo. dist. 3. q. 8. Cum dicitur ꝙ secũdum totum esse est ab vtraqꝫ causa. admittitur sed non seorsum sumptis sed simul concurrentibus: ita ꝙ alia nõ causante effectus non erit. concluderet bene si precise ab vna: ita enim ille effectus est a duabus simul sumptis ꝙ quacũqꝫ minima entitate illius effectus assignata precise est a duabus simul sumptis: licet tamen principalius ab vna qꝫ ab alia: vt satis patuit in primo. dist. 3. q. 8. ⁊ patet presenti questione.

ad tertium

¶ Ad tertium cõcedo: ꝙ intellectio nõ dr̃ perfectior ex hoc solo ꝙ ꝯmunicatur nature perfectiori: immo sic cõmunicari presupponit totam perfectionem illius qꝺ ꝯmunicatur verum tamẽ est: ꝙ ei⁹ perfectio aliqualiter manifestat̃ eo ꝙ nature perfectioris ponitur esse perfectio.

ad quartũ.

¶ Ad quartũ: patꝫ responsio ex supra dictis: quia precise non dicit̃ ꝑfectior: qꝛ sic perficit.

ad quintũ.

¶ Ad quintũ. Dico ꝙ notitia abstractiua est nobilior quacunqꝫ sensitiua. Cum probatur ꝙ sensitiua terminatur ad exñs: dico ꝙ ex hoc solo non dicitur perfectior: qꝛ ꝑ⁹ dicit̃ intellectio formaliter perfectior qꝫ ĩtelligat̃ ad aliꝺ emanare. ¶ Et cuꝫ dr̃ ꝙ est perfectioris obiecti hoc nihil ẽ qꝛ intellectio est a perfectiori potẽtia: et vltra dico ꝙ ex sua natura est perfectior: vnde etiã dico ꝙ quando ab eodem ꝑcise obiecto causat̃ visio ⁊ ĩtellectio vtraqꝫ habet ab obiecto effectiue suã perfectionẽ sibi competẽtem sic ꝙ ĩtellectio nata causari ab obiecto. a. necessario causatur vt perfectior qꝫ causet̃ visio ab eodẽ obiecto ⁊ tunc obiectũ illud est suo modo illimitatũ ad plures effectus quorum vnus necessario ẽ perfectior alio.

ad sextum et septimũ.

¶ Ad sextũ: patet responsio ex supra dictis ¶ Ad septimũ dico ꝙ intellectio potest habere duplicẽ mẽsuram vnã essentialem ⁊ aliã per similitudinem imitationis

intellectionis mẽsura duplex.

De prima vera est ꝓpositio: quia proprie mẽsura essentialis est mensura sm̃ quantitatem virtutis: ⁊ hoc modo in genere operationum intellectio si nõ est prima saltẽ est propinquior prime qꝫ aliqua sensitiua. Et similiter si oẽs operationes ꝯparent̃ prime operationi infinite in diuinis intellectio simpliciter est propĩquior qꝫ aliqua sensitiua. Dico scđo ꝙ etiã loquendo de mensurabili sm̃ similitudinem imitationis adhuc intellectio est perfectior similitudo naturalis obiecti secundum imitationem qꝫ sensitiua. Et cum dicitur ꝙ sensitiua terminatur ad existens: vt existens: dico ꝙ precise habet̃ ꝙ tũc includit relationẽ realem mensurabilis ad ipsum obiectũ: ⁊ intellectio quãdo obiectũ actu non existit includit tñ relationẽ realem aptitudinalem siue potentialem mensurabilis ad ipsum obiectũ: ⁊ qñ obiectum actu existit includit actualem realem: tamen siue includat relationẽ realem siue non intellectio ex sua natura est magis similitudo obiecti naturalis secũdũ imitationẽ qꝫ aliqua operatio potentie sensitiue. Et de hac mensura prolixe dixi supra. q. 13.

¶ Ad octauum patꝫ rñsio ex supradictis: quia dicitur perfectior ex sua natura intrinseca et non ex hoc solo ꝙ terminatur ad obiectum sub conditionibus nobilioribus. bene tamẽ verũ est ꝙ si loquamur de operationib⁹ eiusdem generis: puta intellectionibus ꝙ illa intellectio est simpliciter perfectior q̃ terminatur ad perfectius ĩtelligibile siue ad idem ĩtelligibile sub conditionibus ꝑfectioribus qꝫ alia que terminatur: vel ad ĩperfectius intelligibile vel ad idem sub conditionib⁹ imperfectioribus. ¶ Ad nonũ patet responsio ex supradictis: qꝛ scꝫ ex natura sua formali est perfectior. ¶ Ad vltimũ. Dico primo ꝙ forte omnis actus volubilis erit perfectior si tenet̃ ꝙ actus voluntatis ex natura sua sit perfectior. Dico scđo ⁊ melius ꝙ aliud est loqui de potẽtijs partis intellectiue vt intellectiue ⁊ aliud de potentijs intellectiue vt ꝯparãtur ad sensitiuam: qꝛ primo modo si accipiatur ĩtellectio perfectissima ⁊ volitio perfectissima. puta visio ⁊ fruitio eiusdẽ: fruitio ex natura sua est simpliciter ꝑfectior visione. Et hoc mõ dicit doc. in prolo. q. vltima ꝙ debet fieri ꝯparatio perfectissimi in vna specie ad perfectissimum in alia specie. vide ibi. sic est in ꝓposito. Ex his patet solutio ad omnes instantias

¶ Secundo principalr̃ contra secundum instatur: probando ꝙ posito ꝙ idem actus intelligendi sit omniũ intelligibiliũ etiam si intelligibilia essent actu infinita et simul eodem actu intellecta ꝙ talis actus intelligendi nõ esset infinitus formaliter ⁊ intensiue. — ad octauũ. cõtra scđm dubiũ istat̃ primo.

Et primo arguit̃. eũdem actũ simul eẽ pluriũ obiectorũ est simul habere plures respect⁹ ad illa obiecta qꝛ plures terminationes siue transitiones super illa obiecta Sed idẽ habere plures respect⁹: siue rõnis: siue reales. ex hoc nõ est perfectius intensiue. patet: quia si idẽ albũ includeret actu infinitas similitudines ad ĩfinita alba nõ esset infinitum formaliter. Sic dico in ꝓposito ꝙ eodeꝫ actu intelligendi simul intelligerem infinita obiecta simul habere infinitos respectus ad illa: ⁊ sic non seqtur ipsum eẽ actu infinitum intensiue.

¶ Scđo instatur ⁊ pono ꝙ actus intelligendi diuinus nõ sit in se formaliter infinitus: ⁊ ꝙ tñ il- 2°
le actus sit infinitorꝫ obiectorum non sequitur tunc. ꝙ sit infinitus intensiue: qꝛ si sic tunc eius ĩfinitas depẽderet ab aliquo extrinseco: qꝺ est simpliciter impossibile. Confirmatur qꝛ si actus intelligendi diuinus non esset obiectorum scđariorꝫ adhuc esset formaliter infinitus: ⁊ patet de facto: qꝛ in primo instanti quo terminatur ad essentiam est formaliter infinitus: ⁊ tñ in illo instanti non est ad obiecta scđaria: vt supra patuit in 2°. di. 1. q. 1. ⁊ in ꝓlo. q. penul. ⁊ di. 39. et alibi si ergo non diceretur formaliter infinitus ex hoc quod esset ad obiecta ĩfinita.

¶ Tertio instatur ⁊ pono ꝙ sint in-
finita obiecta eiusdem speciei vt puta actu infinite partes 3°
eiusdem ꝯtinui que obiecta sint eque perfecta: ⁊ ꝙ eodẽ actu simul ꝑfecte intelligantur: sed ꝙ non sint intelligibilia: q̃ro tũc aut ille actus ex hoc est formaliter infinitus. aut non Si scđo habetur intentuꝫ. Si dicatur ꝙ debet ĩtelligi de infinitis obiectis specie distinctis. Contra: qꝛ doc. in primo. di. 2. parte. 1. q. 1. in illis preãbulis: vbi ꝓbat intellectum diuinum esse formaliter infinitum: qꝛ intelligit actu infinita ⁊ exemplificat ibi de infinitis partibus continui. ergo. Si primo. Contra quia tanta perfectio precise requiritur ad cognoscenduꝫ plura eque perfecta ⁊ eiusdem speciei sicut ad cognoscendum vnum: patet. quia si idem calor produceret duos calores tanta perfectio sufficeret ad producendum duos gradus: qꝫta ad producendum vnum gradum: siue vnum calorem. Sic in proposito.

¶ Quarto instatur sic. 4°
Idem intellectus creatus eodem actu intelligendi finito potest eque perfecte intelligere duo obiecta: ⁊ eque perfecte duo sicut vnum illorum seorsum. ergo ⁊ infinita: quia sicut patꝫ. quarto physicoruꝫ. tex. commenti. 55. Si duo corpora possunt simul esse in eodem loco. ergo ⁊ infinita. Et similiter si idem corpus p̃t simul esse in duobus locis: ergo ⁊ in infinitis: vt patet a doc. in 2°. dist 2. ⁊ in 4°. di. 10. q. 2 ergo sic videtur in proposito. Ergo idẽ actus infinit⁹ potest esse infinitorum obiectorum: antecedens patet. quia beatus eodem actu perfecte videt se in essentia diuina: ⁊ per=

fecte videt aliam quiditatem. Et confirmatur: quia voluntas diuina pōt causare in me actum intelligendi quo eque ꝑfecte videam duo obiecta. sicut vnū illoꝝ seorsum.
5° ¶ Quinto instatur: quia actus voluntatis est formaliter perfectior actu intellectus: ⁊ tamen si aliqua voluntas simul eodem actu vellet infinita obiecta: ille actus ex hoc non esset formaliter infinitus. Patet etiam de actu volūtatis diuine qui cōtingenter transit super obiecta volita: ⁊ tamen ex hoc nō est magis perfectus ꝙ transeat super mille: sicut super vnū: aliter adueniret sibi noua perfectio si transiret super plura: qđ est impossibile. ergo erit simile de eodem actu itellect⁹ creati.
6° ¶ Sexto instatur sic. intellectus creatus eodem actu formaliter finito potest intelligere distinctissime obiectum infinitum intensiue. ergo eodem actu potest infinita obiecta ꝫ numerum ⁊ in se formalr̄ finita perfecte intelligere. dico eodem actu finito. Antecedens conceditur a doct. ⁊ consequētia patet. quia non minor perfectio requiritur in actu quo cognoscitur infinitum intensiue q̄ȝ infinitum scđm numerū. immo maior: quia simpliciter maior perfectio obiecti.
7° ¶ Septimo instatur: quia si infinita perfectio est in actu intelligēdi qui ponitur esse infinitorum obiectorum simul. ergo si ponatur idem actus intelligendi esse simul simpliciter scđm numerum: vt puta ꝙ sit actu infinitarum partium continui. a. ⁊ infinitarum partium continui. b. ⁊ sic de alijs: vel ꝙ sit simul infinitorum hominum: infinitorum equorum ⁊c. Tunc ille actus adhuc erit perfectior: ⁊ sic perfectior infinito: qđ est impossibile.
8° ¶ Octauo instatur sic. intellectus angeli eodem actu perfecte potest intelligere. puta lapideȝ q̄ȝtum est intelligibilis. ita ꝙ intuitiue perfecte videt ipsum lapidē q̄ȝtum est intuitibilis: ⁊ videt eodem actu finito. ergo eodem actu finito videt simul infinitas partes lapidis cum sit diuisibilis in infinitum: ⁊ tamen ille actus erit simpliciter finit⁹. Antecedens patet: quia intellectus angeli potest intelligere omne creatum q̄ȝtum est intelligibile: ⁊ ꝙ vnico actu. patet. quia lapis ponitur vnum obiectum integratum ex omnibus partibus eius. Consequentia patet: quia non intelligeret distincte ⁊ perfecte ipsum lapidem nisi simul perfecte intelligeret omnes partes: quia totum non distincte concipit̄ nisi simul concipiantur partes illius.
9° ¶ Nono instatur. Sicut idem obiectum simul potest intelligi infinitis intellectionibus. ergo idem actus potest esse infinitorum obiectorum. Antecedens patet. quia si idem obiectū esset presens simul infinitis potentijs intellectiuis intelligeretur. consequentia patet. qꝛ non apparet maior ratio de vno q̄ȝ de alio. ¶ Decimo instatur: quia actus intelligendi quo intellectus diui-
10 nus intelligit essentiam suam: est ita perfectus quando terminatur ad diuinam essentiam solam: sicut quādo terminatur ad infinita obiecta: ⁊ si nullo modo intelligeret infinita obiecta intelligibilia: adhuc esset formaliter infinitus: vt patuit in primo dist. 2. q. 1. partis prime. Ergo ex his patet ꝙ actus intelligendi in angelo etiam si esset infinitorum obiectorum non esset infinitus.

Rñsio ad instantias.

¶ Respondeo ad omnes instantias premittendo aliqua. Primo aliquid dicitur esse infinitum formaliter etiam quocunq̄ȝ alio extrinseco circūscripto stante sola ratione formali illius. Sicut essentia diuina: et breuiter omne infinitum intensiue: ⁊ sic intellectio intellect⁹ diuini: que est formaliter infinita: ⁊ necessario stante sola ratione formali illius omni alio circūscripto esset formalr̄ infinita.

Infinitum formalr̄ simpliciter.

Ad tale tñ infinitum aliquid dꝛ cōcomitari necessario. Sicut dicimus ꝙ voluntas diuina in se est formaliter infinita etiam omni alio circunscripto: tamen ad ipsam concomitatur ꝙ possit immediate producere: siue causare omne causabile: ⁊ sic quasi ab effectu ad causam arguit̄ infinitas ei⁹. puta voluntas diuina pōt imediate causare īfinita causabilia ⁊ simul: ꝙ est actu infinita. sicut etiam arguit doc. in pmo di. 2. Sic dico de itellectiōe diuina: qꝛ ex quo est formaliter infinita ad ipsam necessario concomitatur ꝙ sit omnium intelligibilium. ita perfecte omniū sicut alicuius tm̄: ⁊ sic quasi a posteriori arguit̄: actus intelligendi est simul infinitorum obiectorū eque perfecte sicut alicuius illorum: ⁊ si per possibile nullius obiecti essꝫ ⁊ staret rō formalis intellectiōis: adhuc esset formaliter infinita. Et pꝫ de intellectione diuina q̄ prius est formaliter infinita q̄ȝ sit alicuius obiecti extrīseci. ¶ Secundo pmitto ꝙ intellectio obiecti habet specialr̄ ab obiecto suam pfectionē pusq̄ȝ etiam ꝯcurrat actiue potētia. vt exposui in 2°. di. 3. q. 10. Ita ꝙ obiectum. puta. a. est causatiuū sue notitie. ita ꝙ talis notitia est precise a tali perfectione obiecti: ⁊ nullum aliud obiectum posset causare notitiā illaȝ nisi virtualiter contineret ipsum. a. scđm totam entitatem. a. vt exposui supra. q. 14. Et sic oportet ꝙ tale continens sit necessario perfectum. non dico tm̄ intensiue. sicut vnum album est perfectius alio. s. essentialiter ⁊ specifice: ⁊ sic vnum indiuiduū q̄ȝtumcūq̄ȝ perfectum non pōt cōtinere aliud eiusdem speciei etiā imperfectissimum ꝫm totam suā entitatem: vt pꝫ supra. q. 14. ergo nec ꝫ totam cognoscibilitatem: nec per consequens poterit causare notitiam illius. Hec oīa patent supra. q. 14. ⁊ in 2° di. 3. q. 10. Continens ergo infinita indiuidua ꝫm totam eoruȝ entitatem necessario erit infinitum. Et hoc si eque perfecte continet simul oīa: sicut quodlibet seorsum: ⁊ per ꝯsequens potens causare notitiam infinitorū eque perfecte: sicut notitiā cuiuslibet seorsum sumpti erit formaliter infinitum: cum qđlibet habeat ꝓpriam cognoscibilitatem: sicut propriam entitatem. ¶ Tertio premitto ꝙ intellectio. puta lapidis sic est illius ꝙ ei repugnat ꝙ sit alterius obiecti: siue perfectioris: siue imperfectioris: qꝛ vt sic nata est precise esse ab ipso lapide: vel a continēte lapidem ꝫm totam eius entitatem. Si modo talis intellectio simul esset etiā alterius lapidis: tunc hr̄et aliam perfectionem sicut ⁊ illius alterius lapidis est intelligibilis propria intelligibilitate: ⁊ sic dico de alijs. Si ergo esset vnica intellectio que actu esset infinitorū obiectorum eque perfecte sicut cuiuslibet seorsum: ⁊ hoc ꝫm eorū totam intelligibilitatem: illa intellectio esset formaliter īfinita: patet: qꝛ. a. est intelligibile vt duo. b. est intelligibile vt tria siue. a. Posito ꝙ sit intelligibile vt vnū: ⁊. b. similiter: ⁊. c. similit̄: ⁊ sic in infinitum: adhuc actus intelligendi infinita huiusmodi eque perfecte simul: sicut quodlibet seorsum erit infinitus: qꝛ sic qđlibet includit ꝓpriam intelligibilitatem ⁊ entitatē ita ꝙ vnuȝ non pōt cōtineri in alio ꝫm totam suam entitatem ⁊ intelligibilitatem: sed si ꝯtinet̄: necessario ꝯtinet̄ in pfectiori scđm speciē. Et breuiter non est aliqua creatura q̄ȝtūcūq̄ȝ pfecta que ꝯtineat aliam absolutam ꝫm totā eius intelligibilitatē: vt supra dixi. q. 14. Si ergo esset aliqua intellectio q̄ simul eq̄ perfecte esset infinitorū obiectorū etiā eiusdem spēi esset formalr̄ infinita: qꝛ quodlibꝫ includit suam ꝓpriā perfectionem ⁊ intelligibilitatem ꝯcomitantem perfectionē ꝓpriam Et sic talis intellectio eēt eque perfecta. imo plusq̄ȝ eēnt infinite intellectiones infinitorū obiectorū: vt pꝫ. ⁊ illa eēt ab aliquo obiecto virtualr̄ cōtinente infinita obiecta ꝫm eorum totam entitatē ⁊ intelligibilitatē: sicut patet de intellectione intellectus diuini. ¶ Quarto pmitto ꝙ si teneat̄ ꝙ itellectio infinitoꝝ obiectoꝝ eiusdē spēi non sit formaliter infinita: qꝛ forte vna non adderet alij intellectioni: si ille eēnt distincte. Sicut si eēnt infinite partes albi extensiue: ⁊ tñ totum albū eēt tm̄ intensum vt vnū: q̄libet pars eēt ita intensa sicut totū: ⁊ nō eēnt plures grad⁹ intensionis: ⁊ sic q̄ȝuis in toto sint infinite ptes inexn̄tes quaꝝ q̄libet sit intensa p̄cise vt vnū: non seq̄tur ꝙ totū sit itensionis infinite: nisi forte dicatur ꝙ si totū albū esset vnū p se resultans ex infinitis illis ꝙ tunc esset infinite intensum: qꝛ in sua entitate formali includeret īfinitos gradus: sed in ꝓposito albū hꝫ plures partes tm̄ rōne quantitatis cui inest albedo intēsa vt vnū q̄ vt ꝯsideratur in se est oīno indiuisibilis. Si ergo essent infinite albedines separate a quantitate: ⁊ q̄libet esset intensa vt vnū ⁊ ille facerent vnā albedinē. ita ꝙ tunc esset vna albedo illa forte includeret infinitatē intensiuā: qꝛ ⁊ infinitos gradus intensionis: sic in ꝓposito de intellectiōe q̄ est oīno indiuisibilis: vt ptꝫ si essent infinite intellectiones respectu infinitoꝝ obiectoꝝ eiusdem spēi quelibꝫ haberet ꝓpriū gradum intensionis. ⁊ si ille sic vnirentur ꝙ esset tm̄ vna. tunc illa esset intensiue infinita qꝛ includeret infinitos gradus intensionis. mō si actu ponitur vna q̄ sit infinitoꝝ obiectoruȝ illa vr̄ eminenter continere infinitas intellectiones q̄ eēnt infinitoꝝ obiectoꝝ. ⁊ h̄ forte est ꝓbabile. Si tñ nec h̄ teneatur. sed ꝙ illa intellectio sit formaliter infinita que est infinitoꝝ obiectoꝝ specie distinctoꝝ: qꝛ intellectio nata esse ab obiecto pfectiori essentialiter est pfectior illa q̄ nata est eē tm̄ alterius obiecti essentialiter ipfectionis. ⁊ si sic esset vna infinitoꝝ obiectoꝝ specie distinctoꝝ illa eminenter contineret infinitas intellectiones specie distinctas: ⁊ sic esset formaliter infinita. licet sit impossibile esse infinitas spēs: siue simul: siue successiue. Tñ si aliqua vna intellectio ex se esset formaliter obiectoꝝ ēt infinitoꝝ ꝫm spēm si essent illa eēt formaliter infinita. Sicut ponitur ꝙ voluntas diuīa formaliter infinita ex h̄ ꝙ q̄ȝtum est ex sua pfectione formali posset esse simul ꝓductiua infinitaꝝ specieꝝ. ita ꝙ nō esset repugnantia ex parte volūtatis: sed tm̄ ex parte spēꝝ: vt ptꝫ in pmo. di. 2. Utraq̄ȝ tñ via est sustentabilis recte intelligendo. ¶ Quito suppono ēt ꝙ doc. hic non vr̄ firmiter asserere ꝙ si intellectio angeli esset oīm obiectoꝝ possibiliū: ⁊ sic infinitoꝝ ꝙ eēt formaliter infinita. Sed ꝙ esset equalis pfectiōis cū intellectiōe diuina q̄ȝtum ad nūerum intellig

ad rōnē cō trascōm.

bilium. ¶ Sed quicquid sit sustinendo ꝙ esset formaliter infinita. Respondeo ad instantias. ¶ Ad primum dico ꝙ qñ ponit̃ intellectio eẽ infinitorũ obiectorũ nõ ponit̃ p̄cise ipã includere infinitos respectus. imo illi respectus presupponunt intellectionẽ ſm totam eius perfectionẽ: sed diceretur formaliter infinita: vel qꝛ eminenter ↄtineret infinitas intellectiones infinitorũ obiectorum vel saltẽ per equiualentiã ↄtineret: ⁊ hoc modo ponit̃ formal'r ĩfinita etiã posito ꝙ nullum respectum includeret: ⁊ etiã posito ꝙ actu non terminaret̃ ad obiectũ. Sufficit. n. ꝙ sit talis entitas ꝙ sit nata terminari ad infinita obiecta ⁊ etiã infinitorũ obiectoꝝ. ¶ Ad scõm dico ꝙ intellectio diuina est ex se formaliter infinita. licet originatiue ⁊ fundamentaliter hoc habeat ab essentia diuina. ⁊ si nullius alterius obiecti esset. adhuc esset formaliter infinita. Ex tali tamen p̄fectione infinita necessario seq̄tur ꝙ ipsa sit oĩm intelligibiliũ: ⁊ hoc est ex redundantia sue infinite p̄fectionis ꝙ sit oĩm intelligibiliũ. ¶ Ad tertiũ pꝫ. quid dicendũ ex illis p̄suppositis. Si teneat̃ ꝙ sit infinitorũ obiectorũ eiusdẽ spẽi: ⁊ vt sic sit infinita. patet responsio. Si vero teneat̃ ꝙ requirat̃ ꝙ sit infinitorũ ſm speciẽ. tunc poneretur sic ſm Doc. ꝙ actus intellectus angeli sit tm̃ vnus respectu oĩm obiectorũ: siue actu sint: siue successiue ⁊ tũc erit infinitus. ¶ Ad quartum dico primo ꝙ forte hoc negaret̃ ꝙ eque perfecte duo simul sicut vnũ: vt exposui in primo di. 2. ⁊ in 2°. di. 3. q̃uo cã finita non põt eque perfecte ꝓducere duos effectus simul. sicut quẽlibet seorsum. cum dꝛ ꝙ deus põt illũ causare. Dico ꝙ ⁊ si ipse possit q̃tum in se est. tamẽ natura actus nõ est capax ꝙ vnus ⁊ idẽ actus sit eque perfecte duorũ obiectorũ simul. sicut vnius tm̃. Dico 2° ꝙ ↄcesso antecedẽte illo: negat̃ tñ ↄsequentia. s. ꝙ simul possit esse infinitorũ: qꝛ hic req̃rit̃ maior p̄fectio. cũ. n. ꝓbat̃ p simile de duobus corporib⁹ ⁊c. Dico ꝙ non est simile: ⁊ hoc patuit in 2°. di. 2. qꝛ p̄cise req̃rit̃ tanta p̄fectio agẽtꝭ ponẽtꝭ duo corpa in eodẽ loco materiali sicut ponẽdo ĩfinita: qꝛ hic tm̃ ponit̃ penetratio dimẽsionũ. ¶ Ad quintũ dico primo ꝙ si respectu actus volũtatis nõ ↄcurrit obiectum. sed tm̃ volũtas ꝙ tũc nõ est simile: qꝛ ponit̃ actus intelligẽdi depẽdere ab obiecto ꝓprio a quo hꝫ suã perfectionem. Dico 2° ꝙ etiã talis actus qui eẽt infinitorũ obiectorũ esset infinitus: quia voluntas nõ est nata velle plura obiecta simul eodẽ velle eq̃ p̄fecte simul. sicut q̃libꝫ seorsum q̃n requirat̃ maior perfectio ⁊ in volũtate ⁊ in actu volẽdi. Si ṽo teneat̃ ꝙ obiectũ ↄcurrit actiue ad actũ volũtatis. dico idẽ de actu volũtatis: qđ dico de actu intellectus. ¶ Ad sextũ ↄcedo antecedẽs: sed negat̃ ↄsequẽtia ꝓpt̃ cãm superi⁹ dictã. Si ṽo posset ĩtelligere obiectũ infinitũ q̃tũ est intelligibile. tũc ↄña eẽt ṽa: qꝛ tũc illa intellectio obiecti infiniti eẽt formal'r infinita: qꝛ obiectũ esset intelligibile intellectione formal'r infinita. ⁊ tunc talis intellectio esset ṽe ↄprehẽsiua obiecti infiniti: vt alias exposui. ¶ Ad septimũ pꝫ rñsio ex p̄dictis. ¶ Ad octauũ dico ꝙ videt distĩcte lapidẽ vno actu. s. ſm totu suũ eẽ q̃titatiuũ: sed nõ videt actu infinitas partes lapidis. ita ꝙ distincte videat ibi ĩfinita actu: ⁊ hoc simul siue vno actu: siue pluribus. successiue tamẽ põt videre: ⁊ hoc distinctis actibus. videt tamẽ ibi ĩfinitas partes inexistẽtes nõ tamẽ eque distincte simul sicut solum lapidem. Et de hoc erit sermo ꝓlixior. ¶ Ad nonũ pꝫ respõsio: qꝛ nõ est sĩl'e: qꝛ ꝙ obiectũ videat̃ ab alio nullã perfectionẽ formal'r dt in obiecto. imo accidit sibi. sꝫ ꝙ idẽ act⁹ ĩtelligẽdi sit pluriũ obiectoꝝ hoc ẽ perfectionis in actu: vt supra patuit in illis p̄suppositis. ¶ Ad decimum ⁊ vltimum patet responsio ex premissis: quia hoc est concomitanter ꝙ sit omnium obiectorum. ¶ Tertio principaliter essent multe bone instantie cõtra ťtiũ p̄ncipale: sed nolo omnia in dubium pro nunc reuocare: alias erit de hoc sermo.

De secundo primi principalis: certũ est ꝙ ad ac-

tualẽ notitiã causandã cõcurrũt aliquid ipsius aĩe ⁊ obiectũ aliquo modo p̄sens in se: vel in aliquo representante. sꝫ quorũ istorũ debet poni per se actual'r respectu ĩtellectionis auctoritates videnť varie loqui: qꝛ tamẽ doct. exp̄sse tenet hic ⁊ in p̄mo di. 3. q. 7. ꝙ vtrũq; ↄcurrit: duo faciã. p̄mo recitabo auctoritates declarãdo eas ⁊ soluã singilatim. 2° adducã opi. doct. p̄mo ar̃ auctoritab⁹ q̃ videnť ꝓbare ꝙ sola aĩa sit totũ actiuũ respectu intellectionis. pria est Aug. 12. sup gen. c. 29. Nõ putãdũ est inq̃t corpus aliqđ agere in spiritũ quasi spũs corpori facienti materie vice subdat̃. oĩ. n. mõ p̄stantior est res que facit illa: de qua facit: nec vllo° corpus prestantius spũ. imo spũs p̄stantior corpore. Q̃uis igit̃ imago esse incipiat in spũ tamẽ eandẽ imaginẽ nõ corp⁹ in spũ. sed spũs in seipso facit celeritate mirabili. Ista auctoritas tria includit. p̄mo ꝙ corpus. i. res corporalis nõ agit in spm̃ agere in aliũ est ꝓducere aliq̃d qđ recipit̃ in illo in qđ agit. sicut ignis agit in lignũ ꝓducẽdo calorẽ qui recipit̃ in ligno siue agere in aliud est ꝓprie inducere aliquid productũ ab agẽte in illud in quod agit. ⁊ sic receptiuum habet vicẽ: siue rõnẽ materie receptiue: ⁊ sic hꝫ rõnem passi. Si ergo corp⁹ ageret in spm̃. tũc spũs aliquid reciperet ab ipso corpore. et sic spũs hr̃et rõnẽ materie receptiue: ⁊ sic diceret̃ subdi corpori actiuo: p q̃to aliq̃d reciperet a corpe agente in illũ. 2° ibi. oĩ. n. mõ. Hic probat primũ. s. ꝙ corpus non possit agere in spm̃: qꝛ tũc corpus esset perfecti⁹ spũ. patꝫ. qꝛ oẽ agẽs p̄stantius est passo. Et hoc est qđ dt ꝙ res q̃ agit est p̄stãtior illa de q̃ agit. i. in quã agit: ⁊ patꝫ: quia actiuũ vt actiuũ est prestantius passiuo. 3° ostendit q̃uo causat̃ imago in spũ: et dicit ꝙ nõ a corpore presente: sed a seipso spũ mirabili celeritate. i. subito: ⁊ sic patꝫ q̃uo intellectio nõ causat̃ ab obiecto presertim corporali: sed ab ipsa aĩa. ¶ Secũda auctoritas est. 10. de tri. c. 5. Aĩa ↄuoluit ⁊ rapit imagines corpoꝝ ex qua auctoritate videt̃ velle ꝙ ipsa aĩa sit actiua sue opationis: quã auctoritatẽ etiã exposui in primo di. 3. di. 7. ⁊ ibi multe alie auctoritates ⁊ rõnes ꝓ ista positiõe: q̃s vide ibi. ¶ Deĩde adducit auctoritates ꝓbãtes obiectũ eẽ actiuũ. p̄ma ẽ Au. 15. de tri. c. 10. vel. 24. Formata q̃ppe cogitatio ab ea re quã scimus verbũ est qđ in corde dicim⁹. Et ibidẽ ex ipã scia quã memoria tenem⁹ nascit̃ verbũ. ⁊. c. 12. vl'. 30 Verbũ ẽ similitudo rei note de qua gignit̃ imago ei⁹. Pria auctoritas dt ꝙ ipsa cogitatio: siue cognitio obiecti qua ipm̃ scimus: siue ĩtelligim⁹ est ṽbũ: q̃ cognitio est formata. i. cãta ab ipõ obiecto: ⁊ hoc verbũ siue cognitionẽ obiecti in corde dicim⁹. i. gignimus: siue ꝓducim⁹. Secũda accipit sciam habitualem. scꝫ pro obiecto relucente in memoria. scilicet pro obiecto presente: vel in se: vel in aliquo represẽtãte ipsi intellectui: ⁊ tũc dꝛ verbũ teneri ĩ memoria: ⁊ ex ipã scia habituali. s. obiecto p̄sente intellectui nascit̃ verbuꝫ: siue notitia ipi⁹ obiecti. Tertia verbũ est sil'itudo ⁊ imago rei note. i. ꝙ cognitio obiecti q̃ dꝛ verbuꝫ est similitudo naturalis ipsius obiecti p imitationẽ: vt patuit supra. q. 13. Et cũ dt ꝙ est similitudo rei note. i. est sil'itudo obiecti p̄sentꝭ ĩtellectui qđ obiectũ sic p̄sens dꝛ notũ habitualiter: de q̃ re nota. s. obiecto habitual'r noto nascit̃ ṽbũ: siue potẽtia actualis obiecti. Deinde adducit auctoritatẽ ph̃i. prĩo ꝓ actĩtate obiecti. 2° ꝓ actiuitate potẽtie. de p̄mo dt doctor ꝙ ph̃s videt̃ loq̃ ꝓ actiuitate obiecti: qꝛ illđ vr̃ eẽ p̄ncipiũ actiuũ p qđ aliq̃d reducit̃ de potẽtia eẽntiali ad accñtalẽ. Hoc aũt ẽ aliq̃d ex pte obiecti: qꝛ illud p qđ obiectũ est pñs sub rõne actus intelligibilis ptꝫ: qꝛ dicimus ꝙ lignũ est in potẽtia eẽntiali: siue remota: ad calefaciendũ ⁊ p calorẽ receptũ est in potẽtia accidentali: siue ꝓpinqua. ideo calor est rõ formalis calefaciendi: qꝛ sine calore nõ poterit calefacere ⁊ habito calore calefacit. Sic in ꝓposito de obiecto qñ intellect⁹ nõ hꝫ spẽꝫ intelligibilẽ obiecti ẽ in potentia eẽntiali: siue remota ad intelligendũ obiectũ: qꝛ vt sic nullo mõ p̄t ipm̃ intelligere: sꝫ habita spẽ intelligibili obiecti est in potẽtia accñtali. s. ꝓpinqua: ad intelligendũ ergo talis spẽs p quã obiectuꝫ est pñs ⁊ tenẽs vicẽ obiecti est rõ formalis ipsi ĩtellectui cãndi notitiã obiecti. ¶ Pro illo est illđ. 2. de aĩa qđ prius est adductũ. s. vl'ia quodãmodo sũt in aĩa. vñ intelligere ĩ ipsa quidẽ est cũ velit. ac si diceret: ꝙ qꝛ obiecta ĩtelligibilia sũt p̄sentia aĩe. ideo ipsa est in potentia accñtali potens intelligere cum velit. Dñr aũt obiecta vl'ia esse in aĩa p spẽs intelligibiles obiectoꝝ que formaliter sunt in aĩa: vt patet a doc. in primo. di. 3. q. 6. Et accipiunt̃ hic vl'ia in potẽtia remota. s. ꝓ ipsis q̃ditatibus: vt ibi expositũ est q̃ immediate rep̄sentantur a spẽbus intelligibilibus: vt ibi dixi. ¶ Sed ꝓ actiuitate potẽtie vr̃ aliquibus esse illud. 9. meta. ꝙ speculatio est actio immanẽs. si aũt intellectio non est ab intellectu: sed tm̃ ab obiecto nõ esset ibi actio immanẽs: sed tm̃ transiens: ptꝫ qꝛ intellectio est formal'r in intellectu: mõ si eẽt actiẽ ab obiecto. tũc trãsiret ĩ ĩtellctm̃. nõ. n. posset eẽ ĩ obiecto ĩtellecto. Ergo vr̃ ex ista auctoritate ph̃i. ꝙ ĩtellectio sit actiẽ ab illo ĩtellectu ⁊ nõ ab ipõ obiecto ĩtelligibili. ¶ Ibi. De isto ar. doc. pri⁹ ponit ĩtẽtionẽ suã: ⁊ post soluit rões: siue auctoritates ꝓ vtraq; pte. Dicit ğ ꝙ vtrũq;. s. ĩtellect⁹ ⁊ obiectũ ↄcurrit ĩ rõe p̄ncipij actiui respectu ĩtellectiõis. Et h̃ vr̃ hr̃i ex Au. 9. de tri. c. vlt. Liq̃do inq̃t tenendũ est ꝙ oĩs res q̃cũq; cognoscim⁹ ↄgenerat ĩ nobꝭ notitiã sui: ab vtroq;. n. parit̃ notitia. s. a cognoscẽte ⁊ cognito. i. ab obiecto cognoscibili ⁊ potẽtia cognitiua. Et. 11. de tri. c. 3. vl' 5. ex visibili ⁊ vidẽte parit̃ visio. ⁊ lꝫ ibi subdat ĩformando sensus q̃ visio dꝛ a solo imprimit̃ corpe: qđ vr̃ ⁊ dꝛ visio informatio sensus: qꝛ ipsa informat sensum. Et dicit ꝙ h̃ non

est contra:quia visio accipitur equiuoce.s.p actu videndi et
p̄ro specie sensibili rei in se:ꝛ illa spēs a corpore causatur. vi
sio vero vt est actus videndi causatur ab vtroqꝫ. ¶ Deinde
adducit rōnes pro conclusione:quia quando obiectū est pre
sens intellectui pōt haberi intellectio actualis illius obiecti
sed non pōt haberi sine principio perfecte actiuo.igit̄ vel al
terū illorum est pfectē principium actiuum:vel ambo inte=
grant vnum principium perfecte actiuū.ita ꝙ vtrūqꝫ sit p̄n=
cipium partiale actiuum.ꝙ aūt neutrum sit principium per=
fecte actiuū. pbatur primo de obiecto:quia aliqd̄ obiectuꝫ
non est nobilius ipsa intellectione:sicut accidens sensibile:ꝛ
principiū perfecte actiuū quando est equiuocū necessario ē
perfectius forma causata:vt patet in 4°.dist.12.ꝛ dicit per
fectius forma causata:quia pprie dicit̄ causari totum ꝛ nō
forma informans:sicut dicimus album causat̄ ꝛ non pprie
albedo:sicut intelligēs causat̄ ꝛ nō intellectio. modo nō dr̄
perfectius toto vt ꝯprehendit vtrunqꝫ:sed pfectius forma
informante causata. ¶ Scdo pbatur idē:quia obiecto exi=
stente presente intellectui.si maior est conatus ꝛ maior intē
sio ad intelligendum perfectior potest haberi intellectio:et
hoc videtur:quia perfectius vestigium derelinquitur:igit̄
maior intensio voluntatis perfectiorem intellectiorem ali=
quo° causat:qd̄ non videt̄ pbabile si solum obiectum esset
causa actiua eius:qꝛ illud semp videret̄ agere fm vltimuꝫ
potentie cū sit agens naturale nō liberū per essentiā:sꝫ nec
liberū p participationē: vt videt̄ cū nō sit in eadē natura cū
Expō lre. voluntate. ¶ In ista ratiōe nota aliqua primo ꝙ intellectio
elicita maiori conatu est perfectior scꝫ intensiue.patet.quia
subā ꝛ intensio actus est a causa actus:vt patet a doc.in pri
mo dist.17.Ab eodem.n.est intēsio ꝛ subā actus: mō qn̄ cā
agit maiori conatu.i.maiori virtute:tūc producit perfectio=
rem actuꝫ:sicut patet qn̄ aliquis toto conatu figitur in visi=
bili.tunc pfectior ꝛ intensior visio causat̄. 2° nota ꝙ intelle=
ctus sibi derelictus semp agit equali conatu qn̄ obiectū est
eque pr esensita ꝙ ma. ꝛ mi. conatus non est ab intellectu
vt intellectus. sed hoc est a volūtate sic intelligendo ꝙ pōt
firmare intelectū in actu intelligendi ꝛ q̄to plus firmatur
a voluntate tanto intensius ꝛ maiori conatu intelligit. Sꝫ
de hoc vide doc.in 2°.dist.42.vbi hanc materiam prolixe ex
posui. ¶ Tertio principaliter ostendit sic.opatio illa nō est
per se perfectio agentis quā ipm elicit mediante aliquo suo
accidente precise per accidens.Exemplū calefacere vl̄ etiā
calere nō est p se pfectio ligni calidi:quia nō cōpetit sibi nisi
per calorem qui est accidēs eius.illud a quo obiectū alid̄ ab
aīa est p̄ns intellectui est eius accidens p accidens: qꝛ qn̄qꝫ
ꝯtingenter inest qn̄qꝫ non:igitur si solū illud est principium
actiuū respectu intellectionis:intellectio non esset ppria p=
fectio intellectus vel hoīs.ptꝫ.quia non inesset ipsi per ali=
qd̄ sibi intrinsecū:sed mere per extrinsecū:quia tm̄ per spēm
intelligibilem obiecti que est ipsi intellectui tm̄ accidēs per
accidens:ꝛ sic esset multū vilifacere naturā ita pfectam:que
tn̄ dignificari debet q̄tum pōt nisi appareat manifesta cō=
tradictio:hic aūt nulla apparet contradictio. ¶ Ibi. Item
2° pbatur.ꝙ nec totalis actiuitas ꝯueniat intellectui:quia
actus intelligendi videtur propria similitudo obiecti:vide=
tur etiā sortiri speciem ab obiecto:licꝫ nō sicut a pricipio for
mali intrinseco.tamē sicut a principio p se extrinseco. Vide
tur etiā essentialiter dependere ab obiecto ppter qd̄ refert̄
ad ipm 3°° relatiuorū.hoc non videt̄ verum si obiectū esset
tm̄ cā p accn̄s vel cā sine qua:pꝫ qꝛ aīa per accn̄s vel a cā:si=
ne qua nō nihil p se ꝛ eēnal'r depēdet vt mēsuratū a mēsura
Et aduerte cū dicit de similitudine obiecti debꝫ intelligi de
similitudine per imitationē.ꝛ illa:ꝛ tūc obiectū est cā intelle
ctionis vel saltē aliq̄d virtual'r ꝯtinens illud sic intelligēdo
ꝙ actus intelligendi imutet̄ essential'r obiectū. Et de hoc sa
tis dictū est in.q.13.quol.ꝛ in prio di.3.q.7. ¶ Ibi. Conce
do igit̄ auctoritates pri° adductas ad q̄scūqꝫ affirmatiuas
siue de intellectu:siue de obiecto:veruꝫ quidē est ꝙ vtrunqꝫ
istorū aliquo° est actiuū ad intellectionē.sed actiuū partia=
le:ambo aūt integrāt vnū actiuum totale vt satis dictū est
in prio dist.3.q.7.ꝛ.8.Cetera vsqꝫ ibi de 3°.primi principa
lis patēt ex dictis hic ꝛ in prio di.3.q.8.ꝛ.di.17. ꝛ alibi sepe

an intelle=ctus agēs vel possibi=lis sit cau=sa itellecti=onis.

De tertio primi arti. principalis vidēdum est an
illud in parte intellectiua qd̄ est actiuuꝫ ad intellectionē sit
intellectus agens vel potētialis. Hic doct. arguit pro vtra
qꝫ pte.ꝛ tādē vr̄ declinare ꝙ vtrūqꝫ sit partial'r actiuū.prio
ḡ arguit p intellectu agēte.qꝛ intellect° potētialis recipit
intellectionē. Si igit̄ cū hoc sit actiu° respectu itellectionis:
pari rōne posset ꝙ spēi itelligibil' quā recipit eēt actiu°:ꝛ ita
nō reqreret̄ intellect° agēs ad aliquē actū i itellectu. ¶ Cō
firmat̄ illd̄:qꝛ actiuū ꝛ passiuū distinguunt potentias in aīa.
¶ Scdo ad idē sic.phs.3.de aīa distinguēs intellectū agē=
tē a potētiali sic ait. Est.n.intellectus hic quidē talis quo est
oīa fieri:ille aūt quo est oīa facere. Ex hoc videt̄ seq̄ ꝙ itel
lectus agens adequat̄ possibili in rōne actiui ꝛ passiui. Est
igit̄ actiuus ad oē illud cuius passibilis est receptiu° et per
ꝯsequens est actiu° ad intellectionē. ¶ Preterea idē seq̄t̄
de itellectu agente. Est habit° quidē vt lumē:lumē aūt in=
tellectuale videt̄ eē actiuū p̄ncipiū cognoscēdi veritates in
telligibiles:fm illd̄.12.de tri.c.15. Mens rebus intelligibi
lib° naturali ordine disponēte ꝯditore subiecta sic ista videt
in quadā luce sui generis incorporea:quēadmodū ocul° car
nis videt qua in hac corporea luce circū adiacēt. ¶ Preter
ea ibidē seq̄t̄. Sēper nobili° est agēs patiēte ꝛ p̄ncipiū ma=
teria:ꝛ subdit de itellectu agente.igit̄ ipassibilis est subā in
actu.igit̄ vult ꝙ itellect° agēs est nobilior possibili:vl' saltē
nō min° nobilis. Nūc aūt imago ꝯsistit in eo qd̄ optimū est:
igit̄ itellect° agēs ptinet ad nr̄aꝫ imaginē: sꝫ nō p̄t ptinere
nisi ad mēoriā.pꝫ:sꝫ cū mēoria hꝫ ꝯseruare obiectū vel spēꝫ
obiecti.ꝛ exp̄mere vel gignere notitiā actualē ei°.pꝫ ꝙ itel
lectui agēti nō pōt ꝯpetere p̄mū:qꝛ non est virt° receptiua:
nec ꝯseruatiua.igit̄ sibi ꝯpetit scdꝫ.s.exp̄mere notitiā. Sꝫ p
alia pte.s.itellectu possibili ar̄ prio per illd̄ An.ꝙ itellect°
agēs est sicut lumē. Ibi vult Cōmē.ꝙ sicut lumē facit q̊dā=
mō potētia colorē actu colorē:sic itellect° agēs facit de po
tentia itelligibili actu itelligibile.igit̄ act° eius terminat̄ ad
obiectū actu itelligibile:ꝛ hoc p̄cedit itellectionē. ¶ Cōfir=
mat̄ per illd̄.3.de aīa.ꝯmē.18.vbi vult ꝯmē. ꝙ si res hr̄ent
eē:eo mō q̊ posuit Plato nō oporteret ponere itellcm̄ agētē
igit̄ nō ponit̄ nisi vt per ipꝫ fiat obiectū actu vniuersale:sꝫ
hic p̄cedit actualē intellectionē. ¶ Preterea.2°.fm ꝯmen.
intellect° agēs ponit̄ vt per ipꝫ trāsferat̄ obiectū de ordine
in ordinē:qd̄ sic itelligi p̄t de ordie sensibiliū ad ordinē itelli
gibiliū.ꝛ per ꝯn̄s de ordie corporaliū ad ordinē spūaliū:et
q̄re ibi reqrit̄ aliqd̄ trāsferēs ppriū:rō vr̄ eē:qꝛ vbi hꝫ eē cor
porale nō hꝫ rōnē agētis nisi i passū corporale ppt' hoc ꝙ ta
le agēs reqrit passū approximatū local'r: qꝛ si nō eēt local'r
p̄ns eēt tali agēti q̄si nō p̄ns: igit̄ nūqꝫ aliqd̄ corpale p̄t eē
rō imediate cāndi alqd̄ spūale:nec per ꝯn̄s trāsferēdi ab il=
lo ordine ad illū ordinē. Et ista vr̄ eē rō Aug.12.sup gen̄.c.
29. Sed qn̄ obiectuꝫ fit de actu intelligibili actu intellectū
nō transfertur sic de ordine in ordinē igr̄ ibi non reqritur in
tellectus agens. ¶ Confirmat̄:qꝛ ad hoc ꝙ intellectū fiat
actu volitū non reqritur talis translatio ab ordine in ordi=
nem:ꝛ hoc rō:qꝛ actu intellectū est sufficiēter pportiona
tum volūtati. Cū igr̄ actu itelligibile hn̄s esse in mēoria in=
tellectiua sit eq̄ sufficiēter pportionatū intelligibile ad h̄.s.
vt sit actu intellectū.seq̄tur ꝙ ibi nō reqrit̄ virtus trāsferēs
de ordie in ordinē. ¶ Preterea 3° intellect° agēs eē per se
actiuus ad intellectionem actualē:pari rōne vbicūqꝫ pone
retur potentiā esse actiuā ad ppriā operationē:ꝛ cū hoc eēt
potentiā receptiuā talis operatiōis ibi eēt distinguere po
tentiam agentē ꝛ possibilē. vt pote voluntatē agentē ꝛ vo
luntatē potentialē:fm cōeꝫ opi.q̄ ponit voluntatē actiuā:
et ēt receptiuā volitionis. Et sil'r si sensus ponatur actiu°
ppter hoc forte ꝙ sensatio vr̄ nobilior ipo obiecto sensibili
extra eēt distinguendū de sensu agente ꝛ possibili. Cū igit̄
phs istā distictionē de agente ꝛ possibili nusq̄ꝫ ponit nisi in
intellectu:seq̄tur ꝙ ista drn̄ia nō est ppter illa q̄ cōiter iue
niuntur in alijs potentijs: ꝛ ita nō ppter agere ꝛ recipere
actionē. ¶ Preterea 4°:vr̄ esse ꝯtra illd̄ idē de tri.c.vl. A
cognoscente ꝛ cognito parit̄ notitia:intellectus aūt agens
nō est cognoscens:sed solū potentialis.igit̄ ab illo paritur
intellectio. ¶ De isto arti.si prima via teneatur.s.ꝙ intel=
lectus agens sit actiuus posset dici tā agens q̄ꝫ possibilis Modus q̄ tuet̄ intel= lectū agē= tē eē cāmi tellectiōis
hꝫ duas actiones ordinatas.sic intelligendo ꝙ intellectus
agens respectu illaꝝ actionū.puta spēi intelligibilis ꝛ itel
lectionis actualis actiue se hꝫ ꝛ potentialis respectu earū
mere passiue se hꝫ:vt ipse inferius exponit.p̄mo ergo expo
nit de illis ad quas agens actiue se hꝫ.p̄ma ergo actio est
facere de potentia intelligibili actu intelligibile. vel de po=
tentia vl'i actu vl'e.scda est facere de potentia intellectu ac
tu intellectū.p̄ma.s.actio q̄ est vere realis(qꝛ terminat̄ ad
terminū vere realē.s.ad spēm intelligibilē q̄ est q̄litas abso
luta)intelligitur sic ꝙ virtute intellectus agentis de fan=
tasmate in fantasia gignitur species intelligibilis in intel=
lectu:vel aliqua ratio in qua actu relucet intelligibile:que
breuiter loquendo dicatur species intelligibilis. Cuꝫ dicit
ꝙ gignitur species intelligibilis de fantasmate nō intelli=
gitur ly de vt de causa materiali:sed ly de intelligit̄ virtua
liter.i.ꝙ gignit̄ spēs intelligibilis de fantasmate:qꝛ fantas

ma continet eā virtualiter: partialiter tamē: vt expositū est
in primo. di. 3. q. 6. Et sic phantasma ⁊ intellect⁹ agēs sunt
due cause partiales integrātes vnam totalē respectu spe-
ciei intelligibilis: licet intellectus agens sit causa principa-
lis: vt patuit in primo. di. 3. q. 8 ⁊ hec gignitio speciei est ve
re realis: eo quod ad terminum realem scilicet ad speciē vt
dixi. Et ad istam gignitionem realem representatiui. s. spe-
ciei intelligibilis: de representatiuo scilicet phātasmate di
citur concomitari quedam gignitio metaphorica: (que di-
citur metaphorica: quia non terminatur ad terminum rea-
lem: nec est a causa realiter agente) obiecti de obiecto scili-
cet intelligibilis de imaginabili. i. ꝙ quādo realiter de phā
tasmate quod est representatiuum obiecti habentis esse tm̄
imaginabile gignitur spēs intelligibilis que est representa-
tiua obiecti habentis esse intelligibile: tunc ꝯcomitatur alia
gignitio metaphorica. scilicet de obiecto imaginabili gi-
gnitur obiectum intelligibile. Pono exēplum: species albi
existens in virtute phantastica representat ipsum albuȝ sin
gulare cum hoc ⁊ nunc: siue album existat: siue non: ⁊ tūc al
bum vt sic representatum habet esse tm̄ imaginabile: quia
tunc virtus fantastica cum illa specie represantante que ꝓ
prie dicitur phantasma potest causare actum imaginandi
terminatum ad album sic representatum: causata vero specie
intelligibili albi ab ipso phantasmate ⁊ intellectu agente q̄
est species intelligibilis representat ipsum albuȝ non vt sin
gulare: sed tm̄ in vniuersali: quia est representatiua quidita
tis non singularis: nec cum conditionibus singularibus: vt
patuit in primo. di. 3. q. 6. Tunc albū sic representatū habet
esse actu ītelligibile: quia tunc īmediate pōt causari actua-
lis intellectio terminata ad albū ī vniuersali. Et sic pōt cō
cedi ꝙ albū vt habet esse ītelligibile gignitur de albo vt ha
bēte esse intelligibile: ⁊ ista gignitio dicitur tm̄ metaphorica
q̄a albū vt sic pn̄s phātasmati habet esse tm̄ s̄m quid: ⁊ simi
lit albū vt pn̄s speciei intelligibili habet tm̄ eē s̄m q̄d. Et iō
cōceditur ꝙ gignitur intelligibile ab imaginabili metapho
rice nō ꝙ imaginabile aliquo mō causet: sed ex hoc solo: q̄a
a phātasmate ꝑtialiter causat spēs intelligibilis vere reali
ter: ⁊ q̄a phātasma representat illud idē obiectū cū obiecti
cōditionibus materialibus: ⁊ sic habet esse imaginabile. Et
spēs intelligibilis repn̄tat in vniuersali ⁊ non sub cōditioni
bus materialibus: ⁊ tūc habet esse intelligibile. Et hoc est
q̄d dicit ibi. Quod iō rōnabiliter dicit: quia tale esse obiecti
uum habet obiectū in repn̄tari quale habet representatiuū
correspondēs: ⁊ ideo translatiōe reali facta in representati
uo qn̄ de corꝑali gignitur spūale. s. de repn̄tatiuo singulari
gignitur representatiuū vniuersale. cōsimilis dr̄ translatio
in obiectꝭ de corporali ad spūale: vel de singulari ad vniuer
sale. Et vult dicere ꝙ qn̄ vna species obiecti gignit de alia
specie eiusdem obiecti. eo modo quo species genita repre-
sentat obiectum et gignens representat ꝙ etiam eodē mō
dicitur vnum obiectum gigni de alio. Cuȝ ergo spēs in phā
tasia que dicit phātasma sit vere corꝑalis: q̄a informat or-
ganū corꝑale ⁊ spēs intelligibilis spūalis: q̄a informat īme
diate intellectū. ⁊ similiter phātasma repn̄tat corꝑale: quia
obiectū cū cōditionibus corporalibus ⁊ spēs intelligibilis
repn̄tat vniuersale: siue naturā in esse q̄ditatiuo: sequitur ꝙ
qn̄ spēs spūalis gignit de corporali ꝙ etiā obiectū represen
tatiuū ꝑ spēm spūalem dr̄ gigni ab obiecto corporali: q̄a ab
obiecto vt repn̄tato a spē corꝑali. s. phātasmate. ¶ Scd̄a
actio poneret per quā de potētia intellecto fieret actu ītel-
lectū: vbi similiter intelligitur factio metaphorica ex parte
obiectorū correspōdēs factioni reali ex parte eoꝝ q̄bus tē
dit in obiecta: q̄a realiter spēm ītellgibilē seq̄tur actualis ī
tellectio. ⁊ sicut p̄ma trāslatio de potentia ad actū: sic etiaȝ
scd̄a deberet fieri per intellectū agentē. tā ex parte obiecto
rū ⁊ hoc metaphorice q̄ȝ ex parte illoꝝ ī q̄b⁹ relucēt obiecta
⁊ h̄ realiter ꝓ tāto. s. ꝙ v̄tute ītellect⁹ agētis de phātasma
te gigneret spēs ītelligibilis: ⁊ sic metaphorice de potētia ī
telligibile gigneret actu ītelligibile. ⁊ 2° v̄tute spēi ītelligi
bilis gigneret actualis ītellectio: ⁊ sic metaphorice loquen
Obiectum potētia intellectuȝ ⁊ actu intellectum quid. do ī obiectis de potētia ītellecto fieret actu intellectuȝ. Et
nota ꝙ obiectū potētia intellectū accipitur ꝓ obiecto actu
imaginato: ⁊ actu intellectū accipitur ꝓ obiecto actu ab in
tellectu cognito. Est ergo realis gignitio p̄mo phātasmatꝭ
in q̄ relucet obiectū imaginabile: ⁊° spēi ītelligibilis ī q̄ relu
cet obiectū vt ītelligibile: ⁊ sicut de phātasmate realiter gi
gnit spēs ītelligibilis. sic metaphorice de obiecto relucēte ī
phātasmate gignit obiectū relucēs ī spē ītelligibili mō p̄ex
posito. Tertia actio realis ē gignitio actualis imaginatiōis
siue actualis act⁹ imaginādi quo v̄t⁹ phātastica actu ima-
ginat obiectū relucēs ī phātasmate: ⁊ hic act⁹ gignit a v̄tu
te fātastica ⁊ fātasmate ⁊ ī tali actu imaginādi. tūc obiectū
dicitur actu imaginatum: ⁊ vt sic dr̄ potentia intellectū pō
tentia. s. ꝓxima. Quarta est gignitio realis que est actua-
lis intellectionis obiecti relucentis in specie intelligibili q̄
potentia intellectiua actu intelligit obiectum ⁊ talis intel-
lectio cātur ab intellectu agente ⁊ spē intelligibili: ⁊ in isto
actu intelligendi obiectū h̄ȝ esse intellectū actu. ⁊ tūc obie-
ctum vt actu intellectum dr̄ metaphorice gigni de obiecto
potentia intellecto. i. de ipso obiecto vt actu imaginato: qꝛ
vt sic dr̄ potentia intellectum. Est tn̄ drn̄ia in prima actiōe
et scd̄a: qꝛ in prima dr̄ ꝓprie metaphorice gigni de intelli-
gibili in potentia intelligibile in actu: qꝛ spēs intelligibilis
ꝑ quam obiectum h̄ȝ esse intelligibile in actu realiter gigni
tur a fantasmate: licet ꝑtialiter: ꝑ q̄d fantasma obiectū est
in potentia imaginabile. Sed in scd̄a reali non dicimus ꝙ
actualis intellectio ꝑ quam obiectum h̄ȝ esse actu intelle-
ctum gignatur ab actuali imaginatione ꝑ quam obiectum
h̄ȝ esse intellectum potentia: nec ꝑ ꝯn̄s ita ꝓprie dicim⁹ ob
iectum actu intellectum meta. gigni de obiecto potentia in
tellecto: sicut in prima. Sed qꝛ tn̄ actualis intellectio obie
cti p̄supponit actum imaginandi esse idem obiectum dici-
mus: non tn̄ ꝓprie ꝙ intellectio actualis realiter gignitur
de actuali imaginatione. ⁊ sic obiectum vt actu intellectuȝ
dr̄ metaphorice gigni de obiecto potentia intellectio: qꝛ
sicut ꝑ actualem imaginationem tendit a potentia in obie-
ctum a potentia. s. fantastica. sic ꝑ actualem intellectioneȝ
tendit ab intellecto in obiectum. Nota ēt q̄ō ista differat
obiectū potentia intelligibile: obiectū actu intelligibile: ob
iectū potentia intellectū: obiectū actu intellectū. p̄mo mō
tm̄ relucet in fantasmate. 2°° in spē intelligibili. 3°° ī actua
li imaginatione. 4°° in actuali intellectione. v°° vt ꝯparatur
obiectum potentia intelligibile ad obiectum actu intelligi
bile dr̄ esse in potentia ꝓxima ad h̄ vt postea sit actu intelli
gibile vt vere obiectum nō relucet in fantasmate dr̄ tūc in
potentia remota ad obiectum actu intelligibile: ⁊ vt relu-
cet in spē sensibili existente in sensu exteriori dr̄ in potentia
imaginabile: ⁊ vt relucet in fantasmate dr̄ actu imaginabi
le: vt vero non relucet in aliquo sensu dr̄ in potentia remo-
ta imaginabile. ¶ Ibi. Cōsimiliter possit poni duplex pas-
sio ordinata in intellectu possibili correspondens isti dupli
ci actioni intellectus agentis: quaruȝ prima esset receptio
speciei intelligibilis a fantasmate ꝑ primam actionem in-
tellectus agentis partialiter tn̄: ⁊ secunda est receptio in-
tellectionis a specie intelligibili per secundam actionem in
tellectus agentis. Et s̄m hoc diceretur ꝙ ad memoriam
intellectiuam pertinet intellectus agens ⁊ possibilis agēs
quidem non q̄ȝtum ad primam actionem que est facere de
potentia intelligibile actu intelligibile. immo illius actio-
nis terminus est memoria in actu: quia per illam actioneȝ
est intellectus habens obiectum actu intelligibile sibi pre-
sens. vt sepe expositum est in primo distinctione. 2. 3. et in
secundo distinctione. 3. et supra in quolibe. in multis locis.
Sed q̄ȝtum ad secundam actionem. quia cum memorie sit
exprimere actualem notitiam vel intellectionem: et intelle
ctus agentis: secunda actio sit agere ad istaȝ actionem: in
tellectus agens q̄ȝtum ad secundam eius actionem inclu-
deretur in memoria: ita ꝙ memoria prout est expressiua no
titie includit intellectum agentem ⁊ speciem intelligibileȝ
integrantes vnam totalem causam notitie: sed intellectus
agens est principalis causa. Sed intellectus possibilis q̄ȝ-
tum ad primam receptionem qua. s. recipit actu intelligibi
le sibi presens q̄d tunc est quando recipit spēm intelligibilē
per quam dr̄ obiectuȝ actu intelligibile presens intellectui
possibili: tunc talis intellectio dr̄ memoria: non tn̄ ꝓducti-
ua: sed conseruatiua speciei intelligibilis que pertinet ad
memoriam actiuam. Et q̄ȝtum ad secundam receptionē. s.
actualis intellectionis dr̄ intelligentia: quia tunc h̄ȝ actua
lem intellectionem qua actu intelligit obiectum ⁊ qua for
maliter dr̄ intelligens. ¶ Et s̄m hoc responderi posset ad
illa que videntur adducta in ꝯtrarium ꝑ h̄ ꝙ actio abstra-
hendi que est prima actio intellectus agentis est magis ꝓ
pria sibi q̄ȝ scd̄a que est cāre intellectionem: qꝛ illa p̄t cōpe-
tere alijs potentijs. Cum dicit ꝙ ꝓpria actio intellectus
agētis ē abstrahere: ista abstractio obiecti nihil aliud est ni
si causare spēm ꝑ quam obiectum fit p̄sens in intellectu in
ratione actu intelligibilis: vt exposui. l. x. dist. 3. q. 6. Et sic
dr̄ transferre obiectum de ordine in ordinem: ⁊ hoc est pro-
prium intellectui agenti: nulla auteȝ alia potentia trans-
fert obiectum suum de ordine in ordinem. sic intelligendo
de ordine corꝑalium ad ordinem spūalium. Licet. n. virtus
fantastica transferat obiectum de ordine sensibiliū ad ordi
nem imaginabiliuȝ. ptȝ qꝛ cāndo fantasma obiecti. tunc ob
iectum est actu imaginabile: quod prius fuit potētia ima-

ginabile:tñ vtrobiqꝫ obiectũ ē p̄ſens cũ ꝯditionibus mate=
rialibus ⁊ corporalibus:vt ſupra patuit:nunq̄ꝫ tñ pōt cāre
ſpēm ꝑ quā obiectũ ſit actualiter ītelligibile:qđ vt ſic đꝫ ha
bere eſſe ſpũale ꝓ quanto.ſ.nō eſt p̄ſens ſub ꝯditionibꝰ cor
poralibꝰ:vt ſupra patuit. Et ꝙ nulla alia potētia ſic trāſfe=
rat:ꝓbat ꝑ argumētũ a fortiori:q̇a ħ magis videt̃ ꝯpetere
volũtati.cui tñ nō ꝯpetit:q̄ licet ſm̄ aliquos cauſando actũ
ſuũ per hoc metaphorice transferat obiectũ ſuũ de ordīe in
telligibiliũ ad ordinē appetibiliũ:tñ iſta tranſlatio nō req̇rit
volũtatē agētē:ſic intelligēdo hoc eſt p̄parādo obiectũ ſuũ
vt ſit actu volibile:quia qñ obiectũ eſt actu intellectũ ē actu
volibile. Sed nō ē ſic qñ obiectũ eſt actu imaginatũ eſt actu
intelligibile:niſi em̄ priꝰ ī ītellectu poſſibili eēt cauſata ſpe=
cies intelligibilis ꝑ quā eſt actu ītelligibile nũq̄ꝫ obiectũ poſ
ſet poni actu intelligibile:ēt quibuſcũqꝫ alijs poſitis ī potē
tijs ſenſitiuis tā interioribꝰ q̄ꝫ exterioribꝰ. Et de hoc ꝓlixe
dictũ ē in.1.di.3.q.6.vbi ꝓbat̃ neceſſitas ſpēi intelligibilis
reſpectu notitie abſtractiue obiecti. ¶ Jlle igit̃ auctorita=
tes affirmāt qđ verũ eſt de primo actu intellectꝰ agētis. Et
ſi qñqꝫ dicat̃ ꝙ ꝓpter illũ ſolũ ponit̃ intellectꝰ agēs:verũ ē
vt talis v̄tus eſt ꝓpria intellectui:q̇a eſt ibi tm̄ potētia pre
parās obiectũ ꝓpter ſcđm em̄ actũ nō eſt ꝓprie in intelle=
ctu talis virtꝰ agēs.nā alie potētie poſſunt agere ad opera
tionē p̄ſuppoſito obiecto. ¶ Hic tñ aduerte ꝙ hoc dictũ nō
eſt abſolute intelligēdũ:nō em̄ albũ vt actu viſuꝫ a potētia
viſiua:eſt tũc actu imaginabile:quia neceſſario requiritur
ſpēs albi in virtute fantaſtica repreſentās ipſum ī rōne ob
iecti actu imaginabilis. Sed hoc forte dicit ꝙ in virtute fā=
taſtica nō eſt ponēda aliqua virtꝰ actiua q̄ ſit cauſatiua ta
lis ſpēi ꝑ quā obiectũ eſt actu imaginabile:ſed cauſata ſpe
cie ſenſibili in ſenſu exteriori ſtatim illa cauſat aliā in virtu
te fantaſtica vt cauſa talis per quā obiectũ eſt preſēs vir=
tuti fantaſtice vt actu imaginabile. Si tñ teneat̃ p̄ma via
ꝙ cōcurrat etiā virtus fantaſtica vt ſupra dixi.ſic pōt ſuſti=
neri eo mō quo expoſui. ¶ Jbi. Si teneat̃ alia via.ſ.ꝙ illđ
aīe qđ eſt actiuũ ad intellectionē eſt intellectꝰ poſſibilis:et
ꝙ intellectꝰ agens habet tñ actionē abſtrahendi obiectuꝫ
tunc eſſet dicēdũ ꝙ intellectus agēs nō pertinet ad memo
riā:ſed actio eius terminat ad memoriā:⁊ hoc reſpectu ſen
ſibiliũ:qꝛ t̃minat̃ ad illā formā ꝑ quā obiectũ actu intelligi
bile relucet intellectui:⁊ illa eſt forma cōſtituens perfectā
memoriam. Reſpectu autem mere intelligibilium.puta ſpi
ritualiũm nullam actionem omnino haberet:⁊ hoc ſi talia
intelligantur non per ſpeciem:ſed ſi per ſpeciem:tamē poſ
ſunt eam cauſare virtute propria. Jntellectus autem poſſi
bilis ſm̄ hoc poneretur pertinere ad memoriam non tm̄ vt
retinēs omne repreſentatiuũ obiecti actu intelligibilis:ſed
etiam vt exprimens actiue notitiam actualem. ¶ Et tunc
ad illa que ſunt adducta contra hoc poſſet reſponderi.

¶ Ad primum ꝙ potentia operatiua non eſt actiua ſui ob
iecti.licet ſit actiua ſui actus circa obiectum.⁊ ideo non pa
ri rōne pōt intellectus poſſibilis cauſare ſpeciem intelligibi
lem:ſicut poteſt cauſare intellectionē illaꝫ. Jntellectꝰ agēs
dicitur cauſare obiectum hoc modo.ſ.ꝙ facit obiectum eſſe
actu intelligibile:⁊ facit ipſum actu intelligibile quādo cau
ſat ſpeciem intelligibilem obiecti:modo potentia mere ope
ratiua:tunc obiectum ſcilicet cauſandi actum quo percipit
obiectum non facit ipſum obiectum actu intelligibile.immo
vt ſic nec preſupponit ipſum vt actu intelligibile.⁊ ideo in=
tellectus potētialis poteſt cauſare actualem intellectioneꝫ
circa obiectum actu intelligibile non cauſando ſpeciem in=
telligibilem per quam obiectum eſt preſens intellectui vt
actu intelligibile. ¶ Ad confirmationem illaꝫ diceretur ꝙ
loquendo de potentia vt dicit reſpectum bene diſtinguitur
in actiuum ⁊ paſſiuum.ſed loquēdo de illa qđ ſubeſt reſpe=
ctui quod communiter intelligimus cum dicimus potentia:
quemadmodum dicimus ꝙ calor eſt potentia calefactiua:
ſic non oportet ꝙ actiuum ⁊ paſſiuum diſtinguunt ipſaꝫ:q̇a
tunc voluntas eſſet due potentie.patet:quia eadem volũ=
tas cauſat actum ſuum ⁊ ſic dicitur actiua.⁊ illa eadem re=
cipit actum a ſe cauſatum:⁊ vt ſic dicitur paſſiua:⁊ tamen
in re eſt tm̄ vna potentia.ſic dicendum eſt in propoſito de in
tellectu. ¶ Ad aliud cum arguit̃ per Ari.ꝙ agens eſt quo
oīa facere. Jntelligēdũ eſt ſic:facere oīa actu intelligibilia
Et hoc habetur ex eo qđ ſequitur ꝙ lumen quodāmodo fa
cit potētia colores actũ colores:q̇a facit eos actu viſibiles
ſic intelligendo ꝙ licet natura abſoluta coloris q̄ eſt in gñe
q̄litatis maneat eadē in tenebris:tñ vt ſic nō ē viſibilis itel
ligēdo de potentia ꝓpinqua.quia qñ oportet duas cās cō=
currere ad agēdũ vna earũ.ſ.ſecũda nō eſt ꝓpinqua potē=
tia.ſ.p̄ma ꝯcurrēte. Ad ħ aũt ꝙ color agat in viſum req̇rit̃
alia cā ad agendũ.ſ.lumē.ideo tunc ſolũ eſt color viſibilis
in potentia ꝓpinqua qñ eſt actu illumīatũ.ħ mō fantaſma
non p̄t gignere ſpēm intelligibilē:niſi concurrente actione
intellectus agentis. Jlle igitur intellectus facit oīa actu in
telligibilia:⁊ hoc in potentia ꝓpinqua:qꝛ relucentia in ſpē
bus intelligibilibus q̄ prius fuerunt in potentia remota:qꝛ
tm̄ relucentia in rep̄ſentatiuo materiali:et rep̄ſentante ea
ſub rōne ſingularis.nō aũt dicit ꝙ agens eſt quo eſt oīa fa
cere actu intellecta. Cũ igitur ꝯcluditur adeq̄tio intellectꝰ
agentis in agendo ad poſſibilē in recipiēdo.dēt inferri vni
formiter de actiōe ⁊ receptiōe actu intelligibilis:nō de ac=
tione ⁊ receptione actu intellecti.i.ꝙ intellectꝰ agens facit
oīa obiecta actu intelligibilia cāndi ſpēs intelligibiles ob=
iectoꝝ.⁊ tunc intellectus poſſibilis reſpectu illaꝝ eſt rece=
ptiuus ꝑ quas obiecta ſunt ſibi p̄ſentia vt actu intelligibi=
lia. Sed qꝛ non facit ipā obiecta actu intellecta.ſ.cāndo in
tellectionem illoꝝ.ideo poſſibilis non recipit illa obiecta vt
actu intellecta.i.non recipit ab intellectu agente actualem
intellectionem illoꝝ cum illa cauſetur ab intellectu poſſibi=
lis ⁊ ſpē intelligibile. ¶ Ad tertiũ veritas p̄ncipij vr̃ in rō
nibus terminoꝝ.ille aũt rationes terminoꝝ vt actu intelli=
gibiles et vl'es relucent intellectui per actioneꝫ lucis intel
lectus agentis. Sic igitur videt veritatē principioꝝ in lu=
ce intellectus agentis nō tanq̄ꝫ immediate cānte illam vi=
ſionem:ſed mediate.ſ.cāndo rationes terminoꝝ in eſſe in=
telligili ꝑ quas poſtea cātur actus videndi veritatē princi
pioꝝ.i.ꝙ intellectus agens cāndo ſpēs intelligibiles ter=
minoꝝ ipſi termini fiunt actu intelligibiles ⁊ p̄ntes intelle=
ctui poſſibili.⁊ tunc intellectus poſſibilis vna cum ſpēbus
illis cāt actualem intellectionem terminorũ quibꝰ terminis
cognitis ſtatim habetur veritas p̄ncipij ꝯſtituti ex illis ter
minis. Et de ħ dictum eſt ꝓlixe in primo.di.3.q.4.de ſin=
ceris veritatibus. ¶ Ad quartum diceretur ꝙ agens in no
bilius poſſibili precise vt reſpicit obiecta ſenſibilia.qꝛ preci
ſe reſpectu illorum eſt agens in intellectum poſſibilem in=
telligendo tm̄ de prima actione.ſ.faciente obiecta actu in=
telligilia.et nō actu intellecta.vt ſupra patuit. ¶ Jbi. De
iſto arti.hic doct.vr̃ declinare magis ad hoc ꝙ intellectus
agens ſit actiuus notitie obiecti q̄ꝫ poſſibilis.ita ꝙ intelle=
ctus agens ⁊ ſpēs intelligibilis ꝑ ſe ꝓducunt actum intel
gendi.poſſibilis vere p̄t dici actiuus tm̄ per accñs:qꝛ ꝑ ſpe
ciem intelligibilem quam formaliter habet. Dicit ergo ſic.
De iſto arti.hoc tenendum vr̃ ꝙ illam diſtinctionem Aug.
10.de tri.c.14.memoria intelligentia.et voluntas compā
do ad illam Ariſt.in intellectum agentem ⁊ poſſibileꝫ ſicut
ſibi inuicem correſpondent:ꝙ ſolus poſſibilis eſt intelligē=
tia:qꝛ ſimul recipit actum intelligendi:et ſic etiam cōiter
Ariſt.loquitur de intellectu:vt eſt quo intelligimus ſiue re
cipimus intellectionem. etiaꝫ poſſibilis pertinet ad memo
riam inq̄ꝫtum memorie eſt recipere notitiam habitualeꝫ.ſ.
ſpeciem intelligibilem ſm̄ illud.15.de trini.c.10.ſcientia
quam memoria tenemus.i.ſpecies quam recipimus.et ſic
loquitur Ariſto.quandoqꝫ de intellectu poſſibili vt eſt quo
ſcimus:ſiue vt eſt quo habemus ſcientiam per quam redu=
citur de potentia eſſentiali ad accidentalem.et illa ſcientia
eſt propter ſpeciem intelligibilem:vt ſupra dixi. Sed ad
alium actum memorie qui eſt gignere notitiam actualem.
patet ꝙ hoc competit adhuc intellectui poſſibili per acci=
dens:quia quando forma actiua ineſt alicui ſubiecto ſm̄ il
lam formam per accidens competit eidem. ſicut lignum ꝑ
accidens calefacit. Nunc autem illud quo obiectum acti=
ue ſe habet ad gignendum intellectionem eſt forma intel=
lectus poſſibilis ſcilicet ipſa ſpecies intelligibilis.igitur in
tellectus poſſibilis.ſaltem per accidens gignit. ¶ Sed ſi
vltra hoc queras an conueniat actus gignendi notitiam ꝑ
ſe ipſi parti intellectiue:p̄t teneri ſm̄ predicta:vl' compete
re precise intellectui agenti:vel precise intellectui poſſibili.
et ſm̄ hoc iſte vel ille diceretur ꝑtinere ad memoriam. Vel
poſſet poni tertio modo actus gignēdi vtriqꝫ competere:ſꝫ
agenti tanq̄ꝫ principaliori.⁊ poſſibili tanq̄ꝫ minus p̄ncipa
li:nec ſequitur:ſi ſint vna natura igitur non pñt habere re=
ſpectu eiuſdem cālitatem principaliorem ⁊ minus princi=
palem:patet.n.inſtantia de intellectu ⁊ voluntate:quaꝝ
vna ſm̄ multos eſt actiua principalior:⁊ alia ſubordinata
in aliqua actiōe:⁊ tñ ſunt vna natura. ¶ Sed iſta inſtātia
ſm̄ aliquos nō eſt ſil'is:qꝛ non vtraqꝫ potentia immediate
attingit idē vt cātum:ſed vna per operationem ſuam cātam
mouet aliam ad ſuam operationem. Sed de hoc vide que ex
poſui in.q.vlti.ꝓlo.⁊ in ſcđo.di.25. Breuiter ſi non tenere
tur diſtinctio potentiarũ:nec re abſoluta:nec relatione rea
li:de quo in ſcđo.diſti.16. Sed tm̄ ꝙ idem abſolutum quo=

q̃modo illimitatū est principiū imediatū multorū actuū ⁊ sic respectu alterius ⁊ alterius dicetur alia ⁊ alia potentia: tunc pma via probabilis videtur. ⁊ sic pꝫ iste secūdus arti. qui tamē pro maiori parte est ꝑlixe expositus a doc. in pmo. di. 3. q. 6. ⁊. 7. ⁊. 8. ⁊ vide que ibi exposui. ⁊ mlt'a dubia ad expositionem huius articuli multum valentia.

Dubia circa istū articulū occurrētia.

In isto arti. sunt principaliter tria dubia. Primū est de obiecto intelligibili: scđm de intellectu. tertiū ē de vtroq; simul. Primo instatur ꝓbando ꝙ obiectū sit totalis cā sui act⁹ intelligēdi: ⁊ pmo sic ⁊ pono ꝙ eētia diuia sit obiectū adequatū intellect⁹ diuini: si ipsa nō pōt imediate cā re notitiā sui in intellectu suo seqtur ꝙ sit imꝑfecta cā. pꝫ. qa illa dr cā iꝑfecta q̄ nō pōt attingere opationē ad quā ordinat: ⁊ hoc vt cā totalis. Mō essentia diuia est ꝑfectissima iter oēs. imo sup oēs cās. ¶ Scđo instat sic q̃to obiectū ē ꝑfectius tāto ꝑfectiori mō opat. ergo obiectū in īfinitū ꝑfectius opat. hec ꝯsequentia pꝫ in simili ꝑ doct. in pmo. di. 2. pte. 1. q. 1. vbi arguit sic. cā superior ē ꝑfectior in causando. ergo in infinitū supior in infinitū est ꝑfectior ⁊ ꝑfecti⁹ erit. pꝫ ergo ꝯsequētia. Sed si obiectū nō haberet totā opationē in voluntate sua. ita ꝙ imediate possit oēm sui notitiā ꝓducere nō opat in īfinitū ꝑfecti⁹. ¶ Tertio istat sic. Aliqđ sic pōt supplere vicē obiecti ꝙ pōt imediate cāre notitiā illius obiecti vt totalis cā. ergo ⁊ ipm obiectū poterit eē totalis cā illi⁹ notitie: antecedēs pꝫ. qa volūtas diuia pōt se sola imediate cāre in intellectu notitiā hominis ītuitiuā nō ꝯcurrēte intellectu meo. pꝫ qa ipsa pōt supplere vicē oīs cāe scđe vt ab oībus ꝓcedit theo. ꝯñia pꝫ qa in hoc dr supplere vicē alicui⁹ ꝙ q̃to pōt ꝓducere opationē natā ꝓduci a tali obiecto: vt pꝫ. a doc. in ꝓlo. q. 1. ⁊ vide q̄ ibi exposui. ¶ Quarto instat sic. volūtas diuia pōt imediate vt totalis causa cāre visionē essentie diuie formaliter infinite in aliquo intellectu creato: ergo multomagis eētia diuia poterit cāre vt totalis cā notitiā ītuitiuā sui in itellectu creato: posito ꝙ ipꝫ possit imediate mouere: añcedēs ē notū. ꝯñia pꝫ. Tū qr in h̃ volūtas ꝑfecte suppleret vicē illi⁹ eētie. Tū qr eētia ē origo ⁊ fūdamētū oīs perfectiōis volūtat; diuie: vt pꝫ supra. q. 1. quo. ⁊ in. q. 7. ⁊ i. 1. d. 8. q. 3. ¶ 5°. istat sic. aliq̄ cā iꝑfectior ē totalis cā sue actiōis. ergo cā ꝑfectior erit totalis ꝓprie opatiōis: añcedēs pꝫ. qr ignis ē totalis cā generādi aliū ignē. similit calor ē totalis cā cāndi calorē i subiecto. ꝯñia pꝫ. Tū qr actio ꝯsequit ētitatē: ergo qñ entitas ē perfectior: ⁊ actio erit similit. Tū qa lꝫ do. in. 1. di. 3. q. 7. dicat ꝙ iō itellect⁹ creat⁹ nō pōt eē cā totalis act⁹ itelligēdi: qa ē nat⁹ operari circa totū ens. ⁊ hꝫ totū ens ꝓ obiecto: tñ ꝯcedit ꝙ agēs inferi⁹ pōt eē totalis cā: qa limitatū ad operādū ⁊ circa determinatā materiā. Sic i ꝓposito arguo de obiecto puta lapide ꝙ pōt imediate cāre notitiā sui: qr respicit ⁊ detminatā actionē ⁊ detminatū receptiuū. Si ergo aliq̄ cā iꝑfecta ē totalis cā sue actiōis multo forti⁹ obiectū ꝑfecti⁹ erit totalis cā sue operatiōis siue notitie sue. ¶ Sexto istat sic. itellect⁹ i rōe obiecti actu itelligibilis cāt notitiā sui ītuitiuā in seipo. ergo aliqđ obiectū ē cā totalis sui act⁹ añcedēs pꝫ. qa itellect⁹ separat⁹ perfecte seipm cognoscit per eētiā suā: vt pꝫ a doc. in 2°. di. 7. q. 8. ꝯñia similit pꝫ. qa cū itellect⁹ sit simplex ⁊ oino ex natura rei indistinct⁹ nō pōt distingui in duo. quoꝝ vnū sit: vt potētia ⁊ aliud vt obiectum immo vel totum causat vt potentia: vel totuꝫ causat vt obiectum. si 2° habet intentū. si pmo ē ꝯtra do. q vult ꝙ intellect⁹ nō sit totalis cā. ¶ 7° instat: obiectū vt totalis cā pōt imediate cāre spēm itelligibilē sui i intellectu sibi ꝓportionato: h̃ pꝫ a doc. pñti. q. q̄re ēt nō pōt imediate vt totalis cā cāre notitiā sui cū h̃ sit magis ꝓpria operatio ei⁹ q̄ cātio spēi itelligibilis. Tū ēt qa ex q̄ itellect⁹ mere passiue se hꝫ respectu spēi itelligibilis maxie qñ illa cāt a mere obiecto intellectuali: siue spūali: vt pꝫ pñti. q. Seqtur ꝙ ēt respectu notitie obiecti mere passiue se habebit: vel saltē ē assignāda rō diuersitatis. ¶ 8° istat sic. notitia obiecti ē sic ꝓpria operatio obiecti ꝙ vnitatē specificationē ⁊ distictionē hꝫ a solo obiecto. ergo talis notitia erit ab obiecto vt totali cā. añcedēs pꝫ. a Do. in. 1. di. 3. q. 7. ꝯñia pꝫ. qr si talis notitia eēt ēt ab aliq̄ alio q̄ ab obiecto: tūc ab illo ita hret vnitatē ⁊ distictionē. sicut ab obiecto. qđ ē falsū. ¶ 9° aliqđ obiectū ꝯtinet vtuali t aliquē itellectū. ꝯ pōt i illo itellectu imediate cāre notitiā illi⁹ itellect⁹ vt totalis cā ⁊ h̃ ⁊ i rōe obiecti actu itelligibilis: ꝯñia pꝫ: qr alit nō ꝯtineret ipꝫ vt totalis cā. añs pꝫ: qr forte supma eētia create ꝯtinet itellectū humanū vl' saltē ipē de⁹ ꝯtinet ¶ 10 instat. intellect⁹ seipꝫ movet vt potētialis cā ad notitiā sui. ergo ⁊ quēlibet aliuꝫ quē imediate pt mouere mouebit vt totalis cā ad sui notitiā añs pꝫ. supra. ꝯñia ēt pꝫ ꝑ illā ꝓpōnem doc. s. ꝙ qñ aliqđ mouet aliđ imediate qđlꝫ eiusdē rōnis sibi mō pōt mouere vide in ꝓlo. q. 3. ⁊ i 2°. d. 9. ⁊ vide q̄ exposui circa illā ꝓpōnem. ¶ Scđo pncipaliter instat ꝓbando ꝙ intellectus sit totalis cā intellectiōis obiecti. pmo: qr si intellect⁹ diuinus cū sit formalr infinitus nō sit totalis cā intellectiōis obiecti seqret ꝙ nō eēt infiniti vigoris: vt pꝫ. ¶ Scđo voluntas ponit totalis cā sui actus ergo ⁊ intellect⁹: añs vr vex. ꝯñia pꝫ: qr intellectus intensiue nō est minoris ꝑfectionis q̄ volūtas. Tū ēt qr vterq; hꝫ idē obiectū ⁊ sub eadē rōne formali. ergo si volūtas est totalis cā circa idē obiectū: seqtur ꝙ sillr intellectus erit totalis cā. ¶ Tertio instatur: qr q̃to potentia ē ꝑfectior tāto ꝑfecti⁹ opat. ꝯ si aliq̄ est in infinitū ꝑfectior sequit ꝙ in infinitū ꝑfecti⁹ opat: sed nō perfectius oparet in infinitū si se sola ⁊ vt totalis cā nō opet circa obiectū. ¶ Quarto instat intellect⁹ ē potētia perfectissima inter potētias ꝓductiuas creatas. ꝯ spāliter dꝫ hre ꝓpriam opationem ⁊ sibi soli ꝯpetētē: sed si nō eēt totalis cā intellectiōis: tūc nō eēt ꝑfecta ⁊ ꝓpria opatio ipsius intellectus. pꝫ: qr illa opatio depēderet ab alio extrinseco sicut create ē ꝓpria opatio volūtatis diuie: qr soli illi ꝯuenit et nulli alteri: nec totaliter: nec ptialit. sic in ꝓposito. ¶ Quinto instat sic. Aliqs intellect⁹ creat⁹ virtualiter ꝯtinet aliqđ obiectū. ergo pt eē cā totalis illius. ꝯñia pꝫ. qr ꝯtinēs virtualit aliđ pt imediate cāre notitiā illi⁹. vt pꝫ a doc. q. 14. ¶ Sexto instat. Aliqđ ens iꝑfecti⁹ ē cā totalis sue actionis. vt supra patuit: ꝯ a fortiori intellect⁹ erit cā totalis opatiōis ꝓpe. s. itellectiōis obiecti. Si dicat vt dicit doc. i pmo. d. 3. q. 7. ꝙ nō pt poni cā totalis: qr respicit oē ēs ⁊c. ¶ Cōtra qr volūtas silr respicit oē ens. ⁊ tñ fm aliquos ⁊ forte fm doc. ipsa ponit cā totalis sui act⁹. Et posito ꝙ nō ponat cā totalis act⁹ volēdi: tñ respectu act⁹ nolēdi vr ꝙ sit totalis cā: qr obiectū nolitiōis est tm̄ ꝑuatio boni: vt pꝫ a doc. in 2°. di. 25. Et sic talis ꝑuatio nullius est actia: vt pꝫ ¶ Septio instat sic. Intellect⁹ vt potētia mere itellectiua est cā totalis notitie sui. pꝫ. qr a nullo alio causat. ꝑfecte. n. seipsum intelligit ꝑserti loq̄ndo de itellectu separato ergo saltē respectu sue notitie erit totalis cā. ¶ Octauo instat sic. Intellectus pt eē totalis cā notitie perfectioris. ꝯ ⁊ notitia iꝑfectioris. ꝯñia pꝫ per doc. in 2°. di. 18. Potēs ꝓducere ꝑfectius pt ꝓducere iꝑfectius eiusdē rōnis. Si ꝯ intellectus pt vt totalis cā ꝓducere notitiā sui q̄ est satis ꝑfectior notitia lapidis ⁊ tñ est eiusdē rōnis: seqt ꝙ a fortiori poterit vt totalis cā ꝓducere notitiā lapidis. ergo obiectum nō ꝯcausaret secū actie. ¶ Nono instat sic. Sicut se hꝫ potētia factia circa obiectū factibile. ita potētia opatia circa obiectū suū. Sed potētia factiua circa suū obiectū se hꝫ vt totalis cā ita ꝙ obiectū nō ꝯcurrit aliquo actiue. h̃ pꝫ discurrēdo in oīb⁹ factiuis. calor. n. q̄ est potētia factiua circa calefactibile mere actiue se hꝫ circa illđ: sic ꝙ calefactibile nullo mō ꝯcurrit actiue. ergo silr potētia operatiua circa suū obiectū. imo h̃ vr a fortiori ꝓpter perfectionē potētie operatiue. ergo obiectū nō ꝯcurrit actiue cū potētia. Et silitudo inter potentiā factiuā ⁊ actiuā. pꝫ qr vtraq; respicit obiectū circa qđ operatur. ¶ Decio ⁊ vlti. instat sic. Si intellect⁹ diuin⁹ moueret a perfectissimo obiecto creato ad notitiā illi⁹: ēt posito ꝙ moueret vt a partiali cā vilesceret ergo ⁊ itellect⁹ supm⁹ creat⁹ si moueret ab obiecto iꝑfectiori se: tūc vilesceret. ergo talis intellect⁹ ⁊ si possit moueri ab obiecto perfectiori vel eq̄li. nō tñ ab iꝑfectiori: qr tunc vilesceret sicut intellect⁹ diuinus. Cōfirmat: qr intellect⁹ diuinus nō dr vilescere qñ mouet ab eētia diuia: vt pꝫ a doc. in ꝓlo. q. pe. ⁊ di. 39. ⁊ h̃ in quol. ⁊ h̃ est qr mouet ab obiecto formaliter infinito. Sic vr dicendū in ꝓposito: ⁊ sic pꝫ ista conclusio. ¶ Tertio pncipaliter instat ꝓbando ꝙ intellectio obiecti nō sit ab intellectu ⁊ obiecto vt a duab⁹ causis partialib⁹ integrantibus vnā totalē. Et pmo sic. qr accipio perfectissimū intellectū creatū. puta intellectū supmi angeli: ⁊ accipio lapidē ꝓ obiecto actu intelligibili intuitiue. Tūc sic. si intellectus ille nō pt cāre notitiā lapidis nisi simul concurrat lapis actiue ad hmōi intellectionem. seqtur ꝙ talis intellectus dependet a lapide respectu sue proprie operationis qualis est intellectio: qđ vr multū vilificare intellectū illū supmū. s. ꝙ nō possit ꝓpriā operationem elicere nisi in eliciēdo simul cōcurrat tale obiectū iꝑfectissimū in operatione ad talē potētiam. ¶ Scđo instat: qr si intellectio lapidis simul dependet a lapide ⁊ intellectu. ergo includit relationem dependentie essentialis ad intellectum ⁊ lapidem: ⁊ tunc quero: aut includit precise vnam terminatam ad intellectum ⁊ obiectum. aut aliam ⁊ aliā. non pma: qr eadem relatio numero non respicit duos terminos eque

ꝙ intellect⁹ sit totalis cā intellectiōis ꝓbat.

p̄mo:nō 2ᵒ:q̇a tūc idē effectꝰ nūero pluribꝰ depēdētijs essē tialibus simul dependeret qꝺ̄ videt̄ īpossibile etiā apꝺ̄ doc. ¶ 3ᵒ instat̄:q̇a tūc eadē ītellectio eque eēt naturalis similitudo intellectꝰ sicut ⁊ obiecti.ptʒ.q̇a do.in pn̄ti.q.ꝓbat obiectū eē cām actiuā intellectꝰ:p h̄ ꝙ intellectio est naturalit̄ a potētia intellectiua sicut ab obiecto:qꝺ̄ tn̄ do.nō ꝯcedit.Et ꝙ sequit̄ ptʒ:q̇a do.in pn̄ti.q.⁊ in p̄mo.di.3.q.7.ꝓbat obiectū ꝯcurrere actiue ad notitiā sui:p h̄ ꝙ talis notitia specificat̄ ab obiecto.Cū ergo magis ītellectꝰ sit cā talis notitie sequit̄ ꝙ illa notitia eq̄liter vel magis specificabit̄ ab ītellectu:qꝺ̄ tn̄ est falsuʒ:nec a doc.ꝯcedit̄:cū sit idē ītellectꝰ respectu oīum ītellectionū.ergo.Similit̄ sequit̄ ꝙ notitia eq̄ depēdebit ab ītellectu in rōne mēsurabilis.sicut etiā ab obiecto:si talis notitia eq̄ causet̄ ab vtroqꝫ.Ptʒ h̄:q̇a doc.in pn̄ti.q.p h̄ ꝓbat notitiā depēdere ab obiecto in rōne mēsurabilis:q̇a causat̄ ab obiecto:siue ꝙ iō obiectū est cā notitie q̇a notitia depēdet ab illo vt mēsurabile:ergo cū ītellectꝰ sit eque vel magis cā notitie:sequit̄ ꝙ talis notitia erit eq̄ mēsurabilis ab obiecto.⁊ tūc eadē notitia essentialiter refert̄ ad obiectū ⁊ ītellectū:qꝺ̄ ē īpossibile:vt supra patuit. ¶ 4ᵒ instat̄:⁊ q̄ro si ītellectio est necessario a potētia ⁊ obiecto:aut iō ē:q̇a repugnat ītellectui posse illā ꝓducere:⁊ hoc nō q̇a intellectꝰ est valde ꝑfectior.ergo est tāte actiuitatis ꝙ pōt eā ꝓducere aut q̇a obiectū vt necessario ꝯcurrit:⁊ hoc nō:q̇a posita cā sufficiēti alicuiꝰ effectꝰ pōt poni effectꝰ.mō si intellectꝰ est ex se cā sufficiēs notitie.puta lapidis:seq̄tur ꝙ lapide nō ꝯcurrēte actiue:ꝙ possit īmediate ꝓduci ab intellectu:nec appet rō manifesta.s.ꝙ ītellectꝰ nō sit sufficiēs cā. ¶ 5ᵒ instat̄:q̇a intellectio est actio īmanēs vt supra patuit.q.13.Ergo ad illā nō cōcurrit obiectū actiue:quia intellectio nō recipit̄ in obiecto.vt ptʒ.sed tm̄ in ītellectu.Nec valet dicere vt dicit doc.in p̄mo.distin.3.q.7.ꝙ quādo cōcurrūt due cause partiales ad eandē actionē immanētē qꝺ̄ sufficit ꝙ recipiatur in vna earū.Sic est in ꝓposito:quia ītellectio recipitur in intellectu.Cōtra:q̇a quādo obiectū causat intellectionē:aut agit actiōe īmanēte:aut actiōe transeūte nō primo.q̇a illā nō recipit:nō scḋo:quia tūc intellectio eēt actio transiēs:⁊ sic eadē actio esset transiēs ⁊ īmanēs:quia vt esset ab obiecto esset transiēs ⁊ vt esset ab intellectu eēt īmanēs:qꝺ̄ videt̄ omnino falsuʒ. ¶ Sexto instat̄ sic.si intellectus ⁊ obiectū necessario cōcurrūt vt due cause partiales aut concurrūt ex equo ⁊ eque perfecte:aut nō eque perfecte:sed vna perfectius altera nō primo.Tū q̇a doc.hic ⁊ in primo.distin.3.q.8.vult ꝙ vna sit principalis.Tum q̇a tunc idem effectus indiuisibilis eque perfecte esset ab vna sicut ab alia:⁊ per consequēs cū sit indiuisibilis posita vna alia remota adhuc effectꝰ ille eēt ab vna sola aliter non esset eq̄ perfecte ab vna sicut ab alia.sequitur secūdo:quia tūc effectus haberet perfectius esse ab vna q̄ꝫ ab alia.ergo haberet aliquam perfectioneʒ ab vna quam non haberet ab alia aliter non esset perfectiꝰ:nec perfectiꝰ esse haberet ab vna magis q̄ꝫ ab alia.Et si aliquam perfectionē haberet ab vna quam nō haberet ab alia.tunc idem effectus numero non esset a duabus causis partialibus vnam totalem integrantibus:quia pono ꝙ intellectio illa sit causata eque immediate a duabus illis causis.ita ꝙ tota sit a duabus ⁊ nō ab vna sola. ¶ Septimo instat̄:⁊ pono ꝙ ītellectio sit causata ab intellectu ⁊ ab obiecto intensa vt duo ⁊ ꝙ obiectum semper agat eque intense:⁊ ſm totā virtutē:sicut dicit Doc.in pn̄ti.q.⁊ in p̄mo.di.3.q.7.Obiectū eñ pn̄s agit simpliciter toto conatu ⁊ ſm totam eius virtutem.Deinde pono ꝙ intellectꝰ magis conetur circa illam intellectionem iam causatam:quod est possibile:vt patet presenti questione:puta ꝙ voluntas magis ac magis firmet eum in tali cognitione:certum est tunc ꝙ illa intellectio fit intensior.ergo aliquis gradus intellectionis mere causatur ab intellectu ⁊ non ab obiecto:tunc vltra ergo ille intellectus potest vt totalis causa causare omnes alios gradus intellectionis precedētes.probatur.Tum quia sunt eiusdem rationis cum gradibus sequentibus.Tum quia si potest in gradum perfectiorem a fortiori potest in graduʒ imperfectiorē vt ptʒ.ergo tota intellectio potest esse a solo intellectu.Patet.quia ipsa ſm omnem gradum potest esse ab intellectu.vt probaui.ergo ⁊ ſm totum suum esse.hoc patet recte considerāti.

¶ Octauo instatur:⁊ pono ꝙ lapis sit presens intellectui angeli in ratione obiecti actu intelligibilis.Si intellectio lapidis de nouo causatur in intellectu angeli:quod est possibile ſm Doctorem.in secundo.distinctione tertia.questione vndecima.Quero a quo causatur:si ab intellectu solo habetur propositum:si ab intellectu et lapide contra:quia corpus non agit aliquid in alio nisi approximetur illi localiter.hoc patet a doc.presenti questione.sed non p̄t approximari localiter intellectui angeli cum ille intellectꝰ non sit in loco circumscriptiue.Tum etiam vr̄ mirabile ꝙ corpus mere materiale possit cāre intellectionem q̄ est mere spiritualis. ¶ Nono instatur:qꝛ si intellectio esset simul ab intellectu ⁊ obiecto.tunc sequeretur ꝙ esset partim vniuoce ꝓducta ⁊ partim equiuoce.Vniuoce qꝛ ab obiecto:patet:qꝛ ponitur naturalis similitudo obiecti.⁊ equiuoce.qꝛ ab intellectu.Sed hoc est incōueniens:ꝙ idem effectꝰ numero partim sit equiuoce ꝓductus ⁊ partim vniuoce.Secus qn̄ idem effectus est a pluribus causis essentialiter ordinatis ⁊ totalibus:qꝛ tunc ſm alium ⁊ alium respectū ad aliam ⁊ aliam cām ꝺꝫ vniuoce ⁊ equiuoce ꝓduci:vt patʒ a doc.in primo dist.3.q.8.Sed non sic videtur qn̄ partialiter causatur ab vna ⁊ partialiter ab alia. ¶ Decimo instatur.Et pono ꝙ obiectum fiat ita perfectum ꝙ contineat cālitatem potentie.hoc videtur possibile:qꝛ licet sicut dicit doct.ꝙ quantumcūqꝫ obiectuʒ intendatur nunq̄ꝫ erit formaliter potentia.tn̄ poterit cōtinere virtualiter potentiam:qꝛ si obiectuʒ intenderet in infinitum.tunc virtualiter contineret intellectum.ergo ⁊ causalitatem eius.ergo a solo obiecto poterit causari notitia sui in intellectu illo queʒ virtualiter continet.ergo non apparet ista necessitas.s.ꝙ intellectus ⁊ obiectum necessario concurrunt ad causandum simul notitiam obiecti.Et omnis pluralitas semper vitanda est vbi non apparet manifesta necessitas ponendi talē pluralitatem. ¶ Respondeo ad instantias contra primum.Ad primam concedo ꝙ essentia diuina est perfectissima causa.vel quasi causa intellectionis tam sui q̄ꝫ omnium contentoꝝ:et ꝙ perfectissime causat in suo tamen ordine causandi:et sic inter omnes causas que tm̄ partialiter causant ipsa perfectissime causat sic ꝙ non est obiectum aliquod qꝺ̄ ita perfecte moueat ad notitiam sui ⁊ contentorum:sicut essentia diuina.non aūt pertinet ad perfectionem essentie diuine:ꝙ ipsa sit totalis causa notitie sue ⁊ contentorum respectu intellectus diuini qꝛ hoc sibi omnino repugnat.Sicut ēt ponitur ꝙ ipsa perfectissime causat effectum in creaturis in suo ordine causandi.s.qꝛ ipsa ponitur simpliciter prima causa.et tn̄ apud phōs non conceditur ꝙ ipsa sola possit immediate attingere ōnem effectum quem vt prima causa attingit concurrentibus secundis causis:vt supra patuit.q.7.Sic dicendum est in ꝓposito esset bene imperfecta cā si perfectissime nō posset cāre notitiam sui ⁊ cōtentoꝝ vt obiectuʒ actu intelligibile.loquēdo de mō cāndi ipsius obiecti vt obiectū est:qꝛ vt sic tm̄ natuʒ est ꝑtialiter ꝯcurrere ⁊ nō vt totalis cā. ¶ Ad scḋʒ ꝯcedo ꝙ q̄ꝫto cā ē ꝑfectior ꝑfectiori mō causat:⁊ si est infinita q̄ꝫtum in se p̄t infinite cāre:⁊ sic perfectissime:⁊ sic concedo ꝙ essentia diuia ꝑfectissime.immo infinite mouet intellectū diuinū ad sui notitiam.Sed cū infertur ergo vt totalis cā.negatur.qꝛ hoc nō ꝑtinet ad ꝑfectionem cāe obiectiue:qꝛ cā obiectiua ꝓprie tm̄ ꝑtialiter ꝯcurrit.vt supra dixi. ¶ Posset tn̄ dici vnico verbo.ad ista duo argumenta ꝙ essentia diuina est cā totalis notitie sui ⁊ alioꝝ:⁊ hoc formaliter vel realiter.Nam ipsa p realē idētitatem cōtinet intellectū diuinū:⁊ ideo ipsa realiter hʒ vn̄ possit cāre oēm notitiā tam sui q̄ꝫ oīm ꝯtentoꝝ.Esset bene imꝑfectior si cū illa necessario ꝯcurreret aliꝰ intellectꝰ realiter distinctus. ¶ Ad tertiū ꝯcedo ꝙ eo mō quo supplet vicem obiecti ꝙ ip̄m obiectū si eēt in se pn̄s ⁊ posset immediate mouere intellectū eodē mō cāret notitiā sui ⁊ cōtentoꝝ.Cum ꝺꝛ ꝙ volūtas diuia p̄t se sola cāre notitiā eēntie diuie in intellectu meo.Dico ꝙ h̄ p̄t hr̄e duplicem sensum.prio ꝙ precise suppleat vicē obiecti vt obiecto.alio mō ꝙ suppleat vicē obiecti simul ⁊ potentie:primo mō nō est veꝝ:qꝛ obiectū vt obiectū nō est natū esse cām totalē notitie:⁊ sic nō p̄t h̄ mō supplere vicē.2ᵒᵒ.cōcedo:qꝛ tunc ipse supplet vicē essentie vt obiecti ⁊ intellectus creati vt potētie intuitiue:⁊ h̄ ideo est qꝛ ipsa ꝯtinet intellectū creatū ſm totā eiꝰ entitatem:⁊ ꝯtinet ēt eēntiam ſm ꝑfectam identitatem:vt supra patuit.Cū infertur ergo ⁊ essentia sic p̄t immediate cāre notitiā illā vt totalis cā:ꝯcedo:si tn̄ p̄t immediate mouere ītellectū creatū:eius oppositū ꝓbatū est supra.q.14.nec tn̄ seq̄tur ꝙ tunc causet illā in rōne p̄cise obiecti vt obiectum est.sed qꝛ ipsa essentia est obiectū actu intelligibile formaliter ꝓductiuum notitie sui in intellectu creato:si tn̄ posset ipsum immediate mouere ⁊ cōtinet virtualiter ſm totam entitatem oēm intellectum creatū.tunc supplet vicem intellectus creati Et sic eadē eēntia vt est obiectū actu intelligibile:ē ꝑtialiter motiua ad sui notitiā ⁊ vt ꝯtinet virtualiter intellectū supplet vicē potētie.Et pʒ meliꝰ:si essen diuia cāret īmediate notitiā lapidis in intellectu sortis non

Ad rōnes ꝯ primum

ſuppleret vicem lapidis vt cauſa totalis quia lapis vt obie
ctū actu intelligibile non mouet niſi partialiter:eo ergo mō
quo lapis natus eſſet mouere eo modo ſuppleret nec ſimili=
ter ſuppleret vicē intellect⁹ fortis vt cauſa totalis:quia pre
ciſe eo modo ſuppleret vicem potentie quo ipſa potētia na
ta eſſet cauſare:⁊ quia nō eſſet nata cauſare niſi tm̄ partia
liter:ideo eodē modo preciſe ſuppleret vicē potentie.patet
ergo quomodo eſſentia cauſaret notitiam vt totalis cauſa
quia tm̄ cauſaret ſupplendo vicē obiecti.⁊ potētie eo ꝓciſe
modo quo obiectum ⁊ potentia concurrunt. ¶ Ad quartū
patet ex dictis ad tertiū. ¶ Ad quintū concedo ꝙ aliquod
ens eſt cauſa totalis alicuius actionis:⁊ tamē negatꝙ ens
perfectius poſſit eſſe totalis cauſa ſue intellectionis.Et rō
diuerſitatis poteſt aſſignari ex duobus. Primo:quia eſt ali
quis effectus qui ex natura ſua nō pōt eſſe niſi a duab⁹ cau
ſis partialibus vnam totalem integrātib⁹:vel ab alia cau=
ſa perfecte virtualiter continennte ſm totam entitatē vtrā
ꝫ cauſam partialem : ⁊ patet : quia filius ſic eſt a patre ⁊
matre vt a duabus cauſis partialibus:quod eſt impoſſibile
eſſe ab vna earū poſſet tamen eſſe immediate a deo;quia cō
tinet virtualiter cauſalitatē vtriuſꝫ cauſe.Sic videt dicē=
dū de actu intelligendi ꝙ ſit talis entitas cui repugnet eſſe
totaliter ab obiecto vel totaliter a potentia:ſed preciſe cō=
petit ſibi eſſe ab vtroꝫ partialiter concurrēte vel ab aliquo
continente virtualiter cauſalitatem vtriuſꝫ vt dixi de pro=
le.Secundo poteſt aſſignari rō quaſi a priori : quia intelle=
ct⁹ cū ſit potētia perfectior omni ſenſitiua neceſſario habet
aliquam operationem ſibi propriam ⁊nullā habet niſi actū
intelligendi qui actus ſi non eſſet effectiue a potentia illa nō
diceretur operatio propria illius potentie.patet.quia tunc
ſe haberet ad illam in pura potentia contradictionis: ſicut
calor in ligno non dicit operatio ſiue actio propria ipſius li
gni cum tm̄ ſe habeat ad illum in pura potentia receptiua.
Et vltra:quia intellectio obiecti:dicit etiam operatio pro=
pria illius.patet:quia illi ſoli conuenit:nam intellectio lapi
dis non cōuenit homini ⁊ non diceretur propria niſi aliquo
modo eſſet ab illo cauſata vel ſaltem ab aliquo virtualiter
continēte ipſum:patet ergo:quare intellectio nō poteſt eſſe
nec a ſolo obiecto nec a ſola potentia ſed tm̄ ab vtroꝫ par
tialiter:⁊ ſic patet quomodo aliqua cauſa inferior pōt eſſe
totalis cauſa ſui effectus ⁊ tamen ſuperior non poterit.
¶ Ad ſextū. Dico pͥmo ꝙ quādo obiectū eſt diſtinctū ꝑter
opus ītellect⁹:ꝙ tūc ptialiter ɔcurrit ⁊ potentia ſimiliter
partialiter.Dico ſecundo ꝙ quādo idē intellect⁹ ſeipſum in
telligit ꝙ illa intellectio eſt partialiter cauſata ab intelle=
ctu ⁊ ꝑtialiter ab eēntia cui⁹ ē talis ītellect⁹:ita ꝙ illa eēn
tia mouet intellectū ſuū ad ſui notitiā ⁊ oīum ꝗ ꝑ idētitatē
ɔtinet:ſicut etiā eſſentia diuia īmediate mouet intellectuꝫ
diuinū ad ſui notitiā ⁊ omniū per idētitatē ɔtētorū ⁊ ſic mo
uet in rōe obiecti etiā ad notitiā ſui intellect⁹ ſic videt dicē
dū in ꝓpoſito.Et poſito ꝙ nulla penit⁹ eēt diſtinctio preter
opus intellect⁹ inter obiectū ⁊ potentiā:ita ꝙ idē penit⁹ in
diſtinctū eſſet obiectū intelligibile ⁊ potētia ītellectiua:tūc
in iſto caſu diceret ꝙ idē vt obiectū actu intelligibile eēt rea
liter totalis cauſa notitie ſue ꝗ notitia realiter reciperet in
ipſo:⁊ ſimiliter vt potētia eſſet realiter totalis cā notitie ꝗ
recipet in tali potentia:nec tm̄ eſſent due cāe totales reſpe
ctu eiuſdē notitie:imo tm̄ vna ī re licet rōe diſtiguerent:idē
intellect⁹ vt realiter ɔſiderat⁹ eſt obiectū ⁊ potētia. ¶ Ad
ſeptimū.Dico pͥmo ꝙ forte obiectū nō pōt vt totalis cā ī=
mediate cāre ſpeciem intelligibilē:quia etiā Doc.nō negat
intellectū agentem in angelo:vt patet in ſecūdo di.3. q.11.
⁊ di.9.De hoc alias dictū eſt.Dico ſecundo ꝙ poſito ꝙ ob
iectū ſit cauſa totalis ſpeciei intelligibilis:loquendo de ob=
iecto ſpeciali:dico tunc ꝙ non eſt ſimile de intellectione ob=
iecti ⁊ de ſpecie intelligibili : quia ītellectio ponit operatio
propria intellect⁹ vt ſupra patuit:ideo neceſſario cōcurrit
actiue ad illam ſed ſpecies intelligibilis nō ponit operatio
ꝓpria intellectus:immo preſupponit operationi ꝓprie cū
pertineat ad memoriā:iō ſe ſemper habet ex parte obiecti:
⁊ per ɔſequens bene īmediate pōt eſſe ab obiecto vt a tota
li cā ⁊ nō a potētia.Sed poſtea eēt difficultas qūo obiectū
poſſit īmediate cauſare ſpēm intelligibilē repn̄tātē naturā
vniuerſalē.Dictū eſt in ſecūdo di.3.q.11.⁊ di.9. ¶ Ad octa
uū reſpōſum eſt in ſecundo di.3. q.10.vbi oñdi ꝙ ꝗuis ac=
tus intelligēdi eſſet ab intellectu etiā vt a cauſa principali
tamē vnitatē ſpecificā habet preciſe ab obiecto.vide in illis
dubijs que poſui ibi. ¶ Ad nonū.Dico primo ꝙ nullū obie
ctū creatum continet virtualiter aliquem intellectum etiaꝫ
infinitū:⁊ hoc ſm totam eius entitatē:de quo ſatis dictū eſt
ſupra.q.14.⁊ in ſecūdo.di.3.q.10.Dico ſcdo ꝙ h̓ poſito.ſ.ꝙ

contineat virtualiter ſm totā entitatē adhuc nō ſupplebit
vicem in rōne obiecti vt totalis cā vt ſupra expoſui:⁊ dic h̓
pariformiter ſicut dictū eſt ad tertiū. ¶ Ad decimū:negat
ꝙ ſi pt ſeipſuꝫ mouere vt totalis cā ꝙ quēlibet aliqñ poſſit
ſic mouere. Et rō q̄ qñ ſeipſū mouet ad notitiā ſui:illa no
titia eſt ꝓpria opatio realiter vnius ⁊ eiuſdem rei lꝫ diuer=
ſimode ɔſiderate:ſed qñ mouet aliū intellectū:tūc ille ali⁹
ſi dꝫ habere illam intellectionē vt opationē ſibi ꝓpriam re=
quiritur neceſſario ꝙ actiue ſe habeat ad illā vt ſupra dixi:
et ponunt hic diſtincta ꝑter opus intellectus: ideo eadem
opatio non pt dici ꝓpria vtriꝫ niſi vtrunꝫ actiue ɔcurrat
et ſic ptꝫ rñſio. ¶ Scdo principaliter rñdet ad inſtātias ɔ
ſcdm principale.Ad primā dico ſicut dixi ad primā ɔtra pri
mum dubiū principale. ¶ Ad ſcdꝫ dico. Primo ꝙ obiectū
ſaltem cognitio obiecti ɔcurrit ad actū voluntatis ſaltem
partialiter:vt ptꝫ a doc.in ſcdo di.25.lꝫ non ita expreſſe af
firmet:tm̄ hic vr̄ affirmare ex h̓ qd̓ dicit ꝙ fruitio in patria
differt ſpē a fruitione in via:⁊ hoc ꝓpter aliā ⁊ aliā pn̄tiaꝫ
obiecti fruibilis:vt pt. in.3°.di.31.⁊ in 4°.d.49.qd̓ nō eēt
verꝫ niſi obiectū actiue ſe haberet ad actū volūtatis.Cū dꝛ
de actu volendi:dico ꝙ ſi ille nō cātur ab obiecto volibili:tm̄
erit ꝑtialiter cātus a notitia actualis illi⁹ obiecti:⁊ h̓ ſuffi=
cit.Dico 2°.ꝙ tenendo ꝙ volūtas ſit totalis cā ſui act⁹ non
eſt ſile de intellectu ⁊ volūtate. Nō.n.doc.ɔcedit intellectū
eſſe totalē cām actus intelligendi:q̄ ſeq̄ret exceſſiua ꝑfe=
ctio in ipſo intellectu:q̄ ex hoc ſeq̄ret ꝙ intellect⁹ ɔtineret
virtualiter oīa obiecta intelligibilia:q̄ ille intellectiōes nō
ponerent ɔtineri virtualiter in illis obiectis ſed tm̄ ī ipſo in
tellectu.Si.n.obiecta ponerent cāe neceſſario ɔcurrentes
ad eorꝫ notitiā ⁊ intellectus poſſet notitiā illorꝫ immediate
vt totalis cā cāre:bñ ſeq̄ret ꝙ intellectus virtualr̄ ɔtineret
oīa intelligibilia:⁊ ſic poſſet eſſe infinite ꝑfectionis:vt pꝫ in
pͥmo di.2.ꝑte pͥma.q.1.⁊ in.2.di.3.q.10.Sed ponit doc. ob
iectuꝫ neceſſario ɔcurrere vt cā partialis q̄ intellect⁹ reſpi
cit iꝑm obiectū abſolute:ergo ſi eſſet cā totalis ex quo ē ēt
potētia receptiua ⁊ ſibimet optīe pn̄s:tūc poſſet īmediate
cāre notitiā oīs obiecti ēt oīno abſentis vt patuit ī prio.di.
3.q.7.Sꝫ nō eēt ſic de volūtate q̄ ipſa nō reſpicit obiectū
abſolute ſed tm̄ vt cognitū cū nō poſſit elicere actum circa
aliqd̓ obiectū niſi vt ꝑcognitū:⁊ iō ſtante cognitiōe obiecti
pt volūtas eē īmediata cā ſue volitiōis:⁊ h̓ ē pͥncipalis rō
q̄re doc.ponit obiectū ɔcurrere actiue:⁊ q̄ ſol⁹ ītellect⁹ nō
pt eē totalis cā vltra alias cās a doc.aſſignatas:minus tm̄
euidētes:imo magis ꝑſuaſiōes ꝓ nūc nō ꝑtracto ſuſtinen
do opi.ꝙ volūtas ſit totalis cā ſui act⁹. ¶ Ad tertiū.Dico
vt dixi ad pͥmū ɔ pͥmū dubiū pͥncipale:⁊ ſic ɔcedo ꝙ intelle
ctus diuin⁹ eſt cā ꝑfectiſſima ⁊ ꝑfectiſſime ⁊ īfinite ſuo mō
cāt notitiā eēntie ī ſuo tm̄ ordīe cāndi ꝗ potētie ɔuenit vt po
tentia intellectiua:⁊ talis ordo eſt preciſe partialiter cāre.
¶ Ad q̄rtū ɔcedo ꝙ intellectio ē opatio ꝓpͣ ītellect⁹:⁊ cū
infert ꝙ nō eēt ꝓpͣ niſi eēt totalis cā.Dico ꝙ opatio ꝓpͣ
pt mlr̄tiplr̄ ītelligi prio ꝙ preciſe illi ſoli cōueniat ſic opari
vt totalis cā operatiōis:ſicut dicim⁹ ꝙ creare ſoli deo cōue
nit.2°.dꝛ ꝓpͣ:q̄ talis operatio mō ſpāli ɔuenit:⁊ ſic cāre
vermē eſt ꝓpͣ actio ſoli deo ɔueniēs vt ꝑciſe cāe pͥme ⁊ ꝑ
fectiſſime ⁊ hoc mō nulli alteri ɔuenit:pt tm̄ ɔuenire cauſis
ſcdis:nō tm̄ eodē mō lꝫ ponāt cāe ēt totales.3° dꝛ operatio
ꝓpͣ ꝗ lꝫ ſit a duab⁹ cāis partialiter ɔcurrētib⁹:erit tm̄ vtri
ꝫ cāe ꝓpͣ ſm tm̄ aliū ⁊ aliū modū operādi:⁊ ſic ītellectio
dꝛ ꝓpͣ operatio intellect⁹:q̄ ſoli intellectui ɔuenit ſic ope
rari in rōne potētie operatiue:⁊ obiecto ɔuenit ī rōe obiecti
operatiui.Cōcedo ḡ ꝙ ītelligere ē ꝓpͣ operatio intellect⁹
ſic ꝙ nulli alti ɔuenit ſic operari ī rōe potētie operatīe:⁊ tm̄
cū h̓ ēt ſtat ꝙ ſit operatio ꝓpͣ ipſi⁹ obiecti mō preītellecto
¶ Ad q̄ntū.Dico pͥmo ꝙ null⁹ ītellect⁹ creat⁹ ɔtinet virtua
liter aliqd̓ obiectū realiter diſtinctū:⁊ hoc ſm totā ei⁹ enti=
tatē vt expoſui ſupra.q.14.⁊ in.2°.d.3.q.10.Dico ſcdo ꝙ
h̓ ɔceſſo.ꝙ tūc pt ſupplere vicē obiecti mō ꝑexpoſito ſup.
¶ Ad ſextū pꝫ rñſio ſupra q̄re.ſ.ītellectio neceſſario eſt tā
ab obiecto ꝗꝫ a potētia:nec illa rō adducta ꝑ doc.ē preciſa
rō.q̄re ītellect⁹ nō ponit totalis cā:ſꝫ ē vna bōa ɔgruētia.
vt pꝫ ītuēti:ſꝫ pͥma rō aſſignata ē multū euidēs:vt pꝫ ibi.
¶ Ad ſeptimū pꝫ rñſio ſupra. ¶ Ad octauū pꝫ ſilr̄ rñſio.
Et vltra dico ꝙ ītelligit dictū doc.de effectu eiuſdē rōis.i.
eiuſdē ſpēi:q̄ ignis ē nobilior forma ſubſtātiali aq̄.⁊ tm̄ nō
ſeq̄t ꝙ ſi pt ꝓducere formā ſubſtātialē ignis in aliq̄ materia
ꝙ ēt poſſit ꝓducere formā ſubſtātialē aq̄.Sic ī ꝓpoſito.nā
notitia ītellect⁹ differt ſpē a notitia lapidis. ¶ Ad nonum
negat ſilitudo illa de potētia factiua ⁊ operatia:q̄ factia
preciſe reſpicit paſſum vt receptiuū. ¶ Ad.10.dico ꝙ dice
retur intellect⁹ diuinus vileſcere:q̄ eſt formaliter īfinit⁹⁊

Ad rōnes ɔ ſecundū

Nota hūc locū valde ꝓpter contentioſos.

Depēdere ab alio pōt itelligimultipliciter.

ideo non posset recipere aliquid de obiecto etiā infinito rea
liter distincto: quia hoc esset imperfectionis. Sed nō est sic
de intellectu creato cum sit finitus ⁊ limitatus. Sed de hoc
alias patet. ¶ Ad instantias contra tertiū principale. Ad
primā dico ꝙ dependere ab alio in causando contingit mul
tipliciter. primo ꝙ habeat virtutē ab alio ⁊ motionem: siue
causalitatem ab illo. Scdo ꝙ habeat ꝓpriam causalitatē: ⁊
nō in essendo nec in causando ab alio depēdeat: sed tñ se so
lo non possit attingere effectum: vel quia talis non est na=
tus esse ꝑcise ab vno illorū. Uel q̄a effectꝰ est opatio ꝓpria
virtutis: vt supra dixi ꝑmomō sonat iperfectiōe: sed nō secū
domō. q̄a tūc eēntia diuia vel intellectꝰ diuinꝰ diceret impꝑ=
fectionē cū sola essentia non possit causare intellectionē sui:
nec simul intellectus diuinus: vt supra patuit. Sic in propo
sito. posito ꝙ angelus agat actiue partialiter tamē: ⁊ lapis
similiter. tūc talis intellectus respectu notitie lapidis esset
imperfectus ex hoc solo ꝙ causat effectū cōmunē: esset tamē
imperfectio in illo intellectu recipiendo nouam intellectio=
nem partialiter ab ipso lapide: quia tunc se habet in poten
tia passiua receptiua respectu lapidis partialiter causantis
intellectionem sui in intellectu angeli. Dico secundo ꝙ non
est inconueniens ponere talem imperfectionem in angelo:
quia ex quo non est simpliciter illimitatus nec formaliter in
finitus non potest virtualiter continere omne intelligibile
ſm totam eorum entitatē ⁊ ideo non est mirū: si ad cognitio
nem aliorū obiectorum a se recipiat aliquam perfectionem
vt a causa partiali ⁊ minus principali: esset tamen inconue=
niens si intellectio quam angelus habet de seipso esset cau
sata etiam partialiter ab aliquo alio ente creato: quia tunc
non haberet ex sua naturali perfectione vnde seipsum pos=
set cognoscere. ¶ Ad secundum dico ꝙ sunt plures depen
dentie particulares: sicut ⁊ plures cause partiales: ⁊ vna
totalis aggregata ex illis pluribus. Et cum dicitur ꝙ est
impossibile idem pluribus dependentijs dependere per ra
tionem doc. Dico ꝙ doc. loquitur de pluribus dependētijs
totalibus quibus totaliter dicitur a pluribus depēdere: nec
loquor de totalibus que sunt ad plures causas totales eēn
tialiter ordinatas: quia de talibus loquendo idē potest plu
ribus dependentijs dependere: vt exposui in primo. di. 2. pꝛ=
te. 1. q. 1. vide ibi. ¶ Ad tertium dico vt dixi in scdo di. 3. q.
10. vel. 9. vbi exposui: quia intellectio habet vnitatem spe=
cificam ab obiecto ⁊ non a potentia. Et cum probatur per
hoc: quia do. ex hoc probat ꝙ est obiectū causa effectiua in
tellectionis: quia est naturalis similitudo. Dico ꝙ nō est cā
precisa ista ideo est naturalis similitudo: quia est causa eiꝰ.
patet. quia si esset illa cognitio aliunde causata adhuc esset
naturalis similitudo: sed dicitur naturalis eius similitudo:
quia vt a se habet esse a tali obiecto vel ab aliquo supplen
te vicem illius dicitur naturalis eius imago ⁊ similitudo: et
non habet hoc ab intellectu cum sit idem intellectus oīum
Hoc idē dico de alijs. s. mensura ⁊ specificatione: nec valet
ista cōsequētia. intellectio est causata ab aliquo ꝑticularit̄.
ergo est eius similitudo naturalis vel mēsurat̄ ab illo: q̄a re
quirit̄ nō simplicit̄ causari: sed sic cāri: vt supra dixi. ¶ Ad
quartū dico ꝙ q̄uis itellectꝰ sit ꝑfectior intellectiōe: nōtñ
seq̄t̄ ꝙ possit eā causare vt totalis cā: nec similit̄ seq̄t̄ de ob
iecto posito ꝙ sit ꝑfectiꝰ itellectioē: q2 etiā āgelꝰ est ꝑfectior
forma ignis: ⁊ tñ nō pōt eā causare. Dico ergo ꝙ rō ē: quia
talis itellectio ē operatio ꝓpria: tam potentie q̄ȝ obiecti.
ideo vnū illorū nō pōt esse totalis causa nisi cōtineret aliud
ſm totam eiꝰ entitatē. ¶ Ad quītū dico ꝙ ē actio ima=
nens eo modo quo exposui supra. q. 13. Cū q̄rit̄ de obiecto.
aut agit actiōe imanēte: aut trāseūte. Dico ꝙ imanente:
quia agit ꝑtialit̄ intellectionē que est recepta i altera causa
ruȝ. Dicit̄. n. imanēs vt ꝯpat̄ ad causā ꝑncipalē. Potest ēt
ꝯcedi ꝙ actiōe trāseūte: q2 illa itellectio nō r̄cipit̄ i obctō. ⁊
ꝯcedo ꝙ ſm aliū ⁊ aliū respectū dr̄ trāsiēs ⁊ imanēs. Trās
iēs q̄dē vt ꝯpat̄ ad obctm̄ i q̄ nullo mō r̄cipit̄. Immanens
ꝟo vt ꝯpat̄ ad potētiam i q̄ r̄cipit̄. Et hoc nō ē aliq̊mō icō=
ueniēs. Et sic pȝ q̄uō eadē intellectio dr̄ trāsiēs ⁊ imanēs.
¶ Ad sextū dico ꝑmo ꝙ posito ꝙ ꝯcurrat ex eq̄. non seq̄t̄ ꝙ
possit eē ab vna sola. Cū dr̄ eq̄ȝ ꝑfctē ē ab vna sicut ab alia.
Dico ꝙ si itelligit̄ eq̄ ꝑfctē ab vna sicut ab alia. i. ꝙ eq̄ depē
deat in eē ab vna. sicut ab alia ꝑtialit̄ tñ ab vtraq̄ȝ cōcedit̄.
Si ꝟo itelligit̄ eq̄ ꝑfctē ab vna sicut ab alia. i. ꝙ ſm totū eē
sit eq̄ȝ ꝑfctē ab vna sicut ab alia. Dico ꝙ nec ab vna: nec ab
alia ē ſm totū eē sed ab vtraq̄ȝ sil̄ ⁊ totalit̄ ab vtraq̄ȝ sil̄ sed
ꝑtialit̄ ab vtraq̄ȝ seorsū. Dico 2° ꝙ cōit̄ vna cā ē ꝑncipali=
or alia. Et cū iferit̄ ꝙ itellectio hēt aliquā ꝑfctōnē a ꝑnci=
paliori quā nō hēt a minꝰ ꝑncipali. Dico ꝙ h̄ non sequitur:
sicut etiam patet de eodem effectu numero qui dependet

a pluribus causis essentialiter ordinatis q̄ ꝑfectius produ
citur a superiori q̄ȝ ab inferiori: ⁊ tñ totus effectus est etiā
ab inferiori: sic in proposito intellectio etiam in infimo gra=
du ꝑfectius ꝓducit̄ ab vna causa q̄ȝ ab alia vt pȝ. ¶ Ad
septimū dico primo ꝙ aliđ est loq̄ de intellectiōe absolute.
et aliud de intensione eius: q2 bene intellectio obiecti abso=
lute dependet ab obiecto ⁊ potentia: q2 ipsa nullomodo p̄t
haberi sine obiecto ⁊ potentia. ⁊ concedo ꝙ stante intelle=
ctione obiecti p̄t intendi ⁊ non ab obiecto: q2 obiectum pro
ducendo illam in primo instanti ꝓduxit ſm totam virtutē
et conatum ꝑtialiter tñ: ⁊ potest intendi ꝑ maiorem cona=
tum intellectus: q2 q̄ȝto intensius ⁊ firmius figitur in obie=
ctum tanto illa intellectio intenditur. an mō ab intellectu
an a voluntate imꝑante ⁊ firmante ipsum intellectum: vi=
sum est in. 2°. di. 42. Concurrit ergo obiectum necessario
ad intellectionem ēt intensam loquendo de intensione ꝑti=
nente ad ipsum. puta ꝙ intellectio nata est ꝓduci intensa
vt. 8. qñ obiectum ⁊ intellectus agens toto conatu: et ſm
totam virtutem. Modo pono ꝙ intellectus non agat ſm
totum conatum ⁊ obiectum ſm totum conatum. tunc intel
lectio ꝓducitur intensa vt sex. ita ꝙ intellectio intensa vt
sex est ab obiecto ⁊ intellectu: ⁊ principalius ab intellectu:
et post illa eadem intellectio intenditur precise ꝑ maiorem
conatum intellectus. Non. n. est necesse obiectum cōcurre=
re ad omnem gradum intensionis ipsius intellectiōis. Ex
emplum patet in simili. Pono ꝙ voluntas eliciat actum
amoris cum obiectum amabile ⁊ in primo instanti non eli=
ciat ſm totum conatum ⁊ post ꝯtinet eundem ſm totū eiꝰ
conatum. patet ꝙ tunc precise intendit illuȝ actum. Pono
ēt ꝙ voluntas eliciat actum amoris ſm totum conatū. non
tñ habituata: ⁊ post continuet eundem actum vt habitua=
ta: puta ꝙ infundatur habitusq̄ concurrat actiue ad eundē
actum: tunc patet ꝙ ille idem actus vt elicitus a volunta=
te vt habituata erit intensior q̄ȝ vt elicitus ab eadem nō vt
habituata: eliciente tñ vtrobiq̄ȝ equali conatu. Sic videtur
dicendum in ꝓposito ꝙ aliquis gradus intensionis pōt esse
ꝓpter maiorem conatum intellectus. Cum infertur. si ali=
quis gradus potest causari a solo intellectu. Ergo ⁊ qui=
libet alius ꝑcedens cum sint eiusdem rationis cū illo. Di=
co ꝙ hoc non sequitur. Et patet in simili. Uoluntas potest
non habituata elicere actum intensum vt. 6. ⁊ hoc ſm to=
tum suum conatum: ⁊ habituata potest ipsum ꝓducere vt
8. intensum. ergo voluntas p̄t non habituata ꝓducere ac
tum vt. 8. patet. q2 omnes gradus intensionis sunt eiusdeȝ
rationis: ⁊ tñ hoc non sequitur. q2 habituata pōt ꝓducere
actum intensiorem q̄ȝ non habituata: vt patet a doc. in pri=
mo. d. 17. ⁊ in 3°. d. 27. Non valet ergo. p̄t elicere aliquem
gradum. ergo quemlibet eiusdem rōnis. Et cum vltra pro
batur si p̄t ꝓducere gradum ꝑfectiorem. ergo ⁊ imꝑfectio
rem eiusdem rōnis. Dico ꝙ aliud est addere gradum intel=
lectioni ꝑexistenti ⁊ aliud est ꝓducere ipsum. vt ꝑfectioreȝ
Intellectio. n. intensa vt. 8. includit necessario oēs gradus
ꝑcedentes. Concedo ergo ꝙ si intellectus pōt ꝓducere in=
tellectionem intensam vt. 8. sic ꝙ totam ꝓducere ꝙ ēt pote
rit ꝓducere imꝑfectiorem si agit cum maiori conatu. Sed
modo negatur ꝙ intellectus ēt ſm totum conatum possit
ꝓducere intellectionem obiecti intensam vt. 8. immo nec
vt. 6. q2 tunc ꝓduceret totam intellectionem obiecto non
concurrente. Si dicatur ꝙ doc. concedit in scdo. d. 18. ꝙ si
cā potest ꝓducere effectum ꝑfectum ꝙ p̄t ꝓducere effectū
imꝑfectiorem eiusdem rōnis. Dico ꝙ h̄ verum est ꝙ si itel=
lectus meus potest vt totalis causa ꝓducere intellectio=
nem lapidis perfecte vt. 8. ita ꝙ ꝓducat totum illum effe=
ctum. ꝙ etiam potest ꝓducere intellectionem lapidis imꝑ
fectiorem si agit cum minori conatu. ⁊ sic doc. intelligit. Di
co scdo ꝙ forte posset concedi ꝙ obiectum ēt concurrit ad
intellectionem ſm oēm graduȝ: q2 intellectio dependet cō
tinue tam ab obiecto q̄ȝ ab intellectu. Sed de h̄ non est ita
certum. ⁊ ideo prima responsio est probabilior. ¶ Ad octa
uum dico primo ꝙ qñ doc. hic in presenti. q. dicit ꝙ corpus
non agit effectum nisi approximetur localiter ⁊c. quod nō
dicit ſm intentionem ꝓpriam: si tñ intelligit de approxima
tione locali circūscriptiā. ita ꝙ passum sit etiam in loco cir=
cūscriptiuo: q2 expresse vult in secūdo. di. 29. ꝙ lapis possit
immediate mouere intellectum angeli ad sui notitiam: qui
tñ non est in loco circūscriptiuo. Dico secundo ꝙ corpus di
citur approximari localiter: non tñ circūscriptiue: q2 nō p̄t
passum in qđ agit intellectionem sui esse in loco circūscꝑtie
sufficit tñ ꝙ passum sit in loco naturali diffinitiuo. q2 nō p̄t
in quacūq̄ȝ distātia agere in intellectū: vt pȝ a doc. in. 2°. d.
⁊. in. 4°. di. 45. Corpus etiam vt agit effectum corꝑaleȝ.

approximatur passo localiter. ita ꝙ oportet passum esse in loco circunscriptiuo: sed non sic est quando agit effectum spiritualem qualis est intellectio obiecti. Et hoc patꝫ. quia si poneretur lapis extra vniuersum: ita ꝙ nullo modo esset in loco circūscriptiue vel ꝙ deus cōseruaret lapidem ⁊ nō in loco quod deus posset facere. vt supra patuit. q. 11. Patet ꝙ lapis posset mouere intellectū ad sui notitiam: ⁊ sic causare partialiter effectum spiritualem: non tamen corpus posset īmediate vt causa totalis causare aliquem spiritualem effectū. Sed de hoc al's erit sermo. ¶ Ad nonum dico ꝙ non habeo pro incōuenienti ꝙ idem effectus ſm alium ⁊ alium respectum ad aliam ⁊ aliam causam sicut etiā patet de effectu producto a pluribus causis essentialiter ordinatis qui dicitur equiuoce produci a causa prima: sed a causis remotioribus ⁊ vniuoce produci a causa ꝓxima. vt patet de homine qui producit̃ a deo a sole ⁊ ab homine sic in proposito. nō eñ est maior ratio de pluribus causis totalibus essentialiter ordinatis q̄ꝫ de pluribus partialibus integrantibus vnam totalem. Dico secundo ꝙ intellectio est effectus equiuocus: tam respectu obiecti q̄ꝫ respectu intellectus. Cum dicitur ꝙ intellectio est similitudo obiecti naturalis. Dico ꝙ propter hoc nō sequitur ꝙ sit effectus vniuocus: quia requiritur ꝙ sit similitudo in natura. i. ꝙ causa ⁊ effectus sint eiusdem perfectionis specifice. modo obiectum ⁊ intellectio non sunt huiusmodi. Sꝫ dicitur intellectio similitudo naturalis obiecti: quia quasi eius imago ponitur per imitationē cum per ipsam obiectum cognoscatur. ¶ Ad decimā respōsionem quere alibi. Sunt etiam in isto arti. multe difficultates: sed iste pro presenti sufficiant.

Secūdus articulus ꝑ̄ncipalis

De secundo arti. principali. Dicit ꝙ intellectus beatus pōt habere verbum de creatura cognita in genere proprio: ⁊ ad formationem illius verbi ponendum est intellectum possibilem sic se habere tunc. sicut se habet nunc ad formationem verbi quod habet de obiecto nūc: quia ſm Aug. 7. de ciui. c. 30. Sic deꝰ res quas cōdidit administrat vt eas ꝓprios motus agere sinat. igitur remanebit in patria naturalis actio que nata est cōpetere nature ſm suam perfectionē. Et hoc magis patuit in secūdo. d. 5. q. 11. ⁊ in quarto. d. 45. ⁊. 49. Nā beatus stāte actu perfecto beatifico potest perfecte cognoscere res in genere proprio: sic ꝙ talis cognitio pōt immediate causari ab intellectu beati ⁊ ab ipā creatura ⁊ terminari īmediate ad ipsam creaturam in se ⁊ hoc non solū abstractiue per species īnatas loquēdo de intellectu angelico: ⁊ hoc respectu quiditatū. ⁊ per species de nouo acquisitas respectu singularium. vt patet a doc. in secūdo. d. 3 q. 11. Et similiter aīa beata pōt per species quas prius acquisiuit dū esset in corpore. ⁊ per species de nouo acquisitas in patria. sed etiā pōt intuitiue de nouo cognoscere creaturā in se. vt patet in secūdo. di. 3. q. 11. ⁊ di. 9. ⁊ in quarto. di. 49. ⁊. 45. Modo cognito perfecta creatura in se est verbum eius perfectū. vt patet a doc. in p̄mo. di. 27. q. 1. Uel saltem non est sine verbo: qꝛ si teneatur ꝙ verbū proprie est cū actu reflexo sup actū rectum ⁊ super obiectum cognitum actu recto: vt cū video me videre creaturā: tunc talis cognitio que dicitur verbum non erit sine actu recto. Tamen Doc. in p̄mo. d. 27. Uult ꝙ cognitio ꝑfecta obiecti sit verbū. ¶ Sed de creatura visa in essentia diuina dubium est an intellectꝰ beatus habeat de ea verbū proprium ꝙ si sic consimiliter dicendum esset de intellectu possibili in formatione verbi de creatura visa in essentia diuina: sicut de visa in proprio genere dictū est. Sed posset dici ꝙ nō est ibi verbum de obiecto viso in essentia diuina. tum qꝛ habēs verbum īmediate attingit obiectum cuius est verbū: lapis eñ visus in essentia non īmediate attīgitur vt obiectū per actum visionis: quia sic videtur in genere proprio: sed ibi sola essentia diuina īmediate attingitur: qꝛ ipsa sola p̄mo mouet. ⁊ per ꝯñs ad seipsam attīgēdā. ¶ Hec litera est pōderanda. non eñ essentia vt essentia mouet intellectū creatū. vt patuit supra. q. 14. arti. vlt. Sꝫ tūc dicerer̃ ꝓprie verbū ꝓpriū essentie diuine: si illa īmediate moueret ad sui visionem qua īmediate attingeretur. ¶ Preterea verbum propriū alicuius gignitur de sciētia siue propria specie ipsius: quia accipiendo verbū ꝓ perfecta notitia obiecti abstractiua illa gignitur ab intellectu ⁊ specie intelligibili que species dꝛ scientia habitualis: sicut supra dictū est. si vero accipit̃ verbū ꝓ visione: siue pro notitia intuitiua obiecti. tunc dꝛ gigni ab intellectu ⁊ obiecto in se presente: qđ obiectū in se presens potest etiā dici scientia habitualis: vt al's exposui. Uult ergo dicere ꝙ verbū propriū obiecti gignitur de scientia ꝓpria illius obiecti accipiendo scientiā pro sciētia habituali altero predictoꝝ modorū. Nunc autem in memoria intellectus beati nō est sciētia propria vel species lapidis. pꝫ. quia intellectꝰ beatꝰ vt huiusmodi: nec habet lapidē in verbo in se presentē: quia tūc nō esset ei presens vt in verbo: nec habet speciē ītelligibilem causantē notitiā absolute lapidis vt in verbo: qꝛ licet possit habere speciē intelligibilē lapidis causantē notitiā eiꝰ in genere ꝓprio nō tñ causantē vt in verbo: qꝛ vt in verbo nō est lapis natus sic cognosci. per illam eñ solū cognoscitur in genere ꝓprio. ¶ Itē eodē actu videt̃ essentia diuina ⁊ res in ipsa. sed de essentia visa nō habet intellectus videns verbum: quia tunc videret illā immediate. igitur nec habetur verbum de re visa in ipsa essentia. ¶ Et nota ꝙ aliquid dicit̃ īmediate cognosci multipliciter sicut multipliciter dicitur aliquid īmediate cognosci. Dicitur aliqđ mediate cognosci vel per mediū non vt cognitum: ⁊ sic obiectum cognoscitur per speciē intelligibilem tanq̄ꝫ per medium non cognitum. vt patet. Sic similiter cognoscitur essentia diuina per voluntatem suam tanq̄ꝫ per medium nō cognitum: sed per rationem formalem causandi notitiam claram essentie diuine: vel cognoscitur per medium vt cognitum. i. per obiectum vt necessario prius cognitum: sicut conclusio cognoscitur per principium. vt per medium cognitum. vt supra prolixe exposui. questione. 14. Sic per oppositū dicitur aliquid immediate cognosci: vel quando nō cognoscitur per mediū nō cognitum: sicut Franciscus qñ ītuitiue videt̃ in se: tūc īmediate cognoscit̃: qꝛ nō cognoscit̃ per aliud qđ sit ratio cognoscēdi: sed per rōnē propriā ⁊ īmediatā. ita ꝙ talis notitia īmediate causatur a Francisco ⁊ ab intellectu: ita ꝙ ibi nō requiritur aliqđ mediū nec vt cognitū: nec vt non cognitū. Et sic similiter essentia diuina īmediate cognosci ab intellectu diuino. qꝛ ipsa īmediate mouet intellectū suū ad sui notitiā. Dicit ergo doc. ꝙ essentia diuina nō videtur īmediate ab intellectu beato: qꝛ tunc ipā īmediate moueret intellectū illū: sed tm̄ videtur īmediate accipiendo mediate ꝓ medio nō cognito. quia. s. videtur mediāte voluntate sua causante hmōi visionē vt patuit supra. q. 14. Nec etiā videt̃ ab intellectu btō mediate accipiēdo mediate ꝓ medio vt cognito: qꝛ tūc tale mediū cōtineret illā virtualiter. vt patuit. q. 14. Modo verbū ꝓpriū alicuiꝰ obiecti reqrit ꝙ habeat eē per motionē illiꝰ obiecti. vt pꝫ supra. q. 14. Si g̃ beatus nō habet verbū ꝓpriū de essētia diuina: multominus habebit de lapide viso in eēntia: qꝛ sicut essētia vt essētia nō mouet īmediate ītellectū btm̄ creatū. multominꝰ lapis ibi visꝰ mouebit. ¶ Doc. nūc īstat ꝯ has rōnes qbꝰ ꝓbauit ꝙ beatꝰ nō hꝫ v̈bū de creatura vt visa ī eēntia diuīa. Et p̄mo cōtra p̄mā sic. Et si ꝑ p̄ncipiū cognoscat̃ cōclusio: tamē ipsa potest īmediate cognosci ⁊c. pari ratione: licet eēntia diuīa moueat p̄us ad vidēdū seip̄m: tñ qꝛ ē motiuū illimitatū mouet 2ᵒ ad vidēdū creaturā. ī t̃mīo igit̃ illiꝰ motiōis ītellectus pōt videt̃ creaturā vt obctm̄ īmediatū. patet qꝛ p̄us habita visione eēntie diuīe potest ītellectus īmediate attīgere obctm̄ secūdariū ⁊ sic firmari ī cognitione illius. ¶ Cōtra secūdū sic. Ad gignēdū verbū ꝓpriū alicuius obctī sufficit memoria ꝑfecta: siue actualit̃: siue v̈tualiter ꝯtinens illđ obctm̄ ⁊c. Et seq̃tur ī lr̃a. sicut nec ī prima ratione ꝙ illa visio sit rei ī propō genere: qꝛ visio ī ꝓ p̄o genere ē per rationē videndi acceptam a creatura. ¶ Cōtra tertiū motiuū: ille actus nō est ꝓpria cognitio huiꝰ obctī q̄ pōt stare ī ītellectu. ⁊ tñ illđ obctm̄ ōnino nō eē cognitū: nūc aūt visio eēntie diuine pōt stare eadē ī ītellectu btī. ⁊ tñ lapis nō videri ab ipō. igit̃ ⁊c. Probatio ma. qꝛ ꝓximū formale in intellectu ad hoc vt obiectū sit sibi cognitū est ipse actus cognoscēdi illud obiectū sibi inherēs: ⁊ ꝓxima rō formalis nō videt̃ posse inesse alicui sine illo cuiꝰ est rō formalis: sicut albedo non pōt inesse alicui nisi illđ sit albū. ¶ Preterea pari rōne idē actꝰ visiōis esset ipsiꝰ essētie: ⁊ cuiuscūq̄ꝫ creati visi in ea. ⁊ ita vnꝰ actꝰ finitꝰ posset esse infinitoꝝ obiectorū

Doc. īstat ꝯ se.

possibilium videri in ipsa: qꝛ qua rōne nō repugnat vnū actum esse duoꝝ vel triū obiectoꝝ: pari rōne nec quoꝝcūqꝫ obiectoꝝ. Itē nō patet necessitas illiꝰ cōsequētie: si eadē est visio essentie diuine ⁊ lapidis: igiꝰ si est verbū lapidis est verbū essentie. ¶ Rñdet doc. ad istas instantias. Ad pmā dicit ꝙ illd qd cognoscitꝰ ꝑ alid bene pōt imediate cognosci: sed nō sic si cognoscaꝰ in illo. sicut intellectꝰ diuinꝰ cognoscit creaturā ꝑcise in essentia diuina. ⁊ nō per illā creaturā vt obiectū imediatū: qꝛ tūc intellectio eiꝰ vilesceret. ¶ Nota ꝙ cognosci aliqd immediate est cognosci illd in se. i. ꝙ cognitio terminatur ad illd vt in se presens: posito ꝙ talis cognitio sit ꝑ alid. s. ꝙ sit causata ab alio: tñ terminatiue nō est ꝑ aliud. Sed cognitio intellectus diuini qua cognoscit creaturam licet sit ꝑ aliud. i. per causata vel quasi causata ab essētia diuina. tñ talis cognitio nō terminaꝰ imediate in creaturā. s. vt in se pñtem: qꝛ tunc nō cognouisset eā ab eterno cū nō fuerit in se presens ab eterno: sed ꝑcise cognoscit eā vt pñtem in essentia diuina. i. ꝙ nullo mō est pñs intellectui diuino in rōne obiecti terminatiui: nisi ꝑcise rōne essentie diuine per quā oīa obiecta secūdaria sunt pñtia intellectui diuino. Nota etiā ꝙ intellectꝰ diuinus dꝛ vilescere dupliciter. Primo cognoscēdo creaturam moueꝰ ab ea recipiēdo cognitionē illiꝰ ab ipā. vt a causa partiali: qꝛ tūc intellectꝰ se haberet passiue respectu illiꝰ. Scdo vilescit qñ eiꝰ cognitio terminaꝰ ad creaturā vt in se: qꝛ tūc nō habet creaturā pñtem in rōne obiecti terminatiui nisi ꝑcise rōne creature: ⁊ sic pñtia talis obiecti esset ꝑcise a creatura: qd est incōueniēs. Aduerte etiā ꝙ essentia diuina dꝛ obiectū adequatū intellectꝰ diuini: ⁊ hoc tam in rōne motiui ꝙ terminatiui. dicunꝰ tñ qꝛ in rōne motiui sola essentia sic mouet intellectū diuinū ad sui ⁊ alioꝝ cognitionē: ꝙ est ipossibile aliquid alid mouere etiā si illud alid eēt pñs itellectui diuino ratione ipsiꝰ essētie. vt exposui sup di. 1. q. 1. secūdi doc. imo nec aliqua ꝑfectio diuina vt attributū mouet intellectū diuinum ad sui notitiā: sed sola essentia mouet. vt supra exposui. Sed qñ poniꝰ obiectū adequatū in rōne terminatiui sic debet intelligi ꝙ nihil alid pōt esse pñs itellectui diuino in rōne obiecti ꝰminatiui i se ⁊ ex sua rōe: sꝫ ꝑcise rōne essentie diuine. Sed tñ habita tali pñtia essētie diuine: tūc vt sic pñs terminat notitiā sui: ita ꝙ lapis ꝑcise relucēs in essentia diuina in rōne obiecti terminatiui terminat notitiā intellectꝰ diuini qua cognoscit lapidē: ⁊ hoc mō qdlibet obiectū secūdariū vt relucēs in essentia diuina habet ꝓpriā terminationē. Nō eñ intellectio diuīa dꝛ ꝰminari ad lapidē ex hoc solo ꝙ ꝰminaꝰ ad essentiā. imo alio respectu rōnis terminatur ad lapidem vt relucentē in essentia diuina. vt pꝫ in pmo: di. 39. Et sic patet quō dꝛ essentia diuina obiectū adequatum intellectus diuini. ⁊ hoc tā in rōne motiui ꝙ terminatiui: qd bene nota. Nota etiā ꝙ aliquid cognosci per alid pōt in ꝓposito dupliciter intelligi. Uno mō tanqꝫ ꝑ causam motiuā sicut passio cognosciꝰ ꝑ subiectū: qꝛ causat cognitionē illiꝰ. Alio mō nō tanqꝫ per causam: sed per dispositionē ꝓpinquā: sicut cōclusio cognosciꝰ per pncipia. vt pꝫ in pmo Meta. q. 4. Hoc mō cognosciꝰ cōclusio ꝑ pncipia: siue etiā ꝑ discursū syllogisticū. vide q̄ ibi exposui. Nullo istoꝝ modoꝝ creatura pōt imediate cognosci ab intellectu diuino: etiā posito ꝙ cognoscaꝰ ꝑ aliud isto duplici mō. Primꝰ eñ modus cōcediꝰ: vt patet in ꝓlo. q. penul. Secūdus modus oīno negaꝰ: qꝛ intellectus diuinus nihil cognoscit per discursum. vt pꝫ. Sed in creaturis qd cognosciꝰ per alid vtroqꝫ modo potest etiā imediate cognosci: nisi forte esset aliqd dubiū de relationibꝰ de quibus alias. ¶ Ibi. Consimiliter dꝛ de visione quā beatꝰ habet in verbo de creatura. Uult dicere ꝙ visio lapidis in essentia diuina nullo mō terminatur ad lapidē imediate. qꝛ tūc talis visio diceret esse in genere ꝓprio: quia visio que causatur a lapide in itellectu beati: ⁊ similiter visio q̄ terminaꝰ ad lapidē immediate. i ad lapidē vt in se pñtem vel vt in specie intelligibili dꝛ visio in genere ꝓprio. Uiso ergo q̄ terminatur ad lapidē vt precise relucentē in verbo: siue in essentia diuina in rōne obiecti terminatiui nō dꝛ terminari ad lapidem imediate. vt supra exposui. ¶ Ad secūdam dat duplicem responsionē. Prima ꝙ essentia diuina nō est in memoria creata beati aliquo ordine quo prius ꝙ in intelligētia: qꝛ nō causaꝰ aliqua forma in itellectu beato

Nota declarationē

representās illā essentiā. Sed pmū qd causatur in intellectu beato est ipsa visio: illa aūt causaꝰ ab ipsa intelligentia. Uult dicere doc. ꝙ loquendo de memoria creata: talis memoria nō est in intellectu beati vt beati ⁊c. Unde nota ꝙ bene intellectus aliqs pōt habere memoriā creatā respectu essentie. patet de specie intelligibili in intellectu angeloꝝ creata imediate a deo: quia ipsa repñsentat essentiā in rōne obiecti itelligibilis: nā ipsa partialiter causat notitiā distinctā nō tm̄ essentie diuine: sed etiā per ipām pōt haberi notitia oīm virtualiter cōtentoꝝ in essentia diuina loquēdo de notitia abstractiua tā essentie ꝙ cōtentoꝝ in ea. vt ꝓlixe pꝫ in scdo. di. 3. q 9. Habēs ergo talē memoriā. s. speciē itelligibilē pōt gignere notitiā tā essentie ꝙ cōtentoꝝ. Sed talis memoria nō ponitur in intellectu beati. Beatus eñ nō habet speciē intelligibilē essentie diuine. licet nō repugnet. repugnāt tñ visio essentie ⁊ notitia abstractiua eiusdē. Si vero ponaꝰ memoria creata in intellectu btō per quā posset haberi notitia intuitiua essentie diuine sicut forte aliqui ponūt lumē glorie ꝑcedere ipsam visionē: tūc si illud tale posset partialiter causare visionē: essentie: posset etiā causare partialiter visionē oīm contentoꝝ in ipā essentia. vt alias exposui. Sed dicit doct. ꝙ talis memoria pꝛior visione nō est in intellectu beati. ⁊ sic hic negat habitū luminis glorie: qꝛ nulla apparet necessitas ponēdi illud. ⁊ hoc loquēdo respectu visiōis absolute: qꝛ sufficit sola essentia diuina: lꝫ posset poni quo ad ꝑfectiorē visionē: qꝛ potētia habituata agēs equali conatu ꝑfectiori mō imperaꝰ ꝙ nō habituata. vt patꝫ a doc. in pmo. d. 17. ⁊ in tertio. d. 27. Dicit ergo doc. ꝙ pmū qd causaꝰ ab intellectu beati: vt hmōi est visio essētie: ⁊ talis visio causaꝰ i ipsa intelligētia. i. ꝙ talis visio ꝑtinet ad itelligētiā. mō itelligētia actualis: siue cognitio actualis: siue intuitiua: siue abstractiua nō ꝑtinet ad memoriā. vt pꝫ in pmo. di. 2. pte. 2. q. 4. ⁊. d. 6. Et sic beatus ꝑ illā visionē nō imediate gigneret notitiā lapidis: nec essētia: qꝛ nō ꝑtinet ad mēoriā: sed ꝑcise ad itelligētiā. ¶ Secūda rñsio est: ꝙ tā visio essentie ꝙ lapidis tm̄ causatur a volūtate diuina cōtingēter: que volūtas licet suppleat vicē obiecti: tñ nō ꝑtinet ad memoriā. Illd eñ qd ꝑtinet ad memoriā vt memoria est: nūqꝫ pōt causare notitiā alicuiꝰ obiecti in aliquo itellectu: nisi prius causet notitiā sui. vt supra exposui in secūdo. d. 9. ⁊ hoc in quol. ⁊ in pmo. d. 1. ⁊ in ꝓlo. q. 3. Modo volūtas diuina nō vt cognita causat visionē essentie ⁊ cōtentoꝝ: qd si ꝑtineret ad memoriā nō posset nisi vt prius visa. Dicit ꝙ ꝙ visio essētie lapidꝫ cū sit a sola volūtate diuīa: nullo mō est ab aliq̄ mēoria. s. nec ipsiꝰ vidētis: qꝛ nihil tale poniꝰ i vidēte pus ipā visiōe ꝑtinet ad mēoriā. vt supra patuit: nec etiā ab aliq̄ alia mēoria. s. ab eēntia vt eēntia q̄ nullo mō pōt mouere intellectū creatū: nec ad sui visionē nec alioꝝ. vt supra pꝫ. q. 14. ¶ Ibi. Cōtra. itellectio eēntie diuine ⁊c. ⁊ seqtur ⁊ tūc illa est verbū. s. itellectio lapidis gigniꝰ a visione eēntie. ¶ Rñdet pmo ꝙ intelligētia nō gignit pꝫ. qꝛ ipsa est finis potētie. vt supra ptꝫ in pmo. d. 2. 6 27. Dicit scdo ꝙ vtraqꝫ visio est a sola volūtate diuina. ¶ Ad tertiū negaꝰ ma. nisi intelligaꝰ de obiecto pmo. obiectū pmū pōt duplr accipi. pmo a quo notitia eēntialiter depēdet: ⁊ obiectū scdm a quo essentialiter nō depēdet: vt ponit doc. in pmo. d. 1. q. 2. Scdo accipiꝰ pmū ꝓ obiecto adeqto: ⁊ hoc tā in rōne motiui ꝙ terminatiui. Si ergo intelligatur maior de obiecto pmo pmo mō. pꝫ ꝙ est vera: qꝛ tūc si talis actꝰ posset eē: ⁊ obiectū nō esse cognitū: tunc non esset actus proprius talis obiecti primi: quia tunc nō dependeret essentialiꝰ ab illo. Actꝰ eñ q̄ essētialiꝰ depēdet ab obiecto vt obiecto: siue vt habēte rationē obiecti actu itelligibilis necessario est ipīus obiecti: vt alias exposui. simılr si talis actꝰ posset eē respectu alicuiꝰ obctī pmi. 2° mō. ⁊ tale obctm̄ nō eēt cognitū. nō eēt actꝰ ꝓpriꝰ talis obctī pmi pmitate adequationis: quia talis actꝰ nō posset esse tali obiecto nō cognito. Sed loq̄ndo de obctō secūdario pōt eē actꝰ talꝰ obctī. ⁊ tñ ipm nō eē cognitū: patet: nā est eadē visio eēntie diuīe ⁊ lapidis. ⁊ tñ illo priori quo eēntia cognosciꝰ ab itellectu diuīo nō cognoscitur lapis: ⁊ tñ talis visio est actus ꝓprius lapidis: vt ptꝫ de visiōe i intellectu diuino qui eadem visione cognoscit essentiam: ⁊ oīa ꝯtēta i ea: vt ꝓbat do. i p°. d. 2. pte. 1. q. 1. ⁊ hēde necessitate nature: ⁊ ex ꝑfcōne talꝰ cognitiōis: vt ibi expo

Singularis declaratio.

Intellectus creatus pōt habere memoriā creatā de essētia diuina.

Obiectū primū dupliciter.

sui. Sic põt esse eadē visio eēntie ꝛ lapidis in intellectu creato btõ. ita ꝙ eadē visione põt videre eēntiā ꝛ oīa relucētia in eēntia: sic tñ ꝙ volūtas diuina põt causare visionē: ꝛ facere eā terminare ad essētiā: ꝛ etiā ad cōtenta in ea: ꝛ facere etiā ꝙ talis visio pcise termineť ad essentiā ꝛ nõ ad cōtenta: ꝛ ad vnū cōtentū ꝛ nõ ad aliđ. qꝛ põt intellectui btõ oñdere. a. nõ ostēdēdo. b. ¶ Ad aliā instātiā aliq̃ dicūt sic ꝙ rñsio põt hri in tertio. d. 14. q. 2. Ibi põt dici ꝙ ꝯclusio ista põt ꝛc. Ideo ꝓcediť totū argm̄. s. ꝙ idē act⁹ finit⁹ põt esse infinitoꝝ obiectoꝝ. Et si infeřť: igř eadē erit visio ītellect⁹ creati bti cū visiõe intellectus diuini cū vtraqꝫ sit infinitoꝝ obiectoꝝ negatur ꝯña: qꝛ intellect⁹ bti hꝫ visionē p accñs infinitoꝝ obiectoꝝ secūdarioꝝ: qꝛ illa p accñs intelligit. s. mediante essētia oñdēte sibi illa libere ꝛ ꝯtingēter ideo actus bti nullā pfectionē accipit ab illis obiectꝫ: sed tota ei⁹ pfectio est ab essētia visa illa libere ostēdēte. De hoc vide q̃ exposui sup tertio doc. di. 14. q. 2. vbi vide multa bona. ¶ Ad vltimā instātiā pꝫ rñsio. ꝙ si visio essētie ꝛ creature sit idē act⁹ ꝙ realiter erit idē verbū essētie ꝛ creature lꝫ fm aliū ꝛ aliū respectū nõ sit simplr idē vbū sicut eadē visio etiā fm aliū ꝛ alium respectū põt diuersificari. Si vo visio eēntie ꝛ visio lapidis sint duo act⁹ realiť distincti: tūc bñ ꝓcediť ꝙ nõ erit idē vbū realr lapidis ꝛ essētie. ¶ Ad argā pncipalia cū rñsionib⁹ patēt in lřa: ꝛ ex his q̃ dicta sūt in pmo. d. 5. q. 7. ꝛ in. 2°. d. 3. q. 10. ꝛ alibi.

¶ Questio Decimasexta.

De articulatio q̃stionis.

An libertas volūtatꝫ ꝛ necessitas nālis possint se cōpati in eodē respectu eiusdē act⁹ ꝛ obiecti. Hic sunt tria videda. pmo an in aliquo actu volūtatis sit necessitas. scđo si cum hoc stet ibi libertas. tertio si qñqꝫ cū libertate possit stare nālis necessitas. ¶ De primo dicit ꝙ in actu diuine volūtatꝫ est necessitas simpliciter. ꝛ hoc tā in actu diligendi se q̃ꝫ in actu spirandi amorē ꝓcedētē. s. spm̄ sctm̄. Hoc sic pꝫ. qꝛ de⁹ necessario est beat⁹. igř necessario videt ac diligit obiectū beatificū. Silr spūs sctūs est deus: ꝛ p ꝯñs summe necessari⁹ in essēdo. igř cū accipiat eē ꝓcedēdo: act⁹ ille quo ꝓcedit esse simplr necessari⁹. Et sic pꝫ hec ꝯclusio a posteriori: siue quasi ab effectu: qꝛ amor diuine essētie est simpliciter necessari⁹: ğ ꝓductio illi⁹ erit simplr necessaria qꝛ nõ põt esse effect⁹ simplr necessari⁹ nisi ꝛ ꝓductio ei⁹ sit simplr necessaria: qꝛ si est possibilis. ğ ꝛ effect⁹ possibilis. hoc idē dico de spū sctõ. ¶ Deide ꝓbat vtrāqꝫ ꝯclusionē per mediū sumptū a pori: siue a causa: qꝛ voluntas infinita ad obiectū pfectissimū se hꝫ modo pfectissimo se habēdi: volūtas diuina est hmõi: igř ad summū diligibile se hꝫ mõ pfectissimo quo possibile est aliquā volūtatē se habere ad ipm: sed hoc nõ esset nisi necessario ipm ꝛ actu adeq̃to diligeret: ꝛ etiā amorē ei⁹ adeq̃tū spiraret: qꝛ si aliqđ istoꝝ deficeret posset sine ꝯdictiõe intelligi aliquā volūtatē pfectiori mõ se habere ad aliqđ obiectū: qꝛ ille modus posset ītelligi pfectior: ꝛ ille modus nõ includit ꝯdictionē: qꝛ nõ est ꝯdictio ꝙ volūtas infinita habeat actū infinitū circa obiectū infinitum. ꝛ p ꝯñs actū necessariū ꝛ esse necessario: qꝛ si posset non habere talē actū circa tale obiectū posset carere sūma pfectione: similiter si amor adequat⁹ obiecti ē spirabilis vt credimus maxīe cōpetit volūtati infinite esse pncipiū spirādi illū. Et breuiter ista rõ de amore pmo quo volūtas diuina amat essētiā diuinā. tenet supponēdo pmo ꝙ ille amor sit summa pfectio volūtatis diuine: loquēdo de pfectione q̃ cōsistit in actu. scđo quõ pfectissime cōiūgiť obiecto pfectissimo siue quo īmediate attingit obiectū formaliter infinitū. vt patuit in pmo. di. 2. pte. 1. q. 1. ī illis pambulis exponēdo ꝓpõnem Phi. 12. Meta. ꝙ si intelligere pmi esset aliud a sciētia sua ꝛc. scđo ꝙ oīs pfectio diuina est ibi simplr necesse esse: qꝛ si nõ esset simplr necessaria: tunc nõ repugnaret formaliter posse non inesse: ꝛ sic de⁹ posset carere aliqua pfectione simplr: ꝛ sic posset esse nõ deus. est ergo ibi amor diuine essentie simpliciter necessari⁹ cū sit pfectio simpliciter ꝛ formaliter infinita. tertio si illud qđ est formaliter ꝛ simplr necesse esse nõ est originatiue: siue quasi originatiue a seipso: sꝫ originatiue ab alio: tūc illud a quo est originatiue: sicut dat originato entitatem: ita ꝛ necessitatem necessario concomitantē etiā vt gradū intrinsecū ipsam entitatē. Hoc patet. quia si. a. est originatiue fm suū totū eē a. b. si sit formaliter necesse esse hoc habebit ab ipso. b. a quo habebit entitatem illam: ꝛ tunc sequitur vltra ꝙ. b. necessario originat. a. patet quia. a. est necesse esse. ꝛ nõ est necesse esse formaliter nisi per originationem per quam accipit originatiue tale esse. ergo eius originatio erit simpliciter necessaria. ergo voluntas diuina necessario elicit amorem diuine essentie. Posset etiam cõfirmari per hoc ꝙ voluntas formaliter īfinita est simpliciter necessario rectissima. ita ꝙ est impossibile ipsam deficere ab aliquo gradu rectitudinis. Cum ergo respiciat obiectū formaliter infinitum: sequitur ꝙ diligit illud q̃ꝫtum ē diligibile: sed est diligibile amore infinito. ergo talis volūtas necessario diligit illud amore infinito: quia da oppositum. s. ꝙ possit ipsum non diligere amore infinito. ergo potest deficere ab aliquo gradu rectitudinis: quia ipsa tenetur ipsum diligere amore īfinito: ꝛ si sic. sequitur ꝙ absolute diliget deum necessario simpliciter: ꝛ hec confirmatio patet ī pmo. di. 2. parte. 1. q. illa de vnitate dei. De ꝓductiõe spūs. s. q̃ est a volūtate: vt patet a docto. ī prīo. di. 10. Patet silr quõ illa ꝓductio sit simplr necessaria. De hoc ꝓlixe vide do. in prīo. di. 10. ꝛ. 2°. di. 1. ꝛ supra in quol. q. 14. ¶ Deiñ do. adducit quasdā ꝓbationes q̃ ꝯcludunt etiā de omni volūtate creata ꝛ sūt Hē. que ꝓbationes licet sint adducte in p. di. 1. q. 4. tamen h etiā aliq̃liter ptractātur: quaꝝ pma est. Voluntas necessario vult illud in quo est ratio oīs boni: qꝛ non potest aliqđ obiectum non velle in quo non est malitia aliq̃ nec aliquis defectus boni: quia obiectum nolitionis est tm̄ malitia: siue priuatio boni: vt patet a do. in. 2. di. 25: ꝛ di. 42. Finis aūt vltimus est hmõi quia ibi est rõ oīs boni: aliter non esset finis vltimus. ¶ Secūda ꝓbõ hř ex dictis philo. 2. phy. Sicut pncipiū ī speculabilib⁹ sic finis in opabilib⁹: q̃ ꝓpõ est ꝓlixe exposita. q. vl. ꝓlo. Et. 7. ethi. in actionib⁹ ꝙ cui⁹ gřa est pncipiū queadmodum in Mathe. suppositiões ꝛc. Vult dicere ꝙ finis ī hmõi actionibus est pncipiū: sicut petitiones sunt pncipiū in Mathe. petitiões ille sunt pncipia p se nota. ꝛ hoc ponitur in pncipio pmi lib. Eucli. Si ab equalib⁹ equalia demas remanētia sunt equalia. Sicut ğ petitiões sunt pncipiū in math. que mathematicalia sunt simplr speculabilia: sicut ergo petitiones sunt pncipiū necessarium in mathematicis. sic finis est pncipiū necessariū in operabilibus: siue agibilibus. Cū ğ intellect⁹ assentit necessario pncipijs speculabilib⁹. vt patuit in pmo. d. 1. q. 3. ğ similiter volūtas necessario assentit vltimo fini in agibilibus. ¶ Tertia probatio est talis. Volūtas necessario vult illud cuius pticipatione vult q̃cquid vult: vltimus finis est hmõi. igř. ꝓbatio ma. omē variabile reduciť ad aliqđ inuariabile: ꝛ ita varietas actuū circa ea q̃ sūt ad finē pexigit actū inuariabilē. ꝛ maxīe circa illud eius pticipatione alia obiecta termināt actū: qꝛ ille act⁹ videtur oīno inuariabilis. ꝛ p ꝯñs necessari⁹. minor ꝓbať per illud. 8. de tri. c. 5. tolle hoc tolle illud vide ipm bonū si potes: ꝛ ita deū videbis nõ alio bono bonū: sed oīs boni bonū. ergo volūtas vult illđ bonū necessario. ¶ Iste rõnes nõ videnť ꝓbare cōclusionē necessariā de quacūqꝫ voluntate in communi: nec etiam videntur in se necessarie. pmū ꝓbať: qꝛ qñ sūt due nature absolute ꝛ essētialiter ordinate por sine cōtradictione videť posse esse sine posteriore: nūc aūt istoꝝ triū q̃ sunt obiectū diligibile ꝛ ipsa apphensio vel visio illi⁹ obiecti in intellectu creato: ꝛ etiā ipsa volūtas creata: quodcūqꝫ est absolutū ꝛ prius naturaliter actu diligēdi illud obiectū: ꝛ hoc loquēdo de dilectione in volūtate creata. igř qđcūqꝫ illoꝝ possit esse. īmo oīa illa possint esse sine actu illo dilectionis nõ cõcludit cōtradictionē: nec per ꝯñs oppositū est simplr necessariū quõ illud dr necessariū cuius oppositū includit cōtradictionē. Cū dicit pmo ꝙ pri⁹ põt esse sine posteriori intelligiť quādo ꝛ prius ꝛ posterius sunt entia absoluta ꝛ realiter distincta: aliter non cõcluderet: vt exposui in scđo. d. 12. q. 2. ꝛ etiā ꝙ posteri⁹ non necessario sequať essentialiter posito pori. pꝫ. da partes cōpositi ꝛ vnite realiter distinguunť a toto: ꝛ sunt pores essentialiter: ꝛ tñ nõ possunt esse simul vnite sine cõposito. vt exposui in scđo. d. 12. q. 2. Modo obiectū fruibile est natura absoluta. vt patuit supra. q. 1. Visio etiaꝫ

ipsi⁹ obiecti est q̄litas absoluta: vt patuit supra. q. 13. Et
sil'r volūtas creata est natura absoluta. vt pz. i scđo. d.
16. ꝛ actus diligēdi est q̄litas absoluta. vt pz supra. q. 23
Et tamē visio obiecti ꝛ ipsa volūtas creata sunt prius
natura ipso actu diligendi: patet. q2 act⁹ diligendi p̄sup
ponit volūtatē eliciētē ꝛ visionē obiecti ꝛ distinguit' rea
liter actus diligendi a visione ꝛ volūtate: vt patet ergo
potest esse visio obiecti sine actu diligendi ipsū obiectū
Et addit. ꝛ hoc loquēdo de dilectione in volūtate crea-
ta. Hoc dicit ad differentiā dilectiōis in volūtate diui-
na: q2 licet voluntas diuina sit entitas absoluta ꝛ simili-
ter dilectio: nō t̄n est realiter distincta a dilectione illa.
An mō sit p̄us natura ipa dilectiōe. exposui i. 2. di. 1. q. 1.
Et per hoc qđ dicit doc. ꝙ qñ sunt due nature absolute
intelligit' ꝙ de facto sūt real'r distincte: q2 nunq̄ dantur
due nature absolute q̄n sint real'r distincte. Si ergo non
includit ꝯdictionē esse visionē essētie diuine sine fruitio
ne eiusdē: sequit' ꝙ oppositū nō sit simpliciter necessariū
scꝫ ꝙ stāte visiōe essētie diuine necessario fruat' ipsa: q2
Opinio Henrici. vt patuit pōt nō frui. ¶ Hinc d2 ab Hen. ꝙ ma. est vera
de illis absolutis quoꝝ vnū nō dependet ab alio. Sicut
patet de cōposito qđ dependet a partibus simul vnitis:
nec ambo absoluta a tertio. In ꝓposito aūt visio ꝛ frui
tio depēdent ab eodē. 3. scꝫ obiecto. Vult dicere ꝙ q̄uis
absolute fruitio nō depēdeat a visiōe. ꝛ per ꝯñs absolu-
te nō repugnet visionē posse esse sine fruitiōe: vt p̄cise
cōparant' adinuicē: t̄n vt cōparant'. s. intellect⁹ ꝛ volū-
tas ad obiectū fruibile posita p̄ñtia talis obiecti intelle
Cōtra hēricum. ctus necessario videt illud: ꝛ sil'r volūtas fruit' illo obie
cto viso. ¶ Cōtra hoc arguit. Qđcūq3 absolutū p̄t de⁹
imediate causare: ꝛ t̄n nō necessario: si causat illđ p cau
sam mediā pōt nō necessario causare: q2 illa causa me-
dia nō necessitat ip̄m ad causandū effectū illius cause
medie: igr̄ licet ambo ista causent' a causa cōi: t̄n secūdū
Expositio litere. nō solū cōtingēter causabit': sed etiā posito p̄mo adhuc
cōtingēter causabitur. ¶ Ista lr̄a sic exponit' p aliqua
dicta. p̄mo ꝙ deus qđcūq3 absolutū pōt imediate causa
re sine quocūq3 alio absoluto extrinseco ꝛ realiter distin
cto: q2 lꝫ nō posset imediate causare cōpositū sine ꝑti-
bus: q2 intrinsece depēdet ab illis: pōt t̄n oēm effectum
absolutū imediate causare sine oī causa secūda: q2 pōt
supplere oēm causalitatē cause secūde: ꝛ sic pōt imedia
te causare in volūtate fruitionē essētie diuine sine visio-
ne cōcurrēte vt causa secūda. Et posset illā cōtingēter
causare: q2 q̄cq̄d causat ad extra cōtingēter causat. vt
pz in p̄mo. d. 2. di. 8. Posset etiā imediate causare frui-
tionē illā nō causando p̄us visionē: sed tūc volūtas p il-
lā fruitionē nō fruit' obiecto fruibili: vt al's ꝓlixe expo-
sui. Scđo p̄supponit ꝙ visio essentie sit causa fruitiōis.
causa t̄n secūda ꝛ causa necessaria. vt pz. Dicit igr̄ doc.
posito ꝙ visio eēntie sit causa necessaria fruitiōis eiusdē
nō t̄n seq̄t' ꝙ si de⁹ imediate causaret illā visionē: ꝙ etiā
causaret fruitionē: q2 de⁹ pōt cōtingēter causare visio-
nē nō causādo fruitionē. Si eñ necessario causaret frui
tionē p̄us visiōe causata q̄ visio ponit' causa secūda effe
ctiua fruitiōis: tūc causa scđa determinaret ꝛ necessita
ret deū ad causandū: qđ est ipossibile. licet g̃ tā visio q̄
fruitio causent' a deo: t̄n vtrūq3 cōtingēter causat: ꝛ p̄t
causare visionē nō causando fruitionē. ꝛ causata visiōe
nō necessitat' ad causandū fruitionē. ¶ Preterea. potē
tia q̄ necessario agit circa obiectū necessario continuat
actū illū q̄tum pōt: volūtas aūt nō necessario cōtinuat
actū circa finē in vniuersali apprehensum quātū posset
cōtinuare: igr̄ nō necessario agit circa illū. Ma. pz exē-
plo de appetitu sensitiuo. ꝛ videt' posse ꝓbari p rōnē: q2
illud qđ est intrinseca rō ipsi⁹ potētie necessario agendi.
erit etiā rō sp necessario agēdi q̄tū est ex ꝑte potētie: ꝛ
ita sp cōtinuādi q̄tū ipsa potētia pōt cōtinuare. Mi. p
bat'. q2 volūtas viatoris posset qñq3 cōtinuare actū itel
lect⁹ quo cōsiderat finē qñ nō cōtinuat: sed vel cōuertit
intelligētiā ad ꝯsiderationē alicui⁹ alteri⁹: vel saltē nō
impedit q̄n obiectū aliud occurēs impediat cōsideratio
nē illā. illa aūt cōsideratiōe nō cōtinuata circa illud ob
iectū act⁹ volūtatis: ꝛ cōtinuata illa cōtinuaretur ista.
Probatur eadē mi. p illud p̄mo Retrac. ꝛ etiā. 9. ꝛ. 22.
Nihil tā est in ꝑtāte volūtatis q̄ ipa volūtas: qđ nō in-
telligit' q̄tū ad esse ipsi⁹ volūtatꝫ: sed q̄tū ad agere ei⁹.
Nūc aūt in ꝑtāte volūtatis est ꝙ per ei⁹ imperium alia
potētia habeat actū vel nō habeat: sicut ꝙ intellect⁹ nō
cōsiderat saltē illud obiectū sine cui⁹ cōsideratione pōt
volūtas habere actū imperādi. igr̄ in ꝑtāte volūtatꝫ est
ꝙ ipsamet nō habeat actū circa illud obiectū determi-
natū. hoc nō intelligo sic ꝙ ipsa possit volūtarie suspen
dere oēm actū suū sed voluntarie pōt nō velle illud ob-
iectū: sed hꝫ tūc aliud velle reflexū sup aliū actū: istđ. s.
volo mō nō elicere actū circa illud idē obiectū: ꝛ hoc be
ne pōt ex se: alioq̄n nō posset suspēdere oēm actum post
deliberationē. Et est simile de actu volūtatis ꝛ intelle-
ctus quo ad hoc ꝙ nō pōt suspēdere illā intellectionē q̄
necessaria est ad volitionē illā p quā suspēdit illā intel-
lectionē: sed pōt quācūq3 aliā suspēdere: ac nō pōt pro
nūc suspēdere oēm volitionē: q2 nisi illā quā voluntaria
suspēdit: sed pōt suspēdere quācūq3 aliā: ꝛ hoc nō neces
sario req̄sitā. ¶ Sunt aliqua exponenda i ista lr̄a p̄mo Expositio no.
ibi. potētia q̄ necessario agit circa obiectū necessario cō
tinuat actū illū quātū pōt. hoc intelligit' de actione ima
nēte q̄ ꝓprie nō hꝫ esse permanēs: sed in cōtinuo fieri. vt
pz supra. q. 13. de intellectiōe ꝛ volitiōe ꝛ hmōi. q̄ tādiu
sunt q̄diu cōtinuant' in eē. Et ideo si potētia necessario
elicit actū: tūc obiectū necessario cōtinuat illū: sed loq̄n
do de actiōe trāseūte nō est simile: q2 bene pōt effect⁹ ꝓ-
duci necessario: q2 t̄n nō amplius cōtinuat' a tali cā. ptꝫ
de igne ꝓducēte calorē in ligno vel formā substātialē in
aliq̄ mā q̄ necessario ꝓducit effectū: ꝛ t̄n ip̄m productū
nō cōtinuat. intelligit' g̃ de actiōe imanēte: siue de ope-
ratiōe potētie. Et sic sil'r intelligit' illud qđ seq̄t'. s. illud
qđ est itrinseca rō ipsi⁹ potētie necessario attingendi. s.
actiōe imanēte. erit etiā rō semp necessario agēdi q̄tū
est ex ꝑte potētie. Et dicit q̄tū est ex ꝑte potētie: quia
aliūde pōt eē defect⁹ ꝛ impedimētū. Scđo mi. ꝓbatur.
Ista ꝓbatio stat in hoc: q2 si volūtas necessario vult vl-
timū finē in vniuersali necessario vult oīa req̄sita ad vo
litionē finis: ꝛ p̄cipue si illa necessario req̄sita sunt i po
testate volūtatis. Sed ad cōtinuādā volitionē finis ne
cessario requiritur cōtinuatio cognitiōis finis: q2 sicut
volūtas nō pōt elicere actū nisi circa p̄cognitū. ita non
pōt illū cōtinuare circa idē obiectū nisi habeat obiectū
ꝑñs actu cognitū. Cū g̃ sit in ꝑtāte volūtatis cōtinuare
actū cognoscēdi vltimū finē ꝛ nō cōtinuare. ptꝫ. q2 pōt
imperare intellectui vt cōtinuet actū illū cognoscēdi ꝛ
ip̄m firmare in tali cognitione. vt pz in scđo. di. 42. seq̄t'
ꝙ si ipsa volūtas vult necessario vltimū finē in vniuer-
sali ꝙ etiā necessario cōtinuabit actū cognoscēdi illum
finē necessario. s. firmādo intellectū in tali cognitione:
cui⁹ oppositū experimur: q2 nō semp firmat intellectū
in cognitiōe finis. pz. q2 aliq̄ñ cōuertit intelligētiā siue
intellectū ad aliud obiectū. Et quō cōuertat. vide doc.
in scđo. di. 42. vel si actu nō cōuertit saltē nō ipedit q̄n
obiectū aliud occurrēs impediat illā cognitionem. pa-
tet. quia si forti⁹ obiectū occurrit intellectui statim cau
sat notitiā sui in intellectu. ꝛ sic impedit cognitionē al-
terius obiecti. Et quō hoc sit verū. vide q̄ exposui in se-
cūdo di. 9. etiā in p̄mo di. 3. q. 6. tertio ibi exponēdo au-
cto. Aug. ꝙ nihil est tā in ꝑtāte volūtatis ꝛc. Hoc intel
ligit' nō t̄m de actu elicito volūtatꝫ: sed etiā de actu ipa
to. Et cū dicit ꝙ in ꝑtāte volūtatis est ꝙ p ei⁹ imperiū
alia potētia habeat actū vel nō habeat. Hoc nō intelli
gitur de omni actu alterius potētie: q2 nō de actu p̄mo
intelligēdi obiectū cū ille necessario p̄supponat': sed in-
telligit' vel quātū ad cōtinuationē act⁹ firmādo itelle-
ctū vel ip̄m auertēdo a ꝯsideratiōe obiecti. de quo dixi
in 2°. di. 9. ꝛ. di. 42. Ultimo nota de suspensione actus
voluntatis: aliq̄ñ eñ suspēdit actū absolutū. s. nullū a-
ctum eliciendo circa obct̄m. Aliq̄ñ suspendit actū volū
tarie. ꝛ tūc non potest suspēdere nisi eliciendo aliū actū
quo suspendit. Ut cum dico volo non amare Jo. ꝛ tunc
volūtarie suspendo actū amoris. ꝛ hoc potest duplicit'
ꝯtingere. s. vel actū amoris prius elicitum suspendere.
ꝛ sic non ꝯtinuare actum amoris: ꝛ tunc volo non conti
nuare actuꝫ amoris vel absolute volo non amare: ita ꝙ
nullo mō volo elicere actum amoris. Et sic patet ista li
tera. ¶ Ibi. Preterea necessitas agendi est ab illo qđ
est p̄ncipiū per se cognoscēdi: q2 si illđ nō necessario se
hꝫ. nec aliq̄d p illud necessario agit: passiū autē s̄m se est
in potētia ꝯdictionis. Si igr̄ per te obiectū sit rō neces-
sitatis in volēdo: q2 ponis ꝙ q̄cūq3 volūtas cōparata ad
obiectū necessario vult ip̄m: nulla aūt volūtas vult ne-
cessario quodcūq3 obiectū: tunc videtur ꝙ obiectum sit

pͥncipale actiuū respectu vltionis.qđ em̄ sic arguēs nō
concedit. ¶ De secūdo pͥncipali. Nunc doc.ondit ꝙ ille
ꝓbationes non sunt necessarie:qđ etiā ostēsum est in pͥ=
mo.d.1.q.4.⁊ oīa sunt ibi exposita:tn̄ ꝓ iunioribꝰ adhuc
hic aliqualiter expono. Ad primam negat maior.i. vo=
luntas necessario vult illud in quo est ratio oīs boni: qa
q̄uis in obiecto sit ratio oīs boni:q2 infinitum: tn̄ ad ne
cessitatē actus requirit ꝙ potētia necessario tēdat in il=
lud obiectū:⁊ hoc ponēdo ꝙ actus nō causet imediate
ab obiecto.vt patuit in secūdo.d.23.Tenēdo em̄ ꝙ vo=
lūtas sit elicitiua sui actus circa quodcūqꝫ obiectū: non
sequit ꝙ si respiciat obiectū infinitū ꝙ necessario velit
illud.opꝫ em̄ ꝓbare ꝙ necessario velit: quod tn̄ per illā
rationē nō ꝓbatur.Sequitur ⁊ q̇cquid sit de voluntate
creata btā ⁊ de ꝑfectione eiꝰ supnaturali q̄ tendit ī ob=
iectū illud(de qua erit sermo in quarto.d.49.)tn̄ dicere
tur ꝙ volūtas viatoris simplr̄ cōtingenter tēdit in illud
⁊ etiā qn̄ est in vniuersali apprehēsum(quia isti dicūt:ꝙ
licet volūtas viatoris cōtingitur velit vltimū fundamē
tū in particulari app̄hēsum:tn̄ necessario vult ipsum in
vniuersali apprehēsum.vt patuit in pͥmo.di.1.q 4.)q̇a
illa app̄hēsio nō est rō determinādi volūtatē ad necessa
rio volēdum illud:q2 notitia obiecti nō mouet necessa=
rio volūtatē ad aliq̇d volēdū saltē vt principalis causa.
vt exposui in pͥmo.d.1.q.4.⁊ pꝫ in secūdo.d.25.⁊ vide q̄
dixi in pͥmo.vbi supra rn̄dendo ad obiectiones Alfonsi
⁊ Ockam cōtra doc. Seq̇tur nec ipsa volūtas necessa=
rio se determinat illo posito.i.obiecto cognito:siue vlti=
mo fine actu cognito:sicut nec necessario cōtinet illud
positū.i.vltimū finē actu cognitū.i.ꝙ nō necessario cō=
tineat cognitionē vltimi finis. vt supra patuit. patet ꝙ
quō volūtas nō necessario vult vltimū finē in vniuersa
li app̄hensum. Et hoc magꝫ patuit in pͥmo.d.1.q.4. Tn̄
pōt cōcedi ꝙ volūtas nō pōt resilire ab obiecto:siue nol
le obiectū in quo nō ondit aliqua ratio mali:nec aliq̇s
defectus boni:q2 sicut bonū est obiectū huiꝰ actus q̇ est
velle.ita malū vel defectus boni qđ pro malo reputat
est obiectū huius actꝰ qui est nolle.⁊ nō seq̇tur vltra nō
pōt nolle hoc igit necessario vult hoc:q2 pōt hoc obie=
ctum:neqꝫ nolle neqꝫ velle. vt pꝫ hic ⁊ in pͥmo.d.1.q. 4.
Vult ꝙ doc.ꝙ volūtas nō pōt nolle bonū: in quo nō est
aliqua rō mali.⁊ hoc vel existētꝫ:vel apparētꝫ:q2 nō po=
test elicere actū nolitionis:nisi circa obiectum nolibile.
Modo tale bonū nullo modo est obiectū nolibile:cū so=
lū malū sit obiectū nolibile:siue sit malum apparēs. Et
nō seq̇tur vltra ꝙ necessario velit illud:q2 licet bonū sit
obiectū volitiōis:⁊ hoc siue verū:siue apparēs:siue p̄fi=
xū:nō tn̄ seq̇tur ꝙ necessario velit illđ: sicut nec seq̇tur
ꝙ necessario nolit etiā summum malū:sͥ illud esset pos=
sibile. ¶ Cōtra hoc pōt argui. Hic doc. ꝓbat ꝙ volun=
tas necessario velit illud obiectū:si nō pōt illud nolle. ⁊
arguit sic.si nō pōt nolle hoc obiectū.hoc ideo est.q2 ha=
bet in se aliquid cui repugnat illud nolle: tale aūt repu=
gnās nō pōt esse nisi actu velle illud obiectū.igit illđ.s.
velle necessario sibi inest. Maior ꝓbat.q2 si vnū incom=
possibiliū repugnat aliud necessario inest.patet.q2 si ne
gatio necessario repugnat affirmatio posita necessario
inest.Si em̄ repugnat necessario homini nō aīal:neces=
sario aīal inest homini.Et ideo bene dicit ꝙ si vnum ne
cessario repugnat alterū necessario inest. Minor ꝓbat.
q2 nulla inclinatio ad volendū beatitudinē habitualis
vel aptitudinalis repugnat illi nolle actuali. q2 cū vno
actu posset stare possibilitas vel aptitudo ad oppositꝫ
actū.vt pꝫ a doc.in pͥmo.di.39.ergo velle actuali beati
tudinē videt repugnare nolle actuale beatitudinē:⁊ ꝑ
ꝯn̄s si nolle beatitudinē necessario repugnat volūtati:
velle actualiter beatitudinē necessario inerit volūtati.
¶ Rn̄det ꝙ illud repugnās actui nolēdi finē est ip̄a po
tentia volūtatꝫ.cui ex sua formali rōne repugnat habe
re nolle respectu finis:q2 finis nō est nolibilis.sꝫ tm̄ vo
libilis. Licet em̄ nolle actuale ⁊ velle actuale respectu
eiusdē obiecti repugnēt adinuicē formaliter in eē simul
tn̄ nō repugnat volūtati successiue. ⁊ hoc loquendo de
obiecto volibili ⁊ nolibili. Licet em̄ volūtas non possit
simul velle ⁊ nolle lapidē:tn̄ successiue pōt habere vtrū
qꝫ. Sed vt volūtas cōparatur ad velle ⁊ nolle respectu
vltimi finis:nec simul:nec successiue p̄t habere vtrūqꝫ:
q2 nolle finē repugnat volūtati. Sicut etiā intelligere
repugnat lapidi ex sola potentia lapidis. Si dicatur ꝙ
tūc volūtas nō erit libera respectu cuiuscūqꝫ obiecti si
illud nō pōt nolle. Dico ꝙ libertas volūtatis est in hoc
ꝙ idē obiectū pōt velle vel nō velle. De hoc vide q̄ dixi
sup secūdo doc.dist.6.q.1.ꝙ aūt volūtas nō possit nolle
finē ꝓbat per Augu.in Enchiridion. Sic em̄ beati eē
volumꝰ vt miseri esse nō solū nolimus:sed nequaqꝫ vel=
le possimꝰ. Sicut igit repugnat ipsi actui volēdi tende=
re in miseriā ita videt repugnare actui nolēdi tēdere in
beatitudinē. Ista auctoritas nō cōcludit ꝙ necessario
velimus beatitudinē vel ꝙ necessario nolimus mise=
riā:q2 volūtas sicut pōt velle ⁊ nō velle beatitudinē:sic
pōt nolle ⁊ nō nolle miseriā. Sed sic p̄cise ītelligit ꝙ si=
cut btitudo est p̄cise obiectū volibile:ita miseria obie=
ctū nolibile. Et sicut est īpossibile volūtatē velle actua
liter miseriā:ita est īpossibile ipsam nolle actualiter btī
tudinē. Ibi. Vel forte ⁊ magis:q2 nō ita caret miseria
omni rōne volibilis:sicut caret beatitudo omni ratione
nolibilis. Si ergo fm̄ Augu.nō possum velle miseriam
que forte nō caret omni rōne volibilis:a fortiori nō pos
sum nolle beatitudinē que caret oī rōne nolibilis cū in
ipsa non sit aliquis defectus boni: nec aliqua tn̄ mali.
¶ Ad alias duas rōnes patet rn̄sio hic: ⁊ clarius vide
in pͥmo.di.1.q.4.⁊ que ibi exposui. ¶ Ibi. De isto arti.
Hic doc.dicit duo.pͥmo ꝙ volūtas creata nō necessitat
ex sua natura ad volendū finē:nō solū absolute:sed nec
etiā posita apprehēsione obscura illiꝰ obiecti:sicut mo=
do apprehendimus:sed an volūtas creata beata neces=
sitetur ad volendum finem:⁊ hoc per aliquid supernatu
rale.puta per charitatem.licet doc.hic non soluat: tn̄ in
pͥmo.di.1.q.4.soluit probando ꝙ voluntas comprehen
soris eleuata per charitatē nō necessario fruitur.vide
ibi. Secūdo dicit ꝙ volūtas diuina necessario vult pro=
priā bonitatem:vt satis probatū est in pͥmo.d.10.q.vni=
ca.⁊ vide que ibi exposui. ¶ Deinde querit an volūtas — An volū=
diuina necessario velit aliq̇d aliud a deo. Et ponit duas — tas diuina
cōclusiones:pͥmittēdo ꝙ duplex est necessitas.s.īmuta= — necessario
bilitatis ⁊ ineuitabilitatis omnimode: siue determina= — velit ali=
tionis necessarie. Prima excludit oppositū posse succe — q̇d aliud a
dere ei quod inest:hoc modo voluntas diuina vult quic= — deo.
q̇d vult ad ex̄:q2 oppositū eiꝰ nūqꝫ pōt inesse. Ab eter=
no em̄ voluit q̇cq̇d nūc vult: ⁊ qđ voluit ab eterno eē ꝓ
tali tēpore necessario erit.s.necessitate immutabilitatꝫ: — Necessi=
quia ex quo determinauit illud fore: est impossibile op= — tas multi=
positum inesse.s.ipsum non fore. licet enim quando ab — plex.
eterno voluit esse.a potuisset oppositum velle.s. non es=
se.a tamē facta determinatione ꝙ.a.sit non potest oppo
situm velle.s.velle.a.non esse:quia tunc voluntas diui=
na mutaretur:quia est impossibile transire de contradi=
ctorio in contradictoriū:sine mutatione:sed mutatio nō
erit in obiecto prius volito ⁊ post nolito.pꝫ: quia obie=
ctum nullum esse nouum habet modo mutari est aliquid
aliter se habere nunc q̄ȝ prius se habuerit. vt patet. 5o
phy.ergo si.a.est nunc volitum esse:⁊ post nolitum esse:
cum hic sit transitus a contradictorio in cōtradictoriꝫ
erit aliqua mutatio:⁊ non in.a.vt patuit.ergo in volun=
tate diuina que nunc aliter vellet q̄ȝ prius voluit:quod
est simpliciter impossibile.s.ꝙ aliquo modo mutetur:vt
patet in pͥmo.d.8.q.vlti. Patet ergo quomō voluntas
diuina quicquid vult immutabiliter vult. Sed de alia
necessitate.s.īeuitabilitatis:que est ꝙ simpliciter neces
sario velit.ita ꝙ nunqꝫ potest velle oppositum pro quo=
cumqꝫ instāti:sicut dicimꝰ ꝙ pater in diuinis necessario
generat filium:quia est simpliciter impossibile ip̄m non
generare. Loquendo de hac necessitate voluntas diui=
na nihil vult ad extra patet.si em̄ hoc modo vellet crea=
turam ⁊ hoc efficaciter:necessario eam vellet:⁊ sic crea
tura necessario esset ab eterno.quia causa agens neces=
sario ⁊ non impedita statim ponit effectꝫ ⁊ necessario.
Loquēdo tamē nō de volitiōe efficaci qua vult creatu=
ram existere in aliquo tēpore:sed de volitione compla=
centie:qua complacet quiditatibꝰ cognitis:que sunt q̄=
dam participatio bonitatis diuine vult illas necessario
necessitate ineuitabilitatis:quia nō potest non cōplace
re eis sic positis ī eē cognito:q2 vt sic hn̄t esse necessariū
fm̄ quid tamen:vt patet in primo.distinc.3.q.4.in secū=
do.distinc.35.36.39. Et talis volitio non ponit creatu=
ram in aliquo esse reali. Alij ⁊ uo articuli clari sunt hic:
⁊ ex distinctione decimaprimi.

¶ Questio Decimaseptima.

De articulatio q̄stionis.

Circa questionem decimamsepti mam queritur a doct. An actus dilectiōis naturalis: ⁊ actꝰ dilectionis meritorie sint eiusdē speciei. ¶ In hac q̄stiōe sunt tres articuli p̄ncipales. Primꝰ est q̄d sit dilectio naturał. Secūdus q̄d dilectio meritoria. Tertius est responsio ad quesitū. ¶ De primo dicit doc. ꝙ hic non intelligit dilectionem naturalem ipsum appetitum naturalem qui nihil aliud est nisi inclinatio nature ad bonū que est coeua ipsi nature. immo forte non aliud ab ipsa natura. Unde nota ꝙ inclinatio naturalis est tm̄ quedam tendētia nature non ad quodcunq̄ bonū: sed precise ad bonum cōmodi. vt patet a doc. in secūdo. di. 6. q. 2. ⁊ di. 23. ⁊ talis inclinatio naturalis nullo modo est actus: siue operatio elicita. vt subtiliter ꝓbat doc. in quarto. di. 42. q. 9. sed est precise quedam inclinatio: siue tendētia nature p̄or quocūq̄ actu elicito talis nature: ⁊ est coeua nature: q2 talis inclinatio naturalis: vel est precise ip̄a natura: vel īmediate necessario cōcomitās ipsam naturā. vt patet a doct. in quarto. vbi supra. nec est aliud ab ipsa natura. q2 talis inclinatio non est aliqua res addita nature: sed realiter est ipsa natura. vt pꝫ a doc. in quarto. vbi supra. Et licet dilectio naturalis aliquādo accipiatur pro inclinatione naturali: siue pro appetitu naturali. In proposito tamen hic non accipitur ꝓ tali inclinatione: quia vt dixi. talis inclinatio nature nō est actus elicitus. ⁊. q. querit de actu elicito dilectionis naturalis: talis ergo inclinatio potest dici dilectio habitualis: quia assimilatur habitui in hoc q̄d est precedens actum: ⁊ ꝑmanens sine actu. ¶ Ibi. Actus autē dilectionis naturalis. hic doc. declarat quot modis potest accipi actꝰ elicitus dilectionis naturalis.

Inclinatio naturalis q̄d sit.

Actus elicitus dilectionis naturalis multipliciter.

⁊ primo. Omnis actus elicitus cōformiter naturali inclinationi potest dici actus inclinationis naturalis: sicut actus voluntatis elicitus quo diligit se: siue esse suum: siue quo diligit bonum vt sibi cōmodum dicitur actus dilectionis naturalis: quia elicitur circa illud idem obiectum: circa quod est naturalis inclinatio. Secūdo accipitur actus dilectionis naturalis vt precise distinguitur contra actum supernaturalē: ita ꝙ actus supernaturalis dicitur ille qui precise causatur a causa supernaturali. licet em̄ voluntas habeat naturalem inclinationem ad recipiendum quemcunq̄ actum positiuum tanq̄ perfectionem suam ⁊ in hoc nulla sit supernaturalitas: si tn̄ actus ille sit tm̄ causabilis a causa mere supernaturali dicitur supernaturalis: ex sola comparatione ad agens supernaturale. Actus vero qui immediate pōt causari a voluntate etiam cōcurrente voluntate diuina generali influentia: dicitur naturalis ex hoc solo ꝙ comparatur ad agens naturale: ⁊ hec distinctio est satis clara a doc. q. 1. ꝓlo. Et nota ꝙ loquitur hic tm̄ de actu dilectionis naturalis: qui naturaliter potest elici a voluntate etiam contra vel preter inclinationem naturalē: sic ꝙ nullo modo sit elicitus ꝺm inclinationem naturalem. sicut voluntas ex seipsa potest habere actū vitiosum: tamen ille actus est elicitus preter naturam vel contra naturam ꝺm Dama. ⁊ ratio est: quia actus vitiosus est tm̄ carentia boni. vnde peccatum siue vitium est formaliter quedam iniustitia que deberet inesse actui q̄n elicitur: que iniustitia est tm̄ carentia rectitudinis: siue bonitatis que actui deberet inesse. Cum ergo inclinatio naturalis sit tm̄ respectu boni: sequitur ꝙ actus vitiosus non erit ꝺm naturalem inclinationem. Et q̄d dicit: preter naturam vel cōtra naturam. dicitur em̄ actus elici contra naturam q̄n natura precise inclinatur ad oppositum: sicut graue quiescit sursum cōtra naturam: quia determinate inclinatur ad oppositū: scilicet ad vbi deorsum. Sic in proposito. quia voluntas inclinatur determinate ad bonum commodi: si modo voluntas actu nollet bonum commodi: ille actꝰ diceretur contra naturam. Actus vero preter naturaꝫ diceretur ille ad quem voluntas non haberet naturalem inclinationem: si tamen haberet naturalem inclinationem ⁊ determinatam ad oppositum illius actus: tūc diceretur elici preter naturam: quia non conformiter inclinationi naturali: nec contra ipsam inclinationem naturalem. ¶ Ibi. Hoc secundo modo magis videtur intelligi. q. quia sic procedit primum argumentum. s. ꝙ titulus. q. debet magis intelligi de actu naturali distincto ꝯtra actū supnaturalē: q2 actꝰ meritoriꝰ ē actꝰ supnaturalis. Queritur ergo hic an actus dilectionis naturalis sit eiusdem speciei cum actu dilectionis supernaturalis qualis est actꝰ dilectionis meritorie. Addit tamen ꝙ actus dilectionis naturalis primo modo acceptus ꝓut. s. ꝯformiter elicit̄ īclinationi naturali ꝯtinet̄ forte sub actu dilectiōis naturalis sc̄do mō accepto. saltem vt in pluribus. Dicit vt in pluribus: quia non omnis dilectio primo modo accepta est in potestate voluntatis. patet. quia inclinatio naturalis est ad summā beatitudinem in particulari. vt patet a doc. in quarto. dist̄. 49. q. ⁊ tn̄ voluntas ex se: siue ex puris naturalibus p̄t nō ad illam attingere. ⁊ sic patet primus articulus.

Intellectus q̄stionis.

De secundo articulo principali. quia est de actu

dilectionis meritorie. hic doctor declarat q̄d sit actus meritorius. Et hic articulus est satis clarus hic in litera. tamen sub breuitate aliqua in hoc articulo expono. Dicit ꝙ actus meritorius est actus deo specialiter acceptus tanq̄. s. dignus premio reddendo pro illo actu: ⁊ dicit specialiter: quia omnia acceptat acceptatiōe generali diligendo ea ꝺm bonitatem suam: ⁊ ordinādo ea ad seipsum vt ad finem. Hic tamen nota cum dicit ꝙ diligit omnia ꝺm bonitatem suam non debet intelligi: ꝙ quia habent talem bonitatem. ꝙ ideo sic diligat: quia voluntas diuina nullo modo mouetur ab aliquo bono extra: nec aliquod bonum creatum est ratio diligibilitatis respectu voluntatis diuine. vt patet a doc. in primo di. 41. Immo omnia precise dicūtur bona: quia dilecta ⁊ nō econtra. vt patet a doc. in secundo. di. 37. ⁊ in tertio. di. 19. Dicitur ergo diligere creaturam ꝺm bonitatem suam: quia vult creaturam habere talem vel talē bonitatem: ex hoc em̄ ꝙ vult lapidem esse in tali vel tali perfectione dicitur lapidem diligere: ⁊ vltra non diligit bonitatem creature in se: ⁊ absolute. puta volendo eam esse absolute: sed precise vult eam in ordine ad seipsam vt ad finem. vult enim ab eterno lapidem esse in tali vel tali bonitate: ⁊ vult ipsum ꝓpter seipsam. quia enim voluntas diuina summe diligit se: siue essentiam suam quicquid vult extra se: vult in ordine ad seipsam: vt ad finem: non tamen semper attingendum per operationem. finis enim vltimus creature aliquando accipitur pro fine attingibili per operationem: aliquando vt est causa finalis: que distinctio exposita est supra. questione. 1. ꝓlogi. Dicit ergo doc. ꝙ actus sic generaliter acceptus a voluntate diuina nō dicitur meritorius: sed dicitur meritorius: ex hoc ꝙ sic specialiter acceptatur in ordine ad aliquod bonum iuste reddendum pro eo. et hoc non ex natura actus: sed ex sola ordinatione voluntatis diuine: nullus enim actus quātūcunq̄ intensus ⁊ ordinatus est ex natura sua meritorius vite eterne: sed dicitur dignus vita eterna: quia voluntas diuina sic ordinauit scilicet ꝙ omnis actus elicitus a voluntate informata charitate inclināte ad talem actum sit dignus vita eterna. ita ꝙ talis dignitas in actu nihil aliud est nisi acceptatio passiua voluntatis diuine: que ideo acceptat talem actum: quia sic ab eterno ordinauit acceptare. Et de hoc prolixius patet a doc. in primo. distin. 17. ⁊ in tertio. dist. 18. ⁊ vide ibi que notaui. ¶ Sequitur: meritoriū igitur addit super actum duplicem relationem vnā ad volūtatē vt acceptantem: ⁊ aliā ad illud bonum ad quod voluntas diuina acceptans ordinat. vnde voluntas diuina quando acceptat actuꝫ meritorium. non tm̄ absolute diligit bonitatem actus meritorij volendo illā ī ordīe ad seip̄aꝫ: sicut etiā vult bonitatē oīs creature: vt supra dixi. sed specialr̄. Sicut vult siue acceptat illum actum ordinādo illā ad p̄miū reddendum pro illo actu persone elicienti talem actum. ¶ Sequitur ⁊ huic relationi secunde. Similis est illa que importatur ī hoc quod est vti: vti enim est obiectum volitum ordinatum ad aliud vt ad finem. tunc enim vtor obiecto cum volo illud in ordine ad vltimum finem. sicut voluntas diuina apud quam quis meretur: dicitur supple mereri: quia actum istum meritorium ordinat ad aliud vt ad p̄mium scilicet reddendum pro tali actu. ¶ Ibi neutra autem relatio importata per meritorium est realis: quia non competit actui ex natura alicuius realis in

Expositio lr̄e.

Actꝰ meritoriꝰ q̄d.

Qualr̄ deus dicat̄ diligere creaturā ꝺm suā bonitatē.

Finis vltimus dupliciter.

Rõnes ſm̄ quas act⁹ dr̄ meritori⁹ ſũt rl'ationes rõnis.

actũ: ſed tm̄ per actum voluntatis quo actus acceptatur. Dicit doc. ꝙ iſte due relationes fundate in actu. p quas actus dicitur formaliter meritorius ſunt relationes rationis. de prima patet. qua actus acceptat̃ a deo. nam eſſe acceptatum. ſiue eſſe volitum dicit tm̄ relationem rationis. Sicut etiam eſſe cognitum. ex hoc enim ꝙ actus diuine voluntatis quo vult obiectum: terminatur ad ipſum obiectum. dicitur obiectum habere eſſe volitum: ⁊ talis relatio eſt tm̄ ens rationis: quia non oritur ex natura alicuius rei. Similiter ſecunda relatio q̃ fundatur in actu in ordine ad premium: qua actus non dicitur abſolute acceptus: ſicut mediante prima. ſed qua actus dicitur acceptus in ordine ad premium eſt tm̄ rationis: quia preciſe ineſt actui per actum diuine volũtatis acceptãtis actũ in ordine ad premium. ¶ Ibi. Nõ ſolũ eñ intellectus. Deinde doc. declarat quomodo per actuȝ voluntatis poteſt cauſari in obiecto relatio ratiõis: quia non in obiecto ex natura obiecti: quia tũc eſſet realis: ⁊ dicit ꝙ ſicut intellectus cognoſcendo obiectũ cauſat relationem rationis in obiecto. ita voluntas volẽdo obiectum ſiue acceptando cauſat relationem rationis. ⁊ hoc poteſt dupliciter intelligi tam in intellectu q̃ȝ in voluntate. vno modo intellectus cauſat relationem rationis in obiecto cognoſcendo illud in ſe. ita ꝙ obiectuȝ per actum cognoſcendi dicitur habere eſſe cognitum. ⁊ ſic obiectum vt cognitum habet relationem rationis ad actum cognoſcẽdi ⁊ talis relatio rationis non eſt ibi cauſata per actum comparatiuum quo comparat vnuȝ ad aliud: ſed ẽ cãta per actum rectum cognoſcendi qui terminatur ad obiectum. Et hoc eſt qd̕ dicit Doc. in primo. diſt. 35. ⁊. 36. ꝙ obiecta ſecundaria vt cognita abſolute dicunt relationẽ. ſ. rationis terminataȝ ad actum cognoſcendi ⁊ non econtra: niſi forte dicatur ꝙ actum cognoſcendi terminari ad aliud ⁊ aliud obiectũ dicat etiã reſpectum rationis vt videtur tenere Doc. in primo di. 3. ⁊. 9. ſed de hoc alias: ſicut ergo intellectus cognoſcendo obiectum: dicitur obiectum includere relationem rationis per actum cognoſcẽdi: que nihil aliud eſt niſi eſſe cognitum. Sic ſimiliter volũtas volendo obiectum ſiue acceptando dicitur tale obiectum habere relationẽ rationis: que eſt eſſe volitum ſiue eſſe acceptũ. Et ſi dicat̃ ꝙ obiectum eſſe cognitum vel eſſe volitum eſt tm̄ denominatione extrinſeca ⁊ non intrinſeca. nam per actũ cognoſcendi qui formaliter non eſt in obiecto cognito ſed in potentia cognoſcente dicitur obiectum eſſe cognitũ vt ptȝ a doc. in quarto. d. 1. q. 1. vbi vult ꝙ creatura in ĩtellectu diuino habet ſimpliciter pfectius ⁊ verius eẽ q̃ȝ ĩ ſe. Dico ꝙ doc. nõ negat ibi eſſe cognitũ ꝙ ſit relatio rationis intrinſece denominãs obiectũ. ſed denominatiõe extrinſeca bene dicit̃ creatura habere ſimpl'r verius eẽ in intellectu diuino cognoſcente q̃ȝ in ſe: quia dicitur eẽ in intellectu diuino per actũ intellectus diuini: q̃ eſt formaliter infinitus. pro quãto ergo denominatiõe extrinſeca denominat̃ a tali actu infinita: dicit̃ denominatiõe extrinſeca habere ſimpliciter veri⁹ eſſe q̃ȝ in ſe: vt ibi patet. Dico etiã ꝙ ſicut intellect⁹ poteſt cauſare relationẽ rõnis cõparãdo vnũ obiectum cognitũ ad aliud obiectum cognitũ: vt ſatis ptȝ. ſic ſimiliter volũtas põt cauſare relationem ratiõis comparãdo vnum obiectũ volitum. ¶ Et addit doc. ꝙ ratio cõmunis: quare intellect⁹ ⁊ voluntas poſſunt cauſare talẽ relationem rationis in obiecto eſt rõ immaterialitatis: q2. ſ. ſunt potẽtie immateriales ⁊ non organice. Sȝ hec nõ eſt p̃ciſa ratio: q2 et alique potẽtie organice ſenſitiue poſſunt cauſare relationem ratiõis non tm̄ cognoſcẽdo obiecta ſed etiã cõparando vnum ad aliud: vt ptȝ a doc. in primo. d. 4. ⁊. 5. ¶ Deinde doc. declarat. quomõ relatio cauſata p actũ voluntatis põt dici relatio ratiõis: ⁊ quomodo non. põt enim dici relatio ratiõis: vel quia cauſata a potentia rationali proprie accepta. vel quia cauſata a potentia rationali improprie accepta ſiue tm̄ participatiue. Prio modo relatio rationis dicitur tm̄ cauſari ab intellectu: qui ꝓprie dicitur potentia rationalis. Secũdo modo relatio cauſata per actum voluntatis poteſt dici rationis: pro quanto eſt a potentia rationali participatiue tm̄: que diſtinctio ſatis patet a doct. in primo. diſt. 2. Loquẽdo vero de relationibus cauſatis per actum aliarum potentia non poſſunt dici relationes rationis: quia nullo modo cauſat ea potentia rationali nec proprie: nec participatiue. proprie tamen loquendo de relatione cauſata per actum voluntatis talis relatio non dicetur relatio rationis. ſed magis relatio voluntatis vt etiam alibi patet a docto. ¶ Ibi vlterius meritoriũ. Hic doc. declarat duas alias conditiones requiſitas ad actũ meritoriũ. Prima eſt ꝙ actus meritorius ad hoc vt dicatur meritorius connotat ſiue preexigit vnam relationẽ rationis ad voluntatem ipſius merẽtis. vt libere elicientem vel imperantem actum. ideſt ꝙ nullo modo aliquis actus volũtatis ſiue elicit⁹ ſiue impatus poteſt eſſe meritorius: niſi includat hanc relationeȝ: qua dicatur libere elici: ſiue imperari. ⁊ intelligo de actu imperato vel reſpectu ipſius voluntatis vel reſpectu alterius potentie. Exemplum primi cum voluntas actu ſuo imperat ſibi vt eliciat actum. ſicut volens triſtari de peccato imperat ſibi diſplicentiam ſiue nolitioneȝ peccati: ita ꝙ talis nolitio dicitur actus imperatus: vt patet a doctore ĩ quarto. diſtin. 14. q. 2. Exemplum ſecundi. vt cum volũtas imperat alijs potentijs vt eliciant actum circa obiectum. Dicit ergo ꝙ nullus actus voluntatis ſiue elicit⁹ ſiue imperatus nunq̃ȝ acceptatur a deo vt meritori⁹ niſi ſit libere elicitus vel imperatus. nam hec eſt circunſtãtia cauſe neceſſario requiſita ad actum moralem ſciliȝ ꝙ actus moralis ſit libere elicitus vel imperatus vt pȝ a doc. in ſecundo. d. 40. ſed actum eſſe meritoriũ p̃ſupponit ipſũ actũ prius eſſe perfecte moralem: vt ptȝ a docto. ĩ ſecũdo. di. 7. ⁊ in p̃ſenti. q. art. 3. ¶ Secunda conditio requiſita eſt ꝙ requirit relationẽ rationis: ſiue habitudinem ad formã ſupnaturaleȝ qua acceptatur ip̃a pſona: vel potentia operans que ponitur eſſe gratia vel charitas: non enim actus alius acceptatur vt dignus premio: niſi perſona operans ſit accepta ſm̄ illud gene. quarto. reſpexit deus ad Abel ⁊ ad munera eius. prius ad Abel: ⁊ poſtea ad munera eius: quia non placet oblatio non dilecti: oportet ergo ꝙ actus meritorius ĩcludat hãc habitudinem ſiue relationem rationis ꝙ ſit elicitus a perſona non tm̄ libere eliciente: ſed vltra ꝙ tal' perſona ſit grata ⁊ accepta deo. ⁊ hoc per habitum ſupnaturalem qui ponitur vt quidam decor in anima per quem eſt grata ⁊ accepta deo in ordine ad vitam et'nã: vt dicit doc. in primo. dſt. 17. Nota tamen ꝙ hanc ſecũdam conditionem non requirit actus meritorius neceſſario ⁊ abſolute quaſi ſit ſimpliciter impoſſibile actum eſſe meritorium niſi ſit a perſona grata per habitũ ſupnaturalem: quia deus de potẽtia ſua abſoluta poſſet acceptare actum ⁊ perſonam elicienteȝ actũ in ordine ad vitam eternam ſine quocũq̃ȝ habitu ĩfuſo: vt clare ptȝ a doc. in primo. diſtin. 17. ſed hoc non poſſet de potẽtia ordinata. ¶ Ibi. Sed qualis requiritur habitudo act⁹ ad charitatem vt ſit meritori⁹. Deinde doc. declarat an actus dicatur meritorius ex hoc ſolo ꝙ libere elicitur a pſona habẽte charitatem: an vltra hoc requiratur aliud. Et dicunt quidam ꝙ ſufficit primo modo: quia ſi perſona eſt grata quilibet actus talis pſone erit grat⁹. ¶ Cõtra hoc Doctor inſtat: quia perſona habẽs charitatem põt elicere actum peccati venialis: quia peccatũ veniale ſtat cũ charitate: per quã ſemper perſona eſt grata: ſi ḡ quilibet actus eius eſſet meritorius vite eterne: tunc peccatũ veniale eſſet meritorium vite eterne qd̕ eſt abſurdum. ¶ Dicit̃ a tenentibus iſtam opinioneȝ: ꝙ bene quilibet actus perſone grate non includens aliquid repugnãs ad beatitudinem habendam eſt meritorius. mõ peccatũ veniale includit aliq̃d repugnans ⁊ ſic non eſt meritorius: vult ergo iſta opinio ꝙ omnis actus non includens aliquam circunſtãtiam mali ſi eſt a perſona habente charitatem ſemper eſt meritorius. ¶ Contra hãc reſpõſionem inſtat doc. probando ꝙ a perſona habente charitatem poſſunt eſſe multi actus non includẽtes aliquam circunſtantiam mali qui tamẽ nõ ſunt vere meritorij. quia habẽs charitatem põt elicere actum indifferentẽ: qui. ſ. nec erit actu malus moraliter: nec actu bonus moraliter: ptȝ: quia põt elicere aliquem actum non ordinando ipſum: nec actualiter: nec virtualiter ad vltimum finem: vt cũ quis põt in loco ſecreto facere ſermonem aliquem: nec actualiter: nec virtualiter ordinando ad vltimum finem. talis actus nõ erit moraliter bonus: quia non habet omnem circunſtantiam requiſitam: nec moraliter malus: quia non includit aliquam circunſtantiam mali: ſed erit actus tm̄ indifferens. ſ. nec bon⁹: nec

malus moraliter. ⁊ de tali actu vide que exposui super secundo doc. di. 7. ⁊ tñ ille actus indifferens nõ erit meritorius: patet: quia ratio meritorij preexigit actum moraliter bonum: vt patet a doc. in secundo d. 7. Et qđ dicit doctor actum ordinari virtualiter ad vltimum finem hoc est virtute alicuius actus immediate ordinati ad illum. Exempli gratia: quis vadit ad ecclesiã vt dicat aliquam orationem ordinando illam ad vltimum finem: quando actu orat distractus aliqualiter non cogitãs de fine dicit orationem que actu non ordinatur ad vltimuȝ finẽ: quia nec actu cogitat de illo: tamen illa oratio dicitur virtualiter ordinari ad vltimum finem quia tunc est elicita siue prolota in virtute alterius actus immediate ordinati ad vltimum finem. videlicet in virtute huiꝰ actus quo proposuit velle facere orationẽ in ordine ad deum: ⁊ de hoc vide doct. in quarto. d. 6. ¶ Dicit ergo doc. ꝙ ad hoc: ꝙ actus sit meritorius non sufficit ꝙ habeat charitatem inexistentem: sed vltra hoc requiritur ꝙ talis actus eliciatur a voluntate ſm inclinationem charitatis inexistentis: ⁊ charitas nunꝗ̃ inclinat nisi ad actum moraliter bonum vt patere potest ex his que dicit doc. in secũdo. d. 7. ⁊ ꝙ hoc requirat actus meritoriꝰ clariꝰ pȝ a doc. ĩ p̃mo. d 17. ¶ De t̃tio pricipali. s. an dilectio nãlis ⁊ dilectio meritoria differãt spẽ. ⁊ dicit ꝙ non differũt specie: ⁊ hoc loquendo de per se dr̃ia quã important per se ratio naturalis ⁊ ratio meritoria: non auteȝ per accidens: de differentia. s. aliqua concomitante: puta differentia obiectorum: vel aliqua tali intelligendo etiam de differentia actus specifica in esse nature. vult dicer e. an rõ formalis qua actus dicitur naturalis: ⁊ ratio formalis qua actus dicitur meritorius differant specie. i. an iste relationes differãt specie: quarnm vna formaliter inest actui naturali: per quam dicitur actus naturalis: ⁊ alia inest actui meritorio per quam actus dicitur formaliter meritorius. ex hoc patet ꝙ loquitur de ratione formali meritorij in se: ⁊ de ratiõe formali naturalis in se: ⁊ non per accidens. s. de differentia aliqua concomitante: puta de differẽtia obiectorum vel aliqua tali: puta: quia ratio meritorij respicit ꝓ obiecto premiuȝ eternum ⁊ ratio naturalis non: vel quia ratio meritorij respicit deum vt acceptantem. ratio naturalis non: vel etiam: quia ratio meritorij respicit habitum charitatis pro principio productiuo vel inclinatiuo: ratio actus naturalis non: sed potest esse a sola voluntate vel a solo habitu naturali: vel quia ratio meritorij respicit agens supnaturale. ratio autem naturalis tm̃ agens naturale. ⁊ omnes iste differentie dicunẗ accidere rationi meritorij ⁊ rationi naturalis: ⁊ sũt extrinsece. non enim agens supernaturale vel premiuȝ eternũ vel Deus vt acceptãs: formaliter denominat illam relationem rationis in qua formaliter consistit rõ meriti. licet ergo agens supernaturale ⁊ naturale differãt specie ad inuicen: non tamen sequitur ꝙ ratio per se meritorij que respicit agens supnaturale. ⁊ ratio per se naturalis que respicit agens naturale: dicãtur per se differre specie sed tm̃ per accidẽs denominatione extrinseca. ⁊ de tali dr̃ia non loquiẗ hic. Et h̄ est qđ dicit Doc. ibi. Non auteȝ per accidẽs de differẽtia. s. aliqua cõcomitante: puta de differentia obiectorum vel aliqua tali ⁊c. que differentia: vt aliquid extrinsecum concomitatur rationẽ meritorij. Et ꝙ addit ibi. intelligendo ẽt de dr̃ia actus specifici in esse nature vult dicere ꝙ actꝰ dilectiõis naturalis precise acceptꝰ ſm substãtiã ⁊ intensionem vt prior relatione qua dr̃ naturalis: que per accidens inest actui: ⁊ actus dilectiõis meritorie precise acceptus ſm substãtiã ⁊ intensionem actus. vt prior relatione: que inest illi actui per accidẽs per quam dicitur meritorius: isti actus sic absolute considerati ĩ suo esse nature. siue vt precise sunt due qualitates absolute nõ differũt specie. Sunt ꝉ due cõclusiones: prima est de ratiõibus formalibꝰ per se meritorij ⁊ per se naturalis: q̄ ratiões insunt actibus. alia ẽ de ipsis actibus absolute cõsideratis: ⁊ vult ꝙ nec actꝰ absolute cõsiderati differãt spẽ: nec similiẗ rõ ꝑ se naturalis: ⁊ rõ ꝑ se meritorij q̄ insunt actibꝰ differãt specie. Aduerte etiam: ꝙ quãdo dicit ꝙ talis actus non differunt spẽ: puta dilectio naturalis ⁊ meritoria vt sũt simpl'r eiusdẽ obiecti: quia nulli dubiuȝ ꝙ dilectio hoĩs ⁊ dilectio dei differũt spẽ: tenendo ꝙ dilectio sit partialiẗ ab obiecto: vt videẗ tenere doc. in secundo. d. 25. loquitur ꝉ de dilectione eiusdem obiecti. s. ꝙ dilectio dei naturalis ⁊ dilectio eiusdem meritoria nõ differunt specie. ¶ Ibi. Hec conclusio sic intellecta ⁊c. Hic do. prio probat ꝙ actus dilectionis non diciẗ distingui spẽ. nec per rationẽ naturalis: nec per rationẽ meritorij. i. ꝙ dilectio dei absoluta que distinguiẗ spẽ a dilectione lapidis naturali. non diciẗ distĩgui specie per se ꝑ rationem meritorij: nec dilectio lapidis dicitur distingui specie a dilectione dei ꝑ rationem naturalis: patet: quia forma absoluta non distinguiẗ formaliter specie per aliquã relationẽ. siue ꝑ aliquem respectũ. Tum quia tunc respectꝰ esset de ratione formali ⁊ quidditatiua absoluti. qđ sepe improbatũ est a doc. Tum quia diuersoꝝ gñm ⁊ non subalternatiȝ positorum: sũt diuerse spẽs differẽtes: sed dilectio ⁊ respectꝰ ꝑtinent ad diuersa genera: patet: quia dilectio ẽ qualitas absoluta. vt probatũ est supra. q. 13. ⁊ pertinet ad genꝰ qualitatis ad qđ genus non pertinet respectꝰ. ¶ Ibi. Si istius rationis altera p̃missaꝝ negaretur: puta: quia forte ista negaretur ꝙ actꝰ dilectionis sit qualitas absoluta: cuius tamen oppositũ subtiliter est ostensum. q. 13. posito tamen ⁊ non concesso ꝙ actus dilectionis non sit forma absoluta: sed respectiua realis tamen adhuc dicit doct. ꝙ saltem iste due propositiones sũt vere scilicet ista. nulla res preter opus intellectus siue absoluta siue relatiua dicitur per se distingui specie per solum respectum rationis siue per respectum non realem: aliter respectus rationis esset de quidditate respectus realis quod est impossibile. Et similiter ista est vera. ratio meritorij. vt huiusmodi: non importat formaliter nisi respectum rationis: siue vnum: siue plures non curo: quia precise dicit respectuȝ rationis ad voluntatem acceptantem: ⁊ ad premium retribuendũ: vt supra patuit Stat ergo ratio scilicet ꝙ nulla dilectio etiam posito ꝙ tm̃ sit relatio realis potest distingui spẽ ab alia per respectum meritorij: siue per respectum naturalis. ¶ Ibi. Diceretur ꝙ ⁊ si iste rõnes concludãt ꝙ nõ distĩguitur actus ab actu ĩ gñe nature. i. ꝙ actꝰ dilectionis naturalis p̃cise acceptus ſm substantiam ⁊ intensionem actꝰ: ⁊ actus dilectionis meritorie precise acceptus secundũ substantiã ⁊ intensionem: qđ idẽ est dicere ꝙ in gñe nature: isti actus sic accepti non differunt specie ab inuicẽ tamẽ possunt distingui in genere moris: puta ꝙ dilectio naturalis vt est actus moralis includens omnem circũstantiam requisitam ad actum moralẽ: vt sic distinguiẗ specie ab actu meritorio formaliter accepto: quia ratio moralis cum dicat tm̃ circũstantias actus dicit precise respectum. ⁊ forte aliqua circunstãtia: vt circũstãtia finis. dicit tm̃ respectũ rationis: patet: quia ꝙ aliquis velit hũc actũ ꝓpt' hũc finẽ nõ videẗ diceř ĩ actu nisi řlõnẽ voliti ⁊ per actum voluntatis ad talem finem relati: cũ ergo relatio per quam actus dicitur moralis ⁊ relatio ꝑ quam actus dicitur moralis: et relatio per quam actus dicitur meritorius differant specie. sequitur ꝙ actꝰ moralis differat specie ab actu meritorio. ¶ Ibi. Contra hoc. Hic doctor instat: adhuc probando ꝙ actus dilectionis naturalis vt perfecte moralis: non differat specie ab actu dilectionis meritorie: vt perfecte meritorie. Et anteꝗ̃ formem rationem declaro vnum dictum scilicet quid dicatur proprium potentiale respectu forme Dicitur proprium potentiale: respectn forme: quando talis forma non est nata recipi: nisi in tali potentiali: nã corpus organicum vt precise habens talia ⁊ talia organa: qualia habet corpus humanum est ita proprium potentiale: siue susceptiuum anime intellectiue: quod illa non posset in alio corpore recipi. ⁊ breuiter dicitur proprium potentiale forme specifice quod natum est facere cum tali forma per se vnum in genere. Dicit mõ doc. ꝙ proprium potentiale ad formam specificam: non distinguitur specie ab illa: patet ista: quia qđ distĩguiẗ specie ab alio est per se complete in aliquo genere sed qđ ẽ proprium potentiale siue receptiuũ forme specifice nõ est per se: ⁊ completiue in aliquo genere: sed tm̃ reductiue. quia partes compositi essentialis sunt tm̃ reductiue in genere: vt patet a doctore in secundo. distin. prima q vltima. tale ꝉ potẽtiale non distĩguiẗ spẽ a forma specifica ad quã ẽ ĩ potẽtia: ⁊ hoc pȝ ꝑ exẽplũ do. Si aĩal eẽt tm̃ ꝯstitutũ per formã animalis ⁊ non per formã specificã sub aĩali: illud nõ eẽt distinctũ specie ab aliqua spẽ sub aĩali: quia esset propriuȝ potentiale respectu forme

specifice: vult dicere: ꝙ ex quo animal est genus ad omnes species contentas sub animali: per consequens per aliam ⁊ aliam differentiam est contrahibile: ad aliam ⁊ aliam speciem: ita ꝙ animal est potentiale respectu differentiarũ cõtentarum sub eo. si ergo animal precise cõstitueret aliquid sub animali per solaꝫ formam animalis: puta ꝙ tale constitutum precise includat formã animalis: ⁊ non aliam formam specificam contentã sub animali: tale sic constitutum nõ esset distinctum specie ab aliqua specie sub animali: quia illud tale esset in potentia ad formam specificam sub animali. sic est in proposito: quia actus ꝑfecte moralis est proprium susceptiuuꝫ ⁊ potentiale ipsius meritorij. non pt ergo ĩmediate recipi: nisi in actu perfecte morali: vt patet a Doc. in secundo di.7. Si ergo actus meritorius: vt meritorius esset per se in aliquo genere: tunc actus moralis. vt moralis cum sit proprium potentiale respectu meritorij nõ posset distingui specie a ratione meritorij. ¶ Ibi. Dicereť ꝙ tũc actus moralis. Hic Doc. adhuc arguit: ꝓbando ꝙ actꝰ moralis acceptus in specie moris: vt. s. est actus virtutis moralis: nõ distĩguať spẽ ab actu meritorio accepto: vt est actus virtutis supernaturalis. s. charitatis: qđ tamen est falsum ꝙ autem distinguãtur specie isti actus: probatur: quia actus distingũtur specie quoruꝫ habitꝰ: qui vel inclinãt ad huiusmodi actus vel sunt principia elicitiua eorũdem actuum specie distinguntur: hoc ptꝫ discurrendo quasi per omnes habitus specie distinctos sed habitus virtutꝫ supernaturalis: puta charitas ⁊ habitus virtutis moralis. puta habitus amicitie distingũtur specie: ⁊ hoc in genere moris. s. inquãtum sunt actꝰ talium virtutũ. i. ꝙ actus virtutis moralis acceptus in genere moris: siue vt est moralis distinguitur specie ab actu meritorio: quia actus meritorius est supernaturalis: ⁊ moralis est actus naturalis accipiendo naturale: prout est in potestate voluntatis: vt supra patuit. ¶ Respondet doctor ꝙ actus moralis: puta dilectio dei perfecte moralis: prouť. scilicet includit omnem circunstantiam pertinentem ad actum moralem: est proprium potentiale respectu dilectionis meritorie: ita ꝙ ratio meritorij non est nata immediate recipi nisi in actu perfecte morali: sicut eťn dilectio: vt nude accepta. i. vt caret omni constantia morali est proprium potẽtiale respectu omnis circunstantie pertinentis ad actũ moralem: ita ꝙ ẽ vere perfectibilis omni circunstantia morali. primo enim est perfectibilis circunstantia obiecti: ⁊ deinde vlterioribus circunstãtijs requisitis ad actũ moralem: sic talis dilectio perfecte moralis erit propriũ potentiale actus meritorij siue rationis formalis: per quã talis dilectio perfecte moralis dicitur meritoria. ⁊ hoc clariꝰ patebit ĩfra. d.18. arti.1. ⁊ ĩ scđo. di.7. ¶ Et cum probatur ꝙ tales actus differãt specie per hoc ꝙ virtutes illorũ differũt spẽ. Dicit doc. ꝙ ista ꝓpositio si habet veritatẽ erit vera de speciebꝰ disparatis: siue de habitibus disparatis: supple quorum vnus nõ ordinatur ad ꝑfectionem alterius. Sed in proposito: charitas ordinať vt perfectio completiua habitꝰ amicitie dei naturalis: nõ ꝙ charitas perficiat formaliter habitum amicitie cũ immediate perficiat voluntatem: sed ex hoc dicitur ꝑficere: quia inclinat ad actum meritorium: quia est cõpletiua perfectio actus perfecte moralis. nam dilectio dei vt est a voluntate ⁊ ab habitu morali amicitie dei est bñ perfecte moralis sed nõ meritoria. vt vero eadem dilectio est ab habitu charitatis: siue vt a principio inclinatiuo siue vt a prĩcipio elicitiuo est formaliter meritoria. licet ꝫ isti habitꝰ differant spẽ: tamẽ actus nõ differunt specie ab inuicem: quia idem actus est ab vtroqꝫ habitu licet vt meritoriꝰ sit tñ a charitate. ¶ Ibi. Cõtra hoc. saltẽ actus vt est charitatis. siue meritoriꝰ. Hic doc. arguit ꝓbando ꝙ actus ꝑfecte moralis saltem erit in spẽ vlteriori siue perfectiori: licet nõ sit in spẽ disparata: qꝛ nunqꝫ species disparata ꝑficit aliã. Et vult dicere ꝙ sicut actus nude cõsideratus nõ est in spẽ disparata respectu actꝰ moralis: cũ sit ꝑfectibilis omni circũstãtia morali: tamẽ ille actus vt ꝑfecte moralis videť ꝙ sit in ꝑfectiori specie. pꝫ: qꝛ vt nude consideratus ꝓcise est in spẽ actus: sed cõsideratus vt ꝑfecte moralis est in spẽ moris. Sic idẽ actus ꝑfecte moralis vt cõsideratus: vt ꝑfecte meritorius: tũc erit in vlteriori ⁊ ꝑfectiori spẽ: qꝛ tunc erit in spẽ meritorij. ¶ Respõdet doc. duobus modis. Primo modo concedendo rationem illã. ꝙ sicut dilectio naturalis vt perfecte moralis habet quandam ꝑfectionem specificam: quaꝫ non habet nude cõsiderata. sic etiã dilectio dei naturalis perfecte moralis: vt ẽ meritoria habet quandã rationẽ siue ꝑfectionẽ specificã. s. rationem meritorij. quam non habet considerata vt tñ moralis: ⁊ sic ratio meritorij erit ratio specifica ꝯpletiua bonitatis moralis precedentis. non autẽ est ratio specifica disparata a bonitate morali precedente: quia tũc non esset perfectio illius bonitatis moralis. ¶ Secũdo modo dicit doct. ꝙ ratio meritorij non est aliqua rõ specifica completiua actus moralis. patet: quia actus preĩtelligitur perfecte moralis ante rationem meritorij: ⁊ ꝑ consequens ratio meritorij non pertinet ad perfectionẽ intrinsecam actus moralis. sed tñ addit respectum ad voluntatem acceptantem. Sed si meritorium non ꝑ̄supponat precise bonitatem actus moralem: sed bonitateꝫ quã tribuit charitas ⁊c. vult dicere doc. ꝙ si actus puta dilectio dei: vt ẽ elicita a charitate hẽt aliquã bonitatẽ intrinsecam priorem ratione meritorij quam bonitateꝫ non habet habitus moralis: tunc talis dilectio ab habitu morali habebit ꝙ sit perfecte moralis: ⁊ a charitate habebit vlterioreꝫ bonitatem intrinsecam: ⁊ per consequens actus perfecte moralis: vt est elicitus a charitate habet vlteriorem bonitatem specificam quam charitas sibi tribuit: ⁊ sic licet ratio meritorij non importet talem bonitatem vlteriorem: que est a charitate tñ preexigit eam: patet: quia ratio formalis meritorij est acceptari ad premium eternuꝫ: sed deus nũqꝫ acceptat actũ nisi vt elicitum a charitate: vt supra patuit art.1. ⁊ in primo. di.17. ⁊ sic ratio meritorij ꝑ̄supponit actuꝫ priꝰ esse elicitum a charitate: ⁊ ꝑ consequens preexigit aliquam bonitatem in actu quam charitas sibi tribuit. ⁊ ꝙ preexigit vlteriorem bonitatem moraleꝫ: videtur probabile: quia alias posset actus esse meritoriꝰ: qui tñ nullam haberet bonitatem: vltra bonitatem moraleꝫ. Aduerte tñ ꝙ tenendo ꝙ actus non habeat a charitate vlteriorẽ bonitateꝫ: tunc posset dici ꝙ actus vt perfecte moralis nõ habens vlteriorem bonitatem esset vere meritoriꝰ: qꝛ voluntas diuina posset illũ acceptare in ordine ad premiũ eternuꝫ ⁊ ponẽdo ꝙ nullo mõ esset a charitate: sed hoc de potentia dei absoluta: vt patet a do. di.17. Si etiã ponatur ꝙ non sit meritoriũ: nisi sit elicitus a charitate: vt est verum de potentia dei ordinata: vt patet art.1. ⁊ ĩ primo. di.17. ⁊ in tertio. di.27. adhuc nõ est necesse ꝙ talis actꝰ elicitus a charitate habeat vlteriorem bonitatem moraleꝫ ad hoc: vt sit meritorius. qꝛ sufficit ꝙ actꝰ ꝑfecte moralis sit elicitꝰ a charitate: licet vt ab ipsa nõ habeat vlteriorem bonitatem sibi intrĩsecã: ⁊ hoc patꝫ a do. ĩ pº. d.17. ⁊ videť ꝓbabile ꝙ sicut actꝰ vt ẽ ab habitu ꝑfecte morali habet bonitatem moralem: ita videť ꝙ vt est a charitate que ẽ suprema ꝩtus habeat aliquã vlterioreꝫ bonitatẽ: ꝓpter quã deus acceptat illuꝫ actũ vt meritoriũ.

¶ Ibi. Contra hoc. Hic arguit presens doctor probando ꝙ actꝰ nõ habeat necessario vlteriorẽ bonitatẽ a charitate: patet: quia si de quo magis videtur inesse ⁊ non inest. ergo nec de quo minus: sed magis videť quod actus non possit dici moralis nisi sit elicitus a virtute morali: qꝫ ꝙ necessario habeat illam vlteriorem bonitateꝫ vt elicitur a charitate. licet actꝰ possit esse perfecte moralis sine habitu morali: quia ad hoc vt sit moralis sufficit ꝙ sit elicitus a sola potentia conformiter dictamini recto: vt subtiliter patet a docto. in prologo: questiõe vltima. ⁊ distin.17. primi. ĩmo actus potest esse virtuosus: ⁊ si non sit gñatiuus virtutis nec elicitꝰ ad hĩtu virtutꝫ: vt patet a docto. in quarto. distinc 14. q.2. sed sicut actꝰ moralis potest habere eandem bonitatem sine habitu morali sicut cum habitu morali: sic ille idem actus eandem bonitatem quam habet ab habitu charitatis poterit habere sine habitu charitatis: ⁊ hoc est qđ dicit doc. ¶ Respondet ꝙ bene ratio probat ꝙ omnem illam rectitudinem posset habere: quia conformitatem eandeꝫ ad regulam q̃ est dictamen verum: ⁊ ideo in moralibus haberetur eadem bonitas moralis: vel non est sine ea: ⁊ de hoc vide prolixe doct. in prologo. q. vlti ⁊ di.17. primi in secundo. d.7. ⁊ d.42. in tertio. di.33. ⁊ 36. in quarto. dist.14. q.2. in quolib. q.18. vbi prolixe pertractatur ista materia. Sed in proposito actus charitatis vltra re

ctitudinem: hoc est vltra conformitatez sui ad cognitio
nem directiuam habet propriam bonitatem ex hoc q̄ ē
ſm inclinationem charitatis: siue ex hoc q̄ est elicitus
a charitate. immo esse ſm illam inclinationem siue esse
sic elicitum a charitate est actum habere propriam bo-
nitatem charitatiuam ſm quaz actus acceptatur a deo
sed non est sic de virtutibus moralibus: quia tota recti-
tudo actus potest esse ex sola conformitate actus ad so
lam rationem rectam siue dictamen rectum ꝛ habitus
moralis ponit non propter rectitudinem actui dandaz:
sed vt per ipsum voluntas actum rectum eliciat facili-
ter ꝛ delectabiliter. ¶ Ibi contra conclusionem que te
netur in solutione. q. Hic Doc. arguit probando q̄ dile-
ctio naturalis vere differat specie a dilectione merito-
ria siue supernaturali: ꝛ arguit a simili: quia sicut cogni
tio naturalis de deo ꝛ cognitio supnaturalis ipsius que
est a fide infusa vere differunt specie: sic ꝛ dilectio natu
ralis ꝛ dilectio supernaturalis: q̄ aūt ille cognitiones
differant specie ꝓbat: quia illa cognitio cui potest sub-
esse falsuz differt specie ab illa cognitione cui nō potest
subesse falsum: hoc patet per philosophū. 6. ethi. ca 3. q̄
vult q̄ suspitio ꝛ opinio quibus potest subesse falsum di
stinguātur specie ab habitu intellectuali cui non potest
subesse falsum: qualis est habitus sciētificus: qui est de-
terminate verus: cum ergo cognitiōi dei naturali possit
subesse falsum: vt patet de actu fidei acquisite: de quo
dictum est in tertio. di. 23. ꝛ in quolib. q. 14. articulo pri-
mo quomodo fidei acquisite naturali potest subesse fal-
sum: ꝛ fidei infuse non potest subesse falsum vide ibi.
¶ Rn̄det doc. ꝓmo negādo illud aīs. s. q̄ actus fidei ac
quisite: ꝛ actus fidei infuse de eodē obiecto differāt spe
cie. imo nec aliqn̄ differunt numero: patet: quia quis eo
dem actu potest firmiter credere deum esse trinū ꝛ vnū
ex aliqua certitudine accepta ab aliquo testificāte illud
ꝛ illud idem credere ſm inclinationem fidei infuse: ita
q̄ idem actus credēdi: simul pōt esse a fide acquisita ꝛ a
fide infusa: ꝛ ille idem actus qui est a fide infusa posset
dici supernaturalis: quia est ab habitu supernaturali. ꝛ
potest dici naturalis vt est a fide acquisita que est habi-
tus naturalis. Et de hoc vide doc. i tertio. d. 28. ꝛ i quo-
lib. q. 14. arti. primo: ꝛ vide que ibi exposui: pōt ergo es-
se idem actus in re: ꝛ ille idem actus: vt est naturalis est
potentialis ad illam ꝑfectionem quam recipit a fide in-
fusa. modo propriuz potentiale non distinguitur specie
a perfecto habente vltra illud potentiale propriam ꝑfe
ctionem. vt supra patuit. ¶ Ad ꝓbationez aītis. Dicit
Doc. vnum singulare. q̄ cognitio certa cui. s. nō potest
subesse falsum: dꝫ distingui spē a cognitione non certa:
sed non quecumq̄ certa sed sola illa que habet propriā
certitudinem intrinsecam: ꝛ hoc vel a se. s. formaliter:
vel ab obiecto vt includitur in ipso supple virtualiter:
vel ab aliqua per se causa. Exemplum: cognitio princi-
pij seipsa est certa vel ab obiecto. s. a principio qđ ē a se
verum manifestū vel saltem est manifestum ex terminis
qui sunt per se cā euidentie principij ꝛ includuntur i ip-
so. ꝛ quō hoc. vide doc. in primo. d. 2. q. 2. ꝛ di. 3. q. 4. sed
conclusio est certa tm̄. ꝑ principium tanq̄ per cām sue
certitudinis: talis ḡ cognitio sic certa bn̄ distinguit spē
a cognitiōe. nō sic certa qualis est suspitio: ꝛ opinio que
nō est cognitio certa aliquo istorū modorū. Sed i ꝓposi-
to cognitio fidei infuse nullo istorū modorū est certa: sꝫ
tm̄modo est certa ab aliquo extrīseco. s. a deo reuelāte ꝛ
infundēte tale lumē fidei. vt ꝑlixe ptꝫ a doc. in tertio. d.
23. ꝛ 24. ꝛ vide q̄ ibi exposui. illud em̄ lumē fidei infuse:
qꝛ est participatio quedā luminis diuini nō pōt inclina-
re itellectū nisi in aliqđ determiate verū. ꝛ sic certitudo
illa q̄ est in cognitiōe fidei infuse: est tm̄ ex quadā cōpa-
ratione ad qđdā extrinsecū infallibile. s. ad volūtatē di-
uinā reuelātē cui cognō illa ꝯformat. nō ē aūt ex ipa in-
trīseca ꝑfectiōe act⁹ cognoscēdi: qꝛ eque ꝑfectus esset
actus q̄tū ad qđlibet intrinsecū sibi: si eq̄ intēse elicere-
tur ꝑcise ſm fidē acquisitā. ¶ Ibi. Cōtra. saltē istā cer-
titudinem habet a ꝑ se cā sua ꝛ hoc sufficit. Hic doc. ar-
guit ꝓbando q̄ cognitio dei q̄ est a fide infusa: ꝛ cogni-
tio q̄ est a fide acqsita adhuc differāt spē: qꝛ ꝓma cogni
tio habet certitudinē a ꝑ se cā. s. a fide infusa: q̄ nō incli-
nat nisi ad determinatū verū: vt supra patuit. secūda nō
habet certitudinē ab aliqua ꝑ se causa: qꝛ si aliqua esset
eēt fides acqsita: sed illa ex rōne sua nō inclinat indeter

minate verum: quia fidei acquisite potest subesse falsū.
vt supra allegaui. ¶ Rn̄det doc. q̄ posito q̄ fides infu-
sa siue sit cā elicitiua actus: siue tm̄ inclinatiua ad actū
talis actus nō hēt maiorem certitudinez vt est elicit⁹ a
tali fide: sicut si nullo mō esset elicitus: certitudo em̄ na
ta est inesse intellectui de actu suo excludēs nō tm̄ de-
ceptionē sed etiā dubitationē. ꝛ hoc nō ē nisi itellect⁹ ꝑ
cipiat illud a quo actus hēt q̄ sit certus: qꝛ si nihil pōt ꝑ
cipe: vnde sit certus videt̄ q̄ possit dubitare. intellectus
aūt nō ꝑcipit illud principiū certificās. Exemplū. non
em̄ habeo cognitionē certā de hac ꝓpositione. totuz est
maius sua parte nisi percipiā terminos ꝛ vnionē termi-
norū: q̄ sunt causa talis certitudinis: sic in ꝓposito actus
fidei infuse est certus nō ex hoc solo q̄ sit ab habitu: sꝫ
qꝛ habitus inclinās ad talē actū est ab eo q̄ nō pōt falle
re nec falli: nisi ḡ percipiā principiū dans certitudinem
actui: nunq̄ habebo certitudinē de actu: sed tale princi
piū viator ꝑcipere nō potest. ¶ Ibi. Alia ꝓbatio aītis
hec probatio ponitur supra in illa ratione parum post di
ctū phi. 6. eth. de suspitione ꝛ opinione ibi. ꝓbat̄ etiam
aīs de cognitione naturali sciētifica de deo de qua vide
tur manifeste q̄ differat spē a quacumq̄ credulitate de
deo. Et hoc pꝫ: qꝛ si quis haberet notitiam certā ex eui-
dentia rei: sicut habēs notitiā huius deus est tri. ꝛ vn⁹ q̄
cognitio est ex euidētia rei: vt ptꝫ a doc. in tertio. d. 24.
tūc hēret notitiā certā ex euidētia rei. sꝫ hn̄s notitiā hu
ius de⁹ ē tri. ꝛ vn⁹ ex solo actu credēdi: talis notitia nul
lomō ē certa ex euidētia rei. ꝛ tunc tales notitie ex suis
ratiōibus formalib⁹ spē distinguerent̄. Sed cū postea i
fertur: ḡ similit̄ actus volūtatꝫ. s. naturalis ꝛ meritori⁹
distiguunt̄ spē: qꝛ quādo cognitiōes ꝑuie differunt spē
actus volūtatꝫ sequētes differūt spē: qꝛ illa q̄ sunt eius-
dem spēi non ꝑexigūt ꝑ se nisi aliqua eiusdē spēi. Dicit
doc. q̄ si tales actus volūtatꝫ necessario reqrant cogni
tiones specie distinctas q̄ tunc tales actus possunt esse
specie distincti: ꝛ hoc patet: nam fruitio in via ꝛ fruitio
in patria preexigunt necessario notitias specie distin-
ctas. Et ideo distiguūtur specie: vt exposui in tertio. d.
31. fruitio em̄ i via ꝑexigit notitiam fidei ꝛ fruitio i pa-
tria preexigit claram visionem dei que notitie specie
differunt: vt patet a doct. in tertio. dist. 31. ꝛ in secundo.
dist. 25. ꝛ in quarto. dist. 49. ꝛ vide que ibi exposui preci
pue in tertio. Et qđ dicit quando volitiones necessario
preexigunt notitias: hoc dicit tenendo opinionez quaz
videtur tenere in secundo. d. 25. q̄ obiectū vel cognitio
obiecti est partialis causa volitionis: ꝛ tunc si obiectuz
est presens voluntati per actus intelligendi specie dis-
tinctos necessario causabit actus voluntatis correspō-
dentes specie distictos. Et de hoc vide que ꝑlixe expo
sui super tertio doc. dist. 31. sed i ꝓposito dilectio natu-
ralis dei: ꝛ dilectio meritoria nō necessario preexigunt
tales notitias specie distinctas. patet: quia si quis na-
turali ratione sciens deum esse bonum eliciat actum
fruitionis circa ipsum. ꝛ alter credens ipsum esse bonū
eliciat actum fruitionis circa ipsum. nec prim⁹ act⁹ re-
quiritur per se ad habendam dilectionem vt scientific⁹
nec secundus vt creditiuus: sed vterq̄ requiritur sub q̄
daz ratione ꝯmuni. s. vt ostēsiu⁹ obiecti diligibilis: opꝫ
ergo addere q̄ tales volitiones necessario ꝑexigant no
titias vt specie distinctas ¶ Consimiliter etiam posset
dici ad aliaz probationem antecedentis de credulitate
infusa ꝛ acquisita esto q̄ illi actus differant spē: hoc nō
est per se iquantum sunt ꝑuij ad diligere. hoc est iquan-
tum ꝑcedunt ipsos act⁹ diligendi non reqritur differē-
tia specifica illorum. exemplū si alicui demōstratiē cō
cluderetur hoc esse volendum ꝛ alteri dialectice siue ꝓ
babiliter: tn̄ act⁹ quo iste volet hoc. s. demōstratū eē vo-
lendum. non differt specie ab actu quo alius vellet idem
tm̄ probabiliter ostensum esse volendum: quia i illis co
gnitionibus inquantum sunt preuie non requiritur ista
differentia specifica: licet in se differant specie. ¶ Ad
uerte tamen q̄ sunt actus specie disticti qui necessario
preexigunt intellectiones vt specie distictas: vt patet
de fruitione dei in se siue vt clare visi: et de fruitiōe eius
dez dei enigmatice cogniti: quia iste fruitiones non dif
ferrēt specie nisi obiectum esset aliter et aliter appro-
ximatuz voluntati scilicet per aliā ꝛ aliā notitiā spē dif
tictā. vt supra exposui i tertio. di 31. similiter volitiōes
spē disticte respectu obiectorum specie distinctoꝝ ꝑex-

igũt cognitiones specie distinctas: quia talia obiecta non sunt presentia voluntati: nisi per cognitiones specie distinctas: patet: quia cognitio specificatur ab obiecto ⁊ quomodo exposui in primo. d. 3. q. 10. Sunt etiam aliqui actus voluntatis qui preexigunt notitias specie distinctas: qui tamen non differunt specie: sed non preexigunt necessario: quasi impossibile esset volũtatem habere actum circa idem obiectum nisi esset demonstratiue ostensum vel nisi esset ꝓbabiliter ostensum. vt patet in exẽplis datꝫ a doc. Nec valet. notitie specie distingũt ⁊ sũt ꝑtialiꝭ cause act⁹ volũtatꝫ ꝙ ⁊ act⁹ volũtatꝫ spẽ distigunꝭ. quia effectus eiusdẽ rationis possunt esse a causis specie distictis: vt patet de mure genito ab alio mure ⁊ de mure genito a sole. ⁊ sic nõ quecumqꝫ notitie specie distincte causant partialiter actus volũtatis: vt patet de notitijs positis in exẽplis doc. ⁊ tamẽ sunt alique notitie spẽ distincte: ꝗ necessario causant partialiꝭ tm̃ actus voluntatis specie distinctos: vt supra dixi de notitia intuitiua dei ⁊ de notitia enigmatica ipsi⁹. Et quare alique notitie specie distincte causant actus voluntatis specie distinctos ⁊ quare alique non: non videtur assignanda alia ratio nisi quia sunt tales entitates. ¶ Ultimo loco soluendum est argumentum principale. Arguit sic doc. ꝓbando ꝙ dilectio naturalis ⁊ dilectio meritoria differant specie: quia eliciuntur a principijs diuersis specie: ergo differũt specie. añs patet: quia dilectio meritoria elicitur a charitate: ⁊ dilectio naturalis elicitur a voluntate siue ab habitu naturali: ꝓbatio cõsequentie: quia non est maior differentia in principiatis ꝙ in principijs immo maior. patet: quia pluralitas principiatorũ effectiue stat cũ vnitate pricipij effectiui: plures enim effectus possunt esse ab eadem cã. sed pluralitas cãrum arguit necessario pluralitatem effectuum. videtur ergo vel ꝙ tanta sit distictio in causatis quanta in causis vel maior. ¶ Respõdet doct. primo sic. tenendo vnam opinionem de habitu. s. ꝙ habitus ẽ cã actus non ꝭm substantiam vel intensionem actus: sed precise ꝭm modum actus. puta ꝙ actus sit prompte faciliter ⁊ delectabiliter elicitus: ita ꝙ actus ꝭm substantiam ⁊ intẽsionem sit ꝓcise a potentia: ⁊ modus actus siue sit vnus modus vel plures sit precise ab habitu. tunc posset concedi talem modũ differre specie a substantia actus suo tamẽ modo. ⁊ hoc dicit: quia talis modus nõ est proprie species: tamẽ eo modo quo posset ꝯcedi species: differt specifice a substantia actus. Et ista responsio ꝭm aliquos videtur habere probabilitatem loquendo de illo modo quẽ habitus attribuit actui. s. delectabiliter vel faciliter vel ꝓmpte vel expedite operari ⁊ talem modum habitus acquisitus attribuit actui. ille enim modus nõ est ab habitu infuso. vt patet a doc. in primo. d. 17. Vel si vltra hoc dicatur ꝙ habitus aliquis puta virtutis tribuit virtuosis vltra modum supradictum recte vel virtuose agere: ita ꝙ actus non tm̃ habeat ab habitu modum supradictum: sed etiam ꝙ habeat suam rectitudinem ab habitu. Sed an habitus sit cã substantia actus ⁊ intensionis: vel etiam ꝙ sit cã rectitudinis in actu: vel ꝙ tm̃ inclinet potentiam ad actum eliciendum. hec omnia prolixe tractantur a doc. in primo. d. 17. Posito tamen ꝙ habitus sit cã modi supradicti: ⁊ similiter sit causa rectitudinis in actu tamen nullus istorũ modorũ in actu. s. rectitudo actus ⁊ facilitas ⁊c. potest esse ꝓpri⁹ charitati vel actui meritorio: quia modus propri⁹ act⁹ meritorij inquantum meritorius dicit tm̃ actum acceptũ volũtati diuine in ordine ad premium reddendũ. nunc autem nihil aliud est actum acceptari a voluntate diuina in ordine ad premium ꝙ voluntatẽ sic acceptare. i. quia voluntas diuina acceptat actum ĩ ordine ad p̃mium: ideo actus habet esse acceptatum. ⁊ per ꝯñs esse acceptatum: qđ ẽ modus actus meritorij est tãtũ a volũtate diuina sic acceptante: ⁊ per consequens talis modus: qui ẽ proprius actui meritorio: nõ est cãtus a charitate. ⁊ hoc patet: quia nulla res cãta potest eẽ ratio formalis voluntati diuine qua sic acceptet actũ ⁊ hoc ĩtelligendo vt ratio formalis mediat inter potentiam ⁊ actũ: sicut habitus mediat inter potentiam ⁊ actum: tale eñ medians inter potentiam ⁊ actũ meritorium non videtur esse nisi charitas que tamen charitas non dat actui illum modum. qui est sic acceptari. Alij vero modi supradicti non sunt proprij actui meritorio: quia etiam pñt competere alijs actibus. Tenẽdo ergo ꝙ habit⁹ sit tm̃ cã modi ipsius actus: ⁊ modus proprius actus meritorij sit sic acceptari. sequitur ꝙ charitas non erit causa actus meritorij: nec quantuꝫ ad substantiã actus nec quantum ad modum ꝓprium. ⁊ sic negaretur illud añs. quo dicitur ꝙ charitas est cã act⁹ meritorij. ¶ Potest igitur aliter dici. Ad argumentum concedendo aliqualiter. s. ꝙ habitus supernaturalis: puta charitas ⁊ habitus naturalis: puta habitus amicitie dei acquisitus differant specie: ⁊ aliquo modo sũt cã actus: nõ tñ semper sequitur: principia elicitiua differunt specie. ergo actus eliciti differunt spẽ ⁊ si est vera. est vera de principijs totalibus elicitiuis. quia ab illis hñt totaliter actus charitatem suam. ⁊ ꝑ consequens vnitatem suaꝫ ⁊ distinctionem. Et nota ꝙ ista est semꝑ vera. principia totalia elicitiua operationũ siue actuum specie distĩcta: vt huiusmodi semꝑ eliciũt actus spẽ distinctos: qꝛ tales act⁹ specificantur ab illis prĩcipijs: ⁊ tamen ista non est semper vera cause totales specie distincte producunt effectus semper specie distinctos: vt patet. a Doc. in primo. distĩ. 2. parte. 2. q. 4. vbi vult contra Auerroim. ꝙ aliqua eiusdem speciei specialissime possunt esse a causa totali equiuoca: ⁊ a causa totali vniuoca. vide ibi. ⁊ quare hoc non videtur alia ratio assignanda. nisi quia tales entitates. De hoc tamẽ vide que prolixe exposui super secũdo docto. di. prima. q. vltima. Addidit etiam doc. ꝙ illa est vera de principijs partialibus: dum tamen sunt principia disparata ⁊ per se requisita inquãtum sunt disparata: qꝛ si sint subordinata vel per se non requiratur ꝙ sint disparata non oportet ꝙ actus specie distinguantur. de prĩcipijs partialibus requisitis vt disparatis: patet exẽpluꝫ de obiectis specie distĩctis: puta lapide ⁊ hoĩe: quia ab illis sunt actus cognoscendi specie distincti: quia tales actus preexigunt necessario talia principia partialia inquantũ disparata. De principijs vero partialibus subordinatis supra patuit de habitu charitatis ⁊ de habitu morali: similiter patet de voluntate ⁊ habitu qui sũt pñcipia partialia actus: tenẽdo ꝙ habit⁹ sit partialis causa actus: vt videtur tenere Doc. in primo dist. 17. ⁊ tamen voluntas ⁊ habitus concurrũt ad eundem actum: licet specie distinguantur: ⁊ hoc est quia habitus in causando actũ subordinatur voluntati: quia voluntas vtitur habitu cum voluerit. in proposito charitas non est principium totale actus: nec partiale disparatuꝫ sed subordinatum voluntati: vt clare patet a doc. in primo. dist. 17. nec similiter charitas est per se requisita non solum ad substantiaꝫ actus: patet: quia actus dilectionis dei posset esse a sola voluntate sine charitate: vt patet a doc. in primo dist. 17. ⁊ in tertio distĩ. 27. nec est rectitudo requisita ad actum inquantũ meritorius: patet: quia dicitur meritori⁹ quia acceptatus: qđ esse sic acceptatũ est a voluntate diuina: vt supra patuit: sed tm̃ requiriꝭ vt quoddam preuiuꝫ ad hoc ꝙ act⁹ sit acceptabilis: sed nec requiritur tale preuium necessitate ordinis eẽntialis causarum. puta ꝙ actus nullo mõ esset acceptabilis a deo. nisi preuia charitate in voluntate sed tm̃ requiritur vt preuia necessitate dispositionis voluntatis diuine que cõtingenter disposuit non acceptare actum nisi sit elicitus secundũ inclinationẽ charitatis: vt patet in p̃mo dist. 17. Et addit ꝙ prĩcipiuꝫ distĩguens prĩcipiatum specie ab alio principiato vel est per se principium illi⁹ ĩ se. s. quãtũ ad eẽ illi⁹ prĩcipiati sicut obiectũ cãtat actũ vl ẽ prĩcipiũ ei⁹ ꝭm illđ ꝭm qđ distĩguiꝭ spẽ sicut dictũ ẽ supra de mõ act⁹ tenẽdo ꝙ sit ab hĩtu. vl siẽ prĩcipiũ dispositiue distĩguẽs: opꝫ ꝙ ꝑ se disponat ad hoc ꝙ ꝭm ordinẽ eẽntialẽ cãrũ hoc vt distĩctũ causeꝭ: pꝫ de organizatiõe corꝑis hũani q̃ est talis dispositio ad aĩam ꝙ illa vt distĩcta spẽ ab aĩa sensitiua causaꝭ: sꝫ nullũ istoꝝ ꝯpetit actui ꝑ hĩtũ charitatis: ⁊ sic patet argumentum.

¶ Questio Decimaoctaua.

CIrca qõnem. 18. querit Doc. An actus exterior addat aliquid bonitatꝫ vel malicie ad actũ interiorem. ¶ Ubi. Ista q̃stio. primo doct. declarat quõ intelligaꝭ titulus. q. ⁊ dicit p̃mo ꝙ nõ ĩtelligaꝭ de bonitate nãli act⁹ ĩterioꝛꝫ. s. volũtatꝫ ⁊ act⁹ exterioꝛ. i. potẽtie sẽsitie: qꝛ mãifestũ ẽ: qꝛ alia

est bonitas naturalis actus exterioris ⁊ actus interio-
ris: quia isti actus immediate eliciuntur a diuersis potē
tijs. s. interior a voluntate exterior a potentia sensiti-
ua: licet actus exterior aliquando eliciat̄ a potentia sen
sitiua per imperium voluntatis. Secundo dicit ꝙ nō i-
telligitur questio de actu exteriori in vno supposito ⁊ de
actu interiori in alio supposito: nec etiaꝫ intelligitur de
actibus illis in eodem supposito in diuersis temporibus
puta si aliquis nunc solum habet interiorem ⁊ alius siue
in alio tempore habeat exterioreꝫ: sed intelligitur. q. de
illis actibus quando sunt coniuncti: puta quando in eo-
dem ex actu interiore sequitur exterior: vt cum q̇s vult
actu elicito aliquem offendere stante illo actu elicito im
perat actum exteriorem in potentia sensitiua quo actu
occidit: licet enim actus occidendi exterior sit posterior
actu elicito interiori: tamen dicitur coniūctus interiori
ex hoc ꝙ sequitur ad actum elicitum interioreꝫ. Tertio
titulus. q. non est intelligendus de dubitatiōe bonitatꝫ
⁊ malitie sm̄ intensionem: sed sm̄ extensionem. i. ꝙ non
queritur an bonitas actus interioris intendatur per ac
tum exteriorem sed precise querit̄ an bonitas moralis
vel malicia actus exterioris sit simpliciter alia a bonita
te vel malicia actus interioris: ita ꝙ sint due bonitates
vel malicie illorum actuum adinuicem distincte: qr ma-
nifestum est ꝙ actus interior: puta dilectio alicuius ob
iecti per actum exteriorem circa illud obiectum causali
ter vel occasionaliter intenditur. vt cū quis amat formo
sam mulierem per actum exteriorem fornicationis sal-
tem occasionaliter actus amoris interior intenditur: ⁊
ideo titu. q. non intelligitur de bonitate vel malicia ac-
tus interioris sm̄ intensionem: puta ꝙ actus interior sit
intensior ex actu exteriore sequente. ¶ Est igit̄ ītelle-
ctus. q. iste in quo precipue hꝫ difficultatem. an actꝰ ex-
terior quando in eodem supposito est cōiunctus actus ī
terioris habeat propriam bonitatem moraleꝫ distinctā
a bonitate morali actus interioris. ¶ In hac. q. sic ītel-
lecta: tria sunt principaliter videnda. Primo a quo ac-
tus habeat bonitatem moralem vel maliciam. Secun-
do an ab eodem habeat actus ꝙ sit laudabilis vel vitu-
perabilis: siue culpabilis. Tertio si est alia bonitas vel
laudabilitas in actu exteriori: q̄ꝫ in interiori. ¶ De pri-
mo. Hic Doc. declarat. primo quid sit bonitas moralis:
vt per hoc cognoscat̄ quid sit malicia ei opposita: ⁊ secū
do declarat a quo actus habeat bonitatem moralem vel
malitiaꝫ ei oppositā. Et licet iste articulus primus sit sa
tis clarus hic ⁊ spāliter ex his que dicit doc. in prologo
q. vltiā: ⁊ di. 17. p̄mi ⁊ in scd̄o. d. 7. 40. ⁊. 42. ⁊ in t̄tio. di.
33. ⁊. 36. ⁊ in quarto. di. 14. ⁊ vide que ibi exposui p̄serti
in. q. vltima prolog. ⁊ di. 7 secundi: tū̄ propter inexper-
tos in via doc. interpono hunc articulum. Dicit ergo p̄-
mo ꝙ bonitas moralis actus est integritas eorum oīm
que recta ratio operantis iudicat debere ipsi actui con-
uenire vel ipsi agenti in suo actu conuenire. i. ꝙ tūc actꝰ
dicitur bonus moraliter quādo sic elicitur vel imperat̄
a voluntate sicut recta ratio dictat esse eliciendum sic ꝙ
actus dicatur bonus moraliter: vel quia habet oēs cir
cunstantias quas recta ratio iudicat actui ꝯuenire. vel
dicitur bonus moraliter quando agens elicit actum sm̄
omnes circunstantias quas recta ratio ipsius agentis
iudicat conuenire ipsi agenti in suo actu. i. in eliciendo
ipsuꝫ actum. ¶ Ibi hec descriptio declaratur. Hic doc.
declarat bonitatem moralem actus ꝑ cōparationeꝫ ad
bonitatem entis siue entitatiuam q̄ dicit̄ bonitas essen-
tialis. ⁊ non accipit̄ hic bonitas entis: siue entitatiua ꝓ
ut est passio entis. sed accipit̄ pro ꝑfectione essentiali en
tis in se: ita ꝙ talis bonitas essentialis siue ꝑfectio: que
est integritas vel ꝑfectio essentialis entis in se importet
positiue negationem imꝑfectionis. ꝑ qđ excludit̄ imꝑ-
fectio ⁊ diminutio. i. ꝙ bonitas essentialis loquendo de
bonitate ꝑfecta entis importat entitatem positiuā ꝑfe-
ctam ad quā concomitanter sequit̄ negatio imꝑfectio-
nis: sicut bonitas essentialis primi entꝫ dicit positiue en
titatem ꝑfectam ad quā cōcomitat̄ negatio oīs imꝑfe-
ctionis: nam negatio imꝑfectionis nō p̄ōt necessario ali
cui inesse nisi ꝓpt̄ entitatē positiuam: vt supra patuit in
p̄mo. d. 3. q. 1. vide q̄ ibi exposui. sic pariformiter bonitas
entis secundaria q̄ est suꝑueniens entitati essentiali est
integritas conuenientie vel intregra conueniētia eius
cui debet cōuenire vel alterius sibi: ⁊ iste due conueniē-
tie connexe cōmuniter sunt. s. qū̄ integra cōueniētia cō
uenit illi cui debet conuenire. sicut pꝫ de sanitate q̄ dicit̄
bona homini: quia sibi cōueniēs: ⁊ cibus dr̄ bonus quia
habet saporem sibi conueniētem: ⁊ ideo bonitas cibi est
conueniens sapori ad cibum: ita ꝙ prima dr̄ sanitas bo-
na homini: quia conueniens sibi: ⁊ similiter sapor dr̄ bo-
nus cibo: qr sibi conuenit: ita ꝙ cibus dr̄ denominatiue
bonus: quia habet saporem sibi conuenientem. ⁊ hec in-
tegra conuenientia dicit̄ conuenientia eius alteri cui de
bet conuenire: secunda cōuenientia alterius sibi: vt pꝫ
ibi. Exemplum vtriusqꝫ potest haberi ab Augusti. 8
de trini. c. 3. ⁊. 8. Bona inquit valitudo sine doloribus
⁊ lassitudine. hec pro prima conuenientia: quia valitudo
est bona homini quia est ei inconueniēs. ⁊ subdit. ⁊ bo-
na facies hoīs dimēsa pariliter: ⁊ affecta hilarit̄: ⁊ lucu
lenter colorata. h̄ ꝓ secūdo. vnde non dicit̄ hic bona fa-
cies hominis: quia ꝯueniens hoī: sed dicit̄ in se bona fa
cies: qua habet omnia ꝯueniētia ad bonā faciē: ⁊ hoc est
qđ dicit: vel alteriꝰ sibi. Si em̄ diceret̄ bona facies ho-
minis: quia cōueniēs homini cui debet ꝯuenire. hec essꝫ
prima cōuenientia. sed quia dicit̄ bona facies in se non
quia alteri ꝯuenit sed quia ꝯueniētia faciei cōueniūt si-
bi dicitur secūda cōuenientia: quia talis facies dicit̄ bo
na habendo illa que sibi ꝯueniūt. ¶ Sequitur ⁊ est diffe
rentia. Hic Doc. declarat aliqualē differētiam inter p̄-
mam integritatē siue conuenientiam integrā ⁊ secūdā.
de prima: quia illud qđ est ꝯueniens alicui dicitur bonū:
hoc est illi ꝑfectio vl̄ bonitas sed nō dicitur denoīatiue
vel accidētaliter bonum in se. patet cū enim dicit̄ valitu
do est bona homini: quia conueniens homini: non dicit̄
valitudo bona in se formaliter sicut accipitur in secūdo
mēbro. Unde de secundo membro dicit. Illud autē cui
aliquid conuenit dicitur denominatiē bonū eo ꝙ habet
illud qđ sibi cōuenit. sicut facies hoīs dicitur in se deno-
minatiē bona: quia hēt oīa conueniētia faciei. ¶ Sequi
tur. ⁊ ī prio est denoīatio quasi forme a subiecto. patet:
quia valitudo denoīat̄ bona: quia ꝯueniēs tali subiecto
puta hoī. sicut aīa dicit̄ humana ex h̄ ꝙ cōuenit homini.
sic aliquid dr̄ bonū hoī: qr bonū humanū: ⁊ sic valitudo
hoīs dicit̄ bonū hūanum: qr ꝯueniens hoī. Sed ī 2° mē
bro ecōuerso est denoīatio subiecti a forma vt cuꝫ dicit̄
facies bona: quia ītegritas faciei siue ītegra ꝯueniētia
q̄ est bonitas faciei denoīat ipsā facieꝫ: ⁊ simil̄r cū dicit̄
hō est bonꝰ. sm̄ illud bonū suum: puta quādo habet bo-
nitatē sibi ꝯuenientē: sm̄ illam bonitatem dicit̄ bonꝰ ita
ꝙ est ibi denoīatio subiecti a forma bonitatis. ¶ Sequi
tur. actꝰ aūt natꝰ est ꝯuenire agenti ⁊c. Hic Doc. decla
rat qūo actꝰ potest dici bonꝰ dupl̄r ⁊ quia est ꝯueniens
hoī. puta actus debellandi hostē dr̄ bonus qr cōueniēs
hoī debellāti: ⁊ sic denoīat̄ bonus quasi a subiecto: quia
ideo bonus: qr cōueniēs tali subctō: ⁊ si actus debellā-
di hēt bonitatē aliquā sibi ītrīsecā: tūc talis actꝰ erit bo
nꝰ denoīatiue tali bonitate: ita ꝙ ibi erit denoīatio sub-
ctī a forma. Et hº ē qđ supra dixit ꝙ iste due cōueniētie
ꝯtualiter sūt cōnexe ⁊ precipue in actu morali qui dici
tur bonus: qr cōueniens alteri: ⁊ dr̄ bonus: qr habet ali
quā bonitatem intrinsecā qua formaliter dicit̄ bonus.
Et non tm̄ iste due cōuenientie sunt cōnexe in actu mo
rali. sed ⁊ sunt gn̄aliter connexe in actu naturali ⁊c. vult
dicere ꝙ actus non tm̄ dr̄ bonus bonitate accidētali si-
bi inherente qualis est bonitas moralis que est rectitu-
do actus sibi conueniens: sed etiā bonitate naturali sibi
conueniēte. Exemplum. actus dilectionis p̄ōt intelligi
hr̄e duplicē bonitatē videlicet naturalē ⁊ accn̄talē. naꝫ
dilectio vt est quiditatiue ens habet bonitatem siue ꝑfe
ctionem essentialem sibi conueniētem: puta. quia est ta-
lis entitas siue talis qualitas. ⁊ hec dr̄ bonitas natura-
lis siue essentialis: q̄ nihil aliud est nisi perfectio quidita
tiua actus. p̄ōt etiā habere bonitatem accidētalem: pu-
ta rectitudinem q̄ est bonitas moralis. ¶ Ibi. Ista con
uenientia. Nūc doc. declarat quō bonitas essentialis di
catur ꝯuenire: ⁊ dicit ꝙ ista ꝯuenientia bonitatis essen-
tialis alicui vel est ex natura extremorū: puta cōparan
do lapidem ad hominem: quia lapis habet talem bonita
tem essentialem sibi ꝯuenientem: ⁊ homo: quia hō hēt
precise talem bonitatem essentialem sibi conueniētem.
⁊ hoc est qđ dicit: ex natura extremorum. Uel si talis cō
uenientia bonitatis essentialis: puta ꝙ talis bonitas cō
uenit vni ⁊ talis alteri: debeat reduci ad iudicium ali-

cuius intellectus adhuc erit cõueniẽtia naturalis. puta si aliquis actu iudicet lapidi talẽ bonitatem essentialẽ esse conuenientẽ ⁊ talẽ homini: adhuc talis cõueniẽtia bonitatis essentialis erit naturalis. pꝫ quia hoc precise erit cũ intellectus sit mẽsura cõueniẽtie. hoc est ad iudiciũ illius intellectus: qui est mẽsura totiꝰ nature. s. intellectus diuinus. iste quidẽ intellectꝰ sicut perfecte cognoscit quodcũqꝫ ens: ita ꝑfecte cognoscit cõuenientiã vel discõueniẽtiã vnius entis ad alterũ: ⁊ qꝛ ꝑfecte cognoscit Soꝛ. cõuenire cũ Joan. in tali ꝑfectione vel bonitate essentiali ⁊ in tali bonitate discoꝛdare ab asino: ideo ꝑfecte iudicat talẽ bonitatẽ essentialem esse cõuenientẽ soꝛ. ⁊ Joan. ⁊ esse discõuenientẽ asino. ¶ Ibi. vlterius aliqđ agens. In ista lr̃a vsqꝫ ibi: sicut igiť pꝫ. plura dicit Doc. primo ꝙ est aliqđ agẽs qđ nullo modo iudicat de actu suo: an scilicet cõueniat sibi an alteri sit sibi cõueniens: nec illum habet in potestate sua: vt sunt omnia agentia sine cognitione: tam intellectiua: q̃ȝ sensitiua: talia em̃ agentia nullũ penitus iudiciũ habẽt: sed in actibus suis vel ex solo impetu nature regulantur ⁊ agũt ꝓpter finẽ: vel regulatur a ꝑ̇ma regula oĩm que est deus: ⁊ hoc magis videť. vt patet a Doc. in ꝑ̇mo. d. 2. q. 1. in ꝑ̇ma rõne qua pꝛobat deũ habere intellectũ ⁊ volũtatem: ⁊ similiter in vltima. Secũdo sunt alia agẽtia que tm̃ agũt per cognitionẽ sensitiuã. ⁊ talia siue habeãt iudiciũ de suis actibꝰ: an. s. sint sibi ꝯueniẽtes: siue nõ: tñ illi actus cũ nõ sint in potestate taliũ agentiũ: vltra bonitatẽ naturalẽ nullã aliam vidẽtur habere. vt pꝫ de visione elicita a sola potẽtia visiua que ꝑ̃ter bonitatẽ naturalẽ sibi cõuenientẽ. puta ꝙ est ꝑ̃cise talis entitas nullã aliã videť habere: ⁊ dico vt tm̃ elicita a potẽtia sensitiua: qꝛ si esset elicita a tali potẽtia ex imperio volũtatꝫ posset habere bonitatẽ vel malitiã moꝛalẽ. vt infra patebit arti. 3°. ⁊ patuit supꝛa in ꝓlogo. q. vlti. ⁊ in. 2°. dist. 42. ⁊ in. 3°. d. 33. Tertio sunt alia agentia. s. per intellectũ ⁊ volũtatẽ: que habẽt actus suos in ꝑtãte sua: ita ꝙ cõtingẽter possunt illos elicere ⁊ nõ elicere: ⁊ talia agẽtia possunt per intellectũ iudicare de cõueniẽtia actꝰ ⁊ nõ tm̃ de cõueniẽtia ꝑ̇mo mõ supꝛadicta. an. s. illi actus sint boni: qꝛ cõueniũt tali agẽti sicut valitudo est bona: qꝛ cõueniẽs homini sed etiã de cõueniẽtia secũda: q̃ est integritas cõueniẽs actui qua cõuenientia dicũtur foꝛmaliter boni: sicut facies dꝛ foꝛmaliť pulchꝛa: qꝛ habet circũstãtias sibi cõueniẽtes: talia ergo agẽtia nata sunt habere regulã intrinsecã rectitudinis in suo actu: ⁊ illa est potẽtia intellectiua q̃ iudicat de actu suo ⁊ de actibꝰ aliarũ potẽtiarũ. vt supꝛa patuit. q. vlti. ꝓlogi. ⁊ in solis istis agẽtibus põt esse actus bonus habẽs bonitatẽ moralẽ: sed nõ sufficit ad illã. s. bonitatẽ moꝛalẽ ꝙ in agẽte sit potentia iudicatiua de cõueniẽtia sui actus: sed opꝫ ꝙ actu recte iudicet de actu ⁊ scđm illũ rectũ iudicium actus fiat. Uult dicere ꝙ nõ sufficit ad bonitatẽ moꝛalẽ actus: ꝙ quis habeat potẽtiã iudicatiuã patet. qꝛ habẽs talẽ potẽtiã si actu haberet cognitionẽ erroneã et eliceret actũ cõfoꝛmiter illi cognitioni: ille actꝰ nõ esset rectus: ⁊ tñ haberet potẽtiã iudicatiuã: si etiã haberet cognitionẽ rectã ⁊ nõ erroneã ⁊ actu non eliceret actũ cõfoꝛmiť tali cognitioni: adhuc actꝰ nõ esset rectꝰ: ad rectitudinẽ ĝ actus reqritur ꝙ cõfoꝛmiter eliciatur dictamini recto: siue cognitioni recte actu ⁊ foꝛmaliter dictãti: nõ tm̃ de actu eliciẽdo: sed de oĩ circũstantia requisita: ⁊ talis cognitio dꝛ vere pꝛactica: de qua ꝓlixe dictũ est in ꝓlogo. q. vlti. ⁊ ĩ ꝑ̇mo di. 17. Cõsimiliter tale agẽs per intellectũ ⁊ volũtatẽ talẽ actũ elicit qualẽ h̃. in sua ꝑtãte. Habet aũt in potestate sua talẽ actũ qualem cognoscit ⁊ elicit: quia potestas liberi arbitrij vel foꝛmaliter vel cõcomitanter cõsistit in cognitione ⁊ electione: de quo libero arbitrio alś patebit. Sic igitur patet quõ bonitas moꝛalis actus est conuenientia iudicatiua ſm rectã operationẽ operantis de qua conuenientia actus moꝛalis vide que pꝛolixe pertractat Doctoꝛ in ꝑ̇mo. dist. 17. ¶ Ibi. Quod aũt addebať oĩm eoꝝ que debẽt cõuenire actui sic declarať. Nũc doc. declarat que sũt circũstantie necessario requisite ad bonitatẽ moꝛalẽ actꝰ. Et pꝛimo pꝛemittit vnum anteq̃ȝ declaret circunstantiam obiecti vel finis ⁊c. Et dicit ꝙ omne iudicium incipit ab aliquo certo. Pꝛimum iudicium de conuenientia nõ potest pꝛesupponere aliquam conuenientiam dictatam ab illo intellectu: quia tunc non esset pꝛimum iudicium pꝛacticũ. Si em̃ ꝑ̇ma cõueniẽtia actus dicitur esse pꝛimo dictata ab illo intellectu: ⁊ dicitur pꝛima cõuenientia dictata a pꝛimo iudicio intellectus dictante: si esset alia conuenientia pꝛioꝛ dictata illa non esset nisi a pꝛioꝛi iudicio dictante: ⁊ sic pꝛimũ iudiciũ nõ esset pꝛimum. Dicit ergo ꝙ pꝛimũ iudiciũ de cõueniẽtia actus anteq̃ȝ iudicet de tali conuenientia pꝛesupponit aliquod certũ a tali potentia iudicatiua: nã iudicatũ ⁊ illud certum est natura agẽtis: ⁊ potẽtia agẽdi qua agit: ⁊ ratio quiditatiua actus: si em̃ intellectꝰ vult iudicare an aliqua volitio sit cõueniẽs volũtati: necesse est pꝛius ipsum cognoscere naturam ipsius agẽtis: ⁊ potentiã volitiuã ⁊ actũ volendi: nisi em̃ ista cognosceret nõ posset aliquo mõ iudicare: an actus cõueniat tali agẽti: sicut q̇s nõ põt iudicare voluntatẽ esse cõuenientẽ homini: nisi ꝑ̃cognoscat tã hoiem q̃ȝ volũtatẽ: sed ꝑ̃cognitis natura operãtis: ⁊ potẽtia eliciẽtis: ⁊ rõne q̇dditatiua actꝰ ex rõne q̇ditatiua istoꝝ ꝑ̃cognita cõcludiť hũc actũ: puta volitionẽ eẽ cõuenientẽ huic agẽti. s. homini ſm istã potẽtiã. s. volitiuã. ¶ Ulterius ex rõnibꝰ istoꝝ triũ. Deinde doc. declarat quõ intellectꝰ iudicat de circũstãtijs actus cõueniẽtibus: puta de circũstãtia obiecti finis: modi. tꝑis. ⁊ loci. ⁊ dicit ꝙ habita cognitiõe operãtꝫ: ⁊ potẽtie ſm quã q̇s opatur: ⁊ ipsiꝰ opationis siue actꝰ: pꝛimo iudicat de circũstãtia obiecti: q̃ est ꝑ̇ma circũstãtia reqsita ad actũ moꝛalẽ: habita em̃ cognitione. puta actꝰ comedendi ⁊ agẽtis cui cõuenit sic comedere: ⁊ potẽtie ſm quã inest actus comedẽdi: statim iudicat ꝙ talis actus comedendi conuenienter trãsit sup̱ cibũ restauratiuũ deperditi: nõ aũt sup̱ illud qđ nõ est natũ esse nutrimẽtũ: sicut lapꝫ vel aliq̇d hmõi. puta fenũ: qđ licet alij aĩali esset nutrimẽtũ: nõ tñ homini: ⁊ hec est ꝑ̇ma circũstãtia actꝰ: sic ꝙ actꝰ trãseat sup̱ obiectũ cõueniens: ⁊ hoc ſm dictamen rõnis. Aliter talis cõueniẽtia obiecti nõ diceret pertinere ad bonitatẽ moꝛalẽ. vt patet a Doc. in 2°. d. 7. Sequitur. Ista determinatio obiecti est ꝑ̇ma determinatio q̃ pertinet ad genꝰ moꝛis: nõ tãq̃ȝ dr̃ia determinans aliq̇d in illo gñe. s. moꝛis. sed tanq̃ȝ potẽtiale receptiuũ determinationis moꝛalis. Actꝰ em̃ dꝛ bonus ex gñe ex hoc solo ꝙ trãsit super obiectũ conueniẽs ſm iudiciũ rõnis: ita ꝙ tale obiectum sic conueniens nõ est aliqua differẽtia determinãs aliquid ĩ genere moꝛis: qꝛ est simpliciter pꝛimũ pꝛesuppositũ: ⁊ potentiale respectu aliaruꝫ circunstãtiarum: ita ꝙ nisi actus trãsiret super obiectũ conueniens: nullo modo esset capax alicuius circunstãtie moꝛalis: puta finis ⁊c. Sicut si actus diligendi haberet pꝛo obiecto malum culpe: talis actus nunq̃ȝ posset esse bonus moꝛaliter: qꝛ bonitas moꝛalis necessario ꝑ̃supponit actum esse bonum ex genere: siue hr̃e obiectũ conueniens. non em̃ dilectio ſm rectã rõnem nata est trãsire super malum culpe: qꝛ malum non est diligibile cum sit pꝛiuatio boni. ¶ Ibi. In ista aũt bonitate specifica q̃ diciť bonitas ex circunstãtia: talis est pꝛocessus. pꝛima em̃ bonitas videť esse ex circunstãtia finis: qꝛ ex natura agentis ⁊ actionis ⁊ obiecti pꝛecognita statim concluditur ꝙ talis actus siue actio non debet competere tali agenti: nisi in oꝛdine ad talem finem: ⁊ debet talis actꝰ eligi ⁊ appeti pꝛopter talem finem. Et addit ꝙ ista circunstãtia finis non est ipsius actus vt pꝛecise in esse reali positi: sed est ipsius actus vt voliti: ⁊ per actum voluntatis ad talem finẽ relati: immo nõ minus est electio bona: que fit ꝓpter finem debitum: esto ꝙ per actum illum elicitum extra non attingatur finis electionis q̃ȝ si attingeretur: ⁊ hoc ꝓlixe patꝫ a Doc. q. vlti. pꝛolo. ⁊ pꝫ lr̃a: de alijs circunstãtijs. s. modi: tẽpoꝛis: ⁊ loci: licet Doc. in scđo. distĩ. 40. vbi etiã pꝛolixe enumerat circunstantias moꝛales: ponat circunstãtiã cause efficientis: vt. s. actus eliciatur libere: de q̃ vide ibi. ¶ Contra. Hic doc. arguit pꝛobãdo ꝙ huiusmodi circunstãtie non ꝑtineãt ad bonitatem moꝛalem: pꝫ: qꝛ bonum est q̃litas ex. 10. ethi. Uirtus etiã est q̃litas: et pꝫ in pꝛedicamentis: sed circunstãtie sunt tm̃ relationes. ergo non ꝑtinent ad bonum moꝛale. ¶ Respõdet doc. ꝙ ſm phm̃. 7. physi. t. c. 17. Uirtus oĩs ⁊ malicia ad aliquid sunt: ⁊ ꝑ consequẽs actum esse virtuosum vel moꝛalem impoꝛtat relationẽ: vel plures relationes. Dicit enim foꝛmaliter cõfoꝛmitatem ad rõnem rectã: siue ad dictamen rectum: ita ꝙ circũscripta tali cõfoꝛmitate actꝰ nõ esset bonꝰ moꝛaliter ⁊ de hoc clariꝰ vide Doc. ĩ ꝑ̇mo. d. 17. ⁊ hoc mõ actꝰ ver-

re moralis non est qualitas absoluta: sed dicit̃ qualitas a Ph̃o pro quãto habet modũ denominandi vel predicandi qualitatis sicut sanum vel pulchrum. Sed an habitus vel actus moralis sit quiditatiue relatio: vel tm̃ denominatiue. vide Doc. in p̃mo dist. 17. ¶ Ibi. Iuxta secundã partẽ auctoritatis Dionysij. Auctoritas Dionysij de diui. nomini. est ꝙ bonũ est ex vna ⁊ tota causa .i. ꝙ bonũ morale est ex causa integra ex omnibus circũstantijs. ⁊ hec est prima pars auctoritatis. Sequitur secũda pars. malum autem est ex particularibus defectibus: puta ex carentia circunstãtie debite: vel ex positione male circunstantie. Et hoc declarat Doct. ⁊ dicit ꝙ actus vno modo dicitur malus moraliter malitia opposita priuatiue bonitati in actu. Exemplum. Si actus caret aliqua circũstantia morali: quã natus est habere dr̃ malus priuatiue: que priuatio circunstantie opponitur priuatiue circũstantie actuali debite. Alio modo dicit̃ malus cõtrarie: ⁊ hoc est quãdo non tm̃ caret circũstantia debita: sed includit positiue circunstantiam malam. Nam sicut dare eleemosynã amore dei cum alijs circũstantijs est bonus moraliter: sic dare eleemosynã persone indigẽti nõ ordinãdo illã ad debitũ finem est malus priuatiue: quia est ibi priuatio debiti finis. Dare vero tm̃ propter libidinem: vt propter finem: talis actus est malus contrarie: quia includit circunstantiam finis mali que suo modo cõtrarie opponitur circunstantie finis debiti. Et de istis malitijs priuatiue ⁊ contrarie. vide Doc. in secundo dist. 7. ⁊ que ibi exposui. ¶ Ibi. Ex dictis de bonitate morali. Sequitur correlarie ꝙ in eodẽ actu substrato potest esse multiplex bonitas moralis: qr̃ idem actus potest esse recte circunstantionatus non solum multis circunstantijs particularibus: que non sunt multe bonitates: sed integrant vnam bonitatem: sed et potest esse complete circunstantionatus omnibus circũstantijs pertinentibus ad vnã virtutem: ⁊ etiam omnibus pertinentibus ad aliam virtutem: ⁊ ita s̃m dictamina diuersa perfecta prudentie respectu multoꝝ finium propriorum. Nam quilibet habitus virtutis habet intelligere propriam prudẽtiam: que est quoddam dictamen rectum: siue cognitio practica dictãs de actu talis virtutis: ita quot sunt virtutes specie distincte in volũtate: tot possunt esse habitus prudentie specie distincti in intellectu dictantis de actibus illarum virtutum: ex quibus habitibus prudentie generatur prudẽtia in homine. s. habitus generalis prudentie cõmunis omni habitui prudentie. Et de hoc vide Doct. in primo disti. 17. Dicit ergo doc. ꝙ idem actus potest elici a volũtate s̃m inclinationem plurium virtutum: que virtutes inclinãt ad illum actum eliciendum vt cõformiter se habẽt suis dictaminibus proprijs: ⁊ sic vnum dictamen potest dictari de tali fine: ⁊ aliud de alio fine: ⁊ sic de alijs: ita et idem actus potest elici a voluntate ordinando illum ad fines sic dictatos s̃m ꝙ alia ⁊ alia virtus inclinat. Exẽplum. Vado ad ecclesiã ex iustitia: quia teneor per obedientiam ex voto: vel vado etiã ex charitate ad deũ vt orem: vel vt exhibeam deo cultum latrie: vado etiã ad ecclesiam ex charitate fraterna vt edificem proximũ: ⁊ sic patet quomodo idem actus est elicitus ad alium et alium finem s̃m ꝙ alia ⁊ alia virtus inclinat. Et addit ꝙ in quocũqꝫ actu siue bono bonitate morali: siue vltra etiam bono bonitate meritoria quãto currunt plura motiua ordinate agendi tanto melior est. vt patet in exemplo supra posito. Consimiliter in eodem actu possunt cõcurrere multe malitie: tot quidem quot sunt dictamina de oppositis que deberẽt inesse. vt pꝫ. De istis habitib⁹ virtuosis quomodo simul possunt cõcurrere ad eũdem actum. vide doc. in quarto. d. 14. q. 2.

De secundo articulo principali in quo doc. declarat An actus ab eodẽ habeat ꝙ sit laudabilis: siue vituperabilis: siue culpabilis. Et dicit ꝙ aliq̇d esse laudabile vel vituperabile: imo generalius premiabile ⁊ punibile cõtinẽtur sub hoc cõmuni q̇d est imputabile: ⁊ illi⁹ cõmunis est vna ratio. hec. s. actũ esse in libera potestate agẽtis. Vult dicere ꝙ act⁹ ex hoc dr̃ imputabilis: qr̃ est in potestate agẽtis. i. act⁹ imputat̃ agẽti vel ad laudem: vel ad vituperiũ: vel premiũ: vel ad penã ex hoc solo ꝙ est in potestate agẽtis: qr̃. s. agens põt ipsum elicere vel nõ elicere. Si eñ nõ esset in potestate agẽtis non posset sibi imputari: nec ad laudẽ: nec ad vituperiũ. Sequitur. Et licet ad istam potestatẽ cõcurrant intellect⁹ ⁊ voluntas: nunq̃ tñ fertur nisi in precognitũ. vel forte etiã tenendo ꝙ talis actus sit causatus a volũtate partialiter ⁊ ab intellectu. i. ab actu intelligendi obiectum siue ab obiecto cognito: tñ illa indifferentia qua actus potest elici ⁊ non elici complete est a sola volũtate: quia sola voluntas habet hanc indifferentiam siue indeterminationem: ꝙ potest eundem actum elicere. intelligẽdo diuisim in sensu. s. diuisionis ⁊ non compositionis. i. ꝙ voluntas in eodem instanti quo intelligitur: prout actu elicitiuo potest ipsum elicere ⁊ non elicere: non ꝙ coniunctim simul possit elicere ⁊ nõ elicere: sed diuisim. i. ꝙ in illo instanti quo elicit actum: ⁊ quo intelligitur prior actu potuisset non elicere actum. Et similiter in illo instanti quo actũ non elicit potuit ipsum elicere: ita ꝙ est simpliciter indifferens ad hoc. ¶ Hic tamen aduerte ꝙ actus tunc dicitur esse in potestate voluntatis libere precise in illo instanti quo illum elicit: quia in illo instãti quo elicit actum: adhuc intelligitur p̃or actu elicito. ⁊ per consequens in illo instanti quo elicit potest nõ elicere. Sed non est intelligibile ꝙ simul habeat actũ elicitum ⁊ non elicitum: nec ꝙ simul eliciat ⁊ non eliciat: nec ꝙ cõiunctim põt simul elicere vel nõ elicere: ita ꝙ possibilitas eliciẽdi ⁊ nõ eliciẽdi possit simul r̃duci ad actũ. s. ꝙ simul eliciat ⁊ non eliciat: sed bene in eodẽ instãti quo vna possibilitas reducitur ad actum potuit alia reduci: si prima non reduceretur. Et de hoc vide prolixe doc. in primo distinctione. 39. ⁊ que ibi clare exposui. ⁊ aliqualiter in secundo distinctione. 25. Dicit ergo doct. ista inquam indifferentia vel indeterminatio ad alteram partem nõ potest complete reduci: nisi in ipsam voluntatẽ: quia quecunqꝫ alia potentia actiua est naturaliter actiua: ⁊ ita determinate vnius quãtum est de se. idest vni⁹ partis contradictionis. Agens enim per modum nature dicitur precise determinari ad vnum effectum: siue numero: siue specie: sed dicitur determinari ad alteram partem contradictionis: sic ꝙ vtraqꝫ pars non est in potestate eius. puta ꝙ ignis approximatus passo posset ipsum calefacere ⁊ nõ calefacere: qr̃ sic determinat̃ ad calefaciendũ: ꝙ amoto omni impedimento de necessitate calefacit: sed nõ est sic de agente libero quia tale sic est circa obiectum volibile: ꝙ amoto omni impedimẽto potest ipsum velle ⁊ non velle: ita ꝙ in illo instanti quo elicit actum volendi potest non elicere actum volendi: sic ꝙ tale agens ex semetipso potest se determinare ad alteram partem contradictionis. vt patet nono metaphysi. tex. commen. 10. Aliter simul ageret cõtraria. Si eñ voluntas esset indeterminata ad velle ⁊ nolle circa idẽ. nec ꝙ cõiunctim posset simul elicere vel non elicere: ita ꝙ possibilitas eliciendi ⁊ non eliciendi possit simul reduci ad actum circa idem obiectum: vel ad velle ⁊ nõ velle: siue ad nolle ⁊ nõ nolle: ⁊ non esset in potestate sua se determinare ad alteram partem: tunc simul vellet obiectum ⁊ nollet: vel simul vellet obiectum ⁊ non vellet. Sequitur. quia igitur actus eius sic indeterminate est in eius potestate: supposita tamen intellectione: ideo talis act⁹ per se est imputabilis agẽti: vel ad laudẽ: vel ad vituperiũ: vel ad premiũ: vel ad penã. Unde Aug. secũdo de libero arbitrio. Satis compertum est ⁊c. Motus inquit si culpe deputatur non est naturalis: sed voluntarius: ⁊ accipit ibi motum voluntatis pro actu volũtatꝭ quo volũtas mouetur in obiectũ. Dicit ergo: ꝙ si tal' motus: vel actus deputatur culpe. i. sit ĩputabilis agẽti ad culpam: talis inquã motus non est naturalis: sed voluntarius: quia si actus esset productus per modum nature: ⁊ necessario nõ posset agẽti imputari ad culpam: sed si imputatur ad culpam: vel ad laudem: erit voluntarie productus. Sequitur. In illa auctoritate Augu. Motus inquam quo voluntas conuertitur: nisi esset voluntarius: ⁊ in nostra potestate positus nec laudandus eẽt hõ: neqꝫ culpandus vt satis patet supra questõne. 16. ⁊ in secundo distintõne. 37. Et sic patet qũo ĩputabile ad laudem: siue ad culpam est in potestate agentis: ita ꝙ imputabile duos respectus importat: Unuꝫ ad potestatem: siue dominium agentis: vt scilicet libere sit in plena potestate ipsius agentis. Et alium respectũ ĩportat ad aliq̇d corrñdẽs actui v' agẽti s̃m iustitiã. ⁊ hoc ꝓpter ip̃m actũ: ita ꝙ agẽti ꝑ actũ: qui est in potestate sua im-

putatur laus vel vituperium. Et addit ꝙ secundus respectus sequitur ad primum: quia enim iste est dominus sui actus: ideo actui ⁊ agenti debetur aliquid propter actū: puta laus vel vituperium: vel premium: vel pena. Sequitur. Primus respectus. s. quē actꝰ importat ad agens manet non variatus per se in actu bono vel malo: quia tam actus bonus q̄ malus non potest dici bonꝰ vel malus: nisi q̄a est in potestate agētis. Sed secūdus respectus ipsius actus variatur: nō quidem formaliter secūdū bonū vel malum: sed presupposita differētia boni vel mali: que attenditur sm conuenientiam vel discōuenientiam aliquam dictam in primo articulo. variatur penes aliqua correspondentia ipsi ⁊ illi: quia aliud ⁊ aliud correspondet. nam actui bono moraliter correspondet laus vel premium: ⁊ actui malo moraliter correspōdet vituperium vel pena: ⁊ sic actus bonus moraliter imputatur agēti ad laudem vel ad premium: ⁊ actꝰ malus moraliter imputatur agenti ad vituperium ⁊ ad penam. Sequitur. Actus autē neuter vel indifferens: qui .s. nec est moraliter bonus: nec etiam moraliter malus. vt supra exposui questione. 17. Talis actus si est in potestate agentis: adhuc erit imputabilis: vel vt quodam modo vituperabilis. i. dicitur talis actus imputari agēti ad vituperium: ex hoc ꝙ potuit illum ordinate elicere ⁊ sibi dare rectitudinem qua esset moraliter bonus: vel si non sit imputabilis ad vituperium: saltem potest dici vt nō laudabilis imputari: ⁊ hoc ꝓpter defectū eius. s. agentis: qui potuit talem actum laudabiliter egisse. Et hoc patet ꝙ non ab eodem formaliter est actus bonꝰ bonitate morali ⁊ imputabilis: quia actum esse bonū moraliter habet ex conuenientia regulam. s. ad dictamen rectum. siue ad prudentiam: ita ꝙ dicitur bonus moraliter: quia conformiter elicitur dictamini recto. vt supra patuit articulo primo. Et actus dicitur imputabilis ex hoc ꝙ est in libera potestate agentis. vt dixi supra. Sequitur. Laudabile aūt ⁊ vituperabile ambo ista important. s. ꝙ actus laudabilis importat ꝙ sit conformis dictamini recto: ⁊ quod sit in libera potestate agentis. et actus vituperabilis importat ꝙ sit difformis dictamini recto: ⁊ ꝙ sit in potestate agētis: quia licet laudabile ⁊ vituperabile formaliter dicāt hoc qđ est imputabile cū determinatione illius ad quod est imputabile. i. ꝙ laudabile non dicit precise imputabile quia p̄t esse ad laudem ⁊ ad vituperiū: sed dicitur imputabile cum determinatione. formaliter dicit̄ imputabile ad laudē vel ad premiū: ⁊ vituperabile dicitur formaliter imputabile ad vituperabile ad vituperium: vel ad penam. Licet ergo dicāt formaliter imputabile cum determinatiōe ⁊c. Tamen materialiter connotant illud propter qđ ipsum est ad hoc imputabile. s. laudabile connotat bonitatem moralem: propter quam actus est imputabilis agēti ad premium: ⁊ vituperabile cōnotat malitiam: ꝓpter quā actus est imputabilis agenti ad penam. ¶ Ibi. De imputabili tamen distingui potest. Dicit doc. ꝙ imputabile potest dupliciter accipi. sicut etiam actus voluntatis potest dupliciler accipi. Uno modo pro actu volūtatis elicito. Alio modo pro actu volūtatis imperato in aliis potentiis. Loquendo ergo de actu elicito voluntatis dicit ꝙ omnis talis actus cum sit in potestate voluntatis est imputabilis: vel ad laudem ⁊ premium: si est elicitus conformiter regule recte: vel ad vituperium ⁊ ad penā. si est elicitus difformiter regule recte: vel non ad laudē si est indifferens: puta si est elicitus a voluntate: nec cōformiter nec difformiter regule recte. Et actus voluntatis elicitus est magis in potestate voluntatis q̄ actꝰ imperatus: quia ad eliciendum talem actum voluntas nihil presupponit nisi cognitionem obiecti cum quis elicit actum. Sed executio actus imperati dependet a potentia sensitiua: que agit per modum nature: ⁊ aliquando actus imperatus in potentia sensitiua potest impediri impotentia ad actum illum ne eliciatur. Nota etiā ꝙ sicut actus volūtatis elicitus est per se p̄mo bonus vel malus moraliter. vt patet a doc. questione vltima prologi. ⁊ in secūdo distinctione. 42. ⁊ in tertio distinctiōe. 33. ita est per se primo imputabilis formaliter: ⁊ sic actus imperatus in aliis potentiis a volūtate est tm̄ materialiter bonus vel malus. vt patet a doc. in secundo distinctione. 42. ⁊ in tertio distinctione. 33. ideo non per se primo: nec formaliter: sed secundario ⁊ materialiter dicitur imputabilis. Et ratio est: quia virtꝰ vel malitia formaliter est ab actu volūtatis elicito. vt patet. ⁊c.

De tertio principali potest dici ꝙ actus dilectionis naturalis ⁊ meritorie non differunt specie: ⁊ hoc loquendo de per se differentia: quam important per se ratio naturalis: ⁊ ratio meritorii: non autem per accidens de differentia. s. aliqua concomitante. puta differentia obiectorum: vel aliqua tali: intelligendo etiam de differentia actus specifica. Nunc doc. declarat principale intentū. s. quō actus exterior imperatus a volūtate habet bonitatē moralem propriam aliam ab illa quam habet actus elicitus: ⁊ similiter habet ꝓpriam malitiam. Secūdo declaratur quomodo actus exterior bonus vel malus non habet propriam imputabilitatem. ¶ De primo probat doc. auctoritate ⁊ ratione quomodo actꝰ exterior imperatus habet propriam bonitatem vel malitiam aliam a bonitate vel malitia actꝰ interioris elicit. Auctoritas est Aug. 13. de trinitate. capitulo. 5. vel. 14. Mala inquit volūtate vel sola quilibet miser efficitur: sed miserior potestate qua desiderium male voluntatis impletur perfecto: quāuis ⁊ si male volēdo miser esset: minus tamen esset si nihil eorum que perperā voluisset habere: potuisset. hec ille. Et patet ꝙ hoc non potest intelligi de miseria pene: quia desiderans ⁊ nō potens habere quod desiderat plus habet de pena q̄ ille cuius desiderium impletur. Intelligit ergo de miseria culpe cū dicit: sed miserior potestate qua desiderium male volūtatis impletur: ⁊ sic actus malus exterior addit ad miseriam culpe: que prefuit in actu interiori. ¶ Secūdo probatur ratione supponendo quod dictum est in primo articu. ꝙ bonitas moralis est ītegritas eoꝝ: q̄ sm rectā rationem operātis dictantur debere cōuenire ipsi actui. Tunc sic quicunqꝫ actus formaliter habēt aliam ⁊ aliā integritatē supradictā habēt aliā ⁊ aliā bonitatē moralem: cum bonitas moralis sit talis integritas: sed actus exterior imperatus sm dictamen rectum siue sm rectā rationem habet aliam integritatem ab integritate actꝰ eliciti. Probat̄ minor. quia recta ratio non dictat actui conuenire debere: quod impossibile est sibi conuenire. Nūc aūt actui exteriori īpossibile est cōuenire illud qđ cōuenit actu īteriori: ⁊ hoc ītelligēdo de vtroqꝫ actu. vt in esse reali supple elicito: ⁊ de eo quod sibi conuenit in tali esse. Licet enim actui exteriori inquantum est obiectum volitum ⁊ non vt actu elicito a potentia exteriori posset aliquo modo competere denominatione quadam extrinseca: illud quod realiter conuenit actui exteriori: non tamen idem eodem modo cōuenit illi ⁊ isti: quia bonitas moralis conuenit formaliter ⁊ intrinsece actui interiori: ⁊ tm̄ extrinsece actui exteriori pro quanto actꝰ talis est volitus: sicut etiam obiectum cognitum ab intellectu diuino: puta lapis dicitur eternꝰ denominatione extrinseca: quia intellectio diuina qua lapis intelligitur est formaliter vita eterna. Sic in proposito: quia actus elicitus a voluntate formaliter bonus quo volūtas vult actum exteriorem: talis actus exterior denominatione extrinseca dicitur bonus moraliter: quia tm̄ bonitate morali formaliter inexistente actui interiori: tamen actus exterior denominatione intrinseca habet aliam integritatem sibi conuenientem: qua dicitur moraliter bonus. Et hoc patet: quia potentie operatiue. s. exterior ⁊ interior non sunt capaces eiusdem actus: immo nec eiusdem rationis: nec per consequens actus illi erunt capaces cōueniētie eiusdē rōnis. Si dicat̄ ꝙ quāuis illi actꝰ sint alteriꝰ rationis: tm̄ cōuenientie siue integritates: quibus dicūtur boni moraliter sunt eiusdē rōnis. Dicit doc. ꝙ hoc etiā cōcesso actꝰ exterior saltē habebit aliā cōueniētiā ⁊ integritatē numero distinctā ab illa que cōuenit actui interiori: ⁊ hoc sufficit ad ꝓpositū. ¶ Cōtra ista instat̄. Nūc doctor tribꝰ mediis instat probādo ꝙ actus exterior nō habeat aliā bonitatē a bonitate actus interioris. ⁊ arguit sic. Primo eadē est veritas actꝰ intelligēdi: ⁊ ipsiꝰ obiecti intellecti. pꝫ. q2 sicut veritas p̄ncipii ē īmediata: sic notitia talis p̄ncipii erit īmediata. ⁊ similiter sicut veritas ꝯclusionis est mediata: puta notitia eiusdē cōclusiōis erit mediata: siue veritas mediata. ⁊ sic pꝫ añs. ḡ pari rōne eadem est bonitas actus volēdi ⁊ obiecti voliti. Cū ḡ volūtas actu elicito conformi recte rationi velit actū exteriorē: ita ꝙ actus

exterior habet ratione͂ obiecti voliti: ⁊ no͂ est bonus mo=
raliter: nisi q̄r sic volitus: ⁊ per co͂seque͂s eade͂ erit boni=
tas moralis actus volendi. ⁊ obiecti voliti scilicet actꝰ
exterioris. ¶ Co͂firmatur ista ratio. q̄r vbi vnu͂ propter
aliu͂: ibi tm̄ vnu͂: sed actus exterior no͂ habet bonitatem
moralem: nisi tm̄ propter bonitate͂ actus interioris: igi=
tur est ibi tm̄ vna bonitas. ¶ Respo͂det doc. primo ꝙ po
sito ꝙ veritas actus intelligendi: que est formaliter ip=
sius actus intelligendi sit quoddam rectum. Alio modo
scilicet obiectiue. s. ipsius obiecti intellecti: ⁊ hoc inqua͂
tum obiectu͂ habet esse in ipso intellectu. Uult dicere ꝙ
veritas actus intellige͂di q̄ est co͂formitas ipsius actus
ad obiectu͂ intellectu͂ talis co͂formitas siue veritas de=
nominat formaliter ⁊ intrinsece ipsiꝰ actꝰ intellige͂di: ⁊
q̄r talis actꝰ sic co͂formis terminat̄ ad obiectu͂ cognitu͂
obiectiue ⁊ denominatiue extrinseca denoi͂at ip̄m obie
ctu͂: sicut visio denominat formal'r ipsam pote͂tia͂ visiua͂
⁊ obiectiue siue denoi͂atiue extrinseca denoi͂at obiectu͂
. s. calore͂ cu͂ dr̄ color visus. Sic in ꝓposito po͂t co͂cedi ꝙ
eade͂ bonitas moralis denominat actu͂ vole͂di ⁊ obiectu͂
volitu͂ vt volitu͂. s. actu͂ exteriore͂ vt volitu͂: tn̄ alio modo
denoi͂at actu͂ interiore͂. s. actu͂ vole͂di. s. denominatione
intrinseca ⁊ formaliter: ⁊ actu͂ exteriore͂ tm̄ obiectiue si
ue terminatiue: siue denoi͂atione extrinseca loq̄ndo se͂p
de actu exteriori vt p̄cise volito: qui po͂t h̄re esse volitu͂:
siue actu existat: siue non existat: loquendo tn̄ de actu
exteriori in esse reali: talis actꝰ habet alia͂ bonitate͂: q̄r
etia͂ realiter habet alia͂ co͂uenientia͂ ad ro͂ne͂ recta͂: ideo
em̄ p̄cise ⁊ formaliter est eade͂ co͂formitas: siue co͂uenie͂
tia actꝰ interioris ⁊ exterioris ad ro͂nem recta͂: vt supra
patuit. ¶ Ad co͂firmatione͂ dicit doc. ꝙ illa co͂firmatio
est ad opposítu͂: q̄r si actꝰ exterior hꝫ co͂formitate͂ ad ro͂=
nem recta͂ ꝓpter co͂formitate͂ actꝰ interioris ad ro͂nem
recta͂: sequit̄ ꝙ habet alia͂ co͂formitate͂ ⁊ ꝓpria͂: q̄r co͂for
mitas actꝰ interioris ad ro͂nem recta͂ formaliter ⁊ ime=
diate sibi inest: hoc est no͂ mediante aliquo alio actu: sed
co͂formitas actꝰ exterioris formal'r ⁊ tm̄ mediate: q̄r tm̄
media͂te actu interiori conformi sibi inest: ⁊ per ꝯn̄s illa
ꝓpositio est nega͂da vel expone͂da. s. ꝙ vbi vnu͂ ꝓpter ali=
ud ibi vnu͂ tm̄. Si g̃ actꝰ exterior habet bonitate͂ ꝓpter
actu͂ interiore͂. Seq̄tur ꝙ habebit alia͂: q̄r si esset simpl'r
eade͂: tunc eade͂ esset causa suiipsius. pꝫ. q̄r bonitas me=
diata suo mo͂ est causata ab imediata: ⁊ si ta͂ mediata q̄ꝫ
imediata est tm̄ vna: tu͂c ide͂ est causa suiipsiꝰ: vel si non
ponit̄ causa sed tm̄ mediu͂ respectu bonitatꝫ exterioris:
ita ꝙ bonitas actꝰ interioris mediat inter ro͂nem recta͂
⁊ bonitate͂ actꝰ exterioris: tu͂c si est eade͂ bonitas seq̄tur
ꝙ ide͂ erit mediu͂ respectu suiipsius: vel ro͂ mediandi re=
spectu suiipsiꝰ: q̄d est impossibile: ⁊ ponit multa exe͂pla
quibꝰ oste͂dit qn̄ aliq̄d est tale ꝓpter aliud: puta bonum
ꝓpter aliud: ꝙ illud habebit ꝓpria͂ bonitate͂ ⁊ alia͂. ptꝫ in
actibꝰ intellectꝰ: q̄r licet co͂clusio sit vera ꝓpter veritate͂
p̄ncipij tn̄ habet ꝓpria͂ veritate͂: q̄r ꝓpria͂ co͂formitatem
eius q̄d affirmatur ad existe͂tia͂ rei: ⁊ ad ipsos terminos
ꝓprios co͂clusio͂is. Na͂ ista co͂clusio homo est risibilis ha
bet ꝓpria͂ ꝯformitate͂. s. p̄dicati: q̄d affirmat̄ de subiecto
ad existe͂tia͂ rei. i. q̄r tale predicatu͂ dr̄ de tali subiecto si=
cut in re risibile co͂uenit homini: habet etia͂ ꝓpria͂ co͂for=
mitate͂ ad terminos ꝓprios: q̄r sicut oratio habet alios ⁊
alios terminos: ita habet alia͂ ⁊ alia͂ co͂formitate͂. no͂ em̄
co͂clusio est vera formaliter veritate p̄ncipij: sed est ve=
ra veritate mediata ⁊ demo͂strata: ⁊ p̄ncipiu͂ est verum
veritate imediata ⁊ indemo͂strabili: ⁊ per hoc exemplu͂
pate͂t etia͂ alia exe͂pla seque͂tia. ¶ Ibi. Si dicas ꝙ veri
tas no͂ co͂uenit alicui extra intellectu͂: sed tm̄ actui intel
lectus vel obiecto vt est in intellectu: g̃ a simili bonitas
moralis no͂ conuenit actui exteriori vt exterius elicito
sed p̄cise vt obiecto actꝰ vole͂di: ita ꝙ nullo mo͂ est bonꝰ
nisi q̄r actu volitus. ¶ Rn̄sio. ꝯn̄a negari posset iuxta il
lud. 6. metaphy. no͂ est falsum ⁊ veru͂ quide͂ in rebus: vt
q̄d quide͂ bonu͂ veru͂: q̄d au͂t malu͂ falsum sed i me͂te. Ali
ter posset negari an̄s: q̄r si itellectꝰ aliquis sit regula in=
tellecti: sicut est de itellectu diuino exe͂pla͂te ⁊ regula͂te
creatura͂: illud po͂t dici verum: no͂ tm̄ vt est actu cognitu͂:
sed etia͂ vt est in se: q̄r s̄m esse suu͂ in se est exe͂platu͂ ⁊ co͂=
formis exe͂plari: puta q̄r lapis sic est in re sicut intelligit̄
ab intellectu diuino ⁊ tu͂c est veritas lapidis exemplati
ad suu͂ exe͂plar: q̄d est itellectus diuinꝰ: vel actꝰ intelle=
ctus diuini: vel esse cognitu͂ ipsiꝰ lapidis: q̄d circa cogni

tu͂ est idea lapidis: siue exemplar ipsiꝰ: s̄m q̄d exe͂plar p
ducit lapide͂ in esse reali. de quo vide doc. in p̄mo. di. 35.
non ꝙ sit idea respectu actualis existe͂tie: q̄r idea no͂ po=
nitur respectu co͂tinge͂tis. vt ꝓbat doc. in p̄mo d. 35. sed
ponit̄ p̄cise respectu entis in esse possibili vel obiectiuo:
puta idea hoi͂s est esse cognitu͂ ipsiꝰ hoi͂s in suo esse quid
ditatiuo: ⁊ tunc volu͂tas diuina co͂tingenter ꝓducit ho
mine͂ in vero esse esse reali: sicut in suo esse obiectiuo re=
lucet in ꝓpria idea: siue ꝓprio esse cognito: ita ꝙ idea si=
ue esse cognitu͂ hoi͂s terminat̄ ad esse quiditatiuu͂ hoi͂s
q̄d est ens possibile ꝓduci in esse reali: ⁊ sic pꝫ quo͂ veri=
tas siue co͂formitas que est exemplati ad exe͂plar ime=
diate fundat̄ in ipso exemplanti: no͂ vt precise cognito:
sed vt habente esse absolutum. ¶ Secundo principali=
ter arguit: quia sicut non est alia malitia actus interio=
ris ⁊ exterioris: ita no͂ est alia bonitas. pꝫ de malitia que
formaliter est tm̄ carentia iustitie debite s̄m Ansel. de
conceptu virgi. lib. 1. capi. 7. ergo iustitia debita actui: q̄
est rectitudo actus est tm̄ in actu voluntatis: ita ⁊ iniu=
stitia que est care͂tia talis rectitudinis erit p̄cise in actu
volu͂tatis. ¶ Rn̄det doc. distingue͂do de iustitia habitua
li ⁊ actuali: habitualis est habitꝰ ꝟtutis: ita ꝙ accipitur
hic iustitia habitualis non pro iustitia habituali proprie
sumpta: que est virtus ad alterum. de qua quinto ethi.
que diuiditur in iustitiam habitualem punitiuam ⁊ pre=
miatiuam: que iustitia habitualis habet sub se multas
species. de qua vide doc. in tertio. d. 34. ⁊ in q̄rto. d. 14.
q. 2. Sed loquitur hic de iustitia habituali: accipie͂do iu
stitiaꝫ habituale͂ pro omni habitu ꝟtutis moralis natu
raliter acquisito. Accipitur etiam a Doc. iustitia habi=
tual' pro habitu supnaturali. s. pro charitate: de qua pa=
tet a Doc. in 2°. di. 6. q. 2. ⁊ specialit̄ in 4. di. 14. q. 1. Ali
qua͂do accipitur pro iustitia orginali habituali: que etia͂
dicitur habitus supnaturalis: vt patet a Doc. in 2°. dist
29. Sed hic in proposito accipit iustitia͂ habituale͂ omni
bus modis supradictis. Iustitia vero actual' est tm̄ re=
ctitudo actus: que rectitudo nihil aliud est nisi quedam
co͂formitas: vel ad rectam ratione͂ naturalem: vel ad re
ctam ratione͂ supnaturalem: de quibus regulis vide do
cto. in. 4. di. 14. q. 2. ⁊ actus per tale͂ rectitudine͂: siue co͂
formitate͂ dicitur moraliter bonus: ita ꝙ talis co͂formi=
tas que e͂ iustitia actualis immediate fundatur in actu:
vt patet a doc. hic ⁊ in. 2. di. 34. ⁊. 37. ⁊ in. 4. di. 14. q. 1.
Sed iustitia habitualis imediate fundatur in volunta=
te. Nota etiam ꝙ duplex est rectitudo actus actualis:
Una tm̄ naturalis ⁊ in se ⁊ qua͂tum ad regula͂: vt o͂nis
rectitudo actus: que precise est s̄m dictamen naturale͂.
Alia potest dici supernaturalis non ꝙ insit actui super=
naturali: sed quia inest a regula supernal'iter acquisita
vt cum quis elicit actum dilectionis trinitatꝫ co͂forme͂
fidei infuse: que dictat deum ee͂ diligendu͂ inq̄ꝫtum est
trinus ⁊ vnus. Dicitur ⁊ aliquando rectitudo supnatu
ralis ⁊ dispositiue meritoria: vt qua͂do actus est a chari=
tate: si tn̄ charitas producit in actu aliqua͂ realitate͂ que
sit dispositio ad hoc vt actus acceptetur ad premiuꝫ vt
videtur probabile: vt supra patuit. q. 17. ⁊ rectitudo su=
pnaturalis istis duobus modis: licet sit naturaliter cau
sata: ⁊ quantum ad hm̄o͂i causatione͂ possit dici natural'
tn̄ quia est ab habitu supnaturaliter causato potest dici
supnatural'. Est etia͂ rectitudo mere supnaturalis ip̄ro
prie tn̄ qualis est acceptatio passiua qua actꝰ acceptat̄
a diuina volu͂tate in ordine ad p̄miu͂ eternu͂. Sed in ꝓpo
sito no͂ accipit̄ rectitudo actus vltimo ⁊ penultimo mo=
dis sed bene alijs medijs. Nota etia͂ ꝙ rectitudo actus
est duplex. queda͂ est p̄cepta vel p̄cepto diuino: vel p̄ce=
pto legis nature. Exe͂plu͂ p̄mi. Honorare pare͂tes loco
⁊ tp̄e ⁊ insta͂te necessitate est actꝰ p̄ceptus: ita ꝙ opposi
tu͂ facie͂s peccat mortaliter. Exe͂plu͂ secu͂di. Colere deu͂
est p̄ceptu͂ legis nature stricte sumptum. vt pꝫ a doc. in
tertio. d. 32. Alia rectitudo no͂ est p̄cepta: sicut vouere
castitate͂ no͂ est p̄ceptu͂: sed tm̄ co͂siliu͂. Aduerte etiaꝫ ꝙ
ꝓprie loque͂do p̄uatio rectitudinis p̄cepte debere inesse
actui semp̄ est pctm̄ mortale. Aliq̄n e͂ pctm̄ veniale qn̄
talis rectitudo no͂ est p̄cepta debere inesse. Aliq̄n recti
tudo actꝰ no͂ est p̄cepta debere inesse actui: ⁊ tn̄ p̄uatio
rectitudinis: puta orare amore dei cu͂ alijs circu͂sta͂tijs
no͂ semp̄ obligat ⁊ tn̄ si ore͂ ꝓpter inane͂ gloria͂ p̄mo ⁊ p̄n
cipalit̄ erit pctm̄ mortale: q̄r ⁊ si ista circu͂sta͂tia. s. amo=
re dei no͂ semp̄ sit p̄cepta: tn̄ circu͂sta͂tia opposita co͂tra=

ria: que est alius finis est simpl'r prohibita. Multa alia possent dici que breuitati causa transeo. ¶ Ad propositū applicādo dico q si accipiat' iustitia habitualis p habitu morali siue p habitu supnāli: ⁊ hoc formalit' loquēdo dico q sicut talis iustitia est formaliter in volūtate: ita ⁊ priuatio talis habitus erit formaliter in volūtate: quia priuatiue opposita nata sunt inesse eidem successiue. Iniustitia vero actualis que est carentia rectitudinis opponitur priuatiue iustitie actuali: siue rectitudini actuali: ⁊ sicut talis rectitudo actualis imediate fundatur in actu: ita iniustitia actualis ⁊ carētia rectitudinis actualis immediate fundatur in actu ⁊ mediate in potētia cuius est act9. sic ergo actus exterior potest esse rectus formaliter. i. potest habere rectitudinem propriam sibi formaliter inherentem: que dicitur iustitia actualis: ita potest habere carentiam talis rectitudinis: que dicitur iniustitia actualis: ⁊ sic actus rectus: siue exterior siue interior nō dicitur rectus formaliter a iustitia habituali: potest enim esse rectus etiam q nō sit ab aliquo habitu generatus. vt patet a Docto. in primo. di. 17. ⁊ in. 4. di. 14. q. 2. Et cum dicit hic q stante iustitia habituali potest haberi actus peccati venialis: vel actus indifferēs Hic specialiter loquitur de iustitia que est charitas: cū qua stat actus indifferens: qui. s. nec est formaliter malus: nec formaliter bonus. Et similiter act9 peccati venialis. vt patet a Doc. supra. q. 17. ⁊ in primo di. 17. Dicit etiam q idem actus manens siue cōtinuatus per horam si est rectus: quādiu manet eius rectitudo manet: ita q idem actus manens non potest mutari a recto in non rectum. patet. quia inrectitudo non posset inesse nisi per alium actum: cui pcise inesset talis rectitudo: nec simpliciter actui recto continuato per horam pōt inesse rectitudo pro vna parte puta priori puta pro medietate hore: ⁊ pro alia parte non rectitudo: quia vt dixi non posset fieri non rectus nisi mediante alio actu cui rectitudo inesset. ⁊ hoc patet a Docto. in secundo distin. 28. vbi dicit q quando quis actu vitat peccatum pro toto illo tpe quo vitat peccatū nō pōt peccare: quia nō posset peccare nisi per alium actum. ¶ Quādo igitur dr q iustitia non est nisi in voluntate: verum est de iustitia habituali: que quidem iustitia est rectitudo pter se seruata: seruatum enim proprie conuenit habitui vel magis extendendo: verum est de iustitia actuali primaria: que est imediata conformitas actualis ad rationem: qualis est tm in actu voluntatis elicito: ⁊ talis iustitia dicitur propter se seruata: quia voluntas illā propter se seruat: hoc est tenet illam in actu suo: quoniā illa iustitia recta elicit. idest q volūtas elicit vnum actum rectum illa iustitia: quia talis iustitia est formaliter rectitudo actus. Si autē sit sermo de iustitia actuali secundaria: siue mediata que formaliter est in actu exteriori imperato: talis iustitia non est subiectiue in voluntate: sed tm causaliter pro quanto scilicet imperat talem actum exteriorem: ⁊ ita de ista adhuc potest aliqualiter saluari distinctio illa iustitie: quia illa est rectitudo voluntatis: nō vt voluntati formaliter inherens: sed voluntatis vt imperantis: est etiam propter se seruata tanq effectus volūtarie positus. ¶ Ex isto sequuntur quedam correlaria per que etiam declaratur propositum. Primum q manēte eadem iustitia habituali: tot sunt iustitie actuales quot sunt actus eliciti conformiter inclinationi iustitie habitualis ⁊ vna potest esse intēsior alia: si vnus actus eliciatur cum maiori conatu q alius. ¶ Secundū. quot sunt act9 mali tot sunt malitie actuales. patet: qr actus sicut natus est habere bonitatem siue rectitudinem: ita ⁊ carentiā illius que dicitur malitia actualis. ¶ Tertium. malitie eo modo differūt quo bonitates opposite que deberent inesse: quia priuationes precise distinguūtur: sicut habitus oppositi adinuicem distinguūtur. Et hinc patet q non solum distinctio vitiorum philosophice loquendo: que vitia formaliter priuatiue opponūtur bonitatibus moralibus traditis a philosopho: sed ⁊ patet distinctio peccatorum theologice loquēdo: nec dicūtur tm distingui per distinctionem cōuersionis: scilicet per aliam ⁊ aliam conuersionem ad creaturam. vt aliqui dicunt: quia illa nec per se constituit nec etiam distinguit peccatum vt peccatum: sed talis distinctio accipitur fm rationem ppriam huius priuationis que est formalis ratio distinguendi vnam malitiam ab alia priuatiue: sicut ⁊ bonitas opposita est ratio distinguēdi positiue: ⁊ hoc magis patet a Doc. in secundo dist. 34. Apparet ergo quō vnū peccatū est grauius alio peccato: quia actus eo modo quo debet habere bonitatem maiorem siue in specie: eodem modo si caret tali bonitate maiori debita: ille actus est peior priuatiue: ⁊ si habeat cōditionē aliquam positiuā repugnantem illi bonitati: tūc est peior contrarie. Apparet etiam quomodo peccata possunt continuari in infinitum in damnatis: nec tm natura eorum nec habilitas aliqua corrumpitur. ⁊ hoc clare ostensum est in secundo distin. 34. vide ibi. ¶ Ibi. Quid ergo adimit peccatum additum peccato. Dico vt dicit Doc. in secūdo distin. 34. q formaliter adimit iustitiam actualem cui formaliter opponitur: non q adimat illā: sic q prius infuerit: sed que deberet inesse. vt ibi prolixe expositū est. ¶ Ad aliū de auersione. Dicit doc. q auersio ab vltimo fine potest intelligi. vel q sit actualis auersio: qualis est nolitio finis siue odium dei: ⁊ dicitur auersio formalis: quia sicut amor dei imediate ⁊ formaliter conuertit ad deum: sic odium dei imediate auertit a deo. si tamē tale odiū sit possibile. De quo vide doc. in secundo dist. 9. q. 1. ⁊ distin. 43. Loquēdo de tali auersione patet q est tm actus voluntatis imediate ab ipsa elicit9. Alio modo potest intelligi auersio mediata siue virtualis que potest poni acceptatio aliqua voluntatis incompossibilis volitioni finis: saltem efficaci vel cōsecutioni finis: sicut quādo volūtas vult omnino aliquid inordinatū: ⁊ deordinans a cōsecutione finis. puta aliquid contra preceptum diuinū: sine cuius obseruatione nō est possibile consequi finem: vt quādo vult aliquid cōtra precepta secūde tabule: ⁊ quō hec auersio dicat' virtualis. vide Doc. in secūdo distin. 35. ⁊ que ibi exposui. ⁊ isto etiam modo intelligendo auersionē auersio est act9 solius volūtatis. Tertio modo largius potest dici auersio quecūq malitia separans a fine efficaciter volendo vel cōsequendo: ⁊ talis malitia potest esse in actu voluntatis imperato: quia cū imperare actum sit malū nō stat voluntatē efficaciter velle finem vltimum: nec etiam ipsum posse efficaciter consequi: ⁊ hoc tertio modo auersio potest esse actus alterius potentie imperatus a volūtate: vt actus fornicandi qui imperatur a voluntate cōtra preceptum dei qui precipit non fornicari. Et de huiusmodi materia: scilicet conuersionis ⁊ auersionis. vide prolixe Doc. in secundo dist. 35. ⁊ quomodo specialiter potest esse peccatum in actibus aliarum potentiarū. vide in secūdo dist. 42. ¶ Sequitur in littera. Sicut igitur referibilitas vel quasi ordinabilitas ad finem potest dici conuersio: sic inordinabilitas potest dici auersio. qn igitur accipitur q nō est nisi vna auersio in actu interiori ⁊ exteriori: verum est duobus primis modis intelligēdo. imo non est talis auersio nisi in actu interiori: ⁊ si sic intelligatur q auersio sit formalis ratio in peccato: negādum est. imo sufficit illa inordinabilitas actus imperati: que posset dici auersio tertio modo dicta. Qd etiā additur ibi de libidine si libido intelligatur esse improba voluntas. hoc est immoderatum velle: libido non est formaliter in omni peccato: sed vel formaliter vel causaliter concurrit ad peccatum. Si igitur libido vel cupiditas debet esse conuertibile cum peccato oportet extēdere ista non tm ad actum interiorem voluntatis imoderatum: sed etiam ad actum imperatum ⁊c. Et quia tota ista litera vsq in finem satis clara est ex his que dixi supra. Ideo aliter non expono eam.

¶ Questio Decima nona.

Circa questionem decimamnonā querit Doct. an in Christo vnitas nature humane ad verbū sit sola dependentia nature assumpte ad personam verbi. ¶ In hac questione sunt tres articuli principales. Primus quis modus vnitatis sit hic ponendus. Secūdus est qualiter ipsa vnitas sit possibilis quantum est ex parte persone assumentis. Tertius est qualiter sit possibilis quantum est ex parte nature assumpte. ¶ Licet hec questio quātum ad omnes articulos sit subtiliter pertractata a Docto. in tertio distinctione. 1. questione. 1. ⁊ ibi sit per mē prolixe exposita: tamen quia aliqua pauca vltra ea que

dicta sunt in tertio. addita sunt. Pro clariori intelligē=tia adhuc hanc questionē ordinate exponam incipiēdo a primo articulo. De primo ergo articulo in quo Doct. ostendit. ꝙ vnio nature humane: qua. s. natura humana realiter vnitur verbo siue que vnio terminatur ad ver=bum in vnitate persone est tm̄ relatio ⁊ dependētia qua natura humana dicitur formaliter depēdere ad verbū vt ad suppositum terminans talem vnionē: ac per hoc suppositās siue sustētans humanā naturam in vnitate suppositi. Dicit ergo Doc. ꝙ naturā humanā personali ter esse vnitam, verbo: est tm̄ creditū. vt patet Joan. p̄ mo. verbum caro factum est. vbi sm̄ August. caro poni tur pro homine. ⁊ est sensus: quia natura de nouo est vni ta verbo in vnitate suppositi: sequitur ꝙ verbum factū sit homo. ⁊ quomodo hoc vide Doc. in tertio. Ex hoc er go ꝙ natura humana est sic vnita verbo: statim infertur ꝙ ibi est ordo siue dependentia nature humane ad ver=bum. probatur. quia omnis vnio vel est per informatio=nem: vt patet in composito per se vbi forma substantia=lis per se vnitur materie informando illā. similiter pa=tet in composito per accidens: vbi forma accidentalis vnitur subiecto informādo illud: vel est vnio per aggre gationē: sicut in aceruo lapidum: vbi plura sūt vnita in=ter que nec est aliqua informatio nec aliqs ordo nec ali=qua dependentia: ⁊ hoc est minima vnitas. vt patet a Do ctore in primo. distin. 2. parte. 2. q. 1. vel est vnio ordinis. s. prioris ad posterius vel ecōtra: quia vbicūqꝫ est ordo ibi prius ⁊ posterius: ⁊ relatio ordinis pōt multipliciter accipi. vt exposui sup tertio Doc. di. 1. q. 1. arti. p̄mo. Et addit Doct. ⁊ ne inquit sit altercatio de psonalibus vel essentialibus. puta de attributis diuinis. vel de ꝓꝑetati bus notionalibus: vel alijs que dicūtur vnita in deo: et quō dicanᷣ vnita vide Doc. in p̄mo distin. 5. q. 2. ⁊ alibi. Intelligit ergo Doc. de vnione que est inter realiter di stincta. Ad ꝓpositū applicando dicit ꝙ vnio nature hu=mane ad verbū nō est per informationē. ptꝫ. qꝛ si natura humana informaret verbū: tūc verbū esset ꝑfectibile a natura humana: ⁊ sic eēt in potētia receptiua ad aliquā formā qđ est impossibile cū ois imꝑfectio formaliter re pugnet ꝟbo. nec similiter verbū est act⁹ siue forma infor mās naturā humanā: qꝛ tūc ex verbo ⁊ natura humana fieret aliqđ tertiū cōpositū: ⁊ sic ꝟbū haberet rōnē ꝑtis respectu talis cōpositi ⁊ esse partē repugnat ifinito. vt ꝓbat Doc. in p̄mo di. 8. q. 2. Et similiᷣ ꝟbū diceretᷣ ꝑfi=ci perfectione cōpositi qꝛ ois pars vt pars alicuius to=tius participat perfectionē illi⁹ totius. vt ptꝫ a Doc. in pluribus locis. Seqretᷣ etiā ꝙ natura humana ⁊ diuina esset ibi cōfuse. vt pꝫ a Doc. in tertio. di. 1. ⁊ 11. Nec simili ter talis vnio nature humane ad ꝟbū est tm̄ per aggre=gationē quasi verbū ⁊ natura humana nullā vnionem habeat adinuicē nisi tm̄ aggregationis: nā hoc mō ver bū hꝫ vnionē ad naturā meā: vel pater ad naturā assum ptam ⁊ generaliter quodcūqꝫ distinctū ad aliud simpli=citer distinctū: ⁊ talis vnio nullo mō sufficit ad vnitatē ꝑsone. Restat igiᷣ tertia vnio. s. ordinis. ordo aūt est posterioris ad prius: ⁊ hoc stricte loquēdo de ordine: qꝛ cōiter loqndo est etiā ordo p̄oris ad posteri⁹. vt patet a Doc. in p̄mo di. 30. Sed in ꝓposito accipit ordinē vt di=cit relationē posterioris ad prius. patet aūt ꝙ verbū nō habet rōnē posterioris respectu nature cū sit necessario eternū. Sequitur. ergo cū talis vnio nature ad verbum dicat per se relationē ordinis: ꝙ natura assumpta habet per se ordinem posterioris ad verbum vt ad prius: ⁊ ita dependētiam: ita ꝙ talis vnio ordinis nature ad verbū est tm̄ vnio dependētie qua natura humana dependet ad verbū: quia ois relatio per se ordinis posterioris ad prius est relatio dependētie. Ibi probaᷣ etiā cōseqn=tia. s. ꝙ vnio nature humane ad verbum sit dependētia siue relatio dependentie: quia omnis relatio realis non mutua nec equiparantie vel est quedā dependentia vel requirit dependētiam relati ad illud ad qđ refertur: ⁊ di cit nō mutua: quia relatio cause ad causatū est mutua: ⁊ illa nō dicit dependentiam aliquā in causa: licet relatio causati ad causam dicat depēdentiam in causato: ⁊ di=cit nec equiparātie qualis est relatio equalitatis vel si=militudinis: qꝛ non semper relatio huius similitudinis notat dependentiā vnius ad aliud. vt patet de duob⁹ al bis perfectissimis. vt dicit Doc. in p̄mo. di. 30. cōtra opi nio. Henri. cōmuniter ergo ois relatio realis nō mutua nec equiparātie: vel est quedā depēdētia realis: qualis est in ꝓposito. s. vnio nature humane que realiter est re=latio depēdentie vel requirit dependētiam relati ad il=lud ad qđ refertur: sic relatio creature ad deū que requi rit creaturam realiter depēdere ad deū ad quē refertur mediāte relatione dependētie. Cū ergo vnio nature hu mane ad verbū sit relatio realis patet. qꝛ aliter nō fuis=set realiter vnita verbo. vt patet a Doc. in tertio disti. 1. nec est relatio mutua patet. qꝛ verbū nō refertur reali=ter ad naturā cū nō sit aliqua relatio realis dei ad crea=turā. vt ꝓbat Doc. in p̄mo dist. 30 nec est ꝓprie equipa=rantie: qꝛ relatio equiparātie ꝓprie sumpta semꝑ est mu tua. vt patet de equalitate: similitudine ⁊ hmōi. ergo re latio realis. s. depēdentie: qꝛ talis vnio est vere causata a tota trinitate. vt patet a Doc. in tertio dist. 1. ⁊ non est incōueniens relationē realem extrinsecus aduenientē posse imediate causari. vt ibi patet. talis vnio vt causa=ta que est quedam depēdētia realis includit per realē identitatem aliam relationem dependentie formaliter terminatā ad deū: ⁊ hoc mō vnio vt causata dicitur for=maliter quedā depēdentia. Sed talis vnio vt cōparaᷣ ad verbum sustētificans naturā humanam: tunc ꝓprie nō diciᷣ dependentia ad verbum: ita ꝙ ipsa dicaᷣ depē=dere ad verbum vt ad suppositūꝫ sustentans ipsam: sed requirit naturā humanam dependere ad verbum vt ad sustentans ipsam. patet ergo quō vnio nature humane est relatio realis dependentie. Ibi. Ulterius qualis sit illa dependētia nature ad verbū ⁊c. Nunc Doc. de=clarat que dependentia sit talis vnio: ⁊ breuiter dicit, ꝙ non est depēdentia causati ad causam: ita ꝙ cum dicitur natura humana vnitur verbo in vnitate suppositi: non notatur naturā humanam depēdere ad verbum vt cau satum ad causam: quia vt sic tā natura humana qꝫ vnio sunt causata a tota trinitate. Secundū declarandum in isto articulo est ꝙ ratio formalis terminandi istā de=pendentiam nō est aliqđ cōmune tribus personis: quia tūc tota trinitas terminaret istā vnionem: ⁊ sic natura humana simul fuisset assumpta a trib⁹ quod est falsum. Ibi. Hic dicitur. hic recitat opi. Uarronis libro ter=tio. q. 1. quā hic improbat: sed prolixius in tertio distin. 1. q. 1. ⁊ dicit Uarro ꝙ licet sit aliquid cōmune toti trinita ti quod est ratio terminandi istam vnionem: quia tm̄ alio modo est in vna persona qꝫ in alia: qꝛ in patre est a se: in alijs personis a patre: pro tanto illud cōmune posset eē ratio terminandi in vna persona ⁊ nō in alia. Contra hoc instat Doc. qꝛ in habendo illđ qđ est cōmune trib⁹ personis nō est aliqua distictio nisi pertinēs ad originē: puta ꝙ prima persona habet illđ a se. secūda a p̄ma. ter=tia a p̄ma ⁊ secūda. Sed ista differētia non facit ꝙ vna persona terminet dependentiam nature: ⁊ nō alia: quia illa differentia esset oīno eadem. si nulla persona fuisset incarnata: siue quelibet: siue solus pater fuisset incarna tus patet: qꝛ semꝑ pater haberet illud cōmune a se ⁊ fi=li⁹ a patre ⁊ spūs sanct⁹ a patre ⁊ filio. Et p̄terea talis differentia esset tm̄ rōnis: vt patet. sed relatio rōnis nō est ratio formalis terminādi realem depēdētiā. patet a Doc. in tertio distin. 1. Ultimo dicit Doc. ꝙ ratio for=malis terminādi istā dependētiā nature est entitas ꝑso nalis ꝑsone ꝟbi siue ꝓprietas ꝑsonalis. ⁊ hoc ꝓbat Doc. qꝛ ratio formalis terminādi istā depēdētiā realem est aliqua entitas realis. vt patꝫ. ⁊ nō est aliqua entitas cō munis trib⁹ ꝑsonis: quia tūc tres ꝑsone simul termina=rēt. ergo est aliqua entitas ꝓpria ꝑsone verbi si verbum terminat: vel ꝓpria persona patris si pater terminaret: sed talis entitas ꝓpria ꝟbi est tm̄ ꝓprietas ꝑsonalis: pu ta filiatio si ꝟbū cōstituaᷣ in esse ꝑsonali ꝑ relationē: vlᷣ si per absolutū. de quo in p̄mo dist. 26. tale absolutū con stituens personam ꝟbi eēt rō terminādi. Et nota vnam rōnem quā facit Doc. in tertio. dist. 1. q. 1. probādo ꝙ so=la ꝓprietas personalis sit ratio formalis terminandi ta=lem vnionem. Ibi. Cōtra. hic Doc. intēdit inferre ꝙ si ꝓprietas ꝑsonalis esset ratio formalis terminādi istaꝫ vnionem ꝙ tunc ꝓprietas personalis patris ⁊ ꝓprietas filij essent eiusdem rōnis cuius oppositū ꝓbatum est in p̄mo. dist. 7. ⁊ plixi⁹ di. 13. ꝙ aūt sequatur ptꝫ: quia vnio nature humane ad patrem esset eiusdem rationis cum vnione nature humane ad verbū. ergo ⁊ termini essent eiusdem rationis. ⁊ per consequens rationes formales terminādi. qꝛ vnio nō esset eiusdē rōnis nisi etiā rō for=

ma'l t'minādi esset eiusdem rōnis. ¶ Dicit Do. q dicere tur ad hoc argumentum. sicut diceretur de cōmunitate eius qd est persona in diuinis: quia si ponat' aliqua communitas realis persone ad tertias personas possit concedi communis ratio terminandi eadem non tñ ꝓprie. Uult dicere q si ab vltimis constitutiuis personarum posset immediate abstrahi aliqua realitas realiter communis illis. tunc ratio formalis terminādi istam dependentiam esset cōmunis tribus: tamē vna ꝑsona non terminaret nisi per rationē formalem ꝓpriam sibi. sed persone diuine siue ꝓprietates personales non conueniunt in aliqua realitate communi contrahibili: licet in aliquo conceptu abstracto ab illis: vt patet a Doc. in pͥmo dist. 26. ⁊ ideo tales ꝓprietates nō sunt eiusdem rationis. ita q conueniant in aliqua realitate communi. immo vt sic sunt simpliciter. ⁊ primo diuersa: vt patet a Doc. in pͥmo dist. 7. 13 ⁊. 26. non sunt tamen primo diuersa in aliquo conceptu cōmuni abstracto per intellectum: vt patet a Doc. in primo dist. 26. ⁊ vide que notaui super primo distinc. 25. ⁊. 23. ⁊ hoc mō non poneretur talis concept⁹ cōmunis ratio formalis terminādi cum ratio formalis terminādi talem dependentiam sit entitas realis: vt supra patuit. ⁊ talis cōceptus communis non est in se entitas realis: sed bene primo mō posset poni ratio formalis terminandi cōmunis: sȝ non esset ratio formalis terminandi alicui persone nisi vt facta sibi ꝓpria: sicut natura humana est ratio formalis generandi sibi simile que est cōmunis omnibus indiuiduis hominis: ⁊ tamen sorti non esset ratio formalis generandi sibi simile nisi vt facta ꝓpria sorti puta per hecheitatem contrahentem talē naturam ad sortem. sic similiter si esset talis realitas communis tribus personis. i. tribus proprietatibus personalibus illa esset ratio formalis terminandi talem dependentiam communis illis tribus: sȝ non esset ratio formalis terminandi verbo diuino nisi vt facta sibi propria ꝑ aliqd ꝯ hēsipsā ad vͦbū. sȝ hoc sit īpossibile qꝛ hoc esset īperfectionis in verbo diuino: nam quicquid est in diuinis ex natura rei est simpl'r in vltima actualitate: ita q nullo mō est contrahibile siue determinabile: vt patet a Doct. in pͥmo dist. 2. parte. 2. q. 1. ⁊ dist. 5. q. 2. ⁊ alibi.

De secundo articulo principali videndum ē quomodo sit possibile ex ꝑte termini. i. quomō hoc subsistēs incōmunicabile. s. verbum diuinum vt tale pōt terminare dependentiam. ⁊ arguit sic. non repugnat verbo diuino posse terminare talem dependentiam. ergo pōt simpliciter terminare. patet cōsequentia: qꝛ sic repugnātia dicit incōpossibilitatem: ita non repugnantia dicit possibilitatem. probat' añs: quia si terminare dependentiam talem sibi repugnaret: aut hoc esset: quia verbū est subsistens siue persona absolute loquendo. aut quia est ꝑsona diuina: aut qꝛ est hec persona. i. aut repugnat persone inq̄ꝝtum persona: aut inq̄ꝝtum diuina: aut inq̄ꝝtuȝ hec ꝑsona: non videt' aliud membrum dandum: ꝓpter qd repugnet verbo posse terminare talem depēdentiā: sȝ ꝓpter nullum istorū repugnat verbo diuino. ⁊ arguit sic. Independēti non repugnat terminare depēdentiam: ⁊ si hēt ꝓpriam indepēdentiam non repugnat sibi esse terminū ꝓprium dependētie. sȝ verbuȝ quantum ad entitatē suā etiā ꝑsonalem est indepēdens: ⁊ hoc indepēdentia sibi ꝓpria loquēdo de indepēdentia que sibi cōuenit rōne entitatꝭ ꝑsonalis: q̄ entitas ē ꝓpria vͦbo. ꝓbat' ista minor. quia cui formaliter repugnat omnis imperfectio ei formaliter repugnat omnis dependētia: ⁊ qd est formalis ratio repugnantie respectu vnius. i. omnis imperfectionis: est etiā respectu alterius. s. omnis depēdentie: ⁊ ecōtra. s. qd est formalis ratio repugnātie respectu oīs dependentie erit etiaȝ respectu omnis impꝑfectionis: quia omne dependens necessario includit imperfectionē: qꝛ limitationem ⁊ omne impꝑfectuȝ includit necessario aliquam depēdentiam. Sȝ verbo diuino ratiōe ꝓprietatꝭ ꝑsonalis repugnat formaliter oīs impꝑfectio: quia nihil ponit' in diuinis ex natura rei qui sibi p̄cisissime cōsiderato repugnet oīs impꝑfectio. qꝛ si sibi nō repugnet ꝙ aliqua impꝑfectio possit sibi cōpetere: ⁊ posita per possibile tali impꝑfectiōe in ꝓprietate ꝑsonali adhuc talis ꝓprietas ꝑsonalis maneret ī diuinis: qꝛ est ibi necesse eē: ⁊ nō maneret nisi vt intrinseca deo. s. ꝑ realem idēptitatem: ⁊ ꝑ cōsequens possibile esset aliquā imperfectionem esse intrinsecam deo: quod est impossibile: quia enti infinito formaliter simpl'r repugnat oīs impꝑfectio. ¶ Ibi. Cōtra istam rōnem Doc. instat ꝯtra hāc rōnem: vt magis declaret': quā etiā rōnem facit in 3° dist. 1. q. 1. Et pͥmo instat cōtra maiorem. ꝓbando q ista non sit vera. s. indepēdenti non repugnat terminare dependentiam. ⁊ arguit sic. Si indepēdenti nō repugnat posse terminare depēdentiā igit' tali indepēdenti posset cōuenire posse terminare depēdentiā talem: puta si est independens indepēdentia opposita depēdētie puta accidētis ad subiectum. dicit' eñ talis indepēdentia vt comparat' ad talem depēdentiam sibi oppositā. Sed cōsequens est falsum: vt patet in multis. pͥmo in substātia ⁊ accñte. nam oīs substātia est independens indepēdentia accñtis ad subiectum. i. indepēdentia opposita dependētie accñtis ad subiectum: ⁊ tñ non sequit' q oīs substātia possit terminare depēdētiaȝ cuiuscūq; accñtis ad subiectum: pȝ quia lapis non potest terminare depēdentiam sapiētie: qꝛ si posset: posset esse formaliter sapiens: qd est impossibile. Secundo patet de dependentia totius ad partes: qꝛ simplici cum nō sit totum nec pars sicut angelus: repugnat dependere dependētia qua totum dependet ad partes: ⁊ tñ non pōt terminare depēdētiam totius: quia tunc esset pars illius totius. Tertio patet de dependentia causati ad causā: qꝛ angelus est independens a quocumq; causato vt causa: qꝛ immediate creatur a deo. nō tamē pōc terminare dependentiā omnis causati. Quarto patet de proprietate personali diuina que cū sit oīno indepēdens: seqtur q possit terminare oēm dependentiam creature ad deum vt causati ad causam: ⁊ hoc f̄m quancumq; rationē causalitatis puta efficientis: vel finalis: vel exemplaris ⁊ hmōi: qd tamē est manifeste falsum: qꝛ ꝓprietas in ꝑsona non est formalis rō causandi: sed aliqd cōe tribus: vt patet in scdo dist. 1 q. 1. et si nō ē ratio cāndi nō erit ratio terminādi: quia qd est ratio formalis terminādi dependentiam causati ad cām est etiā ratio formalis cāndi. vt patuit supra. q. 8. ¶ Ibi. Respōdet' igit' ad maiorē. Ex quo doc. dedit multas instātias cōtra illam maiorē: hic dicit nō f̄m opi. ꝓpriam: vt patebit q illa maior nō est simpl'r vera: quia sola independētia non est rō formalis terminādi depēdētiam: sed oportet addere scilicet q ratio independentie habeat realitatem: siue pͥmitatē eētialem respectu illius qd dependet ad ipsam. patet: quia dependentia posterioris essentialiter ad pri⁹ eētialiter: oportet etiā addere q ratio formalis independentie habeat aliquam ꝑfectionē respectu dependentis: quia sicut depēdēs vt depēdēs necessario dicit īperfectionē respectu illi⁹ ad qd depēdet: ita terminans dependentiam dependētis necessario dicit ꝑfectionem respectu dependentis. ⁊ maior sic intellecta videtur habere veritatem aliter non. (Nota tñ q hec non est precisa ratio veritatis illius maioris: vt īfra patebit.) maiore isto modo concessa minor sumpta videtur neganda scilicet q ꝓprietas personalis habeat prioritatem eētialem respectu creature. ⁊ q dicat ꝑfectionē respectu illius. De primo patet: quia ordo eētialis ē per se inter essentias: distinguēdo essētiā ꝯtra ētitatem hypostaticam: ⁊ q tm̄ inter essentias. s. specifice distinctas sit ꝑ se ordo eētialis. s. ꝑ se posterioris essētialiter ad prius per se essentialiter. probat' per phm̄. 8. met. tex. cō. 10. vbi vult q forme. i. quiditates rerum se habeāt sicut numeri inter quas est proprie ordo eētialis. De secūdo patet: quia entitas hypostatica non ē simpliciter ꝑfecta vel simpliciter ꝑfectio: prout dictū est supra. q. 5. per idem ergo negaretur mi. qꝛ si aliquid esset ratio repugnantie respectu cuiuscūq; impꝑfectionis ipsum esset ꝑfectio simpliciter. igit' entitas hypostatica non est. si ꝑfectio simpl'r: sequit' q ipsa nō est formalis rō repugnandi omni imperfectioni ⁊ ꝑ ꝯñs nec per ipsaȝ habet persona formaliter ꝓpriam independētiam: ⁊ sic patet īprobatio maioris ⁊ minoris. ¶ Ibi. Ad ista ⁊c. Hic Doct. respondet ad instantias factas cōtra maio. et primo ad primam que est de substantia ⁊ accidente premittendo multa que valent ad solutionem ad illas instantias. Dicit ergo sic primo q dependētia potest dupliciter accipi. vnomodo formaliter scilicet pro ratione formali ipsius dependentie que est formaliter relatio. Alio modo materialiter pro natura dependente que formaliter denominatur tali dependentia que est relatio.

Primo modo dicit Doct. distinctio depedentie forma-

liter accepta requirit in termino rationē formalem terminandi aliam ⁊ aliam: vel eandem quasi illimitatā virtualiter. scʒ vel eminenter cōtinentē tales ratiōes formales distinctas. i. ꝙ si sunt due dependentie specie distincte necessario sunt ad terminos specie distinctos. i. ꝙ ratio formalis terminandi vnam necessario distinguitur specie a ratione formali terminandi aliam. patet de duabus dependentijs specie distinctis causati ad causā que terminātur ad causas specie distinctas: siue ad eādem causam ꝫm aliam ⁊ aliam rationem terminādi specie distinctam: vel si tales dependentie specie distincte habent eundem terminum ꝫm eandem rationem formalem terminandi talis ratio formalis ⁊ si non sit specie distincta: virtualiter tamen siue eminenter cōtinet rōnes formales specie distinctas que immediate possunt correspōdere illis dependentijs specie distinctis in ratione formali terminandi. Exemplum: dependentia qua calor dependet ab igne in ratione causati: ⁊ qua vermis depēdet a sole specie distinguitur. ⁊ vna terminatur ad solem ⁊ alia ad ignem: ita ꝙ sol terminat dependentiaʒ vermis causati ab ipso ꝫm aliam rationē formalem specie distinctam ab illa ꝫm quam ignis terminat dependētiaʒ caloris ab eo causati. Si vero calor ⁊ vermis essent immediate causata a deo: si ille dependentie distinguūtur specie: deus immediate terminaret dependentiam illarū ꝫm aliam ⁊ aliam rationē spē distinctam: non in eo formalr ꝯtēptā: sʒ tm̄ virtualiter qꝛ virtualit̄ cōtinet caliditatem solis respectu vermis ⁊ causalitatem ignis respectu caloris. Sed loquendo de distinctione secūdo modo. s. dependentie materialiter sumpte que distīctio est ꝫm naturas dependentes. dicit ꝙ talis distinctio nō requirit distinctionem nisi eorū que dependent. patet qꝛ natura hominis ⁊ natura asini distinguūtur specie ⁊ nō dicuntur distingui per aliqua extrinseca sicut dependētie primo modo accepte. Et addit ꝙ iste nature depēdētes adinuicem distincte: puta vel specie vel genere: quādoqꝫ sunt eiusdem ordinis: quando scilicet immediate vel eque mediate dependēt ad idem: quādoqꝫ sunt alterius ordinis: qn̄ scʒ vnū depēdet mediate ⁊ aliō īmediate. Exemplū primi: quādo sunt eiusdem ordinis impediati vt substantie etiam genere distincte dependent in ratione causati ad deum causantem ⁊ non tm̄ substantie: sed etiaʒ omnia accidentia realia absoluta que omnia dicuntur dependere dependentia eiusdem ordinis immediati. s. causati ad causam. Idem patet de omnibꝰ accidētibus que dependent ad subiectum dependentia eiusdem ordinis immediati: qꝛ subiectuʒ immediate terminat dependentiam accidentis sibi inherentis. Comparando tamen dependentiā accidētis ad substantiam ad quam vltimate dependet: ⁊ comparando dependentiā substātie ad deū: vtraqꝫ depēdētia dꝛ depēdētia ordinis īmediati: lʒ vna sit causati ad causā. qualis est substātie ad deum. alia est inherentis ad subiectum cui inheret: qualis est accidētis ad subiectum cui inheret. si vero vtraqꝫ comparet̄ ad deum. s. substātie causate a deo ⁊ accidētis ad subiectum. prima dependentia dicit̄ dependentia eiusdem ordinis immediati. ⁊ secūda est eiusdem ordinis mediati que scʒ est accidentis ad sbm̄: licet em̄ dependentia accidētis ad subiectum vt precise comparatur ad subiectum cui inheret: sic dependentia eiusdem ordinis īmediati. tn̄ vt comparat̄ ad deum dꝛ depēdentia eiusdem ordinis tm̄ mediati. nō em̄ deus īmediate terminat dependentiam accn̄tis in rōne subiecti: terminat tamen mediate: qꝛ ex quo causat substātiā q̄ īmediate depēdet ad deū: ⁊ substātia ī rōne subiecti īmediate terminat depēdentiā accidentis: ideo dicimus ꝙ accidēs depēdet ad deum dependentia ordinis tm̄ mediati: ⁊ hoc est qō dicit. ¶ Sequit̄. Licet igitur ista ꝓpositio sit falsa: independēs tali dependentia potest qualēcūqꝫ depēdentiam terminare. Et ista ēt indepēdens indepēdentia tali potest talem depēdentiam cuiuscūqꝫ depēdētis terminare: vn̄ videt̄ ista probabilis: ꝙ independens tali dependentia pōt alicuius depēdentis talem dependētiam terminare: vel priorē. ⁊ hoc vel īmediate vel saltem mediate ⁊ ista probabilior simpliciter: indepēdens pōt cuiuscūqꝫ dependentis: vel saltem alicuius depēdētis aliquam depēdentiam terminare. Et istaꝝ duaꝝ ꝓpositionum veritas apperet. Si ista eēt nota: ꝙ quecūqꝫ entitas quacūqꝫ alia vel est ꝑ se prior vel posterior: et ista videt̄ hr̄i ex cōnexione entium ⁊ vnitate eorum siue vniuersi que vnitas est ordinis ꝫm phm̄. 12. meta. videretur em̄ illa entitas incōnexa cum alijs que non hēret per se ordinem prioris nec posterioris. ¶ In hac lr̄a sūt quattuor ꝓpositiones: due false ⁊ due vere. prima falsa est ista: ꝙ indepēdēs tali depēdētia puta causati ad cām vel accn̄tis ad subiectum pōt qualemcumqꝫ dependentiam terminare. patet instantia: qꝛ lapis est independēs dependentia accn̄tis ad subiectū: ⁊ tn̄ non potest terminare dependētiā cuiuscūqꝫ accn̄tis: quia nō accn̄tis spiritualis. Similiter angelus est independēs dependentia causati ad causam respectu omniū inferioꝝ: ⁊ tamē non potest terminare dependentiam cuiuscūqꝫ causati inferioris: vt patet: quia tunc esset causa cuiuscūqꝫ inferioris qō est falsum. Secunda falsa est ista. Indepēdēs tali dependentia potest talem dependentiam cuiuscūqꝫ dependentis terminare. patet per īstantias immediate predictas. Tertia propositio vera est ista. ꝙ independens tali dependentia potest alicuius dependentis terminare vel priorem. ⁊ hoc vel immediate vel saltem mediate: hec patet. nam lapis est independens dependentia accidentis ad subiectum: ⁊ licet non possit terminare dependentiam cuiuscumqꝫ accidentis: quia non spiritualis: potest tamen terminare dependentiam alicuius corporalis puta alicuius coloris vel quantitatis. Similiter deus est independens independentia accidentis ad subiectum: ⁊ licet non possit terminare dependentiā alicuius accidentis nec corporalis nec spiritualis: quia non potest esse subiectum accidentis: potest tamen terminare mediate dependentiam accidentis: patet: quia terminat dependentiam substantie vt causate ad causam: que substantia potest immediate terminare dependentiam accidentis: que dependentia causati ad cām ē prior dependentia accidentis ad subiectum: pōt etiam terminare dependentiā priorem depēdētia accidētꝭ ad subiectum. Sicut patet de depēdentia que ē ꝫm ordinē essentialem quiditatū que est quodāmodo mēsurati ad mensuram: et illa est prior dependentia que est effectus ad causam. licet ergo angelus non terminet immediate dependentiam lapidis vt causati: quia non causatur ab eo: terminat tamen mediate: quia terminat dependētiam lapidis vt quiditatiue mensurati: et hoc immediate: et per consequens terminat mediate dependentiam lapidis causati licet non ab eo causati: ac ꝑ ꝯn̄s ēt dꝛ t̄minat̄ depēdētiā accn̄tꝭ īmediate depēdētꝭ ad lapidē ⁊ hoc est quod dicit scilcet vel terminat dependentiā priorem depēdētia accn̄tis ad subiectū: ⁊ hoc mediate vel īmediate. nā dependētia causati ad causam est prior dependentia accn̄tis ad subiectum: ⁊ terminans īmediate talem terminat īmediate p̊orem: ⁊ dependentia quiditatiua mensurati ad mēsurā est prior dependētia causati ad causaʒ: ⁊ terminans īmediate taleʒ dicitur etiā terminare dependētiam prioris dependētia accūtis ad subiectum. ⁊ hoc mediate: qꝛ īmediate terminans depēdentiam mensurati ad mensuram terminat mediate dependentiā illius causati ad causam vndecūqꝫ causetur. Quarta ꝓpositio ⁊ probabilior est ista: simpliciter independens potest cuiuscūqꝫ dependentis vel saltē alicuiꝰ dependentis dependentiā terminare. Hec ꝓpositio habet duas ꝑtes. prima nō videtur vera scilicet ꝙ simpliciter independens possit terminare dependentiā cuiuscūqꝫ dependētis siue p̊orem: ⁊ hoc mediate vel īmediate. patet: qꝛ proprietas diuina ꝑsonalis est simpliciter īdependens: qꝛ nullo mō dependens. ⁊ tamen nō potest terminare dependentiam alicuiꝰ accn̄tis ad subiectuʒ: nec dependentiam causati ad causam: nec dependētiaʒ mensurati quiditatiue ad mensuram: qꝛ tale terminans dicit formaliter ꝑfectionem: sed ꝓprietas ꝑsonalis diuina nullam ꝑfectionē formaliter dicit nec imperfectionem. Secūda tn̄ pars illius ꝓpositionis disiūctiue ē vera de omni independenti simpliciter ꝙ pōt alicuiꝰ depēdentie terminare dependentiā. ⁊ sic ꝓprietas ꝑsonalis diuina que est simpliciter independens potest saltēʒ terminare dependētiā nature cōicabilis ad suppositū diuinū: siue esse rationē formaleʒ terminandi talem depēdētiam: quia sic terminans nō requirit aliquā ꝑfectionem formaliter: vt patet in 3°. dist. 1. Sed sufficit ꝙ tale t̄minās sit simplr̄ incōicabile: ⁊ sic ꝑʒ ṽitas ꝓpositionis pro scōa parte. contra quā nō videtur posse afferri aliq̄

instantia: quia non videtꝛ posse inueniri aliquod simplici
ter independens qui possit terminare aliquam depen-
dentiam. Et qd addit ꝙ veritas duarū ꝓpositionum vl-
timarū eēt nota. si eēt notū ꝙ q̄cūq̄ ētitas q̄cūq̄ alia: vel
ē ꝑ se p̄or vel posterior. patet: quia ex hoc ꝙ. a. ē per se si-
ue essentialiter prius. b. statim sequitꝛ ꝙ eo modo quo. a.
est per se prius. b. puta vel in ratiōe cause vel in ratione
mensure q̄ditatiue: vel in ratiōe subiecti: vel in ratione
suppositi potest terminare talem depēdentiam talis po
sterioris eēntialiter. qꝛ ergo independens siue depēden
tia tali ſm tertiam ꝓpositionē: siue simpliciter indepen-
dens est eēntialiter: siue sit per se prius aliquo ente ī ali
qua ꝑ se ratiōe prioritatis manifeste. Sequitur ꝙ possit
terminare depēdentiam alicuius. Et quod talis per se
p̄oritas ꝛ ꝑ se posterioritas sit ī ētibꝰ: ptꝫ ex ꝯnexione ē
tiū ꝛ vnitate eorū ī vniuerso q̄ vnitas ē ordis. s. p̄oris ꝛ
posterioris. nā illa ētitas nō videtꝛ hr̄e vnitatē: siue con-
nexionem cuꝫ alijs que non habet ordinē cum alijs: nec
ꝑ se p̄oris nec posterioris. ¶ Ex his declaratis ptꝫ rn̄sio
ad ītātias supradictas: cū ergo p̄mo arguitꝛ. Si idepē
dens pōt terminare depēdentiam. igitur independens
tali dependentia pōt terminare talem dependentiam.
¶ Respōdet Doct. p̄mo negādo consequentiam: qꝛ an-
tecedens pōt esse verū cōsequēte existente falso. nam
hoc consequēs si est falsum: hoc erit ꝓpter aliquid anne-
xum sue dependentie: puta qꝛ talis independentia est li
mitata: ꝛ per cōsequens tale independens erit limita-
tum: ꝛ ideo pōt habere aliquam imꝑfectionem annexā
ꝓpter quam tale indepēdens non potest terminare talē
dependentiam. licet eñ lapis respectu sapientie sit ide-
pendens depēdentia accidentis ad subiectū. tamē non
potest terminare depēdentiam sapientie: ꝛ hoc media-
te vel immediate: qꝛ est indepēdens limitatuꝫ. Sed hec
ratio non tenet de indepēdenti simpliciter: qꝛ in tali nul
la est imperfectio. ꝛ ideo bene stat: ꝙ independens sim-
pliciter pōt terminare saltē aliquam dependentiam vt
supra patuit de proprietate personali diuina de qua mi-
nus videtur: quia ꝛ si nullam imperfectionem includit
tamen non dicit aliquam perfectionem formaliter. Se-
cundo dicit illam cōsequentiā deficere: quia non opor-
tet: ꝙ talis independentia concludat taleꝫ terminatio-
nem nisi indepēdētia simpliciter acciperetꝛ in antecedē-
te: sic ꝙ independentia simpliciter ꝛ omnimoda cōclu-
deret posset terminare oēm dependentiam. Si enim sic
argueretur independens simpliciter ꝛ oīno terminans
omnē dependentiam cuiuscūq̄ dependentis: ergo pōt
terminare talem ꝛ talem dependentiam. talis cōsequē-
tia valeret. sed tale añs non fuit sic acceptum: sed solū-
modo fuit acceptuꝫ ꝙ indepēdens oīno posset aliquam
depēdentiam terminare. precise eñ dicit in illa ratione
qua ꝓbauit non repugnare verbo posse assumere natu-
ram ꝛc. Dicit eñ sic indepēdenti non repugnat termi-
nare depēdentiā. ꝛ si hēat ꝓpriam independentiam non
repugnat sibi esse terminū proprie dependentie ꝛc. No
ta etiam qñ arguitꝛ sic: in illa consequentia. indepēdens
simpliciter ꝛ oīno potest terminare oēm depēdentiam.
ergo dependens tale potest terminare talem dependen
tiam. ly dependens tale: non debet accipi pro quocumq̄
independente tali: quia sic consequens est falsum: stan-
te tali antecedente vero. patet de lapide respectu sapiē
tie. Sed debet accipi in consequente pro eodem indepē
denti simpliciter ꝛ omnimode ipsum restringendo ad ta
lem indepēdentiam: vt sit sensus. ergo indepēdens sim-
pliciter ꝛ oīno acceptum: tñ ſm talem indepēdentiā po
test terminare talem dependentiam: quia si potest oēm
terminare. sequitꝛ ꝙ etiam talē possit terminare. ¶ Ter
tio dicit: ꝙ cōsequens illius p̄me consequētie posset cō
cedi ſm intellectū prius positum. s. ꝙ independens tali
dependētia alicuius taliter depēdētis pel prior depen-
dentia depēdētis pōt terminare dependentiā: vt supra
patuit. Tenendo ḡ consequentiā valere: ꝛ consequēs eē
verum ſm sensuꝫ vltimo loco dato: singillatim rn̄det ad
instātias. Et primo ad instantiā de lapide: ꝛ dicit ꝙ sub
stātia lapidis pōt saltem terminare dependentiā illius
accidentis qd est natū sibi cōuenire: ꝛ tūc debet inferri
sic: indepēdens pōt terminare dependentiā aliquā: sed
indepēdens dependentia accidētis ad subiectuꝫ potest
terminare dependentiam alicuius accidentis. s. sibi con
uenientis ꝛ non repugnantis. Et si aliqua natura non
est susceptiua accidētis: sicut natura diuinā. Illa tamē
potest terminare aliquam dependentiam priorem: vt su
pra patuit. ¶ Et per idem dico ad instantiam de toto et
partibus: qꝛ simplex: qualis est angelus saltem pōt ter-
minare dependentiam priorem q̄ꝫ sit illa que est totius
ad partes: quia saltem potest terminare dependentiam
puta ignis vt mensurati quiditatiue ad mensuram qui-
ditatiue. Siue illam qualis est inter minus nobile essen
tialiter ad magis nobile essentialiter. ¶ Ad aliam instā
tiam de causato ad causam. patet: quia licet angelus nō
possit terminare dependentiam puta lapidis causati ab
eo: ꝛ hoc immediate. potest tamen illa mediate termina
re. patet: quia potest terminare aliam priorem. scilicet il
lam que est ſm ordinem essentialem quiditatū. ¶ Ad
quartam instantiam de proprietate diuina personali: di
cit ꝙ tale independens simpliciter potest terminare ali-
quam dependentiam puta illam que est nature commu-
nicabilis ad suppositum omnino incommunicabile ali-
ter non videtur habere connexionem cum alijs entibus
qualis in proposito. scilicet loquendo de proprietate di-
uina non potest esse nisi prioris per se ad posterius: sed
non oportet ꝙ possit terminare qualemcumq̄ dependē-
tiam: quia non illam que requirit in termino perfectio-
nem simpliciter: qualis est dependentia causati ad cau-
sam Independens enim omnino ꝛ terminans dependē
tiam causati ad causam. siue mensurati quiditatiue ad
mensuram quiditatiuam est perfectum simpliciter: ꝛ ꝑ-
fectum simpliciter est necessario ꝛ omnino independēs:
quia omnis dependentia necessario includit imꝑfectio-
nem: ꝛ non tñ perfectum simpliciter est omnino indepē
dens: sed etiam illud qd nullam perfectionem dicit for-
maliter. si tamen sibi repugnet omnis imꝑfectio est om-
nino independens: quia omnino independens: ꝛ si non
includat aliquam perfectionem. necessario tamen exclu
dit omnē imperfectionem. ꝛ si tale esset aliquo modo de
pendens: tunc non excluderet necessario omnē imperfe
ctionem. ꝛ tale independens est proprietas personalis
diuina. ¶ Ibi per hoc excluditur responsio ad maioreꝫ
que responsio exponebat illam maiorem scilicet omne ī
dependens potest terminare dependentiam. Siue sic. ī
dependēti non repugnat t̄minare dependentiā ꝛc. Cū
dicitur ꝙ ad hoc vt dependens t̄minet requiritur ꝙ sit
prius essentialiter. dicit Doc. ꝙ prioritas essentialis est
duplex. quedā est ratione essētie qualis est cause ad cau
satum ꝛ mensure ad mensuratum. ꝛ hec prioritas est ꝓ
prie essētialis. quia respicit essentias. Alia est prioritas
essentialis extendendo prioritateꝫ essentialem ad prio-
ritateꝫ per se. ꝛ hoc respectu cuiuscunq̄ entitatis: siue
quidditatiue siue hypostatice. et hoc modo proprietas
personalis in diuinis potest dici prior essentialiter: vel
magis proprie per se prior quocumq̄ causato. non ꝙ en
titas personalis diuina possit terminare dependentiaꝫ
causati: siue esse ratio terminandi: vt supra patuit. Sed
dicitur per se prior: quia entitas omnino independens
est per se prior omni entitati dependenti: qualis est enti
tas causati. Et isto secundo modo accipiendo priorita-
tem. necesse est vt omne terminans dependentiam sit
prius eo quod dependet. non autem primo modo accipi
endo prioritatem. id est ꝙ non est necesse ꝙ omne ter-
minans dependentiam sit prius dependente prioritate
primo modo accepta: nisi tñ quando est dependentia
causati ad causam: vel aliqua similis dependentia: puta
causati posterioris ad causatuꝫ prius. sicut sol terminat
depēdentiam vermis causati ab eo: quia sol est priꝰ cau
satus verme: vel ꝙ talis dependentia sit vnius cause
ad aliam causam: sicut est in causis essentialiter ordi-
natis vbi secunda dependet a prima in causando: et
sic prima terminat dependentiam talem. vel ꝙ sit de-
pendentia mensurati ad mensuram scilicet mensurati
quidditatiue siue mensurati secundum perfectionē ad
mensuram perfectionalem. ꝛ sic terminans dependen-
tiam aliquo istorū modorū necessario includit perfecti
onem. ¶ Et cum dicitur ꝙ tñ iter essentias est ordo es
sētialꝛ. dicit Doc. ꝙ depēdentia eēntialis pōt duplicitꝛ ac
cipi. Uno mō est simplicitꝛ essētialis que requirit vtrūq̄
extremum dicere essentiam. Sicut est dependentia cre
ature vt causate ad deum vt causam. Alio modo de-
pendentia dicitur essentialis tñ ratione fundamenti
pro quanto fundatur in essentia. Sed non dicitur essen

talis rōne t'mini q̄lis ē in ꝓposito .s. depēdētie nature ad
suppositum. ¶ Ibi. Et cū addit' in illa respōsiōe ad ma=
iorem: ꝙ terminās depēdentiā oportet esse ꝑfectuz: hic
dat duas respōsiōes .s. ꝙ perfectio dicit' equiuoce: sicut
⁊ entitas. nam entitas videt' conuenire equoce entitati
quiditatiue ⁊ hypostatice: ita dicit' quedam ꝑfectio q̄di
tatiua ⁊ q̄dam hypostatica: tamē ꝓprie loquēdo ꝑfectio
tm̄ entitati q̄ditatiue cōuenit ⁊ non hypostatice: q: ta=
lis entitas non est s'm quā aliq̄d formaliter ꝑficit'. Sed
s'm quā aliq̄d respicit ꝑfectionē vel saltem determinat'
ad ꝑfectionem receptam. Uult dicere ꝙ entitas ꝑsona
lis non est ꝑfectio qua aliq̄d perficitur. sed est entitas
determinatiua suppositi ad perfectionem: nam supposi
tum diuinū per ꝓprietatem. dicit' hr̄e talem ꝑfectionem
puta deitatē: q: ex quo ꝓprietas est actus non ꝑficiens
deitatem: sed actus tm̄ ꝑsonalis per quam constituitur
aliq̄d in esse ꝑsonali: per hoc dicit' determinare supposi=
tum ad ꝑfectionē nature quam hēt. ⁊ de hoc vide proli=
xius Doc. in p̄mo disti. 5. q. 2. ⁊ distic. 25. ⁊ que ibi expo=
sui. Nota tamē ꝙ quādo dicit Doc. ꝙ entitas conuenit
equoce entitati q̄ditatiue ⁊ hypostatice. hoc eīn non vi
detur verum. Tum q: cōceptus entis est cōceptus vni=
uocus cōmunis. cuicumq; enti etiam vltimis differen=
tijs: vt patet a Doc. in p̄mo distic. 3. q. 3. Tum etiā q: ab
vltimis cōstitutiuis ꝑsonarū diuinarū est cōceptus cō=
munis dictus in q̄d de eis: vt patet a Doc. in p̄mo disti.
26. ⁊ vide que exposui sup disti. 23. ⁊. 25. p̄mi. ergo mul=
to fortius conceptus entis erit vniuocus entitati q̄dita
tiue ⁊ hypostatice. ¶ Respōdeo ꝙ Doc. forte ītelligit
ꝙ entitas realis vt entitas. accipiendo entitatem pro
aliqua realitate non cōuenit vniuoce entitati q̄ditatiue
⁊ hypostatice. Dico scd̄o ꝙ aliud est p̄dicari vniuoce: ⁊
aliud est eē predicatum vniuocū: vt patet a Doc. in p̄mo
disti. 3. q. 3. ⁊ in tertio disti. 7. Nam p̄dicari vniuoce dicit
cōceptum cōmunem q̄ditatiue īclusum in illis de q̄bus
predicatur. predicatum vero vniuocum dicit bene con=
ceptum cōmunem: sed non q̄ditatiue inclusum. Et hoc
modo pōt dici predicari equoce: q: recedit a vera predi
catione vniuoce dicta. Sed q: videt' ꝙ concept⁹ entis ī=
cludatur q̄ditatiue in vltimis cōstitutiuis diuinarū ꝑso
narum. q: si ab illis (vt dixi) potest abstrahi aliquis con=
ceptus communis in quid de eis. multo fortius potest
abstrahi conceptus entis dictus in quid. ideo dico ꝙ de
bet sic intelligi ꝙ entitas realis pro vera re cui vere con
uenit: perfectio tm̄ conuenit equiuoce entitati reali qui
ditatiue ⁊ hypostatice. ¶ Ibi. Secundo potest proposi
tum sic declarari. Hic Doct. adducit aliam rationem
qua probat ꝙ non repugnat verbo diuino posse termi=
nare dependentiam nature humane in vnitate perso=
ne. Et arguit. aliqua est in entibus dependentia nature
communicabilis inq̄ntum communicabilis ad supposi=
tum cui communicatur. ergo in illa dependentia status
est ad aliquod incommunicabile vt terminans talem de
pendentiam. antecedens patet de quacumq; natura cō
municabilis supposito siue per se: siue per accidens. naz
substantia quecumq; loquendo de substantia per se: na=
ta est habere proprium suppositum. ⁊ sic ita ꝙ inter na=
turam ⁊ suppositum proprium est realis idemptitas. ⁊ ꝑ
consequens talis natura non dicitur per se depēdere ad
proprium suppositum: quia dependentia realis semper
est inter distincta realiter. Nota tamen ꝙ accipiendo
suppositum proprie nature in creaturis pro vltima ra=
tione ⁊ completiua suppositi que dicit tm̄ negationem:
vt patet a Doct. in primo distinctio. 2. parte. 2. que. 1. ⁊ in
tertio distinctio. 1. q. 1. ⁊ in presenti. q. talis negatio non
potest realiter idemptificari nature. Debet ergo sic in=
telligi: ꝙ suppositum proprium nature. id est ꝙ natura
perfecte singularis ad quam immediate concomitatur
negatio ad communicari alteri supposito. si in eodem ī=
stanti quo actu est singularis alteri supposito non cōmu
nicatur est idem realiter nature absolute. ita ꝙ natura
humana si actu nō est cōmunicata alteri supposito dicit'
complete ⁊ vltimate suppositū ꝓpter negationē depen=
dentie actualis ad aliud suppositū que īmediate conco
mitatur: ⁊ hec .s. natura humana ratione talis hecheita
tis ad quaz nata est concomitari talis negatio realiter
idēptificatur nature humane: vt est ꝓbatum a Doct. in
secūdo dist. 3. q. 1. ⁊. 6. ⁊ vide que ibi exposui: de hoc etiā
vide que exposui super tertio disti. 1. q. 1. talis ergo natu
ra cōmunicabilis proprio supposito non dependet rea=
liter ad illud propter realem idemptitatez. Sed si talis
natura nata habere proprium suppositū cōmunicatur
supposito alterius nature siue extrinseco realiter depē=
det ab illo: sicut communicabile realiter dependet ad il
lud cui cōmunicatur. patet: quia ex quo tale cōmunica=
bile non intelligitur per se stare: sed alteri communica=
ri: statim sequitur ꝙ vere dependet ad illud cui commu
nicatur. quia scilicet communicatur supposito extrin=
seco. ⁊ hec est probatio consequentie que dependet ex
illo antecedente: ex hoc quia si natura non nata habere
proprium suppositum. i. non nata habere aliquod singu
lare eiusdem nature ad quod immediate concomitatur
negatio ad cōmunicari alteri: quia actu per se existit. si
cut natura accidentis que nullo modo nata est habere
proprium suppositum: quia tamen nata est habere ꝑ ac=
cidens suppositum substantie: quia realiter communi=
catur illi. sequitur ꝙ dependet ad illud: sicut cōmunica
bile ad aliqd̄ incōmunicabile. ergo natura communica
bilis nata per se habere propriuz suppositum: si actu cō
municetur supposito extrinseco non minus realiter de=
pendet ad illud. ⁊ si tale suppositum extrinsecum termi=
nat in ratione suppositi dependentiam nature commu=
nicabilis vt communicabilis. multo fortius suppositūz
diuinum poterit terminare dependentiam nature hu=
mane communicabilis. patet: quia solum suppositum di
uinum necessario est incommunicabile: quia est supposi=
tum per aliquam entitatem positiuam que necessario si=
bi inest per quam est necessario incommunicabile: vt pa
tebit in tertio articulo ⁊ etiam patet in tertio distinc. 1.
q. 1. ⁊ vide que ibi exposui. Sed suppositum creatum di=
citur vltimate suppositum per aliquam negationem. sci
licet per negationem actualis dependentie que sibi nō
inest necessario: vt exposui super tertio distinctio. 1. q. 1.
⁊ ideo suppositum creatum non est necessario incommu
nicabile. Cum ergo suppositum creatum per diuinam
potentiam possit terminare dependentiam alterius na=
ture in ratione suppositi. nam natura lapidis posset ve=
re suppositari in aliquo supposito puta nature humane:
vt patet a Docto. in tertio distinctio. 1. multo fortius sup
positum nature diuine poterit in ratione suppositi ter=
minare dependentiam nature communicabilis puta
nature humane. et sic patet ista secunda ratio.

¶ Ibi diceretur. Hic Doctor instat contra istam secū=
dam rationem: duabus rationibus. ⁊ vna confirmatio=
ne. Dicit ergo sic: ꝙ nulla natura potest dependere ad
ipsum scilicet verbum diuinum vt ad suppositum extrī
secum: quia non potest informari per accidēs aliqua na
tura: sicut suppositum substantie informatur accidēte:
⁊ pro tanto est suppositum per accidens nature accidē=
tis. ¶ Secundo diceretur ꝙ dependentia accidentis ē
per se ad singularē substantiam. non autem ad supposi=
tum vt suppositum scilicet quantum ad illud quod sup=
positum addit vltra rationem singularis. quia illud non
videtur esse nisi negatio. negatio autem nō est ratio ter
minandi dependētiaz. ¶ Confirmatur: quia natura sin
gularis assumpta a verbo: eodem modo terminat depē=
dentiam accidentis: sicut terminaret si nō esset assūpta:
sed assumpta non habet rationem propriam suppositi:
igitur quando non est assumpta ratio suppositi non est
ratio per se terminandi: nec potest dici ꝙ quia est assum=
pta dependentia accidentis quod sibi inheret termina
tur ad personam assumentem: quia dependentia accidē
tis est inherere: accidens autem nature assumpte non ī=
heret persone assumenti. ¶ Ad primum respondet Doc.
ꝙ accidentis ad subiectum est duplex habitudo. vna vt
forme ad informabile. ⁊ sic dicit imperfectionem in sub
iecto: quia potentiam receptiuam. Alia est habitudo q̄
est dependentie accidentis ad subiectum. ⁊ talis habi=
tudo tm̄ preexigit prioritatem essentialem in subiecto:
⁊ hoc non est imperfectionis in subiecto: hoc secundo
modo natura humana dependet ad verbum: ⁊ quantuz
ad hoc est bona similitudo nature ad verbum: sicut acci
dentis ad subiectum. ⁊ hoc clarius patuit in tertio. dist.
1. q. 1. ¶ Ad s'm Doctor primo premittit quid sit substā=
tia que dicitur suppositum. talis enim est simpliciter in
communicabilis ⁊ vt quo: ⁊ vt quod. Sicut prolixius
exposui super distinctione secunda parte secunda que.
1. p̄mi Do. siue talis substātia vt suppositū. dicit negatio

nem duplicis depẽdẽtie ad aliud suppositũ. s. actualis ⁊ aptitudinalis: vt clare expositum est in tertio distin. j. q. i. Deinde Doc. dicit ꝙ licet dependentia accidentis aliqualiter terminetur ad substantiam singularem que est cõmunicabilis, tamen non terminatur vltimate nisi ad singularem substãtiam incõmunicabilem: quia dependentia que est in cõmunicari: siue qua dependens cõmunicatur alteri nõ videtur habere statum nisi ad incõmunicabile. i. ꝙ talis dependentia non vltimate terminatur nisi ad incõmunicabile: quia si est dependentia ad singularẽ substantiam cõmunicabilẽ cum illa sit ratio essendi ei cui cõmunicatur: non est dependẽtia adhuc terminata ad vltimate nisi ad illud cui cõmunicabile cõmunicatur Vult dicere ꝙ ex quo singularis substantia suo modo intelligitur cõmunicari ꝓprio supposito. (patet: quia est ratio essendi illi: quia totum esse positiuum suppositi creati est a substantia singularis: vt supra patuit.) Sequitur ꝙ non poterit vltimate terminare dependentiam accidentis: cuʒ sit etiam cõmunicabilis ⁊ quasi dependens ad suppositum ꝓprium: licet non proprie dependens: vt supra dixi. cum ergo suppositum sit simpliciter independens ad aliud. siue simpliciter incõmunicabile: solum illud vltimate terminabit depẽdentiam accidentis. Sequitur nec tamen intelligo: ꝙ cõmunicabile terminans dependeat ad incommunicabile: ⁊ propter hoc cõmunicabile non vltimate terminat: sed illud ad qd ipsum dependet: quia non est verum substantiam singularem cõmunicabilem dependere ad suppositum substantie: sed est ibi vera idẽptitas singularis cõmunicabilis ⁊ suppositi: sed pro tanto qd depẽdet ad singulare cõmunicabile vltimate depẽdet ad incõmunicabile: qꝛ cõmunicabile est alicui incõmunicabili ratio essendi: ita qd dependet ad illud qd est alicui ratio essendi: depẽdet vlterius ad illud cui ipsum est ratio essendi. incõmunicabile autẽ non sic est ratio essendi alicui. ⁊ ideo qd dependet ad ipsum: non oportet vlterius depẽdere ad aliquid quasi habens esse per ipsum. Non igitur vltimate terminatur dependentia accidentis vt cõmunicabilis nisi ad suppositum substantie: vt incommunicabiliter subsistens ⁊ sustentans ipsum: ⁊ est ista. s. dependentia ad aliquid extra totum genus dependentie talis que est in communicari: quia est ad incommunicabile. Nota plura in ista litera, primo in hoc quod dicit ꝙ substantie singularis et suppositi est vera idemptitas realis. suppositum non debet intelligi pro illa negatione actuali ad aliud suppositum: quia illa potest non inesse: ⁊ patet de facto in natura humana singulari supposita in verbo que actu dependet ad illud: ⁊ per consequens non est ibi negatio actualis ad aliud suppositum: ⁊ sic non est idemptitas realis. debet ergo sic intelligi. scilicet ꝙ substantie singularis ⁊ suppositi: est vera idemptitas pro quãto negatio illa: non dixit aliquam realitatem positiuam distinctã a substantia singulari: vel pro tanto dicitur vera idemptitas: quia singularis substantia nõ supposita actu in alio supposito necessario est in se supposita: vt patuit in tertio. d. i. Nota secundo: ꝙ ratio suppositi vltimata non est aliquo modo ratio essendi alicui: cum sit pura negatio: ⁊ posito etiam ꝙ diceret entitatem positiuam: adhuc non est ratio essendi simpliciter. sʒ tm̃ ratio essendi tale. scilicet essendi suppositum: quia suppositum habet vltimate eẽ positiuum suppositabile per talem entitatem positiuaʒ. sicut etiam suppositum vltimate constitutum per negationem habet esse suppositabile negatiuuʒ per negationem additam. Nota tertio. ꝙ terminans dependentiaʒ alicuius: si tale terminans est communicabile ⁊ dicitur communicari alicui cui est ratio essẽdi simpliciter non vltimate terminat dependentiam: sed illud cui communicatur: ⁊ per consequens substantia singularis q̃uis terminet dependentiam accidentis non tamen vltimate terminat: quia communicatur suo modo proprio supposito cui est ratio essendi: quia tale suppositum non habet aliquod esse simpliciter positiuum nisi substãtiã singularẽ qua includitur: ideo tale suppositum vltimate terminat depẽdẽtiã accñtꝭ. Si ẽt substãtia singularꝭ posset depẽdere ad suppositũ talis sbã nõ vltiate ẗminaret: qꝛ ad aliud dependeret: ⁊ h̃ esset vna ratio quia nõ vltimate terminaret. Est alia ratio supra dicta: qꝛ posito ꝙ nullo modo dependeat ad suppositum: quia tamen cõmunicatur illi non vltimate terminat: sed tm̃ illud cui cõmunicatur. Nota etiam ꝙ dependentia vltimata terminat ad illud extra totum genus accidentis: quia tm̃ terminatur ad suppositum substantie: ⁊ sic patet ista litera.

¶ Ibi Et cum arguitur ꝙ ratio suppositi vltra substãtiam singularem non addit nisi negationem: modo negatio non terminat dependentiam accidentis. ¶ Respondet Doc. dicens: si hoc verum sit. i. posito ꝙ ratio vltimata suppositi sit negatio (hic dubitatiue loquitur: licet expresse teneat hoc in 3°. dist. 1. q. 1. ⁊ iudicio meo posset etiam sustineri ꝙ esset entitas positiua. de qua vide quẽ exposui super tertio Doc. dist. j. q. 1.) quia tamen talis negatio immediatius inest substantie singulari q̃ dependentia accidentis terminetur ad substantiam singularem: ideo dependentia accidẽtis vltimate terminatur ad substantiam singularem actu incõmunicabilem per talem negationem: ⁊ ideo suppositum substantie vltimate terminat depẽdentiã accidẽtis. Et qd dicit de negatione imperfectionis: hoc dicit propter affirmatõnẽ oppositam. ¶ Ibi. Et cum dicitur negatio nõ est ratio terminandi dependentiã accidentis. Respondet ꝙ vltimate terminare dicit duo. s. terminare absolute ⁊ terminare sic ita ꝙ nihil vlterius terminat: rõ ergo terminãdi absolute est aliquod positiuum: quia scilicet substantia singularis: sed ratio terminandi sic scilicet vt terminatio sit vltimata est illa negatio. ¶ Ad cõfirmationeʒ illam posset dici ꝙ accñs nature assumpte ⁊c. Hic Doc. aliter non respondet ad ꝯfirmationem: tamen respõsio patet ex supradictis: quia accñs duo dicit respectu subiecti scilicet habitudinem forme ad subiectum informabile ⁊ talis hĩtudo dicit inherentiam accidentis ad subiectũ. alia est hĩtudo accñtis vt dependentꝭ ad substãtiam 2°° verbum: vt suppositum nature humane terminat dependentiam accidentis sed non primo modo: qꝛ non informatur aliquo accidente. ¶ Ibi. Tertio secundum aliquos declaratur propositum sic. Hic doctor recitat duas rationes ⁊ pro ista positione scilicet ꝙ nõ repugnet verbo terminare depẽdentiã nature humane q̃rũ p̃ma est. Varro. l 3. d. 3. q. 1. quia. s persona diuina eminẽter ꝯtinet ꝑfectionẽ oĩs suppositi cãti ⁊c. scda ẽ tho. lib. 3. scripti. d 1. q. 9. qꝛ. s. q̃lʒ natura creata ẽ in potẽtia obedientiali respectu persone diuinẽ ergo ⁊c. Sed quia iste ratiões cũ suis improbationibus patent in litera. et multo clarius prolixius libro. 3 dist. 1. q. 1. ⁊ vide que ibi clare exposui: ideo hic aliter non expono. ¶ Ibi. Cõtra conclusionem istius articuli. Hic Doctor arguit probãdo ꝙ verbum non possit terminare dependentiam nature humane: quia tunc sequeretur ꝙ essentia diuina ĩmediate terminaret: quia proprietas verbi ⁊ essentia diuina sunt simpliciter idem: ergo si vnum terminat et reliquum. ¶ Respondet ꝙ distinguuntur formaliter: vt est probatum in primo distin. 2. parte. 2. q. 1. licet ibi non dicat assertiue ꝙ distinguuntur formaliter: sed ꝙ sunt nõ idem formaliter: tamen rationes ille ita videntur concludere de distinctione formali: sicut de non idemptitate formali: vt patet intuenti: hanc tamen distinctionem formalem expresse asserit in eodem primo. di 8. q. penul. respondendo ad quoddam argumentum. Sed in proposito talis distinctio formalis proprietatis: ⁊ essentie sufficit ad hoc vt vnum sit formaliter ratio terminandi talem dependentiam ⁊ non aliud. realiter tamen loquendo proprietas non est realiter ratio terminandi quin et essentia cum sint penitus eadem res realiter. sed non eadem res formaliter: ⁊ quomodo in eadem re realiter possint esse plures formalitates: vide doct. in primo distinc. 8. q. penultima ⁊ que ibi notaui. Et addit doct. ꝙ hec ratio videtur efficax contra ponentes identitatem realeʒ ⁊ formalem essentie ⁊ proprietatis: sed ꝙ tm̃ ratione distinguantur: quia vnio realis est ad terminum realem. tamen tenendo etiam ꝙ tm̃ ratione distinguantur posset responderi ad rationem per fallaciem amphibologie: vt dicit Doct. in tertio distinc. 1. q. 1. ⁊ quomodo hoc vide que ibi exposui. ¶ Secundo arguitur contra conclusionem: quia ad relatiuum vt relatiuum non dependet aliud a suo correlatiuo: igitur ad verbum vt verbum non dependet natura humana. patet: quia solus pater in diuinis est correlatiuum verbi.

Essẽtia diuina ⁊ filiatio distinguunẗ formaliter.

¶ Respondet Doctor. primo. negando antecedens: quia aliud est dependere ad relatiuum: vt correlatiuum ⁊ aliud est depẽdere ad ipsum relatiuum nõ vt correla-

tiuum: quia bene ꝑmomodo solus pater est correlatiuū filij: ⁊ si hoc modo natura hūana depēderet ad verbum vt correlatiuū ipsa natura hūana esset verbi correlatiuum. sed bene secundo mō. quia vt sic dependet ad verbum qd est relatiuū: sed tm̄ correlatiuū respectu pris. Secūdo respōdet ꝙ natura assumpta dependet ad verbum: sed nō ꝓprie vt ad relatiuū: sed vt ad incōmunicabile subsistēs: ⁊ sic negāda est cōsequentia. s. igit̄ ad verbum vt verbū nō dependet natura humana: qr nō intelligitur depēdere ad verbū vt correlatiuū siue vt est relatiuum: sed dependet ad verbū vt est precise ꝑ suppositum siue incommunicabile subsistens.

Terti⁹ articul⁹ principalis.

De tertio articulo principali qui erat de possibili ex parte nature assumpte. Et in isto articulo querit ꝑmo Doc. An ꝑsona creata vltra naturā singularē dicat aliquā entitatem positiuā, an tm̄ negationē. ⁊ arguit ꝑmo tribus ratiōibus ⁊ vna confirmatione: ꝙ ꝑsonalitas ꝓpria dicit formaliter aliqd positiuū. Deinde arguit ꝓbando: ꝙ non dicat positiuum duabus rationibus. Et deinde respondendo declarat quomō ꝑsona dicit negationem duplicis depēdentie. s. actualis ⁊ aptitudinalis que oīa non tm̄ sunt clara hic in lr̄a: sed specialiter notaui ⁊ exposui sup dist. I. q. I. tertij. Et vide ibi multas difficultates ⁊ multa notabilia. ¶ Ad oms ratiōes que ꝓbant: ꝙ ꝑsona dicat entitatē positiuam: qr negatio non est ꝓpria alicui nisi per aliqd positiuū ꝓprium. Dicit Doc. ꝙ negatio ad dependere ad aliud suppositum pōt inesse alicui simpliciter ⁊ necessario: ⁊ talis nunꝙ inest nisi ꝑ aliquod positiuum ꝑ qd affirmatio opposita negationi repugnat. Sicut dicimus ꝙ negatio lapidis necessario inest deo per aliqd positiuum cui repugnat affirmatio. Sic similiter negatio depēdentie actualis ad aliud suppositum necessario cōuenit ꝑsone diuine: ⁊ hoc ꝑ aliqd positiuum cui simplr̄ repugnat affirmatio opposita negationi. depēdere eīm ad aliud suppositū simplr̄ ⁊ necessario repugnat ꝑsone diuine ⁊ nō nisi ꝑ aliquā entitatē positiuam in persona diuina que est ꝓprietas ꝑsonalis. ⁊ ideo negatio depēdētie ad aliud suppositū simplr̄ ⁊ necessario cōuenit ꝑsone diuine: ⁊ ideo talis negatio non est ꝓpria ꝑsone diuine nisi ꝑ aliqd positiuum. sed quādo negatio nō inest necessario: ⁊ tunc est quādo affirmatio opposita nō repugnat simplr̄ ⁊ necessario: talis negatio non requirit aliqd positiuum proprium ꝓpter qd insit. patet. nā negatio albedinis ad lapidē non inest necessario: qr affirmatio opposita nō repugnat simpliciter necessario ipsi lapidi: quia tūc lapis nō posset eē albus: talis negatio pōt dici ꝓpria nō simplr̄: sed tm̄ sm̄ qd: quia quādo lapis actu nō est albus: tūc negatio albedinis actu inest sibi: ⁊ tunc quādo inest actu. pro illo tūc pōt dici ꝓpria. Sic dico ad ꝓpositū: ꝙ negatio depēdentie actualis ꝑsone create ad aliud suppositum nō inest necessario pꝫ: qr affirmatio opposita. s. actualis dependentia ad aliud suppositū nō necessario repugnat pꝫ: qr natura humana singularis actu depēdet ad suppositū diuinū: qr ergo talis negatio depēdentie actualis nō necessario inest: ideo nō ē ꝓpria simplr̄: sꝫ tm̄ sm̄ qd: qr qñ actu īest actu non depēdet ad aliud suppositum. De hoc etiā vide que notaui sup ꝑmo Doct. dist. 3. q. I. ⁊ sup tertio. di. I. q. I. ¶ Ibi. De secūdo igit̄ in tertio articulo prīcipali. Hic Doc. tribus vijs arguit: probādo ꝙ repugnet nature humane posse depēdere ad personā extrinsecā vt sustentātem ipsā. Et ꝑma via sumit̄ ex hoc ꝙ est natura substātialis. Secūda ex hoc ꝙ non pōt hēre aliqd intrīsecum quod sit sibi rō taliter dependēdi. Tertia. ex hoc qr intrinsece siue idēptice hēt rōnes non depēdendi tali depēdentia. ¶ Ex ꝑma via arguit sic: natura substātialis nō est nata dare supposito nisi esse simplr̄: sed natura dependens ad suppositum alienum presupponit in eo eē simpliciter: qr esse nature proprie illius suppositi q̄ pri⁹ conuenit sibi ꝙ̄ ista natura dependens ad ipsum. ergo. Maior probatur: qr natura substātialis est entitas simpliciter sicut accidentalis est entitas sm̄ quid: ⁊ qualis est aliqua entitas formaliter tale eē tribuit. Sicut igit̄. ⁊c. ¶ Rñdet Doc. cōcedēdo ꝙ natura substātialis dat esse substātiale: ⁊ est ꝑmum esse substātiale suppositi illius nature. sed qñ cōmunicat̄ supposito alteri⁹ nature: licet dicat esse substātiale simplr̄ ⁊ esse simplr̄ cōmunicatum illi supposito. tamen non est esse primū illius suppositi: quia esse primum suppositi diuini ⁊ intrinsecū est esse nature diuine. respectu ergo ꝓprij suppositi nature substantialis non presupponit aliqd esse simpliciter: sed tm̄ respectu suppositi alteri⁹ nature. ¶ Ex secūda via arguitur sic. omne dependens habet intrinsece aliquid qd est sibi ratio dependēdi. patet ista īductiue in depēdētia causati ad causā in quocūꝙ gñe. nam causatū effectiue habet in se aliquā entitatēꝫ que est sibi ratio formalis dependendi ad causam: patet etiā rōne: quia nisi ī isto sit aliqua rō dependendi que non est in illo non magis istud dependet ꝙ̄ illud: natura autē mea non dependet a verbo tali depēdentia: igitur nec illa assūpta magis dependet nisi habeat aliquā rationem dependentie sibi intrinsecam. probatio maioris istius rationis sic: nō dependens nō fit depēdens. nec ecōuerso nisi sit aliqua mutatio. mutatio aūt non habet pro per se termino nisi aliquā formā absolutā. Si igitur natura sit de nouo dependens aduenit sibi aliqua forma absoluta que sit ratio dependendi: talem etiam amittit vt terminuꝫ a quo mutationis si fiat de actu dependente non dependens: probatio minoris scilicet ꝙ natura humana habeat aliqd absolutum nouum intrinsecum quod sit sibi ratio dependendi: tum quia si illud non haberet posset deponi a verbo: nullo absoluto corrupto in ea. Si autē haberet aliqd absolutum quod esset sibi propria ratio dependēdi: oportet illud corrumpi quando ipsa fieret non depēdens: siue quando deponeret̄ a verbo: quod tamen est īconueniens. Tum quia nature eiusdem rationis competit similis ratio dependendi: ⁊ ad similem terminum vel eundem terminum quando non est nisi vnicus terminus natus terminare talem dependentiam: sed natura assumpta a verbo ⁊ mea sunt eiusdē rationis: ⁊ mee nō competit aliquid quod sit ratio taliter dependendi ad verbum: quia tunc mea violenter subsisteret ī ꝓpria ꝑsona.

¶ Rñdet Doc. distinguēdo de ratione dependentie: qr aliquid pōt sic esse ratio dependētie ꝙ ipso posito concomitat̄ necessario dependentia actualis: ⁊ hoc mō entitas creature est īmediatum fundamentū dependētie actualis ad deū: ita ꝙ ipsa posita in actuali existētia necessario cōcomitatur actualis dependētia ad deū: quia ipsa creatura quantū ad totū suū esse ꝓ quocūꝙ instanti a deo dependet: quia pro quocūꝙ instanti accipit totum suum esse a deo: vt clare patuit a Doc. in 2°. di. 2. q. I. ⁊ in quol. q. 12. ⁊ ibi vide aliqua singularia que ibi notaui. posito etiā ꝙ lapis sit causat⁹ a secūda causa: tamen tm̄ dependet ab illa pro illo instanti quo accipit esse: lꝫ principaliter a deo dependeat: tamen pro toto tēpore sequente illud ꝑmū instans immediate depēdet a deo: vt patet a Doc. in 2°. di. 2. q. 4. Secundo aliquid potest eē ratio dependendi. ita ꝙ licet ad ipm̄ positū ꝯcomitetur necessario dependentia aptitudinalis. non tamen necessario cōcomitatur dependētia actualis. ⁊ hoc mō ē dependentia causati ad causam secundaꝫ a qua actu depēdet quando causatur non tamen necessario patet: quia posset immediate causari a prima causa ⁊ nullo modo a secunda. tamen ex quo illud causatum habet talem entitatem cui non repugnat posset causari a causa secūda ideo ipso posito necessario habet dependentiam aptitudinalem ad cām scdaꝫ. Ad propositūꝫ: maior ꝑme rationis est vera loquendo de depēdentia siue de ratione dependendi indifferenter scilicet primo vel secūdo modo: puta quia est talis natura ideo ad ipsam concomitatur necessario depēdētia actualis vel aptitudinalis. quia etiam est talis natura potest sic vel sic dependere: siue actu siue aptitudine siue necessario siue contingenter: et sic concedo ꝙ quia natura humana est talis ētitas ideo non repugnat sibi dependentia actualis ad suppositūꝫ diuinum. ¶ Ibi. Secunda probatio Dicit Doct. breuiter: ꝙ quia natura de non dependente actu fit depēdēs actu: hoc contingit propter aliquod nouum sibi pro illo nouo quo actu dependet: siue quod est ratio dependēdi intelligatur ipsa dependentia formalis que est vnio realis ad verbum. hoc modo conceditur ꝙ talis vnio realis siue dependentia est entitas noua immediata fundata in natura assūpta: si autem intelligatur aliquid nouū absolutum aliud a natura assumpta: in qua immediate fundatur talis dependentia: negatur hoc: ⁊ ī tertio distinctione prima. quest. I. improbatur subtiliter a doctore vide ibi. Et cū ꝓbat̄ ꝑ hoc ꝙ oīs mutatio habet pro

Rō depēdētie multiplex.

per se termino formã absolutã. Rñdet doc. negando illã ꝓ
positionē. ⁊ pꝫ instantia: qꝛ mot⁹ est ad vbi vt ad terminũ.
vt pꝫ 5° physi. ⁊ tñ vbi nõ est forma absoluta. Et si dicaꝛ
ꝙ fm phm 5° physi. t. c. 10. ad relationē nõ est mot⁹ doc. re
mittit se ad ea q̃ dixit in 3° di. 1. q. 1. vbi glosat illã ꝓpõnem
phi: ⁊ ibi vide clarã expositionē quã ibi feci sup lrãm. Doc.
¶ Ibi. Minor pncipalis rõnis. Ista mi. est ista natura hu
mana nõ hꝫ nec hře pt aliqd tale intrinsece qd sit sibi rõ de
pendendi tali dependētia: dicit ꝙ illa minor nõ est vera eo
mõ quo maior est vᵃ. s. intelligendo indifferenter de rõne
formali dependendi vel fundamētali: ⁊ h̄ necessario fundã
te actualiter vel saltē aptitudinaliter. hꝫ eñ natura assum
pta rõnem formalē dependēdi s. ipsam dependentiã ⁊ rõ=
nē fundamentalē. Immo ipsa natura hũana est ꝓxima rõ
formalis depēdētie. lꝫ nõ necessario ꝯsequaꝛ ipsaꝫ naturã
talis depēdētia actualis: sed tñ aptitudie accipiēdo tñ ap
titudinē nõ ꝓ inclinatione naturali: qꝛ vt sic tñmõ inclinaꝛ
ad ꝓpriũ suppositũ. vt pꝫ in 3°. d. 1. q. 1. sed ꝓut aptitudo di
cit nõ repugnãtiam. ¶ Ad vltimã ꝓbationē scde vie dicit
doc. ꝙ lꝫ natura assumpta ⁊ natura mea hēant similē apti=
tudinē ad depēdēdũ. nõ tñ opꝫ ꝙ si vni actu dependeat ad
suppositũ diuinũ: ꝙ silr ⁊ altera: vt pꝫ de accñte actu con=
iuncto subiecto: ⁊ de separato vt in eucharistia.

¶ Questio vigesima.

Circa. q. vigesimã que=
rit doc. An sacerdos obligat⁹ ad di
cēdũ missaꝫ ꝓ vno obligat⁹ ēt ad di
cēdũ missã ꝓ alio sufficieꝛ soluat de
bitũ dicēdo vnã tñ missaꝫ ꝓ ãbob⁹.

Expõ lře circa titulum. q.

¶ Ibi. Hic pmittēdũ est vnũ. Hic
doc. pmittit. pmo vnũ necessariũ. s.
ꝙ missa pt dupliciꝛ valere: vno mõ
virtute meriti ipsius sacerdotis: pu
ta quando sacerdos existens in gratia offert illud sacrifi=
cium pro aliquo vel aliquibus: tunc deus acceptat illud ꝓ
quanto offertur a sacerdote existente in gratia: ⁊ si quis sa
cerdos cum maiori deuotione celebrat vel pro se vel ꝓ alio
magis meretur: ⁊ hoc est quod dicitur communiter ꝙ missa
valet aliquando virtute meriti operis operantis: siue vir=
tute meriti personalis sacerdotis offerentis. Secundo va=
let virtute sacrificij ⁊ hoc operis operati: siue ipsius sacrifi
cij: ⁊ est idem dicere missam valere virtute sacrificij: ⁊ ipsã
valere virtute meriti generalis ecclesie in cuius ꝑsona p mi
nistrum cõem offertur sacrificium: ⁊ si hoc mõ missa nõ va
leret: sequeretur hoc inconueniens. s. ꝙ missa mali sacerdo
tis qui in illo actu non meretur ꝑsonaliter: sed demeretur:
qꝛ celebrans in peccato mortali mortaliter peccat: talis mis
sa nulli valeret in ecclesia quod est inconueniens: iuxta illd
Io. 6. panis queꝫ ego dabo caro mea est ꝓ mundi vita. qñ
cunqꝫ. n. xp̄s vt summus sacerdos offert panis quē dat. i.
caro eius est mundi vita. qñ ergo sacerdos offert illd sacri
ficium sp offert in ꝑsona xp̄i siue in persona capitis ecclesie
quod est xp̄s: ⁊ tunc dr valere virtute meriti opis opati. s.
ipsius xp̄i. ¶ Hoc premisso ad solutioneꝫ huius. q. tres ar=
ticuli sunt vidēdi. Primus. si missa dicta pro duobus tãtũ
valet isti: sicut si pro eo solo diceret: ⁊ hoc loquēdo de meri
to ꝑsonali sacerdotis celebrãtis. Secũdus ē. si missa dicta
ꝓ duob⁹ tãtũ valet vni: sicut si pro eo solo diceret: ⁊ hoc lo
quendo de merito generalis ecclesie offerentis. siue de me=
rito ipsi⁹ sacrificij. Tert⁹ est si sacerdos obligatus ad dicē
dum missam: pro vno obligatus etiam ad dicendum missam
pro alio sufficienter soluat debitum vtriqꝫ cui obligatur.

Missaꝫ valere ꝟtute sacrificij quid.

Dearticulatio. q.

Prim⁹ articulus.

De primo arti. Hic Doc. premittit. Primo ꝙ in
ter opera meritoria oratio habet magis rationē meriti ap=
plicabilis alteri: quia ipsa de ratione sui formaliter loquen
do est placatiua dei ⁊ recõciliatiua rei deo: ⁊ hoc illius rei ꝓ
quo ipse orãs specialiter offert. licet eñ sint aliqua opa ma
gis meritoria facta ĩ charitate q̃ oro: puta dilectio dei in se
⁊ dilectio ꝓximi in ordine ad deum: tñ aliqd opus factũ in
charitate ex sua ratiõe formali est magis placatiuũ dei ⁊ re
cõciliatiuũ rei: sicut est oratio qua quis formaliter orat deũ
vel pro se vel pro alio. Aliqua tamē opa facta in charitate
sunt virtualiter magis placatiua. sicut dilectio dei ĩtensa in
se. Et est simile de deletione culpe formali ⁊ virtuali. dicitꝛ
eñ culpa deleri formaliter per penitētiam: ⁊ dicitꝛ aliqñ de
leri virtualiter puta per ĩtēsam dilectionē dei: vt pꝫ a doc.
in quarto. di. 14. q. 2. In proposito. ergo meritum sacerdo=
tis celebrantis ⁊ specialiter oro ipsius ĩ triplici gradu põt
valere alicui. Primo specialissime: ⁊ sic sp valet orãti qñ ē

Expõ lře.

Deletio culpe du= plex.

Meritũ sacerdotis celebrantis

in gratia. Sic tñ intelligendo: ꝙ talis oro sit actu elicita cũ
debitis circũstãtijs: vel ꝙ sit elicita in ꝟtute alicui⁹ act⁹ po
ris debite circũstãtionati: quia tunc talis act⁹ eliciꝛ a volũ=
tate hñte charitatē fm iclinationē ipsi⁹ charitatꝭ: vt pꝫ a
Doc. in 2° di. 7. ⁊ act⁹ elicit⁹ a charitate semp est meritori⁹
vt pꝫ a Doc. in pmo. di. 17. ⁊ supra in quoli. q. 17. ⁊ hoc est
qd dicit Doc. ꝙ oratio semp valet orãti qñ est in gratia: qa
tũc habꝫ motũ animi bonũ ⁊ elicit opus bonũ. Iste motus
animi. i. bona intētio: ⁊ illud opus elicitũ fm intētionē bonã
nõ sunt ita meritoria alteri ꝓ quo qs orat: sicut ipsi⁹ orãtis
pꝫ: qa charitas magis ĩcliat ad actũ meritoriũ respectu il
li⁹ in quo est q̃ respectu alteri⁹: ⁊ hñs charitatē magis te=
neꝛ velle sibi bonũ meritoriũ q̃ alteri: vt satis pꝫ a Doc. in
3°. di. 29. ⁊ vide q̃ ibi exposui. ⁊ hoc est qd dicit hic. nec põt
iste ordinata volũtate sic illud op⁹ alteri dare ꝙ non sit sibi
meritũ: qa magis teneꝛ ex charitate diligere seipm q̃ aliũ
nã pma radix meriti p° ꝯsistit ĩ affectiõe iustitie nõ vᵢ mode
ratiua affectiõis ꝯmodi. i. ꝙ pma radix meriti p° ꝯsistit ĩ dile
ctiõe dei ĩ se ⁊ pp se: vt pꝫ a do. ĩ di. 18. ⁊ vide q̃ ꝓlixe ibi ex=
posui. ⁊ sicut teneꝛ qlꝫ diligeꝛ deũ gratuite ꝓ aliqñ: vt pꝫ a
do. di. 27. tertij. Seqꝛ ꝙ ēt teneꝛ actu reflexo velle se dilige
re deũ: ⁊ qũo hoc vide do. ĩ 3°. di. 28. ⁊ 29. ⁊ magis teneꝛ se
velle diligere deũ meritorie q̃ ꝓximũ velle diligere deũ: vt
pꝫ in 3° di. 29. Sequiꝛ ex hoc ꝙ quilibet teneꝛ magis vel
le sibi que ad dilectionem dei in se in hac vita: ⁊ ad perfectã
fruitionem in alia acquirendam valeret: et per consequens
magis tenetur velle actum bonum a se elicitum esse sibi me
ritum q̃ alteri. imo forte non posset dare alteri priuando se
illo quin esset peccatum. secundum ergo perfectam charita
tem debet actum bonum: primo velle esse sibi meritum ⁊ ma
gis velle esse sibi meritum ⁊ post alteri. ⁊ ideo multi ex igno
rantia peccant: dicentes volo: ꝙ tale opus meum factum in
charitate precise valeat pro te. Secũdo. oratio celebrantis
potest intelligi valere generalissime: et hoc modo valet toti
ecclesie: sic intelligendo ꝙ orans non debet aliquē de eccle=
sia excludere supple a merito oratiõis: sed ex intentione ha
bituali debet velle valere omnibus de ecclesia: ⁊ de hoc vi=
de que notaui in tertio dist. 28. ⁊ 30. Tertio. oratio celebrã=
tis põt intelligi valere quodãmõ medio iter modum specia
lissimum ⁊ generalissimum: puta ꝙ quis velit eam valere: nõ
tñ sibi qui est modus specialissimus: nec tñ toti ecclesie qui
est modus generalissimus: sed specialiter velle valere alicui
de ecclesia. i. ꝙ q̃uis velit orationem sibi valere: ⁊ etiam to=
ti ecclesie: adhuc potest illam orationem specialiter valere
alicui persone determinate in ecclesia: ita ꝙ talis oratio va=
leat illi persone. non tñ: quia est membrum ecclesie pro qua
ecclesia offertur talis oratio: sed ꝙ etiam valeat sibi specia=
liter: quia specialiter offertur pro illa persona: siue quia de=
terminate applicatur illi persone: aliter in ecclesia frustra es
sent speciales orationes assignate: alia pro viuis: alia pro
mortuis: ⁊ iterum pro viuis alijs ⁊ alijs puta benefactorib⁹
amicis ⁊ alijs. vt patet in orationibus in missali romano ꝓ
diuersis assignatis personis: vel statibus vel congregatio=
nibus: frustra inquã essent iste specialiter assignate: quia pl⁹
non valerent illis: q̃ generaliter cuicunqꝫ in ecclesia. Habꝫ
ergo articulus iste difficultatem specialiter intelligēdo hoc
tertio modo. ¶ Istis premissis Doc. affirmatiue ponit vnã
conclusionem que talis est. Bonum quod debeꝛ merito orã
tis applicato duobus: nõ tãtũ valet vni soli q̃tum valeret
si illi soli applicaretur. Siue sic loquendo precise de merito
celebrantis quod non applicatur ecclesie: nec sibi oranti: sꝫ
quod precise applicatur alteri: sicut dictũ est de merito ter=
tio modo: siue de merito medio modo: tale meritũ misse ap=
plicatum duobus: non tantum valet vni soli: q̃tum si illi so=
li applicaretur: ⁊ patet. certum est ꝙ meritum ipsius celebrã
tis est finitum: ⁊ per consequens scdm plenam iustitiam sibi
debetur bonum finitum. puta si tale meritum si intēsiue vt
quatuor sibi precise correspondet bonum intēsiue vt quatu
or: ⁊ si bonum esset vt sex: tunc scdm plenam iustitiam non es
set adequatum illi merito: sed excederet. Tota ergo vis isti=
us articuli. An bonum quod adequate debetur merito cele
brantis sit precise tantum bonum vni quando missa celebra
tur pro illo: sicut quando celebratur pro duobus: et patet ꝙ
si totum meritũ celebrantis est applicatũ vni totũ bonũ cor
respondēs adequate illi merito debeꝛ illi soli: ⁊ si totũ meri=
tũ celebrãtis esset eque applicatũ duobus sicut vni stati: seq
tur ꝙ minus bonum debereꝛ duobus q̃ vni. patet: qꝛ vni de
beꝛ bonũ: vt q̃tuor (vt dixi) ⁊ si ēt alti sit applicatũ debereꝛ
sibi bonũ vt quatuor. ⁊ non ꝓcise idem bonũ qd debereꝛ pri
mo: quia idē bonum numero nõ põt simul esset in pluribus.
ergo erit aliud bonum vt quatuor debitum vni: ⁊ aliud bo=

põt valere tripliciter.

ꝯclusio doctoris.

vis hui⁹ articuli.

num vt quatuoꝛ debitum alteri:ꝛ sic ista duo bona cõiuncta
simul sunt maius bonum q̄ȝ vnum solum seoꝛsum sumptuȝ:
quia illa plura coniuncta sunt bonum vt octo:ꝛ vnum eoꝛū
est tm̄ bonum vt quatuoꝛ:ꝛ per consequens missa plus va=
leret dicta pꝛo duobus q̄ȝ pꝛo vno tm̄:sed dicta pꝛo duobus
valet vt octo.ergo dicta pꝛo vno tm̄ valebit vt octo : quod
est contra pꝛesuppositum:q̄a suppositum est q̄ missa tm̄ va
leat vt quattuoꝛ:ꝛ posito q̄ vni valeret vt octo: tunc vt di=
cta pꝛo duobus valebit vt.16.ꝛ pꝛo tribus vt.24.ꝛ sic ascē
dendo.ergo nunq̄ȝ tātum valebit dicta pꝛo vno illi vni quā
tum valet dicta pꝛo pluribus:qḋ tm̄ est impossibile.s.q̄ va=
leat pluribus q̄ȝ vni:loquendo de bono quod adequate coꝛ
respōdet merito celebꝛātis:quia si magis bonum coꝛrespō=
deret dicta pꝛo pluribus:tunc bonum non esset adequatuȝ
merito misse:ꝛ hoc est qḋ dicit Doc.in hac ratiōe ꝛ cōfirma
Opinio Pꝛepositiui. tione sequente. ¶ Ibi. Diceretur ad ma. Hic recitat vnam
responsionem Pꝛepositiui qui dicit:q̄ merito equali tam
sm̄ intēsionē q̄ȝ sm̄ extēsionē debet bonū equale.s.itēsiue ꝛ
extēsiue.Sed in pꝛoposito quādo quis simul ꝑ duob⁹ eque
deuote oꝛat:sicut pꝛo vno:licet sit meritum equale sm̄ intē=
sionem:tamē est maius sm̄ extensionem:quia pluribus ap
plicatur ꝛ ideo debetur bonum eque intensiue. ¶ Ibi. Si=
militer respōdetur ad pꝛimam ma. vbi dictum est q̄ merito
certi gradus coꝛrespondet bonum determinatum ad certū
gradum. Dicit q̄ verum est vniformiter accipiendo vtrobi=
q̄ȝ.s.sm̄ intensionem:vel vtrobiq̄ȝ sm̄ extensionem:sed licet
meritum ad plures extendatur: ꝛ per consequēs pꝛemium
pluribus debeatur:non tamen opoꝛtet q̄ intensiue minuat̄
licet pluribus communicetur. licet ergo sit maius extensi=
ue quando pluribus communicatur:ꝛ minus extensiue quā
do paucioꝛibus:tamen intensiue non minuitur nec augetur
quia si esset bonum communicatum decem:essent deceȝ bo
na equalia sm̄ intensionem. Hoc declaratur pꝛimo sic:quia
bonum spirituale pꝛopoꝛtionatur spiritui.i.eodeȝ modo se
habet sicut spiritus.cum ergo spiritus sit vbiq̄ȝ totus ꝛ nō
communicetur per partes cum sit indiuisibilis. ergo simili=
ter bonum spirituale communicatur sine sui diuisione:ꝛ ita
non diminuitur:licet pluribus cōicetur. Hoc etiam ostendit̄
exemplo:vbi tm̄ minus apparet q̄ȝ in ꝑposito.s.de bono spi
rituali.nā aliq̄ coꝛpalia:de quib⁹ min⁹ videt̄ q̄ȝ de spūalib⁹
q̄ nō min⁹ ꝯmunicant̄ si plurib⁹ cōicent̄.ptȝ de lumine cāde
le simul illuminātis plura illuminabilia ꝛ eq̄lit̄: sicut illumi
naret q̄dlibet istoꝝ ꝑ se.ptȝ etiā in voce q̄ eq̄liter simul inmu
tat auditū multoꝝ audiētiū.sicut imutaret vnū illoꝝ soluȝ.
¶ Confirmat̄.tertio rn̄sio ꝑ auctoꝛitatē q̄ habetur de cōse.
dist.5.capitulo nō mediocriter:ꝛ quotatur ibi Hieronym⁹:
vbi inter alia sic habetur.cū pꝛo centum aīabus psalm⁹ vel
missa dicitur nihil min⁹: q̄ȝ si ꝑ vna qualibet ipsoꝛum dicere
tur accipitur. ¶ Dicit Doct.q̄ iste responsiōes ꝛ rationes
non impediunt pꝛopositum:quia vtraq̄ȝ minoꝛ istarum ratio
num est vera simpliciter:tam scd̄m extensionem q̄ȝ scd̄m in=
tensionem:ita q̄ pꝛo equali merito non debetur scd̄m strictā
iustitiam bonum numerosius:sicut nec bonum intensius:q2
plura equalia equiualent vni omnino maioꝛi intensiue:ꝛ hoc
in omni retributione iusta et cōmutatione . Si ergo merito
equali non debetur maius bonum scd̄m intēsionem:nec per
consequens plura bona equalia scd̄m extēsioneȝ: quia sicut
ista si facerent vnum bonum facerent vnum maius altero il
loꝛum:ꝛ ita illa plura bona sunt maioꝛis valoꝛis scd̄m iusti
tiam q̄ȝ alterum illoꝛum. ¶ Hoc cōfirmatur:quia alioquin
qui vellet oꝛare pꝛo omnibus animabus in purgatoꝛio:intē
dens q̄ singulis valeret : loquendo de merito medio modo
eque valeret cuilibet:sicut si oꝛaret pꝛo vna.ꝛ tunc scd̄m oꝛ
dinatam charitatem deberet quilibet oꝛare pꝛo quocunq̄ȝ:
quia deberet impetrare bonum pluribus:dū tamen hoc pos
set per eundem actum sine diminutione boni alicuius eoꝛū.
¶ Dices ad hanc cōfirmationem q̄ per modum satisfactio
nis non tantum valet pꝛo vno:quia pena debita non relaxa
tur nisi aliquid equiualens soluat̄:ꝛ ideo si vni anime in pur
gatoꝛio debeatur vt quatuoꝛ ꝛ alteri alia vt quatuoꝛ:tunc ꝑ
meritum coꝛrespondens pene vt quatuoꝛ:nō potest satisfie
ri duabus animabus nisi per aliud ꝛ aliud meritum. ¶ Con
tra. Hic Doct.arguit. pꝛobando q̄ non concludat de bono
scilicet q̄ meritum valeat ad bonum: ita vni sicut pluribus:
ꝛ ita pluribus sicut vni:quia tūc quis sicut aliquo merito po
test impetrare alicui pꝛimam gratiam scilicet baptismalem
ita eodem merito potest omnibus peccatoꝛibus eandem im
petrare:quia hic non requiritur pene solutio:sed dei placa=
tio etiam impetratio boni ab ip̄o:vt patet de peccato remis
so per baptismum. ¶ Item sicut plures pene equiualēt vni
maioꝛi:ꝛ ille pene non relaxantur nisi per plura opera satis
factoꝛia:vel per vnum opus maius intēsiue. Sic similiter vi
detur cum plura opera meritoꝛia:si simul essent vnita esset
vnum maius intensiue quolibet eoꝛum seoꝛsum sumpto.ita
debentur eis vel plura bona vel vnum maius intensiue.im=
mo magis videtur q̄ si plures pene non delentur nisi per plu
ra opera satisfactoꝛia vel per vnum maius et non delentur
pꝛecise per vnum opus satisfactoꝛium adequatum illi pene
multo foꝛtius vni operi meritoꝛie cui scd̄m strictam iustiti=
am coꝛrespondet sibi pꝛecise bonum vt quatuoꝛ q̄ non debe
antur tali operi plura bona equalia:quia illa opera si essent
vnum:essent maius bonum intensiue:ꝛ sic secundum strictā
iustitiam tale bonum excederet opus meritoꝛium . ¶ Ibi.
Confirmatur tertio:quia voluntas non videtur efficacioꝛ vt
est causa meritoꝛia q̄ȝ vt est causa elicitiua vel imperatiua:
vt intelligatur ista ratio dicitur voluntas causa elicitiua re=
spectu actus vel imperatiua quando actus scd̄m substan=
tiam et intensionem vere elicitur a voluntate vl' imperatur
et hoc vel vt causa totali:vel vt a causa partiali pꝛincipali:
tamen quia hoc modo est pꝛincipalis causa actus vt compa
ratur ad habitum:tenēdo q̄ habit⁹ sit partialis causa act⁹:
de quo dictū est in pꝛimo distin.17. Et dicitur causa merito
ria:non q̄ īmediate causet actū meritoꝛium foꝛmaliter ptȝ volūtatem esse causaȝ meritoꝛiaȝ quid.
quia rō meritorij que est acceptatio passiua actus a diuina
voluntate in oꝛdine ad pꝛemiū eternū est a solo deo:vt pa=
tet supꝛa.q.17.ꝛ in pꝛimo di.17. sed dicit̄ causa meritoꝛia
quia ipsa habens charitatem:vel pꝛoducit actum sm̄ incli=
nationem charitatis:ita q̄ actus vt sic ꝑductus dr̄ disposi
tio immediata ad sic acceptari:vel q2 simul cum charitate
pꝛoducit aliquam entitatem in actu vltra substantiamꝛ in
tensionem ꝛ bonitatem moꝛalem actus.q̄ charitas eēt im=
mediata dispositio ad hoc:vt actus sic acceptetur:vt supꝛa
patuit.q.18.pꝛo quanto ergo ꝑducit illam dispositionem:
vel pꝛimo vel secūdo modo dr̄ causa meritoꝛia. Hoc decla=
ro arguit sic a foꝛtioꝛi. Si voluntas vt cā elicitiua non cāt
equalem effectum simul in pluribus:sicut in vno solo cāret
ergo nec multominus vt cā meritoꝛia : cum vt cā elicitiua
sit simpliciter magis causa:ꝛ q̄ sic nō causet vt elicitiua.pa
tet:q2 amicitia non est eque intensa ad q̄dcunq̄ȝ:sicut esset
ad vnum:vt ptȝ octauo ethicoꝝ capitulo sexto. nec silr̄ vo=
luntas eque ꝑfecte intense simul imperat plures oꝑatio=
nes potentiaꝝ inferioꝝ:sicut si vnam solam imperaret. sic
consimiliter videtur : q̄ voluntas minus bonum intensiue
mereatur qn̄ pluribus meretur. ¶ Ibi. Et si dicas q̄ volū
tas tunc meretur minus bonum intensiue pluribus qn̄ de= Doc. soluit istātias factas ꝯ suā ꝯclusionē.
uotio minuitur ex distractione circa plures. Sed si deuotio
sit equalis:non opoꝛtet q̄ minus bonum mereatur multis
q̄ȝ vni ¶ Contra. Distractio non necessario concurrit ex h̄
q̄ pꝛo pluribus celebꝛatur:quia non opoꝛtet celebꝛantem
pꝛo multis tunc de eis actu cogitare. Sed sufficit q̄ an̄ re=
collegerit istos pꝛo quibus intendit specialiter oꝛare: ꝛ in=
tētionē suam talem deo obtulerit.ex tunc enim si tm̄ in cō=
muni memoꝛiam eoꝛum habeat.hoc sufficit:quia deus ob=
lationem ꝛ deuotionem suam pꝛo illis acceptat :pꝛo quib⁹
celebꝛans pꝛius oꝛdinauit se velle offerre:ꝛ in isto casu ve=
rum est q̄ pꝛopter multitudinem attentio actualis ad sin=
gulas minuitur:quia non est ad eos nisi in cōmuni.non em̄
potest esse attentio actualis eque intēsa circa plures:sicut
circa vnum.non opoꝛtet tm̄ deuotionem que est motus mē=
tis in deum minui si simul sit pꝛo pluribus. Exemplum.nō
minus deuote celebꝛat quis de omnibus sanctis q̄ȝ de vno
sancto.quia ꝛ si minus distincte attendat ad quemlibet tm̄
attentio ad totam communitatem sufficit ad deuotionē nō
tm̄ equalem:sed maioꝛem q̄ȝ sufficeret attentio ad vnū eo
rum nisi foꝛte ad illum in quo eminenter est illud qḋ est ma
teria deuotiōis ad omnes qui est solus deus trinus. sic qn̄
oꝛatur ꝑ multitudine siue communitate indigente vt im=
petretur sibi bonum quo indiget maioꝛ compassio p̄t habe
ri:ꝛ ita maius desiderium impetrandi illud quo indiget q̄ȝ si
ꝑ vno indigente oꝛaret:ꝛ ita non minuitur ibi deuotio.licȝ
minuatur attentio actualis ꝛ distincta.non ergo minus bo
num tunc impetratur singulis pꝛopter diminutioneȝ deuo
tionis:sed pꝛopter hoc solum q̄ merito suo coꝛrespōdet ali
quod bonum certum:ꝛ hoc in quocunq̄ȝ eodem gradu sciȝ
reddendum illi cui valet specialissime : vel illis quib⁹ valet
generalissime:vel etiaȝ illi vel illis quibus valet medio mo
do : et per consequens in isto tertio gradu in quo loquimur
si est maioꝛ extensio siue applicatio ad plures erit minoꝛ in
tentio vnicuiq̄ȝ:quia minus bonum intensiue vnicuiq̄ȝ illo=
rum plurium q̄ȝ vni tm̄. ¶ Ibi. Ad illa in contrarium:nunc Exemplū
Doctoꝛ soluit instantias factas contra conclusionem. Ad bonum.
pꝛimam de spiritu ꝛ de bono spirituali concedit Doctoꝛ si=

militudinē:quo ad hoc:ꝙ ſicut ſpiritus non eſt diuiſibilis in plures partes cū non habeat quātitatē molis:ita nec bonū ſpirituale:concedit etiam ꝙ ſicut idem ſpiritus numero nō poteſt eſſe in pluribus corporibus:ita nec idem bonum ſpirituale poteſt eſſe in pluribus potentijs volitiuis. Et vltra ſequitur ꝙ ſi plures ſpiritus ſiue plures anime poſſent eſſe in vna anima illa eſſet perfectior qualibet earum:ita plura bona ſpiritualia erunt maius bonum intenſiue ꝙ̄ vnum ſolum ⁊ ſic argumentum nihil concludit. ¶ Ibi. Contra. ſaltē bonum ſpirituale non ꝯmunicatur per partes cum non habeat. ergo ſi virtute huius miſſe debetur bonum vtriq; tanꝙ̄ vnum totale premium illud non reddetur per partes:ſic ꝙ vna pars detur vni ⁊ alia pars alteri:⁊ per conſequens illud totum bonum eque perfecte reddetur pluribus: ſicut vni ſoli. ¶ Reſpondet Doct. ꝙ licet vnum bonum ſpirituale quātūcūq; intenſum non ſit realiter diuiſibile in plura bona cū non habeat partes ⁊ partes:poteſt tamen intelligi diuidi in plura bona ſm equiualentiam:puta ſi ſit bonum itenſum vt octo:⁊ ſint quatuor bona intenſa vt duo: illa quatuor bona equalēt bono vt octo:q2 ī illis ſūt tot gradꝰ bonitatꝫ ꝗt ſūt ī illo vno bono. In ꝓpoſito. tāto merito debeť adeq̄te tātū bonum:illud in ſe diuidi non poteſt:ſed tamē illi bono equalere poſſunt plura bona minora:⁊ ita ipſum poteſt diuidi nō in ſe:ſed in valore dum pro ipſo diuerſa bona minora diſtincta redduntur:⁊ ſic poſito ꝙ quis celebret miſſam pro decē ⁊ merito celebrantis correſpondeat adequate bonum intenſum vt viginti:tunc reddentur decem bona illis decem que equiualent bono intenſo vt viginti:⁊ ſi meritum miſſe tm̄ applicaretur vni:tunc illi redderetur bonum vt viginti.

¶ Ibi. Contra exempla iſta prius poſita inſtatur per alia exempla;quia non eque poſſum portare duo equalia ſicut vnum. ergo nec ſimiliter merito miſſe correſpondent plura bona equalia ſicut vnum:quia ſicut plura pondera equalia faciunt pondus maius excedēs virtutem ferentis : ita plura bona equalia faciunt maius bonum excedens bonū adequatum merito. ¶ Si dicatur:ꝙ licet in mouendo localiter non eque poteſt agens in plura ⁊ in pauciora: q2 non eque perfecte poteſt mouere localiter plura pondera equalia ꝙ̄ pauciora:tamē in alterando poteſt ſimul plura paſſa eque tamen approximata:ita perfecte alterare ſicut vnum illorum. ¶ Dicit Doct. diſtinguendo de motu: quia aliquis eſt motus talis ſm quem neceſſario totum corpus quod mouetur:ſimul ſm omnes ſui partes mouetur: hoc eſt non prius vna pars ꝙ̄ alia:ſicut eſt motus localis: quando enim aliquod corpus localiter mouetur omnes partes ſimul mouentur. quando enim celum mouetur in illo tempore in quo incipit motus omnes partes celi ſimul mouentur. ⁊ de hoc itelligitur illud philoſophi quinto meta. t. com. 8. ſcilicet. continuum eſt illud cuius motus eſt vnus ſm ſe. vnus autem cuius indiuiſibilis. indiuiſibilis autem ſcd̄m tempus. Si enim moueretur vna pas continui alia non mota:ſolueretur continuitas. patet:quia ſi aliquod corpus moueretur localiter et ſimul omnes partes non mouerentur localiter. ſed vna pars preciſe moueretur localiter : certum eſt ꝙ non poſſet moueri niſi diuideretur ab alijs partibus : et ſic ſolueretur continuitas. alius eſt motus quo non eſt neceſſario totum ſcd̄m oēs partes ſimul moueri:vt eſt motus alterationis. patet:quia aliqd corpus prius alteratur ſm vnum ptē ꝙ̄ ſm aliam. prius. n. calefit ſm vnam partē ꝙ̄ ſm aliā. Sequiť mobile ēt. Hic etiam diſtinguit de mobili quo ad adequationem virtuti mouētis:quia quoddam eſt vnum mobile numero:qd ſic adequatur virtuti mouentis ꝙ ſimul non poſſet mouere maius aut aliquod mobile minus mobili adequato ⁊ tale poteſt ſimul moueri. ſic intelligendo ꝙ ſi mobile adequatum ſit vt. 8. ⁊ ſint duo mobilia: quorū vtrūq; ſit vt quatuor poſſet agēs vtrūq; mouere:qa illa duo ſimul ſumpta non excedunt mobile adequatū. Sequitur. Eſt ergo aliqua differentia inter motum localem ⁊ alios motus: quia ſemper totum continuum ſm ſe totum eſt mobile adequatum mouenti:ita ꝙ non aliqua pars eius ſine alia eſt mobile adequatum. ſi enim aliqua pars continui eſſet mobile adequatvm mouēti:tunc per ſe poſſet moueri localiter ꝙ non contingetur niſi ſolueretur continuitas:vt ſupra patuit. Sed in motu alterationis aliqua pars ipſius mobilis poteſt eſſe mobile adequatum mouenti tante virtutis:ſic ꝙ ſimul non mouebitur niſi tanta pars. patet:quia ignis non ſimul alterat totum aerem : ſed primo ⁊ adequate alterat tantam partem:qua alterata ſucceſſiue poſſunt alie alterari. Sequitur ſed vtrobiq; imo in omni motu generaliter verum eſt:ꝙ ab iſto mouente nihil ſimul mouetur niſi ſuū mobile adequatum:vel quod includitur in illo:⁊ dico incluſum in illo vel realiter:ſicut aliquid eius:vel equiualēter:ſicut minus quod etiam minus non eſt pars maioris poteſt dici includi in eo:vt infra patebit:⁊ ſic illud quod poteſt dici ſimul mouere illud mobile tanꝙ̄ adequatū:non poteſt ſimul alid mobile maius mouere:nec etiam cum iſto adequato aliqd aliud. poteſt tamen ſimul mouere duo mobilia:que ſimul iūcta non excederent mobile adequatum:⁊ de talibus inadequatis verum eſt ꝙ non minus mouet plura ꝙ̄ pauciora: quia non minus mouetur mobile ſibi ſimpliciter adequatus ꝙ̄ mobile minus ipſo:quia tunc illud non eſſet omnino adequatum:intelligo adequatum non ſic ſcilicet ꝙ mouens ſm totum conatum ſui poſſit illud mouere. Sed ſic ꝙ cum quātocūq; modico conatu poteſt ipſū mouere:tale mobile omnino ſubiaceret tali mouēti ⁊ mobile omnino ſubiacere mouenti:poteſt dici ipſum mobile omnino adequari paſſiue ipſi agenti. Et ſic celum ſm phm 2° celi. t. c. 71. eſt mobile adequatum intelligentie:que ⁊ ſi non poſſet mouere maius tm̄ poſſet minus. Vult ergo Doc. ꝙ habens mobile adequatū vt octo:ita ꝙ intelligatur ſibi adequari:ſic ꝙ etiam minimo conatu poſſit illud mouere:tunc non poſſet maius mouere: ⁊ potens mouere ipſum eque faciliter totum mouet:ſicut ⁊ quālibet partem eius in eo realiter contentam : quia ponitur ꝙ totum ſit adequatum mouenti etiam ſm minimū conatum:⁊ per conſequens totum eſt eque mobile:ſicut quelibet pars eius. Si etiā pars mobilis accipiatur pro mobili minori qd nō ſit pars mobilis adequati:ad mobile adequatū eſt eque ſimul mobilis ſicut mobile minus:non ſic intelligēdo ꝙ ſi mobile adequatū ſit vt octo:⁊ mobile minus ſit vt duo:qd nō eſt realiter pars eiꝰ poſſit vtraq; eque ſimul mouere. Sed ſic debet itelligi:ꝙ ſi mobile adequatū ſit vt octo tunc ſint tria mobilia:quoꝝ duo ſint vt ſex ⁊ alid ſit vt duo ꝙ eque ſimul mouebit illa tria. ſicut vnū illoꝝ. q2 illa tria ſimul ſunt mobile adequatū etiā reſpectu minimi conatus. *declaratio littere.*

¶ Ibi. Ad exempla illa:nūc doc. rn̄det ad illa exempla de voce ⁊ de lumine. ⁊ dicit ꝙ paſſi ꝓportionati agēti p̄t quelibet ps eque ꝑfici:ita ſaltē ꝙ vna nō minus ꝑficiť ſi alia ꝑficiatur ꝙ̄ ſi ſine illa ꝑficeretur. ꝓbat q2. n. totū eſt ꝓportionatū agenti:ideo pluralitas partiū ꝗ includunť in iſto toto nō impedit ꝑfectionē actionis in oēs :ſicut nec talis pluralitas impedit ꝑfectionē actionis in totū includens eas. Sed ſi vno paſſo ꝓportionato addereť alid paſſum:illd nō oporteret eque ſimul ꝑfici ab agente. Sicut ſi tale paſſum ſeparatū a paſſo ꝓportionato nō ſimul recipet actionē agētis. Hoc ptꝫ in exemplis. lux eīm ⁊ ſonus:⁊ ſil'ia ꝙ̄tū eſt de ſe multiplicat ſe ſpherice:⁊ dicit ꝙ̄tum eſt de ſe:q2 forte ꝓpter impedimētū nō poſſent ſe multiplicare ſpherice. paſſū ergo tale ꝓportionatū tali agenti quantūcunq; ſit paruū: tm̄ includit ꝑtes cum tale paſſum ſit ſphericū : et ille ꝗ ſunt ꝑtes eiuſdem ſphere circūſtātis lumen eque illuminabunť: hoc eſt tm̄ illuminabiť medium ſm vnā partem eiuſdē ſphere circa candelam:ſicut ſm aliam:⁊ ſic totum illd ſphericū eque ſimul illuminatur:ſicut quelibet eius pars : et omnes partes illius ſpherici eque ſimul illuminātur:ſicut quelibꝫ ſeorſum ſumpta ꝓpter rationem ſupra poſitam. Sed ſi accipiatur alia ſphera remotior a lumine candele ambiēs ꝑmā ſpheram illa nō eque illuminatur ſicut prima. Si dicať ꝙ hoc ideo eſt:q2 eſt remotior. nam ſi eſſet eque ꝓpinqua eq̄ ſimul illuminaretur:in ꝓpoſito ꝑſone quibus applicať bonū miſſe ſunt eque preſentes. Rn̄det doct. ꝙ duo mobilia ſiue paſſa eque approximari eidem mouenti ſiue agēti neceſſario includit illa mobilia vt partialia contineri realiter vel equalenter in vno mobili adequato:qd ſemꝑ eſt imaginari ſphericum circa centrum ipſiꝰ mouētis. Vult dicere ꝙ talia mobilia eq̄ approximata ſi eſſet poſſibile ꝙ ſimul illuminarentur non ſe haberent vt duo mobilia adequata:q2 hoc eſſet impoſſibile:ſed ſe haberent vt duo mobilia partialia realiter vel equalenter cōtenta in vno adequato:vt ſupra expoſitum eſt. Sed in ꝓpoſito illi duo ꝓ ꝗbus orať nō ſūt partes vnius nec realiter nec equalenter:qd ſit ſuſceptiuū adequatū boni reddendi virtute orationis : ſed vtrūq; per ſe ſuſceptiuū adequatū. ¶ Ad auctoritatem Hiero. glo. ponit ibi duplicem reſponſionem. ꝗ reſponſiones clare ſunt in littera: vide ibi in Doc.

De ſecundo articulo principali tria ſunt principaliter videnda. Primo. ſi in ꝑtāte ſacerdotis ſit applicare certe perſone bonū qd debeť eccleſie vel alicui in eccleſia virtute ſacrificij. Scd̄o. ſi ſacerdos p̄t illud bonū applicare ꝓ libito volūtatis ſue. Tertio. ſi valet iſti eque qn̄ applicatur ſibi ⁊ alijs:ſicut ſi ſibi ſoli applicareť:⁊ hoc tertiū ē ꝑncipale intentū in. 2° articulo. ¶ De ꝑmo ⁊c. Hic doc. vi

Marginal notes: motus duplex. — Eſt differētia iter motū localē ⁊ alios motꝰ — Dic. doct. ꝙ ſacerdos pōt applicare virtutē ſacrificij certe perſone.

deř expͣsse tenere: ꝙ sacerdos pōt aliquo mō applicare vir=
tutem sacrificij certe ꝑsone: ⁊ per ꝯsequens bonū corrn̄dēs
virtuti sacrificij siue bonū corrn̄dens merito qđ habetur vir
tute sacrificij quod bonum debetur ecclesie: potest certe per
sone aliquo modo applicare. ⁊ hoc probat duabus auctori-
tatibus que patent in litera. probat etiā quadam congruen
tia. nam vbi in domo aliqua aliquod bonum est distribuen=
dum diuersis ſm eorum exigentiam vel indigentiam: ratio=
nabile est ꝙ dominus domus non imediate singulis distribu
at: sed talis distributio alicui vel aliquibus certis ministris
in domo ꝯmittatur. eque ergo vł magis debet esse ita in do
mo dei que est ecclesia ꝙ scʒ bonum ibi virtute sacrificij com
municandum: non solum deus distribuat siue applicet: sʒ ali
quis minister in ecclesia. nulli autem magis cōuenire potest
in ecclesia: ꝙ̄ sacerdoti sacrificium offerenti: cui sicut conue
nit determinare intentionem suam pro quo specialiter offe=
rat. sic conuenit sibi dispensatorie vel dispositiue determina
re cui reddatur bonum quod impetratur virtute sacrificij: ex
quo enim potest sacrificiū offerre pro certa persona. ita vi=
detur ꝙ bonum quod debetur virtute sacrificij possit appli=
care certe persone dispositiue. tamen communicando illud.
solus enim deus effectiue cōmunicat tale bonum: sed sacer
dos distributiue. ex hoc ꝙ producit quandam dispositionem
ad tale bonum ꝯmunicandum: que dispositio est oblatio sa=
crificij pro certa persona: quia credendum est ꝙ deus ordi=
nauerit dare aliquod bonum virtute sacrificij illi persone ꝓ
qua sacerdos offert illud. ¶ Ibi. Ad illa que probant ⁊c.
nunc Doct. soluit duas rationes factas in principio articu
li quibus probat partem negatiuam. quarum prima est scʒ
quia instrumentum non habet virtutem applicandi actionē
vel effectum actionis: ⁊ patet: quia instrumentum proprie
loquendo de instrumento nullo modo attingit effectum pͥn
cipalis agentis. vt patet in quarto dist. I. q. I. ⁊. 4. ⁊ vltra: qꝛ
principale agens vtitur instrumento: ⁊ nō econtra: ideo pͥn
cipali agenti cōuenit applicare effectum qui habetur actio
ne instrumenti. Sed sacerdos in ecclesia respectu boni quod
debetur virtute sacrificij est tantum instrumētum: quia hoc
conuenit sibi precise ratione ordinis. ¶ Respondet Doc. ꝙ
licet bonum quod impetratur virtute sacrificij non impetre
tur virtute meriti personalis sacerdotis: sed virtute meriti
ecclesie in cuius persona fit oblatio ⁊ ob cuius gratiā obla=
tio acceptatur: ⁊ ideo quo ad hoc scilicet tale bonum sic im=
petrandum sacerdos: licet sit mere organum: tamen ratio=
ne ordinis habet gradum notabilem in ecclesia propter quē
sibi conuenit offerre ⁊ oblationis virtutem determinare. et
in hoc non est precise organum: sed minister et dispensator.
¶ Secundo sic arguit: quia bonum quod nō debetur isti nō
habet iste ius alij assignandi vel applicandi. patet: quia ta=
le non est in sua potestate. Sed bonum quod debetur virtu
te sacrificij non debetur sacerdoti inquantum celebrans: qꝛ
vt sic est tantum nuntius offerens petitionem ecclesie: ⁊ bo
num quod debetur virtute sacrificij non debetur sibi. patet:
quia eadem esset virtus sacrificij si ipse esset in mortali pctō.
¶ Dicit Doct. ꝙ etiam si bonum reddendum virtute sacrifi
cij non debeatur sacerdoti pro se: debetur tamen ecclesie ſʒ
eius distributionem: quia ipse ex ordine suo: etiam nuntius
sponse ad sponsum: scilicet ecclesie ad Christum offerens pe
titiones specialiter pro determinatis personis: ⁊ ita dispen
satorie vel dispositiue determinans eis illud quod pro tali=
declaratio bus petitionibus debetur. Et vult breuiter dicere Doct. ꝙ
litere. meritum sacrificij tantum ecclesie pertinet: ita ꝙ oblatio sa=
crificij dicitur precise meritoria pro quanto talis oblatio fit
in persona ecclesie: ⁊ sic bonū correspondens tali merito est
bonum debitum ecclesie: ⁊ sacerdos celebrās non est causa
nec effectiua nec dispositiua respectu meriti ecclesie: nec ali
quo modo causa respectu boni vt debiti ecclesie: quia tale bo
num precise debetur ecclesie pro quanto oblatio sacrificij fit
in persona ecclesie: quia enim deus acceptat ecclesiā vt spō
sam: ideo acceptat oblationem sacrificij factam in persona
ecclesie: pro qua oblatione obligat se deus ex sua tamē me=
ra volūtate velle dare tantum bonū. Tn̄ sacerdos. quia mi
nister ecclesie potest dispensatiue siue dispositiue bonum de
bitum ecclesie specialiter applicare certe persone vel certis
personis: ⁊ quantum ad huiusmodi dispensationem non di=
citur sacerdos precise instrumentum ecclesie: sed minister ⁊
dispensator boni debiti ecclesie virtute sacrificij: siue virtu=
te oblationis sacrificij: quam talis sacerdos offert in perso=
na ecclesie: quia ergo habet specialem gradū in ecclesia sci=
licet gradum sacerdotalē: quo in persona ecclesie potest of=
ferre sacrificium: ideo dispensatorie potest etiam applicare
alijs personis pro quibus in persona ecclesie offertur sacrifi

cium bonum quod debetur ecclesie virtute talis oblationis
facte in persona ecclesie. ¶ Ibi. De secundo in isto articu=
lo. An scilicet possit pro libito distribuere bonum debitū vir
tute sacrificij: ita scilicet ꝙ hoc bonum specialiter reddatur
illi cui ipse specialiter applicat virtutem sacrificij: siue illi ꝓ
quo offert sacrificium. Diceretur ꝙ non. Nota ꝙ in isto arti
culo Doct. dubitatiue loquitur. ex vna parte videtur tenere:
ꝙ sacerdotes in ecclesia non habentes curā nec capellani= pōdera qꝛ
am: ⁊ huiusmodi ꝙ possint applicare bonum ad libitum: ⁊ ex doc. dubita
alia parte videtur tenere: ꝙ non ad libitum: sed tantum ad tiue loquiť
beneplacitum dei: quia ipse plus est dator illius boni. Et cō
tra hoc secundum arguit Doct. quia tunc sacerdos nullam
applicandi bonum alicui posset habere auctoritatē: quia ce=
lebrans non potest habere certitudinem determinatam de
voluntate diuina: cui ipsa velit dare bonum reddendum vir
tute sacrificij: quia nec regulariter hoc deus reuelat: cui sci=
licet in speciali velit dare tale bonum. ¶ Ibi. Potest ergo
dici. Hic Doc. ponit duas conclusiones. prima est ꝙ vbi ha prima con=
betur doctrina certa de applicatione talis boni. Ibi applica clusio doc.
tio est sic facienda: ita scilicet ꝙ si contrarium fiat forte nec
ei cui applicatur valet: ⁊ applicanti nocet: quia peccat. cum
aūt oratio possit vt dictū fuit in principio primi articuli alicui
tripliciter applicari: scilicet specialissime generalissime ⁊ mo
do medio inter ista: scilicet specialiter: licet non specialissime
Sic in proposito: bonum quod debetur ecclesie potest tripli
citer applicari: scilicet specialissime generalissime: ⁊ specia=
liter. primis duobus modis tale bonum semper intelligitur
applicatum: nam oblatio sacrificij facta a sacerdote in per=
sona ecclesie est meritoria boni debiti ecclesie: ⁊ virtute ta=
lis oblationis bonum debetur ecclesie: ⁊ tale bonum semper
intelligitur applicatum toti ecclesie. secūdo ipsi celebranti.
tertio illis pro quibus sacerdos in persona ecclesie offert sa
crificiū: non ꝙ idem bonū numero detur toti ecclesie ⁊ cele=
branti ⁊ alijs. Sed sic debet itelligi: ꝙ qn̄ sacerdos celebrat
⁊ offert sacrificium in persona ecclesie. debet illud offerre ꝓ
tota ecclesia ⁊ pro se ⁊ pro alijs: ⁊ tunc deꝰ ꝯmunicat bonū
debitum toti ecclesie: ⁊ aliquod ipsi sacerdoti ⁊ aliqđ alij per
sone pro qua offert. Prima ergo applicatio ⁊ scđa respectu
boni debiti eccłie semꝑ est determinata: ⁊ tertia applicatio
videtur aliqn̄ determinata ex institutione ecclesie. aliquan=
do nō. primo modo videtur ista determinatio esse ex hoc. ec
clesia in diuersis parochijs instituit diuersos sacerdotes
qui tenentur officiare ecclesias et celebrare specialiter ꝓ
suis parochianis: sic ꝙ eis applicent non tm̄ bonum eccle=
sie: vt supra dixi: nō specialissime nec generalissime: sed spā
liter: sed etiam quod debetur merito personali non specia=
lissime nec generalissime: sed tm̄ specialiter siue in mō me=
dio. ⁊ sic patet littera. Dicit ergo doc. sic isti quorʒ oratio
nes ⁊ oblationes sunt sic determinate certis personis non
possunt eas ꝓ libito alijs applicare: qꝛ facerent iniustitiaʒ
subtrahendo debitum illis quibus iam sunt obligati: et in=
telligo si applicarēt alijs specialiter sicut ipsis ⁊ hoc alijs
quibus non eque obligantur. ¶ Si quidem illa applicatio
modo medio pt̄ habere multos gradus. Exempli gratia.
ponātur tres ⁊ sꝑ ipsa plus valet illi cui fit in priori gradu:
puta si quis sic intendat: ꝙ quantum pōt oblatio valere ali=
cui alij ab offerente tm̄ valeat ipsi. a. ⁊ tunc post ipsum. a.
quantum valere potest alicui alteri valeat ipsi. b. ⁊ post. b.
ipsi. c. ⁊ hoc siue ꝑ. a. intelligatur vna sola ꝑsona siue mul=
te: ꝓ quibus vult in eodem gradu orare. Esto igitur ꝙ ex
ordine ecclesie vel ex beneficio tenetur quis offerre medio
mō: ⁊ hoc in primo gradu ꝓ vno non preiudicat tn̄ illi si me
dio modo in secundo gradu applicat virtutem oblationis
alij: ⁊ sic de quibuscunqꝫ gradibus: qꝛ nunqꝫ applicatio fa=
cta in gradu posteriori sibi abstrahit aliquid illi cui facta ē
in gradu priori. ¶ Cui autem fieri debet applicatio et in
quo gradu dubium est. An scilicet curatus debeat prius ap
plicare oblationeʒ suo parochiano: ꝙ̄ patri vel matri. Di=
cit Doct. ꝙ de lege nature videtur magis obligari parenti
bus: et illi legi preiudicare non potest positiua obligatio:
nec quisqꝫ recipiens obligationem debet velle sibi sacerdo
tem obligari contra rectum ordinem legis nature: ⁊ ita in
terpretandum est: ꝙ obligans sacerdotem nunquam vo=
luit sacerdotem sibi sic obligari quin sacerdos possit libere
reddere semper patri et matri illud in quo eis tenetur. Po
sito etiam ꝙ pater ⁊ mater sint parochiani alterius sacer
dotis: qui tenetur ꝓ eis offerre sacrificium: sicut pro alijs
parochianis. Adhuc videtur dicendum: ꝙ magis teneať
patri ⁊ matri. quia ius nature sic obligat: loquendo tamen
de iure nature large sumpto: vt patet in tertio distinc. 37.
¶ Scđa conclusio est: ꝙ loquendo de alijs sacerdotibꝰ nō

obligatis mō supradicto: tales ⁊ si magis possint ꝓ suo libito applicare bonum ⁊c. debent tamen applicationem suam conformare beneplacito summi sacerdotis quantum possūt de illo verisimiliter concipere quod difficile quādoq̄ʒ est cōcipere in speciali de hac persona vel illa. probabilius tamen ꝯcipitur magis in cōmuni: puta parentibus: benefactoribꝰ principibus. ⁊ prelatis: iuxta illud apostoli prime ad Timo. secundo capitulo. Obsecro ergo. primo ⁊c. pro mortuis etiā iuxta illud secundi Machab. duodecimo. Sācta ergo ⁊ salubris est cogitatio pro defūctis exorare. Et adhuc sic sistēdo in ꝯmuni dubium est quibus debet offerens medio modo applicare sacrificium: ⁊ hoc in gradu priori: ⁊ quibus in gradu posteriori. nam in aliquibus est maior indigentia: sicut in mortuis qui non possunt pro se mereri q̄ʒ in viuis: ⁊ in peccatoribus q̄ʒ in iustis: qui per propriam gratiam quam habēt possunt mereri non sic peccatores ⁊ magis indigēti videtur iustum prius subuenire. tamen ex alia parte videt̄ maior vtilitas: vtilius est enim viatori gratiam augeri. ⁊ ex consequēti merita q̄ʒ mortuo solam penam remitti: videtur etiā quis magis obligatus fratri suo existenti in charitate q̄ʒ peccatori: qui nec deum diligit nec a deo diligitur: sicut iustus ac timens deum timore filiali. Tutius ergo videtur applicationem facere generalē talem: videlicet. Digneris domine oblationem istam specialiter acceptare pro illis pro quibus nosti me teneri: specialiter offerre: ⁊ in illo gradu in quo nosti me teneri pro illis. Et si in speciali determinetur ab aliquē: puta ad patrem vel matrem: vel aliquos puta ad benefactores particulares: tutius est: ꝙ fiat applicatio sub hac cōditione: si tibi placet. Et iste modus applicandi debet intelligi fieri non tm̄ a celebrantibus non obligatis: sed etiā a celebrantibus obligatis. ¶ Ibi. De tertio in isto articulo dici potest: ꝙ scilicet missa non tm̄ valet virtute sacrificij applicata pluribus in eodem gradu ⁊c. Dicit Doct. ꝙ bonum debitum virtute sacrificij plus valet applicatum petro: q̄ʒ si applicaretur sic petro ⁊ alijs. ⁊ loquor de bono debito ecclesie non specialissime nec generalissime. sed tantum specialiter: siue medio mō accepto. Et ꝙ plus valeat soli petro: ⁊ simul petro ⁊ alijs probatur eisdem rationibus: quibus in primo articulo principali probatum est de bono debito merito personali ipsius celebrātis. ¶ Ibi. Sed hic est quoddam dubium speciale scilicet an meritum qđ est virtute sacrificij sit infinitum: ⁊ per consequēs bonum debitum tali merito sit autem infinitum. Dicit Doct. primo ꝙ bonum correspondens merito ecclesie non correspondet precise bono contento in eucharistia: id est ꝙ bonum debitum merito ecclesie non est precise tantum bonum quantum est christus contentus in eucharistia: quia loquendo de tali bono equale est etiā quādo eucharistia seruat̄ in pixide. quia vt ibi ita perfecte christus continetur: sicut quando eucharistia est in manibus sacerdotis: ⁊ tunc bonum debitum ecclesie virtute sacrificij nō plus valet ecclesie quando sacerdos offert sacrificium in ꝑsona ecclesie q̄ʒ quando eucharistia seruatur in pixide. Secundo dicit ꝙ vltra bonum contentum in eucharistia quod est expresse correspondet ecclesie aliud bonum quod sibi debetur virtute oblationis sacrificij indistincte loquendo de oblatione siue scʒ intelligat̄ ipsa consecratio: siue perceptio sacramenti: siue oblatio vel operatio aliqua sacerdotis in ꝑsona ecclesie. Et addit ꝙ nūq̄ʒ talis oblatio est deo accepta ⁊ ordinata ad bonum reddendum ecclesie: nisi sit offerentis accepti: ⁊ per consequens existentis in gratia: ⁊ hoc probat multis auctoritatibus. Ex hoc sequitur ꝙ oblatio facta ab existente in peccato mortali non est meritoria: nec deo accepta: nec ad aliquod bonum ordinata a deo reddendum nec sibi nec ecclesie: quia tunc talis offerens non mereretur: sed magis demeretur. ¶ Ex istis patet ꝙ sicut eucharistia non precise ratione rei contente plene acceptatur: sed oportet ꝙ sit oblata sic vcʒ a sacerdote potestatem habente specialiter offerendi: vtrum sacrificium: vt minister ecclesie: nec etiam plene acceptatur oblata: supple vt sit meritoria nisi ratione bone voluntatis alicuius offerentis non autem precise ratione ipsius voluntatis celebrantis: quia hoc pertinet ad meritum personale non ad virtutem sacrificij nec etiam eucharistia siue oblatio acceptatur immediate ratione voluntatis ipsius christi offerentis: quia christus ⁊ si hic offeratur vt contentus in eucharistia: non tamen hic immediater offert sacrificium: vt patet ad hebreos. 9. Christꝰ semel oblatus est supple a seipso offerente. quia scilicet obtulit se ipsum patri in morte: alioquin videretur ꝙ celebratio vnius misse equiualeret passioni christi si idem esset offerens immediate ⁊ oblatus: certum est autem ꝙ missa nō equiualet passioni christi: quia talis passio oblata a christo quo ad sufficientiam fuit meritoria etiam pro infinitis: ⁊ quo ad efficaciā fuit singulariter meritoria quo ad predestinatos: vt patet a Doct. in tertio dist. 19. immo missa specialiꝰ valet pro quāto ibi est specialior commemoratio oblationis quam christꝰ obtulit in cruce iuxta illud luce. 22. Hoc facite in meam commemorationem: quia fit missa tam representando illā oblationem in cruce: q̄ʒ per eam obsecratio vt scilicet per ea videlicet obsecrationē deus acceptat sacrificium ecclesie. obsecratio etiam ꝯmuniter fit per aliquid magis acceptum ei q̄ rogatur q̄ʒ sit sibi supplicatio obseruantis: si enim supplico pro salute anime patris: vt hoc mihi facias suppono tibi magis acceptam esse salutē eius q̄ʒ supplicationem meam: vnde propter illam acceptam vellem supplicationem meaʒ acceptari ⁊ propter vnumquodq̄ʒ tale ⁊ illud magis. primo posterio. tex. cam. 5. ¶ Sic ergo patʒ ꝙ eucharistia oblata acceptatur non ratione voluntatis christi vt offerentis hoc est instituentis oblationem ⁊ dantis sibi valorem ⁊ acceptationem: tamen non equiualeret: nec acceptaretur vt passio christi: ⁊ ita esset meritum finitum: cui correspondet bonuʒ debitum virtute sacrificij. Ex quo ergo meritum quod habetur virtute sacrificij siue ratione voluntatis generalis ecclesie offerentis sacrificium siue ratione voluntatis christi offerentis ⁊ instituentis tale sacrificium: tale meritum est finitum: ⁊ per consequens certi et determinati gradus. Sequitur ꝙ bonum correspondens tali merito secundum strictam iustitiam erit finitum et certi ac determinati gradus: siue loquendo de bono applicato specialissime: siue generalissime: siue specialiter: et per consequens patet ꝙ bonum debitum virtute sacrificij specialiter: siue medio modo plus valet petro. si sibi soli applicetur q̄ʒ sibi valeat si simul sibi ⁊ alij applicetur. Et quod dicit de merito passionis christi non vult Doct. ꝙ meritum passionis christi sit formaliter infinitum etiam acceptatum cum omni circunstantia ad suppositum diuinum: vt subtiliter probat Doctor in tertio distinctione decimanona. Et hoc loquendo intensiue: tamen extensiue potest esse infinitum pro quanto deus potuit acceptare illam passionem pro infinitis personis: vt patet. Siue ergo tale meritum sit intensiue finitum vel infinitum vel etiam extensiue adhuc passio christi oblata ab ipso est simpliciter magis meritoria q̄ʒ eucharistia ēt oblata ab ipō christo. ¶ Addit etiam Doc. ꝙ talis oblatio precise acceptatur a deo rōne volūtatis eccl'ie militantis: ⁊ non triumphantis. ¶ Contra. Si est solius ecclesie militātis: ergo si nullꝰ viator esset in grā virtus sacrificij esset nulla. Rn̄det doct. ꝙ si sic esset virtus sacrificij minime valeret ecclesie: tm̄ nō sic ē. qꝛ nunq̄ʒ erit ecclesia militans sine aliquo qui sit in charitate ⁊ hoc ex ordine dei: iuxta illud Luce. 22. igitur rogaui ꝓ te petre: vt nō deficiat fides tua. ¶ Arguit etiam: qꝛ si acceptaretur rōne voluntatis ecclesie militantis. Seq̄retur ꝙ si vnus solus esset in grā ꝙ bonum debitum ecclesie eq̄retur merito ꝑsonali illius existentis in grā: patet qꝛ si meritum personale sit vt octo ipsius celebrantis existentis in grā: bonum correspondens erit vt octo. cuʒ ergo bonum debitum ecclesie sit ratione bone voluntatis existentis in gratia videtur sequi ꝙ tale bonum equetur merito personali illius solius existentis in gratia. Dico ꝙ non sequitur: qꝛ deꝰ magis acceptat illam oblationem que fit virtute sacrificij q̄ʒ acceptet opus personale. ¶ Deinde mouet aliam difficultatem scilicet quomodo ad meritum istud concurrit motus illius qui nihil cogitat de oblatione cuiusmodi est aliꝰ a celebrante nec assistens sibi. Respondet ꝙ et si non sit in eo motus actualis: tamen sufficit motus virtualis vel habitualis quo vult deū acceptare partes ecclesie. Propter ista argumenta dici p̄t sicut dicitur respondendo ad argumentum principale huius questionis in fine. ¶ Secundo dicitur ꝙ istud meritum est ad meritum passionis christi nō ꝙ tunc christus mereatur: sed quia quando passus est meruit ꝙ istud meritum esset ad meritum illud applicabile. Tertio dico ꝓ ꝓpria instantia ꝙ nunq̄ʒ erit ecclesia militans sine aliquo qui sit in charitate ex ordinatione dei: iuxta illđ dictum christi. Luce. 22. Ego rogaui pro te petre: vt non deficiat fides tua.

Marginal note: nota hic.

De tertio articulo principaliter quod erat si sacerdos soluat debitum simul dicendo missam pro pluribus quibus obligatur. Et primo Doc. declarat quot modis potest sacerdos se obligare. primo potest obligare missam ex sola liberali promissione: secundo ex stricta obligatione loquendo de liberali promissione. dicit ꝙ est in potestate promittentis tm̄ promittere quantum voluit et ad tm̄ se obligauit et non plus siue ad tm̄ quantum voluit precise

Marginal note: Quot modis p̄t sacerdos se obligare.

verbi gr̄a quis nullo mō obligatus ad dicendū missam. si dicat al. cui ꝓ quo non tenetur celebrare. puta ex aliquo bn̄ficio recepto ego intendo applicare meritum misse tibi talis obligatio ē mere liberalis. ⁊ ī isto casu tm̄ se obligauit ꝙtū voluit se obligare: si tamen iste intellectus possit sine mendacio stare cum verbis que habentur: extra de spon. c. ex literis: vbi glosa in fine dicit secundum promissionem sit interpretatio: quia liberum fuit ⁊ licitum stipulatori verba lata concipere: ⁊ tunc si reddat sicut intendebat in promittendo soluit debitum. Secundo modo loquendo de stricta obligatione ⁊c. primo declarat per quid intelligit strictam obligationem: ⁊ dicit ꝙ nō intelligit strictam obligationem que est per conuentionem legalem qualis est inter vendentē ⁊ emētem nec per conuentionem que est per aliquā ꝯmutationē scꝫ spiritualis in temporalem: quia illa videtur simoniaca: nec valet dicere ꝙ sacerdos cōmutaret pro aliquo tēporali suum laborem temporalem: quia non est verisimile ꝙ aliq̄s vellet sibi tantum dare pro labore corporali in illo actu: vt patet. Dicit ergo ꝙ eleemosyna liberaliter offertur cū mendicatione orationis ⁊ accipiens eleemosynam tenetur secūdum iustitiam orare pro mendicante suā orationem: ⁊ tunc s̄m iustitiam liberaliter tamen (accipiendo. s. liberaliter sine conuentione ⁊ ꝯmutatione) obligat se ad orandum pro benefactore: vel si talis recipiēs beneficiū sit particularis persona vel si sit cōitas aliqua: tunc vel prelatus illi⁹ cōitatis recipientis beneficium obligat se pro tota illa cōitate ipi benefactori: vel ipsam totam obigat. vel ipsa tota se tota obligat: ⁊ quelibet istarum obligationum potest esse stricta: licꝫ non sit s̄m commutationem huius pro illo: puta misse ꝓ beneficio: quia tūc esset simonia. Hoc exposito ponit duas cōclusiones. prima quod aūt verba obligationis quibus se intelligat ad dicendum missam si sunt certa et simpliciter determinata: puta ad hunc intellectum scꝫ dicendo: obligo me ad dicendum missam pro isto benefactore vna cum alijs ꝓ quibus teneor: tunc dicēdo missam pro illis pluribus soluit debitum. Secunda conclusio est ꝙ obligans se ad dicendū missam pro aliquo: ita specialiter sicut potest sacerdos specialius pro alio a se celebrare: hoc est quantum potest ⁊ meritum personale ⁊ virtutem sacrificij alicui alij speciali⁹ applicans: ⁊ quo ad hoc dicit Doc. ꝙ sic obligans si pro aliquo vno non potest pro duobus satisfacere: ⁊ hoc si obligans sacerdotem ad dicendum missam intendat eum sic obligare.

Prima cō clusio doc.

Scd̄a.

Et posito etiam ꝙ sacerdos sic dicat: ego dicam pro te vnā missam: pro se tantummodo supradicto. s. ꝙ applicet sibi bonum misse: quātum potest sibi applicari adhuc tenetur dicere missam tm̄ pro isto quia verba obligatiōis si obligatio est licita sunt accipienda s̄m intellectum quem habet ille cui fit obligatio: vt patet in secunda. q. 5. c. quacunqꝫ. quacunqꝫ arte verborum quis iuret: deus ita accipit sicut ille cui iurat̄ intelligit. ⁊ dicit de obligatiōe licita: quia si obligaret eum ad illicita: tunc obligatus non tenetur seruare: et sic exponendum est illud: extra de iureiurando. c. veniens. ¶ Ibi. Sed que est cōis intelligentia habenda de talib⁹ verbis: puta cū q̄s dat eleemosynā sacerdoti: dicēs. do tibi hāc eleemosynā vt dicas mihi vnam missam: an per huiusmodi verba per se intendit obligare sacerdotem ad dicendum illam missam ꝓ se tm̄. Dicit doc. sic videtur inquantum obligans districte sacerdotem ad celebrandum per se intendit obligare eum ad illud quod est sibi vtilius. Dū tamen illum ad illud liceat ipsum obligare: nunc autem ꝙ maximum bonum quod debet̄ virtute meriti personalis: ⁊ etiam virtute sacrificij ipsius loquendo de bono specialiter: siue medio modo applicādo ꝓut distinguitur contra bonum applicandum specialissime et generalissime prout in primo ⁊ secundo articulis expositum est: medio modo alicui applicādi totum reddatur isti est istō vtilius ꝙꝫ ꝙ non totum reddatur ⁊ hoc licet: quia nō est contra charitatem ꝙ vnusquisqꝫ bonum spirituale sibi procuret quantum potest sine preiudicio alterius: ergo iste si intēdit sacerdotem obligare. s. ꝙ totum illud bonum sibi debeatur: non autem sibi deberetur totum: si simul pro altero celebraretur: sicut declaratum est in primo articulo quantum ad illud quod debetur merito personali: ⁊ in secundo art. quātū ad illud quod debetur virtute sacrificij. Si ita esset. tūc celebrans pro duobus non solueret debitum isti. ¶ Ibi. Sꝫ nūquid in casu aliquo speciali satisfacit iste qui tenetur ad vnā missam pro eo si celebrat simul pro eo ⁊ alio. Hic recitat vnā opinionem que dicit ꝙ vbi est rationabilis ꝯsuetudo qualis est ꝙ anniuersaria celebrentur in ecclesijs in quibus corpora sepeliuntur ⁊ in quibus ipsi mortui dum vixerunt perceperunt ecclesiastica sacramenta. Si ergo cōtingat plura anniuersaria concurrere satis fit illis multis per vnam missam: quia iste non obligatur ad impossibile vel omnino ad inconueniens illi ecclesie in qua ministratur: cuiusmodi esset ibi eodem die plures missas pro mortuis solenniter celebrare. secus est de pauperibus religiosis ⁊ sacerdotibus nō curatis nec collegiatis: tales. n. tenentur ad singulas missas propt̄ singulas obligationes: nec excusaret eos consuetudo de nō celebrando plures missas eodem die: quia tantum licet eis ad illa se obligare de quibus fuerint certi ꝙ possint complete soluere. ¶ Ibi. Aliter dici potest. Hic doc. expresse videt̄ tenere ꝙ non possit satifieri in vna missa solenni simul pluribus anniuersarijs: ⁊ hoc si illa missa sit obligata vni anniuersario: quia tunc tenetur satis facere secundum intentionē obligantis. vt supra patuit. Dicit tamen ꝙ ille qui obligauit sacerdotem ad anniuersarium potest cedere iuri suo: vt sacerdos non teneatur celebrare missam tantum pro se: sed ꝙ etiam sic possit celebrare pro alijs: ⁊ tunc in isto casu potest sacerdos obligatus ad dicendum missam pro vno etiam simul fatisfacere pro alijs ex cessione illius obligātis. Et addit ꝙ si aliquis nesciens modum illius ecclesie intendit simpliciter obligare ad tantum ad quantum obligauit sacerdotem simplicem non curatum: non videtur ꝙ iste satisfacit nisi sibi reddatur tm̄ in ecclesia collegiata. s. propria missa quātum teneretur reddere sacerdos non curatus. quia consuetudo specialis est isti incognita: ⁊ licite ignota: quia iste non tenetur scire consuetudines speciales ecclesie. si tamen sciret tales consuetudines ⁊ cederet iuri suo: vt supra dixi: tūc posset satisfieri pro eo ⁊ alijs: si igit̄ vult sacerdos ꝓpter suam consuetudinem sibi notam alleuiari exprimat eaꝫ ignoranti illam: ⁊ si consentiat ꝙ s̄m illam consuetudinem sibi satisfaciat bene quidem: quia tunc satisfacit sibi ⁊ alijs s̄m cōsuetudinem illius ecclesie in eadem missa. Si vero nō consentiat: tunc non satisfacit. ¶ Quod ergo allegat̄ rationabilis consuetudo tanq̄ꝫ satisfaciens. Dicit Doctor ꝙ licꝫ absolute possit esse rationabilis consuetudo scilicet ꝙ in eodem die in hac ecclesia non dicatur missa solennis pro mortuis: nisi vna: tamen in casu aliquo scilicet quia iustitia requirit ꝓ singulis obligationibus singulas missas dici: tunc nō potest esse rationabilis consuetudo vt vna tantum dicatur: quia eque requiritur iustitia in ecclesia collegiata: sicut a simplici sacerdote nisi ille cui sacerdos tenetur: velit cedere iuri suo saltem implicite acceptando pro se cōsuetudinem illius ecclesie quam non debet presumi acceptare nisi talis consuetudo sit sibi nota. ¶ Et cū dicitur ꝙ non tenetur ad impossibile vel ad inconueniens: dicit ꝙ si est ꝯsuetudo in hac ecclesia approbata factum est simpl'r incōueniēs hic plures missas dici mortuis eodem die isti non licet se obligare aliquibus obligationibus ex quibus sequeretur scd̄um iustitiam debere plures missas dici. Si ergo obligatus est ad vnam missam illo die non obliget se ad aliam: quia esset inconueniens in hac ecclesia: et lꝫ sit rationabilis consuetudo de vna missa: tamen non stat absolute esse ratiōabile ꝙ simul satisfaciat alijs: vt supra dixi et patet tota littera sequēs vsqꝫ in fine. q.

nota hic q̄ mō in vna missa solenni non pōt satisfieri ꝓ plurib⁹ anniuersarijs

¶ Questio Vigesimaprima.

Circa questiōem vigesimam primam siue vltimam querit Doct. An ponens mundi eternitatem possit sustinere aliquem vl'iter bene fortunatum.

Titul⁹ q̄ōnis exponitur.

¶ Questio ista non querit de quocunqꝫ modo ponendi eternitatem: sed precise de modo ponendi philosophi: an scilicet cuꝫ illis principijs philosophi que ponuntur octauo physicorum propter que ponit mundum esset eternum posset stare aliquem esse benefortunatum: non potest autem aliquarum positionum compossibilitas videri vel repugnantia nisi vtraqꝫ positio videtur. Hic ergo primo videndum est de positione ponentis aliquem esse benefortunatum ⁊ specialiter illa que tangitur in libris de bona fortuna que dicitur fuisse Aristote. secundo videndum est de positione huius mundi eternitatis que habetur ex octauo physicorum ⁊ multis alijs locis Tertio patebit si est inter istas positiones repugnantia.

De articulatio. q.

¶ Quantum ad p̄mum p̄t sn̄ia philosophi de bona fortuna ad duo reduci: p̄mo an bona fortuna sit: ⁊ quomodo sit. Scd̄o propter quid sit: siue propter quam cām sit. primuꝫ istorum requirit tria. Primo: an fortūa sit. Secūdo an bōa fortūa. Tertio: an aliquis sit benefortunatus. ¶ De pri=

mo habetur succincte veritas in tribus conclusionibꝰ. Pri=
ma est affirmatiua ⁊ communi conceptui plurium consona
scilicet ꝙ aliquid euenit a fortuna. ⁊ hoc philosophus nō p
bat. sed supponit manifestum esse ⁊ consonum communi cō
ceptui plurium ⁊ talem philosophādi modum habuit com=
muniter Arist. quia supponit semper communiter concessa
sicut patet: ponens locum esse immobilem: sicut communi=
ter omnes concipiunt: licet hoc inquirendo per rationem vi
deatur difficile: vt patet quarto physico. tex. com. 41. vbi
vult in fine textus ꝙ locus sit vltimum continentis immo=
bile primi: vbi aliter non probat locum esse immobilem: sed
supponit vt concessum cōmuniter: ⁊ quomodo illa diffinitio
loci intelligatur. vide doc. in scdo. di. 2. q. 6 de loco angelo=
rum. Hoc etiam modo ponit tempus esse idem numero vbi
ꝙ quia cōmuniter omnes hoc concipiunt. si autem non: nō
erit. vult dicere ꝙ si motus factus: puta in vna hora sit vnꝰ
numero: ita ⁊ tempus mensurans illum motum erit vnum
numero. Hoc ergo modo philosophandi poterat philoso=
phus accipere tanꝗ cōmuniter concessum ꝙ aliquid euenit
a fortuna. manifestum est enim ꝙ agēti a proposito aliquid
euenit preter intētionem: ⁊ illud dicitur fortuitum siue effe=
ctus fortuitus: ⁊ talis effectus sic euenientis fortuna est cā:
qualis autem causa sit patet secundo physi. tex. cō. 52. vbi
phs declarat ꝙ fortuna est causa per accidens eorum que
eueniūt in minori parte actione agentis a proposito. ⁊ acci=
pitur hic in minori parte pro quanto eueniunt preter inten
tum agentis a proposito: vt prolixe patet a Doc. in primo.
dist. 2. q. 4. vnde phs secundo physicorum. tex. cō. 22. Ma
nifestum itaqꝫ ꝙ fortuna causa sit sm accidens in his. s. ⁊ eo
rum que in minori sunt sm propositum eorum que propter
hoc sunt. i. que sunt propter finem: vbi circa idem ⁊ intelle=
ctus ⁊ fortuna est: idest ꝙ agens a fortuna est agens per in
tellectum: sicut ⁊ agens a proposito est agēs per intellectū
diceretur tamē: ꝙ agens per intellectum ⁊ a proposito est
causa per se effectus: q̄m intēdit: agēs vero per intellectū
⁊ a fortuna est tm̄ causa per accidēs effectus qui euenit p̄=
ter intentionem agentis per intellectum ⁊ a proposito.

Secunda conclusio. ¶ Secunda conclusio est ꝙ fortuna nō est aliqua cā per se
distincta a natura ⁊ intellectu siue proposito: immo eadē vo
luntas que respectu effectus intēti est per se causa talis ef
fectus respectu effectus non intenti dicitur esse fortuna. in=
tētū quidē euenit a pposito. ⁊ ideo causatur voluntarie. nō
itētū euenit preter propositū ⁊ iō causat fortuite: vult dice
re ꝙ eadem voluntas dicitur agēs a proposito ⁊ agēs a for
tuna: dicitur agens a pposito respectu effectꝰ intēti: ⁊ hoc
mō est per se cā secūda talis effectꝰ: respectu vero effectꝰ
qui euenit preter eiꝰ intētionē dicitur agēs a fortuna: ⁊ sic
est causa tm̄ per accidēs: fortuna ergo q̄ est causa per acci=
dēs nō distinguit per se a voluntate: quia eadē volūtas di=
cit ⁊ agēs a pposito ⁊ fortuna. pōt tamē distingui per acci
dēs prout volūtas cōparatur ad effectum intentum distin
guitur a seipsa vt cōparata ad effectū non intentum: quia
primo modo dicitur voluntas agens a pposito: ⁊ causa per
se effectus. Secūdo modo dicitur fortuna ⁊ causa per acci
dēs effectꝰ. falsa est ergo positio paganorum imaginantiū
fortunam esse quādā deā cui tanꝗ cause per se attribuunt
effectus quos videmus fortuite euenire: ⁊ forte proper istū
intellectum malum paganorum reprehendit Aug. seipsū
primo retra. c. primo. non mihi inquit placet totiens appel=
lasse fortunā ⁊c. catholici aūt potius debēt talia attribue=
re prouidentie diuine saltē generaliter prout. s. voluntas di
uina generali influentia influit in omnē effectū. ¶ Tertia

Teria conclusio conclusio est ꝙ fortuna nō est causa totalis. hoc est ꝙ nihil
sic euenit a fortuna quin etiam eueniat ab aliqua causa per
se intēdente. i. ꝙ omnis effectus fortuitꝰ habet aliquā cau=
sam per se intēdentē talē effectū. licet em̄ inuentio thesauri
sit effectus fortuitus: vt cōparatur ad fortem fodiētē terrā
vt inueniat fontē: quia talis thesaurus non erat intentus a
forte: tamē inuētio thesauri erit effectus per se intētus ab
aliqua causa superiori iuxta illud pla. in thimeo. nihil est cu
ius ortum non precessit legitima causa. ⁊ Augu. quinto de
ciui. tex. cō. 9. dicit. Cicero concedit nihil fieri si causa effi
ciens nō precedat ⁊ hoc rationabiliter concessit: quia quod
non est a se non potest habere esse nisi a causa efficiēte: ⁊ ibi
requirit aliqua causa per se siue intēdens: qa sub intentio
ne cause vniuersalioris cadūt plures effectus: ⁊ ita sub in
tentione cause prime cadunt omnes: sed quādo alicuiꝰ effe
ctus nō apparet causa proxima per se siue intēdēs: tūc ille
dicitur effectus fortuitus vel casualis: vt. s. cōparat ad illā
cām primā: ⁊ sic intelligēdū illud Augusti. de aca. quōnibꝰ
in pricipio: vbi dicit fortasse nihil aliud in rebus casum vo=
camus. nisi cuius ratio secreta est. Et hanc opinio. tangit
philosophus in isto libro capitulo. 2. Si aūt inquit a fortu=
na nihil dicendum est fieri: sed nos alia existente causa: p=
pter non videre. hoc est: qr non videmus eam. s. causam ai
mus fortunam esse causam ⁊c. ¶ Ibi. secundum in ista pti
cula. nunc doc. ostendit secundū principale in primo arti=
culo qd erat: an sit bona fortuna: dicit ꝙ hoc explicatur in
vna conclusione ⁊ duplici distinctione. Conclusio est h bo=
nam fortunam esse est communiter concessum: ⁊ hoc osten=
dit: qr manifestum est ꝙ alicui agenti a proposito siue effe=
ctum intendenti euenit preter intentionem aliqd bonum: ⁊
ita cum bona fortuna dicatur bonus effectus fortuitus: vl
magis pprie: licet minus vsitate bona fortuna dr cā boni
effectus non intenti ab agente a pposito: ⁊ illa duo sine se
inuicem esse non possunt. i. ꝙ bona fortuna includit ꝙ sit cā
per accidens effectus boni: et ꝙ talis effectus bonus sit p̄=
ter intentionem agentis a pposito: ⁊ qr hoc causari vide=
mus ideo bonam fortūam esse manifestū est. hanc diuisio
nē quasi vocis in significationes: puta ꝙ bona fortuna vel
accipitur p causa effectus boni non intenti vel p ipso bo
no effectu nō intento: tangit philosophus in libro de bona
fortūa capitulo primo. cām frequenter aimus ipsam eē. cā
autem alienum a nomine: causa em̄ ⁊ cuius est cā aliud est:
idest ꝙ causa ⁊ effectus sunt aliud ⁊ aliud: ⁊ sic bona fortu
na vt accipitur p cā per accn̄s effectus boni nō intenti est
aliud a bona fortuna: vt accipit p effectu bono nō intento.
¶ Ibi. Ulterius autem: nunc ponit duplicem distinctionē
bone fortune positam a philosopho in libro de bona fortu= Fortū a bona dupl'r.
na: q̄ duplex distinctio accipitur penes effectus bone fortu
ne: nec per se. nec per accidens est ab agente a pposito: et
per consequens non est pprie fortuna. sed casus. vt patet
secundo physicorū tex. com. 59. 60. ⁊ 61. vide ibi. alio mō
bona fortuna est in his que sunt in nobis ex natura cui pre
ter cognitionem suam acciderit aliqd bonum operari bene
fortunatū aimus sint. ratione em̄ habens impetum bonū
et hoc adipiscens dr benefortunatus: vel clarius intēdens
vnum sm rationem: ⁊ in exequendo illud adipiscens aliud
bonum non intentum dr in hoc habere bonam fortunam:
hoc modo accipitur pprie bona fortuna. s. q̄ est respectu
eorum que sunt in potestate nostra: siue respectu eorum q̄
sunt ab agente a proposito preter intentionem: sed impro
prie siue causatur: accipit bona fortuna etiam respectu eo
rum: que non sunt in potestate nostra ⁊ pprie respectu ta=
lium dr casus. Secunda distinctio bone fortune secundum
effectus est penes per se ⁊ per accidens: ita ꝙ effectus bo
nus preter intentum communiter effectus per se bone for=
tune ⁊ malum non accipere dr effectus per accidens bone
fortune: vult dicere ꝙ bona fortuna pprie ⁊ per se est pro=
sequi bonum non intentum. Fugere autem siue declinare
malum non intētum: hoc est tm̄ per accidens. ¶ Ibi. Ter=
tium in hoc articulo. Nunc Doc. declarat tertium principa
le in isto primo articulo quod erat an aliquis sit benefortu
natus: ⁊ dicit ꝙ hec declaratio stat in quadam diuisione p̄=
mi membri: primum est ꝙ nullus dr benefortunatus eo ꝙ
simul sibi bene accidit fortuite. Secundum ꝙ nullus dr be
nefortunatus ex hoc precise ꝙ sibi semper fortuite bene ac
cidit: qr siue intelligatur sic ꝙ cum omni proposito suo an=
nexum est aliquod bonum fortuitum: siue sic ꝙ cuicunqꝫ p=
posito suo. s. cuicunqꝫ effectui intento annexum est aliquod
fortuitum ipsum est bonum: ⁊ dicit ꝙ neutrum istorum sem
per accidit sine speciali miraculo ⁊ hoc non solum intelligē
do vniuersaliter absolute: puta in omni actu intento anne
xum sit fortuitum ⁊c. sed ⁊ in tali actu. puta in actu militari
vel negociatiuo non semper in actu militari intento vel ne
gociatiuo annexum est bonum fortuitum sine speciali mira
culo. Tertium membrum aliquis dr benefortunatus: qr si=
bi vt in pluribus benefortunate accidit. vnde sm philoso=
phum primo ethico. cap. 9. Nam inquit vna quidem hirun
do non facit ver. nec vna dies eodem modo beatum ⁊ feli=
cem: nec vna dies nec exiguum facit tempus ⁊c. Similiter
vnus actus ⁊ vnus euentus effectus fortuiti non facit ho=
minem dici benefortunatum: sed qn̄ accidit ei vt in pluribꝰ
vnde dicit Aristo. in libro de bona fortuna insipientes exi=
stentes diligunt multa: idest multa intendunt. ⁊ ideo qnan=
do habent actiones per se intentas ad quas preter eorum
intentiones euenerunt vt in pluribus bona dnr bn̄fortūati.
¶ Ibi. Sed est ne aliquis vlr benefortunatus. dicit ꝙ hoc
pt dupliciter intelligi. sicut etiam supra dictum est. vno mō
vt cuilibet intento ab eo per se sit semper annexū aliquod
bonum per accidens. Alio modo sic vt sit talis ꝙ qn̄cun=
qꝫ est annexum sibi aliquid fortuitum tale fortuitum sit bo

num ⁊ dicit docto. ꝙ neutro modo aliquis dicitur benefortu
natus ſine ſpeciali miraculo: quia nullus poteſt eſſe quin in
actione ſua alijs cauſis contingentibus concurrẽtibus poſ
ſit aliquod malum per accidens concurrere: quia in poteſta
te ſua non eſt concurſus aliarum cauſarũ ſcilicet vt fodiẽs
fodiat buffonem vel ad ſerpentem niſi deus faceret ex mira
culo concurſum cauſarum ſpecialium ad hoc: ſed vt in plu=
ribus poteſt aliquis eſſe bene fortunat[9] ⁊ hoc loquẽdo quã
tum ad bona ſimilia coniuncta ſimilibus propoſitis ſiue in=
tentis: vt quando euenit victoria coniuncta volũtati bellan
di aliquando quantum ad diſſimilia bona diſſimilibus pro=
poſitis: vt quando voluntati bellandi euenit ſanitas coniũ
cta ⁊ voluntati mercandi euenit victoria q̃ in inimicum. vo=
luntas enĩ mercandi ⁊ voluntas bellandi ſunt diſſimilia ꝓ
poſita ſiue intenta ⁊ ſanitas ⁊ victoria ſunt bona diſſimilia
ſimilibus propoſitis ⁊ ſic eſt poſſibile aliquem vt in plurib[9]
eſſe bene fortunatum: vt patet per experientiaꝫ. ¶ Sed in
quibus conſiſtit bona fortuna. Ariſtoteles dicit primo rhe
torice ſue ꝙ in duobus ſcilicet in aſſequendo bonum preter
intentum: ⁊ fugiendo malum: vt ſi quis non incidit in latro=
nes. Alio modo diſtinguitur bona fortuna ſm̃ Ariſt. in lib.
de bona fortuna ꝙ. ſ. bona fortuna dicit̃ reſpectu eorum q̃
in nobis ſunt: vt quando aliquis intendit vnũ per ſe ⁊ aliud
euenit. Alio modo reſpectu eoruꝫ que non ſunt in noſtra po
teſtate: vt ſi aliquis ſit nobilis ⁊ pulcher ⁊ diues naſcat̃ ⁊c̃.
Et iſta diſtinctio fortune eſt in fortunaꝫ proprie dictã: ⁊ mi
nus proprie dictam: que magis dicitur caſus: quia nõ eſt ab
agente a propoſito: quia non eſt talis euentus in poteſta=
te noſtra. ¶ Sed quia eſt cauſa eſſendi bene fortunatum:
quod eſt ſecundum principale in primo articulo principale.
⁊ hoc de bona fortuna improprie dicta que non eſt in pote=
ſtate noſtra. Non inuenio aliquid intrinſecum in homine ꝓ
pter quod debeat dici bene fortunatus iſto modo: ſed hoc
accidit ſibi ex concurſu cauſarum extrinſecarum qui poteſt
eſſe ex deo diſponente ſm̃ theologos: licet non ſm̃ Ariſto.
ſicut ſi aurum ſit ibi ⁊ aliquis intendens fodere ipſum inue
niat: hoc eſt ex concurſu cauſarum extrinſecarum: ⁊ non eſt
alia cauſa: niſi quia ipſe eſt magis diſpoſitus vt cauſa vni=
uerſalis moueat ipſum ad hunc locum magis q̃ꝫ ad alium.
Sed cauſa quare ad propoſitum illius ſequit̃ bonum: ⁊ nõ
ad propoſitum alterius. Ari. in libello de bona fortuna inq̃
rit cauſam intrinſecam quam dixit eſſe impetum. ¶ Sed ſi
tu dicas tu queris cauſam vbi non eſt cauſa effectus fortui
tus nõ hꝫ cãm. Dicẽdũ ꝙ notũ fuit Ari. ꝙ ſicut illd̾ qd̾ eue=
nit in plurib[9] hꝫ cãm vt in plurib[9] vniformiter. ita qd̾ euenit
in paucioribus: ⁊ difformiter habet reduci ad cauſam vni=
formiter agentem ⁊ per ſe. Cauſa auteꝫ intrinſeca ⁊ proxi
ma huius euentus fortuiti ſm̃ Ari. in predicto libello eſt im
petus. dicit enĩ ſic. Eſt ergo bona fortuna ſine ratione na=
tura. benefortunatus enĩ eſt ſine ratione habens impetum
ad bona: ⁊ hec adipiſcens: hoc autẽ eſt nature. i. anima enĩ
ineſt tale nam quo impetu ferimur ſine ratione ad que vti=
q̃ꝫ bene habebimus. Et ſi quis interroget ab operante qua
re ſic facit: neſcio inquit ſed placet mihi ſimile patiens his
que a deo aguntur: ⁊ enĩ a deo vecti ſine ratione, impetum
habent ad operari aliquid. Et vult dicere ꝙ aliqui habent
velle ad quod ſequitur bonum aliquod preter intentum ex
impetu ⁊ ſine ratione: ⁊ cauſa huius ĩpetus eſt natura. Et
iſtam diuerſitatem hominum accipit Ari. per experientiã.
ꝙ enĩ iſte impellatur ⁊ iſte non cum ſine ratione eius cui im=
pellit̃: hoc accidit: non poteſt eſſe ratio. ergo cauſa eſt natu
ra: ſed illa differentia vel diuerſitas non ponit differentiaꝫ
ſpecificam in natura: ſed indiuidualem. ꝙ enĩ agens extrin
ſecum vniformiter agens moueat iſtum ad bonum et non
alium eiuſdem rationis exiſtentes: non poteſt eſſe niſi pro=
ter aliquid intrinſecum in vno quod non eſt in alio: hoc aũt
non poteſt eſſe ratio vt dictum eſt: nec aliquid conſequens
ſpeciem: quia illud vniformiter ineſt. eſt ergo aliquid perti=
nens ad indiuiduum: ꝙ autem non ſit ratio. patet: quia
vbi plurimus intellect[9] ⁊ ratio ibi minima fortuna: vbi aũt
plurima fortuna ibi minimus intellectus ſm̃ Ari. nec etiaꝫ
voluntas: quia ſimilis poteſt eſſe actus voluntatis in vtro
q̃ꝫ ⁊ tamen vnus aſſequit̃ effectum fortuitum: ⁊ alius non
aſſequitur. ergo illud intrinſecum eſt impetus a natura ꝓ=
ueniẽs. ideo dicit bene fortunatũ. bene natũ: quia in eo eſt
diſpoſitio qua a ſuperiore motore impellitur ad propoſituꝫ
ſm̃ que eueniunt ſibi commoda. ¶ Sed illa diſpoſitio natu
ralis eſt ne diſpoſitio ex parte anime vel corporis. ¶ Re=
ſpondeo ſi Ariſt. intellexit ꝙ anime differunt ſm̃ gradus
naturales in nobilitate et perfectione: tunc eſſet dicenduꝫ
ꝙ anima nobilior haberet talem impetum ſicut brutum no
bilius habet nobiliorem eſtimationem: ⁊ nobiliorem inſtin=
ctum naturalem ad aſſequendum commodum maius: ſed
non credo Ari. ſic intellexiſſe ſcilicet ꝙ iſte impetus ſequat̃
aliquẽ ex nobilitate anime: quia dicit vbi minimus intelle=
ctus ibi magna fortuna: vnde dicit ꝙ talẽ non expedit cõſi=
liari. non ergo hoc conuenit intellectui ex ſua perfectione:
ſed quia habet nobiliorem impellentem ſicut nauis male
regibilis melius frequenter nauigat: ſed non ꝓpter ſeip=
ſam: ſed habet bonũ gubernatorem. In corpore ergo iſta
diſpoſitio eſt conſequens complexionem determinatam.
¶ Sed eſt dubitatio qualiter natura eſt cauſa iſtius im=
pulſus ad volendum aliquid ad quod ſequatur commodũ
preter intentionem operantis: ſi ſicut grauitas eſt cauſa
deſcenſus deorſum in graui. tunc enim fortuitum non eſſet
a fortuna: qꝛ in natura eſt aliqua diſpoſitio inclinans ad hꝰ.
licet non ſufficienter motiua. ¶ Item probo ꝙ omnia eẽnt
a fortuna ſi ex hoc dicatur quis benefortunatus: quia ha=
bet diſpoſitionem qua impellitur ad volendum aliquid ad
quod ſequatur commodum ſine ratione ⁊ conſilio: quia in
actibus humanis conſilians nec prius conſiliatur: nec con=
ſiderans prius conſideret: aliter eſſet proceſſus in infinitũ
patet: quia ſi ante conſiderationem eſſet conſideratio: ⁊ an
te illam alia ita ꝙ ante omnem conſiderationem ſemp̱ alia
et prior tunc eſſet procedere in infinitũ in conſiderationib[9]
hoc idem patet de actibus conſiliandi. In primis ergo ac=
tibus: puta in prima conſideratione non habetur impulſus
a ratione cogente ad eliciendum tales actus: patet ſi pri=
mus actus eliceretur a ratione ſiue mediante conſideratio
ne: tunc primus actus non eſſet primus actus: quia illa cõ
ſideratio eſſet prior ⁊ tales actus eliciũtur ſine ratione di=
cuntur eſſe a fortuna qd̾ videtur inconueniens. ¶ Secun=
do arguit contra hoc qd̾ dicit philoſophus. ſ. ꝙ aliquis ha
bet impetum ſine ratione. Contra. qꝛ non eſt bona fortũa
ſine actu voluntatis: qꝛ fortuna eſt effectus contingens cõ
ſequens effectum agentis a propoſito. i. ꝙ effectus fortui
tus: eſt effectus non intentus ab agente a ꝓpoſito: ſed an=
nexus effectui intento ab agente a propoſito: ſed agens a
propoſito intendit effectum actu elicito voluntatis: ſed vo
luntatis non poteſt velle aliquid non preoſtenſum a ratio=
ne. ergo talis impulſus ad volendum aliquid ad quod ſeq̃
tur commodum: ſiue ad qd̾ ſequitur effectus non intentus
non eſt ſine ratione. ergo effectus fortuitus erit a ratione.
¶ Tertio. Arguit probando ꝙ forma ſiue effectus fortui
tus ſemper ſit a ratione. patet: quia ſi natura impellit ali=
quem ad volenduꝫ ⁊ non ratio: ergo non eſſet fortuna ſiue
effectus fortuitus: illud qd̾ ſic euenit: ſed magis eſſet caſ[9]
ſiue effectus caſualis: patet: quia hec eſt differentia inter
fortunam ⁊ caſum: quia fortuna eſt ab agente a propoſito
ſiue ab agente per cognitionem: ⁊ caſus non eſt ab agente
a propoſito: vt patet ſecundo phyſico. tex. c. 59. 60. ⁊. 61.
¶ Ibi reſpondeo igitur. Hic doc. primo recitat vnam opi
nionem que eſt Henri. quodli. 6. queſtione. 10. quam nõ te
net. nam Henricus videtur velle ꝙ prima intellectio ſiue
volitio immediate ſit a deo: ita ꝙ deus immediate mouet
intellectum ad primam intellectionem immediate cauſan
do illam in tali intellectu: ⁊ ſimiliter immediate mouet vo=
luntatem ad primam volitionem circa obiectum immedia=
te cauſando illam in tali voluntate: non cauſando illam ꝑ
extenſionem obiecti tanq̃ꝫ per cauſam mediam. et dicit ꝙ
hec eſt ſententia Anſelmi de caſu diaboli. ca. 12. qui dicit ꝙ
angelus non habuit primum actum a ſe. Sed doc. hoc im
probat: quia angelus ſicut habuit ſecunduꝫ actum a ſe: ita
ad primum. patet: quia ad primum actum volendi non re=
quiritur niſi voluntas vt pricipiũ immediate elicitiuum et
intellectus preuius oſtendens obiectum circa quod volun
tas elicit actum. ¶ Contra hic doc. adducit vnam rõnem.
Hen. qua probat ꝙ voluntas angeli non potuit elicere pri
mam volitionem. quia aut habuit illam volendo aut nõ vo
lendo: non ſecundum. patet: quia nullus elicit actum volẽ=
di non volendo illum. non primum. patet: quia tunc eſſet ꝓ
cedere in infinitum in actibus volendi: quia ſi elicit actum
volendo illum. ergo prius habet alium actum quo vult ac=
tum volendi. ⁊ tunc quero de illo alio. aut elicit illum volẽ=
do ⁊ per conſequens vult illum mediante alio actu volen=
di: ⁊ ſi tunc procedere in infinitum: ergo prima volitio erit
immediate cauſata. ¶ Reſpondet doc. ꝙ habendo intelle
ctum oſtendentem obiectum ⁊ habendo voluntateꝫ prius
natura ſimul tamen tempore habuit velle. ⁊ cum queritur
aut habuit volendo aut non volendo: ſi intelligatur ꝙ ha=
buit volendo. i. mediante alio actu volendi: patet ꝙ non: qꝛ
tunc eſſet ꝓcedere in infinitum: ſi vero intelligatur ꝙ ha=

In quibus bona fortuna cõſiſtit.

Bona fortuna quid.

Bona dubitatio.

buit volendo accipiendo volendo libere.i.ꝙ quando voluntas elicit illum actum. Sic libere elicit ꝙ quando elicit illuz poteſt non elicere: ⁊ in hoc conſiſtit voluntatis libertas: h̄ modo elicit primum dictum volendi volendo illum. Et de hac materia vide prolixius doc. in ſecundo. di.5.q.2. que ponitur addita: ⁊ etiam. di.25. ¶ Dico ergo. nunc doc. ſoluit rationes prius factas dicens ꝙ iſta concluſio eſt exponenda que ad aliquid ſcilicet ꝙ bene prima intellectio non eſt a ratione ſiue non eſt ab intellectu prius cognoſcente: ⁊ per conſequens poteſt aliquo modo dici a caſu. ſed loquendo de prima volitione dicit ꝙ illa eſt a ratione oſtēdente: dicit ergo doc. ſic: ꝙ iſta concluſio eſt concedenda quo ad aliquid ſcilicet primam intellectionem non eſſe a ratiōe: ſed quo ad aliquid a caſu: quia intelligens ad prius intelligendo intelligat. prima ergo intellectio non eſt a ratione oſtendēte obiectum prius: ergo eſt a caſu quodammodo: quia ſm̄ Aug. lib.3. de lib. arbi. nō eſt in poteſtate noſtra quin viſis tangamur. ⁊ ideo eſt illud eſt fortuitum caſuale pro quanto ſcilicet non eſt in poteſtate noſtra nec ab agente a propoſito: licet eſt prima intellectio ſit immediate cauſata ab intellectu ⁊ obiecto: vt patet a doct. in primo di.3.q.7. ⁊ in quol.q.15. ⁊ per conſequens habeat cauſam determinatam intendentem illam eo modo quo nam poteſt intendere effectuz ſuum: ⁊ vt ſic non poſſit dici effectus caſualis vel fortuitus tamen aliqualiter poteſt dici caſualis vel fortuitus ꝓ quāto talis prima intellectio nullo modo eſt ab agente a propoſito ſiue ab agente per cognitionem intendente talem cognitionem. ¶ Et ſi arguas. prima intellectio ſi ſit fortuita omnia conſequentia erunt fortuita. Dico ꝙ nō ſequitur: qꝛ habita prima intellectione ⁊ volitione poteſt aliquis ratiocinari de agendis: ⁊ ita que ſequuntur illam deliberationez non erunt fortuita: ſed a ratione deliberante. ¶ Sed ſi q̄ras prime intellectiones ſunt ne ſimpliciter fortuite. Dicēdum ꝙ non: quia ſunt ab obiectis fortuitis mouētibus ſm̄ phantaſmata magis impreſſa ceſſantibus īpedimētis ⁊ ſic prima intellectio habet cauſam naturalem motiuam in nobis: quia tamen non eſt a ratione deliberante non eſt imputabilis homini niſi interpretatiue: quia in poteſtate hominis fuit facere obiectum fortius mouens ex frequenti conſideratione ex qua fortius īprimitur phantaſma tale in memoriam: ⁊ per conſequens fortius mouet ⁊ prius ceſſante impedimento: prima ergo intellectio nō eſt in poteſtate noſtra ſed prima indifferentia qua poteſt quis ſe determinare ad volendum vel non volendum. hec eſt a voluntate nō ab intellectu: quia intellectus ab obiecto naturaliter mouetur ab intellectu naturaliter moto volūtas naturaliter moueretur: ⁊ ſic homo eſſet vnum bonum brutum. volūtas igitur non mouetur neceſſitate naturali: ſed habita prima intellectiōe in poteſtate eius eſt ꝯuertere intellectū ad ꝯſiderādū hoc vel illud: ⁊ hoc vel illō velle vel nolle: ⁊ ſic prima volitio omnino eſt a nobis nec eſt ita a caſu ſicut prima ītellectio. ¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ Ariſt. videtur dicere in libro predicto ꝙ ille impetus vel impulſus ad velle aliquid ad quod conſequitur commodum: non eſt ſic a ratione ꝙ talis ſciat ſic reddere rationem quare hoc facit dicenduz ergo ꝙ illud velle habet a ratione oſtendente obiectum volitum: ſed non a ratione conſiliāte oſtendente cauſam quare hoc facit diſtincte. ſed hoc ab impetu. ¶ Ad tertium dicendum ꝙ licet natura ſit mediata cauſa illius euentus fortuiti. non tamen immediata: ſed voluntas vnum intendēs licet ſit aliud eueniens preter intentum quod dicitur fortuna non caſus. Sed de cauſa extrinſeca huiuſmodi euent⁹ fortuiti ſm̄ Ari. videtur dicendum ꝙ non natura eſt cauſa eius: quia natura eſt determinata ad vnum ſaltem vnitate eiuſdem ordinis ⁊ connexionis. euentus autem fortuiti nō videntur habere connexionē nec ordinationē ad alia. ergo natura non eſt cauſa ſufficiens ⁊ cōpletiua euētus fortuiti ¶ Item tunc ſequeretur ꝙ fortuna eſſet cauſa per ſe. Itē nullus dicitur bene fortunatus: quia impellitur ad volendum aliquid ad quod conſequi bonum niſi illud bonum adipiſcatur: ſed illud bonum adipiſci non poteſt niſi cauſe intermedie concurrant ad hoc. cum ergo natura non poteſt eſſe cauſa ſufficiens huius concurſus natura non ſufficit. ideo ſequitur ꝙ eſt aliqua cauſa extrinſeca coniungens.

¶ Sed que ſit illa cauſa extrinſeca ſm̄ Ariſto. eſt ne celū vel intelligentia mouens celum mediante celo vel deus ipſe immediate mouens. Dicendum ꝙ ſi nihil ſit effectus fortuitus niſi illud ad quod cauſalitas celi poteſt ſe extendere tunc non eſt neceſſarium cauſam inquirere niſi celū et mouens celuz. ⁊ hoc videtur probabile: quia nihil fortuitum videtur in homine niſi illud ad quod cauſalitas celi ſe extēdit mediate vel immediate. Sed primum non credo eſſe verum: quia aliquid eſt in homine ad quod cauſalitas celi nō poteſt ſe extendere ſicut eſt volitio niſi occaſionaliter mouendo appetitum ſenſitiuum ſm̄ cuius inclinationem apta eſt voluntas inclinari: celum ergo quia non poteſt volitionem attingere nec etiā cauſas ad eius cauſationem ꝯiungere: ideo aliquid eſt in homine ad quod celi cauſalitas nō poteſt attingere. ¶ Et ſi diceretur: ⁊ forte veruz eſt: ꝙ nullus effectus fortuitus eſt in voluntate ⁊ coniunctus volitioni per accidens: ſed tamen cauſalitas celi ad omnia alia ſe extendit: ⁊ ſic non oportet aliam cauſam extrinſecā ponere niſi celum ⁊ intelligentiam mouentem celum et deum mouentem mediate. ita ꝙ ſi Ariſtote. videtur dicere ꝙ tale principium ſit de⁹ debet gloſari verum eſt mediate. Hec que ſequuntur clara ſunt.

FINIS.

¶ Finiunt Commentaria eximij Docto. Reuerendiſſimi. P. Fratris Franciſci Leucheutti de Brixia ordinis minorum regularis obſeruantie ac toti⁹ Seraphici Franciſci ordinis Generalis Miniſtri Digniſſimi: ſuper Quodlibeta Jo. Scoti. Impreſſa ꝑ Joannē de Prato Impenſis Joannis Granion: ex Impoſitione Ven. P. Fratris Baptiſte de Caſtilliono Mediolanenſis ꝓuincie Mediolani nec non cura et ſollicitudine eiuſdē Pariſius. Anno domini. M.D.XX die vero iiij. Menſis Aprilis.

¶ Fratris Francisci Flauij de Carticeto or. mi. re. obser. ad omnes eiusdem ordinis professores carmen.

Fecerat omnipotens duo lumina magna polorum
Conditor, in nostra relligione deus.
Franciscum patrem atq; ducem/qui luce diurna
Dirigeret nostros ad loca sancta pedes.
Et Scotum, vt scriptis nocturnas pelleret vmbras
Errorum, nimio sydere vbiq; micans.
Sed dudum, heu, tantis eadem fulgoribus orba
Relligio, extinctam luxit vtramq; facem:
Donec respexit tandem lamenta, Lychetto
Reddidit inq; vno lumen vtrumq; deus.
Huic debes Francisce tuum, Franciscus & ipse
Q; regit empyrei pastor ad astra gregem.
Huius & ingenio stygijs eductus ab vmbris
Huic debes quicquid Scote decoris habes.
Te prius horrebat, nitidum modo (cerne) Lychetti
Gymnasium meritis Parisiense fouet.
Ille tuos soluit nodos/obscuraq; pandens
Sensa facit clara lucidiora die.
Ergo pro tanto sit munere summa Tonanti
Gratia, sint nostro tempora longa patri.

calibrite
colorchecker CLASSIC
mm